T.C
BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI

NAHÎFÎ DİVAN'I SÖZLÜĞÜ
[BAĞLAMLI DİZİN VE İŞLEVSEL SÖZLÜK]

(DOKTORA TEZİ)

Mehmet ALTINOVA

BURSA- 2024

T.C
BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI

NAHÎFÎ DİVAN'I SÖZLÜĞÜ
[BAĞLAMLI DİZİN VE İŞLEVSEL SÖZLÜK]

(DOKTORA TEZİ)

Mehmet ALTINOVA

Danışman
Prof. Dr. Gülay DURMAZ

BURSA- 2024

ÖZET

Yazar adı soyadı	Mehmet ALTINOVA
Üniversite	Bursa Uludağ Üniversitesi
Enstitü	Sosyal Bilimler Enstitüsü
Ana Bilim dalı	Türk Dili ve Edebiyatı
Bilim dalı	Eski Türk Edebiyatı
Tezin niteliği	Doktora
Mezuniyet tarihi	……/……/2024
Tez danışmanı	Prof. Dr. Gülay DURMAZ

Nahîfî Divanı Sözlüğü [Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük]

Anlamanın ve anlamlandırmanın temeli bağlamdır. Bağlam ise kelimelerin cümle içerisindeki anlam katmanıdır. Sanatkârlar, kelimelerin çok anlamlılığını edebî metinlerde sıklıkla kullanırlar. Bu kullanımı klasik edebiyat metinlerinde de görmek mümkündür. Zaman içerisinde oluşan anlam değişmelerini takip etmek, bu edebiyat dönemini inceleyen araştırmacılar için güçlükler ortaya çıkarmaktadır. Söz konusu değişimi görebilmek için araştırmacının geniş bir art alan bilgisine ihtiyacı vardır. Bu çalışmada klasik Türk edebiyatında bağlam konusu Nahîfî'den örnekler verilerek açıklanmıştır. Giriş ve üç bölümden oluşan bu tezin birinci bölümünde bağlam konusu çeşitli başlıklar altında ele alınmıştır. Bu bölüm "Bağlam", "Bağlamı Oluşturan Etmen: Çok Anlamlılık", "Bağlamla İlgili Yapılan Çalışmalar", "Benzer Sözcüklerin Kullanımına Bağlamsal Bakış", "Yapay Zekânın Bağlama Verdiği Dikkat", "Bağlamın Tespitinde Klasik Metinlerin Rolü ve Klasik Şârihlerin Şerhlerinde Bağlama Verdikleri Dikkat", "Kaynaklarda Geçen Şaire veya Şiire Dair Anekdotların Bağlama Katkısı", "Bağlam Tespitinde Yaşanan Güçlüklerin Sebepleri ve Çözümleri Üzerine", "Bağlam Tespitini Gelecekte Bekleyen Tehlikeler", "Söz Sanatlarının Bağlam Üzerindeki Etkisi", "Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlüklerin Sözlük Bilimi Açısından Değerlendirilmesi" başlıklarından oluşmuştur. İkinci bölümde ise XVIII. yüzyılın önemli şairlerinden Nahîfî Süleyman ve Divan'ı hakkında bulunan yeni belgeler ve bulgular çeşitli başlıklar altında değerlendirilmiştir. Bu bölümde şair hakkında yeni kaynaklar, Divanı'nın yeni nüshaları, şairin yeni bulunan şiirleri ve şair hakkında yazılan yazılar üzerine bazı tashihler ele alınmıştır. Üçüncü bölümde ise sözü geçen Divan, hazırlanan sözlükten hareketle bağlam açısından incelenmiştir. Bu incelemede şairin etkilediği ve etkilendiği şairler, tezkire yazarlarının şair hakkındaki düşünceleri, bestelenmiş şiirler üzerine değerlendirmeler, kalıp ifadeler, din ve tasavvuf hakkında bazı bağlamsal sonuçlardan bahsedilmiştir. Ekler bölümde ise Ali İrfan Aypay'ın 1992'de hazırladığı doktora tezinden hareketle hazırlanan şairin Divanı'nın bağlamlı dizin ve işlevsel sözlüğüne yer verilmiştir.

Anahtar kelimeler: Nahîfî Süleyman, bağlam, işlevsel sözlük, divan

ABSTRACT

Name & surname	Mehmet ALTINOVA
University	Bursa Uludağ University
Institute	Institute of Social Sciences
Field	Turkish Language and Literature
Subfield	Classical Turkish Literature
Degree awarded	PhD.
Date of degree awarded	……/……/2024
Supervisor	Prof. Dr. Gülay DURMAZ

The Glossary of Nahîfî's Divan [Concodance and Functional Dictionary]

Context is the foundation of understanding and interpreting. Context is a multifaceted concept that encompasses the layers of meaning and various functions of words within a sentence. Artists skillfully utilize the polysemy of words in literary works, deepening these layers. This use is particularly common in classical literary texts. However, changes in meaning over time have posed challenges for researchers studying these works. To fully grasp these changes and accurately interpret the context, researchers must possess a broad and deep background knowledge. This study examines the importance of context in Classical Turkish Literature and its relationship with polysemy, illustrated with examples from Nahîfî's works. The thesis, consisting of an introduction and four chapters, addresses the topic of context in various subsections in the first chapter. In the second chapter, new documents and findings concerning Nahîfî Süleyman's Divan, one of the prominent poets of the 18th century, are evaluated. The third chapter analyzes Nahîfî's poems from the perspective of context based on a prepared contextual dictionary; the poets Nahîfî influenced and those who influenced him, common expressions, and religious-sufi references in his works are examined. Appendices section includes a contextual index and functional dictionary prepared based on Ali İrfan Aypay's 1992 doctoral dissertation.

Keywords: Nahîfî Süleyman, context, functional dictionary, divan.

ÖN SÖZ

Bu çalışmada klasik Türk edebiyatında sıklıkla tartışılan ve üzerinde durulan bağlam konusu işlendi. Literatürde parça parça anlatılan konular toparlanarak değerlendirmeye alındı ve yeni düşünceler de dâhil edilerek bağlam konusuna dikkat çekilmek istendi. Üç ana bölümden oluşan çalışmanın "Giriş" kısmında bağlamın tanımından bahsedildi ve bağlamın diğer kelimelerle olan bağlantılar sonucunda kazanılan anlam olduğu değerlendirilerek çalışmanın bölümleri hakkında bilgi verildi.

Birinci bölümde on bir başlık altında klasik Türk edebiyatında bağlam üzerine birtakım düşüncelere yer verildi. Bu düşünceler, XVIII. asrın önemli şairlerinden biri olan Nahîfî Süleyman'ın Divanı'nda yer alan şiirlerle desteklendi. Nahîfî'den verilen şiir örnekleri Ali İrfan Aypay'ın 1992 yılında Hüseyin Ayan danışmanlığında yaptığı doktora tezinden alındı. Bu bölümde "Bağlam" başlığı altında bağlamın ne olduğu sözlüklerde verilen tanımlamalarla açıklandı. Bu bölüm, "Bağlamı Oluşturan Etmen: Çok Anlamlılık", "Klasik Türk Edebiyatında Bağlamla İlgili Yapılan Çalışmalar", "Benzer Sözcüklerin Kullanımına Bağlamsal Bakış", "Yapay Zekânın Bağlama Verdiği Önem", "Bağlamın Tespitinde Klasik Metinlerin Rolü ve Klasik Şârihlerin Şerhlerinde Bağlama Verdikleri Dikkat", "Kaynaklarda Geçen Şaire veya Şiire Yönelik Anekdotların Bağlama Katkısı", "Bağlam Tespitinde Yaşanan Güçlüklerin Sebepleri ve Çözümleri", "Bağlam Tespitini Gelecekte Bekleyen Tehlikeler", "Söz Sanatlarının Bağlam Üzerindeki Etkisi" ile "Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlüklerin Sözlük Bilimi Açısından Değerlendirilmesi" başlıklarından oluşmaktadır.

Tezin ikinci bölümü "Nahîfî Süleyman'ın Divanı Üzerine İnceleme" adını taşımaktadır. Bu bölüm altında "Nahîfî Süleyman Hakkında Yeni Bulgular" adlı temel başlık onun altında ise beş başlık bulunmaktadır. Bunlar "Nahîfî Süleyman Hakkında Yeni Kaynaklar", "Nahîfî Süleyman'ın Divanı'nın Yeni Nüshaları", "Nâhîfî'nin Yeni Tespit Edilen Şiirleri", "Nâhîfî Süleyman'a Ait Olduğu Konusunda Şüphe Bulunan Şiirler", "Nahîfî Çalışmaları Üzerine Bazı Tashihler"dir.

Üçüncü bölüm ise "Nahîfî Süleyman'ın Şairliği Hakkında İncelemeler" adını taşımaktadır. Bu bölümde altı ana başlık bulunmaktadır. Bunlar "Etkilendiği Şairler",

"Etkilediği Şairler", "Tezkire Yazarlarının Nahîfî Süleyman Hakkındaki Görüşleri", "Bestelenmiş Şiirleri Üzerine Değerlendirmeler", "Kalıp İfadelere Bağlamsal Bakış" ile "Din ve Tasavufa Bağlamsal Bakış" başlıkları yer almaktadır.

Çalışmanın ekler bölümünde Süleyman Nahîfî hakkında tespit edilen Başbakanlık Osmanlı Arşiv belgelerinin görüntüleri, *İstanbul Ansiklopedisi*'nde "Nahîfî" hakkında Reşat Ekrem Koçu tarafından yazılmış müsveddeler ve çalışma esnasında tespit edilen üç nüshadan görseller sunuldu. Ayrıca bu bölümde Süleyman Nahîfî'nin Aypay tarafından hazırlanan Divanı'nın bağlamlı dizin ve işlevsel sözlüğüne yer verildi. Sözlük, Prof. Dr. İsmail Hakkı Aksoyak'ın öncülüğünde başlatılan Tarih ve Edebiyat Metinleri Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlüğü (TEBDİZ) veri tabanında hazırlandı. Şiirlere anlam verilirken kelimelerin bağlamları ön plana alındı ve yeni çıkan kaynaklar neticesinde bağlamın doğru olmasına dikkat edildi. Sözlük alfabetik olarak hazırlandı ve Divan'da geçen tüm kelimeler sözlüğe dâhil edildi. Sözlük içerisinde bir tanıkta birden fazla anlamı içeren kelimelerde tanımlama yapılırken tanımlar "II" işaretiyle ayrıldı. Kelime grupları "Ayet", "Hadis", "Kalıp ifade", "Atasözü", "Deyim", "Kelamıkibar" ve "Dua ibaresi" şeklinde belirtildi.

Bağlam konusu pek çok araştırmacı tarafından ele alınmış bir konu olmasının yanında özellikle klasik metinlerde çalışılmaya muhtaç bir mesele olarak ortaya çıkmıştır. Şairler ve yazarlar, metinlerini oluştururken kelimelerin çok anlamlılığından istifade ederek oluşturdukları metinlerin sanatsal değerini arttırırlar. Bununla birlikte zamanla kelimelerin dildeki değişimleri de bu metinlerin bağlam içerisinde anlamlandırılmasını zorunlu kılmaktadır. Bu çalışmada da klasik Türk edebiyatında bağlam konusunda birtakım düşüncelere yer verilmiş, Nahîfî Divanı'nın bağlamlı dizin ve işlevsel sözlüğü hazırlanmış ve bu sözlük çerçevesince hem bir şairin eserinin hem de XVIII. yüzyılın söz varlığının bir bölümünün ortaya çıkarılması sağlanarak söz edilen konuya dikkat çekilmek istenmiştir.

Bu çalışmayı yaparken pek çok kişiden destek gördüm. Öncelikle tez konusunun belirlenmesine ve iyi bir çalışmanın ortaya çıkmasına katkı sağlayan, vaktini ve bilgisini cömert bir şekilde vermekten çekinmeyen kıymetli hocam Prof. Dr. Gülay Durmaz'a;

tez yazım sürecinde edindiği bilgi ve tecrübelerini benimle paylaşan Prof. Dr. Özlem Ercan'a, Prof. Dr. Sadettin Eğri'ye ve Doç. Dr. Nilüfer Alkan Günay'a; zaman mefhumu gözetmeksizin gerek tez gerekse tez dışındaki tüm konularda bilgisine başvurduğum Prof. Dr. İsmail Hakkı Aksoyak'a; vaktini ayırıp tezimi değerlendiren Prof. Dr. Recep Demir'e; eğitim hayatım süresince desteklerini gördüğüm Dr. Bilal Güzel'e; tez sürecinde fikirleriyle tezimin olgunlaşmasına katkı sağlayan Öğr. Gör. Şule Kandemir'e, tezlerimizin olgunlaşması için Bursa yollarını beraber arşılandığımız Dr. Bayram Karakaplan'a ve Nahîfî'nin bestelenen müzikleri ile ilgili yazdığım bölümde görüşlerini belirtip metin üzerinde tashihler yapan ve kaynaklarını benimle paylaşan Uzm. Müzikolog Elif Bestehan Görmüş'e teşekkür ederim. Ayrıca tez süresince birlikte ilerlediğimiz, kimi zaman birbirimizden görüş aldığımız Dr. Ayşe Bengisu Akdağ'a ve satır satır tezimi okuyarak düzeltme tekliflerinde bulunan Kadriye Keskin'e ve Öğr. Gör. Sedef Can Baydar'a da teşekkürü bir borç bilirim. Elbette ki bu heyecanı benimle paylaşan, bilgilerini paylaşmaktan asla çekinmeyen hocalarım Dr. Kadriye Hocaoğlu Alagöz'e, Dr. Zehra Öztürk'e ve Arş. Gör. Ahmet Arif Karaboğa'ya tez süresince sağladıkları katkılar, sabır ve destekleri sebebiyle aileme ve mesai arkadaşlarıma teşekkürlerimi sunarım.

Mehmet Altınova

İstanbul, Eyüpsultan

İÇİNDEKİLER

TEZ ONAY SAYFASI ..... **İİİ**
DOKTORA İNTİHAL YAZILIM RAPORU ..... HATA! YER İŞARETİ TANIMLANMAMIŞ.
YEMİN METNİ ..... **Vİİ**
ÖZET ..... **Vİİ**
ABSTRACT ..... **Vİİ**
ÖN SÖZ ..... **Vİİİ**
İÇİNDEKİLER ..... **XİV**
TABLOLAR VE GRAFİKLER ..... **XVİ**
KISALTMALAR ..... **XVİİ**
TRANSKRİPSİYON HARFLERİ ..... **XİX**
GİRİŞ **1**

BİRİNCİ BÖLÜM
BAĞLAM ÜZERİNE BAZI DİKKATLER

1. BAĞLAM **3**
2. BAĞLAMI OLUŞTURAN ETMEN: ÇOK ANLAMLILIK **7**
3. KLASİK TÜRK EDEBİYATINDA BAĞLAMLA İLGİLİ YAPILAN ÇALIŞMALAR **10**
4. BENZER SÖZCÜKLERİN KULLANIMINA BAĞLAMSAL BAKIŞ **12**
5. YAPAY ZEKÂNIN BAĞLAMA VERDİĞİ ÖNEM **14**
6. BAĞLAMIN TESPİTİNDE KLASİK METİNLERİN ROLÜ VE KLASİK ŞÂRİHLERİN ŞERHLERİNDE BAĞLAMA VERDİKLERİ DİKKAT **17**
7. KAYNAKLARDA GEÇEN ŞAİRE VEYA ŞİİRLERE YÖNELİK ANEKDOTLARIN BAĞLAMA KATKISI **20**
8. BAĞLAM TESPİTİNDE YAŞANAN GÜÇLÜKLERİN SEBEPLERİ VE ÇÖZÜMLERİ ÜZERİNE **25**
9. BAĞLAM TESPİTİNİ GELECEKTE BEKLEYEN TEHLİKELER **30**
10. SÖZ SANATLARININ BAĞLAM ÜZERİNDEKİ ETKİSİ **34**
11. BAĞLAMLI DİZİN VE İŞLEVSEL SÖZLÜKLERİN SÖZLÜK BİLİMİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ **39**

İKİNCİ BÖLÜM
NAHÎFÎ SÜLEYMAN'IN DİVANI ÜZERİNE İNCELEME

1. NAHÎFÎ SÜLEYMAN HAKKINDA YENİ BULGULAR **57**
1.1. NAHÎFÎ SÜLEYMAN HAKKINDA YENİ KAYNAKLAR 57
1.2. NAHÎFÎ SÜLEYMAN DİVANI'NIN YENİ NÜSHALARI 61
1.3. NAHÎFÎ'NİN YENİ TESPİT EDİLEN ŞİİRLERİ 63
1.4. NAHÎFÎ SÜLEYMAN'A AİT OLDUĞU KONUSUNDA ŞÜPHE BULUNAN ŞİİRLER 87
1.5. NAHÎFÎ ÇALIŞMALARI ÜZERİNE BAZI TASHİHLER 91

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
NAHÎFÎ SÜLEYMAN'IN ŞAİRLİĞİ HAKKINDA İNCELEMELER

1. ETKİLENDİĞİ ŞAİRLER 95

2. ETKİLEDİĞİ ŞAİRLER 104

3. TEZKİRE YAZARLARININ NAHÎFÎ SÜLEYMAN HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ 119

4. BESTELENMİŞ ŞİİRLERİ ÜZERİNE DEĞERLENDİRMELER 141

5. KALIP İFADELERE BAĞLAMSAL BAKIŞ 146

5.1. ATASÖZLERİ 146
5.2. DEYİMLER 149
5.3. İKİLEMELER 163
5.4. AYETLER 165
5.5. KUTSİ HADİSLER 174

6. DİN VE TASAVVUFA BAĞLAMSAL BAKIŞ 177

6.1. DİN 177
6.1.1. Allah 177
6.1.2. Peygamberler 209
6.1.2.1. Hz. Muhammet 209
6.1.2.2. Hz. Âdem 226
6.1.2.3. Hz. Nuh 227
6.1.2.4. Hz. İbrahim 227
6.1.2.5. Hz. Yakup 228
6.1.2.6. Hz. Yusuf 229
6.1.2.7. Hz. Şuayb 230
6.1.2.8. Hz. Musa 230
6.1.2.9. Hz. Harun 231
6.1.2.10. Hz. Süleyman 231
6.1.2.11. Hz. Yahya 232
6.1.2.12. Hz. İdris 232
6.1.2.13. Hz. İsa 232
6.1.3. Halifeler 235
6.1.4. Aşere-i Mübeşşere 237
6.1.5. Tâbiîn 239
6.1.6. Melekler 243
6.1.6.1. Cebrail (a.s.) 243
6.1.6.2. Azrail (a.s.) 244
6.2. TASAVVUF 244
6.2.1. Hakikat-ı Muhammedî 244
6.2.2. Tayy-i Zaman- Tayy-i Mekân 247
6.2.3. Hayret Makamı 248
6.2.4. Sema Ayini 248
6.2.5. Tevhit Halkası 249
6.2.6. Masivadan Kurtulma Düşüncesi 249

SONUÇ 251

KAYNAKLAR 257

EKLER 271

ÖZ GEÇMİŞ 3967

TABLOLAR VE GRAFİKLER

TABLOLAR

TABLO 1: NAHÎFÎ SÜLEYMAN'I ETKİLEYEN SANATÇILAR 103
TABLO 2: NAHÎFÎ'NİN ETKİLEDİĞİ ŞAHSİYETLER 118
TABLO 3: TEZKİRECİLERİN NAHÎFÎ HAKKINDA VERMİŞ OLDUĞU BİLGİLER 137
TABLO 4: NAHÎFÎ'NİN BESTELENMİŞ ŞİİRLERİ 142
TABLO 5: DİVAN ŞAİRLERİNİN KULLANDIKLARI ATASÖZLERİ SAYISI 149
TABLO 6: NAHÎFÎ DİVANI'NDA KULLANILAN DEYİMLER 160
TABLO 7: DİVAN ŞAİRLERİN İÇERİSİNDE DEYİMLERİN KULLANIM SIKLIĞI ORANI 162
TABLO 8: DEYİM SÖZLÜKLERİNDE OLMAYAN DEYİMLER 163
TABLO 9: ALLAH'IN İSİMLERİNİN NAZIM BİÇİMLERİNE GÖRE KULLANIM SIKLIĞI 208

GRAFİKLER

GRAFİK 1: NAHÎFÎ'NİN ETKİLENDİĞİ ŞAİRLERİN YÜZYIL BAKIMINDAN ORANI 104
GRAFİK 3: TEZKİRELERDE ŞAHİT VERİLEN BEYİTLERİN SAYISI 140
GRAFİK 4: ATASÖZLERİNİN NAZIM ŞEKİLLERİNE GÖRE KULLANIM ORANI 148
GRAFİK 5: NAHÎFÎ DİVANI'NDA KULLANILAN DEYİMLERİN NAZIM ŞEKİLLERİNE GÖRE ORANI 161
GRAFİK 6: NAHÎFÎ DİVANI'NDA İKİLEMELERİN KULLANIM SIKLIĞI 165
GRAFİK 7: AYETLERİN NAZIM ŞEKİLLERİNE GÖRE KULLANIM SIKLIĞI 174
GRAFİK 8: ALLAH'I İFADE EDEN KELİMELERİN NAZIM BİÇİMLERİNE GÖRE KULLANIM SIKLIĞI 177
GRAFİK 9: HZ. MUHAMMET'İN İSİMLERİNİN NAZIM BİÇİMLERİNE GÖRE KULLANIM SIKLIĞI 212
GRAFİK 10: NAHÎFÎ DİVANI'NDA PEYGAMBERLERİN NAZIM ŞEKİLLERİNE GÖRE KULLANIM SIKLIĞI 235

KISALTMALAR

akt.	aktaran
a.mlf.	aynı müellif
b.	oğlu
B.	beyit
bk.	bakınız
C.	cilt
çev.	çeviren
ed.	editör
G.	gazel
h.	hicrî yıl
haz.	hazırlayan
K.	kaside
Kıt.	kıta
m.	miladî yıl
MES.	mesnevî
MR	murabba
MŞ.	muaşşer
MT.	matla
Müf.	müfret
OSEDAM	Osmanlı Edebiyatı Araştırmaları Merkezi
öl.	ölüm tarihi
R.	rubai
s.	sayfa
SÇ1	Yapı Kredi Sermet Çifter Kütüphanesi 529 Divan-ı Nahîfî
SÇ2	Yapı Kredi Sermet Çifter Kütüphanesi 714 Divan-ı Nahîfî
ss.	sayfadan sayfaya
Tah.	tahmis
Tar.	tarih kıtası
TDK	Türk Dil Kurumu
TEBDİZ	Tarih ve Edebiyat Metinleri Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlüğü
TEES	Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü
TEİS	Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü

vd.	ve diğerleri
vr.	varak
YÖK	Yüksek Öğretim Kurumu
yy.	yüzyıl

TRANSKRİPSİYON HARFLERİ

ا	Ââ
ث	Ss
ح	Hh
خ	Hh
ذ	Zz
ص	Ss
ض	Dd/ Zz
ط	Tt
ظ	Zz
ع	‘
غ	Gg
ق	Kk
گ	n
و	Ûû
	’
ی	Î Î

GİRİŞ

"Biz evvela kelimeleri öğreniriz,
sonra yaşadıkça teker teker manalarını…"
Ahmet Hamdi Tanpınar

Yazılmış olan bir metni anlama ve anlamlandırma süreci çok eski tarihlere kadar uzanmaktadır. İnsanlar, hiyeroglif yazılar başta olmak üzere mana yüklenen pek çok şekli anlamak için birtakım teknikler geliştirmiş ve bu teknikleri uygulayarak metinleri anlamaya çabalamıştır.

Zaman içerisinde dilin değişmesiyle birlikte kelimelerde anlam genişlemesi, değişmesi, iyileşmesi, kötüleşmesi ve daralması meydana gelmiştir. Kelimelerdeki bu değişim toplum tarafından kullanılmış ve sanatkârlar tarafından da metinlerinde işlenmiştir. Özellikle şiirde kendini bir hayli gösteren bu işlenme, devrin sanatçıları için bir hüner göstergesi, daha sonraki okuyucu veya araştırmacılar için de bir anlam bulma uğraşı hâline gelmiştir.

Geçmiş yüzyıllarda özellikle dinî ve edebî metinlerde incelenen bağlam, günümüzde özellikle şiir metinlerinde oldukça önem kazanmıştır. Bu metinlerde görülen sembolik veya örtük anlatım, anlatılanın ne olduğunu tespit etmek için çaba göstermeyi zorunlu kılmıştır. Bu zorunluluk birtakım yöntemleri de beraberinde getirmiştir. Özellikle hermeneutik (yorumsalcılık) yöntem, söz konusu metinleri yorumlama ve gramatikal özelliklerini tespit ederek açıklama metodu olarak ortaya çıkmıştır. Bu metot sayesinde anlama ve anlamlandırmaya önem verilmiş, özellikle dinî ve edebî metinler bu yolla açıklanmaya çalışılmıştır.

Bağlam, kelimelerin cümle içerisinde hangi anlamda kullanıldığını belirleyen birimdir. Nesirde ve özellikle şiirde kelimelerin hangi anlamda kullanıldığını tespit etmek oldukça güçtür. Söz konusu güçlüğe temas etmek için bu çalışmada bağlam konusuna değinilmiştir. Üç bölümden oluşan çalışmanın birinci bölümde bağlam konusunda bazı dikkatlere yer verilmiştir. Bu bölüm, "Bağlam", "Bağlamı Oluşturan Etmen: Çok Anlamlılık", "Bağlamla İlgili Yapılan Çalışmalar", "Benzer Sözcüklerin Kullanımına Bağlamsal Bakış", "Yapay Zekânın Bağlama Verdiği Dikkat", "Bağlamın Tespitinde

Klasik Metinlerin Rolü ve Klasik Şârihlerin Şerhlerinde Bağlama Verdikleri Dikkat", "Kaynaklarda Geçen Şaire veya Şiire Dair Anekdotların Bağlama Katkısı", "Bağlam Tespitinde Yaşanan Güçlüklerin Sebepleri ve Çözümleri Üzerine", "Bağlam Tespitini Gelecekte Bekleyen Tehlikeler", "Söz Sanatlarının Bağlam Üzerindeki Etkisi", "Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlüklerin Sözlük Bilimi Açısından Değerlendirilmesi" başlıklarından oluşmaktadır.

İkinci bölümde ise XVIII. yüzyılın önemli şairlerinden Nahîfî Süleyman'ın kendisi ve Divan'ı hakkında bulunan yeni belge ve bulgular çeşitli başlıklarda değerlendirilmiştir. Bu bölümde şair hakkında Osmanlı arşiv belgelerinde bulunan yeni kaynaklara yer verilmiş olup Divanı'nın Türkiye kütüphanelerinde tespit edilen üç yeni nüshası tanıtılmıştır. Ayrıca bir kısmı bu nüshalarda olmak üzere mecmualarda ve cönklerde bulunan yeni şiirleri tespit edilmiş, hakkında yazılanlar üzerine bazı tashihler yapılmıştır.

Üçüncü bölümde ise Nahîfî'nin Divan'ı, hazırlanan sözlükten hareketle bağlam açısından incelenmiştir. Bu incelemede şairin etkilediği ve etkilendiği şairler, tezkire yazarlarının şair hakkındaki düşünceleri, bestelenmiş şiirler üzerine değerlendirmeler, kalıp ifadeler, din ve tasavvuf hakkında bazı bağlamsal sonuçlar yer almaktadır.

Ekler bölümde ise Nahîfî Süleyman hakkında tespit edilen Osmanlı Arşivi belgelerinin ve Reşat Ekrem Koçu'nun *İstanbul Ansiklopedisi*'ndeki Nahîfî'ye ait bilgilerin olduğu bölümlerin görüntülerine yer verilmiştir. Ayrıca tez yazım sürecinde tespit edilen Nahîfî Divanı'nın yeni nüshalarından görüntüler eklenmiştir. Son ekte ise Ali İrfan Aypay'ın 1992'de Prof. Dr. Hüseyin Ayan danışmanlığında hazırladığı doktora tezinden hareketle oluşturulan bağlamlı dizin ve işlevsel sözlüğüne yer verilmiştir. Sözlük, "Tarih ve Edebiyat Metinlerinin Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlüğü" (TEBDİZ) veri tabanında hazırlanmıştır. Sözcüklerin tanımları bağlama uygun olarak yapılmış, çıkan yeni yayınlarla sürekli tashih edilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM
BAĞLAM ÜZERİNE BAZI DİKKATLER

1. Bağlam

Bağlam, *Türkçe Sözlük*'te "Bir dil birimini çevreleyen, ondan önce veya sonra gelen, birçok durumda söz konusu birimi etkileyen, onun anlamını, değerini belirleyen birim veya birimler bütünü; kontekst." (Akalın vd., 2011, 230); Kubbealtı Lugatı'nda ise "Genellikle cümle içinde bir kelimenin önünde veya arkasında bulunan ve onun anlamını daha belirli duruma getiren öge ve ögeler bütünü, siyak ve sibak, kontekst." şeklinde tanımlanmıştır.

Bağlamın nesirlerde ve özellikle şiirlerde bambaşka boyutlar kazandığı bilinen bir gerçektir. Şairlerin söz sanatları yardımıyla kelimelere yeni anlamlar vermesi onların sanat gücünü ortaya çıkarır. Şairlerin iham, tevriye, tenasüp ve cinas gibi anlama dayalı söz sanatlarından istifade ederek kurmuş olduğu şiirler, bağlam açısından dikkatle incelenmeyi gerektirir. Bir edebiyatı veya dili kendine bir araştırma alanı gören araştırmacıların en önemli işlerinden biri de bu değişen anlam katmanlarının tespitini yapmaktır.

Kelimelerin zaman içerisinde kazandıkları anlamların takibi oldukça güç bir meşgaledir. Buna karşın yazılı metinlerin araştırmacılar tarafından incelenmesi sonucunda bu anlamlar gün yüzüne çıkarılarak metinlerin daha iyi anlaşılmasına olanak sağlanır. Geniş bir coğrafyada edebî faaliyetlerde bulunan bir milletin eserlerinden anlam katmanlarını tespit etmek kolay değildir. Bu zorlukla beraber yazmaların henüz katoloğlanmamış olması, birçok yazmanın siyasî sebeplerle tahrip edilmesi veya tabiat olayları sebebiyle yok olması eserlere ulaşılmasını engellemekte bu da Türk dilinin sözvarlığını bir bütün olarak incelemede bir başka sorun olarak araştırmacıların karşısına çıkmaktadır.

Şiir dilinin gündelik dilden farklı olması şiir dilinin daha farklı metotlarla incelenmesi gerektiği tezini ortaya koymaktadır. Örneğin "Şiiristan" kelimesinin gündelik dilde herhangi bir karşılığı yokken sözcüksel bir sapma ile metinlerde yeni bir kelime olarak

karşılaşılmaktadır.[1] Dolayısıyla gündelik dilde olmayan bu sözcüğün neye karşılık geldiğini anlamak için şiirin tamamına bakıp ona göre anlam vermek zorunluluk hâlini almaktadır. Bu örnek haricinde edebiyat tarihimizde Servet-i Fünûn dönemi şairlerinin kelimelerin tercih edilmeyen anlamlarını gün yüzüne çıkarmak, kelimelere olmayan anlamlar vermek gibi yönelimleri ile Cumhuriyet dönemi şairlerinin kelimelere farklı anlamlar vermeleri bu şiirlerin bağlam açısından değerlendirilmesi gerektiği sonucunu çıkarır.[2]

Bağlam, kelimelerin sözlük anlamının haricinde diğer kelimelerle oluşturduğu anlam katmanlarıdır. Bu anlam katmanları, zamanla ve kültürün de etkisiyle oluşmaktadır. Dolayısıyla bir metin; onu oluşturan toplumdan ve şairden ayrı düşünülemez. Bir devletin tarihi, kültürü, toplumu ve toplumun içinde yer alan şairin hayatı, kelimelerin metin içerisindeki anlamlarına da tesir edebilmektedir. Hayatını metin neşrine vakfetmiş akademisyenlerden Prof. Dr. Mertol Tulum, Bursa Edebiyat Akademisi konferans serileri kapsamında 24 Şubat 2020 tarihinde verdiği Edebî Eserlerin Dünyası başlıklı konuşmasında edebî eserlerin bağlamına ilişkin şu cümleleri sarf etmiştir:

> *"[…] Osmanlıca diye bir dil yoktur, Osmanlı Türkçesi diye bir dil vardır sadece. Osmanlı Türkçesini öğrenmek için de Türkçenin ana gramerini öğreneceksiniz. Gerisi kelime bilgisinden öte gitmez. Osmanlılar zamanında yazılmış V-VI yüzyıl içinde on binlerce kitapta geçen kelimeleri oturur ezberlerseniz ama hiçbir şey anlamazsınız. Çünkü kelime, sözlüklerde ölüdür, ölü! Sözlükte sizin gördüğünüz anlamlar canlı anlamlar değildir. Kelime, canlılığını metinde kazanır. Bir metinde nasıl ilişkilerinde birbirimizi tanırken konuşmak zorundaysak kelimeler bir metin içinde yan yana geldikleri zaman birbirleriyle konuşurlar. Konuştukları zaman anlamları değişir. Bu değişen anlam yükleri sizin hiçbir sözlükte bulamayacağınız bir anlam olarak karşınıza çıkar. Onun için sözlük çok kullanın ama okuyacağınız metinleri birer dilsiz muhatap olarak kabul*

[1] Şiir diliyle ilgili bir çalışma için bk. Toklu, M. Osman, Şiir Dili ve Çevirisi, Akçağ Yayınları, 2003. Ayrıca bk. Aksan, Doğan, Şiir Dili ve Türk Şiir Dili, Bilgi Yayınevi, 2021c.

[2] Bu konuda örneğin Cumhuriyet dönemi kadın şairlerinden Nilgün Marmara'nın renklere vermiş olduğu sembolik anlamlarla ilgili çalışma için bk. Altınova, Mehmet (2022).

ederek onların dilini çözmeye çalışın. Bugün yazılmış bir metin bile sizin karşınıza böyle bir problem çıkarır. Arapça bir laf vardır: El-mana fi batn şair." Mana şairin karnındadır. Gerçekten de öyledir."[3]

Prof. Dr. Mertol Tulum'un ifade ettiği gibi sözcüklerin tek başlarına anlamları yoktur, bağlam içerisinde anlam kazanırlar. Dolayısıyla onları kullanıldıkları cümleler içerisinde değerlendirmek gerekmektedir. Bu da ancak metinlerin çevrilip anlamlandırılmasıyla mümkündür.

Dücane Cündioğlu da Tulum ile aynı düşünceleri paylaşmaktadır. Cündioğlu, kelimelerin sahip olduğu anlamların beraberindeki kelimeler sayesinde meydana geldiğini şu şekilde ifade etmektedir:

"Her sözcük ancak söz'ün bütünü içinde anlamlıdır. Çokanlamlı oluşu; bütün dışına itildiğinde, tek başına iken sözcüğün delâletini belirsizleştirir, silik hâle getirir, anlamın buharlaşmasına yol açar ve en nihayet anlamı(nı) tümüyle yok eder. Fakat sözcük bir dizge'nin bir bütün'ün içinde yer alır almaz, anlamı tebellür eder, kuvvetlenir ve kesinleşir. İçine dâhil olduğu dizgelerin miktarının artması, hiç kuşkusuz sözcüğü 'çokanlamlı' kılacak, sözcüğün anlamını, anlamlarını (delâlet yollarını) zenginleştirecektir; ancak sözcüğün dâhil olduğu her dizge, her deyim, her deyiş, her defasında onun anlamını belirleyip kesinleştirecektir." (Cündioğlu, 2023, 49).

Ünlü düşünür Wittegenstein, *Philosophical Investigations* adlı tanınmış yapıtında "Sözcüğün anlamı onun dil içindeki kullanımıdır." der (Aksan, 2021b, 59; Çetin vd., 2011, 1369). Ulmann'ın da belirttiği gibi eğer sözcükler bağlam dışında var olmasaydı sözlük yazılamazdı (Aksan, 2021b, 59). Wittegenstein ve Ulmann'ın altını çizdikleri şey kelimelerin sadece kendi başlarına anlamlarının olmadığı, kelimelerin beraberindeki kelimelerle bir bütün olarak değerlendirilmesi gerektiğidir. Bu bakımdan metnin her bir parçası, diğer parçalarla anlamlı bir bütünlük oluşturmaktadır.[4] Metnin parçaları

[3] https://www.youtube.com/watch?v=2MAnWouP6WI [Erişim Tarihi: 14.06.2024]

[4] Bu konuda İngiliz dilbilimcisi Firth, insanbilimci Malinowski ile başlatılacak bir akımı, bir görüşü savunmuş, anlamın belirlenmesinde dil içi ve dil dışı etkenleri devreye sokmuştur. Bilginin birliktelik

kelimelerdir. Klasik şiir özelinde bakıldığında bir mazmunu ya da tenasüp sanatını oluşturan kelimelerin her biri yanındaki kelimelerle bağlamını oluşturur.[5] Söz konusu bağlamı oluşturma durumu leffüneşr sanatında da geçerlidir. Sonuç olarak kelimeler, hem ses hem anlam hem de geleneğin getirmiş olduğu birtakım zorunluluklarla uyumlu bir şekilde olması gerektiğinden şairler tarafından özenle seçilirler. Örneğin Nahîfî'nin bir şiirinde "ömür"ün bir cevher hazinesi olduğu "cevher-i nakd-i cân" tamlamasının yanına "gibi" edatını kullanarak "hazine"ye benzetmesinden çıkarılabilmektedir. Ayrıca şair, "kıymet ölçen kişi" anlamına gelen "sayrafiyan", "cevher", "nakd", "hazine" ve "değer" kelimelerini bağlamın daha iyi ortaya çıkarılabilmesi için beraber kullanmış, tenasüp sanatının güzel bir örneğini vermiştir:

Sayrafiyân-ı hurde-bîn didi görince hüsnini
Cevher-i nakd-i cân gibi niçe hazîneler değer (Kıt. 10/3)
[Küçük şeylerin değerini biçen kişi güzelliğini görünce "Can sermayesinin cevheri gibi pek çok hazineler değer." (dedi).]

Bağlam, yalnızca anlamdan ibaret değildir. Anlamın dışında müelliflerin kelimeleri kullanma sebeplerinin de irdelenmesi ve kelimelerin semantik bir çözümlemeyle analiz edilmesi gerekmektedir. Öyle ki sözlükte bir anlama sahip olan bir kelime o anlamı kastetmekle birlikte müellif, o kelimeyi o anlamın ötesinde başka bir amaçla kullanmış olabilir:

Sipâh-ı cevr ile virdi harâba kişver-i sabrı
Muhassal dâd ü **feryâd** ol şeh-i bî-dâddan **feryâd** (G. 91/3)
[Cefa askeri, sabır ülkesini harap etti. Kısacası merhametsiz şahtan yardım ve imdat, imdat.]

anlamı (collocational meaning) adını verdiği anlam türünde bir sözcüğün anlamı, birlikte olduğu sözcükle belirlenir. Türkçeden örnek verecek olursak Ar. kökenli acayip sıfatı "acayip işler"de olumsuz bir anlam taşırken "acayip başarılı"da olumlu anlam taşır. (Aksan, 2021b, 96; Kocaman, 1963, 399).

[5] Klasik edebiyatta özellikle şehrengizlerde bu durum gözükmektedir. Şehrengiz müellifleri ele alınan güzelleri tavsif ederken onların işleriyle olan ıstılahları sanatkârâne kullanırlar. Ayrıca İbrahim Halil Tuğluk tarafından yayımlanan dergâhlarla alakalı manzum bir metinde dergâh isimlerinin bağlamlı bir şekilde şair tarafından kullanıldığından söz edilir. Bk. (Tuğluk, 2019).

Görüldüğü gibi şair, beytin anlamına uygun olarak gördüğü sözcüğü iki kez tekrarlamış ve beytin mazmunu olan sevgilinin acımasızlığını böylece dile getirmiştir. Şair, birinci "feryat" kelimesini yardım olarak belirtirken; ikincide ise sözü geçen kelimeyi birinci ifadeyi kuvvetlendirmek amacıyla kullanmış ve kullandığı bu ikinci ifadeyle bir haykırış psikolojisini ortaya koymuştur. Bu ve buna benzer örnekler bağlamı belirlerken kelimelerin sadece sözlüksel anlamı değil, müelliflerin kullanım amacını da dikkate almak gerektiğini ortaya koymaktadır.

Sonuç olarak bağlam, kelimelerin zaman içerisinde değişen ya da üzerine yeni eklenen anlam katmanlarıdır. Özellikle dil bilimi sahası içerisine girebilecek olan bu konu, klasik edebiyat araştırmacılarının gerek metin neşri süresince gerekse şerh yaparken dikkate aldığı bir kavramdır. Bağlam, bir dil terimi olarak her ne kadar mensur eserlerde önemli olsa da kendini şiirde daha çok önemli hissettirir. Bu sebeple lafza dayalı söz sanatlarının etkin bir şekilde kullanıldığı Klasik Türk edebiyatı, bağlam konusunun incelenmesinde sıfır noktası olarak değerlendirilebilir.

2. Bağlamı Oluşturan Etmen: Çok Anlamlılık

"Çok anlamlılık" tüm dillerde olduğu gibi Türkçede de bulunmaktadır. Doğan Aksan, çok anlamlılığı "Bir dilde bir sözcüğün temel (göndergesel) anlamı dışında yeni kavramları anlatır duruma gelmiş olması dilcilikte çok anlamlılık terimiyle karşılanmaktadır." şekliyle tanımlar (Aksan, 2021a, 72, a.mlf 2021b, 89). Bu kavram zamandaki ve mekândaki farklılaşma sonucunda kelimelerin birden fazla anlama sahip oluşunu ifade etmektedir. Söz konusu zamandaki ve mekândaki farklılaşmalar neticesinde kelimeler, "anlam daralması", "anlam genişlemesi", "anlam değişmesi", "anlam iyileşmesi", "anlam kötüleşmesi" şeklinde değişimlere uğramaktadır.[6] Söz konusu değişimler müelliflerin de dikkatini çekmekte ve bu dikkat neticesinde müellifler, bu değişimleri sanatkârâne bir biçimde kullanmaktadırlar. Bazı dil bilimciler, çok anlamlılığı anlam bulanıklılığı olarak görmelerine karşın pek çok dilbilimci dildeki bir sözcüğün çok anlamlılığını, yeni yeni anlamlar kazanmasını, onun sağlıklı durumda olduğunun, kolay kolay unutulmayacağının işareti sayarlar (Aksan, 2021a, 72).

[6] Bu konuyla ilgili çalışmalar için bk. Sav, Bahattin (2003), Çekin, Abdülkadir ve Gören, Mustafa (2013), Çetin, Mustafa vd. (2011), Özavşar, Resul (2012), Baran, Burhan (2018).

Türkçenin her döneminde kelimelerin çok anlamlılık özelliği görülebilmektedir. Uzun yıllar içerisinde meydana gelebilecek olan çok anlamlılık Köktürk yazıtlarında dahi yaygın bir şekilde kullanılmıştır. (Aksan, 2021a, 89). Uygur ve Karahanlı Türkçesi döneminde var olan çok anlamlılık Yunus Emre (öl. 1321), Şeyyad Hamza (öl. 1348?), Eşrefoğlu Rûmî (öl. 1469)'nin müellifleri arasında olduğu Eski Anadolu Türkçesi'nde de devam etmektedir. Dilin işlenmeye devam ettiğinin bir kanıtı olarak bu süreç Osmanlı Türkçesi ve Cumhuriyet döneminde de devam etmiş ve yaşayan bir dil olması sebebiyle varlığını sürdürmektedir.

Kelimelerdeki anlam değişmelerinin ya da çok anlamlılığın sebebi dilin doğal süreçler içerisinde geçirmiş olduğu zaman, onu kullanan halk ve dili işleyen sanatkârlardır. Söz konusu üç etmen dilin çok anlamlı oluşuna büyük oranda katkı sağlar. Bu katkı dilin söz varlığının[7] genişlemesine ve söz varlığı çeşitliliğinin arttırılmasına da imkân verir. Örneğin şairler, kimi zaman kelimelerin şekil özelliklerinden yararlanarak deyim anlam oluşturabilmektedir. Nahîfî Süleyman, bir şiirinde Arap alfabesindeki "elif" harfinin düzgün bir şekilde yazılması sebebiyle sevgilinin boyunu ve mağrurluğunu ifade ederken; "dal" harfinin eğik bir şekilde yazılmasını da "boyun eğmek" olarak anlam genişlemesiyle kullanmıştır:

Bileydi resm-i İslâmı **elif-kaddin iderdi dâl**
Müsellemdür cehâletde o kim senden selâm almaz (G. 228/10)
[(Sevgili) Eğer, İslam'ın usullerini bilseydi elif (gibi düzgün) boyunu dal (gibi eğik) ederdi. Bunu herkes bilir ki cahillikte o ki senin selamını kabul etmez.]

Özcan Başkan tarafından yapılan bir çalışmada 1000 yıl içinde dildeki temel sözcüklerin %19 oranında yitime, anlam ve ses değişimine uğradığını göstermektedir (Sav, 2003, 150). Türkçenin ise sadece yazılı kaynaklardan hareket edilse dahi kökeni VIII. yüzyıla kadar gitmektedir. Coğrafya değişiklikleri sonucunda diğer dillerden etkilenmeler, sanatçıların dil ile ürettikleri eserler, din değişimi gibi sosyal açıdan yaşanan büyük olaylar dilin bağlam süreçlerini doğrudan etkilemiştir. Bunun haricinde

[7] "Sözvarlığı" ifadesi Almanca "Wortbestand" teriminden çevirerek ilk kez kullan kişi Doğan Aksan'dır. Bk. (Aksan, 2021a, 15). Aksan, bu kelimeyi bitişik yazmasına rağmen tez içinde birlik sağlanması amacıyla ayrı yazılmıştır.

dil devrimi gibi doğal sürecin dışında birtakım politikalar da kelimelerin bağlamlarına doğrudan tesir eden anlam değişimlerine veya genişlemelerine sebep olmuştur. Anlamdaki söz konusu değişimler şüphesiz klasik edebiyat çerçevesinde ürünlerini veren sanatçılar tarafından da sanatkârâne bir şekilde kullanılmıştır.

Türkçe gibi tarihi çok eskilere dayanan, geniş coğrafyalarda konuşulan ve işlenen dillerde çok anlamlılık konusunu incelemek oldukça güçtür. VIII. yüzyılda yazılmış Köktürk yazıtlarında olduğu gibi klasik edebiyat döneminde yazılmış ürünlerde de çok anlamlılık söz konusudur. Çok anlamlılığın tespitinde kelimelerin birbiriyle olan ilişkisi önemlidir. Doğan Aksan'nın (2021b, 27) "çekmek" fiilini yedi farklı anlamda kullanıldığını göstermesi bu durumu kanıtlar niteliktedir:

1. Çocuk masa örtüsünü çekerek üstündekileri düşürdü (örtüyü kendine doğru getirdi).
2. Kadın o adamdan çok çekti (büyük sıkıntılara katlandı).
3. Adam bıçak çekti (bıçağı saldırmak için çıkardı).
4. Yemek suyunu çekti (kaynarken yemeğin suyu azaldı).
5. Bankadaki parasını çekti (hesabını kapattı).
6. Orhan fotoğraf çekti (görüntüyü filme aldı).
7. Odun 300 kilo çekti (300 kilo ağırlığı olduğu belirlendi).

Bu durumun elbette sayısı daha da arttırılabilir. Çok anlamlılığa katkı için "çekmek" fiiline Nahîfî Divanı'ndan da şu örnek verilebilir:

Dahi müsâʿade itmez mi rûzgâr bize
Hezâr zevrak-ı ʿişret **çekil**di gülzâra (G. 467/6)
[Binlerce işret sandalı gül bahçesine çekildi. Felek bize müsaade etmez mi?]

Burada "çekilmek" geminin ya da sandalın limana/kıyıya yanaşması anlamındadır. Dolayısıyla kelimelerin çok anlamlı oluşları dil bilimciler için zor bir araştırma konusu olsa da Türkçe için bir zenginlik ve Türkçenin hâlâ canlı bir dil olduğunun göstergesidir.

Daha önce ifade edildiği gibi kelimelerin çok anlamlı oluşu anlamların tespitini güçleştirmektedir. Çünkü burada tespit edilmesi gereken şey yalnızca kelimelerin anlamları değil bir kültürdür. Metinlerdeki kavramların bağlamları tespit edilirken metinlere hassas bir şekilde yaklaşmak, metinleri dikkatli ve kültür bağlamında okumak gereklidir. Her bir kelime katmanının tespiti metni anlama konusunda araştırmacıyı bir adım daha ileri götürür. Dursun Ali Tökel bu konuda şu ifadeleri kullanmaktadır:

> *"[...] Buradan da anlaşılıyor ki metin kurma da metin açma da kelimelere, anlambilime hâkimiyet işidir. Sanatkârın kurduğu ve bizim de çözmeye çalıştığımı şey en başında gizemli, çoğul anlamlı, üstü örtülü bir şeydir. Ve o şey en az kurucusu kadar emek sarf edilmeden anlaşılmaz. Dolayısıyla ilk adım kelimelere hâkim olmak ve sadece kelimelere değil, kelime ailesine de vakıf olmakla başlar. Sanatkâr için kelimelerin ne kadar önemli olduğu sanatçı-kelime ilişkisine yöneltilen bakışlardan bellidir."* (Tökel, 2023, 450).

Edebiyat tarihimizde yer alan kimi şairler, kullandıkları kelimelerin anlamlarının neye karşılık geldiğine dair görüşlerini bildirmişlerdir. Necâtî (öl. 1509), bir mesnevisinde (Tökel, 2023), Lâmiî Çelebi (öl. 1532), Divanı'nın dibacesinde kelimelerin sözlüklerdeki anlamlarla ifade edilmediğini, ıstılahî ve görünen anlamların dışında tasavvufî bir anlam taşıdığını belirtmişlerdir (Üzgör, 1990, 174-181).

Sonuç olarak tüm dillerde olduğu gibi Türkçede de kelimelerin çok anlamlı yapıları bulunmaktadır. Bu durum şairlerin metinlerini vücuda getirirken sanatkârâne bir anlatım ile metinlerini anlam tabakaları hâlinde oluşturmalarına ve söz sanatlarını etkili bir şekilde kullanmalarına zemin hazırlar. Ayrıca çok anlamlılık dil açısından da bir zenginlik göstergesidir. Kelimelerin (göstergenin) birden fazla anlamının (gösterileni) olması o dilin tarih boyunca işlendiğini göstermekle beraber dildeki ifade gücünün yüksek oluşunu da kanıtlar.

3. Klasik Türk Edebiyatında Bağlamla İlgili Yapılan Çalışmalar

Klasik Türk edebiyatında metinleri neşrederken sıklıkla karşılaşılan güçlüklerden biri de bağlam konusudur. Tarih içerisinde kelimelerin farklı anlamlara gelecek şekilde müellifler tarafından kullanılması bağlam konusunda çalışmayı zorlaştırmaktadır. Özellikle XIV. ve XV. yüzyıllarda kaleme alınan klasik edebiyatın kurucu metinlerini, XVI. ve XVII. yüzyıllarda meydana getirilen daha nitelikli metinleri ve artık son dönem sayılabilecek XVIII. asrın metinlerini XIX. yüzyılda hazırlanan sözlüklerle incelemek, bu metinlerin bağlam açısından yorumlanmasını zorlaştırmaktadır.[8] Her ne kadar Kaşgarlı Mahmud'un *Divanu Lugâti't-Türk* adlı sözlüğü, sözlükçülük tarihimiz için oldukça önemli olsa da XIX. yüzyıla kadar sözlükçülüğümüz duraklama evresindedir. Bunun yanında Anadolu sahasında ürün veren müelliflerden yararlanarak oluşturulan şahitli sözlük de yoktur. Bu durum XIX. asra gelindiğinde de devam etmektedir. Bu sebeplerden dolayı metinlerin çevrilmesiyle birlikte bu metinleri anlama ameliyesine girişilmiş, bu ameliye doğrultusunda bağlam konusu özellikle XXI. yüzyılda önem kazanmıştır.

Bu amaçla beyitleri ve yüzyılları bütüncül bir bakışla görebilmeyi sağlayan Metin Bankası projesi Prof. Dr. Ahmet Atilla Şentürk tarafından hazırlanmıştır. Araştırmacıların çalışmalarıyla katkı sağladığı Metin Bankası, eski Türk edebiyatı alanında yapılan çalışmalar için bir havuz oluşturma düşüncesinin ürünüdür (Selçuk, 2016, 617). Milyonlarca beytin tek bir havuzda olması bağlamları bir arada görmek için önemli bir imkân sunmaktadır. Bu imkândan hareketle Şentürk, *Osmanlı Şiiri Kılavuzu* adlı bir kılavuz serisi hazırlamıştır. Bu kılavuz, klasik edebiyatın karmaşık olduğu düşünülen geleneklerini, kelimelerin bağlamsal anlamlarını, teşbih unsurlarını açıklamakta ve metinlerin daha iyi anlaşılmasına olanak sağlamaktadır.

Bağlamla ilgili çalışmalardan bir diğeri de Türk Edebiyatı Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük projesidir. Temelleri 2007'ye dayanan bu projenin amacı edebî ve tarihî metinlerin bağlam içerisindeki anlamlarını tanık göstererek dizinini ve sözlüğünü ortaya çıkarmaktır. Prof. Dr. İsmail Hakkı Aksoyak tarafından yürütülen TEBDİZ projesi kapsamında pek çok doktora, yüksek lisans tezi hazırlanmış; çok sayıda bildiri, makale

[8] Bahsedildiği üzere kelimeler zaman içerisinde birtakım değişikliklere uğrarlar. Bu değişiklikler ancak tarihsel, artzamanlı, sözlükler olması durumunda tespit edilebilir. Dolayısıyla XIX. yüzyılda yazılmış olan bir sözlük, daha önce yazılmış olan metinlerdeki bağlamları tespit etmekte araştırmacıları yanıltabilir.

ve kitap çalışması yapılmıştır. Bu tezlerden ilki Furkan Öztürk'e aittir. Furkan Öztürk'ün Bakî Divanı Sözlüğü [Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük] adlı doktora çalışması (Öztürk, 2007) klasik edebiyat için bağlamlı dizin ve işlevsel sözlüklerin oluşturulmasının temeli olmuştur. Öztürk, işlevsel sözlükler ve Osmanlı şiirinde bağlam hakkında bilgiler verdiği bir makale de yayımlamıştır (Öztürk, 2008). Yapılan bu doktora tezi daha sonra yayımlanmıştır (Öztürk, 2016). Bu konuda yapılan ikinci çalışma Özer Şenödeyici'ye aittir. Şenödeyici, Nâilî Divanı'nın sözlüğünü doktora tezi (Şenödeyici, 2011) olarak ele almış ve doktora tezini yayımlamıştır (Şenödeyici, 2015). Şenödeyici, yazmış olduğu bir makalede bağlamlı dizin işlevsel sözlüklerin üslûp araştırmalarında nasıl kullanılabileceğini açıklamış ve Nâilî'den örnekler vermiştir (Şenödeyici, 2017).

Bağlama dair yapılan bir diğer bilimsel etkinlik sempozyumlardır. İlki Mimar Sinan Üniversitesi, ikincisi Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi ve üçüncüsü Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi'nde olmak üzere Osmanlı Metinlerinin Anlam Dünyası sempozyumları da bağlama dair bildirilerin sunulduğu sempozyumlardır.

Sonuç olarak metin neşri çalışmaları başlı başına bir bağlam işi olduğundan her metin neşri esas olarak bir bağlam çalışmasıdır. Bunun haricinde kelimelerin anlam katmanlarını içerisinde barındıran söz sanatları kitapları, belli bir kavramın hangi anlam dairesinde kullanıldığına yönelik sunulan bildiriler ve yazılan makaleler bağlamın konusu içerisinde olduğundan bağlamla ilgili yapılan çalışmaların literatürde oldukça zengin olduğu söylenebilir.

4. Benzer Sözcüklerin Kullanımına Bağlamsal Bakış

Manzum eserlerde benzer sözcüklerin kullanımı görünüşte tekrar gibi gözükse de bağlamsal açıdan bakıldığında genel olarak anlamı kuvvetlendirmek için kullanıldığı görülmektedir. Örneğin Nahîfî Divanı'nda geçen ibareler buna örnek olarak verilebilir:

Sipâh-ı cevr ile virdi harâba kişver-i sabrı
Muhassal dâd ü **feryâd** ol şeh-i bî-dâddan **feryâd** (G. 91/3)

[Cefa askeri, sabır ülkesini harap etti. Kısacası merhametsiz şahtan yardım ve imdat, imdat.]

Görüldüğü gibi şair, beytin anlamına uygun olarak "feryat" sözcüğünü iki kez tekrarlamış ve beytin mazmunu olan sevgilinin acımasızlığını böylece dile getirmiştir. Şair, birinci "feryat" ögesini yardım olarak belirtirken; ikincide ise bahsedilen kelimeyi kuvvetlendirmek amacıyla kullanmıştır.

Benzer bir örneği Nahîfî, "perişan" ifadesi üzerinden yapmaktadır. Şair, sâkîye seslenerek hüzünlü kalbinin perişan olması sebebiyle kendisini dost toplantılarına davet etmemesini söylemektedir:

Beni cemʿiyyet-i yârâna teklîf eyleme sâkî
Perîşândur perîşân kalb-i mahzûnum **perîşân** (G. 150/6)
[Ey Sâkî. Beni dost toplantılarına davet etme. Benim üzüntülü kalbim, perişandır, perişandır, perişan.]

Görüldüğü gibi şair, burada "perişan" kelimesini üç kez kullanmaktadır. Bu beyitte ilk perişan kelimesi, "acınacak durumda olmak, zavallı" anlamına gelirken ikinci "perişan" kelimesi aynı anlama gelmekle birlikte bağlama göre birincinin anlamını kuvvetlendirmek için üçüncü "perişan" ise birinci ve ikinci perişan kelimesinin anlamını kuvvetlendirecek, şairin yorgunluğunu ve bitkinliğini hissettirecek şekilde kullanılmıştır. Dolayısıyla yazılışları ve hatta görünüşte anlamları aynı olan sözcükler, dizelerde kullanım sıklığına göre farklı anlamlara da gelebilmekte ve şairin sözcükleri farklı amaçlar doğrultusunda kullandığı görülmektedir. Bununla ilgili en dikkat çekici örnek ise şairin "yeter" kelimesini ağırlıklı olarak kullandığı beyittir. Şair, dört kez bu kelimeyi kullanarak yazmış olduğu şiirde hem dizenin anlamını kuvvetli bir şekilde yansıtmakta hem de şairlik gücünü ortaya koymaktadır:

Yeter âh itdi **yeter** bülbül-i nâ-hufte **yeter**
Dahı dem-beste misin ey gül-i neşgüfte **yeter** (G. 186/1)

[Uykuya yatmış, gâfil bülbülün yeter ah ettiği yeter, yeter. Ey açılmamış taze gül susmuş musun, yeter.]

Bu tür ifadeler sadece kelime temelinde değil aynı zamanda dize bazında da görülmektedir. Teorik kitaplarda redd-i mısra olarak anlatılan bu husus, Nahîfî Divanı'nda da vardır. Nahîfî, bir gazelde matla beytinde sevgilinin gamıyla hasta olduğunu söyleyip gelmesini isterken, makta beytinde de gelme isteğini aynı kelimelerle belirtmekte ve bağlama göre birinci beyitteki isteğini tekrar dile getirmektedir. Bağlama göre makta beyitte tekrar edilen bu istek, şairin matla beyitteki isteğinin kuvvetlendirilmesi için söylenmiştir:

Gamunla hasta yatur cân-ı müstemendün gel
Esîr-i ʿışkını bîmâr iden efendüm gel (G. 315/1)
[Sana olan gamdan dolayı yardımına muhtaç (âşığın) yorgun bir şekilde yatmaktadır, gel. Aşkın esirini hasta eden efendim gel.]

Kulun Nahîfî-i bîmâra bir devâ eyle
Esîr-i ʿışkını bîmâr iden efendüm gel (G. 315/5)
[Kulun hasta Nahîfî'ye deva eyle. Aşkın esirini hasta eden efendim gel.)

Sonuç olarak, kelimelerin görünüşte yazılışları ve hatta anlamları aynı olsa da şairlerin kullanım amaçları farklı olabilmektedir. Nitekim şairlerin, bir kelimeyi bir dizede ya da şiirin bütününde hatta Divanı'nda sürekli tekrar etmesi kelimeye olduğu anlamlardan başka anlam verilmesini sağlayabilir. Bu sebeple bağlam araştırmalarında bir müellifin kullandığı kelimeler dikkatli bir şekilde analiz edilmeli ve şiirler bu analizlere göre değerlendirilmelidir.

5. Yapay Zekânın Bağlama Verdiği Önem

Nahîfî Divanı'nın incelemesinin yapıldığı zamanda popülerleşen ve Openai şirketinin ürünü olan ChatGPT ile bağlam üzerine deneysel birtakım çalışmalar yapılmıştır. Nahîfî Divanı'ndan hareketle yaptığımız bu denemeler bağlamsal olarak oldukça dikkate değer

sonuçlar vermiştir. Örneğin, Nahîfî Divanı'nın 321. gazelinde geçen "taʿna-kârân-ı felek" ifadesi ChatGPT'ye soruldu ve şu cevap alındı:

> *"Taʿna-kârân-ı felek" ifadesi, Türkçede kullanılan bir deyimdir. Bu deyim, "feleğin taşlarına sitem eden" veya "kaderi eleştirerek şikayet eden" anlamına gelir. "Felek" kelimesi kaderi veya talihin rolünü ifade etmek için kullanılırken, "taʿna-kârân-ı" ise "sitem eden" veya "şikayet eden" anlamına gelir. Dolayısıyla, "Taʿna-kârân-ı felek" deyimi, zorluklarla karşılaşıldığında kaderi eleştirerek veya şikâyet ederek yaşamak anlamını taşır."*

Bu açıklamaya bakıldığında görülen o ki, Klasik Türk edebiyatının temel meselesi olan kelimelerin yan yana dizilişinden bağlam çıkarmayı yapay zekâ da uygulamaktadır. Felek, kelimesini başlı başına inceleyen yapay zekâ, akabinde bilinmeyen unsuru tümevarım yöntemini de kullanarak tahmin etmeye çalışmıştır. Elbette ki Türkçeye ait bir deyim olduğu ifadesi son derece yanlıştır. Buna karşılık veri girişlerinin artmasıyla gelecekte daha doğru sonuçlara ulaşılacağının mümkün olduğu kanısına varmak güç değildir.

Yapay zekâya sorulan bir diğer soru da metin tamirine yöneliktir. Bilindiği üzere tamir edilecek metin manzum ise dikkat edilmesi gereken unsurlar vezin ve bağlamdır. Bu kapsamda yapay zekânın metin tamiri yaparken bu unsurlara dikkat edip etmediğini saptamak için Nahîfî Divanı'ndan alınan aşağıdaki gazelde "eyle" ifadesi kasıtlı olarak çıkarılmıştır ve ChatGPT tarafından bu eksikliğin giderilmesi beklenmiştir. Beytin orijinali şu şekildedir:

Eyle dil-i mehcûrıma gel ʿarz-ı tecellâ
Berk-ı ruhun âteş-fiken-i hırmen-i gam kıl (G. 322/3)

Yapay zekânın sorulan soruya verdiği cevap şu şekildedir:

"Özür dilerim, birinci dizedeki eksik kelimeyi tahmin etmek için daha fazla vezin ve bağlam bilgisine ihtiyacımız var. Verilen beyitte tamamlanması gereken eksik kelimeyi kesin olarak belirlemek için daha fazla metin içeriği veya şiirin tamamını görmem gerekmektedir. Aruz ölçüsüne göre uygun bir kelime tahmini yapmak için daha fazla bağlam sağlamanızı rica ederim."

Yapay Zekânın cevabına bakıldığında bağlama vermiş olduğu önem ve dikkat son derece açıktır. Buna göre yapay zekâ, daha çok bağlamsal bilgiye ihtiyaç olduğunu, şiirin tamamının incelenmesi gerektiği yanıtını vermiştir. Bu da günümüzdeki araştırmacıların metin tamiri yaparken kullandığı yaklaşıma benzemektedir.

Bir başka denemede ise eksiksiz verilen bir beytin yapay zekâdan bağlamsal olarak açıklanması istenmiştir. Verilen beyit Nahîfî Divanı'nda geçen şu beyittir:

Esîr-i zülf-i yâr ol müstemend ol
Hemân n'eylersen eyle ser-bülend ol (G. 324/1)

Yapay zekânın vermiş olduğu cevap şu şekildedir:

"Bu dizelerde "Esir-i zülf-i yar ol müstemend ol" ifadesi, "Sevgilinin zülfüne esir olup, ona bağlı ve sadık ol" anlamını taşır. "Zülf", Farsça kökenli bir kelime olup genellikle kadının saçlarını ifade eder. Burada sevgilinin saçlarına olan bağlılık ve sadakat vurgulanmaktadır.
"Hemân n'eylersen eyle ser-bülend ol" ise "Ne yaparsan yap, onu baş tacı et" anlamını taşır. Yani sevgili ne yaparsa yapsın, onu yücelt ve değerli kıl.
Bu dizelerde sevgiliye olan aşk ve bağlılık vurgulanırken, onun saçlarına ve eylemlerine olan hayranlık ifade edilmektedir. Şair, sevgilinin etkisi altında olmayı kabul ederek ona olan bağlılığını ve sadakatini ifade etmektedir."

Bu ifadelerde de yine bağlamın son derece etkili kullanıldığı görülmektedir. Yapay zekâ, önce bütünü verip daha sonra kelimeleri incelemiştir. İkinci dizede de aynı yöntemi uygulamış ve iki dizeyi birbirine bağlamıştır.

Sonuç olarak yapay zekâ, özellikle şiirlerde bağlamı temel alarak açıklamalarda bulunmaktadır. Her ne kadar bağlama yöneltilerek açıklamalar istenildiği için bağlam merkezli açıklamalar yapıldıysa da yönlendirilmeden herhangi bir beyit sorulduğunda da bağlamdan hareketle açıklamalar yapılmaktadır. Teknolojinin gelişimi, yapay zekâdaki güncellemeler ve internetteki verilerin artmasıyla birlikte klasik edebiyatta başta bağlam olmak üzere pek çok konuda edebiyat araştırmacılarına yarar sağlayacağı öngörülebilmektedir.

6. Bağlamın Tespitinde Klasik Metinlerin Rolü ve Klasik Şârihlerin Şerhlerinde Bağlama Verdikleri Dikkat

Klasik Türk edebiyatı sahasında yazılmış olan metinlerin bağlam tespitinin zor olduğu bilinen bir gerçektir. Bunun sebepleri arasında Türkçenin en eski dillerden biri olması, bu edebiyatın ağırlıklı olarak Arapça ve Farsçanın tesiri altında gelişmesi, ödünç alınan bu sözcüklerin erek dildeki anlamından uzaklaşarak geldiği topraklarda bambaşka anlama sahip olması, zaman geçtikçe birtakım geleneklerin unutularak kelimenin sadece görünen şekliyle kabul edilmesi, metinlerin tam olarak çevrilmemesi, kataloglamalardaki birtakım eksiklikler, Türkçenin geniş kapsamlı bir sözlüğünün yapılamamış olması sayılabilir.

Osmanlı topraklarında yazılmış şerh kitaplarına bakıldığında da şârihlerin bir metni şerh ederken kelimeleri metindeki bağlamdan hareketle şerh ettikleri görülmektedir. Klasik şerh kitapları, metinlerin anlaşılması için temel kaynak olarak görülebilmektedir. Bu konuda daha önce Ozan Yılmaz'ın iki (Yılmaz 2018 ve 2019) ve Saniye Eraslan'ın bir (Eraslan 2018) makalesi bulunmaktadır. Bu makalelerde araştırmacılar, klasik şerh kitaplarından seçtikleri birkaç kelimenin sözlükte olmayan anlamlarını vermişler ve klasik şiirlerden seçtikleri örneklerle o kelimelerin sözlüklerde geçmeyen anlamlarına değinmişlerdir.

Hâfız Divan'ı şerhlerine bakıldığında Süleyman Nahîfî'nin de tahmis yazmak için zemin metin olarak kullandığı şu dizeler XVI. asrın önemli şârihlerinden Sudî-i Bosnavî (öl. 1599?) tarafından şu şekilde şerh edilmiştir:

În çi şûr'est ki der-devr-i kamer mî-bînem
Cümle âfâk pur ez-fitne vu şer mî-bînem

> *"**Şûr** nice maʿnâya gelür, bunda karışıklık murâddır yaʿnî gavga ve fitne. **Ki** harf-i râbıt-ı sıfat. **Âfâk** etrâf dimekdir.*
>
> ***Mahsûl-i Beyt:** Bu ne gavgâ ve karışıklıkdır ki kamer devrinde görürüm. Cemîʿ âfâkı fitne ve şerden toptolu görürüm. Hâce bu gazeli hurûc-ı Timur'da buyurmuşdur ki bir ʿazîm fitnedir ki andan özge olmaz."* (Kaya, 2020b, 2204).

Sudî, şerhinde öncelikle "Şûr" kelimesi için pek çok anlamının olduğunu ama bu beyitte "kavga, fitne" anlamlarında kullanıldığını söyler. Kelimenin bu anlamda kullanıldığını bağlamdan hareketle tespit ettiği rahatlıkla söylenebilir. Nitekim şair, kelimenin "tuzlu" anlamındaki kullanımını *Hâfız Divanı*'nın 328. gazelinin 3. beytini açıklarken vermiştir (Kaya, 2020a, 1767). Şârihin aynı kelimeyi bir yerde "kavga ve fitne" diğer yerde "tuzlu" olduğunu söylerken esas aldığı şey bağlamdır. Dolayısıyla şairin kelimeleri açıklarken bağlamdan yararlandığını söylemek mümkündür. Bunun haricinde şairin vermiş olduğu önemli bilgilerden bir diğeri ise şiirin Timurlu hânedanının kurucusu ve ilk hükümdarı Timur'un ayaklanması sonucunda Hâfız'ın bu gazeli yazdığı ve bu fitneden büyük bir fitnenin olamayacağı görüşüdür.

Manzum Hâfız Divan'ı tercümesi yapan ve XVIII. asırda yaşadığı düşünülen Ferîdî'nin eserinin de bağlamdan hareket ederek hazırlandığı söylenebilir. Nitekim Ferîdî de tıpkı Sudî-i Bosnavî gibi bağlamdan hareket ederek eserini vücuda getirmiştir. Hâfız-ı Şirâzî'nin aynı şiiri Ferîdî tarafından şu şekilde manzum olarak tercüme edilmiştir:

Bu ne gavga ki cidâl-i devr-i kamerde görirem
Cümle âfâkı tolu fitne ve şerden görirem (Yakut, 2019, 1027)

Görüldüğü gibi "şûr" kelimesi Ferîdî tarafından bağlama uygun olarak "fitne ve kavga" şeklinde kullanılmıştır. Bu kelimenin geçtiği ve Sudî'nin bağlama göre "tuzlu" olarak kullandığı "şûr" kelimesini ise Ferîdî aldatma, fenalık anlamına gelen "mekr" kelimesinin muadili olarak görmüştür (Yakut, 2019, 824).

Bu örneklerden hareket ederek klasik metinler üzerinde çalışan şârihlerin şerh ettikleri metnin bağlamına uygun olarak kelimeleri kullandıkları rahatlıkla söylenebilir. Bu bağlamda metinlerdeki kelimelerin bağlamları tespit etmek için sözlükler temel kaynak olsa da klasik şerhler de bu anlamda araştırmacılara kaynaklık edebilmektedir. Süleyman Nahîfî'nin Hâfız-ı Şirâzî'nin bir gazeline eklemeler yaparak yazdığı tahmisteki bağlamlar tespit edilirken de adı geçen şârihlerin açıklamalarından yararlanmak mümkündür. Örneğin Süleyman Nahîfî'nin Hâfız'ın şiirinden yapmış olduğu tahmisin ilk bölümü şu şekildedir:

Gerçi tedkîk-i mezâhirde hakîkatbînem
Şimdi itdükçe merâyâya nazar gamgînem
ʿÂrifün devr-i zamân çeşmin ider bî-nem
În çi şûr'est ki der-devr-i kamer mî-bînem
Cümle âfâk pur ez-fitne vu şer mî-bînem (Tah. 6/1)
[Her ne kadar dış görünüşte hakikatleri gören olsam da şimdi aynalara baktıkça gamlıyım. Felek, ârifin gözünü kuru eder. Bu ne karışıklık ki kamer devrinde görürüm, tüm etrafı fitne ve şerden dopdolu görürüm.]

Klasik şârihlerin daha önce verilen metinlerinden hareketle "şûr" kelimesinin "fitne ve kargaşa" olduğu söylenmiştir. Nahîfî'nin eklediği dizelerdeki kelimeler de bağlam olarak Hâfız'ın beytini tamamlayan onun bağlamlarına ters düşmeyen bir düzen içerisinde olmalıdır. Dolayısıyla "merâyâ" sözlüklerde "aynanın çoğulu" olsa da "dünyadaki yansımalar"; "tedkîk-i mezâhir"i "dış dünyada olup bitenler", "ʿârif"i "bilgin"; "devr-i zamân"ı "felek" şeklinde değerlendirilmelidir.

Neşre bakıldığında Nahîfî Süleyman'ın İran edebiyatının önemli şairlerinden olan Molla Abdurrahman Câmî ve Hafız-ı Şirâzî'nin etkisinde kalarak onların şiirlerine tahmis

yazdığı görülmektedir. Neşirde Süleyman Nahîfî'nin Molla Abdurrahman Câmî'ye yaptığı üç tahmis (Tah. 1, Tah. 2, Tah. 3), İran edebiyatının önemli şairlerinden Hâfız-ı Şirâzî'ye yazmış olduğu bir tahmis (Tah. 6) yer almaktadır. Şairin Hâfız-ı Şirâzî'ye yazmış olduğu tahmisi daha iyi anlamak, bağlamlarını daha iyi tespit etmek için *Hâfız Divanı* şerhlerine müracaat edilmiştir. Anadolu sahasında Sûdi-i Bosnevî'nin *Hâfız Divanı* şerhi (Kaya, 2020a) ve Ferîdî'nin (Yakut, 2019) *Hâfız Divanı* tercümesi meşhurdur. Bu kapsamda Nahîfî Süleyman'ın Hafız-ı Şirâzî'nin şiirlerine yapmış olduğu eklemelerin bağlamları, zemin metinle olan bağlantıları daha iyi tespit edilebilmiştir.

Sonuç olarak tarihî metinlerden faydalanmak daha önce bahsedilen sorunlarla başa çıkmak için bir yöntem olarak görülebilir. Türk edebiyatında oldukça önemli yere sahip Arap ve İran şairlerinin şiirleri Anadolu'daki kimi şârihler tarafından şerh edilmiştir. Şârihlerin şerh ettiği bu şiirler, toplum tarafından anlaşılır olmuş, şairin ve şiirin vermek istediği duygu ve düşünce muhatabına en iyi şekilde iletilmiştir. Nahîfî Süleyman'ın şiirlerinin bağlamsal olarak anlaşılmasında da Hâfız-ı Şirâzî ve Molla Abdurrahman Câmî'nin şiirlerini açıklayan şârihlerin şerh metinlerinden yararlanılmıştır.

7. Kaynaklarda Geçen Şaire veya Şiirlere Yönelik Anekdotların Bağlama Katkısı

Dil bilimde durum bağlamı (context of situation) olarak bilinen bağlam, Firth tarafından kavramlaştırılmış ve anlamın belirlenmesinde dil dışı etkenlerini, konuşanların özelliklerini, içinde bulunan durumu hesaba katar (Aksan, 2021b, 96).

Tezkirelerde veya edebiyat tarihlerinde gerek klasik şiir/şair gerekse modern şiir/şair üzerine pek çok anekdot bulunmaktadır. Bu anekdotlar şiirin daha iyi anlaşılması ve durum bağlamlarının tespiti için oldukça önem arz eder. Bu kapsamda Nahîfî ve onun şiirleri üzerine biyografik kaynaklar incelendiğinde ona ve onun şiirlerine dair anekdotlar bulmak mümkündür.

Nahîfî'nin neşirde 509. gazeline dair bazı tezkirelerde bir anakdota rastlanmaktadır. Söz konusu gazel şu şekildedir:

ʿAceb hayâlüne mevt ü türâb gelmez mi
Sana bu dagdagadan pîç ü tâb gelmez mi

Kusûr-ı ʿâliyeden kabre rihletün yok mı
Esâs-ı ʿömrüne vakt-i harâb gelmez mi

Görüp tekâsür-i emvâl ü câhı hurremsen
Derûna fikr-i hisâb ü ʿikâb gelmez mi

Hemîşe itmedesin gerçi cemʿ-i mâl-i harâm
Hılâl-ı fikrüne havf-i ʿazâb gelmez mi

Egerçi farz-ı muhâl ile olsa kesb-i halâl
Netîcesinde vaʿîd-i hisâb gelmez mi

Nedür bu nahvet ü kibr ü gurûr zâtunda
Sana Cenâb-ı Hudâdan hicâb gelmez mi

Degül mi rifʿat ü ikbâlün âhiri idbâr
Nizâm-ı hâle dem-i inkılâb gelmez mi

Vüfûr-ı cürm ü günehden kusûr-ı tâʿatden
Huzûr-ı Hakda sana ıztırâb gelmez mi

Ümmîd-i rahmete söz yok Nahîfîyâ ammâ
Biraz da hâtıra bîm-i ʿikâb gelmez mi (G. 509)

Söz konusu şiire dair tarihî kaynaklarda hiçbir malumat bulunmasa ve klasik şiirin geleneği olarak bakılsa şiirin vâsûht bir tarzla kaleme alındığı düşünülebilir. Nitekim

klasik edebiyatta sevgili her zaman âşığına cefa göstermektedir. Şiiri inceleyen/dinleyen kimseler, bu düşüncede olunca ister istemez kelimelere de o minvalde bakmaya yönelecektir. Bu durum da bir metnin kelimelerinin bağlam tespitinde şairin hayatı, o dönemde yaşanan olaylar ve şiirin yazılış sebebinin önemli olduğu sonucunu ortaya çıkarmaktadır.

Şairin neşirde 509. gazeli devlet görevinde bulunduğu esnada Şehit Ali Paşa'nın Rikâb kaymakamı iken şaire göstermiş olduğu bazı makam cevri sebebiyle kaleme aldığını Safâyî, Safvet ve Esed Mehmed; tezkirelerinin Nahîfî'yi anlattığı kısımda belirtmişlerdir. Söz konusu gazel sevgiliden şikâyet değil de devlet adamından şikâyet olduğunda şiirin anlamı, yazılış amacı ve kelimelere yüklenen anlamlar birden değişecektir. Örneğin,

Nedür bu nahvet ü kibr ü gurûr zâtunda
Sana Cenâb-ı Hudâdan hicâb gelmez mi (G. 509/6)

beytinde nahvet, kibr ve gurûr kelimeleri makamdan gelen büyüklenmelere karşılık gelmektedir. Çünkü şiirin hikâyesine bakıldığında tezkire yazarlarının şaire cefa gösteren paşanın makamını kullanması sonucunda şairin bu gazeli kaleme aldığını belirtmektedir. Bunun haricinde şu beyitte ise verilmek istenen düşünce daha iyi anlaşılmaktadır:

Degül mi rifʿat ü ikbâlün âhiri idbâr
Nizâm-ı hâle dem-i inkılâb gelmez mi (G. 509/7).

Burada da şair, makamın ve mevcut hâlin sonunun kökten değişeceği zamanın geleceğini belirterek aslında gerçek bir düşünceye temas etmektedir. Şair, bir başka şiirinde de yine aynı paşayı benzer sebepten eleştirmektedir:

Ey gâfil eger hem-ser isen eflâke
Gel itme hakâretle nazar ben hâke
Dirse bu benüm hidmet-i naʿtümde idi
Mahşerde cevâsun ne şeh-i levlâke (R. 509)

Burada şair, "gâfil" kelimesi ile divan efendisi iken yöneticisi olan Şehit Ali Paşa'yı kastetmektedir. Şiir hakkında herhangi bir anekdot olmadığında sevgiliye hitaben yazıldığı düşünülebilecek olan şiir, söz konusu anekdot ile birlikte devlet erkânından şikâyet olarak değerlendirilebilecektir.

Şairin biyografik kaynaklarda hikâyesine rastlanılan bir başka şiiri de şudur:

Kanda varsa ʿâşık-ı bî-çâre cânânın arar
Derd ile bîmâr olan elbette dermânın arar

Sanma rahminden sunar destin dil-i mecrûhuma
Ol kemân-ebrû cigerde tîr-i müjgânın arar

Verd-i gülzâra tokunmakdan sabânun kasdı var
ʿAndelîb-i bî-nevânun râz-ı pinhânın arar

Cân figân eyler seni özler harîm-i bâgda
Bülbül-i şûrîde gûyâ verd-i handânın arar

Dil hayâlünle gamun itse ʿaceb mi cüst-cû
Her kişi bu bezmgâh-ı gamda yârânın arar

Çeşminde almaz sipihrün mihr ü mâhın rûz u şeb
ʿÂşık-ı âvâre-hâtır mâh-ı tâbânın arar

Şimdi itmezse sözüm ârâyiş-i gûş-ı kabûl
Bir gün ol âfet Nahîfî ben sühandânın arar (G. 121)

Sâlim, yazmış olduğu tezkiresinde yukarıda verilen gazeli Nahîfî Süleyman'ın bir hasta ziyareti sebebiyle yazmış olduğunu söylemektedir. Sâlim'in tezkiresinde belirttiğine göre doktorun hastayı tedavi etmek için göğsüne dokunduğu esnada Nahîfî, bu şiiri yazmıştır. Şiire bu hikâye ile bakıldığında şair, aşkı ve onun eziyetlerini aramaktadır. Nitekim doktorun şiirin hikâyesindeki derdi araması gibi âşık da cânânını arar.

Doktorun bir yarayı araması sahnesini şair, çaresiz âşıkın sevgilisini aramasına, hastanın dermanını aramasına, ebru kaşlı sevgilinin kirpik oku aramasına, sessiz bülbülün saklanmış sırrı aramasına, ağlayan bülbülün açmış gülü aramasına, her kişinin gam meclisinde sevgilisini aramasına, gönlü âvâre olmuş âşığın parlak olan ay sevgilisini aramasına ve hasta olan o kişinin şiirler yazan Nahîfî'yi aramasına teşbih etmiştir.

Nahîfî'nin yayımlanan münşeatında (Ekinci, 2015), şiirlerin anekdotlarına dair pek çok bilgi yer almaktadır. Duygu yüklü bir şair olması sebebiyle dostuna yazdığı mektupta şair, derdini nasıl anlatacağını bilemediğinden şiir biçiminde konuya giriş yapmıştır. Dolayısıyla neşirde olmayan bu şiir şairin herhangi bir mesele karşısında şairâne bir şekilde manzume yazabildiğini göstermiş, nesir olan bir ifadeyi şiire aktarmıştır:

> *"Âh benim muhabbetlü, ʿinâyetlü efendim! Ne lisân ü lügat ve ne taʿbîr ü ʿibârât ile ʿarz-ı hulûs-ı muhabbet ve beyân-ı şürût-ı ʿubûdiyyet idecegim bilmem.*
> *Beyt*
> *Nice hâl-i dilimi eyleyem iʿlâm sana*
> *Meger Allâh ide ahvâlimi ilhâm sana"* (Ekinci, 2015, 260)

Bir başka şiirde de dostuna duyduğu muhabbeti nesirle anlattıktan sonra şu beyti yazar:

> *"[…] Ancak benim efendim ʿazametuʿllâha kasem ki sıgar u kibâr ve akribâ ve ehibbâda ve şâh ü gedâ ve aʿlâ vü ednâda efendimün muhabbetinden efzûn kimseye ʿalâka ve muhabbetim yokdur. Şöyle ki efendimün sebebi ile bi'l-izâfe devlet-hâneleri dergehinde olan sâ'ile dahi iltifâtım âhardan ziyâde ve erbâb-ı sarâydan her kime ʿarz u dâd idersem, hakîkati efendime rû-dâde idiginde iştibâh buyurmayasız ki bu beyt-i bedîhi tercemân-ı lisân-ı hâldür:*
> *Beyt*
> *Ne Selîm ü ne Süleymân [ne] Sinân u Selmân*
> *Ben sana bendeyim ey şâh-ı hakîkat-peymân"* (Ekinci, 2015, 261)

Bir şiiri de yazıp yazmama konusunda müteredditolan şair, bu durumu mektup yazdığı dostuna belirttikten sonra beyti bir kenara bıraktığını ve "[…] beytini ʿaceb yazsam mı? Hele dursun." ifadesiyle şimdi bunu düşünmenin gereksiz olduğunu bildirir. Beyit şu şekildedir:

Bildirürdüm derdimi bir âh ile cânâna hep
Korkarım sûz-ı derûnımdan felekler yana hep (Ekinci, 2015, 272).

Sonuç olarak kelimelerin bağlamları olduğu gibi şiirlerin de genel itibariyle bir bağlamları vardır. Şiiri hikâyesi ile okumak kelimelerin ve şiirlerinin bağlamlarının ne ölçüde değerlendirilmesi gerektiğini de ortaya koymaktadır. Bu sebeple kelimelere anlamlar verilirken veya metnin türü tespit edilirken klasik kaynaklardaki metinlerin yazılış hikâyelerine ve mesnevîlerdeki sebeb-i telif bölümlerine önem verilmesi ve bunların tespit edilip metinlere bu açıdan bakılarak anlamlandırılması gerekmektedir. Özellikle tezkirelerde ve şairlerin mektuplarında bu tür anekdotların varlığı şiirlerin anlaşılmasını kolaylaştırmaktadır. Nahîfî özelinde bakılacak olursa onun şiirlerinin anekdotlarla incelenmesi şiirlerin bağlamlarının doğru tespit edilmesinde ne kadar önemli olduğunu ortaya çıkarmıştır.

8. Bağlam Tespitinde Yaşanan Güçlüklerin Sebepleri ve Çözümleri Üzerine

Bağlam, hem edebiyat hem de dil üzerine çalışma yapanlar için oldukça zor bir konudur. Özellikle geniş coğrafyada ürünler vermiş, dili çok eski dönemlere kadar giden Türkçe için bağlam tespiti yapmak daha güçtür. Bu bölümde bağlam tespitlerinde yaşanan güçlüklerin sebepleri maddeler hâlinde sıralanacak ve bunların üzerine çözüm önerileri sunulacaktır. Sunulan çözüm önerilerinin kesin sonuç verecek gibi bir iddia taşımamakta; yalnızca araştırmacıların bu konuya dikkat çekmesi temenni edilmektedir. Bağlam konusunda yaşanan güçlükler şu şekilde sıralanabilir:

1. Türkler tarihî süreçte yüzyıllar boyunca geniş bir coğrafyaya yayılmış gerek dinî gerekse yaşayış olarak pek çok değişikliğe maruz kalmış bir millettir. Dolayısıyla bu süreçte dil de etkilenmiştir. Türkçe ile verilen ürünler zaman ve

mekâna bağlı olarak diğer dillerle yaşanan etkileşimler sonucunda anlam değişikliklerine maruz kalmıştır. Bu da geniş ölçüde Türk lehçelerine tam anlamıyla hâkim olamayan araştırmacıların şairlerin kasten kullandıkları bazı kelimelerin anlamını tespit etmede zorluklar yaşamalarına neden olabilmektedir. Bu bakımdan üniversitelerimizin özellikle Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatı bölümlerinde sadece o lehçeyi konuşan Türklerin edebiyatlarını değil, klasik edebiyatı bir bütün görüp genel bir klasik edebiyat derslerini müfredata koymaları bu sorunu aşmak için bir çözüm olabilir.

2. Türkçenin genel anlamıyla tarihsel bir sözlüğünün olmaması bağlamı tespit etmede bir başka sorun olarak zikredilebilir. Yazılı kaynaklara göre Türkçenin VIII. yüzyıla kadar mazisi bulunmaktadır. Köktürkçenin işlenmiş bir metin olduğu araştırmacılar tarafından belirtildiği göz önüne alındığında bu dilin geçmişi VIII. yüzyıldan daha eskidir. On üç yüzyıldan beri yazılı ürün üreten dilin köken bilgisi sözlüğü başta olmak üzere çeşitli sözlüklerinin tam anlamıyla var olmaması bağlamın tespiti açısından büyük bir sorundur. Bilgisayar, özçekim gibi yeni kavramların bugün dahi dilimizde türetildiği düşünüldüğünde Türkçenin somut ve soyut kavramları türetme imkânı oldukça geniştir. Bu kapsamda özellikle Türk Dil Kurumu başta olmak üzere devlet kurumlarının Türkçenin geniş bir sözlüğünün bir veri tabanınında toplanması, var olan veri tabanlarının güncellenmesi, geliştirilmesi ve eksik olan kelimelerin eklemeler yapılarak eksikliklerinin giderilmesi gerekmektedir.

3. Bütün dillerde olduğu gibi Türkçede de anlam değişimleri bulunmaktadır.[9] Kelimeler zaman içerisinde anlam genişlemesi, anlam daralması, anlam değişmesi, anlam iyileşmesi ve anlam kötüleşmesine uğrar. Örneğin VIII. yüzyılda yabız biçiminde "fena, kötü, perişan" anlamlarında geçen bugünkü yavuz, XV.-XVI. yüzyıllara kadar bu anlamlarını korumuş, daha sonra "iyi, güzel, güçlü, çetin" anlamlarına gelmeye başlamıştır (Aksan, 2021b, 170). Bu

[9] Bu konuda ayrıntılı bilgi için bk. Aksan, 2021b, 111:118; Çekin – Gören, 2013, 94-102; Sav, 2003, 147-166; Özavşar, 2012, 1117-1129; Baran, 2018, 1-31.

örnekte de görüldüğü üzere Türkçede anlam değişimleri yaşanmaktadır. Bu sebepten Türkçenin geniş bir sözlüğünün yanında bu sözcüklerin "artzamanlı" olarak hazırlanacak bir sözlüğe de ihtiyaç vardır.

4. Klasik metinlerin kataloglanması bu alanda uğraşan araştırmacıların sürekli dile getirdiği sorunlardan biridir. "Dil yadigârları"nın bugün kataloglanmaması bazı bağlamların araştırmacılar tarafından bilinmesine ket vurur. Kaşgarlı Mahmut'un *Divanu Lugâti't-Türk* adlı sözlüğü bugün dil ve edebiyat araştırmaları için oldukça önemlidir. Buna karşın aynı müellifin kaynaklarda adı geçen fakat henüz tespit edilemeyen *Kitâbü Cevâhiri'n-Nahv fî Lugâti't-Türk* adlı eseri belki de kataloglama sürecinde yaşanan eksiklikler sebebiyle henüz bulunamamıştır. Bu ve buna benzeyen eserler bulunamadığından dil konusunda yapılan çalışmalar eksik kalacağından bu eksiklik bağlam tespitlerini de doğrudan etkileyecektir. Türk İşbiliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı (TİKA), Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı, Türk Dil Kurumu, Türk Tarih Kurumu, Başbakanlık Osmanlı Arşivi, Kültür Bakanlığı, Dış İşleri Bakanlığı gibi kurumlar vasıtasıyla yurt içinde ve yurt dışında kataloglama çalışmaları yapılmalı dil yadigârlarının envanteri çıkarılıp araştırmacıların istifadesine sunulmalıdır.

5. Bağlamın tespit edilmesinde sorun yaşatan unsurlardan biri metinlerin yanlış okunmasıdır. Sadece neşir üzerinden inceleme yapan bir araştırmacı metnin yanlış okunması dolayısıyla bağlamı yanlış tespit etme tehlikesiyle karşı karşıya gelebilir. Osmanlı Türkçesinde vokallerin yazılmaması sebebiyle harekesiz metinlerde kelimeler metnin bağlamına göre okunur. Örneğin "bülbüle" ve "belbele" kelimelerin yazılışları aynıdır. Birincisi klasik şiirde âşığı temsil eden "bülbül" kelimesine /e/ yönelme hâl eki getirilerek oluşturulan bir kelime iken diğeri Farsça ibrik anlamına gelen "belbele" kelimesidir. Metin neşri yapan araştırmacı metni yanlış okuduğu takdirde diğer araştırmacılar, kelimelerin bağlamlarını tespit etmede zorluklar yaşayacaktır. Buna önlem olarak metinleri

bağlama uygun bir şekilde okumak, şüpheye düşüldüğünde orijinal metne bakmak gereklidir.

6. Klasik edebiyat, pek çok disiplinle bağlantılıdır. Şairler, dinî ve din dışı pek çok disiplinle şiirlerini kaleme alırlar. Şiirlerini yazarken dinî ilimler başta olmak üzere simya, yıldız, cifir, musikî, ilahî vb. pek çok ilimden faydalanırlar. Pek çok ilim dalının klasik şiirde kullanılması çoğu zaman bağlamı tespit etmede araştırmacıyı zorlamaktadır. Dolayısıyla şiiri daha iyi anlamak ve kelimelerin bağlamlarını doğru tespit edebilmek için bu ilimlerin kelimelerine âşina olmak gerekmektedir. Bu kapsamda terim sözlüklerinin oluşturulmalı ve disiplinler arası çalışmaların yaygınlaştırılmalıdır. İlave olarak klasik edebiyat hakkında Türk Dili ve Edebiyatı, Türk Lehçeleri ve Edebiyatı ya da Türkçe Eğitimi dışındaki bölümlerde basit düzeyde de olsa bilgi verilmelidir. Daha önce bahsedilen klasik edebiyat konusunda detaylı bilgi alan bölümlerde ise seçmeli ders olarak bilim tarihi derslerinin okutulmalı ve diğer bölümlerden seçmeli ders alabilecekleri bir eğitim sistemi oluşturulmalıdır.

7. Klasik edebiyatın kaynakları oldukça çoktur. Dinî ilimler başta olmak üzere rüya, remil, fal gibi ledün ilmi; riyazet, fizik, kimya, astroloji, mitoloji, kozmoloji gibi pek çok bilime vâkıf olmak gerekmektedir. Bununla birlikte klasik şiir Farsça ve Arapçadan etkilendiği için sadece Türkçenin gramerini bilmek bu şiiri anlamak için yeterli değildir. Sözü edilen dillerin gramer yapılarını ve söz varlığını asgari ölçüde de olsa bilmek gerekmektedir. Bunun için Türk dili ve edebiyatı bölümü başta olmak üzere bu bilimlerin bilgisini öğreten derslerin koyulması, bu derslerde klasik şiirlerden örnekler sunularak öğretilerek bu soruna dikkat çekilmesi gerekmektedir. Ayrıca bölümlerin müfredatlarında bulunan Arapça ve Farsça derslere ağırlık verilmesi ve klasik şiirlerden örnekler sunularak gramer kurallarının işlevsel olarak anlatılması bu sorunun büyük ölçüde ortadan kalkmasını sağlayacak ve bağlamları tespit etmede önemli bir adım atılmış olacaktır.

8. Türk dili ve edebiyat ayrı iki dal değildir. Edebiyatın malzemesi dil, dilin ürünü ise edebiyat olmasından dolayı iki dal birbirinden ayrı düşünülemez. Dil üzerine çalışan araştırmacılar edebiyat üzerine, edebiyat üzerine çalışan araştırmacılar ise dil üzerine metinleri incelemelidirler. Dil bilimciler ve edebiyat araştırmacıları sadece kendi uzmanlık alanları konusunda inceleme yaptıkları takdirde bağlama dair yeni bilgilerin ortaya çıkması daha geç bir zamana kalacaktır. Dil ve edebiyat bir bütün olarak düşünülmeli ve iki uğraş alanının bir disiplin olarak kabul edilmesi gerekmektedir.

9. Sosyal bilime bakış, bağlamın tespit edilmesinde güçlükler yaşatmakta ve daha önce söz edilen sorunların ortaya çıkmasına sebep olmaktadır. Sosyal bilimlere ait bilim dallarının bazı "bilim insanları"nca bilim olarak görülmemesi bu alanda yapılan çalışmaları engellemiş ve yapılacak olan çalışmaları hâlâ engellemektedir. Geçmişten günümüze Divan edebiyatı ve Türkçe üzerine pek çok tartışmalar yapılmış[10] ve başta Türkçe ve Divan edebiyatı olmak üzere pek çok önemli çalışmanın yapılması engellenmiş ve geciktirilmiştir. Dolayısıyla kamu tarafından sosyal bilimlerin de bir bilim olduğu kabul edilmeli ve çalışmaları desteklenmelidir.

Sonuç olarak bağlamı tespit etmenin zorluğu konusunda pek çok sebep bulunmaktadır. Bunlar Türkçenin geniş bir coğrafyada konuşulması ve ürünlerini geniş bir sahada vermesi, Türkçenin tarihsel sözlüğünün tam anlamıyla yapılamamış olması, Türkçedeki anlam değişimleri, klasik metinlerin henüz tamamıyla kataloglanmaması, metinlerin yanlış okunması, klasik edebiyatın pek çok disiplinle bağlantılı olması, Türk dili ve edebiyatının iki ayrı alan olarak görülmesi ve sosyal bilimlerin bilim dalı olarak görülmeyerek çalışmaların sekteye uğratılarak zaman kaybedilmesidir. Bağlam konusunda yapılacak olan sempozyumlar, konferanslar,

[10] Söz konusu konuyla ilgili müstakil bir çalışma için bk. Kahraman, Mehmet, Divan Edebiyatı Üzerine Tartışmalar, Akademik Kitaplar Yayınları, 2016.

paneller sayesinde bu konunun gündeme gelmesi ve bu ortamlarda çözüm önerilerinde bulunarak uygulanması bağlam açısından faydalı olacaktır.

9. Bağlam Tespitini Gelecekte Bekleyen Tehlikeler

Teknolojinin gelişmesi ile birlikte edebiyata ve sanata olan ilginin azalması klasik şiiri anlamak için bir tehlike oluşturmaktadır. Bu bölümde klasik şiirde bağlamı tespit ederken ve klasik metinleri anlarken gelecekte araştırmacıları ya da okuyucuları bekleyen tehlikelerden bahsedilip söz konusu tehlikelerden kurtulmak için çözüm önerileri üzerinde durulacaktır.

Klasik edebiyatın gelenekten beslenen bir edebiyat olduğu düşüncesi rahatlıkla ifade edilebilmektedir. Bu sebeple geleneklerin, örf ve âdetlerin klasik edebiyat için telmih unsurunun yanında şiiri ve şiirin kelimelere yüklediği manaları anlama konusunda önemli olduğu söylenebilir. Dolayısıyla teknolojinin gelişmesi insanların klasikten aldığı zevk ve hazzın azalması, onu ötekileştirmesi ve bir zamanın eğlence aracı olan klasik edebiyattan uzaklaşması modern zamanın bir tehlikesi olarak görülebilir. Özellikle klasik edebiyatın hazzını alabilecek bir yaş olan ortaokul zamanlarında bu edebiyata dair hiçbir bilgi verilmemekte, lise zamanında ise detaylı fakat estetikten yoksun ezbere dayalı eğitim verilmektedir. Ayrıca üniversitelerde Türk dili ve edebiyatı, Türkçe öğretmenliği, Fars dili ve edebiyatı, Urdu dili ve edebiyatı, Çağdaş Türk lehçeleri ve edebiyatı bölümleri haricinde bu edebiyat dönemine ait hiçbir bilginin verilmemesi sadece klasik edebiyatın metinleri için değil, kişiyi hangi alanda olursa olsun kendi alanının metinlerine dahi yabancılaşma tehlikesiyle karşı karşıya bırakacaktır. Bu tehlikeye karşı önlem olarak klasik zevki alabilecek bir yaş olan ortaokul seviyesinde klasik edebiyatın sadeleştirilerek görseller eşliğinde verilmesi gerekmektedir. Buna ilave olarak klasik edebiyat metinlerinin- örneğin Divan'lardaki lugaz ve muammaların- sadeleştirilerek dersi ilgi çekici hâle getirmek ve klasik

metinleri eğitimde kullanmak için faydalanılacak materyallere dönüştürmek bu tehlikeyi bertaraf etmede yapılabilecek basit uygulamalar olarak değerlendirilebilir.[11]

Daha önce de ifade edildiği üzere klasik edebiyat geleneğe dayalı bir edebiyattır. Dolayısıyla çoğu zaman derslerde duyulan "Çocukluk zamanımızda bu gelenek uygulanırdı." türünden ifadeler dersin öğretim üyeleri tarafından sıklıkla zikredilmektedir. Öğretim üyeleri tarafından hatırlanması kolay olan bu türden gelenekler,[12] bu şiiri anlamaya yeni başlayan öğrenciler için kimi zaman oldukça zor bir durum olabilmektedir. Örneğin, İsmail Hakkı Aksoyak'ın "Divan Şiirinden İki Eşdeğer Sahne: Kerpiç Eve veya Padişahın Geçtiği Yola Su Serpmek" adlı makalesinde söz konusu olaylara örnek teşkil edebilecek şu hatıralara yer verir:

> *"Mehmet Çavuşoğlu, rahmetli Ali Nihat Tarlan'ın arkasından yazdığı yazıda hocasının "mukallak" sözcüğünü nasıl çözdüğünü aktarır ki burada paylaşalım. Tarlan'ın bulunduğu yörede eskiden iri yarı adama kulaklı denirdi. "Mukallak" da bu kelimeden türemişti. Bu bilgi aslında Tarlan'ın geçmişteki yaşantısındaki bir bilginin metne yaklaşımındaki önemini gösteriyordu. Yine rahmetli Semih Tezcan ile Mehmed'in Işkname'si üzerinde çalışırken karşılaştığımız bir sözcüğü bütün sözlüklerde aradıktan sonra, hocaya daha önce köy hayatı olan ve meyvelere meraklı olduğunu bildiğim kat görevlisine sormayı önerdim. Bu sözcük, günümüzde de kullanılan kayısı vb. meyvelerin kurusu anlamına gelen "kâk" sözcüğü idi. Köy yaşantısını içinden gelen görevli, söz konusu yiyecek hakkında gerekli bilgiyi vermesiyle beyitteki bütün taşlar yerine oturmuştu."* (Aksoyak, 2020, 221).

[11] Bu konuda yapılan bilimsel bir çalışma için bk. Altınova, Mehmet, Kandemir, Şule (2022). "Klasik Türk Edebiyatında Yer Alan Lugazların Eğitimde Kullanılması Üzerine" Türkiye Lisansüstü Çalışmalar Kongresi Bildiri Kitabı I, İstanbul: İlmi Etüdler Derneği Yayınları, ss. 83-95.

[12] Söz konusu bu geleneklerin hem köylerde hem de kentlerde yok olması özellikle klasik şiiri anlamamaya neden olacaktır. Bu kapsamda halk biliminde geleneklerin tespiti ve kayıt altına alınması ile ilgili yapılan her çalışma hem klasik edebiyatı hem de çağdaş edebiyatı anlamak açısından oldukça değerlidir.

İsmail Hakkı Aksoyak, aynı makalenin devamında bu düşünceyi daha net bir şekilde ortaya koyup sabahları tozlanan evin temizlik esnasında tozlarının havaya kalkmaması için yere su serpilmesi uygulamasını anlatmaktadır:

"Günümüzde -eski kültürün içinde doğmamış bizler için- eski yazılı kaynakların yanında çeşitli yaşantıların da metinlerin çözümünde rol oynayabileceğine ilişkin bir tecrübe de çocukluk anılarımızda saklıdır." (Aksoyak, 2020, 221).

Bunun haricinde bazı markaların ya da ürünlerin yok olması ya da az bilinmesi, metinleri bağlamsal açıdan değerlendirirken gözardı edilmesi de gelecekte bağlamı tespit etmede yaşanacak olan tehlikeler arasında yer almaktadır. Osmanlı dönemindeki birtakım markalar veya eşyalar klasik metinlerde kendine sıklıkla yer bulur. Örneğin, İsmail Hakkı Aksoyak tarafından yazılan "Şerh Kitapları George Prior'u Tanır mı?" adlı makalede XIX. yüzyıl şairlerinden Refî-i Kâlâyî'nin saatçilik terimlerini işlediği 12 beyitlik gazelinin 8. beytinde geçen "biryol" kelimesi üzerinde durmuş ve söz konusu kelimenin XVIII. yüzyılda yaşamış İngiliz saat imalatçısı George Prior'un adı olduğunu söylemiştir (Aksoyak, 2009, 13). Refî-i Kâlâyî'nin söz konusu beyti şu şekildedir:

Basma bir sâ'at demişdim biryol/piryol olmaz mı dedi
Beklerim semt-i Vefâdan belki ol bir yol geçe (Aksoyak, 2009, 15)

Söz konusu şiirde Piryol marka saatin olduğunu gözardı eden biri için bağlamsal olarak şiir tam anlamıyla anlaşılamayacaktır. Dolayısıyla Osmanlı'da varlığını sürdürmüş marka ya da objelerin bilinmesi veya en azından isimlerine kulak âşinası olunması klasik edebiyat metinlerini bağlamsal açıdan daha iyi anlama imkânı verecektir. Bu nesnelere ve markalara yabancı olan okuyucular ise metni tam anlamıyla anlayamayacak ve metinlerde geçen kelimelerin anlamlarının tam tespitinde birtakım eksiklikler yaşayacaktır.

Söz konusu tehlikelerden biri de söz sanatlarının öğretimi üzerinedir. Klasik edebiyatta rüzgâr, câm gibi kelimeler birden fazla anlama gelmektedir. Rüzgâr kelimesi klasik edebiyatta "yüksek basınçtan alçak basınca doğru olan hava hareketi" olmasının

yanında aynı zamanda "zaman, felek" anlamlarına da sahiptir. Câm kelimesi "kırılgan nesne" olmasının yanında "kadeh" anlamına da gelir. Teorik klasik edebiyat kitaplarında bu türden kelimelerin anlamlarının doğrudan verilmesi bu edebiyatı anlamak isteyen kişilerin öğrenim süreçlerine ket vurabilmektedir. Öncelikle teorik kitaplarda belli klişeler etrafında sadece bu kelimelerin örnek olarak verilmesi bu türden başka örneklerin olmadığı düşüncesini zihinlere getirmektedir. Bunun haricinde mazmunları bulmak, kelimelerin o dizelerde bağlamlarını tespit etmek kimi araştırmacılar için bir eğlence hâlidir. Dolayısıyla doğrudan bu bilgiyi vermek okuyucuyu metinden aldığı zevki düşürme tehlikesiyle karşı karşıya bırakır. Ayrıca en az verilen örnekler kadar yaygın kullanılan yeni örneklerin tespit edilmesini de olumsuz etkiler. Örneğin; Nahîfî Süleyman'ın verilen beytinde rüzgâr kelimesi "felek, zaman" anlamında kullanılmıştır. Söz konusu beyitte bir basınç hareketinden söz etmek oldukça zordur. Dolayısıyla beyitte kullanılan sanata iham ya da tevriye demeden önce bağlama dikkatli şekilde bakılmalı ve beyitte şairin belirtmek istediği anlama odaklanılmalıdır:

Garîb hâle düçâr itdi **rûzgâr** beni
Netîce kalmadı sabra tahammülüm katʿâ (K. 26/81)

Atasözleri ve deyimlerin kullanım oranının yakın dönemlerde azaldığı görülmektedir. Geçmiş zamanda bir olay karşısında sıklıkla kullanılan atasözleri ve deyimlerin günümüzde kullanım oranında gözle görülür şekilde azalma vardır. Bu durum klasik metinlerde geçen atasözleri ve deyimler incelendiğinde daha açık bir şekilde görülmektedir. Örneğin klasik metinlerde geçen atasözleri ve deyimlerin yeni metinlerde geçmemesi bunun bir göstergesi olabilir. Örneğin Nahîfî Divanı'nda geçen "âşıka dağ üstü bağ" ve "devlet kaza yanındadır" atasözleri günlük hayatta ya da yeni yazılan metinlerde çok sık geçmeyen atasözlerindendir. Dolayısıyla bu tür söz varlıklarının ortaya çıkarılması eski metinlerin bağlamlarının ve söz yapılarının anlaşılmasına olanak sağlayacaktır:

Hep helâl olsun efendüm sana lâyıkdur cefâ
Sevdigüm darb-ı meseldür ʿ**âşıka tag üsti bâg** (G. 258/4)

Ekser ol âfet rakîb-i nâ-sezâ yanındadur
Bu mesel meşhûrdur **devlet kazâ yanındadur** (MT. 90)

Sonuç olarak teknolojinin gelişmesi ve modern hayatın karmaşıklığı sebebiyle klasik edebiyat metinlerinin bağlamlarını tespit etmenin gelecekte birtakım tehlikelerle karşı karşıya geleceği öngörülmektedir. Özellikle eski zamanda herkes tarafından uygulanan gelenekler modern zamanda unutulmuş olsa da bu gelenekler klasik metinlerden silinmemiştir. Dolayısıyla gelenekleri yaşatmak, klasik edebiyat metinlerini anlamak için bir olumlu sonuç olacaktır. Bunun dışında teorik kitapların doğrudan belli kelimelerle sınırlandırarak verdiği iham, tevriye sanatına dair örnekler de gelecekte "Sadece bu kelimelerde tevriye, iham sanatı vardır, diğer kelimelerde yoktur." düşüncesine sevk etme tehlikesiyle karşı karşıya bırakacaktır. Ayrıca günümüzde sık kullanılmayan, yeni metinlerde sık geçmeyen atasözleri ve deyimlerin kayıt altına alınması dil ve bağlam açısından bu söz varlıklarının kaybolma tehlikesine karşı alınabilecek önlemler arasında yer alabilir.

10. Söz Sanatlarının Bağlam Üzerindeki Etkisi

Anlama dayalı söz sanatları kimi zaman bağlamı tespit etmede araştırmacıyı, okuyucuyu ya da dinleyiciyi zorlamaktadır. Bu söz sanatları grubundan özellikle iham ve tevriye ile lafza dayalı söz sanatlarından cinas, kelimelerin çok anlamlılıklarından yararlanarak oluşturulmaktadır. Bunun haricinde kelimelerin Arapçada, Türkçede ve Farsçada başka anlamlara sahip olması şairler tarafından bu söz sanatlarının değişik bağlamda kullanmalarına imkân verir. Bu başlık altında Nahîfî Süleyman'ın Divanı'nda yer alan şiirler anlama dayalı söz sanatları bakımından incelenecektir.

Manaları farklı olan kelimeler arasındaki yazılış ve söyleyiş birliği veya benzerliğine cinas denilir (Külekçi, 2016, 261). Cinas sanatı belagatçiler tarafından çok detaylı şekilde tasnif edilmiştir (Coşkun, 2012, 252). Bu tasniflerden yazılışları ve okunuşları tamamıyla aynı olan cinaslar, farklı anlama sahip olması sebebiyle bağlam açısından

dikkatle incelenmesi gerekmektedir.[13] Nahîfî Süleyman'ın Divanı'nda da cinas-ı tam örneklerine rastlanmaktadır. Örnekte şair, birinci mısrada "dilber" kelimesini "sevgili"; ikinci mısrada ise "gönlün beri/uzak olması" anlamında; bir diğer örnekte ise "bende" ifadesini ilk dizede bulunma hâl eki ile birinci tekil şahıs zamiri olarak kullanırken ikinci dizede ise Farsçada "kul, köle" anlamında kullanmıştır:

Mâʾil olur gördigi dem **dil-beri**
Olmadı bu dagdagadan **dil berî** (MT 260)
[Gönül dilberi gördüğünden beri meyleder. Gönül, bu kargaşadan uzak olmadı.]

Sabra bir vech ile yok tâb-ı tahammül **bende**
Pâdişâhum sana bin cân ile oldum **bende** (MŞ 1/IV)
[Bende sabra karşılık tahammül gücü yok. Ey padişahım sana bin can ile köle oldum.]

Anlama dayalı söz sanatları içerisinde yer alan mecaz-ı mürsel de bağlam açısından oldukça önemlidir. Örneğin Nahîfî'nin bir gazelinde "cihân" kelimesi "dünya" anlamında değil "dünyanın içinde yaşayan kişiler" anlamında kullanılmıştır:

Cihân çeşm-i dile tar oldı hecr-i zülf ü rûyunla
Şebüm fark itmez oldum hasretünle rûz-ı rûşenden (G. 380/ 3)
[Dünya (herkes), yüzünün ve saçının ayrılığıyla gönül gözüne karanlık oldu. Senin hasretinle aydınlık gündüzümden gecemi fark edemez oldum.]

Bağlam için en önemli sanatlardan biri de açık istiaredir. Edebî sanat olarak açık istiare, "bir şeyi gerçek anlamı dışında, çeşitli yönlerden benzediği başka bir şeyin adıyla anmaktır." (Külekçi, 2016, 54). Bir kelimenin göstereni bir kavrama karşılık gelirken bu sanat vesilesiyle bir başka kavrama karşılık gelebilmektedir. Bununla birlikte teşbih-i mufassal ile başlayan bu sanat zamanla istiareye dönmüş ve klasik edebiyatta mazmunlaşarak kalıplaşmıştır. Tüm divanlarda olduğu gibi Nahîfî Divanı'nda da açık istiare sanatının örneklerini ziyadesiyle görmek mümkündür. Örneğin "adû-yı zâga" (düşman karga) ifadesi "rakip" bağlamında kullanılmıştır:

[13] Bazı şairler, yaptıkları cinaslarla bilinirler. Örneğin XV. yüzyıl şairlerinden Hafî bu şairler arasında gösterilebilir. Hafî'nin bir cinas şairi olarak değerlendirildiği çalışma için bk. (Ersoy, 2013).

ʿ**Adû-yı zâg**a minnet yok var iken bülbül-i hoş-gû
Dil ü cân itmege her dem recâ sultâna ögrenmiş (G. 244/2)
[Güzel konuşan bülbül varken düşman kargasına (rakibe) minnet yok. Her zaman gönül ve can, arzusunu sultana (sevgiliye) söylemeyi öğrenmiş.]

Bir başka beyitte sevgili yerine "âfet-i cân" (can afeti) ifadesi kullanılmıştır:

Nâz idersin bu Nahîfî sana itdükçe niyâz
Gelür ey **âfet-i cân** nâlesi efsâne sana (G. 37/7)
[Bu Nahîfî sana niyaz ettikçe sen ona naz edersin. Ey can afeti (sevgili), onun inlemesi sana efsana gelir.]

Bir başka gazelde ise şair, istiare yoluyla güneşi sevgiliye benzeterek kullanmıştır:

Ne dem ol **âfitâb**a hasret ile bir nigâh itdüm
Bir âh itdüm ki cümle hırmen-i sabrum tebâh itdüm (G. 334/1)
[Ne zaman o güneşe hasret ile baksam bir ah ettim ki bütün sabır harmanımı harap ettim.]

Bağlam konusuyla ilgili bir başka sanat da kinayedir. Edebiyatta kinaye, "Bir maksattan dolayı, sözü hem hakiki hem de mecazi anlamlara uygun olarak kullanmaktır." (Külekçi 2016: 68). Deyimlerde çokça karşılaşılan bu söz sanatı Nahîfî Divanı'nda da kendine yer bulmuştur. Bir şeyin sayısının ya da kıymetinin derecesinin çok oluşunu ifade etmek için "afaka ermek" ve herkes tarafından bilindiğini anlatmak için kullanılan "afakı tutmak" deyimleri kinaye sanatının örnekleri arasında sayılabilir:

Safâ-yı müjde-i teşrîfün **irdi âfâka**
Ne yeller esdi sabâ ugradun bu müştâka (MT. 233)
[Teşrifinin müjdesinin sevinci ufuklara ulaştı. Hangi yeller esti de bu müştaka uğradın?]

Şöhretün **tutsa** Nahîfîveş eger **âfâkı**

Mihr-i rahşân gibi gezsen felek-i nüh tâkı (Tah. 8/9)
[Eğer Nahîfî gibi şöhretin ufukları tutsa (herkesçe bilinse), parlak bir güneş gibi dokuz kat feleği gezsen…]

Bir başka şiirde de Nahîfî "iz bırakmamak, izi kalmamak" anlamlarına gelen "yerinde yeller esmek" kinayesini kullanmıştır:
Gönülde şevk u hâletler dem-i ferhundeler yokdur
Yerinde bâd eser şimdi o demlerden eser yokdur (G. 192/1)
[Gönülde şevk ve vaziyetler, bahtlı bir an yoktur. Yerinde yeller eser şimdi, (artık) o vakitler yoktur.]

Devlet anun ki cihânda eser-i hayr kodı
Eseri olmayanun gör ki **yerinde yel eser** (Kıt. 9)
[O kişi için saadet odur ki dünyada hayırlı eserler bırakmıştır. Gel gör ki eseri olmayanın yerinde yeller eser.]

Bağlamı oluşturan çok anlamlılık konusu kendini iham sanatında oldukça açık bir şekilde göstermektedir. Nitekim kelimenin tüm anlamlarını beyitte kapsayacak bir şekilde kullanmak bu sanatın bir gereğidir. Nahîfî Divanı'nda da bazı şiirlerde iham sanatından yararlanılmıştır. Örneğin beyitte geçen "rüzgâr" kelimesi hem "talih" hem de "yel" anlamındadır:

Bindi esb-i bâd-peymâna o şûh-ı şeh-süvâr
Gûyiyâ berg-i güli aldı götürdi **rûzgâr** (MT. 82)
[O usta binici (sevgili) kadeh rüzgârının atına bindi. Sanki rüzgâr, gül yaprağını aldı götürdü.]

Bir başka beyitte ise şair, "ayak" kelimesini hem "kadeh" hem de "yürümeye yarayan organ" anlamında kullanmıştır. Aynı zamanda bu beyitte "ayağa salmak" deyimi hem "içkiye müptela etmek" hem de "ayağa düşürüp aciz etmek" anlamındadır:

Çıkardı sabrumı elden **ayaga sal**dı beni

Amân o sâʿid-i billûr ile o sîmîn sâk (G. 264/9)
[O gümüş baldırlı ve parlak kolu olan (sevgili) sabrımı tüketti ben ayağa saldı.]

Bağlam konusuyla alakası olan bir başka söz sanatı da tevriyedir. İham ve kinaye sanatlarıyla benzerlik gösteren bu sanatın ayırt edici özelliği kelimenin uzak anlamının kastedilmesidir. Verilen örnekte "çekildi" ifadesi "el gücüyle kendine çekmek" ve "yanaşmak" anlamlarına gelmektedir. Buna karşın verilen örnekte uzak anlamı olan "yanaşmak" kullanılarak tevriye sanatı yapılmıştır. Ayrıca söz konusu beyitte hem "talih, baht" hem de "yüksek basınçtan alçak basınca olan hava hareketi" anlamına gelen "rüzgâr" kelimesi uzak anlam olan "talih, baht" anlamında kullanılarak ikinci bir tevriye sanatı daha bir beyitte yapılmıştır:

Dahi müsâʿade itmez mi **rûzgâr** bize
Hezâr zevrak-ı ʿişret **çekil**di gülzâra (G. 467/6)
[Binlerce işret sandalı gül bahçesine çekildi. Felek bize müsaade etmez mi?]

Tezat sanatının sözcüklerin bağlamlarının daha doğru bir şekilde tespit edilebilmesine olanak sağladığı görülmektedir. Örneğin Nahîfî'nin bir murabbasında "Fenâ" kelimesinin "hoşa gitmeyecek durumda olan, istenen veya gereken nitelikte bulunmayan, kötü, bet." anlamı değil "bekâ/bâkî'" kelimesinin zıddı "gelip geçici olma durumu, devamlı ve kalıcı olmama, ölümlü ve son bulucu olma, ölümlülük, fânîlik." anlamında kullanılmıştır. Bu kullanımın ortaya çıkmasında şiirde geçen "Bâkî" kelimesi oldukça önemlidir:

Yaratdun cümle âfâkı
Zemîn ü çarh-ı nüh tâkı
Fenâdur cümle sen **Bâkî**
ʿİnâyet eyle yâ mevlâ (MR 1/III)
[Cümle ufukları, yer yüzünü ve dokuz feleğin kubbesini yarattın. (Bunların hepsi) geçicidir, sen kalıcısın. Ey Allah'ım (bize) himmet et.]

Sonuç olarak anlama ve lafza dayalı söz sanatları kelimelerin özellikle şiir içerisinde çok anlamlı yapılar oluşturmasını sağlamaktadır. Bu söz sanatlarından tevriye, kinaye, cinas, istiare, iham sanatları diğer şairlerde olduğu gibi Nahîfî Divanı'nda da sıklıkla kullanılmıştır. Beyitlerin daha iyi anlaşılabilmesi için bu söz sanatlarının şiirler içerisinde nasıl ve hangi anlam dairesi çerçevesinde kullanıldıkları dikkatli bir şekilde incelenmelidir. Metinlerde bağlamların doğru tespit edilebilmesi için kelimelerin köken bilgilerinin, gramatikal yapılarının, geçmiş yüzyıllarda meydana gelen anlam değişmelerinin, aynı kelimenin farklı dillerde olan anlam farklılıklarının dikkatli bir şekilde tespit etmek gerekmektedir.

11. Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlüklerin Sözlük Bilimi Açısından Değerlendirilmesi[14]

Sözlük bilgisi, sözcük bilimiyle yakından bağlılığı olan ancak yalnızca sözlük hazırlama yolları, yöntemleri ve tekniği konularını işleyen bir daldır (Aksan, 2007, 31). Sözlük araştırmacılığı bugün artık akademik anlamda bir yandan üniversitelerin belli bölümlerinde veya merkezlerinde, öte yandan yayınevlerinin sözlük atölyelerinde temsil edilmektedir. Herbert Ernst Wiegand'ın tanımıyla sözlük araştırmacılığı: Homojen konu alanı, belirli amacı, yöntemi, kaynak birikimiyle bilim kavramı tanımına göre bağımsız bir dal olarak algılanma koşullarının tümünü yerine getirmektedir (Yüksekkaya, 1999, 215). Dolayısıyla Latince bilim anlamı katan "-loji" sonekinin "leksikoloji" kelimesine gelerek kattığı anlamsal görev Wiegand'ın düşüncelerini doğrulamaktadır.

Sözlük bilim üzerine yapılan araştırmalara bakıldığında dünyada leksikoloji çalışmalarının son dönemde hız kazandığı görülür. Batıda biraz daha eskiye dayanan bu hız, Anadolu sahasında XIX. yüzyılda görülmeye başlar. Wiegand'ın da ifade ettiği gibi bu sahanın, sözü edilen yüzyıl itibariyle bağımsız bir dal olarak algılanması ve bilim vasfını taşıyacak koşulları yerine getirmesi ülkemizde de bu sahanın sözü edilen yüzyılda münferit bir alana sahip olmasını sağlamıştır. Üniversitelerin Türk Dili ve Edebiyatı, Çağdaş Türk Lehçeleri, Dilbilim gibi bölümlerinde ve enstitülerinde sözlük

[14] Bu bölüm, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesinin 12-14 Mayıs 2022 tarihlerinde düzenlediği II. Sosyal Bilimler Lisansüstü Öğrenci Sempozyumunda sunulmuş bildirinin genişletilmiş hâlidir. Bildirinin özet metni yayımlanmıştır. Bk. Kaynakça.

ve sözlükçülük alanlarıyla ilgili teorik bilgiler verilmektedir.[15] Bunun yanında Türk Dil Kurumu bünyesinde "Sözlük" kolunun bulunması gelişime ivme kazandırma açısından önemlidir. Bu kol, kurum bünyesinde sözlük çalışmaları yapıp kuruma basılması için teklif edilen sözlükleri sözlük biliminin[16] ilkeleri açısından değerlendirmektedir. Bunun dışında Eskişehir Osmangazi Üniversitesi ve Hacettepe Üniversitesi'ne bağlı olarak faaliyet gösteren Sözlük Bilimi Uygulama ve Araştırma Merkez'leri (SÖZMER) de sözlük bilimi üzerinde çalışan ve bu gelişmelere ivme kazandıran kurumlar arasında gösterilebilir. Bu gelişmeler bize gösteriyor ki dünyada yeni yeni başlayan sözlükçülük çalışmaları ülkemizde de hızla devam etmektedir.

Sözlük; yalnızca genel hatlarıyla kelimelerin belirli bir sistem içerisinde sıralandığı, anlamlarının yazılı olduğu, etimolojilerinin yapıldığı ve dil bilgisi özelliklerinin verildiği bir kitap değil; aynı zamanda kültür ögelerini de barındıran taşıyıcı vasıtalardır. Nitekim Kaşgarlı Mahmud'un şimdilik elde bulunan tek eseri olan *Divanu Lugati't-Türk*'ün içerisinde pek çok bu türden malzemeler olup bunlar ayrıca neşredilmiştir.[17]

Sözlükler sadece ticarî amaçlı yayımlar değillerdir, aynı zamanda dilsel tanımlar olması sebebiyle akademik incelemeye ve eleştiriye açık dilbilimci akademisyenler için ilginç bir konudur. Elbette, özellikle sözlük bilimi üzerine odaklanan dilbilimsel çalışmalarının özel bir dalı gelişmiştir: Sözlükler için oluşturulmuş bilimsel dernekleri (örn. EURALEX- European Association for Lexicography), dergileri (örn. International Journal of Lexicography), ansiklopedileri (Hasumann vd.,1989), kendi dersleri ve araştırma projeleri vardır (Jackson, 2016, 55). Bu örneklerden sözlük ve sözlükçülük üzerine dünya çapında kapsamlı çalışmaların olduğu sonucu çıkarılabilir. Ülkemizde de

[15] Sözü edilen bölümlerin gerek lisans gerekse lisansüstü düzeylerinde zorunlu veya seçmeli olarak leksikoloji –sözlük bilim- dersleri vardır. Örneğin Kırgız Manas Üniversitesi'nin Edebiyat fakültesine bağlı Türkoloji bölümünde 3. ve 4. yarıyıllarda zorunlu olarak Leksikoloji dersleri verilmektedir. Bunun haricinde Bursa Uludağ Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı doktora programında seçmeli "Türkçenin Sözlükleri" adlı ders vardır. Türkçenin geniş çaplı sözlüğünün oluşturulmasında bu derslerin son derece önemli olduğunu vurgulamak isterim.

[16] Leksikoloji'nin Türkçe karşılığı üzerine makale için bk. Boz, Erdoğan, Leksikografi Teriminin Tanımı ve Türkçe Karşılığı Üzerine, s. 9-14, Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi, S. 4, 2011, İstanbul. Ayrıca bk. Yabancı Sözlere Türkçe Karşılıklar Kılavuzu, TDK yay.

[17] Bk. Ahmet Bican Ercilasun, Divanu Lugâti't-Türk'teki Şiirler ve Atasözleri, Bilge Kültür Sanat Yayıncılık, 2020.

sözlük bilimi üzerine sempozyumlar yapılmakta[18] dergilerin "sözlükçülük" özel sayıları çıkarılmaktadır.[19] Fakat bu umut verici çalışmaların varlığına rağmen bu konunun metodolojisi hakkında yalnızca birkaç makale bulunmaktadır. Sözü edilen konuda yaşanan eksiklik bu işin metodolojisini ve metodolojinin önemini anlatan akademik kitapların yayımlanmamasıdır.

Nitelikli bir ürün ancak metotlu yapılan bir eleştiri neticesinde ortaya çıkar. Bu sebeple bir sözlüğün yayımlanmasının ardından yayımlanan sözlüğün gramer yapısı ve sözlük biliminin ilkeleri, sözlüğün içeriğini oluşturan bilim dalının uzmanları tarafından incelenmeli ve ardından yazılan raporlar neticesinde diğer baskılarda daha iyi sözlük vücuda getirilmelidir.

Reinhard Hartmann, *Solving Language Problems* adlı çalışmasında sözlük eleştirisi hakkındaki kısa bölümde sözlük eleştirisini "sözlük bilimsel ürünleri inceleme, değerlendirme" ve "geleneksel" faaliyet olarak tanımlar. [Sözlük eleştirisi] uzun bir geçmişe sahiptir. [...] Fakat, Hartmann'ın söylediği gibi "objektif ölçütlerin uygulanması için bilinmiş olmasından ziyade kişisel ön yargıyla çevrelenmiş bir faaliyettir." (Jackson, 2016, 253-254).

Eleştirmenlerin sahip olması gereken birkaç özellik vardır. Bu bağlamda bir eleştirmenin sözlük bilimi alanında bilgili olması ve bir sözlüğü eleştirel olarak değerlendirebilmesi için kendi içinde tutarlı ve kabul gören bir metodolojiye sahip olması gerekir. Herhangi bir eleştirmende sahip olması gereken ilk kriter, değerlendirileceği çalışmaya vâkıf olmaktır.[20]

[18] Sözü edilen sempozyumlardan 26-27 Kasım 2014 tarihlerinde Sakarya Üniversitesi Kongre ve Kültür Merkezi'nde düzenlenen Uluslararası Sözlük Bilimi Sempozyumu: 21. Yüzyılda Sözlükçülük adlı bir sempozyum düzenlenmiştir. Ayrıca Türk Dil Kurumu bünyesinde Hacettepe Üniversitesi ev sahipliğinde 17-19 Eylül 2018 tarihlerinde IV. Uluslararası Sözlük Bilimi Sempozyumu yapılmıştır.
[19] Bk. İncir Çekirdeği Dergisi, Sözlük Özel Sayısı – Ölümünün 80. Yılında Prof. Dr. Hasan Eren'in Aziz Hatırasına...-, Mart- Nisan 2017, S. 33.
[20] Ayrıntılı bilgi için bk. Howard, Jackson, a.g.e., s. 253-265.

Sözlük eleştirisi için pek çok metot geliştirilmiş[21] ve bunlar araştırmacılar tarafından bazı bilimsel yayımlarla sunulmuştur. Bu metot çeşitliliği araştırmacıların eleştiriye ve esere farklı bakış açılarından kaynaklı olduğu gibi ele alınan sözlüğün niteliği, amacı ve kapsamından da kaynaklanabilmektedir. Bu konuda yazılmış en detaylı metot denemesi Halil İbrahim Usta'nın makalesinde (Usta, 2006, 223-242) yer almaktadır.

Bu çalışmada klasik şiirdeki bağlamlı dizin ve işlevsel sözlükler, aşağıda açıklanan metodolojiye göre değerlendirilecektir;

1. **Ön sözün/özetin değerlendirilmesi:** Ön söz/özet, sözlük araştırmacısına detaylı bilgi sunmaktadır. Sözlüğün amacı, kapsamı, metaleksikoloji adı verilen sözlük öncesinde yapılan çalışmalar, sözlüğün çıkarılmasında katkısı olan kurum veya kişiler bu kısımda verilir. Dolayısıyla bir sözlük araştırmacısı-eleştirmeni için bu kısım önemlidir.

2. **Sözlüğün türü:** Sözlüğün türü, yapılan çalışmanın amacına göre belirlenmektedir. Sözlük biliminin gelişmesinden dolayı farklı sözlük türleri ortaya çıkmıştır.[22]

3. **Sözlüğün amacı ve amaca uygunluk açısından değerlendirme:** Sözlüğün amacı, araştırmacıya-eleştirmene yöntem belirler. Her sözlüğün genel ve özel amaçları vardır. Kaynak kitap, sözlük bilime hizmet gibi amaçlar genel amaçları ifade ederken; özel amaçlar kurumun hedef ve ihtiyaçlarına göre değişmektedir.

4. **Madde başlarının düzenlenme şekli ve değerlendirilmesi:** Günümüzdeki sözlükler, çoğunlukla alfabetik sıraya göre düzenlense de

21 Örnek için bkz. İlhan, Nadir, Sözlük Hazırlama İlkeleri, Çeşitleri ve Özellikleri, Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 4/4 Summer 2009.

22 Ayrıntılı bilgi için bk. İlhan, Nadir, a.g.m., s. 537-539.

sözlükçülüğün genel tarihine bakıldığında sözlüklerdeki madde başlarının düzenlenme yöntemleri değişiklik arz eder.

5. **Açıklamaların değerlendirilmesi:** Açıklamalar gerek kelimeye uygun tanımlama yapılması açısından gerekse kurulan cümlenin anlatım bozukluğu ve dilinin sadeliği açısından değerlendirilmelidir. Açıklama, sözlüğün esas noktasını oluşturur. Dolayısıyla açıklamaların anlaşılır olup olmadığının değerlendirilmesi sözlük araştırmacılarının dikkat etmesi gereken önemli bir husustur. Ayrıca açıklamadan sonra verilen örneklerin / gösterilen şahitlerin açıklamaya denk düşecek şekilde olup olmadığı da dikkatle incelenmelidir.

6. **Sözlüğün sözlük bilime katkıları ve ulaşılabilirliğinin değerlendirilmesi:** Üçüncü maddede de ifade edildiği üzere sözlüklerin genel amaçlarından biri de bu dala katkı sağlamaktır. Howard Jackson'ın da ifade ettiği gibi sözlükler yalnızca ticarî ürün değil aynı zamanda bir ulusun bütün fertlerinin katkıda bulunduğu dil bilgisi kitabıdır. Dolayısıyla dili kullanan tüm bireylerin kendi diliyle yazılmış olan sözlüğü edinmeleri bir haktır. Bu bağlamda ele alınmış sözlüğün kolay ulaşılabilirliğine dikkat edilmesi gerekir.

7. **Çevirmen/Hazırlayanın yetkinliği:** Yabancı bir kaynağı bir başka dile çevirmede çevirmenin yetkinliği önemli bir faktördür. Çevirmenin her iki dilin inceliklerini bilmesi gerekmektedir. Bunun yanında çevirmen, konunun uzmanı olmalı ve çeviri tekniklerini kullanmaya özen göstermelidir. Ana dilinde sözlük hazırlayan araştırmacıların ise kendi diline olan hâkimiyeti göz önünde bulundurulmalı, hazırlayacağı sözlüğün amacına uygun bir art alan bilgisine sahip olması ve gerektiği durumlarda bilimsel görüş almada çekincesinin olmaması gerekmektedir.

1. Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük

Bağlamlı dizin ve işlevsel sözlük, bir metindeki kelime veya kelime gruplarının bağlam içerisinde hangi anlamı ifade ettiğini belirten sözlükler olarak tanımlanabilir. Örneğin, gül kelimesi bir metinde, kimi zaman sevgili, kimi zaman Hz. Muhammet, kimi zaman gülmek eylemi ve kimi zaman kokusuyla maruf çiçek anlamına gelmektedir. Metin içerisinde bir ya da birden fazla anlamıyla kullanılan bu ve buna benzer kelimelerin örnekli bir şekilde sözlükte verilmesi metnin bağlamlı dizinini ve işlevsel sözlüğünü oluşturur. Özellikle klasik edebiyatta müelliflerin sanat gayesiyle kelimeleri birden fazla anlamlarıyla kullanma eğilimi bu tür sözlüklerin oluşturma zorunluluğunu daha da önemli kılmaktadır.

Bağlamlı dizin ve işlevsel sözlüklerin tarihini eski zamanlara kadar götürmek mümkündür. Bu türden sözlükler, öncelikle İncil'in daha sonra diğer kutsal kitapların daha iyi anlaşılması için oluşturulmuştur. Ardından edebiyatta İran sahasında Firdevsi'nin *Şeh-nâme*'sini[23], Çağatay sahasında Ali Şir Nevâî'nin şiirlerini anlamayı sağlayan Nevâî sözlüklerinin[24] varlığı bu sözlüklerin dinî mahiyetinin dışında edebî mahiyete geçişin ilk örneklerini oluşturur. Bunun dışında Batı'da da bu türden sözlüklerin geçmişte yapıldığı bilinmektedir.[25]

Teknolojinin gelişmesiyle birlikte bu sözlüklerin hazırlanması daha kolay hâle gelmiştir. Tarihi ve Edebi Metinlerin Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlüğü (TEBDİZ) projesi böyle bir girişimdir. Sistemin amacı, bir sanal ağda (internet ortamında) transkripsiyonlu (çeviri yazı) şekliyle ortaya konulmuş metinlerin bağlamlı dizin ve işlevsel sözlüğünü ortaya çıkarmaktır. Araştırmacılar, sisteme üye olup metni sisteme ekledikten sonra bağlama uygun bir şekilde kelimelere anlamlar vererek Word formatında bir dosya elde ederler.

[23] Bununla ilgili yapılan son çalışma, Uğur Tokçesi'ye ait olup XVI. yüzyılda Abdülkadir el-Bağdâdî tarafından kaleme alınan Lugat-i Şehnâme (Tokçesi, 2019).

[24] Çağatay sahasının sözlüklerine bakıldığında bu sahada yazılmış olan sözlüklerin büyük bir çoğunluğu Ali Şir Nevâî'nin eserlerini anlamaya yönelik olup büyük bir kısmı şairin dizelerinden örnekler verilerek açıklanmış sözlüklerdir. Bu sözlüklerin yazma eser künyeleri için bk. Aydın, Şadi (2008), İran Kütüphaneleri Yazmalar Kataloğu, Timaş Yayınları. Bu konuyla ilgili bir örnek de Abuşka Lugati verilebilir. Ali Şîr Nevâî'nin eserlerinde geçen kelimeleri açıklamak gayesiyle yazılmış olmasına rağmen devrin diğer şairleri olan Lutfî, Haydar Tilbe, Ubeydullah Han, Sultan İskender Mirza, Sultan Hüseyin Mirza Baykara, Bâbür Şah gibi ediplerin eserlerinden de örnekler alınmıştır (Sertkaya 1988: 313).

[25] Örneğin XVI. yüzyılın önemli İngiliz şairi William Shakespeare'in eserlerinin bağlamlı sözlüğü için bk. https://www.shakespeareswords.com/Public/Glossary.aspx [Erişim Tarihi: 18.04.2022].

Daha önce girilen anlamlar sistemin hafızasında kaydedildiğinden diğer metinlerdeki bağlamlar ortaya çıkmakta, bu da araştırmacıya kelimenin bağlamını daha doğru tespit etmesine olanak vermektedir. Temeli 2007'ye dayanan bu proje sayesinde pek çok metnin bağlamlı dizini ve işlevsel sözlüğü yapılmıştır.[26] Sözü edilen proje hâlâ devam etmektedir.

Bu çalışmada doktora ve yüksek lisans tezi olarak hazırlanan çalışmalardan hareketle, bağlamlı dizin ve işlevsel sözlüklerin sözlük biliminin ilkelerine göre değerlendirmesi yapılacaktır. Değerlendirme yapılırken daha önce belirtilen unsurlar incelenecek ayrıca çok sayıda tez mevcut olmasından dolayı genel olarak tezlerin ortak özellikleri verilip gerekli durumlarda tezlerden alıntılar yapılarak incelemenin daha anlaşılır olması sağlanacaktır.

1. Ön sözün/özetin değerlendirilmesi

Bağlamlı dizin ve işlevsel sözlük çalışmalarının ön sözleri ya da özetleri metaleksikoloji adı verilen süreç hakkında bilgiler sunmaktadır. Bu kısımda sözlük araştırmacısı, sadece yapılan hazırlık değil aynı zamanda çalışmanın metodolojisi hakkında da bilgi vermekte ve çalışmaya katkı sunan araştırmacılara teşekkür etmektedir. Furkan Öztürk'ün hazırlamış olduğu *Bâkî Divanı Sözlüğü [Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük]* adlı doktora tezi Klasik edebiyat sahasında yapılan ilk bağlamlı sözlük çalışmasıdır (Öztürk, 2007).
Sözü edilen tezin ön sözünde Bâkî'nin öneminden kısaca bahsedildikten sonra tezin -bir anlamda da bağlamlı dizin ve işlevsel sözlüklerin- amacından da bahsetmektedir:

> *Bu tezle üç şey amaçlanmıştır. Birincisi, Osmanlı şiirinde üslûp çalışmalarının bilimsel bir temele dayandırılarak somut verilerin ışığında yapılabilmesi için Bâkî Divanı'nın söz varlığı sıklıklarıyla ortaya çıkartmaktır. Tezin ikinci önemli amacı; ortaya konan bu söz varlığını eş zamanlı bir yöntemle anlamlandırmak ve bağlamlı dizin (corcordance)*

[26] 18.04.2022 tarihli YÖK Tez Merkezi veri tabanındaki veriye göre 2007'den 2022 tarihine kadar 104 Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük yapılmış olup bunların 25 tanesi doktora 79 tanesi yüksek lisans tezidir. Tezler ağırlıklı olarak sistemin kurulduğu 2016 yılı ve sonrasında yapılmıştır. 30.06.2024 tarihinde yapılan taramaya göre ise 41 tanesi doktora, 123 tanesi ise yüksek lisans tezi olmak üzere toplam 164 tez veri tabanında yer almaktadır. Bitmiş fakat henüz eklenmemiş olan tezlerin var olduğu da düşünüldüğünde bu sayı daha da fazladır.

temelinde işlevsel bir sözlük haline getirmektir. İşlevsel anlamları ortaya çıkarabilmek için hem bağlama hem de tarihsel sözlük ve kaynaklara gidilmiştir. Eş zamanlı (synchronic) bir yöntemle yapılan anlamlandırma çalışması, sözcüklerin veya söyleyiş kalıplarının bağlama göre nasıl değiştiğini tespit etmeye de yaramıştır. Ayrıca bu yönüyle tez, Bâkî'nin yaşadığı yüzyılın kültür yapısını da (şiire dönüştürülmüş biçimiyle) konu edinmiştir. Bu konu ile ilgili açıklama ve değerlendirmeler yapılırken eski ve yeni birçok kaynaktan yararlanılmıştır. Tezin üçüncü amacı ise bir gün tamamlanacağı umulan Türkçe'nin Tarihsel Sözlüğü için Bâkî Divanı'nın söz varlığını oraya çıkararak küçük bir katkı sağlamaktır (Öztürk, 2007, IV).

Öztürk, çalışmasının ilerleyen kısımlarında sözlüğün hazırlanma metodu ile yurt dışındaki benzer çalışmalardan bahsetmiştir.

Özer Şenödeyici ise Furkan Öztürk'ün çalışmasının ardından bu konuda tez yapan ikinci araştırmacı olarak karşımıza çıkmaktadır. Şenödeyici, 2011 yılında Prof. Dr. İsmail Hakkı Aksoyak danışmanlığında hazırlamış olduğu *Nâili Divanı Sözlüğü [Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük]* adlı doktora tezinin (Şenödeyici, 2011) ön sözünde Öztürk ile aynı düşünceleri belirtmiş, Nâilî'nin Sebk-i Hindî akımına mensup bir şair olması sebebiyle sözcüklerden hareketle Nâilî'yi Sebk-i Hindî akımı bağlamında değerlendirdiğini ifade etmiş ve bu doğrultuda tezde inceleme kısmı da oluşturmuş, devamında ise Öztürk'ün çalışmasında olduğu gibi sözlükten bazı kesitler sunmuştur (Şenödeyici, 2011, i, ii).

Sonuç olarak yapılan çalışmaların tamamı incelendiğinde çoğunlukla çalışmanın ön sözü veya giriş kısmında araştırmacılar, kullanmış oldukları yöntemi ve çalışmanın amacını belirtmişlerdir. Bu bağlamda çalışmanın Türkçenin söz varlığını ortaya çıkarmasına katkı sağlayacağı ve müellifin kelime kadrosu ile sanat görüşünü ortaya çıkaracağından bahsetmişlerdir.

2. Sözlüğün türü

Doğan Aksan'ın tasnifine göre (2007, 37) bağlamlı dizin ve işlevsel sözlükleri, tarihsel sözlükler içerisinde değerlendirmek gereklidir. Kelimelerin zaman içerisindeki durumunu göz önüne alarak hazırlanan bu sözlükler, kelimelerin yüzyıldan yüzyıla değişimini de göstermektedir. Bugün "var-ısa" kelimesi koşul anlamı katarken XVI. yüzyıldaki bir divanda "sanırım, sanırsam, galiba" anlamlarını vermektedir.[27]

Nadir İlhan, bir makalesinde (2009) sözlükleri malzemenin kaydedildiği ortam açısından "Basılı/kitabi" ve "Elektronik Sözlükler" olmak üzere ikiye ayırmaktadır. Bağlamlı dizin ve işlevsel sözlükler, her iki gruba da girebilmektedir. Sözlüklerin basılı formatları, YÖK Tez Merkezi veri tabanında yayınlanmakta ve bunların bazıları da kitap şeklinde basılmaktadır. Ayrıca bu sözlükler, veri tabanında da taranabilmektedir.

Ayrıca İlhan, sözü edilen makalesinde işledikleri ürünler açısından sözlükleri ikiye ayırmıştır. Bu bağlamda yazı dili sözlükleri sınıfına dâhil edebileceğimiz bağlamlı dizin ve işlevsel sözlükler, ağız özellikleri ancak metindeki imladan hareketle tespit edilebilir. Sözlüğün öncelikli amacı, yazılı kültürden hareketle klasik edebiyatın kelimelerini ortaya çıkarmaktır.

3. Sözlüğün amacı ve amaca uygunluk açısından değerlendirme

Bağlamlı dizin ve işlevsel sözlüklerin amacı, yazılı kültürdeki sözcük ve sözcük gruplarının bağlama uygun şekilde tanımlanmasıdır. Bu amaçla hazırlanan sözlükler, özellikle klasik Türk edebiyatı döneminde yazılan metinlerin anlaşılması için önemlidir. Bilindiği üzere şairler, kelimeleri birden fazla anlama gelecek şekilde kullanmayı bir hüner olarak değerlendirmişlerdir.[28]

Sözlükler, müelliflerin anlam dünyasını ortaya çıkarması bakımından da önemlidir. Zira müelliflerin anlam dünyasının ortaya çıkması onların daha önce hangi eserleri

[27] Atılur üstine varsa kûyûna dîv-i 'adû / Her şihâbı kavs-i gerdûnun bir okdur **vâr ise** (G. 338/4) (Altınova 2019: 3).

[28] XVI. yüzyıl şairlerinden Azîzî'den alınan şu beyit buna örnek oluşturabilir, Âh u feryâdı **hüseyn**îye çıkar 'uşşâkun/ Görse agyâr-ı Yezîd oldugunı yâr-ı Hasen (Azîzî Divanı G. 260/3, Ersoy 2012). Bilindiği gibi kelimenin ilk anlamı Türk musikisinde bir makam olan hüseynî makamı ikinci anlamı ise Kerbela'da şehit edilen Hz. Hüseyin'dir.

okuduklarını[29] ortaya çıkarabileceği gibi şiir sanatına dair ipuçları da verebilmektedir. Bu anlamda bağlamlı dizin ve işlevsel sözlükler, şairlerin poetikalarını inceleme açısından da bir kaynak niteliğindedir.

Bağlamlı dizin ve işlevsel sözlükler, klasik edebiyat sahasının müşkül meselelerinden biri olan metin tamirinin daha sağlıklı bir şekilde yapılmasına da katkı sağlar. Araştırmacıların metin tamiri yaparken vezin bilgisinin yanı sıra kelime bilgisine de sahip olmaları gerekmektedir. Bu bağlamda araştırmacılar, metin tamirlerinde bağlama uygun kelime seçerken şairin hâlihazırda eserlerinde kullandığı kelimeleri seçmesi daha isabetli olacaktır. Bu sebeplerden dolayı metin tamirinde kelime seçimleri yapılırken müellifin eserin başka bölümlerinde kelimeleri hangi anlamda kullandığına bakılması gerekmektedir. Bunun için bağlamlı dizin ve işlevsel sözlüklere ihtiyaç vardır.

Bağlamlı dizin ve işlevsel sözlükler, her ne kadar şair/müellif merkezli hazırlansa da her biri birleşerek bir dönemin sözlüğü olabileceği gibi yıllar sonra tamamlandığında bir dilin mümkün mertebe mükemmel söz varlığını, bir dildeki kelimelerin tüm anlamlarını barındıran söz hazinesini meydana getirebileceği gözden kaçırılmamalı; bu sözlüklerin, kültür aktarıcısı ya da kültürün dil unsurlarını toparlayıcı kaynakları olduğu unutulmamalıdır.

Meninski'nin *Thesaurus* adlı sözlüğü bugün bir başucu kaynak olarak kütüphanelerde bulunmaktadır. Bu sözlük, klasik edebiyatımızın XVII. yüzyıl metinlerinin anlamlandırılmasında önemlidir. Bağlamlı dizin ve işlevsel sözlükler, tıpkı bu sözlükte olduğu gibi özelde hazırlanan kitabın; genelde ise dönemin anlaşılmasında yardımcı kaynaklardır.

Bağlamdan yola çıkarak oluşturulan sözlükleri hazırlamak ciddi bir mesai istemektedir. Her bir kelime, çıkan yeni kaynaklar neticesinde tekrar gözden geçirilerek yapılmalıdır. Sözü edilen proje kapsamında hazırlanan tezlerin büyük bir kısmı bu özenin ve zahmetin sonucunda ortaya çıkmış ve tamamlanarak jürinin takdiriyle o günün bilgisi ve görüşüne göre doğruluğu tasdiklenmiştir. Elbette ki yeni belgeler ve bulgular ışığında bilimin

[29] Bununla ilgili örnek için bk. Altınova, 2019, 11-15.

doğası gereği hazırlanan çalışmalara eklemeler yapılabilse de dönemine göre bu tür çalışmaların amaca uygun olarak hazırlandığı söylenebilir.

4. Madde başlarının düzenlenme şekli ve değerlendirilmesi

Bağlamlı dizin ve işlevsel sözlükler, alfabetik sırayla düzenlenmiş olup aynı anlama sahip olan örnekler alt alta yazılmıştır. Madde başları verilirken çekim ekleri ayrılmış, kelimenin yalnızca kök/gövde kısımları verilmiştir. Kelimenin hangi nazım şeklinde ve kaçıncı satırda geçtiği gösterilmiş olup bu kelimenin –varsa- kelime grubu da belirtilmiştir. Sözlük düzeni şu şekilde oluşturulmuştur:

Kelime: Anlamlandırılacak kelimeyi ifade eder.
Nazım şekli: Anlamlandırılacak kelimenin hangi nazım şeklinde geçtiğidir. Manzum eserlerin sözlüğünde verilir.
Sayfa: Anlamlandırılacak kelimenin hangi sayfada olduğunu gösterir. Mensur eserlerin sözlüğünde verilir.
Satır sırası: Neşirde kelimenin hangi satırda geçtiğini ifade eder.
Kelime grubu: Kelime, grupsa hangi amaçla grupla değerlendirildiği belirtilir. Kelime grubunun içerisinde "-", ayet, hadis, kelam-ı kibar, atasözü, deyim, kalıp ifade, argo ve dua ifadesi vardır.
Anlam: Bağlama uygun verilen anlamı ifade eder.
Bağlama uygunluk gösteren örnek metin: Açıklaması yapılan kelimenin geçtiği metin örnek olarak verilir.

5. Açıklamaların değerlendirilmesi

Bağlamlı dizin ve işlevsel sözlükler, daha önce değinildiği üzere kelimelerin metin içerisindeki anlamlarının belirlenip tanımlanması ile oluşur. Dolayısıyla sözlüğü hazırlayan araştırmacı, metinlere, cümle/dizelerin kendi içinde ya da cümle üstü birliklerle arasındaki bağlantılarını irdeler.[30] Her ne kadar klasik Türk edebiyatındaki beyitlerin büyük bir kısmı tek beyitte anlamını tamamlasa da şiirin beyit minvalinde

[30] Metinlerin anlamsal bağlarının nasıl oluştuğu ve cümleden büyük birlikler hakkında bilgi için bk. Üstünova, Kerime (2014), Türkiye Türkçesinde Yapı Kavramı ve Söz Dizimi İncelemeleri, Bursa: Sentez Yayıncılık, s. 21-29.

küçük yapısı olduğu gibi bütününde de başka anlamlar olabilmektedir. Dolayısıyla bu sözlükler oluşturulurken metin manzum bir eser ise şiirin tamamında; mensur ise daha önceki bağlam bütünlüğünden hareketle anlamlar verilmektedir.

Açıklamalar yapılırken kelimelerin birden fazla anlamlarının olması durumunda "II" ya da "/" işaretiyle gösterilip sözlüğü kullanan araştırmacıların o anlamları da göz önünde bulundurulması sağlanır. Hazırlanan sözlükler incelendiğinde eğer bir gelenekle ilgili kelime değilse genellikle tek cümle veya tek bir kelime ile açıklama yoluna gidilmektedir. Açıklamaların son derece sade yapıldığı, gerekli durumlarda parantez içlerinde anlamları tamamlayacak bilgilere de yer verildiği görülür. Özellikle zamir kelimelerinin bağlamları verilirken, bağlam içerisinde kimin kastedildiği yine "II" ya da "/" işaretinden sonra verilir. Örneğin,

Yâri agyâr-ile gördükçe 'Azîzî bâgda
Sanuram kim hem-dem olmışdur gül-ile ***hârlar***[31] (Azîzî Divan, G.113/5, Ersoy 2012).
[Azîzî, sevgiliyi bağda başkasıyla (rakiple) gördüğümde gül ile dikenler canciğer arkadaş olmuştur zannederim.]

Burada hâr kelimesi, rakiple özdeşleştirildiğinden ve rakibe delalet ettiğinden
hârlar: -lar
Gazel: 113
Mısra: 10
Diken II Rakip
şeklinde verilmiştir.

Kurtulurdı dil-i divane perîşânlıkdan
Ger nihânî bana ol yâr-ı perî-şân gelse (Azîzî Divan G. 326/2, Ersoy 2012)
[Eger şanı peri olan sevgili, gizlice bana gelse divane olmuş gönlüm perişanlıktan kurtulurdu.]

Örnek olarak verilen beyitte birinci dizedeki perîşan kelimesi, "derbeder olmuş kişi" anlamına gelmekle beraber sevgilinin dağınık saçı da kastedilmektedir. İkinci dizedeki "perî-şân" kelimesi ise yazılışı yukarıdakiyle aynı olmasına rağmen hem sevgilinin saçının dağınıklığı kastedilmiş hem de yukarıdaki kelimeden farklı olarak "şânı peri olan

[31] Örnek verilen metinler, çalışmalarda transkripsiyonlu yazılmış olup bu çalışmada kısmî transkripsiyonla verilmiştir.

(sevgili)" anlamında kullanılmıştır. Bu da bağlamlı dizin ve işlevsel sözlüklerin aynı beyitte farklı anlamlarda kullanılan kelimelerin varlığının olabileceğini ve sözlükte açıklama yazarken buna dikkat edilmesi gerektiğini kanıtlamaktadır. Dolayısıyla bu kelimeyi açıklarken şu şekilde yazılmıştır:

yâr-ı perî-şân:
Gazel: 326
Mısra: 4
Kelime Tipi: Kalıp ifade
Dağınık saçları olan sevgili II Şanı peri olan sevgili.

Mensur eserlerin sözlüklerinin, manzum eserlerin sözlüklerinden bazı farklarının olduğu görülmektedir. Bu farklardan ilki mensur eserlerin bağlamına örnek verilirken satırdaki kelimelerin tamamının yazılmış olmasıdır. Bir diğer önemli fark ise "nazım şekilleri" ibaresinin yerine "sayfa" ibaresinin yer almış olmasıdır. Örneğin *Menâkıb-ı Eşref-zâde* adlı eserin sözlüğünde "evlâd-ı kirâmları" sözcüğü şu şekilde tanımlanmıştır:

evlâd-ı kirâmları: -lar, -ı
Sayfa: 42
Satır: 8
Kelime Tipi: -
Cömert/şerefli evlatlar/soy
Tirsiye varup eyyâm-ı şitâda İznikde olurlar imiş ve hâlâ evlâd-ı kirâmları dahı bu 'âdeti icrâ iderler (Kandemir Öksüz, 2019, 275).
[Tirsiye varıp kış günlerinde İznik'te olurlarmış ve hâlâ şerefli evlatları da bu âdeti yaparlarmış.]

Sonuç olarak metinlerin bağlamlı dizin ve işlevsel sözlükleri hazırlanırken kelimelerin bağlı bulunduğu anlam dairelerinin dikkatlice tespit edilmesi, bununla birlikte sözlüklerin olabildiğince dikkatli taranması ve anlamlar verilmeden önce metne nüfuz edilmesi gerekmektedir.

6. Sözlüğün sözlük bilime katkıları ve ulaşılabilirliğinin değerlendirilmesi

Kültürümüzde yapılan bağlamlı dizin ve işlevsel sözlükleri Çağatay sahasına kadar götürmek mümkündür. Ali Şir Nevâî'nin eserlerini anlamak için oluşturulmuş Nevâî sözlüklerinin bağlama uygun örnek şiirler verilerek yapıldığı görülmektedir. Bunun dışında daha önce bahsedildiği gibi Abdulkadir el-Bağdâdî'nin Firevsî'nin *Şehnâme*'sinin daha iyi anlaşılması için yapmış olduğu *Lugat-ı Şehnâme* adlı sözlüğü de her kelimeye şahit gösterilerek oluşturulmuş bir sözlüktür.

Bağlamlı dizin ve işlevsel sözlüklerin her biri, uzun yıllardır hazırlanması arzulanan Türkçenin tarihsel sözlüğü için bir basamaktır. Bunun dışında sözlüklerde anlamına henüz rastlanılmayan, yalnızca o metin içerisinde geçen birtakım ifadelerin olduğunu da görmek mümkündür. Bu türden ifadeler ancak bağlama uygun anlamlar verilerek bulunabilmektedir. Örneğin şu ana kadar sadece iki eserde birer kez karşılaşılan "Öküz boynuzuna girmek" deyiminin bağlamdan hareketle "Nereye saklanırsan saklan" anlamına geldiği anlaşılmaktadır:

Yara bir şah-ı merd ile o mülhid Tokmakun başın
Öküz boynızına girerse *kurtulmaz Kara Han den* (Azîzî Divan, Tarih 21/6, Ersoy 2012)
[Yiğitlerin şahı, o dinsiz Tokmak'ın başını yarsın. Kara Han, öküz boynuzuna da girse yine de kurtulamaz.]

Ger öküz ***boynuzına gir****sen diri*
Bil komaz ol pehlüvânlar serveri (Türabi, Battalname, Mesnevi B. 8827, Çolak 2006)
[O pehlivanların önderi, öküz boynuzuna da girsen seni sağ koymayacağını bil.]

Bu ve buna benzer örneklerin varlığına edebî metinlerimizde çokça rastlamak mümkündür. Bu sözlükler, böyle kelime ya da kelime gruplarının anlamlandırılmasına ve bu anlamların kayıt altına alınmasına olanak sağlar.

Kimi zaman bu sözlükler oluşturulurken doğal olarak araştırmacıların kelimeleri doğru okuyamadıkları ya da tenkitli metin oluştururken yanlış kelime tercihi yaptıkları görülebilmektedir. Bu sözlükler, metne daha fazla nüfuz edilmesine olanak

sağladığından farklı okuma tercihlerini de ortaya koymaktadır. Hazırlanan bağlamlı dizin ve işlevsel sözlüklere gerek kitap, tez, makale gerekse de sistem üzerinden kolayca ulaşılabilmektedir.

7. Çevirmenin/Hazırlayanın yetkinliği

Sözlük hazırlamak bir uzmanlık işidir. Bu işi yapan kişilere Leksikolog (Fr. lexicologue) denmektedir. Bu bağlamda sözlük bilimciler, öncelikle kendi dilinin özelliklerini iyi bilmeli ve dillere karşı bir merakı olmalıdır. Bununla birlikte sözlük biliminin ilkelerini bilmeli sözlüğü yazmadan önce iyi bir planlama ve fişleme yapmalıdır.

İncelemeye konu olan metinlerin bağlamlı dizin ve işlevsel sözlüğünü hazırlayan araştırmacıların çoğunluğunu üniversitelerin Türk Dili ve Edebiyatı bölümünden mezunları oluşturmaktadır. Bu çalışmada genellikle klasik Türk edebiyatında yapılan bağlamlı dizin ve işlevsel sözlükler incelendiğinden bu sahada çalışan araştırmacıların hem eski Türk edebiyatı hem de dil alanında donanımlı kişiler olduğu söylenebilir.

Tez olarak yapılan çalışmalarda tez danışmanları da araştırmacılara destek olmakta ve daha doğru bilginin oluşmasına olanak sağlamaktadır. Bunun dışında TEBDİZ projesi kapsamında sözlük oluşturan araştırmacıların ve öğretim üyelerinin bulunduğu sosyal medya grupları da vardır. Araştırmacılar kimi zaman bu gruptan yardım alarak çalışmalarını tamamlamaktadır.

Sonuç olarak sözlük bilim, geçmişten günümüze belli aşamalardan geçerek mesafeler katetmiş bir bilim dalıdır. Sözlükler, kelimelerin yalnızca toplum hafızasında kalmayıp aynı zamanda bunların geleceğe de aktarılmasına olanak sağlayan kaynaklardır. Sözlükler sayesinde bir dönemin anlam dünyası ortaya çıkar. Buna karşın sözlükler hazırlanırken belli bir metodolojiye sahip olmak ve bu metodolojiye uyarak sözlükleri hazırlamak gerekmektedir. Sözlük hazırlamak, başlangıçta basit görülse de yapılan hazırlıklar ve fişleme anında yaşanan türlü güçlükler bunun kolay olmadığını ortaya koymaktadır.

Nitelikli çalışmalar, ancak belirli bir eleştiri sayesinde ortaya çıkar. Dolayısıyla eleştirinin temel gayesi önceki yapılan çalışmadan daha iyi bir çalışma ortaya koymaktır. Bunu yaparken de belirli ilkelerin olması zorunluluktur. Bu bölümde sözlük eleştirisi yapılırken

"ön sözün/girişin değerlendirilmesi", "sözlüğün türü", "amacı ve amaca uygunluk", "madde başlarının düzenlenme şekli", "açıklamaların değerlendirilmesi", "sözlüğün sözlük bilime katkıları ve ulaşılabilirliğinin değerlendirilmesi" ile "çevirmen ve hazırlayanın yetkinliği" başlıkları altında değerlendirilmiştir.

İncelenen bağlamlı dizin ve işlevsel sözlüklerin ön sözlerinde sözlüğü hazırlayan araştırmacılar, sözlüğü hazırlanan şair/müelliflerin biyografilerinden, sanat hayatlarından ve sözlüğü hazırlama amaçlarından bahsetmişlerdir. Bu bağlamda araştırmacıların sözlüğü hazırlama amaçları arasında şairlerin kelimeleri birden fazla anlam dairesinde kullanmaları, tarihî Türkçe sözlüğün hazırlanmasına hizmet, müelliflerin sanat anlayışını anlamaya katkı sağlama gibi nedenler olduğu görülmüştür. Ayrıca bu kısımda araştırmacılar, TEBDİZ veri tabanından bahsedip bilgi vermişlerdir.

Sözlüğün türü olarak bakıldığında bu sözlüklerin tarihsel sözlükler içerisinde değerlendirilmesi gerektiği tespit edilmiştir. Ayrıca bu sözlüklerin malzemenin kaydedildiği ortam açısından hem basılı hem de elektronik sözlükler olduğu ve yazı dili sözlükler kategorisine dâhil edilebileceği saptanmıştır.

"Sözlüğün amacı ve amacına uygunluk açısından değerlendirilmesi" bahsinde ise bağlamlı dizin ve işlevsel sözlüklerin klasik Türk edebiyatı metinlerinin anlamlandırılmasında çok önemli bir yere sahip olduğu, bu sözlüklerin kelimelerin zengin çağrışım güçlerinin tespit edilip kaydedilmesi şeklinde yarar sağladığı görülmüştür. Ayrıca bu sözlüklerin, şairlerin anlam dünyasını ortaya çıkardığı bunun da onların poetikasının anlaşılmasına olanak sağladığı anlaşılmıştır. Bununla birlikte metin tamiri konusunda bu sözlüklerden nasıl yararlanılabileceği konusunda bilinen bir öneri tekrar dile getirilmiştir. Bu sözlüklerin uzun vadedeki amacının ise Türkçenin tarihî sözlüğünü ortaya koymak olduğu ifade edilmiştir.

"Madde başlarının düzenlenme şekli ve değerlendirilmesi" bahsinde sözlük bilimi tarihi içerisinde madde başları birbirlerinden farklı bir şekilde düzenlendiğinden bahsedilip bağlamlı dizin ve işlevsel sözlüklerin alfabetik sıraya göre tertip edildiği anlatılmıştır. Sözlükte geçen "kelime", "nazım şekli", "sayfa", "satır sırası", "kelime grubu", "anlam

ve bağlama uygunluk gösteren örnek metin" ifadeleri verilip bunlardan kastedilen anlamlar açıklanmış ve bunların daha iyi anlaşılabilmesi için sözlüklerden örnekler verilmiştir.

"Açıklamaların değerlendirilmesi" başlığı altında sözlüklerde açıklama yapılırken nelere dikkat edilmesi gerektiğine değinilmiştir. Buna göre özellikle bu sözlüklerde bağlamın önemine dikkat çekilmiş, gerek mensur gerekse manzum metinlerde bağlamdan hareketle sözlük oluşturmanın yararı ortaya koyulmuş ve klasik sahanın hem manzum hem de mensur edebî metinlerinden örnekler verilerek açıklanmıştır.

"Sözlüğün sözlük bilime katkıları ve ulaşılabilirliğinin değerlendirilmesi" bahsinde bu tür sözlüklerin her ne kadar bir müellifin penceresinden hazırlansa da bunların parça parça bir araya gelmesiyle bir dönem sözlüğü; tamamının bir araya gelmesiyle dilin tarihsel sözlüğünü meydana getireceğine vurgu yapılmıştır. Başlangıçta Çağatay sahasında Ali Şir Nevâî'yi anlamak için oluşturulan bu sözlüklerin, İran sahasında ise Firdevsi'yi ve Hâfız'ı anlamak için oluşturulduğu belirtilmiştir. Ayrıca bu sözlüklerin, daha önceki sözlüklere girmeyen bazı ibarelerin fark edilmesine olanak sağladığı bir örnekle açıklanmıştır. Bu sözlüklere gerek basılı olarak gerekse YÖK Tez Merkezi ve TEBDİZ gibi veritabanlarından ulaşılabileceği belirtilmiştir.

Çalışmanın son bölümü olan "çevirmen ve hazırlayanın yetkinliği" bahsinde ise sözlüğü hazırlayan araştırmacıların dil ve edebiyat konusunda uzman olduklarından bahsedilmiş ve bu çalışmaların daha çok akademik çalışmalar kategorisinde olduğu vurgulanmıştır. İncelenen çalışmalardan 10.12.2024 tarihi itibariyle 49 tanesinin doktora; 136 tanesinin ise yüksek lisans tezi olarak hazırlandığı, bunun dışında da pek çok makale ve kitap olarak hazırlanan çalışmaların olduğu görülmüştür. Bu çalışmaların gerek tez jürileri gerekse editörler tarafından dikkatle incelenip hazırlandığı sonucuna ulaşılmıştır. Buna karşın bu çalışmalarda birtakım hatalar olduğu, bu hataların da zaman içerisinde yeni belge ve kaynaklarla düzeltilebileceği saptanmıştır.

Nihayetinde bağlamlı dizin ve işlevsel sözlüklerin, sözlük biliminin ilkeleri açısından değerlendirildiğinde tarihî Türkçe sözlüğün hazırlanmasında umut verici bir gelişme olarak karşımıza çıktığı görülmektedir.

İKİNCİ BÖLÜM

NAHÎFÎ SÜLEYMAN'IN DİVANI ÜZERİNE İNCELEME

1. NAHÎFÎ SÜLEYMAN HAKKINDA YENİ BULGULAR

1.1. Nahîfî Süleyman Hakkında Yeni Kaynaklar

Klasik Türk edebiyatı sahasında yapılan yeni projeler, neşirler ve bilimsel çalışmalarla birlikte Nahîfî Süleyman'nın biyografisine dair yeni kaynaklara da rastlanmaktadır. Bunlardan ilki Hüseyin Ayvansarâyî'nin (öl. 1787) *Vefâyât-ı Ayvansarâyî* adlı eseridir. 2017'de Ramazan Ekinci tarafından neşre hazırlanan bu eserde Süleyman Nahîfî (öl. 1738) hakkında da bilgi verilmekte olup edebiyat tarihçilerinin çok sık kullanmadıkları bir kaynaktır. Söz konusu kaynakta Ayvansarâyî'nin vermiş olduğu bilgiler, şair hakkında daha önce zikredilen bilgileri doğrular niteliktedir:

> *"Naḥîfî Süleymān Efendi, şehrîdir. Yeñiçeri ocaġında yazıcı olup ṣoñra ḫᵛācegān manṣıblarından biri ile çerāġ olmuşdur. Îrān ve Engürüs devletlerine sefāretle seyāḥat edip İstanbul'a geldikde ṣıḳḳ-ı ŝānî defterdarlıġı ile tekāʿüd eylemişdir. Bu ḥāl üzere iken, ṭoḳsan yaşında rıḥlet ve Ṭopḳapısı ḫāricinde defîn-i cennet olduġu aḳrabāsından Müstaḳîmzāde'niñ bu tārîḫi ile muḳayyeddir:*
>
> *او کامل دل اولنجه پر کشا یازدی قلم تاریخ*
>
> *سلیمان دولتك مور نحیفی اوچدی میوایه*
>
> *O kāmil-dil olunca per-güşā yazdı ḳalem tārîḫ*
>
> *Süleymān devletiñ mūr-ı Naḥîfî uçdı meʾvāya 1151 [1738-1739]*
>
> *Āŝār-ı ḳaleminden Terceme-i Meŝnevî ve Muḍariyye ve Bürʾe tercemeleri ve taḫmîsleri daḫi vardır. Züḫr-i Āḫiret nām manẓūme ve Ḥıżriyye ve Āṣafnāme ve eşʿār-ı dîvānı ve naʿt-ı şerîf dîvānı ve sāʾir āŝārı vardır. İlāhiyyātından bu güftesi meşhūrdur:*
>
> *Bülbül-i nālān olup çağırırım dost dost*
>
> *Ol güle ḥayrān olup çağırırım dost dost"* (Ekinci, 2017, 95)

2014 yılında Şaban Er tarafından hazırlanan *Mesnevî-i Şerîf Mütercimi Nahîfî Süleymân Efendi Külliyâtı [Hayatı-Bütün Eserleri- Eserlerinden Seçmeler- Yazma Nüshalarından*

Tıpkıbasımlar- Sadeleştirmeler] ve On Eserinin Tıpkıbasımı, Tercümesi, Sâdeleştirilmesi adlı eseridir. Er'in söz konusu çalışması on dört bölümden oluşmaktadır (Er, 2014).

Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü'nün devamı olarak değerlendirilebilecek olan Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü (Türkçenin Yazılı Edebî Birikimi) Projesi, başlangıçtan XX. yüzyıla kadar olan edebî birikimi tanıtan bir projedir. Bu proje içerisinde Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü projesinde "Nahîfî Süleyman" maddesini (Karavelioğlu, 2020) de kaleme alan Prof. Dr. Murat Ali Karavelioğlu'nun Divan (Nahîfî) maddesi de yer almaktadır (Karavelioğlu, 2021). Söz konusu maddede Divan'ın içindeki nazım şekilleri, türleri ve şairin şiir anlayışı hakkında bilgiler bulunmaktadır.

Türk kaynakların dışında İran kaynaklarında da Süleyman Nahîfî'ye ait biyografik kaynaklar bulmak mümkündür. Şairin Mesnevî tercümesi ve İran'a yapmış olduğu politik seyahat sebebiyle İran kaynaklarına da müracaat edildi ve Tevfik Sobhânî'nin h. 1366'da *Maarif-i Âzer*'de yazmış olduğu "Süleyman Nahîfî" maddesi tespit edildi (Sobhânî 1366: 128-132). Bu beş sayfalık biyografik yazı, Türk kaynaklarından ve tezkirelerinden hareketle hazırlanmış olup şairin doğumu, mezarı, şairlik yönü, eserleri, örnek metinleri, seferleri hakkındadır.

Bunun haricinde şairin devlette bazı makamlarda görev alması sebebiyle isminin Osmanlı arşiv belgelerinde olabileceği düşüncesiyle belge taraması yapıldı ve yapılan tarama sonucunda Süleyman Nahîfî'ye ait altı arşiv belgesi tespit edildi. Bunlardan ilki hicri 1138 tarihlidir ve şıkk-ı sânî defterdarlığının Süleyman Nahîfî'ye verildiği ile ilgilidir (İE.TCT. 00023.02483.001). Bir diğer belge bu görev dolayısıyla ona ödenecek olan maaş ruznamçesidir (HAT 1665-50-1). Hicri 1140 tarihli belgede şıkk-ı sânî görevi dolayısıyla kendisine kırk altı bin altı yüz altmış altı akçe verilmesi kararlaştırılmıştır (İE.ML.00129.12174.001). İkinci belge ise senelik verilen ücretin ikinci taksitinin ödenmesine dair bir belgedir (İE.ML. 00122.11534.001). Üçüncü belge maaşının üçüncü taksitinin verilmesine dair yazmış olduğu arzuhaldir (İE.ML. 00078.07327.001). Dördüncü belge ise hicri 1142 tarihini taşıyan Süleyman Nahîfî'nin maaşının birinci

taksitinin ödendiğine dair makbuzdur (İE.ML.00123.11655.001).[32] Belge hicri 1142 tarihli olması sebebiyle ölümünden dokuz yıl önce hâlâ bu makamda olduğu, henüz müstafi olmadığı söylenebilir.

Çalışmanın yapıldığı esnada Reşat Ekrem Koçu'nun *İstanbul Ansiklopedisi*'nin dijital hâli kullanıma açılmıştır. Bilindiği üzere *İstanbul Ansiklopedisi*, Koçu'nun ömrünün büyük bir kısmını adadığı, ancak "G" harfine kadar 11 cilt olarak tamamlayabildiği bir ansiklopedidir. Söz konusu eserin geri kalan maddelerin müsvedde hâlleri söz konusu çalışma yapıldığı zamanda çıkmış ve Kadir Has Üniversitesi'nin destekleriyle yayınlanmıştır.[33] Söz konusu yayında "Süleyman Nahîfî" taratıldığında pek çok müsveddeye ulaşılmıştır. Bunlardan iki tanesi (S21002 ve N1) "Süleyman Nahîfî" başlığı yazılmış boş kâğıtlardır. Muhtemelen bu kâğıtlar, Koçu'nun şair hakkında yazmak isteyip de henüz yazmadığı müsveddelerdir. Bir diğer belge ise Nahîfî Süleyman'ın biyografisini ele alan rika ile yazılmış bir belgedir. Sonunda Nahîfî'nin ölüm tarihini veren bir beyit vardır (S21004). Bir başka belgede ise "Süleyman Nahîfî" başlıklı bir dergi sayfasıdır (S21015). Dergide Nahîfî Süleyman'ın anlatıldığı bölüm dört sayfadır. Sayfaların her bir kısmı üç sütundan oluşmuştur. Şairin hayatından, eserlerinden bahsedilmiş ve örnekler verilmiştir. "Abdullah Sıdkı Efendi (Firuzağalı)" maddesinde ise "On Sekizinci asır şairlerinden; devrin büyük üstadlarında Süleyman Nahîfî tarafından yetiştirilmiştir." şeklinde kaydedilmiştir (IAM010169). Bir başka madde ise bağlam tespiti açısından oldukça önemlidir. Koçu, "Feryâd-ı Andelîb" maddesinde şu bilgiyi vermektedir:

> *"Bülbülün Feryâdı"; İstanbul'da aydın tabaka arasında, bülbüllerin ötmeye başladığı ilkbahar karşılığı olarak kullanılmış bir deyim; artık kullanılmıyor; aşağıdaki beyit Süleyman Nahîfî'nindir:*
> *Âgâz-ı nâle itse n'ola cân-ı bî-şekîb*[34]

[32] Söz konusu belgelerin orijinal görüntüleri için bk. Ekler bölümü.
[33] Reşat Ekrem Koçu'nun "İstanbul Ansiklopedisi"nin dijital hâlleri ve yayınlanmamış müsveddeleri için bk. https://istanbulansiklopedisi.org/ (Erişim Tarihi: 28.10.2024). Bu çalışmada Koçu'nun vefatından önce yayımlanan belgelerin görüntülerine çalışmada yer verilmemiş; "Ekler" bölümünde sadece ansiklopedinin müsvedde olan maddelerin ve belgelerin görsellerine yer verilmiştir. Bu kapsamda Reşat Ekrem Koçu'nun İstanbul Ansiklopedisi'nin dijitalleşmesinde katkı sağlayan ekibe teşekkürlerimi sunarım.
[34] Neşirde "pür-şekîb" şeklindedir. Bk. Aypay, 1992, 709.

Oldu resîde mevsimi feryâd-ı ‘andelîb (IAM100913)

Koçu’nun *İstanbul Ansiklopedisi*’nde bir başka yazdığı madde ise “Divan Şiirinde İstanbul”dur. Bu maddede Koçu, XV. asırdan XIX. asra kadar yaşamış şairlerden İstanbul üzerine şiir yazmış olanlarından bahsederken XVIII. yüzyılda Süleyman Nahîfî’yi de anar (IAM090025). Bir başka maddede ise Ressam Bahriyeli Hüsnü Bey’in *Bedâyi-i Âsâri Osmâniye* adlı eserinden bahsettiği maddedir. Söz konusu eserde Koçu, Şair Nahîfî’den de söz edildiğini söyler (IAM040697). Bir başka maddede şairin İstanbullu olduğundan söz edilir. “Aynî Divanı” maddesinde Aynî’nin XVIII. asır sonlarıyla XIX. asır başlarında yaşamış olan Ayıntablı Hasan Avnî Efendi’nin Divanı’ndan bahsederken onun İstanbullu şairleri anlattığı manzum şiirini örnek vermiş ve o şiirde Nahîfî Süleyman’ın da ismini zikretmiştir (IAM030658). Şiirin bir bölümü şu şekildedir:

İstanbul şairleri:
Kasâidde bulub Nef’î mehâret
Atâî mesnevîde buldu şöhret
Hayâlî, Mantıkî, Bâkî, Necâtî
Kabûlî, Nâdirî, Emrî ü Zâtî
Nahîfî, Pertev ü Râsihle Sâib
Fennî ü Râfi ü Esrâr ü Râtib
[…] (IAM030658)

Bir başka maddede de güftesi Nahîfî’ye ait olan bir şarkı örnek verilmiştir. Ebûbekir Çavuş (Eyyubî) maddesinde Reşat Ekrem Koçu, Nahîfî’nin bir gazelinin Ebûbekir Çavuş (Eyyubî) tarafından bestelendiğini ifade etmektedir.

Süreli yayınlar içerisinde yer alan kültür ve sanat köşelerinde Nahîfî Süleyman’a ait bölümlerin olabileceği düşüncesiyle gazete arşivleri tarandı. Bu taramalar sonucunda “Haber (Akşam Postası)” gazetesinin 3 Kasım 1941 tarihli nüshasında “Şair Portreleri” yazı dizisinde Ahmet Bülent Koçu müstear adıyla yazılar kaleme

alan Reşat Ekrem Koçu, "Mesnevi Şairi Süleyman Nahîfî" başlıklı yazısında Nahîfî Süleyman'ın kısa bir biyografisine yer vermiştir.[35]

Sonuç olarak teknolojinin gelişmesi, yeni bilgi ve belgelerle Nahîfî hakkında bilgi veren yeni kaynakların ortaya çıkması muhtemeldir. Bu bilgi, belge ve kaynakların kullanılması şair hakkında yeni şeyler sözlemeye imkân tanıyacağından söz konusu kaynakların dijitalleştirilerek araştırmacıların istifadesine sunulması oldukça önemlidir.

1.2. Nahîfî Süleyman Divanı'nın Yeni Nüshaları

Klasik Türk edebiyatına ait metinlere hem ülkemizin hem dünya kütüphanelerinde rastlanılmakta ve teknolojinin gelişmesiyle birlikte bu nüshların pek çoğuna kolayca ulaşma imkânı bulunmaktadır. Bu bağlamda şairin yeni eserlerine ya da eserlerinin yeni nüshalarına ulaşma arzusuyla belli aralıklarda gerek Türkiye'deki gerekse de dünyadaki kütüphanelerde taramalar yapılmıştır. Bu taramalar sonucunda şair hakkında yapılan yayınlarda değerlendirmeye alınmayan, zikredilmeyen Divanı'nın yeni nüshalarına tesadüf edilmiştir.[36] Söz konusu nüshalar şu şekildedir:

1.2.1. İzmir Millî Kütüphanesi YAZ_1687/2

Kırmızı şemseli bordürlü bir cilttedir. Talik hatla kaleme alınmış, başlıklar sürh yazılmış olup çıkmalar bulunmaktadır. Nahîfî'nin şiirleri 21b-50b arasında yer alır. Nüshada şairin rübaileri, matlaları, bir tahmisi, gazellerinden ikisi yer almaktadır. Söz konusu nüshada mevcut neşirde yer almayan ikişer tane Farsça ve Türkçe; üç tane Arapça rubai ile bir gazel ve bir terkibibend yer alır. Şairin mevcut neşrinde terkibibend nazım şeklinin yer almayıp ilk kez bu nüshada yer alan bir terkibibendin olması nüshayı önemli kılmaktadır.

Başı:

Sensin ol Ḫālıḳ u ferd-i bi-çünū

[35] Bk. https://www.gastearsivi.com/gazete/haber/1941-11-03/3 Erişim tarihi 27.11.2024.
[36] Yeni tespit edilen nüshaların örnek görüntüleri için bk. Ekler bölümü.

Rabbi sübhāneke ʿammā yuṣifūn[37]

Sonu:

Ḫüdāvendā bize hem-rāh idüp tevfīḳ ü iḥsānuñ
İki ʿālemde de eyle sezā-yı ʿafv u ġufrānuñ

1.2.2. Yapı Kredi Sermet Çifter Kütüphanesi 529 [SÇ1]

1b boş ve rutubetlidir. 2a'da ise mühür ve temellük kaydı yer alır. Ayrıca kitap sahibinin h. 1188 (m. 1774/1775) tarihini veren bir tarih düşürme beyti de bu sayfada bulunmaktadır. Nahîfî Süleyman'ın şiirleri, 2b-114a varakları arasında yer alır.
Eser, 210x142 (155x72) mm ölçüsünde 114 varak, 19 satırlı, aharlı ince sarı ve beyaz kâğıda talik hatla yazılmıştır. Başlıklar sürhtür. Ciltsizdir. 107. varaktan sonraki sayfalar boştur. 113b ve 114a'da Türkçe ibareler yer alır.

Başı:

Sensin ol Ḫālıḳ u ferd-i bī-çünū
Rabbi sübhāneke ʿammā yuṣifūn

Sonu:

Himmetüñ rāh-ı maḥabbetde bülend eyle bülend
Ḳudsiyān eyleye tā kim saña taḥsīn ü pesend
Ey Naḥīfī yeter ehl-i dile ṣıdḳ ile bu pend
جامی ارباب وفا جذ ره عشقش نروند
سر مبادت کر از ین راه قدم بازکشی

1.2.3. Yapı Kredi Sermet Çifter Kütüphanesi 714 [SÇ2]

Eser, 227x167 (154x91) mm. ölçüsünde 58 varaktan ve her sayfa 19 satırdan oluşmaktadır. Şirâzeli, kapakları kırmızı kâğıt kaplı bordo renkli meşin bir cilt içindedir. Başlıklar sürhtür. Çıkmalar bulunur. Âharlı orta kalınlıkta krem kâğıda yazılmış olup toplamda 62 varaktır. 52a ile 58b arasında yine Nahîfî Efendi'ye ait mensur bir eser

[37] Mutlak izzet sahibi olan rabbin, onların yakıştırdığı nimetlerden münezzehdir. Bk. Kuran-ı Kerim 37/180.

olan *Risâle-i Hırziyye* adlı eser yer alır. 59a, 59b, 60a, 60b, 61a sayfaları boş olup 62a'da ise celi bir hatla yazılmış Arapça bir yazı bulunmaktadır. XIX. yüzyılda istinsah edilmiştir. Şairin sözü edilen mensur eseri kütüphane kataloğunda sehven Herzîye olarak kaydedilmiştir.

İçerisinde kaside, tarih kıtaları, rubailer ve matlalar yer almaktadır. Bunun haricinde diğer nüshalarda yer almayan iki matla beytin olması nüshayı önemli kılmaktadır.

Başı:

Ḥaḳḳuñ kerem ü faẕlına biñ şükr ü ŝenā
Luṭf ile beni eyledi muʿciz-güyā

Sonu:

و بلغ تحياتى الزكيه داءما
لا رواح اصحاب وال و عرة

1.3. Nahîfî'nin Yeni Tespit Edilen Şiirleri

Süleyman Nahîfî gibi müellif hattı ile yazılmış Divan'ı elde bulunmayan şairlerin şiirlerine mecmuaların içerisinde rastlamak mümkündür. Bu konuda Cenk Açıkgöz, 2017 yılında yaptığı çalışmada Nahîfî'ye ait dört yeni şiir tespit etmiştir[38] (Açıkgöz, 2017, 1-8). Bu sebeple Nahîfî'nin yeni şiirlerini bulmak için Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi (MESTAP) kapsamında yapılan tezler incelenmiştir. Mecmualarda Nahîfî Süleyman Divanı'nın neşrinde var olan şiirlerine tesadüf edildiği gibi neşirde olmayan şiirlere de rastlanılmıştır:

"-i çekilmezmiş" redifli şiir, Nahîfî Divanı'nda yer almamakla birlikte söz konusu mecmuadaki Nahîfî'ye ait "almaz" redifli başka şiir (G. 228) ise neşirde yer almaktadır (Ağyıldız, 2019, 180-181). Bu da ele alınan şiirin Nahîfî'ye ait olduğunu göstermektedir:

[38] Cenk Açıkgöz, çalışmasında incelediği şiir mecmuasının içerisinde Nahîfî'ye ait olan 26 şiirin bulunduğu bunlardan beş tanesinin neşirde olmadığını ifade etmiştir. Söz konusu bilginin tashihliği açısından tekrar tarandığında bunlardan birinin A. İrfan Aypay tarafından hazırlanan neşir içerisinde yer aldığı tespit edilmiştir. Ayrıntılı bilgi için bk. Tezin "Nahîfî Çalışmaları Üzerine Bazı Tashihler" bölümü.

Naḫīfī Efendi

Mefāʿīlün/ Mefāʿīlün/ Mefāʿīlün/ Mefāʿīlün
O şūḫuñ firḳat-i endūh-perverdi çekilmezmiş
Dem-i sermāda hicriñ miḥnet-i serdi çekilmezmiş

Ġubār-ı ġam sirişk-i çeşm ile āmīziş itmekde
Bu vādīnin meger seylāb-ı pür-gerdi çekilmezmiş

ʿAceb mi cān atarsam nev-bahār-ı vaṣl-ı dildāra
Zemistān-ı firāḳın şiddet-i berri çekilmezmiş

Ḫayāl-i kākül-i ruḫsār-ı hūbān dilde dāʾimdir
Bahāristān-ı ʿaşkıñ seyl-i pür-gerdi çekilmezmiş

Ne derd olsa çeker ādem Naḫīfī gerçi ʿālemde
Edā-yı ḫod-fürūşı vażʿ-ı nāmerdi çekilmezmiş (Ağyıldız, 2019, 75-76)

Öztürk'ün çalışmasında (Öztürk, 2019b), Nahîfî Süleyman'a ait 4 matla, 2 gazel, 2 kıta ve 1 müfred vardır. Bunlardan 2 gazelin (G. 121 ve G. 432), 1 matlanın (MT. 119) neşirde yer alması neşirde yer almayan müfretlerin XVIII. yüzyılda yaşamış olan Nahîfî Süleyman'a ait olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte mecmuada kıta olarak yer alan bir şiirin birinci beyti "Mefûlü/ Fâilâtü/ Mefâîlü/ Fâilün" vezninde; ikinci beyti ise "Mefâilün/ Feilâtün/ Mefâilün/ Feilün" vezninde yazılmıştır. Bu sebeple mecmuada başlık olarak "Kıt'a-i Nahîfî" ibaresi bulunsa da iki beyit birbirinden farklı şiir olarak kabul edilmelidir. Nitekim Öztürk de veznin kusurlu olduğunu belirtmiştir (Öztürk, 2019b, 69). Şiirin neşirde olmayan kısmı şu şekildedir:

[Ferd-i] Naḫīfī

Mefʿūlü/ Fāilātü/ Mefāʿīlü/ Fāʿilün
Didüm ṣafālar eylerüm itsem saña naẓar
Döndi o Mevlevī didi ʿāşıḳ ṣafā naẓar (Öztürk, 2019b, 69)

[Ferd-i] Naḫîfî

Mefāʿilün/ Feʿilātün/ Mefāʿilün/ Feʿilün

Dem-i viṣāl ẕuhūr-ı ḫaṭ-ı nigāra düşer

Ḫudā virür ise ʿîdümüz ol bahāra düşer[39] (Öztürk, 2019b, 70; Tandoğan, 2023, 92)

[Ferd-i] Naḫîfî

Feʿilātün/ Feʿilātün/ Feʿilātün/ Feʿilün

Her sözim ʿizz-i ḥużūra suḫan-ı ḫāsıladur

Ḥaḳ budur saña ʿubūdiyyetüm iḫlāṣladur (Öztürk, 2019b, 79; Tandoğan, 2023, 101)

[Ferd-i] Naḫîfî

Mefʿūlü/ Fāʿilātü/ Mefāʿîlü/ Fāʿilün

Mevḳūf-ı deşt-i ḥayret ider mübtelāları

Çorlı ḳırında yād ḳılayum bî-vefāları (Öztürk, 2019b, 65; Tandoğan, 2023, 88)

Neşirde yer alan 155. gazelin ikinci beyti Ayfer Oğuz'un çalışmasında müfret olarak kaydedilmiştir (2021, 291). Söz konusu çalışmada yer alan, buna karşın neşirde bulunmayan şiir Nahîfî Süleyman'a aittir:

Naḫîfî

Mefāʿîlün/ Mefāʿîlün / Mefāʿîlün / Mefāʿîlün

Ḫatādur intiḫāb-ı cāy-ı būse rūy-ı dil-berde

Dilā ṣaḥn-ı harîm-i Kaʿbede miḥrābı bilirsin (Oğuz, 2021, 56)

Tarık Büyüm'ün çalışmasıyla (2021) neşirde Süleyman Nahîfî'ye ait ortak şiirlerin (G. 426, G. 429) yer alması sebebiyle neşirde yer almayan aşağıdaki murabbanın Süleyman Nahîfî'ye ait olduğunu söylemek mümkündür:

Murabbaʿ Li-Cenābi Naḫîf Efendi

[39] Söz konusu dize orijinal metinde "Ḫudā virürse ʿîdümüz evvel bahāra düşer" şeklinde imla edilmiştir. Alınan tezlerde Öztürk'ün çalışmasında "virür-ise ʿıydumuz evvel bahāra düşer"; Tandoğan'ın çalışmasında ise "virürseʿîdümüz evvel bahāra düşer" şeklinde kaydedilmiştir. Söz konusu dize çalışmaya dâhil edilirken vezin açısından düzeltme yapılmıştır.

Fāʿilātün/ Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

I

Rāh-ı Ḥaḳḳıñ evvelā ebvābı dörtdür beş degil
Hem daḫı gökden inen kitābı dörtdür beş degil
Çār ʿanāsır çār muʿārif çār müẕāhib çār kitāb
Çār ferişte Tañrınıñ iḳrābı dörtdür beş degil

II

Şöyle yoldur on iki çarḫıñ maḳāmı on iki
Her sene māh on iki burcuñ tamāmı on iki
Yaʿḳūb oġlı on iki şerʾiñ imāmı on iki
Çāryār u Kaʾbeniñ miḥrābı dörtdür beş degil

III

Faḫr-ı ʿālem ṭoġdıġı māh geçdi şebdān on iki
Urdı Mūsā ṭaşa ḍarbın aḳdı ābdān on iki
Nehriñ ile açdı yol tevfīḳ-i Rabbān on iki
Cennet ırmaġı leẕīẕ eşrābı dörtdür beş degil

IV

Ey Naḥīfī ẕīr-i ʿarşda dört melek eyler ḳıyām
Safra u sevdā u balġam u dem cümlesi sende müdām[40]
Hem namāzıñ şartı sāʿat on ikidir ve’s-selām
İḳlīm üzre gūşeniñ ḥisābı dörtdür beş degil (Büyüm, 2021, 151)

Kenan Bayram’ın çalışmasında (Bayram, 2021), Nahîfî’nin neşrindeki K. 22, K. 23, T. 34 şiirlerinin yer alması sebebiyle verilen kıtanın Nahîfî’ye ait olduğunu söylemek mümkündür:

[40] Vezin kusurludur.

Ḳıṭʿa-i Naḥifī Efendi Der Żımn-ı Teşekkür-i Kerem Ḥażret-i Veliyyü'n-Niʿam-ı Pür Cūd

Mefāʿīlün/ Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün

İlāhī ṣadr-ı ṭaḫt-ı salṭanatda müstedām eyle
Felek miḳdār-ı Ṣulṭān Aḥmed-i ferḫunde ʿunvānı

Ne Sulṭān Aḥmed ol şāh-ı yegāne mihrdür şādān
Ki maḥmūd eylemişdür ḫulḳ-ı ẕātın luṭf-ı Yezdānī

Ne şeh kim leşker-i manṣūrını teʾyīd idüp Allah
Żamīme itdi silk-i mülküne iḳlīm-i Īrānı

İki ʿālī ḥarem-kim ḫıdmet-i aʿlādan aʿlādur
O vaṣf-ı bī-ʿadīl ile olurlar menḳıbet-ḫᵛānı

Odur her nāme-i pīrāye-baḫşı cümle elḳābuñ
Aña olmaz bedel żamm itseler Īrān u Tūrānı

Selāṭīn-i cihāna ġālib oldı şān u şevketde
Müʾeyyed eyledi Mevlā o sulṭān ibn-i sulṭānı

Sütūde encüm-i iḳbāl olan şehzādegānın Ḥaḳ
Fürūġ-ı ʿāfiyetle ṭūl-i ʿömre ḳılsun erzānı

Olup bedr-i vücūd-ı rūşenā anlarla her laḥẓa
Şeh ü şehzādegān (…) rehīn-i ḥıfẓ-ı Rabbānī

Vezīr-i aʿẓam u Dāmād İbrāhīm Pāşānuñ
Füzūn olsun dem-ā-dem ḳadr-ı vālā cāh-ı zī-şānı

Vezīr-i aʿẓam ammā miŝli nādir kevkeb-i ʿālī

Muvaffaḳdur ne emre ḳasd iderse reʾy-i tābānı

Vezīrān-ı selefden kār fermāyān-ı māżīden
Muʾaḫḫardur velī yoḳdur muḳaddem ẕātına ŝānī

Güvāh ister iseñ cemʿ-ı mehāsin kimde ŝābitdür
Seḫā vü ḥüsn-i ḫulḳ u celb-i ḳalb u cezb-i rūḥānī

Eger var ise cānı Ḥātemüñ şimdi ẓuhūr itsün
Seḫāvet resmini itsün taʿallüm görsün iḥsānı

Beni ṭūl-i emelden luṭf u cūdı itdi müstaġnī
Ġınā-yı ḳalb-i iḥsān eyledi taḳdīr müsennāyı

Niẓām-ı ḥālime oldı vesīle himmet ü luṭfı
Zevālin buldı devrinde küdūrāt-ı perīşānī

Baña ḥüsn-i teveccüh seyyidü'l-kevneyne rāciʿdir
Ki yümn-i naʿtıdır ben ẕerreme teşrīf-i pinhānī

Gedā-yı bābı olmaḳ iddiʿāsın eyledim çünkim
İki ʿālemde oldı māye-i faḫr-ı ŝenā-ḫᵛānı

O sulṭān-ı rusul kim pādişāhān-ı cihān cümle
Gedā-yı bābı vālā cāhınıñ müştāk u ḥayrānı

Ne ḳābil ol ḫıdīv-i kāʾinātuñ ḥaḳḳ-ı nev ṣunʿı
İderken midḥatin naẓm-ı celīl-i naṣṣ-ı Furḳānī

Vücūh ile nevāziş gördüm ol kān-ı seḫāvetden
Baḳılsa luṭfunuñ ḥaḳḳımda yoḳdur ḥadd ü pāyānı

Niçe ġıyye melbūsāt-ı gūn-ā-gūn idüp irsāl
Ġıyāb-ı bendegiġde eyledi luṭf-ı firāvānı

Ḫuṣāṣā eyledük de meŝnevi dibācesin telfiḳ
Baña baḫṣ itdi ber-vech-i ṣale pür siġm-i hemyānı

Berā-yı şükr-i niʿmet eyleyem bir şemmesin taḳriġr
Egerçi rütbe-i tafsiliniñ yoḳ ḥadd ü imkānı

Ḥużūr-ı ḫāṣa ber-vefḳ-ı tevāżuʿ eyleyüp daʿvet
Muṭayyeb itdi ḥüsn-i ḫulḳ u luṭf ile dil ü cānı

Cemiʿ-i luṭfa ġālib bir dilārā nüsḥa baḫṣ itdi
Ki oldur ḳāḍi-i rūşenger-i tefsiġr-i Ḳurʾāniġ

ʿAḳiġbinde idüp bir destmāli siġm ile memlū
ʿAṭā-yı ʿūd u ʿanber inżimāmın ḳıldı erzāniġ

Zer-i maḫbūb-ı envaʿ-ı zehebden eyleyüp teẕhiġb
Muṭallā eyledi ṭūmār-ı luṭfun ol keremkānı

ʿAṭā-yı ʿūd u ʿanber semte oldı ṭāb-ı ḫulḳundan
Numūne ḫāk-i rāhından zer ü siġm-i dıraḫşāniġ

Ḳıyām itdikde dāmenbūsa şof eyledi iltibās
N’ola mevṣūf-ı taḥsiġn olsa mevc-i baḫr-ı iḥsānı

Naḥiḥiġ çün ġaraż-ı ʿarż-ı ḫulūs şükr ü niʿmetdür
Hemān eyle duʿā-yı ḫayrı merbūt-ı ŝenā-ḫᵛānı

Ḫüdāvendā şeh-i İslām u ṣadr-ı aʿẓamın ile
Sezā-yı ḥüsn-i tevfiḳāt ü teʾyiġd itdi rūḥāniġ (Bayram, 2021, 220-223)

Nahîfî'ye ait yer alan ve neşirde 270. matla ile 130. ve 363. gazellerin Murat Çınar'ın çalışmasında (2022) da yer almasından dolayı neşirde yer almayan aşağıdaki müseddesin Nahîfî'ye ait olması mümkündür. Ayrıca neşirde hiç müseddesin olmaması verilen müseddesin Nahîfî Süleyman'a ait tespit edilen tek müseddes olması sebebiyle önemlidir:

Müseddes-i Naḥîfî

Mefāʿîlün / Mefāʿîlün / Mefāʿîlün / Mefāʿîlün

I

Dilā ol gevher-i yektā ya kūh-ı Ḳafda ya bāġda
Eŝer yoḳ ism-i resminde ki ʿAnḳā gibi ʿālemde
Kimüñ engüştine zeyn oldı ya faṣṣ-ı ḫātemde[41]
Güm oldı ortalıḳdan ʿālem yās [u] mātemde[42]
Nedîm-i bezm-i ḫāṣṣu'l-ḫās idi eyyām-ı Ḥātemde
Kerem didükleri bî-kes ʿaceb şimdi ne ʿālemde

II

Dirîġā cünbiş-i gerdūn bize gösterdi devrānı
Ḳazıldı ṣafḥa-i dilden ʿaṭā vü luṭf-ı iḥsānı
Ne erbāb-ı mürüvvet var ne bir ṣāḥib-kerem kānı
Felek şimdengerü çalsun başına tāc-ı keyvānı
Nedîm-i bezm-i ḫāṣṣu'l-ḫāṣ idi eyyām-ı Ḥātemde
Kerem didükleri bî-kes ʿaceb şimdi ne ʿālemde

III

Küşād-ı bāb-ı iḥsān iʿtilā-yı şān ider evvel
Nihād-ı ḫān-ı ikrām iftiḫār-ı cān ider evvel
Kibār-ı bezl-i enʿām bāʿîŝ-i ʿunvān ider evvel
Degül imsāk hemîşe pîşesi iḥsān ider evvel

[41] Vezin kusurludur.
[42] Vezin kusurludur.

Nedi̱m-i bezm-i ḫāṣṣu'l-ḫāṣ idi eyyām-ı Ḫātemde
Kerem didükleri bi̱-kes ʿaceb şimdi ne ʿālemde

IV

ʿUlüvv-i şānımuz müdbir saʿādet ḳandedür āyā
Gedā-çeşm oldı gitdükçe semāḥat ḳandedür āyā
Dügāh-ı merḥamet ḳande mürüvvet ḳandedür āyā
Ser-ā-ser müżmaḥil oldı seḫāvet ḳandedür āyā
Nedi̱m-i bezm-i ḫāṣṣu'l-ḫāṣ idi eyyām-ı Ḫātemde
Kerem didükleri bi̱-kes ʿaceb şimdi ne ʿālemde

V

Ne bir luṭf-ı ḫasi̱s-i bed-nihāl ile idüp ülfet
Ne bi̱-müntic deniyyü'ṭ-ṭabʿ olan mümsiklere minnet
Ḫırāş-ı cān virür ancaḳ o sengi̱n-dil ile ancaḳ[43]
Çekilmez vażʿ-ı nā-hem-vār ḥazer ḳıl ey dil-i ʿiṣmet
Nedi̱m-i bezm-i ḫāṣṣu'l-ḫāṣ idi eyyām-ı Ḫātemde
Kerem didükleri bi̱-kes ʿaceb şimdi ne ʿālemde

VI

Naḫi̱fā şiʿr ü inşādan ḫaber virsin olur bi̱zār
Hemān bir ḳālıb-ı bi̱-rūḥ ṣanasın ṣūret-i di̱vār
Ṣaḳın ʿarż-ı hüner ḳılma ḫatādur eylemek izḫār
Alınmaz mevsim-i sermāda feyż u ġonca-i ezhār
Nedi̱m-i bezm-i ḫāṣṣu'l-ḫāṣ idi eyyām-ı Ḫātemde
Kerem didükleri bi̱-kes ʿaceb şimdi ne ʿālemde (Çınar , 2022, 298-299)

Seda Menteş'in çalışmasında neşirde beşinci murabba olarak yer alan bir şiir, gazel formatıyla verilmiştir (Menteş, 2019, 241-242). Dolayısıyla aşağıdaki murabbanın da Süleyman Nahîfî'ye ait olması muhtemeldir:

[43] Kafiye ve mana gereği "ancaḳ" yerine "ṣoḥbet" olması muhtemeldir (Çınar, 2022, 290).

Naḥīfī

Fāʿilātün/ Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

I

Luṭfı vardur bu ʿuṣāta ol benüm sulṭānımuñ
Ol var-iken anı ḳoyup ben kime yalvarayum
Yüz sürem dergāhuña her rūz [u] şeb cānānımuñ
Ol var-iken anı ḳoyup ben kime yalvarayum

II

Umaram andan ki bize göstere ẕāt-ı cemāl
Maġfiret ḳıla hemīşe cümleye ol Ẕü'l-celāl
Ẕikr-i Ḥaḳḳ'ı durma dāʾim eyle ey ehl-i kemāl
Ol var-iken anı ḳoyup ben kime yalvarayum

III

Cürmümüz keŝretde dāʾim aña yoḳ ḥadd ü ʿaded
Pādişāhdur ḥażretinden dilerüz her dem meded
Māsivā Yeʾcüc'üne ol eylesün eẕkārı sed
Ol var-iken anı ḳoyup ben kime yalvarayum

IV

Ey Naḥīfī bāb-ı luṭf[ı] feṭḥ idüp Ḥaḳ Ḥażreti
Dilerem kim bu göñülden maḥv ide her ẓulmeti
Çün buyurdı āyet-i "lā-taḳnaṭū min-raḥmeti"
Ol var-iken anı ḳoyup ben kime yalvarayum (Menteş, 2019, 348-349)

Nurdan Erdoğan'ın çalışmasında Nahîfî'ye ait neşirdeki 195. gazelin yer alması (Erdoğan, 2020, 127) sebebiyle aşağıdaki gazelin de Nahîfî Süleyman'a ait olması muhtemeldir:

[Ġazel-i Naḥīfī][44]

Fāʿilātün/ Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Her şeb ey meh ṣubḥ olunca ṣohbetüñ kimlerledür
Hergiz ey mihr-i cihān germiyyetüñ kimlerledür

Sāġar-ı dil dest-i cevrüñden şikest oldı şikest
Kāse-liṣüñ şimdi kimdür ʿişretüñ kimlerledür

Çün seni dūr eyledi beden raḳīb-i seg-mizāc
Bilsem ey āhū-yı vaḥşī ülfetüñ kimlerledür

Cān nihāde eylesem ḫānemde olmazsın enīs
Bilmem ey ḳudsī-nihād ünsiyyetüñ kimlerledür

Hīç Naḥīfī itmedüñ hem-kāse-i bezm-i liḳā
Ṭoġrı söyle mest-i nāzum niyyetüñ kimlerledür (Erdoğan, 2020, 125)

Süleyman Nahîfî, neşirde 26. kasidenin 107. beytinde Bâkî ve Nefi'yi şairler zümresinde anmakta ve "sihri bilenler" olarak nitelendirmektedir. Dolayısıyla Nahîfî'nin onlara duyduğu hayranlık neticesinde verilen tahmisin Nahîfî'ye ait olduğu kuvvetle muhtemeldir:

Ġazel-i Nefʿī Taḫmīs-i Naḥīfī

Fāʿilātün/ Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

I

Ṣancılupdur tīr-i müjġānı o yārüñ cāna hep
Bir yüzi ḫūnāb çeşmümden boyandı ḳana hep
Yandı kālā-yı vücūdum āteş-i ḥırmāna hep
Bildirürdüm derdümi bir āhile cānāne hep

[44] Başlık tarafımızdan eklenmiştir.

Ḳorḳarum sūz-ı derūnumdan felekler yana hep

II

Āteş-i hicrān ile yanup kül olmuşdur ciger
Āh-ı dil-sūzum o tünd-ḫū yāre hiç itmez eŝer
Cān virürsem külbe-i aḫzānuma ḳılmaz güzer
Gün gibi bilmem kimüñ ġam-ḫānesin pür-şevḳ ider
Ḫalḳ-ı ʿālem mübtelā bir āfet-i devrāna hep

III

Cevr-i biḫ-pāyān ola her kāmil-i yektāya çarḫ
Virmeyüp maḳṣūdunu dāʾim ṣalar ferdāya çarḫ
Yoḳ ʿaceb irgürmese bir pāye-i ednāya çarḫ
Dāne virmez ḫırmeninden merdüm-i dānāya çarḫ
Beẕl ider varını ammā bulsa bir nādāna hep

IV

ʿAndelīb-i dil ider feryād o[45] gül-ruḫsār içün
Neylesün gülşen bu gülzāra eniḫ ü zār içün
Yalıñız bir dil degül mecrūḥ olan dildār içün
Cenk iderler diḫdede her şeb ḫayāl-i yār içün
Girseler müjgānlarum nola boyunca ḳana hep

V

Mülk-i nazm içre olaldan mālik-i tiġ-i zebān
Pehlevānum kim zebūnumdur Naḥīfī serverān
Ger süvār olsa semend-i bāda ḫaṣm-ı şeb-revān
Olmaz ey Nefʿī bu vādiḫde senüñle hem ʿinān
Gelsün esb-i ṭabʿına maġrūr olan meydāna hep (Çağlayan, 2022, 283-283)

[45] Tezde sehven "ol" şeklinde yazılmıştır (Çağlayan, 2022, 283).

Aşağıda yer alan mesnevi nazım şekliyle yazılmış olan naat de Süleymaniye Kütüphanesi Hamidiye Bölümü 1211 numaralı Na't Mecmuası'ndan alınmıştır. Söz konusu mecmuanın derleyicisinin Süleyman Nahîfî olduğu şu cümlelerle ifade edilmektedir:

> *Mecmûa mürettibinin kim olduğu hakkında eserde herhangi bir açık kayıt yoktur. Buna rağmen eserdeki kimi hususlar bu mecmûanın, na'tlarıyla meşhur Süleymân Nahîfî tarafından tertip edildiğini düşündürmüştür. Emine Yeniterzi Divan Şiirinde Na't isimli eserinde bu mecmûanın Nahîfî tarafından derlendiği ihtimalini şu cümlelerle ifade etmektedir: 'Bu na'tlardan birisi Sultân Mustafâ'ya senâ ve duâyı ihtiva eden muvaşşah (akrostiş) tarzında bir kasidedir. Öyle zannediliyor ki bu mecmûayı, Hilyetü'l-Envâr adında nuût-ı nebeviyeye dair bir de divanı olan Süleymân Nahîfi tertiplemiştir' (1993, 53-54)."* (Tanyıldız, 2018, 5).

Ayrıca neşirde yer alan üç kaside on üç gazelin mecmuada da yer alması söz konusu mesnevi nazım şekliyle yazılan naatın Süleyman Nahîfî'ye ait olmasını mümkün kılar:

Naḥīfī'niñ Naʿt-ı Şerīfleridir
Feʿilātün/ Mefāʿilün/ Feʿilün

Gel gel ey kilk-i naġme-senc-i beyān
Eyle naʿt-i Nebī'ye vaḳf-ı zebān

Ne Nebī Şāh-ı eniyā vü rusül
Mürşid ü reh-nümāy-ı ḫayr-ı sübül

Eşrefü'l-enbiyā Ḥabīb-i Ḫudā
Pīşvā-yı cihān Nebiyy-i hüdā

Gerçi kim vaṣfa ḳudretin yoḳdur

Ġaraż ancaḳ o Şāha ḳulluḳdur

Nice ḳādirsin etmeye tavṣi̱f
Ẕerre ḫurşi̱d edemez taʿri̱f

Ḳıldı evṣāfı ʿālemi ʿāciz
Muʿcizātı gibi O da muʿciz

Naʿt-ı pākinde cümle ehl-i hüner
Ṣıdḳ ile ʿarż-ı iʿtirāf eyler

Nice mümkin mediḫa-i şānı
Oldu memdūḥ-ı ḳavl-i Sübḥāni̱

Nükte-dān-ı kemāl olan merdān
Fikret-i midḥatinde ser-gerdān

Etdi ḳadrin müşerref İzid-i pāk
Ḳıldı ẕātın muḫāṭab-ı Levlāk

Sebeb-i evvel-i basi̱ṭa-i ḫāk
ʿİllet-i ḫāṣ-ı rifʿat-i eflāk

Maḥrem-i sırr-ı ʿarṣa-i lāhūt
Nāfiẕü'l-ḥükm-i ʿālem-i nāsūt

Nesaḳ-ārā-yı kārgāh-ı cihān
Terbiyet-sāz-ı gülşen-i erkān

Emlah-i meh-veşān-ı şehr-i vücūd
Efṣaḥ-ı nāṭıḳān-ı mülk-i şühūd

Ḫuṭbe-ḫᵛān-ı celīl-i faṣl-ı ḫiṭāb
Zīnet-efzā-yı minber ü miḥrāb

Ṣāḥibü'l-ḳıbleteyn imām-ı güzīn
Şemʿ-i pür-nūr-ı ḳıblegāh-ı yaḳīn

Efḍalü'n-nās ü mefḫarü'ŝ-ŝaḳaleyn
Eşrefü'l-ḫuḳ u seyyidü'l-kevneyn

Server-i ferḳadān riḳāb-ı Burāḳ
Şeh-süvār-ı yegāne-i āfāḳ

Kişver-i maʿrifet şehenşāhı
Vāḳıf-ı sırr-ı lī meʿa'llāh

Çār-bāliş-nişīn-i ŝümme denā
Maḥrem-i ḳurbgāh-ı ev ednā

Ḳā'idü'l-ceyşi enbiyā-yı ʿiẓām
Ḫātemü'l-baʿŝ-i mürselīn-i kirām

Raḫş-rān-ı mesāyiḥ-i melekūt
Kār-dān-ı meṣāliḥ-i ceberūt

Şeh-i mesned-nişīn-i ṣāḥib-i tāc
ʿİlm-efrāz-ı manṣıb-ı miʿrāc

Şeb-i miʿrāc o māh-ı mihr-ārā
Buldı teşrīf-i daʿvet-i İsrā

Ḳadri eflākden olup ber-ter
Ṭabaḳāt-ı sipihre ḳıldı güẕer

Dem-i teşrīf o seyyü'ŝ-ŝaḳaleyn
Virdi mirʿāt-ı çarḫa zīnet ü zeyn

Gün gibi ḳadrin eyledi aʿlā
Sırr-ı esrā bi-ʿabdihī leylā

Ṣāḥibü's-seyf-i ʿarṣa-i daʿvet
Ẕātıdır naṣṣ-ı ḳāṭıʿ-ı raḥmet

Feleğiñ oldı bedr-i ġarrāsı
Sīne-çāk-i benān-ı īmāsı

Oldı ḫurşīd o māh-ı tābāna
Tābiş-i ḥasret ile pervāne

Anı Ḥaḳ kendüye Ḥabīb itdi
Bunca dil-ḫasteye ṭabīb itdi

Odur ümmetleriñ meded-kārı
Ẕātıdır maḫż-ı raḥmet-i Bārī

Ümmetān-ı żaʿīfe rūz-ı cezā
Şefḳat ü luṭfı tesliyet-efzā

Melce-i bī-dilān-ı āvāre
Ṣāfiʿ-i müẕnibān-ı bī-çāre

Ḳulı ḳurbānı ser-be-ser- ʿālem
Bendesi ṣad-heẕār Ḫusrev ü Cem

Ẕāt-ı pāki cihāna luṭf-ı Ḫudā
Menhec-i şerʿi şāh-rāh-ı Hüdā

Şerʿi nefsiyle hūşı yār eyler
Mest-i medhūşı hūşyār eyler

Olmasa ḥükmi şāmil erkāna
Ḥaddini bilmez idi mestāne

Ola ervāḥ-ı āl ü ṣaḥb-ı resūl
Ṣad-dürūd ü taḥiyyata mevṣūl

Her biri aḫter-i saʿādetdir
Cümleye rehber-i hidāyetdir

Bā-ḫuṣus oldı çār-yār-ı güzīn
ʿUnṣur-ı çār ṭabʿ-ı rāsıḫ-ı dīn

Biri Bū Bekr o server-i Ṣıddīḳ
Ki Resūle ol idi yār u ṣıddīḳ

Laḳab-ı dīgeri ʿAtīḳ oldı
Ḥażrete gārda refīḳ oldı

Evvel ü āḫir ol güzīn-i enām
İtmemişdi perestiş-i aṣnām

İtmedi hem o hūşyār-ı vaḳūr
Lebin ālūde-i mey-i pür-şūr

Daḫı Fārūk o maʿdelet-perver
Nāṣır-ı dīn-i Ḥaḳ Cenāb-ı ʿÖmer

Lerze-baḫş-ı dil-i ḳayāṣıradır
Kāsir-i kāse-i aḳāsiredir

Oldı nuṭḳıyla dı̱n-i cem nā-yāb
Ḫūn-ı aʿdā idi aña mey-i nāb

Her sözinde o server-i fāyiḳ
Oldı ṣıdḳ u ṣavāb ile naṭıḳ

Oldı dāmād-ı Seyyidü'ŝ-ŝaḳaleyn
Laḳabı olmuş idi Ẕi'n-nūreyn

Olmaġile ziyāde ehl-i ḥayā
ʿĀlem eylerdi andan istiḥyā

Hem ʿAlı̱ ḳāliʿ-i der-i Ḫayber
Vāridü'l-ḥavż u sāḳı̱-i Kevŝer

İbn-i ʿamm-i Nebı̱ vaṣiyye-i Resūl
Ferd-i faż̧l u kemāl ü zevc-i Betūl

Olmuşidi o maḫzen-i iḫlās
Bāb-ı şehr-i ʿulūm-ı ḫāṣṣü'l-ḫāṣ

Oldılar ol güzı̱n-i ḫalḳ-ı Ḫudā
Encümen-gı̱r-i bezmgāh-ı rıżā

Ruziḳū bi'r-rıżāi ve'l ġufrān
Fı̱ secāyı̱ḥi ravżatihi'r-rıdvān

Rūḥ-ı pākine anlarıñ her gāh

Ola vāsıl selām-ı Rabb-i İlāh (Ak, 2019, 605-610; Tanyıldız, 2018, 148-152)

Mecmuaların dışında tezkirelerde de Nahifî Süleyman'ın neşirde olmayan şiirlerine rastlamak mümkündür. Bu bağlamda Nahîfî'nin hâl tercümesini anlatan kısımlarda Nahîfî'den örnek olarak verilen şiirler neşirle mukayese edildi ve neşirde olmayan şiirlere rastlandı. Bu incelemeler kapsamında *Safâyî Tezkiresi*'nde neşirde olmayan bir şiire tesadüf edilmiştir:

Ve lehu
Mefāʿilün/ Feʿilātün/ Mefāʿilün/ Feʿilün

Duḫānı zemm ile rindāna āteşin ṣaçmış
Çubuk gerek hele şeyḫe büyük ḳabāḥatdir (Çapan, 2005, 658)

Aşağıdaki beyit İsmail Beliğ'in *Nuhbetü'l-Âsâr* adlı tezkiresinde şairin örnek olarak verilen şiirleri arasından tespit edilmiştir. Beliğ'in örnek olarak verdiği aşağıdaki beytin ilk dizesi neşirde ikinci müfret olarak yer almakta olup neşirde yer almayan şiirin kıta nazım biçimiyle yazıldığı anlaşılmıştır:

Mefāʿi̯lün/Mefāʿi̯lün/Mefāʿi̯lün/ Mefāʿi̯lün

Beni görince ol rūḥ-ı revānum pi̯ş-i rāhında
Şumār-ı ʿömr-i nā-kāmān gibi ṭurmaz şitāb eyler (Müf. 2)

Görürken bunca dem seylāb-ı eşki çeşm-i pür-nemde
Benüm bilmem o naḫl-i tāze nemden ictināb eyler (Abdulkadiroğlu, 1999, 445)

Esrar Dede'nin (öl. 1796) *Tezkire-i Şuarâ-yı Mevleviyye* isimli tezkiresinde geçen Şeyh Şeyhî Dede'nin vefatı üzerine Nahîfî Süleyman Efendi'nin düştüğü tarih neşirde yer almamaktadır:

"[…] elli altı sene meşiḫat idüp biñ yüz otuz altı tāriḫinde vefāt itmişlerdür ki Naḥīfī Süleyman Efendi'nüñ tāriḫidür:

Tārīḫ: Naḥīfā dem-i fevtine düşdi bir tārīḫ
Memiş Efendi'ye cāy ola Cennet-i aʿlā (Genç, 2000, 258)

Mecmuaların ve şair tezkirelerindeki haricinde şairin yeni tespit edilen Divan nüshaların içerisinde de yeni şiirleri yer almaktadır. İzmir Millî Kütüphanesi YAZ_1687/2 arşiv numarasında kayıtlı Divan nüshasında şairin rübaileri, gazelleri, matlaları ve bir tahmisi bulunmaktadır. Bunlar neşirle mukayese yapıldığında şairin Divan neşrinde olmayan yeni şiirlerine rastlanılmıştır. Bunlardan iki tane Türkçe (24a, 34a), iki tane Farsça (29a, 42b), üç tane Arapça (24b, 24b, 34a) rubai, bir gazel (46a) ve bir terkibibend (50a-50b) olmak üzere toplam dokuz yeni manzume tespit edilmiştir:

Velahu
Mefʿūlü/ Mefāʿīlü/ Mefāʿīlü/ Feʿul

Vir ʿışḳuñ ile cān u dile istīnās[46]
Ol şevḳle rūşen ola ya ḫışm-ı ḥavās
Şeb zinde-i ʿışḳ ile Naḥīfī ḳuluñu
Yā men ceʿale el-leyl lebāsen lennās[47] (İzmir Nüshası 24a)

Velehu
Mefʿūlü/ Mefāʿīlü/ Mefāʿīlü/ Feʿul

Ey mihr-i celī şaʿşaʿ-i ṣubḥ-ı yaḳīn[48]
V'ey māh-ı żiyā-baḫş-ı semavāt u zemīn
Biñ āh u anīn ile meded-ḫa^ᵛhiñdir[49]
Ḫāk-i der-i luṭfuñda Naḥīfī-i ḫazīn (İzmir Nüshası 34a)

[46] Mefʿūlü/ Mefāʿīlü/ Mefāʿīlün/ Fā
[47] Mefʿūlü/ Mefāʿīlün/ Mefāʿīlün/ Fā
[48] Mefʿūlü/ Mefāʿīlün/ Mefāʿīlün/ Fā
[49] Mefʿūlü/ Mefāʿīlü/ Mefāʿīlün/ Fā

[Ġazel-i Naḥīfī][50]

Mefāʿīlün/ Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün

Naẓar ḥüsnünde dil būs-ı leb-i dilberde ḳalmışdur
Gözüm göñlüm netīce ol perī peykerde ḳalmışdur

Diliñ endīşesi laʿl-i leb-i dilberde ḳalmışdur
Sikenderdir ki dā'im himmeti kevŝerde ḳalmışdur

Degül şebnem görünce ʿārıż-ı gül-gūn-ı dildārı
Kemāl-i şerm ile ruḫsār-ı gül ḫoy-kerde ḳalmışdur

Müsāʿid olmadı bir kerre baḫtum neyl-i maḳsūda
Netīce ḫāṭır-ı maḫrūmum ol nāmerde ḳalmışdur

Degüldür çeşm-i bülbül câme-i gül-gūn-ı cānāne
Hezārān naẓra-i ḥasret gül-i aḥmerde ḳalmışdur

Nişān-ı ḫaṭṭ-ı nev-ḫīz ol izār-ı tāb-nāk üzre
Kelefdür gūyiyā ḳurṣ-ı meh-i enverde ḳalmışdur

Nola şām u seher ḫāᵛb-ı ferāġat görmese çeşmim
Naẓar biñ ḥasret ile ol melik manẓarda ḳalmışdur

Viṣāl-i dilrubā refʿ-i ḥicāb-ı ʿışḳa merhūndur
Ḥuṣūl-i ḳāma velḥāsıl hemān bir perde ḳalmışdur

Belā-yı ʿışk u derd ü ġam fırāḳ-ı yār u mehcūrı
Cihānıñ miḥneti gūyā dil-i perdede ḳalmışdur

[50] Başlık tarafımızdan eklenmiştir.

Müşerref ḳıldı ol müşkil-küşā-yı devrānı […][51]
Şiʿār-ı luṭf u iḥsān ol ʿaṭā-güsterde ḳalmışdur

Bu remzi keşfe bir müşkil-küşā-yı cūd gelmez mi
Kerem bir lafẓ-ı bi-maʿnį gibi dillerde ḳalmışdur

Ne hoş taʿbįr ider bu beytle ol āṣaf-ı āʿẓam
Bu maẓmūn-ı bedįʿ sırrı lebim ezberde ḳalmışdur

Naḥįfį oldı maṭvį ḥātim-i ṭābįniñ evṣāfı
Ki resm-i cūd u iḥsān ṣafḥa-i defterde ḳalmışdur (İzmir Nüshası 46a)

Terkįb-i bend
Mefāʿįlün/ Mefāʿįlün / Mefāʿįlün / Mefāʿįlün

I
ʿAcebdir bu cihān-ı bi-vefānuñ resm ü āyįni
Mekįni zįr-i ḫāk eyler niçe aṣḥāb-ı temkįni
İder perverde evvel bir gül-i ʿinātı ʿizzetle
Ḥavāle eyler āḫir tünd-i bād-ı saṭvet ü kįni
Bisāṭ-ı istirāḥat sūretin temhįd ider gerçi
İder tebdįl-i seng ü ḫāke soñra ferş ü bālįni
Cihānıñ sūrı mātem nūşı nįş ile leb-ā-lebdir
Hemān semm-i helāhildir baḳılsa şehd-i şįrįni
Taraḥḥum eylemez merv-i civāna bu zen-i dünyā
Netįce bi-vefāyįdir anuñ ānįn-i dįrįni
İder bād-ı fenā pejmürde bunca verd-i rengįni
Ḳılar efkende zįr-i ḫāke bunca naḫl-i sįmįni

II
Ḳanı ya Muṣṭafā biñ ol gül-i nev-çįde-i ʿizzet

[51] Metinde eksiktir.

Ḳanı ol ẕi̯b-baḫş-ı gülsitān-ı ʿiffet ü ʿiṣmet
Ḳanı ol merdüm-i ṣāḥib neseb kān-ı edeb ḥayfā
Ḳanı ol maẓhar-ı ḫalḳ-ı ḥüsün perverde-i ʿiffet
Süleymān paşa-zāde Muṣṭafānuñ yaʿni ol maḫdūm
Firāḳıyla dil-i aḥbāba baḳdı āteş-i ḥasret
Siniṉ-i hicretiñ ol biñ yüz ol dördüncü sālinde
Fenā mülkün ḳoyup itdi bekā gülzārına rıḥlet
Egerçe gitdi ol dārü'l-naʿi̯m-i mülk-i ʿuḳbāya
Bizi hicrānı ḳıldı sūz u tāb ālūde-i firḳat
Mekānın eyleyüp faẕliyle Mevlā ravża-i cennet
Revān-ı yākin itsün ya ebed müstaġraḳ-ı raḥmet

III

N'ola bülbül gibi feryād u efġān eylese aḥbāb
Bahār-ı nev-cevāniṉde o ġonçe olmadı siṙāb
ʿAyān olsa sezādur firḳat-ile siṉeden āteş
Revān olsa revādur ḥasret-ile diḏeden seylāb
Bizi nār-ı firāḳı yaḳdı yandırdı kebāb itdi
Derūnı sūziş-i hicrānı ḳıldı derdile pür-tāb
Ḫazānı nevbahār-ı ʿālemin emr-i muḳarrardur
Olur insāna iḳbālile idbārı ḫayāl ü hāˇb
Olurken ẕi̯b ü derc-i zindegānı ʿizz ü rifʿatle
Diriġā ḫāke düşdi ʿākibet ol gevher-i nāyāb
Duʿāmız bu idüp Ḥaḳ mülḥaḳ-ı peyġamber ü aṣḥāb
Maḳāmın cennetü'l-firdevs ide ol Kādir ü Tevvāb (İzmir Nüshası 50a)

IV

Edeb gülzārınıñ olmuşdı gūyā verd-i bi̯-ḫārı
Yoġ-idi kimseye naḫvet yüzünden ḳahr u āzārı
İderdi her kes ile ḥüsn-i ülfet ol melek ḫaṣlet
Nüvāziş idi maḥlūḳ-ı ḫudāya cümle efkārı
Olup ḥüsn-i edeb resm-i tevāżuʿ vażʿ-ı maḥmūli̯

Ḥaḳīḳat ṣıdḳ-ıla tezhīb-i aḥlāk itdi hep kārı
Netīce olmamışdı cānibinden kimse rencīde
Müsellem idi ḥüsn ü ḫulḳ ile evżāʿ vü eṭvārı
Enīs ü ḥūr u ġılmān eyleyüp firdevs-i uʿlāda
Hemīşe rūḫunı şādān ide elṭāf-ı ġaffārı
Muḥammed Muṣṭafānıñ ḥürmetine ḥażret-i Bārīʾ
Niʿamım ʿadl-ile dilşād ide ol pāk-i gerdāri

V

Naḥīfī böyledür encām-ı kārı bezm-i dünyānıñ
Mekānın tengnā-yı ḳabr ider aʿlā vü ednānıñ
Nizām-ı ʿişretin muḫtell idüp zehr āb-ı muḫtele
İder ārāyiş-i cemʿiyyetin tefrīḳ-i yārānıñ
Seni cān u cihāndan telḫ-kām-ı ıżṭırāb eyler
Firāḳ u rıḥleti günden güne aḥbāb u iḫvānıñ
Ḫarāb-ābād-ı gerdūnuñ fenāsı ẓāhir iken ḥayf
Göñül virmek revā mı naḳşına bu köhne eyvānıñ
Ḳula lāyıḳ olan resm-i ʿubūdiyyetde olmaḳdır
Olup dā'im ṭaleb-kārı rıżā-yı pāk-i Mevlānıñ
Ḫudāvendā bize hem-rāh idüp tevfīḳ ü iḥsānıñ
İki ʿālemde de eyle sezā-yı ʿafv u ġufrānıñ (İzmir Nüshası 50b)

Yapı Kredi Sermet Çifter Kütüphanesi 714 arşiv numarasında kayıtlı Nahîfî Divanı'nda şairin neşirde yer almayan iki matlası yer almaktadır:

Fāʿilātün/ Fāʿilātün/ Fāʿilün

Besmele ver maşrıḳ-ı nūr-ı hüdā
Mıṣraʿ-i ġarrā-yı belīġü'l-adā (SÇ2 20/b)

Fāʿilātün/ Fāʿilātün/ Fāʿilün

Besmele vü ḥamd-ile ver evvelā

Maṭlaʿ-i manẓūme-i ʿizz ü ʿulā (SÇ2 20/b)

Nahîfî Süleyman'ın mektupları da gün yüzüne çıkmıştır. Ramazan Ekinci, Nahîfî Süleyman'ın tespit edilen bir münşeatını yayımlamıştır (Ekinci 2015). Bu münşeatta Nahîfî'nin dostlarına gönderdiği sekiz mektup bulunmaktadır. Edebî ve âşıkâne yazılan bu mektuplarda Nahîfî'ye ait neşirde olmayan biri Farsça olan on sekiz müfret, on yedi beyitlik bir kıta, tamamlanmamış dört gazel, biri Hamamnâme olan iki gazel olmak üzere toplam yirmi beş manzume bulunmaktadır (Ekinci, 2015, 239).

1.4. Nahîfî Süleyman'a Ait Olduğu Konusunda Şüphe Bulunan Şiirler

Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü'ne göre dört Nahîfî vardır (Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü E.T. 14.05.2024). Bunlardan bir tanesi XV. yüzyıl, bir tanesi XVI. yüzyıl, iki tanesi ise XVIII. yüzyıla aittir. Mecmualarda Nahîfî'ye ait olduğu söylenen neşirde bulunmayan fakat hangi Nahîfî'ye ait olduğu da tam anlamıyla tespit edilemeyen şiirlere rastlanmaktadır. Bu bölümde hangi tezlerde Nahîfî'ye ait olduğu tam anlamıyla tespit edilemeyen fakat bu çalışmaya konu olan XVIII. asır şairlerinden Süleyman Nahîfî'ye ait olduğunu düşündüğümüz şiirler ve bu düşünceye sevk eden düşünceler şu şekilde belirtilebilir:

Şairin dinî hassasiyetle naatlar kaleme alması sebebiyle söz konusu şiirin çalışmamıza konu olan Nahîfî Süleyman'a ait olması muhtemeldir:

Naḫîfî
Müfteʿilün/ Müfteʿilün/ Fāʿilün

Naʿt-ı muʿallā-yı Ḫudā-yı kerîm
Bismillāhirraḥmānirrahîm

Ḥilye-i zîbende-i naẓm-ı kerîm
Bismillāhirraḥmānirrahîm

Maṭlaʿ-ı ferḫunde-i naẓm-ı kerîm

Bismillāhirraḥmānirraḥim (Erdoğan, 2022, 114)

Aşağıdaki gazelin ise kesin olmamakla birlikte üslûp yönünden Nahîfî Süleyman'a ait olduğu düşünülmektedir:

Ġazel-i Naḫîfî fermūd[52]
Mefʿūlü/ Mefāʿîlü/ Mefāʿîlü/ Feʿūlün

Yā rab ʿaceb ol dil-ber-i mekkār gelür mi
Bu meclise ol ġonce dehān yār gelür mi

Bilmez mi ola bende olan ḫāhiş-i vaṣlı
Müştāḳına ol āfet-i gaddār gelür mi

Biñ şevḳ-ile ṭūṭî-ṣıfat itmez mi tekellüm
Ol naġme-keş-i gülşen-i esrār gelür mi

Seyr-i leb-i deryāya ne var eylese teşrîf
Eşk-i terimiz görmege dildār gelür mi

Gösterse ruḫ-ı maṭlabımız ṭāliʿ-i ġaddār
Ben zāre ol āyîne-i dildār gelür mi

Aġyār ile ülfetler ider ḳadrüni bilmez
Ḳadrin bilene gör o sitem-kār gelür mi

ʿArż eyledüñ eşʿār ile aḥvāli o māha
Bilmem ki Naḫîfî bize güftār gelür mi (Karatepe, 2023, 79)

Nahîfî'ye ait olduğu belirtilen şiirin hangi Nahîfî'ye ait olduğu tespit edilememiştir:

[52] "Tezde vezin aksamaktadır." notu düşülmüştür. Fakat okuma hatalarından dolayı bu aksama vardır. Söz konusu şiir, çalışmaya dâhil edilirken okuma ve transkripsiyon hataları düzeltilmiştir.

Naḫīfī

Fāʿilātün/ Fāʿilātün / Fāʿilātün / Fāʿilün

Görmedüm bezm-i cihānda bī-edeb hīç ġam gibi
Bī-tekellüf meclise dāḫil olur maḥrem gibi (Kıratlı, 2023, 168)

Naḫīfī

Mefāʿīlün/ Mefāʿīlün / Mefāʿīlün / Mefāʿīlün

Göñül bu ʿālemüñ biñ biñ temāşāsını gördüñ ṭut
Ṣafā vü ẕevḳüñi her dem murāduñ üzre sürdüñ ṭut

Yumar dest-i fenā cevr ile açsam çeşm-i binānı
Cihāna şāh olup her dem nice emir buyurduñ ṭut

Girüp zīr-i zemīne ḫākla yeksān ola cism ile
Ser-ā-serler giyüp ʿizzet serīrinde oturduñ ṭut

Süleymān gibi taḫtuñı gör[ür]se bād-ı emrüñle
Cihān saḥrāsı üzre ḫaymeler ḫaylüñle ḳurduñ[53] ṭut

İrüp peyk-i ecel bir gün ṣunarsa nāme-yi mirḳāt
Gelecek tīz gelür iñler[54] hemān elde oḳırduñ ṭut

İdinmez ʿāḳil ü dānā fenā iḳlīmini mesken
Maʿārif kesb idüp her dem beḳā mülkinde yurduñ [ṭut]

Ḳana şol sürdüğüñ ẕevḳ ü ṣafā vü ʿıyş u ʿişretler
Ḫayāl imiş yaḳīñ[55] añla bu ʿālemde uyurduñ ṭut

[53] "ḫaylüñle ḳurduñ" kısmı tezde okunamadığı için fotoğraf konulmuştur. Bk. Polat, 2019, 99.
[54] "Gelecek tīz gelür iñler" kısmı tezde okunamadı için fotoğraf konulmuştur. Bk. Polat, 2019, 99.
[55] Tezde "teʿayyün" şeklinde okunmuştur. Bk. Polat, 2019, 99.

Bıraḳ bu darlığı elden ḳarār itme bu dār içre
Ṭaġılur meclisüñ āḫir hezārān sāl sürdüñ ṭut

Naḥīfī her nefes ḫūnı̱ maʿārif bez̲ldür ḳaṣduñ[56]
Bu gence ḥad nihāyet yoḳ cihān ḫalḳı ṭoyurduñ ṭut (Polat, 2019, 99-100)

XVII. asır şairlerinden Mezâkî Süleyman Dede Bosnevî'nin Divanı'nda yer almayan iki gazel mecmualar ve cönkler vesilesiyle tespit edilmiştir (Değer, 2018, 317). Nahîfî Süleyman'ın ise kesin olarak kendisine ait olduğu söylenebilecek iki gazel, üç kıta, iki müfret, üç matla, iki murabba, bir tahmis, bir müseddes ve bir mesnevi nazım şekliyle yazdığı yeni şiirleri mecmualar vasıtasıyla; ayrıca bir tarih kıtası ise tezkirelerden tespit edilebilmiştir. Neşirde müseddes nazım şekliyle yazılmış manzume bulunmayıp mecmualarda tespit edilmesi önemlidir.

Bunun haricinde Süleyman Nahîfî'ye ait olduğu konusunda şüphe duyulan manzumelere de mecmualarda ve cönklerde rastlamak mümkündür. Bunlara ise bir kıta, iki gazel ve bir matla olarak çalışmada yer verilmiş şiirlerin ona aidiyeti konusunda bazı düşünceler ifade edilmiştir.

Şairin keşfedilen yeni nüshalarda da daha önce bilinmeyen şiirleri tespit edilmiştir. Toplamda dokuz yeni manzume İzmir nüshasından tespit edilmiştir. Bunlardan iki tane Türkçe, iki tane Farsça, üç tane Arapça rubai; bir gazel ve bir terkibibend daha önce neşirde yer almayan manzumelerdir. Özellikle yeni nüshada bir terkibibendin olması oldukça önemlidir. Zira Nahîfî'nin Hüseyin Ayan danışmanlığında A. İrfan Aypay tarafından yapılan neşrinde terkibibend nazım şekline rastlanmaz. Bu anlamda elde edilen bu şiirler şairin kullandığı nazım şekillerinin sayısını da genişletmektedir. Yapı Kredi Sermet Çifter Kütüphanesi 714 numarada kayıtlı bir başka yeni nüshada da neşirde yer almayan iki matla beyit tespit edilmiştir.

Şairin mektupları incelendiğinde dostlarına yazdığı mektuplarda da yeni şiirlerine tesadüf edildiğini Ramazan Ekinci bir makalesinde dile getirmektedir (Ekinci, 2015).

[56] Tezde "Naḥīfī her nefes ḫūnı maʿārif-i bez̲eldür ḳaṣduñ" şeklinde okunmuş ve "Vezin tutarsız." dipnotu düşülmüştür. Bk. Polat, 2019, 100.

Bu mektuplarda neşirde olmayan biri Farsça on sekiz müfret, on yedi beyitlik bir kıta, tamamlanmamış dört gazel, biri Hammamnâme olan iki gazel bulunmaktadır. Bu mektuplar aynı zamanda şairin lirik tarafını ve şiirleri yazma serüvenini göstermesi bakımından da önem arz etmektedir.

Sonuç olarak mecmualar ve cönkler tarandığında şairlerin yeni şiirlerinin bulunması mümkündür. Süleyman Nahîfî'ye ait şiirler, XVIII. ve XIX. yüzyılda istinsah edilmiş mecmualarda sıklıkla rastlanmaktadır. Toplamda yirmi yeni manzumenin mecmualardan ve cönklerden tespit edilmesi hem şairin dönem içerisinde ne derece muteber sayıldığını hem de mecmua ve cönklerin şairlerin yeni şiirlerini bulmada ve edebiyat tarihine katkı sunmada önemli olduğunu göstermektedir. Bu rakamlara Açıkgöz'ün tespit ettiği dört şiir ile münşeatlarında yer alan yirmi beş manzume eklendiğinde Nahîfî'nin yeni tespit edilen şiirlerin sayısı artacaktır.

1.5. Nahîfî Çalışmaları Üzerine Bazı Tashihler

Nahîfî üzerine yapılan çalışmalar incelendiğinde bazı gözden kaçan noktaların olduğu görülmüştür. Bu bölümde bu hususlara değinilecektir.

Pınar Efe'nin yüksek lisans tezi olarak yapmış olduğu çalışmada Nahîfî'ye ait bir gazelin olduğu ve söz konusu gazelin Divan neşrinde yer almadığı ifade edilmektedir (Efe, 2018, 129). Fakat söz konusu şiir neşirde 16. kasidedir.

Bir başka tezde Nahîfî'nin "-um diyerek" redifli gazelinin neşirde olmadığı söylenmesine karşın (Uludüz, 2018, 90) söz konusu şiirin neşirde 286. Gazel olduğu görülmüştür. Aynı tezde Ferd-i Nahîfî başlıklı şiir ile ilgili "Nahîfî Divanı neşrinde bu ferde ulaşılamamıştır." dipnotu yazılmıştır (Uludüz, 2018, 203). Neşir incelendiğinde ilgili şiir, neşrin 111. matlasında olduğu görülmektedir. Neşirde 433. gazelin 4. beyiti olarak geçen ve tezde "Ferd-i Nahîfî" adıyla yer alan şiir "Nahîfî Divanı neşrinde bu ferde ulaşılamamıştır." notuyla yayımlanmıştır (Uludüz, 2018, 275).

Seda Menteş'in yüksek lisans tezinde Nahîfî'ye ait bir gazelin Divan neşrinde bulunamadığı notu düşülmüştür (Menteş, 2019, 699). Menteş'in gazel olarak yer verdiği metin, neşirde beşinci murabba olarak yer almaktadır.

Bir başka çalışmada da aşağıdaki beytin neşirde yer almadığı belirtilmiştir. Fakat beytin ikinci mısrası farklı bir şekilde 433. gazelin 4. beyiti olarak neşirde bulunmaktadır:

Ferd-i Naḫ̲îf̲î
Ḳasduñ devā-yı derd-i dil-i nātüvān ise
Dārā-yı ṭābi̲b eyle ḫ̲ayr çāre-sāzıma (Öztürk, 2019a, 217)

Türk Edebiyatı tarihi boyunca birden fazla Nahîfî mahlasını kullanan şair olması sebebiyle bazen Nahîfî mahlasıyla şiirler kaleme alan şairlerin şiirlerinin hangi Nahîfî'ye ait olduğu bilinememiştir. Bir başka çalışmada "Yaşadığı yüzyıl belirlenemeyen şairler" başlığı altında Nahîfî'nin adı da geçmektedir (Gül İlhan, 2019, 62). Yaşadığı dönem tespit edilemeyen Nahîfî'nin çalışmadaki şiiri incelendiğinde Süleyman Nahîfî'nin neşirdeki 384. gazeli olduğu görüldü. Bu da söz konusu Nahîfî'nin XVIII. yüzyılda şiir yazanların arasına dâhil edilmesi gerektiği sonucunu ortaya çıkarmıştır.

Öztürk'ün çalışmasında (2019b, 62) Nahîfî'ye ait bir müfret verilip dipnotta neşirde bulunmadığı notu düşülmüştür. Fakat müfret, neşirde arandığında 155. gazelin 2. beyti olarak karşımıza çıkmaktadır. Aynı çalışmada "[Ferd-i] Naḫ̲îf̲î" başlığı ile
Dil miyānuñ görüb uydu saña ey lāle-ʿi̲z̲ār
Bi̲-tekellüf yarılur bir ḳıl ile ʿāşık-ı zār

şiiri verilmiş ve neşirde olmadığı söylenmiştir (Öztürk, 2019b, 70). Fakat verilen şiir neşirde arandığında şiirin matlaların arasında 106. matla olarak kaydedildiği görülmüştür.

Zahide Efe'nin çalışmasında (2020) ise Nahîfî'ye ait bir şiir verilmiş ve bunun neşirde olmadığı söylenmiştir (Efe, 2020, 215). Fakat söz konusu şiir neşrin matlalar bölümde 120. sırada yer almaktadır.

Feyyaz Derin tarafından hazırlanan tezde yer alan Nahîfî'ye ait bir beytin Nahîfî Divanı'nda tespit edilemedi dipnotu düşülmüştür (Derin, 2024, 135). Fakat Divan incelendiğinde şiirin 111. matlalar arasında kayıtlı olduğu görülmüştür.

Cenk Açıkgöz, Süleymaniye Kütüphanesi'nin Hamidiye Bölümü'nde kayıtlı 1186 numaralı mecmuada yer alan şiirler içerisinde Nahîfî'ye ait yirmi altı şiir bulunduğunu bunlardan beş tanesinin neşirde yer almadığını ifade etmiştir (Açıkgöz, 2017, 1). Bilginin doğruluğunu tashih etmek amacıyla söz konusu yeni şiirler neşirden kontrol edildiğinde "-um deyerek" redifli şiirin neşirde 286. gazel olduğu tespit edilmiştir. Dolayısıyla Açıkgöz'ün dört yeni şiiri tespit ettiğini söylemek mümkündür.

Nahîfî'nin hayatına ilişkin kaynak taramaları yapıldığı esnada *Mecelletü'n-nisâb*'taki Nahîfî maddesinin varak numarasının çalışmaların bazılarında hatalı olarak verildiği görüldü. Tek nüshası Süleymaniye Kütüphanesi Halet Efendi koleksiyonu 628 numarada kayıtlı olan Müstakimzâde Süleyman Sâdeddin'in *Mecelletü'n-nisâb* adlı eserin "Nahîfî" maddesinin bulunduğu varak Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi'nin "Nahîfî" maddesinin kaynakça kısmında *Mecelletü'n-nisâb*'da 420b'de olmasına karşın 389b olarak yazılıdır (Uzun, 2006, 299).

Ayrıca tarihi kaynaklara bakıldığında arşiv belgelerindeki İE.ML.00123.11655.001 numaralı belgenin özet kısmında Nahîfî Süleyman'ın devletteki görevi sehven "Şıkk-ı evvel" olarak verilmiştir. Tarihî ve edebî kaynaklarda ve Osmanlı arşiv belgelerinde şairin "Şıkk-ı evvel" görevinde bulunduğuna dair herhangi bir bilgi yer almamaktadır. Bununla birlikte özet kısmında hatalı olarak verilen belgede de açık bir şekilde "Şıkk-ı sânî" yazıldığı görülmektedir.

Sonuç olarak insan olmanın bir gereği olarak birtakım hatalar yapılması doğaldır. Buna karşın çalışma yapılırken karşılaşılan durumlara değinmek ve var olan bilgiler

neticesinde düzeltmeler yapmak da bilimin bir gereğidir. Bu bölümde Nahîfî Süleyman üzerine çalışma yapılırken şair hakkında yapılan çalışmalarda gözden kaçan kimi durumlar üzerine notlar alınmış ve bundan sonraki çalışmalarda daha doğru bilimsel verilerin koyulabilmesi amaçlanmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
NAHÎFÎ SÜLEYMAN'IN ŞAİRLİĞİ HAKKINDA İNCELEMELER

1. ETKİLENDİĞİ ŞAİRLER

Şairin yaşadığı döneme ve nazire yazdığı şairlere bakıldığında şairi etkileyen pek çok hüner sahibinin olduğu görülmektedir. Şairin İran edebiyatından Hâfız-ı Şirâzî'ye (öl. 1390) ve Molla Abdurrahman Câmî'ye (öl. 1492); Azerbaycan sahasından Nesîmî'ye (öl. 1417); Türk edebiyatından Bâkî'ye (öl. 1600), Nâbî'ye (öl. 1712) ve Râsih'e (öl. 1731) yazdığı nazireler göz önüne alındığında şairin şiirini vücuda getirirken hangi şairlerden etkilendiği açıkça görülür.

Molla Abdurrahman Câmî ve Hâfız-ı Şirâzî, Türk edebiyatına eserleri ile tesir etmiş önemli İranlı şairlerdendir. Süleyman Nahîfî, Molla Abdurrahman Câmî'nin üç gazeline tahmis (Tah. 1, Tah. 2, Tah. 3) yazmış iki gazelini de tanzir (G. 131 ve G. 490) etmiştir. Söz konusu tahmisler Molla Abdurrahman Câmî'nin Hz. Muhammet'e duyduğu muhabbeti dile getirdiği gazellerine yapılmıştır.

Nahîfî Süleyman, Hâfız-ı Şirâzî'nin bir gazelini tahmis (Tah. 6) etmiştir. "Bînem" redifli gazel, tasavvufî bir içerikle birlikte âşıkâne duyguları dile getirmektedir. Şair, ustalıkla iki dizenin üstünü doldurmuş ve anlam olarak bağlantıyı başarılı bir şekilde vermiştir.

Nahîfî'yi etkileyen şairlerden biri de Ruşenî'dir. Şair, Ruşenî'nin bir gazeline tahmis (Tah. 4) yapmıştır. Ruşenî'nin gazeli Hz. Muhammet'e yazılan bir naat özelliği taşır. Süleyman Nahîfî, bu gazeli bütünleştirecek tarzda mısralar eklemiş ve Ruşenî'nin kaleme aldığı Hz. Muhammet sevgisine kendi duyuşunu da başarıyla eklemiştir.

Nahîfî Süleyman'ın tahmis yazdığı şairlerin arasında Bahâyî de bulunmaktadır. Bahâyî'nin "olmaz" redifli şiiri âşıkâne bir özellik taşır. Şairin Divanı'ndaki tahmislerin çoğunda Hz. Muhammet'e duyulan muhabbet yer almasına karşın Bahâyî'ye yapılan bu tahmisin (Tah. 7) günlük hayatta rastlanılabilen bir kimseye yazılmış olması ilginçtir.

Nahîfî'yi etkileyen şairlerden biri de Bâkî'dir. Naat dışındaki diğer şiirlerde şairin, Bâkî'nin tesiri altında kaldığını söylemek mümkündür. Bunun yanında "saf saf" redifli şiire yazmış olduğu tahmis (Tah. 8) de bunun göstergesidir. Bunun haricinde şair, Bâkî'yi ve Nefî'yi şairler zümresinde isimlerini anmakta ve sihri bilenler olarak nitelendirmektedir:

Eger ki Bâkî-i sihr-âşinâ eger Nefʿî
Netîce cümle meşâhîr-i zümre-i şuʿarâ (K. 26/107)

Aypay, "Kasidede Nefî, kendinden sonraki bütün şairler gibi Nahîfî'yi de etkilemiştir. 19. kaside Nefî'nin meşhur terci-i bendine nazire sayılabilir." (Aypay, 1992, 38) ifadelerini kullanır. Gerçekten de şiire bakıldığında pek çok yapının ortak olduğu görülmektedir. Nefî'nin meşhur kasidesinden bir beyit şu şekildedir:

Şeb çerâğ-ı dîn ü devlettir vücûdun hıfz için
Kat kat olmuş ejdehâdır heft çarhın çenberi (Akkuş, 2018, 67) (K. 14/ 17)

Nahîfî ise aynı düşünceyi kasidesinde şu şekilde ifade etmiştir:

San yedi kubbe vezîridür turur iclâl ile
Sebʿa-i seyyâre kim zeyn itdi bu nüh çenberi (K. 19/14)

Ayrıca "Nahîfî'nin Yeni Tespit Edilen Şiirleri" bölümünde Nahîfî'nin Nefî'ye yazmış olduğu yeni bir şiir yer almaktadır. Bu da Nahîfî'nin şair Nefî'den etkilendiğini açıkça ortaya koymaktadır.[57]

Bunun haricinde şair, Muhammet Paşa'nın Bâkî'ye iltifat ettiğini belirtmektedir:

İltifât eyledi Bâkîye Muhammed Paşa
Kıldı teʾlîfin anun nâmına vazʿ-ı memhûr (K. 27/66)

[57] Şiir için bk. çalışmanın "Nahîfî Yeni Tespit Edilen Şiirleri" bölümü.

Söz konusu şairlerin haricinde Süleyman Nahîfî, XVII. yüzyılın hikemî şairlerinden biri olan Nâbî'den de etkilenmiştir. Süleyman Nahîfî, Nâbî'nin "-um diyerek" redifli gazeline tahmis yazmıştır (Tah. 9). Nâbî'nin Süleyman Nahîfî tarafından tahmis edilen gazeli, şuhâne gazeller sınıfına dâhil edilebilecek bir şiirdir. Nahîfî, söz konusu şiirin mazmun özelliklerini bozmadan mısralar ekleyerek tahmis etmiştir. Şairin Nâbî'den etkilenmesi sadece ona yazdığı bir tahmis sebebiyle değildir. Süleyman Nahîfî, Nâbî'nin hikemi üslubunu da başarılı bir şekilde yansıtmış ve şiirlerinde oldukça fazla nasihatte bulunmuştur:

Gayrdan tahliye kıl sıdk ile kalbüm her gâh
Kalb-i hâlîye olur feyz-i tecellî-i İlâh (MT. 224)
[Her zaman kalbini masivadan tahliye kıl. Boş, temiz kalbe Allah'ın tecellisinin feyzi olur.]

Olmak istersen eger kabre girüp âsûde
Mâ-sivâ'llâh ile olma bu kadar âlûde (MT. 225)
[Kabre girip mutlu olmak istersen Allah'tan başkası ile bu kadar alakadar olma.]

Bunun yanı sıra Türk edebiyatı tarihinde "Naat-gû" olarak bilinen Yahya Nazîm'den (öl. 1727) de etkilendiğini söylemek mümkündür. Özellikle şiirlerindeki Hz. Muhammet sevgisi ve bunu ifade etme tarzı Yahya Nazîm ile büyük oranda örtüşmekte iki şairin örnek olarak verilen "Yâ Resûlallâh" redifli şiirlerine bakıldığında bu durum açık bir şekilde görebilmektedir. Yahya Nazîm'in şiiri şu şekildedir:

Girândır çeşm-i dilde hâb-ı gaflet yâ Resûlallâh
Meger bîdâr ide subh-ı hidâyet yâ Resûlallâh

Derûnum şule-zâr itdi ser-â-ser âteş-i isyân
Meger itfâ ide eşk-i nedâmet yâ Resûlallâh

Nola bâr-ı girân-ı masiyet ḳaddim dü-tâ itse
Getürmez hâsılı tâg olsa tâkat yâ Resûlallâh

Ümîd oldur olam âzâde bîm-i hevl-i mahşerden
İdersen mazhar-ı ayn-ı inâyet yâ Resûlallâh

Cihân zîr-i nigînindir ser-â-ser hükm-i şerinle
Sana mahsûsdur mühr-i nübüvvet yâ Resûlallâh

Mutî-i bârgâh-ı davetindir âlem ü âdem
Müsellem zâtına emr-i risâlet yâ Resûlallâh

Metîn-i üstüvâr olsa aceb mi çâr-yârındır
Çihâr-erkân-ı eyvân-ı şerîat yâ Resûlallâh

Kabûl eyle meded reddinle mahrûm itme sultânım
Senin mahzûnunam sen eyle şefkat yâ Resûlallâh

Benim de hâlime rahm eyle hengâm-ı şefâatle
Uśât-ı ümmete rûz-ı kıyâmet yâ Resûlallâh

Güneh-kârım güneh-kârım güneh-kârım Nazîm-âsâ
Şefâat ḳıl şefâat kıl şefâat yâ Resûlallâh (Çakır, 2020, 694)

Nahîfî Süleyman'ın ise Yahya Nazîm'in şiirine benzer şiiri şu şekilde neşirde yer almaktadır:

Vücûdun bâis-i eltâf u rahmet yâ Resûlallâh
Derûnun menba-ı ihsân ü şefkat yâ Resûlallâh

Sen ol şehsin ki tâ rûz-ı ezelde eyledi mevlâ
Livâ-yı kadrini mümtâz-ı rifat yâ Resûlallâh

Meded kıl ümmet-i bî-çârene rahm eyle ihsân it

Hudâdan kıl recâ-yı avn ü nusret yâ Resûlallâh

Bizüm mevlâya yokdur rûyumuz arz-ı münâcât
Olursa senden olur lutf-ı himmet yâ Resûlallâh

Hevâ-yı nefs ile âsâr-ı cürm ü masiyet kıldı
Bizi ser-geşte-i vâdî-i hayret yâ Resûlallâh

Güm olsa cümle nakd-i ömrimüz yokdur haber bizde
O denlü olmışuz ser-mest-i gaflet yâ Resûlallâh

Olup hep hâk-i der-gâhun recâ-yı lutfun eylerler
Nahîfî-veş kapunda cümle ümmet yâ Resûlallâh (Aypay, 1992, 418)

Nahîfî'nin Divanı'na bakıldığında 26 tane "Yâ Resûlallâh" redifli şiirin olduğu görülmektedir. Yahya Nazîm'de ise 14 "Yâ Resûlallâh" redifli şiire rastlanır. Bu şiirlerin tamamı değerlendirildiğinde Nahîfî'nin söyleyiş tarzı Yahya Nazîm ile örtüştüğü sonucu çıkarılır. Bu örtüşme kelime bazında olduğu gibi duygu ve düşünceyi ifade etme tarzıyla da ilgilidir. Her şeyden önce ilk benzerlik her ikisinin de Hz. Muhammet'e duyduğu derin bir sevgidir. Yahya Nazîm'in ve Nahîfî Süleyman'ın şiirlerinde Hz. Muhammet'e duyulan sevgi hem kaside hem gazelde kendini göstermektedir. Bunun haricinde yukarıdaki şiire bakıldığında da redifleri ve kafiyeleri ortaktır. Her ikisinin redifi de "Yâ Resûlallâh"tır ve ikisinin de kafiyesi mücerred kafiyedir. Bunun haricinde bazı kafiyelerdeki kelime seçimlerinin de ortak olduğu görülmektedir.

Balıkesirli Rasih Ahmet Bey'in kaleme aldığı, Türk edebiyatında hayli sevilen ve pek çok şairin nazire yazdığı "üstüne" redifli şiir Süleyman Nahîfî tarafından da tanzir edilmiştir. Zemin şiir beş beyitten oluşmasına karşılık Nahîfî on bir beyit olarak kaleme almıştır:

H^vâba varmış gelmiş ol müjgân müjgân üstüne

Gûyiyâ ser-dâdedür peykân peykân üstüne

Gamze düzdîde-nigeh ebrûlar îmâ eyledi
Geldi ol şehden bana fermân fermân üstüne

Gâh ʿışk-ı gülden aglar gâh cevr-i hârdan
ʿAndelîb-i zâr ider efgân efgân üstüne

Gayreti Mecnûn u Ferhâdun bizümdür haşre dek
Dönmemek lâyık mıdur yârân yârân üstüne

Zahm-ı sînem dâg-sâz-ı reşk ider bin nâz ile
Eyler ol sultân-ı hüsn ihsân ihsân üstüne

Hecr-i dil-ber-i bâʿis-i terk-i diyâr oldı bana
Oldı ben mehcûr içün hicrân hicrân üstüne

ʿIşk-ı yâr olan gönülde gayr içün kalmaz mahal
Teng ider bir hâneyi mihmân mihmân üstüne

Gâh bûs u geh kenâra çok da mâʾil olma kim
Hasteyi bî-tâb ider dermân dermân üstüne

Vasf iderlermiş anı terk-i mey ü mahbûb ile
İtmesünler vâʿize bühtân bühtân üstüne

Menzil-i şâh u gedâ âhir olurken zîr-i hâk
ʿÂkıla lâyık mıdur bünyân bünyân üstüne

Ey Nahîfî ʿafv-i Hak olmazsa müşkil hâldür
Eyledüm gafletle çokʿisyân ʿisyân üstüne (Aypay, 1992, 456)

Nahîfî'nin Bâkî'nin bir şiirine tahmis yazması akıllara o dönemde yaşamış ve Hz. Muhammet'e derin bir sevgiyi içinde barındıran Fuzûlî'den (öl. 1556) de etkilenip etkilenmediğini düşündürmektedir. Şiirler incelendiğinde Aypay'ın da belirttiği gibi Fuzûlî'nin bazı şiirleri ile Nahîfî'nin şiirleri benzerlik gösterdiğini bunun haricinde şairin Selimî'den (öl. 1574), Cevrî'den (öl. 1654), Nâilî'den (öl. 1666), Nedîm-i Kadîm'den (öl. 1670), Neşâtî'den (öl. 1674) de etkilendiğini belirtmiştir (Aypay, 1993, 38-42). Özellikle musammatlarda Yunus Emre'nin (öl. 1321) etkisi olduğu görülmekte onun şiirlerini çağrıştırmaktadır (Aypay, 1993,43).

Söz konusu etkilenmeleri ve etkilenme yönlerini şu şekilde tablolaştırmak mümkündür:

Etkileyen	Yüzyıl	Etkilenen	Etkileme Yönü	Kanıt
Hâfız-ı Şirâzî	14	Nahîfî	Tahmis	Tah. 6
Molla Abdurrahman Câmî	14	Nahîfî	Tahmis, tanzir ve çok sayıda naat yazması.	Tah. 1, Tah. 2, Tah. 3; G. 131 ve G. 490.
Yunus Emre	14	Nahîfî	Söyleyiş tarzı	MR. 5
Nesîmî	15	Nahîfî	Nazire	Kanıt için bk. Aypay, 1992, 40.
Ruşenî	15	Nahîfî	Tahmis ve çok sayıda naat yazması.	Tah. 4.
Bâkî	16	Nahîfî	Tahmis yazması, Bâkî'yi şairler zümresi arasında anmaktadır.	Tah. 8, K. 26/107, K. 27/66. Diğer kanıtlar için bk. Aypay, 1992, 38-39.

Fuzûlî	16	Nahîfî	Nazire	Kanıt için bk. Aypay, 1992, 39.
Selimî	16	Nahîfî	Nazire	Aypay, 1992, 42.
Cevrî	17	Nahîfî	Nazire	Bk. Aypay, 1992, 40.
Nâilî	17	Nahîfî	Nazire	Bk. Aypay, 1992, 39.
Nedîm-i Kadîm	17	Nahîfî	Nazire	Bk. Aypay, 1992, 41.
Neşâtî	17	Nahîfî	Nazire	Bk. Aypay, 1992, 42.
Sabit	17	Nahîfî	Nazire	Bk. Aypay, 1992, 41.
Nefî	17	Nahîfî	Şairler zümresi altında ismini anmaktadır.	K. 26/107, Nahîfî Divanı'ndaki K. 19, Nefî Divanı'nda Kaside 14'e naziredir. Ayrıca Nahîfî'nin Nefî'nin bir şiirine tahmis yazmıştır.[58]
Bahâyî	17	Nahîfî	Tahmis yazması.	Tah. 7.
Nâbî	17	Nahîfî	Tahmis yazması ve hikemî	Tah. 9, MT. 224, MT. 225,

[58] Bu şiir için bk. çalışmanın "Nahîfî'nin Tespit Edilen Yeni Şiirleri" bölümü.

			tarzda söyleyişlerde bulunması.	Ayrıntılı bilgi için bk. Aypay, 1992, 41.
Saib-i Tebrizî	17	Nahîfî	Sebk-i Hindî tarzını yansıtması, bir gazelini Farsça tahmis etmesi.	Ayrıntılı bilgi için bk. Aypay, 1992, 43.
Yahya Nazîm	18	Nahîfî	Hz. Muhammet'e olan sevgisi ve şaire, nazireler kaleme alması.	Yâ Resûallah şiirleri büyük oranda benzerlik taşımaktadır.
Rasih	18	Nahîfî	Nazire yazması	G. 453

Tablo 1: Nahîfî Süleyman'ı Etkileyen Sanatçılar

Tabloyu grafik olarak şu şekilde göstermek mümkündür:

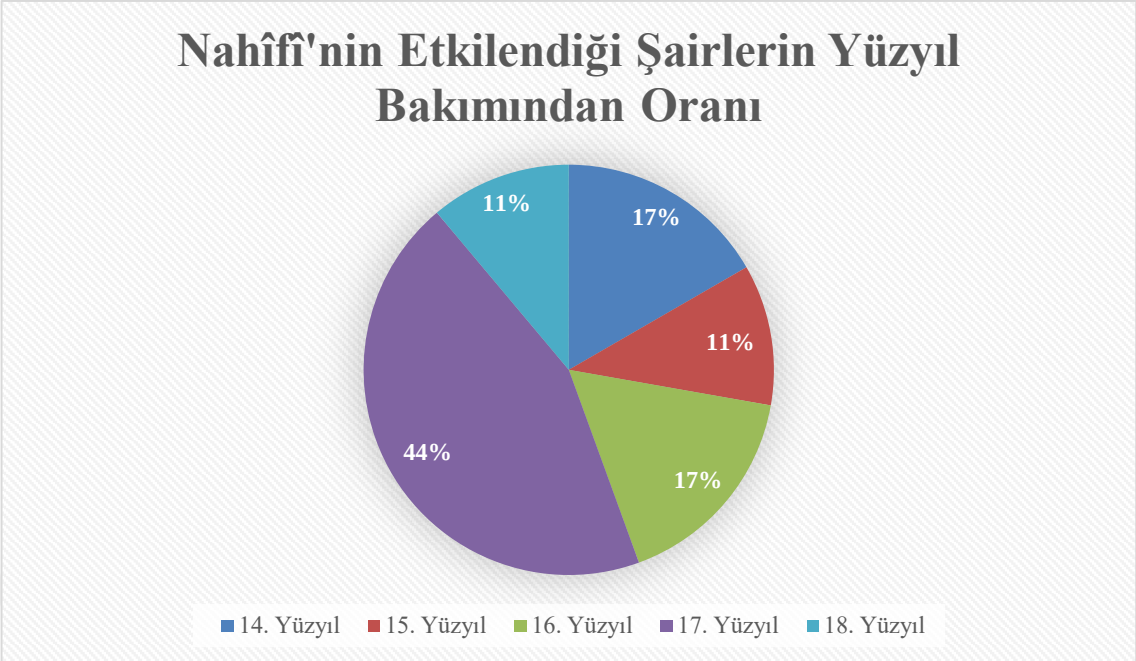

Grafik 1: Nahîfî'nin Etkilendiği Şairlerin Yüzyıl Bakımından Oranı

Sonuç olarak Nahîfî, Yunus Emre gibi ilahileriyle Anadolu insanının gönlünü kazanmış bir şairden etkilenmekle birlikte, Bâkî, Fuzûlî gibi XVI. asrın; Nâilî, Nedîm-i Kadîm, Neşâtî gibi XVII. asrın şairlerinden de etkilenmiştir. Bunun dışında Nahîfî'nin İran edebiyatında özellikle Hz. Muhammet'e duyduğu derin muhabbeti şiirlerine yansıtan ve eserleriyle Anadolu'daki edebiyatı etkileyen Molla Abdurrahman Câmî'nin, Hâfız-ı Şirâzî'nin ve Sebk-i Hindî akımının temsilcilerinden olan Sâib'in tesiri altında kaldığı da görülmektedir. Şairin şiirleri incelendiğinde en çok kendi asrına yakın olan XVII. asrın şairlerinin tesiri altında şiirler yazdığı görülmektedir. Bunun haricinde şair, Hâfız-ı Şirâzî, Molla Abdurrahman Câmî ve Saib-i Tebrizî'den de etkilendiğini söylemek mümkündür. Bunun başlıca nedeni ilk olarak bu şairlerin klasik edebiyatımızda oldukça önemli olmasının yanında Hâfız'ın duyguyu güzel ifade etmesi, Molla Abdurrahman Câmî'nin eserlerinde ve şiirlerinde Hz. Peygamber'e geniş yer vermesi sayılabilir. Saib-i Tebrizî ise Sebk-i Hindî tarzının getirmiş olduğu soyut-somut düşüncenin mürekkep hâlinde vermesi sebebiyle şairi etkilediğini söylemek mümkündür.

2. ETKİLEDİĞİ ŞAİRLER

Süleyman Nahîfî'nin gerek şiir mecmualarındaki şiir sayısının fazla olmasından gerekse bazı şiirlerinin bestelenmesinden hareketle halk tarafından beğenildiğini söylemek mümkündür. Şiirlerinin böyle bir beğeniye mazhar olması şairler tarafından da örnek alınan bir şair konumuna gelmesine olanak sağlamıştır.

Dr. Aypay, yapmış olduğu doktora tezinde Nahîfî'nin etkilendiği şairleri sıraladıktan sonra onun etkilediği şairleri sıralamıştır. Bu sıralamada Şeyh Galip'in Nahîfî Süleyman'ın 129. gazeline yazmış olduğu tahmisden söz eder. Bunun dışında şair Haşmet'in (öl. 1768) de Nahîfî'nin 35. gazelini tahmis ettiğini ifade edip kaynaklarda Mehmet Şerif Efendi'nin onun bir naatını tahmis ettiğinin yazılı olduğunu belirtir (Aypay, 1993, 43). Haşmet'in Nahîfî'ye yazmış olduğu tahmis şu şekildedir:

Tahmîs-i Hoş-Âyende Berây-ı Gazel-i Hazret-i Merhûm Nahîfî Efendi Der-Vakt-i Heves-kârî Güfte Bûd

Feʿilâtün/ Feʿilâtün/ Feʿilâtün/ Feʿilün

I

Âteş-i ışkıla dil oldu heves-kâr sana
Yanarak yakılarak dedi dil-i zâr sana
Zarârım ne benim ey şûh-ı sitem-kâr sana
Mübtelâ oldum ise ışkile nâ-çâr sana
Neyledim neyledim ey dilber-i mekkâr sana

II

Beni Mecnûn-reviş deşt-i beyâbân etdin
Halka-i âhımı zencîre-i efgân etdin
Yıkdın âlemde beni böyle perîşân etdin
Dil-i mahzûnumu bin cevr ile vîrân etdin
Kaldı hâtırcıgım ey şûh-ı cefâ-kâr sana

III

Hecr-i laliyle sirişkim Kızılırmag olsun

Vaslını hatta rehîn etdi yüzü ag olsun
Tahta-i sînede ey dil bu da bir dâg olsun
O cefâ-cû bize yâr olmaz ise sag olsun
Hiç bulunmaz mı gönül dünyede bir yar sana

IV
Ney gibi nale eder ışkın ile dâg-ı zebân
Olmada velvele-i âh ile dem-sâz-ı figân
Basamaz râst reh-i vaslına pây-ı imkân
Ömrü bîhûde geçer âh u figân ile hemân
Olmasın derd ile hiç kimse giriftâr sana

V
Nahl-i nâzım gül-i zîbâ-yı ruhun solmuş iken
Mîve-i hüsn ü melâhat da tamâm olmuş iken
Kendine **Haşmet**-i şeydâ gibi kul bulmuş iken
Bilmedin kadrini hayfâ ki esîr olmuş iken
Bu **Nahîfî** gibi bir âşık-ı gam-hâr sana (Aksoyak ve Arslan, 2018, 124-125)

Şairin etkilediği sanatçılar bunlarla sınırlı değildir. Yapılan kaynak taramaları sonucunda ve şiir mecmualarına bakıldığında şairin etkilediği şairler ve onların Nahîfî'ye yazmış olduğu tahmislerle karşılaşılmaktadır. Bunlardan Şeyh Mustafa Zekâyî Bin İbrahim Üsküdârî (öl. 1812), Nahîfî Süleyman'ın bir gazeline tahmis yazmıştır. Bu da Süleyman Nahîfî'nin Zekâyî'yi etkilediğini göstermektedir:

Gazel-i Nahîfî Tahmîs-i Zekâyî
Mefâʿîlün/ Mefâʿîlün/ Mefâʿîlün/ Mefâʿîlün

I
Benem zülfün gamıyla ʿâşık-ı bî-tâkatün cânâ
Velî Mecnûn'uyam hicrünle deşt-i mihnetün cânâ
Gıdâ-yı rûhum olmış hâk-i pây-i devletün cânâ

Beni hâk itse de derd ü belâ-yı firkatün cânâ
Giyâh-ı kabrüm eyler ârzû-yı vuslatun cânâ

II

Gam-ı ʿaşkunla gönlüm mübtelâ-yı mihnet olmagla
Şeb-i hicrânda cismüm derd [i]le bî-râhat olmagla
Habâb-ı dîde-i eşk-efşân mevc-i hasret olmagla
Sipihr-i sîne-i encüm-rîz dâg-ı fürkat olmagla
Gider mi dîdeden hîç nakş-ı mihr-i talʿatün cânâ

III

Senün bu hüsn-ile müştâk-ı mihr-i talʿatün ʿâlem
Dil-i bîmâreler talʿat-fezâ-yı gamda pür mâtem
Cihânda kimdür ey şâhum visâlün bezmine mahrem
Kimün âyîne-i feyz-intimâ-yı tabʿısın bilmem
ʿAceb şimdi kim oldı râzdâr-ı sohbetün cânâ

IV

Olurken sâye-i zülfünde âsûde-dil-i vuslat
Beni sahrâ-yı gamda iftirâkun kıldı bî-tâkat
Bu vâdî-i melâmetde kimünle itsem ünsiyet
Bana zindân olur güyâ bu vahşethâne-i gurbet
Gelince hâtıra nâ-şâd zevk-ı vuslatun cânâ

V

ʿİzârun bezm-i meyde nev-şüküfte verd-i ahmerdür
Şarâb-ı câm-ı laʿlün sevdügüm mânend-i kevserdür
Humâr-ı hicr-ile ammâ gönül gayet mükedderdür
Zamân-ı haşre dek ser-germ-i şevk olmam mukarrerdür
Olursam bir dahı hem-câm-ı bezm-i ʿişretün cânâ

VI

Beni magmûm iderdün gerçi vaʿz-ı nâ-sezâyundan
Velî dûr eylemezdün menzil-i hûrşîd-i câyundan
Hezâr dil cüdâ oldukda gelmez o sarâyundan
Hevâ-yı ʿaşk-ıla mehcûr olalı hâk-i pâyundan
Cefâ-yı mihneti kâr itdi câna gurbetün cânâ

VII
ʿAceb mi kâkülün fikriyle divane-mezâk olsam
Garîb ellerde ʿaşkunla şehîd-i iftirâk olsam
Zekâyî gibi ben de mest-i sahbâ-yı firâk olsam
Nahîfîveş n'ola ser-germ-i câm-ı iştiyâk olsam
Beni bî-sabr u ârâm itdi derd-i hasretün cânâ (Kardaş, 2021, 138-139)

Bunun haricinde Zekâyî'nin, Divanı'nda on dokuz naat yazdığı görülmektedir (Alkan, 1993, 27). Zekâyî'nin naatları incelendiğinde naatlarda Zekâyî'nin üslubu büyük oranda Nahîfî'nin üslubuna benzer. Özellikle şairin "Yâ Resulallâh" redifli naatları ile Süleyman Nahîfî'nin aynı redif ile yazılmış naatları arasında büyük benzerlikler vardır. Aşağıda verilen naat Zekâyî'ye aittir:

Zuhûrun ʿâleme lutf u keremdür yâ Resûla'llâh
Vücûdun menbaʿ-ı cûd u himemdür yâ Resûla'llâh

Cemîʿ enbiyâ zikr-i cemîlün kıldılar teblîg
Kitâbu'l-lahda vasfun mültezemdür yâ Resûla'llâh

Nişân-ı Kâʿbe kavseyn ebrûvânun çeşm hakk bînün
Delîl-i nassile nûn u kalemdür yâ Resûla'llâh

Kebûter sûretünde devr iderler ravza-ı pâkün
Gürûh-ı rûh-ı kudsîler hademdür yâ Resûla'llâh

Ne dem ki tâk-ı ʿarş üzre görürsem necm-i rahşında

Süreyyâ diyemem nakş-ı kademdür yâ Resûla'llâh

Nübüvvet tâc-ı ʿizzetdür ki başunda saʿadetle
Risâlet bâr-gâhunda ʿilimdür yâ Resûla'llâh

Çerâg ile uyandur kalb-i mahzûnun Zekâyînün
Der-i lutfunda bekler hayli demdür yâ Resûla'llâh (Alkan, 1993, 259)

Nahîfî Süleyman ise şu şekilde yazmıştır:

Vücûdun şemʿ-i bezm-i ıstıfâdur yâ Resûla'llâh
Anunçün ism-i pâkün Mustafâdur yâ Resûla'llâh

Nazar kıl der-gehünde rûy-ı zerdüm şevk-ı lutfunla
Hazân olmış yatur berg-i recâdur yâ Resûla'llâh

ʿAceb mi şevk ile kühl eyler isem dîde-i câna
Gubâr-ı âsitânun tûtiyâdur yâ Resûla'llâh

Zemîn ü âsumân hâk-i rehünle iftihâr eyler
Kudûmün mefhar-ı arz u semâdur yâ Resûla'llâh

Tarahhum eyle dest-i himmetünle eyle vâreste
Gönül pâ-beste-i kayd-ı hevâdur yâ Resûla'llâh

Nuʿût-ı pâküne şevk ile küstâhâne cürʾetden
Murâdum hâk-i pâya ilticâdur yâ Resûla'llâh

Ümmîd-i yek nigâhunla der-i lutfunda hâk olmış
Nahîfî bir garîb-i bî-nevâdur yâ Resûla'llâh (Aypay, 1992, 416)

Özellikle Zekâyî'nin şu naatı, Nahîfî'nin naatlarıyla olan benzerliğini açıkça ortaya koymaktadır:

Cemâlün nûr-ı zât ile münevvet yâ Resûla'llâh
Kaşun mihrâbuna Allahu ekber yâ Resûla'llâh

Ehad nûrına mazhar sırr-ı pâkün kenz-i mahfîdür
Vücûdun vahidiyyetden musavver yâ Resûla'llâh

Kelâmun vahy-ı hak vechünde zâhir nûr-ı vechu'llah
Kamu zât u sıfâtun hakka mazhar yâ Resûla'llâh

Cebînün âyet-i Allahu nûr ile münevverdür
Lebün vasfunda câri nazm-ı kevser yâ Resûla'llâh

Livâ-yı nusretün innâ fethnâ ile feth oldı
Zamân-ı haşre den dâ'im muzaffer yâ Resûla'llâh

Verirdüm yoluna bin cânum olsa şevk-ı rûyunla
Visâlün bir nefes olsa müyesser yâ Resûla'llâh

ʿİnâyet eyle lutfunla nigâh-ı iltifât ile
Zekâyî bî-kesün hâli mükedder yâ Resûla'llâh (Alkan, 1993, 255)

Nahîfî Süleyman'ın yazmış olduğu ve Zekâyî'nin naatında geçen düşünceleri yansıtan şiiri ise şu şekildedir:

Cemâlün gülşen-i hüsn ü tarâvet yâ Resûla'llâh
Ruhun ârâyiş-i bâg-ı letâfet yâ Resûla'llâh

ʿİzâr-ı tâb-nâkün matlaʿ-ı nûr-ı dil-ârâyî
Cebînün lemʿa-efrûz-ı saʿâdet yâ Resûla'llâh

Dehânun menbaʿ-ı Âb-ı Hayât-ı ʿilm-i Rabbânî
Lebün ser-çeşme-i feyz-i kerâmet yâ Resûla'llâh

Kelâmun nüsha-i hâlet-fezâ-yı bezm-i rûhânî
Lisânun bülbül-i bâg-ı belâgat yâ Resûla'llâh

Sıfât u zâtun oldı gevher-i gencîne-i kudret
Vücûdun dürr-i deryâ-yı melâhat yâ Resûla'llâh

Zamân-ı haşre dek halk-ı cihân evsâfun eylerse
Kemâl-i zâtuna yokdur nihâyet yâ Resûla'llâh

Nahîfî-veş olup magrûr-ı lutfun şerm ü hacletle
Rüsûm-ı naʿtüne kıldum cesâret yâ Resûla'llâh (Aypay, 1992, 421)

Sonuç olarak gerek ona tahmis yazması gerekse de naatlarındaki Hz. Peygambere olan düşüncesinin büyük oranda benzerlik göstermesi sebebiyle Süleyman Nahîfî'nin (öl. 1738), kendisinden sonra yaşamış ve 1812 yılında vefat etmiş Şeyh Mustafa Zekâyî'yi sanat yönünden etkilediğini göstermektedir. Özellikle Zekâyî Divanı'nda 10. Kaside ile Nahîfî Divanı'nda yer alan 418. gazel duygu, düşünce ve düşünceyi işleyiş bakımından büyük ölçüde benzerdir. Aşağıda karşılaştırmalı olarak örnek sunulan beyitler, her iki şairin de Hz. Muhammet'in vasıflarını anlatırken ortak noktalara değindiklerini göstermesi bakımından önemlidir:

Zekâyî:
Cemâlün nûr-ı zât ile münevvet yâ Resûla'llâh
Kaşun mihrâbuna Allahu ekber yâ Resûla'llâh

Nahîfî:
Cemâlün gülşen-i hüsn ü tarâvet yâ Resûla'llâh
Ruhun ârâyiş-i bâg-ı letâfet yâ Resûla'llâh

Zekâyî:
Cebînün âyet-i Allahu nûr ile münevverdür
Lebün vasfunda câri nazm-ı kevser yâ Resûla'llâh

Nahîfî:
ʿİzâr-ı tâb-nâkün matlaʿ-ı nûr-ı dil-ârâyî
Cebînün lemʿa-efrûz-ı saʿâdet yâ Resûla'llâh

Nahîfî'nin etkilediği bir başka şair de Nihâlî (öl. 1772)'dir. Nihâlî'nin Silâhdâr-zâde'nin *Tezkire-i Silâhdâr-zâde* isimli tezkiresinde Nihâlî'den örnek olarak verilen bir gazelde şair, Nahîfî'yi taklit ettiğini ve onu örnek aldığını söylemektedir:

Gazel
Mefʿûlü/ Fâʿilâtü/ Mefâʿîlü/ Fâʿilün

Bâzû-yı himmet olmasa *da* mürtehî dahı
kurmam bu saydgehde ʿabes bir fahı dahı

Şöhret buladı ehl-i kerem bezl-i mâl ile
Hâtem olurdı ʿasrda *ed*nâ se*hî* dahı

Kânûn-ı germ-tâb-ı dilün sûzişin görün
Hâkister itdi nâ'ire*si* dûza*hı* dahı

Germ-ülfe*t i*ken *a*raya gir*di* o şûh ile
Tondurdı vaz-ı serdi rakîbün ya*hı* dahı

*N'o*la Nihâli nazmda pey-revlik eylesen
Taklîd idüp Nahîfîye virsem da*hı* dahı (Duran-Çeçen, 2016, 279; Kaplan, 2011, 108)

Şairin özellikle *Mesnevî-i Şerîf*'i nazmen tercüme etmesi biyografi yazarlarının tamamının dikkatini çektiği gibi dönemin şairlerinin de dikkatini çekmiştir. Bursalı Mehmed Tâhir'in *Osmanlı Müellifleri* adlı biyografik eserinde Nahîfî Süleyman'ın söz konusu eserinin tesiriyle *Mesnevî* tercümesi kaleme alan bir şaire de rastlanılmaktadır. *Osmanlı Müellifleri* adlı eserinde Bursalı Mehmed Tâhir Bey, Ferruh İsmail Efendi (öl. 1840) hakkında şu bilgileri vermektedir:

> *"Şairlerin faziletlilerinden ve müteffekkirlerinden bir zat olup aslen Kırımlıdır. Mesnevînin yedinci cildi zannıyla (Nahîfî)'ye zeyl olarak yazdığı manzum yedinci cilt tercemesiyle Türkçe faydalı ve kısa bir surette yazmağa muvaffak olduğu (Mevakib) ismindeki tefsiri şerifi meşhurdur."* (Tâhir, 1972a, 318).

Süleyman Nahîfî'nin şairleri sadece sanat yönünden etkilemediği aynı zamanda şairin başka kimselere öğreticilik faaliyetlerinde bulunması sebebiyle hayatlarına dahi tesir ettiği görülmektedir. Sâlim, Tezkiresi'nin Sıdkî maddesinde Sıdkî'nin yeni söyleyişli şair olan Nahîfî'nin öğrencisi olduğunu kaydetmektedir:

> *[…] Bu cerîde-i cedîdeye evsâfı keşîde-i silk-i beyân olan kuvvet-i tabîʿatde yegâne-i zamân şâʿir-i tâze-zebân Nahîfî Efendi'den telemmüz eyleyip tahsîl-i dest-mâye-i ʿirfân eylendiklerinden sonra sâbıkân ser-etibbâ-i hâssa olan merhûm Nûh Efendi'den sefer-i hümâyûn teşrîflerinin birinde mülâzım olup tarîk-i kazâya hırâm ve esnâ-yı tahrîr-i tezkiremizde Rûmeli'nde Tikveş kazasıyla makzi'l-merâm olmuşlardı."* (İnce, 2005, 463).

Söz konusu bilgi Reşat Ekrem Koçu'nun *İstanbul Ansiklopedisi*'nde de vardır. Koçu'nun sözü edilen ansiklopedisinin "Abdullah Sıdkı Efendi (Firuzağalı)" maddesinde söz konusu bilgi "On Sekizinci asır şairlerinden; devrin büyük üstadlarında Süleyman Nahîfî tarafından yetiştirilmiştir." şeklinde kaydedilmiştir (IAM010169).

Şaban Er'in çalışmasından (Er, 2014, 76) öğrenilen bilgiye göre Nahîfî Divanı'nın iki farklı nüshasını da istinsah eden İsmail Hulkî Efendi de Süleyman Nahîfî'nin bir şiirini tanzir etmiştir. Nahîfî'nin İsmail Hulkî tarafından nazire yazılan zemin şiiri şu şekildedir:

Fâʿilâtün/ Fâʿilâtün/ Fâʿilâtün/ Fâʿilün

Hâzır it cânun dem-i vasl-ı dil-ârâdur gelen
Eyle kurbânun müheyyâ ʿıyd-ı adhâdur gelen

ʿIşk-ı cânân taht-gâh-ı câna ʿazm itmiş yine
Gâfil olma pâdişâh-ı şevket-efzâdur gelen

Gün yüzün gördükçe ey mihr-i melâhat çeşmüme
Hûn-ı hasretdür ya eşk-i lücce-peymâdur gelen

Dem-be-dem fürkat-serây-ı kûşe-i gurbetde âh
Hâtıra cemʿiyyet-i bezm-i ehibbâdur gelen

Başladı cismümde cânum ıztırâb-ı hasrete
Ey Nahîfî gâlibâ ol şûh-ı raʿnâdur gelen (Aypay, 1992, 386)

İsmail Hulkî Efendi'nin yazmış olduğu nazire ise şu şekildedir:
Fâʿilâtün/ Fâʿilâtün/ Fâʿilâtün/ Fâʿilün

Gitdi firkat demleri vasl-ı dil-ârâdır gelen
Bahtımız olsun münevver mâh-ı vâlâdır gelen

Âşıkın destiyle sunsun âb-ı âteş-rengini
Kaçma ey rûh-ı revânım câm-ı sahbâdır gelen

Sen gezerken bâğda görmüş rakîbim dün demiş

Öyle şevket vardı zann etdim ki Dârâdır gelen

Sen gelirken nâz ile gün zann eder âşıkların
Bilmiyorlar gül degil bir şûh-ı ra'nâdır gelen

Gâlibâ duymuş rakîbân lutfunı ey meh bana
Gel benim âgûşuma saklan bak a'dâdır gelen

İntihâb et Hulkî'yi kurbânın olsun ey melek
Şimdiden hânende besle îd-i edhâdır gelen (Er, 2014, 76-77)

Eski İstanbul müftülerinden ve aynı zamanda XX. yüzyılın önemli şairlerinden Abdurrahman Şeref Güzelyazıcı (öl. 1978) da aynı şiire nazire kaleme almıştır:

Vilâdet-i Seniyye-i Ahmediyye Vesîlesiyle Bir Na't-ı Şerif
Fâʿilâtün/ Fâʿilâtün/ Fâʿilâtün/ Fâʿilün

Kâinâta âfitâb-ı subh-ı devletdir gelen
Mazhar-ı envâr-ı Hak ser-tâc-ı ümmetdir gelen

Ebr-i lutfundan denizler şeb-nem-i nâ-çîzdir
Teşne-i âb-ı hayâta mahz-ı rahmetdir gelen

Masdar-ı esrâr-ı gayb u menba'-ı enhâr-ı feyz
Zulmet-âbâd-ı cihâna nûr-ı hilkatdir gelen

'Âlem-i lâhût ile nâsûta mahrem cilvedir
Hacle-i ıtlâkı görmüş çeşm-i 'izzetdir gelen

Ebruvânı 'ıyd-ı şevvâl 'ıyd-i adhâ müjdesi
Ufk-ı magmûmunda dehrin son meserretdir gelen

Leyl-i ‘irfân subh-ı îmân berzah-ı bahreynidir
Sâhil-i imkâna tek dürr-i hakîkatdir gelen

Çağlıyor vicdân-ı ‘aşkımdan şefâ’at neş’esi
Kalbime elbette hikmet bir beşâretdir gelen

Gülşen-i na’tında solmaz bir bahârım ey Şeref
Tab’-ı ‘ulviyyet-nihâdımdan letâfetdir gelen

12 Rebî’ül-evvel 1359 Cum’a (Gökçe, 2022, 541)

Nahîfî’nin bir gazeline tahmis yazan bir başka şair de Dâhiliyye Nâzır-ı Esbakı (Eski İçişleri Bakanı) Memdûh Paşa’dır (öl. 1925). Memdûh Paşa, Fâ’ik mahlasıyla Nahîfî’nin 333. gazeline tahmis yazmıştır:

Tahmis-i Gazel-i Nahîfî
Mef ʿûlü/ Mefâ ʿîlü/ Mefâ ʿîlü/ Fe ʿûlün

I
Bir şeb ki hayâlindi benim yâr u penâhım
Düşdüm yola feryâd ile Allâh güvâhım
Işk illerine çıkdı nihâyet ser-i râhım
Göz gördi gönül sevdi ey yüzi mâhım
Kurbân olayım var mı benim bunda günâhım

II
Gamzen dile zahm açmaga mâ’il mi degildir
Bir kimseye cellâd ola kâtil mi degildir
Âlem sana cân vermege kâ’il mi degildir
Âşıklıgıma şâhid-i âdil mi degildir
Evzâ’-ı hazînimle garîbâne nigâhım

III

Hûn oldı ciger kûşe-i firkatde gamınla
Dil niceye dek aglaya cevr ü siteminle
Aç gonca gibi gönlimi gül-hand[e] feminle
Memnûn-ı visâl eyle beni gel kereminle
Yansın hased âteşlerine baht-ı siyâhım

IV

Kânûn-ı derûnumdan olup aşk şerer-gir
Cân şu'le-i cevvâleyi eyler bana zincir
Sad Kays'ın eder dâg-ı dilim kabrini tenvir
Ey seng-dil etmez mi kalbine te'sir
Hârâları hâkister eden âteş-i âhım

V

Fâ'ik gibi ey şûh-ı melâhat-zededir dil
Zann etme felekden ki felâket-zededir dil
Sen âfete meyl edeli âfet-zededir dil
Bir bagrı yanık âşık-ı hasret-zededir dil
Aglatma Nahîfî kulını cevr ile şâhım (Er, 2014, 77; Odunkıran, 2011, 359-360)

Nahîfî Süleyman'ı etkileyen şairleri tablo hâlinde sunmak gerekirse ortaya şu şekilde bir tablo çıkmaktadır:

Etkileyen	Etkilenen	Yüzyıl	Etkilenme Yönü	Kanıt
Nahîfî	Şeyh Galip	18	Tahmis	Bk. Okçu, 2023, 379, G. 84/ 8.
Nahîfî	Haşmet	18	Tahmis	Bk. Aksoyak ve Arslan, 2018, 124-125, Tah. 12.
Nahîfî	Mehmet Şerif Efendi	18	Tahmis	Bk. Aypay, 1992, 43.
Nahîfî	Şeyh Mustafa b. İbrahim Üsküdârî	18	Tahmis ve şiirlerindeki benzerlikler.	Bk. Kardaş, 2021, 138-139; K. 10, Alkan, 1993, 255; K. 16, Alkan, 1993, 259;
Nahîfî	Nahîlî	18	Peyrevlik,	Bk. *N'o*la Nihâli nazmda pey-revlik

			öykünme	eylesen Taklîd idüp Nahîfîye virsem da*hı* dahı (Duran-Çeçen, 2016, 279; Kaplan, 2011, 108).
Nahîfî	Abdullah Sıdkî Efendi (Firuzağalı)	18	Nahîfî'nin öğrencisi	Bk. Reşat Ekrem Koçu, İstanbul Ansiklopedisi, IAM010169 kodlu belge; İnce, 2005, 464.
Nahîfî	Ferruh İsmail Efendi	19	Nahîfî'nin manzum Mesnevî tercümesine zeyl yazması.	Bk. Tâhir, 1972a, 318.
Nahîfî	İsmail Hulkî Efendi	19	Nahîfî Divanı'nın iki farklı nüshasını istinsah etmesi ve şaire nazire yazması	Bk. Er, 2014, 76.
Nahîfî	Memdûh Paşa	19	Tahmis	Bk. Er, 2014, 77; Odunkıran 2011, 359-360.
Nahîfî	Abdurrahman Şeref Güzelyazıcı	20	Nazire yazması ve naatlar kaleme alması.	Bk. Gökçe, 2022, 541.

Tablo 2: Nahîfî'nin Etkilediği Şahsiyetler

Sonuç olarak klasik kaynaklar ve Divanlar incelendiğinde Nahîfî Süleyman'ın izinden giden pek çok şairi bulmak mümkündür. Gerek eski gerekse yeni biyografi kaynak yazarları Nahîfî'nin şiirlerindeki yeni söyleyiş güzellikleri ve naat yazmadaki başarısı sebebiyle pek çok şaire ilham olduğunu söylemektedir. Onun şiirleri genç şairlere örnek teşkil etmiştir. İlham verdiği şairlerin çoğunluğu kendi yüzyılında yaşamış olsa da XX. yüzyılın sonlarına kadar yaşamış olan şairlere de ilham kaynağı olmuştur. Şairin etkilediği şahsiyetlerin %60'ı kendi yaşadığı dönemdedir. Nahîfî'den etkilenen şairlerin Nahîfî'ye nazire ve tahmis yazmış olmaları Nahîfî'den etkilendiklerinin göstergesidir.

Bunun yanında onun öğreticilik kimliği sebebiyle etkilenen şahsiyetlerin de olduğu kaynaklarda geçmektedir.

3. TEZKİRE YAZARLARININ NAHÎFÎ SÜLEYMAN HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ

Süleyman Nahîfî'nin edebî şahsiyetini daha iyi anlamak için biyografik kaynaklardan şairin hâl tercümelerine bakmak gereklidir. Tezkirecilerin şairin şiirini değerlendirirken hangi kelimeleri kullandıkları, örnek şiirlerden kaç şiirine yer verdikleri ve bunların hangileri olduğu önemlidir. Sözü edilen önemli bilgilerin tespiti için biyografi kaynaklarından tezkireler ve vefeyâtnâmelerde Süleyman Nahîfî taranmıştır.

Mustafa Safâyî Efendi (öl. 1725), şairi "gencine-i künūz-ı maʿārifin ismi Süleyman'dır." diyerek şahsiyetini övmektedir. Safâyî, şairin "ilim hazinelerinin hazinesi" şeklinde överek şiir anlayışında ilmin önemli bir yer tuttuğunu söylemektedir. Daha sonra onun II. Mustafa Han döneminde İran topraklarından Revân, Tebrîz, Nahcivân, Kazvîn, Kum, Kâşân, İsfahân ve sair mahallelerinde İran şairleri, zarifleri, edipleri, âlimleri ile çokça konuştuğunu anlatır (Çapan, 2005, 649). Bu gezintisinin şairin şiirlerine yansıdığı da görülmektedir. Örneğin şair, İsfahan'dan şu şekilde bahsetmektedir:

Biz hem-reh-i ṣabāyuz ʿuşşāḳ-ı bî-nevāyuz
ʿAzm idüp Iṣfahāna geşt idelüm ʿIrāḳı (G. 500/5)

Bir başka şiirde İsfahan'da oluşunu dile getirmektedir:

Ṣafā-yı sürme-i ḫāk-i derüñ gitmez gözümden hîç
Egerçi hāk-i kuḥlāsā yirüm şimdi Sıfāhāndur (G. 146/5)

Şair, her ne kadar İsfahan'ı gezmiş olsa da "İsfahan dünyanın yarısıdır." sözünü doğrulayıp üzerine ekleme yaparak İsfahan'ın da İstanbul'un yarısı olduğunu esprili bir şekilde ortaya koymaktadır:

Ṣıfāhāna dinür nıṣf-ı cihāndur
Sitanbuluñ da nıṣfı Iṣfahāndur (MT. 80)

Safâyî Tezkiresi'nde geçen ve Süleyman Nahîfî'nin görev için gittiği bölgelerin isimlerini şiirlerinden takip etmek mümkündür. Örneğin sözü edilen tezkirede geçen Tebrîz, İsfahân, Kum ve Kâşân'a gittiğini rubaisinde bahsetmekte ve bu yolculuğun beklenmedik bir şekilde planlandığını söylemektedir:

Hiç gelmez iken fikr-i dil-i nālāna
Çıkḍı yolumuz memleket-i Īrāna
Düşdi sefer-i dūr u dırāzum āḫir
Tebrīz ü Ṣıfāhāna Ḳum u Kāşāna (R. 481)

Aşağıdaki şiir ise tezkirelerde bahsi geçen Süleyman Nahîfî'nin İran'da şairlerle görüşmesi sonucunda İranlı şairlerin Nahîfî'nin şiirlerini değerlendirdiğini düşündürmektedir:

Bu güftār-ı revān-baḫşum edā-yı ḫāṣ ile şimdi
Naḥîfî ġıbṭa-fermā-yı süḫan-sencān-ı Īrāndur (G. 118/7)

Şair, İran gezisindeyken yaşadığı topraklara hasret çektiğini ise şu dizelerle dile getirmiştir:

ʿİnān-gerdān-ı raḫş-ı ʿazm olaldan mülk-i Īrāna
Gönül bir özge ümmîd ile cevlān-ḫîz-i fikretdür (G. 156/21)

Safâyî, tezkirenin devamında

> "[…] Nesr: Şāʿîr mezbūr aṣrıñ şuʿarā-yı tāze-ġūyānından olup maʿārif-i cüz'iyye ve külliyede maʿmūr ve kemāl-i dāniş ile meşhūr bir ẕāt-ı maʿārif-i mevfūrdur. Eşʿārı ʿāşıkāne vü enīs ve güftārı dil-pezīr ü selīsdir. Ekŝer güftārı nuʿūt- şerīfe-i Nebeviyye'ye maḫṣūs olup **Ḥilyetü'l-Envār** ismi ile

müsemmā ḥilye-i şerîfe ve hicret ü mevlîd ü miʿrācı ḥāvî bir manẓūmesi vardır. […]" (Çapan, 2005, 650) ifadelerini kullanır.

Safâyî, burada şairin asrın yeni söyleyişleri olan şairlerden biri ve ilim ehli olduğunu yazmıştır. Şairin şiirlerine bakıldığında dönemin ilimlerinden olan yıldız ve tıp ilmi başta olmak üzere pek çok ilim dalını şiirlerinde sıklıkla kullanıldığı görülmektedir. Onun ilim ehli olduğunu söyleyen yalnız Safâyî değildir. Örneğin Muallim Nâcî (öl. 1893), *Osmanlı Şairleri* adlı biyografik eserinde Tanzimat dönemi şairlerinden Ziya Paşa'nın (öl. 1880) onun ilim sahibi olma yönünü övdüğü şiirine yer vermiştir:

Ḥaḳḳā ki Naḥîfî-i hüner-kār
Yazı nice bir gizîde āsār

Taḥsîn o şāʿir-i ḳavîye
Kim terceme yazdı Meŝnevîye

Manẓūm olaraḳ o eyledi hem
Her beytni Türkîye mütercem

Fikret ne ḳadar biżāʿat ister
Bu naẓm ne istiṭāʿat ister (Kurnaz, 1986, 110)

Şairin Divanı'nda "irfan", "ârif" ve "maarif" kelimeleri tarandığında şairin bu kelimeleri şiirlerinde çok fazla kullanması tezkirecilerin onun hakkında irfan sahibi olduğunu söylemeleri doğrulamaktadır. Şairin Divan'ı tarandığında otuz yedi kez "ârif", on kez ise "maarif" kelimesini kullanmıştır. Bunun haricinde otuz altı kez ise ârif kelimesini kullanmıştır. Bunun haricinde Nahîfî, on sekiz beyitte "ilm", on iki beyitte "âlim" kelimesini kullanırken "malûm" kelimesini ise hiç kullanmamıştır:

Ders-i ʿilm ü ʿaḳl ü fehmi hep ferāmūş eyledüm
Şimdi ebced-ḫᵛān-ı ʿışḳam bezm-i ʿirfāndur yerüm (G. 352/6)

[Akıl ve ilim derslerinin anlayışını unuttum. Şimdi yerim aşkın yeni okumaya başlayanı, irfan bezmidir.]

ʿUşşāk-ı belā-dīde ʿaceb ṭāʿifedür
Bu ṭāʿife esrār-ı dile vāḳıfedür
Nā-dān ile ülfet idemez ehl-i kemāl
Sāḳī bizüm ancaḳ sözümüz ʿārifānedür (R. 184)
[Bela görmüş âşıklar acayip bir topluluktur. Bu topluluk, gönül sırlarını bilendir. Kemâl ehli alçaklar ile anlaşamaz. Ey sâkî bizim ancak sözümüz ârifçedir.]

Mesnevî-yi Manevî'yi şiir biçiminde tercüme etmek pek çok ilmi bilmeyi gerekli kılmaktadır. Şairin hattatlık konusundaki yeteneği ve meşguliyeti de yine kaynaklar tarafından zikredilmektedir. Bu bilgiler ışığında şairin şiirlerine bakıldığında pek çok ilim dalından faydalandığı görülmektedir.

Osmanlı devletinde müneccimbaşılık makamının etkisinin ne denli önemli olduğu tarih kitaplarında yazılıdır. Gelenekte çok karşılaşılan ilm-i nücûm ile ilgili olarak şu beyit kişinin padişah olmasıyla yıldız ilmiyle ilişkisini ortaya koyması bakımından önemlidir:

Taḫt-ı iclāle cülūs itdi şeh-i gerdūn-cenāb
Mülk-i İslāmuñ açıldı ṭāliʿ-i saʿd-aḫteri (Tar. 2/4)
[Zamanın yüce padişahı görkemli tahta cülus etti. İslam mülkünün kutluluk yıldızının bahtı açıldı.]

Bir başka şiirde ise Nahîfî şu şekilde ilm-i nücum bilgisini kullanmaktadır:

Leşkeri her dem olup fetḥ ü ẓaferle hem-rāh
Kevkebi dāʾim ola evc-i şerefde meşhūd (Tar. 4/14)
[Askeri her zaman fetih ve zaferle arkadaş, yıldızı şeref burcunun en üst noktasında görülmüş olsun.]

Bir başka ilim olan tıp ilmini ise şair, şiirlerinde oldukça fazla kullanmıştır. Şair, kullanılan ilaçlar ve tedavi yöntemlerinden şiirlerinde bahsetmiştir. Örneğin harârete/ateşe karşın şeker ezerek yapılan tedavi şu şekildedir:

Ne ʿaceb gelse bu reşk ile ḥarāret cāna
Ezilür ṭurma şeker laʿl-i leb-i cānāna (MT. 227)
[Ne gariptir ki/ ne zaman ki bu kıskançlık ile bedene hararet gelse sevgilinin yakut dudağına durmadan şeker ezilir.]

Tedavi unsuru olarak yüze merhem sürülmesini Nahîfî şu mısralarla ifade etmiştir:

Didüm **merhem**le gördükde ruḫ-ı pür-tāb-ı cānānı
Gil-endūd eylemişler göz göre mihr-i dıraḫşānı (MT. 249)
[Sevgilinin parlak yanağını merhemle görünce "Parlak güneşi herkesin gözünün önünde çamurla sıvamışlar." dedim.]

Merhem gerekse zaḫm-ı dil-i dāġ dāġuña
Raḥm it esi̱r-i ʿışḳuñ olan bi̱-dimāġuña (Kıt. 28/1)
[Kızarık olmuş gönlün yaralarına merhem gerekse ey Allah'ım aşının esiri olan akılsızına rahmet et.]

Yaraların tedavisinde fitil kullanılmasını şöyle nazma dökmüştür:

Ṣad çāk-i ġam-ı ḥasret olup cism-i ʿali̱li
Mecrūḥ-ı ḫadeng-i nigehüñ aldı **feti̱l**i (MT. 253)
[Hasret gamı hastalıklı bedenini yüz parçaya bölüp bakış okunun yarası fitilini aldı, deldi/yanmasını sağladı.]

Safâyî şairin şiirlerinin çoğunluğunun naat olduğunu ifade etmektedir. Şairin şiirlerine bakıldığında bu değerlendirmenin doğru olduğu söylenebilir. Şair, Lale Devri'nde yaşamasına karşın bu devrin ruhunu şiirlerine neredeyse hiç yansıtmamış, şiirlerinde tasavvufî tarzı benimseyip daha çok Hz. Muhammet'e duyduğu muhabbeti dile

getirmiştir. Ayrıca Divan nüshaları incelendiğinde şairin sadece naatlardan oluşan şiirlerinin olduğu nüshaların varlığı da bilinmektedir. Bunlar dışında aynı dönemde yaşayan ve naatları Nahîfî Süleyman'a benzeyen ve Nahîfî'nin etkilediği şairlerden biri olan Zekâyî'nin Divan'ında on dokuz naat vardır (Alkan, 1993, 27). Nahîfî Süleyman'ın şiirleri incelendiğinde naat sayısının döneminde yaşayan diğer şairlere oranla daha fazla olduğu görülmektedir.

Safâyî, Tezkiresi'nde şairin kırk manzumesine yer vermiştir. Verilen örnekler şairin tahmis yaptığı gazeller ile şiir anlayışını ortaya koyacak naat ve âşıkâne şiirlerdir.

Sâlim Efendi'nin *Tezkiretü'ş-Şu'arâ*'sında ise *Safâyî Tezkiresi*'ndeki benzer bilgiler verilmektedir. Bununla birlikte şairin ilim ehli ve marifetli bir şair oluşuna dair verdiği şu bilgiler göze çarpmaktadır:

> *"[…] Genc̱ine-i faẕ̇l u maʿārif ve def̱ine-i mā-lezime-i her-ʿārif olan ẕāt-ı sütūde-ṣıfātları bir vücūd-ı nā-yāb nāẕ̱ir ve bir şāʿir-i māhir-i muvaffaḳ-taʿḇirdir."* (İnce, 2005, 563).

Sâlim Efendi, Süleyman Nahîfî'nin şiir konusunda Acem şairlerinin zor dediği Farsça söyleyişleri Arapça, Türkçe ve Farsça olarak onları hayran bırakacak tarzda söylediğini ve Süleyman Nahîfî'nin onlara olan üstünlüğünü şu şekilde ortaya koymaktadır:

> *"Dergāh-ı ʿālį̱ dāme maḥfūfen bi'l-meʿālį̱ Yeñiçeriyānį̱ Ocaġınıñ ḫulefāsından olup vücūd-ı ḇį̱-hem-tāsı iftiḫāre sezā ve ẕāt-ı ḇį̱-aḳrānına ser-i maʿārif-şināsānda āşiyān etmege şāyān olduġundan Ebū Ḳavuḳ Meḥmed Paşa merḥūm sene biñ yüz … tārį̱ḫinde elçilik ile diyār-ı ʿAcem'e revān olduḳda ḫıṭṭa-i Rūm'dan diyār-ı Iṟān'ıñ maʿārife ṭālib olan ferzendlerine bir hediyye olmaḳ üzre ẕāt-ı sütūde-ṣıfāt-ı ʿālį̱-cenābların istiṣḥab ol sebeb ile vilāyet-i ʿAcem'de katı çok menāḳıbı keşį̱de-i ser-ṣaḥa-i zamān-ı sābıḳ olmuş idi ve anlarıñ müşkil deyü ʿarż eyledikleri ebyāt-ı Fārisį̱yyeyi ḇį̱-muḥābā ḥall ü beyān ve muḳābelesinde nice ebyāt-ı Fārisį̱ ve ʿAraḇį̱ ve*

Türkį irād eyleyip ol zümre-i nādir-ber-ā-beri vālih u ḥayrān ederdi." (İnce, 2005, 563).

Sâlim Efendi'nin vermiş olduğu bu değerlendirmeler ışığında şairin Divanı'na bakıldığında söylediklerinin yansıması görülmektedir. Nitekim tüm tezkire yazarlarının ve edebiyat tarihçilerinin zor bir iş olarak gördüğü *Mesnevî*'nin manzum Türkçe tercümesi işini Nahîfî Süleyman ustalıkla yapmıştır. Bunun haricinde yine tüm tezkire yazarlarının ve edebiyat tarihçilerinin eserlerinde Nahîfî'den bahsederken örnek olarak verdiği Bânet Su'ad'ın Kasîdetü'l Bürde'sine ve Busrî'nin Kasîde-i Bür'e'sine üç dilde yazdığı tahmisler; Molla Abdurrahman Câmî ve Hâfız-ı Şirâzî'ye yazmış olduğu tahmisler bunun göstergesidir. Ayrıca şairin Divanı incelendiğinde Arapça ve Farsça yazmış olduğu şiirlerin bulunması ve bunların edebî değerlerinin yine tezkirecilerin ittifak ettiği üzere iyi şiirler olması Sâlim tezkiresinde belirtilen görüşlerin doğruluğunu ortaya koymaktadır.

Sâlim, tıpkı Safâyî'nin *Tezkire-i Safâyî*'de belirttiği gibi onun âşıkâne sözleri ve ustalıklı şiirleri olduğunu söylemekle birlikte ilim vadisinde yüksek bir konumda olduğunu belirtmiş, eserlerinin isimlerini sıralamış ve eserlerin özelliklerinden bahsedip onlardan örnekler vermiştir. Şairin örnek olarak verdiği manzume sayısı on ikidir. Sâlim tezkiresinde şairin Bânet Su'ad'ın Kaside-i Bür'e'sine yazdığı üç dildeki tahmisi ve Molla Abdurrahman Câmî'ye yazdığı tahmisi ile âşıkâne şiirlerinden örnekler yer almaktadır.

İsmail Beliğ (öl. 1730), ise onun şairlik yönüyle ilgili hiçbir bilgi vermez. Sadece İstanbul'da doğduğunu Mehmed Paşa ile İran'a gidip Damat Ali Paşa görevde iken divan efendisi olduğunu yazıp Divanı'nın gazel ve matlalar bölümünden toplamda elli yedi beyit; *Hilyetü'l-Ebrâr*'dan ise altı beyit örnek olarak vermiştir (Abdulkadiroğlu, 1999, 443-449).

Kemiksizzâde Safvet Mustafa (öl. 1782 sonrası), diğer biyografi kaynaklarında olduğu gibi Nahîfî Süleyman'ın elçilik görevi ile Acem mülküne gittiğini yazmaktadır. Yine diğer tezkirecilerin ittifak ettiği gibi şairin zamanının yeni söyleyişlere sahip ilim ehli

şairlerinden olduğunu, şiirlerinin çoğunu âşıkâne ve naat şeklinde hoşa gidecek tarzda yazdığını ismi ile müsemma *Hilyetü'l-Envâr* adlı eserinin olduğundan bahsedip eserin içerdiği şiirler hakkında bilgi vermiştir:

> *"[...] Nesîr: ʿAṣrıñ şuʿārā-yı tāze-gūyānından olup maʿārif-i cüz'iyye ve külliyede maʿmūr ve kemāl-i dāniş ile meşhūr bir ẕāt-ı maʿārif-mevfūrdur. Eşʿārı ʿāşıkāne vü enīs ve güftārı dil-peẕīr ü selīsdir. Ekŝer-i güftārı nuʿūt-ı şerīfe-i Nebeviyye'ye maḫṣūṣ olup Ḥilyetü'l-Envār ismi ile müsemmā ḥilye-i şerīf ve hicret ve mevlid ü miʿrācı ḥāvī bir manẓūmesi vardır."* (Güzel, 2017, 411).

Safvet, tezkiresinde onun manzum *Mesnevî* tercümesinden bahsetmiş ve Allah vergisi olan bu yeteneğe sahip "uzak" ya da "yakın" başka bir şairin olmadığını söylemiş ve mürettep bir divanı olduğunu yazmıştır:

> *"[...] Fi'l-ḥaḳīḳa muvaffaḳ olduġu āŝār-ı celīle mücerred mutavaḳḳıf-ı ilhām-ı Rabbānī ve mevhibe-i faż̈l-ı Raḥmānī olup ʿahd-i ḳarīb ü baʿīde emŝālinden bir şāʿire müyesser olmamışdır. Müretteb Dīvān-ı belāġatʿunvānı vardır."* (Güzel, 2017, 415).

Safvet, Nahîfî'nin otuz altı manzumesine yer vermiştir. Şairin vermiş olduğu beyitler, şairin Hz. Muhammet'e olan sevgisini dile getirdiği, naat özelliği taşıyan gazeli, Bânet Su'ad'ın Kaside-i Bürde'sine yazılan üç dildeki tahmis ile bazı matlalardır.

Şair hakkında bilgi veren kaynaklar arasında Müstakimzâde Süleyman Sâdeddin'in (öl. 1788) eserleri de yer almaktadır. Onun *Mecelletü'n-nisâb* adlı biyografik eseri ile hattatların hayatlarını anlatan *Tuhfe-i Hattatîn* adlı eserinde Nahîfî Süleyman'ın adı geçmektedir.

Tuhfe-i Hattatîn, adlı eserinde onun İstanbullu olduğu, sülüs ve nesih yazı türünü Hâfız Osman merhumdan meşk ettiğini ve ondan icazet aldığını söyleyip talik yazıda da oldukça iyi olduğunu belirtir. Müstakimzâde, *Tuhfe-i Hattatîn* adlı eserinde bir beyit

verip beyitte de ifade edildiği üzere onun İsfahan'a ve Macaristan'a gittiğini *Terceme-i Mesnevî-i Şerîf* dibâcesinde belirtildiği üzere dönüşte Konya'da Mevlevî tarikatına intisap ettiğini ve bazı memuriyetlerde bulunduğunu, 1151 tarihinde de vefat ettiğini söyleyip mezarının Topkapı haricinde Sarı Abdullah Efendi'nin mezarı ile Kâdî-zâde Şeyh Mehmed'in ortasında olduğunu yazar. Müstakimzâde onun vefatı dolayısıyla düştüğü tarih beytinin ardından eserlerinden bir kısmının isimlerini sıralar:
O kâmil-dil olunca per-güşâ yazdı kalem târîh
Süleymân-devletün mûr-ı nahîfî uçdı me'vâya (1151) (Koç, 2014, 198-1999).

Müstakimzâde Süleyman Sâdeddin'in biyografik bir eseri olan *Mecelletü'n-nisâb* adlı eserinde de Nahîfî Süleyman'ın adı kısaca geçmektedir. Söz konusu eserde Müstakimzâde, onun künyesinin ardından *Mesnevî-i Şerif* tercümesini yaptığından ve şıkk-ı sânî görevinde bulunduğundan bahsedip 1151 tarihinde vefat ettiğini belirtir (Halet Efendi, 628, 420b).

XIX. yüzyıl tezkirecilerinden Esed Mehmed Efendi, *Bağçe-i Safâ-endûz* adlı tezkiresinde Nahîfî'nin eserlerini sıraladıktan sonra eserlerini cevherle eş değer tutmakta ve *Tezkire-i Sâlim* ve Safâyî ve Fatîn'in örnek olarak verdiği otuz üç şiirinden örnekler vermiştir:

> "[…] Terceme-i Mesnevî ve Mazhariyye ve Tahmîs-i Büri'e ve Bânet Su'âd ve Mazariyye ve Âsaf-nâme ve Divan-ı Eş'âr ve muhakkikâne sâ'ir âsârı cevâhir ile hem-seng olan 'ârif ve âgâg…. rûzgârda nâmnı ibkâ eden Süleymân Efendidir." (Oğraş, 2001, 170).

XIX. asrın bir başka önemli tezkirecilerinden olan Fatîn (öl. 1866), *Hâtimetü'l-Eşâr* adlı tezkiresinde Nahîfî'nin bir gazelini verip ardından onun hakkında bilgiler vermiştir. Diğer tezkirecilerin de vermiş olduğu bilgilere değinen Fatîn, onun yegâne bir şair olduğunu söylemektedir:

> *"[…] Mûmâ-ileyh bir şâir-i yegâne olup güftârı âşıkâne ve eş'ârı gâyet üstâne vâki olmuştur. Na't-ı cenâb-ı Peygamberîyi şâmil "Hilyetü'l-Envâr"*

> *isminde bir eser-i güzîni ve mevlîd-i saâdet-mevrûd-ı hazret-i risâlet-penâhîyi şâmil bir manzûme-i rengîni ve Mesnevî-i şerîfe manzûm ve matbû bir aded terceme-i sıhhat-karîni olduğundan başka Sâlim Efendi Tezkiresi'nde mukayyed bazı âsâr-ı dil-nişîni dahi vardır."* (Çiftçi, 2017, 472).

Tanzimat dönemi şairlerinden Muallim Nâcî (öl. 1893) ise Nahîfî Süleyman hakkında oldukça çarpıcı değerlendirmelerde bulunmaktadır. Nâcî, onun Hafız Osman'dan sülüs ve nesih meşk ederek icâzet aldığını ve sonraları talikte maharet kazandığını nakletmiştir. Bunun dışında diğer tezkire yazarlarının söz ettiği İran dönüşünde Macaristan'a gittiğinden bahsettikten sonra gördüğü eserleri sıralar. Ardından onun marifet ehli bir şair olduğunu daha önce verilen Ziya Paşa'nın Nahîfî Süleyman için yazdığı şiirini nakleder. Ardından şu çarpıcı değerlendirmeyi yapar:

> *"[…] Nahîfî İstanbulludur. Âcizâne itikâdımıza göre şimdiye kadar İstanbul'un yetiştirdiği şairlerin tabiat kuvveti cihetiyle en büyüğü Nahîfî'dir. Manzum eserlerine, hususiyle Mesnevi Tercümesi'ne bakdıkça biz bu şerefi kendisine vermeye mecbur kalıyoruz. Daha doğrusunu söyleyelim: Bizim ona şeref vermek ne haddimiz! Kendisi hakkıyla almış."* (Kurnaz, 1986, 111).

Muallim Nâcî'nin bu çarpıcı değerlendirmesi Nahîfî'nin sanattaki kabiliyetini açıkça ortaya koymaktadır. Tezkirecilerin ittifak ettiği nokta *Mesnevî*'yi manzum olarak Türkçe'ye tercüme etmesinin önemli bir maharet olduğudur. Muallim Nâcî, söz konusu değerlendirmenin ardından *Mesnevî*'nin manzum tercümesinden ilk üç beyti sonrasında ise Divan'dan on üç beyti örnek olarak vermiştir.

Ahmed Rifat Efendi'nin (öl. 1894) *Lugat-i Târihiyye ve Coğrâfiyye* adlı eserinin Nahîfî maddesinde şair hakkında oldukça kısa bir bilgi verilmiş ve şiirlerinin âşıkâne olduğu söylenmiştir. Ayrıca Rifat Efendi şairin ölümin tarihini, defin yerini ve eserlerinden bir kısmının isimlerini vermiştir:

"Mazınne-i kirāmdan bir zātdır. Āşıḳāne ḫayli eşʿārı ve Ḫıżır ʿaleyhi's-selām ile ṣūret-i mülāḳāt ve muṣāḥabetini mübiṉ bir risāle-i ʿibret-nümāsı vardır. (1790 M./ 1205 H.) Tārīḫlerinde ber ḥayāt idi. Elyevm Merkez Efendi civārında medfūndur. Ḫilyetü'l-Envār ṣāḥibi şāʿir Naḥīfī başkası olup (1738 M. ve 1151 H.) tārīḫinde vefāt etmiştir.." (Rifat, 2004, 77-78).

Elias John Wilkinson Gibb (öl. 1901), *Osmanlı Şiiri Tarihi (A History of Ottoman Poetry)* adlı eserinde Süleyman Nahîfî üzerine oldukça geniş bilgiler vermektedir (Gibb, 1999, 323-328). Vermiş olduğu bilgiler kaynakların verdikleriyle aynıdır.

Faik Reşat (öl. 1914), Muallim Nâcî ile aynı görüşleri paylaşmış aynı şiirleri örnek olarak vermiştir:

"[...] Müşārun ileyh şehrīdir. Şimdiye ḳadar İstanbul'uñ yetiştirdiği şāʿirleriñ kuvvet-i ṭabīʿat cihetiyle eñ büyügi Naḥīfī'dir. Āsār-ı manẓūmesine ḫuṣūṣuyla meŝnevī tercemesine baḳıldıḳca bu şerefi kendisine virmekle muẕṭarr ḳalınır." (Aydemir - Özer 2019, 208; Kutlu, ty., 278).

Şemsettin Sâmî'nin ansiklopedik bir özellik taşıyan *Kâmûsü'l A'lâm* adlı eserinde de Nahîfî Süleyman'ın biyografisi hakkında bilgiler yer almaktadır. Şemsettin Sâmî (öl. 1904), şairin devlette bazı hizmetlerde bulunduğunu Muhammet Paşa ile İran'a, İbrahim Aga ile Macaristan'a gittiğini ve defterdarlık görevi yaptığını belirtmiştir. Ardından 1150'de vefat ettiğini ve Topkapı haricinde medfun olduğunu söylemiştir. (Sâmî, 1316, 4569). Şemseddin Sâmî'nin değerlendirmelerinde Sâmî, şairin şiirlerinin sağlam olduğu, naatlar kaleme aldığını belirtmiştir. Ayrıca *Mesnevî-i Şerîf*'in manzum olarak çevirisine dikkatleri çekmiş ve metnin Mısır'da Farsçasıyla birlikte neşredildiğini söylemiştir. Buna ilave olarak söz konusu eseri "dil-nişin" sıfatıyla övmüştür.

"Eşʿārı metīn ve selīs olup, Meŝnevī-i Şerīf'i naẓmen Türkçeye terceme, ve bir çok nuʿūt-ı şerīfi ile sāir eşʿār ve "Ḫilyetü'l-Envār" ʿunvānlı bir mecmūʿa ile Mevlid-i cenāb-ı risālet-penāhı bī- mutażammın bir manẓūme

terk itmişdir. Terceme-i Meŝnevį'si metin-i fārisįyesiyle beraber Mışırda pek dil-nişįn teʿallıḳ-ı ḥurūfātla ṭabʿ u neşr olunmuşdur." (Sâmî, 1316, 4569).

Mehmed Süreyyâ (öl. 1909), *Sicill-i Osmanî* adlı eserinde şairin İran ve Macaristan'a gittiğini belirtip vefat tarihini vermiştir. Şairlik yönünü ise "Şâir-i yegâne" olup *Mesnevî-i Şerîf*'i nazmen tercüme ettiğini belirtmiş ve *Mevlid-i Nebevî*'si ve *Hilyetü'l-Envâr* adında bir lûgat-nâmesi olduğunu söylemiştir (Kahraman, 1996, 1223). Mehmed Sürüyyâ'nın verdiği Nahîfî'nin lûgat-nâme'si olduğu bilgisi yanlıştır. "Hilyetü'l-Envâr, Nahîfî'nin pek çok naatı ihtiva eden ve bu yolla Hz. Muhammet'in vasıflarını anlatan 2871 beyitlik bir eserdir." (Karavelioğlu, 2020).

Bursalı Mehmed Tâhir Bey (öl. 1925), *Osmanlı Müellifleri*'nin Nahîfî maddesinde şu bilgileri vermiş ve değerlendirmeleri yapmıştır:

"Manzûm Mesnevî-i Şerîf Tercemesi adını ebediyyen yaşatmağa vesiyle olan İstanbul'lu meşhur bir şâirdir. Yazı sanatında da ihtisası vardır. […]" (Tahir, 1972b, 271).

Ayrıca İran seferinde Acem şair ve belagatçileriyle ilişkilerinden dolayı Farsçada derinlik kazandığını söylemektedir. Gerçekten de onun şiirlerine ve İran'ın meşhur şairlerine yaptığı tahmislerine bakıldığında Mehmed Tâhir Bey'in değerlendirmelerine şairin şiirlerinde rastlanabilmektedir.

Nail Tuman (öl. 1958), XX. yüzyıl biyografik kaynaklar içerisinde değerlendirilen *Tuhfe-i Nâilî* adlı eserinde Nahîfî Süleyman hakkında önemli bilgilere ve tashihlere yer vermiştir:

"Süleyman Nahîfî Efendi bin Abdurrahman Efendi bin Kâtib Salih Efendi, İstanbullu, Şıkk-ı sânî defterdarı Mütercim-i Mesnevî ve Hattat, vefatı H. 1151, M. 1738, "Bu Süleymân ruhuna el-Fâtihâ" mısraı vefatına tarihdir. Kâmûsü'l A'lâm'ın vefatı tarihini 1150 göstermesi yanlıştır. Topkapı haricinde Malta yolunda Fransız Mezarlığı yanında medfun idi. 1944 yılına

kadar mevcud olan kabr-i kadir nişanesi eller ile dikilen bir elektrik direğine feda edilerek mezar taşına varıncaya kadar imhâ edilmiştir. Lügat-ı Tarihiye ve Coğrafya'nın 1205'de ber-hayat idüğini ve Merkez Efendi civarında medfun bulundığını yazması doğru değildir." (Şener, 2013, 152).

Edebiyat tarihçilerinden Vasfi Mahir Kocatürk (öl. 1961) *Türk Edebiyatı Tarihi* adlı eserinde XVIII. yüzyıl şairlerinin bazıları hakkında detaylı bilgi verirken bir yandan ikinci derecede mühim olan bir başka grubun olduğunu ifade edip bunlar arasında Nahîfî'nin adını da zikreder (Kocatürk, 1964, 553). Bu da Kocatürk'ün Nahîfî Süleyman'ı yüzyılın kayda değer bir şairi olarak görmediğinin göstergesidir.

Tezkire yazarı olmasa da edebiyat tarihi yazıcılığı noktasında Türk edebiyatında önemli bir yere sahip olan Nihat Sami Banarlı (öl. 1974), *Resimli Türk Edebiyatı Tarihi* adlı eserinde hem şair hem de onun eserleri konusunda şu değerlendirmeleri yapmaktadır:

"Süleyman Nahîfî, devrinin büyük bir dil, din ve tasavvuf âlimidir. Şiirde manzûmeden ziyade mısra ve beyit söylemenin sırrına varmış, kudretli bir şairdir. Bütün bunların yanında çok çalışkan ve çok yazan bir muharrirdir." (Banarlı, 1971, 779).

Son dönem biyografik kaynaklarından sayılan Behçet Necatigil'in (öl. 1979) *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*'nde "Nahîfî" maddesi yer almaktadır. Söz konusu madde kendinden önce yazılan biyografik kaynaklardan hareketle yazılmıştır. Necatigil, onun hâkim olduğu yüzyılı, doğumu, ölümü hakkında bilgi verip diğer biyografik kaynaklarda da geçen İran ve Macaristan seferlerinden bahseder. Behçet Necatigil, onun Konya Mevlevihanesi'ne intisap ettiğini o dönemin önemli bir hattatı olduğunu ifade eder. Onun şiir anlayışını belirtip Mesnevi Tercümesi'yle tanındığını söyler (Necatigil, 1999, 262).

Ahmet Kabaklı (öl. 2001). *Türk Edebiyatı* adlı edebiyat tarihinde Nahîfî Süleyman hakkında kaynakların vermiş olduğu bilgileri vermektedir. Kabaklı, onun şiirini şu şekilde değerlendirmektedir:

> *"İki divanında[n] biri sırf Hazret-i Muhammet'e yazılmış kaside, naat ve rubailerden ve genel olarak dinî-ilahî şiirlerden meydana gelmiştir. İkinci küçük Divan'ı ise Lâle devrini ve çok kez Nedîm edâsını aksettiren, devrinde belki Nedîm'den sonra en güzel tabiat, aşk ve sevda gazelleriyle doludur. Bilhassa bu küçük Divan'da onu yeni bir söyleyiş ve üslûp getirmiş şair olarak görmekteyiz. Fuzûlî'yi andıran içliliği ve derinliği, taze hayalleri, buluşları ile şiirin mutlu iklimine girmiş bir sanatkârdır."* (Kabaklı, 2008, 748).

Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü'nde ise şairin doğum tarihi, adı, görevi, İran ve Macaristan seferleri ile birkaç eserinin ismine değinilmiştir (İpekten vd, 1988, 313-315).

Tezkirecilerin vermiş oldukları bilgileri şu şekilde tablolaştırmak mümkündür:

Biyografik Kaynaklar	**Nahîfî'ye Yönelik İfadeler**	**Nahîfî'nin Eserlerine Yönelik İfadeler**	**Bahsedilen konular**	**Örnek olarak verilen şiirlerin Divan'daki konumu**[59]	**Şiirlerle ilgili verilen anekdotlar**
Safâyî	Gencîne-i künûz-ı ma'ârif, zât-ı ma'ârif-mevfûr	Şu'âra-yı tâze-gûyân, eş'ârı âşıkâne ve güftârı dil-pezîr	İsmi, doğum yeri, İran seferi, eserleri.	Tah. 1, Tah. 2, Tah.3, R. 456, R. 22, G. 426, G. 130, G. 284, G. 333, G. 374, G. 346,	Divan'da 426. gazel olan ve naat özelliği taşıyan şiiri gençlik zamanında nazm

[59] Sadece Divan adlı eserinden verdiği örnekler yazılmış olup diğer eserlerinden verdiği örneklere değinilmemiştir. Bazı müellifler şiirin tamamını bazı müellifler ise şiirden sadece bir ya da iki beyit vermişlerdir.

				MT. 271, G. 129, MT. 125, G. 121, G. 155, G. 91, G. 448, G. 108, G. 102, G. 388, MT. 269, G. 295[60], R.509, G. 509.[61]	eylediğini belirtmiştir. G. 509 ve R. 509'u Şehîd Ali Paşa Rikâb kaymakamı zamanında şairin Divan efendisi iken bazı makam cevri sebebiyle söylemiştir.
Sâlim	Bülend-pervâz-ı evc-i irfân, Gencîne-i fazl u maârif ve defîne-i mâ-lezime-i her-ârif olan zât-ı sütûde-sıfatları bir vücûd-ı nâ-yâb-nazîr, şâir-i mâhir-i muvaffak ta'bî,	Âşıkâne güftârı ve üstâne eşâr, Telîf-i celîl, eser-i cemîl, nümûne-i pâkîze-ta'bîr.	İsmi, doğum yeri, İran ve Macaristan seferleri, eserleri.	Tah. 1, Tah. 2, Tah. 3, G. 384, R. 193, R. 343, G. 121.	Neşirdeki 121. gazeli hasta ziyareti neticesinde yazmıştır.
İsmail Beliğ	-	-	İsmi, mesleği, İran'a seferi.	Müf. 1, G. 30, G. 30, G. 10, G. 15, G. 24, G. 50, Müf. 4, G. 87, G. 87, G.	-

[60] "İtdüñ" ifadesi tezkirede "etdik" şeklinde transkiribe edilmiştir. Bk. Çapan, 2005, 658.
[61] Bu şiirlerin haricinde neşirde yer almayan şu şiir de tezkirede yer almaktadır:
Duḫanı zemm ile rindāna āteşin ṣaçmış / Çubuk gerek hele şeyḫe büyük ḳabāḥatdir (Çapan, 2005, 658).

				87, G. 132, G. 136[62], G. 136, G. 121, G. 134, G. 155, G. 157, G. 129, G. 119, Müf. 2,[63] Müf. 5, G. 122, G. 216, G. 217, G. 218, MT. 125, G. 298, MT. 150, G. 285, G. 331, G. 332, G. 365, G. 384, G. 384, G. 381, G. 374, G. 439[64], Müf. 6, G. 512, G. 512, G. 503, G. 491, G. 491, MT. 271, MT. 84, MT. 120, MT. 123, MT. 156, MT. 157, MT. 185, MT. 228, MT. 243, B. 2, R.	

[62] Neşirde Cānā belüñde ḫançer-i dil-dūzuñ olmasa / Teşḫīş olınmaz idi meyānuñ mı mū mıdur" (G. 136/4) olan beyit tezkirede "Cāblükde (?) ḫançer-i dil-dūzuñ olmasa / Teşḫīş olınmazidi meyānuñ mı mū mıdur" şeklinde yazılmış olup ilk mısra için "Vezin tutmuyor." dipnotu düşülmüştür. Bk. (Abdülkadiroğlu, 1999, 444).

[63] Söz konusu beyitten sonra neşirde olmayan şu beyit yer almaktadır:
Görürken bunca dem seylāb-ı eşki çeşm-i pür-nemde/ Benüm bilmem o naḫl-i tāze nemden ictināb eyler. (Abdulkadiroğlu, 1999, 445).

[64] Neşirde "Girye-i ḥasretle" olan dize tezkirede "Sürme-i ḥasretle" şeklindedir. Bk. Abdulkadiroğlu, 1999, 447.

				490.	
Safvet	Maârif-i cüz'iyye ve külliyede ma'mûr ve kemâl-i dâniş ile meşhûr bir zât-ı ma'ârif-mevfûr.	Ebyât-ı latîf, şuar-yı tâze-gûyân, eşârı âşıkâne vü enîs ve güftârı dil-pezîr, âsâr-ı latîf,	İsmi, doğum yeri, İran ve Macaristan seferleri, eserlerinin muhtevası.	Tah. 1, Tah. 3, Tah. 2, R. 353, R. 456, R. 22, G. 426, G. 130, G. 298, G. 284, G. 333, G. 374, G. 346, MT. 271, G. 129, MT. 125, G. 121, G. 155, G. 291, G. 448, G. 108, G. 102, G. 388, MT. 269, G. 295[65], G. 509.	426. gazeli gençlik zamanında nazmettiğini ve cihanda meşhur olduğu yazılıdır. Neşirdeki 509. gazel için Şehit Ali Paşa divan efendisi iken bazı mertebe cevrine tahammül edemeyip hizmetten ayrılınca bu şiiri nazmettiğini belirtmektedir.
Tuhfe-i Hattatîn	-	Hoş-nüvîs, âsâr-ı latîfe.	Hattatlığı, İran ve Macaristan seferi, memuriyet hayatı, ölümü, eserleri.	-	-
Mecelletü'n-nisâb	-	-	Künyesi, memuriyet hayatı, ölümü ve eserleri.	-	-
Esed Mehmed	Ârif ve âgâh.	Müstakimzâde gibi kâmil ile sinnen ve kemâlen yek-reng, muhakkikâne, cevâhir ile hem-seng.	İran ve Macarstan seferi, görevleri, ölümü, eserleri.	Tah. 1, Tah. 3, Tah. 2, R.353, R. 456, R. 22, G. 426, G. 484, R. 193, G. 130, G. 284, G. 298,	Tah. 3 için acemaşîrân makâmında bestelendiğini belirtmektedir. 426. gazel için gençlik zamanında

[65] Söz konusu örnekten sonra neşirde olmayan "Duḫanı zemm ile rindāna āteşin şaçmış/ Çubuk gerek hele şeyḫe büyük ḳabāḥatdir" beyti yazılıdır. Bk. Güzel, 2017, 420.

				G. 333, G. 374[66], G. 346, MT. 271, G. 129, MT. 125, G. 121, G. 155, G. 448, G. 108, G. 388, MT. 269, G. 295[67], R. 509.	nazmettiğini ifade etmektedir. Rubai 509 ve Gazel 509 Şehit Ali Paşa, kaymakamken şair, defterdar görevinde bulunduğu zaman paşanın ettiği eziyet sebebiyle bu şiirleri kaleme almıştır.
Fatin	Şâir-i yegâne,	Güftâr-ı âşıkâne ve eşâr-ı üstadâne, eser-i güzîn, manzûme-i rengîn, âsâr-ı dil-nişîn.	İsmi, doğum yeri, İran ve Macaristan seferleri, ölüm tarihi, eserleri.	G. 385.	-
Muallim Nâcî	Şairlerin tabiat kuvvetiyle en büyüğü.		Hattatlık eğitimi, İran ve Macaristan seferi, ölümü ve eserleri.	G. 366, G. 385, G. 337, G. 384, G. 384, G. 438, G. 457, G. 457, G. 504, G. 503, G. 102, G. 155, G. 333.	-
Ahmet Rıfat	-	Âşıkâne eşârı	Şiirlerinin üslubu, ölümü, mezarı, eserlerinden birkaç tanesinin ismi.	-	-

[66] Neşirde "Râz-ı derûnum" ifadesi tezkirede "Zâr-ı derûnum" şeklindedir. Bk. Oğraş, 2001, 176.
[67] Söz konusu örnekten sonra neşirde olmayan "Duḫanı zemm ile rindâna āteşin ṣaçmış/ Çubuk gerek hele şeyḫe büyük ḳabāḥatdir" beyti yazılıdır. Bk. Oğraş, 2001, 178.

Faik Reşad	Şairlerin tabiat kuvvetiyle en büyüğü.		Hattatlık eğitimi, İran ve Macaristan seferi, ölümü ve eserleri.	G. 366, G. 385, G. 438, G. 504, G. 503, G. 102, G. 155, G. 333, G. 457.	-
Mehmed Süreyya	Şâir-i yegâne.	-	Adı, İran ve Macaristan seferi, ölümü ve eserleri.	-	-
Şemseddin Sâmî	-	Eşâr-ı metin ve selîs, dil-nişîn.	Adı, İran ve Macaristan sefer, ölümü, eserleri.	G. 457.	-
Bursalı Mehmed Tâhir	İstanbullu meşhur şair, irfan ve kalem erbabı, İstanbullu şairlerin yaratılıştan getirdiği kuvvet bakımından en büyüğü.	Çeşitli ve makbul eser.	Adı, ölüm tarihi, İran ve Maceristan seferleri, hattatlığı, vefatı, eserleri.	G. 457, G. 102, R. 490.	457. gazelin dördüncü beyiti için Şeyh Sa'dî'nin bir sözünün tercümesi notu düşülmüştür.
Nâil Tuman	-	-	Adı, görevi, hattatlığı, ölümü, diğer biyografik kaynaklarda verilen bilgilerin tashihleri, divanların nüshaları, biyografisinin kaynakları.	G. 333, Müf. 1, G. 457.	-
Behçet Necatigil	-	Hayalin inceliği, dilinin güzellik ve yeniliği	Adı, görevi, hattatlığı, ölümü, şiir anlayışı, Mesnevi Tercümesi.	-	-

Tablo 3: Tezkirecilerin Nahîfî Hakkında Vermiş Olduğu Bilgiler

Şair tezkireleri bir bütün olarak değerlendirildiğinde Süleyman Nahîfî'nin yenilik getiren ve marifet ehli şairlerden olduğu, özellikle nazmen çevirdiği *Mesnevî-i Şerîf*'i Türk edebiyatı tarihi içerisinde önemli bir eser olarak görüldüğü, Kaside-i Bür'e'ye üç dilde yazmış olduğu tahmis ile Molla Abdurrahman Câmî'nin şiirlerine yazmış olduğu tahmislerin sanat ve edebiyat açısından önemli yer tuttuğunu söylemek mümkündür. Ayrıca şiirlerinin âşıkâne olduğu ve çoğunluğunun naatlardan oluştuğunu da biyografi yazarları ifade etmektedir.

Tezkireler ışığında onun poetikasını oluşturan temel noktalar şunlardır;

1. Yazmış olduğu şiirlerin büyük bir çoğunluğu naattır. Şair, naatlarını kaside, gazel, rubai ve matla nazım şekillerinde yazmıştır.
2. Şair; her ne kadar şiirlerinde Hz. Muhammet sevgisini terennüm etse de ehl-i beyte ve sahabelere de o derece muhabbet duymuş, şiirlerinde sıklıkla onlara da yer vermiştir.
3. Nahîfî, Hz. Muhammet'i yansıtırken onun kişiliğini ve şahsiyetini ön planda tutmuş, tasavvuftaki "Nur-ı Muhammedî" felsefesini şiirlerinde işlemiştir.
4. Özellikle naatlarında Hz. Peygamber'e duyduğu muhabbetin duygu yoğunluğunu derin bir şekilde dile getirmiştir.
5. Benzer rediflerle şiirler çokça kalem almıştır. Örneğin G. 423 ve G. 425; G. 427 ve G. 428 vezin, redif, kafiye ve muhteva bakımından benzerlik taşımaktadır.
6. Tam olarak mükerrer şiir sayılmasa da muhteva bakımdan benzer şiirler kaleme almıştır. Örneğin "aşere-i mübeşşere"yi anlattığı Kıt. 24 ile Kıt. 41 birbirine oldukça benzer şiirlerdir.
7. Şair, vaziyetini anlatan şiirler kaleme almıştır. Örneğin şairin G. 509 ve R. 509 şiirlerinde devlet görevinde iken çektiği cefâlarına maruz kaldığı paşaya duyduğu öfke sebebiyle, G. 146, G. 500, MT. 80'i Acem diyarındaki görevi neticesinde, G. 156'yı ise görev esnasında memleketine duyduğu özlem sebebiyle kaleme almıştır.
8. Biyografi yazarlarının da ifade ettiği üzere İran'a gittiği görev esnasında Farsçasını ve sanat bilgisini geliştirmiş ve bu gelişmeyi şiirlerine başarılı bir şekilde aktarmıştır. Özellikle Molla Abdurrahman Câmî'ye ve Hâfız-ı Şirâzî'ye yapmış olduğu tahmislerde bunu görmek mümkündür. Ayrıca *Mesnevî-i Şerîf*'i nazmen tercüme etmek her iki dilin imkânlarını iyi bilmekle mümkün olduğundan şairin Türkçeye ve Farsçaya hâkimiyetinin yüksek seviyede olduğu söylenebilir. Ayrıca İranlı sanat ehli kişilerin

onun şiirlerini övdüğünü kendi şiirlerinde de belirtmektedir. Örneğin G. 118'de bu durumu açıkça söylemektedir.

9. Şiirlerini daha çok yedi beyitte kaleme almıştır. 526 gazelin 291 tanesi yedi beyitten; 64 tanesi dokuz beyitten oluşmaktadır. Bunun haricinde Divan'da 18 ve 28 beyitten oluşan uzun denilebilecek birer gazel ve 3 beyitten oluşan na-tamam gazel de bulunmaktadır.
10. Şairin âşıkâne duygularla kaleme aldığı şiirlerde Bâkî ve Nedîm gibi şairlerin etkisi görülmektedir. Özellikle Sadabad için yazmış olduğu şiirlerde şairin bu duygu yönü açıkça hissedilir. Şairin hikemî tarzda söylediği pek çok şiir vardır. MT. 224, MT. 225, MT. 269, G. 265/9, G. 265/10, G. 443/4 hikemî tarzda yazdığı örnek beyitler olarak verilebilir. Şairin Divan'ındaki bu beyitlerden uygun vezinde olanlar bir arada toplansa manzum bir "nasihatname" oluşturulabilir demek mübalağa olmaz.
11. Şair, şiirlerini genellikle Fâilâtün/ Fâilâtün/ Fâilâtün/ Fâilün vezniyle kaleme almıştır. Nahîfî bu vezni 230 şiirde kullanmıştır. Söz konusu vezin dışında şairin en çok kullanmış olduğu vezin ise Mefâîlün/ Mefâîlün/ Mefâîlün/ Mefâîlün veznidir. Şair bu vezni ise 224 kez kullanmıştır.
12. Şiirlerinde zihaf aruz kusuruna yer vermemiştir.
13. Şairin gerek Divanı'nda yer alan gazel ve rubailerin sayısından gerekse tezkirecilerin şairin şiirlerinden örnek olarak sunduğu şiirlerden hareketle rubai ve gazel şairi olduğu söylenebilir. Nitekim şairin mevcut Divanı'nda rubailerin sayısı 563, gazellerin sayısı ise 526'dır. Tezkire yazarlarının şairin gazellerinden verdiği örnek sayısı 116, rubaiden verdiği örnek sayısı ise 15'tir. Tezkire müelliflerinin şairin gazellerinden örnekler vermesi onun şiir zevkini yansıtan nazım şeklinin gazel olduğu söylenebilir.
14. Şairin şiirlerinin mevcut neşirden ya da bu tezde eklenen şiirlerden ibaret olduğu düşünülmemelidir. Elde edilen yeni nüshalarda iki tanesi Türkçe, iki tanesi Farsça, üç tanesi Arapça olmak üzere yedi rubai; bir gazel ve bir terkibibend tespit edilmiştir. Bunun haricinde de daha önce ifade edildiği üzere cönk ve mecmualarda Nahîfî Süleyman'a ait ve Divan neşrinde yer almayan pek çok manzume vardır. Bunların bir sonucu olarak şairin henüz tespit edilemeyen şiirlerinin olduğu, yeni bulgularla beraber bu farklı şiirlerin ortaya çıkabileceği göz ardı edilmemelidir.
15. Şiirlerinin bir kısmı halk tarafından benimsenmiş ve bunun bir sonucu olarak farklı makam ve usullerde bestelenmiştir. Bestelenen şiirler, Divan'da daha çok âşıkâne duygularla yazılmış veya Hz. Muhammet'e duyulan muhabbeti anlatan şiirlerdir.
16. Edebiyat tarihçilerinin de ifade ettiği üzere şair, manzume yazmaktan ziyade beyit ve mısra güzelliğine önem vermiştir.

Şairlerin hayatlarına dair önemli bilgiler veren ve onların şiirleri üzerine değerlendirmelerin yer aldığı şair tezkirelerinde müelliflerin şairlerin şiirlerinden vermiş olduğu örnekler, şairlerin sanat anlayışlarını da göstermesi bakımından önem arz etmektedir. Müelliflerin vermiş olduğu örnek ve sayıları grafikte verilmiştir:

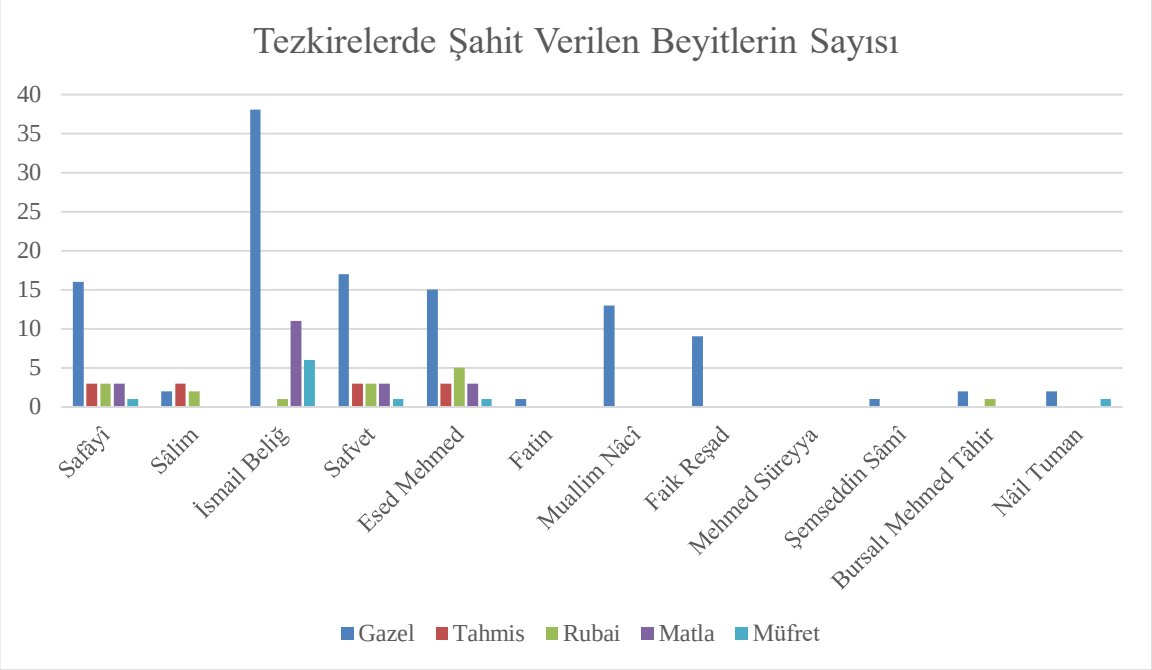

Grafik 2: Tezkirelerde Şahit Verilen Beyitlerin Sayısı

Yukarıda verilen grafiğe göre biyografi kaynaklarının "Nahîfî" maddesinde en çok şiir örneği veren müellif İsmail Beliğ'dir. Tezkirelerde çoğunlukla şairin çocukken yazmış olduğu neşirde 426. gazel ile görevi esnasında bazı rütbe cevirlerine maruz kalmasının ardından görevinden istifa eden şairin paşaya karşı yazmış olduğu neşirde 509. rubai ile 509. gazeli örnek olarak verilmiştir. Tezkire yazarları, Nahîfî'nin şiirlerini örnek olarak verirken Molla Abdurrahman Câmî'ye yapmış olduğu tahmis ile Kaside-i Bür'e-i Busrî'ye Arapça, Farsça ve Türkçe olarak üç dilde kaleme aldığı tahmisin bir bölümünü vermişlerdir. Ayrıca Safâyî'nin, Sâlim'in, Safvet'in, Esed Mehmed'in, Bursalı Mehmed Tâhir'in şairin bazı şiirler üzerine yazmış oldukları anekdotlar, Nahîfî Süleyman'ın şiirlerinin bağlam açısından daha iyi anlaşılabilmesine olanak sağlamaktadır. Nâil Tuman'ın kendinden önceki zamanda yazılmış bazı biyografik bilgileri tashih etmesi de oldukça önemlidir.

4. BESTELENMİŞ ŞİİRLERİ ÜZERİNE DEĞERLENDİRMELER

Şairin farklı makamlarda bestelenmiş şiirleri yer almaktadır. A. İrfan Aypay, yapmış olduğu doktora tezinde Nahîfî Süleyman'a ait bestelenmiş on iki şiirin bestekârını ve makamını belirtmiş bunlardan iki tanesinin de notalarını vermiştir (Aypay, 1992, 31-32). Yapılan inceleme sonucunda Esed Mehmed'in *Bağçe-i Sefâ-enduz* adlı tezkiresinde Molla Abdurrahman Câmî'ye yazılan tahmisin acemaşîrân makâmında bestelendiği belirtilmektedir (Oğraş, 2001, 171).

Bu bölümde şairin şiirlerinin kimin tarafından hangi makamda bestelendiğinden çok şiirlerinin bestelenmiş olmasının önemi, şaire kazanımları, birden fazla makamla bestelenmiş olmasının sebepleri ve sonuçları üzerinde durulacak ve şiirin güfte açısından değerlendirilmesi yapılacaktır.[68] Nahîfî'nin bestelenmiş şiirleriyle ilgili tablo şu şekilde verilebilir:

Sıra Numası	Bestelenen Şiir	Bestekâr	Makam	Usul	Vezin
1	Gazel 333	Hammamizade İsmail Dede Efendi	Sababuselik Nakış	Yürük Semâi	Mefûlü/ Fâilâtü/Mefâîlü/ Fâilün
2	Gazel 333	Sadi Hoşses	Rast Şarkı	Aksak	Mefûlü/ Fâilâtü/Mefâîlü/ Fâilün
3	Gazel 333	İsmail Hakkı B.	Kacığar	Yürük Semâi	Mefûlü/ Fâilâtü/Mefâîlü/ Fâilün
4	Gazel 333	Alâeddin Yavaşça	Hicaz	Yürük Semâi	Mefûlü/ Fâilâtü/Mefâîlü/ Fâilün
5	Gazel 444	Ebûbekir Çavuş (Eyyûbî)	Uşşak	Revan Şarkı	Mefâîlün/ Mefâîlün/ Mefâîlün/

[68] Şairin bestelenmiş şiirleri üzerine bakılırken bestelerin notaları incelenmiştir. Söz konusu notaların temini konusunda https://www.notaarsivleri.com/arama.html?kelime=Nahifi [Erişim Tarihi: 15.07.2024] adresinden yararlanılmıştır.

					Mefâîlün
6	Gazel 426	Dede-i Atik	Pencügâh	Tevşih	Mefâîlün/ Mefâîlün/ Mefâîlün/ Mefâîlün
7	Murabba 5	Hüseyin Sadeddin Arel	Revnaknümâ	Durak Evferi	Müfteilün/ Fâilün
8	Gazel 508	Rifat Bey	Kürdilihicazkâr	Düyek	Mefâilün/ Feilâtün/ Mefâilün/ Feilün
9	Gazel 117	Zekâi Dede Efendi	Ferahnâk	Yürük Semâi	Mefûlü/ Fâilâtü/ Mefâîlü/ Fâilün
10	Gazel 117	Necdet Dönmez	Rast Şarkı	Semâi	Mefûlü/ Fâilâtü/ Mefâîlü/ Fâilün

Tablo 4: Nahîfî'nin Bestelenmiş Şiirleri

Şairin çok fazla makamla bestelenen ve neşirde 333. gazel olarak yer alan şiiri hem ahenk hem anlam hem de bestelendiği makam ve usul açısından oldukça incelemeye değerdir. Gazelin bestelenen ilk beyiti şu şekildedir:

Göz gördi gönül sevdi seni ey yüzi mâhum
Kurbânun olam var mı benüm bunda günâhum (G. 333/1)

Şiirin vezni "Mefûlü/ Mefâîlü/ Mefâîlü/ Feûlün"dür. Söz konusu veznin başlangıcı ve sonu üç hece ortasındaki iki tefile ise dört heceden oluşmuştur. Son tefile baştaki tefilenin tersi şeklindedir. Bu da şiire dikkate değer ölçüde bir ahenk katmaktadır. Söz konusu şiir üzerine tespitlere göre dört beste yapılmıştır.

Bu bestelerden ilki Hammamizade İsmail Efendi tarafından yapılan sababuselik makamında nakış yürük semâi usulüyle yapılmış bir bestedir. Hamamizade İsmail Efendi, ikaî terennümle başlattığı besteyi ilk mısra ile devam ettirmiş daha sonra tekrardan ikai terennüm yaparak gazelin dördüncü beytine geçiş yapmış ve sazla bitirmiştir. Buradaki ikai terennümler güfteyle bütünleşmiş ve besteyi akıcı hâle getirmiştir.

Söz konusu gazele yapılmış bir başka beste ise Sadi Hoşses'e aittir. Rast makamında bestelediği bu şiir terennümsüz bir biçimde salt Nahîfî'nin güftesiyle oluşturulmuş ve şiirin son beş hecesi tekrar edilmiştir. Ayrıca gazelde olmayan şu dize birinci mısranın ikinci dizesiyle birlikte eklenmiştir:

Tetkik eyle âyinede endâm-ı cemâlin
Kurbanın olam var mı benim bunda günâhım

Söz konusu gazel, İsmail Hakkı tarafından karcığar makamında yürük semâi formunda bestelenmiştir. Başlangıçta birinci dizeyle başlayan eser, daha sonra saz geçişi yapılmış ardından gazelin ikinci beyti güfteye dâhil olmuştur. Yürük semâinin bir gereği olarak bestekâr, güfteyi besleyen ve şiirde olmayan "Gel gonca dehânım" ifadesini lafzî terennüm olarak kullanmıştır. Bestekâr birinci mısra ile başladığı eseri yürük semâinin bir gereği olarak sazla bitirmiştir.

Gazele son olarak da Dr. Alâeddin Yavaşça'nın 17.12.1952'de Sultanahmet'te hicaz makamında yürük semâi formunda yapmış olduğu beste yer almaktadır. Güftede şiirin birinci ve üçüncü dizesi yer almaktadır. 6/4'lük ritimle tertip edilen eser bir aranağme ile son bulur.

Şairin pek çok makam ve usulle bestelenen bir başka şiiri ise neşirde 426. gazelin ilk beytidir:

Bu gülşende hezâr-ı bî-nevâyam yâ Resûla'llâh
Velî âzürde-i hâr-ı cefâyam yâ Resûla'llâh (G. 426/1)

Güfte olarak musikî tarihinde yer alan bu şiirin vezni Mefâîlün/ Mefâîlün/ Mefâîlün/ Mefâîlün'dür. Söz konusu güfte, özellikle dinî müziklerde sıklıkla kullanılan makamlardan biri olan pencügâh makamında ve şiirin konusu itibariyle Hz. Muhammet olduğundan teşvih usulüyle Dede-i Atik tarafından bestelenmiştir.

Şairin bir başka bestelenen şiiri ise neşirde murabba bazı mecmualarda ise gazel nazım şeklinde kayıtlı olan ve Yunus Emre'nin tesirinin önemli ölçüde hissedildiği şiiridir. Şiirin bir kısmı şu şekildedir:

Bülbül-i nâlân olup
Çagıruram dost dost
Ol güle hayrân olup
Çagıruram dost dost (MR. 5/1)

Söz konusu şiir, Hüseyin Sadeddin Arel tarafından revnaknüma makamında durak evferi usulünde bestelenmiştir. Şiirin bu usulde bestelenmesinin temel sebebi güfte/şiirde geçen "dost" ibaresidir. Nitekim söz konusu usulde ölçüldüğü kabul edilen durak formundaki eserler, usule dâhil olmayan ve altında genellikle "dost" sözünün yer aldığı 4/4'lük nota ile başlar.[69]

Bir başka bestelenen şiiri ise şairin neşirde 508. gazeldir. Gazelin ilk beyti şu şekildedir:

Bu şeb recâ-yı dil ol dil-rübâya söylendi
O mâha hâle münâsib hikâye söylendi (G. 508/1)

Şiirin vezni Mefâilün/ Feilâtün/ Mefâilün/ Feilün şeklindedir. Vezne bakıldığında taktilerin tek düze dizilimi olmaması güfteyi hareketli kılmaktadır. Söz konusu şiir, Rifat Bey tarafından kürdilihicazkâr makamında düyek usulünde bestelenmiştir. Beste Bekir Sıtkı Sezgin tarafından seslendirilmiştir.

Şairin birden fazla makamla bestelenen bir başka şiiri ise neşirde 117. gazeldir. Gazelin ilk beyti şu şekildedir:

Sensüz cihânda ʿâşıka ʿişret revâ mıdur
Sensüz safâ-yı ehl-i mahabbet safâ mıdur (G. 117/1)

[69] Ayrıntılı bilgi için bk. İsmail Hakkı Özkan (1994). "Durak Evferi", DİA. C. 10, ss. 4-5.

Şiirin vezni klasik edebiyatta sıklıkla kullanılan vezinlerden biri olan Mefûlü/ Fâilâtü/ Mefâîlü/ Fâilün'dür. Şiirin veznindeki tefilelerin farklı olması şiire hareketli bir ahenk sağlamaktadır. Söz konusu beste Zekâi Dede Efendi tarafından ferahnâk makamında yürük semâi usulüyle bestelenmiştir. Girişte şiirin birinci beyiti kullanılmış daha sonra yürük semâinin bir gereği olarak ikai terennüm girmekte ardından gazelin ikinci beyiti söylenerek beste son bulmaktadır.

Söz konusu şiir, Necdet Dönmez tarafından rast şarkı makamında semâi formunda da bestelenmiştir. Bestekâr 3/4'lük vuruşla bestelediği bestesine aranağme ile giriş yapmış ardından şiirin ilk beytiyle söze girmiştir.

Reşat Ekrem Koçu'nun *İstanbul Ansiklopedisi'*nde yer alan bestekâr ve musikîşinas "Ebûbekir Çavuş (Eyyûbî)" maddesinde bestelerinden örnek verirken Nahîfî'den de bahseder (IAM090500).[70] Bestekâr, şairin neşirde 444. gazel olan birinci beyti Uşşak makamında Revan şarkı usulünde bestelediğini belirtmiştir. Mefâîlün/ Mefâîlün/ Mefâîlün/ Mefâîlün kalıbında yer alan bu gazelin bestelenen birinci beyti şu şekildedir:

Sakın tâb-ı nigehden rûyuna zülfün nikâb itme
Murâd üzre bakılmaz sana bîhûde hicâb itme (G. 444/ 1)

Şairin şiirlerinin farklı makamlarda ve formlarda olmasının sebebi toplumun beğenilerinin farklı olmasıdır. Bestekârlar, şiirleri farklı makamlarda ve usullerde besteleyerek toplumun tümünü kuşatıcı bir ürün ortaya çıkartmak istemektedir. Bu istek toplumun beğenilerini ortaya koymakla birlikte bestekârların kendi kabiliyetlerini ortaya çıkarmalarına da olanak sağlar.

Şairin bestelenen şiirleri incelendiğinde Nahîfî'nin daha çok âşıkâne duygularla kaleme aldığı şiirler olduğu görülmektedir. Ayrıca şiirlerin son derece yalın olması, şiirlerde terkiplerin bulunmaması ve deyim, kalıp ifade gibi toplumda sıklıkla kullanılan ifadelerin bulunması şiirlerinin bestelenmesini kolaylaştırmaktadır. Ayrıca bazı usullerde kullanılan lafzî ve ikai terennümler ise şiirin bağlamına uygun bir şekilde

[70] Bilgi için bk. https://istanbulansiklopedisi.org/handle/rek/9405 (Erişim Tarihi: 28.10.2024).

tercih edilmiştir. Vezin tercihi olarak bestekârlar şairin daha çok tekdüze olmayan ve tefileleri farklı olan vezinlerle yazmış olduğu şiirleri tercih etmişlerdir.

Nahîfî'nin şiirleri geçmiş zamanda olduğu gibi günümüze yakın zamanlarda da göz önündedir. Bu şarkıların yakın zamana kadar popüler bir kültür içerisinde de kullanılması bunun göstergesidir.[71] Müzikoloji bölümünde yapılacak olan disiplinlerarası çalışmalar ile Nahîfî'nin bestelenen şiirlerine yönelik başka yeni şeylerin söylenmesini de mümkün kılacaktır.

5. KALIP İFADELERE BAĞLAMSAL BAKIŞ

5.1.Atasözleri

Nahîfî Divanı'nda yedi atasözü yer almaktadır. Beyitlerin üç tanesinde atasözü olduğunu önceden bildirmek için "darb-ı meseldür" veya "meseldür" ifadeleri kullanılmıştır. Atasözlerin beş tanesi gazellerde; iki tanesi ise matlalarda geçmektedir. Bunların üç tanesinde (G. 258/4, G. 134/5, MT. 90) sabır gösteren kişilerin mutlaka iyi bir şeyle karşılaşacağı söylenirken bir başka atasözünde biriktirmenin erdemi (G. 134/7) üzerinde durulmuştur. Bir diğer şiirinde ise şair, ölüm haricinde her şeyin mutlaka çaresi vardır inancını aşılayan atasözünü (G. 84/5) kullanmıştır. Yer alan atasözleri, anlamları ve geçtiği beyitler şu şekildedir:

Âşıka dağ üstü bağ (olmak): "Âşık için dağın üstünde bağ vardır." anlamına gelen zorluğa tahammül eden kişinin mutlaka iyi bir şeye delalet edeceği anlamına gelmektedir.

Hep helâl olsun efendüm sana lâyıkdur cefâ
Sevdigüm darb-ı meseldür ʿ**âşıka tag üsti bâg** (G. 258/4)

Bu cihânda şart-ı ülfet terk-i külfetdür: Bu dünyada alışmanın, dostluğun şartı, zahmeti (sahte hâl ve hareketleri) bırakmaktır.

[71] Başrollerini Cüneyt Arkın, Fatma Girik ve Hulusi Kentmen'in olduğu Satın Alınan Koca adlı filmin 52.38. dakikasında Nahîfî Süleyman'ın neşirde 333. gazeli seslendirilmiştir. Şarkı için bk. https://youtu.be/QSG3ZzH_yu8?si=WMg33ajLTugbDy1K&t=3148

Gel ey pervâne şemʿ-i bezm ile tarh-ı tekellüf kıl
Meseldür bu cihânda **şart-ı ülfet terk-i külfetdür** (G. 156/13)

Deliden uslu haber: Deliden al uslu haberi. Deli, sır saklayamaz ve açığa vurur. "En doğru haber deliden alınır." anlamında kullanılan bir atasözüdür.
Kays dirmiş ki bu ʿışk âdemi divane ider
Belî bu darb-ı meseldür **deliden uslu haber** (MT. 107)

Devlet kaza yanındadır: Şans, kötü bir şeyin yanındadır.
Ekser ol âfet rakîb-i nâ-sezâ yanındadur
Bu mesel meşhûrdur **devlet kazâ yanındadur** (MT. 90)

Ecel derdine ilaç bulunmaz: Ecel derdine (ölüme) çare bulunmaz: Çaresiz gibi görünen her güç işin bir çıkar yolu bulunur. Çaresi bulunmayan tek şey ölümdür.

Ey Nahîfî kıl inâbet Hakka ʿisyân eyleme
İricek bir gün ecel derdi bulımaz hîç ʿilâc (G. 84/5)

Katre cem oldukça bir derya olur: Su damlası biriktikçe deniz olur. Damlaya damlaya göl olur. Küçük şeyler birike birike çoğalır anlamında bir söz.

Bir kelâm olsun hemân maʿnî-şinâs-ı hikmet ol
Ey Nahîfî **katre cemʿ oldukça bir deryâ olur** (G. 134/7)

Sabr ile koruk helva olur: Sabırla koruk helva olur, dut yaprağı atlas: Sabretmesini bilen kişi olmayacak gibi görünen işlerde bile başarı kazanır.

Telhî-i hicrâna sabr it vuslat istersen eger
Pendümi gûş eyle **sabr ile koruk helvâ olur** (G. 134/5)

Nahîfî Divanı'nda atasözlerinin kullanımının nazım şekillerine göre oranı şu şekildedir:

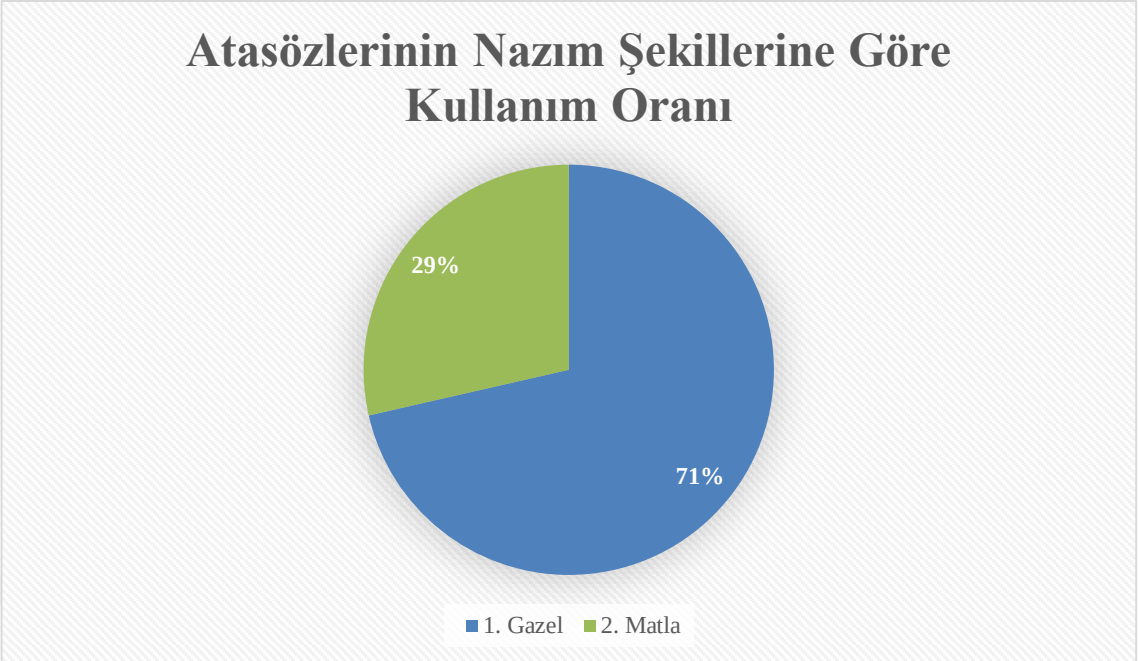

Grafik 3: Atasözlerinin Nazım Şekillerine Göre Kullanım Oranı

Verilen grafikte de görüldüğü gibi Nahîfî Divanı'nda atasözleri %71 oranında (5 atasözü) gazellerde kullanılmıştır. Geri kalan %29 oranındaki kullanım ise %29 oranında (2 atasözü) matlalarda kullanıldığı görülmektedir. Şair, klasik divan şairleri içerisinde az sayıda atasözü kullanmıştır. Bu bağlamda klasik şairlerin atasözü kullanımları incelendiğinde[72] Nahîfî Süleyman'ın onuncu sırada olduğu görülür:

Şair	**Atasözü Sayısı**
Necâtî Bey	125
Sâfî	61
Mesîhî	35
Lâmi'î Çelebi	34
Nev'î	15
Ahmed-i Dâî	12
Hoca Dehhânî	8
Kadı Burhaneddin	8
Ahmed Paşa	8
Süleyman Nahîfî	**7**

[72] Tablo Esra Kılıç'ın doktora tezinden alınmış Nahîfî Süleyman tarafımızdan eklenmiştir. Tez için bk. Kaynakça.

Üsküplü İshâk Çelebi	4
Bâkî	4

Tablo 5: Divan Şairlerinin Kullandıkları Atasözleri Sayısı

Sonuç olarak şairin atasözlerine bakıldığında iyi ve sabırlı olmanın erdemi üzerinde nasihatlerinin olduğunu görmek mümkündür. Bu da şairin Nâbî etkisinde gelişim gösteren hikemî üsluba sahip olduğunun göstergesidir.

5.2.Deyimler

Deyimler bir dilin söz varlığı içerisinde önemli bir yere sahiptir. Bir dildeki deyimlerin çokluğu o dilin işlenmişliğini göstermektedir. Deyimler de tıpkı dillerin diğer söz varlıkları gibi zamanla değişime uğrayabilir.[73] Bu kapsamda Nahifî Süleyman'ın Divanı'nda deyimler tespit edilmiş ve bunlar bağlama uygun bir şekilde anlamlandırılmıştır. Söz konusu deyimlerde yer alan kelimeler kelimelerin gerçek anlamını da kastebileceğinden sadece deyim olanlar tespit edilmiştir.[74] Bu tespitlere göre Nahîfî Divan'ında 311 farklı deyim 629 kez kullanılmıştır. Kullanılan deyimler ve kullanım sıklıkları tabloda verilmiştir:

Sıra	Deyim	Kullanım Sıklığı	TDK	Tarama/ Derleme	Eyüboğlu	Tanyeri	Aksoy	En Az Bir Kaynakta Yer Alanlar	Kaynaklarda Olmayanlar
1	(âlemi) kırmak geçirmek	1	x		x			x	
2	(taze) can bulmak	1	x		x			x	
3	âfâkı tutmak	6			x			x	
4	ağzı açılmamak	1			x	x	x	x	
5	ağzı mühür olmak	2							x
6	ağzından söz almak	1			x		x	x	

[73] Deyimlerin zaman içerisinde anlam değişmesine uğradıkları ile ilgili bilgi için bk. (Ufuk ve Kirik 2019).

[74] Örneğin Gülay Durmaz tarafından hazırlanan "Lâmiî Çelebi Divanı'nda 'Baş' İle İlgili Deyimler" adlı makalede Lâmiî Çelebi Divanı'nda "Baş" ile ilgili deyimlerin kullanımı ele alınmaktadır. Bu makalede Durmaz, makalenin birinci bölümünde Divan'da geçen "Baş" kelimesinin *Güncel Türkçe Sözlük*'teki gerçek anlamda kullanılanlarına örnekler vermiş; ikinci bölümünde ise bağlama göre deyim olarak kullanılanları ele almıştır. Ayrıntılı bilgi için bk. Durmaz, 2018.

7	**ağzından söz çıkmamak**	1	**x**						
8	**ağzını açmak**	1			**x**		**x**	**x**	
9	**âhir nefes olmak**	4			**x**			**x**	
10	**akıl ermemek**	1	**x**				**x**	**x**	
11	**akıldan çıkmak/ gitmek**	6	**x**	**x**	**x**		**x**	**x**	
12	**akla gelmek**	24	**x**			**x**	**x**	**x**	
13	**akla getirmek**	4			**x**			**x**	
14	**akla uymak**	1	**x**		**x**	**x**		**x**	
15	**aklı almak**	1	**x**		**x**	**x**	**x**	**x**	
16	**aklı gitmek**	1	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	
17	**aklına düşmek**	1	**x**		**x**		**x**	**x**	
18	**âlâm u gam çekmek**	9	**x**		**x**		**x**	**x**	
19	**âlemden gitmek/göçmek/uçmak**	1			**x**			**x**	
20	**âlemi tutmak**	3	**x**		**x**			**x**	
21	**Allah'a kalmak**	2	**x**			**x**		**x**	
22	**analar neler doğurur**	1	**x**					**x**	
23	**âşiyân tutmak**	1	**x**					**x**	
24	**aşk esiri olmak**	2	**x**					**x**	
25	**ateşe düşmek**	1			**x**			**x**	
26	**âteşe yanmak**	2			**x**		**x**	**x**	
27	**ayaga salmak**	9	**x**	**x**	**x**			**x**	
28	**ayağına çekmek**	1			**x**			**x**	
29	**ayağına dolaşmak**	1	**x**		**x**		**x**	**x**	
30	**ayağına düşmek**	5	**x**		**x**			**x**	
31	**ayak toprağına düşmek**	1	**x**	**x**			**x**	**x**	
32	**âzürde-dil etmek**	1	**x**		**x**		**x**	**x**	
33	**bağrı delmek**	1	**x**		**x**	**x**	**x**	**x**	
34	**bağru kan olmak**	7			**x**			**x**	
35	**baş eğmek**	1	**x**		**x**	**x**	**x**	**x**	

36	**baş göstermek**	1	**x**		**x**	**x**	**x**	**x**	
37	**baş koymak**	1	**x**		**x**	**x**		**x**	
38	**baş üzre olmak**	2	**x**		**x**	**x**		**x**	
39	**başa ateş yanmak**	1	**x**					**x**	
40	**başa çıkmak**	2	**x**	**x**	**x**		**x**	**x**	
41	**başa dürlü hâl gelmek**	1			**x**	**x**	**x**	**x**	
42	**başına bela olmak**	2	**x**		**x**			**x**	
43	**başına dar olmak**	1	**x**		**x**		**x**	**x**	
44	**başına devlet kuşu konmak**	1	**x**				**x**	**x**	
45	**başına getirmek**	1	**x**					**x**	
46	**başına toprak atmak**	1			**x**			**x**	
47	**başından (bela) eksik olmamak**	1			**x**			**x**	
48	**başını vermek**	8	**x**		**x**		**x**	**x**	
49	**başlarını kaldırmak**	3	**x**		**x**	**x**		**x**	
50	**baştan çıkarmak**	4	**x**		**x**		**x**	**x**	
51	**bedenini toprak etmek**	2	**x**					**x**	
52	**bende çekmek**	1							**x**
53	**bende olmak**	1	**x**					**x**	
54	**beyaza çıkmak (aklanmak)**	2	**x**		**x**	**x**		**x**	
55	**bîgâne olmak**	1	**x**					**x**	
56	**bin can ile (iş yapmak)**	3	**x**					**x**	
57	**bir içim su olmak**	1	**x**					**x**	
58	**bir tutmak/görmek**	3			**x**			**x**	
59	**boynun burmak**	2	**x**		**x**	**x**	**x**	**x**	
60	**boynun uzatmak**	1	**x**					**x**	
61	**boynuna kemend atmak/ boynuna geçirmek**	1	**x**					**x**	
62	**bülbül eylemek/ kesilmek**	1	**x**					**x**	
63	**bülbül olmak**	3	**x**					**x**	
64	**can atmak**	1	**x**		**x**	**x**	**x**	**x**	

65	**can çıkmak/ çekişmek**	3	**x**					**x**	
66	**can feda etmek**	2	**x**		**x**	**x**	**x**	**x**	
67	**can kulağı tutmak**	1			**x**	**x**		**x**	
68	**can ve baştan geçmek**	2						**x**	
69	**can vermek**	14	**x**		**x**	**x**	**x**	**x**	
70	**cana geçmemek**	3			**x**			**x**	
71	**cana hararet gelmek**	1	**x**					**x**	
72	**cana minnet olmak**	3	**x**		**x**	**x**	**x**	**x**	
73	**candan geçmek**	1	**x**					**x**	
74	**candan sevmek**	1	**x**		**x**			**x**	
75	**canı çıkmak**	5	**x**			**x**		**x**	
76	**canı feda olmak**	10	**x**					**x**	
77	**canı gibi sinede saklamak**	1			**x**			**x**	
78	**canı kurban etmek**	8	**x**		**x**			**x**	
79	**canı yerine gelmek**	1	**x**			**x**		**x**	
80	**canı/ruhunu teslim etmek**	3	**x**					**x**	
81	**canına minnet bilmek**	1	**x**					**x**	
82	**canını yakmak**	1	**x**		**x**			**x**	
83	**cefa çekmek/görmek**	4	**x**		**x**			**x**	
84	**cezasını bulmak**	1	**x**					**x**	
85	**ciğeri kebap olmak**	1			**x**			**x**	
86	**ciğeri yanmak**	3	**x**		**x**			**x**	
87	**cihan yüzünü tutmak**	1			**x**			**x**	
88	**coşkuya/şevke gelmek**	2	**x**					**x**	
89	**çok görmek**	3	**x**		**x**	**x**	**x**	**x**	
90	**dağ üzre dağ olmak**	1			**x**	**x**		**x**	
91	**dağlara düşmek**	1	**x**		**x**	**x**	**x**	**x**	
92	**eteğini almamak**	2							**x**
93	**derde düşmek**	2			**x**			**x**	

94	**dergâhına (yüz) sürmek**	1	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	
95	**ders almak**	1	**x**		**x**			**x**	
96	**dert ve bela çekmek**	1	**x**		**x**			**x**	
97	**deva bulmak**	1	**x**					**x**	
98	**deva vermek**	1	**x**					**x**	
99	**dile gelmek**	1	**x**		**x**	**x**	**x**	**x**	
100	**dillerde söylenmek**	1	**x**		**x**		**x**	**x**	
101	**din ve imandan çıkmak**	1	**x**		**x**		**x**	**x**	
102	**dini ve imanı olmamak**	1	**x**		**x**			**x**	
103	**divane eylemek**	3	**x**			**x**		**x**	
104	**dünya gözüne gelmemek**	2	**x**					**x**	
105	**dünyada kalmamak**	1		**x**				**x**	
106	**dünyaya bakmamak/dünyayı görmemek**	1	**x**					**x**	
107	**dünyaya bir daha gelmek**	1	**x**					**x**	
108	**dünyaya dolmak**	1							**x**
109	**dünyaya gelmek**	1					**x**	**x**	
110	**dünyayı dar etmek**	4	**x**	**x**	**x**	**x**		**x**	
111	**dünyayı kırmamak**	1							**x**
112	**dünyayı terk etmek**	1	**x**					**x**	
113	**dünyayı tutmak**	5		**x**				**x**	
114	**düşkünü olmak**	2	**x**					**x**	
115	**el açmak**	4	**x**		**x**		**x**	**x**	
116	**el açtırmak**	1	**x**		**x**			**x**	
117	**el almak**	3	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	
118	**el altına almak /zîr-i dest olmak**	1			**x**			**x**	
119	**el ayak öpmek**	2			**x**			**x**	
120	**el bağlamak**	1	**x**				**x**	**x**	
121	**el çekmek**	6	**x**		**x**	**x**	**x**	**x**	
122	**el el üzerine olmak**	1	**x**					**x**	

123	**el kaldırmak**	1	**x**					**x**	
124	**el koymak**	1	**x**					**x**	
125	**el üstünde tutmak**	2	**x**		**x**			**x**	
126	**el vermek**	3	**x**		**x**	**x**		**x**	
127	**elden bırakmak**	1	**x**		**x**			**x**	
128	**elden gelmek**	1	**x**		**x**			**x**	
129	**elden gitmek**	1	**x**		**x**		**x**	**x**	
130	**ele almak**	3	**x**		**x**			**x**	
131	**ele girmek**	3	**x**	**x**	**x**			**x**	
132	**eli ermek**	1	**x**	**x**		**x**	**x**	**x**	
133	**eli ulaşamaz olmak**	1	**x**			**x**	**x**	**x**	
134	**elinden çıkmak**	1	**x**					**x**	
135	**elinden geldiğini etmek**	1	**x**					**x**	
136	**eline almak**	3	**x**				**x**	**x**	
137	**eline sunmak**	1				**x**		**x**	
138	**elini çekmek**	2	**x**		**x**		**x**	**x**	
139	**elini sunmak**	1			**x**	**x**	**x**	**x**	
140	**elini uzatmak**	1	**x**			**x**	**x**	**x**	
141	**eser kalmamak**	3	**x**					**x**	
142	**esir olmak/düşmek**	3	**x**					**x**	
143	**eteğini öpmek /dâmânını takbîl eylemek**	1	**x**		**x**		**x**	**x**	
144	**eteğini tutmak**	1	**x**					**x**	
145	**feleklere/ göklere çıkmak**	2	**x**		**x**		**x**	**x**	
146	**feryada gelmek**	1	**x**		**x**			**x**	
147	**fikre/düşünceye varmak**	1	**x**				**x**	**x**	
148	**gam yemek**	6	**x**		**x**	**x**	**x**	**x**	
149	**gına gelmek**	1	**x**		**x**	**x**	**x**	**x**	
150	**göbeği düşmek**	1	**x**					**x**	
151	**göğsünü döğmek**	1			**x**			**x**	

152	**göğsünü germek**	1	**x**		**x**	**x**	**x**	**x**	
153	**gölge salmak/düşürmek**	2	**x**					**x**	
154	**gönlü bağlı olmak**	1		**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	
155	**gönlü düşmek**	4	**x**					**x**	
156	**gönlü hoş tutmak**	2	**x**		**x**	**x**	**x**	**x**	
157	**gönlünden geçmek**	1	**x**			**x**		**x**	
158	**gönlünü almak**	3	**x**		**x**	**x**	**x**	**x**	
159	**gönlünü kırmak**	1	**x**		**x**	**x**	**x**	**x**	
160	**gönlünü yakmak**	1	**x**		**x**	**x**	**x**	**x**	
161	**gönül vermek**	1	**x**		**x**		**x**	**x**	
162	**gönülden gitmek**	1			**x**			**x**	
163	**göz açdırmamak**	5	**x**		**x**	**x**	**x**	**x**	
164	**göz dikmek**	2	**x**		**x**	**x**	**x**	**x**	
165	**göz göre**	2	**x**					**x**	
166	**göz kapatmak**	1			**x**			**x**	
167	**göz yumup açınca eylemek**	1	**x**					**x**	
168	**gözden düşmek**	1	**x**		**x**			**x**	
169	**gözden sakınmak**	1	**x**				**x**	**x**	
170	**göze almak**	1	**x**					**x**	
171	**gözleri kan ağlamak**	1	**x**		**x**	**x**	**x**	**x**	
172	**gözü aydınlık olmak**	3			**x**			**x**	
173	**gözü dökmek**	1					**x**	**x**	
174	**gözü kalmak**	1	**x**					**x**	
175	**gözü kimseye bakmamak**	1	**x**					**x**	
176	**gözü yollarda kalmak**	1	**x**		**x**	**x**	**x**	**x**	
177	**gözünden gitmek**	3	**x**	**x**	**x**			**x**	
178	**gözünden saklamak**	3	**x**		**x**		**x**	**x**	
179	**gözünden uçmak**	1			**x**	**x**		**x**	
180	**gözüne gelmek**	1	**x**					**x**	

181	**gözüne görünmemek**	1	**x**		**x**		**x**	**x**	
182	**gözüne uyku girmemek**	1	**x**		**x**	**x**	**x**	**x**	
183	**gözünü açmak**	1	**x**		**x**			**x**	
184	**gözünün nuru olmak**	1	**x**					**x**	
185	**güftara gelmek/ başlamak**	3	**x**					**x**	
186	**haddini bilmek**	1	**x**		**x**	**x**	**x**	**x**	
187	**hak ile yeksan olmak**	2	**x**		**x**	**x**	**x**	**x**	
188	**havasından geçilmemek**	1	**x**					**x**	
189	**hayran etmek**	1	**x**					**x**	
190	**hayran olmak**	6	**x**		**x**			**x**	
191	**hayrette kalmak**	1	**x**					**x**	
192	**helak olmak**	2	**x**					**x**	
193	**hesaba gelmemek**	1	**x**		**x**		**x**	**x**	
194	**hor bakmak**	1	**x**		**x**		**x**	**x**	
195	**hoş geçmek/ hoş görmek**	1	**x**		**x**	**x**	**x**	**x**	
196	**hu çekmek**	1			**x**			**x**	
197	**huda bilmek**	1	**x**		**x**	**x**	**x**	**x**	
198	**insafa gelmek**	6			**x**			**x**	
199	**kadrini bilmek**	10	**x**		**x**			**x**	
200	**kalem çekmek**	1	**x**		**x**			**x**	
201	**kalem katmak**	1							**x**
202	**kalem kırılmak**	1	**x**					**x**	
203	**kâm almak**	1	**x**		**x**			**x**	
204	**kan ağlamak**	3	**x**		**x**	**x**	**x**	**x**	
205	**kan dökmek**	2	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	
206	**kan etmek**	1		**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	
207	**kan içmek**	1			**x**			**x**	
208	**kana boyanmak**	2			**x**			**x**	
209	**kana girmek**	1	**x**			**x**	**x**	**x**	

210	**kanı helal olmak**	2			**x**		**x**	**x**	
211	**kanı kurumak**	1	**x**		**x**		**x**	**x**	
212	**kanına girmek**	1	**x**		**x**	**x**	**x**	**x**	
213	**kapıya gelmek**	3			**x**			**x**	
214	**kara bahtlı/baht-ı siyâh olmak**	1						**x**	
215	**kayda düşürmek/ geçirmek**	1	**x**					**x**	
216	**kebab olmak/ eylemek**	2	**x**		**x**			**x**	
217	**keder çekmek**	1	**x**		**x**			**x**	
218	**kendini ortaya atmak**	1	**x**		**x**			**x**	
219	**kendini satmak**	1	**x**		**x**	**x**		**x**	
220	**kendini yitirmek/ kaybetmek**	1	**x**		**x**	**x**	**x**	**x**	
221	**kıyamet başına kopmak**	2	**x**		**x**	**x**	**x**	**x**	
222	**koynuna girmek**	1	**x**					**x**	
223	**köşesine/kuyuna çekilmek**	1	**x**		**x**		**x**	**x**	
224	**kul etmek**	3	**x**		**x**			**x**	
225	**kulağına gelmek/girmek**	2	**x**					**x**	
226	**kulağına kurşun (olmak)**	1	**x**		**x**			**x**	
227	**kulağını doldurmak**	1	**x**		**x**		**x**	**x**	
228	**kulak tutmak**	1	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	
229	**kurban etmek**	1			**x**			**x**	
230	**kurban olmak**	23	**x**		**x**		**x**	**x**	
231	**kurban vermek**	1	**x**		**x**			**x**	
232	**kurşun akıtmak**	1	**x**		**x**			**x**	
233	**kuş kondurmamak**	1	**x**		**x**	**x**	**x**	**x**	
234	**kül olmak**	1	**x**		**x**	**x**	**x**	**x**	
235	**kül öksüzü olmak**	1		**x**	**x**	**x**		**x**	
236	**laf vurmak**	1			**x**	**x**		**x**	
237	**lal etmek**	1	**x**		**x**			**x**	
238	**layık görmek**	1	**x**					**x**	

239	**lutuf/kısmet kesmek**	1	**x**					**x**	
240	**matem düşmek**	1							**x**
241	**mazur görmek**	1	**x**					**x**	
242	**mecali kalmamak**	1	**x**	**x**				**x**	
243	**mecnun etmek**	2	**x**		**x**			**x**	
244	**mecnun olmak**	2	**x**		**x**	**x**	**x**	**x**	
245	**merhem olmak**	1	**x**		**x**		**x**	**x**	
246	**mest etmek**	1			**x**			**x**	
247	**mevlaya yüz tutmak**	1		**x**	**x**	**x**		**x**	
248	**minnet çekmek**	2			**x**			**x**	
249	**mislini görmemek**	1	**x**		**x**			**x**	
250	**müjde gelmek**	1	**x**					**x**	
251	**müjgan düşürmek**	1							**x**
252	**nam almak**	1	**x**		**x**			**x**	
253	**nam u nişan çıkmamak**	1	**x**					**x**	
254	**nam vermek**	1	**x**		**x**			**x**	
255	**namını takmak/ lakap takmak**	1	**x**					**x**	
256	**ocağa düşmek**	1	**x**		**x**	**x**	**x**	**x**	
257	**oğlan oyuncağı olmak**	1	**x**					**x**	
258	**ömür geçirmek**	3	**x**		**x**			**x**	
259	**ömür sermayesini vermek**	1			**x**			**x**	
260	**önünde diz çökmek**	1	**x**		**x**		**x**	**x**	
261	**perde çekmek**	1	**x**					**x**	
262	**pervane olmak**	4	**x**		**x**			**x**	
263	**peyam/ haber almak**	1	**x**			**x**	**x**	**x**	
264	**rahat uyku görmemek**	1	**x**					**x**	
265	**reva görmek**	1	**x**					**x**	
266	**safa/ sefa bulmak**	1	**x**				**x**	**x**	
267	**sahip çıkmak**	1	**x**		**x**		**x**	**x**	

268	**selama durmak**	1				**x**	**x**	**x**	
269	**sevaba girmek**	1	**x**		**x**			**x**	
270	**sevda düşmek**	2	**x**		**x**	**x**	**x**	**x**	
271	**sır açmak**	1	**x**					**x**	
272	**sineye çekmek**	1	**x**		**x**	**x**	**x**	**x**	
273	**söz almak**	1	**x**	**x**				**x**	
274	**söz tutmak**	2	**x**				**x**	**x**	
275	**suret/ yüz bulmak**	1	**x**		**x**	**x**	**x**	**x**	
276	**şeref vermek**	2	**x**					**x**	
277	**şerha/ elif çekmek**	1				**x**		**x**	
278	**şevke gelmek**	1	**x**					**x**	
279	**şevke getirmek**	1	**x**					**x**	
280	**takat getirmemek**	2	**x**		**x**			**x**	
281	**tenha düşmek**	1	**x**					**x**	
282	**teselli bulmak**	1	**x**					**x**	
283	**toprak başına (olmak)**	1		**x**	**x**	**x**		**x**	
284	**toprak olmak**	7	**x**					**x**	
285	**ulufe çıkmak**	1	**x**					**x**	
286	**ümit/umut kesmek**	3	**x**		**x**			**x**	
287	**vebale girmek**	1			**x**			**x**	
288	**vücuda gelmek**	6			**x**			**x**	
289	**yağmaya vermek**	1						**x**	
290	**yaka yırtmak**	1			**x**			**x**	
291	**yara açmak**	2	**x**		**x**			**x**	
292	**yere geçmek**	2	**x**		**x**			**x**	
293	**yerinde yeller esmek**	3	**x**		**x**	**x**	**x**	**x**	
294	**yol açmak**	1	**x**		**x**	**x**	**x**	**x**	
295	**yol bulmak**	1	**x**		**x**		**x**	**x**	
296	**yol vermek**	1	**x**		**x**	**x**		**x**	

297	yoldan çıkarmak	1	x		x		x	x	
298	yolu uğramak	1			x			x	
299	yolunda toprak olmak	1						x	
300	yüreğini oynatmak	1	x	x	x	x	x	x	
301	yüz çevirmek	1	x		x	x	x	x	
302	yüz kızartmak	1	x	x	x			x	
303	yüz parça olmak	1	x					x	
304	yüz sürmek	18	x		x			x	
305	yüz tutmak	2	x	x	x	x		x	
306	yüz vermek	2			x	x		x	
307	yüzü ak olmak	1			x		x	x	
308	yüzü olmamak	5	x		x	x	x	x	
309	yüzü sararmak	1	x		x			x	
310	yüzüne vurmak	1	x		x	x	x	x	
311	zindan olmak	1	x				x	x	

Tablo 6: Nahîfî Divanı'nda Kullanılan Deyimler

Nahîfî Divanı'nda kullanılan deyimlerin nazım şekillerindeki kullanım oranları şu şöyledir:

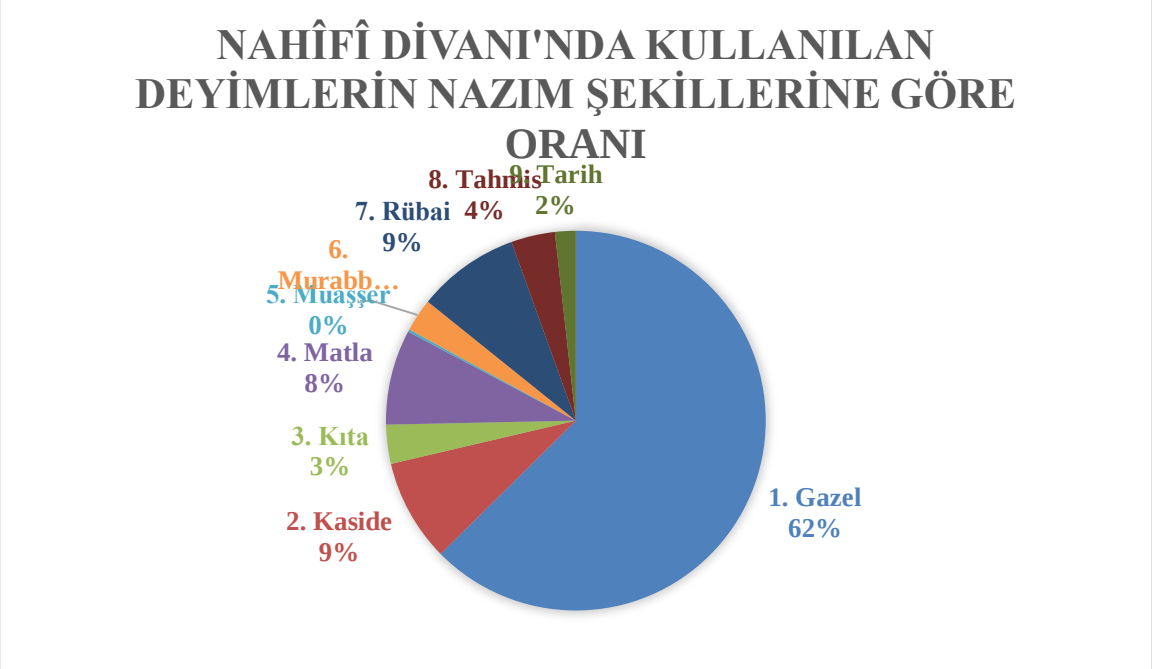

Grafik 4: Nahîfî Divanı'nda Kullanılan Deyimlerin Nazım Şekillerine Göre Oranı

Deyimlerin %62'si gazellerde kullanılmıştır. Bunda şairin lirik bir anlatım yoluyla çok sayıda gazel yazması sebep olarak gösterilebilir. Şairin neşirde rubai sayısı gazel sayısından fazla olmasına karşın mısra sayısının gazel nazım şeklinde fazla olmasından deyimler rubaide değil gazelde daha çok kullanılmıştır. Şairin en çok kullandığı deyim yirmi dört kullanımla "akla gelmek", yirmi üç kullanımla "kurban olmak" ve on sekiz kullanımla "yüz sürmek"tir.

Klasik şairler içerisinde deyimleri kullanma bakımından sıralama[75] yapıldığında Süleyman Nahîfî'nin incelenen Divanlar içerisinde dokuzuncu sırada yer aldığını söylemek mümkündür. Şair, Divan'da daha çok günlük hayatta çok sık kullanılan deyimleri tercih ettiği görülmektedir. Ayrıca Divanı'nın hacmi göz önüne alındığında deyim kullanımının yüksek olduğu da göz önünde tutulmalıdır.

Sıra Numarası	**Şair**	**Divanda Geçen Toplam Deyim Sayısı**	**Toplam Beyit Sayısı**	**Kullanım Oranı**
1	Necâtî Bey	2940	5831	%50,42
2	Sâfî	699	1504	%46,47
3	Nev'î	2000	5261	%38,01
4	Mihrî Hâtûn	508	1564	%32,64
5	Cenâbî	525	1991	%26,36
6	Sebzî	1182	5719	%20,66
7	Azîzî	500	2734	%18,28
8	Hoca Dehhânî	81	592	%13,6
9	**Süleyman Nahîfî**	**629**	**7211**	**%11,46**
10	Cem Sultân	303	2877	%10,53
11	Lâmi'î Çelebi	772	7370	%10,47
12	Üsküplü İshak Çelebi	261	3023	%8,63
13	Mesîhî	237	2782	%8,5

[75] Tablo hazırlanırken Esra Kılıç ve Bayram Karakaplan'ın doktora tezlerinden istifa edilmiş, Nahîfî Süleyman ismi tarafımızdan eklenmiştir. Tezler için bk. Kaynakça.

14	Şeyhî	180	2427	%7,41
15	Ahmedî	557	9110	%6,11
16	Ahmed Paşa	212	4066	%5

Tablo 7: Divan Şairlerin İçerisinde Deyimlerin Kullanım Sıklığı Oranı

Daha önce de sözüne edildiği gibi şair, toplum tarafından sıklıkla kullanılan deyimleri tercih etmiştir. Buna karşın deyim sözlüklerinde geçmeyen ve incelemelere göre sadece Nahîfî Divanı'nda yer alan sekiz deyim bulunmaktadır. Söz konusu deyimler, anlamları ve Divan'daki tanıkları şu şekildedir:

Sıra	Deyim	Anlamı	Beyit
1	Ağzına mühür vurmak	Konuşmamak, sessiz kalmak.	Kâlâ-yı sühan ʿarz-ı revâc eylemeden âh Âlâm-ı felek **mühr-i sükût urdı dehân**a (K. 12/31)
2	Bende çekmek	Esir etmek, bağlamak.	**Bende çek**di beni bin sihr ile zülf-i hoş-bû Tutdı çeşm-i siyehün üstüne tîg-i ebrû (MR. 1/V)
3	Eteğini almak	Bedenini almak, ölmek, mal varlığını kaybetmek	Dâmen-âlûdelüge eyle hezârân tevbe **Alma**dan pençe-i pür-zûr-ı ecel **dâmân**un (K. 3/3)
4	Dünyaya dolmak	Her tarafa yayılmak, kaplamak.	Minnet Hudâya geldi dem-i dil-güşâ-yı ʿıyd **Doldı cihân**a zemzeme-i merhabâ-yı ʿıyd (G. 92/1)
5	Dünyayı kırmak	Dünyadaki her şeyi yok etme, hasar verme.	**Cihânı kır**maz idün hançer-i nigâhun ile Cevâz virmese hükm-i kitâb-ı istignâ (G. 11/3)
6	Kalem	Güzellik katmak	**Kalem katmak** dilersen nakş-ı hüsn ü

	katmak		hatt-ı hûbâna Ne sûretle gelürsin ʿarsa-gâh-ı haşre ey Bihzâd (G. 91/2)
7	Matem düşmek	Üzüntü olmak	Bu gıbta ile **düş**di müşg-i Hutene **mâtem** (TH. 5/V)
8	Müjgan düşürmek	Çok ağlamak	Eşk-rîz-i ıztırâb olsam n'ola leyl ü nehâr Çeşmüme müjgân düşürdi ʿaks-i hatt-ı müşkbâr (MT. 95)

Tablo 8: Deyim Sözlüklerinde Olmayan Deyimler

Sonuç olarak şair, deyimleri çok sayıda kullanmıştır. Kullanılan bu deyimlere bakıldığında Divan'ın bir dil malzemesi olarak da incelenebileceği sonucuna varılmaktadır. Ayrıca deyim sözlüklerinde yer almayan sekiz deyimin varlığı Tarama Sözlüğüne eklenmesi gereken deyimlerin olduğuna da işaret etmektedir. Her ne kadar sekiz deyim az gibi görünse de bir şair özelinde sekiz yeni deyimin varlığı Türk dilinin gelişimine olumlu katkı sağlamaktadır.

5.3.İkilemeler

Nahîfî Süleyman, şiirlerinde ikilemeleri sıklıkla kullanmış şairlerden biridir. Şair, ikilemeleri sadece şiirlerine ahenk katmak amacıyla değil aynı zamanda kelimelerin görünen anlamlarının dışında duygusal bir anlam katmak amacıyla da kullanmıştır. Şairin ikilemeleri bu amaçla kullandığı dizeler oldukça başarılıdır. Örnek olarak verilen şiirde şair, Farsça köle anlamına gelen "bende" kelimesini iki kez kullanmıştır. Şair, ilk kullanımda "köle" anlamında kullanırken ikincisinde ise birincinin anlamını güçlendirmenin yanı sıra kesinlik anlamı katarak muhatabını ikna etme duygusuyla kullanmıştır:

Şehr-yârâ kerem it ümmet-i bî-çârelere
Bendedür **bende** sana cümle ʿabîd ü ahrâr (K. 8/60)

[Ey şehrin sahibi. Çaresiz ümmetine kerem et. Hürler ve köleler sana köledir, köle.]

Benzer bir kullanımda şair "yeter", "kâfi" anlamına gelen "bes" ifadesini birinde görünen anlamıyla diğerinde ise "bıkkınlık", "tahammül edememe" anlamında kullanarak sahip olduğu duyguyu dile getirmektedir:

Nâlânun olursam n'ola mânend-i ceres
İtdün beni âzürde-i peykân-ı heves
Hâl-i dil-i mecrûhuma rahm eyle ne var
Kasdun bana cevr itmek ise **bes**dür **bes** (R. 229)
[Kilise çanı gibi inleyenin olsam bunda şaşılacak ne var? Beni arzu okunun incinmişi ettin. Yaralı gönlümün vaziyetine rahmet etsen ne olur? Kastın bana cevretmekse kâfidir, kâfi.]

Bir başka tanıkta ise şair, Hz. Muhammet'ten himmet ve yardım bekleyişini kullandığı ikilemeyle dile getirmiştir:

Bulmada günden güne cürm ü meʿâsî izdiyâd
Âh ü feryâd ey şeh-i mülk-i şefâʿat **dâd dâd**
[Âsilik ve günah günden güne artmaktayken âh u feryât ey şefaat mülkünün şahı, medet, medet.]

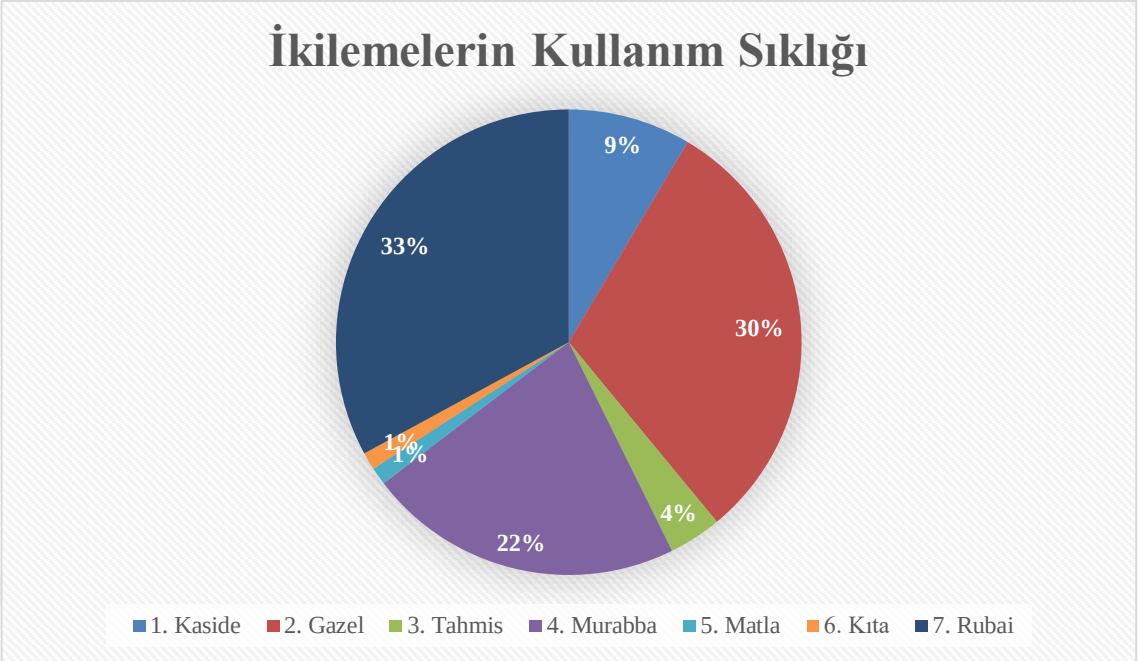

Grafik 5: Nahîfî Divanı'nda İkilemelerin Kullanım Sıklığı

Nahîfî Divanı'nda toplamda 82 ikileme yer almaktadır. Verilen grafikte de görüldüğü üzere deyimlerin %33'ü (27 kez) rubailerde %30'u (25 kez) ise gazellerde kullanılmıştır. İkilemelerin en sık kullanıldığı nazım şeklini üçüncü olarak murabbalar takip etmektedir. Özellikle Yunus Emre'nin tesirinin açıkça görüldüğü "dost dost" redifli şiirde ikilemeler sıklıkla kullanılmıştır.

Şairin ikilemeleri daha çok duygu durumunu vermek için kullandığı görülmektedir. İkilemeler vasıtasıyla görünen anlamın dışında yaşadığı duyguyu vererek hem şiire ahenk katmakta hem de psikolojik yönünü yansıtmaktadır.

5.4.Ayetler

Bakara Suresi (2): 2. ayet. "Bunda şüphe yoktur". Bakara Suresi'nin "Bu, kendisinde şüphe olmayan kitaptır. Allah'a karşı gelmekten sakınanlar için yol göstericidir" mealindeki ikinci ayetine telmih yapılmıştır.

Oldı hâdî ehl-i takvâya o sultân-ı vecîh
Mushaf-ı teblîgini tasdîk idüp **lâ-raybe fîh** (MT. 219)

Bakara Suresi: Bakara suresinin 32. ayeti olan "Seni tenzih ederiz! Bize öğrettiğinden başka hiçbir bilgimiz yoktur. En kâmil ilim ve hikmet sahibi şüphesiz sensin" ayetinden iktibas edilmiştir:

Ey Vâhid-i bî-misl ü ʿAlîm ü Dânâ
Zâtundur olan ʿâlim-i gayb âmennâ
Bildürmedigün nesneye vâkıf degülüz
Subhâneke lâ ʿilme velâ fehm lenâ (R. 35)

Bakara Suresi: Bakara suresinin 285. ayetinden iktibas edilmiştir. "İşittik ve itaat ettik. Ey Rabbimiz! Senden bağışlama dileriz. Sonunda dönüş yalnız sanadır." ifadesine telmih vardır:

Şübhe yok mahz-ı ʿinâyetdür ezelden ʿâleme
Rahmet-i Hak **âyet-i gufrân** Muhammed Mustafâ (G. 13/8)

Ey muʿallâ **âyet-i gufrânı** Gaffâru'z-Zünûb
V'ey ʿusâta müjde-i ihsânı Settâru'l-ʿuyûb (G. 45/1)

Nisa Suresi (4): "Geçen geçmişti." anlamında Nisa süresinin 22. ayeti.

Bu Nahîfî derdmendün cürmini ʿafv eyle gel
İtmesün va'llâhi şâhum ol dahi **mâ-kad-selef** (G. 262/5)

Hicr Suresi (15): "Ömrüne yemin olsun." anlamına gelen 72. ayetin başı.

Şeh-i hulle-pûş-ı **leʿamrüke**-tırâz
Hidîv-i cihân-gîr-i ʿâlî-makâm (K. 10/7)

Sâhib-i tâc-ı **leʿamrük** mazhar-ı hulk-ı ʿazîm
Hâsıl-ı mazmûn-ı levlâk ü Resûl-i Kirdigâr (K. 18/3)

Eyâ sultân-ı ʿâlî-taht-ı Levlâke **leʿamrük** tâc
Muʿallâ mehçe-i râyât-ı kadrünâyet-i Miʿrâc (MT. 58)

İsrâ Suresi (17): 1. ayet. "Bir gece, kendisine bazı âyetlerimizi gösterelim diye kulunu Mescid-i Harâm'dan çevresini mübarek kıldığımız Mescid-i Aksâ'ya götüren Allah eksikliklerden münezzehtir. O, gerçekten her şeyi işitmekte ve görmektedir."

Zînet-efzâ-yı kemâl oldı berât-ı rifʿatün
Nükte-i ʿunvân-ı **sübhanellezî esrâ** ile (K. 11/2)

Be-daʿvet-i Şeb-i Miʿrâc-ı Ahmed-i Muhtâr
Be-kadr-i âyet-i kübrâ-yı Leyletü'l-isrâ (K. 26/73)

İdüp zâtun Hudâ pîrâye-bahş-ı Leyle-i İsrâ
Buyurdı vasf-ı Miʿrâcunda **sübhanellezî esrâ** (MT. 1)

O şeh kim zâtıdur mensûs-ı **sübhanellezî esrâ**
Hümâ-yı kadri oldı lâ-mekân-pervâz-ı ev-ednâ (MT. 3)

Kılup ʿunvân-ı s**ubhâne'llezî esrâ** ile mansûs
Cenâb-ı pâküne Miʿrâcı Mevlâ eyledi mahsûs (MT. 127)

Enbiya Suresi (21): Nahîfî, bir rubaisinde Enbiya suresinin "Rabbim beni yalnız bırakma." mealindeki 89. ayetinden iktibas edilmiş bir mısra yer almaktadır:

Şol dem ki hitâb-ı Ercaiʿ ola nidâ
Gözlerden ola bu nefs ü ten nâ-peydâ
Çün kabre koyup terk ide ihvân beni
Rabbî erham **lî ve lâ tezarnî ferdâ** (R. 41)

Enbiya Suresi: 107. ayette Hz. Muhammet, âlemlere rahmet olarak gönderildiği belirtilir.

Bâ-husûs ey **sırr-ı hâs-ı *rahmeten lil ʿâlemîn***
V'ey şeref-yâb-ı hitâb-ı müstetâb-ı kibriyâ (K. 5/60)

Yaʿnî kim nükte-i mefhûm-ı **ve mâ erselnâ**
Zât-ı pâkiyle anun eyledi keşf-i esrâr (K. 8/38)

İns ü cinn olsa ʿaceb mi bende-i kemter ana
Rahmeten lil ʿâlemîn itdi anı Perverdigar (K. 18/11)

Maye-i şefkat idüp melceʾ-i ümmet itmiş
Hak Teʿâlâ seni ʿ**âlemlere rahmet it**miş (MT. 126)

Sûre-i levh-i sıfâtun sâdıku'l-vaʿdü'l-emîn
Âyet-i kübrâ-yı zâtun **rahmeten li'l-ʿâlemîn** (MT. 205)

Rûhuna olsun salât ile selâm-ı Hak rehîn
Yâ Muhammed Mustafâ yâ **rahmeten li'l-ʿâlemîn** (MT. 206)

Şuarâ Suresi (26): "O günde ki ne mal fayda verir o gün, ne evlat." mealinde Şuarâ suresi 88. ayeti.

Eyle lutfunla Nahîfîye meded
Yevme lâ yenfeʿu mâlun velâ benûn (K. 4/17)

Neml Suresi (27): "Geri dön." anlamına gelen Neml suresinin 37. ayetinin ilk kelimesidir.

Ercaiʿ emrine teveccüh idüp
Cân ile gitdi savb-ı maksûda (Tar. 8/6)

Şol dem ki hitâb-ı **Ercaiʿ** ola nidâ
Gözlerden ola bu nefs ü ten nâ-peydâ
Çün kabre koyup terk ide ihvân beni
Rabbî erham lî ve lâ tezarnî ferdâ (R. 41)

Ahzâb Suresi (33): "Siz de ona salat ve selam okuyun." mealindeki Ahzâb suresinin 56. ayeti.

Her lahza idüp resûle tevkîr u senâ
Kıl tasliye vü selâm her subh u mesâ
Fermân-ı Hudâ budur kelâmında sana
Sallü ʿaleyhi ve sellimû teslimâ (R. 16)

Sad Suresi (38): Faslu'l-hitâp sahibi. "Faslu'l-hitâb" Sad suresi 20. ayetten iktibastır. Anlaşmazlıkları halletme, isabetli bir hüküm verme yeteneğine sahip olmak.

Oldı şerʿ-i müstakîmün mazhar-ı **faslu'l-hitâb**
Kâr-gâh-ı ʿâlem içre huccet-i akvâ ile (K. 11/18)

Zümer Suresi (39): 53. ayet. "...Allah'ın rahmetinden ümit kesmeyin...."meâlindeki ayetten bir bölüm.

Diyüp **Lâ taknetû min rahmetillâh**
Bizi lutf u ʿatâdan kıldun âgâh
Budur senden recâmuz şimdi her gâh
ʿİbâd-ı Müslimîne nusret eyle (MR. 10/2)

Fetih Suresi (48): Fetih ayeti ve zafer. Fetih suresi: Kuran'ın 48. suresi. 29 ayetten oluşmaktadır.

Râyet ü leşkerine hırz ola dâʾim Hakdan
Âyet-i feth ü zafer nasr-ı ʿazîz-i mevʿûd (Tar. 4/15)

Fetih Suresi: "Doğrusu biz sana apaçık bir fetih ihsân ettik." ayetinin mazharı. Fetih suresinin 5. ayetidir.

Nâsıru'l-İslâm ü mansûru'l-livâ-yı serverî
Mazhar-ı **innâ fetehnâ** mürsel-i şevket-nümâ (K. 17/14)

Necm Suresi (53): 8. ayet. "Sonra yaklaştı…" mealindeki ayetin ilk iki kelimesi.

Ey olan mazhar-ı hâs-ı şeref-i **sümme denâ**
Kıldı Miʿrâcunı Hak muhterem-i ev-ednâ (MT. 7)

Necm Suresi: 9. ayet. "hatta (daha yakın)". Hazret-i Peygamber'e mahsus makam.

Şâh-ı hayl-i rusülün rütbe-i aʿlâsı içün
Şeref-i kurbı içün mazhar-ı **ev-ednâ** (K. 3/51)

Odur mazhar-ı […] odur
Odur **kâb-ı kavseyn** ile şâd-kâm (K. 10/24)

Kâb-ı kavseyne güzâr itdükçe tîr-i himmetün
Menzil-i aʿlâya irdün **kurb-ı ev-ednâ** ile (K. 11/12)

O şeh kim zâtıdur mensûs-ı sübhanellezî esrâ
Hümâ-yı kadri oldı lâ-mekân-pervâz-ı **ev-ednâ** (MT. 3)

Ne vâlâ-rütbesin ey pâdişâh-ı taht-ı **ev-ednâ**
ʿUrûc-ı âsumân itdün duʿâ-yı müstecâb-âsâ (MT. 4)

Ey olan mazhar-ı hâs-ı şeref-i sümme denâ
Kıldı Miʿrâcunı Hak muhterem-i **ev-ednâ** (MT. 7)

N'ola kadrün senün ʿâlî ise aʿlâdan ednâdan
Garaz sensin eyâ Mahbûb-ı Hak remz-i **ev-ednâda** (MT. 212)

Necm Suresi: 17. ayet. Mâ-zâg sürmesi çekil- mâ-zâg: Mâ zâga-l basaru vemâ tagâ (Muhammet'in gözü şaşmadı.) ayetine telmihte bulunulmaktadır.

Çeşmüni kıldı mükahhal **kühl-i mâ zâge'l-basar**
Vechüne virdi tarâvet vasf-ı pâk-i ve'd-duhâ (K. 5/6)

Dü çeşmün **kühl-i mâ zâg el-basar** eyleyüp pür-nûr
Nigeh-bân itdi mevlâ zâtunı dîn-i mübîn üzre (K. 13/7)

Mâ-verâ-yı ʿarşa eylersen n'ola her dem nazar
Çeşmüni Hak eyledi mekhûl-ı **mâ-zaga'l-basar** (MT. 70)

Saff Suresi (61): 13. ayet. "Zafer, Allah'tandır."

Âyet-i nasr min Allâh ile bulmış zîb ü fer
Mazhar-ı vefk-ı zaferdür yaʿnî seyf ü migferi (K. 19/23)

Talak Suresi (65): Min haysü lâ-yehtesib "Beklemediği yerden rızık verir." anlamına gelen Talak suresinin 3. ayeti kullanılmıştır.

Ana hayr-muhric ʿinâyet ider
Gelür rızkı **min haysü lâ-yehtesib** (Kıt. 2)

Kıyamet Suresi (75): "Kaçacak yer nerede?" nidası II Kıyamet suresi 10. ayette geçen ve "Kaçacak yer nerede?" manasına gelen söz, düşmanın çaresizliğini vurgulamak amacıyla kullanılmıştır.

Ol zamân kim irişe gûş-ı ʿusâta ser-be-ser
Naʿra-i **eyne'l-mefer** ile nice sıyt u nidâ (K. 5/67)

Şol zamân kim olalar pâ-beste-i ***eyne'l-mefer***
İde ʿâsîler melâmet nâle-i dervâ ile (K. 11/38)

Duha Suresi (93): "Kuşluk vaktine yemin olsun ki." anlamına gelen Duha suresinin birinci ayetinden iktibas edilmiştir.

Çeşmüni kıldı mükahhal kühl-i mâ zâge'l-basar
Vechüne virdi tarâvet vasf-ı pâk-i **ve'd-duhâ** (K. 5/6)

Ser-be-ser ümmet-i merhûme fedâdur yoluna
Kimi pervâne-i şemʿûn kimi bülbül gülüne
Lutf idüp sâmiʿa-gîr ol bu Nahîfî kuluna
Ve'd-duhâ verdüne ve'l-leyl okurum sünbülüne
Rûşenî virdi budur küll-i gadâtin vü ʿışâ (Tah. 4/7)

İdüp subh-ı kemâlün âfitâb-ı **ve'd-duhâ** evzah
İder sadr-ı şerîfün şerhini metn-i elem neşrah (MT. 60)

Duha Suresi: "Geceye yemin olsun ki" anlamına gelen Duha suresinin ikinci ayetinden iktibas edilmiştir.

Ser-be-ser ümmet-i merhûme fedâdur yoluna
Kimi pervâne-i şemʿûn kimi bülbül gülüne
Lutf idüp sâmiʿa-gîr ol bu Nahîfî kuluna
Ve'd-duhâ verdüne **ve'l-leyl** okurum sünbülüne
Rûşenî virdi budur küll-i gadâtin vü ʿışâ (Tah. 4/7)

İnşrah Suresi (94): "Açıp genişletmedik mi?" anlamına gelen Kuran'daki İnşrah suresinin ilk ayetidir.

Virdi esrâr-ı **elem neşrah** safâ-yı inşrâh
Eyledi Hak sîneni gencîne-i sıdk u safâ (K. 5/7)

Hudâ refʿ eyleyüp zikrün eyâ peygâm-ber-i efsah
Pür itdi sadr-ı pâkün gevher-i sırr-ı **elem neşrah** (MT. 59)

İdüp subh-ı kemâlün âfitâb-ı vedduhâ evzah
İder sadr-ı şerîfün şerhini metn-i **elem neşrah** (MT. 60)

İnşrah Suresi: "Ve senin şanını yüceltmedik mi?" ayetinin gerçeği. II "Ve re'anâ leke zikrek" "Ve senin şanını yüceltmedik mi?" anlamına gelen İnşrah suresinin 4. ayetidir.

Oldı şeref ü rifʿatüne huccet-i bî-şek
Masdûka-i nass-ı **Ve refʿanâ leke zikrek** (MT. 136)

İnşrah Suresi: "Zira zorlukla beraber bir kolaylık vardır." anlamına gelen İnşrah suresinin 5. ayetidir.

Bu ʿ**usri yüsra** mübeddel ider elem çekme
Gelür zuhûra yine gazl-ı vâhibü'l-illâ (K. 26/2)

Kevser Suresi (108): Sana kin tutan olmak. II Kevser suresinin son ayetinden iktibas yapılmıştır.

Olup ahbâb reyyân-ı safâ ey Sâhibü'l-Kevser
ʿAdû-yı bed-nihâdun oldı mansûs-ı **hüvel ebter** (MT. 73)

Divan'da geçen ayetlerin istatistiksel bilgisine bakıldığında şairin toplamda 18 sureden 27 ayet iktibas yaptığı tespit edilmiştir. Şairin ayetleri daha çok kasidelerde ve matlalarda kullandığı açık bir şekilde görülmektedir. Bunda şairin naatları daha çok kaside ve matla nazım şekliyle yazmasının önemli rolü vardır. Şairin, *Kuran-ı Kerîm*'in 53. suresi olan Necm suresinden en fazla iktibas yaptığı görülmektedir. Nahîfî Süleyman, söz konusu sureden toplamda on bir kez iktibas yapmıştır. Şair, Necm suresinin üç ayetini şiirlerinde kullanmıştır. Bunlardan "Sonra yaklaştı…" mealine gelen 8. ayet bir kez; söz konusu ayetten sonra "Hatta daha yakın." anlamına gelen 9. ayet yedi kez; "Muhammet'in gözü şaşmadı." mealine gelen 17. ayet ise üç kez

kullanılmıştır. Söz konusu ayetler daha çok Hz. Muhammet'e övgü amacını taşıyan kaside nazım şeklinde yazılan naatlarda ve matlalarda yer almaktadır. Nahîfî Süleyman'ın Divanı'nda surelerin nazım şekillerine göre kullanım sıklığı grafiği şu şekilde verilebilir:

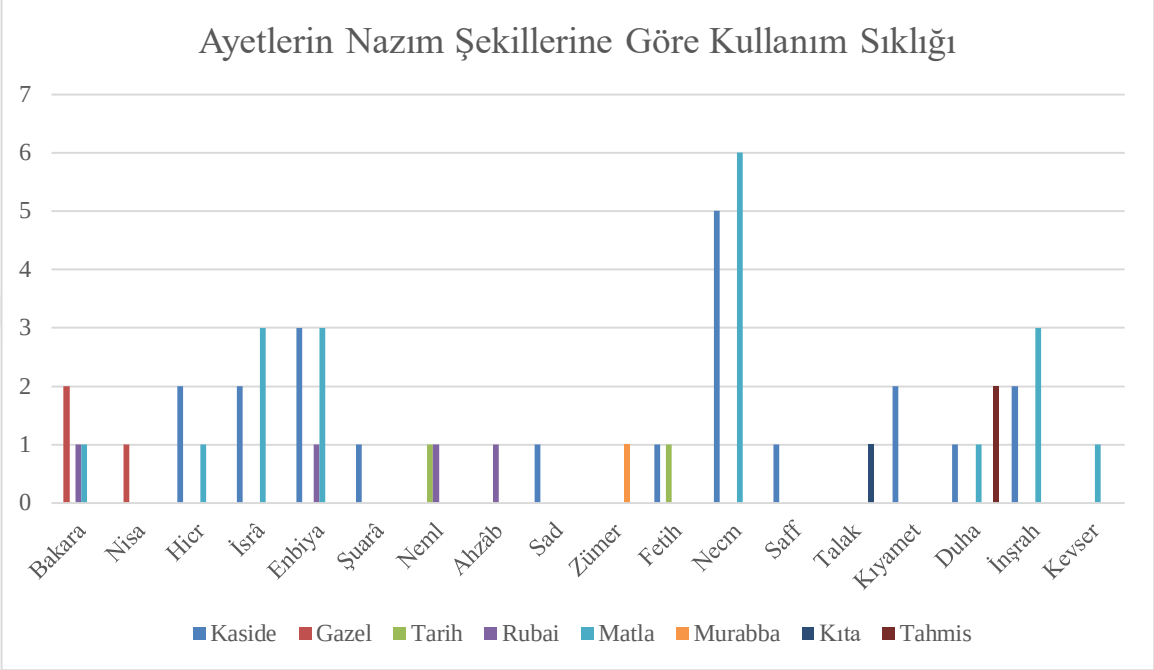

Grafik 6: Ayetlerin Nazım Şekillerine Göre Kullanım Sıklığı

5.5.Kutsi Hadisler

Levlâke levlâke le-mâ halaktü'l-eflâke: "Sen olmasaydın, sen olmasaydın (ey Muhammet), felekleri yaratmazdım." Bu sözün uydurma hadis olduğu bildirilmiştir (Albanî, Silsile, 1/7; Aclunî, Keşfü'l-hafâ, 2/164). Ancak Aclunî, "Hadis olmasa bile anlamı doğrudur." İddiasındadır. Aliyyü'l-Kârî de Aclunî'ye katılmaktadır (Aliyyü'l-Kârî, Mevzû'ât, s. 67-68). Lafız itibariyle böyle bir kudsî hadis olmadığı ileri sürülmüştür. Ancak Hz. Muhammet'e övgü olarak yazılan naatların çoğunda bu söze yer verilmiştir (Yılmaz, 2013, 456). Söz konusu hadisin Nahîfî Divanı'ndaki izleri şu şekildedir:

Zât-ı pâkün mazhar-ı levlâke kıldı Kirdigâr
Habbezâ ʿunvân u kadr ü ʿizz ü rifʿat habbezâ (K. 5/11)

[Allah, temiz yaratılışını "Levlâke" mazharı kıldı. Ne güzel, ünvanın, yüceliğin ve merteben.]

Şehryâr-ı dü cihân yaʿnî habîb-i mevlâ
Fahr-ı ʿâlem şeh-i levlâk ü resûl-i muhtâr (K. 8/ 28)
[İki cihanın sahibi yani Allah'ın sevgilisi. Âlemin övüncü, seçilmiş peygamber levlâkın şahı.]

Sensin ey pertev-i eflâk-nişîn-i levlâk
Hâsılı hilkat-i eflâk-i cihâna bâʿis (G. 79/4)
[Ey "Levlâk" hadisinin felekte oturan ışığı, dünyan feleklerinin yaratılmasının sebebinin özü sensin.]

Ey şâh-ı melek-sipâh ü gerdûn-mikdâr
V'ey mâh-ı felek-nişîmen ü ʿarş-vakar
Levlâke levlâk lema halaktü'l eflâk senün
Hâsıyyet-i zât-ı pâkün eyler işʿâr (R. 158)
[Ey melekler ordusu padişahı, felek kadar yüce ve ey felek meskeninin ayı ağır başlı (Hz. Muhammet). "Sen olmasaydın felekleri yaratmazdım." senin temiz kişiliğinin niteliklerini bildirir.]

Ey vücûdun bezm-i levlâkün münevver şemʿası
Âfitâb-ı zâtunun şems ü kamerdür lemʿası (MT 254)
[Ey varlığın, "levlâk" bezminin aydınlık mumu. Kişiliğinin güneşi ışığı güneş ve aydır.]

Söz konusu hadis, beyitlerde doğrudan geçmese de o hadisi hatırlatacak birtakım ibareler şiirlerde geçebilmektedir. Nahîfî'nin aşağıdaki matlasında kâinatın yaratılmasına onun nurunun varlığı sebep olduğu anlatılmaktadır:

Olmasa bârika-i nûr-ı zuhûrun bâʿis
Kâʾinât olmaz idi ketm-i ʿademden hâdis (MT. 54)

[Varlığının ışığının parıltısı sebep olmasaydı, yokluğun sırrından kainat ortaya çıkmazdı.]

Kenz-i mahfî (küntü kenzen mahfiyen): "Gizli hazine (ben bilinmeyen hazine idim)." (Yılmaz, 2013, 368).

Kâfdan maksûd-ı aslî küntü kenzen esrârıdur
Sana kâfîdür bu söz vallâhu aʿlem bi's-savâb (K.1/8)
[Kaf'tan asıl maksat "küntü kenzen" sırlarıdır. "Doğruyu ancak Allah bilir." ancak bu söz sana kâfidir.]

Kalbümi feyz-i Hudâ eyledi kenz-i maʿnâ
Hamdü li'llâh benem kenz-i hafîye gencûr (K. 27/57)
[Kalbimi Allah'ın feyzi mana hazinesi etti. Çok şükür ki gizli hazineye hazinedar benim).

Sabakat rahmeti alâ gazabî: "Rahmetim gazabımı aştı." anlamına gelen Deylemi'den rivayet edilen bu hadis-i kudsidir.

Çün buyurdun kemâl-i lutfundan
Sabakat rahmetî ʿalâ gazabî (Kıt. 35)

Sırr-ı men aref: Men arefe sözünün sırrındaki yazıyı değerlendirenler. Men arefe: "Men arefe nefsehu fekad arefe rabbehu": "Kendini, nefsini tanıyan Rabbini tanır." mealinde bir hadis-i şerif. Bu terkipte sadece "men arefe" kısmı söylenerek bu hadise telmih yapılmıştır.

Ey ders-i evvelîni olan sırr-ı men ʿaref
Âfâk-ı müstefâd-ı ʿulûmun taraf taraf (G. 260/1)

Sonuç olarak şair, tıpkı diğer Divan şairleri gibi kutsi hadisleri şiirlerinde kullanmıştır. Özellikle "Sen olmasaydın bu felekleri yaratmazdım." hadisi şairin şiirlerinde oldukça

sık yer bulmuştur. Bu hadis, Hakikat-ı Muhammedî'ye felsefesi açısından da oldukça önemlidir.

6. DİN VE TASAVVUFA BAĞLAMSAL BAKIŞ

6.1.Din

6.1.1. Allah

Allah, kâinatı ve kâinatın içerisindeki tüm varlıkları yaratan yüce yaratıcı olarak tanımlanabilir. Klasik edebiyatın kaynaklarından biri olan din, kendine şiirde de yer bulmuştur. Dinin temel kavramlarından biri olan tek yaratıcı, yüce Allah, diğer klasik şairlerde olduğu gibi Nahîfî Divanı'nda da oldukça fazla geçmektedir. Nahîfî, Allah'ın isimlerinin ve sıfatlarının haricinde yaratıcıyı Allah, Hudâ, Tanrı, Mevlâ, İlâh, Rab, Yezdan, Kirdigâr ve Hak kelimelerini kullanarak ifade etmiştir. Nahîfî'nin şiirlerinde kullanmış olduğu ve yüce yaratıcıyı yansıtan ibarelerin nazım şekillerine göre kullanım sıklığı şu şekildedir:

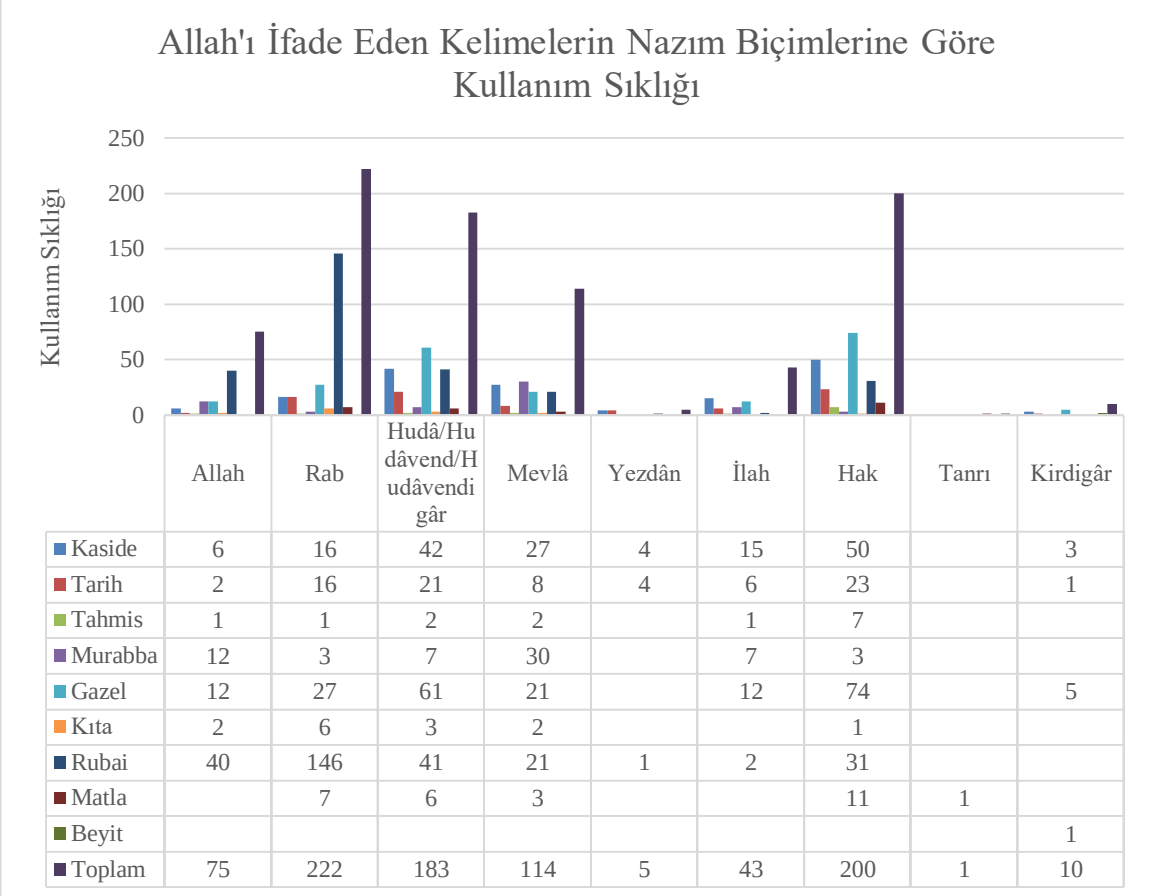

	Allah	Rab	Hudâ/Hudâvend/Hudâvendigâr	Mevlâ	Yezdân	İlah	Hak	Tanrı	Kirdigâr
Kaside	6	16	42	27	4	15	50		3
Tarih	2	16	21	8	4	6	23		1
Tahmis	1	1	2	2		1	7		
Murabba	12	3	7	30		7	3		
Gazel	12	27	61	21		12	74		5
Kıta	2	6	3	2			1		
Rubai	40	146	41	21	1	2	31		
Matla		7	6	3			11	1	
Beyit									1
Toplam	75	222	183	114	5	43	200	1	10

Grafik 7: Allah'ı İfade Eden Kelimelerin Nazım Biçimlerine Göre Kullanım Sıklığı

Verilen grafiğe bakıldığında Nahîfî Süleyman'ın Divanı'nda Allah'ı belirtmek için en fazla Rab kelimesinin kullanıldığı bu kelimenin ise en çok rubai nazım şeklinde yer aldığı tespit edilmiştir. Onu takip eden kelime ise Hak kelimesidir. Hak kelimesi ise iki yüz beyitte kullanılmıştır. Hak kelimesi Divan'da daha çok gazel nazım şeklinde görülmektedir. Bunun haricinde Tanrı kelimesi Divan'da yalnızca bir kez kullanılmıştır. Rab ve İlâh kelimelerini ise seslenme ve tazarru etmek maksadıyla kullanıldığı tespit edilmiştir. Rab, Hudâ, Mevlâ ve Hak kelimeleri bütün nazım şekillerinde kullanılmıştır. Kirdigâr kelimesinin ise tüm beyitlerde terkipli bir şekilde yer aldığı görülmüştür.

Grafik hazırlanırken Allah'ın isimleri dâhil edilmemiştir. Bu sayılar da dâhil edildiğinde yukarıdaki grafiğin içeriği değişecektir. Allah'ın isimlerini ayrı değerlendirmek daha farklı sonuçlar ve yorumlar yapılmasını sağlayacağından ayrıca ele alınacaktır.

Şair, Allah'ın özelliklerini tüm nazım şekillerinde etkili bir şekilde belirtmiştir. Bu özellikler şöyledir:

Adîmü'l-eşbâh/Ehad-ı bî-endâd/Hâlık-ı bî-hemta/bî-çûn: Benzeri olmayan

Sebeb-i hilkatüni eyle tasavvur gâhî
Saʿy kıl tâʿatine Hâlık-ı bî-hemtânun (K. 3/35)

Bir ilâh-i bî-şerîkün bende-i nâ-çîziyem
Kim ana mahsûsdur ʿunvân-ı eltâf u ʿatâ (K. 5/59)

Feyz-i keremünle yine ey Hâlık-ı Bî-çûn
Vir neşv ü nemâ gonçe-i gülzâr-ı cinâna (K. 12/32)

Vâris ü dâʿim ü Bâkî ehad-ı bî-endâd
Mâlikü'l-mülk ü Samed Kâdir ü Kayyûm ü Vedûd (Tar. 4/2)

Ey Hâlik-ı Bî-çûn ü ʿadîmü'l-eşbâh
Cûyende-i lutf u keremün bende vü şâh

Mahrûm ola hâşâ der-i ihsânundan
Bir kul ki diye sıdk ile Allâh Allâh (R. 490)

Âlim ü dânende-i esrâr-ı kulûb: Kalplerin sırlarını bilen ve âlim olan

Ey ʿâlim ü dânende-i esrâr-ı kulûb
Kahr-ı ceberûtunla ʿavâlim maglûb
Her kârumı kıl vâsıta-i hüsn-i rızâ
Tevfîk-ı rızâdur bana senden matlûb (R. 51)

Bî-şirket-i gayr/Ferd-i mutlak: Başka ortağı olmayan

Ey Hâlik-ı Ferd ü Samed
Eltâf u cûdun bî-ʿaded
Yok fazluna hîç hadd ü ʿad
Kuvvet senün kudret senün (MR. 6/8)

Ahmed-i Mürsel şefâʿat-hᵛâh-ı rûz-ı haşr olup
Ferd-i mutlak zâtın itsün mazhar-ı feyz-i ezel (Tar. 28/32)

Bin hamd ü senâ şükr ü sipâs ü minnet
Olsun sana ey Mâlik-i mülk-i vahdet
Mahsûs senün zâtuna bî-şirket-i gayr
Evsâf-ı celâl ü kibriyâ vü ʿazamet (R. 96)

Yâ Rab ne yüzüm var ki idüp sûz u güdâz
Şerm ile kılam ʿözr-i günâha âgâz
Şâyân-ı cezâ ehl-i hatâ bir kulunam
Fermân senün ey pâdişeh-i bî-enbâz (R. 206)

Emrünle garîb illere çün düşdi tarîk
Olsak n'ola hᵛâhişger-i lutf-ı tevfîk

Her hâlde ey pâdişeh-i ferd ü Samed
Eyle bize tevfîkunı lutfunla refîk (R. 271)

Ey Hâlik-i bî-şerîki mahlûkâtun
Rezzâk u Kerîmi cümle mevcûdâtun
Dânende-i zât-ı bî-nazîrün sensin
Mahlûka muhâl fehm-i künh-i zâtun (R. 296)

Esbâba teşebbüsle olursan mukbil
Esbâb-ı husûli sen müsebbibden bil
Halk eyleyen esbâbı viren maksûdı
Ol Hâlik-ı bî-şerîkün gayrı degil (R. 310)

Celîl-i ekber/Hudâvend-i muazzam: En yüce

Ey erham ü Rahmân ü Mucîb-i muztar
Ey Kâdir ü Kayyûm u Celîl-i Ekber
Sen ʿaczime ıztırâruma aʿlemsin
Kıl kudretün ile beni fazla mazhar (R. 199)

Sen ol Hallâk-ı ʿâlemsin
Hudâvend-i Muʿazzamsın
Kula ekremsin erhamsın
Meded senden meded mevlâ (MR. 2/4)

Bâkî/Lâ-yezâl: Ebedî olan/ zevâl bulmayan

Vâris ü dâʿim ü Bâkî ehad-ı bî-endâd
Mâlikü'l-mülk ü Samed Kâdir ü Kayyûm ü Vedûd (Tar. 4/2)

Ey şâh-ı lem-yezel bu Nahîfî-i zârını
Fazlunla eyle mazhar-ı lutf-ı duʿâ-yı ʿıyd (G. 92/7)

Dânâ: Âlim, bilgin

Gel ey dil eyleme bîhûde âh ü vâveylâ
Virür murâdını ol Hayy ü Kâdir ü Dânâ (K. 26/1)

Bizi ey ʿÂlim ü Dânâ
ʿAdemden eyledün inşâ
Şerîkün yok senün hâşâ
Sen ihsân eyle yâ Allâh (MR. 9/6)

Ey Vâhid-i bî-misl ü ʿAlîm ü Dânâ
Zâtundur olan ʿâlim-i gayb âmennâ
Bildürmedigün nesneye vâkıf degülüz
Subhâneke lâ ʿilme velâ fehm lenâ (R. 35)

Kâdir-i sâhib-kemâl: Her şeye gücü yeten

Ey pâdişâh-ı bî-zevâl
V'ey Kâdir-i sâhib-kemâl
Sunʿunda ʿâlem deng ü lâl
Kuvvet senün kudret senün (MR. 6/23)

Kâr-ger-i mutlak: Mutlak Yaratıcı

Rezzâk-ı cihân kâr-ger-i mutlakdur
Minnet o Kerîme vâcib ü elyakdur
Lâ vü neʿam-ı gayra ne hâcet bilürem
Bî-reyb ü gümân Mâniʿ u Muʿtî Hakdur (R. 156)

Dârende-i levh ü kalem: Kalem ve yazılacak şeyin sahibi

Düşmenin makhûr idüp ensârını mansûr ide
Fâtır-ı arz u semâ dârende-i levh ü kalem (Tar. 8/9)

Efendi: İhtiram sahibi olunacak varlık

Efendüm senden olmazsa ʿinâyet
Kim itsün kullara ʿavn ü ʿinâyet
Be-nûr-ı şâh-ı iklîm-i şefâʿat
ʿİbâd-ı Müslimîne nusret eyle (MR. 10/7)

Fettâh-ı azîmü'l-ihsân: Bol ihsanı açan

Ben hâki idüp mugtenim-i kuvvet-i rûh
Kıl sadrumı fazlunla İlâhî meşrûh
Sensin sen o Fettâh-ı ʿAzîmü'l-ihsân
Bâb-ı keremün kullara dâʾim meftûh (R. 122)

Hâfız-ı etbâk-ı semâvât ü zemîn: Yerin ve gök tabakalarının koruyanı

Her lahza budur dilde recâ-yı melhûz
Kim eyleyesin lutf u keremle mahzûz
Ey Hâfız-ı etbâk-ı semâvât ü zemîn
Âfâtdan eyle bu zaʿîfi mahfûz (R. 245)

Hâlik u rezzâk-ı cemî-i âlem: Âlemlerin tamamının rızık vereni ve âlemlerin yaratanı

Nahîfî muktezâ-yı hikmet üzre Hâlık-ı ʿÂlem
Zen-i dünyâyı ʿukbâya rakîb ü zarre itmişdür (G. 108/5)

Ey Hâlik-i ins ü melek ü arz u semâ
V'ey Râzık-ı bî-minnet-i sultân u gedâ

Şükr eyleyemem bir nefesün niʿmetine
Her bir nefes itsem sana bin hamd ü senâ (R. 33)

Rezzâk-ı cihân kâr-ger-i mutlakdur
Minnet o Kerîme vâcib ü elyakdur
Lâ vü neʿam-ı gayra ne hâcet bilürem
Bî-reyb ü gümân Mâniʿ u Muʿtî Hakdur (R. 156)

Mahlûka kalursa benüm ahvâlüm eger
Mahsûlum olur gussa vü endûh u keder
Ey Hâlik u Rezzâk-ı cemîʿ-i ʿâlem
Sen eyle bana rahmet ü fazlunla nazar (R. 196)

Ey Hâlik-ı bî-yâver-i arz u eflâk
Yok zâtunı idrâke mecâl-i idrâk
Daʿvâ-yı muhakkıkda mukallidde meʾâl
Ente el ehad el-vâris velâ rabb sivâk (R. 279)

Birdür ol Hâlik-ı ʿAzîmü'ş-şân
Anun içün misâl olınmaz hîç (Kıt. 6/1)

Hâlik/ Hallâk-ı bedî'u'l-eşyâ: Yaratan/ Her şeyin en güzelini yaratan

Harîm-i Kaʿbe-i kûyun tavâfa ey Hâlik-ı Hak
Melâʾik cân virür ol ravza-i nüzhet-berîn üzre (K. 13/12)

Şâhâ seni Hallâk-ı bedîʿu'l-eşyâ
Lutf u kerem ü ʿafv ile kılmış inşâ
Aʿdâya hidâyetle duʿâ eyler iken
Ahbâb ola mahrûm-ı şefâʿat hâşâ (R. 22)

Ey Hâlik-i ins ü melek ü arz u semâ

V’ey Râzık-ı bî-minnet-i sultân u gedâ
Şükr eyleyemem bir nefesün niʿmetine
Her bir nefes itsem sana bin hamd ü senâ (R. 33)

Sensin o Hudâvend-i Kâdir ü Müteʿâl
Yok kudretüne kuvvetüne emr-i muhâl
Sultân u gedâ in ü melek her ne ki var
Muhtâc senün fazluna fî-külli’l-hâl (R. 312)

Hallâk-ı cihân: Dünyanın yaratıcısı

Nûr-ı şerefünle yine Hallâk-ı cihânun
Dür-pâs olur ebr-i keremi sübha-keşâna (K. 12/17)

Hallâk-ı cihân eyledi tekrîm sana
Mahlûk n’ola eylese taʿzîm sana
Her kanda gidersen eşcâr u ahcâr
Eylerler idi şevk ile teslîm sana (R. 19)

Ey mest-i ser-endâz-ı şarâb-ı gaflet
V’ey gâfil-i ser-bürde-i deşt-i hayret
Hallâk-ı cihân rızkun iderken iʿtâ
Kendün gibi mahlûka niçündür minnet (R. 101)

Hallâk-ı cihân bendesini âc itmez
Peykân-ı gam-ı fâkaya âmâc itmez
Sen sabr u tevekkülde kusûr itme hemân
Hâşâ seni Hak kimseye muhtâc itmez (R. 215)

Sensin sen eyâ ferd ü Hudây-ı Müteʿâl
Hallâk-ı cihân Mübdiʿ-i eyyâm ü leyâl
Sensin şeb-i Kadre iden ibdâʿ-ı şeref

Senden irişür bendelere feyz-i nevâl (R. 302)

Hallâk-ı ezel: Ezelin Yaratıcısı

Hallâk-ı ezel zâtun idüp cümleden eşref
İtmiş seni ârâyiş-i eyvân-ı şefâʿat (K. 7/5)

Mâlik-i âlem/Mâlik-i mülk-i gınâ/Mâlik-i mülk-i vahdet: Âlem/Zengin/Vahdet mülkünün sahibi

Mâlik-i mülk-i gınâ sâlik-i silk-i fukarâ
Âb-ı rûy-ı sulehâ Hazret-i Veys'el-Karanî (K. 15/7)

Bin hamd ü senâ şükr ü sipâs ü minnet
Olsun sana ey Mâlik-i mülk-i vahdet
Mahsûs senün zâtuna bî-şirket-i gayr
Evsâf-ı celâl ü kibriyâ vü ʿazamet (R. 96)

Sensin sen İlâhî o Hudâvend-i Kâdir
Mâniʿ olamaz hükmüne bin şâh u vezîr
Maʿbûd-ı ehad Mâlik-i ʿâlem sensin
Yokdur sana hâşâ ne şebîh ü ne nazîr (R. 197)

Hâlık-ı iksîr-i ışk: Aşk İksirinin Yaratıcısı

Hâlık-i iksîr-i ʿışk ol ey dil-i pür-pîç ü tâb
Tâ seni altun gibi el üzre tutsun şeyh u şâb (K. 1/1)

Mabûd-ı ehad/Rabb-i mescûd: Tek ibadet/secde edilen

Harekât ü sekenâtı ola ber-vefk-ı rızâ
Her umûrında muʿîni ola Rabb-i Mescûd (Tar. 4/5)

Sensin sen İlâhî o Hudâvend-i Kâdir
Mâniʿ olamaz hükmüne bin şâh u vezîr
Maʿbûd-ı ehad Mâlik-i ʿâlem sensin
Yokdur sana hâşâ ne şebîh ü ne nazîr (R. 197)

Mevlâ-yı Samed Kâdir ü Mâcid sensin
Maʿbûd-ı ehad İlâh-ı Vâhid sensin
Mahfî olamaz zerre dahi ʿilmünden
ʿAllâm-ıguyûb gâʾib ü şâhid sensin (R. 441)

Mimâr-ı lutf u himmet: Lütuf ve himmet mimarı

Koymadı miʿmâr-ı lutf u himmeti kalb-i harâb
Kişver-i dilde bakılsa yokdur âsâr-ı talel (Tar. 28/19)

Mümin-i bî-minnet: Minneti olmayan iman edilmiş

Ey Müʿmin-i bî-minnet ü Vehhâb ü Celîl
Senden irişür ʿâleme enʿâm-ı cemîl
ʿAcz eder iken cümle edâ-yı şükre
Kâdir ki olur bencileyin ʿabd-i zelîl (R. 303)

Müşfiku'z-zu'afâ: Zayıflara şefkat gösteren

Olup hemîşe saʿâdetle bahtı kuvvetde
Rehîn-i mekremet olsun o müşfiku'z-zuʿafâ (K. 26/161)

Nakkâş: Nakşeden
Sübha-gerdân-ı ham-ı zülfün olup subh u mesâ
Hüsnünün nakşına nakkâşına tesbîh iderem (G. 357/2)

Pâdişehler pâdişâhı: Hükümdarların hükümdarı

Çü sensin pâdişehler pâdişâhı
Kapundur kullarun cây ü penâhı
Meded kıl fazl-ı lutfunla ilâhî
ʿİbâd-ı Müslimîne nusret eyle (MR. 10/5)

Meddâhı olursam ne ʿaceb Hassânun
Vassâfı idi ol şeh-i ʿâlî-şânun
Tâ mahşere dek medha olur şâyeste
Her kim ki ola bendesi ol sultânun (R. 274)

Rabb-ı rahîm: Rahmet sahibi

ʿÂdil ü Müntakım esmâsına inkârun yok
Var ise Rabb-ı Rahîm oldıgına îmânun (K. 3/38)

Allah'ın sıfatlarının yanında doksan dokuz ismi bulunmaktadır. Şairler, sanat yapma gayesiyle Allah'ın doksan dokuz ismini şiirlerinde kullanarak Allah'ın çeşitli vasıflarını anlatırlar. Nahîfî Süleyman da Allah'ın isimlerini şiirlerinde sıklıkla kullanmıştır. Şairin Allah'ın doksan dokuz isminden kullandıkları şu şekildedir:

Rahman: Ayırt etmeden bütün mahlukatı rızıklandıran, sonsuz merhametiyle lütuf ve ihsanda bulunan.

Lâyık-ı ʿafv ü ʿatâ olmaga saʿy it yohsa
Şübhe yokdur kerem ü rahmetine Rahmânun (K. 3/39)
K. 5/74, K. 9/31, K. 11/24, K. 17/19, Tar. 35/7, MR. 6/4, G. 13/2, G. 352/7, R. 199, R. 422, R. 424, R. 425, R. 427, R. 462, MT. 251.

Rahim: İtaatkâr kullarına hususi rahmet eden, rahmetiyle her şeyi kuşatan.

ʿÂdil ü Müntakım esmâsına inkârun yok
Var ise Rabb-ı Rahîm oldıgına îmânun (K. 3/38)
K. 5/58, K. 11/16, Tar. 11/4, Tar. 12/3, Tar. 35/7, R. 408, R. 422, R. 424, R. 427.

Melik: Görünen ve görünmeyen âlemlerin biricik sahibi. Bütün varlıkların sahibi.

Senden olur ihsân ü ʿinâyet mutlak
Sensin Melik ü Mâliki mülkün ancak
Ey hakk ile maʿbûdum olan Rabb-i Ehad
İsʿâf-ı murâdata beni it mülhak (R. 260)

Kuddüs: Hatadan, gafletten, aczden ve her türlü eksiklikten münezzeh/çok uzak ve pek temiz.

Küffâr diyârında sadâ-yı nâkûs
Oldukça hurûşân-ı sımâh-ı nâmûs
Tevhîde ser-âgâz idüp eşyâ cümle
Cân semʿine geldi hüve Rabbü Kuddûs (R. 224)
R. 411, R. 422, R. 550.

Mümin: Gönüllerde iman ışığı yakan, kendine sığınanlara eman verip onları koruyan, rahatlatan, güven veren ve vaadine güvenilen.

Ey Müʿmin-i bî-minnet ü Vehhâb ü Celîl
Senden irişür ʿâleme enʿâm-ı cemîl
ʿAcz eder iken cümle edâ-yı şükre
Kâdir ki olur bencileyin ʿabd-i zelîl (R. 303)

Azîz: Yenilmesi mümkün olmayan galip; dengi ve benzeri bulunmayacak şekilde değerli ve şerefli; O'nu aciz bırakacak hiçbir güç bulunmayan izzet sahibi.

Cebbâr ü ʿAzîz ü Mütekebbir sensin
Kuddûs ü Müheymin ü Musavvir sensin
Yok sâbik u lâhikharem-i ʿizzetüne
Hâdî vü Mukaddim ü Muʾahhir sensin (R. 411)

Müheymin: Kâinatın bütün işlerini gözetip yöneten, bütün yarattıklarını gözetip koruyan, korkulardan emin kılan, her şeyi hükmü altına alan.

Gûş eyle hele tantana-i nâkûsı
Çâk itmededür pîrehen-i nâmûsı
Şirk ehline takrîʿ ü melâmetler idüp
Tevhîd ider ol Müheymin ü Kuddûsi (R. 550)
R. 411.

Cebbâr: Dilediğini her durumda gerçekleştiren; istediğini zorla yaptırmaya muktedir olan; yaratılmışların halini iyileştiren; parçalanmış, dağılmış ve bozulmuş olanı düzeltip onaran; her şeyi tasarrufu altına alan.

Cebbâr ü ʿAzîz ü Mütekebbir sensin
Kuddûs ü Müheymin ü Musavvir sensin
Yok sâbik u lâhikharem-i ʿizzetüne
Hâdî vü Mukaddim ü Muʾahhir sensin (R. 411)

Mütekebbir: Her zaman ve her yerde büyüklüğünü gösteren; zat ve sıfatlarının mahiyeti bilinemeyecek kadar ulu, yaratılmışların sıfatlarından yüce olan; azgın ve zalim insanları mutlak gücüne boyun eğmek zorunda bırakan.

Cebbâr ü ʿAzîz ü Mütekebbir sensin
Kuddûs ü Müheymin ü Musavvir sensin
Yok sâbik u lâhikharem-i ʿizzetüne
Hâdî vü Mukaddim ü Muʾahhir sensin (R. 411)

Bârî: Eşyayı ve her şeyin aza ve cihazlarını birbirine uygun bir hâlde yaratan, bir örneği olmaksızın canlıları yaratan. Her şeyi takdir ettiği şekle uygun olarak yaratıp varlığa çıkaran yaratan.

Refîk u yâver itsün dâʾimâ tevfîkini Bârî
Hemîşe mazhar olsun zât-ı pâkün lutf-ı Sübhâna (K. 24/54)
Tar. 6/16, Tar. 2/17, Tar. 33/ 11, Tar. 35/18.

Hâlik: Her şeyin varlığını ve varlığı boyunca görüp geçireceği halleri, hadiseleri tayin ve tespit eden ve ona göre yaratan, yoktan var eden. Her şeyin yaratıcısı.

Hâlık-i iksîr-i ʿışk ol ey dil-i pür-pîç ü tâb
Tâ seni altun gibi el üzre tutsun şeyh u şâb (K. 1/1)
K. 1/16, K. 3/35, K. 4/1, K. 12/32, K. 13/12, K. 14/6, Tar. 5/8, Tar. 9/2, MR. 6/8, G. 108, G. 461/6, G. 484/6, R. 33, R. 164, R. 196, R. 279, R. 296, R. 310, R. 404, R. 490.

Gaffâr: Daima affeden; kullarının günahlarını örten, ayıp ve kusurlarını, tekrarlanan günahları bağışlayan; mağrifeti, bağışlaması sonsuz olan, dilediği kullarını da günahlardan koruyan. Kusur ve günahları örten, çokça bağışlayan.

Habbezâ hikmet-i bî-hadd-i Hakîm ü Settâr
Habbezâ kudret-i bî-ʿadd-i Kâdir ü Gaffâr (K. 8/1)
G. 41/1, R. 44, R. 76, R. 169.

Kahhâr: Yenilmeyen, dilediğini yerine getiren, kendisine her şeyin boyun eğdiği yegâne kudret ve tasarruf sahibi.

Anı fikr eylemez kim dest-bürd-i kahr-ı Kahhârı
Fenâ-ender-fenâ itdi niçe Sâm ü Nerîmânı (Kıt. 38/4)

Vehhâb: Çeşit çeşit nimetleri devamlı bağışlayıp duran. Her zaman, her yerde ve her şeyi karşılık beklemeden çok ve bol veren. Karşılıksız olarak çokça nimet veren ve ihsanda bulunan.

Lutf it bana kıl mugtenim-i terk ü nevâ
Fiʿlün ile hâcâtumı eyle devâ
Sendendür eyâKâdir ü Vehhâb-ı Kerîm
Medyûna edâ merdüm-i bîmâra devâ (R. 46)
R. 303, R. 424.

Rezzâk: Yaratılmışlara, faydalanacakları şeyleri ihsan eden, bedenlerin ve ruhların gıdasını yaratıp veren. Maddî ve manevî bol rızık veren, her türlü rızık imkânlarını yaratan.

Katreveş rencîde-i yeʾs olma hoş tut hâtırun
Sen sadefâsâ teveccüh kıl Hudâ Rezzâkdur (G. 143/4)
G. 462/17, R. 97, R. 156, R. 196, R. 296, R. 299, R. 304, R. 328, R. 256, R. 404, R. 440.

Fettâh: İyilik kapılarını açan; hakemlik yapan; bütün anlaşmazlıklarda hakemlik yaparak mutlak adaleti gerçekleştiren; zulme uğrayanlara yardım eden; mü'min kullarını zafere ulaştıran; mü'minlere mânevî kapıları açıp kalplerden kederleri gideren; her derde çare bulan; her türlü engelleri kaldıran. Hayır kapılarını açan, hükmüyle adaleti sağlayan.

Ol merdüm-i hâs u mazhar-ı fevz ü felâh
Yaʿnî ki Ebû ʿUbeydetü'bni'l-Cerrâh
Vasfında anun didi emînü'l-ümmet
Sultân-ı rusül Habîb-i Rabb-i Fettâh (R. 117)

Alîm: İlmi ezeli ve ebedî olan.

Nahîfînün nedür cürmi Hudâ ʿ**âlim** ʿ**alîm** Allâh

Cenâb-ı yâre kul itmiş anı bî-ihtiyâr ebrû (G. 405/5)
MR. 9/4, MR. 9/6, R. 369, R. 265, R. 51.

Hâfıd: Kâfirleri ve zalimleri alçaltan.

Rezzâk-ı cihân Muksit ü Câmiʿ sensin
Hem Muktedir ü Zarr u Nâfiʿ sensin
Bî-şübhe Muʿizz ü hem Müzilsin yâ Rab
Bî-reyb ü gümân Hâfiz Râfiʿ sensin (R. 440)

Râfî: Müminleri yükselten, izzetli ve şerefli kılan.

Vâkıf-ı remz-i hakâyık kâşif-i kenz-i rumûz
Râfiʿ-i râyât-ı nusret nâşir-i cûd u sehâ (K. 17/9)
R. 440.

Hakem: Hükmeden, hakkı yerine getiren; hüküm yetkisi kendisine ait olan; son hükmü verecek olan. Nihâî hükmü veren.

Rabb-i Ehad ü Vâhid ü Kâdir sensin
Berr ü Samed ü Bâtın u Zâhir sensin
Yok evvel ü âhirde şerîkün yâ Rab
ʿAdl ü Hakem ü Evvel ü Âhir sensin (R. 412)

Muiz: Üstün kılan, izzet ve şeref veren; mülkü dilediğine veren. Yücelten, güçlü ve aziz kılan.

Şâh u ümerâ ile degül rifʿat ü ʿiz
Allâhdur ey gâfil-i ser-geşte Muʿiz
Kâdir mi seni eyleye ʿizzetde mekîn
Bir sencileyin ʿabd-i zelîl ü ʿâciz (R. 218)
R. 440.

Müzil: Zillete düşüren, hor ve hakir kılan, rezil ve perişan eden, alçaltan. Dilediğini hor ve hakir eden, zillete düşüren.

Rezzâk-ı cihân Muksit ü Câmiʿ sensin
Hem Muktedir ü Zarr u Nâfiʿ sensin
Bî-şübhe Muʿizz ü hem Müzilsin yâ Rab
Bî-reyb ü gümân Hâfiz Râfiʿ sensin (R. 440)

Habîr: Her şeyi bilen, her şeyin iç yüzünden, gizli taraflarından haberdâr olan. Gizli ve açık her şeyden haberdar olan, dilediğini haber veren.

Faʿʿâl-i murâd ü Kâdir-i mutlaksın
ʿAllâm ü Habîr ü kâʾil-i esdaksın
Maʿbûdı cemîʿ-i kâʾinâtun sensin
Tâʿata ehaksenâya elyak Haksın (R. 442)
R. 512.

Azîm: Bütün büyüklüklerin sahibi. Zatının ve sıfatlarının mahiyeti anlaşılamayacak kadar ulvi. Zat ve sıfatları bakımından pek yüce olan, azametli olan.

Kerîm-i zü'l-ʿatâ sensin
Meded senden meded mevlâ
ʿAzîmü'l-Kibriyâ sensin
Meded senden meded mevlâ (MR. 2/1)
Kıt. 6/1, R. 221.

Gafûr: Mağfireti çok olan, bütün günahları bağışlayan. İstediği kusurları insanların gözünden gizlediği gibi melekut alemi sakinlerinin gözünden de gizleyen. Çok affedici ve bağışlayıcı olan.

Yâ Rab beşeriyyetle ben itdükçe hatâ

Sen rızkumı fazlun ile itdün iʿtâ
Senden benüm ey Rabb-i Gafûr u Gaffâr
Hep gördigim ihsân u kerem fazl u ʿatâ (R. 44)
K. 26/153, K. 27/8, K. 27/83, R. 127, R. 425.

Şekûr: Kendi rızası için yapılan salih amelleri daha ziyadesiyle karşılayan, az taat karşılığında çok büyük dereceler veren, sayılı günlerde yapılan amel karşılığında ahiret aleminde sonsuz nimetler lütfeden. Yapılan iyi amellerin karşılığını çokça veren.

Râhat-ı ʿâleme saʿy itmedesin şâm ü seher
Saʿyüni Rabb-i Şekûr eyleye saʿy-i meşkûr (K. 27/2)
K. 27/45, R. 164, R. 198.

Kebîr: Büyüklükte kendisinden daha büyüğü düşünülmeyen, bütün büyüklükler kendisine mahsus olan. Zâtın ve sıfatlarının mahiyeti bilinemeyecek kadar büyük ve ulu olan.

Sensin Samed ü Kebîr ü Rezzâk u Mukît
Sensin Ehad ü Kâdir ü Muhyî vü Mümît
Mahfûz kılup zîg u halelden yâ Rab
Sen kalbümi dînün üzre eyle tesbît (R. 97)

Mukît: Her yaratılmışın azığını ve gıdasını tayin eden, azıkları beden ve kalplere gönderen. Mahlukatın gıdasını yaratıp veren, güç yetiren ve koruyup gözeten.

Sensin Samed ü Kebîr ü Rezzâk u Mukît
Sensin Ehad ü Kâdir ü Muhyî vü Mümît
Mahfûz kılup zîg u halelden yâ Rab
Sen kalbümi dînün üzre eyle tesbît (R. 97)

Celîl: Hiçbir kayıt ve kıyas kabul etmeksizin azamet sahibi, kıymeti ve mertebesi en yüce olan.

Ey erham ü Rahmân ü Mucîb-i muztar
Ey Kâdir ü Kayyûm u Celîl-i Ekber
Sen ʿaczime ıztırâruma aʿlemsin
Kıl kudretün ile beni fazla mazhar (R. 199)
R. 303, R. 304.

Kerîm: İhsanı, in'âmı, lütfu, keremi bol olan, sonsuz cömertlik sahibi. Her türlü faziletin de sahibi olan, hiçbir karşılık beklemeden veren, yardımı ve ikrâmı sonsuz ve sınırsız olan, muktedirken, affeden, vaadini yerine getiren, kendisine sığınanı yüz üstü bırakmayan, az da olsa işlenen iyi ameli kabul eden, karşılığını fazlasıyla veren yüce yaratıcı. Çok cömert, nimet ve ihsanı bol olan.

Muhammed Resûl-i İlâh-ı Kerîm
Nebiyy-i nebîh ü kerîmü'l-kerîm (K. 10/3)
K. 5/57, K. 8/15, K. 12/5, K. 17/19, K. 26/6, K. 26/153, K. 27/77, Tar. 6/21, Tar. 11/1, Tar. 11/5, Tar. 29/8, MR. 2/1, G. 63/9, G. 228/1, R. 13, R. 20, R. 46, R. 83, R. 156, R. 169, R. 202, R. 296, R. 422, R. 424, R. 464, Mat. 46.

Mucîb: Kendine dua edip yalvaranların isteklerini işitip cevap veren, onları cevapsız bırakmayan. Dua ve dilekleri kabul eden.

Ey erham ü Rahmân ü Mucîb-i muztar
Ey Kâdir ü Kayyûm u Celîl-i Ekber
Sen ʿaczime ıztırâruma aʿlemsin
Kıl kudretün ile beni fazla mazhar (R. 199)

Hakîm: Her işi, emri ve yasağı yerli yerinde ve sağlam olan.

Habbezâ hikmet-i bî-hadd-i Hakîm ü Settâr
Habbezâ kudret-i bî-ʿadd-i Kâdir ü Gaffâr (K. 8/1)
Kıt. 6/3, R. 243.

Vedûd: İyi kullarını seven, onları rahmet ve rızasına erdiren. Çok şefkatli, sevilmeye ve dostluğa layık yegane varlık.

Vâris ü dâʿim ü Bâkî ehad-ı bî-endâd
Mâlikü'l-mülk ü Samed Kâdir ü Kayyûm ü Vedûd (Tar. 4/2)
Tar. 29/24, R. 146.

Mecîd: Zatı şerefli, fiileri güzel olan, her türlü övgüye layık bulunan. Her türlü eksiklikten münezzeh, lütuf ve ikramı bol olan.

Gam çekme cevr-i dehre Nahîfî ki dâʾimâ
Minnet Cenâb-ı Hazret-i Rabb-ı Mecîdedür (G. 190/5)
Tar. 10/6, G. 98/5, R. 112, R. 133.

Bâis: Ölüleri diriltip kabirlerinden kaldıran, gönüllerde saklı olanları meydana çıkaran. Aynı zamanda insanlara doğru yolu göstermek üzere peygamberler gönderen. Kıyamette ölüleri dirilten.

Ey ferd ü ehad-i Hayy ü Şehîd ü Vâris
V'ey vitr ü Samed Hakk u Mecîd ü Bâʿis
ʿÂlem niçe fehm eyleye zât-ı pâkün
İdrâk ide mümkin mi Kadîmi hâdis (R.112)

Hakk: Varlığı gerçek olan, varlığı hiç değişmeden duran, varlığı ve ilâhlığı kesin olan, hükmünün gereğini yerine getiren.

ʿAkd-i ʿahd it nefs ile tâʿât-ı Hakda subh u şâm
Tâ safâ-yı tabʿuna reşk ide kurs-ı âfitâb (K. 1/9)
K. 1/13, K. 1/24, K. 1/35, K. 5/4, K. 5/7, K. 5/9, K. 5/18, K. 5/35, K. 5/71, K. 5/76, K. 6/10, K. 6/13, K. 6/17, K. 8/80, K. 8/82, K. 8/88, K. 8/98, K. 8/132, K. 9/26, K. 10/10, K. 11/7, K. 11/40, K. 12/10, K. 12/25, K. 13/12, K. 13/18, K. 13/26, K. 13/27, K. 15/6,

K. 15/9, K. 18/12, K. 18/21, K. 19/53, K. 21/14, K. 21/17, K. 22/4, K. 22/7, K. 22/22, K. 22/27, K. 22/43, K. 23/19, K. 24/53, K. 26/30, K. 26/85, K. 26/98, K. 27/9, K. 27/27, K. 27/28, K. 27/84, K. 28/40, Tar. 1/5, Tar. 1/21, Tar. 2/6, Tar. 2/11, Tar. 4/6, Tar. 4/9, Tar. 4/15, Tar. 5/11, Tar. 6/11, Tar. 7/3, Tar. 7/6, Tar. 10/1, Tar. 12/1, Tar. 18/7, Tar. 19/2, Tar. 19/9, Tar. 29/2, Tar. 29/26, Tar. 29/27, Tar. 33/6, Tar. 33/10, Tar. 34/6, Tar. 34/7, MR. 8/4, MR. 11/1, MR. 13/4, Tah. 2/3, Tah. 4/2, Tah. 4/4, Tah. 4/5, Tah. 6/6, Tah. 8/7, Tah. 8/7, MR. 1/4, G. 2/5, G. 5/5, G. 9/2, G. 13/8, G. 26/6, G. 40/1, G. 48/3, G. 63/1, G. 64/3, G. 64/4, G. 66/7, G. 84/1, G. 84/3, G. 84/5, G. 91/6, G. 95/1, G. 103/6, G. 111/8/, G. 141/8, G. 141/8, G. 166/4, G. 175/4, G. 180/5, G. 181/5, G. 183/7, G. 232/2, G. 232/7, G. 233/7, G. 250/1, G. 260/9, G. 275/6, G. 279/7, G. 281/1, G. 295/7, G. 296/1, G. 312/6, G. 327/6, G. 344/5, G. 347/6, G. 347/15, G. 349/8, G. 351/4, G. 354/2, G. 377/5, G. 380/4, G. 399/4, G. 404/4, G. 406/4, G. 409/5, G. 411/6, G. 416/4, G. 417/1, G. 419/2, G. 419/4, G. 422/6, G. 422/7, G. 423/1, G. 423/5, G. 425/3, G. 426/4, G. 429/2, G. 431/2, G. 446/3, G. 453/11, G. 461/3, G. 461/10, G. 461/12, G. 462/9, G. 488/3, G. 490/1, G. 501, G. 509/8, G. 510/7, Kıt. 46/4, R. 27, R. 49, R. 104, R. 110, R. 112, R. 137, R. 146, R. 156, R. 202, R. 203, R. 211, R. 214, R. 215, R. 219, R. 239, R. 250, R. 262, R. 264, R. 282, R. 289, R. 297, R. 318, R. 319, R. 348, R. 352, R. 368, R. 381, R. 393, R. 396, R. 418, R. 439, R. 442, R. 460, R. 530, R. 551, R. 556, MT. 7, MT. 35, MT. 51, MT. 52, MT. 70, MT. 71, MT. 126, MT. 206, MT. 212, MT. 220, MT. 230.

Kayyûm: Gökleri, yeri, her şeyi ayakta tutan. Bir şeyin kıyamı yani bir varlık sahibi olarak durabilmesi neye bağlı ise onu veren. Her şeyin varlığı kendisine bağlı olup kâinatı idare eden. Kendi zatı ile kâim olan, varlığında ve varlığının devamında her şey kendisine muhtaç olduğu hâlde kendisinin hiçbir şeye ihtiyacı olmayan.

Fermânun eger itmese feyz-i kudret
Bir peşşe-i kemterden ne mümkin hareket
Fermânuna ser-beste ser-â-ser ʿâlem
Ey Kâdir ü Kayyûm senündür kuvvet (R. 84)
R. 164, R. 199, R. 355, R. 485,Tar. 4/2.

Mukaddim: Dilediğini maddî manevî nimetler verip öne geçiren, başkalarından daha ileri, daha başarılı bir duruma getiren.

Cebbâr ü ʿAzîz ü Mütekebbir sensin
Kuddûs ü Müheymin ü Musavvir sensin
Yok sâbik u lâhik harem-i ʿizzetüne
Hâdî vü Mukaddim ü Muʾahhir sensin (R. 411)

Müteâlî: Yaratılmışlar hakkında aklın mümkün gördüğü her şeyden, her hâl ve tavırdan pek yüce ve pek münezzeh, izzet, şeref ve hükümranlık bakımından en yüce, aşkın. Yücelerin yücesi, her şeyden yüce, pek ulu.

Karum ne kadar olmaz ise müstahsen
Tevvâb ü Rahîm ü Müteʿâlîsin sen
Ey zann-ı ʿibâdîne kılan vaʿd-i cezâ
Zannum sana ahsendür İlâhî ahsen (R. 408)
R. 285.

Müntakım: Suçlulara, adaleti ile hak ettikleri cezayı veren. Hesap sorucu, adalete göre hareket eden, hak hukuk gözeten, hak edeni ödüllendiren.

ʿÂdil ü Müntakım esmâsına inkârun yok
Var ise Rabb-ı Rahîm oldıgına îmânun (K. 3/38)

Şehîd: Her zaman her yerde hazır olan, her şeye şâhit olan kendisine hiçbir şey gizli olmayan, her şeyi bilen. İlminden hiçbir şey gizli olmayan, açıkta olanları da gizli olanları da bilen, her şeye şâhit olan. Her şeye muttali olan, kendisine hiçbir şey gizli kalmayan.

Ey ferd ü ehad-i Hayy ü Şehîd ü Vâris
V'ey vitr ü Samed Hakk u Mecîd ü Bâʿis
ʿÂlem niçe fehm eyleye zât-ı pâkün

İdrâk ide mümkin mi Kadîmi hâdis (R. 112)

Vekîl: Usulüne uygun şekilde kendisine tevdi edilen işleri en güzel şekilde neticelendiren, güvenilip dayanılan, tevekkül edilen. Bütün yaratıkların işlerinin görülmesinde güvenilip dayanılan, bu konuda tam yeterli olan.

Ne İbrâhîm Paşa sıhr-ı ʿâlî-şân-ı sultânî
Vekîl-i mutlâk u sadr-ı güzîn-i ʿâlem-ârâyî (K. 22/2)
K. 22/3, K. 22/26, K. 24/48.

Mübdi: Yaratıkları maddesiz ve örneksiz olarak ilk baştan yaratan. Her şeyi yoktan var eden.

Sensin sen eyâ ferd ü Hudây-ı Müteʿâl
Hallâk-ı cihân Mübdiʿ-i eyyâm ü leyâl
Sensin şeb-i Kadre iden ibdâʿ-ı şeref
Senden irişür bendelere feyz-i nevâl (R. 302)

Muhyî: Hayat veren, yaşatan ve dirilten.

Sensin Samed ü Kebîr ü Rezzâk u Mukît
Sensin Ehad ü Kâdir ü Muhyî vü Mümît
Mahfûz kılup zîg u halelden yâ Rab
Sen kalbümi dînün üzre eyle tesbît (R. 97)

Mümît: Öldüren, canları kabzeden.

Sensin Samed ü Kebîr ü Rezzâk u Mukît
Sensin Ehad ü Kâdir ü Muhyî vü Mümît
Mahfûz kılup zîg u halelden yâ Rab
Sen kalbümi dînün üzre eyle tesbît (R. 97)

Hayy: Ezelî ve ebedî olarak diri ve ölümsüz olan.

Gel ey dil eyleme bîhûde âh ü vâveylâ
Virür murâdını ol Hayy ü Kâdir ü Dânâ (K. 26/1)
Tar. 11/5, R. 112, R. 355.

Mâcid: Şanı yüce ve sonsuz kerem sahibi.

Mevlâ-yı Samed Kâdir ü Mâcid sensin
Maʿbûd-ı ehad İlâh-ı Vâhid sensin
Mahfî olamaz zerre dahi ʿilmünden
ʿAllâm-ıguyûb gâʾib ü şâhid sensin (R. 441)

Vâhid: Bir tek, yegâne varlık; zatında, sıfatlarında, işlerinde, isimlerinde, hükümlerinde ilah ve rab oluşunda asla şeriki/ortağı, naziri/benzeri ve dengi olmayan.

Rabb-i Ehad ü Vâhid ü Kâdir sensin
Berr ü Samed ü Bâtın u Zâhir sensin
Yok evvel ü âhirde şerîkün yâ Rab
ʿAdl ü Hakem ü Evvel ü Âhir sensin (R. 412)
R. 35, R. 293, R. 353, R. 441.

Samed: Her şeyin kendisine muhtaç olduğu, kendisinin hiçbir şeye muhtaç olmadığı; ihtiyaçların giderilmesi ve ızdırapların dindirilmesi için başvurulacak tek merci. Yaratıkların her türlü ihtiyaçlarını gidermek için başvurdukları tek başvuru kaynağı. Her türlü yaratığın her türlü ihtiyacını en mükemmel bir şekilde karşılayan ve gideren. Kendisi ise hiçbir şeye muhtaç olmayan. Herkesin kendisine muhtaç olduğu, kendisi ise kimseye muhtaç olmayan, ezelî ve ebedî olan.

Ehad sensin nasîrün yok
Samed sensin vezîrün yok
Şerîkün yok nazîrün yok

Meded senden meded mevlâ (MR. 2/3)
K. 26/162, Tar. 4/2, Tar. 5/5, G. 206/6, R. 97, R. 112, R. 141, R. 142, R. 271, R. 412, R. 441, R. 462, R. 530.

Muktedir: Güç ve kuvvetinde hiçbir sınır olmayan. Kuvvet ve kudret sahipleri üzerinde istediği gibi tasarruf eden.

Rezzâk-ı cihân Muksit ü Câmiʿ sensin
Hem Muktedir ü Zarr u Nâfiʿ sensin
Bî-şübhe Muʿizz ü hem Müzilsin yâ Rab
Bî-reyb ü gümân Hâfiz Râfiʿ sensin (R. 440)

Kâdir: İstediğini, istediği gibi yapmaya gücü yeten.

Vücûdın sadra lâyık gördi hükm-i Kâdir-i Mutlak
Şeh-i İslâma ilhâm eyledi ol feyz-i ahfâyı (K. 22/6)
K. 8/1, K. 26/1, MR. 2/2, MR. 6/3, MR. 6/23, Kıt. 6/3, R. 46, R. 64, R. 84, R. 97, R. 106, R. 164, R. 197, R. 199, R. 304, R. 312, R. 355, R. 389, R. 412, R. 423, R. 441, R. 442, R. 444, R. 462, R. 485.

Muahhir: Hikmeti gereği dilediğini geriye bırakan.

Cebbâr ü ʿAzîz ü Mütekebbir sensin
Kuddûs ü Müheymin ü Musavvir sensin
Yok sâbik u lâhikharem-i ʿizzetüne
Hâdî vü Mukaddim ü Muʾahhir sensin (R. 411)

Evvel: Varlığının başlangıcı olmayan ezelî olan.

Evvelâ bu cûy-ı sâfa kıl nazar insâf ile
İki cânibde ruhâm-ı dil-güşâ bünyâdı gör (K. 20/5)
MR. 2/2, R. 63, R. 74, R. 412, R. 502.

Âhir: Varlığının sonu olmayan, ebedî olan.

Sen oldun Evvel ü Âhir
Sen oldun Bâtın u Zâhir
Sen oldun Kâdir ü Kâhir
Meded senden meded mevlâ (MR. 2/2)
R. 64, R. 412.

Zâhir: Varlığını ve birliğini belgeleyen birçok delilin bulunması açısından varlığı açık olan.

Sen oldun Evvel ü Âhir
Sen oldun Bâtın u Zâhir
Sen oldun Kâdir ü Kâhir
Meded senden meded mevlâ (MR. 2/2)
R. 64, R. 136, R. 360, R. 412.

Bâtın: Zâtı itibariyle gizli olan, bütün gizlilikleri bilen.

Sen oldun Evvel ü Âhir
Sen oldun Bâtın u Zâhir
Sen oldun Kâdir ü Kâhir
Meded senden meded mevlâ (MR. 2/2)
G. 406, R. 64, R. 360, R. 412.

Berr: Kulları hakkında kolaylık isteyen, iyilik ve bahşişi çok olan, vaadini yerine getiren. Çokça iyilik eden.

Rabb-i Ehad ü Vâhid ü Kâdir sensin
Berr ü Samed ü Bâtın u Zâhir sensin
Yok evvel ü âhirde şerîkün yâ Rab

ʿAdl ü Hakem ü Evvel ü Âhir sensin (R. 412)

Tevvâb: Tövbe eden kullarının tövbelerini kabul eden ve tövbede muvaffak kılan, kullarını tövbeye sevkeden ve tövbelerini kabul eden. Kendisine yönelen kullarının günahlarını affeden. Tövbeleri kabul edip günahları bağışlayan.

Yâ Rab olup evrâd-ı dil ü cân tevbe
Olsun güneh ü cürmüme her ân tevbe
Ey erham ü Tevvâb olan Allâh-ı Kerîm
İtdüklerime tevbe hezârân tevbe (R. 464)
Tar. 35/7, R. 408, R. 424.

Mâlikü'l-mülk: Bütün mülkün maliki ve tek hakimi. Mülkün gerçek sahibi.

Cümle tedbîrüni takdîre muvâfık kılsun
Mâlikü'l-mülk-i hakîkî olan ol Rabb-ı Gafûr (K. 27/83)
Tar. 4/2, Tar. 29/7, Tar. 33/2, Tar. 33/4.

Muksit: Bütün işleri denk, birbirine uygun ve yerli yerinde yapan, adalet sahibi, mazluma acıyıp zalimin elinden kurtaran. Adaleti gerçekleştiren, hakkaniyetle hükmeden.

Rezzâk-ı cihân Muksit ü Câmiʿ sensin
Hem Muktedir ü Zarr u Nâfiʿ sensin
Bî-şübhe Muʿizz ü hem Müzilsin yâ Rab
Bî-reyb ü gümân Hâfiz Râfiʿ sensin (R. 440)

Câmi: İstediğini, istediği zaman, istediği yerde toplayan, birbirine benzeyen benzemeyen zıt şeyleri bir araya getirip tutan, kıyâmet günü hesaba çekmek için mahlukatı toplayan aynı zamanda bütün iyilikleri, güzellikleri ve övgüleri de yüce zâtında toplayan. Tabiatları zıt birçok unsuru bir araya getiren, İnsanları birbirlerine

sevdirip kalpleri ısındıran. Dünya ve ahirette bütün yaratılmışları bir araya getirme kudretine sahip olan.

Rezzâk-ı cihân Muksit ü Câmiʿ sensin
Hem Muktedir ü Zarr u Nâfiʿ sensin
Bî-şübhe Muʿizz ü hem Müzilsin yâ Rab
Bî-reyb ü gümân Hâfiz Râfiʿ sensin (R. 440)

Ganî: Çok zengin ve her şeyden müstağni. Hiçbir şeye ihtiyacı olmayan.

Her hâl ile sen kullarına erhamsın
Maʿbûd-ı Ganî vü Kâdir-i ekremsin
Yâ Rab sana ʿarz-ı hâle hâcet yokdur
Maksûd u murâdâtumı sen aʿlemsin (R. 444)
Tar. 2/1, R. 560, Mat. 261.

Mâni: Dilemediği şeylerin gerçekleşmesine izin vermeyen; kötü şeylere engel olan. Hikmeti gereğince engel koyan, mani olan.

Umaram Mâniʿ ü Muʿtî olan Rabb-ı Kerîm
Eyleye hâtır-ı mahzûnumı şâd ü mesrûr (K. 27/77)
R. 156, R. 197, R. 352, R. 504.

Nâfi: Fayda veren, dilediği kuluna hayırlı ve faydalı olanı veren, zararlı gibi görünen her şeyi sezilmez yollarla faydalı hâle getiren, çaresizlerin imdadına yetişen, kulunu hayra ve iyiliğe yönelten. Hayrı ve faydayı yaratan, veren.

Rezzâk-ı cihân Muksit ü Câmiʿ sensin
Hem Muktedir ü Zarr u Nâfiʿ sensin
Bî-şübhe Muʿizz ü hem Müzilsin yâ Rab
Bî-reyb ü gümân Hâfiz Râfiʿ sensin (R. 440)

Nur: Âlemleri nurlandıran; istediği simalara, zihinlere ve gönüllere nur bahşeden, nur kaynağı. Nurlandıran, her şeyi aydınlatan, kalplere nur ve iman veren.

Yok sana ne evvel ü ne âhir yâ Rab
Sensin ne murâdun olsa Kâdir yâ Rab
Sen Nûr u Bedîʿ u Zâhir ü Bâtınsın
Esrâr u hafâyâ sana zâhir yâ Rab (R. 64)

Hâdî: Hidâyeti yaratan, istediği kulunu muradına erdiren, hayırlı yollara muvaffak kılan, inanacak kalplerde hidâyeti yaratan. Ebedî mutluluğu sağlayacak doğru yolu gösteren ve doğru yola ulaştıran. Yolunu şaşırmışlara rehberlik eden. Doğru yolu gösteren, hidayete erdiren.

Bir vech ile ey Hazret-i Rabb-i Hâdî
Mümkin mi senün niʿmetünün taʿdâdı
Biz lutfuna şükr itmege kâdir degülüz
Sensin yine şükre viren istiʿdâdı (R. 526)
K. 2/6, K. 17/7, G. 28/5, G. 492/4, R. 411.

Bedî: Örneksiz, misalsiz, acip ve hayret verici alemler icad eden. Zatında, sıfatında, fiilerinde, emsali görülmemiş olan. Örneksiz ve benzersiz olarak yaratan.

Yok sana ne evvel ü ne âhir yâ Rab
Sensin ne murâdun olsa Kâdir yâ Rab
Sen Nûr u Bedîʿ u Zâhir ü Bâtınsın
Esrâr u hafâyâ sana zâhir yâ Rab (R. 64)

Vâris: Servetlerin geçici sahipleri elleri bomboş olarak yokluğa döndükleri zaman servetlerin yegane ve hakiki sahibi olan ve varlığının sonunun bulunmaması vasfıyla kâinatın gerçek sahibi.
Efzal-ı evlâd-ı Âdem eşref-i ins ü melek
Vâris-i mülk-i nübüvvet şâfiʿ-i rûz-ı cezâ (K. 17/10)

Tar. 4/2, R. 112.

Sabûr: Çok sabırlı olup günahkârları cezalandırma konusunda acele etmeyip lütfuyla bağışlayan ve erteleyen. Günahkârlara mühlet tanıyıp tövbe kapısını ölünceye kadar açık tutan. Kullarının af ve bağışlama dilemeleri için onlara fırsatlar tanıyan. Günahkârları hemen cezarlandırmayıp onlara mühlet tanıyan.

İder pîr-i mahabbet mazhar-ı ism-i sabûr anı
Düşen bu hân-kâh-ı ʿışka tahsîn-i sıfât eyler (G. 133/6)

Bâkî: Ebedi olan, varlığının sonu olmayan.

Yaratdun cümle âfâkı
Zemîn ü çarh-ı nüh tâkı
Fenâdur cümle sen Bâkî
ʿİnâyet eyle yâ mevlâ (MR. 1/3)
Tar. 4/2, G. 231/7, G. 288/7, G. 500/9, R. 563.

Rezzâk: Maddî ve manevî bol rızık veren.

Katre-veş rencîde-i yeʾs olma hoş tut hâtırun
Sen sadef-âsâ teveccüh kıl Hudâ Rezzâkdur (G. 143/4)
G. 462, R. 97, R. 156, R. 96, R. 296, R. 299, R. 304, R. 328, R. 356, R. 404, R. 440.

Şairin Allah'ın doksan dokuz ismini hangi oranlarda kullandığına dair istatistiksel veri şu şekilde yansıtılabilir:

İsim/ Nazım Şekli	Kaside	Gazel	Tahmis	Murabba	Rubai	Tarih	Kıta	Matla	Toplam
Âhir				1	2				3
Alîm		1		2	3				6
Azîm				1	1		1		3
Azîz					1				1

Bâis					1				1
Bâkî		3		1	1	1			6
Bârî	1					4			5
Bâtın		1		1	3				5
Bedî					1				1
Berr					1				1
Câmi					1				1
Cebbâr					1				1
Celîl					3				3
Evvel	1			1	4				6
Fettâh					1				1
Gaffâr	1				4				5
Gafûr	3				3				6
Ganî					2	1		1	4
Habîr					2				2
Hâdî	2	2			2				6
Hâfid					1				1
Hakem					1				1
Hakîm	1				1		1		3
Hakk	51	73	7	4	36	23	1	11	206
Hâlik	7	3		1	8	2			21
Hayy	1				2	1			4
Kâdir	3			3	18		1		25
Kahhâr						1			1
Kayyûm					5	1			6
Kebîr					1				1
Kerîm	8	2		1	11	4		1	27
Mâcid					1				1
Mâlikü'l-mülk	1					4			5
Mâni	1				4				5
Mecîd		2			1	1			4
Melik					1				1
Muahhir					1				1
Mübdî					1				1
Mucîb					1				1
Müheymîn					2				2
Muhyî					1				1

Muiz					2				2
Mukaddim					1				1
Mukît					1				1
Muksit					1				1
Muktedir					1				1
Mümin					1				1
Mümit					1				1
Müntakım	1								1
Mütealî	1								1
Mütekebbir					1				1
Nur					1				1
Râfî	1				1				2
Rahîm	3				4	3			10
Rahman	5	2		1		1		1	10
Rezzâk		2			10				12
Sabûr		1							1
Samed	1	1		1	7	2			12
Şehîd					1				1
Şekûr	2				2				4
Vâhid					5				5
Vâris	1				1	1			3
Vedûd					1	2			3
Vehhâb					3				3
Zâhir				1	4				5

Tablo 9: Allah'ın İsimlerinin Nazım Biçimlerine Göre Kullanım Sıklığı

Tabloya bakıldığında şairin, Allah'ın doksan dokuz isminden altmış beş tanesini şiirlerinde kullandığı tespit edilmiştir. Şair, tabloda görülen altmış beş ismi toplamda dört yüz altmış sekiz kez kullanmıştır. Söz konusu kullanımlardan en çok iki yüz altı kullanımla Allah'ın "Hak" ismi olduğu görülmektedir. Allah'ın yalnızca Hak isminin tüm nazım şekillerinde kullanılmış olması da ayrıca dikkat çekicidir. Bunun dışında Süleyman Nahîfî, Hak ismini daha çok "Hak bilir", "huzur-ı Hak", "emr-i Hak", "rahmet-i Hak", "Hak saklasın." gibi ibarelerle kullanmıştır.

Şairin çoğunlukla Allah'ın isimlerinden Evvel-Âhir, Bâtın-Zâhir gibi tezat isimleri aynı şiirde kullandığı görülmektedir. Şair, böyle kullanarak hem tezat sanatını etkili bir şekilde uygulamış hem de Allah'ın isimlerini sıralamıştır. Bu da sanat kudretinin bir göstergesi sayılabilir.

Şairin Allah'ın ismini bu derece fazla kullanmasında Hz. Muhammet'e ve ehl-i beyte olan derin sevgi ile Allah'a karşı duyduğu muhabbet vardır. Şairin söz konusu isimleri kullanırken ismin yansıttığı anlam, beyitle bütünleştirdiği görülmüştür. Ayrıca "Hak" örneğinde de anlatıldığı üzere belli kalıpların sadece belli bir isim çerçevesinde kullanıldığı görülmektedir. Örneğin, Allah'ın kerem ve lütuf sahibi olduğunu anlatmak için "Ganî" isminden faydalanan şair, Allah'ın kerem sahibi oluşunu bu ismi zikretmesinin yanında keremle ilgili "ekrem", "erham" gibi farklı ibareler de desteklemiştir:

Her hâl ile sen kullarına erhamsın
Maʿbûd-ı Ganî vü Kâdir-i ekremsin
Yâ Rab sana ʿarz-ı hâle hâcet yokdur
Maksûd u murâdâtumı sen aʿlemsin (R. 444)

Bir başka örnek ise Allah'ın "Vekîl" ismi üzerinden verilebilir. Şair, Allah'ın "Vekîl" ismini daha çok "mutlak" kelimesiyle birlikte kullanmıştır. Bu örnek de Allah'ın isimlerinin kullanımında diğer isimlerde olduğu gibi belli bir kelime düzeninin olduğunu göstermektedir.

Sonuç olarak Süleyman Nahîfî, Allah'ı Yezdan, İlah, Mevla, Huda, Hudavend, Hudavendigar, Kirdigar, Tanrı, Rab, Hak gibi kelimeler ile anmış ve Allah'ın isimlerinin anlamını beyitte yansıtacak şekilde ustalıkla çok sayıda kullanmıştır.

6.1.2. Peygamberler

6.1.2.1.Hz. Muhammet

Süleyman Nahîfi'nin, Türk edebiyatı tarihine naat şairi olarak geçtiği söylenebilir. Öyle ki Nahîfî; kasidelerinde, gazellerinde, rubailerinde ve matlalarında Hz.

Muhammet sevgisini en içten bir şekilde terennüm etmiş usta bir şairdir. Dolayısıyla onun Divanı'nı çeşitli açılardan Hz. Muhammet sevgisi bağlamında incelemek şiirlerini anlamak için oldukça önemlidir.

"Muhammet" kelimesi Arapça çokça övmek anlamına gelen "tahmid" kelimesinden gelmekte olup İslam peygamberi Hz. Muhammet'in ismi olarak kullanılmaktadır. Süleyman Nahîfî naatlarıyla meşhur bir şair olması sebebiyle şiirlerinde İslam peygamberinin adını sıklıkla kullanmıştır. Şair, yazmış olduğu Divan'da Hz. Muhammet'i kastederek Muhammet isminin yirmi altı tanesini gazelde, yedi tanesini rubaide, altı tanesini kasidede, üçünü tarih kıtasında, dört tanesini matlada ve birini kıta nazım şekillerinde olmak üzere toplamda kırk altı kez kullanmıştır.

"Mahmud" ismi de Hz. Muhammet için sıklıkla kullanılan isimlerden biridir. Süleyman Nahîfî, neşredilen Divan'ında Mahmud ismini üç kez tarih kıtasında, ikişer kez kaside ve rubaide, birer kez de gazel ve matlada olmak üzere toplam dokuz kez kullanmıştır.

"Ahmed" ismi pek çok methedilmiş, övülmüş kimse anlamına gelmekle birlikte Hz. Muhammet'in isimlerinden biri olarak kullanılmaktadır. Süleyman Nahîfî, Divan'ında kaside, rubai ve tarihlerde üçer kez, gazelde dört kez, matlada iki kez kıtada ise bir kez olmak üzere toplamda on altı kez Ahmed ismini kullanmıştır. Bunlardan yedi tanesi "Ahmed-i muhtâr" terkibiyle kullanılarak Hz. Muhammet kastedilmiştir.

Hz. Muhammet'in isimlerinden biri de Mustafa'dır. Mustafa, kelime olarak Kubbaaltı Lugatı'nda "Maddî mânevi yönden arıtılıp saf ve seçkin duruma getirilmiş veya cinsi içinden en temizi, en iyisi ve en hâlisi olarak seçilmiş (kimse) olarak tarif edilip bu anlamı ile Hz. Muhammet'in hem sıfatı hem ismi olarak kullanılmıştır." denmektedir. Süleyman Nahîfî, Divan'ında altı kez kasidede, on iki kez gazelde, üç kez ise matlada olmak üzere toplamda yirmi bir kez Hz. Muhammet'in "Mustafa" ismini kullanmıştır. Özellikle neşirde yer alan 13. gazelin

redifi “Muhammed Mustafâ” olması şairin Hz. Muhammet sevgisini gözler önüne sermektedir.

Ekrem, çok cömert sahibi anlamına gelmekte olup Hz. Muhammet’in ismi için kullanılmıştır. Divan’da üçü kaside biri rubai olmak üzere dört yerde “Ekrem” kelimesi Hz. Muhammet bağlamında kullanılmıştır.

Şairin seçilmiş anlamına gelen muhtar sıfatı Hz. Muhammet’i kastetmek için klasik şiirde sıklıkla geçmektedir. Divan incelendiğinde on dört farklı yerde “Muhtar” kelimesi ile Hz. Muhammet kastedilmektedir. Bunlardan sekizi kasidede, üçü tarih kıtasında, ikisi gazelde ve biri kıta nazım şeklinde kullanılmıştır.

Hz. Muhammet’in isimlerinin kullanım sıklığı aşağıda grafik hâlinde verilmiştir. Buna göre şiirlerde en çok Muhammet ismi kullanılmıştır. Ahmed ve Mahmud isimlerinin daha az fakat nazım şekillerinde dengeli bir şekilde geçtiği tespit edilmiştir. Mustafa isminin ise tarih ve kıta nazım şekillerinde hiç kullanılmadığı görülmüştür. Verilen grafikten hareketle şairin Hz. Muhammet’i genellikle gazel nazım şeklinde andığı söylenebilir. Bunda şairin naat türünü genellikle gazel nazım şekliyle yazmış olması önemli bir etkendir.

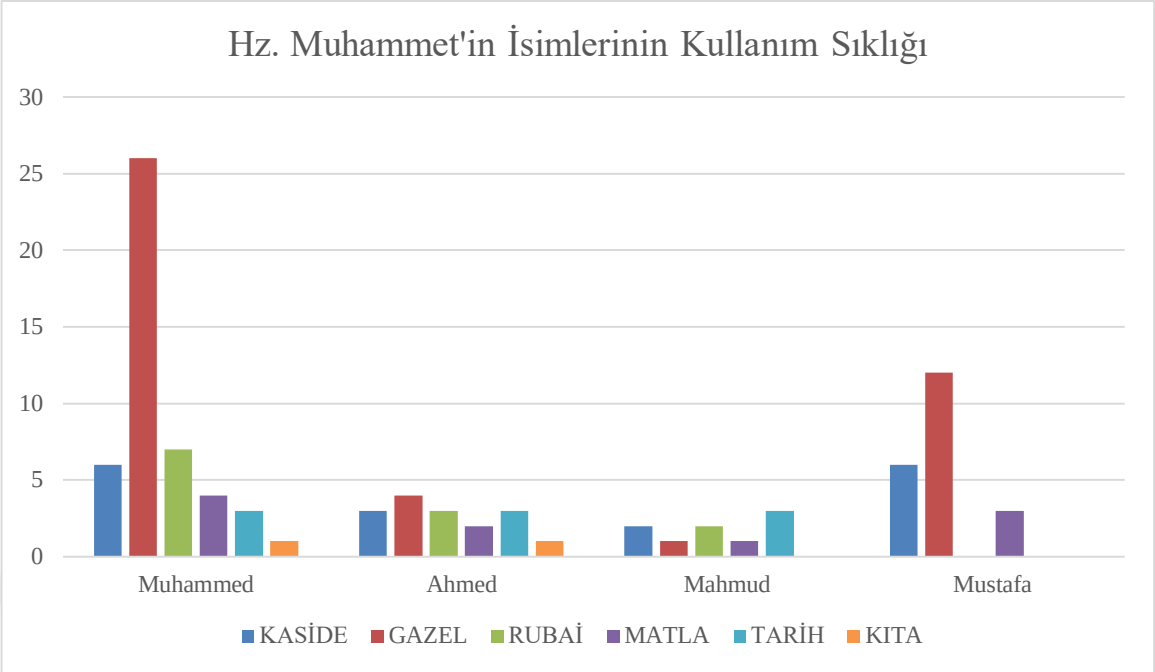

Grafik 8: Hz. Muhammet'in isimlerinin Nazım Biçimlerine Göre Kullanım Sıklığı

Hz. Muhammet, İslam toplumu için pek çok açıdan şiirlere konu olmuş önemli bir şahsiyettir. Nahîfî'nin Hz. Muhammet'in ismini anarken onun hangi vasıflarından söz ettiğini belirtmek oldukça önemlidir. Dolayısıyla şairin; yukarıda verilen isimleri kullanarak anlattığı Hz. Muhammet'i hangi açılardan değerlendirmeye aldığı, hangi özelliklerini terennüm ettiği de incelemeye değer bir konudur. Bu bağlamda şairin Divanı incelendiğinde kullandığı ibareleri şu şekilde tasnif etmek mümkündür:

Âlemlere Rahmet Edilmesi

Maye-i şefkat idüp melceʾ-i ümmet itmiş
Hak Teʿâlâ seni ʿ**âlemlere rahmet itmiş** (MT. 126)

Padişah

Ey Nahîfî tuta gör sünnetin ol **şâh**un kim
Rûz-ı mahşerde sana cây-ı penâh olsa gerek (G. 287/9)

Ey **pâdişeh-i kişver-i levlâk** n'olaydı
Ol yer ki basardun gözümün nûrı olaydı (MT. 252)

İki Âlemin Övüncü

Ol seyyid-i enbiyâ o **fahr-ı dü serâ**
Ol mazhar-ı hâs-ı muʿcizât-ı isrâ
Geldükde vücûda şevket-i şânından
Lerzende olup yıkıldı tâk-ı kisrâ (R. 24)

Ümmetlerin Sığınağı

Ey nûr-ı Hudâ fahr-ı cihân **melceʾ-i ümmet**
Zâtundur olan ʿâleme ser-mâye-i rahmet (G. 66/1)

Allah'ın Habîbî

ʿ**Âşık-ı Hazret-i Mahbûb-ı Hudâ** ʿazze ve cel
Menbaʿ-ı mihr ü vefâ Hazret-i Veys'el-Karanî (K. 15/2)

Allah'ın Gölgesi

Hakîkatde **zıll-ı İlâhî** odur
N'ola olsa bî-sâye fahr-ı cihân (Kıt. 23)

Dürr-i Yegâne (Biricik Olması)

Şâhenşeh-i ʿâlem ki anun zât-ı şerîfi
Oldı sadef-i ʿizzete çün **dürr-i yegâne** (K. 12/19)

Merhabâ-sâz-ı mülâkât eyledi zâtun Hudâ
Her makâm üzre niçe **peygâmber-i yektâ** ile (K. 11/8)

Cihâna mahz-ı rahmetsin
Habîb-i hâs-ı hazretsin
Şefiʿ-i hayl-i ümmetsin
Şefâʿat yâ Resûla'llâh (MR. 11/2)

Sensin ey nûr-ı İlâhî **mefhar-ı ferʿ u usûl**
Hem habîb-i kibriyâsın hem nebîsin hem resûl (G. 312/1)

Cömert

Vâkıf-ı remz-i hakâyık kâşif-i kenz-i rumûz
Râfiʿ-i râyât-ı nusret **nâşir-i cûd u sehâ** (K.17/9)

Yaratılmışların En Faziletlisi

Mefhar-ı ʿâlem sipeh-dâr-ı beşer reşk-i melek
Eşrefü'l-halk-ı Hudâ mahbûb-ı hâs-ı kibriyâ (K. 17/4)

Efzal-ı evlâd-ı Âdem eşref-i ins ü melek
Vâris-i mülk-i nübüvvet şâfiʿ-i rûz-ı cezâ (K. 17/10)

Mâlik-i mülk-i fütüvvet efzâl-ı halk-ı Hudâ
Kâmil-i silk-i nübüvvet ekmel-i ferhunde-kâr (K. 18/10)

Tayyibü'l-aʿrâk u mahfûzu'n-neseb vâlâ-nijâd
Eşrefü'l-ensâb ü maʿrûfu'l-haseb ʿâlî-tebâr (K. 18/ 15)

Güzel Yaratılışlı

İtdi Hak **hulk-ı ʿazîm** ile seni **müstahsen**
Sensin ey fahr-ı cihân **hulkı hasen halkı hasen** (Tah. 4/2)

Yaratılmışların En Hayırlısı

Seyyidü'l-kevneyn ü **hayru'l-halk** u hatmü'l-mürselîn
Lâ-mekân-peymâ-yı ev ednâ nebiyy-i muktedâ (K. 17/12)

Felek Güneşinin Yoldaşı

Lemʿa-bahş-ı Leyletü'l-Miʿrâc ü meh-tâb-ı kemâl
Hem-ser-i hûrşîd-i gerdûn şemʿ-i pür-nûr-ı hüdâ (K. 17/11)

Makamı Elinde Tutan Vezir

Şeh-i hulle-pûş-ı leʿamrüke-tırâz
Hidîv-i cihân-gîr-i ʿâlî-makâm (K. 10/7)

Bahtlı İşler Yapanın En Olgunu

Mâlik-i mülk-i fütüvvet **efzâl-ı halk-ı Hudâ**
Kâmil-i silk-i nübüvvet **ekmel-i ferhunde-kâr** (K. 18/10)

Ümmetin Emini

Ol merdüm-i hâs u mazhar-ı fevz ü felâh
Yaʿnî ki Ebû ʿUbeydetü'bni'l-Cerrâh
Vasfında anun didi **emînü'l-ümmet**
Sultân-ı rusül Habîb-i Rabb-i Fettâh (R. 117)

Enbiyânın Güzeli

Şâh-ı hayl-i rusülün rütbe-i aʿlâsı için
Şeref-i kurbı içün mazhar-ı ev-ednâ (K. 3/51)

Mâlik-i mülk-i fütüvvet efzâl-ı halk-ı Hudâ
Kâmil-i silk-i nübüvvet ekmel-i ferhunde-kâr (K.18/10)

Enbiyânun güzeli sevgilüsi hûb u hoşı
Gam degüldür bana hussâd-ı zamân münkir ise (Tah. 4/5-5)

Necef'in Önderi

Zâtun olup medîne-i ʿilm-i güzîn-i Hak
Bâb-ı mufassal oldı ana **server-i Necef** (G. 260/9)

Enbiyanın Sultanı

Yâ Rab dil-i vîrânemi sen maʿmûr it
Mahzûn u belâ-keş kulunam mesrûr it
Bahşâyiş-i ihsânun ile ʿisyânum
Sultân-ı rusül hürmetine magfûr it (R. 99)

Ol merdüm-i hâs u mazhar-ı fevz ü felâh
Yaʿnî ki Ebû ʿUbeydetü'bni'l-Cerrâh
Vasfında anun didi emînü'l-ümmet
Sultân-ı rusül Habîb-i Rabb-i Fettâh (R. 117)

Rahmetin Vasıtası

Vücûd-ı pâküni fazlından eyledi Allâh
Cihâna **vâsıta-i rahmet** es-selâmu ʿaleyk (G. 280/2)

Yeryüzü ve Gökyüzünün Süsü

Ey zîb-i semâvât ü eyâ zînet-i arz
İns ü meleke oldı senün ʿışkun farz

Sultânumı vasf itmege kâdir degülem
Maksûd hemân eylemedür hâlümi ʿarz (R. 240)

Dünya Halkının Öncesinde Olmak (Nur-ı Muhammetî'nin Sahibi)

Esbak-i halk-ı cihânsın sana ʿâlem mülhak
Kurb-ı hâsa n'ola oldun ise şâyân ü ehak (Tah. 4/4-2)

Şefaat İkliminin Şahı

Efendüm senden olmazsa ʿinâyet
Kim itsün kullara ʿavn ü ʿinâyet
Be-nûr-ı şâh-ı iklîm-i şefâʿat
ʿİbâd-ı Müslimîne nusret eyle (MR. 10/7)

Şefkati Çok Olan Önder

Dest-gîr-i bî-nevâyân çâre-sâz-ı bî-dilân
Kâm-bahş-ı dâd-hᵛâhân **server-i şefkat-disâr** (K. 18/18)

İslam Dininin Kurallarının Koruyucusu

Hâmî-i şerʿ-i müʾeyyed mâhî-i şirk ü şikâk
Tâc-dâr-ı efdaliyyet nâm-dâr-ı kâm-kâr (K. 18/4)

Sen dururken kime ʿarz eyleyem ahvâlümi ben
Koma ey **kân-ı şefâʿat** bu garîbün nâ-çâr (K. 8/78)

Yüce Firdevsin İmrenileni

Ravza-i zî-şânıdur **magbût-ı Firdevs-i berîn**
Der-geh-i iclâli reşk-i günbed-i ʿâli-medâr (K. 18/19)

İhtilaf ve Şirk Koşanları Yok Eden

Hâmî-i şerʿ-i müʾeyyed **mâhî-i şirk ü şikâk**
Tâc-dâr-ı efdaliyyet nâm-dâr-ı kâm-kâr (K. 18/4)

Cömertlik Mülkünün Sahibi

Mâlik-i mülk-i fütüvvet efzâl-ı halk-ı Hudâ
Kâmil-i silk-i nübüvvet ekmel-i ferhunde-kâr (K. 18/10)

Ümmetlerin Sığınağı

Telh-kâm eyler beni zehr-i sitemle nâ-kesân
Dâd ü feryâd ey **melâz-ı ümmetân-ı bî-nevâ** (K. 5/29)

İtdi irsâlüni Hak rahmet-i kübrâ haberi
Sensin ol **püşt ü penâh-ı melek ü ins ü perî** (Tah. 4/5)

Peygamberlik Doruğunun Ayı

Sensin **evc-i risâletün mâhı**
Cân fedâ sana yâ Resûla'llâh
Sensin ümmetlerün şehenşâhı
Cân fedâ sana yâ Resûla'llâh (MR. 12/1)

Son Peygamber

O **hatmü'l-ebiyâ** hayru'l-verâ nûru'l-hüdâdur kim
Görürsin şân-ı aʿlâsın hele rûz-ı cezâ gelsün (K. 23/24)

Seçilmiş Okyanusun Cevheri

Gonçe-i gülşen-i safâ sensin
Gevher-i bahr-ı ıstıfâ sensin
Cümle mahlûka pîşvâ sensin
Cân fedâ sana yâ Resûla'llâh (MR. 12/2)

Hakiki Sadefin Temiz Cevheri

Ey **gevher-i pâk-i sadef-i hâsü'l-hâs**
V'ey zâtı olan mazhar-ı sıdk u ihlâs
Kıl hüsn-i kabûlünle bu hâk-i kademi
Lutf eyle ne var mülhak-ı huddâm-ı havâs (R. 238)

Safa Gülşeninin Goncası

Gonçe-i gülşen-i safâ sensin
Gevher-i bahr-ı ıstıfâ sensin
Cümle mahlûka pîşvâ sensin
Cân fedâ sana yâ Resûla'llâh (MR. 12/2)

Hikmet İncisi

Eyâ bihîn **güher-i hikmet** es-selâmu ʿaleyk
Yetîme-i sadef-i kudret es-selâmu ʿaleyk (G. 280/1)

Allah'a Yakın Gül Köşkünün Gülü

Bülbülân-ı nagme-sâz-ı midhatündür kudsiyân
Ey **gül-i gülşen-serây-ı lî maʿ allah** merhabâ (K. 5/12)

Neşeli Peygamber

Geldükde vücûda o **nebiyy-i mesʿûd**
Burhân-ı şeb-i mevlidi oldı meşhûd
Geçdi yere bin şerm ile bahr-ı Save
Âteşgedesi oldı Mecûsun nâ-bûd (R. 149)

Güzel Söz Söyleyen Peygamber

Nuhbe-i sırr-ı belâgat sühan-ı muhteremi
Genc-i esrâr-ı ilâhî dil-i iʿcâz-demi (Tah.1/2-2)

Âlemin/ Âşıkların Nuru

Oldı zâtunla münevver zulmet-i rûy-ı zemîn
Yâ ʿazîme'l-halk yâ bedre'd-dücâ **nûre'l-verâ** (K. 5/8)

Bir dilde ki ʿışkunla ola feyz-i fütûh
Reşk eyler anun pertevine safvet-i Nûh
ʿIşkundur eyâ **nûr-ı dü çeşm-i ʿuşşâk**
Dil-haste-i derd ü gamunun ravhine rûh (R. 118)

N'ola subh u mesâ dergâhuna yüz sürse mihr ü mâh
Çerâg-ı nûr-ı zâtundur cihân yâ **nûru ʿarşi'llâh** (MT. 240)

İnsanların Ser Askeri

Mefhar-ı ʿâlem **sipeh-dâr-ı beşer reşk-i melek**
Eşrefü'l-halk-ı Hudâ mahbûb-ı hâs-ı kibriyâ (K. 17/4)

Hz. Muhammet'in Ailesine Yönelik İbareler

Kureyş Kabilesinin Nebisi: Hz. Muhammet

Ey yegâne şeh-i kevneyn ü **nebiyy-i Kureyşî**
Sensin ol kim yok anun iki cihânda bir eşi (Tah. 4/1)

Türk ü Rûm u ʿAcem ü Hind bilür bunı ki sen
Hâşimsin Medenîsin ʿArabîsin Kureyşî (Tah. 4/2)

Sensin ey mihr-i ziyâ-güster-i Mekkî-matlaʿ
Hâşimî vü Medenî vü ʿArabî vü Kureyşî (G. 490/2)

Abdullah'ın Seçkin Oğlu

O vücûd-ı güzîn-i halk-ı ilâh
Oldı **ferzend-i hâs-ı ʿAbdu'llâh** (K. 14/2)

Tasdîk iderüz risâletin ol mâhun
Yaʿnî ki **Muhammedü'bni ʿAbdu'llâhun**
ʿUkbâda şefîʿ-i müznibîn-i ümmet
Dünyâda melâzıdur gedâ vü şâhun (R. 276)

Hz. Muhammet'in İlk Eşi: Hz. Hatice

Vasfın işidüp **Hadicetü'l-kübrânun** (R. 1)

Hz. Muhammet'in Oğlu: Hz. İbrahim

Şeh-zâde-i zî-şân ü celîlü't-tekrîm
Ferzend-i şehenşâh-ı rusül İbrâhîm
Tâ mahşere dek rûh-ı şerîfine anun
Hakdan ola ithâf-ı salât ü teslîm (R. 319)

Hz. Muhammet'in Kızı: Fatımatü'z-zehrâ

Dürr-i sadef-i sulb-i resûl-i mevlâ
Ol seyyide-i nisve-i ʿAdn-i aʿlâ (R. 2)

Sultân-ı rusül merdüm-i çeşm-i sakaleyn
Hem Haydar o ibni ʿamm-i şah-ı kevneyn
Zehrâ vü dü çeşm-i dil ü cân ol Haseneyn
Bil âl-i ʿabâ fazlına bunlar zeyn (R.397)

Hz. Muhammet'in Amcası: Hz. Hamza

Ol ʿ**amm-i dil-ârâ-yı nebiyy-i rahmet**
Sınvü'l-eb-i peygâm-ber-i ʿâli-rütbet
Ser-defter-i şücʿân-ı dilîrân-ı ʿArab
Hayrü'ş-şühedâHamza-i sâhib-savlet (R. 79)

Hz. Muhammet'in Amcası: Abbas bin Abdülmuttalip

Ol ʿamm-i nebî muhterem-i cümle-i nâs
Ol kân-ı şeref yaʿnî **Cenâb-ı Abbâs**
Ser-cümle-i ashâb-ı Resûl ile ana
Teslîm ü tahiyyât ola bî-hadd ü kıyâs (R. 222)

Hz. Muhammet'in Halası Safiye'nin Oğlu: Zübeyr bin Avvam

Bû ʿUbeyde ile hem oldı Zübeyr ü Talha
Razıyye'llâhü ʿan ashâbi resûlü'l-mennân (Kıt. 24/3)

Talha vü Saʿd ü Saʿîd ü dahi ʿAbdu'r-rahmân
Bû ʿUbeydeyle Zübeyr oldı budur nakl-i celî (Kıt. 41/2)

Olmışdı Zübeyr o merd-i pâkîze-siyer
Evsâf-ı şefâʿat ile savlet-güster
ʿUnvân-ı havârî ile zîver kıldı
Ser-safha-i vasfını anun peygâm-ber (R. 153)

Hz. Muhammet'in On İkinci Kuşaktan Dedesi: Nuzr ve Kinâne

Gâlib ü Fahr u Hâlik oldı be-nâm
Sonra Nuzr u Kinâne geldi ʿayân (K. 14/6)

Hz. Muhammet'in Atalarından: Ka'b Lüvey: Ka'b b. Lüey, peygamberimizin ataları arasında bulunan ve Peygamberimizin dedesi Abdulmuttalip'ten yukarı doğru yedinci sırada yer alan Ka'b bin Lüeyy.

İbni ʿAbd-i Menâf İbni Kusay
Hem Kilâb ile Mürre Kaʿb ü Lüvey (K. 14/5)

Baba Tarafından Üçüncü Dedesi: Abdümenâf b. Kusayy b. Kilâb b. Mürre b. Kâ'b

İbni ʿAbd-i Menâf İbni Kusay
Hem Kilâb ile Mürre Kaʿb ü Lüvey (K. 14/5)

İbni ʿAbd-i Menâf İbni Kusay
Hem Kilâb ile Mürre Kaʿb ü Lüvey (Mes. 1/5)

Ey zîb-dih-i silsile-i ʿ**Abd-i Menâf**
V'ey zât-ı şeref-sâzı şerîfü'l-eşrâf
Hak ol güni gösterse ki giryân olarak
İtsem Harem-i Kaʿbe-i kûyunda tavâf (R. 250)

Abdülmuttalip'in Babası Hz. Muhammet'in Büyük Dedesi: İbni Hâşim

Bu dahı İbni Hâşim oldı ʿayân
Nesebi sıhhat üzre buldı beyân (K. 14/4)

Dedesi: Abdülmuttalip

Oglıdur ol da ʿAbd-i Muttalibün
Ceddidür bu o tâhirü'n-nesebün (K. 14/3)

Oglıdur ol da ʿAbd-i Muttalibün
Ceddidür bu o tâhirü'n-nesebün (Mes. 1/3)

Mucizeleri

Gölgesi Yoktur

Ey bedr-i zîyâ-güster-i eflâk-i zuhûr
Hûrşîd-i cihân-tâb-ı kemâlün meşhûr
Bî-sâye olursa n'ola zat-ı pâkün
Nûr idi senün zât-ı cihân-gîrün nûr (R. 160)
[Senin temiz vücudun gölgesiz olsa şaşılacak ne var? Nur idi, senin dünyayı tutan vücudun, nur.]

Zâtunı nûr kılup ey şeh-i gerdûn-pâye
Eyledi nûr-ı cihân-tâbunı Hak bî-sâye (MT. 230)
[Ey makamı yüce olan şah. Allah, özünü nur kılıp dünyayı aydınlatan nurunu gölgesiz eyledi.]

Bir başka dizede de bu özellik şöyle anlatılmıştır:

Hakîkatde zıll-ı İlâhî odur
N'ola olsa bî-sâye fahr-ı cihân
Ser-â-pây zâtı olup mahz-ı nûr

Şuʿâʿında oldı zılâli nihân (Kıt. 23)
[Gerçekte/Allah'ın nazarında Allah'ın yeryüzündeki gölgesi odur. O, dünyanın övüncünün gölgesiz olmasında şaşılacak ne var? Onun bizzat kendisi baştan ayağı nurun ta kendisi olup ışıltılardan gölgesi gizlenmiştir.]

Parmağından su akıtmıştır

Rîkzâr üzre olup her biri pûyân u devan
Niçe leb-teşneler olmış idi bî-tâb ü tüvân
Oldı sîr-âb-ı zülâl-ı keremün pîr ü cevân
Parmagunda akıdup âb-ı revân-bahş-ı revân
Niçe yüz bin kişiden defʿ idisersin ʿatşı (Tah. 4/3)
[Çöl üzerinde olup her biri koşup çok susamışlar güçsüz ve takatsiz olmuştu. Yaşlı ve gençler cömertliğinin ölümsüzlük suyuna doydu. Parmağından hayat bahşeden akıcı suyunu akıtıp yüz binlerce kişiden susuzluğunu giderirsin.]

Ayı İkiye Yarmıştır

Klasik şiirde sıklıkla geçen mucizelerden biri olan ayın ikiye ayrılması hadisesi Nahîfî Divanı'nda da yer bulmuştur. Şair bu hadiseyi şu şekilde nazma dökmüştür:
Âsumân üzre ol zamân ki senün
Oldı şak bir işâretünle kamer (Kıt. 8/1)
[O zaman ki gökyüzü üzerinde senin bir işaretinle ay, ikiye bölündü.]

Sen ol şehsin ki iʿcâz-ı ser-engüşt-i latîfünle
Meh-i tâbânı çarh üzre müşârun bi'l-benân itdün (G. 281/4)
[Sen o padişahsın ki latif baş parmağın ile parlak ayı felek üzerinde parmakla gösterilen ettin.]

Kilk-i sühan-ârâda degüldür eser-i şâk
Çâk itdi dimâg-ı kalemi lezzet-i naʿtün (G. 282/ 3)

[İkiye yarılma eseri sözü süsleyen bir söz değildir. Senin övgünün lezzeti kalemin ortasını yardı.]

Miraç Hadisesi

Hz. Muhammet, miraç hadisesi yaşamış ve tüm nebilere imamlık yapmıştır. Şair, bu durumu şu dizelerle nazma döküp telmihte bulunmuştur:

Harîm-i Mekkeden bir demde vardun Mescid-i Kudse
İmâmetle cemîʿ-i enbiyâyı şâdumân itdün (G. 281/3)
[Mekke hareminden bir anda Kudüs Mescid'ine vardın, tüm peygamberleri imamlığınla mutlu ettin.]

Hz. Muhammet'in Miraç hadisesi sayesinde gökte Allah'a yakın büyük meleklerin gönüllerine safa bahşedildiği ve o ilerlemenin yükselmenin ta kendisi olduğunu şu dizelerle vermektedir:

Oldı Miʿrâcun safâ-bahş-ı dil-i kerrûbiyân
Mahz-ı rifʿatdür dahi âfâka ol feyz-i kudûm (G. 328/3)
[Miracın, gökteki meleklerin gönüllerine safa bahşeden oldu. O, göklere gidişinin feyzi yükselmenin ta kendisidir.]

6.1.2.2.Hz. Âdem

Hz. Âdem, yaratılan ilk insan ve gönderilen ilk peygamber olarak bilinmektedir. Süleyman Nahîfî, Divanı'nda iki yerde Hz. Âdem'in ismini zikretmiştir. Bunlardan ilki Hz. Yahya, Hz. İsa, Hz. İbrâhîm, Hz. Yusuf, Hz. İdris, Hz. Hârûn ve Hz. Mûsâ iledir. Diğerinde ise Hz. Âdem'in çektiği, Hz. Havvâ'nın hasret derdinin hürmetine Allah'a münacatta bulunduğu bir kasidede geçmektedir:

Âdem ü Yahyâ vü ʿÎsâ ile İbrâhîm ile
Yûsuf u İdrîs ü Hârûn ile hem Mûsâ ile (K. 11/9)

Be-emr ü nehy-i ilâhî be-hikmet-i ezelî
Be-derd-i hasret-i **Âdem** be-fürkat-i Havvâ (K. 26/ 68)

6.1.2.3.Hz. Nuh

Hz. Nuh, yaşadığı Tufan hadisesi ve Tevrat'a göre 950 yıl yaşamış olması sebebiyle klasik şiirde sıklıkla adı geçen peygamberlerden biridir. Nahîfî Süleyman, Divanı'nda bir beyitte "Nuh'un ömrünün ümidi" tamlamasıyla Hz. Nuh'un uzun yaşamasına telmihte bulunmuştur:

Bu rûzgâr ile dâmân-ı vuslatun âyâ
Girer mi destüme ümmîd-i ʿ**ömr-i Nûh** iderek (G. 300/3)
[Bu felek ile acaba Nuh'un ömrünü ümit ederek vuslat eteğine ulaşabilir miyim? (Bilmiyorum)].

6.1.2.4.Hz. İbrahim

Hz. İbrahim, Allah'ın dostu (Halilullah) olarak klasik şiirde yer almıştır. Klasik şiirde mazmun hâline gelen Hz. İbrahim, Kabe'deki putları yıkması, ateşe atılması gibi mucizeleri Nahîfî Divanı'nda da yer bulmuştur. Hz. İbrahim, Nahîfî Divanı'nda dört beyitte geçmektedir. Bunlardan iki tanesi kasidede, birer kez de gazel ve rubaidedir. Kasidelerin birinde geçen Hz. İbrahim'in ismi, diğer yedi peygamberle birlikte anılmaktadır. Diğer kasidede ise "Halilullah" diyerek Allah'ın dostu olduğundan ve sayısız darbelerle putları devirdiğinden bahsetmektedir. Gazelde ise ateşe atılması hadisesine telmihte bulunmuştur. Rubaide ise her iki olaya da telmih vardır:

Âdem ü Yahyâ vü ʿÎsâ ile **İbrâhîm** ile
Yûsuf u İdrîs ü Hârûn ile hem Mûsâ ile (K. 11/9)

Kasd idüp sünnetin icrâya **Halîlu'llâhun**
Eyledün büt-gedeyi dest-zed-i darb-ı küsur (K. 27/ 17)

İʿcâz-ı hüsni gör ki düşen nâr-ı ʿışkına

Yâd-ı ruhunla vakʿa-şinâs-ı **Halîl** olur (G. 149/ 4)

Oldukda nümâyende fürûg-ı İslâm
Nâ-dîde olur ser-be-ser âsâr-ı zalâm
Esnâmı şikest iden olur hem-çü **Halîl**
Âteşde dahi mugtenim-i berd ü selam (R. 321)

6.1.2.5.Hz. Yakup

Hz. Yakup, oğlu Hz. Yusuf'un başından geçen olaylar sebebiyle evine "Beytü'l-hazen" denmiş ve bu ifade klasik şiirde mazmun olmuştur. Nahîfî Divanı'nda sekiz yerde Hz. Yakup'a ait ifade yer almaktadır. Bunlardan ikisi kasidede, biri kıtada, beşi ise gazellerde geçmektedir:

Bahâr eyyâmı geldi ʿazm-i gülzâr itmek ister dil
Bu demlerde bana **Beytü'l-hazendür** künc-i gam-hâne (K. 24/32)

Oldı **Beytü'l-hazen**üm güm-şüde-i nâr-ı kazâ
Murg-ı dil kaldı fezâ-yı çemeninden mehcûr (K. 27/44)

Sanmanuz Mısra temâşâ içün itdüm rıhlet
Terk idüp mihnet-i hicrân ile **Beytü'l-hazen**üm (Kıt. 19/2)

O Yûsuf-talʿatun ümmîd-i teşrîf-i kudûmıyla
Der-i **Beytü'l-hazen** âmâde-i çâk-i girîbândur (G. 120/3)

Yaʿkûb-veş o dil ki gamunla ʿalîl olur
Cûy-ı sirişk-i dîdesi mahsûd-ı Nîl olur (G. 149/1)

Mehcûr olalı Yûsuf-ı gül-pîreheninden
Yaʿkûb-sıfat dil dahi Beytü'l-hazen ister (G. 203/2)

Derd-i hicrânı sen ey Yûsuf-ı sânî bana sor

Çekdigin ben bilürim hasret ile **Yaʿkûb**un (G. 285/2)

Ey Nahîfî nâlesinden şimdi **Yaʿkûb**-ı dilün
Şöhreti Beytü'l-hazenündür kûşe-i gam-hânenün (G. 293/7)

6.1.2.6.Hz. Yusuf

Klasik edebiyatta daha çok kardeşlerinin kıskançlığu yüzünden kuyuya atılması ve Mısır'a hükümdar olması sebebiyle mazmunlaşan Hz. Yusuf, Nahîfî Divanı'nda Hz. Muhammet hariç tutulursa ismi en sık anılan peygamberdir. Divan'da on bir yerde doğrudan ismi geçmektedir. Bunların ikisi kasidede, biri tarih kıtasında, dokuzu ise gazellerdedir. Kasidelerdeki kullanımlardan biri yedi peygamberle beraber onun isminin de anılması şekliyle, diğerinde ise "Hz. Yusuf'un babasından ayrı kalmasının derdi ve Hz. Yakup'un gözyaşının hatrına…" anlamına gelen tazarru amacıyla kullanılmıştır. Bir başka kullanım ise Nahîfî'nin dönemin Mısır valisinin çocuğunun doğumuna düştüğü tarih kıtasındadır. Şair, bu kıtada Hz. Yusuf'u sultan makamına getiren Allah'a dua ederken kullanmıştır. Diğerlerinde ise şair, Züleyha ile geçen olay, Hz. Yusuf'un güzelliği, zindana atılması gibi unsurlarla Hz. Yusuf'u mazmun olarak kullanmıştır:

Âdem ü Yahyâ vü ʿÎsâ ile İbrâhîm ile
Yûsuf u İdrîs ü Hârûn ile hem Mûsâ ile (K. 11/8)

Be-derd-i dûrî-i **Yûsuf** be-girye-i Yaʿkûb
Be-bûy-ı pîrehen-i vasl-ı tesliyet-bahşâ (K. 26/72)

Dâʾimâ Mısr-ı saʿâdetde ʿazîz itsün anı
Yûsufı sultân iden ol Hazret-i Rabb-i Rahîm (Tar. 11/4)

Mahsûd-ı ʿâlem eyle Züleyhâ-yı şevkûmı
Yâ Rab o mâhı hüsn ile yek-reng-i **Yûsuf** it (G. 78/3)

ʿAzîz-i Mısr olursam da safâ-yı hâtırum yokdur
O **Yûsuf-çehre**nün hecriyle ʿâlem bana zindândur (G. 119/2)

Nahîfî ehl-i Mısra vasf-ı hâl-i hâlet-engîzün
Nümûdâr-ı cefâ-yı ser-güzeşt-i mâh-ı Kenʿândur (G. 119/7)

ʿAceb mi çâh-ı kabre girmedükçe bulmasa rifʿat
Nahîfî **Yûsuf-ı dil** rûz u şeb mahsûd-ı ihvândur (G. 150/7)

Mehcûr olalı **Yûsuf-ı gül-pîreheni**nden
Yaʿkûb-sıfat dil dahi Beytü'l-hazen ister (G. 203/2)

Derd-i hicrânı sen ey **Yûsuf-ı sânî** bana sor
Çekdigin ben bilürim hasret ile Yaʿkûbun (G. 285/2)

Kalmayup hüsn ü bahâ gûy-ı zenah-dânunda
Yûsuf-ı talʿatün efkende-i çâh olsa gerek (G. 289/2)

Ey **Yûsuf-ı gül-pîrehen** it nâz ile teşrîf
Beytü'l-hazen-i hasreti mahsûd-ı İrem kıl (G. 322/2)

Nahîfî Mısr içinde güft-gûy-ı **Yûsuf-ı nazm**em
Zamân-ı haşre dek şâd eylesün rûh-ı Züleyhâyı (G. 495/9)

6.1.2.7.Hz. Şuayb

Hz. Şuayb'ın ismi Süleyman Nahîfî Divanı'nda bir kez cinaslı bir şekilde kullanılmıştır:

Mâh-rûlar içre şimdi bir **Şuʿaybum** var benüm
Zâhidâ maʿzûr tut ancak şu ʿaybum var benüm (MT. 177)

6.1.2.8.Hz. Musa

Nahîfî Divanı'nda Hz. Musa üç beyitte yer almıştır. Bunlardan ikisi kasidelerinde biri ise rubailerindedir. Kasidelerin birinde Hz. Musa yedi peygamberin ismi ile anılırken

diğer kasidesinde ise Allah'ın temiz tecellisinin nurunun Hz. Musa üzerindeki hayretinin hatrı için tazarru amacıyla kullanılmıştır. Rubaisinde ise Hz. Musa'nın asasına ve asası ile yaptığı mucizesine telmih vardır:

Âdem ü Yahyâ vü ʿÎsâ ile İbrâhîm ile
Yûsuf u İdrîs ü Hârûn ile hem **Mûsâ** ile (K. 11/9)

Be-sırr-ı vâdî-i akdes be-lemʿa-i envâr
Be-nûr-ı pâk-i tecellî be-**hayret-i Mûsâ** (K. 26/ 70)

Hâlâ menem ol muʿcizekâr-ı maʿnâ
Ser-beste bana sihr-i halâl-ı şuʿarâ
Çok sâhire iʿcâz-nümâluklar idüp
Oldı kalemün hemçü ʿ**asâ-yı Mûsâ** (R. 28)

6.1.2.9.Hz. Harun

Hz. Harun, Hz. Musa'nın kardeşi ve onun yanına yardımcı olarak gönderilen peygamberdir. Hz. Harun, Nahîfî Divanı'nda iki kez kaside nazım şeklinde geçmektedir. Bunlardan biri kendisinin isminin diğer yedi peygamberle anıldığı beyitken diğer beyitte ise Hz. Harun'un hikâyesinden bahsedilmektedir:

Âdem ü Yahyâ vü ʿÎsâ ile İbrâhîm ile
Yûsuf u İdrîs ü **Hârûn** ile hem Mûsâ ile (K. 11/9)

Karîn-i ʿilm-i şerîfün **hikâyet-i Hârûn**
Ki rüşd-i tabʿ ile olmışdı erşedü'l-hulefâ (K. 26/129)

6.1.2.10. Hz. Süleyman

Hz. Süleyman, karıncayla konuşması, yüzüğü ile cinlere hükmetmesi, Âsâf adlı vezirinin olması, kendisinin emri üzerine Sebe ülkesinin melikesi Belkıs'ın tahtını getirtmesi gibi unsurlarla klasik edebiyatta sıklıkla geçen peygamberlerden biridir.

Nahîfî'nin Divanı'nda da biri kaside, üçü gazel olmak üzere dört beyitte Hz. Süleyman'ın ismi geçmektedir. Bunlardan ikisinde karınca ile yaşadığı hikâyeye, diğer ikisinde ise hükümdar oluşuna telmih vardır:

N'ola dil vasfunı eylerse bu kadar eltâfa
Tuhfe ʿarz itdi **Süleymân**a niçe şerm ile mûr (K. 27/34)

Nahîfî pây-mâl itdi beni gam hâk-i hasretde
Süleymân-ı serîr-i şevk iken mûr oldıgum demdür (G. 170/7)

Ey Nahîfî var iken engüşt-i dilde mühr-i ʿışk
Mülk-i nazm içre **Süleymân** oldıgum bilmez mi var (G. 179/5)

Bu Nahîfî gibi sad mûr **Süleymân** o şehün
Saff-ı ʿışkında ki zencîr-i hama beste imiş (G. 243/5)

6.1.2.11. Hz. Yahya

Hz. Yahya'nın ismi yedi peygamberin ismiyle birlikte zikredilmektedir:

Âdem ü **Yahyâ** vü ʿÎsâ ile İbrâhîm ile
Yûsuf u İdrîs ü Hârûn ile hem Mûsâ ile (K. 11/9)

6.1.2.12. Hz. İdris

Hz. İdris'in ismi yedi peygamberin ismiyle beraber anılmaktadır:

Âdem ü Yahyâ vü ʿÎsâ ile İbrâhîm ile
Yûsuf u **İdrîs** ü Hârûn ile hem Mûsâ ile (K. 11/8)

6.1.2.13. Hz. İsa

Hz. İsa, Nahîfî Divanı'nda sekiz kez geçmektedir. Şair, bir beytinde Hz. Meryem'in oğlu olarak (G. 320/ 16) Hz. İsa'yı zikrederken diğer beyitlerde ise ismini doğrudan

kullanmıştır. Bu kullanımlarda Hz. İsa'nın ölüleri diriltmesi mucizesi ağırlıklı olarak geçmektedir. Bu bağlamda şairin şiirleri de ölüleri dirilten manzumeler olarak değerlendirilir.

Nahîfî; dört kez Mesih, üç kez İsa ve bir kez de Hz. İsa kastedilerek Meryem'in oğlu şeklinde şiirde kullanmıştır. Hz. İsa'nın mucizelerini yansıtan kelimeler de Mesîhâ-lehçe (G. 165/ 6), mu'cize-dem (G. 178/5), Mesîhâ-dem (G. 198/5), zinde eylemek (G. 320/8 ve R. 27), evc-i âsumân (G. 165/6) olmak ifadeleridir. Bu ifadeler klasik şiirde olduğu gibi Nahîfî'de de Hz. İsa mazmununa işaret eder:

Âdem ü Yahyâ vü ʿ**Îsâ** ile İbrâhîm ile
Yûsuf u İdrîs ü Hârûn ile hem Mûsâ ile (K. 11/ 9)

Bu nazm-ı dil-keşi görse **Mesîhâ** şübhesüz dirdi
Nahîfînün bu feyz-i nutk-ı rûh-efzâlarındandur (G. 127/9)

Makâmum tut ki evc-i âsumân olmış **Mesîhâveş**
Yanumda n'eyleyem ol âfitâb-ı talʿatum yokdur (G. 165/6)

Hak budur insâf olınsa çok **Mesîhâ-lehceye**
Nüsha-i şiʿrüm Nahîfî levha-i iʿcâz olur (G. 172/6)

Her ne dem vasf-ı lebün itse Nahîfî tahrîr
ʿ**Îsî** muʿcize-dem ana kitâb-âver olur (G. 178/5)

Ey Nahîfî çok **Mesîhâ-dem** bu şiʿr-i tazeye
Şevk ile dil-bend-i kayd-ı iştirâk-i reşk olur (G. 198/5)

Zinde eyler küşte-i hâr-ı cefâ iken hezâr
Yaʿnî iʿcâz-ı sühanda **İbni Meryemdür** gönül (G. 320/ 8)

Hakkun kerem ü fazlına bin şükr ü senâ

Lutf ile beni eyledi muʿciz-gûyâ
ʿ**İsâ-nefesem** ki feyz-i güftârum ile
Maʿnîde niçe mürdeler itdüm ihyâ (R. 27)

Klasik Türk edebiyatında peygamberler, başlarından geçen olayları hatırlatacak telmih unsurlarıyla yer alırlar. Süleyman Nahîfî'de peygamberlerin sevgisi ve klasikleşen bu mazmunların kullanımlarını görmek mümkündür. Divan'da Hz. Muhammet başta olmak üzere Hz. Adem, Hz. Nuh, Hz. İdris, Hz. İbrahim, Hz. Yakup, Hz. Yusuf, Hz. Şuayb, Hz. Musa, Hz. Harun, Hz. Süleyman, Hz. Yahya ve Hz. İsa'nın isimleri ve onları işaret eden telmih unsurları geçmektedir. Hz. Muhammet, isimleri, sıfatları ve mucizeleriyle en sık geçen peygamberdir. Özellikle naatları ile tanınan Süleyman Nahîfî, şiirlerinde Hz. Muhammet ve onun ailesi başta olmak üzere ashabı övmüş ve sıklıkla onu yansıtan ibareler kullanmıştır. Hz. Muhammet dışında en sık ismi geçen peygamber Hz. Yusuf'tur. Klasik şiirde güzelliği ile ön plana çıkan sevgilinin Hz. Yusuf'a teşbih edilmesi geleneği Nahîfî'de de kendini göstermektedir. Hz. Yusuf'un kuyuya atılması ve sonrasında babası Hz. Yakup'un üzüntülü durumu da yine Nahîfî'nin şiirlerinde kendine yer bulmuştur. Peygamberlerin isimleri genellikle gazel nazım şeklinde kendini göstermektedir. Hz. Muhammet dışındaki peygamberlerin Nahîfî Süleyman'ın Divanı'ndaki kullanım sıklığı şu şekildedir:

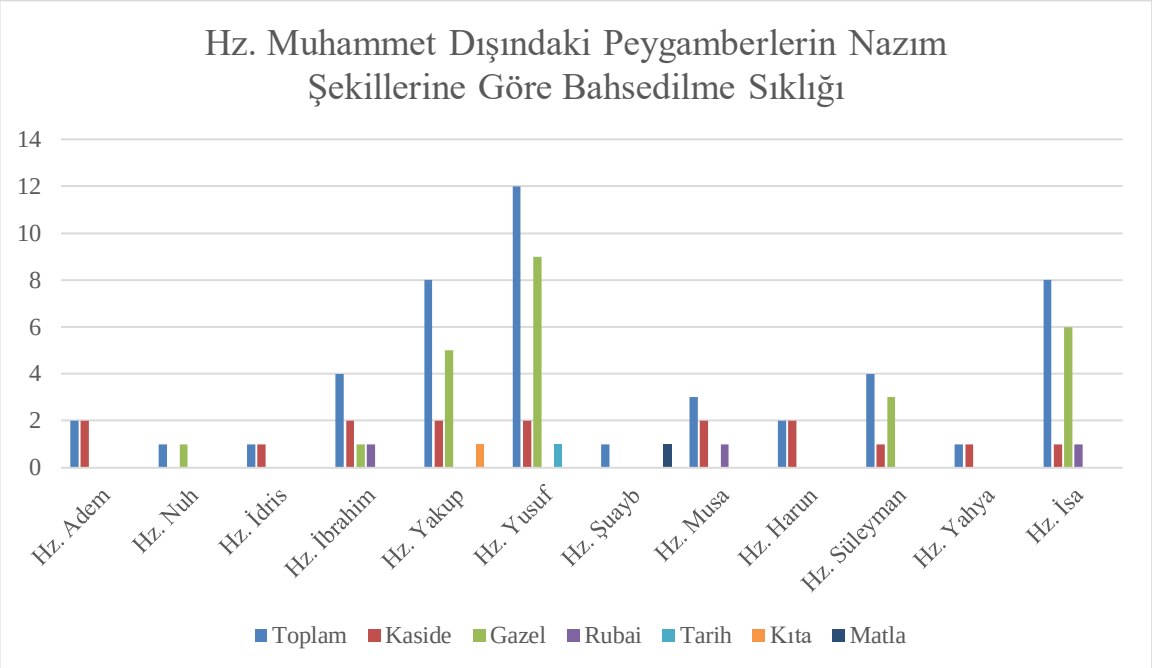

Grafik 9: Nahîfî Divanı'nda Peygamberlerin Nazım Şekillerine Göre Kullanım Sıklığı

6.1.3. Halifeler

Halife, sözlükte "arkada olmak, birinin arkasından gelmek, yerine geçmek" anlamlarına gelen half kökünden türetilmiş (çoğulu hulefa, halâif), birinin yerine geçerek onun adına iş yapan demektir. Dinî literatürde halîfe denilince daha çok devlet başkanı, en yüksek yönetici anlamına gelmektedir (Karagöz, vd., 2015, 225). Bilindiği üzere Hz. Peygamber'in ölümünden sonra Benî Saide'nin gölgesinde devlet işlerini kimin yönetmesi gerektiği konuları görüşülmüş ve Hz. Ömer'in teklifi ile Hz. Ebu Bekir ilk halife olmuştur. Daha sonra Hz. Ömer, Hz. Osman ve Hz. Ali sırasıyla halifelik makamına geçmişlerdi. Bununla birlikte halifelik makamı, Bakara suresinin otuzuncu ayetinde insan, Allah'ın yeryüzündeki halifesi olarak anılır.[76]

Dört halife içerisinde sonuncusu olan Hz. Ali, Hz. Muhammet'in amcazadesi ve damadıdır. Soyu anne ve baba tarafından Peygamberin soyuyla birleşir. İslâm dinini kabul eden ilk dört kişiden biridir. Künyesi Ebü'l-Hasan (Hasan'ın babası), Ebu Turâb (Toprağın babası) ve Murtaza (seçilmiş, gözde) olarak bilinir. Lakabı Haydar-ı Kerrâr'dır.

Nahîfî Süleyman Divanı'nda da dört büyük halife sıklıkla geçmektedir. Divan'da halifelerin doğrudan isimleri geçtiği gibi "çâr-ı yâr" gibi dört halifenin tamamını ele alan ibare ya da "şeyhayn" gibi İmam-ı azam ve İmam-ı Ebu Yusuf için ya da en büyük iki halife anlamında Hazret-i Ebu Bekir ile Hazret-i Ömer için kullanılan ibare de geçmektedir. Hz. Ebu Bekir, Hz. Ömer ve Hz. Osman'ın cennetle müjdelenen on kişinin arasında bulunması, Hz. Ali'nin Allah'ın aslanı olarak değerlendirip düşmanına defalarca kılıç darbeleri vurması sebebiyle "Haydar-ı Kerrâr" lakabını alması Süleyman Nahîfî tarafından şiirlerinde işlenmiştir. Bunun dışında Hz. Osman'ın *Kuran-ı Kerîm*'i kitap hâline getirmesi ve hayâ sahibi olması da Nahîfî'nin şiirlerinde işlenen temaların arasında

[76] Hatırla ki Rabbin meleklere: Ben yeryüzünde bir halife yaratacağım, dedi. Onlar: Bizler hamdinle seni tesbih ve seni takdis edip dururken, yeryüzünde fesat çıkaracak, orada kan dökecek birini mi yaratacaksın? dediler. Allah da onlara: Sizin bilemeyeceğinizi herhalde ben bilirim, dedi. Kur'an: 2/30.

yer alır. Nahîfî, beşi kasidede, ikisi kıtada, dördü rubaide olmak üzere toplamda dokuz beyitte halifelerin isimlerini kullanmıştır. Bunlardan dört tanesinde "yâr-ı çehâr" ifadesini kullanırken diğerlerinde ise doğrudan isimlerini zikretmiştir. Şair, halifelerin isimlerini sıralarken geliş sırasına göre tertip etmiştir. Nahîfî Süleyman'da halifelerin isimlerinin geçtiği beyitler şu şekildedir:

Çâr erkân-ı ʿuluvv-i harem-i rifʿatidür
Hâsılı bezm-i şerîfinde anun **yâr-ı çehâr** (K. 8/39)

Bâreke'llâh zihî **yâr-ı çehâr-ı mümtâz**
Hilʿat-i ʿadl içün olmışlar idi ʿunsur-ı çâr (K. 8/40)

Vâridât-ı feyza-i rızvân ile dil-şâd ola
Kurb-ı Hakda cümle âl ü sahb ile **yâr-ı çehâr** (K. 18/21)

Câmiʿ-i Hazret-i Kurʾân Cenâb-ı ʿOsmân
Zât-ı pâki sadef-i ʿizzete dürr-i şehvâr (K. 8/43)

Be sıdk u ʿadl ü hayâ vü şecâʿat-i hulefâ
Be-çâr-yâr-ı güzîn-i şefʿîʿ-i rûz-ı cezâ (K. 26/74)

Ki **Ebûbekr** ü ʿ**Ömer**dür dahi ʿ**Osmân** u ʿ**Alî**
Hem dahi Saʿd u Saʿîd ü dahi ʿAbdu'r-rahmân (Kıt. 24)

On nefer kimse ki cennetle mübeşşer oldı
Ki **Ebûbekr** ü ʿ**Ömer**dür dahi ʿ**Osmân** u ʿ**Alî** (Kıt. 41)

Pîrâye-dih-i şöhret-i İbn-i ʿAffân
Ol kân-ı hayâ yaʿnî **Cenâb-ı ʿOsmân**
Besdür şeref-i zâtına bu şâhid kim
Hak kıldı anı mülhem-i cemʿ-i Kurʾân (R. 393)

Ol Yâr-ı Çehâr ekmel-i evsaf-ı velî
ʿUnvân-ı hilâfetle muhassas ezelî
Şeyhayn ile hatneyne bu oldı tertîb
Bû Bekr ü ʿ**Ömer** hem dahi ʿ**Osmân** u ʿ**Alî** (R. 524)

Ol **Şîr-i Hudâ** şâh-ı sehâ merd-i celî
Ol **Haydar-ı Kerrâr-lakab** yaʿnî ʿ**Alî**
Aʿdâ-yı bed-endîşi iderdi lerzân
Yog idi şecâʿatde nazîr ü bedeli (R. 525)

İtmiş seni meşşâta-i sunʿ-ı ezelî
Bin hüsn ile ser-cümle güzeller güzeli
Olmışlar idi muktebis-i dîdârun
Bû Bekr ü ʿ**Ömer** hem dahi ʿ**Osmân** ü ʿ**Alî** (R. 558)

6.1.4. Aşere-i Mübeşşere

Nahîfî Divan'ında dünyadayken cennetle müjdelenen on sahabenin ismi sıklıkla geçmektedir. Bu kimseler, Hz. Ebu Bekir, Hz. Ömer, Hz. Osman, Hz. Ali, Talha b. Ubeydullah, Zübeyr b. Avvam, Abdurrahman b. Avf, Sa'd b. Ebu Vakkas, Ebu Ubeyde b. Cerrah ve Said b. Zeyd'dir.

Nahîfî Süleyman, manzumelerin birinde "aşere-i mübeşşere" ifadesinin bir karşılığı olarak "on nefer kimse" ifadesini kullanmıştır. Şair, manzumede de ifade ettiği üzere kıtayı okuyucuların "aşere-i mübeşşere"de olan kişilerin isimlerini kolay ezberlemek için yazmıştır. Bu anlamda söz konusu kıtanın birinci beyti âdeta manzumenin sebeb-i telifi gibidir:

On nefer kimse ki cennetle mübeşşer oldı
Sana nazm eyleyeyüm tâ ola hıfzı âsân

Ki **Ebûbekr** ü ʿ**Ömer**dür dahi ʿ**Osmân** u ʿ**Alî**
Hem dahi **Saʿd** u **Saʿîd** ü dahi ʿ**Abdu'r-rahmân**

Bû ʿ**Ubeyde** ile hem oldı **Zübeyr** ü **Talha**
Razıyye'llâhü ʿan ashâbi resûlü'l-mennân

Bunı tahrîr iden ashâb-ı keremden umaram
Bu Nahîfîyi ide hayr-ı duʿâya şâyân (Kıt. 24)

Görüldüğü gibi şair, âdeta bir müderris gibi şiirle öğretim materyali hazırlamıştır. Son beyitte ise bu hizmetin karşılığı olarak Allah'tan ve kerem sahiplerinden hayır duası talep etmektedir.

Bir başka kıtada da şair, Kıt. 24'te olduğu gibi "aşere-i mübeşşere" için "on nefer kimse" ifadesini kullanır. Şairin Kıt. 24 ile muhteva bakımdan büyük benzerlikler taşıyan şiiri şu şekildedir:

On nefer kimse ki cennetle mübeşşer oldı
Ki **Ebûbekr** ü ʿ**Ömerdür** dahi ʿ**Osmân** u ʿ**Alî**

Talha vü **Saʿd** ü **Saʿîd** ü dahi ʿ**Abdu'r-rahmân**
Bû ʿ**Ubeyde**y**le** **Zübeyr** oldı budur nakl-i celî (Kıt. 41)

Bunun haricinde aşere-i mübeşşereden olup müstakil olarak ismi anılan sahabiler de bulunmaktadır. Müstakil olarak ele alınan aşere-i mübeşşereden biri Hz. Talha b. Ubeydullah'dır. İlk Müslümanlardan biri olması sebebiyle "merd-i vegâ-pîşe-i mizmâr-ı cihâd" ve "çâbük-rev-i râh-ı irşâd" ifadeleri Hz. Talha b. Ubeydullah'ı tarif etmektedir. Hz. Talha bir rubaide şu şekilde anılmıştır:

Ol merd-i vegâ-pîşe-i mizmâr-ı cihâd
Kim **Talha** o çâbük-rev-i râh-i irşâd
İhlâs ile ol mefhar-ı mevcûdâta
Hidmetler idüp eyledi tahsîl-i murâd (R. 132)

Bir başka rubaide ise Hz. Abdurrahman b. Avf'tan söz edilmektedir. Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi'nde Ahmet Önkal, Hz. Abdurrahman b. Avf hakkında şu bilgileri vermektedir:

> *"Abdurrahman b. Avf, hem Câhiliye döneminde hem de İslam devrinde ticaretle meşgul olarak büyük bir servet kazanmış, servetini Allah yolunda harcamaktan çekinmemiştir. Beş yüz deve yükü tutan kervanı bir defada bağışlayacak, ayrıca bir günde otuz köleyi azat edecek derecede cömertti"* (Önkal, 1988, 157).

Süleyman Nahîfî de Abdurrahman b. Avf'ın ihsanıyla ilgili kelimeleri kullanıp halka dağıtmasını "kân-ı 'atâ", "ma'den-i cûd u ihsân" ve "infâk kılmak" gibi ifadelerle tarif etmiştir:

Ol kân-ı ʿatâ maʿden-i cûd u ihsân
Ol tâlib-i Hak yaʿnî ki ʿ**Abdu'r-rahmân**
İhlâs ile infâk kılup itmiş idi
Emvâlini mebzûl-i rızâ-yı Sübhân (R. 396)

6.1.5. Tâbiîn

Nahîfî Divanı'nda halifelerin ve aşere-i mübeşşerenin yanında Hz. Muhammet'i doğrudan görmeyen fakat onu görenleri gören Veysel Karanî'den bahseden bir şiir bulunmaktadır. Şairin on üç beyitten oluşan manzumesinin redifi Veysel Karanî'dir. Burada şair, Veysel Karanî'nin Allah'ın faziletine mazhar olmuş, Hz. Muhammet'in âşığı, vefa ve himmet sahibinin kaynağı olduğundan bahsetmiştir:

Mazhar-ı fazl-ı Hudâ Hazret-i Veys'el-Karanî
Nâʾil-i lutf u ʿatâ Hazret-i Veys'el-Karanî (K. 15/1)

ʿÂşık-ı Hazret-i Mahbûb-ı Hudâ ʿazze ve cel
Menbaʿ-ı mihr ü vefâ Hazret-i Veys'el-Karanî (K. 15/2)

Şair, şiirin devamında Hz. Muhammet'in Uhud Gazvesi'nde dişinin kırılması sebebiyle kendi dişlerini feda etmesine telmih yapmaktadır:

İttibâʿ-ı sened-i ʿâlem içün dendânın
Kıldı ʿışk ile fedâ Hazret-i Veys'el-Karanî (K. 15/3)

Nahîfî, Veysel Karanî'nin Hz. Ömer ve Hz. Ali ile konuşmasını ve onların Hz. Muhammet'in isteği doğrultusunda hırkasını Veysel Karanî'ye vermelerini şu şekilde nazmetmiştir:

Feyz-yâb-ı şeref-i sohbet-i Fârûk u ʿAlî
Hilʿat-efrûz-ı safâ Hazret-i Veys'el-Karanî (K. 15/4)

Hırka-i hulle-tırâzıyla resûlün buldı
Rütbe-i ʿizz ü ʿulâ Hazret-i Veys'el-Karanî (K. 15/5)

Nahîfî bir başka kasidesinde ise Veysel Karanî'nin adını vermeden onu ve ona Hz. Peygamber tarafından hediye edilen hırkayı anlatmaktadır. Neşirde 16. kasidenin kelimelerine bakıldığında şiirin mazmununun Veysel Karanî ve ona hediye edilen hırka olduğu anlaşılır.

Daha önce de ifade edildiği üzere kelimeler, kullanıldıkları yerlerde anlam kazanır. Bu kısımda neşirde 16. kasidenin kelimeleri mısra içerisinde kazandığı anlam daireleri açısından incelenecektir. Belirtildiği üzere söz konusu kaside Hz. Muhammet tarafından Veysel Karanî'ye hediye edilen hırka üzerine kurulmuştur. Şair, söz konusu hırkanın onda uyandırdığı duyguları ayrı mısralarda anlatmaktadır.

Kaside 15 beyitten oluşmaktadır. Şiir mücerret kafiyeden oluşmuş ve Feilâtün/ Feilâtün/ Feilâtün/ Feilün vezniyle kaleme alınmıştır. "dür bu" ifadesi ise şiirin redifidir. Redifte yer alan "bu" işaret zamiri Hz. Muhammet'ten Veysel Karanî'ye hediye edilen hırkaya işaret etmektedir. Manzumenin birinci beyti şu şekildedir:

Hırka-i muhterem-i mefhar-ı âdemdür bu
Hulle-i cennet-i Firdevs ile tevʾemdür bu (K. 16/1)

Gösteren: Bu
Gösterilen: Hırka-i muhterem-i mefhar-ı âdem
Gösteren: Bu
Gösterilen: Hulle-i cennet-i Firdevs ile tev'em

Görüldüğü üzere şair, "bu" ifadesiyle hırkayı işaret etmektedir. "Bu" ifadesinin şairde görünümü ise "insanlığın övüncünün muhterem hırkası"dır. Birinci beytin ikinci dizesinde ise ikinci kez kullanılan "bu" ifadesi "Firdevs cennetinin elbisesi ile ikiz"dir. Şair, ikinci dizede hırkanın sadece onda duyumsattığı anlamı değil aynı zamanda hırkanın önem derecesine de gönderme yapmaktadır. Dolayısıyla "bu" ifadesi işaret zamirinin ötesinde beyitteki diğer kelimelerle birlikte şairin bir nesne üzerinden sahip olduğu hisleri anlatan ögedir.

Nahîfî, sözü edilen kasidede hediye edilen bu hırka için "iki âlemin gönül çeken hilatı" (B. 2), "büyük kisve" (B. 3), "dil ve cana övünç elbisesi", "sevinç anı", "sevinç bayramı mevsimi" (B. 4), "Sadık âşığa verilmiş sevgili" (B. 5), "vuslat haberinin safa bahşedeni", "hasrete uğramış gönülün yarasına merhem" (B. 6), "cennetten elbise", "şeref, kadr ve celal ile muazzam" (B. 7), "âlemlerin iftihar edileninden Veys'e mükerrem hediye" (B. 9), "Veysel Karanî'ye bahşedilen cömertlik hırkası." (B. 10) ifadelerini kullanır.

Şair, ilk on beyit için "bu" işaret zamiriyle hırkanın ona duyumsattığı anlam dairelerini söylerken daha sonraki beyitlerde "bu" işaret zamirine başka anlamlar katmıştır. Nahîfî, kasidenin 11. beytinde bu hediyeleşmenin başka kimseler üzerindeki etkisini anlatmaktadır. Bu sebeple söz konusu "bu" işaret zamiri ile kasdedilen "Hz. Muhammet'in Veysel Karanî'ye hırka verme hadisesi"dir:

Dem-i cân-bahş-ı ziyâretde ülü'l-ebsâra
Bâʿis-i rikat olan nükte-i mübhemdür bu (K. 16/11)

Gösteren: Bu
Gösterilen: Ülü'l-ebsâra dem-i cân-bahş-ı ziyâretde bâ'is-i rikat olan nükte-i mübhem

Şair, "bu" ifadesiyle basiret sahibi olanlara ziyaretini Hz. Muhammet zamanında açık olmayan söz olarak tanımlamaktadır. Şair, bir sonraki beyitte ise şiirini "gizli sevinç", "başka bir şeye dahil olmuş durum", "inleyen canda gizli bir neşe", "inleyen gönülde bir başka bir şeye dönüşmüş vaziyet" mefhumlarıyla ifade etmektedir.
Şair, on üçüncü beyitte hırkanın üçüncü şahıslarda duyumsattığı anlamların sonuncusunu dile getirir ve bu vakayı idrak edemeyenlere "merdüm-i bigâne" ifadesini kullanır. Ayrıca bu beyit on dördüncü beyitte anlatılacak meselenin habercisidir:

Eylemez her-kese bu şâhid-i cân ʿarz-ı cemâl
Sanma her merdüm-i bîgâneye mahremdür bu (K. 16/13)

14. beyitte ise şair, bu kez vakayı tam anlamıyla idrak edebilenlere seslenir. 13. beytin aksine burada bilenlere yönelik bir söylem söz konusudur. 13. beyit ile "bu" işaret zamirinin muhatapları artık "bu" işaret zamiriyle kastedilenin künhüne varanlardır:

Kadrini ehl-i saʿâdet bilür ancak anun
Nazar-ı ʿârife bir emr-i müfahhamdur bu (K. 16/14)

Şair, bu beyitte "anun" ifadesiyle "hırkayı", "ehl-i saadet" ifadesi ile "ârifler" zümresini kastetmektedir. Dolayısıyla "bu" işaret zamiri ile "hırkanın hediye edilme olayı"na işaret eder.

Şair, makta beytinde ise kendine seslenmektedir. Kendini hakir görerek günahkâr bir kimse olduğunu "ruy-ı siyeh" ifadesini kullanarak anlatır. Şairin "bu" ifadesi bu defa "hırka" ya da "hırkanın hediye edilme olayı" anlamında değil "zaman" anlamındadır. Fakat bu zamanın "hırka" ile ilgisi olması gerekmektedir. Dolayısıyla "bu" işaret zamiri "ele alınan şiirin yazılma/okunma" zamanına karşılık gelmektedir:

Ey Nahîfî yüri sür şevk ile rûy-ı siyehün
Mazhar-ı rahmet-i mevlâ olacak demdür bu (K. 16/15)

Gösteren: Bu
Gösterilen: Mazhar-ı rahmet-i mevlâ olacak dem

Sonuç olarak şair, bu şiiri Hz. Muhammet'in Veysel Karanî'ye hediye ettiği hırkayı övmek maksadıyla yazmıştır. Şiirde geçen "bu" ifadesinde bir gösteren olmasına karşın üç farklı gösterilen vardır. Bunlardan ilki "hırka", ikincisi "hırkanın verilme olayı", üçüncüsü ise "hırka ile ilgili yazılmış olan bu şiirin yazılma/okunma anı"dır. Bu şiirde de görüldüğü üzere şairler için kelimeler tek gösterenden oluşmayabilir. Klasik Türk edebiyatı metinleri anlamlandırılırken onları bir bütün olarak incelemek ve bağlamı gözden uzakta tutmamak şiirin iyi bir şekilde anlaşılmasına olanak sağlamaktadır.

6.1.6. Melekler

Nahîfî Süleyman Divanı'nda melek, ins ü melek, kudsî, kudsîyân melekût, sükkân-ı âlem-i bâlâ (K. 26/156), sükkân-ı semâ (K. 3/48) gibi ifadelerle sıklıkla geçmektedir. Huy (K. 24/22; K. 26/24), yüz (Tah. 10/1), yaratılış (Tah. 8/4) özellikleri meleğe teşbih edilmiştir. Nahîfî Divanı'nda dört büyük melekten sadece Cebrail ve Azrail geçmektedir.

6.1.6.1.Cebrail (a.s.)

Klasik edebiyatta daha çok ruhu'l-emîn, Cibrîl şeklinde geçen Cebrâil (a.s.) vahiy meleği olarak bilinmektedir. Süleyman Nahîfî Divanı'nda da Cebrail (a.s.) ikişer kez kaside ve rubaide, bir kez de tahmiste olmak üzere toplam beş defa kullanılmıştır. Hz. Muhammet'in Allah'ın emri ile Burak adlı bir bineğe binerek çıktığı Miraç yolculuğuna telmih yapılmaktadır (K. 11/3, K. 11/5, R. 270). Bir beyitte ise Allah'ın sevgilisinin sevdiğini hikmet ateşinde pişirmesine, Cebrail ise onun mutfağına odun çekenine teşbih edilmiştir. Bir başka beyitte ise Hz. Muhammet istiare yoluyla güle benzetilmiş ve o gül dünya bağının süsü olmuştur. Hz. Cebrail (a.s.) ise o bağın bülbülü olarak şair tarafından değerlendilmiştir:

Kıldı cennetden sana ʿizzetle ihzâr-ı Burâk
Çün irişdi emr-i mevlâ **Hazret-i Cebrâʾil**e (K. 11/3)

Saʿy idüp ol şeb rikâbunda senün **Rûhu'l-emîn**
ʿAzm-i eflâk eyledün ikrâm-ı lâ-yuhsâ ile (K. 11/5)

Dîg-i hikmetde pişürdi çü senün sevgüni Hak
Cebrâʾile olsa n'ola matbahunun hîme-keşi (Tah. 4/4)

Cibrîl sana eyleyüp ihzâr-ı Burâk
Cevlân-gehün oldukda sipihr-i nüh tâk
Encüm degül ol gice nümâyân oldı
Ser-tâ-be-kadem çarha dâg-ı eşvâk (R. 270)

Envâʿ-ı kemâlât ile ey fahr-ı rusül
Hak gülşen-i hüsne seni itdi bir gül
Bir gül ki olup zînet-i bâg-ı kevneyn
Cibrîl-i Emîn oldı o bâga bülbül (R. 318)

6.1.6.2.Azrail (a.s.)

Azrail (a.s.) ölüm meleği olarak bilinmektedir. Nahîfî Divanı'nda bir kez Azrail (a.s.) geçmektedir:

Fermânun ile çün ola vakt-i rıhlet
ʿUkbâya ʿazîmet görine bî-ʿillet
Kıl müncezib-i ʿâlem-i akdes yâ Rab
Eyle **Meleku'l-mevti** beşîr-i vuslat (R. 90)

6.2.Tasavvuf
6.2.1. Hakikat-ı Muhammedî

Nahîfî Süleyman Divanı'nda "Hakikat-ı Muhammedî" veya "Nur-ı Muhammedî" kavramı sıklıkla geçmektedir. Süleyman Uludağ, *Tasavvuf Terimleri Sözlüğü*'nde "Hakikat-ı Muhammedî" terimini "1. Muhammedî gerçek. 2. tas. Bütün güzel isimleri kendinde barındıran ve bulunduran ilk taayyünle birlikte olan Zat. Zat, ism-i azam. Her şey bu hakikatten ve bu hakikat için yaratılmıştır." (Uludağ, 2016, 153). Ethem Cebecioğlu da *Tasavvuf Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü*'nde "Muhammedi (s.a.s.) hakikat. Kâşânî'ye göre bu, ilk belirme (taayyün-i evvel) ile beraber zattan ibaret olup esmâ-i hüsnânın tamamı Hakikat-ı Muhammediye'dir. Bu hakikate, ism-i a'zam da denir." (Cebecioğlu, 2014, 188).

Emine Yeniterzi, "Nur" kavramını şu şekilde açıklamaktadır:

> *"Allah her şeyden önce Hz. Peygamber'in Nur-ı Muhammedî denilen nurunu, daha sonra da o nurdan Levh-i Mahfûz, Kalem, cennet, cehennem, gökler, yeryüzü ve insanları yaratmıştır. Dolayısıyla hem Hz. Peygamber'in mübarek vücudunun nurdan, hem de bütün kâinatın O'nun nurdan yaratılması sebebiyle isimlerinden birisi de Nur olmuştur. Naatlarda O'nun bu adı: Nur-ı Âlem, Nur-ı Asfiyâ, Nur-ı A'zam, Nur-ı Çeşm-i Âlemiyân, Nur-ı Çeşm-i Enbiyâ, Nur-ı Dırahşân, Nur-ı Ekrem, Nur-ı Eşi'a-Bahş-ı Usât, Nur-ı Ezel, Nur-ı Ezel, Nur-ı Güzîn, Nur-ı Hak, Nur-ı Hudâ, Nur-ı Hüviyyet, Nur-ı Kadîm-i Zât-ı Mevlâ, Nur-ı Mahz, Nur-ı Mihr-i Subh-ı 'Mâ evhâ', Nur-ı Muhammedî, Nur-ı Mübîn, Nur-ı Nazargâh-ı Hudâ, Nur-ı Nebevviye, Nur-ı Pâk, Nur-ı Rahmet, Nur-ı Şeref-Perver, Nur-ı Tevhîd ve Nur-ı Uyûn-ı Kerem gibi terkipler halinde ele alınmıştır. Bu örneklerde ilk önce O'nun nurunun yaratıldığı, bizzat Hakk'ın nuru olduğu, cihanın O'nun nuruyla aydınlandığı, güneş ve ayın o nurdan istifade ettiği, o tertemiz ve saf nurun bir feyz güneşi gibi dünyaya ışık, günahkârlara rahmet saçtığı ve Hz. Peygamber'in bütün canlıların gözünün nuru olduğu anlatılır.* (Yeniterzi, 1993, 193).

Süleyman Nahîfî, Divanı'nda "nur" kelimesiyle yapılan terkipler ziyadesiyle kullanılmaktadır: Nur-ı dîdâr (K. 4/16), şem-i pür-nur-ı hüdâ (K. 5/4, K. 17/ 11), nur-ı ilâhî (K. 5/37, G. 100/5, G. 312/1, G. 431/1, R. 505, MT. 223), nur-ı mihr-i

rûşenâ (K. 5/44), hamîr-i mâye-i pür-nur-ı tıynet (K. 6/3), nur-ı ihsân (K. 8/87), nur-ı ışk (K. 8/92), nur-ı şeref (K. 12/17), cemâli mâ-hasal nur olmak nur-ı müstebîn üzre (K. 13/ 35), nur-ı rahmet (K. 17/1), nur-ı mücessem (K. 18/8), nur-ı zât (K. 18/13, K. 18/20, MR. 6/3), nur-ı şâh-ı iklim-i şefâat (MR. 10/7), Pertev-i nur-ı vücûd (K. 63/4), nur-ı hudâ (G. 66/1, G. 414/3, G. 422/1, G. 489/5, R. 119, R. 131, R. 132, R. 244, R. 256, R. 275, R. 557,), nur-ı dîde-i sultân-ı dîn (G. 107/14), mazhar-ı nur-ı şühûd (G. 132/1), maşrık-ı nur-ı saâdet (G. 429/1), nur-ı akdem (R. 407), nur-ı kibriyâ (MT. 24), bârika-i nur-ı zuhur (MT. 54), nur-ı cihân-tâb (MT. 230), çerâg-ı nur-ı zât (MT. 240).

Hakîkât-ı Muhammediye ya da Nur-ı Muhammediye düşüncesi Nahîfî Süleyman'ın şiirlerinde şu şekilde geçmektedir:

Pertev-i nûr-ı vücûdı rûşen itdi ʿâlemi
Togdıgı sâʿat o meh mihr-i cihân-ârâ-sıfat (G. 63/4)
[O ay, dünyayı süsleyen güneş doğduğu saat, vücudunun nurlu parıltısı âlemi aydınlattı.]

Seni nûr eyledi Hak zâhir u bâtında bî-şübhe
Ne mümkindür zuhûr-ı sâye hîç nûr-ı zemîn üzre (G. 406/ 4)
[Allah, seni zahir ve batında nur eyledi şüphesiz. Zeminin nuru üzerine gölgesinin olması ne mümkündür?]

Şuʿâʿ-ı pertev-i şems-i hüdâsın yâ Resûla'llâh
Hidâyet şemʿisin nûr-ı Hudâsın yâ Resûla'llâh (G.422/1)
[Ya resulallah, (sen) Allah'ın güneşinin ışığısın, Allah'ın nuru, hidayet mumusun.]

Ol nûr-ı Hudâ bir nazar-ı rahmet iderse
Besdür sana rifʿat iki ʿâlemde Nahîfî (G. 489/5)
[Ey Nahîfî. Allah'ın nurunun rahmet nazarı ederse sana iki âlemde yücelik yeterdir.]

Ol nûr-ı Hudâdur iki ʿâlem şâhı
Ol evc-i safâ mihri nübüvvet mâhı

Gör rütbe-i zâtın ne dimekdür fehm it
Maʿnâ-yı dil-ârâ-yı Habîbu'llâhı (R. 557)
[O, Allah'ın nuru iki âlemin şahı; o, safa doruğunun güneşi, nübüvvet ayı. Gör zatının rütbesini ne demektir anla; Habibullah'ın gönlü süsleyen anlamını.]

Olmasa bârika-i nûr-ı zuhûrun bâʿis
Kâʾinât olmaz idi ketm-i ʿademden hâdis (MT. 54)
[Varlığının nurlu parıltısı sebep olmasa, yokluktan gizliliğinden kâinat vücuda gelmezdi.]

6.2.2. Tayy-i Zaman- Tayy-i Mekân

Nahîfî Süleyman, tasavvuftaki "tayy-i zaman" ve "tayy-i mekân" kavramlarını şiirlerinde dört kez kullanmıştır. Bunlardan üçünde sadece tayy-i mekân, birinde ise tayy-i zaman ve tayy-i mekânı beraber kullanmıştır. Söz konusu mefhumların biri kasidede üçü gazellerde kullanıldığı görülmektedir:

Tarfetü'l-ʿayn içre tayy-ı ʿarsa-i idbâr ider
Feyz-i lutfından olur tâ ol kadar cüst ü ceri (K. 19/65)
[Lütfunun feyzinden arayana kadar talihsizlik aynasının içinden göz açıp kapayıncaya kadar çıkar.]

Bir dem içinde tayy-ı zamân u mekân idüp
Arz u semâda oldı bedîdâr neşr ü lef (G. 260/8)
[Bir zaman içinde mekân ve zaman değiştirip yeryüzü ve gökyüzünde görünür oldu.]

Burâk-ı berk-reftâr ile ey reh-bürde-i vuslat
Misâl-i berk-ı hâtif tayy-ı arz u âsumân itdün (G. 281/2)
[Ey kavuşmayı kuşanmış giden yıldırım gibi giden Burak, gizli yıldırım misali yeryüzü ve gökyüzünü dolaştın.]

Pây-ı müjgânumla tayy-ı rah iderdüm kûyuna
Olsa takdîr-i Hudâdan müjde-i ʿizz-i vusûl (G. 312/5)

[Kavuşmanın kutlu haberi Allah takdir etse, senin yoluna kirpiklerimin ucuyla yolumu değiştirirdim.]

6.2.3. Hayret Makamı

Allah'ı tanıyıp kendini ifade edemeyen âriflerin olduğu mevki olarak bilinen hayret makamı Nahîfî'nin bir gazelinde şu şekilde yer bulmuştur:

N'ola tâb-ı tecellîden derûnum dâg dâg olsa
Nahîfî cây-gâh-ı hayret-i dîdârdan geldüm (G. 341/ 5)
[Tecellinin parlamasından gönlüm bölük bölük yara olsa ne olsa gerek. Nahîfî, sevgilinin hayret makamından geldim.]

6.2.4. Sema Ayini

Dinlenen ilahinin veya bir müziğin etkisiyle coşup dönme. Sema, şekli yapısı itibariyle ilmen ispatlandığı gibi atomdan galaksilere, samanyollarına kadar düzgün dairesel hareketle dönerek Allah'ı (cc.) zikreden bütün kâinatı sembolize eder (Cebecioğlu, 2014, 426). Musikî heyeti (mutribler) eşliğinde belli bir düzen dâhilinde icra edilen Mevlevi ayinine sema; bu âyine katılan dervişlere semâ-zen, ayinin icra edildiği yere semahane denir (Uludağ, 2016, 312). Nahîfî Süleyman ise Mevlevi şairi olması sebebiyle şiirlerinde sema ayinini ve ney çalgısını sıklıkla kullanmıştır. Bunlardan biri ise şu şekildedir:

Sen semâʿ eyle ney-i nâlemi gûş itdükçe
Çarh urup şevkun ile günbed-i gerdân dönsün (G. 363/6)
[Sen benim inleyiş neyimi dinledikçe sema eyle. Gök kubbe senin arzun ile daireler çizip dönsün.]

Bir başka şiirinde de "O Mevlevi, semaya başladıkça pervane mumuna istekle bakar, güzelliğin neşesi gönüllerde cilve eder, göğsü saflıkla sır aynası olur." anlamına gelen şu beyti kaleme almıştır:

İtdükçe o Mevlevî semâʿa âgâz
Pervâne olur şemʿine bin çeşm-i niyâz
Dillerde ider cilve safâ-yı hüsni
Safvetle olur sînesi âyîne-i râz (R. 210)
[O Mevlevi dervişi semaya başladıkça pervane mumuna istek gözü olur. Güzelliğin neşesi gönüllerde cilve eder, göğsü saflıkla sır aynası olur.]

6.2.5. Tevhit Halkası

Allah'ın birliğini kabul eden mutasavvıfların oluşturduğu ve halka biçiminde oturup zikir söylediği meclistir. Nahîfî, tevhit halkasını şu şekilde nazımla anlatmıştır:

Eylesün halka-i tevhîdi müşerref yine yâr
Ey Nahîfî niçe bin nâz ile cânân dönsün (G. 363/7)
[Ey Nahîfî! Sevgili yine tevhit halkasını şereflendirsin. Cânân pek çok kez naz ile dönsün.]

6.2.6. Masivadan Kurtulma Düşüncesi

Nahîfî Süleyman, Allah haricindeki tüm düşüncelerden kurtulma düşüncesini şiirlerinde sıklıkla işlemiştir. Masivadan kurtulmak, bu dünyaya bağlı kalmamak fikri onun şiirlerinde sıklıkla geçer. Bunu kimi zaman kendine kimi zaman da dinleyen/okuyanlara nasihat vererek yapar:

Gayrdan tahliye kıl sıdk ile kalbüm her gâh
Kalb-i hâlîye olur feyz-i tecellî-i İlâh (MT 224)
[Her zaman kalbini masivadan tahliye kıl. Boş, temiz kalbe Allah'ın tecellisinin feyzi olur.]

Olmak istersen eger kabre girüp âsûde
Mâ-sivâ'llâh ile olma bu kadar âlûde (MT 225)
[Kabre girip mutlu olmak istersen Allah'tan başkası ile bu kadar alakadar olma.]

Rûzgârun berzah-ı gafletde eylersin tebâh
Şîve-i ehl-i hevâya itme bîhude heves (G. 229/ 6)
[Zamanını gaflet geçidinde (dünyada) mahvedersin. Arzularına uyanların cilvesine boş yere heves etme.]

SONUÇ

Bu çalışmada klasik Türk edebiyatında sıklıkla tartışılan ve üzerinde durulan bağlam konusu işlendi. Literatürde parça parça anlatılan konular toparlanarak değerlendirmeye alındı ve yeni düşünceler de dâhil edilerek bağlam konusuna dikkat çekilmek istendi. Üç ana bölümden oluşan çalışmanın "Giriş" kısmında bağlamın tanımından bahsedildi ve bağlamın diğer kelimelerle olan bağlantılar sonucunda kazanılan anlam olduğu değerlendirilerek çalışmanın bölümleri hakkında bilgi verildi.

Birinci bölümde on bir başlık altında klasik Türk edebiyatında bağlam üzerine birtakım düşüncelere yer verildi. Bu düşünceler, XVIII. asrın önemli şairlerinden biri olan Nahîfî Süleyman'ın Divanı'nda yer alan şiirlerle desteklendi. Nahîfî'den verilen şiir örnekleri Ali İrfan Aypay'ın 1992 yılında Prof. Dr. Hüseyin Ayan danışmanlığında yaptığı doktora tezinden alındı. Bu bölümde "Bağlam" başlığı altında bağlamın ne olduğu sözlüklerde verilen tanımlamalarla açıklandı. "Bağlamı Oluşturan Etmen: Çok Anlamlılık" başlığı altında ise zaman içerisinde gelişen çok anlamlılık kavramına değinildi. Şairlerin kelimelerin zaman içerisinde kazandığı çok anlamlılıkları şiirlerinde nasıl kullandıklarına yönelik düşünceler bu bölümde verildi. "Klasik Türk Edebiyatında Bağlamla İlgili Yapılan Çalışmalar" başlığı altında ise sahada bu konuyla ilgili yapılan çalışmaların neler olduğundan ve bu çalışmaların içeriğinden bahsedildi. "Benzer Sözcüklerin Kullanımına Bağlamsal Bakış" adlı başlıkta ise sözcüklerin yazılışları ve hatta anlamları aynı olsa dahi şairlerin sözcükleri kullanımında amaçlarının farklı oluşunun anlama da tesir ettiği yine Nahîfî'nin şiirlerinden verilen örneklerle açıklandı. Bu amaçla şairin genellikle bir sözcüğün anlamını kuvvetlendirmek istemesi sebebiyle kelimeleri birden fazla kez kullandığı tespit edildi. "Yapay Zekânın Bağlama Verdiği Önem" başlığında ise bu tezin yazımı sırasında popülerleşen yapay zekâ programlarının klasik edebiyat metinlerinde kelimelerin bağlamını tespit etmek için nasıl yardımcı olabileceği deneysel olarak incelendi. Bu deneysel araştırma sonucunda yapay zekânın insan aklı gibi programlandığı ve bağlamı tespit ederken metnin bütününe bakmak gerektiğini belirten cümleler kurduğu görüldü. Bu da gelecekte yapay zekânın pek çok metni anlamak için kullanılabileceği sonucunu ortaya çıkardı. "Bağlamın Tespitinde Klasik Metinlerin Rolü ve Klasik Şârihlerin Şerhlerinde Bağlama Verdikleri Dikkat"

adlı başlık ise bağlamın tespitinde klasik şerhlerden nasıl yararlanılabileceği üzerinedir. Bu kapsamda Hâfız Şerhleri'nden elde edilen bilgilerle Nahîfî'nin şiirleri açıklanmaya çalışıldı. "Kaynaklarda Geçen Şaire veya Şiire Yönelik Anekdotların Bağlama Katkısı" başlığı altında biyografik kaynakların verdikleri kimi bilgilerin kelimelerin anlamlarının tespitinde önemli olduğu yine Nahîfî'nin şiirlerinden verilen örneklerle açıklandı. "Bağlam Tespitinde Yaşanan Güçlüklerin Sebepleri ve Çözümleri" bölümü ile "Bağlam Tespitini Gelecekte Bekleyen Tehlikeler" başlıkları altında ise şiirlerdeki kelimelerin bağlamlarının tespitinde araştırmacıyı zorlayan durumların neler olduğu ve bu durumları bertaraf etmenin yolları dokuz maddede özetlendi. Gelecekte bekleyen tehlikelerde ise kültür yozlaşmasının klasik şiirde bağlam için nasıl tehlikeye sebebiyet vereceği üzerinde durularak çözüm önerileri sunuldu. "Söz Sanatlarının Bağlam Üzerindeki Etkisi" başlıklı bölümde söz sanatlarının şairler tarafından nasıl kullanıldığı, söz sanatlarının kelimelere çok anlamlılık katarak kelimelerin bağlamına nasıl etki ettiği Nahîfî Süleyman'ın şiirlerinden örnekler verilerek ifade edildi. Bu başlıkta cinas, mecaz-ı mürsel, istiare, kinaye, iham, tevriye ve tezat sanatları bağlam konusu çerçevesinde incelendi. Birinci bölümün son başlığı olan "Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlüklerin Sözlük Bilimi Açısından Değerlendirilmesi" başlıklı yazıda ise literatürde yapılan Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlükler, sözlük biliminin ilkeleri olarak belirlenen "Ön sözün/ özetin değerlendirilmesi", "Sözlüğün türü", "Sözlüğün amacı ve amaca uygunluk açısından değerlendirilmesi", "Madde başlarının düzenlenme şekli ve değerlendirilmesi", "Açıklamaların değerlendirilmesi", "Sözlüğün sözlük bilime katkıları ve ulaşılabilirliğin değerlendirilmesi" ile "Çevirmen/hazırlayanın yetkinliği" olmak üzere yedi başlıkta incelendi.

Tezin ikinci bölümü "Nahîfî Süleyman'ın Divanı Üzerine İnceleme" adını taşımaktadır. Bu başlık altında "Nahîfî Süleyman Hakkında Yeni Bulgular" adlı temel başlık onun altında ise beş başlık bulunmaktadır. Bunlardan ilki olan "Nahîfî Süleyman Hakkında Yeni Kaynaklar" adlı başlıkta şair hakkında daha önce çok fazla değerlendirmeye alınmayan ve hayatı hakkında yeni bilgiler sunan kaynaklar tespit edildi. Özellikle şairin bir devlet adamı olması sebebiyle arşiv belgeleri tarandı ve bu tarama sonucunda hayatıyla ilgili kimi bilgiler ve belgeler tespit edildi. Ayrıca çalışma yapıldığı esnada Reşat Ekrem Koçu'nun *İstanbul Ansiklopedisi* adlı eserin yayımlanmamış müsveddeleri

erişime açıldı. Söz konusu müsveddeler arasında Nahîfî Süleyman hakkında da belgeler tespit edildi. Bahsedilen bu belgeler hakkında bilgi sunulup belgelerin orijinal görüntülerine çalışmanın ekler bölümünde yer verildi. "Nahîfî Süleyman'ın Divanı'nın Yeni Nüshaları" başlığı altında daha önce değerlendirmeye alınmayan Divanı'ın üç yeni nüshası çalışmanın yapıldığı dönemde tespit edildi. "Nâhîfî'nin Yeni Tespit Edilen Şiirleri" başlığında ise Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi kapsamında daha önce yapılan tezlerde tespit edilmiş yeni şiirleri ile elde edilen yeni nüshalarda ortaya çıkan yeni şiirlerine yer verildi. Bu şiirlerden hangi Nahîfî'ye ait olduğu kesin olarak tespit edilemeyen bazı şiirleri "Nâhîfî Süleyman'a Ait Olduğu Konusunda Şüphe Bulunan Şiirler" başlığı altında sunuldu. "Nahîfî Çalışmaları Üzerine Bazı Tashihler"de ise çalışma esnasında tespit edilen birtakım hataların tashihlerine değinildi.

Üçüncü bölüm ise "Nahîfî Süleyman'ın Şairliği Hakkında İncelemeler" adını taşımaktadır. Bu bölümde altı ana başlık bulunmaktadır. Bunlardan ilki "Etkilendiği Şairler" başlığı altında şairin kendinden önce sanat anlayışı yönüyle etkilendiği şairler tespit edildi. Bu bağlamda şairin İran edebiyatından Hâfız-ı Şirâzî, Molla Abdurrahman Câmî'den; Azerbaycan sahasından Nesîmî'den; Türk edebiyatından ise Bâkî, Nâbî, Râsih'ten etkilendiği söylenebilir. Bunun haricinde şairin Şeyhülislam Bahâyî'ye yazmış olduğu tahmis sebebiyle ondan da etkilendiği söylenebilir. En ilginç etkilenme ise Yunus Emre'dir. Şairin Yunus çizgisinde yazmış olduğu "dost dost" redifli şiir oldukça ilgi çekicidir. Sözü edilen şairlerin dışında Türk edebiyatı tarihinde "Naat-gû" olarak bilinen Yahya Nazîm'den de etkilendiğini söylemek mümkündür. Her iki şairin naatlarındaki özellikle kelimeler ve hayal dünyası birbirine benzerlik göstermektedir. Nahîfî Divanı üzerine doktora tezi hazırlayan Aypay ayrıca Nahîfî'nin etkilendiği şairler arasında Selimî, Cevrî, Nâilî, Nedim-i Kadîm ve Neşâtî'yi de saymaktadır. Bu bölümün ikinci başlığında ise şairin kendinden sonra hangi şairleri etkilediği açıklanmaktadır. Bu başlıkta Aypay, Şeyh Galip'i ve Mehmet Şerif Efendi'yi Nahîfî'den etkilenen şairler arasında saymaktadır. Bunun haricinde kaynak taramaları esnasında Şeyh Mustafa Zekâyî bin İbrahim Üsküdârî'nin Nahîfî'ye yazmış olduğu bir tahmis tespit edildi. Şeyh Mustafa Zekâyî'nin naatları, Nahîfî Süleyman'ın naatlarıyla karşılaştırılarak kelime ve hayal dünyasındaki benzerlikler belirtilerek açıklandı. Nahîfî'den etkilenen şairler arasında Nihâlî, Ferruh İsmail Efendi, Sıdkî, İsmail Hulkî, Memdûh Paşa ve klasik şiirin

son halkası olarak tavsif edebileceğimiz Abdurrahman Şeref Güzelyazıcı da şairden etkilenen başka sanatçılardır. Bu başlık altında yer alan bir başka alt başlık ise "Tezkire Yazarlarının Nahîfî Süleyman Hakkındaki Görüşleri" adını taşımaktadır. Bu başlık altında ise biyografik ve tarihî kaynaklarda şair hakkında verilen bilgiler, şairin eserleri ile değerlendirildi ve bu bilgilerin doğruluğu araştırıldı. Ayrıca bu bölümde araştırmacıların daha iyi değerlendirilebilmesi için kaynakların vermiş olduğu bilgiler tablo ile sunuldu, şairin poetikası on altı maddede özetlendi. Tezkire yazarları ve edebiyat tarihçilerinin vermiş oldukları bilgiler şairin eserleriyle karşılaştırıldığında verilen bilgilerin doğru olduğu kanıtlandı. Söz konusu kanıtlar, şairin eserlerinden alınan örneklerle sunuldu. "Bestelenmiş Şiirleri Üzerine Değerlendirmeler" başlığı altında ise şairin bestelenmiş şiirleri üzerine değerlendirmelerini içermektedir. Bu başlık altında şairin hangi şiirlerinin bestelendiği, on bestede kullanılan makam ve usul bilgisi tablo hâlinde sunuldu ve sunulan bu tablo, musikî bilgisi açısından basit düzeyde değerlendirildi. "Kalıp İfadelere Bağlamsal Bakış" başlığı altında ise şairin Divan'da kullandığı yedi atasözüne ve üç yüz on bir deyime yer verildi. Söz konusu deyimlerin nazım şekillerine göre dağılımı grafiklerle gösterildi ve elde edilen veriler analiz edildi. Buna göre deyimlerin %62'sinin gazellerde kullanıldığı görüldü. Deyimlerin beyit sayısıyla oranı hesaplandığında şairin XV, XVI, XVII ve XVIII. yüzyıllarda yaşayan seçilmiş şairler listesinde %11,46 oran ile dokuzuncu sırada yer aldığı görüldü. Deyim sözlükleri incelendiğinde Nahîfî Divanı'nda geçen sekiz deyimin sözlüklerde geçmediği tespit edildi. Söz konusu deyimler, tanıklarla birlikte açıklandı. Ayrıca bu bölümde Türkçenin söz varlığı içerisinde yer alan ve Divan'da geçen ikilemelere, ayetlere ve hadislere yer verildi. Bu kapsamda Nahîfî Divanı'nda 82 ikilemenin kullanıldığı görüldü. İkilemelerin %63'ünün rubai ve gazellerde kullanıldığı tespit edildi. İkilemeler üzerine yapılan incelemede şairin ikilemeleri kullanmasındaki amacın duygu yoğunluğunu etkili bir şekilde anlatmak olduğu anlaşıldı. Şair, Divanı'nda on sekiz sureden yirmi yedi ayet iktibas yaptığı ve bu ayetlerden en fazla Necm suresinden yararlandığı tespit edildi ayrıca söz konusu iktibaslar örneklerle açıklandı ve grafiklerle de gösterildi. Bu bölümde şairin Divanı'nda geçen dört kutsi hadise de yer verildi. Şairin klasik edebiyat şairlerince kullanılan dört kutsi hadisi kendi şiirlerinde de tercih ettiği görüldü. Bu bölümde söz konusu hadislerin nasıl kullanıldığı açıklandı. "Din ve Tasavvufa Bağlamsal Bakış" başlığı altında "Allah" ve onu ifade eden ibareler analiz

edildi ve Divan'da kaçar kez kullanıldığı grafiklerle açıklandı. Bu grafiklere bakıldığında "Rab" kelimesinin Divan'da 222 kullanımla en çok geçen Allah'ı ifade eden kelime olduğu görüldü. Onu takip eden 200 kullanımla "Hak" kelimesi olduğu tespit edildi. Türkçe kökenli "Tanrı" kelimesinin ise yalnızca bir kez kullanılması da oldukça ilginç bir durum olarak görüldü. Gerek Allah gerekse peygamberlerin şairin şiirlerinde hangi anlamlar dairesinde kullanıldığı örnekler verilerek açıklandı ve bu kullanımlar, oluşturulan tablolar ve grafiklerle desteklendi. Bu bölüm altında peygamberler, halifeler, aşere-i mübeşşeredeki kişiler ve tabîinlere yer verildi. Tâbiînler bölümünde yer alan Veysel Karanî'yi anlatan iki şiir, dildeki gösteren ve gösterilen bağlamında ele alınarak dil bilimsel açıdan incelendi. Daha sonraki başlıklarda Divan'da bahsedilen Cebrail ve Azrail meleklerinin nasıl kullanıldığına, tasavvuftaki Hakikat-ı Muhammedî (Nur-ı Muhammedî) kavramının Nahîfî Divanı'ndaki kullanımına değinildi. Şairin Mevlevi bir şair olması sebebiyle Mevlevilikte oldukça geniş bir yer tutan "Tayy-i Zaman" ve "Tayy-i Mekân" ile "Hayret Makamı", "Sema Ayini", "Tevhit Halkası" ve "Masivadan Kurtulma Düşüncesi" kavramları bağlamsal açıdan incelendi.

Çalışmanın ekler bölümünde Süleyman Nahîfî hakkında tespit edilen Başbakanlık Osmanlı Arşiv belgelerinin görüntüleri, Reşat Ekrem Koçu'nun *İstanbul Ansiklopedisi*'nde "Nahîfî" hakkında yazılmış müsveddeler ile çalışma esnasında tespit edilen üç nüshadan görseller sunuldu. Ayrıca bu bölümde Süleyman Nahîfî'nin Aypay tarafından hazırlanan Divanı'nın bağlamlı dizin ve işlevsel sözlüğüne yer verildi. Sözlük, Prof. Dr. İsmail Hakkı Aksoyak'ın öncülüğünde başlatılan Tarih ve Edebiyat Metinleri Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlüğü (TEBDİZ) veri tabanında hazırlandı. Şiirlere anlam verilirken kelimelerin bağlamları ön plana alındı ve tespit edilen bağlamlar yeni kaynaklara göre güncellenerek verilen bağlamsal anlamların doğru olmasına dikkat edildi. Sözlük, alfabetik olarak hazırlandı ve Divan'da geçen tüm kelimeler sözlüğe dâhil edildi. Sözlük içerisinde bir tanıkta birden fazla anlamı içeren kelimelerde tanımlama yapılırken tanımlar "II" işaretiyle ayrıldı. Kelime grupları "Ayet", "Hadis", "Kalıp ifade", "Atasözü", "Deyim", "Kelamıkibar" ve "Dua ibaresi" şeklinde belirtildi.

Sonuç olarak bağlam konusu pek çok araştırmacı tarafından ele alınmış bir konu olmasının yanında özellikle klasik metinlerde çalışılmaya muhtaç bir mesele olarak ortaya çıkmıştır. Şairler ve yazarlar, metinlerini oluştururken kelimelerin çok anlamlılıklarından istifade ederek metinlerinin sanatsal değerini arttırırlar. Bununla birlikte zamanla kelimelerin dildeki değişimleri de bu metinlerin bağlam içerisinde anlamlandırılmasını zorunlu kılmaktadır. Bu çalışmada da klasik Türk edebiyatında bağlam konusunda birtakım düşüncelere yer verilmiş, Nahîfî Divanı'nın bağlamlı dizin ve işlevsel sözlüğü hazırlanmış ve bu sözlük çerçevesince hem bir şairin eserinin hem de XVIII. yüzyılın söz varlığının bir bölümünün ortaya çıkarılması sağlanarak söz edilen konuya dikkat çekilmek istenmiştir.

KAYNAKLAR

Abbâs Efendi-zâde Mehmet. *Haşmet Divanı*. (haz. İsmail Hakkı Aksoyak ve Mehmet Arslan). Ankara: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphane ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, 2018. Erişim 28.10.2024 https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/57256,hasmet-divanipdf.pdf?0

Açıkgöz, Cenk. "Nahîfî'nin Divanında Bulunmayan Beş Gazeli". *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*. (7) 1 (2017), ss. 1-8.

Afîfî, Rahîm. *Ferheng-nâme-i Şi'rî*. C. 1-2-3. Tehran: Suruş Yayınları, 1372.

Ağyıldız, Hüsna Nur. *İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi T445 Numarada Kayıtlı Mecmûatü'l Eş'âr (1a-40b) (İnceleme- Karşılaştırmalı Metin- Mestap Tablosu)*. Sakarya: Sakarya Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2019.

Ahterî Mustafa Muslihuddin el-Karahisarî. *Ahterî-yi Kebir*. (haz. H. A. Kırkkılıç, Y. Sancak,). Ankara: TDK Yayınları, 2019.

Ak, Murat. *Na'tlerin Tasavvufî Temelleri ve Na't Mecmuaları (Süleymaniye Kütüphanesi Hamidiye Bölümü 1210, 1211- Tenkidli Metin)*. Konya: Selçuk Üniversitesi, Doktora Tezi, 2014.

Ak, Murat. *Şair ve Peygamber Na't Geleneğinde Hz. Peygamber İmgesi*. İstanbul: Ketebe Yayınları, 2019.

Akalın, Şükrü Halûk vd. *Türkçe Sözlük*. Ankara: TDK Yayınları, 2011.

Aksan, Doğan. *Anlambilim -Anlambilim Konuları ve Türkçenin Anlambilimi*. Ankara: Bilgi Yayınevi, 2021b.

Aksan, Doğan. *Her Yönüyle Dil: Ana Çizgileriyle Dilbilim*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2007.

Aksan, Doğan. *Şiir Dili ve Türk Şiir Dili*. Ankara: Bilgi Yayınevi, 2021c.

Aksan, Doğan. *Türkçenin Sözvarlığı.* Ankara: Bilgi Yayınevi, 2021a.

Aksoy, Ömer Asım. *Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü (I-II)*. İstanbul: İnkılâp Yayınları, 1993.

Aksoyak, İsmail Hakkı. "Divan Şiirinden İki Eş Değer Sahne: Kerpiç Ev veya Padişahın Geçtiği Yola Su Serpmek". *Semih Tezcan Kitabı*. Ankara: Nobel Akademik Yayınları, 2020.

Aksoyak, İsmail Hakkı. "Şerh Kitapları George Prior'u Tanır Mı?". *Turkish Studies International Periodical For Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*. (4) 6 (2009), ss. 13-21.

Alkan, Serhan. *Şeyh Mustafa Zekâyî'nin Hayatı, Edebi Kişiliği, Divan'ı (İnceleme-Tenkidli Metin).* Erzurum: Atatürk Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 1993.

Altınova, Mehmet. "Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlüklerin Sözlükbilinin İlkeleri Açısından Değerlendirilmesi". Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, *2. Uluslararası Sosyal Bilimler Lisansüstü Öğrenci Sempozyumu (12-14 Mayıs 2022). Özet Kitabı*. ss. 193.

Altınova, Mehmet, Kandemir, Şule. "Klasik Edebiyatında Yer Alan Lugazların Eğitimde Kullanılması Üzerine". *Türkiye Lisansüstü Çalışmalar Kongresi Bildiri Kitabı I*, İstanbul: İlmi Etüdler Dergisi Yayınları. ss. 83-95, 2022.

Altınova, Mehmet. "Nilgün Marmara'nın Şiirlerinde Renk Sembolizmi". *Disiplinlerarası Yenilik Araştırmaları Dergisi*. (2) 1 (2022), ss. 52.61.

Altınova, Mehmet. *Azîzî Divanı ve İstanbul Şehrengizi'nin Sözlüğü [Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük]*. Kütahya: Dumlupınar Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2019.

Aydın, Şadi. *İran Kütüphaneleri Yazmalar Kataloğu*. İstanbul: Timaş Yayınları, 2008.

Aypay, Ali İrfan. *Nahîfî Süleyman Efendi (Hayatı, Eserleri, Edebî Kişiliği ve Divanı'nın Tenkitli Metni)*. Konya: Selçuk Üniversitesi, Doktora Tezi, 1992.

Banarlı, Nihat Sami. *Resimli Türk Edebiyatı Tarihi*. C. 2. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, 1971.

Baran, Burhan. "16. Yüzyıldan Günümüze Anlam Değişmeleri Üzerine Bir İnceleme". *International Journal of Filologia*. (1) 1 (2018), ss. 1-31.

Bayram, Kenan. *Fâ'iz Efendi ve Şâkir Bey Mecmuası'nın Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesine (MESTAP) Göre Tasnifi.* Amasya: Amasya Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2021.

Boz, Erdoğan. "Leksikografi Teriminin Tanımı ve Türkçe Karşılığı Üzerine". *Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*. (4) 1 (2021), ss. 9-14.

Bursalı Mehmet Tâhir Bey. *Osmanlı Müellifleri*. C. 1. İstanbul: Yaylacılık Matbaası, 1972a.

Bursalı Mehmet Tâhir Bey. *Osmanlı Müellifleri*. C. 2. İstanbul: Yaylacılık Matbaası, 1972b.

Büyüm, Tarık. *Kastamonulu İshakzade Fevzi Mecmuası (İnceleme-Metin-Mestap Tablosu).* Amasya: Amasya Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2021.

Canım, Rıdvan. *Divan Edebiyatının Kaynakları*. İstanbul: Akıl Fikir Yayınları, 2016.

Cebecioğlu, Ethem. *Tasavvuf Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü*. Ankara: Otto Yayınları, 2014.

Coşkun, Menderes. *Sözün Büyüsü Edebî Sanatlar*. İstanbul: Dergâh Yayınları, 2012.

Cündioğlu, Dücane. *Kur'an'ı Anlama'nın Anlamı*. İstanbul: Kapı Yayınları, 2023.

Çağlayan, Ömer. *Alevî-Bektâşî Kültür Enstitüsü Arşivi 24 Numarada Kayıtlı Şiir Mecmuasının Transkripsiyonlu Metni ve Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi'ne (MESTAP) Göre Tasnifi*. İzmir: İzmir Katip Çelebi Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2022.

Çakır, Mustafa Sefa. *Yahyâ Nazîm Divanı*. Sivas: Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Yayınları, 2020.

Çekin, Abdülkadir - Gören, Mustafa. "Dil Bilimi ve Kelime Semantiğinin Bazı Türkçe Kelimelerin Çeşitli Anlam Değişmeleri". *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum.* (2) 4 (2013). ss. 94-102.

Çetin, Mustafa vd. "Dilde Anlam ve Bağlam". *1st International Conference on Foreign Language Teaching and Applied Linguistics May 5-7-2011. Sarajevo*. ss. 1368-1372. 2011.

Çınar, Murat. *Milli Kütüphane 06 Hk 3769 Numaralı Şiir Mecmuası ve MESTAP'a Göre Muhteva Tablosu*. Konya: Selçuk Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2022.

Çolak, Abdülkadir. *Türabi'nin Manzum Battalnamesi (Battal Gazi Destanı).* Malatya: İnönü Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2006.

Derin, Feyyaz. *Mecmû'a-i Eş'âr İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı BL_YZ_O0092 (vr. 1a-43a) (İnceleme-Tenkitli Metin).* Kocaeli: Kocaeli Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2024.

Devellioğlu, Ferit. *Osmanlıca- Türkçe Ansiklopedik Lûgat*. Ankara: Aydın Kitabevi Yayınları. 2012.

Dilçin, Cem. *Yeni Tarama Sözlüğü*. Ankara: TDK Yayınları. 1983.

Doktor Hüseyin Remzî. *Lügât-i Remzî*. C. 1-2. (haz. Ali Birinci). İstanbul: Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı, 2018.

Durmaz, Gülay. "Lâmiî Çelebi Divanı'nda 'Baş' İle İlgili Deyimler". *Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* (13) 12 (2018), ss. 139-159.

Efe, Pınar. *İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler T3560 Numara Kayıtlı Mecmû'atü'l-Eş'âr (1-139) (İnceleme-(MESTAP)- Karşılaştırmalı Metin).* Zonguldak: Bülent Ecevit Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2018.

Efe, Zahide. *İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi "TY 1724" Numarada Kayıtlı Şiir Mecmuasının Transkripsiyonlu Metni ve Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesine (MESTAP) Göre Tasnifi.* Osmaniye: Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2020.

Ekinci, Ramazan. "Sevgiliye ve Dost(lar)a Mektuplar: Münşeât-ı Nahîfî". *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi.* (54) 1 (2015). ss. 239-287.

Emir, Selma. *Süleyman Nahîfî – Hayatı ve Gazelleri-*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi, Mezuniyet Tezi, 1942.

Er, Şaban. *"Mesnevî-i Şerîf" Mütercimi Nahîfî Süleymân Efendi Külliyâtı [Hayatı-Bütün Eserleri- Eserlerinden Seçmeler- Yazma Nüshalarından Tıpkıbasımlar-Sadeleştirmeler] ve On Eserinin Tıpkıbasımı, Tercümesi, Sâdeleştirilmesi.* İstanbul: Kutupyıldızı Yayınları, 2014.

Eraslan, Saniye. "Kavramların Anlamlandırılmasında Şerhlerin Yeri: Sûdî'nin Şerh-i Divan-ı Hâfız'ı Örneği". *Akademik Dil ve Edebiyat Dergisi – Tebdiz Özel Sayısı*. (2) 4 (2018). ss. 187-194.

Ercilasun, Ahmet Bican. *Divanu Lugati't-Türk'teki Şiirler ve Atasözleri*. İstanbul: Bilge Kültür Sanat Yayınları, 2020.

Erdoğan, Davut. *Süleyamaniye Kütüphanesi Yazma Bağışlar Bölümü 5794 Numarada Kayıtlı Şiir Mecmuasının Transkripsiyonlu Metni ve MESTAP'a Göre Tasnifi*. İzmir: İzmir Katip Çelebi Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi,2022.

Erdoğan, Nurdan. *Berlin Milli Kütüphanesi MS.OR.OCT 2216 Numarada Kayıtlı Şiir Mecmuası (71a-102b) İnceleme-Metin-Nesre Çeviri ve MESTAP'a Göre Tasnifi.* İstanbul: Marmara Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2020.

Ersoy, Ersen. "Fatih Devri Cinas Ustası Bir Şair: Hafî". *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi.* (11) 11 (2013). ss. 195-216.

Ersoy, Ersen. *Azîzî Divan*. İstanbul: Akademik Titiz Yayıncılık, 2012.

Esad Mehmed Efendi. *Esad Mehmed Efendi ve Bağçe-i Safâ-Endûz'u.* (haz. Rıza Oğraş). Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 2001.

Esrar Dede. (2000). *Esrar Dede- Tezkire-i Şuarâ-yı Mevlevviyye.* (haz. İlhan Genç). Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları.

Eyüboğlu, Kemal Ertuğrul. *On Üçüncü Yüzyıldan Günümüze Kadar Şiirde ve Halk Dilinde Atasözleri ve Deyimler*. C. 1-2. İstanbul, 1975.

Faik Reşat. *Eslâf*. (haz. Emrah Aydemir ve Fatih Özer). Ankara: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphane ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Erişim 23.06.2024. https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/64564,eslafpdf.pdf?0 , 2019.

Faik Reşat. *Eslâf.* (haz. Şemsettin Kutlu). İstanbul: Tercüman 1001 Temel Eserler. ty.

Fatîn. *Fatîn Tezkiresi (Hâtimetü'l-Eşâr).* (haz. Ömer Çiftçi). Ankara: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphane ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Erişim 23.06.2024. https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/55976,fatin-tezkiresi-pdf.pdf?0 2017.

Ferîdî. (2019). *Tercüme-i Divan-ı Hâfız – Manzum Hâfız Divanı Tercümesi-*. C. 2. (haz. Emrullah Yakut). İstanbul: Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı.

Gibb, Elias John Wilkinson. *Osmanlı Şiiri Tarihi*. C. 3-5. (çev. Ali Çavuşoğlu). Ankara: Akçağ Yayınları, 1999.

Gökdayı, Hürriyet. *Türkçede Kalıp Sözler*. İstanbul: Kriter Yayınevi, 2020.

Gül İlhan, Hilal. *İBB Atatürk Kitaplığı Bel_Yz_K_0006, Bel_Yz_K_0006, Bel_Yz_K_0772 Numaralarda Kayıtlı Şiir Mecmualarının 'Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi'ne (MESTAP) Göre Tasnifi.* Kırşehir: Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2019.

Gülensoy, Tuncer. *Türkiye Türkçesindeki Sözcüklerin Köken Bilgisi Sözlüğü.* Ankara: TDK Yayınları, 2012.

Güzelyazıcı, Abdurrahman Şeref. Abdurrahman Şeref Güzelyazıcı ve Dîvânı. (haz. Emrah Gökçe). Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 2022.

Hafız Hüseyin Ayvansarâyî. *Vefeyât-ı Ayvansarâyî*. (haz. Ramazan Ekinci). T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphane ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Erişim 01.06.2024. https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/55730,vefeyat-i-ayvansarayipdf.pdf?0 , 2017.

Hasan Enverî. *Ferheng-i Kinâyât-ı Sühan*. (C-1-2) Tahran: Kütaphâne-i Millî, 1312.

Hassandoust, Mohammad. *Ferheng-i Rîşe-Şenâhtî Zebân-ı Fârisî*. C. 1-2-3-4-5. Tehran: The Academy of Persian Language and Literature, 1395.

İlhan, Nadir. "Sözlük Hazırlama İlkeleri, Çeşitleri ve Özellikleri". *Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* (4) 4 (2009), ss. 534-554.

İpekten, Haluk vd. *Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 1988.

İsmail Beliğ. *Nuhbetü'l-Âsâr Li-Zeyli Zübdeti'l-Eş'âr.* (haz. Abdulkerim Abdulkadiroğlu). Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, 1999.

Jackson, Howard. *Sözlük Bilime Giriş*. (çev. Mehmet Gürlek- Ellen Patat). İstanbul: Kesit Yayınları, 2016.

Kabaklı, Ahmet. *Türk Edebiyatı*. C. 2. İstanbul: Türk Edebiyatı Vakfı Yayınları, 2008.

Kanar, Mehmet. *Arapça -Türkçe Sözlük.* İstanbul: Say Yayınları, 2012.

Kanar, Mehmet. *Eski Anadolu Türkçesi Sözlüğü*. İstanbul: Say Yayınları, 2011.

Kanar, Mehmet. *Farsça - Türkçe Sözlük*. İstanbul: Say Yayınları, 2013.

Kaplan, Yunus. "18. Yüzyıl Şairlerinden Nihâlî ve Dîvançesi". *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi (29) 2011*. ss. 57-110.

Karagöz, İsmail. *Esma-i Hüsna.* Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 2016.

Karagöz, İsmail. vd. *Dinî Kavramlar Sözlüğü*. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 2015.

Karakaplan, Bayram. *Sebzî Divanı Sözlüğü (Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük)*. Bursa: Bursa Uludağ Üniversitesi, Doktora Tezi, 2024.

Karatepe, Tuğba. *Milli Kütüphane 06 Mil Yz A 10116 Numaralı Şiir Mecmuasının Transkripsiyonlu Metni ve Şiir Mecmualarının Sistematik Tasnifi Projesi'ne (MESTAP) Göre Tasnifi*. İstanbul: Haliç Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2023.

Karavelioğlu, Murat Ali. "Divan (Nahîfî)". Erişim 01.06.2024. https://tees.yesevi.edu.tr/madde-detay/Divan-nahifi 2021.

Karavelioğlu, Murat Ali. "Nahîfî, Süleyman" Erişim 01.06.2024. https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/nahifi-suleyman 2020.

Kardaş, Hatice Sena. *İstanbul Arkeoloji Müzeleri Kütüphanesi 'EY_1492' Numarada Kayıtlı Şiir Mecmuasının İncelemesi ve MESTAP'a Göre Tasnifi*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2021.

Kaşgarlı Mahmud. *Divanu Lugâti't-Türk* (haz. Ahmet Bican Ercilasun - Ziyat Akkoyunlu). Ankara: TDK Yayınları, 2014.

Kemiksiz-zâde Safvet Mustafa. *Nubetü'l-Âsâr Fî-Ferâ'idi'l-Eş'âr*. (haz. Bilal Güzel). Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları, 2017.

Kılıç, Esra. *Lâmi'i Çelebi Divanı'nın Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlüğü*. Ankara: Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Doktora Tezi, 2023.

Kıratlı, Aslı. *Mecmûa-i Ebyât ve Şarkı, Gazeliyât, İstanbul Üniversitesi, Nadir Eserler Kütüphanesi, Numara: NEKTY 03990 (1B-28A) (İnceleme-MESTAP Tablosu-Karşılaştırmalı Metin).* Sakarya: Sakarya Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2023.

Kocaman, Ahmet. "Dilde Bağlam ve Anlam İlişkileri Üzerine". *Türk Dili* (39) 332 (1963), ss. 397-401, 1963.

Kocatürk, Vasfi Mahir. *Türk Edebiyatı Tarihi -Başlangıçtan Bugüne Kadar Türk Edebiyatının Tarihi, Tahlili ve Tenkidi*-. Ankara: Edebiyat Yayınevi, 1964.

Koçu, Ahmet Bülent. "Mesnevi Mütercimi Süleyman Nahîfî" Haber (Akşam Postası) Gazetesi 3 İkinciteşrin 1941 (3 Kasım 1941), s. 3-4. Erişim 27.11.2024. https://www.gastearsivi.com/gazete/haber/1941-11-03/3

Koçu, Reşat Ekrem. "Reşat Ekrem Koçu İstanbul Ansiklopedisi Dijital Arşivi". Erişim 28.10.2024. https://istanbulansiklopedisi.org/

Koçu, Reşat Ekrem. *Türk Giyim Kuşam ve Süslenme Sözlüğü*. İstanbul: Doğan Kitap, 2015.

Komisyon. *Yabancı Sözlere Türkçe Karşılıklar Kılavuzu*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2008.

Kubbealtı Lugati. Erişim 08.09.2024. http://lugatim.com

Külekçi, Numan. *Açıklamalar ve Örneklerle Edebî Sanatlar*. Ankara: Akçağ Yayınları, 2016.

Levend, Agâh Sırrı. *Divan Edebiyatı, Kelimeler ve Remizler Mazmunlar ve Mefhumlar*. İstanbul: Dergâh Yayınları, 2015.

Lutfullah b. Ebû Yusuf el- Halîmî. *Lügat-i Halîmî*. (haz. Adem Uzun). Ankara: TDK Yayınları, 2013.

Mehmed Salâhî. *Kâmûs-ı Osmânî.* C. 1-2. (haz. Ali Birinci), İstanbul: Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı, 2019.

Mehmed Süreyya. Sicill-i Osmanî. C. 4. (haz. Seyit Ali Kahraman). İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 1996.

Menteş, Seda. *İBB Atatürk Kitaplığı OE_YZ_0561 Numarada Kayıtlı Şiir Mecmuasının Transkripsiyonlu Metni ve Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi'ne (MESTAP) Göre Tasnifi*. Kırşehir: Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2019.

Muallim Nâci. *Lügat-i Naci*, İstanbul: Çağrı Yayınları, 2006.

Muallim Nâci. *Osmanlı Şairleri*. (haz. Cemal Kurnaz). Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 1986.

Mustafa Safâyî. *Mustafa Safâyî Efendi Tezkire-i Safâyî (Nuhtetü'l-Âsâr Min Fevâ'idi'l-Eş'âr) İnceleme- Metin- İndeks*. (haz. Pervin Çapan). Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, 2005.

Müstakimzâde Süleyman Sâddedin. *Mecelletü'n-nisâb*. Süleymaniye Kütüphanesi. Halet Efendi Koleksiyonu, 628.

Müstakimzâde Süleyman Sâdeddin. *Tuhfe-i Hattatîn*. (haz. Mustafa Koç). İstanbul: Klasik Yayınları, 2014.

Mütercim Ahmed Âsım Efendi. *Burhân-ı Katı*. (haz. Mürsel Öztürk - Derya Örs). Ankara: TDK Yayınları, 2009.

Mütercim Ahmed Âsım Efendi. *El-Okyânûsu'l-Basît Fî Tercemeti'l-Kâmûsi'l-Muhît Tercümesi.* C.1-2-3-4-5-6. (haz. Mustafa Koç, Eyyüp Tanrıverdi). İstanbul: Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı, 2013.

Nahîfî Süleyman. *Divan*. İzmir Millî Kütüphanesi. Yazmalar 1687/2.

Nahîfî Süleyman. *Divan*. Sermet Çifter Kütüphanesi, 529.

Nahîfî Süleyman. *Divan*. Sermet Çifter Kütüphanesi, 714.

Necatigil, Behçet. *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü.* (haz. Hilmi Yavuz- Enver Ercan). İstanbul: Varlık Yayınları, 1999.

Nefî Ömer Efendi. *Nefî Divanı*. (haz. Metin Akkuş). T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphane ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Erişim 29.10.2024. https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/57741,nefi-divanipdf.pdf?0

Ni'metu'llâh Ahmed. *Lügat-i Ni'metu'llâh*. (haz. Adnan İnce). Ankara: TDK Yayınları, 2015.

Nota Arşivi. Erişim 15.07.2024. https://www.notaarsivleri.com/arama.html?kelime=Nahifi

Odunkıran, Fatih. *Mehmed Memduh Paşa ve Divan-ı Eş'ârı (İnceleme-Metin)*.Edirne: Trakya Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2011.

Oğuz, Ayfer. *Süleymaniye Kütüphanesi Yazma Bağışlar Bölümü 2976 Numaralı Şiir Mecmuasının Transkripsiyonlu Metni ve Mestap'a Göre Tasnifi.* İstanbul: İstanbul Kültür Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2021.

Onay, Ahmet Talat (2013). *Açıklamalı Divan Şiiri Sözlüğü*. (haz. Cemal Kurnaz). Ankara: Kurgan Edebiyat Yayınları.

Ödeyici, Özer- Koşik, Halil Sercan. *Osmanlı'nın Gizemli İlimleri I Kuran Falları ve Uzun Firdevsî'ye Ait Bir Örnek*. İstanbul: Kesit Yayınları, 2014.

Öksüz Kandemir, Şule. *Menâkıb-ı Eşrefzâde'nin Sözlüğü [Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük]*. Kütahya: Dumlupınar Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2019.

Önkal, Ahmet. "Abdurrahman b. Avf". *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları. C. 1, ss. 157-158, 1988.

Özavşar, Resul. "Art Zamanlı Anlam Değişmeleri: Mazubânnâme Tercümesi Örneği". *Batman Üniversitesi Yaşam Bilimleri Dergisi*. (1) 1 (2012). ss. 1117-1129.

Öztürk, Furkan (2007). *Bâkî Divanı Sözlüğü [Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük]*. Ankara: Ankara Üniversitesi, Doktora Tezi, 2007.

Öztürk, Furkan. "İşlevsel Sözlük ve Osmanlı Şiirinde Bağlam". *Turkish Studies İnternational Periodical For Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*. (3) 1 (2008). ss. 326-334.

Özkan, İsmail Hakkı. "Durak Evferi". *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları. C. 10, ss. 4-5, 1994.

Öztürk, Furkan. *Bâki Divanı Sözlüğü: Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük*. İstanbul: Dün Bugün Yarın Yarınları, 2016.

Öztürk, Gülsüm. *İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı Bel_Yz_O0092 Numaralı Şiir Mecmuası (1a-85a v.) ve MESTAP Tablosu*. Konya: Selçuk Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2019a.

Öztürk, Tayyib Yasir. *İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı BEL_Yz_O0092 Numaralı Şiir Mecmuası (85b-171b v.) İnceleme-Metin ve Mestap Tablosu*. Konya: Selçuk Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2019b.

Paçacıoğlu, Burhan. *XIII. ve XVI. Yüzyıllar Arasında Türkçenin Sözcük Dağarcığı.* İstanbul: Kesit Yayınları, 2016.

Pakalın, Mehmet Zeki. *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü.* C. 1-2-3. İstanbul: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları, 1983.

Pala, İskender. *Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü.* İstanbul: Kapı Yayınları, 2012a.

Pala, İskender. *Sözün Özünden Dünden Bugüne Atasözleri*. İstanbul: Kapı Yayınları, 2012b.

Polat, Ali. *İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi T752 Numarada Kayıtlı Mecmua'nın Transkripsiyonlu Metni ve Şiir Mecmualarının Sistematik Tasnifi Projesi'ne (MESTAP) Göre Tasnifi.* Osmaniye: Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2019.

Redhouse, James William. *Müntehabât-ı Lügât-i Osmaniyye*. (haz. Yaşar Yılmaz, Betül Eyövge, Recep Toparlı). Ankara: TDK Yayınları, 2016.

Redhouse, James William. *Turkish and English Lexicon*. İstanbul: Çağrı Yayınları, 2015.

Rıfat, Ahmet. *Lügât-i Tarihiyye ve Coğrafiyye Tıpkıbasım*. C. 5-6-7. Ankara, 2004.

Sâlim Efendi. *Tezkretü'ş-Şu'arâ*. (haz. Adnan İnce). Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, 2005.

Sâmî, Şemseddin. *Kâmûsü'l-A'lâm*. C. 6. İstanbul: Mihrân Matbaası, 1316.

Sav, Bahattin. "Anlam Değişmeleri Üzerine Artzamanlı Bir İnceleme". *G. Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*. (23) 1 (2003). ss. 147-166.

Selçuk, Bahir. "Akademik Çalışmaların Tarihçesi ve Klasik Edebiyat Araştırmalarının Ufukları". Osmanlı Edebî Metinleri Anlama Kılavuzu. (Ed. Özer Şenödeyici). İstanbul: Kesit Yayınları, 2016.

Serveti Mansur. *Ferheng-i Kinâyât*. Tahran: Danişgâh-ı Şehîd Behişti, 1396.

Seyrekzâde Mehmed Asım. *Seyrek-zâde Mehmed Asım- Zeyl-i Zübdetü'l-Eşâr*. (haz. Ali Osman Coşkun). Ankara: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphane ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Erişim 22.06.2024. https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/67153,zeyl-i-zubdetu39l-esarpdf.pdf?0 2019.

Silahdâr-zâde Mehmed Emin Efendi. *Tezkire-i Silâhdâr-zâde (İnceleme – Tenkitli Metin – Dizin)*. (haz. Ramazan Duran – Halil Çeçen). İstanbul: Kesit Yayınları.

Sobhânî, Tevfik. (h. 1366). "Süleymân Mehmed Nahîfî". *Mâarif-i Âzer*. S. 12. ss. 128-132.

Steingass, Francais Joseph. *A Comprehensive Persian- English Dictionary*. İstanbul: Çağrı Yayınları, 2005.

Sûdî Bosnevî. *Şerh-i Divan-ı Hâfız- Sûdî'nin Hâfız Divanı Şerhi*. C. 2. (haz. İbrahim Kaya). İstanbul: Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı, 2020a.

Sûdî Bosnevî. *Şerh-i Divan-ı Hâfız- Sûdî'nin Hâfız Divanı Şerhi*. C. 3. (haz. İbrahim Kaya). İstanbul: Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı. 2020b.

Şemseddin Sâmî. *Kâmûs-ı Türkî*. (haz. Ömer Faruk Akün). İstanbul: Kapı Yayınları, 2013.

Şenödeyici, Özer. "Üslûp Araştırmaları Açısından Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük Çalışmaları: Nâilî Örneği" *Littera Turca Journal of Turkish Language and Literature*. (3) 1 (2017). ss. 282-306.

Şenödeyici, Özer. *Nâili Divanı Sözlüğü [Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük]*. Ankara: Gazi Üniversitesi, Doktora Tezi, 2011.

Şenödeyici, Özer. *Nâilî Divanı Sözlüğü [Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük]*. Ankara: Serüven Yayınevi, 2015.

Şentürk, Ahmet Atilla (1994). Osmanlı Edebiyatında Felekler, Seyyare ve Sabiteler (Burçlar), *Türk Dünyası Araştırmaları*. 90 (1994), ss. 131-180.

Şentürk, Ahmet Atilla. *Osmanlı Şiiri Kılavuzu.* C. 1. İstanbul: OSEDAM Yayınları, 2016.

Şentürk, Ahmet Atilla. *Osmanlı Şiiri Kılavuzu.* C. 2. İstanbul: OSEDAM Yayınları, 2017.

Şentürk, Ahmet Atilla. *Osmanlı Şiiri Kılavuzu.* C. 3. İstanbul: OSEDAM Yayınları, 2020a.

Şentürk, Ahmet Atilla. *Osmanlı Şiiri Kılavuzu.* C. 4. İstanbul: OSEDAM Yayınları, 2020b.

Şentürk, Ahmet Atilla. *Osmanlı Şiiri Kılavuzu*. C. 5. İstanbul: DBY Yayınları, 2022a.

Şentürk, Ahmet Atilla. *Osmanlı Şiiri Kılavuzu*. C. 6. İstanbul: DBY Yayınları, 2022b.

Şentürk, Ahmet Atilla. *Osmanlı Şiiri Kılavuzu*. C. 7. İstanbul: DBY Yayınları, 2023.

Şerafettin Rami. *Enisü'l-Uşşak. (Klâsik doğu edebiyatları sevgiliyle ilgili mazmunlar).* Ankara: Ecdad yayınları, 1994.

Şeyh Gâlib. *Divan*. (haz. Naci Okçu). Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 2023.

Şeyhülislâm Mehmed Esad Efendi. *Lehçetü'l-Lügat*. (haz. H. A. Kırkkılıç). Ankara: TDK Yayınları, 1999.

Tahirü'l Mevlevi. *Edebiyat Lügati*. (haz. Kemal Edip Kürkçüoğlu). İstanbul, Büyüyen Ay Yayınları, 2019.

Tandoğan, Hicran. *İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı BEL_YZ_O0092 Numaralı Şiir Mecmuası (vr. 86b-127a) (İnceleme-Tenkitli Metin)*. Kocaeli: Kocaeli Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2023.

Tanyeri, Mehmet Ali. *Örnekleriyle Divan Şiirinde Deyimler*. Ankara: Akçağ Yayınları, 1999.

Tanyıldız, Ahmet. *Na't ve Mi'râciye Mecmûası.* T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü Yayınları. E-kitap, Erişim 13.05.2024. https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/59382,suleyman-nahifi-nat-ve-miraciye-mecmuasipdf.pdf?0 2018.

Taş, İbrahim. *Süheyl ü Nev-bahâr'da Eskicil Ögeler*. Konya: Palet Yayınları, 2009.

TEBDİZ. Erişim 05.12.2024. http://www.tebdiz.com

TEES. Erişim 17.09.2024. http://tees.yesevi.edu.tr/

The Glossary of Shakespeare. Erişim 17.09.2024. https://www.shakespeareswords.com/Public/Glossary.aspx

Tokçesi, Uğur. *Abdülkadir el-Bağdâdî'nin Şehnâme Lügati (İnceleme-Metin)*. Kütahya: Dumlupınar Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2019.

Toklu, Mehmet Osman. *Şiir Dili ve Çevirisi.* Ankara: Akçağ Yayınları, 2003.

Tökel, Dursun Ali. "Necâtî'de Anlam'ın Doğuşu ve Yazı'daki Macerası". *Yekta Saraç Armağanı*. İstanbul: Dün Bugün Yarın Yayınları, 2023.

Tökel, Dursun Ali. *Divan Şiirinde Mitolojik ve Efsânevî Şahıslar*. Samsun: Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Doktora Tezi, 1998.

Tuğluk, İbrahim Halil. "Klâsik Şiirde Mekân İsimlerinin Bağlamsal Kullanımı: Dergâh-nâme Örneği." *Bilecik: Osmanlı Edebî Metinlerinin Anlam Dünyası Sempozyumu (12-13 Mayıs 2017, Bilecik) Bildiri Kitabı*. ss. 58-76, 2019.

Tulum, Mertol. *17. Yüzyıl Türkçesi ve Söz Varlığı*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2011.

Tuman, Mehmet Nail. *Tuhfe-i Nâilî – Divan Şairlerinin Muhtasar Biyografileri.* C. 2. (haz. Cemal Kurnaz - Mustafa Tatçı). Ankara: Bizim Büro Yayınları, 2001.

Ufuk, Şahru Pilten - Kirik, Esra. "Kâmûs-ı Türkî'den Çağdaş Türkiye Türkçesine Deyimlerde Anlam Değişmeleri". *Sosyal ve Kültürel Araştırmalar Dergisi*. (5) 10 (2019). ss. 139-162.

Uludağ, Süleyman. *Tasavvuf Terimleri Sözlüğü*. İstanbul: Kabalcı Yayıncılık, 2016.

Uludüz, Ekim Ortaç. *İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı BEL_YZ_O0043 Numarada Kayıtlı Şiir Mecmuası'nın (1B-75A) Transkripsiyonlu Metni ve Şiir Mecmualarının Sistematik Tasnifi Projesi'ne (MESTAP) Göre Tasnifi*. Zonguldak: Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2018.

Usta, Halil İbrahim. "Türkçe Sözlük Hazırlamada Yöntem Sorunları". *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*. (46) 1 (2006). ss. 223-242.

Uzun, Mustafa İsmet. "Nahîfî". *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi.* Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı. C. 32, ss. 297-299, 2006.

Üzgör, Tahir. *Türkçe Divan Dîbâceleri*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 1990.

Vajehyab. Erişim 17.09.2024. https://www.vajehyab.com

Yıldırım, Nimet. *Fars Mitoloji Sözlüğü.* İstanbul: Kabalcı Yayınları, 2013.

Yılmaz, Mehmet. *Edebiyatımızda İslâmî Kaynaklı Sözler*. İstanbul: Enderun Yayınları, 1992.

Yılmaz, Mehmet. *Kültürümüzde Âyet ve Hadisler (Ansiklopedik Sözlük).* İstanbul: Kesit Yayınları, 2013.

Yılmaz, Ozan. "Şerhin Metninden Metin Şerhine: Türkçe Şerhlerden Hareketle Klasik Türk Şiirinin Anlam Dünyasına Katkılar I". *Hikmet – Akademik Edebiyat Dergisi. Prof. Dr. Ali Nihat Tarlan Özel Sayısı.* (4) (2018). ss. 264-273.

Yılmaz, Ozan. "Şerhin Metninden Metin Şerhine: Türkçe Şerhlerden Hareketle Klasik Türk Şiirinin Anlam Dünyasına Katkılar II". *Klasik Türk Edebiyatının Ses ve Anlam Dünyası Sempozyumu: Prof. Dr. Halûk İpekten Anısına, 10 Ekim 2019-11 Ekim 2019 Bildiri Kitabı. (ed. İlhan Genç ve Metin Akkuş).* Düzce: Düzce Üniversitesi Yayınları, 2020.

Yüksekkaya, H. Yaşar. "Avrupa'daki Modern Sözlük Araştırmaları ve Bu Araştırmaların Türk Metasözlükçülüğüne Yansımaları". (Haz. Nurettin Demir-Emine Yılmaz). *Gazimagosa: Doğu Akdeniz Üniversitesi Uluslararası Sözlük bilim Sempozyumu Bildirileri*, 2019.

Zavotçu, Gencay. *Klasik Türk Edebiyatı Sözlüğü*. İstanbul: Kesit Yayınları, 2013.

EKLER

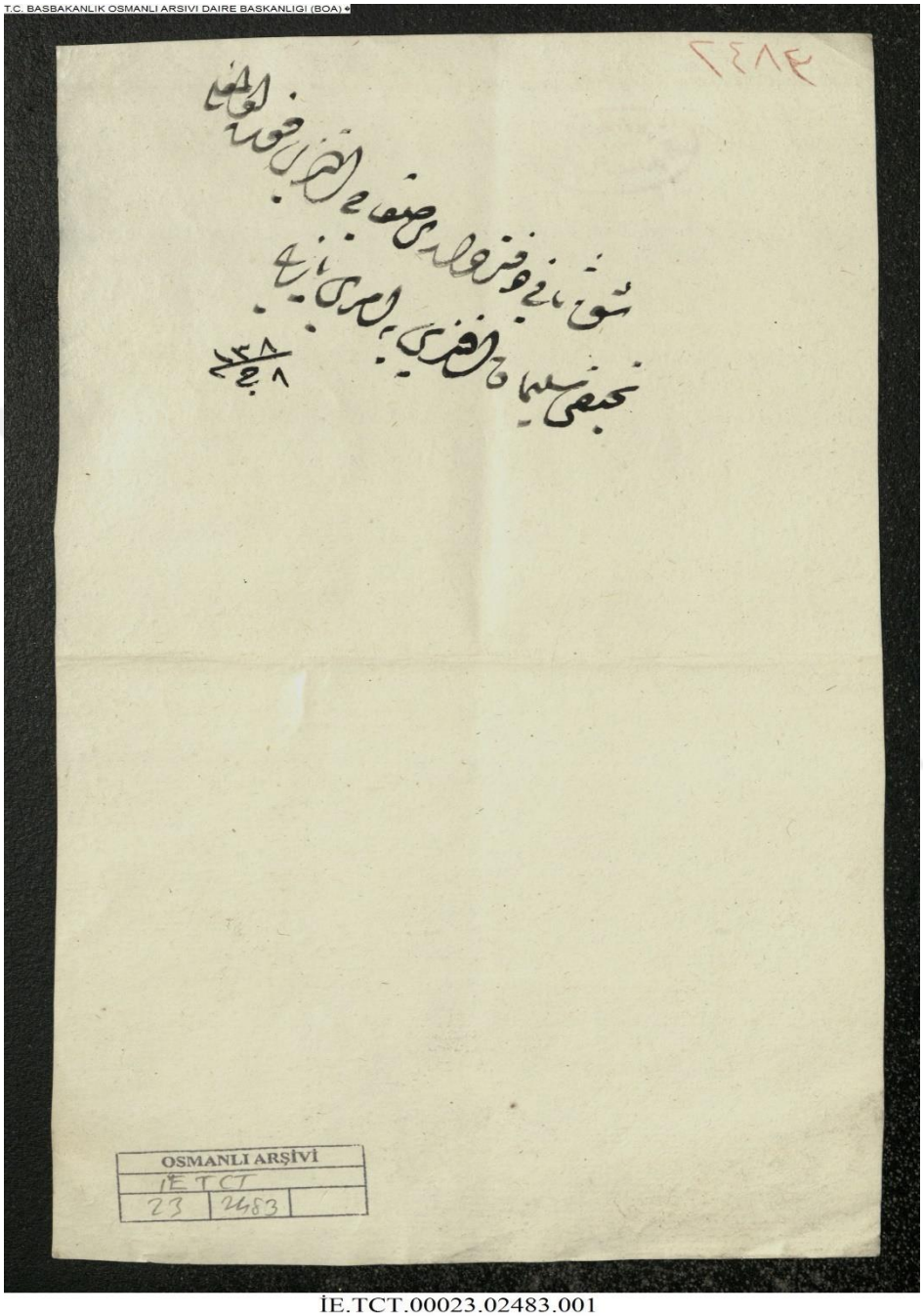

İE.TCT.00023.02483.001

EK 1: Başbakanlık Osmanlı Arşivi İE.TCT.00023.02483.001 Numaralı Belge

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA) ©

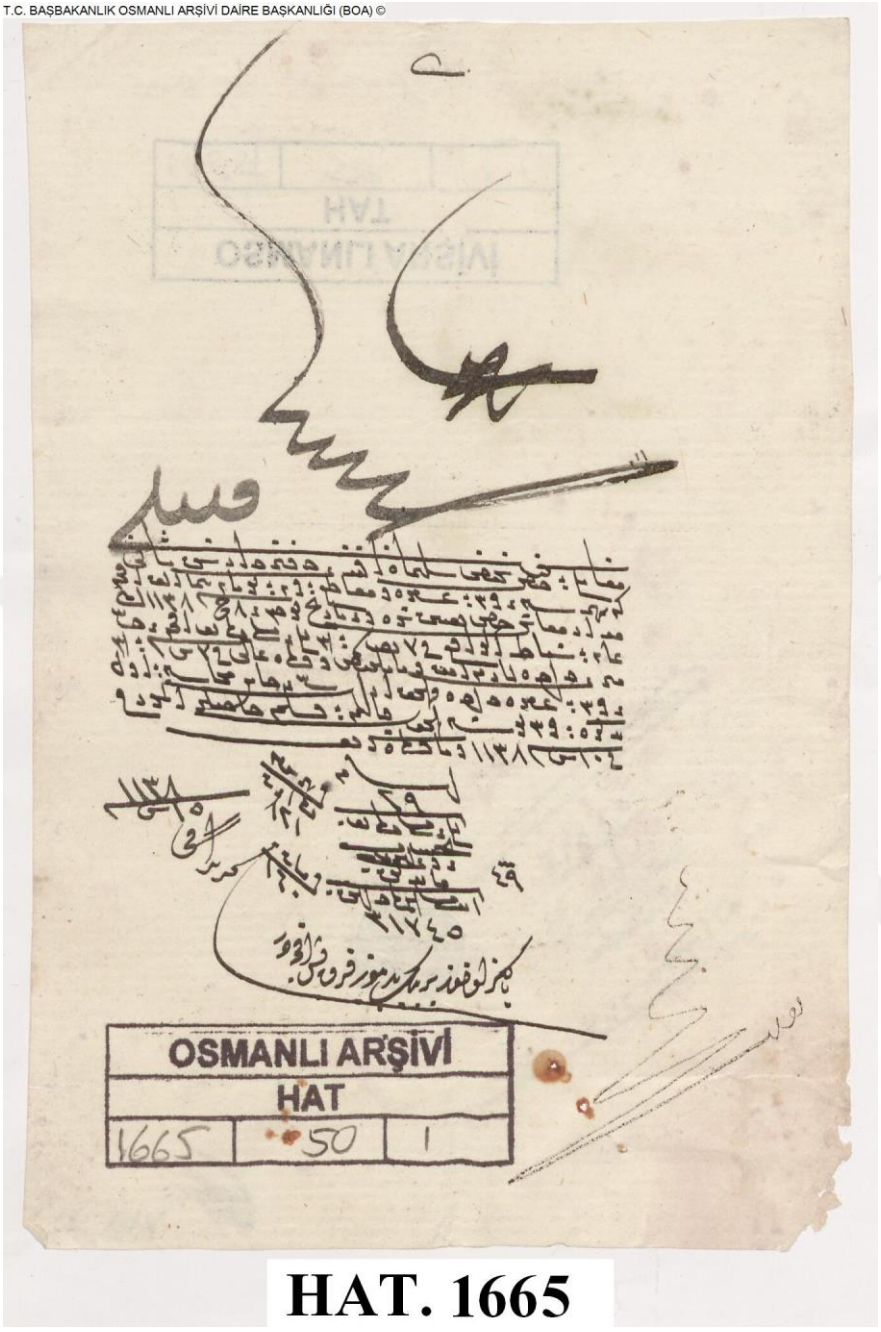

HAT. 1665

EK 2: Başbakanlık Osmanlı Arşivi HAT. 1665-50-1 Numaralı Belge

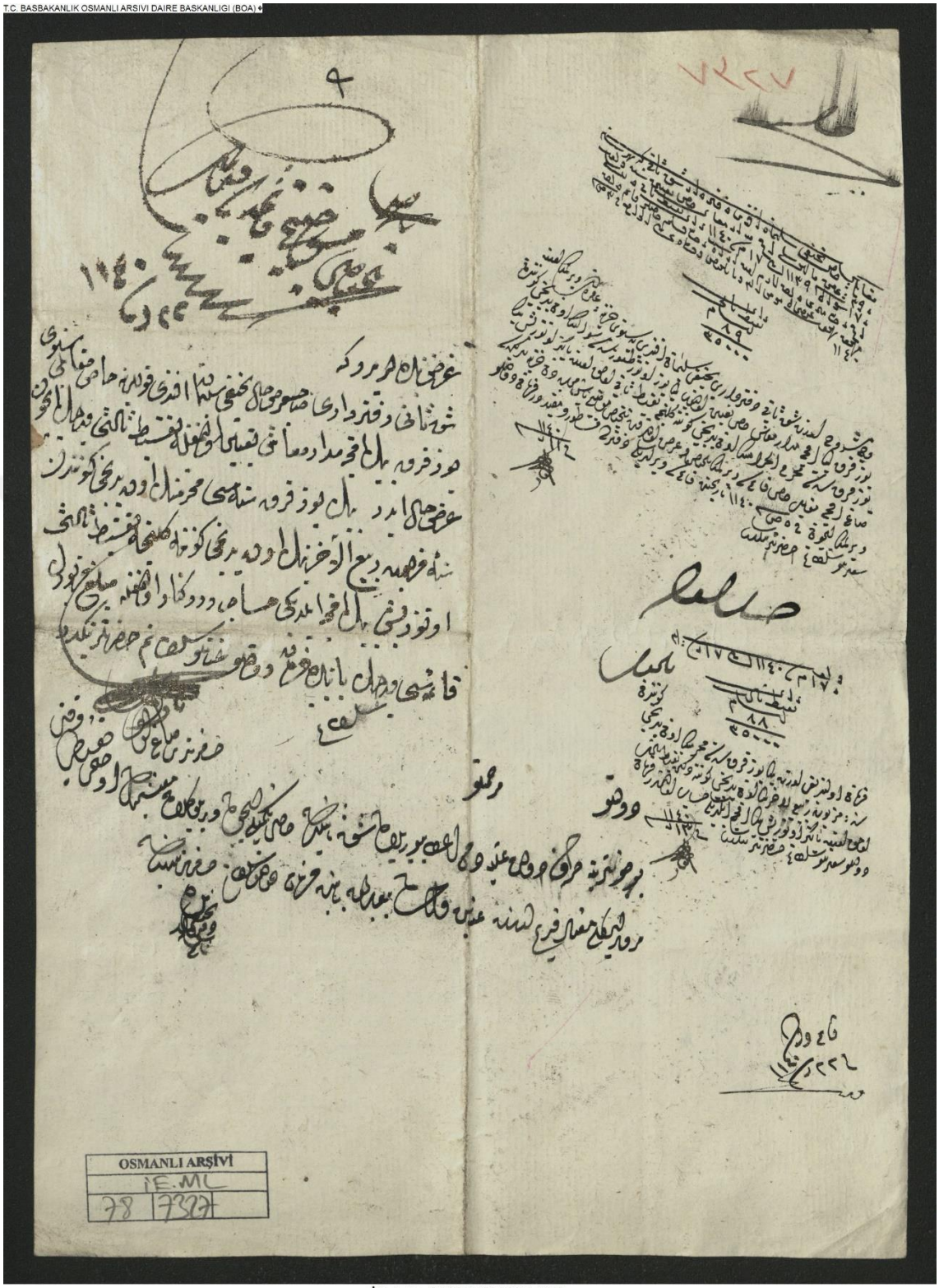

İE.ML.00078.07327.001

EK 3: Başbakanlık Osmanlı Arşivi İE. ML. 00078.073227.001 Numaralı Belge

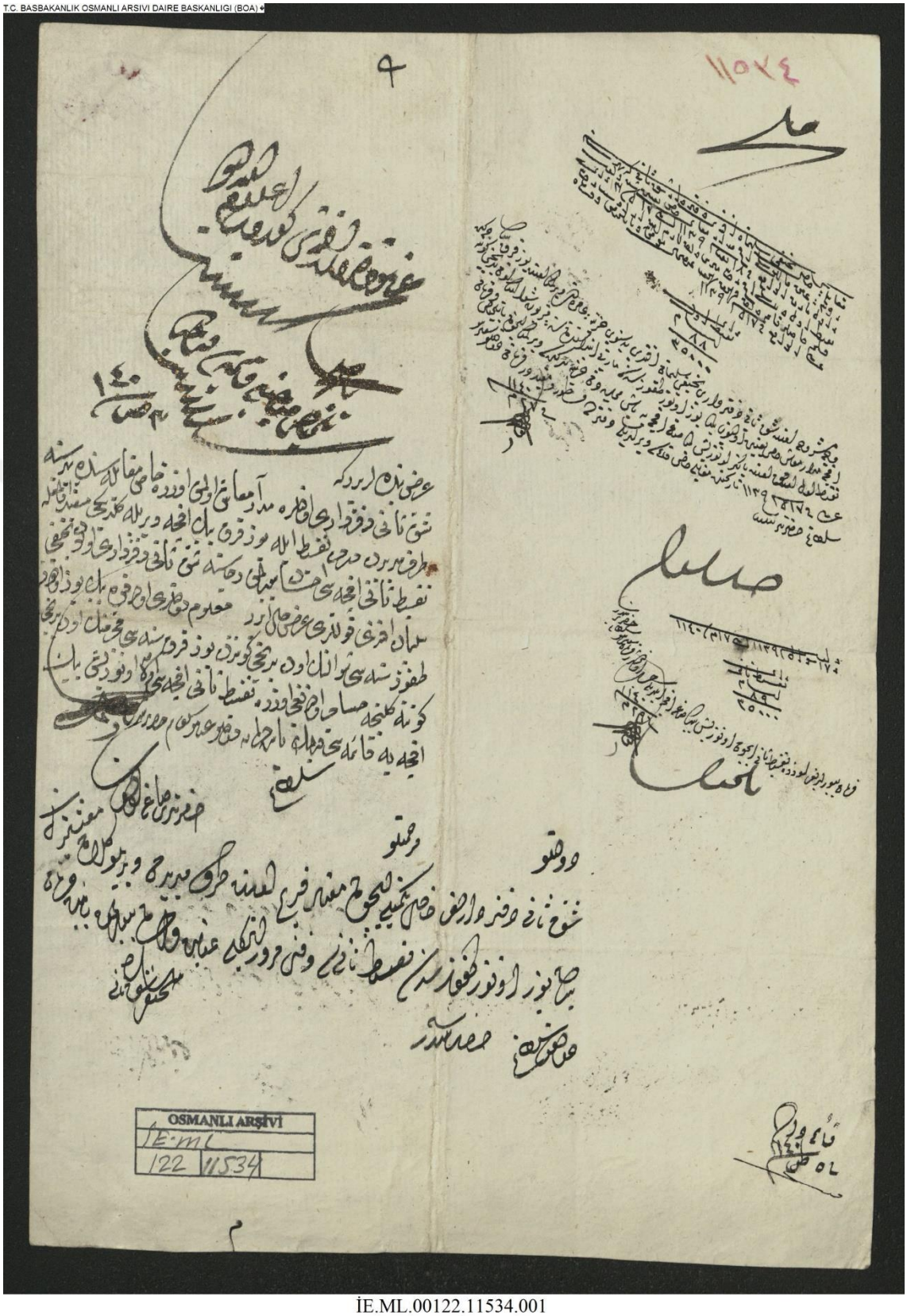

İE.ML.00122.11534.001

EK 4: Başbakanlık Osmanlı Arşivi İE. ML. 00122.11534.001 Numaralı Belge

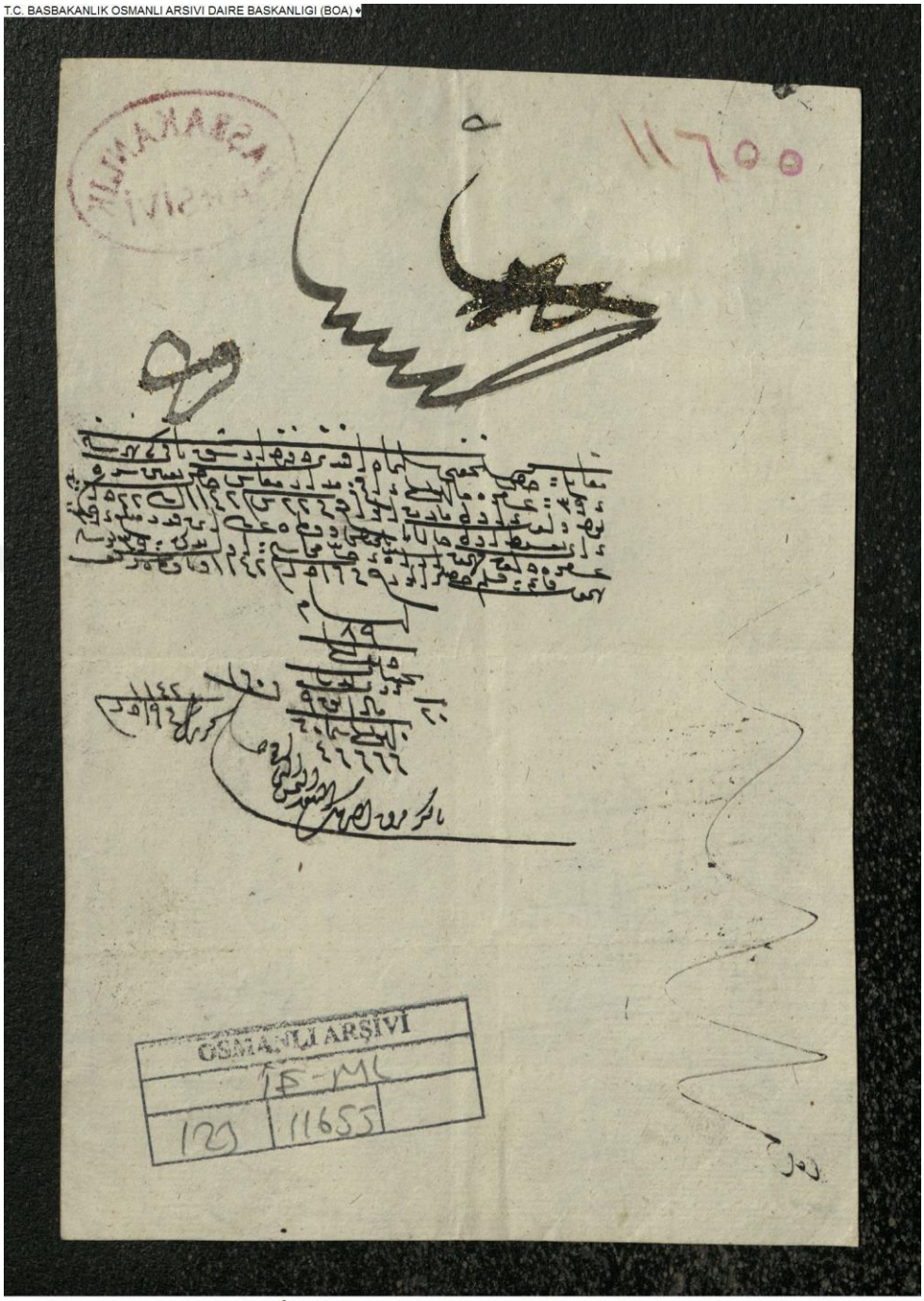

İE.ML.00123.11655.001

EK 5: Başbakanlık Osmanlı Arşivi İE.ML.00123.11655.001 Numaralı Belge

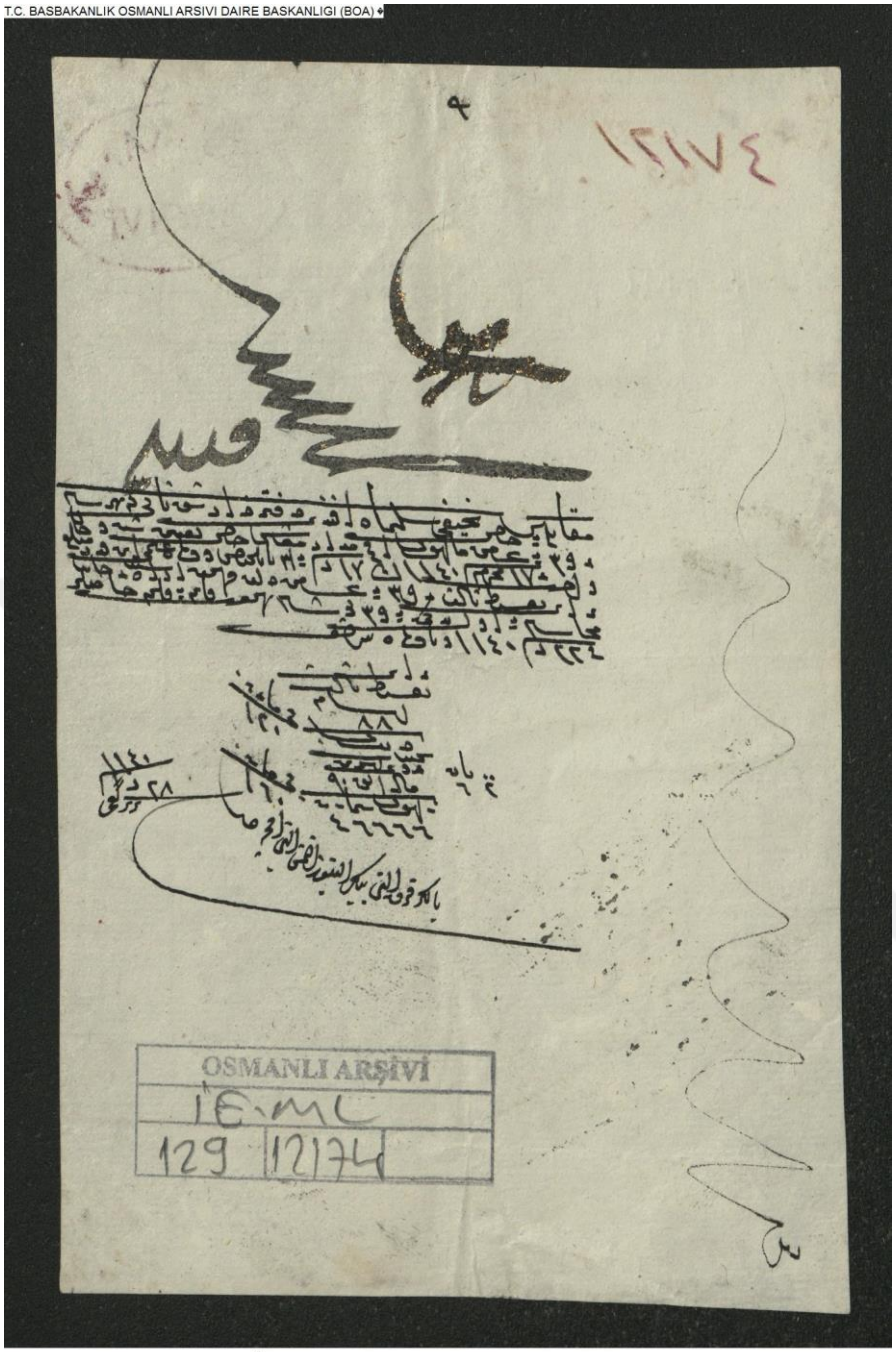

İE.ML.00129.12174.001

EK 6: Başbakanlık Osmanlı Arşivi İE.ML.00129.12.174.001 Numaralı Belge

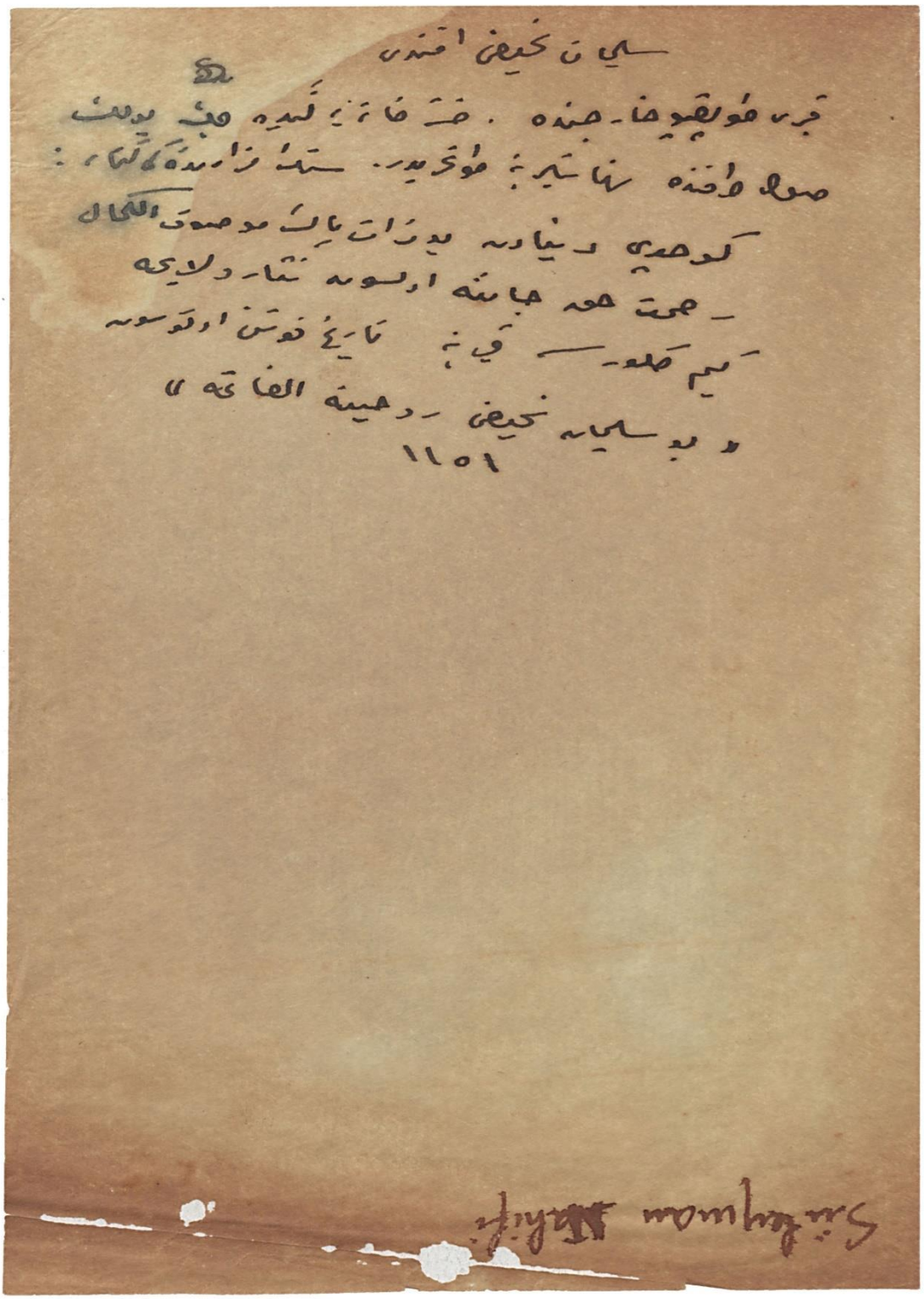

EK 7: Kadir Has Üniversitesi, Reşat Ekrem Koçu İstanbul Ansiklopedisi Arşivi S21004 Kodlu Belge

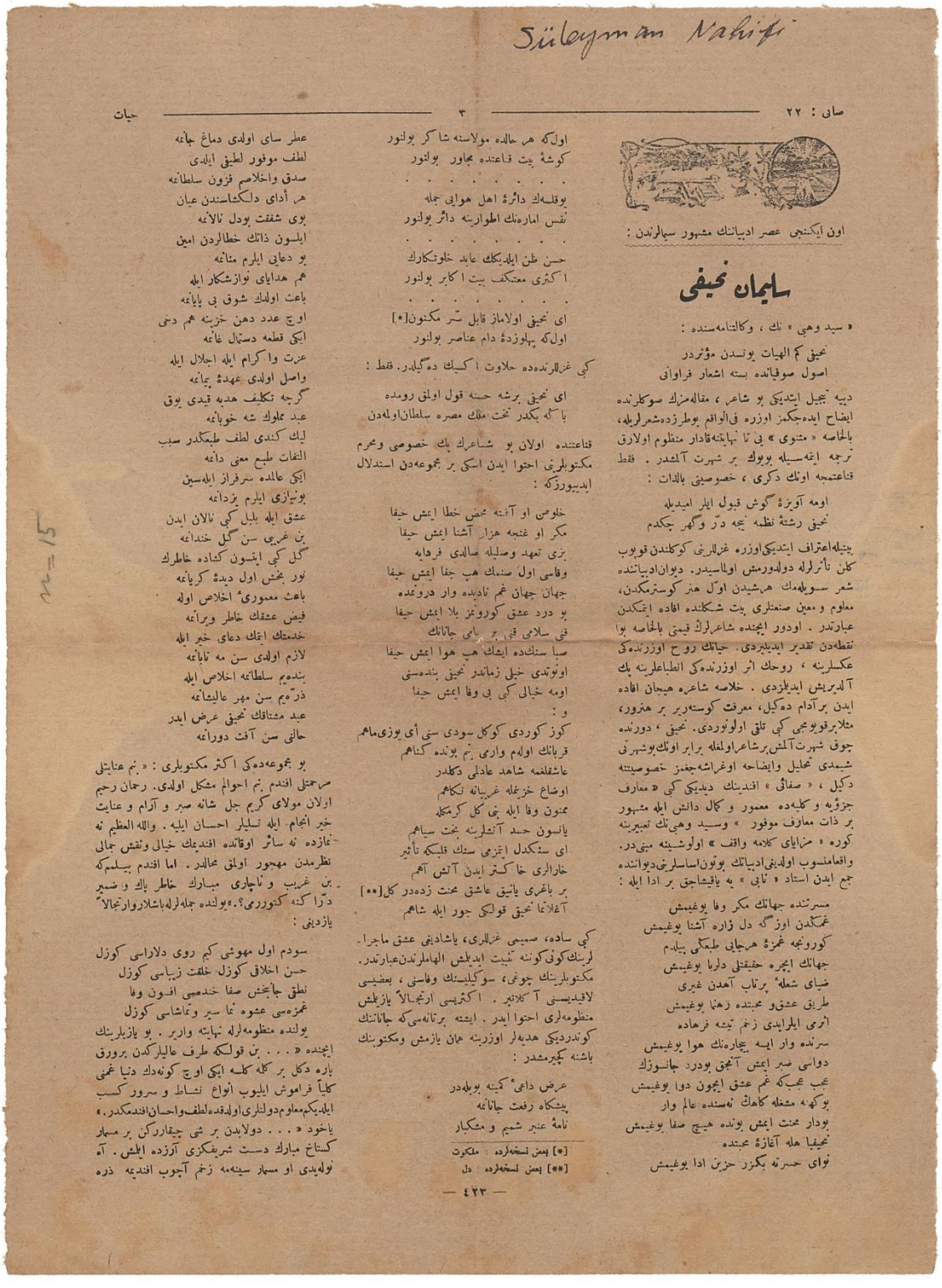

Süleyman Nahifi

صاى : ٢٢ — ٣ — حيات

اون ايكنجى عصر ادبياتنك مشهور سيمالرندن :

سليمان نحيفى

« سيد وهبى » نك ، وكالتنامه‌سنده :

نحيفى كم الهيات يونسدن مؤثردر
اصول صوفيانده بسته اشعار فراوانى

ديبه تجيل ايتديكى بو شاعر ، مقاله‌مزك سوكلرنده ايضاح ايده‌جكمز اوزره فى الواقع بوطرزده‌شعرلريله، بالخاصه « مثنوى » يى تا نهايته‌قادار منظوم اولارق ترجه ايتمه‌سيله بيوك بر شهرت آلمشدر . فقط قناعتمجه اونك ذكرى ، خصوصيتى بالذات :

اومه آويزهٔ گوش قبول ايلر اميدايله
نحيفى رشتهٔ نظمه نجه درّ وگهر چكدم

بيتيله‌اعتراف ايتديكى‌اوزره غزللرينى كوكلندن قوپوب كلن تأثرلره دولدورمش اولماسيدر. ديوان‌ادبياتنده شعر سويله‌مك هرشيدن اوّل هنر كوسترمكدن، معلوم و معين صنعتلرى بيت شكلنده افاده ايتمكدن عبارتدر . اودور ايچنده شاعرلرك قيمتى بالخاصه بو نقطه‌دن تقدير ايديلردى. حياتك روح اوزرنده‌كى عكسلرينه ، روحك اثر اوزرنده‌كى انطباعلرينه بك آلديريش ايديلزدى . خلاصه شاعره هيجان افاده ايدن برآدام ده‌كيل، معرفت كوسته‌ربر بر هنرور، مثلا برقويونجى كى تلق اولونوردى. نحيفى ، دورنده جوق شهرت آلمش‌برشاعراولمغله برابر اونك بوشهرتى شيمدى تحليل وايضاحه اوغراشه‌جغمز خصوصيتله دكيل ، « صفائى » افنديمك ديديكى كبى « معارف جزؤيه و كليه‌ده معمور و كمال دانش ايله مشهور بر ذات معارف موفور » وسيد وهبى‌نك تعبيرينه كوره « مزايانى كلامه واقف » اولوشيئه مبنى‌در. واقعامنسوب اولديغى‌ادبياتك بوتون‌اساسلرينى‌ديوانده جمع ايدن استاد « ثابى » يه ياقيشاجق بر ادا ايله :

مسرّنده جهانك مكر وفا بوغيمش
غمگدن اوزگه دل زاره آشنا بوغيمش
كورونمه غمزهٔ هرجاى طبعگى بيلدم
جهانك ايچره حقيقتلى دلربا بوغيمش
ضياى شعلهٔ پرتاب آهدن غيرى
طريق عشق‌و محبتده زهنما بوغيمش
اثرى ايلرايدى زخم تيشه فرهاده
سرّنده وار ايسه بيچاره‌نك هوا بوغيمش
دواسى ضبر ايمش آنجق بودرد جانسوزك
عجب عجب‌كه غم عشق ايچون دوا بوغيمش
بوگه‌ه مشغله كاهك نه‌سنده عالم وار
بودار محنت ايمش بوندە هيچ صفا بوغيمش
نحيفيا هله آغازهٔ محبتده
نواى حسرتله بگزر حزين ادا بوغيمش

اولكه هر حالده مولاسنه شاكر بولنور
كوشهٔ بيت قناعتده مجاور بولنور
. . . . . .
بوقلسه‌ك دائرهٔ اهل هوايى جمله
نفس اماره‌نك اطوارينه دائر بولنور
. . . . . .
حسن ظن ايلديكك عابد خلوتكارك
اكثرى معتكف بيت اكابر بولنور
. . . . . .
اى نحيفى اولاماز قابل ستر مكنون[*]
اولكه پهلوزدهٔ دام عناصر بولنور

كبى غزللرنده‌ده حلاوت اكسيك ده‌گيلدر. فقط :

اى نحيفى برشه حسنه قول اولمق رومده
باشكه يكدر تخت ملك مصره سلطان‌اولمه‌دن

قناعتنده اولان بو شاعرك بك خصوصى وعميق مكتوبلرينى احتوا ايدن اسكى بر مجموعه‌دن استدلال ايديبورزكه :

خلوص او آفته محض خطا ايمش حيفا
مكر او غنجه هزار آشنا ايمش حيفا
برى تمهد وصليله صالدى فردايه
وفاسى اول صنمك هپ جفا ايمش حيفا
جهان جهان غم نادیده وار درونمده
بو درد عشق كورونمز بلا ايمش حيفا
فنى سلامى فى برسامى جانانك
صبا سنكده ايشك هپ هوا ايمش حيفا
اونوتدى خيلى زمانلر نحيفى بنده‌سنى
اومه خيالى كبى بى وفا ايمش حيفا

و :

كوز كوردى كوكل سودى سنى أى بوزى‌ماهم
قربانك اولدم وارى بنم بونده گناهم
عاشقلغمه شاهد عادلى دكلدر
اوضاع خزيمله غريبانه نكاهم
ممنون وفا ايله بنى كل كرمكله
يانسون حسد آتشلرينه بخت سياهم
اى سنكدل ايتزمى سنك قلبكه تأثير
خارالرى خاكستر ايدن آتش آهم
بر باغرى يانيق عاشق محنت زده‌در كل[**]
آغلاتما نحيفى قولكى جور ايله شاهم

كبى ساده، صميمى غزللرى، ياشادينى عشق ماجرا-لرينك كوفى‌كونه تثبيت ايديلش الهاملرندن‌عبارتدر. مكتوبلرينك چوغى، سوكيلينسك وفاسى ، بعضيسى لاقيدسى آكلاتير . اكثريسى ارتجالاً يازيلمش منظومه‌لرى احتوا ايدر . ايشته برتانه‌سى‌كه جانانك كوندردىكى هديه‌لر اوزرينه عان يازمش ومكتوبنك باشنه گچيرمشدر :

عرض دائىٔ گينه بويله‌در
پيشكاه رفعت جانانه
نامهٔ عنبر شميم و مشكبار

عطر سائى اولدى دماغ جانمه
لطف موفور لطيفى ايلدى
صدق واخلاص فزون سلطانمه
هر أداى دلكشاسندن عيان
بوى شفقت بودل نالانمه
ايلسون ذاتك خطالردن امين
بو دعايى ايلرم منانمه
هم هداياى نوازشكار ايله
باعث اولدك شوق بى پايانمه
اوچ عدد دهن خزينه هم دخى
ايكى قطعه دستمال غانمه
عزت واكرام ايله اجلال ايله
واصل اولدى عهدهٔ بيانمه
گرچه تكليف هديه قيدى بوق
عبد مملوك شه خويانمه
ليك كندى لطف طبعكدر سبب
التفات طبع معنى دانمه
ايكى عالمده سرفراز ايلەسين
بونيازى ايلرم يزدانمه
عشق ايله بليل كبى نالان ايدن
بن غريبى سن گل خندانمه
گل كبى ايتسون كشاده خاطرك
نور بخش اول ديدهٔ گريانمه
باعث معمورىٔ اخلاص اوله
فيض عشقك خاطر ويرانمه
خدمتك ايتك دعاى خير ايله
لازم اولدى سن مه تابانمه
بندەيم سلطانمه اخلاص ايله
ذرّەيم سن مهر عاليشانمه
عبد مشتاقك نحيفى عرض ايدر
حالتى سن آفت دورانمه

بو مجموعه‌ده‌كى اكثر مكتوبلرى : « بنم عنايتلى مرحمتلى افندم بنم احوالم مشكل اولدى. رحمان رحيم اولان مولاى كريم جل شانه صبر و آرام و عنايت خير انجام ايله تسليار احسان ايليه . والله العظيم نه نازده نه ساثر اوقاتده افنديمك خيالى ونقش جمالى نظرمدن مهجور اولمق محالدر . اما افندم بيلسم‌كه بن غريب و ناچارى مبارك خاطر پاك و ضمير درّا كنه كتوررمى؟.»يولنده جمله‌لرله‌باشلاروارتجالاً يازدينى :

سودم اول مهوشى كيم روى دلاراسى كوزل
حسن اخلاقى كوزل خلقت زيباسى كوزل
نطق جانبخش صفا خندەيى افسون وفا
غمزەسى عشوه نما سير وتماشاسى كوزل

يولنده منظومه‌لرله نهايته واريور . بو يازيلرينك ايچنده « . . . بن قولكه طرف عاليلركدن بورق پاره دكل بر كله كلمه ايكى اوچ كونه‌دك دنيا غمنى كلياً فراموش ايليوب انواع نشاط و سرور كسب ايلەيكم‌معلوم‌دولتلرى‌اولدقده‌لطف‌واحسان‌افندمكدر.» ياخود « . . . دولابدن بر شى چيقارركن بر مسمار كستاخ مبارك دست شريفكزى آزرده ايلمش . آه نوله‌يدى او مسمار سينه‌مه زخم آجوب افنديه ذره

[*] يعنى نسخه‌لرده : ملكوت
[**] يعنى نسخه‌لرده : دل

— ٤٢٣ —

EK 8: Kadir Has Üniversitesi, Reşat Ekrem Koçu İstanbul Ansiklopedisi Arşivi S21015/1 Kodlu Belge

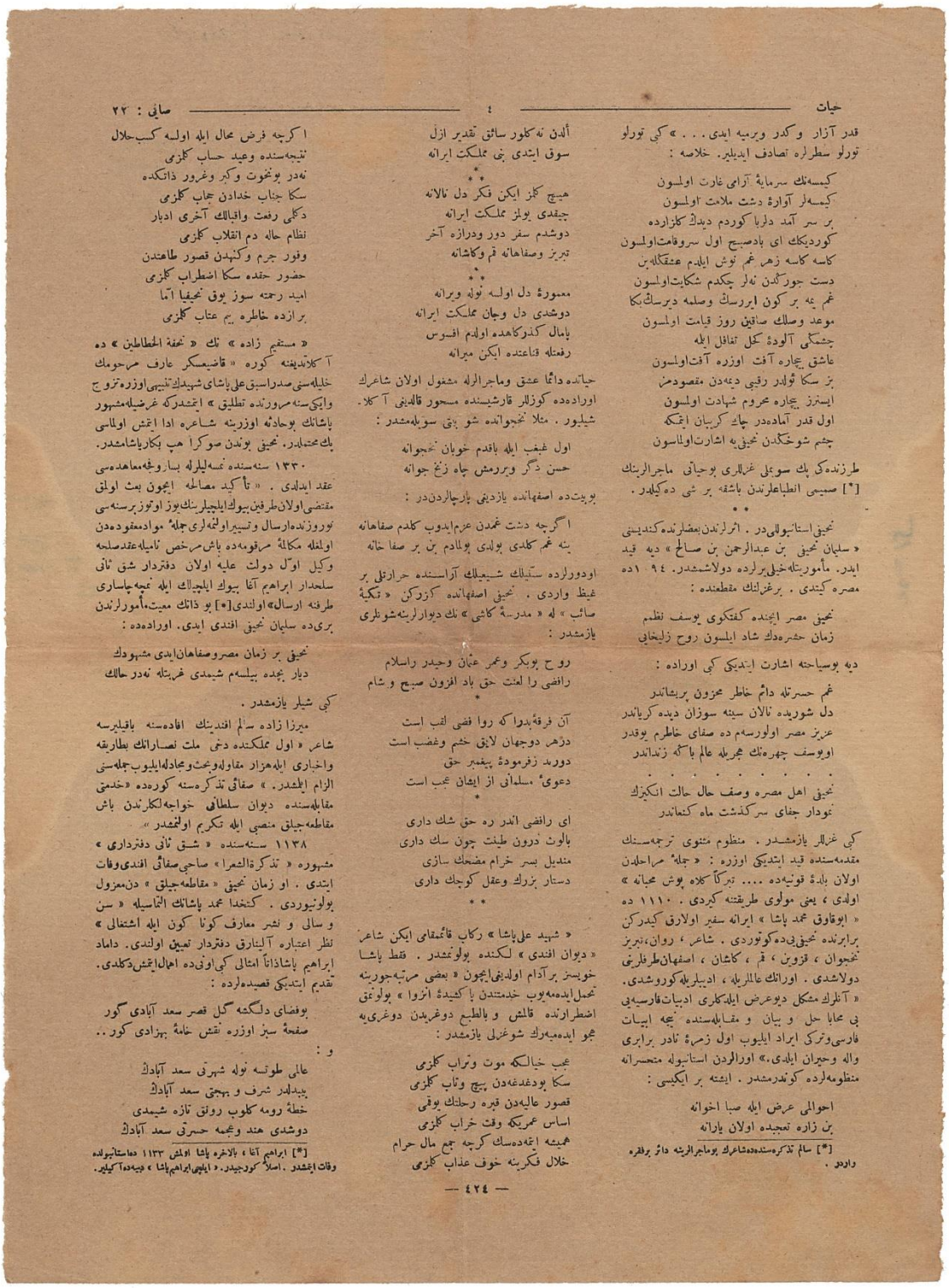

حیات — ٤ — صائی : ٢٢

قدر آزار وکدر ویرمیه ایدی . . . » کبی تورلو تورلو سطرلره تصادف ایدیلیر. خلاصه :

کیمسه‌نك سرمایهٔ آرامی غارت اولمسون
کیمسه‌لر آوارهٔ دشت ملامت اولمسون
بر سر آمد دلربا کوردم دیدك کلزارده
کوردیکك ای بادصبح اول سروقامت اولمسون
کاسه کاسه زهر غم نوش ایلدم عشقکله‌بن
دست جورکدن نه‌لر چکدم شکایت اولمسون
غم یه بر کون ایررسك وصلمه دیرسك بکا
موعد وصلك صاقین روز قیامت اولمسون
چشمکی آلودهٔ کحل تغافل ایله
عاشق بیچاره آفت اوزره آفت اولمسون
بز سکا کولدر رقیبی دیه‌دن مقصودمز
ایسترز بیچاره محروم شهادت اولمسون
اول قدر آماده‌در جانك کریبان ایتمکه
چشم شوخکدن نحیفی یه اشارت اولماسون

طرزنده‌کی بك سویملی غزللری بوحیاتی ماجرالرینك [*] صمیمی انطباعلرندن باشقه بر شی دکیلدر .

• •

نحیفی استانبولی‌در . اثرلرندن بعضلرنده کندیسنی « سلیمان نحیفی بن عبدالرحمن بن صالح » دیه قید ایدر. مأموریتله خیلی برلرده دولاشمشدر. ٩٤ ١ده مصره کیتدی . برغزلنك مقطعنده :

نحیفی مصر ایچنده کفتکوی یوسف نظمم
زمان حشره‌دك شاد ایلسون روح زلیخایی

دیه بوسیاحته اشارت ایتدیکی کبی اوراده :

غم حسرتله دائم خاطر محزون پریشاندر
دل شوریده نالان سینه سوزان دیده کریاندر
عزیز مصر اولورسهم ده صفای خاطرم یوقدر
اوبوسف چهره‌نك هجریله عالم باکه زندانمدر
. . . . . .
نحیفی اهل مصره وصف حال حالت انکیزك
نمودار جفای سرکذشت ماه کنعاندر

کبی غزللر یازمشدر . منظوم مثنوی ترجمه‌سنك مقدمه‌سنده قید ایتدیکی اوزره : « جملهٔ مراحلدن اولان بلدهٔ قونیه‌ده .... تبرکاً کلاه پوش محبانه » اولدی ، یعنی مولوی طریقتنه کیردی . ١١١٠ ده « ایوقاوق محمد پاشا » ایرانه سفیر اولارق کیدرکن برابرنده نحیفی‌یی‌ده کوتوردی . شاعر ، روان ، تبریز نخجوان ، قزوین ، قم ، کاشان ، اصفهان طرفلرینی دولاشدی . اورانك عالملریله ، ادیبلریله کوروشدی. « آنلرك مشکل دیوعرض ایلدکلری ادبیات فارسیه‌یی بی محابا حل و بیان و مقابله‌سنده نیجه ابیات فارسی وترکی ایراد ایلیوب اول زمرهٔ نادر برابری واله وحیران ایلدی.» اورالردن استانبوله متحسراته منظومه‌لرده کوندرمشدر . ایشته بر ایکیسی :

احوالمی عرض ایله صبا اخوانه
بن زاره تعجیبده اولان یارانه

[*] سالم تذکره‌سنده‌ده شاعرك یوماجرالرینه دائر برفقره واردر .

ألدن نه‌کلور سائق تقدیر ازل
سوق ایتدی بنی مملکت ایرانه

• •

هیچ کلز ایکن فکر دل نالانه
جیقدی یولز مملکت ایرانه
دوشدم سفر دور ودرازه آخر
تبریز وصفاهانه قم وکاشانه

• •

معمورهٔ دل اولسه نوله ویرانه
دوشدی دل وجان مملکت ایرانه
پامال کدرکاهده اولدم افسوس
رفعتله قناعتده ایکن میرانه

حیاتنده دائما عشق وماجرالره مشغول اولان شاعرك اوراده‌ده کوزللر قارشیسنده مسحور قالدینی آکلا. شیلور . مثلا نخجواندە شو بیتی سویله‌مشدر :

اول غیبف ایله یافدم خوبان نخجوانه
حسن دکر ویررمش چاه زنخ جوانه

بویتده اصفهاندە یازدیغی پارچالردن‌در :

اکرچه دشت غمدن عزم ایدوب کلدم صفاهانه
ینه غم کلدی بولدی بولمادم بن بر صفا خانه

اودورلرده ستیلك شیعیلك آراسنده حرارتلی بر غیظ واردی . نحیفی اصفهاندە کزرکن « تکیهٔ صائب » له « مدرسهٔ کاشی » نك دیوارلرینه شونلری یازمشدر :

روح بوبکر وعمر عثمان وحیدر راسلام
رافضی را لعنت حق باد افزون صبح و شام

آن فرقهٔ بدرا که روا فضی لقب است
درّهر دوجهان لایق خشم وغضب است
دوربد زفرمودهٔ پیغمبر حق
دعویٔ مسلمانی از ایشان عجب است

ای رافضی اندر ره حق شك داری
بالوث درون طینت چون سك داری
مندیل بسر خرام مضحك سازی
دستار بزرك وعقل کوچك داری

• •

« شهید علی‌پاشا » رکاب قائممقامی ایکن شاعر « دیوان افندی » لکنده بولونمشدر . فقط پاشا خویسز برآدام اولدیغی‌ایچون « بعضی مرتبه‌جوریه تحمل ایده‌مه‌یوب خدمتندن یاکشیدهٔ انزوا » بولونمق اضطرارنده قالمش و بالطبع دوغریدن دوغری‌یه هجو ایده‌مه‌یرك شوغزلی یازمشدر :

عجب خیالکه موت وتراب کلزمی
سکا بودغدغه‌دن پیچ وتاب کلزمی
قصور عالیه‌دن قبره رحلتك یوقی
اساس عمریکه وقت خراب کلزمی
همیشه اتمه‌دەسك کرچه جمع مال حرام
خلال فکرینه خوف عذاب کلزمی

اکرچه فرض محال ایله اولسه کسب حلال
نتیجه‌سنده وعید حساب کلزمی
نه‌در بونخوت وکبر وغرور ذاتکده
سکا جناب خدادن جواب کلزمی
دکلی رفعت واقبالك آخری ادبار
نظام حاله دم انقلاب کلزمی
وفور جرم وکنهدن قصور طاعتدن
حضور حقده سکا اضطراب کلزمی
امید رحمته سوز یوق نحیفیا آما
برازده خاطره بیم عتاب کلزمی

« مستقیم زاده » نك « تحفة الخطاطین » ده آکلاتدیغنه کوره « قاضیعسکر عارف مرحومك خلیله‌سنی صدراسبق علی پاشای شهیدك تنبیهی اوزره تزویج وایکی سنه مرورنده تطلیق » ایتمشدرکه غرضیله مشهور پاشانك یوحادثه اوزرینه شاعره ادا ایتمش اولماسی یك محتملدر. نحیفی بونکن صوکرا هپ بکاریاشامشدر.

١٣٣٠ سنه‌سنده ثمه‌لیلرله بسار وجه‌معاهده‌سی عقد ایدلدی . « تأکید مصالحه ایچون بعث اولنق مقتضی اولان طرفین بیوك ایلچیلرینك یوز اوتوز برسنه‌سی تموز روزنده ارسال وتسییر اولنه‌لری جملهٔ موادمعقوده‌دن اولمغله مکالمهٔ مرقومه‌ده باش مرخص ثامیله عقدصلحه وکیل اوّل دولت علیه اولان دفتردار شق ثانی سلحدار ابراهیم آغا بیوك ایلچیلك ایله نجه چاساری طرفنه ارسال» اولندی[*] بو ذاتك معیت مأمورلرندن بری‌ده سلیمان نحیفی افندی ایدی. اوراده‌ده :

نحیفی بر زمان مصروصفاهان ایدی مشهودك
دیار بجده بیلسه‌م شیمدی غربتله نه‌در حالك

کبی شیلر یازمشدر .

میرزا زاده سالم افندینك افاده‌سنه باقیلیرسه شاعر « اول مملکتده دنی ملت نصارانك بطارقه واخباری ایله هزار مقاوله‌وبحث ومجادله ایلیوب جمله‌سنی الزام ایلمشدر. » صفائی تذکره‌سنه کوره‌ده « خدمتی مقابله‌سنده دیوان سلطانی خواجه‌لکلرندن باش مقاطعه‌جیلق منصبی ایله تکریم اولنمشدر » .

١١٣٨ سنه‌سنده « شق ثانی دفتردارلری » مشهوره « تذکرة الشعرا » صاحبی صفائی افندی وفات ایتدی . او زمان نحیفی « مقاطعه‌جیلق » دن معزول بولونیوردی . کتخدا محمد پاشانك التماسیله « سن و سالی و نشر معارف کونا کون ایله اشتغالی » نظر اعتباره آلینارق دفتردار تعیین اولندی. داماد ابراهیم پاشاذاتاً امثالی کبی اوتی‌ده اهالی‌ایتش دکلدی. تقدیم ایتدیکی قصیده‌لرده :

بوفضای دلکشه کل قصر سعد آبادی کور
صفحهٔ سبز اوزره نقش خامهٔ بهزادی کور ..

و :

عالی طوتسه نوله شهرتی سعد آبادك
پیدلیر شرف و بهجتی سعد آبادك
خطهٔ رومه کلوب رونق تازه شیمدی
دوشدی هند وعجمه حسرتی سعد آبادك

[*] ابراهیم آغا ، بالاخره پاشا اولمش ١١٣٣ دهاستانبوله وفات ایتمشدر . اصلاً کورجیدر. « ایلچی ابراهیم پاشا » دیه‌ده آکیلیر.

EK 9: Kadir Has Üniversitesi, Reşat Ekrem Koçu İstanbul Ansiklopedisi Arşivi S21015/2 Kodlu Belge

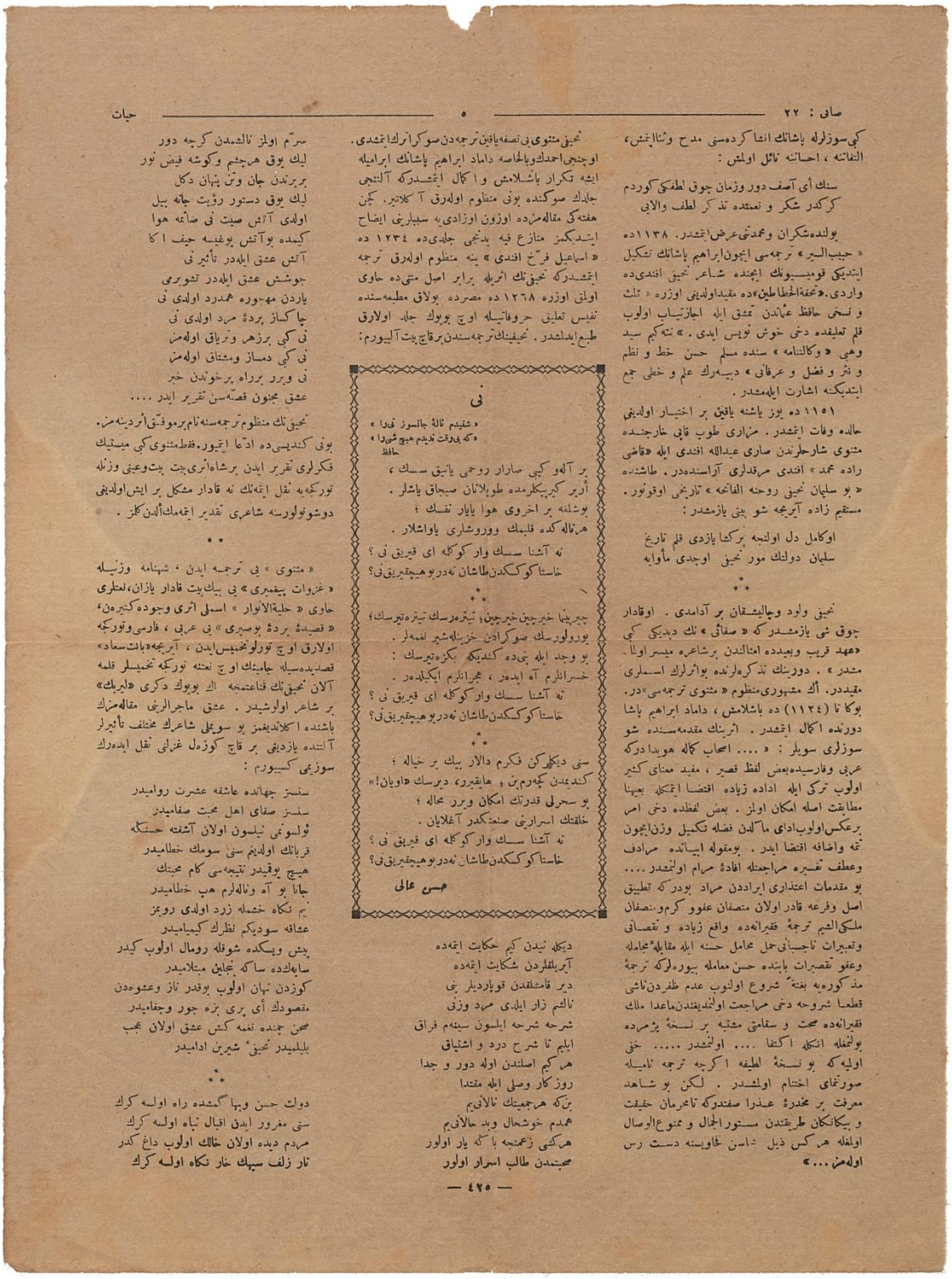

صافی : ۲۲ — ۵ — حیات

کبی سوزلرله پاشانك انشا كرده‌سنی مدح وثنا ایتمش، التفاته ، احسانته نائل اولمش :

سنك أی آصف دور وزمان چوق لطفكی كوردم
كركدر شكر و نعمتده تذكر لطف والایی

بولنده‌شكران ومحمدتی‌عرض ایتمشدر. ۱۱۳۸ ده « حبیب‌السیر » ترجمه‌سی ایچون ابراهیم پاشانك تشكیل ایتدیكی قومیسیونك ایچنده شاعر نحیی افندی‌ده واردی. «تحفة‌الخطاطین»ده مقیداولدیغی اوزره « ثلث و نسخ حافظ عثمانك نعشق ایله اجازتیاب اولوب قلم تعلیقده دخی خوش تویس ایدی . » نته‌كیم سید وهبی « وكالتنامه » سنده مسلم حسن خط و نظم و نثر و فضل و عرفانی » دیه‌رك علم و خطی جمع ایتدیكنه اشارت ایلهمشدر .

۱۱۵۱ ده یوز یاشنه یاقین بر اختیار اولدیغی حالده وفات ایتمشدر . مزاری طوب قاپی خارجنده مشوی شارحلرندن صاری عبدالله افندی ایله «قاضی زاده محمد » افندی مرقدلری آراسنده‌در . طاشنده « بو سلیمان نحیی روحنه الفاتحه » تاریخی اوقونور . مستقیم زاده آیریجه شو بیتی یازمشدر :

اوكامل دل اولنجه پركشا یازدی قلم تاریخ
سلیمان دولتك مور نحیی اوجدی مأوایه

* *

نحیی ولود وچالیشقان بر آدامدی . اوقادار چوق شی یازمشدر كه « صفائی » نك دیدیكی كبی «عهد قریب وبعیده امثالندن برشاعره میسر اولمامشدر » . دوریمك تذكره‌لرنده بواثرلرك اسملری مقیددر. أكثر مشهوری منظوم « مثنوی ترجمه‌سی»در. بوكا تا (۱۱۲٤) ده باشلامش ، داماد ابراهیم پاشا دورنده اكمال ایتمشدر . اثرینك مقدمه‌سنده شو سوزلری سویلر : « .... اصحاب كماله هویدا درك عربی وفارسیده‌بعض لفظ قصیر ، مفید معنای كثیر اولوب تركی ایله اداده زیاده اقتضا ایتمكله بعینها مطابقت اصله امكان اولمز . بعض لفظده دخی امر برعكس‌اولوب‌ادای ماكلدن فضله تكمیل وزن‌ایچون تمه واضافه اقتضا ایدر . بومقوله ابیاتده مرادف وعطف تفسیره مراجعتله افادهٔ مرام اولنمشدر .... بو مقدمات اعتذاری ایراددن مراد بودركه تطبیق اصل وفرعه قادر اولان متصفان عفوو كرم‌ومنصفان ملكی‌الشیم ترجمهٔ فقیرانه‌ده واقع زیاده و نقصانی وتعبیرات ناجسانی‌حمل محامل حسنه ایله مقابلهٔ مجامله وعفو تقصیرات بابنده حسن معامله بیورملركه ترجمهٔ مذكوره‌یه بغتهً شروع اولنوب عدم ظفردن‌ناشی قطعا شروحه دخی مراجعت اولنمیغندن‌ماعدا ملك فقیرانه‌ده صحت و سقامق مشتبه بر نسخهٔ پژمرده بولنخله انكله اكتفا .... اولنمشدر ..... خفی اولیه‌كه بو نسخهٔ لطیفه اكرچه ترجمه نامیله صورتمای اختتام اولمشدر . لكن بو شاهد معرفت بر مخدرهٔ عذرا صفتدركه نامحرمان حقیقت و بیكانكان طریقتدن مستور الجمال و ممنوع الوصال اولغله هر كس ذیل نامین لخاویسنه دست رس اولهمز ... »

نحیی مثنوی نی نصفه‌یاقین ترجمه‌دن صوكرا ترك ایتمشدی. اوچنجی احمدك وبالخاصه داماد ابراهیم پاشانك ابرامیله ایشه تكرار باشلامش و اكمال ایتمشدركه آلتنجی جلدك صوكنده بونی منظوم اولهرق آكلاتیر. كچن هفته‌كی مقاله‌مزده اوزون اوزادی یه سیباریی ایضاح ایتدیكمز منازع فیه یدنجی جلدی‌ده ۱۲۳٤ ده « اسماعیل فرّخ افندی » ینه منظوم اولهرق ترجمه ایتمشدركه نحیی‌نك اثریله برابر اصل متنی‌ده حاوی اولدیغی اوزره ۱۲٦۸ ده مصرده بولاق مطبعه‌سنده نفیس تعلیق حروفاتیله اوچ بویوك جلد اولارق طبع ایدلمشدر . نحیفینك ترجمه‌سندن برقاچ بیت آلیبورم:

نی

« شنیدم نالهٔ جانسوز نی‌را »
« كه بی‌وقت ندیدم هیچ شی‌را »
حافظ

بر آه‌و كبی صارار روحمی یانیق یانیق سسك ،
أویر كیربكلرمده طوپلانان صیحاق پاشلر .
بوشلغه بر اخروی هوا یایار نفسك ؛
هرناله‌كده قلبمك وورروشلری یاواشلار .
نه آشنا سسك وار كوكله ای قیریق نی ؟
خاستا كوكسكدن طاشان نه‌در بو هیچقیریق نی ؟

* *

چیرینیا خیرچین خیرچین ، تیزه‌رسك تیزه‌تیرسك ؛
یورولورسك صوكرادن خرپله‌شیر نغمه‌لر .
بو وجد ایله نی‌ده كندیكه بكزه‌تیرسك :
خسرانلرم آه ایده‌ر ، هجرانلرم ایكیله‌ر .
نه آشنا سسك وار كوكله ای قیریق نی ؟
خاستا كوكسكدن طاشان نه‌در بو هیچقیریق نی ؟

* *

سنی دیكلركن فكرم دالار بیلك بر خیاله ؛
كندیمدن كچه‌رم بن ، هایقیرر ، دیرسك «اویان!»
بو سحرلی قدرتك امكان وبرر محاله ؛
خلقتك اسرارینی صنعتكدر آغلایان .
نه آشنا سسك وار كوكله ای قیریق نی ؟
خاستا كوكسكدن طاشان نه‌در بو هیچقیریق نی ؟

حسن عالی

دیكله نیدن كیم حكایت ایتمه‌ده
آیریلقلردن شكایت ایتمه‌ده
دیر قامشلقدن قوپاردیلر بنی
نالشم زار ایلدی مرد وزنی
شرحه شرحه ایلسون سینه‌م فراق
ایلیم تا شرح درد و اشتیاق
هر كیم اصلندن اوله دور و جدا
روز كار وصل ایله مقتدا
بن‌كه هرجمعیتك نالانیم
همدم خوشحال وبد حالانیم
هركسی زمحنیجه باكه یار اولور
صحبتمدن طالب اسرار اولور

سرّم اولز نالشمدن كرچه دور
ایلك یوق هرچشم وكوشه فیض نور
بر برندن جان وتن پنهان دكل
ایلك یوق دستور رؤیت جانه بیل
اولدی آتش صیت نی صانمه هوا
كیمده بوآتش یوغیسه حیف اكا
آتش عشق ایله‌در تأثیر نی
جوشش عشق ایله‌در تشویری
یاردن مهجوره همدرد اولدی نی
چاكساز پردهٔ مرد اولدی نی
نی كبی برزهر وترياق اوله‌مز
نی كبی دمساز ومشتاق اوله‌مز
نی وبرر براره برخوندن خبر
عشق مجنون قصّه‌سن تقریر ایدر ....

نحیی‌نك منظوم ترجمه‌سنه تام برموفّق اُردینه‌مز. بونی كندیسی‌ده ادّعا ایتیور. فقط مثنوی كبی میستیك فكرلری تقریر ایدن برشاه‌اثری بیت بیت وعینی وزنله توركیه‌یه نقل ایتمك نه قادار مشكل بر ایش‌اولدیغی دوشونولورسه شاعری تقدیر ایتمك‌آلدن كلز .

* *

« مثنوی » نی ترجمه ایدن ، شهنامه وزنیله « غزوات پیغمبری » نی بیك بیت قادار یازان، نعتلری حاوی « حلیة‌الانوار » اسملی اثری وجوده كتیرن، « قصیدهٔ بردهٔ بوصیری » نی عربی ، فارسی وتوركچه اولارق اوچ تورلو تخمیس‌ایدن ، آیریجه «بانت‌سعاد» قصیده‌سیله جامینك اوچ نعتله توركچه تخمیسلر قلمه آلان نحیی‌نك قناعتمجه الك بویوك ذكری «لیریك» بر شاعر اولوشیدر . عشق ماجرالرینی مقاله‌مزك باشنده اكلاتدیغمز بو سویملی شاعرك مختلف تأثیرلر آلتنده یازدیغی بر قاچ كوزه‌ل غزلی نقل ایده‌رك سوزیمی كسییورم :

سنسز جهاندە عاشقه عشرت روامیدر
سنسز صفای اهل محبت صفامیدر
ثولسونمی نیلسون اولان آتشفته حسنكه
قربانك اولدیغم سنی سومك خطامیدر
هیچ یوقیدر نتیجه‌سی كام محبتك
جانا بو آه وناله‌لرم هب خطامیدر
یم نكاه خسمله زرد اولدی روی‌مز
عشاقه سودیكم نظرك كیمیامیدر
پیش ویكده شوقله رومال اولوب كیدر
سایه‌لكده ساكه نجلیق مبتلامیدر
كوزدن نهان اولوب یوقدر ناز وعشوه‌دن
مقصودك أی پری بزه جور وجفامیدر
صحن چمنده نغمه كش عشق اولان عجب
بلبلمیدر نحیی شیرین ادامیدر

* *

دولت حسن وبها كمشده راه اولسه كرك
سنی مغرور ایدن اقبال تباه اولسه كرك
مردم دیده اولان خاك اولوب داغ كدر
تار زلف سیهك خار نكاه اولسه كرك

EK 10: Kadir Has Üniversitesi, Reşat Ekrem Koçu İstanbul Ansiklopedisi Arşivi S21015/3 Kodlu Belge

غمزه‌لر بی اثر عشوه تکهلر مبذول
شیوه غارتزدهٔ خط سیاه اولسه کرك
قالیوب روی وجبینکده لطافتدن اثر
آسمانکده نه خورشید ونه ماه اولسه کرك
نیك وبد وضعکه عشاقك ایدرکن تحسین
هنرك جمله خطا ایله کناه اولسه کرك
دعویٔ کوکبهٔ حسن وملاحت ، دم اولور
نقل وتفصیله محتاج کواه اولسه کرك
آچ کوزك غفلتی ترك ایتکه نجیفی آخر
غافلك کاری ندامت ایله آه اولسه کرك [*]

***

سحرده باشلیوب آه وفغانه أی بلبل
سنکله آغلیهلم یانه یانه أی بلبل
اوکلهمدار ألمی بنده ، کل غمی سنده
یتر فغان وأنینه بهانه أی بلبل
کل ایله خار ندیم اولدی یار ایله بلبل
بودر حکایت دور زمانه أی بلبل
یاقار حکرلری ایلر خراب سینه‌لری
بوسوز ناله بوخونین ترانه أی بلبل
دم سحرده نجیفی‌دن اولدی تحفه سکا
بدیهی برغزل شاعرانه ای بلبل

***

غمکله خسته یانور جان مستمندم کل
اسیر عشقنی یار ایدن فندم کل
دل فتاده‌یی درد فراق نیلدی کور
تنزل ایله کل أی سرو سربلندم کل
کورونجه حالمی شاید ترحم ایلرسك
کوزکله کور بنی ای شوخ شهاوندم کل
دوای جان ودل اولسون قدوم جانخشك
کل ای طبیب دواساز دلپسندم کل
قولك نجیفی بیچاره بر دوا ایله
اسیر عشقنی یار ایدن فندم کل

***

یاده کلزمی سنك صحبت جان آشوبك
نجه عاشق اولورسون آغلامه‌دن مکتوبك
درد هجرانی سن أی یوسف ثانی بکا صور
چکدیکن بن بیلورم حسرت ایله یعقوبك
شرم ایدر ساکه نیاز ایلمکه بیچاره
حالمی سن‌ده بیلورسك بودل محجوبك
همت عشق ایله قیس اولدی کنام فنا
نجه آکدیردی کورك نامنی برمجذوبك
دل احبابه صفا حاسده داغ غمدر
أی نجیفی یه بوشعر صفا مصحوبك

معلم ناجی افندی‌اوکا حقدده « شیمدی‌یه قادار استانبولك یتدیردیکی شاعرلرك قوت طبیعت جهتله الك بویوك مشارالیه‌در » دییور . بن بوقادار ایلری کیتمکی دوغرو بولمییورم ؛ فقط نجیفی‌نك قدرنی بر شاعر اولدیغنه اینانمییورم .

علی جانب

[*] شاعرك عینی وزن وقافیه‌ده داها ایکی غزلی‌واردر .

— ٣ —

نوقومه‌نیك حالك معنای

هنوز کنج ونما حالنده بولنان بشریتك تکامل ایجابی کندیلکندن کلمك اوزره اولدیغی یکی روحی حالته قابزه‌رلینغ ، « نوقومه‌نیك حال » تسمیه ایدییور . عجبا حیاتك بو یکی معنای هانکی **واسطه‌لرله** تحقق ایده‌جك ؟ ایشته بو مقاله‌نك موضوعی :

فیلسوفه کوره بشریتك تکامل قانونلری معلوم اولابیلمك ایچون دها پك چوق عصرلر ایسته‌ر . معمافیه الیوم اونك تکاملنه تأثیر ایتدیکی یقیناً معلوم اولان سببلر واردر : قوزمیك یعنی کونی تأثیرلر ، وراثت ، مختار معنوی عاملر ؛ بو اوچ طاقم اسباب بکدیکرندن آز مستقل اولایه‌رق برلرلیله تصالب ایتمکده‌درلر . کونی تأثیرلردن مقصد ، اسکی محیط مفهومیله ارض تاریخنك تولید ایتدیکی دورلر ، اقلیملر و طبیعتك عمومی نظامنك حصوله کتیردیکی فرقلی جغرافی منطقه‌لر و انسانك اراده‌سی خارجنده حصوله کلن تقلبات ارضیه‌در . وراثتدن مقصد ، قان و عنعنه‌نك انتقالیدر . برغسون حافظه حادثه‌لرینی تنقید ایتدکدن سوکره آکلاشیلمشدرکه نه فیزیك ، نه‌ده پسیشیك عالمندن هیچ برشی قابب اولامقده‌در . بواعتبارله تربیه‌نك هرشی‌اولدیغی آرتق ادعا اولنه‌ماز . برغسونك تشریع ایتدیکی یارا‌تیجی زمان ، حقیقی زمانلر . هیچ‌زده بو زمانك مادی و روحی بوتون خاطره‌لری غیرمشعور برصورتده‌فی‌الحقیقه موجوددر . نتیه‌کیم (فروید) لك شاکردلرندن (یونغ) ، روحیاتی بو اساسه استناد ایتدیرمکده‌در . (قابزه‌رلینغ) ده کندی حکمت موعظه‌لرینی بو تملر اوزرینه اوطو‌رتمشدر .

آلمان حکیمنك بو اساسلره مراجعت ایتمسی ، دوغان دنیانك دها بوکسك بر روحی حالته کچه‌بیله‌جکنه اقناع ایده‌جك نظری وثیقه‌لر اولامسندندر . قان و عنعنه‌نك عصرلردن بری اکتساب ایتدیکی اوصاف و اهلیتلر تماماً قابب اولسه‌لردی اسکی دار و قابالی حرثلری آشه‌جق دنیاتی بر حرث و حالته امکان‌تاصیل تصور ایدیله‌بیلیردی ؟ . **منشأی معنوی اولدیغه** تأثیرلره کلینجه بونلر بوتون تاریخ‌وحرثلری یایان متشبث و یارا‌تیجی مخیله‌لی حر شخصیتلرك تأثیرلریدر .

بواوچ عامل ، برلرلرینه تداخل ایده‌رك واحوال و ایجابلره کوره برلرلرینه غلبه ایده‌رك بشریتك تکاملنه مؤثر اولمقده‌درلر . قبل‌التاریخی دور ، کونی عاملرك ، بر تاریخك باشلانغیچ‌ده أرقی عاملرك سلطنت هنکامه‌لری ایدی . بالآخره شعور اویاندیغه معنویتك حرپی عامل غلبه چالغه و دها مؤثر اولمغه باشلادی .

عرض ایتدیکم عاملرك ماهیتلری تأمل ایدیلنجه اقوامك و بشریتك بوچون آغیر آغیر ترقی ایتدکلری پك کوزه‌ل ایضاح اولونه‌بیلیر .

عصری هرملتك روحی بنیه‌سی عناصراعتباریله عینی ایسه‌ده ترکیب یعنی سیجیه اعتباریله باشقه باشقه‌در . بوباشقه‌لقلر قاورانمادیغی اونلرك اوزرنده مثبت برتأثیر یاپمق پك کوچ اولور . مثلا ایتالیان روحی تانه‌ثروسکلرو رومالیلردن بری طوپراق ، أو کبی خصوصی تملکره مفتوندر . بو میل خلق کتله‌سنده‌اوقادار کوکلشمشدرکه صارصمق پك کوچدر . ایتالیان خلقنك بومیل‌روحیسیدرکه اونلرده برانقلاب یاپمق آنجق‌سه‌زارومصولینی کبی حرکتچی اوفاق‌براقلیته سردار اولمش بر مستبدلکی اقتضا ایدییور وآنجق بو اقلیتك حرکتیله‌درکه ایتالیان کتله‌سنك عطالتی بردرجه حرکته کتیریله‌بیلیور . کذا آلمانیاده نه انکلیز پارلمانتاریزمی ، نه‌ده فرانسز مرکزتجیلکی سوکمشدر . چونکه آلمان روحی ، بر شخصده فرانسزلرکبی ملت مثللکی کوره‌بیلمك ایچون او شخصك تفرعاته قادار کندیسیله همفکر اولماسنی ایستر . بوایسه ممکن اولمادیغندن بردرلو فرانسزلرك مرکزتجی حکومتی کندیسنه غصه‌یه‌مز . بوروح ، هندلیلر کبی فطرتاً فاسیتچیدر . مرکزتجیلکی تجربه ایتمك ایسته‌ین ایکنجی کیوم حکومتك عاقبتی بو حقیقته الك بلیغ برشاهددر . پارلمانتاریزمك انکلتره‌ده فیضلی اولماسی انکلیز روحنك خصوصیتندندر . چونکه هر انکلیز ، سیاسی رقیبی برکمك جزئی کبی کورور ، اونچه ملی وحدت ، هر درلو موافقت و مخالفتلرك فوقنده‌در . نیته‌کیم رسمی هراسم و تشریفاتده باش وکیل ایله مخالفت رئیسی باش باشه بورورلر وبونك عکسنه برحرکتی هرانکلیز برمعاشرت‌نقصانی صایه‌رق تقبیح ایدر . حالبوکه خصمی کندیسنه یاباجی کورمیه‌جك آلمان‌ده‌واردر ؟ بونك ایچون انکلیز حکومت سیستمنك آلمانیاده موفق اولمسی امکانسزدر . عرقك همیتی لزومندن فضله اعظام ایدیلمه‌رك ملتلرده‌اصل‌اولان بوخصوصی روحی‌عضویتلر چوق اهمال اولونمشدر . بونلرك معنا و استقامتلری جاهل اولدقلری‌مدتجه هردرلو یاباجی معناواستقامتلره مقاومت کوسترمکلرینه بوتون‌تاریخ شاهددر . نیته‌کیم خرستیانلق شالده آنجق جرمانلاشه‌رق ، ایتالیاده مشرکلشه‌رك ؛ کذا بودیزم ، هندستانده برهمنلشه‌رك ژاپونیاده دنیویلشه‌رك برلك بولدی . بو ملی سجیه‌لر اولماسه‌یدی هرملتده‌عینی معنوی تشبثلرك‌عینی نتیجه‌لری وبرمسی لازم‌کلیردی . حال بوکه هیچ‌یده بویله‌اولامشدر . مثلا پروتستانلق آنجق کندیسنه اولمه‌موجود علاقه‌لر بولونان برلرده‌مظفراولمشدر . کذا بولشه‌وزمك ایلك بره‌ستیژنی روسیه‌ده کوسترمه‌سی بو ملتك اجتماعیات تعبیریله سویلرسه‌ك اونه‌دنبری پدرشاهی اولماسندندر . بولشه‌وزمك اقتصادی تلقیسنك الك چوق آلمانیاده رواج بولماسی‌ده عینی سببدندر . حال بوکه فرانسه‌ده أنکلتره کبی الك ابتدائی انسیاقلری خصوصی ملکیتی استهداف ایدن مادر شاهی جمعیتلرده روسلرك اقتصادی تلقیلری

EK 11: Kadir Has Üniversitesi, Reşat Ekrem Koçu İstanbul Ansiklopedisi Arşivi S21015/4 Kodlu Belge

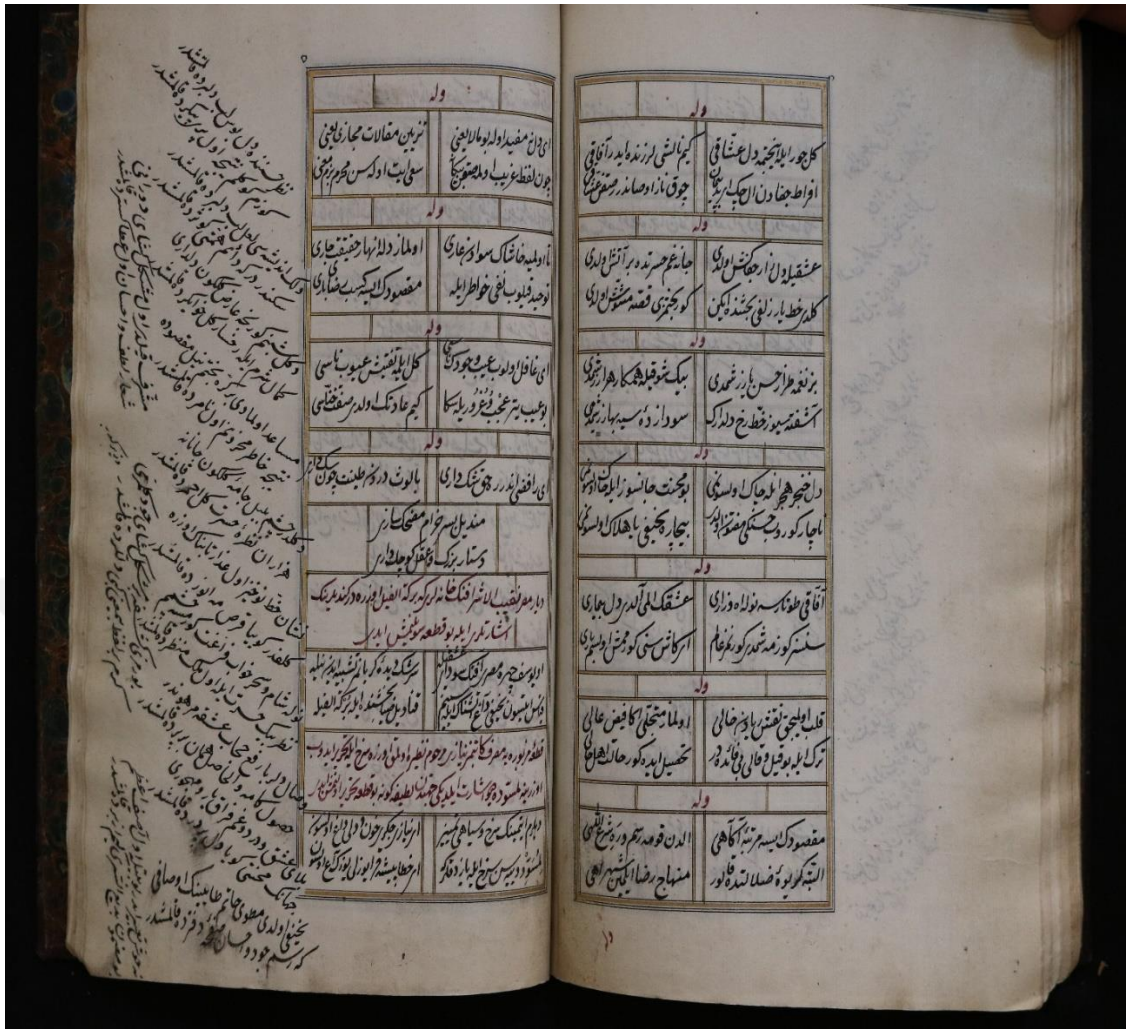

EK 12: İzmir Millî Kütüphanesi YAZ_1687/2 Dîvân-ı Nahîfî vr. 45b-46a

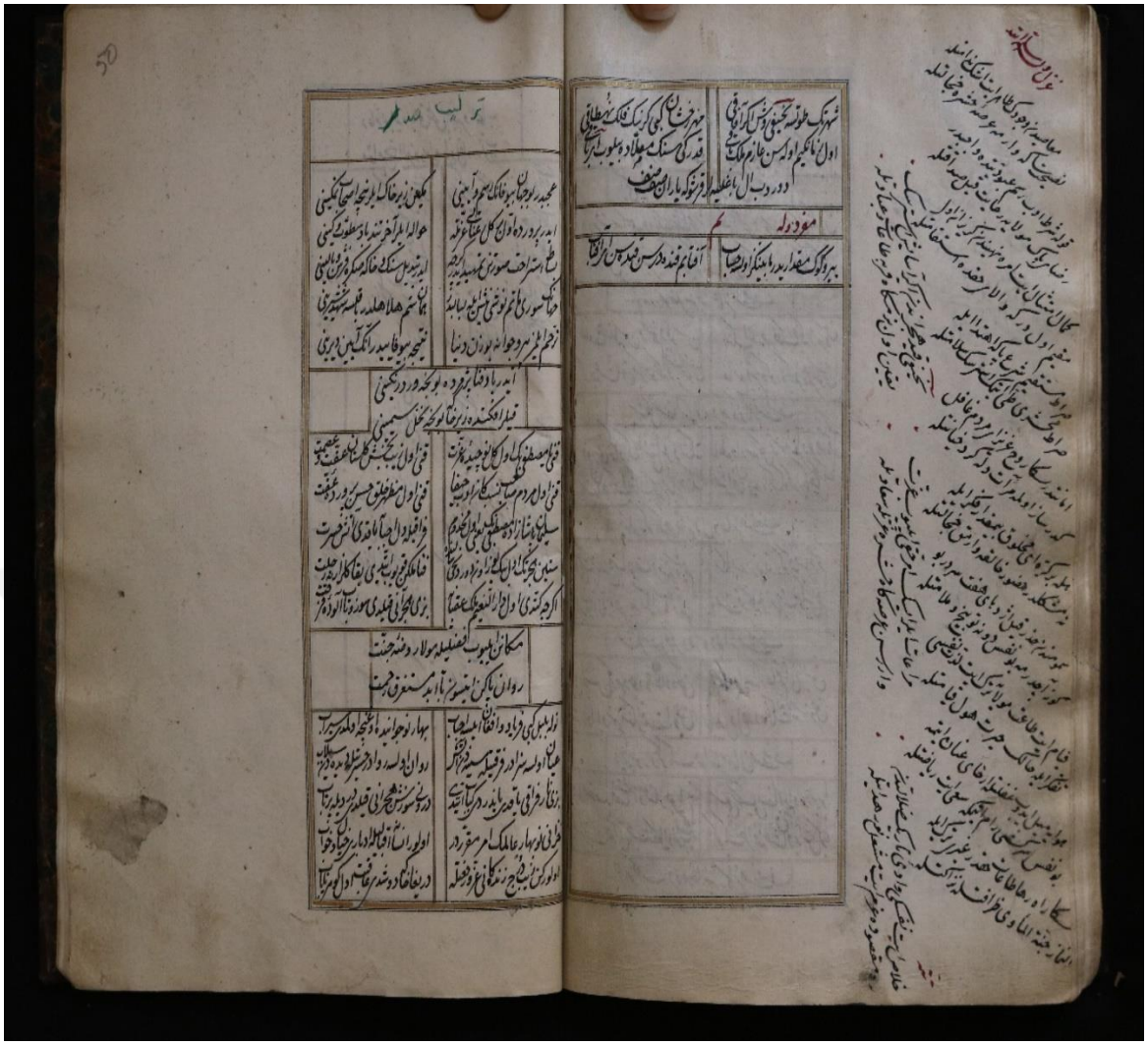

EK 13: İzmir Millî Kütüphanesi YAZ_1687/2 Divan-ı Nahîfî vr. 49b-50a

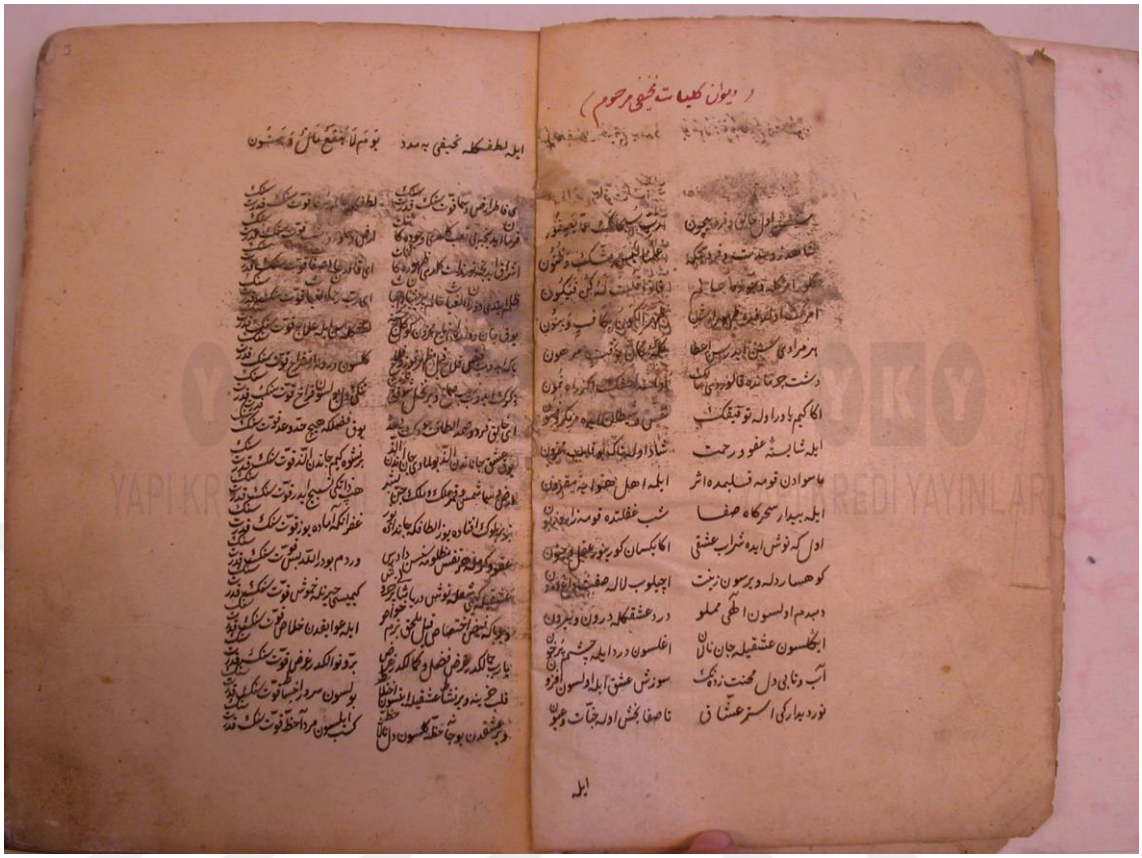

EK 14: Yapı Kredi Sermet Çifter Kütüphanesi 529 Divan-ı Nahîfî vr. 1b-2a

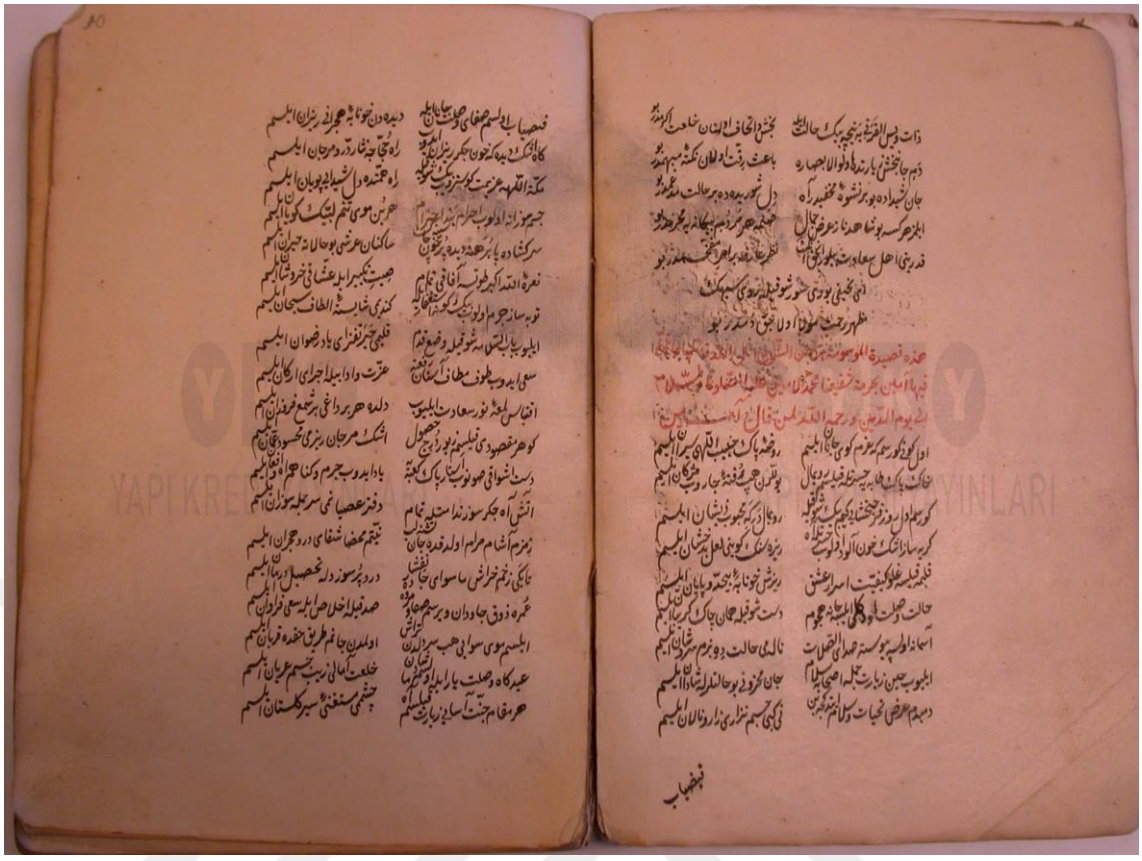

EK 15: Yapı Kredi Sermet Çifter Kütüphanesi 529 Divan-ı Nahîfî vr. 9b-10a

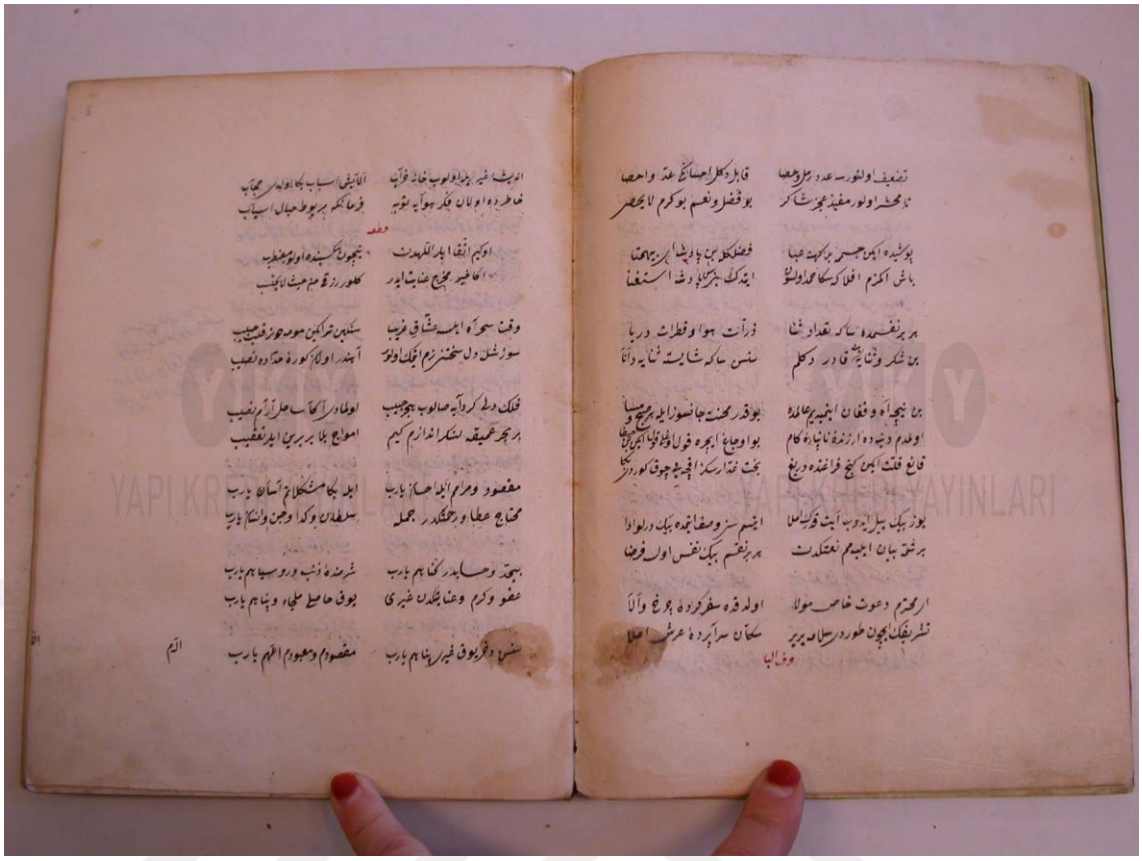

EK 16: Yapı Kredi Sermet Çifter Kütüphanesi Yapı Kredi Sermet Çifter Kütüphanesi 714 Divan-ı Nahîfî vr. 2b-3a

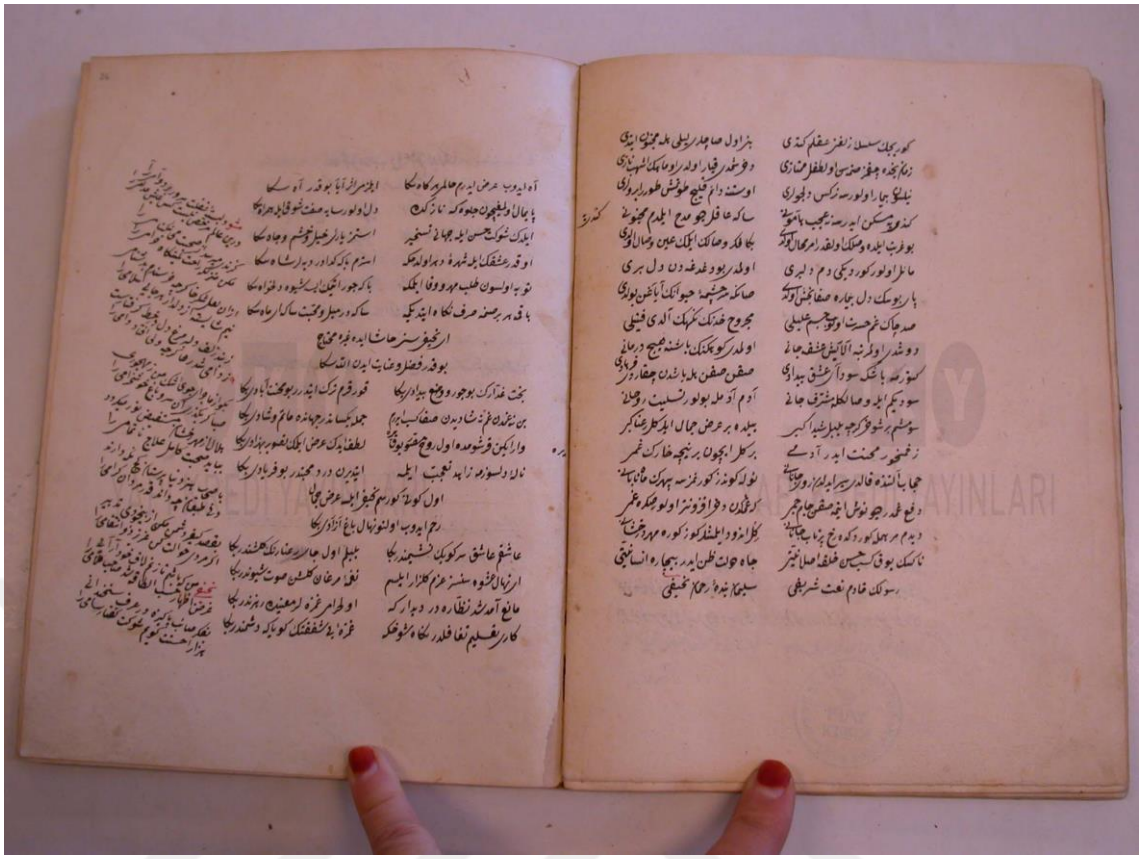

EK 17: Yapı Kredi Sermet Çifter Kütüphanesi Yapı Kredi Sermet Çifter Kütüphanesi 714 Divan-ı Nahîfî vr. 25b-26a

EK 18: NAHÎFÎ DİVANI [BAĞLAMLI DİZİN VE İŞLEVSEL SÖZLÜK

SÖZLÜK KULLANIM KILAVUZU

1. Sözlük Latin alfabesine göre sıralanmıştır.
2. Divanda geçen tüm kelimeler sözlükte yer almıştır.
3. Sözcükler anlamlandırılırken çekim ekleri ayrılmıştır. Ekler ayrı ayrı gösterilmiştir.
4. Kelime grupları "Ayet, "Hadis", "Kelamıkibar", "Dua İbaresi", "Kalıp İfade", "Atasözü" ve "Deyim" şeklinde belirtilmiştir.
5. Kelimenin birden fazla olan anlamları için "II" işareti kullanılmıştır.
6. Sözlük oluşturulurken Gentium Plus fontu kullanılmış ve transkripsiyonlu bir şekilde yazılmıştır.
7. Divan için Hüseyin Ayan danışmanlığında Ali İrfan Aypay tarafından 1992 yılında hazırlanan doktora tezi esas alınmıştır.
8. Sözlük hazırlanırken yeni tespit edilen şiirler dâhil edilmemiştir.
9. Arapça ve Farsça şiirlerin anlamlarına sözlükte yer verilmemiştir.

-:

1. **-:**
   Gazel 8
   Mısra: **6**
   Arapça ibare.
Ẓulmet-i ʿışyān ile güm-kerde rāh-ı ḥayretem
-

2. **-:**
   Gazel 8
   Mısra: **8**
   Arapça ibare.
Nāʾilī-i feyż-i şefāʿat olmadur ḳaṣdım müdām
-

3. **-:**
   Gazel 61
   Mısra: **11**
   Metinde eksik.
-
Yek-reng olup Naḥīfī-i nālāna ʿandelīb

4. **-:**
   Gazel 76
   Mısra: **2**
   Metinde eksik.
Ey ġamzesi şūriş-fiken-i pīşe-i ḥasret
-

5. **-:**
   Gazel 211
   Mısra: **10**
   Metinde eksik.
Şīve-i ṭabʿını biz nükteverān-ı dehrüñ
-

6. **-:**
   Gazel 220
   Mısra: **4**
   Metinde eksik.
ʿAyş-ı dünyā-yı denī baña ḥarām olmışdur
-

7. **-:**
   Gazel 234
   Mısra: **8**
   Arapça ibare.
Defter-i ʿışḳuñda kendüñ yazuben ben bende nām
-

8. **-:**
   Gazel 253
   Mısra: **10**
   Metinde eksik.
Kerem ḳıl luṭf u iḥsān it ruḫuñdan ey şeh-i meh-rū
-

9. **-:**
   Gazel 278
   Mısra: **2**
   Arapça ibare.
Dīde vü dil ʿışḳuñ ile tāb-nāk
-

10. **-:**
   Gazel 278
   Mısra: **18**
   Arapça ibare.
Eyle Naḥīfīye nigāh-ı kerem
-

11. **-:**
   Gazel 326
   Mısra: **1**
   Arapça ibare.
-
-

12. **-:**
   Gazel 326
   Mısra: **2**
   Arapça ibare.
-
-

13. **-:**
   Gazel 326
   Mısra: **3**
   Metinde eksik.
-
-

14. **-:**
   Gazel 326
   Mısra: **4**
   Arapça ibare.
-
-

15. **-:**
   Gazel 326
   Mısra: **6**
   Arapça ibare.
ʿAdl eyleseñ ey şāh-ı cihānum ne ola
-

16. **-:**
   Gazel 326
   Mısra: **8**
   Arapça ibare.
Ḳulluḳda hezār ise ḳuşūrum şanemā
-

17. **-:**
   Gazel 326
   Mısra: **10**
   Arapça ibare.
ʿUşşāḳuñ olursa bu Naḥīfī ne ola
-

18. **-:**-*an*
   Gazel 355
   Mısra: **18**
   Metinde eksik.
Ben güft ü gūy-ı devlet-i dünyāyı istemem
-

19. **-:**
   Gazel 357
   Mısra: **7**
   Metinde eksik.
-
Seferüñ miḥnetini meskene tercīḥ iderem

20. **-:**
   Gazel 399
   Mısra: **5**
   Metinde eksik.
-
Ṣaḳın ey bī-vefā tīr-i şerer-peykān-ı āhumdan

21. **-:**
   Gazel 401
   Mısra: **1**
   Metinde eksik.
-
Yeter firāḳuñı çekdi ḳo bir viṣāl olsun

22. **-:**
   Gazel 402
   Mısra: **3**
   Metinde eksik.

-
Baña ẓulm itmesün her dem nişān idüp kemān-ebrū

23. **-:**
Gazel 404
Mısra: **3**
Metinde eksik.
-
Mā-sivādan gel beri ol manṣıb-ı ʿulyāyı ḳo

24. **-:**
Gazel 469
Mısra: **10**
Metinde eksik.
Naḥīfî menzilüm āḫir ḥażīż-i ḫāk olur bir gün
-

25. **-:**
Gazel 474
Mısra: **5**
Metinde eksik.
-
Māh üzre ne vech ile imiş şīve-i hāle

26. **-:**
Gazel 482
Mısra: **10**
Arapça bir ibare.
Teslīm olur ol āfete cān ile Naḥīfî
-

27. **-:**
Gazel 490
Mısra: **6**
Arapça ibare.
Hicretüñ mehbiṭ-i nūr itdi Medīne şehrin
-

28. **-:**
Kaside 3
Mısra: **99**
Arapça ibare.
-
Raḥmet it āh ü fiġānına dil-i nālānuñ

29. **-:**
Kaside 4
Mısra: **2**
Arapça ibare.
Sensin ol Ḫālıḳ u ferd-i bī-çünū
-

30. **-:**
Kaside 4
Mısra: **4**
Arapça ibare.
Şāhidüz vaḥdet ü ferdiyyetüñe
-

31. **-:**
Kaside 4
Mısra: **6**
Arapça ibare.
Gelür emrüñle vücūda ʿālem
-

32. **-:**
Kaside 4
Mısra: **8**
Arapça ibare.
Emrüñ olduḳda ẓuhūr-ı eşyā
-

33. **-:**
Kaside 4
Mısra: **10**
Arapça ibare.
Her murādı sen idersin iʿṭā
-

34. **-:**
Kaside 13
Mısra: **72**
Metinde eksik.
Ḫaṭ-ı müşgīnüñ oldı kisve gūyā Kaʿbe-i ḥüsne
-

35. **-:**
Kaside 19
Mısra: **142**
Farsça ibare.
Sen bilürsin ḳıymet-i güftārum ey şāh-ı güzīn
-

36. **-:**
Kaside 26
Mısra: **277**
Arapça ibare.
-
-

37. **-:**
Kaside 26
Mısra: **278**
Arapça ibare.
-
-

38. **-:**
Kaside 26
Mısra: **279**
Arapça ibare.
-
-

39. **-:**
Kaside 26
Mısra: **280**
Arapça ibare.
-
-

40. **-:**
Kaside 26
Mısra: **281**
Arapça ibare.
-
-

41. **-:**
Kaside 26
Mısra: **282**
Arapça ibare.
-
-

42. **-:**
Kaside 26
Mısra: **283**
Arapça ibare.
-
-

43. **-:**
Kaside 26
Mısra: **284**
Arapça ibare.
-
-

44. **-:**
Kaside 26
Mısra: **285**
Arapça ibare.
-
-

45. **-:**
Kaside 26
Mısra: **286**
Arapça ibare.

-
-

46. **-:**
Kaside 26
Mısra: **287**
Arapça ibare.
-
-

47. **-:**
Kaside 26
Mısra: **288**
Arapça ibare.
-
-

48. **-:**
Kaside 26
Mısra: **289**
Arapça ibare.
-
-

49. **-:**
Kaside 26
Mısra: **290**
Arapça ibare.
-
-

50. **-:**
Kaside 26
Mısra: **291**
Arapça ibare.
-
-

51. **-:**
Kaside 26
Mısra: **292**
Arapça ibare.
-
-

52. **-:**
Kaside 26
Mısra: **293**
Arapça ibare.
-
-

53. **-:**
Kaside 26
Mısra: **294**
Arapça ibare.
-
-

54. **-:**
Kaside 26
Mısra: **295**
Arapça ibare.
-
-

55. **-:**
Kaside 26
Mısra: **296**
Arapça ibare.
-
-

56. **-:**
Kaside 26
Mısra: **297**
Arapça ibare.
-
-

57. **-:**
Kaside 26
Mısra: **298**
Arapça ibare.
-
-

58. **-:**
Kaside 26
Mısra: **299**
Arapça ibare.
-
-

59. **-:**
Kaside 26
Mısra: **300**
Arapça ibare.
-
-

60. **-:**
Kaside 26
Mısra: **301**
Arapça ibare.
-
-

61. **-:**
Kaside 26
Mısra: **302**
Arapça ibare.
-
-

62. **-:**
Kaside 26
Mısra: **303**
Arapça ibare.
-
-

63. **-:**
Kaside 26
Mısra: **304**
Arapça ibare.
-
-

64. **-:**
Matla 1
Mısra: **2**
Arapça ibare.
İdüp ẕātuñ Ḫudā pīrāye-
baḫş-ı Leyle-i İsrā
Buyurdı vaṣf-ı Miʿrācuñda -

65. **-:**
Matla 3
Mısra: **1**
Arapça ayet.
O şeh kim ẕātıdur menṣūṣ-ı -
Hümā-yı ḳadri oldı lā-
mekān-pervāz-ı -

66. **-:**
Matla 3
Mısra: **2**
Arapça ibare.
O şeh kim ẕātıdur menṣūṣ-ı -
Hümā-yı ḳadri oldı lā-
mekān-pervāz-ı -

67. **-:**
Matla 4
Mısra: **1**
Arapça ibare.
Ne vālā-rütbesin ey pādişāh-ı
taḫt-ı -
ʿUrūc-ı āsumān itdüñ duʿā-yı
müstecābāsā

68. **-:**
Matla 7
Mısra: **1**
Arapça ibare.
Ey olan maẓhar-ı ḫāṣ-ı şeref-
i -
Ḳıldı Miʿrācuñı Ḥaḳ
muḫterem-i -

69. **-:**
Matla 7

Mısra: **2**
Arapça ibare.
Ey olan maẓhar-ı ḫāṣ-ı şeref-i -
Ḳıldı Miʿrācuñı Ḥaḳ muḥterem-i -

70. **-:**
Matla 15
Mısra: **2**
Arapça ibare.
N'olaʿarż itmez isem ḥālümi ḫalḳa aṣlā
-

71. **-:**
Matla 57
Mısra: **2**
Arapça ibare.
Baña senden ġayrı yoḳdur bir megāṣ
-

72. **-:**
Matla 58
Mısra: **1**
Arapça ibare.
Eyā sulṭān-ıʿālī-taḫt-ı - tāc
Muʿallā mehçe-i rāyāt-ı ḳadrüñ āyet-i Miʿrāc

73. **-:**
Matla 59
Mısra: **2**
Arapça ibare.
Ḫudā refʿ eyleyüp ẕikrüñ eyā peyġām-ber-i efsaḥ
Pür itdi ṣadr-ı pāküñ gevher-i sırr-ı -

74. **-:**
Matla 215
Mısra: **2**
Arapça ibare.
Budur vird-i zebānum saña her ḥīn
-

75. **-:**
Matla 232
Mısra: **2**
Arapça ibare.
Cümleʿālem bu şehādetde baña yār ü güvāh
-

76. **-:**
Rübai 1
Mısra: **4**
Arapça ibare.
Vaṣfın işidüp Ḫadicetü'l-kübrānuñ
-

77. **-:**
Rübai 2
Mısra: **4**
Arapça ibare.
Vaṣf eyledigüm Fāṭımatü'z-Zehrādur
-

78. **-:**
Rübai 9
Mısra: **4**
Arapça ibare.
Bu ṣavt ile eyler idi tevḥīd-i Ḫudā
-

79. **-:**
Rübai 16
Mısra: **4**
Arapça ibare.
Fermān-ı Ḫudā budur kelāmında saña
-

80. **-:**
Rübai 34
Mısra: **4**
Arapça ibare.
Faẓluñla benī Ādemi ḳılduñ teşrīf
Ḥaḳḳında buyurduñ -

81. **-:**
Rübai 35
Mısra: **4**
Arapça ibare.
Bildürmedigüñ nesneye vāḳıf degülüz
-

82. **-:**
Rübai 36
Mısra: **4**
Arapça ibare.
Ser-beste olan ḥükmine güm-rāh olmaz
-

83. **-:**
Rübai 41
Mısra: **4**
Arapça ibare.
Çün ḳabre ḳoyup terk ide iḫvān beni
-

84. **-:**
Rübai 52
Mısra: **3**
Arapça ibare.
Ḳurʾānda didi -
Sebḳ itdi egerçi ġażabın raḥmet-i Rab

85. **-:**
Rübai 223
Mısra: **4**
Arapça ibare.
Olduḳça derā velvele-ārā dir idi
-

86. **-:**
Rübai 228
Mısra: **4**
Arapça ibare.
Şeb-zinde-iʿışḳ eyle Naḥīfī ḳuluñı
-

87. **-:**
Rübai 273
Mısra: **3**
Arapça ibare.
Kim olmış idi -
Nuṭḳı aña peyġām-ber-i ḫāṣu'l-ḫāṣuñ

88. **-:**
Rübai 279
Mısra: **4**
Arapça ibare.
Daʿvā-yı muḥaḳḳıḳda muḳallidde meʾāl
-

89. **-:**
Rübai 289
Mısra: **4**
Arapça ibare.
Raḥmetle idüp ẕātuñı Ḥaḳ müsteşnā
Şānuñda senüñ didi -

90. **-:**
Rübai 317
Mısra: **4**
Arapça ibare.

Eyler mütesellī dil-i ḥayret-zedeyi
Fermūde-i -

91. **-:**
Tahmis 1
Mısra: **4**
Farsça İbare.
Ṭātıdur ḥüsn ü cemāl ile
saʿādet güneşi
-

92. **-:**
Tahmis 1
Mısra: **5**
Farsça İbare.
-
Maẓhar-ı vaḥy-i Ḫudā ẕāt-ı cemīlü'ş-şiyemi

93. **-:**
Tahmis 1
Mısra: **9**
Farsça İbare.
-
-

94. **-:**
Tahmis 1
Mısra: **10**
Farsça İbare.
-
-

95. **-:**
Tahmis 1
Mısra: **14**
Farsça İbare.
O mehüñ yād ḳılup pertev-i ḥüsnin her ān
-

96. **-:**
Tahmis 1
Mısra: **15**
Farsça İbare.
-
Baña gülzār-ı bihişt oldı o ferḫunde-ḥarem

97. **-:**
Tahmis 1
Mısra: **19**
Farsça İbare.
-
-

98. **-:**
Tahmis 1
Mısra: **20**
Farsça İbare.
-
-

99. **-:**
Tahmis 1
Mısra: **24**
Farsça İbare.
Saʿy ḳıl tā olasın mülḥaḳ-ı mestān-ı Elest
-

100. **-:**
Tahmis 1
Mısra: **25**
Farsça İbare.
-
Ḥasret-i faḫr-i cihān ile ʿaleyhi'ṣ-ṣalavāt

101. **-:**
Tahmis 1
Mısra: **29**
Farsça İbare.
-
-

102. **-:**
Tahmis 1
Mısra: **30**
Farsça İbare.
-
-

103. **-:**
Tahmis 1
Mısra: **34**
Farsça İbare.
Ey Naḥīfī yeter ehl-i dile ṣıdḳ ile bu pend
-

104. **-:**
Tahmis 1
Mısra: **35**
Farsça İbare.
-

105. **-:**
Tahmis 2
Mısra: **4**
Farsça İbare.
Ṣād ḳıl rūz-ı cezā luṭf-ı şefāʿatla seni
-

106. **-:**
Tahmis 2
Mısra: **5**
Farsça İbare.
-
Ḫilʿat-i faẓl u kemālātı Ḫudā bī-kem ü kāst

107. **-:**
Tahmis 2
Mısra: **9**
Farsça İbare.
-
-

108. **-:**
Tahmis 2
Mısra: **10**
Farsça İbare.
-
-

109. **-:**
Tahmis 2
Mısra: **14**
Farsça İbare.
Şāhlar dergeh-i ẕī-şānuña bir ʿabd-i kemīn
-

110. **-:**
Tahmis 2
Mısra: **15**
Farsça İbare.
-
Āl ü aṣḥābı olup cān ü diliñ mültemesi

111. **-:**
Tahmis 2
Mısra: **19**
Farsça İbare.
-
-

112. **-:**
Tahmis 2
Mısra: **20**
Farsça İbare.
-
-

113. **-:**
Tahmis 2
Mısra: **24**
Farsça İbare.

Çün fenā olsa gerekdür feleküñ encāmı
-

114. **-:**
Tahmis 2
Mısra: **25**
Farsça İbare.
-

115. **-:**
Tahmis 3
Mısra: **4**
Farsça İbare.
Tā-be-key bīhūde geşt-i deşt-i miḥnet eyleyem
-

116. **-:**
Tahmis 3
Mısra: **5**
Farsça İbare.
-
Ḥasretem ol rūz-ı fīrūza o vaḳt-i ḫurreme

117. **-:**
Tahmis 3
Mısra: **9**
Farsça İbare.
-
-

118. **-:**
Tahmis 3
Mısra: **10**
Farsça İbare.
-
-

119. **-:**
Tahmis 3
Mısra: **14**
Farsça İbare.
Ḫūn-ı ḥasretle pür oldı dīdeler mānend-i ṭaşt
-

120. **-:**
Tahmis 3
Mısra: **15**
Farsça İbare.
-
Ṣıdḳ u iḫlāṣ ile itsem Kaʿbe-i kūyuñda cāy

121. **-:**
Tahmis 3
Mısra: **19**
Farsça İbare.
-
-

122. **-:**
Tahmis 3
Mısra: **20**
Farsça İbare.
-
-

123. **-:**
Tahmis 3
Mısra: **24**
Farsça İbare.
Cennet-i kūyuñ ḫayāliyle cihānda muttaşıl
-

124. **-:**
Tahmis 3
Mısra: **25**
Farsça İbare.
-
Rūy-māl-i dergehüñle ey melāẕ-ı ümmetān

125. **-:**
Tahmis 3
Mısra: **29**
Farsça İbare.
-
-

126. **-:**
Tahmis 3
Mısra: **30**
Farsça İbare.
-
-

127. **-:**
Tahmis 3
Mısra: **34**
Farsça İbare.
Bu Naḥīfīnüñ ḳabūl it ʿözrin iḥsān eyle sen
-

128. **-:**
Tahmis 3
Mısra: **35**
Farsça İbare.
-

129. **-:**
Tahmis 5
Mısra: **4**
Farsça İbare.
Māhiyyet-i dīdāruñ bilsem nedür āyā ne
-

130. **-:**
Tahmis 5
Mısra: **9**
Farsça İbare.
-
ʿIşḳ odı nihān olmaz yanduḳça irür cāna

131. **-:**
Tahmis 5
Mısra: **14**
Farsça İbare.
Ṭāḳat niçe mümkindür yā Rab çekilür mi bu
-

132. **-:**
Tahmis 5
Mısra: **19**
Farsça İbare.
-
Mecnūn gibi vāveylā oldum deli dīvāne

133. **-:**
Tahmis 5
Mısra: **24**
Farsça İbare.
Bu ġıbṭa ile düşdi müşg-i Ḫutene mātem
-

134. **-:**
Tahmis 5
Mısra: **29**
Farsça İbare.
-
Ḥaḳḳı ki gözüm döker yāḳūt ile dür-dāne

135. **-:**
Tahmis 6
Mısra: **4**
Farsça İbare.
ʿĀrifüñ devr-i zamān çeşmin ider bī-nem
-

136. **-:**
Tahmis 6
Mısra: **5**
Farsça İbare.

-
Menhel-i ṣāf ḳıyās eyledigüñ maḥż-ı keder

137. **-:**
Tahmis 6
Mısra: **9**
Farsça İbare.
-
-

138. **-:**
Tahmis 6
Mısra: **10**
Farsça İbare.
-
-

139. **-:**
Tahmis 6
Mısra: **14**
Farsça İbare.
Ne maḥabbet ne ḥaḳīḳat ne mürüvvet ne meded
-

140. **-:**
Tahmis 6
Mısra: **15**
Farsça İbare.
-
Ne ʿaceb ḫāṭır-ı eṣḥāb-ı kemāl olsa şikest

141. **-:**
Tahmis 6
Mısra: **19**
Farsça İbare.
-
-

142. **-:**
Tahmis 6
Mısra: **20**
Farsça İbare.
-
-

143. **-:**
Tahmis 6
Mısra: **24**
Farsça İbare.
Ṭūṭī maḥbūs-ı ḳafes zāġ çemende ḫandān
-

144. **-:**
Tahmis 6
Mısra: **25**
Farsça İbare.
-
Gel Naḥīfîden işit bir iki pākīze-süḫün

145. **-:**
Tahmis 6
Mısra: **29**
Farsça İbare.
-
-

146. **-:**
Tahmis 6
Mısra: **30**
Farsça İbare.
-
-

147. **-:**
Tarih 28
Mısra: **28**
Arapça ibare.
Müslim-i ṣāḥib-baṣīret fehm ider ḳadrin anuñ
Ṭayy-ı güftār idelüm -

...:

1. **...:**
Kaside 27
Mısra: **126**
Metinde eksik ibare.
Emr-i lāzımdur ahālī-i kemāle raġbet
Ne sebebden ... eyā ṣadr-ı ṣudūr

a:

1. **anuñ:**-*n, -uñ*
Gazel 4
Mısra: **3**
O, kişi zamiri.
Ḳāl olup eczā-yı şevḳ ile anuñ şems ü ḳamer
Oldılar ṣāf ü mücellā iki ḳurṣ-ı ḫoş-nümā

2. **anlara:**-*n, -lar, -a*
Gazel 5
Mısra: **8**
O, kişi zamiri.
Zāhidā āsān degüldür kārı ʿışḳ aṣḥābınuñ
Anlara ḫūn-ı cigerdür tekye-i ġamda ġıdā

3. **anuñ:**-*n, -uñ*
Gazel 7
Mısra: **7**
O, kişi zamiri.
Muḥammed ki nām-ı şerīfi anuñ
Ḳulūba ṣafā oldı rūḥa ġıdā

4. **anuñ:**-*n, -uñ*
Gazel 7
Mısra: **10**
O, kişi zamiri.
Gözüm nūrı ferş-i güẕergāhıdur
Anuñ ḫāk-i pāine cānum fedā

5. **anuñ:**-*n, -uñ*
Gazel 7
Mısra: **11**
O, kişi zamiri.
Anuñ ḥürmetine ilāhī beni Rıżā-yı kerīmüñden itme cüdā

6. **anı:**-*n, -ı*
Gazel 33
Mısra: **9**
O, kişi zamiri.
Ey Naḥīfî ben anı luṭf u vefādan bilürem
Her ne cevr eylese ol yār-ı cefākār baña

7. **anı:**-*n, -ı*
Gazel 46
Mısra: **14**
O, kişi zamiri.
Teşnedür germī-i şevḳ ile Naḥīfî teşne
Feyż-yāb eyle anı ḥavż-ı ʿaṭādan yā Rab

8. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 48
Mısra: **14**
O, kişi zamiri.
Müʾmin degüldür ol kişi kim ẕāt-ı ekremüñ
Olmazsa vālid ü veledinden aña eḥab

9. **andan:**-*n, -dan*
Gazel 55
Mısra: **9**
O, işaret zamiri.

Ṣaḳın andan ki Naḥīfī ura bir zaḫme saña
Geliyor ḫancer-i ġamz ile güzel mest ü ḫarāb

10. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 57
Mısra: **10**
O, kişi zamiri.
Bu Naḥīfīye selāmuñ bile yoḳdur güzelüm
Aña bildür ṣuçını sevdicegüm ṣoñra ḫiṭāb

11. **anı:**-*n, -ı*
Gazel 58
Mısra: **9**
O, işaret zamiri.
Ey Naḥīfī bu ʿacebdür kimseler bilmez anı
Tāzelükler ʿāleminde irdi bu cāh-ı şebāb

12. **anda:**-*n, -da*
Gazel 59
Mısra: **4**
O, işaret zamiri.
Gülşen-i kūyında yārüñ bülbüle hem-ser benem
Çoḳ ṣadā-yı saḫt idermiş anda ol zāġ-ı raḳīb

13. **anuñ:**-*n, -uñ*
Gazel 68
Mısra: **10**
O, kişi zamiri.
Ey Naḥīfī eşk-i çeşmüñ olmasun Nīl ü Furāt
Lücce-i ʿUmmānına irmez anuñ bālā-yı dost

14. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 69
Mısra: **8**
O, işaret zamiri.
Be meded çözme daḫi kākül-i bend-i siyehi
Aña berdāre ḳuluñ saʿy ile ḳıl ḳayd-ı ḥayāt

15. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 70
Mısra: **5**
O, kişi zamiri.
Benümle vuṣlat-ı aʿlā aña bir kār u dermān it
İşitdüm ḫaste-ḥāl olmış ilāhī ḳıl ʿaṭā ṣıḥḥat

16. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 70
Mısra: **10**
O, kişi zamiri.
Naḥīfī derd-i ʿışḳ ile bu dem bīmār olup ḳaldı
Viṣāl-i yār ile aña ilāhī ḳıl ʿaṭā ṣıḥḥat

17. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 72
Mısra: **10**
O, kişi zamiri.
Ḳafes-i ʿışḳ-ı cevān içre Naḥīfī ezelī
Ṣaff-ı bülbülde aña perde-i ḥasret ḳat ḳat

18. **anuñ:**-*n, -uñ*
Gazel 72
Mısra: **4**
O, işaret zamiri.
Lebine Çeşme-i Kevs̱er dir isem maḥż-ı sezā
Anuñ ol perçemine vādī-i ẓulmet ḳat ḳat

19. **anı:**-*n, -ı*
Gazel 76
Mısra: **10**
O, kişi zamiri.
Ḳıl çāre Naḥīfīye meded ṣerbet-i laʿlüñ
Öldürdi anı işte bu endīşe-i ḥasret

20. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 80
Mısra: **11**
O, kişi zamiri.
Füsūn-ı ġamzesidür ibtidā suʾālüm aña
Eger idersem o meh-rūy-ı nüktedān ile baḥs̱

21. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 85
Mısra: **8**
O, kişi zamiri.
Gülsitānum güllerini bend ider ḫār-ı raḳīb
Ġamm aña kim hey meded ol ʿandelīb-i zāra güç

22. **anı:**-*n, -ı*
Gazel 90
Mısra: **5**
O, işaret zamiri.
Destüñe ṣol dem varıcaḳ anı sen nūş eyledüñ
Nūr-ı rūyuñda olupdur gūyiyā pervīn ḳadeḥ

23. **anı:**-*n, -ı*
Gazel 96
Mısra: **6**
O, işaret zamiri.
Cān ü dil Mecnūn-ṣıfat ṭaġlara düşdi n'eylesün
Kim anı zencīr-i ʿışḳuñ eylemişdür bend bend

24. **anı:**-*n, -ı*
Gazel 98
Mısra: **7**
O, işaret zamiri.
Ḳoyalum cāme-i hecri anı iʿtāḳ idelüm
Geyelim cāme-i vaṣlı ola aṭlas-ı cedīd

25. **anı:**-*n, -ı*
Gazel 98
Mısra: **10**
O, işaret zamiri.
Bu Naḥīfī dil ü cānı saña ḳurbān ide gel
Dilerem anı ḳabūl eyleye Mevlā-yı Mecīd

26. **anlara:**-*n, -lar, -a*
Gazel 99
Mısra: **6**
O, kişi zamiri.
Serv-ḳaddüñ sāyesin eyler ṭaleb bī-çāreler
Anlara ol ḳadd ü ḳāmet serv-i bālādan leẕīẕ

27. **anda:**-*n, -da*
Gazel 101
Mısra: **6**
O, işaret zamiri.
Vaṣf idemem müzāḫame-i zaḫm-ı sīnemi
Kim anda tīr-i ġamzelerüñ deste destedür

28. **anı:**-*n, -ı*
Gazel 101
Mısra: **8**
O, işaret zamiri.
ʿĀṣıḳ helāk olursa da zaḫm-ı firāḳ ile

Derd-i maḥabbetüñden anı
ṣanma restedür

29. **anuñ:**-*n, -uñ*
Gazel 107
Mısra: **34**
O, kişi zamiri.
Olur ṣadāḳat ile ḫidmetinde
kām-revā
Anuñ ki ṣıdḳ u sedād ile
baḫtı esʿaddür

30. **anuñ:**-*n, -uñ*
Gazel 109
Mısra: **4**
O, kişi zamiri.
Elif devām-ı ḳıyām ile tācdār
oldı
Ḳıyās eyleme farḳındaki
anuñ meddür

31. **anuñ:**-*n, -uñ*
Gazel 110
Mısra: **10**
O, kişi zamiri.
O māh-ṭalʿatı taʿrīf ile iḫāṭa
muḥāl
Anuñ deḳāyiḳ-i ḥüsn ü
cemāli bī-ḥaddür

32. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 112
Mısra: **1**
O, kişi zamiri.
Sāḳī-i ġaflet aña kim sāġarın
nūş itdirür
Telḫī-i mevt ü fenāyı hep
ferāmuş itdirür

33. **anı:**-*n, -ı*
Gazel 133
Mısra: **11**
O, kişi zamiri.
İder pīr-i maḥabbet maẓhar-ı
ism-i ṣabūr anı
Düşen bu ḫān-ḳāh-ı ʿışḳa
taḥsīn-i ṣıfāt eyler

34. **andan:**-*n, -dan*
Gazel 140
Mısra: **11**
O, işaret zamiri.
Olur gevher-şināsān-ı
maʿārif behre-yāb andan
Naḫīfīnüñ derūn-ı ṭabʿ-ı pāki
ṣanki deryādur

35. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 155
Mısra: **2**
O, işaret zamiri.
Çeşmüñ meger ḳażā ile yek-
dil degül midür
Tīr-i nigāhuñ aña muʿādil
degül midür

36. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 163
Mısra: **3**
O, kişi zamiri.
Göz ḳapatmaz nālesi
bülbüllerüñ bir dem aña
Ġonçe de gülşende ʿaḳlınca
ṣafā-yı ḫ∨ab ider

37. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 164
Mısra: **2**
O, işaret zamiri.
Ol ki sensüz sāḳiyā nūş-ı
ṣarāb-ı nāb ider
Derd-i ḥasret her ḥabābın
aña bir gird-āb ider

38. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 177
Mısra: **8**
O, işaret zamiri.
Ferde-i ḫacletümüz dāmen-i
istiġnādur
Aña erbāb-ı ġaraż ẕeyl-i
temennā dirler

39. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 178
Mısra: **10**
O, işaret zamiri.
Her ne dem vaṣf-ı lebüñ itse
Naḫīfī taḥrīr
ʿİsī muʿcize-dem aña kitāb-
āver olur

40. **anuñla:**-*n, -uñ, -la*
Gazel 182
Mısra: **10**
O, işaret zamiri.
Dilā āyīneye baḳma degül
maḳṣūdı cānānuñ
Kemāl-i ḥüsnini ancaḳ
anuñla imtiḥān eyler

41. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 185
Mısra: **3**
O, işaret zamiri.
ʿAceb mi gelse gāhī aña
dest-āvīz-i ḥasretle
Dil-i mecrūḥ ile ġamzeñ
ḳadīmī āşinālardur

42. **anı:**-*n, -ı*
Gazel 189
Mısra: **12**
O, işaret zamiri.
Ḳalur mı rūyumuzda hīç
sevād-ı maʿşiyet böyle
Naḫīfī āb-ı istiġfār anı kim
şüst ü şū eyler

43. **a:**
Gazel 204
Mısra: **2**
"Ey!" seslenme ünlemi.
Hemīşe ṭurmayup cānā
ġamuñla dīde ḳan aġlar
A şāhum yaluñuz çeşmüm
degüldür tende cān aġlar

44. **anuñla:**-*n, -uñ, -la*
Gazel 204
Mısra: **10**
O, kişi zamiri.
Naḫīfī āşikār itmez
levendī oldıġın saña
Bu meydān-ı maḥabbetde
anuñla hem-ʿinān aġlar

45. **andan:**-*n, -dan*
Gazel 209
Mısra: **8**
O, işaret zamiri.
Mā-ḥaṣal mūy-ı meyānuñ
ḳucmadur cānā ġaraż
Andan ince fikr ile dil ḫālin
işʿār istemez

46. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 220
Mısra: **12**
O, kişi zamiri.
Eglenür vaṣf-ı cemālüñle
Naḫīfī ancaḳ
Hem-zebān aña ḫayālüñle
ḳalemdür sensüz

47. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 222
Mısra: **9**
O, kişi zamiri.
Dimiş laʿl-i lebüm şimden
girü aña ḥarām olsun
Anuñçün çeşmüme tāb-ı
şarāb-ı dil-güşā gelmez

48. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 226
Mısra: **3**
O, kişi zamiri.
Şeh-per-i murġ-ı saʿādet zülf-i yār olmış aña
Bu felekde andan özge ẓıll-i rifʿat istemez

49. **anda:**-*n, -da*
Gazel 226
Mısra: **8**
O, işaret zamiri.
Yār ile tenhā düşince bir yere āh eyleyüp
Ola mı vaṣl-ı cevānī anda ḥasret istemez

50. **anda:**-*n, -da*
Gazel 229
Mısra: **8**
O, işaret zamiri.
Öyle bir bezmüñ ḳadeh-peymā-yı ʿayş u nūşıyuz
Kim ne fikr-i şaḥne var anda ne pervā-yı ʿases

51. **anı:**-*n, -ı*
Gazel 236
Mısra: **6**
O, işaret zamiri.
Ser-süḫandur ders-i şeftālūye şāhum leblerüñ
Gūş idüp ṭūṭī anı ḳıldı girībānın ceres

52. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 242
Mısra: **5**
O, işaret zamiri.
ʿAcebdür aña ʿaḳl irmez gülistān-ı firāḳ içre
Var iken bülbüli anuñ gül ü ter ḫāra yaṣdanmış

53. **anuñ:**-*n, -uñ*
Gazel 242
Mısra: **6**
O, kişi zamiri.
ʿAcebdür aña ʿaḳl irmez gülistān-ı firāḳ içre
Var iken bülbüli anuñ gül ü ter ḫāra yaṣdanmış

54. **a:**
Gazel 244
Mısra: **9**
"Ey!" seslenme ünlemi.
Naḥīfīnüñ a sulṭānum niçe seyl olmasun yaşı
Dili yalvarmaġa her dem gözi giryāna ögrenmiş

55. **anı:**-*n, -ı*
Gazel 249
Mısra: **13**
O, işaret zamiri.
İçmemek mümkin midür ey zāhid-i bed-rāy anı
Devr-i gülde ḫoş gelür cām-ı temennā-yı neşāṭ

56. **anı:**-*n, -ı*
Gazel 251
Mısra: **4**
O, işaret zamiri.
Ṣafḥa-i ruḫsārıña taḥrīr olan ʿuşşāḳ içün
Baḫṣ-i şeftālū gerekdür gördüm anı ben faḳaṭ

57. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 253
Mısra: **2**
O, kişi zamiri.
Reh-i ʿışḳ içre ey zāhid kim iderse vefādan ḥaẕ
Gerekdür aña kim cānā ide cevr ü cefādan ḥaẕ

58. **a:**
Gazel 259
Mısra: **3**
"Ey!" seslenme ünlemi.
Ruḫlaruñ micmer a şāhum ḫālüñ anuñ ʿanberi
Dūdı anuñ mūy-ı ḫālüñ ʿāleme ḥüsnüñ çerāġ

59. **anuñ:**-*n, -uñ*
Gazel 259
Mısra: **3**
O, işaret zamiri.
Ruḫlaruñ micmer a şāhum ḫālüñ anuñ ʿanberi
Dūdı anuñ mūy-ı ḫālüñ ʿāleme ḥüsnüñ çerāġ

60. **anuñ:**-*n, -uñ*
Gazel 259
Mısra: **4**
O, işaret zamiri.
Ruḫlaruñ micmer a şāhum ḫālüñ anuñ ʿanberi
Dūdı anuñ mūy-ı ḫālüñ ʿāleme ḥüsnüñ çerāġ

61. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 260
Mısra: **18**
O, kişi zamiri.
Ẕātuñ olup medīne-i ʿilm-i güzīn-i Ḥaḳ
Bāb-ı mufaṣṣal oldı aña server-i Necef

62. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 261
Mısra: **8**
O, kişi zamiri.
ʿAcebā ince meyānuñ baña peyveste midür
Ṣarılur mı aña āyā dil-i nālān ṣaf ṣaf

63. **anda:**-*n, -da*
Gazel 264
Mısra: **8**
O, işaret zamiri.
Hezār cān ü dil olsun fedā o nāmeye kim
Viṣāl müjdesidür anda hep siyāḳ u sibāḳ

64. **anı:**-*n, -ı*
Gazel 264
Mısra: **16**
O, işaret zamiri.
Binā-yı ʿışḳ u maḥabbet o deñlü muḥkemdür
Ki raḫne-dār idemez anı seng-i ṭaʿn u nifāḳ

65. **anlara:**-*n, -lar, -a*
Gazel 265
Mısra: **12**
O, kişi zamiri.
Eyle merdān-ı Ḫudā gitdigi semte seferi
Var ise sende eger anlara sevdā-yı luḥūḳ

66. **anı:**-*n, -ı*
Gazel 274
Mısra: **7**
O, işaret zamiri.
Āsiyāb-ı çarḫ içinde ḥıfẓ ider anı felek
Anuñ içün cāhile virmez Ḫudā esrār-ı ʿışḳ

67. **a:**
Gazel 276
Mısra: **6**
"Ey!" seslenme ünlemi.
Cemālüñ muṣḥafı gelsün oḳınsun sūre-i Yāsīn
A şāhum merḥamet eyle bu demde dīde-nāk ancaḳ

68. **a:**
Gazel 276
Mısra: **11**
"Ey!" seslenme ünlemi.
Naḥīfīyem a sulṭānum ġam-ı ʿışḳ ile bīmārem
Görindi menzil-i maḳṣūd mekānum zīr-i ḫāk ancaḳ

69. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 280
Mısra: **30**
O, kişi zamiri.
Sezā-yı şefḳat iderseñ Naḥīfī-i zārı
Aña yeter şeref ü ʿizzet es-selāmu ʿaleyk

70. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 289
Mısra: **7**
O, kişi zamiri.
Ben aña bezm-i şāfā mı diyeyüm kim āḫir
Naġme-i şevḳa bedel nāle vü āh olsa gerek

71. **anı:**-*n, -ı*
Gazel 290
Mısra: **10**
O, kişi zamiri.
Biñ şevḳ ile Mecnūn geçinür saña Naḥīfī
Lāyıḳdur anı beste-i zülf-i siyeh itseñ

72. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 293
Mısra: **9**
O, işaret zamiri.
Rūy-ı şemʿi gün geçer göstermez aña rūzgār
Çoḳ mıdur sūz u güdāzı her gice pervānenüñ

73. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 296
Mısra: **5**
O, kişi zamiri.
Āb-ı Ḥayāt olursa eyler mi aña raġbet
Ol kim ola cihānda dil-teşne-i viṣālüñ

74. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 312
Mısra: **13**
O, kişi zamiri.
Āteş-i ḥasretle sūzān olmasun raḥm it aña
Ḫāk-i pāyuñdur Naḥīfī bendeñi eyle ḳabūl

75. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 313
Mısra: **13**
O, kişi zamiri.
Bülbül olmaz aña hem-nāle hezarān olsa
Ey gül-i ʿişve Naḥīfī saña besdür bülbül

76. **anda:**-*n, -da*
Gazel 332
Mısra: **13**
O, işaret zamiri.
Cilve-ger olsa ʿaceb mi anda naḳş-ı kāʾināt
Ey Naḥīfī ṣāfdur mirʾāt-ı ṭabʿ-ı rūşenüm

77. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 338
Mısra: **3**
O, kişi zamiri.
Ey āfitāb-ı ʿişve aña aġlaram hemān
Yoḳdur yanuñda ẕerre ḳadar raġbetüm benüm

78. **anı:**-*n, -ı*
Gazel 344
Mısra: **14**
O, işaret zamiri.
Sen Naḥīfīye cefāyı ne ḳadar eyler iseñ
Ol ḳadar ben de anı ḫurrem ü şādān göreyüm

79. **anda:**-*n, -da*
Gazel 347
Mısra: **6**
O, kişi zamiri.
Ġırre ḳılmış bir iki ḫāki tüvān-ı beşeri
Bilmedi anda olan tāb ü tüvānı yaḳaram

80. **anı:**-*n, -ı*
Gazel 347
Mısra: **8**
O, kişi zamiri.
Baña düşmenlik iden dīv-i recīm olsa daḫi
Şiheb-i āh-ı ḥazīnümle bil anı yaḳaram

81. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 363
Mısra: **2**
O, kişi zamiri.
Ḥalḳa-i ẕikre girüp ol meh-i ṭābān dönsün
Aña reşk ile ser-i mihr-i dıraḫşān dönsün

82. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 398
Mısra: **4**
O, kişi zamiri.
Mecrūḥ-ı tīġ-ı ḥasretem bildür ey ṣabā
Ḫūnīn libās ü pīrehenüm aña vir nişān

83. **a:**
Gazel 402
Mısra: **8**
"Ey!" seslenme ünlemi.
Benüm bu ḳaṭre-i eşküm düşelden mecmaʿu'l-baḥre
Nisān-āsā a sulṭānum ṣadeflerde olur luʾlu

84. **andan:**-*n, -dan*
Gazel 403
Mısra: **7**
O, işaret zamiri.
Ne ġam andan bu ʿuşşāḳa çekerseñ ḫançer-i ġamzeñ
Ḳamu maḫlūḳa çün rıḥlet fenādur bu cihāndur bu

85. **anuñ:**-*n, -uñ*
Gazel 404
Mısra: **10**
O, kişi zamiri.
Bu Naḥīfī ḳaldı bir āh itmege cānı çıḳa
Çıḳmasun cānı anuñ luṭf eyle istiġnāyı ḳo

86. **anı:**-*n, -ı*
Gazel 405

Mısra: **10**
O, kişi zamiri.
Naḥīfīnüñ nedür cürmi Ḫudā ʿālim ʿalīm Allāh
Cenāb-ı yāre ḳul itmiş anı bī-iḫtiyār ebrū

87. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 406
Mısra: **3**
O, işaret zamiri.
ʿAdīmü'l-miṣl ḫayl-i enbiyāsın aña şāhiddür
Ki ẓāhir olmadı ẓıll-ı ẓalīlüñ ʿālemīn üzre

88. **anuñ:**-*n, -uñ*
Gazel 442
Mısra: **2**
O, kişi zamiri.
Bir dil-rübā ki ʿārif ola nükte-dān ola
Yoḳdur anuñ bahāsı meger naḳd-i cān ola

89. **anuñ:**-*n, -uñ*
Gazel 442
Mısra: **11**
O, kişi zamiri.
Vāy ol esīr-i ʿışḳ-ı ciger-sūza kim anuñ
Ārām-ı cān sencileyin bī-amān ola

90. **anuñ:**-*n, -uñ*
Gazel 443
Mısra: **3**
O, işaret zamiri.
Olma firifte ṣaḳın ol bāġa kim anuñ
Rūy-ı bahārı reng-peẕīr-i ḫazān ola

91. **anı:**-*n, -ı*
Gazel 453
Mısra: **17**
O, işaret zamiri.
Vaṣf iderlermiş anı terk-i mey ü maḥbūb ile
İtmesünler vāʿize bühtān bühtān üstüne

92. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 460
Mısra: **8**
O, işaret zamiri.
Aḳmada ṭundan ṭuna seyl-āb-ı eşküm şöyle kim
Aña nisbet ḳatre-i nā-çīzdür nehr-i Ṣave

93. **anı:**-*n, -ı*
Gazel 464
Mısra: **13**
O, kişi zamiri.
Hele imżā-yı taḥsīne anı şāyeste gördük biz
Hezārān āferīn olsun Naḥīfī-i süḫan-dāna

94. **anuñ:**-*n, -uñ*
Gazel 486
Mısra: **4**
O, işaret zamiri.
Ḥaḳīḳatde ʿibāda ʿadl-i ṣırf u maḥż-ı ḥikmetdür
O daʿvā kim anuñ faṣlında taḳdīrüñ ola ḳāżī

95. **andan:**-*n, -dan*
Gazel 487
Mısra: **6**
O, kişi zamiri.
Gelüp beyāna meʿānī-i mantıḳ-ı pākī
Taʿallüm itdiler andan feṣāḥat ü edebi

96. **anı:**-*n, -ı*
Gazel 495
Mısra: **11**
O, kişi zamiri.
El üstünde ṭutar cümle anı erbāb-ı istiġnā
O kim bezm-i edebden defʿ ider pāy-ı temennāyı

97. **anuñ:**-*n, -uñ*
Gazel 498
Mısra: **18**
O, kişi zamiri.
Naḥīfī kūyuña teslīm-i cān içün gelmiş
İlāhī ʿAdn ola anuñ maḳām u meʾvāsı

98. **anuñ:**-*n, -uñ*
Gazel 507
Mısra: **3**
O, işaret zamiri.
Şehr-i ʿışḳ öyle degüldür ki anuñ ṣubḥ u mesā
Ḫavf-i aʿdā ile mesdūd ola dervāzeleri

99. **anuñ:**-*n, -uñ*
Gazel 507
Mısra: **5**
O, kişi zamiri.
Öyle gül-çehreye cān naḳdi fedādur ki anuñ
Ḥüsn ü ānında ola ġāliye vü ġāzeleri

100. **anuñ:**-*n, -uñ*
Gazel 511
Mısra: **16**
O, kişi zamiri.
Teġāfül itme derdinden ṭabībā ʿāşıḳ-ı zāruñ
Gözinden belli anuñ ʿilleti ġāyet ʿayān derdi

101. **anlar:**-*n, -lar*
Kaside 3
Mısra: **55**
O, kişi zamiri.
Sen de anlar gibi nā-būd olacaḳsın yarın
Dün senüñ gibi idi rıḥlet iden aḳrānuñ

102. **anuñ:**-*n, -uñ*
Kaside 3
Mısra: **107**
O, kişi zamiri.
Baḥr-ı ġufrānuñ o deryā-yı keremdür ki anuñ
Ḳaṭresi olmaġa yoḳ ḥaddi yem-i ʿummānuñ

103. **aña:**-*ñ, -a*
Kaside 4
Mısra: **13**
O, kişi zamiri.
Aña kim yāver ola tevfīḳuñ
Nefs ü şeyṭān idemez mekr ü füsūn

104. **aña:**-*ñ, -a*
Kaside 4
Mısra: **22**
O, kişi zamiri.
Ol ki nūş ide şarāb-ı ʿışḳı
Aña yeksān görinür ʿaḳl ü cünūn

105. **anlara:**-*n, -lar, -a*
Kaside 4
Mısra: **32**
O, kişi zamiri.

Nūr-ı dīdārını ister ʿuşşāḳ
N’eylesün anlara cennāt u ʿuyūn

106. **aña:**-*ñ, -a*
Kaside 5
Mısra: **44**
O, işaret zamiri.
Ben nedāmet-pīşe-i ʿışyān olup giryān iken
Aġlaram çeşm-i teʾessüf-kār ile şimdi aña

107. **aña:**-*ñ, -a*
Kaside 5
Mısra: **118**
O, kişi zamiri.
Bir ilāh-i bī-şerīküñ bende-i nā-çīziyem
Kim aña maḫṣūṣdur ʿunvān-ı elṭāf u ʿaṭā

108. **anlar:**-*n, -lar*
Kaside 5
Mısra: **20**
O, kişi zamiri.
Ḳıble-gāh-ı Mescid-i Aḳṣāya vāṣıl oldılar
Saña anlar kim dil ü cān ile itdi iḳtidā

109. **anuñ:**-*n, -uñ*
Kaside 5
Mısra: **116**
O, kişi zamiri.
Bir Raḥīm-i ẕü’l-ʿaṭānuñ ṭālib-i iḥsānıyam
Kim anuñ muḥtācıdur cümle faḳīr ü aġniyā

110. **aña:**-*ñ, -a*
Kaside 6
Mısra: **17**
O, kişi zamiri.
Ḫmānı kāmil olmaz anuñ kim senüñ aña
Ẕāt-ı şerīfüñ olmaya tā cümleden eḥab

111. **aña:**-*ñ, -a*
Kaside 6
Mısra: **38**
O, kişi zamiri.
Baḳmaz ġam-ı cihāna Naḥīfī-i nā-tüvān
Naʿt-i şerīfüñ oldı aña māye-i ṭarab

112. **anuñ:**-*n, -uñ*
Kaside 6
Mısra: **10**
O, kişi zamiri.
Ümmü’l-ʿulūm u menbaʿ-ı faẖl-ı kemāl idüñ
Oldı nebiyy-i ümmī anuñ çün saña laḳab

113. **anuñ:**-*n, -uñ*
Kaside 6
Mısra: **15**
O, kişi zamiri.
Devlet anuñ ki ʿışḳun ile āşinā olup
Fikr-i viṣālüñ eyleye endīşe rūz u şeb

114. **anuñ:**-*n, -uñ*
Kaside 6
Mısra: **17**
O, kişi zamiri.
Ḫmānı kāmil olmaz anuñ kim senüñ aña
Ẕāt-ı şerīfüñ olmaya tā cümleden eḥab

115. **aña:**-*ñ, -a*
Kaside 8
Mısra: **57**
O, kişi zamiri.
O şeh-i muḥteşem-i mülk-i risālet ki aña
Niçe şāhān-ı cihān olmadadur bende güẕār

116. **aña:**-*ñ, -a*
Kaside 8
Mısra: **149**
O, kişi zamiri.
Eşk-i çeşmüm aña żamm ile idem şu yerine
Yazmaġa cürmümi ger cümle midād olsa biḥār

117. **anuñ:**-*n, -uñ*
Kaside 8
Mısra: **76**
O, kişi zamiri.
Yaʿnī kim nükte-i mefhūm-ı ve mā erselnā
Ẕāt-ı pākiyle anuñ eyledi keşf-i esrār

118. **anuñ:**-*n, -uñ*
Kaside 8
Mısra: **78**
O, kişi zamiri.
Çār erkān-ı ʿuluvv-i ḥarem-i rifʿatidür
Ḥāşılı bezm-i şerīfinde anuñ yār-ı çehār

119. **aña:**-*ñ, -a*
Kaside 10
Mısra: **36**
O, kişi zamiri.
Anı ḥıfẓ içün tāb-ı ḫūrşīdden
Olurdı meẓalle aña bir ġamām

120. **anı:**-*n, -ı*
Kaside 10
Mısra: **35**
O, kişi zamiri.
Anı ḥıfẓ içün tāb-ı ḫūrşīdden
Olurdı meẓalle aña bir ġamām

121. **anuñ:**-*n, -uñ*
Kaside 10
Mısra: **23**
O, kişi zamiri.
Anuñ tuḥfe-i şerʿi ḥacc u zekāt
Anuñ resm-i ḫāṣı ṣalāt ü ṣıyām

122. **anuñ:**-*n, -uñ*
Kaside 10
Mısra: **24**
O, kişi zamiri.
Anuñ tuḥfe-i şerʿi ḥacc u zekāt
Anuñ resm-i ḫāṣı ṣalāt ü ṣıyām

123. **anuñ:**-*n, -uñ*
Kaside 10
Mısra: **25**
O, kişi zamiri.
Anuñ şerʿ-i pākiyle oldı ʿayān
Evāmir nevāhī ḥelāl ü ḥarām

124. **anuñ:**-*n, -uñ*
Kaside 10
Mısra: **27**
O, kişi zamiri.
Anuñ şerʿ-i ẕī-şānıdur ḥaşre dek
Bize ʿurve-i ḫās-ı bī-infiṣām

125. **anuñ:**-*n, -uñ*
Kaside 12

Mısra: **37**
O, kişi zamiri.
Şāhenşeh-i ʿālem ki anuñ
ẕāt-ı şerīfi
Oldı ṣadef-i ʿizzete çün dürr-
i yegāne

126. **aña:**-*ñ, -a*
Kaside 16
Mısra: **6**
O, işaret zamiri.
Kaʿbedür ẕāt-ı şeref-güster-i
faḫr-ı ʿālem
Aña pūşīde olan kisve-i
aʿẓamdur bu

127. **anuñ:**-*n, -uñ*
Kaside 16
Mısra: **27**
O, kişi zamiri.
Ḳadrini ehl-i saʿādet bilür
ancaḳ anuñ
Naẓar-ı ʿārife bir emr-i
müfaḫḫamdur bu

128. **aña:**-*ñ, -a*
Kaside 17
Mısra: **34**
O, kişi zamiri.
Dāʾimā kārın muvāfiḳ ḳıl
rıżā-yı pāküñe
Yāver it tevfīḳ u luṭfuñ her
umūrında aña

129. **anda:**-*n, -da*
Kaside 17
Mısra: **35**
O, kişi zamiri.
Yoḳ liyāḳat gerçi anda
ḫ∨āhiş-i iḥsānuña
Her umūrı nā-sezādur her işi
sehv ü ḫaṭā

130. **anı:**-*n, -ı*
Kaside 17
Mısra: **32**
O, kişi zamiri.
Fażl u ġufrānuñla şādān it
Naḥīfī bendeñi
Yā ilāhī ḳıl anı maḥşūr-ı
ḳurb-ı Muṣṭafā

131. **anı:**-*n, -ı*
Kaside 17
Mısra: **43**
O, kişi zamiri.
Ol resūl-i müctebānuñ
ḥurmetiyçün sen anı
Vāṣıl it maḳṣūdına eyle
sezāvār-ı ʿaṭā

132. **anlara:**-*n, -lar, -a*
Kaside 17
Mısra: **52**
O, kişi zamiri.
Leşker-i İslām olup ġālib
ʿadū-yı ebtere
Hem-reh olsun ḳudretüñle
anlara cünd-i semā

133. **aña:**-*ñ, -a*
Kaside 18
Mısra: **21**
O, kişi zamiri.
İns ü cinn olsa ʿaceb mi
bende-i kemter aña
Raḥmeten lil ʿālemīn itdi anı
Perverdigar

134. **anı:**-*n, -ı*
Kaside 18
Mısra: **22**
O, kişi zamiri.
İns ü cinn olsa ʿaceb mi
bende-i kemter aña
Raḥmeten lil ʿālemīn itdi anı
Perverdigar

135. **aña:**-*ñ, -a*
Kaside 19
Mısra: **126**
O, işaret zamiri.
Eylesem mecrūḥ-ı mihmāz-ı
melāmet her nefes
Cāy-gāh itmek ne mümkin
aña cāy-ı dīgeri

136. **aña:**-*ñ, -a*
Kaside 19
Mısra: **164**
O, kişi zamiri.
Ṣıdḳ ile inşāya āġāz it duʿā-
yı devletin
Diyeler āmīn aña iḫlās ile ins
ü perī

137. **andan:**-*n, -dan*
Kaside 20
Mısra: **16**
O, kişi zamiri.
Olmaġ ile cilve-gāh-ı
pādişāh-ı baḥr ü berr
Baḥr-ı ʿUmmān eylemekde
andan istimdādı gör

138. **anda:**-*n, -da*
Kaside 21
Mısra: **13**
O, işaret zamiri.
Çoḳ perīşān-dil idüp kesb-i
leṭāfet anda
Cemʿ ider ḫāṭırı cemʿiyyeti
Saʿd-ābāduñ

139. **anuñ:**-*n, -uñ*
Kaside 21
Mısra: **7**
O, işaret zamiri.
Fevḳ u taḥtında anuñ māh ile
māhī ḫayrān
Şerḥ olınmaz hele māhiyyeti
Saʿd-ābāduñ

140. **aña:**-*ñ, -a*
Kaside 22
Mısra: **16**
O, kişi zamiri.
O şeh kim ḫidmet-i Mekke
Medīne faḫr-ı ẕātıdur
Niçe tanẓīr olur şāyān aña
Dārāb u Dārāyı

141. **aña:**-*ñ, -a*
Kaside 22
Mısra: **30**
O, kişi zamiri.
Birin nevbetle manşūb itse
maʿzūli idüp memnūn
Nevāzişle ider mebẕūl aña
luṭf u ʿaṭāyāyı

142. **aña:**-*ñ, -a*
Kaside 22
Mısra: **32**
O, kişi zamiri.
Bu sünnet ḫaḳ budur māżīde
mesbūḳ olmadı fehm it
Bu vech ile aña maḫṣūṣ olur
ol ṭavr-ı yektāyī

143. **aña:**-*ñ, -a*
Kaside 22
Mısra: **35**
O, kişi zamiri.
Gerek ḫıfẓ-ı merātib aña söz
yoḳdur müsellemdür
Kişi ḫayr ile ẕikr itmek gerek
ecdād ü ābāyı

144. **andan:**-*n, -dan*
Kaside 22
Mısra: **86**
O, kişi zamiri.

Ṣadāret mesnedinde Ḥaḳ
vücūdın müstedām itsün
Bize göstermesün andan
cüdā ol ṣadr-ı vālāyı

145. **anuñ:**-*n, -uñ*
Kaside 22
Mısra: **48**
O, kişi zamiri.
Meḳādir-āşınā ehl-i tevāżuʿ
maṣdar-ı iḥsān
Ḫudā ẕātında cemʿ itmiş
anuñ bu vaṣf-ı aşfāyı

146. **anuñ:**-*n, -uñ*
Kaside 24
Mısra: **3**
O, işaret zamiri.
Zihī cūy-ı ṭarāvet kim
kemīne ḳaṭresi anuñ
Olur ser-lücce-i ḫīzāb-ı
şafvet Āb-ı Ḥayvāna

147. **aña:**-*ñ, -a*
Kaside 26
Mısra: **59**
O, kişi zamiri.
Aña ʿaṭıyye-i Ḥaḳdur bu
rifʿat ü temkīn
Aña ʿināyet-i feyyāżdur bu
ferr ü bahā

148. **aña:**-*ñ, -a*
Kaside 26
Mısra: **60**
O, kişi zamiri.
Aña ʿaṭıyye-i Ḥaḳdur bu
rifʿat ü temkīn
Aña ʿināyet-i feyyāżdur bu
ferr ü bahā

149. **aña:**-*ñ, -a*
Kaside 26
Mısra: **260**
O, kişi zamiri.
Gelüp ḥużūrına nā-gāh bir
gedā-yı faḳīr
O dem ki ḥilye-i faḫr-ı cihānı
şundı aña

150. **aña:**-*ñ, -a*
Kaside 26
Mısra: **264**
O, kişi zamiri.
Görüp cenāb-ı resūli o şeb
menāmında
Beşāret oldı aña vaʿde-i
bihişt ü liḳā

151. **anı:**-*n, -ı*
Kaside 26
Mısra: **8**
O, işaret zamiri.
Ne deñlü ġuṣṣa ile olsa bī-
dimāġ insān
Ẓuhūr-ı fażl-ı ilāhī ider anı
insā

152. **anlaruñ:**-*n, -lar, -uñ*
Kaside 26
Mısra: **181**
O, kişi zamiri.
Mücerred anlaruñ efkār-ı
istirāḥātıdur
Bu çekdigüm ġam u endūh-ı
ʿāfiyet-fersā

153. **anuñla:**-*n, -uñ, -la*
Kaside 26
Mısra: **40**
O, kişi zamiri.
Vezīr-i aʿẓam u ekrem
Ḥüseyn Paşa kim
Anuñla buldı şerāfetle
ṣadāret-i ʿuẓmā

154. **anı:**-*n, -ı*
Kaside 27
Mısra: **86**
O, işaret zamiri.
Niçe iẓhār-ı terennüm ider ol
bülbül kim
Āşiyānından anı bād-ı ḫazān
eyleye dūr

155. **anı:**-*n, -ı*
Kaside 27
Mısra: **124**
O, işaret zamiri.
ʿĀşıḳa ʿarż-ı niyāż itmege
ruḫṣat yoġ idi
İtmese mest-i mey-i nāz anı
çeşm-i maḫmūr

156. **anuñ:**-*n, -uñ*
Kaside 27
Mısra: **132**
O, kişi zamiri.
İltifāt eyledi Bāḳīye
Muḥammed Paşa
Ḳıldı teʾlīfin anuñ nāmına
vażʿ-ı memhūr

157. **anuñ:**-*n, -uñ*
Kaside 28
Mısra: **30**
O, kişi zamiri.
O ḫūrşīd-i refīʿü'ş-şān ü
rifʿat-ilticādur kim
Anuñ evṣāf-ı ḫāṣü'l-ḫāṣı
cām-ı teşne-tābumdur

158. **aña:**-*ñ, -a*
Kıt'a 2
Mısra: **3**
O, işaret zamiri.
Aña ḫayr-muḫric ʿināyet ider
Gelür rızḳı min ḥaysü lā-
yehtesib

159. **anuñ:**-*n, -uñ*
Kıt'a 6
Mısra: **2**
O, işaret zamiri.
Birdür ol Ḥāliḳ-ı ʿAẓīmü'ş-
şān
Anuñ içün miṣāl olınmaz hīç

160. **anı:**-*n, -ı*
Kıt'a 7
Mısra: **3**
O, kişi zamiri.
Bir āfitāb-ı ḥüsn ü bahā kim
anı gören
Maḥmūd Efendi ṣūfīsi olsa
esīr olur

161. **anuñ:**-*n, -uñ*
Kıt'a 9
Mısra: **1**
O, kişi zamiri.
Devlet anuñ ki cihānda eser-i
ḫayr ḳodı
Eseri olmayanuñ gör ki
yerinde yel eser

162. **anuñ:**-*n, -uñ*
Kıt'a 9
Mısra: **3**
O, kişi zamiri.
Bu cihān içre anuñ kim eseri
bāḳīdür
Ölmez ol Ḫıżr-ṣıfat zinde
durur tā maḥşer

163. **añlar:**-*ñ, -lar*
Kıt'a 20
Mısra: **3**
O, kişi zamiri.
Aḫter-i evc-i Ḫudādur añlar
Rażıyye'llāhü teʿālā ʿanhüm

164. **anı:**-*n, -ı*
Kıt'a 38
Mısra: **7**
O, işaret zamiri.
Anı fikr eylemez kim dest-bürd-i ḳahr-ı Ḳahhārı
Fenā-ender-fenā itdi niçe Sām ü Nerīmānı

165. **aña:**-*ñ, -a*
Kıt'a 45
Mısra: **4**
O, işaret zamiri.
Bir çemen-ṣuffe-i dil-keş ki naẕīri nā-yāb
Bī-bedel cāy-ı ṣafā kim aña olmaz s̱ānī

166. **aña:**-*ñ, -a*
Kıt'a 45
Mısra: **5**
O, işaret zamiri.
İki cānibde iki bāb aña ṣāhiddür kim
Ṣarḳ u ġarb ola aña mevhibe-i Sübḥānī

167. **aña:**-*ñ, -a*
Kıt'a 45
Mısra: **6**
O, işaret zamiri.
İki cānibde iki bāb aña ṣāhiddür kim
Ṣarḳ u ġarb ola aña mevhibe-i Sübḥānī

168. **aña:**-*ñ, -a*
Matla 14
Mısra: **2**
O, işaret zamiri.
Ṣerḥ-i ṣemsiyye olup ol ruḫ-ı ḫūrşīd-żiyā
Ṣan ḳara ḫāṣiyetdür zülf-i siyehkārı aña

169. **anı:**-*n, -ı*
Matla 45
Mısra: **1**
O, işaret zamiri.
Dem-i teşrīf anı fikr-i firāḳuñ eyleyüp bī-tāb
Daḫi dīvāra virmiş arḳasın ḫayretdür mihrāb

170. **anuñ:**-*n, -uñ*
Matla 158
Mısra: **2**
O, kişi zamiri.
Tūtiyādur ḳademüñ başdıġı yer ḫāk degül
Bilmeyen ḳadrin anuñ ṣāḥib-i idrāk degül

171. **anuñ:**-*n, -uñ*
Matla 175
Mısra: **2**
O, kişi zamiri.
Saña ʿāşıḳ olanuñ ʿāşıḳ-ı efkendesiyem
Kim saña bende ola anuñ bendesiyem

172. **anı:**-*n, -ı*
Matla 262
Mısra: **1**
O, işaret zamiri.
Gözedür dāʾim anı her nigeh-i dil-cūsı
Çeşm-i yārüñ ḳılıcın ṣalṣa n'ola ebrūsı

173. **anı:**-*n, -ı*
Muamma 2
Mısra: **1**
O, işaret zamiri.
Ele alduḳça anı ġamze-i ṣūriş-fikenüñ
Ḫūn-ı dil żāhir olur tīr-i kemānuñda senüñ

174. **aña:**-*ñ, -a*
Murabba 3
Mısra: **22**
O, kişi zamiri.
İdüp maḥbūbuña ḥürmet
Bizi ḳılduñ aña ümmet

175. **andan:**-*n, -dan*
Murabba 6
Mısra: **34**
O, işaret zamiri.
Yoḳ ʿışḳ-ı cānāndan eleẕ
Bulmadı cān andan eleẕ

176. **aña:**-*ñ, -a*
Rübai 42
Mısra: **4**
O, kişi zamiri.
Bilmem niçe taʿbīr ideyüm maḳṣūdum
Yoḳ ʿacz ile bende aña ṣāyeste edā

177. **anuñ:**-*n, -uñ*
Rübai 67
Mısra: **4**
O, kişi zamiri.
Ol ġār-ı dil-ārāyı ki teşrīf itdüñ
Müjgānum anuñ ḫākine olsun çārūb

178. **aña:**-*ñ, -a*
Rübai 72
Mısra: **2**
O, kişi zamiri.
Fülk-i dili gird-āba ṣalup hecr-i ḥabīb
Olmadı aña sāḥil-i ārām naṣīb

179. **andan:**-*n, -dan*
Rübai 106
Mısra: **3**
O, kişi zamiri.
Her ḥālde bī-reyb ü mürā andan olur
Bī-çārelere faẕ̇l u ʿaṭā vü raḥmet

180. **anuñ:**-*n, -uñ*
Rübai 117
Mısra: **3**
O, kişi zamiri.
Vaṣfında anuñ didi emīnü'l-ümmet
Sulṭān-ı rusül Ḥabīb-i Rabb-i Fettāḥ

181. **anuñ:**-*n, -uñ*
Rübai 118
Mısra: **2**
O, kişi zamiri.
Bir dilde ki ʿışḳuñla ola feyẕ̇-i fütūḥ
Reşk eyler anuñ pertevine ṣafvet-i Nūḥ

182. **aña:**-*ñ, -a*
Rübai 133
Mısra: **4**
O, kişi zamiri.
Faḫr-ı rusülüñ ḫidmetine ḳāʾim idi
Olsun aña rıżvān-ı Ḫudāvend-i Mecīd

183. **aña:**-*ñ, -a*
Rübai 147
Mısra: **3**
O, kişi zamiri.
Taẕ̇ʿīf-i feẕ̇āʾil eyleyüp eyle aña

İʿṭā-yı vesīle vü maḳām-ı Maḥmūd

184. **anuñ:**-*n, -uñ*
Rübai 153
Mısra: **4**
O, kişi zamiri.
ʿUnvān-ı ḥavārī ile zīver ḳıldı
Ser-ṣafḥa-i vaṣfını anuñ peyġām-ber

185. **aña:**-*ñ, -a*
Rübai 177
Mısra: **1**
O, işaret zamiri.
Bu dār-ı fenā ki nām aña dünyādur
Gör ṣīġasını müʾennes-i ednādur

186. **anuñ:**-*n, -uñ*
Rübai 194
Mısra: **4**
O, kişi zamiri.
ʿArż eyleyicek pīr-i żamīre didi kim
Taʿbīr-i dil-ārāsı anuñ vuṣlatdur

187. **aña:**-*ñ, -a*
Rübai 214
Mısra: **2**
O, kişi zamiri.
Biz bendelerüz tīr-i ġama āmācuz
Mevlāmuz o Ḥaḳdur ki aña muḥtācuz

188. **aña:**-*ñ, -a*
Rübai 222
Mısra: **3**
O, kişi zamiri.
Ser-cümle-i aṣḥāb-ı Resūl ile aña
Teslīm ü taḥiyyāt ola bī-ḥadd ü ḳıyās

189. **aña:**-*ñ, -a*
Rübai 273
Mısra: **4**
O, kişi zamiri.
Kim olmış idi -
Nuṭḳı aña peyġām-ber-i ḫāṣu'l-ḫāṣuñ

190. **aña:**-*ñ, -a*
Rübai 298
Mısra: **2**
O, kişi zamiri.
Bir bendeye olduḳda kemāl-i keremüñ
Maḥṣūlı vefā itmez aña kān ü yemüñ

191. **anı:**-*n, -ı*
Rübai 308
Mısra: **3**
O, kişi zamiri.
Mümkin mi anı vaṣf ide maḫlūḳ-ı żaʿīf
Ol kim ola memdūḥ-ı Ḫudā-yı Müteʿāl

192. **aña:**-*ñ, -a*
Rübai 314
Mısra: **2**
O, kişi zamiri.
Mülk ü melekūt oldı o mevlānuñ bil
Kim yoḳ aña memnūʿ u muḥāl ü müşkil

193. **anda:**-*n, -da*
Rübai 316
Mısra: **3**
O, işaret zamiri.
Devrānumuz ol devr-i denīdür anda
Yoḳ ẕerre ḳadar kimsede āsāyiş-i ḥāl

194. **anuñ:**-*n, -uñ*
Rübai 319
Mısra: **3**
O, kişi zamiri.
Tā maḥşere dek rūḥ-ı şerīfine anuñ
Ḥaḳdan ola itḥāf-ı ṣalāt ü teslīm

195. **aña:**-*ñ, -a*
Rübai 368
Mısra: **3**
O, kişi zamiri.
Raḥmet aña kim nām-ı şerīfüñ işidüp
Ṣıdḳ ile ideʿ arż-ı taḥiyyāt ü selām

196. **anlara:**-*n, -lar, -a*
Rübai 369
Mısra: **2**
O, kişi zamiri.
Aġyār n'ola ṣormaz ise aḥvālüm
Yoḳ faḫr idecek anlara cāh ü mālum

197. **aña:**-*ñ, -a*
Rübai 381
Mısra: **2**
O, kişi zamiri.
Bir ḳalbi münevver itse feyż-i Ḳayyūm
Ḥaḳḳ üzre aña keşf olur eṣnāf-ı ʿulūm

198. **aña:**-*ñ, -a*
Rübai 390
Mısra: **3**
O, kişi zamiri.
Maḫṣūṣdur ancaḳ aña ḥavl ü ḳuvvet
Maḫlūḳ-ı żaʿīfe ʿarż-ı ḥācāt itmem

199. **anı:**-*n, -ı*
Rübai 393
Mısra: **4**
O, kişi zamiri.
Besdür şeref-i ẕātına bu şāhid kim
Ḥaḳ ḳıldı anı mülhem-i cemʿ-i Ḳurʾān

200. **andan:**-*n, -dan*
Rübai 405
Mısra: **4**
O, işaret zamiri.
Bir pūte-i ser-nigūna beñzer o külāh
Yoḳdur olmada sīm-i ḫāliṣ andan rīzān

201. **anuñ:**-*n, -uñ*
Rübai 415
Mısra: **3**
O, kişi zamiri.
Başında anuñ lāne-i murġān şāhid
Ḳuş ḳondurur idi şanʿatında Mecnūn

202. **anı:**-*n, -ı*
Rübai 436
Mısra: **3**
O, işaret zamiri.
Bulmadum anı vaʿde-i luṭfında dürüst
İşkesteyem ol ʿahd-şiken āfetden

203. **andandur:**-*n, -dan, -dur*
Rübai 445
Mısra: **3**
O, kişi zamiri.
Her derde devā luṭf u ʿaṭā andandur
Müşkilleri ḳudretle ol eyler āsān

204. **aña:**-*ñ, -a*
Rübai 470
Mısra: **2**
O, kişi zamiri.
Bir ḳul ki ola maẓhar-ı tevfīḳ-i İlāh
Her lücce-i baḥr olur aña cāy-ı penāh

205. **anuñ:**-*n, -uñ*
Rübai 511
Mısra: **4**
O, kişi zamiri.
Āhum şererin böyle fürūzān itdüm
Tābende ola mihri anuñ tābende

206. **aña:**-*ñ, -a*
Rübai 523
Mısra: **4**
O, kişi zamiri.
Bir ḳul ki ola ẕikr ü devām üzre seni
Oldı aña feyż ism-i aʿẓam Allāh

207. **aña:**-*ñ, -a*
Rübai 528
Mısra: **2**
O, kişi zamiri.
Ey bī-kes olan bendelerüñ dād-resi
Raḥm it aña kim olmaya ġam-ḫ∨ar ü kesi

208. **anı:**-*n, -ı*
Rübai 530
Mısra: **2**
O, kişi zamiri.
Ḥaḳ ẕātın idüp maẓhar-ı feyż-i ebedī
Ḳıldı anı müstaġrıḳ-ı nūr-ı eḥadī

209. **aña:**-*ñ, -a*
Rübai 539
Mısra: **2**
O, kişi zamiri.
Ḳalb olmayıcaḳ naḳş-ı riyādan ḫālī
Olmaz mütecellī aña feyż-i ʿālī

210. **aña:**-*ñ, -a*
Rübai 556
Mısra: **2**
O, kişi zamiri.
Neşr olmaġa āfāḳa nübüvvet ḫaberi
Ḥaḳ virdi aña āyet-i şaḳḳü'l-ḳameri

211. **anda:**-*n, -da*
Rübai 561
Mısra: **4**
O, işaret zamiri.
Bir ʿāleme varduñ ki cihetden ḫālī
Yoḳ anda kem ü keyf ü metā eyn ile ey

212. **anuñ:**-*n, -uñ*
Tahmis 1
Mısra: **17**
O, işaret zamiri.
Ki anuñ vālih ü ser-geştesidür bāġ-ı İrem
Ne ḥarem ravża-i şāhenşeh-i iḳlīm-i kerem

213. **aña:**-*ñ, -a*
Tahmis 2
Mısra: **12**
O, işaret zamiri.
Ṭātuñı ḳudret-i Ḥaḳ eyledi bir dürr-i şemīn
Ki ʿadīl olmaz aña cümle semāvāt ü zemīn

214. **anlaruñ:**-*n, -lar, -uñ*
Tahmis 2
Mısra: **17**
O, kişi zamiri.
Anlaruñ medḥine ṣarf eyle dem-ā-dem nefesi
Ṭut sözüm ʿāṣıḳ iseñ eyleme ġayre hevesi

215. **anda:**-*n, -da*
Tahmis 3
Mısra: **7**
O, işaret zamiri.
Kim idem tekbīr ü lebbeyk ile anda demdeme
Girye-i ḥasret gelüp şevḳ ile çeşm-i pür-neme

216. **anuñ:**-*n, -uñ*
Tahmis 4
Mısra: **2**
O, kişi zamiri.
Ey yegāne şeh-i kevneyn ü nebiyy-i Ḳureyşī
Sensin ol kim yoḳ anuñ iki cihānda bir eşi

217. **aña:**-*ñ, -a*
Tahmis 7
Mısra: **12**
O, kişi zamiri.
Baʿīd olmaz güẕergāhuñdan ʿāṣıḳ cān-sipār olsa
Ki rifʿatdür aña rāh-ı maḥabbetde ġubār olsa

218. **anda:**-*n, -da*
Tarih 5
Mısra: **14**
O, kişi zamiri.
Ṣafā-yı bāl ile ḫallāḳ-ı ʿālem eyleyüp mecbūl
Ḫıṣāl-i ḫayr ü evṣāf-ı ḥamīde anda hep mevcūd

219. **aña:**-*ñ, -a*
Tarih 6
Mısra: **33**
O, işaret zamiri.
Görünce cevher-i ẕātın aña ʿıḳdü'ş-şeref ḳıldı
İdüp manẓūme-i silk-i ṭahāret dürr-i şeh-vārın

220. **anuñ:**-*n, -uñ*
Tarih 6
Mısra: **3**
O, kişi zamiri.
O sulṭānü'bni sulṭān kim anuñ mirʾāt-ı luṭfında
Görür ehl-i baṣīret şāhid-i maḳṣūd-ı didārın

221. **aña:**-*ñ, -a*
Tarih 7
Mısra: **11**
O, kişi zamiri.
Keşf ola aña ʿilm-i ledün sırr-ı ḥaḳīḳat
Ol deñlü ide maʿrifet-i Ḥaḳḳa tevaġġul

222. **anı:**-*n, -ı*
Tarih 7
Mısra: **10**
O, kişi zamiri.
Hem-nāmı olan cāmiʿ-i
Ḳurʾān-ı Şerīfi
Gülzār-ı feżāyilde anı eyleye
bülbül

223. **aña:**-*ñ, -a*
Tarih 9
Mısra: **5**
O, kişi zamiri.
Ey Naḥīfī oldı gül-berg-i
duʿā tārīḫ aña
Gülci-başı-zādeye gülzār-ı
ʿadn olsun maḳām

224. **aña:**-*ñ, -a*
Tarih 11
Mısra: **5**
O, kişi zamiri.
İtdi iḥsān aña bir maḫdūm-ı
pākīze-nihād
Yūsuf-ı Yūsuf-liḳā perverde-
i nāz ü naʿīm

225. **anı:**-*n, -ı*
Tarih 11
Mısra: **7**
O, kişi zamiri.
Dāʾimā Mıṣr-ı saʿādetde
ʿazīz itsün anı
Yūsufı sulṭān iden ol Ḥażret-
i Rabb-i Raḥīm

226. **aña:**-*ñ, -a*
Tarih 15
Mısra: **1**
O, işaret zamiri.
Ey Naḥīfī geldi bir mıṣraʿ
aña tārīḫ içün
Kāḫ-ı Saʿd-ābād-ı Sulṭān
Aḥmed ʿālī-cenāb

227. **aña:**-*ñ, -a*
Tarih 16
Mısra: **49**
O, kişi zamiri.
ʿĀfiyet ṣıḥḥat selāmet yār
olup her dem aña
Taḫt-gāh-ı salṭanatda ber-
devām olsun o şāh

228. **anda:**-*n, -da*
Tarih 16
Mısra: **30**
O, işaret zamiri.
Ṭıynetinde ḳuvvet-i neşv ü
nemā tā öyle kim
Sünbül ü gül serv ü sūsen
anda ḫod-reste giyāh

229. **anuñ:**-*n, -uñ*
Tarih 16
Mısra: **7**
O, kişi zamiri.
Ḥabbeẕā ḳaṣr-ı hümāyūn
kāḫ-ı zībā kim anuñ
Ṣadr-ı ʿālī-şānıdur şāh-ı
cihāna cilve-gāh

230. **andan:**-*n, -dan*
Tarih 17
Mısra: **34**
O, işaret zamiri.
Taʿaddüd üzre her bir ḥavż
lücce-pür-ṣadef oldı
Ḥabāb-ı āb-ı ṣāf andan güher
itmekdedür īrād

231. **anda:**-*n, -da*
Tarih 18
Mısra: **8**
O, işaret zamiri.
Döndi Kāġıd-ḫane bir
ābādī levḥ-i dil-keşe
Oldı Saʿd-ābād anda ṣūret-i
ḳaṣr-ı İrem

232. **anı:**-*n, -ı*
Tarih 18
Mısra: **9**
O, işaret zamiri.
Bir eṣer itdi anı kim her
gören taḥsīn idüp
Ṣu gibi evṣāf-ı ḥüsnin eyler
icrā dem-be-dem

233. **anuñ:**-*n, -uñ*
Tarih 20
Mısra: **3**
O, işaret zamiri.
Revādur dest-i miʿmār-ḳadr
eyler ise ger anuñ
Firāż-ı bāmına zerrīn ʿalem
ḫūrşīd-i raḫşānı

234. **anuñ:**-*n, -uñ*
Tarih 22
Mısra: **2**
O, işaret zamiri.
N'ola olsa pādişāh-ı ʿāleme
şeh-rāh-ı feyż
Ḥāl-i ḫayr ile anuñ tārīḫidür
der-gāh-ı feyż

235. **anuñ:**-*nu, -ñ*
Tarih 25
Mısra: **7**
O, kişi zamiri.
İlāhī ecrini cennetde Kevṣer
eyle anuñ
Be-āb-ı rūy-ı Muḥammed
ʿaleyhi elf ṣalāt

236. **anuñ:**-*n, -uñ*
Tarih 25
Mısra: **9**
O, işaret zamiri.
Naḥīfīyā didüm itmāmına
anuñ tārīḫ
Laṭīf-i çeşme zihī ʿayn-i pāk-
i māʾ-i ḥayāt

237. **aña:**-*ñ, -a*
Tarih 28
Mısra: **50**
O, kişi zamiri.
Ṣūret ü maʿnīde bulmışdur
bu bir ʿālī-maḳām
Pest ü esfeldür aña nisbetle
aʿlām u ḳulel

238. **anuñ:**-*n, -uñ*
Tarih 28
Mısra: **23**
O, kişi zamiri.
Ḥüsn-i āṣārı degüldür ḳābil-i
taʿdād anuñ
ʿAdd olınmaz vaṣfı mecmūʿ
olsa aʿdād-ı cümel

239. **anuñ:**-*n, -uñ*
Tarih 28
Mısra: **27**
O, kişi zamiri.
Müslim-i ṣāḥib-baṣīret fehm
ider ḳadrin anuñ
Ṭayy-ı güftār idelüm -

240. **anuñ:**-*n, -uñ*
Tarih 29
Mısra: **4**
O, işaret zamiri.
Ḳıldı Ḥaḳ ḫāṣṣa-i māyī-i
ḥayāt-ı eşyā
İtdi mefhūmı anuñ naẓm-ı
kerīminde vürūd

241. **anı:**-*n, -ı*
Tarih 31
Mısra: **8**
O, işaret zamiri.

Niçe isterse itdi ḥüsn-i ḫaṭṭ ü resm-i ṭuġrāyı
Ne ḥükm itdiyse ẕihn-i derrāki anı ḥāṣıl

242. **aña:**-*ñ, -a*
Tarih 34
Mısra: **11**
O, kişi zamiri.
Ḥaḳ bilād-ı şarḳ u ġarbı eyleyüp tesḫīr aña
Eyleye aḥkāmını icrā bu dīn-i sermedüñ

243. **aña:**-*ñ, -a*
Tarih 34
Mısra: **13**
O, işaret zamiri.
Ey Naḥīfī tuḥfe-i ilhāmdur tārīḫ aña
ʿAvn-i Ḥaḳdan Gence feṭḥi oldı Sulṭān Aḥmedüñ

244. **anı:**-*n, -ı*
Tarih 35
Mısra: **6**
O, işaret zamiri.
Bu cāmiʿde ḳılup bu ḥavżı bünyād
Anı māʾ-i maʾine etti mīzāb

āb:

1. **āb:**
Gazel 50
Mısra: **2**
Su.
Olsam ey sāḳī eger ben dāḫil-i bezm-i şarāb
Baḫt-ı vārūnum şarābı āb ider ābı serāb

2. **ābı:**-*ı*
Gazel 50
Mısra: **2**
Su.
Olsam ey sāḳī eger ben dāḫil-i bezm-i şarāb
Baḫt-ı vārūnum şarābı āb ider ābı serāb

3. **āb:**
Gazel 240
Mısra: **4**
Su.
Söyünmez aġladuḳça āteş-i ʿışḳuñ derūnumda
ʿAcebdür āb ile teskīn-i tāb-ı külḫan olmazmış

4. **āb:**
Gazel 512
Mısra: **1**
Su.
Aġlaram rūyumı ḫāk üzre sürüp āb gibi
İñlerem miḫnet-i hicrān ile dūlāb gibi

5. **ābumdur:**-*um, -dur*
Kaside 28
Mısra: **48**
Su.
Ne mümkin ḳābil-i tekmīl ola evṣāf-ı ʿulyāsı
O deryādan bu güftārum hemān bir ḳaṭre ābumdur

6. **āb:**
Rübai 204
Mısra: **1**
Yağmur, su.
Bir yerde ki çün āteş ile āb olmaz
Dünyā hevesi ʿārife reh-yāb olmaz

7. **āb:**
Tahmis 7
Mısra: **5**
Su.
Bilür kim kān-ı āteşden çıḳan ḫançerde āb olmaz
Olur şermende mihr ü meh cemāl-i bī-miṣālüñden

8. **āb:**
Tarih 35
Mısra: **16**
Su.
Naḥīfī oldı itmāmına tārīḫ
Zihī ḥavż-ı dil-ārā bī-bedel āb

āb ü āẕeri:

1. **āb ü āẕeri:**-*i*
Kaside 19
Mısra: **134**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Su ve ateş.
Āteşīn güftār ile sīr it zülāl-ı naẓmumı
Kimdür ol kim bir yere cemʿ ide āb ü āẕeri

āb ü dāne:

1. **āb ü dāne:**
Gazel 506
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Su ile yem.
Ümmīd-i būs-ı leb ü fikr-i ḫālüñ itmedeyüz
Bizi çeken ṭaraf-ı ʿışḳa āb ü dāne gibi

āb ü dāne itdi:

1. **āb ü dāne itdi:**-*di*
Gazel 458
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Su ve tane etmek.
Çeşmümde seyl-i ḥasret sīnemde dāġ-ı fürḳat
İtdi esīr-i ġurbet ben ḫāki āb ü dāne

āb ü tāb:

1. **āb ü tāb:**
Gazel 12
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Parlaklık, güzellik.
Bu ḳadar āb ü tāb ile cānā
Pençe-i āfitābsın gūyā

2. **āb ü tāb:**
Gazel 88
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Parlaklık, güzellik.
Bir ṭarz-ı ḫāṣ-ı ḥüsn ile gördüm o māḥı kim
Olmaz Naḥīfīya hele ol āb ü tāb şerḥ

3. **āb ü tāb:**
Gazel 135
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Parlaklık, güzellik.

Ne deñlü ʿāşıḳ-ı bīmār olursa zerd ü nizār
O deñlü ol gül-i ḫod-rūya āb ü tāb gelür

4. **āb ü tāb:**
Gazel 198
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Parlaklık, güzellik.
Pertev-i ruḫsārıñı görse bu āb ü tāb ile
Ṣubḥa dek şemʿ-i şeb-ārā sūznāk-i reşk olur

5. **āb ü tāb:**
Gazel 306
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Parlaklık, güzellik.
Ben āh itdükçe ṣunduñ dest-i cāna cām-ı iḥsānuñ
Bu āb ü tāb ile ġam neşvesin ʿişret-nevāz itdüñ

6. **āb ü tāb:**
Gazel 479
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Parlaklık, güzellik.
Sāḳī ki geldi meclise cām-ı şarāb ile
Germ itdi devr-i ṣoḥbetümüz āb ü tāb ile

7. **āb ü tāb:**
Kaside 1
Mısra: **60**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Parlaklık, güzellik.
Ḳalbüñi ṣāf it ki teẕhīb idesin aḫlāḳuñı
İḫtilāf-ı levne tābiʿdür bilürsin āb ü tāb

āb ü tāb virdi:

1. **āb ü tāb virdi:**-*di*
Kıt'a 4
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Parlaklık ve güzellik vermek.
Rūmī ḳabā açup o ʿArab dil-rübāsını
Dībāce-i melāḥatine virdi āb ü tāb

āb ü tābı:

1. **āb ü tābı:**-*ı*
Kaside 4
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Parlaklık, güzellik.
Āb ü tābı dil-i miḥnet-zedenüñ
Sūziş-i ʿışḳ ile olsun efzūn

āb ü tāb-ı istiġnā:

1. **āb ü tāb-ı istiġnā:**
Gazel 11
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kayıtsız letafet ve güzellik.
Nedür bu şīve nedür bu ḫiṭāb-ı istiġnā
Nedür bu sende olan olan āb ü tāb-ı istiġnā

āb ü tāb-ı ṭalʿatından:

1. **āb ü tāb-ı ṭalʿatından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 148
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzel yüzünün parlaklığı.
Āb ü tāb-ı ṭalʿatından farḳ olınmaz geydigüñ
Cāme-i gül-gūn mıdur yā ʿaks-i ruḫsāruñ mıdur

āb ü tābından:

1. **āb ü tābından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 58
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Parlaklık, güzellik.
Bāde-i eşküm revāndur āb ü tābından yaña
Bilmezem kim nūş ider mi ol güzel şāhī şarāb

ābā:

1. **ābā:**
Gazel 279
Mısra: **3**
Babalar.
Ābā vü ümmehātuñ eyā gevher-i güzīn
Oldı ʿilāve-i şerefi her ḳabāyilüñ

ʿabā:

1. ʿ**abāda:**-*da*
Matla 168
Mısra: **2**
Yünden yapılmış kaba kumaş; yokluk, fakirlik hırkası.
Yaratmış Ḫudā ḥüsnüñi bī-bedel
ʿAbāda ḳabāda güzelsin güzel

2. ʿ**abā:**
Rübai 12
Mısra: **1**
Yünden yapılmış kaba kumaş; yokluk, fakirlik hırkası.
Pūşīde iken cismüme bir köhne ʿabā
Faẕluñla ben ey pādişeh-i bī-hemtā

ābād eyle:

1. **ābād eyle:**
Rübai 491
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İmar etmek, bayındır hale getirmek.
Bir kerre bu mehcūruñı da yād eyle
Vīrāne olan göñlümi ābād eyle

ābād eyleyüp:

1. **ābād eyleyüp:**-*yüp*
Tarih 17
Mısra: **58**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade

İmar etmek, bayındır hale getirmek.
Muʿammer eyle yā Rab ʿāfiyetle şāh-ı İslām
Esās-ı ḳadr ü cāhın eyleyüp ābād ile'l-ābād

ābād it:

1. **ābād it:**
Rübai 102
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bayındır hale getirmek.
Teşrīfüñ ile ḳalb-i ḥazīnüm şād it
Vīrān-gede-i ʿışḳı yine ābād it

ābād itmek:

1. **ābād itmek:**-*mek*
Tarih 17
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İmar etmek. || Yüzünü güldürmek, mesut etmek.
O sulṭān ibni sulṭān eyleyüp ḥüsn-i naẓar gāhī
Bu nüzhet-gāhı ābād itmek içün ḳıldı istirşād

ābādī:

1. **ābādī:**
Tarih 18
Mısra: **7**
Mâmur, şen, bayındır.
Döndi Kāġıd-ḫane bir ābādī levḥ-i dil-keşe
Oldı Saʿd-ābād anda ṣūret-i ḳaṣr-ı İrem

ābādī-i mülk-i şafā oldı:

1. **ābādī-i mülk-i şafā oldı:**-*dı*
Tarih 33
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Safa mülkünün süsü olmak.
İsm-i Saʿd-ābāduñ oldı şimdi ẓāhir ḥikmeti
Oldı saʿd ile bu fetḥ ābādī-i mülk-i ṣafā

ʿabā-pūş ol:

1. **ʿabā-pūş ol:**
Gazel 84
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aba giymek. || Derviş olmak, dünya nimetlerine sırt çevirmek.
Devlet ü ʿizzet cihānda bir ḳurı ġavġā durur
Bir ʿabā-pūş ol cihānda ġayre olma iḥtiyāc

ʿabd:

1. **ʿabdüñ:**-*üñ*
Rübai 202
Mısra: **2**
Kul, yaratılan her şey, bütün varlık.
Ḥaḳ bendeye māl ü şeref-i cāhı virür
ʿAbdüñ ne ise maṭlab-ı dil-ḫ∨āhı virür

ʿabd-i ʿāciz:

1. **ʿabd-i ʿāciz:**
Matla 122
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zayıf, beceriksiz kul.
Olamam ḥimmet-i ḫalḳ ile murāda fāʾiz
Neye ḳādir baña kendüm gibi ʿabd-i ʿāciz

2. **ʿabd-i ʿāciz:**
Rübai 207
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zayıf, beceriksiz kul.
Dil-beste olup raḥmet ü ġufrānuña biz
Geldük ḳapuña bir niçe ʿabd-i ʿāciz

ʿabd-i aḫlaş:

1. **ʿabd-i aḫlaş:**
Gazel 245
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz kul.
Ne ḳadar ehl-i günāh ise Naḥīfī-i ġarīb
Umaram ḳayd idesin nāmını ʿabd-i aḫlaş

ʿabd-i bī-riyā:

1. **ʿabd-i bī-riyā:**
Kaside 23
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Riyasız kul etmek, saymak.
Naḥīfī ḫāk-i pāya rūy-māl itmek murād eyler
İcāzet var mı sulṭānum o ʿabd-i bī-riyā gelsün

ʿabd-i eḳal:

1. **ʿabd-i eḳal:**
Tarih 28
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Akıllı kul.
Midḥāt-i ẕātı meʿānīsin beyān mümkin degül
Ekşer-i evḳatini ṣarf eylese ʿabd-i eḳal

ʿabd-i esīm ü güm-rāh:

1. **ʿabd-i eşīm ü güm-rāh:**
Rübai 459
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Günahkar ve yolunu kaybetmiş kul.
Yā Rab benem ol ʿabd-i eşīm ü güm-rāh
Kim cürm ü ḫaṭā olmada kārum her gāh

ʿabd-i faḳīre:

1. **ʿabd-i faḳīre:**-*e*
Rübai 75
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Fakir kul.

Her ḥālde ben ʿabd-i faḳīre yā Rab
Taḥṣīl-i rıżā-yı aʿẓamdur maṭlab

ʿabd-i ġarībem:

1. ʿ**abd-i ġarībem:**-*em*
Rübai 562
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Garip, aciz kul.
Bir ʿabd-i ġarībem ki iki ʿālemde
Yoḳ yār ü muʿīnüm daḫi senden ġayrı

ʿabd-i ḥaḳīridür:

1. ʿ**abd-i ḥaḳīridür:**-*i, -dür*
Rübai 290
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İtibarsız, güçsüz, takatsiz köle.
İncitme Naḥīfī-i ciger-ḫūnı şaḳın
Bir ʿabd-i ḥaḳīridür Ḥabību'llāhuñ

ʿabd-i ḫaṭā-peymānuñ:

1. ʿ**abd-i ḫaṭā-peymānuñ:**-*uñ*
Kaside 3
Mısra: **106**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çok fazla hata yapan kul.
Kendi fażluñla idüp maẓhar-ı ʿafv ü ġufrān
Baḳma ʿişyānına ben ʿabd-i ḫaṭā-peymānuñ

ʿabd-i kemīn:

1. ʿ**abd-i kemīn:**
Gazel 406
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aciz, zavallı kul.
N'ola ẓıll-ı şerīfüñ olmasa ẓāhir bu dünyāda
Melāẕ olsa gerek ʿuḳbāda her ʿabd-i kemīn üzre

2. ʿ**abd-i kemīn:**
Kaside 13
Mısra: **66**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aciz, zavallı kul.
Ḫudāya ḥamd ü şükr olsun ki feyż-i ḥiẓmet-i naʿtüñ
Şeref-baḫşā-yı iḳbāl oldı ben ʿabd-i kemīn üzre

3. ʿ**abd-i kemīn:**
Tahmis 2
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aciz, zavallı kul.
Şāhlar dergeh-i ẕī-şānuña bir ʿabd-i kemīn
-

ʿabd-i kemter:

1. ʿ**abd-i kemter:**
Rübai 163
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Değersiz ve itibarsız kul II Âşık.
Şāhā ne beyān itse gerek naʿtüñden
Bī-çāre Naḥīfī gibi ʿabd-i kemter

ʿabd-i kemterdür:

1. ʿ**abd-i kemterdür:**-*dür*
Matla 165
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Değersiz ve itibarsız kul.
Didüm ol yāre saña bir ʿabd-i kemterdür bu dil
Didi yüz biñ nāz ile ol şāh-ı ḥüsnüm kim degül

ʿabd-i kemterem:

1. ʿ**abd-i kemterem:**-*em*
Kaside 5
Mısra: **97**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Değersiz ve itibarsız kul.
Ben ne ʿabd-i kemterem ey maẓhar-ı vaṣf-ı ilāh
Naʿt-i pāküñ tā idem ḥaḳḳ-ı edā ile edā

ʿabd-i kemterīn:

1. ʿ**abd-i kemterīn:**
Kaside 13
Mısra: **52**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Değersiz, aciz kimse.
Sezāvār olmaġa maḥşerde luṭf-ı raḥmet-i Ḥaḳḳa
Nigāh-ı şefḳatüñ besdür bu ʿabd-i kemterīn üzre

ʿabd-i mücrimi:

1. ʿ**abd-i mücrimi:**-*i*
Kaside 26
Mısra: **308**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Günahkâr kul.
Bu ḳavl-i mülhemi fażluñla eyleyüp taṣdīḳ
Bu ʿabd-i mücrimi şāyan-ı raḥmet it ferdā

ʿabd-i müstemendüñdür:

1. ʿ**abd-i müstemendüñdür:**-*üñ, -dür*
Gazel 100
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gamlı kul.
Naḥīfī-i ġarībüñ ey melāẕ-ı cümle-i ümmet
Ne deñlü mücrim ise kendi ʿabd-i müstemendüñdür

ʿabd-i muṭṭalibüñ:

1. ʿ**abd-i muṭṭalibüñ:**-*üñ*
Kaside 14
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hz. Muhammed'in dedesinin adı.
Oġlıdur ol da ʿAbd-i Muṭṭalibüñ

Ceddidür bu o ṭāhirü'n-nesebüñ

2. ʿ**abd-i muṭṭalibüñ:**-*üñ*
Mesnevi 1
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hz. Muhammed'in dedesinin adı.
Oġlıdur ol da ʿAbd-i Muṭṭalibüñ
Ceddidür bu o ṭāhirü'n-nesebüñ

ʿabd-i ẕelīl olur:

1. ʿ**abd-i ẕelīl olur:**-*ur*
Rübai 303
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Alçak, değersiz kul olmak.
ʿAcz eder iken cümle edā-yı şükre
Ḳādir ki olur bencileyin ʿabd-i ẕelīl

ʿabd-i ẕelīl ü ʿāciz:

1. ʿ**abd-i ẕelīl ü ʿāciz:**
Rübai 214
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zillete bulaşmış ve değersiz kul II şair.
İnṣāf ile fikr eyle neye ḳādirdür
Kendüñ gibi bir ʿabd-i ẕelīl ü ʿāciz

2. ʿ**abd-i ẕelīl ü ʿāciz:**
Rübai 218
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zillete bulaşmış ve değersiz kul II şair.
Ḳādir mi seni eyleye ʿizzetde mekīn
Bir sencileyin ʿabd-i ẕelīl ü ʿāciz

āb-dih-i ḫākümdür:

1. **āb-dih-i ḫākümdür:**-*üm, -dür*
Gazel 174
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Toprağın lütuf vereni.
Naḫl-i āhum ola ḳabrümde daḫi böyle bülend
Çeşm-i dil-ber ki benüm āb-dih-i ḫākümdür

ʿabdü'l-mecīd:

1. ʿ**abdü'l-mecīd:**
Tarih 10
Mısra: **18**
Osmanlı Devleti'nin 39. Padişahı.
Bī-nuḳaṭ ben de Naḥīfī böyle didüm tārīḫin
Dehre ṭoġdı bir cüvān sulṭān ol ʿAbdü'l-mecīd

ʿabdu'r-raḥmān:

1. ʿ**abdu'r-raḥmān:**
Kıt'a 24
Mısra: **4**
İslamiyet'i ilk kabul eden sahabelerdendir. Müslüman olduktan sonra ismi Hz. Muhammed tarafından bu isim konulmuştur.
Ki Ebūbekr ü ʿÖmerdür daḫi ʿOs̱mān u ʿAlī
Hem daḫi Saʿd u Saʿīd ü daḫi ʿAbdu'r-raḥmān

2. ʿ**abdu'r-raḥmān:**
Kıt'a 41
Mısra: **3**
İslamiyet'i ilk kabul eden sahabelerdendir. Müslüman olduktan sonra ismi Hz. Muhammed tarafından bu isim konulmuştur.
Ṭalḥa vü Saʿd ü Saʿīd ü daḫi ʿAbdu'r-raḥmān
Bū ʿUbeydeyle Zübeyr oldı budur naḳl-i celī

3. ʿ**abdu'r-raḥmān:**
Rübai 396
Mısra: **2**
İslamiyet'i ilk kabul eden sahabelerdendir. Müslüman olduktan sonra ismi Hz. Muhammed tarafından bu isim konulmuştur.
Ol kān-ı ʿaṭā maʿden-i cūd u iḥsān
Ol ṭālib-i Ḥaḳ yaʿnī ki ʿAbdu'r-raḥmān

ʿabes:

1. ʿ**abes̱:**
Gazel 486
Mısra: **16**
Boş, anlamsız, saçma.
Olur müstelzim-i tehẕīb-i aḫlāḳ ehl-i inṣāfa
ʿAbes̱ ẓann itme ey dil ṭaʿna-i aṣḥāb-ı aġrāżı

2. ʿ**abes̱:**
Rübai 205
Mısra: **4**
Boş, anlamsız, saçma.
Āh eylersek Allāh dirüz tā cāndan
Enfāsumuzı ʿabes̱ tebāh eylemezüz

ʿabes olur:

1. ʿ**abes̱ olur:**-*ur*
Gazel 462
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uygun düşmemek.
Aḥvāl-i ġayr-i mümkine tedbīr olur ʿabes̱
Cān-dāde-i helāke devādan ne fāʾide

2. ʿ**abes̱ olur:**-*ur*
Matla 55
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uygun olmamak.
Ġırre-i devlet-i dünyā n'ola eylerse ḥades̱
Mestüñ elbette olur mest iken eṭvārı ʿabes̱

āb-ı ʿadāletle:

1. **āb-ı ʿadāletle:**-*le*
Kaside 27

Mısra: **45**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Adaletin suyu, adaletin feyzi ve bereketi.
Sürḫī-i rūyı gidüp āb-ı ʿadāletle yine
Yüzi aġını ʿayān eyledi cām-ı billūr

<u>āb-ı cān-efzā:</u>

1. **āb-ı cān-efzā:**
Tarih 32
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Can katan su.
Naḥīfī söyledüm taḥsīn idüp itmāmına tārīḫ
Muṣaffā çeşme-i Maḥmūd Paşa āb-ı cān-efzā

<u>āb-ı firāvān-ı revān-baḫş-ı revān:</u>

1. **āb-ı firāvān-ı revān-baḫş-ı revān:**
Kıt'a 36
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Akıcı ruh bağışlayan aşırı su.
Nedür ol āb-ı firāvān-ı revān-baḫş-ı revān
Ki olur ḳaṭresi tefrīḥ-i ḳulūba bādī

<u>āb-ı ḥayāt:</u>

1. **āb-ı ḥayāt:**
Gazel 64
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İçeni ölümsüzlüğe ulaştıran ve nerede olduğu bilinmeyen bir kaynağın suyu.
Teşne-i vaṣluñ olan Āb-ı Ḥayātı n'eyler
ʿIşḳ-ı pāküñdür eyā faḫr-ı cihān Āb-ı Ḥayāt

<u>āb-ı ḥayāt olursa:</u>

1. **āb-ı ḥayāt olursa:**-*ur, -sa*
Gazel 296
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ölümsüzlük suyu olmak.
Āb-ı Ḥayāt olursa eyler mi aña raġbet
Ol kim ola cihānda dil-teşne-i viṣālüñ

<u>āb-ı ḥayāt-āsā:</u>

1. **āb-ı ḥayāt-āsā:**
Tarih 17
Mısra: **37**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Âb-ı Hayat gibi. Ebedî hayata sebep olan hayat suyu gibi.
Fem-i ejderden olmaḳda revān Āb-ı Ḥayāt-āsā
Zihī efsūn-ı ḥikmet ola ḥükm-i ülfet-i ezdād

<u>āb-ı ḥayātı:</u>

1. **āb-ı ḥayātı:**-*ı*
Gazel 15
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İçeni ölümsüzlüğe ulaştıran ve nerede olduğu bilinmeyen bir kaynağın suyu.
Revān itdüm sirişk-i ḫāmemi evṣāf-ı laʿlinde
Naḥīfī gūyiyā Āb-ı Ḥayātı eyledüm icrā

2. **āb-ı ḥayātı:**-*ı*
Gazel 64
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İçeni ölümsüzlüğe ulaştıran ve nerede olduğu bilinmeyen bir kaynağın suyu.
Teşne-i vaṣluñ olan Āb-ı Ḥayātı n'eyler
ʿIşḳ-ı pāküñdür eyā faḫr-ı cihān Āb-ı Ḥayāt

<u>āb-ı ḥayāt-ı cūd:</u>

1. **āb-ı ḥayāt-ı cūd:**
Tarih 29
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cömertliğin hayat suyu.
Her cihet teşneleri eyledi sīr ü reyyān
Beẕl idüp her ṭarafa Āb-ı Ḥayāt-ı cūd

<u>āb-ı ḥayvāna:</u>

1. **āb-ı ḥayvāna:**-*a*
Gazel 490
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İçeni ölümsüzlüğe ulaştırdığına inanılan hayat suyu.
Āb-ı Ḥayvāna olur vāsıṭa-i cūş u ḫurūş
Teşne-i vuṣlatuñuñ ḥālet-i ẕevḳ-ı ʿaṭşı

2. **āb-ı ḥayvāna:**-*a*
Kaside 24
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İçeni ölümsüzlüğe ulaştırdığına inanılan hayat suyu.
Zihī cūy-ı ṭarāvet kim kemīne ḳaṭresi anuñ
Olur ser-lücce-i ḫīzāb-ı ṣafvet Āb-ı Ḥayvāna

<u>āb-ı istiġfār:</u>

1. **āb-ı istiġfār:**
Gazel 189
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tövbe suyu. II Tövbe etmek.
Ḳalur mı rūyumuzda hīç sevād-ı maʿṣiyet böyle
Naḥīfī āb-ı istiġfār anı kim şüst ü şū eyler

<u>āb-ı leṭāfet-peymūd:</u>

1. **āb-ı leṭāfet-peymūd:**
Tarih 29
Mısra: **36**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Letafet ölçen su.
Dil-güşā-rū ḫażarā-manẓarı pīrāye-nümūd
ʿAyn-ı dil-cūy-ı ṣafā āb-ı leṭāfet-peymūd

āb-ı revān aḳup:

1. **āb-ı revān aḳup:**-*up*
Rübai 420
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Su akıtmak II Hz. Muhammet'in parmağından su akıtması mucizesine telmih vardır.
Engüşt-i laṭīfüñden aḳup āb-ı revān
Dil-teşneleri şevḳ ile itdi reyyān

āb-ı revān-baḫş-ı revān:

1. **āb-ı revān-baḫş-ı revān:**
Tahmis 4
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Akıcı ruh bağışlayan su.
Oldı sīr-āb-ı zülāl-ı keremüñ pīr ü cevān
Parmaġuñda aḳıdup āb-ı revān-baḫş-ı revān

āb-ı ruḥ-ı sünbül-i gülzār-ı füsūnuz:

1. **āb-ı ruḫ-ı sünbül-i gülzār-ı füsūnuz:**-*uz*
Gazel 207
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Büyülü gül bahçesinin sümbülünün yanak suyu. Tanıkta "Ab-ı ruh" itibar anlamına, sümbül-i gülzâr eşref-i mahlukat olan insan; füsûn ise dünya demektir. Bu bağlamda ifade bu dünyanın eşref-i mahlukat olan insanıyız anlamına gelmektedir.
Āṣüftesiyüz kākül-i ḫam-der-ḫam-ı yārüñ
Biz āb-ı ruḫ-ı sünbül-i gülzār-ı füsūnuz

āb-ı ruḫuñ:

1. **āb-ı ruḫuñ:**-*uñ*
Gazel 357
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüz suyu. II Şeref, itibar.
Seyr-i rūy-ı ḥasenüñ āb-ı ruḫuñ berg-i ḫaṭuñ
Dil-i miḥnet-zedeye mūcib-i tefrīḥ iderem

āb-ı rūy-ı īmānuñ:

1. **āb-ı rūy-ı īmānuñ:**-*uñ*
Gazel 141
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İmanın yüzü suyu.
İżāʿat itme ṣaḳın āb-ı rūy-ı īmānuñ
ʿAraḳ-feşānī-i şerm ü ḥicāb āteşdür

āb-ı rūy-ı ʿişretüm:

1. **āb-ı rūy-ı ʿişretüm:**-*üm*
Gazel 391
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Işret meclisinin yüzü suyu, işret meclisinin hürmetlisi II sevgili.
Dökülsin cām-ı şevḳa dīdeden ḫūn-ābe-i ḥasret
Çün ey sāḳī-i meclis āb-ı rūy-ı ʿişretüm sensin

āb-ı rūy-ı naḳş-ı bendī:

1. **āb-ı rūy-ı naḳş-ı bendī:**
Gazel 140
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nakşıbendi tarikatının yüzü suyu.
Cenāb-ı şeyḫ-i kāmil āb-ı rūy-ı Naḳş-ı bendī kim
Gül-i enfās-ı pāki nefḫa-perdāz-ı Mesiḥādur

āb-ı rūy-ı sebeb-i rifʿat-i saʿd-ābāduñ:

1. **āb-ı rūy-ı sebeb-i rifʿat-i saʿd-ābāduñ:**-*uñ*
Kaside 21
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sadabad köşkünün mertebe sebebinin yüzü suyu.
Oldı ḥüsn-i naẓar-ı ʿāṭıfet-i sulṭānī
Āb-ı rūy-ı sebeb-i rifʿat-i Saʿd-ābāduñ

āb-ı rūy-ı şuleḫā:

1. **āb-ı rūy-ı şuleḫā:**
Kaside 15
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Salih amel işleyenlerin yüzü suyu.
Mālik-i mülk-i ġınā sālik-i silk-i fuḳarā
Āb-ı rūy-ı şuleḫā Ḥażret-i Veys'el-Ḳaranī

āb-ı rūyın:

1. **āb-ı rūyın:**-*ın*
Gazel 19
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Göz yaşı.
Eser bād-ı maḥabbet āteş-i ʿışḳın füzūn eyler
Döker ḫāk-i niyāza āb-ı rūyın ʿāşıḳ-ı şeydā

āb-ı rūyumı:

1. **āb-ı rūyumı:**-*um, -ı*
Kaside 26
Mısra: **159**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şeref, haysiyet.
Ṣıyānet eyler idüm gerçi āb-ı rūyumı āh
ʿAraḳ-feşān-ı taḥammül olup ṣabāḥ u mesā

āb-ı şafā-baḫş:

1. **āb-ı şafā-baḫş:**
Tarih 29
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Safa bahşeden su.
Fuḳarā vü żuʿafā pīve-zenān-ı Ġalaṭa
İtdi bu āb-ı ṣafā-baḫş ile celb-i maḳṣūd

āb-ı şāfdan:

1. **āb-ı şāfdan:**-*dan*
Tarih 35
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saf su.
Bu āb-ı ṣāfdan nūş eyledikçe ʿİbādu'llāh eger şeyḫ u eger ṣāb

āb-ı şefḳat:

1. **āb-ı şefḳat:**
Kaside 26
Mısra: **193**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şefkat suyu.
Olur müsekkin-i dūzaḫ ol āb-ı şefḳat kim
Ḥarāret-i dil-i pür-sūzı eyleye iṭfā

āb-ı vaṣluñ:

1. **āb-ı vaṣluñ:**-*uñ*
Gazel 96
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Vuslat suyu.
Āb-ı vaṣluñ teşne cāna irgürüp eyle kerem
Kim yanupdur nār-ı hecre micmer içre ṣan sipend

āb-ı zülāl it:

1. **āb-ı zülāl it:**
Gazel 75
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Âb-ı hayat etmek.
Dil-teşne-i vaṣla kerem it şerbet-i laʿlüñ
Luṭf eyle serāb-ı emelüm āb-ı zülāl it

ʿabīd ü aḥrār:

1. **ʿabīd ü aḥrār:**
Kaside 8
Mısra: **120**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kullar, köleler ve serbest, hür kimseler.
Şehr-yārā kerem it ümmet-i bī-çārelere
Bendedür bende saña cümle ʿabīd ü aḥrār

ʿābid-i ḫalvetkāruñ:

1. **ʿābid-i ḫalvetkāruñ:**-*uñ*
Gazel 128
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Halvette olan kul.
Ḥüsn-i ẓann eyledigüñ ʿābid-i ḫalvetkāruñ
Ekṣeri muʿtekif-i beyt-i ekābir bulunur

ābis olmış:

1. **ābiṣ olmış:**-*mış*
Tarih 3
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Pislik, mundarlık bulunma.
Niẓām-ı ʿāleme ṭārī olan evżāʿ-ı gün-ā-gün
ʿUḳūl-i zümre-i elbāb ile olmış idi ābiṣ

aç:

1. **açılmış:**-*ıl, -mış*
Gazel 472
Mısra: **6**
(Ağaç için) çiçeklenmek, (çiçek için) büyüyüp tomurcuk ve gonca halinden çıkmak.
Yine çeşm-i nizārum ḥasretüñle dāġ dāġ oldı
Açılmış tāze güller bir naẓar ḳıl ʿālem-i ʿışḳa

2. **açduḳ:**-*duḳ*
Gazel 510
Mısra: **1**
Kapalı şeyi açık hâle getirmek.
Açduḳ o māha rāz-ı dil-i mübtelāmuzı
İtdük ifāde ġamzesine müddeʿāmuzı

3. **açıldı:**-*ıl, -dı*
Matla 214
Mısra: **2**
(Ağaç için) çiçeklenmek, (çiçek için) büyüyüp tomurcuk ve gonca halinden çıkmak.
N'ola meclis olursa reşk-i gülşen
Açıldı gül gibi oldı o gül şen

aç-:

1. **açar:**-*ar*
Gazel 61
Mısra: **5**
(Bir şeyi) Kapalı, örtülü durumdan çıkarmak, görünür hale getirmek.
Āh ü fiġān açar mı leb-i iʿtibārını
Kār eylemez ki ol gül-i ḫandāna ʿandelīb

2. **açılup:**--*ıl, --up*
Gazel 390
Mısra: **1**
(Ağaç için) çiçeklenmek, (çiçek için) büyüyüp tomurcuk ve gonca halinden çıkmak.
Açılup nāz ile her bir gül-i raʿnā-yı vaṭan
Başlamış nālelere bülbül-i şeydā-yı vaṭan

3. **açılup:**--*ıl, --up*
Kaside 4
Mısra: **24**
(Ağaç için) çiçeklenmek, (çiçek için) büyüyüp tomurcuk ve gonca halinden çıkmak.

Kūhsār-ı dile virsün zīnet
Açılup lāle-ṣıfāt dāġ-ı derūn

4. **açup:**-*up*
Kıt'a 4
Mısra: **1**
(Bir şeyi) Kapalı, örtülü durumdan çıkarmak, görünür hale getirmek.
Rūmī ḳabā açup o ʿArab dil-rübāsını
Dībāce-i melāḥatine virdi āb ü tāb

5. **açdum:**-*du, -m*
Tahmis 9
Mısra: **4**
(Bir şeyi) Kapalı, örtülü durumdan çıkarmak, görünür hale getirmek.
Nuṭḳa gel ey ṣanem-i nādiredānum diyerek
Yārı açdum açıl ey ġonçe-dehānum diyerek

āc itmez:

1. **āc itmez:**-*mez*
Rübai 215
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aç, açıkta bırakmak.
Ḫallāḳ-ı cihān bendesini āc itmez
Peykān-ı ġam-ı fāḳaya āmāc itmez

ʿacāyib-i āfāḳı:

1. ʿ**acāyib-i āfāḳı:**-*ı*
Rübai 563
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ufukların şaşkınlığı.
Mevcūd ḳılup ʿacāyib-i āfāḳı
Sensin bu ḳadar ʿavālimüñ Ḫallāḳı

ʿaceb:

1. ʿ**aceb:**
Gazel 16
Mısra: **7**
"Acaba" soru kelimesi.
Bāʿiṣ nedür sükūtuña ey ġonçe-fem ʿaceb
Yoḫsa ḫaṭā mı şīve-i taḥrīk-i leb saña

2. ʿ**aceb:**
Gazel 16
Mısra: **10**
"Acaba, hayret, şaşılacak şey" anlamında zarf.
Dünyāyı bir nigāhuñ ile eyledüñ tamām
Taʿlīm iden bu şīveyi kimdür ʿaceb saña

3. ʿ**aceb:**
Gazel 17
Mısra: **8**
"Acaba, hayret, şaşılacak şey" anlamında zarf.
Ḳomazsın bizde cemʿiyyet perīşān-ḫātır eylersin
Nedür derdüñ ʿaceb bilsek bizümle ey ġam-ı dünyā

4. ʿ**aceb:**
Gazel 20
Mısra: **8**
"Acaba, hayret, şaşılacak şey" anlamında zarf.
Ser-i zülfüñ ʿaceb mi bend idersem gerden-i hūşa
Beni dīvāne itdi ʿışḳ dirler bir ʿaceb sevdā

5. ʿ**aceb:**
Gazel 23
Mısra: **6**
"Acaba, hayret, şaşılacak şey" anlamında zarf.
Kimüñ āyīne-i feyż-intimāyı ṭabʿısın bilsem
ʿAceb şimdi kim oldı rāzdār-ı ṣoḥbetüñ cānā

6. ʿ**aceb:**
Gazel 24
Mısra: **8**
"Acaba, hayret, şaşılacak şey" anlamında zarf.
Dil-i ʿāṣıḳ Felāṭūn olsa bīʿaḳl ü hūş eyler
Nigāh-ı pür-füsūnuñ bir ʿaceb mekkāredür cānā

7. ʿ**acebdür:**-*dür*
Gazel 58
Mısra: **9**
"Acaba, hayret, şaşılacak şey" anlamında zarf.
Ey Naḥīfī bu ʿacebdür kimseler bilmez anı
Tāzelükler ʿāleminde irdi bu cāh-ı şebāb

8. ʿ**aceb:**
Gazel 73
Mısra: **4**
"Acaba, hayret, şaşılacak şey" anlamında zarf.
Bü'l-ʿaceb göñlüm kemān itdi ki ol ebrū-kemān
Yā ʿaceb incindi mi bilmez niçün dil-ber sükūt

9. ʿ**aceb:**
Gazel 107
Mısra: **17**
"Acaba" soru kelimesi.
Nāḥīfī nāmı ʿaceb defterüñde var mı didüm
O ġonçe-fem didi mesṭūrdur muḳayyeddür

10. ʿ**aceb:**
Gazel 117
Mısra: **13**
"Acaba, hayret, şaşılacak şey" anlamında zarf.
Ṣaḥn-ı çemende naġme-keş-i ʿışḳ olan ʿaceb
Bülbül midür Naḥīfī-i şīrīn-edā mıdur

11. ʿ**aceb:**
Gazel 126
Mısra: **5**
"Acaba, hayret, şaşılacak şey" anlamında zarf.
ʿAceb raḳīb-i bed-aḫter midür fırāḳa sebeb
Cüdā iden beni ol māhdan sitāre midür

12. ʿ**aceb:**
Gazel 136
Mısra: **3**
"Acaba, hayret,

şaşılacak şey" anlamında zarf.
Ey dil miṣāl-i cū bu ḳadar pūyeden ʿaceb
Ḳaṣduñ o naḫl-i ʿişve-beri cüst ü cū mıdur

13. ʿ**aceb:**
Gazel 148
Mısra: **10**
"Acaba" soru kelimesi.
Bir nigāhuñ fitne-i devr-i ḳıyāmet olmada
Sen misin bāʿiṣ ʿaceb yā çeşm-i mekkāruñ mıdur

14. ʿ**aceb:**
Gazel 156
Mısra: **40**
"Acaba, hayret, şaşılacak şey" anlamında zarf.
Süḫandānā maʿārif-perverā dānende-i ḳadrā
Benüm ḥāl-i dil-i zārum ʿaceb ṭurfe ḥikāyetdür

15. ʿ**aceb:**
Gazel 157
Mısra: **10**
"Acaba, hayret, şaşılacak şey" anlamında zarf.
Daḫi bir nev-nihāl-i ḥüsn iken āşūb-ı dehr olduñ
Benüm serv-i ḫırāmānum ʿaceb raʿnā ẓuhūruñ var

16. ʿ**aceb:**
Gazel 158
Mısra: **8**
"Acaba, hayret, şaşılacak şey" anlamında zarf.
Ṣabādan būy-ı zülfüñ cüst ü cū eyler dil-i şeydā
ʿAceb dīvānedür ümmīd-i luṭf-ı rūzgār eyler

17. ʿ**aceb:**
Gazel 168
Mısra: **6**
"Acaba, hayret, şaşılacak şey" anlamında zarf.
ʿAndelībān-ı emel nāle-künān oldı bugün
Bāġ-ı ḥüsninde ʿaceb verd-i recā tāze midür

18. ʿ**aceb:**
Gazel 171
Mısra: **6**
"Acaba, hayret, şaşılacak şey" anlamında zarf.
Çeşmine iʿlām ider ḳaṣd-ı nigāh itdüklerim
Ġamze-i bī-raḥm-i dil-ber de ʿaceb ġammāz olur

19. ʿ**aceb:**
Gazel 171
Mısra: **9**
"Acaba, hayret, şaşılacak şey" anlamında zarf.
Dāmen-i ruḫṣat deger mi dest-i ʿuşşāḳa ʿaceb
Ol cefā-cū her ne dem bī-ḫod ḫarāb-ı nāz olur

20. ʿ**aceb:**
Gazel 172
Mısra: **1**
"Acaba" soru kelimesi.
Ol perīnüñ çeşm-i fettānı ʿaceb ġammāz olur
Her nigāh-ı ġamzesi ʿuşşāḳa ḫarf-endāz olur

21. ʿ**aceb:**
Gazel 176
Mısra: **4**
"Acaba" soru kelimesi.
Sūz-āşinā-yı nār-ı ġam-ı ʿışḳ-ı yār iken
Çarḫuñ da baña cevr ü cefāsı ʿaceb nedür

22. ʿ**acebdür:**-*dür*
Gazel 180
Mısra: **5**
"Acaba, hayret, şaşılacak şey" anlamında zarf.
ʿAcebdür nāz ile bīmār iken çeşm-i siyāh-ı yār
Yine her bir nigāhı ḫaylī āşūbı zebūn eyler

23. ʿ**aceb:**
Gazel 188
Mısra: **9**
"Acaba" soru kelimesi.
Nāle-i kilk-i Naḥīfī mi bu gülşende ʿaceb
Yoḫsa bülbül yine taʿlīm-i terennüm mi ider

24. ʿ**aceb:**
Gazel 192
Mısra: **3**
"Acaba" soru kelimesi.
ʿAceb kimler ṣafā-yāb oldı bilsem bezm-i ʿālemde
Kimüñ āyīnesinde gerd-i miḥnetden keder yoḳdur

25. ʿ**aceb:**
Gazel 193
Mısra: **3**
"Acaba" soru kelimesi.
ʿAceb kimler döner biñ şevḳ ile şemʿ-i cemālüñle
Senüñ pervāneveş pür-sūz-ı nār-ı ṭalʿatuñ kimdür

26. ʿ**aceb:**
Gazel 194
Mısra: **5**
"Acaba" soru kelimesi.
ʿAceb kimlerle meʾlūf-ı niyāz olmaḳdasın bilmem
Neṣāṭ-ālūde-i nāzuñ senüñ ey bī-vefā kimdür

27. ʿ**aceb:**
Gazel 195
Mısra: **5**
"Acaba" soru kelimesi.
Luṭf-ı güftāruñ kimi āyīnedār itdi ʿaceb
Söyle ey ṭūṭī lisānum ṣoḥbetüñ kimlerledür

28. ʿ**aceb:**
Gazel 195
Mısra: **4**
"Acaba" soru kelimesi.
Ben hele ḫāṭır perīşānem firāḳuñla senüñ
Bezm-i nāzuñda ʿaceb cemʿiyyetüñ kimlerledür

29. ʿ**acebdür:**-*dür*
Gazel 222
Mısra: **6**
"Acaba, hayret, şaşılacak şey" anlamında zarf.
İşitdüm ḫāne-i aġyāra teşrīf eylemiş ol māh

ʿAcebdür ʿāşıḳ-ı müştāḳına
ol meh-liḳā gelmez

30. ʿ**acebdür:**-*dür*
Gazel 240
Mısra: **4**
"Acaba, hayret, şaşılacak şey" anlamında zarf.
Söyünmez aġladuḳça āteş-i ʿışḳuñ derūnumda
ʿAcebdür āb ile teskīn-i tāb-ı külḫan olmazmış

31. ʿ**acebdür:**-*dür*
Gazel 242
Mısra: **5**
"Acaba, hayret, şaşılacak şey" anlamında zarf.
ʿAcebdür aña ʿaḳl irmez gülistān-ı firāḳ içre
Var iken bülbüli anuñ gül ü ter ḫāra yaşdanmış

32. ʿ**aceb:**
Gazel 244
Mısra: **1**
"Acaba, hayret, şaşılacak şey" anlamında zarf.
Baña cevr itmegi her dem ʿaceb şāhāne ögrenmiş
Göñüldür n'eylesün şimdi şeh-i ḫandāna ögrenmiş

33. ʿ**aceb:**
Gazel 271
Mısra: **1**
"Acaba, hayret, şaşılacak şey" anlamında zarf.
Baña luṭfuñ ʿaceb yoḳdur güzelüñ pāy-dār ancaḳ
Dem-ā-dem baña cevr itmek saña dünyāda kār ancaḳ

34. ʿ**aceb:**
Gazel 291
Mısra: **9**
"Acaba" soru kelimesi.
Benüm gibi ʿaceb sen daḫi bir gülden mi ayrılduñ
Nedür ey bülbül-i şūrīde feryād-ı seḥer-ḫīzüñ

35. ʿ**aceb:**
Gazel 297
Mısra: **3**
"Acaba" soru kelimesi.
ʿAceb ey ġırre-mest-i bāde-i nāz
Yāda gelmez mi ʿahd ü peymānuñ

36. ʿ**aceb:**
Gazel 301
Mısra: **9**
"Acaba" soru kelimesi.
ʿIşḳ-ı yār ile ʿaceb derde giriftār olmış
Kūşe-i ġamda Naḥīfī-i dil-i zārı görüñ

37. ʿ**aceb:**
Gazel 319
Mısra: **1**
"Acaba, hayret, şaşılacak şey" anlamında zarf.
Nāle-sāz olsa ʿaceb mi ʿandelīb-āsā göñül
Saña düşdi n'eylesün ey ġonçe-i raʿnā göñül

38. ʿ**aceb:**
Gazel 352
Mısra: **4**
"Acaba, hayret, şaşılacak şey" anlamında zarf.
Meclis-i aġyāra düşdüm māye-dār-ı ʿışḳ iken
Bir ʿaceb gencīneyem kim künc-i vīrāndur yerüm

39. ʿ**acebdür:**-*dür*
Gazel 352
Mısra: **6**
"Acaba, hayret, şaşılacak şey" anlamında zarf.
Ben o baḥr-ı bī-kerānem baḥr-ı ʿUmmān bendedür
Bu ʿacebdür kim yine deryā-yı ʿUmmāndur yerüm

40. ʿ**aceb:**
Gazel 358
Mısra: **6**
"Acaba, hayret, şaşılacak şey" anlamında zarf.
Görüp her dil-ber-i fettānı meftūn olmadur kārum
ʿAceb āşüfte-meşreb ʿāşıḳ-ı ser-bāz-ı çālākem

41. ʿ**acebdür:**-*dür*
Gazel 362
Mısra: **3**
"Acaba, hayret, şaşılacak şey" anlamında zarf.
ʿAcebdür ben ümmīd-i yek-nigāh-ı luṭfuñ itdükçe
Baña sen ġamze-i çeşm-i teġāfül-sāza başlarsın

42. ʿ**aceb:**
Gazel 364
Mısra: **9**
"Acaba, hayret, şaşılacak şey" anlamında zarf.
Fāriġ olmaz mı Naḥīfī bu hevālardan ʿaceb
Dün işitdüm yine bir şūḫa giriftār oldıġın

43. ʿ**aceb:**
Gazel 365
Mısra: **5**
"Acaba, hayret, şaşılacak şey" anlamında zarf.
Bir ʿaceb keyfiyyet-i ḥālet-fezā geldi baña
Şād olur göñlüm ġam-ı ʿışḳuñla giryān olmadan

44. ʿ**acebdür:**-*dür*
Gazel 387
Mısra: **6**
"Acaba, hayret, şaşılacak şey" anlamında zarf.
Miṣāl-i ṭıfl-ı nev-res meyl idersin gördigüñ naḳşa
ʿAcebdür bu temāşā-gāh-ı fānīden uṣanmazsın

45. ʿ**aceb:**
Gazel 403
Mısra: **4**
"Acaba, hayret, şaşılacak şey" anlamında zarf.
Şu dem kim nāz ü reftāra gelince didi ʿāşıḳlar
ʿAceb ṭāvūs-ı cennet mi ne nāz-ı bī-amāndur bu

46. ʿ**aceb:**
Gazel 405
Mısra: **1**
"Acaba, hayret, şaşılacak şey" anlamında zarf.
Dilüm ṣad pāre itmekde ʿaceb ol ġamze-kār ebrū
Ḫaber al luṭf u iḥsān it olur mı baña yār ebrū

47. ʿ**aceb:**
Gazel 405
Mısra: **4**
"Acaba, hayret, şaşılacak şey" anlamında zarf.
Dem olmaz ḫāṭıra gelmez ḫayāl-i çeşm ü ebrūlar
ʿAceb naḳş-ı nigār ile bulupdur iʿtibār ebrū

48. ʿ**acebdür:**-*dür*
Gazel 437
Mısra: **3**
"Acaba, hayret, şaşılacak şey" anlamında zarf.
ʿAcebdür yād iderse bāġ-ı ʿAdnüñ zevḳ-ı cān-baḫşın
Olan ol ḥūr-ṭalʿat yār ile her gāh bir yerde

49. ʿ**aceb:**
Gazel 439
Mısra: **9**
"Acaba, hayret, şaşılacak şey" anlamında zarf.
Şīve vü nāzı kime eylerdi meh-rūlar ʿaceb
Bezm-i ʿālemde eger ʿuṣṣāḳ-ı ġam-ḫ∨ār olmasa

50. ʿ**aceb:**
Gazel 502
Mısra: **9**
"Acaba, hayret, şaşılacak şey" anlamında zarf.
Bīgāneden ne vech ile temyīz olur ʿaceb
ʿAṣruñ ḳarīn-i vaḥşet olan āşināları

51. ʿ**aceb:**
Gazel 504
Mısra: **9**
"Acaba, hayret, şaşılacak şey" anlamında zarf.
Keyfiyyet-i mecāz ü ḥaḳīḳat nedür ʿaceb
Ehl-i maḥabbetüñ bir iken müddeʿāları

52. ʿ**aceb:**
Gazel 509
Mısra: **1**
"Acaba, hayret, şaşılacak şey" anlamında zarf.
ʿAceb ḫayālüñe mevt ü türāb gelmez mi
Saña bu daġdaġadan pīç ü tāb gelmez mi

53. ʿ**aceb:**
Gazel 526
Mısra: **4**
"Acaba, hayret, şaşılacak şey" anlamında zarf.
Serīr-i rifʿati pīrāye-i derd ü elemdür hep
Ḫarāb olsun sarāy-ı ġam ʿaceb kāşānedür şimdi

54. ʿ**aceb:**
Kaside 3
Mısra: **66**
"Acaba, hayret, şaşılacak şey" anlamında zarf.
Merd-i dānā geçinürsin bu ḳadar ġaflet ile
ʿAceb farḳı senüñle ne ola nā-dānuñ

55. ʿ**aceb:**
Kaside 3
Mısra: **44**
"Acaba, hayret, şaşılacak şey" anlamında zarf.
Dem-i āḫirde ḫalāṣ olmaġa var mı çāre
Pençesinden ʿaceb merg-i taḥassür-zānuñ

56. ʿ**aceb:**
Kaside 5
Mısra: **47**
"Acaba, hayret, şaşılacak şey" anlamında zarf.
Bir ʿaceb derde esīr itdi beni baḫt-ı siyāh
Dehr içinde çekdigüm ālām u ġamdan mā-ʿadā

57. ʿ**acebdür:**-*dür*
Matla 96
Mısra: **2**
"Acaba, hayret, şaşılacak şey" anlamında zarf.
Keştīye binmiş gelür gördüm o şūḫ-ı şīvekār
Mālik-i deryā ʿacebdür kim ola zevraḳ-süvār

58. ʿ**aceb:**
Matla 186
Mısra: **2**
"Acaba" soru kelimesi.
Gün gibi pertev-i ḥüsn ile cihān-ārāsın
Yüzüñ arduñ hele ey māh ʿaceb ġarrāsın

59. ʿ**acebdür:**-*dür*
Matla 213
Mısra: **2**
"Acaba, hayret, şaşılacak şey" anlamında zarf.
Niçün eyler ḥaẕer meh-pāreler ʿuṣṣāḳ-ı zārından
ʿAcebdür bu ki ṣayyād iḫtirāz ide şikārından

60. ʿ**aceb:**
Matla 243
Mısra: **2**
"Acaba, hayret, şaşılacak şey" anlamında zarf.
Leb ü laʿlüñle dendānuñ düşelden baḥr-ı ʿUmmāna
Delindi incinüñ baġrı ʿaceb reng oldı mercāna

61. ʿ**aceb:**
Matla 250
Mısra: **2**
"Acaba" soru kelimesi.
Beni yād itmez olduñ bir selāmuñla gözüm nūrı
Unutduñ mı ʿaceb ben ʿāşıḳ-ı şeydā vü mehcūrı

62. ʿ**aceb:**
Rübai 184

Mısra: **1**
"Acaba, hayret, şaşılacak şey" anlamında zarf.
ʿUşşāk-ı belā-dīde ʿaceb ṭāʿifedür
Bu ṭāʿife esrār-ı dile vāḳıfedür

63. ʿ**aceb:**
Rübai 194
Mısra: **1**
"Acaba, hayret, şaşılacak şey" anlamında zarf.
Bir vāḳıʿa gördüm ki ʿaceb ḥikmetdür
Bir ḫ∨āb ki mażmūnı seni rüʾyetdür

64. ʿ**aceb:**
Tarih 3
Mısra: **2**
"Acaba, hayret, şaşılacak şey" anlamında zarf.
Verā-yı perde-i taḳdīrden geldi ẓuhūr itdi
Cihānda bir ʿaceb emr-i ʿaẓīm oldı yine ḥādiṯ

ʿaceb ʿaceb ki:

1. ʿ**aceb ʿaceb ki:**
Gazel 237
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çok acayip ki II çok güzel ki.
Devāsı ṣabr imiş ancaḳ bu derd-i cān-sūzuñ
ʿAceb ʿaceb ki ġam-ı ʿışḳ içün devā yoġ imiş

ʿaceb degül:

1. ʿ**aceb degül:**
Gazel 190
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şaşılmaz, Garip değil.
Gūş eylemezse zār-ı hezārān ʿaceb degül
Bāġ-ı ḥasende daḫi o gül-i nev-resīdedür

ʿaceb mi:

1. ʿ**aceb mi:**
Gazel 20
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şaşılır mı, tuhaf mı.
Ser-i zülfüñ ʿaceb mi bend idersem gerden-i hūşa
Beni dīvāne itdi ʿışḳ dirler bir ʿaceb sevdā

2. ʿ**aceb mi:**
Gazel 36
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şaşılır mı, tuhaf mı.
ʿAceb mi ʿārıżuñ fikriyle gāhī eylesem girye
Zemīn-i sīnede yüz biñ gül-i sīr-āb olur peydā

3. ʿ**aceb mi:**
Gazel 41
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şaşılır mı, tuhaf mı.
Göñül ki bāde-i ʿışḳuñla oldı mestāne
ʿAceb mi şevḳ ile eylerse keşf-i rāz saña

4. ʿ**aceb mi:**
Gazel 47
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şaşılır mı, tuhaf mı.
Iżṭırāb itsem ʿaceb mi şevḳ-ı kūyuñla müdām
Ber-ḳarār ḳarār üzre ḳomaz ʿuşşāḳı ʿışḳ-ı dil-firīb

5. ʿ**aceb mi:**
Gazel 53
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şaşılır mı, tuhaf mı.
ʿAceb mi ḥiṣṣemendān-ı viṣālüñ şād olurlarsa
Belī nev-devletān-ı cāh olan mesrūrlardur hep

6. ʿ**aceb mi:**
Gazel 80
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şaşılır mı.
Naḥīfīyā sözüm esrār-ı ʿışḳdur cümle
ʿAceb mi eyler isem ġamze-i bütān ile baḥs

7. ʿ**aceb mi:**
Gazel 92
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şaşılır mı, tuhaf mı.
Ḫamyāze-rīz-i rūze-i hicrānuñam senüñ
İtsem ʿaceb mi ben daḫi her dem recā-yı ʿıyd

8. ʿ**āceb mi:**
Gazel 106
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şaşılır mı.
ʿĀceb mi ḳaddine serv itse ser-fürū yārüñ
Ḳadīmī bende-i ser-der-hevālarındandur

9. ʿ**aceb mi:**
Gazel 121
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şaşılır mı, tuhaf mı.
Dil ḫayālüñle ġamuñ itse ʿaceb mi cüst-cū
Her kişi bu bezmgāh-ı ġamda yārānın arar

10. ʿ**aceb mi:**
Gazel 135
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şaşılır mı, tuhaf mı.
ʿAceb mi cürʿa-keş-i minnet-i mey olmaz isem
Şarāb-ı bezm-i fenā ʿārife serāb gelür

11. ʿ**aceb mi:**
Gazel 140
Mısra: **13**

Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Şaşılır mı, tuhaf mı.

ʿAceb mi ḥālet-efzā-yı dil-i erbāb-ı ʿışḳ olsa
Bu şiʿr-i pāke bāʿiṯ neşve-i feyż-i Saʿīdādur

12. ʿ**aceb mi:**

Gazel 141

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Şaşılır mı, tuhaf mı.

ʿAceb mi merdümek-i çeşm-i hūşa virse żarar
Derūn-ı şīşede her bir ḥabāb āteşdür

13. ʿ**aceb mi:**

Gazel 145

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Şaşılır mı, tuhaf mı.

ʿAceb mi çeşmine yeksān gelürse luṭf u ġażab
Ḫaṭā da eylese mestāneye ṣavāb gelür

14. ʿ**aceb mi:**

Gazel 150

Mısra: **13**

Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Şaşılır mı, tuhaf mı.

ʿAceb mi çāh-ı ḳabre girmedükçe bulmasa rifʿat
Naḥīfī Yūsuf-ı dil rūz u şeb maḥsūd-ı iḫvāndur

15. ʿ**aceb mi:**

Gazel 166

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Şaşılır mı, tuhaf mı.

ʿAceb mi lāleveş pür-ḫūn olursa bu dil-i şeydā
Ümmīd-i būse-i ḫāl-i ruḫuñ dāġ-ı derūnumdur

16. ʿ**aceb mi:**

Gazel 185

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Şaşılır mı, tuhaf mı.

ʿAceb mi gelse gāhī añа dest-āvīz-i ḥasretle
Dil-i mecrūḥ ile ġamzeñ ḳadīmī āşinālardur

17. ʿ**aceb mi:**

Gazel 239

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Şaşılır mı, tuhaf mı.

Ṭarīḳ-ı ġamda ḳaldı ser-efkende ʿaḳl u hūş
İtsem ʿaceb mi şām u seḥer āh-ı şuʿle-pūş

18. ʿ**aceb mi:**

Gazel 247

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Şaşılır mı.

Bīmār-ı ʿışḳa derd-i ġamuñdur devā-yı maḥż
Olsa ʿaceb mi şerbet-i laʿlüñ şifā-yı maḥż

19. ʿ**aceb mi:**

Gazel 332

Mısra: **13**

Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Şaşılır mı? (Şaşılmaz).

Cilve-ger olsa ʿaceb mi anda naḳş-ı kāʾināt
Ey Naḥīfī şāfdur mirʾāt-ı ṭabʿ-ı rūşenüm

20. ʿ**aceb mi:**

Gazel 340

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Şaşılır mı? (Şaşılmaz).

ʿAceb mi rūşen olsa dīde-i cān bezm-i ʿālemde
Cemāl-i şāhid-i maḳṣūddan keşf-i ḳınāʿ itdüm

21. ʿ**aceb mi:**

Gazel 358

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Şaşılır mı? (Şaşılmaz).

Tesellī-yāb-ı vaṣl olsa ʿaceb mi bu dil-i şeydā
O şūḫuñ ʿahd-i luṭfından bu şeb şād u feraḥ-nākem

22. ʿ**aceb mi:**

Gazel 413

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Şaşılır mı?.

ʿAceb mi şevḳ ile küḥl eyler isem dīde-i cāna
Ġubār-ı āsitānuñ tūtiyādur yā Resūla'llāh

23. ʿ**aceb mi:**

Gazel 421

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Şaşılır mı? (Şaşılmaz).

ʿAceb mi iddiʿā-yı ʿışḳ idersem bezm-i ʿālemde
Sirişk-i çeşm-i giryāndur güvāhum yā Resūla'llāh

24. ʿ**aceb mi:**

Gazel 422

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Şaşılır mı? (Şaşılmaz).

ʿAceb mi el açarsam luṭfuña iḥsānuña dāʾim
Şeh-i gencīne-ārā-yı ʿaṭāsın yā Resūla'llāh

25. ʿ**aceb mi:**

Gazel 429

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Şaşılır mı? (Şaşılmaz).

ʿAceb mi çāre-cūy-ı merhem-i iḥsānuñ olsam ben
Menem āzürde-i zaḫm-ı melāmet yā Resūla'llāh

26. ʿ**aceb mi:**

Gazel 431

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Şaşılır mı? (Şaşılmaz).

Sāḥil-i luṭfuñ ümmīd itsem ʿaceb mi her nefes
Niçe demdür olmışam müstaġrıḳ-ı baḥr-ı günāh

27. ʿ**aceb mi:**
Gazel 520
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
Nahīfî ben ki Şīrāz-ı süḫanda reşk-i ʿUrfî'yem
ʿAceb mi baña teslīm olsa Rūmuñ ḫod-pesendānı

28. ʿ**aceb mi:**
Gazel 525
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
ʿAceb mi ġonçeler çāk-i girībān itseler yer yer
Fiġān u nāliş-i bülbül gül-i ḫandāna kār itdi

29. ʿ**aceb mi:**
Kaside 18
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
İns ü cinn olsa ʿaceb mi bende-i kemter aña
Raḥmeten lil ʿālemīn itdi anı Perverdigar

30. ʿ**aceb mi:**
Kaside 19
Mısra: **95**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
Künc-i ḫasretde ʿaceb mi eşk-rīz olsam müdām
Tūtiyādur çeşmümde ġam-ḫānemüñ ḫākisteri

31. ʿ**aceb mi:**
Kaside 24
Mısra: **73**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şaşılır mı?.
ʿAceb mi eşk-i ḫūn-ālūd ile peyġūle-i ġamda
Müşābih olsa çeşmüm maʿden-i yāḳūt u mercāna

32. ʿ**aceb mi:**
Kaside 26
Mısra: **112**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
Derūn-ı dilde eṣer yoḳ ṣafā-yı ḫāṭırdan
ʿAceb mi şerm-i ḳuṣūr ile itsem istiʿfā

33. ʿ**aceb mi:**
Kaside 26
Mısra: **76**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
Cenāb-ı ḫażreti bi'ṭ-ṭabʿ ḫayra māʾildür
ʿAceb mi ḫayra girüp itse maṭlabuñ iʿṭā

34. ʿ**aceb mi:**
Kaside 28
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
ʿAceb mi bu dil-i ẓulmet-nişīnüm ṣuʿle-dār olsa
Ṣuʿāʿ-ı şemʿa-i bezmi ki reşk-i māh-tābumdur

35. ʿ**aceb mi:**
Matla 31
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şaşılır mı, tuhaf mı.
ʿAceb mi fikr-i ḫaṭuñ itse ʿāşıḳ-ı şeydā
Siyeh-bahārda elbet füzūn olur sevdā

36. ʿ**aceb mi:**
Matla 46
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şaşılır mı, tuhaf mı.
ʿAceb mi cürmüm olursa vesīle-i raḥmet
Bahāne Tañrısıdur ol Kerīm-i bī-ʿillet

37. ʿ**aceb mi:**
Matla 114
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şaşılır mı.
ʿAceb mi ʿışḳ ile giryān olursa dīde-i ter
Ṣu aḳdığı yere elbet yine aḳar dirler

38. ʿ**aceb mi:**
Matla 116
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şaşılır mı, tuhaf mı.
Bilse ʿaceb mi fenn-i cefāyı o şīvekār
Üstād önünde
ḫaylī zamandur ki diz çöker

39. ʿ**aceb mi:**
Matla 178
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şaşılır mı.
Naḳş-ı reng-i ʿārıżuñ gitmez gözümden dem-be-dem
Çeşm-i giryāna ʿaceb mi lāleli çeşme disem

40. ʿ**aceb mi:**
Matla 211
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şaşılır mı.
ʿAceb mi vażʿ-ı mestī çeşm-i şūḫ-ı dilsitānından
Şarāb-ı laʿli gitmez bir nefes yārüñ dehānından

41. ʿ**aceb mi:**
Matla 245
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şaşılır mı.
Döner būs itmege her laḥẓa ol pāy-ı dil-ārāyı
ʿAceb mi ser-nigūndur diseler cennetde Ṭūbāyı

42. ʿ**aceb mi:**
Rübai 428
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
Ḳul ġaflet ile itse ʿaceb mi ʿiṣyān

Eksük mi olur ḳulda ḫaṭā vü nisyān

43. ʿ**aceb mi:**
Tahmis 7
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şaşılır mı.
N'ola teslīm-i cān itmekde diller bī-ḳarār olsa
ʿAceb mi küştegān-ı kūy-ı dil-ber bī-şümār olsa

ʿaceb olmaz:

1. ʿ**aceb olmaz:**-*maz*
Tahmis 5
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şaşırmak,hayrete düşmek.
Leyli baña rūz itdi rūz itdi baña leylī
Ġarḳ itse ʿaceb olmaz āfāḳı yaşum seyli

ʿacebā:

1. ʿ**acebā:**
Gazel 33
Mısra: **2**
Acaba, şaşırma ve tereddüt ifade eden soru edatı.
Kār-sāz-ı ġam iken fürḳat-i dildār baña
Ne belādur ʿacebā minnet-i aġyār baña

2. ʿ**acebā:**
Gazel 248
Mısra: **5**
Acaba, şaşırma ve tereddüt ifade eden soru edatı.
ʿAcebā nāz ile tāvūs-ı ḳudüs mi ola bu
Ki gelür cāme-i sebz ile baña cilve-i feyż

3. ʿ**acebā:**
Gazel 261
Mısra: **7**
Acaba, şaşırma ve tereddüt ifade eden soru edatı.
ʿAcebā ince meyānuñ baña peyveste midür
Ṣarılur mı aña āyā dil-i nālān ṣaf ṣaf

4. ʿ**acebā:**
Gazel 288
Mısra: **7**
Acaba, şaşırma ve tereddüt ifade eden soru edatı.
ʿAcebā yādıña gelmez mi o demler ki senüñ
Kāruñ endīşe-i mā-fāt ile āh olsa gerek

5. ʿ**acebā:**
Gazel 513
Mısra: **10**
Acaba, şaşırma ve tereddüt ifade eden soru edatı.
Ġam-ı ḥasret ile virince cān baña raḥm ider mi Naḥīfīyā
O ṣanem bu naḫvet-i ḥüsn ile ʿacebā ḳılar mı namāzumı

ʿacebe ḳalma:

1. ʿ**acebe ḳalma:**-*ma*
Matla 140
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şaşıp kalmak.
Hażmı güç ṭuʿma-i ḫ∨ān-ı niʿam-ı dünyānuñ
ʿAcebe ḳalma geñirdiklerine yārānuñ

ʿacem:

1. ʿ**acem:**
Tahmis 4
Mısra: **9**
Arap olmayan, İranlı, İran ahalisinden olan.
Türk ü Rūm u ʿAcem ü Hind bilür bunı ki sen
Hāşimsin Medenīsin ʿArabīsin Ḳureyşī

açıḳ:

1. **açıḳdan:**--*dan*
Gazel 507
Mısra: **7**
Açık, açıkça.
Kesel-i ṭabʿa açıḳdan aġız iḳrārı olur
Ṭālibüñ meclis-i tedrīsde ḫamyāzeleri

açıl:

1. **açılup:**-*up*
Gazel 12
Mısra: **5**
Açmak, çiçeklenmek.
Açılup sen de başla güftāra
Nedür ey ġonçe-fem bu istiġnā

2. **açılmaz:**-*maz*
Gazel 123
Mısra: **3**
Açmak, çiçeklenmek.
Açılmaz dāġ-ber-dāġ olmaduḳça ġonçe-i ḫātır
Güşād-ı ṭabʿ-ı ehl-i ʿışḳa ey dil nev-bahār ister

3. **açılmazsın:**-*maz, -sın*
Gazel 147
Mısra: **7**
Açmak, çiçeklenmek.
Görüp bu āh-ı hezārum gelüp açılmazsın
Derūnuñ ey gül-i neşgüfte senüñ ḫāre midür

4. **açılur:**-*ur*
Gazel 436
Mısra: **12**
Açmak, çiçeklenmek.
Neşve ancaḳ dil-i zāra leb-i dil-berden olur
Açılur ṣanma beni bāde ile sāġar ile

5. **açılurdı:**-*ur, -dı*
Gazel 471
Mısra: **7**
Açmak, çiçeklenmek.
Açılurdı baña bī-vāsıṭa-i bād-ı ṣabā
Eger ol ġonçe-dehen vāḳıf-ı esrār olsa

6. **açıldı:**-*dı*
Kaside 26
Mısra: **228**
Açmak, çiçeklenmek.
İdüp müşāhede feyż-i bahār-ı devletüñi

Açıldı ġonçe-ṣıfat ṭabʿ-ı zümre-i fuṣaḥā

7. **açılmazsa:**-*maz, -sa*
Matla 78
Mısra: **2**
Kapalı, kilitli, örtülü veya bağlı durumdan çıkarılmak, açık hâle getirilmek. II Bahtın açılması, talihin güzel gitmesi.
Derūnında ġam-ı ʿışḳ-ı cevān emr-i muḳarrerdür
Açılmazsa ṣaḳın ʿayb eyleme ṣūfī muḫayyerdür

8. **açıldı:**-*dı*
Matla 237
Mısra: **2**
Ferahlamak, rahatlamak.
Alup naḳd-i dil-i zār-ı hezārı biñ ẕarāfetle
Açıldı ṭarf-ı bāġa ġonçe-i raʿnā nezāketle

9. **açılur:**-*ur*
Rübai 342
Mısra: **3**
Açmak, çiçeklenmek.
Baḫtuñ açılur zamānı vardur dirler
Baḫtum açılur mı ol zamānı görsem

10. **açılur:**-*ur*
Rübai 342
Mısra: **4**
Açmak, çiçeklenmek.
Baḫtuñ açılur zamānı vardur dirler
Baḫtum açılur mı ol zamānı görsem

11. **açıl:**
Tahmis 9
Mısra: **4**
(Bir şeyi) Kapalı, örtülü durumdan çıkarmak, görünür hale getirmek.
Nuṭḳa gel ey ṣanem-i nādiredānum diyerek
Yārı açdum açıl ey ġonçe-dehānum diyerek

açıl-:

1. **açılmış:**-*mış*
Gazel 154
Mısra: **8**
Açmak, çiçeklenmek.
Girībān çāk olup mestāne varmış ḥ∨āba gūyā kim
Açılmış yāsemen gülşende daḥi ġonçe nergisler

ʿāciz:

1. **ʿāciz:**
Gazel 89
Mısra: **2**
Güçsüz, zayıf, beceriksiz.
Bu ḥüsnüñ vaṣfını mehḍ itmede ḳāṣır durur meddāḥ
Virilmez bir yere vaṣfuñ buña ʿāciz durur ervāḥ

2. **ʿāciz:**
Kaside 5
Mısra: **110**
Güçsüz, zayıf, beceriksiz.
Yoḫsa vaṣf-ı ẕāt-ı ẕī-şānuñ ne ḥaddümdür benüm
Bir ḳıluñ vaṣfında ʿāciz niçe biñ müşkil-güşā

3. **ʿācizem:**-*em*
Kaside 11
Mısra: **63**
Güçsüz, zayıf, beceriksiz.
Yā Ḥabība'llāh ben ol ġafletde ḳalmış ʿācizem
İtmede ʿömrüm güẕer ālāyiş-i dünyā ile

4. **ʿāciz:**
Rübai 163
Mısra: **1**
Güçsüz, zayıf, beceriksiz.
Medḥüñde senüñ ʿāciz olup cinn ü beşer
İẓhār-ı ḳuṣūr eyler iken ser-tā-ser

5. **ʿāciz:**
Rübai 347
Mısra: **3**
Güçsüz, zayıf, beceriksiz.
Ḳāṣır ṭalebinde ʿāciz aḥvālinde
Tevfīḳ recā ider dil-i nā-būdum

6. **ʿāciz:**
Rübai 403
Mısra: **4**
Güçsüz, zayıf, beceriksiz.
Senden meded olmazsa kerem olmazsa
Yā Rab neye ḳādir ola ʿāciz insān

7. **ʿācizi:**-*i*
Rübai 413
Mısra: **3**
Güçsüz, zayıf, beceriksiz.
Ben ʿācizi ʿācizlere muḥtāc itme
Faẓluñla murādātumı eyle iḥsān

8. **ʿācizlere:**-*ler, -e*
Rübai 413
Mısra: **3**
Güçsüz, zayıf, beceriksiz.
Ben ʿācizi ʿācizlere muḥtāc itme
Faẓluñla murādātumı eyle iḥsān

9. **ʿāciz:**
Rübai 445
Mısra: **2**
Güçsüz, zayıf, beceriksiz.
Ol Vāhid-i bī-şerīkdendür iḥsān
Yoḫsa neye ḳādir ola ʿāciz insān

10. **ʿācize:**-*e*
Rübai 454
Mısra: **2**
Güçsüz, zayıf, beceriksiz.
Rabbümdür iden cümle umūrum āsān
Ben ʿācize hep itdiġi luṭf u iḥsān

11. **ʿāciz:**
Rübai 500
Mısra: **2**
Güçsüz, zayıf, beceriksiz.

Sen mevti dem-i ḥayāta yeksān eyle
ʿĀciz ḳuluña ʿināyet iḥsān eyle

ʿāciz olup:

1. **ʿāciz olup:**-*up*
Murabba 1
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çok uğraşmasına karşın bir işi yapamamak.
Olup her ḥāl ile ʿāciz
ʿAṭā vü luṭfa muḥtācuz

ʿāciz ü bī-çāre vü zār:

1. **ʿāciz ü bī-çāre vü zār:**
Rübai 416
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aciz, çaresiz ve zayıf.
Ben bir ḳuluñam ʿāciz ü bī-çāre vü zār
Müşkillerüm it ḳudretüñ ile āsān

açuben:

1. **açuben:**
Gazel 56
Mısra: **3**
"Açarak" anlamında zarf fiil.
Açuben genc-i vişālüñ baña it vaṣlı ʿaṭā
Saña ḳuldur dil ü cānum bile şāhā ne ʿaceb

ʿacūl olma:

1. **ʿacūl olma:**-*ma*
Gazel 460
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çok aceleci olmak, telaşlanmak, sabırsızlanmak.
Ṭālib-i ser-menzil-i maḳṣūd iseñ olma ʿacūl
Tīz ḳalur rāh-ı ṭalebde ḥırṣ ile ol kim eve

ʿacūz-ı dehr:

1. **ʿacūz-ı dehr:**
Matla 199
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyanın kötü huylusu; zamanın kocakarısı.
ʿAcūz-ı dehr ile ülfet ider mi ʿāḳıl olan
Baḳar mı nāḳışatü'l-ʿaḳla merd-i kāmil olan

ʿacz:

1. **ʿacz:**
Rübai 42
Mısra: **4**
Acizlik, iktidarsızlık, el yetmeme, zayıf ve kuvvetsiz olma.
Bilmem niçe taʿbīr ideyüm maḳṣūdum
Yoḳ ʿacz ile bende aña şāyeste edā

2. **ʿaczime:**-*i, -m, -e*
Rübai 199
Mısra: **3**
Acizlik, iktidarsızlık, el yetmeme, zayıf ve kuvvetsiz olma.
Sen ʿaczime ıżṭırāruma aʿlemsin
Ḳıl ḳudretüñ ile beni fażla maẓhar

3. **ʿacz:**
Rübai 379
Mısra: **3**
Acizlik, iktidarsızlık, el yetmeme, zayıf ve kuvvetsiz olma.
ʿAcz ile ḳuṣūr ile perīşān-ḥālem
Yā Rab saña her ḥāl ile ḥālüm maʿlūm

4. **ʿaczüm:**-*üm*
Rübai 380
Mısra: **4**
Acizlik, iktidarsızlık, el yetmeme, zayıf ve kuvvetsiz olma.
Yoḳ şüḳrüñe iḳtidār
İlāhī ancaḳ
ʿAczüm ḳadar ümmīd-i mücāzāt iderem

5. **ʿacz:**
Rübai 454
Mısra: **4**
Acizlik, iktidarsızlık, el yetmeme, zayıf ve kuvvetsiz olma.
Ol Rabb-i Eḥaddür ki şerīki yoḳdur
Sulṭān ü gedā ʿacz ile cümle yeksān

6. **ʿacz:**
Rübai 485
Mısra: **2**
Acizlik, iktidarsızlık, el yetmeme, zayıf ve kuvvetsiz olma.
Aʿdāya ne hācet ki idüp girye vü āh
ʿAcz ile idem vaḳt-i mücāzāta nigāh

7. **ʿaczümi:**-*üm, -i*
Rübai 529
Mısra: **3**
Acizlik, iktidarsızlık, el yetmeme, zayıf ve kuvvetsiz olma.
Ben ʿaczümi iḳrāra ne ḥācet yā Rab
Ḳuldan ne ola ʿacz ü ʿilelden ġayrı

ʿacz eder:

1. **ʿacz eder:**-*er*
Rübai 303
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zayıf olmak, aciz olmak.
ʿAcz eder iken cümle edā-yı şükre
Ḳādir ki olur bencileyin ʿabd-i ẕelīl

ʿacz iderken:

1. **ʿacz iderken:**-*er, -ken*
Gazel 312
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir şey yapamaz duruma getirmek, acz içinde kalmasına sebep olmak.

ʿAcz iderken midḥat-i evṣāfuña ins ü melek
Naʿtüñe dil-bestedür cān ile bu ṭabʿ-ı fużūl

ʿacz oldığını:

1. **ʿacz oldığını:**-*dıġ, -ı, -n, -ı*
Rübai 352
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güçsüz düşmek, gücü kalmamak.
Ben nīk ü bedi ṣanma felekden bilürem
ʿAcz oldığını ins ü melekden bilürem

ʿacz ü ʿilelden:

1. **ʿacz ü ʿilelden:**-*den*
Rübai 529
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aciz ve illetler.
Ben ʿaczümi iḳrāra ne ḥācet yā Rab
Ḳuldan ne ola ʿacz ü ʿilelden ġayrı

ʿacz ü ḳuṣūr:

1. **ʿacz ü ḳuṣūr:**
Kaside 13
Mısra: **61**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zayıflık ve kusur.
N'ola ʿacz ü ḳuṣūr ile idersem vaṣfuñı tekrār
Ṣafādur naʿt-i pāküñ ḫāṭır-ı endūh-gīn üzre

2. **ʿacz ü ḳuṣūr:**
Kaside 26
Mısra: **102**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zayıflık ve kusur.
Bu demde ben daḫi oldum muraḫḫaṣ-ı ilhām
Bu naẓm-ı dil-keşe ʿacz ü ḳuṣūr ile ḫālā

ʿacz ü ḳuṣūr olur:

1. **ʿacz ü ḳuṣūr olur:**-*ur*
Rübai 165
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aciz ve kusur olmak.
Ḳul her ne ḳadar eylese ṣarf-ı maḳdūr
Maḥṣūl-ı mesāʿīsi olur ʿacz ü ḳuṣūr

ad:

1. **aduñ:**-*uñ*
Gazel 298
Mısra: **2**
Ad, isim, şan, şöhret, nam.
Ġam degül baña cefā itmek ise muʿtāduñ
Bī-vefādur diyü meşhūr olur ancaḳ aduñ

aʿdā:

1. **aʿdā:**
Gazel 18
Mısra: **2**
Düşmanlar, hasımlar.
O māha dün gice rāz-ı derūnum eyledüm ifşā
Hele ey dil ṣaḳın bu rāza vāḳıf olmasun aʿdā

2. **aʿdā:**
Gazel 22
Mısra: **1**
Düşmanlar, hasımlar.
Benümçün hep vefā ümmīd ider dirler imiş aʿdā
Ḫilāf-ı meşreb-i ḥüsnince itmişler beni inhā

3. **aʿdā:**
Gazel 39
Mısra: **2**
Düşmanlar, hasımlar.
Rüstem-i ʿışḳam cihān merd-i muḳābildür baña
ʿArṣa-i ḳahrumda aʿdā ḫaṣm-ı ġāfildür baña

4. **aʿdālar:**-*lar*
Gazel 68
Mısra: **2**
Düşmanlar, hasımlar.
ʿĀṣıḳ-ı bī-çāreye gülşen olur her cāy-ı dost
Seyr ider aʿdālar ile hey meded her-cāy-ı dost

5. **aʿdā:**
Gazel 430
Mısra: **9**
Düşmanlar, hasımlar.
Naḥīfī bendeñi cevr ile giryān itdiler aʿdā
Mürüvvet kānısın ġayret senüñdür yā Resūla'llāh

6. **aʿdānuñ:**-*nun*
Kaside 3
Mısra: **62**
Düşmanlar, hasımlar.
Nefs ü şeyṭāna niçün tābiʿ olursın eyvāh
ʿĀḳıl eyler mi naẓar ḥīlesine aʿdānuñ

7. **aʿdāyı:**-*yı*
Kaside 28
Mısra: **41**
Düşmanlar, hasımlar.
N'ola ḫışm ile ġarḳ-ı mevce-i ḳahr itse aʿdāyı
Elinde tīġ-i zerrīn kārı zār-ı şuʿle-tābumdur

8. **aʿdāya:**-*y, -a*
Rübai 22
Mısra: **3**
Düşmanlar, hasımlar.
Aʿdāya hidāyetle duʿā eyler iken
Aḥbāb ola maḥrūm-ı şefāʿat ḫāṣā

9. **aʿdā:**
Rübai 32
Mısra: **4**
Düşmanlar, hasımlar.
Nīk ü bed olup cümle ʿameller ẓāhir
İtdüklerini bulsa gerekdür aʿdā

10. **aʿdāya:**-*y, -a*
Rübai 485
Mısra: **1**
Düşmanlar, hasımlar.
Aʿdāya ne hācet ki idüp girye vü āh
ʿAcz ile idem vaḳt-i mücāzāta nigāh

ādāb:

1. **ādābdan:**-*dan*
Muaşşer 1
Mısra: **10**
Edeb, erkân ‖ teşrifat.
Ḫayli demdür hem-ʿinan oldum semend-i nāzıña
Sāyeveş guftāra ruḫṣat bulmadım ādābdan

ādāb ü eṭvārı:

1. **ādāb ü eṭvārı:**-*ı*
Tarih 5
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Huy ve tavırlar.
Olup hemvāre ber-vefḳ-ı rıżā ādāb ü eṭvārı
Şehenşāh-ı cihāna ola daʾim ḫidmeti bihūd

ādāb-ı ʿışḳa:

1. **ādāb-ı ʿışḳa:**-*a*
Gazel 324
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşkın usulleri, esasları, kuralları.
Riʿāyet gösterüp ādāb-ı ʿışḳa
Bu yolda sen de merd-i dil-pesend ol

ādāb-ı ḳadr-ı ḫuddāmum:

1. **ādāb-ı ḳadr-ı ḫuddāmum:**-*um*
Kaside 26
Mısra: **275**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hizmetçilerinin kıymeti yüksek edeplileri.
Riʿāyet eyleyüp ādāb-ı ḳadr-ı ḫuddāmum
Nevāziş-i dile gördüñ o bī-nevāyı sezā

ādāb-ı maḥabbet:

1. **ādāb-ı maḥabbet:**
Gazel 159
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk adabı.
Ḫāṭır-ı maḥzūnı şor şarṭ-ı ḥaḳīḳat böyledür
Al ele göñlüm ki ādāb-ı maḥabbet böyledür

ādāb-ı ṭarīḳatle:

1. **ādāb-ı ṭarīḳatle:**-*le*
Rübai 518
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tarikat adabı.
Efʿālümi sen şerʿa muvāfiḳ eyle
Ādāb-ı ṭarīḳatle muṭābıḳ eyle

ādāb-ı ʿubūdiyyetde:

1. **ādāb-ı ʿubūdiyyetde:**-*de*
Rübai 176
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İbadeti usulüne uygun yapma.
ʿĀrif iseñ ādāb-ı ʿubūdiyyetde
Sen ḳudretüñ olduḳça hemāñ itme ḳuṣūr

aʿdād-ı cümel:

1. **aʿdād-ı cümel:**
Tarih 28
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cümlelerin adetleri.
Ḥüsn-i āsārı degüldür ḳābil-i taʿdād anuñ
ʿAdd olınmaz vaṣfı mecmūʿ olsa aʿdād-ı cümel

ʿadālet-i ṣamedīden:

1. ʿ**adālet-i ṣamedīden:**-*den*
Gazel 206
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Samet olan Allah'ın adaleti.
ʿAdālet-i Ṣamedīden ʿadū-yı ġaddāra
Ẓuhūr-ı bāriḳa-i intiḳāma muntaẓıruz

ʿadāvet eyledüm:

1. ʿ**adāvet eyledüm:**-*dü, -m*
Gazel 468
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Düşmanlık etmek; kin duymak.
Meyān-ı yāra ṣarılmaḳ ümmīdin eyler imiş
ʿAdāvet eyledüm el-ḥaḳ raḳīb-i ġaddāra

aʿdā-yı ʿanud:

1. **aʿdā-yı ʿanud:**
Tarih 4
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnatçı düşmanlar.
Emr ü nehyinde nüfūẕ eyleye iḥsānı Allāh
Tīġ-i ḳahrı ile maʿdūm ola aʿdā-yı ʿanud

aʿdā-yı bed-endīşe:

1. **aʿdā-yı bed-endīşe:**
Gazel 281
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kötü düşünen düşmanlar.
Cemādāt oldı nāṭıḳ ṣıdḳuñı teʾyīd idüp bī-şek
O muʿcizler ki aʿdā-yı bed-endīşe ʿayān itdüñ

aʿdā-yı bed-endīşi:

1. **aʿdā-yı bed-endīşi:**-*i*
Rübai 525
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kötülük düşünen düşmanlar.
Aʿdā-yı bed-endīşi iderdi lerzān
Yoġ idi şecāʿatde naẓīr ü bedeli

aʿdā-yı bed-kārā:

1. **aʿdā-yı bed-kāra:**-*a*
Kaside 19
Mısra: **52**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kötü işler yapan düşman.
Raḫş-ı iclāli tek ü tāz itse vaḳt-i kārzār
Teng ider aʿdā-yı bed-kāra feżā-yı maḥşeri

2. **aʿdā-yı bed-kārā:**
Tarih 2
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kötü işler yapan düşman.
Tīġı olsun ḥaşre dek āvīze-i ʿarş-ı berīn
Eylesün aʿdā-yı bed-kārā ġazā-yı ekberi

aʿdā-yı bedterüñ:

1. **aʿdā-yı bedterüñ:**-*üñ*
Gazel 149
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kötü düşman.
Gūş itme güft ü gūsını aʿdā-yı bedterüñ
Ey şāh beynümüzde niçe ḳīl ü ḳāl olur

aʿdā-yı dīni:

1. **aʿdā-yı dīni:**-*i*
Murabba 10
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Din düşmanları.
idüp aʿdā-yı dīni cümle maḳhūr
ʿİbād-ı Müslimīne nuṣret eyle

ʿadd itdigi:

1. ʿ**add itdigi:**-*dig, -i*
Kıt'a 38
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saymak.
Bu ẓāhir kim penāh ü mültecā ʿadd itdigi ādem
Degüldür defʿa ḳādir gelse ḫ∨āb-ı ġaflet-efşānı

ʿadd olınmaz:

1. ʿ**add olınmaz:**-*maz*
Tarih 28
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sayılmak, hesaplanmak.
Ḥüsn-i āṣārı degüldür ḳābil-i taʿdād anuñ
ʿAdd olınmaz vaṣfı mecmūʿ olsa aʿdād-ı cümel

ʿadd ü iḥṣā:

1. ʿ**add ü iḥṣā:**
Rübai 10
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Adet ve sayı.
Taż'īf olınursa ʿaded-i reml ü ḥıṣā
Ḳābil degül iḥsānuñı ʿadd ü iḥṣā

ʿadd ü iḥṣāyı:

1. ʿ**add ü iḥṣāyı:**-*yı*
Kaside 22
Mısra: **58**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saymak ve söylemek.
Ki ḥükkām oldı mülhim iştibāh-ı sırr-ı ġayb itme
Delīl ister iseñ eyler tecāvüz ʿadd ü iḥṣāyı

ʿaded-i reml ü ḥıṣā:

1. ʿ**aded-i reml ü ḥıṣā:**
Rübai 10
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Remil ve çakıl sayısı.
Taż'īf olınursa ʿaded-i reml ü ḥıṣā
Ḳābil degül iḥsānuñı ʿadd ü iḥṣā

ʿadem:

1. ʿ**ademden:**-*den*
Murabba 9
Mısra: **22**
Hiçlik, yokluk.
Bizi ey ʿĀlim ü Dānā ʿAdemden eyledüñ inşā

ādem:

1. **ādemi:**-*i*
Gazel 60
Mısra: **2**
Adam, er kişi.
Gehī güsişte-ʿinānuz gehī şikeste-riḳāb
Şikeste-beste sefer ādemi ider iġżāb

2. **ādem:**
Gazel 77
Mısra: **5**
Adam, er kişi.
Biñ cān ile ādem niçe üftādesi olmaz
Ol serv-i revānuñ hele reftārını seyr it

3. **ādeme:**-*e*
Gazel 130
Mısra: **15**
Adam, er kişi.
Ne himmet olsa gerek ādeme esāfilden
Zemīne feyż-i nemā cānib-i semādan olur

4. **ādem:**
Gazel 219
Mısra: **10**
Adam, er kişi.
Naḥīfī iḫtiyār-ı ġurbet itmek cāna minnetdür
Bu derd-i ṭaʿn ile ādem niçe terk-i diyār itmez

5. **ādemi:**-*i*
Gazel 284
Mısra: **10**
Adam, er kişi.
Sende ey şūḫ-ı cefā-pīşe bu eṭvār nedür
Ḳul ider ādemi bir şīve-i māder-zāduñ

6. **ādemi:**-*i*
Gazel 291
Mısra: **11**
Adam, er kişi.
Kemāl-i maʿrifetdür ādemi mümtāz iden yoḫsa
Nedür ʿālemde ḳadr ü ḳıymeti bir ḫāk-i nā-çīzüñ

7. **ādemdür:**-*dür*
Gazel 320
Mısra: **12**
Adam, er kişi.
Ārzū-yı dāne-i ḫāl-i siyāh itse n'ola
Ey cefā-cū cennet-i ḥüsnüñde Ādemdür göñül

8. **ādem:**
Gazel 331
Mısra: **5**
Adam, er kişi.
Benümle güft u gūy-ı ḥüsn-i leylā eyler ādem yoḳ
Gel ey Mecnūn ki ben şehr-i maḥabbetde ġarīb oldum

9. **ādem:**
Gazel 382
Mısra: **3**
Adam, er kişi.
Ādem niçe olmaz saña biñ cān ile meftūn
Bir ġamzede biñ şīve-i mümtāz ḳılarsın

10. **ādemden:**-*den*
Gazel 442
Mısra: **7**
Adam, er kişi.
Ādemden ictināb ide lāyıḳ mı ol perī
Meclisde ḳaṣd-ı nāz ile gözden nihān ola

11. **ādem:**
Gazel 447
Mısra: **10**
Adam, er kişi.
Şefḳat itdüm ser-bürīde kākül-i yāri görüp
Raḥm idermiş gāhī ādem kāfir-i bī-dīne de

12. **ādem:**
Gazel 450
Mısra: **4**
Adam, er kişi.
Bir nīm-nigāhına bizi görmedi lāyıḳ
Ādem degülüz biz o sitem-kār yanında

13. **ādem:**
Gazel 497
Mısra: **13**
Adam, er kişi.
Niçe müstaġrıḳ-ı deryā-yı ḥayret olmasun ādem
Naḥīfī ġurbet ilde āşinālar yāda gelmez mi

14. **ādem:**
Gazel 514
Mısra: **2**
Adam, er kişi.
Bezm-i ʿālemde ne hem-rāz u ne hem-dem ḳaldı
Keşf-i rāz itmege lāyıḳ ne bir ādem ḳaldı

15. **ādemi:**-*i*
Gazel 517
Mısra: **10**
Adam, er kişi.
Menzil-i gāha ne mümkindür murād üzre vuṣūl
Ādemi bī-tāb ider ʿömri ʿazīzüñ sürʿati

16. **ādeme:**--*e*
Gazel 525
Mısra: **8**
Adam, er kişi.
Meded ʿarż itme ḫālüñ cennet-i ḥüsnüñde ʿuṣṣāḳa
Bilürsin Ādeme cānā ki ol bir dāne kār itdi

17. **ādem:**
Kaside 11
Mısra: **17**
Hz. Âdem.
Ādem ü Yaḥyā vü ʿĮsā ile İbrāhīm ile
Yūsuf u İdrīs ü Hārūn ile hem Mūsā ile

18. **ādem:**
Kaside 26
Mısra: **13**
Adam, er kişi.
Olur delālet-i Ḫıżr ile kām-yāb ādem
Ḳalınca deşt-i taḥayyürde bī-kes ü tenhā

19. **ādem:**
Kıt'a 38
Mısra: **9**
Adam, er kişi.
Bu ẓāhir kim penāh ü mültecā ʿadd itdigi ādem
Degüldür defʿa ḳādir gelse ḫ∨āb-ı ġaflet-efşānı

20. **ādeme:**-*e*
Matla 39
Mısra: **2**
Adam, er kişi.
Sırr-ı ʿışḳı baña ifşā itdirür ol laʿl-i nāb
Söyledür raz-ı derūnı ādeme elbet şarāb

21. **ādemi:**-*i*
Matla 107
Mısra: **1**
Adam, er kişi.
Ḳays dirmiş ki bu ʿışḳ ādemi dīvāne ider
Belī bu ḍarb-ı meṣeldür deliden uşlu ḫaber

22. **ādemi:**-*i*
Matla 167
Mısra: **2**
Adam, er kişi.
Olsam n'ola biñ şevḳ ile ol mehveşe māʾil
Dīvāne ider ādemi ol şekl ü şemāʾil

23. **ādem:**
Matla 169
Mısra: **2**
Adam, er kişi.
O māha dil vireli oldı kār-ı dil mātem
Diliyle uġrar imiş derd ü miḥnete ādem

24. **ādem:**
Matla 174
Mısra: **2**
Adam, er kişi.
Māh-rūlarla donandı yine ṣaḥn-ı ʿālem
N'eylesün sen de baḳ inṣāf ile zāhid ādem

25. **ādem:**
Matla 182
Mısra: **2**
Adam, er kişi.
Maḳarr-ı ʿāfiyet olmaḳ ne mümkin ādeme ʿālem
Fenā-yı ʿālemi endīşe eyler de ölür ādem

26. **ādeme:**-*e*
Matla 182
Mısra: **1**
Adam, er kişi.
Maḳarr-ı ʿāfiyet olmaḳ ne mümkin ādeme ʿālem
Fenā-yı ʿālemi endīşe eyler de ölür ādem

27. **ādemi:**-*i*
Matla 185
Mısra: **2**
Adam, er kişi.
Çekdürüp çille-i derd-i ġam-ı ʿışḳın her ān
Ādemi zūr ile meftūn ider ol ḳaşı kemān

28. **ādemi:**-*i*
Matla 259
Mısra: **1**
Adam, er kişi.
Zaḫm-ḫūr-ı miḥnet ider ādemi
Bir gül içün bir niçe ḫāruñ ġamı

29. **ādemi:**-*i*
Rübai 40
Mısra: **3**
Adam, er kişi.
Baḳduḳça ider ādemi mest-i ḥayret
Nuṭḳ itse ider ʿāşıḳı lāl gūyā

30. **ādem:**
Rübai 221
Mısra: **4**
Adam, er kişi.
Ẓālim ġam-ı zülfüñle benüm çekdigümi
Kāfirde esīr olsa bir ādem çekmez

31. **ādem:**
Rübai 300
Mısra: **3**
Adam, er kişi.
Māl ile menāl ile degüldür ādem
Muṭlaḳ şeref-i maʿrifetü'llāh gerek

32. **ādem:**
Rübai 320
Mısra: **2**
Adam, er kişi.
Ḥüzn ile cihān oldı serāy-ı mātem
Ḥayretde ḳalur şīve-i ʿaṣra ādem

33. **ādemi:**-*i*
Rübai 467
Mısra: **2**
Adam, er kişi.
Her cünbiş-i nāzında müheyyā şīve
Dīvāne ider ādemi ednā şīve

34. **ādemde:**-*de*
Rübai 477
Mısra: **4**
Adam, er kişi.
Ser-cümle perīşān iken erbāb-ı ḳulūb
Cemʿiyyet-i ḫāṭır mı ḳalur ādemde

35. **ādem:**
Tahmis 5
Mısra: **22**
Adam, er kişi.
Neşr olmaz zülfüñden bir nefḥa-i zībā-dem
Ol nefḥaya dil-beste cinn ü melek ü ādem

36. **ādem:**
Tarih 30
Mısra: **11**
Adam, er kişi.
Mücerred itse bir ādem temāşāya ṭarḥ-ı zībāşın
İder nezẕāresinden iktisāb-ı ẕevḳ-ı rūḥānī

ʿadem ʿadem:

1. **ʿadem ʿadem:**
Matla 34
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yokluk yokluk.
Dem-ā-dem eyleyüp endīşe-i dehān-ı ḥabīb
ʿAdem ʿadem diyerek ʿāḳıbet yoḳ oldı raḳīb

ādem ādemle tesliyet-i rūḥānī bulur:

1. **ādem ādemle tesliyet-i rūḥānī bulur:**
Matla 266
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kelam-ı Kibar**
"Ruh tesellesini insan, insanla bulur." anlamında bir kelam-ı kibar.
Sevdigüm eyle viṣālüñle müşerref cānı
Ādem ādemle bulur tesliyet-i rūḥānī

ʿadem iḳlīmine:

1. **ʿadem iḳlīmine:**-*n, -e*
Gazel 501
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yokluk ülkesi. II Ahiret; ölüm.
Ġam degüldür ʿadem iḳlīmine ʿazm eylerse
Eyleyen şām ü seḥer cān gibi hem-rāh seni

ādem ü cinn:

1. **ādem ü cinn:**
Rübai 298
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Insan ve cin taifesi.
Ger ḫūr u melek ādem ü cinn arż u semā
Başdan başa müstaġrıḳ-ı cūd u niʿamuñ

ādemi:

1. **ādemi:**
Gazel 493
Mısra: **3**
Ademoğlu, insanlar.
Ādemi dīvāne eyler muḳteżā-yı derd-i ʿışḳ

Ḳays-ı bī-çāre varup bīhūde
Mecnūn olmadı

2. **ādemi:**
Matla 25
Mısra: **2**
Adam.
Ḫāk-i rehinde eyleme gel eşküñi hebā
Eyler faḳīr ādemi sevdā-yı kīmyā

ʿādet:

1. ʿ**ādet:**
Gazel 136
Mısra: **10**
Adet etmek. Alışılmış bir davranış haline getirmek.Huy, tabiat.
Ṣaldı hevāya cān ü dili būy-ı kākülüñ
ʿĀdet bahār-ı gülşen-i ḥüsnüñde bu mıdur

2. ʿ**ādet:**
Gazel 159
Mısra: **6**
Adet etmek. Alışılmış bir davranış haline getirmek.Huy, tabiat.
Saña cevr eyler varur aġyāra yüz biñ luṭf ider
Ey göñül maʿẕūr ṭut ḫūbānda ʿādet böyledür

ʿādet budur:

1. ʿ**ādet budur:**-*dur*
Gazel 175
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Adet böyledir.
ʿĀdet budur bu gülşen-i dehre gelen eger
Bülbül olursa ḳıymeti yek-reng-i zāġ olur

ādet olmasun:

1. **ādet olmasun:**-*ma, -sun*
Gazel 385
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Alışkanlık haline gelmek, sürekliliğe sahip olmak.
Öldürme gel Naḥīfī-i şeydāyı cevr ile
Ḫūbān içinde ol daḫi bir ādet olmasun

ʿādet-i iḥsānı:

1. ʿ**ādet-i iḥsānı:**-*ı*
Gazel 188
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzel huy, güzel adet. II Bağışlama huyu. (Cömertlik bağlamında.).
İstemez sāyesinüñ düşdigini ḫāke bile
Sevdigüm ʿādet-i iḥsānı taʿallüm mi ider

ʿādet-i ʿıyd:

1. ʿ**ādet-i ʿıyd:**
Gazel 98
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bayram adeti.
Lebüñüñ sükkerini baḫş u ʿaṭā eyle baña
Ki odur rūḥa ġıdā cāna ṣafā ʿādet-i ʿıyd

ādetüñ oldı:

1. **ādetüñ oldı:**-*üñ, -dı*
Rübai 543
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Alışkanlık haline gelmek, sürekliliğe sahip olmak.
Bu ʿayb yeter ʿucb u ġurūr ile saña
Kim ādetüñ oldı ṣıfat-ı ḫannāsī

ʿādil:

1. ʿ**ādil:**
Kaside 3
Mısra: **75**
Adaletli II Adaletli olan Allah.
ʿĀdil ü Müntaḳım esmāsına inkāruñ yoḳ
Var ise Rabb-ı Raḥīm oldıġına īmānuñ

2. ʿ**ādildür:**-*dür*
Kıt'a 6
Mısra: **5**
Adalet edici, adaletli.
Öyle Ḳādir Ḥakīm ü ʿĀdildür
Ḥikmetinden suʾāl olınmaz hīç

3. ʿ**ādili:**-*i*
Rübai 389
Mısra: **4**
Adalet edici, adaletli.
Bildüklerini eylesün aṣḥāb-ı ġaraż
Ben ʿādili olan Rabb-i Ḳādiri bilürem

4. ʿ**adili:**-*i*
Tarih 28
Mısra: **13**
Denk, eş, benzer, müsavi.
Ḥüsn-i eṭvār u sülūkında ʿadili şāẕdur
Nādirü'l-emṣāldür ẕāt-ı ʿazīzi mā-ḥaṣal

ʿadīl olmaz:

1. ʿ**adīl olmaz:**-*maz*
Tahmis 2
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Adalet edici, adaletli olmak.
Ṭātuñı ḳudret-i Ḥaḳ eyledi bir dürr-i ṣemīn
Ki ʿadīl olmaz aña cümle semāvāt ü zemīn

ʿadīl olur:

1. ʿ**adīl olur:**-*ur*
Gazel 149
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Adalet edici, adaletli olmak.
Ẕātında rūḥ yoḳ ne ḳadar sīne ṣāf ise

Āyīne ḥüsn-i yāra ne yüzden ʿadīl olur

ʿadīm oldığın:

1. ʿ**adīm oldığın:**-*dığ, -ın*
Gazel 487
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yok olmak, kaybolmak.
Naẕīr-i ẕātı ʿadīm oldığın beyān eyler
Ḫafā-yı sāye-i ʿulyāsınuñ budur sebebi

ʿadīm ü nā-būd:

1. ʿ**adīm ü nā-būd:**
Tarih 4
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Olmayan.
Sāye-i salṭanatında ola āsūde ʿibād
Ẓulm ü āşūb u fitan ola ʿadīm ü nā-būd

ʿadīmü'l-eşbāh:

1. ʿ**adīmü'l-eşbāh:**
Rübai 490
Mısra: **1**
Benzeri olmayan II Allah.
Ey Ḫāliḳ-ı Bī-çūn ü ʿadīmü'l-eşbāh
Cūyende-i luṭf u keremüñ bende vü şāh

ʿadīmü'l-misl:

1. ʿ**adīmü'l-miṣl:**
Gazel 406
Mısra: **3**
Benzersiz, eşi olmayan kişi.
ʿAdīmü'l-miṣl ḫayl-i enbiyāsın aña şāhiddür
Ki ẓāhir olmadı ẓıll-ı ẓalīlüñ ʿālemīn üzre

ʿadl:

1. ʿ**adl:**
Rübai 412
Mısra: **4**
Adalet.
Yoḳ evvel ü āḫirde şerīküñ yā Rab
ʿAdl ü Ḥakem ü Evvel ü Āḫir sensin

2. ʿ**adl:**
Tarih 1
Mısra: **50**
Adalet.
Naḥīfī ḳudsiyān-ı mülk-i maʿnā didiler tārīḫ
Muʿammer eyle yā Rabb ʿadl ile Sulṭān Süleymānı

3. ʿ**adl:**
Tarih 4
Mısra: **46**
Adalet.
Ey Naḥīfī bu duʿā oldı cülūsa tārīḫ
Ola memdūḥ-ı Ḫudā ʿadl ile Sulṭān Maḥmūd

ʿadl eyleseñ:

1. ʿ**adl eyleseñ:**-*se, -ñ*
Gazel 326
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Adaletle davranmak.
ʿAdl eyleseñ ey şāh-ı cihānum ne ola
-

ʿadl ü dād:

1. ʿ**adl ü dād:**
Gazel 95
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Doğruluk ve adalet.
Cevr ile maʿmūr dil olmaya vīrān ü ḫarāb
Pādişāhum pādişehsin saña lāzım ʿadl ü dād

ʿadl ü iḥsāna:

1. ʿ**adl ü iḥsāna:**-*a*
Tarih 17
Mısra: **66**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Adalet ve lütuf.
Vezīr-i aʿẓam-ı ẕī-şānın eyle maẓhar-ı tevfīḳ
Hemīşe kār-ı ḫayr ü ʿadl ü iḥsāna idüp irşād

ʿadl-i ḫaḳ:

1. ʿ**adl-i ḫaḳ:**
Gazel 399
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allahın adaleti.
ʿİḳāba ʿadl-i Ḫaḳ şāyān iderse pāy-ı ʿişyānum
Ẓuhūr eyler yine āh-ı nedāmet cilve-gāhumdan

ʿadl-i şırf:

1. ʿ**adl-i şırf:**
Gazel 486
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saf adalet.
Ḫaḳīḳatde ʿibāda ʿadl-i şırf u maḥż-ı ḥikmetdür
O daʿvā kim anuñ faṣlında taḳdīrüñ ola ḳāżī

ʿadn:

1. ʿ**adnī:**-*i*
Gazel 268
Mısra: **2**
Cennetin en yüksek mevkine veya değişik yerlerinin tamamına verilen ad. II Adn Kur'an'da cennat kelimesiyle birlikte zikredilerek insanın aslının (Adem'in) yaratıldığı ve ahirette müminlerin sonsuza kadar kalacağı çeşitli cennetleri tasvir etmek üzere kullanılır. Kur'an'da on bir yerde bahis konusu edilen adn cennetleri, "içinde güzel meskenlerin,tahtların, altın ve incilerle süslenmiş ince ipekten yeşil elbiselerin, sabah akşam ikram edilen türlü yiyeceklerin, gözleri başkasını görmeyecek kadar eşlerine bağlı hurilerin ve çeşitli ırmakların bulunduğu

ebedi bir yurt" olarak tasvir edilir.
Varamaz kūyına ol tāze nihāl olmayıcak
N'eyleyem ʿAdnī temāşā-yı cemāl olmayıcaḳ

2. ʿ**adn:**
Gazel 498
Mısra: **18**
Cennetin en yüksek mevkine veya değişik yerlerinin tamamına verilen ad. II Adn Kur'an'da cennat kelimesiyle birlikte zikredilerek insanın aslının (Adem'in) yaratıldığı ve ahirette müminlerin sonsuza kadar kalacağı çeşitli cennetleri tasvir etmek üzere kullanılır. Kur'an'da on bir yerde bahis konusu edilen adn cennetleri, "içinde güzel meskenlerin,tahtların, altın ve incilerle süslenmiş ince ipekten yeşil elbiselerin, sabah akşam ikram edilen türlü yiyeceklerin, gözleri başkasını görmeyecek kadar eşlerine bağlı hurilerin ve çeşitli ırmakların bulunduğu ebedi bir yurt" olarak tasvir edilir.
Naḥīfī kūyuña teslīm-i cān içün gelmiş
İlāhī ʿAdn ola anuñ maḳām u meʾvāsı

ʿadū:

1. ʿ**adūdur:**-*dur*
Gazel 58
Mısra: **5**
Düşman II Rakip.
Ben ġarībe hep ʿadūdur ol raḳīb-i bed-kilāb
Dilerem cāy-ı ṣafāsı ola her çāh-ı ḫarāb

2. ʿ**adū:**
Gazel 136
Mısra: **14**
Düşman II Rakip.
Bilmem nedür bu cevr ü sitemler Naḥīfīyā
Ehl-i kemāle yoḫsa bu devrān ʿadū mıdur

3. ʿ**adūya:**-*ya*
Gazel 214
Mısra: **12**
Düşman II Rakip.
Her-kes bulur cezāsını yevm-i nüşūrda
Ḳalmaz ʿadūya daḫi bizüm intiḳāmumuz

4. ʿ**adūya:**-*ya*
Gazel 353
Mısra: **1**
Düşman II Rakip.
Āhum yeter ʿadūya eger ehl-i derd isem
Düşmenlerümle söyleşürem ben de merd isem

5. ʿ**adūya:**-*ya*
Gazel 353
Mısra: **14**
Düşman II Rakip.
Şemşīr ü tīr ü nīze gerekmez Naḥīfīyā
Āhum yeter ʿadūya eger ehl-i derd isem

6. ʿ**adūyı:**-*y, -ı*
Gazel 374
Mısra: **2**
Düşman II Rakip.
Rāz-ı derūnum illere iẓhār ider misin
Cānā ʿadūyı vāḳıf-ı esrār ider misin

7. ʿ**adūsına:**-*sı, -n, -a*
Gazel 457
Mısra: **14**
Düşman II Rakip.
Nefs ü hevā ki düşmen-i dīrīnedür saña
Ruḫsat virür mi ʿāḳıl olan hīç ʿadūsına

8. ʿ**adūnuñ:**-*nuñ*
Gazel 487
Mısra: **16**
Düşman II Rakip.
Benān-ı muʿcizi itdükde ḳurṣ-ı bedri şikest
ʿAdūnuñ oldı ziyāde taḥayyür ü ʿacebi

9. ʿ**adūnuñ:**-*nuñ*
Kaside 19
Mısra: **76**
Düşman II Rakip.
Bulsa çeşm-i mūrı eyler kendüye cāy-ı penāh
Ḫavf-ı tīġuñdan ʿadūnuñ şöyle teng oldı yeri

10. ʿ**adūdan:**-*dan*
Matla 196
Mısra: **1**
Düşman II Rakip.
Dil ü dīnüm ile ʿadūdan emīn
Meded eyle yā erḥame'r-rāḥimīn

11. ʿ**adūsı:**-*sı*
Tarih 7
Mısra: **14**
Düşman II Rakip.
Aḥbābı olup ʿizzet ü rifʿatle ser-efrāz
Ser-cümle ʿadūsı ola mevḳūf-ı teẕellül

ʿadūl itmem:

1. ʿ**adūl itmem:**-*me, -m*
Gazel 312
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayrılmamak, adaletsizce davranmamak.
Mū-be-mū cism-i nizārum olsa ṣad çāk-i belā
Rāh-ı ʿışḳ-ı cānsitānuñdan senüñ itmem ʿadūl

ʿadū-yı bed-nihāduñ:

1. ʿ**adū-yı bed-nihāduñ:**-*uñ*
Matla 73
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Soysuz düşman.
Olup aḥbāb reyyān-ı ṣafā ey Ṣāḥibü'l-Kevṯer
ʿAdū-yı bed-nihāduñ oldı manṣūṣ-ı hüvel ebter

ʿadū-yı devletüñ:

1. ʿ**adū-yı devletüñ:**-*üñ*
Kaside 24
Mısra: **104**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Devletin düşmanı.

Ser-efrāz eyleyüp aḥbābuñı
her vech ile mevlā
ʿAdū-yı devletüñ efkende
itsün çāh-ı ḫüsrāna

ʿadū-yı ebter:

1. ʿ**adū-yı ebter:**
Matla 105
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Soysuz düşman II rakip.
Ṭālib-i vuṣlat-ı cānāne olup
ṣām ü seḥer
Ḳaṣd ider cānuma gördüñ mi
ʿadū-yı ebter

ʿadū-yı ebtere:

1. ʿ**adū-yı ebtere:**-*e*
Kaside 17
Mısra: **51**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Soysuz düşman II rakip.
Leşker-i İslām olup ġālib
ʿadū-yı ebtere
Hem-reh olsun ḳudretüñle
anlara cünd-i semā

ʿadū-yı ebteri:

1. ʿ**adū-yı ebteri:**-*i*
Kaside 19
Mısra: **154**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Soysuz düşman II rakip.
Eyledi yümn-i cülūsuñ ey
hümāyūn-menḳabet
Āteş-i ḳahr ile sūzān hep
ʿadū-yı ebteri

ʿadū-yı ġaddāra:

1. ʿ**adū-yı ġaddāra:**-*a*
Gazel 206
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ġaddār düşman.
ʿAdālet-i Ṣamedīden ʿadū-yı
ġaddāra
Ẓuhūr-ı bāriḳa-i intiḳāma
muntaẓıruz

ʿadū-yı inṣāf:

1. ʿ**adū-yı inṣāf:**
Rübai 254
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Insafın düşmanı.
Ey şāhid-i peymān-ı hem-
āġūş-ı ḫilāf
V'ey meşreb-i bī-raḥmı
ʿadū-yı inṣāf

ʿadū-yı liʾām:

1. ʿ**adū-yı liʾām:**
Kaside 10
Mısra: **42**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Alçak, pinti düşman II rakip.
Saʿādetle gösterdi çoḳ
muʿcizāt
Taḥayyürde ḳaldı ʿadū-yı
liʾām

ʿadū-yı menḫūs:

1. ʿ**adū-yı menḫūs:**
Matla 125
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uğursuz düşman II rakip.
Ḥarf-i ʿillet gibi yanında
ʿadū-yı menḫūs
Ḳadrini eyledi nāḳış o
perinüñ efsūs

ʿadū-yı żāġa:

1. ʿ**adū-yı żāġa:**-*a*
Gazel 244
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Düşman karga, düşmanlık besleyen karga II kötü ve çirkin rakip.
ʿAdū-yı żāġa minnet yoḳ var
iken bülbül-i ḫoş-gū
Dil ü cān itmege her dem
recā sulṭāna ögrenmiş

āfāḳ:

1. **āfāḳı:**-*ı*
Gazel 89
Mısra: **10**
Her yer, etraf, bütün çevre.
Saʿādet bābı feṭḥ olmaḳ
dilerseñ ger Naḥīfī sen
Muʿaṭṭar ḳılsun āfāḳı hemān
ur naʿra-i fettāḥ

2. **āfāḳ:**
Gazel 264
Mısra: **2**
Her yer, etraf, bütün çevre.
İdince mihr-i cihān-tāb-
ṭalʿatuñ işrāḳ
Münevver oldı cemālüñle
ser-be-ser āfāḳ

3. **āfāḳa:**-*a*
Gazel 328
Mısra: **6**
Her yer, etraf, bütün çevre.
Oldı Miʿrācuñ şafā-baḫş-ı
dil-i kerrūbiyān
Maḥż-ı rifʿatdür daḫi āfāḳa
ol feyż-i ḳudūm

4. **āfāḳı:**-*ı*
Murabba 1
Mısra: **9**
Her yer, etraf, bütün çevre.
Yaratduñ cümle āfāḳı
Zemīn ü çarḫ-ı nüh ṭāḳı

5. **āfāḳ:**
Rübai 266
Mısra: **2**
Her yer, etraf, bütün çevre.
Gitdükçe füzūn olmada nār-ı
eşvaḳ
Feryād ü fiġān ile pür oldı
āfāḳ

6. **āfāḳı:**-*ı*
Rübai 534
Mısra: **2**
Her yer, etraf, bütün çevre.
Gel cevr ile incitme dil-i
müştāḳı

Kim nālesi lerzende ider āfāḳı

7. **āfāḳa:**-*a*
Rübai 556
Mısra: **1**
Her yer, etraf, bütün çevre.
Neşr olmaġa āfāḳa nübüvvet ḫaberi
Ḥaḳ virdi aña āyet-i şaḳḳü'l-ḳameri

8. **āfāḳı:**-*ı*
Tahmis 5
Mısra: **18**
Her yer, etraf, bütün çevre.
Leyli baña rūz itdi rūz itdi baña leylī
Ġarḳ itse ʿaceb olmaz āfāḳı yaşum seyli

9. **āfāḳ:**
Tarih 28
Mısra: **58**
Her yer, etraf, bütün çevre.
Meclis-i imlā gibi memlūʾ olup rūy-ı semā
Ḫalḳa-dār olduḳça āfāḳ üzre encüm fi'l-meşel

āfāḳa irdi:

1. **āfāḳa irdi:**-*di*
Matla 233
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ufuklara ulaşmak II mecazen çok olmak.
Ṣafā-yı müjde-i teşrīfüñ irdi āfāḳa
Ne yeller esdi ṣabā uġraduñ bu müştāḳa

āfāḳ-ı müstefād-ı ʿulūmuñ:

1. **āfāḳ-ı müstefād-ı ʿulūmuñ:**-*uñ*
Gazel 260
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İlimlerin faydalanılmışın ufukları.
Ey ders-i evvelīni olan sırr-ı men ʿaref
Āfāḳ-ı müstefād-ı ʿulūmuñ ṭaraf ṭaraf

āfāḳı ṭutar:

1. **āfāḳı ṭutar:**-*ar*
Gazel 427
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Şöhret bulmak, herkesçe tanınmak.
Şeb-i hecrüñle nār-ı ʿışḳ ile yanup yaḳılduḳça
Ṭutar āfāḳı āh-ı pür-şerārum yā Resūla'llāh

2. **āfāḳı ṭutar:**-*ar*
Rübai 365
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ufku sarmak.
Geldükçe fiġāna dil-i miḥnet-zādum
Āfāḳı ṭutar ḥasret ile feryādum

āfāḳı ṭutarsa:

1. **āfāḳı ṭutarsa:**-*ar, -sa*
Rübai 538
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Şöhret bulmak, herkesçe tanınmak.
Āfāḳı ṭutarsa n'ola āh ü zārı
ʿIşḳuñ elemi aldı dil-i bīmārı

āfāḳı ṭutdı:

1. **āfāḳı ṭutdı:**-*dı*
Gazel 93
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şöhret bulmak, herkesçe tanınmak.
Şād olsun erbāb-ı ṭarab geldi yine eyyām-ı ʿıyd
Āfāḳı ṭutdı şimdi hep āvāze-i peyġām-ı ʿıyd

2. **āfāḳı ṭutdı:**-*dı*
Gazel 438
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Şöhret bulmak, herkesçe tanınmak.
Yoḳ bende tāb cevr ü cefāda o māh ise
Āfāḳı ṭutdı derd ile feryād ü āh ise

āfāḳı ṭutsa:

1. **āfāḳı ṭutsa:**-*sa*
Gazel 428
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ufukları kaplamak II tüm dünyaya yayılmak, herkesçe bilinmek.
Derūnum zaḫm-ı şemşīr-i melāmet çāk çāk itdi
N'ola āfāḳı ṭutsa āh ü zārum yā Resūla'llāh

2. **āfāḳı ṭutsa:**-*sa*
Kaside 9
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ufku sarmak.
Naʿra-i Allāhü ekber ṭutsa āfāḳı tamām
Ṣıyt-ı tekbīr ile ʿuşşāḳı ḫurūşān eylesem

3. **āfāḳı ṭutsa:**-*sa*
Tahmis 8
Mısra: **41**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ufukları kaplamak II tüm dünyaya yayılmak, herkesçe bilinmek.
Şöhretüñ ṭutsa Naḥīfīveş eger āfāḳı
Mihr-i raḫşān gibi gezseñ felek-i nüh ṭāḳı

āfāt:

1. **āfātdan:**-*dan*
Rübai 245
Mısra: **4**
Belalar, musibetler.
Ey Ḥāfıẓ-ı eṭbāḳ-ı semāvāt ü zemīn
Āfātdan eyle bu żaʿīfi maḥfūẓ

āferīn:

1. **āferīn:**
Gazel 167

Mısra: **10**
Takdir ve övgü sözü.
Defter-i eşʿārını gördüm Naḥīfīnüñ hele
Āferīn ancaḳ olur bir ṭabʿ-ı siḥr-āmīzi var

2. **āferīn:**
Gazel 480
Mısra: **12**
Takdir ve övgü sözü.
Zühd ü taḳvāyı esīr itdüñ riyāżat gösterüp
Āferīn ey mest-i nāzum şīve-i perhīzüñe

<u>āferīn olsun:</u>

1. **āferīn olsun:**-*sun*
Gazel 464
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Deyim**
Aferin olsun.
Hele imżā-yı taḥsīne anı ṣāyeste gördük biz
Hezārān āferīn olsun Naḥīfī-i süḫan-dāna

2. **āferīn olsun:**
Gazel 480
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Beğenmek, takdir etmek, övmek.
Siḥri iʿcāz itdüñ iʿcāzı kerāmet eyledüñ
Āferīn olsun Naḥīfī ṭabʿ-ı siḥr-āmīzüñe

3. **āferīn olsun:**-*sun*
Gazel 493
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aferin olsun! Bravo.
Āferīn olsun tecerrüd-pīşegān-ı ʿışḳa kim
Hīç zen-i mekkāre-i dünyāya meftūn olmadı

<u>āferīn-bād:</u>

1. **āferīn-bād:**
Matla 13
Mısra: **2**
Aferin olsun!.
Geldüñ ol ġonçe-femüñ müjde-i vaṣlıyla baña
Āferīn-bād eyā bād-ı seḥergāh saña

<u>āferīn-i yeʾs:</u>

1. **āferīn-i yeʾs:**
Gazel 230
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ümitsizlik takdiri.
Dün ḫākdān-ı leşker-i nā-kāma uġradum
İrdi Naḥīfī gūşuma ṣad āferīn-i yeʾs

<u>āfet:</u>

1. **āfete:**-*e*
Gazel 10
Mısra: **1**
Bela, kötülük, sakınılacak şeyler ll insanın başını döndüren, onu aşk belasına düşüren sevgili.
Ḫulūṣ o āfete maḥż-ı ḫaṭā imiş ḥayfā
Meger o ġonçe hezār-āşinā imiş ḥayfā

2. **āfet:**
Gazel 12
Mısra: **10**
Bela, kötülük, sakınılacak şeyler ll insanın başını döndüren, onu aşk belasına düşüren sevgili.
Kişver-i dilde tīġ-i ġamzeñ ile
Ḥükmüñ ey āfet eyledüñ icrā

3. **āfet:**
Gazel 114
Mısra: **2**
Bela, kötülük, sakınılacak şeyler ll insanın başını döndüren, onu aşk belasına düşüren sevgili.
Dil ki bir meclisde ol meh-ṭalʿat ile cemʿ olur
Bu dil-i şūrīde pervāne ol āfet şemʿ olur

4. **āfet:**
Gazel 120
Mısra: **1**
Bela, kötülük, sakınılacak şeyler ll insanın başını döndüren, onu aşk belasına düşüren sevgili.
Ne ẓālim ġamzedür bilmem ne āfet çeşm ü müjgāndur
Ki her ḫūnī-nigāhuñ bir ḫadeng-i şuʿle-peykāndur

5. **āfet:**
Gazel 121
Mısra: **14**
Bela, kötülük, sakınılacak şeyler ll insanın başını döndüren, onu aşk belasına düşüren sevgili.
Şimdi itmezse sözüm ārāyiş-i gūş-ı ḳabūl
Bir gün ol āfet Naḥīfī ben süḫandānın arar

6. **āfet:**
Gazel 127
Mısra: **1**
Bela, kötülük, sakınılacak şeyler ll insanın başını döndüren, onu aşk belasına düşüren sevgili.
Ol āfet şehr-i ḥüsnüñ şūḫ u müstesnālarındandur
Ser-āmed dil-rübādur cümlenüñ raʿnālarındandur

7. **āfet:**
Gazel 170
Mısra: **10**
Bela, kötülük, sakınılacak şeyler ll insanın başını döndüren, onu aşk belasına düşüren sevgili.
Düşüp pāyıña yalvardumsa küstāḫāne incinme
Sen ey āfet bilürsin çünki maʿẕūr oldıġum demdür

8. **āfet:**
Gazel 184
Mısra: **1**
Bela, kötülük, sakınılacak şeyler ll insanın başını döndüren, onu aşk belasına düşüren sevgili.
ʿĀşıḳ-ı şeydāsın ol āfet nigāhından bilür
Sūziş-i derd-i dili teʾsīr-i āhından bilür

9. **āfet:**
Gazel 193
Mısra: **5**
Bela, kötülük, sakınılacak şeyler ll insanın başını döndüren, onu aşk belasına düşüren sevgili.
Kim oldı çāre-yāb-ı zaḫm-ı tīr-i hecrüñ ey āfet
Şifā-ālūde-i merhem-güẕār-ı vuṣlatuñ kimdür

10. **āfetüñ:**-*üñ*
Gazel 208
Mısra: **8**
Bela, kötülük, sakınılacak şeyler ll insanın başını döndüren, onu aşk belasına düşüren sevgili.
Çeşmüñ füsūn u fitneden eyler mübāḥaṣe
Ol āfetüñ suʾāline yoḳdur cevābumuz

11. **āfete:**-*e*
Gazel 268
Mısra: **9**
Bela, kötülük, sakınılacak şeyler ll insanın başını döndüren, onu aşk belasına düşüren sevgili.
Nāleden ġayrı daḫi n'eyleyem ol āfete ben
ʿArż-ı ḥāl eylemege tāb ü mecāl olmayıcaḳ

12. **āfete:**-*e*
Gazel 286
Mısra: **1**
Bela, kötülük, sakınılacak şeyler ll insanın başını döndüren, onu aşk belasına düşüren sevgili.
ʿArż-ı ḥāl eyledüm ol āfete cānum diyerek
Baḳ benüm ḥālüme ey şūḫ-ı cihānum diyerek

13. **āfet:**
Gazel 302
Mısra: **1**
Bela, kötülük, sakınılacak şeyler ll insanın başını döndüren, onu aşk belasına düşüren sevgili.
Saña ḳalmışdur ey āfet baña göñlümce nāz itmek
Nigāh-ı ʿişvelerle böyle vażʿ-ı dil-nevāz itmek

14. **āfet:**
Gazel 308
Mısra: **1**
Bela, kötülük, sakınılacak şeyler ll insanın başını döndüren, onu aşk belasına düşüren sevgili.
Cihānda yoḳdur ey āfet miṣālüñ
Meger āyīnede ʿaks-i cemālüñ

15. **āfetüñ:**-*üñ*
Gazel 320
Mısra: **8**
Bela, kötülük, sakınılacak şeyler ll insanın başını döndüren, onu aşk belasına düşüren sevgili.
Dil ḥazīn olma saña imsāk-i luṭfından ṣaḳın
Cevri de ol āfetüñ bir başḳa ʿālemdür göñül

16. **āfet:**
Gazel 354
Mısra: **9**
Bela, kötülük, sakınılacak şeyler ll insanın başını döndüren, onu aşk belasına düşüren sevgili.
Ẕerre-i nā-çīziñem ammā ki ey āfet benüm
Mihr-i envār-ı ruḫuñdur māye-i germiyyetüm

17. **āfet:**
Gazel 367
Mısra: **9**
Bela, kötülük, sakınılacak şeyler ll insanın başını döndüren, onu aşk belasına düşüren sevgili.
Söyleñ ol āfet
Naḥīfī bendesin yād eylesün Şādumān itsün o gül-ruḫ bülbül-i nālendesin

18. **āfet:**
Gazel 384
Mısra: **10**
Bela, kötülük, sakınılacak şeyler ll insanın başını döndüren, onu aşk belasına düşüren sevgili.
Çeşmüñi ālūde-i küḥl-i teġāfül eyleme
ʿĀşıḳ-ı bīmāra āfet üzre āfet olmasun

19. **āfet:**
Gazel 385
Mısra: **6**
Bela, kötülük, sakınılacak şeyler ll insanın başını döndüren, onu aşk belasına düşüren sevgili.
Āfet ṣalındı fitne ile kişver-i dile
Kāküllerin güşād iden ol āfet olmasun

20. **āfete:**-*e*
Gazel 388
Mısra: **5**
Bela, kötülük, sakınılacak şeyler ll insanın başını döndüren, onu aşk belasına düşüren sevgili.
İrsāl-i peyām eylerem ol āfete ammā
Hīç ʿavdet ümmīdin idemem nāme-berümden

21. **āfetüñ:**-*üñ*
Gazel 439
Mısra: **11**
Bela, kötülük, sakınılacak şeyler ll insanın başını döndüren, onu aşk belasına düşüren sevgili.
Cānuma minnet bilürdüm cevrini ol āfetüñ
Aġlamazdum miḥnet-i çarḫ-ı sitem-kār olmasa

22. **āfete:**-*e*
Gazel 441
Mısra: **3**
Bela, kötülük, sakınılacak şeyler ll insanın başını döndüren, onu aşk belasına düşüren sevgili.
Cānlar fedā ol āfete kim bir nigāh ile
Rāz-ı derūnı fehm ide rind-i cihān ola

23. **āfetüñ:**-*üñ*
Gazel 442
Mısra: **13**
Bela, kötülük, sakınılacak şeyler ll insanın

başını döndüren, onu aşk belasına düşüren sevgili.
Oldum esīr-i ʿışḳı Naḥīfî bir āfetüñ
Ya meyl-i şefḳat ide ya nā-mihribān ola

24. **āfete:**-*e*
Gazel 482
Mısra: **9**
Bela, kötülük, sakınılacak şeyler ll insanın başını döndüren, onu aşk belasına düşüren sevgili.
Teslīm olur ol āfete cān ile Naḥīfî
-

25. **āfete:**-*e*
Gazel 510
Mısra: **7**
Bela, kötülük, sakınılacak şeyler ll insanın başını döndüren, onu aşk belasına düşüren sevgili.
ʿArż-ı ṣadāḳat itmiş idük dün ol āfete
Bāʿiş bu oldı cevrine bildük ḫaṭāmuzı

26. **āfet:**
Gazel 520
Mısra: **5**
Bela, kötülük, sakınılacak şeyler ll insanın başını döndüren, onu aşk belasına düşüren sevgili.
Ol āfet sīnesin kim gāh bend ü geh güşād eyler
Nezāketle baña taʿlīm ider çāk-i girībānı

27. **āfet:**
Kaside 28
Mısra: **8**
Bela, kötülük, sakınılacak şeyler ll insanın başını döndüren, onu aşk belasına düşüren sevgili.
Yanup nār-ı ġam-ı ʿışḳuñla geldüm bezm-i devrāna
Dil-i sūzānum ol meclisde ey āfet kebābumdur

28. **āfet:**
Matla 90
Mısra: **1**
Bela, kötülük, sakınılacak şeyler ll insanın başını döndüren, onu aşk belasına düşüren sevgili.
Ekşer ol āfet raḳīb-i nā-sezā yanındadur
Bu meşel meşhūrdur devlet ḳażā yanındadur

29. **āfet:**
Matla 98
Mısra: **2**
Bela, kötülük, sakınılacak şeyler ll insanın başını döndüren, onu aşk belasına düşüren sevgili.
Bīm-i ḥışm ile nigāhı bile bī-ṭāḳatdür
Ġamze-i dil-bere āfet dir iseñ āfetdür

30. **āfetdür:**-*dür*
Matla 98
Mısra: **2**
Bela, kötülük, sakınılacak şeyler ll insanın başını döndüren, onu aşk belasına düşüren sevgili.
Bīm-i ḥışm ile nigāhı bile bī-ṭāḳatdür
Ġamze-i dil-bere āfet dir iseñ āfetdür

31. **āfet:**
Matla 108
Mısra: **2**
Bela, kötülük, sakınılacak şeyler ll insanın başını döndüren, onu aşk belasına düşüren sevgili.
Pister-i ġamda n'ola eyler isem nāle vü zār
Çeşm-i bīmārı gibi olmış o āfet bīmār

32. **āfete:**-*e*
Rübai 220
Mısra: **4**
Bela, kötülük, sakınılacak şeyler ll insanın başını döndüren, onu aşk belasına düşüren sevgili.
Nāz eyleyerek meclisi teşrīf itsün
Ol āfete biñ cān ile müştāḳuz biz

<u>āfet eylersin:</u>

1. **āfet eylersin:**-*r, -sin*
Matla 210
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Belâ etmek.
Ḫırām-ı nāz ile ḳaddüñ cihāna āfet eylersin
Gelürsin cāmiʿe ʿuşşāḳa ʿarż-ı ḳāmet eylersin

<u>āfet olmasun:</u>

1. **āfet olmasun:**-*ma, -sun*
Gazel 384
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bela olmak, musibet olmak.
Çeşmüñi ālūde-i küḥl-i teġāfül eyleme
ʿĀşıḳ-ı bīmāra āfet üzre āfet olmasun

<u>āfet şalındı:</u>

1. **āfet şalındı:**-*dı*
Gazel 385
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Âfet olmak, âfete uğramak II sevgilinin yürüyerek ilerlemesi.
Āfet şalındı fitne ile kişver-i dile
Kāküllerin güşād iden ol āfet olmasun

<u>āfet-i ʿālemden:</u>

1. **āfet-i ʿālemden:**-*den*
Kaside 28
Mısra: **73**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyanın belası.
Vücūduñ āfet-i ʿālemden olsun dāʿimā maḥfūẓ
Felekler tā ki ser-gerdān-ı ṭarz-ı inḳılābumdur

<u>āfet-i bī-merḥamet:</u>

1. **āfet-i bī-merḥamet:**
Gazel 515
Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Merhametsiz sevgili.
Yine mevc-i ġażab buldı nümāyiş baḥr-ı ḥüsnüñde
Nedür ey āfet-i bī-merḥamet bu çīn-i pīşānī

āfet-i cān:

1. **āfet-i cān:**
Gazel 37
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Iztırap çektiren, can yakıcı şey veya kimse II sevgili.
Nāz idersin bu Naḥīfī saña itdükçe niyāz
Gelür ey āfet-i cān nālesi efsāne saña

2. **āfet-i cān:**
Gazel 189
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Canın belâsı, can belâsı.
Ḥaẕer ey āfet-i cān el-ḥaẕer kim ḳalb-i giryānum
Rümūz-ı āhı vaḳf-ı nükte-i esrār-ı hū eyler

3. **āfet-i cān:**
Gazel 215
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Canın belâsı, can belâsı -güzel, dilber-.
Vaṣf-ı laʿlüñde Naḥīfī gibi ey āfet-i cān
Cāme-i şīvegeri muʿcize-pervāz iderüz

4. **āfet-i cān:**
Gazel 233
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Iztırap çektiren, can yakıcı şey veya kimse II sevgili.
Yine bir āfet-i cān ile dil oldı meʾnūs
N'ola başdan başa çāk olsa ḳabā-yı nāmūs

5. **āfet-i cān:**
Gazel 233
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Iztırap çektiren, can yakıcı şey veya kimse II sevgili.
Seni maʿḳūl görür ehl-i naẕar ḥikmet ile
Sensin ey āfet-i cān ḥāṣılı rūḥ-ı maḥsūs

6. **āfet-i cān:**
Gazel 307
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Canın belâsı, can belâsı.
Mektūb-ı firāḳ ile sebük-bār-ı viṣālüñ
Ey āfet-i cān ḳāṣıd-ı rāh-ı ʿadem itdüñ

7. **āfet-i cān:**
Gazel 344
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Iztırap çektiren, can yakıcı şey veya kimse II sevgili.
Ölmeden Ḥaḳdan ümmīdüm budur ey āfet-i cān
Hep baña eyledigüñ cevre peşīmān göreyüm

8. **āfet-i cān:**
Gazel 348
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Can belası II sevgili.
Bir ġamze ile dāġ-ı ġamuñ cāna begendüm
Vardur hele ey āfet-i cān saña pesendüm

9. **āfet-i cān:**
Gazel 379
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Iztırap çektiren, can yakıcı şey veya kimse II sevgili.
Bu Naḥīfī bilür ey āfet-i cān çekdigiñi
O nigehlerle o çeşm-i sitem-āyīnüñden

10. **āfet-i cān:**
Gazel 390
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Iztırap çektiren, can yakıcı şey veya kimse II sevgili.
Cāme-i sürḫ ile görsem seni ey āfet-i cān
Ḫāṭır-ı zāra gelür ġonçe-i ḥamrā-yı vaṭan

11. **āfet-i cān:**
Tahmis 10
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Canın belâsı, can belâsı -güzel, dilber-.
Nedür ol cebhe-i nūr ile o gül-gūn ruḫsār
Nedür ey āfet-i cān sende bu ḥüsn-i dīdār

āfet-i cān oldıġuña:

1. **āfet-i cān oldıġuña:***-dıġ, -uñ, -a*
Gazel 476
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Canın afeti olmak II afete uğratan sevgili olmak.
Sen de inkār idemezsin hele ḳurbānuñ olam
Bu ḳadar şīve ile āfet-i cān oldıġuña

āfet-i cān ü cihān ola:

1. **āfet-i cān ü cihān ola:***-a*
Gazel 442
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya ve canın afeti olmak.
Ḳurbān olam o dil-ber-i ser-germ-i nāza kim

Her bir nigāhı āfet-i cān ü cihān ola

āfet-i cānuñ:

1. **āfet-i cānuñ:**-*uñ*
Gazel 75
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Canın belâsı, can belâsı.
Sen daḫi göñül bezmine ol āfet-i cānuñ
Pür-ḫūn idüben dīdeñi peymāne-miṣāl it

āfet-i cihān olmaz:

1. **āfet-i cihān olmaz:**-*maz*
Rübai 233
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya âfeti.
ʿIşḳuñ gibi bir belā-yı cān olmaz imiş
Derd-i dil ü āfet-i cihān olmaz imiş

āfet-i devrān:

1. **āfet-i devrān:**
Gazel 120
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya güzeli, bütün herkesi kendine hayran bırakan güzel.
Raḳīb-i dūn ile devre girüp cevr itme ʿuṣṣāḳa
Geçer bu devr-i dūn ey āfet-i devrān bu devrāndur

2. **āfet-i devrān:**
Gazel 363
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Devrin felaketi; insanın başını döndüren güzel II sevgili.
Āh idüp ʿışḳ ile biz çāk-i girībān idelüm
Hū diyüp şevḳ ile ol āfet-i devrān dönsün

āfet-i devrāna:

1. **āfet-i devrāna:**-*a*
Gazel 38
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya güzeli, bütün herkesi kendine hayran bırakan güzel.
Ben yine bir āfet-i devrāna oldum mübtelā
Bir vefāsuz cevri çoḳ cānāna oldum mübtelā

āfet-i devrānı:

1. **āfet-i devrānı:**-*ı*
Rübai 467
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya güzeli, bütün herkesi kendine hayran bırakan güzel.
Ol āfet-i devrānı saña vaṣf idemem
Ser-tā-be-ḳadem ʿişve ser-ā-pā şīve

āfet-i devrüñ:

1. **āfet-i devrüñ:**-*üñ*
Gazel 275
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya güzeli, bütün herkesi kendine hayran bırakan güzel.
Şehā sen āfet-i devrüñ ruḫ-ı ruḫsārı sürḫ olmış
Görinen ol siyeh ebrū şafaḳ üzre hilāl ancaḳ

āfet-i meh-rūnuñ:

1. **āfet-i meh-rūnuñ:**-*nuñ*
Gazel 499
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ay yüzlü güzel.
Göñül bir āfet-i meh-rūnuñ oldı şeydāsı
Ki mihre ġıbṭa virür reng-i rūy-ı raʿnāsı

āfet-i zamāne:

1. **āfet-i zamāne:**
Gazel 113
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Devrin, zamanın güzeli.
Ṭabībümüz eger ol āfet-i zamāne ise
ʿİlāc-ı Türkī ḳadar bir ʿilacumuz yoḳdur

āfet-resān-ı ʿaḳl-ı felāṭūn-ı ʿışḳ:

1. **āfet-resān-ı ʿaḳl-ı felāṭūn-ı ʿışḳ:**
Gazel 61
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşkın Eflatun'unun aklına bela getiren.
Āfet-resān-ı ʿaḳl-ı Felāṭūn-ı ʿışḳ olup
Feryāduñ eyledi beni dīvāne ʿandelīb

āfitāb:

1. **āfitābumuz:**-*umuz*
Gazel 212
Mısra: **6**
Güneş II Sevgili, dost.
Yer yer ʿiẕār-ı pāki şafaḳ-reng-i nāz olup
Germ oldı tāb-ı ḥüsn ile ol āfitābumuz

2. **āfitāb:**
Gazel 246
Mısra: **2**
Güneş II Sevgili, dost.
Nāz ile itse ol ṣanem-i pür-ḥicāb raḳṣ
Eyler felekde āh iderek āfitāb raḳṣ

3. **āfitāba:**-*a*
Gazel 334
Mısra: **1**
Güneş II Sevgili, dost.
Ne dem ol āfitāba ḥasret ile bir nigāh itdüm
Bir āh itdüm ki cümle ḫırmen-i ṣabrum tebāh itdüm

4. **āfitābum:**-*um*
Gazel 460
Mısra: **3**
Güneş II Sevgili, dost.
Ṣubḥ-dem ol āfitābum ʿarż-ı dīdār eylese
Māh-peykerler dönerdi encüm-i bī-perteve

5. **āfitāb:**
Kaside 1
Mısra: **32**
Dünya'yı aydınlatan ve ısıtan gök cismi.
Ḫālıḳ-ı şems ü ḳamerden ḳıl recā maḳṣūduñı
Āfitāb olduḳda ẓāhir iḫtifā eyler şihāb

6. **āfitābumdur:**-*um, -dur*
Kaside 28
Mısra: **4**
Güneş II Sevgili, dost.
N'ola her bir nigehde şevḳ ile feyż iktisāb itsem
Benüm endīşe-i ruḥsār-ı dilber āfitābumdur

7. **āfitāb:**
Matla 40
Mısra: **2**
Güneş II Sevgili, dost.
Pençe-gīr ol pençe-i ḫūrşīd ile ey māh-tāb
El el üzre oldığın görsün felekde āfitāb

8. **āfitāb:**
Tarih 16
Mısra: **9**
Güneş II Sevgili, dost.
Bāmına zerrīn ʿalem olsa revādur āfitāb
Saḳfına sīmīn muḳarnes olsa lāyıḳ ḳurs-ı māh

<u>āfitāb olsa:</u>

1. **āfitāb olsa:**-*sa*
Gazel 501
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güneş olmak.
Āfitāb olsa görünmez baña senden ġayrı
Bu Naḥīfī seni özler seni ey māh seni

<u>āfitābāsā:</u>

1. **āfitābāsā:**
Gazel 20
Mısra: **6**
Güneş gibi.
Ẓuhur itse ne var teʾsīr-i tāb-ı ceẕbe-i vaṣluñ
Yine görsem cemāl-i tābdāruñ āfitābāsā

<u>āfitāb-ı ʿārż-ı tābendesin:</u>

1. **āfitāb-ı ʿārż-ı tābendesin:**-*sin*
Gazel 367
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aydınlık yanağının güneşi II yanağı aydınlık olan sevgili.
Rūz-ı rūşen tīre vü tār oldı çeşm-i cānuma
Görmeyelden āfitāb-ı ʿārż-ı tābendesin

<u>āfitāb-ı ʿārżından:</u>

1. **āfitāb-ı ʿārżından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 364
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yanağın güneşi.
Āfitāb-ı ʿārżından bildim ol her-cāyīnüñ
Revnaḳ-efrūz-ı ḥarīm-i bezm-i aġyār oldığın

<u>āfitāb-ı çarḫ:</u>

1. **āfitāb-ı çarḫ:**
Gazel 478
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyanın güneşi.
Tāb-ı ruḫuñdan ey meh-i nev āfitāb-ı çarḫ
ʿArż-ı ḥicāb ider saña zerrīn niḳāb ile

<u>āfitāb-ı evc-i hüdā:</u>

1. **āfitāb-ı evc-i hüdā:**
Kaside 26
Mısra: **266**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın en yüksek noktasındaki güneşi.
Ümmīd odur diye ol melceʾ-i ʿuṣāt-ı ümem
O māh-ı burc-ı kerem āfitāb-ı evc-i hüdā

<u>āfitāb-ı evc-i seḫā:</u>

1. **āfitāb-ı evc-i seḫā:**
Kaside 26
Mısra: **44**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cömertlik tepesinin güneşi.
Bülend-mertebe vālā-himem veliyy-i niʿam
Meh-i sipihr-i kerem āfitāb-ı evc-i seḫā

<u>āfitāb-ı evc-i yektāyı:</u>

1. **āfitāb-ı evc-i yektāyı:**-*yı*
Gazel 127
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Benzersizliğin en üst noktasındaki güneş.
Hele ben bildigüm ol āfitāb-ı evc-i yektāyı
Baḳılsa mehveşānuñ ḫaylī bī-hemtālarındandur

<u>āfitāb-ı ḥüsn ü bahā:</u>

1. **āfitāb-ı ḥüsn ü bahā:**
Kıt'a 7
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik ve letafet güneşi.
Bir āfitāb-ı ḥüsn ü bahā kim anı gören
Maḥmūd Efendi ṣūfīsi olsa esīr olur

āfitāb-ı ḥüsne:

1. **āfitāb-ı ḥüsne:**-*e*
Gazel 150
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik güneşi II sevgilinin yüzü.
Dil ü cān ol ḳadar ol āfitāb-ı ḥüsne ḥayrāndur
Gören çeşm-i nizārum ẕann ider taṣvīr-i bī-cāndur

āfitāb-ı ḥüsni:

1. **āfitāb-ı ḥüsni:**-*i*
Gazel 189
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik güneşi.
Göñül ol āfitāb-ı ḥüsni her dem ārzū eyler
Ḫayālin dīdeden dilden ṣafāsın cüst ü cū eyler

āfitāb-ı ʿışḳ:

1. **āfitāb-ı ʿışḳ:**
Gazel 5
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşkın güneşi.
Merḥabā ey āfitāb-ı ʿışḳ Maḥbūb-ı Ḫudā
Bir kemīne ẕerre-i cān-baḫşuña ʿālem feda

āfitāb-ı ʿişmetüm:

1. **āfitāb-ı ʿişmetüm:**-*üm*
Gazel 526
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Masum güneş.
Felek ol āfitāb-ı ʿişmetüm benden cüdā ḳılduñ
Benüm ol serv-i nāzum ya kime cānānedür şimdi

āfitāb-ı ʿişve:

1. **āfitāb-ı ʿişve:**
Gazel 338
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nazlı güneş.
Ey āfitāb-ı ʿişve aña aġlaram hemān
Yoḳdur yanuñda ẕerre ḳadar raġbetüm benüm

āfitāb-ı maşrıḳ-ı levlāk:

1. **āfitāb-ı maşrıḳ-ı levlāk:**
Kaside 17
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
"Levlâk (sırrının)" doğuş yerinin güneşi.
Ṭāhirü'z-zeyl-i fütüvvet seyyid-i vālā-neseb
Āfitāb-ı maşrıḳ-ı levlāk ü bedr-i ihtidā

āfitāb-ı meh-cebīn olsa:

1. **āfitāb-ı meh-cebīn olsa:**-*sa*
Gazel 434
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ay alınlı güneş olmak.
Çıḳar tā evc-i eflāke ṣafādan ṣuʿle-i şevḳum
Yanumda her ne dem bir āfitāb-ı meh-cebīn olsa

āfitāb-ı sīm-ten:

1. **āfitāb-ı sīm-ten:**
Gazel 93
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gümüş tenli güneş.
Her āfitāb-ı sīm-ten dönmüş hilāle rūzeden
İtse n'ola defʿ-i ḥazen teşrīf-i şevḳ-encām-ı ʿıyd

āfitāb-ı şuʿle-teʾsīr-i nigāhumsın:

1. **āfitāb-ı şuʿle-teʾsīr-i nigāhumsın:**-*um, -sın*
Gazel 359
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bakışın kıvılcım etkili güneşi.
Mümteniʿdür çeşmüme seyr-i cemāl-i behcetüñ
Āfitāb-ı şuʿle-teʾsīr-i nigāhumsın benüm

āfitāb-ı ṭalʿatum:

1. **āfitāb-ı ṭalʿatum:**-*um*
Gazel 165
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güneş –gibi parlak,güzel- yüz- || Sevgilinin yüzünün güzelliği.
Maḳāmum ṭut ki evc-i āsumān olmış Mesīḥāveş
Yanumda n'eyleyem ol āfitāb-ı ṭalʿatum yoḳdur

āfitāb-ı veḍḍuḥā:

1. **āfitāb-ı veḍḍuḥā:**
Matla 60
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kuşluk vakti güneşi. Aynı zamanda Duha suresinden telmih bulunmaktadır.
İdüp ṣubḥ-ı kemālüñ āfitāb-ı veḍḍuḥā evżaḥ
İder ṣadr-ı şerīfüñ şerḥini metn-i elem neşraḥ

āfitāb-ı ẕātuñuñ:

1. **āfitāb-ı ẕātuñuñ:**-*uñ, -uñ*
Matla 254
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güneşe benzeyen zatın, zat güneşi.
Ey vücūduñ bezm-i levlāküñ münevver şemʿası
Āfitāb-ı ẕātuñuñ şems ü ḳamerdür lemʿası

āfitāb-ṭalʿat:

1. **āfitāb-ṭalʿata:**-*a*
Gazel 103

Mısra: **5**
Güneş yanaklı.
Bir āfitāb-ṭalʿata ḥayrān ü ḥasretem
Kim tāb-ı ḥüsni bāriḳa-baḫş-ı neẕāredür

ʿāfiyet:

1. ʿ**āfiyet:**
Tarih 16
Mısra: **49**
Sağlık, esenlik.
ʿĀfiyet ṣıḥḥat selāmet yār olup her dem aña
Taḫt-gāh-ı salṭanatda ber-devām olsun o şāh

2. ʿ**āfiyetle:**-*le*
Tarih 17
Mısra: **57**
Sağlık, esenlik.
Muʿammer eyle yā Rab ʿāfiyetle şāh-ı İslām
Esās-ı ḳadr ü cāhın eyleyüp ābād ile'l-ābād

3. ʿ**āfiyetle:**-*le*
Tarih 18
Mısra: **14**
Sağlık, esenlik.
Ḥaḳ Teʿālā pādişāh-ı dīn-i İslāmı ide
Ṭūl-i ʿömr ile muʿammer ʿāfiyetle muġtenem

4. ʿ**āfiyet:**
Tarih 21
Mısra: **9**
Sağlık, esenlik.
Ṣıḥḥat ü ʿāfiyet ü rāḥat ile Güẕerān eyleye māh ü sāli

ʿāfiyetde ḳılsun:

1. ʿ**āfiyetde ḳılsun:**-*sun*
Tarih 30
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Huzur üzerinde bulundurmak.
Ṭarāvet-yāb olup mānend-i gül cism-i hümāyūnı
Ḫudā hem-vāre ḳılsun ʿāfiyetde şāh-ı devrānı

ʿāfiyet-ḫˇānı ola:

1. ʿ**āfiyet-ḫˇānı ola:**-*a-ı*
Tarih 30
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yemek sofrası olmak. II Hamamlarda, eğlencelerde yemek sofraları kurulurdu.
Bu ḥammāmı müşerref eyleyüp girdükçe çıḳduḳça
Ola ḫalvet-güzīnān-ı muḳaddes ʿāfiyet-ḫˇānı

ʿafv:

1. ʿ**afve:**-*e*
Kaside 3
Mısra: **110**
Af, suçunu bağışlama, bağışlamak.
Baḥr-ı ʿUmmān ise ʿiṣyānum eger ḳādirdür
Ḳaṭre-i kemter ile ʿafve yem-i ġufrānuñ

2. ʿ**afvini:**-*i, -n, -i*
Kaside 3
Mısra: **72**
Af, suçunu bağışlama, bağışlamak.
Ḳan döküp yaş yerine eşk-i nedāmetle tamām
ʿAfvini eyle recā eyledigüñ ʿiṣyānuñ

3. ʿ**afv:**
Kaside 8
Mısra: **193**
Af, suçunu bağışlama, bağışlamak.
Umaram ʿafv ile mevlā beni dil-şād eyler
Gerçi bilmezlik ile eylemişem cürm-i hezār

4. ʿ**afvüñ:**-*uñ*
Kaside 17
Mısra: **38**
Af, suçunu bağışlama, bağışlamak.
Lākin ey Mevlā-yı Raḥmān ey Kerīm-i Lā-yezāl
Maḳṣadı ʿafvüñ recāsı raḥmetüñdür dāʾimā

5. ʿ**afvüñe:**-*üñ, -e*
Kaside 17
Mısra: **46**
Af, suçunu bağışlama, bağışlamak.
Levḥ-i aʿmālin sevād-ı maʿṣiyetden pāk ḳıl
Her ne deñlü mücrim ise ʿafvüñe eyle sezā

6. ʿ**afv:**
Murabba 3
Mısra: **18**
Af, suçunu bağışlama, bağışlamak.
Be-cāh-ı mefḫar-ı ʿālem Bizi ḳıl ʿafv ile ḫurrem

7. ʿ**afv:**
Rübai 22
Mısra: **2**
Af, suçunu bağışlama, bağışlamak.
Şāhā seni Ḫallāḳ-ı bedīʿu'l-eşyā
Luṭf u kerem ü ʿafv ile ḳılmış inşā

8. ʿ**afv:**
Rübai 58
Mısra: **3**
Af, suçunu bağışlama, bağışlamak.
ʿAfv ü kerem ü ʿināyetüñden ġayrı
Yoḳ ḥāṣılı melceʾ ü penāhum yā Rab

9. ʿ**afvüñ:**-*üñ*
Rübai 200
Mısra: **3**
Af, suçunu bağışlama, bağışlamak.
Faẕl u kerem ü ʿafvüñ olup mesʾūlüm
Yā Rab dü cihānda iʿtimādum sañadur

10. ʿ**afvüñla:**-*uñ, -la*
Rübai 253
Mısra: **3**
Af, suçunu bağışlama, bağışlamak.
ʿAfvüñla İlāhī kām-yāb eyle bizi
Bir vech ile yoḳ egerçi bizde inṣāf

11. ʿ**afvüñle:**-*üñ, -le*
Rübai 263
Mısra: **2**
Af, suçunu bağışlama, bağışlamak.
Olduḳsa da cürm ile ʿiḳāba elyaḳ
ʿAfvüñle bizi merḥamete eyle elyaḳ

12. ʿ**afvüñe:**-*üñ, -e*
Rübai 426
Mısra: **3**
Af, suçunu bağışlama, bağışlamak.
Bildüm keremüñ ʿafvüñe maġrūr oldum
Aḥvāl bu bāḳī senüñ emr ü fermān

13. ʿ**afvüñe:**-*üñ, -e*
Rübai 497
Mısra: **4**
Af, suçunu bağışlama, bağışlamak.
ʿİṣyāna cesāret niçe mümkin ancaḳ
Fażl u kerem ü ʿafvüñe oldum ġırre

ʿafv eyle:

1. ʿ**afv eyle:**
Gazel 262
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Affetmek, bağışlamak.
Bu Naḥīfī derdmendüñ cürmini ʿafv eyle gel
İtmesün va'llāhi ṣāhum ol daḥi mā-ḳad-selef

2. ʿ**afv eyle:**
Gazel 334
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Affetmek, bağışlamak.
Naḥīfī-veṣ recā-yı vuṣlatuñ itdiyse ʿafv eyle
Ḥużūruñda ne var bilmezlük ile bir günāh itdüm

3. ʿ**afv eyle:**
Kaside 27
Mısra: **157**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Affetmek, bağışlamak.
Ne ḳadar sehv ü ḳuṣūrum var ise ʿafv eyle
Ḳomadı bende bu ālāyiş-i ġam ʿaḳl ü ṣuʿūr

4. ʿ**afv eyle:**
Murabba 2
Mısra: **35**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Affetmek, bağışlamak.
Beni ʿafv eyle sen ferdā
Meded senden meded mevlā

5. ʿ**afv eyle:**
Rübai 383
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Affetmek, bağışlamak.
Eyle beni ṣāyān-ı rıżā-yı pāküñ
ʿAfv eyle dil-i zār-ı ḫaṭā-ālūdum

ʿafv eyler:

1. ʿ**afv eyler:**-*r*
Matla 244
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Affetmek, bağışlamak.
N'ola ser-cümle ʿafv eyler iseñ aṣḥāb-ı ʿiṣyānı
İlāhī luṭfuñuñ iḥsānuñuñ yoḳ ḥadd ü pāyānı

2. ʿ**afv eyler:**-*r*
Rübai 326
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Affetmek, bağışlamak.
ʿAfv eyler iseñ kendi kemāl-i keremüñ
Ḳahr eyler iseñ kendi cezā-yı ʿamelüm

ʿafv eylesün:

1. ʿ**afv eylesün:**-*sün*
Gazel 376
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Affetmek, bağışlamak.
Küstāḫī-i ṭabīʿatı ʿafv eylesün ne var
Gūş eyledükde nāle-i ḫūnīn terānesin

ʿafv it:

1. ʿ**afv it:**
Gazel 144
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Affetmek.
Üftādelerüñ düşse eger pāyuña ʿafv it
Saña düşen ye şāh-ı cihān luṭf u keremdür

2. ʿ**afv it:**
Kaside 2
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Affetmek.
Çün şefīʿ itdüñ Ḥabīb-i Ekrem-i Muḫtārıñı
Ḥürmetiyçün cürmini ʿafv it bu ʿāṣī ümmetüñ

3. ʿ**afv it:**
Rübai 407
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Affetmek.
ʿAfv it beni ẕāt-ı ekremüñ ḥaḳḳı içün
Luṭf it baña nūr-ı aḳdemüñ ḥaḳḳı içün

4. ʿ**afv it:**
Rübai 425
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Affetmek.
Ferdā ki ẓuhūr ide ʿiḳāb ü ḳahruñ
ʿAfv it beni ey Rabb-i Ġafūr u Raḥmān

ʿafv ü ġufrāna:

1. ʿ**afv ü ġufrāna:**-*a*
Murabba 1
Mısra: **22**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Affedip bağışlamak.
Yüzüm yoḳ ʿözr-i ʿiṣyāna
Ümmīdüm yoḳ ʿafv ü ġufrāna

ʿafv ü ġufrān-ı ḫudāvende:

1. ʿ**afv ü ġufrān-ı ḫudāvende:**-*e*
Kaside 3
Mısra: **97**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın merhamet etmesi ve affetmesi.
ʿAfv ü ġufrān-ı Ḫudāvende nihāyet yoḳdur
Cürm ü ʿiṣyānda eger kim yoġ ise pāyāndur

ʿafv ü ġufrānuñ:

1. ʿ**afv ü ġufrānuñ:**-*uñ*
Kaside 17
Mısra: **47**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Affedip bağışlamak.
ʿAfv ü ġufrānuñ meded-kār olmasa ʿāṣīlere
Vādī-i ḫüsrāndan olmazdı ebed rāh-ı rehā

ʿafv ü iḥsānuñ:

1. ʿ**afv ü iḥsānuñ:**-*uñ*
Gazel 46
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağışlama ve cömertlik.
ʿAfv ü iḥsānuñ ile eyle ʿuyūbum mestūr
Ḳılma şermende beni şāh ü gedādan yā Rab

ʿafv ü kerem ü raḥmetüñ:

1. ʿ**afv ü kerem ü raḥmetüñ:**-*üñ*
Rübai 387
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Affetme, cömertlik ve rahmet.
ʿAfv ü kerem ü raḥmetüñ ümmīdi ile
Her laḥẓa tekṣīr-i emeldür kārum

ʿafv ü keremle:

1. ʿ**afv ü keremle:**-*le*
Murabba 6
Mısra: **45**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağışlama ve merhamet.
ʿAfv ü keremle her nefes Maẓlūma sensin dād-res

ʿafv ü keremüñdür:

1. ʿ**afv ü keremüñdür:**-*üñ, -dür*
Rübai 151
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağışlama ve merhamet.
Yā Rab ġażabuñdan sañadur yine meʿāẕ
ʿAfv ü keremüñdür iki ʿālemde melāẕ

2. ʿ**afv ü keremüñdür:**-*üñ, -dür*
Rübai 152
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağışlama ve merhamet.
Yā Rab ġażabuñdan sañadur yine meʿāẕ
ʿAfv ü keremüñdür iki ʿālemde melāẕ

3. ʿ**afv ü keremüñdür:**-*üñ, -dür*
Rübai 527
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağışlama ve merhamet.
ʿAfv ü keremüñdür bize ancaḳ çāre
Dil-ḫastelerüz eyle şifā yā Şāfī

ʿafv-i ḫaḳ:

1. ʿ**afv-i ḫaḳ:**
Gazel 453
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın bağışlaması.
Ey Naḥīfī ʿafv-i Ḥaḳ olmazsa müşkil ḥāldür
Eyledüm ġafletle çoḳ ʿiṣyān ʿiṣyān üstüne

ʿafv-i ḫaḳdur:

1. ʿ**afv-i ḫaḳdur:**-*dur*
Gazel 419
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın bağışlaması.
Mücerred ʿafv-i Ḥaḳdur himmetüñle mesnedüm yoḫsa
Benüm ʿiṣyānuma yoḳ ḥadd ü ġāyet yā Resūla'llāh

ʿafv-i hudāya:

1. ʿ**afv-i ḫudāya:**-*ya*
Kaside 7
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın affı.
Küstāḫlıġum bāʿiṣ ola ʿafv-i Ḫudāya
Maḥşerde olan ben daḫi şāyān-ı şefāʿat

ʿafv-i mevlāya:

1. ʿ**afv-i mevlāya:**-*ya*
Gazel 429
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın affı.
Ümmīd oldur delīl olsa cenābuñ ʿafv-i mevlāya
Egerçi cürmüme yoḳdur nihāyet yā Resūla'llāh

aġ oldı:

1. **aġ oldı:**-*dı*
Gazel 258

Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Beyaz olmak.
Fürḳatüñle künc-i ġamda dem-be-dem ḳan aġlaram
Perde çekdi küḥl-i ġam kim dīdem içre oldı aġ

aġa:

1. **aġa:**
Tarih 32
Mısra: **1**
Ağa, efendi, bey.
Vezāretle aġa iken li-vechi'llāh idüp himmet
O maḥmūdu'l-ḫıṣāl itdi bu ʿayn-ı dil-keşi icrā

āgāh:

1. **āgāh:**
Gazel 491
Mısra: **17**
Haberi olan, haberli, haberdar.
Ey Naḥīfī sırr-ı ḥikmetden eger āgāh iseñ
Semt-i istiġnādan ayrılma dil-i şeydā gibi

2. **āgāh:**
Rübai 300
Mısra: **1**
Haberi olan, haberli, haberdar.
Taḥṣīl-i kemāle derīçe-i dil āgāh gerek
Sūz-ı dil ile āh-ı seḥer-gāh gerek

3. **āgāh:**
Rübai 475
Mısra: **1**
Haberi olan, haberli, haberdar.
Āgāh odur her nefes Allāh diye
Fikr eyleyüp āḫir nefesin āh diye

4. **āgāh:**
Rübai 508
Mısra: **1**
Haberi olan, haberli, haberdar.
Ey ehl-i ġaraż ol bu ḫaberden āgāh
Kim eylemesün ġırre seni devlet ü cāh

āgāh eyle:

1. **āgāh eyle:**
Rübai 458
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Haberdar etmek.
Yā Rab baña tevfīḳūñı hem-rāh eyle
Ġafletle ḳoma ḳalbümi āgāh eyle

āgāh eyleyem:

1. **āgāh eyleyem:**-*yem*
Tahmis 10
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Haberdar etmek.
Ḥāṣılı söz budur ey pādişeh-i ʿişve-sipāh
Eyleyem hāl-i dilümden seni bārī āgāh

āgāh ide:

1. **āgāh ide:**-*e*
Gazel 443
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Haberdar etmek, bildirmek.
Aḥvāl-i derd-i ʿışḳdan āgāh ide seni
Her bir giyāhı meşhedümüñ bir zebān ola

2. **āgāh ide:**-*e*
Gazel 501
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Haberdar etmek, bildirmek.
İtmedi ḥālüme vāḳıf eşer-i āh seni
Ḥaḳ ide derd-i dilümden meger āgāh seni

āgāh itdi:

1. **āgāh itdi:**-*di*
Kaside 8
Mısra: **51**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Haberdar etmek, bildirmek.
Nāgehān pīr-i taʿaḳḳul beni itdi āgāh
Virdi gūş-ı dile biñ dürlü ḫuceste-aḫbār

āgāh ḳıl:

1. **āgāh ḳıl:**
Rübai 466
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Haberdar etmek.
Ser-dāde-i ḫ∨āb-ı ġaflet olduḳ her gāh
Ḫūrşīd-i hidāyetüñle sen ḳıl āgāh

āgāh kılduñ:

1. **āgāh ḳılduñ:**-*du, -ñ*
Murabba 10
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Haberdar etmek.
Diyüp Lâ taḳneṭū min raḥmetillāh
Bizi luṭf u ʿaṭādan ḳılduñ āgāh

āgāh ḳılup:

1. **āgāh ḳılup:**-*up*
Rübai 124
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Haberdar etmek.
Āgāh ḳılup ḥaḳāyıḳ-ı eşyādan
Müşkillerümi eyle ʿayān u meşrūḥ

āgāh olan:

1. **āgāh olan:**-*an*
Gazel 228

Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Haberdar olmak.
Zevāl-i devlet-i İskender ü Cemden olan āgāh
Ġurūr-ı ʿucb ile mirʾāta baḳmaz deste cām almaz

2. **āgāh olan:**-*an*
Rübai 30
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Haberdar olmak.
Āgāh olan sālike yol şāhididür
Pinhānī-i esrār ile terk-i daʿvā

āgāh olduñ:

1. **āgāh olduñ:**-*du, -ñ*
Rübai 469
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Haberdar olmak.
Ger olduñ ise ʿilm-i ledünden āgāh
Ṣıdḳ ile niyāz eyle Ḫudāya her gāh

āgāh olsun:

1. **āgāh olsun:**-*sun*
Rübai 447
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Haberdar olmak.
Cān ṣıdḳ u teveccüh ile āgāh olsun
Āgāhī-i dil senüñle her gāh olsun

āgāh olur:

1. **āgāh olur:**-*ur*
Rübai 486
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Haberdar olmak.
Ḳalb olsa teveccüh-i Ḫudāda her gāh
Her ʿużvuñ olur ẕikr-i Ḫudādan āgāh

āgāhī-i dil:

1. **āgāhī-i dil:**
Rübai 447
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül ayıklığının feyzi.
Cān ṣıdḳ u teveccüh ile āgāh olsun
Āgāhī-i dil senüñle her gāh olsun

āgāşte-i ḫūn-āb-ı maḥabbet idüp:

1. **āgāşte-i ḫūn-āb-ı maḥabbet idüp:**-*üp*
Gazel 496
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk kanının bulanması.
İdeyüm ʿarż-ı mübāhāt şehīdān-ı ġama
İdüp āgāşte-i ḫūn-āb-ı maḥabbet kefeni

āgaşte-i telāṭum-ı ṭūfān olursa:

1. **āgaşte-i telāṭum-ı ṭūfān olursa:**-*ur, -sa*
Gazel 350
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Fırtınanın dalgalanmasının bulanmışı olmak.
Āgaşte-i telāṭum-ı ṭūfān olursa da
Olmaz füsurde āteş-i ḫas-pūşumuz bizüm

aġa-yı mükerrem:

1. **aġa-yı mükerrem:**
Kaside 28
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kerem sahibi, cömert ağa II Yeniçeri askeri İsmail Ağa.
Ol aġa-yı mükerrem kim nigāh-ı şefḳat-ālūdı Şifā-baḫşende-i derd-i dil-i pür-ıżṭırābumdur

āġāz idelüm:

1. **āġāz idelüm:**-*e, -lüm*
Rübai 468
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Söze başlamak. Çalmaya başlamak.
Gülbāng-i Muḥammedīye āġāz idelüm
Ṣıdḳ ile diyüp bu demde Allāh Allāh

āġāz idüp:

1. **āġāz idüp:**-*üp*
Kaside 25
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Başlamak.
Ṣoñra evṣāfuña idüp āġāz Fenn-i naẓm içre ḳīl ü ḳāl itdüm

āġāz it:

1. **āġāz it:**
Kaside 19
Mısra: **163**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Söze başlamak. Çalmaya başlamak.
Ṣıdḳ ile inşāya āġāz it duʿā-yı devletin
Diyeler āmīn aña iḫlās ile ins ü perī

āġāz itdükçe:

1. **āġāz itdükçe:**-*dükçe*
Rübai 210
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Başlamak.
İtdükçe o Mevlevī semāʿa āġāz
Pervāne olur şemʿine biñ çeşm-i niyāz

āġāz itdüñ:

1. **āġāz itdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 299
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Başlamak.
Sükūt-ı nāz idüp ben zāra
āġāz itdüñ īmāya
Ḫamūşān-ı ḳażā-perverleri
hep nāle-ḫīz itdüñ

2. **āġāz itdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 368
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Başlamak, herhangi bir işe girişmek.
Yine āġāz itdüñ ey dil girye-i pey-der-peye
Ġālibā ʿazm-i reh-i yār itmege āmādesin

āġāz ḳılam:

1. **āġāz ḳılam:**-*am*
Rübai 206
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Söze, konuşmaya başlamak.
Yā Rab ne yüzüm var ki idüp sūz u güdāz
Şerm ile ḳılam ʿöẕr-i günāha āġāz

āġāz ḳılarsın:

1. **āġāz ḳılarsın:**-*ar, -sın*
Gazel 381
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Söze, konuşmaya başlamak.
Sīnem hedef-i ġamze-i ġammāz ḳılarsın
Her dem bāña cevr itmege āġāz ḳılarsın

āġāze:

1. **āġāzeleri:**-*ler, -i*
Gazel 507
Mısra: **2**
Şarkı, beste.
Sūz-nāk olsa n'ola bülbülüñ āvāzeleri
İtdigi naġmede ʿuşşāḳdur āġāzeleri

āġāze ider:

1. **āġāze ider:**-*er*
Kaside 12
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Başlamak.
Envār-ı ḳandīl ile hep ʿarṣa-i ʿālem
Āġāze ider şīve-i āyīne-gerāna

āġāze-i maḥabbetde:

1. **āġāze-i maḥabbetde:**-*de*
Gazel 237
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşkı anlatan bir yazının başlangıcı.
Naḥīfīyā hele āġāze-i maḥabbetde
Nevā-yı ḥasrete beñzer ḥazīn edā yoġ imiş

āġāze-i siḥr ü füsūn eyler:

1. **āġāze-i siḥr ü füsūn eyler:**-*r*
Gazel 180
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sihir ve büyüye başlamak.
O cādū-fen ḳaçan āġāze-i siḥr ü füsūn eyler
Felāṭūn olsa da āşüftesi baḫş-i cünūn eyler

āġāz-ı nāle itse:

1. **āġāz-ı nāle itse:**-*se*
Matla 42
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnlemeye başlamak.
Āġāz-ı nāle itse n'ola cān-ı pür-şekīb
Oldı resīde mevsim-i feryād-ı ʿandelīb

aġız iḳrārı olur:

1. **aġız iḳrārı olur:**-*ı, -ur-ur*
Gazel 507
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Niyetini bildirmek.
Kesel-i ṭabʿa açıḳdan aġız iḳrārı olur
Ṭālibüñ meclis-i tedrīsde ḫamyāzeleri

aġla:

1. **aġlayup:**-*y, -up*
Gazel 25
Mısra: **4**
Kederden, teessürden gözyaşı akıtmak.
Muḳteżā-yı meşreb-i ʿışḳ u maḥabbetdür hemān
Aġlayup şevḳ ile āh-ı cān-güdāz itmek bāña

2. **aġlayup:**-*y, -up*
Gazel 189
Mısra: **6**
Kederden, teessürden gözyaşı akıtmak.
Ne dem vaṣf eyler iken serv-ḳaddüñ eylesem girye
Yanumca aġlayup cūlar çemende güft ü gū eyler

3. **aġlardı:**-*r, -dı*
Gazel 199
Mısra: **13**
Kederden, teessürden gözyaşı akıtmak.
Devr-i ḥüsnüñde kim aġlardı Naḥīfī gibi hīç
Ḳılmasa ʿāşıḳı āzürde bu çarḫ-ı ġaddār

4. **aġlamadan:**-*ma, -dan*
Gazel 285
Mısra: **2**
Kederden, teessürden gözyaşı akıtmak.
Yāda gelmez mi senüñ ṣoḥbet-i cān-āşūbuñ
Niçe ʿāşıḳ oḳusun aġlamadan mektūbuñ

5. **ağlarsın:**-*r, -sın*
Gazel 298
Mısra: **11**
Kederden, teessürden gözyaşı akıtmak.
Sen ne ağlarsın eyā bülbül-i şeydā bilsem
Diñlenür bārī senüñ şām ü seḥer feryāduñ

6. **ağlayup:**-*yup*
Gazel 310
Mısra: **3**
Kederden, teessürden gözyaşı akıtmak.
Ağlayup āh eylemezdüm ey perī-ruḫsār eger
Germ olup meclisde hem-zānū-yı ağyār olmasañ

7. **ağlayalum:**-*y, -alum*
Gazel 314
Mısra: **2**
Kederden, teessürden gözyaşı akıtmak.
Seḥerde başlayup āh ü fiġāna ey bülbül
Senüñle ağlayalum yana yana ey bülbül

8. **ağlar:**-*r*
Gazel 332
Mısra: **7**
Kederden, teessürden gözyaşı akıtmak.
Künc-i ḥasretde görüp aḥvālümi ağlar raḳīb
Ḥāṣılı ben mübtelāya şefḳat eyler düşmenüm

9. **ağlardum:**-*r, -du, -m*
Gazel 337
Mısra: **4**
Kederden, teessürden gözyaşı akıtmak.
Ne āh eylerdüm olsa bir enīsüm künc-i ġurbetde
Ne ağlardum bu yād illerde bārī āşinā görsem

10. **ağlaram:**-*r, -am*
Gazel 338
Mısra: **3**
Kederden, teessürden gözyaşı akıtmak.
Ey āfitāb-ı ʿişve aña ağlaram hemān
Yoḳdur yanuñda ẕerre ḳadar raġbetüm benüm

11. **ağlamaḳ:**-*maḳ*
Gazel 365
Mısra: **2**
Kederden, teessürden gözyaşı akıtmak.
Fāriġ oldum meclis-i fānīde şādān olmadan
Ağlamaḳ yegdür baña ʿālemde ḫandān olmadan

12. **ağladup:**-*t, -up*
Gazel 369
Mısra: **7**
Kederden, teessürden gözyaşı akıtmak.
Ağladup göz göre ağyār yanında beni āh
Leb-i deryāya gider ʿālem-i āb eylersin

13. **ağlayalım:**-*ya, -lım*
Gazel 377
Mısra: **7**
Kederden, teessürden gözyaşı akıtmak.
Bu künc-i ġamda añup derd-i hecri ağlayalım
Esīr-i fürḳat-ı yār ü diyār olan gelsün

14. **ağlardı:**-*r, -dı*
Gazel 387
Mısra: **1**
Kederden, teessürden gözyaşı akıtmak.
Ağlardı mūy-ı rīş ü ser göñül dünyāya ḳanmazsın
Ṣabāḥ oldı daḫi sen ḫ∨āb-ı ġafletden uyanmazsın

15. **ağlamazdum:**-*maz, -du, -m*
Gazel 439
Mısra: **12**
Kederden, teessürden gözyaşı akıtmak.
Cānuma minnet bilürdüm cevrini ol āfetüñ
Ağlamazdum miḥnet-i çarḫ-ı sitem-kār olmasa

16. **ağlar:**-*r*
Gazel 453
Mısra: **5**
Kederden, teessürden gözyaşı akıtmak.
Gāh ʿışḳ-ı gülden ağlar gāh cevr-i ḫārdan
ʿAndelīb-i zār ider efġān efġān üstüne

17. **ağlar:**-*r*
Gazel 472
Mısra: **11**
Kederden, teessürden gözyaşı akıtmak.
Göñül ağlar reh-i ḥasretde çeşm-i intiẓār ile
Görinmez mi daḫi ol şīve-kārum maḥrem-i ʿışḳa

18. **ağlamaḳdan:**-*maḳ, -dan*
Gazel 493
Mısra: **8**
Kederden, teessürden gözyaşı akıtmak.
Girye-i şādī senüñ ḫūn-pāşī-i miḥnet senüñ
Ağlamaḳdan geçmedüñ ey çeşm-i pür-ḫūn olmadı

19. **ağlaram:**-*r, -am*
Gazel 512
Mısra: **1**
Kederden, teessürden gözyaşı akıtmak.
Ağlaram rūyumı ḫāk üzre sürüp āb gibi
İñlerem miḥnet-i hicrān ile dūlāb gibi

20. **ağlasun:**-*sun*
Kaside 4
Mısra: **28**
Kederden, teessürden gözyaşı akıtmak.
İñlesüñ ʿışḳ ile cān-ı nālān
Ağlasun derd ile çeşm-i pür-ḫūn

21. **ağlaram:**-*r, -am*
Kaside 5
Mısra: **44**
Kederden, teessürden gözyaşı akıtmak.
Ben nedāmet-pīşe-i ʿişyān olup giryān iken
Ağlaram çeşm-i teʾessüf-kār ile şimdi aña

22. **ağlasun:**-*sun*
Kaside 8

Mısra: **188**
Kederden, teessürden gözyaşı akıtmak.
Gülşen-i kūyuña vāṣıl ola cāʾiz ki göñül
Aġlasun dīde ḳo ʿışḳuñla miṣāl-i enhār

23. **aġlayup:**-*yup*
Kaside 8
Mısra: **123**
Kederden, teessürden gözyaşı akıtmak.
Aġlayup ṣubḥ u mesā derd ile çeşm-i pür-ḫūn
İñlesün ney gibi dil sīne dögünsün def-vār

24. **aġlayam:**-*y*, -*a*, -*m*
Kaside 11
Mısra: **61**
Kederden, teessürden gözyaşı akıtmak.
Aġlayam sulṭānuma ḥāl-i dil-i bī-çāremi
Āh-ı āteş-bār u eşk-i çeşm-i ḫūn-pālā ile

25. **aġlayayum:**-*ya*, -*yum*
Matla 11
Mısra: **1**
Kederden, teessürden gözyaşı akıtmak.
Ben kime aġlayayum derd-i derūnum ḥālā
Merdüm-i dīde daḫi bir gözi yaşlı şeydā

26. **aġlar:**-*r*
Rübai 334
Mısra: **3**
Kederden, teessürden gözyaşı akıtmak.
ʿIşḳuñla Naḥīfī gice gündüz aġlar
Bī-çāreye raḥm eyle ne var sulṭānum

27. **aġlamaġı:**-*maġ*, -*ı*
Rübai 343
Mısra: **2**
Kederden, teessürden gözyaşı akıtmak.
Eşk-i ter ile ḳalbümi tenḳīḥ iderem
Ben aġlamaġı gülmeye tercīḥ iderem

28. **aġlayalum:**-*ya*, -*lum*
Rübai 468
Mısra: **2**
Kederden, teessürden gözyaşı akıtmak.
Mevlādan idüp recā-yı nuṣret her gāh
Gāh aġlayalum geh idelüm nāle vü āh

agla-:

1. **aġlaram:**-*r*, -*am*
Gazel 21
Mısra: **3**
Kederden, teessürden gözyaşı akıtmak.
Cemālüñ görmeyelden aġlaram ālām-ı hecrüñle
Gözüm nūrı görünmez çeşm-i ḥasret-dīdeme dünyā

2. **aġlaram:**-*r*, -*am*
Gazel 46
Mısra: **11**
Kederden, teessürden gözyaşı akıtmak.
Aġlaram maḥşere dek derd ile dergāhuñda
Çekmezem destümi dāmān-ı recādan yā Rab

3. **aġlar:**-*r*
Gazel 204
Mısra: **2**
Kederden, teessürden gözyaşı akıtmak.
Hemīşe ṭurmayup cānā ġamuñla dīde ḳan aġlar
A şāhum yaluñuz çeşmüm degüldür tende cān aġlar

4. **aġlar:**-*r*
Gazel 204
Mısra: **4**
Kederden, teessürden gözyaşı akıtmak.
Niçe zār itmeyem şāhum ki ḳaldum künc-i ḥasretde
Ki ʿuṣṣāḳına dildāruñ firāḳıyla cihān aġlar

5. **aġlar:**-*r*
Gazel 204
Mısra: **6**
Kederden, teessürden gözyaşı akıtmak.
Naẓar ḳıl çeşm-i ʿibretle kemā-kān ʿālem-i dehre
Ki istiġnā ḳılarsa yār eger pīr ü cevān aġlar

6. **aġlar:**-*r*
Gazel 204
Mısra: **8**
Kederden, teessürden gözyaşı akıtmak.
Bu ehl-i ʿışḳa ʿaḳl irmez kimisi rāz açar yāra
Kimisi künc-i fürḳatde oturmışdur nihān aġlar

7. **aġlar:**-*r*
Gazel 204
Mısra: **10**
Kederden, teessürden gözyaşı akıtmak.
Naḥīfī āşikār itmez levendī oldıġın saña
Bu meydān-ı maḥabbetde anuñla hem-ʿinān aġlar

8. **aġlaram:**-*r*, -*am*
Gazel 220
Mısra: **9**
Kederden, teessürden gözyaşı akıtmak.
Aġlaram senden o dem pāzen-i dūr olduḳça
Gūyiyā menzilümüz rāh-ı ʿademdür sensüz

9. **aġladuḳça:**-*duḳça*
Gazel 240
Mısra: **3**
Kederden, teessürden gözyaşı akıtmak.
Söyünmez aġladuḳça āteş-i ʿışḳuñ derūnumda
ʿAcebdür āb ile teskīn-i tāb-ı külḫan olmazmış

10. **aġlañ:**-*ñ*
Gazel 266
Mısra: **2**
Kederden, teessürden gözyaşı akıtmak.
Ġarībem ʿāşıḳam bir dil-ber-i şīrīn zebānum yoḳ
Cihānda baña aġlañ baña kim bir nev-cevānum yoḳ

11. **aġlayaraḳ:**-*y*, -*araḳ*
Gazel 322
Mısra: **11**

Kederden, teessürden gözyaşı akıtmak.
Düş aġlayaraḳ pāyına yārüñ dem-i teşrīf
Nā-şüfte niçe gevheri īṯār-ı ḳadem ḳıl

12. **aġlasa:**-*sa*
Gazel 504
Mısra: **13**
Kederden, teessürden gözyaşı akıtmak.
İşrāb-ı derd-i hecr ile biñ kerre aġlasa
Ġāyet bulur mı çeşm-i terüñ mā-cerāları

13. **aġlayaraḳ:**-*y, -araḳ*
Kaside 8
Mısra: **261**
Kederden, teessürden gözyaşı akıtmak.
Dil ü cān aġlayaraḳ pāyuña düşdükçe ola
Münteşir ḫāk-i rehüñden niçe dürr-i hemvār

14. **aġlar:**-*r*
Matla 157
Mısra: **1**
Kederden, teessürden gözyaşı akıtmak.
Bülbül aġlar başı üzre gözi yaşın dökerek
Şāḫ-ı gül ḫaste olup var ise çıḳarda çiçek

15. **aġlar:**-*r*
Matla 222
Mısra: **1**
Kederden, teessürden gözyaşı akıtmak.
Bülbül aġlar dem-be-dem ol verd-i ḫandān üstine
Fāḫte feryād ider serv-i ḫırāmān üstine

16. **aġlaram:**-*r, -am*
Murabba 5
Mısra: **62**
Kederden, teessürden gözyaşı akıtmak.
Sīne döküp āh ile
Aġlaram eyvāh ile

aġlat:

1. **aġlatduñ:**-*dun*
Gazel 26
Mısra: **11**
Aġlamasına sebep olmak.
Aġlatduñ ey felek beni hicrān-ı yār ile
Ḳaldı ḥużūr-ı Ḥaḳḳa senüñle bu mā-cerā

2. **aġlatma:**-*ma*
Gazel 333
Mısra: **10**
Aġlamasına sebep olmak.
Bir baġrı yanıḳ ʿāşıḳ-ı miḥnet-zededür gel
Aġlatma Naḥīfī ḳuluñı cevr ile şāhum

3. **aġlatduñ:**-*du, -ñ*
Gazel 344
Mısra: **5**
Aġlamasına sebep olmak.
Niçe aġlatduñ ise sen bu dil-i şeydāyı
Seni de derd-i maḥabbet ile giryān göreyüm

4. **aġlatma:**-*ma*
Gazel 370
Mısra: **4**
Aġlamasına sebep olmak.
Ḳādir olmazsın cevāba şermden rūz-ı ḥisāb
Gel beni aġlatma eşk-i bī-şümārumdan ṣaḳın

5. **aġlatduñ:**-*du, -ñ*
Gazel 515
Mısra: **6**
Aġlamasına sebep olmak.
Ne var bir laḥẓa ḫandān eyle raḥm it devr-i ḫüsnüñde
Yeter aġlatduñ ey ṣūḫ-ı cefā-cū çeşm-i giryānı

aġlat-:

1. **aġladup:**-*up*
Gazel 374
Mısra: **3**
Aġlamasına sebep olmak.
Yār-ı ḳadīmi miḥnet-i hecrüñle aġladup
Ey māh meyl-i ṣoḥbet-i aġyār ider misin

aġlatma:

1. **aġlatmadur:**-*dur*
Gazel 256
Mısra: **8**
Birisinin ağlamasına sebep olmak, üzmek, kederlendirmek.
Bugün ben zārı maḥrūm eyledüñ dīdār-ı dil-berden
Hemān aġlatmadur kāruñ beni ey bī-vefā ṭāliʿ

aġnā itdi:

1. **aġnā itdi:**-*di*
Kaside 26
Mısra: **262**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Zengin yapmak.
Çıḳardı cāme-i şāhānesin ʿaṭā ḳıldı
Muḥaṣṣal itdi o dervīşi luṭf ile aġnā

āġūş:

1. **āġūşum:**-*um*
Gazel 216
Mısra: **11**
Kucak.
O meh niyāz ile āġūşum eyledi teşrīf
Zihī maḳām-ı maḥabbet zihī nişīmen-i nāz

2. **āġūşuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 391
Mısra: **8**
Kucak.
Dil ü cān dāmenüñde küştegān-ı şādumānīdür
N'ola cān virsem āġūşuñda cānā ḥasretüm sensin

3. **āġūşumda:**-*um, -da*
Gazel 448
Mısra: **1**
Kucak.
Elümde ġonçe-veş peymāne āġūşumda cānāne

Bu bezm-i cān-fezāyı tāze
ṭarḥ itdüm ẓarīfāne

āġūşa almaḳdur:

1. **āġūşa almaḳdur:**-*maḳ, -dur*
Gazel 400
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kucağına almak, kucaklamak II içine almak.
Murādum sīne-ber-sīne olup
sen gül-ʿiẕār ile
Seni āġūşa almaḳdur geçen
her dem derūnumdan

āġūşa almış:

1. **āġūşa almış:**-*mış*
Gazel 15
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kucaklamak, sarılmak.
Seni tedbīr-i ẕevḳ-i zevraḳ
ile almış āġūşa
Niçe cūş itmesün inṣāf olınsa
şevḳ ile deryā

āġūşa alup:

1. **āġūşa alup:**-*up*
Tahmis 9
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kucağına almak, kucaklamak II içine almak.
Āh bir kerre meyānını alup
āġūşa
Sīneye çeksem o sīmīn teni
cānum diyerek

āġūş-be-āġūş olduḳ:

1. **āġūş-be-āġūş olduḳ:**-*du, -ḳ*
Rübai 268
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kucaktan kucağa olmak.
Ḥāṣıl bu ki ol serv-i gül-
endām ile biz
Şeb-tā-seḥer āġūş-be-āġūş
olduḳ

āġūş-ı meyānına:

1. **āġūş-ı meyānına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 450
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kucak.
Āġūş-ı meyānına taʿalluḳ
niçe mümkin
Der-kār iken ol ḫançer-i
ġaddār yanında

āġuş-ı ṣabra:

1. **āġuş-ı ṣabra:**-*a*
Gazel 270
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sabır kucağı.
Āġuş-ı ṣabra almadadur
mevc-i miḥneti
Deryā-yı ʿışḳa düşdi göñül
hīç kenārı yoḳ

aġyār:

1. **aġyārdan:**-*dan*
Gazel 6
Mısra: **4**
Rakip (sevgilinin dost edindiği kimseler).
Yā Resūla'llāh sensüñ ḥüsn-i
ḫabūlüñdür ġaraż
Yoḫsa ʿālemde nedür
aġyārdan āʾid baña

2. **aġyār:**
Gazel 17
Mısra: **3**
Rakip (sevgilinin dost edindiği kimseler).
Gider aġyār ile gülşen-be-
gülşen seyr-i bāġ eyler
Bize her-cāyīlükler eyler ol
mihr-i cihān-ārā

3. **aġyār:**
Gazel 19
Mısra: **3**
Rakip (sevgilinin dost edindiği kimseler).
Varup aġyār ile zānū-ḫarīn-i
ṣoḥbet olmaḳdan
Bize ḳaṣduñ cefā-yı dil-
ḫırāş-ı ʿişvedür maḥżā

4. **aġyar:**
Gazel 26
Mısra: **3**
Rakip (sevgilinin dost edindiği kimseler).
ʿUşşāḳ āh ü giryede aġyar
ḫandede
Lāyıḳ degül o şūḫa bu evżāʿ-
ı nā-sezā

5. **aġyāra:**-*a*
Gazel 97
Mısra: **11**
Rakip (sevgilinin dost edindiği kimseler).
Hele yüz virmedüñ aġyāra
begüm
Dil ü cān eylediler saña
pesend

6. **aġyārdan:**-*dan*
Gazel 104
Mısra: **13**
Rakip (sevgilinin dost edindiği kimseler).
Aġyārdan ne fāʾide ḥāṣıl
Naḥīfīyā
Muṭlaḳ ümmīdümüz kerem-i
Kirdigāredür

7. **aġyār:**
Gazel 120
Mısra: **9**
Rakip (sevgilinin dost edindiği kimseler).
Gider gül-geşt-i bāġ u rāġ
ider aġyār ile ammā
Benümle seyre çıḳmaz serv-i
nāzum bu ne seyrāndur

8. **aġyāra:**-*a*
Gazel 124
Mısra: **7**
Rakip (sevgilinin dost edindiği kimseler).
Hem olur āyīne hem
āyīnedār aġyāra āh
Bir nigāh itsek bize ol bī-
vefāmuz çoḳ görür

9. **aġyāra:**-*a*
Gazel 159
Mısra: **5**
Rakip (sevgilinin dost edindiği kimseler).
Saña cevr eyler varur aġyāra
yüz biñ luṭf ider

Ey göñül maʿẕūr ṭut ḫūbānda ʿādet böyledür

10. **aġyārını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 171
Mısra: **1**
Rakip (sevgilinin dost edindiği kimseler).
ʿĀşıḳa tercīḥ ider aġyārını hem-rāz olur
Şimdi seyr eyleñ o kāfir kimlere dem-sāz olur

11. **aġyār:**
Gazel 182
Mısra: **5**
Rakip (sevgilinin dost edindiği kimseler).
İşitdüm seyr-i gülzār itdigin aġyār ile ammā
O şūḫ-ı dil-nevāzum gör yine benden nihān eyler

12. **aġyārı:**-*ı*
Gazel 186
Mısra: **9**
Rakip (sevgilinin dost edindiği kimseler).
Maḥrem-i ḫalvet-i ḫāṣ itme meded aġyārı
Bu Naḥīfī saña bir ʿāşıḳ-ı ālüfte yeter

13. **aġyār:**
Gazel 198
Mısra: **7**
Rakip (sevgilinin dost edindiği kimseler).
ʿAzm-i gül-geşt-i çemenzār eyleseñ aġyār ile
Reh-güẕāruñda dil-i bī-çāre ḫāk-i reşk olur

14. **aġyāra:**-*a*
Gazel 222
Mısra: **3**
Rakip (sevgilinin dost edindiği kimseler).
O her-cāyī beni terk eyleyüp aġyāra yār olmış
Bugün bildüm o şūḫ-ı bī-ḥaḳīḳatden vefā gelmez

15. **aġyārı:**-*ı*
Gazel 235
Mısra: **10**
Rakip (sevgilinin dost edindiği kimseler).
Ey Naḥīfī şāh-ı dilden ister iseñ ger viṣāl
Eyle ser-keş tīġ-ı āhı cümleten aġyārı kes

16. **aġyāra:**-*a*
Gazel 242
Mısra: **8**
Rakip (sevgilinin dost edindiği kimseler).
İlāhī kimsenüñ āhın ḳomazmış yerde ḫāşā kim
Ṭurur zānū-yı ʿuşşāḳı cevān aġyāra yaṣdanmış

17. **aġyār:**
Gazel 314
Mısra: **5**
Rakip (sevgilinin dost edindiği kimseler).
Gül ile ḫār nedīm oldı yār ile aġyār
Budur ḥikāyet-i devr-i zamāne ey bülbül

18. **aġyāra:**-*a*
Gazel 317
Mısra: **3**
Rakip (sevgilinin dost edindiği kimseler).
O māhı göz göre aġyāra virmek ḫayli müşkildür
Bu ẓāhirdür ki elbette olur teslīm-i cān müşkil

19. **aġyāruñ:**-*uñ*
Gazel 323
Mısra: **6**
Rakip (sevgilinin dost edindiği kimseler).
Çoḳ görüp ḫayfā senüñle ṣoḥbet-i yek-rūzeyi
Ṭaʿnı aġyāruñ baña leyl ü nehār eksük degül

20. **aġyār:**
Gazel 325
Mısra: **1**
Rakip (sevgilinin dost edindiği kimseler).
İster aġyār ile ṭarḥ-efgen-i ṣaḥn-ı bāġ ol
İşte ben gitdüm eyā ġonçe-dehen sen ṣaġ ol

21. **aġyār:**
Gazel 366
Mısra: **12**
Rakip (sevgilinin dost edindiği kimseler).
Bād-ı nesīm-i āhdan itsün ḫaẕer hele
Aġyār o şemʿ-i ḥüsn ile germ-ülfet olmasun

22. **aġyār:**
Gazel 369
Mısra: **7**
Rakip (sevgilinin dost edindiği kimseler).
Aġladup göz göre aġyār yanında beni āh
Leb-i deryāya gider ʿālem-i āb eylersin

23. **aġyāra:**-*a*
Gazel 369
Mısra: **1**
Rakip (sevgilinin dost edindiği kimseler).
Ne dem aġyāra uyup bezm-i şarāb eylersin
Cigerüm āteş-i reşk ile kebāb eylersin

24. **aġyāra:**-*a*
Gazel 389
Mısra: **6**
Rakip (sevgilinin dost edindiği kimseler).
Eger mümkin ise pīrāhenüñden setr-i ḥāl itmek
Ṣaḳın rāz-ı dilüñ her vech ile aġyāra ifṣādan

25. **aġyārı:**-*ı*
Gazel 393
Mısra: **10**
Rakip (sevgilinin dost edindiği kimseler).
Siz de inṣāf eyleñüz lāyıḳ mıdur ol şūḫa kim
ʿAşıḳ-ı dīrīneye aġyārı tercīḥ eylesün

26. **aġyāra:**-*a*
Gazel 397
Mısra: **8**
Rakip (sevgilinin dost edindiği kimseler).
ʿArż-ı ḥased eyler nigehüñ cān-ı ḥazīne
Ol ġamzeleri tā ki sen aġyāra idersin

27. **aġyār:**
Gazel 404
Mısra: **5**
Rakip (sevgilinin dost edindiği kimseler).
Ṭālib-i vaṣl olur iseñ baḳma aġyār āline
Cehd ü saʿy it vaṣl-ı yāra bu ġam-ı ferdāyı ḳo

28. **aġyāra:**-*a*
Gazel 436
Mısra: **13**
Rakip (sevgilinin dost edindiği kimseler).
Bu Naḥīfī var iken eyleme aġyāra naẓar
İḫtilāṭ eyleme gel ḳadrüñi bilmezler ile

29. **aġyār:**
Gazel 444
Mısra: **7**
Rakip (sevgilinin dost edindiği kimseler).
Cefā ḳaṣdın idüp aġyār ile ülfetler eylersin
Baña bu cevri gel ey dil-ber-i ʿālī-cenāb itme

30. **aġyār:**
Gazel 450
Mısra: **1**
Rakip (sevgilinin dost edindiği kimseler).
Gördüm o şeh-i ḥüsni dün aġyār yanında
Eksük degül elbette gülüñ ḫār yanında

31. **aġyārı:**-*ı*
Gazel 451
Mısra: **8**
Rakip (sevgilinin dost edindiği kimseler).
İksīr-i maʿrifetdür taḥṣīl-i neşve-i ʿışḳ
Aġyārı vāḳıf itme bu nükte-i nihāna

32. **aġyāra:**-*a*
Gazel 503
Mısra: **1**
Rakip (sevgilinin dost edindiği kimseler).
Aġyāra beñzedür mi o meh mübtelālārı
Bīgāneler bir mi görür āşināları

33. **aġyār:**
Gazel 510
Mısra: **9**
Rakip (sevgilinin dost edindiği kimseler).
Ḥayfā ki bir görür bizi aġyār ile o māh
Bilmez o nev-resīde ḫulūṣ u riyāmuzı

34. **aġyār:**
Gazel 519
Mısra: **1**
Rakip (sevgilinin dost edindiği kimseler).
Ol perī-rū varup aġyār ile yār olsun mı
Ol Hümā zāġ-ı siyeh-kāra şikār olsun mı

35. **aġyār:**
Gazel 523
Mısra: **3**
Rakip (sevgilinin dost edindiği kimseler).
Sen varup aġyār ile cemʿiyyet eylerseñ dirīġ
Ben perīşān-ḫāṭıram zülf-i perīşānuñ gibi

36. **aġyār:**
Kaside 8
Mısra: **166**
Rakip (sevgilinin dost edindiği kimseler).
Rūz-ı maḥşerde baña eyle ʿināyet tā kim
Ḫande-rīz olmaya aḥvālüme aġyār ile yār

37. **aġyār:**
Matla 56
Mısra: **1**
Rakip (sevgilinin dost edindiği kimseler).
Eylemem kūyuñda aġyār ile güftār-ı ʿabes
Cāʾiz olmaz Kaʿbede zīrā cidāl ile rafes

38. **aġyār:**
Matla 103
Mısra: **2**
Rakip (sevgilinin dost edindiği kimseler).
Hecr-i ebrū-yı hilāliyle olup zār ü nizār
Şimdi ol māha uzaḳdan baḳar oldı aġyār

39. **aġyārdan:**-*dan*
Rübai 20
Mısra: **2**
Rakip (sevgilinin dost edindiği kimseler).
Allāh senüñdür kerem ü faẓl u ʿaṭā
Aġyārdan ümmīd-i ʿaṭā ʿayn-ı ḫaṭā

40. **aġyāra:**-*a*
Rübai 115
Mısra: **1**
Rakip (sevgilinin dost edindiği kimseler).
Aġyāra teşebbüs̲le olup ḫaste-mizāc
Esbāba naẓar eyledi ṣabrum tārāc

41. **aġyār:**
Rübai 246
Mısra: **4**
Rakip (sevgilinin dost edindiği kimseler).
Eyle beni mestūr-ı ḳıbāb-ı vaḥdet
Tā olmaya aġyār bu z̲evḳa mānīʿ

42. **aġyār:**
Rübai 325
Mısra: **4**
Rakip (sevgilinin dost edindiği kimseler).
Bir vech ile meʾmūlumı iḥsān it kim
Aġyār benüm bilmeye aṣlā ḫālüm

43. **aġyār:**
Rübai 338
Mısra: **3**
Rakip (sevgilinin dost edindiği kimseler).
Aġyār ḳo reşk ile helāk olsun hep
Dünyāda hemān senüñle ben ṣaġ olayum

44. **aġyār:**
Rübai 369
Mısra: **1**

Rakip (sevgilinin dost edindiği kimseler).
Aġyār n'ola ṣormaz ise aḥvālüm
Yoḳ faḫr idecek anlara cāh ü mālum

45. **aġyārdan:**-*dan*
Rübai 504
Mısra: **4**
Rakip (sevgilinin dost edindiği kimseler).
Yā Rab bilürem Māniʿ ü Muʿṭī sensin
Aġyārdan ümmīd-i ʿaṭāya tevbe

aġyāra:

1. **aġyāra:**--*a*
Rübai 340
Mısra: **2**
Rakip (sevgilinin dost edindiği kimseler).
Ey dil niçe bir āh ü fiġān eyleyelüm
Aġyāra niçün rāzı ʿayān eyleyelüm

2. **aġyāra:**--*a*
Rübai 345
Mısra: **1**
Rakip (sevgilinin dost edindiği kimseler).
Aġyāra varup ḥāl ü meʾālüm diyemem
Maḥcūb-ı ġam ü ḥüzn ü melālüm diyemem

aġyār-ı bed-endīş:

1. **aġyār-ı bed-endīş:**
Matla 216
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kötülük düşünen yabancılar II rakip.
Görme beni aġyār-ı bed-endīş ile yeksān
Hīç bir mi olur bülbül ile zāġ-ı bed-elḥān

aġyār-ı bed-endīşi:

1. **aġyār-ı bed-endīşi:**-*i*
Gazel 322
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kötülük düşünen yabancılar II rakip.
Çek tīġ-ı duʿā-yı seḥeri cān ü göñülden
Aġyār-ı bed-endīşi gürīzān-ı ʿadem ḳıl

aġyār-ı bed-ḫūdan:

1. **aġyār-ı bed-ḫūdan:**-*dan*
Gazel 182
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kötü yaratılışlı rakip.
Dil-i zārum emīn olmaḳ içün aġyār-ı bed-ḫūdan
Maḥabbet-nāmeñi taʿvīẕ-i bāzū-bend-i cān eyler

aġyār-ı nā-dān:

1. **aġyār-ı nā-dān:**
Gazel 454
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cahil rakip.
Ġayrı cānān ʿışḳına düşdi dimişler ol mehe
Bu süḫan düşmez degül aġyār-ı nā-dān üstüne

āh:

1. **āh:**
Gazel 33
Mısra: **7**
Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
Kimse bilmez ne çeker bu dil-i miḥnet-zede āh
Neler itdi baña ol dil-ber-i ġaddār baña

2. **āh:**
Gazel 43
Mısra: **2**
Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
Āh idüp ʿarż iderem ḥālümi her gāh saña
Eylemez mi eṣer āyā bu ḳadar āh saña

3. **āh:**
Gazel 51
Mısra: **11**
Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
Dūd-ı āhum ol ḳamer-rūyuñ şeb-i hecrinde āh
Eyler evc-i āsumān üzre seḥābāsā şitāb

4. **āhı:**-*ı*
Gazel 58
Mısra: **8**
Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
Tīr-i zaḫmuñ derdine ben bulmadım aṣlā devā
Olmaya ey pādişāhum bendenüñ āhı ḥisāb

5. **āhumdan:**-*um, -dan*
Gazel 104
Mısra: **7**
Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
Āhumdan olmaduñ müteʾessir ġarībdür
Ey seng-dil meger ki dilüñ seng-i ḫāredür

6. **āh:**
Gazel 124
Mısra: **7**
Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
Hem olur āyīne hem āyīnedār aġyāra āh
Bir nigāh itsek bize ol bī-vefāmuz çoḳ görür

7. **āhum:**-*um*
Gazel 132
Mısra: **8**
Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
Gör tīregī-i baḫtı ki vaḳt-i neẕārede
Āhum cemāl-i yāra niḳāb-ı kebūd olur

8. **āh:**
Gazel 155

Mısra: **13**
Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
Ancaḳ olur Naḥīfî bu siḥr-i ḥelāl āh
Yārān bu şiʿr-i dil-keşe ḳāʾil degül midür

9. **āhumdan:**-*um, -dan*
Gazel 184
Mısra: **3**
Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
Pīş-i ruḫsārında āhumdan şadāḳat fehm ider
Zāhid-i ʿışḳı duʿā-yı ṣubḥ-ġāhından bilür

10. **āh:**
Gazel 217
Mısra: **4**
Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
Düşüp ol şāh-ı ḥüsnüñ pāyine hengām-ı vuṣlatda
Recā-yı dest-būs eylerdüm ammā āh el virmez

11. **āh:**
Gazel 223
Mısra: **9**
Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
Dil elem çekmez fenā dünyā içün ammā ki āh
Ḥasretüñdür ey perī sermāye-i ālāmumuz

12. **āh:**
Gazel 267
Mısra: **9**
Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
Yeter öldürdi beni ḥasret-i dīdāruñ āh
Yoḫsa ḳurbānuñ olam ʿarż-ı tecellā da mı yoḳ

13. **āh:**
Gazel 283
Mısra: **14**
Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
Aç gözüñ ġafleti terk it ki Naḥīfī āḫir
Ġāfilüñ kārı nedāmet ile āh olsa gerek

14. **āh:**
Gazel 288
Mısra: **8**
Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
ʿAcebā yādıña gelmez mi o demler ki senüñ
Kāruñ endīşe-i mā-fāt ile āh olsa gerek

15. **āh:**
Gazel 299
Mısra: **7**
Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
Ümmīd-i ṣoḥbet-i ḫāṣuñla rehvār-ı ḳażāyam āh
Nezāketle ben-i müştāḳa çoḳ cāy-ı gürīz itdüñ

16. **āh:**
Gazel 306
Mısra: **10**
Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
Naḥīfī nāz ü istiġnā nedür şimden girü seyr it
Varup bir āh ile ol bī-vefāya keşf-i rāz itdüñ

17. **āh:**
Gazel 319
Mısra: **14**
Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
Ey Naḥīfī zümre-i ḫūbāna itmezdüm naẓar
Āh ammā n'eyleyem illā göñül illā göñül

18. **āh:**
Gazel 330
Mısra: **9**
Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
Naḥīfī ol gül-i gülzār-ı ḥüsne meyl idelden āh
Fiġān ü nālede ben şimdi reşk-i ʿandelīb oldum

19. **āhum:**-*um*
Gazel 347
Mısra: **18**
Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
Āh-ı maẓlūm gibi āteş-i sūzān olmaz
Yaḳaram āhum ile seng-dilānı yaḳaram

20. **āh:**
Gazel 348
Mısra: **13**
Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
Ḳaṣduñ bu Naḥīfīyi helāk itmek imiş āh
Raḥm eyle güzel başuñ içün itme efendüm

21. **āhum:**-*um*
Gazel 353
Mısra: **14**
Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
Şemşīr ü tīr ü nīze gerekmez Naḥīfīyā
Āhum yeter ʿadūya eger ehl-i derd isem

22. **āhum:**-*um*
Gazel 353
Mısra: **1**
Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
Āhum yeter ʿadūya eger ehl-i derd isem
Düşmenlerümle söyleşürem ben de merd isem

23. **āh:**
Gazel 355
Mısra: **11**
Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
Oldı ḳarīb ṣubḥ-ı ḳıyāmet ben ise āh

Dil-dāde-i taṣavvur-ı vaʿd-i şebāneyem

24. **āhuma:**-*um, -a*
Gazel 355
Mısra: **9**
Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
Ṭāḳat getürmez āhuma küh-sār-ı seng-dil
Bir murġ-ı āteşīn dem ü ḫūnīn teräneyem

25. **āh:**
Gazel 369
Mısra: **7**
Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
Aġladup göz göre aġyār yanında beni āh
Leb-i deryāya gider ʿālem-i āb eylersin

26. **āh:**
Gazel 382
Mısra: **7**
Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
Aḥvālümi ben saña niçe ʿarż ideyüm āh
Bir ʿarż-ı niyāza niçe biñ nāz ḳılarsın

27. **āh:**
Gazel 383
Mısra: **7**
Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
Dem-be-dem fürḳat-serāy-ı kūşe-i ġurbetde āh
Ḫāṭıra cemʿiyyet-i bezm-i eḥibbādur gelen

28. **āh:**
Gazel 437
Mısra: **10**
Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
Naḥīfî sāye-veş pā-māl olurdum reh-güẕārında
Bulaydum ol nihāl-i bāġ-ı ḥüsni āh bir yerde

29. **āh:**
Gazel 440
Mısra: **6**
Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
Naḳd-i cān idi bahā kālā-yı ʿahd-i vuṣlata
Āh eger fersūde-i tamġā-yı inkār olmasa

30. **āh:**
Gazel 474
Mısra: **8**
Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
Ruḫ-sārını kim reng-i dil-i ʿāşıḳ ider yār
Bülbül niçe cān virmesün āh ol gül-i āle

31. **āh:**
Gazel 481
Mısra: **5**
Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
Nāzikāne yine bir āh ile bildür ġarażuñ
Ṣıḳılur ol gül-i nev-resteye ibrām olsa

32. **āh:**
Gazel 482
Mısra: **6**
Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
Ḥasretde ḳoyup bülbülini itdi ferāmūş
Āh ol gül-i nev-ḫīz-i vefā-düşmene eyvāh

33. **āhum:**-*um*
Gazel 500
Mısra: **4**
Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
Pür-suz u tāb-ı hecrem bu ġurbet ilde şimdi
Lerzende eyler āhum bu kāḫ-ı nüh revāḳı

34. **āh:**
Gazel 501
Mısra: **9**
Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
Bir nefes ṣabr idemem fürḳat-i dīdāruña āh
Görmek ister dil-i ḥasret-zede her gāh seni

35. **āh:**
Gazel 506
Mısra: **5**
Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
Göñül düşüp heves-i zülf-i ʿanberīnine āh
Hevā-yı ʿışḳ ile ṣad pāre oldı şāne gibi

36. **āhdan:**-*dan*
Gazel 508
Mısra: **5**
Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
Ferāġat itmedi gördükçe āhdan yāri
Hezār kerre dil-i bī-nevāya söylendi

37. **āh:**
Kaside 9
Mısra: **55**
Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
Her maḳām-ı cennet-āsāyı ziyāret ḳılsam āh
Çeşmümi müstaġnī-i seyr-i gülistān eylesem

38. **āh:**
Kaside 9
Mısra: **7**
Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
Girye-sāz-ı eşk-i ḫūn-ālūd olup ḥasretle āh
Rīze-seng-i kūyını laʿl-i Bedaḫşān eylesem

39. **āh:**
Kaside 12
Mısra: **61**
Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.

Kālā-yı süḫan ʿarż-ı revāc eylemeden āh
Ālām-ı felek mühr-i sükūt urdı dehāna

40. **āh:**
Kaside 16
Mısra: **23**
Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
Cān-ı şeydāda bu bir neşve-i maḫfīdür āh
Dil-i şūrīdede bir ḥālet-i müdġamdur bu

41. **āh:**
Kaside 17
Mısra: **41**
Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
Yād idüp cürm ü günāhın şerm ider ammā ki āh
N'eylesün ya ḳanda varsun ol ġarīb-i bī-nevā

42. **āh:**
Kaside 25
Mısra: **17**
Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
Çünki baḫtum müsāʿid olmadı āh
Ḳalbi meʾcūr-ı iḥtimāl itdüm

43. **āh:**
Kaside 26
Mısra: **159**
Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
Şıyānet eyler idüm gerçi āb-ı rūyumı āh
ʿAraḳ-feşān-ı taḥammül olup şabāḥ u mesā

44. **āhum:**-*um*
Kaside 28
Mısra: **19**
Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
Dil āteş gerd-i ġam ḫāküm hevā āhum yaşum zehr-āb
ʿAnāṣır var ise dünyāda terkīb-i ʿaẕābumdur

45. **āh:**
Kıt'a 31
Mısra: **1**
Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
Ey Naḥīfī bu müsāfir-ḫāne-i fānīde āh
Cān-ı bīmārum fedādur ol dem-i ferḫundeye

46. **āh:**
Matla 176
Mısra: **2**
Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
Seni gördükçe āh ider cānum
Āh ammā ne āh sulṭānum

47. **āh:**
Matla 176
Mısra: **2**
Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
Seni gördükçe āh ider cānum
Āh ammā ne āh sulṭānum

48. **āh:**
Matla 184
Mısra: **2**
Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
Naẓar-ı ʿibret ile baḳsa eger dīde-i cān
Ṭoludur āh mine'l-mevt ile dīvār-ı cihān

49. **āh:**
Murabba 5
Mısra: **61**
Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
Sīne döküp āh ile
Aġlaram eyvāh ile

50. **āh:**
Rübai 3
Mısra: **1**
Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
Āh ey şeh-i kevneyn ü ḥabīb-i mevlā
Müştāḳ-ı der-i devletüñem ben ḥālā

51. **āh:**
Rübai 162
Mısra: **3**
Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
Der-gāhuña rū-māl naṣīb olmadı āh
Beñzer ki ḫulūṣumda ḳuṣūrum vardur

52. **āh:**
Rübai 169
Mısra: **1**
Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
Ṣad āh ki ey Rabb-i Kerīm ü Ġaffār
Ol deñlü günāh eylemişem leyl ü nehār

53. **āh:**
Rübai 266
Mısra: **4**
Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
Aḥvālini şordum dil-i miḥnet-zedenüñ
Derd ile bir āh itdi didi āh firāḳ

54. **āh:**
Rübai 471
Mısra: **3**
Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
Ben derd ile gird-āb-ı taḥassürdeyem āh
Ol gevher ise ġayra kenār olmaḳda

55. **āh:**
Rübai 472
Mısra: **1**
Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
Bir ẓālime düşdi dil-i şūrīde ki āh
Dīvāne ider ʿāşıḳı itdükçe nigāh

56. **āh:**
Rübai 475
Mısra: **2**
Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
Āgāh odur her nefes Allāh diye
Fikr eyleyüp āḫir nefesin āh diye

57. **āh:**
Rübai 484
Mısra: **4**
Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
Nār-ı elem itdi pisterüm ḫākister
Düşdüm ocaġa kül öksüzi oldum āh

58. **āh:**
Rübai 505
Mısra: **2**
Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
Endīşe ḳılup devlet-i vaṣluñ her gāh
Ben niçe taḥammül ideyüm hecrüñe āh

59. **āhum:**-*um*
Rübai 511
Mısra: **3**
Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
Āhum şererin böyle fürūzān itdüm
Tābende ola mihri anuñ tābende

60. **āh:**
Rübai 514
Mısra: **1**
Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
Şermende iken ḳıllet-i ṭāʿatden āh
Bilmem ne belādur baña bu cürm ü günāh

61. **āh:**
Tahmis 9
Mısra: **9**
Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
Āh bir kerre meyānını alup āġūşa
Sīneye çeksem o sīmīn teni cānum diyerek

62. **āh:**
Tahmis 10
Mısra: **25**
Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
ʿĀşıḳ oldum saña biñ cān ile āh ü ṣad āh
ʿĀşıḳam ʿışḳuma bu girye vü āh oldı güvāh

<u>āh elüñden:</u>

1. **āh elüñden:**-*ñ, -den*
Kıt'a 18
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ahın eli II ah ile.
Āh elüñden benüm efendicegüm
Beni cevrüñle çāk çāk itdüñ

<u>āh eyle:</u>

1. **āh eyle:**
Gazel 526
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ah etmek.
Göñül āh eyle kim erbāb-ı istiʿdāda yer yoḳdur
Serīr-i cāh-ı ʿizzet cāhil ü nā-dānedür şimdi

<u>āh eyledükçe:</u>

1. **āh eyledükçe:**-*dükçe*
Gazel 122
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ah etmek.
Şevḳ-ı cemāl-i yār ile āh eyledükçe dil
Gerdūna sūziş-i cigeri şuʿle-pāş olur

2. **āh eyledükçe:**-*dükçe*
Gazel 488
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ah etmek.
Āh eyledükçe sūz-ı derūnum olur benüm
Pertev-füzūn-ı ṭalʿat-ı ʿışḳ-ı Muḥammedī

<u>āh eyledüm:</u>

1. **āh eyledüm:**-*dü, -m*
Gazel 235
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Feryat etmek.
Gülşen-i kūyuñda şāhum şol ḳadar āh eyledüm
Diñleyüp vaḳt-i seḥer bülbüller aldı niçe ders

<u>āh eylemezdüm:</u>

1. **āh eylemezdüm:**-*mez, -dü, -m*
Gazel 310
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Feryat etmek, inlemek, sızlanmak.
Aġlayup āh eylemezdüm ey perī-ruḫsār eger
Germ olup meclisde hem-zānū-yı aġyār olmasañ

<u>āh eylemezüz:</u>

1. **āh eylemezüz:**-*mez, -üz*
Rübai 205
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ah etmek.
Biz yoḳ yere ḥasret ile āh eylemezüz
Āyīne-i ṭabʿumuz siyāh eylemezüz

<u>āh eylerdüm:</u>

1. **āh eylerdüm:**-*r, -dü, -m*
Gazel 337
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Ah etmek.
Ne āh eylerdüm olsa bir enīsüm künc-i ġurbetde
Ne aġlardum bu yād illerde bārī āşınā görsem

āh eylerem:

1. **āh eylerem:**-*r, -em*
Gazel 400
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ah etmek.
Murādum Ḥażret-i Ḫallāḳ-ı ʿĀlem baḫş ider bir gün
Niçün āh eylerem bīhūde baḫt-ı vāj-gūnumdan

āh eylersek:

1. **āh eylersek:**-*r, -se, -k*
Rübai 205
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ah etmek.
Āh eylersek Allāh dirüz tā cāndan
Enfāsumuzı ʿabeş tebāh eylemezüz

āh eylese:

1. **āh eylese:**-*se*
Rübai 71
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ah etmek.
Vaḳt-i seḥer āh eylese ʿuşşāḳ-ı ġarīb
Sengīn-ter iken mūma döner ḳalb-i ḥabīb

āh eylesem:

1. **āh eylesem:**-*se, -m*
Gazel 116
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ah etmek.
Yād idüp ey māh-ı tābānum seni āh eylesem
Dūd-ı āh-ı şuʿlebārum hem-ser-i gerdūn olur

āh eyleyenler:

1. **āh eyleyenler:**-*yen, -ler*
Gazel 111
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ah etmek.
Āh eyleyenler ile bile āh ider cibāl
Tā ḥaşr olınca kūh-kenüñ mātemindedür

āh eyleyerek:

1. **āh eyleyerek:**-*yerek*
Tahmis 10
Mısra: **42**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ah etmek.
Seni bu ḥüsn ü cemāl ile görüp ey meh-rū
Didüm āh eyleyerek ṣabr u ḳarāra yā hū

āh eyleyüp:

1. **āh eyleyüp:**-*yüp*
Gazel 226
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ah etmek.
Yār ile tenhā düşince bir yere āh eyleyüp
Ola mı vaṣl-ı cevānī anda ḥasret istemez

āh ider:

1. **āh ider:**-*er*
Gazel 111
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ah etmek, haykırmak, nara atmak.
Āh eyleyenler ile bile āh ider cibāl
Tā ḥaşr olınca kūh-kenüñ mātemindedür

2. **āh ider:**-*er*
Matla 176
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İç çekmek, figan etmek.
Seni gördükçe āh ider cānum
Āh ammā ne āh sulṭānum

āh iderek:

1. **āh iderek:**-*erek*
Gazel 246
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İç çekmek, figan etmek.
Nāz ile itse ol ṣanem-i pür-ḥicāb raḳṣ
Eyler felekde āh iderek āfitāb raḳṣ

āh idersem:

1. **āh idersem:**-*er, -se, -m*
Gazel 496
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İç çekmek, figan etmek.
Ṣabr idersem cigerüm āteş-i ḥasretle yanar
Āh idersem yaḳaram dāʾire-i encümeni

āh idüp:

1. **āh idüp:**-*üp*
Gazel 43
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İç çekmek, figan etmek.
Āh idüp ʿarż iderem ḥālümi her gāh saña
Eylemez mi eşer āyā bu ḳadar āh saña

2. **āh idüp:**-*üp*
Gazel 363
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İç çekmek, figan etmek.
Āh idüp ʿışḳ ile biz çāk-i girībān idelüm
Hū diyüp şevḳ ile ol āfet-i devrān dönsün

āh itdi:

1. **āh itdi:**-*di*
Gazel 186
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İç çekmek, figan etmek.
Yeter āh itdi yeter bülbül-i nā-ḫufte yeter
Daḫi dem-beste misin ey gül-i neşgüfte yeter

2. **āh itdi:**-*di*
Rübai 266
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İç çekmek, figan etmek.
Aḥvālini ṣordum dil-i miḥnet-zedenüñ
Derd ile bir āh itdi didi āh firāḳ

<u>āh itdigüm:</u>

1. **āh itdigüm:**-*dig, -üm*
Gazel 132
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İç çekmek, figan etmek.
Zāhid taʿaccüb eyleme āh itdigüm görüp
Bir yerde tā ki āteş ola anda dūd olur

<u>āḥ itdigüme:</u>

1. **āḥ itdigüme:**-*dig, -üm, -e*
Rübai 343
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İç çekmek, figan etmek.
Zāhid ṣaḳın āḥ itdigüme taʿn itme
Ben Rabbümi her ḥāl ile tesbīḥ iderem

<u>āh itdükçe:</u>

1. **āh itdükçe:**-*dükçe*
Gazel 306
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İç çekmek, figan etmek.
Ben āh itdükçe ṣunduñ dest-i cāna cām-ı iḥsānuñ
Bu āb ü tāb ile ġam neşvesin ʿişret-nevāz itdüñ

2. **āh itdükçe:**-*dükçe*
Kaside 8
Mısra: **147**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İç çekmek, figan etmek.
Dil peşīmān-i ʿişyān ile āh itdükçe
Dökilür dīdelerüme şerer-i āteş-bār

3. **āh itdükçe:**-*dükçe*
Kaside 8
Mısra: **245**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İç çekmek, figan etmek.
Şöyle kim tābiş-i şevḳuñla ben āh itdükçe
ʿĀlemi dūd-ı siyeh-kārum ider sünbül-zār

<u>āh itdüm:</u>

1. **āh itdüm:**-*dü, -m*
Gazel 334
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İç çekmek, figan etmek.
Ne dem ol āfitāba ḥasret ile bir nigāh itdüm
Bir āh itdüm ki cümle ḫırmen-i ṣabrum tebāh itdüm

2. **āh itdüm:**-*dü, -m*
Gazel 334
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İç çekmek, figan etmek.
Baña teslīm olındı ser-be-ser sāmān-ı şeydāyī
Dem-i ḫilḳatde zīrā cümleden evvel ben āh itdüm

<u>āh itmege:</u>

1. **āh itmege:**-*meg, -e*
Gazel 404
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İç çekmek, figan etmek.
Bu Naḥīfī ḳaldı bir āh itmege cānı çıḳa
Çıḳmasun cānı anuñ luṭf eyle istiġnāyı ḳo

<u>āh itmek:</u>

1. **āh itmek:**-*mek*
Gazel 510
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İç çekmek, figan etmek.
Āh itmek ile eglenürüz künc-i ʿışḳda
Dūd eyledük ġamuñla muḥaṣṣal ġıdāmuzı

<u>āh itmekde:</u>

1. **āh itmekde:**-*mekde*
Tahmis 5
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İç çekmek, figan etmek.
Dil nuṭḳuña ḥasret-keş cān vaṣluña ḫāṭır-ḫ∨āh
İtmekde Naḥīfīveş ḥasretle dem-ā-dem āh

<u>āh itmekdür:</u>

1. **āh itmekdür:**-*mek, -dür*
Rübai 185
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İç çekmek, figan etmek.
Kārı dil-i sevdā-keşüñ āh itmekdür
Her meh-veşe düzdīde nigāh itmekdür

<u>āh itmeye:</u>

1. **āh itmeye:**-*me, -ye*
Gazel 56
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İç çekmek, figan etmek.
Dil ü cānum saña āh itmeye mi ḥasret ile
Beni fürḳatde ḳoduñ ḳāmeti bālā ne ʿaceb

āh ki:

1. **āh ki:**
Gazel 278
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eyvah ki.
Āh ki nefs itdi beni şerm-sār
Lezzet-i fānīye idüp inhimāk

2. **āh ki:**
Tahmis 10
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eyvah ki.
Āh ki ġamze-i bī-şefḳati ser-germ-iʿitāb
Çeşm-i maġrūr ise mestī gibi ʿişve-ḫıṭāb

āh kim:

1. **āh kim:**
Gazel 38
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne yazık ki.
İntiẓār ile beni zār eyledi tā ṣubḥa dek
Āh kim bir ṣūḫ-ı bed-peymāna oldum mübtelā

2. **āh kim:**
Gazel 124
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eyvah.
İstemez şād oldıġın ṣāḥib-dilān-ıʿālemüñ
Āh kim bu devr-i dūn bir dem ṣafāmuz çoḳ görür

3. **āh kim:**
Gazel 159
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Manevi bir acıyı, pismanlık ve ümitsizlik duygusunu pekistirmeye yarayan ses taklidi sözcük.
Cevr ile maḥzūn ider ehl-i kemāli dāʾimā
Āh kim bu gerdiş-i bī-raḥm ü şefḳat böyledür

4. **āh kim:**
Gazel 224
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne yazık ki.
Ḳalmadı bir ḳaṭre mey defʿ-i ḫumār içün bile
Āh kim ṣahbā-yı ʿişretden tehīdür cāmumuz

5. **āh kim:**
Gazel 266
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eyvah.
Niyāz itmezden evvel şāh-ı nāzum ḳaṣd-ı cān eyler
Yanında āh kim bir āh-ı ʿālem-sūza cānum yoḳ

6. **āh kim:**
Gazel 287
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne yazık ki.
Āh kim ʿömr-i girān-māye tebāh olsa gerek
Menzil-i şāh u gedā ḫāk-i siyāh olsa gerek

7. **āh kim:**
Gazel 494
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Manevi bir acıyı, pismanlık ve ümitsizlik duygusunu pekistirmeye yarayan ses taklidi sözcük.
Āh kim şāyeste-i āġūş-ı taḥsīn olmaġa
Gülşen-i ḥüsn içre bir serv-i ḫırāmān ḳalmadı

8. **āh kim:**
Kaside 3
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Manevi bir acıyı, pismanlık ve ümitsizlik duygusunu pekistirmeye yarayan ses taklidi sözcük.
Saʿy ḳıl bunda iken derdiñe dermān idegör
Āh kim olmaya bir gün başuña dermānuñ

9. **āh kim:**
Kaside 8
Mısra: **127**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Manevi bir acıyı, pismanlık ve ümitsizlik duygusunu pekistirmeye yarayan ses taklidi sözcük.
Āh kim ʿışḳ ile bu ḳalb-i ḫarām-ābādum
Deyr-gāh eylediler her ṣanem-i lāle-ʿiẓār

āh meded:

1. **āh meded:**
Tahmis 9
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardım dileme.
Ḳalmadı āh meded tāb ü tüvānum diyerek
Ḳalmayup ṣabra meded ʿāşıḳ-ı pür-miḥnetde

āh ü efġān eylesem:

1. **āh ü efġān eylesem:***-se, -m*
Kaside 9
Mısra: **42**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ah ve feryat etmek.
Dest-i eşvāḳı ṣunup āstār-ı pāk-i Kaʿbeye
Yād idüp cürm ü günāhum āh ü efġān eylesem

āh ü enīn:

1. **āh ü enīn:**
Kaside 13
Mısra: **68**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Âh çekip inleme.
Tesellī-yāb-ı iḥsān-ı şefāʿat eyle sulṭānum

Naḥīfī-i ciger-ḫūnuñ ḳoma
āh ü enīn üzre

2. **āh ü enīn:**
Rübai 421
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Âh çekip inleme.
Biñ āh ü enīn ile meded-ḫvāhuñdur
Ḫāk-i der-i luṭfuñda Naḥīfī-i ḥazīn

<u>āh ü enīne:</u>

1. **āh ü enīne:**-*e*
Murabba 10
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Âh çekip inleme.
Naẓar ḳıl luṭf ile ḳalb-i ḥazīne
Teraḥḥum eyle bu āh ü enīne

<u>āh ü enīnüñ:</u>

1. **āh ü enīnüñ:**-*üñ*
Gazel 303
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Âh çekip inleme.
Yeter yeter beni öldürdi nāle-i nāzuñ
Nedür bu āh ü enīnüñ nedür bu derd-i serüñ

<u>āh ü feryād:</u>

1. **āh ü feryād:**
Matla 66
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlama, inleme, feryat etme.
Bulmada günden güne cürm ü meʿāṣī izdiyād
Āh ü feryād ey şeh-i mülk-i şefāʿat dād dād

<u>āh ü fiġān:</u>

1. **āh ü fiġān:**
Gazel 35
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlayıp inlemek.
ʿÖmri bīhūde geçer āh ü fiġān ile hemān
Olmasun derd ile hīç kimse giriftār saña

2. **āh ü fiġān:**
Gazel 61
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlayıp inlemek.
Āh ü fiġān açar mı leb-i iʿtibārını
Kār eylemez ki ol gül-i ḫandāna ʿandelīb

<u>āh ü fiġān eylemede:</u>

1. **āh ü fiġān eylemede:**-*me, -de*
Gazel 200
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlayıp inlemek, feryat etmek.
Yine şeb-tā-seḥer āh ü fiġān eylemede
Ser-i kūyuñda Naḥīfī gibi ṣad ʿāşıḳ-ı zār

<u>āh ü fiġān eyler:</u>

1. **āh ü fiġān eyler:**-*r*
Rübai 364
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlayıp inlemek, feryat etmek.
Lāyıḳdur eger āh ü fiġān eyler isem
ʿIşḳuñla fedā-yı ser ü cān eyler isem

<u>āh ü fiġān eyleyelüm:</u>

1. **āh ü fiġān eyleyelüm:**-*ye, -lüm*
Rübai 340
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlayıp inlemek, feryat etmek.
Ey dil niçe bir āh ü fiġān eyleyelüm
Aġyāra niçün rāzı ʿayān eyleyelüm

<u>āh ü figān eyleyüp:</u>

1. **āh ü figān eyleyüp:**-*yüp*
Murabba 5
Mısra: **37**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlayıp inlemek, feryat etmek.
Āh ü figān eyleyüp
Rāzı ʿayān eyleyüp

<u>āh ü fiġān idüp:</u>

1. **āh ü fiġān idüp:**-*üp*
Matla 190
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Feryat etmek.
Her gice gülşen-i kūyuñda idüp āh ü fiġān
Giceci bülbüle döndi dil-i şūride hemān

<u>āh ü fiġān itmeyeyüm:</u>

1. **āh ü fiġān itmeyeyüm:**-*me, -ye, -yüm*
Kıt'a 1
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Inleyip ağlamak.
Ben niçe āh ü fiġān itmeyeyüm ʿālemde
Bu ḳadar miḥnet-i cān-sūz ile her ṣubḥ u mesā

<u>āh ü fiġāna:</u>

1. **āh ü fiġāna:**-*a*
Gazel 79
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlayıp inlemek.
Hep temennā-yı cebīn-sāyī-i dergāhuñdur
Rūz u şeb ḥasret ile āh ü fiġāna bāʿiş

āh ü fiġāna başlayup:

1. **āh ü fiġāna başlayup:**-*yup*
Gazel 314
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ah edip figana başlamak.
Seḥerde başlayup āh ü fiġāna ey bülbül
Senüñle aġlayalum yana yana ey bülbül

āh ü fiġānına:

1. **āh ü fiġānına:**-*ı, -n, -a*
Kaside 3
Mısra: **100**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlayıp inlemek.
-
Raḥmet it āh ü fiġānına dil-i nālānuñ

āh ü fiġānum:

1. **āh ü fiġānum:**-*um*
Gazel 286
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlayıp inlemek.
Eyledüm yāre Naḥīfī yine biñ ʿarż-ı niyāz
Seni n'eyler göresin āh ü fiġānum diyerek

2. **āh ü fiġānum:**-*um*
Gazel 518
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlayıp inlemek.
Ṭutdı dünyāyı yine āh ü fiġānum şimdi
Ḫalḳa fāş oldı benüm rāz-ı nihānum şimdi

3. **āh ü fiġānum:**-*um*
Tahmis 9
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlayıp inlemek.
Çoḳ niyāz eyledüm ol şūḫa cüvānum diyerek
Hele gūş eyle biraz āh ü fiġānum diyerek

āh ü girye:

1. **āh ü girye:**
Gazel 126
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Feryat ve gözyaşı.
Bu āh ü girye niçündür Naḥīfīyā bilsem
Seni bu ḥāle ḳoyan hep o māh-pāre midür

āh ü giryede:

1. **āh ü giryede:**-*de*
Gazel 26
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Feryat ve gözyaşı.
ʿUṣṣāḳ āh ü giryede aġyar ḫandede
Lāyıḳ degül o şūḫa bu evżāʿ-ı nā-sezā

āh ü nāle:

1. **āh ü nāle:**
Gazel 41
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Feryat ve inleme.
Eṣer mi eylemez ey nev-nihāl-i nāz saña
Bu āh ü nāle bu feryād-ı cān-güdāz saña

āh ü nāle eylersem:

1. **āh ü nāle eylersem:**-*r, -se, -m*
Gazel 119
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ahlayıp inlemek.
N'ola bülbül gibi şevḳ ile āh ü nāle eylersem
Leṭāfetde hemān ol ġonçe bir ter verd-i ḫandāndur

āh ü nāle-i ḥālet-fezālar:

1. **āh ü nāle-i ḥālet-fezālar:**-*lar*
Gazel 497
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Keyfiyeti arttıran inleme ve ah.
Ferāmūş eyledüñ mi itdigüm feryādı kūyuñda
O āh ü nāle-i ḥālet-fezālar yāda gelmez mi

āh ü nāleler:

1. **āh ü nāleler:**-*ler*
Gazel 137
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlamak ve inlemek.
Bu āh ü nāleler bu hāy ü hūlar hep senüñçündür
Bu deñlü cüst ü cūlar güft ü gūlar hep senüñçündür

āh ü nālelerüm:

1. **āh ü nālelerüm:**-*ler, -üm*
Gazel 117
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlamak ve inlemek.
Hīç yoḳ mıdur netīcesi kār-ı maḥabbetüñ
Cānā bu āh ü nālelerüm hep hevā mıdur

āh ü nāleye:

1. **āh ü nāleye:**-*ye*
Gazel 317
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ah etme ve inleme.
Ne ʿarż-ı ḥāle ruḫṣat var ne āh ü nāleye şefḳat
Saña rāz-ı dil-i zārı ʿayān müşkil nihān müşkil

āh ü şad:

1. **āh ü şad:**
Tahmis 10
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevinç ve mutluluk.
ʿĀşıḳ oldum saña biñ cān ile āh ü ṣad āh
ʿĀşıḳam ʿışḳuma bu girye vü āh oldı güvāh

<u>āh ü şadā itmeyem:</u>

1. **āh ü şadā itmeyem:**-*me, -yem*
Gazel 94
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ah edip ses çıkarmak.
Çıḳmasun nām ü nişānum itmeyem āh ü ṣadā
Gel nişān it tīr-i ġamze perçemüñle eyle bend

<u>āh ü vāh:</u>

1. **āh ü vāh:**
Gazel 26
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnleyip sızlanma.
Eyyām-ı ʿışḳ geçdi dirīġ āh ü vāh ile
Evḳāt-ı nāzenīni dilüñ oldı hep hevā

<u>āh ü vāveyla:</u>

1. **āh ü vāveyla:**
Kaside 11
Mısra: **78**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Feryat figan.
Ol dem-i vaḥşet-fezā kim cümle vā-nefsī diye
Pür olur ṣaḥrā-yı maḥşer āh ü vāveyla ile

<u>āh ü vāveylā eyleme:</u>

1. **āh ü vāveylā eyleme:**-*me*
Kaside 26
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnleyip bağırmak.
Gel ey dil eyleme bīhūde āh ü vāveylā
Virür murādını ol Ḥayy ü Ḳādir ü Dānā

<u>āh ü zār:</u>

1. **āh ü zār:**
Gazel 123
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlama, inleme, feryat etme, sızlanma.
Ḥuṣūl-i kāma ber-vefḳ-ı icābet āh ü zār ister
Belī fülk-i ümmīde bin muvāfıḳ rūzgār ister

2. **āh ü zār:**
Gazel 201
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlama, inleme, feryat etme, sızlanma.
Ey Naḥīfī āh ü zār ile pür itdüñ ʿālemi
Bu şikāyet ol şeh-i ʿālem-penāhumdan mıdur

3. **āh ü zār:**
Gazel 323
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlama, inleme, feryat etme, sızlanma.
Ġonçe-i ṣad dāġı var bāġ-ı ḳażādur sīnemüz
Bülbülüz bizde dem-ā-dem āh ü zār eksük degül

<u>āh ü zār eyler:</u>

1. **āh ü zār eyler:**-*r*
Gazel 158
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlayıp inlemek.
Ser-i kūyuñda evvel naġme-sāz-ı şevḳ olan göñlüm
Ġarīb illerde şimdi ḥasretüñle āh ü zār eyler

<u>āh ü zār itme:</u>

1. **āh ü zār itme:**-*me*
Gazel 404
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Feryat etmek, inlemek, şikayet etmek.
Ḥażret-i Ḥaḳḳa tażarruʿ eyleyüp eyle niyāz
Āh ü zār itme dilā sen rūz u şeb ġavġāyı ḳo

<u>āh ü zār itmem:</u>

1. **āh ü zār itmem:**-*me, -m*
Gazel 173
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Feryat etmek, inlemek, şikayet etmek.
Helāk itse beni cevriyle ġamzeñ āh ü zār itmem
Ṣaḳın incinme ḫūnkārum şikāyet dest-i ġamdur

<u>āh ü zāra:</u>

1. **āh ü zāra:**-*a*
Gazel 356
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlama, inleme, feryat etme, sızlanma.
Ne gūş-ı nāle eylersin ne āh ü zāra ḳāʾilsin
Niçe ʿarż eyleyem derd-i derūnum ben saña bilmem

<u>āh ü zārdan:</u>

1. **āh ü zārdan:**-*dan*
Gazel 252
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlama, inleme, feryat etme, sızlanma.
Göñül bir ʿandelīb-i bī-nevādur
N'ola eylerse āh ü zārdan ḥaẕ

<u>āh ü zārı:</u>

1. **āh ü zārı:**-*ı*
Rübai 538
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlama, inleme, feryat etme, sızlanma.
Āfāḳı ṭutarsa n'ola āh ü zārı
ʿIşḳuñ elemi aldı dil-i bīmārı

āh ü zārı ide:

1. **āh ü zārı ide:**-*e*
Gazel 257
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin aşkından dolayı feryat etmek.
Gül-ʿiẕār-ı vuṣlat içre var iken ṣad ʿandelīb
Hīç revā mı gülşenüñde āh ü zārı ide zāġ

āh ü zārum:

1. **āh ü zārum:**-*um*
Gazel 235
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlama, inleme, feryat etme, sızlanma.
Gör ne deñlü āh ü zārum çıḳdı eflāke bugün
ʿAndelībüñ gibi cānā olmışam bend-i ḳafes

2. **āh ü zārum:**-*um*
Gazel 428
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlama, inleme, feryat etme, sızlanma.
Derūnum zaḫm-ı şemşīr-i melāmet çāk çāk itdi
N'ola āfāḳı ṭutsa āh ü zārum yā Resūla'llāh

āh ü zārumdan:

1. **āh ü zārumdan:**-*um, -dan*
Gazel 370
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlama, inleme, feryat etme, sızlanma.
Ben Naḥīfīyem derūnum maẓhar-ı esrārdur
Olma ẓāhir-bīn-i ġaflet āh ü zārumdan ṣaḳın

aḥad:

1. **āḥād:**
Kıt'a 34
Mısra: **2**
Bir ve tek olan Allah.
Dāġ-ı müteʿaddidle ṭolup şerḥa-i sīne
Āḥād iken aḳsām-ı hümūm irdi ulūfe

āḥād-ı nās:

1. **āḥād-ı nās:**
Tarih 28
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bütün insanoğlu, insanlık.
Müttefiḳdür bu rivāyetde belī āḥād-ı nās
Sābiḳ u lāḥiḳ odur mümtāz-ı aṣḥāb-ı düvel

āḥādi olur:

1. **āḥādi olur:**-*i , -ur*
Rübai 94
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir olmak.
Kim itse o Maḥbūb-ı Ḫudāya ṣalavāt
Āḥādi olur bāliġ-i ḥadd-i ʿaşerāt

ahālī-i çemen:

1. **ahālī-i çemen:**
Kaside 8
Mısra: **43**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çimenliğin ahalisi. Çimenlikteki bitkiler, çiçekler.
Câme-i sebz ile pūşīde ahālī-i çemen
Servler itmededür cümleye ʿarż-ı pendār

āhālī-i himem:

1. **āhālī-i himem:**
Gazel 173
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Yardım eden insanlar.
Felekden hep āhālī-i himem terk-i diyār itmiş
Hemān taḥrīb-i ʿālem cümle imsāk-i keremdendür

ahālī-i kemāle:

1. **ahālī-i kemāle:**-*e*
Kaside 27
Mısra: **125**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Olgun kimseler.
Emr-i lāzımdur ahālī-i kemāle raġbet
Ne sebebden ... eyā ṣadr-ı ṣudūr

āhar:

1. **āḫara:**-*a*
Gazel 484
Mısra: **12**
Başka, diğer, özge, gayrı.
Kāmil olur ki Ḫāliḳına ittikāl idüp
Rabṭ-ı derūnı āḫara peyveste olmaya

aḥāvāt:

1. **aḫāvātumla:**-*um, -la*
Kaside 8
Mısra: **164**
Kız kardeşler, hemşireler.
Olalar maġfiret-i Ḥaḳḳ ile şāyān-ı cinān
Vālideynüm aḫāvātumla ḳamu ḳavm ü tebār

aḥbāb:

1. **aḥbāba:**-*a*
Gazel 25
Mısra: **10**

Dostlar, bildik, tanıdık, sevilen kimseler.
Ey Naḥīfī böyle bir şiʿr-i leṭāfet-baḫş ile
Çoḳ mıdur aḥbāba ʿarż-ı imtiyāz itmek baña

2. **aḥbāba:**-*a*
Gazel 268
Mısra: **13**
Dostlar, bildik, tanıdık, sevilen kimseler.
Niçe telmīḥ ideyüm laʿl-i lebüñ aḥbāba
Dilde keyfiyyet-i işrāb-ı zülāl olmayıcaḳ

3. **aḥbāba:**-*a*
Gazel 311
Mısra: **14**
Dostlar, bildik, tanıdık, sevilen kimseler.
Ey Naḥīfī sen bu ṭabʿ-ı āteşīn āş̲ār ile
Çoḳ mıdur aḥbāba ʿarż-ı imtiyāz itdüklerüñ

4. **aḥbāba:**-*a*
Gazel 381
Mısra: **6**
Dostlar, bildik, tanıdık, sevilen kimseler.
Āyā bu mıdur ḳāʿide-i ḥüsn ü melāḥat
Aḥbāba cefā düşmene iʿzāz ḳılarsın

5. **aḥbāba:**-*a*
Gazel 525
Mısra: **9**
Dostlar, bildik, tanıdık, sevilen kimseler.
Naḥīfī niçe teklīf-i naẕīre itmem aḥbāba
Zemīn-i dil-pesendüm Ḫüsrev ü Ḫāḳāna kār itdi

6. **aḥbābuña:**-*uñ, -a*
Kaside 5
Mısra: **157**
Dostlar, bildik, tanıdık, sevilen kimseler.
Ālüñe aṣḥābuña eṭbāʿuña aḥbābuña
Tuḥfe olsun dem-be-dem yüz biñ selām-ı müctebā

7. **aḥbābuñı:**-*uñ, -ı*
Kaside 24
Mısra: **103**
Dostlar, bildik, tanıdık, sevilen kimseler.
Ser-efrāz eyleyüp aḥbābuñı her vech ile mevlā
ʿAdū-yı devletüñ efkende itsün çāh-ı ḫüsrāna

8. **aḥbābuñı:**-*uñ, -ı*
Kaside 27
Mısra: **167**
Dostlar, bildik, tanıdık, sevilen kimseler.
Ḥaḳ Teʿālā ḳılup aḥbābuñı şād ü ḫurrem
Düşmen-i devletüñi eyleye ḫūr u maḳhūr

9. **aḥbābuñ:**-*uñ*
Kaside 28
Mısra: **85**
Dostlar, bildik, tanıdık, sevilen kimseler.
Daḫı düşmenlerüm maḳhūr olup aḥbābuñ olsun şād
Recā-yı ser-firāzī tā ki efkār-ı ṣavābumdur

10. **aḥbāb:**
Rübai 217
Mısra: **3**
Dostlar, bildik, tanıdık, sevilen kimseler.
Levm eylemesün ʿışḳ ile aḥbāb bizi
Biz cürmümüzi anlara çoḳdan dimişüz

11. **aḥbābuma:**-*um, -a*
Rübai 358
Mısra: **2**
Dostlar, bildik, tanıdık, sevilen kimseler.
Düşmenlerüme ḳaṣd-ı mücāzāt itmem
Aḥbābuma daʿvā-yı mükāfāt itmem

12. **aḥbābı:**-*ı*
Tarih 7
Mısra: **13**
Dostlar, bildik, tanıdık, sevilen kimseler.
Aḥbābı olup ʿizzet ü rifʿatle ser-efrāz
Ser-cümle ʿadūsı ola mevḳūf-ı teẕellül

aḥbāb ola:

1. **aḥbāb ola:**-*a*
Rübai 22
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dostluk kurmak.
Aʿdāya hidāyetle duʿā eyler iken
Aḥbāb ola maḥrūm-ı şefāʿat ḥāşā

aḥbāb olup:

1. **aḥbāb olup:**-*up*
Matla 73
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dostluk kurmak.
Olup aḥbāb reyyān-ı ṣafā ey Ṣāḥibü'l-Kevs̲er
ʿAdū-yı bed-nihāduñ oldı manṣūṣ-ı hüvel ebter

aḥbāb u aʿdā:

1. **aḥbāb u aʿdā:**
Kaside 13
Mısra: **37**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dostlar ve düşmanlar.
Senüñ aḥbāb u aʿdā ḥişşe-mend-i ḫ∨ān-ı luṭfuñdur
Ki raḥmetdür vücūduñ müʾminīn ü müşrikīn üzre

aḫbār:

1. **aḫbārı:**-*ı*
Kaside 10
Mısra: **11**
Haberler.
Eḫādīs̲ ü aḫbārı maḫż-ı ḥikem
Meʿānī-i elfāẓı muʿciz-niẓām

aḫcār:

1. **aḫcār:**
Matla 179

Mısra: **1**
Taşlar.
Aḥcār iderdi saña ṣalāt ile iḥtirām
Ṭaşdan beterdür ol ki saña itmeye selām

ʿahd:

1. ʿ**ahde:**-*e*
Rübai 254
Mısra: **3**
Ahd, söz, yemin.
Bir kerre vefā eylemedüñ ʿahde dirīġ
Lāyıḳ mı saña tā bu ḳadar lāf ü güẕāf

2. ʿ**ahdine:**-*i, -n, -e*
Tarih 3
Mısra: **6**
Ahd, söz, yemin.
Bi-ḥamdi'llāh zamāne tevbekār-ı iʿtiẕār oldı
Egerçi olmış idi bir iki gün ʿahdine nākiṣ

3. ʿ**ahdinde:**-*i, -n, -de*
Tarih 4
Mısra: **16**
Ahd, söz, yemin.
Ehl-i sünnet ola devrinde ʿazīz ü maḳbūl
Ehl-i bidʿat ola ʿahdinde ẕelīl ü merdūd

4. ʿ**ahdinde:**-*i, -n, -de*
Tarih 19
Mısra: **5**
Ahd, söz, yemin.
Ḥāṣılı ʿahdinde bir ṣāḥib-vezāret bendesi
Niyyet itdi itmege bir cāy-ı ber-ḥüsn ü bahā

ʿahd eylemişdük:

1. ʿ**ahd eylemişdük:**-*miş, -dük*
Gazel 20
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir şeyi yapmak için kendi kendine söz vermek.
Ferāmūş eyledüñ ben nā-tüvānı şām-ı ḥasretde
Senüñle böyle mi ʿahd eylemişdük ey ḳamer-simā

ʿahd itmiş:

1. ʿ**ahd itmiş:**-*miş*
Gazel 381
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Söz vermek, yemin etmek.
ʿAhd itmiş idüñ luṭf-ı viṣālüñ dil-i zāra
Ol vaʿdeye maḥşerde mi incāz ḳılarsın

ʿahd ü iḳrāmuñ:

1. ʿ**ahd ü iḳrāmuñ:**-*uñ*
Gazel 71
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Söz verme ve ihsan.
Gerçi şāhum nādirāne ʿahd ü iḳrāmuñ dürüst
Ekseriyyā ʿāṣıḳa ammā ki inkāruñ dürüst

ʿahd ü peymān:

1. ʿ**ahd ü peymān:**
Gazel 455
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Söz ve yemin.
Sābit ol sen itdigüñ ol ʿahd ü peymān üstüne
Ḳulluġuñ her vech ile baş üstüne cān üstüne

ʿahd ü peymānı:

1. ʿ**ahd ü peymānı:**-*ı*
Gazel 515
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Söz ve yemin.
N'ola zünnār-ı nāza bend iderseñ ʿahd ü peymānı
ʿAyāndur kāfir-i zülfüñde vaż-ı nā-Müselmānī

ʿahd ü peymānuñ:

1. ʿ**ahd ü peymānuñ:**-*uñ*
Gazel 297
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Söz ve yemin.
ʿAceb ey ġırre-mest-i bāde-i nāz
Yāda gelmez mi ʿahd ü peymānuñ

2. ʿ**ahd ü peymānuñ:**-*uñ*
Gazel 523
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Söz ve yemin.
Sīneme zaḫm urma luṭf it tīr-i müjgānuñ gibi
Ḫāṭırum itme şikeste ʿahd ü peymānuñ gibi

ʿahde vefā eylesün:

1. ʿ**ahde vefā eylesün:**-*sün*
Gazel 363
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sözünde durmak.
Eylesün ʿahde vefā dönmesün iḳrārından
İtdigi kāra olur ṣoñra peşīmān dönsün

ʿahd-i ezelīde:

1. ʿ**ahd-i ezelīde:**-*de*
Rübai 552
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çok eskiden verilen söz.
ʿAhd-i ezelīde ḳıldı ṣıdḳ ile edā
Dil remz-i Muḥammed-i Resūlu'llāh

ʿahd-i ḥaḳīḳat:

1. ʿ**ahd-i ḥaḳīḳat:**
Gazel 292
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hakikat sözü.
Ḳanı o ʿahd-i ḥaḳīḳat ḳanı o nāz ü niyāz

Hevā mı oldı senüñle bu deñlü nān ü nemek

ʿahd-i ḫilāf idersin:

1. ʿ**ahd-i ḫilāf idersin:**-*er, -sin*
Gazel 148
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Istenilenin tersini yapmak.
Vaʿd-i vaṣl itseñ idersin der-ʿaḳab ʿahd-i ḫilāf
İʿtimāda ṣāliḥ inkāruñ mı iḳrāruñ mıdur

ʿahd-i luṭfından:

1. ʿ**ahd-i luṭfından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 358
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardım zamanı, iyilik zamanı.
Tesellī-yāb-ı vaṣl olsa ʿaceb mi bu dil-i şeydā
O şūḫuñ ʿahd-i luṭfından bu şeb şād u feraḥ-nākem

ʿahd-i pākinde:

1. ʿ**ahd-i pākinde:**-*i, -n, -de*
Tarih 28
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Doğru, temiz söz.
Nāsiḫ-i resm-i meẕālimdür ki mensūḫ eyledi
ʿAhd-i pākinde görünmez oldı āṯār-ı ẕilel

ʿahd-i ṣafā-baḫşında:

1. ʿ**ahd-i ṣafā-baḫşında:**-*ı, -n, -da*
Tarih 28
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Safa bahşeden söz.
Muttaṣıl ʿahd-i ṣafā-baḫşında maʿrūf-ı emān
Münḳaṭıʿ devrinde resm-i münker-i ḫavf ü vecel

ʿahd-i şebāba:

1. ʿ**ahd-i şebāba:**-*a*
Matla 161
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gençlik, tazelik yemini.
Ṭutalum devr-i zamān ide murādum ḥāṣıl
Beni ḳābil mi ide ʿahd-i şebāba vāṣıl

ʿahd-i şebānesin:

1. ʿ**ahd-i şebānesin:**-*sin*
Gazel 376
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gece verilen söz.
Vaż'ʿ-ı ḫilāfa n'oldı sebeb yoḫsa bilmezüz
Ol bī-vefā unıtdı mı ʿahd-i şebānesin

ʿahd-i viṣāl it:

1. ʿ**ahd-i viṣāl it:**
Gazel 75
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Visalin sözünde durmak.
Sikeşte-dil itdi beni tā şaḥne-i hecrüñ
Cānā ele al ḫāṭırumı ʿahd-i viṣāl it

ʿahd-i viṣāl itmiş:

1. ʿ**ahd-i viṣāl itmiş:**-*miş*
Gazel 186
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Visalin sözünde durmak.
Niçe demdür ki baña ʿahd-i viṣāl itmiş idüñ
Bu dürūġ ile beni eyledüñ āşüfte yeter

ʿahd-i viṣāl olmayıcaḳ:

1. ʿ**ahd-i viṣāl olmayıcaḳ:**-*ma, -yıcaḳ*
Gazel 268
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşma ahdi olmak.
Ayrıluḳ demleridür tesliye-baḫş ol baña kim
Ṭoyamam ḥasretüñe ʿahd-i viṣāl olmayıcaḳ

ʿahd-i vuṣlata:

1. ʿ**ahd-i vuṣlata:**-*a*
Gazel 78
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşma yemini.
Āzāde eyle gel beni bu intiẓārdan
Dīrīne ʿahd-i vuṣlata vaʿd-i teḫallüf it

ʿahd-şiken āfetden:

1. ʿ**ahd-şiken āfetden:**-*den*
Rübai 436
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin sözünde durmaması.
Bulmadum anı vaʿde-i luṭfında dürüst
İşkesteyem ol ʿahd-şiken āfetden

āhen:

1. **āhendür:**-*dür*
Rübai 71
Mısra: **4**
Demir.
Sūzişle dil-i seḫtini nerm itmek olur
Āhendür olan kūre-i ḥaddāda naṣīb

āhen-dil olup:

1. **āhen-dil olup:**-*up*
Kaside 8
Mısra: **33**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönlü demir gibi katı olmak, gönlü katılaşmak, katı yürekli olmak.
Sünbül āhen-dil olup germī-i cām-ı meyden
İtdi yek-rengī-i maḫmūr perīşān-destār

āheng-i mübārek-bādī:

1. **āheng-i mübārek-bādī:**
Rübai 544
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kutlama ahengi.
Murġān-ı çemen itmede ehl-i ʿayşa
Her kūşeden āheng-i mübārek-bādī

āheng-i nālemi:

1. **āheng-i nālemi:**-*m, -i*
Gazel 196
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnleyişine katılmak, birlikte inlemek.
Gūş-ı zemīne eyleme teklīf-i istimāʿ
Āheng-i nālemi felek-i köhne-ṭāḳa ṣor

āheng-i senā idüp:

1. **āheng-i s̲enā idüp:**-*üp*
Rübai 45
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yakarış ahengi etmek.
Murġān-ı ḫoş-elḥān idüp āheng-i s̲enā
İtmekde ṣabāḥ ü şām tesbīḥ-i Ḫudā

āhen-levḥa:

1. **āhen-levḥa:**
Gazel 223
Mısra: **12**
Demir levha.
ʿAyn-ı ḫākister olur teʾs̲īr-i ḥasretle o dem
Ger bir āhen-levḥa taḥrīr olsa ism ü nāmumuz

āheste olmaya:

1. **āheste olmaya:**-*ma, -ya*
Gazel 484
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Usul usul olmak.
Mānend-i seyl vaḳf-ı şitāb-ı zevāl olur
Bir devletüñ ki cünbişi āheste olmaya

āh-ı ʿālem-sūza:

1. **āh-ı ʿālem-sūza:**-*a*
Gazel 266
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyayı yakan feryat.
Niyāz itmezden evvel şāh-ı nāzum ḳaṣd-ı cān eyler
Yanında āh kim bir āh-ı ʿālem-sūza cānum yoḳ

āh-ı āteş-bār:

1. **āh-ı āteş-bār:**
Kaside 11
Mısra: **62**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ateş yüklü ah; ateş yağdıran ah.
Aġlayam sulṭānuma ḥāl-i dil-i bī-çāremi
Āh-ı āteş-bār u eşk-i çeşm-i ḫūn-pālā ile

āh-ı cān-güdāz itmek:

1. **āh-ı cān-güdāz itmek:**-*mek*
Gazel 25
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Can yakan ah etmek.
Muḳteżā-yı meşreb-i ʿışḳ u maḥabbetdür hemān
Aġlayup şevḳ ile āh-ı cān-güdāz itmek baña

āh-ı cān-güdāz-ı ḥasrete:

1. **āh-ı cān-güdāz-ı ḥasrete:**-*e*
Gazel 137
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Özlemin can eriten ahı.
Sebeb sensin bu āh-ı cān-güdāz-ı ḥasrete her dem
Dil-i dīvānede bu ārzūlar hep senüñçündür

āh-ı ciger-sūz:

1. **āh-ı ciger-sūz:**
Gazel 66
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ciğer yakan ah, bağır yakan ah.
Bir āh-ı ciger-sūz ile peyġūle-i ġamda
Sūzān ider āḫir beni bu āteş-i ḥasret

āh-ı ciger-sūzum:

1. **āh-ı ciger-sūzum:**-*um*
Gazel 254
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ciğer yakan ah, bağır yakan ah.
Eyledi hep girye-i bī-iḫtiyār
Āh-ı ciger-sūzum iden istimāʿ

āh-ı dil-ḫurūş eyler:

1. **āh-ı dil-ḫurūş eyler:**-*r*
Gazel 239
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Coşkun gönül ile ah etmek.
Reftāra gelse nāz ile ol serv-i ser-keşüm
Gitdi o dem ki eyler idüm āh-ı dil-ḫurūş

āh-ı dil-i nālānum:

1. **āh-ı dil-i nālānum:**-*um*
Tahmis 5
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Inleyen gönlün ahı.
Bu ayrılıḳ odına cānum niçe bir yana
Āh-ı dil-i nālānum olsa ne ʿaceb bī-ḥad

āh-ı dil-sūz:

1. **āh-ı dil-sūz:**
Gazel 161
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül yakan ah.
Nedür bu āh-ı dil-sūz ey Naḥīfī
Nedendür böyle pür-āteş edālar

āh-ı gāh gāhumdan:

1. **āh-ı gāh gāhumdan:**-*um, -dan*
Gazel 201
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ara ara yapılan ahlar.
Ġamze-i ser-germi yārüñ daḥi muʿtād oldıġı
Girye-i bī-ṣabr u āh-ı gāh gāhumdan mıdur

āh-ı ġarībāne:

1. **āh-ı ġarībāne:**
Gazel 61
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zavallı, garip ah.
Yaḳduñ derūnı tāzeledüñ eski derdimi
Bilmem nedür bu āh-ı ġarībāne ʿandelīb

āh-ı hezārum:

1. **āh-ı hezārum:**-*um*
Gazel 147
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Binlerce ah II bülbülün; âşıġın ahı.
Görüp bu āh-ı hezārum gelüp açılmazsın
Derūnuñ ey gül-i neşgüfte senüñ ḫāre midür

āh-ı hezārumdan:

1. **āh-ı hezārumdan:**-*um, -dan*
Gazel 370
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Binlerce ah.
Bir gül-i nev-restesin āh-ı hezārumdan ṣaḳın
Nev-cevānum nāle-i bī-iḫtiyārumdan ṣaḳın

āh-ı maẓlūm:

1. **āh-ı maẓlūm:**
Gazel 347
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zulüm gören kimsenin bedduası.
Āh-ı maẓlūm gibi āteş-i sūzān olmaz
Yaḳaram āhum ile seng-dilānı yaḳaram

āh-ı nedāmet:

1. **āh-ı nedāmet:**
Gazel 399
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Pişmanlık, pişman olup âh, vâh etmek.
ʿİḳāba ʿadl-i Ḥaḳ ṣāyān iderse pāy-ı ʿışyānum
Ẓuhūr eyler yine āh-ı nedāmet cilve-gāhumdan

āh-ı nedāmet eyler:

1. **āh-ı nedāmet eyler:**-*r*
Kaside 3
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Pişmanlık ahı eylemek.
II Pişmanlıktan duyulan feryat etmek.
Bunda ḳıl eyler iseñ āh-ı nedāmet eşeri
Nefʿi yoḳdur saña maḥşerdeki vāveylānuñ

āh-ı pür-şerāra:

1. **āh-ı pür-şerāra:**-*a*
Gazel 411
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kıvılcımlarla dolu ah.
Vücūdum ser-be-ser ḫākister eyler nār-ı ḥasretle
Virürsem ruḫṣat āh-ı pür-şerāra yā Resūla'llāh

āh-ı pür-şerāre:

1. **āh-ı pür-şerāre:**
Gazel 147
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kıvılcım dolu ah.
Yaḳan derūn-ı dili āh-ı pür-şerāre midür
Bu sūz u tāba sebeb germī-i neẓāre midür

āh-ı pür-şerārum:

1. **āh-ı pür-şerārum:**-*um*
Gazel 427
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kıvılcımlarla dolu ah.
Şeb-i hecrüñle nār-ı ʿışḳ ile yanup yaḳılduḳça
Ṭutar āfāḳı āh-ı pür-şerārum yā Resūla'llāh

āh-ı pür-şerer çekdüm:

1. **āh-ı pür-şerer çekdüm:**-*dü, -m*
Gazel 335
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kıvılcım dolu ah çekmek.
Bu şeb tā ṣubḥa dek derd ile āh-ı pür-şerer çekdüm

Ġam-ı hecrüñle ey mihr-i dıraḫşān ben neler çekdüm

āh-ı pür-şitābumdur:

1. **āh-ı pür-şitābumdur:**-*um, -dur*
Kaside 28
Mısra: **40**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Acele dolu ah.
Süvār olduḳça ol raḫş-ı ṣabā-reftārına gūyā
Çıḳar tā rütbe-i gerdūna āh-ı pür-şitābumdur

āh-ı pür-sūz-ı derūn:

1. **āh-ı pür-sūz-ı derūn:**
Gazel 446
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönlün yakıcılık dolu âhı.
Ey Naḥīfī o şeh-i ḥüsne yeter şāhid-i ḥāl
Āh-ı pür-sūz-ı derūn eşk-i fırāvānum ile

āh-ı seḥer:

1. **āh-ı seḥer:**
Gazel 298
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Seher ahı.
Ceyş-i ġam itdi Naḥīfī-i ciger-ḫūna hücūm
İde gör var ise ey āh-ı seḥer imdāduñ

2. **āh-ı seḥer:**
Kaside 23
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sabah ahı.
Var ey āh-ı seḥer hecr ile giryān oldıġum naḳl it
Ki çeşm-i bī-emān-ı yāra raḥminden bükā gelsün

āh-ı seḥer-gāh:

1. **āḥ-ı seḥer-gāh:**
Gazel 482
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Seher vakti feryadı.
ʿĀşıḳ ṣaḳınur ġonçe-i ruḫsāruñı yoḫsa
Tesḫīr idemez ṣanma āḥ-ı seḥer-gāh

2. **āh-ı seḥer-gāh:**
Rübai 300
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Seher vakti feryadı.
Taḥṣīl-i kemāle derīçe-i dil āgāh gerek
Sūz-ı dil ile āh-ı seḥer-gāh gerek

āh-ı seḥerüm:

1. **āh-ı seḥerüm:**-*üm*
Gazel 169
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Âşığın seher vakti çıkarttığı âh.
Ey ġonçe-i nev-reste cefādan ḥaẕer it kim
ʿĀlemleri sūzān ider āh-ı seḥerüm var

āh-ı serd:

1. **āh-ı serd:**
Gazel 42
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Soğuk feryat; şiddetli inilti.
Bu vaż̇ʿ-ı bārid-i ḫas-tıynetān olduḳça meşhūdum
Cigerde sūz-ı ġayret dilde āh-ı serd olur peydā

āh-ı serdüm:

1. **āh-ı serdüm:**-*üm*
Gazel 516
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Soğuk ah.
Āh-ı serdüm mānīʿ-i seyr-i cemāl olsa n'ola
Bana göz açdurmaz oldı rūzgāruñ şiddeti

āh-ı şerernākümdür:

1. **āh-ı şerernākümdür:**-*üm, -dür*
Gazel 174
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kıvılcım saçan ah, feryat.
Pertev-endāz-ı ḥicāb itdi yine ruḫsāruñ
Şemʿa-i bezm-i ḥayā āh-ı şerernākümdür

āh-ı şevke-engīzi:

1. **āh-ı şevke-engīzi:**-*i*
Gazel 127
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Neşe veren ah.
Felek ḥāşā senüñçün ṣanma āh-ı şevke-engīzi
Fiġān-ı ehl-i dil baḫt-ı sitem-peymālarındandur

āh-ı şuʿle-feşānumdan:

1. **āh-ı şuʿle-feşānumdan:**-*um, -dan*
Gazel 342
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Alev saçan ah.
Ẓāhirdür āh-ı şuʿle-feşānumdan ey perī
Sūz-āşinā-yı āteş-i hicranuñ oldıġum

āh-ı şuʿle-pūş itsem:

1. **āh-ı şuʿle-pūş itsem:**-*se, -m*
Gazel 239
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Alev içinde kalmış şekilde ah etmek.

Ṭarīḳ-ı ġamda ḳaldı ser-efkende ʿaḳl u hūş
İtsem ʿaceb mi şām u seḥer āh-ı şuʿle-pūş

<u>āh-ı şuʿle-ṭırāzumı:</u>

1. **āh-ı şuʿle-ṭırāzumı:**-*um, -ı*
Gazel 513
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Parıltıyı süsleyen âh.
Daḫi nev-resīdesin ey perī ḳo cefāyı ʿāşıḳ-ı bī-dile
Ḫaẕer it gel alma benüm meded ṣaḳın āh-ı şuʿle-ṭırāzumı

<u>āḥ-ı taḥammül:</u>

1. **āḥ-ı taḥammül:**
Gazel 433
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dayanma ahı.
Ruḫṣat virürdüm āḥ-ı taḥammül güdāzuma
Ḫavfüm budur ki bāʿiṣ olur keşf-i rāzuma

<u>āh-ı taḥassürle:</u>

1. **āh-ı taḥassürle:**-*le*
Kaside 26
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hasret ahı çekmek, hasretten ah etmek.
Vücūd virme ġam-ı rūzgāra ẕerre ḳadar
Gel itme āh-ı taḥassürle ʿömrüñi ifnā

<u>āḫir:</u>

1. **āḫir:**
Gazel 30
Mısra: **8**
Sonunda, nihayet.
Kūh-ı ʿışḳ içre dil-i sengīni ol şirīn lebüñ
İḫtiyār itdürdi āḫir kār-ı Ferhādı baña

2. **āḫir:**
Gazel 66
Mısra: **12**
Sonunda, nihayet.
Bir āh-ı ciger-sūz ile peyġūle-i ġamda
Sūzān ider āḫir beni bu āteş-i ḥasret

3. **āḫir:**
Gazel 67
Mısra: **10**
Sonunda, nihayet.
Böyle giderse rāh-ber-i kevkebüm eger
Āḫir ṭarīḳ-i yeʾse çıḳar şāh-rāh-ı baḫt

4. **āḫir:**
Gazel 77
Mısra: **13**
Sonunda, nihayet.
Reşk-āver-i devrān olur āḫir bu Naḥīfī
Bir kerre hele nükte-i eşʿārını seyr it

5. **āḫir:**
Gazel 175
Mısra: **13**
Sonunda, nihayet.
Āḫir helāk ider bu ġam-ı ḥasretüñ beni
Cānā Naḥīfī dünyede ḥāşā ki ṣāġ olur

6. **āḫir:**
Gazel 241
Mısra: **9**
Sonunda, nihayet.
Naḥīfī ṣol ki saṭr olmış emir āḫir Ḫudānuñdur
Ezelden kātib-i ḳudret saña andan cüdā yazmış

7. **āḫir:**
Gazel 283
Mısra: **13**
Sonunda, nihayet.
Aç gözüñ ġafleti terk it ki Naḥīfī āḫir
Ġāfilüñ kārı nedāmet ile āh olsa gerek

8. **āḫir:**
Gazel 289
Mısra: **7**
Sonunda, nihayet.
Ben aña bezm-i ṣāfā mı diyeyüm kim āḫir
Naġme-i şevḳa bedel nāle vü āh olsa gerek

9. **āḫir:**
Gazel 399
Mısra: **9**
Sonunda, nihayet.
Naḥīfī cān virürsem ḥasret-i dil-dār ile āḫir
Ḫaber ṣorsun gelüp ol dil-rübā her bir giyāhumdan

10. **āḫır:**
Gazel 427
Mısra: **7**
Sonunda, nihayet.
Ümmīd oldur ser-i kūyuñda ferş-i rāh ola āḫır
Hevā-āmīz olan cism-i nizārum yā Resūla'llāh

11. **āḫir:**
Gazel 433
Mısra: **13**
Sonunda, nihayet.
Āḫir nefesde saña vaṣiyyet Naḥīfīyā
Ol ṣāh-ı ḥüsne söyle yetişsün namāzuma

12. **āḫir:**
Gazel 453
Mısra: **19**
Sonunda, nihayet.
Menzil-i şāh u gedā āḫir olurken zīr-i ḫāk
ʿĀḳıla lāyıḳ mıdur bünyān bünyān üstüne

13. **āḫir:**
Gazel 469
Mısra: **9**
Sonunda, nihayet.
Naḥīfī menzilüm āḫir ḥaẓīẓ-i ḫāk olur bir gün
-

14. **āḫiri:**-*i*
Gazel 509
Mısra: **13**
Sonunda, nihayet.
Degül mi rifʿat ü iḳbālüñ āḫiri idbār
Niẓām-ı ḥāle dem-i inḳılāb gelmez mi

15. **āḫir:**
Gazel 521
Mısra: **3**
Sonunda, nihayet.
Bu sevdālarla āḫir gerden-i murġ-ı dil ü cāna
Kemend-i tāb-dār-ı kākülüñ ṭavḳ-ı cünūn oldı

16. **āḫir:**
Gazel 526
Mısra: **17**
Sonunda, nihayet.
Naḥīfī çāk-sāz-ı ḫırḳa-i nāmūs olup āḫir
Ser-i kūyında bir şūḫuñ yine dīvānedür şimdi

17. **āḫir:**
Kaside 3
Mısra: **37**
Sonunda, nihayet.
Sikḳlet-i māli bu bāzār-ı fenānuñ āḫir
Degmez ey ḫ∨āce dem-i ḫacletine mīzānuñ

18. **āḫir:**
Kaside 5
Mısra: **101**
Sonunda, nihayet.
Budur ümmīdüm ki āḫir bāʿiṣ-i raḥmet ola
Ben güneh-kāra bu evṣāf-ı saʿādet-intihā

19. **āḫir:**
Kaside 8
Mısra: **9**
Sonunda, nihayet.
Zevraḳ-ı ʿişret-i erbāb-ı ṣafāyı āḫir
Ser-nigūn eyledi fermān ile çarḫ-ı ġaddār

20. **āḫir:**
Kaside 14
Mısra: **17**
Sonunda, nihayet.
Ḫatm-i ensābı āḫir ehl-i beyān
Ḳıldı maḥdūd-ı laḥme-i ʿAdnān

21. **āḫir:**
Kaside 26
Mısra: **9**
Sonunda, nihayet.
Bu ḥüzn ü ġam gider āḫir gelür sürūr-ı ḥubūr
Ḥużūr-ı ḳalbe muḥavvel olur bu renc ü ʿınā

22. **āḫirdeki:**-*de, -ki*
Matla 64
Mısra: **1**
Sonunda, nihayet.
Evvelīn-i nıṣf-ı Muḥammed ile āḫirdeki med
Buna dāl oldı ki sensin bize maḥşerde meded

23. **āḫir:**
Mesnevi 1
Mısra: **17**
Sonunda, nihayet.
Ḫatm-i ensābı āḫir ehl-i beyān
Ḳıldı maḥdūd-ı laḥme-i ʿAdnān

24. **āḫirde:**-*de*
Rübai 278
Mısra: **4**
Sonunda, nihayet.
Ol revnaḳ-ı mesned-i risāletsin kim
Āḫirde gelüp ḫatm-i nebiyyīn olduñ

25. **āḫiri:**-*i*
Rübai 333
Mısra: **3**
Sonunda, nihayet.
Ġam çekme ki ġam āḫiri şādīlikdür
Şād olasın Allāhü Teʿālā aʿlem

26. **āḫir:**
Rübai 412
Mısra: **4**
Ebedi olan, varlığının sonu olmayan (Allah).
Yoḳ evvel ü āḫirde şerīküñ yā Rab
ʿAdl ü Ḥakem ü Evvel ü Āḫir sensin

27. **āḫir:**
Rübai 435
Mısra: **3**
Sonunda, nihayet.
Āḫir ḳoduñ ol māhı ḥicāb altında
Ey ḫaṭṭ-ı siyeh-kār yüzüñ aġ olsun

28. **āḫir:**
Rübai 481
Mısra: **3**
Sonunda, nihayet.
Düşdi sefer-i dūr u dırāzum āḫir
Tebrīz ü Ṣıfāhāna Ḳum u Kāşāna

<u>āḫir nefes ola:</u>

1. **āḫir nefes ola:**-*a*
Gazel 232
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Deyim**
Son nefes olmak II ölmek.
Kevs̱er-i ẕikrüñle sīr-āb it leb-i tefsīdemi
Çünki emrüñle Ḫudāvendā ola āḫir nefes

<u>āḫir nefesde:</u>

1. **āḫir nefesde:**-*de*
Kaside 1
Mısra: **51**
Kelime Tipi: **Deyim**
Son nefes.
Kār-sāz olmaz saña āḫir nefesde naḳd-i sīm
Zād-ı rāh-ı āḫiret olmaz ẕeheb vaḳt-i ẕehāb

<u>āḫir nefesin:</u>

1. **āḫir nefesin:**-*in*
Rübai 475
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Son nefes, ölüm anı.
Āgāh odur her nefes Allāh diye
Fikr eyleyüp āḫir nefesin āh diye

<u>āḫir nefesüm:</u>

1. **āḫir nefesüm:**-*üm*
Rübai 323
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Son nefes, ölüm anı.

Yā Rab bula çün muṣḥaf-ı ʿömrüm ġāyet
Ḥatm it benüm īmān ile āḫir nefesüm

āḫir nefesümde:

1. **āḫir nefesümde:**-*üm, -de*
Rübai 517
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Son nefes, ölüm anı.
Ẕikrüñle lisān-ı ḳalbüm eyle gūyā
Āḫir nefesümde sen benüm yā Allāh

āḫir olur:

1. **āḫir olur:**-*ur*
Gazel 350
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bitmek, sona ermek.
Āḫir Naḥīfīyā olur ol mah-ı evc-i nāz
Pīrāye-baḫş-ı hāle-i āġūşumuz bizüm

āḫirü'l-emr:

1. **āḫirü'l-emr:**
Gazel 265
Mısra: **7**
"En son, sonunda, nihayetinde" anlamında zarf.
Āḫirü'l-emr ider efkende ḫażīż-i ḫāke
Seni dehr itse de pīrāye-i bām-ı ʿayyūḳ

aḥkām:

1. **aḥkāmını:**-*ı, -n, -ı*
Tarih 34
Mısra: **12**
Hükümler, kānunlar, emirler, buyruklar; düzen.
Ḥaḳ bilād-ı şarḳ u ġarbı eyleyüp tesḫīr aña
Eyleye aḥkāmını icrā bu dīn-i sermedüñ

aḥkām-ı diyānetde:

1. **aḥkām-ı diyānetde:**-*de*
Rübai 410
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dinlerin hükümleri.
Aḥkām-ı diyānetde bu remz oldı bize
Vācibdür ola ḳavl ile fiʿlüñ yeksān

aḥkām-ı ilāhiyyede:

1. **aḥkām-ı ilāhiyyede:**-*de*
Rübai 239
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah tarafından verilen hükümler.
Aḥkām-ı İlāhiyyede ḥikmet vardur
İtme bu şuʾūnāta ḥaẕer ḳıl taʿrīż

aḥkām-ı ḳażā vü ḳader:

1. **aḥkām-ı ḳażā vü ḳader:**
Rübai 451
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kader ve kazanın hükümleri.
Aḥkām-ı ḳażā vü ḳader olduḳda revān
Oldum bu ġarīb illere pūyān ü devān

aḥkām-ı risāletde:

1. **aḥkām-ı risāletde:**-*de*
Rübai 248
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Peygamberlik hükümleri.
Aḥkām-ı risāletde idüp saʿy-i belīġ
Virdüñ ḫaber-i ṣādıḳı bī-menʿ ü dirīġ

aḫkar:

1. **aḫḳar:**
Kaside 3
Mısra: **41**
Çok hakir, pek âciz.
Ẕerreden farż idelüm aḫḳar imişsin yāḫud
Kevkebi sende imiş mihr-i cihān-ārānuñ

aḥkem-i ḥākimīn olan:

1. **aḥkem-i ḥākimīn olan:**-*an*
Rübai 243
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın hükümleri olmak.
Ol aḥkem-i ḥākimīn olan Rabb-i Ḥakīm
Ḥikmetle ḫażīżi evc ider evci ḫażīż

ahlāk:

1. **aḫlāḳuñı:**-*uñ, -ı*
Kaside 1
Mısra: **59**
Bir kimsenin iyi niteliklerini veya kişiliğini ifade eden tutum ve davranışlar bütünü, mizaç, tabiat.
Ḳalbüñi ṣāf it ki teẕhīb idesin aḫlāḳuñı
İḫtilāf-ı levne tābiʿdür bilürsin āb ü tāb

2. **aḫlāḳuñı:**-*uñ, -ı*
Rübai 54
Mısra: **4**
Bir kimsenin iyi niteliklerini veya kişiliğini ifade eden tutum ve davranışlar bütünü, mizaç, tabiat.
Sen aḥsen-i taḳvīm ile maḫlūḳ olduñ
İmdi yüri aḫlāḳuñı eyle tehẕīb

3. **aḫlāḳuñı:**-*uñ, -ı*
Rübai 400
Mısra: **1**
Bir kimsenin iyi niteliklerini veya kişiliğini ifade eden tutum ve davranışlar bütünü, mizaç, tabiat.
Aḫlāḳuñı tehẕīb ḳıl insān olasın

Maḳbūl-i Ḫudā maẓhar-ı
iḥsān olasın

4. **aḫlāḳ:**
Tarih 6
Mısra: **18**
Bir kimsenin iyi niteliklerini veya kişiliğini ifade eden tutum ve davranışlar bütünü, mizaç, tabiat.
Silāḥ-dār-ı cemīl ammā ki
ʿilm ü faẕl ile mevṣūf
Ḫudā merhūn-ı ādāb eylemiş
aḫlāḳ u kirdārın

5. **aḫlāḳın:**-*ı, -n*
Tarih 6
Mısra: **24**
Bir kimsenin iyi niteliklerini veya kişiliğini ifade eden tutum ve davranışlar bütünü, mizaç, tabiat.
ʿAliyyü'l-ism ü ʿālī-ḳadr ü
vālā-rütbe kim mevlā
Müheẕẕeb itmiş aḫlāḳın
müʾebbed itmiş eṭvārın

aḫlāḳ-ı mekārimle:

1. **aḫlāḳ-ı mekārimle:**-*le*
Kaside 24
Mısra: **55**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cömertlik ahlakı.
Bu aḫlāḳ-ı mekārimle bu luṭf
u cūd ile ḥaḳḳā
Naẓīrüñ ḥaḳ budur kim
gelmemişdür mülk-i
ʿOṣmāna

aḥmed:

1. **aḥmed:**
Gazel 417
Mısra: **2**
En çok hamd eden II Hz. Muhammet.
Seni Ḥaḳ ḥamd ile ḳıldı
müʾeyyed yā Resūla'llāh
N'ola ism-i şerīfüñ olsa
Aḥmed yā Resūla'llāh

aḥmed ḫān-ı ġāzī-i cihān:

1. **aḥmed ḫān-ı ġāzī-i cihān:**
Tarih 10
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyanın Gazi Ahmet Han'ı II Sultan III. Ahmet.
Pādişāh-ı dīn Aḥmed Ḫān-ı
Ġāzī-i cihān
Ḥaḳ ḥaṭādan ṣaḳlayup
ʿömrini eyleye mezīd

aḥmed-i kāmil:

1. **aḥmed-i kāmil:**
Tarih 31
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Olgun Ahmet II Dönemin padişahı.
Naḥīfī oldı bu ṭuġrā-yı ġarrā
ṭarḥına tārīḫ
Zihī aʿlā hümāyūn ḥaṭṭ-ı
Sulṭān Aḥmed-i kāmil

aḥmed-i mürsel:

1. **aḥmed-i mürsel:**
Gazel 13
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hz. Muhammed.
Aḥmed-i Mürsel nebiyyü'r-
raḥme Maḥmūdu'ş-şıfāt
Ẕāt-ı pāki raḥmet-i Raḥmān
Muḥammed Muṣṭafā

2. **aḥmed-i mürsel:**
Gazel 63
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hz. Muhammed.
Aḥmed-i Mürsel o maḥbūb-ı
muʿallā-menzilet
Oldı maḥż-ı raḥmet-i Ḥaḳ
ʿayn-ı luṭf u ʿāṭıfet

3. **aḥmed-i mürsel:**
Matla 16
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hz. Muhammed.
Aḥmed-i Mürsel nebiyyü'r-
raḥme şāh-ı enbiyā
Ẕāt-ı Maḥmūdu'ş-şiyem
yaʿnī Muḥammed Muṣṭafā

4. **aḥmed-i mürsel:**
Tarih 28
Mısra: **63**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hz. Muhammed.
Aḥmed-i Mürsel şefāʿat-
ḫ∨āh-ı rūz-ı ḥaşr olup
Ferd-i muṭlaḳ ẕātın itsün
maẓhar-ı feyż-i ezel

aḥmedü's-sālis:

1. **aḥmedü's-sāliṣ:**
Tarih 3
Mısra: **18**
Sultan III. Ahmet.
Naḥīfī salṭanat taḫtın şeref-
yāb itdigi demde
Cülūsine o şāhuñ oldı tārīḫ
Aḥmedü's-sāliṣ

aḥmet-i muḫtār:

1. **aḥmet-i muḫtār:**
Kaside 23
Mısra: **55**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hz. Muhammet.
Yegāne Aḥmet-i Muḫtār kim
taʿẓīm-i ẕikrinde
Olup ʿaṭı-ı beyān ism-i
Muḥammed Muṣṭafā gelsün

aḫrā:

1. **aḫrā:**
Kaside 26
Mısra: **70**
Daha layık, münasip, uygun.
Sülūk-i ḫayra muvaffaḳ
ṭabīʿatı el-ḥaḳ
Serīr-i devlete elyaḳ ṣadārete
aḫrā

aḫsen:

1. **aḫsen:**
Rübai 408
Mısra: **4**
Daha, en, pek güzel. II

Birinci "ahsen" kelimesinin anlamını kuvvetlendirmek amacıyla kullanılmıştır.
Ey ẓann-ı ʿibādīne ḳılan vaʿd-i cezā
Ẓannum saña aḥsendür İlāhī aḥsen

2. **aḥsendür:**-*dür*
Rübai 408
Mısra: **4**
Daha güzel, daha iyi.
Ey ẓann-ı ʿibādīne ḳılan vaʿd-i cezā
Ẓannum saña aḥsendür İlāhī aḥsen

aḥsen olursañ:

1. **aḥsen olursañ:**-*ur, -sa, -ñ*
Tahmis 4
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzel bir hal almak, isteğe uygun bir şekil almak, istenildiği gibi olmak.
Kim ola sevmeye bu ḥüsn ile sen māhveşi
Ne ʿaceb ẕāt u ṣıfat ile olursañ aḥsen

aḥsen-i ḥāle:

1. **aḥsen-i ḥāle:**-*e*
Rübai 311
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
En güzel şekilde.
Fażluñla idüp aḥsen-i ḥāle taḥvīl
Sūʾ-i ʿamelüm ḳıl ḥasenāta tebdīl

aḥsen-i taḳvīm:

1. **aḥsen-i taḳvīm:**
Rübai 54
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
"Yaratılışın en güzeli" En güzel yaratılış, en güzel biçim.
Sen aḥsen-i taḳvīm ile maḫlūḳ olduñ
İmdi yüri aḫlāḳuñı eyle tehẕīb

aḥsen-i ẓandan:

1. **aḥsen-i ẓandan:**-*dan*
Rübai 562
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Düşüncenin güzelliği.
Yoḳdur ʿamelüm aḥsen-i ẓandan ġayrı
Faẓl u kereme ẓann-ı ḥasenden ġayrı

aḥsenü'l-ḥışāl itdüm:

1. **aḥsenü'l-ḥışāl itdüm:**-*dü, -m*
Kaside 25
Mısra: **34**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
En güzel huylar etmek.
Ḥüsn-i ḫulḳuñ olınca mesmūʿum
Vaṣfuñı aḥsenü'l-ḥışāl itdüm

āhte itse:

1. **āḫte itse:**-*se*
Gazel 449
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çıkarmak, görünür kılmak.
Şevḳ ile cān atar göñül bismil-i nāzı olmaġa
Tīġını itse ol perī dest-i ġażabla āḫte

ahter:

1. **aḫteri:**-*i*
Kaside 19
Mısra: **4**
Yıldız, talih, şans.
Ser-be-ser tertīb-i dīvān itdi serheng-i seḥāb
Cemʿ olup ṭūrdı maḳāmında sipihrüñ aḫteri

aḫter-i baḫtum:

1. **aḫter-i baḫtum:**-*um*
Gazel 466
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Talih yıldızı, güzel talih II yapılan iyilik, yardım.
Yine burc-ı şerefde aḫter-i baḫtum ʿayān oldı
Görindi ḫāli zīr-i ṭurrede ol gül-ʿiẕār üzre

aḫter-i evc-i ḫudādur:

1. **aḫter-i evc-i ḫudādur:**-*dur*
Kıt'a 20
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın en uçtaki yıldızı II Ashab ve Hz. Muhammet'in ailesi.
Aḫter-i evc-i Ḫudādur añlar Rażıyye'llāhü teʿālā ʿanhüm

āhū:

1. **āhūlaruñ:**-*lar, -uñ*
Gazel 153
Mısra: **8**
Ceylan, gazal ‖ dilber, güzel.
Nefḥa-i zülfüñ ṣabā itdükçe neşr-i kāʾināt
Reşk ile āhūlaruñ ser-cümle baġrı ḫūn olur

2. **āhūları:**-*lar, -ı*
Gazel 185
Mısra: **1**
Ceylan, gazal ‖ dilber, güzel.
Maḥabbet deştinüñ āhūları kim dil-rübālardur
Beni Mecnūn u ser-gerdān iden ol bī-vefālardur

3. **āhūlar:**-*lar*
Gazel 470
Mısra: **6**
Ceylan, gazal ‖ dilber, güzel.
Ṭurma hem-demlük ider ġamzeñ ile çeşmüñe dil
Ülfet itmekde o mecnūn yine āhūlar ile

4. **āhūsın:**-*sın*
Tahmis 8

Mısra: **17**
Ceylan, gazal ‖ dilber, güzel.
Ya meleksin ya perī-zāde yāḫūd āhūsın
Kime hem-dem kime hem-reh kime hem-pehlūsın

5. **āhū:**
Tahmis 10
Mısra: **44**
Ceylan, gazal ‖ dilber, güzel.
Dil-i pür-tābı şikār itdi o çeşm-i cādū
Ṣayd-ı şīr eyledi gūyā ki hemān bir āhū

āhū-nigāh:

1. **āhū-nigāhuñdur:**-*uñ, -dur*
Gazel 105
Mısra: **8**
Ceylan bakışlı II Sevgili.
İdüp ṣaḥrā-neverd ey reşk-i Leylā cān-ı şeydāyı
Miṣāl-i Ḳays-ı ser-gerdān iden āhū-nigāhuñdur

2. **āhū-nigāha:**-*a*
Gazel 111
Mısra: **3**
Ceylan bakışlı II Sevgili.
Dil-dāde oldum öyle bir āhū-nigāha kim
Nāf-ı ġazāl-ı müşg-i Ḫuten perçemindedür

āhū-nigeh:

1. **āhū-nigehi:**-*i*
Gazel 301
Mısra: **7**
Ceylan bakışlı II Sevgili.
Niçe ʿāḳılları mecnūn ider āhū-nigehi
Çeşm-i fettāna baḳuñ ġamze-i seḥḥārı görüñ

2. **āhū-nigeh:**
Gazel 400
Mısra: **6**
Ceylan bakışlı II Sevgili.
Gelürsin ṣayd-gāh-ı vuṣlata bir gün ayaġuñla
Ḫalāṣ olmazsın ey āhū-nigeh dām-ı füsūnumdan

āhū-nigehān:

1. **āhū-nigehān:**
Gazel 390
Mısra: **3**
Bakışları ahu olan II ahu gözlü sevgili.
Yine āhū-nigehān itmededür geşt ü güẕar
Sebze-zār olmış işitdüm hele ṣaḥrā-yı vaṭan

āhū-yı ḫüsnüm:

1. **āhū-yı ḫüsnüm:**-*üm*
Gazel 44
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik ahusu II sevgilinin güzel yüzü.
Ṣaydgāh-ı fitnedür oldum helāk-i ġayretüñ
Olma ey āhū-yı ḫüsnüm el-ḥaẕer yād-āşınā

āhū-yı ʿişve:

1. **āhū-yı ʿişve:**
Gazel 173
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Cilveli ceylan(sevgili).
Gelüp bir laḥẓa Mecnūnuñ ile hem-ṣoḥbet olmazsın
Nedür bu vaḥşet ey āhū-yı ʿişve söyle n'emdür

āhū-yı vaḥşī:

1. **āhū-yı vaḥşī:**
Gazel 86
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yabani ceylan II sevgili.
ʿĀṣıḳa bilmem ki resm-i merḥabā bilmez mi hīç
Yoḫsa ol āhū-yı vaḥşī āşinā bilmez mi hīç

āhū-yı zülf-i cān-firībüñ:

1. **āhū-yı zülf-i cān-firībüñ:**-*üñ*
Gazel 299
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Canı aldatan saçların ahusu.
Çıḳarduñ başdan ol destār-ı yaḫ-reng-i dil-āvīzüñ
Yine āhū-yı zülf-i cān-firībüñ müşk-bīz itdüñ

aḥvāl:

1. **aḥvālümi:**-*üm, -i*
Gazel 36
Mısra: **5**
Durum, husus, vaziyet.
Ne ṭāliʿdür ki ben aḥvālümi taḳrīre geldikçe
Senüñ çeşm-i füsūnkāruñda reng-i ḫᵛāb olur peydā

2. **aḥvālin:**-*in*
Gazel 88
Mısra: **10**
Durum, husus, vaziyet.
Her nükte-i kemīnesi yüz biñ kitāb olur
Aḥvālin itse ʿāşıḳ-ı ḫāṭır-ḫarāb şerḥ

3. **aḥvālin:**-*in*
Gazel 245
Mısra: **3**
Durum, husus, vaziyet.
Ümem-i sālife aḥvālin idüp cümle beyān
Nāzil oldı bu ḳadar muḥkem-i āyāt u ḳışaṣ

4. **aḥvālini:**-*i, -n, -i*
Gazel 319
Mısra: **7**
Durum, husus, vaziyet.
Ḥayret-i vuṣlat ḳomaz aḥvālini ʿarż itmege
Bulsa da ol nev-nihāl-i ʿişveyi tenhā göñül

5. **aḥvālümi:**-*üm, -i*
Gazel 332
Mısra: **7**
Durum, husus, vaziyet.
Künc-i ḥasretde görüp aḥvālümi aġlar raḳīb

Ḥāṣılı ben mübtelāya şefḳat eyler düşmenüm

6. **aḥvālümi:**-*üm, -i*
Gazel 382
Mısra: **7**
Durum, husus, vaziyet.
Aḥvālümi ben saña niçe ʿarż ideyüm āh
Bir ʿarż-ı niyāza niçe biñ nāz ḳılarsın

7. **aḥvāl:**
Kaside 7
Mısra: **31**
Durum, husus, vaziyet.
Bu cürm ile aḥvāl mükedderdür efendüm
Setr itmez ise cürmümi dāmān-ı şefāʿat

8. **aḥvālüme:**-*üm, -e*
Kaside 8
Mısra: **166**
Durum, husus, vaziyet.
Rūz-ı maḥşerde baña eyle ʿināyet tā kim
Ḫande-rīz olmaya aḥvālüme aġyār ile yār

9. **aḥvālümi:**-*üm, -i*
Kaside 8
Mısra: **155**
Durum, husus, vaziyet.
Sen dururken kime ʿarż eyleyem aḥvālümi ben
Ḳoma ey kān-ı şefāʿat bu ġarībüñ nā-çār

10. **aḥvālüm:**-*üm*
Kaside 11
Mısra: **60**
Durum, husus, vaziyet.
Ḳābil-i güncāyiş olmaz ṣafḥa-i dehre tamām
Yazsam aḥvālüm hezārān āteşīn imlā ile

11. **aḥvāli:**-*i*
Kaside 12
Mısra: **60**
Durum, husus, vaziyet.
Ancaḳ bu ki elfāẕ-ı perīşānumı itdüm
Der-gāhına ʿarż itmege aḥvāli bahāne

12. **aḥvālüm:**-*üm*
Kaside 27
Mısra: **99**
Durum, husus, vaziyet.
Serverā ḥażretüñe ʿarż ideyüm aḥvālüm
Sözlerüm ʿizz-i ḥużūruñda olursa maʿẕūr

13. **aḥvālüm:**-*üm*
Murabba 9
Mısra: **14**
Durum, husus, vaziyet.
Çü sensin Ḳādir ü ʿĀlim
Bilürsin cümle aḥvālüm

14. **aḥvālümi:**-*üm, -i*
Rübai 61
Mısra: **2**
Durum, husus, vaziyet.
Bu ʿüsri ḳılup yüsre mübeddel yā Rab
Aḥvālümi ḳıl ḫayra muḥavvel yā Rab

15. **aḥvālüm:**-*üm*
Rübai 196
Mısra: **1**
Durum, husus, vaziyet.
Maḫlūḳa ḳalursa benüm aḥvālüm eger
Maḥṣūlum olur ġuṣṣa vü endūh u keder

16. **aḥvālüñi:**-*üñ, -i*
Rübai 242
Mısra: **4**
Durum, husus, vaziyet.
İtmez seni maḫrūm-ı icābet ḥāşā
İḫlāṣ ile eyledükde aḥvālüñi ʿarż

17. **aḥvālini:**-*i, -n, -i*
Rübai 266
Mısra: **3**
Durum, husus, vaziyet.
Aḥvālini ṣordum dil-i miḥnet-zedenüñ
Derd ile bir āh itdi didi āh firāḳ

18. **aḥvālüm:**-*üm*
Rübai 325
Mısra: **2**
Durum, husus, vaziyet.
Sen aʿlem iken ḥāl-i dil-i meyyālüm
Yā Rab kime ʿarż eyleyeyüm aḥvālüm

19. **aḥvālümi:**-*üm, -i*
Rübai 331
Mısra: **3**
Durum, husus, vaziyet.
Aḥvālümi biñ nāz ile ṣorduḳda didüm
ʿIşḳuñ beni bu ḥāle ḳodı sulṭānum

20. **aḥvālüm:**-*üm*
Rübai 335
Mısra: **2**
Durum, husus, vaziyet.
ʿIşḳuñla benüm oldı mükedder ḥālüm
Mevlā bilür ey şāh-ı cihān aḥvālüm

21. **aḥvālüm:**-*üm*
Rübai 345
Mısra: **3**
Durum, husus, vaziyet.
Yā Rab saña maʿlūm benüm aḥvālüm
Nā-keslere ölsem daḫı ḥālüm diyemem

22. **aḥvālinde:**-*i, -n, -de*
Rübai 347
Mısra: **3**
Durum, husus, vaziyet.
Ḳāṣır ṭalebinde ʿāciz aḥvālinde
Tevfīḳ recā ider dil-i nā-būdum

23. **aḥvālüm:**-*üm*
Rübai 369
Mısra: **1**
Durum, husus, vaziyet.
Aġyār n'ola ṣormaz ise aḥvālüm
Yoḳ faḫr idecek anlara cāh ü mālum

24. **aḥvālüme:**-*üm, -e*
Rübai 369
Mısra: **4**
Durum, husus, vaziyet.
Ancaḳ sañadur ʿarż-ı niyāzum yā Rab
Her vech ile aḥvālüme sensin ʿālim

25. **aḥvāl:**
Rübai 426
Mısra: **4**
Durum, husus, vaziyet.
Bildüm keremüñ ʿafvüñe maġrūr oldum
Aḥvāl bu bāḳī senüñ emr ü fermān

26. **aḥvālümi:**-*üm, -i*
Rübai 480
Mısra: **1**
Durum, husus, vaziyet.
Aḥvālümi ʿarż eyle ṣabā iḫvāna
Ben zāra taʿaccübde olan yārāna

27. **aḥvālümi:**-*üm, -i*
Rübai 482
Mısra: **4**
Durum, husus, vaziyet.
Bir kerre bu mehcūra ne hālüñ dimedüñ
Aḥvālümi ben saña didüm biñ kerre

28. **aḥvālümi:**-*üm, -i*
Rübai 499
Mısra: **2**
Durum, husus, vaziyet.
Olduḳda emārāt-ı sefer merʾiyye
Aḥvālümi ḳıl rahmet ile merʿiyye

29. **aḥvālümden:**-*üm, -den*
Rübai 533
Mısra: **3**
Durum, husus, vaziyet.
Bir şemme beyān eyleyem aḥvālümden
Ġam ġam diyerek ʿayn-ı ġam oldum şimdi

30. **aḥvāl:**
Rübai 547
Mısra: **4**
Durum, husus, vaziyet.
Luṭf u kerem it İlāhī maʿlūm saña
Aḥvāl ne kār-ı ṣaʿba müncer oldı

aḥvāl-i derd-i ʿışḳdan:

1. **aḥvāl-i derd-i ʿışḳdan:**-*dan*
Gazel 443
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk derdinin vaziyetleri.
Aḥvāl-i derd-i ʿışḳdan āgāh ide seni
Her bir giyāhı meşhedümüñ bir zebān ola

aḥvāl-i dil-i nālān:

1. **aḥvāl-i dil-i nālān:**
Gazel 3
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Inleyen gönlün vaziyetleri.
Budur ümmīdüm recā-yı ʿafv ile şād idesin
ʿArż ola şol dem ki aḥvāl-i dil-i nālān saña

aḥvāl-i dil-i zārı:

1. **aḥvāl-i dil-i zārı:**-*ı*
Gazel 144
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hüzünlü ve inleyen gönlün halleri.
Raḥm eyleyüp aḥvāl-i dil-i zārı ṣorarsañ
Hicrānuñ ile sākin-i peyġüle-i ġamdur

aḥvāl-i ġarīb:

1. **aḥvāl-i ġarīb:**
Gazel 62
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hayret edilecek şeyler, durumlar, haller.
Ḥālini ʿarż idemez şerm-i maḥabbetle saña
Kākülüñ gibi perīşān olur aḥvāl-i ġarīb

aḥvāl-i ġayr-i mümkine:

1. **aḥvāl-i ġayr-i mümkine:**-*e*
Gazel 462
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mümkün olmayan durumlar.
Aḥvāl-i ġayr-i mümkine tedbīr olur ʿabeṣ
Cān-dāde-i helāke devādan ne fāʾide

aḥvāl-i ʿışḳumı:

1. **aḥvāl-i ʿışḳumı:**-*um, -ı*
Gazel 61
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşkın halleri.
Geldükçe seyr-i gülşene aḥvāl-i ʿışḳumı
Söyle lisān-ı ḥāl ile cānāna ʿandelīb

aḥvāl-i perīşāna:

1. **aḥvāl-i perīşāna:**-*a*
Kaside 24
Mısra: **88**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Perişan hâller.
Zamān-ı devletüñde ben ġarībi bir çerāġ eyle
Biraz cemʿiyyet iḥsān eyle aḥvāl-i perīşāna

aḥvāl-i perīşānın:

1. **aḥvāl-i perīşānın:**-*ın*
Gazel 394
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Perişan hâller.
Aḥvāl-i perīşānın yazduḳça Naḥīfī
Yer yer dökilür ḳaṭre-i şekvā ḳaleminden

aḥvāl-i perīşānumı:

1. **aḥvāl-i perīşānumı:**-*um, -ı*
Rübai 265
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Perişan hâller.

Tā olmayıcaḳ rāz-ı derūnum manṭūḳ
Aḥvāl-i perīşānumı bilmez maḫlūḳ

aḥvāl-i sūz-ı ʿışḳı:

1. **aḥvāl-i sūz-ı ʿışḳı:**-*ı*
Gazel 452
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşkın yakıcı vaziyetleri.
Pervāne-veş niyāz it ol şemʿ-i ḥüsne ey dil
Aḥvāl-i sūz-ı ʿışḳı ʿarż eyle yana yana

aḥvālümi:

1. **aḥvālümi:**-*üm, -i*
Gazel 429
Mısra: **5**
Durum, husus, vaziyet.
Recā-yı ʿafv ile aḥvālümi ʿarż eyleyüp geldüm
Olup mustaġrıḳ-ı şerm ü ḫacālet yā Resūla'llāh

āʾid:

1. **āʾid:**
Gazel 6
Mısra: **4**
Birine veya bir şeye mahsus, ona ayrılmış, tahsis edilmiş.
Yā Resūla'llāh sensüñ ḥüsn-i ḳabūlüñdür ġaraż
Yoḫsa ʿālemde nedür aġyārdan āʾid baña

ak:

1. **aḳdı:**-*dı*
Gazel 258
Mısra: **2**
Akmak, dökülmek.
Ḫasretüñle şerḥa çekdüm cümle sīnem oldı dāġ
Gözlerümden aḳdı yaşum oldı ırmaġ ile çaġ

2. **aḳar:**-*ar*
Gazel 402
Mısra: **6**
Akmak, dökülmek.
Şu resme ʿāşıḳam şāhum direm her demde ben yā hū
Ḳılar şıyt ü şadā cānum aḳar yaşum saña ṭoġru

3. **aḳup:**-*up*
Gazel 427
Mısra: **1**
Akmak, dökülmek.
Aḳup seyl-āb-ı çeşm-i eşk-bārum yā Resūla'llāh
Yanar ʿışḳuñla cism-i dāġ-darum yā Resūla'llāh

4. **aḳmada:**-*mada*
Gazel 460
Mısra: **7**
Akmak, dökülmek.
Aḳmada ṭundan ṭuna seyl-āb-ı eşküm şöyle kim
Aña nisbet ḳatre-i nā-çīzdür nehr-i Şave

aḳ-:

1. **aḳdı:**-*dı*
Gazel 14
Mısra: **2**
Akmak, dökülmek.
Ḳalup cism-i nizārum cilvegāhuñda ġubārāsā
Göñül bir nev-nihāl-i nāza aḳdı cūybārāsā

ʿaḳar:

1. ʿaḳār:
Kaside 26
Mısra: **169**
Tarla.
Ne bir cihet ne ʿaḳār u ne māl ü cāhum var
Müdām itmedeyüm faż-ı Ḥaḳdan istiʿṭā

akça:

1. **akçayı:**-*y, -ı*
Kıt'a 1
Mısra: **6**
Akçe, küçük gümüş para.
Ḳāniʿ-i ḳıllet iken künc-i ferāġatda dirīġ
Baḫt-ı ġaddār sekiz akçayı çoḳ gördi baña

aḳdem:

1. **aḳdemdür:**-*dür*
Kaside 16
Mısra: **14**
Önce, evvel.
ʿĀşıḳ-ı şādıḳ iseñ ey dil-i şūrīde eger
Saña cāndan daḫi efżal daḫi aḳdemdür bu

2. **aḳdem:**
Kaside 25
Mısra: **13**
Önce, evvel.
Bundan aḳdem cenāb-ı ḫażretüñe
Bir ḳaṣīdeyle ʿarż-ı ḥāl itdüm

aḳdem-i ḫayr u ḥasenāt:

1. **aḳdem-i hayr u ḥasenāt:**
Tarih 29
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hayır ve hasenatın öncesi.
Bāreke'llāh zihī aḳdem-i hayr u ḥasenāt
Ḫayr-ı cārī-i ebed ʿayn-i sevāb-ı mevʿūd

ʿaḳd-i ʿahd it:

1. **ʿaḳd-i ʿahd it:**
Kaside 1
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sözleşmek.
ʿAḳd-i ʿahd it nefs ile ṭāʿāt-ı Ḥaḳda ṣubḥ u şām
Tā ṣafā-yı ṭabʿuña reşk ide ḳurş-ı āfitāb

ʿāḳıbet:

1. **ʿāḳıbet:**
Gazel 83
Mısra: **7**
"Neticede, sonunda, nihayet" anlamında zarf.
Pes fenādur işbu menzil çün görürsin ʿāḳıbet

Devlet-i ʿuḳbā dilerseñ işbu fānīden de geç

2. ʿ**āḳıbet:**
Gazel 125
Mısra: **4**
"Neticede, sonunda, nihayet" anlamında zarf.
N'ola dest-i irādetle ṭutarsam zülf-i pür-çīnüñ
Bu ʿışḳuñ muḳteżāsı ʿāḳıbet divāne olmaḳdur

3. ʿ**āḳıbet:**
Gazel 134
Mısra: **12**
"Neticede, sonunda, nihayet" anlamında zarf.
Ceẕb ider bir gün o māhı ḳuvvet-i pür-zūr-ı ʿışḳ
Ḥükm-i sulṭān-ı maḥabbet ʿāḳıbet icrā olur

4. ʿ**āḳıbet:**
Gazel 183
Mısra: **16**
"Neticede, sonunda, nihayet" anlamında zarf.
Ḳalmaya intiḳāmumuz gerdiş-i kīne-cūda da
Baña o daḫı ʿāḳıbet şekve-i inḳılāb ider

5. ʿ**āḳıbet:**
Gazel 212
Mısra: **11**
"Neticede, sonunda, nihayet" anlamında zarf.
Ḳayd-ı firāşa düşme ki ey ḫ∨āce ʿāḳıbet
Ḫāk-i melāmet olsa gerek cāme-ḫ∨ābumuz

6. ʿ**āḳıbet:**
Gazel 287
Mısra: **6**
"Neticede, sonunda, nihayet" anlamında zarf.
Sende hīç ḳayd-ı sefer yoḳ ne bu ḫ∨āb-ı ġaflet
ʿĀḳıbet bunda gelen ʿāzim-i rāh olsa gerek

7. ʿ**āḳıbet:**
Gazel 323
Mısra: **7**
"Neticede, sonunda, nihayet" anlamında zarf.
Çarḫ-ı ẓālim ʿāḳıbet itdi seni senden cüdā
Sevdigüm ben ḫāke cevr-i rūzgār eksük degül

8. ʿ**āḳıbet:**
Gazel 353
Mısra: **7**
"Neticede, sonunda, nihayet" anlamında zarf.
Ser-menzil-i murāda olur ʿāḳıbet vüṣūl
Rāh-ı ṭalebde şām ü seḥer reh-neverd isem

9. ʿ**āḳıbet:**
Gazel 448
Mısra: **6**
"Neticede, sonunda, nihayet" anlamında zarf.
Zülāl-i laʿl-i nāb-ı yārdan sīr-āb olam dirken
Düşürdüm ʿāḳıbet delv-i dili çāh-ı zenaḫdāna

10. ʿ**āḳıbet:**
Gazel 491
Mısra: **8**
"Neticede, sonunda, nihayet" anlamında zarf.
Fitne vü āşūba eylerseñ temeyyül bilmiş ol
ʿĀḳıbet ḳanuñ içerler bāde-i ḥamrā gibi

11. ʿ**āḳıbet:**
Kaside 3
Mısra: **13**
"Neticede, sonunda, nihayet" anlamında zarf.
ʿĀḳıbet ḫāk ile yeksān olacaḳsın bildük
Nesine ġırresin āyā bu fenā dünyānuñ

12. ʿ**āḳıbet:**
Kaside 3
Mısra: **21**
"Neticede, sonunda, nihayet" anlamında zarf.
ʿĀḳıbet menzili ḫāk oldıġına vāḳıf iken
Neyedür ġafleti tā böyle żaʿīf insānuñ

13. ʿ**āḳıbet:**
Kaside 3
Mısra: **32**
"Neticede, sonunda, nihayet" anlamında zarf.
Germ olup şems-i dıraḫşān gibi ġarrālanma
ʿĀḳıbet bī-fer olur kevkebe-i ʿunvānuñ

14. ʿ**āḳıbet:**
Kaside 5
Mısra: **105**
"Neticede, sonunda, nihayet" anlamında zarf.
Feyża-i cān-baḫş-ı naʿt-i müsteṭābuñ ʿāḳıbet
Bāġ-ı āmāle ola ser-māye-i neşv ü nemā

15. ʿ**āḳıbet:**
Matla 34
Mısra: **2**
"Neticede, sonunda, nihayet" anlamında zarf.
Dem-ā-dem eyleyüp endīşe-i dehān-ı ḥabīb
ʿAdem ʿadem diyerek ʿāḳıbet yoḳ oldı raḳīb

16. ʿ**āḳıbet:**
Tahmis 10
Mısra: **28**
"Neticede, sonunda, nihayet" anlamında zarf.
Dolanup pāyuma çekdi beni ol zülf-i siyāh
ʿĀḳıbet ʿışḳ iline çıḳdı yine ġāyet-i rāh

<u>ʿāḳıbet-i meskenümüz:</u>

1. ʿ**āḳıbet-i meskenümüz:**-*ümüz*
Kaside 8
Mısra: **174**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yerimizin sonu.
Nūr-ı iḥsānuñ ile eyle riyāż-ı cennet
Olıcaḳ ʿāḳıbet-i meskenümüz eżyaḳ u tār

<u>ʿāḳıl:</u>

1. ʿ**āḳıl:**
Gazel 155
Mısra: **6**
Akıllı kimse.

Mecnūn ṭaḳdı kūçe-i Leylāda nāmını
Dīvāne Ḳays ḫaylīce ʿāḳıl degül midür

2. ʿ**āḳılları:**-*lar, -ı*
Gazel 301
Mısra: **7**
Akıllı kimse.
Niçe ʿāḳılları mecnūn ider āhū-nigehi
Çeşm-i fettāna baḳuñ ġamze-i seḥḥārı görüñ

3. ʿ**āḳıl:**
Gazel 376
Mısra: **11**
Akıllı kimse.
ʿĀḳıl odur ki kūşe-nişīn-i ferāġ olup
ʿĀlemde kimse bilmeye nām ü nişānesin

4. ʿ**āḳıla:**-*a*
Gazel 453
Mısra: **20**
Akıllı kimse.
Menzil-i şāh u gedā āḫir olurken zīr-i ḫāk
ʿĀḳıla lāyıḳ mıdur bünyān bünyān üstüne

5. ʿ**āḳıl:**
Gazel 457
Mısra: **14**
Akıllı kimse.
Nefs ü hevā ki düşmen-i dīrīnedür saña
Ruḫsat virür mi ʿāḳıl olan hīç ʿadūsına

6. ʿ**aḳlı:**-*ı*
Gazel 464
Mısra: **9**
Düşünme, anlama, kavrama ve davranışlarını ayarlama melekesi, us.
Elüñden bir ḳadeh nūş eylesek ʿaḳlı ḫarāb eyler
Ayaḳ gezdürmemüz lāzım degül mey-ḫāne mey-ḫāne

7. ʿ**āḳıl:**
Matla 267
Mısra: **2**
Akıllı kimse.
Kendiye mesken iderse ne ʿaceb hāmūnı
Saña ʿāḳıl diyü medḥ eylemezem Mecnūnı

<u>ʿāḳıl eyler:</u>

1. ʿ**āḳıl eyler:**-*r*
Gazel 4
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Düşünmek, akıl etmek.
Ḫāk-i pāyı var iken iksīri n'eyler ehl-i ʿışḳ
Yoḳ yere eyler mi ʿāḳıl cüst ü cūy-ı mā-sivā

2. ʿ**āḳıl eyler:**-*r*
Kaside 3
Mısra: **62**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Düşünmek, akıl etmek.
Nefs ü şeyṭāna niçün tābiʿ olursın eyvāh
ʿĀḳıl eyler mi naẓar ḫīlesine aʿdānuñ

<u>ʿāḳıl olan:</u>

1. ʿ**āḳıl olan:**-*an*
Gazel 80
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Akıllı olmak.
Gel ey dil eyleme ol çeşm-i bī-emān ile baḥs
İder mi ʿāḳıl olan tīġ-i ḫūn-feşān ile baḥs

2. ʿ**āḳıl olan:**-*an*
Matla 199
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Akıllı olmak.
ʿAcūz-ı dehr ile ülfet ider mi ʿāḳıl olan
Baḳar mı nāḳışatü'l-ʿaḳla merd-i kāmil olan

3. ʿ**āḳıl olan:**-*an*
Rübai 126
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Akıllı olmak.
Ey ḫüsn-i Ḫudā-dāda olanlar münkir
Ḳābil mi diye ʿāḳıl olan ḫüsne ḳabīḥ

<u>aḳıt:</u>

1. **aḳıdur:**-*ur*
Gazel 513
Mısra: **8**
Dökmek (su), sulamak.
O nihāl-i tāze dirīġ u āh şalınur çemende raḳīb ile
Aḳıdur cefā ile sū-be-sū bu sirişk-i nāmiye-sāzumı

2. **aḳıdur:**-*ur*
Kıt'a 46
Mısra: **2**
Dökmek (su), sulamak.
Rūy-māl-i pāy-ı şāhīye idüp kendin sebīl
Gözlerinden aḳıdur seyl-āb-ı şevḳı selsebīl

<u>aḳıt-:</u>

1. **aḳıda:**-*a*
Gazel 261
Mısra: **6**
Dökmek (su), sulamak.
Göricek āl-i ruḫuñ ʿāşıḳ-ı şeydā bu gice
Aḳıda ḳanlu yaşın dīde-i giryān ṣaf ṣaf

<u>ʿaḳl:</u>

1. ʿ**aḳlum:**-*um*
Gazel 71
Mısra: **5**
Akıl, düşünme yetisi vermek.
Tārümār olmaz mı ʿaḳlum yā görince sen şehi
Kim bulımaz hem-serüñ ol raḳş u reftāruñ dürüst

2. ʿ**aḳlum:**-*um*
Gazel 111
Mısra: **7**
Akıl, düşünme yetisi vermek.
ʿAḳlum müdām ġamze-i şūḫındadur benüm
Fikrüm hemīşe kākül-i ḫam-der-ḫamındadur

3. ʿ**aḳl:**
Gazel 125
Mısra: **6**
Akıl, düşünme yetisi vermek.
O Leylī-ṭalʿatuñ ʿışḳıyla var hem-ḥāl-i Ḳays ol kim
Dilā şarṭ-ı maḥabbet ʿaḳl ile bīgāne olmaḳdur

4. ʿ**aḳl:**
Gazel 143
Mısra: **9**
Akıl, düşünme yetisi vermek.
ʿAḳl ü ṣabrın virdi yaġmāya Naḥīfī şimdi hep
Devlet-i ḥüsninde ol ser-defter-i ʿuşşāḳdur

5. ʿ**aḳlı:**-*ı*
Gazel 157
Mısra: **7**
Akıl, düşünme yetisi vermek.
Cünūn-ı ʿışḳ-ı Leylā ile ṣalduñ ʿaḳlı ṣaḥrāya
Senüñ ey Ḳays-ı maġz-āşüfte ʿaḳlun yoḳ ḥużūruñ var

6. ʿ**aḳlun:**-*un*
Gazel 157
Mısra: **8**
Akıl, düşünme yetisi vermek.
Cünūn-ı ʿışḳ-ı Leylā ile ṣalduñ ʿaḳlı ṣaḥrāya
Senüñ ey Ḳays-ı maġz-āşüfte ʿaḳlun yoḳ ḥużūruñ var

7. ʿ**aḳla:**-*a*
Gazel 334
Mısra: **4**
Akıl, düşünme yetisi vermek.
Sevüp bir Leylī-i müşgīn niḳāb-ı ḥüsni Ḳays-āsā
Yine deşt-i cünūn-ı ʿışḳı ʿaḳla cilve-gāh itdüm

8. ʿ**aḳlumı:**-*um, -ı*
Kıt'a 26
Mısra: **3**
Akıl, düşünme yetisi vermek.
ʿAḳlumı ġamze-i Tatar ile meftūn itdi
Türkçe oldum ben o fettān-ı cihāna meftūn

ʿaḳl irmez:

1. ʿ**aḳl irmez:**-*mez*
Gazel 204
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Anlamak, çözmek.
Bu ehl-i ʿışḳa ʿaḳl irmez kimisi rāz açar yāra
Kimisi künc-i fürḳatde oturmışdur nihān aġlar

2. ʿ**aḳl irmez:**-*mez*
Gazel 242
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Aklı ermek, anlamak.
ʿAcebdür aña ʿaḳl irmez gülistān-ı fırāḳ içre
Var iken bülbüli anuñ gül ü ter ḫāra yaṣdanmış

ʿaḳl ü cünūn:

1. ʿ**aḳl ü cünūn:**
Kaside 4
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Akıl ve delilik.
Ol ki nūş ide şarāb-ı ʿışḳı Aña yeksān görinür ʿaḳl ü cünūn

ʿaḳl u fehm:

1. ʿ**aḳl u fehm:**
Kıt'a 6
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Akıl ve anlama.
ʿAḳl u fehm ü kemāl ile ḫāṣā Künh-i ẕātı ḫayāl olınmaz hīç

ʿaḳl u hūş:

1. ʿ**aḳl u hūş:**
Gazel 239
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Akıl ve anlayış.
Ṭarīḳ-ı ġamda ḳaldı ser-efkende ʿaḳl u hūş
İtsem ʿaceb mi şām u seḥer āh-ı şuʿle-pūş

ʿaḳl ü idrāk itmedükçe:

1. ʿ**aḳl ü idrāk itmedükçe:**-*dükçe*
Gazel 5
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Anlamak, düşünmek, idrak etmek.
Sedd-i nuṭḳ u ʿaḳl ü idrāk itmedükçe ḫāṣılı
Ḥaḳḳ-ı taʿbīr ile olmaz sırrı bu ʿışḳuñ edā

ʿaḳl ü idrāki:

1. ʿ**aḳl ü idrāki:**-*i*
Kaside 2
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Anlama ve kavrama kabiliyeti.
ʿAḳl ü idrāki ider mevḳūf-ı ʿacz ü iʿtirāf
Ẓāhir olduḳda meʾāl-i ḥikmet-i bī-ʿilletüñ

ʿaḳl ü şuʿūr:

1. ʿ**aḳl ü şuʿūr:**
Kaside 27
Mısra: **158**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Akıl ve şuur.
Ne ḳadar sehv ü ḳuṣūrum var ise ʿafv eyle
Ḳomadı bende bu ālāyiş-i ġam ʿaḳl ü şuʿūr

ʿaḳl u şuʿūruñ:

1. ʿ**aḳl u şuʿūruñ:**-*uñ*
Gazel 157
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Akıl ve şuur.
Neden dil-beste olduñ tā bu deñlü bezm-i fānīye

Naḥīfî ben de bildüm ki ne ʿaḳl u ne şuʿūruñ var

ʿaḳla uydum:

1. ʿ**aḳla uydum:**-*du, -m*
Gazel 492
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Mantığa uymak; akla göre davranmak.
ʿAḳla uydum deşt-i ḥayretde yitürdüm kendimi
Gel yetiş ey ʿışḳ-ı pāk ey hādī-i ferḫunde-pey

ʿaḳl-ı evvel:

1. ʿ**aḳl-ı evvel:**
Rübai 317
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir konuda en iyi ve en hızlı düşünen.
Ey ḥikmetinüñ vālihi ʿaḳl-ı evvel
Esrārına dem-beste nebiyy-i mürsel

ʿaḳl-ı selīmüñ:

1. ʿ**aḳl-ı selīmüñ:**-*üñ*
Kaside 24
Mısra: **48**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Selametli akıl.
Sen ol rūşen-żamīr āyīne-ṣafvetsin ki her laḥẓa
Virür ʿaḳl-ı selīmüñ ḥayret
Eflāṭūn-ı Yūnāna

ʿaḳlınca:

1. ʿ**aḳlınca:**
Gazel 163
Mısra: **4**
Kendince.
Göz ḳapatmaz nālesi bülbüllerüñ bir dem aña
Ġonçe de gülşende ʿaḳlınca ṣafā-yı ḫ∨ab ider

ʿaḳlum aldı:

1. ʿ**aḳlum aldı:**-*um, -dı*
Kaside 26
Mısra: **126**
Kelime Tipi: **Deyim**
Etkisi altına almak,çok etkilemek.
Kemāl-i ḥüzn ü melāl ile bī-şuʿūr oldum
Ki ʿaḳlum aldı bu dārū-yı telḫ-i hūş-rübā

ʿaḳlum gitdi:

1. ʿ**aḳlum gitdi:**-*di*
Matla 264
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Aklı gitmek, ne yapacağını şaşırmak, doğru düşünemez olmak.
Göricek silsile-i zülfini ʿaḳlum gitdi
Beni ol şaçları Leylī hele Mecnūn itdi

ʿaḳluña düşer:

1. ʿ**aḳluña düşer:**-*uñ, -er*
Gazel 80
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Akla gelmek, hatırlanmak.
Düşer mi ʿaḳluña ey ḫ∨ace-i ḫıred-fersā
Ki dāʾim eyleyesin vażʿ-ı nā-kesān ile baḥs

aḳrān:

1. **aḳrānuñ:**-*uñ*
Kaside 3
Mısra: **56**
Mevki, rütbe ve durumları birbirine uygun olanlar, emsal.
Sen de anlar gibi nā-būd olacaḳsın yarın
Dün senüñ gibi idi rıḥlet iden aḳrānuñ

ʿaks:

1. ʿ**aksi:**-*i*
Gazel 129
Mısra: **9**
Akis, yansıma, görüntü.
Nühüfte dīdede ʿaksi o lāle-ruḫsāruñ
Bu çeşmeye sebeb oldur ki lāleli dirler

2. ʿ**aksini:**-*i, -n, -i*
Gazel 183
Mısra: **3**
Akis, yansıma, görüntü.
Naẓra-nevāz-ı nāz olup eylese ʿaksini intimā
Reşk-i ruḥından ol mehüñ āyīne ıżṭırāb ider

3. ʿ**aksi:**-*i*
Gazel 361
Mısra: **11**
Akis, yansıma, görüntü.
Ḳuvvet-i taṣfiyeden ʿaksi olurdı ẓāhir
Ḳonsa mirʾāta eger cevher-i idrākümden

4. ʿ**aksine:**-*i, -n, -e*
Gazel 454
Mısra: **15**
Akis, yansıma, görüntü.
ʿAksine döndi niẓāmı şimdi bezm-i ʿālemüñ
Cāhili tercīh iderler ehl-i ʿirfān üstüne

5. ʿ**aksine:**-*i, -n, -e*
Tahmis 6
Mısra: **17**
Akis, yansıma, görüntü.
ʿAksine başladı devre felek-i sifle-perest
Olmada cām-ı ġurūr ile esāfil ser-mest

aḳsām-ı hümūm:

1. **aḳsām-ı hümūm:**
Kıt'a 34
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kederlerin kısımları.
Dāġ-ı müteʿaddidle ṭolup şerḥa-i sīne
Āḫād iken aḳsām-ı hümūm irdi ulūfe

ʿaks-i cemālüñ:

1. ʿ**aks-i cemālüñ:**-*üñ*
Gazel 308
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Güzel yüzün yansıması.

Cihānda yoḳdur ey āfet miṡālüñ
Meger āyīnede ʿaks-i cemālüñ

ʿaks-i cemālüñdür:

1. ʿ**aks-i cemālüñdür:**-*üñ, -dür*

Gazel 447

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Güzel yüzün yansıması.

Yoḳ bilürler hep naẕīr-i ḥüsnüñ erbāb-ı naẕar
Var ise ʿaks-i cemālüñdür yine āyīnede

ʿaks-i ḫaṭṭ-ı müşkbār:

1. ʿ**aks-i ḫaṭṭ-ı müşkbār:**

Matla 95

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Misk yüklü ayva tüylerinin yansıması.

Eşk-rīz-i ıżṭırāb olsam n'ola leyl ü nehār
Çeşmüme müjgān düşürdi ʿaks-i ḫaṭṭ-ı müşkbār

ʿaks-i müjgānum:

1. ʿ**aks-i müjgānum:**-*um*

Kaside 28

Mısra: **69**

Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Kirpiklerin yansıması.

Degüldür ʿaks-i müjgānum o levḥ-i reh-güẕāruñda
Süṭūr-ı vaṣfuñı taḥrīre kilk-i müşk-nābumdur

ʿaks-i ruḥsār-ı ṣafā-baḫşuñ:

1. ʿ**aks-i ruḥsār-ı ṣafā-baḫşuñ:**-*uñ*

Kaside 13

Mısra: **63**

Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Safa bahşeden yanağının yansıması.

O sīmīn gerden üzre ʿaks-i ruḫsār-ı ṣafā-baḫşuñ
Gül-i pür-ābdur gūyā ḳonulmış yāsemīn üzre

ʿaks-i ruḥsāruñ:

1. ʿ**aks-i ruḥsāruñ:**-*uñ*

Gazel 148

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Yanağın yansıması.

Āb ü tāb-ı ṭalʿatından farḳ olınmaz geydigüñ
Cāme-i gül-gūn mıdur yā ʿaks-i ruḫsāruñ mıdur

ʿaks-i ruḫuñ:

1. ʿ**aks-i ruḫuñ:**-*uñ*

Kaside 13

Mısra: **41**

Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Yanağın ışıltısı; parlak yanak.

Ṭoḳuz ḳat maḥfaza içre felek ʿaks-i ruḫuñ ṣaḳlar
Degüldür mihr pür-envār çarḫ-ı çāromīn üzre

ʿaks-i ṣarīr-i ḫāme-i muʿciz-siyāḳa:

1. ʿ**aks-i ṣarīr-i ḫāme-i muʿciz-siyāḳa:**-*a*

Gazel 196

Mısra: **12**

Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Mucize üsluplu kalemin cızırtısının yansıması.

Ṭarḥ-ı naẕīresin bu zemīnüñ Naḥīfīyā
ʿAks-i ṣarīr-i ḫāme-i muʿciz-siyāḳa ṣor

ʿaksine döndi:

1. ʿ**aksine döndi:**-*di*

Gazel 355

Mısra: **21**

Kelime Tipi: **Deyim**

Beklenildiği, umulduğu gibi gerçekleşmemek, aksi olmak.

Gitdükçe döndi ʿaksine ʿālem Naḥīfīyā
Ser-geşte-ḥāl-i ḥayret-i devr-i zamāneyem

akṯāb:

1. **akṯāb:**

Kaside 20

Mısra: **32**

Kutuplar, velîler, mânevî ulular.

Ey Naḥīfī ben duʿā itdükçe şāh-ı ʿālem
Sen icābet-ḫ∨ān olan akṯāb ile evtādı gör

akvāl:

1. **aḳvāline:**-*i, -n, -e*

Gazel 128

Mısra: **12**

Sözler, laflar.

Vāʿiẕ-i şehre ḳulaḳ ṭut naẕar it cünbişine
Cümle aḳvāline efʿāli muġāyir bulunur

2. **aḳvālümi:**-*üm, -i*

Rübai 121

Mısra: **4**

Sözler, laflar.

Luṭfuñla lisānumdan idüp ʿuḳdeyi ḥal
Temcīd ile aḳvālümi eyle memdūḥ

āl:

1. **al:**

Gazel 27

Mısra: **5**

" (Buyur) al " anlamında kullanılmıştır.

Al bārī ḥüsn ü ʿışḳuñı vir baña göñlümi
Ey bī-vefa senüñ saña olsun benüm baña

2. **al:**

Gazel 54

Mısra: **3**

Kırmızı.

Al ruḫuñdan şevḳa geldi cān ü dil yanmaḳ diler

Leblerüñ ḳandine şāhum
ḥulv-i ḥalvā teşne-leb

3. **almaḳ:**-*maḳ*
Gazel 59
Mısra: **9**
Temin etmek, edinmek.
Mīve-i şeftālüler almaḳ
degül mi maḳṣaduñ
Ġam degüldür ey Naḥīfī çün
yüṣīb mā yüṣīb

4. **aluben:**-*uben*
Gazel 72
Mısra: **7**
Temin etmek, edinmek.
Aluben sebze ḳabā egnine
yārüm ṣalınur
Benüm egnümde ḳamu
cāme-i fürḳat ḳat ḳat

5. **alımazlar:**-*ı, -maz, -lar*
Gazel 84
Mısra: **8**
Temin etmek, edinmek.
Ehl-i ʿışḳuñ mālı cānā bir
ḥafī gencīnedür
Kimse bācın alımazlar
yārdan alur ol ḫarāc

6. **alayum:**-*a, -yum*
Gazel 90
Mısra: **1**
Temin etmek, edinmek.
Alayum baş üzre destüñden
senüñ zerrīn ḳadeḥ
Ġabġabuñ çāhına şāhum
didiler sīmīn ḳadeḥ

7. **almaz:**-*maz*
Gazel 121
Mısra: **11**
Temin etmek, edinmek.
Çeşminde almaz sipihrüñ
mihr ü māhın rūz u şeb
ʿĀşıḳ-ı āvāre-ḫāṭır māh-ı
tābānın arar

8. **almaz:**-*maz*
Gazel 228
Mısra: **6**
Temin etmek, edinmek.
Tefāḫür cāme-i rengīn ile
kār-ı leʾīmādur
Bu vażʿ-ı nā-revāyı yoḥsa
merdān-ı kirām almaz

9. **almaz:**-*maz*
Gazel 228
Mısra: **12**
Temin etmek, edinmek.
ʿUluvv-i himmet ü cūd u
seḫā merġūbdur ammā
Denāʾet bir belādur müft
virseñ ḫāṣ u ʿām almaz

10. **almaz:**-*maz*
Gazel 228
Mısra: **18**
Temin etmek, edinmek.
Ṣalındurmaz göze üftāde-
ḥālān-ı ġam-ı ʿışḳı
Ne deñlü ser-fürū itseñ o
serv-i ḫoş-ḫırām almaz

11. **almaz:**-*maz*
Gazel 228
Mısra: **24**
Almak, kokunun ulaşması bağlamında.
Ḫudā bir nefḥa iḥsān
eylemişdür ehl-i ʿirfāna
O būy-ı dilsitān u cān-fezāyı
her meşām almaz

12. **almadadur:**-*ma, -da, -dur*
Gazel 270
Mısra: **5**
Temin etmek, edinmek.
Āġuş-ı ṣabra almadadur
mevc-i miḥneti
Deryā-yı ʿışḳa düşdi göñül
hīç kenārı yoḳ

13. **almışam:**-*mış, -am*
Gazel 274
Mısra: **1**
Temin etmek, edinmek.
Ḥamdü li'llāh ol güzelden
almışam iḳrār-ı ʿışḳ
Maġrib-i ġamm içre gitdi
ẓulmet-i inkār-ı ʿışḳ

14. **alup:**-*up*
Gazel 291
Mısra: **5**
Temin etmek, edinmek.
Niçe diller alup cemʿiyyet-i
ʿuşşāḳı bozmışdur
Anuñçün hep perīşān vażʿ
ider zülf-i dil-āvīzüñ

15. **al:**
Gazel 366
Mısra: **5**
Temin etmek, edinmek.
Al murġ-ı cān-ı zārımı olsun
fedā saña
Tīġ-i cefāya ṣunma elüñ
zaḥmet olmasun

16. **āline:**-*i, -n, -e*
Gazel 404
Mısra: **5**
Hile, düzen, aldatma.
Ṭālib-i vaṣl olur iseñ baḳma
aġyār āline
Cehd ü saʿy it vaṣl-ı yāra bu
ġam-ı ferdāyı ḳo

17. **aldum:**-*du, -m*
Gazel 436
Mısra: **2**
Temin etmek, edinmek.
Vāṣıl oldum bu ruḫ-ı zerd ü
bu eşk-i ter ile
Aldum ol sīmīn tenüñ vaṣlını
sīm ü zer ile

18. **alur:**-*ur*
Gazel 464
Mısra: **11**
Temin etmek, edinmek.
Girībānum alur dest-i
taḥayyür yāda geldükçe
O ṣoḥbetler ki itdüm yār ile
rindāne rindāne

19. **ālüñe:**-*üñ, -e*
Kaside 5
Mısra: **157**
Aile, sülale.
Ālüñe aṣḥābuña eṭbāʿuña
aḥbābuña
Tuḥfe olsun dem-be-dem
yüz biñ selām-ı müctebā

20. **āl:**
Kaside 23
Mısra: **61**
Aile, sülale.
Ṣalāt ile selām olsun resūl ü
āl ü aṣḥāba
ʿAṭā vü fażl-ı Bārī ümmete
bī-intihā gelsün

21. **almam:**-*ma, -m*
Rübai 431
Mısra: **2**
Temin etmek, edinmek.
ʿAṣruñ çekemem ben elem-i
cān-kāhın

Almam naẓar-ı raġbete ʿizz ü cāhın

22. **aldı:**-*dı*
Rübai 538
Mısra: **2**
Temin etmek, edinmek.
Āfāḳı ṭutarsa n'ola āh ü zārı
ʿIşḳuñ elemi aldı dil-i bīmārı

al-:

1. **alma:**-*ma*
Gazel 513
Mısra: **6**
Temin etmek, edinmek.
Daḫi nev-resīdesin ey
perī ḳo cefāyı ʿāşıḳ-ı bī-dile
Ḥaẕer it gel alma benüm
meded ṣaḳın āh-ı şuʿle-ṭırāzumı

2. **aldum:**-*du, -m*
Kaside 12
Mısra: **24**
Temin etmek, edinmek.
Giryān olaraḳ miḥnet ü
hecrüñle dem-ā-dem
Aldum dem-i vaṣluñ niçe biñ
naḳd-i ginān̈a

3. **aldı:**-*dı*
Matla 27
Mısra: **2**
Temin etmek, edinmek.
Teʾs̱īr-i tāb-ı şemʿ-i
cemālüñle dil-berā
Aldı gibi fetīli ḳanādil-i ḫoş-
nümā

4. **aldı:**-*dı*
Matla 82
Mısra: **2**
Temin etmek, edinmek.
Bindi esb-i bād-peymāna o
şūḫ-ı şeh-süvār
Gūyiyā berg-i güli aldı
götürdi rūzgār

5. **alup:**-*up*
Matla 237
Mısra: **1**
(Bir şeyi veya bir kimseyi) Elinden tutup yerinden ayırarak elinde veya yanında bulundurmak.
Alup naḳd-i dil-i zār-ı hezārı
biñ ẓarāfetle
Açıldı ṭarf-ı bāġa ġonçe-i
raʿnā nezāketle

āl itdi:

1. **āl itdi:**-*di*
Gazel 505
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hile yapmak, kandırmak; cilveyle kendine bağlamaya çalışmak.
Gehī ʿiẕārını gösterdi
gāhī ruḫsārın
Baña o ġonçe-dehen dürlü
dürlü āl itdi

āl ü aṣḥābı:

1. **āl ü aṣḥābı:**-*ı*
Kıt'a 20
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hz. Peygamber'in sülâlesi ve arkadaşları ile Resulullah'ı gören müminler.
Āl ü aṣḥābı şeh-i kevneynüñ
Oldılar güzīn-i merdüm

2. **āl ü aṣḥābı:**-*ı*
Tahmis 2
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hz. Muhammed'in ailesi ve onun zamânında yaşamış, onu görmüş ve sohbetinde bulunma şerefine ermiş kimseler, sahâbeler.
-
Āl ü aṣḥābı olup cān ü diliñ
mültemesi

āl ü şaḥb:

1. **āl ü şaḥb:**
Kaside 18
Mısra: **42**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aile (soy, sop) ve yakınlar.
Vāridāt-ı feyża-i rıżvān ile
dil-şād ola
Ḳurb-ı Ḥaḳda cümle āl ü
ṣaḥb ile yār-ı çehār

aʿlā:

1. **aʿlā:**
Gazel 277
Mısra: **8**
Daha güzel, daha üstün.
Serv-i ʿarʿar şeklini ol sīnede
Yazdı bir ḫoş reng ile aʿlā
ḳabaḳ

2. **aʿlā:**
Gazel 284
Mısra: **18**
Daha güzel, daha üstün.
Ey Naḥīfī baña tā rūz-ı
ezelde didi Ḳays
ʿIşḳa benden daḫi aʿlā senüñ
istiʿdāduñ

3. **aʿlādur:**-*dur*
Gazel 365
Mısra: **7**
Daha güzel, daha üstün.
Nā-murād olmaḳ daḫi
aʿlādur erbāb-ı dile
Kesb-i kām-ı dehr ile
memnūn-ı dünān olmadan

4. **aʿlāsı:**-*sı*
Gazel 498
Mısra: **8**
Daha güzel, daha üstün.
Bu ʿālemüñ bilinür naḳşı
rūz-ı ferdāda
Netīce yarına ḳaldı bu
seyrüñ aʿlāsı

5. **aʿlāsı:**-*sı*
Gazel 499
Mısra: **14**
Daha güzel, daha üstün.
Naḥīfīyā bize yer ḳalmadı bu
fānīde
Beḳā diyārına ʿazm
eylemekdür aʿlāsı

6. **aʿlādur:**-*dur*
Kıt'a 11
Mısra: **2**
Daha güzel, daha üstün.
Mübtelā-yı nuṣub-ı manṣıb-ı
dehr olmaḳdan
ʿAzl ile ʿuzlet idüp kesb-i
ṣafā aʿlādur

7. **aʿlādan:**-*dan*
Matla 212

Mısra: **1**
Daha güzel, daha üstün.
N'ola ḳadrüñ senüñ ʿālī ise
aʿlādan ednādan
Ġaraż sensin eyā Maḥbūb-ı
Ḥaḳ remz-i evednāda

8. **aʿlādur:**-*dur*
Murabba 3
Mısra: **5**
Daha güzel, daha üstün.
Ṣıfāt u ẕātuñ aʿlādur
Neḳāyiṣden müberrādur

9. **aʿlā:**
Rübai 13
Mısra: **3**
Daha güzel, daha üstün.
Maẓhar kerem ü faẓluña aʿlā ednā
Sübḥāneke Rabbiye'l-aʿlā

10. **aʿlāda:**-*da*
Rübai 247
Mısra: **3**
Daha güzel, daha üstün.
Aʿlāda münāfī-i
büzürgī ḥarekāt
Esfelde vaḳūrāne muṣannaʿ evżāʿ

11. **aʿlā:**
Tarih 31
Mısra: **10**
Daha güzel, daha üstün.
Naḥīfī oldı bu ṭuġrā-yı ġarrā ṭarḥına tārīḫ
Ẓihī aʿlā hümāyūn ḫaṭṭ-ı
Sulṭān Aḥmed-i kāmil

ʿalā:

1. **ʿalā:**
Gazel 487
Mısra: **14**
Daha yüksek, en yüksek, pek yüce.
Cemīʿ-i ʿāleme sebḳ-ı vücūduñ īmādur
Kerīme-i sebiḳat rahmetī ʿalā ġażabī

ʿalā fevk mā veceb ola:

1. **ʿalā fevk mā veceb ola:**-*a*
Kaside 6
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Olması gerektiği gibi olmak.
Şermendeyem ki ṭāʿat-i
Ḥaḳḳ u resülde
Yoḳ bir ʿamel ki ola ʿalā fevk mā veceb

aʿlā olduñ:

1. **aʿlā olduñ:**-*du, -ñ*
Murabba 11
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Daha yüksek, en yüksek, pek yüce olmak.
Ne ʿālī rütbesin ḥaḳḳā
Ki olduñ cümle aʿlā

aʿlā vü ednā olur:

1. **aʿlā vü ednā olur:**-*ur*
Gazel 156
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Iyi ve kötü olmak.
Olur aʿlā vü ednā feyż-yāb-ı reşḥa-i pāki
Miṣāl-i kūze ʿālemde o kim pākīze-ṭıynetdür

aʿlā vü ednāyı:

1. **aʿlā vü ednāyı:**-*yı*
Kaside 22
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İyi ve kötü.
Vekīl-i muṭlaḳ ammā kim olup müsterşid-i tevfīḳ
ʿAṭā vü cūdı memnūn eyledi aʿlā vü ednāyı

ʿalāḳa idüp:

1. **ʿalāḳa idüp:**-*üp*
Gazel 355
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İlgilenmek.
Ol ṭurraya ʿalāḳa idüp mū-be-mū tamām
Ṣad çāk-i ḥasret olmada maḥsūd-ı şāneyem

aʿlām:

1. **aʿlām:**
Tarih 28
Mısra: **50**
Bayraklar, sancaklar.
Ṣūret ü maʿnīde bulmışdur bu bir ʿālī-maḳām
Pest ü esfeldür aña nisbetle aʿlām u ḳulel

ālām:

1. **ālām:**
Kaside 26
Mısra: **235**
Elemler, acılar, üzüntüler.
Ne çāre itdi mükedder ṭabīʿatüm ālām
Ḫayālüm oldı perīşān-ı ḥüzn u ġam ḥayfā

ālām ü ġam:

1. **ālām ü ġam:**
Murabba 8
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Elemler ve acılar.
Şevḳ-ı vuṣlatla göñülden refʿ olup ālām ü ġam
Eylesem kūyuñda teslīm ü taḥiyyet dem-be-dem

ālām u ġamdan çekdigüm:

1. **ālām u ġamdan çekdigüm:**-*dan, -dig, -üm*
Kaside 5
Mısra: **48**
Kelime Tipi: **Deyim**
Elemler ve gam çekmek, tahammül etmek.
Bir ʿaceb derde esīr itdi beni baḫt-ı siyāh
Dehr içinde çekdigüm ālām u ġamdan mā-ʿadā

ālām-ı cefāyı:

1. **ālām-ı cefāyı:**-*yı*
Gazel 335
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Cefa, elemler, kederler.
Ne deñlü ben ḥaẕer ḳıldum ise peykān-ı cevrüñden
Ḳażāyı gör ki ālām-ı cefāyı ol ḳadar çekdüm

ālām-ı felek:

1. **ālām-ı felek:**
Kaside 12
Mısra: **62**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Feleğin eziyetleri.
Kālā-yı süḥan ʿarż-ı revāc eylemeden āh
Ālām-ı felek mühr-i sükūt urdı dehāna

ālām-ı hecrüñle:

1. **ālām-ı hecrüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 21
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yârin ayrılığının elemleri, acıları.
Cemālüñ görmeyelden aġlaram ālām-ı hecrüñle
Gözüm nūrı görünmez çeşm-i ḥasret-dīdeme dünyā

ālām-ı hevāya:

1. **ālām-ı hevāya:**-*ya*
Rübai 549
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zevklerin elemleri.
Dāmān u girībānumı ḥayret aldı
Ġam ḫāṭırum ālām-ı hevāya ṣaldı

ālām-ı ʿışḳ:

1. **ālām-ı ʿışḳ:**
Gazel 27
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşkın elemleri, acıları, dertleri, sıkıntıları.
Zār ü nizāram ol ḳadar ālām-ı ʿışḳ ile
Bār-ı girān görünmede pīrāhenüm baña

ālām-ı ʿışḳ-ı yār:

1. **ālām-ı ʿışḳ-ı yār:**
Gazel 365
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin aşkının elemleri.
Ẕevḳ-yāb-ı nālesin ālām-ı ʿışḳ-ı yār ile
Ey dil-i şeydā ne bulduñ böyle nālān olmadan

ālam-i iştiyāḳuñ:

1. **ālam-i iştiyāḳuñ:**-*uñ*
Gazel 458
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Özleyişin elemleri.
Endūh-ı iftirāḳuñ ālam-i iştiyāḳuñ
Derd ü ġam-ı firāḳuñ bi'llāhi geçdi cāna

alan:

1. **alanlar:**-*lar*
Gazel 228
Mısra: **28**
Alan, elde eden (kimse).
Naḥīfī gūş-ı cān ṭut sözlerüm ʿayn-ı ḥaḳīḳatdür
Alanlar behre-i ʿayş ü ṣafāyı ber-devām almaz

ʿalā-vechi'r-rivāye:

1. **ʿalā-vechi'r-rivāye:**
Kaside 22
Mısra: **68**
Rivayet üzerine.
Maḳāmumdan degül ḥālüm degül bu itdügüm taḳrīr
ʿAlā-vechi'r-rivāye eyledüm taḳlīd güyāyı

ālāy-ı dost eyleyüp:

1. **ālāy-ı dost eyleyüp:**-*yüp*
Gazel 68
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dost alayı etmek, dost meclisi kurmak.
Maḥremümdür luṭf u cevri her ne olsa ol ḳabūl
Ḳılmasa ʿuşşāḳı mecrūḥ eyleyüp ālāy-ı dost

aʿlā-yı meṭālib:

1. **aʿlā-yı meṭālib:**
Rübai 42
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Taleplerin yüceliği.
Aʿlā-yı meṭālib ṭaleb-i ḳurb-ı Ḫudā
Biñ cān ü ser ol ḳurb-ı muʿallāya fedā

ālāyiş:

1. **ālāyiş:**
Rübai 452
Mısra: **1**
Gösteriş, debdebe, tantana.
Yā Rab beni ālāyiş idüp zār ü ḥazīn
İtmekde mükedder dili naḳş-ı telvīn

ālāyiş ü hevādan:

1. **ālāyiş ü hevādan:**-*dan*
Kaside 6
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Süs ve hava.
ʿIşḳ u maḥabbetüñle olan neşve-yāb-ı feyż
Ālāyiş ü hevādan ider nefret ü hereb

ālāyiş-i ālām-ı ġurbet:

1. **ālāyiş-i ālām-ı ġurbet:**
Gazel 492
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gurbet elemlerinin gösterişi.
Cāna geçdi ḥasret-i yārān ile hecr-i vaṭan

Tā-be-key ālāyiş-i ālām-ı ġurbet tā-be-key

ālāyiş-i cām-ı temennādan:

1. **ālāyiş-i cām-ı temennādan:**-*dan*
Gazel 511
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arzu kadehinin parıltısı.
Uşandurdı beni ālāyiş-i cām-ı temennādan
Meyān-ı bezm-i ebnā-yı zamānda imtinān derdi

ālāyiş-i dünyā:

1. **ālāyiş-i dünyā:**
Kaside 11
Mısra: **64**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya tantanası.
Yā Ḥabība'llāh ben ol ġafletde ḳalmış ʿācizem
İtmede ʿömrüm güẕer ālāyiş-i dünyā ile

ālāyiş-i dünyādan:

1. **ālāyiş-i dünyādan:**-*dan*
Gazel 435
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya tantanası.
Yeter ālāyiş-i dünyādan el çek ey Naḥīfī gel
Biraz ṭabʿ-ı heves-ālūdına ʿarż-ı ferāġ eyle

ālāyiş-i dūr çekmeyen:

1. **ālāyiş-i dūr çekmeyen:**-*me*, *-yen*
Gazel 516
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uzaklığın debdebesini çekmek.
Naġme-i şādī ṣanur feryādını bülbüllerüñ
Çekmeyen ālāyiş-i dūr u dırāz-ı ġurbeti

ālāyiş-i esbāb:

1. **ālāyiş-i esbāb:**
Rübai 55
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sebeplerin süsü.
Endīşe-i ġayr ile olup ḫāne ḫarāb
Ālāyiş-i esbāb baña oldı ḥicāb

ālāyiş-i ġam:

1. **ālāyiş-i ġam:**
Kaside 27
Mısra: **158**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Keder bulanıklığı.
Ne ḳadar sehv ü ḳuṣūrum var ise ʿafv eyle
Ḳomadı bende bu ālāyiş-i ġam ʿaḳl ü şuʿūr

ālāyiş-i ḫār-ı siyehden:

1. **ālāyiş-i ḫār-ı siyehden:**-*den*
Gazel 42
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Siyah dikenin gösterişi II siyah dikenin bulaşması.
Degül ālāyiş-i ḫār-ı siyehden dāmen āzāde
Bu gülzār-ı cihānda gerçi bunca derd olur peydā

ālāyiş-i ḫār-ı taʿalluḳ:

1. **ālāyiş-i ḫār-ı taʿalluḳ:**
Gazel 327
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağlılık dikeninin gösterişi II masiva.
Vāṣıl it gülzār-ı maḳṣūda dil-i şūrīdeyi
Almadan ālāyiş-i ḫār-ı taʿalluḳ dāmenüm

ālāyiş-i ʿışḳa düşdi:

1. **ālāyiş-i ʿışḳa düşdi:**-*di*
Matla 265
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşkın gösterişine düşmek.
Düşdi ol mertebe ālāyiş-i ʿışḳa cānı
Olmadı Kūh-kenüñ başına hīç dermānı

ālāyiş-i mā-sivādan:

1. **ālāyiş-i mā-sivādan:**-*dan*
Rübai 134
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın dışında kalan şeylerin gösterisi.
Ālāyiş-i mā-sivādan el çek tā kim
Taḥḳīḳa muḥavvel ola resm-i taḳlīd

ālāyiş-i naḳş-ı ḫayāl-i mā-sivā:

1. **ālāyiş-i naḳş-ı ḫayāl-i mā-sivā:**
Kaside 5
Mısra: **46**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Varlıkların hayalî görünüşlerinin çekiciliği.
Kim beni āsūde-i künc-i ferāġat eylemez
Dem-be-dem ālāyiş-i naḳş-ı ḫayāl-i mā-sivā

ālāyiş-i peygārı:

1. **ālāyiş-i peygārı:**-*ı*
Gazel 495
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Savaşın gürültüsü.
Ḳosun ālāyiş-i peygārı hep ġāret-kerān gelsün
Nigāh-ı yārdan meşḳ eylesünler resm-i yaġmāyı

ālāyiş-i zamāne:

1. **ālāyiş-i zamāne:**
Gazel 451
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Zamanın süsü II masiva.
Kesb-i ṣafā ne mümkindür ṣām ü seḥer Naḥīfī
Tekdīr-i ḫāṭır eyler ālāyiş-i zamāne

alçaḳ:

1. **alçaḳlardur:**-*lar, -dur*
Gazel 381
Mısra: **3**
Soysuz, rezil (kişi) II Rakip.
Alçaḳlardur meylüñ eyā serv-i ser-efrāz
Mānend-i Hümā gerçi ki pervāz ḳılarsın

aldanup ḳalma:

1. **aldanup ḳalma:**-*ma*
Kaside 3
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kanmak, yanlış bir yargıya varmak, yanılmak.
Bir gün evvel bulagör menzil-i maḳṣūda vuṣūl
Aldanup ḳalma ṣaḳın zīnetine eşyānuñ

ālem:

1. **āleme:**-*e*
Kaside 19
Mısra: **107**
Dünya, cihan.
Kim vücūd-ı bī-naẓīrüñ sāye ṣaldı āleme
Merḥabā ey bī-kesānuñ dest-gīr ü yāveri

aʿlem:

1. **aʿlemsin:**-*sin*
Rübai 199
Mısra: **3**
Çok bilen, âlim.
Sen ʿaczime ıżṭırāruma aʿlemsin
Ḳıl ḳudretüñ ile beni fażla maẓhar

2. **aʿlem:**
Rübai 325
Mısra: **1**
Çok bilen, âlim.
Sen aʿlem iken ḥāl-i dil-i meyyālüm
Yā Rab kime ʿarż eyleyeyüm aḥvālüm

3. **aʿlem:**
Rübai 333
Mısra: **4**
Çok bilen, âlim.
Ġam çekme ki ġam āḫiri şādīlikdür
Şād olasın Allāhü Teʿālā aʿlem

4. **aʿlemsin:**-*sin*
Rübai 409
Mısra: **4**
Çok bilen, âlim.
Tedbīr-i kesāna bende yoḳdur raġbet
Luṭf it baña kim ḥālüme sen aʿlemsin

5. **aʿlemsin:**-*sin*
Rübai 444
Mısra: **4**
Çok bilen, âlim.
Yā Rab saña ʿarż-ı ḥāle ḥācet yoḳdur
Maḳṣūd u murādātumı sen aʿlemsin

ʿālem:

1. **ʿālemüñ:**-*üñ*
Gazel 1
Mısra: **4**
Kâinat, dünyâ ‖ dünyadaki herkes ve her şey.
Baḫş eyle genc-i merḥametüñden murādumı
Ey ʿālemüñ murādını iḥsān iden Ḫudā

2. **ʿālem:**
Gazel 5
Mısra: **2**
Kâinat, dünyâ ‖ dünyadaki herkes ve her şey.
Merḥabā ey āfitāb-ı ʿışḳ Maḥbūb-ı Ḫudā
Bir kemīne ẕerre-i cān-baḫşuña ʿālem feda

3. **ʿālemde:**-*de*
Gazel 6
Mısra: **4**
(Fâni, geçici) dünya. II Hayat, ömür.
Yā Resūla'llāh sensüñ ḥüsn-i ḳabūlüñdür ġaraż
Yoḫsa ʿālemde nedür aġyārdan āʾid baña

4. **ʿāleme:**-*e*
Gazel 13
Mısra: **15**
Kâinat, dünyâ ‖ dünyadaki herkes ve her şey.
Şübhe yoḳ maḥż-ı ʿināyetdür ezelden ʿāleme
Raḥmet-i Ḥaḳ āyet-i ġufrān Muḥammed Muṣṭafā

5. **ʿālem:**
Gazel 42
Mısra: **1**
Kâinat, dünyâ ‖ dünyadaki herkes ve her şey.
Bu ʿālem böyle ḳalmaz bir ser-āmed merd olur peydā
Şifā-yı ṣadr olur ḥāṣıl devā-yı derd olur peydā

6. **ʿālem:**
Gazel 42
Mısra: **18**
Kâinat, dünyâ ‖ dünyadaki herkes ve her şey.
Naḥīfī ġam yime bir dest-gīr iḥsān ider Allāh
Bu ʿālem böyle ḳalmaz bir ser-āmed merd olur peydā

7. **ʿālemdür:**-*dür*
Gazel 53
Mısra: **17**
Kâinat, dünyâ ‖ dünyadaki herkes ve her şey.
Naḥīfī ṭarḥ-ı āyīn-i niyāzuñ başḳa ʿālemdür
Saña meh-pāreler nāz itmede mecbūrlardur hep

8. **ʿālemi:**-*i*
Gazel 63
Mısra: **7**
Alamet, nişan, işaret.

Pertev-i nūr-ı vücūdı rūşen itdi ʿālemi
Ṭoġdıġı sāʿat o meh mihr-i cihān-ārā ṣıfat

9. ʿ**āleme:**-*e*
Gazel 66
Mısra: **2**
Kâinat, dünyâ ‖ *dünyadaki herkes ve her şey.*
Ey nūr-ı Ḫudā faḫr-ı cihān melceʾ-i ümmet
Ẕātuñdur olan ʿāleme ser-māye-i raḥmet

10. ʿ**ālemde:**-*de*
Gazel 99
Mısra: **9**
Kâinat, dünyâ ‖ *dünyadaki herkes ve her şey.*
Bu Naḥīfī faḫr ider ʿālemde bulmış gül-ʿiẕār
Gülşen-i dehr içre var mı būy-ı raʿnādan leẕīẕ

11. ʿ**ālem:**
Gazel 111
Mısra: **1**
Kâinat, dünyâ ‖ *dünyadaki herkes ve her şey.*
ʿĀlem egerçi ol şeh-i ḥüsnüñ ġamındadur
ʿĀlem yıḳılsa yoḳ ḫaberi ʿālemindedür

12. ʿ**ālemindedür:**-*i, -n, -de, -dür*
Gazel 111
Mısra: **2**
Kâinat, dünyâ ‖ *dünyadaki herkes ve her şey.*
ʿĀlem egerçi ol şeh-i ḥüsnüñ ġamındadur
ʿĀlem yıḳılsa yoḳ ḫaberi ʿālemindedür

13. ʿ**ālem:**
Gazel 119
Mısra: **4**
Kâinat, dünyâ ‖ *dünyadaki herkes ve her şey.*
ʿAzīz-i Mıṣr olursam da ṣafā-yı ḫāṭırum yoḳdur
O Yūsuf-çehrenüñ hecriyle ʿālem baña zindāndur

14. ʿ**ālemde:**-*de*
Gazel 125
Mısra: **9**
Kâinat, dünyâ ‖ *dünyadaki herkes ve her şey.*
Bu deñlü cüst-cūdan ey dil-i şūrīde ʿālemde
Naḥīfīveş murāduñ şāʿir-i ferzāne olmaḳdur

15. ʿ**ālem:**
Gazel 143
Mısra: **2**
Kâinat, dünyâ ‖ *dünyadaki herkes ve her şey.*
Şimdi ḥüsn-i cānsitānuñ şöhret-i āfāḳdur
Sevdigüm ʿālem cemālüñ görmege müştāḳdur

16. ʿ**ālemde:**-*de*
Gazel 156
Mısra: **20**
Kâinat, dünyâ ‖ *dünyadaki herkes ve her şey.*
Olur aʿlā vü ednā feyż-yāb-ı reşḥa-i pāki
Miṯāl-i kūze ʿālemde o kim pākīze-ṭıynetdür

17. ʿ**ālemde:**-*de*
Gazel 165
Mısra: **9**
Kâinat, dünyâ ‖ *dünyadaki herkes ve her şey.*
Ben ol āzāde rind-i ḫāne-ber-dūşam ki ʿālemde
Serīr-i iʿtibār-ı ḫalḳa aṣlā raġbetüm yoḳdur

18. ʿ**ālemleri:**-*ler, -i*
Gazel 169
Mısra: **4**
Kâinat, dünyâ ‖ *dünyadaki herkes ve her şey.*
Ey ġonçe-i nev-reste cefādan ḫaẕer it kim
ʿĀlemleri sūzān ider āh-ı seḥerüm var

19. ʿ**ālemde:**-*de*
Gazel 170
Mısra: **4**
Kâinat, dünyâ ‖ *dünyadaki herkes ve her şey.*
Getür gel ḫāṭır-ı nā-şādıma gel ṣoḥbet-i yāri
O demler ey ṣabā ʿālemde mesrūr oldıġum demdür

20. ʿ**ālem:**
Gazel 184
Mısra: **8**
Kâinat, dünyâ ‖ *dünyadaki herkes ve her şey.*
Bāde-i ḫūn-ı dil-i ʿuşşāḳ ile mest oldıġın
Cümle ʿālem şīve-i çeşm-i siyāhından bilür

21. ʿ**ālemi:**-*i*
Gazel 201
Mısra: **9**
Kâinat, dünyâ ‖ *dünyadaki herkes ve her şey.*
Ey Naḥīfī āh ü zār ile pür itdüñ ʿālemi
Bu şikāyet ol şeh-i ʿālem-penāhumdan mıdur

22. ʿ**ālemde:**-*de*
Gazel 202
Mısra: **10**
Kâinat, dünyâ ‖ *dünyadaki herkes ve her şey.*
Vaṣf itmege laʿl-i lebüñ ey āyīne-i cān
ʿĀlemde Naḥīfī gibi şīrīn süḫan ister

23. ʿ**ālemde:**-*de*
Gazel 209
Mısra: **1**
Kâinat, dünyâ ‖ *dünyadaki herkes ve her şey.*
Gül yüzüñ seyr eyleyen ʿālemde gülzār istemez
ʿAndelībi gör ki gülden ġayrı bir yār istemez

24. ʿ**ālem:**
Gazel 226
Mısra: **6**
Kâinat, dünyâ ‖ *dünyadaki herkes ve her şey.*
Ḳanḳı dil kim mālik-i yār olmadı dīvānedür
Hey dirīġā ʿālem içre nūr-ı ʿizzet istemez

25. ʿ**ālemde:**-*de*
Gazel 228
Mısra: **16**
Kâinat, dünyâ ‖ *dünyadaki herkes ve her şey.*
Baḫīlī naḳş-ı ḫātem eyleseñ maʿkūsdur nāmı

Keremkār olmayan Ḫātem-ṣıfat ʿālemde nām almaz

26. ʿ**ālemden:**-*den*
Gazel 228
Mısra: **25**
Kâinat, dünyâ ‖ dünyadaki herkes ve her şey.
Ne ʿālemden gelürler ḳanḳı bāġuñ güllerindendür
Niçün peyk-i ṣafā ezhār-ı gülşenden peyām almaz

27. ʿ**ālemde:**-*de*
Gazel 230
Mısra: **10**
Kâinat, dünyâ ‖ dünyadaki herkes ve her şey.
Mihnetle ṣād-kām-ı ümīd olmadan ise
ʿĀlemde ġam degüldür olursañ ḥazīn-i yeʾs

28. ʿ**ālem:**
Gazel 237
Mısra: **11**
Kâinat, dünyâ ‖ dünyadaki herkes ve her şey.
Bu köhne meşġale-gāhuñ nesinde ʿālem var
Bu dār-ı miḥnet imiş bunda hīç ṣafā yoġ imiş

29. ʿ**ālem:**
Gazel 248
Mısra: **4**
Kâinat, dünyâ ‖ dünyadaki herkes ve her şey.
Güzelüm nāz iderek vuṣlatını ḳıldı fedā
Ne güzel ʿālem ile geldi bana ṣīve-i feyż

30. ʿ**āleme:**-*e*
Gazel 256
Mısra: **9**
Kâinat, dünyâ ‖ dünyadaki herkes ve her şey.
Naḥīfī keşf iderdüm ʿāleme gencīne-i ṭabʿum
Dil-i vīrānuma ger ḳılmasa her dem cefā ṭāliʿ

31. ʿ**āleme:**-*e*
Gazel 259
Mısra: **4**
Kâinat, dünyâ ‖ dünyadaki herkes ve her şey.
Ruḫlaruñ micmer a şāhum ḫālüñ anuñ ʿanberi
Dūdı anuñ mūy-ı ḫālüñ ʿāleme ḥüsnüñ çerāġ

32. ʿ**ālem:**
Gazel 262
Mısra: **4**
Kâinat, dünyâ ‖ dünyadaki herkes ve her şey.
Niçün istiġnā ḳılarsın bāña ey ġonçe-dehen
Bilürüz kim ʿālem içre sensin ol dürr-i ṣadef

33. ʿ**ālemde:**-*de*
Gazel 266
Mısra: **10**
Kâinat, dünyâ ‖ dünyadaki herkes ve her şey.
Naḥīfī-veş n'ola elden ḳomazsam dāmen-i luṭfuñ
Benüm ʿālemde senden ġayrı yār-ı mihribānum yoḳ

34. ʿ**ālemüñ:**-*üñ*
Gazel 268
Mısra: **3**
Kâinat, dünyâ ‖ dünyadaki herkes ve her şey.
ʿĀlemüñ her çemeni olsa da bir tāze bahār
Lāl olur bülbül-i dil ol gül-i āl olmayıcaḳ

35. ʿ**ālem:**
Gazel 276
Mısra: **1**
Kâinat, dünyâ ‖ dünyadaki herkes ve her şey.
Elüñ çek mā-sivādan gel ḳamu ʿālem helāk ancaḳ
Ümmīd-i vuṣlat-ı yār it ġam ile sīne çāk ancaḳ

36. ʿ**ālem:**
Gazel 279
Mısra: **7**
Kâinat, dünyâ ‖ dünyadaki herkes ve her şey.
Faż̀l u kemāl-i z̀ātuña ʿālem ṭufeyldür
Sensin netīce efż̀ali cümle efāż̀ıluñ

37. ʿ**ālemde:**-*de*
Gazel 285
Mısra: **11**
Kâinat, dünyâ ‖ dünyadaki herkes ve her şey.
Bī-ḥaḳīḳatlere meyl eylemezüz ʿālemde
Cān ile bendesiyüz sencileyin maḥbūbuñ

38. ʿ**ālemde:**-*de*
Gazel 291
Mısra: **12**
Kâinat, dünyâ ‖ dünyadaki herkes ve her şey.
Kemāl-i maʿrifetdür ādemi mümtāz iden yoḫsa
Nedür ʿālemde ḳadr ü ḳıymeti bir ḫāk-i nā-çīzüñ

39. ʿ**ālemi:**-*i*
Gazel 303
Mısra: **8**
Kâinat, dünyâ ‖ dünyadaki herkes ve her şey.
Cihān cihān o cevān ile ṣoḥbet eyleyesin
Bu ʿālemi hele inkār olur mı hīç seferüñ

40. ʿ**ālemdür:**-*dür*
Gazel 320
Mısra: **8**
Kendine has bir özellik, bir başkalık.
Dil ḥazīn olma saña imsāk-i luṭfından ṣaḳın
Cevri de ol āfetüñ bir başḳa ʿālemdür göñül

41. ʿ**ālemde:**-*de*
Gazel 351
Mısra: **5**
Kâinat, dünyâ ‖ dünyadaki herkes ve her şey.
ʿĀlemde bir ṭarīḳ ile rencīde olmasun
Benden netīce dost degül düşmen istemem

42. ʿ**ālemde:**-*de*
Gazel 351
Mısra: **14**
Kâinat, dünyâ ‖ dünyadaki herkes ve her şey.
Bī-nūr-ı ʿışḳ feyż-i dil olmaz Naḥīfīyā
ʿĀlemde rūşen olmasa bir mesken istemem

43. ʿ**ālem:**
Gazel 355
Mısra: **21**
Kâinat, dünyâ ‖ dünyadaki herkes ve her şey.
Gitdükçe döndi ʿaksine ʿālem Naḥīfīyā
Ser-geşte-ḥāl-i ḥayret-i devr-i zamāneyem

44. ʿ**ālemde:**-*de*
Gazel 365
Mısra: **2**
Kâinat, dünyâ ‖ dünyadaki herkes ve her şey.
Fāriġ oldum meclis-i fānīde şādān olmadan
Aġlamaḳ yegdür baña ʿālemde ḫandān olmadan

45. ʿ**ālemi:**-*i*
Gazel 371
Mısra: **9**
Kâinat, dünyâ ‖ dünyadaki herkes ve her şey.
ʿĀlemi müstaġrıḳ-ı seyl-āb-ı ḫūn eyler meded
Girye-i pür-cūş-ı çeşm-i eşk-bārumdan ṣaḳın

46. ʿ**ālemde:**-*de*
Gazel 374
Mısra: **7**
Kâinat, dünyâ ‖ dünyadaki herkes ve her şey.
ʿĀlemde bir ben ölmek içün nāmuñ ey perī
Bī-raḥm ü bī-mürüvvet ü ġaddār ider misin

47. ʿ**ālem:**
Gazel 376
Mısra: **4**
Kâinat, dünyâ ‖ dünyadaki herkes ve her şey.
Ḥācet ne şekve-sāzī-i ʿuṣṣāḳ-ı bī-dile
ʿĀlem bilür seni nesin ey bī-vefā nesin

48. ʿ**ālemde:**-*de*
Gazel 376
Mısra: **12**
Kâinat, dünyâ ‖ dünyadaki herkes ve her şey.
ʿĀḳıl odur ki kūşe-nişīn-i ferāġ olup
ʿĀlemde kimse bilmeye nām ü nişānesin

49. ʿ**ālemüñ:**-*üñ*
Gazel 394
Mısra: **1**
Kâinat, dünyâ ‖ dünyadaki herkes ve her şey.
Ḥayret-zedeyem ʿālemüñ esrār-ı ġamından
Geçdüm bu fenā meykedenüñ cām-ı Ceminden

50. ʿ**ālemde:**-*de*
Gazel 417
Mısra: **8**
Kâinat, dünyâ ‖ dünyadaki herkes ve her şey.
N'ola ḫāk olmaḳ istersem der-i luṭfuñda şevḳ ile
Budur ʿāşıḳlara ʿālemde maḳṣad yā Resūla'llāh

51. ʿ**āleme:**-*e*
Gazel 419
Mısra: **4**
Kâinat, dünyâ ‖ dünyadaki herkes ve her şey.
Cihāna māye-i raḥmet idüp ẕāt-ı şerīfüñ Ḥaḳ
Vücūduñ ʿāleme ḳıldı beşāret yā Resūla'llāh

52. ʿ**āleme:**-*e*
Gazel 420
Mısra: **2**
Kâinat, dünyâ ‖ dünyadaki herkes ve her şey.
Cihānı ṭutdı ʿışḳuñla fiġānum yā Resūla'llāh
Ṭuyıldı ʿāleme rāz-ı nihānum yā Resūla'llāh

53. ʿ**ālem:**
Gazel 425
Mısra: **7**
Kâinat, dünyâ ‖ dünyadaki herkes ve her şey.
Zamān-ı ḥaşre dek evṣāf-ı ẕātuñ eylese ʿālem
Ṣıfāt-ı ʿizzetüñ gelmez beyāna yā Resūla'llāh

54. ʿ**ālemde:**-*de*
Gazel 428
Mısra: **8**
Kâinat, dünyâ ‖ dünyadaki herkes ve her şey.
Eger endīşe-i naʿt-i şerīfüñ olmasa dilde
Ne mümkin idi ʿālemde ḳarārum yā Resūla'llāh

55. ʿ**ālemde:**-*de*
Gazel 439
Mısra: **1**
Kâinat, dünyâ ‖ dünyadaki herkes ve her şey.
Göñlüm ārām eylemez ʿālemde dil-dār olmasa
Ġam helāk eyler beni bende ġam-ı yār olmasa

56. ʿ**ālemde:**-*de*
Gazel 439
Mısra: **13**
Kâinat, dünyâ ‖ dünyadaki herkes ve her şey.
Ben Naḥīfī-veş ḳarār itmez idüm ʿālemde hīç
Gāh ü geh destümde ḫāme gāhī eşʿār olmasa

57. ʿ**ālemi:**-*i*
Gazel 447
Mısra: **5**
Kâinat, dünyâ ‖ dünyadaki herkes ve her şey.
Kendüye biñ şevḳ ile ceẕb eylemekde ʿālemi
Ġālibā ḫırz-ı füsūn vardur o sīmīn sīnede

58. ʿ**ālemde:**-*de*
Gazel 456
Mısra: **26**
Kâinat, dünyâ ‖ dünyadaki herkes ve her şey.
Naḥīfīyā bizi kem-nām-ı ḥayret itdi bu baḫt
Kemāl ü faẕl ile ʿālemde nām virdükçe

59. ʿ**āleme:**-*e*
Gazel 457
Mısra: **3**
Kâinat, dünyâ ‖ dünyadaki herkes ve her şey.
Bir başuñ ile ʿāleme sulṭān iken meded
Ser-dāde olma cāh-ı cihānuñ rüʾūsına

60. ʿ**ālemüñ:**-*üñ*
Gazel 457
Mısra: **21**
Kâinat, dünyâ ‖ *dünyadaki herkes ve her şey.*
Encāmı ḫāk olınca Naḥīfī bu ʿālemüñ
Ṭopraḳ hezār levm ile her ārzūsına

61. ʿ**ālemde:**-*de*
Gazel 472
Mısra: **8**
Kâinat, dünyâ ‖ *dünyadaki herkes ve her şey.*
Kime keşf eyleyem rāzum ki yār-ı ġam-güsārum yoḳ
Muḳābil olmadum ʿālemde ben bir hem-dem-i ʿışḳa

62. ʿ**ālemi:**-*i*
Gazel 483
Mısra: **9**
Kâinat, dünyâ ‖ *dünyadaki herkes ve her şey.*
Ey Naḥīfī tāb-ı āhuñ ʿālemi sūzān ider
Kim taḥammül eylesün feryād-ı āteş-ḫīzüñe

63. ʿ**ālemde:**-*de*
Gazel 486
Mısra: **17**
Kâinat, dünyâ ‖ *dünyadaki herkes ve her şey.*
Maḥabbet bir metāʿ-ı bī-bedeldür gerçi ʿālemde
Nifāḳuñ olmaz ise çāk-sāz-ı zaḫm-miḳrāżı

64. ʿ**ālemüñ:**-*üñ*
Gazel 488
Mısra: **11**
Kâinat, dünyâ ‖ *dünyadaki herkes ve her şey.*
Māl ü menāli rifʿat ü cāhı bu ʿālemüñ
Olsun fedā-yı devlet-i ʿışḳ-ı Muḥammedī

65. ʿ**ālemüñ:**-*üñ*
Gazel 498
Mısra: **7**
Kâinat, dünyâ ‖ *dünyadaki herkes ve her şey.*
Bu ʿālemüñ bilinür naḳşı rūz-ı ferdāda
Netīce yarına ḳaldı bu seyrüñ aʿlāsı

66. ʿ**ālemüñ:**-*üñ*
Gazel 502
Mısra: **2**
Kâinat, dünyâ ‖ *dünyadaki herkes ve her şey.*
Eksük degül elemleri derd ü belāları
Ey dil bu ʿālemüñ çekilür mi cefāları

67. ʿ**ālemde:**-*de*
Gazel 511
Mısra: **1**
Kâinat, dünyâ ‖ *dünyadaki herkes ve her şey.*
Çekilmez derd imiş ʿālemde yār-ı bī-emān derdi
Beni derd ehli itdi bir meh-i nā-mihribān derdi

68. ʿ**ālem:**
Gazel 524
Mısra: **11**
Kâinat, dünyâ ‖ *dünyadaki herkes ve her şey.*
Niçün dāmen-keş olmaz ġarḳa-i seyl-āb iken ʿālem
Sirişk-i çeşmüm ol serv-i semen-sīmāya degmez mi

69. ʿ**ālem:**
Kaside 4
Mısra: **5**
Kâinat, dünyâ ‖ *dünyadaki herkes ve her şey.*
Gelür emrüñle vücūda ʿālem
-

70. ʿ**ālem:**
Kaside 5
Mısra: **89**
Kâinat, dünyâ ‖ *dünyadaki herkes ve her şey.*
Sen ne şāh-ı mülk-i ʿizzet oldıġın ʿālem bilür
Ey şehenşāh-ı serīr-efrūz-ı mülk-i ışṭıfā

71. ʿ**ālemde:**-*de*
Kaside 5
Mısra: **35**
Kâinat, dünyâ ‖ *dünyadaki herkes ve her şey.*
Ḥaḳḳa lāyıḳ itmedüm ʿālemde bir ḥüsn-i ʿamel
Geçdi ʿömrüm ġaflet ü ʿışyān ile ṣubḥ u mesā

72. ʿ**ālemde:**-*de*
Kaside 5
Mısra: **42**
Kâinat, dünyâ ‖ *dünyadaki herkes ve her şey.*
Bir degül derd-i derūnum ey ṭabīb-i ümmetān
Ḳanḳı derde eyleyem ʿālemde tedbīr-i devā

73. ʿ**ālemde:**-*de*
Kaside 8
Mısra: **15**
Kâinat, dünyâ ‖ *dünyadaki herkes ve her şey.*
Ṣarṣar-ı bād-ı ḫazān itmiş iken ʿālemde
Naḫl-i pür-bār-ı ṣafā-perveri bī-berg ü bār

74. ʿ**ālemde:**-*de*
Kaside 8
Mısra: **71**
Kâinat, dünyâ ‖ *dünyadaki herkes ve her şey.*
O şehenşāh-ı melāʾik-sipehüñ ʿālemde
Görmemiş miṯlini devr ideli çarḫ-ı devvār

75. ʿ**ālemde:**-*de*
Kaside 8
Mısra: **229**
Kâinat, dünyâ ‖ *dünyadaki herkes ve her şey.*
Kime tevcīh-i ḫitāb eyleyeyüm ʿālemde
Ṣūretā baḳsañ eger her biri bir seng-i mezār

76. ʿ**āleme:**-*e*
Kaside 8
Mısra: **114**
Kâinat, dünyâ ‖ *dünyadaki herkes ve her şey.*
Tūtiyā ḫāṣiyet-i bīniş-i çeşm ü dildür
Oldı çün ḫāk-i rehüñ ʿāleme küḥl-i ebṣār

77. ʿ**ālemi:**-*i*
Kaside 8
Mısra: **11**
Kâinat, dünyâ ‖ *dünyadaki herkes ve her şey.*

ʿĀlemi böyle tenük ʿarṣa görüp itmiş idi
Ḫayl-i ezhār birer ḥāl ile tā terk-i diyār

78. ʿ**ālemi:**-*i*
Kaside 8
Mısra: **231**
Kâinat, dünyâ ‖ dünyadaki herkes ve her şey.
ʿĀlemi siḥr-i ḥelāl ile iderdüm teshīr
Olmasa ṭabʿuma reh-zen bu firāḳ-ı dildār

79. ʿ**ālemi:**-*i*
Kaside 8
Mısra: **246**
Kâinat, dünyâ ‖ dünyadaki herkes ve her şey.
Şöyle kim tābiş-i şevḳuñla ben āh itdükçe
ʿĀlemi dūd-ı siyeh-kārum ider sünbül-zār

80. ʿ**āleme:**-*e*
Kaside 17
Mısra: **5**
Kâinat, dünyâ ‖ dünyadaki herkes ve her şey.
ʿĀleme raḥmet ḳılup ẕāt-ı şerīfin tā ezel
Zīver-i levḥ-i kemālāt itdi evṣāfını Ḫudā

81. ʿ**āleme:**-*e*
Kaside 19
Mısra: **15**
Kâinat, dünyâ ‖ dünyadaki herkes ve her şey.
Ḫāṣılı devr-i felek iṣʿār iderdi ʿāleme
Reṣm-i dīvān-ı cülūs-ı şāh-ı İskender-ferī

82. ʿ**ālemüñ:**-*üñ*
Kaside 19
Mısra: **13**
Kâinat, dünyâ ‖ dünyadaki herkes ve her şey.
Gördi çün ḳānūn u erkānın müretteb ʿālemüñ
Zühre ṭutdı raḳṣ-ı taḥsīne uṣūl-i evferi

83. ʿ**ālemüñ:**-*üñ*
Kaside 19
Mısra: **78**
Kâinat, dünyâ ‖ dünyadaki herkes ve her şey.
Dest-i gevher-bārınuñ maḥkūmıdur seyf ü ḳalem
ʿĀlemüñ sensin şehā şāh-ı feżāyil-perveri

84. ʿ**āleme:**-*e*
Kaside 27
Mısra: **25**
Kâinat, dünyâ ‖ dünyadaki herkes ve her şey.
Tīġ-i ḥükmüñ o ḳadar ʿāleme cārīdür kim
Bīm-i ḳahruñ ile baş gösteremez ehl-i şürūr

85. ʿ**ālemde:**-*de*
Kaside 28
Mısra: **17**
Kâinat, dünyâ ‖ dünyadaki herkes ve her şey.
O bārān-ı füyūżāt-ı meʿānīyem ki ʿālemde
Benüm dūd-ı siyāh-ı āh-ı ḫūn-pāşuma seḥābumdur

86. ʿ**ālemde:**-*de*
Kıt'a 1
Mısra: **1**
Kâinat, dünyâ ‖ dünyadaki herkes ve her şey.
Ben niçe āh ü fiġān itmeyeyüm ʿālemde
Bu ḳadar miḥnet-i cān-sūz ile her ṣubḥ u mesā

87. ʿ**ālemlere:**-*ler, -e*
Matla 51
Mısra: **2**
Kâinat, dünyâ ‖ dünyadaki herkes ve her şey.
Besdür şeref ü şānuña bu rifʿat ü ʿizzet
Kim eyledi Ḫaḳ ẕātuñı ʿālemlere raḥmet

88. ʿ**ālemde:**-*de*
Matla 128
Mısra: **2**
Kâinat, dünyâ ‖ dünyadaki herkes ve her şey.
Żaʿf-ı ʿışḳ oldı ezel cism-i nizāra muḫtaṣ
N'ola ʿālemde baña olsa Naḥīfī maḫlaṣ

89. ʿ**ālem:**
Matla 173
Mısra: **1**
Kâinat, dünyâ ‖ dünyadaki herkes ve her şey.
Gördigüm destini būs itmege ṭālib ʿālem
Yārüñ engüştine şevḳ ile ṭaḳıldı ḫātem

90. ʿ**ālem:**
Matla 182
Mısra: **1**
Kâinat, dünyâ ‖ dünyadaki herkes ve her şey.
Maḳarr-ı ʿāfiyet olmaḳ ne mümkin ādeme ʿālem
Fenā-yı ʿālemi endīşe eyler de ölür ādem

91. ʿ**ālem:**
Murabba 6
Mısra: **3**
Kâinat, dünyâ ‖ dünyadaki herkes ve her şey.
Luṭfuñla ʿālem pür-nemā Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

92. ʿ**ālem:**
Murabba 6
Mısra: **91**
Kâinat, dünyâ ‖ dünyadaki herkes ve her şey.
Ṣunʿuñda ʿālem deng ü lāl Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

93. ʿ**ālem:**
Murabba 9
Mısra: **6**
Kâinat, dünyâ ‖ dünyadaki herkes ve her şey.
Lisān-ı ḥāl ile her dem Seni temcīd ider ʿālem

94. ʿ**ālem:**
Rübai 43
Mısra: **3**
Kâinat, dünyâ ‖ dünyadaki herkes ve her şey.
Cehd eyleseler sābiḳ u lāḥiḳ ʿālem
Biñ niʿmetüñüñ şükrini mümkin mi edā

95. ʿ**ālem:**
Rübai 56
Mısra: **3**

Kâinat, dünyâ ‖ *dünyadaki herkes ve her şey.*
Ben ẕerre degül bir yere gelse ʿālem
Kim ḳādir olur şükrüñ edāya yā Rab

96. ʿ**alem:**
Rübai 66
Mısra: **4**
Yokluk.
Ḥālüm saña maʿlūm baña sen meded it
Ey vāḳıf-ı sırr u ʿalem ü ʿālim-i ġayb

97. ʿ**ālem:**
Rübai 84
Mısra: **3**
Kâinat, dünyâ ‖ *dünyadaki herkes ve her şey.*
Fermānuña ser-beste ser-ā-ser ʿālem
Ey Ḳādir ü Ḳayyūm senüñdür ḳuvvet

98. ʿ**ālemlere:**-*ler, -e*
Rübai 93
Mısra: **4**
Kâinat, dünyâ ‖ *dünyadaki herkes ve her şey.*
Dādār-ı cihān itdi kelāmında beyān
Ser cümle bu ʿālemlere sensin raḥmet

99. ʿ**ālem:**
Rübai 112
Mısra: **3**
Kâinat, dünyâ ‖ *dünyadaki herkes ve her şey.*
ʿĀlem niçe fehm eyleye ẕāt-ı pāküñ
İdrāk ide mümkin mi Ḳadīmi ḥādiṯ

100. ʿ**ālem:**
Rübai 116
Mısra: **4**
Kâinat, dünyâ ‖ *dünyadaki herkes ve her şey.*
Senden olmaz şāh u gedā müstaġnī
Muḥtāc senüñ faẓluña ʿālem muḥtāc

101. ʿ**ālem:**
Rübai 120
Mısra: **3**
Kâinat, dünyâ ‖ *dünyadaki herkes ve her şey.*
Şām u seḥer olmaḳda ser-ā-pā ʿālem
Müstaġrıḳ-ı eṣnāf-ı ʿaṭāyā-yı fütūḥ

102. ʿ**āleme:**-*e*
Rübai 147
Mısra: **1**
Kâinat, dünyâ ‖ *dünyadaki herkes ve her şey.*
Ey ʿāleme ḥaḳ üzre ilāh u maʿbūd
Ḳıl rūḥ-ı Muḥammede ṣalāt ile dürūd

103. ʿ**ālem:**
Rübai 170
Mısra: **1**
Kâinat, dünyâ ‖ *dünyadaki herkes ve her şey.*
ʿĀlem ki senüñ bende-i fermānuñdur
Hep maẓhar-ı iḥsān-ı firāvānuñdur

104. ʿ**ālem:**
Rübai 182
Mısra: **1**
Kâinat, dünyâ ‖ *dünyadaki herkes ve her şey.*
ʿĀlemde ḳıyās eyleme kim ʿālem var
Bir laḥẓa sürūrında hezārān ġam var

105. ʿ**ālemde:**-*de*
Rübai 182
Mısra: **1**
Kâinat, dünyâ ‖ *dünyadaki herkes ve her şey.*
ʿĀlemde ḳıyās eyleme kim ʿālem var
Bir laḥẓa sürūrında hezārān ġam var

106. ʿ**ālem:**
Rübai 221
Mısra: **2**
Kâinat, dünyâ ‖ *dünyadaki herkes ve her şey.*
Bu deñlü ġamı kimse dem-ā-dem çekmez
Cemʿ olsa eger bir yere ʿālem çekmez

107. ʿ**ālem:**
Rübai 258
Mısra: **4**
Kâinat, dünyâ ‖ *dünyadaki herkes ve her şey.*
Sensin sen o ḫūrşīd-i saʿādet ki senüñ
Dīdāruña biñ şevḳ ile ʿālem müştāḳ

108. ʿ**ālem:**
Rübai 288
Mısra: **4**
Kâinat, dünyâ ‖ *dünyadaki herkes ve her şey.*
Biñ şevḳ ile cān-dāde-i iḫsānı cihān
ʿĀlem ḳulı ḳurbānı Ḥabību'llāhuñ

109. ʿ**āleme:**-*e*
Rübai 303
Mısra: **2**
Kâinat, dünyâ ‖ *dünyadaki herkes ve her şey.*
Ey Müʿmin-i bī-minnet ü Vehhāb ü Celīl
Senden irişür ʿāleme enʿām-ı cemīl

110. ʿ**āleme:**-*e*
Rübai 355
Mısra: **2**
Kâinat, dünyâ ‖ *dünyadaki herkes ve her şey.*
Ey Rabb-i Eḥad Ḳādir ü Ḥayy u Ḳayyūm
Bī-ecr ü ʿivaż ʿāleme rızḳuñ maḳsūm

111. ʿ**ālem:**
Rübai 385
Mısra: **1**
Kâinat, dünyâ ‖ *dünyadaki herkes ve her şey.*
Müstaġrıḳ-ı baḥr-ı niʿmetüñdür ʿālem
Merzūḳ-ı nevāl-i raḥmetüñdür ʿālem

112. ʿ**ālem:**
Rübai 385
Mısra: **2**
Kâinat, dünyâ ‖ *dünyadaki herkes ve her şey.*
Müstaġrıḳ-ı baḥr-ı niʿmetüñdür ʿālem

Merzūḳ-ı nevāl-i raḥmetüñdür ʿālem

113. ʿ**ālem:**
Rübai 385
Mısra: **4**
Kâinat, dünyâ ‖ dünyadaki herkes ve her şey.
Bu kevn ü mekān ḳudretüñ eyler iṯbāt
Āyāt-ı şühūd-ı vaḥdetüñdür ʿālem

114. ʿ**ālemde:**-*de*
Rübai 389
Mısra: **1**
Kâinat, dünyâ ‖ dünyadaki herkes ve her şey.
ʿĀlemde ne şāh ü ne vezīri bilürem
Birdür o İlāhī-i bī-naẓīri bilürem

115. ʿ**āleme:**-*e*
Rübai 404
Mısra: **2**
Kâinat, dünyâ ‖ dünyadaki herkes ve her şey.
Rezzāḳ-ı cihān Ḫāliḳ-i eşyā sensin
Ser-tā-be-ḳadem ʿāleme mevlā sensin

116. ʿ**ālemde:**-*de*
Rübai 477
Mısra: **2**
Kâinat, dünyâ ‖ dünyadaki herkes ve her şey.
Hep ġuṣṣa ile ḫalḳ-ı cihān mātemde
Yoḳdur eṯer-i ẕevḳ u ṣafā ʿālemde

117. ʿ**ālemde:**-*de*
Rübai 493
Mısra: **2**
Kâinat, dünyâ ‖ dünyadaki herkes ve her şey.
Ḥasret-keş-i āsāyiş olup her demde
Rāḥat yüzini görmemişem ʿālemde

118. ʿ**ālem:**
Rübai 538
Mısra: **3**
Kâinat, dünyâ ‖ dünyadaki herkes ve her şey.
Sensüz gözüme şimdi görünmez ʿālem
Ey kāş seni görmemiş olsam bārī

119. ʿ**āleme:**-*e*
Rübai 561
Mısra: **3**
Kâinat, dünyâ ‖ dünyadaki herkes ve her şey.
Bir ʿāleme varduñ ki cihetden ḫālī
Yoḳ anda kem ü keyf ü metā eyn ile ey

120. ʿ**āleme:**-*e*
Tahmis 2
Mısra: **2**
Kâinat, dünyâ ‖ dünyadaki herkes ve her şey.
İdüp iḥsān ü kerem ḳullara mevlā-yı Ġanī
Eyledi ʿāleme raḥmet seni ey māh seni

121. ʿ**ālem:**
Tahmis 4
Mısra: **17**
Kâinat, dünyâ ‖ dünyadaki herkes ve her şey.
Esbaḳ-i ḫalḳ-ı cihānsın saña ʿālem mülḥaḳ
Ḳurb-ı ḫāṣa n'ola olduñ ise şāyān ü eḥaḳ

122. ʿ**alem:**
Tahmis 8
Mısra: **29**
Alamet, nişan, işaret.
Vaṣf-ı ḳaddüñle ḫırām itse ʿalem gibi ḳalem
Leşker-i saṭr çeker defter ü dīvān ṣaf ṣaf

123. ʿ**ālemi:**-*i*
Tarih 1
Mısra: **18**
Kâinat, dünyâ ‖ dünyadaki herkes ve her şey.
Ne şeh kim şevḳ-ı ḳudūm-ı rifʿat-i şevket-rüsūmından
Pür itdi ʿālemi ṣıyt-ı mübārek-bād-ı rūḥānī

124. ʿ**ālemi:**-*i*
Tarih 4
Mısra: **5**
Kâinat, dünyâ ‖ dünyadaki herkes ve her şey.
Eyledi ʿālemi bir pādişeh ile mesrūr
İsm-i Maḥmūdı gibi vaṣf-ı cemīli mevdūd

125. ʿ**alem:**
Tarih 16
Mısra: **9**
Alamet, nişan, işaret.
Bāmına zerrīn ʿalem olsa revādur āfitāb
Saḳfına sīmīn muḳarnes olsa lāyıḳ ḳurs-ı māh

126. ʿ**alem:**
Tarih 20
Mısra: **4**
Alamet, nişan, işaret.
Revādur dest-i miʿmār-ḳadr eyler ise ger anuñ
Firāż-ı bāmına zerrīn ʿalem ḫūrşīd-i raḫşānı

127. ʿ**ālemi:**-*i*
Tarih 27
Mısra: **2**
Kâinat, dünyâ ‖ dünyadaki herkes ve her şey.
Ey Naḥīfī didiler teşne-dilān tārīḫin
İtdi sīr-āb meded ʿālemi Sulṭān Maḥmūd

128. ʿ**ālem:**
Tarih 33
Mısra: **9**
Kâinat, dünyâ ‖ dünyadaki herkes ve her şey.
Devletinde çoḳ fütūḥāt ile ʿālem şād olup
Budur ümmīd ola her cānibde manṣūru'l-livā

<u>ʿālem yıḳılsa ḫaberi yoḳ:</u>

1. ʿ**ālem yıḳılsa ḫaberi yoḳ:**
Gazel 111
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dünya yıkılsa haberi olmamak.
ʿĀlem egerçi ol şeh-i ḫüsnüñ ġamındadur
ʿĀlem yıḳılsa yoḳ ḫaberi ʿālemindedür

ʿālemden revān olmazdı:

1. ʿ**ālemden revān olmazdı:**-*maz, -dı*
Gazel 318
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Dünyadan geçmek II vefat etmek.
Revān olmazdı yārān-ı selef bir bir bu ʿālemden
Eger kim olmasaydı miḥnet-i bezm-i cihān müşkil

ʿālem-i āb eylersin:

1. ʿ**ālem-i āb eylersin:**-*r, -sin*
Gazel 369
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şarabın eğlencesini yapmak.
Aġladup göz göre aġyār yanında beni āh
Leb-i deryāya gider ʿālem-i āb eylersin

ʿālem-i dehre:

1. ʿ**ālem-i dehre:**-*e*
Gazel 204
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya alemi.
Naẓar ḳıl çeşm-i ʿibretle kemā-kān ʿālem-i dehre
Ki istiġnā ḳılarsa yār eger pīr ü cevān aġlar

ʿālem-i dünyā:

1. ʿ**ālem-i dünyā:**
Gazel 267
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya âlemi; varlık âlemi.
Nāmını güş iderüz kendi görinmez aṣlā
Bilmezüz luṭf u kerem ʿālem-i dünyā da mı yoḳ

ʿālem-i dünyāda:

1. ʿ**ālem-i dünyāda:**-*da*
Gazel 491
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya âlemi; varlık âlemi.
Pāy-māl-i ẕillet olma ṭālib-i dünyā gibi
Devlet olmaz ʿālem-i dünyāda istiġnā gibi

ʿālem-i fānī vü bāḳīde:

1. ʿ**ālem-i fānī vü bāḳīde:**-*de*
Kıt'a 38
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ebedi ve geçici âlem II dünya ve ahiret.
Bi-ḥamdi'llāh Naḥīfī ʿālem-i fānī vü bāḳīde
Şefīʿum faḫr-ı ʿālem mesnedüm elṭāf-ı Rabbānī

ʿālem-i germiyyetde:

1. ʿ**ālem-i germiyyetde:**-*de*
Tahmis 9
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sıcaklık âleminde II mecazen sarhoşken.
Niçe biñ nāz ü niyāz ile şeb-i ʿişretde
ʿArż-ı ḥāl itse n'ola ʿālem-i germiyyetde

ʿālem-i ḫayāl olsun:

1. ʿ**ālem-i ḫayāl olsun:**-*sun*
Gazel 401
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gerçek dışı âlem olmak.
Cihān cihān yine zaḫm-ı firāḳa merhem olur
Viṣālüñ ister ise ʿālem-i ḫayāl olsun

ʿālem-i himmetüñ:

1. ʿ**ālem-i himmetüñ:**-*üñ*
Kaside 25
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Himmet âlemi, cömertlik dünyası.
Fikre varduḳça her kelāmumda
ʿĀlem-i himmetüñ ḫayāl itdüm

ʿālem-i ʿışḳa:

1. ʿ**ālem-i ʿışḳa:**-*a*
Gazel 405
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk âlemi, âşıklar âlemi.
Gelelden ʿālem-i ʿışḳa cemālüñ māhını gördüm
Bu veche gül cemālüñle olur leyl ü nehār ebrū

2. ʿ**ālem-i ʿışḳa:**-*a*
Gazel 472
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk âlemi, âşıklar âlemi.
Yine çeşm-i nizārum ḫasretüñle dāġ dāġ oldı
Açılmış tāze güller bir naẓar ḳıl ʿālem-i ʿışḳa

ʿālem-i ʿışḳuñ:

1. ʿ**ālem-i ʿışḳuñ:**-*uñ*
Gazel 270
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk âlemi, âşıklar âlemi.
Her kim ṣorarsa ʿālem-i ʿışḳuñ hevāsını
Faṣl-ı ḫazānı çoḳ dem-i evvel-bahārı yoḳ

2. ʿ**ālem-i ʿışḳuñ:**-*uñ*
Gazel 504
Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk âlemi, âşıklar âlemi.
Ḫoşdur egerçi ʿālem-i ʿışḳuñ ṣafāları
ʿUşşāḳı nā-tüvān ider ammā cefāları

3. **ʿālem-i ʿışḳuñ:**-*uñ*
Gazel 517
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk âlemi, âşıklar âlemi.
ʿĀlem-i ʿışḳuñ olup tenhā-nişīn-i ʿuzleti
Hep ferāmūş eyledi göñlüm bu resm ü heyʾeti

ʿālemi ḳırdı geçürdi:

1. **ʿālemi ḳırdı geçürdi:**
Matla 49
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Alemi kırıp geçirmek, birbirine katmak.
Pür-teġāfül geçüp itdi dil-i ʿuşşāḳı şikest
ʿĀlemi ḳırdı geçürdi yine ol dil-ber-i mest

ʿālem-i maʿnāya:

1. **ʿālem-i maʿnāya:**-*ya*
Gazel 358
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Anlam dünyası.
Naḥīfī maḫzen-i envār-ı ʿışḳam ṣūretā ammā
Baḳılsa ʿālem-i maʿnāya nūr-ı çeşm-i derrākem

2. **ʿālem-i maʿnāya:**-*ya*
Kaside 20
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Anlam dünyası.
Ṣūretde baḳma mücerred ʿālem-i maʿnāya baḳ
Himmet-i vālā-yı Ḫıżr-ı şāḥibü'l-irşādı gör

ʿālem-i nāz ü niyāz itdüñ:

1. **ʿālem-i nāz ü niyāz itdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 306
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Naz ve niyaz âlemi etmek.
Dem-i vaṣluñ ki ey meh ʿālem-i nāz ü niyāz itdüñ
Girībān-ı şekīb-i cāna ġamzeñ çāk-sāz itdüñ

ʿālem-i şabūḥ iderek:

1. **ʿālem-i şabūḥ iderek:**-*erek*
Gazel 300
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sabah eğlencesi.
Şarāb-ı nāb içelüm ʿālem-i ṣabūḥ iderek
O şūḫa dilde ġam-ı ʿışḳumuz vuzūḥ iderek

ʿālem-i tevfīḳuñ:

1. **ʿālem-i tevfīḳuñ:**-*uñ*
Kaside 19
Mısra: **156**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın rızasına uygun işler yapan halk.
Āsumān-ı salṭanatda ey şeh-i gerdūn-vaḳar
ʿĀlem-i tevfīḳuñ olduñ yaʿnī saʿd-i ekberi

ʿālemi ṭutmazdı:

1. **ʿālemi ṭutmazdı:**-*maz, -dı*
Gazel 499
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Deyim**
Aleme sahip olmak, hükmetmek.
Fiġānı ʿālemi ṭutmazdı ʿandelībüñ eger
Ḳarīn-i semʿ-i ḳabūl-i gül olsa daʿvāsı

ʿālemi ṭutsa:

1. **ʿālemi ṭutsa:**-*sa*
Kaside 21
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Aleme sahip olmak, hükmetmek.
ʿĀlemi ṭutsa n'ola şöhreti Saʿd-ābāduñ
Bī-bedeldür şeref ü behceti Saʿd-ābāduñ

ʿālemi ṭutsun:

1. **ʿālemi ṭutsun:**-*sun*
Gazel 421
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Çok yayılmak, her yere dağılmak.
Pür olsun naʿt-i pāküñle zemīn ü āsumān cümle
Ḳo ṭutsun ʿālemi feryād ü āhum yā Resūla'llāh

ʿālemīn:

1. **ʿālemīn:**
Gazel 406
Mısra: **4**
Âlemler.
ʿAdīmü'l-misl ḫayl-i enbiyāsın aña şāhiddür
Ki ẓāhir olmadı ẓıll-ı ẓalīlüñ ʿālemīn üzre

2. **ʿālemīn:**
Kaside 13
Mısra: **48**
Âlemler.
N'ola olsa güneh-kārān-ı ümmet ṭālib-i luṭfuñ
Vücūd-ı bī-naẓīrüñ raḥmet oldı ʿālemīn üzre

ʿālemlere raḥmet itmiş:

1. **ʿālemlere raḥmet itmiş:**-*miş*
Matla 126
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Âlemlere rahmet etmek II Hz. Muhammet'in âlemlere rahmet olarak gönderilmesi

hatırlatılmaktadır. Enbiya Suresi'nin 107. ayetinden iktibas vardır.
Maye-i şefḳat idüp melceʾ-i ümmet itmiş
Ḥaḳ Teʿālā seni ʿālemlere raḥmet itmiş

ʿālem-nümā:

1. **ʿālem-nümā:**
Tarih 16
Mısra: **17**
Âlemi gösteren.
Her zücāc-ı revzeni ʿālem-nümā dirsem n'ola
Müddeʿāma cām-ı Cem mirʾāt-ı İskender güvāh

ʿālemüñ ḫalḳı:

1. **ʿālemüñ ḫalḳı:**
Gazel 242
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya halkı, bütün insanlar.
Dizilmiş ʿālemüñ ḫalḳı namāza cümleten ṣaf ṣaf
Şehā bī-ḥadd olan dāʾlar bu dem nā-çāre yaṣdanmış

ʿalen-i cümle ʿibād:

1. **ʿalen-i cümle ʿibād:**
Rübai 136
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kullarının tamamının âşikârı.
Ey ʿālim-i sırr u ʿalen-i cümle ʿibād
Ẓāhir saña kām-ı dil ü maḳṣūd-ı fuʿād

ʿalev-i nāra:

1. **ʿalev-i nāra:**-*a*
Gazel 227
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ateşin alevi.
Gördüm ki bu tāb ile ruḫ-ı yāra baḳılmaz
Bildim ki yaḳīnem ʿalev-i nāra baḳılmaz

ʿalev-i sūz-ı dilüm:

1. **ʿalev-i sūz-ı dilüm:**-*üm*
Gazel 97
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül yakıcısının alevi.
Benem ol nār-ı firāḳuñda sipend
ʿAlev-i sūz-ı dilüm baña semend

ʿaleyhi:

1. **ʿaleyhi:**
Tarih 25
Mısra: **8**
Onun üzerine, ona.
İlāhī ecrini cennetde Kevser eyle anuñ
Be-āb-ı rūy-ı Muḥammed ʿaleyhi elf ṣalāt

ʿaleyhi'ş-şalāt ü ʿaleyhi's-selām:

1. **ʿaleyhi'ş-şalāt ü ʿaleyhi's-selām:**
Kaside 10
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
"Selam onun üzerine olsun" anlamına gelen bir dua sözü.
Ḥabīb-i ilāhī resūl-i enām ʿAleyhi'ṣ-ṣalāt ü ʿaleyhi's-selām

ʿaleyhi'ş-şalavāt:

1. **ʿaleyhi'ş-şalavāt:**
Tahmis 1
Mısra: **26**
Allah'ın selamı onun üzerine olsun.
-
Ḥasret-i faḫr-i cihān ile ʿaleyhi'ṣ-ṣalavāt

ʿalī:

1. **ʿalī:**
Kıt'a 24
Mısra: **3**
Dört büyük halifenin sonuncusu olan, Hazreti Muhammed'in damadı ve aynı zamanda amcası Ebu Talib'in oğlu Hazreti Ali.
Ki Ebūbekr ü ʿÖmerdür daḫi ʿOs̱mān u ʿAlī
Hem daḫi Saʿd u Saʿīd ü daḫi ʿAbdu'r-raḥmān

2. **ʿalī:**
Kıt'a 41
Mısra: **2**
Dört büyük halifenin sonuncusu olan, Hazreti Muhammed'in damadı ve aynı zamanda amcası Ebu Talib'in oğlu Hazreti Ali.
On nefer kimse ki cennetle mübeşşer oldı
Ki Ebūbekr ü ʿÖmerdür daḫi ʿOs̱mān u ʿAlī

3. **ʿālī:**
Matla 212
Mısra: **1**
Yüce, ulu.
N'ola ḳadrüñ senüñ ʿālī ise aʿlādan ednādan
Ġaraż sensin eyā Maḥbūb-ı Ḥaḳ remz-i evednāda

4. **ʿālī:**
Rübai 131
Mısra: **2**
Yüce, ulu.
Naḳş-ı ḳademüñ olmasa pīrāye-i çarḫ
Olmaz idi ʿālī bu ḳadar pāye-i çarḫ

5. **ʿalī:**
Rübai 524
Mısra: **4**
Dört büyük halifenin sonuncusu olan, Hazreti Muhammed'in damadı ve aynı zamanda amcası Ebu Talib'in oğlu Hazreti Ali.
Şeyḫayn ile ḫatneyne bu oldı tertīb
Bū Bekr ü ʿÖmer hem daḫi ʿOs̱mān u ʿAlī

6. **ʿalī:**
Rübai 525

Mısra: **2**
4. Halife.
Ol Şīr-i Ḫudā şāh-ı seḫā merd-i celī
Ol Ḥaydar-ı Kerrār-laḳab yaʿnī ʿAlī

7. ʿ**alī:**
Rübai 558
Mısra: **4**
Dört büyük halifenin sonuncusu olan, Hazreti Muhammed'in damadı ve aynı zamanda amcası Ebu Talib'in oğlu Hazreti Ali.
Olmışlar idi muḳtebis-i dīdāruñ
Bū Bekr ü ʿÖmer hem daḫi ʿOs̱mān ü ʿAlī

āl-i ʿabā:

1. **āl-i ʿabā:**
Rübai 397
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Peygamberimizin kendisiyle birlikte kızı Fatma, damadı Ali torunları Hasan ve Hüseyin'den mürekkep ailesi.
Zehrā vü dü çeşm-i dil ü cān ol Ḥaseneyn
Bil āl-i ʿabā faẕlına bunlar zeyn

āl-i aḫyār:

1. **āl-i aḫyār:**
Kaside 8
Mısra: **100**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hz. Muhammed'in ailesi.
Ḥāṣılı encüm-i seyyāresidür ol māhuñ
Ḳuṭb-ı iclāl-i nübüvvetde bu āl-i aḫyār

ʿālī cenāb-ı aḳdesüñ:

1. ʿ**ālī cenāb-ı aḳdesüñ:**-*üñ*
Kaside 2
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mukaddes, yüce ruhlu ve şerefli olan.
Müdirk-i ebṣārdan ʿālī cenāb-ı aḳdesüñ
Mevḳiʿ-i ḥadden müberrā bārgāh-ı ḥażretüñ

ʿālī eylesün:

1. ʿ**ālī eylesün:**-*sün*
Tarih 5
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüceltmek.
Naḥīfī bī-riyā oldı lisān-ı ṣıdḳ ile tārīḫ
ʿAlī Paşa ḳulın Ḥaḳ ile ʿālī eylesün Maʿbūd

ʿalī paşa:

1. ʿ**alī paşa:**
Tarih 5
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Özel isim.
Naḥīfī bī-riyā oldı lisān-ı ṣıdḳ ile tārīḫ
ʿAlī Paşa ḳulın Ḥaḳ ile ʿālī eylesün Maʿbūd

āl-i ruḫuñ:

1. **āl-i ruḫuñ:**-*uñ*
Gazel 261
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kırmızı yanak.
Göricek āl-i ruḫuñ ʿāṣıḳ-ı ṣeydā bu gice
Aḳıda ḳanlu yaşın dīde-i giryān ṣaf ṣaf

ʿālī rütbesin:

1. ʿ**ālī rütbesin:**-*sin*
Murabba 11
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüce makam.
Ne ʿālī rütbesin ḥaḳḳā
Ki olduñ cümle aʿlā

ʿālī-celāl:

1. ʿ**ālī-celāl:**
Gazel 275
Mısra: **1**
Yüce mertebe.
Geyindüñ cāme-i sürḫuñ ṣıfat ʿālī-celāl ancaḳ
Elüñde tīġ-i reftāruñ saña ḳanum ḥelāl ancaḳ

ʿālī-cenāb:

1. ʿ**ālī-cenābumdur:**-*um, -dur*
Kaside 28
Mısra: **24**
Iyilik sahibi, ahlâkı yüce olan; kadir ve kıymeti yüksek.
Göñül maḥzūn iken mesrūr ü şādān eyleyen böyle
Cihān bezminde bir kān-ı kerem ʿālī-cenābumdur

ʿālī-himem:

1. ʿ**ālī-himem:**
Kaside 24
Mısra: **49**
İhsanı, keremi çok olan.
Sen ol ṣāḥīb-kerem ʿālī-himem devletlisin tā kim
Der-i der-gāhuñ olmışdur penāh erbāb-ı ʿirfāna

ʿâlî-himmet:

1. ʿ**ālī-himmet:**
Tarih 11
Mısra: **2**
İhsanı, keremi çok olan.
Ḥażret-i paşa-yı ʿālī-ḳadr ü memdūḥu'l-ḫıṣāl
Ol kerīmü'ş-şān ü ʿālī-himmet ü merd-i ḥalīm

2. ʿ**ālī-himmet:**
Tarih 17
Mısra: **9**
İhsan ve keremi çok olan.
O ʿālī-himmet itdi imtiş̱āl-i emr-i sulṭānī
Çü fermān-ı hümāyūn oldı ṣādır kim ide bünyād

ʿālī-ḫıṭāb:

1. ʿ**ālī-ḫıṭāb:**
Gazel 55
Mısra: **4**
Yüce teveccüh.
Naẓar itmez bilemem ben ḳulına şāh-ı cevān
Meded ol cilve nedür yā nedür ol ʿālī-ḫıṭāb

ʿālī-ḳadr:

1. ʿ**ālī-ḳadr:**
Tarih 6
Mısra: **23**
Değeri ve kıymeti yüce olan.
ʿAliyyü'l-ism ü ʿālī-ḳadr ü vālā-rütbe kim mevlā
Müheẕẕeb itmiş aḫlāḳın müʾebbed itmiş eṭvārın

2. ʿ**ālī-ḳadr:**
Tarih 31
Mısra: **1**
Değeri ve kıymeti yüce olan.
Şehenşāh-ı meʿānī-pīşe ʿālī-ḳadr ü dānişver
Şeh-i baḥreyn ü berreyn ol cemīlü'ẕ-ẕāt-ı deryā-dil

ʿalīl olur:

1. ʿ**alīl olur:**-*ur*
Gazel 149
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hastalıklı, problemli olmak. II kör olmak.
Yaʿḳūbveş o dil ki ġamuñla ʿalīl olur
Cūy-ı sirişk-i dīdesi maḥsūd-ı Nīl olur

ʿalīl-i sūz:

1. ʿ**alīl-i sūz:**
Gazel 517
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yakıcılık illeti.
Cism-i ser-tā-pā ʿalīl-i sūz u tāb-ı ʿışḳ iken
Ḫaste-i ʿışḳuñ ne ḥikmetdür bilinmez ʿilleti

ʿālim:

1. ʿ**ālim:**
Gazel 405
Mısra: **9**
"İlmi ezeli ve ebedi olan" anlamında Allah'ın en güzel isimlerindendir.
Naḥīfīnüñ nedür cürmi Ḫudā ʿālim ʿalīm Allāh
Cenāb-ı yāre ḳul itmiş anı bī-iḫtiyār ebrū

2. ʿ**alīm:**
Gazel 405
Mısra: **9**
"İlmi ezeli ve ebedi olan" anlamında Allah'ın en güzel isimlerindendir.
Naḥīfīnüñ nedür cürmi Ḫudā ʿālim ʿalīm Allāh
Cenāb-ı yāre ḳul itmiş anı bī-iḫtiyār ebrū

3. ʿ**ālim:**
Murabba 9
Mısra: **13**
"İlmi ezeli ve ebedi olan" anlamında Allah'ın en güzel isimlerindendir.
Çü sensin Ḳādir ü ʿĀlim
Bilürsin cümle aḥvālüm

4. ʿ**ālim:**
Murabba 9
Mısra: **21**
"İlmi ezeli ve ebedi olan" anlamında Allah'ın en güzel isimlerindendir.
Bizi ey ʿĀlim ü Dānā
ʿAdemden eyledüñ inşā

5. ʿ**ālim:**
Rübai 369
Mısra: **4**
"İlmi ezeli ve ebedi olan" anlamında Allah'ın en güzel isimlerindendir.
Ancaḳ sañadur ʿarż-ı niyāzum yā Rab
Her vech ile aḥvālüme sensin ʿālim

ʿalīm ü dānā:

1. ʿ**alīm ü dānā:**
Rübai 265
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her şeyi bilen ve her şeye vâkıf Allah.
Bī-nuṭḳ-ı ḫalāyıḳ ey ʿAlīm ü Dānā
Eyle beni genc-i keremüñden merzūḳ

ʿālim ü dānende-i esrār-ı ḳulūb:

1. ʿ**ālim ü dānende-i esrār-ı ḳulūb:**
Rübai 51
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kalplerin sırlarını bilen ve âlim olan II Allah.
Ey ʿālim ü dānende-i esrār-ı ḳulūb
Ḳahr-ı ceberūtuñla ʿavālim maġlūb

ʿālim ü fāżıl:

1. ʿ**ālim ü fāżıl:**
Kaside 19
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Alim ve faziletli.
ʿĀlim ü fāżıl şeh-i kāmil ḫidīv-i pāk-dil
Melceʾ-i ḫayl-i efāżıl mecmaʿ-ı dānişverī

ʿālī-maḳām:

1. ʿ**ālī-maḳām:**
Tarih 16
Mısra: **1**
Makamı yüce, yüce makamlı.
Bāreke'llāh kāḫ-ı sulṭānī zihī ʿālī-maḳām
Bī-bedel kāşāne dil-keş ḳaṣr-ı gerdūn-iştibāh

ʿālī-maḳām bulmışdur:

1. ʿ**ālī-maḳām bulmışdur:**-*mış, -dur*
Tarih 28

Mısra: **49**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüce bir makam elde etmek.
Ṣūret ü maʿnīde bulmışdur bu bir ʿālī-maḳām
Pest ü esfeldür aña nisbetle aʿlām u ḳulel

ʿālimān-ı bed-dilüñ:

1. **ʿālimān-ı bed-dilüñ:**-*üñ*
Matla 144
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kötü gönlün âlimleri.
ʿĀlimān-ı bed-dilüñ ḳalbinde nūr-ı ḥilm-i pāk
Beñzer ol şemʿa ola zindān içinde tābnāk

ʿālim-i ġayb:

1. **ʿālim-i ġayb:**
Rübai 65
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gözle görünmeyen manevi alem.
Olsam ne ḳadar sehv ü günehle pür-ʿayb
Ġufrānuñ ümmīd eylerem ey ʿālim-i ġayb

2. **ʿālim-i ġayb:**
Rübai 66
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gözle görünmeyen manevi alem.
Ḥālüm saña maʿlūm baña sen meded it
Ey vāḳıf-ı sırr u ʿalem ü ʿālim-i ġayb

ʿālim-i ġayb olan:

1. **ʿālim-i ġayb olan:**-*an*
Rübai 35
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gaybı bilen olmak.
Ey Vāḥid-i bī-misl ü ʿAlīm ü Dānā
Ẕātuñdur olan ʿālim-i ġayb āmennā

ʿālim-i sırr:

1. **ʿālim-i sırr:**
Rübai 136
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gizliyi ve açığı bilen.
Ey ʿālim-i sırr u ʿalen-i cümle ʿibād
Ẓāhir saña kām-ı dil ü maḳṣūd-ı fuʿād

ʿālimü'l-ġayb:

1. **ʿālimü'l-ġayb:**
Kaside 8
Mısra: **158**
Gaybı bilen; Allah.
Bildigüm bilmedigüm cürmüme hep muʿterifem
ʿĀlimü'l-ġayb ḥużūrında ne mümkin inkār

alın:

1. **alınmaz:**-*maz*
Gazel 461
Mısra: **20**
Ele geçirilmek, ulaşılmak.
Saña rāh-ı rehā ṭāʿat-i Ḥaḳdur ġayrı terk eyle
Alınmaz Cennetü'l-meʾvā nezāketle ẓarāfetle

ʿālī-şān:

1. **ʿālī-şān:**
Gazel 13
Mısra: **18**
Şanı yüce, şerefli.
Ey Naḥīfī ümmetinden eylemez luṭfın dirīġ
Ol şefāʿat kāñı ʿālī-şān Muḥammed Muṣṭafā

ʿalī-sīret:

1. **ʿalī-sīret:**
Tarih 19
Mısra: **1**
Hz. Ali ahlaklı.
Fātiḥ-i şānī ʿAlī-sīret şeh-i nuṣret-sipāh
Şehr-i yār-ı baḥr ü ber sulṭān-ı manṣūru'l-livā

ʿālī-tebār:

1. **ʿālī-tebār:**
Kaside 18
Mısra: **30**
Soyu yüksek ve temiz olan.
Ṭayyibü'l-aʿrāḳ u maḥfūẓu'n-neseb vālā-nijād
Eşrefü'l-ensāb ü maʿrūfu'l-ḥaseb ʿālī-tebār

ʿaliyyü'l-ism:

1. **ʿaliyyü'l-ism:**
Tarih 6
Mısra: **23**
Ismin üstünlüğü.
ʿAliyyü'l-ism ü ʿālī-ḳadr ü vālā-rütbe kim mevlā
Mühezzeb itmiş aḥlāḳın müʾebbed itmiş eṭvārın

allah:

1. **allāh:**
Gazel 42
Mısra: **17**
Her şeyin yaratıcısı olan tek ve mutlak varlık, Tanrı, Hudâ.
Naḥīfī ġam yime bir dest-gīr iḥsān ider Allāh
Bu ʿālem böyle ḳalmaz bir ser-āmed merd olur peydā

2. **allāh:**
Gazel 43
Mısra: **14**
Her şeyin yaratıcısı olan tek ve mutlak varlık, Tanrı, Hudâ.
Ey Naḥīfī seni ḥāşā ide ġayre muḥtāc
Bu ḳadar faẓl u ʿināyet iden Allāh saña

3. **allāh'dur:**-*dur*
Gazel 82
Mısra: **12**
Her şeyin yaratıcısı olan tek ve mutlak varlık, Tanrı, Hudâ.

Naḥīfîyā der-i mevlāya ilticā eyle
ʿİbād-ı ʿācize Allāh'dur meʿāz̲ ü meġāş̲

4. **allāha:**-*a*
Gazel 227
Mısra: **9**
Her şeyin yaratıcısı olan tek ve mutlak varlık, Tanrı, Hudâ.
Allāha niyāz eyle Naḥīfî ide iḥsān
Ḳalursa yine böyle bu nā-çāra baḳılmaz

5. **allāh:**
Gazel 232
Mısra: **14**
Her şeyin yaratıcısı olan tek ve mutlak varlık, Tanrı, Hudâ.
Ey Naḥīfî mā-sivādan eyledi ḳaṭʿ-ı ümmīd
İstinād ü ilticāmuz Ḥaḳḳadur Allāh bes

6. **allāh:**
Gazel 245
Mısra: **5**
Her şeyin yaratıcısı olan tek ve mutlak varlık, Tanrı, Hudâ.
Raḥmet-i ʿālemiyān eyleyüp Allāh seni
Eyledi niʿmet-i irsālini pīrāye-i nās

7. **allāh:**
Gazel 280
Mısra: **3**
Her şeyin yaratıcısı olan tek ve mutlak varlık, Tanrı, Hudâ.
Vücūd-ı pāküñi fażlından eyledi Allāh
Cihāna vāsıṭa-i raḥmet es-selāmu ʿaleyk

8. **allāh:**
Gazel 347
Mısra: **13**
Her şeyin yaratıcısı olan tek ve mutlak varlık, Tanrı, Hudâ.
Birdür Allāh diyen müʾmine sükker ṣunaram
Mülḥid ü müşrik olan ehl-i gümānı yaḳaram

9. **allāh:**
Gazel 405
Mısra: **9**
Her şeyin yaratıcısı olan tek ve mutlak varlık, Tanrı, Hudâ.
Naḥīfînüñ nedür cürmi Ḫudā ʿālim ʿalīm Allāh
Cenāb-ı yāre ḳul itmiş anı bī-iḫtiyār ebrū

10. **allāh:**
Gazel 501
Mısra: **4**
Her şeyin yaratıcısı olan tek ve mutlak varlık, Tanrı, Hudâ.
Eyleme mekr-i raḳīb ile beni āzürde
Mekr-i düşmenden emīn eyleye Allāh seni

11. **allāha:**-*a*
Kaside 3
Mısra: **95**
Her şeyin yaratıcısı olan tek ve mutlak varlık, Tanrı, Hudâ.
Bir duʿā eyle göñül ṣıdḳ ile gel Allāha
Ola sükkān-ı semā cümle icābet-ḫ∨ānuñ

12. **allāh:**
Kaside 22
Mısra: **17**
Her şeyin yaratıcısı olan tek ve mutlak varlık, Tanrı, Hudâ.
Devām-ı devlet ü iḳbāl ü ṭūl-ı ʿömr ile Allāh
Müʾeyyed eylesün ol pādişāh-i şevket-efzāyı

13. **allāh:**
Kaside 27
Mısra: **15**
Her şeyin yaratıcısı olan tek ve mutlak varlık, Tanrı, Hudâ.
Virdi Allāh saña ḥacc u ġazā ʿunvānın
Ḥabbez̲ā luṭf-ı Ḫudāvend zihī fażl-ı Ġafūr

14. **allāhdan:**-*dan*
Kıt'a 2
Mısra: **1**
Her şeyin yaratıcısı olan tek ve mutlak varlık, Tanrı, Hudâ.
O kim ittiḳā eyler Allāhdan Niçün meksebinde olur mużṭarib

15. **allāh:**
Murabba 6
Mısra: **102**
Her şeyin yaratıcısı olan tek ve mutlak varlık, Tanrı, Hudâ.
Z̲ikrüñ derūnda sū-be-sū İḫlāṣ ile Allāh hū

16. **allāh:**
Murabba 6
Mısra: **47**
Her şeyin yaratıcısı olan tek ve mutlak varlık, Tanrı, Hudâ.
Virdim budur Allāh bes Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

17. **allāh:**
Rübai 20
Mısra: **1**
Her şeyin yaratıcısı olan tek ve mutlak varlık, Tanrı, Hudâ.
Allāh senüñdür kerem ü fażl u ʿaṭā
Aġyārdan ümmīd-i ʿaṭā ʿayn-ı ḫaṭā

18. **allāh:**
Rübai 26
Mısra: **2**
Her şeyin yaratıcısı olan tek ve mutlak varlık, Tanrı, Hudâ.
Ey maḥrem-i bī-müşterek-i ḳurb-ı Ḫudā
Dilden eş̲erüñ itmesün Allāh cüdā

19. **allāhı:**-*ı*
Rübai 31
Mısra: **1**
Her şeyin yaratıcısı olan tek ve mutlak varlık, Tanrı, Hudâ.

Tevḥid ile Allāhı idüp istiṯnā
İḫlāṣ ile ḳıldum o ḳadar nefy-i sivā

20. **allāh:**
Rübai 205
Mısra: **3**
Her şeyin yaratıcısı olan tek ve mutlak varlık, Tanrı, Hudâ.
Āh eylersek Allāh dirüz tā cāndan
Enfāsumuzı ʿabeṯ tebāh eylemezüz

21. **allāhdur:**-*dur*
Rübai 218
Mısra: **2**
Her şeyin yaratıcısı olan tek ve mutlak varlık, Tanrı, Hudâ.
Şāh u ümerā ile degül rifʿat ü ʿiz
Allāhdur ey ġāfil-i ser-geşte Muʿiz

22. **allāhuñ:**-*uñ*
Rübai 275
Mısra: **4**
Her şeyin yaratıcısı olan tek ve mutlak varlık, Tanrı, Hudâ.
Faḫr-ı dü cihān Muḥammed ol nūr-ı Ḫudā
Hem bendesi hem resūlidür Allāhuñ

23. **allāhuñ:**-*uñ*
Rübai 299
Mısra: **4**
Her şeyin yaratıcısı olan tek ve mutlak varlık, Tanrı, Hudâ.
Yoḳ ẕerre ḳadar kimsede ḥükm-i şirket
Bī-çūn u çerā ḥāṣılı mülk Allāhuñ

24. **allāhdur:**-*dur*
Rübai 301
Mısra: **4**
Her şeyin yaratıcısı olan tek ve mutlak varlık, Tanrı, Hudâ.
Bāḳī degül illā ki o vech-i bāḳī
Her mülk içün Allāhdur ancaḳ mālik

25. **allāh:**
Rübai 352
Mısra: **4**
Her şeyin yaratıcısı olan tek ve mutlak varlık, Tanrı, Hudâ.
Īmānum odur Māniʿ ü Muʿṭī Ḥaḳdur
Her maṭlabı Allāh dimekden bilürem

26. **allāh:**
Rübai 390
Mısra: **2**
Her şeyin yaratıcısı olan tek ve mutlak varlık, Tanrı, Hudâ.
Ben şāh ü vezīr ile mübāhāt itmem
Allāh direm ġayra münācāt itmem

27. **allāh:**
Rübai 457
Mısra: **1**
Her şeyin yaratıcısı olan tek ve mutlak varlık, Tanrı, Hudâ.
Allāh baña luṭfuñı reh-ber eyle
Her ḥalde tevfīḳ müyesser eyle

28. **allāh:**
Rübai 462
Mısra: **4**
Her şeyin yaratıcısı olan tek ve mutlak varlık, Tanrı, Hudâ.
Her kim göre ʿibretle bu maṣnūʿātı
Dir ḥayret ile ṣunʿuña sübḥān Allāh

29. **allāh:**
Rübai 462
Mısra: **1**
Her şeyin yaratıcısı olan tek ve mutlak varlık, Tanrı, Hudâ.
Ey ḳullarına erḥam ü Raḥmān Allāh
Ferd ü Ṣamed ü Ḳādir ü Mennān Allāh

30. **allāh:**
Rübai 462
Mısra: **2**
Her şeyin yaratıcısı olan tek ve mutlak varlık, Tanrı, Hudâ.
Ey ḳullarına erḥam ü Raḥmān Allāh
Ferd ü Ṣamed ü Ḳādir ü Mennān Allāh

31. **allāh:**
Rübai 475
Mısra: **1**
Her şeyin yaratıcısı olan tek ve mutlak varlık, Tanrı, Hudâ.
Āgāh odur her nefes Allāh diye
Fikr eyleyüp āḫir nefesin āh diye

32. **allāh:**
Rübai 485
Mısra: **4**
Her şeyin yaratıcısı olan tek ve mutlak varlık, Tanrı, Hudâ.
Maẓlūm ile ẓālim saña olmaz maḫfī
Ey Münteḳım ü Ḳādir ü Ḳayyūm Allāh

33. **allāha:**-*a*
Rübai 488
Mısra: **4**
Her şeyin yaratıcısı olan tek ve mutlak varlık, Tanrı, Hudâ.
Taḥṣīl-i murād itmek ise maḳṣūduñ
Tefvīż-i umūr eyle yüri Allāha

34. **allāh:**
Rübai 496
Mısra: **4**
Her şeyin yaratıcısı olan tek ve mutlak varlık, Tanrı, Hudâ.
İtme beni muḥtāc bu nā-keslere sen
Ey bī-kes olan ḳullara erḥam Allāh

35. **allāh:**
Rübai 502
Mısra: **4**
Her şeyin yaratıcısı

olan tek ve mutlak varlık, Tanrı, Hudâ.
Evvelde vü āḫirde budur ḳavl-i eḥaḳ
Yoḳ ġayr-ı Ḫudā netīce birdür Allāh

36. **allāh:**
Rübai 503
Mısra: **1**
Her şeyin yaratıcısı olan tek ve mutlak varlık, Tanrı, Hudâ.
Allāh beni ġamdan idüp āzāde
Luṭf u kerem ile bu dil-i nā-şāde

37. **allāh:**
Rübai 514
Mısra: **4**
Her şeyin yaratıcısı olan tek ve mutlak varlık, Tanrı, Hudâ.
Ḳaldı işüm ancaḳ kerem ü raḥmetüñe
Ey ḳullarına ekrem ü erḥam Allāh

38. **allāh:**
Rübai 523
Mısra: **4**
Her şeyin yaratıcısı olan tek ve mutlak varlık, Tanrı, Hudâ.
Bir ḳul ki ola ẕikr ü devām üzre seni
Oldı aña feyż ism-i aʿẓam Allāh

39. **allāh:**
Rübai 523
Mısra: **2**
Her şeyin yaratıcısı olan tek ve mutlak varlık, Tanrı, Hudâ.
Ey cümle-i esmāsı muʿaẓẓam Allāh
V'ey Rabb-i Eḥad ekrem ü erḥam Allāh

40. **allāh:**
Rübai 523
Mısra: **1**
Her şeyin yaratıcısı olan tek ve mutlak varlık, Tanrı, Hudâ.
Ey cümle-i esmāsı muʿaẓẓam Allāh
V'ey Rabb-i Eḥad ekrem ü erḥam Allāh

41. **allāh:**
Rübai 560
Mısra: **4**
Her şeyin yaratıcısı olan tek ve mutlak varlık, Tanrı, Hudâ.
Çoḳdur günehüm gerçi budur ümmīdüm
Allāh sever kendi ḥabībin seveni

42. **allāh:**
Tahmis 1
Mısra: **27**
Her şeyin yaratıcısı olan tek ve mutlak varlık, Tanrı, Hudâ.
Virsün Allāh bu sūz-ı dil-i nālāna ṣebāt
Tābiş-i ʿışḳı füzünter ola tā rūz-ı memāt

43. **allāh:**
Tarih 4
Mısra: **8**
Her şeyin yaratıcısı olan tek ve mutlak varlık, Tanrı, Hudâ.
Ṭūl-ı ʿömr ile muʿammer idüp ol pādişehi
Baḫt ü iḳbālini Allāh ide dāʾim mesʿūd

44. **allāh:**
Tarih 4
Mısra: **23**
Her şeyin yaratıcısı olan tek ve mutlak varlık, Tanrı, Hudâ.
Emr ü nehyinde nüfūẕ eyleye iḥsānı Allāh
Tīġ-i ḳahrı ile maʿdūm ola aʿdā-yı ʿanud

allāh allāh:

1. **allāh allāh:**
Rübai 468
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın adını zikir şeklinde sürekli söylemek.
Gülbāng-i Muḥammedīye āġāz idelüm
Ṣıdḳ ile diyüp bu demde Allāh Allāh

2. **allāh allāh:**
Rübai 490
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nida;zikr.
Maḥrūm ola ḥāşā der-i iḥsānuñdan
Bir ḳul ki diye ṣıdḳ ile Allāh Allāh

allāh bilür:

1. **allāh bilür:**
Gazel 66
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yaratıcı bilir.
Allāh bilür yoḳdur efendüm dil-i zāra
Üftāde-i ḫāk-i rehüñ olmaḳ gibi rifʿat

2. **allāh bilür:**-*ür*
Rübai 150
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ı tanıma.
Allāh bilür ḫāk-i der-i iḥsānuñ
Bī-çāre Naḥīfīye gelür cāndan eleẕ

3. **allāh bilür:**-*ür*
Rübai 474
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'tan başka kimse bilmez.
Allāh bilür ey şeh-i ḥüsnüm sensüz
Farḳ idemez oldum vaṭanum ġurbet ile

allāh efzūn ide:

1. **allāh efzūn ide:**-*e*
Kaside 21
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **Dua**

İfadesi
"Allah uzun etsin." anlamında dua ifadesi.
Devlet ü ʿömrini her dem ide efzūn Allāh
Şāh-ı İslām iledür ʿizzeti Saʿd-ābāduñ

allāh kelāmı:

1. **allāh kelāmı:**
Rübai 37
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın emirleri.
Allāh kelāmı ne dimekdür fikr it
Tā kim olasın maẓhar-ı feyż-i mevlā

allāh maʿmūr eylesün:

1. **allāh maʿmūr eylesün:**
Kıt'a 49
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Dua**
İfadesi
Allah bakımlı eylesin anlamında bir dua ifadesi.
Allāh maʿmūr eylesün manṣūr u manẓūr eylesün
Her laḥẓa mesrūr eylesün şāh-ı saʿādet-efseri

allāh-ı kerīm:

1. **allāh-ı kerīm:**
Rübai 464
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cömert olan Allah.
Ey erḥam ü Tevvāb olan Allāh-ı Kerīm
İtdüklerime tevbe hezārān tevbe

allāhü teʿālā:

1. **allāhü teʿālā:**
Rübai 333
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüce olan Allah.
Ġam çekme ki ġam āḫiri şādīlikdür
Şād olasın Allāhü Teʿālā aʿlem

ʿallām:

1. **ʿallām:**
Rübai 442
Mısra: **2**
Çok bilgin (Allah, Allah'ın sıfatıdır).
Faʿʿāl-i murād ü Ḳādir-i muṭlaḳsın
ʿAllām ü Ḫabīr ü ḳāʾil-i eṣdaḳsın

ʿallāme:

1. **ʿallāmesin:**-*sin*
Rübai 236
Mısra: **3**
Çok bilgin.
ʿAllāmesin ammā ki degül maʿlūmuñ
Nāsiḫ ile mensūḫ ʿumūm ile ḫuṣūṣ

ʿallāme-i ümmü'l-ʿulūm:

1. **ʿallāme-i ümmü'l-ʿulūm:**
Gazel 328
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İlimlerin anasının bilgeliği.
Sensin ol kim kemterīn vaṣf-ı şerīfüñdür senüñ
Fāżıl-ı Ümmī-laḳab ʿallāme-i ümmü'l-ʿulūm

ʿallām-ı ġuyūb:

1. **ʿallām-ı ġuyūb:**
Rübai 441
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gayb âlemini ve bütün gizlilikleri çok iyi bilen Allah.
Maḫfī olamaz ẕerre daḫi ʿilmüñden
ʿAllām-ı ġuyūb ġāʾib ü şāhid sensin

ʿallām-ı ġuyūbsın:

1. ʿ**allām-ı ġuyūbsın:**-*sın*
Rübai 75
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gayb âlemini ve bütün gizlilikleri çok iyi bilen Allah.
ʿAllām-ı ġuyūbsın bilürsin cümle
Ḳalbümde ne oldığın recā-yı aġleb

altun:

1. **altun:**
Kaside 1
Mısra: **2**
"Altın"; değerli bir maden || Değerli, kıymetli.
Ḫālıḳ-i iksīr-i ʿışḳ ol ey dil-i pür-pīç ü tāb
Tā seni altun gibi el üzre ṭutsun şeyḫ u şāb

ālūde:

1. **ālūdedür:**-*dür*
Gazel 76
Mısra: **6**
Bulaşmış, karışmış, karışık.
Ser-geşte ider ʿāşıḳuñı fitne-i çeşmüñ
Kim siḥr ile ālūdedür ol şīşe-i ḥasret

2. **ālūde:**
Gazel 379
Mısra: **7**
Bulaşmış, karışmış, karışık.
İtdüñ efsūn ile ālūde yine her tārın
Çıḳarup kākülüñi zīr-i ʿaraḳ-çīnüñden

3. **ālūde:**
Rübai 344
Mısra: **3**
Bulaşmış, karışmış, karışık.
Ser-tā-ḳadem ekdār ila ālūde cihān
Bilmem yere mi geçdi şafā-yı ʿālem

ālūde olma:

1. **ālūde olma:**-*ma*
Matla 225
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bulaşmış, kirlenmiş olmak.
Olmaḳ isterseñ eger ḳabre girüp āsūde
Mā-sivā'llāh ile olma bu ḳadar ālūde

ālūde olup:

1. **ālūde olup:**-*up*
Rübai 463
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bulaşmış, kirlenmiş olmak.
Ālūde olup cürm ü günehle her gāh
Bīhūde güẕār eyledi ʿömrüm eyvāh

ālūde-i çirk-āb-ı ʿuḳūḳ itme:

1. **ālūde-i çirk-āb-ı ʿuḳūḳ itme:**-*me*
Gazel 265
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İtaatsizlik çirkinliğinin suyuna bulanıklık etmek.
Dāḫil-i bezm-i rıżā olmaḳ ise maḳṣūduñ
İtme dāmānuñı ālūde-i çirk-āb-ı ʿuḳūḳ

ālūde-i evrād idersin:

1. **ālūde-i evrād idersin:**-*er, -sin*
Kıt'a 25
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dilin sürekli tekrar ettiği.
Elüñde gösterüp nāz ile tesbīḥ
Lebüñ ālūde-i evrād idersin

ālūde-i ġamdur:

1. **ālūde-i ġamdur:**-*dur*
Gazel 144
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gamla karışmış.
Fürḳat demidür dīdeler ālūde-i ġamdur
Ḫūn-pāşī-i çeşm-i dil ü cān işte bu demdür

ālūde-i ḫod-reste-giyāh:

1. **ālūde-i ḫod-reste-giyāh:**
Gazel 289
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Otun kendiliğinden ortaya çıkması II beyitte sevgilinin güzelliğinin kendiliğinden ortaya çıkması anlamında kullanılmıştır.
Bu ṭarāvet gidüp ey ġonçe-i bāġ-ı ʿişve
Ḫüsnüñ ālūde-i ḫod-reste-giyāh olsa gerek

ālūde-i ḫūn-ı ciger olup:

1. **ālūde-i ḫūn-ı ciger olup:**-*up*
Gazel 425
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ciğeri kan bulanmak.
Olup ālūde-i ḫūn-ı ciger mercāna dönmişdür
Gözümde eşk-i ḥasret dāne dāne yā Resūla'llāh

ālūde-i ḳahr u ʿitāb ider:

1. **ālūde-i ḳahr u ʿitāb ider:**-*er*
Gazel 50
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Azarlama ve kahır bulaştırmak.
Ḫande-sāz-ı iltifāt olsa baña bir kerre yār
Laʿl-i şīrīnin ider ālūde-i ḳahr u ʿitāb

ālūde-i küḥl-i teġāfül eyleme:

1. **ālūde-i küḥl-i teġāfül eyleme:**-*me*
Gazel 384
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ilgisizlik sürmesinin bulanması.
Çeşmüñi ālūde-i küḥl-i teġāfül eyleme
ʿĀşıḳ-ı bīmāra āfet üzre āfet olmasun

ālūde-i zaḫm-ı elem oldum:

1. **ālūde-i zaḫm-ı elem oldum:**-*du, -m*
Rübai 533
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Elem okunun bulanmışı.
Āmāc-ı ḫandeg-i sitem oldum şimdi
Ālūde-i zaḫm-ı elem oldum şimdi

ālūde-i zaḫm-ı hevādur:

1. **ālūde-i zaḫm-ı hevādur:**-*dur*
Gazel 412
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Arzu yarasının bulaşmışı.
Göñül mecrūḥ-ı ḫār-ı mā-sivādur yā Resūla'llāh
Derūn ālūde-i zaḫm-ı hevādur yā Resūla'llāh

ālūde-i zehr-āb-ı ġamdur:

1. **ālūde-i zehr-āb-ı ġamdur:**-*dur*
Gazel 52
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gamın zehirli suyu bulaşmış.

Niçe dil şād-kām olsun bu bezm-i miḥnet-efzāda
Şarāb-ı şevḳumuz ālūde-i zehr-āb-ı ġamdur hep

ālūde-riyā ḳılduñ:

1. **ālūde-riyā ḳılduñ:**-*du, -ñ*
Gazel 295
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Riyaya bulanmış kılmak.
Ḳılduñ ālūde-riyā ile sirişk-i çeşmüñ
Naḳd-i ḫāliṣ-eşeri nuḳre-i maġşūş itdüñ

ālüfte-i ser-mest:

1. **ālüfte-i ser-mest:**
Gazel 515
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Başı dönmüş düşkün.
Senüñle bāde-nūş-ı kām olan ālüfte-i ser-mest
Revādur sāġar eylerse eger mihr-i dırāḫşānı

aʿmā ider:

1. **aʿmā ider:**-*er*
Kıt'a 38
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kör etmek.
Görürken ʿibret almaz inḳılāb-ı çarḫ-ı gerdūnı
Bu ġaflet ġālibā aʿmā ider bī-çāre insānı

āmāc:

1. **āmācuz:**-*uz*
Rübai 214
Mısra: **1**
Nişan alınan yer, nişan tahtası, hedef.
Biz bendelerüz tīr-i ġama āmācuz
Mevlāmuz o Ḥaḳdur ki aña muḥtācuz

āmāc itme:

1. **āmāc itme:**-*me*
Rübai 521
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hedef göstermek. Birini kötü bir durumda kalması için hedef hâline getirmek; bir kimseyi olumsuz, kötü bir amaç için bir yere veya şeye yönlendirmek.
Yā Rab beni güm-geşte-i minhāc itme
Levḥ-i dili tīr-i ġama āmāc itme

āmāc itmez:

1. **āmāc itmez:**-*mez*
Rübai 215
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hedef göstermek. Birini kötü bir durumda kalması için hedef hâline getirmek; bir kimseyi olumsuz, kötü bir amaç için bir yere veya şeye yönlendirmek.
Ḫallāḳ-ı cihān bendesini āc itmez
Peykān-ı ġam-ı fāḳaya āmāc itmez

āmāc-ı dilde:

1. **āmāc-ı dilde:**-*de*
Gazel 127
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönlün nişan tahtası.
Müʾessir oldıġı āmāc-ı dilde tīr-i müjgānuñ
Hemān teʾsīr-i ebrū-yı kemānāsālarındandur

āmāc-ı ḫandeg-i sitem oldum:

1. **āmāc-ı ḫandeg-i sitem oldum:**-*du, -m*
Rübai 533
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sitem okunun hedefi olmak.
Āmāc-ı ḫandeg-i sitem oldum şimdi
Ālūde-i zaḫm-ı elem oldum şimdi

āmāc-ı ḥasret oldum:

1. **āmāc-ı ḥasret oldum:**-*du, -m*
Gazel 451
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasretin hedefi olmak.
Āmāc-ı ḥasret oldum ol ḳaşları kemāna
Tīr-i cefāya eyler her dem beni nişāne

āmāde:

1. **āmādesin:**-*sin*
Gazel 368
Mısra: **12**
Hazır, hazırlanmış.
Yine āġāz itdüñ ey dil girye-i pey-der-peye
Ġālibā ʿazm-i reh-i yār itmege āmādesin

2. **āmādedür:**-*dür*
Gazel 384
Mısra: **13**
Hazır, hazırlanmış.
Ol ḳadar āmādedür çāk-i girībān itmege
Çeşm-i şūḫuñdan Naḥīfīye işāret olmasun

3. **āmāde:**
Kaside 20
Mısra: **25**
Hazır, hazırlanmış.
Dāʿiyān-ı devleti āmāde istiḳbāline
Tehniyet-gūyāndan āvāz-ı mübārek-bādı gör

4. **āmādeyüz:**-*üz*
Murabba 6
Mısra: **43**
Hazır, hazırlanmış.
Ġufrānuña āmādeyüz
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

āmāde durur:

1. **āmāde durur:**-*ur*
Matla 61
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hazır olmak.
İtmege düşmenüñe ḥamle-i ḍarb-ı tevbīḫ
Her dem āmāde durur ṭīġı elinde Mirrīḫ

āmāde iden:

1. **āmāde iden:**-*en*
Rübai 503
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hazırlamak, bir şeyi kullanılacak, yararlanılacak duruma getirmek.
Esbāba rehīn ise ḥuṣūl-ı āmāl
Esbābı daḫi sensin iden āmāde

āmāde ider:

1. **āmāde ider:**-*er*
Kaside 3
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hazırlamak, bir şeyi kullanılacak, yararlanılacak duruma getirmek.
Bir gün evvel ider āmāde zevād-ı rāhın
Ey göñül mūr ḳadar yoḳ mı senüñ iẕʿānuñ

āmāde ol:

1. **āmāde ol:**
Rübai 192
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir şeye hazır hâlde olmak.
Ey cān ü dil āmāde ol istiḳbāle
Ben bende-i müştāḳa efendüm geliyor

āmāde oldı:

1. **āmāde oldı:**-*dı*
Tahmis 9
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir şeye hazır hâlde olmak.
Oldı āmāde yine ʿayş u ṭarab esbābı
Destüme ṣundı o gül-çehre şarāb-ı nābı

āmāde olınca:

1. **āmāde olınca:**-*ınca*
Murabba 7
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir şeye hazır hâlde olmak.
Varup dergāh-ı mevlāda
Olınca ḥaşre āmāde

2. **āmāde olınca:**-*ınca*
Murabba 11
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir şeye hazır hâlde olmak.
Olınca rūz-ı ferdāda
Suʾāl-i ḥaşre āmāde

āmāde-i çāk-i girībāndur:

1. **āmāde-i çāk-i girībāndur:**-*dur*
Gazel 120
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yakasını üzüntüden yırtmaya hazır.
O Yūsuf-ṭalʿatuñ ümmīd-i teşrīf-i ḳudūmıyla
Der-i Beytü'l-ḥazen āmāde-i çāk-i girībāndur

āmāde-i rūz-ı ʿaraşāt:

1. **āmāde-i rūz-ı ʿaraşāt:**
Gazel 64
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mahşer gününün hazırlığı.
Ḳıl nigāh-ı keremüñ tesliye-baḫş-ı ġufrān
Olıcaḳ şerm ile āmāde-i rūz-ı ʿaraṣāt

āmāl:

1. **āmālüm:**-*üm*
Murabba 9
Mısra: **15**
Emeller, istekler, ümitler.
Müyesser eyle āmālüm
Sen iḥsān eyle yā Allāh

2. **āmālümüzle:**-*ümüz, -le*
Murabba 10
Mısra: **23**
Emeller, istekler, ümitler.
Ferāḫ-yāb eyleyüp āmālümüzle
ʿİbād-ı Müslimīne nuṣret eyle

3. **āmālümi:**-*üm, -i*
Rübai 60
Mısra: **1**
Emeller, istekler, ümitler.
Āmālümi sen eyle muḥaḳḳaḳ yā Rab
Ḳıl ẓannumı ṣādıḳ vü muṣaddaḳ yā Rab

4. **āmālüñi:**-*üñ, -i*
Rübai 242
Mısra: **1**
Emeller, istekler, ümitler.
Maḫlūḳ-ı żaʿīfe niçün āmālüñi ʿarż
Maʿbūduña ḳıl her ne ise ḥālümi ʿarż

5. **āmāli:**-*i*
Tarih 21
Mısra: **6**
Emeller, istekler, ümitler.
Kām-yāb ola iki ʿālemde
Ḫayr ile ḥāṣıl olup āmāli

aʿmāl:

1. **aʿmālüm:**-*üm*
Gazel 45
Mısra: **16**
Ameller, işler.
Maẕhar-ı iḫlāṣ ḳıl yā Rab dil-i nā-çīzümi
Olmasun tā fikr-i aġyār ile aʿmālüm meşūb

2. **aʿmāle:**-*e*
Gazel 287
Mısra: **10**
Ameller, işler.
Yād ḳıl ol güni olduḳça dehānuñ memhūr
Dest ü pā itdigüñ aʿmāle güvāh olsa gerek

3. **aʿmālümüñ:**-*üm, -üñ*
Gazel 378
Mısra: **8**
Ameller, işler.
Pürdür sevād-ı āh-ı nedāmetle ser-be-ser
Aʿmālümüñ ṣaḥīfesine hīç baḳılmasun

4. **aʿmālümüzle:**-*ümüz, -le*
Murabba 10
Mısra: **22**
Ameller, işler.
Bizi ḳahr itme sūʾ-i ḥālimüzle
Cezā ḳılma bize aʿmālümüzle

<u>āmāl-i fenāda:</u>

1. **āmāl-i fenāda:**-*da*
Gazel 128
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yokluk emelleri.
Ṣanma ḫüsrān ola āmāl-i fenāda ʿuzlet
Ḫāsir oldur ʿamel-i ḫayrda ḳāṣır bulunur

<u>amân:</u>

1. **amān:**
Gazel 264
Mısra: **18**
"Aman, medet" anlamlarında kullanılan yardım isteme sözü.
Çıḳardı ṣabrumı elden ayaġa ṣaldı beni
Amān o sāʿid-i billūr ile o sīmīn sāḳ

2. **amān:**
Murabba 7
Mısra: **3**
"Aman, medet" anlamlarında kullanılan yardım isteme sözü.
Amān ey mefḫar-ı ʿālem
Şefāʿat ḳıl şefāʿat ḳıl

3. **amān:**
Rübai 361
Mısra: **4**
İmdat.
Şemʿ-i ruḫ-ı maḳṣūdı nümāyān eyle
Ḳaldum şeb-i ḥasretde amān sulṭānum

<u>amān amān:</u>

1. **amān amān:**
Gazel 280
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşırı üzüntü belirtmek için "Of, Of!" anlamında kullanılır.
Amān amān cigerüm yaḳdı āteş-i hicrān
Zülāl-i vuṣlata ḳıl himmet es-selāmu ʿaleyk

<u>āmed-şüd:</u>

1. **āmed-şüd:**
Kaside 8
Mısra: **286**
Gelip gitme, geliş gidiş, varıp gelme.
Ola her dem müteʿāḳıb ṣalavāt ile selām
Tā ki devr eyleye āmed-şüd ile leyl ü nehār

<u>āmed-şüd-i bād-ı ṣabāyı:</u>

1. **āmed-şüd-i bād-ı ṣabāyı:**-*yı*
Tarih 20
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bad-ı sabanın gelişi.
Gören āmed-şüd-i bād-ı ṣabāyı her ṭarafdan dir
Nümāyān bunda ḥaḳḳā cilve-i taḫt-ı Süleymānī

<u>ʿamel:</u>

1. ʿ**amel:**
Kaside 6
Mısra: **26**
Amel, iş, hareket, davranış, dinî emirleri yerine getirme.
Şermendeyem ki ṭāʿat-i Ḥaḳḳ u resūlde
Yoḳ bir ʿamel ki ola ʿalā fevk mā veceb

2. ʿ**amelüñde:**-*üñ, -de*
Kaside 27
Mısra: **52**
Amel, iş, hareket, davranış, dinî emirleri yerine getirme.
Umaram eyleyesin ḫidmet-i cuhmūr-ı ʿibād
İdesin şerʿ-i resūli ʿamelüñde düstūr

3. ʿ**amel:**
Murabba 9
Mısra: **3**
Amel, iş, hareket, davranış, dinî emirleri yerine getirme.
Saña lāyıḳ ʿamel yoḳdur
Sen iḥsān eyle yā Allāh

4. ʿ**ameller:**-*ler*
Rübai 32
Mısra: **3**
Amel, iş, hareket, davranış, dinî emirleri yerine getirme.
Nīk ü bed olup cümle ʿameller ẓāhir
İtdüklerini bulsa gerekdür aʿdā

5. ʿ**amelüm:**-*üm*
Rübai 237
Mısra: **4**
Amel, iş, hareket, davranış, dinî emirleri yerine getirme.

Eyle emelüm şükr ü şenāda ṣādıḳ
Ḳıl her ʿamelüm kesb-i rıżāya maḫṣūṣ

6. ʿ**amelde:**-*de*
Rübai 326
Mısra: **1**
Amel, iş, hareket, davranış, dinî emirleri yerine getirme.
Reh-zenlük idüp baña ʿamelde keselüm
Hep lezzet-i nefs oldı Ḫudāyā emelüm

7. ʿ**amelüm:**-*üm*
Rübai 386
Mısra: **2**
Amel, iş, hareket, davranış, dinî emirleri yerine getirme.
Her ḥāl ile tevfīḳ-ı rıżādur emelüm
Ammā ki ḫilāf u nā-sezādur ʿamelüm

8. ʿ**amelüm:**-*üm*
Rübai 529
Mısra: **1**
Amel, iş, hareket, davranış, dinî emirleri yerine getirme.
Yoḳdur ʿamelüm sehv ü zelelden ġayrı
Ṭāʿāt ü ʿibādetde keselden ġayrı

9. ʿ**amelüm:**-*üm*
Rübai 562
Mısra: **1**
Amel, iş, hareket, davranış, dinî emirleri yerine getirme.
Yoḳdur ʿamelüm aḥsen-i ẓandan ġayrı
Faż̧l u kereme ẓann-ı ḥasenden ġayrı

ʿamel-i ḫayrda:

1. ʿ**amel-i ḫayrda:**-*da*
Gazel 128
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hayırlı, iyi amel.
Ṣanma ḫüsrān ola āmāl-i fenāda ʿuzlet
Ḫāsir oldur ʿamel-i ḫayrda ḳāṣır bulunur

āmenna:

1. **āmennā:**
Rübai 35
Mısra: **2**
İman ettik, inandık.
Ey Vāḥid-i bī-mişl ü ʿAlīm ü Dānā
Ẕātuñdur olan ʿālim-i ġayb āmennā

āmin:

1. **āmīn:**
Kaside 17
Mısra: **60**
Duâlardan ve hayır temennîlerinden sonra, "Allah kabul etsin, öyle olsun!" anlamında kullanılan söz.
Ḳanda ʿazm eylerse manṣūr ola Ṣulṭān Muṣṭafā
Diyelüm āmīn ola ʿavn-i ilāhī reh-nümā

2. **āmīn:**
Kaside 19
Mısra: **164**
Duâlardan ve hayır temennîlerinden sonra, "Allah kabul etsin, öyle olsun!" anlamında kullanılan söz.
Ṣıdḳ ile inşāya āġāz it duʿā-yı devletin
Diyeler āmīn aña iḫlās ile ins ü perī

3. **āmīn:**
Kaside 27
Mısra: **161**
Duâlardan ve hayır temennîlerinden sonra, "Allah kabul etsin, öyle olsun!" anlamında kullanılan söz.
Bir duʿā ḳıl ki diyüp ṣıdḳ ile her dem āmīn
Ṭaleb-i ḫüsn-i ḳabūl ide inās ile zükūr

4. **āmīn:**
Matla 193
Mısra: **2**
Duâlardan ve hayır temennîlerinden sonra, "Allah kabul etsin, öyle olsun!" anlamında kullanılan söz.
İki ʿālemde beni eyle meḫāvifden emīn
Maẓhar-ı ḫüsn-i ḳabūl eyle duʿāmı āmīn

5. **āmīn:**
Rübai 448
Mısra: **4**
Duâlardan ve hayır temennîlerinden sonra, "Allah kabul etsin, öyle olsun!" anlamında kullanılan söz.
Bā-cāh beni be-sırr-ı ism-i aʿẓam
Merhūn-ı icābet it duʿāmı āmīn

āmīn diye:

1. **āmīn diye:**-*ye*
Tarih 4
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
"Öyle olsun, Allah kabul etsin" anlamlarında, duaların arasında ve sonunda kullanılan bir söz.
Bir duʿā eyleyelim diye melāʾik āmīn
Çünki ol şāh-ı cihān-gīre duʿādur maḳṣūd

ammā:

1. **ammā:**
Gazel 17
Mısra: **1**
Ancak, ama.
Bilür şāyeste-i luṭf-ı viṣāl olduḳlarum ammā
Biraz ol nāz-perver şīvekārum eyler istiġnā

2. **ammā:**
Gazel 51
Mısra: **5**
Ancak, ama.

Şimdi cevr-i bī-ḥisāb
eylersin ammā bilmiş ol
ʿĀşıḳ-ı şeydā senüñle
söyleşür rūz-ı ḥisāb

3. **ammā:**
Gazel 53
Mısra: **13**
Ancak, ama.
Egerçi söyleşilmek yār ile
āsān idi ammā
Beni lāl eyleyen ol ġamze-i
pür-şūrlardur hep

4. **ammā:**
Gazel 71
Mısra: **2**
Ancak, ama.
Gerçi şāhum nādirāne ʿahd ü
iḳrāmuñ dürüst
Ekṣeriyyā ʿāşıḳa ammā ki
inkāruñ dürüst

5. **ammā:**
Gazel 79
Mısra: **13**
Ancak, ama.
Lāl olur vaṣfuñı itmekde
Naḥīfī ammā
Himmetüñdür yine taḥrīḳ-i
zebāna bāʿiṣ

6. **ammā:**
Gazel 85
Mısra: **10**
Ancak, ama.
Yüz çevirmem ʿarṣa-i
miḥnetde dime dur hele
Yārelenmek cüzʾīdür ammā
Naḥīfī çāre güç

7. **ammā:**
Gazel 106
Mısra: **13**
Ancak, ama.
Cefāya ḳāʾilem ammā ki
ḫayl-i ḫūbānuñ
Şikāyetüm sitem-i nā-
becālarındandur

8. **ammā:**
Gazel 119
Mısra: **11**
Ancak, ama.
Cihānda buldı ġāyet ḳıṣṣa-i
Ferhād ü Ḳays ammā
Ḥikāyāt-ı ġam-ı ʿışḳum
benüm bī-ḥadd ü pāyāndur

9. **ammā:**
Gazel 120
Mısra: **9**
Ancak, ama.
Gider gül-geşt-i bāġ u rāġ
ider aġyār ile ammā
Benümle seyre çıḳmaz serv-i
nāzum bu ne seyrāndur

10. **ammā:**
Gazel 142
Mısra: **12**
Ancak, ama.
Ẕerreyem gerçi niçe ḫūrşīd
ile hem-sāyeyem
Ḳaṭreyem ammā kenārumda
niçe deryā yatur

11. **ammā:**
Gazel 153
Mısra: **6**
Ancak, ama.
Gerçi kim eyler melāmet
zāhid-i nā-dān baña
Bilmez ammā kim seni görse
o da meftūn olur

12. **ammā:**
Gazel 164
Mısra: **4**
Ancak, ama.
Biñ suʾāl-i vuṣlat itsem bir
cevāb itmez baña
Nāz ü istiġnā ṣanur ammā
beni bī-tāb ider

13. **ammā:**
Gazel 165
Mısra: **5**
Ancak, ama.
Ṭutardum zülfüñi ser-pençe-i
himmetle ammā kim
Serümde sāye-i per-i Hümā-
yı devletüm yoḳdur

14. **ammā:**
Gazel 182
Mısra: **5**
Ancak, ama.
İşitdüm seyr-i gülzār itdigin
aġyār ile ammā
O şūḫ-ı dil-nevāzum gör
yine benden nihān eyler

15. **ammā:**
Gazel 205
Mısra: **14**
Ancak, ama.
Bir ḳaṭre degül baḥr-ı
maʿārif dilümüzde
Ammā yine bir ḳaṭre-i
ʿummān-ı ʿulūmuz

16. **ammā:**
Gazel 207
Mısra: **2**
Ancak, ama.
Mecnūn gibi biz gerçi ki ser-
germ-i cünūnuz
Ammā zen-i dünyāya bizi
ṣanma zebūnuz

17. **ammā:**
Gazel 217
Mısra: **4**
Ancak, ama.
Düşüp ol şāh-ı ḥüsnüñ
pāyine hengām-ı vuṣlatda
Recā-yı dest-būs eylerdüm
ammā āh el virmez

18. **ammā:**
Gazel 219
Mısra: **2**
Ancak, ama.
Niçün gülşende bülbül nāle-i
bī-iḫtiyār itmez
Hezār efġān ider ammā o
ġonçe iʿtibār itmez

19. **ammā:**
Gazel 222
Mısra: **11**
Ancak, ama.
Yazarsın defter-i iḥsāna her
bir bendeñi ammā
Senüñ hīç ḫāṭır-ı bī-dādıña
ben mübtelā gelmez

20. **ammā:**
Gazel 228
Mısra: **11**
Ancak, ama.
ʿUluvv-i himmet ü cūd u
seḫā merġūbdur ammā
Denāʾet bir belādur müft
virseñ ḫāṣ u ʿām almaz

21. **ammā:**
Gazel 242
Mısra: **9**
Ancak, ama.
Güzel nāz ile bālāda oturmış
serv-veş ammā

Velī ṣaff-ı niʿāl üzre Naḥīfî-zāra yaṣdanmış

22. **ammā:**
Gazel 256
Mısra: **4**
Ancak, ama.
Bize yār-ı ḳadīm iken teġāfül-gūne vażʿ eyler
Olur bīgāne-i ʿirfān ammā āşinā ṭāliʿ

23. **ammā:**
Gazel 267
Mısra: **17**
Ancak, ama.
Ey Naḥīfî bilürüz hem-serimüz yoḳ ammā
Yā bu meydān-ı süḫanda bize hem-pā da mı yoḳ

24. **ammā:**
Gazel 269
Mısra: **5**
Ancak, ama.
El almaḳ sāḳī-i gül-çehreden ḳābildür ammā kim
Ne çāre ḳudret-i reftāra meclisde ayaġum yoḳ

25. **ammā:**
Gazel 269
Mısra: **10**
Ancak, ama.
Naḥīfî ṭabʿ-ı şūḫum ṭūṭī-i mışr-ı feṣāḥatdür
Neler söylerdüm ammā n'eyleyem tāb ü dimāġum yoḳ

26. **ammā:**
Gazel 306
Mısra: **4**
Ancak, ama.
Ḳoduñ ey bāġbān-ı ʿişve naḫl-i mihri esfelde
Neden ammā nihāl-i cevri bilmem ser-firāz itdüñ

27. **ammā:**
Gazel 310
Mısra: **2**
Ancak, ama.
Bī-vefā kim dirdi saña ger cefā-kār olmasañ
Hīç bahāñ olmazdı ammā böyle ġaddār olmasañ

28. **ammā:**
Gazel 319
Mısra: **10**
Ancak, ama.
Gerçi kim eyler şikāyet ġamze-i ġammāzdan
Geçmez ol şūḫ-ı teġāfül-pīşeden ammā göñül

29. **ammā:**
Gazel 319
Mısra: **14**
Ancak, ama.
Ey Naḥīfî zümre-i ḫūbāna itmezdüm naẓar
Āh ammā n'eyleyem illā göñül illā göñül

30. **ammā:**
Gazel 320
Mısra: **14**
Ancak, ama.
Ḳudret-i güftār olurdı saʿy olınsa vaṣfuña
N'eylesün ammā ġam-ı ḥasretle ebkemdür göñül

31. **ammā:**
Gazel 335
Mısra: **4**
Ancak, ama.
Egerçi ḫāk-i rāh oldum güẕer-gāhuñda sulṭānum
Seni muġber olur fikriyle ammā çoḳ keder çekdüm

32. **ammā:**
Gazel 341
Mısra: **8**
Ancak, ama.
Pür itdüm naʿra-i şekvā ile dün kūy-ı dil-dārı
Bugün ammā o mest-i ʿişveye inkārdan geldüm

33. **ammā:**
Gazel 346
Mısra: **7**
Ancak, ama.
Söyleşmek olurdı nigeh-i şūḫ ile ammā
Ḥāṣıl bu ki ol merdüm-i çeşmümden utandum

34. **ammā:**
Gazel 358
Mısra: **11**
Ancak, ama.
Naḥīfî maḫzen-i envār-ı ʿışḳam ṣūretā ammā
Baḳılsa ʿālem-i maʿnāya nūr-ı çeşm-i derrākem

35. **ammā:**
Gazel 363
Mısra: **5**
Ancak, ama.
Bizi öldürmek imiş ḳaṣdını bildük ammā
Niyyetinden ne var ol dil-ber-i fettān dönsün

36. **ammā:**
Gazel 368
Mısra: **6**
Ancak, ama.
İtme ey āyīne naḳş-ı ḥüsn-i yāra iʿtirāż
Yoḳ degül ḥüsnüñ senüñ ammā ḥaḳīḳat sādesin

37. **ammā:**
Gazel 388
Mısra: **5**
Ancak, ama.
İrsāl-i peyām eylerem ol āfete ammā
Hīç ʿavdet ümmīdin idemem nāme-berümden

38. **ammā:**
Gazel 424
Mısra: **5**
Ancak, ama.
Saña ḫāk-i reh olmaḳ ḫāṣ u ʿāmuñ kārıdur ammā
Senüñ ben ḫāk-i pāña ḫāk-i pāyam yā Resūla'llāh

39. **ammā:**
Gazel 438
Mısra: **10**
Ancak, ama.
Ümmīd-i vuṣlat olmada efzūn Naḥīfîyā
Ammā müsāʿid olmadı baḫt-ı siyāh ise

40. **ammā:**
Gazel 440
Mısra: **2**
Ancak, ama.
Bir gül-i nev-reste bulsaḳ kim cefā-kār olmasa
Bülbüle raḥm itse ammā māʾil-i ḫār olmasa

41. **ammā:**
Gazel 452
Mısra: **4**
Ancak, ama.
Ḥüsn ü bahāda ḥaḳḳā maḥṣūd-ı mihr-i ġarrā
Her-cāyīlükde ammā ḥüsni gibi yegāne

42. **ammā:**
Gazel 471
Mısra: **3**
Ancak, ama.
Bāġda ġāyeti yoḳ güllerüñ ammā bülbül
Bir gül olsa baña kim zīver-i destār olsa

43. **ammā:**
Gazel 475
Mısra: **9**
Ancak, ama.
Yaḳduñ bu ḳadar tāb-ı ḥasenle beni ammā
Bir vaḳt ola kim şems-i ruḫuñ ire zevāle

44. **ammā:**
Gazel 481
Mısra: **7**
Ancak, ama.
Zāhidā ḫ∨āhiş-i dil olmamaḳ olmaz ammā
Hele bir pāre de terk-i ṭamaʿ-ı ḫām olsa

45. **ammā:**
Gazel 494
Mısra: **4**
Ancak, ama.
Dün gice ġam-ḫāneme biñ nāz ü istiġnā ile
Geldi ammā ṣubḥa dek ol māh-ı tābān ḳalmadı

46. **ammā:**
Gazel 504
Mısra: **2**
Ancak, ama.
Ḫoşdur egerçi ʿālem-i ʿışḳuñ şafāları
ʿUşşāḳı nā-tüvān ider ammā cefāları

47. **ammā:**
Gazel 509
Mısra: **17**
Ancak, ama.
Ümmīd-i raḥmete söz yoḳ Naḥīfīyā ammā
Biraz da ḫāṭıra bīm-i ʿiḳāb gelmez mi

48. **ammā:**
Gazel 526
Mısra: **5**
Ancak, ama.
Ezel bir ʿandelīb-i naġme-senc-i feyż idi ammā
Belā bezminde dil şemʿ-i ġama pervānedür şimdi

49. **ammā:**
Kaside 7
Mısra: **23**
Ancak, ama.
Ḫaddüm degül evṣāfıña taḥrīḳ-i leb ammā
Maḳṣūdum odur ey meh-i tābān-ı şefāʿat

50. **ammā:**
Kaside 19
Mısra: **121**
Ancak, ama.
Esb-i ṭaʿbum tīz ammā raḫş-ı baḫtum bī-mecāl
Dād dād ey şeh-süvār-ı ʿarṣa-gāh-ı bihterī

51. **ammā:**
Kaside 22
Mısra: **5**
Ancak, ama.
Vekīl-i muṭlaḳ ammā kim olup müsterşid-i tevfīḳ
ʿAṭā vü cūdı memnūn eyledi aʿlā vü ednāyı

52. **ammā:**
Kaside 23
Mısra: **49**
Ancak, ama.
Bilür efrād-ı ümmet gerçi ḳadr-i ẕātını ammā
Hele bir kerre görsün vaḳt-i ʿilm-i rūşenā gelsün

53. **ammā:**
Kaside 26
Mısra: **234**
Ancak, ama.
Ḫużūr-ı ʿizzete lāyıḳ edā degüldür bu
Egerçi böyle olınmazdı midḥatüñ ammā

54. **ammā:**
Kaside 27
Mısra: **137**
Ancak, ama.
Ṣūretā bir iki manẓūme süḫandur ammā
Sebeb-i ḫayr-ı duʿādur saña tā yevm-i nüşūr

55. **ammā:**
Kaside 28
Mısra: **53**
Ancak, ama.
Ḫużūr-ı ʿizzete rū-māl iderdüm ṣubḥ-dem ammā
Ne çāre bende bu şerm ü ḫayā rengīn niḳābumdur

56. **ammā:**
Kıt'a 26
Mısra: **1**
Ancak, ama.
Gerçi Etrākden ol dil-ber-i raʿnā ammā
Niçe Leylāyı ider naḳş-ı cemāli Mecnūn

57. **ammā:**
Matla 32
Mısra: **2**
Ancak, ama.
Ḳalsa gerekdür ol meh sāḳī bu gice tenhā
Saña didüm bu rāzı söz bunda ḳalsun ammā

58. **ammā:**
Matla 145
Mısra: **1**
Ancak, ama.
Cismüñe gerçi taʿalluḳ gösterür ammā senüñ
Ya ḳalur ayaḳda ya başdan çıḳar pīrāhenüñ

59. **ammā:**
Matla 147
Mısra: **2**
Ancak, ama.
Gerçi göñlüm pençe-i sīmīnini cānānenüñ
Derdi ammā beş beter oldı dil-i dīvānenüñ

60. **ammā:**
Matla 176
Mısra: **2**
Ancak, ama.
Seni gördükçe āh ider cānum
Āh ammā ne āh sulṭānum

61. **ammā:**
Rübai 50
Mısra: **3**
Ancak, ama.
Kārı beşerüñ gerçi ḫaṭādur ammā
Yoḳ nefsine ẓālim bana beñzer yā Rab

62. **ammā:**
Rübai 294
Mısra: **3**
Ancak, ama.
Meşrūʿdur esbāba teşebbüş ammā
Tevfīḳ-ı sebeb müsebbibü'l-esbābuñ

63. **ammā:**
Rübai 363
Mısra: **3**
Ancak, ama.
Ammā yine daʿvā-yı kemāl itsem olur
Zīrā ḳul olan saña ola ḫāşā kim

64. **ammā:**
Tahmis 7
Mısra: **20**
Ancak, ama.
Yıḳılmaz dil pey-ender-pey çekerken cām-ı āzāruñ
Bu bezmüñ bāde-nūşı mest olur ammā ḫarāb olmaz

ammā ki:

1. **ammā ki:**
Gazel 223
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ama, ne var ki.
Dil elem çekmez fenā dünyā içün ammā ki āh
Ḫasretüñdür ey perī ser-māye-i ālāmumuz

2. **ammā ki:**
Gazel 339
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ama, ne var ki.
Yāran kimisi bāġa gider kimi gülşene
Ammā ki ben o kūy-ı dil-āraya ẕāhibem

3. **ammā ki:**
Gazel 354
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ama, ne var ki.
Ẕerre-i nā-çīziñem ammā ki ey āfet benüm
Mihr-i envār-ı ruḫuñdur māye-i germiyyetüm

4. **ammā ki:**
Kaside 17
Mısra: **41**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ama, ne var ki.
Yād idüp cürm ü günāhın şerm ider ammā ki āh
N'eylesün ya ḳanda varsun ol ġarīb-i bī-nevā

5. **ammā ki:**
Rübai 236
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ama, ne var ki.
ʿAllāmesin ammā ki degül maʿlūmuñ
Nāsiḫ ile mensūḫ ʿumūm ile ḫuṣūṣ

6. **ammā ki:**
Rübai 362
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ama, ne var ki.
Ammā ki senüñ mihrüñle oldum ẕerre
Bu faḫr ile hem-mertebe-i eflāküm

7. **ammā ki:**
Rübai 386
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ama, ne var ki.
Her ḫāl ile tevfīḳ-ı rıżādur emelüm
Ammā ki ḫilāf u nā-sezādur ʿamelüm

8. **ammā ki:**
Rübai 423
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ama, ne var ki.
Ben ẕerreyem ammā ki eyā Rabb-i Ḳādir
Sensin sen iden ẕerreyi mihr-i raḫşān

9. **ammā ki:**
Rübai 489
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ama, ne var ki.
Esbāb-ı ġam u melāl tūde tūde
Ammā ki metāʿ-ı şevḳ nādir dilde

10. **ammā ki:**
Tarih 6
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ama, ne var ki.
Silāḥ-dār-ı cemīl ammā ki ʿilm ü faẓl ile mevṣūf
Ḫudā merhūn-ı ādāb eylemiş aḫlāḳ u kirdārın

ammā kim:

1. **ammā kim:**
Gazel 222
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Oysa ki, fakat, ama.
Neler var gülşen-i ḫüsn-i Ḫudā-dāduñda ammā kim
Naḥīfīveş hele bir bülbül-i tāze edā gelmez

2. **ammā kim:**
Kaside 28
Mısra: **45**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Oysa ki.
Sürūr-ālūdeyem ben sāye-i luṭfında ammā kim
Beni maḥzūn iden bu fikret-i pür-pīç ü tābumdur

ʿamm-i dil-ārā-yı nebiyy-i raḥmet:

1. **ʿamm-i dil-ārā-yı nebiyy-i raḥmet:**
Rübai 79
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Rahmet peygamberinin gönül süsleyen amcası II Hz. Hamza.
Ol ʿamm-i dil-ārā-yı nebiyy-i raḥmet
Şınvü'l-eb-i peyġām-ber-i ʿāli-rütbet

ʿamm-i nebī:

1. **ʿamm-i nebī:**
Rübai 222
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hz. Muhammet'in amcası II Hz. Hamza.
Ol ʿamm-i nebī muḥterem-i cümle-i nās
Ol kān-ı şeref yaʿnī Cenāb-ı Abbās

ʿamm-i şeh-i kevneyn ü şefīʿu'l-maḥşer:

1. **ʿamm-i şeh-i kevneyn ü şefīʿu'l-maḥşer:**
Kaside 8
Mısra: **89**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mahşerin şereflisi ve iki dünyanın şahının halkı.
İbni ʿamm-i şeh-i kevneyn ü şefīʿu'l-maḥşer
Bu celāl ile k'odur reşk-sevād-ı Kerrār

ʿamuca-zāde:

1. **ʿamuca-zāde:**
Tarih 35
Mısra: **1**
Amcazade, amcanın oğlu.
ʿAmuca-zāde ol ṣadr-ı güzīnin
Yegāne ḫ∨āheri ol faḫr-ı ensāb

ān:

1. **ānuñ:**-*uñ*
Kaside 3
Mısra: **90**
Zamanın bölünemeyecek kadar küçük parçası, kısa zaman, lahza, dem.
Ne enīs ü ne meded-kār u ne şemʿ u ne firāş
Dehşet ü hevlini fikr it o demüñ ol ānuñ

2. **ān:**
Rübai 464
Mısra: **2**
Zamanın bölünemeyecek kadar küçük parçası, kısa zaman, lahza, dem.
Yā Rab olup evrād-ı dil ü cān tevbe
Olsun güneh ü cürmüme her ān tevbe

añ-:

1. **añup:**-*up*
Gazel 377
Mısra: **7**
Hatırlamak, akla getirmek.
Bu künc-i ġamda añup derd-i hecri aġlayalım
Esīr-i fürḳat-ı yār ü diyār olan gelsün

aña nisbet:

1. **aña nisbet:**
Gazel 261
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ona oranla, ona karşılık olarak.
Egilüp bād-ı firāḳuñla ḳamu ḳāmet ü ḳad
Aña nisbet dizilür serv-i ḫırāman ṣaf ṣaf

analar neler ṭoġurur:

1. **analar neler ṭoġurur:**-*ur*
Matla 97
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Analar neler doğrur. II Anneler, nasıl insan yetiştirir bağlamında kullanılan bir deyimdir.
Ol dürr-i yek dāneye eyle naẓar
Gör neler ṭoġurur cihānda analar

ʿanāşır:

1. **ʿanāşır:**
Kaside 28
Mısra: **20**
Dört unsur (toprak, hava, su, ateş).
Dil āteş gerd-i ġam ḫāküm hevā āhum yaşum zehr-āb
ʿAnāşır var ise dünyāda terkīb-i ʿaẕābumdur

ʿanber:

1. **ʿanber:**
Gazel 73
Mısra: **8**
Güzel koku.
Ḫāl-i yāra öykünicek geldi başa dürlü ḫāl
Bildi yüzi ḳarasın yanup ider ʿanber sükūt

2. **ʿanberi:**-*i*
Gazel 259
Mısra: **3**
Güzel koku.
Ruḫlaruñ micmer a şāhum ḫālüñ anuñ ʿanberi
Dūdı anuñ mūy-ı ḫālüñ ʿāleme ḫüsnüñ çerāġ

3. **ʿanberüñ:**-*ün*
Tarih 28
Mısra: **25**
Güzel koku.
ʿAnberüñ luṭf-ı buḫārıdur maḥall-i imtiḥān
Ḫüsn-i ḫulḳ ile olur merdān-ı kāmil müstedel

ancaḳ:

1. **ancaḳ:**
Gazel 94
Mısra: **10**
Sadece, tamamı tamamına.
Ruḫlaruñ medḥi çıḳup eflāke seyrān eyledi
Vādī-i ḥayretde ancaḳ bu Naḥīfī derdmend

2. **ancaḳ:**
Gazel 122
Mısra: **12**
Sadece, tamamı tamamına.
Bu beyʿgāh-ı ġamda hemān şimdi her-kesüñ
Naḳd-i sirişki kendüye ancaḳ maʿāş olur

3. **ancaḳ:**
Gazel 130
Mısra: **7**
Sadece, tamamı tamamına.
Nevāziş-i dili ehl-i ḳanāʿatuñ ancaḳ
Ṣafā-yı ḳalb ile bir ḥüsn-i merḥabādan olur

4. **ancaḳ:**
Gazel 155
Mısra: **13**
Sadece, tamamı tamamına.
Ancaḳ olur Naḥīfī bu siḥr-i ḥelāl āh
Yārān bu şiʿr-i dil-keşe ḳāʾil degül midür

5. **ancaḳ:**
Gazel 182
Mısra: **10**
Sadece, tamamı tamamına.
Dilā āyīneye baḳma degül maḳṣūdı cānānuñ
Kemāl-i ḥüsnini ancaḳ anuñla imtiḥān eyler

6. **ancaḳ:**
Gazel 220
Mısra: **11**
Sadece, tamamı tamamına.
Eglenür vaṣf-ı cemālüñle Naḥīfī ancaḳ
Hem-zebān aña ḫayālüñle ḳalemdür sensüz

7. **ancaḳ:**
Gazel 229
Mısra: **4**
Sadece, tamamı tamamına.
Olma dāmen-keş ġurūr ile dil-i üftādeden
Būs-ı dāmānuñdur ancaḳ ol ġarībe mültemes

8. **ancaḳ:**
Gazel 237
Mısra: **9**
Sadece, tamamı tamamına.
Devāsı ṣabr imiş ancaḳ bu derd-i cān-sūzuñ
ʿAceb ʿaceb ki ġam-ı ʿışḳ içün devā yoġ imiş

9. **ancaḳ:**
Gazel 271
Mısra: **10**
Sadece, tamamı tamamına.
Ġarībüñ şādumān idüp viṣālüñ vir Naḥīfīye
Elem çekme raḳībüñden ḳamusı ḫāksār ancaḳ

10. **ancaḳ:**
Gazel 271
Mısra: **8**
Sadece, tamamı tamamına.
Naẓar ḳılduḳça ʿuṣṣāḳa senüñ maʿlūm olmışdur
Raḳībüñ bunca iġmāzı ṣanursın zehr-i mār ancaḳ

11. **ancaḳ:**
Gazel 271
Mısra: **6**
Sadece, tamamı tamamına.
Ne dilerse cihān ḫalḳı disünler olmazam fāriġ
Senüñ bir būseñi almaḳ lebüñden ber-güẕār ancaḳ

12. **ancaḳ:**
Gazel 271
Mısra: **4**
Sadece, tamamı tamamına.
Bilinmez ʿāṣıḳuñ ḳadri zamāne içre sulṭānum
Ṣadāḳatle güzel sevmek bu ḫalḳa ʿayb ü ʿār ancaḳ

13. **ancaḳ:**
Gazel 271
Mısra: **2**
Sadece, tamamı tamamına.
Baña luṭfuñ ʿaceb yoḳdur güzelüñ pāy-dār ancaḳ
Dem-ā-dem baña cevr itmek saña dünyāda kār ancaḳ

14. **ancaḳ:**
Gazel 271
Mısra: **1**
Sadece, tamamı tamamına.
Baña luṭfuñ ʿaceb yoḳdur güzelüñ pāy-dār ancaḳ
Dem-ā-dem baña cevr itmek saña dünyāda kār ancaḳ

15. **ancaḳ:**
Gazel 273
Mısra: **10**
Sadece, tamamı tamamına.
Naḥīfī çünki bu ġamdan ḫalāṣ olmaya çāre
Bu tīġ-i āh ile her dem bu sīne çāk ü nāk ancaḳ

16. **ancaḳ:**
Gazel 273
Mısra: **8**
Sadece, tamamı tamamına.
Viṣāl-i yār-ı dil-ḫᵛāhı göñül vird eyledi her dem
Bu virdi yazmaġa mühre ḳamu ḥakkāk ü nāk ancaḳ

17. **ancaḳ:**
Gazel 273
Mısra: **6**
Sadece, tamamı tamamına.
Ne ġamdur bilmezem bu ġamm irişdi ṭabʿuma ẓillet
Nedendür ḳara sevdālar göñül pür-pāk ü nāk ancaḳ

18. **ancaḳ:**
Gazel 273
Mısra: **4**
Sadece, tamamı tamamına.
Ġarībe cevr ü ġamz ile gelüpdür nāme-i gül-gūn
Oḳurken ḥarfini bir bir gözüm nem-nāk ü nāk ancaḳ

19. **ancaḳ:**
Gazel 273
Mısra: **1**
Sadece, tamamı tamamına.
Dün ü gün kūşe-i ġamda göñül ġam-nāk ü nāk ancaḳ
İrişdi ḫançer-i cevri tenüm çālāk ü nāk ancaḳ

20. **ancaḳ:**
Gazel 273
Mısra: **2**
Sadece, tamamı tamamına.
Dün ü gün kūşe-i ġamda göñül ġam-nāk ü nāk ancaḳ
İrişdi ḫançer-i cevri tenüm çālāk ü nāk ancaḳ

21. **ancaḳ:**
Gazel 275
Mısra: **2**
Sadece, tamamı tamamına.
Geyindüñ cāme-i sürḫuñ ṣıfat ʿālī-celāl ancaḳ
Elüñde tīġ-i reftāruñ saña ḳanum ḥelāl ancaḳ

22. **ancaḳ:**
Gazel 275
Mısra: **1**
Öyle ki, onun gibi.
Geyindüñ cāme-i sürḫuñ ṣıfat ʿālī-celāl ancaḳ
Elüñde tīġ-i reftāruñ saña ḳanum ḥelāl ancaḳ

23. **ancaḳ:**
Gazel 275
Mısra: **4**
Sadece, tamamı tamamına.
Ne rengīn cāme-i ṭalʿat kedūd ü sürḫ u sebz olsun
Ḳamu bī-çāre ʿāṣıḳlar ṭutar egninde ṣāl ancaḳ

24. **ancaḳ:**
Gazel 275
Mısra: **6**
Sadece, tamamı tamamına.
Şehā sen āfet-i devrüñ ruḫ-ı ruḫsārı sürḫ olmış
Görinen ol siyeh ebrū şafaḳ üzre hilāl ancaḳ

25. **ancaḳ:**
Gazel 275
Mısra: **8**
Sadece, tamamı tamamına.
Şehā ol çeşm-i ḫūn-rīzüñ naẓar ḳılduḳça ʿuşşāḳa
Deler baġrın bu ʿuşşāḳuñ göñüller pāy-māl ancaḳ

26. **ancaḳ:**
Gazel 275
Mısra: **10**
Sadece, tamamı tamamına.
Meded bīmār olan cāna irişdür şerbet-i vaṣluñ
Şarāb-ı leblerüñ şāhum cinān içre zülāl ancaḳ

27. **ancaḳ:**
Gazel 275
Mısra: **12**
Sadece, tamamı tamamına.
Bi-ḥamdi'llāh ki ol yārüm ġarīb ismimi yād itmiş
Naḥīfī luṭf-ı Ḥaḳḳ ile müyesser ol viṣāl ancaḳ

28. **ancaḳ:**
Gazel 276
Mısra: **1**
Sadece, tamamı tamamına.
Elüñ çek mā-sivādan gel ḳamu ʿālem helāk ancaḳ
Ümmīd-i vuṣlat-ı yār it ġam ile sīne çāk ancaḳ

29. **ancaḳ:**
Gazel 276
Mısra: **2**
Sadece, tamamı tamamına.
Elüñ çek mā-sivādan gel ḳamu ʿālem helāk ancaḳ
Ümmīd-i vuṣlat-ı yār it ġam ile sīne çāk ancaḳ

30. **ancaḳ:**
Gazel 276
Mısra: **4**
Sadece, tamamı tamamına.
Beni ṣanma eyā şāhum ġamum bu ẕillet-i dilden
Senüñ ʿışḳuñ ġamı birle ġarībüñ derd-nāk ancaḳ

31. **ancaḳ:**
Gazel 276
Mısra: **6**
Sadece, tamamı tamamına.
Cemālüñ muṣḥafı gelsün oḳınsun sūre-i Yāsīn
A şāhum merḥamet eyle bu demde dīde-nāk ancaḳ

32. **ancaḳ:**
Gazel 276
Mısra: **8**
Sadece, tamamı tamamına.
Firāḳuñ nārına düşdüm irersem ḥālet-i nezʿa
Beni sīneñde defn eyle ḳamer-veş sīne-pāk ancaḳ

33. **ancaḳ:**
Gazel 276
Mısra: **10**
Sadece, tamamı tamamına.
Mürüvvet merḥamet şāhum çün oldı dīn ü īmāndan
Viṣālüñ birle şefḳat ḳıl ki sīnem çāk çāk ancaḳ

34. **ancaḳ:**
Gazel 276
Mısra: **12**
Sadece, tamamı tamamına.
Naḥīfīyem a sulṭānum ġam-ı ʿışḳ ile bīmārem
Görindi menzil-i maḳṣūd mekānum zīr-i ḫāk ancaḳ

35. **ancaḳ:**
Gazel 298
Mısra: **2**
Sadece, tamamı tamamına.

Ġam degül baña cefā itmek ise muʿtāduñ
Bī-vefādur diyü meşhūr olur ancaḳ aduñ

36. **ancaḳ:**
Gazel 327
Mısra: **6**
Sadece, tamamı tamamına.
Gülsitān-ı ʿālemüñ yoḳdur gözümde raġbeti
Hep ḫayāl-i ravża-i pāküñdür ancaḳ gülşenüm

37. **ancaḳ:**
Gazel 339
Mısra: **2**
Sadece, tamamı tamamına.
Ṣanmañ beni ki zīnet-i dünyāya rāġıbem
Ancaḳ cihānda ḥüsn-i dil-ārāya ṭālibem

38. **ancaḳ:**
Gazel 343
Mısra: **7**
Sadece, tamamı tamamına.
Senüñle yoḳ sözüm ey devr-i dūn benüm ancaḳ
Perī-veşān-ı gürūḥ-ı bütānedür süḫanum

39. **ancaḳ:**
Gazel 354
Mısra: **26**
Sadece, tamamı tamamına.
Dehr içinde kimseden ümmīd-i iḥsān eylemem
Rāzıḳ-ı feyyāżadur ancaḳ Naḥīfī minnetüm

40. **ancaḳ:**
Gazel 380
Mısra: **10**
Sadece, tamamı tamamına.
Çıḳarma ḫāṭırumdan bu Naḥīfī-i ciger-ḫūnı
Benüm ey şāh-ı ʿālem minnetüm ancaḳ budur senden

41. **ancaḳ:**
Gazel 388
Mısra: **4**
Sadece, tamamı tamamına.
Bildüm ki ʿilāc olmaz imiş ʿışḳa seferle
Ancaḳ bu ḳadar fāʾide buldum seferümden

42. **ancaḳ:**
Gazel 436
Mısra: **11**
Sadece, tamamı tamamına.
Neşve ancaḳ dil-i zāra leb-i dil-berden olur
Açılur ṣanma beni bāde ile sāġar ile

43. **ancaḳ:**
Gazel 492
Mısra: **13**
Sadece, tamamı tamamına.
Ey Naḥīfī ṭabʿuña maḫṣūṣdur ancaḳ senüñ
Bir nefesde eylemek biñ vādī-i iʿcāzı ṭay

44. **ancaḳ:**
Gazel 517
Mısra: **6**
Sadece, tamamı tamamına.
Gör zevāl-i mihri naḳṣ-ı bedri seyr it ʿibret al
Bir iki günlükdür ancaḳ bu cihānuñ devleti

45. **ancaḳ:**
Gazel 522
Mısra: **8**
Sadece, tamamı tamamına.
Ḥased ki cismüñe şevḳ ile rūy-māl iderek
O pīrehen sürer ancaḳ senüñ ṣafālaruñı

46. **ancaḳ:**
Kaside 8
Mısra: **13**
Sadece, tamamı tamamına.
Ḳadd-i ḫūbāna meger itmege tevḳīr ancaḳ
Serv-i bāġ eyledi bu gülşen-i dehr içre ḳarār

47. **ancaḳ:**
Kaside 11
Mısra: **79**
Sadece, tamamı tamamına.
Ẕāt-ı ẕī-şānuñ diye ancaḳ o dem vā-ümmetī
Eyleyüp Ḥaḳdan şefāʿat pāye-i aʿlā ile

48. **ancaḳ:**
Kaside 12
Mısra: **59**
Sadece, tamamı tamamına.
Ancaḳ bu ki elfāẕ-ı perīşānumı itdüm
Der-gāhına ʿarż itmege aḥvāli bahāne

49. **ancaḳ:**
Kaside 16
Mısra: **27**
Sadece, tamamı tamamına.
Ḳadrini ehl-i saʿādet bilür ancaḳ anuñ
Naẓar-ı ʿārife bir emr-i müfaḫḫamdur bu

50. **ancaḳ:**
Kaside 22
Mısra: **33**
Sadece, tamamı tamamına.
Hele eslāfden taḳdīme lāyıḳ kimse yoḳ ancaḳ
Meger fażl-ı taḳaddüm eyleye taḥvīl-i feḥvāyı

51. **ancaḳ:**
Kaside 26
Mısra: **237**
Sadece, tamamı tamamına.
Degül ḳaṣīde bu ancaḳ kelām-ı mevzūndur
Ki oldı ḥāṣıl-ı mażmūnı ḥālüm inbā

52. **ancaḳ:**
Kaside 28
Mısra: **60**
Sadece, tamamı tamamına.
Dil ü cān ārzū-yı būs-ı dāmānuñ ider her dem

Ḥużūra varmaġa mānisʿ olan
ancaḳ ḥicābumdur

53. **ancaḳ:**
Kaside 28
Mısra: **62**
Sadece, tamamı tamamına.
Yeter devlet dil-i bīmāra rū-mālī-i der-gāhuñ
Saʿādet bana ancaḳ ol maḳāma intisābumdur

54. **ancaḳ:**
Kıt'a 17
Mısra: **3**
Sadece, tamamı tamamına.
İki ʿālemde Naḥīfī budur ancaḳ faḫrum
Bendesidür diyeler baña Ḥabību'llāhuñ

55. **ancaḳ:**
Matla 177
Mısra: **2**
Sadece, tamamı tamamına.
Māh-rūlar içre şimdi bir şuʿaybum var benüm
Zāhidā maʿẕūr ṭut ancaḳ şu ʿaybum var benüm

56. **ancaḳ:**
Murabba 1
Mısra: **5**
Sadece, tamamı tamamına.
Senā vü ḥamd ü şükr ancaḳ
Cenāb-ı pāküñe elyaḳ

57. **ancaḳ:**
Murabba 5
Mısra: **19**
Sadece, tamamı tamamına.
Ẕikri ancaḳ sözüm
Çaġıruram dost dost

58. **ancaḳ:**
Murabba 10
Mısra: **34**
Sadece, tamamı tamamına.
Sürüp dergāhuña rūy-ı recāmuz
Der-i luṭfuñdur ancaḳ mültecāmuz

59. **ancaḳ:**
Rübai 106
Mısra: **2**
Sadece, tamamı tamamına.
Yoḳ ẕerre ḳadar kimsede ḥavl ü ḳuvvet
Ancaḳ o Ḳādir-i bī-zevālüñ ḳudret

60. **ancaḳ:**
Rübai 152
Mısra: **4**
Sadece, tamamı tamamına.
Bī-iẕn ü ʿināyetüñ şefāʿat memnūʿ
Ancaḳ sañadur şefāʿat emrinde livāẕ

61. **ancaḳ:**
Rübai 157
Mısra: **4**
Sadece, tamamı tamamına.
Ḳādir degülem medḥüñe ben sulṭānum
Ancaḳ ġarażum ʿarż-ı ʿubūdiyyetdür

62. **ancaḳ:**
Rübai 161
Mısra: **3**
Sadece, tamamı tamamına.
Rūḥ oldıġına şübhe mi var ancaḳ
Taʿbīr-i cesed lāzime-i ḫilḳatdür

63. **ancaḳ:**
Rübai 168
Mısra: **4**
Sadece, tamamı tamamına.
Yā Rab bilürem ben ne güneh-kār idügüm
Ancaḳ ṭalebüm raḥmet ü iḥsānuñdur

64. **ancaḳ:**
Rübai 184
Mısra: **4**
Sadece, tamamı tamamına.
Nā-dān ile ülfet idemez ehl-i kemāl
Sāḳī bizüm ancaḳ sözümüz ʿārifānedür

65. **ancaḳ:**
Rübai 260
Mısra: **2**
Sadece, tamamı tamamına.
Senden olur iḥsān ü ʿināyet muṭlaḳ
Sensin Melik ü Māliki mülküñ ancaḳ

66. **ancaḳ:**
Rübai 301
Mısra: **4**
Sadece, tamamı tamamına.
Bāḳī degül illā ki o vech-i bāḳī
Her mülk içün Allāhdur ancaḳ mālik

67. **ancaḳ:**
Rübai 369
Mısra: **3**
Sadece, tamamı tamamına.
Ancaḳ sañadur ʿarż-ı niyāzum yā Rab
Her vech ile aḥvālüme sensin ʿālim

68. **ancaḳ:**
Rübai 371
Mısra: **4**
Sadece, tamamı tamamına.
Maḥşerde bu küstāḫ benümdür diyesin
Ey faḫr-ı dü ʿālem budur ancaḳ garażum

69. **ancaḳ:**
Rübai 380
Mısra: **3**
Sadece, tamamı tamamına.
Yoḳ şüḳrüñe iḳtidār
İlāhī ancaḳ
ʿAczüm ḳadar ümmīd-i mücāzāt iderem

70. **ancaḳ:**
Rübai 390
Mısra: **3**
Sadece, tamamı tamamına.

Maḫṣūṣdur ancaḳ aña ḥavl ü ḳuvvet
Maḫlūḳ-ı żaʿīfe ʿarż-ı ḥācāt itmem

71. **ancaḳ:**
Rübai 402
Mısra: **1**
Sadece, tamamı tamamına.
Ancaḳ bu ḳadar vaṣfına vardur imkān
Kim maẓhar-ı tām oldı o faḫr-ı dü cihān

72. **ancaḳ:**
Rübai 497
Mısra: **3**
Sadece, tamamı tamamına.
ʿİṣyāna cesāret niçe mümkin ancaḳ
Fażl u kerem ü ʿafvüñe oldum ġırre

73. **ancaḳ:**
Rübai 514
Mısra: **3**
Sadece, tamamı tamamına.
Ḳaldı işüm ancaḳ kerem ü raḥmetüñe
Ey ḳullarına ekrem ü erḥam Allāh

74. **ancaḳ:**
Rübai 527
Mısra: **3**
Sadece, tamamı tamamına.
ʿAfv ü keremüñdür bize ancaḳ çāre
Dil-ḫastelerüz eyle şifā yā Şāfī

ancaḳ olur:

1. **ancaḳ olur:**-*ur*
Gazel 167
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
En fazla bu kadar olur, bundan fazlası olmaz" anlamında kullanılan bir tabirdir.
Defter-i eşʿārını gördüm Naḥīfīnüñ hele
Āferīn ancaḳ olur bir ṭabʿ-ı siḥr-āmīzi var

2. **ancaḳ olur:**-*ur*
Tahmis 10
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ancak bu kadar olur!.
Bāreke'llāh zihī ḥüsn ü cemāl ancaḳ olur
Bu leṭāfet bu ṭarāvet bu kemāl ancaḳ olur

3. **ancaḳ olur:**-*ur*
Tahmis 10
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ancak bu kadar olur!.
Bāreke'llāh zihī ḥüsn ü cemāl ancaḳ olur
Bu leṭāfet bu ṭarāvet bu kemāl ancaḳ olur

4. **ancaḳ olur:**
Tarih 28
Mısra: **45**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ancak bu kadar olur.
Bāreke'llāh böyle bī-mānend-eşer ancaḳ olur
Şekli zībā resmi dil-keş vażʿı ḫoş ṭarhı güzel

anda:

1. **anda:**
Gazel 18
Mısra: **10**
Orada.
N'ola vīrānezār-ı miḥnet ise ḳalb-i maḥzūnum
Naḥīfī anda pinhāndur niçe gencīne-i maʿnā

2. **anda:**
Gazel 132
Mısra: **4**
Orada.
Zāhid taʿaccüb eyleme āh itdigüm görüp
Bir yerde tā ki āteş ola anda dūd olur

3. **anda:**-, -
Gazel 142
Mısra: **4**
Orada.
Dün varup menzilgeh-i ʿuḳbāyı seyran eyledüm
Gördüm anda çoḳ şeh-i iḳlīm-i istiġnā yatur

4. **anda:**
Gazel 289
Mısra: **13**
Orada.
Ḫaşm ile söyleşürüz anda Naḥīfī çün kim
Cümlenüñ maḥżarı dīvān-ı ilāh olsa gerek

5. **anda:**
Gazel 293
Mısra: **3**
Orada.
Bir perīnüñ genc-i ʿışḳın anda pinhān eyledüm
Yaʿnī ber-bādı bu yüzdendür dil-i vīrānenüñ

6. **anda:**
Tarih 17
Mısra: **26**
Orada.
Nevā-yı şevḳ olur ḫāṣıyyet-i āb ü hevāsından
Eger ġam-dīde anda ide ḳaṣd-ı nāle vü feryād

andan:

1. **andan:**
Gazel 160
Mısra: **9**
Ondan.
Andan ednā bir denī ḳalmaz ki ber-kām olmaya
Ey Naḥīfī ʿaṣrımuzda ṣāʿiriyyet böyledür

2. **andan:**
Gazel 241
Mısra: **10**
Ondan ötürü.
Naḥīfī şol ki saṭr olmış emir āḫir Ḫudānuñdur
Ezelden kātib-i ḳudret saña andan cüdā yazmış

ʿandelīb:

1. ʿ**andelībi:**-*i*
Gazel 60

Mısra: **8**
Bülbül II âşık.
Ḫilāf cins ile ṣoḥbet belādur ehl-i dile
İder şikeste-edā ʿandelībi ṣavt-ı ġurāb

2. ʿ**andelīb:**
Gazel 61
Mısra: **2**
Bülbül II âşık.
Āteş-feşān-ı ġayret olur cāna ʿandelīb
Gülşende başladuñ yine efġāna ʿandelīb

3. ʿ**andelīb:**
Gazel 61
Mısra: **4**
Güzel sesiyle bilinen kuş, bülbül.
Yaḳduñ derūnı tāzeledüñ eski derdimi
Bilmem nedür bu āh-ı ġarībāne ʿandelīb

4. ʿ**andelīb:**
Gazel 61
Mısra: **6**
Güzel sesiyle bilinen kuş, bülbül.
Āh ü fiġān açar mı leb-i iʿtibārını
Kār eylemez ki ol gül-i ḫandāna ʿandelīb

5. ʿ**andelīb:**
Gazel 61
Mısra: **8**
Güzel sesiyle bilinen kuş, bülbül.
Geldükçe seyr-i gülşene aḥvāl-i ʿışḳumı
Söyle lisān-ı ḥāl ile cānāna ʿandelīb

6. ʿ**andelīb:**
Gazel 61
Mısra: **10**
Güzel sesiyle bilinen kuş, bülbül.
Āfet-resān-ı ʿaḳl-ı Felāṭūn-ı ʿışḳ olup
Feryāduñ eyledi beni dīvāne ʿandelīb

7. ʿ**andelīb:**
Gazel 61
Mısra: **12**
Güzel sesiyle bilinen kuş, bülbül.
-
Yek-reng olup Naḥīfī-i nālāna ʿandelīb

8. ʿ**andelībi:**-*i*
Gazel 209
Mısra: **2**
Bülbül II âşık.
Gül yüzüñ seyr eyleyen ʿālemde gülzār istemez
ʿAndelībi gör ki gülden ġayrı bir yār istemez

9. ʿ**andelībüñ:**-*üñ*
Gazel 235
Mısra: **6**
Bülbül II âşık.
Gör ne deñlü āh ü zārum çıḳdı eflāke bugün
ʿAndelībüñ gibi cānā olmışam bend-i ḳafes

10. ʿ**andelībe:**-*e*
Gazel 236
Mısra: **8**
Bülbül II âşık.
Bezm-i vaṣluñ isterem ve'l-ḫāṣıl ey şāh-ı cevān
Dilerem olam o demde ʿandelībe hem-nefes

11. ʿ**andelīb:**
Gazel 257
Mısra: **7**
Güzel sesiyle bilinen kuş, bülbül.
Gül-ʿiẕār-ı vuṣlat içre var iken şad ʿandelīb
Hīç revā mı gülşenüñde āh ü zārı ide zāġ

12. ʿ**andelībi:**-*i*
Gazel 299
Mısra: **4**
Bülbül II âşık.
Teb-i ʿilletden ey gül-çehre şebnem-dār-ı ḥüzn oldum
Anuñçün ṣubḥ-dem ben ʿandelībi naġme-rīz itdüñ

13. ʿ**andelībi:**-*i*
Gazel 396
Mısra: **8**
Bülbül II âşık.
Fiġān ü nālemi gūş eyle ey gül-i nev-ḫīz
Bu gülsitānda daḫi ʿandelībi n'eylersin

14. ʿ**andelībüñ:**-*üñ*
Gazel 499
Mısra: **11**
Bülbül II âşık.
Fiġānı ʿālemi ṭutmazdı ʿandelībüñ eger
Ḳarīn-i semʿ-i ḳabūl-i gül olsa daʿvāsı

<u>ʿandelīb oldum:</u>

1. ʿ**andelīb oldum:**-*du, -m*
Gazel 329
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bülbül (gibi) olmak.
Naḥīfī yār-ı cānumdan cüdā gülzār-ı ʿālemde
Gül-i nev-restesin güm-geşte ḳılmış ʿandelīb oldum

2. ʿ**andelīb oldum:**-*du, -m*
Gazel 331
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bülbül (âşık) olmak. II Bülbül gibi inlemek.
Yine bir ġonçe-i gülzār-ı ḥüsne ʿandelīb oldum
Yine feryād ü efġān eylemekde bī-şekīb oldum

<u>ʿandelīb olur:</u>

1. ʿ**andelīb olur:**-*ur*
Gazel 61
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bülbül (âşık) olmak. II Bülbül gibi inlemek.
Āteş-feşān-ı ġayret olur cāna ʿandelīb
Gülşende başladuñ yine efġāna ʿandelīb

<u>ʿandelībān:</u>

1. ʿ**andelībāna:**-*a*
Gazel 470

Mısra: **9**
Bülbüller.
ʿAndelībāna yine bildirelüm miḳdārın
Gülşende ʿazm idelüm bir iki gül-rūlar ile

2. ʿ**andelībāna:**-*a*
Kaside 24
Mısra: **92**
Bülbüller.
Bahār-ı devletüñ vaṣfında ben ḥālümce saʿy itdüm
Bugünden ṣoñra düşdi nāz-ı ġayret ʿandelībāna

ʿandelībān-ı çemen:

1. ʿ**andelībān-ı çemen:**
Gazel 124
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bahçenin bülbülleri.
Güş-ı gülden menʿ iderler nāle vü feryād ile
ʿAndelībān-ı çemen rengīn edāmuz çoḳ görür

ʿandelībān-ı emel:

1. ʿ**andelībān-ı emel:**
Gazel 168
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arzunun bülbülleri.
ʿAndelībān-ı emel nāle-künān oldı bugün
Bāġ-ı ḥüsninde ʿaceb verd-i recā tāze midür

ʿandelībān-ı ḳafes:

1. ʿ**andelībān-ı ḳafes:**
Gazel 231
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kafesin bülbülleri II âşıklar.
Düşme ḳayd-ı dām-ı nefse ṭālib-i maṭlūb iseñ
Vuṣlat-ı gülden cüdādur ʿandelībān-ı ḳafes

ʿandelibān-ı süḫan:

1. ʿ**andelibān-ı süḫan:**
Gazel 454
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Söz bülbülleri. II şairler.
ʿAndelibān-ı süḫan yazsun naẓm-ı tāzeyi
Ey Naḥīfī ṣafḥa-i gül-berg-i ḫandān üstüne

ʿandelīb-āsā:

1. ʿ**andelīb-āsā:**
Gazel 319
Mısra: **1**
Bülbül gibi.
Nāle-sāz olsa ʿaceb mi ʿandelīb-āsā göñül
Saña düşdi n'eylesün ey ġonçe-i raʿnā göñül

2. ʿ**andelīb-āsā:**
Kaside 26
Mısra: **218**
Bülbül gibi.
Terennüm eylediler gülşen-i meʿānīde
Nevā-yı dil-keş-i naẓm ile ʿandelīb-āsā

ʿandelībāsā:

1. ʿ**andelībāsā:**
Gazel 12
Mısra: **4**
Bülbül gibi.
Gül-i ruḫsārıñı görünce göñül
Geldi feryāda ʿandelībāsā

2. ʿ**andelībāsā:**
Gazel 182
Mısra: **2**
Bülbül gibi.
Göñül şevḳ-ı cemālüñ zīver-i bāġ-ı cinān eyler
Düşüp sevdā-yı vaṣla ʿandelībāsā fiġān eyler

ʿandelīb-i bāġ-ı ʿışḳam:

1. ʿ**andelīb-i bāġ-ı ʿışḳam:**-*am*
Gazel 31
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk bağının bülbülü.
Ben Naḥīfī ʿandelīb-i bāġ-ı ʿışḳam ol mehüñ
Gülşen-i endīşe-i ruḫsārı meskendür baña

ʿandelīb-i bī-nevā:

1. ʿ**andelīb-i bī-nevā:**
Gazel 74
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zavallı bülbül.
Olup bīdār-ı ḫ∨āb-ı ʿişve yer yer ġonçeler maḫmūr
Şarāb-ı ʿışḳ-ı gülden ʿandelīb-i bī-nevā ser-mest

ʿandelīb-i bī-nevādur:

1. ʿ**andelīb-i bī-nevādur:**-*dur*
Gazel 252
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zavallı bülbül.
Göñül bir ʿandelīb-i bī-nevādur
N'ola eylerse āh ü zārdan ḥaẓ

ʿandelīb-i bī-nevānuñ:

1. ʿ**andelīb-i bī-nevānuñ:**-*nuñ*
Gazel 121
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zavallı bülbül.
Verd-i gülzāra ṭoḳunmaḳdan ṣabānuñ ḳaṣdı var
ʿAndelīb-i bī-nevānuñ rāz-ı pinhānın arar

ʿandelīb-i dil:

1. ʿ**andelīb-i dil:**
Gazel 136
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül bülbülü.
Ey ʿandelīb-i dil bu fiġāna nedür sebeb

Meftūnı oldıġuñ o gül-i sāde-rū mıdur

2. ʿ**andelīb-i dil:**
Gazel 392
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül bülbülü.
ʿAndelīb-i dil ider sūz-ı derūnın āşikār
Cāme-i gül-gūn ile ol gül-ʿiẕārumdur gelen

ʿandelīb-i ġonçe-i gülzār-ı ḥüsn:

1. ʿ**andelīb-i ġonçe-i gülzār-ı ḥüsn:**
Gazel 358
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik bahçesinin goncasının bülbülü II güzellik bahçesinin âşığı.
Dirīġā ʿandelīb-i ġonçe-i gülzār-ı ḥüsn iken
Yine bāġ-ı cihānda dil-ḫırāş-ı ḫār ü ḫāşākem

ʿandelīb-i gülşenüñdür:

1. ʿ**andelīb-i gülşenüñdür:**-*üñ, -dür*
Gazel 430
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gül bahçesinin bülbülü || aşık.
Ḫayāl-i ravża-i pāküñle her dem kesb-i feyż eyler
Dil ü cān ʿandelīb-i gülşenüñdür yā Resūla'llāh

ʿandelib-i ḫoş-nevā:

1. ʿ**andelib-i ḫoş-nevā:**
Kaside 19
Mısra: **139**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzel şakıyan bülbül.
Ḳılsa bir beytüm terennüm ʿandelib-i ḫoş-nevā
Raḳṣ iderdi gülşenüñ her bir nihāl-i ʿarʿarı

ʿandelīb-i ḫoş-nevādur:

1. ʿ**andelīb-i ḫoş-nevādur:**-*dur*
Gazel 412
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzel şakıyan bülbül. II ahenkli şiirler söyleyen şâir.
Senüñ gülşen-serāy-ı midḥatüñde naġme-sāz olmış
Naḥīfī ʿandelīb-i ḫoş-nevādur yā Resūla'llāh

ʿandelīb-i naġme-senc-i feyż:

1. ʿ**andelīb-i naġme-senc-i feyż:**
Gazel 526
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Feyzin nağme ölçen bülbülü.
Ezel bir ʿandelīb-i naġme-senc-i feyż idi ammā
Belā bezminde dil şemʿ-i ġama pervānedür şimdi

ʿandelīb-i naʿt-i nebī ola:

1. ʿ**andelīb-i naʿt-i nebī ola:**-*a*
Kaside 26
Mısra: **241**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hz. Muhammet'in naatinin bülbülü olmak.
Yazıḳ degül mi ola ʿandelīb-i naʿt-i nebī
Ḫazān-ı ḥüzn ile dem-beste-i ġam-ı dünyā

ʿandelīb-i zār:

1. ʿ**andelīb-i zār:**
Gazel 453
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlayan, feryat eden bülbül II ağlayan, inleyen âşık.
Gāh ʿışḳ-ı gülden aġlar gāh cevr-i ḫārdan
ʿAndelīb-i zār ider efġān efġān üstüne

ʿandelīb-i zāra:

1. ʿ**andelīb-i zāra:**-*a*
Gazel 85
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlayan, feryat eden bülbül II ağlayan, inleyen âşık.
Gülsitānum güllerini bend ider ḫār-ı raḳīb
Ġamm aña kim hey meded ol ʿandelīb-i zāra güç

añdur-:

1. **andurdı:**-*dı*
Gazel 285
Mısra: **10**
Andırmak, benzemek; hatırlatmak.
Himmet-i ʿışḳ ile Ḳays olmadı güm-nām-ı fenā
Niçe andurdı görüñ nāmını bir mecẕūbuñ

ʿanhüm:

1. ʿ**anhüm:**
Kıt'a 20
Mısra: **4**
Onlardan .
Aḫter-i evc-i Ḫudādur añlar Rażıyye'llāhü teʿālā ʿanhüm

ʿanḳā:

1. ʿ**anḳāyı:**-*y, -ı*
Gazel 172
Mısra: **5**
Kaf dağında bulunduğuna inanılan ismi olup da cismi olmayan efsanevi kuş.
Evc-i istiġnādan eyler niçe ʿAnḳāyı şikār
Şāb-bāz-ı sāʿid-i himmet sebük-pervāz olur

2. ʿ**anḳāya:**-*ya*
Kaside 2
Mısra: **7**

Kaf dağında bulunduğuna inanılan ismi olup da cismi olmayan efsanevi kuş.
Mūrdan ʿAnḳāya dek mebẕūl cūd-ı kāmilüñ
Ẕerreden ḫūrşīde şāmil luṭf u faż̈l u minnetüñ

3. **ʿanḳāya:**-*y, -a*
Rübai 482
Mısra: **2**
Kaf dağında bulunduğuna inanılan ismi olup da cismi olmayan efsanevi kuş.
Olduñ o ḳadar ḥüsn ü cemāle ġırre
ʿAnḳāya meges mihre dimezsin ẕerre

ʿanḳā-ṣıfat:

1. **ʿanḳā-ṣıfāt:**
Kaside 1
Mısra: **49**
Anka kuşu gibi.
Sākin-i Ḳāf-ı ḳanāʿat ol yüri ʿAnḳā-ṣıfāt
Cīfe-i dünyāya raġbet itme mānend-i ġurāb

añla:

1. **añlar:**-*r*
Gazel 107
Mısra: **30**
Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, tahkik etmek, bilmek.
Ḫudā vücūdını ḥıfẓ eylesün ḫaṭālardan
Ki ḳadr-i maʿrifet añlar şeh-i mümecceddür

anlar:

1. **anlara:**-*a*
Rübai 217
Mısra: **4**
Üçüncü çoğul şahıs zamiri.
Levm eylemesün ʿışḳ ile aḥbāb bizi
Biz cürmümüzi anlara çoḳdan dimişüz

ʿan-şamīmi'l-bāl:

1. **ʿan-şamīmi'l-bāl:**
Kaside 26
Mısra: **119**
Samimi bir kalple.
Eger ki nālemi gūş itse ʿan-ṣamīmi'l-bāl
İderdi kendüyi ṣad pāre ṣaḫrā-i ṣammā

anuñ içün:

1. **anuñ içün:**
Gazel 90
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bu yüzden, bundan dolayı.
Nūş iderken bāde-i ʿışḳuñ Naḥīfī dem döker
Anuñ içün pādişāhum gösterür rengīn ḳadeḥ

2. **anuñ içün:**
Gazel 183
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bu yüzden, bundan dolayı.
Tāb-ı nigāh-ı ʿāşıḳa yār taḥammül eylemez
Anuñ içün cemāline ṭurresini niḳāb ider

3. **anuñ içün:**
Gazel 251
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bu yüzden, bundan dolayı.
Gör raḳībi ḫacletinden ḳarşu ṭurmaz ʿāşıḳa
Anuñ içün baḫr-i ġamza ṭalar ol mānend-i baṭ

4. **anuñ içün:**
Gazel 274
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bu yüzden, bundan dolayı.
Āsiyāb-ı çarḫ içinde ḥıfẓ ider anı felek
Anuñ içün cāhile virmez Ḫudā esrār-ı ʿışḳ

5. **anuñ içün:**
Kaside 8
Mısra: **118**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bu yüzden, bundan dolayı.
Sünnet-i pāküñi icrāda ḳuṣūrum çoḳdur
Eylerem anuñ içün ḥālümi ʿarż itmege ʿār

6. **anuñ içün:**
Rübai 217
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bu yüzden, bundan dolayı.
Efsūn-zede-i ġamze-i cādū-menişüz
Biz anuñ içün böyle perīşān-revişüz

anuñçün:

1. **anuñçün:**
Gazel 4
Mısra: **2**
Bu nedenle.
Oldı ol mihr-i sipihr-i ışṭıfāya ḫāk-i pā
Tūtiyā oldı anuñçün çeşm-i ḫalḳa kīmyā

2. **anuñçündür:**-*dür*
Gazel 113
Mısra: **9**
Bu nedenle.
Cihān sürūra münāsib degül anuñçündür
Cihānda ẕerre ḳadar ibtihācumuz yoḳdur

3. **anuñçün:**
Gazel 140
Mısra: **8**
Bu nedenle.
Nem-i eşküm miṣāl-i jāle durmaz feyż-yāb eyler
Anuñçün böyle ey gül sünbül-i zülfüñ muṭarrādur

4. **anuñçün:**
Gazel 222
Mısra: **10**
Bu nedenle.
Dimiş laʿl-i lebüm şimden girü aña ḥarām olsun
Anuñçün çeşmüme tāb-ı şarāb-ı dil-güşā gelmez

5. **anuñçün:**
Gazel 252
Mısra: **8**
Bu nedenle.
Senüñ evṣāf-ı hüṣnüñdür ser-ā-pā
Anuñçün eylerem eşʿārdan ḥaẕ

6. **anuñçün:**
Gazel 291
Mısra: **6**
Bu nedenle.
Niçe diller alup cemʿiyyet-i ʿuṣṣāḳı bozmışdur
Anuñçün hep perīşān vażʿ ider zülf-i dil-āvīzüñ

7. **anuñçün:**
Gazel 299
Mısra: **4**
Bu nedenle.
Teb-i ʿilletden ey gül-çehre şebnem-dār-ı ḥüzn oldum
Anuñçün ṣubḥ-dem ben ʿandelībi naġme-rīz itdüñ

8. **anuñçün:**
Gazel 335
Mısra: **12**
Bu nedenle.
Girān geldi baña meclisde ġāyet minnet-i sāḳī
Anuñçün ben de ṣahbā yerine ḫūn-ı ciger çekdüm

9. **anuñçün:**
Gazel 413
Mısra: **2**
Bu nedenle.
Vücūduñ şemʿ-i bezm-i ışṭıfādur yā Resūla'llāh
Anuñçün ism-i pāküñ Muṣṭafādur yā Resūla'llāh

10. **anuñçün:**
Gazel 526
Mısra: **12**
Bu nedenle.
Bu çarḫ erbāb-ı ʿışḳuñ istemez maḫmūr u hüşyārın
Anuñçün cām-ı miḥnetle göñül mestānedür şimdi

<u>ʿār eylerem:</u>

1. **ʿār eylerem:**-*re, -m*
Kaside 8
Mısra: **118**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Utanmak, çekinmek, sakınmak.
Sünnet-i pāküñi icrāda ḳuṣūrum çoḳdur
Eylerem anuñ içün ḥālümi ʿarż itmege ʿār

<u>ʿār iderem:</u>

1. **ʿār iderem:**-*er, -em, -*
Kaside 27
Mısra: **61**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Utanmak.
Serverā kendime şāʿir dimege ʿār iderem
Şiʿr ile şöhret olur ehl-i kemāle menfūr

<u>ʿār oldı:</u>

1. **ʿār oldı:**-*dı*
Gazel 263
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Utanç vermek, utandırmak.
Dūnān ile şirket baña ʿār oldı Naḥīfī
Bir vech ile iḳbal-i cihāna hevesüm yoḳ

<u>ara:</u>

1. **arar:**-*r*
Gazel 121
Mısra: **1**
(Bir şeyi) bulmaya çalışmak, elde etmeyi istemek, aramak.
Ḳanda varsa ʿāşıḳ-ı bī-çāre cānānın arar
Derd ile bīmār olan elbette dermānın arar

2. **arar:**-*r*
Gazel 121
Mısra: **2**
(Bir şeyi) bulmaya çalışmak, elde etmeyi istemek, aramak.
Ḳanda varsa ʿāşıḳ-ı bī-çāre cānānın arar
Derd ile bīmār olan elbette dermānın arar

3. **arar:**-*r*
Gazel 121
Mısra: **4**
(Bir şeyi) bulmaya çalışmak, elde etmeyi istemek, aramak.
Ṣanma raḥminden ṣunar destin dil-i mecrūḥuma
Ol kemān-ebrū cigerde tīr-i müjgānın arar

4. **arar:**-*r*
Gazel 121
Mısra: **6**
(Bir şeyi) bulmaya çalışmak, elde etmeyi istemek, aramak.
Verd-i gülzāra ṭoḳunmaḳdan ṣabānuñ ḳaṣdı var
ʿAndelīb-i bī-nevānuñ rāz-ı pinhānın arar

5. **arar:**-*r*
Gazel 121
Mısra: **8**
(Bir şeyi) bulmaya çalışmak, elde etmeyi istemek, aramak.
Cān fiġān eyler seni özler ḥarīm-i bāġda
Bülbül-i şūrīde gūyā verd-i ḫandānın arar

6. **arar:**-*r*
Gazel 121
Mısra: **10**
(Bir şeyi) bulmaya çalışmak, elde etmeyi istemek, aramak.
Dil ḫayālüñle ġamuñ itse ʿaceb mi cüst-cū
Her kişi bu bezmgāh-ı ġamda yārānın arar

7. **arar:**-*r*
Gazel 121

Mısra: **12**
(Bir şeyi) bulmaya çalışmak, elde etmeyi istemek, aramak.
Çeşminde almaz sipihrüñ mihr ü māhın rūz u şeb
ʿĀşıḳ-ı āvāre-ḫāṭır māh-ı tābānın arar

8. **arar:**-*r*
Gazel 121
Mısra: **14**
(Bir şeyi) bulmaya çalışmak, elde etmeyi istemek, aramak.
Şimdi itmezse sözüm ārāyiş-i gūş-ı ḳabūl
Bir gün ol āfet Naḥīfī ben süḫandānın arar

9. **arasına:**-*sı, -n, -a*
Gazel 463
Mısra: **14**
Ara, orta, iç, arasına.
Pīrāhen-i cismi bile çāk eyle Naḥīfī
Cānān ile cān arasına ḫāʾil olursa

10. **arar:**-*r*
Muamma 3
Mısra: **1**
(Bir şeyi) bulmaya çalışmak, elde etmeyi istemek, aramak.
Dil-i deryā-yı melāḥatde göñül dāʾim arar
Bulmaġa ol dürr-i yektāya müşābih gevher

ara-:

1. **ararsañ:**-*r, -sa, -ñ*
Gazel 156
Mısra: **28**
(Bir şeyi) bulmaya çalışmak, elde etmeyi istemek, aramak.
Sebük-serlük idersin naḫl-i gülde hīç ḳarāruñ yoḳ
Cihānda kūşe-i rāḥat ararsañ künc-i vaḥdetdür

2. **arar:**-*r*
Gazel 376
Mısra: **10**
(Bir şeyi) bulmaya çalışmak, elde etmeyi istemek, aramak.
Ümmīd-i rūy-māl ile ḫūrşīd geşt idüp
Her gün o şāh-ı ḥüsnüñ arar āşitānesin

3. **arar:**-*r*
Gazel 464
Mısra: **6**
(Bir şeyi) bulmaya çalışmak, elde etmeyi istemek, aramak.
Beni hecr-i ḫayālüñ şöyle meftūn itdi ki her dem
Arar naḳş-ı cemālüñ çeşm-i dil kāşāne kāşāne

ʿarab:

1. ʿ**arab:**
Kıt'a 4
Mısra: **1**
Arap.
Rūmī ḳabā açup o ʿArab dil-rübāsını
Dībāce-i melāḥatine virdi āb ü tāb

ʿarabī:

1. ʿ**arabī:**
Gazel 490
Mısra: **4**
Arap ırkından olan.
Sensin ey mihr-i żiyā-güster-i Mekkī-maṭlaʿ
Hāşimī vü Medenī vü ʿArabī vü Ḳureyşī

2. ʿ**arabīden:**-*den*
Kaside 27
Mısra: **117**
Arapça.
Fārsī vü ʿArabīden ne ki emr eyler iseñ
Terceme ḥidmetine eyler idüm vażʿ-ı cesūr

3. ʿ**arabīsin:**-*sin*
Tahmis 4
Mısra: **10**
Arap ırkından olan.
Türk ü Rūm u ʿAcem ü Hind bilür bunı ki sen
Hāşimsin Medenīsin ʿArabīsin Ḳureyşī

arada:

1. **arada:**
Gazel 57
Mısra: **2**
İki şeyin arası.
Güzelüm gel kerem it gül yüziñe ṭutma niḳāb
Yol ile söyleşelüm arada refʿ ola ḥicāb

aʿrafü'n-neseb:

1. **aʿrafü'n-neseb:**
Kaside 6
Mısra: **8**
Nesebin arası.
ʿIrḳ-ı ʿāriḳ ẕātuña menşūr-ı ḫāṣdur
ʿUnvān-ı eşrefü'l-ḥaseb ü aʿrafü'n-neseb

ʿarak:

1. ʿ**araḳlar:**-*lar*
Gazel 466
Mısra: **1**
Ter.
ʿAraḳlar kim olur ẓāhir leb-i mey-gūn-ı yār üzre
Dökülmiş gūyiyā berg-i semendür cūy-bār üzre

ʿarak-feşān-ı taḥammül olup:

1. ʿ**araḳ-feşān-ı taḥammül olup:**-*up*
Kaside 26
Mısra: **160**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tahammülün ter atanı olmak.
Şıyānet eyler idüm gerçi āb-ı rūyumı āh
ʿAraḳ-feşān-ı taḥammül olup ṣabāḥ u mesā

ʿarak-feşānī-i şerm ü ḥicāb:

1. ʿ**araḳ-feşānī-i şerm ü ḥicāb:**
Gazel 141
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Utangaçlık ve mahcubiyetin ter dökeni.
İżāʿat itme ṣaḳın āb-ı rüy-ı īmānuñ
ʿAraḳ-feşānī-i şerm ü ḥicāb āteşdür

ʿaraḳ-rīz olsa:

1. ʿ**araḳ-rīz olsa:**-*sa*
Gazel 308
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ter içinde kalmak.
İdersin baña ʿarż-ı şerm-sārī
ʿAraḳ-rīz olsa cānā rüy-ı ālüñ

ʿaraḳ-rīz-i ḥicāb oldı:

1. ʿ**araḳ-rīz-i ḥicāb oldı:**-*dı*
Gazel 465
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Utancından ter dökmek.
ʿAraḳ-rīz-i ḥicāb oldı lebüñden sāḳiyā sāġar
Degüldür ḳaṭre-i şahbā o cām-ı zer-nigār üzre

2. ʿ**araḳ-rīz-i ḥicāb oldı:**-*dı*
Matla 38
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Utancından ter dökmek.
Pīşgāhuñda Burāḳ itdigi dem istiṣʿāb
Oldı şerm ile ḥużūruñda ʿaraḳ-rīz-i ḥicāb

arala:

1. **araladı:**-*dı*
Gazel 498
Mısra: **10**
Uzaklaştırmak.
O mihr-i bī-bedelüñ meh-veşān içinde tamām
Cihānı araladı ḥüsn-i ʿālem-ārāsı

ārām:

1. **ārāmumuz:**-*umuz*
Gazel 223
Mısra: **4**
Durma, dinlenme, rahat, huzur.
Ḥasretüñle sū-be-sū pūyendeyüz mānend-i cū
Yoḳdur ey gül-çehre sensüz bir nefes ārāmumuz

ārām eylemez:

1. **ārām eylemez:**-*mez*
Gazel 439
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dinlenmek, rahat, huzur bulmak.
Göñlüm ārām eylemez ʿālemde dil-dār olmasa
Ġam helāk eyler beni bende ġam-ı yār olmasa

ārām eyleyem:

1. **ārām eyleyem:**-*yem*
Gazel 38
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Durmak, beklemek, dinlenmek.
Ben niçe bir laḥẓa ārām eyleyem bī-nāle kim
ʿIşḳ dirler bir belā-yı cāna oldum mübtelā

ārām idemez oldı:

1. **ārām idemez oldı:**-*dı*
Rübai 336
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dinlenmek, istirahat edemez olmak.
Bilmem ne füsūn itdi baña ol ẓālim
Ārām idemez oldı dil-i meyyālüm

ārām itmeyem:

1. **ārām itmeyem:**-*me, -yem*
Gazel 158
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dinlenmek, istirahat etmek.
N'ola bir laḥẓa ārām itmeyem ey māh-rū sensüz
Ġarībüñ başına fürḳat cihānı teng ü tār eyler

ārām itmeyen:

1. **ārām itmeyen:**-*me, -yen*
Gazel 24
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Durup dinlenmek, nefeslenmek.
Ser-i kūyuñda sensiz bir dem ārām itmeyen göñlüm
Ġarīb illerde şimdi derd ile āvāredür cānā

ārām itmez oldı:

1. **ārām itmez oldı:**-*dı*
Gazel 367
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Rahatlanmamak, rahatsız durumda olmak.
Sensüz ārām itmez oldı tende cānum bir nefes
Gel benüm ey māye-i ārām-ı cānum ḳandasın

ārām-ı cān:

1. **ārām-ı cān:**
Gazel 442
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül huzuru.
Vāy ol esīr-i ʿışḳ-ı ciger-sūza kim anuñ
Ārām-ı cān sencileyin bī-amān ola

ārām-ı şafā:

1. **ārām-ı şafā:**
Gazel 372
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zevk, rahatlık huzuru.

Gül-çīn-i ümmīd olma bu dehrüñ çemeninden
Ārām-ı ṣafā umma ṣaḳın encümeninden

2. **ārām-ı ṣafā:**
Rübai 11
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zevk, rahatlık huzuru.
Āsāyiş ümmīd idüp ṣaḳın çekme cefā
Mümkin mi ribāṭ u pülde ārām-ı ṣafā

ārāmum aldı:

1. **ārāmum aldı:**-*um, -dı*
Gazel 400
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Sakinliği, rahat almak, bozmak.
Hevā-yı ʿışḳ ile derd-i maḥabbet aldı ārāmum
N'ola zencīr-i zülf-i yāra bend olsam cünūnumdan

ārāyiş:

1. **ārāyişüz:**-*üz*
Gazel 205
Mısra: **7**
Süs, zinet.
Ārāyişüz meykede-i ʿālem-i ʿışḳuñ
Biñ şevḳ ile sāġar-zen-i ṣahbā-yı ġumūmuz

ārāyiş-i bāġ-ı leṭāfet:

1. **ārāyiş-i bāġ-ı leṭāfet:**
Gazel 418
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Letafet bahçesinin süsü.
Cemālüñ gülşen-i ḥüsn ü ṭarāvet yā Resūla'llāh
Ruḫuñ ārāyiş-i bāġ-ı leṭāfet yā Resūla'llāh

ārāyiş-i destār-ı ümmīd eyledüm:

1. **ārāyiş-i destār-ı ümmīd eyledüm:**-*dü, -m*
Gazel 345
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ümit sarığının süsü eylemek.
Ben hezārān ġonçeyi bu gülsitān-ı dehrden
Şevḳ ile ārāyiş-i destār-ı ümmīd eyledüm

ārāyiş-i eyvān-ı şefāʿat itmiş:

1. **ārāyiş-i eyvān-ı şefāʿat itmiş:**-*miş*
Kaside 7
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şefaat köşkünün süsü etmek.
Ḫallāḳ-ı ezel ẕātuñ idüp cümleden eşref
İtmiş seni ārāyiş-i eyvān-ı şefāʿat

ārāyiş-i farḳ-ı küleh itseñ:

1. **ārāyiş-i farḳ-ı küleh itseñ:**-*se, -ñ*
Gazel 290
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Külahının tepesinin süsü etmek.
Sünbülleri pejmürde olur bāġ-ı cinānuñ
Kāküllerüñ ārāyiş-i farḳ-ı küleh itseñ

ārāyiş-i fitrāk-i cevr itme:

1. **ārāyiş-i fitrāk-i cevr itme:**-*me*
Matla 84
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cefa eğerinin süsü etmek.
ʿĀşıḳı ārāyiş-i fitrāk-i cevr itme yeter
Terki lāzımdur saña ey şeh-süvārum el-ḥaẕer

ārāyiş-i germ-i bāzār idem:

1. **ārāyiş-i germ-i bāzār idem:**-*em*
Kaside 8
Mısra: **276**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Pazarın sarhoşluğunun süsü etmek.
Ecr-i naʿtüñle ümmīdüm bu ki ṭabʿ-ı pāküm
Yevm-i maḥşer idem ārāyiş-i germ-i bāzār

ārāyiş-i güş-ı ḳabūl itmezse:

1. **ārāyiş-i güş-ı ḳabūl itmezse:**-*mez, -se*
Gazel 121
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Rıza gösteren, kabul eden kulağa süs yapmak.
Şimdi itmezse sözüm ārāyiş-i güş-ı ḳabūl
Bir gün ol āfet Naḥīfī ben süḫandānın arar

ārāyiş-i ḥüsn-i dīger:

1. **ārāyiş-i ḥüsn-i dīger:**
Tarih 7
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Başka güzellerin süsü.
Ol ḫaṭṭ-ı dil-ārāya
Naḥīfī didi tārīḫ
Ārāyiş-i ḥüsn-i dīger oldı güle sünbül

ārāyiş-i kāḫ-ı saʿādet:

1. **ārāyiş-i kāḫ-ı saʿādet:**
Tarih 20
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mutluluk köşkünün süsü.
Ḫudā ẓıll-i ẓalīl-i ẕāt-ı pāküñ eyleyüp memdūd
İde ārāyiş-i kāḫ-ı saʿādet şāh-ı devrānı

ārāyiş-i ḳandīl-i mināre:

1. **ārāyiş-i ḳandīl-i mināre:**
Kaside 12
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Minarenin kandillerinin süsü.
Döndi yine ārāyiş-i ḳandīl-i mināre
Ḥavrāda olan naḳş-ı kemer-bend-i meyāne

ārāyiş-i ṣadr-ı cihān-bānī:

1. **ārāyiş-i ṣadr-ı cihān-bānī:**
Tarih 20
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cihanı kuran reisin süsü.
Semiyy-i faḫr-ı ʿālem pādişāh-ı salṭanat-pīrā
Nevā-sāz-ı cihān ārāyiş-i ṣadr-ı cihān-bānī

ārāyiş-i ṣadr-ı dāreyn:

1. **ārāyiş-i ṣadr-ı dāreyn:**
Gazel 360
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Iki kapının muteber yerinin süsü II dünya ve ahiretin yüce makamının süsü olan Hz. Muhammet.
Eyledi ẕāt-ı şeref-baḫşuñı Dādār-ı cihān
Rifʿat-i ḳadr ile ārāyiş-i ṣadr-ı dāreyn

ārāyiş-i tāc-ı keramet idüp:

1. **ārāyiş-i tāc-ı keramet idüp:**-*üp*
Gazel 429
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Keramet tacının süsü etmek.
Vücūd-ı pāküñi Ḥaḳ gevher-i yektā-yı luṭf itmiş İdüp ārāyiş-i tāc-ı keramet yā Resūla'llāh

ārāyiş-i tāc-ı ser-i erbāb-ı vefā:

1. **ārāyiş-i tāc-ı ser-i erbāb-ı vefā:**
Rübai 18
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Vefa erbabının baş tacının süsü.
Ey gevher-i pāk-i ṣādef-i ṣıdḳ u ṣafā
Ārāyiş-i tāc-ı ser-i erbāb-ı vefā

aʿrāż:

1. **aʿrāżı:**-*ı*
Gazel 486
Mısra: **6**
İşaretler, nişanlar.
Münezzeh oldı cevherden ʿarażdan ẕāt-ı bī-çūnuñ
Yaratduñ nevʿ ü cins üzre cevāhir ile aʿrāżı

ʿaraż:

1. ʿ**arażdan:**-*dan*
Gazel 486
Mısra: **5**
Varlığı başkasına ihtiyaç duyan.
Münezzeh oldı cevherden ʿarażdan ẕāt-ı bī-çūnuñ
Yaratduñ nevʿ ü cins üzre cevāhir ile aʿrāżı

ard:

1. **arduñ:**-*uñ*
Matla 186
Mısra: **2**
Arka, arka taraf.
Gün gibi pertev-i ḥüsn ile cihān-ārāsın
Yüzüñ arduñ hele ey māh ʿaceb ġarrāsın

2. **arduñdan:**-*uñ, -dan*
Matla 188
Mısra: **2**
Arka, arka taraf.
Yüz virürsin varup āyīneye ey sīm-beden
Gör ne söyler ol iki yüzli senüñ arduñdan

ʿāri itdi:

1. ʿ**āri itdi:**-*di*
Rübai 230
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arındırmak, temizlemek; uzaklaştırmak.
Esbāb-ı sivādan itdi ẕātın ʿāri
Nāzüklük ile kesb-i cünūn eyledi Ḳayṣ

ʿārī olmaya:

1. ʿ**ārī olmaya:**-*ma, -ya*
Rübai 542
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temizlenmek, uzak olmak, kurtulmak.
Tā olmaya ḫāṣāk-i sivādan ʿārī
Olmaz dile enhār-ı ḥaḳīḳat cārī

ʿārif:

1. ʿ**ārife:**-*e*
Gazel 135
Mısra: **8**
Âlim, bilgin, marifet ehli, irfan sahibi.
ʿAceb mi cürʿa-keş-i minnet-i mey olmaz isem
Şarāb-ı bezm-i fenā ʿārife serāb gelür

2. ʿ**ārife:**-*e*
Gazel 251
Mısra: **2**
Âlim, bilgin, marifet ehli, irfan sahibi.
ʿĀrıżuñda pādişāhum bil ḫaṭādur bunca ḫaṭ
ʿĀrife kāfīdür olsa ol siyeh ḫālüñ nuḳaṭ

3. ʿ**ārif:**
Gazel 343
Mısra: **5**

Âlim, bilgin, marifet ehli, irfan sahibi.
Eger ki ʿārif iseñ gūş-ı hūşuña zāhid
Netīce hem-ser-i dürr-i yegānedür süḫanum

4. ʿ**ārif:**
Gazel 347
Mısra: **15**
Âlim, bilgin, marifet ehli, irfan sahibi.
Ṣoñra ḫākisterine eyle naẓar ʿārif iseñ
Ben dimem saña fülānü'bni fülānı yaḳaram

5. ʿ**ārif:**
Kaside 1
Mısra: **20**
Âlim, bilgin, marifet ehli, irfan sahibi.
Ṣafvet-i ervāḥdur cesādı pür-nūr eyleyen
Bu ḫaber besdür saña ʿārif iseñ bī-irtiyāb

6. ʿ**ārif:**
Kaside 3
Mısra: **3**
Âlim, bilgin, marifet ehli, irfan sahibi.
Mā-sivā'llāha naẓar ḳılma eger ʿārif iseñ
Ne belādur başuña meşġalesi devrānuñ

7. ʿ**ārife:**-*e*
Kaside 8
Mısra: **6**
Âlim, bilgin, marifet ehli, irfan sahibi.
Noḳṭa-i maʿrifet it merdüm-i çeşm-i ʿaḳlı
Oldı çün ṣayf ü şitā ʿārife levḥ-i esrār

8. ʿ**ārifler:**-*ler*
Rübai 78
Mısra: **4**
Âlim, bilgin, marifet ehli, irfan sahibi.
Muṭlaḳ ṭaleb-i rıżā-yı ẕī-şānuñdur
ʿĀrifler içün aṣl-ı uṣul-ı maṭlab

9. ʿ**ārif:**
Rübai 81
Mısra: **3**
Âlim, bilgin, marifet ehli, irfan sahibi.
Ger ʿārif iseñ encümen-i ʿālemde
Virsün şeref-i taṣliye ḫatm-i kelimāt

10. ʿ**ārife:**-*e*
Rübai 104
Mısra: **1**
Âlim, bilgin, marifet ehli, irfan sahibi.
Ḫaḳ ḳullugıdur ʿārife cāh-ı rifʿat
Bāḳī heves ü ḫayret ü ẕell ü miḥnet

11. ʿ**ārif:**
Rübai 176
Mısra: **3**
Âlim, bilgin, marifet ehli, irfan sahibi.
ʿĀrif iseñ ādāb-ı ʿubūdiyyetde
Sen ḳudretüñ olduḳça hemāñ itme ḳuṣūr

12. ʿ**ārife:**-*e*
Rübai 204
Mısra: **2**
Âlim, bilgin, marifet ehli, irfan sahibi.
Bir yerde ki çün āteş ile āb olmaz
Dünyā hevesi ʿārife reh-yāb olmaz

13. ʿ**ārifüñ:**-*üñ*
Tahmis 6
Mısra: **3**
Âlim, bilgin, marifet ehli, irfan sahibi.
ʿĀrifüñ devr-i zamān çeşmin ider bī-nem
-

ʿārif efendi:

1. ʿ**ārif efendi:**
Tarih 13
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Özel isim.
Güş eyledükçe şevḳ ile tārīḫin didüm
ʿĀrif Efendi ṣadr-ı Anaṭolıda revā

ʿārif ol:

1. ʿ**ārif ol:**
Kaside 3
Mısra: **52**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İrfan sahibi olmak.
Saña hep elsine-i ḫāl ile güftār eyler
ʿĀrif ol baḳma ḫāmuş oldıġına mevtānuñ

ʿārif ola:

1. ʿ**ārif ola:**-*a*
Gazel 442
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İrfan sahibi olmak.
Bir dil-rübā ki ʿārif ola nükte-dān ola
Yoḳdur anuñ bahāsı meger naḳd-i cān ola

ʿārif olan:

1. ʿ**ārif olan:**-*an*
Kaside 12
Mısra: **44**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İrfan sahibi olmak.
Bāzār-ı maḥabbetde eyā ġāfil ü güm-rāh
Eyler mi naẓar ʿārif olan sūd u ziyāna

ʿārif ü dānāları:

1. ʿ**ārif ü dānāları:**-*lar, -ı*
Rübai 259
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İrfan sahibi, alim, bilgin.
Bahr-ı ʿaẓamatuñda olup cūş u ḫurūş
Emvāci ider ʿārif ü dānāları ġarḳ

ʿārifāne:

1. ʿ**ārifānedür:**-*dür*
Rübai 184
Mısra: **4**
Arif olana yakışır surette.
Nā-dān ile ülfet idemez ehl-i kemāl
Sāḳī bizüm ancaḳ sözümüz ʿārifānedür

ʿārif-i bi'llāh:

1. ʿ**ārif-i bi'llāh:**
Gazel 482
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allahı tanıyan, ermiş.
ʿIşḳ ile irer mertebeye ʿārif-i bi'llāh
Bīhūde bize ṭaʿnı ḳosun zāhid-i güm-rāh

ʿārif-i edā-yı ṣavābem:

1. ʿ**ārif-i edā-yı ṣavābem:**-*em*
Gazel 339
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dürüstlük tarzının ârifi.
Ben ʿārif-i edā-yı ṣavābem Naḥīfīyā
Bezm-i cihānda gerçi ne ʿUrfī ne Ṣāʾibem

ʿārif-i emr-i maʿrūf ḳıl:

1. ʿ**ārif-i emr-i maʿrūf ḳıl:**
Rübai 251
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İyiliği emreden ârif insan etmek.
Yā Rab beni ḳıl ʿārif-i emr-i maʿrūf
Evḳatüm olup semt-i rıżāya maṣrūf

ʿārıż:

1. ʿ**ārıżuñ:**-*uñ*
Gazel 36
Mısra: **3**
Yanak, sevgilinin yanağı.
ʿAceb mi ʿārıżuñ fikriyle gāhī eylesem girye
Zemīn-i sīnede yüz biñ gül-i sīr-āb olur peydā

2. ʿ**ārıż:**
Gazel 250
Mısra: **10**
Gelip geçici olan şey.
Bu Naḥīfī ʿārıżıña ke'l-ʿadem dir dil-berā
Ġam degüldür ʿārıż olsa ṣafḥa-i ruḫsāra ḫaṭ

3. ʿ**ārıżıña:**-*ı, -n, -a*
Gazel 250
Mısra: **9**
Yanak, sevgilinin yanağı.
Bu Naḥīfī ʿārıżıña ke'l-ʿadem dir dil-berā
Ġam degüldür ʿārıż olsa ṣafḥa-i ruḫsāra ḫaṭ

4. ʿ**ārıżuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 251
Mısra: **1**
Yanak, sevgilinin yanağı.
ʿĀrıżuñda pādişāhum bil ḫaṭādur bunca ḫaṭ
ʿĀrife kāfīdür olsa ol siyeh ḫālüñ nuḳaṭ

5. ʿ**ārıżuñı:**-*uñ, -ı*
Gazel 470
Mısra: **1**
Yanak, sevgilinin yanağı.
Zeyn idüp ʿārıżuñı ḳākül-i dil-cūlar ile
Ṣalın ey serv-i revān sünbül-i ḫoş-būlar ile

6. ʿ**ārıż:**
Kıt'a 12
Mısra: **1**
Yanak, sevgilinin yanağı.
Gerden ü ʿārıż u cebīnine Nūr-ı ḥüsn ü cemāl ṭāliʿdür

7. ʿ**ārıżında:**-*ı, -n, -da*
Matla 93
Mısra: **1**
Yanak, sevgilinin yanağı.
ʿĀrıżında ḫaṭṭ-ı nev-ḫīz oldı yārüñ āşikār
Levḥ-i gül-gūna yazıldı ṣanki bir ḫaṭṭ-ı ġubār

ʿārıża-i merg-i ẕevi'l-ervāḥa:

1. ʿ**ārıża-i merg-i ẕevi'l-ervāḥa:**-*a*
Kaside 3
Mısra: **49**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Canlıların ölüm hastalığı.
Şübhe yoḳ ʿārıża-i merg-i ẕevi'l-ervāḥa
Nüktesin remz ile fehm it yüri bu maʿnānuñ

ʿārıż-ı bikr-i fikre:

1. ʿ**ārıż-ı bikr-i fikre:**-*e*
Kaside 25
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Fikrin el sürülmemiş yanağı.
Noḳṭasın her kelām-ı mevzūnuñ
ʿĀrıż-ı bikr-i fikre ḫāl itdüm

ʿārıż-ı yārda:

1. ʿ**ārıż-ı yārda:**-*da*
Gazel 449
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin yanağı.
Tābiş-i mihr-i ʿārıżı şöyle müʾessir oldı kim
ʿĀrıż-ı yārda olur nūr-ı nigeh güdāḫte

arḳasın dīvāra virmiş:

1. **arḳasın dīvāra virmiş:**
Matla 45
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sırtını duvara yaslamak

II duvara yaslanarak ondan güç almak.
Dem-i teşrīf anı fikr-i
firāḳuñ eyleyüp bī-tāb
Daḫi dīvāra virmiş arḳasın
ḥayretdür mihrāb

ʿarş:

1. ʿ**arşa:**-*a*
Kaside 25
Mısra: **43**
Allah'ın dokuzuncu kat gökte tasavvur edilen kudret ve azamet tahtı.
Ḳılıcuñ ʿarşa olsun āvīze
Bu duʿāyı ḳabūle dāl itdüm

ʿarş ü ferş:

1. ʿ**arş ü ferş:**
Kaside 11
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yeryüzü ve gökyüzü.
Naḳş-ı pāyüñle zemīn ü
āsumān üzre senüñ
ʿArş ü ferş oldı müşerref
Mescid-i Aḳṣā ile

ʿarş ü kürsī:

1. ʿ**arş ü kürsī:**
Gazel 3
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gök ve yer II gök ve yerde olan tüm varlıklar.
Encüm-i bī-ḥad degüldür
āsumān üzre meger
ʿArş ü kürsī oldı yüz biñ
çeşm ile ḥayrān saña

ʿarşa:

1. ʿ**arşa:**
Kaside 8
Mısra: **11**
Şehir, kasaba, köy gibi yerleşme merkezlerinde üzerine binâ yapılmak üzere ayrılmış toprak parçası.
ʿĀlemi böyle tenük ʿarşa
görüp itmiş idi
Ḫayl-i ezhār birer ḥāl ile tā
terk-i diyār

ʿarşa-gāh:

1. ʿ**arşa-gāhda:**
Kıt'a 43
Mısra: **4**
Alan, meydan.
Dirīġ kūy-ı feṣāḥat didükleri şimdi
Bu ʿarşa-gāhda oġlan
oyuncaġı oldı

ʿarşagāh-ı baḫt:

1. ʿ**arşagāh-ı baḫt:**
Gazel 67
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Baht arsası.
Ol şeh-süvār-ı cilvegerem
kim Naḫīfīyā
Teng oldı raḫş-ı himmetüme
ʿarşagāh-ı baḫt

ʿarşa-gāh-ı cenge çıḳsa:

1. ʿ**arşa-gāh-ı cenge çıḳsa:**-*sa*
Kaside 24
Mısra: **42**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cenk meydanına çıkmak.
Ser-ā-pā zümre-i aʿdā-yı dīni
çāk çāk eyler
Ne dem ki ʿarşa-gāh-ı cenge
çıḳsa şeh-levendāne

ʿarşa-gāh-ı ḥaşre:

1. ʿ**arşa-gāh-ı ḥaşre:**-*e*
Gazel 426
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kıyamet, mahşer meydanı.
Yüzüm yoḳ ʿarż-ı ḥāle ʿarşa-gāh-ı ḥaşre varduḳda
Güneh-kāram giriftār-ı
hevāyam yā Resūla'llāh

2. ʿ**arşa-gāh-ı ḥaşre:**-*e*
Gazel 461
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kıyamet, mahşer meydanı.
Mürāʿāt eyler iseñ emr-i
Ḥaḳḳı eyleyüp ʿizzet
Varursın ʿarşa-gāh-ı ḥaşre
ʿizzetle saʿādetle

3. ʿ**arşa-gāh-ı ḥaşre:**-*e*
Rübai 349
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kıyamet, mahşer meydanı.
Varduḳda İlāhī ʿarşa-gāh-ı ḥaşre
Vir dest-i yemīnüme berāt-ı ʿamelüm

ʿarşagāh-ı ḥaşre:

1. ʿ**arşagāh-ı ḥaşre:**-*e*
Gazel 91
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kıyamet, mahşer meydanı.
Ḳalem ḳatmaḳ dilerseñ naḳş-ı ḥüsn ü ḥaṭṭ-ı ḫūbāna
Ne ṣūretle gelürsin ʿarşagāh-ı ḥaşre ey Bihzād

ʿarşa-gāh-ı maḥşerde:

1. ʿ**arşa-gāh-ı maḥşerde:**-*de*
Gazel 280
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mahşer meydanı.
Ne deñlü mücrim isem ʿarşa-gāh-ı maḥşerde
Ḫudādan eyle beni minnet
es-selāmu ʿaleyk

ʿarşa-gāh-ı vesīʿu:

1. ʿ**arşa-gāh-ı vesīʿu:**
Kaside 26
Mısra: **172**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Geniş arsa II söz mülkü.
Bu demde başuma teng oldı
ġuṣṣa vü ġamdan

Bu ʿarṣa-gāh-ı vesīʿu fesīḥatü'l-ercā

ʿarşa-geh:

1. ʿ**arşa-gehde:**-*de*
Gazel 353
Mısra: **6**
Alan, meydan.
Bī-iḫtiyār-ı sūziş-i ʿışḳ u maḥabbetem
Bu ʿarṣa-gehde naʿra-keş-i āh-ı serd isem

ʿarşa-geh-i maḥşerde:

1. ʿ**arşa-geh-i maḥşerde:**-*de*
Kaside 8
Mısra: **179**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mahşer yeri.
Ḥālime raḥmet it ʿarṣa-geh-i maḥşerde
Eyle luṭfuñla şefīʿā beni āzāde-i nār

ʿarşa-i ʿālem:

1. ʿ**arşa-i ʿālem:**
Kaside 12
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya meydanı.
Envār-ı ḳandīl ile hep ʿarṣa-i ʿālem
Āġāze ider şīve-i āyīne-gerāna

ʿarşa-i ʿālemi:

1. ʿ**arşa-i ʿālemi:**-*i*
Kaside 8
Mısra: **54**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya meydanı.
Didi kim maḳdem-i pākiyle şeref-yāb itdi
ʿArṣa-i ʿālemi bir server-i gerdūn-vaḳār

ʿarşa-i āsāyiş:

1. ʿ**arşa-i āsāyiş:**
Tarih 2
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sukûnet, düzen arsası.
Zevraḳ-ı rezm ü semend-i ʿazm ile tesḫīr idüp
ʿArṣa-i āsāyiş ü emn eylesün baḥr ü beri

ʿarşa-i dīvān-ı ḫudāya:

1. ʿ**arşa-i dīvān-ı ḫudāya:**-*ya*
Kaside 8
Mısra: **282**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın huzuru.
Ġaraż oldur ki olam bendelerüñden maʿdūd
Olıcaḳ ʿarṣa-i dīvān-ı Ḫudāya iḥżār

ʿarşa-i gülzāra:

1. ʿ**arşa-i gülzāra:**-*a*
Kaside 8
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gül bahçesi arsası.
Eyledi bād-ı ṣabā ʿarṣa-i gülzāra ṣalā
Oldı ẓāhir yine her tāze nihāl ü eşcār

ʿarşa-i ḥaşre:

1. ʿ**arşa-i ḥaşre:**-*e*
Gazel 461
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mahşer meydanı.
Meʿāṣīden vücūduñ ṭāhir it eşk-i nedāmetle
Naṣīḥāt saña varma ʿarṣa-i ḥaşre bu ḥāletle

ʿarşa-i ḳahrumda:

1. ʿ**arşa-i ḳahrumda:**-*um*, -*da*
Gazel 39
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dert arsasında II dert dünyasında.
Rüstem-i ʿışḳam cihān merd-i muḳābildür baña
ʿArṣa-i ḳahrumda aʿdā ḥaşm-ı ġāfildür baña

ʿarşa-i kevn ü mekān:

1. ʿ**arşa-i kevn ü mekān:**
Kaside 18
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kâinat arsası.
Nūr-ı ẕātından münevver ʿarṣa-i kevn ü mekān
Yārī-i luṭfıyla ḫurrem ümmetān-ı dil-figār

ʿarşa-i lā-mekānda:

1. ʿ**arşa-i lā-mekānda:**-*da*
Kaside 10
Mısra: **46**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yokluk arsası II Allah'ın huzuru.
Burāḳ ile çün berḳ-ı ḫāṭif odur
İden ʿarṣa-i lā-mekānda ḫırām

ʿarşa-i maḥşerde:

1. ʿ**arşa-i maḥşerde:**-*de*
Kaside 5
Mısra: **107**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mahşer yeri.
ʿArṣa-i maḥşerde manẓūr-ı nigāh-ı raḥm idüp
Ben ġarībi sāye-dār-ı şefḳat it taḥte'l-livā

2. ʿ**arşa-i maḥşerde:**-*de*
Kaside 8
Mısra: **195**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mahşer yeri.
Lākin ümmīdüm odur ʿarṣa-i maḥşerde yine
Naʿt-i şīrīnüñ ola maġfiret-i Ḥaḳḳa medār

ʿarşa-i miḥnetde:

1. ʿ**arşa-i miḥnetde:**-*de*
Gazel 85
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sıkıntı meydanı.
Yüz çevirmem ʿarṣa-i miḥnetde dime dur hele
Yārelenmek cüzʾīdür ammā Naḥīfī çāre güç

ʿarşa-i pehnāveri:

1. ʿ**arşa-i pehnāveri:**-*i*
Kaside 19
Mısra: **88**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Geniş meydanın yüzü, üstü.
Ben o ser-gerdān-ı deşt-i ıżṭırābam şöyle kim
Baña teng itdi elem bu ʿarṣa-i pehnāveri

ʿarş-ı berīn:

1. ʿ**arş-i berīn:**
Gazel 406
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Göğün en yüksek tabakası.
Ẕılāl-i rifʿatüñ pīrāyedür ʿarş-i berīn üzre
Sebeb oldur ki düşmez sāye-i luṭfuñ zemīn üzre

2. ʿ**arş-ı berīn:**
Kaside 13
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Göğün en yüksek tabakası.
Cemālüñde o bīnī-i münevver şöyle zībā kim
Ṣanurlar nūrdan ḳandīldür ʿarş-ı berīn üzre

ʿarş-vaḳar:

1. ʿ**arş-vaḳar:**
Rübai 158
Mısra: **2**
Yüksek ağırbaşlı.
Ey şāh-ı melek-sipāh ü gerdūn-miḳdār
V'ey māh-ı felek-nişīmen ü ʿarş-vaḳar

art-:

1. **artar:**-*ar*
Gazel 390
Mısra: **7**
Çoğalmak.
Şevḳum artar güzelim ḳaddiñi gördükçe senüñ
İştiyāḳ-āver olur serv-i dil-ārā-yı vaṭan

artuk:

1. **artuḳ:**
Gazel 241
Mısra: **7**
Artık, böylece, bundan sonra.
Didi artuḳ ırağ oldum yine ḳal künc-i ḥasretde
Ferāmūş itme ʿuṣṣāḳı didüm yāre cefā yazmış

artur:

1. **arturur:**-*ur*
Gazel 293
Mısra: **2**
Artırmak, çoğaltmak.
Ṣaldı sevdāya beni ebrūları cānānenüñ
Māh-ı nev elbet cünūnın arturur dīvānenüñ

ʿarūs:

1. ʿ**arūsına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 457
Mısra: **18**
Gelin.
Dāmād-ı bī-şümār iledür iftiḫārı hep
Zāl-i zamānenüñ naẓar itme ʿarūsına

ʿarż:

1. ʿ**arż:**
Gazel 313
Mısra: **10**
Sunma, teşhir etme.
Yaḳdı yandurdı bizi sūz u güdāz-ı nefesüñ
Ġarażuñ sūz-ı dili ʿarż ise besdür bülbül

2. ʿ**arż:**
Rübai 242
Mısra: **1**
Sunma, teşhir etme.
Maḫlūḳ-ı żaʿīfe niçün āmālüñi ʿarż
Maʿbūduña ḳıl her ne ise ḥālümi ʿarż

ʿarż eyle:

1. ʿ**arż eyle:**
Gazel 452
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bildirmek, göstermek.
Pervāne-veş niyāz it ol şemʿ-i ḥüsne ey dil
Aḥvāl-i sūz-ı ʿışḳı ʿarż eyle yana yana

2. ʿ**arż eyle:**
Gazel 456
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sunmak, göstermek.
O mest-i ʿişveye ʿarż eyle ḥālümi sāḳī
Maḳām-ı ruḫsat-ı şevḳ-ı kelām virdükçe

3. ʿ**arż eyle:**
Gazel 458
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sunmak, göstermek.
Luṭf eyle ey ṣabā var ʿarż eyle ḥasb-i ḥālüm
Ol lāle-ḫad nigāra ol serv-ḳad cevāna

4. ʿ**arż eyle:**
Rübai 479
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sunmak, göstermek.
ʿArż eyle göñül ḥācetüñi ol ẕāta
Kim şāmil ola niʿmeti mevcūdāta

5. ʿ**arż eyle:**
Rübai 480
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sunmak, göstermek.
Aḥvālümi ʿarż eyle ṣabā iḫvāna
Ben zāra taʿaccübde olan yārāna

ʿarż eyledükde:

1. ʿ**arż eyledükde:**-*dükde*
Rübai 242
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sunmak, göstermek.
İtmez seni maḥrūm-ı icābet ḥāṣā
İḫlāṣ ile eyledükde aḥvālüñi ʿarż

ʿarż eylemedür:

1. ʿ**arż eylemedür:**-*me, -dür*
Rübai 240
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bildirmek, göstermek.
Sulṭānumı vaṣf itmege ḳādir degülem
Maḳṣūd hemān eylemedür ḥālümi ʿarż

ʿarż eylemeñ:

1. ʿ**arż eylemeñ:**-*me, -ñ*
Gazel 29
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sunmak, göstermek.
Var iken ḳarşumda ol rūḥ-ı muṣavver yoḳ yere
Luṭf idüñ ʿarż eylemeñ taṣvīr-i Bihzādı baña

ʿarż eyleyem:

1. ʿ**arż eyleyem:**-*yem*
Gazel 356
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bildirmek, göstermek.
Ne gūş-ı nāle eylersin ne āh ü zāra ḳāʾilsin
Niçe ʿarż eyleyem derd-i derūnum ben saña bilmem

2. ʿ**arż eyleyem:**-*yem*
Kaside 8
Mısra: **155**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sunmak, göstermek.
Sen dururken kime ʿarż eyleyem aḥvālümi ben
Ḳoma ey kān-ı şefāʿat bu ġarībüñ nā-çār

ʿarż eyleyeyüm:

1. ʿ**arż eyleyeyüm:**-*ye, -yüm*
Rübai 325
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sunmak, göstermek.
Sen aʿlem iken ḥāl-i dil-i meyyālüm
Yā Rab kime ʿarż eyleyeyüm aḥvālüm

ʿarż eyleyicek:

1. ʿ**arż eyleyicek:**-*yicek*
Rübai 194
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sunmak, göstermek.
ʿArż eyleyicek pīr-i żamīre didi kim
Taʿbīr-i dil-ārāsı anuñ vuṣlatdur

ʿarż eyleyüp:

1. ʿ**arż eyleyüp:**-*yüp*
Gazel 429
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bildirmek, göstermek.
Recā-yı ʿafv ile aḥvālümi ʿarż eyleyüp geldüm
Olup mustaġrıḳ-ı şerm ü ḫacālet yā Resūla'llāh

ʿarż idecek:

1. ʿ**arż idecek:**-*ecek*
Gazel 263
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arz etmek, sunmak.
Bilmem kime dād eyleyeyüm dād-resüm yoḳ
Sūz-ı dilümi ʿarż idecek hem-nefesüm yoḳ

ʿarż idelüm:

1. ʿ**arż idelüm:**-*e, -lüm*
Gazel 510
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arz etmek, sunmak.
Seyl-i sirişki pāyına yārüñ revān idüp
Ol serv-i nāza ʿarż idelüm mā-cerāmuzı

ʿarż idemez:

1. ʿ**arż idemez:**-*e, -mez*
Gazel 183
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arz etmek, sunmak.
Şerbet-i vaṣluñ it meded sen bu Naḥīfī zārıña
Derd-i derūnını saña ʿarż idemez ḥicāb ider

ʿarż iderem:

1. ʿ**arż iderem:**-*er, -em*
Gazel 43
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saygı ile anlatma, ifâde etme, bildirme. Lutfedip gösterme.
Āh idüp ʿarż iderem ḥālümi her gāh saña
Eylemez mi eşer āyā bu ḳadar āh saña

2. ʿ**arż iderem:**-*er, -em*
Gazel 255
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arz etmek, sunmak.

Bezm-i ʿışḳ-ı yārda sūzān olup mānend-i şemʿ
Sūz-ı dil ʿarż iderem giryān olup mānend-i şemʿ

ʿarż ideyüm:

1. ʿ**arż ideyüm:**-*e, -yüm*
Gazel 382
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arz etmek, sunmak.
Aḥvālümi ben saña niçe ʿarż ideyüm āh
Bir ʿarż-ı niyāza niçe biñ nāz ḳılarsın

2. ʿ**arż ideyüm:**-*e, -yüm*
Kaside 27
Mısra: **99**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arz etmek, sunmak.
Serverā ḥażretüñe ʿarż ideyüm aḥvālüm
Sözlerüm ʿizz-i ḥużūruñda olursa maʿẕūr

ʿarż itdi:

1. ʿ**arż itdi:**-*di*
Kaside 27
Mısra: **68**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arz etmek, sunmak.
N'ola dil vaṣfuñı eylerse bu ḳadar elṭāfa
Tuḥfe ʿarż itdi Süleymāna niçe şerm ile mūr

ʿarż itme:

1. ʿ**arż itme:**-*me*
Gazel 18
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arz etmek, sunmak.
Baña ʿarż itme ey dil iddiʿā-yı rifʿat-i cāhı
Belādur rind-i bī-ḳaydān-ı ʿışḳa miḥnet-i dünyā

2. ʿ**arż itme:**-*me*
Gazel 525
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arz etmek, sunmak.
Meded ʿarż itme ḫālüñ cennet-i ḥüsnüñde ʿuṣṣāḳa
Bilürsin Ādeme cānā ki ol bir dāne kār itdi

ʿarż itmedür:

1. ʿ**arż itmedür:**-*me, -dür*
Kaside 5
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arz etmek, sunmak.
Ḫālümi ʿarż itmedür ḳaṣdum ḥużūr-ı ʿizzete
Eyleyüp ḫāk-i derüñ çeşm-i dile küḥl-i cilā

ʿarż itmege:

1. ʿ**arż itmege:**-*meg, -e*
Gazel 167
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arz etmek, sunmak.
ʿĀṣıḳuñ ṣāḥum ne cānı var saña ʿarż itmege
Ol ġarībüñ saña lāyıḳ bir dil-i nā-çīzi var

2. ʿ**arż itmege:**-*meg, -e*
Gazel 319
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arz etmek, sunmak.
Ḫayret-i vuṣlat ḳomaz aḥvālini ʿarż itmege
Bulsa da ol nev-nihāl-i ʿışveyi tenhā göñül

3. ʿ**arż itmege:**-*meg, -e*
Kaside 5
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arz etmek, sunmak.
Eyleyüp biñ ḫaclet ü şerm ile ʿarż-ı iʿtiẕār
Pādişāhā ḫālümi ʿarż itmege geldüm saña

4. ʿ**arż itmege:**-*meg, -e*
Kaside 11
Mısra: **49**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arz etmek, sunmak.
Ḫālümi ʿarż itmege geldüm der-i iḥsānuña
Müstemendāne bu naẓm-ı menḳabet-pīrā ile

5. ʿ**arż itmege:**-*meg, -e*
Kaside 12
Mısra: **60**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arz etmek, sunmak.
Ancaḳ bu ki elfāẓ-ı perīşānumı itdüm
Der-gāhına ʿarż itmege aḥvāli bahāne

6. ʿ**arż itmege:**-*meg, -e*
Kaside 24
Mısra: **59**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arz etmek, sunmak.
Ḥużūr-ı ʿizzete ʿarż itmege ḥāl-i perīşānum
Getürdüm der-geh-i iclālüñe bu şiʿri rindāne

ʿarż itmez:

1. ʿ**arż itmez:**-*mez*
Matla 15
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sunmak.
N'ola ʿarż itmez isem ḫālümi ḫalḳa aṣlā
-

ʿarż itsem:

1. ʿ**arż itsem:**-*se, -m*
Matla 129
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arz etmek, sunmak.
Ne ʿaceb şām ü seḥer ḳulluġum itsem saña ʿarż
Farżdur ümmetüñe ṣıdḳ-ı ʿubūdiyyet farż

ʿarż ḳıl:

1. ʿ**arż ḳıl:**
Rübai 242
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bildirmek, söylemek, haberdar etmek.
Maḫlūḳ-ı żaʿīfe niçün āmālüñi ʿarż
Maʿbūduña ḳıl her ne ise ḥālümi ʿarż

ʿarż ola:

1. ʿ**arż ola:**-*a*
Gazel 3
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sunmak, göstermek, takdim etmek.
Budur ümmīdüm recā-yı ʿafv ile şād idesin
ʿArż ola şol dem ki aḥvāl-i dil-i nālān saña

ʿarż olup:

1. ʿ**arż olup:**-*up*
Tarih 28
Mısra: **68**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sunmak, sunulmak.
Maʿraż-ı ḫayr-i duʿā olsun cenāb-ı ḥażreti
ʿArż olup der-gāhına gāhī ḳaṣāyid geh ġazel

2. ʿ**arż olup:**-*up*
Tarih 33
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sunmak, sunulmak.
ʿArż olup der-gāhına dāʾim mefātīḥ-i ḳılāʿ
Künyetin Ḥaḳ bü'l-meġāzī ide bī-reyb ü riyā

arż u semā:

1. **arż u semā:**
Kaside 3
Mısra: **58**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kur'an'da altı günde yaratıldığı ifade edilen yer ve gök. (Araf 54).
Bezm-i fānīde görüp ḫande-i şevḳ-āmīzüñ
Olmada cümle senüñ arż u semā ḥayrānuñ

2. **arż u semā:**
Murabba 6
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yer ve gök.
Arż u semā vü rūz u şeb
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

3. **arż u semā:**
Murabba 6
Mısra: **37**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yer ve gök.
Arż u semā şems ü ḳamer
Mülk ü melek cinn ü beşer

4. **arż u semā:**
Murabba 8
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yer ve gök.
Ḳanda ʿazm itsen eyā sulṭān-ı mülk-i ışṭıfā
Faḫr iderdi ḥāk-i pāyüñle senüñ arż u semā

5. **arż u semā:**
Rübai 33
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yer ve Gök.
Ey Ḫāliḳ-i ins ü melek ü arż u semā
V'ey Rāzıḳ-ı bī-minnet-i sulṭān u gedā

6. **arż u semā:**
Rübai 298
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yer ve Gök.
Ger ḥūr u melek ādem ü cinn arż u semā
Başdan başa müstaġrıḳ-ı cūd u niʿamuñ

arż u semāda:

1. **arż u semāda:**-*da*
Gazel 260
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yer ve gök.
Bir dem içinde ṭayy-ı zamān u mekān idüp
Arż u semāda oldı bedīdār neşr ü lef

2. **arż u semāda:**-*da*
Rübai 285
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yer ve gök.
Ferdiyyetüñe şāhid-i ʿādil besdür
Bu arż u semāda görinen āyātuñ

3. **arż u semāda:**-*da*
Rübai 556
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yer ve gök.
Yerden göge dek kevkebe-i ẕātı ʿayān
Manẓūr-ı cihān arż u semāda eşeri

ʿarż-ı bī-hūşī ider:

1. ʿ**arż-ı bī-hūşī ider:**-*er*
Gazel 198
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Deliliğini göstermek.
ʿArż-ı bī-hūşī ider fikr-i leb-i laʿlüñle dil
Şanma ser-mest-i mey-i engūr-i tāk-i reşk olur

ʿarż-ı celāl:

1. ʿ**arż-ı celāl:**
Gazel 92
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüceliğini göstermek.

Ben zāra ḳaṣd-ı cevr ile ʿarż-ı celāl içün
Geydüñ nihāl-i ḳaddiñe gül-gūn ḳabā-yı ʿıyd

ʿarż-ı cemāl eylemez:

1. ʿ**arż-ı cemāl eylemez:**-*mez*
Gazel 208
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüzünü göstermek.
Baḫt-ı siyāh ʿarż-ı cemāl eylemez bize
Nāz eyler oldı dil-ber-i şeb-gūn niḳābumuz

2. ʿ**arż-ı cemāl eylemez:**-*mez*
Kaside 16
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüzünü göstermek.
Eylemez her-kese bu şāhid-i cān ʿarż-ı cemāl
Şanma her merdüm-i bīgāneye maḥremdür bu

ʿarż-ı cemāl eyler:

1. ʿ**arż-ı cemāl eyler:**-*r*
Matla 258
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüzünü göstermek.
Sevmişem bir şūḫı gerçi bülbül-i şeydā gibi
Yılda bir ʿarż-ı cemāl eyler gül-i raʿnā gibi

ʿarż-ı cemāl eylese:

1. ʿ**arż-ı cemāl eylese:**-*se*
Gazel 29
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüzünü göstermek.
Ol güni görsem
Naḥīfī eylese ʿarż-ı cemāl
Raḥm idüp ol nev-nihāl-i bāġ-ı āzādī baña

ʿarż-ı cemāl ider:

1. ʿ**arż-ı cemāl ider:**-*er*
Kaside 24
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzelliğini göstermek.
Zihī şafvet ki tāb-ı incilādan çehre-i ḫūrşīd
İder ʿarż-ı cemāl āyīne-i gerdūn-ı gerdāna

ʿarż-ı cemāl it:

1. ʿ**arż-ı cemāl it:**
Gazel 75
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzelliğini göstermek.
Gel revzen-i iḥsānuña gel ʿarż-ı cemāl it
Ey māh-liḳā bendeñe iẓhār-ı celāl it

ʿarż-ı cesāret eyleyem:

1. ʿ**arż-ı cesāret eyleyem:**-*yem*
Kaside 5
Mısra: **99**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cesaret edip işe koyulmak.
Ben ne ḫāküm vaṣfuña ʿarż-ı cesāret eyleyem
İʿtirāf iẓhār iderken kümmelīn-i evliyā

ʿarż-ı der-gāh-ı ẕü'n-nevāl itdüm:

1. ʿ**arż-ı der-gāh-ı ẕü'n-nevāl itdüm:**-*dü, -m*
Kaside 25
Mısra: **64**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kısmet eşiğinide talepte bulunmak.
Başladum pes duʿā-yı devletüñe
ʿArż-ı der-gāh-ı ẕü'n-nevāl itdüm

ʿarż-ı dīdār eyle:

1. ʿ**arż-ı dīdār eyle:**
Kaside 8
Mısra: **258**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüzünü göstermek.
İştiyāḳuñla helāk oldum eyā mihr-i münīr
Eyle ben ẕerre-i nā-çīzine ʿarż-ı dīdār

ʿarż-ı dīdār eylese:

1. ʿ**arż-ı dīdār eylese:**-*se*
Gazel 460
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüzünü göstermek.
Ṣubḥ-dem ol āfitābum ʿarż-ı dīdār eylese
Māh-peykerler dönerdi encüm-i bī-perteve

ʿarż-ı dīdār it:

1. ʿ**arż-ı dīdār it:**
Gazel 47
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzel yüzlüleri sunmak.
Cān ü dilde ḥasretüñle ḳalmadı ṣabr u şekīb
ʿArż-ı dīdār it ne var ben mübtelāya ey ḥabīb

2. ʿ**arż-ı dīdār it:**
Gazel 393
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzel yüzlüleri sunmak.
ʿArż-ı dīdār it beni mest eylesün cām-ı lebüñ
Ḥabb-ı ḫālüñ bu dil-i nā-şādı tefrīḥ eylesün

ʿarż-ı duʿā-yı meʾsūr kıldılar:

1. ʿ**arż-ı duʿā-yı meʾsūr ḳıldılar:**-*dı, -lar*
Kaside 27
Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Rivayet edilen duayı arz etmek.
Oldı āsūde zamānuñda gürūh-ı ḥuccāc
Ḳıldılar devletüñe ʿarż-ı duʿā-yı meʾs̱ūr

ʿarż-ı eṭvār eyleyüp:

1. ʿ**arż-ı eṭvār eyleyüp:**-*yüp*
Kaside 8
Mısra: **130**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tavırlarını sunmak, derdini açıklamak.
Her perī-çehre beni ʿāşıḳ-ı zār itmiş idi
Eyleyüp nāz ile ben bī-dile ʿarż-ı eṭvār

ʿarż-ı ferāġ eyle:

1. ʿ**arż-ı ferāġ eyle:**
Gazel 435
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bırakmak isteğinde bulunmak.
Yeter ālāyiş-i dünyādan el çek ey Naḥīfī gel
Biraz ṭabʿ-ı heves-ālūdına ʿarż-ı ferāġ eyle

ʿarż-ı ferāġat eylemem:

1. ʿ**arż-ı ferāġat eylemem:**-*me, -m*
Gazel 407
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Vazgeçmeyi istemek.
Vücūdum ser-be-ser ḫākister itse āteş-i ʿışḳuñ
Ġamuñdan eylemem ʿarż-ı ferāġat yā Resūla'llāh

ʿarż-ı firāş ider:

1. ʿ**arż-ı firāş ider:**-*er*
Matla 111
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yatak döşeği sunmak.
Marīż-i ʿışḳına ʿarż-ı firāş ider dil-ber
Ṭabīb olan kişi hīç ḫasteye döşek mi ṣorar

ʿarż-ı güftār idemem:

1. ʿ**arż-ı güftār idemem:**-*e, -me, -m*
Gazel 268
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Düşünceleri dile getirmek.
ʿArż-ı güftār idemem meclis-i yārāna hele
Gözde girye dil-i pür-ġamda ḫayāl olmayıcaḳ

ʿarż-ı ḥācāt itmem:

1. ʿ**arż-ı ḥācāt itmem:**-*me, -m*
Rübai 390
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İhtiyacını dile getirmek.
Maḫṣūṣdur ancaḳ aña ḥavl ü ḳuvvet
Maḫlūḳ-ı żaʿīfe ʿarż-ı ḥācāt itmem

ʿarż-ı ḥāl eyledüm:

1. ʿ**arż-ı ḥāl eyledüm:**-*dü, -m*
Gazel 286
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hâlini bildirmek II durumunu bildiren bir şey, dileğini ifade eden şiir söylemek.
ʿArż-ı ḥāl eyledüm ol āfete cānum diyerek
Baḳ benüm ḥālüme ey şūḫ-ı cihānum diyerek

ʿarż-ı ḥāl eylemege:

1. ʿ**arż-ı ḥāl eylemege:**-*meg, -e*
Gazel 268
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hâlini bildirmek II durumunu bildiren bir şey, dileğini ifade eden şiir söylemek.
Nāleden ġayrı daḫi n'eyleyem ol āfete ben
ʿArż-ı ḥāl eylemege tāb ü mecāl olmayıcaḳ

ʿarż-ı ḥāl itdüm:

1. ʿ**arż-ı ḥāl itdüm:**-*dü, -m*
Kaside 25
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Halini arz etmek.
Bundan aḳdem cenāb-ı ḫażretüñe
Bir ḳaṣīdeyle ʿarż-ı ḥāl itdüm

ʿarż-ı ḥāl itmege:

1. ʿ**arż-ı ḥāl itmege:**-*meg, -e*
Gazel 519
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Halini arz etmek.
Cāme-ḫābuñda seni bulmış iken hīç tenhā
ʿArż-ı ḥāl itmege bende ḳarār olsun mı

ʿarż-ı ḥāl itmek:

1. ʿ**arż-ı ḥāl itmek:**-*mek*
Gazel 162
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Halini arz etmek.
ʿArż-ı ḥāl itmek murād itsem nigāh-ı şūḫına
Nāz ile çeşm-i teġāfülkārı ḳaṣd-ı ḫ∨āb ider

ʿarż-ı ḥāl itse:

1. ʿ**arż-ı ḥāl itse:**-*se*
Tahmis 9
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Halini arz etmek.
Niçe biñ nāz ü niyāz ile şeb-i ʿişretde
ʿArż-ı ḥāl itse n'ola ʿālem-i germiyyetde

ʿarż-ı ḥāle:

1. ʿ**arż-ı ḥāle:**-*e*
Gazel 317
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Halinin bildirme II dilekçe.
Ne ʿarż-ı ḥāle ruḫṣat var ne āh ü nāleye şefḳat
Saña rāz-ı dil-i zārı ʿayān müşkil nihān müşkil

2. ʿ**arż-ı ḥāle:**-*e*
Gazel 426
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hâlini arz etmek. Gönlünün dileğini söylemek, içini açmak.
Yüzüm yoḳ ʿarż-ı ḥāle ʿarṣa-gāh-ı ḥaşre varduḳda
Güneh-kāram giriftār-ı hevāyam yā Resūla'llāh

3. ʿ**arż-ı ḥāle:**-*e*
Kaside 5
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hâlini arz etmek. Gönlünün dileğini söylemek, içini açmak.
ʿArż-ı ḥāle gerçi yüz yoḳ bende ey kān-ı kerem
Luṭfuña maġrūr olup taḳrīre ḳıldum ibtidā

4. ʿ**arż-ı ḥāle:**-*e*
Kaside 23
Mısra: **34**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dilekçe, nüvişte.
Olup meftūḥ bāb-ı himmeti erbāb-ı ḥācāt
Gidenler ʿarż-ı ḥāle kām-yāb-ı müddeʿā gelsün

5. ʿ**arż-ı ḥāle:**-*e*
Rübai 444
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Halin arzı; dilekçe.
Yā Rab saña ʿarż-ı ḥāle ḥācet yoḳdur
Maḳṣūd u murādātumı sen aʿlemsin

ʿarż-ı ḥāli:

1. ʿ**arż-ı ḥāli:**-*i*
Kaside 23
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dilekçe, nüvişte.
Teşekkür-nāme olsun ʿarż-ı ḥāli dād-ḫvāhānuñ
Hemīşe semʿine ḫayr-ı duʿā ḥüsn-i senā gelsün

ʿarż-ı ḥāl-i çākerī:

1. ʿ**arż-ı ḥāl-i çākerī:**
Kaside 19
Mısra: **162**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kulun durumunun hâli.
Ey Naḥīfī eyleme tā böyle iṭnāb-ı süḫān
Besdür ol şāha bu deñlü ʿarż-ı ḥāl-i çākerī

ʿarż-ı ḥālüm:

1. ʿ**arż-ı ḥālüm:**-*üm*
Kaside 19
Mısra: **85**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dilekçe, nüvişte.
ʿArż-ı ḥālüm mūcib-i taṣdīʿ olur ḫavf eylerem
Ey duʿā-gūyān-ı dīn ü devletüñ dād-āveri

ʿarż-ı ḥased eyler:

1. ʿ**arż-ı ḥased eyler:**-*r*
Gazel 397
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kıskançlığını sunmak.
ʿArż-ı ḥased eyler nigehüñ cān-ı ḫazīne
Ol ġamzeleri tā ki sen aġyāra idersin

ʿarż-ı ḫicāb ider:

1. ʿ**arż-ı ḫicāb ider:**-*er*
Gazel 478
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Utangaçlığını sunmak.
Tāb-ı ruḫuñdan ey meh-i nev āfitāb-ı çarḫ
ʿArż-ı ḫicāb ider saña zerrīn niḳāb ile

ʿarż-ı ḫırām-ı nāz it:

1. ʿ**arż-ı ḫırām-ı nāz it:**
Gazel 296
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nazlı yürüyüşünü göstermek.
ʿArż-ı ḫırām-ı nāz it reftāra gel çemende
Olsun yoluñda pā-māl ʿuşşāḳ-ı bī-mecālüñ

ʿarż-ı iftiḫār itse:

1. ʿ**arż-ı iftiḫār itse:**-*se*
Matla 72
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gururunu ortaya koymak, nasıl kıvanç duyduğunu arzetmek.
Lemʿa-i feyż-i ser-engüştüñden oldı behredār
Vechi var gögsin gerüp māh itse ʿarż-ı iftiḫār

ʿarẓ-ı iḫtirām ḳıldı:

1. ʿ**arẓ-ı iḫtirām ḳıldı:**-*dı*
Kaside 11
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saygısını arz etmek.
Sidre ḳıldı ḳaddine şevḳ ile ʿarẓ-ı iḫtirām

Naġme-i ferḫunde-i yā min lehu ṭūbā ile

ʿarż-ı iltifāt itdi:

1. ʿ**arż-ı iltifāt itdi:**-*di*
Kıt'a 44
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İltifat arz etmek.
Yine sulṭān-ı baḫtum baña ʿarż-ı iltifāt itdi
Bu şeb bezmümde yaḳdı gūyiyā bir şemʿ-i kāfūrı

ʿarż-i imtinān eyler:

1. ʿ**arż-i imtinān eyler:**-*r*
Gazel 182
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İyiliğini başa kakmak.
Ümmīdüm dāʾimā gencīne-i luṭf-ı Ḫudādandur
Baña çarḫ-ı denī bīhūde ʿarż-i imtinān eyler

ʿarż-ı imtiyāz itdüklerüñ:

1. ʿ**arż-ı imtiyāz itdüklerüñ:**-*dük, -ler, -üñ*
Gazel 311
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayrıcalık sunmak, ayrıcalık göstermek.
Ey Naḥīfī sen bu ṭabʿ-ı āteşīn āşār ile
Çoḳ mıdur aḥbāba ʿarż-ı imtiyāz itdüklerüñ

ʿarż-ı imtiyāz itmek:

1. ʿ**arż-ı imtiyāz itmek:**-*mek*
Gazel 25
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayrıcalık sunmak, ayrıcalık göstermek.
Ey Naḥīfī böyle bir şiʿr-i leṭāfet-baḫş ile
Çoḳ mıdur aḥbāba ʿarż-ı imtiyāz itmek baña

2. ʿ**arż-ı imtiyāz itmek:**-*mek*
Gazel 302
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayrıcalık sunmak, ayrıcalık göstermek.
Bi-ḥamdi'llāh Naḥīfī ġırre-mest-i feyż-i mevlāyuz
Olur yārāna gāhī böyle ʿarż-ı imtiyāz itmek

ʿarż-ı iʿtiẕār eyleyüp:

1. ʿ**arż-ı iʿtiẕār eyleyüp:**-*yüp*
Kaside 5
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mazeretini bildirmek.
Eyleyüp biñ ḫaclet ü şerm ile ʿarż-ı iʿtiẕār
Pādişāhā ḥālümi ʿarż itmege geldüm saña

ʿarż-ı iʿtiẕāra:

1. ʿ**arż-ı iʿtiẕāra:**-*a*
Gazel 411
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Özür dileme, özrünü arz etme.
Ḥużūr-ı Ḥaḳda bu cürm ile baña luṭfuñ olmazsa
Ne yüz var bende ʿarż-ı iʿtiẕāra yā Resūla'llāh

ʿarż-ı iʿtiẕāruñ:

1. ʿ**arż-ı iʿtiẕāruñ:**-*uñ*
Kıt'a 32
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Özür dileme, özrünü arz etme.
Senüñ ben zāra ʿarż-ı iʿtiẕāruñ kendi luṭfuñdur
Gerek luṭfuñla şād it cevr ile ister melūl eyle

ʿarż-ı ıżṭırāb eyleme:

1. ʿ**arż-ı ıżṭırāb eyleme:**-*me*
Kaside 1
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sıkıntı çekmek.
Kīmyā feyż-i ilāhīdür ḳo fikr-i ġayrı sen
Eyleme zibāḳ gibi bīhūde ʿarż-ı ıżṭırāb

ʿarż-ı ıżṭırāb itme:

1. ʿ**arż-ı ıżṭırāb itme:**-*me*
Gazel 444
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Maddi veya manevi zahmet ve sıkıntı duymayı belli etmek, bunalmak, darlanmak.
Niyāzı nāza eyler münḳalib bir gün bu devrāndur
Niyāzumdan benüm tā böyle ʿarż-ı ıżṭırāb itme

ʿarż-ı kām ḳılsa:

1. ʿ**arż-ı kām ḳılsa:**-*sa*
Gazel 230
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Muradını söylemek.
Biñ ʿarż-ı kām ḳılsa dil-i nā-murādıma
Bu devr-i dūna ben yine olmam emīn-i yeʾs

ʿarż-ı ḳāmet eylersin:

1. ʿ**arż-ı ḳāmet eylersin:**-*r, -sin*
Matla 210
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Boyunu göstermek.
Ḫırām-ı nāz ile ḳaddüñ cihāna āfet eylersin
Gelürsin cāmiʿe ʿuşşāḳa ʿarż-ı ḳāmet eylersin

ʿarż-ı kerem itdüñ:

1. ʿ**arż-ı kerem itdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 307
Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cömertlikte bulunmak.
Nāzüklük ile ʿāşıḳa cevr ü sitem itdüñ
Luṭf eyledüñ āşüfteñe ʿarż-ı kerem itdüñ

ʿarż-ı maḥabbet:

1. ʿ**arż-ı maḥabbet:**
Gazel 168
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgi, ilgi gösterme; sohbet etmeyi isteme.
Bunca demdür baña hīç ʿarż-ı maḥabbet yoġ idi
Söyle ḳurbānuñ olam resm-i vefā tāze midür

2. ʿ**arż-ı maḥabbet:**
Gazel 496
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgi, ilgi gösterme; sohbet etmeyi isteme.
Derd-i ḥasretle ḳoduñ kūşe-i miḥnetde beni
Bu ḳadar ʿarż-ı maḥabbet ḳanı ey māh ḳanı

ʿarż-ı maḥabbet eyleyerek:

1. ʿ**arż-ı maḥabbet eyleyerek:**-*yerek*
Gazel 292
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Konuşma tenezzülünde bulunmak.
Niyāza başladum ol şemʿ-i ḥüsne meclisde
Hezār şevḳ ile ʿarż-ı maḥabbet eyleyerek

ʿarż-ı maḥabbet idem:

1. ʿ**arż-ı maḥabbet idem:**-*em*
Gazel 469
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgi ve ilgi göstermek.
İdem ʿarż-ı maḥabbet meşhedümden saña sultānum
Netīce geçmezem senden eger şad çāk olursam da

ʿarż-ı maḥabbeti:

1. ʿ**arż-ı maḥabbeti:**-*i*
Matla 117
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgi, ilgi gösterme; sohbet etmeyi isteme.
ʿArż-ı maḥabbeti saña ẕevḳ-ı müdāmedür
Ḫalḳ-ı zamāne şimdi bi-şarṭı's-selāmedür

ʿarż-ı melāmet eylemede:

1. ʿ**arż-ı melāmet eylemede:**-*me, -de*
Gazel 77
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Serzenişini arz etmek.
Erbāb-ı dile eylemede ʿarż-ı melāmet
Çarḫuñ bize evżāʿını eṭvārını seyr it

ʿarż-ı merām:

1. ʿ**arż-ı merām:**
Kaside 26
Mısra: **155**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Durumunu, arzusunu dile getirme.
Ḫilāf-ı meşreb idi ben faḳīre ʿarż-ı merām
Olup ḳanāʿat ile kūşe-gīr-i istiġnā

ʿarż-ı mübāhāt ideyüm:

1. ʿ**arż-ı mübāhāt ideyüm:**-*e, -yüm*
Gazel 496
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Övünmeyi sunmak.
İdeyüm ʿarż-ı mübāhāt şehīdān-ı ġama
İdüp āgāşte-i ḫūn-āb-ı maḥabbet kefeni

ʿarż-ı münācāt:

1. ʿ**arż-ı münācāt:**
Gazel 415
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yakarış sunma.
Bizüm mevlāya yoḳdur rūyumuz ʿarż-ı münācāt
Olursa senden olur luṭf-ı himmet yā Resūla'llāh

ʿarż-ı murād eylemekde:

1. ʿ**arż-ı murād eylemekde:**-*mek, -de*
Kaside 26
Mısra: **231**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dileğini söylemek.
Ne deñlü ʿarż-ı murād eylemekde ḳāṣır isem
Żamīr-i pāküñ ider ḥall-i ʿuḳde-i feḥvā

ʿarż-ı nāz itmek:

1. ʿ**arż-ı nāz itmek:**-*mek*
Gazel 25
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nazı arz etmek.
Çoḳ degüldür ġamze-i fettānuñ öldürürsün beni
Mücib-i ḥüsnüñdür elbet ʿarż-ı nāz itmek baña

ʿarż-ı naẓīreden:

1. ʿ**arż-ı naẓīreden:**-*den*
Gazel 376
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nazire sunma, gösterme.
ʿArż-ı naẓīreden ġaraż inşā-yı medḥidür
Yād eyleyüp mülāṭafat-ı kām-rānesin

ʿarż-ı neẕāre eylemeyem:

1. ʿ**arż-ı neẕāre eylemeyem:**-*me, -yem*
Gazel 16
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bakış göstermek II muamelede bulunmak.
Renciş-resān olursa nigāh-ı ṭaleb saña
ʿArż-ı neẕāre eylemeyem bī-sebeb saña

ʿarż-ı neẕẕāre idersem:

1. ʿ**arż-ı neẕẕāre idersem:**-*er, -se, -m*
Gazel 468
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bakış sunmak, bakmak.
Hemīşe dil gibi vaḳf-ı nigāh-ı nāz olayum
İdersem ol meh-i tābāna ʿarż-ı neẕẕāre

ʿarż-ı nigāh-ı ḥasret itsün:

1. ʿ**arż-ı nigāh-ı ḥasret itsün:**-*sün*
Gazel 24
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasret bakışını göstermek.
Niçe dīdāruña ʿarż-ı nigāh-ı ḥasret itsün dil
Hücūm-ı şerm ü ḥayret māniʿ-i neẕẕāredür cānā

ʿarż-ı niyāz:

1. ʿ**arż-ı niyāz:**
Gazel 134
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Rica sunma.
Mümkin olmaz çeşm-i ḫūn-āşāmına ʿarż-ı niyāz
Ġamzesi şol dem ki mest-i cām-ı istiġnā olur

ʿarż-ı niyāz eyledüm:

1. ʿ**arż-ı niyāz eyledüm:**-*dü, -m*
Gazel 286
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yalvarmak.
Eyledüm yāre Naḥīfī yine biñ ʿarż-ı niyāz
Seni n'eyler göresin āh ü fiġānum diyerek

ʿarż-ı niyāz ider:

1. ʿ**arż-ı niyāz ider:**-*er*
Gazel 49
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yalvarmak, yakarmak.
Şeb-tā-seḥer o ġonçeye ʿarż-ı niyāz ider
El-ḥaḳ ġarībdür hele muʿtād-ı ʿandelīb

2. ʿ**arż-ı niyāz ider:**-*er*
Gazel 293
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yalvarmak, yakarmak.
Mest olup cām-ı lebüñle dil ider ʿarż-ı niyāz
Nāzenīnüñ sözleri maʿẕūrdur mestānenüñ

ʿarż-ı niyāz idüp:

1. ʿ**arż-ı niyāz idüp:**-*üp*
Gazel 88
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yalvarmak, yakarmak.
Yāra lisān-ı ḥāl ile ʿarż-ı niyāz idüp
Metn-i maḥabbeti idelüm bī-ḫiṭāb şerḥ

ʿarż-ı niyāż itmege:

1. ʿ**arż-ı niyāż itmege:**-*meg, -e*
Kaside 27
Mısra: **123**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yalvarmak, yakarmak.
ʿĀşıḳa ʿarż-ı niyāż itmege ruḫṣat yoġ idi
İtmese mest-i mey-i nāz anı çeşm-i maḫmūr

ʿarż-ı niyāz itmek:

1. ʿ**arż-ı niyāz itmek:**-*mek*
Gazel 25
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yalvarmak, yakarmak.
Vaḳtidür sulṭānuma ʿarż-ı niyāz itmek baña
Lāzım oldı her cihetden keşf-i rāz itmek baña

ʿarż-ı niyāz itsem:

1. ʿ**arż-ı niyāz itsem:**-*se, -m*
Gazel 39
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yalvarmak, yakarmak.
Nāz ider ʿarż-ı niyāz itsem lisān-ı ḥāl ile
Her ne söylersem o şīrīn lehce ḳāʾildür baña

ʿarż-ı niyāza:

1. ʿ**arż-ı niyāza:**-*a*
Gazel 382
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Rica sunma.
Aḥvālümi ben saña niçe ʿarż ideyüm āh
Bir ʿarż-ı niyāza niçe biñ nāz ḳılarsın

ʿarż-ı niyāza başlasam:

1. ʿ**arż-ı niyāza başlasam:**-*sa, -m*
Gazel 449
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dilek, isteği söylemeye başlamak.

ʿArż-ı niyāza başlasam
ḫ∨āba varur o mest-i nāz
ʿĀşıḳ-ı zārı öldürür işte bu
vaż'-ı sāḫte

ʿarż-ı niyāzum:

1. ʿ**arż-ı niyāzum:**-*um*
Rübai 369
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Rica sunma.
Ancaḳ sañadur ʿarż-ı niyāzum yā Rab
Her vech ile aḥvālüme sensin ʿālim

ʿarż-ı pendār itmededür:

1. ʿ**arż-ı pendār itmededür:**-*me, -de, -dür*
Kaside 8
Mısra: **44**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Düşüncesini sunmak.
Câme-i sebz ile pūşīde ahālī-i çemen
Servler itmededür cümleye ʿarż-ı pendār

ʿarż-ı recā:

1. ʿ**arż-ı recā:**
Gazel 462
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arzusunu dile getirmek, yalvarmak.
Cehhāl-i ḳadr-merdüme ʿarż-ı recā niçün
Câhil ṭabībe şekve-i dāʾdan ne fāʾide

ʿarż-ı revāc eylemeden:

1. ʿ**arż-ı revāc eylemeden:**-*me, -den*
Kaside 12
Mısra: **61**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Revaç arz etmek.
Kālā-yı süḫan ʿarż-ı revāc eylemeden āh
Ālām-ı felek mühr-i sükūt urdı dehāna

ʿarż-ı ruḥsār idince:

1. ʿ**arż-ı ruḫsār idince:**-*ince*
Kaside 8
Mısra: **186**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yanağını arz etmek.
Āteş-i ʿışḳuña ʿiṣyānumı sūzān ideyüm
Rūz-ı maḥşerde idince baña ʿarż-ı ruḫsār

ʿarż-ı ṣadāḳat itmiş:

1. ʿ**arż-ı ṣadāḳat itmiş:**-*miş*
Gazel 510
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sadık olduğunu arz etmek.
ʿArż-ı ṣadāḳat itmiş idük dün ol āfete
Bāʿiş bu oldı cevrine bildük ḫaṭāmuzı

ʿarż-ı selām-ı müctebā idelüm:

1. ʿ**arż-ı selām-ı müctebā idelüm:**-*e, -lüm*
Kaside 17
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Seçkinin selamını arz etmek II Hz. Muhammet'e selam etmek.
Dem-be-dem iḫlāṣ ile nām-ı şerīfin yād idüp
Her nefesde idelüm ʿarż-ı selām-ı müctebā

ʿarż-ı şerbet-i nīlūferi:

1. ʿ**arż-ı şerbet-i nīlūferi:**-*i*
Tarih 2
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nilüfer şerbetinin takdimi.
Tehniyetler eyleyüp şevḳ-ı cülūsından ider
Cūylar ḥaytāne ʿarż-ı şerbet-i nīlūferi

ʿarż-ı şerm-sārī idersin:

1. ʿ**arż-ı şerm-sārī idersin:**-*er, -sin*
Gazel 308
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Utangaçlığını arz etmek.
İdersin baña ʿarż-ı şerm-sārī ʿAraḳ-rīz olsa cānā rūy-ı ālüñ

ʿarż-ı şitāb eyleyüp:

1. ʿ**arż-ı şitāb eyleyüp:**-*yüp*
Tarih 2
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aceleyle arz etmek.
Eyleyüp bād-ı ṣabā her cānibe ʿarż-ı şitāb
Merḥabā-sāz-ı beşāret eyler idi dilleri

ʿarż-ı şudāʿ idersem:

1. ʿ**arż-ı şudāʿ idersem:**-*er, -se, -m*
Gazel 254
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Baş ağrısını arz etmek.
Būy-ı gül-i kāma idersem n'ola
Hecr-i ruḫ-ı yār ile ʿarż-ı şudāʿ

ʿarż-ı taʿalluḳ:

1. ʿ**arż-ı taʿalluḳ:**
Gazel 316
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağlılık sunmak, ilgi göstermek.
Zülfüñe bencileyin ʿarż-ı taʿalluḳ kim ider
Her-kesüñ şāne gibi sīnesi ṣad pāre degül

ʿarż-ı taʿalluḳ eyledüm:

1. ʿ**arż-ı taʿalluḳ eyledüm:**-*dü, -m*
Muaşşer 1
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağlılık sunmak, ilgi göstermek.
Eyledüm ʿarż-ı taʿalluḳ
ġamze-i ġammāzıña
Gerd-i rāh olmaḳ dilerdim
ḳāmet-i mümtāzıña

ʿarż-ı taʿalluḳ itdüm:

1. ʿ**arż-ı taʿalluḳ itdüm:**-*düm, -*
Rübai 332
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağlılığını arz etmek.
Ruḫsāruña iẓhār-ı teşevvuḳ itdüm
Kāküllerüñe ʿarż-ı taʿalluḳ itdüm

ʿarż-ı taʿaṣṣub itmesün:

1. ʿ**arż-ı taʿaṣṣub itmesün:**-*me, -sün*
Gazel 6
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kendi dinini çok üstün tutarak başka dinden olanlara düşman olmak.
Daḫl idüp ʿarż-ı taʿaṣṣub itmesün zāhid baña
Kārger olmaz ḫandeg-i ṭaʿna-i ḥāsid baña

ʿarż-ı tāb ü tef itdigi:

1. ʿ**arż-ı tāb ü tef itdigi:**-*dig, -i*
Gazel 260
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sıcaklık ve ışık arz etmek.
İtme dirīġ sāye-i luṭfuñ bu ẕerreden
Ḫūrşīd-i maḥşer itdigi dem ʿarż-ı tāb ü tef

ʿarż-ı taḥiyyāt ü selām ide:

1. ʿ**arż-ı taḥiyyāt ü selām ide:**-*e*
Rübai 368
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Selamı sunmak.
Raḥmet aña kim nām-ı şerīfüñ işidüp
Ṣıdḳ ile ide ʿarż-ı taḥiyyāt ü selām

ʿarż-ı taḥiyyāt ü selām itdükçe:

1. ʿ**arż-ı taḥiyyāt ü selām itdükçe:**-*dükçe*
Kaside 9
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Selamı sunmak.
Dem-be-dem ʿarż-ı taḥiyyāt ü selām itdükçe ben
Ney gibi cism-i nizārı zār u nālān eylesem

ʿarż-ı taẓallum ider:

1. ʿ**arż-ı taẓallum ider:**-*er*
Gazel 188
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şikayeti, sızlanmasını arz etmek.
Virmeden ruḫṣat-ı taḥrīk leb-i bī-dādı
Kimseler ġamzesine ʿarż-ı taẓallum mı ider

ʿarż-ı tecellā:

1. ʿ**arż-ı tecellā:**
Gazel 267
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tecellisini sunmak.
Yeter öldürdi beni ḥasret-i dīdāruñ āh
Yoḫsa ḳurbānuñ olam ʿarż-ı tecellā da mı yoḳ

ʿarż-ı tecellā eyle:

1. ʿ**arż-ı tecellā eyle:**
Gazel 322
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tecelliyi sunmak.
Eyle dil-i mehcūrıma gel ʿarż-ı tecellā
Berḳ-ı ruḫuñ āteş-fiken-i ḫırmen-i ġam ḳıl

ʿarż-ı teġāfül:

1. ʿ**arż-ı teġāfül:**
Gazel 317
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aldırmazlık etmek, ilgilenmemek.
Baña ʿarż-ı teġāfül ġayre tevcīh-i nigāh-ı nāz
Niçe gelmez dil-i nālāna bu vaż'-ı girān müşkil

ʿarż-ı teġāfül itmese:

1. ʿ**arż-ı teġāfül itmese:**-*me, -se*
Gazel 440
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin ilgisizce davranması.
İtmese ʿarż-ı teġāfül ʿāşıḳ-ı dīrīneye
Çeşm-i şūḫ-ı dil-firībüñ böyle ġaddār olmasa

ʿarż-ı teġāfül ider:

1. ʿ**arż-ı teġāfül ider:**-*er*
Gazel 217
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aldırmazlık etmek, ilgilenmemek.
O şūḫ-ı dilsitāna biñ suʾāl-i vuṣlat itsem de
İder ʿarż-ı teġāfül bir cevāb-ı mā-ḥaṣal virmez

ʿarż-ı teġāfülüñ:

1. ʿ**arż-ı teġāfülüñ:**-*üñ*
Gazel 503
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aldırmazlık etmek, ilgilenmemek.
Tā key ġurūr-ı ḥüsn ile ʿarż-ı teġāfülüñ
Gör dil-figār-ı ʿışḳuñ olan bī-nevāları

ʿarż-ı temennā itme:

1. ʿ**arż-ı temennā itme:**-*me*
Gazel 491
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temennilerde bulunmak.
Yüz ḳızardup nā-keşe ʿarż-ı temennā itme kim
Rū-be-ḫāk-i şerm olursın cürʿa-i ṣahbā gibi

ʿarż-ı tevaḳḳuf it:

1. ʿ**arż-ı tevaḳḳuf it:**
Gazel 78
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Beklemeyi arz etmek.
Tā key ḥarīm-i ʿişvede ʿarż-ı tevaḳḳuf it
Gel cāygāh-ı sīneye ṭarḥ-ı tekellüf it

ʿarż-ı ʿubūdiyyet:

1. ʿ**arż-ı ʿubūdiyyet:**
Kaside 24
Mısra: **93**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kulluk gösterme.
Ġaraż ʿarż-ı ʿubūdiyyet durur der-gāhuña yoḫsa
Ne deñlü medḥ idersem vaṣfuñ irmez ḥadd ü pāyāna

ʿarż-ı ʿubūdiyyet eylerem:

1. ʿ**arż-ı ʿubūdiyyet eylerem:**-*r, -em*
Murabba 8
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kulluğunu arz etmek.
Eylerem bu vech ile ʿarż-ı ʿubūdiyyet müdām
Eṣ-ṣalātü ve's-selām ey faḫr-ı ʿālem es-selām

ʿarż-ı ʿubūdiyyet idüp:

1. ʿ**arż-ı ʿubūdiyyet idüp:**-*üp*
Gazel 485
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kulluk göstermek.
Naḥīfī-i ġarībinden idüp ʿarż-ı ʿubūdiyyet
O faḫr-ı ʿāleme yüz biñ ṣalāt ile selām eyle

ʿarż-ı ʿubūdiyyetdür:

1. ʿ**arż-ı ʿubūdiyyetdür:**-*dür*
Kaside 23
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kulluk gösterme.
Ġaraż ʿarż-ı ʿubūdiyyetdür iṭnāb-ı kelām itme
Siyāḳ-ı naẓma şimden ṣoñra temhīd-i duʿā gelsün

2. ʿ**arż-ı ʿubūdiyyetdür:**-*dür*
Rübai 157
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kulluk gösterme.
Ḳādir degülem medḥüñe ben sulṭānum
Ancaḳ ġarażum ʿarż-ı ʿubūdiyyetdür

ʿarż-ı vişāl eyle:

1. ʿ**arż-ı vişāl eyle:**
Gazel 215
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşmayı istemek.
Sen hemān ʿarż-ı viṣāl eyle bize biz de saña
Cānı teslīm ile vaʿdemüzi incāz iderüz

ārzū:

1. **ārzū:**
Gazel 136
Mısra: **2**
İstek, gönül meyli.
Bülbül bu nāleden ġarażuñ güft ü gū mıdur
Yoḫsa murād dünyede bir ārzū mıdur

2. **ārzūlar:**-*lar*
Gazel 137
Mısra: **4**
İstek, gönül meyli.
Sebeb sensin bu āh-ı cān-güdāz-ı ḥasrete her dem
Dil-i dīvānede bu ārzūlar hep senüñçündür

3. **ārzūsına:**-*sı, -n, -a*
Gazel 457
Mısra: **22**
İstek, gönül meyli.
Encāmı ḫāk olınca Naḥīfī bu ʿālemüñ
Ṭopraḳ hezār levm ile her ārzūsına

ārzū eyler:

1. **ārzū eyler:**-*r*
Gazel 189
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İstek duymak, istemek.
Göñül ol āfitāb-ı ḥüsni her dem ārzū eyler
Ḫayālin dīdeden dilden ṣafāsın cüst ü cū eyler

ārzū itmem:

1. **ārzū itmem:**-*me, -m*
Gazel 356
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arzu etmek; istek duymak, istemek.

Senüñ Mecnūnuñam semt-i ḫalāṣı ārzū itmem
Ġam-ı ʿışḳuñla derd-ālūdeyem cānā devā bilmem

ārzū-mendān-ı feyż-i ṭabʿumuñ:

1. **ārzū-mendān-ı feyż-i ṭabʿumuñ:**-*um, -uñ*
Kaside 5
Mısra: **81**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tabiatımın feyzinin istekleri.
Ārzū-mendān-ı feyż-i ṭabʿumuñ derd-i ḫased
Her birin ḳılmış cihānda ḫiṣṣe-yāb-ı ibtilā

ārzū-yı būs-ı dāmānuñ ider:

1. **ārzū-yı būs-ı dāmānuñ ider:**-*uñ, -er*
Kaside 28
Mısra: **59**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eteğini öpme arzusunda bulunmak.
Dil ü cān ārzū-yı būs-ı dāmānuñ ider her dem
Ḥużūra varmaġa mānіʿ olan ancaḳ ḥicābumdur

ārzū-yı dāne-i ḫāl-i siyāh itse:

1. **ārzū-yı dāne-i ḫāl-i siyāh itse:**-*se*
Gazel 320
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Siyah benin noktasını arzu etmek.
Ārzū-yı dāne-i ḫāl-i siyāh itse n'ola
Ey cefā-cū cennet-i ḫüsnüñde Ādemdür göñül

ārzū-yı nefsi:

1. **ārzū-yı nefsi:**-*i*
Kaside 1
Mısra: **42**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nefsin isteği, arzusu.
Gel teẕekkür ḳıl vāʿīdi lafẓa-i taṣʿīdden
Ārzū-yı nefsi terk it olma şāyān-ı ʿıḳāb

ārzū-yı nūr-ı didāruñla:

1. **ārzū-yı nūr-ı didāruñla:**-*uñ, -la*
Gazel 432
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzel yüzünün nurunun isteği.
Ḥvāb-ı rāḥat görmesün ol dīde-i ġam-dīde kim
Ārzū-yı nūr-ı didāruñla giryān olmaya

ārzū-yı pāy-būsıyla:

1. **ārzū-yı pāy-būsıyla:**-*ı, -yla*
Tarih 16
Mısra: **35**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin ayağını öpme arzusu.
Ārzū-yı pāy-būsıyla nihānī yol bulup
Ḥavżında pür-tāb ider biñ şevḳ ile kendin miyāh

ārzū-yı vaʿde:

1. **ārzū-yı vaʿde:**-*e*
Gazel 22
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Söz verme arzusu.
Viṣālin eyledi mevḳūf-ı maḥşer ol ḳıyāmet-ḳad
Beni öldürdi işte ārzū-yı vaʿde ferdā

ārzū-yı vuṣlatuñ eyler:

1. **ārzū-yı vuṣlatuñ eyler:**-*uñ, -r*
Gazel 23
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşmayı arzulamak.
Beni ḫāk itse de derd ü belā-yı fürḳatüñ cānā
Giyāh-ı ḳabrüm eyler ārzū-yı vuṣlatuñ cānā

āṣaf:

1. **āṣaf:**
Gazel 156
Mısra: **51**
Vezir, sadrazam.
Ne Āṣaf naġme-i ḫāṭır-güşā-yı naẓm-ı rengīni
Nevā-yı sāz-ı Nāhīd ile dem-sāz-ı leṭāfetdür

2. **āṣaf:**
Gazel 156
Mısra: **53**
Vezir, sadrazam.
Ne Āṣaf ṭarz-ı şiʿri ġıbṭa-baḫş-ı ṭabʿ-ı Ṣāʾibdür
Ne Āṣaf iḫtişām-ı naẓmı reşk-i rūḥ-ı Şevketdür

3. **āṣaf:**
Gazel 156
Mısra: **54**
Vezir, sadrazam.
Ne Āṣaf ṭarz-ı şiʿri ġıbṭa-baḫş-ı ṭabʿ-ı Ṣāʾibdür
Ne Āṣaf iḫtişām-ı naẓmı reşk-i rūḥ-ı Şevketdür

āṣafā:

1. **āṣāfā:**
Kaside 26
Mısra: **77**
"ey Âsaf, ey vezir!" anlamında seslenme.
Sütūde-menḳabetā Āṣāfā mededkāra
Eyā ḫidīv-i ʿaṭā-baḫş u server-i vālā

āṣaf-ı ʿahd:

1. **āṣaf-ı ʿahd:**
Tarih 28
Mısra: **70**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zamanın veziri.
Ey Naḥīfī söyledüm itmāmınuñ tārīḫini

Āṣaf-ı ʿahd eyledi dārü'l-ḥadīṯ-i bī-bedel

āṣaf-ı devr-i zamān:

1. **āṣaf-ı devr-i zamān:**
Kaside 22
Mısra: **71**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zamanın Âsafı. Âsaf, Hz. Süleyman'ın veziridir.
Senüñ ey Āṣaf-ı devr-i zamān çoḳ luṭfuñ gördüm
Gerekdür şükr-i niʿmetde teẕekkür luṭf-ı vālāyı

āṣaf-ı kerem-pīşe:

1. **āṣaf-ı kerem-pīşe:**
Kaside 26
Mısra: **245**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cömertçe davranan Âsaf II Vezir Hüseyin Paşa.
Olursa himmetüñ ey Āṣaf-ı kerem-pīşe
Bulur nihāyet o ferḫunde tuḥfe-i zībā

āṣaf-ı ẕī-şānınuñ:

1. **āṣaf-ı ẕī-şānınuñ:**-*ı, -nuñ*
Tarih 34
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şanlı vezir.
Āṣaf-ı ẕī-şānınuñ tedbīri oldı kārger
Böyledür minnet Ḫudāya ḥükmi baḫt-ı esʿadüñ

āṣafi'bn-i berḫiyā:

1. **āṣafi'bn-i berḫiyā:**
Kaside 23
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İslâmî kaynaklarda Hz. Süleyman'ın kâtibi veya veziri olduğu kaydedilen kişi.
Vücūh ile olurlar reʾy-i ʿālem-gīrine teslīm
Gerekse İbn-i ʿAbbād Āṣafi'bn-i Berḫiyā gelsün

āṣaf-ṣıfat:

1. **āṣaf-ṣıfat:**
Tarih 17
Mısra: **8**
Asaf gibi II Hz. Süleyman'ın veziri mizaçlı.
Vezīr-i aʿẓam u dāmādı İbrāhīm Paşa kim
Odur Āṣaf-ṣıfat Risṭo-ṭabīʿat ekrem-i ecdād

āṣaf-vaṣf:

1. **āṣaf-vaṣf:**
Gazel 156
Mısra: **37**
Asaf vasıflı. Hz. Süleyman'ın veziri Âsaf bin Berhiya'nın vasıflarına sahip. İlm-i Simya'yı bildiği söylenir.
Cenāb-ı iʿtimādü'd-devle Āṣaf-vaṣf u deryā-dil
Ki reʾy-i ṣāʾibi vābeste-i tedbīr-i devletdür

asan:

1. **āsān:**
Gazel 5
Mısra: **7**
Kolay, zahmetsiz.
Zāhidā āsān degüldür kārı ʿışḳ aṣḥābınuñ
Anlara ḫūn-ı cigerdür tekye-i ġamda ġıdā

2. **āsān:**
Gazel 53
Mısra: **13**
Kolay, zahmetsiz.
Egerçi söyleşilmek yār ile āsān idi ammā
Beni lāl eyleyen ol ġamze-i pür-şūrlardur hep

3. **āsāndur:**-*dur*
Gazel 118
Mısra: **12**
Kolay, zahmetsiz.
Saña mümkin degüldür ʿuḳde-i dilden ḫaber virmek
Benüm müşkillerüm zīrā senüñ yanuñda āsāndur

4. **āsān:**
Gazel 318
Mısra: **9**
Kolay, zahmetsiz.
Ferāġat itmek āsān idi ol rūḥ-ı revānumdan
Naḥīfī olmasa cism-i nizāra terk-i cān müşkil

5. **āsāndur:**-*dur*
Gazel 318
Mısra: **3**
Kolay, zahmetsiz.
Tesellī-yāb-ı luṭf-ı nāz olan ʿuṣṣāḳa āsāndur
Ne deñlü olsa cevr-i ʿışḳuñ ey rūḥ-ı revān müşkil

6. **āsān:**
Gazel 440
Mısra: **11**
Kolay, zahmetsiz.
Serve teşbīh eylemek āsān idi ḳaddüñ senüñ
Ey nihāl-i ʿişve sende ḥüsn-i reftār olmasa

āsān eyle:

1. **āsān eyle:**
Rübai 57
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kolaylaştırmak.
Maḳṣūd u murādum eyle iḥsān yā Rab
Eyle baña müşkilātum āsān yā Rab

2. **āsān eyle:**
Rübai 422
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kolaylaştırmak.
Ḳıl faẕluñı hem-dem ḳoma vaḥşetle beni
Ḳabrümde baña eyle suʾālüm āsān

3. **āsān eyle:**
Rübai 465
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kolaylaştırmak.

Yā Rab beni elṭāfuña şāyān eyle
Müşkillerümi ḫayr ile āsān eyle

4. **āsān eyle:**
Rübai 500
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kolaylaştırmak.
Ẕikrüñle idüp meẕāḳ-ı cānı şīrīn
Yā Rab sekerāt-ı mevti āsān eyle

5. **āsān eyle:**
Rübai 522
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kolaylaştırmak.
Luṭfuñla reh-i maḳṣūdum āsān eyle
Sulṭān-ı rusül faḫr-ı cihān ḥürmetine

āsān eyler:

1. **āsān eyler:**-*r*
Rübai 201
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kolaylaştırmak.
Bir bendeye fażlı olsa yār ü yāver
Her ḥāl ile müşkilātın āsān eyler

2. **āsān eyler:**-*r*
Rübai 445
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kolaylaştırmak.
Her derde devā luṭf u ʿaṭā andandur
Müşkilleri ḳudretle ol eyler āsān

āsān gelür:

1. **āsān gelür:**-*ür*
Rübai 438
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kolaylaşmak.
Ey bī-ḫaber-i resm-i sülūk-ı ʿirfān
Āsān mı gelür saña ṭarīḳ-i merdān

āsān iden:

1. **āsān iden:**-*en*
Rübai 454
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kolaylaştırmak.
Rabbümdür iden cümle umūrum āsān
Ben ʿācize hep itdiġi luṭf u iḥsān

āsān idesin:

1. **āsān idesin:**-*e, -sin*
Rübai 453
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kolaylaştırmak.
Meʾmūlum odur maḥż-ı keremle idesin
Her müşkilümi iki cihānda āsān

āsān it:

1. **āsān it:**
Murabba 2
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kolaylaştırmak.
Reh-i maḳṣūdı āsān it
Meded senden meded mevlā

2. **āsān it:**
Rübai 83
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kolaylaştırmak.
Luṭfuñla bu ʿāṣī ḳuluña iḥsān it
Tevfīḳuñ ile müşkilümi āsān it

3. **āsān it:**
Rübai 416
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kolaylaştırmak.
Ben bir ḳuluñam ʿāciz ü bī-çāre vü zār
Müşkillerüm it ḳudretüñ ile āsān

āsān ola:

1. **āsān ola:**-*a*
Kaside 8
Mısra: **266**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kolay, zahmetsiz olmak.
Dest-gīr ol bu Naḥīfī ḳuluña sulṭānum
Ki ol üftādeye āsān ola kār-ı düşvār

2. **āsān ola:**-*a*
Kıt'a 24
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kolay, zahmetsiz olmak.
On nefer kimse ki cennetle mübeşşer oldı
Saña naẓm eyleyeyüm tā ola ḥıfẓı āsān

3. **āsān ola:**-*a*
Rübai 272
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kolay, zahmetsiz olmak.
Yā Rab baña fażl u keremüñ eyle refīḳ
Āsān ola tā cān ü dile kār-ı ṭarīḳ

āsān olsun:

1. **āsān olsun:**-*sun*
Rübai 413
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kolay, zahmetsiz olmak.
Eyle mededüñ cān ü dile feyż-resān
Tā ḫayr ile müşkillerüm olsun āsān

āsān olur:

1. **āsān olur:**-*ur*
Rübai 403
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kolay, zahmetsiz olmak.
Sendendür İlāhī ḳula luṭf u iḥsān
Müşkiller olur ḳudretüñ ile āsān

āsānter:

1. **āsānter:**
Kaside 19
Mısra: **116**
Kolay.
Olmasa muḫtel niẓām-ı mülk-i dil bu ṭabʿ ile
Olmaḳ āsānter idi aṣḥāb-ı naẓmuñ eṣʿārı

āsār:

1. **āṣārına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 156
Mısra: **43**
Bir kimsenin veya bir topluluğun çalışması sonucunda ortaya çıkmış olan şeyler, eserler.
Olup reʾy-i ṣavābum Ṣāʾibüñ āṣārına māʾil
Ḥuṣūl-i nüsḫa-i dīvānına der-kār-ı niyyetdür

2. **āṣār:**
Gazel 311
Mısra: **13**
Bir kimsenin veya bir topluluğun çalışması sonucunda ortaya çıkmış olan şeyler, eserler.
Ey Naḥīfī sen bu ṭabʿ-ı āteşīn āṣār ile
Çoḳ mıdur aḥbāba ʿarż-ı imtiyāz itdüklerüñ

3. **āṣār:**
Kaside 27
Mısra: **135**
Bir kimsenin veya bir topluluğun çalışması sonucunda ortaya çıkmış olan şeyler, eserler.
Bunca āṣār ne vech ile ẓuhūr eyler idi
Olmasa maẓhar-ı himmet ḳudemā-yı maġfūr

4. **āṣārı:**-*ı*
Rübai 378
Mısra: **4**
Bir kimsenin veya bir topluluğun çalışması sonucunda ortaya çıkmış olan şeyler, eserler.
Olsun o resūlü'ṣ-ṣaḳaleyne vāṣıl
Āṣārı olup mezīd-i ḳurb-ı taʿẓīm

5. **āṣārumı:**-*um, -ı*
Rübai 551
Mısra: **2**
Bir kimsenin veya bir topluluğun çalışması sonucunda ortaya çıkmış olan şeyler, eserler.
Ḥaḳ sırrumı nüsḫa-i ḥaḳāyıḳ itdi
Āṣārumı hādī-i deḳāyıḳ itdi

āsār-ı cünūnumdur:

1. **āṣār-ı cünūnumdur:**-*um, -dur*
Gazel 166
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Delilik, çılgınlık izleri; aşıklık belirtileri.
Naḥīfī ben ki Mecnūn-ı meʿānī-perver-i ʿışḳam
Benüm bu şiʿr-i tāze işte āṣār-ı cünūnumdur

āsār-ı cürm ü maʿṣiyet ḳıldı:

1. **āṣār-ı cürm ü maʿṣiyet ḳıldı:**-*dı*
Gazel 415
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Itaatsizlik ve günah işlerde bulunmak.
Hevā-yı nefs ile āṣār-ı cürm ü maʿṣiyet ḳıldı
Bizi ser-geşte-i vādī-i ḥayret yā Resūla'llāh

āsār-ı feyż-i ʿışḳıdur:

1. **āṣār-ı feyż-i ʿışḳıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 407
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşkın feyizli eserleri.
Bu dem sulṭānumuñ āṣār-ı feyż-i ʿışḳıdur bende
Bu keyfiyyet bu germiyyet bu ḥālet yā Resūla'llāh

āsār-ı ġażab:

1. **āṣār-ı ġażab:**
Rübai 52
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hiddet belirtileri.
Oldı mütevātir o ḳadar sūʾ-i edeb
Āteşle ẓuhūr eyledi āṣār-ı ġażab

āsār-ı keder olmasun:

1. **āṣār-ı keder olmasun:**-*ma, -sun*
Tarih 18
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kederin eserleri olmak.
Olmasun ṭabʿ-ı hümāyūnında āṣār-ı keder
Her nefes olsun ṣafā-yı ḫāṭır ile bī-elem

āsār-ı luṭf u himmetidür:

1. **āṣār-ı luṭf u himmetidür:**-*i, -dür*
Kaside 26
Mısra: **211**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Himmet ve lütfunun eserleri.
Mekārim ehlinüñ āṣār-ı luṭf u himmetidür
Süḫanverānı iden naẓm u neṣr ile gūyā

āsār-ı sürūr:

1. **āṯār-ı sürūr:**
Gazel 368
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Keyif alametleri.
Ey Naḥīfī görmez oldum sende āṯār-ı sürūr
Var ise şimdi ġumūm-ı ʿışḳdan āzādesin

āsār-ı ṭalel:

1. **āṯār-ı ṭalel:**
Tarih 28
Mısra: **38**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temel izi, nişanı (yıkılmış binada kalan duvar temelinin izi).
Ḳoymadı miʿmār-ı luṭf u himmeti ḳalb-i ḫarāb
Kişver-i dilde baḳılsa yoḳdur āṯār-ı ṭalel

āsār-ı yümn ü himmeti:

1. **āṯār-ı yümn ü himmeti:**-*i*
Tarih 33
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bereket ve ihsanın eserleri.
Devlet ü iḳbālinüñ āṯār-ı yümn ü himmeti
Mülk-i Gürcistānı tesḫīr eyledi ser-tā-be-pā

āsār-ı ẓalām:

1. **āṯār-ı ẓalām:**
Rübai 321
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zulmün kalıntıları.
Olduḳda nümāyende fürūġ-ı İslām
Nā-dīde olur ser-be-ser āṯār-ı ẓalām

āsār-ı ẕilel:

1. **āṯār-ı ẕilel:**
Tarih 28
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Küçük şeyler.
Nāsiḫ-i resm-i meẕālimdür ki mensūḫ eyledi
ʿAhd-i pākinde görünmez oldı āṯār-ı ẕilel

ʿaṣā-yı mūsā oldı:

1. ʿ**aṣā-yı mūsā oldı:**-*dı*
Rübai 28
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hz. Musa'nın asası olmak.
Çoḳ sāḥire iʿcāz-nümāluḳlar idüp
Oldı ḳalemüñ hemçü ʿaṣā-yı Mūsā

āsāyiş:

1. **āsāyiş:**
Gazel 461
Mısra: **25**
Rahatlık, huzur.
Naḥīfī ḳayd-ı hicrāndan eger āsāyiş isterseñ
Yaḳīn ol bezm-gāh-ı ḳurba ṭāʿatle ʿibādetle

2. **āsāyiş:**
Kaside 26
Mısra: **131**
Rahatlık, huzur.
Ne ḫāṭırumda ferāġat ne dilde āsāyiş
Ne ṭāliʿumda mürüvvet ne kevkebümde vefā

3. **āsāyiş:**
Rübai 11
Mısra: **1**
Rahatlık, huzur.
Āsāyiş ümmīd idüp ṣaḳın çekme cefā
Mümkin mi ribāṭ u pülde ārām-ı ṣafā

āsāyiş-i dehr-i bī-amānı:

1. **āsāyiş-i dehr-i bī-amānı:**-*ı*
Rübai 342
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Acımasız dünyanın düzeni.
Āsāyiş-i dehr-i bī-amānı görsem
Şād olsa bu ḳalb-i nā-tüvānı görsem

āsāyiş-i ḥāl:

1. **āsāyiş-i ḥāl:**
Rübai 316
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hal güvenliği, kendini emin hissetme durumu.
Devrānumuz ol devr-i denīdür anda
Yoḳ ẕerre ḳadar kimsede āsāyiş-i ḥāl

aṣfā-yı dürūd:

1. **aṣfā-yı dürūd:**
Rübai 144
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Selamın en safı.
Aṣfā-yı dürūd u ṣalavāt-ı bī-ḥad
Ezkā-yı taḥiyyāt ü selām-ı bī-ʿad

aṣfā-yı ṣālāt-ı bī-ḥisāb:

1. **aṣfā-yı ṣālāt-ı bī-ḥisāb:**
Kaside 18
Mısra: **43**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sayısız zikrin en temizi.
Ekmel-i teslīm ü aṣfā-yı ṣālāt-ı bī-ḥisāb
Rūḥ-ı ʿālī-şānına olsun ilā-yevmi'l-ḳarār

aṣfā-yı taḥiyyāt:

1. **aṣfā-yı taḥiyyāt:**
Rübai 530
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Övgünün saflığı.

Her şām ü seḥer rūḥına olsun vāṣıl
Aṣfā-yı taḥiyyāt ü selām-ı Ṣamedī

aşḥāb:

1. **aşḥābını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 265
Mısra: **16**
Hazret-i Peygamber Aleyhisselâtü ve's-selâm Efendimizi görüp şeref-i sohbetleriyle teşerrüf etmiş olan müminler.

Kīne vü kibr ü ġurūr ile mükedder olmaz
Nūr-ı īmān ider aṣḥābını ḫoş-ḫū vü ḫalūḳ

2. **aşḥābuña:**-*uñ, -a*
Kaside 5
Mısra: **157**
Hazret-i Peygamber Aleyhisselâtü ve's-selâm Efendimizi görüp şeref-i sohbetleriyle teşerrüf etmiş olan müminler.

Ālüñe aṣḥābuña eṭbāʿuña aḥbābuña
Tuḥfe olsun dem-be-dem yüz biñ selām-ı müctebā

3. **aşḥāba:**-*a*
Kaside 9
Mısra: **15**
Hazret-i Peygamber Aleyhisselâtü ve's-selâm Efendimizi görüp şeref-i sohbetleriyle teşerrüf etmiş olan müminler.

Eyleyüp ḫīn-i ziyāret cümle aṣḥāba selām
Cān-ı maḥzūnı bu ḫāletlerde şādān eylesem

4. **aşḥāba:**-*a*
Kaside 23
Mısra: **61**
Hazret-i Peygamber Aleyhisselâtü ve's-selâm Efendimizi görüp şeref-i sohbetleriyle teşerrüf etmiş olan müminler.

Ṣalāt ile selām olsun resūl ü āl ü aṣḥāba
ʿAṭā vü fażl-ı Bārī ümmete bī-intihā gelsün

aşḥāb ü ālüñ:

1. **aşḥāb ü ālüñ:**-*üñ*
Kaside 11
Mısra: **89**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Sahabeler ve H.z Muhammed'in soyu.

Hem daḫi aṣḥāb ü ālüñ üzre olsun bī-ḥisāb
Tuḥfe-i daʿvāt-ı teslīm-i selāmet-zā ile

aşḥāb-ı baṣar:

1. **aşḥāb-ı baṣar:**
Kaside 22
Mısra: **40**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

İleri görüşlü kimseler.

İder ehl-i beṣāʾir bī-baṣīret ḳulına iġmaż
Görür maʿẕūr aṣḥāb-ı baṣar evżāʿ-ı aʿmāyı

aşḥāb-ı cāh-ı ʿaṣrı:

1. **aşḥāb-ı cāh-ı ʿaṣrı:**-*ı*
Gazel 462
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Asrın mertebe sahipleri.

Aṣḥāb-ı cāh-ı ʿaṣrı sitāyiş dürūġdur
Nā-müsteḥıḳḳ-ı medḥa ṣenādan ne fāʾide

aşḥāb-ı derūn:

1. **aşḥāb-ı derūn:**
Rübai 439
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

İçten arkadaşlar, dostlar.

Zīrā ki idüp Ḥaḳḳa umūrın tefvīż
Döndükçe döner çarḫ ile aṣḥāb-ı derūn

aşḥāb-ı derūnı:

1. **aşḥāb-ı derūnı:**-*ı*
Gazel 42
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

İçten arkadaşlar, dostlar.

Ġurūr ile gel aṣḥāb-ı derūnı ḫāksār itme
Göz açdurmaz saña bir ṣarṣar-ı pür-gerd olur peydā

aşḥāb-ı faẓla:

1. **aşḥāb-ı faẓla:**-*a*
Kaside 26
Mısra: **207**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Fazilet ehli, erdem sahipleri.

Maʿārif ehline aṣḥāb-ı faẓla raġbet idüp
İderdi ḥaḳ bu ki cūd u ʿaṭā-yı lā-yuḥṣā

aşḥāb-ı ġamuñ:

1. **aşḥāb-ı ġamuñ:**-*uñ*
Gazel 372
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Aşk dertlileri.

Hep zemzeme-i āb gelür gūş-ı derūna
Aṣḥāb-ı ġamuñ kūşe-i Beytü'l-ḥazeninden

aşḥāb-ı ġaraż:

1. **aşḥāb-ı ġaraż:**
Kıt'a 14
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Kin duyanlar, düşmanlar. II Rakipler.

Geçmez ol cān ü serinden reh-i ʿışḳuñda diyü
Beni geçmişler efendüm saña aṣḥāb-ı ġaraż

2. **aşḥāb-ı ġaraż:**
Rübai 389

Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kin duyanlar, düşmanlar II rakipler.
Bildüklerini eylesün aṣḥāb-ı ġaraż
Ben ʿādili olan Rabb-i Ḳādiri bilürem

aṣḥāb-ı güzīn:

1. **aṣḥāb-ı güzīn:**
Kaside 13
Mısra: **54**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hazret-i Peygamber Aleyhisselâtü ve's-selâm Efendimizi görüp şeref-i sohbetleriyle teşerrüf etmiş olan seçilmiş, seçkin kişiler.
Taḥiyyāt ü selām olduḳça vāṣıl rūḥuña Ḥaḳdan
Selām olsun cemīʿ-i āl ü aṣḥāb-ı güzīn üzre

aṣḥāb-ı ḥālet:

1. **aṣḥāb-ı ḥālet:**
Gazel 350
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aynı durum içerisinde olan arkadaşlar topluluğu.
Meydān-ı ʿışḳ içinde bu cünbiş muḥāl idi
Aṣḥāb-ı ḥālet olmasa hem-dūşumuz bizüm

aṣḥāb-ı istiʿdād:

1. **aṣḥāb-ı istiʿdād:**
Tarih 17
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yetenek sahipleri.
Ne ḳaṣr-ı dil-güşā kim miṣli yoḳdur ṣaḥn-ı ʿālemde
Bu ḳavle müttefiḳdür ser-be-ser aṣḥāb-ı istiʿdād

aṣḥāb-ı istiʿdādı:

1. **aṣḥāb-ı istiʿdādı:**-*ı*
Kaside 20
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yetenek sahipleri.
Ḳaṣr-ı şīrīni bu cūy-ı ṣāf içinde gösterür
Gör ne ṣanʿatlar ider aṣḥāb-ı istiʿdādı gör

aṣḥāb-ı ʿiṣyānı:

1. **aṣḥāb-ı ʿiṣyānı:**-*ı*
Matla 244
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Başkaldıranlar.
N'ola ser-cümle ʿafv eyler iseñ aṣḥāb-ı ʿiṣyānı
İlāhī luṭfuñuñ iḥsānuñuñ yoḳ ḥadd ü pāyānı

aṣḥāb-ı keremden:

1. **aṣḥāb-ı keremden:**-*den*
Kıt'a 24
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İyilik sahipleri.
Bunı taḥrīr iden aṣḥāb-ı keremden umaram
Bu Naḥīfīyi ide ḫayr-ı duʿāya şāyān

aṣḥāb-ı maʿnā:

1. **aṣḥāb-ı maʿnā:**
Tarih 6
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mana sahipleri.
Sütūde-menḳabet sāmī-ṣıfat pākīze-meşreb kim
İder aṣḥāb-ı maʿnā dāʾim ḫayr ile ez̲kārın

aṣḥāb-ı naẓmuñ:

1. **aṣḥāb-ı naẓmuñ:**-*uñ*
Kaside 19
Mısra: **116**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şiir sahipleri.
Olmasa muḫtel niẓām-ı mülk-i dil bu ṭabʿ ile Olmaḳ āsānter idi aṣḥāb-ı naẓmuñ eşʿārı

aṣḥāb-ı sehv ü ġafletüñ:

1. **aṣḥāb-ı sehv ü ġafletüñ:**-*üñ*
Kaside 2
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dikkatsizlik. dalgınlık ve hata sahipleri.
Ṭāʿat ü ʿiṣyān ü ḫayr ü şerr-i aʿmāli nedür
Saña nisbet bir bölük aṣḥāb-ı sehv ü ġafletüñ

aṣḥāb-ı sürūr:

1. **aṣḥāb-ı sürūr:**
Rübai 171
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eğlence sahipleri.
Bir z̲evḳ ile eyle mütesellī beni kim
Reşk ide benüm giryeme aṣḥāb-ı sürūr

aṣḥāb-ı tecārib:

1. **aṣḥāb-ı tecārib:**
Rübai 247
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tecrübelerin sahipleri.
Ehl-i dile dünyāda eşedd-i evcāʿ
Aṣḥāb-ı tecārib didiler bi'l-icmāʿ

ʿāṣī:

1. **ʿāṣī:**
Kaside 2
Mısra: **22**
Allah'ın emir ve yasaklarına uymayan, isyankar; günahkar.
Çün şefīʿ itdüñ Ḥabīb-i Ekrem-i Muḫtārıñı
Ḥürmetiyçün cürmini ʿafv it bu ʿāṣī ümmetüñ

2. ʿ**āṣīler:**-*ler*
Kaside 5
Mısra: **61**
Allah'ın emir ve yasaklarına uymayan, isyankar; günahkar.
Bunca ʿāṣīler içinde yoḳ mıdur bilmem yiri
Ümmetüñden biri ḫaṭā-pīşe ġarībüñ serverā

3. ʿ**āṣīler:**-*ler*
Kaside 11
Mısra: **76**
Allah'ın emir ve yasaklarına uymayan, isyankar; günahkar.
Şol zamān kim olalar pā-beste-i eyne'l-mefer
İde ʿāṣīler melāmet nāle-i dervā ile

4. ʿ**āṣīlere:**-*ler, -e*
Kaside 17
Mısra: **47**
Allah'ın emir ve yasaklarına uymayan, isyankar; günahkar.
ʿAfv ü ġufrānuñ meded-kār olmasa ʿāṣīlere
Vādī-i ḫüsrāndan olmazdı ebed rāh-ı rehā

5. ʿ**āṣīleri:**-*ler, -i*
Murabba 10
Mısra: **9**
Allah'ın emir ve yasaklarına uymayan, isyankar; günahkar.
İdüp ʿāṣīleri pā-māl-i ẕillet
Bizi itme giriftār-ı meẕellet

6. ʿ**āṣī:**
Rübai 83
Mısra: **1**
Allah'ın emir ve yasaklarına uymayan, isyankar; günahkar.
Luṭfuñla bu ʿāṣī ḳuluña iḥsān it
Tevfīḳuñ ile müşkilümi āsān it

7. ʿ**āṣīler:**-*ler*
Rübai 327
Mısra: **3**
Allah'ın emir ve yasaklarına uymayan, isyankar; günahkar.
ʿĀṣīler içün ʿināyetüñ efzündur
Bāḳī fermān senüñ benüm sulṭānum

āsīb-i cihān:

1. **āsīb-i cihān:**
Kaside 8
Mısra: **144**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dünyanın felaketi.
Ḳomadı kūşe-i rāḥatda dili bir laḥẓa
Dāʾim āsīb-i cihān itdi beni töhmet-vār

āsīb-i ḥazān:

1. **āsīb-i ḫazān:**
Gazel 512
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sonbahar musibeti/belası.
Gülşen-i ʿömrini āsīb-i ḫazān eyledi zerd
Oldı pejmürde o ġonçe gül-i sīr-āb gibi

ʿāşıḳ:

1. ʿ**āşıḳa:**-*a*
Beyit 2
Mısra: **2**
Âşık , seven kişi.
Sensüz ey ruḫları gül lebleri mül
Ḳamış işkencesidür ʿāşıḳa ney

2. ʿ**āşıḳa:**-*a*
Gazel 5
Mısra: **3**
Âşık , seven kişi.
Kūşe-i tārīk-i hicrān içre sensin ʿāşıḳa
Şemʿ-i feyż ü nūr-ı ḥikmet mihr-i evc-i ihtidā

3. ʿ**āşıḳam:**-*am*
Gazel 39
Mısra: **9**
Âşık , seven kişi.
Ey Naḥīfī ben ki bir āşüfte-meşreb ʿāşıḳam
Ġamze-i pür-şūr-ı ḫūbān cümle māʾildür bana

4. ʿ**āşıḳuña:**-*uñ, -a*
Gazel 57
Mısra: **5**
Âşık , seven kişi.
Lebinüñ şerbetini virmez iseñ ʿāşıḳuña
Ölicek yā ne cevābuñ olıcaḳ rūz-ı ḥisāb

5. ʿ**āşıḳuñ:**-*uñ*
Gazel 68
Mısra: **8**
Âşık , seven kişi.
Her kişi ḥāl añlamaz āyīn-i dildür bezm-i ʿışḳ
ʿĀşıḳuñ peyvendi oldı zülf-i ʿanber-sāy-ı dost

6. ʿ**āşıḳa:**-*a*
Gazel 71
Mısra: **2**
Âşık , seven kişi.
Gerçi şāhum nādirāne ʿahd ü iḳrāmuñ dürüst
Ekseriyyā ʿāşıḳa ammā ki inkāruñ dürüst

7. ʿ**āşıḳam:**-*am*
Gazel 71
Mısra: **4**
Âşık , seven kişi.
Gül-ruḫuñ şevḳına cānum her seḥer zār itmede
Ṭoġrı sözdür ʿāşıḳam ben bülbül-i zāruñ dürüst

8. ʿ**āşıḳ:**
Gazel 73
Mısra: **10**
Âşık , seven kişi.
Bu zemīne bir ḳadem-rencīde ḳılmaz ol cevān
Ey Naḥīfī n'eylesün ʿāşıḳ daḫi eyler sükūt

9. ʿ**āşıḳları:**-*lar, -ı*
Gazel 74
Mısra: **8**
Âşık , seven kişi.
Niçe mest olmaz erbāb-ı maḥabbet cām-ı ʿışḳuñla
İder fikr-i lebüñ ʿāşıḳları ey bī-vefā ser-mest

10. ʿ**āşıḳuñı:**-*uñ, -ı*
Gazel 76
Mısra: **5**
Âşık , seven kişi.
Ser-geşte ider ʿāşıḳuñı fitne-i çeşmüñ
Kim siḥr ile ālūdedür ol şīşe-i ḥasret

11. ʿ**āşıḳa:**-*a*
Gazel 86
Mısra: **1**
Âşık , seven kişi.
ʿĀşıḳa bilmem ki resm-i merḥabā bilmez mi hīç
Yoḫsa ol āhū-yı vaḥşī āşinā bilmez mi hīç

12. ʿ**āşıḳ:**
Gazel 89
Mısra: **6**
Âşık , seven kişi.
Mülāḳī olmaġa yāra bu ʿışḳı vāsıṭa ḳılduḳ
Reh-i ʿışḳ içre ey ʿāşıḳ olupdur cānumuz seyyāḥ

13. ʿ**āşıḳuñla:**-*uñ, -la*
Gazel 95
Mısra: **1**
Âşık , seven kişi.
Pādişāhā ʿāşıḳuñla eyler iseñ ittiḥād
Ḥaḳ Teʿālā ʿömrüñi günden güne ḳılsun ziyād

14. ʿ**āşıḳ:**
Gazel 99
Mısra: **4**
Allah'a gönül bağı ile bağlanmış kimse.
N’ola şāhum ben ġarībi zülfüñe bend eyleseñ
ʿĀşıḳ dünyāda var mı zülf-i sevdādan leẕīẕ

15. ʿ**āşıḳ:**
Gazel 101
Mısra: **7**
Âşık , seven kişi.
ʿĀşıḳ helāk olursa da zaḫm-ı fırāḳ ile
Derd-i maḥabbetüñden anı ṣanma restedür

16. ʿ**āşıḳam:**-*am*
Gazel 115
Mısra: **1**
Âşık , seven kişi.
ʿĀşıḳam dāġ-ı dil-i dūzaḫ-şerārum tāzedür
Bāġbān-ı gülşen-i ʿışḳam bahārum tāzedür

17. ʿ**āşıḳa:**-*a*
Gazel 117
Mısra: **1**
Âşık , seven kişi.
Sensüz cihānda ʿāşıḳa ʿişret revā mıdur
Sensüz ṣafā-yı ehl-i maḥabbet ṣafā mıdur

18. ʿ**āşıḳ:**
Gazel 139
Mısra: **4**
Âşık , seven kişi.
Ey naẓar-peymā-yı ʿibret zümre-i mevtāya baḳ
Ḳıl temāşā gör niçe ʿāşıḳ niçe dil-ber yatur

19. ʿ**āşıḳı:**-*ı*
Gazel 148
Mısra: **2**
Âşık , seven kişi.
Lāl iden ehl-i dili nā-güfte güftāruñ mıdur
ʿĀşıḳı ḥayrān iden nā-dīde eṭvāruñ mıdur

20. ʿ**āşıḳı:**-*ı*
Gazel 153
Mısra: **11**
Âşık , seven kişi.
Şīve-i reftāruñ eyler ʿāşıḳı pāy-mal-i nāz
Serv-i nāzum bu ne zībā ḳāmet-i mevzūn olur

21. ʿ**āşıḳı:**-*ı*
Gazel 159
Mısra: **3**
Âşık , seven kişi.
Nāz ider ger pādişāh-ı ʿālem olsa ʿāşıḳı
Muḳteżā-yı ṭabʿ-ı erbāb-ı melāḥat böyledür

22. ʿ**āşıḳı:**-*ı*
Gazel 160
Mısra: **1**
Âşık , seven kişi.
ʿĀşıḳı bī-hūş ider dārū-yı vuṣlat böyledür
Sāḳiyā keyfiyyet-i cām-ı maḥabbet böyledür

23. ʿ**āşıḳı:**-*ı*
Gazel 163
Mısra: **8**
Âşık , seven kişi.
Cām-ı bezm-ārāya ḥācet yoḳdur ey sāḳī-i şūḫ
Fikr-i laʿlüñ ʿāşıḳı mest-i şarāb-ı nāb ider

24. ʿ**āşıḳuñ:**-*uñ*
Gazel 167
Mısra: **5**
Âşık , seven kişi.
ʿĀşıḳuñ şāhum ne cānı var saña ʿarż itmege
Ol ġarībüñ saña lāyıḳ bir dil-i nā-çīzi var

25. ʿ**āşıḳa:**-*a*
Gazel 171
Mısra: **1**
Âşık , seven kişi.
ʿĀşıḳa tercīḥ ider aġyārını hem-rāz olur
Şimdi seyr eyleñ o kāfir kimlere dem-sāz olur

26. ʿ**āşıḳı:**-*ı*
Gazel 199
Mısra: **14**
Âşık , seven kişi.
Devr-i ḥüsnüñde kim aġlardı Naḥīfī gibi hīç
Ḳılmasa ʿāşıḳı āzürde bu çarḫ-ı ġaddār

27. ʿ**āşıḳ:**
Gazel 200
Mısra: **1**
Âşık , seven kişi.
Ġam-ı zülfüñle niçe ʿāşıḳ u bī-ṣabr u ḳarār
Tevbe-i ʿışḳa olur sübḥa-keş-i istiġfār

28. ʿ**āşıḳ:**
Gazel 203
Mısra: **1**
Âşık , seven kişi.
ʿĀşıḳ ne gül ü lāle ne ḫod yāsemen ister
Bir ġonçe-dehen lāle-ḫad ü sīm-ten ister

29. ʿ**āşıḳuz:**-*uz*
Gazel 213
Mısra: **2**
Âşık , seven kişi.
Ger hilāl-i ʿıyd olursa sāġar-ı Cemşīdümüz
ʿĀşıḳuz germī-i ġamdur neşve-i cāvīdümüz

30. ʿ**āşıḳ:**
Gazel 241
Mısra: **4**
Âşık , seven kişi.
Baḳup mecmūʿa-i naẓma dimiş ol serv-i şeh-nāzum
Ne ḫoş ʿāşıḳ bu kim cānā bāña yüz biñ duʿā yazmış

31. ʿ**āşıḳ:**
Gazel 244
Mısra: **7**
Âşık , seven kişi.
Dimeñ pervāne üstādı ki ʿāşıḳ yanmaġa nāra
Ki yanmaġı bu ʿāşıḳdan göre pervāne ögrenmiş

32. ʿ**āşıḳ:**
Gazel 244
Mısra: **6**
Âşık , seven kişi.
Seḥer murġ ile pervāne niçe olsun bāña hem-dem
Ki ʿāşıḳ rūz u şeb ṭurmaz ider efġāne ögrenmiş

33. ʿ**āşıḳdan:**-*dan*
Gazel 244
Mısra: **8**
Âşık , seven kişi.
Dimeñ pervāne üstādı ki ʿāşıḳ yanmaġa nāra
Ki yanmaġı bu ʿāşıḳdan göre pervāne ögrenmiş

34. ʿ**āşıḳuñ:**-*uñ*
Gazel 250
Mısra: **5**
Âşık , seven kişi.
ʿĀşıḳuñ meyl eyledükçe ala bir bir şāne-veş
Pençe-i zūr itmesün olmaya tā ṣad pāre ḫaṭ

35. ʿ**āşıḳuñ:**-*uñ*
Gazel 250
Mısra: **3**
Âşık , seven kişi.
Lebleri miḳrāżı ile ʿāşıḳuñ ḳan itmesün
Teşnedür ḳanına cāʾiz gelmesün bī-çāre ḫaṭ

36. ʿ**āşıḳa:**-*a*
Gazel 251
Mısra: **7**
Âşık , seven kişi.
Gör raḳībi ḫacletinden ḳarşu ṭurmaz ʿāşıḳa
Anuñ içün baḥr-i ġamza ṭalar ol mānend-i baṭ

37. ʿ**āşıḳa:**-*a*
Gazel 257
Mısra: **2**
Âşık , seven kişi.
Pādişāhā n'eylesün ʿuṣṣāḳa yārsuz seyr-i bāġ
Olmayınca bile yāri ʿāşıḳa yegdür ferāġ

38. ʿ**āşıḳa:**-*a*
Gazel 258
Mısra: **10**
Âşık , seven kişi.
Vaṣluña daʿvet olursa bu Naḥīfī ġam yimez
Ger daḫi Baġdād olursa ʿāşıḳa olmaz ıraġ

39. ʿ**āşıḳı:**-*ı*
Gazel 259
Mısra: **7**
Âşık , seven kişi.
ʿĀşıḳı ġarḳ itdi nūra meşʿal-i luṭfuñ senüñ
Hem ḳamer ṭutdı ḫacālet oldı çün vechüñ çerāġ

40. ʿ**āşıḳuñ:**-*uñ*
Gazel 262
Mısra: **7**
Âşık , seven kişi.
ʿĀşıḳuñ ḳan aġladuḳça vuṣlatuñ diler raḳīb
Hīç revā mı vaṣla ire ol raḳīb-i nā-ḫalef

41. ʿ**āşıḳam:**-*am*
Gazel 266
Mısra: **1**
Âşık , seven kişi.
Ġarībem ʿāşıḳam bir dil-ber-i şīrīn zebānum yoḳ
Cihānda bāña aġlañ bāña kim bir nev-cevānum yoḳ

42. ʿ**āşıḳuñ:**-*uñ*
Gazel 271
Mısra: **3**
Âşık , seven kişi.
Bilinmez ʿāşıḳuñ ḳadri zamāne içre sulṭānum
Ṣadāḳatle güzel sevmek bu ḫalḳa ʿayb ü ʿār ancaḳ

43. ʿ**āşıḳlar:**-*lar*
Gazel 275
Mısra: **4**
Âşık , seven kişi.
Ne rengīn câme-i ṭalʿat kedūd ü sürḫ u sebz olsun
Ḳamu bī-çāre ʿāşıḳlar ṭutar egninde şāl ancaḳ

44. ʿ**āşıḳlara:**-*lar*, -*a*
Gazel 281
Mısra: **14**
Âşık , seven kişi.
Bu naẓm-ı tāb-dār ile Naḥīfī bezm-i maʿnīde
Sözüñ ʿāşıḳlara ser-māye-i sūz-ı nihān itdüñ

45. ʿ**āşıḳ:**
Gazel 285
Mısra: **2**
Âşık , seven kişi.
Yāda gelmez mi senüñ ṣoḥbet-i cān-āşūbuñ
Niçe ʿāşıḳ oḳusun aġlamadan mektūbuñ

46. ʿ**āşıḳ:**
Gazel 294
Mısra: **1**
Âşık , seven kişi.
ʿĀşıḳ ol ser-māye-gīr-i feyż-i istiʿdād iseñ
Dāmeniñ ṭut pīr-i ʿışḳuñ ḳābil-i irşād iseñ

47. ʿ**āşıḳa:**-*a*
Gazel 307
Mısra: **1**
Âşık , seven kişi.
Nāzüklük ile ʿāşıḳa cevr ü sitem itdüñ
Luṭf eyledüñ āşüfteñe ʿarż-ı kerem itdüñ

48. ʿ**āşıḳlara:**-*a*, -*lar*
Gazel 317

Mısra: **1**
Âşık , seven kişi.
Olur ʿāşıḳlara hicrān-ı yār-ı dilsitān müşkil
Gelür murġāna elbet tündī-i faṣl-ı ḫazān müşkil

49. ʿ**āşıḳ:**
Gazel 362
Mısra: **1**
Âşık , seven kişi.
Niyāz-ı vaṣl idince saña ʿāşıḳ nāza başlarsın
Hümā-meşrebsin evc-i nāzda pervāza başlarsın

50. ʿ**āşıḳlara:**-*lar, -a*
Gazel 382
Mısra: **2**
Âşık , seven kişi.
Ol sīneyi geh bend ü gehī bāz ḳılarsın
ʿĀşıḳlara evżāʿ-ı füsūn-sāz ḳılarsın

51. ʿ**āşıḳ:**
Gazel 385
Mısra: **1**
Âşık , seven kişi.
ʿĀşıḳ ümmīd-i vaṣl ile bī-ṭāḳat olmasun
Kālā-yı ṣabrı kimselerüñ ġāret olmasun

52. ʿ**āşıḳam:**-*am*
Gazel 402
Mısra: **5**
Âşık , seven kişi.
Şu resme ʿāşıḳam şāhum direm her demde ben yā hū
Ḳılar ṣıyt ü ṣadā cānum aḳar yaşum saña ṭoġru

53. ʿ**āşıḳlar:**-*lar*
Gazel 403
Mısra: **3**
Âşık , seven kişi.
Şu dem kim nāz ü reftāra gelince didi ʿāşıḳlar
ʿAceb ṭāvūs-ı cennet mi ne nāz-ı bī-amāndur bu

54. ʿ**āşıḳlara:**-*lar, -a*
Gazel 417
Mısra: **8**
Âşık , seven kişi.
N'ola ḫāk olmaḳ istersem der-i luṭfuñda şevḳ ile Budur ʿāşıḳlara ʿālemde maḳṣad yā Resūla'llāh

55. ʿ**āşıḳlara:**-*lar, -a*
Gazel 419
Mısra: **2**
Âşık , seven kişi.
Ser-i kūyuñ ʿuṣāta cāy-ı rāḥat yā Resūla'llāh
Ḳapuñ ʿāşıḳlara dār-ı selāmet yā Resūla'llāh

56. ʿ**āşıḳa:**-*a*
Gazel 420
Mısra: **5**
Âşık , seven kişi.
Yoluñda ʿāşıḳa teslīm-i cān ʿayn-ı saʿādetdür
Fedā olsun reh-i ʿışḳuñda cānum yā Resūla'llāh

57. ʿ**āşıḳ:**
Gazel 441
Mısra: **9**
Âşık , seven kişi.
ʿĀşıḳ yolında cismini ḫāk eylemez mi hīç
Bir ġonçe-fem ki sencileyin mihribān ola

58. ʿ**āşıḳ:**
Gazel 456
Mısra: **14**
Âşık , seven kişi.
Belā-yı ḥasret ile kārını tamām eyler
O şūḫa gönlini ʿāşıḳ tamām virdükçe

59. ʿ**āşıḳ:**
Gazel 460
Mısra: **1**
Âşık , seven kişi.
Dünyede ʿāşıḳ sevince böyle bir meh-rū seve
Kim cebīni bedre beñzer ḳaşları māh-ı neve

60. ʿ**āşıḳı:**-*ı*
Gazel 470
Mısra: **3**
Âşık , seven kişi.
Siḥr ile ṭurralaruñ ʿāşıḳı başdan çıḳarur
Çıḳamaz başa hele kimse o cādūlar ile

61. ʿ**āşıḳına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 471
Mısra: **1**
Âşık , seven kişi.
İtmezüz ġayra naẓar ʿāşıḳına yār olsa
Kişinüñ sevdigi şarṭınca vefā-dār olsa

62. ʿ**āşıḳ:**
Gazel 482
Mısra: **7**
Âşık , seven kişi.
ʿĀşıḳ ṣaḳınur ġonçe-i ruḫsāruñı yoḫsa
Tesḫīr idemez ṣanma āḥ-ı seḥer-gāh

63. ʿ**āşıḳ:**
Gazel 525
Mısra: **3**
Âşık , seven kişi.
Eger Ḫıżr olsa da ʿāşıḳ ḥayāt ümmīdin eyler mi
Ḫandeg-i ġamze-i dil-ber derūn-ı cāna kār itdi

64. ʿ**āşıḳa:**-*a*
Kaside 8
Mısra: **46**
Âşık , seven kişi.
Ser-be-ser bāġ-ı cihān virdi nişān cennetden
Ḥūr u ġılmānı idüp ʿāşıḳa teẕkīr ezhār

65. ʿ**āşıḳa:**-*a*
Kaside 27
Mısra: **123**
Âşık , seven kişi.
ʿĀşıḳa ʿarż-ı niyāż itmege ruḫṣat yoḳ idi
İtmese mest-i mey-i nāz anı çeşm-i maḫmūr

66. ʿ**āşıḳlaruñ:**-*lar, -uñ*
Kıt'a 25
Mısra: **4**
Âşık , seven kişi.
Budur ẓannum ki ey āşūb-ı devrān
Meger ʿāşıḳlaruñ taʿdād idersin

67. ʿ**āşıḳa:**-*a*
Kıt'a 37
Mısra: **4**
Âşık , seven kişi.

Vaḳt-i iftār temāşāsı cemālüñle senüñ
ʿĀşıḳa her gice gūyā ki şeb-i Ḳadr oldı

68. ʿ**āşıḳı:**-*ı*
Matla 84
Mısra: **1**
Âşık , seven kişi.
ʿĀşıḳı ārāyiş-i fitrāk-i cevr itme yeter
Terki lāzımdur saña ey şeh-süvārum el-ḥaẕer

69. ʿ**āşıḳı:**-*ı*
Rübai 40
Mısra: **4**
Âşık , seven kişi.
Baḳduḳça ider ādemi mest-i ḥayret
Nuṭḳ itse ider ʿāşıḳı lāl gūyā

70. ʿ**āşıḳa:**-*a*
Rübai 150
Mısra: **1**
Âşık , seven kişi.
Ey derdi olan ʿāşıḳa dermāndan eleẕ
Dil-i teşnelügüñ şerbet-i ḥayvāndan eleẕ

71. ʿ**āşıḳı:**-*ı*
Rübai 472
Mısra: **2**
Âşık , seven kişi.
Bir ẓālime düşdi dil-i şūrīde ki āh
Dīvāne ider ʿāşıḳı itdükçe nigāh

72. ʿ**āşıḳam:**-*am*
Tahmis 1
Mısra: **2**
Âşık , seven kişi.
Gözümüñ ḥasret ile n’ola revān olsa yaşı
ʿĀşıḳam ol şehe kim yoḳ iki ʿālemde eşi

73. ʿ**āşıḳ:**
Tahmis 2
Mısra: **18**
Âşık , seven kişi.
Anlaruñ medḥine ṣarf eyle dem-ā-dem nefesi
Ṭut sözüm ʿāşıḳ iseñ eyleme ġayre hevesi

74. ʿ**āşıḳ:**
Tahmis 7
Mısra: **11**
Âşık , seven kişi.
Baʿīd olmaz güẕergāhuñdan ʿāşıḳ cān-sipār olsa
Ki rifʿatdür aña rāh-ı maḥabbetde ġubār olsa

75. ʿ**āşıḳı:**-*ı*
Tahmis 8
Mısra: **21**
Âşık , seven kişi.
Dūrī-i ḫāk-i derüñ ʿāşıḳı eyler dil-teng
Bāġa varsa gül-i ter sensüz olur ḫār ü ḫandeg

76. ʿ**āşıḳa:**-*a*
Tahmis 10
Mısra: **40**
Âşık , seven kişi.
Vuṣlatuñla dil-i maḥzūna biraz tesliyet it
ʿĀşıḳa ḫaste-dilem ḥālüme gel merḥamet it

77. ʿ**āşıḳam:**-*am*
Tahmis 10
Mısra: **26**
Âşık , seven kişi.
ʿĀşıḳ oldum saña biñ cān ile āh ü ṣad āh
ʿĀşıḳam ʿışḳuma bu girye vü āh oldı güvāh

ʿāşıḳ olan ʿāşıḳānedür:

1. ʿ**āşıḳ olan ʿāşıḳānedür:**
Gazel 343
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
"âşık olan aşka yaraşır." anlamında kalıplaşmış bir söz.
Naḥīfīyā eẕer-i sūziş-i zebānumdan
Bilür ki ʿāşıḳ olan ʿāşıḳānedür süḫanum

ʿāşıḳ olanuñ:

1. ʿ**āşıḳ olanuñ:**-*an, -uñ*
Matla 175
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgiliye gönülden bağlanmak, aşk derdine düşmek.
Saña ʿāşıḳ olanuñ ʿāşıḳ-ı efkendesiyem
Kim saña bende ola anuñ bendesiyem

ʿāşıḳ oldum:

1. ʿ**āşıḳ oldum:**-*du, -m*
Rübai 339
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgiliye gönülden bağlanmak, aşk derdine düşmek.
Ben tāzelendüm köhne ġam-ı ʿışḳı yine
Bin tāze cevāna yeni ʿāşıḳ oldum

2. ʿ**āşıḳ oldum:**-*du, -m*
Tahmis 10
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgiliye gönülden bağlanmak, aşk derdine düşmek.
ʿĀşıḳ oldum saña biñ cān ile āh ü ṣad āh
ʿĀşıḳam ʿışḳuma bu girye vü āh oldı güvāh

3. ʿ**āşıḳ oldum:**-*du, -m*
Tahmis 10
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgiliye gönülden bağlanmak, aşk derdine düşmek.
Yine oldum elem ü miḥnet-i ʿışḳa lāyıḳ
Saña şimden girü biñ cān ile oldum ʿāşıḳ

ʿāşıḳ olur:

1. ʿ**āşıḳ olur:**-*ur*
Gazel 270
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgiliye gönülden

bağlanmak, aşk derdine düşmek.
ʿĀşıḳ olur gören seni bu ḫüsn ü ān ile
Bi'llāhi mübtelālarıñuñ iḫtiyārı yoḳ

ʿāşıḳ u mehcūrı:

1. **ʿāşıḳ u mehcūrı:**-*ı*
Gazel 158
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Seven ve ayrılığa maruz kalan kalan kişi.
Firāḳuñ ʿāşıḳ u mehcūrı bī-ṣabr u ḳarār eyler
Bu ḥasret bir belādur tā derūn-ı cāna kār eyler

ʿāşıḳa ṭaġ üsti bāġ:

1. **ʿāşıḳa ṭaġ üsti bāġ:**
Gazel 258
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Atasözü**
"Âşık için dağın üstünde bağ vardır." anlamına gelen zorluğa tahammül eden kişinin mutlaka iyi bir şeye delalet edeceği anlamlarına gelmektedir.
Hep ḥelāl olsun efendüm saña lāyıḳdur cefā
Sevdigüm ḍarb-ı meseldür ʿāşıḳa ṭaġ üsti bāġ

ʿāşıḳam ʿāşıḳ:

1. **ʿāşıḳam ʿāşıḳ:**
Gazel 31
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgiliye olan bağlılığı göstermek için yapılan, âşık olduğunu kuvvetlendiren ikileme.
ʿĀşıḳam ʿāşıḳ ser-i kūyuñ nişīnemdür baña
Bülbülem ol cāy-ı raʿnā reşk-i gülşendür baña

ʿāşıḳān:

1. **ʿāşıḳāna:**-*a*
Gazel 259
Mısra: **1**
Aşıklar.
Yāre didüm ʿāşıḳāna gūyiyā şuʿleñ çerāġ
Bu şeb-i ḥasretde olsun baña ol vaṣluñ çerāġ

2. **ʿāşıḳānum:**-*um*
Gazel 274
Mısra: **4**
Aşıklar.
Gül cemālüñ perdesin ḳat ḳat idüp olma nihān
Tā ki görsin ʿāşıḳānum kimdür ol dīdār-ı ʿışḳ

3. **ʿāşıḳāna:**-*a*
Kaside 8
Mısra: **39**
Aşıklar.
ʿĀşıḳāna yine ṣad şerḥa-i ḫūnīni ile
Lāleler eylemede dāġ-ı derūnın iẓhār

ʿāşıḳāne:

1. **ʿāşıḳāne:**
Gazel 292
Mısra: **10**
Aşığa yaraşır şekilde.
Naḥīfīyā hele ṭursun tekellüf-i tecnīs
Hüner degül midür eşʿārı ʿāşıḳāne dimek

2. **ʿāşıḳāne:**
Gazel 458
Mısra: **14**
Aşığa yaraşır şekilde.
Derd ehlinüñ Naḥīfī eşʿārı böyle ister
Elfāẓı şāʿirāne maʿnāsı ʿāşıḳāne

3. **ʿāşıḳāne:**
Gazel 468
Mısra: **14**
Aşığa yaraşır şekilde.
Naḥīfīyā hele taḥsīn ü āferīn olsun
Bu ʿāşıḳāne edāya bu ḥüsn-i güftāra

āşikār ider:

1. **āşikār ider:**-*er*
Gazel 392
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ortaya koymak, meydana çıkarmak, belli etmek.
ʿAndelīb-i dil ider sūz-ı derūnın āşikār
Câme-i gül-gūn ile ol gül-ʿiẕārumdur gelen

āşikār itmez:

1. **āşikār itmez:**-*mez*
Gazel 204
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ortaya koymak, meydana çıkarmak, belli etmek.
Naḥīfī āşikār itmez levendī oldığın saña
Bu meydān-ı maḥabbetde anuñla hem-ʿinān aġlar

āşikār oldı:

1. **āşikār oldı:**-*dı*
Matla 93
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Açığa çıkmak, meydana gelmek, oluşmak.
ʿĀrıżında ḫaṭṭ-ı nev-ḫīz oldı yārüñ āşikār
Levḥ-i gül-gūna yazıldı ṣanki bir ḫaṭṭ-ı ġubār

āşikāre:

1. **āşikāredür:**-*dür*
Gazel 104
Mısra: **10**
Belli, meydanda, açık.
Pinhān degüldür iki gözüm rāz-ı ʿışḳumuz
Bāzārumuz bizüm senüñ ile āşikāredür

āşikāre eyledigüm:

1. **āşikāre eyledigüm:**-*dig, -üm*
Gazel 106

Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Meydana çıkarmak, belli etmek, ortaya koymak.
O māha rāz-ı dili āşikāre eyledigüm
Nihānī vaʿde-i ḫātır-güşālarındandur

ʿāşıḳ-ı ālüfte:

1. **ʿāşıḳ-ı ālüfte:**
Gazel 186
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Müptela, düşkün âşık.
Maḥrem-i ḫalvet-i ḫāş itme meded aġyārı
Bu Naḥīfī saña bir ʿāşıḳ-ı ālüfte yeter

ʿāşıḳ-ı āvāre-ḫāṭır:

1. **ʿāşıḳ-ı āvāre-ḫāṭır:**
Gazel 121
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönlü avare âşık.
Çeşminde almaz sipihrüñ mihr ü māhın rūz u şeb
ʿĀşıḳ-ı āvāre-ḫāṭır māh-ı tābānın arar

ʿāşıḳ-ı āvārelerüñ:

1. **ʿāşıḳ-ı āvārelerüñ:**-*ler, -üñ*
Gazel 304
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şaşkın âşık.
Bu Naḥīfīye suʾāl eyler iseñ sulṭānum
Şimdi ser-defteridür ʿāşıḳ-ı āvārelerüñ

ʿāşıḳ-ı bī-çāre:

1. **ʿāşıḳ-ı bī-çāre:**
Gazel 121
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zavallı âşık.
Ḳanda varsa ʿāşıḳ-ı bī-çāre cānānın arar
Derd ile bīmār olan elbette dermānın arar

ʿāşıḳ-ı bī-çāredür:

1. **ʿāşıḳ-ı bī-çāredür:**-*dür*
Gazel 24
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zavallı âşık.
Dirīġ-i şerbet-i vaṣl itme kim derd-i maḥabbetle
Naḥīfī bir belā-keş ʿāşıḳ-ı bī-çāredür cānā

ʿāşıḳ-ı bī-çāreye:

1. **ʿāşıḳ-ı bī-çāreye:**-*ye*
Gazel 68
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zavallı âşık.
ʿĀşıḳ-ı bī-çāreye gülşen olur her cāy-ı dost
Seyr ider aʿdālar ile hey meded her-cāy-ı dost

2. **ʿāşıḳ-ı bī-çāreye:**-*ye*
Gazel 319
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çaresiz, zavallı âşık.
Ḳanda bir şūḫ-ı cihān olsa olur üftādesi
Bir belādur ʿāşıḳ-ı bī-çāreye cānā göñül

ʿāşıḳ-ı bī-dile:

1. **ʿāşıḳ-ı bī-dile:**-*e*
Gazel 513
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönlünü yitirmiş âşık.
Daḥi nev-resīdesin ey perī ḳo cefāyı ʿāşıḳ-ı bī-dile
Ḥaẕer it gel alma benüm meded ṣaḳın āh-ı şuʿle-ṭırāzumı

ʿāşıḳ-ı bīmār:

1. **ʿāşıḳ-ı bīmār:**
Gazel 135
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasta aşık.
Ne deñlü ʿāşıḳ-ı bīmār olursa zerd ü nizār
O deñlü ol gül-i ḫod-rūya āb ü tāb gelür

2. **ʿāşıḳ-ı bīmār:**
Gazel 450
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasta aşık.
Germiyyet-i ḥüsn ile o ḫūrşīd-cenābuñ
Bir ẕerre degül ʿāşıḳ-ı bīmār yanında

ʿāşıḳ-ı bīmāra:

1. **ʿāşıḳ-ı bīmāra:**-*a*
Gazel 384
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasta aşık.
Çeşmüñi ālūde-i küḥl-i teġāfül eyleme
ʿĀşıḳ-ı bīmāra āfet üzre āfet olmasun

ʿāşıḳ-ı cān-be-leb-i ḥasretem:

1. **ʿāşıḳ-ı cān-be-leb-i ḥasretem:**-*em*
Gazel 369
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Özlemin candan dudağa âşığı.
ʿĀşıḳ-ı cān-be-leb-i ḥasretem ey ḫūnī meded
Öldürürseñ beni öldür ki sevāb eylersin

ʿāşıḳ-ı dil-dādesin:

1. **ʿāşıḳ-ı dil-dādesin:**-*sin*
Gazel 368
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade

(Sevgiliye) gönül vermiş âşık.
Luṭf idüp eyler müşerref
ʿāşıḳ-ı dil-dādesin
Ol şeh-i ḥüsnüm başup
geçmez bu ben üftādesin

ʿāşıḳ-ı dil-ḫasteyi:

1. ʿ**āşıḳ-ı dil-ḫasteyi:**-*yi*
Gazel 397
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasta gönüllü âşık.
Ṣaḥrā-yı maḥabbetde
Naḥīfī gibi ey māh
Çoḳ ʿāşıḳ-ı dil-ḫasteyi āvāre idersin

ʿāşıḳ-ı dīrīnede:

1. ʿ**āşıḳ-ı dīrīnede:**-*de*
Gazel 447
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eski âşık, kadim âşık.
Cevher-i ʿışḳuñ nihāndur sīne-i bī-kīnede
Iżṭırārīdür maḥabbet ʿāşıḳ-ı dīrīnede

ʿaşıḳ-ı dīrīneye:

1. ʿ**aşıḳ-ı dīrīneye:**-*ye*
Gazel 393
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eski âşık, kadim âşık.
Siz de inṣāf eyleñüz lāyıḳ mıdur ol şūḫa kim
ʿAşıḳ-ı dīrīneye aġyārı tercīḥ eylesün

2. ʿ**āşıḳ-ı dīrīneye:**-*ye*
Gazel 440
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eski âşık, kadim âşık.
İtmese ʿarż-ı teġāfül ʿāşıḳ-ı dīrīneye
Çeşm-i şūḫ-ı dil-firībüñ böyle ġaddār olmasa

ʿāşıḳ-ı efkendesin:

1. ʿ**āşıḳ-ı efkendesin:**-*sin*
Gazel 367
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Perişan olmuş, çaresiz aşık.
Yoḳlamaz oldı gelüp ben ʿāşıḳ-ı efkendesin
Ġālibā dūr itdi ḫāṭırdan efendüm bendesin

ʿāşıḳ-ı efkendesiyem:

1. ʿ**āşıḳ-ı efkendesiyem:**-*si, -yem*
Matla 175
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Perişan olmuş, çaresiz aşık.
Saña ʿāşıḳ olanuñ ʿāşıḳ-ı efkendesiyem
Kim saña bende ola anuñ bendesiyem

ʿāşıḳ-ı ġam-ḫvār:

1. ʿ**āşıḳ-ı ġam-ḫvār:**
Gazel 35
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gam çeken âşık, üzgün âşık.
Bilmedüñ ḳadrini ḥayfā ki esīr olmış iken
Bu Naḥīfī gibi bir ʿāşıḳ-ı ġam-ḫvār saña

ʿāşıḳ-ı ġam-ḫvāra:

1. ʿ**āşıḳ-ı ġam-ḫvāra:**-*a*
Gazel 86
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gam çeken âşık, üzgün âşık.
Bilmezem yā Rab cefā-cūlar ṭarīḳ-i ʿışḳda
ʿĀşıḳ-ı ġam-ḫvāra āyīn-i vefā bilmez mi hīç

ʿāşıḳ-ı ḫāṭır-ḫarāb:

1. ʿ**āşıḳ-ı ḫāṭır-ḫarāb:**
Gazel 88
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönlü harap olmuş âşık.
Her nükte-i kemīnesi yüz biñ kitāb olur
Aḥvālin itse ʿāşıḳ-ı ḫāṭır-ḫarāb şerḥ

ʿāşıḳ-ı ḥayrānı:

1. ʿ**āşıḳ-ı ḥayrānı:**-*ı*
Rübai 288
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hayran kalmış, tutkun âşık.
Cān ʿāşıḳ-ı ḥayrānı Ḥabību'llāhuñ
Dil bende-i fermānı Ḥabību'llāhuñ

ʿāşıḳ-ı ḥażret-i maḥbūb-ı ḥudā:

1. ʿ**āşıḳ-ı ḥażret-i maḥbūb-ı ḥudā:**
Kaside 15
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın sevgilisinin âşığı II Hz. Muhammet'i seven.
ʿĀşıḳ-ı Ḥażret-i Maḥbūb-ı Ḥudā ʿazze ve cel
Menbaʿ-ı mihr ü vefā Ḥażret-i Veys'el-Ḳaranī

ʿāşıḳ-ı meftūnına:

1. ʿ**āşıḳ-ı meftūnına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 187
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül vermiş âşık, tutkun olmuş âşık.
Ey Naḥīfī raḥm ider mi ʿāşıḳ-ı meftūnına

Ol nigāh-ı nīm kim maġrūr u mest-i ʿişvedür

ʿāşıḳ-ı mehcūra:

1. ʿ**āşıḳ-ı mehcūra:**-*a*
Kıt'a 33
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayrı düşmüş âşık.
Naḳd-i cān müjdedür ol ḳāsıd-ı ferḫundeye kim
Yārdan ʿāşıḳ-ı mehcūra beşāretle gele

ʿāşıḳ-ı mehcūrına:

1. ʿ**āşıḳ-ı mehcūrına:**-*ı, -n, -a*
Kıt'a 31
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayrı düşmüş âşık.
Kim iki ḥasret görince birbirin giryān olup
ʿĀşıḳ-ı mehcūrına dildārı ḫoş geldüñ diye

ʿāşıḳ-ı mehcūruñı:

1. ʿ**āşıḳ-ı mehcūruñı:**-*uñ, -ı*
Gazel 21
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayrı düşmüş âşık.
Dirīġ itme ṣabā ile peyām-ı luṭfuñı benden
Çıḳarma ḫāṭıruñdan ʿāşıḳ-ı mehcūruñı cānā

ʿāşıḳ-ı miḫnet-zede:

1. ʿ**āşıḳ-ı miḫnet-zede:**
Rübai 187
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mihnet çeken, sıkıntılı âşık.
Her ḫaṭve-i reftāruña ḳurbān olsun
Biñ ʿāşıḳ-ı miḫnet-zede vü sīne-figār

ʿāşıḳ-ı miḫnet-zededür:

1. ʿ**āşıḳ-ı miḫnet-zededür:**-*dür*
Gazel 333
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mihnet çeken, sıkıntılı âşık.
Bir baġrı yanıḳ ʿāşıḳ-ı miḫnet-zededür gel
Aġlatma Naḥīfī ḳuluñı cevr ile şāhum

ʿāşıḳ-ı muḫlişuñ:

1. ʿ**āşıḳ-ı muḫlişuñ:**-*uñ*
Gazel 12
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gerçek âşık.
ʿĀşıḳ-ı muḫlişuñ duʿā-gūyuñ
Bir ḳuluñdur Naḥīfī-i şeydā

ʿāşıḳ-ı müştāḳına:

1. ʿ**āşıḳ-ı müştāḳına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 222
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İstekli, arzulu aşık.
İşitdüm ḫāne-i aġyāra teşrīf eylemiş ol māh
ʿAcebdür ʿāşıḳ-ı müştāḳına ol meh-liḳā gelmez

ʿāşıḳ-ı nā-çārdan:

1. ʿ**āşıḳ-ı nā-çārdan:**-*dan*
Gazel 252
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çaresiz, zavallı âşık.
Ne deñlü ketm iderse yine ḫūbān
İderler ʿāşıḳ-ı nā-çārdan ḥaẕ

ʿāşıḳ-ı nā-kām-ı ʿıyd:

1. ʿ**āşıḳ-ı nā-kām-ı ʿıyd:**
Gazel 93
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bayramdan istediğini alamamış âşık.
Geh dest geh pāyına öper dāman-ı yāra yüz sürer
Yaʿnī recā-yı vaṣl ider her ʿāşıḳ-ı nā-kām-ı ʿıyd

ʿāşıḳ-ı nālān:

1. ʿ**āşıḳ-ı nālān:**
Tahmis 7
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Inleyen aşık. figan eden aşık.
Dirīġ itme eger kim naḳd-i cān isterse de cānān
Muṭīʿ olmaḳ gerek maʿşūḳa elbet ʿāşıḳ-ı nālān

ʿāşıḳ-ı nālānuña:

1. ʿ**āşıḳ-ı nālānuña:**-*uñ, -a*
Gazel 311
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Inleyen aşık. figan eden aşık.
Hep unıtduñ mı ḳanı ben ʿāşıḳ-ı nālānuña
Çeşm-i şūḫuñla nigāh-ı ʿişve-bāz itdüklerüñ

ʿāşıḳ-ı pākīze-dil:

1. ʿ**āşıḳ-ı pākīze-dil:**
Gazel 354
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saf, temiz gönüllü aşık.
Şāʿir-i şūride-ṭabʿam ʿāşıḳ-ı pākīze-dil
Bilmez ol şūḫ-ı cefā-endīşe ḳadr ü ḳıymetüm

ʿāşıḳ-ı pür-miḫnetde:

1. ʿ**āşıḳ-ı pür-miḫnetde:**-*de*
Tahmis 9
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mihnet dolu âşık.

Ḳalmadı āh meded tāb ü tüvānum diyerek
Ḳalmayup ṣabra meded ʿāşıḳ-ı pür-miḥnetde

ʿāşıḳ-ı ṣādıḳ:

1. **ʿāşıḳ-ı ṣādıḳ:**
Kaside 16
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Gerçek 'âşık.

ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳ iseñ ey dil-i şūrīde eger
Saña cāndan daḫi efżal daḫi aḳdemdür bu

ʿāşıḳ-ı ṣādıḳ olur:

1. **ʿāşıḳ-ı ṣādıḳ olur:**-*ur*
Gazel 235
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Sadakatli aşık olma.

ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳ olur mı dünyede bu cümle kes
Hīç ṭutar mı mevżiʿin bu murġ-ı ʿAnḳānuñ meges

ʿāşıḳ-ı ṣādıḳa:

1. **ʿāşıḳ-ı ṣādıḳa:**-*a*
Kaside 16
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Gerçek âşık.

Yüz sürüp dāmen-i ẕī-şānına ḳanlar aġla
ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳa maḥbūb-ı müsellemdür bu

ʿāşıḳ-ı ṣādıḳlaruñ:

1. **ʿāşıḳ-ı ṣādıḳlaruñ:**-*lar, -uñ*
Gazel 262
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Gerçek âşık.

ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳlaruñ ġarḳ eylemiş baḥr-ı cefā
Nāle ile nāya döndi şimdi oldı sīne def

ʿāşıḳ-ı ṣāḥib-meẕāḳa:

1. **ʿāşıḳ-ı ṣāḥib-meẕāḳa:**-*a*
Gazel 196
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Tat sahibi âşık.

Ẕevḳ-ı cemālüñi dil-i pür-işṭiyāḳa ṣor
Ḥālāt-ı ʿışḳı ʿāşıḳ-ı ṣāḥib-meẕāḳa ṣor

ʿāşıḳ-ı ser-bāz-ı çālākem:

1. **ʿāşıḳ-ı ser-bāz-ı çālākem:**-*em*
Gazel 358
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Çevik korkusuz âşık.

Görüp her dil-ber-i fettānı meftūn olmadur kārum
ʿAceb āşüfte-meşreb ʿāşıḳ-ı ser-bāz-ı çālākem

ʿāşıḳ-ı ser-dādeyem:

1. **ʿāşıḳ-ı ser-dādeyem:**-*yem*
Gazel 51
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Başını vermiş âşık.

Ben seni cāndan sever bir ʿāşıḳ-ı ser-dādeyem
İtme ḳurbān oldıġum tā böyle benden ictināb

ʿāşıḳ-ı şeydā:

1. **ʿāşıḳ-ı şeydā:**
Gazel 19
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Çılgın âşık.

Eser bād-ı maḥabbet āteş-i ʿışḳın füzūn eyler
Döker ḫāk-i niyāza āb-ı rūyın ʿāşıḳ-ı şeydā

2. **ʿāşıḳ-ı şeydā:**
Gazel 22
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Çılgın âşık.

Nigāh-ı ġamzesi ṭurmaz nühüfte ʿişveler eyler
Gel imdi n'eylesün inṣāf olınsa ʿāşıḳ-ı şeydā

3. **ʿāşıḳ-ı şeydā:**
Gazel 51
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Divane âşık.

Şimdi cevr-i bī-ḥisāb eylersin ammā bilmiş ol
ʿĀşıḳ-ı şeydā senüñle söyleşür rūz-ı ḥisāb

4. **ʿāşıḳ-ı şeydā:**
Gazel 142
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Çılgın âşık.

Zīr-i ḫāk içre hezārān şūḫ-ı müsteṣnā yatur
Niçe biñ āşüfte-meşreb ʿāşıḳ-ı şeydā yatur

5. **ʿāşıḳ-ı şeydā:**
Gazel 261
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Çılgın âşık.

Göricek āl-i ruḫuñ ʿāşıḳ-ı şeydā bu gice
Aḳıda ḳanlu yaşın dīde-i giryān ṣaf ṣaf

6. **ʿāşıḳ-ı şeydā:**
Matla 31
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Çılgın âşık.

ʿAceb mi fikr-i ḫaṭuñ itse ʿāşıḳ-ı şeydā
Siyeh-bahārda elbet füzūn olur sevdā

ʿāşıḳ-ı şeydā vü mehcūrı:

1. **ʿāşıḳ-ı şeydā vü mehcūrı:**-*ı*
Matla 250
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Ayrı düşmüş ve çılgın âşık.
Beni yād itmez olduñ bir selāmuñla gözüm nūrı
Unutduñ mı ʿaceb ben ʿāşıḳ-ı şeydā vü mehcūrı

ʿāşıḳ-ı şeydāsın:

1. **ʿāşıḳ-ı şeydāsın:**-*sın*
Gazel 184
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çılgın âşık.
ʿĀşıḳ-ı şeydāsın ol āfet nigāhından bilür
Sūziş-i derd-i dili teʾs̱īr-i āhından bilür

ʿāşıḳ-ı şūrīde:

1. **ʿāşıḳ-ı şūrīde:**
Gazel 401
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Divane âşık.
Mürüvvet eyle hemān sen raḳībe çignetme
Yoluñda ʿāşıḳ-ı şūrīde pāymāl olsun

2. **ʿāşıḳ-ı şūrīde:**
Kaside 8
Mısra: **211**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Divane âşık.
Müjde ey ʿāşıḳ-ı şūrīde irüp faṣl-ı bahār
Başladı nāle vü feryāda yine bülbül-i zār

3. **ʿāşıḳ-ı şūrīde:**
Matla 139
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Divane âşık.
Uġramış kūçe-i dildāra seḥer reh-güz̲erüñ
Olsun ey ʿāşıḳ-ı şūrīde mübārek seferüñ

ʿāşıḳ-ı şūrīde-ḥāle:

1. **ʿāşıḳ-ı şūrīde-ḥāle:**-*e*
Gazel 454
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tutkun halde olan âşık.
ʿĀşıḳ-ı şūrīde-ḥāle ḳaṣd-ı mekr eyler raḳīb
Gör ki şeyṭānı musallaṭ olmış insān üstüne

ʿāşıḳ-ı şūrīde-ḥālem:

1. **ʿāşıḳ-ı şūrīde-ḥālem:**-*em*
Gazel 352
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tutkun halde olan âşık.
ʿĀşıḳ-ı şūrīde-ḥālem kūy-ı cānāndur yerüm
Bülbül-i ḳudsem benüm ṣaḥn-ı gülistāndur yerüm

ʿāşıḳ-ı şūrīde-kām:

1. **ʿāşıḳ-ı şūrīde-kām:**
Murabba 5
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Perişan olmuş âşık.
ʿĀşıḳ-ı şūrīde-kām
Sevdigin ister müdām

ʿāşıḳ-ı şūrīdeñ olmışdur:

1. **ʿāşıḳ-ı şūrīdeñ olmışdur:**-*ñ, -mış, -dur*
Gazel 51
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Perişan aşık olmak.
ʿĀşıḳ-ı şūrīdeñ olmışdur Naḥīfī tā ezel
İtme ey şāh-ı cihānum bendeñe bī-cā ʿaz̲āb

ʿāşıḳ-ı zār:

1. **ʿāşıḳ-ı zār:**
Gazel 200
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlayan aşık.
Yine şeb-tā-seḥer āh ü fiġān eylemede
Ser-i kūyuñda Naḥīfī gibi ṣad ʿāşıḳ-ı zār

2. **ʿāşıḳ-ı zār:**
Gazel 261
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlayan, inleyen âşık.
İre ger ʿıyd-ı viṣāle güzelüm ʿāşıḳ-ı zār
Vire bu cān ile başı saña ḳurbān ṣaf ṣaf

3. **ʿāşıḳ-ı zār:**
Matla 106
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlayan, inleyen âşık.
Dil miyānuñ görüp uydı saña ey lāle-ʿiz̲ār
Bī-tekellüf yedilür bir ḳıl ile ʿāşıḳ-ı zār

ʿāşıḳ-ı zār itmiş:

1. **ʿāşıḳ-ı zār itmiş:**-*miş*
Kaside 8
Mısra: **129**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlayan aşık etmek.
Her perī-çehre beni ʿāşıḳ-ı zār itmiş idi
Eyleyüp nāz ile ben bī-dile ʿarż-ı eṭvār

ʿāşıḳ-ı zāra:

1. **ʿāşıḳ-ı zāra:**-*a*
Gazel 202
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlayan, inleyen âşık.
Sen ḳanda iseñ mesken odur ʿāşıḳ-ı zāra
Sensiz dil ü cān şanma ki z̲evḳ-ı vaṭan ister

ʿāşıḳ-ı zārı:

1. **ʿāşıḳ-ı zārı:**-*ı*
Gazel 188
Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Ağlayan aşık.

Ol perī hīç beni dil-şād-ı tebessüm mi ider
ʿĀşıḳ-ı zārı sezāvār-ı tekellüm mi ider

2. ʿ**āşıḳ-ı zārı:**-*ı*

Gazel 449

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Ağlayan, inleyen âşık.

ʿArż-ı niyāza başlasam ḫ∨āba varur o mest-i nāz
ʿĀşıḳ-ı zārı öldürür işte bu vażʿ-ı sāḫte

ʿāşık-ı zāruñ:

1. ʿ**āşıḳ-ı zāruñ:**-*uñ*

Gazel 148

Mısra: **12**

Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Ağlayan aşık.

Sāye-i zībendeñi pā-māl-i nāz itmekdesin
Ol ġarīb üftāde yoḳsa ʿāşıḳ-ı zāruñ mıdur

2. ʿ**āşıḳ-ı zāruñ:**-*uñ*

Gazel 511

Mısra: **15**

Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Ağlayan, inleyen âşık.

Teġāfül itme derdinden ṭabībā ʿāşıḳ-ı zāruñ
Gözinden belli anuñ ʿilleti ġāyet ʿayān derdi

3. ʿ**āşıḳ-ı zāruñ:**-*uñ*

Matla 150

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Ağlayan, inleyen âşık.

Lisān-ı ʿışḳı bilmez nüktesin fehm eylemez yārüñ
Ne ḳuşdur bülbül-i şeydā yanında ʿāşıḳ-ı zāruñ

ʿāşık-ı zāruñ ola:

1. ʿ**āşıḳ-ı zāruñ ola:**-*uñ-uñ, -a*

Gazel 450

Mısra: **14**

Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Ağlayan, inleyen âşık olmak.

Ḳurbān olayum ol dem-i cān-baḫşa Naḥīfī
Kim ʿāşıḳ-ı zāruñ ola dildār yanında

ʿāşıḳluġ:

1. ʿ**āşıḳluġuma:**-*um, -a*

Gazel 333

Mısra: **3**

Aşık olma, aşka tutulma durumu.

ʿĀşıḳluġuma şāhid-i ʿādil mi degüldür
Evżāʿ-ı ḥazīnümle ġarībāne nigāhum

asıl:

1. **aşılmış:**-*mış*

Gazel 181

Mısra: **2**

Asılmak, aşağı doğru boşlukta sallanmak.

O māhuñ cebhesinde şanma resm-i ebruvānıdur
Aşılmış ṭāḳ-i ḥüsne Rüstem-i ʿışḳuñ kemānıdur

āşinā:

1. **āşinālar:**-*lar*

Gazel 37

Mısra: **12**

Bildik, tanıdık, dost, arkadaş.

Bilesin ḳıymetüm ey şūḫ-ı cefā-pīşe benüm
Āşinālar dem olur hep ola bīgāne saña

2. **āşinālar:**-*lar*

Gazel 53

Mısra: **4**

Bildik, tanıdık, dost, arkadaş.

Ser-ā-pā maḥrem-i bezm-i viṣālüñ bü'l-heveslerdür
Ḳadīmī āşinālar ser-be-ser mehcūrlardur hep

3. **āşinā:**

Gazel 86

Mısra: **2**

Bildik, tanıdık, dost, arkadaş.

ʿĀşıḳa bilmem ki resm-i merḥabā bilmez mi hīç
Yoḫsa ol āhū-yı vaḥşī āşinā bilmez mi hīç

4. **āşinādan:**-*dan*

Gazel 130

Mısra: **10**

Bildik, tanıdık, dost, arkadaş.

Emīn olur kişi bīgāneden umūrında
Cihānda her ne sitem olsa āşinādan olur

5. **āşinālar:**-*lar*

Gazel 161

Mısra: **4**

Bildik, tanıdık, dost, arkadaş.

Bu devrān böyle ḳalmaz pādişāhum
Olur bīgāne bir gün āşinālar

6. **āşinālardur:**-*lar*, -*dur*

Gazel 185

Mısra: **4**

Bildik, tanıdık, dost, arkadaş.

ʿAceb mi gelse gāhī aña dest-āvīz-i ḥasretle
Dil-i mecrūḥ ile ġamzeñ ḳadīmī āşinālardur

7. **āşinā:**

Gazel 237

Mısra: **2**

Bildik, tanıdık, dost, arkadaş.

Meserretinde cihānuñ meger vefā yoġ imiş
Ġamuñdan özge dil-i zāra āşinā yoġ imiş

8. **āşinādan:**-*dan*

Gazel 253

Mısra: **6**

Bildik, tanıdık, dost, arkadaş.

Ṭavāf-ı kūy-ı dil-berde sirişküm ḳaṭresin buldum
Ġarībe dār-ı ġurbetde gelürmiş āşinādan ḥaẕ

9. **āşinā:**
Gazel 256
Mısra: **4**
Bildik, tanıdık, dost, arkadaş.
Bize yār-ı ḳadīm iken teġāfül-gūne vażʿ eyler
Olur bīgāne-i ʿirfān ammā āşinā ṭāliʿ

10. **āşinālar:**-*lar*
Gazel 293
Mısra: **8**
Bildik, tanıdık, dost, arkadaş.
Var iken dilde ġamuñ ẕevḳ u meserret gelmesün
Āşinālar bezmidür yoḳdur yeri bīgānenüñ

11. **āşinā:**
Gazel 337
Mısra: **4**
Bildik, tanıdık, dost, arkadaş.
Ne āh eylerdüm olsa bir enīsüm künc-i ġurbetde
Ne aġlardum bu yād illerde bārī āşinā görsem

12. **āşinā:**
Gazel 342
Mısra: **3**
Bildik, tanıdık, dost, arkadaş.
Bir āşinā nigāhuña biñ ḥasret iledür
Mecrūḥ-ı tīġ-i ġamze-i fettānuñ oldıġum

13. **āşinā:**
Gazel 356
Mısra: **18**
Bildik, tanıdık, dost, arkadaş.
Naḥīfīyem bilinmez ḳıymetüm bīgāne-i luṭfem
Diyār-ı ġurbete geldüm ġarībem āşinā bilmem

14. **āşināları:**-*lar, -ı*
Gazel 374
Mısra: **5**
Bildik, tanıdık, dost, arkadaş.
Ṣad çāk-i tīġ-i ḥasret idüp āşināları
Bīgānelerle seyr-i çemenzār ider misin

15. **āşināyam:**-*yam*
Gazel 424
Mısra: **12**
Bildik, tanıdık, dost, arkadaş.
N'ola deryā-yı ʿışḳuñda bulursam gevher-i kānı
Ġamuñla niçe demdür āşināyam yā Resūla'llāh

16. **āşinā:**
Gazel 484
Mısra: **22**
Bildik, tanıdık, dost, arkadaş.
Lāyıḳ mı der-gehüñde Naḥīfī-i nā-tüvān
Bir āşinā nigāhuña ṣāyeste olmaya

17. **āşinālar:**-*lar*
Gazel 497
Mısra: **6**
Bildik, tanıdık, dost, arkadaş.
Celīs olduḳda gāhī bezm-i meyde nev-heveslerle
Ḳadīmi āşinālar mübtelālar yāda gelmez mi

18. **āşinālar:**-*lar*
Gazel 497
Mısra: **14**
Bildik, tanıdık, dost, arkadaş.
Niçe müstaġrıḳ-ı deryā-yı ḥayret olmasun ādem
Naḥīfī ġurbet ilde āşinālar yāda gelmez mi

19. **āşināları:**-*lar, -ı*
Gazel 502
Mısra: **10**
Bildik, tanıdık, dost, arkadaş.
Bīgāneden ne vech ile temyīz olur ʿaceb
ʿAṣruñ ḳarīn-i vaḥşet olan āşināları

20. **āşināları:**-*lar, -ı*
Gazel 503
Mısra: **2**
Bildik, tanıdık, dost, arkadaş.
Aġyāra beñzedür mi o meh mübtelālārı
Bīgāneler bir mi görür āşināları

21. **āşināmuzı:**-*muz, -ı*
Gazel 510
Mısra: **12**
Bildik, tanıdık, dost, arkadaş.
Dilden remīde oldı ġam-ı ʿışḳ-ı yār ḥayf
Bīgāne baḫt-ı siyeh āşināmuzı

22. **āşinālaruñı:**-*lar, -uñ, -ı*
Gazel 522
Mısra: **2**
Bildik, tanıdık, dost, arkadaş.
Taraḥḥum eyle getür yāda mübtelālaruñı
Unıtma ey yüzi gül eski āşinālaruñı

23. **āşinā:**
Kaside 15
Mısra: **25**
Bildik, tanıdık, dost, arkadaş.
Āşinā bir nigeh it rūz-ı cezāda sen de
Bu Naḥīfīye eyā Ḥażret-i Veys'el-Ḳaranī

<u>āşinā ḳıl:</u>

1. **āşinā ḳıl:**
Gazel 385
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tanıdık, bildik eylemek.
Müstaġriḳān-ı ʿışḳ ile ḳıl āşinā beni
İster yem-i maḥabbete hīç ġāyet olmasun

<u>āşinā olmaduñ:</u>

1. **āşinā olmaduñ:**-*ma, -du, -ñ*
Gazel 44
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tanıdık olmak, bilinen olmak.

İtmedüñ gitdi teraḥḥum bu Naḥīfīye dirīġ
Olmaduñ üftādeñe ey serv-i āzād āşinā

āşinā olmışdur:

1. **āşinā olmışdur:**-*mış, -dur*
Gazel 9
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tanıdık olmak, bilinen olmak.
Budur ümmīdüm ki maḥrūm-ı saʿādet olmaya
Ol ki olmışdur ezelden ʿışḳuñ ile āşinā

āşinā olsun:

1. **āşinā olsun:**-*sun*
Gazel 26
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dost olmak, tanıdık olmak, anlamak.
Künc-i ferāġa çekdi serin cān-ı mübtelā
Bīgānelerle olsun o gül-çehre āşinā

āşinā olup:

1. **āşinā olup:**-*up*
Kaside 6
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tanıdık olmak, bilinen olmak.
Devlet anuñ ki ʿışḳun ile āşinā olup
Fikr-i viṣālüñ eyleye endīşe rūz u şeb

āşinālıġ:

1. **āşinālıġı:**-*ı*
Gazel 16
Mısra: **5**
Tanışıklık, ahbaplık, yakınlık.
Güllerle bülbülüñ yoġ iken āşinālıġı
Ben bülbül idüm ey gül-i bāġ-ı ṭarab saña

āşināyān-ı ilāhīye:

1. **āşināyān-ı ilāhīye:**-*ye*
Gazel 349
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın bildikleri.
Āşināyān-ı İlāhīye ġulām-ı kemterem
Rū-şināş-ı mā-sivā-yı Ḥaḳḳ ile bīgāneyem

āşinā-yı bezm-i vaḥdet olup:

1. **āşinā-yı bezm-i vaḥdet olup:**-*up*
Rübai 88
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Birlik bezminin tanıdığı olmak II Allah'ın tekliğini kabul eden olmak.
Yā Rab olup āşinā-yı bezm-i vaḥdet
İtsün dil ü cān hemīşe ʿazm-i vaḥdet

āşinā-yı feyż olanlar:

1. **āşinā-yı feyż olanlar:**-*an, -lar*
Gazel 133
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah tarafından kula lutfedilen ve ilham yoluyle kalbe gelen şey, vâridata tanıdık olanlar II ârif olanlar.
Olanlar āşinā-yı feyż ṭūfān-ı maḥabbetde
Ne tedbīr-i şināh eyler ne ümmīd-i necāt eyler

āşinā-yı nigeh-i ġamze-i fettānuñ:

1. **āşinā-yı nigeh-i ġamze-i fettānuñ:**-*uñ*
Gazel 336
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Fettan gamzenin bakışının bildiği.
Ḳanı ol dem ki naẓar-kerde-i iḥsānuñ olup
Āşinā-yı nigeh-i ġamze-i fettānuñ idüm

āsitān:

1. **āsitānuñdan:**-*uñ, -dan*
Gazel 412
Mısra: **12**
Kapı eşiği, dergah, tekke.
Göñül cism-i nizārın ḫāk iderdi cilve-gāhuñda
Ne çāre āsitānuñdan cüdādur yā Resūla'llāh

2. **āsitānuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 432
Mısra: **10**
Kapı eşiği, dergah, tekke.
Başına toprak o merd-i ġāfilüñ kim şevḳ ile
Āsitānuñda varup ḫāk ile yeksān olmaya

3. **āsitānına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 436
Mısra: **3**
Kapı eşiği, dergah, tekke.
Āsitānına ḳoyup ser rehine cān virdüm
Ṭurdum ol serv-ḳaddüñ yolına cān virdüm

4. **āsitānuñ:**-*uñ*
Kaside 8
Mısra: **145**
Kapı eşiği, dergah, tekke.
Āsitānuñ ḳoyup itdüm ṭaleb-i cāh u celāl
Bī-ʿaded tevbe bu ʿışyāna hezār istiġfār

5. **āsitānuñda:**-*uñ, -da*
Kaside 25
Mısra: **45**
Kapı eşiği, dergah, tekke.
Rūy-māl idüp āsitānuñda
Yine ḳadd-i niyāzı dāl itdüm

āsitāne:

1. **āsitāneyem:**-*yem*
Gazel 355
Mısra: **14**
Kapı eşiği, dergah, tekke.
Bāb-ı tevekkül oldı baña mevḳıf-ı rıżā
Maḥsūd-ı ṣadr-ı devlet olan āsitāneyem

2. **āsitāneyem:**-*yem*
Gazel 355
Mısra: **16**
Kapı eşiği, dergah, tekke.
Ṣūretde ṣadr olursa eger mesnedüm benüm
Maʿnāda meskenetle hemān āsitāneyem

3. **āsitāne:**
Gazel 506
Mısra: **1**
Kapı eşiği, dergah, tekke.
Yolında ḳalmışam ol şāhuñ āsitāne gibi
Ḫadeng-i ġamzesine ṭurmuşam nişāne gibi

āsitāne-i der-gāh-ı ḫānesin:

1. **āsitāne-i der-gāh-ı ḫānesin:**-*sin*
Gazel 376
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Evinin eşiğinin huzuru.
Dār-ı Selīme manṣıba-ḫ∨ān-ı ṣenā olup
Būs eyle āsitāne-i der-gāh-ı ḫānesin

āsitānesin:

1. **āşitānesin:**
Gazel 376
Mısra: **10**
Kapı eşiği, dergah, tekke.
Ümmīd-i rūy-māl ile ḫūrşīd geşt idüp
Her gün o şāh-ı ḥüsnüñ arar āṣitānesin

āsitān-ı ʿacze:

1. **āsitān-ı ʿacze:**-*e*
Tarih 16
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Acizlik dergâhı.
Naḳş-ı ḥayret-baḫşını Bihzād ü Mānī görse kim
Āsitān-ı ʿacze eylerler idi vażʿ-ı cibāh

āsitān-ı āsumān-ḳadre:

1. **āsitān-ı āsumān-ḳadre:**-*e*
Kaside 13
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Değeri yüce gökyüzünün dergahı.
Melekler pās-bān ol āsitān-ı āsumān-ḳadre
Felekler sāye-bān ol ḥücre-i raḥmet-ḳarīn üzre

āsitān-ı ḥarem-i ʿizzetine:

1. **āsitān-ı ḥarem-i ʿizzetine:**-*i, -n, -e*
Kaside 8
Mısra: **59**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Izzet hareminin dergahı.
Āsitān-ı ḥarem-i ʿizzetine itmekdür
Ḳudsiyān mecmere-i müşg ü ʿabīri kirdār

āsitān-ı pāküñde:

1. **āsitān-ı pāküñde:**-*üñ, -de*
Gazel 280
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kutlu dergah.
Niṣār-ı cān ideyüm āsitān-ı pāküñde
Derūn-ı dilde budur niyyet es-selāmu ʿaleyk

āsitān-ı pāküñe:

1. **āsitān-ı pāküñe:**-*üñ, -e*
Gazel 47
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kutlu dergah.
Rūy-ı zerdüm āsitān-ı pāküñe ferş eyleyem
Ravża-i ẕī-şānuña yüz sürmek olursa naṣīb

āsitān-ı şefḳatüñde:

1. **āsitān-ı şefḳatüñde:**-*üñ, -de*
Kaside 5
Mısra: **144**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şefkat kapısı,korunacak,sığınılacak yer.
Budur ümmīdüm ki maḥrūm-ı şefāʿat olmaya
Āsitān-ı şefḳatüñde ben ġarīb ü mübtelā

āsitān-ı vuṣlatuñdur:

1. **āsitān-ı vuṣlatuñdur:**-*uñ, -dur*
Gazel 21
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşma dergâhı II sevgilinin huzuru.
Fiġān kim āsitān-ı vuṣlatuñdur dūr olup ḥayfā
Niçe demdür esīr-i derd-i ġurbetdür dil-i şeydā

āsiyāb-ı çarḫ:

1. **āsiyāb-ı çarḫ:**
Gazel 274
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Felek değirmeni.
Āsiyāb-ı çarḫ içinde ḥıfẓ ider anı felek
Anuñ içün cāhile virmez Ḫudā esrār-ı ʿışḳ

āşiyān:

1. **āşiyānıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 181
Mısra: **6**
Yuva, ev, ikametgâh.
O Mecnūnam ki ben ṣaḥrā-nişīn-i ʿālem-i ʿışḳam
Ser-i sevdā-keşüm murġān-ı ḥasret āşiyānıdur

2. **āşiyān:**
Gazel 511
Mısra: **10**
Yuva, ev, ikametgâh.
Ṣafāsın bilmedüm dūr olmaduḳça ḫānumānumdan
Ne müşkil derd imiş murġ-ı żaʿīfa āşiyān derdi

3. **āşiyānından:**-*ın, -dan*
Kaside 19
Mısra: **97**
Yuva, ev, ikametgâh.
Āşiyānından cüdā bir bülbül-i şūrīdeyem
Gülşen-i sāmānumuñ pejmürde gül-berg-i teri

4. **āşiyānından:**-*ı, -n, -dan*
Kaside 27
Mısra: **86**
Yuva, ev, ikametgâh.
Niçe iẓhār-ı terennüm ider ol bülbül kim
Āşiyānından anı bād-ı ḫazān eyleye dūr

āşiyān ṭutdum:

1. **āşiyān ṭutdum:**-*du, -m*
Gazel 398
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yuva yapmak.
Mehcūr olup feyża-yı çemenzār-ı hūşdan
Ṭutdum ġamuñla vādī-i ḫayretde āşiyān

āşiyāne:

1. **āşiyānesin:**-*sin*
Gazel 376
Mısra: **16**
Yuva, ev, ikametgâh.
Ḳıl cilve-gāh-ı maʿẕeret ey bād-ı ṣubḥ-gāh
Ol şāh-bāz-ı maʿrifetüñ āşiyānesin

āşiyān-ı ḫaremüñ:

1. **āşiyān-ı ḫaremüñ:**-*üñ*
Tahmis 8
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Harem yuvası.
Āşiyān-ı ḫaremüñ itmek içün cāy-ı direng
Ṣanma efġān iderek gökde geçer ḫayl-i küleng

āşiyān-ı murġān oldı:

1. **āşiyān-ı murġān oldı:**-*dı*
Rübai 546
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kuş yuvası olmak.
Bir mertebede eyledi taḥṣīl-i vaḳar
Farḳ-ı seri āşiyān-ı murġān oldı

ʿāşiyān-ı ümemüñ:

1. **ʿāşiyān-ı ümemüñ:**-*üñ*
Tahmis 4
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ümmetlerin yuvası.
Şād idüp luṭf-ı şefāʿat ile bī-çāreleri
ʿĀşiyān-ı ümemüñ sensin olan dādgeri

ʿāşiyān-ı ümmete:

1. **ʿāşiyān-ı ümmete:**-*e*
Gazel 431
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ümmetin yuvası.
Sensin ol maḳbūl-i Ḥaḳ kān-ı şefāʿat kim senüñ
ʿĀşiyān-ı ümmete der-gāhuñ olmışdur penāh

ʿāşiyān-ı ümmetüñ:

1. **ʿāşiyān-ı ümmetüñ:**-*üñ*
Gazel 408
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ümmetin âşiyanı II ümmetin sığınağı.
Ümmīd oldur ki ḳalmaz ʿāşiyān-ı ümmetüñ maḥrūm
Çü sensin mālik-i genc-i şefāʿat yā Resūla'llāh

2. **ʿāşiyān-ı ümmetüñ:**-*üñ*
Kaside 5
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ümmetin asileri.
Sen ṭururken ḳanda varsun ʿāşiyān-ı ümmetüñ
Her ne deñlü olsa da müstaġrıḳ-ı cürm ü ḫaṭā

āşiyānum oldı:

1. **āşiyānum oldı:**-*um, -dı*
Gazel 420
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yuva, mesken olmak.
Menem ol murġ-ı nālān kim gelelden gülşen-i dehre
Der-i iḥsānuñ oldı āşiyānum yā Resūla'llāh

ʿasker:

1. **ʿaskeri:**-*i*
Tarih 2
Mısra: **32**
Asker, ordu, resmî kıyafetli silahlı topluluk.
Rāyet-i iḳbālini mevlā muẓaffer eyleyüp
Sū-be-sū olsun ḳarīn-i fetḥ ü nuṣret ʿaskeri

ʿasker-i peykārınuñ:

1. **ʿasker-i peykārınuñ:**-*ı, -nuñ*
Kaside 19
Mısra: **54**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Savaşın askeri.
ʿUṣr-ı aʿṣārın ḳomaz küffār-ı dūzaḫ-menzilüñ
ʿAsker-i peykārınuñ her bir kemīne maʿşeri

aslâ:

1. **aşlā:**
Gazel 58
Mısra: **7**
Hiç, hiçbir zaman, kesinlikle.
Tīr-i zaḫmuñ derdine ben bulmadım aşlā devā
Olmaya ey pādişāhum bendenüñ āhı ḥisāb

2. **aşlā:**
Gazel 107
Mısra: **11**
Hiç, hiçbir zaman, kesinlikle.
Meyān-ı ʿāşıḳ u dil-berde ḥüsni yoḳ aşlā
Raḳīb-i bed-menişüñ vażʿı ḥāşılı beddür

3. **aşlā:**
Gazel 165
Mısra: **10**
Hiç, hiçbir zaman, kesinlikle.
Ben ol āzāde rind-i ḫāne-ber-dūşam ki ʿālemde
Serīr-i iʿtibār-ı ḫalḳa aşlā raġbetüm yoḳdur

4. **aşlā:**
Gazel 267
Mısra: **13**
Hiç, hiçbir zaman, kesinlikle.
Nāmını gūş iderüz kendi görinmez aşlā
Bilmezüz luṭf u kerem ʿālem-i dünyā da mı yoḳ

5. **aşlā:**
Gazel 505
Mısra: **15**
Hiç, hiçbir zaman, kesinlikle.
Cihānda ḳalmadı aşlā güşāde bir ḫāṭır
Zamāne her-kesi mevḳūf-ı infiʿāl itdi

6. **aşlā:**
Kaside 26
Mısra: **158**
Hiç, hiçbir zaman, kesinlikle.
Ne ḥāl ise geçinürdüm bu bezm-i fānīde
Cihānda bilmez idi kimse ḥālümi aşlā

7. **aşlā:**
Matla 15
Mısra: **1**
Hiç, hiçbir zaman, kesinlikle.
N'ola ʿarż itmez isem ḥālümi ḫalḳa aşlā
-

8. **aşlā:**
Matla 119
Mısra: **2**
Hiç, hiçbir zaman, kesinlikle.
Sensin mücerred istedigüm ey nihāl-i ter
Aşlā benüm gözümde degüldür o cāmeler

9. **aşlā:**
Matla 257
Mısra: **1**
Hiç, hiçbir zaman, kesinlikle.
Nā-kesüñ yoḳ kesb-i ḥüsn-i ḫulḳa aşlā niyyeti
Cāh-ı devlet ẓann ider bī-çāre insāniyyeti

10. **aşlā:**
Rübai 325
Mısra: **4**
Hiç, hiçbir zaman, kesinlikle.
Bir vech ile meʾmūlumı iḥsān it kim
Aġyār benüm bilmeye aşlā ḥālüm

aşl-ı güher-bārın:

1. **aşl-ı güher-bārın:**-*ın*
Tarih 6
Mısra: **36**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cevherli yerin ta kendisi II Saltanat tahtlarının üzerinde değerli madenlerin olmasına telmih vardır.
Ne dürr-i şāh-vār-ı salṭanat kim eylemiş Bārī
Mekīn-i ṣulb-i sulṭān-ı cihān aṣl-ı güher-bārın

aşl-ı uşul-ı maṭlab:

1. **aşl-ı uşul-ı maṭlab:**
Rübai 78
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Talebin usulünün aslı.
Muṭlaḳ ṭaleb-i rıżā-yı ẕī-şānuñdur
ʿĀrifler içün aṣl-ı uṣul-ı maṭlab

ʿaşr:

1. ʿ**aşruñ:**-*uñ*
Gazel 122
Mısra: **13**
Zaman , devir, çağ.
Evżāʿ-ı nā-sezāsı bu ʿaşruñ Naḥīfīyā
Ehl-i kemāle mücib-i ḳayd-ı telāş olur

2. ʿ**aşrımuzda:**-*ımuz, -da*
Gazel 160
Mısra: **10**
Zaman , devir, çağ.
Andan ednā bir denī ḳalmaz ki ber-kām olmaya
Ey Naḥīfī ʿaşrımuzda şāʿiriyyet böyledür

3. ʿ**aşrumuzuñ:**-*umuz, -uñ*
Gazel 502
Mısra: **8**
Zaman , devir, çağ.
Resm-i vefāya eylediler tevbe-i naṣūḥ
Bi'l-ittifāḳ ʿaṣrumuzuñ dil-rübāları

4. ʿ**aşruñ:**-*uñ*
Gazel 502
Mısra: **10**
Zaman , devir, çağ.
Bīgāneden ne vech ile temyīz olur ʿaceb
ʿAṣruñ ḳarīn-i vaḥşet olan āşināları

5. ʿ**aşrumuzuñ:**-*umuz, -uñ*
Gazel 507
Mısra: **14**
Zaman , devir, çağ.

Meşḳ-ı ʿışḳ itmege var idi
Naḥīfī iḳbāl
Bilse ḳadr-i hüneri
ʿaṣrumuzuñ tāzeleri

6. ʿ**aṣr:**
Matla 113
Mısra: **1**
Zaman , devir, çağ.
Bu ʿaṣr içinde şeref şimdi
māl ü cāh iledür
Netīce raġbet-i ehl-i zamāne
cāhiledür

7. ʿ**aṣruñ:**-*uñ*
Rübai 431
Mısra: **1**
Zaman , devir, çağ.
ʿAṣruñ çekemem ben elem-i
cān-kāhın
Almam naẓar-ı raġbete ʿizz ü
cāhın

āstār-ı pāk-i kaʿbeye:

1. **āstār-ı pāk-i kaʿbeye:**-*ye*
Kaside 9
Mısra: **41**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kabe'nin temiz astarı.
Dest-i eṣvāḳı ṣunup āstār-ı
pāk-i Kaʿbeye
Yād idüp cürm ü günāhum
āh ü efġān eylesem

āşūb:

1. **āşūbı:**-*ı*
Gazel 180
Mısra: **6**
Fitne, karışıklık, kargaşa.
ʿAcebdür nāz ile bīmār iken
çeşm-i siyāh-ı yār
Yine her bir nigāhı
ḥaylī āşūbı zebūn eyler

2. **āşūb:**
Tarih 4
Mısra: **22**
Fitne, karışıklık, kargaşa.
Sāye-i salṭanatında ola āsūde
ʿibād
Ẓulm ü āşūb u fitan ola
ʿadīm ü nā-būd

āşūb-gāh-ı ʿişvede:

1. **āşūb-gāh-ı ʿişvede:**-*de*
Gazel 480
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İşvenin gürültülü yeri.
Ḳaṣd-ı reftār eyleseñ āşūb-
gāh-ı ʿişvede
Fitne dāmen-gīr olur ḳadd-i
ḳıyāmet-ḫīzüñe

āşūb-ı cān ola:

1. **āşūb-ı cān ola:**-*a*
Gazel 441
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Canı karıştıran olmak.
Maḥbūb odur ki ġamzesi
āşūb-ı cān ola
Rūyında reng-i cāẕibe-i ḥüsn
ü ān ola

āşūb-ı dehr olduñ:

1. **āşūb-ı dehr olduñ:**-*du, -ñ*
Gazel 157
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyayı karıştıran olmak.
Daḥi bir nev-nihāl-i ḥüsn
iken āşūb-ı dehr olduñ
Benüm serv-i ḫırāmānum
ʿaceb raʿnā ẓuhūruñ var

āşūb-ı devrān:

1. **āşūb-ı devrān:**
Kıt'a 25
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyayı karıştıran, birbirine katan (kimse) II sevgili.
Budur ẓannum ki ey āşūb-ı
devrān
Meger ʿāşıḳlaruñ taʿdād
idersin

āşūbī-i ġamzeñle:

1. **āşūbī-i ġamzeñle:**-*ñ, -le*
Gazel 34
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Fitne çıkaran yan bakış II sevgilinin fitne çıkaran bakışı.
Nedür āşūbī-i ġamzeñle bu
āzār bāña
Neden āzürdesin ey dil-ber-i
ġaddār bāña

āsūde:

1. **āsūdeyem:**-*yem*
Gazel 103
Mısra: **7**
Mutlu, rahat, sıkıntı ve üzüntülerden uzak.
Āsūdeyem mezāliḳ-i ekdār-ı
çarḫdan
Zīrā ki iʿtimādum o
Perverdigāredür

2. **āsūdesin:**-*sin*
Gazel 157
Mısra: **3**
Mutlu, rahat, sıkıntı ve üzüntülerden uzak.
Neden āsūdesin ey mihr ü
cān sen bu menāzilde
Bilürsin bu ẓıll-ı fānīden
elbette ʿubūruñ var

3. **āsūde:**
Gazel 394
Mısra: **3**
Mutlu, rahat, sıkıntı ve üzüntülerden uzak.
Āsūde ḳosun tek beni bu
çarḫ-ı cefā-kār
Nā-kām olayum mertebe-i
bīş ü keminden

4. **āsūde:**
Rübai 313
Mısra: **1**
Mutlu, rahat, sıkıntı ve üzüntülerden uzak.
Āsūde meʿālīde gürūh-ı esfel
Fersūde meẕelletle ricāl-i
kümmel

5. **āsūde:**
Rübai 436
Mısra: **2**

Mutlu, rahat, sıkıntı ve üzüntülerden uzak.
Meʾmūl degül luṭf o sehī-ḳāmetden
Mülk-i dili āsūde ḳomaz ġāretden

āsūde ola:

1. **āsūde ola:**-*a*
Tarih 4
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mutlu olmak.
Sāye-i salṭanatında ola āsūde ʿibād
Ẓulm ü āşūb u fitan ola ʿadīm ü nā-būd

āsūde olalar:

1. **āsūde olalar:**-*a, -lar*
Tarih 4
Mısra: **35**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mutlu olmak.
Ẓıll-ı ʿadlinde reʿāyā olalar āsūde
Ṭuruḳ-ı ẓulm ü fiten ola serā-ser mesdūd

āsūde oldı:

1. **āsūde oldı:**-*dı*
Kaside 22
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mutlu olmak.
Zamān-ı devletinde ḫalḳ-ı ʿālem oldı āsūde
Unıtdurdı sülūkı sīret-i emsāl ü ekfāyı

2. **āsūde oldı:**-*dı*
Kaside 27
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mutlu olmak.
Oldı āsūde zamānuñda gürūh-ı ḥuccāc
Ḳıldılar devletüñe ʿarż-ı duʿā-yı meʾsūr

3. **āsūde oldı:**-*dı*
Tarih 8
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Rahat olmak, huzurlu olmak.
Söyledüm sāl-i fevtine tārīḫ
Oldı Ḫurrem Efendi āsūde

āsūde olmaḳ:

1. **āsūde olmaḳ:**-*maḳ*
Matla 225
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Rahat olmak, huzurlu olmak.
Olmaḳ isterseñ eger ḳabre girüp āsūde
Mā-sivā'llāh ile olma bu ḳadar ālūde

āsūde-i ḫayr-ı maḫrec eyle:

1. **āsūde-i ḫayr-ı maḫrec eyle:**
Rübai 113
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dışarının hayırlı huzurunda bulunmak.
Maḥṣūr-ı ġumūm oldı İlāhī ḳalbüm
Eyle beni āsūde-i ḫayr-ı maḫrec

āsūde-i künc-i ferāġat eylemez:

1. **āsūde-i künc-i ferāġat eylemez:**-*mez*
Kaside 5
Mısra: **45**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kurtulma köşesinin rahatı eylemek.
Kim beni āsūde-i künc-i ferāġat eylemez
Dem-be-dem ālāyiş-i naḳş-ı ḫayāl-i mā-sivā

āsūde-i tīr-i ḳażā olmasun:

1. **āsūde-i tīr-i ḳażā olmasun:**-*ma, -sun*
Gazel 386
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kazan okunun rahatı olmak.
Olmasun āsūde-i tīr-i ḳażā tā ḥaşre dek
Bülbülān-ı naʿtüñi cevr ile ḫāmūş eyleyen

āşüfte:

1. **āşüftelerüñ:**-*ler, -üñ*
Gazel 77
Mısra: **2**
Sevgiden kendinden geçen, deli gibi olan.
Ol māhveşüñ ṭurre-i şebtārını seyr it
Āşüftelerüñ baḫt-ı siyehkārını seyr it

2. **āşüfte:**
Gazel 137
Mısra: **5**
Sevgiden kendinden geçen, deli gibi olan.
Gül-i ter yüzüñe āşüfte sünbül zülfüñe meftūn
Çemende serv-i nāzum reng ü būlar hep senüñçündür

3. **āşüftesi:**-*si*
Gazel 180
Mısra: **2**
Sevgiden kendinden geçen, deli gibi olan.
O cādū-fen ḳaçan āġāze-i siḥr ü füsūn eyler
Felāṭūn olsa da āşüftesi baḫṣ-i cünūn eyler

4. **āşüftesiyüz:**-*si, -yüz*
Gazel 207
Mısra: **3**
Sevgiden kendinden geçen, deli gibi olan.
Āşüftesiyüz kākül-i ḫamder-ḫam-ı yārüñ
Biz āb-ı ruḫ-ı sünbül-i gülzār-ı füsūnuz

5. **āşüfteñe:**-*ñ, -e*
Gazel 307
Mısra: **2**

Sevgiden kendinden geçen, deli gibi olan.
Nāzüklük ile ʿāşıḳa cevr ü sitem itdüñ
Luṭf eyledüñ āşüfteñe ʿarż-ı kerem itdüñ

6. **āşüfteler:**-*ler*
Gazel 323
Mısra: **11**
Sevgiden kendinden geçen, deli gibi olan.
Cān virür āşüfteler kūyuñda reftāruñ görüp
Ṣayd-gāhuñda hele bir gün şikār eksük degül

7. **āşüftelerüñ:**-*ler, -üñ*
Gazel 476
Mısra: **7**
Sevgiden kendinden geçen, deli gibi olan.
Niçe cān virmesün āşüftelerüñ inṣāf it
Sevdigüm böyle ḥaḳīḳatli cevān oldıġuña

8. **āşüfteler:**-*ler*
Gazel 523
Mısra: **5**
Sevgiden kendinden geçen, deli gibi olan.
Ḥasret-i reftāruñ ile cān viren āşüfteler
Pāyuña yüzler sürer şevḳ ile dāmānuñ gibi

9. **āşüftesi:**-*si*
Kaside 8
Mısra: **202**
Sevgiden kendinden geçen, deli gibi olan.
Pādişāhā benem ol ṭūtī-i şīrīn lehce
Ki olur ṭabʿumuñ āşüftesi ḥüsn-i güftār

10. **āşüftelerüñ:**-*ler, -üñ*
Kaside 12
Mısra: **32**
Sevgiden kendinden geçen, deli gibi olan.
Rūz u şebüñi ʿıyda ider cümlesi taḳdīm
İrse n'ola āşüftelerüñ ʿizzet ü şāna

11. **āşüftesiyüz:**-*si, -yüz*
Rübai 536
Mısra: **3**
Sevgiden kendinden geçen, deli gibi olan.
Āşüftesiyüz ḫaṭṭ-ı ruḫ-ı dildāruñ
Sevdā-zede-i siyeh-bahāruz şimdi

<u>āşüfte eyledüñ:</u>

1. **āşüfte eyledüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 186
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dağıtmak, karıştırmak; perişan etmek.
Niçe demdür ki baña ʿahd-i viṣāl itmiş idüñ
Bu dürūġ ile beni eyledüñ āşüfte yeter

<u>āşüfte olan:</u>

1. **āşüfte olan:**-*an*
Gazel 67
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Perişan olmak. II Aşık olmak.
Ḫālüñle eglenür olan āşüfte rūyuña
Encüm-şümār-ı ḥasret olur kām-ḫ∨āh-ı baḫt

2. **āşüfte olan:**-*an*
Gazel 117
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Perişan olmak.
Ölsün mi n'eylesün olan āşüfte ḥüsnüñe
Ḳurbānuñ oldıġum seni sevmek ḫaṭā mıdur

<u>āşüfte olup:</u>

1. **āşüfte olup:**-*up*
Matla 148
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşık olmak, meftun olmak.
Olup āşüfte fikr-i maṭlaʿ-ı ruḫsārına yārüñ
Cemāli semtine meyl itdi sevdāsı dil-i zāruñ

2. **āşüfte olup:**-*up*
Rübai 336
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Perişan olmak.
Endīşe-i vuṣlatla olup āşüfte
Günden güne olmaḳda perīşān ḥālüm

<u>āşüfte vü şeydā:</u>

1. **āşüfte vü şeydā:**
Murabba 2
Mısra: **34**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Divane ve meftun.
Naḥīfīyem Ḫudāvendā
Menem āşüfte vü şeydā

<u>āşüfte-dil:</u>

1. **āşüfte-dil:**
Gazel 116
Mısra: **13**
Divane gönül.
Görmedüm hīç ben
Naḥīfī gibi bir āşüfte-dil
Ḳanda bir şūḫ-ı cihān görse hemān meftūn olur

<u>āşüfte-dimāġ ider:</u>

1. **āşüfte-dimāġ ider:**-*er*
Gazel 200
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kafası karışık etmek.
Bülbüli tābiş-i şevḳuñ ider āşüfte-dimāġ
İtseñ ol câme-i gül-gūn ile ʿazm-i gülzār

<u>āşüfte-dimāġ itdi:</u>

1. **āşüfte-dimāġ itdi:**-*di*
Gazel 221
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aklı karışık etmek.

Āşüfte-dimāġ itdi bizi şuʿle-i dīdār
Neẕẕāre-i pür-sūz ile bī-tāb-ı celālüz

2. **āşüfte-dimāġ itdi:**-*di*
Rübai 179
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aklı karışık etmek.
Bülbül gibi itsem neʿaceb zār-ı hezār
Āşüfte-dimāġ itdi beni būy-ı bahār

āşüftegān:

1. **āşüftegān:**
Gazel 93
Mısra: **11**
Sevgiden kendinden geçenler, çıldırırcasına sevenler.
Feryād ider āşüftegān her kūşe pür-āh ü fiġān
Virdi ḳıyāmetden nişān hengāme-i hengām-ı ʿıyd

āşüfte-ḥāl eyler:

1. **āşüfte-ḥāl eyler:**-*r*
Gazel 192
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Perişan hale koymak, perişan etmek.
Dürūġ-ı nāz ile dil-ber bizi āşüfte-ḥāl eyler
Peyām-ı vuṣlatından ey göñül şāfī ḫaber yoḳdur

āşüfte-ḥāl olup:

1. **āşüfte-ḥāl olup:**-*up*
Kaside 5
Mısra: **135**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Perişan durumda olmak. ll Âşık olmak.
Ol zamān kim hevl-i maḥşerle olup āşüfte-ḥāl
Vā-şefīʿā-gūy ola şāh u gedā ser-tā-be-pā

āşüfte-ḥāl-i sünbül-i dil-bend-i verd:

1. **āşüfte-ḥāl-i sünbül-i dil-bend-i verd:**
Gazel 353
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gülün gönül bağlayan sümbül saçının dağınık hâli.
Zülfüñ belāsıdur ruḫ-ı ālüñ hevāsıdur
Āşüfte-ḥāl-i sünbül-i dil-bend-i verd isem

āşüfte-i deşt-i ʿişyān olup:

1. **āşüfte-i deşt-i ʿişyān olup:**-*up*
Rübai 426
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İsyan çölünün düşkünü olmak.
Yā Rab olup āşüfte-i deşt-i ʿisyān
Hep maġfiret ümmīdine oldum pūyān

āşüfte-i hevā-yı zülf-i siyāh olaldan:

1. **āşüfte-i hevā-yı zülf-i siyāh olaldan:**-*aldan*
Gazel 452
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Siyah saçının hevesinin düşkünü olmak.
Āşüfte-i hevā-yı zülf-i siyāh olaldan
Ṣad pāre oldı göñlüm destinde hem-çü şāne

āşüfte-i ʿışḳ oldıġı:

1. **āşüfte-i ʿışḳ oldıġı:**-*dıġ, -ı*
Rübai 234
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşkın düşkünü.
Mecnūn ġam-ı dildār ile bīgāne imiş
Āşüfte-i ʿışḳ oldıġı efsāne imiş

āşüfte-i sevdā-yı gül ü sünbülüñem:

1. **āşüfte-i sevdā-yı gül ü sünbülüñem:**-*üñ, -em*
Rübai 357
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sünbül saçı ve gül yanağının âşık aşüftesi.
Ben gülşen-i naʿtüñde senüñ bülbülüñem
Āşüfte-i sevdā-yı gül ü sünbülüñem

āşüfte-meşreb:

1. **āşüfte-meşreb:**
Gazel 39
Mısra: **9**
Çılgınca seven.
Ey Naḥīfī ben ki bir āşüfte-meşreb ʿāşıḳam
Ġamze-i pür-şūr-ı ḫūbān cümle māʾildür baña

2. **āşüfte-meşreb:**
Gazel 142
Mısra: **2**
Çılgınca seven.
Zīr-i ḫāk içre hezārān şūḫ-ı müsteşnā yatur
Niçe biñ āşüfte-meşreb ʿāşıḳ-ı şeydā yatur

3. **āşüfte-meşreb:**
Gazel 358
Mısra: **6**
Çılgınca seven.
Görüp her dil-ber-i fettānı meftūn olmadur kārum
ʿAceb āşüfte-meşreb ʿāşıḳ-ı ser-bāz-ı çālākem

āşüfte-ser:

1. **āşüfte-serem:**-*em*
Rübai 348
Mısra: **2**
Başı bozuk.
Ben cümle ʿibāduñda ḥaḳīr ü zārem
Āşüfte-serem ḫaste-dilem nā-çārem

āşüfte-ser itdi:

1. **āşüfte-ser itdi:**-*di*
Rübai 113
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Başı bozuk etmek.
Āşüfte-ser itdi beni envāʿ-ı ḫarāc
Fażluñ ile eyle baña iḥsān-ı ferec

āsümān:

1. **āsumān:**
Gazel 3
Mısra: **9**
Gök, gökyüzü, semâ, felek.
Encüm-i bī-ḥad degüldür āsumān üzre meger
ʿArş ü kürsī oldı yüz biñ çeşm ile ḥayrān saña

2. **āsumān:**-*ür*
Gazel 80
Mısra: **4**
Gök, gökyüzü, semâ, felek.
Esīr-i nāvek-i ser-tīz-i ʿışḳ-ı yār olalı
Ḫadeng-i āhum ider her dem āsumān ile baḥs

3. **āsumānda:**-*da*
Gazel 152
Mısra: **8**
Gök, gökyüzü, semâ, felek.
Şinā itdükçe baḥr-ı nīl-gūn içre o meh-peyker
Ḳıyās eyler görenler āsumānda māh-ı tābandur

4. **āsumān:**
Gazel 242
Mısra: **2**
Gök, gökyüzü, semâ, felek.
Oturmış secde-gāhında güzel dīvāra yaṣdanmış
Didiler āsumān üzre baḳuñ meh-pāre yaṣdanmış

5. **āsumānuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 283
Mısra: **8**
Gök, gökyüzü, semâ, felek.
Ḳalmayup rūy u cebīnüñde leṭāfet eser
Āsumānuñda ne ḫūrşīd ü ne māh olsa gerek

6. **āsumān:**
Gazel 304
Mısra: **3**
Gök, gökyüzü, semâ, felek.
Āsumān üzre doyınca saña ey māh-cemāl
Baḳamaz ḫīrelenür dīdesi seyyārelerüñ

7. **āsumāna:**-*a*
Kaside 9
Mısra: **13**
Gök, gökyüzü, semâ, felek.
Āsumāna olsa peyveste ṣadā-yı eş-ṣalāt
Nālemi ḥālet-dih-i bezm-i sürūşān eylesem

8. **āsumān:**
Kaside 13
Mısra: **10**
Gök, gökyüzü, semâ, felek.
Seni Ḫallāḳ-ı ʿĀlem ḥikmetiyle bī-miṣāl itdi
Bulunmaz senden eşref āsumān üzre zemīn üzre

9. **āsumānuñ:**-*uñ*
Kaside 19
Mısra: **1**
Gök, gökyüzü, semâ, felek.
Bir seḥer kim āsumānuñ şāh-ı zerrīn efseri
Ḳıldı teşrīf-i cülūs-ı mesned-i rūşen-geri

10. **āsumān:**
Kıt'a 8
Mısra: **1**
Gök, gökyüzü, semâ, felek.
Āsumān üzre ol zamān ki senüñ
Oldı şaḳ bir işāretüñle ḳamer

āsumān-ı feraḥ:

1. **āsumān-ı feraḥ:**
Gazel 87
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ferah, temiz gökyüzü.
Teraşşuḥ eyledi ẓann itme şīşe-i ṣahbā
Pür oldı encüm-i şevḳ ile āsumān-ı feraḥ

āsumān-ı saḳfını:

1. **āsumān-ı saḳfını:**-*ı, -n, -ı*
Tarih 19
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çatı gökyüzü.
Āsumān-ı saḳfını zeyn eylemiş encüm gibi
Noḳṭa-i zerrīneler kim naḳş olınmış cā-be-cā

āsumān-ı salṭanatda:

1. **āsumān-ı salṭanatda:**-*da*
Kaside 19
Mısra: **155**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saltanatın gökyüzü.
Āsumān-ı salṭanatda ey şeh-i gerdūn-vaḳar
ʿĀlem-i tevfīḳuñ olduñ yaʿnī saʿd-i ekberi

āsumān-peyvend olsa:

1. **āsumān-peyvend olsa:**-*sa*
Gazel 146
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gökyüzüne ulaşan olmak.
N'ola dūd-ı siyāh-ı āhum olsa āsumān-peyvend
Derūnum āteş-i dil-sūz-ı hicrān ile sūzāndur

ʿaṭā:

1. ʿ**aṭāsını:**-*sı, -n, -ı*
Gazel 457

Mısra: **8**
Bağış, ihsan, bahşiş.
Lāzım degül ʿināyeti ehl-i tekebbürüñ
Baḫş eyledüm ʿaṭāsını vech-i ʿabūsına

2. ʿ**aṭādan:**-*dan*
Gazel 462
Mısra: **10**
Bağış, ihsan, bahşiş.
Ẕell-i ṭaleble ʿizz-i ḥuṣūlüñ ne luṭfı var
Żımnında zillet olsa ʿaṭādan ne fāʾide

3. ʿ**aṭā:**
Gazel 508
Mısra: **11**
Bağış, ihsan, bahşiş.
ʿAṭā vü luṭf u kerem saña ḳaldı sulṭānum
Murādumuz ne ise ḫāk-i pāye söylendi

4. ʿ**aṭā:**
Kaside 26
Mısra: **32**
Bağış, ihsan, bahşiş.
Senüñ gibi niçe nā-kāmı ber-murād itdi
ʿAṭā vü luṭf u keremle o mefḫarü'l-vüzerā

5. ʿ**aṭā:**
Rübai 20
Mısra: **1**
Bağış, ihsan, bahşiş.
Allāh senüñdür kerem ü faẓl u ʿaṭā
Aġyārdan ümmīd-i ʿaṭā ʿayn-ı ḫaṭā

6. ʿ**aṭāya:**-*ya*
Rübai 68
Mısra: **3**
Bağış, ihsan, bahşiş.
Ḫāṣā ben olam bunca ʿaṭāya lāyıḳ
Hep kendi ʿaṭā vü keremündür yā Rab

7. ʿ**aṭā:**
Rübai 456
Mısra: **4**
Bağış, ihsan, bahşiş.
Yā Rab niçe şerm ile helāk olmayayum
Sen baña ʿaṭā ben saña ʿiṣyān

ʿaṭā ider:

1. ʿ**aṭā ider:**-*er*
Gazel 265
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağış yapmak, yardım etmek.
İder elbette ʿaṭā lāḥiḳ u müstüḥḳbelde
Kimüñ iḥsānı ise bunca ʿaṭā-yı mesbūḳ

ʿaṭā it:

1. ʿ**aṭā it:**
Gazel 56
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Lütfetmek, bahşetmek, vermek.
Açuben genc-i viṣālüñ baña it vaṣlı ʿaṭā
Saña ḳuldur dil ü cānum bile şāhā ne ʿaceb

ʿaṭā itdi:

1. ʿ**aṭā itdi:**-*di*
Kaside 6
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağış yapmak, yardım etmek.
Feyyāż-ı muṭlaḳ itdi saña kevs̱eri ʿaṭā
Ḫāṣā ki ümmetüñ ḳala maḥşerde teşne-leb

ʿaṭā itdüñ:

1. ʿ**aṭā itdüñ:**-*dü, -ñ*
Rübai 414
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağış yapmak, yardım etmek.
Faẓl u kerem ü luṭfuña şāhid bu yeter
Ben maʿṣiyet itdükçe ʿaṭā itdüñ sen

ʿaṭā itmek:

1. ʿ**aṭā itmek:**-*mek*
Kaside 26
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağış yapmak, yardım etmek.
Vücūd-ı pākine mīrās̱dur ʿaṭā itmek
Ki ḫānedān u vezāretde buldı neşv ü nemā

ʿaṭā ḳıl:

1. ʿ**aṭā ḳıl:**
Gazel 70
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağışlamak, ihsan etmek.
Vücūd-ı feyż-i envāra ilāhī ḳıl ʿaṭā ṣıḥḥat
Gülistān-ı ruḫ-ı yāra ilāhī ḳıl ʿaṭā ṣıḥḥat

2. ʿ**aṭā ḳıl:**
Gazel 70
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağışlamak, ihsan etmek.
Vücūd-ı feyż-i envāra ilāhī ḳıl ʿaṭā ṣıḥḥat
Gülistān-ı ruḫ-ı yāra ilāhī ḳıl ʿaṭā ṣıḥḥat

3. ʿ**aṭā ḳıl:**
Gazel 70
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağışlamak, ihsan etmek.
Ki serv-endāmına yā Rab irüşdürme fenā bādın
O ḳadd-i serv-i şeh-nāza ilāhī ḳıl ʿaṭā ṣıḥḥat

4. ʿ**aṭā ḳıl:**
Gazel 70
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade

Bağışlamak, ihsan etmek.
Benümle vuṣlat-ı aʿlā aña bir kār u dermān it
İşitdüm ḫaste-ḥāl olmış ilāhī ḳıl ʿaṭā ṣıḥḥat

5. **ʿaṭā ḳıl:**
Gazel 70
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağışlamak, ihsan etmek.
Celālüñ ʿizzetüñ ḥaḳḳı ḫazān irgürme ol bāġa
ʿAṭā vü feyż-baḫşından ilāhī ḳıl ʿaṭā ṣıḥḥat

6. **ʿaṭā ḳıl:**
Gazel 70
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağışlamak, ihsan etmek.
Naḥīfī derd-i ʿışḳ ile bu dem bīmār olup ḳaldı
Viṣāl-i yār ile aña ilāhī ḳıl ʿaṭā ṣıḥḥat

ʿaṭā ḳıldı:

1. **ʿaṭā ḳıldı:**-*dı*
Kaside 26
Mısra: **261**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cömert davranmak, ihsanda bulunmak, lutfetmek.
Çıḳardı câme-i şāhānesin ʿaṭā ḳıldı
Muḥaṣṣal itdi o dervīşi luṭf ile aġnā

ʿaṭā olınmış:

1. **ʿaṭā olınmış:**-*ın, -mış*
Kaside 26
Mısra: **36**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağışta, ihsanda bulunmak.
O ḫānedāna virilmiş ʿuluvv-i himmet ü cūd
O ʿırḳ-ı pāke olınmış ʿaṭā seḫā vü ʿaṭā

ʿaṭā olmazsa:

1. **ʿaṭā olmazsa:**-*maz, -sa*
Rübai 4
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağışta, ihsanda bulunmak.
Bir ḫāk-i siyehde ne ḳadar ḳudret ola
Olmazsa efendüm ḳula tefvīḳ ʿaṭā

ʿaṭā vü cūdı:

1. **ʿaṭā vü cūdı:**-*ı*
Kaside 22
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cömertlik ve bağış.
Vekīl-i muṭlaḳ ammā kim olup müsterşid-i tevfīḳ
ʿAṭā vü cūdı memnūn eyledi aʿlā vü ednāyı

ʿaṭā vü cūd-ı feyyāzī:

1. **ʿaṭā vü cūd-ı feyyāzī:**
Gazel 486
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın cömertliği ve himmeti.
Tesellī-baḫş-ı dildür bu Naḥīfī-i ciger-ḫūna
Kemāl-i faẓl-ı Rabbānī ʿaṭā vü cūd-ı Feyyāzī

ʿaṭā vü faẓl:

1. **ʿaṭā vü faẓl:**
Matla 36
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağış, iyilik.
ʿAṭā vü faẓl ile merzaḳ idüp bi-ġayr-i ḥisāb
ʿİbād-ı ʿācize sensin müsebbibü'l-esbāb

ʿaṭā vü faẓl-ı bārī:

1. **ʿaṭā vü faẓl-ı bārī:**
Kaside 23
Mısra: **62**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın fazileti ve hediyesi.
Ṣalāt ile selām olsun resūl ü āl ü aṣḥāba
ʿAṭā vü faẓl-ı Bārī ümmete bī-intihā gelsün

ʿaṭā vü faẓluñ:

1. **ʿaṭā vü faẓluñ:**-*uñ*
Murabba 10
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağış, iyilik.
Ḳılup cehd-i ġuzātı saʿy-i meşkūr
ʿAṭā vü faẓluñ ile eyle manṣūr

ʿaṭā vü feyż-baḫşından:

1. **ʿaṭā vü feyż-baḫşından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 70
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hediye ve feyz bahşı.
Celālüñ ʿizzetüñ ḥaḳḳı ḫazān irgürme ol bāġa
ʿAṭā vü feyż-baḫşından ilāhī ḳıl ʿaṭā ṣıḥḥat

ʿaṭā vü keremündür:

1. **ʿaṭā vü keremündür:**-*ün, -dür*
Rübai 68
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İhsan ve cömertlik.
Ḫāṣā ben olam bunca ʿaṭāya lāyıḳ
Hep kendi ʿaṭā vü keremündür yā Rab

ʿaṭā vü luṭfa:

1. ʿaṭā vü luṭfa:-*a*
Murabba 1
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İhsan ve lütuf.
Olup her ḥāl ile ʿāciz
ʿAṭā vü luṭfa muḥtācuz

2. ʿaṭā vü luṭfa:-*a*
Murabba 9
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İhsan ve lütuf.
Bizi fażluñla şādān it
ʿAṭā vü luṭfa şāyān it

ʿaṭā vü niʿmet:

1. ʿaṭā vü niʿmet:
Rübai 92
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hediye ve nimet.
Benden niçe biñ şerm ile ʿöẕr-i taḳṣīr
Senden baña hemvāre ʿaṭā vü niʿmet

ʿaṭā vü niʿmetüñ:

1. ʿaṭā vü niʿmetüñ:-*üñ*
Matla 44
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hediye ve nimet.
İdüp sebḳ-ı ġażab elṭāf u fażl u raḥmetüñ yā Rab
ʿİbād-ı ʿācize şāmil ʿaṭā vü niʿmetüñ yā Rab

ʿaṭā vü şefḳati:

1. ʿaṭā vü şefḳati:-*i*
Kaside 26
Mısra: **72**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İhsan ve merhamet.
Nigāh-ı merḥameti merhem-i şikeste-dīlan
ʿAṭā vü şefḳati ḫāṭır-nüvāz-ı ehl-i recā

ʿaṭā vü şefḳatüñ:

1. ʿaṭā vü şefḳatüñ:-*üñ*
Murabba 10
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İhsan ve merhamet.
ʿAṭā vü şefḳatüñ ḥaḳḳıyçün olsun
ʿİbād-ı Müslimīne nuṣret eyle

ʿaṭāyā:

1. ʿaṭāyāsıyla:-*sı, -yla*
Tarih 28
Mısra: **34**
Cömertlik, ihsan.
Gülşen-i āmāli reyyān itmede ṣayf ü şitā
Feyż-i bārān ʿaṭāyāsıyla terdür bell ü ṭal

ʿaṭāyā-yı ilāhīden:

1. ʿaṭāyā-yı ilāhīden:-*den*
Kaside 13
Mısra: **58**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İlahi hediyeler.
Livāʾu'l-ḥamdüñ oldı sāye-bān-ı fażl-ı Rabbānī
ʿAṭāyā-yı ilāhīden ʿibād-ı müʾminīn üzre

ʿaṭā-yı bārīye:

1. ʿaṭā-yı bārīye:-*ye*
Gazel 113
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın ihsanı.
Sebeb gerek diyemem ben ʿaṭā-yı Bārīye
O ḥüccet ile bizüm iḥticācumuz yoḳdur

ʿaṭā-yı ġayre:

1. ʿaṭā-yı ġayre:-*e*
Gazel 113
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Başkalarının hediyesi.
Naḥīfīyā bize fażl u kerem Ḫudādandur
ʿAṭā-yı ġayre bizüm iḥtiyācumuz yoḳdur

ʿaṭā-yı ḥaḳda:

1. ʿaṭā-yı ḥaḳda:-*da*
Kaside 22
Mısra: **43**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın lütfu, bağışı.
ʿAṭā-yı Ḥaḳda vardur niçe yüz biñ ḥikmet-i maḫfī
Muʿallel bi'l-ġaraż ṣanma ẓuhūr-ı naḳş-ı eşyāyı

ʿaṭā-yı mesbūḳ:

1. ʿaṭā-yı mesbūḳ:
Gazel 265
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arkada bırakmışmış ihsan.
İder elbette ʿaṭā lāḥiḳ u müstüḳbelde
Kimüñ iḥsānı ise bunca ʿaṭā-yı mesbūḳ

ʿaṭā-yı tevfīḳ:

1. ʿaṭā-yı tevfīḳ:
Rübai 261
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tevfikin himmeti.
İtsem n'ola her laḥẓa recā-yı tevfīḳ
Senden olur iḥsān ʿaṭā-yı tevfīḳ

ʿaṭā-yı tevfīḳ ola:

1. ʿaṭā-yı tevfīḳ ola:-*a*
Rübai 272
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardımın himmeti olmak.
Reh-yāb olamaz ḳalbe ġam-ı nā-kāmī

Senden ki ola baña ʿaṭā-yı tevfīḳ

ātеş:

1. **āteş:**
Gazel 22
Mısra: **8**
Acı, keder, ızdırap.
Ne dem bir āteşīn ḥüsn-i naẓar-sūza nigāh itsem
Derūn-ı cān-ı bīmārumda bir āteş olur peydā

2. **āteş:**
Gazel 34
Mısra: **8**
Acı, keder, ızdırap.
Şuʿle-i dūzāḫ olur çeşmüme her ġonçeleri
Sensüz āteş görinür ṣaḥn-ı çemenzār baña

3. **āteşüñ:**-*üñ*
Gazel 116
Mısra: **6**
Yakıcı, parlayıcı madde.
Tāb-ı āhumdan bulur sūz-ı derūnum izdiyād
Rūzgār ile ṣirārı āteşüñ efzūn olur

4. **āteşdür:**-*dür*
Gazel 141
Mısra: **1**
Yakıcı, parlayıcı madde.
Dehān-ı şevḳuma cām-ı şarāb āteşdür
Gelū-yı ʿayşuma nuḳl-i kebāb āteşdür

5. **āteşdür:**-*dür*
Gazel 141
Mısra: **2**
Yakıcı, parlayıcı madde.
Dehān-ı şevḳuma cām-ı şarāb āteşdür
Gelū-yı ʿayşuma nuḳl-i kebāb āteşdür

6. **āteşdür:**-*dür*
Gazel 141
Mısra: **4**
Yakıcı, parlayıcı madde.
ʿAceb mi merdümek-i çeşm-i hūşa virse żarar
Derūn-ı şīşede her bir ḥabāb āteşdür

7. **āteşdür:**-*dür*
Gazel 141
Mısra: **6**
Yakıcı, parlayıcı madde.
Olur netīce-i keyfiyyeti ḫumār-ı belā
Göñül göñül mey-i pür-şūr u tāb āteşdür

8. **āteşdür:**-*dür*
Gazel 141
Mısra: **8**
Yakıcı, parlayıcı madde.
Hevā-yı nefse uyup itme meyl-i ʿālem-i āb
Ḥarīf-i ʿişrete zīr-i türāb āteşdür

9. **āteşdür:**-*dür*
Gazel 141
Mısra: **10**
Yakıcı, parlayıcı madde.
Nuḳūd-ı eşküñi itme niṣār ġam-ḫ∨āna
Tefekkür eyle maḥall-i ḥisāb āteşdür

10. **āteşdür:**-*dür*
Gazel 141
Mısra: **12**
Yakıcı, parlayıcı madde.
İżāʿat itme şaḳın āb-ı rūy-ı īmānuñ
ʿAraḳ-feşānī-i şerm ü ḥicāb āteşdür

11. **āteşdür:**-*dür*
Gazel 141
Mısra: **14**
Yakıcı, parlayıcı madde.
Ten-i żaʿīfüñi gel ḳılma lāyıḳ-ı dūzaḫ
Gel olma bāde ile neşve-yāb āteşdür

12. **āteşdür:**-*dür*
Gazel 141
Mısra: **16**
Yakıcı, parlayıcı madde.
Rıżā-yı Ḥaḳḳa ḫilāf olmasun meded kāruñ
Cenāb-ı Ḥażret-i Ḥaḳdan ʿıtāb āteşdür

13. **āteşdür:**-*dür*
Gazel 141
Mısra: **18**
Yakıcı, parlayıcı madde.
Naḥīfīyā ḥaẕer it sāġar-ı pür-āteşden
Ḥaẕer ki rūz-ı cezāda ʿaẕāb āteşdür

14. **āteşlerine:**-*ler, -i, -n, -e*
Gazel 333
Mısra: **6**
Yakıcı, parlayıcı madde.
Memnūn-ı vefā eyle beni gel keremüñle
Yansun ḥased āteşlerine baḫt-ı siyāhum

15. **āteşüme:**-*üm, -e*
Gazel 347
Mısra: **3**
Acı, keder, ızdırap.
Kimseler āteşüme olmadı çün ḳaṭre-feşān
Yaḳaram sūz-ı derūnumla cihānı yaḳaram

16. **āteş:**
Kaside 28
Mısra: **19**
Yakıcı, parlayıcı madde.
Dil āteş gerd-i ġam ḫāküm hevā āhum yaşum zehr-āb
ʿAnāṣır var ise dünyāda terkīb-i ʿaẕābumdur

17. **āteşüñe:**-*ü, -n, -e*
Matla 142
Mısra: **2**
Acı, keder, ızdırap.
Ḳalmadı ṣabrı görüp tābiş-i vech-i ḥüsnüñ
Şemʿ-i meclis bu gice āteşüñe yandı senüñ

18. **āteşdür:**-*dür*
Matla 234
Mısra: **2**

Yakıcı, parlayıcı madde.
Olur sūzān ḳarīb oldıḳça şemʿ-i bezme pervāne
Yaḳīn bildüm ki āteşdür netīce ḳurb-ı cānāne

19. **āteşine:**-*i, -n, -e*
Matla 235
Mısra: **2**
Acı, keder, ızdırap.
Ḥaḳīḳat ẓann idüp sūz u güdāzın baḳmadı cāna
Yazıḳlar şemʿ-i bezmüñ āteşine yandı pervāne

20. **āteşle:**-*le*
Rübai 52
Mısra: **2**
Yakıcı, parlayıcı madde.
Oldı mütevātir o ḳadar sūʾ-i edeb
Āteşle ẓuhūr eyledi āşār-ı ġażab

21. **āteş:**
Rübai 204
Mısra: **1**
Yakıcı, parlayıcı madde.
Bir yerde ki çün āteş ile āb olmaz
Dünyā hevesi ʿārife reh-yāb olmaz

22. **āteşde:**-*de*
Rübai 321
Mısra: **4**
Yakıcı, parlayıcı madde.
Eşnāmı şikest iden olur hem-çü Ḫalīl
Āteşde daḫi muġtenim-i berd ü selām

<u>āteş ola:</u>

1. **āteş ola:**-*a*
Gazel 132
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ateş olmak.
Zāhid taʿaccüb eyleme āh itdigüm görüp
Bir yerde tā ki āteş ola anda dūd olur

<u>āteş oldı:</u>

1. **āteş oldı:**-*dı*
Rübai 535
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ateş gibi kızarmak; yakıcı duruma gelmek II coşmak, şiddetli arzu duymak; kızmak, öfkelenmek.
ʿIşḳ ile dil-i zār cefā-keş oldı
Cāna ġam-ı ḥasretde bir āteş oldı

<u>āteşe yaḳsa:</u>

1. **āteşe yaḳsa:**-*sa*
Kaside 19
Mısra: **44**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir kimse yüzünden zarara uğramak.
Nefḥa-i aḫlāḳı kāfīdür meşāmm-ı ʿāleme
Āteşe yaḳsa revādur ḫulḳ-ı ʿūd u ʿanberi

<u>āteşe yandum:</u>

1. **āteşe yandum:**-*du, -m*
Gazel 346
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yanmak, tutuşmak. II Aşk ateşiyle yanmak, tutuşmak, çok acı çekmek.
Cānā seni ben mihr ü vefā ṣāḥibi ṣandum
Sevdüm seni bilmezlük ile āteşe yandum

<u>āteş-efrūz-ı ġam:</u>

1. **āteş-efrūz-ı ġam:**
Muaşşer 1
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gamın ateşini aydınlatan.
Āteş-efrūz-ı ġam olduḳça dil-i pür-tābdan
Farḳ olınmaz şuʿle-i āhum gice meh-tābdan

<u>āteş-fesān olup:</u>

1. **āteş-fesān olup:**-*up*
Gazel 254
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ateş saçan olmak.
Ṭabʿ-ı Naḥīfī olup āteş-fesān Eyledi bir tāze şerer iḫtirāʿ

<u>āteş-feşān-ı ġayret:</u>

1. **āteş-feşān-ı ġayret:**
Gazel 61
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gayretin ateş saçanı.
Āteş-feşān-ı ġayret olur cāna ʿandelīb
Gülşende başladuñ yine efġāna ʿandelīb

<u>āteş-feşān-ı ḫırmen-i nāz:</u>

1. **āteş-feşān-ı ḫırmen-i nāz:**
Gazel 216
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Naz harmanının ateş saçanı.
Ḥaẕer ḥaẕer beni yaḳmaḳdan ey perī yoḫsa
Niyāzum eylerem āteş-feşān-ı ḫırmen-i nāz

<u>āteş-feşān-ı penbe-i tāb ü dimāġ:</u>

1. **āteş-feşān-ı penbe-i tāb ü dimāġ:**
Gazel 175
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kıpkırmızı parlayan ateş saçan zihin.
Ḥaḳḳā żamīr-i çarḫa ki devrüñ bu tābişi
Āteş-feşān-ı penbe-i tāb ü dimāġ olur

<u>āteş-fiken-i ḫırmen-i ġam</u>

kıl:

1. **āteş-fiken-i ḫırmen-i ġam ḳıl:**
Gazel 322
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gam harmanının ateş salanı kılmak.
Eyle dil-i mehcūrıma gel ʿarż-ı tecellā
Berḳ-ı ruḫuñ āteş-fiken-i ḫırmen-i ġam ḳıl

āteş-fiken-i nāz olduḳça:

1. **āteş-fiken-i nāz olduḳça:**-*duḳça*
Gazel 216
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nazın ateş fırlatanı olmak.
Naḥīfīyā dil-i sūzānumı kebāb eyler
Nigāh-ı ġamzesi olduḳça āteş-fiken-i nāz

āteş-gede:

1. **āteş-gedesi:**-*si*
Rübai 149
Mısra: **4**
Ateşhane.
Geçdi yere biñ şerm ile baḥr-ı Ṣave
Āteş-gedesi oldı Mecūsuñ nā-būd

āteş-i āh:

1. **āteş-i āh:**
Gazel 347
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Âhın ateşi II şiddetle, çokça edilen âh.
Ser-be-ser żāyiʿ olur toḫm-ı emel ḫākinde
Āteş-i āh ile bu şūre-sitānı yaḳaram

āteş-i āh-ı ciger-sūz-ı nedāmetle:

1. **āteş-i āh-ı ciger-sūz-ı nedāmetle:**-*le*
Kaside 9
Mısra: **43**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Pişmanlığın ciğeri yakıcı ahın ateşi.
Āteş-i āh-ı ciger-sūz-ı nedāmetle tamām
Defter-i ʿişyānumı ser-cümle sūzān eylesem

āteş-i āhum:

1. **āteş-i āhum:**-*um*
Gazel 333
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Âhın ateşi II şiddetle, çokça edilen âh.
Ey seng-dil itmez mi senüñ ḳalbüñe teʾsīr
Ḫārāları ḫākister iden āteş-i āhum

āteş-i āhumdaki:

1. **āteş-i āhumdaki:**-*um, -da, -ki*
Gazel 126
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Âh ateşi.
Görinen encüm-i tābān mıdur sipihr üzre
Benüm yā āteş-i āhumdaki şerāre midür

āteş-i ʿaṭşāna:

1. **āteş-i ʿaṭşāna:**-*a*
Tarih 29
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Susamış ateş.
Her biri çeşmelerüñ oldı leṭāfetle revān
Reşḥa-i luṭfı virüp āteş-i ʿaṭşāna ḫumūd

āteş-i belāyı:

1. **āteş-i belāyı:**-*yı*
Gazel 1
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bela ateşi II ızdırap.
Ḳıl külḫan-ı derūnumı gülşen-sarāy-ı ʿışḳ
Ey āteş-i belāyı gülistān iden Ḫudā

āteş-i cān-sūz-ı hicrāna:

1. **āteş-i cān-sūz-ı hicrāna:**-*a*
Gazel 444
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayrılığın can yakan ateşi.
Dil-i nālānı yaḳma āteş-i cān-sūz-ı hicrāna
Yazıḳdur bülbül-i sevdāyı cevr ile kebāb itme

āteş-i dil-sūz-ı āh-ı şuʿlebārum:

1. **āteş-i dil-sūz-ı āh-ı şuʿlebārum:**-*um*
Gazel 115
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kıvılcım yüklü ahımın gönlü yakan ateşi.
Ey gül-i nev-ḫīz-i bāġ-ı ʿişve ruḫsāruñ şaḳın
Āteş-i dil-sūz-ı āh-ı şuʿlebārum tāzedür

āteş-i dil-sūz-ı hicrān:

1. **āteş-i dil-sūz-ı hicrān:**
Gazel 146
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayrılığın gönül yakıcı ateşi.
N'ola dūd-ı siyāh-ı āhum olsa āsumān-peyvend
Derūnum āteş-i dil-sūz-ı hicrān ile sūzāndur

āteş-i dūzaḫ:

1. **āteş-i dūzaḫ:**
Gazel 387

Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cehennem ateşi.
Degüldür ḳābil-i ṣabr u taḥammül āteş-i dūzaḫ
Ḫuṣūṣan sen cihānda tāb-ı ḫūrşīde ṭayanmazsın

āteş-i efsūs:

1. **āteş-i efsūs:**
Gazel 468
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ahın ateşi.
Derūn-ı lāleyi dāġ eyler āteş-i efsūs
Bu sūz u tāb ile ʿazm eylesem çemenzāra

āteş-i fürḳat:

1. **āteş-i fürḳat:**
Kıt'a 29
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayrılık ateşi.
Veyletā āteş-i fürḳat cigerüm itdi kebāb
Çıḳdı biñ ḥasret ile derd-i dilüm eflāke

āteş-i ġayret:

1. **āteş-i ġayret:**
Gazel 347
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gayret ateşi.
Beni maḥcūb-ı eser itme sözümde yā Rab
Āteş-i ġayret ile ben bu zebānı yaḳaram

āteş-i ġażab:

1. **āteş-i ġażab:**
Kaside 6
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Öfke ateşi.
Luṭfuñla mevce-rīz-i ṣafā kevser-i rıża
Ḳahruñla şuʿle-ḫīz-i keder āteş-i ġażab

āteş-i ḫas-pūşumuz:

1. **āteş-i ḫas-pūşumuz:**-*umuz*
Gazel 350
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çerçöple örtülen ateş.
Āgaşte-i telāṭum-ı ṭūfān olursa da
Olmaz füsurde āteş-i ḫas-pūşumuz bizüm

āteş-i ḥasret:

1. **āteş-i ḥasret:**
Gazel 66
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasret ateşi.
Bir āh-ı ciger-sūz ile peyġūle-i ġamda
Sūzān ider āḫir beni bu āteş-i ḥasret

2. **āteş-i ḥasret:**
Rübai 370
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasret ateşi.
ʿIşḳuñla yaḳup āteş-i ḥasret cānum
Bī-tāb ü tüvān oldı dil-i nālānum

āteş-i ḥasretle:

1. **āteş-i ḥasretle:**-*le*
Gazel 312
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasret ateşi.
Āteş-i ḥasretle sūzān olmasun raḥm it aña
Ḫāk-i pāyuñdur
Naḥīfī bendeñi eyle ḳabūl

2. **āteş-i ḥasretle:**-*le*
Gazel 496
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasret ateşi.
Ṣabr idersem cigerüm āteş-i ḥasretle yanar
Āh idersem yaḳaram dāʾire-i encümeni

āteş-i hecrüñle:

1. **āteş-i hecrüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 179
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayrılık ateşi.
Külḫan-ı ʿışḳuñda mihmān oldıġum bilmez mi var
Āteş-i hecrüñle sūzān oldıġum bilmez mi var

2. **āteş-i hecrüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 380
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayrılık ateşi.
Baña sensüz ne ḥāṣıl serv-i nāzum seyr-i gülşenden
Nedür farḳı yanumda āteş-i hecrüñle külḫandan

āteş-i hicrān:

1. **āteş-i hicrān:**
Gazel 280
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayrılık ateşi; ayrılığın verdiği acı, keder.
Amān amān cigerüm yaḳdı āteş-i hicrān
Zülāl-i vuṣlata ḳıl himmet es-selāmu ʿaleyk

āteş-i ʿışḳ:

1. **āteş-i ʿışḳ:**
Gazel 264
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk ateşi.
Gözinde girye-i ḥasret göñülde āteş-i ʿışḳ
Beni ne ḥāle ḳomışdur taḥassür ü eşvāḳ

2. **āteş-i ʿışḳ:**
Gazel 513
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk ateşi.
Ṭutuşur lisānuma gelmeden cigerümde ḥarf-i recā daḫi
Güzelüm bu āteş-i ʿışḳ ile niçe keşf idem saña rāzumı

3. **āteş-i ʿışḳ:**
Tahmis 10
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk ateşi.
Gözümüñ yaşı olup meclis-i ḥaṣretde şarāb
Āteş-i ʿışḳ ile yandı cigerim oldı kebāb

āteş-i ʿışḳa:

1. **āteş-i ʿışḳa:**-*a*
Gazel 174
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk ateşi.
Āteş-i ʿışḳa ṣunup ṣuʿleyi der-dāmen ider
Dest-i maḥşer ki benüm pençe-i bī-bākümdür

āteş-i ʿışḳı olan:

1. **āteş-i ʿışḳı olan:**-*an*
Gazel 372
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşkın ateşi olmak.
Bī-çāre Naḥīfīde olan āteş-i ʿışḳı
Fehm eylesün erbāb-ı maḥabbet süḫanından

āteş-i ʿışḳın:

1. **āteş-i ʿışḳın:**-*ın*
Gazel 19
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk ateşi.
Eser bād-ı maḥabbet āteş-i ʿışḳın füzūn eyler
Döker ḫāk-i niyāza āb-ı rūyın ʿāşıḳ-ı şeydā

āteş-i ʿışḳum:

1. **āteş-i ʿışḳum:**-*um*
Gazel 521
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk ateşi.
Teraḳḳī buldı şevḳ-ı vuṣlatuñla āteş-i ʿışḳum
Bu derde ben devā itdükçe ol daḫi füzūn oldı

āteş-i ʿışḳuñ:

1. **āteş-i ʿışḳuñ:**-*uñ*
Gazel 240
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk ateşi.
Söyünmez aġladuḳça āteş-i ʿışḳuñ derūnumda
ʿAcebdür āb ile teskīn-i tāb-ı külḫan olmazmış

2. **āteş-i ʿışḳuñ:**-*uñ*
Gazel 407
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk ateşi.
Vücūdum ser-be-ser ḫākister itse āteş-i ʿışḳuñ
Ġamuñdan eylemem ʿarż-ı ferāġat yā Resūla'llāh

āteş-i ʿışḳuña:

1. **āteş-i ʿışḳuña:**-*uñ, -a*
Kaside 8
Mısra: **185**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk ateşi.
Āteş-i ʿışḳuña ʿiṣyānumı sūzān ideyüm
Rūz-ı maḥşerde idince baña ʿarż-ı ruḫsār

āteş-i ʿışḳuñda:

1. **āteş-i ʿışḳuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 246
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk ateşi.
Tīr-i müjeñle āteş-i ʿışḳuñda dil döner
Sīḫ-i belāda eyler o murġ-ı kebāb raḳş

āteş-i ḳahr:

1. **āteş-i ḳahr:**
Kaside 19
Mısra: **154**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kahır ateşi.
Eyledi yümn-i cülūsuñ ey hümāyūn-menḳabet
Āteş-i ḳahr ile sūzān hep ʿadū-yı ebteri

āteş-i levm:

1. **āteş-i levm:**
Gazel 387
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kınanma ateşi.
Nāḥīfī itdigüñ cürm ü günehler yāda gelmez mi
Niçün yanmazdan evvel āteş-i levm ile yanmazsın

āteş-i pür-sūz-ı fürḳatle:

1. **āteş-i pür-sūz-ı fürḳatle:**-*le*
Gazel 375
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayrılığın yakıcılık dolu ateşi.
Göñül sūzān olurken āteş-i pür-sūz-ı fürḳatle
Ne mümkin farḳ ide çeşm-i emel gülzārı külḫandan

āteş-i pür-sūz-ı hicrānuñla:

1. **āteş-i pür-sūz-ı hicrānuñla:**-*uñ, -la*
Gazel 432
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade

Ayrılık yakıcılık dolu ateşi.
Dāġ dāġ-ı haṣret olsun ol beden kim dāʾimā
Āteş-i pür-sūz-ı hicrānuñla sūzān olmaya

āteş-i pür-sūz-ı ʿışḳ:

1. **āteş-i pür-sūz-ı ʿışḳ:**
Gazel 51
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşkın yakıcı ateşi.
Āteş-i pür-sūz-ı ʿışḳ ile n'ola olsam kebāb
Yaḳdı yandurdı derūnum naġme-i ṣavt-ı rebāb

āteş-i reşk:

1. **āteş-i reşk:**
Gazel 369
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kıskançlık ateşi.
Ne dem aġyāra uyup bezm-i ṣarāb eylersin
Cigerüm āteş-i reşk ile kebāb eylersin

āteş-i ṣabra:

1. **āteş-i ṣabra:**-*a*
Gazel 347
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sabır ateşi.
Niçe bir āteş-i ṣabra dil ü cānı yaḳaram
Şerer-efşānluḳ idüp kevn ü mekānı yaḳaram

āteş-i sūzān olmaz:

1. **āteş-i sūzān olmaz:**-*maz*
Gazel 347
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yakıcı ateş olmak.
Āh-ı maẓlūm gibi āteş-i sūzān olmaz
Yaḳaram āhum ile seng-dilānı yaḳaram

āteşīn:

1. **āteşīn:**
Gazel 22
Mısra: **7**
Ateşli, yakıcı.
Ne dem bir āteşīn ḥüsn-i naẓar-sūza nigāh itsem
Derūn-ı cān-ı bīmārumda bir āteş olur peydā

2. **āteşīn:**
Gazel 110
Mısra: **1**
Ateşli, yakıcı.
Hemīşe ḫāline mesken o āteşīn ḫaddür
Ne şübhe kāfir olan nārda muḫalleddür

3. **āteşīn:**
Kaside 11
Mısra: **60**
Ateşli, yakıcı.
Ḳābil-i güncāyiş olmaz ṣafḥa-i dehre tamām
Yazsam aḥvālüm hezārān āteşīn imlā ile

4. **āteşīn:**
Matla 166
Mısra: **1**
Ateşli, yakıcı.
O deñlü ṣaldı ṣaḥn-ı gülşene bir āteşīn ġulġul
Ḳıyās itdüm ṭutuşdurdı ser-ā-pā gülşeni bülbül

āteşīn güftār:

1. **āteşīn güftār:**
Kaside 19
Mısra: **133**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ateş gibi yakıcı söz ve haykırış II canlı, coşku dolu söz ve haykırış (canlı söyleyiş ve etkileyici şiir bağlamında).
Āteşīn güftār ile sīr it zülāl-ı naẓmumı
Kimdür ol kim bir yere cemʿ ide āb ü āẕeri

āteşlere yanup:

1. **āteşlere yanup:**-*up*
Gazel 324
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ateşler içinde kalmak; hasta çok ateşli bir durumda olmak II bir kimse yüzünden zarara uğramak; bir şeye fazlasıyla tutulmak.
Budur şarṭ-ı maḥabbet kim cihānda
Yanup āteşlere reşk-i sipend ol

āteş-pāre:

1. **āteş-pāre:**
Gazel 197
Mısra: **9**
Ateş parçası ateş gibi.
Ey Naḥīfī böyle āteş-pāre güftāra sebeb
Ṭabʿ-ı pür-tābum mıdur ol şūḫ-ı dil-ḫᵛāhum mıdur

āteş-zen idüp:

1. **āteş-zen idüp:**-*üp*
Gazel 307
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ateş atan etmek.
Ruḫsāruñı āteş-zen idüp cān-ı ḥazīne
Ol ḫāl-i siyehkārı dile dāġ-ı ġam itdüñ

ʿaṭı-ı beyān olup:

1. **ʿaṭı-ı beyān olup:**-*up*
Kaside 23
Mısra: **56**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Beyana meyleden olmak.
Yegāne Aḥmet-i Muḫtār kim taʿẓīm-i ẕikrinde
Olup ʿaṭı-ı beyān ism-i Muḥammed Muṣṭafā gelsün

atıl-:

1. **atılur:**-*ur*
Matla 223
Mısra: **2**

Bir şey bir hedefe veya bir tarafa doğru fırlatılmak.
Ḥasret-i ḫāk-i reḥüñle sensüñ ey nūr-ı İlāh
Atılur ṭāḳ-ı felekden yere ḫūrşīd ile māh

ʿaṭıyye-i ḥaḳdur:

1. ʿ**aṭıyye-i ḥaḳdur:**-*dur*
Kaside 26
Mısra: **59**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın hediyesi.
Aña ʿaṭıyye-i Ḥaḳdur bu rifʿat ü temkīn
Aña ʿināyet-i feyyāżdur bu ferr ü bahā

ʿaṭıyye-i ḫāṣ-ı ḫudā-yı bī-hemtā:

1. ʿ**aṭıyye-i ḫāṣ-ı ḫudā-yı bī-hemtā:**
Kaside 26
Mısra: **96**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eşi benzeri olmayan Allah'ın gerçek hediyesi.
Zihī ʿināyet-i bī-çūn faṣl-ı Rabbānī
Zihī ʿaṭıyye-i ḫāṣ-ı Ḫudā-yı bī-hemtā

aṭlas u dībāyı:

1. **aṭlas u dībāyı:**-*yı*
Gazel 386
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Atlas ve diba. II Her ikisi de ipekten dokunmuş kıymetli kumaşlardır.
Ḫırḳa-i ʿışḳ u maḥabbet ḥāletin fehm idemez
Ey Naḥīfī aṭlas u dībāyı ber-dūş eyleyen

aṭlas-ı çarḫ oldı:

1. **aṭlas-ı çarḫ oldı:**-*dı*
Gazel 100
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Feleğin atlası, gökyüzü olma.
Ser-ā-ser aṭlas-ı çarḫ oldı pāy-endāz-ı teşrīfüñ
Degül encüm nişān-ı naʿl-i zerrīn-i semendüñdür

aṭlas-ı cedīd ola:

1. **aṭlas-ı cedīd ola:**-*a*
Gazel 98
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yeni atlas kumaşı olmak.
Ḳoyalum cāme-i hecri anı iʿtāḳ idelüm
Geyelim cāme-i vaṣlı ola aṭlas-ı cedīd

aṭlas-ı gerdūn:

1. **aṭlas-ı gerdūn:**
Kaside 19
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gökyüzü.
Öyle bir şeh kim revā çetr-i hümāyūn-ḳadrinüñ
Aṭlas-ı gerdūn eger olsa firāş-ı çāderi

aṭlas-ı gerdūnı:

1. **aṭlas-ı gerdūnı:**-*ı*
Gazel 354
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyanın ipekten dokunmuş, yüzü parlak, düz renkli, üstünde motif bulunmayan, sertçe, tüysüz, makbul bir kumaş çeşidi; dokuzuncu felek olan atlas feleği. Cisimden arınmış olan ve bütün felekleri saran en büyük, en yüksek felektir. İçinde hiçbir yıldız veya herhangi bir nokta ve nişan olmadığı ve bu hâliyle desensiz bir kumaşı andırdığı için bu adla anılır.
Bende-i ehl-i kemālem cāhile itmem naẓar
Aṭlas-ı gerdūnı ber-dūş itse yoḳdur raġbetüm

ʿaṭş:

1. ʿ**aṭşı:**-*ı*
Tahmis 4
Mısra: **15**
Susuzluk.
Niçe yüz biñ kişiden defʿ idisersin ʿaṭşı
ʿİllet-i gāʾiye-i kevn ü mekānsın el-ḥaḳ

ʿaṭşān:

1. ʿ**aṭşāna:**-*a*
Rübai 174
Mısra: **2**
Susamış.
Dil-ḫaste-i bī-tāba devā sendendür
ʿAṭşāna müdāvā-yı ʿaṭā sendendür

ʿavāl:

1. ʿ**avālimüñ:**-*im, -üñ*
Rübai 563
Mısra: **2**
İlk, önce.
Mevcūd ḳılup ʿacāyib-i āfāḳı
Sensin bu ḳadar ʿavālimüñ Ḫallāḳı

ʿavālim:

1. ʿ**avālim:**
Rübai 51
Mısra: **2**
Âlemler.
Ey ʿālim ü dānende-i esrār-ı ḳulūb
Ḳahr-ı ceberūtuñla ʿavālim maġlūb

āvāre:

1. **āvāreyem:**-*y*, -*em*
Gazel 8
Mısra: **3**
Perişan, derbeder, zavallı.
Yā Resūla'llāh ben ol āvāreyem kim ṣubḥ u şām
Ġaflet ile eyledüm biñ dürlü vażʿ-ı nā-becā

2. **āvāredür:**-*dür*
Gazel 24
Mısra: **4**
Başıboş gezmek.
Ser-i kūyuñda sensiz bir dem ārām itmeyen gönlüm
Ġarīb illerde şimdi derd ile āvāredür cānā

3. **āvāre:**
Gazel 316
Mısra: **12**
Perişan, derbeder, zavallı.
Kim gider kūçe-i dildārı ḳoyup gülzāra
Ey ṣabā sencileyin her kişi āvāre degül

4. **āvāre:**
Murabba 13
Mısra: **1**
Başıboş gezmek.
Gönül ḥasretle āvāre
Şefāʿat yā Resūla'llāh

āvāre idersin:

1. **āvāre idersin:**-*er, -sin*
Gazel 397
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Perişan, zavallı etti.
Ṣaḥrā-yı maḥabbetde
Naḥīfī gibi ey māh
Çoḳ ʿāşıḳ-ı dil-ḫasteyi āvāre idersin

āvāre ḳaldı:

1. **āvāre ḳaldı:**-*dı*
Gazel 85
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne yapacağını bilemez duruma düşmek. II Uzak kalmak, ayrı düşmek.
Pādişāhā dünyede irmek viṣāl-i yāra güç
Rūz u şeb āvāre ḳaldı bu dil-i nā-çāra güç

āvāre ḳoma:

1. **āvāre ḳoma:**-*ma*
Murabba 1
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kendi hâline, başıboş bırakmak.
Ḳula senden olur çāre
Ḳoma maḥşerde āvāre

āvāre oldum:

1. **āvāre oldum:**-*du, -m*
Murabba 4
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Başı boş gezer olmak II perişan hale gelmek.
Ümmīd-i vaṣl ile āvāre oldum
ʿİnāyet ḳıl hidāyet ḳıl ilāhā

āvāre olup:

1. **āvāre olup:**-*up*
Murabba 2
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Başı boş gezer olmak II perişan hale gelmek.
Olup āvāre ġafletle
Geçürdüm ʿömri ẕilletle

āvāre-i deşt-i melāmet olmasun:

1. **āvāre-i deşt-i melāmet olmasun:**-*ma, -sun*
Gazel 384
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik çölünün delisi olmak.
Kimsenüñ ser-māye-i ārāmı ġāret olmasun
Kimseler āvāre-i deşt-i melāmet olmasun

ʿavāyıḳ:

1. **ʿavāyıḳdan:**-*dan*
Murabba 6
Mısra: **55**
Engeller.
Eyle ʿavāyıḳdan ḫalāṣ
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

āvāze:

1. **āvāzeleri:**-*ler, -i*
Gazel 507
Mısra: **1**
Ses.
Sūz-nāk olsa n'ola bülbülüñ āvāzeleri
İtdigi naġmede ʿuṣṣāḳdur āġāzeleri

āvāze-i çeng ü rebāb:

1. **āvāze-i çeng ü rebāb:**
Gazel 50
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çeng ve rebabın sesi.
Ṭāliʿum gör ne kim beni biñ ḥüzn ile giryān ider
Ḫalḳı pür-şevḳ eyleyen āvāze-i çeng ü rebāb

āvāze-i peyġām-ı ʿıyd:

1. **āvāze-i peyġām-ı ʿıyd:**
Gazel 93
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bayram haberinin yankısı.
Şād olsun erbāb-ı ṭarab geldi yine eyyām-ı ʿıyd
Āfāḳı ṭutdı şimdi hep āvāze-i peyġām-ı ʿıyd

āvāze-i ṭabl-ı rıḥlet:

1. **āvāze-i ṭabl-ı rıḥlet:**
Kaside 3
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Göç davulunun sesi. Ayrılık davulunun sesi.
İrmeden gūşuña āvāze-i ṭabl-ı rıḥlet
Çāresin eyle yüri zād-ı reh-i ʿuḳbānuñ

āvāze-i temcīd:

1. **āvāze-i temcīd:**
Kaside 12
Mısra: **18**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüceltme sesi.
Reşk itmededür şām ü seḥer Zühre-gerdūn
Āvāze-i temcīd ile gül-bāng-i ez̤āna

2. **āvāze-i temcīd:**
Rübai 178
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüceltme sesi.
Bir şehr-i ġarībdür dil-i ʿārif kim
Her kūşeden āvāze-i temcīd gelür

āvāz-ı mübārek-bād:

1. **āvāz-ı mübārek-bād:**
Tarih 17
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kutlu haber.
Vezān olduḳça bād-ı cān-fezā-yı ʿālem-i ġaybī
Gelür evrāḳ-ı eşcārından āvāz-ı mübārek-bād

āvāz-ı mübārek-bādı:

1. **āvāz-ı mübārek-bādı:**-*ı*
Kaside 20
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kutlu haber.
Dāʿiyān-ı devleti āmāde istiḳbāline
Tehniyet-gūyāndan āvāz-ı mübārek-bādı gör

ʿavdet:

1. **ʿavdet:**
Gazel 388
Mısra: **6**
Dönüş, geri geliş, gidilen yerden dönme.
İrsāl-i peyām eylerem ol āfete ammā
Hīç ʿavdet ümmīdin idemem nāme-berümden

ʿavdet eylemeyem:

1. **ʿavdet eylemeyem:**-*me, -yem*
Gazel 505
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dönmek, geri gelmek.
Varınca kūçe-i dildāra ʿavdet eylemeyem
Bu derd-i ʿışḳ beni şöyle bī-mecāl itdi

āvīze iden:

1. **āvīze iden:**-*en*
Gazel 354
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Asmak.
Pādişāh-ı mülk-i maʿnāyam ki luṭf-ı Ḥaḳḳ ile
Ṭāḳ-ı gerdūna iden āvīze tāc-ı rifʿatüm

āvīze olsun:

1. **āvīze olsun:**-*sun*
Kaside 25
Mısra: **43**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Asılmak, asılı olmak.
Ḳılıcuñ ʿarşa olsun āvīze
Bu duʿāyı ḳabūle dāl itdüm

āvīze-i ʿarş-ı berīn olsun:

1. **āvīze-i ʿarş-ı berīn olsun:**-*sun*
Tarih 2
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüce arşın asılanı olmak.
Tīġı olsun ḥaşre dek āvīze-i ʿarş-ı berīn
Eylesün aʿdā-yı bed-kārā ġazā-yı ekberi

āvīze-i fitrākümden:

1. **āvīze-i fitrākümden:**-*üm, -den*
Gazel 361
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
At terkisinin asılmış olanı.
Ben bu dehr içre o ṣayyād-ı şefīḳam ki benüm
Būy-ı şefḳat gelür āvīze-i fitrākümden

āvīze-i gūş-ı ḳabūl eyler:

1. **āvīze-i gūş-ı ḳabūl eyler:**-*r*
Gazel 335
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kabul kulağını asmak II dinlemek.
O meh āvīze-i gūş-ı ḳabūl eyler ümmīdiyle
Naḥīfī rişte-i naẓma niçe dürr ü güher çekdüm

avla:

1. **avladı:**-*dı*
Matla 123
Mısra: **2**
Avlamak || Sevgilinin aşığını kendisine tutsak etmesi.
Kebūter-i dili itdi esīr-i pençe-i nāz
Ṭoy avladı beni şāhīn baḳışlu bir şehbāz

ʿavn ü ʿināyet:

1. **ʿavn ü ʿināyet:**
Rübai 167
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardım ve iyilik.
Demdür ki olup ʿavn ü ʿināyet der-kār
Müʾminler ola feth̤ ü ẓaferle mesrūr

ʿavn ü ʿināyet itsün:

1. **ʿavn ü ʿināyet itsün:**-*sün*
Murabba 10
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Yardım ve himmet etmek.
Efendüm senden olmazsa ʿināyet
Kim itsün ḳullara ʿavn ü ʿināyet

ʿavn ü ḳudretüñ:

1. ʿ**avn ü ḳudretüñ:**-*üñ*
Kaside 2
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardım ve güç.
Fīl ü ʿAnḳāyı ider maḫūr dest-i iḳtidār
Olsa bir mūr-ı ḥaḳīre ẕerre ʿavn ü ḳudretüñ

ʿavn ü mededüñ:

1. ʿ**avn ü mededüñ:**-*üñ*
Rübai 14
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardım ve imdat.
ʿAvn ü mededüñ ḥıfẓ u emānuñ yā Rab
Sen bedreḳa-i ḫayr-ı ṭarīḳ eyle baña

ʿavn ü nuṣret eyle:

1. ʿ**avn ü nuṣret eyle:**
Murabba 10
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardım etmek.
Ḫudāyā ʿavn ü nuṣret eyle dīne
ʿİbād-ı Müslimīne nuṣret eyle

ʿavn ü ẓafer olup:

1. ʿ**avn ü ẓafer olup:**-*up*
Tarih 1
Mısra: **34**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardım ve zafer olmak.
Ne yaña ʿazm iderse fetḥ ü nuṣret reh-nümā olsun
Olup ʿavn ü ẓafer rāyet-keş-i enṣār u aʿvānı

ʿavn ü ẓaferle:

1. ʿ**avn ü ẓaferle:**-*le*
Tarih 29
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardım ve zafer olmak.
İde tevfīḳ-ı Ḫudā ol şeh-i ʿālī-şānuñ
Kevkeb-i gevkebesin ʿavn ü ẓaferle merṣūd

ʿavn-i ḥaḳdan:

1. ʿ**avn-i ḥaḳdan:**-*dan*
Tarih 34
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın yardımı.
Ey Naḥīfī tuḥfe-i ilhāmdur tārīḫ aña
ʿAvn-i Ḥaḳdan Gence fetḥi oldı Sulṭān Aḥmedüñ

ʿavn-i himmetüñle:

1. ʿ**avn-i himmetüñle:**-*üñ, -le*
Kaside 25
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Himmetinin yardımı.
Ḫāmemi ʿavn-i himmetüñle bu dem
Bāġ-ı ʿirfāna bir nihāl itdüm

ʿavn-i ḫudā:

1. ʿ**avn-i ḫudā:**
Kaside 19
Mısra: **83**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın yardımı.
Sāʿid-i baḫtuñ müʾeyyed eylesün ʿavn-i Ḫudā
Reh-ber olsun saña yümn-i muʿciz-i peyġām-beri

2. ʿ**avn-i ḫudā:**
Kaside 27
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın yardımı.
Ḳapudan iken idüp Baḥr-ı Sefīde seferi
Eyledi ʿavn-i Ḫudā rāyet-i ʿazmüñ manṣūr

ʿavn-i ilāhī:

1. ʿ**avn-i ilāhī:**
Kaside 17
Mısra: **60**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın yardımı.
Ḳanda ʿazm eylerse manṣūr ola Ṣulṭān Muṣṭafā
Diyelüm āmīn ola ʿavn-i ilāhī reh-nümā

ʿavn-i kirdigār:

1. ʿ**avn-i kirdigār:**
Tarih 2
Mısra: **35**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın yardımı.
Her umūrın eyleyüp teshīl ʿavn-i Kirdigār
Luṭf u tevfīḳ-ı ilāhi ola yār ü yāveri

ay ü güneşi:

1. **ay ü güneşi:**-*i*
Gazel 490
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ay ve güneş.
Ḥaḳ bu eflāk ile ḫalḳ ideli ay ü güneşi
Görmedi çeşm-i felek sencileyin māh-veşi

āyā:

1. **āyā:**
Gazel 30
Mısra: **10**
Acaba anlamında tereddüt edatı.
Māh-rūlardan dimişler kim Naḥīfī geçdi hep
Bilmem āyā eyleyen kimdür bu isnādı baña

2. **āyā:**
Gazel 43
Mısra: **2**
Acaba anlamında tereddüt edatı.
Āh idüp ʿarż iderem ḥālümi her gāh saña
Eylemez mi eṣer āyā bu ḳadar āh saña

3. **āyā:**
Gazel 59
Mısra: **1**
Acaba anlamında tereddüt edatı.
Raḥm ider mi sīne-i mecrūḥuma āyā ṭabīb
Ḳalmamışdur künc-i ġamda bende bir merd-i ġarīb

4. **āyā:**
Gazel 147
Mısra: **3**
Acaba anlamında tereddüt edatı.
Seni esīr-i şeb-i ḥayret eyleyen āyā
O reşk-i mihr-i cihān-tāb o māh-pāre midür

5. **āyā:**
Gazel 161
Mısra: **11**
Acaba anlamında tereddüt edatı.
Daḫi inṣāfa gelmezler mi āyā
Güzeller dil-rübālar bī-vefālar

6. **āyā:**
Gazel 193
Mısra: **2**
Acaba anlamında tereddüt edatı.
Kimüñle hem-dem olduñ ġırre-mest-i ülfetüñ kimdür
O meclis içre āyā nāʾil-i keyfiyyetüñ kimdür

7. **āyā:**
Gazel 193
Mısra: **8**
Acaba anlamında tereddüt edatı.
Kim oldı ser-be-zānū-yı taḥayyür bezm-i nāzuñda
Dil-i şūrīdeveş āyā esīr-i ṣoḥbetüñ kimdür

8. **āyā:**
Gazel 197
Mısra: **1**
Acaba anlamında tereddüt edatı.
Meşʿal-i pīş ü pes āyā şuʿle-i āhum mıdur
Yoḫsa berḳ-ı feyża-i āh-ı seḥergāhum mıdur

9. **āyā:**
Gazel 213
Mısra: **4**
Acaba anlamında tereddüt edatı.
Böyle neşgüfte ḳalur mı ġonçe-i dāġ-ı derūn
Feyż-baḫş olmaz mı āyā pertev-i ḫūrşīdümüz

10. **āyā:**
Gazel 226
Mısra: **10**
Acaba anlamında tereddüt edatı.
Sīnesi ṣāf ü mücellā dil-bere ḳurbān olur
Kim dimiş āyā Naḥīfī cāh-ı vuṣlat istemez

11. **āyā:**
Gazel 261
Mısra: **8**
Acaba anlamında tereddüt edatı.
ʿAcebā ince meyānuñ baña peyveste midür
Ṣarılur mı aña āyā dil-i nālān ṣaf ṣaf

12. **āyā:**
Gazel 300
Mısra: **5**
Acaba anlamında tereddüt edatı.
Bu rūzgār ile dāmān-ı vuṣlatuñ āyā
Girer mi destüme ümmīd-i ʿömr-i Nūḥ iderek

13. **āyā:**
Gazel 311
Mısra: **7**
Acaba anlamında tereddüt edatı.
Ġāyet-i mestī-i naḫvetden midür āyā bize
Bezm-i meyde germ olup ifṣā-yı rāz itdüklerüñ

14. **āyā:**
Gazel 381
Mısra: **5**
Acaba (şaşkınlık ve merak bağlamında).
Āyā bu mıdur ḳāʿide-i ḥüsn ü melāḥat
Aḥbāba cefā düşmene iʿzāz ḳılarsın

15. **āyā:**
Kaside 3
Mısra: **14**
Acaba anlamında tereddüt edatı.
ʿĀḳıbet ḫāk ile yeksān olacaḳsın bildük
Nesine ġırresin āyā bu fenā dünyānuñ

16. **āyā:**
Kıt'a 39
Mısra: **1**
Acaba anlamında tereddüt edatı.
Nişār-ı zemzeme-i āmīn eyleyüp āyā
O ṭıfl-ı mekteb-i nāzum duʿāya gelmez mi

17. **āyā:**
Matla 12
Mısra: **1**
Acaba anlamında tereddüt edatı.
Ḳatl-i ʿuşşāḳa neden eyledi raġbet āyā
Ölümi görsün o ser-mest-i mey-i istiġnā

18. **āyā:**
Rübai 29
Mısra: **1**
Acaba (şaşkınlık ve merak bağlamında).
Gülşende ne bu feyż-i leṭāfet āyā
Gül ḫande-künān şevḳ ile bülbül gūyā

19. **āyā:**
Rübai 54
Mısra: **2**

Acaba (şaşkınlık ve merak bağlamında).
Mevt eyler iken ḥadd-i ḥayātuñ taʿḳīb
Bu kibr ü ġurūra nedür āyā taḳrīb

20. **āyā:**
Rübai 337
Mısra: **1**
Acaba (şaşkınlık ve merak bağlamında).
Bu ṭabʿ ile bilmem saña āyā ne disem
Mestāne degülsin hele mestāne disem

21. **āyā:**
Tahmis 5
Mısra: **3**
Acaba anlamında tereddüt edatı.
Māhiyyet-i dīdāruñ bilsem nedür āyā ne
-

aʿyād:

1. **aʿyād:**
Tarih 17
Mısra: **30**
"Îd"in çoğulu. Bayramlar.
Vedīʿa eyler esbāb-ı neşāt u ʿayşı gitdükçe
Bu nüzhet-gāh-ı zībāda eger nev-rūz u eger aʿyād

ayaġ:

1. **ayaġum:**-*um*
Gazel 269
Mısra: **6**
Meyil, yönelmek II kadeh.
El almaḳ sāḳī-i gül-çehreden ḳābildür ammā kim
Ne çāre ḳudret-i reftāra meclisde ayaġum yoḳ

ayaġa şaldı:

1. **ayaġa şaldı:**-*dı*
Gazel 264
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Deyim**
Küçük düşürmek, değersizleştirmek.
Çıḳardı ṣabrumı elden ayaġa ṣaldı beni
Amān o sāʿid-i billūr ile o sīmīn sāḳ

ayaġı ṭoprağına:

1. **ayaġı ṭoprağına:**-*n, -a*
Gazel 4
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin ayağının tozu, toprağı.
Iṣṭılāḥ-ı kīmyākārīde bunca güft ü gū
Ayaġı ṭoprağına telmīḥ içündür ġālibā

ayaġın buldı:

1. **ayaġın buldı:**-*dı*
Matla 268
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Toplanmış olan suyun alttan akıp gittiği yeri bulmak.
Pāy-būsuñ dil-i bīmāra ṣafā-baḫş oldı
Ṣanki ser-çeşme-i ḥayvānuñ ayaġın buldı

ayaġına düşer:

1. **ayaġına düşer:**-*er*
Gazel 246
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yalvarmak.
Pā-būs içün düşer niçe diller ayaġına
Meclisde eyledükçe o mest-i ḫarāb raḳṣ

ayaġına düşerem:

1. **ayaġına düşerem:**-*er, -em*
Gazel 456
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yalvarmak.
O mest-i bāde-i nāzuñ ayaġına düşerem
Eliyle destüme meclisde cām virdükçe

ayaġum yer başardı:

1. **ayaġum yer başardı:**-*m, -ar, -dı*
Gazel 336
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ayağı yer basmamak II sevinmek, mutlu olmak.
Der-i luṭfuñda meger yer mi başardı ayaġum
Beste-i silsile-i zülf-i perīşānuñ idüm

ayaġuñ öpmege:

1. **ayaġuñ öpmege:**-*uñ, -meg, -e*
Gazel 264
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ayak öpmek, sadakatini göstermek.
Ṣorarsañ ey ṣeh-i ḥüsnüm Naḥīfī-i zārı
Ayaġuñ öpmege ḥasret cemālüñe müştāḳ

ayaġuña ṭolaşdı:

1. **ayaġuña ṭolaşdı:**-*dı*
Kıt'a 28
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ayağına dolaşma II ayağına takılmak.
Zencīr ṣanma pāyuña bend-i girān olan
Zülfüñ cezāsıdur ki ṭolaşdı ayaġuña

ayaġuñla gelürsin:

1. **ayaġuñla gelürsin:**-*uñ, -ür, -sin*
Gazel 400
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kendi isteğiyle gelmek II kadeh ile gelmek.
Gelürsin ṣayd-gāh-ı vuṣlata bir gün ayaġuñla
Ḫalāṣ olmazsın ey āhū-nigeh dām-ı füsūnumdan

ayaḳ gezdürmemüz:

1. **ayaḳ gezdürmemüz:**-*me*, -*müz*
Gazel 464
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gitmek, uğramak.
Elüñden bir ḳadeh nūş eylesek ʿaḳlı ḫarāb eyler
Ayaḳ gezdürmemüz lāzım degül mey-ḫāne mey-ḫāne

ayaḳda ḳalur:

1. **ayaḳda ḳalur:**-*ur*
Matla 145
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
I. Oturacak yer bulamamak II. Yıkılmamak, çökmemek.
Cismüñe gerçi taʿalluḳ gösterür ammā senüñ
Ya ḳalur ayaḳda ya başdan çıḳar pīrāhenüñ

ayaḳlar altına alma:

1. **ayaḳlar altına alma:**-*ma*
Gazel 138
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Hasır eylemek. II Ayaklar altına almak; önem verilecek şeyleri hiçe saymak, çiğnemek.
Ayaḳlar altına alma o ḫāksārı ne var
Göñül didükleri bī-çāre zīr-i destüñdür

ʿayān:

1. ʿ**ayāndur:**-*dur*
Gazel 140
Mısra: **17**
Açık, âşikâr, gözle görülür, belli.
ʿAyāndur pertev-i zühd ü verāʿ envār-ı rūyından
Cebīn-i tābdārı maṭlaʿ-ı ḫūrşīd-i taḳvādur

2. ʿ**ayāndur:**-*dur*
Gazel 181
Mısra: **9**
Açık, âşikâr, gözle görülür, belli.
ʿAyāndur nāzenīnüm Ḥaḳ bilür mihr ü vefā sende
Bu vażʿ-ı dil-nevāzuñ hep edā-yı mihribānīdür

3. ʿ**ayān:**
Gazel 317
Mısra: **6**
Açık, âşikâr, gözle görülür, belli.
Ne ʿarż-ı ḥāle ruḫṣat var ne āh ü nāleye şefḳat
Saña rāz-ı dil-i zārı ʿayān müşkil nihān müşkil

4. ʿ**ayān:**
Gazel 511
Mısra: **16**
Açık, âşikâr, gözle görülür, belli.
Teġāfül itme derdinden ṭabībā ʿāşıḳ-ı zāruñ
Gözinden belli anuñ ʿilleti ġāyet ʿayān derdi

5. ʿ**ayāndur:**-*dur*
Gazel 515
Mısra: **2**
Açık, âşikâr, gözle görülür, belli.
N'ola zünnār-ı nāza bend iderseñ ʿahd ü peymānı
ʿAyāndur kāfir-i zülfüñde vażʿ-ı nā-Müselmānī

6. ʿ**ayān:**
Kaside 19
Mısra: **89**
Açık, âşikâr, gözle görülür, belli.
Żaʿf-ı miḥnetden göründi mafṣal-ı sīnem ʿayān
Oldı gūyā nüsḫa-i derd ü hümūmuñ mişṭarı

7. ʿ**ayān:**
Rübai 402
Mısra: **4**
Açık, âşikâr, gözle görülür, belli.
Her mürselüñ icāzı cenābında bedīd
Her muʿcizüñ envāʿı vücūdında ʿayān

8. ʿ**ayān:**
Rübai 556
Mısra: **3**
Açık, âşikâr, gözle görülür, belli.
Yerden göge dek kevkebe-i ẕātı ʿayān
Manẓūr-ı cihān arż u semāda eşeri

ʿayān eyledi:

1. ʿ**ayān eyledi:**-*di*
Kaside 27
Mısra: **46**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Açıklamak, ortaya koymak, âşikâr etmek.
Sürḫī-i rūyı gidüp āb-ı ʿadāletle yine
Yüzi aġını ʿayān eyledi cām-ı billūr

ʿayān eyler:

1. ʿ**ayān eyler:**-*r*
Rübai 364
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Açıklamak, ortaya koymak, âşikâr etmek.
Nā-çāram eyā nūr-ı dü çeşm-i saḳaleyn
Rāz-ı dilümi ḫalḳa ʿayān eyler isem

ʿayān eyleyelüm:

1. ʿ**ayān eyleyelüm:**-*ye*, -*lüm*
Rübai 340
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Açıklamak, ortaya koymak, âşikâr etmek.
Ey dil niçe bir āh ü fiġān eyleyelüm
Aġyāra niçün rāzı ʿayān eyleyelüm

ʿayān eyleyüp:

1. ʿ**ayān eyleyüp:**-*yüp*
Murabba 5
Mısra: **38**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Açıklamak, ortaya koymak, âşikâr etmek.
Āh ü figān eyleyüp
Rāzı ʿayān eyleyüp

ʿayān geldi:

1. ʿ**ayān geldi:**-*di*
Kaside 14
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ortaya çıkmak.
Ġālib ü Faḫr u Ḫāliḳ oldı benām
Ṣoñra Nużr u Kināne geldi ʿayān

2. ʿ**ayān geldi:**-*di*
Mesnevi 1
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ortaya çıkmak.
Ġālib ü Faḫr u Ḫāliḳ oldı benām
Ṣoñra Nużr u Kināne geldi ʿayān

ʿayān itdüñ:

1. ʿ**ayān itdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 281
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Göstermek, açıklamak.
Cemādāt oldı nāṭıḳ ṣıdḳuñı teʾyīd idüp bī-şek
O muʿcizler ki aʿdā-yı bed-endīşe ʿayān itdüñ

ʿayān oldı:

1. ʿ**ayān oldı:**-*dı*
Gazel 466
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Açık ,aşikar, gözle görünür olmak.
Yine burc-ı şerefde aḫter-i baḫtum ʿayān oldı
Görindi ḫāli zīr-i ṭurrede ol gül-ʿiẕār üzre

2. ʿ**ayān oldı:**-*dı*
Kaside 10
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Açık ,aşikar, gözle görünür olmak.
Anuñ şerʿi-i pākiyle oldı ʿayān
Evāmir nevāhī ḥelāl ü ḥarām

3. ʿ**ayān oldı:**-*dı*
Kaside 14
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Açık ,aşikar, gözle görünür olmak.
Bu daḫi İbni Hāşim oldı ʿayān
Nesebi ṣıḥḥat üzre buldı beyān

4. ʿ**ayān oldı:**-*dı*
Kaside 27
Mısra: **53**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Açık ,aşikar, gözle görünür olmak.
Niyyetüñ oldı ʿayān çünki rıżā-yı Ḥaḳdur
Şübhe yoḳdur iki ʿālemde olursın meʾcūr

5. ʿ**ayān oldı:**-*dı*
Matla 201
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Açık ,aşikar, gözle görünür olmak.
Her biri bir gevher-i yektā gibi oldı ʿayān
Sīm-tenlerle donandı çār-sūy-ı zergerān

6. ʿ**ayān oldı:**-*dı*
Mesnevi 1
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Açık, aşikar olmak.
Bu daḫi İbni Hāşim oldı ʿayān
Nesebi ṣıḥḥat üzre buldı beyān

7. ʿ**ayān oldı:**-*dı*
Tahmis 1
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Açık ,aşikar, gözle görünür olmak.
N'ola biñ şevḳ ile ser-geştesi olsa dil ü cān
Oldı tā rūz-ı ezel ʿışḳı derūnumda ʿayān

ʿayān olmadı:

1. ʿ**ayān olmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 489
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Açık ,aşikar, gözle görünür olmak.
Nūr idi o faḫr-ı rusülüñ ẕat-ı laṭīfi
Kim olmadı ḫāk üzre ʿayān ẓıll-ı şerīfi

ʿayān olmasa:

1. ʿ**ayān olmasa:**-*ma, -sa*
Murabba 5
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Açık ,aşikar, gözle görünür olmak.
Olmasa dil-ber ʿayān
ʿAynüme gelmez cihān

ʿayān olurken:

1. ʿ**ayān olurken:**-*ur, -ken*
Gazel 452
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Açık ,aşikar, gözle görünür olmak.
Ḫūn-ı ciger gözümde sūz-ı derūn sözümde
ʿIşḳum ʿayān olurken ḥācet ne imtiḥāna

ʿayān u meşrūḥ eyle:

1. ʿ**ayān u meşrūḥ eyle:**
Rübai 124
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Belli ve açık etmek.
Āgāh ḳılup ḥaḳāyıḳ-ı eşyādan
Müşkillerümi eyle ʿayān u meşrūḥ

ʿayān ü nihān:

1. ʿ**ayān ü nihān:**
Gazel 113
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Açık ve gizli. II Her şey, masiva.
Muvāfaḳat niçe mümkin bu kec-edālar ile
Ki hīç ʿayān ü nihān iʿvicācumuz yoḳdur

āyāt:

1. **āyātıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 45
Mısra: **9**
Kur'an surelerini oluşturan kısımlardan her biri, ayetler. II deliller.
Nüsḫa-i kevn ü mekānda ḥikmetüñ āyātıdur
İḫtilāf-ı şekl ü elvān ile envāʿ u ḍurūb

2. **āyāt:**
Rübai 82
Mısra: **1**
Kur'an surelerini oluşturan kısımlardan her biri, ayetler. II deliller.
Ey vaḥdetüñüñ şāhidi bunca āyāt
Yoḳ ḥażretüñe ruḫṣat-ı isnād-ı cihāt

3. **āyāt:**
Rübai 119
Mısra: **2**
Kur'an surelerini oluşturan kısımlardan her biri, ayetler. II deliller.
Ol nūr-ı Ḫudāya yeter iʿcāz-ı şarīḥ
Kim eyleyüp āyāt kemālin taṣrīḥ

4. **āyātuñ:**-*uñ*
Rübai 285
Mısra: **4**
Kur'an surelerini oluşturan kısımlardan her biri, ayetler. II deliller.
Ferdiyyetüñe şāhid-i ʿādil besdür
Bu arż u semāda görinen āyātuñ

5. **āyātuñ:**-*uñ*
Rübai 293
Mısra: **2**
Kur'an surelerini oluşturan kısımlardan her biri, ayetler. II deliller.
Eşyāda bedīdār vücūb-ı ẕātuñ
Şāhid ṣıfat-ı vaḥdetüñe āyātuñ

āyāt ü nuṣūṣ:

1. **āyāt ü nuṣūṣ:**
Rübai 236
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Deliller ve doğruluğu şüphe götürmeyen naslar.
Meclisde idüp baḥs-i Fütūḥāt u Fuṣūṣ
Metrūḳ ola lāyıḳ mıdur āyāt ü nuṣūṣ

āyāt-ı ḥavl ü ḳuvvetüñ:

1. **āyāt-ı ḥavl ü ḳuvvetüñ:**-*üñ*
Kaside 2
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güç ve kudret belirtileri, işaretleri.
Ḳanda eylersem naẓar āyāt-ı ḥavl ü ḳuvvetüñ
Her ne görsem cümle maṣnūʿāt-ı dest-i ḳudretüñ

āyāt-ı ḳadrüñ:

1. **āyāt-ı ḳadrüñ:**-*üñ*
Gazel 425
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kudretinin delilleri.
Ḳılup āyāt-ı ḳadrüñ şuḳḳā-bend-i āyet-i levlāk
Seni Ḥaḳ eyledi şāh-ı yegāne yā Resūla'llāh

āyāt-ı kemālātuña:

1. **āyāt-ı kemālātuña:**-*uñ, -a*
Rübai 141
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Olgunlukların delili II Olgunlukların ayetleri.
Ey ẕātı olan maẓhar-ı elṭāf-ı Ṣamed
Āyāt-ı kemālātuña yoḳ ḥadd ü ʿaded

āyāt-ı şühūd-ı vaḥdetüñdür:

1. **āyāt-ı şühūd-ı vaḥdetüñdür:**-*üñ, -dür*
Rübai 385
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Birlikte şahitlerinin delilleri.
Bu kevn ü mekān ḳudretüñ eyler isbāt
Āyāt-ı şühūd-ı vaḥdetüñdür ʿālem

āyāt-ı ẕuhūrın:

1. **āyāt-ı ẕuhūrın:**-*ın*
Rübai 401
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ortaya çıkışının delilleri.
Āyāt-ı ẕuhūrın eyleyüp cümle yaḳīn
Üftāde-i ḫāk-i ḫaclet oldı evsān

ʿayb:

1. ʿ**aybuñı:**-*uñ, -ı*
Gazel 113
Mısra: **7**
Ayıp, kusur, hata, eksiklik, uygunsuzluk, bozukluk, günah.

Nühüfte ʿaybuñı lāzımdur eylemek teftīş
Bu beyʿgāha dirseñ revācumuz yoḳdur

2. ʿ**aybum:**-*um*
Matla 177
Mısra: **2**
Ayıp, kusur, hata, eksiklik, uygunsuzluk, bozukluk, günah.
Māh-rūlar içre şimdi bir şuʿaybum var benüm
Zāhidā maʿẕūr ṭut ancaḳ şu ʿaybum var benüm

3. ʿ**ayb:**
Rübai 66
Mısra: **2**
Ayıp, kusur, hata, eksiklik, uygunsuzluk, bozukluk, günah.
Mūy-ı serimi gerçi sefīd eyledi şeyb
Ḳalbümde sevād-ı keder ü şamt ü ʿayb

4. ʿ**ayb:**
Rübai 543
Mısra: **3**
Ayıp, kusur, hata, eksiklik, uygunsuzluk, bozukluk, günah.
Bu ʿayb yeter ʿucb u ġurūr ile saña
Kim ādetüñ oldı ṣıfat-ı ḫannāsī

ʿayb eyleme:

1. ʿ**ayb eyleme:**-*me*
Matla 78
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kınamak, ayıplamak.
Derūnında ġam-ı ʿışḳ-ı cevān emr-i muḳarrerdür
Açılmazsa ṣaḳın ʿayb eyleme ṣūfī muḫayyerdür

ʿayb eylemeñ:

1. ʿ**ayb eylemeñ:**-*me, -ñ*
Gazel 115
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kınamak, ayıplamak.
Tāzedür ʿayb eylemeñ bilmezse ḳadr-i ʿāṣıḳı
Tāzedür tāze benüm o gül-ʿiẕārum tāzedür

ʿayb itme:

1. ʿ**ayb itme:**-*me*
Kaside 26
Mısra: **106**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kusurda bulunmak.
Hücūm-ı ġayret ile ḳanda gitdigüm bilmem
ʿİnān-ı ḫāmemi ʿayb itme eylesem irḫā

ʿayb olınmaz:

1. ʿ**ayb olınmaz:**-*ın, -maz*
Kaside 27
Mısra: **94**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayıp olmak, utandıracak bir halin oluşması.
N'ola maʿẕūr ise efġānı dil-i maḥzūnuñ
ʿAyb olınmaz ne ḳadar nāle iderse rencūr

ʿayb ü ʿār:

1. ʿ**ayb ü ʿār:**
Gazel 271
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kusur ve utanma.
Bilinmez ʿāṣıḳuñ ḳadri zamāne içre sulṭānum
Ṣadāḳatle güzel sevmek bu ḫalḳa ʿayb ü ʿār ancaḳ

ʿayb-ı fāḥiş:

1. ʿ**ayb-ı fāḥiş:**
Rübai 177
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Büyük hata.
Teʾniş ü denāʾet iki ʿayb-ı fāḥiş
Dil-dādesi ya ker ü ya nā-bīnādur

ʿayb-ı vücūduñ:

1. ʿ**ayb-ı vücūduñ:**-*uñ*
Rübai 543
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Varlığın ayıbı.
Ey ġāfil olup ʿayb-ı vücūduñ nāsī
Gel eyleme teftīş ʿuyūb-ı nāsı

āyet-i fetḥ ü ẓafer:

1. **āyet-i fetḥ ü ẓafer:**
Tarih 4
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Fetih ayeti ve zafer. Fetih suresi: Kuran'ın 48. suresi. 29 ayetten oluşmaktadır.
Rāyet ü leşkerine ḫırz ola dāʾim Ḥaḳdan
Āyet-i fetḥ ü ẓafer naṣr-ı ʿazīz-i mevʿūd

āyet-i ġufrān:

1. **āyet-i ġufrān:**
Gazel 13
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Ayet**
Bakara suresinin 285. ayetinden iktibas edilmiştir. "İşittik ve itaat ettik. Ey Rabbimiz! Senden bağışlama dileriz. Sonunda dönüş yalnız sanadır." ifadesine telmih vardır.
Şübhe yoḳ maḫż-ı ʿināyetdür ezelden ʿāleme
Raḥmet-i Ḥaḳ āyet-i ġufrān Muḥammed Muṣṭafā

āyet-i ġufrānı:

1. **āyet-i ġufrānı:**-*ı*
Gazel 45
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Ayet**
Bakara suresinin 285. ayetinden iktibas edilmiştir.

"İşittik ve itaat ettik. Ey Rabbimiz! Senden bağışlama dileriz. Sonunda dönüş yalnız sanadır." ifadesine telmih vardır.
Ey muʿallā āyet-i ġufrānı
Ġaffāru'ẕ-Ẕünūb
V'ey ʿuṣāta müjde-i iḥsānı
Settāru'l-ʿuyūb

āyet-i ḳadrüñ:

1. **āyet-i ḳadrüñ:**-*üñ*
Rübai 15
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kadir, kıymet ve değerinin işareti, nişanı.
Yüz biñ yıl idüp āyet-i ḳadrüñ imlā
İtsem seni vaṣf itmede biñ dürlü edā

āyet-i ḳadrüñle:

1. **āyet-i ḳadrüñle:**-*üñ, -le*
Kaside 5
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kadir, kıymet ve değerinin işareti, nişanı.
Sensin ol kim āyet-i ḳadrüñle ḫatm oldı senüñ
Nüsḫa-i faẕl u şerāfet muṣḥaf-ı ḥüsn ü bahā

āyet-i kübrā:

1. **āyet-i kübrā:**
Kaside 11
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Büyük ayet. II Mucize.
Zīver-i ser-rāyet-i taṣdīḳ-i ḫāṣ u ʿāmdur
Muʿcizātuñ muṣḥafı bu āyet-i kübrā ile

āyet-i kübrā-yı ẕātuñ:

1. **āyet-i kübrā-yı ẕātuñ:**-*uñ*
Matla 205
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zatının yüceliğinin âyeti.
Sūre-i levḥ-i ṣıfātuñ ṣādıḳu'l-vaʿdü'l-emīn
Āyet-i kübrā-yı ẕātuñ raḥmeten li'l-ʿālemīn

āyet-i miʿrāc:

1. **āyet-i miʿrāc:**
Matla 58
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Miraca özgü deliller.
Eyā sulṭān-ı ʿālī-taḫt-ı - tāc
Muʿallā mehçe-i rāyāt-ı ḳadrüñ āyet-i Miʿrāc

āyet-i miʿrācı:

1. **āyet-i miʿrācı:**-*ı*
Rübai 256
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Miraca özgü deliller.
Ol nūr-ı hüdāyā āyet-i Miʿrācı
Biñ şevḳ ile bī-tevaḳḳuf itdi taṣdīḳ

āyet-i miʿrāc-ı ḫāṣıyla:

1. **āyet-i miʿrāc-ı ḫāṣıyla:**-*ı, -yla*
Gazel 63
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Miraca özgü deliller.
Āyet-i Miʿrāc-ı ḫāṣıyla müşerref nüh felek
Ṭalʿat-ı envār-ı ẕātıyla münevver şeş cihet

āyet-i naṣr min allāh:

1. **āyet-i naṣr min allāh:**
Kaside 19
Mısra: **45**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
"Zafer Allah'tan'dır." ayeti.
Āyet-i naṣr min Allāh ile bulmış zīb ü fer
Maẕhar-ı vefḳ-ı ẕaferdür yaʿnī seyf ü miġferi

āyet-i naʿtüñ:

1. **āyet-i naʿtüñ:**-*üñ*
Gazel 282
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kur'ân-ı Kerîm'de Hz. Muhammed'i öven ayetler.
Ḫūrşīd ü ḳamer mühreler evrāḳ-ı sipihri
Tā şevḳ ile taḥrīr olına āyet-i naʿtüñ

āyet-i raḥmet:

1. **āyet-i raḥmet:**
Kaside 13
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Rahmet ayeti.
Miṣāl-i ebruvān-ı dil-keşüñ ey āyet-i raḥmet
Yazılmış medd-i bismi'llāhdur levḥ-i cebīn üzre

2. **āyet-i raḥmet:**
Kaside 23
Mısra: **51**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Rahmet ayeti.
Şefīʿ-i ḫayl-i ümmet kān-ı şefḳat āyet-i raḥmet
Lisān-ı ẕikri ḳalbe ʿışḳ-ı pāki dāʾimā gelsün

āyet-i şaḳḳü'l-ḳameri:

1. **āyet-i şaḳḳü'l-ḳameri:**-*i*
Rübai 556
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kur'ân-ı Kerim'in 54. sûresi. "Vakit yaklaştı ve ay yarıldı." Kamer 54/1.
Neşr olmaġa āfāḳa nübüvvet ḫaberi
Ḥaḳ virdi aña āyet-i şaḳḳü'l-ḳameri

ʿāyid:

1. ʿ**āyid:**
Matla 63
Mısra: **1**
Ilgilendiren II gören.
Naḳl ider ḥaşri velī dīdesi yāre ʿāyid
Ḥaşerī müʾmine beñzer gibi ġāyet zāhid

āyīn:

1. **āyīne:**-*e*
Gazel 183
Mısra: **4**
Görenek, âdet.
Naẓra-nevāz-ı nāz olup eylese ʿaksini intimā
Reşk-i ruḫından ol mehüñ āyīne ıżṭırāb ider

2. **āyīni:**-*i*
Kaside 3
Mısra: **48**
Görenek, âdet.
Telḫ ider zehr-i memāt ile dimāġ-ı cānı
Budur āyīni bu mihmān-kede-i ġabrānuñ

3. **āyīni:**-*i*
Rübai 475
Mısra: **3**
Görenek, âdet.
Āyīni budur bezm-i fenānuñ ey dōst
Ya sen baña ya ben saña eyvāh diye

āyīn ü muʿtādı:

1. **āyīn ü muʿtādı:**-*ı*
Gazel 30
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Adet ve alışkanlık.
Yā teġāfül yā sitemdür vażʿ-ı hem-zādı baña
Hep cefādur ol mehüñ āyīn ü muʿtādı baña

āyīne:

1. **āyīnemüzi:**-*müz, -i*
Gazel 46
Mısra: **2**
Ayna II Tasavvufi manada insan-ı kamilin saf ve temiz gönlü.
Sāde ḳıl levḥ-i dili naḳş-ı sivādan yā Rab
Ḥıfẓ it āyīnemüzi jeng-i riyādan yā Rab

2. **āyīnesine:**-*si, -n, -e*
Gazel 57
Mısra: **3**
Ayna II sevgilinin yanağı bağlamında kullanılmıştır.
Ruḫuñ āyīnesine gāhīce ḳılsam naẓarı
Müjeñ eyler niçe biñ ġamz ile ʿuşşāḳa ʿitāb

3. **āyīne:**
Gazel 149
Mısra: **4**
Ayna II Tasavvufi manada insan-ı kamilin saf ve temiz gönlü.
Ẕātında rūḥ yoḳ ne ḳadar sīne ṣāf ise
Āyīne ḥüsn-i yāra ne yüzden ʿadīl olur

4. **āyīneye:**--*y, --e*
Gazel 182
Mısra: **9**
Ayna II Tasavvufi manada insan-ı kamilin saf ve temiz gönlü.
Dilā āyīneye baḳma degül maḳṣūdı cānānuñ
Kemāl-i ḥüsnini ancaḳ anuñla imtiḥān eyler

5. **āyīnesinde:**-*sin, -de, -*
Gazel 192
Mısra: **4**
Ayna II Tasavvufi manada insan-ı kamilin saf ve temiz gönlü.
ʿAceb kimler ṣafā-yāb oldı bilsem bezm-i ʿālemde
Kimüñ āyīnesinde gerd-i miḥnetden keder yoḳdur

6. **āyīnede:**-*de*
Gazel 308
Mısra: **2**
Ayna II Tasavvufi manada insan-ı kamilin saf ve temiz gönlü.
Cihānda yoḳdur ey āfet miṣālüñ
Meger āyīnede ʿaks-i cemālüñ

7. **āyinemüzde:**-*müz, -de*
Gazel 323
Mısra: **2**
Ayna II Tasavvufi manada insan-ı kamilin saf ve temiz gönlü.
Ḫāṭır-ı nā-şādumuzdan hīç ġubār eksük degül
Dāʾimā āyinemüzde inkisār eksük degül

8. **āyīne:**
Gazel 368
Mısra: **5**
Karşısındaki şeylerin görüntüsünü aksettiren, özellikle insanların kendilerini görmek için kullandıkları, arkası sırlanmış cam veya mâdenden levha, gözgü.
İtme ey āyīne naḳş-ı ḥüsn-i yāra iʿtirāż
Yoḳ degül ḥüsnüñ senüñ ammā ḥaḳīḳat sādesin

9. **āyīne:**
Gazel 391
Mısra: **6**
Ayna II Tasavvufi manada insan-ı kamilin saf ve temiz gönlü.
Baña seyr itdirür kevneyni mihr-i rūy-ı pür-tābuñ
Bu ḥüsn ü ān ile āyīne rāz-ı ṣafvetüm sensin

10. **āyīnede:**--*de*
Gazel 447
Mısra: **4**
Ayna II Tasavvufi manada insan-ı kamilin saf ve temiz gönlü.
Yoḳ bilürler hep naẓīr-i ḥüsnüñ erbāb-ı naẓar
Var ise ʿaks-i cemālüñdür yine āyīnede

11. **āyīne:**
Kaside 24
Mısra: **7**

Ayna II Tasavvufi manada insan-ı kamilin saf ve temiz gönlü.
Zihī āyīne kim biñ şevḳ ile taʿlīm-i nuṭḳ eyler
Benüm gibi hezārān ṭūṭiyān-ı muʿciz-elḥāna

12. **āyīneye:**-*y, --e*
Matla 188
Mısra: **1**
Ayna II Tasavvufi manada insan-ı kamilin saf ve temiz gönlü.
Yüz virürsin varup āyīneye ey sīm-beden
Gör ne söyler ol iki yüzli senüñ arduñdan

13. **āyīne:**
Matla 226
Mısra: **2**
Ayna II Tasavvufi manada insan-ı kamilin saf ve temiz gönlü.
Seni beñzer dimem ol şūḫ-ı cefā-āyīne
Ḳāʾilem ben naẓar erbābına ey āyīne

āyīne olur:

1. **āyīne olur:**-*ur*
Gazel 124
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayna olmak.
Hem olur āyīne hem āyīnedār aġyāra āh
Bir nigāh itsek bize ol bī-vefāmuz çoḳ görür

āyīne-dān olup:

1. **āyīne-dān olup:**-*up*
Tarih 17
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aynalık olmak.
Ruḫām-ı ṣāf olup āyīne-dān āyīne-i āba
Çü mirʾāt-ı Sikender oldı naḳş-ı ʿibret-i üstād

āyīnedār:

1. **āyīnedār:**
Gazel 124
Mısra: **7**
Ayna tutan.
Hem olur āyīne hem āyīnedār aġyāra āh
Bir nigāh itsek bize ol bī-vefāmuz çoḳ görür

āyīnedār itdi:

1. **āyīnedār itdi:**-*di*
Gazel 195
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayna tutan, eskiden padişahlara veya hamamdaki konuklara ayna tutan kişilere verilen isim.
Luṭf-ı güftāruñ kimi āyīnedār itdi ʿaceb
Söyle ey ṭūṭī lisānum ṣoḥbetüñ kimlerledür

āyīne-i āba:

1. **āyīne-i āba:**-*a*
Tarih 17
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Su aynası, suyun parlak ve berrak yüzeyi.
Ruḫām-ı ṣāf olup āyīne-dān āyīne-i āba
Çü mirʾāt-ı Sikender oldı naḳş-ı ʿibret-i üstād

āyīne-i ʿālem-nümāya:

1. **āyīne-i ʿālem-nümāya:**-*ya*
Gazel 309
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cihanı gösteren ayna, İskender'in aynası II dünya gerçeklerini yansıtan şey.
Sīneñ üstinde ḳabādan ġayrı neñ gördük senüñ
Biz ki ol āyīne-i ʿālem-nümāya degmedük

āyīne-i baḫtumda:

1. **āyīne-i baḫtumda:**-*um, -da*
Gazel 337
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Baht aynası II iyi, güzel bahtlı olma durumu.
Cebīnüm böyle çīn-ālūde-i şekvā mı eylerdüm
Eger āyīne-i baḫtumda bir rūy-ı ṣafā görsem

āyīne-i cān:

1. **āyīne-i cān:**
Gazel 202
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül aynası.
Vaṣf itmege laʿl-i lebüñ ey āyīne-i cān
ʿĀlemde Naḫīfī gibi şīrīn süḫan ister

āyīne-i cemālüñ:

1. **āyīne-i cemālüñ:**-*üñ*
Gazel 296
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzelliğin aynası.
Olsun güşāde her dem gül gibi rūy-ı ālüñ
Ḫaḳ ṣaḳlasun naẓardan āyīne-i cemālüñ

āyīne-i cemālüñe:

1. **āyīne-i cemālüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 342
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzelliğin aynası.
Āyīne-i cemālüñe çeşm-i niyāz ile
Çoḳ görme bir nigāhumı ḫayrānuñ oldıġum

āyīne-i cemālüñi:

1. **āyīne-i cemālüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 247
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Güzelliğin aynası.
Āyīne-i cemālüñi göster ki sevdigüm
Gelsün derūna pertev-i nūr-ı ṣafā-yı maḥż

āyīne-i devrān:

1. **āyīne-i devrān:**
Gazel 189
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zamanın aynası.
Görüp cismümde dāġ-ı ḥasreti şerm idesin ta kim
Beni āyīne-i devrān senüñle rū-be-rū eyler

āyīne-i devrāna:

1. **āyīne-i devrāna:**-*a*
Gazel 62
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zamanın aynası.
Baḳsañ āyīne-i devrāna biraz ʿibret ile
Gösterür saña felekler biraz eşkāl-i ġarīb

āyīne-i dīdār-ı pāküñ:

1. **āyīne-i dīdār-ı pāküñ:**-*üñ*
Gazel 15
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz yüzünün aynası II sevgilinin parlak yüzü.
Eger āyīne-i dīdār-ı pāküñ görse bir kerre
Kemāl-i ḥayretinden lāl olurdı ṭūṭī-i gūyā

āyīne-i dil:

1. **āyīne-i dil:**
Rübai 50
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül aynası.
Ġafletle idüp niçe günehler yā Rab
Āyīne-i dil oldı mükedder yā Rab

āyīne-i feyż-intimā-yı ṭabʿısın:

1. **āyīne-i feyż-intimā-yı ṭabʿısın:**-*sın*
Gazel 23
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Parlaklığın feyizli aynası II sevgilinin yüzü bağlamında kullanılmıştır.
Kimüñ āyīne-i feyż-intimā-yı ṭabʿısın bilsem
ʿAceb şimdi kim oldı rāzdār-ı ṣoḥbetüñ cānā

āyīne-i gerdūn-ı gerdāna:

1. **āyīne-i gerdūn-ı gerdāna:**-*a*
Kaside 24
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dönen feleğin aynası.
Zihī ṣafvet ki tāb-ı incilādan çehre-i ḫūrşīd
İder ʿarż-ı cemāl āyīne-i gerdūn-ı gerdāna

āyīne-i ḥüsne:

1. **āyīne-i ḥüsne:**-*e*
Gazel 144
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik aynası.
Feryād ki baḳduḳça ol āyīne-i ḥüsne
Hep gördigümüz cebhe-i pür-çīn-i sitemdür

āyīne-i ḥüsnüñ:

1. **āyīne-i ḥüsnüñ:**-*üñ*
Gazel 259
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik aynası, güzelliği yansıtan ayna.
Bu Naḥīfī pādişāhum istemez şemʿ u żiyā
Ol şeb-i vuṣlatda çün āyīne-i ḥüsnüñ çerāġ

āyīne-i iʿcāz:

1. **āyīne-i iʿcāz:**
Kaside 8
Mısra: **205**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Söz söyleme aynası.
Rū-be-rū oldı çün āyīne-i iʿcāz baña
Mıṣr-ı naẓm içre benem ṭūṭī-i şīrīn güftār

āyīne-i ḳalbüm:

1. **āyīne-i ḳalbüm:**-*üm*
Kaside 19
Mısra: **103**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kalp aynası; parlak, aydınlık, nurlu gönül.
Bir nefes olmazdı kim āyīne-i ḳalbüm ola
Bu güẕer-gāh-ı fenāda gerd-i miḥnetden berī

āyīne-i meh-ṭalʿatum:

1. **āyīne-i meh-ṭalʿatum:**-*um*
Gazel 391
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ay gibi parlak ayna. II sevgilinin çok parlak yüzü.
Gel ey rūḥ-ı revān āyīne-i meh-ṭalʿatum sensin
Cihānda maşrıḳ-ı envār-ı çeşm-i raġbetüm sensin

āyīne-i rāz olur:

1. **āyīne-i rāz olur:**-*ur*
Rübai 210
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sırrın aynası olmak.
Dillerde ider cilve ṣafā-yı ḥüsni
Ṣafvetle olur sīnesi āyīne-i rāz

āyīne-i rūḥ idüp:

1. **āyīne-i rūḥ idüp:**-*üp*
Rübai 124
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Can aynası etmek.
Yā Rab idüp efʿālümi āyīne-i rūḥ
Eyle dilümi münbasiṭ-i feyż-i fütūḥ

āyīne-i rūşenüm:

1. **āyīne-i rūşenüm:**-*üm*
Gazel 27
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Parlak ayna II sevgilinin parlak yanağı.
Buldum derūn-ı dilde Naḥīfī gibi seni
Gösterdi rūyuñ āyīne-i rūşenüm baña

āyīne-i ṭabʿın:

1. **āyīne-i ṭabʿın:**-*ın*
Tarih 2
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yaratılış, mizaç aynası.
Eyleyüp āyīne-i ṭabʿın mücellā rūz u şeb
Ḫāṭırın gerd-i kederden eylesün Bārī berī

āyīne-i ṭabʿum:

1. **āyīne-i ṭabʿum:**-*um*
Kaside 27
Mısra: **116**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yaratılış, mizaç aynası.
Şafvet-i cevher-i iḫlāşum olurdı ẓāhir
Eyleseñ luṭf ile āyīne-i ṭabʿum manẓūr

āyīne-i ṭabʿuma:

1. **āyīne-i ṭabʿuma:**-*um, -a*
Kaside 8
Mısra: **236**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yaratılış, mizaç aynası.
Gösterürdüm şuver-i mihrini mihr-i felege
Ḳonmasa āyīne-i ṭabʿuma gerd-i ekdār

āyīne-i ṭabʿumda:

1. **āyīne-i ṭabʿumda:**-*um, -da*
Gazel 169
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yaratılış, mizaç aynası.
Gördüm çü ġubār-ı ḫaṭ-ı nev-ḫīzini yārüñ
Āyīne-i ṭabʿumda Naḥīfī kederüm var

āyīne-i ṭabʿumuz:

1. **āyīne-i ṭabʿumuz:**-*umuz*
Rübai 205
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yaratılış, mizaç aynası.
Biz yoḳ yere ḥasret ile āh eylemezüz
Āyīne-i ṭabʿumuz siyāh eylemezüz

āyīne-ruḥsār olmasa:

1. **āyīne-ruḫsār olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 439
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yanağı ayna gibi parlak olmak.
Girye-i ḥasretle dünyāyı gözüm görmez olur
Bir nefes ḳarşumda ol āyīne-ruḫsār olmasa

āyīne-şafvet:

1. **āyīne-şafvetsin:**-*sin*
Kaside 24
Mısra: **47**
Saflık aynası.
Sen ol rūşen-żamīr āyīne-ṣafvetsin ki her laḥẓa
Virür ʿaḳl-ı selīmüñ ḥayret
Eflāṭūn-ı Yūnāna

āyīnesi oldı:

1. **āyīnesi oldı:**-*dı*
Gazel 45
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Göstergesi olmak.
Mümkināt oldı vücūb-ı ẕātuñuñ āyīnesi
Ey vücūd-ı aḳdesi müstelzim-i ḥükm-i vücūb

āyīne-şıfat:

1. **āyīne-şıfat:**
Rübai 373
Mısra: **4**
Ayna gibi.
Ḳıl maẓhar-ı eyḳān ü ḥaḳāyıḳ yā Rab
Āyīne-ṣıfat bu sīne-i meşrūḥum

āyineşıfat:

1. **āyīne-şıfat:**
Gazel 207
Mısra: **16**
Ayna gibi.
Yoḳdur eşer-i jeng-i riyā bizde Naḥīfī
Āyīne-ṣıfat sāde-dilüz ṣāf-derūnuz

āyīnezār-ı pertev-i nūr-ı siyāh-ı baḫt:

1. **āyīnezār-ı pertev-i nūr-ı siyāh-ı baḫt:**
Gazel 67
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kara baht nurunun aydınlığının tecelli yeri.
Ben nā-tüvānı mevḳaf-ı ḥayretde gösterür
Āyīnezār-ı pertev-i nūr-ı siyāh-ı baḫt

āyīn-i dildür:

1. **āyīn-i dildür:**-*dür*
Gazel 68
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül töreni.
Her kişi ḥāl añlamaz āyīn-i dildür bezm-i ʿışḳ
ʿĀşıḳuñ peyvendi oldı zülf-i ʿanber-sāy-ı dost

āyīn-i ʿişmet:

1. **āyīn-i ʿişmet:**
Gazel 160
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Iffetin töresi.
Dāmenüñ mehcūr ola serpençe-i bīgāneden
Ey büt-i nā-āşinā āyīn-i ʿişmet böyledür

āyīn-i vefā:

1. **āyīn-i vefā:**
Gazel 86
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sadakat kanunu.
Bilmezem yā Rab cefā-cūlar ṭarīḳ-i ʿışḳda
ʿĀşıḳ-ı ġam-ḫ∨āra āyīn-i vefā bilmez mi hīç

ʿayn:

1. ʿ**aynı:**-*ı*
Gazel 101
Mısra: **10**
Göz.
Gūyā ki şaşt-dīde kemāndur ol ebruvān
Müjgān-ı yār ʿaynı ile tīr-i cestedür

2. ʿ**aynumda:**-*um, -da*
Gazel 108
Mısra: **1**
Göz.
Ḫudā ʿaynumda cāh-ı dehri berg-i terre itmişdür
Nigāh-ı raġbetümde mihri gūyā ẕerre itmişdür

3. ʿ**aynıdur:**-*ı, -dur*
Matla 149
Mısra: **2**
Göz.
Kebūdī câme içre sînesin seyr it o fettānuñ
Sipihr-i nīl-gūnda ʿaynıdur ḫūrşīd-i raḫşānuñ

ʿayn-ı āfitāb:

1. ʿ**ayn-ı āfitāb:**
Tarih 2
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güneşin gözü.
Ṭabʿ-ı pākinden ider deryūze ʿayn-ı āfitāb
Ṣāfdur tā öyle mirʾāt-ı leṭāfet-güsteri

ʿayn-ı ʿālemde:

1. ʿ**ayn-ı ʿālemde:**-*de*
Kaside 24
Mısra: **65**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ālemin gözü.
Yine beñzetdi zīb-i küḥl-i ḳudret ʿayn-ı ʿālemde
Ser-ā-pā nergis-i şehlāyı çeşm-i mest-i ḫūbāna

ʿayn-ı demʿ olur:

1. ʿ**ayn-ı demʿ olur:**-*ur*
Gazel 114
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Göz yaşı olmak.
Nāme gönderseñ baña baḳduḳça her bir ḥarfine
Merdüm-i çeşm-i ḫayāl ol demde ʿayn-ı demʿ olur

ʿayn-ı dil-cūy-ı şafā:

1. ʿ**ayn-ı dil-cūy-ı şafā:**
Tarih 29
Mısra: **36**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Safanın gönül arayan çeşmesi.
Dil-güşā-rū ḫażarā-manẓarı pīrāye-nümūd
ʿAyn-ı dil-cūy-ı şafā āb-ı leṭāfet-peymūd

ʿayn-ı dil-keşi:

1. ʿ**ayn-ı dil-keşi:**-*i*
Tarih 32
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönlü cezbeden kaynak, çeşme.
Vezāretle aġa iken livechi'llāh idüp himmet
O maḥmūdu'l-ḫıṣāl itdi bu ʿayn-ı dil-keşi icrā

ʿayn-ı firdevs-i berīn olsa:

1. ʿ**ayn-ı firdevs-i berīn olsa:**-*sa*
Gazel 434
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüksek Firdevs cennetinin kaynağı olmak.
Bizümle ol cevān-ı ḥūr-ṭālʿat hem-nişīn olsa
Ḥarem-gāh-ı maḥabbet ʿayn-ı Firdevs-i berīn olsa

ʿayn-ı ġam oldum:

1. ʿ**ayn-ı ġam oldum:**-*du, -m*
Rübai 533
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gamın kendisi olmak.
Bir şemme beyān eyleyem aḥvālümden
Ġam ġam diyerek ʿayn-ı ġam oldum şimdi

ʿayn-ı ḥaḳīḳatdür:

1. ʿ**ayn-ı ḥaḳīḳatdür:**-*dür*
Gazel 228
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hakikat gözü II Hakikatin özü, kaynağı.

Naḥīfî gūş-ı cān ṭut sözlerüm
ʿayn-ı ḥaḳīḳatdür
Alanlar behre-i ʿayş ü ṣafāyı
ber-devām almaz

2. ʿ**ayn-ı ḥaḳīḳatdür:**-*dür*
Tarih 5
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hakikatin kendisi.
Degüldür ṣāʿirāne sözlerüm
ʿayn-ı ḥaḳīḳatdür
Ḥelāl itmem kim eylerse
beni ol zümreden maʿdūd

ʿayn-ı ḫākister olur:

1. ʿ**ayn-ı ḫākister olur:**-*ur*
Gazel 223
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ateşten yanmak, kül olmak.
ʿAyn-ı ḫākister olur teʾs̱īr-i ḥasretle o dem
Ger bir āhen-levḥa taḥrīr olsa ism ü nāmumuz

ʿayn-ı ḫaṭā:

1. ʿ**ayn-ı ḫaṭā:**
Rübai 20
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yanlışın ta kendisi.
Allāh senüñdür kerem ü faẕ̇l u ʿaṭā
Aġyārdan ümmīd-i ʿaṭā ʿayn-ı ḫaṭā

ʿayn-ı ḥūr-ı ʿīn:

1. ʿ**ayn-ı ḥūr-ı ʿīn:**
Kaside 13
Mısra: **44**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Iri ve güzel gözlü hurilerin aynısı insan.
Nesīm-i cennetüñ girse eline ḫāk-i pāyuñdan
İder küḥl-i şeref minnetle ʿayn-ı ḥūr-ı ʿīn üzre

ʿayn-i ʿibretle:

1. ʿ**ayn-i ʿibretle:**-*le*
Tarih 4
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ibret gözü.
Feyż-i Ḥaḳ ḳalbin ide mevrid-i ṣıdḳ-ı ilhām
ʿAyn-i ʿibretle ola muttaṣıf-ı keşf ü şühūd

ʿayn-ı luṭf u ʿāṭıfet:

1. ʿ**ayn-ı luṭf u ʿāṭıfet:**
Gazel 63
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şefkat ve lutuf pınarı II Hz. Muhammed'in şefkati.
Aḥmed-i Mürsel o maḥbūb-ı muʿallā-menzilet
Oldı maḫẕ̇-ı raḥmet-i Ḥaḳ ʿayn-ı luṭf u ʿāṭıfet

ʿayn-ı mefhūm olan:

1. ʿ**ayn-ı mefhūm olan:**-*an*
Rübai 360
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Anlayışın ta kendisi olmak.
Ey ẕātı olan raḥmete ʿayn-ı mefhūm
Luṭf u keremüñ ẓāhir ü bāṭın maʿlūm

ʿayn-ı mevrūd ḳıldı:

1. ʿ**ayn-ı mevrūd ḳıldı:**-*dı*
Tarih 29
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Erişmiş çeşme kılmak II akan çeşme eylemek.
Eyleyüp himmet o şāhenşeh-i mülk-i İslām
Ḳıldı bu çeşme-i zībendeyi ʿayn-ı mevrūd

ʿayn-ı nur u raḥmet ide:

1. ʿ**ayn-ı nur u raḥmet ide:**-*e*
Tarih 35
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Rahmet ve nur pınarı etmek.
İde rūḥunı ʿayn-ı nur u raḥmet
Raḥīm ü erḥām u Raḥmān u Tevvāb

ʿayn-i pāk-i māʾ-i ḥayāt:

1. ʿ**ayn-i pāk-i māʾ-i ḥayāt:**
Tarih 25
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hayat suyunun temiz gözü II çeşmenin musluğu bağlamında kullanılmıştır.
Naḥīfîyā didüm itmāmına anuñ tārīḫ
Laṭīf-i çeşme zihī ʿayn-i pāk-i māʾ-i ḥayāt

ʿayn-ı saʿādetdür:

1. ʿ**ayn-ı saʿādetdür:**-*dür*
Gazel 420
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saadet kaynağı.
Yoluñda ʿāşıḳa teslīm-i cān ʿayn-ı saʿādetdür
Fedā olsun reh-i ʿışḳuñda cānum yā Resūla'llāh

ʿayn-i sevāb-ı mevʿūd:

1. ʿ**ayn-i s̱evāb-ı mevʿūd:**
Tarih 29
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Vaad edilmiş sevabın pınarı.
Bāreke'llāh zihī aḳdem-i hayr u ḥasenāt
Ḫayr-ı cārī-i ebed ʿayn-i s̱evāb-ı mevʿūd

ʿayn-ı viṣāl oldı:

1. ʿ**ayn-ı viṣāl oldı:**-*dı*
Matla 247
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşmanın ta kendisi olmak.
Bu ġurbet ilde vaṣluñ ol ḳadar emr-i muḥāl oldı
Baña fikr-i viṣālüñ eylemek ʿayn-ı viṣāl oldı

ʿayn-ı ẓalām:

1. ʿ**ayn-ı ẓalām:**
Rübai 351
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Karanlık göz.
İslām ile küfrüñ ḳatı ẓāhir farḳı
Hīç nūra ider ki ġalebe ʿayn-ı ẓalām

ʿayn-ı ẓulmetdür:

1. ʿ**ayn-ı ẓulmetdür:**-*dür*
Gazel 327
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Karanlık pınarı.
Ḥaḳ bilür ey şemʿ-i cemʿ-i enbiyā vü mürselīn
ʿAyn-ı ẓulmetdür ġam-ı hecrüñle rūz-ı rūşenüm

ayrıl:

1. **ayrılduñ:**-*du, -ñ*
Gazel 291
Mısra: **9**
Ayrı olma, birbirinden uzak düşme durumu, firak.
Benüm gibi ʿaceb sen daḫi bir gülden mi ayrılduñ
Nedür ey bülbül-i şūrīde feryād-ı seḥer-ḫīzüñ

2. **ayrılma:**-*ma*
Gazel 491
Mısra: **18**
Ayrı olma, birbirinden uzak düşme durumu, firak.
Ey Naḥīfī sırr-ı ḥikmetden eger āgāh iseñ
Semt-i istiġnādan ayrılma dil-i şeydā gibi

ayrılıḳ odına:

1. **ayrılıḳ odına:**-*n, -a*
Tahmis 5
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayrılık ateşi.
Bu ayrılıḳ odına cānum niçe bir yana
Āh-ı dil-i nālānum olsa ne ʿaceb bī-ḥad

ayrıluḳ:

1. **ayrıluḳ:**
Gazel 268
Mısra: **11**
Ayrılık, hicran.
Ayrıluḳ demleridür tesliye-baḫş ol baña kim
Ṭoyamam ḥasretüñe ʿahd-i viṣāl olmayıcaḳ

ʿayş:

1. ʿ**ayşa:**-*a*
Rübai 39
Mısra: **3**
Yiyip içme. zevk u safa.
Düstūr saña ʿayşa ser-āġāz eyle
Encāmuñ eger olmaz ise mevt ü fenā

ʿayş eylemede:

1. ʿ**ayş eylemede:**-*mede*
Gazel 62
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zevk u safâ sürmek.
Dem-be-dem dūn-ı denī raġmına ʿayş eylemede
Güẕerān olmada miḥnetle meh ü sāl-i ġarīb

ʿayş u deminden:

1. ʿ**ayş u deminden:**-*i, -n, -den*
Gazel 395
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hayatın zevkini çıkarmak, yemek içmek.
Yoḳ renc-i ḫumārına bedel neşve-i ṣāfı
Bezm-i feleküñ geçdi göñül ʿayş u deminden

ʿayş ü dimenüñ:

1. ʿ**ayş ü dimenüñ:**-*üñ*
Rübai 180
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zevk çıkarmak ve süprüntü.
Sūrında niçe mātem ü şūrī vardur
ʿAyş ü dimenüñ ḥüzn ü fütūrı vardur

ʿayş ü ʿişretde:

1. ʿ**ayş ü ʿişretde:**-*de*
Tarih 16
Mısra: **53**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zevk ve sefa, yeme ve içme.
ʿAyş ü ʿişretde ṣafālarda olup sulṭān-ı dīn
Eyleye renc-i ḥased iʿmār-ı bed-ḫ∨āhın tebāh

ʿayş ü neşāṭa:

1. ʿ**ayş ü neşāṭa:**-*a*
Rübai 544
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eğlenmek ve sevinmek.
Gördük yine ḫurrem bu ḫarāb-ābādı
Gül mevsimidür ʿayş ü neşāṭa bādī

ʿayş ü nūşa:

1. ʿ**ayş ü nūşa:**-*a*
Tahmis 9
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yeme ve içme II eğlenme.

Gelse biñ ḥasret ile baḥr-ı maḥabbet cūşa
Ruḥşat el virse o dildār ile ʿayş ü nūşa

ʿayş u ṭarab:

1. ʿ**ayş u ṭarab:**
Tahmis 9
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yeme içme.
Oldı āmāde yine ʿayş u ṭarab esbābı
Destüme şundı o gül-çehre şarāb-ı nābı

ʿayş-ı dünyā-yı denī:

1. ʿ**ayş-ı dünyā-yı denī:**
Gazel 220
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Alçak dünyanın eğlencesi.
ʿAyş-ı dünyā-yı denī baña ḥarām olmışdur
-

ʿayyāş:

1. ʿ**ayyāşlar:**-*lar*
Matla 112
Mısra: **2**
İçki içmeye düşkün, çok içki içen.
Nüḳūd-ı eşkini ʿuşşāḳa o laʿl-i nāba virür
Ne girse destine ʿayyāşlar şarāba virür

ʿaẕāb:

1. ʿ**aẕāb:**
Gazel 60
Mısra: **4**
Ahirette günahkârlara verilecek ceza ve eziyet, işkence, büyük sıkıntı, elem, keder.
Eger refīḳ muvāfıḳ olursa cennet olur
Velī muḫālif ile her ḳadem hezār ʿaẕāb

2. ʿ**aẕāb:**
Gazel 135
Mısra: **14**
Ahirette günahkârlara verilecek ceza ve eziyet, işkence, büyük sıkıntı, elem, keder.
Naḥīfīyā dem-i vuṣlatda maḳdem-i aġyār
Ḫudā bilür ki dil-i ʿāşıḳa ʿaẕāb gelür

3. ʿ**aẕāb:**
Gazel 141
Mısra: **18**
Ahirette günahkârlara verilecek ceza ve eziyet, işkence, büyük sıkıntı, elem, keder.
Naḥīfīyā ḥaẕer it sāġar-ı pür-āteşden
Ḫaẕer ki rūz-ı cezāda ʿaẕāb āteşdür

ʿaẕāb itme:

1. ʿ**aẕāb itme:**-*me*
Gazel 51
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyada işlenen suç ve kabahate karşılık olarak ahirette çekilecek ceza II eziyet etme.
ʿĀşıḳ-ı şūrīdeñ olmışdur
Naḥīfī tā ezel
İtme ey şāh-ı cihānum bendeñe bī-cā ʿaẕāb

ʿaẕāb olmış:

1. ʿ**aẕāb olmış:**-*mış*
Rübai 104
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Acı, ızdırap olmak; sıkıntıya, kedere uğramak.
Encāmı ḥisāb ile ʿaẕāb olmış iken
Ḫāṣā ki ola devlet-i dünyā devlet

āzād eyleyüp:

1. **āzād eyleyüp:**-*yüp*
Gazel 74
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kurtarmak.
Ḫumār-ı miḥnet-i dünyādan āzād eyleyüp yā Rab
Mey-i ʿışḳuñla bu cān ü dili ḳıl dāʾimā ser-mest

āzād olmadum:

1. **āzād olmadum:**-*ma, -du, -m*
Gazel 21
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Serbest kalmak, hürriyetine kavuşmak; uzaklaşmak, ayrılmak.
Naḥīfī deştzār-ı rūzgār-ı kīne-perverde
Ġubār-ı eşk-ḫīz-i ġamdan āzād olmadum ḥayfā

āzād olsa:

1. **āzād olsa:**-*sa*
Gazel 21
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kurtulmuş olmak, uzak olmak.
Yine mehcūrī-i ʿışḳ ile feryād itmedür kārı
Göñül derd-i ġam-ı ʿışḳuñdan āzād olsa da farżā

āzāde:

1. **āzāde:**
Gazel 42
Mısra: **7**
Azat edilmiş, bağlarından kurtulmuş, özgür, serbest.
Degül ālāyiş-i ḫār-ı siyehden dāmen āzāde
Bu gülzār-ı cihānda gerçi bunca derd olur peydā

2. **āzāde:**
Gazel 165
Mısra: **9**
Azat edilmiş, bağlarından kurtulmuş, özgür, serbest.

Ben ol āzāde rind-i ḫāne-ber-dūşam ki ʿālemde
Serīr-i iʿtibār-ı ḫalḳa aşlā raġbetüm yoḳdur

3. **āzādesin:**-*sin*
Gazel 368
Mısra: **14**
Azat edilmiş, bağlarından kurtulmuş, özgür, serbest.
Ey Naḥīfī görmez oldum sende āş̲ār-ı sürūr
Var ise şimdi ġumūm-ı ʿışḳdan āzādesin

āzāde eyle:

1. **āzāde eyle:**
Gazel 78
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hür, serbest bırakmak.
Āzāde eyle gel beni bu intiẓārdan
Dīrīne ʿahd-i vuṣlata vaʿd-i teḫallüf it

āzāde idüp:

1. **āzāde idüp:**-*üp*
Rübai 503
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Azat etmek, serbest bırakmak, hür bırakmak.
Allāh beni ġamdan idüp āzāde
Luṭf u kerem ile bu dil-i nā-şāde

āzāde ḳıl:

1. **āzāde ḳıl:**
Gazel 46
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Serbest bırakmak.
Pertev-i luṭfuñ ḳıl bāriḳa-i ḫırmen-i ġam
Beni āzāde ḳıl efkār-ı hevādan yā Rab

2. **āzāde ḳıl:**
Murabba 4
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Serbest bırakmak.
Beni āzāde ḳıl dām-ı hevādan
Ḫalāṣ it ḳayd-ı bend-i mā-sivādan

āzāde olup:

1. **āzāde olup:**-*up*
Gazel 324
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hür olmak, kurtulmak.
Olup āzāde fikr-i mā-sivādan
Naḥīfī-veş yüri rindāne rind ol

āzādegī-i nāra:

1. **āzādegī-i nāra:**-*a*
Kaside 8
Mısra: **271**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ateşten kurtulmak.
Baña āzādegī-i nāra ʿıtıḳ-nāme yeter
Naʿt-i pāküñ senüñ ey pādişeh-i muʿcize-kār

āzāde-i ḳayd-ı sitem-i gerdiş-i dūnuz:

1. **āzāde-i ḳayd-ı sitem-i gerdiş-i dūnuz:**-*uz*
Gazel 207
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Alçak dünyanın eziyet kurallarından özgür.
Bir ḥişşe alup şīve-i erbāb-ı ṣafādan
Āzāde-i ḳayd-ı sitem-i gerdiş-i dūnuz

āzāde-i nār eyle:

1. **āzāde-i nār eyle:**
Kaside 8
Mısra: **180**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ateşten kurtulmuş eyle.
Ḥālime raḥmet it ʿarṣa-geh-i maḥşerde
Eyle luṭfuñla şefīʿā beni āzāde-i nār

āzāde-i nār-ı dūzaḫ eyle:

1. **āzāde-i nār-ı dūzaḫ eyle:**
Rübai 127
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cehennem ateşinden kurtarmak.
Ey ḳullarına erḥam olan Rabb-i Ġafūr
Eyle bizi āzāde-i nār-ı dūzaḫ

āzādelik:

1. **āzādelik:**
Gazel 447
Mısra: **12**
Özgürlük.
Nāʾil-i vaṣl olsa da bulmaz tesellī mā-ḥaṣal
Ṭıfl-ı dil āzādelik görmez şeb-i āẕīnede

āzād-ı ʿışḳ eyleme:

1. **āzād-ı ʿışḳ eyleme:**-*me*
Gazel 359
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşkın özgürü bırakmak.
Ḳāʾilem cevr ü cefāña eyleme āzād-ı ʿışḳ
Bende-i fermānuñam sen pādişāhumsın benüm

ʿaẓamat itme:

1. **ʿaẓamat itme:**-*me*
Rübai 391
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Büyüklük göstermek.
İtme ʿaẓamat zāt-ı müsemmādandur
Sensin ʿaẓm-ı ẕāt ile Rabb-i Ekrem

ʿaẓamet:

1. ʿ**aẕamet:**
Rübai 96
Mısra: **4**
Büyüklük, ululuk.
Maḫṣūṣ senüñ ẕātuña bī-şirket-i ġayr
Evṣāf-ı celāl ü kibriyā vü ʿaẓamet

aʿẓam-ı hevl-i ḥuṭūb:

1. **aʿẓam-ı hevl-i ḥuṭūb:**
Gazel 45
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zorlukların korkusunun büyüklüğü.
Vir Naḥīfī-i günehkāra ṣebāt-ı tesliyet
Bī-ḳarār itdükde ḫalḳı
aʿẓam-ı hevl-i ḥuṭūb

aʿẓam-ı maḳṣūdum:

1. **aʿẓam-ı maḳṣūdum:**-*um*
Rübai 347
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Amacın büyüklüğü.
Ey erḥam-ı rāḥimīn olan maʿbūdum
Taḥṣīl-i rıżāsı aʿẓam-ı maḳṣūdum

āzār:

1. **āzār:**
Gazel 34
Mısra: **1**
Azarlama, incitme, paylama.
Nedür āşūbī-i ġamzeñle bu āzār bana
Neden āzürdesin ey dil-ber-i ġaddār bana

2. **āzārı:**-*ı*
Gazel 127
Mısra: **5**
Azarlama, incitme, paylama.
O şūḫuñ bī-güneh
gāhī teġāfül gāh āzārı
Kemāl-i ʿişvesinden nāz ü istiġnālarındandur

3. **āzār:**
Gazel 209
Mısra: **5**
Azarlama, incitme, paylama.
Luṭf ümmīd eyler göñül sen şehden āzār istemez
Şerbet-i laʿlüñ yeter dil keşf-i esrār istemez

4. **āzārı:**-*ı*
Matla 172
Mısra: **1**
Azarlama, incitme, paylama.
Eksük olmaz o perīnüñ baña āzārı müdām
Bu dil-i kemterüñ oldı işi ʿışḳ ile tamām

5. **āzāruñ:**--*uñ*
Tahmis 7
Mısra: **2**
Azarlama, incitme, paylama.
Baña güftār-ı cān-baḫşuñ gibi şīrīn ḫiṭāb olmaz
Ki āzāruñ daḫi müstevcib-i ḳahr u ʿitāb olmaz

ʿaẕīme'l-ḫalḳ:

1. ʿ**aẕīme'l-ḫalḳ:**
Kaside 5
Mısra: **16**
Yüce yaratılışlı.
Oldı ẕātuñla münevver ẓulmet-i rūy-ı zemīn
Yā ʿaẕīme'l-ḫalḳ yā bedre'd-dücā nūre'l-verā

ʿazīmet:

1. ʿ**azīmet:**
Rübai 90
Mısra: **2**
Bir yere doğru yönelme, yola çıkma.
Fermānuñ ile çün ola vaḳt-i rıḥlet
ʿUḳbāya ʿazīmet görine bī-ʿillet

ʿazīmet gösterüp:

1. ʿ**azīmet gösterüp:**-*üp*
Kaside 9
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Niyet ve kararlılık göstermek.
Mekketu'llāha ʿazīmet gösterüp biñ şevḳ ile
Rāh-ı himmetde dil-i şeydāyı pūyān eylesem

ʿāzim-i dārü's-selām oldı:

1. ʿ**āzim-i dārü's-selām oldı:**-*dı*
Tarih 9
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Selamet diyarına gitmek.
İtdi terk-i ḫār-zār-ı ʿālem-i mevt ü fenā
Gülci-başı-zāde oldı ʿāzim-i dārü's-selām

ʿāzim-i rāh:

1. ʿ**āzim-i rāh:**
Gazel 287
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yolculuğa çıkmak, yolculuğa niyet etmek.
Sende hīç ḳayd-ı sefer yoḳ ne bu ḫ∨āb-ı ġaflet
ʿĀḳıbet bunda gelen ʿāzim-i rāh olsa gerek

ʿaẕīmü'l-kibriyā:

1. ʿ**aẕīmü'l-kibriyā:**
Murabba 2
Mısra: **3**
En büyük.
ʿAẕīmü'l-Kibriyā sensin
Meded senden meded mevlā

ʿazīz:

1. ʿ**azīzüñ:**-*üñ*
Gazel 517
Mısra: **10**
Saygın, değerli.
Menzil-i gāha ne mümkindür murād üzre vuṣūl
Ādemi bī-tāb ider ʿömri ʿazīzüñ sürʿati

2. ʿ**azīz:**
Rübai 411
Mısra: **1**
Benzeri bulunmayan, eşşiz kudret sâhibi, mağlûp edilmesi mümkün olmayan Allah.
Cebbār ü ʿAzīz ü Mütekebbir sensin
Ḳuddūs ü Müheymin ü Muṣavvir sensin

ʿazīz itdüñ:

1. ʿ**azīz itdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 299
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Değerini yükseltmek.
Esīr-i çāh-ı bīmārı olup ey Yūsuf-ı ṣānī
Naḥīfī-zāra mışr-ı ġamda dīdārı ʿazīz itdüñ

ʿazīz itsün:

1. ʿ**azīz itsün:**-*sün*
Tarih 11
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Üstün tutmak, Mısır azizi yapmak; yüceltmek, sevgide üstün tutmak.
Dāʾimā Mışr-ı saʿādetde ʿazīz itsün anı
Yūsufı sulṭān iden ol Ḥażret-i Rabb-i Raḥīm

ʿazīz olsa:

1. ʿ**azīz olsa:**-*sa*
Gazel 149
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Değerli, izzetli olmak.
Mışr içre ey Naḥīfī ʿazīz olsa da yine
Elbet ġarīb hecr-i vaṭanla ẕelīl olur

ʿazīz ṭutaram:

1. ʿ**azīz ṭutaram:**-*ar, -am*
Matla 121
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Değer, kıymet vermek.
Çün degül ḫiẕmete şāyeste bu cism-i nā-çīz
Ṭutaram saña fedā itmek içün cānı ʿazīz

ʿazīz ü maḳbūl ola:

1. ʿ**azīz ü maḳbūl ola:**-*a*
Tarih 4
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aziz ve makbul olmak.
Ehl-i sünnet ola devrinde ʿazīz ü maḳbūl
Ehl-i bidʿat ola ʿahdinde ẕelīl ü merdūd

ʿazīz-i mışr olursam:

1. ʿ**azīz-i mışr olursam:**-*ur, -sa, -m*
Gazel 119
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mısır'ın Aziz'i olmak.
ʿAzīz-i Mışr olursam da ṣafā-yı ḫāṭırum yoḳdur
O Yūsuf-çehrenüñ hecriyle ʿālem baña zindāndur

ʿazl:

1. ʿ**azl:**
Kıt'a 11
Mısra: **2**
Ayırma, uzaklaştırma.
Mübtelā-yı nuṣub-ı manṣıb-ı dehr olmaḳdan
ʿAzl ile ʿuzlet idüp kesb-i ṣafā aʿlādur

ʿazm eylemekdür:

1. ʿ**azm eylemekdür:**-*mek, -dür*
Gazel 499
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Niyet etmek, yönelmek, karar vermek.
Naḥīfīyā bize yer ḳalmadı bu fānīde
Beḳā diyārına ʿazm eylemekdür aʿlāsı

ʿazm eylerse:

1. ʿ**azm eylerse:**-*r, -se*
Gazel 501
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Niyet etmek, yönelmek, karar vermek.
Ġam degüldür ʿadem iḳlīmine ʿazm eylerse
Eyleyen şām ü seḥer cān gibi hem-rāh seni

2. ʿ**azm eylerse:**-*r, -se*
Kaside 17
Mısra: **59**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Niyet etmek, yönelmek, karar vermek.
Ḳanda ʿazm eylerse manṣūr ola Ṣulṭān Muṣṭafā
Diyelüm āmīn ola ʿavn-i ilāhī reh-nümā

3. ʿ**azm eylerse:**-*r, -se*
Kaside 19
Mısra: **170**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Niyet etmek, yönelmek, karar vermek.
Ḳanda ḳaṣd eylerse gelsün ḳabża-i teshīrine
Ḳanda ʿazm eylerse manṣūr ola yā Rab leşkeri

4. ʿ**azm eylerse:**-*r, -se*
Tarih 2
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Niyet etmek, yönelmek, karar vermek.
Ḳanda ʿazm eylerse ol şāhenşeh-i encüm-sipāh
Dilerem Ḫaḳdan ola Ḫıżr-ı hidāyet reh-beri

ʿazm eylesem:

1. ʿ**azm eylesem:**-*se, -m*
Gazel 468
Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Niyet etmek, yönelmek, karar vermek.
Derūn-ı lāleyi dāġ eyler āteş-i efsūs
Bu sūz u tāb ile ʿazm eylesem çemenzāra

2. ʿ**azm eylesem:**-*se, -m*
Matla 89
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gitmek, yönelmek.
Niyyet itsem ḫāk-i pāya gözlerüm giryān olur
Kūyuña ʿazm eylesem gör baḫtı kim bārān olur

ʿazm idelüm:

1. ʿ**azm idelüm:**-*e, -lüm*
Gazel 470
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yola çıkmak için niyetlenmek.
ʿAndelībāna yine bildirelüm miḳdārın
Gülşende ʿazm idelüm bir iki gül-rūlar ile

ʿazm iderse:

1. ʿ**azm iderse:**-*er, -se*
Tarih 1
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yönelmek, yola çıkmak, niyetlenmek.
Ne yaña ʿazm iderse fetḥ ü nuṣret reh-nümā olsun
Olup ʿavn ü ẓafer rāyet-keş-i enṣār u aʿvānı

ʿazm idince:

1. ʿ**azm idince:**-*ince*
Gazel 150
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yönelmek, yola çıkmak, niyetlenmek.
N'ola cānı çıḳarsa ʿazm idince mülk-i ʿuḳbāya
Gelenler bu cihān-ı bi-beḳāya hep peşīmāndur

ʿazm idüp:

1. ʿ**azm idüp:**-*üp*
Gazel 500
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çalışmak, uğraşmak.
Biz hem-reh-i ṣabāyuz ʿuṣṣāḳ-ı bī-nevāyuz
ʿAzm idüp Iṣfahāna geşt idelüm ʿIrāḳı

ʿazm it:

1. ʿ**azm it:**
Gazel 461
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çalışmak, uğraşmak.
Ḫalāṣ it nefsüñi vādī-i tārīk-i ḍalāletden
Reh-i maḳṣūda ʿazm it meşʿal-i nūr-ı hidāyetle

ʿazm itmiş:

1. ʿ**azm itmiş:**-*miş*
Gazel 383
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yola çıkmak için niyetlenmek.
ʿIşḳ-ı cānān taḫt-gāh-ı cāna ʿazm itmiş yine
Ġāfil olma pādişāh-ı şevket-efzādur gelen

ʿazm itsen:

1. ʿ**azm itsen:**-*se, -n*
Murabba 8
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yönelmek, yola çıkmak, niyetlenmek.
Ḳanda ʿazm itsen eyā sulṭān-ı mülk-i ışṭıfā
Faḫr iderdi ḫāk-i pāyüñle senüñ arż u semā

ʿazm-i bāġ itdükçe:

1. ʿ**azm-i bāġ itdükçe:**-*dükçe*
Kaside 19
Mısra: **39**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bahçeye yönelmek, gitmek.
ʿAzm-i bāġ itdükçe naʿl-i raḫşına rū-māl ider
İktisāb-ı feyż içün her bir giyāh-ı aḫżārı

ʿazm-i eflāk eyledüñ:

1. ʿ**azm-i eflāk eyledüñ:**-*dü, -ñ*
Kaside 11
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Feleğe yönelmek.
Saʿy idüp ol şeb rikābuñda senüñ Rūḥu'l-emīn
ʿAzm-i eflāk eyledüñ ikrām-ı lā-yuḥṣā ile

ʿazm-i gül-geşt-i çemenzār eyleseñ:

1. ʿ**azm-i gül-geşt-i çemenzār eyleseñ:**-*se, -ñ*
Gazel 198
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağın güllerini seyretmeye yönelmek.
ʿAzm-i gül-geşt-i çemenzār eyleseñ aġyār ile
Reh-güẕāruñda dil-i bī-çāre ḫāk-i reşk olur

ʿazm-i gülzār eylesem:

1. ʿ**azm-i gülzār eylesem:**-*se, -m*
Gazel 31
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gül bahçesine yönelmek, gitmek.
Ey nihāl-i ʿişve sensüz ʿazm-i gülzār eylesem

Naġme-i murġān-ı gülşen
ṣavt-ı şīvedür baña

ʿazm-ı gülzār idelüm:

1. ʿ**azm-ı gülzār idelüm:**-*e, -lüm*
Rübai 179
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gül bahçesine doğru yola çıkmak.
Hem-rāh olalum biz de Naḥīfīye bugün
Gel gel idelüm şevḳ ile ʿazm-ı gülzār

ʿazm-i gülzār itmek:

1. ʿ**azm-i gülzār itmek:**-*mek*
Kaside 24
Mısra: **63**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gül bahçesine doğru yola çıkmak.
Bahār eyyāmı geldi ʿazm-i gülzār itmek ister dil
Bu demlerde baña Beytü'l-ḥazendür künc-i ġam-ḫāne

ʿazm-i gülzār itseñ:

1. ʿ**azm-i gülzār itseñ:**-*se, -ñ*
Gazel 200
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gül bahçesine doğru yola çıkmak.
Bülbüli tābiş-i şevḳuñ ider āşüfte-dimāġ
İtseñ ol cāme-i gül-gūn ile ʿazm-i gülzār

ʿazm-i kenār itmek:

1. ʿ**azm-i kenār itmek:**-*mek*
Gazel 472
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kıyıya doğru gitmek, gamdan kurtulmaya çalışmak.
Baña şimden girü ʿazm-i kenār itmek ne mümkindür
Düşürdüm keştī-i ümmīdi ḫīz-āb-ı yem-i ʿışḳa

ʿazm-i kūşe-i mey-ḫānedür:

1. ʿ**azm-i kūşe-i mey-ḫānedür:**-*dür*
Gazel 368
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Meyhane köşesine yönelmek II tasavvufta tekke köşesine yönelmek.
Var ise maḳṣūdı ʿazm-i kūşe-i mey-ḫānedür
Zāhid-i sālūs almış dūşına seccādesin

ʿazm-i kūy-ı cānān eylesem:

1. ʿ**azm-i kūy-ı cānān eylesem:**-*se, -m*
Kaside 9
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin mahallesine gitmeye niyetlenmek.
Ol güni görsem ki ʿazm-i kūy-ı cānān eylesem
Ravża-i pāk-i Ḥabību'llāhı seyrān eylesem

ʿazm-i lā-mekān itdüñ:

1. ʿ**azm-i lā-mekān itdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 281
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın tarafına gitmek.
Eyā maḥbūb-ı Ḥaḳ ol dem ki ʿazm-i lā-mekān itdüñ
Ġubār-ı maḳdemüñ küḥl-i ʿuyūn-ı ḳudsiyān itdüñ

ʿazm-ı naʿīm eyledi:

1. ʿ**azm-ı naʿīm eyledi:**-*di*
Tarih 12
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uykuya gitmek II Vefat etmek.
İmtisāl eyleyüp emr-i Ḥaḳḳa Pederüm eyledi çün ʿazm-ı naʿīm

ʿazm-i rāh itdigümüzde:

1. ʿ**azm-i rāh itdigümüzde:**-*dig, -ümüz, -de*
Kıt'a 13
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yola düşmek, yola çıkmak.
ʿAzm-i rāh itdigümüzde ṭaraf-ı ḥażretüñe
Ḳaldı ḥasretle Naḥīfī-i ġarībüñ diyesiz

ʿazm-i reh-i yār itmege:

1. ʿ**azm-i reh-i yār itmege:**-*meg, -e*
Gazel 368
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin yoluna yönelmek.
Yine āġāz itdüñ ey dil girye-i pey-der-peye
Ġālibā ʿazm-i reh-i yār itmege āmādesin

ʿazm-i seyrān eyler:

1. ʿ**azm-i seyrān eyler:**-*r*
Gazel 269
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Seyrana çıkmak, gezip dolaşmak.
Benümle ʿazm-i seyrān eyler ol serv-i ḫırāmānum
Niçün ser-māye-i keyfiyyet-i gül-geşt-i bāġum yoḳ

ʿazm-i şırāta:

1. ʿ**azm-i şırāta:**-*a*
Rübai 465
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Sırat köprüsüne yönelmek.
Çün-kim ideyüz ʿazm-i Ṣırāta meʾmūr
Fażluñla ṣebāt-ı ḳadem iḥsān eyle

ʿazm-i vaḥdet itsün:

1. **ʿazm-i vaḥdet itsün:**-*sün*
Rübai 88
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Birliğe yönelmek II Allah'ın bir oluşuna iman etmek.
Yā Rab olup āşinā-yı bezm-i vaḥdet
İtsün dil ü cān hemīşe ʿazm-i vaḥdet

ʿaẓm-ı ẕāt:

1. **ʿaẓm-ı ẕāt:**
Rübai 391
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kişiliğinin hedefi.
İtme ʿaẓamat zāt-ı müsemmādandur
Sensin ʿaẓm-ı ẕāt ile Rabb-i Ekrem

āzürde:

1. **āzürdesin:**-*sin*
Gazel 34
Mısra: **2**
İncinmiş, kırılmış, gücenmiş.
Nedür āṣūbī-i ġamzeñle bu āzār bana
Neden āzürdesin ey dil-ber-i ġaddār bana

2. **āzurde:**
Kaside 1
Mısra: **23**
İncinmiş, kırılmış, gücenmiş.
Eyleme rūḥ-ı ʿazīzuñ cevr ile āzurde gel
Cismüñ saʿy ile ḳıl feyż-i ṣafādan behre-yāb

āzürde eyledüñ:

1. **āzürde eyledüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 478
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İncitmek, kırmak.
İnṣāfa gel yeter ki Naḥīfī-i zāruñı
Āzürde eyledüñ sitem-i bī-ḥisāb ile

āzürde eyleme:

1. **āzürde eyleme:**-*me*
Gazel 501
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İncitmek, kırmak.
Eyleme mekr-i raḳīb ile beni āzürde
Mekr-i düşmenden emīn eyleye Allāh seni

āzürde ide:

1. **āzürde ide:**-*e*
Gazel 423
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İncitmek, kırmak II zarar vermek.
Revā mıdur Naḥīfī şevḳ ile vaṣṣāfuñ olmışken
İde āzürde erbāb-ı zamāne yā Resūla'llāh

āzürde ider:

1. **āzürde ider:**-*er*
Rübai 108
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kırmak, incitmek.
Ḫār ü ḫasa geldükçe nemā bed-ter olur
Āzürde ider nīk ü bedi bī-ʿillet

āzürde itmesün:

1. **āzürde itmesün:**-*me, -sün*
Gazel 351
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İncitmek, kırmak II zarar vermek.
Āzürde itmesün seni berg-i semen bile
Bār olmasun vücūduña pīrāhen istemem

āzürde ḳılmasa:

1. **āzürde ḳılmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 199
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Incitmek.
Devr-i ḥüsnüñde kim aġlardı Naḥīfī gibi hīç
Ḳılmasa ʿāṣıḳı āzürde bu çarḫ-ı ġaddār

āzürde ola:

1. **āzürde ola:**-*a*
Gazel 202
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Incinmek, kırılmak.
Cāʾiz ki ola ġayrdan āzürde vücūdı
Ol sīm-ten-i ʿışmete gül-pīrehen ister

āzürde olma:

1. **āzürde olma:**-*ma*
Gazel 156
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Incinmek, kırılmak.
Naḥīfī ḳayd-ı endūh u kederden olma āzürde
İden bülbülleri ḥabs-i ḳafes ḥüsn-i ṭabīʿatdür

2. **āzürde olma:**-*ma*
Gazel 179
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Incinmek, kırılmak.
Olma āzürde nigāh-ı ʿandelīb-i zārdan

Ḥüsnüñe ey ġonçe ḥayrān oldıġum bilmez mi var

āzürde olmam:

1. **āzürde olmam:**-*ma, -m*
Gazel 388
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Incinmek, kırılmak.
Biñ nāz ile tā dīde-i cān üzre baṣar
Olmam yine āzürde o nūr-ı baṣarumdan

āzürde olup:

1. **āzürde olup:**-*up*
Gazel 399
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Incinmek, kırılmak.
Olup biñ nāz ile āzürde tevcīh-i nigāhumdan
Daḫi ol dil-ber-i nā-mihribān geçmez günāhumdan

āzürde-dil:

1. **āzürde-dilem:**-*em*
Gazel 373
Mısra: **6**
Dargın, öfkeli.
Ey bād-ı ṣabā ḥāl-i perīşānumı ṣorma
Āzürde-dilem ḫāṭır-ı kākül-şikeninden

āzürde-dil itme:

1. **āzürde-dil itme:**-*me*
Rübai 559
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönlü incinmiş etmek, gönlünü kırmak.
Āzürde-dil itme ḫādim-i naʿtin gel
Fikr eyle Muḥammed-i Resūlu'llāhı

āzürde-dil itmekdedür:

1. **āzürde-dil itmekdedür:**-*mek, -de, -dür*
Gazel 14
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gönlü incinmiş etmek, gönlünü kırmak.
Daḫi derd-i ser-i hicrānuñ ey sāḳī-i gül-çehre
Beni āzürde-dil itmekdedür renc-i ḫumārāsā

āzürde-dil olmaḳda:

1. **āzürde-dil olmaḳda:**-*maḳ, -da*
Gazel 474
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönlü incinmek.
Āzürde-dil olmaḳda Naḥīfī sitemüñden
Bilsek hele ḳaṣduñ nedür erbāb-ı kemāle

āzürde-ḫāṭır:

1. **āzürde-ḫāṭırsın:**-*sın*
Gazel 356
Mısra: **10**
Gönlü kırık.
Yine dil-ḫufte-i evżāʿ-ı istiġnā olup ḳalduñ
Neden āzürde-ḫāṭırsın seni ey bī-vefā bilmem

2. **āzürde-ḫātıram:**-*am*
Gazel 467
Mısra: **9**
Gönlü kırık.
Devā-yı ġayr ile āzürde-ḫātıram maḫżā
Olursa senden olur derd-i ḥasrete çāre

āzürde-ḫāṭır eylemişdür:

1. **āzürde-ḫāṭır eylemişdür:**-*miş, -dür*
Kaside 28
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönlünü incitmek.
Beni āzürde-ḫāṭır eylemişdür ṭaʿna-i aġyār
O bīmār-ı ġamam ḫāk-i meẕellet cāme-ḫ∨ābumdur

āzürde-i feryād:

1. **āzürde-i feryād:**
Gazel 294
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Feryattan incinmek.
Naġme-i ḥālet-fezā-yı dil ḥarām olsun baña
Ey şeh-i ḥüsnüm eger āzürde-i feryād iseñ

āzürde-i ḫār olsun:

1. **āzürde-i ḫār olsun:**-*sun*
Gazel 519
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kırılmış diken olmak.
Bāġbān minnetini çekmede bī-ṭāḳat iken
Bülbül ey ġonçe-fem āzürde-i ḫār olsun mı

āzürde-i ḫār-ı cefāyam:

1. **āzürde-i ḫār-ı cefāyam:**-*yam*
Gazel 426
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cefa dikeninin incinmişi II incinen âşık.
Bu gülşende hezār-ı bī-nevāyam yā Resūla'llāh
Velī āzürde-i ḫār-ı cefāyam yā Resūla'llāh

āzürde-i ḫār-ı hümūm olmasun:

1. **āzürde-i ḫār-ı hümūm olmasun:**-*ma, -sun*
Gazel 328
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Üzüntü dikenlerinin incinmişi olmak.
Ey gül-i bāġ-ı muḳaddes rū-nümā-yı şefḳat ol
Olmasun tā bülbülüñ āzürde-i ḫār-ı hümūm

āzürde-i perr-i meges olur:

1. **āzürde-i perr-i meges olur:**-*ur*
Gazel 231
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sineğin kanadının incinmesi.
Kāmile bār-ı girāndur vażʿ-ı erbāb-ı heves
Cism-i rūḥānī olur āzürde-i perr-i meges

āzürde-i peykān-ı heves itdüñ:

1. **āzürde-i peykān-ı heves itdüñ:**-*dü, -ñ*
Rübai 229
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Heves oklarının yaralısı etmek.
Nālānuñ olursam n'ola mānend-i ceres
İtdüñ beni āzürde-i peykān-ı heves

āzürde-i zaḫm-ı melāmet:

1. **āzürde-i zaḫm-ı melāmet:**
Gazel 429
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kınanma yarasının incinmişi.
ʿAceb mi çāre-cūy-ı merhem-i iḥsānuñ olsam ben
Menem āzürde-i zaḫm-ı melāmet yā Resūla'llāh

āzürdelük:

1. **āzürdelüge:**-*e*
Rübai 510
Mısra: **3**
Kırılmışlık, gücenmişlik.
Gel bendesin āzürdelüge görme revā
Ümmet iseñ ol server-i ʿālī-cāha

ʿazze ve cel:

1. **ʿazze ve cel:**
Kaside 15
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aziz ve şanı yüce Allah.
ʿĀşıḳ-ı Ḥażret-i Maḥbūb-ı Ḫudā ʿazze ve cel
Menbaʿ-ı mihr ü vefā Ḥażret-i Veys'el-Ḳaranī

2. **ʿazze ve cel:**
Tarih 28
Mısra: **40**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aziz ve şanı yüce Allah.
Müstefīż-i ruḥ-ı pāk-i Aḥmed-i Muḫtār olup
Oldı ṣıdḳ ile rıżā-cūy-ı Ḫudā ʿazze ve cel

bāb:

1. **bābına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 89
Mısra: **4**
Kapı.
Bu vuṣlat genc-i maḫfīdür uzatma destüñi ṭālib
Meger kim bulasın cānā bu ʿışḳuñ bābına miftāḥ

bāb bāb:

1. **bāb bāb:**
Gazel 88
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bölüm bölüm.
Dībāce-i leṭāfet-i ḥüsnin o mehveşüñ
Ol ḫaṭṭ-ı tāze eylemede bāb bāb şerḥ

bāb ider:

1. **bāb ider:**-*er*
Gazel 163
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bölümler yapmak. Yazma eserlerde bölümlere ayırmak.
Şerḥ idince metn-i ḫaṭṭ ü ḥālin ol üstād-ı nāz
Nüsḫa-i siḥr ü füsūnı bir mufaṣṣal bāb ider

baba:

1. **baba:**
Kıt'a 42
Mısra: **6**
Baba; çocuğun dünyaya gelmesini sağlayan erkek.
Sen mā-cerā-yı Ādemi endīşe ḳıl müdām
Kāfidür ey püser saña baba naṣīḥati

bāb-ı ʿaṭāsı:

1. **bāb-ı ʿaṭāsı:**-*sı*
Rübai 120
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağış, ihsan, bahşiş kapısı.
Ey ḳullarına bāb-ı ʿaṭāsı meftūḥ
Fermānuñda ser-beste cemād ü ẕī-rūḥ

bāb-ı devlete:

1. **bāb-ı devlete:**-*e*
Tarih 23
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Devlet kapısı.
Oldı bāb-ı devlete tārīḫ-i pāk ü muʿteber
Dergeh-i vālā-esās-ı pādişāh-ı baḥr ü berr

bāb-ı ḥaḳ:

1. **bāb-ı ḥaḳ:**
Matla 220
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın kapısı, huzuru, makamı.
Bāb-ı Ḥaḳ meftūḥ iken her laḥẓa ehl-i ḥācete

İlticā lāyıḳ mı maġrūrān-ı cāh-ı devlete

bāb-ı himmeti:

1. **bāb-ı himmeti:**-*i*
Kaside 23
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardım kapısı.
Olup meftūḥ bāb-ı himmeti erbāb-ı ḥācāt
Gidenler ʿarż-ı ḥāle kām-yāb-ı müddeʿā gelsün

bāb-ı iḥsānı:

1. **bāb-ı iḥsānı:**-*ı*
Kaside 23
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İyilik kapısı.
Müsellem her cihetle luṭf-ı ṭabʿ u ḥüsn-i aḫlāḳı
Güşāde bāb-ı iḥsānı faḳīr ü aġniyā gelsün

bāb-ı istiġnā açıldı:

1. **bāb-ı istiġnā açıldı:**-*ıl, -dı*
Gazel 11
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kayıtsızlık bahsini, bölümünü açmak, o konudan söz etmek.
Cefāya başladılar ṭālibān-ı ʿişve vü nāz
Açıldı baḫş-i maḥabbetde bāb-ı istiġnā

bāb-ı keremüñ:

1. **bāb-ı keremüñ:**-*üñ*
Rübai 122
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cömertlik kapısı.
Sensin sen o Fettāḥ-ı ʿAẕīmü'l-iḥsān
Bāb-ı keremüñ ḳullara dāʾim meftūḥ

bāb-ı kerīme:

1. **bāb-ı kerīme:**-*e*
Gazel 9
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cömert olan Allah'ın dergahı.
Redd olınmaz her ne deñlü mücrim-i bedkār ise
Bir gedā kim eyleye bāb-ı kerīme ilticā

bāb-ı luṭfında:

1. **bāb-ı luṭfında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 7
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İhsan kapısı.
Naḥīfī-i küstāḫiyem ol şehüñ
Olup bāb-ı luṭfında kemter gedā

bāb-ı mufaṣṣal oldı:

1. **bāb-ı mufaṣṣal oldı:**-*dı*
Gazel 260
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayrıntılı bölüm olmak.
Ẕātuñ olup medīne-i ʿilm-i güzīn-i Ḥaḳ
Bāb-ı mufaṣṣal oldı aña server-i Necef

bāb-ı rıżā:

1. **bāb-ı rıżā:**
Rübai 7
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Razı olma, kabullenme kapısı.
Yā Rab beni ḳıl mülhem-i ādāb-ı rıżā
Meftūḥ ola tā cān ü dile bāb-ı rıżā

bāb-ı saʿādetüñde:

1. **bāb-ı saʿādetüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 279
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mutluluk kapısı.
Bāb-ı saʿādetüñde Naḥīfī-i bī-nevā
Oldı recā-yı naḳd-i şefāʿatle sāʾilüñ

bāb-ı tevekkül:

1. **bāb-ı tevekkül:**
Gazel 355
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tevekkül kapısı.
Bāb-ı tevekkül oldı baña mevḳıf-ı rıżā
Maḥsūd-ı ṣadr-ı devlet olan āsitāneyem

bābü's-selām:

1. **bābü's-selāma:**-*a*
Kaside 9
Mısra: **33**
"Selam kapısı" manasına gelip Hz. Muhammed'in (s.a.v.) Mekke'ye ilk girişlerinde Mescid-i Haram'a girerken kullandıkları kapıdır.
Eyleyüp Bābü's-selāma şevḳ ile vażʿı ḳadem
Ḳalbümi ḥayret-fezā-yı yād-ı Rıḍvān eylesem

bāc:

1. **bācın:**-*ın*
Gazel 84
Mısra: **8**
Vergi.
Ehl-i ʿışḳuñ mālı cānā bir ḥafī gencīnedür
Kimse bācın alımazlar yārdan alur ol ḫarāc

2. **bācumuz:**-*umuz*
Gazel 113
Mısra: **16**
Vergi.
Taḥammül idemezüz bār-ı minnet-i cāha
Sözüñ netīcesi ol yükde bācumuz yoḳdur

bā-cāh:

1. **bā-cāh:**
Rübai 448
Mısra: **3**
Makamla.
Bā-cāh beni be-sırr-ı ism-i aʿẓam
Merhūn-ı icābet it duʿāmı āmīn

bād:

1. **bādın:**-*ın*
Gazel 70
Mısra: **3**
Rüzgar.
Ki serv-endāmına yā Rab irüşdürme fenā bādın
O ḳadd-i serv-i şeh-nāza ilāhī ḳıl ʿaṭā ṣıḥḥat

bādbān:

1. **bādbān:**
Kaside 27
Mısra: **11**
Yelken.
Bādbān ṣanma niḳāb ile gezerdi küffār
Ḫavf-i tīġuñla idüp kendüyi dāʾim mestūr

bādbān-ı himmetüñle:

1. **bādbān-ı himmetüñle:**-*üñ, -le*
Kaside 24
Mısra: **80**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gayret yelkeni.
Ḳoma gird-āb-ı yeʾs içre murādum zevraḳın luṭf it
Revān it bādbān-ı himmetüñle baḥr-ı iḥsāna

bāde:

1. **bādesi:**-*si*
Gazel 73
Mısra: **5**
Kadeh, şarap.
Dilde teʾsīr eylemiş ġam bādesi bir mertebe
Öyle geçkindür ki eyler dāʾimā ḫançer sükūt

2. **bāde:**
Gazel 141
Mısra: **14**
Kadeh, şarap.
Ten-i żaʿīfüñi gel ḳılma lāyıḳ-ı dūzaḫ
Gel olma bāde ile neşve-yāb āteşdür

3. **bāde:**
Gazel 270
Mısra: **2**
Kadeh, şarap.
Niçe bir ġonçe var mı gülşen-i ʿālemde ḫārı yoḳ
Bir bāde var mı bezm-i cihānda ḫumārı yoḳ

4. **bāde:**
Gazel 436
Mısra: **12**
Kadeh, şarap.
Neşve ancaḳ dil-i zāra leb-i dil-berden olur
Açılur ṣanma beni bāde ile sāġar ile

bāde virsün:

1. **bāde virsün:**-*sün*
Gazel 393
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şarap, içki verme.
Fāsid olmış ḥubb-ı dünyā ile luṭf itsün ṭabīb
Bāde virsün miʿde-i zühhādı taṣḥīḥ eylesün

baʿdehu:

1. **baʿdehū:**
Kaside 14
Mısra: **14**
"Ondan sonra, daha sonra" anlamlarında zarf.
Ṣoñra oldı Ḫuzeymeye vāṣıl
Baʿdehū naḳl olındı müdrike bil

2. **baʿdehū:**
Mesnevi 1
Mısra: **14**
"Ondan sonra, daha sonra" anlamlarında zarf.
Ṣoñra oldı Ḫuzeymeye vāṣıl
Baʿdehū naḳl olındı müdrike bil

bāde-i eşküm:

1. **bāde-i eşküm:**-*üm*
Gazel 58
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gözyaşı şarabı.
Bāde-i eşküm revāndur āb ü tābından yaña
Bilmezem kim nūş ider mi ol güzel şāhī şarāb

bāde-i gülfāmumuz:

1. **bāde-i gülfāmumuz:**-*umuz*
Gazel 223
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gül renkli şarap.
Mest-i ʿışḳuz cürʿa-i ḥasretle pürdür cānumuz
Eşk-i ḫūn-ālūd-ı dildür bāde-i gülfāmumuz

bāde-i ḥamrā:

1. **bāde-i ḥamrā:**
Gazel 491
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kırmızı şarap.
Fitne vü āşūba eylerseñ temeyyül bilmiş ol
ʿĀḳıbet ḳanuñ içerler bāde-i ḥamrā gibi

bāde-i ḥasretdür:

1. **bāde-i ḥasretdür:**-*dür*
Gazel 309
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasret şarabı.
Bāde-i ḥasretdür ey sāḳī bizi mest eyleyen
Yoḫsa biz cām-ı şarāb-ı dil-güşāya degmedük

bāde-i ḫūn-ı dil-i ʿuşşāḳ:

1. **bāde-i ḫūn-ı dil-i ʿuşşāḳ:**
Gazel 184
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Âşıkların gönlünün kan şarabı.
Bāde-i ḫūn-ı dil-i ʿuşşāḳ ile mest oldıġın
Cümle ʿālem şīve-i çeşm-i siyāhından bilür

bāde-i ʿışḳı:

1. **bāde-i ʿışḳı:**-*ı*
Gazel 464
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk şarabı.
N'ola bezm-i maḥabbetde ḫarāb-ender-ḫarāb olsam
Ṣunarlar bāde-i ʿışḳı baña peymāne peymāne

bāde-i ʿışḳuñ:

1. **bāde-i ʿışḳuñ:**-*uñ*
Gazel 90
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk şarabı.
Nūş iderken bāde-i ʿışḳuñ Naḥīfī dem döker
Anuñ içün pādişāhum gösterür rengīn ḳadeḥ

bāde-i ʿışḳuñla:

1. **bāde-i ʿışḳuñla:**-*uñ, -la*
Gazel 41
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk şarabı II ilahi aşk.
Göñül ki bāde-i ʿışḳuñla oldı mestāne
ʿAceb mi şevḳ ile eylerse keşf-i rāz saña

bāde-i laʿlüñ:

1. **bāde-i laʿlüñ:**-*üñ*
Gazel 87
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin kırmızı dudağı II şarap kadehi.
Zamān-ı maḥşere dek görmezüz ḫumār-ı ġamı
Olursa bāde-i laʿlüñ meded-resān-ı feraḥ

bāde-i nāz:

1. **bāde-i nāz:**
Gazel 33
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Naz şarabı.
Bāde-i nāz ile bī-hūş olup ol mest-i niyāz
Keşf-i rāz eylemege başladı nā-çār baña

bāde-keş-i ḫūn-ı merdümān:

1. **bāde-keş-i ḫūn-ı merdümān:**
Gazel 457
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Insanların kan şaraplarının içeni.
Oldı tüfeng bāde-keş-i ḫūn-ı merdümān
Ḳurşun aḳıtsalar n'ola nāy kilūsına

bāde-nūş:

1. **bāde-nūş:**
Gazel 239
Mısra: **4**
Şarap içen (kimse).
Vardım ḥarīm-i maṣṭaba-i ʿayş ü ʿişrete
Gördüm ne pīr-i meykede ḳalmış ne bāde-nūş

2. **bāde-nūşı:**-*ı*
Tahmis 7
Mısra: **20**
Şarap içen (kimse).
Yıḳılmaz dil pey-ender-pey çekerken cām-ı āzāruñ
Bu bezmüñ bāde-nūşı mest olur ammā ḫarāb olmaz

bāde-nūşān-ı maḥabbetde:

1. **bāde-nūşān-ı maḥabbetde:**-*de*
Gazel 323
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk şarabını içenler II âşıklar.
Derd-i serdür dūr olmaz fikr-i sevdā-yı ḫaṭı
Bāde-nūşān-ı maḥabbetde ḫumār eksük degül

bāde-nūş-ı kām olan:

1. **bāde-nūş-ı kām olan:**-*an*
Gazel 515
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arzunun şarap içeni olmak.
Senüñle bāde-nūş-ı kām olan ālüfte-i ser-mest
Revādur sāġar eylerse eger mihr-i dırāḫşānı

baʿdezīn:

1. **baʿdezīn:**
Tarih 33
Mısra: **14**
Bundan sonra, budan böyle.
Bir teveccüh ile ṣūret buldı bu feṯḥ-i cemīl
Baʿdezīn çoḳ ṣūret-i ḫayr eyleye meftūḥ Ḫudā

bādī:

1. **bādī:**
Gazel 79
Mısra: **5**
Sebep olan şey, sebep.
Maḳdemüñ ḥürmetidür basṭ-ı zemīne bādī
Ẕāt-ı pāküñdür olan resm-i zamāne bāʿiṣ

2. **bādī:**
Gazel 206
Mısra: **10**
Sebep olan, sebep.

Bu kār-ḫāne-i ʿālemde faż̧l-ı Bārīden
Ferāġ-ı ḫāṭıra bādī niẓāma muntaẓıruz

3. **bādī:**
Rübai 544
Mısra: **2**
Sebep olan, sebep olucu.
Gördük yine ḫurrem bu ḫarāb-ābādı
Gül mevsimidür ʿayş ü neşāṭa bādī

bād-ı āh:

1. **bād-ı āh:**
Gazel 255
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ah rüzgarı.
Dāġ-sāz-ı şekveyem ben rūzgārumdan hele
Bād-ı āh ile fetīl-efşān olup mānend-i şemʿ

bād-ı āha:

1. **bād-ı āha:**-*a*
Gazel 272
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ah rüzgârı. (Âşığın üzüntü ve kederinden kaynaklanan ahı bağlamında).
Bād-ı āha dīv-i ʿışḳa ḥükm ider bir pādişāh
Taḫt-ı ḥüsn üzre oturmış ḥażret-i sulṭāna baḳ

bād-ı āhāsā:

1. **bād-ı āhāsā:**
Gazel 40
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ah rüzgarı gibi.
Hevā mı oldı gözüm nurı bād-ı āhāsā
Bu deñlü eyledigüm nāle-i niyāz saña

bād-ı cān-fezā-yı ʿālem-i ġaybī:

1. **bād-ı cān-fezā-yı ʿālem-i ġaybī:**
Tarih 17
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gayb âleminin can arttıran rüzgârı.
Vezān oldukça bād-ı cān-fezā-yı ʿālem-i ġaybī
Gelür evrāḳ-ı eşcārından āvāz-ı mübārek-bād

bād-ı ecel:

1. **bād-ı ecel:**
Gazel 261
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ecel rüzgârı.
De Naḥīfī esicek bāġ-ı tene bād-ı ecel
Bilüben ḳadrini el baġlaya ḫūbān ṣaf ṣaf

bād-ı efġānumla:

1. **bād-ı efġānumla:**-*um, -la*
Gazel 249
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Figanların rüzgarı.
Bād-ı efġānumla ḫīz-āb olsa deryā-yı neşāṭ
Sāḥil-i maḳṣūda gelmez zevrāḳ-ārā-yı neşāṭ

bād-ı fenā:

1. **bād-ı fenā:**
Gazel 290
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yokluk rüzgarı, ölüm.
Ḫākisterime kendiñi pervāne bulurduñ
Ey bād-ı fenā şemʿ-i vücūdum tebeh itseñ

2. **bād-ı fenā:**
Murabba 8
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yokluk rüzgarı, ölüm.
Ḥasretüñle ḫāk iderse cismümi bād-ı fenā
Rūḥ-ı baḫş olsun baña ẕikrüñle yārāñ-ı ṣafā

bād-ı firāḳuñla:

1. **bād-ı firāḳuñla:**-*uñ, -la*
Gazel 261
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayrılık rüzgârı.
Egilüp bād-ı firāḳuñla ḳamu ḳāmet ü ḳad
Aña nisbet dizilür serv-i ḫırāman ṣaf ṣaf

bād-ı ġamla:

1. **bād-ı ġamla:**-*la*
Gazel 494
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gam rüzgarı.
Bād-ı ġamla dilde dāġ-ı ʿışḳ-ı cānān ḳalmadı
Bezm-gāh-ı şevḳda bir şemʿ-i sūzān ḳalmadı

bād-ı ḫazān:

1. **bād-ı ḫazān:**
Gazel 289
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sonbahar rüzgarı.
Gülşen-i ḥüsnüñ pejmürde idüp bād-ı ḫazān
Gül ü sünbül didigüñ hem-ser-i kāh olsa gerek

2. **bād-ı ḫazān:**
Kaside 27
Mısra: **86**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sonbahar rüzgarı.
Niçe iẓhār-ı terennüm ider ol bülbül kim
Āşiyānından anı bād-ı ḫazān eyleye dūr

3. **bād-ı ḫazān:**
Matla 191
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sonbahar rüzgarı.
Cemʿ-i ḫūbāna kesel virdi raḳīb-i nā-dān
Bozdı cemʿiyyetini ġonçelerüñ bād-ı ḫazān

bād-ı hevā:

1. **bād-ı hevā:**
Gazel 295
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arzu ve heves yeli.
Ḳıl tefekkür dem-i ḫāmūşī-i rūz-ı ḥaşri
Ey göñül bād-ı hevā ile yeter cūş itdüñ

bād-ı maḥabbet:

1. **bād-ı maḥabbet:**
Gazel 19
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevda rüzgarı.
Eser bād-ı maḥabbet āteş-i ʿışḳın füzūn eyler
Döker ḫāk-i niyāza āb-ı rūyın ʿāşıḳ-ı şeydā

bād-ı nesīm-i āhdan:

1. **bād-ı nesīm-i āhdan:**-*dan*
Gazel 366
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ah melteminin rüzgârı.
II Âşığın feryadı.
Bād-ı nesīm-i āhdan itsün ḫaẕer hele
Aġyār o şemʿ-i ḫüsn ile germ-ülfet olmasun

bādī olur:

1. **bādī olur:**-*ur*
Kıt'a 36
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sebep olmak.
Nedür ol āb-ı firāvān-ı revān-baḫş-ı revān
Ki olur ḳaṭresi tefrīḥ-i ḳulūba bādī

bād-ı ṣabā:

1. **bād-ı ṣabā:**
Gazel 74
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sabah rüzgarı.
Yine beñzer o serv-i nāz ile hem-ṣoḥbet olmışdur
Gelür bezm-i çemende şevḳ ile bād-ı ṣabā ser-mest

2. **bād-ı ṣabā:**
Gazel 156
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sabah rüzgarı.
İder şāh-ı güle nev-rūze ḳarşu nāmesin teblīġ
Meger bād-ı ṣabā var ise meʾmūr-ı risāletdür

3. **bād-ı ṣabā:**
Gazel 168
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sabah rüzgarı.
Luṭf-ı mihri o mehüñ şimdi baña tāze midür
Bu ḫaberler bize ey bād-ı ṣabā tāze midür

4. **bād-ı ṣabā:**
Gazel 205
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sabah rüzgarı.
Ey bād-ı ṣabā dūr olalı ol gül-i terden
Biz muntaẓır-ı şīve-i tebşīr-i ḳudūmuz

5. **bād-ı ṣabā:**
Gazel 222
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sabah rüzgarı.
Vaṭandan çoḳ zamān oldı bize bād-ı ṣabā gelmez
Ġarībüz bu diyāra bir peyām-ı āşinā gelmez

6. **bād-ı ṣabā:**
Gazel 267
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sabah rüzgarı.
Göñül eglencesi ey bād-ı ṣabā gülşende
Yārimüz hem-demümüz bülbül-i şeydā da mı yoḳ

7. **bād-ı ṣabā:**
Gazel 337
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sabah rüzgarı.
Düşerdüm pāyına mānend-i cū feryāda başlardım
O serv-i nāzı ben bir kerre ey bād-ı ṣabā görsem

8. **bād-ı ṣabā:**
Gazel 356
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sabah rüzgarı.
Ḥarīm-i gülşen-i dil-dāra düşmez reh-güẕāruñ hīç
Tekāsül mi idersin yoḫsa ey bād-ı ṣabā bilmem

9. **bād-ı ṣabā:**
Gazel 373
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sabah rüzgarı.
Ey bād-ı ṣabā ḥāl-i perīşānumı ṣorma
Āzürde-dilem ḫāṭır-ı kākül-şikeninden

10. **bād-ı ṣabā:**
Kaside 8
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sabah rüzgarı.

Eyledi bād-ı ṣabā ʿarṣa-i gülzāra ṣalā
Oldı ẕāhir yine her tāze nihāl ü eşcār

11. **bād-ı ṣabā:**
Rübai 498
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sabah rüzgarı.
Yārān-ı ṣafāya var selām it benden
Ey bād-ı ṣabā ḥālümi bir bir söyle

12. **bād-ı ṣabā:**
Tarih 2
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sabah rüzgarı.
Eyleyüp bād-ı ṣabā her cānibe ʿarż-ı şitāb
Merḥabā-sāz-ı beşāret eyler idi dilleri

bād-ı ṣabādan:

1. **bād-ı ṣabādan:**-*dan*
Gazel 373
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sabah rüzgarı.
Bir vech ile ḳalmazdı eser bād-ı ṣabādan
İtseydi güẕer şehr-i firāḳuñ çemeninden

bād-ı ṣabā-veş:

1. **bād-ı ṣabā-veş:**
Gazel 341
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sabah rüzgarı gibi.
Ne gül-çīn-i murād oldum ne şemm-i būy-ı vaṣl itdüm
Bu dem bād-ı ṣabā-veş gerçi kim gül-zārdan geldüm

bād-ı seḥer:

1. **bād-ı seḥer:**
Matla 83
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Seher rüzgarı.
Ḫvābdan bīdār olunca ġonçe-i nev-resteler
Şeb-nem ile şüste eyler yüzlerin bād-ı seḥer

bād-ı seḥer-gāh:

1. **bād-ı seḥer-gāh:**
Gazel 372
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Seher yeli.
Gülzārı başup geçmez idi bād-ı seḥer-gāh
Bir būy-ı vefā alsa gül ü yāsemeninden

bād-ı seḥergāh:

1. **bād-ı seḥergāh:**
Matla 13
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Seher yeli.
Geldüñ ol ġonçe-femüñ müjde-i vaṣlıyla bana
Āferīn-bād eyā bād-ı seḥergāh saña

bad-ı semūmuz:

1. **bad-ı semūmuz:**-*uz*
Gazel 205
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sam yeli, çölden esen çok etkili, sıcak ve kuru rüzgâr, kavurucu rüzgâr.
Gülzār-ı eḥibbāya nesīm-i feraḥ-efzā
Ḫırmenkede-i düşmen içün bad-ı semūmuz

bād-ı şevḳ:

1. **bād-ı şevḳ:**
Matla 91
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İstek rüzgarı.
Dil peyām-ı maḳdem-i yār ile oldı bī-ḳarār
Bād-ı şevḳ ile fürūzān oldı nār-ı intiẓār

bād-ı şubḥ:

1. **bād-ı şubḥ:**
Gazel 214
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sabah rüzgarı.
Degmez mi saña nāme-i ḥasret-peyāmumuz
Varmaz mı bād-ı şubḥ ile bilmem selāmumuz

2. **bād-ı şubḥ:**
Gazel 384
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sabah rüzgarı.
Bir ser-āmed dil-rübā gördüm didüñ gülzārda
Gördigüñ ey bād-ı şubḥ ol serv-ḳāmet olmasun

bād-ı şubḥ-gāh:

1. **bād-ı şubḥ-gāh:**
Gazel 376
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Seher rüzgarı.
Ḳıl cilve-gāh-ı maʿẕeret ey bād-ı şubḥ-gāh
Ol şāh-bāz-ı maʿrifetüñ āşiyānesin

bādī-i tefāḫür:

1. **bādī-i tefāḫür:**
Kaside 12
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Övüncün sebebi.
Teşrīfi bu māh-ı şeref-ārā-yı cihānuñ
Bādī-i tefāḫür mi degül müjde-resāna

bādiye-gerdān-ı heves olmadayum:

1. **bādiye-gerdān-ı heves olmadayum:**-*ma, -da, -yum*
Rübai 231
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hevesin çölde dolaşanı olmak.
Ben olmadayum bādiye-gerdān-ı heves
İñler dil ü cān derd ile mānend-i ceres

bādiye-gerdān-ı heves olup:

1. **bādiye-gerdān-ı heves olup:**-*up*
Rübai 226
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hevesin çölde dolaşanları olmak.
Derd ile olup bādiye-gerdān-ı heves
Deşt-i ġama ṣaldı beni ġūlān-ı heves

bādiye-i ġurbete düşüp:

1. **bādiye-i ġurbete düşüp:**-*üp*
Gazel 373
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gurbet çölüne düşmek.
Derd ile düşüp bādiye-i ġurbete yā Rab
Dūr olmasun erbāb-ı maḥabbet vaṭanından

bādiye-i ʿışḳı:

1. **bādiye-i ʿışḳı:**-*ı*
Kaside 12
Mısra: **46**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk çölünde oturan.
Mecnūnı olup Leylī-i kām-ı dil-i zāruñ
Ḳıl bādiye-i ʿışḳı bedel dār ü mekāna

bādiye-peymā-yı firāḳam:

1. **bādiye-peymā-yı firāḳam:**-*am*
Rübai 493
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayrılık çöllerinin gezgini; Mecnun.
Ol bādiye-peymā-yı firāḳam ki benüm
Raḫş-ı emelüm ḳaldı feżā-yı ġamda

bağ:

1. **bāġda:**-*da*
Gazel 69
Mısra: **3**
Bağ, bahçe.
Gezer iken uzanup bāġda senüñ gül-ruḫuña
Dolaşur pāyuña şāhum niçe gör ḳand-i nebāt

2. **bāġa:**-*a*
Gazel 70
Mısra: **7**
Bağ, bahçe.
Celālüñ ʿizzetüñ ḥaḳḳı ḫazān irgürme ol bāġa
ʿAṭā vü feyż-baḫşından ilāhī ḳıl ʿaṭā ṣıḥḥat

3. **bāġda:**-*da*
Gazel 122
Mısra: **7**
Bağ, bahçe.
Ey şeh-süvār-ı ʿişve ruḫ-ı lāle bāġda
Pāy-ı semend-i nāzıña rengīn ḳumāş olur

4. **bāġuñ:**-*uñ*
Gazel 228
Mısra: **25**
Bağ, bahçe.
Ne ʿālemden gelürler ḳanḳı bāġuñ güllerindendür
Niçün peyk-i ṣafā ezhār-ı gülşenden peyām almaz

5. **bāġuñ:**-*uñ*
Gazel 239
Mısra: **17**
Bağ, bahçe.
Gitdi ṣafāsı şimdi bu bāġuñ
Naḥīfīyā
Pejmürde oldı gülleri bülbülleri ḫamūş

6. **bāġa:**-*a*
Gazel 339
Mısra: **9**
Bağ, bahçe.
Yāran kimisi bāġa gider kimi gülşene
Ammā ki ben o kūy-ı dil-āraya ẕāhibem

7. **bāġa:**-*a*
Gazel 443
Mısra: **3**
Bağ, bahçe.
Olma firifte ṣaḳın ol bāġa kim anuñ
Rūy-ı bahārı reng-peẕīr-i ḫazān ola

8. **bāġda:**-*da*
Gazel 471
Mısra: **3**
Bağ, bahçe.
Bāġda ġāyeti yoḳ güllerüñ ammā bülbül
Bir gül olsa baña kim zīver-i destār olsa

9. **bāġda:**-*da*
Gazel 484
Mısra: **19**
Bağ, bahçe.
Fikr eyle dest-bürd-i ḫazānı bu bāġda
Destüñde ṭut ki bir iki gül-deste olmaya

10. **bāġa:**-*a*
Rübai 318
Mısra: **4**
Bağ, bahçe.
Bir gül ki olup zīnet-i bāġ-ı kevneyn
Cibrīl-i Emīn oldı o bāġa bülbül

11. **bāġa:**-*a*
Tahmis 8
Mısra: **22**
Bağ, bahçe.
Dūrī-i ḫāk-i derüñ ʿāşıḳı eyler dil-teng
Bāġa varsa gül-i ter sensüz olur ḫār ü ḫandeg

bāġ u bustāna:

1. **bāġ u bustāna:**-*a*
Kaside 24
Mısra: **100**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağ ve bahçe.
Zemīn iḥyā olup tā maḳdem-i evvel-bahār ile
Ṣala naḫl-i şerāfet sāyesin her bāġ u bustāna

bāgbān:

1. **bāġbān:**
Gazel 266
Mısra: **3**
Aşık, bahçıvan.
Baña ey bāġbān teklīf-i geşt-i bāġ u rāġ itme
Benüm bir lāle-ḫad gül-çehre yār-ı dilsitānum yoḳ

2. **bāġbān:**
Gazel 519
Mısra: **5**
Bağcı, bahçıvan.
Bāġbān minnetini çekmede bī-ṭāḳat iken
Bülbül ey ġonçe-fem āzürde-i ḫār olsun mı

bāġbān-ı gülşen-i ʿışḳam:

1. **bāġbān-ı gülşen-i ʿışḳam:**-*am*
Gazel 115
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk bahçesinin bahçıvanı.
ʿĀşıḳam dāġ-ı dil-i dūzaḫ-şerārum tāzedür
Bāġbān-ı gülşen-i ʿışḳam bahārum tāzedür

bāġbān-ı ʿişve:

1. **bāġbān-ı ʿişve:**
Gazel 306
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İşve bahçıvanı II sevgili.
Ḳoduñ ey bāġbān-ı ʿişve naḫl-i mihri esfelde
Neden ammā nihāl-i cevri bilmem ser-firāz itdüñ

baġçe-i evvel ü āḫirde:

1. **baġçe-i evvel ü āḫirde:**-*de*
Kaside 7
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Öncesi ve sonrasının bahçesi II dünya ve ahiret bahçesi.
Yoḳ baġçe-i evvel ü āḫirde muḥaṣṣal
Ḳaddüñ gibi bir serv-i ḫırāmān-ı şefāʿat

baġdād:

1. **baġdād:**
Gazel 258
Mısra: **10**
Bağdat şehri.
Vaṣluña daʿvet olursa bu Naḥīfī ġam yimez
Ger daḫi Baġdād olursa ʿāṣıḳa olmaz ırag

bāġdan bāġa:

1. **bāġdan bāġa:**
Gazel 286
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Oradan oraya, her yere.
Bāġdan bāġa güẕār itmedeyüm ḥasret ile
Ḳandadur ḳandadur ol serv-i revānum diyerek

bāġ-ı ʿadnüñ:

1. **bāġ-ı ʿadnüñ:**-*üñ*
Gazel 437
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cennet bahçesi.
ʿAcebdür yād iderse bāġ-ı ʿAdnüñ zevḳ-ı cān-baḫşın
Olan ol ḥūr-ṭalʿat yār ile her gāh bir yerde

bāġ-ı āmāle:

1. **bāġ-ı āmāle:**-*e*
Kaside 5
Mısra: **106**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ameller bağı.
Feyża-i cān-baḫş-ı naʿt-i müsteṭābuñ ʿāḳıbet
Bāġ-ı āmāle ola ser-māye-i neşv ü nemā

bāġ-ı bihişt olsa:

1. **bāġ-ı bihişt olsa:**-*sa*
Gazel 420
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cennet bahçesinin gayreti olmak.
Gerekmez ḫāk-i pāyüñden cüdā iki cihān içre
Eger bāġ-ı bihişt olsa mekānum yā Resūla'llāh

bāġ-ı bihişt-i maʿnā ḳıl:

1. **bāġ-ı bihişt-i maʿnā ḳıl:**
Gazel 46
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mana cennetinin bahçesi kılmak.
Gülşen-i ṭabʿumı ḳıl bāġ-ı bihişt-i maʿnā
Ḳoma ḫālī kerem it neşv ü nemādan yā Rab

bāġ-ı cennet:

1. **bāġ-ı cennet:**
Gazel 403
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cennet bahçesi.
Cemālüñ gül-ʿiẕārına didiler bāġ-ı cennet mi
Ġıdādur rūḥ-ı ʿuṣṣāḳa bize bildür ne cāndur bu

bāġ-ı cihān:

1. **bāġ-ı cihān:**
Kaside 8
Mısra: **45**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya bahçesi, cennet.
Ser-be-ser bāġ-ı cihān virdi nişān cennetden
Ḥūr u ġılmānı idüp ʿāşıḳa teẕkīr ezhār

bāġ-ı cihānda:

1. **bāġ-ı cihānda:**-*da*
Gazel 296
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya bahçesi.
Gül gibi sen ṭururken dil niçe ġayre baḳsun
Bāġ-ı cihānda yoḳdur ey ġonçe-fem miṣālüñ

2. **bāġ-ı cihānda:**-*da*
Gazel 342
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya bahçesi, cennet.
Hep şevḳ-ı ʿārıżuñladur ey ġonçe-fem senüñ
Bāġ-ı cihānda bülbül-i nālānuñ oldıġum

3. **bāġ-ı cihānda:**-*da*
Gazel 355
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya bahçesi, cennet.
Sūzān-ı nār-ı ḥasret ü mehcūr-ı ḫāneyem
Bāġ-ı cihānda bülbül-i bī-āşiyāneyem

4. **bāġ-ı cihānda:**-*da*
Gazel 358
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya bahçesi, cennet.
Dirīġā ʿandelīb-i ġonçe-i gülzār-ı ḥüsn iken
Yine bāġ-ı cihānda dil-ḫırāş-ı ḫār ü ḫāşākem

5. **bāġ-ı cihānda:**-*da*
Matla 81
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya bahçesi, cennet.
Oldı ṣafā-baḫş-ı dil-i bī-ḳarār
Biñ yaşasın bāġ-ı cihānda hezār

bāġ-ı cinānuñ:

1. **bāġ-ı cinānuñ:**-*uñ*
Gazel 290
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cennet bahçesi.
Sünbülleri pejmürde olur bāġ-ı cinānuñ
Kāküllerüñ ārāyiş-i farḳ-ı küleh itseñ

2. **bāġ-ı cinānuñ:**-*uñ*
Kıt'a 36
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cennet bahçesi.
N'oldıġın bilmez idüm bāġ-ı cinānuñ el-ḥaḳ
Görmeyeydüm ben eger şām-ı bihişt-ābādı

bāġ-ı devletin:

1. **bāġ-ı devletin:**-*in*
Tarih 19
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Devlet bahçesi.
Feyż-i mevlā eyleyüp şād-āb bāġ-ı devletin
Gülşen-i ʿömrin ide her laḥẓa pür-neşv ü nemā

bāġ-ı dile:

1. **bāġ-ı dile:**-*e*
Kaside 19
Mısra: **93**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül bahçesi.
Şarşar-ı ġam ol ḳadar oldı vezān bāġ-ı dile
Şāh-ı naḫlistān-ı şevḳuñ ḳalmadı berg ü beri

bāġ-ı ḥasende:

1. **bāġ-ı ḥasende:**-*de*
Gazel 190
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik boyacısı.
Güş eylemezse zār-ı hezārān ʿaceb degül
Bāġ-ı ḥasende daḫi o gül-i nev-resīdedür

bāġ-ı ḫāṭırda:

1. **bāġ-ı ḫāṭırda:**-*da*
Gazel 174
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül bahçesi.
Eyleye şanma ḫayāl-i ḫaṭṭuñı dilde ḳarār
Bāġ-ı ḫāṭırda benüm ol ḫas ü ḫāşākümdür

bāġ-ı ḫüsninde:

1. **bāġ-ı ḫüsninde:**-*i, -n, -de*
Gazel 168
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik bahçesi.
ʿAndelībān-ı emel nāle-künān oldı bugün
Bāġ-ı ḫüsninde ʿaceb verd-i recā tāze midür

bāġ-ı ḫüsnüñ:

1. **bāġ-ı ḫüsnüñ:**-*üñ*
Rübai 190
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik bahçesi.
Ol zülf ü o ruḫsār ile bāġ-ı ḫüsnüñ
Bir cānibi gül bir ṭarafı sünbüldür

bāġ-ı ḫüsnüñden:

1. **bāġ-ı ḥüsnüñden:**-*üñ, -den*
Matla 37
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik bahçesi.
Ṭamaʿ-ı ḥāmum eger itmese īcāb-ı ġażab
Bāġ-ı ḥüsnüñden iderdüm iki şeftalü ṭaleb

bāġ-ı ʿirfāna:

1. **bāġ-ı ʿirfāna:**-*a*
Kaside 25
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Irfan bağı.
Ḫāmemi ʿavn-i himmetüñle bu dem
Bāġ-ı ʿirfāna bir nihāl itdüm

bāġ-ı ʿışḳ:

1. **bāġ-ı ʿışḳ:**
Gazel 73
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk bahçesi.
Çünki bāġ-ı ʿışḳ içinde oldı hep güller sükūt
İşbu ġamdan gülşen içre cümle bülbüller sükūt

bāġ-ı ʿışḳı:

1. **bāġ-ı ʿışḳı:**-*ı*
Kaside 1
Mısra: **35**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk bağı, bahçesi.
Bāġ-ı ʿışḳı idegör ḫūn-ı cigerle pür-nemā
Bu saña kibrīt-i aḥmerdür iderseñ intisāb

bāġ-ı ʿişretden:

1. **bāġ-ı ʿişretden:**-*den*
Gazel 392
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yeme içme/eğlence bahçesi.
Ey Naḥīfī sīnemüz pür-dāġ-ı reşk olmaz mı hīç
Bāġ-ı ʿişretden ki yār-ı ġamgüsārumdur gelen

bāġ-ı irem:

1. **bāġ-ı irem:**
Tahmis 1
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Âd kavminin kralı olan Şeddad tarafından Tanrılık iddiasıyla cennet bahçelerinin özelliklerine benzetilerek yaptırılan bahçe; cennet bahçesi.
Ki anuñ vālih ü sergeştesidür bāġ-ı İrem
Ne ḥarem ravża-i şāhenşeh-i iḳlīm-i kerem

bāġ-ı ḳażādur:

1. **bāġ-ı ḳażādur:**-*dur*
Gazel 323
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kaza bağımız II kaderin yaşandığı bahçe.
Ġonçe-i şad dāġı var bāġ-ı ḳażādur sīnemüz
Bülbülüz bizde dem-ā-dem āh ü zār eksük degül

bāġ-ı kūy-ı yāra:

1. **bāġ-ı kūy-ı yāra:**-*a*
Kaside 23
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin semtindeki bahçe.
Giderseñ bāġ-ı kūy-ı yāra ṣabr eyle ṣabā gelsün
Delīl olsun saña rāh-ı murāda reh-nümā gelsün

bāġ-ı kūyında:

1. **bāġ-ı kūyında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 14
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Köyün bağı. II Sevgilinin bulunduğu yer.
Ümmīd-i vaṣl ile ol verd-i ḥüsnüñ bāġ-ı kūyında
Ṭurur dest-i temennāsı dilüñ berg-i çınārāsā

bāġ-ı maḥabbeti:

1. **bāġ-ı maḥabbeti:**-*i*
Gazel 1
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk bahçesi.
Ḳılmış maḳām cānuma bāġ-ı maḥabbeti
Beni bī-nevāyı bülbül-i nālān iden Ḫudā

bāġ-ı naʿtüñde:

1. **bāġ-ı naʿtüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 414
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kâinatın efendisinin (Hz. Muhammed) övüldüğü bağ.
Sen ol verd-i muṭarrāsın ki her dem bāġ-ı naʿtüñde
Naḥīfī bülbül-i rengīn edādur yā Resūla'llāh

bāġ-ı ṣafāda:

1. **bāġ-ı ṣafāda:**-*da*
Gazel 348
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Neşe bahçesi.
Üftādelerüñ ḥasret ile ḫāk-i reh olsun
Sen bāġ-ı ṣafāda ṣalın ey serv-i bülendüm

bāġ-ı tene:

1. **bāġ-ı tene:**-*e*
Gazel 261
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Can bahçesi.

De Naḥīfī esicek bāġ-ı tene bād-ı ecel
Bilüben ḳadrini el bağlaya ḫūbān ṣaf ṣaf

bāġ-ı ümmīdi:

1. **bāġ-ı ümmīdi:**-*i*
Gazel 477
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Umut bahçesi.
Fikr-i ruḫsārın idüp māye-i şevḳ-ı dil ü cān
Bāġ-ı ümmīdi nümāyān idelüm güller ile

bağır:

1. **bağrı:**-*ı*
Matla 243
Mısra: **2**
Bir nesnenin ortası.
Leb ü laʿlüñle dendānuñ düşelden baḥr-ı ʿUmmāna
Delindi incinüñ bağrı ʿaceb reng oldı mercāna

bağla:

1. **bağladı:**-*dı*
Gazel 69
Mısra: **10**
Bağlamak.
Bu Naḥīfīñi ṭutup vaṣl-ı vişamüñ hevesi
Niçe biñ fürḳat ile bağladı yek-bend-i memāt

bağla-:

1. **bağladı:**-*dı*
Gazel 264
Mısra: **21**
Bağlamak.
Ḳıl ile bağladı zülfüñ beni ne sāḥirdür
Taraḥhum eyle beni ḳıl bu ḳayddan ıṭlāḳ

bağlayı ḳo:

1. **bağlayı ḳo:**
Gazel 404
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İp, bağ veya başka bir araçla bir şeyi bir yere tutturmak, birleştirmek.
Dime kim zencīr-i zülfe gel beni bağlayı ḳo
Ẓulmete dūş olmaġıl böyle uzun sevdāyı ḳo

bağlu:

1. **bağlu:**
Gazel 59
Mısra: **5**
Bağlamak, kapamak.
Diñleme zülfüñ gibi zünnāra bağlu kāfiri
Dīni yoḳ īmānı yoḳ tersāya olmışdur ḳarīb

bağr:

1. **bağrına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 307
Mısra: **3**
Ciğer, göğüs, yürek, kalp, gönül.
Müjgānuñ ile ḫançer urup bağrına tīrüñ
Ebrūn ile ḳaddini kemānuñ da ḫam itdüñ

bağrı ḫūn oldı:

1. **bağrı ḫūn oldı:**-*dı*
Gazel 521
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Çok ıztırap çekmek, yüreği parça parça olmak.
Çemende güllerüñ reşk-i ruḫuñla bağrı ḫūn oldı
Siyeh ḫālüñ de vardı lāleye dāġ-ı derūn oldı

bağrı ḫūn olmasun:

1. **bağrı ḫūn olmasun:**-*ma, -sun*
Kaside 5
Mısra: **77**
Kelime Tipi: **Deyim**
Çok ıztırap çekmek, yüreği parça parça olmak.
Ḥāsidüñ ḫūn olmasun bağrı ḥasedi n'eylesün
Ben terennüm-sāz-ı naʿt-i pāküñ olduḳça şehā

bağrı ḫūn olur:

1. **bağrı ḫūn olur:**-*ur*
Gazel 153
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Çok ıztırap çekmek, yüreği parça parça olmak.
Nefḥa-i zülfüñ ṣabā itdükçe neşr-i kāʾināt
Reşk ile āhūlaruñ ser-cümle bağrı ḫūn olur

bağrı yanık:

1. **bağrı yanık:**
Gazel 333
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dertli.
Bir bağrı yanıḳ ʿāşıḳ-ı miḥnet-zededür gel
Aġlatma Naḥīfī ḳuluñı cevr ile şāhum

bağrımı ḫūn eyleyen:

1. **bağrımı ḫūn eyleyen:**-*yen*
Gazel 317
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bağrını delmek, içini acıtmak, çok dokunmak.
Cefā-yı baḫt-ı dūndur bağrımı ḫūn eyleyen yoḫsa
Degüldür baña cevr-i dil-berān-ı bī-amān müşkil

bağrın deler:

1. **bağrın deler:**-*er*
Gazel 275
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Çok dokunmak, içine işlemek, çok dertlenmesine yol açmak.
Şehā ol çeşm-i ḫūn-rīzüñ naẓar ḳılduḳça ʿuşşāḳa
Deler bağrın bu ʿuşşāḳuñ göñüller pāy-māl ancaḳ

bağrum deldi:

1. **baġrum deldi:**-*di*
Gazel 9
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yüreğinde delik, yara açmak; çok dokunmak, içine işlemek.
Deldi baġrum yaḳdı cānum eyledi ḫayrāñ beni
Hevl-i maḥşer bīm-i dūzaḫ şermī-i cürm ü ḫaṭā

baġrumı ḫūn eylemekde:

1. **baġrumı ḫūn eylemekde:**-*um, -mek, -de*
Kaside 5
Mısra: **51**
Kelime Tipi: **Deyim**
Içi kanla dolmak ‖ perişan etmek.
Baġrumı ḫūn eylemekde ṭaʿn-ı aṣḥāb-ı ġaraż
Nā-tüvān itdi beni bu miḥnet-i ṭāḳat-rübā

baġrumuz deldi:

1. **baġrumuz deldi:**-*muz, -di*
Gazel 231
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
İçine işlemek, ıztırap vermek, çok müteessir etmek.
Baġrumuz deldi nevā-yı naġme-i ser-tīz-i ney
Ehl-i derde böyle teʾsīr eylese zāhid nefes

baġy:

1. **baġy:**
Gazel 389
Mısra: **4**
Serkeşlik.
Ḳula lāyıḳ mı zīb ü zīnet-i dünyāya meyl itmek
Ḫudā nehy eylemişken münkirāt ü baġy ü faḥşādan

bahā:

1. **bahādır:**-*dır*
Gazel 128
Mısra: **4**
Kıymet, değer, bedel.
Mest olup ṭāʿat-ı Bārīde esīr-i dünyā
Celb-i māl eylemege gelse bahādır bulunur

2. **bahāñ:**-*ñ*
Gazel 310
Mısra: **2**
Kıymet, değer, bedel.
Bī-vefā kim dirdi saña ger cefā-kār olmasañ
Hīç bahāñ olmazdı ammā böyle ġaddār olmasañ

3. **bahā:**
Gazel 440
Mısra: **5**
Kıymet, değer, bedel.
Naḳd-i cān idi bahā kālā-yı ʿahd-i vuṣlata
Āh eger fersūde-i tamġā-yı inkār olmasa

4. **bahāsı:**-*sı*
Gazel 442
Mısra: **2**
Kıymet, değer, bedel.
Bir dil-rübā ki ʿārif ola nükte-dān ola
Yoḳdur anuñ bahāsı meger naḳd-i cān ola

bahāne:

1. **bahāne:**
Gazel 79
Mısra: **4**
Bahane, vesile, sebep.
Bī-bahāne şeref-i ẕāt-ı şeref-sāzuñdur
Fıṭrat-ı arż u semāvāta bahāne bāʿiṣ

2. **bahāne:**
Gazel 314
Mısra: **4**
Bahane, vesile, sebep.
O gül-ʿiẕār elemi bende gül ġamı sende
Yeter fiġān ü enīne bahāne ey bülbül

3. **bahānedür:**-*dür*
Gazel 343
Mısra: **2**
Bahane, vesile, sebep.
Ṣorarsañ ey şeh-i ḫüsn ü bahā nedür süḫanum
Recā-yı vaṣla mücerred bahānedür süḫanum

4. **bahāne:**
Gazel 423
Mısra: **4**
Bahane, vesile, sebep.
Sen ol yektā kerīmü'ş-şān ü maḥbūb-ı Ḫudāsın kim
Kemal-i ẕātuña yoḳdur bahāne yā Resūla'llāh

5. **bahāne:**
Gazel 425
Mısra: **12**
Bahane, vesile, sebep.
O deñlü girye-i hicrāna muʿtād olmışam ben kim
Göñül giryānluġa ister bahāne yā Resūla'llāh

6. **bahāne:**
Kaside 12
Mısra: **60**
Bahane, vesile, sebep.
Ancaḳ bu ki elfāẕ-ı perīşānumı itdüm
Der-gāhına ʿarż itmege aḥvāli bahāne

7. **bahāne:**
Matla 46
Mısra: **2**
Bahane, vesile, sebep.
ʿAceb mi cürmüm olursa vesīle-i raḥmet
Bahāne Tañrısıdur ol Kerīm-i bī-ʿillet

bahāne ister:

1. **bahāne ister:**-*r*
Gazel 451
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sebep aramak.
Ṣorsam bahā-yı vaṣlın pür-çīn ider cebīnin
Cevr ü cefāya ẓālim ister hemān bahāne

bahār:

1. **bahār:**
Gazel 87
Mısra: **4**
Bahar mevsimi II eğlence ve kavuşma zamanı.

O ḫaṭṭ-ı tāze ruḫ-ı yāra zīb-baḫş oldı
Bahār irişdi güzellendi gülsitān-ı feraḥ

2. **bahārum:**-*um*
Gazel 115
Mısra: **2**
Bahar mevsimi II eğlence ve kavuşma zamanı.
ʿĀşıḳam dāġ-ı dil-i dūzaḫ-şerārum tāzedür
Bāġbān-ı gülşen-i ʿışḳam bahārum tāzedür

3. **bahār:**
Gazel 514
Mısra: **7**
Bahar mevsimi II eğlence ve kavuşma zamanı.
Şekve-i derd-i firāḳ eylemeden geçdi bahār
N'eylesün bülbül-i ḥasret-zede ebkem ḳaldı

bahār eyyāmı:

1. **bahār eyyāmı:**
Kaside 24
Mısra: **63**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İlkbahar mevsimi.
Bahār eyyāmı geldi ʿazm-i gülzār itmek ister dil
Bu demlerde baña Beytü'l-ḥazendür künc-i ġam-ḫāne

bahār geldi:

1. **bahār geldi:**-*di*
Gazel 49
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İlkbahar mevsimi gelmek.
Geldi bahār irişdi dem-i dād-ı ʿandelīb
Şād oldı şimdi ḫāṭır-ı nā-şād-ı ʿandelīb

bahār oldı:

1. **bahār oldı:**-*dı*
Gazel 181
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bahar mevsimi, ilkbahar olmak.
Hevādār-ı nihāl-i ḳaddüñem ey serv-i nāzum gel
Bahār oldı güzellendi çemen ʿişret zamānıdur

bahār olmaz:

1. **bahār olmaz:**-*maz*
Gazel 229
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Baharın gelmesi.
Reng ü būy-ı ʿārıżuñ ḫaṭṭ ile olmaz kim bahār
Resm-i cārīdür güli eyler iḫāṭa ḫār u ḫas

bahār-ı devletüñ:

1. **bahār-ı devletüñ:**-*üñ*
Kaside 24
Mısra: **91**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mutluluk baharı.
Bahār-ı devletüñ vaṣfında ben ḥālümce saʿy itdüm
Bugünden ṣoñra düşdi nāz-ı ġayret ʿandelībāna

2. **bahār-ı devletüñ:**-*üñ*
Kaside 26
Mısra: **90**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mutluluk baharı.
Tebāreke'llāh eyā devr-i gülşen-i iḳbāl
Bahār-ı devletüñ itdi cihāna feyż-i ṣafā

bahār-ı gülşen-i ḥüsnüñde:

1. **bahār-ı gülşen-i ḥüsnüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 136
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik gül bahçesinin baharı.
Ṣaldı hevāya cān ü dili būy-ı kākülüñ
ʿĀdet bahār-ı gülşen-i ḥüsnüñde bu mıdur

bahār-ı gülsitān-ı ṣıḥḥatüñ:

1. **bahār-ı gülsitān-ı ṣıḥḥatüñ:**-*üñ*
Kaside 24
Mısra: **105**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sıhhat gülbahçesinin baharı.
Bahār-ı gülsitān-ı ṣıḥḥatüñ ṣād-āb idüp her dem
Cenāb-ı Ḥaḳ seni baḫş ide sulṭān-ı cihān-bāna

bahār-ı ḥüsne:

1. **bahār-ı ḥüsne:**-*e*
Gazel 458
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik baharı.
Ey gül bahār-ı ḥüsne tā böyle ġırra olma
Gör şarşar-ı fenāyı baḳ tündī-i ḫazāna

bahār-ı ḥüsnüñe:

1. **bahār-ı ḥüsnüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 14
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik baharı.
Bahār-ı ḥüsnüñe bülbül gibi meftūn olaldan dil
Açıldı tende biñ dāġ-ı maḥabbet nev-bahārāsā

bahār-mekremet:

1. **bahār-mekremetüñ:**-*üñ*
Kaside 26
Mısra: **215**
Baharın cömerti.
Ḳarīn-i luṭfı olup bir bahār-mekremetüñ
Hezār şevḳ ile olmışlar idi naġme-serā

bahāyī:

1. **bahāyī:**
Tahmis 7
Mısra: **24**
Nahîfî'nin tahmis yazdığı şair.
Naḥîfî eyle resm-i ḫidmeti ber-mūcib-i fermān
Bahāyī her ne emr eylerse o şāhenşeh-i ḫūbān

bahā-yı vaṣlın:

1. **bahā-yı vaṣlın:**-*ın*
Gazel 451
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşmanın değeri.
Ṣorsam bahā-yı vaṣlın pür-çīn ider cebīnin
Cevr ü cefāya ẕālim ister hemān bahāne

bahīlī:

1. **baḫīlī:**
Gazel 228
Mısra: **15**
Cimri kimse.
Baḫīlī naḳş-ı ḫātem eyleseñ maʿkūsdur nāmı
Keremkār olmayan Ḫātem-ṣıfat ʿālemde nām almaz

bāḥis ola:

1. **bāḥis ola:**-*a*
Rübai 111
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bahsedilmek.
Ḳābil mi idem naʿtuñı ḥaḳ üzre beyān
Mümkin mi ola ẕerre güneşden bāḥis

bāḥis olursam:

1. **bāḥis olursam:**-*ur, -sa, -m*
Tarih 3
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bahsedilmek.
Ḫaṭālardan Ḫudā ẕāt-ı şerīfin eyleye maḥfuẓ
Tamām olmaz olursam raḥmetinden rūz u şeb bāḥis

baḥr:

1. **baḥrine:**-*i, -n, -e*
Gazel 54
Mısra: **8**
Deniz.
Ḫasretüñle künc-i ġamda dīdeler ḳan aġladı
Bu sirişküm baḥrine ol yedi deryā teşne-leb

baḥr ü berde:

1. **baḥr ü berde:**-*de*
Rübai 263
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Deniz ve kara ‖ bütün varlık âlemi; kâinat.
Maḥfūẓ u maṣūn it bizi baḥr ü berde
Sensin sen İlāhī çü Ḥafīẓ-i muṭlaḳ

2. **baḥr ü berde:**-*de*
Tarih 1
Mısra: **44**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Deniz ve kara ‖ bütün varlık âlemi; kâinat.
Vücūdın bāʿiş-i emn ü emān itsün cihān üzre
Dem-ā-dem reh-ber olsun baḥr ü berde ḥıfẓ-ı Sübḥānī

baḥr ü beri:

1. **baḥr ü beri:**-*i*
Tarih 2
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Deniz ve kara ‖ bütün varlık âlemi; kâinat.
Zevraḳ-ı rezm ü semend-i ʿazm ile tesḫīr idüp
ʿArşa-i āsāyiş ü emn eylesün baḥr ü beri

baḥr ü berre:

1. **baḥr ü berre:**-*e*
Rübai 497
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Deniz ve kara.
Ey şāmil olan raḥmeti baḥr ü berre
Mihr-i keremüñ maẓharıdur her ẕerre

baḥr ü berri:

1. **baḥr ü berri:**-*i*
Tarih 17
Mısra: **45**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Deniz ve kara.
Naẓīrin görmemişdür baḥr ü berri geşt iden seyyāḥ
İderse iḳtiżā berr ile baḥri iderem işhād

baḥr-ı ʿamīḳa:

1. **baḥr-ı ʿamīḳa:**-*a*
Rübai 72
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Derin deniz.
Bir baḥr-ı ʿamīḳa lenger-endāzam kim
Emvāc-ı belā birbirin eyler taʿḳīb

baḥr-ı ʿaẓamatuñda:

1. **baḥr-ı ʿaẓamatuñda:**-*uñ, -da*
Rübai 259
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Büyük deniz.
Bahr-ı ʿaẓamatuñda olup cūş u ḫurūş
Emvāci ider ʿārif ü dānāları ġarḳ

baḥr-ı bī-bün-i ġam:

1. **baḥr-ı bī-bün-i ġam:**
Gazel 210
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gamın temelsiz denizi.

Sirişk-i dīde-i ʿuşşāḳa ḥad nedür bilmez
O baḥr-ı bī-bün-i ġam ceẕr ü med nedür bilmez

baḥr-ı bī-kerānem:

1. **baḥr-ı bī-kerānem:**-*em*
Gazel 352
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uçsuz bucaksız bir deniz.
Ben o baḥr-ı bī-kerānem baḥr-ı ʿUmmān bendedür
Bu ʿacebdür kim yine deryā-yı ʿUmmāndur yerüm

baḥr-ı bī-sāḥil:

1. **baḥr-ı bī-sāḥil:**
Tarih 31
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uçsuz bucaksız, kıyısı olmayan deniz; kainat, dünya.
ʿUluvv-i menḳabetde vaṣf-ı ẕātı nüsḫa-i kübrā
Kemāl ü maʿrifetde ẕāt-ı pāki baḥr-ı bī-sāḥil

baḥr-ı cefā:

1. **baḥr-ı cefā:**
Gazel 262
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eziyet,sıkıtı denizi.
ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳlaruñ ġarḳ eylemiş baḥr-ı cefā
Nāle ile nāya döndi şimdi oldı sīne def

baḥr-ı cūd-ı merḥamet:

1. **baḥr-ı cūd-ı merḥamet:**
Gazel 13
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Merhamet denizinin cömerti.
Baḥr-ı cūd-ı merḥamet Maḥbūb-ı Rabbü'l-ʿālemīn
Kān-ı şefḳat menbaʿ-ı iḥsān Muḥammed Muṣṭafā

baḥr-ı faẓl:

1. **baḥr-ı faẓl:**
Kaside 5
Mısra: **112**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Fazilet denizi.
Her ne deñlü bī-nihāyet olsa cürm-i ʿāṣıyān
Baḥr-ı faẓl u raḥmet-i mevlāya yoḳdur intihā

baḥr-i faẓl u merḥamet:

1. **baḥr-i faẓl u merḥamet:**
Gazel 63
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Merhamet ve fazilet denizi.
Melceʾ-i ümmet şefīʿ-i mücrimān-ı bī-nevā
Menbaʿ-ı elṭāf u şefḳat baḥr-i faẓl u merḥamet

baḥr-ı faẓl-ı maʿrifetde:

1. **baḥr-ı faẓl-ı maʿrifetde:**-*de*
Gazel 140
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Marifet faziletinin denizi II şiir dünyası.
Ḫuṣūṣan naẓm-ı pāki gevher-i kān-ı belāġatdur
Vücūd baḥr-ı faẓl-ı maʿrifetde dürr-i yektādur

baḥr-i ġamza:

1. **baḥr-i ġamza:**-*a*
Gazel 251
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yan bakış denizi.
Gör raḳībi ḫacletinden ḳarşu ṭurmaz ʿāşıḳa
Anuñ içün baḥr-i ġamza ṭalar ol mānend-i baṭ

baḥr-ı ġufrānuñ:

1. **baḥr-ı ġufrānuñ:**-*uñ*
Kaside 3
Mısra: **107**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Merhamet denizi. // Bağışlamanın enginliği.
Baḥr-ı ġufrānuñ o deryā-yı keremdür ki anuñ
Ḳaṭresi olmaġa yoḳ ḥaddi yem-i ʿummānuñ

baḥr-i ḥaḳīḳat:

1. **baḥr-i ḥaḳīḳat:**
Gazel 279
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hakikat denizi.
Baḥr-i ḥaḳīḳat itdi seni ṣunʿ-ı Kirdigār
Tā evc-i lā mekāna çıḳar ḥadd-i sāliküñ

bahr-ı hüner:

1. **baḥr-ı hüner:**
Tarih 13
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hüner denizi.
Ol kāñ-ı ʿilm ü baḥr-ı hüner fāżıl-ı zamān
Oldı şeref-nümā-yı ṣadāret Naḥīfīyā

baḥr-ı ḥüsnüñde:

1. **baḥr-ı ḥüsnüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 515
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik denizi.
Yine mevc-i ġażab buldı nümāyiş baḥr-ı ḥüsnüñde
Nedür ey āfet-i bī-merḥamet bu çīn-i pīşānī

baḥr-ı iḥsāna:

1. **baḥr-ı iḥsāna:**-*a*
Kaside 24

Mısra: **80**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İyilik ve bağış denizi.
Ḳoma gird-āb-ı yeʾs içre
murādum zevraḳın luṭf it
Revān it bādbān-ı
himmetüñle baḥr-ı iḥsāna

baḥr-i ʿirfānuñ:

1. **baḥr-i ʿirfānuñ:**-*uñ*
Gazel 127
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İlim, bilgi denizi II pek çok alanda bilgisi olan kişinin aklı, zihni.
Cenāb-ı ʿĀrif-i ṣāḥib-maʿārif
kim fażīletle
Vücūdı baḥr-i ʿirfānuñ dürr-i
yektālarındandur

baḥr-ı ʿışḳ:

1. **baḥr-ı ʿışḳ:**
Gazel 89
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk denizi.
Dilerseñ baḥr-ı ʿışḳ içre
selāmet bula bu geştī
Çevir engīne-i ʿışḳa dümen
sensin eyā mellāḥ

baḥr-ı iştiyāḳ:

1. **baḥr-ı iştiyāḳ:**
Gazel 239
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arzu denizi.
Gāhī telāṭum eyleyicek baḥr-
ı iştiyāḳ
Mānend-i eşk-i dīde ider
ḳaṭre daḥi cūş

bāḥr-i kef-i iḥsānuña:

1. **bāḥr-i kef-i iḥsānuña:**-*uñ, -a*
Rübai 18
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cömertlik elinin denizi.
Bāḥr-i kef-i iḥsānuña
nisbetle senüñ
Bir ḳaṭre-i kemter bile olmaz
deryā

baḥr-ı lücce-dāram:

1. **baḥr-ı lücce-dāram:**-*am*
Kaside 28
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dalgalı deniz.
O baḥr-ı lücce-dāram rūzgār-
ı ʿışḳ ile gūyā
Ten-i zārumda her bir dāġlar
yer yer ḥabābumdur

baḥr-ı maʿārif:

1. **baḥr-ı maʿārif:**
Gazel 205
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Marifet denizinde yüzen balık. II İlim âlemine girmiş kişi.
Bir ḳaṭre degül baḥr-ı
maʿārif dilümüzde
Ammā yine bir ḳaṭre-i
ʿummān-ı ʿulūmuz

baḥr-ı maḥabbet:

1. **baḥr-ı maḥabbet:**
Tahmis 9
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk denizi.
Gelse biñ ḥasret ile baḥr-ı
maḥabbet cūşa
Ruḥṣat el virse o dildār ile
ʿayş ü nūşa

baḥr-ı muʿcizde:

1. **baḥr-ı muʿcizde:**-*de*
Gazel 300
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mucize denizi.
Naḥīfīyā buluruz sāḥil-i
ḥaḳīḳati biz
Bu baḥr-ı muʿcizde pīşe-i
sebūḥ iderek

baḥr-ı nīl-gūn:

1. **baḥr-ı nīl-gūn:**
Gazel 152
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mavi deniz.
Şinā itdükçe baḥr-ı nīl-gūn
içre o meh-peyker
Ḳıyās eyler görenler
āsumānda māh-ı tābandur

baḥr-ı niyāz:

1. **baḥr-ı niyāz:**
Rübai 469
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Istek denizi.
Elbette bulur ṣāḥil-i maḳṣūda
vüṣūl
Bir dil ki ider baḥr-ı niyāz
içre şināh

baḥr-ı şave:

1. **baḥr-ı şave:**
Rübai 149
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İran sınırları içinde bulunan ve Mecusiler için kutsal sayılan göl. Bu göl peygamberimizin doğduğu gece kurumuştur.
Geçdi yere biñ şerm ile baḥr-
ı Ṣave
Āteş-gedesi oldı Mecūsuñ
nā-būd

baḥr-ı sefīd:

1. **baḥr-ı sefīd:**
Tarih 10
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Akdeniz.
Ger ʿUṭārid eylese taḥrīr
ṭāliʿuñ sezā
Nāle-i meh olsa devāt hem
midād Baḥr-ı Sefīd

baḥr-ı sefīde:

1. **baḥr-ı sefīde:**-*e*
Kaside 27
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Akdeniz.
Ḳapudan iken idüp Baḥr-ı Sefīde seferi
Eyledi ʿavn-i Ḫudā rāyet-i ʿazmüñ manṣūr

baḥr-ı ʿummān:

1. **baḥr-ı ʿummān:**
Gazel 352
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Umman denizi.
Ben o baḥr-ı bī-kerānem baḥr-ı ʿUmmān bendedür
Bu ʿacebdür kim yine deryā-yı ʿUmmāndur yerüm

2. **baḥr-ı ʿummān:**
Kaside 3
Mısra: **109**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Umman denizi.
Baḥr-ı ʿUmmān ise ʿiṣyānum eger ḳādirdür
Ḳaṭre-i kemter ile ʿafve yem-i ġufrānuñ

3. **baḥr-ı ʿummān:**
Kaside 20
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Umman denizi.
Olmaġ ile cilve-gāh-ı pādişāh-ı baḥr ü berr
Baḥr-ı ʿUmmān eylemekde andan istimdādı gör

baḥr-ı ʿummāna:

1. **baḥr-ı ʿummāna:**-*a*
Kaside 24
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Umman denizi.
O ṣadr-ārā-yı rifʿat kim kemāl-i feyż-i cūdından
Kef-i iḥsānın itmiş ġıbṭa-fermā Baḥr-ı ʿUmmāna

2. **baḥr-ı ʿummāna:**-*a*
Matla 243
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Umman denizi.
Leb ü laʿlüñle dendānuñ düşelden baḥr-ı ʿUmmāna
Delindi incinüñ baġrı ʿaceb reng oldı mercāna

baḥr-ı ʿummāndur:

1. **baḥr-ı ʿummāndur:**-*dur*
Gazel 152
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Umman denizi.
N'ola keştī-i dil ser-geşte olsa ıżṭırābından
Sirişküm ḥaddi yoḳ pāyānı yoḳ bir baḥr-ı ʿummāndur

baḥs:

1. **baḥsinde:**-*i, -n, -de*
Rübai 535
Mısra: **3**
Konu.
Geldi ḫaṭ-ı yār zülfi baḥsinde iken
Gör baḫtumızı ḳıṣṣa müşevveş oldı

baḥş eyle:

1. **baḫş eyle:**
Gazel 1
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Vermek, bağışlamak, ihsan etmek.
Baḫş eyle genc-i merḥametüñden murādumı
Ey ʿālemüñ murādını iḥsān iden Ḫudā

baḥş eyledüm:

1. **baḫş eyledüm:**-*dü, -m*
Gazel 457
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Vermek, bağışlamak, ihsan etmek.
Lāzım degül ʿināyeti ehl-i tekebbürüñ
Baḫş eyledüm ʿaṭāsını vech-i ʿabūsına

baḥs eyleme:

1. **baḥs eyleme:**-*me*
Gazel 80
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Konuşmak, çekişmek, bahse tutuşmak.
Gel ey dil eyleme ol çeşm-i bī-emān ile baḥs
İder mi ʿāḳıl olan tīġ-i ḫūn-feşān ile baḥs

baḥs eyler:

1. **baḥs eyler:**-*r*
Gazel 80
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Konuşmak, çekişmek, bahse tutuşmak.
Naḥīfīyā sözüm esrār-ı ʿışḳdur cümle
ʿAceb mi eyler isem ġamze-i bütān ile baḥs

baḥs eyleyesin:

1. **baḥs eyleyesin:**-*ye, -sin*
Gazel 80
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Konuşmak, çekişmek, bahse tutuşmak.
Düşer mi ʿaḳluña ey ḫ∨ace-i ḫıred-fersā
Ki dāʾim eyleyesin vażʿ-ı nā-kesān ile baḥs

baḫş ide:

1. **baḫş ide:**-*e*
Kaside 24
Mısra: **106**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Bağışlamak, ihsan etmek.

Bahār-ı gülsitān-ı şıḥḥatüñ şād-āb idüp her dem
Cenāb-ı Ḥaḳ seni baḫş ide sulṭān-ı cihān-bāna

baḥs ider:

1. **baḫş ider:**-*er*
Gazel 80
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Bir konu üzerinde konuşmak. II Bir konu hakkında üstünlük iddiasında bulunmak.

Gel ey dil eyleme ol çeşm-i bī-emān ile baḥs
İder mi ʿāḳıl olan tīġ-i ḫūn-feşān ile baḥs

2. **baḫş ider:**-*er*
Gazel 80
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Bir konu üzerinde konuşmak. II Bir konu hakkında üstünlük iddiasında bulunmak.

Esīr-i nāvek-i ser-tīz-i ʿışḳ-ı yār olalı
Ḫadeng-i āhum ider her dem āsumān ile baḥs

3. **baḫş ider:**-*er*
Gazel 80
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Bir konu üzerinde konuşmak; söz konusu etmek.

Dem-i viṣālde ḳayd-ı vücūda düşme ṣaḳın
İder mi şuʿle-i meh-tāb hīç ketān ile baḥs

4. **baḫş ider:**-*er*
Gazel 400
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Bağışlamak, ihsan etmek.

Murādum Ḥażret-i Ḫallāḳ-ı ʿĀlem baḫş ider bir gün
Niçün āh eylerem bīhūde baḫt-ı vāj-gūnumdan

baḫş iderem:

1. **baḫş iderem:**-*er, -em*
Gazel 361
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Bağışlamak, ihsan etmek.

Ḳaṭreye baḫş iderem bulsam eger deryāyı
Ḥāṣılum işte budur ġāyet-i imsākümden

baḥs idersem:

1. **baḫş idersem:**-*er, -se, -m*
Gazel 80
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Bir konu üzerinde konuşmak; söz konusu etmek.

Füsūn-ı ġamzesidür ibtidā suʾālüm añа
Eger idersem o meh-rūy-ı nüktedān ile baḥs

baḥs idince:

1. **baḫş idince:**-*ince*
Gazel 80
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Bir konu üzerinde konuşmak. II Bir konu hakkında üstünlük iddiasında bulunmak.

Hezār şevḳ ile bülbüller eyledi taḥsīn
İdince bezm-i çemende o nev-cevān ile baḥs

baḫş itmede:

1. **baḫş itmede:**-*me, -de*
Gazel 394
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Bağışlamak, ihsan etmek.

Gūyā ki felek ḫisset ile müttehem olmaz
Baḫş itmede her dem bize naḳd-i eleminden

baḫş oldı:

1. **baḫş oldı:**-*dı*
Rübai 553
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

İhsan edilmek, bağışlanmak.

Baḫş oldı saña ʿizz ü saʿādet tācı
Bulduñ şeref-i gevkebe-i Miʿrācı

baḫş olındı:

1. **baḫş olındı:**-*ın, -dı*
Gazel 328
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

İhsan edilmek, bağışlanmak.

Pādişāhā sensin ol peyġām-ber-i şevket-rüsūm
Baḫş olındı ẕātuña feyż-i risālāt-ı ʿumūm

baḫş u ʿaṭā eyle:

1. **baḫş u ʿaṭā eyle:**
Gazel 98
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Bağış ve hediye.

Lebüñüñ sükkerini baḫş u ʿaṭā eyle baña
Ki odur rūḥa ġıdā cāna ṣafā ʿādet-i ʿıyd

baḫş u itḥāf:

1. **baḫş u itḥāf:**
Kaside 16
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Bahş ve ithaf.

Ẕāt-ı Veys'el-Ḳaranīye niçe biñ ḥālet ile

Baḫş u itḥāf olınan ḫilʿat-i ekremdür bu

baḫşāyiş-i iḥsānuñ:

1. **baḫşāyiş-i iḥsānuñ:**-*uñ*
Rübai 99
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cömertliğin şefkati.
Baḫşāyiş-i iḥsānuñ ile ʿışyānum
Sulṭān-ı rusül ḥürmetine maġfūr it

baḫs-i ʿayāna:

1. **baḫs-i ʿayāna:**-*a*
Kaside 12
Mısra: **68**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Açık, görünüşlü bahis.
Bir ḥālet-i pür-şevḳ ile şād eyle beni kim
Esrār-ı nihān ile irem baḫs-i ʿayāna

baḫs-i cedel:

1. **baḫs-i cedel:**
Tarih 28
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Savaş sebebi.
Ḳalmadı emr-i muʿallel buldı ḥüsn-i iʿtilāf
Şöyle kim metrūk ḳaldı gūyiyā baḫs-i cedel

baḫs-i cünūn eyler:

1. **baḫs-i cünūn eyler:**-*r*
Gazel 180
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Delilik bahsi etmek.
O cādū-fen ḳaçan āġāze-i siḥr ü füsūn eyler
Felāṭūn olsa da āşüftesi baḫs-i cünūn eyler

baḫş-ı envār eyledi:

1. **baḫş-ı envār eyledi:**-*di*
Kaside 8
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nurlar bahşetmek.
Nāz ile geldi yine meclise şemʿ-i ḫāver
Şeb-i tārīk-i ġama eyledi baḫş-ı envār

baḫs-i ferāġ olur:

1. **baḫs-i ferāġ olur:**-*ur*
Gazel 175
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kurtuluş mevzusu olmak.
Tekmīl-i ʿışḳ ider bu debistāna her gelen
Yoḫsa ne ders-i hecr ü ne baḫs-i ferāġ olur

baḫs-i fütūḥāt u fuṣūṣ idüp:

1. **baḫs-i fütūḥāt u fuṣūṣ idüp:**-*üp*
Rübai 236
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Muhyiddin İbnü'l Arabî'nin Fütûhatu'l-Mekkiyye fi Esrâri'l-Mahkiyye ve'l Mülkiye ile Fusûsu'l- Hikem adlı eserlerinin üzerine konuşmak.
Meclisde idüp baḫs-i Fütūḥāt u Fuṣūṣ
Metrūḳ ola lāyıḳ mıdur āyāt ü nuṣūṣ

baḫş-ı ḥayāt-ı cāvidān eyler:

1. **baḫş-ı ḥayāt-ı cāvidān eyler:**-*r*
Gazel 182
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ebedi hayatı bahşetmek.
Getürdükçe lisān-ı nāẓına ḥarf-i viṣālin yār
Dil-i bīmāruma baḫş-ı ḥayāt-ı cāvidān eyler

baḫs-i maḥabbetde:

1. **baḫs-i maḥabbetde:**-*de*
Gazel 11
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk bahsi içinde.
Cefāya başladılar ṭālibān-ı ʿışve vü nāz
Açıldı baḫs-i maḥabbetde bāb-ı istiġnā

baḫş-ı mükāfāt ü ücūr ider:

1. **baḫş-ı mükāfāt ü ücūr ider:**-*er*
Kaside 27
Mısra: **56**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mükafat ve sevapları bahşetmek.
Muḥsinüñ ecrini Ḥaḳ itmez iżāʿat ḫāşā
İder eżʿāfı ile baḫş-ı mükāfāt ü ücūr

baḫs-i şeftālū:

1. **baḫs-i şeftālū:**
Gazel 251
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şeftali konusu II Sevgilinin dudaklarından bahis.
Ṣafḥa-i ruḫsārıña taḥrīr olan ʿuṣṣāḳ içün
Baḫs-i şeftālū gerekdür gördüm anı ben faḳaṭ

baḫs-i zātında:

1. **baḫs-i zātında:**-*ı, -n, -da*
Kaside 22
Mısra: **41**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kişiliğinin meselesi.

Muʿārıż var ise gelsün benümle baḥṣ-i ẕātında
Vücūh ile ṣübūt-ı müddeʿāya görsün iftāyı

baḥşīş-i cevr ü cefālaruñ:

1. **baḫşīş-i cevr ü cefālaruñ:**-*lar, -uñ*
Gazel 398
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cefa ve eziyet hediyesi.
Gördüm hezār baḫşīş-i cevr ü cefālaruñ
Memnūnam ey felek hele senden cihān cihān

baḫt:

1. **baḫtı:**-*ı*
Gazel 107
Mısra: **34**
Allah tarafından ezelde belirlendiği kabul edilen kısmet ve nasip, uygun tâlih, ikbal, şans.
Olur ṣadāḳat ile ḫidmetinde kām-revā
Anuñ ki ṣıdḳ u sedād ile baḫtı esʿaddür

2. **baḫt:**
Gazel 456
Mısra: **19**
Allah tarafından ezelde belirlendiği kabul edilen kısmet ve nasip, uygun tâlih, ikbal, şans.
Semend-i ḫ∨āhişi teklīf ider bu baḫt bize
Yed-i taṣarruf-ı ġayra licām virdükçe

3. **baḫt:**
Gazel 456
Mısra: **25**
Allah tarafından ezelde belirlendiği kabul edilen kısmet ve nasip, uygun tâlih, ikbal, şans.
Naḥīfīyā bizi kem-nām-ı ḫayret itdi bu baḫt
Kemāl ü faẓl ile ʿālemde nām virdükçe

4. **baḫtum:**-*um*
Kaside 8
Mısra: **140**
Allah tarafından ezelde belirlendiği kabul edilen kısmet ve nasip, uygun tâlih, ikbal, şans.
Ḫuftedür ṭāliʿum ey pādişeh-i sidre-mekān
Tā ki eyler baña her demde bu baḫtum ışrār

5. **baḫtum:**-*um*
Kaside 25
Mısra: **17**
Allah tarafından ezelde belirlendiği kabul edilen kısmet ve nasip, uygun tâlih, ikbal, şans.
Çünki baḫtum müsāʿid olmadı āh
Ḳalbi meʾcūr-ı iḥtimāl itdüm

6. **baḫtı:**-*ı*
Kaside 26
Mısra: **321**
Allah tarafından ezelde belirlendiği kabul edilen kısmet ve nasip, uygun tâlih, ikbal, şans.
Olup hemīşe saʿādetle baḫtı ḳuvvetde
Rehīn-i mekremet olsun o müşfiḳu'ż-żuʿafā

7. **baḫtum:**-*um*
Kaside 26
Mısra: **249**
Allah tarafından ezelde belirlendiği kabul edilen kısmet ve nasip, uygun tâlih, ikbal, şans.
Beni ḫacel ḳoma baḫtum yanında iḥsān it
O bī-mürüvveti güldürme şefḳat eyle baña

8. **baḫtı:**-*ı*
Matla 89
Mısra: **2**
Allah tarafından ezelde belirlendiği kabul edilen kısmet ve nasip, uygun tâlih, ikbal, şans.
Niyyet itsem ḫāk-i pāya gözlerüm giryān olur
Kūyuña ʿazm eylesem gör baḫtı kim bārān olur

9. **baḫtumla:**-*um, -la*
Matla 180
Mısra: **1**
Allah tarafından ezelde belirlendiği kabul edilen kısmet ve nasip, uygun tâlih, ikbal, şans.
Bugünden ṣoñra ben baḫtumla bīhūde ʿināد itmem
Temennā-yı viṣāl itmek degül nāmını yād itmem

10. **baḫt:**
Matla 194
Mısra: **2**
Allah tarafından ezelde belirlendiği kabul edilen kısmet ve nasip, uygun tâlih, ikbal, şans.
Sende yoḳ niyyet-i luṭf u iḥsān
Yoḳ yere baḫt idersin bühtān

11. **baḫt:**
Rübai 282
Mısra: **1**
Allah tarafından ezelde belirlendiği kabul edilen kısmet ve nasip, uygun tâlih, ikbal, şans.
Ey baḫt beni gerçi ki maḥzūn itdüñ
Hicrān ile derd-i dilüm efzūn itdüñ

12. **baḫtum:**-*um*
Rübai 342
Mısra: **4**
Allah tarafından ezelde belirlendiği kabul edilen kısmet ve nasip, uygun tâlih, ikbal, şans.
Baḫtuñ açılur zamānı vardur dirler
Baḫtum açılur mı ol zamānı görsem

13. **baḫtuñ:**-*uñ*
Rübai 342
Mısra: **3**
Allah tarafından ezelde belirlendiği kabul edilen kısmet ve nasip, uygun tâlih, ikbal, şans.
Baḫtuñ açılur zamānı vardur dirler

Baḫtum açılur mı ol zamānı görsem

14. **baḫtumızı:**-*umız, -ı*
Rübai 535
Mısra: **4**
Allah tarafından ezelde belirlendiği kabul edilen kısmet ve nasip, uygun tâlih, ikbal, şans.
Geldi ḫaṭ-ı yār zülfi baḫsinde iken
Gör baḫtumızı ḳışşa müşevveş oldı

15. **baḫtına:**-*ı, -n, -a*
Tarih 2
Mısra: **9**
Allah tarafından ezelde belirlendiği kabul edilen kısmet ve nasip, uygun tâlih, ikbal, şans.
Pāy-gāh-ı taḫt-ı vālā baḫtına rū-māl içün
Oldı dāmen-būs-ı bīʿat şevḳ ile ins ü perī

baḫt ü iḳbālini:

1. **baḫt ü iḳbālini:**-*i, -n, -i*
Tarih 4
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Talih ve ikbal.
Ṭūl-ı ʿömr ile muʿammer idüp ol pādişehi
Baḫt ü iḳbālini Allāh ide dāʾim mesʿūd

bāḫte ider:

1. **bāḫte ider:**-*er*
Gazel 449
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bahtlı, mutlu etmek.
İtse Naḥīfīyā o meh gāhī güşāde cismini
Tābiş-i sīnesi ider Zühre-i māhı bāḫte

baḫt-ı bī-mürüvvet:

1. **baḫt-ı bī-mürüvvet:**
Gazel 159
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cömertsiz talih.
Merdüm-i şāḥib-dili minnet-keş-i dünān ider
Ey Naḥīfī işte baḫt-ı bī-mürüvvet böyledür

baḫt-ı bī-vefā:

1. **baḫt-ı bī-vefā:**
Gazel 374
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Vefasız talih.
Geçdi dem-i müsāʿade-i geşt-i bāġ u rāġ
Ey baḫt-ı bī-vefā daḥi ışrār ider misin

baḫt-ı esʿadüñ:

1. **baḫt-ı esʿadüñ:**-*üñ*
Tarih 34
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hayırlı, kutlu talih.
Āṣaf-ı ẕī-şānınuñ tedbīri oldı kārger
Böyledür minnet Ḫudāya ḥükmi baḫt-ı esʿadüñ

baḫt-ı ġaddār:

1. **baḫt-ı ġaddār:**
Kıt'a 1
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Merhamesiz baht.
Ḳāniʿ-i ḳıllet iken künc-i ferāġatda dirīġ
Baḫt-ı ġaddār sekiz akçayı çoḳ gördi baña

baḫt-ı ġaddāruñ:

1. **baḫt-ı ġaddāruñ:**-*uñ*
Gazel 29
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Merhamesiz baht.
Baḫt-ı ġaddāruñ bu cevr ü vażʿ-ı bī-dādı baña
Ḳorḳaram terk itdirür bu miḥnet-ābādı baña

baḫt-ı her-cāyī:

1. **baḫt-ı her-cāyī:**
Gazel 330
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kararsız baht.
Müdāvā-yı viṣāle himmet it ey baḫt-ı her-cāyī
Ki derd-i hecr-i cānān ile bī-ṣabr u şekīb oldum

baḫt-ı maḳṣūrum:

1. **baḫt-ı maḳṣūrum:**-*um*
Gazel 197
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kusurlu baht, kötü şans.
Baḫt-ı maḳṣūrum mı bilmem māniʿ-i vuṣlat hele
İrmeyen dāmān-ı yāra dest-i kūtāhum mıdur

baḫt-ı rūz-efrūz u fīrūzın:

1. **baḫt-ı rūz-efrūz u fīrūzın:**-*ın*
Tarih 34
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Günü aydınlatan ve kutlu baht.
Ḥaşre dek müstetabʿ-ı iḳbāl ide Rabbü'l-ʿibād
Baḫt-ı rūz-efrūz u fīrūzın o vālā-mesnedüñ

baḫt-ı saʿīd:

1. **baḫt-ı saʿīd:**
Tarih 18
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uğurlu baht.
Hem daḥi şeh-zādegānuñ eyleyüp ʿömrin medīd
Olalar baḫt-ı saʿīd ile celīl ü muḥterem

baḫt-ı sitem-

peymālarındandur:

1. **baḫt-ı sitem-peymālarındandur:**-*lar, -ı, -n, -dan, -dur*
Gazel 127
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sitem ölçen talih.
Felek ḥāṣā senüñçün ṣanma āh-ı ṣevke-engīzi
Fiġān-ı ehl-i dil baḫt-ı sitem-peymālarındandur

baḫt-ı siyāh:

1. **baḫt-ı siyāh:**
Gazel 208
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kara baht, kötü talih.
Baḫt-ı siyāh ʿarż-ı cemāl eylemez bize
Nāz eyler oldı dil-ber-i şeb-gūn niḳābumuz

2. **baḫt-ı siyāh:**
Gazel 438
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kara baht, kötü talih.
Ümmīd-i vuṣlat olmada efzūn Naḥīfīyā
Ammā müsāʿid olmadı baḫt-ı siyāh ise

3. **baḫt-ı siyāh:**
Kaside 5
Mısra: **47**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kara baht, kötü talih.
Bir ʿaceb derde esīr itdi beni baḫt-ı siyāh
Dehr içinde çekdigüm ālām u ġamdan mā-ʿadā

baḫt-ı siyāha:

1. **baḫt-ı siyāha:**-*a*
Gazel 230
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kara baht, kötü talih.
Baḫt-ı siyāha oldı müsāʿid ḥuṣūl-i kām
Çıḳdı beyāża naḳş-ı sevād-ı cebīn-i yeʾs

baḫt-ı siyāh-ı ʿāşıḳ-ı şūrīde:

1. **baḫt-ı siyāh-ı ʿāşıḳ-ı şūrīde:**
Gazel 122
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
.
Cānā ne dem ki ḫaṭṭ-ı ʿiẕāruñ tırāş olur
Baḫt-ı siyāh-ı ʿāşıḳ-ı şūrīde fāş olur

baḫt-ı siyāh-kārımuza:

1. **baḫt-ı siyāh-kārımuza:**-*ımuz, -a*
Gazel 394
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kara baht, kötü talih.
Biz baḫt-ı siyāh-kārımuza nāz ider olduḳ
Meʾyūs olalı şīve-i luṭf u kereminden

baḫt-ı siyāhum:

1. **baḫt-ı siyāhum:**-*um*
Gazel 156
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kötü talih, kara yazı.
Beni bī-kes ḳodı peyġūle-i ġurbetde ḥasretle
Benüm baḫt-ı siyāhum fi'l-ḥaḳīḳa bī-mürüvvetdür

2. **baḫt-ı siyāhum:**-*um*
Gazel 180
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kötü talih, kara yazı.
İder pūşīde kāküllerle dil-ber ḫāl-i dil-cūsın
Baña baḫt-ı siyāhum böyle biñ dāġ-ı derūn eyler

3. **baḫt-ı siyāhum:**-*um*
Gazel 333
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kara baht, kötü talih.
Memnūn-ı vefā eyle beni gel keremüñle
Yansun ḥased āteşlerine baḫt-ı siyāhum

baḫt-ı siyāhuñ:

1. **baḫt-ı siyāhuñ:**-*uñ*
Gazel 498
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kara baht, kötü talih.
Düşürdi keşmekeş-i zülfüñe dil-i zārı
Nedür bu baḫt-ı siyāhuñ bizümle ġavġāsı

baḫt-ı siyeh:

1. **baḫt-ı siyeh:**
Gazel 108
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kara bahtlı, şanssız.
Bu vaż'-ı nā-becāyı şimdi görmişdür ḳıyās itme
Baña bu şīveyi baḫt-ı siyeh çoḳ kerre itmişdür

2. **baḫt-ı siyeh:**
Gazel 510
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kötü talih.
Dilden remīde oldı ġam-ı ʿışḳ-ı yār ḥayf
Bīgāne baḫt-ı siyeh āşināmuzı

baḫt-ı siyeh-kār:

1. **baḫt-ı siyeh-kār:**
Gazel 463
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kötü talih, kara baht.
Cevr eyle bize ḳāʾilüz ey baḫt-ı siyeh-kār

Bizden saña bir dāne eger
ḥāṣıl olursa

baḫt-ı siyehkār:

1. **baḫt-ı siyehkār:**
Gazel 34
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kötü talih, kara baht.
Zülf ü ruḫsārıña bir nīm-nigāh itmek ile
Nāz ider ṣubḥ u mesā baḫt-ı siyehkār baña

baḫt-ı siyehkārı:

1. **baḫt-ı siyehkārı:**-*ı*
Gazel 301
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kötü talih, kara baht.
Levḥ-i ḥüsninde yine ḫaṭṭ-ı ruḫ-ı yāri görüñ
Böyledür ṭāliʿumuz baḫt-ı siyehkārı görüñ

baḫt-ı siyehkārını:

1. **baḫt-ı siyehkārını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 77
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kötü talih, kara baht.
Ol māhveşüñ ṭurre-i şeb-tārını seyr it
Āşüftelerüñ baḫt-ı siyehkārını seyr it

baḫt-ı siyeh-kārum:

1. **baḫt-ı siyeh-kārum:**-*um*
Kaside 8
Mısra: **241**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kötü talih, kara baht.
Gerçi kim baḫt-ı siyeh-kārum iderdi evvel
Her nefesde baña biñ vech ile ḳahr u āzār

baḫt-ı siyehüñ:

1. **baḫt-ı siyehüñ:**-*üñ*
Gazel 174
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kötü talih.
Cürmi yoḳ çarḫ-ı ġalaṭ-bīn ile baḫt-ı siyehüñ
Bāʿiṣ-i zillet olan dāniş ü idrākümdür

baḫt-ı tīre:

1. **baḫt-ı tīre:**
Gazel 147
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Karanlık baht. II Kötü talih.
ʿİẕār-ı pākine o ḫaṭṭı eyleyen taʿlīḳ
Bu baḫt-ı tīre midür bilmezüz sitāre midür

baḫt-ı vāj-gūnumdan:

1. **baḫt-ı vāj-gūnumdan:**-*um, -dan-umdan*
Gazel 400
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tersine dönen talih.
Murādum Ḥażret-i Ḫallāḳ-ı ʿĀlem baḫş ider bir gün
Niçün āh eylerem bīhūde baḫt-ı vāj-gūnumdan

baḫt-ı vārūnum:

1. **baḫt-ı vārūnum:**-*um*
Gazel 50
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uğursuz talih, kötü kader.
Olsam ey sāḳī eger ben dāḫil-i bezm-i şarāb
Baḫt-ı vārūnum şarābı āb ider ābı serāb

bā-ḫuşūş:

1. **bā-ḫuşūş:**
Gazel 441
Mısra: **11**
Hususuyla, hele, her şeyden evvel, en ziyade.
Virmem o bezm-i dil-keşi dünyāya bā-ḫuşūş
Hem-ṣoḥbetüm senüñ gibi bir nev-cevān ola

2. **bā-ḫuşūş:**
Kaside 5
Mısra: **119**
Hususuyla, hele, her şeyden evvel, en ziyade.
Bā-ḫuşūş ey sırr-ı ḫāṣ-ı raḥmeten lil ʿālemīn
V'ey şeref-yāb-ı ḫiṭāb-ı müsteṭāb-ı kibriyā

3. **bā-ḫuşūş:**
Kaside 8
Mısra: **91**
Hususuyla, hele, her şeyden evvel, en ziyade.
Bā-ḫuşūş ol iki dürr-i ṣadef-i ṣıdḳ u ṣafā
Nūr-ı çeşm-i Esedü'llāh ü Veliyyü'l-Cabbār

4. **bā-ḫuşūş:**
Kaside 11
Mısra: **55**
Hususuyla, hele, her şeyden evvel, en ziyade.
Bā-ḫuşūş ola benüm gibi bir ehl-i maʿṣiyet
Kim geçüp ʿömri hevā-yı zīnet-i eşyā ile

baʿīd:

1. **baʿīd:**
Gazel 47
Mısra: **8**
(maddi ve manevi anlamda) uzak, ırak, arası çok.
Ḫizmet ü fermānuña ser-beste bir bī-çāredür
Bu dil-i şūrīde senden ger baʿīd ü ger ḳarīb

baʿīd olma:

1. **baʿīd olma:**-*ma*
Gazel 98
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uzak olmak.

Gele ḳurbān ideyüm cānı
saña olma baʿīd
Ki bu eyyām-ı şerīf içre
durur vaḳt-ı saʿīd

baʿīd olmaḳ:

1. **baʿīd olmaḳ:**-*maḳ*
Kaside 13
Mısra: **39**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uzak olmak II olması ihtimalden uzak bulunmak; beklenmemek; gerek duyulmamak.
Baʿīd olmaḳ muḳarrer sūz u
tāb-ı nār-ı dūzaḫdan
Senüñ burhānuñı taṣdīḳ idüp
ṣıdḳ-ı yaḳīn üzre

baʿīd olmaz:

1. **baʿīd olmaz:**-*maz*
Gazel 108
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uzak olmak.
Baʿīd olmaz ḫaḳāretle
baḳarsañ müstemendāna
Seni ey ḫ∨āce māl ü cāh-ı
dünyā ġırre itmişdür

2. **baʿīd olmaz:**-*maz*
Kaside 19
Mısra: **147**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uzak olmak.
İftiḫār itsem baʿīd olmaz
yine bu naẓm ile
Eyledüm vaṣfuñla kesb-i
rütbe-i vālāteri

3. **baʿīd olmaz:**-*maz*
Kaside 24
Mısra: **71**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uzak olmak.
Baʿīd olmaz cenābuñdan
devā ümmīdin eylerse
O mecrūḥ-ı felāket-dīde
muḥtāc oldı dermāna

4. **baʿīd olmaz:**-*maz*
Tahmis 7
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uzak olmak.
Baʿīd olmaz güẕergāhuñdan
ʿāṣıḳ cān-sipār olsa
Ki rifʿatdür aña rāh-ı
maḥabbetde ġubār olsa

bāʿis:

1. **bāʿis:**
Gazel 16
Mısra: **7**
Sebep, neden.
Bāʿiṣ nedür sükūtuña ey
ġonçe-fem ʿaceb
Yoḫsa ḫaṭā mı şīve-i taḥrīk-i
leb saña

2. **bāʿis:**
Gazel 40
Mısra: **3**
Sebep, neden.
Sirişk-i çeşm-i terümdür bu
ḫandeye bāʿiṣ
Ne ḫūb neşve virürmiş
şarāb-ı nāz saña

3. **bāʿis:**
Gazel 53
Mısra: **15**
Sebep, neden.
Bu menzilde güşād-ı şaṣt-ı
tīr-i nāleye bāʿiṣ
Nişān-ı nāvek-i idbār olan
maġrūrlardur hep

4. **bāʿis:**
Gazel 79
Mısra: **2**
Sebep, neden.
Ey vücūduñdur olan kevn ü
mekāna bāʿiṣ
Naḳş-ı ḫüsnüñ ṣuver-i
ʿālemiyāna bāʿiṣ

5. **bāʿis:**
Gazel 79
Mısra: **4**
Sebep, neden.
Bī-bahāne şeref-i ẕāt-ı şeref-
sāzuñdur
Fıṭrat-ı arż u semāvāta
bahāne bāʿiṣ

6. **bāʿis:**
Gazel 79
Mısra: **8**
Sebep, neden.
Sensin ey pertev-i eflāk-
nişīn-i levlāk
Ḫāṣılı ḫilḳat-i eflāk-i cihāna
bāʿiṣ

7. **bāʿis:**
Gazel 79
Mısra: **10**
Sebep, neden.
Hep temennā-yı cebīn-sāyī-i
dergāhuñdur
Rūz u şeb ḥasret ile āh ü
fiġāna bāʿiṣ

8. **bāʿis:**
Gazel 79
Mısra: **14**
Sebep, neden.
Lāl olur vaṣfuñı itmekde
Naḫīfī ammā
Himmetüñdür yine taḥrīḳ-i
zebāna bāʿiṣ

9. **bāʿis:**
Gazel 81
Mısra: **2**
Sebep, neden.
Güzel bilsem nedür baña
cefākār olmaġa bāʿiṣ
Beni gördükçe her demde
sitem-kār olmaġa bāʿiṣ

10. **bāʿis:**
Gazel 81
Mısra: **10**
Sebep, neden.
Naḫīfī künc-i ġamm içre
ḳalursa ḳo cānı çıḳsun
Yine oldur o raʿnāya ḫarīdār
olmaġa bāʿiṣ

11. **bāʿis:**
Gazel 81
Mısra: **8**
Sebep, neden.
O ṣaḥn-ı bāġ-ı kūyuñda
ġarībi ṣayd iden sensin
Yine sensin bu dāma ben
giriftār olmaġa bāʿiṣ

12. **bāʿis:**
Gazel 81
Mısra: **6**
Sebep, neden.
Ḳaçan görseñ perīşānuñ
idersin bunca istiġnā

Degül mi sen o şehsin kim
bu nā-çār olmaġa bāʿiṣ

13. **bāʿiṣ:**
Gazel 81
Mısra: **1**
Sebep, neden.
Güzel bilsem nedür baña
cefākār olmaġa bāʿiṣ
Beni gördükçe her demde
sitem-kār olmaġa bāʿiṣ

14. **bāʿiṣ:**
Gazel 130
Mısra: **17**
Sebep, neden.
Hevādur ehl-i ġurūruñ
zevāline bāʿiṣ
Ḥabāba her ne olursa yine
hevādan olur

15. **bāʿiṣ:**
Gazel 140
Mısra: **14**
Sebep, neden.
ʿAceb mi ḥālet-efzā-yı dil-i
erbāb-ı ʿışḳ olsa
Bu şiʿr-i pāke bāʿiṣ neşve-i
feyż-i Saʿīdādur

16. **bāʿiṣ:**
Gazel 148
Mısra: **10**
Sebep, neden.
Bir nigāhuñ fitne-i devr-i
ḳıyāmet olmada
Sen misin bāʿiṣ ʿaceb yā
çeşm-i mekkāruñ mıdur

17. **bāʿiṣ:**
Gazel 156
Mısra: **22**
Sebep, neden.
Hilāli bedr iden iḳbālidür
mihr-i dıraḫşānuñ
Kemāl-i ehl-i istiʿdāda
bāʿiṣ yaʿnī raġbetdür

18. **bāʿiṣ:**
Gazel 257
Mısra: **5**
Sebep, neden.
Bend olup ʿışḳıyla ḳalmasına
bāʿiṣ murġ-ı dil
Ṣayd içün ʿuṣṣāḳını ol
nāzenīn ḳılmış ṭuzaġ

19. **bāʿiṣ:**
Gazel 510
Mısra: **8**
Sebep, neden.
ʿArż-ı ṣadāḳat itmiş idük dün
ol āfete
Bāʿiṣ bu oldı cevrine bildük
ḫaṭāmuzı

20. **bāʿiṣ:**
Matla 77
Mısra: **2**
Sebep, neden.
Ḫırām itdürmeyen dildāra bu
eşk-i firāvāndur
Ḫilāf-ı vaʿde-i teşrīfe
bāʿiṣ yaʿnī bārāndur

21. **bāʿiṣ:**
Rübai 109
Mısra: **4**
Sebep, neden.
Teşrīf-i cihān-gīr-i
ẓuhūruñdur olan
Naḳş-ı ṣuver-i ʿālemiyāna
bāʿiṣ

22. **bāʿiṣ:**
Rübai 112
Mısra: **2**
Kıyâmette ölenleri dirilten, insanları kabirlerinden kaldıran ve gönüllerde saklı olanları meydana çıkaran" anlamında esmâ-i hüsnâdan (Allah'ın en güzel isimlerinden)dır.
Ey ferd ü eḥad-i Ḥayy ü
Şehīd ü Vāriṣ
V'ey vitr ü Ṣamed Ḥaḳḳ u
Mecīd ü Bāʿiṣ

23. **bāʿiṣ:**
Tarih 3
Mısra: **8**
Sebep, neden.
Şeh-i mesʿūd-kevkeb
yaʿnī Sulṭān Aḥmedüñ oldı
Cülūsı şādī-i dehre ṣafā-yı
ʿāleme bāʿiṣ

bāʿis ola:

1. **bāʿiṣ ola:**-*a*
Kaside 7
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sebep olmak.
Küstāḫlıġum bāʿiṣ ola ʿafv-i
Ḫudāya
Maḥşerde olan ben daḫi
şāyān-ı şefāʿat

bāʿis olan:

1. **bāʿiṣ olan:**-*an*
Gazel 79
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sebep olmak.
Ey vücūduñdur olan kevn ü
mekāna bāʿiṣ
Naḳş-ı ḥüsnüñ ṣuver-i
ʿālemiyāna bāʿiṣ

2. **bāʿiṣ olan:**-*an*
Gazel 79
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sebep olmak.
Maḳdemüñ ḥürmetidür basṭ-ı
zemīne bādī
Ẕāt-ı pāküñdür olan resm-i
zamāne bāʿiṣ

3. **bāʿiṣ olan:**-*an*
Gazel 126
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sebep olmak.
Niḳāb-sāzī-i ruḫsār-ı yāra
bāʿiṣ olan
Nigāh-ı şūḫ dil-i āteşīn
neẕāre midür

4. **bāʿiṣ olan:**-*an*
Rübai 109
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sebep olmak.
Ey ẕātı olan ʿizzet ü şāna
bāʿiṣ
Tekvīn-i rüsūmāt-ı cihāna
bāʿiṣ

5. **bāʿiṣ olan:**-*an*
Rübai 109
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Sebep olmak.
Teşrīf-i cihān-gīr-i ẓuhūruñdur olan
Naḳş-ı ṣuver-i ʿālemiyāna bāʿiṣ

6. **bāʿiṣ olan:**-*an*
Rübai 111
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sebep olmak.
Ey ʿilm-i nüḫüstīn ü pesīne vāriṣ
Ẕātuñdur olan ḫalḳ-ı cihāna bāʿiṣ

bāʿis olmasa:

1. **bāʿiṣ olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 79
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sebep olmak.
Derd ü miḥnetle olurdı dil ü cān güm-şüde-tāb
Olmasa ʿışḳuñ eger şevḳ-ı cenāna bāʿiṣ

2. **bāʿiṣ olmasa:**-*ma, -sa*
Matla 54
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sebep olmak.
Olmasa bāriḳa-i nūr-ı ẓuhūruñ bāʿiṣ
Kāʾināt olmaz idi ketm-i ʿademden ḫādiṣ

bāʿis olur:

1. **bāʿiṣ olur:**-*ur*
Gazel 433
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sebep olmak.
Ruḫṣat virürdüm āḫ-ı taḥammül güdāzuma
Ḫavfüm budur ki bāʿiṣ olur keşf-i rāzuma

2. **bāʿiṣ olur:**-*ur*
Kaside 26
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sebep olmak.
Bu emre itse taʿalluḳ irādet-i Bārī
Olur ẓuhūrına
bāʿiṣ teveccüh-i ednā

bāʿis-i āşūb-ı cihān oldıġuña:

1. **bāʿiṣ-i āşūb-ı cihān oldıġuña:**-*dıġ, -uñ, -a*
Gazel 476
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyayı karıştırma sebebi olmak.
Şübhe yoḳ bāʿiṣ-i āşūb-ı cihān oldıġuña
Bir şeh-i fitne-res-i devr-i zamān oldıġuña

bāʿis-i cemʿiyyet-i yārān olur:

1. **bāʿiṣ-i cemʿiyyet-i yārān olur:**-*ur*
Kaside 23
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgililer topluluğunun sebebi olmak.
Ḳudūmi bāʿiṣ-i cemʿiyyet-i yārān olur elbet
Gelürler ṣoñra yārān bezme sāḳī ibtidā gelsün

bāʿis-i efzāyiş-i niʿmet:

1. **bāʿiṣ-i efzāyiş-i niʿmet:**
Tarih 33
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nimetin çokluğunun sebebi.
Cümleye bu niʿmetüñ vācib devām-ı şükri kim
Bāʿiṣ-i efzāyiş-i niʿmet olur şükr-i Ḫudā

bāʿis-i elṭāf u raḥmet:

1. **bāʿiṣ-i elṭāf u raḥmet:**
Gazel 415
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Rahmet ve lutuflar sebebi.
Vücūduñ bāʿiṣ-i elṭāf u raḥmet yā Resūla'llāh
Derūnuñ menbaʿ-ı iḥsān ü şefḳat yā Resūla'llāh

bāʿis-i emn ü emān itsün:

1. **bāʿiṣ-i emn ü emān itsün:**-*sün*
Tarih 1
Mısra: **43**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Emniyet ve yardım sebebi etmek.
Vücūdın bāʿiṣ-i emn ü emān itsün cihān üzre
Dem-ā-dem reh-ber olsun baḥr ü berde ḥıfẓ-ı Sübḥānī

bāʿis-i germiyyetüm:

1. **bāʿiṣ-i germiyyetüm:**-*üm*
Gazel 391
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sıcaklığın sebebi.
Fürūzān eyledüñ şemʿ-i niyāzı tāb-ı nāzuñla
Netīce nāzenīnüm bāʿiṣ-i germiyyetüm sensin

bāʿis-i ḥırmān olur:

1. **bāʿiṣ-i ḥırmān olur:**-*ur*
Gazel 102
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Umutsuzluğa sebep olmak.
Bu ḥırş u āz olur elbette bāʿiṣ-i ḥırmān
Viṣāl-i şāhid-i āmale nāz lāzımdur

bāʿis-i iclāl-i ḳadr:

1. **bāʿiṣ-i iclāl-i ḳadr:**
Gazel 359
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Kıymetin büyüklüğünün sebebi.

Ey cefā-yı yār derd-i ʿışḳumı itdüñ füzūn
Bāʿiş-i iclāl-i ḳadr ü ferr-i cāhumsın benüm

bāʿis-i keyfiyyetüm:

1. **bāʿiş-i keyfiyyetüm:**-*üm*
Muaşşer 1
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Sarhoşluğun nedeni.

Neşve-i meydür ḳıyās itme görüp germiyyetüm
Yād-ı laʿl-i dil-rübādur bāʿiş-i keyfiyyetüm

bāʿis-i raḥmet:

1. **bāʿiş-i raḥmet:**
Murabba 7
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Rahmet vesilesi olmak.

Vücūduñ bāʿiş-i raḥmet
Derūnuñda menbaʿ-ı şefḳat

bāʿis-i raḥmet ola:

1. **bāʿiş-i raḥmet ola:**-*a*
Kaside 5
Mısra: **101**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Bolluğun ve bereketin sebebi, kaynağı olmak.

Budur ümmīdüm ki āḫir bāʿiş-i raḥmet ola
Ben güneh-kāra bu evṣāf-ı saʿādet-intihā

bāʿis-i riḳat olan:

1. **bāʿiş-i riḳat olan:**-*an*
Kaside 16
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Ince fikirli bais olmak.

Dem-i cān-baḫş-ı ziyāretde ülü'l-ebṣāra
Bāʿiş-i riḳat olan nükte-i mübhemdür bu

bāʿis-i şādī-i aġyār olmasa:

1. **bāʿiş-i şādī-i aġyār olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 440
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Rakibin mutluluk sebebi olmak.

Ḫançerüñ menʿ eylemezdüm sīne-i ṣad pareden
Zaḫm-ı ʿāşıḳ bāʿiş-i şādī-i aġyār olmasa

bāʿis-i şevḳ u semāʿ oldı:

1. **bāʿiş-i şevḳ u semāʿ oldı:**-*dı*
Gazel 254
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Sema ve şevk bahsi olmak II sema, mevlevilere ait bir ritüel olup kendi çevresinde bir zikir çerçevesinde dönülerek yapılan bir ayindir.

Oldı bu ser-geştegī-i iftirāḳ
Düşmenüme bāʿiş-i şevḳ u semāʿ

bāʿis-i şevḳ-ı ḥiṭābumdur:

1. **bāʿiş-i şevḳ-ı ḥiṭābumdur:**-*um, -dur*
Kaside 28
Mısra: **82**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Hitabının şevkinin sebebi II şiir yazma zevkinin sebebi.

Ḫudā ẕāt-ı şerīfüñ ḥıfẓ ide her dem ḥaṭālardan
Senüñ kim ẕāt-ı pāküñ bāʿiş-i şevḳ-ı ḥiṭābumdur

bāʿis-i şūr-ı ḳıyāmet oldı:

1. **bāʿiş-i şūr-ı ḳıyāmet oldı:**-*dı*
Gazel 473
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Kıyamet kargaşasının sebebi olmak.

Eyledi erbāb-ı ḥaşrı nev-giriftār-ı ḳażā
Bāʿiş-i şūr-ı ḳıyāmet oldı reftāruñ yine

bāʿis-i ẕikr-i menşūr olur:

1. **bāʿiş-i ẕikr-i menşūr olur:**-*ur*
Kaside 27
Mısra: **140**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Yayılmış zikrin sebebi olmak.

Oḳunur maḥşere dek meclis-i ʿirfān içre
Ẕāt-ı memdūḥa olur bāʿiş-i ẕikr-i menşūr

bāʿis-i ẕillet olan:

1. **bāʿiş-i ẕillet olan:**-*an*
Gazel 174
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Hor görülme sebebi olmak.

Cürmi yoḳ çarḫ-ı ġalaṭ-bīn ile baḫt-ı siyehüñ
Bāʿiş-i ẕillet olan dāniş ü idrākümdür

baʿiş:

1. **bāʿiş:**
Gazel 81
Mısra: **4**

Sebep, neden.

Ḥarāmī ġamzeler birle idüp yaġmā benüm gönlüm
Yine sensin cihān içre baña yār olmaġa bāʿiş

baḳ:

1. **baḳma:**-*ma*
Gazel 43
Mısra: **11**

Aldanma, dikkat etme.

Baḳma her bir ṣaneme ṣarf-ı nigāh itdigüme
Sañadur meyl ü maḥabbet saña ey māh saña

2. **baḳsañ:**-*sa, -ñ*
Gazel 62
Mısra: **9**
Nazar etmek (gözleri bir şey üzerine çevirmek).
Baḳsañ āyīne-i devrāna biraz ʿibret ile
Gösterür saña felekler biraz eşkāl-i ġarīb

3. **baḳarsañ:**-*ar, -sañ*
Gazel 108
Mısra: **3**
Nazar etmek (gözleri bir şey üzerine çevirmek).
Baʿīd olmaz ḥaḳāretle baḳarsañ müstemendāna
Seni ey ḫ∨āce māl ü cāh-ı dünyā ġırre itmişdür

4. **baḳduḳça:**-*duḳca*
Gazel 114
Mısra: **3**
Nazar etmek (gözleri bir şey üzerine çevirmek).
Nāme gönderseñ bāña baḳduḳça her bir ḥarfine
Merdüm-i çeşm-i ḫayāl ol demde ʿayn-ı demʿ olur

5. **baḳsam:**-*sa, -m*
Gazel 116
Mısra: **2**
Nazar etmek (gözleri bir şey üzerine çevirmek).
Seyr-i bāġ itsem eger sensüz göñül maḥzūn olur
Serve baḳsam hecr-i ḳaddüñle gözüm pür-ḫūn olur

6. **baḳ:**
Gazel 139
Mısra: **3**
"Bak işte, fark et" anlamında bir ifade.
Ey naẓar-peymā-yı ʿibret zümre-i mevtāya baḳ
Ḳıl temāşā gör niçe ʿāşıḳ niçe dil-ber yatur

7. **baḳduḳça:**-*duḳça*
Gazel 144
Mısra: **9**
Nazar etmek (gözleri bir şey üzerine çevirmek).
Feryād ki baḳduḳça ol āyīne-i ḥüsne
Hep gördigümüz cebhe-i pür-çīn-i sitemdür

8. **baḳma:**-*ma*
Gazel 155
Mısra: **3**
Nazar etmek (gözleri bir şey üzerine çevirmek).
Mirʾāta baḳma bir iki gün eyle tecribe
Ṣabr eylemek firāḳuña müşkil degül midür

9. **baḳup:**-*up*
Gazel 241
Mısra: **3**
Nazar etmek (gözleri bir şey üzerine çevirmek).
Baḳup mecmūʿa-i naẓma dimiş ol serv-i şeh-nāzum
Ne ḫoş ʿāşıḳ bu kim cānā bāña yüz biñ duʿā yazmış

10. **baḳuñ:**-*uñ*
Gazel 242
Mısra: **2**
Nazar etmek (gözleri bir şey üzerine çevirmek).
Oturmış secde-gāhında güzel dīvāra yaṣdanmış
Didiler āsumān üzre baḳuñ meh-pāre yaṣdanmış

11. **baḳ:**
Gazel 272
Mısra: **4**
"Bak işte, fark et" anlamında bir ifade.
Bād-ı āha dīv-i ʿışḳa ḥükm ider bir pādişāh
Taḫt-ı ḥüsn üzre oturmış ḥażret-i sulṭāna baḳ

12. **baḳ:**
Gazel 272
Mısra: **2**
"Bak işte, fark et" anlamında bir ifade.
Sīnesin çāk eylemişdür ḫaste-i hicrāna baḳ
Hey meded bayrāmı görsün gel meded dermāna baḳ

13. **baḳ:**
Gazel 272
Mısra: **1**
"Bak işte, fark et" anlamında bir ifade.
Sīnesin çāk eylemişdür ḫaste-i hicrāna baḳ
Hey meded bayrāmı görsün gel meded dermāna baḳ

14. **baḳ:**
Gazel 272
Mısra: **6**
"Bak işte, fark et" anlamında bir ifade.
Kūşe-i hecr içre ḳaldum derde dermān eylemez
Şefḳat itmez ben faḳīre gel meded dermāna baḳ

15. **baḳ:**
Gazel 272
Mısra: **8**
"Bak işte, fark et" anlamında bir ifade.
Câme-i gül-gūn ile zīnet virüp endāmına
Ṣalınan servi gibi ol ḳāmet-i cānāna baḳ

16. **baḳ:**
Gazel 272
Mısra: **10**
"Bak işte, fark et" anlamında bir ifade.
Şāh-ı ʿādil ẓālim olmaz ḳana girmez bil bunı
Pādişāhum bu Naḥīfī mūr ise merdāna baḳ

17. **bāk:**
Gazel 278
Mısra: **6**
Korku, havf.
Luṭfuñı itdükçe taḫayyül senüñ
Dilden olur defʿ-i ġam u hemm ü bāk

18. **baḳ:**
Gazel 286
Mısra: **2**
"Bak işte, fark et" anlamında bir ifade.
ʿArż-ı ḥāl eyledüm ol āfete cānum diyerek
Baḳ benüm ḥālüme ey ṣūḫ-ı cihānum diyerek

19. **baḳma:**-*ma*
Gazel 288
Mısra: **14**
Aldanma, dikkat etme.

Ey Naḥīfī ola gör ṭālib-i vech-i Bāḳī
Baḳma ol ḥüsne ki encāmı tebāh olsa gerek

20. **baḳsun:**-*sun*
Gazel 296
Mısra: **3**
Nazar etmek (gözleri bir şey üzerine çevirmek).
Gül gibi sen ṭururken dil niçe ġayre baḳsun
Bāġ-ı cihānda yoḳdur ey ġonçe-fem miṣālüñ

21. **baḳuñ:**-*uñ*
Gazel 301
Mısra: **8**
Anlamlandırmak, temaşa etmek, idrak etmek, fark etmek.
Niçe ʿāḳılları mecnūn ider āhū-nigehi
Çeşm-i fettāna baḳuñ ġamze-i seḥḥārı görüñ

22. **baḳamaz:**-*a, -maz*
Gazel 304
Mısra: **4**
Nazar etmek (gözleri bir şey üzerine çevirmek).
Āsumān üzre doyınca saña ey māh-cemāl
Baḳamaz ḫīrelenür dīdesi seyyārelerüñ

23. **baḳmaz:**-*maz*
Gazel 316
Mısra: **1**
Nazar etmek (gözleri bir şey üzerine çevirmek).
Baḳmaz māh saña encüm-i seyyāre degül
Tābiş-i mihr-i ruḫuñ ḳābil-i neẕẕāre degül

24. **baḳsa:**-*sa*
Gazel 320
Mısra: **5**
Nazar etmek (gözleri bir şey üzerine çevirmek).
Ḳanda baḳsa naẓre-gāh-ı çeşmidür bir Bī-sütūn
Var ise Ferhād-ı miḥnet-zāda tevʾemdür göñül

25. **baḳsa:**-*sa*
Gazel 332
Mısra: **10**
Nazar etmek (gözleri bir şey üzerine çevirmek).
Beyʿ-gāh-ı ġamda böyle ḫarca sürmezdi beni
Baḳsa rūy-ı zerdime ol dil-ber-i sīmīn tenüm

26. **baḳılsa:**-*ıl, -sa*
Gazel 358
Mısra: **12**
Nazar etmek (gözleri bir şey üzerine çevirmek).
Naḥīfī maḫzen-i envār-ı ʿışḳam ṣūretā ammā
Baḳılsa ʿālem-i maʿnāya nūr-ı çeşm-i derrākem

27. **baḳduḳça:**-*duḳca*
Gazel 373
Mısra: **13**
Nazar etmek (gözleri bir şey üzerine çevirmek).
Baḳduḳça Naḥīfī baña ol mest-i mey-i nāz
Biñ fitne ḳopar her nigeh-i pür-fiteninden

28. **baḳılmasun:**-*ıl, -ma, -sun*
Gazel 378
Mısra: **8**
Nazar etmek (gözleri bir şey üzerine çevirmek).
Pürdür sevād-ı āh-ı nedāmetle ser-be-ser
Aʿmālümüñ ṣaḥīfesine hīç baḳılmasun

29. **baḳ:**
Gazel 392
Mısra: **5**
Nazar etmek (gözleri bir şey üzerine çevirmek).
Baḳ hilāl ebrūsına inṣāfa gel ey māh-ı nev
Tāb-ı ḥüsn ile o ḫūrşīd-iştihārumdur gelen

30. **baḳma:**-*ma*
Gazel 404
Mısra: **5**
Nazar etmek (gözleri bir şey üzerine çevirmek).
Ṭālib-i vaṣl olur iseñ baḳma aġyār āline
Cehd ü saʿy it vaṣl-ı yāra bu ġam-ı ferdāyı ḳo

31. **baḳ:**
Gazel 458
Mısra: **6**
Nazar etmek (gözleri bir şey üzerine çevirmek).
Ey gül bahār-ı ḥüsne tā böyle ġırra olma
Gör ṣarṣar-ı fenāyı baḳ tündī-i ḫazāna

32. **baḳ:**
Gazel 475
Mısra: **18**
Nazar etmek (gözleri bir şey üzerine çevirmek).
Olmaz mı Naḥīfīye sezā milket-i iʿcāz
İnṣāf ile gel baḳ hele bu siḥr-i ḥalāle

33. **baḳup:**-*up*
Gazel 484
Mısra: **1**
Nazar etmek (gözleri bir şey üzerine çevirmek).
Kimdir baḳup o ṭalʿate dem-beste olmaya
Bīmār gözlerüñ göre dil-ḫaste olmaya

34. **baḳsam:**-*sa, -m*
Gazel 492
Mısra: **9**
Nazar etmek (gözleri bir şey üzerine çevirmek).
Ḳanda baḳsam gördigüm naḳş-ı cemāl-i yārdur
Cevher-i āyīne-i ʿışḳ-ı Ḫudādur cümle şey

35. **baḳılsa:**-*ıl, -sa*
Gazel 499
Mısra: **9**
Nazar etmek (gözleri bir şey üzerine çevirmek).
Baḳılsa birbirine hep muḫālefet üzre
Hezār tecribe ḳıldum ṭabāyiʿ-i nāsı

36. **baḳma:**-*ma*
Kaside 3
Mısra: **106**
Nazar etmek (gözleri bir şey üzerine çevirmek).
Kendi faẕluñla idüp maẓhar-ı ʿafv ü ġufrān

Baḳma ʿişyānına ben ʿabd-i ḫaṭā-peymānuñ

37. **baḳma:**-*ma*
Kaside 3
Mısra: **52**
Nazar etmek (gözleri bir şey üzerine çevirmek).
Saña hep elsine-i ḥāl ile güftār eyler
ʿĀrif ol baḳma ḫāmuş oldığına mevtānuñ

38. **baḳmaz:**-*maz*
Kaside 6
Mısra: **37**
Nazar etmek (gözleri bir şey üzerine çevirmek).
Baḳmaz ġam-ı cihāna Naḥīfî-i nā-tüvān
Naʿt-i şerīfüñ oldı aña māye-i ṭarab

39. **baḳ:**
Kaside 7
Mısra: **3**
Nazar etmek (gözleri bir şey üzerine çevirmek).
Baḳ seyl-i sirişküme olan cūş u ḫurūşa
Ey gevher-i pākīze-i ʿummān-ı şefāʿat

40. **baḳ:**
Kaside 20
Mısra: **19**
Nazar etmek (gözleri bir şey üzerine çevirmek).
Ṣūretde baḳma mücerred ʿālem-i maʿnāya baḳ
Himmet-i vālā-yı Ḫıżr-ı ṣāḥibü'l-irşādı gör

41. **baḳma:**-*ma*
Kaside 20
Mısra: **19**
Nazar etmek (gözleri bir şey üzerine çevirmek).
Ṣūretde baḳma mücerred ʿālem-i maʿnāya baḳ
Himmet-i vālā-yı Ḫıżr-ı ṣāḥibü'l-irşādı gör

42. **baḳılsa:**-*ıl, -sa*
Kaside 26
Mısra: **37**
Nazar etmek (gözleri bir şey üzerine çevirmek).
Baḳılsa neşʾet-i aṣl-ı aṣīli ʿırḳ-ı ḥasen
Vücūdı mecd ü necābetde ferʿ-i müsteşnā

43. **baḳ:**
Matla 174
Mısra: **2**
"Bak işte, fark et" anlamında bir ifade.
Māh-rūlarla donandı yine ṣaḥn-ı ʿālem
N'eylesün sen de baḳ inṣāf ile zāhid ādem

44. **baḳar:**-*ar*
Matla 199
Mısra: **2**
İtibar etmek.
ʿAcūz-ı dehr ile ülfet ider mi ʿāḳıl olan
Baḳar mı nāḳışatü'l-ʿaḳla merd-i kāmil olan

45. **baḳmadı:**-*ma, -dı*
Matla 235
Mısra: **1**
Anlamlandırmak, temaşa etmek, idrak etmek, fark etmek.
Ḥaḳīḳat ẓann idüp sūz u güdāzın baḳmadı cāna
Yazıḳlar şemʿ-i bezmüñ āteşine yandı pervāne

46. **baḳma:**-*ma*
Murabba 5
Mısra: **57**
Aldırış etmek, ciddiye almak.
Ẓāhirüme baḳma gel İtme benümle cedel

47. **baḳduḳça:**-*duḳca*
Rübai 40
Mısra: **3**
Nazar etmek (gözleri bir şey üzerine çevirmek).
Baḳduḳça ider ādemi mest-i ḥayret
Nuṭḳ itse ider ʿāṣıḳı lāl gūyā

48. **baḳ:**
Rübai 264
Mısra: **2**
Nazar etmek (gözleri bir şey üzerine çevirmek).
Ey maẓhar-ı luṭf u kerem-i Ḥażret-i Ḥaḳ
Ḥāl-i dilüme dīde-i iḥsān ile baḳ

49. **baḳmadı:**-*ma, -dı*
Rübai 284
Mısra: **2**
Nazar etmek (gözleri bir şey üzerine çevirmek).
Bend olmadı dām-ı mekrine gerdūnuñ
Bīş ü kemine baḳmadı çarḫ-ı dūnuñ

50. **baḳılsa:**-*ıl, -sa*
Rübai 363
Mısra: **1**
Nazar etmek (gözleri bir şey üzerine çevirmek).
Ben gerçi ki maʿnīde baḳılsa ḫāküm
Ṣūretde de hem-reng-i ḫas ḫāşāküm

51. **baḳma:**-*ma*
Rübai 367
Mısra: **4**
Nazar etmek (gözleri bir şey üzerine çevirmek).
Ben ḫāk-i ḥaḳīre naẓar it şefḳatle
Baḳma yüzümüñ ḳarasına sulṭānum

52. **baḳ:**
Rübai 476
Mısra: **1**
Nazar etmek (gözleri bir şey üzerine çevirmek).
Baḳ çeşm-i başīret ile naḫlistāna
Dönmüş şecerüñ her biri dervīşāna

53. **baḳamam:**-*a, -ma, -m*
Rübai 545
Mısra: **2**
Nazar etmek (gözleri bir şey üzerine çevirmek).
Biñ kerre fiġān itse rebāb ü def ü ney
Gird-āb-ı belādur baḳamam meclis-i mey

<u>baḳ-:</u>

1. **baḳılsa:**-*ıl, -sa*
Gazel 127
Mısra: **8**
"Bak işte, fark et" anlamında bir ifade.
Hele ben bildigüm ol āfitāb-ı evc-i yektāyı
Baḳılsa mehveşānuñ ḫaylī bī-hemtālarındandur

2. **baḳılsa:**-*ıl, -sa*
Gazel 154
Mısra: **6**
"Bak işte, fark et" anlamında bir ifade.
Ne sīm ü zer ne bīm-i ṭarf u ne endīşe-i imsāk
Baḳılsa dīde-i imʿān ile rāḥatda müflisler

3. **baḳılmaz:**-*ıl, -maz*
Gazel 227
Mısra: **1**
Anlamlandırmak, temaşa etmek, idrak etmek, fark etmek.
Gördüm ki bu tāb ile ruḫ-ı yāra baḳılmaz
Bildim ki yaḳīnem ʿalev-i nāra baḳılmaz

4. **baḳılmaz:**-*ıl, -maz*
Gazel 227
Mısra: **2**
Anlamlandırmak, temaşa etmek, idrak etmek, fark etmek.
Gördüm ki bu tāb ile ruḫ-ı yāra baḳılmaz
Bildim ki yaḳīnem ʿalev-i nāra baḳılmaz

5. **baḳılmaz:**-*ıl, -maz*
Gazel 227
Mısra: **4**
Anlamlandırmak, temaşa etmek, idrak etmek, fark etmek.
Ḫūbāna ser-i leşker o sulṭān-ı cihānum
Gel terk-i edeb eyleme ḫūnkāra baḳılmaz

6. **baḳılmaz:**-*ıl, -maz*
Gazel 227
Mısra: **6**
Anlamlandırmak, temaşa etmek, idrak etmek, fark etmek.
ʿİşretde mey-i nāb ile gül-günedür ol ruḫ
Gözler ḳamaşur şimdi o ruḫsāra baḳılmaz

7. **baḳılmaz:**-*ıl, -maz*
Gazel 227
Mısra: **8**
Anlamlandırmak, temaşa etmek, idrak etmek, fark etmek.
Destinde ḥarāmī gibi bir ḫançer-i zer var
Geç rāh-ı ḳażādan ki sitemkāra baḳılmaz

8. **baḳılmaz:**-*ıl, -maz*
Gazel 227
Mısra: **10**
Anlamlandırmak, temaşa etmek, idrak etmek, fark etmek.
Allāha niyāz eyle Naḥīfī ide iḥsān
Ḳalursa yine böyle bu nā-çāra baḳılmaz

9. **baḳsañ:**-*sa, -ñ*
Gazel 349
Mısra: **10**
Anlamlandırmak, temaşa etmek, idrak etmek, fark etmek.
Beyt-i Maʿmūr-ı ḥaḳīḳatdür serāy-ı bāṭınum
Ṣūret-i ẓāhirde baḳsañ gerçi kim vīrāneyem

10. **baḳsañ:**-*sa, -ñ*
Kaside 8
Mısra: **230**
Anlamlandırmak, temaşa etmek, idrak etmek, fark etmek.
Kime tevcīh-i ḫitāb eyleyeyüm ʿālemde
Ṣūretā baḳsañ eger her biri bir seng-i mezār

11. **baḳsañ:**-*sa, -ñ*
Kaside 13
Mısra: **76**
Anlamlandırmak, temaşa etmek, idrak etmek, fark etmek.
Eşer ḳalmazdı dünyāda ser ü sāmān-ı aʿdādan
Eger müşriklere bir kerre baḳsañ ḫışm u kīn üzre

12. **baḳılsa:**-*ıl, -sa*
Tarih 28
Mısra: **38**
Anlamlandırmak, temaşa etmek, idrak etmek, fark etmek.
Ḳoymadı miʿmār-ı luṭf u himmeti ḳalb-i ḫarāb
Kişver-i dilde baḳılsa yoḳdur āşār-ı ṭalel

baḳar oldı:

1. **baḳar oldı:**-*dı*
Matla 103
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bakışı bir yöne çevirmek.
Hecr-i ebrū-yı hilāliyle olup zār ü nizār
Şimdi ol māha uzaḳdan baḳar oldı aġyār

baḳāyīn:

1. **baḳāyīn:**
Kaside 20
Mısra: **24**
Ebedilik.
Oldı bu yevm-i mübārekde ḳudūm-ı şevketi
Devlet ü iclāle baḳāyīn ü istiʿdādı gör

bāḳī:

1. **bāḳī:**
Gazel 289
Mısra: **9**
Ebedî, sonsuz.
Cāh-ı rifʿat didigüñ çünki degüldür bāḳī
Bu ne devlet bu ne rifʿat bu ne cāh olsa gerek

2. **bāḳī:**
Gazel 344
Mısra: **12**
Ebedî, sonsuz.
Bildigüñ eyle gözüm nūrı dil-i nālāna

Saña bāḳī mi ḳalur ṣoñra bu devrān göreyüm

3. **bāḳī:**
Gazel 500
Mısra: **18**
16. yy.da yaşamış meşhur divan şairi.
Ṣāyestedür Naḥīfī bu naẓm-ı dil-güşāya
Selmān olursa teslīm taḥsīn iderse Bāḳī

4. **bāḳīye:**-*ye*
Kaside 27
Mısra: **131**
16. yy.da yaşamış meşhur divan şairi.
İltifāt eyledi Bāḳīye Muḥammed Paşa
Ḳıldı teʾlīfin anuñ nāmına vażʿ-ı memhūr

5. **bāḳīdür:**-*dür*
Kıt'a 9
Mısra: **3**
Ebedî, sonsuz.
Bu cihān içre anuñ kim eşeri bāḳīdür
Ölmez ol Ḫıżr-ṣıfat zinde durur tā maḥşer

6. **bāḳī:**
Murabba 1
Mısra: **11**
"Ebedi olan" anlamında Allah'ın isimlerinden.
Fenādur cümle sen Bāḳī ʿİnāyet eyle yā mevlā

7. **bāḳī:**
Rübai 47
Mısra: **1**
Ebedî, sonsuz.
Bāḳī degül iken saña bu dār-ı fenā
Taḥṣīl ü ʿimāretde ne bu renc ü ʿanā

8. **bāḳī:**
Rübai 104
Mısra: **2**
Ebedî, sonsuz.
Ḥaḳ ḳulluġıdur ʿārife cāh-ı rifʿat
Bāḳī heves ü ḥayret ü zell ü miḥnet

9. **bāḳī:**
Rübai 301
Mısra: **3**
Ebedî, sonsuz.
Bāḳī degül illā ki o vech-i bāḳī
Her mülk içün Allāhdur ancaḳ mālik

10. **bāḳī:**
Rübai 327
Mısra: **4**
Ebedî, sonsuz.
ʿĀṣīler içün ʿināyetüñ efzūndur
Bāḳī fermān senüñ benüm sulṭānum

11. **bāḳī:**
Rübai 426
Mısra: **4**
Ebedî, sonsuz.
Bildüm keremüñ ʿafvüñe maġrūr oldum
Aḥvāl bu bāḳī senüñ emr ü fermān

12. **bāḳī:**
Tahmis 8
Mısra: **44**
16. yy.da yaşamış meşhur divan şairi.
Ṣanma fehm eyleyeler ḳadr-i dil-i ʿuşşāḳı
Ḳadrüñi seng-i muṣallāda bilüp ey Bāḳī

13. **bāḳī:**
Tarih 4
Mısra: **3**
"Ebedi olan" anlamında Allah'ın isimlerinden.
Vāriş ü dāʿim ü Bāḳī eḥad-ı bī-endād
Mālikü'l-mülk ü Ṣamed Kādir ü Ḳayyūm ü Vedūd

bāḳī ḳalursa:

1. **bāḳī ḳalursa:**-*ur, -sa*
Gazel 19
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sürekli kalıcı olmak.
N'ola tā ḥaşre dek bāḳī ḳalursa ḥasretüñ dilde Naḥīfī de ḥicāb-ı ʿarż-ı vuṣlat sende istiġnā

bāḳī-i siḥr-āşinā:

1. **bāḳī-i siḥr-āşinā:**
Kaside 26
Mısra: **213**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sihir bilen Bâkî II Bâkî, XVI. yüzyılın önemli şairlerindendir.
Eger ki Bāḳī-i siḥr-āşinā eger Nefʿī
Netīce cümle meşāhīr-i zümre-i şuʿarā

bakıl:

1. **bakılmaz:**-*maz*
Gazel 444
Mısra: **2**
Bakma işi yapılmak, nazar edilmek.
Ṣaḳın tāb-ı nigehden rūyuña zülfüñ niḳāb itme
Murād üzre baḳılmaz saña bīhūde ḥicāb itme

bakılmaz oldı:

1. **baḳılmaz oldı:**-*dı*
Matla 198
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir şeye karşı olan ilginin azalması. II Parlak olması sebebiyle gözlerin kamaşması ve görülememesi durumu.
Baḳılmaz oldı o ḥüsn-i cemāle şaʿşaʿadan
Kitāb-ı ḥüsnüñi ḳaldı gözüm muṭālaʿadan

baḳma:

1. **baḳma:**
Gazel 182
Mısra: **9**
Aldırış etme, ilgilenme; nazar etme!.
Dilā āyīneye baḳma degül maḳṣūdı cānānuñ
Kemāl-i ḥüsnini ancaḳ anuñla imtiḥān eyler

2. **baḳmayup:**-*yup*
Gazel 311
Mısra: **5**
Aldırış etme, ilgilenme; nazar etme!.
Baḳmayup Mecnūnuña ey
Leylī-i şīrīn edā
Muṭlaḳ istiġnā mı bilmem
iḥtirāz itdüklerüñ

bāl:

1. **bālini:**-*i, -n, -i*
Kaside 8
Mısra: **22**
Kanat.
Kesmege itmiş iken şāḫ-ı nihāl-i verdi
Bülbül-i naġme-fezā bālini şekl-i minşār

bāl ü peri:

1. **bāl ü peri:**-*i*
Kaside 19
Mısra: **118**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kanat.
Ḳāf-ı maʿnīden şikār almaḳda taḳṣīr eylemez
Şāh-bāz-ı ṭabʿumuñ meksūr iken bāl ü peri

bālā:

1. **bālāda:**-*da*
Gazel 242
Mısra: **9**
Bir şeyin yüksek yeri, yukarı, üst.
Güzel nāz ile bālāda oturmış serv-veş ammā
Velī ṣaff-ı niʿāl üzre Naḥīfī-zāra yaṣdanmış

bālā eyledi:

1. **bālā eyledi:**-*di*
Gazel 277
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yükseltmek, yukarı kaldırmak.
Hem-civār-ı ḫānesin seyr itmege
Eyledi ol ḳaddini bālā ḳabaḳ

bālā-yı dost:

1. **bālā-yı dost:**
Gazel 68
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin uzun boyu.
Ey Naḥīfī eşk-i çeşmüñ olmasun Nīl ü Furāt
Lücce-i ʿUmmānına irmez anuñ bālā-yı dost

bālā-yı vālā-ḳadrine:

1. **bālā-yı vālā-ḳadrine:**-*i, -n, -e*
Kaside 22
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kadri yüce boy.
Münāsib cāmedür bālā-yı vālā-ḳadrine ḥaḳḳā
Ḳabā-yı mekremet-efzā ile teşrīf-i vālāyī

bāliġ-i ḥadd-i ʿaşerāt:

1. **bāliġ-i ḥadd-i ʿaşerāt:**
Rübai 94
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
On sayısının ulaşanı.
Kim itse o Maḥbūb-ı Ḫudāya ṣalavāt
Āḥādi olur bāliġ-i ḥadd-i ʿaşerāt

bālīn olup:

1. **bālīn olup:**-*up*
Gazel 170
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yastık olmak.
Ser-i bī-devlete bālīn olup zānū-yı cānāna
Şarāb-ı şevḳ ile ser-mest ü maġrūr oldıġum demdür

bālīn-i ḫ∨ābumdur:

1. **bālīn-i ḫ∨ābumdur:**-*um, -dur*
Kaside 28
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uyku yastığı yapmak.
Seyāḥat-pīşe-i vādī-i kūy-ı dil-rübāyam ben
Benüm seng-i maḥabbet dünyede bālīn-i ḫ∨ābumdur

bāliş-i idrāke:

1. **bāliş-i idrāke:**-*e*
Gazel 238
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Idrak yastığı.
Yine beñzer Naḥīfī ġırre-i iḥsānuñ olmışdur
Olup ser-germ-i vaṣfuñ bāliş-i idrāke ser virmiş

bāliş-i zer-naḳş-ı nigār:

1. **bāliş-i zer-naḳş-ı nigār:**
Kaside 8
Mısra: **62**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin altın nakışlı yastığı.
İstinād itmege eyler mi tenezzül ol şāh
Mihr ü māh olsa da ger bāliş-i zer-naḳş-ı nigār

bām:

1. **bāmına:**-*ı, -n, -a*
Tarih 16
Mısra: **9**
Dam, Çatı, Kubbe, Kemer, Sakf.
Bāmına zerrīn ʿalem olsa revādur āfitāb
Saḳfına sīmīn muḳarnes olsa lāyıḳ ḳurs-ı māh

baña:

1. **baña:**
Gazel 50

Mısra: **8**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Ol gül-i ḫod-rū ki kendin bī-tekellüf gösterür
Reng-i ruḫsārından eyler baña iḥżār-ı niḳāb

2. **baña:**
Gazel 133
Mısra: **1**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
O meh kim baña tevcīh-i nigāh-ı iltifāt eyler
Beni sevdā-yı çeşm-i şūḫı bī-ṣabr ü s̱ebāt eyler

3. **baña:**
Gazel 153
Mısra: **5**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Gerçi kim eyler melāmet zāhid-i nā-dān baña
Bilmez ammā kim seni görse o da meftūn olur

4. **baña:**
Gazel 182
Mısra: **12**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Ümmīdüm dāʾimā gencīne-i luṭf-ı Ḫudādandur
Baña çarḫ-ı denī bīhūde ʿarż-i imtinān eyler

5. **baña:**
Gazel 247
Mısra: **4**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Cevr olsun eyle gāhī dirīġ itme luṭfuñı
Baña gelür o cevr ü cefālar vefā-yı maḥż

6. **baña:**
Gazel 248
Mısra: **4**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Güzelüm nāz iderek vuṣlatını ḳıldı fedā
Ne güzel ʿālem ile geldi baña şīve-i feyż

7. **baña:**
Gazel 266
Mısra: **2**
" Ben " birinci tekil kişi zamiri II daha önce kullanılan bana kelimesini kuvvetlendirmek amacıyla kullanılmıştır.
Ġarībem ʿāṣıḳam bir dil-ber-i şīrīn zebānum yoḳ
Cihānda baña aġlañ baña kim bir nev-cevānum yoḳ

8. **baña:**
Gazel 307
Mısra: **12**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Bī-çāre Naḥīfī niçe dād itmez elüñden
Her gün baña biñ dürlü cefā mültezem itdüñ

9. **baña:**
Gazel 308
Mısra: **9**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
İdersin baña ʿarż-ı şerm-sārī ʿAraḳ-rīz olsa cānā rūy-ı ālüñ

10. **baña:**
Gazel 311
Mısra: **1**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Hīç çıḳar mı ḫāṭırumdan baña nāz itdüklerüñ
Ġamzeñi dāmān-ı ṣabra çāk-sāz itdüklerüñ

11. **baña:**
Gazel 317
Mısra: **7**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Baña ʿarż-ı teġāfül ġayre tevcīh-i nigāh-ı nāz
Niçe gelmez dil-i nālāna bu vażʿ-ı girān müşkil

12. **baña:**
Gazel 317
Mısra: **12**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Cefā-yı baḫt-ı dūndur baġrımı ḫūn eyleyen yoḫsa
Degüldür baña cevr-i dil-berān-ı bī-amān müşkil

13. **baña:**
Gazel 323
Mısra: **6**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Çoḳ görüp ḥayfā senüñle ṣoḥbet-i yek-rūzeyi
Ṭaʿnı aġyāruñ baña leyl ü nehār eksük degül

14. **baña:**
Gazel 327
Mısra: **13**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Māye-i faḫr u şeref besdür Naḥīfī-veş baña
Ravża-i kūy-ı cihān-tābuñ olursa meskenüm

15. **baña:**
Gazel 334
Mısra: **5**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Baña teslīm olındı ser-be-ser sāmān-ı şeydāyī
Dem-i ḫilḳatde zīrā cümleden evvel ben āh itdüm

16. **baña:**
Gazel 335
Mısra: **11**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Girān geldi baña meclisde ġāyet minnet-i sāḳī

Anuñçün ben de ṣahbā yerine ḫūn-ı ciger çekdüm

17. **baña:**
Gazel 336
Mısra: **13**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Baña maḫṣūṣ idi hep nükte-i çeşm-i siyehüñ
Bezm-i ḫāṣuñda Naḥīfī-i süḫan-dānuñ idüm

18. **baña:**
Gazel 338
Mısra: **7**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Geldi ferāġ ṣoḥbet-i aġyārdan baña
Şimdi ḫayāl-i yār iledür ülfetüm benüm

19. **baña:**
Gazel 339
Mısra: **11**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Ṣaff-ı niʿāl ü ṣadr-ı cihān bir gelür baña
Vāreste-i tefāḫür-i ḳayd-ı merātibem

20. **baña:**
Gazel 340
Mısra: **11**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Baña derd-i ser oldı būy-ı zülf-i ʿanber-āgīnüñ
Şemīm-i müşg ile gūyā ki taḥṣīl-i ṣudāʿ itdüm

21. **baña:**
Gazel 344
Mısra: **10**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Ölmeden Ḥaḳdan ümmīdüm budur ey āfet-i cān
Hep baña eyledigüñ cevre peşīmān göreyüm

22. **baña:**
Gazel 347
Mısra: **7**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Baña düşmenlik iden dīv-i recīm olsa daḫi
Şiheb-i āh-ı ḥazīnümle bil anı yaḳaram

23. **baña:**
Gazel 351
Mısra: **7**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Bīhūde minnet eyleme ey devr-i dūn baña
Ḥaḳdur viren murādumı ben senden istemem

24. **baña:**
Gazel 352
Mısra: **17**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Ey Naḥīfī gerçi hem-demsin baña ẓāhirde sen
Sen de bilmezsin benüm bir cāy-ı pinhāndur yerüm

25. **baña:**
Gazel 353
Mısra: **3**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Efrād-ı ʿaṣr olur baña ser-germ-i iḳtidā
Ẕevḳ-ı tecerrüd ile ḥaḳīḳatde ferd isem

26. **baña:**
Gazel 354
Mısra: **11**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Baña gülşen gülşen-i ḥüsn-i Ḫudā-dāduñ yeter
Sāye-i serv-i ḳaddüñdür sāye-bān-ı ʿişretüm

27. **baña:**
Gazel 355
Mısra: **3**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Eksük degül işābet-i zaḫm-ı elem baña
Gūyā ki tīr-i ʿışḳa muʿayyen nişāneyem

28. **baña:**
Gazel 355
Mısra: **5**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Yoḳ baña tesliyet ḳafes-i zer-nişān ile
Ol bülbülem ki ʿışḳ ile müştāḳ-ı lāneyem

29. **baña:**
Gazel 355
Mısra: **13**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Bāb-ı tevekkül oldı baña mevḳıf-ı rıżā
Maḥsūd-ı ṣadr-ı devlet olan āsitāneyem

30. **baña:**
Gazel 356
Mısra: **5**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Baña bir neşve virmişdür ümmīd-i būs-ı laʿlüñ kim
Nedür keyfiyyet-i tāb-ı ṣarāb-ı dil-güşā bilmem

31. **baña:**
Gazel 360
Mısra: **14**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Bu Naḥīfī gibi şevḳ ile benüm sulṭānum
Ḫidmet-i naʿt-i şerīfüñ baña deyn olsun deyn

32. **baña:**
Gazel 362
Mısra: **4**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.

ʿAcebdür ben ümmīd-i yek-nigāh-ı luṭfuñ itdükçe
Baña sen ġamze-i çeşm-i teġāfül-sāza başlarsın

33. **baña:**
Gazel 364
Mısra: **3**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Sevdigüm sevmiş raḳīb olmış baña ol gül-ʿiẕār
Şimdi gördüm ġonçe-i nev-restenüñ ḫār oldıġın

34. **baña:**
Gazel 365
Mısra: **2**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Fāriġ oldum meclis-i fānīde şādān olmadan
Aġlamaḳ yegdür baña ʿālemde ḫandān olmadan

35. **baña:**
Gazel 365
Mısra: **5**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Bir ʿaceb keyfiyyet-i ḥālet-fezā geldi baña
Şād olur göñlüm ġam-ı ʿışḳuñla giryān olmadan

36. **baña:**
Gazel 365
Mısra: **10**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Ey Naḥīfī bir şeh-i ḥüsne ḳul olmaḳ Rūmda
Baña yegdür taḫt-ı mülk-i Mıṣra sulṭān olmadan

37. **baña:**
Gazel 373
Mısra: **13**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Baḳduḳça Naḥīfī baña ol mest-i mey-i nāz
Biñ fitne ḳopar her nigeh-i pür-fiteninden

38. **baña:**
Gazel 374
Mısra: **9**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Cevrüñ cihānda baña mıdur yoḫsa sevdigüm
Her mübtelāyı bencileyin zār ider misin

39. **baña:**
Gazel 374
Mısra: **11**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Ḳurbānuñ oldıġum baña şāfī cevāb vir
Zaḫm-ı derūn-ı ʿāşıḳa tīmār ider misin

40. **baña:**
Gazel 377
Mısra: **9**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Şehādet itmege ferdā ḥużūr-ı Ḥaḳda baña
Şehīd-i ġamze-i bī-raḥm-ı yār olan gelsün

41. **baña:**
Gazel 380
Mısra: **1**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Baña sensüz ne ḥāṣıl serv-i nāzum seyr-i gülşenden
Nedür farḳı yanumda āteş-i hecrüñle külḫandan

42. **baña:**
Gazel 381
Mısra: **2**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Sīnem hedef-i ġamze-i ġammāz ḳılarsın
Her dem baña cevr itmege āġāz ḳılarsın

43. **baña:**
Gazel 384
Mısra: **7**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Ġam yime bir gün irersin vaṣluma dirsin baña
Mevʿid-i vaṣluñ ṣaḳın rūz-ı ḳıyāmet olmasun

44. **baña:**
Gazel 389
Mısra: **2**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Göñül dūr olmasun ḥüsn-i cihān-tābuñ temāşādan
Gedā-yı ʿışḳuñ olmaḳ baña ḫoşdur mīr ü paşadan

45. **baña:**
Gazel 390
Mısra: **18**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Yā İlāhī beni rū-mālī-i der-gāhuñ ḳıl
Ne baña şekve-i ġurbet ne temāşā-yı vaṭan

46. **baña:**
Gazel 391
Mısra: **5**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Baña seyr itdirür kevneyni mihr-i rūy-ı pür-tābuñ
Bu ḥüsn ü ān ile āyīne rāz-ı ṣafvetüm sensin

47. **baña:**
Gazel 391
Mısra: **11**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Naḥīfīyem gerekmez baña dehrüñ minnet-i luṭfı
Murādum maṭlabum māl ü menālüm devletüm sensin

48. **baña:**
Gazel 395
Mısra: **2**

Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Bir kāse ṣunup destüme ṣahbā-yı ġamından
Luṭf itdi o meh baña kemāl-i kereminden

49. **baña:**
Gazel 400
Mısra: **13**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Naḥīfî baña taḥṣīl-i kemāle yār idi reh-ber
Şeb-i ḥayretde ḳaldum dūr olup ol reh-nümūnumdan

50. **baña:**
Gazel 402
Mısra: **4**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
-
Baña ẓulm itmesün her dem nişān idüp kemān-ebrū

51. **baña:**
Gazel 405
Mısra: **2**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Dilüm ṣad pāre itmekde ʿaceb ol ġamze-kār ebrū
Ḫaber al luṭf u iḥsān it olur mı baña yār ebrū

52. **baña:**
Gazel 411
Mısra: **11**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Ḥużūr-ı Ḥaḳda bu cürm ile baña luṭfuñ olmazsa
Ne yüz var bende ʿarż-ı iʿtiẕāra yā Resūla'llāh

53. **baña:**
Gazel 444
Mısra: **8**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Cefā ḳaṣdın idüp aġyār ile ülfetler eylersin
Baña bu cevri gel ey dil-ber-i ʿālī-cenāb itme

54. **baña:**
Gazel 453
Mısra: **4**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Ġamze düzdīde-nigeh ebrūlar īmā eyledi
Geldi ol şehden baña fermān fermān üstüne

55. **baña:**
Gazel 453
Mısra: **11**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Hecr-i dil-ber-i bāʿiş-i terk-i diyār oldı baña
Oldı ben mehcūr içün hicrān hicrān üstüne

56. **baña:**
Gazel 456
Mısra: **12**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Miṣāl-i dāl-i duʿā ḳaddimi dü tā iderem
Baña o server-i ḫūbān selām virdükçe

57. **baña:**
Gazel 460
Mısra: **5**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Ḫākden refʿ eyle luṭf it būse-i ḫālüñ baña
Kendimi erzende görmem gerçi miḳdār-ı ceve

58. **baña:**
Gazel 464
Mısra: **4**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
N'ola bezm-i maḥabbetde ḫarāb-ender-ḫarāb olsam
Ṣunarlar bāde-i ʿışḳı baña peymāne peymāne

59. **baña:**
Gazel 471
Mısra: **4**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Bāġda ġāyeti yoḳ güllerüñ ammā bülbül
Bir gül olsa baña kim zīver-i destār olsa

60. **baña:**
Gazel 471
Mısra: **7**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Açılurdı baña bī-vāsıṭa-i bād-ı ṣabā
Eger ol ġonçe-dehen vāḳıf-ı esrār olsa

61. **baña:**
Gazel 471
Mısra: **9**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Şübhesüz māʾil olurdı baña ol ṭūṭī-i cān
Beynümüzde bir iki şīve-i güftār olsa

62. **baña:**
Gazel 472
Mısra: **9**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Baña şimden girü ʿazm-i kenār itmek ne mümkindür
Düşürdüm keştī-i ümmīdi ḫīz-āb-ı yem-i ʿışḳa

63. **baña:**
Gazel 474
Mısra: **4**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Ḳaṣd-ı dile tīr-i nigehin itmede per-tāb
Şanmañ ki baña ẕerre ḳadar eyler imāle

64. **baña:**
Gazel 475
Mısra: **11**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Baña ġam-ı ebrūlaruñı çoḳ mı görürsin
Degmez miyüz ey meh yine yanuñda hilāle

65. **baña:**
Gazel 480
Mısra: **9**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Baña hīç bilmem ne siḥr eyler bu reftāruñ senüñ
Cān ü dil ḥayrān olur vażʿ-ı neşāṭ-engīzüñe

66. **baña:**
Gazel 481
Mısra: **1**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Gelse inṣāfa o gül-çehre baña rām olsa
Dil-i nā-kāmuma da ruḫṣat-ı ārām olsa

67. **baña:**
Gazel 490
Mısra: **11**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Baña ser-māye-i taḥṣīl-i ṣafā-yı dildür
Derd-i ʿışḳuñla dem-ā-dem gözümüñ ḳanlı yaşı

68. **baña:**
Gazel 497
Mısra: **8**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Yoluñda pāy-māl olduḳça eylerdüñ teġāfüller
Baña hīç itdigüñ cevr ü cefālar yāda gelmez mi

69. **baña:**
Gazel 501
Mısra: **13**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Āfitāb olsa görünmez baña senden ġayrı
Bu Naḥīfī seni özler seni ey māh seni

70. **baña:**
Gazel 505
Mısra: **6**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Gehī ʿiẕārını gösterdi gāhī ruḫsārın
Baña o ġonçe-dehen dürlü dürlü āl itdi

71. **baña:**
Gazel 505
Mısra: **10**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Ḫilāfın eyledi īmā o ġamze-i ġaddār
Ne dem ki yār baña vaʿde-i viṣāl itdi

72. **baña:**
Gazel 512
Mısra: **7**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Oldı efsāne dem-i vaṣlı baña ol māhuñ
Gitdi çeşmümden o dem ẕāʾiḳa-i ḫ∨āb gibi

73. **baña:**
Gazel 513
Mısra: **9**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Ġam-ı ḥasret ile virince cān baña raḥm ider mi Naḥīfīyā
O ṣanem bu naḫvet-i ḥüsn ile ʿacebā ḳılar mı namāzumı

74. **baña:**
Gazel 516
Mısra: **4**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Āh-ı serdüm māniʿ-i seyr-i cemāl olsa n'ola
Baña göz açdurmaz oldı rūzgāruñ şiddeti

75. **baña:**
Gazel 516
Mısra: **6**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Vādī-i ġurbetde oldum öyle meʾnūs-ı firāḳ
Şimdi vuṣlatdur baña yārüñ ḫayāl-i vuṣlatı

76. **baña:**
Gazel 520
Mısra: **6**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Ol āfet sīnesin kim gāh bend ü geh güşād eyler
Nezāketle baña taʿlīm ider çāk-i girībānı

77. **baña:**
Gazel 520
Mısra: **10**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Nahīfī ben ki Şīrāz-ı süḫanda reşk-i ʿUrfī'yem
ʿAceb mi baña teslīm olsa Rūmuñ ḫod-pesendānı

78. **baña:**
Gazel 526
Mısra: **1**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
O mest-i ḥasretem baña felek mey-ḫanedür şimdi
Sirişküm mey ḳażā sāḳī belā peymānedür şimdi

79. **baña:**
Kaside 5
Mısra: **64**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Ben cenāb-ı ḥażretüñden şerm-sār-ı cürm iken

Ġayrıdan levm-i dil-
āzārī revā mıdur baña

80. **baña:**
Kaside 8
Mısra: **140**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Ḫuftedür ṭāliʿum ey pādişeh-i sidre-mekān
Tā ki eyler baña her demde bu baḫtum ışrār

81. **baña:**
Kaside 8
Mısra: **159**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Der-geh-i Ḥaḳda baña sen de şefāʿat eyle
Cürmümi pādişehüm çün ki ben itdüm iḳrār

82. **baña:**
Kaside 8
Mısra: **165**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Rūz-ı maḥşerde baña eyle ʿināyet tā kim
Ḫande-rīz olmaya aḥvālüme aġyār ile yār

83. **baña:**
Kaside 8
Mısra: **186**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Āteş-i ʿışḳuña ʿisyānumı sūzān ideyüm
Rūz-ı maḥşerde idince baña ʿarż-ı ruḫsār

84. **baña:**
Kaside 8
Mısra: **205**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Rū-be-rū oldı çün āyīne-i iʿcāz baña
Mıṣr-ı naẓm içre benem ṭūṭī-i şīrīn güftār

85. **baña:**
Kaside 8
Mısra: **242**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Gerçi kim baḫt-ı siyeh-kārum iderdi evvel
Her nefesde baña biñ vech ile ḳahr u āzār

86. **baña:**
Kaside 8
Mısra: **271**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Baña āzādegī-i nāra ʿıtıḳ-nāme yeter
Naʿt-i pāküñ senüñ ey pādişeh-i muʿcize-kār

87. **baña:**
Kaside 11
Mısra: **71**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Bir nigāh-ı iltifāt ile taraḥḥum ḳıl baña
Şād idüp bī-çāreñi luṭf-ı feraḥ-baḫşā ile

88. **baña:**
Kaside 19
Mısra: **88**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Ben o ser-gerdān-ı deşt-i ıżṭırābam şöyle kim
Baña teng itdi elem bu ʿarṣa-i pehnāveri

89. **baña:**
Kaside 22
Mısra: **2**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Yeter taṭvīl-i vaṣf-ı Bermeki vü Ḫātem-i Ṭāyī
Baña medḥ eyler iseñ eyle İbrāhīm Paşayı

90. **baña:**
Kaside 24
Mısra: **64**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Bahār eyyāmı geldi ʿazm-i gülzār itmek ister dil
Bu demlerde baña Beytü'l-ḥazendür künc-i ġam-ḫāne

91. **baña:**
Kaside 26
Mısra: **176**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Bu rūz-ı rūşenī tār itdi ẓulmet-i şeb-i ġam
Melāl-i dār ile dar oldı baña dār-ı fenā

92. **baña:**
Kaside 26
Mısra: **178**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Eger ki bir başum olsaydı Ḳays-ı zār gibi
Kifāyet eyler idi baña kūçe-i Leylā

93. **baña:**
Kaside 26
Mısra: **250**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Beni ḫacel ḳoma baḫtum yanında iḥsān it
O bī-mürüvveti güldürme şefḳat eyle baña

94. **baña:**
Kaside 27
Mısra: **74**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Ḳalmadı leẕẕet-i dünyāya derūnumda maḥal
Telḫī-i ġuṣṣa vü endūh baña virdi fütūr

95. **baña:**
Kaside 27
Mısra: **78**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.

Ṭālib-i şehd-i merām olsam iki ʿālemde
Derd ü ġam ḥāʾili olur baña miṣāl-i zenbūr

96. **baña:**
Kaside 27
Mısra: **101**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Baña bir ehl-i mürüvvet eger olsaydı ẓāhir
Ṭabʿ-ı pākümde göreydi neler eylerdi ẓuhūr

97. **baña:**
Kaside 27
Mısra: **103**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Baña bir luṭf u kerem ṣāḥibi sāḥib çıḳsa
Süḫānum eyler idi siḥr ü füsūnı mesḥūr

98. **baña:**
Kaside 28
Mısra: **62**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Yeter devlet dil-i bīmāra rūmālī-i der-gāhuñ
Saʿādet baña ancaḳ ol maḳāma intisābumdur

99. **baña:**
Kaside 28
Mısra: **63**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Ṣafā-yı intisābuñla vaṭandur baña bu ġurbet
Ki mesken nisbet-i luṭfuñla cāy-ı ictinābumdur

100. **baña:**
Matla 13
Mısra: **1**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Geldüñ ol ġonçe-femüñ müjde-i vaṣlıyla baña
Āferīn-bād eyā bād-ı seḥergāh saña

101. **baña:**
Matla 232
Mısra: **1**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Cümle ʿālem bu şehādetde baña yār ü güvāh
-

102. **baña:**
Rübai 3
Mısra: **3**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Olmazsa müyesser baña dergāhuñ eger
Ḳabrüm pür ider velvele-i vāveylā

103. **baña:**
Rübai 6
Mısra: **3**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Luṭf it baña bī-vāsıṭa-i ẕell-i ṭaleb
Maḳṣūdumı faẓluñla sen eyle iʿṭā

104. **baña:**
Rübai 14
Mısra: **1**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Tevfīḳuñı faẓluñla refīḳ eyle baña
Luṭf u keremüñ yār-ı şefīk eyle baña

105. **baña:**
Rübai 14
Mısra: **2**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Tevfīḳuñı faẓluñla refīḳ eyle baña
Luṭf u keremüñ yār-ı şefīk eyle baña

106. **baña:**
Rübai 14
Mısra: **4**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
ʿAvn ü mededüñ ḥıfẓ u emānuñ yā Rab
Sen bedreḳa-i ḫayr-ı ṭarīḳ eyle baña

107. **baña:**
Rübai 28
Mısra: **2**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Hālā menem ol muʿcize-kār-ı maʿnā
Ser-beste baña siḥr-i ḥalāl-ı şuʿarā

108. **baña:**
Rübai 46
Mısra: **1**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Luṭf it baña ḳıl muġtenim-i terk ü nevā
Fiʿlüñ ile ḥācātumı eyle devā

109. **bana:**
Rübai 50
Mısra: **4**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Kārı beşerüñ gerçi ḫaṭādur ammā
Yoḳ nefsine ẓālim bana beñzer yā Rab

110. **baña:**
Rübai 51
Mısra: **4**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Her kārumı ḳıl vāsıṭa-i ḥüsn-i rıżā
Tevfīḳ-ı rıżādur baña senden maṭlūb

111. **baña:**
Rübai 55
Mısra: **2**
Birinci teklik şahıs

zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Endīşe-i ġayr ile olup ḫāne ḫarāb
Ālāyiş-i esbāb baña oldı ḥicāb

112. **baña:**
Rübai 57
Mısra: **2**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Maḳṣūd u murādum eyle iḥsān yā Rab
Eyle baña müşkilātum āsān yā Rab

113. **baña:**
Rübai 65
Mısra: **3**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Kim vaʿd-i - baña
Burhān-ı icābet oldı bī-şübhe vü reyb

114. **baña:**
Rübai 66
Mısra: **3**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Ḫālüm saña maʿlūm baña sen meded it
Ey vāḳıf-ı sırr u ʿalem ü ʿālim-i ġayb

115. **baña:**
Rübai 83
Mısra: **3**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Yoḳ çāre baña ġayrdan ey Rabb-i Kerīm
Derd-i dil-i bīmāruma sen dermān it

116. **baña:**
Rübai 89
Mısra: **1**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Ṭāʿatde baña şevḳ-ı füzūn iḥsān it
Ṣıdḳ-ı dil ü iḫlāṣ-ı derūn iḥsān it

117. **baña:**
Rübai 89
Mısra: **3**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Tevfīḳ ü hidāyetüñ refīḳ eyle baña
Fażl u keremüñ rāh-nümūn iḥsān it

118. **baña:**
Rübai 91
Mısra: **3**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Eyle baña feyż-i nefes-i ṣıdḳ u ṣavāb
Her bir süḫanum terceme-i ilhām it

119. **baña:**
Rübai 92
Mısra: **4**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Benden niçe biñ şerm ile ʿöẕr-i taḳṣīr
Senden baña hemvāre ʿaṭā vü niʿmet

120. **baña:**
Rübai 105
Mısra: **2**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Bir neşve ile olmış idüm dün gice mest
Keşf oldı baña ḫaḳāyıḳ-ı sırr-ı Elest

121. **baña:**
Rübai 107
Mısra: **1**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Yā Rab baña feyż-i neşve-i taḥḳīḳ it
Elṭāfuñ ile taṣavvurum taṣdīḳ it

122. **baña:**
Rübai 107
Mısra: **4**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Mesʾūl ü niyāzum bu ki her kārumda
Fażluñla baña hidāyet ü tevfīḳ it

123. **baña:**
Rübai 113
Mısra: **2**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Āşüfte-ser itdi beni envāʿ-ı ḫarāc
Fażluñ ile eyle baña iḥsān-ı ferec

124. **baña:**
Rübai 154
Mısra: **3**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Senden baña olmazsa ʿināyet yā Rab
Saʿy ü ṭalebüm cümle ġam-ender-ġam olur

125. **baña:**
Rübai 155
Mısra: **1**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Bu yolda baña mürşid-i kāmil göster
Reh-vār-ı dili maḳṣada vāṣıl göster

126. **baña:**
Rübai 155
Mısra: **4**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Yā Rab beni ḳıl maẓhar-ı sırr-ı temyīz
Ḥaḳḳı baña ḥaḳ bāṭılı bāṭıl göster

127. **baña:**
Rübai 157
Mısra: **1**

Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Şevḳuñ baña ser-māye-i cemʿiyyetdür
Evṣāf-ı şerīfüñ sebeb-i rifʿatdür

128. **baña:**
Rübai 166
Mısra: **1**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Yā Rab baña bir ḥālet-i müsteṣnā vir
Cān ü dilüme neşve-i rūḥ-efzā vir

129. **baña:**
Rübai 196
Mısra: **4**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Ey Ḫāliḳ u Rezzāḳ-ı cemīʿ-i ʿālem
Sen eyle baña raḥmet ü fażluñla naẓar

130. **baña:**
Rübai 213
Mısra: **3**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Ġayruñ baña dermānı gerekmez şāhā
Derdüñ gibi ben ḫasteye dermān olmaz

131. **baña:**
Rübai 223
Mısra: **2**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Hengām-ı seḥer ki pür-ḫurūş oldı ḫurūs
Keşf oldı baña lisān-ı ḥāl-i nāḳūs

132. **baña:**
Rübai 229
Mısra: **4**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Ḥāl-i dil-i mecrūḥuma raḥm eyle ne var
Ḳaṣduñ baña cevr itmek ise besdür bes

133. **baña:**
Rübai 233
Mısra: **3**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Hep baña didükleri vefā oldı cefā
Söz yañlış olur belī yalan olmaz imiş

134. **baña:**
Rübai 235
Mısra: **2**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Ser-cümle taġayyürde rüsūm-ı iḫlāṣ
Hep baña mıdur bu sitem-i ḫāṣü'l-ḫāṣ

135. **baña:**
Rübai 237
Mısra: **1**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Yā Rab baña ṭāʿatde virüp ṣıdḳ u ḫulūṣ
Ḳıl ṣıdḳ-ı derūn ile ḫulūṣum menṣūṣ

136. **baña:**
Rübai 257
Mısra: **1**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Yā Rab baña tevfīḳuñı sen eyle refīḳ
Ḳıl ʿiṣmet ü fażl ü keremüñ yār-ı şefīḳ

137. **baña:**
Rübai 272
Mısra: **1**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Yā Rab baña fażl u keremüñ eyle refīḳ
Āsān ola tā cān ü dile kār-ı ṭarīḳ

138. **baña:**
Rübai 272
Mısra: **4**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Reh-yāb olamaz ḳalbe ġam-ı nā-kāmī
Senden ki ola baña ʿaṭā-yı tevfīḳ

139. **baña:**
Rübai 280
Mısra: **4**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Fażluñla idüp keşf-i ḥaḳāyıḳ yā Rab
Göster baña māhiyyetini eşyānuñ

140. **baña:**
Rübai 326
Mısra: **1**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Reh-zenlük idüp baña ʿamelde keselüm
Hep leẕẕet-i nefs oldı Ḫudāyā emelüm

141. **baña:**
Rübai 336
Mısra: **1**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Bilmem ne füsūn itdi baña ol ẓālim
Ārām idemez oldı dil-i meyyālüm

142. **baña:**
Rübai 354
Mısra: **3**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Feyż it baña ol neşve-i ḫāṣü'l-ḫāṣı
Kim leẕẕetin idrāk ile medhūş olayum

143. **baña:**
Rübai 358
Mısra: **4**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Her kārumı maʿbuduma tefvīż itdüm
Besdür baña ol ġayra münācāt itmem

144. **baña:**
Rübai 407
Mısra: **2**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
ʿAfv it beni ẕāt-ı ekremüñ ḥaḳḳı içün
Luṭf it baña nūr-ı aḳdemüñ ḥaḳḳı içün

145. **baña:**
Rübai 409
Mısra: **4**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Tedbīr-i kesāna bende yoḳdur raġbet
Luṭf it baña kim ḥālüme sen aʿlemsin

146. **baña:**
Rübai 419
Mısra: **2**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
ʿIşḳuñ ġamı dārū-yı dil ü cān olsun
Derdüñ baña ser-maye-i dermān olsun

147. **baña:**
Rübai 422
Mısra: **4**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Ḳıl fażluñı hem-dem ḳoma vaḥşetle beni
Ḳabrümde baña eyle suʾālüm āsān

148. **baña:**
Rübai 430
Mısra: **3**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Yā Rab keremüñ rāh-nümā eyle baña
Ben zārı ḫalāṣ it bu ġarīb illerden

149. **baña:**
Rübai 449
Mısra: **2**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Yā Rab ne ümmīd itdüm ise fażluñdan
Eżʿāf-ı mużāʿaf baña luṭf itdüñ sen

150. **baña:**
Rübai 456
Mısra: **4**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Yā Rab niçe şerm ile helāk olmayayum
Sen baña ʿaṭā ben saña ʿiṣyān

151. **baña:**
Rübai 457
Mısra: **1**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Allāh baña luṭfuñı reh-ber eyle
Her ḥalde tevfīḳ müyesser eyle

152. **baña:**
Rübai 458
Mısra: **1**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Yā Rab baña tevfīḳūñı hem-rāh eyle
Ġafletle ḳoma ḳalbümi āgāh eyle

153. **baña:**
Rübai 459
Mısra: **4**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Ṭopraḳ başuma zīr-i türāb içre eger
Luṭfuñ baña olmazsa İlāhī hem-rāh

154. **baña:**
Rübai 475
Mısra: **4**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Āyīni budur bezm-i fenānuñ ey dōst
Ya sen baña ya ben saña eyvāh diye

155. **baña:**
Rübai 494
Mısra: **4**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Vir salṭanatuñ ṭālibine salṭanatı
Yā Rab baña sen ḳulluġuñ iḥsān eyle

156. **baña:**
Rübai 495
Mısra: **4**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Yā Rab sañadur tevekkül ü iḫlāṣum
Fażluñ baña yār eyle iki ʿālemde

157. **baña:**
Rübai 496
Mısra: **2**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Dil dīde-i ʿibret ile itdükde nigāh
Ebnā-yı zamāndan baña geldi ikrāh

158. **baña:**
Rübai 508
Mısra: **3**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Sen baña ẓafer-yāb olamazsın zīrā

Ol faḫr-ı cihān oldı baña püşt ü penāh

159. **baña:**
Rübai 508
Mısra: **4**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Sen baña ẓafer-yāb olamazsın zīrā
Ol faḫr-ı cihān oldı baña püşt ü penāh

160. **baña:**
Rübai 514
Mısra: **2**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Şermende iken ḳıllet-i ṭāʿatden āh
Bilmem ne belādur baña bu cürm ü günāh

161. **baña:**
Rübai 545
Mısra: **3**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Gel gel ḳademüñ ḫākini küḥl eyle baña
Sensüz gözüme görünmez oldı bir şey

162. **baña:**
Rübai 554
Mısra: **4**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Ḳıl behrever-i ʿilm-i ledünnī yā Rab
Göster baña sen ḥaḳāyıḳ-ı eşyāyı

163. **baña:**
Tahmis 5
Mısra: **8**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
Hicrān elemi itdi derd-i dilümi müşted
Vaṣluñla müdāvā ḳıl raḥm it baña ey gül-ḫad

bār:

1. **bārı:**-*ı*
Gazel 295
Mısra: **6**
Yük, ağırlık.
Yādıña gelmedi mi ḫavf-i Ṣırāt-ı maḥşer
Bu ḳadar bārı ne efkār ile ber-dūş itdüñ

bār olmasun:

1. **bār olmasun:**-*ma, -sun*
Gazel 351
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yük olmak, ağır gelmek.
Āzürde itmesün seni berg-i semen bile
Bār olmasun vücūduña pīrāhen istemem

bārān:

1. **bārāndur:**-*dur*
Matla 77
Mısra: **2**
Yağmur.
Ḫırām itdürmeyen dildāra bu eşk-i firāvāndur
Ḫilāf-ı vaʿde-i teşrīfe bāʿiṣ yaʿnī bārāndur

bārān olur:

1. **bārān olur:**-*ur*
Matla 89
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yağmur ol.
Niyyet itsem ḫāk-i pāya gözlerüm giryān olur
Kūyuña ʿazm eylesem gör baḫtı kim bārān olur

bārān-ı bahār:

1. **bārān-ı bahār:**
Matla 100
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bahar yağmuru.
Yüzüñe ḳarşu n'ola girye iderse dil-i zār
Ḫoş gelür ey gül-i raʿnā baña bārān-ı bahār

bārān-ı füyūżāt-ı meʿānīyem:

1. **bārān-ı füyūżāt-ı meʿānīyem:**-*yem*
Kaside 28
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mana feyizlerinin yağmuru.
O bārān-ı füyūżāt-ı meʿānīyem ki ʿālemde
Benüm dūd-ı siyāh-ı āh-ı ḫūn-pāşuma seḥābumdur

bārān-ı luṭfuñla:

1. **bārān-ı luṭfuñla:**-*uñ, -la*
Gazel 408
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İyilik yağmuru.
Gül-i dāġ-ı derūna bī-dirīġ it himmetüñ tā kim
Bula bārān-ı luṭfuñla ṭarāvet yā Resūla'llāh

bāreke'llāh:

1. **bāreke'llāh:**
Kaside 8
Mısra: **29**
Allah mübarek etsin!.
Bāreke'llāh zihī feyż-i Ḫudāvend-i Kerīm
Gitdi eyyām-ı şitā eyledi teşrīf-i bahār

2. **bāreke'llāh:**
Kaside 8
Mısra: **79**
Allah mübarek etsin!.
Bāreke'llāh zihī yār-ı çehār-ı mümtāz
Ḫilʿat-i ʿadl içün olmışlar idi ʿunṣur-ı çār

3. **bāreke'llāh:**
Kaside 19
Mısra: **149**
Allah mübarek etsin!.

Bāreke'llāh ey serīr-ārā-yı ṣadr-ı ḫüsrevī
Eyyeda'llāh ey şikestī-baḫş-ı ḳaṣr-ı ḳayṣarī

4. **bāreke'llāh:**
Kaside 27
Mısra: **1**
Allah mübarek etsin!.
Bāreke'llāh eyā dāver-i devlet-mevfūr
Olmada gün gibi günden güne nāmuñ meşhūr

5. **bāreke'llāh:**
Kıt'a 36
Mısra: **1**
Allah mübarek etsin!.
Bāreke'llāh zihī ḫıṭṭa-i ferḫunde-liḳā
Şād ider seyr ü temāşāsı dil-i nā-şādı

6. **bāreke'llāh:**
Tahmis 10
Mısra: **19**
Allah mübarek etsin!.
Bāreke'llāh zihī ḥüsn ü cemāl ancaḳ olur
Bu leṭāfet bu ṭarāvet bu kemāl ancaḳ olur

7. **bāreke'llāh:**
Tarih 16
Mısra: **1**
Allah mübarek etsin!.
Bāreke'llāh kāḫ-ı sulṭānī zihī ʿālī-maḳām
Bī-bedel kāşāne dil-keş ḳaṣr-ı gerdūn-iştibāh

8. **bāreke'llāh:**
Tarih 28
Mısra: **45**
Allah mübarek etsin!.
Bāreke'llāh böyle bī-mānend-eser ancaḳ olur
Şekli zībā resmi dil-keş vażʿı ḫoş ṭarhı güzel

9. **bāreke'llāh:**
Tarih 29
Mısra: **1**
Allah mübarek etsin!.
Bāreke'llāh zihī aḳdem-i hayr u ḥasenāt
Ḫayr-ı cārī-i ebed ʿayn-i sevāb-ı mevʿūd

bār-gāh:

1. **bār-gāh:**
Tarih 16
Mısra: **34**
Çadır, yüksek divan.
Mihr olur bürc-i ḥamelden çehre-fersā-yı senā
Sāye-baḫş olduḳça ol şāh-ı muʿallā bār-gāh

bārgāh-ı ḥażretüñ:

1. **bārgāh-ı ḥażretüñ:***-üñ*
Kaside 2
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yüksek huzur, yüce makam.
Müdirk-i ebṣārdan ʿālī cenāb-ı aḳdesüñ
Mevḳiʿ-i ḥadden müberrā bārgāh-ı ḥażretüñ

bār-gāh-ı ḳadr ü iclālüñde:

1. **bār-gāh-ı ḳadr ü iclālüñde:***-üñ, -de*
Kaside 19
Mısra: **72**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mertebesi yüksel ve yüce sultan çadırı.
Ḫaymedārān-ı feżā-yı salṭanat olsa revā
Bār-gāh-ı ḳadr ü iclālüñde çāder mehteri

bārī:

1. **bārī:**
Gazel 27
Mısra: **5**
"Hiç olmazsa, en azından" anlamlarında bağlaç.
Al bārī ḥüsn ü ʿışḳuñı vir baña göñlümi
Ey bī-vefa senüñ saña olsun benüm baña

2. **bārī:**
Gazel 38
Mısra: **9**
Hâlık, Cenabıhak. II hiç olmazsa anlamında bir sözcük.
Ey Naḥīfī sen bilürsin bārī derdümden benüm
Şimdi ben bir dil-ber-i fettāna oldum mübtelā

3. **bārī:**
Gazel 78
Mısra: **8**
Hâlık, Cenabıhak. II hiç olmazsa anlamında bir sözcük.
Her-cāyī-meşreb olma yeter ey göñül yeter
Bārī ḫayāl-i yār ile olsun teʾellüf it

4. **bārī:**
Gazel 298
Mısra: **12**
"Hiç olmazsa, en azından" anlamlarında bağlaç.
Sen ne aġlarsın eyā bülbül-i şeydā bilsem
Diñlenür bārī senüñ şām ü seḥer feryāduñ

5. **bārī:**
Gazel 337
Mısra: **4**
Hâlık, Cenabıhak. II hiç olmazsa anlamında bir sözcük.
Ne āh eylerdüm olsa bir enīsüm künc-i ġurbetde
Ne aġlardum bu yād illerde bārī āşinā görsem

6. **bārī:**
Kaside 24
Mısra: **107**
"Her şeyi takdir ettiği şekle uygun olarak yaratıp varlığa çıkaran, yaratan" anlamında esmâ-i hüsnâdan (Allah'ın en güzel isimlerinden)dır.
Refīḳ u yāver itsün dāʾimā tevfīḳini Bārī
Hemīşe maẓhar olsun ẕāt-ı pāküñ luṭf-ı Sübḥāna

7. **bārī:**
Rübai 538
Mısra: **4**
"Hiç olmazsa, en

azından" anlamlarında bağlaç.
Sensüz gözüme şimdi görünmez ʿālem
Ey kāş seni görmemiş olsam bārī

8. **bārī:**
Tahmis 9
Mısra: **14**
"Hiç olmazsa, en azından" anlamlarında bağlaç.
Bir maḥallin düşürüp şimdi o gül-ruḫsāruñ
Pāyına bārī bu taḳrīb ile düşsem yārüñ

9. **bārī:**
Tahmis 10
Mısra: **22**
"Hiç olmazsa, en azından" anlamlarında bağlaç.
Ḫāṣılı söz budur ey pādişeh-i ʿişve-sipāh
Eyleyem hāl-i dilümden seni bārī āgāh

10. **bārī:**
Tarih 2
Mısra: **34**
"Her şeyi takdir ettiği şekle uygun olarak yaratıp varlığa çıkaran, yaratan" anlamında esmâ-i hüsnâdan (Allah'ın en güzel isimlerinden)dır.
Eyleyüp āyīne-i ṭabʿın mücellā rūz u şeb
Ḫāṭırın gerd-i kederden eylesün Bārī berī

11. **bārī:**
Tarih 6
Mısra: **32**
"Her şeyi takdir ettiği şekle uygun olarak yaratıp varlığa çıkaran, yaratan" anlamında esmâ-i hüsnâdan (Allah'ın en güzel isimlerinden)dır.
Muvāfıḳ eyleyüp taḳdīre tedbīr-i şehenşāhı
Rehīn-i ḥüsn-i tevfīḳ itdi Bārī reʾy-i muḫtārın

12. **bārī:**
Tarih 6
Mısra: **35**
"Her şeyi takdir ettiği şekle uygun olarak yaratıp varlığa çıkaran, yaratan" anlamında esmâ-i hüsnâdan (Allah'ın en güzel isimlerinden)dır.
Ne dürr-i şāh-vār-ı salṭanat kim eylemiş Bārī
Mekīn-i ṣulb-i sulṭān-ı cihān aṣl-ı güher-bārın

13. **bārī:**
Tarih 33
Mısra: **22**
"Her şeyi takdir ettiği şekle uygun olarak yaratıp varlığa çıkaran, yaratan" anlamında esmâ-i hüsnâdan (Allah'ın en güzel isimlerinden)dır.
Niçe mülki milket-i İslāma munżam eyleyüp
Niçe iḳlīmi müsaḫḫar eyleye Bārī saña

<u>bār-ı girān:</u>

1. **bār-ı girān:**
Gazel 27
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağır yük. II manevi sıkıntı.
Zār ü nizāram ol ḳadar ālām-ı ʿışḳ ile
Bār-ı girān görünmede pīrāhenüm baña

<u>bār-ı girāndur:</u>

1. **bār-ı girāndur:**-*dur*
Gazel 231
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağır yük.
Kāmile bār-ı girāndur vażʿ-ı erbāb-ı heves
Cism-i rūḥānī olur āzürde-i perr-i meges

<u>bār-ı girānı:</u>

1. **bār-ı girānı:**-*ı*
Gazel 347
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağır yük.
Virmesün daġdaġa geçdükçe Ṣırāṭ-ı ḥaşri
Ne belā başuma bu bār-ı girānı yaḳaram

<u>bār-ı ġumūma:</u>

1. **bār-ı ġumūma:**-*a*
Rübai 450
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sıkıntıların ağırlığı.
Yoḳ ṭāḳatümüz bār-ı ġumūma yā Rab
Bī-ṭāḳat ü bī-ḳudrete ṭāḳat senden

<u>bār-ı ḫudā:</u>

1. **bār-ı ḫudā:**
Rübai 43
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah.
Ey münʿim-i bī-ʿillet olan bār-ı Ḫudā
Muḫtāc senüñ luṭfuña sulṭān u gedā

2. **bār-ı ḫudā:**
Rübai 115
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah.
Ey bār-ı Ḫudā vaḥdetüñüñ ḥaḳḳı içün
İtme beni bir ġayrı ḳapuya muḫtāc

3. **bār-ı ḫudā:**
Rübai 175
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah.
Her ḫaste-dile derd ü devā sendendür
Luṭf u kerem ey bār-ı Ḫudā sendendür

bār-ı ʿışḳı:

1. **bār-ı ʿışḳı:**-*ı*
Rübai 235
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk yükü.
Ṭāḳat mı ḳoduñ çekmege bār-ı ʿışḳı
Destüñden eyā şūḫ-ı sitem-pīşe ḫalāṣ

bār-ı minnet-i cāha:

1. **bār-ı minnet-i cāha:**-*a*
Gazel 113
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyanın minnetinin yükü.
Taḥammül idemezüz bār-ı minnet-i cāha
Sözüñ netīcesi ol yükde bācumuz yoḳdur

bāriḳa-baḫş-ı neẕāredür:

1. **bāriḳa-baḫş-ı neẕāredür:**-*dür*
Gazel 103
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Seyretmenin parıltılı bahışı.
Bir āfitāb-ṭalʿata ḫayrān ü ḫasretem
Kim tāb-ı ḥüsni bāriḳa-baḫş-ı neẕāredür

bāriḳa-i ḫırmen-i ġam:

1. **bāriḳa-i ḫırmen-i ġam:**
Gazel 46
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gam harmanının yıldırımı.
Pertev-i luṭfuñ ḳıl bāriḳa-i ḫırmen-i ġam
Beni āzāde ḳıl efkār-ı hevādan yā Rab

bāriḳa-i nūr-ı ẕuhūruñ:

1. **bāriḳa-i nūr-ı ẕuhūruñ:**-*uñ*
Matla 54
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Varlığın nurunun şimşeği.
Olmasa bāriḳa-i nūr-ı ẕuhūruñ bāʿiṣ
Kāʾināt olmaz idi ketm-i ʿademden ḥādiṣ

bār-keş-i cürm ü günāh:

1. **bār-keş-i cürm ü günāh:**
Gazel 287
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Günahın hamalı.
Müʾmin ü müşrik olup pā-zede-i metn-i ṣırāṭ
Niçeler bār-keş-i cürm ü günāh olsa gerek

bār-keş-i ḳayd-ı vücūd:

1. **bār-keş-i ḳayd-ı vücūd:**
Rübai 438
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Varlık bağın yük çekeni.
Bu yolda olan bār-keş-i ḳayd-ı vücūd
Ṣaḥrā-yı taḥayyürde ḳalur ser-gerdān

baş:

1. **başına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 158
Mısra: **4**
Kişinin kendi şahsı, zâtı.
N'ola bir laḥẓa ārām itmeyem ey māh-rū sensüz
Ġarībüñ başına fürḳat cihānı teng ü tār eyler

2. **başı:**-*ı*
Gazel 261
Mısra: **14**
Vücudun üst veya önünde bulunan bölüm, kafa, ser.
İre ger ʿıyd-ı viṣāle güzelüm ʿāşıḳ-ı zār
Vire bu cān ile başı saña ḳurbān ṣaf ṣaf

3. **başına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 284
Mısra: **4**
Kişinin kendi şahsı, zâtı.
Zaḫm-ı dāġ-ı serimi cümle görenler didiler
Gelmemişdür bu belālar başına Ferhāduñ

4. **başına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 298
Mısra: **14**
Baş II Kişinin kendisi.
Kendinüñ kesb-i yedi olduġına şekk itme
Başına her ne doḳundıysa hele Ferhāduñ

5. **başuma:**-*um, -a*
Gazel 347
Mısra: **26**
Kişinin kendi şahsı, zâtı.
Virmesün daġdaġa geçdükçe Ṣırāṭ-ı ḥaşri
Ne belā başuma bu bār-ı girānı yaḳaram

6. **başuñ:**-*uñ*
Gazel 348
Mısra: **14**
Kişinin kendi şahsı, zâtı.
Ḳaṣduñ bu Naḥīfīyi helāk itmek imiş āh
Raḥm eyle güzel başuñ içün itme efendüm

7. **başup:**-*up*
Gazel 368
Mısra: **2**
Ayakla çiğnemek, ayak altına almak.
Luṭf idüp eyler müşerref ʿāşıḳ-ı dil-dādesin
Ol şeh-i ḥüsnüm başup geçmez bu ben üftādesin

8. **başum:**-*um*
Gazel 446

Mısra: **4**
Vücudun üst veya önünde bulunan bölüm, kafa, ser.
İdeyüm ölmez isem ḫidmet-i kūy-ı pāküñ
Dil-i nālānum ile başum ile cānum ile

9. **başma:**-*ma*
Gazel 455
Mısra: **3**
Ayakla çiğnemek, ayak altına almak.
Ḫāke başma olmasun rencīde pāy-ı nāzüküñ
Ol ḳadem-sāy-ı tenezzül çeşm-i giryān üstüne

10. **başuñ:**-*uñ*
Gazel 457
Mısra: **3**
Vücudun üst veya önünde bulunan bölüm, kafa, ser.
Bir başuñ ile ʿāleme sulṭān iken meded
Ser-dāde olma cāh-ı cihānuñ rüʾūsına

11. **başuña:**-*uñ, -a*
Kaside 3
Mısra: **8**
Kişinin kendi şahsı, zâtı.
Saʿy ḳıl bunda iken derdiñe dermān idegör
Āh kim olmaya bir gün başuña dermānuñ

12. **başınuñ:**-*ı, -n, -uñ*
Kaside 21
Mısra: **18**
Vücudun üst veya önünde bulunan bölüm, kafa, ser.
Ḳadem-i şāh-ı cihān olmaz idi būse-gehi
Olmasaydı başınuñ devleti Saʿd-ābāduñ

13. **başarduñ:**-*ar, -du, -ñ*
Matla 252
Mısra: **2**
Ayak atmak, ayakla ulaşmak.
Ey pādişeh-i kişver-i levlāk n'olaydı
Ol yer ki başarduñ gözümüñ nūrı olaydı

14. **başında:**-*ı, -n, -da*
Rübai 415
Mısra: **3**
Vücudun üst veya önünde bulunan bölüm, kafa, ser.
Başında anuñ lāne-i murġān şāhid
Ḳuş ḳondurur idi şanʿatında Mecnūn

baş-:

1. **başar:**-*ar*
Gazel 388
Mısra: **7**
Ezmek, çiğnemek.
Biñ nāz ile tā dīde-i cān üzre başar
Olmam yine āzürde o nūr-ı başarumdan

baş egmezem:

1. **baş egmezem:**-*em*
Rübai 12
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Boyun eğmemek.
Baş egmezem eflāke saña ḥamd olsun
itdüñ beni sen pādişeh-i istiġnā

baş gösteremez:

1. **baş gösteremez:**-*e, -mez*
Kaside 27
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ortaya çıkmak.
Tīġ-i ḥükmüñ o ḳadar ʿāleme cārīdür kim
Bīm-i ḳahruñ ile baş gösteremez ehl-i şürūr

baş u cāna:

1. **baş u cāna:**-*a*
Gazel 425
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Baş ve can.
Naḥīfī ümmet içre her ne deñlü ehl-i cürm ise
Reh-i ʿışḳuñda ḳalmaz baş u cāna yā Resūla'llāh

baş üstüne:

1. **baş üstüne:**
Gazel 455
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Buyurduğunuzu yaparım, emredersiniz, peki efendim, başımla beraber.
Sābit ol sen itdigüñ ol ʿahd ü peymān üstüne
Ḳulluġuñ her vech ile baş üstüne cān üstüne

baş üzre:

1. **baş üzre:**
Gazel 90
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Belirtilen istekleri içtenlikle yapmayı kabul etmeyi anlatan bir söz.
Alayum baş üzre destüñden senüñ zerrīn ḳadeḥ
Ġabġabuñ çāhına şāhum didiler sīmīn ḳadeḥ

baş üzre ṭutarken:

1. **baş üzre ṭutarken:**-*ar, -ken*
Rübai 399
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Hürmet etmek.
Baş üzre ṭutarken seni ehl-i tecrīd
Dünyā ṭalebiyle pāy-māl olma ṣaḳın

başa çıḳamaz:

1. **başa çıḳamaz:**-*a, -maz*
Gazel 470
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Başarmak, üstesinden gelmek, aşmak.
Siḥr ile ṭurralaruñ ʿāşıḳı başdan çıḳarur

Çıḳamaz başa hele kimse o
cādūlar ile

başa çıḳmaz:

1. **başa çıḳmaz:**-*maz*
Rübai 439
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Başarmak, üstesinden gelmek, aşmak.
İtse ne ḳadar cevr ü cefāsın efzūn
Başa çıḳmaz ehl-i dil ile gerdūn

başa dürlü ḥāl geldi:

1. **başa dürlü ḥāl geldi:**-*di*
Gazel 73
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kişinin kendisine türlü sorunlar gelmesi durumu.
Ḫāl-i yāra öyḳünicek geldi başa dürlü ḥāl
Bildi yüzi ḳarasın yanup ider ʿanber sükūt

başdan başa:

1. **başdan başa:**
Gazel 233
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir uçtan bir uca.
Yine bir āfet-i cān ile dil oldı meʾnūs
N'ola başdan başa çāk olsa ḳabā-yı nāmūs

2. **başdan başa:**
Rübai 298
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir uçtan bir uca.
Ger ḥūr u melek ādem ü cinn arż u semā
Başdan başa müstaġrıḳ-ı cūd u niʿamuñ

başdan çıḳardı:

1. **başdan çıḳardı:**-*dı*
Matla 270
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ayartmak, doğru yoldan çıkarmak, kötüyola sürüklemek.
Getürme başuña sevdā-yı ʿışḳ-ı bī-dādı
Ṣaḳın ṣaḳın hele başdan çıḳardı Ferhādı

başdan çıḳarduñ:

1. **başdan çıḳarduñ:**-*du, -ñ*
Gazel 299
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Doğru yoldan sapmak, yanmak.
Çıḳarduñ başdan ol destār-ı yaḫ-reng-i dil-āvīzüñ
Yine āhū-yı zülf-i cān-firībüñ müşk-bīz itdüñ

başdan çıḳarmaḳ:

1. **başdan çıḳarmaḳ:**-*maḳ*
Gazel 91
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Doğru yoldan sapmak, yanmak.
Gelüp vādī-i ʿışḳa tīşe kārın eylemiş īcād
Bizi başdan çıḳarmaḳ ḳaṣdın itmiş var ise Ferhād

başdan çıḳarur:

1. **başdan çıḳarur:**-*ur*
Gazel 470
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Doğru yoldan sapmak, yanmak.
Siḥr ile ṭurralaruñ ʿāṣıḳı başdan çıḳarur
Çıḳamaz başa hele kimse o cādūlar ile

başı üzre:

1. **başı üzre:**
Matla 157
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Başı üzerinde. Tanıkta yanında anlamında kullanılmıştır.
Bülbül aġlar başı üzre gözi yaşın dökerek
Ṣāḫ-ı gül ḫaste olup var ise çıḳarda çiçek

başına devlet ḳuşı ḳondı:

1. **başına devlet ḳuşı ḳondı:**-*dı-ı, -n, -a*
Rübai 284
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ummadığı, beklemediği bir nimete ya da varlığa kavuşmak.
Murġ eyledi ṣanma lāne farḳ-ı serini
Devlet ḳuşı ḳondı başına Mecnūnuñ

başına hīç dermānı olmadı:

1. **başına hīç dermānı olmadı:**-*ma, -dı*
Matla 265
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Başında ilacı olmamak. II mecazen sürekli dert sahibi olmak.
Düşdi ol mertebe ālāyiş-i ʿışḳa cānı
Olmadı Kūh-kenüñ başına hīç dermānı

başına toprak:

1. **başına toprak:**
Gazel 432
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Başına toprak atmak. II Yenilgi ve kaybetme belirtisi.
Başına toprak o merd-i ġāfilüñ kim şevḳ ile
Āsitānuñda varup ḫāk ile yeksān olmaya

başında ateş yanar:

1. **başında ateş yanar:**-*ar*
Matla 152
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Baş tarafında yanması (Mum, kandil, şamdan vs) II

Hasta, çok ateşli bir durumda olmak.
Görelden tābiş-i ruḫsārın ol mihr-i dıraḫşānuñ
Başında her gice ateş yanar şemʿ-i şebistānuñ

başīret ehli:

1. **başīret ehli:**
Gazel 109
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Görme yetisine sahip kişi II Olgun, ileri görüşlü kişi.
Başīret ehli n'ola ṣarf-ı ẕihn iderse müdām
Kitāb-ı ṣubḥ u mesā nüsḫa-i müceddeddür

2. **başīret ehli:**
Kaside 22
Mısra: **62**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Görme yetisine sahip kişi II Olgun, ileri görüşlü kişi.
Ṣühūdı bir degül māhiyyet-i ervāḥ u eşbāḥuñ
Başīret ehli görsün mi müsāvī nūr u ẓulmāyı

başḳa:

1. **başḳa:**
Gazel 33
Mısra: **4**
Başka, diğer.
Ḥüsn-i dildārı sen idrāk idemezsin zāhid
Başḳa bir ẕāʾiḳadur ḥayret-i dīdār baña

2. **başḳa:**
Gazel 53
Mısra: **17**
Başka, diğer.
Naḥīfī ṭarḥ-ı āyīn-i niyāzuñ başḳa ʿālemdür
Saña meh-pāreler nāz itmede mecbūrlardur hep

3. **başḳa:**
Gazel 140
Mısra: **10**
Başka, diğer.
Buña ey müddeʿī derd-i maḥabbet dirler el-ḥāṣıl
Senüñ ẓann itdigüñ daʿvā degül bir başḳa sevdādur

4. **başḳadur:**-*dur*
Gazel 232
Mısra: **7**
Başka, diğer.
Iṣṭılāḥı başḳadur erbāb-ı ʿışḳuñ zāhidā
Ẕerreye ḫūrşīd dirler murġ-ı ʿAnḳāya meges

5. **başḳa:**
Gazel 320
Mısra: **8**
Başka, diğer.
Dil ḥazīn olma saña imsāk-i luṭfından ṣaḳın
Cevri de ol āfetüñ bir başḳa ʿālemdür göñül

6. **başḳa:**
Kaside 27
Mısra: **31**
Başka, diğer.
Ṣāh-rāḥ-ı keremüñ başḳa yol açdı ḥalḳa
Menzil-i kāma ider her kişi vüsʿatle mürūr

7. **başḳa:**
Kaside 27
Mısra: **121**
Başka, diğer.
Başḳa ḥālet virür ehl-i dile ḥüsn-i raġbet
Cünbüş-i bād-ı vezān ile gelür cūşa buḥūr

8. **başḳa:**
Tahmis 9
Mısra: **20**
Başka, diğer.
Ḫaṭ ber-āverde olan tāze dem-i vuṣlatda
Başḳa bir ẕevḳ virür geçdi zamānum diyerek

başḳa ḥisāb:

1. **başḳa ḥisāb:**
Matla 35
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayrı hesap. "O zaman başka" anlamında bir kalıp söz.
Zamāne itmede ehl-i kemāle cevr ü ʿitāb
Ḥużūr-ı Ḥaḳḳa cevābın virürse başḳa ḥisāb

başla:

1. **başladı:**-*dı*
Gazel 33
Mısra: **6**
Bir işe girişmek, harekete geçmek.
Bāde-i nāz ile bī-hūş olup ol mest-i niyāz
Keşf-i rāz eylemege başladı nā-çār baña

2. **başlamış:**-*mış*
Gazel 49
Mısra: **9**
Bir işe girişmek, harekete geçmek.
Gördüm Naḥīfī zemzeme-i āha başlamış
Beñzer ki geldi mevsim-i feryād-ı ʿandelīb

3. **başlayalum:**-*ya, -lum*
Gazel 87
Mısra: **11**
Girişmek.
Ḫayāle başlayalum ḫaṭṭın ol sitemkāruñ
Meyān-ı meclise gelsün ḳo cürʿadān-ı feraḥ

4. **başlaram:**-*r, -am*
Gazel 239
Mısra: **13**
Bir işe girişmek, harekete geçmek.
Vecd ü semāʿa nāle-i cān-sūza başlaram
Eyvāy olınca ṣaḥn-ı çemende terāne-gūş

5. **başlaram:**-*r, -am*
Gazel 255
Mısra: **13**
Bir işe girişmek, harekete geçmek.
Ey Naḥīfī başlaram sūz u güdāz-ı ḥasrete

Şemʿ-i cemʿ-i zümre-i ḫūbān olup mānend-i şemʿ

6. **başladı:**-*dı*
Gazel 383
Mısra: **9**
Bir işe girişmek, harekete geçmek.
Başladı cismümde cānum ıżṭırāb-ı ḥasrete
Ey Naḥīfī ġālibā ol şūḫ-ı raʿnādur gelen

7. **başladum:**-*du, -m*
Gazel 470
Mısra: **8**
Bir işe girişmek, harekete geçmek.
Bulsa ġamzeñ n'ola īmā-yı viṣāle ruḫṣat
Başladum ʿişvelere kūşe-i ebrūlar ile

8. **başladum:**-*du, -m*
Kaside 25
Mısra: **63**
Bir işe girişmek, harekete geçmek.
Başladum pes duʿā-yı devletüñe
ʿArż-ı der-gāh-ı ẕü'n-nevāl itdüm

başla-:

1. **başlamış:**-*mış*
Gazel 390
Mısra: **2**
Bir işe girişmek, harekete geçmek.
Açılup nāz ile her bir gül-i raʿnā-yı vaṭan
Başlamış nālelere bülbül-i şeydā-yı vaṭan

2. **başladı:**-*dı*
Gazel 473
Mısra: **8**
Bir işe girişmek, harekete geçmek.
Bir nigāhıyla beni hem küşte hem iḥyā ider
Başladı iʿcāz-ı ḥüsne çeşm-i seḥḥāruñ yine

3. **başladı:**-*dı*
Kaside 8
Mısra: **28**
Bir işe girişmek, harekete geçmek.
Eyleyüp meclis-i gülşende bu beyti taḳsīm
Naġamāt eylemege başladı murġ-ı gülzār

başlarını ḳaldırup:

1. **başlarını ḳaldırup:**-*up*
Kıt'a 29
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Uyanmak, ayağa kalkmak, doğrulmak.
Ḳaldırup başlarını mātemiyān ḳabrinden
Merḥamet eylediler ḥāl-i dil-i ġam-nāke

başṭ-ı maḳāl-i medḥüñ itmekden:

1. **başṭ-ı maḳāl-i medḥüñ itmekden:**-*üñ, -mek, -den*
Kaside 5
Mısra: **93**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Övgü sözünün uzatılması.
Mā-ḥaṣal başṭ-ı maḳāl-i medḥüñ itmekden hemān
İntisāb-ı bāb-ı luṭfuñdur meʾāl müddeʿā

başṭ-ı maḳālüm:

1. **başṭ-ı maḳālüm:**-*üm*
Kaside 22
Mısra: **75**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Söz, kelam yayma.
Benüm başṭ-ı maḳālüm resm-i meddāḥīye ṣarf itme
Resūlüñ ḫādim-i naʿt-i şerīfi itmez ıṭrāyı

başṭ-ı süḫan ḳılsa:

1. **başṭ-ı süḫan ḳılsa:**-*sa*
Tahmis 8
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Söz açmak, söz söylemek.
Ḳılsa başṭ-ı süḫan evṣāfuña ḫalḳ-ı ʿālem
Medḥüñi itmek içün ṣafḥa-i taʿbīre raḳam

başṭ-ı zemīne:

1. **başṭ-ı zemīne:**-*e*
Gazel 79
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yeryüzünü aşarak (göklere) çok kısa sürede ulaşmak. Burada Hz. Muhammed'in Miraç hadisesine telmih vardır.
Maḳdemüñ ḥürmetidür başṭ-ı zemīne bādī
Ẕāt-ı pāküñdür olan resm-i zamāne bāʿiṣ

başum açıḳ yalın ayaḳ:

1. **başum açıḳ yalın ayaḳ:**-*um*
Rübai 264
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çok perişan bir kılıkta.
Şād it bu faḳīrüñ naẓar-ı şefḳat ile
Çün ḥaşre varam başum açıḳ yalın ayaḳ

başum olsaydı:

1. **başum olsaydı:**-*um, -sa, -ydı*
Kaside 26
Mısra: **177**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yol gösteren, rehber.
Eger ki bir başum olsaydı Ḳays-ı zār gibi
Kifāyet eyler idi baña kūçe-i Leylā

başuma düşdi:

1. **başuma düşdi:**-*di*
Gazel 68
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Başına gelmek.

Vuṣlata irmek hevāsı baña teʾsīr eyledi
N'eyleyem cānum bu düşdi başuma sevdā-yı dost

başuma getürdi:

1. **başuma getürdi:**-*um, -di*
Gazel 503
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
(Kaderde yazılanın) yaşanması, insanın karşısına çıkması.
Düşdüm kemend-i zülfüñ ile bend-i ʿışḳuña
Devrān getürdi başuma olmaz belāları

başuma getürür:

1. **başuma getürür:**-*um, -ür-ür*
Kaside 8
Mısra: **131**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Kaderde yazılanın) yaşanması, insanın karşısına çıkması.
Getürür şām ü seḥer başuma sevdāyī-i ḫām
N'eyleyem n'eyleyem endīşe-i zülif-i ṭarrār

başuma teng oldı:

1. **başuma teng oldı:**-*um, -dı*
Kaside 26
Mısra: **171**
Kelime Tipi: **Deyim**
Başına dar gelmek II çok sıkıntı veya çile çekmek.
Bu demde başuma teng oldı ġuṣṣa vü ġamdan
Bu ʿarṣa-gāh-ı vesīʿu fesīḥatü'l-ercā

başumdan eksik olmaz:

1. **başumdan eksik olmaz:**-*um, -maz*
Gazel 12
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Deyim**
Sürekli başın olmak, var olmak.
Serde dāʾim hevā-yı zülfüñdür
Eksik olmaz başumdan ol sevdā

başuña belādur:

1. **başuña belādur:**-*dur*
Kaside 3
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Sıkıntılı ve üzüntü veren bir durumun içinde olma.
Mā-sivā'llāha naẓar ḳılma eger ʿārif iseñ
Ne belādur başuña meşġalesi devrānuñ

başuña getürme:

1. **başuña getürme:**-*me*
Matla 270
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir felaketi çağırmak, felaketin olmasına sebep olmak.
Getürme başuña sevdā-yı ʿışḳ-ı bī-dādı
Ṣaḳın ṣaḳın hele başdan çıḳardı Ferhādı

başup geçme:

1. **başup geçme:**
Gazel 151
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aldırış etmemek, önem vermemek.
Naẓardan eyleyüp sāḳıṭ ġurūr ile başup geçme
Sirişk-i çeşmümüñ her dānesi bir dürr-i ġalṭāndur

başup geçmez:

1. **başup geçmez:**-*mez*
Gazel 372
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Önemsemeden geçip gitmek.
Gülzārı başup geçmez idi bād-ı seḥer-gāh
Bir būy-ı vefā alsa gül ü yāsemeninden

bāṭıl:

1. **bāṭıl:**
Rübai 155
Mısra: **4**
Hak ve hakikat olmayan şey, boş şey, yalan, yanlış.
Yā Rab beni ḳıl maẓhar-ı sırr-ı temyīz
Ḥaḳḳı baña ḥaḳ bāṭılı bāṭıl göster

2. **bāṭılı:**-*ı*
Rübai 155
Mısra: **4**
Hak ve hakikat olmayan şey, boş şey, yalan, yanlış.
Yā Rab beni ḳıl maẓhar-ı sırr-ı temyīz
Ḥaḳḳı baña ḥaḳ bāṭılı bāṭıl göster

bāṭın:

1. **bāṭınumda:**-*um, -da*
Kaside 22
Mısra: **70**
İç, iç yüz, görünmeyen taraf, sır.
Beni pür-cūş-ı taḥḳīḳ itdi vaṣf-ı sīreti nā-çār
İderken bāṭınumda müstetir bu sırr-ı ebhāyı

2. **bāṭınum:**-*um*
Murabba 5
Mısra: **59**
İç, iç yüz, görünmeyen taraf, sır.
Bāṭınum oldı maḥal
Çaġıruram dost dost

3. **bāṭın:**
Rübai 412
Mısra: **2**
Görülmeyen, görülmekten münezzeh olan (Allah).
Rabb-i Eḥad ü Vāḥid ü Ḳādir sensin
Berr ü Ṣamed ü Bāṭın u Ẓāhir sensin

bāṭın u ẓāhir olduñ:

1. **bāṭın u ẓāhir olduñ:**-*du, -ñ*
Murabba 2
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Görünmeyen aynı zamanda her şeyde âşikâr olan Allah.
Sen olduñ Evvel ü Āḫir
Sen olduñ Bāṭın u Ẓāhir

bāyiste olmaya:

1. **bāyiste olmaya:**-*ma, -ya*
Gazel 484
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gerekli, lazım olmak.
Sevḳ-ı süḫan maḥalle münāsib gerek tamām
Terk it o lafẓı meclise bāyiste olmaya

bayrām:

1. **bayrāmıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 98
Mısra: **4**
Mübarek ve muazzez addedilen dinî gün.
Ġafera'llāhü lenā ey şeh-i meh-rū ve le-küm
Güzelüm Rūm ili bayrāmıdur ol ʿıyd-ı vaʿīd

bayrāmı görsün:

1. **bayrāmı görsün:**-*sün*
Gazel 272
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bayramı görmek II mutlu olmak.
Sīnesin çāk eylemişdür ḫaste-i hicrāna baḳ
Hey meded bayrāmı görsün gel meded dermāna baḳ

bāz ḳılarsın:

1. **bāz ḳılarsın:**-*ar, -sın*
Gazel 382
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Açık etmek. Engelleri aldırmak, hazır hale getirmek.
Ol sīneyi geh bend ü gehī bāz ḳılarsın
ʿĀşıḳlara evżāʿ-ı füsūn-sāz ḳılarsın

bāz olmış:

1. **bāz olmış:**-*mış*
Gazel 140
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Açılmak.
Çemende şanma kim berg-i çınār-ı gülşen-ārādur
Der-i mevlāya bāz olmış durur dest-i temennādur

bāzār:

1. **bāzārumuz:**-*umuz*
Gazel 104
Mısra: **10**
Çarşı.
Pinhān degüldür iki gözüm rāz-ı ʿışḳumuz
Bāzārumuz bizüm senüñ ile āşikāredür

2. **bāzār:**
Gazel 334
Mısra: **9**
Çarşı.
Metāʿ-ı vuṣlat-ı dildārı bāzār olmadı mümkin
Hemān ser-māye-i ümmīdi bīhūde tebāh itdüm

3. **bāzāruñ:**-*uñ*
Gazel 448
Mısra: **11**
Pazar. || Dünya pazarı.
Bu bāzāruñ ser-āmed müşterīsi şimdi ben oldum
Ki naḳd-i ʿaḳlı şarf itmek murādum cümle ḫūbāna

4. **bāzāra:**-*a*
Gazel 463
Mısra: **4**
Çarşı.
Kālā-yı viṣāle virelüm naḳd-i ḥayātı
Ol māh bu bāzāra görüñ ḳāʾil olursa

bāzar olsa:

1. **bāzar olsa:**-*sa*
Gazel 471
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Alışveriş yapmak.
Naḳd-i cān minnet-i cān idi dil-i şeydāya
Kāle-i vuṣlatı bir vech ile bāzar olsa

bāzāra çıḳaydı:

1. **bāzāra çıḳaydı:**-*ay, -dı*
Gazel 467
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Satılığa çıkarmak.
Niṣār-ı maḳdem-i nāzuñ olurdı cevher-i cān
Eger ki Yūsuf-ı ḥüsnüñ çıḳaydı bāzāra

bāzār-ı cihānuñ:

1. **bāzār-ı cihānuñ:**-*uñ*
Matla 137
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya pazarı.
Terk eyle göñül ġafleti aç dīde-i cānuñ
Bir düş gibidür zīneti bāzār-ı cihānuñ

bāzār-ı fenānuñ:

1. **bāzār-ı fenānuñ:**-*nuñ*
Kaside 3
Mısra: **37**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yokluk çarşısı II dünya (geçici).
Ṣiḳlet-i māli bu bāzār-ı fenānuñ āḫir
Degmez ey ḫ∨āce dem-i ḫacletine mīzānuñ

bāzār-ı maḥabbetde:

1. **bāzār-ı maḥabbetde:**-*de*
Kaside 12
Mısra: **43**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk pazarı.
Bāzār-ı maḥabbetde eyā ġāfil ü güm-rāh
Eyler mi naẓar ʿārif olan sūd u ziyāna

bāzār-ı şehrüñ:

1. **bāzār-ı şehrüñ:**-*üñ*
Matla 155
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eğlence, şenlik yeri.
Bozuldı donanması bāzār-ı şehrüñ
Fenāsı beyān itdi encām-ı dehrüñ

bāzī-i basṭ-ı süḫan:

1. **bāzī-i basṭ-ı süḫan:**
Tahmis 3
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Söz açma oyunu II Nahîfî'nin söz söyleme gücü.
Ẕāt-ı pāküñ midḥat-i mevlā ile mevṣūf iken
Kimde vardur midḥatüñde bāzī-i basṭ-ı süḫan

bāzī-i ʿışḳa:

1. **bāzī-i ʿışḳa:**-*a*
Rübai 140
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk oyunu, eğlencesi.
Biz bāzī-i ʿışḳa kim ser-āġāz itdük
Er başumuz oldı ol zamānda Ferhād

bāzū-bend:

1. **bāzū-bendümdür:**-*üm, -dür*
Gazel 219
Mısra: **5**
Kol bağı, ziynet ve kuvvet için kola bağlanan gümüşten veya sırma ile işlenmiş meşinden korumalık, muska II bilezik.
Benüm kim ey perī ḥırz-ı ḥaḳīḳat bāzū-bendümdür
Füsūn-ı fitne-i çeşm-i siyāhuñ baña kār itmez

bāzū-bend-i vaṣluñı:

1. **bāzū-bend-i vaṣluñı:**-*uñ, -ı*
Gazel 94
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşmanın kol bağını.
Ṭāliʿumdur pādişāhum boynuma atduñ kemend
Bāzū-bend-i vaṣluñı ʿuşşāḳa ḳıldum müstemend

be:

1. **be:**
Gazel 69
Mısra: **7**
"Bre, ey, behey, yâhu" gibi bir ünlem.
Be meded çözme daḥi kākül-i bend-i siyehi
Aña berdāre ḳuluñ saʿy ile ḳıl ḳayd-ı ḥayāt

2. **be:**
Gazel 248
Mısra: **9**
A!, bre! (teklifsiz konuşmalarda dikkati çekmek için kullanılan bir ünlem).
Be Naḥīfī yine göñli ṭutsa envār-ı viṣāl
Ki açıldı baña ḳārşu bu gün ol sīne-i feyż

be ṣıdḳ u ʿadl ü ḥayā vü şecāʿat-i ḫulefā:

1. **be ṣıdḳ u ʿadl ü ḥayā vü şecāʿat-i ḫulefā:**
Kaside 26
Mısra: **147**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Halifelerin cesareti, iffeti, adaleti ve doğruluğu için.
Be ṣıdḳ u ʿadl ü ḥayā vü şecāʿat-i ḫulefā
Be-çār-yār-ı güzīn-i şefʿīʿ-i rūz-ı cezā

be-āb-ı rūy-ı muḥammed:

1. **be-āb-ı rūy-ı muḥammed:**
Tarih 25
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Muhammet'in yüzünün suyu için II Hz. Muhammet'in yüzünün suyu için.
İlāhī ecrini cennetde Kevşer eyle anuñ
Be-āb-ı rūy-ı Muḥammed ʿaleyhi elf ṣalāt

be-ʿākifān-ı taḥayyür:

1. **be-ʿākifān-ı taḥayyür:**
Kaside 26
Mısra: **141**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hayrette kalmış bilgililer için.
Be-ʿākifān-ı taḥayyür be-vāṣılān-ı celāl
Be-maḥremān-ı serā-perde-i ẓuhur u ḫafā

be-ʿālem-i melekūt:

1. **be-ʿālem-i melekūt:**
Kaside 26
Mısra: **133**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Melekler âlemi, zaman ve mekânla sınırlı olmayan, beş duyu ile idrak edilemeyen ruhlar, ilâhî kuvvetler ve mücerret varlıklar âleme kadar.
Be-ʿarş u kürs-i muʿallā be-ʿālem-i melekūt
Be-luṭf-ı revża-i rıżvān be-cennet ü ḥūrā

be-āl-i beyt-i resūl:

1. **be-āl-i beyt-i resūl:**
Kaside 26

Mısra: **149**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hz. Muhammet'in ailesi için.
Be-ḫānedān-ı nübüvvet be-āl-i beyt-i resūl
Be-ser-güẕeşt-i ciger-dūz-ı seyyidü'ş-şühedā

be-ʿarş u kürs-i muʿallā:

1. **be-ʿarş u kürs-i muʿallā:**
Kaside 26
Mısra: **133**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Parlak gökyüzü ve arşa kadar.
Be-ʿarş u kürs-i muʿallā be-ʿālem-i melekūt
Be-luṭf-ı revża-i rıżvān be-cennet ü ḥūrā

be-būy-ı pīrehen-i vaṣl-ı tesliyet-baḫşā:

1. **be-būy-ı pīrehen-i vaṣl-ı tesliyet-baḫşā:**
Kaside 26
Mısra: **144**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Teselli bahşeden kavuşma gömleğinin kokusu için.
Be-derd-i dūrī-i Yūsuf be-girye-i Yaʿḳūb
Be-būy-ı pīrehen-i vaṣl-ı tesliyet-baḫşā

be-cāh-ı mefḫar-ı ʿālem:

1. **be-cāh-ı mefḫar-ı ʿālem:**
Murabba 3
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Alemin övünç kaynağı olan makama (Hz. Muhammed'in makamı kastedilmiştir.).
Be-cāh-ı mefḫar-ı ʿālem
Bizi ḳıl ʿafv ile ḫurrem

be-çār-yār-ı güzīn-i şefʿīʿ-i rūz-ı cezā:

1. **be-çār-yār-ı güzīn-i şefʿīʿ-i rūz-ı cezā:**
Kaside 26
Mısra: **148**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kıyamet günü şefaatçi dört halife için.
Be ṣıdḳ u ʿadl ü ḥayā vü şecāʿat-i ḫulefā
Be-çār-yār-ı güzīn-i şefʿīʿ-i rūz-ı cezā

be-cennet:

1. **be-cennet:**
Kaside 26
Mısra: **134**
Cennet için.
Be-ʿarş u kürs-i muʿallā be-ʿālem-i melekūt
Be-luṭf-ı revża-i rıżvān be-cennet ü ḥūrā

bed:

1. **beddür:**-*dür*
Gazel 107
Mısra: **12**
Fena, kötü, çirkin.
Meyān-ı ʿāşıḳ u dil-berde ḥüsni yoḳ aṣlā
Raḳīb-i bed-menişüñ vażʿı ḫāṣılı beddür

bedʿ ü tamāmında:

1. **bedʿ ü tamāmında:**-*ı, -n, -da*
Rübai 262
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Başlayış ve bitiş.
Her edʿiye kim eyleyesin mevlāya
Ḳıl bedʿ ü tamāmında ṣalātı mülḥaḳ

bed-aṣl:

1. **bed-aṣla:**-*a*
Gazel 462
Mısra: **5**
Kötü huylu, adî, asaletsiz.
Bed-aṣla ḥüsn-i terbiye olsun mı kār-ger
Ḫār-ı ḫasībe neşv ü nemādan ne fāʾide

2. **bed-aṣl:**
Rübai 108
Mısra: **1**
Kötü huylu, adî, asaletsiz.
Bed-aṣl u denī-meşrebe cāh ü devlet
Bī-şübhe olur māye-i ḫabṯ-i ṭıynet

be-daʿvet-i şeb-i miʿrāc-ı aḥmed-i muḫtār:

1. **be-daʿvet-i şeb-i miʿrāc-ı aḥmed-i muḫtār:**
Kaside 26
Mısra: **145**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hz. Muhammet'in Miraç gecesinin daveti için.
Be-daʿvet-i Şeb-i Miʿrāc-ı Aḥmed-i Muḫtār
Be-ḳadr-i āyet-i kübrā-yı Leyletü'l-isrā

bedāyiʿ-i iʿcāzı:

1. **bedāyiʿ-i iʿcāzı:**-*ı*
Rübai 211
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eşi benzeri olmayan, hayret verici güzellikte olan geçişli sözün en büyüğü.
Ḥaḳḳ itdi beyān bedāyiʿ-i iʿcāzı
Sen şāha idüp naṣṣ-ı kerīminde rümūz

bedel:

1. **bedel:**
Gazel 289
Mısra: **8**
Karşılık, bir şeyin yerine verilen.
Ben aña bezm-i ṣāfā mı diyeyüm kim āḫir
Naġme-i şevḳa bedel nāle vü āh olsa gerek

2. **bedel:**
Gazel 395

Mısra: **7**
Karşılık, bir şeyin yerine verilen.
Yoḳ renc-i ḫumārına bedel neşve-i ṣāfı
Bezm-i feleküñ geçdi göñül ʿayş u deminden

3. **bedeli:**-*i*
Kaside 3
Mısra: **34**
Karşılık, bir şeyin yerine verilen.
İftiḫār eyleme gel câme-i pür-zīb ile kim
Bir kefendür bedeli elbise-i zībānuñ

4. **bedel:**
Kaside 26
Mısra: **117**
Karşılık, bir şeyin yerine verilen.
Ben ol şikeste-dilem kim nevā-yı şevḳa bedel
Şimāḫ-ı ḳalbüm gelmekde ṣıyt-ı vā-esefā

5. **bedeli:**-*i*
Rübai 525
Mısra: **4**
Karşılık, bir şeyin yerine verilen.
Aʿdā-yı bed-endīşi iderdi lerzān
Yoġ idi şecāʿatde naẓīr ü bedeli

bedel ḳıl:

1. **bedel ḳıl:**
Kaside 12
Mısra: **46**
Kelime Tipi: **Deyim**
Değiştirmek.
Mecnūnı olup Leylī-i kām-ı dil-i zāruñ
Ḳıl bādiye-i ʿışḳı bedel dār ü mekāna

bedel ḳıldı:

1. **bedel ḳıldı:**-*dı*
Kaside 26
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Değer biçmek, değerini belirlemek.
Ẓalāma nūrı bedel ḳıldı Fāliḳu'l-eṣbāḥ
Bükāya ḫandeyi der-pey-ʿaḳīb derde devā

beden:

1. **beden:**
Gazel 432
Mısra: **3**
Beden, endam.
Dāġ dāġ-ı haṣret olsun ol beden kim dāʾimā
Āteş-i pür-sūz-ı hicrānuñla sūzān olmaya

2. **bedeni:**-*i*
Gazel 496
Mısra: **12**
Beden, endam.
Yüregin oynadur eflākde mihr ü māhuñ
Ẓāhir olduḳda siyeh tūtede sīmīn bedeni

3. **bedenüñden:**-*üñ, -den*
Kaside 3
Mısra: **1**
Beden, endam.
Bedenüñden daḫi dūr olmadan ey dil cānuñ
İştiġāl eyleyegör ṭāʿatine mevlānuñ

beden-i ʿuryānuñ:

1. **beden-i ʿuryānuñ:**-*uñ*
Kaside 3
Mısra: **36**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çıplak beden.
Ḫāk-i ḫuşk olsa gerek çünki mekānuñ bir gün
Ferş-i āsāyişe ṣalma beden-i ʿuryānuñ

bedenümden ide:

1. **bedenümden ide:**-*e*
Matla 159
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Bedenimden etmek: yani ölmek.
Dem-i teşrīfüñe var bende o deñlü iḳbāl
Ḫavfüm oldur bedenümden ide cān istiḳbāl

be-derd-i dūrī-i yūsuf:

1. **be-derd-i dūrī-i yūsuf:**
Kaside 26
Mısra: **143**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hz. Yusuf'un uzakta kalışının derdi için.
Be-derd-i dūrī-i Yūsuf be-girye-i Yaʿḳūb
Be-būy-ı pīrehen-i vaṣl-ı tesliyet-baḫşā

be-derd-i ḥasret-i ādem:

1. **be-derd-i ḥasret-i ādem:**
Kaside 26
Mısra: **136**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hz. Adem'in hasret derdi için.
Be-emr ü nehy-i ilāhī be-ḥikmet-i ezelī
Be-derd-i ḥasret-i Ādem be-fürḳat-i Ḥavvā

bed-ḫ∨āh:

1. **bed-ḫ∨āhları:**-*lar, -ı*
Tarih 4
Mısra: **42**
Başkasının kötülüğünü isteyen, kötü yürekli.
Ḫayr-ḫ∨āhānı olup ʿizzet ü rifʿatde müdām
Olsa bed-ḫ∨āhları ḫūr u ḥaḳīr ü maṭrūd

2. **bed-ḫ∨āhları:**-*lar, -ı*
Tarih 29
Mısra: **46**
Başkasının kötülüğünü isteyen, kötü yürekli.
Ḫayr-ḫ∨āhānı bulup neşv ü nemā-yı cāvīd
Ola bed-ḫ∨āhları seyl-i ʿademden nā-būd

bed-ḫ∨āh-ı ḫānedānuñ:

1. **bed-ḫ∨āh-ı ḫānedānuñ:**-*uñ*
Gazel 260
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Soyunun kötülüğünü isteyen.
Ḫuddām-ı ehl-i beytüñ olup şād u muḥterem
Bed-ḫ∨āh-ı ḫānedānuñ ola vaḳfe-i esef

bedīʿ:

1. **bedīʿ:**
Rübai 64
Mısra: **3**
Eşsiz ve benzersiz, nadide.
Sen Nūr u Bedīʿ u Ẓāhir ü Bāṭınsın
Esrār u ḫafā yā saña ẓāhir yā Rab

bedʿ-i vücūd oldı:

1. **bedʿ-i vücūd oldı:**-*dı*
Kaside 10
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Vücudun yaratılması.
Vücūdı içün oldı bedʿ-i vücūd
Ẓuhūrıyla nübüvvet ḫitām

bedīd:

1. **bedīd:**
Kaside 10
Mısra: **34**
Görünür; açık, meydanda.
Olup münkesir ṭāḳ-ı kisrā o şeb
Kenāyisde oldı bedīd inhidām

2. **bedīd:**
Rübai 402
Mısra: **3**
Görünür; açık, meydanda.
Her mürselüñ icāzı cenābında bedīd
Her muʿcizüñ envāʿı vücūdında ʿayān

bedīd eyledi:

1. **bedīd eyledi:**-*di*
Tarih 10
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Meşhur etmek, âşikar ve görünür kılmak.
Ḥamdü li'llāh esʿad-ı sāʿatde eyleyüp ṭulūʿ
Ṣulb-i pāki maṭlaʿından eyledi bezme bedīd

bedīd oldı:

1. **bedīd oldı:**-*dı*
Matla 65
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Görünmek, ortaya çıkmak II sezilmek.
Ser ü rīşümde benüm şanma ki şeyb oldı bedīd
Dūd-ı āhum daḫi pīr oldı degül mūy-ı sefīd

2. **bedīd oldı:**-*dı*
Tarih 29
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Görünmek, ortaya çıkmak.
Cümleden oldı bu ser-çeşme maḳāmında bedīd
Ṭarz-ı vālā-yı mülūkānesi pīrāye-nümā

bedīdār:

1. **bedīdār:**
Rübai 293
Mısra: **1**
Görünür, aşikar, açık.
Eşyāda bedīdār vücūb-ı ẕātuñ
Şāhid ṣıfat-ı vaḥdetüñe āyātuñ

bedīdār oldı:

1. **bedīdār oldı:**-*dı*
Gazel 260
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Meydanda, görünür olmak.
Bir dem içinde ṭayy-ı zamān u mekān idüp
Arż u semāda oldı bedīdār neşr ü lef

bedīdār-ı şühūd:

1. **bedīdār-ı şühūd:**
Tarih 29
Mısra: **38**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şahitlerin açıkça gördüğü.
Nev-bahār-ı ṭarab-efzā gibi naḳş-ı ezhār
Ṣafḥa-i ṣāf-ı ruḫāmında bedīdār-ı şühūd

bedīhī:

1. **bedīhī:**-*dir*
Gazel 314
Mısra: **10**
Aşikar, belli ve açık olma.
Dem-i seḥerde Naḥīfīden oldı tuḥfe saña
Bedīhī bir ġazel-i ʿāşıḳāne ey bülbül

bedīʿu'l-beyān:

1. **bedīʿu'l-beyān:**
Kaside 10
Mısra: **9**
Anlatışı güzel.
Bedīʿu'l-beyān ü belīġu'l-edā
Faṣīḥu'l-lisān ü cemīlü'l-kelām

bed-kār olsa:

1. **bed-kār olsa:**-*sa*
Kaside 8
Mısra: **154**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kötü işler yapan biri olmak.
Kesmez ümmīd-i ʿaṭāyı yine mevlāsından
Pādişāhā ne ḳadar olsa da bir ḳul bed-kār

bed-peymān:

1. **bed-peymān:**
Rübai 534
Mısra: **3**
Sözünde, andında durmayan, sözünün eri olmayan.
İfrāṭ-ı cefādan el çek ey bed-peymān
Çoḳ nāz uṣandurur ṣaḳın ʿuṣṣāḳı

bedr:

1. **bedre:**-*e*
Gazel 460
Mısra: **2**
Dolunay.
Dünyede ʿāṣıḳ sevince böyle bir meh-rū seve
Kim cebīni bedre beñzer ḳaşları māh-ı neve

2. **bedrüñ:**-*üñ*
Rübai 292
Mısra: **2**
Dolunay.
Şaḳḳ oldığı dem ṣadr-ı refīʿu'l-ḳadrüñ
Çāk oldı derūn-ı tābdārı bedrüñ

bedr iden:

1. **bedr iden:**-*en*
Gazel 156
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dolunay haline getirmek.
Hilāli bedr iden iḳbālidür mihr-i dıraḫşānuñ
Kemāl-i ehl-i istiʿdāda bāʿiṣ yaʿnī raġbetdür

bedr olur:

1. **bedr olur:**-*ur*
Matla 163
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dolunay olmak II dolunay gibi kusursuz ve eksiksiz olmak.
Bedr olur mah eyledükçe cebhe-i pāküñ ḫayāl
Ḳaşlaruñ endīşe itse cismini eyler hilāl

bedre'd-dücā:

1. **bedre'd-dücā:**
Kaside 5
Mısra: **16**
Karanlığı gideren ay.
Oldı ẕātuñla münevver ẓulmet-i rūy-ı zemīn
Yā ʿaẕīme'l-ḫalḳ yā bedre'd-dücā nūre'l-verā

bedreḳa-i ḫayr-ı ṭarīḳ eyle:

1. **bedreḳa-i ḫayr-ı ṭarīḳ eyle:**
Rübai 14
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yolun hayırlısını rehber eylemek.
ʿAvn ü mededüñ ḥıfẓ u emānuñ yā Rab
Sen bedreḳa-i ḫayr-ı ṭarīḳ eyle baña

bedr-i çarḫ-ı rifʿatdür:

1. **bedr-i çarḫ-ı rifʿatdür:**-*dür*
Kaside 22
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüce gökkubenin ayı.
Ne ṣadr-ı mesned-i devlet ne bedr-i çarḫ-ı rifʿatdür
Żiyā-yı kevkeb-i mesʿūdı rūşen itdi dünyāyı

bedr-i ḫuneyn olsa:

1. **bedr-i ḫuneyn olsa:**-*sa*
Gazel 360
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Suudi Arabistan'ın Medine Bölgesi'nde şehir. II Hz. Muhammed ile Hevâzinliler arasında 630 yılında yapılan bir savaş olmak.
Bedr-i tābān-ı sipihr üzre şikest itmiş iken
Çoḳ mıdur olsa şikest-i ġażabuñ bedr-i Ḥuneyn

bedr-i ihtidā:

1. **bedr-i ihtidā:**
Kaside 17
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Doğru yola gitmenin dolunayı.
Ṭāhirü'z-zeyl-i fütüvvet seyyid-i vālā-neseb
Āfitāb-ı maşrıḳ-ı levlāk ü bedr-i ihtidā

bedr-i kāmil:

1. **bedr-i kāmil:**
Kaside 13
Mısra: **69**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dolunay, ayın on dördüncü gecesi.
Cebīnüñ bedr-i kāmil vech-i pāküñ şems-i tābāndur
Cemālüñ mā-ḥaṣal nūr oldı nūr-ı müstebīn üzre

bedr-i münīr:

1. **bedr-i münīr:**
Kaside 10
Mısra: **37**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Parlak ay II sevgili.
İşāret idince o bedr-i münīr
Dü nīm oldı çarḫ üzre māh-ı tamām

bedr-i tābān:

1. **bedr-i tābān:**
Gazel 100
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Parlak olan dolunay.
Yoluñda bedr-i tābān sīne-çāk-i mevḳaf-ı ḫidmet
Ġazāl-ı mihr-i gerdūn gerden-endāz-ı kemendüñdür

bedr-i tābān-ı sipihr:

1. **bedr-i tābān-ı sipihr:**
Gazel 360
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Feleğin parlak dolunayı.
Bedr-i tābān-ı sipihr üzre şikest itmiş iken
Çoḳ mıdur olsa şikest-i ġażabuñ bedr-i Ḥuneyn

bedr-i żīyā-güster-i eflāk-i ẓuhūr:

1. **bedr-i żīyā-güster-i eflāk-i ẓuhūr:**
Rübai 160
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Feleklerin ortaya çıkışının ışık yayan ayı.
Ey bedr-i żīyā-güster-i eflāk-i ẓuhūr
Ḫūrşīd-i cihān-tāb-ı kemālüñ meşhūr

bed-sīretān-ı ḫudʿa-nümādan:

1. **bed-sīretān-ı ḫudʿa-nümādan:**-*dan*
Gazel 462
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hile gösteren kötü yüzlüler II rakipler.
Germiyyet üzre olma felek-meşrebān ile
Bed-sīretān-ı ḫudʿa-nümādan ne fāʾide

bed-ter olur:

1. **bed-ter olur:**-*ur*
Rübai 108
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Beter olmak, daha kötü olmak.
Ḫār ü ḫasa geldükçe nemā bed-ter olur
Āzürde ider nīk ü bedi bī-ʿillet

be-emr ü nehy-i ilāhī:

1. **be-emr ü nehy-i ilāhī:**
Kaside 26
Mısra: **135**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın emirleri ve yasakları için.
Be-emr ü nehy-i ilāhī be-ḥikmet-i ezelī
Be-derd-i ḥasret-i Ādem be-fürḳat-i Ḥavvā

be-fażl-ı rütbe-i cāh-ı muḥammed-i ʿarabi:

1. **be-fażl-ı rütbe-i cāh-ı muḥammed-i ʿarabi:**
Kaside 26
Mısra: **151**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hz. Muhammet'in mevkisinin makamının fazileti için.
Be-fażl-ı rütbe-i cāh-ı Muḥammed-i ʿArabi
Be-ḫatm-i defter-i ḥükm-i risālet-i ġarrā

be-fürḳat-i ḥavvā:

1. **be-fürḳat-i ḥavvā:**
Kaside 26
Mısra: **136**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Havva'nın ayrılığı için.
Be-emr ü nehy-i ilāhī be-ḥikmet-i ezelī
Be-derd-i ḥasret-i Ādem be-fürḳat-i Ḥavvā

beg:

1. **begüm:**-*üm*
Gazel 57
Mısra: **8**
Bey, efendi.
Güzelüm maḳṣadımız saña ulaşmaḳdı biraz
Saña hep cümle ḥelāl ola begüm ḫışm u ʿaẕāb

be-ġāyet:

1. **be-ġāyet:**
Gazel 318
Mısra: **6**
Ziyadesiyle, haylice, gayet.
Muḥāl oldı taḥammül ṣabra ḫod hīç ḳalmadı ṭāḳāt
Be-ġāyet müşkil oldı vażʿ-ı ebnā-yı zamān müşkil

begen:

1. **begendüm:**-*dü, -m*
Gazel 348
Mısra: **1**
Beğenmek,kabul etmek.
Bir ġamze ile dāġ-ı ġamuñ cāna begendüm
Vardur hele ey āfet-i cān saña pesendüm

be-girye-i yaʿḳūb:

1. **be-girye-i yaʿḳūb:**
Kaside 26
Mısra: **143**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hz. Yakup'un gözyaşları için.
Be-derd-i dūrī-i Yūsuf be-girye-i Yaʿḳūb
Be-būy-ı pīrehen-i vaṣl-ı tesliyet-baḫşā

begüm:

1. **begüm:**
Gazel 97
Mısra: **11**
"efendim, beyim" manasındadır.
Hele yüz virmedüñ aġyāra begüm
Dil ü cān eylediler saña pesend

be-ḥaḳ:

1. **be-ḥaḳ:**
Kaside 10
Mısra: **3**
Allah için.
Müʾebbed be-şerʿ u müʾeyyed be-ḥaḳ

Mümecced be-ẕāt u
Muḥammed be-nām

be-ḥaḳḳ-ı ẕāt-ı bārī:

1. **be-ḥaḳḳ-ı ẕāt-ı bārī:**
Gazel 411
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın zâtının hakkı için.
Be-ḥaḳḳ-ı ẕāt-ı Bārī māye-i ʿizz ü saʿādetdür
Ġam-ı ışḳuñ dil-i bī-iḫtiyāra yā Resūla'llāh

be-ḥānedān-ı nübüvvet:

1. **be-ḥānedān-ı nübüvvet:**
Kaside 26
Mısra: **149**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Peygamberlik soyu için.
Be-ḫānedān-ı nübüvvet be-āl-i beyt-i resūl
Be-ser-güẕeşt-i ciger-dūz-ı seyyidü'ş-şühedā

be-ḥatm-i defter-i ḥükm-i risālet-i ġarrā:

1. **be-ḫatm-i defter-i ḥükm-i risālet-i ġarrā:**
Kaside 26
Mısra: **152**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gösterişli peygamberliğin hüküm defterinin tamamlanması için.
Be-faẕl-ı rütbe-i cāh-ı Muḥammed-i ʿArabi
Be-ḫatm-i defter-i ḥükm-i risālet-i ġarrā

be-ḥayret-i mūsā:

1. **be-ḫayret-i mūsā:**
Kaside 26
Mısra: **140**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hz. Musa'nın şaşkınlığı için.
Be-sırr-ı vādī-i aḳdes belemʿa-i envār
Be-nūr-ı pāk-i tecellī beḥayret-i Mūsā

behey:

1. **behey:**
Gazel 291
Mısra: **2**
"Hey! Ey! Be!"
Ekseriya hiddet ve tekdir manasında kullanılan seslenme edatı.
Helāk itmekde dünyāyı nigāh-ı çeşm-i ḫūn-rīzüñ
Behey ẓālim hele hīç ḫūn-ı dilden yoḳ mı perhīzüñ

be-ḥikmet-i ezelī:

1. **be-ḥikmet-i ezelī:**
Kaside 26
Mısra: **135**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın sonsuz hikmetleri için.
Be-emr ü nehy-i ilāhī be-ḥikmet-i ezelī
Be-derd-i ḥasret-i Ādem befürḳat-i Ḥavvā

behmen:

1. **behmen:**
Kaside 24
Mısra: **37**
Behmen. (Behmen, İran hükümdarlarından İsfendiyâr'ın oğlu Erdşîr'in lakabıdır.).
İderdi Behmen ü Efrāsyābuñ ḫākini lerzān
ʿİnān-gīr itse raḫş-ı ʿazmini Īrān ü Tūrāna

behre-cūy-ı şefḳat ü iḥsānı:

1. **behre-cūy-ı şefḳat ü iḥsānı:**-*ı*
Kaside 18
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cömertlik ve şafkatin hisse arayanı.
Behre-cūy-ı şefḳat ü iḥsānı sulṭān u gedā
Vāye-ḫvāh-ı reʾfet-i cūdı ṣıġār ile kibār

behredār oldı:

1. **behredār oldı:**-*dı*
Matla 72
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nasiplenmek.
Lemʿa-i feyż-i serengüştüñden oldı behredār
Vechi var gögsin gerüp māh itse ʿarż-ı iftiḫār

behre-i ʿayş ü ṣafāyı:

1. **behre-i ʿayş ü ṣafāyı:**-*yı*
Gazel 228
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Safa ve eğlence hissedarları.
Naḥīfī gūş-ı cān ṭut sözlerüm ʿayn-ı ḥaḳīḳatdür
Alanlar behre-i ʿayş ü ṣafāyı ber-devām almaz

behrever-i ʿilm-i ledünnī:

1. **behrever-i ʿilm-i ledünnī:**
Rübai 554
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ledün ilminin pay sahibini almış.
Ḳıl behrever-i ʿilm-i ledünnī yā Rab
Göster baña sen ḥaḳāyıḳ-ı eşyāyı

behrever-i reʾy-i ʿarīż olsañ:

1. **behrever-i reʾy-i ʿarīż olsañ:**-*sa, -ñ*
Rübai 241
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Geniş düşüncenin nasiplisi olmak.

Olsañ ne ḳadar behrever-i reʾy-i ʿarīż
İtme ḥaẕer it ḥükm-i ḳażāya taʿrīż

behre-yāb eyle:

1. **behre-yāb eyle:**
Gazel 426
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Faydalandırmak, hissedar etmek.
Beni gencîne-i faẕl-ı Ḫudādan behre-yāb eyle
Der-i luṭfuñda muḥtāc-ı ʿaṭāyam yā Resūla'llāh

2. **behre-yāb eyle:**
Kaside 8
Mısra: **267**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Faydalandırmak, hissedar etmek.
Behre-yāb eyle ki bir bende-i nā-çāruñdur
Ḳalmasun ḫāk-i meẕelletde ġarīb ü ġam-ḫ∨ār

behre-yāb ider:

1. **behre-yāb ider:**-*er*
Gazel 183
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hissedar etmek.
Kesme ümmīdüñ ey göñül kām-ı viṣāl-i yārdan
Belki seni o bī-vefā luṭf ile behre-yāb ider

behre-yāb ḳıl:

1. **behre-yāb ḳıl:**
Kaside 1
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Pay, hisse sahibi yapmak.
Eyleme rūḥ-ı ʿazīzuñ cevr ile āzurde gel
Cismüñ saʿy ile ḳıl feyż-i ṣafādan behre-yāb

behre-yāb olur:

1. **behre-yāb olur:**-*ur*
Gazel 140
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hissedar olmak, pay almak, nasiplenmek.
Olur gevher-şināsān-ı maʿārif behre-yāb andan
Naḥīfīnüñ derūn-ı ṭabʿ-ı pāki ṣanki deryādur

be-ḥürmet-i ḥarameyn:

1. **be-ḥürmet-i ḥarameyn:**
Kaside 26
Mısra: **138**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Haremeyn'nin hürmeti için.
Be-ṣān-ı Beyt-i Mükerrem be-ʿizzet-i zemzem
Be-ḥürmet-i Ḥarameyn ü be-Mescid-i Aḳṣā

be-ʿışḳ-ı pāk-i nebī:

1. **be-ʿışḳ-ı pāk-i nebī:**
Kaside 26
Mısra: **153**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Peygamberliğin temiz nuru için.
Be-ʿışḳ-ı pāk-i nebī ḥālüme teraḥḥum ḳıl
Ḳılup fiġānumı semʿ-i ḳabūl ile ışġā

be-ʿizzet-i zemzem:

1. **be-ʿizzet-i zemzem:**
Kaside 26
Mısra: **137**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zemzem suyunun izzeti için.
Be-ṣān-ı Beyt-i Mükerrem be-ʿizzet-i zemzem
Be-ḥürmet-i Ḥarameyn ü be-Mescid-i Aḳṣā

beḳā:

1. **beḳāya:**-*y, -a*
Gazel 403
Mısra: **9**
Sonsuzluk; ahiret alemi.
Naḥīfī bileler ḳadrüñ beḳāya rıḥlet idince
Güzel kim ḳıymetüñ bilmez daḥi tāze cevāndur bu

beḳā diyārına:

1. **beḳā diyārına:**-*n, -a*
Gazel 499
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ölümsüzlük memleketi II ahiret.
Naḥīfīyā bize yer ḳalmadı bu fānīde
Beḳā diyārına ʿazm eylemekdür aʿlāsı

be-ḳadr-i āyet-i kübrā-yı leyletü'l-isrā:

1. **be-ḳadr-i āyet-i kübrā-yı leyletü'l-isrā:**
Kaside 26
Mısra: **146**
Kelime Tipi: **Ayet**
"Leyleyü'l İsrâ" ayetinin büyüklüğünün kıymeti için.
Be-daʿvet-i Şeb-i Miʿrāc-ı Aḥmed-i Muḫtār
Be-ḳadr-i āyet-i kübrā-yı Leyletü'l-isrā

beḳā-yı ẕikre:

1. **beḳā-yı ẕikre:**-*e*
Tarih 25
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zikrin ebediliği.
Yapup bu çeşme-i zībāyı fī-sebīli'llāh
Beḳā-yı ẕikre sebeb ḳıldı ol sütūde-ṣıfāt

be-kemāl-i muḥammed-i ʿarabī:

1. **be-kemāl-i muḥammed-i ʿarabī:**
Kıt'a 35
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Arap Muhammed'in olgunluğu için II yemin ifadesi olarak kullanılmıştır.
Bu Naḥīfī-i zārı maġfūr it
Be-kemāl-i Muḥammed-i ʿArabī

bel:

1. **belüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 136
Mısra: **7**
Insan bedenin orta kısmı, bel.
Cānā belüñde ḫançer-i dil-dūzuñ olmasa
Teşḫīş olınmaz idi meyānuñ mı mū mıdur

2. **beline:**-*i, -n, -e*
Gazel 243
Mısra: **4**
Insan bedenin orta kısmı, bel.
Kemeri mehveşüñ olsa n'ola boynuma ridā
Beline hāle gibi dāʾimā peyveste imiş

3. **beli:**-*i*
Gazel 436
Mısra: **9**
Insan bedenin orta kısmı, bel.
Farḳ idüp mūy-ı meyānın diyemezdüm beli var
Görmesem bend-i meyānın eger ol ḫançer ile

belā:

1. **belā:**
Gazel 10
Mısra: **6**
Afet, musibet, dert, gam, keder.
Cihān cihāñ ġam-ı nā-dīde var derūnumda
Bu derd-i ʿışḳ görünmez belā imiş ḥayfā

2. **belādur:**-*dur*
Gazel 18
Mısra: **8**
Afet, musibet, dert, gam, keder.
Baña ʿarż itme ey dil iddiʿā-yı rifʿat-i cāhı
Belādur rind-i bī-ḳaydān-ı ʿışḳa miḥnet-i dünyā

3. **belādur:**-*dur*
Gazel 33
Mısra: **2**
Afet, musibet, dert, gam, keder.
Kār-sāz-ı ġam iken fürḳat-i dildār baña
Ne belādur ʿacebā minnet-i aġyār baña

4. **belādur:**-*dur*
Gazel 60
Mısra: **7**
Afet, musibet, dert, gam, keder.
Ḫilāf cins ile ṣoḥbet belādur ehl-i dile
İder şikeste-edā ʿandelībi ṣavt-ı ġurāb

5. **belādur:**-*dur*
Gazel 158
Mısra: **2**
Afet, musibet, dert, gam, keder.
Firāḳuñ ʿāşıḳ u mehcūrı bī-ṣabr u ḳarār eyler
Bu ḥasret bir belādur tā derūn-ı cāna kār eyler

6. **belādur:**-*dur*
Gazel 228
Mısra: **12**
Afet, musibet, dert, gam, keder.
ʿUluvv-i himmet ü cūd u seḫā merġūbdur ammā
Denāʾet bir belādur müft virseñ ḫāṣ u ʿām almaz

7. **belādur:**-*dur*
Gazel 319
Mısra: **4**
Afet, musibet, dert, gam, keder.
Ḳanda bir şūḫ-ı cihān olsa olur üftādesi
Bir belādur ʿāşıḳ-ı bī-çāreye cānā göñül

8. **belā:**
Gazel 347
Mısra: **26**
Afet, musibet, dert, gam, keder.
Virmesün dağdağa geçdükçe Ṣırāṭ-ı ḥaşri
Ne belā başuma bu bār-ı girānı yaḳaram

9. **belā:**
Gazel 351
Mısra: **11**
Afet, musibet, dert, gam, keder.
Taḳbīl-i dest ü dāmen-i nā-dān yeter belā
Maḳṣūd cāh ise senüñ olsun ben istemem

10. **belāsıdur:**-*sı, -dur*
Gazel 353
Mısra: **11**
Afet, musibet, dert, gam, keder.
Zülfüñ belāsıdur ruḫ-ı ālüñ hevāsıdur
Āşüfte-ḥāl-i sünbül-i dil-bend-i verd isem

11. **belādur:**-*dur*
Gazel 390
Mısra: **13**
Afet, musibet, dert, gam, keder.
Ne belādur sitem-i dūn ile ṭaʿn-ı aġyār
Var iken serde ġam-ı ʿışḳ ile sevdā-yı vaṭan

12. **belāyı:**-*y, -ı*
Gazel 500
Mısra: **6**
Afet, musibet, dert, gam, keder.
ʿÖmrinde görmedi Ḳays Ferhād çekmedi hīç
Ben gördigüm belāyı ben çekdigüm firāḳı

13. **belā:**
Gazel 526
Mısra: **2**
Afet, musibet, dert, gam, keder.

O mest-i ḥasretem baña felek mey-ḫanedür şimdi
Sirişküm mey ḳażā sāḳī belā peymānedür şimdi

14. **belā:**
Gazel 526
Mısra: **6**
Afet, musibet, dert, gam, keder.
Ezel bir ʿandelīb-i naġme-senc-i feyż idi ammā
Belā bezminde dil şemʿ-i ġama pervānedür şimdi

15. **belādur:**-*dur*
Rübai 514
Mısra: **2**
Afet, musibet, dert, gam, keder.
Şermende iken ḳıllet-i ṭāʿatden āh
Bilmem ne belādur baña bu cürm ü günāh

belāġat:

1. **belāġat:**
Matla 41
Mısra: **2**
Belagat, etkili, güzel ve yerinde söz söyleme.
Muʿcize besdür bu kim ey fāżıl-ı ümmī-laḳab
Senden ögrendi belāġat resmin ebnā-yı edeb

2. **belāġatuñ:**-*uñ*
Matla 162
Mısra: **1**
Etkili, güzel ve yerinde söz söyleme.
Belāġatuñ büleġā-yı cihānı eyledi lāl
Feṣāḥatüñ fuṣaḥā-yı zamāna virdi kelāl

belā-keş:

1. **belā-keş:**
Gazel 24
Mısra: **10**
Bela çeken, belaya katlanan, sıkıntı çeken. II Âşık.
Dirīġ-i şerbet-i vaṣl itme kim derd-i maḥabbetle
Naḥīfī bir belā-keş ʿāşıḳ-ı bī-çāredür cānā

belālar gelmemişdür:

1. **belālar gelmemişdür:**-*lar, -me, -miş, -dür*
Gazel 284
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Belaya uğramak. Ummadığı, beklemediği bir bela ile karşılaşmak; sıkıntılı duruma düşmek.
Zaḫm-ı dāġ-ı serimi cümle görenler didiler
Gelmemişdür bu belālar başına Ferhāduñ

belā-yı ʿāşıḳ:

1. **belā-yı ʿāşıḳ:**
Rübai 472
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Âşığın belası, âfeti.
Her bir nigeh-i nāzı belā-yı ʿāşıḳ
Her ġamze-i dil-dūzı ḳażā-yı nā-gāh

belā-yı cān:

1. **belā-yı cān:**
Gazel 120
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Insan ruhunun derdi.
Görünmez bir ḳażā kim söylenür ʿışḳ u maḥabbetdür
Çekilmez bir belā-yı cān ki dirler cevr-i ḫūbāndur

2. **belā-yı cān:**
Gazel 156
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Insan ruhunun derdi.
Belā-yı cān gelür manẓūr-ı aġyār oldıġı şemʿüñ
Yaḳan pervāneyi meclisde sūz u tāb-ı ġayretdür

belā-yı cān olmaz:

1. **belā-yı cān olmaz:**-*maz*
Rübai 233
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Canın belası olmak, cana sıkıntı vermek.
ʿIşḳuñ gibi bir belā-yı cān olmaz imiş
Derd-i dil ü āfet-i cihān olmaz imiş

belā-yı cāna:

1. **belā-yı cāna:**-*a*
Gazel 38
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Can belası, can sıkıntısı. II mecazen aşk belası bağlamında.
Ben niçe bir laḥẓa ārām eyleyem bī-nāle kim
ʿIşḳ dirler bir belā-yı cāna oldum mübtelā

belā-yı cāndur:

1. **belā-yı cāndur:**-*dur*
Gazel 499
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Insan ruhunun derdi.
Ḥaẕer ki miḥnet ile lām ider elüf ḳaddüñ
Belā-yı cāndur o şūḫuñ o ḳadd-i bālāsı

belā-yı ḥasret:

1. **belā-yı ḥasret:**
Gazel 377
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Özlem belası.
Bu bezme derd-i maḥabbetle zār olan gelsün
Belā-yı ḥasret ile dil-figār olan gelsün

2. **belā-yı ḥasret:**
Gazel 456
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Özlem belası.
Belā-yı ḥasret ile kārını tamām eyler
O ṣūḫa göñlini ʿāṣıḳ tamām virdükçe

belā-yı hecre düşdüm:

1. **belā-yı hecre düşdüm:**-*dü, -m*
Gazel 329
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayrılık belasına düşmek.
Tesellī-yāb iken vaṣlıyla mehcūr-ı ḥabīb oldum
Belā-yı hecre düşdüm şimdi bī-ṣabr u şekīb oldum

belā-yı hecrine:

1. **belā-yı hecrine:**-*i, -n, -e*
Gazel 78
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayrılık belâsı.
Endīşe-i viṣāl ile şād ol Naḥīfīyā
Besdür belā-yı hecrine yārüñ teʾessüf it

belā-yı ʿışḳ:

1. **belā-yı ʿışḳ:**
Gazel 380
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk belası II aşk derdi, sıkıntısı.
Belā-yı ʿışḳ ile şad çāk-i tīġ-ı fürḳat olsunlar
Cüdā idenler ey serv-i ḫırāmānum seni benden

2. **belā-yı ʿışḳ:**
Murabba 4
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk belası II aşk derdi, sıkıntısı.
Düşüp tīġ-i ġama ṣad pāre oldum
Belā-yı ʿışḳ ile bī-çāre oldum

belā-yı ʿışḳa:

1. **belā-yı ʿışḳa:**-*a*
Gazel 424
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk belası II aşk derdi, sıkıntısı.
Ciger-ḫūn-ı ġam olmış bir gedāyam yā Resūla'llāh
Belā-yı ʿışḳa düşmiş mübtelāyam yā Resūla'llāh

belā-yı ʿışḳı:

1. **belā-yı ʿışḳı:**-*ı*
Gazel 331
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk belası II aşk derdi, sıkıntısı.
Gözümden şaḳınur oldum o māh-ı ʿālem-ārāyı
Belā-yı ʿışḳı gör kim kendüme kendüm raḳīb oldum

2. **belā-yı ʿışḳı:**-*ı*
Gazel 335
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk belası II aşk derdi, sıkıntısı.
Bu derd ile gehī kühsāra düşdüm gāhī ṣaḥrāya
Belā-yı ʿışḳı ben Ferhād ü Mecnūndan beter çekdüm

3. **belā-yı ʿışḳı:**-*ı*
Gazel 400
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk belası II aşk derdi, sıkıntısı.
Belā-yı ʿışḳı gör benden cüdā ol ey ġam-ı dünyā
Sirāyet eyleye şāyed saña derd-i füzūnumdan

belā-yı ʿuşşāḳ:

1. **belā-yı ʿuşşāḳ:**
Rübai 267
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Âşıkların felaketi|| Aşk.
Ey ġamze-i ḫūn-rīzi belā-yı ʿuşşāḳ
V'ey çeşm-i ciger-dūzı ḳażā-yı ʿuşşāḳ

be-lemʿa-i envār:

1. **be-lemʿa-i envār:**
Kaside 26
Mısra: **139**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nurlarla dolu ışık için.
Be-sırr-ı vādī-i aḳdes be-lemʿa-i envār
Be-nūr-ı pāk-i tecellī be-ḥayret-i Mūsā

belī:

1. **belī:**
Gazel 53
Mısra: **8**
"Evet, gerçekten" anlamında tasdik, pekiştirme ifadesi.
ʿAceb mi ḥişşemendān-ı viṣālüñ şād olurlarsa
Belī nev-devletān-ı cāh olan mesrūrlardur hep

2. **belī:**
Gazel 109
Mısra: **14**
"Evet, gerçekten" anlamında tasdik, pekiştirme ifadesi.
Gören o kāküli eyler yemīnine raġbet
Belī cevāb-ı ḳasem lām ile müʾekkeddür

3. **belī:**
Gazel 123
Mısra: **2**
"Evet, gerçekten" anlamında tasdik, pekiştirme ifadesi.
Ḥuṣūl-i kāma ber-vefḳ-ı icābet āh ü zār ister
Belī fülk-i ümmīde bin muvāfıḳ rūzgār ister

4. **belī:**
Gazel 129
Mısra: **4**
"Evet, gerçekten" anlamında tasdik, pekiştirme ifadesi.
Meyān-ı nāzükini mūya beñzedürsem eger
Gürūh-ı ehl-i süḫan öyledür belī dirler

5. **belī:**
Matla 107
Mısra: **2**
"Evet, gerçekten" anlamında tasdik, pekiştirme ifadesi.
Ḳays dirmiş ki bu ʿışḳ ādemi dīvāne ider
Belī bu ḍarb-ı meṣeldür deliden uṣlu ḫaber

6. **belī:**
Rübai 233
Mısra: **4**
"Evet, gerçekten" anlamında tasdik, pekiştirme ifadesi.
Hep baña didükleri vefā oldı cefā
Söz yañlış olur belī yalan olmaz imiş

7. **belī:**
Tarih 28
Mısra: **11**
"Evet, gerçekten" anlamında tasdik, pekiştirme ifadesi.
Müttefiḳdür bu rivāyetde belī āḥād-ı nās
Sābiḳ u lāḥiḳ odur mümtāz-ı aṣḥāb-ı düvel

belīġu'l-edā:

1. **belīġu'l-edā:**
Kaside 10
Mısra: **9**
Konuşma tarzı akıcı.
Bedīʿu'l-beyān ü belīġu'l-edā
Faṣīḥu'l-lisān ü cemīlü'l-kelām

belki:

1. **belkim:**-*m*
Gazel 175
Mısra: **12**
"Bir ihtimal" anlamında kullanılan zarf.
Gel gel ki tā viṣālüñ ile kām-yāb olam
Ey meh sevüp sevülmege belkim yasaġ olur

2. **belki:**
Gazel 183
Mısra: **12**
"Bir ihtimal" anlamında kullanılan zarf.
Kesme ümmīdüñ ey göñül kām-ı viṣāl-i yārdan
Belki seni o bī-vefā luṭf ile behre-yāb ider

3. **belki:**
Gazel 250
Mısra: **8**
"Bir ihtimal" anlamında kullanılan zarf.
Kaʿbe-i kūy-ı cevānum nāẓır-ı ḫuccācıdur
Müjde-i vaṣl ile ire belki bu nā-çāre ḫaṭ

4. **belki:**
Gazel 467
Mısra: **2**
"Bir ihtimal" anlamında kullanılan zarf.
Nigāh-ı reşki ḳo ey mihr o māh-ruḫ-sāra
Naẓar taʿalluḳ ider belki ol cefā-kāra

5. **belki:**
Tahmis 6
Mısra: **12**
Hatta, üstelik.
Ḥasbiye'llāh nedür ḫalḳ-ı cihānda bu ḫased
Yāverümdür didigüñ belki saña ḫaṣm-ı eled

belḳıs:

1. **belḳıs:**
Tarih 17
Mısra: **15**
Belkıs. (Saba Melikesi Belkıs, günümüz Habeşistan (Etiyopya) veya Yemen'inin olduğu topraklarda hüküm sürdüğü farz edilen, tarih öncesi Saba Kırallığı'nın hükümdarıdır.).
Bu ḳaṣr-ı bī-ʿadīlüñ görse resm-i dil-keşin Belḳıs
Budur ẓannum ki itmezdi ḫużūr-ı ʿarşını der-bād

bellü:

1. **bellüdür:**-*dür*
Gazel 361
Mısra: **2**
Belli, açık, aşikâr.
Bilinür sūz-ı dilüm dīde-i nem-nākümden
Bellüdür derd ü ġamum sīne-i ṣad çākümden

be-luṭf-ı revża-i rıżvān:

1. **be-luṭf-ı revża-i rıżvān:**
Kaside 26
Mısra: **134**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Rıdvan bahçesinin lutfu için.
Be-ʿarş u kürs-i muʿallā be-ʿālem-i melekūt
Be-luṭf-ı revża-i rıżvān be-cennet ü ḫūrā

be-maḥremān-ı serā-perde-i ẓuhur u ḫafā:

1. **be-maḥremān-ı serā-perde-i ẓuhur u ḫafā:**
Kaside 26
Mısra: **142**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gizli ve açık konak perdesinin mahremlileri için.
Be-ʿākifān-ı taḥayyür be-vāṣılān-ı celāl
Be-maḥremān-ı serā-perde-i ẓuhur u ḫafā

be-mescid-i aḳṣā:

1. **be-mescid-i aḳṣā:**
Kaside 26
Mısra: **138**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mescid-i Aksa için.

Be-şān-ı Beyt-i Mükerrem
be-ʿizzet-i zemzem
Be-ḥürmet-i Ḥarameyn ü be-
Mescid-i Aḳṣā

ben:

1. **beni:**-*i*
Gazel 1
Mısra: **10**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ḳılmış maḳām cānuma bāġ-ı maḥabbeti
Beni bī-nevāyı bülbül-i nālān iden Ḫudā

2. **baña:**-*a*
Gazel 5
Mısra: **14**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Zīver-i miḥrāb-ı ʿışḳam ben bugün ey müddeʿī
Ger hidāyet ister iseñ baña eyle iḳtidā

3. **ben:**
Gazel 5
Mısra: **13**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Zīver-i miḥrāb-ı ʿışḳam ben bugün ey müddeʿī
Ger hidāyet ister iseñ baña eyle iḳtidā

4. **beni:**-*i*
Gazel 5
Mısra: **16**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Derdimi ʿışḳ eyle hem dermānumı ʿışḳ it benüm
Eyleme yā Rab beni ʿışḳ u maḥabbetden cüdā

5. **benüm:**-*üm*
Gazel 5
Mısra: **15**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Derdimi ʿışḳ eyle hem dermānumı ʿışḳ it benüm
Eyleme yā Rab beni ʿışḳ u maḥabbetden cüdā

6. **baña:**-*a*
Gazel 6
Mısra: **1**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Daḫl idüp ʿarż-ı taʿaṣṣub itmesün zāhid baña
Kārger olmaz ḫandeg-i ṭaʿna-i ḥāsid baña

7. **baña:**-*a*
Gazel 6
Mısra: **2**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Daḫl idüp ʿarż-ı taʿaṣṣub itmesün zāhid baña
Kārger olmaz ḫandeg-i ṭaʿna-i ḥāsid baña

8. **baña:**-*a*
Gazel 6
Mısra: **4**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Yā Resūla'llāh sensüñ ḥüsn-i ḳabūlüñdür ġaraż
Yoḫsa ʿālemde nedür aġyārdan āʾid baña

9. **baña:**-*a*
Gazel 6
Mısra: **6**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
İʿtirāf-ı ʿacz ile ikṣār-ı ẕikr-i midḥatüñ
Daʿvī-i keyfiyyet-i ʿışḳa yeter şāhid baña

10. **baña:**-*a*
Gazel 6
Mısra: **8**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
ʿIşḳuñuñ bir ẕerre-i nā-çīzine biñ cān fedā
Gayrdan lāzım degül biñ neşve-i zāʾid baña

11. **baña:**-*a*
Gazel 6
Mısra: **10**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Fāriġ olmaz bu Naḥīfī vaṣf-ı pāküñden senüñ
Eylese yüz biñ taʿarruż ḥāsid-i fāsid baña

12. **beni:**-*i*
Gazel 7
Mısra: **11**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Anuñ ḥürmetine ilāhī beni Rıżā-yı kerīmüñden itme cüdā

13. **ben:**
Gazel 8
Mısra: **3**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Yā Resūla'llāh ben ol āvāreyem kim ṣubḥ u şām
Ġaflet ile eyledüm biñ dürlü vaż'-ı nā-becā

14. **baña:**-*a*
Gazel 9
Mısra: **1**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Bir nigāh-ı şefḳat eyle rūz-ı maḥşerde baña
Yā Resūla'llāh fedā olsun dil ü cānum saña

15. **baña:**-*a*
Gazel 9
Mısra: **8**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Luṭfuña ḳaldum efendüm yoḫsa bu ʿişyān ile
Lāyıḳam maḥşerde olsa baña biñ dürlü cezā

16. **ben:**
Gazel 9
Mısra: **4**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Yoḳ yüzüm dergāh-ı Ḥaḳḳa varmaġa bir vech ile
Vay eger olmazsa luṭfuñ ben ġarībe reh-nümā

17. **beni:**-*i*
Gazel 9
Mısra: **5**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

Deldi baġrum yaḳdı cānum eyledi ḥayrāñ beni
Hevl-i maḥşer bīm-i dūzaḫ şermī-i cürm ü ḫaṭā

18. **beni:**-*i*
Gazel 14
Mısra: **12**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Daḥi derd-i ser-i hicrānuñ ey sāḳī-i gül-çehre
Beni āzürde-dil itmekdedür renc-i ḫumārāsā

19. **ben:**
Gazel 16
Mısra: **6**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Güllerle bülbülüñ yoġ iken āşinālıġı
Ben bülbül idüm ey gül-i bāġ-ı ṭarab saña

20. **baña:**-*a*
Gazel 17
Mısra: **6**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Füzūndur derd-i ʿışḳ ey sāḳī-i deryā-fürūş el çek
Baña kār eylemez keyfiyyet-i şahbā-yı ġam-fersā

21. **baña:**-*a*
Gazel 18
Mısra: **7**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Baña ʿarż itme ey dil iddiʿā-yı rifʿat-i cāhı
Belādur rind-i bī-ḳaydān-ı ʿışḳa miḥnet-i dünyā

22. **ben:**
Gazel 20
Mısra: **3**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ferāmūş eyledüñ ben nā-tüvānı şām-ı ḥasretde
Senüñle böyle mi ʿahd eylemişdük ey ḳamer-simā

23. **beni:**-*i*
Gazel 20
Mısra: **8**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ser-i zülfüñ ʿaceb mi bend idersem gerden-i hūşa
Beni dīvāne itdi ʿışḳ dirler bir ʿaceb sevdā

24. **benden:**-*den*
Gazel 21
Mısra: **7**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Dirīġ itme ṣabā ile peyām-ı luṭfuñı benden
Çıḳarma ḫāṭıruñdan ʿāşıḳ-ı mehcūruñı cānā

25. **benem:**-*em*
Gazel 21
Mısra: **9**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Benem ol lücce-ḫīz-i girye-i pür-cūş-ı ḥasret kim
Gözüm yaşına nisbet kemterīn bir ḳaṭredür deryā

26. **beni:**-*i*
Gazel 22
Mısra: **2**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Benümçün hep vefā ümmīd ider dirler imiş aʿdā
Ḫilāf-ı meşreb-i ḥüsnince itmişler beni inhā

27. **beni:**-*i*
Gazel 22
Mısra: **6**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Viṣālin eyledi mevḳūf-ı maḥşer ol ḳıyāmet-ḳad
Beni öldürdi işte ārzū-yı vaʿde ferdā

28. **benümçün:**-*üm, -çün*
Gazel 22
Mısra: **1**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Benümçün hep vefā ümmīd ider dirler imiş aʿdā
Ḫilāf-ı meşreb-i ḥüsnince itmişler beni inhā

29. **baña:**-*a*
Gazel 23
Mısra: **7**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Baña zindān olur gūyā bu vaḥşet-ḫāne-i ġurbet
Gelince ḫāṭır-ı nā-şāde ẕevḳ-ı ülfetüñ cānā

30. **beni:**-*i*
Gazel 23
Mısra: **1**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Beni ḫāk itse de derd ü belā-yı fürḳatüñ cānā
Giyāh-ı ḳabrüm eyler ārzū-yı vuṣlatuñ cānā

31. **beni:**-*i*
Gazel 23
Mısra: **14**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Naḥīfīveş n'ola ser-germ-i cām-ı iştiyāḳ olsam
Beni bī-ṣabr u ārām itdi derd-i ḥasretüñ cānā

32. **baña:**-*a*
Gazel 25
Mısra: **1**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Vaḳtidür sulṭānuma ʿarż-ı niyāz itmek baña
Lāzım oldı her cihetden keşf-i rāz itmek baña

33. **baña:**-*a*
Gazel 25
Mısra: **2**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Vaḳtidür sulṭānuma ʿarż-ı niyāz itmek baña
Lāzım oldı her cihetden keşf-i rāz itmek baña

34. **baña:**-*a*
Gazel 25
Mısra: **4**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Muḳteżā-yı meşreb-i ʿışḳ u maḥabbetdür hemān

Aġlayup şevḳ ile āh-ı cān-güdāz itmek baña

35. **baña:**-*a*
Gazel 25
Mısra: **6**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Cān virürken rāh-ı ʿışḳuñda saña biñ şevḳ ile
Hīç düşer mi ḫançerüñden iḫtirāz itmek baña

36. **baña:**-*a*
Gazel 25
Mısra: **8**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Çoḳ degüldür ġamze-i fettānuñ öldürürsün beni
Mūcib-i ḥüsnüñdür elbet ʿarż-ı nāz itmek baña

37. **baña:**-*a*
Gazel 25
Mısra: **10**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ey Naḥīfī böyle bir şiʿr-i leṭāfet-baḫş ile
Çoḳ mıdur aḥbāba ʿarż-ı imtiyāz itmek baña

38. **beni:**-*i*
Gazel 25
Mısra: **7**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Çoḳ degüldür ġamze-i fettānuñ öldürürsün beni
Mūcib-i ḥüsnüñdür elbet ʿarż-ı nāz itmek baña

39. **baña:**-*a*
Gazel 26
Mısra: **10**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Şimdi nedür bu cevr ü cefālar bu ʿişveler
Ẓālim ne idi baña olan luṭfuñ ibtidā

40. **beni:**-*i*
Gazel 26
Mısra: **11**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Aġlatduñ ey felek beni hicrān-ı yār ile
Ḳaldı ḥużūr-ı Ḥaḳḳa senüñle bu mā-cerā

41. **benüm:**--*üm,* -
Gazel 26
Mısra: **5**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Bilmez yine benüm o perī ḳadr ü ḳıymetüm
İtsem yolında cān ü teni cümleten fedā

42. **baña:**-*a*
Gazel 27
Mısra: **1**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Derdüm görüp teraḥḥum ider düşmenüm baña
Raḥm eylemez mi ol gül-i sīmīn tenüm baña

43. **baña:**-*a*
Gazel 27
Mısra: **2**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Derdüm görüp teraḥḥum ider düşmenüm baña
Raḥm eylemez mi ol gül-i sīmīn tenüm baña

44. **baña:**-*a*
Gazel 27
Mısra: **4**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Zār ü nizāram ol ḳadar ālām-ı ʿışḳ ile
Bār-ı girān görünmede pīrāhenüm baña

45. **baña:**-*a*
Gazel 27
Mısra: **5**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Al bārī ḥüsn ü ʿışḳuñı vir baña göñlümi
Ey bī-vefa senüñ saña olsun benüm baña

46. **baña:**-*a*
Gazel 27
Mısra: **6**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Al bārī ḥüsn ü ʿışḳuñı vir baña göñlümi
Ey bī-vefa senüñ saña olsun benüm baña

47. **baña:**-*a*
Gazel 27
Mısra: **8**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Uçmaḳ ümmīdin itse n'ola şāh-bāz-ı dil
Kim ḳıṭʿa-i bihişt gelür meskenüm baña

48. **baña:**-*a*
Gazel 27
Mısra: **10**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Buldum derūn-ı dilde Naḥīfī gibi seni
Gösterdi rūyuñ āyīne-i rūşenüm baña

49. **benüm:**--*üm,* -
Gazel 27
Mısra: **6**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Al bārī ḥüsn ü ʿışḳuñı vir baña göñlümi
Ey bī-vefa senüñ saña olsun benüm baña

50. **baña:**-*a*
Gazel 28
Mısra: **1**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Bülbülüñ teʾsīr ider her laḥẓa feryādı baña
Ehl-i ʿışḳuñ ḫoş gelür ezkār ü evrādı baña

51. **baña:**-*a*
Gazel 28
Mısra: **2**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Bülbülüñ teʾsīr ider her laḥẓa feryādı baña
Ehl-i ʿışḳuñ ḫoş gelür ezkār ü evrādı baña

52. **baña:**-*a*
Gazel 28
Mısra: **4**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ben ne Leylānuñ ne Şīrīnüñ esīr-i ʿışḳıyam
Sen niçe teşbīh idersin Ḳays ü Ferhādı baña

53. **baña:**-*a*
Gazel 28
Mısra: **6**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
ʿIşḳdan itmekdesin her laḥẓa teklīf-i ferāġ
Zāhidā terk eyle dirsin köhne muʿtādı baña

54. **baña:**-*a*
Gazel 28
Mısra: **8**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Kūçe-i ḥālet-füzūnuñ ʿışḳına itmem ḳabūl
Virseler sensiz bu dehr-i miḥnet-ābādı baña

55. **baña:**-*a*
Gazel 28
Mısra: **10**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ey Naḥīfī menzil-i maḳṣūda mümkindür vuṣūl
Fażl-ı Rabbānī olursa reh-ber ü hādī baña

56. **ben:**
Gazel 28
Mısra: **3**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ben ne Leylānuñ ne Şīrīnüñ esīr-i ʿışḳıyam
Sen niçe teşbīh idersin Ḳays ü Ferhādı baña

57. **baña:**-*a*
Gazel 29
Mısra: **1**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Baḫt-ı ġaddāruñ bu cevr ü vażʿ-ı bī-dādı baña
Ḳorḳaram terk itdirür bu miḥnet-ābādı baña

58. **baña:**-*a*
Gazel 29
Mısra: **2**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Baḫt-ı ġaddāruñ bu cevr ü vażʿ-ı bī-dādı baña
Ḳorḳaram terk itdirür bu miḥnet-ābādı baña

59. **baña:**-*a*
Gazel 29
Mısra: **4**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ben ne ġamdan ġam ne şādīden ṣafā kesb iderem
Cümle yeksāndur cihānda mātem ü şādī baña

60. **baña:**-*a*
Gazel 29
Mısra: **6**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Var iken ḳarşumda ol rūḥ-ı muṣavver yoḳ yere
Luṭf idüñ ʿarż eylemeñ taṣvīr-i Bihzādı baña

61. **baña:**-*a*
Gazel 29
Mısra: **8**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Nāle-i dil-sūzuma zāhid taʿaccüb eyleme
İtdiren derd-i maḥabbetdür bu feryādı baña

62. **baña:**-*a*
Gazel 29
Mısra: **10**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ol güni görsem
Naḥīfī eylese ʿarż-ı cemāl
Raḥm idüp ol nev-nihāl-i bāġ-ı āzādī baña

63. **ben:**
Gazel 29
Mısra: **3**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ben ne ġamdan ġam ne şādīden ṣafā kesb iderem
Cümle yeksāndur cihānda mātem ü şādī baña

64. **baña:**-*a*
Gazel 30
Mısra: **1**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Yā teġāfül yā sitemdür vażʿ-ı hem-zādı baña
Hep cefādur ol mehüñ āyīn ü muʿtādı baña

65. **baña:**-*a*
Gazel 30
Mısra: **2**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Yā teġāfül yā sitemdür vażʿ-ı hem-zādı baña
Hep cefādur ol mehüñ āyīn ü muʿtādı baña

66. **baña:**-*a*
Gazel 30
Mısra: **4**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ġamze-i dildārı gördüm dir lisān-ı ḥāl ile
Tā ezel tefvīż olındı resm-i bī-dādī baña

67. **baña:**-*a*
Gazel 30
Mısra: **6**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Eyleme bīhūde iẕhār-ı ḥaẕāḳat ey ṭabīb
Şād ḳıl üstād iseñ bu ḳalb-i nā-şādı baña

68. **baña:**-*a*
Gazel 30
Mısra: **8**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Kūh-ı ʿışḳ içre dil-i sengīni ol şīrīn lebüñ
İḫtiyār itdürdi āḫir kār-ı Ferhādı baña

69. **baña:**-*a*
Gazel 30
Mısra: **10**

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Māh-rūlardan dimişler kim
Naḥīfī geçdi hep
Bilmem āyā eyleyen kimdür bu isnādı baña

70. **baña:**-*a*
Gazel 31
Mısra: **1**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
ʿĀşıḳam ʿāşıḳ ser-i kūyuñ nişīnemdür baña
Bülbülem ol cāy-ı raʿnā reşk-i gülşendür baña

71. **baña:**-*a*
Gazel 31
Mısra: **2**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
ʿĀşıḳam ʿāşıḳ ser-i kūyuñ nişīnemdür baña
Bülbülem ol cāy-ı raʿnā reşk-i gülşendür baña

72. **baña:**-*a*
Gazel 31
Mısra: **4**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ey nihāl-i ʿişve sensüz ʿazm-i gülzār eylesem
Naġme-i murġān-ı gülşen ṣavt-ı şīvedür baña

73. **baña:**-*a*
Gazel 31
Mısra: **6**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Māniʿ-i āmed-şüd-i nezẓāredür ruḫsāruña
Ol ḥarāmī ġamzeler maʿnīde reh-zendür baña

74. **baña:**-*a*
Gazel 31
Mısra: **8**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Kārı taʿlīm-i teġāfüldür nigāh-ı şūḫuña
Ġamze-i bī-şefḳatüñ gūyā ki düşmendür baña

75. **baña:**-*a*
Gazel 31
Mısra: **10**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ben Naḥīfī ʿandelīb-i bāġ-ı ʿışḳam ol mehüñ
Gülşen-i endīşe-i ruḫsārı meskendür baña

76. **ben:**
Gazel 31
Mısra: **9**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ben Naḥīfī ʿandelīb-i bāġ-ı ʿışḳam ol mehüñ
Gülşen-i endīşe-i ruḫsārı meskendür baña

77. **baña:**-*a*
Gazel 33
Mısra: **1**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Kār-sāz-ı ġam iken fürḳat-i dildār baña
Ne belādur ʿacebā minnet-i aġyār baña

78. **baña:**-*a*
Gazel 33
Mısra: **2**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Kār-sāz-ı ġam iken fürḳat-i dildār baña
Ne belādur ʿacebā minnet-i aġyār baña

79. **baña:**-*a*
Gazel 33
Mısra: **4**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ḥüsn-i dildārı sen idrāk idemezsin zāhid
Başḳa bir ẕāʾiḳadur ḥayret-i dīdār baña

80. **baña:**-*a*
Gazel 33
Mısra: **6**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Bāde-i nāz ile bī-hūş olup ol mest-i niyāz
Keşf-i rāz eylemege başladı nā-çār baña

81. **baña:**-*a*
Gazel 33
Mısra: **8**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Kimse bilmez ne çeker bu dil-i miḥnet-zede āh
Neler itdi baña ol dil-ber-i ġaddār baña

82. **baña:**-*a*
Gazel 33
Mısra: **8**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Kimse bilmez ne çeker bu dil-i miḥnet-zede āh
Neler itdi baña ol dil-ber-i ġaddār baña

83. **baña:**-*a*
Gazel 33
Mısra: **10**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ey Naḥīfī ben anı luṭf u vefādan bilürem
Her ne cevr eylese ol yār-ı cefākār baña

84. **ben:**
Gazel 33
Mısra: **9**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ey Naḥīfī ben anı luṭf u vefādan bilürem
Her ne cevr eylese ol yār-ı cefākār baña

85. **baña:**-*a*
Gazel 34
Mısra: **1**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Nedür āşūbī-i ġamzeñle bu āzār baña
Neden āzürdesin ey dil-ber-i ġaddār baña

86. **baña:**-*a*
Gazel 34
Mısra: **2**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

Nedür āşūbī-i ġamzeñle bu āzār baña
Neden āzürdesin ey dil-ber-i ġaddār baña

87. **baña:**-*a*
Gazel 34
Mısra: **4**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Zülf ü ruḫsārıña bir nīm-nigāh itmek ile
Nāz ider ṣubḥ u mesā baḫt-ı siyehkār baña

88. **baña:**-*a*
Gazel 34
Mısra: **6**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Şimdi biñ ḳayda düşürdi ser-i zülfüñ de beni
Gerçi bir ḳayd idi evel dil-i bīmār baña

89. **baña:**-*a*
Gazel 34
Mısra: **8**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ṣuʿle-i dūzāḫ olur çeşmüme her ġonçeleri
Sensüz āteş görinür ṣaḥn-ı çemenzār baña

90. **baña:**-*a*
Gazel 34
Mısra: **10**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ey Naḥīfī yüri sen ẕevḳ-i gülistān eyle
Ṣaḥn-ı gülzār saña kūçe-i dildār baña

91. **beni:**-*i*
Gazel 34
Mısra: **5**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Şimdi biñ ḳayda düşürdi ser-i zülfüñ de beni
Gerçi bir ḳayd idi evel dil-i bīmār baña

92. **ben:**
Gazel 36
Mısra: **5**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ne ṭāliʿdür ki ben aḥvālümi taḳrīre geldikçe
Senüñ çeşm-i füsūnkāruñda reng-i ḫ∨āb olur peydā

93. **benüm:**--*üm,* -
Gazel 36
Mısra: **10**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Naḥīfī feyża-i nīsān-ı eşk-i çeşm-i şevḳumdan
Benüm deryā-yı ṭabʿumda dürr-i nā-yāb olur peydā

94. **benüm:**--*üm,* -
Gazel 37
Mısra: **11**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Bilesin ḳıymetüm ey şūḫ-ı cefā-pīşe benüm
Āşinālar dem olur hep ola bīgāne saña

95. **ben:**
Gazel 38
Mısra: **1**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ben yine bir āfet-i devrāna oldum mübtelā
Bir vefāsuz cevri çoḳ cānāna oldum mübtelā

96. **ben:**
Gazel 38
Mısra: **5**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ben niçe bir laḥẓa ārām eyleyem bī-nāle kim
ʿIşḳ dirler bir belā-yı cāna oldum mübtelā

97. **ben:**
Gazel 38
Mısra: **10**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ey Naḥīfī sen bilürsin bārī derdümden benüm
Şimdi ben bir dil-ber-i fettāna oldum mübtelā

98. **beni:**-*i*
Gazel 38
Mısra: **7**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
İntiẓār ile beni zār eyledi tā ṣubḥa dek
Āh kim bir şūḫ-ı bed-peymāna oldum mübtelā

99. **benüm:**--*üm,* -
Gazel 38
Mısra: **9**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ey Naḥīfī sen bilürsin bārī derdümden benüm
Şimdi ben bir dil-ber-i fettāna oldum mübtelā

100. **baña:**-*a*
Gazel 39
Mısra: **1**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Rüstem-i ʿışḳam cihān merd-i muḳābildür baña
ʿArṣa-i ḳahrumda aʿdā ḫaṣm-ı ġāfildür baña

101. **baña:**-*a*
Gazel 39
Mısra: **2**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Rüstem-i ʿışḳam cihān merd-i muḳābildür baña
ʿArṣa-i ḳahrumda aʿdā ḫaṣm-ı ġāfildür baña

102. **baña:**-*a*
Gazel 39
Mısra: **4**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Dūd-ı āh-ı pür-şerārum miġfer-i zer-dūzdur
Mihr ü māh-ı çarḫ iki zerrīn ḫamāʾildür baña

103. **baña:**-*a*
Gazel 39
Mısra: **6**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Nāz ider ʿarż-ı niyāz itsem lisān-ı ḥāl ile

Her ne söylersem o şīrīn
lehce ḳāʾildür baña

104. **baña:**-*a*
Gazel 39
Mısra: **8**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ḫ∨āce-i ḥikmet-şināş-ı sırr-ı ʿışḳam tā ezel
Ḳays ile Ferhād iki şākird-i ḳābildür baña

105. **baña:**-*a*
Gazel 39
Mısra: **10**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ey Naḥīfī ben ki bir āşüfte-meşreb ʿāşıḳam
Ġamze-i pür-şūr-ı ḫūbān cümle māʾildür baña

106. **ben:**
Gazel 39
Mısra: **9**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ey Naḥīfī ben ki bir āşüfte-meşreb ʿāşıḳam
Ġamze-i pür-şūr-ı ḫūbān cümle māʾildür baña

107. **baña:**-*a*
Gazel 40
Mısra: **8**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ne çāre levḥa-i taḳdīre böyledür taḥrīr
Niyāz ü nāle baña nāz-ı cān-güdāz saña

108. **baña:**-*a*
Gazel 43
Mısra: **8**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
O ḳadar ʿışḳuñ ile şühre-i dehr oldum kim
İsterem baña gedādur diyeler şāh saña

109. **baña:**-*a*
Gazel 43
Mısra: **10**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Tevbe olsun ṭaleb-i mihr ü vefā eylemege
Baña cevr itmek ise şīve-i dil-ḫ∨āh saña

110. **ben:**
Gazel 44
Mısra: **3**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ḥasret-i vaṣluñla bir vādīde Mecnūnam ki ben
Olmamışdur seng-i ḫūn-ālūdı Ferhād-āşinā

111. **beni:**-*i*
Gazel 46
Mısra: **4**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Pertev-i luṭfuñ ḳıl bāriḳa-i ḫırmen-i ġam
Beni āzāde ḳıl efkār-ı hevādan yā Rab

112. **beni:**-*i*
Gazel 46
Mısra: **6**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
ʿAfv ü iḥsānuñ ile eyle ʿuyūbum mestūr
Ḳılma şermende beni şāh ü gedādan yā Rab

113. **ben:**
Gazel 47
Mısra: **2**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Cān ü dilde ḥasretüñle ḳalmadı ṣabr u şekīb
ʿArż-ı dīdār it ne var ben mübtelāya ey ḥabīb

114. **ben:**
Gazel 49
Mısra: **7**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
İtdüm ġamuñla ben o ḳadar meşḳ-ı nāle kim
Oldum fiġān ü nālede üstād-ı ʿandelīb

115. **baña:**-*a*
Gazel 50
Mısra: **9**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ḫande-sāz-ı iltifāt olsa baña bir kerre yār
Laʿl-i şīrīnin ider ālūde-i ḳahr u ʿitāb

116. **ben:**
Gazel 50
Mısra: **1**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Olsam ey sāḳī eger ben dāḫil-i bezm-i şarāb
Baḫt-ı vārūnum şarābı āb ider ābı serāb

117. **benden:**-*den*
Gazel 50
Mısra: **4**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ol cefākārum ḫayāl idüp niyāza başlasam
Dest-res olmaz müyesser benden eyler ictināb

118. **beni:**-*i*
Gazel 50
Mısra: **11**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ṭāliʿum gör ne kim beni biñ ḥüzn ile giryān ider
Ḫalḳı pür-şevḳ eyleyen āvāze-i çeng ü rebāb

119. **baña:**-*a*
Gazel 51
Mısra: **3**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ben şarāb-ı ʿışḳ ile ser-mest ü medhūşam baña
Sāḳiyā lāzım degül keyfiyyet-i cām-ı şarāb

120. **ben:**
Gazel 51
Mısra: **3**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ben şarāb-ı ʿışḳ ile ser-mest ü medhūşam baña
Sāḳiyā lāzım degül keyfiyyet-i cām-ı şarāb

121. **ben:**
Gazel 51
Mısra: **7**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ben seni cāndan sever bir
ʿāşıḳ-ı ser-dādeyem
İtme ḳurbān oldıġum tā
böyle benden ictināb

122. **benden:**-*den*
Gazel 51
Mısra: **8**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ben seni cāndan sever bir
ʿāşıḳ-ı ser-dādeyem
İtme ḳurbān oldıġum tā
böyle benden ictināb

123. **beni:**-*i*
Gazel 51
Mısra: **9**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Būmveş ġurbetde itdüñ sen
beni vīrāne-dost
Ḫānümānuñ ey ġam-ı hicrān
ḫarāb olsun ḫarāb

124. **baña:**-*a*
Gazel 52
Mısra: **9**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Baña feryād-ı mecbūr-ı
çemen-sūz itdiren cümle
Nevā-yı āteşīn-i bülbül-i
rengīn naġamdur hep

125. **beni:**-*i*
Gazel 52
Mısra: **8**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Bu gülzār-ı ḫazān-encām-ı
gerdūn içre şevḳ ile
Beni bülbül gibi nālān iden
ol ġonçe-femdür hep

126. **benümle:**-*üm, -le*
Gazel 52
Mısra: **13**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Benümle güft-gūy-ı ʿışḳ ider
bir yār u hem-dem yoḳ
Naḥīfī hem-sebānum hem-
demüm şimdi ḳalemdür hep

127. **beni:**-*i*
Gazel 53
Mısra: **14**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Egerçi söyleşilmek yār ile
āsān idi ammā
Beni lāl eyleyen ol ġamze-i
pür-şūrlardur hep

128. **baña:**-*a*
Gazel 54
Mısra: **5**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ruḫlaruñ şeftālūsinden mīve
iḥsān it baña
Yalıñuz yā ben miyem bu
cümle dünyā teşne-leb

129. **ben:**
Gazel 54
Mısra: **6**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ruḫlaruñ şeftālūsinden mīve
iḥsān it baña
Yalıñuz yā ben miyem bu
cümle dünyā teşne-leb

130. **ben:**
Gazel 55
Mısra: **3**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Naẓar itmez bilemem ben
ḳulına şāh-ı cevān
Meded ol cilve nedür yā
nedür ol ʿālī-ḫıṭāb

131. **baña:**-*a*
Gazel 56
Mısra: **1**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Baña hem-dem ḳıla cevrin
büt-i raʿnā ne ʿaceb
Bıraġuñ künc-i ġama gör
beni tenhā ne ʿaceb

132. **baña:**-*a*
Gazel 56
Mısra: **3**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Açuben genc-i viṣālüñ baña
it vaṣlı ʿaṭā
Saña ḳuldur dil ü cānum bile
şāhā ne ʿaceb

133. **baña:**-*a*
Gazel 56
Mısra: **6**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Bu ḳadar ḥasret ü ġam
çekmiş iken dünyede ben
Baña şefḳat idüben itmeye
vālā ne ʿaceb

134. **ben:**
Gazel 56
Mısra: **5**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Bu ḳadar ḥasret ü ġam
çekmiş iken dünyede ben
Baña şefḳat idüben itmeye
vālā ne ʿaceb

135. **beni:**-*i*
Gazel 56
Mısra: **2**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Baña hem-dem ḳıla cevrin
büt-i raʿnā ne ʿaceb
Bıraġuñ künc-i ġama gör
beni tenhā ne ʿaceb

136. **beni:**-*i*
Gazel 56
Mısra: **8**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Dil ü cānum saña āh itmeye
mi ḥasret ile
Beni fürḳatde ḳoduñ ḳāmeti
bālā ne ʿaceb

137. **ben:**
Gazel 58
Mısra: **5**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ben ġarībe hep ʿadūdur ol
raḳīb-i bed-kilāb
Dilerem cāy-ı ṣafāsı ola her
çāh-ı ḫarāb

138. **ben:**
Gazel 58
Mısra: **7**

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Tīr-i zaḫmuñ derdine ben bulmadım aṣlā devā
Olmaya ey pādişāhum bendenüñ āhı ḥisāb

139. **benem:**-*em*
Gazel 59
Mısra: **3**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Gülşen-i kūyında yārüñ bülbüle hem-ser benem
Çoḳ ṣadā-yı saḫt idermiş anda ol zāġ-ı raḳīb

140. **beni:**-*i*
Gazel 61
Mısra: **10**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Āfet-resān-ı ʿaḳl-ı Felāṭūn-ı ʿışḳ olup
Feryāduñ eyledi beni dīvāne ʿandelīb

141. **baña:**-*a*
Gazel 66
Mısra: **10**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Rāḥat bulama itmeyicek kūyuña rū-māl
Oldı vaṭanum baña bu efkār ile ġurbet

142. **beni:**-*i*
Gazel 66
Mısra: **7**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Bī-tāb ü tüvān itdi beni ḥasret-i vaṣluñ
Raḥm eyle bu müştāḳuña ey māye-i şefḳat

143. **beni:**-*i*
Gazel 66
Mısra: **12**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Bir āh-ı ciger-sūz ile peyġūle-i ġamda
Sūzān ider āḫir beni bu āteş-i ḥasret

144. **ben:**
Gazel 67
Mısra: **7**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ben nā-tüvānı mevḳaf-ı ḥayretde gösterür
Āyīnezār-ı pertev-i nūr-ı siyāh-ı baḫt

145. **baña:**-*a*
Gazel 68
Mısra: **3**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Vuṣlata irmek hevāsı baña teʾsīr eyledi
N'eyleyem cānum bu düşdi başuma sevdā-yı dost

146. **benümle:**-*üm, -le*
Gazel 70
Mısra: **5**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Benümle vuṣlat-ı aʿlā aña bir kār u dermān it
İşitdüm ḫaste-ḥāl olmış ilāhī ḳıl ʿaṭā şıḥḥat

147. **ben:**
Gazel 71
Mısra: **4**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Gül-ruḫuñ şevḳına cānum her seḥer zār itmede
Ṭoġrı sözdür ʿāşıḳam ben bülbül-i zāruñ dürüst

148. **baña:**-*a*
Gazel 72
Mısra: **1**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Reh-i ʿışḳ içre baña yār-ı ḫakīḳat ḳat ḳat
Severem sevdicegüm dilde maḥabbet ḳat ḳat

149. **benüm:**-*üm*
Gazel 72
Mısra: **8**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Aluben sebze ḳabā egnine yārüm ṣalınur
Benüm egnümde ḳamu câme-i fürḳat ḳat ḳat

150. **beni:**-*i*
Gazel 75
Mısra: **7**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Sikeşte-dil itdi beni tā şaḥne-i hecrüñ
Cānā ele al ḫāṭırumı ʿahd-i viṣāl it

151. **beni:**-*i*
Gazel 78
Mısra: **3**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Āzāde eyle gel beni bu intiẓārdan
Dīrīne ʿahd-i vuṣlata vaʿd-i teḫallüf it

152. **baña:**-*a*
Gazel 81
Mısra: **1**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Güzel bilsem nedür baña cefākār olmaġa bāʿiş
Beni gördükçe her demde sitem-kār olmaġa bāʿiş

153. **baña:**-*a*
Gazel 81
Mısra: **4**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ḥarāmī ġamzeler birle idüp yaġmā benüm göñlüm
Yine sensin cihān içre baña yār olmaġa bāʿiş

154. **ben:**
Gazel 81
Mısra: **8**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
O ṣaḥn-ı bāġ-ı kūyuñda ġarībi ṣayd iden sensin
Yine sensin bu dāma ben giriftār olmaġa bāʿiş

155. **beni:**-*i*
Gazel 81
Mısra: **2**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

Güzel bilsem nedür baña
cefākār olmaġa bāʿiş
Beni gördükçe her demde
sitem-kār olmaġa bāʿiş

156. **benüm:**--*üm,* -
Gazel 81
Mısra: **3**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ḥarāmī ġamzeler birle idüp yaġmā benüm göñlüm
Yine sensin cihān içre baña yār olmaġa bāʿiş

157. **ben:**
Gazel 85
Mısra: **5**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Zülfine bend eyledi ben bendesin ol bī-vefā
Ḫaylī dostlar ṣalb olınmaḳ dünyede bir dāra güç

158. **beni:**-*i*
Gazel 85
Mısra: **3**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Rāya beñzer ḫançeriyle urdı ḫışm idüp beni
Sīne ḳan ile boyandı yā burada yāre güç

159. **beni:**-*i*
Gazel 86
Mısra: **3**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ḫasret öldürdi beni raḥm eylemez mi ḥālüme
Ol ṭabīb-i cān bu derde bir devā bilmez mi hīç

160. **ben:**
Gazel 87
Mısra: **13**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Naḥīfīyā hele ben böyle eyledüm idrāk
Melāl-ḫāne-i dünyā degül mekān-ı feraḥ

161. **benüm:**--*üm,* -
Gazel 88
Mısra: **11**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Yoḳdur cihānda nüsḫa-i baḫtum gibi benüm
Bir nā-pesend nüsḫa vü bir na-ṣavāb ṣerḥ

162. **beni:**-*i*
Gazel 91
Mısra: **9**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Beni şād olmasun dir ḫātırum bir kerre ṣormazsın
Hele şād olmaḳ ister mi suʾāl it ḫāṭır-ı nā-şad

163. **ben:**
Gazel 92
Mısra: **3**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ben zāra ḳaṣd-ı cevr ile ʿarż-ı celāl içün
Geydüñ nihāl-i ḳaddiñe gül-gün ḳabā-yı ʿıyd

164. **ben:**
Gazel 92
Mısra: **6**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ḫamyāze-rīz-i rūze-i hicrānuñam senüñ
İtsem ʿaceb mi ben daḫi her dem recā-yı ʿıyd

165. **baña:**-*a*
Gazel 94
Mısra: **3**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Eyledüñ şāhā tesellī baña ḳılduñ sen ʿitāb
Ġamze-i ḥāżır-cevāba pādişāhum şād pesend

166. **beni:**-*i*
Gazel 95
Mısra: **5**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Tīġ-i ġamzüñle kesüp ḳatl eyle sulṭānum beni
Emriñe ger pādişāhum eylemezsen inḳıyād

167. **baña:**-*a*
Gazel 97
Mısra: **2**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Benem ol nār-ı firāḳuñda sipend
ʿAlev-i sūz-ı dilüm baña semend

168. **baña:**-*a*
Gazel 97
Mısra: **4**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Lebüñüñ şerbetini luṭfuñ ile
Meded irgür baña ey serv-i bülend

169. **baña:**-*a*
Gazel 97
Mısra: **6**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
O siyeh çeşmüñi cellād idüben
Baña ḳıl zülf-i siyehkārı kemend

170. **benem:**-*em*
Gazel 97
Mısra: **1**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Benem ol nār-ı firāḳuñda sipend
ʿAlev-i sūz-ı dilüm baña semend

171. **beni:**-*i*
Gazel 97
Mısra: **7**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Beni uṣlat kerem it vuṣlat ile
Ele ʿibret beni ḳıl sīneye bend

172. **beni:**-*i*
Gazel 97
Mısra: **8**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Beni uṣlat kerem it vuṣlat ile
Ele ʿibret beni ḳıl sīneye bend

173. **baña:**-*a*
Gazel 98
Mısra: **5**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Lebüñüñ sükkerini baḫş u ʿaṭā eyle baña
Ki odur rūḥa ġıdā cāna ṣafā ʿādet-i ʿıyd

174. **ben:**
Gazel 99
Mısra: **3**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
N'ola şāhum ben ġarībi zülfüñe bend eyleseñ
ʿĀşıḳ dünyāda var mı zülf-i sevdādan leẕīẕ

175. **benüm:**--*üm,* -
Gazel 101
Mısra: **12**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Nāmı egerçi ḫaste elinden cihān zebūn
El-ḥaḳ taʿaccübüm benüm ol çeşm-i mestedür

176. **benümle:**-*üm, -le*
Gazel 102
Mısra: **12**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Yed-i ḳażāda cilā-dade tīġ-i ʿuryānem
Benümle melʿabeden iḫtirāz lāzımdur

177. **benüm:**--*üm,* -
Gazel 104
Mısra: **4**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Döndüm hilāle ḳaşlarını eyleyüp ḫayāl
Cismüm nizār iden benüm ol māh-pāredür

178. **beni:**-*i*
Gazel 105
Mısra: **6**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
N'ola pāy-ı ḫıred zencīr-i ʿışḳa olsa şāyeste
Beni leb-rīz-i sevdā eyleyen zülf-i siyāhuñdur

179. **beni:**-*i*
Gazel 107
Mısra: **13**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Hezār-ı zāra beni hem-zebān ider böyle
O nev-bahār-ı leṭāfet o şūḫ-ı gül-ḫaddür

180. **baña:**-*a*
Gazel 108
Mısra: **6**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Bu vaż'-ı nā-becāyı şimdi görmişdür ḳıyās itme
Baña bu şīveyi baḫt-ı siyeh çoḳ kerre itmişdür

181. **beni:**-*i*
Gazel 110
Mısra: **3**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Güẕergehinde beni vaḳf-ı rāh idüp böyle
Fütāde eyleyen ol dil-ber-i sehī-ḳaddür

182. **benüm:**--*üm,* -
Gazel 111
Mısra: **7**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
ʿAḳlum müdām ġamze-i şūḫındadur benüm
Fikrüm hemīşe kākül-i ḫam-der-ḫamındadur

183. **ben:**
Gazel 113
Mısra: **13**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Sebeb gerek diyemem ben ʿaṭā-yı Bārīye
O ḫüccet ile bizüm iḫticācumuz yoḳdur

184. **baña:**-*a*
Gazel 114
Mısra: **3**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Nāme gönderseñ baña baḳduḳça her bir ḥarfine
Merdüm-i çeşm-i ḫayāl ol demde ʿayn-ı demʿ olur

185. **ben:**
Gazel 115
Mısra: **9**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ben Naḥīfīveş ezel siḥr-āşinā-yı naẓm idüm
Mülk-i ʿālemde egerçi iştihārum tāzedür

186. **benüm:**--*üm,* -
Gazel 115
Mısra: **4**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Tāzedür ʿayb eylemeñ bilmezse ḳadr-i ʿāşıḳı
Tāzedür tāze benüm o gül-ʿiẕārum tāzedür

187. **ben:**
Gazel 116
Mısra: **7**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ben degül ey reşk-baḫş-ı Leylī-i şāḥib-cemāl
Ḥüsnüñ Eflāṭūn temāşā eylese Mecnūn olur

188. **ben:**
Gazel 116
Mısra: **9**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Cām-ı ṣahbā-yı niyāzı ġamzeñe ṣunduḳça ben
Her nigāh-ı āfetüñ mest-i mey-i efsūn olur

189. **ben:**
Gazel 116
Mısra: **13**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Görmedüm hīç ben Naḥīfī gibi bir āşüfte-dil
Ḳanda bir şūḫ-ı cihān görse hemān meftūn olur

190. **bencileyin:**-*cileyin*
Gazel 117
Mısra: **10**

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Pīş ü pesüñde şevḳ ile rū-māl olup gider
Sāyeñ de saña bencileyin mübtelā mıdur

191. **ben:**
Gazel 118
Mısra: **2**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Dü çeşm-i ḫūn-feşānum hecr-i ruḫsāruñla giryāndur
Seni ben görmedim şāhum niçe dem niçe devrāndur

192. **benüm:**--*üm,* -
Gazel 118
Mısra: **12**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Saña mümkin degüldür ʿuḳde-i dilden ḫaber virmek
Benüm müşkillerüm zīrā senüñ yanuñda āsāndur

193. **baña:**-*a*
Gazel 119
Mısra: **4**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
ʿAzīz-i Mıṣr olursam da ṣafā-yı ḫāṭırum yoḳdur
O Yūsuf-çehrenüñ hecriyle ʿālem baña zindāndur

194. **beni:**-*i*
Gazel 119
Mısra: **5**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Beni bilmezlik ile gerçi ṣaldı deşt-i hicrāna
O mest-i ʿişve şimdi itdigi kāra peşīmāndur

195. **benüm:**--*üm,* -
Gazel 119
Mısra: **12**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Cihānda buldı ġāyet ḳıṣṣa-i Ferhād ü Ḳays ammā
Ḥikāyāt-ı ġam-ı ʿışḳum benüm bī-ḥadd ü pāyāndur

196. **benümle:**-*üm, -le*
Gazel 120
Mısra: **10**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Gider gül-geşt-i bāġ u rāġ ider aġyār ile ammā
Benümle seyre çıḳmaz serv-i nāzum bu ne seyrāndur

197. **ben:**
Gazel 121
Mısra: **14**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Şimdi itmezse sözüm ārāyiş-i gūş-ı ḳabūl
Bir gün ol āfet Naḥīfī ben süḫandānın arar

198. **beni:**-*i*
Gazel 126
Mısra: **6**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
ʿAceb raḳīb-i bed-aḫter midür firāḳa sebeb
Cüdā iden beni ol māhdan sitāre midür

199. **benüm:**--*üm,* -
Gazel 126
Mısra: **4**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Görinen encüm-i tābān mıdur sipihr üzre
Benüm yā āteş-i āhumdaki şerāre midür

200. **ben:**
Gazel 127
Mısra: **7**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Hele ben bildigüm ol āfītāb-ı evc-i yektāyı
Baḳılsa mehveşānuñ ḫaylī bī-hemtālarındandur

201. **benüm:**--*üm,* -
Gazel 130
Mısra: **6**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ümmīd-i feyż-i ṣafā itme tīre-dillerden
Benüm saña didigüm ḳalb-i rūşenādan olur

202. **baña:**-*a*
Gazel 131
Mısra: **5**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Baña ḳayd-ı bend-i belā fikr-i ḫaṭṭuñ
Saña maḥż-ı ḳand-i ṣafā laʿl-i sükker

203. **baña:**-*a*
Gazel 133
Mısra: **14**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Naḥīfī her ne dem inşā-nüvīs-i fenn-i naẓm olsam
Dem-i iʿcāz elbet baña iḥżār-ı devāt eyler

204. **beni:**-*i*
Gazel 133
Mısra: **2**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
O meh kim baña tevcīh-i nigāh-ı iltifāt eyler
Beni sevdā-yı çeşm-i şūḫı bī-ṣabr ü ṣebāt eyler

205. **beni:**-*i*
Gazel 138
Mısra: **1**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ḫarāb iden beni ol çeşm-i mey-perestüñdür
Yaḳan derūnumı tāb-ı nigāh-ı mestüñdür

206. **ben:**
Gazel 142
Mısra: **7**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ben ser-i kūyında her şeb ḫāk-pūş-ı ḥasretem
Pister-i rāḥatda bilmez ol meh-i ġarrā yatur

207. **benüm:**--*üm,* -
Gazel 142
Mısra: **13**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

Ey Naḥīfī ṭabʿum ol
ʿummān-ı maʿnīdür benüm
Kim bün-i ḳaʿrında bī-ḥad
gevher-i yektā yatur

208. **baña:**-*a*
Gazel 145
Mısra: **4**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Recā-yı vaṣla ḳomaz tāb
şevket-i ḥüsni
O reşk-i māhı görünce baña
ḥicāb gelür

209. **benüm:**--*üm,* -
Gazel 146
Mısra: **8**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ne ḥācet saña taḳrīr itmege
derd-i dil-i zārı
Benüm sūz-ı derūnum dūd-ı
āhumdan nümāyāndur

210. **benüm:**--*üm,* -
Gazel 146
Mısra: **14**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ne ḥācet ey Naḥīfī külfet-i
tertīb-i dīvāna
Benüm erbāb-ı ʿışḳa her
sözüm bir tāze dīvāndur

211. **beni:**-*i*
Gazel 150
Mısra: **11**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Beni cemʿiyyet-i yārāna
teklīf eyleme sāḳī
Perīşāndur perīşān ḳalb-i
maḥzūnum perīşān

212. **beni:**-*i*
Gazel 156
Mısra: **29**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Beni bī-kes ḳodı peyġūle-i
ġurbetde ḥasretle
Benüm baḫt-ı siyāhum fi'l-
ḥaḳīḳa bī-mürüvvetdür

213. **benüm:**--*üm,* -
Gazel 156
Mısra: **4**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Mesāmmāṭ-ı tenümde dāne-i
ḫoydur ḳıyās itme
Benüm her mūy-ı cismüm
girye-sāz-ı derd ü miḥnetdür

214. **benüm:**--*üm,* -
Gazel 156
Mısra: **30**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Beni bī-kes ḳodı peyġūle-i
ġurbetde ḥasretle
Benüm baḫt-ı siyāhum fi'l-
ḥaḳīḳa bī-mürüvvetdür

215. **benüm:**--*üm,* -
Gazel 156
Mısra: **40**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Süḫandānā maʿārif-perverā
dānende-i ḳadrā
Benüm ḥāl-i dil-i zārum
ʿaceb ṭurfe ḥikāyetdür

216. **ben:**
Gazel 157
Mısra: **14**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Neden dil-beste olduñ tā bu
deñlü bezm-i fānīye
Naḥīfī ben de bildüm ki ne
ʿaḳl u ne şuʿūruñ var

217. **benüm:**--*üm,* -
Gazel 157
Mısra: **10**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Daḫi bir nev-nihāl-i ḥüsn
iken āşūb-ı dehr olduñ
Benüm serv-i ḫırāmānum
ʿaceb raʿnā ẓuhūruñ var

218. **beni:**-*i*
Gazel 161
Mısra: **7**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Beni rāḥat mı ḳor sevdā-yı
ʿışḳuñ
Nedür bu çekdigüm renc ü
ʿanālar

219. **baña:**-*a*
Gazel 164
Mısra: **3**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Biñ suʾāl-i vuṣlat itsem bir
cevāb itmez baña
Nāz ü istiġnā şanur ammā
beni bī-tāb ider

220. **beni:**-*i*
Gazel 164
Mısra: **4**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Biñ suʾāl-i vuṣlat itsem bir
cevāb itmez baña
Nāz ü istiġnā şanur ammā
beni bī-tāb ider

221. **ben:**
Gazel 165
Mısra: **1**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ġamuñla ben perīşān
ḫāṭıram cemʿiyyetüm yoḳdur
Fiġān ü nāleden ġayrı benüm
hem-ṣoḥbetüm yoḳdur

222. **ben:**
Gazel 165
Mısra: **9**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ben ol āzāde rind-i ḫāne-ber-
dūşam ki ʿālemde
Serīr-i iʿtibār-ı ḫalḳa aṣlā
raġbetüm yoḳdur

223. **benüm:**--*üm,* -
Gazel 165
Mısra: **2**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ġamuñla ben perīşān
ḫāṭıram cemʿiyyetüm yoḳdur
Fiġān ü nāleden ġayrı benüm
hem-ṣoḥbetüm yoḳdur

224. **baña:**-*a*
Gazel 166
Mısra: **5**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Baña lāzım degül erbāb-ı
cāhın minnetin çekmek

Benüm tevfīḳ-ı Ḥaḳ rāh-ı ṭalebde reh-nümūnumdur

225. **ben:**
Gazel 166
Mısra: **9**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Naḥīfī ben ki Mecnūn-ı meʿānī-perver-i ʿışḳam
Benüm bu şiʿr-i tāze işte āşār-ı cünūnumdur

226. **benem:**-*em*
Gazel 166
Mısra: **7**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Benem ol şeh-süvār-ı raḫş-ı istiġnā ki her laḥẓa
Feżā-yı himmetümde üştür-i dünān zebūnumdur

227. **benüm:**--*üm,* -
Gazel 166
Mısra: **2**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Seni bī-hūş iden meclisde dārū-yı füsūnumdur
Bu ḥāletler benüm ḫāṣıyyet-i ṣahbā-yı ḫūnumdur

228. **benüm:**--*üm,* -
Gazel 166
Mısra: **6**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Baña lāzım degül erbāb-ı cāhın minnetin çekmek
Benüm tevfīḳ-ı Ḥaḳ rāh-ı ṭalebde reh-nümūnumdur

229. **benüm:**--*üm,* -
Gazel 166
Mısra: **10**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Naḥīfī ben ki Mecnūn-ı meʿānī-perver-i ʿışḳam
Benüm bu şiʿr-i tāze işte āşār-ı cünūnumdur

230. **baña:**-*a*
Gazel 168
Mısra: **1**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Luṭf-ı mihri o mehüñ şimdi baña tāze midür
Bu ḫaberler bize ey bād-ı ṣabā tāze midür

231. **baña:**-*a*
Gazel 168
Mısra: **7**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Bunca demdür baña hīç ʿarż-ı maḥabbet yoġ idi
Söyle ḳurbānuñ olam resm-i vefā tāze midür

232. **ben:**
Gazel 169
Mısra: **6**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Pervāne perüñ ḥıfẓ idegör sūz-ı dilümden
Ben şemʿ-i żiyā-perver-i ʿışḳam şererüm var

233. **beni:**-*i*
Gazel 169
Mısra: **10**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Dil-beste-i sünbül-şiken-i ṭurra-i yārem
Söyletme raḳībā beni kim derd-i serüm var

234. **benüm:**--*üm,* -
Gazel 169
Mısra: **2**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Tā dilde ġam-ı ʿışḳ ile dāġ-ı cigerüm var
Gülzār-ı maḥabbetde benüm verd-i terüm var

235. **beni:**-*i*
Gazel 170
Mısra: **13**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Naḥīfī pāy-māl itdi beni ġam ḫāk-i ḥasretde
Süleymān-ı serīr-i şevḳ iken mūr oldıġum demdür

236. **benüm:**--*üm,* -
Gazel 170
Mısra: **8**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Getür defʿ-i ḫumāra būs-ı laʿlüñ sāḳiyā luṭf it
Benüm şimden girü hecrüñle maḫmūr oldıġum demdür

237. **baña:**-*a*
Gazel 173
Mısra: **4**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Beni gördükçe lāl-i nāz olur güftāra gelmez yār
Hezāram vażʿ-ı ḫāmūşī baña ol ġonçe-femdendür

238. **beni:**-*i*
Gazel 173
Mısra: **3**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Beni gördükçe lāl-i nāz olur güftāra gelmez yār
Hezāram vażʿ-ı ḫāmūşī baña ol ġonçe-femdendür

239. **beni:**-*i*
Gazel 173
Mısra: **7**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Helāk itse beni cevriyle ġamzeñ āh ü zār itmem
Ṣaḳın incinme ḫūnkārum şikāyet dest-i ġamdur

240. **benüm:**--*üm,* -
Gazel 174
Mısra: **6**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Eyleye ṣanma ḫayāl-i ḫaṭṭuñı dilde ḳarār
Bāġ-ı ḫātırda benüm ol ḫas ü ḫāşākümdür

241. **benüm:**--*üm,* -
Gazel 174
Mısra: **8**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Āteş-i ʿışḳa ṣunup şuʿleyi der-dāmen ider
Dest-i maḥşer ki benüm pençe-i bī-bākümdür

242. **benüm:**--*üm,* -
Gazel 174
Mısra: **12**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Naḫl-i āhum ola ḳabrümde daḫi böyle bülend
Çeşm-i dil-ber ki benüm ābdih-i ḫākümdür

243. **baña:**-*a*
Gazel 175
Mısra: **6**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Luṭf it ḳo bī-vefālıġı şāhum yeter yeter
Bunca sitemlerüñ baña dāġ üzre dāġ olur

244. **beni:**-*i*
Gazel 175
Mısra: **13**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Āḫir helāk ider bu ġam-ı ḥasretüñ beni
Cānā Naḥīfī dünyede ḥāṣā ki ṣāġ olur

245. **baña:**-*a*
Gazel 176
Mısra: **4**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Sūz-āşinā-yı nār-ı ġam-ı ʿışḳ-ı yār iken
Çarḫuñ da baña cevr ü cefāsı ʿaceb nedür

246. **baña:**-*a*
Gazel 177
Mısra: **2**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Sen gül-i ḥüsne beni bülbül-i şeydā dirler
Ey cefā-cū baña Mecnūn saña Leylā dirler

247. **beni:**-*i*
Gazel 177
Mısra: **1**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Sen gül-i ḥüsne beni bülbül-i şeydā dirler
Ey cefā-cū baña Mecnūn saña Leylā dirler

248. **benüm:**--*üm,* -
Gazel 178
Mısra: **4**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Nuḳl-i laʿlüñ ki ola taʿbiye-i güft ü şinīd
Eşk-i çeşmüm benüm ol bezme şarāb-āver olur

249. **baña:**-*a*
Gazel 179
Mısra: **5**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Çoḳ zamāndur mesken olmışdur baña gülzār-ı ʿışḳ
Hīç benüm murġ-ı ḫoş-elḥān oldıġum bilmez mi var

250. **ben:**
Gazel 179
Mısra: **8**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ruḫlaruñ bīhūde şerm-ālūde-i hāz olmasun
Ben saña meftūn u ḥayrān oldıġum bilmez mi var

251. **benüm:**--*üm,* -
Gazel 179
Mısra: **6**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Çoḳ zamāndur mesken olmışdur baña gülzār-ı ʿışḳ
Hīç benüm murġ-ı ḫoş-elḥān oldıġum bilmez mi var

252. **baña:**-*a*
Gazel 180
Mısra: **4**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
İder pūşīde kāküllerle dil-ber ḫāl-i dil-cūsın
Baña baḫt-ı siyāhum böyle biñ dāġ-ı derūn eyler

253. **ben:**
Gazel 181
Mısra: **5**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
O Mecnūnam ki ben ṣaḥrā-nişīn-i ʿālem-i ʿışḳam
Ser-i sevdā-keşüm murġān-ı ḥasret āşiyānıdur

254. **benden:**-*den*
Gazel 182
Mısra: **6**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
İşitdüm seyr-i gülzār itdigin aġyār ile ammā
O şūḫ-ı dil-nevāzum gör yine benden nihān eyler

255. **baña:**-*a*
Gazel 183
Mısra: **1**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Luṭfını ol perī baña gerçi ki bī-ḥisāb ider
Bir kerem ü ʿaṭāsına ġamzesi biñ ʿitāb ider

256. **baña:**-*a*
Gazel 183
Mısra: **16**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ḳalmaya intiḳāmumuz gerdiş-i kīne-cūda da
Baña o daḫi ʿāḳıbet şekve-i inḳılāb ider

257. **beni:**-*i*
Gazel 185
Mısra: **2**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Maḥabbet deştinüñ āhūları kim dil-rübālardur
Beni Mecnūn u ser-gerdān iden ol bī-vefālardur

258. **baña:**-*a*
Gazel 186
Mısra: **3**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Niçe demdür ki baña ʿahd-i viṣāl itmiş idüñ
Bu dürūġ ile beni eyledüñ āşüfte yeter

259. **beni:**-*i*
Gazel 186
Mısra: **4**

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Niçe demdür ki baña ʿahd-i viṣāl itmiş idüñ
Bu dürūġ ile beni eledüñ āşüfte yeter

260. **beni:**-*i*
Gazel 188
Mısra: **1**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ol perī hīç beni dil-şād-ı tebessüm mi ider
ʿĀşıḳ-ı zārı sezāvār-ı tekellüm mi ider

261. **beni:**-*i*
Gazel 189
Mısra: **8**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Görüp cismümde dāġ-ı ḥasreti şerm idesin ta kim
Beni āyīne-i devrān senüñle rū-be-rū eyler

262. **baña:**-*a*
Gazel 190
Mısra: **1**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ol yār-ı nev-resīde baña nūr-ı dīdedür
Yoḳdur naẓīri dünyede hīç nā-şinīdedür

263. **ben:**
Gazel 191
Mısra: **3**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ben ol ser-mest-i cām-ı feyż-i ʿışḳam kim ḥaḳīḳatde
Dili bezm-i mecāzī içre bī-hūş itdigüm yoḳdur

264. **ben:**
Gazel 191
Mısra: **9**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Naḥīfī ben ki Bihzād-ı teṣāvīr-i meʿānīyem
Benüm pend-i ṣarīr-i ḫāmeyi gūş itdigüm yoḳdur

265. **benüm:**--*üm,* -
Gazel 191
Mısra: **2**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Sebū-yı fikr-i hecr-i yāri berdūş itdigüm yoḳdur
Ḫumār-āverde ṣahbāyı benüm nūş itdigüm yoḳdur

266. **benüm:**--*üm,* -
Gazel 191
Mısra: **6**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ferāmūş eylemem şevḳ-ı ruḫuñ tevḳīʿ-i ḫaṭṭuñla
Benüm tāb-ı şerār-ı nāzı ḫaspūş itdigüm yoḳdur

267. **benüm:**--*üm,* -
Gazel 191
Mısra: **10**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Naḥīfī ben ki Bihzād-ı teṣāvīr-i meʿānīyem
Benüm pend-i ṣarīr-i ḫāmeyi gūş itdigüm yoḳdur

268. **ben:**
Gazel 195
Mısra: **3**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ben hele ḫāṭır perīşānem firāḳuñla senüñ
Bezm-i nāzuñda ʿaceb cemʿiyyetüñ kimlerledür

269. **beni:**-*i*
Gazel 199
Mısra: **5**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Şādumān eyle beni şīve-i incāzuñla
İtme ḳurbānuñ olam vaʿde-i luṭfa inkār

270. **baña:**-*a*
Gazel 201
Mısra: **6**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Rāh-ı ʿışḳumda benüm teslīm-i cān itsün dimiş
Baña bu fermān-ı ʿālī pādişāhum mıdur

271. **benüm:**--*üm,* -
Gazel 201
Mısra: **5**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Rāh-ı ʿışḳumda benüm teslīm-i cān itsün dimiş
Baña bu fermān-ı ʿālī pādişāhum mıdur

272. **beni:**-*i*
Gazel 210
Mısra: **9**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Naḥīfīyā beni itmez raḳībinden temyīz
O nev-resīde daḫi nīk ü bed nedür bilmez

273. **beni:**-*i*
Gazel 216
Mısra: **3**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ḫaẕer ḫaẕer beni yaḳmaḳdan ey perī yoḫsa
Niyāzum eylerem āteş-feşān-ı ḫırmen-i nāz

274. **baña:**-*a*
Gazel 219
Mısra: **6**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Benüm kim ey perī ḥırz-ı ḫaḳīḳat bāzū-bendümdür
Füsūn-ı fitne-i çeşm-i siyāhuñ baña kār itmez

275. **benüm:**--*üm,* -
Gazel 219
Mısra: **5**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Benüm kim ey perī ḥırz-ı ḫaḳīḳat bāzū-bendümdür
Füsūn-ı fitne-i çeşm-i siyāhuñ baña kār itmez

276. **baña:**-*a*
Gazel 220
Mısra: **1**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

Nūş-ı mey kim baña telḫ-āb-ı sitemdür sensüz
Neşʾesi bī-meze keyfiyyeti ġamdur sensüz

277. **baña:**-*a*
Gazel 220
Mısra: **3**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
ʿAyş-ı dünyā-yı denī baña ḥarām olmışdur
-

278. **ben:**
Gazel 222
Mısra: **12**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Yazarsın defter-i iḥsāna her bir bendeñi ammā
Senüñ hīç ḫāṭır-ı bī-dādıña ben mübtelā gelmez

279. **beni:**-*i*
Gazel 222
Mısra: **3**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
O her-cāyī beni terk eyleyüp aġyāra yār olmış
Bugün bildüm o şūḫ-ı bī-ḥaḳīḳatden vefā gelmez

280. **ben:**
Gazel 230
Mısra: **12**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Biñ ʿarż-ı kām ḳılsa dil-i nā-murādıma
Bu devr-i dūna ben yine olmam emīn-i yeʾs

281. **ben:**
Gazel 232
Mısra: **9**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ben Hümā-yı ḳudse hem-pervāz iken n'oldı saña
Bülbül-i şeydā gibi oldum giriftār-ı ḳafes

282. **baña:**-*a*
Gazel 234
Mısra: **4**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Geşt-i bāġı eyler isem sensüz ey şāh-ı cihān
Ẕevḳı bilmem çünki baña fürḳatüñ olmış ferīs

283. **baña:**-*a*
Gazel 234
Mısra: **6**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Teşne-i āb-ı zülālem dilerem ey meh seni
Leblerüñden baña luṭf it olma sāḳī gel ḫasīs

284. **ben:**
Gazel 234
Mısra: **7**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Defter-i ʿışḳuñda kendüñ yazuben ben bende nām
-

285. **ben:**
Gazel 240
Mısra: **10**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Naḥīfī ol büt-i dīrīne bizden kesmedi luṭfın
Kişinüñ ben de bildüm eski yāri düşmen olmazmış

286. **baña:**-*a*
Gazel 241
Mısra: **4**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Baḳup mecmūʿa-i naẓma dimiş ol serv-i şeh-nāzum
Ne ḫoş ʿāşıḳ bu kim cānā baña yüz biñ duʿā yazmış

287. **baña:**-*a*
Gazel 241
Mısra: **6**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Didüm kim levḥa-i ʿārıż içinde ḫaṭṭ-ı sürḫ ile
Budur ol kān-ı şeftālū baña bundan vefā yazmış

288. **baña:**-*a*
Gazel 244
Mısra: **1**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Baña cevr itmegi her dem ʿaceb şāhāne ögrenmiş
Göñüldür n'eylesün şimdi şeh-i ḫandāna ögrenmiş

289. **baña:**-*a*
Gazel 244
Mısra: **5**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Seḥer murġ ile pervāne niçe olsun baña hem-dem
Ki ʿāşıḳ rūz u şeb ṭurmaz ider efġāne ögrenmiş

290. **baña:**-*a*
Gazel 245
Mısra: **8**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Benem ol mücrim ü ʿāṣī ki dem-i maḥşerde
Baña hīç luṭf-ı şefāʿat gibi yoḳdur maḫlaṣ

291. **benem:**-*em*
Gazel 245
Mısra: **7**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Benem ol mücrim ü ʿāṣī ki dem-i maḥşerde
Baña hīç luṭf-ı şefāʿat gibi yoḳdur maḫlaṣ

292. **baña:**-*a*
Gazel 248
Mısra: **6**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
ʿAcebā nāz ile tāvūs-ı ḳudüs mi ola bu
Ki gelür cāme-i sebz ile baña cilve-i feyż

293. **baña:**-*a*
Gazel 248
Mısra: **8**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ġamm ile vādī-i hecr içre gezerken bu gice
Esed-āsā baña irdi yine ol pençe-i feyż

294. **baña:**-*a*
Gazel 248
Mısra: **10**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Be Naḥīfī yine göñli ṭutsa envār-ı viṣāl
Ki açıldı baña ḳārşu bu gün ol sīne-i feyż

295. **baña:**-*a*
Gazel 249
Mısra: **7**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Nāz ile bir kerre tevcīh-i nigāh itse baña
Gelse inṣāfa biraz ol çeşm-i şehlā-yı neşāṭ

296. **baña:**-*a*
Gazel 249
Mısra: **19**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ḫāk-i pāyında görüp yüz virmez ol meh-rū baña
Günde yüz biñ kerre olsam çehre-fersā-yı neşāṭ

297. **beni:**-*i*
Gazel 249
Mısra: **3**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Bü'l-ʿaceb merdüm beni bir ḥāle ḳoymaz rūzgār
Serde sevdā-yı saʿādet dilde daʿvā-yı neşāṭ

298. **ben:**
Gazel 251
Mısra: **4**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ṣafḥa-i ruḫsārıña taḥrīr olan ʿuşşāḳ içün
Baḫṣ-i şeftālū gerekdür gördüm anı ben faḳaṭ

299. **benüm:**-*-üm, -*
Gazel 254
Mısra: **5**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Oldı perīşānī-i ṭabʿum benüm
Maḥşere dek dāġ-ı dil-i ictimāʿ

300. **ben:**
Gazel 255
Mısra: **5**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Dāġ-sāz-ı şekveyem ben rūzgārumdan hele
Bād-ı āh ile fetīl-efşān olup mānend-i şemʿ

301. **baña:**-*a*
Gazel 256
Mısra: **5**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Baña peymāne ṣunduḳça virürdüñ nuḳl-i şeftālū
Eger kim bezm-i meyde el vireydi sāḳiyā ṭāliʿ

302. **ben:**
Gazel 256
Mısra: **7**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Bugün ben zārı maḥrūm eyledüñ dīdār-ı dil-berden
Hemān aġlatmadur kāruñ beni ey bī-vefā ṭāliʿ

303. **beni:**-*i*
Gazel 256
Mısra: **8**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Bugün ben zārı maḥrūm eyledüñ dīdār-ı dil-berden
Hemān aġlatmadur kāruñ beni ey bī-vefā ṭāliʿ

304. **ben:**
Gazel 258
Mısra: **5**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Vuṣlatuñ cāhın bilürsin pādişāhum ben faḳīr
Şol ḳadar ḳıldum ṭaleb kim ḳalmadı tāb ü dimāġ

305. **baña:**-*a*
Gazel 259
Mısra: **2**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Yāre didüm ʿāşıḳāna gūyiyā şuʿleñ çerāġ
Bu şeb-i ḥasretde olsun baña ol vaṣluñ çerāġ

306. **ben:**
Gazel 260
Mısra: **25**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Meʾmūl odur ki eyleyesin ben ġarībüñi
Rūz-ı cezāda nāʾil-i tebşīr-i lā teḫaf

307. **beni:**-*i*
Gazel 260
Mısra: **23**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ḳıl nāme-i şefāʿat ile şādumān beni
Her-kes berātın eyledigi demde zīb-i kef

308. **baña:**-*a*
Gazel 261
Mısra: **7**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
ʿAcebā ince meyānuñ baña peyveste midür
Ṣarılur mı aña āyā dil-i nālān ṣaf ṣaf

309. **baña:**-*a*
Gazel 262
Mısra: **2**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Fürḳatüñle naḳd-i eşküm eyledüñ cānā telef
Şimdi ġayrı pādişāha açdurursañ baña kef

310. **baña:**-*a*
Gazel 262
Mısra: **3**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Niçün istiġnā ḳılarsın baña ey ġonçe-dehen
Bilürüz kim ʿālem içre sensin ol dürr-i ṣadef

311. **baña:**-*a*
Gazel 263
Mısra: **13**

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Dūnān ile şirket baña ʿār oldı Naḥīfī
Bir vech ile iḳbal-i cihāna hevesüm yoḳ

312. **beni:**-*i*
Gazel 263
Mısra: **7**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Yeʾs itdi beni fāriġ-i āmāl o ḳadar kim
Sulṭān-ı cihāndan daḫi bir mültemesüm yoḳ

313. **beni:**-*i*
Gazel 264
Mısra: **3**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ḳul eyledüñ beni evżāʿ-ı dil-nevāzuñ ile
Ümmīd odur ola sende merāḥim ü eşfāḳ

314. **beni:**-*i*
Gazel 264
Mısra: **10**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Gözinde girye-i ḥasret göñülde āteş-i ʿışḳ
Beni ne ḥāle ḳomışdur taḥassür ü eşvāḳ

315. **beni:**-*i*
Gazel 264
Mısra: **17**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Çıḳardı ṣabrumı elden ayaġa ṣaldı beni
Amān o sāʿid-i billūr ile o sīmīn sāḳ

316. **beni:**-*i*
Gazel 264
Mısra: **21**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ḳıl ile baġladı zülfüñ beni ne sāḥirdür
Taraḥhum eyle beni ḳıl bu ḳayddan ıṭlāḳ

317. **beni:**-*i*
Gazel 264
Mısra: **22**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ḳıl ile baġladı zülfüñ beni ne sāḥirdür
Taraḥhum eyle beni ḳıl bu ḳayddan ıṭlāḳ

318. **benümle:**-*üm, -le*
Gazel 264
Mısra: **12**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ḥaḳīḳat ehli imiş ḥaḳ budur ki var olsun
Ḫayālüñ oldı benümle enīs-i künc-i firāḳ

319. **benden:**-*den*
Gazel 265
Mısra: **19**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ey Naḥīfī saña benden bu naṣīḥat besdür
İde gör ḥāl ü meʾālüñde mürāʿāt-ı ḥuḳūḳ

320. **beni:**-*i*
Gazel 265
Mısra: **2**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Müʾmin ü müşrik olurken kereminden merzūḳ
Beni ḥāşā ide muḥtāc-ı niyāz-ı maḫlūḳ

321. **baña:**-*a*
Gazel 266
Mısra: **2**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ġarībem ʿāşıḳam bir dil-ber-i şīrīn zebānum yoḳ
Cihānda baña aġlañ baña kim bir nev-cevānum yoḳ

322. **baña:**-*a*
Gazel 266
Mısra: **3**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Baña ey bāġbān teklīf-i geşt-i bāġ u rāġ itme
Benüm bir lāle-ḫad gül-çehre yār-ı dilsitānum yoḳ

323. **benüm:**--*üm, -*
Gazel 266
Mısra: **4**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Baña ey bāġbān teklīf-i geşt-i bāġ u rāġ itme
Benüm bir lāle-ḫad gül-çehre yār-ı dilsitānum yoḳ

324. **benüm:**--*üm, -*
Gazel 266
Mısra: **10**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Naḥīfī-veş n'ola elden ḳomazsam dāmen-i luṭfuñ
Benüm ʿālemde senden ġayrı yār-ı mihribānum yoḳ

325. **ben:**
Gazel 267
Mısra: **7**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ruḫṣat-ı būs u kenār olmaz ise ben zāra
Sevdigüm rūyuña destūr-ı temāşā da mı yoḳ

326. **beni:**-*i*
Gazel 267
Mısra: **9**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Yeter öldürdi beni ḥasret-i dīdāruñ āh
Yoḫsa ḳurbānuñ olam ʿarż-ı tecellā da mı yoḳ

327. **baña:**-*a*
Gazel 268
Mısra: **11**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ayrıluḳ demleridür tesliye-baḫş ol baña kim
Ṭoyamam ḥasretüñe ʿahd-i viṣāl olmayıcaḳ

328. **baña:**-*a*
Gazel 268
Mısra: **15**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

Bī-meẕāḳān-ı zamāne n'ola ṭaʿn itse baña
Ne bilür ḳıymetini ehl-i kemāl olmayıcaḳ

329. **ben:**
Gazel 268
Mısra: **9**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Nāleden ġayrı daḫi n'eyleyem ol āfete ben
ʿArż-ı ḥāl eylemege tāb ü mecāl olmayıcaḳ

330. **benüm:**--*üm,* -
Gazel 269
Mısra: **4**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Niçe dāmen-keş olsun dil ṣafā-yı ʿışḳ-ı dil-berden
Benüm maḥşerde daḫi ḫūb sevmekden ferāġum yoḳ

331. **benümle:**-*üm, -le*
Gazel 269
Mısra: **7**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Benümle ʿazm-i seyrān eyler ol serv-i ḫırāmānum
Niçün ser-māye-i keyfiyyet-i gül-geşt-i bāġum yoḳ

332. **baña:**-*a*
Gazel 271
Mısra: **1**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Baña luṭfuñ ʿaceb yoḳdur güzelüñ pāy-dār ancaḳ
Dem-ā-dem baña cevr itmek saña dünyāda kār ancaḳ

333. **baña:**-*a*
Gazel 271
Mısra: **2**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Baña luṭfuñ ʿaceb yoḳdur güzelüñ pāy-dār ancaḳ
Dem-ā-dem baña cevr itmek saña dünyāda kār ancaḳ

334. **ben:**
Gazel 272
Mısra: **6**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Kūşe-i hecr içre ḳaldum derde dermān eylemez
Şefḳat itmez ben faḳīre gel meded dermāna baḳ

335. **baña:**-*a*
Gazel 274
Mısra: **5**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ḳaṣr-ı ḥüsnüñden baña irmez ise bir nān-ı ḫuşk
Baña şeftālū-yı vaṣluñ yiter ol ifṭār-ı ʿışḳ

336. **baña:**-*a*
Gazel 274
Mısra: **6**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ḳaṣr-ı ḥüsnüñden baña irmez ise bir nān-ı ḫuşk
Baña şeftālū-yı vaṣluñ yiter ol ifṭār-ı ʿışḳ

337. **beni:**-*i*
Gazel 276
Mısra: **3**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Beni ṣanma eyā şāhum ġamum bu ẕillet-i dilden
Senüñ ʿışḳuñ ġamı birle ġarībüñ derd-nāk ancaḳ

338. **beni:**-*i*
Gazel 276
Mısra: **8**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Firāḳuñ nārına düşdüm irersem ḥālet-i nezʿa
Beni sīneñde defn eyle ḳamer-veş sīne-pāk ancaḳ

339. **baña:**-*a*
Gazel 278
Mısra: **13**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Luṭf u şefāʿatle baña ḳıl meded
Rūz-ı cezā zehreler olduḳda çāk

340. **beni:**-*i*
Gazel 278
Mısra: **9**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Āh ki nefs itdi beni şerm-sār Leẕẕet-i fānīye idüp inhimāk

341. **beni:**-*i*
Gazel 278
Mısra: **12**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Olmaz iseñ derd-i dile çāre-sāz
Zaḫm-ı melāmet beni eyler helāk

342. **beni:**-*i*
Gazel 280
Mısra: **12**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Müyesser olmaz ise rūy-māl-i der-gāhuñ
Helāk ider beni bu ḥasret es-selāmu ʿaleyk

343. **beni:**-*i*
Gazel 280
Mısra: **18**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Degül miyem daḫi şāyān-ı merhem-i vuṣlat
Beni bu ḥāle ḳodı fürḳat es-selāmu ʿaleyk

344. **beni:**-*i*
Gazel 280
Mısra: **28**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ne deñlü mücrim isem ʿarṣa-gāh-ı maḥşerde
Ḫudādan eyle beni minnet es-selāmu ʿaleyk

345. **baña:**-*a*
Gazel 282
Mısra: **2**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Devlet dil-i nālāna yeter devlet-i naʿtüñ
ʿİzzet iki ʿālemde baña ʿizzet-i naʿtüñ

346. **baña:**-*a*
Gazel 284
Mısra: **7**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Bu cefā baña mıdur yoḫsa benüm sulṭānum
Her esīr-i ġam-ı ʿışḳa bu mıdur muʿtāduñ

347. **baña:**-*a*
Gazel 284
Mısra: **17**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ey Naḥīfī baña tā rūz-ı ezelde didi Ḳays
ʿIşḳa benden daḫi aʿlā senüñ istiʿdāduñ

348. **ben:**
Gazel 284
Mısra: **5**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Hele ben gülşen-i kūyından o şūḫuñ dūram
Senüñ ey bülbül-i şūrīde nedür feryāduñ

349. **benden:**-*den*
Gazel 284
Mısra: **18**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ey Naḥīfī baña tā rūz-ı ezelde didi Ḳays
ʿIşḳa benden daḫi aʿlā senüñ istiʿdāduñ

350. **benüm:**--*üm,* -
Gazel 284
Mısra: **7**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Bu cefā baña mıdur yoḫsa benüm sulṭānum
Her esīr-i ġam-ı ʿışḳa bu mıdur muʿtāduñ

351. **baña:**-*a*
Gazel 285
Mısra: **3**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Derd-i hicrānı sen ey Yūsuf-ı ṯānī baña ṣor
Çekdigin ben bilürim ḥasret ile Yaʿḳūbuñ

352. **ben:**
Gazel 285
Mısra: **4**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Derd-i hicrānı sen ey Yūsuf-ı ṯānī baña ṣor
Çekdigin ben bilürim ḥasret ile Yaʿḳūbuñ

353. **ben:**
Gazel 286
Mısra: **8**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Sīnemi nāvek-i müjgānına ṭutdum yārüñ
Ben de mecrūḥuñam ey ḳaşı kemānum diyerek

354. **beni:**-*i*
Gazel 286
Mısra: **4**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ḳaddimi reh-güẕer-i yāra varup dāl itdüm
Beni pīr eyledüñ ey tāze cevānum diyerek

355. **benüm:**--*üm,* -
Gazel 286
Mısra: **2**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
ʿArż-ı ḥāl eyledüm ol āfete cānum diyerek
Baḳ benüm ḥālüme ey şūḫ-ı cihānum diyerek

356. **ben:**
Gazel 288
Mısra: **12**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Gūş ḳıl pendümi naḫvetle teġāfül itme
Ben saña hep didigüm ey yüzi māh olsa gerek

357. **ben:**
Gazel 289
Mısra: **7**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ben aña bezm-i ṣāfā mı diyeyüm kim āḫir
Naġme-i şevḳa bedel nāle vü āh olsa gerek

358. **benüm:**--*üm,* -
Gazel 291
Mısra: **9**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Benüm gibi ʿaceb sen daḫi bir gülden mi ayrılduñ
Nedür ey bülbül-i şūrīde feryād-ı seḥer-ḫīzüñ

359. **baña:**-*a*
Gazel 292
Mısra: **1**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
O māh-tābı baña gösterür mi devr-i felek
Ḳalur mı ḥasretümüz yoḫsa tā ḳıyāmete dek

360. **beni:**-*i*
Gazel 293
Mısra: **1**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ṣaldı sevdāya beni ebrūları cānānenüñ
Māh-ı nev elbet cünūnın arturur dīvānenüñ

361. **baña:**-*a*
Gazel 294
Mısra: **7**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Naġme-i ḥālet-fezā-yı dil ḥarām olsun baña
Ey şeh-i ḥüsnüm eger āzürde-i feryād iseñ

362. **beni:**-*i*
Gazel 295
Mısra: **14**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ey Naḥīfī söziñe ḳalmadı cāy-ı inkār
Beni sen mevʿiẓa-i Ḥaḳ ile ḫāmūş itdüñ

363. **baña:**-*a*
Gazel 298
Mısra: **1**

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ġam degül baña cefā itmek ise muʿtāduñ
Bī-vefādur diyü meşhūr olur ancaḳ aduñ

364. **benümle:**-*üm, -le*
Gazel 298
Mısra: **15**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Seyre çıḳduḳça benümle o nihāl-i tāze
Kār idüp renc-i ḥased cānı çıḳar ḥussāduñ

365. **ben:**
Gazel 299
Mısra: **4**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Teb-i ʿilletden ey gül-çehre şebnem-dār-ı ḥüzn oldum
Anuñçün ṣubḥ-dem ben ʿandelībi naġme-rīz itdüñ

366. **ben:**
Gazel 299
Mısra: **5**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Sükūt-ı nāz idüp ben zāra āġāz itdüñ īmāya
Ḫamūşān-ı ḳażā-perverleri hep nāle-ḫīz itdüñ

367. **baña:**-*a*
Gazel 302
Mısra: **1**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Saña ḳalmışdur ey āfet baña göñlümce nāz itmek
Nigāh-ı ʿişvelerle böyle vażʿ-ı dil-nevāz itmek

368. **benden:**-*den*
Gazel 302
Mısra: **12**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Dil ü cān işti yāḳ-ı ṣoḥbetüñle zār ü giryāndur
Efendüm gel nedür tā böyle benden iḫtirāz itmek

369. **beni:**-*i*
Gazel 302
Mısra: **3**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Beni öldürdi ẓālim ġamze-i bī-raḥm ü pür-ḫūnuñ
Nedür bu şīvelerle çeşm-i mestüñ ʿişve-bāz itmek

370. **beni:**-*i*
Gazel 302
Mısra: **9**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Beni sūzān ider tāb-ı şerār-ı ġayretüñ cānā
Degüldür iḫtiyārī nāle-i ʿālem-güdāz itmek

371. **benümçün:**-*üm, -çün*
Gazel 302
Mısra: **14**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Olurlar ḫande-nāk-ı şīve vażʿ-ı ʿāşıḳānemden
Benümçün ḫalḳ olınmış māh-rūyāna niyāz itmek

372. **ben:**
Gazel 303
Mısra: **16**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Taḥammül eyleyelüm ġurbetüñ melāmetine
Yeter semīm-i vaṭan ben ġarībe ḫāk-i derüñ

373. **beni:**-*i*
Gazel 303
Mısra: **13**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Yeter yeter beni öldürdi nāle-i nāzuñ
Nedür bu āh ü enīnüñ nedür bu derd-i serüñ

374. **beni:**-*i*
Gazel 304
Mısra: **8**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ne müdāvā meded var ne temennāya mecāl
Beni öldürdi senüñ ġamze-i mekkārelerüñ

375. **ben:**
Gazel 305
Mısra: **6**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Elbette beni eyler idüñ cevre sezāvār
Mevlā da bilür ben ḳuluña çoḳ kerem itdüñ

376. **beni:**-*i*
Gazel 305
Mısra: **5**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Elbette beni eyler idüñ cevre sezāvār
Mevlā da bilür ben ḳuluña çoḳ kerem itdüñ

377. **ben:**
Gazel 306
Mısra: **6**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Nigāh-ı ḫasretümden menʿ idersin rūy-ı meh-tābuñ
Niḳāh-ı zülfüñi refʿ it yeter ben zāra nāz itdüñ

378. **ben:**
Gazel 306
Mısra: **7**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ben āh itdükçe ṣunduñ dest-i cāna cām-ı iḥsānuñ
Bu āb ü tāb ile ġam neşvesin ʿişret-nevāz itdüñ

379. **beni:**-*i*
Gazel 307
Mısra: **5**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Kūyuñda beni itdüñ esīr-i nigeh-i nāz
Kāfir ne ʿaceb cürʾet-i ṣayd-ı ḥarem itdüñ

380. **beni:**-*i*
Gazel 308
Mısra: **5**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

Beni ey ġonçe-i gülzār-ı ʿişmet
Helāk itdi senüñ bu vażʿ-ı lālüñ

381. **ben:**
Gazel 311
Mısra: **3**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Hep unıtduñ mı ḳanı ben ʿāşıḳ-ı nālānuña
Çeşm-i şūḫuñla nigāh-ı ʿişve-bāz itdüklerüñ

382. **ben:**
Gazel 311
Mısra: **10**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Yādıma geldükçe derd-i ʿışḳumı taḥrīk ider
Raḥm idüp ben zāra vażʿ-ı dil-nevāz itdüklerüñ

383. **ben:**
Gazel 311
Mısra: **12**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Maḥż-ı nāz u şīvedārī dil-rübā meclisde hep
Ben ġarībe gāh nāz ü geh niyāz itdüklerüñ

384. **beni:**-*i*
Gazel 312
Mısra: **11**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Eyle şāyān-ı şefāʿat Ḥażret-i Ḥaḳdan beni
Maṭlabum ḳıl rūz-ı maḥşer maẓhar-ı feyż-i ḥuṣūl

385. **bende:**-*de*
Gazel 314
Mısra: **3**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
O gül-ʿiẕār elemi bende gül ġamı sende
Yeter fiġān ü enīne bahāne ey bülbül

386. **beni:**-*i*
Gazel 315
Mısra: **6**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Görünce ḥālümi şāyed taraḥḥum eyleyesin
Gözüñle gör beni ey şūḫ-ı şeh-levendüm gel

387. **beni:**-*i*
Gazel 316
Mısra: **4**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Zaḫm uran cāna nigāh-ı sitemdür yoḫsa
Beni mecrūḥ iden ol ġamze-i mekkāre degül

388. **ben:**
Gazel 322
Mısra: **8**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Her vech ile memnūnuñam ey yār-ı vefā-dār
Ben bendeñe sen ister iseñ cevr ü sitem ḳıl

389. **ben:**
Gazel 323
Mısra: **8**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Çarḫ-ı ẓālim ʿāḳıbet itdi seni senden cüdā
Sevdigüm ben ḫāke cevr-i rūzgār eksük degül

390. **ben:**
Gazel 325
Mısra: **2**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
İster aġyār ile ṭarḥ-efgen-i şaḥn-ı bāġ ol
İşte ben gitdüm eyā ġonçe-dehen sen ṣaġ ol

391. **ben:**
Gazel 325
Mısra: **10**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Bu Naḥīfīyi çıḳarma kerem it ḫāṭırdan
İşte ben gitdüm eyā ġonçe-dehen sen ṣaġ ol

392. **ben:**
Gazel 327
Mısra: **3**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ben ġarībüñden dirīġ itme nigāh-ı himmetüñ
Olmasun mesdūd-ı ḥubb-ı mā-sivā pīrāmenüm

393. **benüm:**-*üm*
Gazel 327
Mısra: **2**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Çāk olup şemşīr-i ser-tīz-i maḥabbetle tenüm
Yā Resūla'llāh fedā olsun saña cānum benüm

394. **ben:**
Gazel 329
Mısra: **4**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Enīsüm yār-ı cānum gitdi ḳaldum derd-i ḥasretle
Bu ġurbet ilde ḥayfā ben daḫi şimdi ġarīb oldum

395. **ben:**
Gazel 329
Mısra: **11**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Dirīġa ben o bī-berg ü nevā-yı bezm-i ḥırāmānam
Ki ḫ∨ān-ı ʿişret-i bezm-i emelden bī-naṣīb oldum

396. **beni:**-*i*
Gazel 329
Mısra: **7**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Beni terk eylemez ẓann eyler idüm künc-i miḥnetde
Tekāsül eyledüm maġrūr-ı vaʿd-i dil-firīb oldum

397. **ben:**
Gazel 330
Mısra: **8**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Olurken vāyedār-ı mīve-i luṭfuñ cihān ẓālim

Gülistān-ı viṣālüñden hemān ben bī-naṣīb oldum

398. **ben:**
Gazel 330
Mısra: **10**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Naḥīfî ol gül-i gülzār-ı ḥüsne meyl idelden āh
Fiġān ü nālede ben şimdi reşk-i ʿandelīb oldum

399. **ben:**
Gazel 331
Mısra: **6**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Benümle güft u gūy-ı ḥüsn-i leylā eyler ādem yoḳ
Gel ey Mecnūn ki ben şehr-i maḥabbetde ġarīb oldum

400. **benümle:**-*üm, -le*
Gazel 331
Mısra: **5**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Benümle güft u gūy-ı ḥüsn-i leylā eyler ādem yoḳ
Gel ey Mecnūn ki ben şehr-i maḥabbetde ġarīb oldum

401. **ben:**
Gazel 332
Mısra: **6**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Bü'l-ʿaceb pervāne-meşreb bülbül-i şūrīdeyem
Şuʿle-zār itdüm ser-ā-pā ben feżā-yı gülşenüm

402. **ben:**
Gazel 332
Mısra: **8**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Künc-i ḥasretde görüp aḥvālümi aġlar raḳīb
Ḥāşılı ben mübtelāya şefḳat eyler düşmenüm

403. **ben:**
Gazel 332
Mısra: **11**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ben o Mecnūnum ḫayāl-i dīde-i ḫūbān ile
Cilve-gāh-ı āhuvān-ı Çīn olur pīrāmenüm

404. **beni:**-*i*
Gazel 332
Mısra: **9**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Beyʿ-gāh-ı ġamda böyle ḫarca sürmezdi beni
Baḳsa rūy-ı zerdime ol dil-ber-i sīmīn tenüm

405. **benüm:**-*üm*
Gazel 332
Mısra: **1**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Sūz u tāb-ı sīnemi bundan ḳıyās eyle benüm
Kim şerār-ı āteş-i āhumla yaḳdum meskenüm

406. **beni:**-*i*
Gazel 333
Mısra: **5**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Memnūn-ı vefā eyle beni gel keremüñle
Yansun ḥased āteşlerine baḫt-ı siyāhum

407. **benüm:**-*üm*
Gazel 333
Mısra: **2**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Göz gördi göñül sevdi seni ey yüzi māhum
Ḳurbānuñ olam var mı benüm bunda günāhum

408. **ben:**
Gazel 334
Mısra: **6**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Baña teslīm olındı ser-be-ser sāmān-ı şeydāyī
Dem-i ḫilḳatde zīrā cümleden evvel ben āh itdüm

409. **ben:**
Gazel 335
Mısra: **2**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Bu şeb tā ṣubḥa dek derd ile āh-ı pür-şerer çekdüm
Ġam-ı hecrüñle ey mihr-i dıraḫşān ben neler çekdüm

410. **ben:**
Gazel 335
Mısra: **5**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ne deñlü ben ḥaẕer ḳıldum ise peykān-ı cevrüñden
Ḳażāyı gör ki ālām-ı cefāyı ol ḳadar çekdüm

411. **ben:**
Gazel 335
Mısra: **8**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Bu derd ile gehī kühsāra düşdüm gāhī ṣaḥrāya
Belā-yı ʿışḳı ben Ferhād ü Mecnūndan beter çekdüm

412. **ben:**
Gazel 335
Mısra: **12**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Girān geldi baña meclisde ġāyet minnet-i sāḳī
Anuñçün ben de ṣahbā yerine ḫūn-ı ciger çekdüm

413. **ben:**
Gazel 337
Mısra: **8**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Dil-i āşüfteye gelmez ferāġat derd-i ʿışḳuñdan
Eger senden ben ey şāh-ı cihānum biñ cefā görsem

414. **ben:**
Gazel 337
Mısra: **12**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Düşerdüm pāyına mānend-i cū feryāda başlardım
O serv-i nāzı ben bir kerre ey bād-ı ṣabā görsem

415. **benüm:**-*üm*
Gazel 338
Mısra: **1**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ḫūn-ı cigerle ḥāṣıl olur ʿişretüm benüm
Rūz-ı ezelde böyle imiş ḳısmetüm benüm

416. **benüm:**-*üm*
Gazel 338
Mısra: **2**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ḫūn-ı cigerle ḥāṣıl olur ʿişretüm benüm
Rūz-ı ezelde böyle imiş ḳısmetüm benüm

417. **benüm:**-*üm*
Gazel 338
Mısra: **4**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ey āfitāb-ı ʿişve aña aġlaram hemān
Yoḳdur yanuñda ẕerre ḳadar raġbetüm benüm

418. **benüm:**-*üm*
Gazel 338
Mısra: **6**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Yıllarca ġayre mūnis olan yār-ı bī-vefā
Ḫayfā ki bir dem olmadı hem-ṣoḥbetüm benüm

419. **benüm:**-*üm*
Gazel 338
Mısra: **8**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Geldi ferāġ ṣoḥbet-i aġyārdan baña
Şimdi ḫayāl-i yār iledür ülfetüm benüm

420. **benüm:**-*üm*
Gazel 338
Mısra: **10**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Bir serv-i nāz ʿışḳına ḫāk olmaḳ isterem
Çoḳdan derūn-ı dilde budur niyyetüm benüm

421. **benüm:**-*üm*
Gazel 338
Mısra: **12**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ferhād-ı nā-kes itdiği himmet midür meger
Küh-sār-ı ġamda böyle midür himmetüm benüm

422. **benüm:**-*üm*
Gazel 338
Mısra: **14**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Cevr eyler ise şimdi ḳo itsün Naḥīfīyā
Ol naḫl-i tāze ṣoñra bilür ḳıymetüm benüm

423. **ben:**
Gazel 339
Mısra: **3**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
İnṣāf olınsa ben bu ḳadar miḥnet ile hem
Ferhād ü Ḳaysa vādī-i ʿışḳ içre ġālibem

424. **ben:**
Gazel 339
Mısra: **10**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Yāran kimisi bāġa gider kimi gülşene
Ammā ki ben o kūy-ı dil-āraya ẕāhibem

425. **ben:**
Gazel 339
Mısra: **13**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ben ʿārif-i edā-yı ṣavābem Naḥīfīyā
Bezm-i cihānda gerçi ne ʿUrfī ne Ṣāʾibem

426. **beni:**-*i*
Gazel 339
Mısra: **1**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ṣanmañ beni ki zīnet-i dünyāya rāġıbem
Ancaḳ cihānda ḥüsn-i dil-ārāya ṭālibem

427. **ben:**
Gazel 340
Mısra: **4**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Vücūdum ṣūret-i dīvāra döndi ḳaldı ḥasretle
Ben ol sāʿat ki ol rūḥ-ı revānumla vedāʿ itdüm

428. **benüm:**-*üm*
Gazel 343
Mısra: **7**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Senüñle yoḳ sözüm ey devr-i dūn benüm ancaḳ
Perī-veşān-ı gürūḥ-ı bütānedür süḫanum

429. **ben:**
Gazel 344
Mısra: **14**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Sen Naḥīfīye cefāyı ne ḳadar eyler iseñ
Ol ḳadar ben de anı ḫurrem ü şādān göreyüm

430. **ben:**
Gazel 345
Mısra: **3**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ben hezārān ġonçeyi bu gülsitān-ı dehrden
Şevḳ ile ārāyiş-i destār-ı ümmīd eyledüm

431. **ben:**
Gazel 345
Mısra: **10**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
ʿİşret-i deh-rūze-i dehre tenezzül eylemem
Ben ġamuñla iktisāb-ı ẕevḳ-ı cāvīd eyledüm

432. **ben:**
Gazel 345
Mısra: **11**

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ben o şeb-gerd-i niyāzam ki ṭarīḳ-ı ʿışḳda
Gerd-i rāhum tūtiyā-yı çeşm-i ḫūrşīd eyledüm

433. **ben:**
Gazel 346
Mısra: **1**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Cānā seni ben mihr ü vefā ṣāḥibi ṣandum
Sevdüm seni bilmezlük ile āteşe yandum

434. **ben:**
Gazel 346
Mısra: **4**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Cān ise ġaraż cevr ü cefādan senüñ olsun
Ben miḥnet-i hicrān ile cānumdan uṣandum

435. **ben:**
Gazel 346
Mısra: **11**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ben bilmez idüm n'eydigini miḥnet-i hecrüñ
Der-ḫ∨āb idüm eyvāh daḫi şimdi uyandum

436. **ben:**
Gazel 347
Mısra: **16**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ṣoñra ḫākisterine eyle naẓar ʿārif iseñ
Ben dimem saña fülānü'bni fülānı yaḳaram

437. **ben:**
Gazel 347
Mısra: **28**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Beni maḥcūb-ı eşer itme sözümde yā Rab
Āteş-i ġayret ile ben bu zebānı yaḳaram

438. **ben:**
Gazel 347
Mısra: **30**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ey Naḥīfī ide Ḥaḳ sūz-ı derūnuñ teskīn
Dime şimden girü ben īn ile ānı yaḳaram

439. **beni:**-*i*
Gazel 347
Mısra: **27**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Beni maḥcūb-ı eşer itme sözümde yā Rab
Āteş-i ġayret ile ben bu zebānı yaḳaram

440. **beni:**-*i*
Gazel 348
Mısra: **5**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Öldürdi beni renc-i ḫumār-ı ġam-ı laʿlüñ
Ey mest-i mey-i ʿişve olan şāh-levendüm

441. **ben:**
Gazel 349
Mısra: **2**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Rāz-dān-ı müşkilāt-ı ʿāḳıl u dīvāneyem
Ben fünūn-ı ʿışḳı tekmīl eylemiş ferzāneyem

442. **ben:**
Gazel 349
Mısra: **6**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Hūşyār olmam eger ḳopsa ḳıyāmet başuma
Tā ezelden ben şarāb-ı ʿışḳ ile mestāneyem

443. **ben:**
Gazel 349
Mısra: **8**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Vādī-i ʿışḳ u maḥabbetde teferrüd eyledüm
Ben de ḥālümce cünūn-ı ʿışḳ ile bir dāneyem

444. **ben:**
Gazel 349
Mısra: **17**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ben Naḥīfīyem iderseñ cāy-gāhumdan suʾāl
Kūçe-i maʿnāda Ḫıżr-ı feyż ile hem-ḫāmeyem

445. **beni:**-*i*
Gazel 349
Mısra: **13**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Eylemezler hīç beni şāyān-ı gūş-ı iʿtibār
İʿtiḳād-ı müddeʿīde gūyiyā efsāneyem

446. **ben:**
Gazel 351
Mısra: **8**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Bīhūde minnet eyleme ey devr-i dūn baña
Ḥaḳdur viren murādumı ben senden istemem

447. **ben:**
Gazel 351
Mısra: **9**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Dikmem gözüm metāʿ-ı ḳalīl-i cihāna ben
Zaḫm-ı derūnı dikmek içün sūzen istemem

448. **ben:**
Gazel 351
Mısra: **12**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Taḳbīl-i dest ü dāmen-i nādān yeter belā
Maḳṣūd cāh ise senüñ olsun ben istemem

449. **benden:**-*den*
Gazel 351
Mısra: **6**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

ʿĀlemde bir ṭarīḳ ile rencīde olmasun
Benden netīce dost degül düşmen istemem

450. **ben:**
Gazel 352
Mısra: **5**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ben o baḥr-ı bī-kerānem baḥr-ı ʿUmmān bendedür
Bu ʿacebdür kim yine deryā-yı ʿUmmāndur yerüm

451. **bendedür:**-*de, -dür*
Gazel 352
Mısra: **5**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ben o baḥr-ı bī-kerānem baḥr-ı ʿUmmān bendedür
Bu ʿacebdür kim yine deryā-yı ʿUmmāndur yerüm

452. **benüm:**-*üm*
Gazel 352
Mısra: **2**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
ʿĀşıḳ-ı şūrīde-ḥālem kūy-ı cānāndur yerüm
Bülbül-i ḳudsem benüm şaḥn-ı gülistāndur yerüm

453. **benüm:**-*üm*
Gazel 352
Mısra: **18**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ey Naḥīfī gerçi hem-demsin baña ẓāhirde sen
Sen de bilmezsin benüm bir cāy-ı pinhāndur yerüm

454. **ben:**
Gazel 353
Mısra: **2**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Āhum yeter ʿadūya eger ehl-i derd isem
Düşmenlerümle söyleşürem ben de merd isem

455. **benüm:**-*üm*
Gazel 354
Mısra: **9**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ẕerre-i nā-çīziñem ammā ki ey āfet benüm
Mihr-i envār-ı ruḫuñdur māye-i germiyyetüm

456. **benüm:**-*üm*
Gazel 354
Mısra: **22**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Mālik-i emvāl-i Ḳārūn olsa da nā-dān eger
Reşk ider görse benüm genc-i kemāl-i ʿizzetüm

457. **ben:**
Gazel 355
Mısra: **11**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Oldı ḳarīb ṣubḥ-ı ḳıyāmet ben ise āh
Dil-dāde-i taṣavvur-ı vaʿd-i şebāneyem

458. **ben:**
Gazel 355
Mısra: **17**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ben güft ü gūy-ı devlet-i dünyāyı istemem
-

459. **benüm:**-*üm*
Gazel 355
Mısra: **15**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ṣūretde ṣadr olursa eger mesnedüm benüm
Maʿnāda meskenetle hemān āsitāneyem

460. **ben:**
Gazel 356
Mısra: **2**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ḫayāl-i bīm-i hecr itmem viṣāl-i dil-rübā bilmem
Ben ol dīvāne-i ʿışḳam ki hīç ḫavf ü recā bilmem

461. **ben:**
Gazel 356
Mısra: **14**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ne güş-ı nāle eylersin ne āh ü zāra ḳāʾilsin
Niçe ʿarż eyleyem derd-i derūnum ben saña bilmem

462. **ben:**
Gazel 357
Mısra: **9**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ben Naḥīfī-i Mesīḥā-nefes-i midḥatüñem
Dem-be-dem vaṣf-ı kemālātuñı taṣrīḥ iderem

463. **ben:**
Gazel 359
Mısra: **2**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ẕerre-i nā-çīz-i ʿışḳam mihr ü māhumsın benüm
Ben ġubār-ı ḥasretem sen dil-penāhumsın benüm

464. **ben:**
Gazel 359
Mısra: **13**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ben Naḥīfīyem eyā ümmīd-i ʿafv-i Kirdigār
Dāġ-sūz-ı sīne-i cürm ü günāhumsın benüm

465. **benüm:**-*üm*
Gazel 359
Mısra: **1**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ẕerre-i nā-çīz-i ʿışḳam mihr ü māhumsın benüm
Ben ġubār-ı ḥasretem sen dil-penāhumsın benüm

466. **benüm:**-*üm*
Gazel 359
Mısra: **2**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ẕerre-i nā-çīz-i ʿışḳam mihr ü māhumsın benüm
Ben ġubār-ı ḥasretem sen dil-penāhumsın benüm

467. **benüm:**-*üm*
Gazel 359
Mısra: **4**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Mümteniʿdür çeşmüme seyr-i cemāl-i behcetüñ
Āfitāb-ı şuʿle-teʾsīr-i nigāhumsın benüm

468. **benüm:**-*üm*
Gazel 359
Mısra: **6**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ḳāʾilem cevr ü cefāña eyleme āzād-ı ʿışḳ
Bende-i fermānuñam sen pādişāhumsın benüm

469. **benüm:**-*üm*
Gazel 359
Mısra: **8**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ey cefā-yı yār derd-i ʿışḳumı itdüñ füzūn
Bāʿiş-i iclāl-i ḳadr ü ferr-i cāhumsın benüm

470. **benüm:**-*üm*
Gazel 359
Mısra: **10**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ey felek zīb-āver-i destār-ı ʿışḳ olsañ n'ola
Sünbül-i nüh dāne-i gülzār-ı āhumsın benüm

471. **benüm:**-*üm*
Gazel 359
Mısra: **12**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Sīnede ey zaḫme-i dest-i cefā-yı rūzgār
Lāle-i bāġ-ı ġamem dāġ-ı siyāhumsın benüm

472. **benüm:**-*üm*
Gazel 359
Mısra: **14**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ben Naḥīfīyem eyā ümmīd-i ʿafv-i Kirdigār
Dāġ-sūz-ı sīne-i cürm ü günāhumsın benüm

473. **benüm:**-*üm*
Gazel 360
Mısra: **13**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Bu Naḥīfī gibi şevḳ ile benüm sulṭānum
Ḫidmet-i naʿt-i şerīfüñ baña deyn olsun deyn

474. **ben:**
Gazel 361
Mısra: **6**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Söyleşür ġamze-i ḫūn-rīzüñ ile bī-pervā
Hele ben ḫavf ider oldum dil-i bī-bākümden

475. **ben:**
Gazel 361
Mısra: **7**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ben bu dehr içre o ṣayyād-ı şefīḳam ki benüm
Būy-ı şefḳat gelür āvīze-i fitrākümden

476. **benüm:**-*üm*
Gazel 361
Mısra: **7**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ben bu dehr içre o ṣayyād-ı şefīḳam ki benüm
Būy-ı şefḳat gelür āvīze-i fitrākümden

477. **ben:**
Gazel 362
Mısra: **3**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
ʿAcebdür ben ümmīd-i yek-nigāh-ı luṭfuñ itdükçe
Baña sen ġamze-i çeşm-i teġāfül-sāza başlarsın

478. **ben:**
Gazel 367
Mısra: **1**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Yoḳlamaz oldı gelüp ben ʿāşıḳ-ı efkendesin
Ġālibā dūr itdi ḫāṭırdan efendüm bendesin

479. **benüm:**-*üm*
Gazel 367
Mısra: **8**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Sensüz ārām itmez oldı tende cānum bir nefes
Gel benüm ey māye-i ārām-ı cānum ḳandasın

480. **ben:**
Gazel 368
Mısra: **2**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Luṭf idüp eyler müşerref ʿāşıḳ-ı dil-dādesin
Ol şeh-i ḥüsnüm başup geçmez bu ben üftādesin

481. **ben:**
Gazel 368
Mısra: **4**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Bu ne vech ile idem taḳbīl-i dāmān-ı viṣāl
Ben ḥażīż-i ḫākde sen evc-i istiġnādasın

482. **beni:**-*i*
Gazel 369
Mısra: **5**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Beni öldürmede bir vech ile teʾḫīr itmez
Ġamze-i şūḫuña bīhūde ʿitāb eylersin

483. **beni:**-*i*
Gazel 369
Mısra: **7**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Aġladup göz göre aġyār yanında beni āh
Leb-i deryāya gider ʿālem-i āb eylersin

484. **beni:**-*i*
Gazel 369
Mısra: **12**

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
ʿĀşıḳ-ı cān-be-leb-i ḥasretem ey ḫūnī meded
Öldürürseñ beni öldür ki sevāb eylersin

485. **ben:**
Gazel 370
Mısra: **13**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ben Naḥīfīyem derūnum maẓhar-ı esrārdur
Olma ẓāhir-bīn-i ġaflet āh ü zārumdan ṣaḳın

486. **beni:**-*i*
Gazel 370
Mısra: **4**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ḳādir olmazsın cevāba şermden rūz-ı ḥisāb
Gel beni aġlatma eşk-i bī-şümārumdan ṣaḳın

487. **beni:**-*i*
Gazel 370
Mısra: **6**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Tünd-bād-ı ṣarṣar-ı āhum göz açdurmaz saña
Pāy-māl itme beni luṭf it ġubārumdan ṣaḳın

488. **ben:**
Gazel 371
Mısra: **13**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ben Naḥīfī-veş egerçi bir kemīne bendeyem
Ḫışm-ı nāgeh-gīr-i ḳahr-ı Kirdigārumdan ṣaḳın

489. **beni:**-*i*
Gazel 372
Mısra: **5**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Eyler beni sevdā-zede-i ʿışḳ u maḥabbet
Geldükçe ṣabā kākül-i ʿanber-şikeninden

490. **beni:**-*i*
Gazel 373
Mısra: **3**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Bir nīm-nigāhıyla beni eyledi bī-hūş
Dād ol ṣanemüñ ġamze-i ṣūriş-fikeninden

491. **ben:**
Gazel 374
Mısra: **7**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
ʿĀlemde bir ben ölmek içün nāmuñ ey perī
Bī-raḥm ü bī-mürüvvet ü ġaddār ider misin

492. **ben:**
Gazel 375
Mısra: **3**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ben ol ʿuzlet-nişīn-i nāle-muʿtādam ki hecrüñle
Ṣadā-yı āh-ı ḥasretdür gelen ferş-i nişīnimden

493. **benüm:**-*üm*
Gazel 375
Mısra: **7**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Benüm ẕevḳ u sürūrum sensin ey rūḥ-ı revān yoḫsa
Ṣafā kesb idemem sensüz ne ġurbetden ne meskenden

494. **benüm:**-*üm*
Gazel 375
Mısra: **14**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Naḥīfī-veş reh-i ʿışḳuñda ḳurbān oldı ḥasretle
Benüm bī-çāre gönlüm geçdi cāndan geçmedi senden

495. **ben:**
Gazel 376
Mısra: **19**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ben nā-tüvānuñ ol şeh-i ṣāḥib-mürüvvete
Eyle ifāde bendegī-i ġāʾibānesin

496. **benümle:**-*üm, -le*
Gazel 377
Mısra: **11**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Benümle lāle-sitān-ı feżā-yı maḥşere dek
Güdāziş-i ġam ile dāġ-dār olan gelsün

497. **beni:**-*i*
Gazel 379
Mısra: **9**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Telḫ-kām eyledi düşnām ile bīhūde beni
Dādum almaḳ gerek elbet leb-i şīrīnüñden

498. **benden:**-*den*
Gazel 380
Mısra: **4**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Belā-yı ʿışḳ ile ṣad çāk-i tīġ-ı fürḳat olsunlar
Cüdā idenler ey serv-i ḫırāmānum seni benden

499. **benüm:**-*üm*
Gazel 380
Mısra: **10**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Çıḳarma ḫāṭırumdan bu Naḥīfī-i ciger-ḫūnı
Benüm ey şāh-ı ʿālem minnetüm ancaḳ budur senden

500. **ben:**
Gazel 381
Mısra: **13**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ben ḳāʾil idüm şimdi Naḥīfī beni sevse
Ḳurbānuñ olam sen ne ʿaceb nāz ḳılarsın

501. **beni:**-*i*
Gazel 381
Mısra: **13**

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ben ḳāʾil idüm şimdi
Naḥīfī beni sevse
Ḳurbānuñ olam sen ne ʿaceb nāz ḳılarsın

502. **ben:**
Gazel 382
Mısra: **7**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Aḥvālümi ben saña niçe ʿarż ideyüm āh
Bir ʿarż-ı niyāza niçe biñ nāz ḳılarsın

503. **ben:**
Gazel 384
Mısra: **5**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Kāse kāse zehr-i ġam nūş eyledüm ʿışḳuñla ben
Dest-i cevrüñden neler çekdüm şikāyet olmasun

504. **beni:**-*i*
Gazel 385
Mısra: **11**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Müstaġriḳān-ı ʿışḳ ile ḳıl āşinā beni
İster yem-i maḥabbete hīç ġāyet olmasun

505. **beni:**-*i*
Gazel 386
Mısra: **3**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
İştiyāḳ-ı gevher-i yektā-yı ʿışḳuñdur beni
Gāh ġarḳ-ı baḥr-ı ḥayret gāh pür-cūş eyleyen

506. **beni:**-*i*
Gazel 390
Mısra: **17**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Yā İlāhī beni rū-mālī-i der-gāhuñ ḳıl
Ne baña şekve-i ġurbet ne temāşā-yı vaṭan

507. **beni:**-*i*
Gazel 390
Mısra: **19**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Beni bir mertebe ʿışḳuñ ile nālān it kim
Dil ü cān itmeyeler bir daḥi daʿvā-yı vaṭan

508. **beni:**-*i*
Gazel 393
Mısra: **7**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
ʿArż-ı dīdār it beni mest eylesün cām-ı lebüñ
Ḥabb-ı ḫālüñ bu dil-i nā-şādı tefrīḥ eylesün

509. **beni:**-*i*
Gazel 394
Mısra: **3**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Āsūde ḳosun tek beni bu çarḫ-ı cefā-kār
Nā-kām olayum mertebe-i bīş ü keminden

510. **ben:**
Gazel 398
Mısra: **1**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ben zāra raḥm ider diyü ol ṣūḫ-ı nükte-dān
Yazdum niyāz-nāmeme ʿunvān-ı el-amān

511. **benem:**-*em*
Gazel 398
Mısra: **6**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ol ġonçesüz ḳarār idemem gülşen olsa da
Ṣaḥrā-yı ġamda şimdi benem murġ-ı lā-mekān

512. **benden:**-*den*
Gazel 400
Mısra: **9**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Belā-yı ʿışḳı gör benden cüdā ol ey ġam-ı dünyā
Sirāyet eyleye şāyed saña derd-i füzūnumdan

513. **ben:**
Gazel 401
Mısra: **11**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
İlāhī eyleme ben zārı ʿışḳdan maḥrūm
Olursa neşvesi ger mūriş-i melāl olsun

514. **ben:**
Gazel 402
Mısra: **5**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Şu resme ʿāşıḳam şāhum direm her demde ben yā hū
Ḳılar ṣıyt ü ṣadā cānum aḳar yaşum saña ṭoġru

515. **benüm:**-*üm*
Gazel 402
Mısra: **7**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Benüm bu ḳaṭre-i eşküm düşelden mecmaʿu'l-baḥre
Nisān-āsā a sulṭānum ṣadeflerde olur luʾlu

516. **beni:**-*i*
Gazel 404
Mısra: **1**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Dime kim zencīr-i zülfe gel beni baġlayı ḳo
Ẓulmete dūş olmaġıl böyle uzun sevdāyı ḳo

517. **bende:**-*de*
Gazel 407
Mısra: **11**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Bu dem sulṭānumuñ āṣār-ı feyż-i ʿışḳıdur bende
Bu keyfiyyet bu germiyyet bu ḫālet yā Resūla'llāh

518. **beni:**-*i*
Gazel 408
Mısra: **9**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

Beni luṭf-ı şefāʿatle n’ola
şāyān-ı ʿafv eyle
Olınca rūz-ı pür-sūz-ı ʿadālet
yā Resūla’llāh

519. **benüm:**-*üm*
Gazel 410
Mısra: **6**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Reh-i ʿışḳuñda ḳurbān
olmaġa cānlar fedā eyler
Benüm gibi niçe şūrīde-
ḥālüñ yā Resūla’llāh

520. **bende:**-*de*
Gazel 411
Mısra: **12**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ḥużūr-ı Ḥaḳda bu cürm ile
baña luṭfuñ olmazsa
Ne yüz var bende ʿarż-ı
iʿtiẕāra yā Resūla’llāh

521. **benüm:**-*üm*
Gazel 411
Mısra: **8**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
O ḫāk-i dil-güşā kim sāye-
baḫş olduñ saʿādetle
Benüm cānum fedā ol reh-
güẕāra yā Resūla’llāh

522. **benem:**-*em*
Gazel 412
Mısra: **5**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Benem ol mücrim-i ser-der-
hevā-yı maʿṣiyet tā kim
Dem-ā-dem itdigüm cürm ü
ḫaṭādur yā Resūla’llāh

523. **beni:**-*i*
Gazel 412
Mısra: **7**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Beni şāyān-ı ʿıyd-ı vuṣlat
eyle kendi luṭfuñla
Dil ü cān rāh-ı ʿışḳuñda
fedādur yā Resūla’llāh

524. **beni:**-*i*
Gazel 416
Mısra: **8**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ḥużūr-ı Ḥaḳḳa varduḳda
nigāh-ı luṭf ile eyle
Beni vāreste-i bīm-i teġāfül
yā Resūla’llāh

525. **benüm:**-*üm*
Gazel 419
Mısra: **8**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Mücerred ʿafv-i Ḥaḳdur
himmetüñle mesnedüm
yoḫsa
Benüm ʿiṣyānuma yoḳ ḥadd
ü ġāyet yā Resūla’llāh

526. **benüm:**-*üm*
Gazel 420
Mısra: **14**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Dem-ā-dem medḥ-i ʿālī-
şānuñ ile naʿt-i pāküñdür
Naḥīfī-veş benüm vird-i
zebānum yā Resūla’llāh

527. **ben:**
Gazel 424
Mısra: **6**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Saña ḫāk-i reh olmaḳ ḫāṣ u
ʿāmuñ kārıdur ammā
Senüñ ben ḫāk-i pāña ḫāk-i
pāyam yā Resūla’llāh

528. **ben:**
Gazel 424
Mısra: **10**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Sezā-yı ẕāt-ı pāküñ bendeñe
luṭf-ı şefāʿatdür
Egerçi her cezāya ben
sezāyam yā Resūla’llāh

529. **benüm:**-*üm*
Gazel 424
Mısra: **3**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Benüm cān ü dilüm maʿnīde
ḫāk-i āsitānuñdur
Egerçi ṣūreta senden
cüdāyam yā Resūla’llāh

530. **ben:**
Gazel 425
Mısra: **11**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
O deñlü girye-i hicrāna
muʿtād olmışam ben kim
Göñül giryānluġa ister
bahāne yā Resūla’llāh

531. **ben:**
Gazel 426
Mısra: **9**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Nigāh-ı şefḳatüñden ben
ġarīb ü zārı dūr itme
Yoluñda ben de kemter ḫāk-i
pāyam yā Resūla’llāh

532. **ben:**
Gazel 426
Mısra: **10**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Nigāh-ı şefḳatüñden ben
ġarīb ü zārı dūr itme
Yoluñda ben de kemter ḫāk-i
pāyam yā Resūla’llāh

533. **ben:**
Gazel 426
Mısra: **13**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Kerem ḳıl luṭf u iḥsānuñla
dil-şād eyle ben zārı
Naḥīfīyem ḳapuñda bir
gedāyam yā Resūla’llāh

534. **beni:**-*i*
Gazel 426
Mısra: **5**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Beni gencīne-i faż̇l-ı
Ḥudādan behre-yāb eyle
Der-i luṭfuñda muḥtāc-ı
ʿaṭāyam yā Resūla’llāh

535. **ben:**
Gazel 427
Mısra: **13**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Naḥīfī ʿışḳuña ben saña
cismüm kūyuña ḳurbān

Fedā olsun saña ser-cümle vārum yā Resūla'llāh

536. **benüm:**-*üm*
Gazel 427
Mısra: **5**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Gedā-yı kūyuñ olmaḳdur benüm maḥṣūl-i āmālüm
Cihān mülkine yoḳdur iʿtibārum yā Resūla'llāh

537. **benüm:**-*üm*
Gazel 428
Mısra: **1**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Benüm cürm ü ḫaṭādur cümle kārum yā Resūla'llāh
Ḳabūl it şefḳat eyle iʿtiẕārum yā Resūla'llāh

538. **benüm:**-*üm*
Gazel 428
Mısra: **12**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ḫayāl-i rūy u mūy-ı ʿanberīn ü tāb-dāruñdur
Benüm ser-māye-i leyl ü nehārum yā Resūla'llāh

539. **ben:**
Gazel 429
Mısra: **11**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
ʿAceb mi çāre-cūy-ı merhem-i iḥsānuñ olsam ben
Menem āzürde-i zaḫm-ı melāmet yā Resūla'llāh

540. **benüm:**-*üm*
Gazel 429
Mısra: **9**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Bu ʿiṣyān ile maḥşerde benüm ḫālüm mükedderdür
Cenābuñdan ger olmazsa ʿināyet yā Resūla'llāh

541. **ben:**
Gazel 431
Mısra: **7**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ben ḳuluñ manẓūr-ı çeşm-i himmet it tā kim gele
Dīde-i cān ü dil-i bīmāra feyż-i intibāh

542. **benden:**-*den*
Gazel 433
Mısra: **12**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Gülzār-ı kūyına yoluñ uġrarsa ey ṣabā
Benden duʿālar ile var ol ʿişve-bāzuma

543. **benüm:**-*üm*
Gazel 433
Mısra: **10**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
ʿUṣṣāḳ içinde vāsıṭa-i imtiyāzdur
Ḫāk-i reh oldıġum benüm ol serv-i nāzuma

544. **benümle:**-*üm, -le*
Gazel 435
Mısra: **6**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Güzeller çıḳdılar ʿuṣṣāḳ ile hep seyr-i gülzāra
Benümle sen de gel ey ġonçe-fem gül-geşt-i bāġ eyle

545. **beni:**-*i*
Gazel 436
Mısra: **12**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Neşve ancaḳ dil-i zāra leb-i dil-berden olur
Açılur ṣanma beni bāde ile sāġar ile

546. **bende:**-*de*
Gazel 438
Mısra: **1**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Yoḳ bende tāb cevr ü cefāda o māh ise
Āfāḳı ṭutdı derd ile feryād ü āh ise

547. **ben:**
Gazel 439
Mısra: **13**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ben Naḥīfī-veş ḳarār itmez idüm ʿālemde hīç
Gāh ü geh destümde ḫāme gāhī eşʿār olmasa

548. **bende:**-*de*
Gazel 439
Mısra: **2**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Göñlüm ārām eylemez ʿālemde dil-dār olmasa
Ġam helāk eyler beni bende ġam-ı yār olmasa

549. **beni:**-*i*
Gazel 439
Mısra: **2**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Göñlüm ārām eylemez ʿālemde dil-dār olmasa
Ġam helāk eyler beni bende ġam-ı yār olmasa

550. **benüm:**-*üm*
Gazel 444
Mısra: **10**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Niyāzı nāza eyler münḳalib bir gün bu devrāndur
Niyāzumdan benüm tā böyle ʿarż-ı iżṭırāb itme

551. **ben:**
Gazel 445
Mısra: **1**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Bir zamān hem-dem idüm ben daḫi cānānum ile
Ṣalınurdum bile ol serv-i ḫırāmānum ile

552. **benden:**-*den*
Gazel 445
Mısra: **9**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Benden isterse ḥisāb-ı ġam-ı ʿışḳı ol şāh
Ey Naḥīfī varayum defter ü dīvānum ile

553. **benüm:**-*üm*
Gazel 445
Mısra: **3**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ol ḳadar ḫāk-zen-i deşt-i ġam oldum ki benüm
Dāmenüm farḳ idemez kimse girībānum ile

554. **ben:**
Gazel 447
Mısra: **14**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Dün Naḥīfī-i ʿabā-pūşı temāşā eyledüm
Er yaturmış ben de bildüm ḫırḳa-i peşīmende

555. **ben:**
Gazel 448
Mısra: **11**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Bu bāzāruñ ser-āmed müşterīsi şimdi ben oldum
Ki naḳd-i ʿaḳlı ṣarf itmek murādum cümle ḫūbāna

556. **beni:**-*i*
Gazel 449
Mısra: **3**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Hecr-i nihāl-i ḳāmetüñ eyledi nā-tüvān beni
Nāle-keş-i firāḳdur derd ile dil çü fāḫte

557. **beni:**-*i*
Gazel 451
Mısra: **2**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Āmāc-ı ḥasret oldum ol ḳaşları kemāna
Tīr-i cefāya eyler her dem beni nişāne

558. **ben:**
Gazel 453
Mısra: **12**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Hecr-i dil-ber-i bāʿiş-i terk-i diyār oldı bāña
Oldı ben mehcūr içün hicrān hicrān üstüne

559. **ben:**
Gazel 456
Mısra: **4**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Hezār naḳş-ı ġarīb iḫtirāʿ ider gerdūn
Ṣaḥīfe-i emele ben ḫitām virdükçe

560. **ben:**
Gazel 458
Mısra: **2**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ḫāk-i rehüñ firāḳı ey ṣūḫ-ı bī-bahāne
Ben ḫāk-sārı ṣaldı tā şehr-i Iṣfahāna

561. **ben:**
Gazel 458
Mısra: **3**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
İtdükçe ben taẕallum yoḳ sende bir tekellüm
Ey ṣūḫ-ı bī-taraḥḥum raḥm it bu nā-tüvāna

562. **ben:**
Gazel 458
Mısra: **8**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Çeşmümde seyl-i ḥasret sīnemde dāġ-ı fürḳat
İtdi esīr-i ġurbet ben ḫāki āb ü dāne

563. **ben:**
Gazel 463
Mısra: **5**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ben şāhidem elbette ider cānını ḳurbān
Dil ʿıyd-geh-i vuṣlatuña vāṣıl olursa

564. **ben:**
Gazel 463
Mısra: **9**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ben ẕerre olur sāye-ṣıfat ḫāk ile yeksān
Ger sende olan mihr ü vefā zāʾil olursa

565. **beni:**-*i*
Gazel 464
Mısra: **5**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Beni hecr-i ḫayālüñ şöyle meftūn itdi ki her dem
Arar naḳş-ı cemālüñ çeşm-i dil kāşāne kāşāne

566. **benden:**-*den*
Gazel 468
Mısra: **2**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ṣabā eger ki varursañ ḥarīm-i dil-dāra
Duʿālar it yüri benden o māh-ruḫ-sāra

567. **benden:**-*den*
Gazel 468
Mısra: **8**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Hezār girye-i ḥasret netīce neẕr olsun
Dem-i müşāhede benden o ẕevḳ-ı dīdāra

568. **ben:**
Gazel 472
Mısra: **8**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Kime keşf eyleyem rāzum ki yār-ı ġam-güsārum yoḳ
Muḳābil olmadum ʿālemde ben bir hem-dem-i ʿışḳa

569. **beni:**-*i*
Gazel 473
Mısra: **7**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Bir nigāhıyla beni hem küşte hem iḥyā ider
Başladı iʿcāz-ı ḥüsne çeşm-i seḥḥāruñ yine

570. **benüm:**-*üm*
Gazel 473
Mısra: **3**

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Oldı ḫūy-kerde şerār-ı nār-ı āhumdan benüm
Verd-i şeb-nem-pūşa döndi reng-i ruḫ-sāruñ yine

571. **ben:**
Gazel 474
Mısra: **12**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ey çarḫ-ı kühen söyleşemem çün ki senüñle
İtdüm seni ben ḥażret-i mevlāya ḥavāle

572. **beni:**-*i*
Gazel 475
Mısra: **7**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Gel gel ki helāk itdi beni tīġ-ı taḥassür
Bīhūde gel ey ḫūnī yeter girme vebāle

573. **beni:**-*i*
Gazel 475
Mısra: **9**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Yaḳduñ bu ḳadar tāb-ı ḥasenle beni ammā
Bir vaḳt ola kim şems-i ruḫuñ ire zevāle

574. **beni:**-*i*
Gazel 475
Mısra: **15**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Bir kerre beni eylemedüñ luṭf ile mesrūr
Hep cevr ü cefā mı ġarażuñ ehl-i kemāle

575. **beni:**-*i*
Gazel 477
Mısra: **6**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Seng-i rāhı da olursam ider imsāk-i naẓar
Beni öldürdi o kāfir bu tecāhüller ile

576. **ben:**
Gazel 478
Mısra: **8**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Müştāḳ-ı ḥüsnüñem niçe demdür Ḫudā bilür
Şād eyle ben ġarībüñi refʿ-i ḥicāb ile

577. **beni:**-*i*
Gazel 485
Mısra: **6**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Derūnum nūr-ı ʿışḳ ile münevver eyleyüp yā Rab
Beni bu devlet-i ḫāṣ ile maḥsūd-ı ʿavām eyle

578. **ben:**
Gazel 486
Mısra: **12**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ḫalāṣ it ʿillet-i cān-kāh-ı aḫlāḳ-ı ẕemāyimden
ʿİnāyet ḳıl bu ben dil-ḫasteden refʿ it bu emrāżı

579. **beni:**-*i*
Gazel 487
Mısra: **18**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Şefāʿat eyle Naḥīfī-i zāra maḥşerde
Nigāh-ı luṭf ile şād it beni fedāke ebī

580. **benem:**-*em*
Gazel 488
Mısra: **5**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Bezm-i cihānda şimdi benem Ḫaḳ bilür müdām
Ser-mest-i cām-ı ḥayret-i ʿışḳ-ı Muḥammedī

581. **benüm:**-*üm*
Gazel 488
Mısra: **3**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
İtme şikeste ḫāṭırum ey bī-ḫaber benüm
Eyler ẓuhūr-ı ġayret-i ʿışḳ-ı Muḥammedī

582. **benüm:**-*üm*
Gazel 488
Mısra: **7**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Āh eyledükçe sūz-ı derūnum olur benüm
Pertev-füzūn-ı ṭalʿat-ı ʿışḳ-ı Muḥammedī

583. **benüm:**-*üm*
Gazel 488
Mısra: **9**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Zāhid naṣīḥat ister iseñ ṭut sözüm benüm
Ḳıl intisāb-ı ḥasret-i ʿışḳ-ı Muḥammedī

584. **beni:**-*i*
Gazel 492
Mısra: **1**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Mest-i ser-germ-i neşāṭ itdi beni feryād-ı ney
Çeşm-i ḫūn-ālūda geldi neşve-i cān-baḫş-ı mey

585. **benüm:**-*üm*
Gazel 494
Mısra: **9**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ol ḳadar oldum esīr-i ferş-i ġurbet kim benüm
Ḫālüme raḥm itmedük kāfir Müselmān ḳalmadı

586. **ben:**
Gazel 495
Mısra: **14**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ḳıyās itmeñ benüm miḳyās-ı Nīle çeşm-i giryānum
Ki pinhān eyledüm ben ḳaṭre-i eşkümde deryāyı

587. **benüm:**-*üm*
Gazel 495
Mısra: **13**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

Ḳıyās itmeñ benüm miḳyās-ı
Nīle çeşm-i giryānum
Ki pinhān eyledüm ben
ḳaṭre-i eşkümde deryāyı

588. **beni:**-*i*
Gazel 496
Mısra: **1**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Derd-i ḥasretle ḳoduñ kūşe-i miḥnetde beni
Bu ḳadar ʿarż-ı maḥabbet ḳanı ey māh ḳanı

589. **benüm:**-*üm*
Gazel 497
Mısra: **2**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Senüñle itdigüm ẕevḳ u ṣafālar yāda gelmez mi
Benüm serv-i revānum ol hevālar yāda gelmez mi

590. **ben:**
Gazel 500
Mısra: **6**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
ʿÖmrinde görmedi Ḳays
Ferhād çekmedi hīç
Ben gördigüm belāyı ben çekdigüm firāḳı

591. **ben:**
Gazel 500
Mısra: **6**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
ʿÖmrinde görmedi Ḳays
Ferhād çekmedi hīç
Ben gördigüm belāyı ben çekdigüm firāḳı

592. **ben:**
Gazel 500
Mısra: **7**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ben zār u nā-tüvānı bī-tāb u ṭāḳat itdi
Cānānuñ iftirāḳı yārānuñ işṭiyāḳı

593. **beni:**-*i*
Gazel 501
Mısra: **3**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Eyleme mekr-i raḳīb ile beni āzürde
Mekr-i düşmenden emīn eyleye Allāh seni

594. **beni:**-*i*
Gazel 501
Mısra: **5**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Eylemiş zümre-i ʿuşşāḳa beni ser-defter
Ḥüsn ile leşker-i ḫūbāna iden şāh seni

595. **beni:**-*i*
Gazel 503
Mısra: **7**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Mānend-i Ḳays ṣaldı beni deşt-i ḥayrete
Taḥrīk idüp cünūnumı ʿışḳuñ hevāları

596. **benüm:**-*üm*
Gazel 504
Mısra: **3**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Geldükçe yāda ṣabr u ḳarārum ḳomaz benüm
Rūmuñ o nāz u şīvesi çoḳ dil-rübāları

597. **beni:**-*i*
Gazel 505
Mısra: **4**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Görünmez ise n'ola ż̇aʿfdan bu cism-i nizār
O māh-pāre beni cevr ile hilāl itdi

598. **beni:**-*i*
Gazel 505
Mısra: **14**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Varınca kūçe-i dildāra ʿavdet eylemeyem
Bu derd-i ʿışḳ beni şöyle bī-mecāl itdi

599. **beni:**-*i*
Gazel 511
Mısra: **11**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Uṣandurdı beni ālāyiş-i cām-ı temennādan
Meyān-ı bezm-i ebnā-yı zamānda imtinān derdi

600. **beni:**-*i*
Gazel 511
Mısra: **5**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Beni çekdi çevirdi tīr-i cevr-i miḥnet-efzāsı
Ḫam itdi ḳāmetüm ḍarb ile bir ḳaşı kemān derdi

601. **beni:**-*i*
Gazel 511
Mısra: **3**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Düçār itdi beni miḥnetlere bu ġurbet illerde
Vaṭan fikri cihān mekri zamān ḳahrı cevān derdi

602. **beni:**-*i*
Gazel 511
Mısra: **2**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Çekilmez derd imiş ʿālemde yār-ı bī-emān derdi
Beni derd ehli itdi bir meh-i nā-mihribān derdi

603. **benüm:**-*üm*
Gazel 513
Mısra: **6**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Daḫi nev-resīdesin ey perī ḳo cefāyı ʿāşıḳ-ı bī-dile
Ḫaẕer it gel alma benüm meded ṣaḳın āh-ı şuʿle-ṭırāzumı

604. **benüm:**-*üm*
Gazel 513
Mısra: **1**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
O perī ziyāde ider benüm sitem ile tāb-ı niyāzumı

Niçe söndürür bu gözüm yaşı ya bu deñlü sūz u güdāzumı

605. **benüm:**-*üm*
Gazel 514
Mısra: **4**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Naḳd-i eşküm reh-i ʿışḳuñda niṣār oldı senüñ
Sevdigüm dīde-i giryānda benüm nem ḳaldı

606. **ben:**
Gazel 516
Mısra: **11**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Nev-bahār itdi güẕer ben seyr-i gülzār itmedüm
Ol ḳadar göñlüm mürāʿāt itdi şarṭ-ı ʿuzleti

607. **benüm:**-*üm*
Gazel 518
Mısra: **3**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Her nefes zaḫm-ı ciger-dūz-ı firāḳ ile benüm
Sūzen oldı ten-i mecrūḥuma cānum şimdi

608. **benüm:**-*üm*
Gazel 518
Mısra: **6**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Kim olur maẕhar-ı luṭf-ı süḫan-ı cān-baḫşı
Kime yār oldı benüm ġonçe-dehānum şimdi

609. **benüm:**-*üm*
Gazel 518
Mısra: **8**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
O da bir gün bilür üftādelerüñ ḥālinden
Ḳo ṣalınsun benüm ol serv-i revānum şimdi

610. **benüm:**-*üm*
Gazel 518
Mısra: **2**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ṭutdı dünyāyı yine āh ü fiġānum şimdi
Ḫalḳa fāş oldı benüm rāz-ı nihānum şimdi

611. **bende:**-*de*
Gazel 519
Mısra: **8**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Cāme-ḫābuñda seni bulmış iken hīç tenhā
ʿArż-ı ḥāl itmege bende ḳarār olsun mı

612. **ben:**
Gazel 520
Mısra: **9**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Nahīfī ben ki Şīrāz-ı süḫanda reşk-i ʿUrfî'yem
ʿAceb mi baña teslīm olsa Rūmuñ ḫod-pesendānı

613. **ben:**
Gazel 521
Mısra: **8**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Teraḳḳī buldı şevḳ-ı vuṣlatuñla āteş-i ʿışḳum
Bu derde ben devā itdükçe ol daḫi füzūn oldı

614. **ben:**
Gazel 523
Mısra: **4**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Sen varup aġyār ile cemʿiyyet eylerseñ dirīġ
Ben perīşān-ḫāṭıram zülf-i perīşānuñ gibi

615. **ben:**
Gazel 524
Mısra: **7**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Niçe demdür ki ben de pāy-māl-i ḥasretem böyle
Benüm dest-i ümmīdüm ol ḳad-i bālāya degmez mi

616. **benüm:**-*üm*
Gazel 524
Mısra: **8**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Niçe demdür ki ben de pāy-māl-i ḥasretem böyle
Benüm dest-i ümmīdüm ol ḳad-i bālāya degmez mi

617. **benden:**-*den*
Gazel 526
Mısra: **9**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Felek ol āfitāb-ı ʿişmetüm benden cüdā ḳılduñ
Benüm ol serv-i nāzum ya kime cānānedür şimdi

618. **ben:**
Kaside 3
Mısra: **106**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Kendi faẕluñla idüp maẕhar-ı ʿafv ü ġufrān
Baḳma ʿişyānına ben ʿabd-i ḫaṭā-peymānuñ

619. **ben:**
Kaside 3
Mısra: **111**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ben degül cümle ʿuṣātuñ güneh ü ʿişyānı
Olsa maḳrūn-ı ʿaṭā vü kerem ü iḥsānuñ

620. **ben:**
Kaside 5
Mısra: **33**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ben o mest-i cām-ı ġaflet mücrim-i āvāreyim
Kim olup dil-beste-i ārāyiş-i bezm-i fenā

621. **ben:**
Kaside 5
Mısra: **43**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ben nedāmet-pīşe-i ʿişyān olup giryān iken

Aġlaram çeşm-i teʾessüf-kār
ile şimdi aña

622. **ben:**
Kaside 5
Mısra: **53**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Faḫr iderken ḫidmet-i
naʿtüñle ben şām ü seḥer
Kesr-i şān-ı ṭabʿuma ḳaṣd
eyler erbāb-ı cefā

623. **ben:**
Kaside 5
Mısra: **63**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ben cenāb-ı ḥażretüñden
şerm-sār-ı cürm iken
Ġayrıdan levm-i dil-
āzārī revā mıdur baña

624. **ben:**
Kaside 5
Mısra: **78**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ḥāsidüñ ḫūn olmasun baġrı
ḥasedi n'eylesün
Ben terennüm-sāz-ı naʿt-i
pāküñ olduḳça şehā

625. **ben:**
Kaside 5
Mısra: **83**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Rütbe-i ḳudret ḳadar ben
naġme-senc-i naʿtüñem
İşte meydān-ı süḫan erbāb-ı
naẓma eş-şalā

626. **ben:**
Kaside 5
Mısra: **87**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ben dimek lāzım degül
evṣāf-ı ḳadr ü rifʿatüñ
Vaṣf-ı taʿrīfe ne ḥācet nūr-ı
mihr-i rūşenā

627. **ben:**
Kaside 5
Mısra: **97**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ben neʿabd-i kemterem ey
maẓhar-ı vaṣf-ı ilāh
Naʿt-i pāküñ tā idem ḥaḳḳ-ı
edā ile edā

628. **ben:**
Kaside 5
Mısra: **99**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ben ne ḫāküm vaṣfuña ʿarż-ı
cesāret eyleyem
İʿtirāf iẓhār iderken
kümmelīn-i evliyā

629. **ben:**
Kaside 5
Mısra: **102**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Budur ümmīdüm ki āḫir
bāʿiṣ-i raḥmet ola
Ben güneh-kāra bu evṣāf-ı
saʿādet-intihā

630. **ben:**
Kaside 5
Mısra: **104**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Mūcib-i ıṣlāḥ olup endīşe-i
naʿtüñ müdām
Eyleye ben zārı munẓamm-ı
gürūh-ı etḳıyā

631. **ben:**
Kaside 5
Mısra: **108**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
ʿArṣa-i maḥşerde manẓūr-ı
nigāh-ı raḥm idüp
Ben ġarībi sāye-dār-ı şefḳat
it taḥte'l-livā

632. **ben:**
Kaside 5
Mısra: **126**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ḫāk-i rāh olsun saña biñ
şevḳ ile cism-i nizār
Eyleme ben nā-tüvānı ḫāk-i
pāyüñden cüdā

633. **ben:**
Kaside 5
Mısra: **127**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ben faḳīri ʿıyd-gāh-ı vaṣluña
şāyeste ḳıl
Yā Resūla'llāh fedā olsun
saña cānum fedā

634. **ben:**
Kaside 5
Mısra: **129**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Eyleme ben zārı mülḥaḳ
zümre-i bīgāneye
İtme sulṭānum beni maḥcūb-ı
yād ü āşinā

635. **ben:**
Kaside 5
Mısra: **144**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Budur ümmīdüm ki
maḥrūm-ı şefāʿat olmaya
Āsitān-ı şefḳatüñde ben
ġarīb ü mübtelā

636. **ben:**
Kaside 5
Mısra: **145**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ben degül ey melceʾ-i
ümmet olursa himmetüñ
Raḥm idüp ḥāl-i dil-i
nālānuma rūz-ı cezā

637. **bende:**-*de*
Kaside 5
Mısra: **27**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
ʿArż-ı ḥāle gerçi yüz yoḳ
bende ey kān-ı kerem
Luṭfuña maġrūr olup taḳrīre
ḳıldum ibtidā

638. **bende:**-*de*
Kaside 5
Mısra: **96**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Yoḫsa yoḳdur iştiġāl-i naẓm-
ı naʿtüñden edeb
Bende fikr-i ʿarż-ı istiʿdād ü
ḳaṣd-ı iddiʿā

639. **beni:**-*i*
Kaside 5
Mısra: **39**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Dāġ dāġ itse beni zaḫm-ı melāmet vechi var
Bunca demlerdür hevā-yı nefse oldum mübtelā

640. **beni:**-*i*
Kaside 5
Mısra: **45**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Kim beni āsūde-i künc-i ferāġat eylemez
Dem-be-dem ālāyiş-i naḳş-ı ḫayāl-i mā-sivā

641. **beni:**-*i*
Kaside 5
Mısra: **47**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Bir ʿaceb derde esīr itdi beni baḫt-ı siyāh
Dehr içinde çekdigüm ālām u ġamdan mā-ʿadā

642. **beni:**-*i*
Kaside 5
Mısra: **52**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Baġrumı ḫūn eylemekde ṭaʿn-ı aṣḥāb-ı ġaraż
Nā-tüvān itdi beni bu miḫnet-i ṭāḳat-rübā

643. **beni:**-*i*
Kaside 5
Mısra: **57**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Telḫ-kām eyler beni zehr-i sitemle nā-kesān
Dād ü feryād ey melāz̲-ı ümmetān-ı bī-nevā

644. **beni:**-*i*
Kaside 5
Mısra: **130**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Eyleme ben zārı mülḥaḳ zümre-i bīgāneye
İtme sulṭānum beni maḥcūb-ı yād ü āşinā

645. **benüm:**-*üm*
Kaside 5
Mısra: **109**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Yoḫsa vaṣf-ı z̲āt-ı z̲ī-şānuñ ne ḥaddümdür benüm
Bir ḳıluñ vaṣfında ʿāciz niçe biñ müşkil-güşā

646. **ben:**
Kaside 7
Mısra: **13**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ben merkez-i ḫidmetde saña bende-i fermān
Sen mesned-i taḫṣīṣde sulṭān-ı şefāʿat

647. **ben:**
Kaside 7
Mısra: **15**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ben bülbül-i pür-cūş-ı çemenzār-ı nedāmet
Sen zīb-fezā bir gül-i ḫandān-ı şefāʿat

648. **ben:**
Kaside 7
Mısra: **17**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ben murġ-ı nevā-sāz-ı ḫıyābān-ı melāmet
Sen nāmiye-efrūz-ı gülistān-ı şefāʿat

649. **ben:**
Kaside 7
Mısra: **19**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ben hem-dem-i pervāne-i pür-sūz-ı meʿāşī
Sen tāb-dih-i şemʿ-i fürūzān-ı şefāʿat

650. **ben:**
Kaside 7
Mısra: **21**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ben ḥasret ile z̲erre-i nā-çīz-i tez̲ellül
Sen rifʿat ile mihr-i dırḫşān-ı şefāʿat

651. **ben:**
Kaside 7
Mısra: **26**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Küstāḫlıġum bāʿiṣ̲ ola ʿafv-i Ḫudāya
Maḥşerde olan ben daḫi şāyān-ı şefāʿat

652. **ben:**
Kaside 7
Mısra: **29**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ey kān-ı kerem meclis-i ʿiṣyānda benüm ben
Leb-teşne-i peymāne-i peymān-ı şefāʿat

653. **beni:**-*i*
Kaside 7
Mısra: **5**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Bir ḳaṭresi eyler beni müstaġraḳ-ı raḥmet
Cūş itse yem-i bī-ḥad ü pāyān-ı şefāʿat

654. **beni:**-*i*
Kaside 7
Mısra: **27**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Öldürdi beni derd-i peşīmānī-i ʿiṣyān
Olsam n'ola ḫ∨āhiş-ger-i dermān-ı şefāʿat

655. **benüm:**-*üm*
Kaside 7
Mısra: **29**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ey kān-ı kerem meclis-i ʿiṣyānda benüm ben
Leb-teşne-i peymāne-i peymān-ı şefāʿat

656. **ben:**
Kaside 8
Mısra: **130**

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Her perī-çehre beni ʿāşıḳ-ı zār itmiş idi
Eyleyüp nāz ile ben bī-dile ʿarż-ı eṭvār

657. **ben:**
Kaside 8
Mısra: **152**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Dāmen-i luṭfuñı elden ḳomazam sulṭānum
Olmışam gerçi ki ben tābiʿ-i nefs-i bed-kār

658. **ben:**
Kaside 8
Mısra: **155**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Sen dururken kime ʿarż eyleyem aḥvālümi ben
Ḳoma ey kān-ı şefāʿat bu ġarībüñ nā-çār

659. **ben:**
Kaside 8
Mısra: **160**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Der-geh-i Ḥaḳda baña sen de şefāʿat eyle
Cürmümi pādişehüm çün ki ben itdüm iḳrār

660. **ben:**
Kaside 8
Mısra: **161**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Umaram kim yalıñız ben degül ey şāh-ı cihān
Luṭf u iḥsānuñı itdükçe cenābuñ der-kār

661. **ben:**
Kaside 8
Mısra: **172**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Der-i luṭfuñda beni bendelüge eyle ḳabūl
Eyleme ben ḳuluñı dāḫil-i bezm-i aġyār

662. **ben:**
Kaside 8
Mısra: **175**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ben ġarībe idesin himmet ü luṭfuñ hem-rāh
Emr-i Ḥaḳḳ ile k'olam mülk-i beḳāya reh-vār

663. **ben:**
Kaside 8
Mısra: **245**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Şöyle kim tābiş-i şevḳuñla ben āh itdükçe
ʿĀlemi dūd-ı siyeh-kārum ider sünbül-zār

664. **ben:**
Kaside 8
Mısra: **250**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Nāʾil oldum sebeb-i naʿt-i şerīfüñle senüñ
Ḥamdü li'llāh bu ḳadar ʿizzete ben bī-miḳdār

665. **ben:**
Kaside 8
Mısra: **258**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
İştiyāḳuñla helāk oldum eyā mihr-i münīr
Eyle ben ẕerre-i nā-çīzine ʿarż-ı dīdār

666. **ben:**
Kaside 8
Mısra: **273**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Himmet eylerseñ eger ben ḳuluña sulṭānum
ʿÖmrüm olduḳça idem vaṣf-ı şerīfüñ ikṣār

667. **ben:**
Kaside 8
Mısra: **279**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ben ne ḫākem ki senüñ medḥüñe şāyeste olam
Ne gedāyam ki idem naʿt-i şerīfüñ işʿār

668. **benden:**-*den*
Kaside 8
Mısra: **228**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Kāşif-i nükte-i esrār-ı meʿānī ki menem
Ḥükemā müşkilini benden ider istifsār

669. **benem:**-*em*
Kaside 8
Mısra: **137**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Dest-gīrā benem üftāde-i ḫāk-i ẕillet
İtmek ister beni bu ḫalḳ-ı cihān istiḫḳār

670. **benem:**-*em*
Kaside 8
Mısra: **201**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Pādişāhā benem ol ṭūtī-i şīrīn lehce
Ki olur ṭabʿumuñ āşüftesi ḥüsn-i güftār

671. **benem:**-*em*
Kaside 8
Mısra: **206**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Rū-be-rū oldı çün āyīne-i iʿcāz baña
Mışr-ı naẓm içre benem ṭūṭī-i şīrīn güftār

672. **benem:**-*em*
Kaside 8
Mısra: **209**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Benem ol şāʿir-i dil-dūz u bedīhī-gūyā
K'eyledüm bu ġazeli tuḥfe-i rūḥ-ı ʿAṭṭār

673. **beni:**-*i*
Kaside 8
Mısra: **51**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

Nāgehān pīr-i taʿaḳḳul beni itdi āgāh
Virdi gūş-ı dile biñ dürlü ḫuceste-aḫbār

674. **beni:**-*i*
Kaside 8
Mısra: **126**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ṣaḥn-ı ʿālemde ser-āzāde yürürken nā-gāh
Beni bir serv-i revān zülfine itdi ber-dār

675. **beni:**-*i*
Kaside 8
Mısra: **129**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Her perī-çehre beni ʿāşıḳ-ı zār itmiş idi
Eyleyüp nāz ile ben bī-dile ʿarż-ı eṭvār

676. **beni:**-*i*
Kaside 8
Mısra: **138**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Dest-gīrā benem üftāde-i ḫāk-i zillet
İtmek ister beni bu ḫalḳ-ı cihān istiḫḳār

677. **beni:**-*i*
Kaside 8
Mısra: **141**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Miḫleb-i cevr ile mecrūh u figār itdi beni
Dād u feryād ezīn dest-i cihān-ı cevvār

678. **beni:**-*i*
Kaside 8
Mısra: **144**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ḳomadı kūşe-i rāḥatda dili bir laḥẓa
Dāʾim āsīb-i cihān itdi beni töhmet-vār

679. **beni:**-*i*
Kaside 8
Mısra: **171**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Der-i luṭfuñda beni bendelüge eyle ḳabūl
Eyleme ben ḳuluñı dāḫil-i bezm-i aġyār

680. **beni:**-*i*
Kaside 8
Mısra: **180**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ḥālime raḥmet it ʿarṣa-geh-i maḥşerde
Eyle luṭfuñla şefīʿā beni āzāde-i nār

681. **beni:**-*i*
Kaside 8
Mısra: **193**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Umaram ʿafv ile mevlā beni dil-şād eyler
Gerçi bilmezlik ile eylemişem cürm-i hezār

682. **beni:**-*i*
Kaside 8
Mısra: **234**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Bilse ger ḳıymet-i güftārımı ṣarrāf-ı felek
Beni eyler ebedī gūş u dile zīver-kār

683. **ben:**
Kaside 9
Mısra: **17**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Dem-be-dem ʿarż-ı taḥiyyāt ü selām itdükçe ben
Ney gibi cism-i nizārı zār u nālān eylesem

684. **ben:**
Kaside 11
Mısra: **63**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Yā Ḥabība'llāh ben ol ġafletde ḳalmış ʿācizem
İtmede ʿömrüm güẕer ālāyiş-i dünyā ile

685. **beni:**-*i*
Kaside 11
Mısra: **67**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ṭāʿat-ı mevlādan işġāl itmek isterler beni
Niçe fikr-i mā-sivā her dem niçe sevdā ile

686. **benüm:**-*üm*
Kaside 11
Mısra: **55**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Bā-ḫuṣūṣ ola benüm gibi bir ehl-i maʿṣiyet
Kim geçüp ʿömri hevā-yı zīnet-i eşyā ile

687. **beni:**-*i*
Kaside 12
Mısra: **67**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Bir ḥālet-i pür-şevḳ ile şād eyle beni kim
Esrār-ı nihān ile irem baḫş-i ʿayāna

688. **beni:**-*i*
Kaside 12
Mısra: **69**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Mest it beni ol meyle ki yoḳ renc ü humārı
Her ḳaṭresini neşve-dih it rūḥ-ı revāna

689. **ben:**
Kaside 13
Mısra: **66**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ḫudāya ḥamd ü şükr olsun ki feyż-i ḫizmet-i naʿtüñ
Şeref-baḫşā-yı iḳbāl oldı ben ʿabd-i kemīn üzre

690. **ben:**
Kaside 19
Mısra: **87**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ben o ser-gerdān-ı deşt-i ıżṭırābam şöyle kim

Baña teng itdi elem bu ʿarṣa-i pehnāveri

691. **beni:**-*i*
Kaside 19
Mısra: **135**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Feyż-i medḥ-i pādişāhīdür beni gūyān ider
Eyleyen iẕhār odur hep bunca remz-i mużmeri

692. **benüm:**-*üm*
Kaside 19
Mısra: **123**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Raḫş-ı çābükdür semend-i baḫtum nisbet benüm
Şaḥn-ı ʿālemde gedā-yı şāhuñ esb-i lāġarı

693. **ben:**
Kaside 20
Mısra: **31**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ey Naḥīfī ben duʿā itdükçe şāh-ı ʿālem
Sen icābet-ḫ∨ān olan aḳṭāb ile evtādı gör

694. **beni:**-*i*
Kaside 22
Mısra: **69**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Beni pür-cūş-ı taḥḳīḳ itdi vaṣf-ı sīreti nā-çār
İderken bāṭınumda müstetir bu sırr-ı ebhāyı

695. **benüm:**-*üm*
Kaside 22
Mısra: **75**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Benüm basṭ-ı maḳālüm resm-i meddāḥīye ṣarf itme
Resūlüñ ḫādim-i naʿt-i şerīfi itmez ıṭrāyı

696. **benüm:**-*üm*
Kaside 22
Mısra: **79**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ne ḥaddümdür benüm faḫr-ı cihāna daʿvī-i ḫidmet
Şeref besdür olursam ḫāk-i vālā-pāye-i pāyı

697. **benümle:**-*üm, -le*
Kaside 22
Mısra: **41**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Muʿārıż var ise gelsün benümle baḥṣ-i ẕātında
Vücūh ile ṣübūt-ı müddeʿāya görsün iftāyı

698. **beni:**-*i*
Kaside 23
Mısra: **5**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Beni cān gibi teşrīf-i ḳudūmi eylesün iḥyā
Helāk oldum o servüñ yolına cānlar fedā gelsün

699. **beni:**-*i*
Kaside 23
Mısra: **8**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Görince raḥm ide şāyed firāş-ı ġamda bīmārın
Beni görsün göziyle gelsün ol mest-i cefā gelsün

700. **benümle:**-*üm, -le*
Kaside 23
Mısra: **13**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Benümle imtiḥān-ı ʿışḳ ḳaṣdın eylemiş Mecnūn
Eger var ise cānı işte meydānü'ṣ-ṣalā gelsün

701. **ben:**
Kaside 24
Mısra: **87**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Zamān-ı devletüñde ben ġarībi bir çerāġ eyle
Biraz cemʿiyyet iḥsān eyle aḥvāl-i perīşāna

702. **ben:**
Kaside 24
Mısra: **91**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Bahār-ı devletüñ vaṣfında ben ḥālümce saʿy itdüm
Bugünden ṣoñra düşdi nāz-ı ġayret ʿandelībāna

703. **benüm:**-*üm*
Kaside 24
Mısra: **8**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Zihī āyīne kim biñ şevḳ ile taʿlīm-i nuṭḳ eyler
Benüm gibi hezārān ṭūṭiyān-ı muʿciz-elḥāna

704. **ben:**
Kaside 26
Mısra: **101**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Bu demde ben daḥi oldum muraḫḫaṣ-ı ilhām
Bu naẓm-ı dil-keşe ʿacz ü ḳuṣūr ile ḥālā

705. **ben:**
Kaside 26
Mısra: **115**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ben ol ḫarābe-nişīn-i ġamem ki çün Mecnūn
Bir oldı kūçe-i şehr ile sāḥa-i ṣaḥrā

706. **ben:**
Kaside 26
Mısra: **117**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ben ol şikeste-dilem kim nevā-yı şevḳa bedel
Şimāḫ-ı ḳalbüm gelmekde ṣıyt-ı vā-esefā

707. **ben:**
Kaside 26
Mısra: **155**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ḫilāf-ı meşreb idi ben faḳīre ʿarż-ı merām
Olup ḳanāʿat ile kūşe-gīr-i istiġnā

708. **ben:**
Kaside 26
Mısra: **243**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Revā degüldür olam ben ġam ile pejmürde
Ḫitām bulmaya ol nüsḫa-i cihān-ārā

709. **bende:**-*de*
Kaside 26
Mısra: **103**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Egerçi ḳudret-i güftār ḳalmadı bende
Ki lāl-i bī-dil ü bī-nuṭḳ-ı ḥasretden gūyā

710. **benden:**-*den*
Kaside 26
Mısra: **253**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Dirīġ itme ne var ḳand-i luṭfuñı benden
Gel eyle şevḳ ile ṭūṭī-i ṭabʿumı gūyā

711. **beni:**-*i*
Kaside 26
Mısra: **124**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ne cemʿ-i ḫāṭıra imkān ne fikr-i naẕma mecāl
Ḫudā bilür ki beni ḥayret itdi istīlā

712. **beni:**-*i*
Kaside 26
Mısra: **130**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Mükedder eyledi mirʾāt-ı ḳalbümi devrān
Beni meşāġıle ṣaldı ġam-ı küdūret-zā

713. **beni:**-*i*
Kaside 26
Mısra: **161**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ġarīb ḥāle düçār itdi rūzgār beni
Netīce ḳalmadı ṣabra taḥammülüm ḳaṭʿā

714. **beni:**-*i*
Kaside 26
Mısra: **173**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
O deñlü eyledi tażyīḳ ḫāne ḳaydı beni
Ki eyler oldı göñül zīr-i ḫāki istidʿā

715. **beni:**-*i*
Kaside 26
Mısra: **184**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ṣafā-yı ḫāṭıruma eyle himmetüñ der-kār
Beni müżāyaḳa-i dām-ı ġamdan eyle rehā

716. **beni:**-*i*
Kaside 26
Mısra: **196**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Cemīʿ-i vaḳtüm ḫayr-ı duʿāya ṣarf iderem
Bu ġamda eyler ise fażl-ı Ḥaḳ beni incā

717. **beni:**-*i*
Kaside 26
Mısra: **247**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Helāke eyledi müşrif beni semūm-ı hümūm
Gel eyle bendeñi tiryāk-ı luṭf ile iḥyā

718. **beni:**-*i*
Kaside 26
Mısra: **249**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Beni ḫacel ḳoma baḫtum yanında iḥsān it
O bī-mürüvveti güldürme şefḳat eyle baña

719. **beni:**-*i*
Kaside 26
Mısra: **306**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Budur niyāz-ı faḳīrāne ey Ġafūr u Kerīm
Bu sözden itme beni şermsār-ı rūz-ı cezā

720. **ben:**
Kaside 27
Mısra: **79**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ben Hümāyam dir iken evc-i meʿānīde bugün
itdi ebnā-yı zamān ḳüdrümi ḳadr-ı ʿuṣfūr

721. **ben:**
Kaside 27
Mısra: **91**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Nüsḫa-i midḥat-i ẕātuñda bu taḳrīb ile ben
Ġaraż oldur ki idem maʿẕeret-i sehv ü ḳuṣūr

722. **bende:**-*de*
Kaside 27
Mısra: **84**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Gözde nem dilde elem sīnede dāġ-ı ekdār
Ḳalmadı bende muḥaṣṣal eṯer-i ẕevḳ u sürūr

723. **bende:**-*de*
Kaside 27
Mısra: **95**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Yoġ iken ẕerrece nuṭḳ itmege ṭāḳat bende
Neşve-i medḥüñ ile geldi dil ü cāna ḫubūr

724. **bende:**-*de*
Kaside 27
Mısra: **158**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ne ḳadar sehv ü ḳuṣūrum var ise ʿafv eyle
Ḳomadı bende bu ālāyiş-i ġam ʿaḳl ü şuʿūr

725. **benem:**-*em*
Kaside 27
Mısra: **114**

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ḳalbümi feyż-i Ḫudā eyledi kenz-i maʿnā
Ḥamdü li'llāh benem kenz-i ḫafîye gencūr

726. **beni:**-*i*
Kaside 27
Mısra: **97**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Şevḳ-i pīrāye-i vaṣfuñ beni küstāḫ itdi
Gerçi yoḳdur bu ḳadar ṭūl-i kelāma destūr

727. **beni:**-*i*
Kaside 27
Mısra: **149**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Dest-gīr ol beni ser-pençe-i ġamdan ḳurtar
Ḳalmışam künc-i ġumūm içre żaʿīf ü maʿẕūr

728. **ben:**
Kaside 28
Mısra: **1**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ben ol mestāne-i ʿışḳam ki ḫūn-ı dil-şarābumdur
Bu bezme neşve-i ġam sāḳī-i āteş-niḳābumdur

729. **ben:**
Kaside 28
Mısra: **11**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Seyāḥat-pīşe-i vādī-i kūy-ı dil-rübāyam ben
Benüm seng-i maḥabbet dünyede bālīn-i ḫ∨ābumdur

730. **ben:**
Kaside 28
Mısra: **13**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Yazar mı defter-i iḥsānına ben bī-nevāsın hīç
Beni maḥsūb-ı luṭf-ı yār iden kendü ḥisābumdur

731. **ben:**
Kaside 28
Mısra: **45**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Sürūr-ālūdeyem ben sāye-i luṭfında ammā kim
Beni maḥzūn iden bu fikret-i pür-pīç ü tābumdur

732. **ben:**
Kaside 28
Mısra: **65**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Naḥīfî bendeñem ḥidmet-güẕār-ı ḫāk-pāyam ben
Ṣenā-kāruñ duʿā-gūyuñ bu ṭabʿ-ı müsteṭābumdur

733. **bende:**-*de*
Kaside 28
Mısra: **54**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ḥużūr-ı ʿizzete rū-māl iderdüm ṣubḥ-dem ammā
Ne çāre bende bu şerm ü ḥayā rengīn niḳābumdur

734. **beni:**-*i*
Kaside 28
Mısra: **14**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Yazar mı defter-i iḥsānına ben bī-nevāsın hīç
Beni maḥsūb-ı luṭf-ı yār iden kendü ḥisābumdur

735. **beni:**-*i*
Kaside 28
Mısra: **21**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Beni āzürde-ḫāṭır eylemişdür ṭaʿna-i aġyār
O bīmār-ı ġamam ḫāk-i meẕellet cāme-ḫ∨ābumdur

736. **beni:**-*i*
Kaside 28
Mısra: **46**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Sürūr-ālūdeyem ben sāye-i luṭfında ammā kim
Beni maḥzūn iden bu fikret-i pür-pīç ü tābumdur

737. **benüm:**-*üm*
Kaside 28
Mısra: **4**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
N'ola her bir nigehde şevḳ ile feyż iktisāb itsem
Benüm endīşe-i ruḫsār-ı dil-ber āfitābumdur

738. **benüm:**-*üm*
Kaside 28
Mısra: **12**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Seyāḥat-pīşe-i vādī-i kūy-ı dil-rübāyam ben
Benüm seng-i maḥabbet dünyede bālīn-i ḫ∨ābumdur

739. **benüm:**-*üm*
Kaside 28
Mısra: **18**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
O bārān-ı füyūżāt-ı meʿānīyem ki ʿālemde
Benüm dūd-ı siyāh-ı āh-ı ḫūn-pāşuma seḥābumdur

740. **baña:**-*a*
Kıt'a 1
Mısra: **6**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ḳāniʿ-i ḳıllet iken künc-i ferāġatda dirīġ
Baḫt-ı ġaddār sekiz akçayı çoḳ gördi baña

741. **ben:**
Kıt'a 1
Mısra: **1**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ben niçe āh ü fiġān itmeyeyüm ʿālemde
Bu ḳadar miḥnet-i cān-sūz ile her ṣubḥ u mesā

742. **ben:**
Kıt'a 1
Mısra: **4**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

Olmadum dünyede erzende-i nān-pāre-i kām
Bu ocāġ içre ḳul oġlu ḳul iken ben ḥayfā

743. **benden:**-*den*
Kıt'a 5
Mısra: **2**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
İḫtiyārī faḳr ile ṣanma ġınā yeksān ola
Evżaḥ-ı burhān ile benden saña budur cevāb

744. **baña:**-*a*
Kıt'a 14
Mısra: **4**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Eylemem maḥşere dek saña bu isnādı ḥelāl
Meger iḥsān-ı viṣālüñ idesin baña ʿivaż

745. **beni:**-*i*
Kıt'a 14
Mısra: **2**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Geçmez ol cān ü serinden reh-i ʿışḳuñda diyü
Beni geçmişler efendüm saña aṣḥāb-ı ġaraż

746. **baña:**-*a*
Kıt'a 17
Mısra: **2**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Kemterīn bende ḳadar kesb-i şeref eyleyemem
Virseler rifʿat ü cāhın baña mīr ü şāhuñ

747. **baña:**-*a*
Kıt'a 17
Mısra: **4**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
İki ʿālemde Naḥīfī budur ancaḳ faḫrum
Bendesidür diyeler baña Ḥabību'llāhuñ

748. **beni:**-*i*
Kıt'a 18
Mısra: **2**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Āh elüñden benüm efendicegüm
Beni cevrüñle çāk çāk itdüñ

749. **benüm:**--*üm,* -
Kıt'a 18
Mısra: **1**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Āh elüñden benüm efendicegüm
Beni cevrüñle çāk çāk itdüñ

750. **benüm:**--*üm,* -
Kıt'a 19
Mısra: **4**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Zīr-i ḫākinde yatur gevher-i nā-yāb-āsā
Bundadur bunda benüm Yūsuf-ı gül-pīrehenüm

751. **ben:**
Kıt'a 21
Mısra: **4**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Biñ cefālar eyler iseñ geçmezem ey meh senden
Ben seni cevr ü cefāñ ile ḳabūl eylemişem

752. **ben:**
Kıt'a 22
Mısra: **4**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ümmetinden bir ġarīb üftādeyem
Ben Resūl-i müctebāya bendeyem

753. **ben:**
Kıt'a 26
Mısra: **4**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
ʿAḳlumı ġamze-i Tatar ile meftūn itdi
Türkçe oldum ben o fettān-ı cihāna meftūn

754. **beni:**-*i*
Kıt'a 27
Mısra: **2**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Devlet-i ḥüsnüñde lāyıḳ mıdur ey şāh senüñ
Ki beni cevr ile maḥrūm-ı vefā eylersin

755. **ben:**
Kıt'a 32
Mısra: **1**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Senüñ ben zāra ʿarż-ı iʿtiẕāruñ kendi luṭfuñdur
Gerek luṭfuñla şād it cevr ile ister melūl eyle

756. **ben:**
Kıt'a 32
Mısra: **3**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Gelüp ben pāyuña yüz sürmede yüz biñ ḳuṣūr itdüm
Hemān ey şāh-ı ḥüsnüm sen benüm ʿözrüm ḳabūl eyle

757. **benüm:**--*üm,* -
Kıt'a 32
Mısra: **4**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Gelüp ben pāyuña yüz sürmede yüz biñ ḳuṣūr itdüm
Hemān ey şāh-ı ḥüsnüm sen benüm ʿözrüm ḳabūl eyle

758. **ben:**
Kıt'a 36
Mısra: **6**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
N'oldıġın bilmez idüm bāġ-ı cinānuñ el-ḥaḳ
Görmeyeydüm ben eger şām-ı bihişt-ābādı

759. **baña:**-*a*
Kıt'a 44
Mısra: **3**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Yine sulṭān-ı baḫtum baña ʿarż-ı iltifāt itdi
Bu şeb bezmümde yaḳdı gūyiyā bir şemʿ-i kāfūrı

760. **benümle:**-*üm, -le*
Kıt'a 44
Mısra: **1**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Benümle hem-nişīn oldı o mihr-i māh-ruḫsārum
Miṣāl-i rūz-ı ʿıyd itdi şeb-i tārīk ü deycūrı

761. **beni:**-*i*
Matla 5
Mısra: **2**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ḳul itdi bir nigāh-ı nāz ile ṣabrum idüp yaġmā
Şikār aldı beni ol şāh-bāz-ı evc-i istiġnā

762. **ben:**
Matla 8
Mısra: **1**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ola ben ḫāk-i rehüñ tuḥfesi her ṣubḥ u meṣā
Rūḥ-ı z̲ī-şānuña ezkā-yı taḥiyyāt ü s̲enā

763. **ben:**
Matla 11
Mısra: **1**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ben kime aġlayayum derd-i derūnum ḥālā
Merdüm-i dīde daḫi bir gözi yaşlı şeydā

764. **beni:**-*i*
Matla 17
Mısra: **1**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ḳıl beni yā Rab Cenāb-ı Muṣṭafāya ḫāk-i pā
Tā bu vech ile duḫūl-ı cennete olam sezā

765. **baña:**-*a*
Matla 21
Mısra: **1**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Her kime ḥālüm disem ṣabr eyle emr eyler baña
Sen niçe fermān idersin söyledüm ḥālüm saña

766. **baña:**-*a*
Matla 39
Mısra: **1**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Sırr-ı ʿışḳı baña ifşā itdirür ol laʿl-i nāb
Söyledür raz-ı derūnı ādeme elbet şarāb

767. **baña:**-*a*
Matla 57
Mısra: **1**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Baña senden ġayrı yoḳdur bir megā̲ş
-

768. **benüm:**--*üm, -*
Matla 65
Mısra: **1**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ser ü rīşümde benüm ṣanma ki şeyb oldı bedīd
Dūd-ı āhum daḫi pīr oldı degül mūy-ı sefīd

769. **ben:**
Matla 88
Mısra: **2**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Kīmyā olsam ele almaz beni ol ṣīvekār
Eylemez ben ḫāki şāyān-ı ʿayār-ı iʿtibār

770. **beni:**-*i*
Matla 88
Mısra: **1**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Kīmyā olsam ele almaz beni ol ṣīvekār
Eylemez ben ḫāki şāyān-ı ʿayār-ı iʿtibār

771. **baña:**-*a*
Matla 100
Mısra: **2**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Yüzüñe ḳarşu n'ola girye iderse dil-i zār
Ḫoş gelür ey gül-i raʿnā baña bārān-ı bahār

772. **baña:**-*a*
Matla 122
Mısra: **2**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Olamam ḥimmet-i ḫalḳ ile murāda fāʾiz
Neye ḳādir baña kendüm gibi ʿabd-i ʿāciz

773. **beni:**-*i*
Matla 123
Mısra: **2**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Kebūter-i dili itdi esīr-i pençe-i nāz
Ṭoy avladı beni ṣāhīn baḳışlu bir şehbāz

774. **baña:**-*a*
Matla 128
Mısra: **2**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Żaʿf-ı ʿışḳ oldı ezel cism-i nizāra muḫtaṣ
N'ola ʿālemde baña olsa Naḥīfī maḫlaṣ

775. **benüm:**--*üm, -*
Matla 132
Mısra: **2**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Şefḳatüñden budur ey kān-ı ʿināyet melḥūẕ
Ola ḫaḳḳumda benüm lafẓ-ı şefāʿat melfūẕ

776. **ben:**
Matla 135
Mısra: **1**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ḳılma ben bī-kesi muḥtāc-ı ʿaṭā-yı maḫlūḳ
Eyle gencīne-i ġaybuñdan İlāhī merzūḳ

777. **bende:**-*de*
Matla 159
Mısra: **1**

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Dem-i teşrīfüñe var bende o deñlü iḳbāl
Ḫavfüm oldur bedenümden ide cān istiḳbāl

778. **beni:**-*i*
Matla 161
Mısra: **2**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ṭutalum devr-i zamān ide murādum ḥāṣıl
Beni ḳābil mi ide ʿahd-i şebāba vāṣıl

779. **baña:**-*a*
Matla 170
Mısra: **2**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Yoluñda ḫāk ile yeksān iken dil ü cānum
Baña bu deñlü cefāya sebeb ne sulṭānum

780. **baña:**-*a*
Matla 172
Mısra: **1**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Eksük olmaz o perīnüñ baña āzārı müdām
Bu dil-i kemterüñ oldı işi ʿışḳ ile tamām

781. **benüm:**--*üm,* -
Matla 177
Mısra: **1**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Māh-rūlar içre şimdi bir şuʿaybum var benüm
Zāhidā maʿẕūr ṭut ancaḳ şu ʿaybum var benüm

782. **benüm:**--*üm,* -
Matla 177
Mısra: **2**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Māh-rūlar içre şimdi bir şuʿaybum var benüm
Zāhidā maʿẕūr ṭut ancaḳ şu ʿaybum var benüm

783. **ben:**
Matla 180
Mısra: **1**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Bugünden ṣoñra ben baḫtumla bīhūde ʿinād itmem
Temennā-yı viṣāl itmek degül nāmını yād itmem

784. **baña:**-*a*
Matla 181
Mısra: **2**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ḫaṭuñ geldükde efzūn oldı şevḳ-ı cān-ı nālānum
Baña ʿışḳuñ berāt ile virildi ṣanki sulṭānum

785. **ben:**
Matla 183
Mısra: **2**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Her ḫaṭvede bir serv-ḳad dil-ber temāşā eyledüm
İl bir donanmā eyledi ben biñ donanmā eyledüm

786. **baña:**-*a*
Matla 192
Mısra: **2**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
İttifāḳ eylediler almaġa göñlüm ḫūbān
Luṭf idüp baña göñül yardımı itsün yārān

787. **beni:**-*i*
Matla 193
Mısra: **1**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
İki ʿālemde beni eyle meḫāvifden emīn
Maẓhar-ı ḥüsn-i ḳabūl eyle duʿāmı āmīn

788. **ben:**
Matla 197
Mısra: **2**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Olup fütāde-i ḫāk-i rehi bu cān ile ten
Göñül düşürdüm o serv-i bülend-i ʿişveye ben

789. **benüm:**--*üm,* -
Matla 200
Mısra: **1**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ṭayanmaz oldı benüm tāb-ı āhuma gerdūn
Tüfeng-i nār-mizācuñ ḳulaġına ḳurşun

790. **baña:**-*a*
Matla 207
Mısra: **2**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Vaṣfuña lāyıḳ degüldür bu dehān ile lisān
Baña bu küstaḫluḳ besdür ḥużūruñda hemān

791. **beni:**-*i*
Matla 216
Mısra: **1**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Görme beni aġyār-ı bed-endīş ile yeksān
Hīç bir mi olur bülbül ile zāġ-ı bed-elḥān

792. **ben:**
Matla 226
Mısra: **2**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Seni beñzer dimem ol şūḫ-ı cefā-āyīne
Ḳāʾilem ben naẓar erbābına ey āyīne

793. **ben:**
Matla 231
Mısra: **1**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ne ḳadar mücrim isem ben saña oldum bende
Ḳıl şefāʿat kerem it itme beni şermende

794. **beni:**-*i*
Matla 231
Mısra: **2**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

Ne ḳadar mücrim isem ben saña oldum bende
Ḳıl şefāʿat kerem it itme beni şermende

795. **beni:**-*i*
Matla 239
Mısra: **2**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Senüñle iftiḫār eyler iken dünyāda ʿuḳbāda
Beni itme ḫacel ey kān-ı şefḳat rūz-ı ferdāda

796. **baña:**-*a*
Matla 247
Mısra: **2**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Bu ġurbet ilde vaṣluñ ol ḳadar emr-i muḥāl oldı
Baña fikr-i viṣālüñ eylemek ʿayn-ı viṣāl oldı

797. **ben:**
Matla 250
Mısra: **2**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Beni yād itmez olduñ bir selāmuñla gözüm nūrı
Unutduñ mı ʿaceb ben ʿāşıḳ-ı şeydā vü mehcūrı

798. **beni:**-*i*
Matla 250
Mısra: **1**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Beni yād itmez olduñ bir selāmuñla gözüm nūrı
Unutduñ mı ʿaceb ben ʿāşıḳ-ı şeydā vü mehcūrı

799. **beni:**-*i*
Matla 261
Mısra: **1**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Bī-ʿivaż eyledüñ īmān ile teşrīf beni
Sen zevālinden emīn it meded ey Rabb-i Ġanī

800. **beni:**-*i*
Matla 264
Mısra: **2**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Göricek silsile-i zülfini ʿaḳlum gitdi
Beni ol ṣaçları Leylī hele Mecnūn itdi

801. **ben:**
Muaşşer 1
Mısra: **17**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ben o şūḫuñ sīnedār-ı nāvek-i müjgānıyam
Bir nigāh-ı luṭfuñ biñ cān ile ḳurbānıyam

802. **beni:**-*i*
Murabba 2
Mısra: **31**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Beni şād eyle raḥmetle
Meded senden meded mevlā

803. **beni:**-*i*
Murabba 2
Mısra: **35**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Beni ʿafv eyle sen ferdā
Meded senden meded mevlā

804. **ben:**
Murabba 3
Mısra: **25**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Naḥīfī-i gedayam ben
Ġarīb-i bī-nevāyam ben

805. **ben:**
Murabba 3
Mısra: **26**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Naḥīfī-i gedayam ben
Ġarīb-i bī-nevāyam ben

806. **ben:**
Murabba 3
Mısra: **27**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Meded-ḫ∨āh-ı ʿaṭāyam ben
Meded eyle meded mevlā

807. **beni:**-*i*
Murabba 4
Mısra: **3**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Beni luṭf u ʿaṭāya maẓhar eyle
ʿİnāyet ḳıl hidāyet ḳıl ilāhā

808. **beni:**-*i*
Murabba 4
Mısra: **9**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Beni āzāde ḳıl dām-ı hevādan
Ḫalāṣ it ḳayd-ı bend-i mā-sivādan

809. **baña:**-*a*
Murabba 5
Mısra: **13**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ẕikr-i Ḫudā baña bes
Ġayriye itmem heves

810. **ben:**
Murabba 5
Mısra: **15**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ṣıdḳ ile ben her nefes
Çaġıruram dost dost

811. **ben:**
Murabba 5
Mısra: **47**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Derd ile ben dem-be-dem
Çaġıruram dost dost

812. **benüm:**-*-üm, -*
Murabba 5
Mısra: **51**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ġayrı sözüm yoḳ benüm
Çaġıruram dost dost

813. **benümle:**-*üm, -le*
Murabba 5
Mısra: **58**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ẕāhirüme baḳma gel
İtme benümle cedel

814. **baña:**-*a*
Murabba 6
Mısra: **21**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Baña idüp feyż-i ṣalāḥ
Ḳıl maẓhar-ı fevz ü felāḥ

815. **baña:**-*a*
Murabba 6
Mısra: **53**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Vir baña feyż-i iḫtiṣāṣ
Ḳıl mülḥaḳ-ı bezm-i ḫavāṣ

816. **ben:**
Murabba 6
Mısra: **97**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
ʿİṣyān ile maʿrūf ben
Ġufrān ile mevṣūf sen

817. **ben:**
Murabba 6
Mısra: **105**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ben ġarḳa-i cürm ü güneh
ʿIṣyān ile kārum tebāh

818. **benüm:**-*-üm, -*
Murabba 7
Mısra: **23**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Benüm şefḳatli sulṭānum
Şefāʿat ḳıl şefāʿat ḳıl

819. **baña:**-*a*
Murabba 8
Mısra: **26**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ḥasretüñle ḫāk iderse cismümi bād-ı fenā
Rūḥ-ı baḫş olsun baña ẕikrüñle yārāñ-ı ṣafā

820. **ben:**
Murabba 8
Mısra: **7**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Öldürürse ben ġarīb ü zārı derd-i ḥasretüñ
Eṣ-ṣalātü ve's-selām ey faḫr-ı ʿālem es-selām

821. **baña:**-*a*
Murabba 9
Mısra: **33**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Baña luṭf-ı hidāyet ḳıl
Rehā-yāb-ı melāmet ḳıl

822. **bende:**-*de*
Murabba 9
Mısra: **17**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Saña lāyıḳ ne var bende
Menem cürm ile nālende

823. **beni:**-*i*
Murabba 9
Mısra: **9**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Beni çün eyleyüp insān
Hidāyet eyledüñ iḥsān

824. **beni:**-*i*
Murabba 13
Mısra: **15**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Beni luṭfuñla şādān it
Şefāʿat yā Resūla'llāh

825. **benümçün:**-*üm, -çün*
Murabba 13
Mısra: **11**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Benümçün daḫi ḳıl minnet
Şefāʿat yā Resūla'llāh

826. **ben:**
Rübai 3
Mısra: **2**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Āh ey şeh-i kevneyn ü ḥabīb-i mevlā
Müşṭāḳ-ı der-i devletüñem ben ḥālā

827. **ben:**
Rübai 4
Mısra: **1**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ben ẕerreye ḳıl pertev-i fażluñ iʿṭā
Mekşūf ola tā dīde-i dilden bu ġaṭā

828. **ben:**
Rübai 5
Mısra: **3**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ben şükr ü s̱enāya yine ḳādir degülem
Sensin saña şāyeste s̱enāya dānā

829. **beni:**-*i*
Rübai 7
Mısra: **1**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Yā Rab beni ḳıl mülhem-i ādāb-ı rıżā
Meftūḥ ola tā cān ü dile bāb-ı rıżā

830. **beni:**-*i*
Rübai 8
Mısra: **2**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ez̤kāruñ idüp mūnis-i cān-ı şeydā
Eyle beni vāreste-i efkār-ı sivā

831. **ben:**
Rübai 12
Mısra: **2**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Pūşīde iken cismüme bir köhne ʿabā
Fażluñla ben ey pādişeh-i bī-hemtā

832. **beni:**-*i*
Rübai 12
Mısra: **4**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Baş egmezem eflāke saña ḥamd olsun
itdüñ beni sen pādişeh-i istiġnā

833. **ben:**
Rübai 26
Mısra: **4**

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Her ẕerre-i ḫāk-i ḳadem-i ḥażretüñe
Cānum da fedā ten de fedā ben de fedā

834. **beni:**-*i*
Rübai 27
Mısra: **2**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ḥaḳḳuñ kerem ü faẕlına biñ şükr ü s̱enā
Luṭf ile beni eyledi muʿciz-gūyā

835. **beni:**-*i*
Rübai 41
Mısra: **3**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Çün ḳabre ḳoyup terk ide iḫvān beni
-

836. **bende:**-*de*
Rübai 42
Mısra: **4**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Bilmem niçe taʿbīr ideyüm maḳṣūdum
Yoḳ ʿacz ile bende aña şāyeste edā

837. **ben:**
Rübai 44
Mısra: **1**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Yā Rab beşeriyyetle ben itdükçe ḫaṭā
Sen rızḳumı faẕluñ ile itdün iʿṭā

838. **benüm:**-*üm*
Rübai 44
Mısra: **3**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Senden benüm ey Rabb-i Ġafūr u Ġaffār
Hep gördigim iḥsān u kerem faẕl u ʿaṭā

839. **ben:**
Rübai 56
Mısra: **3**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ben ẕerre degül bir yere gelse ʿālem
Kim ḳādir olur şükrüñ edāya yā Rab

840. **beni:**-*i*
Rübai 60
Mısra: **3**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
İtdüñ bu ḳadar niʿmete tevfīḳ beni
Şükr-i niʿama eyle muvaffaḳ yā Rab

841. **beni:**-*i*
Rübai 62
Mısra: **4**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Cürmüm ḳatı çoḳdur kerem ü faẕluñdan
Maḥşerde beni ẕenb ile itme maḥcūb

842. **ben:**
Rübai 68
Mısra: **3**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ḥāşā ben olam bunca ʿaṭāya lāyıḳ
Hep kendi ʿaṭā vü keremündür yā Rab

843. **ben:**
Rübai 69
Mısra: **1**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ben mücrim-i bed-kār-ı hevāyam yā Rab
Ben muʿterif-i cürm ü ḫaṭāyam yā Rab

844. **ben:**
Rübai 69
Mısra: **2**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ben mücrim-i bed-kār-ı hevāyam yā Rab
Ben muʿterif-i cürm ü ḫaṭāyam yā Rab

845. **beni:**-*i*
Rübai 70
Mısra: **3**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ḳahruñla beni itme ciger-ḫūn-ı ʿitāb
Eyle mütesellī-i ʿināyet yā Rab

846. **ben:**
Rübai 75
Mısra: **1**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Her ḥālde ben ʿabd-i faḳīre yā Rab
Taḥṣīl-i rıżā-yı aʿẓamdur maṭlab

847. **ben:**
Rübai 76
Mısra: **3**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ben muẕnibi ḳıl maġfirete şāyeste
Maḥşerde beni eyleme redd ü maḥcūb

848. **beni:**-*i*
Rübai 76
Mısra: **4**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ben muẕnibi ḳıl maġfirete şāyeste
Maḥşerde beni eyleme redd ü maḥcūb

849. **ben:**
Rübai 80
Mısra: **1**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ben ẕerreyi mihr ü faẕluña şāyān it
Luṭfuñla mezāriʿ-i dilüm reyyān it

850. **ben:**
Rübai 80
Mısra: **4**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Cürmüm ne ḳadar bī-ḥadd ü pāyān ise de

Ben müẕnibe sen raḥmet-i bī-pāyān it

851. **ben:**
Rübai 85
Mısra: **3**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Der-gāhuña ben ḫāki daḫi eyle ḳabūl
Ḫāk eylemeden cismümi derd-i ḥasret

852. **beni:**-*i*
Rübai 86
Mısra: **2**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Bir kāfile kim kūyuña eyler rıḥlet
Eyler beni ser-geşte hücūm-ı ḥasret

853. **ben:**
Rübai 87
Mısra: **3**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ben mücrimi şāyān-ı şefāʿat eyle
Görsün niçedür rütbe-i ʿafvüñ ümmet

854. **beni:**-*i*
Rübai 88
Mısra: **3**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Yaʿnī beni sen şirk-i ḫafîden ṣaḳla
Ḳıl ṣıdḳumı feyż-yāb-ı cezm-i vaḥdet

855. **ben:**
Rübai 92
Mısra: **1**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ben eylemedüm ḳulluġa lāyıḳ ḫidmet
Sen ḳıl kerem ü şānuña lāyıḳ raḥmet

856. **benden:**-*den*
Rübai 92
Mısra: **3**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Benden niçe biñ şerm ile ʿöẕr-i taḳṣīr
Senden baña hemvāre ʿaṭā vü niʿmet

857. **bende:**-*de*
Rübai 103
Mısra: **4**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Taʿbīr-i recā-yı vaṣla ruḫṣat bulamam
Yoḳ bende idāre-i kelāma ḳudret

858. **beni:**-*i*
Rübai 113
Mısra: **1**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Āşüfte-ser itdi beni envāʿ-ı ḫarāc
Fażluñ ile eyle baña iḥsān-ı ferec

859. **beni:**-*i*
Rübai 113
Mısra: **4**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Maḥṣūr-ı ġumūm oldı İlāhī ḳalbüm
Eyle beni āsūde-i ḫayr-ı maḫrec

860. **beni:**-*i*
Rübai 115
Mısra: **4**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ey bār-ı Ḫudā vaḥdetüñüñ ḥaḳḳı içün
İtme beni bir ġayrı ḳapuya muḥtāc

861. **ben:**
Rübai 122
Mısra: **1**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ben ḫāki idüp muġtenim-i ḳuvvet-i rūḥ
Ḳıl ṣadrumı fażluñla İlāhī meşrūḥ

862. **beni:**-*i*
Rübai 128
Mısra: **4**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ümmīd-i viṣāl eyler iken kūyuñda
Dūr eyledi devrān beni fersaḫ fersaḫ

863. **ben:**
Rübai 130
Mısra: **3**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ben ḫāke dirīġ itme nigāh-ı keremüñ
Ol dem ki ẓuhūr eyleye hevl-i dūzaḫ

864. **beni:**-*i*
Rübai 135
Mısra: **3**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Yā Rab budur ümmīd beni itmeyesin
Yā Rab kerem ü maġfiretüñden merdūd

865. **ben:**
Rübai 138
Mısra: **4**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Meʾmūlum odur itmeyesin maḥşerde
Ben mücrimi der-gāh-ı ʿināyetden red

866. **beni:**-*i*
Rübai 138
Mısra: **2**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ḫaddüm degül iken benüm ey Rabb-i Eḥad
İtdüñ beni sen ḫādim-i naʿt-i Aḥmed

867. **benüm:**-*üm*
Rübai 138
Mısra: **1**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ḫaddüm degül iken benüm ey Rabb-i Eḥad
İtdüñ beni sen ḫādim-i naʿt-i Aḥmed

868. **ben:**
Rübai 141
Mısra: **4**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ẕeyl-i keremüñ iki elümle ṭutdum
Ben sāʾili maḥşerde ḳoma şıfru'l-yed

869. **beni:**-*i*
Rübai 155
Mısra: **3**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Yā Rab beni ḳıl maẓhar-ı sırr-ı temyīz
Ḥaḳḳı bana ḥaḳ bāṭılı bāṭıl göster

870. **ben:**
Rübai 157
Mısra: **3**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ḳādir degülem medḥüñe ben sulṭānum
Ancaḳ ġarażum ʿarż-ı ʿubūdiyyetdür

871. **beni:**-*i*
Rübai 166
Mısra: **3**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Sen itme beni nevʿüme muḥtāc yā Rab
İḥsānuñ ile cümleden istiġnā vir

872. **ben:**
Rübai 168
Mısra: **3**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Yā Rab bilürem ben ne güneh-kār idügüm
Ancaḳ ṭalebüm raḥmet ü iḥsānuñdur

873. **beni:**-*i*
Rübai 171
Mısra: **1**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Yā Rab beni ʿışḳuñla idüp ġarḳa-i nūr
Ḳıl ẓulmet-i deycūr-ı hevādan mehcūr

874. **beni:**-*i*
Rübai 171
Mısra: **3**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Bir ẕevḳ ile eyle mütesellī beni kim
Reşk ide benüm giryeme aṣḥāb-ı sürūr

875. **benüm:**-*üm*
Rübai 171
Mısra: **4**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Bir ẕevḳ ile eyle mütesellī beni kim
Reşk ide benüm giryeme aṣḥāb-ı sürūr

876. **beni:**-*i*
Rübai 179
Mısra: **2**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Bülbül gibi itsem ne ʿaceb zār-ı hezār
Āşüfte-dimāġ itdi beni būy-ı bahār

877. **beni:**-*i*
Rübai 188
Mısra: **3**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ṭāʿāt-i Ḫudādan beni işġāl itdi
Feryād ki sevdā-yı ḫayāl-i dil-ber

878. **ben:**
Rübai 192
Mısra: **4**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ey cān ü dil āmāde ol istiḳbāle
Ben bende-i müştāḳa efendüm geliyor

879. **benüm:**-*üm*
Rübai 196
Mısra: **1**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Maḫlūḳa ḳalursa benüm aḥvālüm eger
Maḥşūlum olur ġuṣṣa vü endūh u keder

880. **beni:**-*i*
Rübai 199
Mısra: **4**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Sen ʿaczime ıżṭırāruma aʿlemsin
Ḳıl ḳudretüñ ile beni fażla maẓhar

881. **ben:**
Rübai 208
Mısra: **3**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Yārī-i duʿā ile bu ben müştāḳı
Ol der-geh-i vālāya ḳabūl eyleyesiz

882. **ben:**
Rübai 213
Mısra: **4**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ġayruñ bana dermānı gerekmez şāhā
Derdüñ gibi ben ḫasteye dermān olmaz

883. **benüm:**-*üm*
Rübai 221
Mısra: **3**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ẕālim ġam-ı zülfüñle benüm çekdigümi
Kāfirde esīr olsa bir ādem çekmez

884. **beni:**-*i*
Rübai 226
Mısra: **2**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Derd ile olup bādiye-gerdān-ı heves
Deşt-i ġama şaldı beni ġūlān-ı heves

885. **beni:**-*i*
Rübai 229
Mısra: **2**

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Nālānuñ olursam n'ola mānend-i ceres
İtdüñ beni āzürde-i peykān-ı heves

886. **ben:**
Rübai 231
Mısra: **1**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ben olmadayum bādiye-gerdān-ı heves
İñler dil ü cān derd ile mānend-i ceres

887. **ben:**
Rübai 232
Mısra: **4**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ey nūr-ı Ḫudā neşve-i naʿtüñle n'ola
Her şām ü seḥer ben de olursam pür-cūş

888. **beni:**-*i*
Rübai 246
Mısra: **3**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Eyle beni mestūr-ı ḳıbāb-ı vaḥdet
Tā olmaya aġyār bu ẕevḳa māniʿ

889. **beni:**-*i*
Rübai 251
Mısra: **1**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Yā Rab beni ḳıl ʿārif-i emr-i maʿrūf
Evḳatüm olup semt-i rıżāya maṣrūf

890. **beni:**-*i*
Rübai 260
Mısra: **4**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ey ḥaḳḳ ile maʿbūdum olan Rabb-i Eḥad
İsʿāf-ı murādata beni it mülḥaḳ

891. **beni:**-*i*
Rübai 265
Mısra: **4**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Bī-nuṭḳ-ı ḫalāyıḳ ey ʿAlīm ü Dānā
Eyle beni genc-i keremüñden merzūḳ

892. **ben:**
Rübai 277
Mısra: **1**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ben naʿtine ḳādir degülem ol māhuñ
Yaʿnī ki o peyġām-ber-i ʿālī-cāhuñ

893. **beni:**-*i*
Rübai 282
Mısra: **1**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ey baḫt beni gerçi ki maḥzūn itdüñ
Hicrān ile derd-i dilüm efzūn itdüñ

894. **beni:**-*i*
Rübai 283
Mısra: **4**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ol mertebe dil-şād-ı vefā itdüñ kim
Nā-çār beni kendüñe meftūn itdüñ

895. **beni:**-*i*
Rübai 304
Mısra: **3**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Kendi keremüñle beni mesrūr eyle
Peyġūle-i miḥnetde ḳoma zār ü ẕelīl

896. **ben:**
Rübai 306
Mısra: **1**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Yā Rab ḳoma ben zārı perīşān-aḥvāl
Tā ḳalb-i ḥazīn olmaya maġlūb-ı melāl

897. **beni:**-*i*
Rübai 306
Mısra: **3**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Şād it beni maḳṣūdumı iḥsān eyle
Fermānuña mevḳūf ḥuṣūl-i āmāl

898. **benüm:**-*üm*
Rübai 307
Mısra: **4**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Dil muntaẓır-ı vaʿde-i teşrīfüñdür
Gel gel benüm ey serv-i ḫırāmānum gel

899. **beni:**-*i*
Rübai 309
Mısra: **1**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Hicrānuñ ile itme beni zār ü melūl
Bulsun dil-i miḥnet-zede maḳṣūda vuṣūl

900. **ben:**
Rübai 311
Mısra: **3**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ben ẕerre ḳadar nesneye ḳādir degülem
Tevfīḳuñ eger olmaz ise yār ü delīl

901. **beni:**-*i*
Rübai 315
Mısra: **2**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ey ẕātı olan ʿibāda ḫayrü'l-mesʾūl
Eyle beni mesrūr-ı ḥusūl-i meʾmūl

902. **benüm:**-*üm*
Rübai 315
Mısra: **4**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

Ḫışṣīṣa-i ism-i aʿẓamuñ ḥaḳḳıyçün
Fażluñla benüm duʿāmı eyle maḳbūl

903. **beni:**-*i*
Rübai 323
Mısra: **2**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Tevfīḳuñ eger olmaz ise dād-resüm
Eyler beni güm-geşte hevā vü hevesüm

904. **benüm:**-*üm*
Rübai 323
Mısra: **4**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Yā Rab bula çün muṣḥaf-ı ʿömrüm ġāyet
Ḫatm it benüm īmān ile āḫir nefesüm

905. **benüm:**-*üm*
Rübai 325
Mısra: **4**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Bir vech ile meʾmūlumı iḥsān it kim
Aġyār benüm bilmeye aṣlā ḥālüm

906. **benüm:**-*üm*
Rübai 327
Mısra: **4**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
ʿĀṣīler içün ʿināyetüñ efzūndur
Bāḳī fermān senüñ benüm sulṭānum

907. **ben:**
Rübai 329
Mısra: **2**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Maʿnīde rehīn-i sıfat-ı ilhāmem
Ben naẓm ile şöhret-fiken-i eyyāmem

908. **beni:**-*i*
Rübai 331
Mısra: **4**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Aḥvālümi biñ nāz ile ṣorduḳda didüm
ʿIşḳuñ beni bu ḥāle ḳodı sulṭānum

909. **benüm:**-*üm*
Rübai 331
Mısra: **2**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Dildār işidüp velvele-i efġānum
Çün gördi benüm żaʿf-ı dil-i nālānum

910. **beni:**-*i*
Rübai 335
Mısra: **4**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Çeşmüm gibi tā böyle teġāfül itme
Sensin beni dīvāne iden hey ẓālim

911. **benüm:**-*üm*
Rübai 335
Mısra: **1**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
ʿIşḳuñla benüm oldı mükedder ḥālüm
Mevlā bilür ey ṣāh-ı cihān aḥvālüm

912. **ben:**
Rübai 338
Mısra: **4**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Aġyār ḳo reşk ile helāk olsun hep
Dünyāda hemān senüñle ben ṣaġ olayum

913. **ben:**
Rübai 339
Mısra: **3**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ben tāzelendüm köhne ġam-ı ʿışḳı yine
Bin tāze cevāna yeni ʿāşıḳ oldum

914. **ben:**
Rübai 343
Mısra: **2**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Eşk-i ter ile ḳalbümi tenḳīḥ iderem
Ben aġlamaġı gülmeye tercīḥ iderem

915. **ben:**
Rübai 343
Mısra: **4**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Zāhid ṣaḳın āḥ itdigüme taʿn itme
Ben Rabbümi her ḥāl ile tesbīḥ iderem

916. **benüm:**-*üm*
Rübai 345
Mısra: **3**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Yā Rab saña maʿlūm benüm aḥvālüm
Nā-keslere ölsem daḫı ḥālüm diyemem

917. **ben:**
Rübai 348
Mısra: **1**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ben cümle ʿibāduñda ḥaḳīr ü zārem
Āşüfte-serem ḫaste-dilem nā-çārem

918. **ben:**
Rübai 350
Mısra: **3**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ḳıl rūḥ-ı nebīye ben ḳuluñdan yā Rab
Bī-ḥad ṣalavāt ile taḥiyyāt ü selām

919. **ben:**
Rübai 352
Mısra: **1**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ben nīk ü bedi ṣanma felekden bilürem

ʿAcz oldığını ins ü melekden bilürem

920. **ben:**
Rübai 357
Mısra: **1**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ben gülşen-i naʿtüñde senüñ bülbülüñem
Āşüfte-i sevdā-yı gül ü sünbülüñem

921. **ben:**
Rübai 357
Mısra: **4**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Biñ var ise de naġme-serā-yı medḥüñ
Ben de der-i luṭfuñda bir ednā ḳuluñam

922. **ben:**
Rübai 359
Mısra: **4**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Hīç bilmedigüm ḳalmadı bu vādīde
Ben ʿışḳda ol mertebe üstād oldum

923. **ben:**
Rübai 360
Mısra: **4**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Sen erḥam iken ümmete ey faḫr-ı cihān
Ḥāşā ki olam ben keremüñden maḥrūm

924. **ben:**
Rübai 362
Mısra: **1**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ben gerçi ki mānend-i ḫas ü ḫāşāküm
Bir ẕerre-i nā-çīz ü kemīne ḫāküm

925. **ben:**
Rübai 363
Mısra: **1**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ben gerçi ki maʿnīde baḳılsa ḫāküm
Ṣūretde de hem-reng-i ḫas ḫāşāküm

926. **benüm:**-*üm*
Rübai 365
Mısra: **4**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Rū-mālī-i der-gāhuña ey faḫr-ı cihān
Beñzer ki benüm yoḳ daḥi istiʿdādum

927. **ben:**
Rübai 366
Mısra: **1**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ben şām ü seḥer ʿışḳuñ ile yār oldum
Ẕikrüñle ṣafā-baḫş-ı dil-i zār oldum

928. **ben:**
Rübai 367
Mısra: **3**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ben ḫāk-i ḥaḳīre naẓar it şefḳatle
Baḳma yüzümüñ ḳarasına sulṭānum

929. **ben:**
Rübai 370
Mısra: **3**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ben bende-i nā-çīzüñe iḥsān eyle
Luṭfuñla ḳabūl eyle benüm sulṭānum

930. **benüm:**-*üm*
Rübai 370
Mısra: **4**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ben bende-i nā-çīzüñe iḥsān eyle
Luṭfuñla ḳabūl eyle benüm sulṭānum

931. **benümdür:**-*üm, -dür*
Rübai 371
Mısra: **3**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Maḥşerde bu küstāḫ benümdür diyesin
Ey faḫr-ı dü ʿālem budur ancaḳ garażum

932. **ben:**
Rübai 372
Mısra: **3**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Sen her ne ki lāyıḳ göresin ben ḫāke
Yā Rab dil ü cān ile benüm maḳbūlum

933. **benüm:**-*üm*
Rübai 372
Mısra: **4**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Sen her ne ki lāyıḳ göresin ben ḫāke
Yā Rab dil ü cān ile benüm maḳbūlum

934. **benüm:**-*üm*
Rübai 374
Mısra: **1**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Sensin dil ü cān ile benüm maḳṣūdum
Rabbüm kerem ü raḥmeti çoḳ maʿbūdum

935. **beni:**-*i*
Rübai 375
Mısra: **3**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Yā Rab beni maḥcūb-ı ḳuṣūr itmededür
Eṭvār-ı ʿibādetüñde sūʾ-i edebüm

936. **ben:**
Rübai 382
Mısra: **3**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ben her ne ḳadar ġayrı ḳıyās itsem de
Ya Rab sañadur teveccüh ü maḳṣūdum

937. **beni:**-*i*
Rübai 383
Mısra: **3**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Eyle beni şāyān-ı rıżā-yı pāküñ
ʿAfv eyle dil-i zār-ı ḫaṭā-ālūdum

938. **benüm:**-*üm*
Rübai 383
Mısra: **2**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ey ḳullarına erḥam olan maʿbūdum
Sensin iki ʿālemde benüm maḳṣūdum

939. **beni:**-*i*
Rübai 386
Mısra: **3**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Yā Rab keremüñle beni ḳıl feyż-i ṣalāḥ
Ḳıl himmete taḥvīl fütūr u keselüm

940. **ben:**
Rübai 389
Mısra: **4**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Bildüklerini eylesün aṣḥāb-ı ġaraż
Ben ʿādili olan Rabb-i Ḳādiri bilürem

941. **ben:**
Rübai 390
Mısra: **1**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ben şāh ü vezīr ile mübāhāt itmem
Allāh direm ġayra münācāt itmem

942. **beni:**-*i*
Rübai 407
Mısra: **1**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
ʿAfv it beni ẕāt-ı ekremüñ ḥaḳḳı içün
Luṭf it baña nūr-ı aḳdemüñ ḥaḳḳı içün

943. **bende:**-*de*
Rübai 409
Mısra: **3**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Tedbīr-i kesāna bende yoḳdur raġbet
Luṭf it baña kim ḥālüme sen aʿlemsin

944. **ben:**
Rübai 413
Mısra: **3**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ben ʿācizi ʿācizlere muḥtāc itme
Fażluñla murādātumı eyle iḥsān

945. **ben:**
Rübai 414
Mısra: **1**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ben ḫaste-dile feyż-i devā itdüñ sen
Luṭf eyledüñ iḥsāna sezā itdüñ sen

946. **ben:**
Rübai 414
Mısra: **4**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Fażl u kerem ü luṭfuña şāhid bu yeter
Ben maʿṣiyet itdükçe ʿaṭā itdüñ sen

947. **ben:**
Rübai 416
Mısra: **3**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ben bir ḳuluñam ʿāciz ü bīçāre vü zār
Müşkillerüm it ḳudretüñ ile āsān

948. **beni:**-*i*
Rübai 420
Mısra: **3**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Bir ḳaṭre-i ʿafvüñle beni sīrāb it
Ey menbaʿ-ı enhār-ı ʿaṭā vü iḥsān

949. **beni:**-*i*
Rübai 422
Mısra: **3**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ḳıl fażluñı hem-dem ḳoma vaḥşetle beni
Ḳabrümde baña eyle suʾālüm āsān

950. **ben:**
Rübai 423
Mısra: **3**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ben ẕerreyem ammā ki eyā Rabb-i Ḳādir
Sensin sen iden ẕerreyi mihr-i raḫşān

951. **beni:**-*i*
Rübai 423
Mısra: **2**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Fażluñla idüp maẓhar-ı luṭf u iḥsān
Yā Rab beni ḳıl devlet-i ʿışḳa şāyān

952. **beni:**-*i*
Rübai 425
Mısra: **4**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ferdā ki ẓuhūr ide ʿiḳāb ü ḳahruñ
ʿAfv it beni ey Rabb-i Ġafūr u Raḥmān

953. **ben:**
Rübai 430
Mısra: **4**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Yā Rab keremüñ rāh-nümā eyle baña
Ben zārı ḫalāṣ it bu ġarīb illerden

954. **ben:**
Rübai 431
Mısra: **1**

Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
ʿAṣruñ çekemem ben elem-i cān-kāhın
Almam naẕar-ı raġbete ʿizz ü cāhın

955. **beni:**-*i*
Rübai 433
Mısra: **1**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Lāyıḳ mı ki ġamzeñ beni ber-bād itsün
Cevr ile dil-i zārumı nā-şād itsün

956. **ben:**
Rübai 434
Mısra: **1**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Neẕẕāre idersem n'ola ruḫsāruña ben
Ḥasret-zedeyem şevḳ ile dīdāruña ben

957. **ben:**
Rübai 434
Mısra: **2**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Neẕẕāre idersem n'ola ruḫsāruña ben
Ḥasret-zedeyem şevḳ ile dīdāruña ben

958. **ben:**
Rübai 434
Mısra: **4**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Her naġme-i şīrīnüñi tekrār eyle
Zīrā ṭoyamam leẕẕet-i güftāruña ben

959. **beni:**-*i*
Rübai 448
Mısra: **3**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Bā-cāh beni be-sırr-ı ism-i aʿẓam
Merhūn-ı icābet it duʿāmı āmīn

960. **beni:**-*i*
Rübai 451
Mısra: **4**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Sıḥḥatle selāmet ile merzūḳ eyle
İtme beni miḥnet-zede-i ẕüll ü hevān

961. **beni:**-*i*
Rübai 452
Mısra: **1**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Yā Rab beni ālāyiş idüp zār ü ḥazīn
İtmekde mükedder dili naḳş-ı telvīn

962. **beni:**-*i*
Rübai 452
Mısra: **4**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ber-vefḳ-ı rıżā ḳalbe s̱ebāt iḥsān it
Eyle beni vāṣıl-ı maḳam-ı temkīn

963. **ben:**
Rübai 454
Mısra: **2**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Rabbümdür iden cümle umūrum āsān
Ben ʿācize hep itdiġi luṭf u iḥsān

964. **ben:**
Rübai 456
Mısra: **4**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Yā Rab niçe şerm ile helāk olmayayum
Sen baña ʿaṭā ben saña ʿiṣyān

965. **benem:**-*em*
Rübai 459
Mısra: **1**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Yā Rab benem ol ʿabd-i eş̱īm ü güm-rāh
Kim cürm ü ḫaṭā olmada kārum her gāh

966. **beni:**-*i*
Rübai 465
Mısra: **1**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Yā Rab beni elṭāfuña şāyān eyle
Müşkillerümi ḫayr ile āsān eyle

967. **ben:**
Rübai 471
Mısra: **3**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ben derd ile gird-āb-ı taḥassürdeyem āh
Ol gevher ise ġayra kenār olmaḳda

968. **ben:**
Rübai 473
Mısra: **1**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Yā Rab ḳoma ben zārı ġam ü kürbetde
Yaʿnī sebeb-i kürbet olan ġurbetde

969. **beni:**-*i*
Rübai 473
Mısra: **3**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Sevdā-yı viṣāl eyledi bī-tāb beni
Peyġūle-i ġurbetde reh-i fürḳatde

970. **ben:**
Rübai 475
Mısra: **4**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Āyīni budur bezm-i fenānuñ ey dōst
Ya sen baña ya ben saña eyvāh diye

971. **ben:**
Rübai 480
Mısra: **2**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.

Aḥvālümi ʿarż eyle ṣabā iḫvāna
Ben zāra taʿaccübde olan yārāna

972. **ben:**
Rübai 482
Mısra: **4**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Bir kerre bu mehcūra ne hālüñ dimedüñ
Aḥvālümi ben saña didüm biñ kerre

973. **ben:**
Rübai 483
Mısra: **1**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Farż eyle ki sen mihr olasın ben ẕerre
Bu kevkebe-i ṭalʿata olma ġırre

974. **ben:**
Rübai 483
Mısra: **4**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Fikr it hele hengām-ı zevāl-i ḥüsni
Ben ẕerreye ḥüsn-i naẓar it bir kerre

975. **beni:**-*i*
Rübai 491
Mısra: **4**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Elden gelen iḥsānı dirīġ itme ne var
Kendi ḳalemüñle beni dil-şād eyle

976. **beni:**-*i*
Rübai 492
Mısra: **2**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Lāyıḳ degülem gerçi der-i devletüñe
Luṭfuñla ḳabūl eyle beni ḫidmetüñe

977. **beni:**-*i*
Rübai 492
Mısra: **3**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Bir gerd-i ḥaḳīrem beni mehcūr itme
Yüz sürmege geldüm ḳadem-i ʿizzetüñe

978. **benüm:**-*üm*
Rübai 493
Mısra: **3**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ol bādiye-peymā-yı firāḳam ki benüm
Raḫş-ı emelüm ḳaldı feżā-yı ġamda

979. **beni:**-*i*
Rübai 496
Mısra: **3**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
İtme beni muḥtāc bu nā-keslere sen
Ey bī-kes olan ḳullara erḥam Allāh

980. **benden:**-*den*
Rübai 498
Mısra: **3**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Yārān-ı ṣafāya var selām it benden
Ey bād-ı ṣabā ḥālümi bir bir söyle

981. **ben:**
Rübai 501
Mısra: **2**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Yā Rab dil-i meksūrumı mecbūr eyle
Ben bende-i maḥzūnuñı mesrūr eyle

982. **beni:**-*i*
Rübai 503
Mısra: **1**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Allāh beni ġamdan idüp āzāde
Luṭf u kerem ile bu dil-i nā-şāde

983. **ben:**
Rübai 505
Mısra: **2**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Endīşe ḳılup devlet-i vaṣluñ her gāh
Ben niçe taḥammül ideyüm hecrüñe āh

984. **ben:**
Rübai 509
Mısra: **2**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ey ġāfil eger hem-ser iseñ eflāke
Gel itme ḥaḳāretle naẓar ben ḫāke

985. **benüm:**-*üm*
Rübai 509
Mısra: **3**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Dirse bu benüm ḫidmet-i naʿtümde idi
Maḥşerde cevābuñ ne şeh-i levlāke

986. **ben:**
Rübai 511
Mısra: **2**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Oldı o şehe ins ü melāʾik bende
Şevḳ ile n'ola bende olursam ben de

987. **benüm:**-*üm*
Rübai 517
Mısra: **4**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ẕikrüñle lisān-ı ḳalbüm eyle gūyā
Āḫir nefesümde sen benüm yā Allāh

988. **bende:**-*de*
Rübai 519
Mısra: **3**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ol mertebeye bende liyāḳat yoḳdur

Sen luṭf u hidāyetüñle lāyıḳ eyle

989. **beni:**-*i*
Rübai 519
Mısra: **1**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Yā Rab beni vāḳıf-ı ḥaḳāyıḳ eyle
Taḳlīdümi taḥḳīḳa muṭābıḳ eyle

990. **beni:**-*i*
Rübai 520
Mısra: **1**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Yā Rab beni şāyeste-i iḥsān eyle
Şevḳuñla Naḥīfī gibi nālān eyle

991. **beni:**-*i*
Rübai 521
Mısra: **1**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Yā Rab beni güm-geşte-i minhāc itme
Levḥ-i dili tīr-i ġama āmāc itme

992. **beni:**-*i*
Rübai 521
Mısra: **4**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Tāzendeyem iḥsānuñ ile iḥyā ḳıl
Öldür beni nā-keslere muḥtāc itme

993. **ben:**
Rübai 522
Mısra: **1**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Raḥm eyle Ḫudā ben ḳuluñuñ ġurbetine
Endūh u ġam ü miḥnetine kürbetine

994. **ben:**
Rübai 529
Mısra: **3**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ben ʿaczümi iḳrāra ne ḥācet yā Rab
Ḳuldan ne olaʿacz üʿilelden ġayrı

995. **bende:**-*de*
Rübai 549
Mısra: **3**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Yoḳ bende heves luṭf-ı vezīr ü şāha
Kār-ı dil-i bī-çāre Ḫudāya ḳaldı

996. **beni:**-*i*
Rübai 551
Mısra: **4**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ḥüsn-i naẓar it ister iseñ kec naẓar it
Mevlā beni feyż-i dile lāyıḳ itdi

997. **ben:**
Rübai 553
Mısra: **4**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ol leyle-i ferḫunde-eser ḥürmetine
Şād eyle şefāʿatle bu ben muḥtācı

998. **beni:**-*i*
Rübai 560
Mısra: **2**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Feyż-i şeref-i nuṭḳ idüp ol Rabb-i Ġanī
Ṣad şükr ü ṣenā ḫādim-i naʿt itdi beni

999. **baña:**-*a*
Tahmis 1
Mısra: **16**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
-
Baña gülzār-ı bihişt oldı o ferḫunde-ḥarem

1000. **ben:**
Tahmis 3
Mısra: **22**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Cürm üʿişyān ile oldum gerçi maḥcūb u ḫacīl
Ben ġarībi ḫāk-i pāyüñ olmaġa şāyeste ḳıl

1001. **ben:**
Tahmis 3
Mısra: **28**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Eylesem rāh-ıʿubūdiyyetde beẕl-i naḳd-i cān
Ġāyet-i meʾmūl odur ben ḫāke rūzān ü şebān

1002. **baña:**-*a*
Tahmis 4
Mısra: **26**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Enbiyānuñ güzeli sevgilüsi ḫūb u ḫoşı
Ġam degüldür baña ḥussād-ı zamān münkir ise

1003. **baña:**-*a*
Tahmis 4
Mısra: **28**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Kimi şeydā kimi maġlūb-ı hevādur dir ise
Baña besdür dil ü cān ḳulluġuñı müşʿir ise

1004. **baña:**-*a*
Tahmis 5
Mısra: **17**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Leyli baña rūz itdi rūz itdi baña leylī
Ġarḳ itseʿaceb olmaz āfāḳı yaşum seyli

1005. **baña:**-*a*
Tahmis 5
Mısra: **17**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Leyli baña rūz itdi rūz itdi baña leylī
Ġarḳ itseʿaceb olmaz āfāḳı yaşum seyli

1006. **baña:**-*a*
Tahmis 7
Mısra: **1**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Baña güftār-ı cān-baḫşuñ gibi şīrīn ḫiṭāb olmaz
Ki āzāruñ daḥi müstevcib-i ḳahr u ʿitāb olmaz

1007. **baña:**-*a*
Tahmis 9
Mısra: **24**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Getürüp şevḳa Naḥīfī bu dil-i pür-tābı
Yār söyletdi baña bu ġazeli ey Nābī

1008. **bende:**-*de*
Tahmis 10
Mısra: **36**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Kār-sāz olmada ʿışḳ āteşi cān ü tende
Ṣabra bir vech ile yoḳ tāb-ı taḥammül bende

1009. **beni:**-*i*
Tahmis 10
Mısra: **7**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ḥayret-i ḥüsn ü cemālüñ beni itdi bī-tāb
İtdi Tātār-ı müjeñ mülk-i dil ü cānı ḫarāb

1010. **beni:**-*i*
Tahmis 10
Mısra: **9**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Bir nigāhuñla meded gel beni şādān eyle
Ele al ḫāṭır-ı vīrānumı iḥsān eyle

1011. **beni:**-*i*
Tahmis 10
Mısra: **27**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Dolanup pāyuma çekdi beni ol zülf-i siyāh
ʿĀḳıbet ʿışḳ iline çıḳdı yine ġāyet-i rāh

1012. **beni:**-*i*
Tahmis 10
Mısra: **32**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Devlet-i ḥüsnüñ ide Ḥażret-i Ḥaḳ pāyende
Luṭf u iḥsānuñ ile eyle beni şermende

1013. **beni:**-*i*
Tahmis 10
Mısra: **45**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Bende çekdi beni biñ siḥr ile zülf-i ḫoş-bū
Ṭutdı çeşm-i siyehüñ üstüne tīġ-i ebrū

1014. **beni:**-*i*
Tahmis 10
Mısra: **47**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Beni üftāde-i ʿışḳ itdi bu ḳadd-i dil-cū
Şu gibi sürmendeyem rūy-ı niyāzum her sū

1015. **beni:**-*i*
Tarih 5
Mısra: **18**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Degüldür şāʿirāne sözlerüm ʿayn-ı ḥaḳīḳatdür
Ḥelāl itmem kim eylerse beni ol zümreden maʿdūd

1016. **benüm:**--*üm,* -
Tarih 5
Mısra: **16**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ṣalāḥ-ı ḥāl ü ḥüsn-i iʿtiḳād ile müʾeyyeddür
Benüm ẓannum budur esrār-ı bāṭın Ḫāliḳa meşhūd

1017. **ben:**
Tarih 6
Mısra: **41**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Naḥīfī ben iderken mülhem-i ġaybīden istiḫbār
İdüp endīşe naḳş-ı ṣafḥa-i taḳdīrüñ esrārın

1018. **ben:**
Tarih 7
Mısra: **15**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ben olmış iken ḫāme-i şevḳ ile dem-ā-dem
Ser-ṣafḥa-i maʿnīde raḳam-sāz-ı taḫayyül

1019. **ben:**
Tarih 10
Mısra: **17**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Bī-nuḳaṭ ben de Naḥīfī böyle didüm tārīḫin
Dehre ṭoġdı bir cüvān sulṭān ol ʿAbdü'l-mecīd

<u>ben-:</u>

1. **benüm:**-*üm*
Gazel 375
Mısra: **1**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Benüm sensüz ṣafā-yı ḫāṭırum yoḳ seyr-i gülşenden
Nevā-yı bülbüli farḳ itmez oldum ṣavt-ı şīveden

2. **benüm:**-*üm*
Gazel 424
Mısra: **7**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Ḳuṣūrum bī-nihāyetdür benüm daʿvā-yı ʿışḳuñda
Dirīġā şerm-sār-ı müddeʿāyam yā Resūla'llāh

3. **benüm:**-*üm*
Gazel 526
Mısra: **10**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
Felek ol āfitāb-ı ʿişmetüm benden cüdā ḳılduñ
Benüm ol serv-i nāzum ya kime cānānedür şimdi

be-nām:

1. **be-nām:**
Kaside 10
Mısra: **4**
Namlı, şan ve şöhret sahibi.
Müʾebbed be-şerʿ u müʾeyyed be-ḥaḳ
Mümecced be-ẕāt u Muḥammed be-nām

be-nām oldı:

1. **be-nām oldı:**-*dı*
Kaside 14
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Namlı, şöhretli olmak.
Ġālib ü Faḫr u Ḫāliḳ oldı be-nām
Ṣoñra Nużr u Kināne geldi ʿayān

2. **be-nām oldı:**-*dı*
Mesnevi 1
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Namlı, şöhretli olmak.
Ġālib ü Faḫr u Ḫāliḳ oldı be-nām
Ṣoñra Nużr u Kināne geldi ʿayān

benān:

1. **benānuñ:**-*uñ*
Gazel 281
Mısra: **12**
Parmak.
Vücūduñ menbaʿ-ı māʾü'l-ḥayāt-ı feyż-i aḳdesdür
Benānuñ teşnegāna muḳsim-i āb-ı revān itdüñ

benān-ı cehdine:

1. **benān-ı cehdine:**-*i, -n, -e*
Tarih 28
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çalışan parmaklar.
Nüsḫa-i vaṣfı varaḳ-gerdānına itmez vefā
İtse deryādan benān-ı cehdine ḳaṣd-ı belel

benān-ı muʿcizātuñ:

1. **benān-ı muʿcizātuñ:**-*uñ*
Gazel 409
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mucizeli parmaklar II Hz. Muhammet'in parmakları. Hz. Muhammet'in eliyle su akıtması mucizesine telmih vardır.
Benān-ı muʿcizātuñ eyledi ḫam-geşte-i ḥayret
Vücūd-ı ʿālem-ārāsın hilālüñ yā Resūla'llāh

benān-ı muʿcizi:

1. **benān-ı muʿcizi:**-*i*
Gazel 487
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Parmağının mucizesi.
Benān-ı muʿcizi itdükde ḳurṣ-ı bedri şikest
ʿAdūnuñ oldı ziyāde taḥayyür ü ʿacebi

bencileyin:

1. **bencileyin:**
Gazel 278
Mısra: **16**
Benim gibi.
N'olsa gerek ḳadrüñe nisbet senüñ
Bencileyin pā-zede bir ḳabża ḫāk

2. **bencileyin:**
Gazel 316
Mısra: **5**
Benim gibi.
Zülfüñe bencileyin ʿarż-ı taʿalluḳ kim ider
Her-kesüñ şāne gibi sīnesi ṣad pāre degül

3. **bencileyin:**
Gazel 344
Mısra: **2**
Benim gibi.
Seni her laḥẓa ġam-ı ʿışḳ ile giryān göreyüm
Ḫāṭıruñ bencileyin böyle perīşān göreyüm

4. **bencileyin:**
Gazel 374
Mısra: **10**
Benim gibi.
Cevrüñ cihānda baña mıdur yoḫsa sevdigüm
Her mübtelāyı bencileyin zār ider misin

5. **bencileyin:**
Rübai 291
Mısra: **4**
Benim gibi.
Ḫāk-i der-i luṭfuñda eyā faḫr-ı cihān
Bir bencileyin ḫāk-i siyāh n'olsa gerek

6. **bencileyin:**
Rübai 303
Mısra: **4**
Benim gibi.
ʿAcz eder iken cümle edā-yı şükre
Ḳādir ki olur bencileyin ʿabd-i ẕelīl

bend:

1. **bend:**
Gazel 382
Mısra: **1**
Bağ, engel.
Ol sīneyi geh bend ü gehī bāz ḳılarsın
ʿĀşıḳlara evżāʿ-ı füsūn-sāz ḳılarsın

2. **bend:**
Gazel 520
Mısra: **5**
Bağ, engel.
Ol āfet sīnesin kim gāh bend ü geh güşād eyler
Nezāketle baña taʿlīm ider çāk-i girībānı

bend bend eylemişdür:

1. **bend bend eylemişdür:**-*miş, -dür*
Gazel 96
Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Boğum boğum yapmak.
Cān ü dil Mecnūn-ṣıfat ṭaġlara düşdi n'eylesün
Kim anı zencīr-i ʿışḳuñ eylemişdür bend bend

bend eyle:

1. **bend eyle:**
Gazel 94
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağlamak.
Çıḳmasun nām ü nişānum itmeyem āh ü ṣadā
Gel nişān it tīr-i ġamze perçemüñle eyle bend

bend eyledi:

1. **bend eyledi:**-*di*
Gazel 85
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağlamak, zincirlemek, tutsak etmek.
Zülfine bend eyledi ben bendesin ol bī-vefā
Ḫaylī dostlar ṣalb olınmaḳ dünyede bir dāra güç

bend eylemezdüñ:

1. **bend eylemezdüñ:**-*mez, -dü, -ñ*
Gazel 310
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağlamak.
Zülfüñüñ her tārına bend eylemezdüñ biñ dili
Ey büt-i siḥr-āşinā-yı ʿişve seḥḥār olmasañ

bend eyleseñ:

1. **bend eyleseñ:**-*se, -ñ*
Gazel 99
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağlamak.
N'ola şāhum ben ġarībi zülfüñe bend eyleseñ
ʿĀşıḳ dünyāda var mı zülf-i sevdādan leẕīẕ

bend ider:

1. **bend ider:**-*er*
Gazel 85
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağlamak, kendine aşık etmek; köle yapmak, hükmü altına almak.
Gülsitānum güllerini bend ider ḫār-ı raḳīb
Ġamm aña kim hey meded ol ʿandelīb-i zāra güç

bend idersem:

1. **bend idersem:**-*er, -se, -m*
Gazel 20
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağlamak, kendine aşık etmek; köle yapmak, hükmü altına almak.
Ser-i zülfüñ ʿaceb mi bend idersem gerden-i hūşa
Beni dīvāne itdi ʿışḳ dirler bir ʿaceb sevdā

bend iderseñ:

1. **bend iderseñ:**-*er, -se, -ñ*
Gazel 515
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağlamak, hükmü altına almak.
N'ola zünnār-ı nāza bend iderseñ ʿahd ü peymānı
ʿAyāndur kāfir-i zülfüñde vażʿ-ı nā-Müselmānī

bend idesin:

1. **bend idesin:**-*e, -sin*
Gazel 303
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağlamak, hükmü altına almak.
Girifte-bāle olur māh-tāb reşkinden
Ne dem ki bend idesin mū-miyānuña kemerüñ

bend ḳıl:

1. **bend ḳıl:**
Gazel 97
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağlamak, zincire vurmak.
Beni uṣlat kerem it vuṣlat ile
Ele ʿibret beni ḳıl sīneye bend

bend ol:

1. **bend ol:**
Gazel 324
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağlanmak, bağlı bulunmak II teslim olmak, boyun eğmek.
Ḫalāṣ ol ey göñül ḳayd-ı cihāndan
Muḳayyed olma zülf-i yāra bend ol

bend oldı:

1. **bend oldı:**-*dı*
Matla 115
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağ olmak, engel olmak.
Güncişk-i dil miyānuña bend oldı bī-ḫaber
Mūy-ı miyānuñ ey gül-i ter ḳılcadur meger

bend olmadı:

1. **bend olmadı:**-*ma, -dı*
Rübai 284
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağlanmak, bağlı bulunmak II teslim olmak, boyun eğmek.

Bend olmadı dām-ı mekrine gerdūnuñ
Bīş ü kemine baḳmadı çarḫ-ı dūnuñ

bend olsam:

1. **bend olsam:**-*sa, -m*
Gazel 400
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağlı, düğümlü olmak.
Hevā-yı ʿışḳ ile derd-i maḥabbet aldı ārāmum
N'ola zencīr-i zülf-i yāra bend olsam cünūnumdan

bend olup:

1. **bend olup:**-*up*
Gazel 257
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağlanmak, bağlı bulunmak II teslim olmak, boyun eğmek.
Bend olup ʿışḳıyla ḳalmasına bāʿiṣ murġ-ı dil
Ṣayd içün ʿuṣṣāḳını ol nāzenīn ḳılmış ṭuzaġ

2. **bend olup:**-*up*
Gazel 480
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Esir olmak,bağlanmak.
Dāmen-i şekvā ṭutarlar ḳorḳaram maḥşerde hep
Bend olup rūḥ-ı şehīdān zülf-i ʿanber-rīzüñe

bend olur:

1. **bend olur:**-*ur*
Gazel 199
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağ olmak, engel olmak.
Ḫ∨āhiş-i būs-ı ʿiẕāruñla eyā ġonçe-dehen
Bend olur zülf-i siyehkārına diller nā-çār

bende:

1. **bendesini:**-*si, -n, -i*
Gazel 10
Mısra: **9**
Kul, köle, abd, memlûk; esir, tutsak, bağlı kimse. || *Âşık.*
Unıtdı ḥayli zamāndur Naḥīfī bendesini
O meh ḫayālī gibi bī-vefā imiş ḥayfā

2. **bendeñi:**-*ñ, -i*
Gazel 20
Mısra: **9**
Kul, köle, abd, memlûk; esir, tutsak, bağlı kimse. || *Âşık.*
Naḥīfī bendeñi çoḳ yād idersin şoñra sulṭānum
Egerçi cevr idersin şimdi gelse yādıña cānā

3. **bendede:**-*de*
Gazel 40
Mısra: **9**
Kul, köle, abd, memlûk; esir, tutsak, bağlı kimse. || *Âşık.*
Naḥīfī bendede ṭāḳat mı ḳaldı feryāda
Ne eylesüñ saña ey şūḫ-ı ʿişve-bāz saña

4. **bendeñi:**-*ñ, -i*
Gazel 41
Mısra: **13**
Kul, köle, abd, memlûk; esir, tutsak, bağlı kimse. || *Âşık.*
Naḥīfī bendeñi cevr ile işte öldürdüñ
Revā mıdur bu ḳadar vaż̇ʿ-ı fitne-sāz saña

5. **bendeñe:**-*ñ, -e*
Gazel 51
Mısra: **14**
Kul, köle, abd, memlûk; esir, tutsak, bağlı kimse. || *Âşık.*
ʿĀşıḳ-ı şūrīdeñ olmışdur Naḥīfī tā ezel
İtme ey şāh-ı cihānum bendeñe bī-cā ʿaẕāb

6. **bendenüñ:**-*ñün*
Gazel 58
Mısra: **8**
Kul, köle, abd, memlûk; esir, tutsak, bağlı kimse. || *Âşık.*
Tīr-i zaḫmuñ derdine ben bulmadım aşlā devā
Olmaya ey pādişāhum bendenüñ āhı ḥisāb

7. **bendesine:**-*si, -n, -e*
Gazel 58
Mısra: **1**
Kul, köle, abd, memlûk; esir, tutsak, bağlı kimse. || *Âşık.*
Bendesine gāhī yārüm luṭf ider gāhī ʿitāb
Gāhī bir cevriyle cānā iyleyor gāhī ḫiṭāb

8. **bende:**
Gazel 59
Mısra: **2**
Kul, köle, abd, memlûk; esir, tutsak, bağlı kimse. || *Âşık.*
Raḥm ider mi sīne-i mecrūḥuma āyā ṭabīb
Ḳalmamışdur künc-i ġamda bende bir merd-i ġarīb

9. **bendeñe:**-*ñ, -e*
Gazel 65
Mısra: **8**
Kul, köle, abd, memlûk; esir, tutsak, bağlı kimse. || *Âşık.*
Ey mededkār-ı ümem budur ümmīdüm Ḥaḳdan
Ṣafḥa-i naʿtüñ ola bendeñe menşūr-ı necāt

10. **bendeñe:**-*ñ, -e*
Gazel 75
Mısra: **2**
Kul, köle, abd, memlûk; esir, tutsak, bağlı kimse. || *Âşık.*
Gel revzen-i iḥsānuña gel ʿarż-ı cemāl it
Ey māh-liḳā bendeñe iẓhār-ı celāl it

11. **bendesin:**-*sin*
Gazel 85
Mısra: **5**

Kul, köle, abd, memlûk; esir, tutsak, bağlı kimse. || *Âşık.*
Zülfine bend eyledi ben bendesin ol bī-vefā
Ḫaylī dostlar ṣalb olınmaḳ dünyede bir dāra güç

12. **bendenem:**-*ñ, -em*
Gazel 165
Mısra: **13**
Kul, köle, abd, memlûk; esir, tutsak, bağlı kimse. || *Âşık.*
Naḥīfī bendenem dergāhuna rū-māl idüp geldüm
Cenāb-ı ḥażretüñden ġayre yā Rab minnetüm yoḳdur

13. **bendeñi:**-*ñ, -i*
Gazel 222
Mısra: **11**
Kul, köle, abd, memlûk; esir, tutsak, bağlı kimse. || *Âşık.*
Yazarsın defter-i iḥsāna her bir bendeñi ammā
Senüñ hīç ḫāṭır-ı bī-dādıña ben mübtelā gelmez

14. **bende:**
Gazel 234
Mısra: **7**
Kul, köle, abd, memlûk; esir, tutsak, bağlı kimse. || *Âşık.*
Defter-i ʿışḳuñda kendüñ yazuben ben bende nām
-

15. **bendeñi:**-*ñ, -i*
Gazel 234
Mısra: **10**
Kul, köle, abd, memlûk; esir, tutsak, bağlı kimse. || *Âşık.*
Bir ġarībüñdür efendüm ol Ḫudā ḥaḳḳı içün
Bu Naḥīfī bendeñi ḳıl ḥażretüñle hem celīs

16. **bendesiyüz:**-*si, -y, -üz*
Gazel 285
Mısra: **12**
Kul, köle, abd, memlûk; esir, tutsak, bağlı kimse. || *Âşık.*
Bī-ḥaḳīḳatlere meyl eylemezüz ʿālemde
Cān ile bendesiyüz sencileyin maḥbūbuñ

17. **bendeñi:**-*ñ, -i*
Gazel 290
Mısra: **1**
Kul, köle, abd, memlûk; esir, tutsak, bağlı kimse. || *Âşık.*
Luṭf eyler idüñ bendeñi ger ḫāk-i reh itseñ
Bir ḫaṭvede ṣāyeste-i luṭf-ı nigeh itseñ

18. **bendeñi:**-*n, -i*
Gazel 312
Mısra: **14**
Kul, köle, abd, memlûk; esir, tutsak, bağlı kimse. || *Âşık.*
Āteş-i ḥasretle sūzān olmasun raḥm it aña
Ḫāk-i pāyuñdur
Naḥīfī bendeñi eyle ḳabūl

19. **bendeñe:**-*ñ, -e*
Gazel 322
Mısra: **8**
Kul, köle, abd, memlûk; esir, tutsak, bağlı kimse. || *Âşık.*
Her vech ile memnūnuñam ey yār-ı vefā-dār
Ben bendeñe sen ister iseñ cevr ü sitem ḳıl

20. **bendesin:**-*si, -n*
Gazel 367
Mısra: **9**
Kul, köle, abd, memlûk; esir, tutsak, bağlı kimse. || *Âşık.*
Söyleñ ol āfet
Naḥīfī bendesin yād eylesün
Ṣādumān itsün o gül-ruḫ bülbül-i nālendesin

21. **bendesin:**-*si, -n*
Gazel 367
Mısra: **2**
Kul, köle, abd, memlûk; esir, tutsak, bağlı kimse. || *Âşık.*
Yoḳlamaz oldı gelüp ben ʿāşıḳ-ı efkendesin
Ġālibā dūr itdi ḫāṭırdan efendüm bendesin

22. **bendeyem:**-*yem*
Gazel 371
Mısra: **13**
Kul, köle, abd, memlûk; esir, tutsak, bağlı kimse. || *Âşık.*
Ben Naḥīfī-veş egerçi bir kemīne bendeyem
Ḫışm-ı nāgeh-gīr-i ḳahr-ı Kirdigārumdan ṣaḳın

23. **bendeñe:**-*ñ, -e*
Gazel 408
Mısra: **14**
Kul, köle, abd, memlûk; esir, tutsak, bağlı kimse. || *Âşık.*
Nigāh-ı şefḳatüñ ḳıl tesliyet-baḫş-ı meded-kārī
Naḥīfī bendeñe rūz-ı ḳıyāmet yā Resūla'llāh

24. **bendeñem:**-*ñ, -em*
Gazel 421
Mısra: **13**
Kul, köle, abd, memlûk; esir, tutsak, bağlı kimse. || *Âşık.*
Naḥīfī bendeñem elden ḳomam dāmān-ı iḥsānuñ
Ne deñlü var ise cürm ü günāhum yā Resūla'llāh

25. **bendeñe:**-*ñ, -e*
Gazel 422
Mısra: **13**
Kul, köle, abd, memlûk; esir, tutsak, bağlı kimse. || *Âşık.*
Naḥīfī bendeñe eyle şefāʿat rūz-ı maḥşerde
Ḫużūr-ı Ḫaḳda maḳbūl-i recāsın yā Resūla'llāh

26. **bendeñe:**-*ñ, -e*
Gazel 424
Mısra: **9**
Kul, köle, abd, memlûk; esir, tutsak, bağlı kimse. || *Âşık.*
Sezā-yı ẕāt-ı pāküñ bendeñe luṭf-ı şefāʿatdür
Egerçi her cezāya ben sezāyam yā Resūla'llāh

27. **bendeñe:**-*ñ, -e*
Gazel 426
Mısra: **7**
Kul, köle, abd, memlûk; esir, tutsak, bağlı kimse. || *Âşık.*
Meded sendendür ey kān-ı şefāʿat bendeñe yoḫsa
Ḥużūr-ı Ḥaḳda maḥcūb-ı ḫaṭāyam yā Resūla'llāh

28. **bendeñe:**-*ñ, -e*
Gazel 429
Mısra: **14**
Kul, köle, abd, memlûk; esir, tutsak, bağlı kimse. || *Âşık.*
Ne deñlü mücrim ise yine kendi müstemendüñdür
Naḥīfī bendeñe eyle şefāʿat yā Resūla'llāh

29. **bendeñi:**-*ñ, -i*
Gazel 430
Mısra: **9**
Kul, köle, abd, memlûk; esir, tutsak, bağlı kimse. || *Âşık.*
Naḥīfī bendeñi cevr ile giryān itdiler aʿdā
Mürüvvet kānısın ġayret senüñdür yā Resūla'llāh

30. **bendeden:**-*den*
Gazel 486
Mısra: **10**
Kul, köle, abd, memlûk; esir, tutsak, bağlı kimse. || *Âşık.*
Kime varsun kim iḳbāl eylesün ol ḫāk-i nā-çīze
Olursa bendeden mevlāsınuñ redd üzre iʿrāżı

31. **bende:**
Kaside 3
Mısra: **46**
Kul, köle, abd, memlûk; esir, tutsak, bağlı kimse. || *Âşık.*
Ḫāk olur menzil-i āsāyişi bir gün elbet
Dār-ı fānīde eger bende eger sulṭānuñ

32. **bendelerüñdür:**-*ler, -üñ, -dür*
Kaside 7
Mısra: **7**
Kul, köle, abd, memlûk; esir, tutsak, bağlı kimse. || *Âşık.*
Ser-cümle selāṭīn ü gedā bendelerüñdür
Ey ḥażret-i şāhenşeh-i ẕī-şān-ı şefāʿat

33. **bendeñi:**-*ñ, -i*
Kaside 7
Mısra: **39**
Kul, köle, abd, memlûk; esir, tutsak, bağlı kimse. || *Âşık.*
Ümmīdüm odur itmeyesin bendeñi ferdā
Maḥzūn-ı belā-dīde-i ḫırmān-ı şefāʿat

34. **bende:**
Kaside 8
Mısra: **120**
Kul, köle. II Birinci "bende" ifadesinin anlamını kuvvetlendirmek amacıyla kullanılmıştır.
Şehr-yārā kerem it ümmet-i bī-çārelere
Bendedür bende saña cümle ʿabīd ü aḥrār

35. **bendedür:**-*dür*
Kaside 8
Mısra: **120**
Kul, köle, abd, memlûk; esir, tutsak, bağlı kimse. || *Âşık.*
Şehr-yārā kerem it ümmet-i bī-çārelere
Bendedür bende saña cümle ʿabīd ü aḥrār

36. **bendelerüñden:**-*ler, -üñ, -den*
Kaside 8
Mısra: **281**
Kul, köle, abd, memlûk; esir, tutsak, bağlı kimse. || *Âşık.*
Ġaraż oldur ki olam bendelerüñden maʿdūd
Olıcaḳ ʿarṣa-i dīvān-ı Ḫudāya iḥżār

37. **bendeñi:**-*ñ, -i*
Kaside 8
Mısra: **263**
Kul, köle, abd, memlûk; esir, tutsak, bağlı kimse. || *Âşık.*
Himmetüñle umaram bendeñi ey faḫr-ı rusül
Eyleye Ḥażret-i Ḥaḳ nāʾil-i ecr-i bisyār

38. **bendeñe:**-*ñ, -e*
Kaside 17
Mısra: **57**
Kul, köle, abd, memlûk; esir, tutsak, bağlı kimse. || *Âşık.*
Muṣṭafā Ḫān bendeñe tevfīḳ-ı luṭfuñ ḳıl refīḳ
Eyleyüp meşkūr saʿyin eyle manṣūru'l-livā

39. **bendeñi:**-*ñ, -i*
Kaside 17
Mısra: **31**
Kul, köle, abd, memlûk; esir, tutsak, bağlı kimse. || *Âşık.*
Faẕ̇l u ġufrānuñla şādān it Naḥīfī bendeñi
Yā ilāhī ḳıl anı maḥşūr-ı ḳurb-ı Muṣṭafā

40. **bendedür:**-*dür*
Kaside 24
Mısra: **69**
Kul, köle, abd, memlûk; esir, tutsak, bağlı kimse. || *Âşık.*
Naḥīfī bir s̱enā-kār u duʿā-endīşe bendedür
Taraḥḥum eyle ey kān-ı kerem ol zār u nālāna

41. **bendeñi:**-*ñ, -i*
Kaside 26
Mısra: **248**
Kul, köle, abd, memlûk; esir, tutsak, bağlı kimse. || *Âşık.*
Helāke eyledi müşrif beni semūm-ı hümūm
Gel eyle bendeñi tiryāk-ı luṭf ile iḥyā

42. **bendeñ:**-*ñ*
Kaside 28
Mısra: **77**
Kul, köle, abd, memlûk; esir, tutsak, bağlı kimse. || *Âşık.*

Neye ḳādir ola bendeñ
duʿādan ġayrı sulṭānum
Der-i der-gāhuña tuḥfem
ḳuṣūr-ı bī-ḥisābumdur

43. **bendeñem:**-*ñ, -em*
Kaside 28
Mısra: **65**
Kul, köle, abd, memlûk; esir, tutsak, bağlı kimse. || *Âşık.*
Naḥīfī bendeñem ḫidmet-güẕār-ı ḫāk-pāyam ben
Senā-kāruñ duʿā-gūyuñ bu ṭabʿ-ı müsteṭābumdur

44. **bende:**
Kıt'a 17
Mısra: **1**
Kul, köle, abd, memlûk; esir, tutsak, bağlı kimse. || *Âşık.*
Kemterīn bende ḳadar kesb-i şeref eyleyemem
Virseler rifʿat ü cāhın baña mīr ü şāhuñ

45. **bendesidür:**-*si, -dür*
Kıt'a 17
Mısra: **4**
Kul, köle, abd, memlûk; esir, tutsak, bağlı kimse. || *Âşık.*
İki ʿālemde Naḥīfī budur ancaḳ faḫrum
Bendesidür diyeler baña Ḥabību'llāhuñ

46. **bendeyem:**-*y, -em*
Kıt'a 22
Mısra: **4**
Kul, köle, abd, memlûk; esir, tutsak, bağlı kimse. || *Âşık.*
Ümmetinden bir ġarīb üftādeyem
Ben Resūl-i müctebāya bendeyem

47. **bendesiyem:**-*si, -y, -em*
Matla 175
Mısra: **2**
Kul, köle, abd, memlûk; esir, tutsak, bağlı kimse. || *Âşık.*
Saña ʿāşıḳ olanuñ ʿāşıḳ-ı efkendesiyem
Kim saña bende ola anuñ bendesiyem

48. **bendeñe:**-*ñ, -e*
Murabba 4
Mısra: **14**
Kul, köle, abd, memlûk; esir, tutsak, bağlı kimse. || *Âşık.*
İdüp şāyeste-i luṭf-ı viṣālüñ
Naḥīfī bendeñe göster cemālüñ

49. **bendeyem:**-*yem*
Murabba 5
Mısra: **42**
Kul, köle, abd, memlûk; esir, tutsak, bağlı kimse. || *Âşık.*
Ẕikri ṣafādur dile
Bendeyem iḫlāṣ ile

50. **bendeyi:**-*yi*
Murabba 6
Mısra: **113**
Kul, köle, abd, memlûk; esir, tutsak, bağlı kimse. || *Âşık.*
Ṣād it Naḥīfī bendeyi
Ol bende-i nālendeyi

51. **bendeñe:**-*ñ, -e*
Murabba 11
Mısra: **25**
Kul, köle, abd, memlûk; esir, tutsak, bağlı kimse. || *Âşık.*
Naḥīfī bendeñe ey māh
Budur vird-i zebān her gāh

52. **bende:**
Rübai 53
Mısra: **1**
Kul, köle, abd, memlûk; esir, tutsak, bağlı kimse. || *Âşık.*
Her maṭlabını senden ider bende ṭaleb
Tevfīḳuñ ile ḥāṣıl olur her maṭlab

53. **bendeyi:**-*yi*
Rübai 74
Mısra: **1**
Kul, köle, abd, memlûk; esir, tutsak, bağlı kimse. || *Âşık.*
Bir bendeyi kim eyleye mevlā maḥbūb
Eyler ḥarekāt ü sekenātın merġūb

54. **bendeye:**-*ye*
Rübai 201
Mısra: **1**
Kul, köle, abd, memlûk; esir, tutsak, bağlı kimse. || *Âşık.*
Bir bendeye faẕlı olsa yār ü yāver
Her ḥāl ile müşkilātın āsān eyler

55. **bendeye:**-*ye*
Rübai 202
Mısra: **1**
Kul, köle, abd, memlûk; esir, tutsak, bağlı kimse. || *Âşık.*
Ḥaḳ bendeye māl ü şeref-i cāhı virür
ʿAbdüñ ne ise maṭlab-ı dil-ḫvāhı virür

56. **bendelerüz:**-*ler, -üz*
Rübai 214
Mısra: **1**
Kul, köle, abd, memlûk; esir, tutsak, bağlı kimse. || *Âşık.*
Biz bendelerüz tīr-i ġama āmācuz
Mevlāmuz o Ḥaḳdur ki aña muḥtācuz

57. **bendesini:**-*si, -n, -i*
Rübai 215
Mısra: **1**
Kul, köle, abd, memlûk; esir, tutsak, bağlı kimse. || *Âşık.*
Ḫallāḳ-ı cihān bendesini āc itmez
Peykān-ı ġam-ı fāḳaya āmāc itmez

58. **bendesi:**-*si*
Rübai 275
Mısra: **4**
Kul, köle, abd, memlûk; esir, tutsak, bağlı kimse. || *Âşık.*
Faḫr-ı dü cihān Muḥammed ol nūr-ı Ḫudā

Hem bendesi hem resūlidür Allāhuñ

59. **bendesidür:**-*si, -dür*
Rübai 290
Mısra: **2**
Kul, köle, abd, memlûk; esir, tutsak, bağlı kimse. || *Âşık.*
Vaṣṣāfı olup şām ü seḥer ol māhuñ
Dil bendesidür ol şeh-i ʿālī-cāhuñ

60. **bendeye:**-*y, -e*
Rübai 298
Mısra: **1**
Kul, köle, abd, memlûk; esir, tutsak, bağlı kimse. || *Âşık.*
Bir bendeye olduḳda kemāl-i keremüñ
Maḥṣūlı vefā itmez aña kān ü yemüñ

61. **bendelere:**-*ler, -e*
Rübai 302
Mısra: **4**
Kul, köle, abd, memlûk; esir, tutsak, bağlı kimse. || *Âşık.*
Sensin şeb-i Ḳadre iden ibdāʿ-ı şeref
Senden irişür bendelere feyż-i nevāl

62. **bendesin:**-*sin*
Rübai 510
Mısra: **3**
Kul, köle, abd, memlûk; esir, tutsak, bağlı kimse. || *Âşık.*
Gel bendesin āzürdelüge görme revā
Ümmet iseñ ol server-i ʿālī-cāha

63. **bendelerüñ:**-*ler, -üñ*
Rübai 528
Mısra: **1**
Kul, köle, abd, memlûk; esir, tutsak, bağlı kimse. || *Âşık.*
Ey bī-kes olan bendelerüñ dād-resi
Raḥm it aña kim olmaya ġam-ḫ∨ar ü kesi

64. **bendeñe:**-*ñ, -e*
Tahmis 10
Mısra: **38**
Kul, köle, abd, memlûk; esir, tutsak, bağlı kimse. || *Âşık.*
Pādişāhum saña biñ cān ile oldum bende
Kerem ü şefḳat idüp bendeñe luṭf it sen de

65. **bendesi:**-*si*
Tarih 19
Mısra: **5**
Kul, köle, abd, memlûk; esir, tutsak, bağlı kimse. || *Âşık.*
Ḥāṣılı ʿahdinde bir ṣāḥib-vezāret bendesi
Niyyet itdi itmege bir cāy-ı ber-ḥüsn ü bahā

bende çekdi:

1. **bende çekdi:**-*di*
Tahmis 10
Mısra: **45**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bağlamak, esir etmek.
Bende çekdi beni biñ siḥr ile zülf-i ḫoş-bū
Ṭutdı çeşm-i siyehüñ üstüne tīġ-i ebrū

bende ola:

1. **bende ola:**-*a*
Matla 175
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kul ve köle olmak.
Saña ʿāşıḳ olanuñ ʿāşıḳ-ı efkendesiyem
Kim saña bende ola anuñ bendesiyem

bende olan:

1. **bende olan:**-*an*
Kaside 26
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kul, köle olmak, bağlanmak; gönül vermek, ilgi duymak.
Tevekkül üzre olan bende nā-murād olmaz
Ḫudā Kerīmdür eyler murādıñı iʿṭā

bende oldı:

1. **bende oldı:**-*dı*
Rübai 511
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kul, köle olmak, bağlanmak; gönül vermek, ilgi duymak.
Oldı o şehe ins ü melāʾik bende
Şevḳ ile n'ola bende olursam ben de

bende oldum:

1. **bende oldum:**-*du, -m*
Matla 231
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kul ve köle olmak.
Ne ḳadar mücrim isem ben saña oldum bende
Ḳıl şefāʿat kerem it itme beni şermende

2. **bende oldum:**-*du, -m*
Tahmis 10
Mısra: **37**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kul, köle olmak, bağlanmak; gönül vermek, ilgi duymak.
Pādişāhum saña biñ cān ile oldum bende
Kerem ü şefḳat idüp bendeñe luṭf it sen de

bende olmadadur:

1. **bende olmadadur:**-*ma, -da, -dur*
Kaside 8
Mısra: **58**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kul, köle olmak, bağlanmak; gönül vermek, ilgi duymak.
O şeh-i muḥteşem-i mülk-i risālet ki aña
Niçe şāhān-ı cihān olmadadur bende güẕār

bende olmış:

1. **bende olmış:**-*mış*
Tahmis 8
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kul, köle olmak, bağlanmak; gönül vermek, ilgi duymak.
Gūyiyā cenge ṭurur nīze-güẕārān ṣaf ṣaf
Ḳadd-i āzādıña serv-i çemen olmış bende

bende olup:

1. **bende olup:**-*up*
Kıt'a 38
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kul, köle olmak, bağlanmak; gönül vermek, ilgi duymak.
Naẓīr-i ẕātı bir maḫlūḳ-ı fānīye olup bende
Şefīʿ u mesnedüm var diyü eyler faḫr-ı nā-dānī

2. **bende olup:**-*up*
Murabba 7
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kul, köle olmak, bağlanmak; gönül vermek, ilgi duymak.
Olup biñ cān ile bende
Yoluñda oldum efkende

bende olursam:

1. **bende olursam:**-*ur, -sa, -m*
Rübai 511
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kul, köle olmak, bağlanmak; gönül vermek, ilgi duymak.
Oldı o şehe ins ü melāʾik bende
Şevḳ ile n'ola bende olursam ben de

bende vü şāh:

1. **bende vü şāh:**
Rübai 490
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kul ve sultan.
Ey Ḫāliḳ-ı Bī-çūn ü ʿadīmü'l-eşbāh
Cūyende-i luṭf u keremüñ bende vü şāh

2. **bende vü şāh:**
Rübai 516
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kul ve sultan.
Bī-ḳudret ü bī-meşiyyet-i Rabb-i İlāh
Bir nesneye ḳādir olamaz bende vü şāh

bendegān-ı ḫudā:

1. **bendegān-ı ḫudā:**
Kaside 26
Mısra: **188**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın kullarının güvenliği.
Ki bir teveccüh ile defʿ olur ġumūm u hümūm
Güşāde-ḫāṭır ola bunca bendegān-ı Ḫudā

bendegī-i ġāʾibānesin:

1. **bendegī-i ġāʾibānesin:**-*sin*
Gazel 376
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Görünmeyen kul.
Ben nā-tüvānuñ ol şeh-i şāḥib-mürüvvete
Eyle ifāde bendegī-i ġāʾibānesin

bende-i ʿācizem:

1. **bende-i ʿācizem:**-*em*
Rübai 376
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zayıf, güçsüz kul.
Bir bende-i ʿācizem meded itmez iseñ
Ḳādir degülem nesneye ḳāṣırdur elüm

bende-i ʿācizüñ:

1. **bende-i ʿācizüñ:**-*üñ*
Rübai 398
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zayıf, güçsüz kul.
Üftādelerüñ ki dest-gīri sensin
Her bende-i ʿācizüñ naṣīri sensin

bende-i ehl-i kemālem:

1. **bende-i ehl-i kemālem:**-*em*
Gazel 354
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Olgun kişilerin kölesi.
Bende-i ehl-i kemālem cāhile itmem naẓar
Aṭlas-ı gerdūnı ber-dūş itse yoḳdur raġbetüm

bende-i fermān:

1. **bende-i fermān:**
Kaside 7
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Emir kulu II tutkun, âşık.
Ben merkez-i ḫidmetde saña bende-i fermān
Sen mesned-i taḫṣīṣde sulṭān-ı şefāʿat

bende-i fermān oldı:

1. **bende-i fermān oldı:**-*dı*
Gazel 3
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir emre kul köle olmak, birisinin emri altına girmek, itaat etmek.
Sensin ol şāhenşeh-i mülk-i risālet kim ezel

Oldı sulṭān u gedā hep
bende-i fermān saña

bende-i fermān-berī olsun:

1. **bende-i fermān-berī olsun:**-*sun*
Kaside 19
Mısra: **172**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hükmünün kölesi olmak, boyun eğmek.
Rām olup kişver-be-kişver emrine ḫalḳ-ı cihān
Ser-keşān-ı ʿālem olsun bende-i fermān-berī

bende-i fermānı:

1. **bende-i fermānı:**-*ı*
Rübai 288
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Emir kulu II tutkun, âşık.
Cān ʿāşıḳ-ı ḥayrānı Ḥabībuʾllāhuñ
Dil bende-i fermānı Ḥabībuʾllāhuñ

bende-i fermānuñ oldıġum:

1. **bende-i fermānuñ oldıġum:**-*uñ, -dıġ, -um*
Gazel 342
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir emre kul köle olmak, birisinin emri altına girmek, itaat etmek.
Bildüñ esīr-i zülf-i perīşānum oldıġum
Ṭuyduñ netīce bende-i fermānuñ oldıġum

bende-i fermānuñam:

1. **bende-i fermānuñam:**-*uñ, -am*
Gazel 359
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Emir kulu II tutkun, âşık.
Ḳāʾilem cevr ü cefāña eyleme āzād-ı ʿışḳ
Bende-i fermānuñam sen pādişāhumsın benüm

bende-i fermānuñdur:

1. **bende-i fermānuñdur:**-*uñ, -dur*
Rübai 170
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Emir kulu II tutkun, âşık.
ʿĀlem ki senüñ bende-i fermānuñdur
Hep maẓhar-ı iḥsān-ı firāvānuñdur

bende-i ḫalḳa-be-gūş-ı şeh-i ʿālem:

1. **bende-i ḫalḳa-be-gūş-ı şeh-i ʿālem:**
Kaside 8
Mısra: **255**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyanın padişahının kulağına halk ettiği kölesi II köle âşık.
Bende-i ḫalḳa-be-gūş-ı şeh-i ʿālem ki menem
Çoḳ mıdur olsam eger tevsen-i āmāle süvār

bende-i kemter olsa:

1. **bende-i kemter olsa:**-*sa*
Kaside 18
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aciz, fakir kul olmak.
İns ü cinn olsa ʿaceb mi bende-i kemter aña
Raḥmeten lil ʿālemīn itdi anı Perverdigar

bende-i kemteridür:

1. **bende-i kemteridür:**-*i, -dür*
Kaside 8
Mısra: **69**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aciz, fakir kul.
Bende-i kemteridür ol şeh-i ʿālī-nesebüñ
Niçe biñ pādişeh-i ṭavr-ı Sikender-āṣār

bende-i küstāḫ:

1. **bende-i küstāḫ:**
Kaside 5
Mısra: **69**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Haddini bilmez bir köle.
Her ne deñlü bende-i küstāḫ isem eyle ḳabūl
Ḥaḳ bilür kim ḫidmetüñde bī-riyāyam bī-riyā

bende-i maḥzūnuñı:

1. **bende-i maḥzūnuñı:**-*uñ, -ı*
Rübai 501
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hüzünlü,üzgün kul.
Yā Rab dil-i meksūrumı mecbūr eyle
Ben bende-i maḥzūnuñı mesrūr eyle

bende-i memlūki ol:

1. **bende-i memlūki ol:**
Gazel 83
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kölesi olmak.
Meyl iderseñ yār-ı cāna bende-i memlūki ol
Cevr iderse ḳāʾil ol luṭf u ʿaṭāyādan da geç

bende-i muḳbil olur:

1. **bende-i muḳbil olur:**-*ur*
Tahmis 4
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mübarek (Allah'ın rızasını kazanmış) kul olmak.
Sen emīre ḳul olan her ne ḳadar müdbir ise

Bende-i muḳbil olur miṣl-i
Bilāl-i Ḥabeşī

bende-i muḳbil-i ḥaḳ:

1. **bende-i muḳbil-i ḥaḳ:**
Kaside 15
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın bahtı açık kulu.
Bende-i muḳbil-i Ḥaḳ merd-i tecerrüd-pīşe
Şeh-i iḳlīm-i rıżā Ḥażret-i Veys'el-Ḳaranī

bende-i müştāḳa:

1. **bende-i müştāḳa:**-*a*
Rübai 192
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Istekli, arzulu köle.
Ey cān ü dil āmāde ol istiḳbāle
Ben bende-i müştāḳa efendüm geliyor

bende-i nā-çāruñdur:

1. **bende-i nā-çāruñdur:**-*uñ, -dur*
Kaside 8
Mısra: **267**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çaresiz, dertli köle.
Behre-yāb eyle ki bir bende-i nā-çāruñdur
Ḳalmasun ḫāk-i meẕelletde ġarīb ü ġam-ḫ∨ār

bende-i nā-çīz-i fermānı:

1. **bende-i nā-çīz-i fermānı:**-*ı*
Tarih 1
Mısra: **36**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Fermanının âciz kölesi II şairin kendisi.
Olup ṭuġrā-yı ḥükmi zīver-i menşūr-ı yektāyī
Ola şāhān-ı ʿālem bende-i nā-çīz-i fermānı

bende-i nā-çīziyem:

1. **bende-i nā-çīziyem:**-*i, -yem*
Kaside 5
Mısra: **117**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Değersiz kul.
Bir ilāh-i bī-şerīküñ bende-i nā-çīziyem
Kim aña maḫṣūṣdur ʿunvān-ı elṭāf u ʿaṭā

bende-i nā-çīzüñe:

1. **bende-i nā-çīzüñe:**-*üñ, -e*
Rübai 370
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Değersiz kul.
Ben bende-i nā-çīzüñe iḥsān eyle
Luṭfuñla ḳabūl eyle benüm sulṭānum

bende-i nā-kāmı:

1. **bende-i nā-kāmı:**-*ı*
Kaside 26
Mısra: **199**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mutsuz, muradına erememiş köle.
Hezār bende-i nā-kāmı eyledi ber-kām
ʿİnāyet-i vüzerā-yı ʿiẓām-ı cūd-nümā

bende-i nālendeyi:

1. **bende-i nālendeyi:**-*yi*
Murabba 6
Mısra: **114**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Feryat eden II şair.
Şād it Naḥīfī bendeyi
Ol bende-i nālendeyi

bende-i pākīze-āsārın:

1. **bende-i pākīze-āṣārın:**-*ın*
Tarih 6
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Alametleri temiz kul.
O sulṭān-ı mükerrem ḳıldı teşrīf-i ṭahāretle
Ser-efrāz-ı cihān ol bende-i pākīze-āṣārın

bende-i raḥmān:

1. **bende-i raḥmān:**
Matla 251
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın kulu.
Resūluñ ḫādim-i naʿt-i şerīfi
Süleymān bende-i Raḥmān Naḥīfī

bende-i ser-der-hevālarındandur:

1. **bende-i ser-der-hevālarındandur:**-*lar, -ın, -dan, -dur*
Gazel 106
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aklı bir karış havada kul II aklı bir karış havada âşık.
ʿĀceb mi ḳaddine serv itse ser-fürū yārüñ
Ḳadīmī bende-i ser-der-hevālarındandur

bende-i sīne-çākidür:

1. **bende-i sīne-çākidür:**-*i, -dür*
Kıt'a 8
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Göğsünü yırtan kul.
Tā ki sulṭān-ı kāʾinātuñ bu
Bende-i sīne-çākidür diyeler

bende-i şūrīde-ḥālüñ olur:

1. **bende-i şūrīde-ḥālüñ olur:**-*üñ, -ur*
Murabba 4
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade

Kendinden geçmiş kulu olmak.
Çü olur bende-i şūrīde-ḥālüñ ʿİnāyet ḳıl hidāyet ḳıl ilāhā

bendelüg:

1. **bendelüge:**-*e*
Kaside 8
Mısra: **171**
Kulluk.
Der-i luṭfuñda beni bendelüge eyle ḳabūl
Eyleme ben ḳuluñı dāḫil-i bezm-i aġyār

2. **bendelüge:**-*e*
Rübai 309
Mısra: **4**
Kulluk.
Luṭf eyle Naḥīfī ne ḳadar mücrim ise
Ey şāh-ı rusül bendelüge eyle ḳabūl

benden yaña:

1. **benden yaña:**
Gazel 216
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bana göre, benim için.
Berāt-ı ʿışḳ ile benden yaña ḥelāl olsun
İderse nehb-i metāʿ-ı ḫıred o reh-zen-i nāz

bende-nevāz:

1. **bende-nevāz:**
Rübai 212
Mısra: **2**
Kulunu, kölesini hoş tutan, adamlarına iyi davranan.
Ey ravża-i ʿulyāsı ḥarem-gāh-ı niyāz
V'ey şāh-ı melāʾik-sipeh ü bende-nevāz

bendesi ola:

1. **bendesi ola:**-*a*
Rübai 274
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kulu, kölesi, hizmetkarı olmak.
Tā maḥşere dek medḥa olur şāyeste
Her kim ki ola bendesi ol sulṭānuñ

bendesi oldı:

1. **bendesi oldı:**-*dı*
Gazel 319
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kulu, kölesi, hizmetkarı olmak.
Ġalibā oldı yine bir şāh-ı ḥüsnüñ bendesi
Ḫaylī demdür dīdelerden oldı nā-peydā göñül

bendesin:

1. **bendesin:**-*de, -sin*
Matla 217
Mısra: **1**
" Ben " birinci tekil kişi zamiri.
Kūyında görüp bendesin ol şūḫ-ı cefā-fen
Biñ şīve ile didi unutma burayı sen

bend-i girān olan:

1. **bend-i girān olan:**-*an*
Kıt'a 28
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağır bağ olmak.
Zencīr ṣanma pāyuña bend-i girān olan
Zülfüñ cezāsıdur ki ṭolaşdı ayaġuña

bend-i ʿışḳ:

1. **bend-i ʿışḳ:**
Gazel 5
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk bağı.
Bir nefes pīr-i maḥabbetden n'ola dūr olmasam
Gerden-i cāna ezelden bend-i ʿışḳ oldı ridā

bend-i ʿışḳuña:

1. **bend-i ʿışḳuña:**-*uñ, -a*
Gazel 503
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk bağı.
Düşdüm kemend-i zülfüñ ile bend-i ʿışḳuña
Devrān getürdi başuma olmaz belāları

bend-i ḳafes olmışam:

1. **bend-i ḳafes olmışam:**-*mış, -am*
Gazel 235
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kafesin bağı olmak II kafese bağımlı, mecazen esir olmak.
Gör ne deñlü āh ü zārum çıḳdı eflāke bugün
ʿAndelībüñ gibi cānā olmışam bend-i ḳafes

bend-i meyānın:

1. **bend-i meyānın:**-*ın*
Gazel 436
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Belin bağı II kemer.
Farḳ idüp mūy-ı meyānın diyemezdüm beli var
Görmesem bend-i meyānın eger ol ḫançer ile

bend-i rebāb:

1. **bend-i rebāb:**
Gazel 55
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Rebabın bağı.
Nedür ol ḳāmet-i bālā nedür ol nāz ü naʿīm
Nedür ol ṭurre vü kākül nedür ol bend-i rebāb

bend-i zülfinde:

1. **bend-i zülfinde:**-*i, -n, -de*
Matla 102
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saçın bağı.
Bend-i zülfinde dili itmez idi der-zencīr
O cefā-pīşe eger olmasa bizden dil-gīr

benefşe:

1. **benefşe:**
Gazel 138
Mısra: **5**
Baharın habercisi olan mor renkli ve güzel kokulu çiçek, menekşe.
Benefşe ḫāk-i rehüñ lāle dāġdāruñdur
Nihāl-i serv ise meftūn yā mestüñdür

2. **benefşe:**
Kaside 8
Mısra: **35**
Baharın habercisi olan mor renkli ve güzel kokulu çiçek, menekşe.
Meclis-i şāh-ı güle geldi benefşe ser-mest
Serde biñ şevḳ ile şikeste külāh-ı zencār

3. **benefşe:**
Tahmis 8
Mısra: **7**
Baharın habercisi olan mor renkli ve güzel kokulu çiçek, menekşe.
Neʿaceb olsa benefşe yoluña efkende
Nedür ey mest-i mey-i nāz bu ḥālet sende

benī ādemi:

1. **benī ādemi:**-*i*
Rübai 34
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ademoğulları, insanlar.
Fażluñla benī Ādemi ḳılduñ teşrīf
Ḥaḳḳında buyurduñ -

beni aldı:

1. **beni aldı:**-*dı*
Tahmis 10
Mısra: **49**
Kelime Tipi: **Deyim**
Beni almak; düşünceye boğmak, düşünmek.
Çāre yoḳ aldı beni ġamze-i efsūnkāruñ
Çāresi luṭfuña ḳaldı bu Naḥīfī-zāruñ

ben-i müştāḳa:

1. **ben-i müştāḳa:**-*a*
Gazel 299
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çok istekli olan ahali.
Ümmīd-i ṣoḥbet-i ḫāṣuñla rehvār-ı ḳażāyam āh
Nezāketle ben-i müştāḳa çoḳ cāy-ı gürīz itdüñ

benüm gözümde:

1. **benüm gözümde:**-*de*
Matla 119
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bana göre,bence.
Sensin mücerred istedigüm ey nihāl-i ter
Aṣlā benüm gözümde degüldür o cāmeler

be-nūr-ı pāk-i tecellī:

1. **be-nūr-ı pāk-i tecellī:**
Kaside 26
Mısra: **140**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tecellinin temiz nuru için.
Be-sırr-ı vādī-i aḳdes be-lemʿa-i envār
Be-nūr-ı pāk-i tecellī be-ḥayret-i Mūsā

be-nūr-ı şāh-ı iḳlīm-i şefāʿat:

1. **be-nūr-ı şāh-ı iḳlīm-i şefāʿat:**
Murabba 10
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şefaat ikliminin padişahının nuru için II Hz. Muhammet'in nuru için.
Be-nūr-ı şāh-ı iḳlīm-i şefāʿat ʿİbād-ı Müslimīne nuṣret eyle

beñze:

1. **beñzer:**-*r*
Gazel 49
Mısra: **10**
İki nesne veya kişi arasında ortak yönler bulunmak.
Gördüm Naḥīfī zemzeme-i āha başlamış
Beñzer ki geldi mevsim-i feryād-ı ʿandelīb

2. **beñzer:**-*r*
Gazel 74
Mısra: **9**
İki nesne veya kişi arasında ortak yönler bulunmak.
Yine beñzer o serv-i nāz ile hem-ṣoḥbet olmışdur
Gelür bezm-i çemende şevḳ ile bād-ı ṣabā ser-mest

3. **beñzer:**-*r*
Gazel 85
Mısra: **3**
İki nesne veya kişi arasında ortak yönler bulunmak.
Rāya beñzer ḫançeriyle urdı ḫışm idüp beni
Sīne ḳan ile boyandı yā burada yāre güç

4. **beñzemez:**-*mez*
Gazel 111
Mısra: **17**
İki nesne veya kişi arasında ortak yönler bulunmak.
Bir ẕevḳa beñzemez bu cihānda
Ol ıżṭırāb-ı şevḳ ki vuṣlat demindedür

5. **beñzer:**-*r*
Gazel 157
Mısra: **12**
İki nesne veya kişi arasında ortak yönler bulunmak.
Yine ebrūlaruñ biñ ḫışm ile pür-çīn-i nāz olmış
Yine beñzer ki küstāḫī-i ʿāşıḳdan fütūruñ var

6. **beñzer:**-*r*
Gazel 157
Mısra: **2**
İki nesne veya kişi arasında ortak yönler bulunmak.
Nedür ey ṭālib-i dünyā yine şevḳ u sürūruñ var
Metāʿ-ı bī-beḳā-yı dehre beñzer kim ġurūruñ var

7. **beñzer:**-*r*
Gazel 218
Mısra: **1**
İki nesne veya kişi arasında ortak yönler bulunmak.
Ḳad-i şimşādıña beñzer senüñ serv-i çemān olmaz
Bu gülşende hele mānendüñ ey rūḥ-ı revān olmaz

8. **beñzer:**-*r*
Gazel 237
Mısra: **14**
İki nesne veya kişi arasında ortak yönler bulunmak.
Naḥīfīyā hele āġāze-i maḥabbetde
Nevā-yı ḥasrete beñzer ḥazīn edā yoġ imiş

9. **beñzer:**-*r*
Gazel 238
Mısra: **9**
İki nesne veya kişi arasında ortak yönler bulunmak.
Yine beñzer Naḥīfī ġırre-i iḥsānuñ olmışdur
Olup ser-germ-i vaṣfuñ bāliş-i idrāke ser virmiş

10. **beñzer:**-*r*
Gazel 459
Mısra: **8**
İki nesne veya kişi arasında ortak yönler bulunmak.
Göz göre yaġmā ider kālā-yı ṣabrı ġamzesi
Bu ne merd-i reh-zene beñzer ne düzd-i şeb-reve

11. **beñzer:**-*r*
Gazel 460
Mısra: **2**
İki nesne veya kişi arasında ortak yönler bulunmak.
Dünyede ʿāşıḳ sevince böyle bir meh-rū seve
Kim cebīni bedre beñzer ḳaşları māh-ı neve

12. **beñzemez:**-*mez*
Gazel 511
Mısra: **14**
İki nesne veya kişi arasında ortak yönler bulunmak.
Virüp erẕāle rifʿat terk ider eşrāfı ẕilletle
Netīce beñzemez bir derde evżāʿ-ı cihān derdi

13. **beñzer:**-*r*
Kaside 27
Mısra: **107**
İki nesne veya kişi arasında ortak yönler bulunmak.
Beñzer ebrū-yı dil-ārāsına meh-pārelerüñ
Dil-firīb olmada ṭarḥ eyledigüm resm-i suṭūr

14. **beñzer:**-*r*
Kıt'a 34
Mısra: **4**
İki nesne veya kişi arasında ortak yönler bulunmak.
Seng-i sitemin yār dirīġ eyledi bizden
Çıḳmaz ḳula şimden girü beñzer ki ʿulūfe

15. **beñzer:**-*r*
Matla 6
Mısra: **2**
İki nesne veya kişi arasında ortak yönler bulunmak.
Remedden çeşm-i ḫūn-rīzüñ ḳızarmış gül-i raʿnā ey
Yine beñzer ki irmiş saña zaḫm-ı dīde-i aʿdā

16. **beñzer:**-*r*
Matla 63
Mısra: **2**
İki nesne veya kişi arasında ortak yönler bulunmak.
Naḳl ider ḥaşri velī dīdesi yāre ʿāyid
Ḥaşerī müʾmine beñzer gibi ġāyet zāhid

17. **beñzer:**-*r*
Matla 75
Mısra: **2**
İki nesne veya kişi arasında ortak yönler bulunmak.
Sevād-ı çeşmüñe ḥurmet neden tā böyle ḥāʾildür
Senüñ beñzer ki çeşmüñ ey cefā-ḫū ḳana māʾildür

18. **beñzer:**-*r*
Matla 130
Mısra: **2**
İki nesne veya kişi arasında ortak yönler bulunmak.
Vaʿde-i vaṣluñ gibi yoḳ sözlerüñde irtibāṭ
Yine beñzer kim bu şeb ġayr ile itdüñ iḫtilāṭ

19. **beñzer:**-*r*
Matla 144
Mısra: **2**
İki nesne veya kişi arasında ortak yönler bulunmak.
ʿĀlimān-ı bed-dilüñ ḳalbinde nūr-ı ḥilm-i pāk
Beñzer ol şemʿa ola zindān içinde tābnāk

20. **beñzer:**-*r*
Matla 226
Mısra: **1**
İki nesne veya kişi arasında ortak yönler bulunmak.

Seni beñzer dimem ol şūḫ-ı cefâ-āyīne
Ḳāʾilem ben naẓar erbābına ey āyīne

21. **beñzer:**-*r*
Rübai 50
Mısra: **4**
İki nesne veya kişi arasında ortak yönler bulunmak.
Kārı beşerüñ gerçi ḫaṭādur ammā
Yoḳ nefsine ẓālim bana beñzer yā Rab

22. **beñzer:**-*r*
Rübai 162
Mısra: **4**
İki nesne veya kişi arasında ortak yönler bulunmak.
Der-gāhuña rū-māl naṣīb olmadı āh
Beñzer ki ḫulūṣumda ḳuṣūrum vardur

23. **beñzer:**-*r*
Rübai 182
Mısra: **4**
İki nesne veya kişi arasında ortak yönler bulunmak.
Şīrīnligi taʿḳīb-i ġam ile dehrüñ
Ol şerbete beñzer ki içinde sem var

24. **beñzer:**-*r*
Rübai 365
Mısra: **4**
İki nesne veya kişi arasında ortak yönler bulunmak.
Rū-mālī-i der-gāhuña ey faḫr-ı cihān
Beñzer ki benüm yoḳ daḫi istiʿdādum

25. **beñzer:**-*r*
Rübai 405
Mısra: **3**
İki nesne veya kişi arasında ortak yönler bulunmak.
Bir pūte-i ser-nigūna beñzer o külāh
Yoḳdur olmada sīm-i ḫāliṣ andan rīzān

beñze-:

1. **beñzedür:**-*dür*
Gazel 503
Mısra: **1**
İki nesne veya kişi arasında ortak yönler bulunmak.
Aġyāra beñzedür mi o meh mübtelālārı
Bīgāneler bir mi görür āşināları

beñzet:

1. **beñzedürsem:**-*ür, -se, -m*
Gazel 129
Mısra: **3**
Benzer duruma getirmek, aynı şekle sokmak.
Meyān-ı nāzükini mūya beñzedürsem eger
Gürūh-ı ehl-i süḫan öyledür belī dirler

2. **beñzetdi:**-*di*
Kaside 24
Mısra: **65**
Benzer duruma getirmek, aynı şekle sokmak.
Yine beñzetdi zīb-i küḥl-i ḳudret ʿayn-ı ʿālemde
Ser-ā-pā nergis-i şehlāyı çeşm-i mest-i ḫūbāna

beñzet-:

1. **beñzetmek:**-*mek*
Gazel 127
Mısra: **15**
Benzer duruma getirmek, aynı şekle sokmak.
O māhuñ kākül-i pür-tābını zencīre beñzetmek
Gürūh-ı ehl-i naẓmuñ ġālibā sevdālarındandur

ber-ā-ber:

1. **ber-ā-berdür:**-*dür*
Kaside 22
Mısra: **27**
Birlikte.
Ricāl-i devletüñ manṣūb u maʿzūli ber-ā-berdür
Münāfīdür ṣanursın güş ḳıl bu remz-i iclāli

berāt:

1. **berāt:**
Matla 181
Mısra: **2**
Osmanlı devlet yapılanmasında, bazı görev ve memuriyetlere başlama yetkisini vermek için, üstüne padişah tuğrası basılarak verilen izin ve atama emrini barındıran belge; beratlar divanî ile yazılmış olup bunlara menşur da denmektedir.
Ḫaṭuñ geldükde efzūn oldı şevḳ-ı cān-ı nālānum
Baña ʿışḳuñ berāt ile virildi ṣanki sulṭānum

berāt-ı ʿamelüm:

1. **berāt-ı ʿamelüm:**-*üm*
Rübai 349
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yaptıklarının fermanı.
Varduḳda İlāhī ʿarṣa-gāh-ı ḥaşre
Vir dest-i yemīnüme berāt-ı ʿamelüm

berāt-ı ḫaṭṭuñ:

1. **berāt-ı ḫaṭṭuñ:**-*uñ*
Gazel 401
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayva tüyünün buyruğu.
Helāke himmet iderse eger ki ġamzelerüñ
Berāt-ı ḫaṭṭuñ ile ḳanumuz ḥelāl olsun

berāt-ı ʿışḳ:

1. **berāt-ı ʿışḳ:**
Gazel 216
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk fermanı.

Berāt-ı ʿışḳ ile benden yaña ḥelāl olsun
İderse nehb-i metāʿ-ı ḫıred o reh-zen-i nāz

berāt-ı rifʿatüñ oldı:

1. **berāt-ı rifʿatüñ oldı:**-*üñ*
Kaside 11
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mertebenin buyruğu olmak.
Zīnet-efzā-yı kemāl oldı berāt-ı rifʿatüñ
Nükte-i ʿunvān-ı sübḥanellezī esrā ile

berātın eyledigi:

1. **berātın eyledigi:**-*ın, -dig, -i*
Gazel 260
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Azat etmek.
Ḳıl nāme-i şefāʿat ile şādumān beni
Her-kes berātın eyledigi demde zīb-i kef

ber-āverde olan:

1. **ber-āverde olan:**-*an*
Tahmis 9
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Görülmek.
Ḫaṭ ber-āverde olan tāze dem-i vuṣlatda
Başḳa bir ẕevḳ virür geçdi zamānum diyerek

berāy-ı tehniyet:

1. **berāy-ı tehniyet:**
Kaside 23
Mısra: **36**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kutlamak için.
Zamānın böyle ḫurem eylesün teʾyīd-i Bārī kim
Berāy-ı tehniyet her sāl ʿıyd-i dil-güşā gelsün

ber-bād:

1. **ber-bādı:**-*ı*
Gazel 293
Mısra: **4**
Perişan, virane, helak olmuş.
Bir perīnüñ genc-i ʿışḳın anda pinhān eyledüm
Yaʿnī ber-bādı bu yüzdendür dil-i vīrānenüñ

ber-bād itdüñ:

1. **ber-bād itdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 344
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Havaya savurmak II Harap etmek II Telef ve helak etmek.
Seng-i cevr ile göñül mülkini ber-bād itdüñ
Ḳalbüñi ġuṣṣa vü endūh ile giryān göreyüm

ber-bād itsün:

1. **ber-bād itsün:**-*sün*
Rübai 433
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Harap etmek, telef etmek.
Lāyıḳ mı ki ġamzeñ beni ber-bād itsün
Cevr ile dil-i zārumı nā-şād itsün

ber-bād ola:

1. **ber-bād ola:**-*a*
Kaside 8
Mısra: **168**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Perişan olmak, zarar görmek.
Ḳalmayup serserī-i ḫāne-nişīnāne fenā
Bir zamān ola ki ber-bād ola dār ü deyyār

ber-ceste olmaya:

1. **ber-ceste olmaya:**-*ma, -ya*
Gazel 484
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzel ve metin söz olmak.
Olmaz hedef-resīde o tīr-i niyāz kim
Zūr-ı kemān-ı ṣıdḳ ile ber-ceste olmaya

berdar:

1. **berdāre:**-*e*
Gazel 69
Mısra: **8**
Asılmış.
Be meded çözme daḫi kākül-i bend-i siyehi
Aña berdāre ḳuluñ saʿy ile ḳıl ḳayd-ı ḥayāt

ber-dār itdi:

1. **ber-dār itdi:**-*di*
Kaside 8
Mısra: **126**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Asmak.
Ṣaḫn-ı ʿālemde ser-āzāde yürürken nā-gāh
Beni bir serv-i revān zülfine itdi ber-dār

ber-dāşte ḳıl:

1. **ber-dāşte ḳıl:**
Rübai 479
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yükseğe kaldırmak.
Ber-dāşte ḳıl dest-i duʿāyı her gāh
Der-gāh-ı cenāb-ı ḳāżiyü'l-ḥācāt

ber-devām almaz:

1. **ber-devām almaz:**-*maz*
Gazel 228
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade

Devamlı almak, kabul etmek.
Naḥīfî gūş-ı cān ṭut sözlerüm
ʿayn-ı ḥaḳīḳatdür
Alanlar behre-i ʿayş ü ṣafāyı
ber-devām almaz

ber-devām itsün:

1. **ber-devām itsün:**-*sün*
Kaside 22
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Devamlı et.
Şeh-i İslām Sulṭān Aḥmedi
Ḫaḳ ber-devām itsün
Müşerref eylesün hemvāre
evreng-i muʿallāyı

ber-devām olsun:

1. **ber-devām olsun:**-*sun*
Tarih 16
Mısra: **50**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Devamlı, daim, daimî olmak.
ʿĀfiyet ṣıḥḥat selāmet yār
olup her dem aña
Taḫt-gāh-ı salṭanatda ber-
devām olsun o şāh

ber-dūş eyleyen:

1. **ber-dūş eyleyen:**-*yen*
Gazel 386
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Omzuna, sırtına almak II giydirmek; himaye etmek.
Ḫırḳa-i ʿışḳ u maḥabbet
ḥāletin fehm idemez
Ey Naḥīfî aṭlas u dībāyı ber-
dūş eyleyen

ber-dūş itdigüm:

1. **ber-dūş itdigüm:**-*dig, -üm*
Gazel 191
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her şeyi sırtında, omzunda eylemek. II Başıboş, serseri eylemek; perişan etmek.
Sebū-yı fikr-i hecr-i yāri ber-
dūş itdigüm yoḳdur
Ḫumār-āverde ṣahbāyı
benüm nūş itdigüm yoḳdur

ber-dūş itdirür:

1. **ber-dūş itdirür:**-*ür*
Gazel 112
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Başıboş ettirmek.
Her kime iḳbāl iderse bu
zen-i dünyā-yı dūn
Ḫilʿat-i mesmūme-i idbārı
ber-dūş itdirür

ber-dūş itdüñ:

1. **ber-dūş itdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 295
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Omzuna almak, omuzlamak II arkasına, arka tarafına almak; üstüne almak, bir işi veya görevi yüklenmek.
Yādıña gelmedi mi ḫavf-i
Ṣırāt-ı maḥşer
Bu ḳadar bārı ne efkār ile
ber-dūş itdüñ

ber-dūş itse:

1. **ber-dūş itse:**-*se*
Gazel 354
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Omzuna almak, omuzlamak II arkasına, arka tarafına almak; üstüne almak, bir işi veya görevi yüklenmek.
Bende-i ehl-i kemālem
cāhile itmem naẓar
Aṭlas-ı gerdūnı ber-dūş itse
yoḳdur raġbetüm

ber-dūş-ı tecdīd olmada:

1. **ber-dūş-ı tecdīd olmada:**-*ma, -da*
Gazel 197
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yenilenmiş sırt olmak II tanıkta yeni elbise giyinmek anlamına gelmektedir.
Her mehüñ devrinde tā ber-
dūş-ı tecdīd olmada
Câme-i ḫasret ḳabā-yı rütbe-i
cāhum mıdur

berg:

1. **bergi:**-*i*
Gazel 178
Mısra: **2**
Yaprak.
Ġonçeye nāle-i bülbül ki
ḫicāb-āver olur
Nāz ile rūyına her bergi
niḳāb-āver olur

berg ü beri:

1. **berg ü beri:**-*i*
Kaside 19
Mısra: **94**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yaprak ve meyve.
Ṣarṣar-ı ġam ol ḳadar oldı
vezān bāġ-ı dile
Ṣāh-ı naḫlistān-ı şevḳuñ
ḳalmadı berg ü beri

berg-i çınārāsā:

1. **berg-i çınārāsā:**
Gazel 14
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çınar yaprağı gibi.
Ümmīd-i vaṣl ile ol verd-i
ḫüsnüñ bāġ-ı kūyında
Ṭurur dest-i temennāsı dilüñ
berg-i çınārāsā

berg-i çınār-ı gülşen-ārādur:

1. **berg-i çınār-ı gülşen-ārādur:**-*dur*
Gazel 140
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade

Gül bahçesini süsleyen çınarın yaprağı.
Çemende ṣanma kim berg-i çınār-ı gülşen-ārādur
Der-i mevlāya bāz olmış durur dest-i temennādur

berg-i ġonçe:

1. **berg-i ġonçe:**
Gazel 239
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gonca yaprağı.
Gülşende vaṣf-ı laʿlüñi yazduḳça sevdigüm
Oldı ṣarīr-i ḫāmeme her berg-i ġonçe güş

berg-i ġonçeye:

1. **berg-i ġonçeye:**-*ye*
Gazel 180
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gonca yaprağı.
İdüp ṣāḫ-ı nihāl-i verdi berg-i ġonçeye ilḳā
Çemende bülbül-i sāzende faṣl-ı erġanūn eyler

berg-i güli:

1. **berg-i güli:**-*i*
Matla 82
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gül yaprağı.
Bindi esb-i bād-peymāna o şūḫ-ı şeh-süvār
Gūyiyā berg-i güli aldı götürdi rūzgār

berg-i ḫaṭuñ:

1. **berg-i ḫaṭuñ:**-*uñ*
Gazel 357
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayva tüyü yaprağı II sevgilinin yeşil ayva tüyü.
Seyr-i rūy-ı ḥasenüñ āb-ı ruḫuñ berg-i ḫaṭuñ
Dil-i miḥnet-zedeye mūcib-i tefrīḥ iderem

berg-i kāh:

1. **berg-i kāh:**
Tarih 16
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saman yaprağı.
Reng-i rūyı dāġ-sāz-ı lāle-i nuʿmān olur
Ger nemā-yāb olsa ḫāk-i ravżasından berg-i kāh

berg-i recādur:

1. **berg-i recādur:**-*dur*
Gazel 413
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Umut yaprağı.
Naẓar ḳıl der-gehüñde rūy-ı zerdüm şevḳ-ı luṭfuñla
Ḫazān olmış yatur berg-i recādur yā Resūla'llāh

berg-i ṣafāya:

1. **berg-i ṣafāya:**-*ya*
Gazel 309
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Huzurlu, şen gül yaprağının.
Ey Naḥīfī gerd-i rāh-ı şevḳ olup pūyān iken
Gülşen-i ʿālemde bir berg-i ṣafāya degmedük

berg-i semen:

1. **berg-i semen:**
Gazel 202
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yasemin yaprağı. II Sevgilinin beyaz yanağı.
Gülşende göñül ṣanma ki berg-i semen ister
Bir sencileyin dil-ber-i sīmīn beden ister

2. **berg-i semen:**
Gazel 351
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yasemin yaprağı.
Āzürde itmesün seni berg-i semen bile
Bār olmasun vücūduña pīrāhen istemem

berg-i semendür:

1. **berg-i semendür:**-*dür*
Gazel 94
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yasemin yaprağı.
Ruḫlaruñ berg-i semendür ḳaşlaruñ yāy ü hilāl
Māh-tāb olmış cemālüñ leblerüñ mānend-i ḳand

2. **berg-i semendür:**-*dür*
Gazel 466
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yasemin yaprağı.
ʿAraḳlar kim olur ẓāhir leb-i mey-gūn-ı yār üzre
Dökülmiş gūyiyā berg-i semendür cūy-bār üzre

berg-i ter:

1. **berg-i ter:**
Gazel 192
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Taze, yeni açmış yaprak.
Çıḳardı bīm-i fürḳat ḫāṭırumdan reng ü ruḫsāruñ
Cemālüñ gülşeninden bize hīç bir berg-i ter yoḳdur

berg-i terre itmişdür:

1. **berg-i terre itmişdür:**-*miş, -dür*
Gazel 108
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade

Dere otu etmek II değersiz etmek.
Ḫudā ʿaynumda cāh-ı dehri berg-i terre itmişdür
Nigāh-ı raġbetümde mihri gūyā ẕerre itmişdür

ber-güzār:

1. **ber-güẕār:**
Gazel 271
Mısra: **6**
Hediye, hatıra.
Ne dilerse cihān ḫalḳı disünler olmazam fāriġ
Senüñ bir būseñi almaḳ lebüñden ber-güẕār ancaḳ

beri:

1. **beri:**
Kaside 19
Mısra: **82**
Bu yana.
Yazdıġum ḫaṭṭ-ı şülüş maḳbūl-i şeyḫ ü şābdur
Rubʿ-ı meskūna ṣalā inkār iden gelsün beri

berī eylesün:

1. **berī eylesün:**-*sün*
Tarih 2
Mısra: **34**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uzak tutmak, korumak, uzaklaştırmak.
Eyleyüp āyīne-i ṭabʿın mücellā rūz u şeb
Ḫāṭırın gerd-i kederden eylesün Bārī berī

berī ola:

1. **berī ola:**-*a*
Kaside 19
Mısra: **104**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kurtulmak, temizlenmek.
Bir nefes olmazdı kim āyīne-i ḳalbüm ola
Bu güẕer-gāh-ı fenāda gerd-i miḥnetden berī

berī oldı:

1. **berī oldı:**-*dı*
Gazel 436
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kurtulmak, temizlenmek.
Dil berī oldı cihāndan görüp ol sīm-beri
Müşkil oldı hele kārı dilüñ ol dil-ber ile

berī olmadı:

1. **berī olmadı:**-*ma, -dı*
Matla 260
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uzak durmak.
Māʾil olur gördigi dem dil-beri
Olmadı bu daġdaġadan dil berī

berḳ:

1. **berḳ:**
Rübai 259
Mısra: **1**
Şimşek.
Şems ü ḳamer ü şābit ü seyyāre vü berḳ
Envāruñ ile ṭoptoludur ġarb ile şarḳ

ber-kām eyledi:

1. **ber-kām eyledi:**-*di*
Kaside 26
Mısra: **199**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İsteğine ulaştırmak.
Hezār bende-i nā-kāmı eyledi ber-kām
ʿİnāyet-i vüzerā-yı ʿiẕām-ı cūd-nümā

ber-kām olmaya:

1. **ber-kām olmaya:**-*ma, -ya*
Gazel 160
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Faydalanmak.
Andan ednā bir denī ḳalmaz ki ber-kām olmaya
Ey Naḥīfī ʿaṣrımuzda ṣāʿiriyyet böyledür

ber-kām olsa:

1. **ber-kām olsa:**-*sa*
Gazel 481
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Faydalanmak.
Dün Naḥīfīyi ġam-ı yeʾs ile gördüm maḥzūn
Himmet itseñ ya ne var ol daḫi ber-kām olsa

ber-ḳarār ḳomaz:

1. **ber-ḳarār ḳomaz:**-*maz*
Gazel 47
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sürekli bırakmak.
Iżṭırāb itsem ʿaceb mi şevḳ-ı kūyuñla müdām
Ber-ḳarār ḳarār üzre ḳomaz ʿuṣṣāḳı ʿışḳ-ı dil-firīb

ber-ḳarār olmaz:

1. **ber-ḳarār olmaz:**-*maz*
Gazel 297
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Devamlı aynı olmamak, aynı kararda devam etmemek.
Sende bu şīve ber-ḳarār olmaz
Ṣonı yoḳdur bu fānī dünyānuñ

berḳ-efken-i ḫırmenkede-i ṣabr ü sebāt:

1. **berḳ-efken-i ḫırmenkede-i ṣabr ü sebāt:**
Gazel 65
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade

Sabır ve tahammül harmanında çakan şimşek.
Verziş-i āh iderek ḥasret-i kūyuñla göñül
Oldı berḳ-efken-i ḫırmenkede-i ṣabr ü ṣebāt

berḳ-ı āh-ı ṣuʿle-bārumdan:

1. **berḳ-ı āh-ı ṣuʿle-bārumdan:**-*um, -dan*
Gazel 370
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kıvılcım yüklü ahın yıldırımı.
Ḫırmen-i sāman-ı ʿālem destüme vābestedür
Yaḳma cānum berḳ-ı āh-ı ṣuʿle-bārumdan ṣaḳın

berḳ-ı āhumuz:

1. **berḳ-ı āhumuz:**-*umuz*
Gazel 122
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ah şimşeği.
Teşrīf iderseñ ey yüzi gül berḳ-ı āhumuz
Ṣadr-ı revāḳ-ı sīneye zerrīn firāş olur

berḳ-ı feyża-i āh-ı seḥergāhum:

1. **berḳ-ı feyża-i āh-ı seḥergāhum:**-*um*
Gazel 197
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Seher vakti ahının feyizli ışığı.
Meşʿal-i pīş ü pes āyā ṣuʿle-i āhum mıdur
Yoḫsa berḳ-ı feyża-i āh-ı seḥergāhum mıdur

berḳ-ı ḫāṭif:

1. **berḳ-ı ḫāṭıf:**
Gazel 265
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sesi işitilip de kendi kendisi görülmeyen şimşek.
Berḳ-ı ḫāṭıf gibidür vaʿd-i kerīmān-ı zamān
Nā-kesüñ vaʿdini ẓann eyleme vaʿd-i mevsūḳ

2. **berḳ-ı ḫāṭif:**
Kaside 10
Mısra: **45**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gaybdan gelen şimşek.
Burāḳ ile çün berḳ-ı ḫāṭif odur
İden ʿarṣa-i lā-mekānda ḫırām

berḳ-ı ruḫuñ:

1. **berḳ-ı ruḫuñ:**-*uñ*
Gazel 322
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüzünün şimşeği, parlaklığı.
Eyle dil-i mehcūrıma gel ʿarż-ı tecellā
Berḳ-ı ruḫuñ āteş-fiken-i ḫırmen-i ġam ḳıl

berḳ-ı sūzende:

1. **berḳ-ı sūzende:**
Gazel 347
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yakıcı şimşek.
Ġayret-i Aḥmed-i Muḫtār ile ḳılduḳça ḫurūş
Berḳ-ı sūzende gibi Bū-Lehebānı yaḳaram

berḳ-i żiyā-baḫş-ı elemdür:

1. **berḳ-i żiyā-baḫş-ı elemdür:**-*dür*
Gazel 220
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Acının ışık bahşeden şimşeği.
Māh eger olsa da meşʿal-keş eyā mihr-i cemāl
Ṣuʿlesi berḳ-i żiyā-baḫş-ı elemdür sensüz

ber-mūcib-i fermān eyle:

1. **ber-mūcib-i fermān eyle:**
Tahmis 7
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Fermanın gerekliliği üzerine eylemek.
Naḥīfī eyle resm-i ḫidmeti ber-mūcib-i fermān
Bahāyī her ne emr eylerse o şāhenşeh-i ḫūbān

ber-murād itdi:

1. **ber-murād itdi:**-*di*
Kaside 26
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Muradına erdirmek, arzusuna kavuşturmak.
Senüñ gibi niçe nā-kāmı ber-murād itdi
ʿAṭā vü luṭf u keremle o mefḫarü'l-vüzerā

berr:

1. **berr:**
Rübai 412
Mısra: **2**
Her türlü beşerî zaaf ve ihtiyaçtan berî, uzak olan, hiçbir şeye veya kimseye ihtiyâcı bulunmayan (Allah).
Rabb-i Eḥad ü Vāḥid ü Ḳādir sensin
Berr ü Ṣamed ü Bāṭın u Ẓāhir sensin

berr ile baḥri:

1. **berr ile baḥri:**-*i*
Tarih 17
Mısra: **46**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kara ve deniz.
Naẓīrin görmemişdür baḥr ü berri geşt iden seyyāḥ
İderse iḳtiżā berr ile baḥri iderem işhād

berr ü baḥri:

1. **berr ü baḥri:**-*i*
Kaside 19
Mısra: **174**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kara ve deniz.
Ḥükmine rām eylesün fermān-revā-yı bī-miṣāl
Berr ü baḥri şarḳ u ġarbı yaʿnī cümle kişveri

ber-sebz ü reyyān eyle:

1. **ber-sebz ü reyyān eyle:**
Tarih 6
Mısra: **40**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Reyhan ve yeşillik üzerine eylemek.
Nemā-yāb eyleyüp gülzār-ı ṣulb-ı şāh-ı devrānı
İlāhī dem-be-dem ber-sebz ü reyyān eyle ezhārın

ber-ser kıldı:

1. **ber-ser ḳıldı:**-*dı*
Kıt'a 8
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Başı üzerine almak.
Sebeb oldur ki ey Ḥabīb-i Ḫudā
Faḫr idüp ḳıldı ḫiẕmetüñ ber-ser

ber-vefḳ-ı icābet:

1. **ber-vefḳ-ı icābet:**
Gazel 123
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Icabete uygun olarak.
Ḥuṣūl-i kāma ber-vefḳ-ı icābet āh ü zār ister
Belī fülk-i ümmīde bin muvāfıḳ rūzgār ister

ber-vefḳ-ı rıżā:

1. **ber-vefḳ-ı rıżā:**
Rübai 248
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İsteğe uygun olarak.
Ber-vefḳ-ı rıżā yaʿnī ki bī-naḳṣ u ziyād
İtdüñ bize fermān-ı Ḫudāyı teblīġ

2. **ber-vefḳ-ı rıżā:**
Rübai 452
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İsteğe uygun olarak.
Ber-vefḳ-ı rıżā ḳalbe ṣebāt iḥsān it
Eyle beni vāṣıl-ı maḳam-ı temkīn

3. **ber-vefḳ-ı rıżā:**
Tarih 5
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İsteğe uygun olarak.
Olup hemvāre ber-vefḳ-ı rıżā ādāb ü eṭvārı
Şehenşāh-ı cihāna ola daʾim ḫidmeti bihūd

ber-vefḳ-ı rıżā ola:

1. **ber-vefḳ-ı rıżā ola:**-*a*
Tarih 4
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın rızasına uygunluk üzerine olmak.
Ḥarekāt ü sekenātı ola ber-vefḳ-ı rıżā
Her umūrında muʿīni ola Rabb-i Mescūd

berzaḫ-ı ġafletde:

1. **berzaḫ-ı ġafletde:**-*de*
Gazel 229
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gaflet geçidi II mecazen dünya.
Rūzgāruñ berzaḫ-ı ġafletde eylersin tebāh
Şīve-i ehl-i hevāya itme bīhude heves

bes:

1. **besdür:**-*dür*
Gazel 37
Mısra: **8**
Kafi, yeter, yetişir.
Eşk-i pür-ḫūn-ı dü çeşmüm seni bī-hūş eyler
Besdür ey mest-i teġāfül iki peymāne saña

2. **besdür:**-*dür*
Gazel 78
Mısra: **10**
Kafi, yeter, yetişir.
Endīşe-i viṣāl ile şād ol Naḥīfīyā
Besdür belā-yı hecrine yārüñ teʾessüf it

3. **besdür:**-*dür*
Gazel 165
Mısra: **3**
Kafi, yeter, yetişir.
Murāduñ nāz ü istiġnā ise besdür helāk oldum
Bu cevri çekmege ey bī-teraḥḥum ṭāḳatüm yoḳdur

4. **bes:**
Gazel 232
Mısra: **14**
Kafi, yeter, yetişir.
Ey Naḥīfī mā-sivādan eyledi ḳaṭʿ-ı ümmīd
İstinād ü ilticāmuz Ḥaḳḳadur Allāh bes

5. **besdür:**-*dür*
Gazel 260
Mısra: **30**
Kafi, yeter, yetişir.
Ḫuddām-ı dergehüñden iderseñ eger şümār
Besdür iki cihānda Naḥīfīye ol şeref

6. **besdür:**-*dür*
Gazel 265
Mısra: **19**
Kafi, yeter, yetişir.
Ey Naḥīfī saña benden bu naṣīḥat besdür
İde gör ḥāl ü meʾālüñde mürāʿāt-ı ḥuḳūḳ

7. **besdür:**-*dür*
Gazel 296
Mısra: **9**
Kafi, yeter, yetişir.
Besdür Naḥīfī-zāra bu luṭf u mürüvvet
Raḥm eyleyüp efendüm gāhī diseñ ne ḥālüñ

8. **besdür:**-*dür*
Gazel 313
Mısra: **14**
Kafi, yeter, yetişir.
Bülbül olmaz aña hem-nāle hezarān olsa
Ey gül-i ʿişve Naḥīfī saña besdür bülbül

9. **besdür:**-*dür*
Gazel 313
Mısra: **10**
Kafi, yeter, yetişir.
Yaḳdı yandurdı bizi sūz u güdāz-ı nefesüñ
Ġarażuñ sūz-ı dili ʿarż ise besdür bülbül

10. **besdür:**-*dür*
Gazel 327
Mısra: **13**
Kafi, yeter, yetişir.
Māye-i faḫr u şeref besdür Naḥīfī-veş baña
Ravża-i kūy-ı cihān-tābuñ olursa meskenüm

11. **bes:**
Gazel 378
Mısra: **5**
Kafi, yeter, yetişir.
Ḥācet ne añadur bes iken tīġ-i ġamzesi
Ol mū-miyāna ḫançer-i bürrān ṭaḳılmasun

12. **besdür:**-*dür*
Gazel 408
Mısra: **5**
Kafi, yeter, yetişir.
Dil-i bī-çārenüñ ḥāl-i melāmet-kārına besdür
Nigāh-ı şefḳat ile bir işāret yā Resūla'llāh

13. **besdür:**-*dür*
Gazel 431
Mısra: **13**
Kafi, yeter, yetişir.
Besdür ey kān-ı şefāʿat rūz-ı maḥşerde eger
Çeşm-i şefḳatle Naḥīfīye iderseñ bir nigāh

14. **besdür:**-*dür*
Gazel 435
Mısra: **7**
Kafi, yeter, yetişir.
Bize besdür şarāb-ı laʿl-i sāḳī bezm-i ʿālemde
Mey-i gül-gūna isterseñ sen ey zāhid yasaġ eyle

15. **besdür:**-*dür*
Gazel 483
Mısra: **7**
Kafi, yeter, yetişir.
Besdür istiġnā gel ey mihr-i cihān-tāb-ı cemāl
Bir nigāh-ı merḥamet ḳıl ẕerre-i nā-çīzüñe

16. **besdür:**-*dür*
Gazel 488
Mısra: **15**
Kafi, yeter, yetişir.
Besdür ḳo keşf-i rāz-ı maḥabbetden el-ḥaẕer
Gelmez beyāna ḥālet-i ʿışḳ-ı Muḥammedī

17. **besdür:**-*dür*
Gazel 489
Mısra: **10**
Kafi, yeter, yetişir.
Ol nūr-ı Ḫudā bir naẕar-ı raḥmet iderse
Besdür saña rifʿat iki ʿālemde Naḥīfī

18. **besdür:**-*dür*
Kaside 1
Mısra: **20**
Kafi, yeter, yetişir.
Ṣafvet-i ervāḥdur cesādı pür-nūr eyleyen
Bu ḫaber besdür saña ʿārif iseñ bī-irtiyāb

19. **besdür:**-*dür*
Kaside 3
Mısra: **15**
Kafi, yeter, yetişir.
Bī-beḳā oldığına şāhid-i ʿādil besdür
Bī-sütūn oldığı bu çarḫ-ı bülend-eyvānuñ

20. **besdür:**-*dür*
Kaside 13
Mısra: **52**
Kafi, yeter, yetişir.
Sezāvār olmaġa maḥşerde luṭf-ı raḥmet-i Ḥaḳḳa
Nigāh-ı şefḳatüñ besdür bu ʿabd-i kemterīn üzre

21. **besdür:**-*dür*
Kaside 19
Mısra: **162**
Kafi, yeter, yetişir.
Ey Naḥīfī eyleme tā böyle iṭnāb-ı süḫān
Besdür ol şāha bu deñlü ʿarż-ı ḥāl-i çākerī

22. **besdür:**-*dür*
Kaside 22
Mısra: **80**
Kafi, yeter, yetişir.
Ne ḥaddümdür benüm faḫr-ı cihāna daʿvī-i ḫidmet
Şeref besdür olursam ḫāk-i vālā-pāye-i pāyı

23. **besdür:**-*dür*
Kaside 27
Mısra: **159**
Kafi, yeter, yetişir.
Besdür ey ṭabʿ-ı Naḥīfī idelüm ḫatm-i süḫan
Çünki taṭvīl-i kelām itmede vardur maḥẕūr

24. **besdür:**-*dür*
Matla 41
Mısra: **1**
Kafi, yeter, yetişir.
Muʿcize besdür bu kim ey fāżıl-ı ümmī-laḳab
Senden ögrendi belāġat resmin ebnā-yı edeb

25. **besdür:**-*dür*
Matla 51
Mısra: **1**
Kafi, yeter, yetişir.
Besdür şeref ü şānuña bu rifʿat ü ʿizzet
Kim eyledi Ḥaḳ ẕātuñı ʿālemlere raḥmet

26. **besdür:**-*dür*
Matla 207

Mısra: **2**
Kafi, yeter, yetişir.
Vaṣfuña lāyıḳ degüldür bu dehān ile lisān
Baña bu küstaḫluḳ besdür ḥużūruñda hemān

27. **bes:**
Murabba 5
Mısra: **13**
Kafi, yeter, yetişir.
Ẕikr-i Ḫudā baña bes
Ġayriye itmem heves

28. **bes:**
Murabba 6
Mısra: **47**
Kafi, yeter, yetişir.
Virdim budur Allāh bes
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

29. **bes:**
Rübai 145
Mısra: **3**
Kafi, yeter, yetişir.
Mevcūd-ı eḥad ü bī-zevālüñdür bes
Maṣnūʿ-ı meşiyyetüñdür erbāb-ı vücūd

30. **bes:**
Rübai 229
Mısra: **4**
Kafi, yeter, yetişir. II Birinci "bes" kelimesinin anlamını kuvvetlendirmek amacıyla kullanılmıştır.
Ḥāl-i dil-i mecrūḥuma raḥm eyle ne var
Ḳaṣduñ baña cevr itmek ise besdür bes

31. **besdür:**-*dür*
Rübai 229
Mısra: **4**
Kafi, yeter, yetişir.
Ḥāl-i dil-i mecrūḥuma raḥm eyle ne var
Ḳaṣduñ baña cevr itmek ise besdür bes

32. **besdür:**-*dür*
Rübai 285
Mısra: **3**
Kafi, yeter, yetişir.
Ferdiyyetüñe şāhid-i ʿādil besdür
Bu arż u semāda görinen āyātuñ

33. **besdür:**-*dür*
Rübai 358
Mısra: **4**
Kafi, yeter, yetişir.
Her kārumı maʿbuduma tefvīż itdüm
Besdür baña ol ġayra münācāt itmem

34. **besdür:**-*dür*
Rübai 393
Mısra: **3**
Kafi, yeter, yetişir.
Besdür şeref-i ẕātına bu şāhid kim
Ḥaḳ ḳıldı anı mülhem-i cemʿ-i Ḳurʾān

35. **besdür:**-*dür*
Tahmis 4
Mısra: **28**
Kafi, yeter, yetişir.
Kimi şeydā kimi maġlūb-ı hevādur dir ise
Baña besdür dil ü cān ḳulluġuñı müşʿir ise

beş beter oldı:

1. **beş beter oldı:**-*dı*
Matla 147
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Olduğundan daha çok fena, daha kötü, besbeter olmak.
Gerçi göñlüm pençe-i sīmīnini cānānenüñ
Derdi ammā beş beter oldı dil-i dīvānenüñ

beʾsā:

1. **beʾsā:**
Kaside 26
Mısra: **114**
Yeter, kâfi.
Ṣafā-yı ḫāṭır olur mı o dilde kim şeb ü rūz
Teʿāḳub eyleye ekdār u şiddet ü beʾsā

be-şān-ı beyt-i mükerrem:

1. **be-şān-ı beyt-i mükerrem:**
Kaside 26
Mısra: **137**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mükerrem kapısının şanı için.
Be-şān-ı Beyt-i Mükerrem be-ʿizzet-i zemzem
Be-ḥürmet-i Ḥarameyn ü be-Mescid-i Aḳṣā

beşāret:

1. **beşāretle:**-*le*
Kıt'a 33
Mısra: **2**
İyi haber, müjde, muştu.
Naḳd-i cān müjdedür ol ḳāsıd-ı ferḫundeye kim
Yārdan ʿāşıḳ-ı mehcūra beşāretle gele

2. **beşāret:**
Tarih 1
Mısra: **12**
İyi haber, müjde, muştu.
Ḳudūmiyle cihānda sū-be-sū sūr-ı sürūr oldı
Pür itdi bu beşāret günbed-i gerdūn-ı gerdānı

beşāret ḳıldı:

1. **beşāret ḳıldı:**-*dı*
Gazel 419
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Müjde vermek, birine sevindirici bir haber ulaştırmak.
Cihāna māye-i raḥmet idüp ẕāt-ı şerīfüñ Ḥaḳ
Vücūduñ ʿāleme ḳıldı beşāret yā Resūla'llāh

beşāret oldı:

1. **beşāret oldı:**-*dı*
Kaside 26
Mısra: **264**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Müjde olmak.
Görüp cenāb-ı resūli o şeb menāmında

Beşāret oldı aña vaʿde-i bihişt ü liḳā

beşāret-i ẕātuñ:

1. **beşāret-i ẕātuñ:**-*uñ*
Rübai 507
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kişiliğinin müjdesi.
Ḳandīl degül beşāret-i ẕātuñ içün
Nūr indi bu şeb şeʿāʾir-i İslāma

beşer:

1. **beşerüñ:**-*üñ*
Rübai 50
Mısra: **3**
İnsanoğlu, insan.
Kārı beşerüñ gerçi ḫaṭādur ammā
Yoḳ nefsine ẓālim bana beñzer yā Rab

be-şerʿ:

1. **be-şerʿ:**
Kaside 10
Mısra: **3**
İslam kuralları için.
Müʾebbed be-şerʿ u müʾeyyed be-ḥaḳ
Mümecced be-ẕāt u Muḥammed be-nām

be-ser-güzeşt-i ciger-dūz-ı seyyidü'ş-şühedā:

1. **be-ser-güzeşt-i ciger-dūz-ı seyyidü'ş-şühedā:**
Kaside 26
Mısra: **150**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şehit olmuş peygamberin ailesinin ciğeri delip geçen hatıraları için.
Be-ḫānedān-ı nübüvvet be-āl-i beyt-i resūl
Be-ser-güzeşt-i ciger-dūz-ı seyyidü'ş-şühedā

beşeriyyet:

1. **beşeriyyetle:**-*le*
Rübai 44
Mısra: **1**
İnsanlık.
Yā Rab beşeriyyetle ben itdükçe ḫaṭā
Sen rızḳumı fażluñ ile itdün iʿṭā

beşīr-i vuṣlat eyle:

1. **beşīr-i vuṣlat eyle:**
Rübai 90
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Isteğine kavuşmuşun müjdecisi etmek.
Ḳıl münceẕib-i ʿālem-i aḳdes yā Rab
Eyle Meleku'l-mevti beşīr-i vuṣlat

be-sırr-ı ism-i aʿẓam:

1. **be-sırr-ı ism-i aʿẓam:**
Rübai 448
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın isimlerinin sırrına.
Bā-cāh beni be-sırr-ı ism-i aʿẓam
Merhūn-ı icābet it duʿāmı āmīn

be-sırr-ı vādī-i aḳdes:

1. **be-sırr-ı vādī-i aḳdes:**
Kaside 26
Mısra: **139**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
En kutsal vadilnin sırrı için.
Be-sırr-ı vādī-i aḳdes be-lemʿa-i envār
Be-nūr-ı pāk-i tecellī be-ḥayret-i Mūsā

beste:

1. **beste:**
Gazel 243
Mısra: **10**
Bağlı, bağlanmış.
Bu Naḥīfī gibi ṣad mūr Süleymān o şehüñ
Ṣaff-ı ʿışḳında ki zencīr-i ḫama beste imiş

beste olup:

1. **beste olup:**-*up*
Rübai 460
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağlı olmak, bir yerde kalmaya mecbur olmak.
Ṭāʿatde olup ḳayd-ı hevāya beste
ʿİṣyān ile oldı dil ü cānum ḫaste

beste-dehen:

1. **beste-dehen:**
Kaside 8
Mısra: **208**
Ağzı tutulmuş (Dili tutulmak bağlamında).
Naġme-sencem o ḳadar dāʾire-i elvāḥa
Ḫāmeme beste-dehen nüsḫa-i fenn-i edvār

beste-i bend-i belā olmış:

1. **beste-i bend-i belā olmış:**-*mış*
Kaside 27
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bela ipine bağlı olmak II belaya bulaşmak.
Devr-i luṭfuñda senüñ oldı ḳafesden āzād
Beste-i bend-i belā olmış iken ḫayl-i ṭuyūr

beste-i evtād-ı ḥulūd ola:

1. **beste-i evtād-ı ḥulūd ola:**-*a*
Tarih 4
Mısra: **44**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Devamlılığı kazığına bağlı olmak II ebedî olmak.
Çarḫa hem-sāye ola ḳaṣr-ı bülend-i ḳadri

Ḫayme-i mülki ola beste-i evtād-ı ḫulūd

beste-i ḳayd-ı cihān ola:

1. **beste-i ḳayd-ı cihān ola:**-*a*
Gazel 443
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya bağının bağlanmışı olmak.
Ḫayf u dirīġ o rind-i girān-bār-ı dehre kim
Her mūy-ı cismi beste-i ḳayd-ı cihān ola

beste-i silsile-i zülf-i perīşānuñ:

1. **beste-i silsile-i zülf-i perīşānuñ:**-*uñ*
Gazel 336
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dağınık saçının büklümünün bağı.
Der-i luṭfuñda meger yer mi başardı ayaġum
Beste-i silsile-i zülf-i perīşānuñ idüm

beste-i zülf-i siyeh itseñ:

1. **beste-i zülf-i siyeh itseñ:**-*se*, *-ñ*
Gazel 290
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Siyah saçla bağlamak.
Biñ şevḳ ile Mecnūn geçinür saña Naḫīfī
Lāyıḳdur anı beste-i zülf-i siyeh itseñ

best-i şevḳ:

1. **best-i şevḳ:**
Kaside 9
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şevkin bağlaması.
Ḥālet-i vuṣlat o deñlü eylese cāna hücūm
Best-i şevḳ ile hemān çāk-i girībān eylesem

beter:

1. **beter:**
Gazel 335
Mısra: **8**
Çok fenâ, daha fenâ.
Bu derd ile gehī kühsāra düşdüm gāhī ṣaḥrāya
Belā-yı ʿışḳı ben Ferhād ü Mecnūndan beter çekdüm

2. **beterdür:**-*dür*
Matla 179
Mısra: **2**
Çok fenâ, daha fenâ.
Aḥcār iderdi saña ṣalāt ile iḫtirām
Ṭaşdan beterdür ol ki saña itmeye selām

be-vāṣılān-ı celāl:

1. **be-vāṣılān-ı celāl:**
Kaside 26
Mısra: **141**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Celale ulaşanlar için.
Be-ʿākifān-ı taḥayyür be-vāṣılān-ı celāl
Be-maḥremān-ı serā-perde-i ẓuhur u ḫafā

beyʿ:

1. **beyʿ:**
Rübai 314
Mısra: **4**
Satış, alışveriş.
Mülkiyyeti īcād ile ḳudret iledür
Beyʿ u hībe vü kesb ü verāsetle degil

beyān:

1. **beyān:**
Tarih 28
Mısra: **29**
Açıkça göstermek, beyan etmek.
Midḥāt-i z̲ātı meʿānīsin beyān mümkin degül
Ekser-i evḳatini ṣarf eylese ʿabd-i eḳal

beyān buldı:

1. **beyān buldı:**-*dı*
Kaside 14
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Etkili ve güzel söz söyleme.
Bu daḫi İbni Hāşim oldı ʿayān
Nesebi ṣıḥḥat üzre buldı beyān

2. **beyān buldı:**-*dı*
Mesnevi 1
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Etkili ve güzel söz söyleme.
Bu daḫi İbni Hāşim oldı ʿayān
Nesebi ṣıḥḥat üzre buldı beyān

beyān eyledüñ:

1. **beyān eyledüñ:**-*dü, -ñ*
Kaside 2
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Açıklamak.
Eyledüñ taʿḳīb-i yüsrin ile her ʿüsri beyān
Yüsrin iḥsān eyle fażluñla bize bu ʿusretüñ

beyān eyler:

1. **beyān eyler:**-*r*
Gazel 487
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Açıklamak.
Naẓīr-i z̲ātı ʿadīm oldıġın beyān eyler
Ḫafā-yı sāye-i ʿulyāsınuñ budur sebebi

beyān eyleyem:

1. **beyān eyleyem:**-*yem*
Rübai 533
Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Açıklamak.
Bir şemme beyān eyleyem aḥvālümden
Ġam ġam diyerek ʿayn-ı ġam oldum şimdi

beyān eyleyemem:

1. **beyān eyleyemem:**-*ye, -me, -m*
Rübai 15
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Açıklamak.
Bir şemme beyān eyleyemem naʿtüñden
Her bir nefesüm biñ nefes olsa farżā

beyān idem:

1. **beyān idem:**-*em*
Rübai 111
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Açıklamak.
Ḳābil mi idem naʿtuñı ḥaḳ üzre beyān
Mümkin mi ola z̲erre güneşden bāḥi̲s

beyān ider:

1. **beyān ider:**-*er*
Gazel 32
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Anlatmak, açıklamak, bildirmek,.
Beyān ider ġam-ı ʿışḳum sirişk ü āh saña
Esīrüñ oldıġuma bu yeter güvāh saña

beyān idüp:

1. **beyān idüp:**-*üp*
Gazel 245
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Anlatmak, açıklamak, bildirmek,.
Ümem-i sālife aḥvālin idüp cümle beyān
Nāzil oldı bu ḳadar muḥkem-i āyāt u ḳıṣaṣ

beyān itdi:

1. **beyān itdi:**-*di*
Matla 155
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Açıklamak.
Bozuldı donanması bāzār-ı şehrüñ
Fenāsı beyān itdi encām-ı dehrüñ

2. **beyān itdi:**-*di*
Rübai 93
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Açıklamak.
Dādār-ı cihān itdi kelāmında beyān
Ser cümle bu ʿālemlere sensin raḥmet

3. **beyān itdi:**-*di*
Rübai 211
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Açıklamak.
Ḥaḳḳ itdi beyān bedāyiʿ-i iʿcāzı
Sen şāha idüp naṣṣ-ı kerīminde rümūz

beyān itmekde:

1. **beyān itmekde:**-*mek, -de*
Gazel 157
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Açıklamak.
Beyān itmekde kūy-ı dil-rübāyı iḫtişār itdüñ
Ḥużūr-ı cenneti vaṣf itmede zāhid ḳuṣūruñ var

beyān itse:

1. **beyān itse:**-*se*
Rübai 163
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Anlatmak, açıklamak, bildirmek,.
Ṣāhā ne beyān itse gerek naʿtüñden
Bī-çāre Naḥīfī gibi ʿabd-i kemter

beyān olmaz:

1. **beyān olmaz:**-*maz*
Kaside 11
Mısra: **43**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Açıklanmak, ifade edilmek.
Nüsḫā-i ḳadrüñden olmaz noḳṭa-i kemter beyān
Eylesem her ḥarfi memlūʾ niçe biñ maʿnā ile

beyān olsa:

1. **beyān olsa:**-*sa*
Kaside 21
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Açıklanmak, ifade edilmek.
Ey Naḥīfī olamaz ḥaḳḳ-ı edā-yı taʿbīr
Ne ḳadar olsa beyān midḥati Saʿd-ābāduñ

beyāna gelmez:

1. **beyāna gelmez:**-*mez*
Gazel 425
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Konuşmak, anlatmak.
Zamān-ı ḥaşre dek evṣāf-ı z̲ātuñ eylese ʿālem
Ṣıfāt-ı ʿizzetüñ gelmez beyāna yā Resūla'llāh

2. **beyāna gelmez:**-*mez*
Gazel 488
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Deyim**
Açıklamaya, anlatmaya, söylemeye başlamak.
Besdür ḳo keşf-i rāz-ı maḥabbetden el-ḥaz̲er

Gelmez beyāna ḥālet-i ʿışḳ-ı Muḥammedī

beyāna gelüp:

1. **beyāna gelüp:**-*üp*
Gazel 487
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Açıklamaya, anlatmaya, söylemeye başlamak.
Gelüp beyāna meʿānī-i mantıḳ-ı pākī
Taʿallüm itdiler andan feṣāḥat ü edebi

beyān-ı şükr:

1. **beyān-ı şükr:**
Kaside 22
Mısra: **73**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şükrü ifade etmek.
Beyān-ı şükr içündür bu ḳaṣīde vaṣf-ı ẕātuñda
Degül żımn-ı ġarażda ḳīl ü ḳāl-i nükte-pīrāyī

beyān-ı vaşlına:

1. **beyān-ı vaşlına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 132
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Buluşma beyanı.
Sevdā beyān-ı vaşlına ol şuḫ-ı ser-keşüñ
Vaʿd-i dürūġı māye-i būd u ne-būd olur

beyāż itmek:

1. **beyāż itmek:**-*mek*
Rübai 98
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temizlemek, müsvedde bir yazıyı düzenlemek.
Müsvedde-i naʿtini beyāż itmek içün
İtmekde debīr-i çarḫ maḥv ü iṣbāt

beyāża çekmez:

1. **beyāża çekmez:**-*mez*
Gazel 499
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Müsvedde hâlinde olan bir yazıyı temize çekmek.
Ḳādeh duʿāsını yārān beyāża çekmez idi
Dürüst olmasa sāḳī-i bezmüñ imlāsı

beyāża çıḳ:

1. **beyāża çıḳ:**
Gazel 88
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Müsvedde hâlinde olan bir yazıyı temize çekmek. II doğrulanmak.
Çıḳmış beyāża nüsḫa-i ḥüsn ü melāḥati
İtmiş cemāl-i yāri ḫaṭ-ı müşk-nāb şerḥ

beyāża çıḳdı:

1. **beyāża çıḳdı:**-*dı*
Gazel 230
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Müsvedde hâlinde olan bir yazıyı temize çekmek. II doğrulanmak.
Baḫt-ı siyāha oldı müsāʿid ḥuṣūl-i kām
Çıḳdı beyāża naḳş-ı sevād-ı cebīn-i yeʾs

beyʿgāh:

1. **beyʿgāha:**-*a*
Gazel 113
Mısra: **8**
Pazar, çarşı, bir şeyler satılan yer.
Nühüfte ʿaybuñı lāzımdur eylemek teftīş
Bu beyʿgāha dirseñ revācumuz yoḳdur

beyʿ-gāh-ı ġamda:

1. **beyʿ-gāh-ı ġamda:**-*da*
Gazel 332
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gam pazarı.
Beyʿ-gāh-ı ġamda böyle ḫarca sürmezdi beni
Baḳsa rūy-ı zerdime ol dil-ber-i sīmīn tenüm

beyʿgāh-ı ġamda:

1. **beyʿgāh-ı ġamda:**-*da*
Gazel 122
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gam pazarı.
Bu beyʿgāh-ı ġamda hemān şimdi her-kesüñ
Naḳd-i sirişki kendüye ancaḳ maʿāş olur

beyin:

1. **beynümüzde:**-*ümüz, -de*
Gazel 149
Mısra: **10**
Aşığın hayal dünyası.
Güş itme güft ü gūsını aʿdā-yı bedterüñ
Ey şāh beynümüzde niçe ḳīl ü ḳāl olur

2. **beynümüzde:**-*ümüz, -de*
Gazel 264
Mısra: **20**
Aşığın hayal dünyası.
Ḳarīn-i semʿ-i ḳabūl eyleme mürüvvet ḳıl
Raḳīb iderse eger beynümüzde ḳaṣd-ı nifāḳ

3. **beynümüzde:**-*ümüz, -de*
Gazel 471
Mısra: **10**
Aşığın hayal dünyası.
Şübhesüz māʾil olurdı baña ol ṭūṭī-i cān
Beynümüzde bir iki şīve-i güftār olsa

4. **beynümüzde:**-*ümüz, -de*
Matla 209
Mısra: **2**
Aşığın hayal dünyası.
Hücūm-ı şiddet-i berf oldı mānīʿ gelmedi cānān
Bıraḳdı bir bürūdet beynümüzde yār ile devrān

beyn:

1. **beynin:**-*in*
Kaside 1
Mısra: **21**
Ara, orta, iki şeyin ortada kalan kısmı.
Ḳıl mürekkeb şevḳ ile rūḥ u cesed beynin tamām
Ṭālib-i iksīr iseñ ey merdüm-i ṣāḥib-nisāb

beyt:

1. **beyti:**-*i*
Kaside 8
Mısra: **27**
Ev, hane, mesken.
Eyleyüp meclis-i gülşende bu beyti taḳsīm
Naġamāt eylemege başladı murġ-ı gülzār

2. **beytüm:**-*üm*
Kaside 19
Mısra: **139**
İki dizeden oluşan nazım birimi.
Ḳılsa bir beytüm terennüm ʿandelib-i ḫoş-nevā
Raḳṣ iderdi gülşenüñ her bir nihāl-i ʿarʿarı

3. **beytin:**-*in*
Kaside 26
Mısra: **240**
İki dizeden oluşan nazım birimi.
Şemāʾil-i nebevī nā-tamām ḳalmışdur
Egerçi bir iki biñ beytin eyledüm imlā

beyt ü eşʿār eyledüm:

1. **beyt ü eşʿār eyledüm:**-*dü, -m*
Kaside 8
Mısra: **198**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Beyit ve şiirler yazmak.
Eyledüm bunca perī-çehrelerüñ vaṣfında
Mūcib-i ʿışḳ-ı mecāzī niçe beyt ü eşʿār

beyt-i ḥudānuñ:

1. **beyt-i ḥudānuñ:**-*nuñ*
Matla 156
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın evi (Beytullah, Ka'be).
Fikr itmededür heybetini Beyt-i Ḥudānuñ
Bīhūde degül ditredügi ḳıble-nümānuñ

beyt-i maʿmūr-ı ḥaḳīḳatdür:

1. **beyt-i maʿmūr-ı ḥaḳīḳatdür:**-*dür*
Gazel 349
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hakikatin sarayı. Beyt-i Mamûr, Kabe'nin tam üzerinde yedinci kat gökte bulunan ve melekler tarafından tavaf edilen bir köşktür.
Beyt-i Maʿmūr-ı ḥaḳīḳatdür serāy-ı bāṭınum
Ṣūret-i ẓāhirde baḳsañ gerçi kim vīrāneyem

beyt-i müntehā:

1. **beyt-i müntehā:**
Kaside 5
Mısra: **86**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sonsuz beyitler.
Raġmına ḥuṣṣāduñ ey faḫr-ı zemīn ü āsumān
Eyleyem naʿtüñde ġarrā nice beyt-i müntehā

beytü'l-ḥazen:

1. **beytü'l-ḥazen:**
Gazel 203
Mısra: **4**
Hüzünler evi ǁ Hz. Yusuf'tan ayrılan Hz. Yakup'un gönül üzgünlüğü yaşadığı ve gözyaşı döktüğü evi.
Mehcūr olalı Yūsuf-ı gül-pīreheninden
Yaʿḳūb-ṣıfat dil daḫi Beytü'l-ḥazen ister

2. **beytü'l-ḥazenüñdür:**-*üñ, -dür*
Gazel 293
Mısra: **14**
Hüzünler evi ǁ Hz. Yusuf'tan ayrılan Hz. Yakup'un gönül üzgünlüğü yaşadığı ve gözyaşı döktüğü evi.
Ey Naḥīfī nālesinden şimdi Yaʿḳūb-ı dilüñ
Şöhreti Beytü'l-ḥazenüñdür kūşe-i ġam-ḫānenüñ

3. **beytü'l-ḥazendür:**-*dür*
Kaside 24
Mısra: **64**
Hüzünler evi ǁ Hz. Yusuf'tan ayrılan Hz. Yakup'un gönül üzgünlüğü yaşadığı ve gözyaşı döktüğü evi.
Bahār eyyāmı geldi ʿazm-i gülzār itmek ister dil
Bu demlerde baña Beytü'l-ḥazendür künc-i ġam-ḫāne

4. **beytü'l-ḥazenüm:**-*üm*
Kaside 27
Mısra: **87**
Hüzünler evi ǁ Hz. Yusuf'tan ayrılan Hz. Yakup'un gönül üzgünlüğü yaşadığı ve gözyaşı döktüğü evi.
Oldı Beytü'l-ḥazenüm gümşüde-i nār-ı ḳażā
Murġ-ı dil ḳaldı feżā-yı çemeninden mehcūr

5. **beytü'l-ḥazenüm:**-*üm*
Kıt'a 19
Mısra: **2**
Hüzünler evi ǁ Hz. Yusuf'tan ayrılan Hz. Yakup'un gönül üzgünlüğü yaşadığı ve gözyaşı döktüğü evi.
Ṣanmañuz Mışra temāşā içün itdüm rıḥlet
Terk idüp miḥnet-i hicrān ile Beytü'l-ḥazenüm

beytü’l-ḥazen-i ḥasreti:

1. **beytü’l-ḥazen-i ḥasreti:**-*i*
Gazel 322
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Özlemin Beytü'l Hazen'i.
Ey Yūsuf-ı gül-pīrehen it nāz ile teşrīf
Beytü’l-ḥazen-i ḥasreti maḥsūd-ı İrem ḳıl

be-zāt:

1. **be-ẕāt:**
Kaside 10
Mısra: **4**
Zatı için.
Müʾebbed be-şerʿ u müʾeyyed be-ḥaḳ
Mümecced be-ẕāt u Muḥammed be-nām

beẕl idenüñ:

1. **beẕl idenüñ:**-*e, -n, -üñ*
Gazel 177
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Esirgemeden bol bol vermek, harcamak.
Naḳd-i cān beẕl idenüñ zīver-i āġūşı olur
Ṣayd-ı dildāra ne tesḫīr ü ne esmā dirler

beẕl idüp:

1. **beẕl idüp:**-*üp*
Tarih 29
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cömertlik et.
Her cihet teşneleri eyledi sīr ü reyyān
Beẕl idüp her ṭarafa Āb-ı Ḥayāt-ı cūd

beẕl oldı:

1. **beẕl oldı:**-*dı*
Rübai 131
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saçılmak.
Encüm degül ey nūr-ı Ḫudā şükrāna
Beẕl oldı senüñ yoluña sermāye-i çarḫ

beẕl-i himem itdi:

1. **beẕl-i himem itdi:**-*di*
Tarih 18
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Himmetleri donatmak.
Emr idüp dāmādı İbrāhīm Paşaya hemān
İtdi ol düstūr-ı ekrem derʿaḳab beẕl-i himem

beẕl-i mechūd ide:

1. **beẕl-i mechūd ide:**-*e*
Tarih 4
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tüm kuvvetiyle, gücüyle çalışmak, gayret etmek; elinden geleni yapmak.
Ḥaḳ rıżāsında ola saʿy-i cemīli meşkūr
Ḥükm-i şerʿ-i nebevīde ide beẕl-i mechūd

beẕl-i mechūd itmede:

1. **beẕl-i mechūd itmede:**-*me, -de*
Tarih 29
Mısra: **42**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tüm kuvvetiyle, gücüyle çalışmak, gayret etmek; elinden geleni yapmak.
Emr-i vācibdür o sulṭān-ı celīlü’ş-şāna
İdeler ḫayr-ı duʿā itmede beẕl-i mechūd

beẕl-i naḳd-i cān eylesem:

1. **beẕl-i naḳd-i cān eylesem:**-*se, -m*
Tahmis 3
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Can sermayesini harcamak.
Eylesem rāh-ı ʿubūdiyyetde beẕl-i naḳd-i cān
Ġāyet-i meʾmūl odur ben ḫāke rūzān ü şebān

bezm:

1. **bezmüñ:**-*üñ*
Gazel 52
Mısra: **6**
Sohbet, yaran sohbeti ‖ ziyafet, işret sohbeti.
Ne şūḫa mübtelā olsam ḳalur sīnemde bir zaḫmı
Bu bezmüñ dil-nişīn-i ʿişreti ṣāḥib-ḳademdür hep

2. **bezme:**-*e*
Gazel 145
Mısra: **1**
Sohbet, yaran sohbeti ‖ ziyafet, işret sohbeti.
Ne dem ki bezme o māh-ı felek-cenāb gelür
Derūn-ı cān ü dile şevḳ-ı bī-ḥisāb gelür

3. **bezme:**-*e*
Gazel 178
Mısra: **4**
Sohbet, yaran sohbeti ‖ ziyafet, işret sohbeti.
Nuḳl-i laʿlüñ ki ola taʿbiye-i güft ü şinīd
Eşk-i çeşmüm benüm ol bezme şarāb-āver olur

4. **bezmüñ:**-*üñ*
Gazel 229
Mısra: **7**
Sohbet, yaran sohbeti ‖ ziyafet, işret sohbeti.
Öyle bir bezmüñ ḳadeh-peymā-yı ʿayş u nūşıyuz
Kim ne fikr-i şaḫne var anda ne pervā-yı ʿases

5. **bezminde:**-*i, -n, -de*
Gazel 246
Mısra: **10**
Sohbet, yaran sohbeti ‖ ziyafet, işret sohbeti.
Dil teşnegān-ı zehr-i ġamuñ raġbet eylemez

Bezminde her dem eylese
cām-ı şarāb raḳṣ

6. **bezme:**-*e*
Gazel 252
Mısra: **9**
Sohbet, yaran sohbeti ‖ ziyafet, işret sohbeti.
Münāsib ġam-güsār ister bu bezme
Olınmaz ṣoḥbet-i aġyārdan ḥaẕ

7. **bezmümüze:**-*ümüz, -e*
Gazel 363
Mısra: **10**
Sohbet, yaran sohbeti ‖ ziyafet, işret sohbeti.
Bunda yoḳdur yeri erbāb-ı riyānuñ sāḳī
Gelmesün bezmümüze zāhid-i nā-dān dönsün

8. **bezme:**-*e*
Gazel 377
Mısra: **1**
Sohbet, yaran sohbeti ‖ ziyafet, işret sohbeti.
Bu bezme derd-i maḥabbetle zār olan gelsün
Belā-yı ḥasret ile dil-figār olan gelsün

9. **bezminde:**-*i, -n, -de*
Gazel 526
Mısra: **6**
Sohbet, yaran sohbeti ‖ ziyafet, işret sohbeti.
Ezel bir ʿandelīb-i naġme-senc-i feyż idi ammā
Belā bezminde dil şemʿ-i ġama pervānedür şimdi

10. **bezme:**-*e*
Kaside 23
Mısra: **12**
Sohbet, yaran sohbeti ‖ ziyafet, işret sohbeti.
Ḳalur mı sende bu zühd ü riyālardan eşer zāhid
Hele ṣabr eyle bezme ol cevān-ı dil-rübā gelsün

11. **bezme:**-*e*
Kaside 23
Mısra: **10**
Sohbet, yaran sohbeti ‖ ziyafet, işret sohbeti.
Ḳudūmi bāʿiş-i cemʿiyyet-i yārān olur elbet
Gelürler ṣoñra yārān bezme sāḳī ibtidā gelsün

12. **bezminde:**-*i, -n, -de*
Kaside 24
Mısra: **77**
Sohbet, yaran sohbeti ‖ ziyafet, işret sohbeti.
Cihān bezminde ol mestāne-i ālūde-baḫtum kim
Ṣunar dest-i dile sāḳī tehī biñ cām ü peymāne

13. **bezme:**-*e*
Kaside 28
Mısra: **2**
Sohbet, yaran sohbeti ‖ ziyafet, işret sohbeti.
Ben ol mestāne-i ʿışḳam ki ḫūn-ı dil-şarābumdur
Bu bezme neşve-i ġam sāḳī-i āteş-niḳābumdur

14. **bezminde:**-*in, -de*
Kaside 28
Mısra: **24**
Sohbet, yaran sohbeti ‖ ziyafet, işret sohbeti.
Göñül maḥzūn iken mesrūr ü şādān eyleyen böyle
Cihān bezminde bir kān-ı kerem ʿālī-cenābumdur

15. **bezmümde:**-*üm, -de*
Kıt'a 44
Mısra: **4**
Sohbet, yaran sohbeti ‖ ziyafet, işret sohbeti.
Yine sulṭān-ı baḫtum baña ʿarż-ı iltifāt itdi
Bu şeb bezmümde yaḳdı gūyiyā bir şemʿ-i kāfūrı

16. **bezme:**-*e*
Rübai 307
Mısra: **1**
Sohbet, yaran sohbeti ‖ ziyafet, işret sohbeti.
Vir bezme şeref ey meh-i tābānum gel
Luṭf eyle gel ey şemʿ-i şebistānum gel

17. **bezmüñ:**-*üñ*
Tahmis 7
Mısra: **20**
Sohbet, yaran sohbeti ‖ ziyafet, işret sohbeti.
Yıḳılmaz dil pey-ender-pey çekerken cām-ı āzāruñ
Bu bezmüñ bāde-nūşı mest olur ammā ḫarāb olmaz

18. **bezme:**-*e*
Tahmis 9
Mısra: **5**
Sohbet, yaran sohbeti ‖ ziyafet, işret sohbeti.
Bezme geldi gele ey rūḥ-ı revānum diyerek
Rūzgār olsa müsāʿid bu dil-i bī-hūşa

19. **bezme:**-*e*
Tarih 10
Mısra: **8**
Sohbet, yaran sohbeti ‖ ziyafet, işret sohbeti.
Ḥamdü li'llāh esʿad-ı sāʿatde eyleyüp ṭulūʿ
Ṣulb-i pāki maṭlaʿından eyledi bezme bedīd

bezm-:

1. **bezmidür:**-*i, -dür*
Gazel 293
Mısra: **8**
Sohbet, yaran sohbeti ‖ ziyafet, işret sohbeti.
Var iken dilde ġamuñ ẕevḳ u meserret gelmesün
Āşinālar bezmidür yoḳdur yeri bīgānenüñ

bezm-gâh:

1. **bezm-gāha:**-*a*
Gazel 456
Mısra: **24**
Sohbet ve işret için toplanılan, meclis kurulan yer.
Efāżıl oldı nevā-sāz-ı meclis-i dīger
Bu bezm-gāha erāzil ziḥām virdükçe

bezmgāh-ı ġamda:

1. **bezmgāh-ı ġamda:**-*da*
Gazel 121
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Gam meclisi.
Dil ḫayālüñle ġamuñ itse
ʿaceb mi cüst-cū
Her kişi bu bezmgāh-ı
ġamda yārānın arar

bezm-gāh-ı ḳurba:

1. **bezm-gāh-ı ḳurba:**-*a*
Gazel 461
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Meclis kurulan yere yakınlık.
Naḥīfî ḳayd-ı hicrāndan eger āsāyiş isterseñ
Yaḳīn ol bezm-gāh-ı ḳurba ṭāʿatle ʿibādetle

bezmgāh-i pür-niʿam:

1. **bezmgāh-i pür-niʿam:**
Gazel 93
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nimetlerle dolu eğlence yeri.
Her kūşe-i tārīk-i ġam bir bezmgāh-i pür-niʿam
Urmaḳda şimdi lāf ḫum-mestān-ı vird-i şām-i ʿıyd

bezm-gāh-ı şevḳda:

1. **bezm-gāh-ı şevḳda:**-*da*
Gazel 494
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arzu meclisi(dost meclisi).
Bād-ı ġamla dilde dāġ-ı ʿışḳ-ı cānān ḳalmadı
Bezm-gāh-ı şevḳda bir şemʿ-i sūzān ḳalmadı

bezmgeh:

1. **bezmgehde:**-*de*
Gazel 212
Mısra: **2**
Sohbet ve işret için toplanılan, meclis kurulan yer.
Gül-güne-sāz sāz dīde-i terdür şarābumuz
Bu bezmgehde laḫt-ı cigerdür kebābumuz

bezm-geh-i fānīde:

1. **bezm-geh-i fānīde:**-*de*
Kaside 3
Mısra: **93**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Geçici eğlence meclisi, dünya.
Ey Naḥīfî ḳanı bu bezm-geh-i fānīde
Bunca dem hem-dem ü hem-ṣoḥbet olan yārānuñ

bezm-i ʿālemde:

1. **bezm-i ʿālemde:**-*de*
Gazel 151
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya meclisi.
N'ola mānend-i ney nālān olursam bezm-i ʿālemde
Derūnum dāġdāġ-ı sūz u tāb-ı nār-ı hicrāndur

2. **bezm-i ʿālemde:**-*de*
Gazel 192
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya meclisi.
ʿAceb kimler ṣafā-yāb oldı bilsem bezm-i ʿālemde
Kimüñ āyīnesinde gerd-i miḥnetden keder yoḳdur

3. **bezm-i ʿālemde:**-*de*
Gazel 340
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya meclisi.
ʿAceb mi rūşen olsa dīde-i cān bezm-i ʿālemde
Cemāl-i şāhid-i maḳṣūddan keşf-i ḳınāʿ itdüm

4. **bezm-i ʿālemde:**-*de*
Gazel 420
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya meclisi.
Ġam-ı ʿışḳuñla fikr-i vuṣlatuñdur bezm-i ʿālemde
Ṣafā-yı ḫāṭırum şevḳ-ı revānum yā Resūla'llāh

5. **bezm-i ʿālemde:**-*de*
Gazel 421
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya meclisi.
ʿAceb mi iddiʿā-yı ʿışḳ idersem bezm-i ʿālemde
Sirişk-i çeşm-i giryāndur güvāhum yā Resūla'llāh

6. **bezm-i ʿālemde:**-*de*
Gazel 435
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya meclisi.
Bize besdür şarāb-ı laʿl-i sāḳī bezm-i ʿālemde
Mey-i gül-güna isterseñ sen ey zāhid yasaġ eyle

7. **bezm-i ʿālemde:**-*de*
Gazel 439
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya meclisi.
Şīve vü nāzı kime eylerdi meh-rūlar ʿaceb
Bezm-i ʿālemde eger ʿuşşāḳ-ı ġam-ḫvār olmasa

8. **bezm-i ʿālemde:**-*de*
Gazel 514
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya meclisi.
Bezm-i ʿālemde ne hem-rāz u ne hem-dem ḳaldı
Keşf-i rāz itmege lāyıḳ ne bir ādem ḳaldı

9. **bezm-i ʿālemde:**-*de*
Kaside 16
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya meclisi.

Bezm-i ʿālemde muḥaṣṣal ḥulel-i cennetden
Şeref ü ḳadr ü celāl ile muʿaẓẓamdur bu

bezm-i ʿālemüñ:

1. **bezm-i ʿālemüñ:**-*üñ*
Gazel 454
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya meclisi.
ʿAksine döndi niẓāmı şimdi bezm-i ʿālemüñ
Cāhili tercīh iderler ehl-i ʿirfān üstüne

bezm-i cān-fezāyı:

1. **bezm-i cān-fezāyı:**-*yı*
Gazel 448
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cana hayat veren meclis.
Elümde ġonçe-veş peymāne āġūşumda cānāne
Bu bezm-i cān-fezāyı tāze ṭarḥ itdüm ẓarīfāne

bezm-i çemende:

1. **bezm-i çemende:**-*de*
Gazel 74
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çimenlik meclisi; seyir, toplanma yeri.
Yine beñzer o serv-i nāz ile hem-ṣoḥbet olmışdur
Gelür bezm-i çemende şevḳ ile bād-ı ṣabā ser-mest

2. **bezm-i çemende:**-*de*
Gazel 80
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çimenlik meclisi; seyir, toplanma yeri.
Hezār şevḳ ile bülbüller eyledi taḥsīn
İdince bezm-i çemende o nev-cevān ile baḥs

bezm-i cihānda:

1. **bezm-i cihānda:**-*da*
Gazel 132
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya meclisi.
Bezm-i cihānda bir dem olur kim Naḥīfīnüñ
Gerd-i midādı sürme-i çeşm-i ḥasūd olur

2. **bezm-i cihānda:**-*da*
Gazel 270
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya meclisi.
Niçe bir ġonçe var mı gülşen-i ʿālemde ḫārı yoḳ
Bir bāde var mı bezm-i cihānda ḫumārı yoḳ

3. **bezm-i cihānda:**-*da*
Gazel 339
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya meclisi.
Ben ʿārif-i edā-yı ṣavābem Naḥīfīyā
Bezm-i cihānda gerçi ne ʿUrfī ne Ṣāʾibem

4. **bezm-i cihānda:**-*da*
Gazel 488
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya meclisi.
Bezm-i cihānda şimdi benem Ḥaḳ bilür müdām
Ser-mest-i cām-ı ḥayret-i ʿışḳ-ı Muḥammedī

5. **bezm-i cihānda:**-*da*
Kaside 6
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya meclisi.
Olsun fedā-yı devlet-i ʿışḳ u maḥabbetüñ
Bezm-i cihānda māl ü benūn ile ümm ü eb

6. **bezm-i cihānda:**-*da*
Kaside 25
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya meclisi.
Līk bezm-i cihānda miḥnet ile
Dili ser-mest-i infiʿāl itdüm

bezm-i cihānı:

1. **bezm-i cihānı:**-*ı*
Kaside 24
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya meclisi.
Münevver eyledi bezm-i cihānı şuʿle-i luṭfı
Bi-ḥamdi'llāh ki ḥācet ḳalmadı şemʿ-i fürūzāna

bezm-i devrāna:

1. **bezm-i devrāna:**-*a*
Kaside 28
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zamanın meclisi.
Yanup nār-ı ġam-ı ʿışḳuñla geldüm bezm-i devrāna
Dil-i sūzānum ol meclisde ey āfet kebābumdur

bezm-i dil-güşā:

1. **bezm-i dil-güşā:**
Kaside 17
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül açıcı meclis. II Eğlence meclisi.
Ḳanda kim meẕkūr ola ol şāh-ı mülk-i ışṭıfā
Nūr-ı raḥmetle olur memlūʾ o bezm-i dil-güşā

bezm-i dil-güşāda:

1. **bezm-i dil-güşāda:**-*da*
Kaside 28
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade

Gönül açıcı meclis. II Eğlence meclisi.
N'ola evżāʿ-ı ser-mestī idüp ifşā-yı rāz itsem
Bu bezm-i dil-güşāda laʿl-i dil-ber gül-şarābumdur

bezm-i dil-keşi dünyāya:

1. **bezm-i dil-keşi dünyāya:**-*ya*
Gazel 441
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyanın gönül çeken eğlencesi.
Virmem o bezm-i dil-keşi dünyāya bā-ḫuṣūṣ
Hem-ṣoḥbetüm senüñ gibi bir nev-cevān ola

bezm-i edebden:

1. **bezm-i edebden:**-*den*
Gazel 495
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Edep meclisi.
El üstünde ṭutar cümle anı erbāb-ı istiġnā
O kim bezm-i edebden defʿ ider pāy-ı temennāyı

bezm-i fānīde:

1. **bezm-i fānīde:**-*de*
Kaside 3
Mısra: **57**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gelip geçici, ölümlü meclis. II Dünya.
Bezm-i fānīde görüp ḫande-i ṣevḳ-āmīzüñ
Olmada cümle senüñ arż u semā ḥayrānuñ

2. **bezm-i fānīde:**-*de*
Kaside 26
Mısra: **157**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gelip geçici, ölümlü meclis. II Dünya.
Ne ḥāl ise geçinürdüm bu bezm-i fānīde
Cihānda bilmez idi kimse ḥālümi aṣlā

bezm-i fānīye:

1. **bezm-i fānīye:**-*ye*
Gazel 157
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gelip geçici, ölümlü meclis. II Dünya.
Neden dil-beste olduñ tā bu deñlü bezm-i fānīye
Naḥīfī ben de bildüm ki ne ʿaḳl u ne şuʿūruñ var

bezm-i felekde:

1. **bezm-i felekde:**-*de*
Gazel 270
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya meclisi.
Ṣaff-ı niʿāl-i rifʿate düşdüñ Naḥīfīyā
Bezm-i felekde ehl-i dilüñ iʿtibārı yoḳ

bezm-i feleküñ:

1. **bezm-i feleküñ:**-*üñ*
Gazel 395
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya meclisi.
Yoḳ renc-i ḫumārına bedel neşve-i ṣāfi
Bezm-i feleküñ geçdi göñül ʿayş u deminden

bezm-i fenāda:

1. **bezm-i fenāda:**-*da*
Gazel 205
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gelip geçici meclis.
Birdür ġam u şādī bize bu bezm-i fenāda
Ne mültemis-i şevḳ u ne dil-gīr-i humūmuz

2. **bezm-i fenāda:**-*da*
Gazel 395
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Fanilik meclisi II Geçici Dünya hayatı.
Bī-çāre Naḥīfī ne disün bezm-i fenāda
Bī-tāb-dimāġ oldı ḫumār-ı eleminden

3. **bezm-i fenāda:**-*da*
Gazel 462
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gelip geçici meclis.
Bezm-i fenāda rāḥat ü şādī ne iḫtimāl
Mātem-serāda sūr u şafādan ne fāʾide

bezm-i fenānuñ:

1. **bezm-i fenānuñ:**-*nuñ*
Rübai 475
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gelip geçici meclis.
Āyīni budur bezm-i fenānuñ ey dōst
Ya sen baña ya ben saña eyvāh diye

bezm-i ḥaḳīḳatde:

1. **bezm-i ḥaḳīḳatde:**-*de*
Gazel 368
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hakikat meclisi.
Ḳayd-ı hüşyārī nedür bilmez zamān-ı ḥaşre dek
Nūş iden bezm-i ḥaḳīḳatde maḥabbet bādesin

bezm-i ḫāṣa:

1. **bezm-i ḫāṣa:**-*a*
Gazel 102
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Seçkinler meclisi.
Bu bezm-i ḫāṣa ne muṭrib ne sāz lāzımdur

Ḫulūs-ı ḳalb ile sūz u güdāz lāzımdur

bezm-i ḥasretde:

1. **bezm-i ḥasretde:**-*de*
Tahmis 8
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Ayrılık, özlem meclisi.

Bezm-i ḥasretde budur saña duʿāmuz muṭlaḳ
Kerem ü luṭfuñı ʿuṣṣāḳa ziyād itsün Ḫaḳ

bezm-i ḫāṣuñda:

1. **bezm-i ḫāṣuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 336
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Seçkinler meclisi.

Baña maḫṣūṣ idi hep nükte-i çeşm-i siyehüñ
Bezm-i ḫāṣuñda Naḥīfī-i süḫan-dānuñ idüm

bezm-i ʿirfāndur:

1. **bezm-i ʿirfāndur:**-*dur*
Gazel 352
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
İrfan meclisi.

Ders-i ʿilm ü ʿaḳl ü fehmi hep ferāmūş eyledüm
Şimdi ebced-ḫ∨ān-ı ʿışḳam bezm-i ʿirfāndur yerüm

bezm-i ʿışḳ:

1. **bezm-i ʿışḳ:**
Gazel 68
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Aşk meclisi. II Aşk.

Her kişi ḥāl añlamaz āyīn-i dildür bezm-i ʿışḳ
ʿĀşıḳuñ peyvendi oldı zülf-i ʿanber-sāy-ı dost

2. **bezm-i ʿışḳ:**
Gazel 133
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Aşk meclisi.

Olan pervāne-i şemʿ-i tecellī bezm-i ʿışḳ içre
Miṯāl-i dūd evvel irtikāb-ı maḥv-i ẕat eyler

bezm-i ʿışḳ-ı yārda:

1. **bezm-i ʿışḳ-ı yārda:**-*da*
Gazel 255
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Sevgilinin aşk meclisi.

Bezm-i ʿışḳ-ı yārda sūzān olup mānend-i şemʿ
Sūz-ı dil ʿarż iderem giryān olup mānend-i şemʿ

bezm-i levlāküñ:

1. **bezm-i levlāküñ:**-*üñ*
Matla 254
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Levlak meclisi II "Sen olmasaydın âlemleri yaratmazdım." hadisine gönderme vardır.

Ey vücūduñ bezm-i levlāküñ münevver şemʿası
Āfitāb-ı ẕātuñuñ şems ü ḳamerdür lemʿası

bezm-i maḥabbetde:

1. **bezm-i maḥabbetde:**-*de*
Gazel 464
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Aşk meclisi ‖ sohbet meclisi.

N'ola bezm-i maḥabbetde ḫarāb-ender-ḫarāb olsam
Ṣunarlar bāde-i ʿışḳı baña peymāne peymāne

bezm-i maʿnīde:

1. **bezm-i maʿnīde:**-*de*
Gazel 281
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Anlam meclisi.

Bu naẓm-ı tāb-dār ile Naḥīfī bezm-i maʿnīde
Sözüñ ʿāṣıḳlara ser-māye-i sūz-ı nihān itdüñ

bezm-i maʿnīde olup:

1. **bezm-i maʿnīde olup:**-*up*
Tahmis 1
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Mana bezminde olmak.

Bezm-i maʿnīde olup ʿışḳ ile peymāne-be-dest
Sāḡar-ı ʿaḳl-ı ḫod-ārāyı şikest eyle şikest

bezm-i mecāzī:

1. **bezm-i mecāzī:**
Gazel 191
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Mecazi bezm.

Ben ol ser-mest-i cām-ı feyż-i ʿışḳam kim ḥaḳīḳatde
Dili bezm-i mecāzī içre bī-hūş itdigüm yoḳdur

bezm-i meyde:

1. **bezm-i meyde:**-*de*
Gazel 256
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Şarap, içki meclisi.

Baña peymāne ṣunduḳça virürdüñ nuḳl-i şeftālū
Eger kim bezm-i meyde el vireydi sāḳiyā ṭāliʿ

2. **bezm-i meyde:**-*de*
Gazel 311
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Şarap meclisi.

Ġāyet-i mestī-i naḫvetden midür āyā bize
Bezm-i meyde germ olup ifşā-yı rāz itdüklerüñ

3. **bezm-i meyde:**-*de*
Gazel 320
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şarap meclisi.
Bezm-i meyde meyl ider vaṣf-ı leb-i cānāneye
Bülbül-i nāliş-ger-i ʿişret-geh-i Cemdür göñül

4. **bezm-i meyde:**-*de*
Gazel 497
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şarap meclisi.
Celīs olduḳda gāhī bezm-i meyde nev-heveslerle
Ḳadīmi āşinālar mübtelālar yāda gelmez mi

bezm-i miḥnet-efzāda:

1. **bezm-i miḥnet-efzāda:**-*da*
Gazel 52
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sıkıntı arttıran meclis.
Niçe dil şād-kām olsun bu bezm-i miḥnet-efzāda
Şarāb-ı şevḳumuz ālūde-i zehr-āb-ı ġamdur hep

bezm-i nā-kesāndan:

1. **bezm-i nā-kesāndan:**-*dan*
Gazel 340
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cimri kimselerin meclisi II aşağılık insanların meclisi.
Nedīmān-ı ḥarem-gāh-ı ḥaḳīḳat şāhid olsunlar
Bu günden ṣoñra bezm-i nā-kesāndan inḳiṭāʿ itdüm

bezm-i nāzuñda:

1. **bezm-i nāzuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 193
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Naz meclisi.
Kim oldı ser-be-zānū-yı taḥayyür bezm-i nāzuñda
Dil-i şūrīdeveş āyā esīr-i ṣoḥbetüñ kimdür

2. **bezm-i nāzuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 195
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nazın nazı meclisi.
Ben hele ḫāṭır perīşānem firāḳuñla senüñ
Bezm-i nāzuñda ʿaceb cemʿiyyetüñ kimlerledür

bezm-i şāfā:

1. **bezm-i şāfā:**
Gazel 289
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zevk ü safâ meclisi.
Ben aña bezm-i şāfā mı diyeyüm kim āḫir
Naġme-i şevḳa bedel nāle vü āh olsa gerek

2. **bezm-i şafā:**
Gazel 456
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zevk ü safâ meclisi.
Bozuldı bezm-i ṣafā zīb-i tām virdükçe
Bu meclis oldı perīşān niẓām virdükçe

bezm-i şarāb eylersin:

1. **bezm-i şarāb eylersin:**-*r, -sin*
Gazel 369
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eğlence meclisi kurmak.
Ne dem aġyāra uyup bezm-i şarāb eylersin
Cigerüm āteş-i reşk ile kebāb eylersin

bezm-i şehīdān:

1. **bezm-i şehīdān:**
Gazel 432
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şehitler meclisi.
Çıḳsun ol cān kim reh-i ʿışḳuñda ḳurbān olmaya
Dāḫil-i cemʿiyyet bezm-i şehīdān olmaya

bezm-i şerīfinde:

1. **bezm-i şerīfinde:**-*i, -n, -de*
Kaside 8
Mısra: **78**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şerefli toplantı.
Çār erkān-ı ʿuluvv-i ḥarem-i rifʿatidür
Ḫāṣılı bezm-i şerīfinde anuñ yār-ı çehār

bezm-i vaṣfuñda:

1. **bezm-i vaṣfuñda:**-*uñ, -da*
Kaside 19
Mısra: **110**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Övgü meclisi.
Ser-girān-ı cām-ı dürd-ālūd-ı derd ü ġuṣṣaya
Bezm-i vaṣfuñda şunuldı feyż-i maʿnā sāġarı

bezm-i vaṣluñ:

1. **bezm-i vaṣluñ:**-*uñ*
Gazel 236
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşma meclisi, kavuşmak.
Bezm-i vaṣluñ isterem ve'l-ḥāṣıl ey şāh-ı cevān
Dilerem olam o demde ʿandelībe hem-nefes

bezm-i vişālüñ:

1. **bezm-i viṣālüñ:**-*üñ*
Gazel 500
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşma meclisi.
Bezm-i viṣālüñ oldum maḫmūr-ı iftirāḳı
Defʿ-i ḫumāra luṭf it bir himmet eyle sāḳī

bezm-i vuṣlatda:

1. **bezm-i vuṣlatda:**-*da*
Gazel 362
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşma meclisi.
Olup ser-germ-i ṣahbā-yı maḥabbet bezm-i vuṣlatda
Hemān ey dil o mest-i nāza keşf-i rāza başlarsın

bī-ʿaded:

1. **bī-ʿaded:**
Kaside 8
Mısra: **146**
Hesapsız.
Āsitānuñ ḳoyup itdüm ṭaleb-i cāh u celāl
Bī-ʿaded tevbe bu ʿışyāna hezār istiġfār

2. **bī-ʿaded:**
Murabba 6
Mısra: **30**
Hesapsız.
Ey Ḫāliḳ-ı Ferd ü Samed
Elṭāf u cūduñ bī-ʿaded

bī-ʿadīl oldı:

1. **bī-ʿadīl oldı:**-*dı*
Gazel 260
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eşsiz olmak.
Oldı vücūduñ evvel ü āḫirde bī-ʿadīl
Sensin güzīde ḫayr-ı ḫalef mefḫar-ı selef

2. **bī-ʿadīl oldı:**-*dı*
Tarih 24
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eşsiz olmak.
Nüh felek çıḳdı temāşāya didüm tārīḫini
Kāḫ-ı Saʿd-ābād-ı Sulṭān Aḥmed oldı bī-ʿadīl

bī-ʿaḳl ü hūş eyler:

1. **bī-ʿaḳl ü hūş eyler:**-*r*
Gazel 24
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Akılsız ve sarhoş eylemek.
Dil-i ʿāşıḳ Felāṭūn olsa bī-ʿaḳl ü hūş eyler
Nigāh-ı pür-füsūnuñ bir ʿaceb mekkāredür cānā

bī-amān ola:

1. **bī-amān ola:**-*a*
Gazel 442
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Acımasız olmak.
Vāy ol esīr-i ʿışḳ-ı ciger-sūza kim anuñ
Ārām-ı cān sencileyin bī-amān ola

bī-ʿamel:

1. **bī-ʿamel:**
Gazel 128
Mısra: **18**
Amelsiz, çalışmadan, gayret etmeden.
Ḳāniʿ-i devlet-i dünyā olan ehl-i ġaflet
Bī-ʿamel rūz-ı cezā ḫāʾib ü ḫāsir bulunur

bī-ʿamel olınca:

1. **bī-ʿamel olınca:**-*ınca*
Kaside 8
Mısra: **170**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gayretsiz, çabasız olmak.
Defter-i ʿömrimi ṭayy eyleyicek emr-i Ḫudā Ḫatm olup bī-ʿamel olınca o köhne ṭūmār

bī-bahāne:

1. **bī-bahāne:**
Gazel 79
Mısra: **3**
Bahanesiz, noksansız.
Bī-bahāne şeref-i ẕāt-ı şeref-sāzuñdur
Fıṭrat-ı arż u semāvāta bahāne bāʿiṣ

bī-bāk olursam:

1. **bī-bāk olursam:**-*ur*, -*sa*, -*m*
Gazel 469
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Korkusuz olmak.
Uzatmam dest-i küstāḫ-ı niyāzum dāmen-i yāra
O tīġ-i ḫūn-feşān-ı ġamzeden bī-bāk olursam da

bī-bāk ü pervā:

1. **bī-bāk ü pervā:**
Gazel 74
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Korkusuz, çekinmez.
Cihānı seyr ider bī-bāk ü pervā çeşm-i sūzenden
Olup şevḳ-ı nigāhuñla bu cān-ı mübtelā ser-mest

bī-başīret:

1. **bī-başīret:**
Kaside 22
Mısra: **39**
Gafil, basiretsiz, insani özellikleri eksik olan.
İder ehl-i beṣāʾir bī-başīret ḳulına iġmaż
Görür maʿẕūr aṣḥāb-ı başar evżāʿ-ı aʿmāyı

bī-bedel:

1. **bī-bedel:**
Kaside 20

Mısra: **5**
Benzeri olmayan, eşsiz.
Vażʿı zībā resmi dil-keş ṭarz-ı ṭarḥı bī-bedel
Himmet-i ṣadr-ı güzīni ṣanʿat-ı üstādı gör

2. **bī-bedeldür:**-*dür*
Kaside 21
Mısra: **2**
Benzeri olmayan, eşsiz.
ʿĀlemi ṭutsa n'ola şöhreti Saʿd-ābāduñ
Bī-bedeldür şeref ü behceti Saʿd-ābāduñ

3. **bī-bedel:**
Kıt'a 45
Mısra: **4**
Benzeri olmayan, eşsiz.
Bir çemen-ṣuffe-i dil-keş ki naẕīri nā-yāb
Bī-bedel cāy-ı ṣafā kim aña olmaz s̱ānī

4. **bī-bedel:**
Kıt'a 47
Mısra: **3**
Benzeri olmayan, eşsiz.
Ḫabbeẕā ṭuġrā-yı ġarrā bī-bedel tevḳīʿ-i ḫāṣ
Oldı sulṭān-ı cihānuñ şīve-i ḫaṭṭ-ı yedi

5. **bī-bedel:**
Kıt'a 47
Mısra: **8**
Benzeri olmayan, eşsiz.
Mıṣrāʿ-ı āḫir bu tevḳīʿ-i refīʿuñ vaṣfıdur
Bī-bedel tuġrā-yı ġarrā ḫaṭṭ-ı Sulṭān Aḥmedī

6. **bī-bedel:**
Matla 168
Mısra: **1**
Benzeri olmayan, eşsiz.
Yaratmış Ḫudā ḥüsnüñi bī-bedel
ʿAbāda ḳabāda güzelsin güzel

7. **bī-bedel:**
Tarih 16
Mısra: **2**
Benzeri olmayan, eşsiz.
Bāreke'llāh kāḫ-ı sulṭānī zihī ʿālī-maḳām
Bī-bedel kāşāne dil-keş ḳaṣr-ı gerdūn-iştibāh

8. **bī-bedel:**
Tarih 30
Mısra: **30**
Benzeri olmayan, eşsiz.
Naḥīfī oldı bu germābenüñ itmāmına tārīḫ
Dil-ārā ṣıḥḥat-efzā bī-bedel ḥamām-ı Sulṭān

9. **bī-bedel:**
Tarih 31
Mısra: **5**
Benzeri olmayan, eşsiz.
Olup ṭuġrā-keşīde bī-bedel ḫaṭṭ-ı hümāyūnı
Rümūz-ı diḳḳati ḥāvī vücūh-ı ḥikmeti şāmil

10. **bī-bedel:**
Tarih 35
Mısra: **16**
Benzeri olmayan, eşsiz.
Naḥīfī oldı itmāmına tārīḫ
Zihī ḥavż-ı dil-ārā bī-bedel āb

bī-bedel oldı:

1. **bī-bedel oldı:**-*dı*
Kıt'a 4
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Benzeri, dengi olmamak.
Maʿnā-yı ḥüsni fehm olınup oldı bī-bedel
Türkīye oldı terceme gūyā ki bir kitāb

bī-beḳā oldıġına:

1. **bī-beḳā oldıġına:**-*dıġ, -ı, -n, -a*
Kaside 3
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ebedi olmamak, kalıcı olmamak.
Bī-beḳā oldıġına şāhid-i ʿādil besdür
Bī-sütūn oldıġı bu çarḫ-ı bülend-eyvānuñ

bī-berg ü bār:

1. **bī-berg ü bār:**
Kaside 8
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yapraksız ve meyvesiz.
Ṣarṣar-ı bād-ı ḫazān itmiş iken ʿālemde
Naḫl-i pür-bār-ı ṣafā-perveri bī-berg ü bār

bī-berg ü nevā-yı bezm-i ḥırāmānam:

1. **bī-berg ü nevā-yı bezm-i ḥırāmānam:**-*am*
Gazel 329
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Salınarak yürüyen sevgili meclisinin sessizi ve dayanıksızı.
Dirīġa ben o bī-berg ü nevā-yı bezm-i ḥırāmānam
Ki ḫ∨ān-ı ʿişret-i bezm-i emelden bī-naṣīb oldum

bī-cā:

1. **bī-cā:**
Gazel 51
Mısra: **14**
Yersiz, olmadık yere, gereksiz yere.
ʿĀşıḳ-ı şūrīdeñ olmışdur Naḥīfī tā ezel
İtme ey şāh-ı cihānum bendeñe bī-cā ʿaẕāb

bī-çāre:

1. **bī-çāredür:**-*dür*
Gazel 47
Mısra: **7**
Çaresiz, düşkün, zavallı.
Ḫizmet ü fermānuña ser-beste bir bī-çāredür
Bu dil-i şūrīde senden ger baʿīd ü ger ḳarīb

2. **bī-çāreler:**-*ler*
Gazel 99
Mısra: **5**

Çaresiz, düşkün, zavallı.
Serv-ḳaddüñ sāyesin eyler ṭaleb bī-çāreler
Anlara ol ḳadd ü ḳāmet serv-i bālādan leẕīẕ

3. **bī-çāre:**
Gazel 138
Mısra: **4**
Çaresiz, düşkün, zavallı.
Ayaḳlar altına alma o ḫāksārı ne var
Göñül didükleri bī-çāre zīr-i destüñdür

4. **bī-çāre:**
Gazel 195
Mısra: **10**
Çaresiz, düşkün, zavallı.
Bir zamān yārüñle ser-germ-i niyāz idüñ hele
Şimdi ey bī-çāre dil germiyyetüñ kimlerledür

5. **bī-çārenüñ:**-*nüñ*
Gazel 237
Mısra: **8**
Çaresiz, düşkün, zavallı.
Eşer mi eyler idi zaḫm-ı tīşe Ferhāda
Serinde var ise bī-çārenüñ hevā yoġ imiş

6. **bī-çāre:**
Gazel 250
Mısra: **4**
Çaresiz, düşkün, zavallı.
Lebleri miḳrāżı ile ʿāşıḳuñ ḳan itmesün
Teşnedür ḳanına cāʾiz gelmesün bī-çāre ḫaṭ

7. **bī-çāre:**
Gazel 275
Mısra: **4**
Çaresiz, düşkün, zavallı.
Ne rengīn cāme-i ṭalʿat kedūd ü sürḫ u sebz olsun
Ḳamu bī-çāre ʿāşıḳlar ṭutar egninde şāl ancaḳ

8. **bī-çāre:**
Gazel 282
Mısra: **13**
Çaresiz, düşkün, zavallı.
Bī-çāre Naḥīfīye yeter manṣıb-ı ʿālī
Pā-mālī-i kūyuñ şeref-i ḫiẕmet-i naʿtüñ

9. **bī-çāre:**
Gazel 285
Mısra: **7**
Çaresiz, düşkün, zavallı.
Şerm ider saña niyāz eylemege bī-çāre
Ḥālini sen de bilürsin bu dil-i maḥcūbuñ

10. **bī-çārelerüñ:**-*ler*, -*üñ*
Gazel 304
Mısra: **2**
Çaresiz, düşkün, zavallı.
Çekilür derd degül miḥneti meh-pārelerüñ
Ḳaldı mevlāya hemān çaresi bī-çārelerüñ

11. **bī-çāre:**
Gazel 307
Mısra: **11**
Çaresiz, düşkün, zavallı.
Bī-çāre Naḥīfī niçe dād itmez elüñden
Her gün baña biñ dürlü cefā mültezem itdüñ

12. **bī-çāre:**
Gazel 372
Mısra: **13**
Çaresiz, düşkün, zavallı.
Bī-çāre Naḥīfīde olan āteş-i ʿışḳı
Fehm eylesün erbāb-ı maḥabbet süḫanından

13. **bī-çāre:**
Gazel 375
Mısra: **14**
Çaresiz, düşkün, zavallı.
Naḥīfī-veş reh-i ʿışḳuñda ḳurbān oldı ḫasretle
Benüm bī-çāre göñlüm geçdi cāndan geçmedi senden

14. **bī-çāre:**
Gazel 384
Mısra: **12**
Çaresiz, düşkün, zavallı.
Biz saña öldür raḳībi dimeden maḳṣūdumuz
İsterüz bī-çāre maḥrūm-ı şehādet olmasun

15. **bī-çāre:**
Gazel 462
Mısra: **34**
Çaresiz, düşkün, zavallı.
Rezzāḳ-ı bī-zevālden iste murāduñı
Bī-çāre saña şāh u gedādan ne fāʾide

16. **bī-çāre:**
Gazel 463
Mısra: **8**
Çaresiz, düşkün, zavallı.
Ẓannum bu ki cāh-ı feleke raġbeti ḳalmaz
Maḳṣūdına bī-çāre göñül nāʾil olursa

17. **bī-çāre:**
Gazel 521
Mısra: **9**
Çaresiz, düşkün, zavallı.
Firāḳuñla yatur peyġūle-i ḫasretde bī-çāre
Ṭabībüm bu dil-i bīmārı gör kim pek zebūn oldı

18. **bī-çāreñi:**-*ñ*, -*i*
Kaside 11
Mısra: **72**
Çaresiz, düşkün, zavallı.
Bir nigāh-ı iltifāt ile taraḥḥum ḳıl baña
Şād idüp bī-çāreñi luṭf-ı feraḥ-baḫşā ile

19. **bī-çāre:**
Kıt'a 38
Mısra: **12**
Çaresiz, düşkün, zavallı.

Görürken ʿibret almaz
inḳılāb-ı çarḫ-ı gerdūnı
Bu ġaflet ġālibā aʿmā ider
bī-çāre insānı

20. **bī-çāre:**
Matla 76
Mısra: **2**
Çaresiz, düşkün, zavallı.
Dem-ā-dem reh-güẕāruñda
dil-i āvāre cā eyler
O bī-çāre meger bir kerre pā-
būsuñ recā eyler

21. **bī-çāre:**
Matla 257
Mısra: **2**
Çaresiz, düşkün, zavallı.
Nā-kesüñ yoḳ kesb-i ḥüsn-i
ḫulḳa aṣlā niyyeti
Cāh-ı devlet ẓann ider bī-
çāre insāniyyeti

22. **bī-çāre:**
Murabba 7
Mısra: **26**
Çaresiz, düşkün, zavallı.
Olup şermiyle ṣad pāre
Ḳapuña geldi bī-çāre

23. **bī-çārelere:**-*ler*, -*e*
Rübai 106
Mısra: **4**
Çaresiz, düşkün, zavallı.
Her ḥālde bī-reyb ü mürā
andan olur
Bī-çārelere fażl u ʿaṭā vü
raḥmet

24. **bī-çāre:**
Rübai 150
Mısra: **4**
Çaresiz, düşkün, zavallı.
Allāh bilür ḫāk-i der-i
iḥsānuñ
Bī-çāre Naḥīfīye gelür
cāndan eleẕ

25. **bī-çāre:**
Rübai 163
Mısra: **4**
Çaresiz, düşkün, zavallı.
Şāhā ne beyān itse gerek
naʿtüñden
Bī-çāre Naḥīfī gibi ʿabd-i
kemter

26. **bī-çāre:**
Rübai 216
Mısra: **4**
Çaresiz, düşkün, zavallı.
Zuʿmınca ider daʿvī-i seyr-i
melekūt
Bī-çāre zemīn ü āsumānı
bilmez

27. **bī-çārelerüz:**-*ler*, -*üz*
Rübai 219
Mısra: **2**
Çaresiz, düşkün, zavallı.
Ḥaḳḳuñ kerem ü raḥmetine
muḥtācuz
Bī-çārelerüz niʿmetine
muḥtācuz

28. **bī-çāre:**
Rübai 333
Mısra: **1**
Çaresiz, düşkün, zavallı.
Bī-çāre Naḥīfī saña n'oldı
bilmem
Kim sende nümāyān görinür
ṣūret-i ġam

29. **bī-çāreye:**-*y*, -*e*
Rübai 334
Mısra: **4**
Çaresiz, düşkün, zavallı.
ʿIşḳuñla Naḥīfī gice gündüz
aġlar
Bī-çāreye raḥm eyle ne var
sulṭānum

30. **bī-çāre:**
Rübai 355
Mısra: **4**
Çaresiz, düşkün, zavallı.
Ser-cümle cihān maẓhar-ı
iḥsānuñ iken
Ḥāṣā ola bī-çāre
Naḥīfī maḥrūm

31. **bī-çāre:**
Rübai 433
Mısra: **4**
Çaresiz, düşkün, zavallı.
Destüñden eyā ṣūḫ-ı cefā-kār
senüñ
Bī-çāre Naḥīfī kime feryād
itsün

32. **bī-çārelere:**-*ler*, -*e*
Rübai 450
Mısra: **2**
Çaresiz, düşkün, zavallı.
Güm-rāhlara luṭf u hidāyet
senden
Bī-çārelere fażl u ʿināyet
senden

33. **bī-çāre:**
Rübai 537
Mısra: **4**
Çaresiz, düşkün, zavallı.
Nā-çār görüp ḥüsnüñi
meftūn oldı
Bī-çāre Naḥīfī yā helāk
olsun mı

34. **bī-çāreleri:**-*ler*, -*i*
Tahmis 4
Mısra: **21**
Çaresiz, düşkün, zavallı.
Şād idüp luṭf-ı şefāʿat ile bī-
çāreleri
ʿĀṣiyān-ı ümemüñ sensin
olan dādgeri

bī-çāre idersin:

1. **bī-çāre idersin:**-*er*, -*sin*
Gazel 397
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Biçare etmek, çaresiz bir hâle düşürmek.
Ḥikmet bu ki ey reşk-i
Mesīḥā-yı maḥabbet
Loḳmānı bile ʿışḳ ile bī-çāre
idersin

bī-çāre naḥīfī:

1. **bī-çāre naḥīfī:**
Gazel 395
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Zavallı Nahîfî.

Bī-çāre Naḥīfī ne disün bezm-i fenāda
Bī-tāb-dimāġ oldı ḫumār-ı eleminden

bī-çāre oldum:

1. **bī-çāre oldum:**-*du, -m*
Murabba 4
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Çaresiz, aciz, zavallı olmak.

Düşüp tīġ-i ġama ṣad pāre oldum
Belā-yı ʿışḳ ile bī-çāre oldum

bī-çerāġ olmaz:

1. **bī-çerāġ olmaz:**-*maz*
Gazel 225
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Işıksız, mumsuz, alevsiz.

Ḫudā dūr itmesün bir laḥẓa dilden ġuṣṣa-i ʿışḳı
Ki zīrā encümengāh-ı maḥabbetdür bī-çerāġ olmaz

bī-çūn:

1. **bī-çūn:**
Rübai 146
Mısra: **4**

Eşsiz, emsalsiz; "kendisine soru sorulamayan" anlamında olup sadece Allah için kullanılır.

Fermānuñ ile cemīʿ-i mevcūdāta
Bī-çūn ü çerā senüñdür iḥsān-ı vücūd

bī-çūn u çerā:

1. **bī-çūn u çerā:**
Rübai 299
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Niçin ve nedensiz.

Yoḳ ẕerre ḳadar kimsede ḥükm-i şirket
Bī-çūn u çerā ḥāṣılı mülk Allāhuñ

bīdār ide:

1. **bīdār ide:**-*e*
Gazel 327
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Uyandırmak.

Ḫāk olursam kūyuña yüz sürmeden tā ḥaşre dek
Ehl-i ḳabri cümle bīdār ide ṣavt-ı şīvenüm

bīdār ider:

1. **bīdār ider:**-*er*
Kaside 8
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Uyandırmak.

Bu ne ḥikmet ki olur reh-zen-i ʿaḳl-i ḥükemā
Bu ne ḳudret ki ider çeşm-i ʿuḳuli bīdār

bīdār olmada:

1. **bīdār olmada:**-*ma, -da*
Gazel 142
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Uyanık olmak.

Bülbül-i şūrīde bīdār olmada şeb-tā-seḥer
Ḫvāb-ı istiġnāda güller mest-i bī-pervā yatur

bīdār olunca:

1. **bīdār olunca:**-*unca*
Matla 83
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Uyanık olmak.

Ḫvābdan bīdār olunca ġonçe-i nev-resteler
Şeb-nem ile şüste eyler yüzlerin bād-ı seḥer

bīdār-ı ḫvāb olduḳça:

1. **bīdār-ı ḫvāb olduḳça:**-*duḳça*
Matla 74
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Uyanık olmak.

Göñül bīdār-ı ḫvāb olduḳça fikr-i ebruvān eyler
O tīr-endāzdur kim fi'l-meşel meşḳ-ı kemān eyler

bīdār-ı ḫvāb-ı ʿişve:

1. **bīdār-ı ḫvāb-ı ʿişve:**
Gazel 74
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Naz uykusunun uyanıklığı.

Olup bīdār-ı ḫvāb-ı ʿişve yer yer ġonçeler maḫmūr
Şarāb-ı ʿışḳ-ı gülden ʿandelīb-i bī-nevā ser-mest

bīdār-ı seḥer-gāh-ı şafā eyle:

1. **bīdār-ı seḥer-gāh-ı şafā eyle:**
Kaside 4
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Safa sabah yerinin uyanığı eylemek.

Eyle bīdār-ı seḥer-gāh-ı ṣafā Şeb-i ġafletde ḳoma zār u zebūn

bidʿat ola:

1. **bidʿat ola:**-*a*
Tarih 4
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

İslam dininde yer almayan kaideleri dine sonradan ilave etmek ya da dinden eksiltmek.

Tābiʿ-i sünnet olup bidʿat ola menfūrı

Eyleye şerʿ-i Muḥammed ile iṯbāt-ı vücūd

bī-derd-i ʿışḳ olanlar:

1. **bī-derd-i ʿışḳ olanlar:**-*an, -lar*
Gazel 500
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk dertsizi olmak.
Bī-derd-i ʿışḳ olanlar ḳadr-i viṣāli bilmez
İtme ḥarīf-i meclis her şaḫṣ-ı bī-meẕāḳı

bī-dil:

1. **bī-dil:**
Gazel 156
Mısra: **8**
Kalpsiz, gönülsüz.
Daḫi şāyān-ı raḥm olmaz mı dergāh-ı maḥabbetde
O bī-dil mübtelā kim bunca dem mehcūr-ı vuṣlatdur

2. **bī-dile:**-*e*
Kaside 8
Mısra: **130**
Kalpsiz, gönülsüz.
Her perī-çehre beni ʿāṣıḳ-ı zār itmiş idi
Eyleyüp nāz ile ben bī-dile ʿarż-ı eṭvār

bī-dil olan:

1. **bī-dil olan:**-*an*
Rübai 193
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönlünü kaybetmek, gönlünü kaptırmak.
Gör derdümi kim bī-dil olan böyle olur
Dāġ-ı ġam ile ḥāṣıl olan böyle olur

bī-dimāġ:

1. **bī-dimāġuña:**-*uñ, -a*
Kıt'a 28
Mısra: **2**
Akılsız, idraksız.
Merhem gerekse zaḫm-ı dil-i dāġ dāġuña
Raḥm it esīr-i ʿışḳuñ olan bī-dimāġuña

bī-dimāġ oldum:

1. **bī-dimāġ oldum:**-*du, -m*
Gazel 358
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aklı başından gitmek.
Görüp her bü'l-ʿaceb vażʿ-ı cihānı bī-dimāġ oldum
Netīce ḥayret-ālūd-ı rümūz-ı devr-i eflākem

bī-dimāġ olmaz:

1. **bī-dimāġ olmaz:**-*maz*
Gazel 225
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aklı başından gitmek.
Çeker renc-i ḫumār-ı ḥasretüñ ẕevḳ-ı ʿitābuñla
Dil-i mestāne düşnām-ı lebüñden bī-dimāġ olmaz

bī-dimāġ olmış:

1. **bī-dimāġ olmış:**-*mış*
Gazel 62
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Aklı başından gitmek. Çok sevinçten veya çok korkudan ne yapacağını şaşırmak.
Bī-dimāġ olmış iken telḫī-i hecr ile yine
Teşnedür miḥnet-i ʿışḳa dil-i meyyāl-i ġarīb

bī-dimāġ olsa:

1. **bī-dimāġ olsa:**-*sa*
Kaside 26
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aklı başından gitmek. Çok sevinçten veya çok korkudan ne yapacağını şaşırmak.
Ne deñlü ġuṣṣa ile olsa bī-dimāġ insān
Ẓuhūr-ı faż̈l-ı ilāhī ider anı insā

bī-dirīġ:

1. **bī-dirīġ:**
Gazel 408
Mısra: **3**
Esirgemeden, cömertçe.
Gül-i dāġ-ı derūna bī-dirīġ it himmetüñ tā kim
Bula bārān-ı luṭfuñla ṭarāvet yā Resūla'llāh

bī-ecr ü ʿivaż:

1. **bī-ecr ü ʿivaż:**
Rübai 148
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bedelsiz ve ücretsiz.
Bī-ecr ü ʿivaż luṭfuñ olup feyż-i murād
Memnūn-ı ʿaṭā vü keremüñ cümle ʿibād

2. **bī-ecr ü ʿivaż:**
Rübai 355
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bedelsiz ve ücretsiz.
Ey Rabb-i Eḥad Ḳādir ü Ḥayy u Ḳayyūm
Bī-ecr ü ʿivaż ʿāleme rızḳuñ maḳsūm

bī-elem olsun:

1. **bī-elem olsun:**-*sun*
Tarih 18
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dertsiz, kedersiz olmak.
Olmasun ṭabʿ-ı hümāyūnında āṯār-ı keder
Her nefes olsun ṣafā-yı ḫāṭır ile bī-elem

bī-emān:

1. **bī-emānum:**-*um*
Gazel 167
Mısra: **3**

Hoşgörüsüz, amansız || Sevgili.
Sīnemi ol bī-emānum şöyle mecrūḥ itdi kim
Tā derūn-ı dilde zaḫm-ı ġamze-i ḫūn-rīzi var

bī-eser-i ʿişve:

1. **bī-eşer-i ʿişve:**
Gazel 283
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Işvenin nişanesi olmayanı.
Ġamzeler bī-eşer-i ʿişve nigehler mebẕūl
Şīve ġāret-zede-i ḫaṭṭ-ı siyāh olsa gerek

bī-fāʾide:

1. **bī-fāʾidedür:**-*dür*
Rübai 539
Mısra: **3**
Beyhude, faydasız.
Terk eyle bu ḳīl ü ḳāli bī-fāʾidedür
Taḥṣīl idegör ḥālet-i ehl-i ḥāli

bī-fer olur:

1. **bī-fer olur:**-*ur*
Kaside 3
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güçsüz, kuvvetsiz kalmak.
Germ olup şems-i dıraḫşān gibi ġarrālanma
ʿĀḳıbet bī-fer olur kevkebe-i ʿunvānuñ

bīgāne:

1. **bīgānelerle:**-*ler*, -*le*
Gazel 26
Mısra: **2**
Yabancı; ilgisiz (kimse)
II rakip.
Künc-i ferāġa çekdi serin cān-ı mübtelā
Bīgānelerle olsun o gül-çehre āşinā

2. **bīgāneden:**-*den*
Gazel 130
Mısra: **9**
Kayıtsız, umursamaz.
Emīn olur kişi bīgāneden umūrında
Cihānda her ne sitem olsa āşinādan olur

3. **bīgānenüñ:**-*nüñ*
Gazel 293
Mısra: **8**
Yabancı; ilgisiz (kimse)
II rakip.
Var iken dilde ġamuñ ẕevḳ u meserret gelmesün
Āşinālar bezmidür yoḳdur yeri bīgānenüñ

4. **bīgāneyem:**-*yem*
Gazel 349
Mısra: **16**
Kayıtsız, umursamaz.
Āşināyān-ı İlāhīye ġulām-ı kemterem
Rū-şināş-ı mā-sivā-yı Ḥaḳḳ ile bīgāneyem

5. **bīgānelerle:**-*ler*, -*le*
Gazel 374
Mısra: **6**
Yabancı; ilgisiz (kimse)
II rakip.
Ṣad çāk-i tīġ-i ḥasret idüp āşināları
Bīgānelerle seyr-i çemenzār ider misin

6. **bīgāne:**
Gazel 377
Mısra: **3**
Kayıtsız, umursamaz.
Gerekmez encümen-i ehl-i ʿışḳa bīgāne
Vücūdı ʿışḳ ile zerd ü nizār olan gelsün

7. **bīgāneleri:**-*ler*, -*i*
Gazel 381
Mısra: **8**
Yabancı; ilgisiz (kimse)
II rakip.
ʿUşşāḳı idüp ḫançer-i ġayretle ciger-ḫūn
Bīgāneleri kendiñe hem-rāz ḳılarsın

8. **bīgāneden:**-*den*
Gazel 502
Mısra: **9**
Yabancı; ilgisiz (kimse)
II rakip.
Bīgāneden ne vech ile temyīz olur ʿaceb
ʿAṣruñ ḳarīn-i vaḥşet olan āşināları

9. **bīgāneler:**-*ler*
Gazel 503
Mısra: **2**
Kayıtsız, umursamaz.
Aġyāra beñzedür mi o meh mübtelālārı
Bīgāneler bir mi görür āşināları

10. **bīgāne:**
Gazel 510
Mısra: **12**
Kayıtsız, umursamaz.
Dilden remīde oldı ġam-ı ʿışḳ-ı yār ḫayf
Bīgāne baḫt-ı siyeh āşināmuzı

11. **bīgāne:**
Rübai 234
Mısra: **1**
Kayıtsız, umursamaz.
Mecnūn ġam-ı dildār ile bīgāne imiş
Āşüfte-i ʿışḳ oldıġı efsāne imiş

12. **bīgāne:**
Rübai 541
Mısra: **3**
Kayıtsız, umursamaz.
Çün lafẓ-ı ġarīb olma ṣaḳın bīgāne
Saʿy it olasın maḥrem-i bezm-i maʿnī

13. **bīgāne:**
Tahmis 6
Mısra: **8**
Kayıtsız, umursamaz.
Yār ẕann eyledigüñ hem-ser-i mār u ejder
Şūr u ġavġāda çü bīgāne tebār ü dāder

bīgāne ol:

1. **bīgāne ol:**
Kaside 1
Mısra: **70**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kayıtsız, umursamaz, yabancı olmak.
Ey Naḥīfîden suʾāl iden bu rāzuñ ġāyetin
Mā-sivā-yı Ḥaḳ ile bīgāne ol budur cevāb

bīgāne ola:

1. **bīgāne ola:**-*a*
Gazel 37
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kayıtsız olmak.
Bilesin ḳıymetüm ey şūḫ-ı cefā-pīşe benüm
Āşinālar dem olur hep ola bīgāne saña

bīgāne olmaḳdur:

1. **bīgāne olmaḳdur:**-*maḳ, -dur*
Gazel 125
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kayıtsız, umursamaz, yabancı olmak.
O Leylī-ṭalʿatuñ ʿışḳıyla var hem-ḥāl-i Ḳays ol kim
Dilā şarṭ-ı maḥabbet ʿaḳl ile bīgāne olmaḳdur

bīgāne olur:

1. **bīgāne olur:**-*ur*
Gazel 161
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kayıtsız, umursamaz, yabancı olmak.
Bu devrān böyle ḳalmaz pādişāhum
Olur bīgāne bir gün āşinālar

bīgāne-i ʿirfān:

1. **bīgāne-i ʿirfān:**
Gazel 256
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Irfandan uzak.
Bize yār-ı ḳadīm iken teġāfül-güne vażʿ eyler
Olur bīgāne-i ʿirfān ammā āşinā ṭāliʿ

bīgāne-i luṭfem:

1. **bīgāne-i luṭfem:**-*em*
Gazel 356
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bakış ve cömertliğin kayıtsızı/ilgisizi.
Naḥīfîyem bilinmez ḳıymetüm bīgāne-i luṭfem
Diyār-ı ġurbete geldüm ġarībem āşinā bilmem

bīgāne-i mihr ü maḥabbet-āşinā:

1. **bīgāne-i mihr ü maḥabbet-āşinā:**
Gazel 194
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgiyi ve yardımseverliği tanımaktan uzak II sevgili.
Hele gördüñ mi saña cān ü dilden mübtelā kimdür
Bil ey bīgāne-i mihr ü maḥabbet-āşinā kimdür

bīgānelük itme:

1. **bīgānelük itme:**-*me*
Gazel 253
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yabancılık etmek.
Ḳatı bīgānelük itme cefālar eyle sulṭānum
Bu dil mirʾātı ġāyetde ider jeng ü cilādan ḥaẓ

bī-ġāye:

1. **bī-ġāye:**
Matla 52
Mısra: **2**
Nihayetsiz.
Her bir nefesümde saña ey kān-ı nübüvvet
Ḥaḳdan ola bī-ġāye ṣālāt ile taḥiyyet

2. **bī-ġāye:**
Murabba 6
Mısra: **85**
Nihayetsiz.
Bī-ġāye faẓl u raḥmetüñ
Maḫlūḳa vāṣıl niʿmetüñ

bi-ġayr-i ḥisāb:

1. **bi-ġayr-i ḥisāb:**
Matla 36
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hesapsız.
ʿAṭā vü faẓl ile merzaḳ idüp bi-ġayr-i ḥisāb
ʿİbād-ı ʿācize sensin müsebbibü'l-esbāb

bi-güneh:

1. **bī-güneh:**
Gazel 127
Mısra: **5**
Günahsız.
O şūḫuñ bī-güneh
gāhī teġāfül gāh āzārı
Kemāl-i ʿişvesinden nāz ü istiġnālarındandur

bī-ḫaber:

1. **bī-ḫaber:**
Gazel 4
Mısra: **11**
Bilgisiz || cahil; vurdumduymaz.
Cism ü cānuñ eyle maḥż-ı kīmyā ey bī-ḫaber
Pūte-i ʿışḳında ḳal ol şevḳ ile ṣubḥ u mesā

2. **bī-ḫaber:**
Gazel 488
Mısra: **3**
Vurdumduymaz II sevgili.
İtme şikeste ḫāṭırum ey bī-ḫaber benüm
Eyler ẓuhūr-ı ġayret-i ʿışḳ-ı Muḥammedī

3. **bī-ḫaber:**
Matla 115
Mısra: **1**
Bilgisiz || cahil; vurdumduymaz.
Güncişk-i dil miyānuña bend oldı bī-ḫaber
Mūy-ı miyānuñ ey gül-i ter ḳılcadur meger

bī-ḫaber-i resm-i sülūk-ı ʿirfān:

1. **bī-ḫaber-i resm-i sülūk-ı ʿirfān:**
Rübai 438
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İrfan yolu tarzının habersizi.
Ey bī-ḫaber-i resm-i sülūk-ı ʿirfān
Āsān mı gelür saña ṭarīḳ-i merdān

bī-ḥad:

1. **bī-ḥaddür:**-*dür*
Gazel 110
Mısra: **10**
Hadsiz, hesapsız II Sınırsız, pek çok.
O māh-ṭalʿatı taʿrīf ile iḥāṭa muḥāl
Anuñ deḳāyiḳ-i ḥüsn ü cemāli bī-ḥaddür

2. **bī-ḥad:**
Gazel 142
Mısra: **14**
Hadsiz, hesapsız II Sınırsız, pek çok.
Ey Naḥīfī ṭabʿum ol ʿummān-ı maʿnīdür benüm
Kim bün-i ḳaʿrında bī-ḥad gevher-i yektā yatur

3. **bī-ḥad:**
Kaside 5
Mısra: **154**
Hadsiz, hesapsız II Sınırsız, pek çok.
Vāṣıl olsun Ḥażret-i Ḫallāḳ-ı ʿālemden müdām
Ravża-i ẕī-şānuña bī-ḥad taḥiyyāt ü ṣenā

4. **bī-ḥad:**
Kaside 11
Mısra: **88**
Hadsiz, hesapsız II Sınırsız, pek çok.
Vāṣıl olsun saña mevlādan ṣalāt ile selām
Her nefes bī-ḥad taḥiyyāt-ı ḫulūṣ-efzā ile

5. **bī-ḥad:**
Kaside 18
Mısra: **3**
Hadsiz, hesapsız II Sınırsız, pek çok.
Dem-be-dem eyle o faḫr-ı ʿāleme bī-ḥad ṣalāt
Her nefes ḳıl ol Resūl içün selām-ı bī-şümār

6. **bī-ḥad:**
Rübai 350
Mısra: **4**
Hadsiz, hesapsız II Sınırsız, pek çok.
Ḳıl rūḥ-ı nebīye ben ḳuluñdan yā Rab
Bī-ḥad ṣalavāt ile taḥiyyāt ü selām

bī-ḥad olsa:

1. **bī-ḥad olsa:**-*sa*
Tahmis 5
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hadsiz, sınırsız olmak.
Bu ayrılıḳ odına cānum niçe bir yana
Āh-ı dil-i nālānum olsa ne ʿaceb bī-ḥad

bī-ḥadd:

1. **bī-ḥadd:**
Gazel 260
Mısra: **3**
Hadsiz, hesapsız II Sınırsız, pek çok.
Bī-ḥadd taḥiyyet ile ṣalāt ü selāmdan
Der-gāhuña resīde ola efżal-i tuḥaf

2. **bī-ḥadd:**
Kaside 7
Mısra: **45**
Hadsiz, hesapsız II Sınırsız, pek çok.
Bī-ḥadd ṣalāt ile selām eyleye mevlā
Dāʾim saña ey şāh-ı cihān-bān-ı şefāʿat

bī-ḥadd olan:

1. **bī-ḥadd olan:**-*an*
Gazel 242
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sınırsız olmak.
Dizilmiş ʿālemüñ ḫalḳı namāza cümleten ṣaf ṣaf
Şehā bī-ḥadd olan dāʾlar bu dem nā-çāre yaṣdanmış

bī-ḥadd ü ḥisābdur:

1. **bī-ḥadd ü ḥisābdur:**-*dur*
Rübai 58
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hadsiz hesapsız.
Bī-ḥadd ü ḥisābdur günāhum yā Rab
Şermende-i ẕenb ü rū-siyāham yā Rab

bī-ḥadd ü ḳıyās:

1. **bī-ḥadd ü ḳıyās:**
Rübai 222
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sayısız ve benzersiz.
Ser-cümle-i aṣḥāb-ı Resūl ile aña
Teslīm ü taḥiyyāt ola bī-ḥadd ü ḳıyās

bī-ḥadd ü nihāyet:

1. **bī-ḥadd ü nihāyet:**
Rübai 378
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sonsuz.
Bī-ḥadd ü nihāyet ṣalavāt ü teslīm
Ezkā-yı taḥiyyāt ü dürūd ü tekrīm

bī-ḥadd ü pāyān:

1. **bī-ḥadd ü pāyān:**
Rübai 80
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sınırsız ve sonsuz, uçsuz bucaksız.
Cürmüm ne ḳadar bī-ḥadd ü pāyān ise de
Ben müẕnibe sen raḥmet-i bī-pāyān it

bī-ḥadd ü pāyāndur:

1. **bī-ḥadd ü pāyāndur:**-*dur*
Gazel 119
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sınırsız ve sonsuz, uçsuz bucaksız.
Cihānda buldı ġāyet ḳıṣṣa-i Ferhād ü Ḳays ammā
Ḥikāyāt-ı ġam-ı ʿışḳum benüm bī-ḥadd ü pāyāndur

bī-ḥadd ü şümār:

1. **bī-ḥadd ü şümār:**
Kaside 8
Mısra: **288**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sınırsız ve sayısız.
Ḥarem-i muḥterem-i ḥażretüñe vāṣıl ola
Her nefesde tuḥaf-ı taṣliye bī-ḥadd ü şümār

bī-ḥaḳīḳat:

1. **bī-ḥaḳīḳatlere:**-*ler, -e*
Gazel 285
Mısra: **11**
Hakikatsiz.
Bī-ḥaḳīḳatlere meyl eylemezüz ʿālemde
Cān ile bendesiyüz sencileyin maḥbūbuñ

bi-ḥamdi'llāh:

1. **bi-ḥamdi'llāh:**
Gazel 275
Mısra: **11**
"Allah'a şükürler olsun" anlamında, Allah'ın nimetlerine ve lütuflarına minnet ve teşekkürü bildirmek üzere kullanılan bir ifadedir.
Bi-ḥamdi'llāh ki ol yārüm ġarīb ismimi yād itmiş
Naḥīfī luṭf-ı Ḥaḳḳ ile müyesser ol viṣāl ancaḳ

2. **bi-ḥamdi'llāh:**
Gazel 302
Mısra: **15**
"Allah'a şükürler olsun" anlamında, Allah'ın nimetlerine ve lütuflarına minnet ve teşekkürü bildirmek üzere kullanılan bir ifadedir.
Bi-ḥamdi'llāh Naḥīfī ġırremest-i feyż-i mevlāyuz
Olur yārāna gāhī böyle ʿarż-ı imtiyāz itmek

3. **bi-ḥamdi'llāh:**
Gazel 358
Mısra: **2**
"Allah'a şükürler olsun" anlamında, Allah'ın nimetlerine ve lütuflarına minnet ve teşekkürü bildirmek üzere kullanılan bir ifadedir.
Egerçi ṣaḥn-ı gülzāra fütāde bir siyeh ḫākem
Bi-ḥamdi'llāh ki küḥl-i dīde-i erbāb-ı idrākem

4. **bi-ḥamdi'llāh:**
Kaside 24
Mısra: **1**
"Allah'a şükürler olsun" anlamında, Allah'ın nimetlerine ve lütuflarına minnet ve teşekkürü bildirmek üzere kullanılan bir ifadedir.
Bi-ḥamdi'llāh yine feyż-i bahār irdi bu eyvāna
Yine cūy-ı ṭarāvet oldı cārī her gülistāna

5. **bi-ḥamdi'llāh:**
Kaside 24
Mısra: **20**
"Allah'a şükürler olsun" anlamında, Allah'ın nimetlerine ve lütuflarına minnet ve teşekkürü bildirmek üzere kullanılan bir ifadedir.
Münevver eyledi bezm-i cihānı ṣuʿle-i luṭfı
Bi-ḥamdi'llāh ki ḥācet ḳalmadı ṣemʿ-i fürūzāna

6. **bi-ḥamdi'llāh:**
Kıt'a 38
Mısra: **13**
"Allah'a şükürler olsun" anlamında, Allah'ın nimetlerine ve lütuflarına minnet ve teşekkürü bildirmek üzere kullanılan bir ifadedir.
Bi-ḥamdi'llāh Naḥīfī ʿālem-i fānī vü bāḳīde
Şefīʿum faḫr-ı ʿālem mesnedüm elṭāf-ı Rabbānī

7. **bi-ḥamdi'llāh:**
Tarih 3
Mısra: **5**
"Allah'a şükürler olsun" anlamında, Allah'ın nimetlerine ve lütuflarına minnet ve teşekkürü bildirmek üzere kullanılan bir ifadedir.
Bi-ḥamdi'llāh zamāne tevbekār-ı iʿtiẕār oldı
Egerçi olmış idi bir iki gün ʿahdine nākiṣ

biḥār olsa:

1. **biḥār olsa:**-*sa*
Kaside 8
Mısra: **150**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dikensiz, yumuşak huylu, merhametli,zulmetmeyen.
Eşk-i çeşmüm aña żamm ile idem şu yerine
Yazmaġa cürmümi ger cümle midād olsa biḥār

bī-hem-dem-i vīrāne-i ʿışḳam:

1. **bī-hem-dem-i vīrāne-i ʿışḳam:**-*am*
Gazel 263

Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk viranesinin dostsuzu.
Bir bī-kes ü bī-hem-dem-i vīrāne-i ʿışḳam
Kim tesliyet-i ḫāṭır ider yār ü kesüm yoḳ

bī-hemtā:

1. **bī-hemtālarındandur:**-*lar, -ı, -n, -dan, -dur*
Gazel 127
Mısra: **8**
Eşsiz, benzersiz.
Hele ben bildigüm ol āfitāb-ı evc-i yektāyı
Baḳılsa mehveşānuñ ḫaylī bī-hemtālarındandur

bihīn:

1. **bihīn:**
Gazel 280
Mısra: **1**
Beğenilen, takdir edilen.
Eyā bihīn güher-i ḥikmet es-selāmu ʿaleyk
Yetīme-i ṣadef-i ḳudret es-selāmu ʿaleyk

bī-hisāb:

1. **bī-ḥisāb:**
Kaside 11
Mısra: **89**
Sayısız, pek çok.
Hem daḫi aṣḥāb ü ālüñ üzre olsun bī-ḥisāb
Tuḥfe-i daʿvāt-ı teslīm-i selāmet-zā ile

bī-ḥisāb ider:

1. **bī-ḥisāb ider:**-*er*
Gazel 183
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sayısız, sayılamayacak kadar çok.
Luṭfını ol perī baña gerçi ki bī-ḥisāb ider
Bir kerem ü ʿaṭāsına ġamzesi biñ ʿitāb ider

bihişt-i ʿadne:

1. **bihişt-i ʿadne:**-*e*
Tarih 17
Mısra: **52**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Adn cenneti.
Ḫudāyīdür bu mevḳiʿ çār-bāġa eyleme teşbīh
Bihişt-i ʿAdne olsun mı naẓīre cennet-i Şeddād

bī-ḥiṭāb:

1. **bī-ḫiṭāb:**
Gazel 88
Mısra: **4**
Sayısız, pek çok.
Yāra lisān-ı ḥāl ile ʿarż-ı niyāz idüp
Metn-i maḥabbeti idelüm bī-ḫiṭāb şerḥ

bī-ḫod:

1. **bī-ḫod:**
Gazel 171
Mısra: **10**
Kendinden geçmiş, kendini kaybetmiş.
Dāmen-i ruḫṣat deger mi dest-i ʿuşşāḳa ʿaceb
Ol cefā-cū her ne dem bī-ḫod ḫarāb-ı nāz olur

bīhūd:

1. **bihūd:**
Tarih 5
Mısra: **8**
Ansızın.
Olup hemvāre ber-vefḳ-ı rıżā ādāb ü eṭvārı
Şehenşāh-ı cihāna ola daʾim ḫidmeti bihūd

bihūd ḳılsun:

1. **bihūd ḳılsun:**-*sun*
Tarih 4
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çok fazla tesir etmek.
Ḫuṭbesi minber-i İslāmı pür itsün her sū
Sikkesi peyker-i sīm ü zeri ḳılsun bihūd

bīhūde:

1. **bīhūde:**
Gazel 122
Mısra: **10**
Beyhude, boş yere, boşuna.
Zāhid maḥabbet ehline pend ü naṣīḥatüñ
Bīhūde her nefesde ġam-ı dil-ḫırāş olur

2. **bīhūde:**
Gazel 179
Mısra: **7**
Beyhude, boş yere, boşuna.
Ruḫlaruñ bīhūde şerm-ālūde-i hāz olmasun
Ben saña meftūn u ḥayrān oldıġum bilmez mi var

3. **bīhūde:**
Gazel 182
Mısra: **12**
Beyhude, boş yere, boşuna.
Ümmīdüm dāʾimā gencīne-i luṭf-ı Ḫudādandur
Baña çarḫ-ı denī bīhūde ʿarż-i imtinān eyler

4. **bīhūde:**
Gazel 208
Mısra: **2**
Beyhude, boş yere, boşuna.
Dām-ı hevā-yı zülfinedür pīç ü tābumuz
Bīhūde ṣanmasun o perī ıżṭırābumuz

5. **bīhūde:**
Gazel 249
Mısra: **22**
Beyhude, boş yere, boşuna.
Tā ġam-ı ʿışḳı o māhuñ sende māder-zāddur
Ey Naḥīfī eyleme bīhūde daʿvā-yı neşāṭ

6. **bīhūde:**
Gazel 334
Mısra: **10**

Beyhude, boş yere, boşuna.
Metāʿ-ı vuṣlat-ı dildārı bāzār olmadı mümkin
Hemān ser-māye-i ümmīdi bīhūde tebāh itdüm

7. **bīhūde:**
Gazel 348
Mısra: **12**
Beyhude, boş yere, boşuna.
Biñ kerre didüm olma giriftārı o şūḫuñ
Bīhūde midür ey dil-i şeydā saña pendüm

8. **bīhūde:**
Gazel 351
Mısra: **7**
Beyhude, boş yere, boşuna.
Bīhūde minnet eyleme ey devr-i dūn baña
Ḥaḳdur viren murādumı ben senden istemem

9. **bīhūde:**
Gazel 366
Mısra: **2**
Beyhude, boş yere, boşuna.
Kimse esīr-i keşmekeş-i miḫnet olmasun
Bīhūde gerd-i bādiye-i ġurbet olmasun

10. **bīhūde:**
Gazel 369
Mısra: **6**
Beyhude, boş yere, boşuna.
Beni öldürmede bir vech ile teʾḫīr itmez
Ġamze-i şūḫuña bīhūde ʿitāb eylersin

11. **bīhūde:**
Gazel 379
Mısra: **9**
Beyhude, boş yere, boşuna.
Telḫ-kām eyledi düşnām ile bīhūde beni
Dādum almaḳ gerek elbet leb-i şīrīnüñden

12. **bīhūde:**
Gazel 400
Mısra: **12**
Beyhude, boş yere, boşuna.
Murādum Ḥażret-i Ḫallāḳ-ı ʿĀlem baḫş ider bir gün
Niçün āh eylerem bīhūde baḫt-ı vāj-günumdan

13. **bīhūde:**
Gazel 444
Mısra: **2**
Beyhude, boş yere, boşuna.
Ṣaḳın tāb-ı nigehden rūyuña zülfüñ niḳāb itme
Murād üzre baḳılmaz saña bīhūde ḥicāb itme

14. **bīhūde:**
Gazel 475
Mısra: **8**
Beyhude, boş yere, boşuna.
Gel gel ki helāk itdi beni tīġ-ı taḥassür
Bīhūde gel ey ḫūnī yeter girme vebāle

15. **bīhūde:**
Gazel 482
Mısra: **2**
Beyhude, boş yere, boşuna.
ʿIşḳ ile irer mertebeye ʿārif-i bi'llāh
Bīhūde bize ṭaʿnı ḳosun zāhid-i güm-rāh

16. **bīhūde:**
Gazel 493
Mısra: **4**
Beyhude, boş yere, boşuna.
Ādemi dīvāne eyler muḳteżā-yı derd-i ʿışḳ
Ḳays-ı bī-çāre varup bīhūde Mecnūn olmadı

17. **bīhūde:**
Kaside 1
Mısra: **47**
Beyhude, boş yere, boşuna.
Gel nüḳud-ı ʿömrüñi bīhūde itlāf eyleme
Kim dem-i mīzān-ı Ḥaḳda senden isterler ḥisāb

18. **bīhūde:**
Kaside 1
Mısra: **4**
Beyhude, boş yere, boşuna.
Kīmyā feyż-i ilāhīdür ḳo fikr-i ġayrı sen
Eyleme zibāḳ gibi bīhūde ʿarż-ı ıżṭırāb

19. **bīhūde:**
Kaside 26
Mısra: **1**
Beyhude, boş yere, boşuna.
Gel ey dil eyleme bīhūde āh ü vāveylā
Virür murādını ol Ḥayy ü Ḳādir ü Dānā

20. **bīhūde:**
Matla 156
Mısra: **2**
Beyhude, boş yere, boşuna.
Fikr itmededür heybetini Beyt-i Ḫudānuñ
Bīhūde degül ditredügi ḳıble-nümānuñ

21. **bīhūde:**
Matla 180
Mısra: **1**
Beyhude, boş yere, boşuna.
Bugünden ṣoñra ben baḫtumla bīhūde ʿināد itmem
Temennā-yı viṣāl itmek degül nāmını yād itmem

22. **bīhūde:**
Rübai 73
Mısra: **1**
Beyhude, boş yere, boşuna.
Bīhūde olup cāh ü celāle rāġıb
Gel olma göñül zīb-i fenāya ṭālib

23. **bīhūde:**
Rübai 463
Mısra: **2**

Beyhude, boş yere, boşuna.
Ālūde olup cürm ü günehle her gāh
Bīhūde güẕār eyledi ʿömrüm eyvāh

24. **bīhūde:**
Tahmis 3
Mısra: **3**
Beyhude, boş yere, boşuna.
Tā-be-key bīhūde geşt-i deşt-i miḥnet eyleyem
-

bīhūde eyledüñ:

1. **bīhūde eyledüñ:**-*dü, -ñ*
Kaside 3
Mısra: **67**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Boşa geçirmek.
Eyledüñ ʿömrüñi bīhūde iżāʿat ṣad ḥayf
Ne yüz ile varasın der-gehine sübḥānuñ

bīhūde eyleme:

1. **bīhūde eyleme:**-*me*
Gazel 30
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Boşa geçirmek.
Eyleme bīhūde izhār-ı ḥaẕāḳat ey ṭabīb
Şād ḳıl üstād iseñ bu ḳalb-i nā-şādı baña

bīhūde geçer:

1. **bīhūde geçer:**-*er*
Gazel 35
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Boşuna geçmek.
ʿÖmri bīhūde geçer āh ü fiġān ile hemān
Olmasun derd ile hīç kimse giriftār saña

bīhude heves itme:

1. **bīhude heves itme:**-*me*
Gazel 229
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Deyim**
Boş yere istek duymak.
Rūzgāruñ berzaḫ-ı ġafletde eylersin tebāh
Şīve-i ehl-i hevāya itme bīhude heves

bī-hūş:

1. **bī-hūşuz:**--*uz*
Gazel 223
Mısra: **5**
Aklı başında olmayan, kendinden geçmiş.
Ḥasret-i zülf ü ruḫuñla şöyle bī-hūşuz ki biz
Kūşe-i ġamdan bilinmez oldı ṣubḥ u şāmumuz

bī-hūş eyledi:

1. **bī-hūş eyledi:**-*di*
Gazel 373
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aklını başından almak.
Bir nīm-nigāhıyla beni eyledi bī-hūş
Dād ol ṣanemüñ ġamze-i şūriş-fikeninden

bī-hūş eyler:

1. **bī-hūş eyler:**-*r*
Gazel 37
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aklını başından almak.
Eşk-i pür-ḫūn-ı dü çeşmüm seni bī-hūş eyler
Besdür ey mest-i teġāfül iki peymāne saña

bī-hūş eyleyen:

1. **bī-hūş eyleyen:**-*yen*
Gazel 386
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aklını başından almak.
ʿIşḳ u şevḳuñdur dil-i şeydāyı bī-hūş eyleyen
Maḥv idüp ṣabr u ḳarārum mest ü medhūş eyleyen

bī-hūş iden:

1. **bī-hūş iden:**-*en*
Gazel 166
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aklını başından almak, sersemletmek; deli etmek.
Seni bī-hūş iden meclisde dārū-yı füsūnumdur
Bu ḥāletler benüm ḫāṣıyyet-i ṣahbā-yı ḫūnumdur

bī-hūş ider:

1. **bī-hūş ider:**-*er*
Gazel 160
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aklını başından almak, sersemletmek; deli etmek.
ʿĀşıḳı bī-hūş ider dārū-yı vuṣlat böyledür
Sāḳiyā keyfiyyet-i cām-ı maḥabbet böyledür

bī-hūş itdigüm:

1. **bī-hūş itdigüm:**-*dig, -üm*
Gazel 191
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aklını başından almak, sersemletmek; deli etmek.
Ben ol ser-mest-i cām-ı feyż-i ʿışḳam kim ḥaḳīḳatde
Dili bezm-i mecāzī içre bī-hūş itdigüm yoḳdur

bī-hūş itdirür:

1. **bī-hūş itdirür:**-*ür*
Gazel 112
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aklını aldırmak.
Selb-i sāmān-ı ṣuʿūr itmek murād itdükçe çarḫ
İbtidā dārū-yı iḳbāl ile bī-hūş itdirür

bī-hūş olam:

1. **bī-hūş olam:**-*am*
Gazel 159
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kendinden geçmek, kendini kaybetmek.
Mest olam bī-hūş olam keyfiyyet-i esrār ile
El çekem cām-ı hevādan dilde niyyet böyledür

bī-hūş olayum:

1. **bī-hūş olayum:**-*a, -yum*
Rübai 354
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kendinden geçmek, kendini kaybetmek.
Vir ʿışḳuñı deryā gibi pür-cūş olayum
Ol leẕẕet-i cān-baḫş ile bī-hūş olayum

bī-hūş olup:

1. **bī-hūş olup:**-*up*
Gazel 33
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kendinden geçmek, kendini kaybetmek.
Bāde-i nāz ile bī-hūş olup ol mest-i niyāz
Keşf-i rāz eylemege başladı nā-çār bāña

bī-hūş-ı hevā-yı nefs-i bedkār oldum:

1. **bī-hūş-ı hevā-yı nefs-i bedkār oldum:**-*du, -m*
Rübai 257
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kötü işler yapan nefsin havasının kendinden geçmişi.
Bī-hūş-ı hevā-yı nefs-i bedkār oldum
Dārū-yı ʿināyetüñle sen eyle müfīḳ

bī-hūşī-i ʿışḳıyla:

1. **bī-hūşī-i ʿışḳıyla:**-*ı, -yla*
Gazel 450
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşkın aklı başından gitmesi.
Bī-hūşī-i ʿışḳıyla idüp rāzumı ifşā
Dün sevdigümi eyledüm iḳrār yanında

bihzād:

1. **bihzād:**
Gazel 91
Mısra: **4**
15. yüzyılda yaşamış, İran tarihinde meşhur bir ressam ve minyatür sanatkârı.
Ḳalem ḳatmaḳ dilerseñ naḳş-ı ḥüsn ü ḫaṭṭ-ı ḫūbāna
Ne ṣūretle gelürsin ʿarṣagāh-ı ḥaşre ey Bihzād

2. **bihzāduñ:**-*uñ*
Gazel 298
Mısra: **8**
15. yüzyılda yaşamış, İran tarihinde meşhur bir ressam ve minyatür sanatkârı.
Ṣūret-i ḥüsnüñi seyr eyleyen erbāb-ı naẓar
Didiler işte budur istedigi Bihzāduñ

3. **bihzād:**
Tarih 16
Mısra: **23**
15. yüzyılda yaşamış, İran tarihinde meşhur bir ressam ve minyatür sanatkârı.
Naḳş-ı ḫayret-baḫşını Bihzād ü Mānī görse kim
Āsitān-ı ʿacze eylerler idi vażʿ-ı cibāh

4. **bihzād:**
Tarih 17
Mısra: **22**
15. yüzyılda yaşamış, İran tarihinde meşhur bir ressam ve minyatür sanatkârı.
Feżā-yı sebz-i kāġıd-ḫānede bu kāḫı seyr eyle
Ṣanursın ḳaṣr-ı şīrīn yazdı levḥ-i aḫżara Bihzād

bihzād-ı teşāvīr-i meʿānīyem:

1. **bihzād-ı teşāvīr-i meʿānīyem:**-*yem*
Gazel 191
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Anlam tasvirlerinin Bihzad'ı.
Naḥīfī ben ki Bihzād-ı teşāvīr-i meʿānīyem
Benüm pend-i ṣarīr-i ḫāmeyi gūş itdigüm yoḳdur

bī-iḫtiyār:

1. **bī-iḫtiyār:**
Gazel 405
Mısra: **10**
Elinde olmayarak, istemsiz bir biçimde.
Naḥīfīnüñ nedür cürmi Ḫudā ʿālim ʿalīm Allāh
Cenāb-ı yāre ḳul itmiş anı bī-iḫtiyār ebrū

bī-iḫtiyār-ı süziş-i ʿışḳ u maḥabbetem:

1. **bī-iḫtiyār-ı süziş-i ʿışḳ u maḥabbetem:**-*em*
Gazel 353
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk ve sevginin yakıcılığının iradesizi.
Bī-iḫtiyār-ı süziş-i ʿışḳ u maḥabbetem
Bu ʿarṣa-gehde naʿra-keş-i āh-ı serd isem

bī-ʿillet:

1. **bī-ʿillet:**
Murabba 9

Mısra: **27**
Sorunsuz.
Senüñdür ḥükm bī-ʿillet
Sen iḥsān eyle yā Allāh

2. **bī-ʿillet:**
Rübai 90
Mısra: **2**
Hastalıksız, sağlam kişi.
Fermānuñ ile çün ola vaḳt-i rıḥlet
ʿUḳbāya ʿazīmet görine bī-ʿillet

3. **bī-ʿillet:**
Rübai 108
Mısra: **4**
Hastalıksız, sağlam kişi.
Ḫār ü ḫasa geldükçe nemā bed-ter olur
Āzürde ider nīk ü bedi bī-ʿillet

bī-imtinān ola:

1. **bī-imtinān ola:**-*a*
Gazel 442
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Minnetsiz olmak.
Cānum fedā o gülşen-i rengīn nihāle kim
Gül-çīnī-i leṭāfeti bī-imtinān ola

2. **bī-imtinān ola:**-*a*
Gazel 443
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Minnetsiz olmak.
Meclis odur ki sāġarı bī-imtinān ola
Ṣahbā odur ki neşvesi ḳūt-ı revān ola

bī-intihā:

1. **bī-intihā:**
Kaside 23
Mısra: **62**
Nihayetsiz.
Ṣalāt ile selām olsun resūl ü āl ü aṣḥāba
ʿAṭā vü fażl-ı Bārī ümmete bī-intihā gelsün

bī-irtiyāb:

1. **bī-irtiyāb:**
Kaside 1
Mısra: **20**
Şüphesiz.
Ṣafvet-i ervāḥdur cesādı pür-nūr eyleyen
Bu ḫaber besdür saña ʿārif iseñ bī-irtiyāb

bī-ʿışḳ olamaz:

1. **bī-ʿışḳ olamaz:**-*a, -maz*
Rübai 489
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşksız ol-.
Bu ʿışḳ ki māye-i ṣafādur dilde
Bī-ʿışḳ olamaz ṣafā-yı ḫāṭır dilde

bī-ʿivāż:

1. **bī-ʿivaż:**
Matla 261
Mısra: **1**
Karşılıksız.
Bī-ʿivaż eyledüñ īmān ile teşrīf beni
Sen zevālinden emīn it meded ey Rabb-i Ġanī

bī-iẕn ü ʿināyetüñ:

1. **bī-iẕn ü ʿināyetüñ:**-*üñ*
Rübai 152
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Izin ve dikkat.
Bī-iẕn ü ʿināyetüñ şefāʿat memnūʿ
Ancaḳ sañadur şefāʿat emrinde livāẕ

bī-ḳarār itdükde:

1. **bī-ḳarār itdükde:**-*dükde*
Gazel 45
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tereddüde düşürmek, kararsız bırakmak.
Vir Naḥīfī-i günehkāra şebāt-ı tesliyet
Bī-ḳarār itdükde ḫalḳı aʿẓam-ı hevl-i ḫuṭūb

bī-ḳarār oldı:

1. **bī-ḳarār oldı:**-*dı*
Matla 91
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kararsız olmak.
Dil peyām-ı maḳdem-i yār ile oldı bī-ḳarār
Bād-ı şevḳ ile fürūzān oldı nār-ı intiẓār

bī-ḳarār olsa:

1. **bī-ḳarār olsa:**-*sa*
Tahmis 7
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kararsız olmak.
N'ola teslīm-i cān itmekde diller bī-ḳarār olsa
ʿAceb mi küştegān-ı kūy-ı dil-ber bī-şümār olsa

bī-ḳayd-ı iḫtilāl itdüm:

1. **bī-ḳayd-ı iḫtilāl itdüm:**-*dü, -m*
Kaside 25
Mısra: **66**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Düzensizliğin endişesizliğinde bulunmak.
Budur ümmīd ola ḳabūle ḳarīn
Tā kim bī-ḳayd-ı iḫtilāl itdüm

bī-ḳayd-ı taʿallül:

1. **bī-ḳayd-ı taʿallül:**
Tarih 7
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bahanelere bağlanmamak.
Pür-nūr ide Ḥaḳ şeyb-i kemāl ile vücūdın

Hem-vāre saʿādet bula bī-ḳayd-ı taʿallül

bī-kem ü kāst:

1. **bī-kem ü kāst:**
Tahmis 2
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eksiksiz ve noksansız, tam.
-
Ḫilʿat-i faẕl u kemālātı Ḫudā bī-kem ü kāst

bī-kes:

1. **bī-kes:**
Gazel 263
Mısra: **3**
Kimsesiz, zavallı II âşık.
Bir bī-kes ü bī-hem-dem-i vīrāne-i ʿışḳam
Kim tesliyet-i ḫāṭır ider yār ü kesüm yoḳ

2. **bī-kese:**-*e*
Kaside 26
Mısra: **165**
Kimsesiz, zavallı II âşık.
Dirīġ o bī-kese dūr ola ḫānümānından
Yazıḳ o bülbüle kim gülşeninde ola cüdā

3. **bī-kes:**
Kıt'a 38
Mısra: **5**
Kimsesiz, zavallı II âşık.
Tevekkül ehline bī-kes diyü taḥḳīre saʿy eyler
Tefekkür eylemez mi bilmezem Mevlā-yı Sübḥānı

4. **bī-kesi:**-*i*
Matla 135
Mısra: **1**
Kimsesiz, zavallı II âşık.
Ḳılma ben bī-kesi muḥtāc-ı ʿaṭā-yı maḫlūḳ
Eyle gencīne-i ġaybuñdan İlāhī merzūḳ

5. **bī-kes:**
Rübai 356
Mısra: **2**
Kimsesiz, zavallı II âşık.
Ey rāzıḳ-ı kāʾināt olan Rezzāḳum
Bī-kes ḳulına erḥam olan Ḫallāḳum

bī-kes ḳaldum:

1. **bī-kes ḳaldum:**-*du, -m*
Rübai 231
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kimsesiz, yalnız kalmak.
Bī-reh-ber ü hem-rāh bu deşt-i ġamda
Endūh-ı firāvān ile ḳaldum bī-kes

bī-kes ḳodı:

1. **bī-kes ḳodı:**-*dı*
Gazel 156
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kimsesiz koymak, yalnız bırakmak, terk etmek.
Beni bī-kes ḳodı peyġūle-i ġurbetde ḥasretle
Benüm baḫt-ı siyāhum fi'l-ḥaḳīḳa bī-mürüvvetdür

bī-kes olan:

1. **bī-kes olan:**-*an*
Rübai 496
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kimsesiz, çaresiz olmak.
İtme beni muḥtāc bu nā-keslere sen
Ey bī-kes olan ḳullara erḥam Allāh

2. **bī-kes olan:**-*an*
Rübai 528
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kimsesiz, çaresiz olmak.
Ey bī-kes olan bendelerüñ dād-resi
Raḥm it aña kim olmaya ġam-ḫ∨ar ü kesi

bī-kes ü tenhā:

1. **bī-kes ü tenhā:**
Kaside 3
Mısra: **85**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kimsesiz ve yalnız.
Zīr-i ḫāk içre ḳoyup bī-kes ü tenhā gideler
Seni cān ile seven hem-nefesüñ cānānuñ

2. **bī-kes ü tenhā:**
Rübai 498
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kimsesiz ve yalnız.
Ġurbetde ḳalup bī-kes ü tenhā şöyle
Dil ḥüzn ile geh şöyle vü gāhī böyle

bī-kes ü tenhā ḳalınca:

1. **bī-kes ü tenhā ḳalınca:**-*ınca*
Kaside 26
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kimsesiz ve yalnız kalmak.
Olur delālet-i Ḫıżr ile kām-yāb ādem
Ḳalınca deşt-i taḥayyürde bī-kes ü tenhā

bī-kesān:

1. **bī-kesānuñ:**-*uñ*
Kaside 19
Mısra: **108**
Kimsesizler.
Kim vücūd-ı bī-naẓīrüñ sāye ṣaldı āleme
Merḥabā ey bī-kesānuñ destgīr ü yāveri

bī-ḳīl u ḳāl:

1. **bī-ḳīl u ḳāl:**
Kıt'a 46
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Dedikodusuz.

Eşk-i riḳḳat-ḫīz ile gūyān olup bī-ḳīl u ḳāl
Dāʾimā eyler duʿā-yı şāh-ı devrān selsebīl

bī-ḳudret ü bī-meşiyyet-i rabb-i ilāh:

1. **bī-ḳudret ü bī-meşiyyet-i rabb-i ilāh:**
Rübai 516
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Allah'ın istemediği ve kudret göstermediği.

Bī-ḳudret ü bī-meşiyyet-i Rabb-i İlāh
Bir nesneye ḳādir olamaz bende vü şāh

bil:

1. **bilmem:**-*me, -m*
Gazel 5
Mısra: **17**

Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.

Saña hīç bilmem
Naḥīfī n'oldı kim Mecnūn-miş̲āl
Bī-meḥābā eyledüñ ifşā-yı rāza ibtidā

2. **bilsek:**-*se, -k*
Gazel 17
Mısra: **8**

Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.

Ḳomazsın bizde cemʿiyyet perīşān-ḫāṭır eylersin
Nedür derdüñ ʿaceb bilsek bizümle ey ġam-ı dünyā

3. **bilür:**-*ür*
Gazel 17
Mısra: **1**

Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.

Bilür şāyeste-i luṭf-ı viṣāl olduḳlarum ammā
Biraz ol nāz-perver şīvekārum eyler istiġnā

4. **bilsem:**-*se, -m*
Gazel 23
Mısra: **5**

Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.

Kimüñ āyīne-i feyż-intimā-yı ṭabʿısın bilsem
ʿAceb şimdi kim oldı rāzdār-ı ṣoḥbetüñ cānā

5. **bilmez:**-*mez*
Gazel 26
Mısra: **5**

Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.

Bilmez yine benüm o perī ḳadr ü ḳıymetüm
İtsem yolında cān ü teni cümleten fedā

6. **bilmez:**-*mez*
Gazel 33
Mısra: **7**

Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.

Kimse bilmez ne çeker bu dil-i miḥnet-zede āh
Neler itdi baña ol dil-ber-i ġaddār baña

7. **bilürem:**-*ür, -em*
Gazel 33
Mısra: **9**

Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.

Ey Naḥīfī ben anı luṭf u vefādan bilürem
Her ne cevr eylese ol yār-ı cefākār baña

8. **bilürsin:**-*ür, -sin*
Gazel 38
Mısra: **9**

Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.

Ey Naḥīfī sen bilürsin bārī derdümden benüm
Şimdi ben bir dil-ber-i fettāna oldum mübtelā

9. **bilmez:**-*mez*
Gazel 58
Mısra: **9**

Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.

Ey Naḥīfī bu ʿacebdür kimseler bilmez anı
Tāzelükler ʿāleminde irdi bu cāh-ı şebāb

10. **bilmezem:**-*mez, -em*
Gazel 58
Mısra: **4**

Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.

Bāde-i eşküm revāndur āb ü tābından yaña
Bilmezem kim nūş ider mi ol güzel şāhī şarāb

11. **bildi:**-*di*
Gazel 73
Mısra: **8**

Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.

Ḥāl-i yāra öykünicek geldi başa dürlü ḥāl
Bildi yüzi ḳarasın yanup ider ʿanber sükūt

12. **bilmez:**-*mez*
Gazel 73
Mısra: **4**

Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.

Bü'l-ʿaceb göñlüm kemān itdi ki ol ebrū-kemān
Yā ʿaceb incindi mi bilmez niçün dil-ber sükūt

13. **bilsem:**-*se, -m*
Gazel 81
Mısra: **1**

Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.

Güzel bilsem nedür baña cefākār olmaġa bāʿiş̲
Beni gördükçe her demde sitem-kār olmaġa bāʿiş̲

14. **bil:**
Gazel 84
Mısra: **5**

Bir şey hakkında bilgisi,

mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Niçün ehl-i ʿışḳa uyduñ ider iseñ bil ṣūfiyā
İde ṣāyed bu mecāzī ʿışḳ Ḥaḳla imtizāc

15. **bilmem:**-*me, -m*
Gazel 86
Mısra: **1**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
ʿĀṣıḳa bilmem ki resm-i merḥabā bilmez mi hīç
Yoḫsa ol āhū-yı vaḥşī āşinā bilmez mi hīç

16. **bilmez:**-*mez*
Gazel 86
Mısra: **1**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
ʿĀṣıḳa bilmem ki resm-i merḥabā bilmez mi hīç
Yoḫsa ol āhū-yı vaḥşī āşinā bilmez mi hīç

17. **bilmez:**-*mez*
Gazel 86
Mısra: **2**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
ʿĀṣıḳa bilmem ki resm-i merḥabā bilmez mi hīç
Yoḫsa ol āhū-yı vaḥşī āşinā bilmez mi hīç

18. **bilmez:**-*mez*
Gazel 86
Mısra: **4**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Ḥasret öldürdi beni raḥm eylemez mi ḥālüme
Ol ṭabīb-i cān bu derde bir devā bilmez mi hīç

19. **bilmez:**-*mez*
Gazel 86
Mısra: **6**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Bilmezem yā Rab cefā-cūlar ṭarīḳ-i ʿışḳda
ʿĀṣıḳ-ı ġam-ḫ∨āra āyīn-i vefā bilmez mi hīç

20. **bilmez:**-*mez*
Gazel 86
Mısra: **8**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Saña nāz u şīvedür bunca tecāhülden ġaraż
Ḳaṣdını yoḫsa o şūḫ-ı pür-cefā bilmez mi hīç

21. **bilmez:**-*mez*
Gazel 86
Mısra: **10**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Ey Naḥīfī böyle üstādane ṭarḥ-endāz olan
Vādī-i cān-baḫş-ı yār-ı dil-güşā bilmez mi hīç

22. **bilmezem:**-*mez, -em*
Gazel 86
Mısra: **5**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Bilmezem yā Rab cefā-cūlar ṭarīḳ-i ʿışḳda
ʿĀṣıḳ-ı ġam-ḫ∨āra āyīn-i vefā bilmez mi hīç

23. **bilürsin:**-*ür, -sin*
Gazel 91
Mısra: **12**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Saña mümkin degüldür fenn-i ʿışḳı zāhidā taʿlīm
Bilürsin dād-ı Ḥaḳdur her kişiye feyż-i istiʿdād

24. **bilürüz:**-*ür, -üz*
Gazel 113
Mısra: **11**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Ḥaḳīḳat üzre rüsūm-ı ṭarīḳati bilürüz
Egerçi ṣūfī bizüm delk u tācumuz yoḳdur

25. **bilmezse:**-*mez, -se*
Gazel 115
Mısra: **3**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Tāzedür ʿayb eylemeñ bilmezse ḳadr-i ʿāṣıḳı
Tāzedür tāze benüm o gül-ʿiẕārum tāzedür

26. **bilmezsin:**-*mez, -sin*
Gazel 120
Mısra: **8**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Melāmet itme şevḳ ile görüp meftūnluġum luṭf it
Sen ey zāhid o mest-i nāzı bilmezsin ne fettāndur

27. **bilür:**-*ür*
Gazel 123
Mısra: **10**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Naḥīfīnüñ edā-yı pür-füsūn-ı ṭabʿın idrāke
Lisān-ı siḥr ü iʿcāzı bilür bir şīve-kār ister

28. **bilsem:**-*se, -m*
Gazel 126
Mısra: **9**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Bu āh ü girye niçündür Naḥīfīyā bilsem
Seni bu ḥāle ḳoyan hep o māh-pāre midür

29. **bildigüm:**-*dig, -üm*
Gazel 127
Mısra: **7**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Hele ben bildigüm ol āfitāb-ı evc-i yektāyı
Baḳılsa mehveşānuñ ḫaylī bī-hemtālarındandur

30. **bilmez:**-*mez*
Gazel 142
Mısra: **8**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Ben ser-i kūyında her şeb ḫāk-pūş-ı ḥasretem
Pister-i rāḥatda bilmez ol meh-i ġarrā yatur

31. **bilmezüz:**-*mez, -üz*
Gazel 147
Mısra: **6**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
ʿİẕār-ı pākine o ḫaṭṭı eyleyen taʿlīḳ
Bu baḫt-ı tīre midür bilmezüz sitāre midür

32. **bilmez:**-*mez*
Gazel 153
Mısra: **6**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Gerçi kim eyler melāmet zāhid-i nā-dān baña
Bilmez ammā kim seni görse o da meftūn olur

33. **bildim:**-*di, -m*
Gazel 156
Mısra: **15**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Görüp ezhār-ı bāġuñ zīb-i destān oldıġın bildim
Tevāżuʿ üzre olmaḳ mūcib-i ʿunvān-ı rifʿatdür

34. **bilen:**-*en*
Gazel 156
Mısra: **34**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Cevāhir ḳıymetin sarrāf-ı ḫāẕiḳ fehm ider elbet
Bilen ḳadr-i edā-yı naẓmuñ ol ṣāḥib-baṣīretdür

35. **bildüm:**-*dü, -m*
Gazel 157
Mısra: **14**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Neden dil-beste olduñ tā bu deñlü bezm-i fānīye
Naḥīfī ben de bildüm ki ne ʿaḳl u ne şuʿūruñ var

36. **bilürsin:**-*ür, -sin*
Gazel 157
Mısra: **4**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Neden āsūdesin ey mihr ü cān sen bu menāzilde
Bilürsin bu ẓıll-ı fānīden elbette ʿubūruñ var

37. **bilürsin:**-*ür, -sin*
Gazel 161
Mısra: **5**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Bilürsin sevdigüm gelmez ḥisāba
Yoluñda gördigüm derd ü belālar

38. **bilmem:**-*me, -m*
Gazel 168
Mısra: **13**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Bu zemīn-i neve ḳābil mi naẓīre bilmem
Ṭabʿ-ı şūḫuñda Naḥīfī bu edā tāze midür

39. **bilmezüz:**-*mez, -üz*
Gazel 168
Mısra: **12**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Gerdiş-i pīre-zenüñ gör bize itdüklerini
Bilmezüz şīvesini köhne mi yā tāze midür

40. **bilürsin:**-*ür, -sin*
Gazel 170
Mısra: **10**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Düşüp pāyıña yalvardumsa küstāḫāne incinme
Sen ey āfet bilürsin çünki maʿẕūr oldıġum demdür

41. **bilsek:**-*se, -k*
Gazel 176
Mısra: **1**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Derd-i derūn-ı ʿāşıḳa bilsek sebeb nedür
Ehl-i dilüñ bu çekdigi renc ü teʿab nedür

42. **bilse:**-*se*
Gazel 184
Mısra: **9**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Sözlerümden ḳuvvet-i ṭabʿum n'ola bilse ḥasūd
Zūr-ı bāzū-yı şehi ṭavr-ı sipāhından bilür

43. **bilür:**-*ür*
Gazel 184
Mısra: **1**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
ʿĀşıḳ-ı şeydāsın ol āfet nigāhından bilür
Sūziş-i derd-i dili teʾsīr-i āhından bilür

44. **bilür:**-*ür*
Gazel 184
Mısra: **2**
(Kıymetini) bilmek, anlamak, idrak etmek.
ʿĀşıḳ-ı şeydāsın ol āfet nigāhından bilür
Sūziş-i derd-i dili teʾsīr-i āhından bilür

45. **bilür:**-*ür*
Gazel 184
Mısra: **4**
(Kıymetini) bilmek, anlamak, idrak etmek.
Pīş-i ruḫsārında āhumdan ṣadāḳat fehm ider
Zāhid-i ʿışḳı duʿā-yı ṣubḥ-ġāhından bilür

46. **bilür:**-*ür*
Gazel 184
Mısra: **6**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Naḳş-ı pāyın ḳanda resm itse o serv-i ḫoş-ḫırām
Cilvesin ehl-i maḥabbet ḫāk-i rāhından bilür

47. **bilür:**-*ür*
Gazel 184
Mısra: **8**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Bāde-i ḫūn-ı dil-i ʿuşşāḳ ile mest oldıġın
Cümle ʿālem şīve-i çeşm-i siyāhından bilür

48. **bilür:**-*ür*
Gazel 184
Mısra: **10**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Sözlerümden ḳuvvet-i ṭabʿum n'ola bilse ḥasūd
Zūr-ı bāzū-yı şehi ṭavr-ı sipāhından bilür

49. **bilür:**-*ür*
Gazel 184
Mısra: **12**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Miḥnet-i gerdūn ile dāʾim muʿaẕẕeb oldıġın
Hep Naḥīfī kendinüñ cürm ü günāhından bilür

50. **bilsem:**-*se, -m*
Gazel 192
Mısra: **3**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
ʿAceb kimler ṣafā-yāb oldı bilsem bezm-i ʿālemde
Kimüñ āyīnesinde gerd-i miḥnetden keder yoḳdur

51. **bil:**
Gazel 194
Mısra: **2**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Hele gördüñ mi saña cān ü dilden mübtelā kimdür
Bil ey bīgāne-i mihr ü maḥabbet-āşinā kimdür

52. **bildüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 194
Mısra: **8**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Ne serv-i ser-bülend-i bāġ-ı dil-keş oldıġuñ gördük
Hele bildüñ mi sen de ey ṣabā ol meh-liḳā kimdür

53. **bilsün:**-*sün*
Gazel 194
Mısra: **9**
(Kıymetini) bilmek, anlamak, idrak etmek.
Görüp bu nev-zemīnüm bilsün inṣāf eylesün yārān
Naḥīfīveş daḥi bir şāʿir-i rengīn edā kimdür

54. **bilsem:**-*se, -m*
Gazel 195
Mısra: **8**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Kimlere hem-rāh olursın seyr-i gülzār itmede
Bilsem ey serv-i revānum sürʿatüñ kimlerledür

55. **bilmezem:**-*mez, -em*
Gazel 201
Mısra: **4**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Nev-ẕuhūr-ı ḥüsn iken ḫaṭ geldigin eyler recā
Bilmezem kim fitne-i baḫt-ı siyāhumdan mıdur

56. **bilmez:**-*mez*
Gazel 210
Mısra: **1**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Sirişk-i dīde-i ʿuşşāḳa ḥad nedür bilmez
O baḥr-ı bī-bün-i ġam ceẕr ü med nedür bilmez

57. **bilmez:**-*mez*
Gazel 210
Mısra: **2**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Sirişk-i dīde-i ʿuşşāḳa ḥad nedür bilmez
O baḥr-ı bī-bün-i ġam ceẕr ü med nedür bilmez

58. **bilmez:**-*mez*
Gazel 210
Mısra: **4**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Göñül ḳo zemzeme-i el-emānı ḫāmūş ol
O bī-taraḥḥum edā-yı meded nedür bilmez

59. **bilmez:**-*mez*
Gazel 210
Mısra: **6**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Esīr-i ʿışḳını cevr ile pāy-māl eyler
Fütāde-ḫālini ol serv-ḳad nedür bilmez

60. **bilmez:**-*mez*
Gazel 210
Mısra: **8**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Olur resīde-i ṭavvāf nevāle-i āmāl
O dil ki niʿmet-i ġayre ḥased nedür bilmez

61. **bilmez:**-*mez*
Gazel 210
Mısra: **10**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Naḥīfīyā beni itmez raḳībinden temyīz

O nev-resīde daḫi nīk ü bed nedür bilmez

62. **bilürüz:**-*ür, -üz*
Gazel 211
Mısra: **1**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Ne gül-i bāġ u ne gül-geşt-i çemenden bilürüz
Bu güşāyişleri ol ġonçe-dehenden bilürüz

63. **bilürüz:**-*ür, -üz*
Gazel 211
Mısra: **2**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Ne gül-i bāġ u ne gül-geşt-i çemenden bilürüz
Bu güşāyişleri ol ġonçe-dehenden bilürüz

64. **bilürüz:**-*ür, -üz*
Gazel 211
Mısra: **4**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Dīdemüz ḫāk-i reh-i yār ile rūşen oldı
Biz ṣabā cümle bu eylükleri senden bilürüz

65. **bilürüz:**-*ür, -üz*
Gazel 211
Mısra: **6**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Bizüz ol ehl-i naẓar kim göricek bir ṣūḫı
N'eydigin ġamze-i pür-ṣūr u fitenden bilürüz

66. **bilürüz:**-*ür, -üz*
Gazel 211
Mısra: **8**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Tā dem-i maḥşere dek üstümüze dönse yine
Biz vefā gelmedigin devr-i kühenden bilürüz

67. **bilür:**-*ür*
Gazel 218
Mısra: **3**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Nigāhumdan bilür meftūn u ḥayrān oldıġum ol māh
Cihānda böyle ḥāl añlar netīce bir cevān olmaz

68. **bildüm:**-*dü, -m*
Gazel 222
Mısra: **4**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
O her-cāyī beni terk eyleyüp aġyāra yār olmış
Bugün bildüm o ṣūḫ-ı bī-ḥaḳīḳatden vefā gelmez

69. **bildim:**-*di, -m*
Gazel 227
Mısra: **2**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Gördüm ki bu tāb ile ruḫ-ı yāra baḳılmaz
Bildim ki yaḳīnem ʿalev-i nāra baḳılmaz

70. **bileydi:**-*e, -y, -di*
Gazel 228
Mısra: **19**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Bileydi resm-i İslāmı elif-ḳaddin iderdi dāl
Müsellemdür cehāletde o kim senden selām almaz

71. **bilür:**-*ür*
Gazel 228
Mısra: **2**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Kerīmü'ṭ-ṭabʿ olan ḫaşm-ı denīden intikām almaz
Murād üzre bilür kim kimseler dünyāda kām almaz

72. **bilürsin:**-*ür, -sin*
Gazel 231
Mısra: **10**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Kaʿbe-i maḳṣūda yol virmez muġaylān-ı hevā
Māniʿ-i gül-geşt-i gülşendür bilürsin ḫār u ḫas

73. **bilmedük:**-*me, -dük*
Gazel 233
Mısra: **10**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Bu ḳadar ḫüsn ile ey ṣūḫ-ı cefā-perver-i nāz
Bilmedük resm-i vefā n'eydigin efsūs efsūs

74. **bilmem:**-*me, -m*
Gazel 234
Mısra: **4**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Geşt-i bāġı eyler isem sensüz ey şāh-ı cihān
Ẕevḳı bilmem çünki baña fürḳatüñ olmış ferīs

75. **bildüm:**-*dü, -m*
Gazel 237
Mısra: **3**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Görince ġamze-i her-cāyī ṭabʿuñı bildüm
Cihān içinde ḫaḳīḳatli dil-rübā yoġ imiş

76. **bildüm:**-*dü, -m*
Gazel 240
Mısra: **10**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Naḥīfī ol büt-i dīrīne bizden kesmedi luṭfın
Kişinüñ ben de bildüm eski yāri düşmen olmazmış

77. **bilmedüm:**-*me, -dü, -m*
Gazel 247
Mısra: **6**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.

Gördüm nigāh-ı ḫışmuñı
feryāda başladum
Maʿẕūr ṭut ki bilmedüm
itdüm ḫaṭā-yı maḥż

78. **bilmezüz:**-*mez, -üz*
Gazel 250
Mısra: **2**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Geç ire elṭāf-ı Ḥaḳla gülşen-i gülzāra ḫaṭ
Bilmezüz kim yazılur mı gökde ol meh-pāre ḫaṭ

79. **bil:**
Gazel 251
Mısra: **1**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
ʿĀrıżuñda pādişāhum bil ḫaṭādur bunca ḫaṭ
ʿĀrife kāfīdür olsa ol siyeh ḫālüñ nuḳaṭ

80. **bilürsin:**-*ür, -sin*
Gazel 258
Mısra: **5**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Vuṣlatuñ cāhın bilürsin pādişāhum ben faḳīr
Şol ḳadar ḳıldum ṭaleb kim ḳalmadı tāb ü dimāġ

81. **bileydi:**-*e, -y, -di*
Gazel 264
Mısra: **14**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Ne deñlü seng-dil olsa taraḥḥum eyler idi
Bileydi zümre-i ḫūbān ne çekdigin ʿuşşāḳ

82. **bilmezüz:**-*mez, -üz*
Gazel 267
Mısra: **14**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Nāmını gūş iderüz kendi görinmez aṣlā
Bilmezüz luṭf u kerem
ʿālem-i dünyā da mı yoḳ

83. **bilürüz:**-*ür, -üz*
Gazel 267
Mısra: **17**
... olarak görmek, kabul etmek, farz etmek.
Ey Naḥīfī bilürüz hem-serimüz yoḳ ammā
Yā bu meydān-ı süḫanda bize hem-pā da mı yoḳ

84. **bil:**
Gazel 272
Mısra: **9**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Şāh-ı ʿādil ẓālim olmaz ḳana girmez bil bunı
Pādişāhum bu Naḥīfī mūr ise merdāna baḳ

85. **bilmezem:**-*mez, -em*
Gazel 273
Mısra: **5**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Ne ġamdur bilmezem bu ġamm irişdi ṭabʿuma ẓillet
Nedendür ḳara sevdālar göñül pür-pāk ü nāk ancaḳ

86. **bilürim:**-*ür, -im*
Gazel 285
Mısra: **4**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Derd-i hicrānı sen ey Yūsuf-ı s̱ānī baña ṣor
Çekdigin ben bilürim ḥasret ile Yaʿḳūbuñ

87. **bilürsin:**-*ür, -sin*
Gazel 285
Mısra: **8**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Şerm ider saña niyāz eylemege bī-çāre
Ḥālini sen de bilürsin bu dil-i maḥcūbuñ

88. **bilsem:**-*se, -m*
Gazel 298
Mısra: **11**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Sen ne aġlarsın eyā bülbül-i şeydā bilsem
Diñlenür bārī senüñ şām ü seḥer feryāduñ

89. **bilürsin:**-*ür, -sin*
Gazel 302
Mısra: **5**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Bilürsin ḫaste-i ʿışḳ oldıġum nabż-ı fiġānumdan
Ne ḥācetdür ṭabībüm saña şimdi keşf-i rāz itmek

90. **bilürsin:**-*ür, -sin*
Gazel 302
Mısra: **8**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Ser-i kūyuñda efġān eylerem tā şevḳ-ı ḫüsnüñle
Feraḥ-zādur bilürsin gülşen içre sūz u sāz itmek

91. **bilindi:**-*in, -di*
Gazel 303
Mısra: **6**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Sipihr-i sīnede itdüñ o māhı zār ü ḫazīn
Felek bilindi netīce senüñ daḫi hünerüñ

92. **bilür:**-*ür*
Gazel 305
Mısra: **6**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Elbette beni eyler idüñ cevre sezāvār
Mevlā da bilür ben ḳuluña çoḳ kerem itdüñ

93. **bilmem:**-*me, -m*
Gazel 306
Mısra: **4**

Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Ḳoduñ ey bāġbān-ı ʿişve naḫl-i mihri esfelde
Neden ammā nihāl-i cevri bilmem ser-firāz itdüñ

94. **bilmem:**-*me, -m*
Gazel 311
Mısra: **6**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Baḳmayup Mecnūnuña ey Leylī-i şīrīn edā
Muṭlaḳ istiġnā mı bilmem iḫtirāz itdüklerüñ

95. **bilmez:**-*mez*
Gazel 321
Mısra: **3**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Ṭaʿna-kārān-ı felek bilmez bu rāzuñ n'eydigin
Duymaġa rāz-ı dili erbāb-ı ʿışḳ ister göñül

96. **bildüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 342
Mısra: **1**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Bildüñ esīr-i zülf-i perīşānum oldıġum
Ṭuyduñ netīce bende-i fermānuñ oldıġum

97. **bilmez:**-*mez*
Gazel 346
Mısra: **11**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Ben bilmez idüm n'eydigini miḫnet-i hecrüñ
Der-ḫ∨āb idüm eyvāh daḫi şimdi uyandum

98. **bil:**
Gazel 347
Mısra: **8**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Baña düşmenlik iden dīv-i recīm olsa daḫi
Şiheb-i āh-ı ḥazīnümle bil anı yaḳaram

99. **bilmedi:**-*me, -di*
Gazel 347
Mısra: **6**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Ġırre ḳılmış bir iki ḫāki tüvān-ı beşeri
Bilmedi anda olan tāb ü tüvānı yaḳaram

100. **bilmezsin:**-*mez, -sin*
Gazel 352
Mısra: **18**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Ey Naḥīfī gerçi hem-demsin baña ẓāhirde sen
Sen de bilmezsin benüm bir cāy-ı pinhāndur yerüm

101. **bilmem:**-*me, -m*
Gazel 356
Mısra: **6**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Baña bir neşve virmişdür ümmīd-i būs-ı laʿlüñ kim
Nedür keyfiyyet-i tāb-ı şarāb-ı dil-güşā bilmem

102. **bilmem:**-*me, -m*
Gazel 356
Mısra: **18**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Naḥīfīyem bilinmez ḳıymetüm bīgāne-i luṭfem
Diyār-ı ġurbete geldüm ġarībem āşinā bilmem

103. **bilmem:**-*me, -m*
Gazel 356
Mısra: **16**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Taraḥḥum eylemezsin cān-ı şīrīnin fedā ḳılsa
Neye müncerr olur bi'llāhi ḥāl-i mübtelā bilmem

104. **bilmem:**-*me, -m*
Gazel 356
Mısra: **14**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Ne gūş-ı nāle eylersin ne āh ü zāra ḳāʾilsin
Niçe ʿarż eyleyem derd-i derūnum ben saña bilmem

105. **bilmem:**-*me, -m*
Gazel 356
Mısra: **12**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Senüñ Mecnūnuñam semt-i ḫalāṣı ārzū itmem
Ġam-ı ʿışḳuñla derd-ālūdeyem cānā devā bilmem

106. **bilmem:**-*me, -m*
Gazel 356
Mısra: **10**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Yine dil-ḫufte-i evżāʿ-ı istiġnā olup ḳalduñ
Neden āzürde-ḫāṭırsın seni ey bī-vefā bilmem

107. **bilmem:**-*me, -m*
Gazel 356
Mısra: **8**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Taʿaccüb itme evżāʿ-ı perīşānum görüp ey gül
Senüñ bir bülbül-i küstāḫuñam rengīn edā bilmem

108. **bilmem:**-*me, -m*
Gazel 356
Mısra: **4**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Ḥarīm-i gülşen-i dil-dāra düşmez reh-güẕāruñ hīç
Tekāsül mi idersin yoḫsa ey bād-ı ṣabā bilmem

109. **bilmem:**-*me, -m*
Gazel 356
Mısra: **1**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Ḫayāl-i bīm-i hecr itmem viṣāl-i dil-rübā bilmem
Ben ol dīvāne-i ʿışḳam ki hīç ḫavf ü recā bilmem

110. **bilmem:**-*me, -m*
Gazel 356
Mısra: **2**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Ḫayāl-i bīm-i hecr itmem viṣāl-i dil-rübā bilmem
Ben ol dīvāne-i ʿışḳam ki hīç ḫavf ü recā bilmem

111. **bildük:**-*dü, -k*
Gazel 363
Mısra: **5**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Bizi öldürmek imiş ḳaṣdını bildük ammā
Niyyetinden ne var ol dil-ber-i fettān dönsün

112. **bilmez:**-*mez*
Gazel 368
Mısra: **9**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Ḳayd-ı hüşyārī nedür bilmez zamān-ı ḥaşre dek
Nūş iden bezm-i ḥaḳīḳatde maḥabbet bādesin

113. **bilürüz:**-*ür, -üz*
Gazel 372
Mısra: **7**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Remz-i nigehinden bilürüz ḳaṣdını yoḫsa
Ol ġonçe-femüñ bir söz alınmaz deheninden

114. **bilür:**-*ür*
Gazel 376
Mısra: **4**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Ḥācet ne şekve-sāzī-i ʿuşşāḳ-ı bī-dile
ʿĀlem bilür seni nesin ey bī-vefā nesin

115. **bilür:**-*ür*
Gazel 379
Mısra: **11**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Bu Naḥīfī bilür ey āfet-i cān çekdigiñi
O nigehlerle o çeşm-i sitem-āyīnüñden

116. **bilsek:**-*se, -k*
Gazel 474
Mısra: **14**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Āzürde-dil olmaḳda Naḥīfī sitemüñden
Bilsek hele ḳaṣduñ nedür erbāb-ı kemāle

117. **bilmem:**-*me, -m*
Gazel 480
Mısra: **9**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Baña hīç bilmem ne siḥr eyler bu reftāruñ senüñ
Cān ü dil ḥayrān olur vażʿ-ı neşāṭ-engīzüñe

118. **bilürsin:**-*ür, -sin*
Gazel 486
Mısra: **8**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Olup ʿilm-i ḥużūrı ʿilm-i ẕātuñ bu şuʾūnāta
Bilürsin cüzʾ ü külliyyāt ile efrād ü ebʿāżı

119. **bilür:**-*ür*
Gazel 490
Mısra: **13**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Ey Naḥīfī ne bilür mest-i maḥabbet ḥālin
Sāḳī-i ʿışḳuñ o kim olmaya peymāne-keşi

120. **bilmez:**-*mez*
Gazel 500
Mısra: **13**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Bī-derd-i ʿışḳ olanlar ḳadr-i viṣāli bilmez
İtme ḥarīf-i meclis her şaḫṣ-ı bī-meẕāḳı

121. **bilmez:**-*mez*
Gazel 504
Mısra: **12**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Erbāb-ı ʿışḳa zāhid ider ṭaʿn-ı bī-şümār
Bilmez ki her sözinde ṣayılmaz ḫaṭāları

122. **bilse:**-*se*
Gazel 507
Mısra: **14**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Meşḳ-ı ʿışḳ itmege var idi Naḥīfī iḳbāl
Bilse ḳadr-i hüneri ʿaṣrumuzuñ tāzeleri

123. **bildük:**-*dü, -k*
Gazel 510
Mısra: **8**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
ʿArż-ı ṣadāḳat itmiş idük dün ol āfete
Bāʿiṣ bu oldı cevrine bildük ḫaṭāmuzı

124. **bilmez:**-*mez*
Gazel 510
Mısra: **10**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.

Ḫayfā ki bir görür bizi aġyār ile o māh
Bilmez o nev-resīde ḫulūṣ u riyāmuzı

125. **bilinmez:**-*in, -mez, -*
Gazel 517
Mısra: **4**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Cism-i ser-tā-pā ʿalīl-i sūz u tāb-ı ʿışḳ iken
Ḫaste-i ʿışḳuñ ne ḥikmetdür bilinmez ʿilleti

126. **bilür:**-*ür*
Gazel 518
Mısra: **7**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
O da bir gün bilür üftādelerüñ ḥālinden
Ḳo ṣalınsun benüm ol serv-i revānum şimdi

127. **bilürsin:**-*ür, -sin*
Gazel 525
Mısra: **8**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Meded ʿarż itme ḫālüñ cennet-i ḥüsnüñde ʿuṣṣāḳa
Bilürsin Ādeme cānā ki ol bir dāne kār itdi

128. **bilürsin:**-*ür, -sin*
Kaside 1
Mısra: **60**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Ḳalbüñi ṣāf it ki teẕhīb idesin aḫlāḳuñı
İḫtilāf-ı levne tābiʿdür bilürsin āb ü tāb

129. **bildük:**-*dü, -k*
Kaside 3
Mısra: **13**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
ʿĀḳıbet ḫāk ile yeksān olacaḳsın bildük
Nesine ġırresin āyā bu fenā dünyānuñ

130. **bilmedüm:**-*me, -dü, -m*
Kaside 5
Mısra: **38**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Sünnet-i ẕī-şānuñ icrāda taḳṣīr eyledüm
Bilmedüm ġafletle oldım tābiʿ-i nefs ü hevā

131. **bilmem:**-*me, -m*
Kaside 5
Mısra: **61**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Bunca ʿāṣīler içinde yoḳ mıdur bilmem yiri
Ümmetüñden biri ḫaṭā-pīşe ġarībüñ serverā

132. **bilür:**-*ür*
Kaside 5
Mısra: **70**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Her ne deñlü bende-i küstāḫ isem eyle ḳabūl
Ḥaḳ bilür kim ḫidmetüñde bī-riyāyam bī-riyā

133. **bilür:**-*ür*
Kaside 5
Mısra: **89**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Sen ne şāh-ı mülk-i ʿizzet oldıġın ʿālem bilür
Ey şehenşāh-ı serīr-efrūz-ı mülk-i ışṭıfā

134. **bilürken:**-*ür, -ken*
Kaside 5
Mısra: **65**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Cürm ü ʿiṣyānum bilürken müstemendāne yine
Eyleyüp isnād-ı nisbet saña ḳıldum ilticā

135. **bilse:**-*se*
Kaside 8
Mısra: **233**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Bilse ger ḳıymet-i güftārımı ṣarrāf-ı felek
Beni eyler ebedī güş u dile zīver-kār

136. **bilmeyen:**-*me, -yen, -*
Kaside 12
Mısra: **41**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Ey şīvesini bilmeyen erbāb-ı ṣafānuñ
Taḥṣīl-i vuḳūf eyle bu esrār-ı nihāna

137. **bilürsin:**-*ür, -sin*
Kaside 19
Mısra: **141**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Sen bilürsin ḳıymet-i güftārum ey şāh-ı güzīn
-

138. **bilmezsin:**-*mez, -sin*
Kaside 20
Mısra: **17**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Görmedükçe Ḳaṣr-ı Saʿd-ābādı bilmezsin nedür
İster iseñ Mıṣr u Şām u ḫıṭṭā-i Baġdādı gör

139. **bil:**
Kaside 22
Mısra: **60**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Teferrüs eylemek ehl-i ḳulūba dād-ı mevlādur
Yeter şāhid bu nūr-ı bāṭına bil sırr-ı esmāyı

140. **bilmeyen:**-*me, -y, -en*
Kaside 22
Mısra: **46**
Bir şey hakkında bilgisi,

mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Rumūz-ı ḥikmetde her şaḫṣ-ı ʿāmī vāḳıf olsun mı
Ne ḳādir ḥall ü keşfe bilmeyen fenn-i muʿallāyı

141. **bilür:**-*ür*
Kaside 22
Mısra: **49**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Bilür ehl-i dilüñ mā-fī'ż-żamīrin keşf-i ḥāl eyler
Bu burhān-ı müsellemdür ider taḥḳīḳ daʿvāyı

142. **bilür:**-*ür*
Kaside 22
Mısra: **56**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Ḳulūba müşrif-i ilhām olup ḥall-i merām eyler
Bilür ḥads ü ẕekā-yı ṭabʿ ile iẓhār ü iḫfāyı

143. **bilürsün:**-*ür, -süñ*
Kaside 22
Mısra: **77**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Hele kim bilmez ise sen bilürsün nūr-ı ḳalb ile
Ne deñlü olsa ednā ḫādim-i şāh-ı ev ednāyī

144. **bilür:**-*ür*
Kaside 23
Mısra: **49**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Bilür efrād-ı ümmet gerçi ḳadr-i ẕātını ammā
Hele bir kerre görsün vaḳt-i ʿilm-i rūşenā gelsün

145. **bilmem:**-*me, -m*
Kaside 26
Mısra: **105**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Hücūm-ı ġayret ile ḳanda gitdigüm bilmem
ʿİnān-ı ḫāmemi ʿayb itme eylesem irḫā

146. **bilmez:**-*mez*
Kaside 26
Mısra: **158**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Ne ḥāl ise geçinürdüm bu bezm-i fānīde
Cihānda bilmez idi kimse ḥālümi aṣlā

147. **bilür:**-*ür*
Kaside 26
Mısra: **124**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Ne cemʿ-i ḫātıra imkān ne fikr-i naẓma mecāl
Ḫudā bilür ki beni ḥayret itdi istīlā

148. **bilürdi:**-*ür, -di*
Kaside 27
Mısra: **127**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Kim bilürdi selefüñ menḳabet-i evṣāfın
Olmasa ṣafḥa-i erbāb-ı sühanda mesṭūr

149. **bilmez:**-*mez*
Kıt'a 36
Mısra: **5**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
N'oldıġın bilmez idüm bāġ-ı cinānuñ el-ḥaḳ
Görmeyeydüm ben eger şām-ı bihişt-ābādı

150. **bilmezem:**-*mez, -em*
Kıt'a 38
Mısra: **6**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Tevekkül ehline bī-kes diyü taḥḳīre saʿy eyler
Tefekkür eylemez mi bilmezem Mevlā-yı Sübḥānı

151. **bilse:**-*se*
Matla 116
Mısra: **1**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Bilse ʿaceb mi fenn-i cefāyı o şīvekār
Üstād önünde
ḫaylī zamandur ki diz çöker

152. **bilmez:**-*mez*
Matla 150
Mısra: **1**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Lisān-ı ʿışḳı bilmez nüktesin fehm eylemez yārüñ
Ne ḳuşdur bülbül-i şeydā yanında ʿāşıḳ-ı zāruñ

153. **bilmezsin:**-*mez, -sin*
Matla 203
Mısra: **2**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Ehl-i ʿışḳuñ leẕẕetinden zāhidā maḥrūmsın
Sen hevā-yı ʿışḳı bilmezsin daḫi maʿṣūmsın

154. **bil:**
Mesnevi 1
Mısra: **14**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Ṣoñra oldı Ḫuzeymeye vāṣıl
Baʿdehū naḳl olındı müdrike bil

155. **bilmem:**-*me, -m*
Rübai 42
Mısra: **3**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Bilmem niçe taʿbīr ideyüm maḳṣūdum
Yoḳ ʿacz ile bende añа şāyeste edā

156. **bilürsin:**-*ür, -sin*
Rübai 75
Mısra: **3**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
ʿAllām-ı ġuyūbsın bilürsin cümle
Ḳalbümde ne oldığın recā-yı aġleb

157. **bildüñ:**-*dü, -ñ*
Rübai 98
Mısra: **1**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Bildüñ mi nedür bu rūz u şebde ḥālāt
Ol faḫr-ı cihān şevḳinedür bu ḥarekāt

158. **bilürem:**-*ür, -em*
Rübai 156
Mısra: **3**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Lā vü neʿam-ı ġayra ne ḥācet bilürem
Bī-reyb ü gümān Māniʿ u Muʿṭī Ḥaḳdur

159. **bilürem:**-*ür, -em*
Rübai 168
Mısra: **3**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Yā Rab bilürem ben ne güneh-kār idügüm
Ancaḳ ṭalebüm raḥmet ü iḥsānuñdur

160. **bilmez:**-*mez*
Rübai 216
Mısra: **1**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Ten-perver olan ṣafvet-i cānı bilmez
Sālike olan sırr-ı nihānı bilmez

161. **bilmez:**-*mez*
Rübai 216
Mısra: **2**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Ten-perver olan ṣafvet-i cānı bilmez
Sālike olan sırr-ı nihānı bilmez

162. **bilmez:**-*mez*
Rübai 216
Mısra: **4**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Zuʿmınca ider daʿvī-i seyr-i melekūt
Bī-çāre zemīn ü āsumānı bilmez

163. **bilmez:**-*mez*
Rübai 265
Mısra: **2**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Tā olmayıcaḳ rāz-ı derūnum manṭūḳ
Aḥvāl-i perīşānumı bilmez maḫlūḳ

164. **bil:**
Rübai 310
Mısra: **2**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Esbāba teşebbüs̲le olursañ muḳbil
Esbāb-ı ḥuṣūli sen müsebbibden bil

165. **bil:**
Rübai 314
Mısra: **1**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Mülk ü melekūt oldı o mevlānuñ bil
Kim yoḳ aña memnūʿ u muḥāl ü müşkil

166. **bilmem:**-*me, -m*
Rübai 333
Mısra: **1**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Bī-çāre Naḥīfī saña n'oldı bilmem
Kim sende nümāyān görinür ṣūret-i ġam

167. **bilmem:**-*me, -m*
Rübai 336
Mısra: **1**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Bilmem ne füsūn itdi baña ol ẓālim
Ārām idemez oldı dil-i meyyālüm

168. **bilmem:**-*me, -m*
Rübai 337
Mısra: **1**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Bu ṭabʿ ile bilmem saña āyā ne disem
Mestāne degülsin hele mestāne disem

169. **bilmem:**-*me, -m*
Rübai 344
Mısra: **4**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Ser-tā-ḳadem ekdār ila ālūde cihān
Bilmem yere mi geçdi ṣafā-yı ʿālem

170. **bilürem:**-*ür, -em*
Rübai 352
Mısra: **4**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Ḫmānum odur Māniʿ ü Muʿṭī Ḥaḳdur
Her maṭlabı Allāh dimekden bilürem

171. **bilürem:**-*ür, -em*
Rübai 352
Mısra: **1**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Ben nīk ü bedi ṣanma felekden bilürem

ʿAcz oldığını ins ü melekden bilürem

172. **bilürem:**-*ür, -em*
Rübai 352
Mısra: **2**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Ben nīk ü bedi ṣanma felekden bilürem
ʿAcz oldığını ins ü melekden bilürem

173. **bilmedigüm:**-*me, -dig, -üm*
Rübai 359
Mısra: **3**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Hīç bilmedigüm ḳalmadı bu vādīde
Ben ʿışḳda ol mertebe üstād oldum

174. **bilürem:**-*ür, -em*
Rübai 372
Mısra: **2**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Sensin iden iʿṭā ṭaleb ü mesʾūlum
Senden bilürem her ne ise meʾmūlum

175. **bilürem:**-*ür, -em*
Rübai 384
Mısra: **4**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Ṣıdḳ ile İlāhī istinādum sañadur
Ḥal-kerde-i ḳudret bilürem her kārum

176. **bildüklerini:**-*dük, -ler, -i, -n, -i*
Rübai 389
Mısra: **3**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Bildüklerini eylesün aṣḥāb-ı ġaraż
Ben ʿādili olan Rabb-i Ḳādiri bilürem

177. **bilürem:**-*ür, -em*
Rübai 389
Mısra: **1**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
ʿĀlemde ne şāh ü ne vezīri bilürem
Birdür o İlāhī-i bī-naẓīri bilürem

178. **bilürem:**-*ür, -em*
Rübai 389
Mısra: **2**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
ʿĀlemde ne şāh ü ne vezīri bilürem
Birdür o İlāhī-i bī-naẓīri bilürem

179. **bilürem:**-*ür, -em*
Rübai 389
Mısra: **4**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Bildüklerini eylesün aṣḥāb-ı ġaraż
Ben ʿādili olan Rabb-i Ḳādiri bilürem

180. **bil:**
Rübai 397
Mısra: **4**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Zehrā vü dü çeşm-i dil ü cān ol Ḥaseneyn
Bil āl-i ʿabā faẓlına bunlar zeyn

181. **bilmez:**-*mez*
Rübai 431
Mısra: **4**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Ey minnet ile ḳalbüm idenler taẓyīḳ
Bilmez degülem mülk-i tecerrüd rāhın

182. **bilürem:**-*ür, -em*
Rübai 504
Mısra: **3**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Yā Rab bilürem Māniʿ ü Muʿṭī sensin
Aġyārdan ümmīd-i ʿaṭāya tevbe

183. **bilmem:**-*me, -m*
Rübai 514
Mısra: **2**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Şermende iken ḳıllet-i ṭāʿatden āh
Bilmem ne belādur baña bu cürm ü günāh

184. **bilür:**-*ür*
Tahmis 4
Mısra: **9**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Türk ü Rūm u ʿAcem ü Hind bilür bunı ki sen
Hāşimsin Medenīsin ʿArabīsin Ḳureyşī

185. **bilsem:**-*se, -m*
Tahmis 5
Mısra: **3**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Māhiyyet-i dīdāruñ bilsem nedür āyā ne
-

186. **bilür:**-*ür*
Tahmis 7
Mısra: **5**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Bilür kim kān-ı āteşden çıḳan ḫançerde āb olmaz
Olur şermende mihr ü meh cemāl-i bī-miṯālüñden

bil-:

1. **bildüm:**-*dü, -m*
Gazel 12

Mısra: **7**

Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.

Ġarażuñ ṣayd-ı cān imiş bildüm
O vefālar cefā imiş maḥżā

2. **bilmem:**-*me, -m*

Gazel 30

Mısra: **10**

Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.

Māh-rūlardan dimişler kim Naḥīfī geçdi hep
Bilmem āyā eyleyen kimdür bu isnādı baña

3. **bilemem:**-*e, -me, -m*

Gazel 55

Mısra: **3**

Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.

Naẓar itmez bilemem ben ḳulına şāh-ı cevān
Meded ol cilve nedür yā nedür ol ʿālī-ḫıṭāb

4. **bilmem:**-*me, -m*

Gazel 214

Mısra: **2**

Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.

Degmez mi saña nāme-i ḥasret-peyāmumuz
Varmaz mı bād-ı ṣubḥ ile bilmem selāmumuz

5. **bilüben:**-*üben*

Gazel 261

Mısra: **16**

Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.

De Naḥīfī esicek bāġ-ı tene bād-ı ecel
Bilüben ḳadrini el baġlaya ḫūbān ṣaf ṣaf

6. **bilürüz:**-*ür, -üz*

Gazel 262

Mısra: **4**

Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.

Niçün istiġnā ḳılarsın baña ey ġonçe-dehen
Bilürüz kim ʿālem içre sensin ol dürr-i ṣadef

7. **bilelüm:**-*e, -lüm*

Gazel 303

Mısra: **1**

Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.

Ṣabā senüñ bilelüm kūy-ı dil-rübā mı yerüñ
Alınmadı gideli ol diyāra bir ḫaberüñ

8. **bildüm:**-*dü, -m*

Gazel 354

Mısra: **7**

Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.

Bu sitem-güne cevābın gūş idüp bildüm meger
Ḥüsnine maġrūr imiş ol dil-ber-i pür-naḫvetüm

9. **bilmez:**-*mez*

Gazel 354

Mısra: **18**

Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.

Ṣāʿir-i şūride-ṭabʿam ʿāṣıḳ-ı pākīze-dil
Bilmez ol şūḫ-ı cefā-endīşe ḳadr ü ḳıymetüm

10. **bildim:**-*di, -m*

Gazel 364

Mısra: **7**

Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.

Āfitāb-ı ʿārıżından bildim ol her-cāyīnüñ
Revnaḳ-efrūz-ı ḥarīm-i bezm-i aġyār oldıġın

11. **bilürdi:**-*ür, -di*

Gazel 364

Mısra: **1**

Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.

Kim bilürdi ol perī-rūyuñ cefā-kār oldıġın
Çeşm-i mekkārı gibi tā böyle ġaddār oldıġın

12. **bilmeye:**-*me, -ye*

Gazel 376

Mısra: **12**

Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.

ʿĀḳıl odur ki kūşe-nişīn-i ferāġ olup
ʿĀlemde kimse bilmeye nām ü nişānesin

13. **bilmezüz:**-*mez, -üz*

Gazel 376

Mısra: **5**

Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.

Vażʿ-ı ḥilāfa n'oldı sebeb yoḫsa bilmezüz
Ol bī-vefā unıtdı mı ʿahd-i ṣebānesin

14. **bildüm:**-*dü, -m*

Gazel 388

Mısra: **3**

Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.

Bildüm ki ʿilāc olmaz imiş ʿışḳa seferle
Ancaḳ bu ḳadar fāʾide buldum seferümden

15. **bilsem:**-*se, -m*

Gazel 419

Mısra: **11**

Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.

Riyāż-ı dehre bilsem niçe tevcīh-i nigāh eyler
İdenler ravża-i pāküñ ziyāret yā Resūla'llāh

16. **bildüm:**-*dü, -m*

Gazel 447

Mısra: **14**

Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.

Dün Naḥīfī-i ʿabā-pūşı temāşā eyledüm
Er yaturmış ben de bildüm ḫırḳa-i peşīmende

17. **bildüm:**-*dü, -m*
Gazel 483
Mısra: **5**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Renciş-i zaḫmın görüp bildüm ki üstād-ı ḳażā
Ḫūn-ı ʿāşıḳdan şu virmiş ḫançer-i ser-tīzüñe

18. **bilmege:**-*meg, -e*
Kaside 8
Mısra: **49**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Tā ki ḳaṣd itmiş idüm bilmege bu esrārı
Ḳudsiyān-ı ḥarem-i dilden idem istiḫbār

19. **bil:**
Kaside 14
Mısra: **14**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Ṣoñra oldı Ḫuzeymeye vāṣıl Baʿdehū naḳl olındı müdrike bil

20. **bilmez:**-*-mez*
Kaside 22
Mısra: **77**
Bilmezlikten gelmek.
Hele kim bilmez ise sen bilürsün nūr-ı ḳalb ile
Ne deñlü olsa ednā ḫādim-i şāh-ı ev ednāyī

21. **bildüm:**-*dü, -m*
Matla 234
Mısra: **2**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Olur sūzān ḳarīb oldıḳça şemʿ-i bezme pervāne
Yaḳīn bildüm ki āteşdür netīce ḳurb-ı cānāne

22. **bilürsin:**-*ür, -sin*
Murabba 9
Mısra: **14**
Allah'ın âlim sıfatı bağlamında Allah'ın her şeyi bilmesi.
Çü sensin Ḳādir ü ʿĀlim Bilürsin cümle aḥvālüm

23. **bilmeye:**-*me, -ye*
Rübai 325
Mısra: **4**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Bir vech ile meʾmūlumı iḥsān it kim
Aġyār benüm bilmeye aṣlā ḥālüm

24. **bildüm:**-*dü, -m*
Rübai 426
Mısra: **3**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
Bildüm keremüñ ʿafvüñe maġrūr oldum
Aḥvāl bu bāḳī senüñ emr ü fermān

bilād-ı şarḳ u ġarbı:

1. **bilād-ı şarḳ u ġarbı:**-*ı*
Tarih 34
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Doğu ve Batı şehirleri II her yeri.
Ḥaḳ bilād-ı şarḳ u ġarbı eyleyüp tesḫīr aña
Eyleye aḥkāmını icrā bu dīn-i sermedüñ

bilāl-ı ḥabeşī:

1. **bilāl-ı ḥabeşī:**
Gazel 490
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İslâmiyet'i ilk kabul edenlerden ve bunu açıktan ilan eden ilk yedi kişiden biridir.
Dāġ-ı ʿışḳuñla olup merdüm-i çeşm-i ʿālem
Ḫāl-i ruḫsār-ı kemāl oldı Bilāl-ı Ḥabeşī

bi-lā-tavaḳḳuf:

1. **bi-lā-tavaḳḳuf:**
Kaside 26
Mısra: **314**
Durmadan.
Olınca sūz-ı derūn ile bir duʿā elbet
Bi-lā-tavaḳḳuf olur vāṣıl-ı ḥarīm-i semā

bi'l-benān:

1. **bi'l-benān:**
Kaside 18
Mısra: **13**
Parmakla gösterilen.
Yümn-i luṭfıyla meh-i tābān müşārun bi'l-benān
Şevḳ-ı dīdārıyla ḫūrşīd-i felek pertev-niṣār

bildigüm bilmedigüm:

1. **bildigüm bilmedigüm:**
Kaside 8
Mısra: **157**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hatırladığı hatırlamadığı, bildiği bilmediği II tüm.
Bildigüm bilmedigüm cürmüme hep muʿterifem ʿĀlimü'l-ġayb ḥużūrında ne mümkin inkār

bildigüñ eyle:

1. **bildigüñ eyle:**
Gazel 344
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
"istediğini yap.", "dilediğince davran." anlamında kalıplaşmış söz.
Bildigüñ eyle gözüm nūrı dil-i nālāna
Saña bāḳī mi ḳalur ṣoñra bu devrān göreyüm

bildir:

1. **bildirelüm:**-*e, -lüm*
Gazel 470
Mısra: **9**
Bildirmek, habardar etmek.

ʿAndelībāna yine bildirelüm miḳdārın
Gülşende ʿazm idelüm bir iki gül-rūlar ile

bildür:

1. **bildür:**
Gazel 57
Mısra: **10**
Bildirmek, habardar etmek.
Bu Naḥīfīye selāmuñ bile yoḳdur güzelüm
Aña bildür ṣuçını sevdicegüm ṣoñra ḫiṭāb

2. **bildür:**
Gazel 398
Mısra: **3**
Bildirmek, habardar etmek.
Mecrūḥ-ı tīġ-ı ḥasretem bildür ey ṣabā
Ḫūnīn libās ü pīrehenüm aña vir nişān

3. **bildür:**
Gazel 403
Mısra: **6**
Bildirmek, habardar etmek.
Cemālüñ gül-ʿiẕārına didiler bāġ-ı cennet mi
Ġıdādur rūḥ-ı ʿuṣṣāḳa bize bildür ne cāndur bu

4. **bildür:**
Gazel 481
Mısra: **5**
Bildirmek, habardar etmek.
Nāzikāne yine bir āh ile bildür ġarażuñ
Ṣıḳılur ol gül-i nev-resteye ibrām olsa

5. **bildürmek:**-*mek*
Kaside 24
Mısra: **61**
Bildirmek, habardar etmek.
Yine bildürmek içün ḥaddini ceyş-i zemistāna
Bu dem dest urdı sūsen ḫışm ile şemşīr-i bürrāna

6. **bildürmedigüñ:**-*me, -dig, -üñ*
Rübai 35
Mısra: **3**
Bildirmek, habardar etmek.
Bildürmedigüñ nesneye vāḳıf degülüz
-

bile:

1. **bile:**
Gazel 56
Mısra: **4**
Dahi, de.
Açuben genc-i viṣālüñ baña it vaṣlı ʿaṭā
Saña ḳuldur dil ü cānum bile ṣāhā ne ʿaceb

2. **bile:**
Gazel 57
Mısra: **9**
Dahi, de.
Bu Naḥīfīye selāmuñ bile yoḳdur güzelüm
Aña bildür ṣuçını sevdicegüm ṣoñra ḫiṭāb

3. **bile:**
Gazel 111
Mısra: **11**
Dahi, de.
Āh eyleyenler ile bile āh ider cibāl
Tā ḥaşr olınca kūh-kenüñ mātemindedür

4. **bile:**
Gazel 188
Mısra: **5**
Dahi, de.
İstemez sāyesinüñ düşdigini ḫāke bile
Sevdigüm ʿādet-i iḥsānı taʿallüm mi ider

5. **bile:**
Gazel 224
Mısra: **7**
Dahi, de.
Ḳalmadı bir ḳaṭre mey defʿ-i ḫumār içün bile
Āh kim ṣahbā-yı ʿişretden tehīdür cāmumuz

6. **bile:**
Gazel 257
Mısra: **2**
Dahi, de.
Pādişāhā n'eylesün ʿuṣṣāḳa yārsuz seyr-i bāġ
Olmayınca bile yāri ʿāşıḳa yegdür ferāġ

7. **bile:**
Gazel 336
Mısra: **11**
Dahi, de.
Şimdi bir dūr nigāha bile ruḫṣat bulamam
Gerçi kim dīde-i cān ile nigeh-bānuñ idüm

8. **bile:**
Gazel 351
Mısra: **3**
Dahi, de.
Āzürde itmesün seni berg-i semen bile
Bār olmasun vücūduña pīrāhen istemem

9. **bile:**
Gazel 397
Mısra: **6**
Dahi, de.
Ḥikmet bu ki ey reşk-i Mesīḥā-yı maḥabbet
Loḳmānı bile ʿışḳ ile bī-çāre idersin

10. **bile:**
Gazel 445
Mısra: **2**
Dahi, de.
Bir zamān hem-dem idüm ben daḫi cānānum ile
Ṣalınurdum bile ol serv-i ḫırāmānum ile

11. **bile:**
Gazel 463
Mısra: **13**
Dahi, de.
Pīrāhen-i cismi bile çāk eyle Naḥīfī
Cānān ile cān arasına ḫāʾil olursa

12. **bile:**
Gazel 479
Mısra: **4**
Dahi, de.

Der-kār idince muṭrib-i ḫoş-lehçe naġmesin
Feryāda başladuḳ bile çeng ü rebāb ile

13. **bile:**
Matla 98
Mısra: **1**
Dahi, de.
Bīm-i ḥışm ile nigāhı bile bī-ṭāḳatdür
Ġamze-i dil-bere āfet dir iseñ āfetdür

14. **bile:**
Matla 229
Mısra: **2**
Dahi, de.
Bizi şād itmedi būs-ı leb-i dil-cūsı ile
Şaḳınur bizden o ẓālim bir içim şuyı bile

15. **bile:**
Murabba 5
Mısra: **43**
Dahi, de.
Ḳabrüm içinde bile
Çağıruram dost dost

16. **bile:**
Murabba 8
Mısra: **23**
Dahi, de.
Bu şadā elbet gelür ḫāk-i mezārumdan bile
Eş-ṣalātü ve's-selām ey faḫr-ı ʿālem es-selām

17. **bile:**
Rübai 18
Mısra: **4**
Dahi, de.
Bāḥr-i kef-i iḥsānuña nisbetle senüñ
Bir ḳaṭre-i kemter bile olmaz deryā

18. **bile:**
Rübai 506
Mısra: **3**
Dahi, de.
Ṣıdḳ ile güvāh idi cemādāt bile
Ser-dāde olup ḫāk-i reh-i ʿizzetine

bi'l-ġaraż:

1. **bi'l-ġaraż:**
Kaside 22
Mısra: **44**
Gerekmez, istemez, lazım değil.
ʿAṭā-yı Ḥaḳda vardur niçe yüz biñ ḥikmet-i maḫfī
Muʿallel bi'l-ġaraż şanma ẓuhūr-ı naḳş-ı eşyāyı

bi'l-icmāʿ:

1. **bi'l-icmāʿ:**
Rübai 247
Mısra: **2**
Bir hususta ittifak etme, aynı görüşte birleşme.
Ehl-i dile dünyāda eşedd-i evcāʿ
Aṣḥāb-ı tecārib didiler bi'l-icmāʿ

bi'l-iḳtiżā:

1. **bi'l-iḳtiżā:**
Kaside 23
Mısra: **42**
Gerektiğinden. mecburiyetten.
Redīf-i teng ile müşkildür īrād-ı murād itmek
Maḳāl-i iḳtiṣār-ı maʿẕeret bi'l-iḳtiżā gelsün

bilin:

1. **bilinür:**-*ür*
Gazel 265
Mısra: **9**
Anlaşılmak, gerçeğine erişilmek, idrak edilmek.
Bilinür her kişinüñ ḳadr-i metāʿ-ı kārı
Çünki dellāl-i felek eyleye pīrāye-i sūḳ

2. **bilinmez:**-*mez*
Gazel 271
Mısra: **3**
Anlaşılmak, gerçeğine erişilmek, idrak edilmek.
Bilinmez ʿāṣıḳuñ ḳadri zamāne içre sulṭānum
Ṣadāḳatle güzel sevmek bu ḫalḳa ʿayb ü ʿār ancaḳ

3. **bilinür:**-*ür*
Gazel 361
Mısra: **1**
Anlaşılmak, gerçeğine erişilmek, idrak edilmek.
Bilinür sūz-ı dilüm dīde-i nem-nākümden
Bellüdür derd ü ġamum sīne-i ṣad çākümden

4. **bilinür:**-*ür*
Gazel 498
Mısra: **7**
Anlaşılmak, gerçeğine erişilmek, idrak edilmek.
Bu ʿālemüñ bilinür naḳşı rūz-ı ferdāda
Netīce yarına ḳaldı bu seyrüñ aʿlāsı

bilinmez oldı:

1. **bilinmez oldı:**-*dı*
Gazel 223
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bilmeme, idrak edememe, fark edememe durumu. Her şeyin birbirine karışması.
Ḥasret-i zülf ü ruḫuñla şöyle bī-hūşuz ki biz
Kūşe-i ġamdan bilinmez oldı ṣubḥ u şāmumuz

bi'l-ittifāḳ:

1. **bi'l-ittifāḳ:**
Gazel 502
Mısra: **8**
Beraberce.
Resm-i vefāya eylediler tevbe-i naṣūḥ
Bi'l-ittifāḳ ʿaṣrumuzuñ dil-rübāları

bi'llâhi:

1. **bi'llāhi:**
Gazel 249
Mısra: **18**
"Allah için, Allah hakkı için" anlamında bir yemin sözü.

Tābiş-i zūr-ı nigāh-ı ġamze-i cānāneler
Mülk-i dilden itdiler bi’llāhi yaġmā-yı neşāṭ

2. **bi’llāhi:**
Gazel 270
Mısra: **10**
"Allah için, Allah hakkı için" anlamında bir yemin sözü.
ʿĀşıḳ olur gören seni bu ḥüsn ü ān ile
Bi’llāhi mübtelālarıñuñ iḫtiyārı yoḳ

3. **bi’llāhi:**- *-i*
Gazel 356
Mısra: **16**
"Allah için, Allah hakkı için" anlamında bir yemin sözü.
Taraḥḥum eylemezsin cān-ı şīrīnin fedā ḳılsa
Neye müncerr olur bi’llāhi ḥāl-i mübtelā bilmem

4. **bi’llāhi:**- *-i*
Gazel 458
Mısra: **10**
"Allah için, Allah hakkı için" anlamında bir yemin sözü.
Endūh-ı iftirāḳuñ ālam-i iştiyāḳuñ
Derd ü ġam-ı firāḳuñ bi’llāhi geçdi cāna

bilme:

1. **bilmem:**-*m*
Gazel 61
Mısra: **4**
(Sonucu) bilememek, tahmin edememek; kararsız kalmak.
Yaḳduñ derūnı tāzeledüñ eski derdimi
Bilmem nedür bu āh-ı ġarībāne ʿandelīb

2. **bilmem:**-*m*
Gazel 120
Mısra: **1**
(Sonucu) bilememek, tahmin edememek; kararsız kalmak.
Ne ẓālim ġamzedür bilmem ne āfet çeşm ü müjgāndur
Ki her ḫūnī-nigāhuñ bir ḫadeng-i şuʿle-peykāndur

3. **bilmem:**-*m*
Gazel 136
Mısra: **13**
(Sonucu) bilememek, tahmin edememek; kararsız kalmak.
Bilmem nedür bu cevr ü sitemler Naḥīfīyā
Ehl-i kemāle yoḫsa bu devrān ʿadū mıdur

4. **bilmem:**-*m*
Gazel 176
Mısra: **10**
(Sonucu) bilememek, tahmin edememek; kararsız kalmak.
Māniʿ mi seyr-i rūyına dūd-ı siyāh-ı āh
Bilmem Naḥīfīyā bu ġamuñ rūz u şeb nedür

5. **bilmem:**-*m*
Gazel 194
Mısra: **5**
(Sonucu) bilememek, tahmin edememek; kararsız kalmak.
ʿAceb kimlerle meʾlūf-ı niyāz olmaḳdasın bilmem
Neşāṭ-ālūde-i nāzuñ senüñ ey bī-vefā kimdür

6. **bilmem:**-*m*
Gazel 197
Mısra: **7**
(Sonucu) bilememek, tahmin edememek; kararsız kalmak.
Baḫt-ı maḳṣūrum mı bilmem mānīʿ-i vuṣlat hele
İrmeyen dāmān-ı yāra dest-i kūtāhum mıdur

7. **bilmem:**-*m*
Gazel 256
Mısra: **2**
(Sonucu) bilememek, tahmin edememek; kararsız kalmak.
Olup bu tāb-ı şemʿ-i himmet ile rūşenā ṭāliʿ
Olur mı reh-revān-ı ʿışḳa bilmem reh-nümā ṭāliʿ

8. **bilmem:**-*m*
Gazel 263
Mısra: **1**
(Sonucu) bilememek, tahmin edememek; kararsız kalmak.
Bilmem kime dād eyleyeyüm dād-resüm yoḳ
Sūz-ı dilümi ʿarż idecek hem-nefesüm yoḳ

bilmez mi var:

1. **bilmez mi var:**
Gazel 179
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
"bilmeyen kimse mi var" anlamında sözde soru ifadesi. Bilmeyen kimse yok anlamındadır.
Külḫan-ı ʿışḳuñda mihmān oldıġum bilmez mi var
Āteş-i hecrüñle sūzān oldıġum bilmez mi var

2. **bilmez mi var:**-*mez*
Gazel 179
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
"bilmeyen kimse mi var" anlamında sözde soru ifadesi. Bilmeyen kimse yok anlamındadır.
Külḫan-ı ʿışḳuñda mihmān oldıġum bilmez mi var
Āteş-i hecrüñle sūzān oldıġum bilmez mi var

3. **bilmez mi var:**
Gazel 179
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
"bilmeyen kimse mi var" anlamında sözde soru ifadesi. Bilmeyen kimse yok anlamındadır.
Olma āzürde nigāh-ı ʿandelīb-i zārdan
Ḥüsnüñe ey ġonçe ḫayrān oldıġum bilmez mi var

4. **bilmez mi var:**
Gazel 179
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
"bilmeyen kimse mi var" anlamında sözde soru ifadesi. Bilmeyen kimse yok anlamındadır.
Çoḳ zamāndur mesken olmışdur baña gülzār-ı ʿışḳ
Hīç benüm murġ-ı ḫoş-elḥān oldığum bilmez mi var

5. **bilmez mi var:**
Gazel 179
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
"bilmeyen kimse mi var" anlamında sözde soru ifadesi. Bilmeyen kimse yok anlamındadır.
Ruḫlaruñ bīhūde şerm-ālūde-i hāz olmasun
Ben saña meftūn u ḥayrān oldığum bilmez mi var

6. **bilmez mi var:**
Gazel 179
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
"bilmeyen kimse mi var" anlamında sözde soru ifadesi. Bilmeyen kimse yok anlamındadır.
Ey Naḥīfī var iken engüşt-i dilde mühr-i ʿışḳ
Mülk-i naẓm içre Süleymān oldığum bilmez mi var

bilmezlik:

1. **bilmezlik:**
Gazel 119
Mısra: **5**
Bilmez olma durumu, bilmeme.
Beni bilmezlik ile gerçi ṣaldı deşt-i hicrāna
O mest-i ʿişve şimdi itdigi kāra peşīmāndur

2. **bilmezlik:**
Kaside 8
Mısra: **194**
Bilmez olma durumu, bilmeme.
Umaram ʿafv ile mevlā beni dil-şād eyler
Gerçi bilmezlik ile eylemişem cürm-i hezār

bilmezlük:

1. **bilmezlük:**
Gazel 334
Mısra: **14**
Bilmez olma durumu, bilmeme.
Naḥīfī-veş recā-yı vuṣlatuñ itdiyse ʿafv eyle
Ḫużūruñda ne var bilmezlük ile bir günāh itdüm

2. **bilmezlük:**
Gazel 346
Mısra: **2**
Bilmez olma durumu, bilmeme.
Cānā seni ben mihr ü vefā ṣāḥibi ṣandum
Sevdüm seni bilmezlük ile āteşe yandum

3. **bilmezlük:**
Gazel 366
Mısra: **9**
Bilmez olma durumu, bilmeme.
Bilmezlük ile ol gül-i nev-ḫīz-i bāġ-ı nāz
Ḳavl-i ʿadūya gūş-zed-i raġbet olmasun

4. **bilmezlük:**
Kıt'a 27
Mısra: **4**
Bilmez olma durumu, bilmeme.
Bu Nahīfī ḳuluñuñ ṣoñra bilürsin ḳadrin
Gerçi bilmezlük ile şimdi cefā eylersin

bilmiş ol:

1. **bilmiş ol:**
Gazel 51
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Haberin olsun!, iyi bil!.
Şimdi cevr-i bī-ḥisāb eylersin ammā bilmiş ol
ʿĀşıḳ-ı şeydā senüñle söyleşür rūz-ı ḥisāb

2. **bilmiş ol:**
Gazel 95
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Haberin olsun!, iyi bil!.
Rāh-ı ʿışḳuñda niçe ġam çekmişemdür bilmiş ol
Gel efendüm şefḳat eyle eyleme şāhum ʿinād

3. **bilmiş ol:**
Gazel 491
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Haberin olsun!, iyi bil!.
Fitne vü āşūba eylerseñ temeyyül bilmiş ol
ʿĀḳıbet ḳanuñ içerler bāde-i ḥamrā gibi

bilür:

1. **bilüriz:**
Gazel 373
Mısra: **1**
Bilmek, farkında olmak.
Ḳaṣdın bilüriz ġamze-i āşūb-feninden
Bir söz mi çıḳar yoḫsa o māhuñ deheninden

bilür ki:

1. **bilür ki:**
Gazel 343
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bilir ki, anlar ki.
Naḥīfīyā eser-i sūziş-i zebānumdan
Bilür ki ʿāşıḳ olan ʿāşıḳānedür süḫanum

bīm:

1. **bīmden:**-*den*
Kaside 19
Mısra: **73**
Korku.

Görse düşmen ḍarb-ı ṭūb-ı ḳalʿa-kūbuñ bīmden
Cāy-ı āsāyiş ḳıyās eylerdi kām-ı ejderi

bī-mānend-eser:

1. **bī-mānend-eser:**
Tarih 28
Mısra: **45**
Eşi benzeri olmayan eser.
Bāreke'llāh böyle bī-mānend-eser ancaḳ olur
Şekli zībā resmi dil-keş vażʿı ḫoş ṭarhı güzel

bī-mānīd-i evreng-iʿulā:

1. **bī-mānīd-i evreng-iʿulā:**
Kaside 17
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüce tahtından ayrılmayan.
Ṣāḥibü'l-Miʿrāc ü şevket-güster-i tāc ü Burāḳ
Ṭumṭurāḳ-efrūz u bī-mānīd-i evreng-iʿulā

bīmār:

1. **bīmārdur:**-*dur*
Gazel 53
Mısra: **6**
Hasta; dertli, sıkıntılı.
Nigāhuñ çeşm-i şūḫuñ her ne itse itmezüz şevke
Kimi mest ü kimi bīmārdur maʿẕūrlardur hep

2. **bīmār:**
Gazel 180
Mısra: **5**
Hasta; dertli, sıkıntılı.
ʿAcebdür nāz ile bīmār iken çeşm-i siyāh-ı yār
Yine her bir nigāhı ḫaylī āşūbı zebūn eyler

3. **bīmārem:**-*em*
Gazel 276
Mısra: **11**
Hasta; dertli, sıkıntılı.
Naḥīfīyem a sulṭānum ġam-ı ʿışḳ ile bīmārem
Görindi menzil-i maḳṣūd mekānum zīr-i ḫāk ancaḳ

4. **bīmāra:**-*a*
Gazel 318
Mısra: **2**
Hasta; dertli, sıkıntılı.
N'ola gelse dile sevdā-yı ebrū-yı bütān müşkil
Olur bīmāra elbet saḫtī-i meşḳ-ı kemān müşkil

5. **bīmāram:**-*am*
Gazel 329
Mısra: **6**
Hasta; dertli, sıkıntılı.
O mehcūram ki şevḳ-ı vaṣl-ı dil-ber gitdi ḫāṭırdan
O bīmāram ki meʾyūs-ı müdāvā-yı ṭabīb oldum

6. **bīmār:**
Gazel 484
Mısra: **2**
Hasta; dertli, sıkıntılı.
Kimdir baḳup o ṭalʿate dem-beste olmaya
Bīmār gözlerüñ göre dil-ḫaste olmaya

7. **bīmār:**
Kaside 8
Mısra: **38**
Hasta; dertli, sıkıntılı.
Güle göz dikdi niçe ḥasret ile nergis-i bāġ
Dīde-i yār gibi çeşm-i siyāhı bīmār

8. **bīmārın:**-*ın*
Kaside 23
Mısra: **7**
Hasta; dertli, sıkıntılı.
Görince raḥm ide şāyed firāş-ı ġamda bīmārın
Beni görsün göziyle gelsün ol mest-i cefā gelsün

bīmār iden:

1. **bīmār iden:**-*en*
Gazel 315
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasta etmek; aşk hastası etmek, kederlendirmek, perişan etmek.
Ġamuñla ḫasta yatur cān-ı müstemendüñ gel
Esīr-iʿışḳını bīmār iden efendüm gel

2. **bīmār iden:**-*en*
Gazel 315
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasta etmek; aşk hastası etmek, kederlendirmek, perişan etmek.
Ḳuluñ Naḥīfī-i bīmāra bir devā eyle
Esīr-iʿışḳını bīmār iden efendüm gel

bīmār ider:

1. **bīmār ider:**-*er*
Gazel 374
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasta etmek; aşk hastası etmek, kederlendirmek, perişan etmek.
Bu ṭarz-ı ḫāṣı ḳanda bulursın Naḥīfīyā
Erbāb-ı naẓmı reşk ile bīmār ider misin

bīmār olan:

1. **bīmār olan:**-*an*
Gazel 121
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasta ve perişan olmak.
Ḳanda varsaʿāşıḳ-ı bī-çāre cānānın arar
Derd ile bīmār olan elbette dermānın arar

2. **bīmār olan:**-*an*
Gazel 275
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasta ve perişan olmak.
Meded bīmār olan cāna irişdür şerbet-i vaṣluñ

Şarāb-ı leblerüñ şāhum cinān içre zülāl ancaḳ

bīmār oldı:

1. **bīmār oldı:**-*dı*
Gazel 257
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasta olmak II keder vermek.
Tīr-i ḫūnī zaḫmesinden gūyiyā bu ḫaste-dil
Şimdi bīmār oldı cānā ḳalmadı yer tende saġ

bīmār olmasañ:

1. **bīmār olmasañ:**-*ma, -sa, -ñ*
Gazel 310
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasta olmak.
Ol ṭabīb-i cāna iẓhār eylemezdüñ derdiñi
Ey Naḥīfī pister-i ḥasretde bīmār olmasañ

bīmār olmış:

1. **bīmār olmış:**-*mış*
Matla 108
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasta olmak II keder vermek.
Pister-i ġamda n'ola eyler isem nāle vü zār
Çeşm-i bīmārı gibi olmış o āfet bīmār

bīmār olsun:

1. **bīmār olsun:**-*sun*
Rübai 429
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasta olmak.
Lāyıḳ mı bu cān ḥasret ile zār olsun
Dil tāb-ı teb-i hecr ile bīmār olsun

bīmār olup:

1. **bīmār olup:**-*up*
Gazel 70
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasta ve perişan olmak.
Naḥīfī derd-i ʿışḳ ile bu dem bīmār olup ḳaldı
Viṣāl-i yār ile aña ilāhī ḳıl ʿaṭā ṣıḥḥat

2. **bīmār olup:**-*up*
Murabba 5
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasta olmak.
Derd ü ġama yār olup
ʿIşḳ ile bīmār olup

bīmār olursa:

1. **bīmār olursa:**-*ur, -sa*
Matla 256
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasta olmak.
N'eylesün bīmār olursa nergis-i dil-cūları
Üstine dāʾim ḳılıç ṭutmış ṭurur ebrūları

bīmār-ı firāḳ u ḥasretüñ:

1. **bīmār-ı firāḳ u ḥasretüñ:**-*üñ*
Gazel 151
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasret ve ayrılık hastası.
Dil-i mehcūr kim ḳaṭʿ-ı ümmīd-i vuṣlat itmişdür
O bīmār-ı firāḳ u ḥasretüñ meʾyūs-ı dermāndur

bīmār-ı ġama:

1. **bīmār-ı ġama:**-*a*
Rübai 159
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gam, keder hastası II dertli âşık.
Bīmār-ı ġama ḳuvvet-revān ʿışḳuñdur
Ey rūḥ-ı revān cānlara cān ʿışḳuñdur

bīmār-ı ġamam:

1. **bīmār-ı ġamam:**-*am*
Kaside 28
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gam, keder hastası II dertli âşık.
Beni āzürde-ḫāṭır eylemişdür ṭaʿna-i aġyār
O bīmār-ı ġamam ḫāk-i meẕellet câme-ḫ∨ābumdur

bīmār-ı hicrānuñ:

1. **bīmār-ı hicrānuñ:**-*uñ*
Matla 153
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayrılık hastası.
Dile maḥż-ı şifā oldı dem-i teşrīfi cānānuñ
Hele cānı yerine geldi ol bīmār-ı hicrānuñ

bīmār-ı ʿışḳa:

1. **bīmār-ı ʿışḳa:**-*a*
Gazel 247
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk hastası.
Bīmār-ı ʿışḳa derd-i ġamuñdur devā-yı maḥż
Olsa ʿaceb mi şerbet-i laʿlüñ şifā-yı maḥż

bī-mecāl:

1. **bī-mecāl:**
Kaside 19
Mısra: **121**
Mecalsiz, kuvvetsiz, dermansız.
Esb-i ṭaʿbum tīz ammā raḫş-ı baḫtum bī-mecāl
Dād dād ey şeh-süvār-ı ʿarṣa-gāh-ı bihterī

bī-mecāl itdi:

1. **bī-mecāl itdi:**-*di*
Gazel 505
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dermansız, güçsüz bırakmak.
Varınca kūçe-i dildāra ʿavdet eylemeyem
Bu derd-i ʿışḳ beni şöyle bī-mecāl itdi

bī-meḥābā:

1. **bī-meḥābā:**
Gazel 5
Mısra: **18**
Korkusuz.
Saña hīç bilmem
Naḥīfī n'oldı kim Mecnūn-miʒāl
Bī-meḥābā eyledüñ ifşā-yı rāza ibtidā

bī-menʿ:

1. **bī-menʿ:**
Rübai 248
Mısra: **2**
Engelsiz.
Aḥkām-ı risāletde idüp saʿy-i belīġ
Virdüñ ḫaber-i ṣādıḳı bī-menʿ ü dirīġ

bī-meʒāḳ itmiş:

1. **bī-meʒāḳ itmiş:**-*miş*
Matla 22
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zevksiz, lezzetsiz etmek.
Bī-meʒāḳ itmiş seni telḫī-i ṣahbā-yı riyā
Sen ne anlarsın maḥabbet leʒʒetinden zāhidā

bī-meʒāḳān-ı zamāne:

1. **bī-meʒāḳān-ı zamāne:**
Gazel 268
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Devrin zevkbilmezleri.
Bī-meʒāḳān-ı zamāne n'ola ṭaʿn itse baña
Ne bilür ḳıymetini ehl-i kemāl olmayıcaḳ

bī-meze:

1. **bī-meze:**
Gazel 220
Mısra: **2**
Lezzetsiz.
Nūş-ı mey kim baña telḫ-āb-ı sitemdür sensüz
Neşʾesi bī-meze keyfiyyeti ġamdur sensüz

bīm-i dūzaḫ:

1. **bīm-i dūzaḫ:**
Gazel 9
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cehennem korkusu.
Deldi baġrum yaḳdı cānum eyledi ḥayrāñ beni
Hevl-i maḥşer bīm-i dūzaḫ şermī-i cürm ü ḫaṭā

bīm-i engüşt-i celālüñ:

1. **bīm-i engüşt-i celālüñ:**-*üñ-üñüñ*
Gazel 410
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Öfke parmağının korkusu.
Güneşde ḥasret-i mihr-i cemālüñ yā Resūla'llāh
Ḳamerde bīm-i engüşt-i celālüñ yā Resūla'llāh

bīm-i firāḳ-ı yār:

1. **bīm-i firāḳ-ı yār:**
Gazel 321
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin ayrılık korkusu.
Giryeler ḳılsam n'ola bīm-i firāḳ-ı yār ile
Maḥv-ı ḫāşāk-i ġama seyl-āb-ı ʿışḳ ister göñül

bīm-i fürḳat:

1. **bīm-i fürḳat:**
Gazel 192
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayrılık korkusu.
Çıḳardı bīm-i fürḳat ḫāṭırumdan reng ü ruḫsāruñ
Cemālüñ gülşeninden bize hīç bir berg-i ter yoḳdur

bīm-i fürḳatüñle:

1. **bīm-i fürḳatüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 118
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayrılık korkusu.
Ümmīd-i vaṣl u bīm-i fürḳatüñle kūşe-i ġamda
Dil-i dīvāne şāhum gāh giryān gāh ḫandāndur

bīm-i ḥışm:

1. **bīm-i ḥışm:**
Matla 98
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Öfkenin korkusu.
Bīm-i ḥışm ile nigāhı bile bī-ṭāḳatdür
Ġamze-i dil-bere āfet dir iseñ āfetdür

bīm-i ʿiḳāb:

1. **bīm-i ʿiḳāb:**
Gazel 509
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Azap, eziyet korkusu.
Ümmīd-i raḥmete söz yoḳ Naḥīfīyā ammā
Biraz da ḫāṭıra bīm-i ʿiḳāb gelmez mi

bīm-i ḳahrından:

1. **bīm-i ḳahrından:**-*ı, -n, -dan*
Kaside 24
Mısra: **35**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gazabının, hışmının korkusu.
Gürīzān oldılar ḫāke ser-ā-pā bīm-i ḳahrından
İrince resm ü nām-ı ṣavleti Sām ü Nerīmāna

bīm-i ḳahruñ:

1. **bīm-i ḳahruñ:**-*uñ*
Kaside 27
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gazabının, hışmının korkusu.
Tīġ-i ḥükmüñ o ḳadar ʿāleme cārīdür kim
Bīm-i ḳahruñ ile baş gösteremez ehl-i şürūr

bīm-i nār-ı dūzaḫ-ı pür-sūz:

1. **bīm-i nār-ı dūzaḫ-ı pür-sūz:**
Kaside 5
Mısra: **131**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yakıcılık dolu cehennem ateşinin korkusu.
Ol zamān kim bīm-i nār-ı dūzaḫ-ı pür-sūz ile
Diye müşrikler teʾessüf eyleyüp vā-veyletā

bīm-i nigāh-ı cān-güdāzuñla:

1. **bīm-i nigāh-ı cān-güdāzuñla:**-*uñ, -la*
Gazel 146
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Can eriten bakışın korkusu.
Çekilmiş kūşeye bīm-i nigāh-ı cān-güdāzuñla
Meger ġamzeñ de çeşm-i bī-emānuñdan hirāsāndur

bīm-i nigāh-ı ḫışm:

1. **bīm-i nigāh-ı ḫışm:**
Gazel 117
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hışımlı bakışının korkusu.
Bīm-i nigāh-ı ḫışm ile zerd oldı rūyumuz
ʿUşşāḳa sevdigüm naẓaruñ kīmyā mıdur

bīm-i sitemüñ:

1. **bīm-i sitemüñ:**-*üñ*
Rübai 255
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sitem/eziyet korkusu.
Bīm-i sitemüñ derūnum itmekde dü nīm
İnṣāf inṣāf ey cefā-cū inṣāf

bīm-i ṭarf:

1. **bīm-i ṭarf:**
Gazel 154
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bakışın korkusu.
Ne sīm ü zer ne bīm-i ṭarf u ne endīşe-i imsāk
Baḳılsa dīde-i imʿān ile rāḥatda müflisler

bī-miḳdār:

1. **bī-miḳdār:**
Kaside 8
Mısra: **250**
Değeri olmayan, değersiz.
Nāʾil oldum sebeb-i naʿt-i şerīfüñle senüñ
Ḥamdü li'llāh bu ḳadar ʿizzete ben bī-miḳdār

bī-minnet olurmış:

1. **bī-minnet olurmış:**-*ur, -mış*
Matla 47
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Minnetsiz olmak.
Olurmış ey dil-i şeydā cihānda bī-minnet
Muḳaddimāt-ı viṣālüñ netīcesi vuṣlat

bī-misāl itdi:

1. **bī-misāl itdi:**-*di*
Kaside 13
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Benzersiz etmek.
Seni Ḫallāḳ-ı ʿĀlem ḥikmetiyle bī-misāl itdi
Bulunmaz senden eşref āsumān üzre zemīn üzre

bī-muhābā:

1. **bī-muḥābā:**
Gazel 154
Mısra: **3**
Çekinmeden, sakınmadan II cesurca.
Bulunmaz bī-muḥābā bir feres-rān-ı süḫan şimdi
Hüner meydānını ḫālī bıraḳdı gitdi fārisler

bī-mürüvvet:

1. **bī-mürüvvetdür:**-*dür*
Gazel 156
Mısra: **30**
İnsafsız, hayırsız.
Beni bī-kes ḳodı peyġüle-i ġurbetde ḥasretle
Benüm baḫt-ı siyāhum fi'l-ḥaḳīḳa bī-mürüvvetdür

2. **bī-mürüvvet:**
Gazel 374
Mısra: **8**
İnsafsız, hayırsız.
ʿĀlemde bir ben ölmek içün nāmuñ ey perī
Bī-raḥm ü bī-mürüvvet ü ġaddār ider misin

3. **bī-mürüvveti:**-*i*
Kaside 26
Mısra: **250**
İnsafsız, hayırsız.

Beni ḫacel ḳoma baḫtum yanında iḥsān it
O bī-mürüvveti güldürme şefḳat eyle baña

biñ:

1. **biñ:**
Gazel 6
Mısra: **8**
Binlerce, pek çok.
ʿIşḳuñuñ bir ẕerre-i nā-çīzine biñ cān fedā
Gayrdan lāzım degül biñ neşve-i zāʾid baña

2. **biñ:**
Gazel 14
Mısra: **10**
Binlerce, pek çok.
Bahār-ı ḥüsnüñe bülbül gibi meftūn olaldan dil
Açıldı tende biñ dāġ-ı maḥabbet nev-bahārāsā

3. **biñ:**
Gazel 25
Mısra: **5**
Binlerce, pek çok.
Cān virürken rāh-ı ʿışḳuñda saña biñ şevḳ ile
Hīç düşer mi ḫançerüñden iḫtirāz itmek baña

4. **biñ:**
Gazel 34
Mısra: **5**
Binlerce, pek çok.
Şimdi biñ ḳayda düşürdi ser-i zülfüñ de beni
Gerçi bir ḳayd idi evel dil-i bīmār baña

5. **biñ:**
Gazel 35
Mısra: **5**
Binlerce, pek çok.
Dil-i maḥzūnumı biñ cevr ile vīrān itdüñ
Ḳaldı ḫātırcıġum ey şūḫ-ı cefākār saña

6. **biñ:**
Gazel 36
Mısra: **2**
Binlerce, pek çok.
Cebīnüñde ne dem ḫışm ile pīç ü tāb olur peydā
Dil-i deryā-ḫurūş-ı ġamda biñ gird-āb olur peydā

7. **biñ:**
Gazel 44
Mısra: **1**
Binlerce, pek çok.
Biñ nigāh-ı luṭf iderseñ olmazam şād-āşinā
Tā ki oldum düşmen-i şādī vü feryād-āşinā

8. **biñ:**
Gazel 47
Mısra: **4**
Binlerce, pek çok.
Sen o maḥbūb-ı ezelsin kim senüñ ʿuşşāḳuña
Cümle ʿālem biñ dil ü cān ile olmaḳda raḳīb

9. **biñ:**
Gazel 50
Mısra: **5**
Binlerce, pek çok.
Sāyeme biñ şevḳ ile ḳaṣd-ı taʿalluḳ eylesem
Dīde-i taṣvīre eylerdi iṣābet reng-i ḫ∨āb

10. **biñ:**
Gazel 50
Mısra: **11**
Binlerce, pek çok.
Ṭāliʿum gör ne kim beni biñ ḥüzn ile giryān ider
Ḫalḳı pür-şevḳ eyleyen āvāze-i çeng ü rebāb

11. **biñ:**
Gazel 57
Mısra: **4**
Binlerce, pek çok.
Ruḫuñ āyīnesine gāhīce ḳılsam naẓarı
Müjeñ eyler niçe biñ ġamz ile ʿuşşāḳa ʿitāb

12. **biñ:**
Gazel 64
Mısra: **9**
Binlerce, pek çok.
Bu Naḥīfī seni biñ şerm ile vaṣf itdükçe
ARAPÇA

13. **biñ:**
Gazel 69
Mısra: **10**
Binlerce, pek çok.
Bu Naḥīfīñi ṭutup vaṣl-ı viṣamüñ hevesi
Niçe biñ fürḳat ile baġladı yek-bend-i memāt

14. **bin:**
Gazel 123
Mısra: **2**
Binlerce, pek çok.
Ḫuṣūl-i kāma ber-vefḳ-ı icābet āh ü zār ister
Belī fülk-i ümmīde bin muvāfıḳ rūzgār ister

15. **biñ:**
Gazel 124
Mısra: **4**
Binlerce, pek çok.
İʿtiẕārın ḥaml ider küstāḫī-i ʿuşşāḳa hep
Bir günāhı biñ ḥisāb eyler ḫaṭāmuz çoḳ görür

16. **biñ:**
Gazel 125
Mısra: **2**
Binlerce, pek çok.
Senüñle ey cefā-cū ḳaṣdımuz hem-ḫāne olmaḳdur
Cemālüñ şemʿine biñ şevḳ ile pervāne olmaḳdur

17. **biñ:**
Gazel 134
Mısra: **6**
Binlerce, pek çok.
Eşk-i ḫūn-ālūd-ı ʿuşşāḳuñ budur ḫāṣıyyeti
Bir kemīne ḳaṭresi biñ lāle-i ḥamrā olur

18. **biñ:**
Gazel 142
Mısra: **2**
Binlerce, pek çok.
Zīr-i ḫāk içre hezārān şūḫ-ı müsteṣnā yatur
Niçe biñ āşüfte-meşreb ʿāşıḳ-ı şeydā yatur

19. **biñ:**
Gazel 149
Mısra: **5**
Binlerce, pek çok.
Biñ merdüm-i neẕāre fedā bir nigāhına

El-ḥaḳ bu ḥüsn-i pāk ne ḥüsn-i cemīl olur

20. **biñ:**
Gazel 157
Mısra: **11**
Binlerce, pek çok.
Yine ebrūlaruñ biñ ḫışm ile pür-çīn-i nāz olmış
Yine beñzer ki küstāḫī-i ʿāşıḳdan fütūruñ var

21. **biñ:**
Gazel 164
Mısra: **3**
Binlerce, pek çok.
Biñ suʾāl-i vuṣlat itsem bir cevāb itmez baña
Nāz ü istiġnā ṣanur ammā beni bī-tāb ider

22. **biñ:**
Gazel 171
Mısra: **3**
" Bin " sayı sıfatı.
Ġamzesiyle biñ dili bin demde lerzān eyleyüp
Muṭrib-i nāzum yine meclisde ḫançer-bāz olur

23. **bin:**
Gazel 171
Mısra: **3**
" Bin " sayı sıfatı.
Ġamzesiyle biñ dili bin demde lerzān eyleyüp
Muṭrib-i nāzum yine meclisde ḫançer-bāz olur

24. **biñ:**
Gazel 180
Mısra: **4**
Binlerce, pek çok.
İder pūşīde kāküllerle dil-ber ḫāl-i dil-cūsın
Baña baḫt-ı siyāhum böyle biñ dāġ-ı derūn eyler

25. **biñ:**
Gazel 183
Mısra: **2**
Binlerce, pek çok.
Lutfını ol perī baña gerçi ki bī-ḥisāb ider
Bir kerem ü ʿaṭāsına ġamzesi biñ ʿitāb ider

26. **biñ:**
Gazel 193
Mısra: **3**
Binlerce, pek çok.
ʿAceb kimler döner biñ şevḳ ile şemʿ-i cemālüñle
Senüñ pervāneveş pür-sūz-ı nār-ı ṭalʿatuñ kimdür

27. **biñ:**
Gazel 200
Mısra: **4**
Binlerce, pek çok.
Ṣabr u ārāmumı ser-cümle perīşān itdüñ
Niçe biñ nāz ile ey şūḫ-ı perīşān-destār

28. **biñ:**
Gazel 205
Mısra: **8**
Binlerce, pek çok.
Ārāyişüz meykede-i ʿālem-i ʿışḳuñ
Biñ şevḳ ile sāġar-zen-i ṣahbā-yı ġumūmuz

29. **biñ:**
Gazel 217
Mısra: **5**
Binlerce, pek çok.
O şūḫ-ı dilsitāna biñ suʾāl-i vuṣlat itsem de
İder ʿarż-ı teġāfül bir cevāb-ı mā-ḥaṣal virmez

30. **biñ:**
Gazel 230
Mısra: **11**
Binlerce, pek çok.
Biñ ʿarż-ı kām ḳılsa dil-i nā-murādıma
Bu devr-i dūna ben yine olmam emīn-i yeʾs

31. **biñ:**
Gazel 255
Mısra: **3**
Binlerce, pek çok.
Dil derūnından yanup yaḳılmadan biñ şevḳ ile
Ol mehüñ dīdārını ḥayrān olup mānend-i şemʿ

32. **biñ:**
Gazel 286
Mısra: **9**
Binlerce, pek çok.
Eyledüm yāre Naḥīfī yine biñ ʿarż-ı niyāz
Seni n'eyler göresin āh ü fiġānum diyerek

33. **biñ:**
Gazel 290
Mısra: **9**
Binlerce, pek çok.
Biñ şevḳ ile Mecnūn geçinür saña Naḥīfī
Lāyıḳdur anı beste-i zülf-i siyeh itseñ

34. **biñ:**
Gazel 305
Mısra: **10**
Binlerce, pek çok.
Ruḫsāruña dest-i keremi eyledüñ ilḳā
Biñ şīve ile muṣḥaf-ı ḥüsne ḳasem itdüñ

35. **biñ:**
Gazel 310
Mısra: **7**
Binlerce, pek çok.
Zülfüñüñ her tārına bend eylemezdüñ biñ dili
Ey büt-i siḥr-āşinā-yı ʿişve seḥḥār olmasañ

36. **biñ:**
Gazel 337
Mısra: **8**
Binlerce, pek çok.
Dil-i āşüfteye gelmez ferāġat derd-i ʿışḳuñdan
Eger senden ben ey şāh-ı cihānum biñ cefā görsem

37. **biñ:**
Gazel 342
Mısra: **3**
Binlerce, pek çok.
Bir āşinā nigāhuña biñ ḥasret iledür
Mecrūḥ-ı tīġ-i ġamze-i fettānuñ oldıġum

38. **biñ:**
Gazel 361
Mısra: **14**
Binlerce, pek çok.
Ey Naḥīfī bilüp ol serv-i dil-ārā ḳadrüm
Tūtiyā-sāz ola biñ ḥasret ile ḫākümden

39. **biñ:**
Gazel 363
Mısra: **14**
Binlerce, pek çok.
Eylesün ḥalḳa-i tevḥīdi müşerref yine yār
Ey Naḥīfī niçe biñ nāz ile cānān dönsün

40. **biñ:**
Gazel 373
Mısra: **14**
Binlerce, pek çok.
Baḳduḳça Naḥīfī baña ol mest-i mey-i nāz
Biñ fitne ḳopar her nigeh-i pür-fiteninden

41. **biñ:**
Gazel 382
Mısra: **4**
Binlerce, pek çok.
Ādem niçe olmaz saña biñ cān ile meftūn
Bir ġamzede biñ şīve-i mümtāz ḳılarsın

42. **biñ:**
Gazel 382
Mısra: **8**
Binlerce, pek çok.
Aḥvālümi ben saña niçe ʿarż ideyüm āh
Bir ʿarż-ı niyāza niçe biñ nāz ḳılarsın

43. **biñ:**
Gazel 388
Mısra: **7**
Binlerce, pek çok.
Biñ nāz ile tā dīde-i cān üzre baṣar
Olmam yine āzürde o nūr-ı baṣarumdan

44. **biñ:**
Gazel 389
Mısra: **10**
Binlerce, pek çok.
Ḥaḳīḳat ʿilmi şerḥ-i ṣadr-ı iḫlāṣ ile ḥāṣıldur
Bu müşkil ḥāll olınmaz yoḫsa biñ metn-i muḥaşşādan

45. **biñ:**
Gazel 399
Mısra: **1**
Binlerce, pek çok.
Olup biñ nāz ile āzürde tevcīh-i nigāhumdan
Daḫi ol dil-ber-i nā-mihribān geçmez günāhumdan

46. **biñ:**
Gazel 410
Mısra: **8**
Binlerce, pek çok.
N'olaydı ḫāk olaydum reh-güẕār-ı dilsitānuñda
Olup biñ ḥasret ile pāy-mālüñ yā Resūla'llāh

47. **biñ:**
Gazel 412
Mısra: **3**
Binlerce, pek çok.
N'ola biñ derd ile giryān olup der-gāhuña gelsem
Der-i luṭfuñ ʿuṣāta mültecādur yā Resūla'llāh

48. **biñ:**
Gazel 441
Mısra: **14**
Binlerce, pek çok.
Bil ḳıymetin Naḥīfī-i zāruñ ki sevdigüm
Biñ ḥasret ile yād idesin bir zamān ola

49. **biñ:**
Gazel 447
Mısra: **5**
Binlerce, pek çok.
Kendüye biñ şevḳ ile ceẕb eylemekde ʿālemi
Ġālibā ḥırz-ı füsūn vardur o sīmīn sīnede

50. **biñ:**
Gazel 453
Mısra: **9**
Binlerce, pek çok.
Zaḫm-ı sīnem dāġ-sāz-ı reşk ider biñ nāz ile
Eyler ol sulṭān-ı ḥüsn iḥsān iḥsān üstüne

51. **biñ:**
Gazel 454
Mısra: **5**
Binlerce, pek çok.
Ḥasretem ol ḥāle kim giryān olup biñ şevḳ ile
Rūyumı sürsem varup ol dest ü dāmān üstüne

52. **biñ:**
Gazel 492
Mısra: **14**
Binlerce, pek çok.
Ey Naḥīfī ṭabʿuña maḫṣūṣdur ancaḳ senüñ
Bir nefesde eylemek biñ vādī-i iʿcāzı ṭay

53. **biñ:**
Gazel 494
Mısra: **3**
Binlerce, pek çok.
Dün gice ġam-ḫāneme biñ nāz ü istiġnā ile
Geldi ammā ṣubḥa dek ol māh-ı tābān ḳalmadı

54. **biñ:**
Gazel 500
Mısra: **15**
Binlerce, pek çok.
Biñ saʿy iderseñ olmaz maḳṣūduñ üzre ʿişret
Ḳābil olursa eyle bir ẕevḳ-ı ittifāḳī

55. **biñ:**
Gazel 504
Mısra: **13**
Binlerce, pek çok.
İşrāb-ı derd-i hecr ile biñ kerre aġlasa
Ġāyet bulur mı çeşm-i terüñ mā-cerāları

56. **biñ:**
Gazel 524
Mısra: **6**
Binlerce, pek çok.
Ḥayāt-ı nev baġışlar küştegān-ı hecre güftāruñ
Senüñ bir ṣoḥbetüñ biñ devlet-i dünyāya degmez mi

57. **biñ:**
Kaside 1
Mısra: **66**
Binlerce, pek çok.
Noḳṭadan ehl-i başīret fehm ider maḳṣūdını
Ṣaḫṣ-ı nā-dāna vefā itmez olursa biñ kitāb

58. **biñ:**
Kaside 5
Mısra: **25**
Binlerce, pek çok.
Eyleyüp biñ ḫaclet ü şerm ile ʿarż-ı iʿtiẕār
Pādişāhā ḥālümi ʿarż itmege geldüm saña

59. **biñ:**
Kaside 5
Mısra: **110**
Binlerce, pek çok.
Yoḫsa vaṣf-ı ẕāt-ı ẕī-şānuñ ne ḥaddümdür benüm
Bir ḳıluñ vaṣfında ʿāciz niçe biñ müşkil-güşā

60. **biñ:**
Kaside 5
Mısra: **125**
Binlerce, pek çok.
Ḫāk-i rāh olsun saña biñ şevḳ ile cism-i nizār
Eyleme ben nā-tüvānı ḫāk-i pāyüñden cüdā

61. **biñ:**
Kaside 5
Mısra: **142**
Binlerce, pek çok.
Ol zamān kim Ḥażret-i Ḥaḳdan şefāʿat-ḫ∨āh olup
Diyesin biñ luṭf ile vā-ümmetā vā-ümmetā

62. **biñ:**
Kaside 7
Mısra: **36**
Binlerce, pek çok.
Tā ṣubḥ-geh-i maḥşere dek cān ü dil olsun
Biñ şevḳ ile bülbül gibi nālān-ı şefāʿat

63. **biñ:**
Kaside 8
Mısra: **36**
Binlerce, pek çok.
Meclis-i şāh-ı güle geldi benefşe ser-mest
Serde biñ şevḳ ile şikeste külāh-ı zencār

64. **biñ:**
Kaside 8
Mısra: **70**
Binlerce, pek çok.
Bende-i kemteridür ol şeh-i ʿālī-nesebüñ
Niçe biñ pādişeh-i ṭavr-ı Sikender-āṣār

65. **biñ:**
Kaside 8
Mısra: **242**
Binlerce, pek çok.
Gerçi kim baḫt-ı siyeh-kārum iderdi evvel
Her nefesde baña biñ vech ile ḳahr u āzār

66. **biñ:**
Kaside 8
Mısra: **289**
Binlerce, pek çok.
Ravża-i pāküñe olsun niçe biñ kerre selām
Tā ki şerʿüñle selāmet bula ser-cümle diyār

67. **biñ:**
Kaside 9
Mısra: **5**
Binlerce, pek çok.
Görsem ol rūz-ı feraḥ-baḫşāyı kim biñ şevḳ ile
Rūy-māl-i der-geh-i maḥbūb-ı ẕī-şān eylesem

68. **biñ:**
Kaside 9
Mısra: **23**
Binlerce, pek çok.
Mekketu'llāha ʿazīmet gösterüp biñ şevḳ ile
Rāh-ı himmetde dil-i şeydāyı pūyān eylesem

69. **biñ:**
Kaside 9
Mısra: **64**
Binlerce, pek çok.
Ey Naḥīfī çehre-fersā-yı der-i mevlā olup
Biñ nedāmetle recā-yı ʿafv ü ġufrān eylesem

70. **biñ:**
Kaside 11
Mısra: **27**
Binlerce, pek çok.
Niçe biñ esrāra maẓhar ḳıldı Rabbü'l-ʿālemīn
Nüsḫa-i ḳalbüñ hezārān vaʿde-i aḫfā ile

71. **biñ:**
Kaside 11
Mısra: **44**
Binlerce, pek çok.
Nüsḫā-i ḳadrüñden olmaz noḳṭa-i kemter beyān
Eylesem her ḥarfi memlūʾ niçe biñ maʿnā ile

72. **biñ:**
Kaside 12
Mısra: **10**
Binlerce, pek çok.
Ṣad şükr ü şenā luṭf-ı Ḫudāvend-i Kerīme
İrdik hele biñ şevḳ ile şehr-i ramażāne

73. **biñ:**
Kaside 12
Mısra: **19**
Binlerce, pek çok.
Biñ ḥamd iderem Ḥaḳḳa ki ey şehr-i mübārek
Ser-māye-i şevḳ oldı ḳudūmuñ dil ü cāna

74. **biñ:**
Kaside 12
Mısra: **24**
Binlerce, pek çok.
Giryān olaraḳ miḥnet ü hecrüñle dem-ā-dem
Aldum dem-i vaṣluñ niçe biñ naḳd-i ginā na

75. **biñ:**
Kaside 16
Mısra: **19**
Binlerce, pek çok.
Ẕāt-ı Veys'el-Ḳaranīye niçe biñ ḥālet ile
Baḫş u itḥāf olınan ḫilʿat-i ekremdür bu

76. **biñ:**
Kaside 24
Mısra: **7**
Binlerce, pek çok.
Zihī āyīne kim biñ şevḳ ile taʿlīm-i nuṭḳ eyler
Benüm gibi hezārān ṭūṭiyān-ı muʿciz-elḥāna

77. **biñ:**
Kaside 24

Mısra: **78**
Binlerce, pek çok.
Cihān bezminde ol mestāne-i ālūde-baḫtum kim
Ṣunar dest-i dile sāḳī tehī biñ cām ü peymāne

78. **biñ:**
Kaside 24
Mısra: **81**
Binlerce, pek çok.
Niçe demdür ḫarāb olmış yatur biñ derd ü miḥnetle
N'ola miʿmār olursa dest-i luṭfuñ ḳalb-i vīrāna

79. **biñ:**
Kıt'a 21
Mısra: **3**
Binlerce, pek çok.
Biñ cefālar eyler iseñ geçmezem ey meh senden
Ben seni cevr ü cefāñ ile ḳabūl eylemişem

80. **biñ:**
Kıt'a 29
Mısra: **4**
Binlerce, pek çok.
Veyletā āteş-i fürḳat cigerüm itdi kebāb
Çıḳdı biñ ḥasret ile derd-i dilüm eflāke

81. **biñ:**
Kıt'a 35
Mısra: **3**
Binlerce, pek çok.
Şimdi biñ ḫaclet ü nedāmet ile
Der-i iḥsāna geldi yā Rabbī

82. **binmiş:**-*miş*
Matla 96
Mısra: **1**
Bir yere gitmek amacıyla yerleşmek.
Keştīye binmiş gelür gördüm o şūḫ-ı şīvekār
Mālik-i deryā ʿacebdür kim ola zevraḳ-süvār

83. **biñ:**
Matla 124
Mısra: **2**
Binlerce, pek çok.
Ey menḳabesi vird-i sürūşān-ı muḳaddes
Olsun saña ḳurbān niçe biñ cān-ı muḳaddes

84. **biñ:**
Matla 167
Mısra: **1**
Binlerce, pek çok.
Olsam n'ola biñ şevḳ ile ol mehveşe māʾil
Dīvāne ider ādemi ol şekl ü şemāʾil

85. **biñ:**
Matla 183
Mısra: **2**
Binlerce, pek çok.
Her ḫaṭvede bir serv-ḳad dil-ber temāşā eyledüm
İl bir donanmā eyledi ben biñ donanmā eyledüm

86. **biñ:**
Matla 217
Mısra: **2**
Binlerce, pek çok.
Kūyında görüp bendesin ol şūḫ-ı cefā-fen
Biñ şīve ile didi unutma burayı sen

87. **biñ:**
Matla 237
Mısra: **1**
Binlerce, pek çok.
Alup naḳd-i dil-i zār-ı hezārı biñ ẓarāfetle
Açıldı ṭarf-ı bāġa ġonçe-i raʿnā nezāketle

88. **biñ:**
Rübai 15
Mısra: **2**
Binlerce, pek çok.
Yüz biñ yıl idüp āyet-i ḳadrüñ imlā
İtsem seni vaṣf itmede biñ dürlü edā

89. **biñ:**
Rübai 15
Mısra: **4**
Binlerce, pek çok.
Bir şemme beyān eyleyemem naʿtüñden
Her bir nefesüm biñ nefes olsa farżā

90. **biñ:**
Rübai 27
Mısra: **1**
Binlerce, pek çok.
Ḥaḳḳuñ kerem ü fażlına biñ şükr ü s̲enā
Luṭf ile beni eyledi muʿciz-gūyā

91. **biñ:**
Rübai 33
Mısra: **4**
Binlerce, pek çok.
Şükr eyleyemem bir nefesüñ niʿmetine
Her bir nefes itsem saña biñ ḥamd ü s̲enā

92. **biñ:**
Rübai 34
Mısra: **1**
Binlerce, pek çok.
Olsun kerem ü luṭfuña biñ ḥamd ü s̲enā
Kim cümle-i ḫalḳ içre idüp müstes̲nā

93. **biñ:**
Rübai 42
Mısra: **2**
Binlerce, pek çok.
Aʿlā-yı meṭālib ṭaleb-i ḳurb-ı Ḫudā
Biñ cān ü ser ol ḳurb-ı muʿallāya fedā

94. **biñ:**
Rübai 43
Mısra: **4**
Binlerce, pek çok.
Cehd eyleseler sābiḳ u lāḥiḳ ʿālem
Biñ niʿmetüñüñ şükrini mümkin mi edā

95. **biñ:**
Rübai 82
Mısra: **3**
Binlerce, pek çok.
Biñ z̲erre olursa bu vücūd-ı fānī
Her z̲errelerüm vaḥdetüñ eyler is̲bāt

96. **biñ:**
Rübai 92
Mısra: **3**
Binlerce, pek çok.

Benden niçe biñ şerm ile
ʿöẕr-i taḳṣīr
Senden baña hemvāre ʿaṭā
vü niʿmet

97. **biñ:**
Rübai 96
Mısra: **1**
Binlerce, pek çok.
Biñ ḥamd ü ṣenā şükr ü sipās
ü minnet
Olsun saña ey Mālik-i mülk-
i vaḥdet

98. **biñ:**
Rübai 149
Mısra: **3**
Binlerce, pek çok.
Geçdi yere biñ şerm ile baḥr-
ı Ṣave
Āteş-gedesi oldı Mecūsuñ
nā-būd

99. **biñ:**
Rübai 187
Mısra: **4**
Binlerce, pek çok.
Her ḫaṭve-i reftāruña ḳurbān
olsun
Biñ ʿāşıḳ-ı miḥnet-zede vü
sīne-figār

100. **biñ:**
Rübai 189
Mısra: **2**
Binlerce, pek çok.
Dil nāle-keş-i ʿārıż-ı gül-
pūşuñdur
Biñ şevḳ ile cān bülbül-i pür-
cūşuñdur

101. **biñ:**
Rübai 192
Mısra: **2**
Binlerce, pek çok.
Gülzāra o serv-i ser-
bülendüm geliyor
Biñ nāz ile şūḫ-ı şeh-
levendüm geliyor

102. **biñ:**
Rübai 197
Mısra: **2**
Binlerce, pek çok.
Sensin sen İlāhī o
Ḫudāvend-i Ḳādir
Mānīʿ olamaz ḥükmüñe biñ
şāh u vezīr

103. **biñ:**
Rübai 210
Mısra: **2**
Binlerce, pek çok.
İtdükçe o Mevlevī semāʿa
āġāz
Pervāne olur şemʿine biñ
çeşm-i niyāz

104. **biñ:**
Rübai 220
Mısra: **4**
Binlerce, pek çok.
Nāz eyleyerek meclisi teşrīf
itsün
Ol āfete biñ cān ile müştāḳuz
biz

105. **biñ:**
Rübai 256
Mısra: **4**
Binlerce, pek çok.
Ol nūr-ı hüdāyā āyet-i
Miʿrācı
Biñ şevḳ ile bī-tevaḳḳuf itdi
taṣdīḳ

106. **biñ:**
Rübai 258
Mısra: **4**
Binlerce, pek çok.
Sensin sen o ḫūrşīd-i saʿādet
ki senüñ
Dīdāruña biñ şevḳ ile ʿālem
müştāḳ

107. **biñ:**
Rübai 278
Mısra: **2**
Binlerce, pek çok.
Ser-defter-i enbiyā-yı pīşin
olduñ
Biñ ʿizzet ile mükemmil-i
dīn olduñ

108. **biñ:**
Rübai 288
Mısra: **3**
Binlerce, pek çok.
Biñ şevḳ ile cān-dāde-i
iḥsānı cihān
ʿĀlem ḳulı ḳurbānı
Ḥabību'llāhuñ

109. **biñ:**
Rübai 322
Mısra: **3**
Binlerce, pek çok.
Biñ şerm ile ḳıldum ṭaleb-i
ġufrānuñ
Evṣāf-ı cemīlüñle tevessül
itdüm

110. **biñ:**
Rübai 331
Mısra: **3**
Binlerce, pek çok.
Aḥvālümi biñ nāz ile
ṣorduḳda didüm
ʿIşḳuñ beni bu ḥāle ḳodı
sulṭānum

111. **biñ:**
Rübai 332
Mısra: **4**
Binlerce, pek çok.
Gördükde seni ṣabr u
ḳarārum gitdi
Biñ cān ile sen māha
taʿaşşuḳ itdüm

112. **bin:**
Rübai 339
Mısra: **4**
Binlerce, pek çok.
Ben tāzelendüm köhne ġam-ı
ʿışḳı yine
Bin tāze cevāna yeni ʿāşıḳ
oldum

113. **biñ:**
Rübai 357
Mısra: **3**
Binlerce, pek çok.
Biñ var ise de naġme-serā-yı
medḥüñ
Ben de der-i luṭfuñda bir
ednā ḳuluñam

114. **biñ:**
Rübai 419
Mısra: **4**
Binlerce, pek çok.
Ümmetlerüñ ey padişeh-i
Sidre-mekān
Biñ ḥasret ile yoluña ḳurbān
olsun

115. **biñ:**
Rübai 421
Mısra: **3**
Binlerce, pek çok.
Biñ āh ü enīn ile meded-
ḫᵛāhuñdur

Ḫāk-i der-i luṭfuñda Naḥīfī-i ḥazīn

116. **biñ:**
Rübai 427
Mısra: **3**
Binlerce, pek çok.
Geldüm der-i ġufrānuña biñ ḫaclet ile
İḥsān senüñ ey Rabb-i Raḥīm ü Raḥmān

117. **biñ:**
Rübai 437
Mısra: **3**
Binlerce, pek çok.
Biñ naḫvet ü biñ nāz ile der-kār olsa
Kim ḳurtulur ol ḫançer-i ġaddāruñdan

118. **biñ:**
Rübai 437
Mısra: **3**
Binlerce, pek çok.
Biñ naḫvet ü biñ nāz ile der-kār olsa
Kim ḳurtulur ol ḫançer-i ġaddāruñdan

119. **biñ:**
Rübai 482
Mısra: **4**
Binlerce, pek çok.
Bir kerre bu mehcūra ne hālüñ dimedüñ
Aḥvālümi ben saña didüm biñ kerre

120. **biñ:**
Rübai 502
Mısra: **1**
Binlerce, pek çok.
Biñ ḫalṭ-ı kelām itse gürūh-ı güm-rāh
Rabb-i Eḥada yoḳ şürekā vü eşbāh

121. **biñ:**
Rübai 532
Mısra: **1**
Binlerce, pek çok.
Biñ ʿuḳde virürse dile gerdūn gāhī
Münḥall-i melāl itme dil-i āgāhı

122. **biñ:**
Rübai 536
Mısra: **2**
Binlerce, pek çok.
Biz naġme-ṭırāz-ı ḥüsn-i yārüz şimdi
Biñ şevḳ ile hem-kār-ı hezāruz şimdi

123. **biñ:**
Rübai 545
Mısra: **1**
Binlerce, pek çok.
Biñ kerre fiġān itse rebāb ü def ü ney
Gird-āb-ı belādur baḳamam meclis-i mey

124. **biñ:**
Rübai 558
Mısra: **2**
Binlerce, pek çok.
İtmiş seni meşşāṭa-i sunʿ-ı ezelī
Biñ ḥüsn ile ser-cümle güzeller güzeli

125. **biñ:**
Tahmis 1
Mısra: **11**
Binlerce, pek çok.
N'ola biñ şevḳ ile ser-geştesi olsa dil ü cān
Oldı tā rūz-ı ezel ʿışḳı derūnumda ʿayān

126. **biñ:**
Tahmis 9
Mısra: **7**
Binlerce, pek çok.
Gelse biñ ḥasret ile baḥr-ı maḥabbet cūşa
Ruḫṣat el virse o dildār ile ʿayş ü nūşa

127. **biñ:**
Tahmis 9
Mısra: **17**
Binlerce, pek çok.
Niçe biñ nāz ü niyāz ile şeb-i ʿişretde
ʿArż-ı ḥāl itse n'ola ʿālem-i germiyyetde

128. **biñ:**
Tahmis 10
Mısra: **45**
Binlerce, pek çok.
Bende çekdi beni biñ siḥr ile zülf-i ḫoş-bū
Ṭutdı çeşm-i siyehüñ üstüne tīġ-i ebrū

129. **biñ:**
Tarih 16
Mısra: **36**
Binlerce, pek çok.
Ārzū-yı pāy-būsıyla nihānī yol bulup
Ḥavżında pür-tāb ider biñ şevḳ ile kendin miyāh

bin-:

1. **bindi:**-*di*
Matla 82
Mısra: **1**
(ata) binmek.
Bindi esb-i bād-peymāna o şūḫ-ı şeh-süvār
Gūyiyā berg-i güli aldı götürdi rūzgār

biñ cān:

1. **biñ cān:**
Muaşşer 1
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bin can feda etmek. Bin can kurban etmek.
Ben o şūḫuñ sīnedār-ı nāvek-i müjgānıyam
Bir nigāh-ı luṭfuñ biñ cān ile ḳurbānıyam

2. **biñ cān:**
Tahmis 5
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bin can, candan, isteyerek.
Ey ḥüsni revnaḳ bu günbed-i gerdāna
Şemʿ-i ruḫuña ʿuşşāḳ biñ cān ile pervāne

3. **biñ cān:**
Tahmis 10
Mısra: **37**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönülden arzulayarak, çok isteyerek.

Pādişāhum saña biñ cān ile oldum bende
Kerem ü şefḳat idüp bendeñe luṭf it sen de

biñ cān fedā:

1. **biñ cān fedā:**
Gazel 6
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bin canı feda etmek II
Birçok âşığın, canını sevgili uğrunda vermesi.
ʿIşḳuñuñ bir ẕerre-i nā-çīzine biñ cān fedā
Gayrdan lāzım degül biñ neşve-i zāʾid baña

biñ cān ile:

1. **biñ cān ile:**
Gazel 77
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gönülden, bütün varlığı ve gücü ile.
Biñ cān ile ādem niçe üftādesi olmaz
Ol serv-i revānuñ hele reftārını seyr it

2. **biñ cān ile:**
Gazel 382
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönülden, bütün varlığı ve gücü ile.
Ādem niçe olmaz saña biñ cān ile meftūn
Bir ġamzede biñ şīve-i mümtāz ḳılarsın

3. **biñ cān ile:**
Murabba 7
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gönülden, bütün varlığı ve gücü ile.
Olup biñ cān ile bende
Yoluñda oldum efkende

4. **biñ cān ile:**
Tahmis 10
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönülden, bütün varlığı ve gücü ile.
ʿĀşıḳ oldum saña biñ cān ile āh ü ṣad āh
ʿĀşıḳam ʿışḳuma bu girye vü āh oldı güvāh

5. **biñ cān ile:**
Tahmis 10
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gönülden, bütün varlığı ve gücü ile.
Yine oldum elem ü miḥnet-i ʿışḳa lāyıḳ
Saña şimden girü biñ cān ile oldum ʿāşıḳ

biñ dürlü:

1. **biñ dürlü:**
Gazel 8
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Birbirinden çok farklı, çok değişik bir biçimde.
Yā Resūla'llāh ben ol āvāreyem kim ṣubḥ u şām
Ġaflet ile eyledüm biñ dürlü vaż'-ı nā-becā

2. **biñ dürlü:**
Gazel 9
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir türlü, bin çeşit.
Luṭfuña ḳaldum efendüm yoḫsa bu ʿişyān ile
Lāyıḳam maḥşerde olsa baña biñ dürlü cezā

3. **biñ dürlü:**
Gazel 42
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir türlü, bin çeşit.
Siyāh ü sāde levn-i rūz u şeb meşhūdum olduḳça
Bu luʿbetgāhda biñ dürlü naḳş-ı nerd olur peydā

4. **biñ dürlü:**
Gazel 307
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir türlü, bin çeşit.
Bī-çāre Naḥīfī niçe dād itmez elüñden
Her gün baña biñ dürlü cefā mültezem itdüñ

5. **biñ dürlü:**
Kaside 8
Mısra: **52**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir türlü, bin çeşit.
Nāgehān pīr-i taʿaḳḳul beni itdi āgāh
Virdi gūş-ı dile biñ dürlü ḫuceste-aḫbār

6. **biñ dürlü:**
Kaside 9
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir türlü, bin çeşit.
Tevbe-sāz-ı cürm olup biñ dürlü istiġfār ile
Kendimi şāyeste-i elṭāf-ı sübḥān eylesem

biñ kerre:

1. **biñ kerre:**
Gazel 348
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bin defa, pek çok.
Biñ kerre didüm olma giriftārı o şūḫuñ
Bīhūde midür ey dil-i şeydā saña pendüm

biñ şevḳ:

1. **biñ şevḳ:**
Gazel 66
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bin arzu, bin istek.
Dāġ-ı ġamuñı cānı gibi sīnede şaḳlar
Biñ şevḳ ile her bī-ser ü sāmān-ı maḥabbet

biñ yaşasın:

1. **biñ yaşasın:**
Matla 81
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Dua**
İfadesi
Uzun yaşasın anlamında dua sözü.
Oldı ṣafā-baḫş-ı dil-i bī-ḳarār
Biñ yaşasın bāġ-ı cihānda hezār

binā:

1. **binā:**
Kaside 26
Mısra: **16**
Yapı, inşa edilmiş.
Fütāde olmayana kimse dest-gīr olmaz
Olur ʿimārete müfżī ḫarāb olınca binā

2. **bināsında:**-*sı, -n, -da*
Tarih 30
Mısra: **18**
Bina, yapı.
Esāsında muḫammer ṣafvet-i ḥüsn-i dil-ārāyī
Bināsında muṣavver ẕevḳ-ı rūḥānī vü cismānī

binā itdi:

1. **binā itdi:**-*di*
Tarih 19
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yapı yapma,inşa etme.
Bu sarāy-ı dil-güşāda bir eṣer ḳaṣd eyleyüp
İtdi bu ḳaṣr-ı feraḥ-baḫşı bu resm üzre binā

bī-naḳş u ziyād:

1. **bī-naḳş u ziyād:**
Rübai 248
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne eksik ne de fazla gelmek, tamı tamına gelmek.
Ber-vefḳ-ı rıżā yaʿnī ki bī-naḳş u ziyād
İtdüñ bize fermān-ı Ḫudāyı teblīġ

bī-nāle:

1. **bī-nāle:**
Gazel 38
Mısra: **5**
Ağlamadan, inlemeden.
Ben niçe bir laḥẓa ārām eyleyem bī-nāle kim
ʿIşḳ dirler bir belā-yı cāna oldum mübtelā

bī-naṣīb oldum:

1. **bī-naṣīb oldum:**-*du, -m*
Gazel 329
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kısmetsiz olmak.
Dirīġa ben o bī-berg ü nevā-yı bezm-i ḥırāmānam
Ki ḫ∨ān-ı ʿişret-i bezm-i emelden bī-naṣīb oldum

2. **bī-naṣīb oldum:**-*du, -m*
Gazel 330
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nasipsiz olmak II kadersiz ve talihsiz olmak.
Olurken vāyedār-ı mīve-i luṭfuñ cihān ẓālim
Gülistān-ı viṣālüñden hemān ben bī-naṣīb oldum

binā-yı ʿışḳ u maḥabbet:

1. **binā-yı ʿışḳ u maḥabbet:**
Gazel 264
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Muhabbet ve aşk yuvası.
Binā-yı ʿışḳ u maḥabbet o deñlü muḥkemdür
Ki raḫne-dār idemez anı seng-i ṭaʿn u nifāḳ

binā-yı ḳadr-i ʿālī-şānınuñ:

1. **binā-yı ḳadr-i ʿālī-şānınuñ:**-*ı, -nuñ*
Kaside 19
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şanı yüce kadrinin inşaası.
Öyle bir şeh kim binā-yı ḳadr-i ʿālī-şānınuñ
Ṭaş ḥisāb eyler der-i cūdında dürr ü gevheri

bīnā-yı neşāṭ eyledi:

1. **bīnā-yı neşāṭ eyledi:**-*di*
Rübai 455
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevinç inşa etmek.
Pīrāhen-i Yūsuf gibi Yaʿḳūb-ı dili
Bīnā-yı neşāṭ eyledi ol müşgīn bū

bīnāyī virüp:

1. **bīnāyī virüp:**-*üp*
Rübai 554
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Görülmeye imkan vermek.
Nūruñla virüp çeşm-i dile bīnāyī
Keşf eyle dil-i zāra reh-i maʿnāyı

biñde birin:

1. **biñde birin:**-*in*
Gazel 407
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çok az.
Eger biñde birin ḳılsam ḥikāyet yā Resūla'llāh
Yine derd-i dilüm bulmaz nihāyet yā Resūla'llāh

2. **biñde birin:**-*in*
Gazel 416
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bin tanede bir, çok az.
Naḥīfī-veş yine biñde birin iḥṣāya ḳudret yoḳ
Ne deñlü eylesem vaṣfuñ teʾemmül yā Resūla'llāh

bī-nem ider:

1. **bī-nem ider:**-*er*
Tahmis 6
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nemsiz etmek II kurutmak.
ʿĀrifüñ devr-i zamān çeşmin ider bī-nem
-

bī-nevā:

1. **bī-nevāyı:**-*ı*
Gazel 1
Mısra: **10**
Sessiz sedasız II Zavallı.
Ḳılmış maḳām cānuma bāġ-ı maḥabbeti
Beni bī-nevāyı bülbül-i nālān iden Ḫudā

2. **bī-nevālarındandur:**-*lar, -ın, -dan, -dur*
Gazel 106
Mısra: **1**
Sessiz sedasız II Zavallı.
Göñül o ġonçe-femüñ bī-nevālarındandur
Esīr-i ḥasretidür mübtelālarındandur

3. **bī-nevālar:**-*lar*
Gazel 185
Mısra: **6**
Zavallı, nasipsiz II tanıkta gönül ve can için kullanılmıştır.
Göñül zülfüñde ḳaldı cān ise tīġ-i nigāhuñda
Ol iki bī-nevālar saña çoḳdan mübtelālardur

4. **bī-nevālaruñ:**-*lar, -uñ*
Gazel 366
Mısra: **3**
Sessiz sedasız II Zavallı.
Muʿtādı ẕevḳ-ı vuṣlat olan bī-nevālaruñ
Bir laḥẓa mübtelā-yı ġam-ı fürḳat olmasun

5. **bī-nevāsın:**-*sın*
Kaside 28
Mısra: **13**
Sessiz sedasız II Zavallı.
Yazar mı defter-i iḥsānına ben bī-nevāsın hīç
Beni maḥsūb-ı luṭf-ı yār iden kendü ḥisābumdur

bī-nevāları olan:

1. **bī-nevāları olan:**-*lar, -ı, -an*
Gazel 503
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sessiz sedasız olmak.
Tā key ġurūr-ı ḥüsn ile ʿarż-ı teġāfülüñ
Gör dil-figār-ı ʿışḳuñ olan bī-nevāları

bī-nevāyı sezā:

1. **bī-nevāyı sezā:**
Kaside 26
Mısra: **276**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Layık sessizler.
Riʿāyet eyleyüp ādāb-ı ḳadr-ı ḫuddāmum
Nevāziş-i dile gördüñ o bī-nevāyı sezā

bī-nihāyet:

1. **bī-nihāyetdür:**-*dür*
Gazel 424
Mısra: **7**
Sınırsız, sonsuz.
Ḳuṣūrum bī-nihāyetdür benüm daʿvā-yı ʿışḳuñda
Dirīġā şerm-sār-ı müddeʿāyam yā Resūla'llāh

bī-nihāyet olsa:

1. **bī-nihāyet olsa:**-*sa*
Kaside 5
Mısra: **111**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sonsuz (sınırsız) olmak.
Her ne denlü bī-nihāyet olsa cürm-i ʿāṣıyān
Baḥr-ı faẓl u raḥmet-i mevlāya yoḳdur intihā

bīnī-i münevver:

1. **bīnī-i münevver:**
Kaside 13
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aydınlık gören II basiret sahibi.
Cemālüñde o bīnī-i münevver şöyle zībā kim
Ṣanurlar nūrdan ḳandīldür ʿarş-ı berīn üzre

bī-nikab:

1. **bī-niḳāb:**
Gazel 246
Mısra: **8**
Yüz örtüsü, peçe olmadan.
Şāyed taḥammül itmeye diller cemālüñe
İtme esīr-i ġamzeñ olam bī-niḳāb raḳṣ

bî-niyâz:

1. **bī-niyāz:**
Gazel 102
Mısra: **6**
İhtiyacı olmayan.
Niyāz ehl-i niyāza ne sūd virse gerek
Niyāz eylemege bī-niyāz lāzımdur

bintü'l-ʿınеb:

1. **bintü'l-ʿınebi:**-*i*
Kaside 27
Mısra: **43**
Üzümün kızı II şarap.
Virdiler geldigi yere yine bintü'l-ʿınebi
Tākde oldı nihān şanki şarāb-ı engür

bī-nuḳaṭ:

1. **bī-nuḳaṭ:**
Matla 86
Mısra: **2**
Noktasız harflerle şiir söylemek, yazmak.

Ḫālden ḫālī görüp ṣanmañ ki nā-merġūbdur
Levḥ-i ḥüsni ol mehüñ bir bī-nuḳaṭ mektūbdur

2. **bī-nuḳaṭ:**
Tarih 10
Mısra: **17**
Noktasız harflerle şiir söylemek, yazmak.
Bī-nuḳaṭ ben de Naḥīfī böyle didüm tārīḫin
Dehre ṭoġdı bir cüvān sulṭān ol ʿAbdü'l-mecīd

bī-nūr-ı ʿışḳ:

1. **bī-nūr-ı ʿışḳ:**
Gazel 351
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Işıksız nur.
Bī-nūr-ı ʿışḳ feyż-i dil olmaz Naḥīfīyā
ʿĀlemde rūşen olmasa bir mesken istemem

bī-nuṭḳ-ı ḥalāyıḳ:

1. **bī-nuṭḳ-ı ḫalāyıḳ:**
Rübai 265
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yaratılmışların sessizi.
Bī-nuṭḳ-ı ḫalāyıḳ ey ʿAlīm ü Dānā
Eyle beni genc-i keremüñden merzūḳ

bī-nuṭḳ-ı ḥasretden:

1. **bī-nuṭḳ-ı ḥasretden:**-*den*
Kaside 26
Mısra: **104**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Özlem duygusundan dolayı konuşamayan.
Egerçi ḳudret-i güftār ḳalmadı bende
Ki lāl-i bī-dil ü bī-nuṭḳ-ı ḥasretden gūyā

bī-pervā:

1. **bī-pervā:**
Gazel 238
Mısra: **3**
Korkusuz, Çekinmeden.
Göñül ṭurmaz niyāz eyler senüñ ḳarşuñda bī-pervā
Geçüp cān ü cihāndan ġamze-i bī-bake ser virmiş

2. **bī-pervā:**
Gazel 361
Mısra: **5**
Korkusuz, Çekinmeden.
Söyleşür ġamze-i ḫūn-rīzüñ ile bī-pervā
Hele ben ḫavf ider oldum dil-i bī-bākümden

3. **bī-pervā:**
Kaside 26
Mısra: **272**
Korkusuz, Çekinmeden.
O ḫidmet ile idüp iftiḫār şām ü seḥer
O rifʿat ile mübāhāt iderdi bī-pervā

bir:

1. **bir:**
Gazel 1
Mısra: **12**
Bir, belgisiz sıfat II az bağlamında kullanılmıştır.
Bir gün bizi de vāṣıl-ı baḥr-ı merām ider
Bir ḳaṭre-i kemīneyi ʿummāñ ider Ḫudā

2. **bir:**
Gazel 1
Mısra: **13**
Bir, belgisiz sıfat.
Gūyā Naḥīfī-zārıñı bir bülbül eylemiş
Ruḥsāruñ ey perī gül-i ḫandān iden Ḫudā

3. **bir:**
Gazel 3
Mısra: **1**
Bir, belgisiz sıfat.
Bir ser ü bir cān nedür kim olmaya ḳurbān saña
Yā Resūla'llāh fedā olsun hezārān cān saña

4. **bir:**
Gazel 3
Mısra: **1**
Bir, belgisiz sıfat.
Bir ser ü bir cān nedür kim olmaya ḳurbān saña
Yā Resūla'llāh fedā olsun hezārān cān saña

5. **bir:**
Gazel 5
Mısra: **2**
Bir, belgisiz sıfat.
Merḥabā ey āfitāb-ı ʿışḳ Maḥbūb-ı Ḫudā
Bir kemīne ẕerre-i cān-baḫşuña ʿālem feda

6. **bir:**
Gazel 6
Mısra: **7**
Bir, sayı sıfatı II mecazen çok az.
ʿIşḳuñuñ bir ẕerre-i nā-çīzine biñ cān fedā
Gayrdan lāzım degül biñ neşve-i zāʾid baña

7. **bir:**
Gazel 9
Mısra: **1**
Bir, belgisiz sıfat.
Bir nigāh-ı şefḳat eyle rūz-ı maḥşerde baña
Yā Resūla'llāh fedā olsun dil ü cānum saña

8. **bir:**
Gazel 9
Mısra: **3**
Bir, belgisiz sıfat.
Yoḳ yüzüm dergāh-ı Ḫaḳḳa varmaġa bir vech ile
Vay eger olmazsa luṭfuñ ben ġarībe reh-nümā

9. **bir:**
Gazel 9
Mısra: **12**
Bir, belgisiz sıfat.
Redd olınmaz her ne deñlü mücrim-i bedkār ise
Bir gedā kim eyleye bāb-ı kerīme ilticā

10. **bir:**
Gazel 10

Mısra: **7**
Bir, belgisiz sıfat.
Ḳanı selāmı ḳanı bir peyāmı cānānuñ
Ṣabā sensüñ de işüñ hep hevā imiş ḥayfā

11. **bir:**
Gazel 12
Mısra: **14**
Bir, belgisiz sıfat.
ʿĀşıḳ-ı muḫliṣuñ duʿā-gūyuñ Bir ḳuluñdur Naḥīfī-i ṣeydā

12. **bir:**
Gazel 14
Mısra: **2**
Bir, belgisiz sıfat.
Ḳalup cism-i nizārum cilvegāhuñda ġubārāsā
Göñül bir nev-nihāl-i nāza aḳdı cūybārāsā

13. **bir:**
Gazel 14
Mısra: **8**
Bir, belgisiz sıfat.
Ne deñlü cüst-cūy-ı beyʿgāh-ı ḥüsn ü ʿışḳ itseñ
Bulunmaz bir perī-ṭalʿat o ṣūḫ-ı şīvekārāsā

14. **bir:**
Gazel 15
Mısra: **5**
Bir, sayı sıfatı.
Eger āyīne-i dīdār-ı pāküñ görse bir kerre
Kemāl-i ḥayretinden lāl olurdı ṭūṭī-i gūyā

15. **bir:**
Gazel 16
Mısra: **9**
Bir, belgisiz sıfat.
Dünyāyı bir nigāhuñ ile eyledüñ tamām
Taʿlīm iden bu şīveyi kimdür ʿaceb saña

16. **bir:**
Gazel 20
Mısra: **8**
Bir, belgisiz sıfat.
Ser-i zülfüñ ʿaceb mi bend idersem gerden-i hūşa
Beni dīvāne itdi ʿışḳ dirler bir ʿaceb sevdā

17. **bir:**
Gazel 21
Mısra: **6**
Bir, belgisiz sıfat.
Şeb-i tārīk-i hecre döndi rūz-ı rūşenüm şimdi
Ġam-ı zülf-i siyāhuñla derūna düşdi bir sevdā

18. **bir:**
Gazel 21
Mısra: **10**
Bir, belgisiz sıfat.
Benem ol lücce-ḫīz-i girye-i pür-cūş-ı ḥasret kim
Gözüm yaşına nisbet kemterīn bir ḳaṭredür deryā

19. **bir:**
Gazel 22
Mısra: **7**
Bir, belgisiz sıfat.
Ne dem bir āteşīn ḥüsn-i naẓar-sūza nigāh itsem
Derūn-ı cān-ı bīmārumda bir āteş olur peydā

20. **bir:**
Gazel 22
Mısra: **8**
Bir, belgisiz sıfat.
Ne dem bir āteşīn ḥüsn-i naẓar-sūza nigāh itsem
Derūn-ı cān-ı bīmārumda bir āteş olur peydā

21. **bir:**
Gazel 24
Mısra: **2**
Bir, belgisiz sıfat.
Derūn-ı sīne tīġ-i hecr ile ṣad pāredür cānā
Cigerde dāġ-ı ḥasret bir oñulmaz yāredür cānā

22. **bir:**
Gazel 24
Mısra: **8**
Bir, belgisiz sıfat.
Dil-i ʿāşıḳ Felāṭūn olsa bī-ʿaḳl ü hūş eyler
Nigāh-ı pür-füsūnuñ bir ʿaceb mekkāredür cānā

23. **bir:**
Gazel 24
Mısra: **10**
Bir, belgisiz sıfat.
Dirīġ-i şerbet-i vaṣl itme kim derd-i maḥabbetle
Naḥīfī bir belā-keş ʿāşıḳ-ı bī-çāredür cānā

24. **bir:**
Gazel 25
Mısra: **9**
Bir, belgisiz sıfat.
Ey Naḥīfī böyle bir şiʿr-i leṭāfet-baḫş ile
Çoḳ mıdur aḥbāba ʿarż-ı imtiyāz itmek baña

25. **bir:**
Gazel 26
Mısra: **13**
Bir, belgisiz sıfat.
Bir Naḥīfīyā seni çoḳ cüst-cū ider
Şimdi egerçi ḳadriñi bilmez o bī-vefā

26. **bir:**
Gazel 33
Mısra: **4**
Bir, belgisiz sıfat.
Ḥüsn-i dildārı sen idrāk idemezsin zāhid
Başḳa bir ẕāʾiḳadur ḥayret-i dīdār baña

27. **bir:**
Gazel 34
Mısra: **3**
Bir, belgisiz sıfat.
Zülf ü ruḫsārıña bir nīm-nigāh itmek ile
Nāz ider ṣubḥ u mesā baḫt-ı siyehkār baña

28. **bir:**
Gazel 34
Mısra: **6**
Bir, belgisiz sıfat.
Şimdi biñ ḳayda düşürdi ser-i zülfüñ de beni
Gerçi bir ḳayd idi evel dil-i bīmār baña

29. **bir:**
Gazel 35
Mısra: **8**
Bir, belgisiz sıfat.
O cefā-cū bize yār olmaz ise ṣaġ olsun

Hīç bulunmaz mı göñül dünyede bir yār saña

30. **bir:**
Gazel 35
Mısra: **10**
Bir, belgisiz sıfat.
Bilmedüñ ḳadrini ḥayfā ki esīr olmış iken
Bu Naḥīfī gibi bir ʿāşıḳ-ı ġam-ḫ∨ār saña

31. **bir:**
Gazel 36
Mısra: **8**
Bir, belgisiz sıfat.
Ne deñlü şeb-nişīn-i ʿuzlet olsam ʿışḳ-ı ḫūbāndan
Miṣāl-i rūż-ı vuṣlat yine bir meh-tāb olur peydā

32. **bir:**
Gazel 38
Mısra: **1**
Bir, belgisiz sıfat.
Ben yine bir āfet-i devrāna oldum mübtelā
Bir vefāsuz cevri çoḳ cānāna oldum mübtelā

33. **bir:**
Gazel 38
Mısra: **2**
Bir, belgisiz sıfat.
Ben yine bir āfet-i devrāna oldum mübtelā
Bir vefāsuz cevri çoḳ cānāna oldum mübtelā

34. **bir:**
Gazel 38
Mısra: **4**
Bir, belgisiz sıfat.
Kārum efġān eylemekdür rūz ile şeb tā ṣabāḥ
Bülbülāsā bir gül-i ḫandāna oldum mübtelā

35. **bir:**
Gazel 38
Mısra: **6**
Bir, belgisiz sıfat.
Ben niçe bir laḥẓa ārām eyleyem bī-nāle kim
ʿIşḳ dirler bir belā-yı cāna oldum mübtelā

36. **bir:**
Gazel 38
Mısra: **8**
Bir, belgisiz sıfat.
İntiẓār ile beni zār eyledi tā ṣubḥa dek
Āh kim bir şūḫ-ı bed-peymāna oldum mübtelā

37. **bir:**
Gazel 38
Mısra: **10**
Bir, belgisiz sıfat.
Ey Naḥīfī sen bilürsin bārī derdümden benüm
Şimdi ben bir dil-ber-i fettāna oldum mübtelā

38. **bir:**
Gazel 39
Mısra: **9**
Bir, belgisiz sıfat.
Ey Naḥīfī ben ki bir āşüfte-meşreb ʿāşıḳam
Ġamze-i pür-şūr-ı ḫūbān cümle māʾildür baña

39. **bir:**
Gazel 40
Mısra: **1**
Bir, belgisiz sıfat.
İrişdi Ḥażret-i Ḥaḳdan bir imtiyāz saña
El irmez oldı eyā serv-i ser-firāz saña

40. **bir:**
Gazel 41
Mısra: **4**
Bir, belgisiz sıfat.
Nedür bu ʿişve n'içündür bu ṭavr-ı bīgāne
Ḫaṭā mı bir nigeh-i āşinā-nevāz saña

41. **bir:**
Gazel 42
Mısra: **1**
Bir, belgisiz sıfat.
Bu ʿālem böyle ḳalmaz bir ser-āmed merd olur peydā
Şifā-yı ṣadr olur ḥāṣıl devā-yı derd olur peydā

42. **bir:**
Gazel 42
Mısra: **10**
Bir, belgisiz sıfat.
Ġurūr ile gel aṣḥāb-ı derūnı ḫāksār itme
Göz açdurmaz saña bir ṣarṣar-ı pür-gerd olur peydā

43. **bir:**
Gazel 42
Mısra: **17**
Bir, belgisiz sıfat.
Naḥīfī ġam yime bir dest-gīr iḥsān ider Allāh
Bu ʿālem böyle ḳalmaz bir ser-āmed merd olur peydā

44. **bir:**
Gazel 42
Mısra: **18**
Bir, belgisiz sıfat.
Naḥīfī ġam yime bir dest-gīr iḥsān ider Allāh
Bu ʿālem böyle ḳalmaz bir ser-āmed merd olur peydā

45. **bir:**
Gazel 44
Mısra: **3**
Bir, belgisiz sıfat.
Ḥasret-i vaṣluñla bir vādīde Mecnūnam ki ben
Olmamışdur seng-i ḫūn-ālūdı Ferhād-āşinā

46. **bir:**
Gazel 47
Mısra: **7**
Bir, belgisiz sıfat.
Ḫizmet ü fermānuña ser-beste bir bī-çāredür
Bu dil-i şūrīde senden ger baʿīd ü ger ḳarīb

47. **bir:**
Gazel 50
Mısra: **9**
Bir, belgisiz sıfat.
Ḫande-sāz-ı iltifāt olsa baña bir kerre yār
Laʿl-i şīrīnin ider ālūde-i ḳahr u ʿitāb

48. **bir:**
Gazel 51
Mısra: **7**
Bir, belgisiz sıfat.
Ben seni cāndan sever bir ʿāşıḳ-ı ser-dādeyem
İtme ḳurbān oldıġum tā böyle benden ictināb

49. **bir:**
Gazel 52
Mısra: **5**
Bir, belgisiz sıfat.
Ne şūḫa mübtelā olsam ḳalur sīnemde bir zaḫmı
Bu bezmüñ dil-nişīn-i ʿışreti ṣāḥib-ḳademdür hep

50. **bir:**
Gazel 52
Mısra: **13**
Bir, belgisiz sıfat.
Benümle güft-güy-ı ʿışḳ ider bir yār u hem-dem yoḳ
Naḥīfī hem-sebānum hem-demüm şimdi ḳalemdür hep

51. **bir:**
Gazel 55
Mısra: **9**
Bir, belgisiz sıfat.
Ṣaḳın andan ki Naḥīfī ura bir zaḫme saña
Geliyor ḫancer-i ġamz ile güzel mest ü ḫarāb

52. **bir:**
Gazel 58
Mısra: **2**
Bir, belgisiz sıfat.
Bendesine gāhī yārüm luṭf ider gāhī ʿitāb
Gāhī bir cevriyle cānā iyleyor gāhī ḫiṭāb

53. **bir:**
Gazel 59
Mısra: **2**
Bir, belgisiz sıfat.
Raḥm ider mi sīne-i mecrūḥuma āyā ṭabīb
Ḳalmamışdur künc-i ġamda bende bir merd-i ġarīb

54. **bir:**
Gazel 59
Mısra: **8**
Bir, belgisiz sıfat.
Yaṣdanup ḫāk-i sütūnuñ durmayup her ruz u şeb
Ḥasretüñle bir devāsuz derde düşdüm ey ḥabīb

55. **bir:**
Gazel 65
Mısra: **1**
Bir, belgisiz sıfat.
Bir ḳıluñ naʿtine itsem niçe yüz biñ kelimāt
Eylerem vaṣf-ı kemālüñde niçe taḳṣīrāt

56. **bir:**
Gazel 66
Mısra: **11**
Bir, belgisiz sıfat.
Bir āh-ı ciger-sūz ile peyġūle-i ġamda
Sūzān ider āḫir beni bu āteş-i ḥasret

57. **bir:**
Gazel 70
Mısra: **5**
Bir, belgisiz sıfat.
Benümle vuṣlat-ı aʿlā aña bir kār u dermān it
İşitdüm ḫaste-ḥāl olmış ilāhī ḳıl ʿaṭā ṣıḥḥat

58. **bir:**
Gazel 71
Mısra: **9**
Bir, belgisiz sıfat.
Ey Naḥīfī sen ġarīb yār u cānum bir ġarīb
Gel ikiñiz yār oluñ kim vaṣf u eşʿāruñ dürüst

59. **bir:**
Gazel 73
Mısra: **5**
Bir, belgisiz sıfat.
Dilde teʾsīr eylemiş ġam bādesi bir mertebe
Öyle geçkindür ki eyler dāʾimā ḫançer sükūt

60. **bir:**
Gazel 73
Mısra: **9**
Bir, belgisiz sıfat.
Bu zemīne bir ḳadem-rencīde ḳılmaz ol cevān
Ey Naḥīfī n'eylesün ʿāşıḳ daḫi eyler sükūt

61. **bir:**
Gazel 74
Mısra: **18**
Bir, belgisiz sıfat.
Terennüm eylesün bu tāze şiʿrüm ṣaḥn-ı gülşende Naḥīfīveş olup bir bülbül-i rengīn edā ser-mest

62. **bir:**
Gazel 75
Mısra: **14**
Bir, belgisiz sıfat.
Vaṣf eyle Naḥīfī fiten-i çeşmin o māhuñ
Her bir süḫan-ı pāküñi bir siḥr-i ḥelāl it

63. **bir:**
Gazel 84
Mısra: **3**
Bir, belgisiz sıfat.
Devlet ü ʿizzet cihānda bir ḳurı ġavġā durur
Bir ʿabā-pūş ol cihānda ġayre olma iḥtiyāc

64. **bir:**
Gazel 84
Mısra: **4**
Bir, belgisiz sıfat.
Devlet ü ʿizzet cihānda bir ḳurı ġavġā durur
Bir ʿabā-pūş ol cihānda ġayre olma iḥtiyāc

65. **bir:**
Gazel 84
Mısra: **7**
Bir, belgisiz sıfat.
Ehl-i ʿışḳuñ mālı cānā bir ḫafī gencīnedür
Kimse bācın alımazlar yārdan alur ol ḫarāc

66. **bir:**
Gazel 86
Mısra: **4**
Bir, belgisiz sıfat.
Ḥasret öldürdi beni raḥm eylemez mi ḥālüme
Ol ṭabīb-i cān bu derde bir devā bilmez mi hīç

67. **bir:**
Gazel 88
Mısra: **12**
Bir, belgisiz sıfat.
Yoḳdur cihānda nüsḫa-i baḫtum gibi benüm
Bir nā-pesend nüsḫa vü bir na-ṣavāb şerḥ

68. **bir:**
Gazel 88
Mısra: **12**
Bir, belgisiz sıfat.
Yoḳdur cihānda nüsḫa-i baḫtum gibi benüm
Bir nā-pesend nüsḫa vü bir na-ṣavāb ṣerḥ

69. **bir:**
Gazel 88
Mısra: **13**
Bir, belgisiz sıfat.
Bir ṭarz-ı ḫāṣ-ı ḥüsn ile gördüm o māḥı kim
Olmaz Naḥīfīya hele ol āb ü tāb ṣerḥ

70. **bir:**
Gazel 89
Mısra: **2**
Bir, belgisiz sıfat.
Bu ḥüsnüñ vaṣfını meḥḍ itmede ḳāṣır durur meddāḥ
Virilmez bir yere vaṣfuñ buña ʿāciz durur ervāḥ

71. **bir:**
Gazel 90
Mısra: **8**
Bir, belgisiz sıfat.
ʿIşḳ-ı yār içün ṣunupdur şimdi sāḳī destüme
Girye ḳılmasun diyü bu demde bir pīşīn ḳadeḥ

72. **bir:**
Gazel 91
Mısra: **13**
Bir, belgisiz sıfat.
İşitdüm yine bir şūḫuñ esīr-i ʿışḳı olmışsın
Naḥīfī manṣıb-ı bī-ṣabr ü sāmānī mübārek-bād

73. **bir:**
Gazel 93
Mısra: **3**
Bir, belgisiz sıfat.
Her kūşe-i tārīk-i ġam bir bezmgāh-i pür-niʿam
Urmaḳda şimdi lāf ḫum-mestān-ı vird-i şām-i ʿıyd

74. **bir:**
Gazel 95
Mısra: **9**
Bir, belgisiz sıfat.
Bu Naḥīfī bir ġarībüñdür senüñ ey dil-berā
Sāye-i vaṣluñda ḫoş geçsün ilā-yevmi't-tenād

75. **bir:**
Gazel 96
Mısra: **8**
Bir, belgisiz sıfat.
Sāye-i ḳaddüñ diler serv-i dil-ārā rūz u şeb
N'ola bir kūteh ḳuluñdur ol daḫi bir müstemend

76. **bir:**
Gazel 96
Mısra: **8**
Bir, belgisiz sıfat.
Sāye-i ḳaddüñ diler serv-i dil-ārā rūz u şeb
N'ola bir kūteh ḳuluñdur ol daḫi bir müstemend

77. **bir:**
Gazel 103
Mısra: **5**
Bir, belgisiz sıfat.
Bir āfitāb-ṭalʿata ḥayrān ü ḥasretem
Kim tāb-ı ḥüsni bāriḳa-baḫş-ı neẓāredür

78. **bir:**
Gazel 107
Mısra: **1**
Bir, belgisiz sıfat.
O naḫl-i bāġ-ı leṭāfet ki bir elif-ḳaddür
O kec-küleh elif üstinde ṣūret-i meddür

79. **bir:**
Gazel 107
Mısra: **10**
Bir, belgisiz sıfat.
O ḥüsn-i ḫilḳati germābede temāşā ḳıl
Vücūd-ı enveri bir cevher-i mücerreddür

80. **bir:**
Gazel 111
Mısra: **17**
Bir, belgisiz sıfat.
Bir ẕevḳa beñzemez bu cihānda
Ol ıżṭırāb-ı şevḳ ki vuṣlat demindedür

81. **bir:**
Gazel 113
Mısra: **6**
Bir, belgisiz sıfat.
Ṭabībümüz eger ol āfet-i zamāne ise
ʿİlāc-ı Türkī ḳadar bir ʿilacumuz yoḳdur

82. **bir:**
Gazel 114
Mısra: **1**
Bir, belgisiz sıfat.
Dil ki bir meclisde ol meh-ṭalʿat ile cemʿ olur
Bu dil-i şūrīde pervāne ol āfet şemʿ olur

83. **bir:**
Gazel 114
Mısra: **3**
Bir, belgisiz sıfat.
Nāme gönderseñ baña baḳduḳça her bir ḥarfine
Merdüm-i çeşm-i ḫayāl ol demde ʿayn-ı demʿ olur

84. **bir:**
Gazel 114
Mısra: **10**
Bir, belgisiz sıfat.
Ey Naḥīfī şübhesüz teşrīf ider sulṭān-ı ʿışḳ
Bir göñülden kim ḫayāl-i ġayr kālʿ olur

85. **bir:**
Gazel 116
Mısra: **13**
Bir, belgisiz sıfat.
Görmedüm hīç ben
Naḥīfī gibi bir āşüfte-dil
Ḳanda bir şūḫ-ı cihān görse hemān meftūn olur

86. **bir:**
Gazel 116
Mısra: **14**
Bir, belgisiz sıfat.
Görmedüm hīç ben
Naḥīfī gibi bir āşüfte-dil
Ḳanda bir şūḫ-ı cihān görse hemān meftūn olur

87. **bir:**
Gazel 119

Mısra: **8**
Bir, belgisiz sıfat.
N’ola bülbül gibi şevḳ ile āh ü nāle eylersem
Leṭāfetde hemān ol ġonçe bir ter verd-i ḫandāndur

88. **bir:**
Gazel 120
Mısra: **2**
Bir, belgisiz sıfat.
Ne ẓālim ġamzedür bilmem ne āfet çeşm ü müjgāndur
Ki her ḫūnī-nigāhuñ bir ḫadeng-i şuʿle-peykāndur

89. **bir:**
Gazel 120
Mısra: **4**
Bir, belgisiz sıfat.
Görünmez bir ḳażā kim söylenür ʿışḳ u maḥabbetdür
Çekilmez bir belā-yı cān ki dirler cevr-i ḫūbāndur

90. **bir:**
Gazel 123
Mısra: **6**
Bir, belgisiz sıfat.
Ḥarīm-i cāna gönder ġamze-i dil-dūzuñı gāhī
Dil-i āvāre çoḳdan bir enīs ü ġam-güsār ister

91. **bir:**
Gazel 123
Mısra: **7**
Bir, belgisiz sıfat.
Göñül bir lāle-ḫad gül-çehre servüñ pāy-mālidür
Ne meyl-i gülsitān eyler ne seyr-i lālezār ister

92. **bir:**
Gazel 123
Mısra: **10**
Bir, belgisiz sıfat.
Naḥīfīnüñ edā-yı pür-füsūn-ı ṭabʿın idrāke
Lisān-ı siḥr ü iʿcāzı bilür bir şīve-kār ister

93. **bir:**
Gazel 124
Mısra: **4**
Bir, belgisiz sıfat.
İʿtiẕārın ḥaml ider küstāḫī-i ʿuşşāḳa hep
Bir günāhı biñ ḥisāb eyler ḫaṭāmuz çoḳ görür

94. **bir:**
Gazel 124
Mısra: **6**
Bir, belgisiz sıfat.
Nāz ider şemşīr-i ġamzeñle bizi öldür disek
Ol şeh-i mülk-i melāḥat bir recāmuz çoḳ görür

95. **bir:**
Gazel 124
Mısra: **8**
Bir, belgisiz sıfat.
Hem olur āyīne hem āyīnedār aġyāra āh
Bir nigāh itsek bize ol bī-vefāmuz çoḳ görür

96. **bir:**
Gazel 130
Mısra: **8**
Bir, belgisiz sıfat.
Nevāziş-i dili ehl-i ḳanāʿatuñ ancaḳ
Ṣafā-yı ḳalb ile bir ḥüsn-i merḥabādan olur

97. **bir:**
Gazel 132
Mısra: **4**
Bir, belgisiz sıfat.
Zāhid taʿaccüb eyleme āh itdigüm görüp
Bir yerde tā ki āteş ola anda dūd olur

98. **bir:**
Gazel 134
Mısra: **2**
Bir, belgisiz sıfat.
Ol sehī-ḳad tā ki nāz ile çemen-pīrā olur
Her giyāhı gülşenüñ bir bülbül-i şeydā olur

99. **bir:**
Gazel 134
Mısra: **6**
Bir, belgisiz sıfat.
Eşk-i ḫūn-ālūd-ı ʿuşşāḳuñ budur ḫāṣıyyeti
Bir kemīne ḳaṭresi biñ lāle-i ḥamrā olur

100. **bir:**
Gazel 134
Mısra: **13**
Bir, belgisiz sıfat.
Bir kelām olsun hemān maʿnī-şināsı-ı ḥikmet ol
Ey Naḥīfī ḳaṭre cemʿ olduḳça bir deryā olur

101. **bir:**
Gazel 136
Mısra: **2**
Bir, belgisiz sıfat.
Bülbül bu nāleden ġarażuñ güft ü gū mıdur
Yoḫsa murād dünyede bir ārzū mıdur

102. **bir:**
Gazel 137
Mısra: **9**
Bir, belgisiz sıfat.
Seni her ḳanda bir meh-pāre görseñ mübtelā bulduḳ
Naḥīfī ġālibā bu māh-rūlar hep senüñçündür

103. **bir:**
Gazel 140
Mısra: **6**
Bir, belgisiz sıfat.
Münāsib olmaḳ üzre ġonçe-i gül levḥ-i gülşende
Dehān-ı nāzüküñ vaṣfında bir rengīn muʿammādur

104. **bir:**
Gazel 140
Mısra: **10**
Bir, belgisiz sıfat.
Buña ey müddeʿī derd-i maḥabbet dirler el-ḥāṣıl
Senüñ ẓann itdigüñ daʿvā degül bir başḳa sevdādur

105. **bir:**
Gazel 146
Mısra: **14**
Bir, belgisiz sıfat.
Ne ḥācet ey Naḥīfī külfet-i tertīb-i dīvāna
Benüm erbāb-ı ʿışḳa her sözüm bir tāze dīvāndur

106. **bir:**
Gazel 148
Mısra: **9**
Bir, belgisiz sıfat.

Bir nigāhuñ fitne-i devr-i ḳıyāmet olmada
Sen misin bāʿiṣ ʿaceb yā çeşm-i mekkāruñ mıdur

107. **bir:**
Gazel 149
Mısra: **5**
Bir, belgisiz sıfat.
Biñ merdüm-i neẕāre fedā bir nigāhına
El-ḥaḳ bu ḥüsn-i pāk ne ḥüsn-i cemīl olur

108. **bir:**
Gazel 151
Mısra: **10**
Bir, belgisiz sıfat.
Naẕardan eyleyüp sāḳıṭ ġurūr ile başup geçme
Sirişk-i çeşmümüñ her dānesi bir dürr-i ġalṭāndur

109. **bir:**
Gazel 152
Mısra: **12**
Bir, belgisiz sıfat.
N'ola keştī-i dil ser-geşte olsa ıżṭırābından
Sirişküm ḥaddi yoḳ pāyānı yoḳ bir baḥr-ı ʿummāndur

110. **bir:**
Gazel 154
Mısra: **3**
Bir, belgisiz sıfat.
Bulunmaz bī-muḥābā bir feres-rān-ı süḫan şimdi
Hüner meydānını ḫālī bıraḳdı gitdi fārisler

111. **bir:**
Gazel 154
Mısra: **9**
Bir, belgisiz sıfat.
Rümūz-ı ʿışḳ bir vicdāna dāʾir fendür ey ṭālib
Degüldür vāḳıf ol esrāra mollālar müderrisler

112. **bir:**
Gazel 156
Mısra: **42**
Bir, belgisiz sıfat.
ʿİnān-gerdān-ı raḫş-ı ʿazm olaldan mülk-i Īrāna
Göñül bir özge ümmīd ile cevlān-ḫīz-i fikretdür

113. **bir:**
Gazel 156
Mısra: **49**
Bir, belgisiz sıfat.
Bulunmaz degme bir kānda o gevher var ise şimdi
Ḥużūr-ı Āṣafīde şuʿle-perdāz-ı ġanīmetdür

114. **bir:**
Gazel 157
Mısra: **9**
Bir, belgisiz sıfat.
Daḫi bir nev-nihāl-i ḥüsn iken āşūb-ı dehr olduñ
Benüm serv-i ḫırāmānum ʿaceb raʿnā ẓuhūruñ var

115. **bir:**
Gazel 158
Mısra: **2**
Bir, belgisiz sıfat.
Firāḳuñ ʿāşıḳ u mehcūrı bī-ṣabr u ḳarār eyler
Bu ḥasret bir belādur tā derūn-ı cāna kār eyler

116. **bir:**
Gazel 160
Mısra: **9**
Bir, belgisiz sıfat.
Andan ednā bir denī ḳalmaz ki ber-kām olmaya
Ey Naḥīfī ʿaṣrımuzda ṣāʿiriyyet böyledür

117. **bir:**
Gazel 162
Mısra: **8**
Bir, belgisiz sıfat.
Girye itdükçe ḫayālī-i yāri ṣanmañ dīdede
Bir perī çıḳmış kenār-ı cūya seyr-i āb ider

118. **bir:**
Gazel 163
Mısra: **6**
Bir, belgisiz sıfat.
Şerḥ idince metn-i ḫaṭṭ ü ḫālin ol üstād-ı nāz
Nüsḫa-i siḥr ü füsūnı bir mufaṣṣal bāb ider

119. **bir:**
Gazel 164
Mısra: **2**
Bir, belgisiz sıfat.
Ol ki sensüz sāḳiyā nūş-ı ṣarāb-ı nāb ider
Derd-i ḥasret her ḥabābın aña bir gird-āb ider

120. **bir:**
Gazel 164
Mısra: **3**
Bir, belgisiz sıfat.
Biñ suʾāl-i vuṣlat itsem bir cevāb itmez baña
Nāz ü istiġnā ṣanur ammā beni bī-tāb ider

121. **bir:**
Gazel 167
Mısra: **6**
Bir, belgisiz sıfat.
ʿĀşıḳuñ şāhum ne cānı var saña ʿarż itmege
Ol ġarībüñ saña lāyıḳ bir dil-i nā-çīzi var

122. **bir:**
Gazel 167
Mısra: **10**
Bir, belgisiz sıfat.
Defter-i eşʿārını gördüm Naḥīfīnüñ hele
Āferīn ancaḳ olur bir ṭabʿ-ı siḥr-āmīzi var

123. **bir:**
Gazel 172
Mısra: **7**
Bir, belgisiz sıfat.
Bir naẕarda gösterür nāz ü niyāz-ı fitneyi
Her ne dem çeşmüñ dil-i nālān ile hem-rāz olur

124. **bir:**
Gazel 174
Mısra: **16**
Bir, belgisiz sıfat.
Cūş-ı taḥsīne n'ola zīver-i mengūş olsa
Ey Naḥīfī bu ġazel bir güher-i pākümdür

125. **bir:**
Gazel 183
Mısra: **2**
Bir, belgisiz sıfat.
Luṭfını ol perī baña gerçi ki bī-ḥisāb ider

Bir kerem ü ʿaṭāsına ġamzesi biñ ʿitāb ider

126. **bir:**
Gazel 183
Mısra: **10**
Bir, belgisiz sıfat.
Çeşm-i cihān-firībi kim ʿişve-nümā-yı fitnedür
Bir nigehiyle ser-be-ser mülk-i dili ḫarāb ider

127. **bir:**
Gazel 186
Mısra: **10**
Bir, belgisiz sıfat.
Maḥrem-i ḫalvet-i ḫāṣ itme meded aġyārı
Bu Naḥīfī saña bir ʿāşıḳ-ı ālüfte yeter

128. **bir:**
Gazel 192
Mısra: **8**
Bir, belgisiz sıfat.
Çıḳardı bīm-i fürḳat ḫāṭırumdan reng ü ruḫsāruñ
Cemālüñ gülşeninden bize hīç bir berg-i ter yoḳdur

129. **bir:**
Gazel 193
Mısra: **14**
Bir, belgisiz sıfat.
Daḫi ümmīd-i pā-būsuñla ḫāk-i rāh olup ḳalmış
Naḥīfīveş senüñ bir dāġdār-ı ḥasretüñ kimdür

130. **bir:**
Gazel 194
Mısra: **10**
Bir, belgisiz sıfat.
Görüp bu nev-zemīnüm bilsün inṣāf eylesün yārān
Naḥīfīveş daḫi bir şāʿir-i rengīn edā kimdür

131. **bir:**
Gazel 195
Mısra: **9**
Bir, belgisiz sıfat.
Bir zamān yārüñle ser-germ-i niyāz idüñ hele
Şimdi ey bī-çāre dil germiyyetüñ kimlerledür

132. **bir:**
Gazel 202
Mısra: **2**
Bir, belgisiz sıfat.
Gülşende göñül şanma ki berg-i semen ister
Bir sencileyin dil-ber-i sīmīn beden ister

133. **bir:**
Gazel 203
Mısra: **2**
Bir, belgisiz sıfat.
ʿĀşıḳ ne gül ü lāle ne ḫod yāsemen ister
Bir ġonçe-dehen lāle-ḫad ü sīm-ten ister

134. **bir:**
Gazel 205
Mısra: **13**
Bir, belgisiz sıfat.
Bir ḳaṭre degül baḥr-ı maʿārif dilümüzde
Ammā yine bir ḳaṭre-i ʿummān-ı ʿulūmuz

135. **bir:**
Gazel 205
Mısra: **14**
Bir, belgisiz sıfat.
Bir ḳaṭre degül baḥr-ı maʿārif dilümüzde
Ammā yine bir ḳaṭre-i ʿummān-ı ʿulūmuz

136. **birdür:**-*dür*
Gazel 205
Mısra: **11**
Aynı, ortak.
Birdür ġam u şādī bize bu bezm-i fenāda
Ne mültemis-i şevḳ u ne dil-gīr-i humūmuz

137. **bir:**
Gazel 206
Mısra: **2**
Bir, sayı sıfatı.
Güẕergehinde o şīrīn ḫırāma muntaẓıruz
Nigāh-ı ʿişve ile bir selāma muntaẓıruz

138. **bir:**
Gazel 207
Mısra: **9**
Bir, belgisiz sıfat.
Bir ḥışṣe alup şīve-i erbāb-ı ṣafādan
Āzāde-i ḳayd-ı sitem-i gerdiş-i dūnuz

139. **bir:**
Gazel 209
Mısra: **2**
Bir, belgisiz sıfat.
Gül yüzüñ seyr eyleyen ʿālemde gülzār istemez
ʿAndelībi gör ki gülden ġayrı bir yār istemez

140. **bir:**
Gazel 211
Mısra: **5**
Bir, belgisiz sıfat.
Bizüz ol ehl-i naẓar kim göricek bir şūḫı
N'eydigin ġamze-i pür-şūr u fitenden bilürüz

141. **bir:**
Gazel 215
Mısra: **6**
Bir, belgisiz sıfat.
Ġam-ı ʿışḳuñla hilāl olmamaġa çāre mi var
Tīġ-i dil-sūz-ı cefāña niçe bir nāz iderüz

142. **bir:**
Gazel 217
Mısra: **6**
Bir, belgisiz sıfat.
O şūḫ-ı dilsitāna biñ suʾāl-i vuṣlat itsem de
İder ʿarż-ı teġāfül bir cevāb-ı mā-ḥaṣal virmez

143. **bir:**
Gazel 218
Mısra: **4**
Bir, belgisiz sıfat.
Nigāhumdan bilür meftūn u ḫayrān oldıġum ol māh
Cihānda böyle ḫāl añlar netīce bir cevān olmaz

144. **bir:**
Gazel 218
Mısra: **9**
Bir, belgisiz sıfat.
Naḥīfī bir ḫayā-perver nedīm-i bezm-i ḫāṣuñdur
Ḳuluñdur ḳıymetin bil öyle bir rind-i cihān olmaz

145. **bir:**
Gazel 219
Mısra: **8**
Bir, belgisiz sıfat.
N’ola itmezse vaż‘-ı dil-rübāyı bī-meẕāḳāne
Hümādur şāh-bāzum degme bir zāġı şikār itmez

146. **bir:**
Gazel 221
Mısra: **6**
Bir, belgisiz sıfat.
Esrār-ı maḥabbetle olup ser-be-girībān
Bir kūşede ḥayrānī-i devrān ile lālüz

147. **bir:**
Gazel 222
Mısra: **2**
Bir, belgisiz sıfat.
Vaṭandan çoḳ zamān oldı bize bād-ı ṣabā gelmez
Ġarībüz bu diyāra bir peyām-ı āşinā gelmez

148. **bir:**
Gazel 222
Mısra: **14**
Bir, belgisiz sıfat.
Neler var gülşen-i ḥüsn-i Ḫudā-dāduñda ammā kim
Naḥīfīveş hele bir bülbül-i tāze edā gelmez

149. **bir:**
Gazel 223
Mısra: **12**
Bir, belgisiz sıfat.
ʿAyn-ı ḫākister olur teʾsīr-i ḥasretle o dem
Ger bir āhen-levḥa taḥrīr olsa ism ü nāmumuz

150. **bir:**
Gazel 224
Mısra: **7**
Bir, belgisiz sıfat.
Ḳalmadı bir ḳaṭre mey defʿ-i ḫumār içün bile
Āh kim ṣahbā-yı ʿişretden tehīdür cāmumuz

151. **bir:**
Gazel 226
Mısra: **7**
Bir, belgisiz sıfat.
Yār ile tenhā düşince bir yere āh eyleyüp
Ola mı vaṣl-ı cevānī anda ḥasret istemez

152. **bir:**
Gazel 227
Mısra: **7**
Bir, belgisiz sıfat.
Destinde ḥarāmī gibi bir ḫançer-i zer var
Geç rāh-ı ḳażādan ki sitemkāra baḳılmaz

153. **bir:**
Gazel 228
Mısra: **12**
Bir, belgisiz sıfat.
ʿUluvv-i himmet ü cūd u seḫā merġūbdur ammā
Denāʾet bir belādur müft virseñ ḫāṣ u ʿām almaz

154. **bir:**
Gazel 228
Mısra: **14**
Bir, belgisiz sıfat.
Ḳabūl-i ṭuʿma-i feyż-i reşād itmez ṭamaʿkārān
Bu ẓāhirdür ki fāsid olsa bir miʿde ṭaʿām almaz

155. **bir:**
Gazel 229
Mısra: **9**
Bir, belgisiz sıfat.
Ney gibi bir ḳābil-i bī-rūḥı eyler nale-sāz
Himmetin der-kār idince merdüm-i ṣāḥib-nefes

156. **bir:**
Gazel 233
Mısra: **1**
Bir, belgisiz sıfat.
Yine bir āfet-i cān ile dil oldı meʾnūs
N’ola başdan başa çāk olsa ḳabā-yı nāmūs

157. **bir:**
Gazel 234
Mısra: **1**
Bir, belgisiz sıfat.
Ol nesīm-i kākülüñden irdi bir būy-ı nefīs
Olmamışdur pādişāhum ḫāk-i pāyuñla enīs

158. **bir:**
Gazel 234
Mısra: **9**
Bir, belgisiz sıfat.
Bir ġarībüñdür efendüm ol Ḫudā ḥaḳḳı içün
Bu Naḥīfī bendeñi ḳıl ḥażretüñle hem celīs

159. **bir:**
Gazel 236
Mısra: **3**
Bir, belgisiz sıfat.
Bir Hümāsın Ḳāf-ı ḥüsne murġ-ı ʿAnḳalar eger
Ḫażretüñle ḥaşr olınsa ola mānend-i meges

160. **bir:**
Gazel 246
Mısra: **13**
Bir, belgisiz sıfat.
Bir dil-rübāya düşdi göñül kim Naḥīfīyā
Eyler ṣafā-yı ʿışḳı ile şeyḫ u şāb u raḳṣ

161. **bir:**
Gazel 249
Mısra: **3**
Bir, belgisiz sıfat.
Bü’l-ʿaceb merdüm beni bir ḥāle ḳoymaz rūzgār
Serde sevdā-yı saʿādet dilde daʿvā-yı neşāṭ

162. **bir:**
Gazel 252
Mısra: **3**
Bir, belgisiz sıfat.
Göñül bir ʿandelīb-i bī-nevādur
N’ola eylerse āh ü zārdan ḥaẕ

163. **bir:**
Gazel 252
Mısra: **14**
Bir, belgisiz sıfat.
Olınmaz mı gel inṣāf it Naḥīfī
Cihānda böyle bir dildārdan ḥaẕ

164. **bir:**
Gazel 254
Mısra: **14**
Bir, belgisiz sıfat.
Ṭabʿ-ı Naḥīfī olup āteş-fesān
Eyledi bir tāze şerer iḫtirāʿ

165. **bir:**
Gazel 263
Mısra: **3**
Bir, belgisiz sıfat.
Bir bī-kes ü bī-hem-dem-i vīrāne-i ʿışḳam
Kim tesliyet-i ḫāṭır ider yār ü kesüm yoḳ

166. **bir:**
Gazel 263
Mısra: **8**
Bir, belgisiz sıfat.
Yeʾs itdi beni fāriġ-i āmāl o ḳadar kim
Sulṭān-ı cihāndan daḫi bir mültemesüm yoḳ

167. **bir:**
Gazel 266
Mısra: **1**
Bir, belgisiz sıfat.
Ġarībem ʿāşıḳam bir dil-ber-i şīrīn zebānum yoḳ
Cihānda baña aġlañ baña kim bir nev-cevānum yoḳ

168. **bir:**
Gazel 266
Mısra: **2**
Bir, belgisiz sıfat.
Ġarībem ʿāşıḳam bir dil-ber-i şīrīn zebānum yoḳ
Cihānda baña aġlañ baña kim bir nev-cevānum yoḳ

169. **bir:**
Gazel 266
Mısra: **4**
Bir, belgisiz sıfat.
Baña ey bāġbān teklīf-i geşt-i bāġ u rāġ itme
Benüm bir lāle-ḫad gül-çehre yār-ı dilsitānum yoḳ

170. **bir:**
Gazel 266
Mısra: **8**
Bir, belgisiz sıfat.
Niyāz itmezden evvel şāh-ı nāzum ḳaṣd-ı cān eyler
Yanında āh kim bir āh-ı ʿālem-sūza cānum yoḳ

171. **bir:**
Gazel 267
Mısra: **2**
Bir, belgisiz sıfat.
Ẕevḳ yoḳ dilde ġam-ı ʿışḳ-ı dil-ārā da mı yoḳ
Ẓulmet-i bezm-i ġama bir meh-i ġarrā da mı yoḳ

172. **bir:**
Gazel 267
Mısra: **4**
Bir, belgisiz sıfat.
Bülbülüz kūşe-i gülzār-ı tecerrüdde isek
Çekmege sīnemüze bir gül-i raʿnā da mı yoḳ

173. **bir:**
Gazel 268
Mısra: **3**
Bir, belgisiz sıfat.
ʿĀlemüñ her çemeni olsa da bir tāze bahār
Lāl olur bülbül-i dil ol gül-i āl olmayıcaḳ

174. **bir:**
Gazel 269
Mısra: **2**
Bir, belgisiz sıfat.
Hücūm-ı şevḳ ile sīnemde cānā tāze dāġum yoḳ
Pendüm bu meclis-i ʿışḳ içre sūzān bir çerāġum yoḳ

175. **bir:**
Gazel 270
Mısra: **1**
Bir, belgisiz sıfat.
Niçe bir ġonçe var mı gülşen-i ʿālemde ḫārı yoḳ
Bir bāde var mı bezm-i cihānda ḫumārı yoḳ

176. **bir:**
Gazel 270
Mısra: **2**
Bir, belgisiz sıfat.
Niçe bir ġonçe var mı gülşen-i ʿālemde ḫārı yoḳ
Bir bāde var mı bezm-i cihānda ḫumārı yoḳ

177. **bir:**
Gazel 270
Mısra: **8**
Bir, belgisiz sıfat.
Gird-āb-ı derd-i ḥayrete efkendeyüz dirīġ
Fülk-i maḥabbetüñ niçe bir rūzgārı yoḳ

178. **bir:**
Gazel 271
Mısra: **6**
Bir, belgisiz sıfat.
Ne dilerse cihān ḫalḳı disünler olmazam fāriġ
Senüñ bir būseñi almaḳ lebüñden ber-güẕār ancaḳ

179. **bir:**
Gazel 272
Mısra: **3**
Bir, belgisiz sıfat.
Bād-ı āha dīv-i ʿışḳa ḥükm ider bir pādişāh
Taḫt-ı ḥüsn üzre oturmış ḥażret-i sulṭāna baḳ

180. **bir:**
Gazel 274
Mısra: **5**
Bir, belgisiz sıfat.
Ḳaṣr-ı ḥüsnüñden baña irmez ise bir nān-ı ḫuşk
Baña şeftālū-yı vaṣluñ yiter ol iftār-ı ʿışḳ

181. **bir:**
Gazel 277
Mısra: **2**
Bir, belgisiz sıfat.
Öpmek ister ġonçesin tenhā ḳabaḳ
Bir boġazı iplüdür cānā ḳabaḳ

182. **bir:**
Gazel 277
Mısra: **8**
Bir, belgisiz sıfat.
Serv-i ʿarʿar şeklini ol sīnede
Yazdı bir ḫoş reng ile aʿlā ḳabaḳ

183. **bir:**
Gazel 278
Mısra: **16**
Bir, belgisiz sıfat.

N’olsa gerek ḳadrüñe nisbet senüñ
Bencileyin pā-zede bir ḳabża ḫāk

184. **bir:**
Gazel 280
Mısra: **7**
Bir, belgisiz sıfat.
Muḥāl bir ḳılınuñ
midḥatinde ḥaḳḳ-ı edā
Cihān iderse niçe diḳḳat es-selāmu ʿaleyk

185. **bir:**
Gazel 282
Mısra: **12**
Bir, belgisiz sıfat.
Ḳudsīler olur teşne-leb-i ṣoḥbet-i ḫāṣı
Bir dil ki ola maẓhar-ı ünsiyyet-i naʿtüñ

186. **bir:**
Gazel 284
Mısra: **10**
Bir, belgisiz sıfat.
Sende ey ṣūḫ-ı cefā-pīşe bu eṭvār nedür
Ḳul ider ādemi bir şīve-i māder-zāduñ

187. **bir:**
Gazel 285
Mısra: **10**
Bir, belgisiz sıfat.
Himmet-i ʿışḳ ile Ḳays olmadı güm-nām-ı fenā
Niçe andurdı görüñ nāmını bir mecẓūbuñ

188. **bir:**
Gazel 290
Mısra: **2**
Bir, belgisiz sıfat.
Luṭf eyler idüñ bendeñi ger ḫāk-i reh itseñ
Bir ḫaṭvede şāyeste-i luṭf-ı nigeh itseñ

189. **bir:**
Gazel 291
Mısra: **7**
Bir, belgisiz sıfat.
Şeb-i ġamda tesellī-baḫş olur bir yādigāruñ da
Derūn-ı cān-ı bīmārumda zaḫm-ı tīġ-i ser-tīzüñ

190. **bir:**
Gazel 291
Mısra: **9**
Bir, belgisiz sıfat.
Benüm gibi ʿaceb sen daḫi bir gülden mi ayrılduñ
Nedür ey bülbül-i şūrīde feryād-ı seḥer-ḫīzüñ

191. **bir:**
Gazel 291
Mısra: **12**
Bir, belgisiz sıfat.
Kemāl-i maʿrifetdür ādemi mümtāz iden yoḫsa
Nedür ʿālemde ḳadr ü ḳıymeti bir ḫāk-i nā-çīzüñ

192. **bir:**
Gazel 293
Mısra: **3**
Bir, belgisiz sıfat.
Bir perīnüñ genc-i ʿışḳın anda pinhān eyledüm
Yaʿnī ber-bādı bu yüzdendür dil-i vīrānenüñ

193. **bir:**
Gazel 294
Mısra: **9**
Bir, belgisiz sıfat.
Bir naẓīre ḳıl Naḥīfīnüñ bu şiʿr-i pākine
Ḥāsidā vādī-i naẓm içre eger üstād iseñ

194. **bir:**
Gazel 298
Mısra: **6**
Bir, belgisiz sıfat.
Siḥr u efsūna gelince saña kim ḳarşu ṭurur
Var iken ġamze-i cādū gibi bir üstāduñ

195. **bir:**
Gazel 298
Mısra: **10**
Bir, belgisiz sıfat.
Sevdigüm ḳāʿide-i bende-nevāzī bu mıdur
Ṣormaduñ ḫālini bir kerre dil-i nā-şāduñ

196. **bir:**
Gazel 301
Mısra: **3**
Bir, belgisiz sıfat.
Niçe ġam-ḫānede bir laḥẓa ḳarār eyleyelüm
Gülşen-i cennete dönmiş hele gülzārı görüñ

197. **bir:**
Gazel 303
Mısra: **2**
Bir, belgisiz sıfat.
Ṣabā senüñ bilelüm kūy-ı dil-rübā mı yerüñ
Alınmadı gideli ol diyāra bir ḫaberüñ

198. **bir:**
Gazel 306
Mısra: **10**
Bir, belgisiz sıfat.
Naḥīfī nāz ü istiġnā nedür şimden girü seyr it
Varup bir āh ile ol bī-vefāya keşf-i rāz itdüñ

199. **bir:**
Gazel 309
Mısra: **2**
Bir, belgisiz sıfat.
ʿIyd geldi gitdi dest-i dil-rübāya degmedük
Bir ḫoş-āmed şīveye bir merḥabāya degmedük

200. **bir:**
Gazel 309
Mısra: **2**
Bir, belgisiz sıfat.
ʿIyd geldi gitdi dest-i dil-rübāya degmedük
Bir ḫoş-āmed şīveye bir merḥabāya degmedük

201. **bir:**
Gazel 309
Mısra: **12**
Bir, belgisiz sıfat.
Ey Naḥīfī gerd-i rāh-ı şevḳ olup pūyān iken
Gülşen-i ʿālemde bir berg-i ṣafāya degmedük

202. **bir:**
Gazel 310
Mısra: **5**
Bir, belgisiz sıfat.
Bir gül-i nā-yāb idüñ bir pāk-dāmen-serv idüñ

İtmesen ḫāke temeyyül hem-dem-i ḫār olmasañ

203. **bir:**
Gazel 310
Mısra: **5**
Bir, belgisiz sıfat.
Bir gül-i nā-yāb idüñ bir pāk-dāmen-serv idüñ
İtmesen ḫāke temeyyül hem-dem-i ḫār olmasañ

204. **bir:**
Gazel 314
Mısra: **10**
Bir, belgisiz sıfat.
Dem-i seḥerde Naḥīfîden oldı tuḥfe saña
Bedīhī bir ġazel-i ʿāşıḳāne ey bülbül

205. **bir:**
Gazel 315
Mısra: **9**
Bir, belgisiz sıfat.
Ḳuluñ Naḥīfî-i bīmāra bir devā eyle
Esīr-i ʿışḳını bīmār iden efendüm gel

206. **bir:**
Gazel 316
Mısra: **9**
Bir, belgisiz sıfat.
Bir sehī-serve göñül düşmemek olmaz zāhid
Dil-i şeydā bu hevādan geçemez çāre degül

207. **bir:**
Gazel 317
Mısra: **14**
Bir, belgisiz sıfat.
Naḥīfî itme teklīf-i naẓīre nükte-sencāna
Ki sehl-i mümteniʿdür olsa bir ḥüsn-i beyān müşkil

208. **bir:**
Gazel 319
Mısra: **3**
Bir, belgisiz sıfat.
Ḳanda bir şūḫ-ı cihān olsa olur üftādesi
Bir belādur ʿāşıḳ-ı bī-çāreye cānā göñül

209. **bir:**
Gazel 319
Mısra: **4**
Bir, belgisiz sıfat.
Ḳanda bir şūḫ-ı cihān olsa olur üftādesi
Bir belādur ʿāşıḳ-ı bī-çāreye cānā göñül

210. **bir:**
Gazel 319
Mısra: **5**
Bir, belgisiz sıfat.
Ġalibā oldı yine bir şāh-ı ḥüsnüñ bendesi
Ḫaylī demdür dīdelerden oldı nā-peydā göñül

211. **bir:**
Gazel 319
Mısra: **12**
Bir, belgisiz sıfat.
Çoḳ mıdur Mecnūn-ṣıfat ṣaḥrā-neverd olsa müdām
Oldı bir Leylī-cemāle vālih ü şeydā göñül

212. **bir:**
Gazel 320
Mısra: **5**
Bir, belgisiz sıfat.
Ḳanda baḳsa naẓre-gāh-ı çeşmidür bir Bī-sütūn
Var ise Ferhād-ı miḥnet-zāda tevʾemdür göñül

213. **bir:**
Gazel 320
Mısra: **8**
Bir, belgisiz sıfat.
Dil ḥazīn olma saña imsāk-i luṭfından ṣaḳın
Cevri de ol āfetüñ bir başḳa ʿālemdür göñül

214. **bir:**
Gazel 323
Mısra: **12**
Bir, belgisiz sıfat.
Cān virür āşüfteler kūyuñda reftāruñ görüp
Ṣayd-gāhuñda hele bir gün şikār eksük degül

215. **bir:**
Gazel 331
Mısra: **1**
Bir, belgisiz sıfat.
Yine bir ġonçe-i gülzār-ı ḥüsne ʿandelīb oldum
Yine feryād ü efġān eylemekde bī-şekīb oldum

216. **bir:**
Gazel 333
Mısra: **9**
Bir, belgisiz sıfat.
Bir baġrı yanıḳ ʿāşıḳ-ı miḥnet-zededür gel
Aġlatma Naḥīfî ḳuluñı cevr ile şāhum

217. **bir:**
Gazel 334
Mısra: **1**
Bir, belgisiz sıfat.
Ne dem ol āfitāba ḥasret ile bir nigāh itdüm
Bir āh itdüm ki cümle ḫırmen-i ṣabrum tebāh itdüm

218. **bir:**
Gazel 334
Mısra: **2**
Bir, belgisiz sıfat.
Ne dem ol āfitāba ḥasret ile bir nigāh itdüm
Bir āh itdüm ki cümle ḫırmen-i ṣabrum tebāh itdüm

219. **bir:**
Gazel 334
Mısra: **3**
Bir, belgisiz sıfat.
Sevüp bir Leylī-i müşgīn niḳāb-ı ḥüsni Ḳays-āsā
Yine deşt-i cünūn-ı ʿışḳı ʿaḳla cilve-gāh itdüm

220. **bir:**
Gazel 334
Mısra: **8**
Bir, belgisiz sıfat.
ʿUluvv-i himmetin gördükde rāh-ı nā-tüvānīde
Dil-i üftādeyi bir serv-i nāza ḫāk-i rāh itdüm

221. **bir:**
Gazel 334
Mısra: **14**
Bir, belgisiz sıfat.
Naḥīfī-veş recā-yı vuṣlatuñ itdiyse ʿafv eyle
Ḫużūruñda ne var bilmezlük ile bir günāh itdüm

222. **bir:**
Gazel 336
Mısra: **6**
Bir, belgisiz sıfat.
Şimdi ḫāk-i ḳademüñ çeşm-i dile oldı ḥarām
Bir zamān ser-zede-i kūşe-i dāmānuñ idüm

223. **bir:**
Gazel 336
Mısra: **11**
Bir, belgisiz sıfat.
Şimdi bir dūr nigāha bile ruḫṣat bulamam
Gerçi kim dīde-i cān ile nigeh-bānuñ idüm

224. **bir:**
Gazel 337
Mısra: **3**
Bir, belgisiz sıfat.
Ne āh eylerdüm olsa bir enīsüm künc-i ġurbetde
Ne aġlardum bu yād illerde bārī āşinā görsem

225. **bir:**
Gazel 337
Mısra: **6**
Bir, belgisiz sıfat.
Cebīnüm böyle çīn-ālūde-i şekvā mı eylerdüm
Eger āyīne-i baḫtumda bir rūy-ı ṣafā görsem

226. **bir:**
Gazel 337
Mısra: **10**
Bir, belgisiz sıfat.
Murād üzre saña tefhīm iderdüm miḥnet-i ʿışḳı
Seni kendüñ gibi bir bī-vefāya mübtelā görsem

227. **bir:**
Gazel 337
Mısra: **14**
Bir, belgisiz sıfat.
Naḥīfī naḳd-i cān ile ḫarīdār olmadur kārum
Ser-i bāzār-ı ḥüsn içre hemān bir dil-rubā görsem

228. **bir:**
Gazel 338
Mısra: **9**
Bir, belgisiz sıfat.
Bir serv-i nāz ʿışḳına ḫāk olmaḳ isterem
Çoḳdan derūn-ı dilde budur niyyetüm benüm

229. **bir:**
Gazel 342
Mısra: **3**
Bir, belgisiz sıfat.
Bir āşinā nigāhuña biñ ḥasret iledür
Mecrūḥ-ı tīġ-i ġamze-i fettānuñ oldıġum

230. **bir:**
Gazel 342
Mısra: **9**
Bir, belgisiz sıfat.
Bir dāġ-ı dil-nevāzuña lāyıḳ degül miyem
Söyle helāk-i nāvek-i müjgānuñ oldıġum

231. **bir:**
Gazel 342
Mısra: **12**
Bir, belgisiz sıfat.
Āyīne-i cemālüñe çeşm-i niyāz ile
Çoḳ görme bir nigāhumı ḥayrānuñ oldıġum

232. **bir:**
Gazel 342
Mısra: **13**
Bir, belgisiz sıfat.
ʿUşşāḳ içinde luṭfa sezā bir ġarībdür
Raḥm it Naḥīfī-i zārıña ḳurbānuñ oldıġum

233. **bir:**
Gazel 345
Mısra: **2**
Bir, belgisiz sıfat.
Ẕevḳ-ı vaṣluñla libās-ı ʿışḳı tecdīd eyledüm
Ol ḳadar kesb-i ṣafā ḳıldum ki bir ʿıyd eyledüm

234. **bir:**
Gazel 345
Mısra: **14**
Bir, belgisiz sıfat.
Ey Naḥīfī dāġlar çekdüm ten-i ʿuryānuma
Ol şeh-i ḥüsne yine bir nāme tesvīd eyledüm

235. **bir:**
Gazel 347
Mısra: **1**
Bir, belgisiz sıfat.
Niçe bir āteş-i ṣabra dil ü cānı yaḳaram
Şerer-efşānluḳ idüp kevn ü mekānı yaḳaram

236. **birdür:**-*dür*
Gazel 347
Mısra: **13**
Bir tane, tek.
Birdür Allāh diyen müʾmine sükker ṣunaram
Mülḥid ü müşrik olan ehl-i gümānı yaḳaram

237. **bir:**
Gazel 348
Mısra: **1**
Bir, belgisiz sıfat.
Bir ġamze ile dāġ-ı ġamuñ cāna begendüm
Vardur hele ey āfet-i cān saña pesendüm

238. **bir:**
Gazel 349
Mısra: **8**
Bir, belgisiz sıfat.
Vādī-i ʿışḳ u maḥabbetde teferrüd eyledüm
Ben de ḥālümce cünūn-ı ʿışḳ ile bir dāneyem

239. **bir:**
Gazel 351
Mısra: **5**
Bir, belgisiz sıfat.
ʿĀlemde bir ṭarīḳ ile rencīde olmasun
Benden netīce dost degül düşmen istemem

240. **bir:**
Gazel 351
Mısra: **14**
Bir, belgisiz sıfat.
Bī-nūr-ı ʿışḳ feyż-i dil olmaz Naḥīfīyā
ʿĀlemde rūşen olmasa bir mesken istemem

241. **bir:**
Gazel 352
Mısra: **4**
Bir, belgisiz sıfat.
Meclis-i aġyāra düşdüm māye-dār-ı ʿışḳ iken
Bir ʿaceb gencīneyem kim künc-i vīrāndur yerüm

242. **bir:**
Gazel 352
Mısra: **18**
Bir, belgisiz sıfat.
Ey Naḥīfī gerçi hem-demsin baña ẓāhirde sen
Sen de bilmezsin benüm bir cāy-ı pinhāndur yerüm

243. **bir:**
Gazel 355
Mısra: **10**
Bir, belgisiz sıfat.
Ṭāḳat getürmez āhuma küh-sār-ı seng-dil
Bir murġ-ı āteşīn dem ü ḫūnīn terāneyem

244. **bir:**
Gazel 356
Mısra: **5**
Bir, belgisiz sıfat.
Baña bir neşve virmişdür ümmīd-i būs-ı laʿlüñ kim
Nedür keyfiyyet-i tāb-ı şarāb-ı dil-güşā bilmem

245. **bir:**
Gazel 356
Mısra: **8**
Bir, belgisiz sıfat.
Taʿaccüb itme evżāʿ-ı perīşānum görüp ey gül
Senüñ bir bülbül-i küstāḫuñam rengīn edā bilmem

246. **bir:**
Gazel 358
Mısra: **1**
Bir, belgisiz sıfat.
Egerçi ṣaḥn-ı gülzāra fütāde bir siyeh ḫākem
Bi-ḥamdi'llāh ki küḥl-i dīde-i erbāb-ı idrākem

247. **bir:**
Gazel 364
Mısra: **10**
Bir, belgisiz sıfat.
Fāriġ olmaz mı Naḥīfī bu hevālardan ʿaceb
Dün işitdüm yine bir şūḫa giriftār oldıġın

248. **bir:**
Gazel 365
Mısra: **5**
Bir, belgisiz sıfat.
Bir ʿaceb keyfiyyet-i ḥālet-fezā geldi baña
Ṣād olur gönlüm ġam-ı ʿışḳuñla giryān olmadan

249. **bir:**
Gazel 365
Mısra: **9**
Bir, belgisiz sıfat.
Ey Naḥīfī bir şeh-i ḥüsne ḳul olmaḳ Rūmda
Baña yegdür taḫt-ı mülk-i Mışra sulṭān olmadan

250. **bir:**
Gazel 369
Mısra: **5**
Bir, belgisiz sıfat.
Beni öldürmede bir vech ile teʾḫīr itmez
Ġamze-i şūḫuña bīhūde ʿitāb eylersin

251. **bir:**
Gazel 370
Mısra: **1**
Bir, belgisiz sıfat.
Bir gül-i nev-restesin āh-ı hezārumdan ṣaḳın
Nev-cevānum nāle-i bī-iḫtiyārumdan ṣaḳın

252. **bir:**
Gazel 371
Mısra: **13**
Bir, belgisiz sıfat.
Ben Naḥīfī-veş egerçi bir kemīne bendeyem
Ḫışm-ı nāgeh-gīr-i ḳahr-ı Kirdigārumdan ṣaḳın

253. **bir:**
Gazel 372
Mısra: **4**
Bir, belgisiz sıfat.
Gülzārı başup geçmez idi bād-ı seḥer-gāh
Bir būy-ı vefā alsa gül ü yāsemeninden

254. **bir:**
Gazel 372
Mısra: **8**
Bir, belgisiz sıfat.
Remz-i nigehinden bilürüz ḳaṣdını yoḫsa
Ol ġonçe-femüñ bir söz alınmaz deheninden

255. **bir:**
Gazel 373
Mısra: **2**
Bir, belgisiz sıfat.
Ḳaṣdın bilüriz ġamze-i āşūb-feninden
Bir söz mi çıḳar yoḫsa o māhuñ deheninden

256. **bir:**
Gazel 373
Mısra: **3**
Bir, belgisiz sıfat.
Bir nīm-nigāhıyla beni eyledi bī-hūş
Dād ol ṣanemüñ ġamze-i şūriş-fikeninden

257. **bir:**
Gazel 374
Mısra: **7**
Bir, belgisiz sıfat.
ʿĀlemde bir ben ölmek içün nāmuñ ey perī
Bī-raḥm ü bī-mürüvvet ü ġaddār ider misin

258. **bir:**
Gazel 379
Mısra: **1**
Bir, belgisiz sıfat.
Yoḳ mı bir ḥüsn-i naẓar dīde-i ḫod-bīnüñden
Meded öldüm nigeh-i ġamze-i pür-kīnüñden

259. **bir:**
Gazel 379
Mısra: **6**
Bir, belgisiz sıfat.
Çoḳ Müselmānı ciger-ḫūn-ı taḥassür itdüñ
Bī-teġāfül niçe bir ġamze-i bī-dīnüñden

260. **bir:**
Gazel 380
Mısra: **7**
Bir, belgisiz sıfat.
Cihānda miṯli yoḳ bir dil-ber-i āyīne-ṭalʿatsın
Seni Ḥaḳ ṣaḳlasun teʾṯīr-i zaḫm-ı çeşm-i düşmenden

261. **bir:**
Gazel 382
Mısra: **4**
Bir, belgisiz sıfat.
Ādem niçe olmaz saña biñ cān ile meftūn
Bir ġamzede biñ şīve-i mümtāz ḳılarsın

262. **bir:**
Gazel 382
Mısra: **8**
Bir, belgisiz sıfat.
Aḥvālümi ben saña niçe ʿarż ideyüm āh
Bir ʿarż-ı niyāza niçe biñ nāz ḳılarsın

263. **bir:**
Gazel 384
Mısra: **3**
Bir, belgisiz sıfat.
Bir ser-āmed dil-rübā gördüm didüñ gülzārda
Gördigüñ ey bād-ı ṣubḥ ol serv-ḳāmet olmasun

264. **bir:**
Gazel 385
Mısra: **14**
Bir, belgisiz sıfat.
Öldürme gel Naḥīfī-i ṣeydāyı cevr ile
Ḫūbān içinde ol daḫi bir ādet olmasun

265. **bir:**
Gazel 389
Mısra: **11**
Bir, belgisiz sıfat.
Niẓām-ı ḥāl ile bir neşve taḥṣīl it ʿibādetle
Ne ḥāṣıldur Naḥīfī saña naẓm u neṯr ü inşādan

266. **bir:**
Gazel 390
Mısra: **11**
Bir, belgisiz sıfat.
Dest-i ġamdan niçe bir derd ü belālar çekelüm
Eyle ey cān-ı ġarīb eyle temennā-yı vaṭan

267. **bir:**
Gazel 390
Mısra: **19**
Bir, belgisiz sıfat.
Beni bir mertebe ʿışḳuñ ile nālān it kim
Dil ü cān itmeyeler bir daḫi daʿvā-yı vaṭan

268. **bir:**
Gazel 395
Mısra: **1**
Bir, belgisiz sıfat.
Bir kāse ṣunup destüme ṣahbā-yı ġamından
Luṭf itdi o meh baña kemāl-i kereminden

269. **bir:**
Gazel 396
Mısra: **9**
Bir, belgisiz sıfat.
Meger helāk idesin bir nigāh-ı ġamzeñle
Daḫi Naḥīfī-i zār ü ġarībi n'eylersin

270. **bir:**
Gazel 399
Mısra: **4**
Bir, belgisiz sıfat.
Olur ser-māye-i ẓulmet şeb-i hicrān-ı dil-dāra
Eger bir nükte açsam şīve-i baḫt-ı siyāhumdan

271. **bir:**
Gazel 401
Mısra: **2**
Bir, belgisiz sıfat.
-
Yeter firāḳuñı çekdi ḳo bir viṣāl olsun

272. **bir:**
Gazel 404
Mısra: **9**
Bir, belgisiz sıfat.
Bu Naḥīfī ḳaldı bir āh itmege cānı çıḳa
Çıḳmasun cānı anuñ luṭf eyle istiġnāyı ḳo

273. **bir:**
Gazel 408
Mısra: **6**
Bir, belgisiz sıfat.
Dil-i bī-çārenüñ ḥāl-i melāmet-kārına besdür
Nigāh-ı şefḳat ile bir işāret yā Resūla'llāh

274. **bir:**
Gazel 409
Mısra: **3**
Bir, belgisiz sıfat.
Ümmīd oldur ki bir dem ʿışḳuñ ile olmaya mehcūr
Göñülden ḥasretüñ gözden ḫayālüñ yā Resūla'llāh

275. **bir:**
Gazel 413
Mısra: **14**
Bir, belgisiz sıfat.
Ümmīd-i yek nigāhuñla der-i luṭfuñda ḫāk olmış
Naḥīfī bir ġarīb-i bī-nevādur yā Resūla'llāh

276. **bir:**
Gazel 424
Mısra: **1**
Bir, belgisiz sıfat.
Ciger-ḫūn-ı ġam olmış bir gedāyam yā Resūla'llāh
Belā-yı ʿışḳa düşmiş mübtelāyam yā Resūla'llāh

277. **bir:**
Gazel 425
Mısra: **4**
Bir, belgisiz sıfat.
Sen ol sulṭān-ı vālā-rütbesin kim oldı bu gerdūn
Sarāy-ı rifʿatüñden bir nişāne yā Resūla'llāh

278. **bir:**
Gazel 426
Mısra: **14**
Bir, belgisiz sıfat.
Kerem ḳıl luṭf u iḥsānuñla dil-şād eyle ben zārı
Naḥīfīyem ḳapuñda bir gedāyam yā Resūla'llāh

279. **bir:**
Gazel 431
Mısra: **2**
Bir, belgisiz sıfat.

Ṭalʿat-ı ẕī-şānuña nisbetle ey nūr-ı ilāh
Bir kemīne ẕerredür evc-i felekde mihr ü māh

280. **bir:**
Gazel 431
Mısra: **14**
Bir, belgisiz sıfat.
Besdür ey kān-ı şefāʿat rūz-ı maḥşerde eger
Çeşm-i şefḳatle Naḥīfīye iderseñ bir nigāh

281. **bir:**
Gazel 434
Mısra: **4**
Bir, belgisiz sıfat.
Çıḳar tā evc-i eflāke ṣafādan ṣuʿle-i şevḳum
Yanumda her ne dem bir āfitāb-ı meh-cebīn olsa

282. **bir:**
Gazel 434
Mısra: **6**
Bir, belgisiz sıfat.
Nevā-yı ney gibi vecd ü semāʿ itdürse ʿuşşāḳa
Bize taḥrīk-i derd-i ʿışḳa bir ṣavt-ı ḥazīn olsa

283. **bir:**
Gazel 435
Mısra: **2**
Bir, belgisiz sıfat.
Dil-i mehcūrumı vaṣluñla şāhum dāġ dāġ eyle
Ḳuluñdur tā ezelden ol ġarībi bir çerāġ eyle

284. **bir:**
Gazel 437
Mısra: **1**
Bir, belgisiz sıfat.
O gül-ruḫlar ki oldı hem-dem ü hem-rāh bir yerde
Mülākī oldılar gūyā ki mihr ü māh bir yerde

285. **bir:**
Gazel 437
Mısra: **2**
Bir, belgisiz sıfat.
O gül-ruḫlar ki oldı hem-dem ü hem-rāh bir yerde
Mülākī oldılar gūyā ki mihr ü māh bir yerde

286. **bir:**
Gazel 437
Mısra: **4**
Bir, belgisiz sıfat.
ʿAcebdür yād iderse bāġ-ı ʿAdnüñ zevḳ-ı cān-baḫşın
Olan ol ḥūr-ṭalʿat yār ile her gāh bir yerde

287. **bir:**
Gazel 437
Mısra: **6**
Bir, belgisiz sıfat.
Nigāh-ı şūḫına rāz-ı dili ifşāya minnet yoḳ
Olursa yār ile bir ṣoḥbet-i dil-ḫvāh bir yerde

288. **bir:**
Gazel 437
Mısra: **6**
Bir, belgisiz sıfat.
Nigāh-ı şūḫına rāz-ı dili ifşāya minnet yoḳ
Olursa yār ile bir ṣoḥbet-i dil-ḫvāh bir yerde

289. **bir:**
Gazel 437
Mısra: **7**
Bir, belgisiz sıfat.
Eger bir yerde olmazsa temennā-yı viṣāl-i dost
Olur elbette ṣabr it ey dil-i āgāh bir yerde

290. **bir:**
Gazel 437
Mısra: **8**
Bir, belgisiz sıfat.
Eger bir yerde olmazsa temennā-yı viṣāl-i dost
Olur elbette ṣabr it ey dil-i āgāh bir yerde

291. **bir:**
Gazel 437
Mısra: **10**
Bir, belgisiz sıfat.
Naḥīfī sāye-veş pā-māl olurdum reh-güẕārında
Bulaydum ol nihāl-i bāġ-ı ḥüsni āh bir yerde

292. **bir:**
Gazel 439
Mısra: **4**
Bir, belgisiz sıfat.
Girye-i ḥasretle dünyāyı gözüm görmez olur
Bir nefes ḳarşumda ol āyīne-ruḫsār olmasa

293. **bir:**
Gazel 439
Mısra: **5**
Bir, belgisiz sıfat.
Ḳābil-i żabṭ olmaz idi degme bir zencīr ile
Dil kemend-i ṭūrre-i yāra giriftār olmasa

294. **bir:**
Gazel 440
Mısra: **1**
Bir, belgisiz sıfat.
Bir gül-i nev-reste bulsaḳ kim cefā-kār olmasa
Bülbüle raḥm itse ammā māʾil-i ḫār olmasa

295. **bir:**
Gazel 441
Mısra: **3**
Bir, belgisiz sıfat.
Cānlar fedā ol āfete kim bir nigāh ile
Rāz-ı derūnı fehm ide rind-i cihān ola

296. **bir:**
Gazel 441
Mısra: **6**
Bir, belgisiz sıfat.
Yāda gelür mi seyr-i çemen geşt-i bāġ u rāġ
Bir meclis içre tā ki o serv-i revān ola

297. **bir:**
Gazel 441
Mısra: **10**
Bir, belgisiz sıfat.
ʿĀşıḳ yolında cismini ḫāk eylemez mi hīç
Bir ġonçe-fem ki sencileyin mihribān ola

298. **bir:**
Gazel 441
Mısra: **12**
Bir, belgisiz sıfat.
Virmem o bezm-i dil-keşi dünyāya bā-ḫuṣūṣ

Hem-ṣoḥbetüm senüñ gibi
bir nev-cevān ola

299. **bir:**
Gazel 442
Mısra: **1**
Bir, belgisiz sıfat.
Bir dil-rübā ki ʿārif ola
nükte-dān ola
Yoḳdur anuñ bahāsı meger
naḳd-i cān ola

300. **bir:**
Gazel 442
Mısra: **13**
Bir, belgisiz sıfat.
Oldum esīr-i ʿışḳı Naḥīfī bir
āfetüñ
Ya meyl-i şefḳat ide ya nā-
mihribān ola

301. **bir:**
Gazel 443
Mısra: **10**
Bir, belgisiz sıfat.
Aḥvāl-i derd-i ʿışḳdan āgāh
ide seni
Her bir giyāhı meşhedümüñ
bir zebān ola

302. **bir:**
Gazel 444
Mısra: **18**
Bir, belgisiz sıfat.
Naḥīfîden gürīzān olma ey
ṣūḫ-ı perī-peyker
Seni cāndan sever bir
mübtelādur ictināb itme

303. **bir:**
Gazel 447
Mısra: **8**
Bir, belgisiz sıfat.
Sīne-i yāra gözüñ dikme gel
ey ḫayrān-ı ʿışḳ
Çoḳ mıdur bir levḥ-i sīmīn
öyle bir gencīnede

304. **bir:**
Gazel 447
Mısra: **8**
Bir, belgisiz sıfat.
Sīne-i yāra gözüñ dikme gel
ey ḫayrān-ı ʿışḳ
Çoḳ mıdur bir levḥ-i sīmīn
öyle bir gencīnede

305. **bir:**
Gazel 448
Mısra: **10**
Bir, belgisiz sıfat.
N'ola sūzān iderse nār-ı
ʿışḳa şeh-per-i ṣabrın
Göñül pervāne oldı şimdi bir
şemʿ-i şebistāna

306. **bir:**
Gazel 448
Mısra: **14**
Bir, belgisiz sıfat.
Revādur ey Naḥīfī ḫāme-i
zerrīn ile yazsam
Bu bir ser-levḥadur
mecmūʿa-i rengīn-i ʿirfāna

307. **bir:**
Gazel 450
Mısra: **3**
Bir, belgisiz sıfat.
Bir nīm-nigāhına bizi
görmedi lāyıḳ
Ādem degülüz biz o sitem-
kār yanında

308. **bir:**
Gazel 450
Mısra: **8**
Bir, belgisiz sıfat.
Germiyyet-i ḥüsn ile o
ḫūrşīd-cenābuñ
Bir ẕerre degül ʿāşıḳ-ı bīmār
yanında

309. **bir:**
Gazel 452
Mısra: **1**
Bir, belgisiz sıfat.
Düşdi dil-i fütāde bir ṣūḫ-ı
bī-amāna
Ḳāniʿ degül cefāya
rāżī degül fiġāna

310. **bir:**
Gazel 452
Mısra: **12**
Bir, belgisiz sıfat.
Virsem zebāna gāhī taḳrīr-i
ḥāle ruḫṣat
Sūz-ı derūnum eyler her
ḥarfi bir zebāne

311. **bir:**
Gazel 453
Mısra: **14**
Bir, belgisiz sıfat.
ʿIşḳ-ı yār olan göñülde ġayr
içün ḳalmaz maḥal
Teng ider bir ḫāneyi mihmān
mihmān üstüne

312. **bir:**
Gazel 457
Mısra: **3**
Bir, belgisiz sıfat.
Bir başuñ ile ʿāleme sulṭān
iken meded
Ser-dāde olma cāh-ı cihānuñ
rüʾūsına

313. **bir:**
Gazel 457
Mısra: **5**
Bir, belgisiz sıfat.
Bir dest-būsuñ itmek içün
nev-niyāzlar
Ġayruñ revā mı vaḳf olasın
pāy-būsına

314. **bir:**
Gazel 458
Mısra: **3**
Bir, belgisiz sıfat.
İtdükçe ben taẓallum yoḳ
sende bir tekellüm
Ey ṣūḫ-ı bī-taraḥḥum raḥm it
bu nā-tüvāna

315. **bir:**
Gazel 459
Mısra: **4**
Bir, belgisiz sıfat.
El-ḫased üftādegān-ı ʿışḳdan
ol rinde kim
Pāk-dāmen serv-ḳad bir ṣūḫ-
ı müsteẖnā seve

316. **bir:**
Gazel 459
Mısra: **10**
Bir, belgisiz sıfat.
Būse-i ḫālüñ dirīġ itme dil-i
bīmārdan
Ṣatma ʿuṣṣāḳ-ı perīşān-ḥāli
luṭf it bir ceve

317. **bir:**
Gazel 460
Mısra: **1**
Bir, belgisiz sıfat.
Dünyede ʿāṣıḳ sevince böyle
bir meh-rū seve
Kim cebīni bedre beñzer
ḳaşları māh-ı neve

318. **bir:**
Gazel 461
Mısra: **11**
Bir, belgisiz sıfat.
Hele bir kerre ey maḫlūḳ-ı bī-miḳdār fikr eyle
Ne müşkildür ḥużūr-ı Ḫāliḳa varmaḳ ḫacāletle

319. **bir:**
Gazel 463
Mısra: **2**
Bir, belgisiz sıfat.
Ol serv-ḳad üftādesine māʾil olursa
Bir kerre müşerref olalum ḳābil olursa

320. **bir:**
Gazel 463
Mısra: **12**
Bir, belgisiz sıfat.
Cevr eyle bize ḳāʾilüz ey baḫt-ı siyeh-kār
Bizden saña bir dāne eger ḥāṣıl olursa

321. **bir:**
Gazel 464
Mısra: **9**
Bir, belgisiz sıfat.
Elüñden bir ḳadeh nūş eylesek ʿaḳlı ḫarāb eyler
Ayaḳ gezdürmemüz lāzım degül mey-ḫāne mey-ḫāne

322. **bir:**
Gazel 464
Mısra: **8**
Bir, belgisiz sıfat.
Bulur geh cānda gāhī sīnede gencīne-i ʿışḳuñ
Göñül bir maġribīdür kim gezer vīrāne vīrāne

323. **bir:**
Gazel 471
Mısra: **4**
Bir, belgisiz sıfat.
Bāġda ġāyeti yoḳ güllerüñ ammā bülbül
Bir gül olsa baña kim zīver-i destār olsa

324. **bir:**
Gazel 472
Mısra: **6**
Bir, belgisiz sıfat.
Yine çeşm-i nizārum ḥasretüñle dāġ dāġ oldı
Açılmış tāze güller bir naẓar ḳıl ʿālem-i ʿışḳa

325. **bir:**
Gazel 472
Mısra: **8**
Bir, belgisiz sıfat.
Kime keşf eyleyem rāzum ki yār-ı ġam-güsārum yoḳ
Muḳābil olmadum ʿālemde ben bir hem-dem-i ʿışḳa

326. **bir:**
Gazel 473
Mısra: **7**
Bir, belgisiz sıfat.
Bir nigāhıyla beni hem küşte hem iḥyā ider
Başladı iʿcāz-ı ḥüsne çeşm-i seḥḥāruñ yine

327. **bir:**
Gazel 475
Mısra: **14**
Bir, belgisiz sıfat.
Ṣad el-ḥaẕer ey mihr perestān-ı maḥabbet
Ġarḳ olmış o ḫūnī yine bir câme-i āle

328. **bir:**
Gazel 475
Mısra: **3**
Bir, belgisiz sıfat.
Maʿẕūr ola bir ẕerre degülsek naẓaruñda
Biz ḳāʾilüz ey māh-liḳā seyr-i cemāle

329. **bir:**
Gazel 475
Mısra: **10**
Bir, belgisiz sıfat.
Yaḳduñ bu ḳadar tāb-ı ḥasenle beni ammā
Bir vaḳt ola kim şems-i ruḫuñ ire zevāle

330. **bir:**
Gazel 476
Mısra: **2**
Bir, belgisiz sıfat.
Şübhe yoḳ bāʿiṯ-i āṣūb-ı cihān oldıġuña
Bir şeh-i fitne-res-i devr-i zamān oldıġuña

331. **bir:**
Gazel 478
Mısra: **2**
Bir, belgisiz sıfat.
Der-pīş olup nesīm-i maḥabbet ṣitāb ile
Varduḳ ḥarīm-i gülşene bir māh-tāb ile

332. **bir:**
Gazel 479
Mısra: **8**
Bir, belgisiz sıfat.
Gelmez Naḥīfīyā ser-i kūyından ol mehüñ
Bir derde düşmişüz dil-i pür-ıżṭırāb ile

333. **bir:**
Gazel 481
Mısra: **4**
Bir, belgisiz sıfat.
Küfr-i zülfin ruḫ-ı pür-tābına itse taʿlīḳ
Girih-i kāküli bir ʿuḳde-i İslām olsa

334. **bir:**
Gazel 481
Mısra: **5**
Bir, belgisiz sıfat.
Nāzikāne yine bir āh ile bildür ġarażuñ
Ṣıḳılur ol gül-i nev-resteye ibrām olsa

335. **bir:**
Gazel 481
Mısra: **8**
Bir, belgisiz sıfat.
Zāhidā ḫ∨āhiş-i dil olmamaḳ olmaz ammā
Hele bir pāre de terk-i ṭamaʿ-ı ḫām olsa

336. **bir:**
Gazel 483
Mısra: **8**
Bir, belgisiz sıfat.
Besdür istiġnā gel ey mihr-i cihān-tāb-ı cemāl
Bir nigāh-ı merḥamet ḳıl ẕerre-i nā-çīzüñe

337. **bir:**
Gazel 484
Mısra: **6**
Bir, belgisiz sıfat.
Ġayruñ revā mı sāġarı serşār olup müdām
Bir cürʿa-i kemīne bu sermeste olmaya

338. **bir:**
Gazel 484
Mısra: **8**
Bir, belgisiz sıfat.
Mānend-i seyl vaḳf-ı şitāb-ı zevāl olur
Bir devletüñ ki cünbişi āheste olmaya

339. **bir:**
Gazel 484
Mısra: **22**
Bir, belgisiz sıfat.
Lāyıḳ mı der-gehüñde Naḥīfī-i nā-tüvān
Bir āşinā nigāhuña şāyeste olmaya

340. **bir:**
Gazel 486
Mısra: **17**
Bir, belgisiz sıfat.
Maḥabbet bir metāʿ-ı bī-bedeldür gerçi ʿālemde
Nifāḳuñ olmaz ise çāk-sāz-ı zaḫm-miḳrāżı

341. **bir:**
Gazel 489
Mısra: **9**
Bir, belgisiz sıfat.
Ol nūr-ı Ḫudā bir naẓar-ı raḥmet iderse
Besdür saña rifʿat iki ʿālemde Naḥīfī

342. **bir:**
Gazel 494
Mısra: **6**
Bir, belgisiz sıfat.
Āh kim şāyeste-i āġūş-ı taḥsīn olmaġa
Gülşen-i ḥüsn içre bir serv-i ḫırāmān ḳalmadı

343. **bir:**
Gazel 494
Mısra: **2**
Bir, belgisiz sıfat.
Bād-ı ġamla dilde dāġ-ı ʿışḳ-ı cānān ḳalmadı
Bezm-gāh-ı şevḳda bir şemʿ-i sūzān ḳalmadı

344. **bir:**
Gazel 495
Mısra: **9**
Bir, belgisiz sıfat.
Alurlar göñlini bir ḥāl ile n'eylerse eylerler
Ḳomazlar māh-rūlar ḥāline ʿuşşāḳ-ı şeydāyı

345. **bir:**
Gazel 499
Mısra: **1**
Bir, belgisiz sıfat.
Göñül bir āfet-i meh-rūnuñ oldı şeydāsı
Ki mihre ġıbṭa virür reng-i rūy-ı raʿnāsı

346. **bir:**
Gazel 500
Mısra: **2**
Bir, belgisiz sıfat.
Bezm-i viṣālüñ oldum maḫmūr-ı iftirāḳı
Defʿ-i ḫumāra luṭf it bir himmet eyle sāḳī

347. **bir:**
Gazel 500
Mısra: **16**
Bir, belgisiz sıfat.
Biñ saʿy iderseñ olmaz maḳṣūduñ üzre ʿişret
Ḳābil olursa eyle bir ẕevḳ-ı ittifāḳī

348. **bir:**
Gazel 504
Mısra: **10**
Aynı, ortak.
Keyfiyyet-i mecāz ü ḥaḳīḳat nedür ʿaceb
Ehl-i maḥabbetüñ bir iken müddeʿāları

349. **bir:**
Gazel 505
Mısra: **15**
Bir, belgisiz sıfat.
Cihānda ḳalmadı aṣlā güşāde bir ḫāṭır
Zamāne her-kesi mevḳūf-ı infiʿāl itdi

350. **bir:**
Gazel 511
Mısra: **18**
Bir, belgisiz sıfat.
Naḥīfī mātem-i hecr ile maḥzūn eyleyen ẓālim
Olursın şād ʿıyd-ı vuṣlatumla bir zamān derdi

351. **bir:**
Gazel 511
Mısra: **2**
Bir, belgisiz sıfat.
Çekilmez derd imiş ʿālemde yār-ı bī-emān derdi
Beni derd ehli itdi bir meh-i nā-mihribān derdi

352. **bir:**
Gazel 511
Mısra: **6**
Bir, belgisiz sıfat.
Beni çekdi çevirdi tīr-i cevr-i miḥnet-efzāsı
Ḫam itdi ḳāmetüm ḍarb ile bir ḳaşı kemān derdi

353. **bir:**
Gazel 511
Mısra: **7**
Bir, belgisiz sıfat.
Ya bir şūḫuñ esīr-i ʿışḳı ya mehcūrı olmışdur
Dil-i şūrīdenüñ elbette vardur bir nihān derdi

354. **bir:**
Gazel 511
Mısra: **8**
Bir, belgisiz sıfat.
Ya bir şūḫuñ esīr-i ʿışḳı ya mehcūrı olmışdur
Dil-i şūrīdenüñ elbette vardur bir nihān derdi

355. **bir:**
Gazel 511
Mısra: **14**
Bir, belgisiz sıfat.
Virüp erẕāle rifʿat terk ider eşrāfı ẕilletle
Netīce beñzemez bir derde evżāʿ-ı cihān derdi

356. **bir:**
Gazel 512

Mısra: **12**
Bir, belgisiz sıfat.
Dār-ı ġurbetde dil-i zār-ı ġarībe yā Rab
Bir ṣafā var mı ola vuṣlat-ı aḥbāb gibi

357. **bir:**
Gazel 514
Mısra: **2**
Bir, belgisiz sıfat.
Bezm-i ʿālemde ne hem-rāz u ne hem-dem ḳaldı
Keşf-i rāz itmege lāyıḳ ne bir ādem ḳaldı

358. **bir:**
Gazel 515
Mısra: **5**
Bir, belgisiz sıfat.
Ne var bir laḥẓa ḫandān eyle raḥm it devr-i ḥüsnüñde
Yeter aġlatduñ ey ṣūḫ-ı cefā-cū çeşm-i giryānı

359. **bir:**
Gazel 520
Mısra: **8**
Bir, belgisiz sıfat.
Maḥabbet gülşeninde naḫl-i himmet ser-firāz olsa
Der-āġūş eylesem bir kerre ol serv-i ḫırāmānı

360. **bir:**
Gazel 522
Mısra: **5**
Bir, belgisiz sıfat.
Cigerde her biri bir dāġ-ı ṣuʿle-perverdür
Unıtmadum daḫi ey bī-vefā cefālaruñı

361. **bir:**
Gazel 523
Mısra: **12**
Bir, belgisiz sıfat.
Her kimi görse nigāh-ı āşināyı gösterür
Görmedüm bir bī-vefā hīç çeşm-i fettānuñ gibi

362. **bir:**
Gazel 523
Mısra: **8**
Bir, belgisiz sıfat.
Mā-ḥaṣal gülzār-ı dehri sū-be-sū geşt eyledüm
Görmedin bir verd-i raʿnā rūy-ı ḫandānuñ gibi

363. **bir:**
Gazel 524
Mısra: **4**
Bir, belgisiz sıfat.
Ne var būs eylesek laʿl-i lebüñ ey sāḳī-i gül-rū
Dil-i ser-mestümüz bir sāġar-ı ṣahbāya degmez mi

364. **bir:**
Gazel 524
Mısra: **6**
Bir, belgisiz sıfat.
Ḥayāt-ı nev baġışlar küştegān-ı hecre güftāruñ
Senüñ bir ṣoḥbetüñ biñ devlet-i dünyāya degmez mi

365. **bir:**
Gazel 525
Mısra: **8**
Bir, belgisiz sıfat.
Meded ʿarż itme ḫālüñ cennet-i ḥüsnüñde ʿuṣṣāḳa
Bilürsin Ādeme cānā ki ol bir dāne kār itdi

366. **bir:**
Gazel 526
Mısra: **18**
Bir, belgisiz sıfat.
Naḥīfī çāk-sāz-ı ḫırḳa-i nāmūs olup āḫir
Ser-i kūyında bir ṣūḫuñ yine dīvānedür şimdi

367. **bir:**
Gazel 526
Mısra: **5**
Bir, belgisiz sıfat.
Ezel bir ʿandelīb-i naġme-senc-i feyż idi ammā
Belā bezminde dil şemʿ-i ġama pervānedür şimdi

368. **bir:**
Kaside 2
Mısra: **20**
Bir, belgisiz sıfat.
Ṭāʿat ü ʿiṣyān ü ḫayr ü şerr-i aʿmāli nedür
Saña nisbet bir bölük aṣḥāb-ı sehv ü ġafletüñ

369. **bir:**
Kaside 2
Mısra: **26**
Bir, belgisiz sıfat.
Fīl ü ʿAnḳāyı ider maḳhūr deşt-i iḳtidār
Olsa bir mūr-ı ḥaḳīre ẕerre ʿavn ü ḳudretüñ

370. **bir:**
Kaside 3
Mısra: **34**
Bir, belgisiz sıfat.
İftiḫār eyleme gel câme-i pür-zīb ile kim
Bir kefendür bedeli elbise-i zībānuñ

371. **bir:**
Kaside 3
Mısra: **91**
Bir, belgisiz sıfat.
Var mı bir ḥüsn-i ʿamel kim ola hem-rāh saña
Olıcaḳ reh-revi ol menzil-i bī-mihmānuñ

372. **bir:**
Kaside 3
Mısra: **95**
Bir, belgisiz sıfat.
Bir duʿā eyle göñül ṣıdḳ ile gel Allāha
Ola sükkān-ı semā cümle icābet-ḫ∨ānuñ

373. **bir:**
Kaside 5
Mısra: **35**
Bir, belgisiz sıfat.
Ḥaḳḳa lāyıḳ itmedüm ʿālemde bir ḥüsn-i ʿamel
Geçdi ʿömrüm ġaflet ü ʿiṣyān ile ṣubḥ u mesā

374. **bir:**
Kaside 5
Mısra: **41**
Bir, belgisiz sıfat.
Bir degül derd-i derūnum ey ṭabīb-i ümmetān
Ḳanḳı derde eyleyem ʿālemde tedbīr-i devā

375. **bir:**
Kaside 5
Mısra: **47**
Bir, belgisiz sıfat.

Bir ʿaceb derde esīr itdi beni baḫt-ı siyāh
Dehr içinde çekdigüm ālām u ġamdan mā-ʿadā

376. **bir:**
Kaside 5
Mısra: **110**
Bir, belgisiz sıfat.
Yoḫsa vaṣf-ı ẕāt-ı ẕī-şānuñ ne ḥaddümdür benüm
Bir ḳıluñ vaṣfında ʿāciz niçe biñ müşkil-güşā

377. **bir:**
Kaside 5
Mısra: **113**
Bir, belgisiz sıfat.
Bir Kerīm-i bī-dirīġuñ sāʾil-i der-gāhıyam
Kim der-i gencīne-i luṭfuñda yoḳdur resm-i lā

378. **bir:**
Kaside 5
Mısra: **115**
Bir, belgisiz sıfat.
Bir Raḥīm-i ẕü'l-ʿaṭānuñ ṭālib-i iḥsānıyam
Kim anuñ muḥtācıdur cümle faḳīr ü aġniyā

379. **bir:**
Kaside 5
Mısra: **117**
Bir, belgisiz sıfat.
Bir ilāh-i bī-şerīküñ bende-i nā-çīziyem
Kim aña maḫṣūṣdur ʿunvān-ı elṭāf u ʿaṭā

380. **bir:**
Kaside 5
Mısra: **121**
Bir, belgisiz sıfat.
Bir şefīʿum var iken sulṭān-ı ẕī-şānum gibi
Budur ümmīd olmayam maḥrūm-ı elṭāf-ı Ḫudā

381. **bir:**
Kaside 6
Mısra: **26**
Bir, belgisiz sıfat.
Şermendeyem ki ṭāʿat-i Ḫaḳḳ u resūlde
Yoḳ bir ʿamel ki ola ʿalā fevk mā veceb

382. **bir:**
Kaside 7
Mısra: **5**
Bir, belgisiz sıfat.
Bir ḳaṭresi eyler beni müstaġraḳ-ı raḥmet
Cūş itse yem-i bī-ḥad ü pāyān-ı şefāʿat

383. **bir:**
Kaside 7
Mısra: **12**
Bir, belgisiz sıfat.
Yoḳ baġçe-i evvel ü āḫirde muḥaṣṣal
Ḳaddüñ gibi bir serv-i ḫırāmān-ı şefāʿat

384. **bir:**
Kaside 7
Mısra: **16**
Bir, belgisiz sıfat.
Ben bülbül-i pür-cūş-ı çemenzār-ı nedāmet
Sen zīb-fezā bir gül-i ḫandān-ı şefāʿat

385. **bir:**
Kaside 8
Mısra: **54**
Bir, belgisiz sıfat.
Didi kim maḳdem-i pākiyle şeref-yāb itdi
ʿArṣa-i ʿālemi bir server-i gerdūn-vaḳār

386. **bir:**
Kaside 8
Mısra: **106**
Bir, belgisiz sıfat.
Sensin ol server-i ʿālem ki olur ḳurṣ-ı hilāl
Ḫalḳınuñ efserine bir zer-i pākīze-ʿayār

387. **bir:**
Kaside 8
Mısra: **126**
Bir, belgisiz sıfat.
Ṣaḥn-ı ʿālemde ser-āzāde yürürken nā-gāh
Beni bir serv-i revān zülfine itdi ber-dār

388. **bir:**
Kaside 8
Mısra: **154**
Bir, belgisiz sıfat.
Kesmez ümmīd-i ʿaṭāyı yine mevlāsından
Pādişāhā ne ḳadar olsa da bir ḳul bed-kār

389. **bir:**
Kaside 8
Mısra: **199**
Bir, belgisiz sıfat.
Ḳand-i evṣāfını bir dil ki tanaġġum eyler
Fikr ü ẕikrüñ ide kām-ı dilini şīrīn kār

390. **bir:**
Kaside 8
Mısra: **230**
Bir, belgisiz sıfat.
Kime tevcīh-i ḫitāb eyleyeyüm ʿālemde
Ṣūretā baḳsañ eger her biri bir seng-i mezār

391. **bir:**
Kaside 8
Mısra: **267**
Bir, belgisiz sıfat.
Behre-yāb eyle ki bir bende-i nā-çāruñdur
Ḳalmasun ḫāk-i meẕelletde ġarīb ü ġam-ḫ∨ār

392. **bir:**
Kaside 8
Mısra: **269**
Bir, belgisiz sıfat.
Bir şefīʿum var iken sencileyin sulṭānum
Çekmezem luṭfuñ ile ḫavf-ı Ṣırāṭı zinhār

393. **birer:**-*er*
Kaside 8
Mısra: **12**
Bir, belgisiz sıfat.
ʿĀlemi böyle tenük ʿarṣa görüp itmiş idi
Ḫayl-i ezhār birer ḥāl ile tā terk-i diyār

394. **birisi:**-*i, -si*
Kaside 8
Mısra: **83**
Bir, belgisiz sıfat.
Birisi Ḥażret-i Fārūḳ-ı ʿadālet-pīşe

Olsa ger ism-i şerîfi n’ola
zeyl-i ezkār

395. **bir:**
Kaside 9
Mısra: **38**
Bir, belgisiz sıfat.
İktibās-ı lemʿa-i nūr-ı saʿādet eyleyüp
Dilde her bir dāġı bir şemʿ-i fürūzān eylesem

396. **bir:**
Kaside 10
Mısra: **36**
Bir, belgisiz sıfat.
Anı ḥıfẓ içün tāb-ı ḫūrşîdden
Olurdı meẓalle aña bir ġamām

397. **bir:**
Kaside 11
Mısra: **40**
Bir kez.
Rişte-i bārîke dönsün şerm ile cism-i nizār
Bir görürsem seng-i kūyuñ dürre-i beyżā ile

398. **bir:**
Kaside 11
Mısra: **51**
Bir, belgisiz sıfat.
İntisāb-ı ḫāk-i pāye bir tevessüldür ġaraż
Midḥatüñ itmekde bu naẓm-ı cihān-ārā ile

399. **bir:**
Kaside 11
Mısra: **55**
Bir, belgisiz sıfat.
Bā-ḫuṣūṣ ola benüm gibi bir ehl-i maʿşiyet
Kim geçüp ʿömri hevā-yı zīnet-i eşyā ile

400. **bir:**
Kaside 11
Mısra: **57**
Bir, belgisiz sıfat.
Gelme çeşm-i dil-i zārına bir dem intibāh
Fikret-i aḥvāl-i pür-ehvāl-i ġam-peymā ile

401. **bir:**
Kaside 11
Mısra: **71**
Bir, belgisiz sıfat.
Bir nigāh-ı iltifāt ile taraḥḥum ḳıl bana
Şād idüp bī-çāreñi luṭf-ı feraḥ-baḫşā ile

402. **bir:**
Kaside 12
Mısra: **48**
Bir, belgisiz sıfat.
Gel sūziş-i ʿışḳıyla o Maḥbūb-ı Ḫudānuñ
Yaḳ cān ü dili bir şerer-i şuʿle-feşāna

403. **bir:**
Kaside 12
Mısra: **67**
Bir, belgisiz sıfat.
Bir ḥālet-i pür-şevḳ ile şād eyle beni kim
Esrār-ı nihān ile irem baḫş-i ʿayāna

404. **bir:**
Kaside 13
Mısra: **32**
Bir, belgisiz sıfat.
Neşāṭ-ı ʿālem-i fānîye itmez ẕerrece raġbet
Ġam-ı ʿışḳuñ şafā-baḫş olsa bir ḳalb-i ḥazīn üzre

405. **bir:**
Kaside 15
Mısra: **25**
Bir, belgisiz sıfat.
Āşinā bir nigeh it rūz-ı cezāda sen de
Bu Naḥîfîye eyā Ḥażret-i Veys’el-Ḳaranī

406. **bir:**
Kaside 16
Mısra: **23**
Bir, belgisiz sıfat.
Cān-ı şeydāda bu bir neşve-i maḫfîdür āh
Dil-i şūrîdede bir ḥālet-i müdġamdur bu

407. **bir:**
Kaside 16
Mısra: **24**
Bir, belgisiz sıfat.
Cān-ı şeydāda bu bir neşve-i maḫfîdür āh
Dil-i şūrîdede bir ḥālet-i müdġamdur bu

408. **bir:**
Kaside 16
Mısra: **28**
Bir, belgisiz sıfat.
Ḳadrini ehl-i saʿādet bilür ancaḳ anuñ
Naẓar-ı ʿārife bir emr-i müfaḫḫamdur bu

409. **bir:**
Kaside 19
Mısra: **1**
Bir, belgisiz sıfat.
Bir seḥer kim āsumānuñ şāh-ı zerrîn efseri
Ḳıldı teşrîf-i cülūs-ı mesned-i rūşen-geri

410. **bir:**
Kaside 19
Mısra: **64**
Bir, belgisiz sıfat.
Sen o sulṭān-ı cihānsın kim ḥarîm-i ḳadrüñüñ
Olmaġa ṭālib şeh-i Îrān bir ednā çākeri

411. **bir:**
Kaside 19
Mısra: **66**
Bir, belgisiz sıfat.
Sen o şāhenşāh-ı aʿẓamsın ki ḳılsañ iltifāt
Şāh ider dünyāya luṭfuñ bir gedā-yı aḫḳarı

412. **bir:**
Kaside 19
Mısra: **97**
Bir, belgisiz sıfat.
Āşiyānından cüdā bir bülbül-i şūrîdeyem
Gülşen-i sāmānumuñ pejmürde gül-berg-i teri

413. **bir:**
Kaside 19
Mısra: **99**
Bir, belgisiz sıfat.
Bir ġam-ı cān-sūz ile meşġūl olurken rūzgār
Gönderür mihmān-serāy-ı ḳalbe ḥüzn-i āḫarı

414. **bir:**
Kaside 19
Mısra: **102**
Bir, belgisiz sıfat.
Ol ḳadar çekdüm zen-i ferṭūte-i dünyā ġamın
Ẓann iderdüm ḳalmadı dünyāda bir himmet eri

415. **bir:**
Kaside 19
Mısra: **127**
Bir, belgisiz sıfat.
Bir naẓar iḳbāl-i şāhīye meger şāyān ola
İltifāt-ı kemterīninden bula zīb ü feri

416. **bir:**
Kaside 19
Mısra: **134**
Bir, belgisiz sıfat.
Āteşīn güftār ile sīr it zülāl-ı naẓmumı
Kimdür ol kim bir yere cemʿ ide āb ü āẕeri

417. **bir:**
Kaside 19
Mısra: **139**
Bir, belgisiz sıfat.
Ḳılsa bir beytüm terennüm ʿandelib-i ḫoş-nevā
Raḳṣ iderdi gülşenüñ her bir nihāl-i ʿarʿarı

418. **bir:**
Kaside 19
Mısra: **146**
Bir, belgisiz sıfat.
Yā niçe faḫr eylemez inṣāf olınsa vaṣf iden
Ẕāt-ı ẕī-şānuñ gibi bir ẕāt-ı ʿālī-gevheri

419. **bir:**
Kaside 22
Mısra: **19**
Bir, belgisiz sıfat.
Ki böyle bir sütūde vaṣfı tevkīl eyledi ṣadra
Zihī tevfīḳ-i Rabbānī ziḥī ilhām-ı dānāyī

420. **bir:**
Kaside 22
Mısra: **61**
Aynı, ortak.
Şühūdı bir degül māhiyyet-i ervāḥ u eşbāḥuñ
Başīret ehli görsün mi müsāvī nūr u ẓulmāyı

421. **bir:**
Kaside 22
Mısra: **64**
Aynı, ortak.
Kimi eşbāḥa māʾildür kimi ervāḥa nāẓırdur
Bu ḫalḳuñ bir degüldür ḫilḳatinde resm-i bīnāyī

422. **birin:**-*in*
Kaside 22
Mısra: **29**
Bir, belgisiz sıfat.
Birin nevbetle manṣūb itse maʿzūli idüp memnūn
Nevāzişle ider mebẕūl aña luṭf u ʿaṭāyāyı

423. **bir:**
Kaside 24
Mısra: **40**
Bir, belgisiz sıfat.
Dem-i sürʿatde ol zerrīn rikāb-ı şuʿle-pāşıyla
Döner eşkāl-i raḫşı bir Hümā-yı bāl-cünbāna

424. **bir:**
Kaside 24
Mısra: **44**
Bir, belgisiz sıfat.
Mücāhid fī-sebīli'llāh o paşa-yı melek-ḫūyuñ
Deger bir fetḥi yüz biñ ḳahramān-ı dil-pesendāne

425. **bir:**
Kaside 24
Mısra: **69**
Bir, belgisiz sıfat.
Naḥīfī bir ṣenā-kār u duʿā-endīşe bendedür
Taraḥḥum eyle ey kān-ı kerem ol zār u nālāna

426. **bir:**
Kaside 24
Mısra: **76**
Bir, belgisiz sıfat.
Hücūm-ı girye-i endūh u ġamdan fāriġ olmaz hīç
Nigāh-ı şefḳatüñle bir naẓar ḳıl çeşm-i giryāna

427. **bir:**
Kaside 24
Mısra: **87**
Bir, belgisiz sıfat.
Zamān-ı devletüñde ben ġarībi bir çerāġ eyle
Biraz cemʿiyyet iḥsān eyle aḥvāl-i perīşāna

428. **bir:**
Kaside 25
Mısra: **14**
Bir, belgisiz sıfat.
Bundan aḳdem cenāb-ı ḫażretüñe
Bir ḳaṣīdeyle ʿarż-ı ḥāl itdüm

429. **bir:**
Kaside 25
Mısra: **30**
Bir, belgisiz sıfat.
Ḫāmemi ʿavn-i himmetüñle bu dem
Bāġ-ı ʿirfāna bir nihāl itdüm

430. **bir:**
Kaside 26
Mısra: **116**
Bir, belgisiz sıfat.
Ben ol ḫarābe-nişīn-i ġamem ki çün Mecnūn
Bir oldı küçe-i şehr ile sāḥa-i ṣaḥrā

431. **bir:**
Kaside 26
Mısra: **169**
Bir, belgisiz sıfat.
Ne bir cihet ne ʿaḳār u ne māl ü cāhum var
Müdām itmedeyüm faẕl-ı Ḥaḳdan istiʿṭā

432. **bir:**
Kaside 26
Mısra: **177**
Bir, belgisiz sıfat.
Eger ki bir başum olsaydı Ḳays-ı zār gibi
Kifāyet eyler idi baña küçe-i Leylā

433. **bir:**
Kaside 26
Mısra: **187**
Bir, belgisiz sıfat.

Ki bir teveccüh ile defʿ olur ġumūm u hümūm
Güşāde-ḫāṭır ola bunca bendegān-ı Ḫudā

434. **bir:**
Kaside 26
Mısra: **192**
Bir, belgisiz sıfat.
Şarāb-ı Kevs̱ere żāmin degül mi sāḳī sen
O ḳaṭre kim vire bir teşne-i ḥārikā devā

435. **bir:**
Kaside 26
Mısra: **203**
Aynı, ortak.
Ya bir midür meger iḥsān ü himmet ü vüzerā
Degüldür ehl-i dile luṭfı ḳābil-i ihṣā

436. **bir:**
Kaside 26
Mısra: **215**
Bir, belgisiz sıfat.
Ḳarīn-i luṭfı olup bir bahār-mekremetüñ
Hezār şevḳ ile olmışlar idi naġme-serā

437. **bir:**
Kaside 26
Mısra: **259**
Bir, belgisiz sıfat.
Gelüp ḥużūrına nā-gāh bir gedā-yı faḳīr
O dem ki ḥilye-i faḫr-ı cihānı şundı aña

438. **bir:**
Kaside 26
Mısra: **313**
Bir, belgisiz sıfat.
Olınca sūz-ı derūn ile bir duʿā elbet
Bi-lā-tavaḳḳuf olur vāṣıl-ı ḥarīm-i semā

439. **bir:**
Kaside 27
Mısra: **101**
Bir, belgisiz sıfat.
Baña bir ehl-i mürüvvet eger olsaydı ẓāhir
Ṭabʿ-ı pākümde göreydi neler eylerdi ẓuhūr

440. **bir:**
Kaside 27
Mısra: **103**
Bir, belgisiz sıfat.
Baña bir luṭf u kerem ṣāḥibi sāḥib çıḳsa
Süḫānum eyler idi siḥr ü füsūnı mesḥūr

441. **bir:**
Kaside 27
Mısra: **143**
Bir, belgisiz sıfat.
Var mı inṣāf idelüm sencileyin bir memdūḥ
Ki ola şevket-i ḥükmi sebeb-i defʿ-i fücūr

442. **bir:**
Kaside 27
Mısra: **161**
Bir, belgisiz sıfat.
Bir duʿā ḳıl ki diyüp ṣıdḳ ile her dem āmīn
Ṭaleb-i ḥüsn-i ḳabūl ide inās̱ ile ẕükūr

443. **bir:**
Kaside 28
Mısra: **24**
Bir, belgisiz sıfat.
Göñül maḥzūn iken mesrūr ü şādān eyleyen böyle
Cihān bezminde bir kān-ı kerem ʿālī-cenābumdur

444. **bir:**
Kaside 28
Mısra: **37**
Bir, belgisiz sıfat.
Ḫudā ol ẕāt-ı pāke bir ṣalābet eylemiş iḥsān
Ki raḫşende cemāl-i behceti feyż-iktisābumdur

445. **bir:**
Kaside 28
Mısra: **48**
Bir, belgisiz sıfat.
Ne mümkin ḳābil-i tekmīl ola evṣāf-ı ʿulyāsı
O deryādan bu güftārum hemān bir ḳaṭre ābumdur

446. **bir:**
Kıt'a 4
Mısra: **4**
Bir, belgisiz sıfat.
Maʿnā-yı ḥüsni fehm olınup oldı bī-bedel
Türkīye oldı terceme gūyā ki bir kitāb

447. **bir:**
Kıt'a 5
Mısra: **3**
Aynı, ortak.
Şirket-i Firʿavn ü Ḳārūn ile fikr it bir midür
İttibāʿ-ı sünnet-i peyġām-ber-i ʿāli-cenāb

448. **birdür:**-*dür*
Kıt'a 6
Mısra: **1**
Bir, tek anlamındadır.
Birdür ol Ḥāliḳ-ı ʿAẕīmü'ş-şān
Anuñ içün mis̱āl olınmaz hīç

449. **bir:**
Kıt'a 7
Mısra: **3**
Bir, belgisiz sıfat.
Bir āfitāb-ı ḥüsn ü bahā kim anı gören
Maḥmūd Efendi ṣūfīsi olsa esīr olur

450. **bir:**
Kıt'a 8
Mısra: **2**
Bir, belgisiz sıfat.
Āsumān üzre ol zamān ki senüñ
Oldı şaḳ bir işāretüñle ḳamer

451. **bir:**
Kıt'a 22
Mısra: **3**
Bir, belgisiz sıfat.
Ümmetinden bir ġarīb üftādeyem
Ben Resūl-i müctebāya bendeyem

452. **bir:**
Kıt'a 29
Mısra: **6**
Bir, belgisiz sıfat.
Żarar itsem n'ola ser-māye-i idrākümden
Çölde bir gevher-i nā-yāb düşürdüm ḫāke

453. **bir:**
Kıt'a 33
Mısra: **4**
Bir, belgisiz sıfat.
Ḳademin merdümek-i dīdeye vaż‘ itse revā
Ol ki ḫāk-i ḳademüñden bir işāretle gele

454. **bir:**
Kıt'a 38
Mısra: **3**
Bir, belgisiz sıfat.
Naẓīr-i ẕātı bir maḫlūḳ-ı fānīye olup bende
Şefī‘ u mesnedüm var diyü eyler faḫr-ı nā-dānī

455. **bir:**
Kıt'a 42
Mısra: **4**
Bir, belgisiz sıfat.
Emr-i mübāḥ iken ni‘am-ı Cennetü’n-na‘īm
Bir iki dāne eyledi meslūb cenneti

456. **bir:**
Kıt'a 44
Mısra: **4**
Bir, belgisiz sıfat.
Yine sulṭān-ı baḫtum bana ‘arż-ı iltifāt itdi
Bu şeb bezmümde yaḳdı gūyiyā bir şem‘-i kāfūrı

457. **bir:**
Kıt'a 45
Mısra: **3**
Bir, belgisiz sıfat.
Bir çemen-ṣuffe-i dil-keş ki naẓīri nā-yāb
Bī-bedel cāy-ı ṣafā kim aña olmaz ṣānī

458. **bir:**
Kıt'a 45
Mısra: **7**
Bir, belgisiz sıfat.
Böyle bir ḳaṣr-ı ṣafā görmedi çeşm-i gerdūn
Dīde-i encüm ile olsa n’ola ḥayrānı

459. **bir:**
Matla 5
Mısra: **1**
Bir, belgisiz sıfat.
Ḳul itdi bir nigāh-ı nāz ile ṣabrum idüp yaġmā
Şikār aldı beni ol şāh-bāz-ı evc-i istiġnā

460. **bir:**
Matla 11
Mısra: **2**
Bir, belgisiz sıfat.
Ben kime aġlayayum derd-i derūnum ḥālā
Merdüm-i dīde daḫi bir gözi yaşlı şeydā

461. **bir:**
Matla 18
Mısra: **2**
Bir, belgisiz sıfat.
Noḳṭa-i zerrīn-i encümle sipihr-i ḫoş-nümā
Muṣḥaf-ı ḥüsnüñde bir muḫrec varaḳdur gūyiyā

462. **bir:**
Matla 20
Mısra: **2**
Bir, belgisiz sıfat.
Ol kebūdī cāme-i teng içre ol ṣīrīn liḳā
Şīşe içre ḥabs olunmuş bir perīdür gūyiyā

463. **bir:**
Matla 33
Mısra: **1**
Bir, belgisiz sıfat.
Olunca bir ḳula ṣūret-nümā ‘ināyet-i Rab
Olur medār-ı ḥuṣūl-i emel kemīne sebeb

464. **bir:**
Matla 43
Mısra: **2**
Bir, belgisiz sıfat.
Rūmī ḳabāya girdi o meh-pāre-i ‘Arab
Gūyiyā olundı terceme bir naẓm-ı münteḫāb

465. **bir:**
Matla 57
Mısra: **1**
Bir, belgisiz sıfat.
Baña senden ġayrı yoḳdur bir megāṯ
-

466. **bir:**
Matla 67
Mısra: **2**
Bir, belgisiz sıfat.
Firāz-ı naḫl-i gülde bülbül-i nālān ider feryād
Ṣanursın devr oḳur maḥfelde bir ṣāḥib-nefes üstād

467. **bir:**
Matla 79
Mısra: **2**
Bir, belgisiz sıfat.
Devāt-ı sīmden yārüñ miyānı pīç ü tāb eyler
Kenār-ı ābda gūyā ki bir mū ıżṭırāb eyler

468. **bir:**
Matla 86
Mısra: **2**
Bir, belgisiz sıfat.
Ḫālden ḫālī görüp ṣanmañ ki nā-merġūbdur
Levḥ-i ḥüsni ol mehüñ bir bī-nuḳaṭ mektūbdur

469. **bir:**
Matla 93
Mısra: **2**
Bir, belgisiz sıfat.
‘Ārıżında ḫaṭṭ-ı nev-ḫīz oldı yārüñ āşikār
Levḥ-i gül-gūna yazıldı ṣanki bir ḫaṭṭ-ı ġubār

470. **bir:**
Matla 106
Mısra: **2**
Bir, belgisiz sıfat.
Dil miyānuñ görüp uydı saña ey lāle-‘iẕār
Bī-tekellüf yedilür bir ḳıl ile ‘āşıḳ-ı zār

471. **bir:**
Matla 118
Mısra: **2**
Bir, belgisiz sıfat.
Sūr-ı sürūr-ı bezm-i fenāda vefā mı var
Dünyāda ya safā diyicek bir ṣafā mı var

472. **bir:**
Matla 123
Mısra: **2**
Bir, belgisiz sıfat.
Kebūter-i dili itdi esīr-i pençe-i nāz
Ṭoy avladı beni şāhīn baḳışlu bir şehbāz

473. **bir:**
Matla 137
Mısra: **2**
Bir, belgisiz sıfat.
Terk eyle göñül ġafleti aç dīde-i cānuñ
Bir düş gibidür zīneti bāzār-ı cihānuñ

474. **bir:**
Matla 146
Mısra: **2**
Bir, belgisiz sıfat.
Nālesin gūş itme ey dil bülbül-i ferzānenüñ
Ol daḫi yanında bir nā-puḫtedür pervānenüñ

475. **bir:**
Matla 160
Mısra: **2**
Bir, belgisiz sıfat.
Dūd-ı āhum n'ola zeyn olsa miṣ̲āl-i sünbül
Lāleli çeşmede bir gül-ruḫa oldum bülbül

476. **bir:**
Matla 165
Mısra: **1**
Bir, belgisiz sıfat.
Didüm ol yāre saña bir ʿabd-i kemterdür bu dil
Didi yüz biñ nāz ile ol şāh-ı ḥüsnüm kim degül

477. **bir:**
Matla 166
Mısra: **1**
Bir, belgisiz sıfat.
O deñlü ṣaldı ṣaḥn-ı gülşene bir āteşīn ġulġul
Ḳıyās itdüm ṭutuşdurdı ser-ā-pā gülşeni bülbül

478. **bir:**
Matla 177
Mısra: **1**
Bir, belgisiz sıfat.
Māh-rūlar içre şimdi bir şuʿaybum var benüm
Zāhidā maʿz̲ūr ṭut ancaḳ şu ʿaybum var benüm

479. **bir:**
Matla 183
Mısra: **1**
Bir, belgisiz sıfat.
Her ḫaṭvede bir serv-ḳad dil-ber temāşā eyledüm
İl bir donanmā eyledi ben biñ donanmā eyledüm

480. **bir:**
Matla 183
Mısra: **2**
Bir, belgisiz sıfat.
Her ḫaṭvede bir serv-ḳad dil-ber temāşā eyledüm
İl bir donanmā eyledi ben biñ donanmā eyledüm

481. **bir:**
Matla 201
Mısra: **1**
Bir, belgisiz sıfat.
Her biri bir gevher-i yektā gibi oldı ʿayān
Sīm-tenlerle donandı çār-sūy-ı zergerān

482. **bir:**
Matla 202
Mısra: **1**
Bir, belgisiz sıfat.
Ḳanġı bir sulṭān-ı ḥüsne cānı ḳurbān eylesün
Dünyede bir cān ile ʿuşşāḳ-ı şeydā n'eylesün

483. **bir:**
Matla 202
Mısra: **2**
Bir, belgisiz sıfat.
Ḳanġı bir sulṭān-ı ḥüsne cānı ḳurbān eylesün
Dünyede bir cān ile ʿuşşāḳ-ı şeydā n'eylesün

484. **bir:**
Matla 209
Mısra: **2**
Bir, belgisiz sıfat.
Hücūm-ı şiddet-i berf oldı mānıʿ gelmedi cānān
Bıraḳdı bir bürūdet beynümüzde yār ile devrān

485. **bir:**
Matla 228
Mısra: **2**
Bir, belgisiz sıfat.
Vardum ḫaylī zamāndur o der-i vālāya
Bir s̲aḳīl oldı sebeb fāṣıla-i kübrāya

486. **bir:**
Matla 250
Mısra: **1**
Bir, belgisiz sıfat.
Beni yād itmez olduñ bir selāmuñla gözüm nūrı
Unutduñ mı ʿaceb ben ʿāşıḳ-ı şeydā vü mehcūrı

487. **bir:**
Matla 258
Mısra: **1**
Bir, belgisiz sıfat.
Sevmişem bir şūḫı gerçi bülbül-i şeydā gibi
Yılda bir ʿarż-ı cemāl eyler gül-i raʿnā gibi

488. **bir:**
Matla 259
Mısra: **2**
Bir, belgisiz sıfat.
Zaḫm-ḫūr-ı miḥnet ider ādemi
Bir gül içün bir niçe ḫāruñ ġamı

489. **bir:**
Matla 259
Mısra: **2**
Bir, belgisiz sıfat.
Zaḫm-ḫūr-ı miḥnet ider ādemi
Bir gül içün bir niçe ḫāruñ ġamı

490. **bir:**
Matla 263
Mısra: **2**
Bir, belgisiz sıfat.
Hecr-i ebrūsı hilāl itdi vücūd-ı bedri
Bir güzeldür ki o meh-pāre bilinmez ḳadri

491. **bir:**
Muaşşer 1

Mısra: **12**
Bir, belgisiz sıfat.
Yād ḳılsam künc-i ġamda ol dür-i nā-yābumı
Terk idüp bir şeb ḫalāliyle şafā-yı ḫ∨ābumı

492. **bir:**
Muaşşer 1
Mısra: **18**
Bir, belgisiz sıfat.
Ben o şūḫuñ sīnedār-ı nāvek-i müjgānıyam
Bir nigāh-ı luṭfuñ biñ cān ile ḳurbānıyam

493. **bir:**
Murabba 5
Mısra: **6**
Bir, belgisiz sıfat.
Derd-i dilümden eger
İster iseñ bir ḫaber

494. **bir:**
Murabba 6
Mısra: **35**
Bir, belgisiz sıfat.
Bir neşve kim cāndan eleẕ
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

495. **bir:**
Murabba 12
Mısra: **17**
Bir, belgisiz sıfat.
Bir nigāh eyle cān-ı bīmāra
Eyle luṭfuñla derdime çāre

496. **bir:**
Rübai 4
Mısra: **3**
Bir, belgisiz sıfat.
Bir ḫāk-i siyehde ne ḳadar ḳudret ola
Olmazsa efendüm ḳula tefvīḳ ʿaṭā

497. **bir:**
Rübai 12
Mısra: **1**
Bir, belgisiz sıfat.
Pūşīde iken cismüme bir köhne ʿabā
Fażluñla ben ey pādişeh-i bī-hemtā

498. **bir:**
Rübai 15
Mısra: **3**
Bir, belgisiz sıfat.
Bir şemme beyān eyleyemem naʿtüñden
Her bir nefesüm biñ nefes olsa farżā

499. **bir:**
Rübai 18
Mısra: **4**
Bir, belgisiz sıfat.
Bāḫr-i kef-i iḥsānuña nisbetle senüñ
Bir ḳaṭre-i kemter bile olmaz deryā

500. **bir:**
Rübai 20
Mısra: **4**
Bir, belgisiz sıfat.
Sen öyle Kerīmsin ki itdükde murād
Bir ẕerreye ḫūrşīdi idersin iʿṭā

501. **bir:**
Rübai 33
Mısra: **3**
Bir, belgisiz sıfat.
Şükr eyleyemem bir nefesüñ niʿmetine
Her bir nefes itsem saña biñ ḥamd ü s̱enā

502. **bir:**
Rübai 56
Mısra: **3**
Bir, belgisiz sıfat.
Ben ẕerre degül bir yere gelse ʿālem
Kim ḳādir olur şükrüñ edāya yā Rab

503. **bir:**
Rübai 72
Mısra: **3**
Bir, belgisiz sıfat.
Bir baḫr-ı ʿamīḳa lenger-endāzam kim
Emvāc-ı belā birbirin eyler taʿḳīb

504. **bir:**
Rübai 74
Mısra: **1**
Bir, belgisiz sıfat.
Bir bendeyi kim eyleye mevlā maḥbūb
Eyler ḫarekāt ü sekenātın merġūb

505. **bir:**
Rübai 84
Mısra: **2**
Bir, belgisiz sıfat.
Fermānuñ eger itmese feyż-i ḳudret
Bir peşşe-i kem-terden ne mümkin ḫareket

506. **bir:**
Rübai 86
Mısra: **1**
Bir, belgisiz sıfat.
Bir kāfile kim kūyuña eyler rıḥlet
Eyler beni ser-geşte hücūm-ı ḥasret

507. **bir:**
Rübai 105
Mısra: **1**
Bir, belgisiz sıfat.
Bir neşve ile olmış idüm dün gice mest
Keşf oldı baña ḫaḳāyıḳ-ı sırr-ı Elest

508. **bir:**
Rübai 115
Mısra: **4**
Bir, belgisiz sıfat.
Ey bār-ı Ḫudā vaḥdetüñüñ ḥaḳḳı içün
İtme beni bir ġayrı ḳapuya muḥtāc

509. **bir:**
Rübai 118
Mısra: **1**
Bir, belgisiz sıfat.
Bir dilde ki ʿışḳuñla ola feyż-i fütūḥ
Reşk eyler anuñ pertevine ṣafvet-i Nūḥ

510. **bir:**
Rübai 134
Mısra: **1**
Bir, belgisiz sıfat.
Bir dil ki ola vāḳıf-ı sırr-ı tevḥīd
Bī-şübhe ider kesb-i ḥayāt-ı cāvīd

511. **bir:**
Rübai 139
Mısra: **4**
Bir, belgisiz sıfat.
Ṭūṭī gibi olduḳça terennüm-pīrā
Her naġmesi eyler dile bir feyż-i cedīd

512. **bir:**
Rübai 143
Mısra: **3**
Bir, belgisiz sıfat.
Bir nīm-nigāhuñla dem-i maḥşerde
Eyle bu Naḥīfī-i güneh-kāra meded

513. **bir:**
Rübai 164
Mısra: **1**
Bir, belgisiz sıfat.
Bir ḳul ki ide Ḫāliḳa tefvīż-i umūr
Serrāda vü żarrāda bulur feyż-i sürūr

514. **bir:**
Rübai 166
Mısra: **1**
Bir, belgisiz sıfat.
Yā Rab baña bir ḥālet-i müsteşnā vir
Cān ü dilüme neşve-i rūḥ-efzā vir

515. **bir:**
Rübai 171
Mısra: **3**
Bir, belgisiz sıfat.
Bir ẕevḳ ile eyle mütesellī beni kim
Reşk ide benüm giryeme aṣḥāb-ı sürūr

516. **bir:**
Rübai 172
Mısra: **4**
Bir, belgisiz sıfat.
Fermānuña vābeste vücūd ile ʿadem
Bir kārda yāver ü naṣīrüñ yoḳdur

517. **bir:**
Rübai 178
Mısra: **3**
Bir, belgisiz sıfat.
Bir şehr-i ġarībdür dil-i ʿārif kim
Her kūşeden āvāze-i temcīd gelür

518. **bir:**
Rübai 182
Mısra: **2**
Bir, belgisiz sıfat.
ʿĀlemde ḳıyās eyleme kim ʿālem var
Bir laḫẓa sürūrında hezārān ġam var

519. **bir:**
Rübai 190
Mısra: **2**
Bir, belgisiz sıfat.
Kākülleri sünbüldür o ruḫlar güldür
Bir gül ki ṣafā-baḫş-ı dil-i bülbüldür

520. **bir:**
Rübai 190
Mısra: **4**
Bir, belgisiz sıfat.
Ol zülf ü o ruḫsār ile bāġ-ı ḥüsnüñ
Bir cānibi gül bir ṭarafı sünbüldür

521. **bir:**
Rübai 190
Mısra: **4**
Bir, belgisiz sıfat.
Ol zülf ü o ruḫsār ile bāġ-ı ḥüsnüñ
Bir cānibi gül bir ṭarafı sünbüldür

522. **bir:**
Rübai 194
Mısra: **1**
Bir, belgisiz sıfat.
Bir vāḳıʿa gördüm ki ʿaceb ḥikmetdür
Bir ḫ∨āb ki mażmūnı seni rüʾyetdür

523. **bir:**
Rübai 194
Mısra: **2**
Bir, belgisiz sıfat.
Bir vāḳıʿa gördüm ki ʿaceb ḥikmetdür
Bir ḫ∨āb ki mażmūnı seni rüʾyetdür

524. **bir:**
Rübai 201
Mısra: **1**
Bir, belgisiz sıfat.
Bir bendeye fażlı olsa yār ü yāver
Her ḥāl ile müşkilātın āsān eyler

525. **bir:**
Rübai 204
Mısra: **1**
Bir, belgisiz sıfat.
Bir yerde ki çün āteş ile āb olmaz
Dünyā hevesi ʿārife reh-yāb olmaz

526. **bir:**
Rübai 204
Mısra: **3**
Bir, sayı sıfatı.
Bir ḳalbe iki maḥabbet olmaz mersūm
Bir ḳible-nümāda iki miḥrāb olmaz

527. **bir:**
Rübai 204
Mısra: **4**
Bir, sayı sıfatı.
Bir ḳalbe iki maḥabbet olmaz mersūm
Bir ḳible-nümāda iki miḥrāb olmaz

528. **bir:**
Rübai 206
Mısra: **3**
Bir, belgisiz sıfat.
Şāyān-ı cezā ehl-i ḥaṭā bir ḳuluñam
Fermān senüñ ey pādişeh-i bī-enbāz

529. **bir:**
Rübai 207
Mısra: **2**
Bir, belgisiz sıfat.
Dil-beste olup raḥmet ü ġufrānuña biz
Geldük ḳapuña bir niçe ʿabd-i ʿāciz

530. **bir:**
Rübai 213

Mısra: **1**
Bir, belgisiz sıfat.
Bir cān ki senüñ yoluña ḳurbān olmaz
ʿUşşāḳ-ı ciger-ḫūna o cān cān olmaz

531. **bir:**
Rübai 214
Mısra: **4**
Bir, belgisiz sıfat.
İnṣāf ile fikr eyle neye ḳādirdür
Kendüñ gibi bir ʿabd-i ẕelīl ü ʿāciz

532. **bir:**
Rübai 218
Mısra: **4**
Bir, belgisiz sıfat.
Ḳādir mi seni eyleye ʿizzetde mekīn
Bir sencileyin ʿabd-i ẕelīl ü ʿāciz

533. **bir:**
Rübai 219
Mısra: **3**
Bir, belgisiz sıfat.
Bir kārda yoḳ ḳudretümüz ẕerre ḳadar
Hep ḳuvvetine ḳudretine muḥtācuz

534. **bir:**
Rübai 221
Mısra: **2**
Bir, belgisiz sıfat.
Bu deñlü ġamı kimse dem-ā-dem çekmez
Cemʿ olsa eger bir yere ʿālem çekmez

535. **bir:**
Rübai 221
Mısra: **4**
Bir, belgisiz sıfat.
Ẓālim ġam-ı zülfüñle benüm çekdigümi
Kāfirde esīr olsa bir ādem çekmez

536. **bir:**
Rübai 233
Mısra: **1**
Bir, belgisiz sıfat.
ʿIşḳuñ gibi bir belā-yı cān olmaz imiş
Derd-i dil ü āfet-i cihān olmaz imiş

537. **bir:**
Rübai 243
Mısra: **1**
Bir, belgisiz sıfat.
Bir kimsenüñ efʿāline itmem taʿrīż
Ḫallāḳuma her umūrum itdüm tefvīż

538. **bir:**
Rübai 266
Mısra: **4**
Bir, belgisiz sıfat.
Aḥvālini ṣordum dil-i miḥnet-zedenüñ
Derd ile bir āh itdi didi āh firāḳ

539. **bir:**
Rübai 282
Mısra: **3**
Bir, belgisiz sıfat.
Bir mehveşüñ iḥsānına ḳılduñ maẓhar
Ḥaḳḳa ki bu dem-i luṭf ile memnūn itdüñ

540. **bir:**
Rübai 290
Mısra: **4**
Bir, belgisiz sıfat.
İncitme Naḥīfī-i ciger-ḫūnı ṣaḳın
Bir ʿabd-i ḥaḳīridür Ḥabību'llāhuñ

541. **bir:**
Rübai 291
Mısra: **4**
Bir, belgisiz sıfat.
Ḫāk-i der-i luṭfuñda eyā faḫr-ı cihān
Bir bencileyin ḫāk-i siyāh n'olsa gerek

542. **bir:**
Rübai 298
Mısra: **1**
Bir, belgisiz sıfat.
Bir bendeye olduḳda kemāl-i keremüñ
Maḥṣūlı vefā itmez aña kān ü yemüñ

543. **bir:**
Rübai 318
Mısra: **2**
Bir, belgisiz sıfat.
Envāʿ-ı kemālāt ile ey faḫr-ı rusül
Ḥaḳ gülşen-i ḥüsne seni itdi bir gül

544. **bir:**
Rübai 318
Mısra: **3**
Bir, belgisiz sıfat.
Bir gül ki olup zīnet-i bāġ-ı kevneyn
Cibrīl-i Emīn oldı o bāġa bülbül

545. **bir:**
Rübai 340
Mısra: **1**
Bir, belgisiz sıfat.
Ey dil niçe bir āh ü fiġān eyleyelüm
Aġyāra niçün rāzı ʿayān eyleyelüm

546. **bir:**
Rübai 357
Mısra: **4**
Bir, belgisiz sıfat.
Biñ var ise de naġme-serā-yı medḥüñ
Ben de der-i luṭfuñda bir ednā ḳuluñam

547. **bir:**
Rübai 362
Mısra: **2**
Bir, belgisiz sıfat.
Ben gerçi ki mānend-i ḫas ü ḫāşāküm
Bir ẕerre-i nā-çīz ü kemīne ḫāküm

548. **bir:**
Rübai 376
Mısra: **3**
Bir, belgisiz sıfat.
Bir bende-i ʿācizem meded itmez iseñ
Ḳādir degülem nesneye ḳāṣırdur elüm

549. **bir:**
Rübai 381
Mısra: **1**
Bir, belgisiz sıfat.

Bir ḳalbi münevver itse feyż-i Ḳayyūm
Ḥaḳḳ üzre aña keşf olur eṣnāf-ı ʿulūm

550. **birdür:**-*dür*
Rübai 389
Mısra: **2**
Bir tane, tek.
ʿĀlemde ne şāh ü ne vezīri bilürem
Birdür o İlāhī-i bī-naẓīri bilürem

551. **bir:**
Rübai 391
Mısra: **1**
Bir, belgisiz sıfat.
Bir dil ki ola ẕikr-i Ḫudāvende her dem
Bī-şübhe olur maẓhar-ı ism-i aʿẓam

552. **bir:**
Rübai 405
Mısra: **3**
Bir, belgisiz sıfat.
Bir pūte-i ser-nigūna beñzer o külāh
Yoḳdur olmada sīm-i ḫāliṣ andan rīzān

553. **bir:**
Rübai 406
Mısra: **1**
Bir, belgisiz sıfat.
Bir ḳaṭreyi deryā-dil iden sensin sen
Dürr ü güheri ḥāṣıl iden sensin sen

554. **bir:**
Rübai 416
Mısra: **3**
Bir, belgisiz sıfat.
Ben bir ḳuluñam ʿāciz ü bī-çāre vü zār
Müşkillerüm it ḳudretüñ ile āsān

555. **bir:**
Rübai 420
Mısra: **3**
Bir, belgisiz sıfat.
Bir ḳaṭre-i ʿafvüñle beni sīr-āb it
Ey menbaʿ-ı enhār-ı ʿaṭā vü iḥsān

556. **bir:**
Rübai 432
Mısra: **4**
Bir, belgisiz sıfat.
Gāhīce ne var luṭf ile mesrūr eyle
Ḫāṭır niçe bir ḳahr ile olsun maḥzūn

557. **bir:**
Rübai 446
Mısra: **1**
Bir, belgisiz sıfat.
Bir yüzden eger ḳulları olsa maḥzūn
Bir yüzden ider faż̈l u keremle memnūn

558. **bir:**
Rübai 446
Mısra: **2**
Bir, belgisiz sıfat.
Bir yüzden eger ḳulları olsa maḥzūn
Bir yüzden ider faż̈l u keremle memnūn

559. **bir:**
Rübai 447
Mısra: **3**
Bir, belgisiz sıfat.
Bir mūnis-i dāʾim ile hem-dem ol kim
Tā maḥşere dek senüñle hem-rāh olsun

560. **bir:**
Rübai 449
Mısra: **4**
Bir, belgisiz sıfat.
Ḫāṣā ola maḥrūm-ı ʿaṭā vü cūduñ
Bir ḳul ki saña eyleye ẓann-ı aḥsen

561. **bir:**
Rübai 469
Mısra: **4**
Bir, belgisiz sıfat.
Elbette bulur ṣāḥil-i maḳṣūda vüṣūl
Bir dil ki ider baḥr-ı niyāz içre şināh

562. **bir:**
Rübai 470
Mısra: **1**
Bir, belgisiz sıfat.
Bir ḳul ki ola maẓhar-ı tevfīḳ-i İlāh
Her lücce-i baḥr olur aña cāy-ı penāh

563. **bir:**
Rübai 472
Mısra: **1**
Bir, belgisiz sıfat.
Bir ẓālime düşdi dil-i şūrīde ki āh
Dīvāne ider ʿāşıḳı itdükçe nigāh

564. **bir:**
Rübai 490
Mısra: **4**
Bir, belgisiz sıfat.
Mahrūm ola ḫāṣā der-i iḥsānuñdan
Bir ḳul ki diye ṣıdḳ ile Allāh Allāh

565. **bir:**
Rübai 492
Mısra: **3**
Bir, belgisiz sıfat.
Bir gerd-i ḥaḳīrem beni mehcūr itme
Yüz sürmege geldüm ḳadem-i ʿizzetüñe

566. **birdür:**-*dür*
Rübai 502
Mısra: **4**
Bir tane, tek.
Evvelde vü āḫirde budur ḳavl-i eḥaḳ
Yoḳ ġayr-ı Ḫudā netīce birdür Allāh

567. **bir:**
Rübai 516
Mısra: **2**
Bir, belgisiz sıfat.
Bī-ḳudret ü bī-meşiyyet-i Rabb-i İlāh
Bir nesneye ḳādir olamaz bende vü şāh

568. **bir:**
Rübai 523
Mısra: **3**
Bir, belgisiz sıfat.
Bir ḳul ki ola ẕikr ü devām üzre seni

Oldı aña feyż ism-i aʿẓam Allāh

569. **bir:**
Rübai 533
Mısra: **3**
Bir, belgisiz sıfat.
Bir şemme beyān eyleyem aḥvālümden
Ġam ġam diyerek ʿayn-ı ġam oldum şimdi

570. **bir:**
Rübai 535
Mısra: **2**
Bir, belgisiz sıfat.
ʿIşḳ ile dil-i zār cefā-keş oldı
Cāna ġam-ı ḥasretde bir āteş oldı

571. **bir:**
Rübai 545
Mısra: **4**
Bir, belgisiz sıfat.
Gel gel ḳademüñ ḫākini küḥl eyle baña
Sensüz gözüme görünmez oldı bir şey

572. **bir:**
Rübai 546
Mısra: **3**
Bir, belgisiz sıfat.
Bir mertebede eyledi taḥṣīl-i vaḳar
Farḳ-ı seri āşiyān-ı murġān oldı

573. **bir:**
Rübai 561
Mısra: **1**
Bir, belgisiz sıfat.
Bir demde idüp mihr-ṣıfat ʿālemi ṭay
Oldı seferüñ bī-teʿab zaḥmet ü ʿay

574. **bir:**
Rübai 561
Mısra: **3**
Bir, belgisiz sıfat.
Bir ʿāleme varduñ ki cihetden ḫālī
Yoḳ anda kem ü keyf ü metā eyn ile ey

575. **bir:**
Rübai 562
Mısra: **3**
Bir, belgisiz sıfat.
Bir ʿabd-i ġarībem ki iki ʿālemde
Yoḳ yār ü muʿīnüm daḫi senden ġayrı

576. **bir:**
Tahmis 2
Mısra: **11**
Bir, belgisiz sıfat.
Ṭātuñı ḳudret-i Ḥaḳ eyledi bir dürr-i şemīn
Ki ʿadīl olmaz aña cümle semāvāt ü zemīn

577. **bir:**
Tahmis 2
Mısra: **13**
Bir, belgisiz sıfat.
Şāhlar dergeh-i zī-şānuña bir ʿabd-i kemīn
-

578. **bir:**
Tahmis 2
Mısra: **21**
Bir, belgisiz sıfat.
Ey Naḥīfī hiçe bir żāyiʿ idüp eyyāmı
Eyledüñ ṣarf-ı hevā māye-i ṣubḥ u şāmı

579. **bir:**
Tahmis 4
Mısra: **2**
Bir, belgisiz sıfat.
Ey yegāne şeh-i kevneyn ü nebiyy-i Ḳureyşī
Sensin ol kim yoḳ anuñ iki cihānda bir eşi

580. **bir:**
Tahmis 5
Mısra: **5**
Bir kez.
Bu ayrılıḳ odına cānum niçe bir yana
Āh-ı dil-i nālānum olsa ne ʿaceb bī-ḥad

581. **bir:**
Tahmis 5
Mısra: **21**
Bir, belgisiz sıfat.
Neşr olmaz zülfüñden bir nefḥa-i zībā-dem
Ol nefḥaya dil-beste cinn ü melek ü ādem

582. **bir:**
Tahmis 8
Mısra: **16**
Bir, belgisiz sıfat.
Gönderür mevclerin lücce-i ʿUmmān ṣaf ṣaf
Vaḥşī-i ḥüsn ü bahā gerçi ki bir meh-rūsın

583. **bir:**
Tahmis 9
Mısra: **13**
Bir, belgisiz sıfat.
Bir maḥallin düşürüp şimdi o gül-ruḫsāruñ
Pāyına bārī bu taḳrīb ile düşsem yārüñ

584. **bir:**
Tahmis 9
Mısra: **20**
Bir, belgisiz sıfat.
Ḫaṭ ber-āverde olan tāze dem-i vuṣlatda
Başḳa bir zevḳ virür geçdi zamānum diyerek

585. **bir:**
Tahmis 10
Mısra: **9**
Bir, belgisiz sıfat.
Bir nigāhuñla meded gel beni şādān eyle
Ele al ḫāṭır-ı vīrānumı iḥsān eyle

586. **bir:**
Tahmis 10
Mısra: **36**
Bir, belgisiz sıfat.
Kār-sāz olmada ʿışḳ āteşi cān ü tende
Ṣabra bir vech ile yoḳ tāb-ı taḥammül bende

587. **bir:**
Tahmis 10
Mısra: **44**
Bir, belgisiz sıfat.
Dil-i pür-tābı şikār itdi o çeşm-i cādū
Ṣayd-ı şīr eyledi gūyā ki hemān bir āhū

588. **bir:**
Tarih 1
Mısra: **5**
Bir, belgisiz sıfat.
Cülūs itdi yine bir pādişāh-ı salṭanat-pīrā
Olup zīnet-fezā-yı taḫt-gāh-ı mülk-i ʿOs̱mānī

589. **bir:**
Tarih 1
Mısra: **7**
Bir, belgisiz sıfat.
Cihān bir tāze cān buldı yine feyż-i ilāhīden
Ġuluvvī şādumān ḳıldı memlūʾ cümle sükkān

590. **bir:**
Tarih 2
Mısra: **1**
Bir, belgisiz sıfat.
Bir seḥer kim ṭās-ı zerrīn ile peyk-i āfitāb
Devr iderdi cilve-gāh-ı ḳubbe-i nüh çenberi

591. **bir:**
Tarih 3
Mısra: **2**
Bir, belgisiz sıfat.
Verā-yı perde-i taḳdīrden geldi ẓuhūr itdi
Cihānda bir ʿaceb emr-i ʿaẓīm oldı yine ḥādis̱

592. **bir:**
Tarih 4
Mısra: **5**
Bir, belgisiz sıfat.
Eyledi ʿālemi bir pādişeh ile mesrūr
İsm-i Maḥmūdı gibi vaṣf-ı cemīli mevdūd

593. **bir:**
Tarih 4
Mısra: **19**
Bir, belgisiz sıfat.
Bir duʿādur bu ki bī-reyb ü riyā ḫalḳ-ı cihān
Ṭaleb-i ḥüsn-i ḳabūl ile ola vaḳf-ı sücūd

594. **bir:**
Tarih 4
Mısra: **33**
Bir, belgisiz sıfat.
Bir duʿā eyleyelim diye melāʾik āmīn
Çünki ol şāh-ı cihān-gīre duʿādur maḳṣūd

595. **bir:**
Tarih 5
Mısra: **5**
Bir, belgisiz sıfat.
Muvaffaḳ oldı bir böyle vezīr-i kāmilü'z̲-z̲āta
Ġıdā-yı bī-zevāl itsün umūr-ı ḫayr ile mesʿūd

596. **bir:**
Tarih 6
Mısra: **12**
Bir, belgisiz sıfat.
Ne sulṭān-ı müsellem istese sulṭān-ı Mıṣr eyler
Der-i luṭfında ednā bir ġulām-ı z̲erre-miḳdārın

597. **bir:**
Tarih 7
Mısra: **4**
Bir, belgisiz sıfat.
Zīb-āver olup ḥilyesine liḥye-i zībā
Bir sünbüle döndi ki ola zīb-i ṣaf-ı gül

598. **bir:**
Tarih 10
Mısra: **3**
Bir, belgisiz sıfat.
Sāye-endāz olalı bir taḫt-ı ʿadl-i salṭanat
Hep cihān emn ü emānda ḫalḳ hem her rūzı ʿıyd

599. **bir:**
Tarih 10
Mısra: **5**
Bir, belgisiz sıfat.
Dehre geldi çünki bir şehzāde-i pāk-i benām
Hep zemīn ü āsumāna oldı müjdeler resīd

600. **bir:**
Tarih 10
Mısra: **14**
Bir, belgisiz sıfat.
Bu peyām-ı behcet-āş̱ārı getürdükde ṣabā
Ḳalmadı şād olmaduḳ hīç ins ü cāndan bir ferīd

601. **bir:**
Tarih 10
Mısra: **18**
Bir, belgisiz sıfat.
Bī-nuḳaṭ ben de Naḥīfī böyle didüm tārīḫin
Dehre ṭoġdı bir cüvān sulṭān ol ʿAbdü'l-mecīd

602. **bir:**
Tarih 11
Mısra: **5**
Bir, belgisiz sıfat.
İtdi iḫsān aña bir maḫdūm-ı pākīze-nihād
Yūsuf-ı Yūsuf-liḳā perverde-i nāz ü naʿīm

603. **bir:**
Tarih 14
Mısra: **1**
Bir, belgisiz sıfat.
Geldi bir dāʿī Naḥīfī söyledi tārīḫin
Kāḫ-ı bī-mānend-i Saʿd-ābād-ı Sulṭān Aḥmedī

604. **bir:**
Tarih 15
Mısra: **1**
Bir, belgisiz sıfat.
Ey Naḥīfī geldi bir mıṣraʿ aña tārīḫ içün
Kāḫ-ı Saʿd-ābād-ı Sulṭān Aḥmed ʿālī-cenāb

605. **bir:**
Tarih 16
Mısra: **37**
Bir, belgisiz sıfat.
Her biri fevvārenüñ bir sīm-ten raḳḳāṣdur
Şevḳ u şādīden hevāya eyler ilḳā-yı külāh

606. **bir:**
Tarih 17
Mısra: **42**
Bir, belgisiz sıfat.
Niẓām üzre olur fevvāreler rīzān güher-āsā
İder gūyā ki bir muʿciz-süḫan eşʿārını inşād

607. **bir:**
Tarih 17

Mısra: **67**
Bir, belgisiz sıfat.
Naḥīfî ḳaṣr-ı Saʿd-ābāda
olmaz böyle bir tārīḫ
Ḳudūmü’s-saʿd-ı Sulṭān
Aḥmedīdür ser-i Saʿd-ābād

608. **bir:**
Tarih 18
Mısra: **7**
Bir, belgisiz sıfat.
Döndi Kāġıd-ḫane bir
ābādī levḥ-i dil-keşe
Oldı Saʿd-ābād anda ṣūret-i
ḳaṣr-ı İrem

609. **bir:**
Tarih 18
Mısra: **9**
Bir, belgisiz sıfat.
Bir eşer itdi anı kim her
gören taḥsīn idüp
Ṣu gibi evṣāf-ı ḥüsnin eyler
icrā dem-be-dem

610. **bir:**
Tarih 19
Mısra: **5**
Bir, belgisiz sıfat.
Ḥāṣılı ʿahdinde bir ṣāḥib-
vezāret bendesi
Niyyet itdi itmege bir cāy-ı
ber-ḥüsn ü bahā

611. **bir:**
Tarih 19
Mısra: **6**
Bir, belgisiz sıfat.
Ḥāṣılı ʿahdinde bir ṣāḥib-
vezāret bendesi
Niyyet itdi itmege bir cāy-ı
ber-ḥüsn ü bahā

612. **bir:**
Tarih 19
Mısra: **11**
Bir, belgisiz sıfat.
Bu sarāy-ı dil-güṣāda bir
eşer ḳaṣd eyleyüp
İtdi bu ḳaṣr-ı feraḥ-baḫşı bu
resm üzre binā

613. **bir:**
Tarih 28
Mısra: **19**
Bir, belgisiz sıfat.
Şimdi yoḳdur mużṭarib bir
dil muḥarref bir mizāc
Ḥüsn-i tedbīri cihāndan
eyledi refʿ-i ʿilel

614. **bir:**
Tarih 28
Mısra: **19**
Bir, belgisiz sıfat.
Şimdi yoḳdur mużṭarib bir
dil muḥarref bir mizāc
Ḥüsn-i tedbīri cihāndan
eyledi refʿ-i ʿilel

615. **bir:**
Tarih 28
Mısra: **49**
Bir, belgisiz sıfat.
Ṣūret ü maʿnīde bulmışdur
bu bir ʿālī-maḳām
Pest ü esfeldür aña nisbetle
aʿlām u ḳulel

616. **bir:**
Tarih 30
Mısra: **10**
Bir, belgisiz sıfat.
O resme müsteʿidd-i
tābdārī kim olur maḥrūr
Eger bir kūşede vażʿ itseler
şemʿ-i fürūzānı

617. **bir:**
Tarih 30
Mısra: **11**
Bir, belgisiz sıfat.
Mücerred itse bir ādem
temāşāya ṭarḥ-ı zībāşın
İder neẕẕāresinden iktisāb-ı
ẕevḳ-ı rūḥānī

618. **bir:**
Tarih 30
Mısra: **16**
Bir, belgisiz sıfat.
Bu ḥammāmuñ olurdı ḫāme-
sāz-ı naḳş u nīrengi
Eger bir ṣūret-i germābe
taḥrīr eylese Mānī

619. **bir:**
Tarih 33
Mısra: **13**
Bir, belgisiz sıfat.
Bir teveccüh ile ṣūret buldı
bu feṭḥ-i cemīl
Baʿdezīn çoḳ ṣūret-i ḫayr
eyleye meftūḥ Ḫudā

620. **bir:**
Tarih 33
Mısra: **25**
Bir, belgisiz sıfat.
Geldi bir müjde
Naḥīfî söyledüm tārīḫini
Mülk-i Tiflīs oldı Sulṭān
Aḥmede luṭfu ʿaṭā

bir avuç:

1. **bir avuç:**
Gazel 371
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir avuç.
Ḥurḳat-i fürḳatle yanmış bir
avuç ḫākisterem
Kūr-sāz-ı çeşm-i aʿdāyam
ġubārumdan ṣaḳın

bir bakışda:

1. **bir bakışda:**-*da*
Gazel 110
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tek bakışta; bir anda.
Kitāb-ı derd-i dili bir bakışda
fehm eyler
O nev-resīde daḫi gerçi ṭıfl-ı
ebceddür

bir başka:

1. **bir başka:**
Gazel 282
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Farklı.
Bir başḳa ṣafā virdi dil-i
güm-şüde-tāba
Her şām u seḥer neşve-i
germiyyet-i naʿtüñ

bir bilürüz:

1. **bir bilürüz:**-*ür, -üz*
Rübai 404
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın birliğine iman etmek.

Ṣıdḳ ile ḫulūṣ ile seni bir bilürüz
Yoḳdur daḫi maʿbūdumuz illā sensin

bir bir:

1. **bir bir:**
Gazel 88
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tek tek, birer birer.
Derd-i derūnum itdi o laʿl-i müẕāb şerḥ
Esrār-ı mesti bir bir idermiş şarāb şerḥ

2. **bir bir:**
Gazel 273
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tek tek, birer birer.
Ġarībe cevr ü ġamz ile gelüpdür nāme-i gül-gūn
Oḳurken ḥarfini bir bir gözüm nem-nāk ü nāk ancaḳ

3. **bir bir:**
Gazel 318
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tek tek, birer birer.
Revān olmazdı yārān-ı selef bir bir bu ʿālemden
Eger kim olmasaydı miḥnet-i bezm-i cihān müşkil

4. **bir bir:**
Gazel 350
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tek tek, Birer birer.
Bir bir ṣaf-ı ḥabābı olur gevher-i yetīm
Mevc-āver olsa lücce-i pür-cūşumuz bizüm

5. **bir bir:**
Gazel 376
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir bir bağlacı.
Bir naḫl-i tāze bir ṣanem-i bī-bahānesin
İnṣāf odur ki ḥüsn ile ṣāhum yegānesin

6. **bir bir:**
Gazel 521
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir bir bağlacı.
Naḥīfiden ḫaber isterse yārān-ı ṣafā şimdi
O bir üstād-ı kül bir şāʿir-i ṣāḥib-fünūn oldı

7. **bir bir:**
Rübai 498
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tek tek, Birer birer.
Yārān-ı ṣafāya var selām it benden
Ey bād-ı ṣabā ḥālümi bir bir söyle

bir bir ala:

1. **bir bir ala:**-*a*
Gazel 250
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tek tek almak.
ʿĀşıḳuñ meyl eyledükçe ala bir bir şāne-veş
Pençe-i zūr itmesün olmaya tā ṣad pāre ḫaṭ

bir bölük:

1. **bir bölük:**
Murabba 6
Mısra: **41**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir kısım.
Biz bir bölük üftādeyüz
Eltāfuña cān-dādeyüz

bir daḫi:

1. **bir daḫi:**
Gazel 23
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir kez bile.
Zamān-ı ḥaşre dek ser-mest-i şevḳ olmam muḳarrerdür
Olursam bir daḫi hem-cām-ı bezm-i ʿişretüñ cānā

2. **bir daḫi:**
Gazel 96
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir daha, artık, bundan sonra.
Ḳāmetüñ üftādesin servi gibi eyle bülend
Düşmeye bir daḫi yire zülfüñi eyle kemend

3. **bir daḫi:**
Gazel 390
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir kez bile.
Beni bir mertebe ʿışḳuñ ile nālān it kim
Dil ü cān itmeyeler bir daḫi daʿvā-yı vaṭan

4. **bir daḫi:**
Kaside 24
Mısra: **90**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir daha, artık, bundan sonra.
Çekeydüm ḫāk-i pāyuñ tūtiyā-veş çeşm-i ümmīde
Tenezzül eylemezdim bir daḫi küḥl-i Ṣıfāhāna

5. **bir daḫi:**
Matla 164
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir kez daha.
Bir daḫi bulmaz niżāmın kārgār-ı iʿtidāl
İntiẓār-ı naẓm-ı ʿālem oldı ümmīd-i muḥāl

bir dāra:

1. **bir dāra:**
Gazel 85
Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ifade bir dar ağacı anlamına gelebileceği gibi berdâr şeklinde olduğunda asılan âşığa güç anlamına gelmektedir.
Zülfine bend eyledi ben bendesin ol bī-vefā
Ḫaylī dostlar ṣalb olınmaḳ dünyede bir dāra güç

bir dem:

1. **bir dem:**
Gazel 24
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir nefeslik zaman, bir an.
Ser-i kūyuñda sensiz bir dem ārām itmeyen gönlüm
Ġarīb illerde şimdi derd ile āvāredür cānā

2. **bir dem:**
Gazel 124
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir nefeslik zaman, bir an.
İstemez şād oldıġın ṣāḥib-dilān-ı ʿālemüñ
Āh kim bu devr-i dūn bir dem ṣafāmuz çoḳ görür

3. **bir dem:**
Gazel 163
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir nefeslik zaman, bir an.
Göz ḳapatmaz nālesi bülbüllerüñ bir dem aña
Ġonçe de gülşende ʿaḳlınca ṣafā-yı ḫ∨ab ider

4. **bir dem:**
Gazel 260
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir nefeslik zaman, bir an.
Bir dem içinde ṭayy-ı zamān u mekān idüp
Arż u semāda oldı bedīdār neşr ü lef

5. **bir dem:**
Gazel 338
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir nefeslik zaman, bir an.
Yıllarca ġayre mūnis olan yār-ı bī-vefā
Ḥayfā ki bir dem olmadı hem-ṣoḥbetüm benüm

bir dem gelür:

1. **bir dem gelür:**-*ür*
Gazel 1
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir gün gelir, zaman olur ki.
Bir dem gelür ki şevḳ ile ḫandān ider yine
Derd-i ġam ile dīdemi giryān iden Ḫudā

bir dem olur:

1. **bir dem olur:**-*ur*
Gazel 132
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir an olsun.
Bezm-i cihānda bir dem olur kim Naḫīfīnüñ
Gerd-i midādı sürme-i çeşm-i ḥasūd olur

bir demde:

1. **bir demde:**-*de*
Gazel 281
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir nefeslik zaman, bir an.
Ḥarīm-i Mekkeden bir demde varduñ Mescid-i Ḳudse
İmāmetle cemīʿ-i enbiyāyı şādumān itdüñ

2. **bir demde:**-*de*
Rübai 513
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir nefeslik zaman, bir an.
Tā Mekkeden oldı mevkib-i iḳbālüñ
Bir demde resīde Mescid-i Aḳṣāya

bir dürlü:

1. **bir dürlü:**
Tarih 10
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir çeşit.
Güş-ı ehl-i dillere irişdi çün ḫoş ṣadā
Söylediler her biri bir dürlü tārīḫ-i cedīd

bir gelür:

1. **bir gelür:**-*ür*
Gazel 339
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağırlıkça eşit gelmek.
Ṣaff-ı niʿāl ü ṣadr-ı cihān bir gelür baña
Vāreste-i tefāḫür-i ḳayd-ı merātibem

bir görür:

1. **bir görür:**-*ür*
Gazel 503
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir tutmak; eşit saymak, eşit görmek.
Aġyāra beñzedür mi o meh mübtelālārı
Bīgāneler bir mi görür āşināları

2. **bir görür:**-*ür*
Gazel 510
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir tutmak; eşit saymak, eşit görmek.

Ḫayfā ki bir görür bizi aġyār ile o māh
Bilmez o nev-resīde ḫulūṣ u riyāmuzı

bir gün:

1. **bir gün:**
Gazel 1
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir gün, bir zaman.
Bir gün bizi de vāṣıl-ı baḥr-ı merām ider
Bir ḳaṭre-i kemīneyi ʿummāñ ider Ḫudā

2. **bir gün:**
Gazel 84
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sonra, ilerde, eninde sonunda, mutlaka.
Ey Naḥīfī ḳıl inābet Ḥaḳḳa ʿiṣyān eyleme
İricek bir gün ecel derdi bulımaz hīç ʿilāc

3. **bir gün:**
Gazel 121
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sonra, ilerde, eninde sonunda, mutlaka.
Şimdi itmezse sözüm ārāyiş-i gūş-ı ḳabūl
Bir gün ol āfet Naḥīfī ben süḫandānın arar

4. **bir gün:**
Gazel 134
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sonra, ilerde, eninde sonunda, mutlaka.
Ceẕb ider bir gün o māhı ḳuvvet-i pür-zūr-ı ʿışḳ
Ḥükm-i sulṭān-ı maḥabbet ʿāḳıbet icrā olur

5. **bir gün:**
Gazel 161
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sonra, ilerde, eninde sonunda, mutlaka.
Bu devrān böyle ḳalmaz pādişāhum
Olur bīgāne bir gün āşinālar

6. **bir gün:**
Gazel 162
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sonra, ilerde, eninde sonunda, mutlaka.
Böyle ḳalmazsın cihānda ey Naḥīfī ġam yime
Saña da bir gün Ḫudā elbette feṭḥ-i bāb ider

7. **bir gün:**
Gazel 233
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sonra, ilerde, eninde sonunda, mutlaka.
El virürse bize de şaḫṣ-ı emel ey dil-i zār
Biz de bir gün oluruz maẓhar-ı luṭf-ı pā-būs

8. **bir gün:**
Gazel 384
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sonra, ilerde, eninde sonunda, mutlaka.
Ġam yime bir gün irersin vaṣluma dirsin baña
Mevʿid-i vaṣluñ şaḳın rūz-ı ḳıyāmet olmasun

9. **bir gün:**
Gazel 398
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sonra, ilerde, eninde sonunda, mutlaka.
Ḫavfüm budur ki böyle ġam-ı intiẓār ile
Bir gün helāk olur bu Naḥīfī-i nā-tüvān

10. **bir gün:**
Gazel 400
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir gün, bir zaman.
Murādum Ḫażret-i Ḫallāḳ-ı ʿĀlem baḫş ider bir gün
Niçün āh eylerem bīhūde baḫt-ı vāj-gūnumdan

11. **bir gün:**
Gazel 400
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sonra, ilerde, eninde sonunda, mutlaka.
Gelürsin ṣayd-gāh-ı vuṣlata bir gün ayaġuñla
Ḫalāṣ olmazsın ey āhū-nigeh dām-ı füsūnumdan

12. **bir gün:**
Gazel 444
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sonra, ilerde, eninde sonunda, mutlaka.
Niyāzı nāza eyler münḳalib bir gün bu devrāndur
Niyāzumdan benüm tā böyle ʿarż-ı iżṭırāb itme

13. **bir gün:**
Gazel 469
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sonra, ilerde, eninde sonunda, mutlaka.
Naḥīfī menzilüm āḫir ḥaẓīż-i ḫāk olur bir gün
-

14. **bir gün:**
Gazel 518
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sonra, ilerde, eninde sonunda, mutlaka.
O da bir gün bilür üftādelerüñ ḥālinden
Ḳo ṣalınsun benüm ol serv-i revānum şimdi

15. **bir gün:**
Kaside 1
Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sonra, ilerde, eninde sonunda, mutlaka.
Sen defîne ḳaṣdına ḥafr-ı türāb itmekdesin
Defn içün bir gün seni iller ider ḥafr-ı türāb

16. **bir gün:**
Kaside 3
Mısra: **45**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sonra, ilerde, eninde sonunda, mutlaka.
Ḫāk olur menzil-i āsāyişi bir gün elbet
Dār-ı fānīde eger bende eger sulṭānuñ

17. **bir gün:**
Kaside 3
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir gün, bir zaman.
Saʿy ḳıl bunda iken derdiñe dermān idegör
Āh kim olmaya bir gün başuña dermānuñ

18. **bir gün:**
Kaside 3
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir gün, bir zaman.
Bir gün evvel ider āmāde zevād-ı rāhın
Ey göñül mūr ḳadar yoḳ mı senüñ iẕʿānuñ

19. **bir gün:**
Kaside 3
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sonra, ilerde, eninde sonunda, mutlaka.
Bir gün evvel bulagör menzil-i maḳṣūda vuṣūl
Aldanup ḳalma ṣaḳın zīnetine eşyānuñ

20. **bir gün:**
Kaside 3
Mısra: **35**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sonra, ilerde, eninde sonunda, mutlaka.
Ḫāk-i ḫuşk olsa gerek çünki mekānuñ bir gün
Ferş-i āsāyişe ṣalma beden-i ʿuryānuñ

21. **bir gün:**
Matla 187
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sonra, ilerde, eninde sonunda, mutlaka.
Zāhidā görmek imiş ḳaṣduñ o yāri her ān
Görinür saña da bir gün gör o fettān-ı cihān

22. **bir gün:**
Rübai 47
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sonra, ilerde, eninde sonunda, mutlaka.
Bir gün ecel eyler seni esfelde mekīn
İtseñ ne ḳadar kibr ile iʿlā-yı binā

bir gün gelür ki:

1. **bir gün gelür ki:**
Gazel 443
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir gün olur ki.
Gel düşme ḳayd-ı nām ü nişāne ḳo ġafleti
Bir gün gelür ki seng-i mezāruñ nişān ola

bir gün ola:

1. **bir gün ola:**-*a*
Gazel 443
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir gün olur.
Böyle teġāfül eyleme naḳd-i niyāza kim
Kālā-yı nāz bir gün ola rāygān ola

2. **bir gün ola:**
Kaside 3
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir gün olur.
Ḳalmaya bir gün ola ṣafḥa-i gerdūn üzre
Eṣer-i mihr-i münīr ile meh-i ġarrānuñ

bir gün olur:

1. **bir gün olur:**
Gazel 287
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zamanı gelince, vakti dolunca.
Olma maġrūr-ı ḫıdem bir gün olur ḫaclet ile
Şāhlar muḫtefī-i ḫayl ü sipāh olsa gerek

2. **bir gün olur:**-*ur*
Gazel 501
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir gün olur.
Getürür bir gün olur dāʾire-i tesḫīre
Eşk-i dil-dūzum ile nāle-i cān-kāh seni

bir içim şuyı:

1. **bir içim şuyı:**-*yı*
Matla 229
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir içimlik, birazcık su.Ölmeden önce hastaya verilen su II Çok güzel kadın.
Bizi şād itmedi būs-ı leb-i dil-cūsı ile
Şaḳınur bizden o ẓālim bir içim şuyı bile

bir iki:

1. **bir iki:**
Gazel 112
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Birkaç.
Ḳaṭreveş nā-būd ider ehl-i ġurūrı rūzgār
Bir iki gün gerçi deryālar gibi cūş itdirür

2. **bir iki:**
Gazel 347
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Birkaç.
Ġırre ḳılmış bir iki ḫāki tüvān-ı beşeri
Bilmedi anda olan tāb ü tüvānı yaḳaram

3. **bir iki:**
Gazel 470
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Birkaç.
ʿAndelībāna yine bildirelüm miḳdārın
Gülşende ʿazm idelüm bir iki gül-rūlar ile

4. **bir iki:**
Gazel 471
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Birkaç.
Şübhesüz māʾil olurdı baña ol ṭūṭī-i cān
Beynümüzde bir iki şīve-i güftār olsa

5. **bir iki:**
Gazel 475
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Birkaç.
Sāḳī yine geldi dem-i seyr-i gül ü lāle
Nūş eyleyelüm ʿışḳunā bir iki piyāle

6. **bir iki:**
Gazel 484
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Birkaç.
Fikr eyle dest-bürd-i ḫazānı bu bāġda
Destüñde ṭut ki bir iki gül-deste olmaya

7. **bir iki:**
Kaside 27
Mısra: **137**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Birkaç.
Ṣūretā bir iki manẓūme süḫandur ammā
Sebeb-i ḫayr-ı duʿādur saña tā yevm-i nüşūr

8. **bir iki:**
Tahmis 6
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Birkaç.
-
Gel Naḥīfīden işit bir iki pākīze-süḫün

9. **bir iki:**
Tarih 3
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Birkaç.
Bi-ḥamdi'llāh zamāne tevbekār-ı iʿtiẕār oldı
Egerçi olmış idi bir iki gün ʿahdine nākiṯ

bir iki biñ:

1. **bir iki biñ:**
Kaside 26
Mısra: **240**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir ile iki bin civarı.
Şemāʾil-i nebevī nā-tamām ḳalmışdur
Egerçi bir iki biñ beytin eyledüm imlā

bir iki gün:

1. **bir iki gün:**
Gazel 104
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kısa bir zaman dilimini ifade etmek için kullanılır.
Taṣmīm-i dil o serv ile seyr-i Ḥiṣāredür
Bir iki gün tevaḳḳufumuz nev-bahāredür

2. **bir iki gün:**
Gazel 155
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kısa bir zaman dilimini ifade etmek için kullanılır.
Mirʾāta baḳma bir iki gün eyle tecribe
Ṣabr eylemek firāḳuña müşkil degül midür

3. **bir iki gün:**
Gazel 167
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kısa bir zaman dilimini ifade etmek için kullanılır.
Cām-ı bī-tābı ṣunar çeşmüñ nigāh-ı mestüñe
Bir iki gün ḫūn-ı dilden var ise perhīzi var

bir iki günlükdür:

1. **bir iki günlükdür:**-*dür*
Gazel 517
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ömrün kısalığını anlatan bir söz.
Gör zevāl-i mihri naḳş-ı bedri seyr it ʿibret al
Bir iki günlükdür ancaḳ bu cihānuñ devleti

bir iki üç:

1. **bir iki üç:**
Gazel 484
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Birkaç.
Ṣoḥbet odur ki ṭarḥ-ı süḫan dil-güşā ola
Her lafẓ içinde bir iki üç neste olmaya

bir kerre:

1. **bir kerre:**
Gazel 77
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir defacık.
Reşk-āver-i devrān olur āḫir bu Naḥīfī
Bir kerre hele nükte-i eşʿārını seyr it

2. **bir kerre:**
Gazel 91
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir defacık.
Beni şād olmasun dir ḫāṭırum bir kerre ṣormazsın
Hele şād olmaḳ ister mi suʾāl it ḫāṭır-ı nā-şad

3. **bir kerre:**
Gazel 249
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir defacık.
Nāz ile bir kerre tevcīh-i nigāh itse baña
Gelse inṣāfa biraz ol çeşm-i şehlā-yı neşāṭ

4. **bir kerre:**
Gazel 301
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir defacık.
Dil ü cān çoḳ mı reh-i vuṣlata iḥsān eyleñ
Siz de bir kerre o şūḫı o cefā-kārı görüñ

5. **bir kerre:**
Gazel 337
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir defacık.
Ḫudā gösterse bir kerre seni ey bī-vefā görsem
Cihānda ölmeden çeşm-i ümmīdi rūşenā görsem

6. **bir kerre:**
Gazel 337
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir defacık.
Düşerdüm pāyına mānend-i cū feryāda başlardım
O serv-i nāzı ben bir kerre ey bād-ı ṣabā görsem

7. **bir kerre:**
Gazel 444
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir defacık.
Hele bir kerre de rūz-ı ḥisāb eyle endīşe
Ġurūr-ı ḥüsn ile ʿuşşāḳa cevr-i bī-ḥisāb itme

8. **bir kerre:**
Gazel 475
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir defacık.
Bir kerre beni eylemedüñ luṭf ile mesrūr
Hep cevr ü cefā mı ġarażuñ ehl-i kemāle

9. **bir kerre:**
Kaside 13
Mısra: **76**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir defacık.
Eser ḳalmazdı dünyāda ser ü sāmān-ı aʿdādan
Eger müşriklere bir kerre baḳsañ ḫışm u kīn üzre

10. **bir kerre:**
Kaside 23
Mısra: **50**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir defacık.
Bilür efrād-ı ümmet gerçi ḳadr-i zātını ammā
Hele bir kerre görsün vaḳt-i ʿilm-i rūşenā gelsün

11. **bir kerre:**
Matla 76
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir defacık.
Dem-ā-dem reh-güzāruñda dil-i āvāre cā eyler
O bī-çāre meger bir kerre pā-būsuñ recā eyler

12. **bir kerre:**
Rübai 254
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir defacık.
Bir kerre vefā eylemedüñ ʿahde dirīġ
Lāyıḳ mı saña tā bu ḳadar lāf ü güzāf

13. **bir kerre:**
Rübai 482
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir defacık.
Bir kerre bu mehcūra ne hālüñ dimedüñ
Aḥvālümi ben saña didüm biñ kerre

14. **bir kerre:**
Rübai 483
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir defacık.
Fikr it hele hengām-ı zevāl-i ḥüsni
Ben zerreye ḥüsn-i naẓar it bir kerre

15. **bir kerre:**
Rübai 491
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir defacık.
Bir kerre bu mehcūruñı da yād eyle
Vīrāne olan göñlümi ābād eyle

16. **bir kerre:**
Tahmis 9
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir defacık.

Āh bir kerre meyānını alup āġūşa
Sīneye çeksem o sīmīn teni cānum diyerek

bir laḥẓa:

1. **bir laḥẓa:**
Gazel 38
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çok kısa bir an.
Ben niçe bir laḥẓa ārām eyleyem bī-nāle kim
ʿIşḳ dirler bir belā-yı cāna oldum mübtelā

2. **bir laḥẓa:**
Gazel 158
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çok kısa bir an.
N'ola bir laḥẓa ārām itmeyem ey māh-rū sensüz
Ġarībüñ başına fürḳat cihānı teng ü tār eyler

3. **bir laḥẓa:**
Gazel 173
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Çok kısa bir an.
Gelüp bir laḥẓa Mecnūnuñ ile hem-ṣoḥbet olmazsın
Nedür bu vaḥşet ey āhū-yı ʿişve söyle n'emdür

4. **bir laḥẓa:**
Gazel 225
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çok kısa bir an.
Ḫudā dūr itmesün bir laḥẓa dilden ġuṣṣa-i ʿışḳı
Ki zīrā encümengāh-ı maḥabbetdür bī-çerāġ olmaz

5. **bir laḥẓa:**
Gazel 249
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çok kısa bir an.
Ehl-i ġam cān virmede bir laḥẓa mesrūr olmaġa Ḫod-fürūş olmaḳda bu vech ile kālā-yı neşāṭ

6. **bir laḥẓa:**
Gazel 366
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çok kısa bir an.
Muʿtādı ẕevḳ-ı vuṣlat olan bī-nevālaruñ
Bir laḥẓa mübtelā-yı ġam-ı fürḳat olmasun

7. **bir laḥẓa:**
Kaside 3
Mısra: **79**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çok kısa bir an.
Tāb-ı germābeye ṣabr idemeyen bir laḥẓa
Niçe ṭāḳat getürür sūzişine nīrānuñ

8. **bir laḥẓa:**
Kaside 8
Mısra: **143**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çok kısa bir an.
Ḳomadı kūşe-i rāḥatda dili bir laḥẓa
Dāʾim āsīb-i cihān itdi beni töhmet-vār

9. **bir laḥẓa:**
Matla 26
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çok kısa bir an.
Bir laḥẓa gelmedi saña bu zīb-i ḫoş-nümā
Eyyām-ı ʿömr böyle geçer aç gözüñ dilā

bir nefes:

1. **bir nefes:**
Gazel 5
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir an.
Bir nefes pīr-i maḥabbetden n'ola dūr olmasam Gerden-i cāna ezelden bend-i ʿışḳ oldı ridā

2. **bir nefes:**
Gazel 92
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir an.
Ol ḥadde dāġdār-ı firāḳam ki bir nefes
Gelmez ġamuñla ḫāṭıra fikr-i ṣafā-yı ʿıyd

3. **bir nefes:**
Gazel 146
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir an.
Ne mümkin bir nefes cemʿiyyet-i ḫāṭır ki miḥnetle
Dil-i ser-geşte şimdi ġurbet illerde perīşāndur

4. **bir nefes:**
Gazel 223
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir an.
Ḥasretüñle sū-be-sū pūyendeyüz mānend-i cū
Yoḳdur ey gül-çehre sensüz bir nefes ārāmumuz

5. **bir nefes:**
Gazel 367
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir an.
Sensüz ārām itmez oldı tende cānum bir nefes
Gel benüm ey māye-i ārām-ı cānum ḳandasın

6. **bir nefes:**
Gazel 501
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir an.
Bir nefes ṣabr idemem fürḳat-i dīdāruña āh
Görmek ister dil-i ḥasret-zede her gāh seni

7. **bir nefes:**
Kaside 5
Mısra: **49**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir an.
Bu dil-i āşüfte-ḥāli bir nefes ḫālī ḳomaz
Miḥnet ü ġam bir yaña ṭaʿn ü melāmet bir yaña

8. **bir nefes:**
Kaside 19
Mısra: **103**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir an.
Bir nefes olmazdı kim āyīne-i ḳalbüm ola
Bu güẕer-gāh-ı fenāda gerd-i miḥnetden berī

9. **bir nefes:**
Matla 211
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir an.
ʿAceb mi vaż'-ı mestī çeşm-i şūḫ-ı dilsitānından
Şarāb-ı laʿli gitmez bir nefes yārüñ dehānından

bir nefesde:

1. **bir nefesde:**-*de*
Gazel 492
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir an.
Ey Naḥīfī ṭabʿuña maḫṣūṣdur ancaḳ senüñ
Bir nefesde eylemek biñ vādī-i iʿcāzı ṭay

bir nefḥa:

1. **bir nefḥa:**
Gazel 228
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir nefescik,.
Ḫudā bir nefḥa iḥsān eylemişdür ehl-i ʿirfāna
O būy-ı dilsitān u cān-fezāyı her meşām almaz

bir ola:

1. **bir ola:**-*a*
Kaside 5
Mısra: **138**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eş, denk olmak; birlikte olmak.
Ol zamān kim pīş-gāh-ı ʿadl-i mevlāda tamām
Bir ola mūr u Süleymān bir ola şāh u gedā

bir olmaz:

1. **bir olmaz:**
Murabba 6
Mısra: **71**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Benzer olmamak.
ʿİlm ile bir olmaz simāʿ Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

bir olur:

1. **bir olur:**-*ur*
Matla 216
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
I birlikte olmak, birleşmek II denk olmak.
Görme beni aġyār-ı bed-endīş ile yeksān
Hīç bir mi olur bülbül ile zāġ-ı bed-elḥān

bir pāre:

1. **bir pāre:**
Gazel 393
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Biraz, birazcık.
Zāhide sāḳī fünūn-ı ʿışḳı tavżīḥ eylesün
Nüsḫa-i cām-ı Cemi bir pāre taṣrīḥ eylesün

bir vech ile:

1. **bir vech ile:**
Gazel 218
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir nedenle, bir şekilde.
Sirişküm keşf ider derd-i derūnum saña sulṭānum
Hele bir vech ile rāz-ı maḥabbet hīç nihān olmaz

2. **bir vech ile:**
Gazel 263
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir nedenle, bir şekilde.
Dūnān ile şirket baña ʿār oldı Naḥīfī
Bir vech ile iḳbal-i cihāna hevesüm yoḳ

3. **bir vech ile:**
Gazel 373
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir nedenle, bir şekilde.
Bir vech ile ḳalmazdı eser bād-ı ṣabādan
İtseydi güẕer şehr-i firāḳuñ çemeninden

4. **bir vech ile:**
Gazel 471
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir yüzden. II Bir nedenle.
Naḳd-i cān minnet-i cān idi dil-i şeydāya
Kāle-i vuṣlatı bir vech ile bāzar olsa

5. **bir vech ile:**
Matla 50
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hiçbir sebeple.
Gelmezse n'ola ḫāṭıra endīşe-i vuṣlat
Bir vech ile yoḳ şāhid-i baḫtumda mürüvvet

6. **bir vech ile:**
Rübai 246
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Hiçbir sebeple.
Tā nūr-ı yaḳīn oldı derūna lāmiʿ
Bir vech ile dil ẕikrüñe olmaz ḳāniʿ

7. **bir vech ile:**
Rübai 253
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hiçbir sebeple.
ʿAfvüñla İlāhī kām-yāb eyle bizi
Bir vech ile yoḳ egerçi bizde inṣāf

8. **bir vech ile:**
Rübai 325
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hiçbir sebeple.
Bir vech ile meʾmūlumı iḥsān it kim
Aġyār benüm bilmeye aṣlā ḥālüm

9. **bir vech ile:**
Rübai 526
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hiçbir sebeple.
Bir vech ile ey Ḥażret-i Rabb-i Hādī
Mümkin mi senüñ niʿmetüñüñ taʿdādı

10. **bir vech ile:**
Rübai 532
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hiçbir sebeple.
Bir vech ile maḳṣūdını ṣayd eyleyemez
Vaḳf-ı küre olmayınca şest-i māhī

bir yaña:

1. **bir yaña:**
Kaside 5
Mısra: **50**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir tarafa.
Bu dil-i āşüfte-ḥāli bir nefes ḥālī ḳomaz
Miḥnet ü ġam bir yaña ṭaʿn ü melāmet bir yaña

2. **bir yaña:**
Kıt'a 30
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir tarafa.
Bir yaña derd ü belā bir yaña hecr-i dildār
Dem-be-dem dāġ-zen olmaḳda ten-i ṣad çāke

bir yerde:

1. **bir yerde:**-*de*
Gazel 219
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir yer, herhangi bir yer.
Hevā-yı ḳadd-i mevzūnuñla ey serv-i ḫırāmānum
Ġubārāsā dil-i şūrīde bir yerde ḳarār itmez

bir zamān:

1. **bir zamān:**
Gazel 214
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir zaman.
Ḫāk-i derüñde sākin idük bir zamān ile
Şimdi feżā-yı külḫan-ı ġamdur maḳāmumuz

2. **bir zamān:**
Gazel 224
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir zaman.
Bir zamān mesken bize gülşengeh-i kūyuñ idi
Şimdi külḫangāh-ı ġamdur kūşe-i ārāmumuz

3. **bir zamān:**
Gazel 445
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir zaman, bir süre.
Bir zamān hem-dem idüm ben daḫi cānānum ile
Ṣalınurdum bile ol serv-i ḫırāmānum ile

bir zamān ola:

1. **bir zamān ola:**-*a*
Gazel 441
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir vakit gelir, (öyle bir an gelir ki!).
Bil ḳıymetin Naḥīfī-i zāruñ ki sevdigüm
Biñ ḥasret ile yād idesin bir zamān ola

2. **bir zamān ola:**-*a*
Gazel 443
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir vakit gelir, (öyle bir an gelir ki!).
Kemter ġubāruñ eyleyeler küḥl-i çeşm-i cān
Ḳadrüñ Naḥīfīyā biline bir zamān ola

bir zamān ola ki:

1. **bir zamān ola ki:**
Kaside 8
Mısra: **168**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir vakit gelir, (öyle bir an gelir ki!).
Ḳalmayup serserī-i ḫāne-nişīnāne fenā
Bir zamān ola ki ber-bād ola dār ü deyyār

bıraġ:

1. **bıraġuñ:**-*uñ*
Gazel 56
Mısra: **2**
Bırakmak, koymak, terk etmek.
Baña hem-dem ḳıla cevrin büt-i raʿnā ne ʿaceb

Bıraġuñ künc-i ġama gör beni tenhā ne ʿaceb

bī-raḥm:

1. **bī-raḥm:**
Gazel 374
Mısra: **8**
Acımasız.
ʿĀlemde bir ben ölmek içün nāmuñ ey perī
Bī-raḥm ü bī-mürüvvet ü ġaddār ider misin

2. **bī-raḥm:**
Gazel 521
Mısra: **5**
Acımasız.
Gel ey bī-raḥm ü küfr-āyīn-i nāz ü ʿışve gel gūş it
Fiġānum deyr-i ʿışḳuñda miṣāl-i erġanūn oldı

3. **bī-raḥme:**-*e*
Muaşşer 1
Mısra: **2**
Acımasız II sevgili.
Görmeyelden rūy dil ol dil-ber-i nā-yābdan
Ḳāldum ol bī-raḥme ḥāl-i zārumı işrābdan

bırak:

1. **bıraḳdı:**-*tı*
Matla 209
Mısra: **2**
(geriye) bırakmak, kalmak.
Hücūm-ı şiddet-i berf oldı māniʿ gelmedi cānān
Bıraḳdı bir bürūdet beynümüzde yār ile devrān

biraz:

1. **biraz:**
Gazel 17
Mısra: **2**
"Az miktarda" anlamında bir zarf.
Bilür şāyeste-i luṭf-ı viṣāl olduḳlarum ammā
Biraz ol nāz-perver şīvekārum eyler istiġnā

2. **biraz:**
Gazel 41
Mısra: **8**
Biraz, azıcık.
Bulup seni gice tenhā firāş-ı nāzuñda
Murādum üzre biraz eylesem niyāz saña

3. **biraz:**
Gazel 57
Mısra: **7**
"Az miktarda" anlamında bir zarf.
Güzelüm maḳṣadımız saña ulaşmaḳdı biraz
Saña hep cümle ḥelāl ola begüm ḫışm u ʿaẕāb

4. **biraz:**
Gazel 62
Mısra: **2**
"Az miktarda" anlamında bir zarf.
Olsa sīr-āb-ı himem ravża-i āmāl-i ġarīb
Rū-güşād olsa biraz ġonçe-i iḳbāl-i ġarīb

5. **biraz:**
Gazel 62
Mısra: **9**
"Az miktarda" anlamında bir zarf.
Baḳsañ āyīne-i devrāna biraz ʿibret ile
Gösterür saña felekler biraz eşkāl-i ġarīb

6. **biraz:**
Gazel 62
Mısra: **10**
"Az miktarda" anlamında bir zarf.
Baḳsañ āyīne-i devrāna biraz ʿibret ile
Gösterür saña felekler biraz eşkāl-i ġarīb

7. **biraz:**
Gazel 87
Mısra: **10**
"Az miktarda" anlamında bir zarf.
Yeter yeter bu perīşānī-i ġam u endūh
Görinsün ey dil-i şeydā biraz nişān-ı feraḥ

8. **biraz:**
Gazel 249
Mısra: **8**
"Az miktarda" anlamında bir zarf.
Nāz ile bir kerre tevcīh-i nigāh itse baña
Gelse inşāfa biraz ol çeşm-i şehlā-yı neşāṭ

9. **biraz:**
Gazel 305
Mısra: **7**
Biraz.
Şunduñ dil-i ser-meste biraz cām-ı tesellā
Germiyyet-i iḥsān ile maḥv-i elem itdüñ

10. **biraz:**
Gazel 322
Mısra: **10**
Biraz.
Ey dil ḫaṭ-ı nev-ḫīz-i ruḫ-ı yāri ḫayāl it
Gel ṣaḥn-ı çemen-zāra biraz ref ʿ-i elem ḳıl

11. **biraz:**
Gazel 435
Mısra: **10**
Biraz.
Yeter ālāyiş-i dünyādan el çek ey Naḥīfī gel
Biraz ṭabʿ-ı heves-ālūdına ʿarż-ı ferāġ eyle

12. **biraz:**
Gazel 509
Mısra: **18**
Biraz, azıcık.
Ümmīd-i raḥmete söz yoḳ Naḥīfīyā ammā
Biraz da ḫāṭıra bīm-i ʿiḳāb gelmez mi

13. **biraz:**
Kaside 3
Mısra: **74**
Biraz, azıcık.
Faẕl u ġufrānını itdükçe tefekkür gāhī
Ġażab u ḳahrını fikr eyle biraz Yezdānuñ

14. **biraz:**
Kaside 24

Mısra: **88**
Biraz.
Zamān-ı devletüñde ben ġarībi bir çerāġ eyle
Biraz cemʿiyyet iḥsān eyle aḥvāl-i perīşāna

15. **biraz:**
Tahmis 9
Mısra: **2**
Biraz.
Çoḳ niyāz eyledüm ol şūḫa cüvānum diyerek
Hele gūş eyle biraz āh ü fiġānum diyerek

16. **biraz:**
Tahmis 10
Mısra: **39**
"Az miktarda" anlamında bir zarf.
Vuṣlatuñla dil-i maḥzūna biraz tesliyet it
ʿĀşıḳa ḫaste-dilem ḥālüme gel merḥamet it

birbiri:

1. **birbirine:**-*n, -e*
Gazel 499
Mısra: **9**
İki veya daha fazla şey yâhut kimsenin yerini tutar, biri öteki, yekdiğer.
Baḳılsa birbirine hep muḫālefet üzre
Hezār tecribe ḳıldum ṭabāyiʿ-i nāsı

2. **birbirini:**-*n, -i, -*
Kaside 27
Mısra: **105**
İki veya daha fazla şey yâhut kimsenin yerini tutar, biri öteki, yekdiğer.
İstese birbirini siḥr ü füsūnı iʿcāz
Hep gelüp sāḥa-i ṭabʿumda olurlar maḥsūr

3. **birbirin:**-*n*
Kıt'a 31
Mısra: **3**
İki veya daha fazla şey yâhut kimsenin yerini tutar, biri öteki, yekdiğer.
Kim iki ḥasret görince birbirin giryān olup
ʿĀşıḳ-ı mehcūrına dildārı ḫoş geldüñ diye

4. **birbirini:**-*n, -i, -*
Rübai 350
Mısra: **1**
İki veya daha fazla şey yâhut kimsenin yerini tutar, biri öteki, yekdiğer.
Taʿḳīb ide tā birbirini ṣubḥ ile şām
Eṭbāḳ-ı semāvāt ola tā rūz-ı ḳıyām

birbirin:

1. **birbirin:**
Rübai 72
Mısra: **4**
Karşılıklı olarak biri ötekini, öteki de onu.
Bir baḥr-ı ʿamīḳa lenger-endāzam kim
Emvāc-ı belā birbirin eyler taʿḳīb

birden:

1. **birden:**
Kaside 22
Mısra: **65**
Ansızın, birdenbire.
Şühūd eyler kimi birden kimi ervāḥı hem eşbāḥı
Bu ṭavr-ı enbiyā vü evliyādur eyle imżāyı

bī-reh-ber ü hem-rāh:

1. **bī-reh-ber ü hem-rāh:**
Rübai 231
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Rehbesiz ve dostsuz.
Bī-reh-ber ü hem-rāh bu deşt-i ġamda
Endūh-ı fırāvān ile ḳaldum bī-kes

bī-reyb ü gümān:

1. **bī-reyb ü gümān:**
Rübai 440
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şeksiz ve şüphesiz.
Bī-şübhe Muʿizz ü hem Müẕilsin yā Rab
Bī-reyb ü gümān Ḥāfiż Rāfiʿ sensin

bī-reyb ü mürā:

1. **bī-reyb ü mürā:**
Rübai 106
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şüphesiz ve doğru.
Her ḥālde bī-reyb ü mürā andan olur
Bī-çārelere fażl u ʿaṭā vü raḥmet

bī-reyb ü riyā:

1. **bī-reyb ü riyā:**
Tarih 4
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şüphesiz ve riyasız.
Bir duʿādur bu ki bī-reyb ü riyā ḫalḳ-ı cihān
Ṭaleb-i ḥüsn-i ḳabūl ile ola vaḳf-ı sücūd

bī-reyb ü riyā ide:

1. **bī-reyb ü riyā ide:**-*e*
Tarih 33
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şüphesiz ve riyasız.
ʿArż olup der-gāhına dāʾim mefātīḥ-i ḳılāʿ
Künyetin Ḥaḳ bü'l-meġāzī ide bī-reyb ü riyā

bī-reyb ü şek:

1. **bī-reyb:**
Rübai 156
Mısra: **4**
Şüphesiz.
Lā vü neʿam-ı ġayra ne ḥācet bilürem
Bī-reyb ü gümān Māniʿ u Muʿṭī Ḥaḳdur

biri:

1. **biri:**
Kaside 5
Mısra: **62**
Bir tanesi.
Bunca ʿāṣīler içinde yoḳ mıdur bilmem yiri
Ümmetüñden biri ḫaṭā-pīşe ġarībüñ serverā

birisi:

1. **birisi:**
Kaside 8
Mısra: **87**
Bir tanesi.
Birisi Ṣīr-i Ḫudā merd-i ṣalābet-ʿunvān
Ẕāt-ı pür-nūrı ġażanfer fer-i ṣaḥn-ı peyker

bī-riyā:

1. **bī-riyā:**
Gazel 154
Mısra: **1**
Dürüstlük, samimiyet.
Ḳanı ol bī-riyā ʿişretler ol yārān-ı mūnisler
Tehīdür cām-ı ṣahbā-yı ṣafādan şimdi meclisler

2. **bī-riyā:**
Kaside 5
Mısra: **70**
Riyasız, yalansız. II Önceki "bī-riyā" kelimesinin anlamını kuvvetlendirmek amacıyla kullanılmıştır.
Her ne deñlü bende-i küstāḫ isem eyle ḳabūl
Ḫaḳ bilür kim ḫidmetüñde bī-riyāyam bī-riyā

3. **bī-riyāyam:**-*yam*
Kaside 5
Mısra: **70**
Dürüstlük, samimiyet.
Her ne deñlü bende-i küstāḫ isem eyle ḳabūl
Ḫaḳ bilür kim ḫidmetüñde bī-riyāyam bī-riyā

4. **bī-riyā:**
Tarih 5
Mısra: **21**
Dürüstlük, samimiyet.
Naḥīfī bī-riyā oldı lisān-ı ṣıdḳ ile tārīḫ
ʿAlī Paşa ḳulın Ḫaḳ ile ʿālī eylesün Maʿbūd

birle:

1. **birle:**
Gazel 81
Mısra: **3**
Ile.
Ḥarāmī ġamzeler birle idüp yaġmā benüm göñlüm
Yine sensin cihān içre baña yār olmaġa bāʿiş

2. **birle:**
Gazel 276
Mısra: **4**
Ile.
Beni ṣanma eyā şāhum ġamum bu zillet-i dilden
Senüñ ʿışḳuñ ġamı birle ġarībüñ derd-nāk ancaḳ

3. **birle:**
Gazel 276
Mısra: **10**
Ile.
Mürüvvet merḥamet şāhum çün oldı dīn ü īmāndan
Viṣālüñ birle şefḳat ḳıl ki sīnem çāk çāk ancaḳ

4. **birle:**
Gazel 402
Mısra: **9**
Ile.
Naḥīfī fürḳatüñ birle geyinmiş ol siyeh gīsū
Naẓar ḳıl ol perīşāna kerem ḳıl gözi ḳanlu ey

birr ü nevālüñdür:

1. **birr ü nevālüñdür:**-*üñ, -dür*
Murabba 6
Mısra: **59**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İyilik ve ihsan.
Birr ü nevālüñdür ġaraż Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

bīş ü kem:

1. **bīş ü kem:**
Tarih 28
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Az veya çok.
İʿtidāl-i ṭabʿına teşbīhe ruḫṣat var idi
Olmayaydı bīş ü kem taʿdīl-i mīzān ü ḥamel

bīş ü kemindedür:

1. **bīş ü kemindedür:**-*i, -n, -de, -dür*
Gazel 111
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Az veya çok.
Reşk ol mürīd-i Ḥaḳḳa ki mevlāya yüz ṭutup
Dehrüñ ne gerdişinde ne bīş ü kemindedür

bīş ü kemine:

1. **bīş ü kemine:**-*i, -n, -e*
Rübai 284
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Az veya çok.
Bend olmadı dām-ı mekrine gerdūnuñ
Bīş ü kemine baḳmadı çarḫ-ı dūnuñ

bī-ṣabr:

1. **bī-ṣabr:**
Gazel 200
Mısra: **1**
Sabırsız.
Ġam-ı zülfüñle niçe ʿāṣıḳ u bī-ṣabr u ḳarār
Tevbe-i ʿışḳa olur sübḥa-keş-i istiġfār

bī-ṣabr u ārām itdi:

1. **bī-ṣabr u ārām itdi:**-*di*
Gazel 23
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sabırsız ve hoşnut etmek.
Naḥīfīveş n'ola ser-germ-i cām-ı işṭiyāḳ olsam

Beni bī-ṣabr u ārām itdi
derd-i ḥasretüñ cānā

bī-ṣabr u ḳarār eyler:

1. **bī-ṣabr u ḳarār eyler:**-*r*
Gazel 158
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sabırsız olmak ve yerinde durmamak.
Firāḳuñ ʿāşıḳ u mehcūrı bī-ṣabr u ḳarār eyler
Bu ḥasret bir belādur tā derūn-ı cāna kār eyler

bī-ṣabr ü sebāt eyler:

1. **bī-ṣabr ü ṣebāt eyler:**-*r*
Gazel 133
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sabırsız ve kararından dönmez eylemek.
O meh kim baña tevcīh-i nigāh-ı iltifāt eyler
Beni sevdā-yı çeşm-i şūḫı bī-ṣabr ü ṣebāt eyler

bī-ṣabr u şekīb oldum:

1. **bī-ṣabr u şekīb oldum:**-*du, -m*
Gazel 329
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sabırsız ve tahammülsüz olmak.
Tesellī-yāb iken vaṣlıyla mehcūr-ı ḥabīb oldum
Belā-yı hecre düşdüm şimdi bī-ṣabr u şekīb oldum

2. **bī-ṣabr u şekīb oldum:**-*du, -m*
Gazel 330
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sabırsız ve tahammülsüz olmak.
Müdāvā-yı viṣāle himmet it ey baḫt-ı her-cāyī
Ki derd-i hecr-i cānān ile bī-ṣabr u şekīb oldum

bi-şarṭı's-selāme:

1. **bi-şarṭı's-selāmedür:**-*dür*
Matla 117
Mısra: **2**
Şartla selam veren.
ʿArż-ı maḥabbeti saña ẕevḳ-ı müdāmedür
Ḫalḳ-ı zamāne şimdi bi-şarṭı's-selāmedür

bī-sāye:

1. **bī-sāye:**
Rübai 513
Mısra: **2**
Gölgesiz II gölgesi bile olmayan, eşsiz Hz. Muhammed.
Ey pādişeh-i serīr-i gerdūn-pāye
V'ey mihr-i vücūd-ı enverüñ bī-sāye

bī-sāye eyledi:

1. **bī-sāye eyledi:**-*di*
Matla 230
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gölgesiz eylemiştir. Hz. Muhammet'in gölgesinin olmamasına telmih vardır.
Ẕātuñı nūr ḳılup ey şeh-i gerdūn-pāye
Eyledi nūr-ı cihān-tābuñı Ḫaḳ bī-sāye

bī-sāye faḫr-ı cihān olsa:

1. **bī-sāye faḫr-ı cihān olsa:**-*sa*
Kıt'a 23
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyanın övüncünün gölgesiz olması II Hz. Muhammet'in gölgesinin olmamasına telmih vardır.
Ḫaḳīḳatde ẓıll-ı İlāhī odur
N'ola olsa bī-sāye faḫr-ı cihān

bī-sāye olmaḳ:

1. **bī-sāye olmaḳ:**-*maḳ*
Gazel 100
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gölgesiz olmak II değeri azalmayacak şey olmak.
Nihāl-i ḳāmetüñ bī-sāye olmaḳ ṣaḥn-ı ʿālemde
Eyā nūr-ı ilāhī şāhid-i ḳadr-i bülendüñdür

bī-sāye olursa:

1. **bī-sāye olursa:**-*ur, -sa*
Rübai 160
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gölgesiz olmak II Hz. Muhammet'in gölgesinin yere düşmediğine telmih vardır.
Bī-sāye olursa n'ola ẕat-ı pāküñ
Nūr idi senüñ ẕāt-ı cihān-gīrüñ nūr

bī-sebeb:

1. **bī-sebeb:**
Gazel 16
Mısra: **2**
Sebepsiz, yok yere.
Renciş-resān olursa nigāh-ı ṭaleb saña
ʿArż-ı neẕāre eylemeyem bī-sebeb saña

bī-sebḳ-ı ʿivaż:

1. **bī-sebḳ-ı ʿivaż:**
Rübai 453
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bedelin üstüne geçmek.
Faẕluñ ile idüp bizi nevʿ-i insān
Bī-sebḳ-ı ʿivaż eyledüñ īmān iḥsān

bī-şek:

1. **bī-şek:**
Gazel 281

Mısra: **9**
Kuşkusuz.
Cemādāt oldı nāṭıḳ ṣıdḳuñı teʾyīd idüp bī-şek
O muʿcizler ki aʿdā-yı bed-endīşe ʿayān itdüñ

bī-şekīb oldum:

1. **bī-şekīb oldum:**-*du, -m*
Gazel 331
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sabırsızlanmak.
Yine bir ġonçe-i gülzār-ı ḥüsne ʿandelīb oldum
Yine feryād ü efġān eylemekde bī-şekīb oldum

bī-ser ü sāmān-ı maḥabbet:

1. **bī-ser ü sāmān-ı maḥabbet:**
Gazel 66
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Muhabbetin varlıksız, sefil ve perişanı.
Dāġ-ı ġamuñı cānı gibi sīnede ṣaḳlar
Biñ şevḳ ile her bī-ser ü sāmān-ı maḥabbet

biʿset:

1. **biʿsetüñ:**-*üñ*
Kaside 13
Mısra: **33**
Neşesiz, mutsuz.
Muʾaḫḫardur egerçi biʿsetüñ şerʿ-i müebbedle
Muḳaddemsin mufażżalsın cemīʿ-i mürselīn üzre

bīşezār-ı ʿışḳdur:

1. **bīşezār-ı ʿışḳdur:**-*dur*
Gazel 139
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk ormanlığı.
Pençe-sāz olma Naḥīfīnüñ dil-i nālānına
Bīşezār-ı ʿışḳdur cāʾiz ki şīr-i ner yatur

bī-şirket-i ġayr:

1. **bī-şirket-i ġayr:**
Rübai 96
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Başka ortağı olmayan II Allah.
Maḥṣūṣ senüñ ẕātuña bī-şirket-i ġayr
Evṣāf-ı celāl ü kibriyā vü ʿaẓamet

bī-sitāre:

1. **bī-sitāredür:**-*dür*
Gazel 103
Mısra: **4**
Talihsiz,bahtsız.
Maḥrūm-ı dāġ-ı derdüñ olan merd-i sāde-dil
Erbāb-ı ʿışḳ içinde hele bī-sitāredür

bismil-i nāzı olmaġa:

1. **bismil-i nāzı olmaġa:**-*ı , -maġ, -a*
Gazel 449
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nazın kesilmişi olmak.
Şevḳ ile cān atar göñül bismil-i nāzı olmaġa
Tīġını itse ol perī dest-i ġażabla āḫte

bī-şübhe:

1. **bī-şübhe:**
Gazel 406
Mısra: **7**
Kesin, şüphesiz, tereddütsüz.
Seni nūr eyledi Ḥaḳ ẓāhir u bāṭında bī-şübhe
Ne mümkindür ẓuhūr-ı sāye hīç nūr-ı zemīñ üzre

2. **bī-şübhe:**
Rübai 37
Mısra: **2**
Kesin, şüphesiz, tereddütsüz.
Ḳurʾānı iden pīş-rev ü rāh-nümā
Bī-şübhe olur vāṣıl-ı ḳurb-ı aʿlā

3. **bī-şübhe:**
Rübai 63
Mısra: **3**
Kesin, şüphesiz, tereddütsüz.
Bī-şübhe senüñ ẕāt-ı şeref-sāzuñdur
Maḳbūl-i Ḫudā pādişeh-i kişver-i ḳurb

4. **bī-şübhe:**
Rübai 108
Mısra: **2**
Kesin, şüphesiz, tereddütsüz.
Bed-aṣl u denī-meşrebe cāh ü devlet
Bī-şübhe olur māye-i ḫabṯ-i ṭıynet

5. **bī-şübhe:**
Rübai 134
Mısra: **2**
Kesin, şüphesiz, tereddütsüz.
Bir dil ki ola vāḳıf-ı sırr-ı tevḥīd
Bī-şübhe ider kesb-i ḥayāt-ı cāvīd

6. **bī-şübhe:**
Rübai 391
Mısra: **2**
Kesin, şüphesiz, tereddütsüz.
Bir dil ki ola ẕikr-i Ḫudāvende her dem
Bī-şübhe olur maẓhar-ı ism-i aʿẓam

7. **bī-şübhe:**
Rübai 440
Mısra: **3**
Kesin, şüphesiz, tereddütsüz.
Bī-şübhe Muʿizz ü hem Müẕilsin yā Rab
Bī-reyb ü gümān Ḫāfiż Rāfiʿ sensin

8. **bī-şübhe:**
Tarih 34
Mısra: **5**

Kesin, şüphesiz, tereddütsüz.
Maẕhar-ı tevfīḳdur bī-şübhe reʾy-i rūşeni
Ol vezīr-i kār-dānuñ ol müşīr-i erşedüñ

bī-şübhe vü reyb:

1. **bī-şübhe vü reyb:**
Rübai 65
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şüphesiz.
Kim vaʿd-i - baña Burhān-ı icābet oldı bī-şübhe vü reyb

bī-şümār olsa:

1. **bī-şümār olsa:**-*sa*
Tahmis 7
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sınırsız olmak, çok olmak.
N'ola teslīm-i cān itmekde diller bī-ḳarār olsa
ʿAceb mi küştegān-ı kūy-ı dil-ber bī-şümār olsa

bī-sütūn:

1. **bī-sütūn:**
Gazel 320
Mısra: **5**
Ferhat'ın Şirin aşkına deldiği dağ.
Ḳanda baḳsa naẓre-gāh-ı çeşmidür bir Bī-sütūn
Var ise Ferhād-ı miḥnet-zāda tevʾemdür göñül

bī-sütūn oldığı:

1. **bī-sütūn oldığı:**-*dığ, -ı*
Kaside 3
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ferhad'ın Şirin'e kavuşmak için deldiği dağ gibi olmak. II Bīsütūn dağı gibi delik deşik olmak.
Bī-beḳā oldığına şāhid-i ʿādil besdür Bī-sütūn oldığı bu çarḫ-ı bülend-eyvānuñ

bī-şuʿūr oldum:

1. **bī-şuʿūr oldum:**-*du, -m*
Kaside 26
Mısra: **125**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şuursuz, bilinçsiz olmak; kendinden geçmek.
Kemāl-i ḥüzn ü melāl ile bī-şuʿūr oldum
Ki ʿaḳlum aldı bu dārū-yı telḫ-i hūş-rübā

bī-taʿab eyle:

1. **bī-taʿab eyle:**
Kaside 1
Mısra: **44**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zahmetsiz eylemek.
Ḥüsn-i istiʿdād ile nerm it dilüñ esreb gibi
Bī-taʿab eyle ḳabūl-i feyż-i ʿışḳ-ı müstetāb

bī-tāb eyledi:

1. **bī-tāb eyledi:**-*di*
Rübai 473
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güçsüz düşürmek, takat koymamak.
Sevdā-yı viṣāl eyledi bī-tāb beni
Peyġūle-i ġurbetde reh-i fürḳatde

bī-tāb eyleyüp:

1. **bī-tāb eyleyüp:**-*yüp*
Matla 45
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güçsüz düşürmek, takat koymamak.
Dem-i teşrīf anı fikr-i firāḳuñ eyleyüp bī-tāb
Daḫi dīvāra virmiş arḳasın ḥayretdür mihrāb

bī-tāb ider:

1. **bī-tāb ider:**-*er*
Gazel 164
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bitkin, yorgun düşmek.
Biñ suʾāl-i vuṣlat itsem bir cevāb itmez baña
Nāz ü istiġnā ṣanur ammā beni bī-tāb ider

2. **bī-tāb ider:**-*er*
Gazel 453
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bitkin, yorgun düşmek.
Gāh būs u geh kenāra çoḳ da māʾil olma kim
Ḫasteyi bī-tāb ider dermān dermān üstüne

3. **bī-tāb ider:**-*er*
Gazel 517
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bitkin, yorgun düşmek.
Menzil-i gāha ne mümkindür murād üzre vuṣūl
Ādemi bī-tāb ider ʿömri ʿazīzüñ sürʿati

bī-tāb itdi:

1. **bī-tāb itdi:**-*di*
Tahmis 10
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bitkin, yorgun düşmek.
Ḫayret-i ḥüsn ü cemālüñ beni itdi bī-tāb
İtdi Tātār-ı müjeñ mülk-i dil ü cānı ḫarāb

bī-tāb olsa:

1. **bī-tāb olsa:**-*sa*
Gazel 91
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çok yorulmak, bitkin duruma gelmek, gücü kalmamak.

Eger kim fitne bī-tāb olsa
resm-i cān-güdāzīde
Gelür ol mest-i nāzuñ
ġamzesinden eyler istimdād

bī-tāb u ṭāḳat itdi:

1. **bī-tāb u ṭāḳat itdi:**-*di*
Gazel 500
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güçsüz ve dermansız.
Ben zār u nā-tüvānı bī-tāb u ṭāḳat itdi
Cānānuñ iftirāḳı yārānuñ iştiyāḳı

bī-tāb ü tüvān:

1. **bī-tāb ü tüvān:**
Rübai 361
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güçsüz ve kuvvetsiz olma durumu takati kalmamak.
Dil derd ile bī-tāb ü tüvān sulṭānum
Ḳurbān yoluña şevḳ ile cān sulṭānum

bī-tāb ü tüvān itdi:

1. **bī-tāb ü tüvān itdi:**-*di*
Gazel 66
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Takatsiz ve dermansız bırakmak.
Bī-tāb ü tüvān itdi beni ḥasret-i vaṣluñ
Raḥm eyle bu müştāḳuña ey māye-i şefḳat

bī-tāb ü tüvān oldı:

1. **bī-tāb ü tüvān oldı:**-*dı*
Rübai 370
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güçsüz , kuvvetsiz olmak.
ʿIşḳuñla yaḳup āteş-i ḥasret cānum
Bī-tāb ü tüvān oldı dil-i nālānum

bī-tāb ü tüvān olmış:

1. **bī-tāb ü tüvān olmış:**-*mış*
Tahmis 4
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güçsüz , kuvvetsiz olmak.
Rīkzār üzre olup her biri pūyān u devān
Niçe leb-teşneler olmış idi bī-tāb ü tüvān

bī-tāb-dimāġ oldı:

1. **bī-tāb-dimāġ oldı:**-*dı*
Gazel 395
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Düşünemez olmak.
Bī-çāre Naḥīfī ne disün bezm-i fenāda
Bī-tāb-dimāġ oldı ḫumār-ı eleminden

bī-tāb-ı celālüz:

1. **bī-tāb-ı celālüz:**-*üz*
Gazel 221
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hiddetli sevgilinin yorgunu.
Āşüfte-dimāġ itdi bizi şuʿle-i dīdār
Neẕẕāre-i pür-sūz ile bī-tāb-ı celālüz

bī-ṭāḳat:

1. **bī-ṭāḳat:**
Gazel 519
Mısra: **5**
Güçsüz, bir şey yapabilmek için gereken gücü ve dermanı olmamak.
Bāġbān minnetini çekmede bī-ṭāḳat iken
Bülbül ey ġonçe-fem āzürde-i ḫār olsun mı

2. **bī-ṭāḳatdür:**-*dür*
Matla 98
Mısra: **1**
Güçsüz, bir şey yapabilmek için gereken gücü ve dermanı olmamak.
Bīm-i ḥışm ile nigāhı bile bī-ṭāḳatdür
Ġamze-i dil-bere āfet dir iseñ āfetdür

bī-ṭāḳat olmasun:

1. **bī-ṭāḳat olmasun:**-*ma, -sun*
Gazel 385
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güçsüz olmak.
ʿĀşıḳ ümmīd-i vaṣl ile bī-ṭāḳat olmasun
Kālā-yı ṣabrı kimselerüñ ġāret olmasun

bī-ṭāḳat ü bī-ḳudrete:

1. **bī-ṭāḳat ü bī-ḳudrete:**-*e*
Rübai 450
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Takatsiz ve güçsüz.
Yoḳ ṭāḳatümüz bār-ı ġumūma yā Rab
Bī-ṭāḳat ü bī-ḳudrete ṭāḳat senden

bī-taraḥḥum:

1. **bī-taraḥḥum:**
Gazel 210
Mısra: **4**
Acımasız, merhametsiz.
Göñül ḳo zemzeme-i el-emānı ḫāmūş ol
O bī-taraḥḥum edā-yı meded nedür bilmez

bī-teʿab:

1. **bī-teʿab:**
Murabba 6
Mısra: **5**
Zahmetsiz, zorluk çekmeden.
Fermān idince bī-teʿab
Geldi vücūda cümle hep

2. **bī-teʿab:**
Rübai 561
Mısra: **2**
Zahmetsiz, zorluk çekmeden.
Bir demde idüp mihr-ṣıfat ʿālemi ṭay
Oldı seferüñ bī-teʿab zaḥmet ü ʿay

bī-teġāfül:

1. **bī-teġāfül:**
Gazel 379
Mısra: **6**
İlgi göstermek.
Çoḳ Müselmānı ciger-ḫūn-ı taḥassür itdüñ
Bī-teġāfül niçe bir ġamze-i bī-dīnüñden

bī-tekellüf:

1. **bī-tekellüf:**
Matla 106
Mısra: **2**
Doğal olarak, normal olarak.
Dil miyānuñ görüp uydı saña ey lāle-ʿiẕār
Bī-tekellüf yedilür bir ḳıl ile ʿāşıḳ-ı zār

bī-tekellüf gösterür:

1. **bī-tekellüf gösterür:***-ür*
Gazel 50
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Külfete girmeden, bir zorluğa katlanmaksızın göstermek.
Ol gül-i ḫod-rū ki kendin bī-tekellüf gösterür
Reng-i ruḫsārından eyler baña iḫżār-ı niḳāb

bī-teraḥḥum:

1. **bī-teraḥḥum:**
Gazel 165
Mısra: **4**
Merhametsiz II sevgili.
Murāduñ nāz ü istiġnā ise besdür helāk oldum
Bu cevri çekmege ey bī-teraḥḥum ṭāḳatüm yoḳdur

bī-tevaḳḳuf:

1. **bī-tevaḳḳuf:**
Rübai 256
Mısra: **4**
Durmadan.
Ol nūr-ı hüdāyā āyet-i Miʿrācı
Biñ ṣevḳ ile bī-tevaḳḳuf itdi taṣdīḳ

bi'ṭ-ṭabʿ:

1. **bi'ṭ-ṭabʿ:**
Kaside 26
Mısra: **75**
Doğal olarak, tabiatıyla, tabii, elbette.
Cenāb-ı ḥażreti bi'ṭ-ṭabʿ ḫayra māʾildür
ʿAceb mi ḫayra girüp itse maṭlabuñ iʿṭā

bī-vāsıṭa-i bād-ı ṣabā:

1. **bī-vāsıṭa-i bād-ı ṣabā:**
Gazel 471
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Saba rüzgarının vasıtasızlığı.
Açılurdı baña bī-vāsıṭa-i bād-ı ṣabā
Eger ol ġonçe-dehen vāḳıf-ı esrār olsa

bī-vāsıṭa-i istiʿdād oldı:

1. **bī-vāsıṭa-i istiʿdād oldı:***-dı*
Rübai 148
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yeteneğin vasıtasızı olmak.
Hep gördigümüz faẕl u ʿināyet yā Rab
Oldı bize bī-vāsıṭa-i istiʿdād

bī-vāsıṭa-i ẕell-i ṭaleb:

1. **bī-vāsıṭa-i ẕell-i ṭaleb:**
Rübai 6
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Talep hatasının vasıtasızı.
Luṭf it baña bī-vāsıṭa-i ẕell-i ṭaleb
Maḳṣūdumı faẕluñla sen eyle iʿṭā

bī-vefā:

1. **bī-vefā:**
Gazel 10
Mısra: **10**
Sabit olmayan, yerinde durmayan; vefasız, sadakatsiz.
Unıtdı ḫayli zamāndur Naḥīfī bendesini
O meh ḫayālī gibi bī-vefā imiş ḫayfā

2. **bī-vefā:**
Gazel 26
Mısra: **14**
Vefasız, acımasız, merhametten yoksun. II Vefasız sevgili.
Bir Naḥīfīyā seni çoḳ cüst-cū ider
Şimdi egerçi ḳadriñi bilmez o bī-vefā

3. **bī-vefa:**
Gazel 27
Mısra: **6**
Sabit olmayan, yerinde durmayan; vefasız, sadakatsiz.
Al bārī ḫüsn ü ʿışḳuñı vir baña göñlümi
Ey bī-vefa senüñ saña olsun benüm baña

4. **bī-vefā:**
Gazel 74
Mısra: **8**
Vefasız, acımasız, merhametten yoksun. II Vefasız sevgili.
Niçe mest olmaz erbāb-ı maḥabbet cām-ı ʿışḳuñla
İder fikr-i lebüñ ʿāşıḳları ey bī-vefā ser-mest

5. **bī-vefā:**
Gazel 85
Mısra: **5**
Vefasız, acımasız,

merhametten yoksun. II Vefasız sevgili.
Zülfine bend eyledi ben bendesin ol bī-vefā
Ḫaylī dostlar ṣalb olınmaḳ dünyede bir dāra güç

6. **bī-vefāmuz:**-*muz*
Gazel 124
Mısra: **8**
Sabit olmayan, yerinde durmayan; vefasız, sadakatsiz.
Hem olur āyīne hem āyīnedār aġyāra āh
Bir nigāh itsek bize ol bī-vefāmuz çoḳ görür

7. **bī-vefālar:**-*lar*
Gazel 161
Mısra: **12**
Vefasız, acımasız, merhametten yoksun. II Vefasız sevgili.
Daḫi inṣāfa gelmezler mi āyā Güzeller dil-rübālar bī-vefālar

8. **bī-vefālıġı:**-*lıġ, -ı*
Gazel 175
Mısra: **5**
Sabit olmayan, yerinde durmayan; vefasız, sadakatsiz.
Luṭf it ḳo bī-vefālıġı ṣāhum yeter yeter
Bunca sitemlerüñ baña dāġ üzre dāġ olur

9. **bī-vefā:**
Gazel 183
Mısra: **12**
Sabit olmayan, yerinde durmayan; vefasız, sadakatsiz.
Kesme ümmīdüñ ey göñül kām-ı viṣāl-i yārdan
Belki seni o bī-vefā luṭf ile behre-yāb ider

10. **bī-vefālardur:**-*lar*, -*dur*
Gazel 185
Mısra: **2**
Vefasız, acımasız, merhametten yoksun. II Vefasız sevgili.
Maḥabbet deştinüñ āhūları kim dil-rübālardur
Beni Mecnūn u ser-gerdān iden ol bī-vefālardur

11. **bī-vefā:**
Gazel 194
Mısra: **6**
Vefasız, acımasız, merhametten yoksun. II Vefasız sevgili.
ʿAceb kimlerle meʾlūf-ı niyāz olmaḳdasın bilmem
Neṣāṭ-ālūde-i nāzuñ senüñ ey bī-vefā kimdür

12. **bī-vefā:**
Gazel 251
Mısra: **5**
Sabit olmayan, yerinde durmayan; vefasız, sadakatsiz.
Bī-vefā ol diyü dāʾim sīneñe ḫāsid raḳīb
Ḳavl-i żaʿf ile yazupdur niçe yüzden var ġalaṭ

13. **bī-vefā:**
Gazel 256
Mısra: **8**
Sabit olmayan, yerinde durmayan; vefasız, sadakatsiz.
Bugün ben zārı maḥrūm eyledüñ dīdār-ı dil-berden
Hemān aġlatmadur kāruñ beni ey bī-vefā ṭāliʿ

14. **bī-vefādur:**-*dur*
Gazel 298
Mısra: **2**
Sabit olmayan, yerinde durmayan; vefasız, sadakatsiz.
Ġam degül baña cefā itmek ise muʿtāduñ
Bī-vefādur diyü meşhūr olur ancaḳ aduñ

15. **bī-vefāya:**-*y*, -*a*
Gazel 306
Mısra: **10**
Vefasız, acımasız, merhametten yoksun. II Vefasız sevgili.
Naḥīfī nāz ü istiġnā nedür şimden girü seyr it
Varup bir āh ile ol bī-vefāya keşf-i rāz itdüñ

16. **bī-vefā:**
Gazel 310
Mısra: **1**
Sabit olmayan, yerinde durmayan; vefasız, sadakatsiz.
Bī-vefā kim dirdi saña ger cefā-kār olmasañ
Hīç bahāñ olmazdı ammā böyle ġaddār olmasañ

17. **bī-vefā:**
Gazel 337
Mısra: **1**
Vefasız, acımasız, merhametten yoksun. II Vefasız sevgili.
Ḫudā gösterse bir kerre seni ey bī-vefā görsem
Cihānda ölmeden çeşm-i ümmīdi rūşenā görsem

18. **bī-vefāya:**-*y*, -*a*
Gazel 337
Mısra: **10**
Vefasız, acımasız, merhametten yoksun. II Vefasız sevgili.
Murād üzre saña tefhīm iderdüm miḥnet-i ʿışḳı
Seni kendüñ gibi bir bī-vefāya mübtelā görsem

19. **bī-vefā:**
Gazel 356
Mısra: **10**
Vefasız, acımasız, merhametten yoksun. II Vefasız sevgili.
Yine dil-ḫufte-i evżāʿ-ı istiġnā olup ḳalduñ
Neden āzürde-ḫāṭırsın seni ey bī-vefā bilmem

20. **bī-vefā:**
Gazel 376
Mısra: **4**
Vefasız, acımasız, merhametten yoksun. II Vefasız sevgili.
Ḫācet ne şekve-sāzī-i ʿuşşāḳ-ı bī-dile
ʿĀlem bilür seni nesin ey bī-vefā nesin

21. **bī-vefā:**
Gazel 376
Mısra: **6**

Vefasız, acımasız, merhametten yoksun. II Vefasız sevgili.
Vażʿ-ı ḫilāfa n'oldı sebeb yoḫsa bilmezüz
Ol bī-vefā unıtdı mı ʿahd-i şebānesin

22. **bī-vefā:**
Gazel 399
Mısra: **6**
Vefasız, acımasız, merhametten yoksun. II Vefasız sevgili.
-
Ṣaḳın ey bī-vefā tīr-i şerer-peykān-ı āhumdan

23. **bī-vefā:**
Gazel 438
Mısra: **6**
Sabit olmayan, yerinde durmayan; vefasız, sadakatsiz.
Ḥükm-i kitāb-ı ʿışḳ ile öldür sevāba gir
Ey bī-vefā eger seni sevmek günāh ise

24. **bī-vefādur:**-*dur*
Gazel 491
Mısra: **10**
Sabit olmayan, yerinde durmayan; vefasız, sadakatsiz.
Devlet-i ḥüsne ġurūr itme gözüm nūrı ṣaḳın
Bī-vefādur reng ü būy-ı ġonçe-i raʿnā gibi

25. **bī-vefālaruñ:**-*lar, -uñ*
Gazel 502
Mısra: **5**
Sabit olmayan, yerinde durmayan; vefasız, sadakatsiz.
Ümmīd-i şefḳat itme göñül bī-vefālaruñ
ʿUṣṣāḳa nevḳ-ı tīġ iledür merḥabāları

26. **bī-vefā:**
Gazel 522
Mısra: **6**
Sabit olmayan, yerinde durmayan; vefasız, sadakatsiz.
Cigerde her biri bir dāġ-ı şuʿle-perverdür
Unıtmadum daḥi ey bī-vefā cefālaruñı

27. **bī-vefā:**
Gazel 523
Mısra: **12**
Sabit olmayan, yerinde durmayan; vefasız, sadakatsiz.
Her kimi görse nigāh-ı āşināyı gösterür
Görmedüm bir bī-vefā hīç çeşm-i fettānuñ gibi

bī-vücūd olur:

1. **bī-vücūd olur:**-*ur*
Gazel 132
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Maddi varlığından arınmak.
Ol kim ṣafā-yı ʿışḳuñ ile bī-vücūd olur
Çeşm-i nizārı maẓhar-ı nūr-ı şühūd olur

biz:

1. **bizi:**-*i*
Gazel 1
Mısra: **11**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Bir gün bizi de vāṣıl-ı baḥr-ı merām ider
Bir ḳaṭre-i kemīneyi ʿummāñ ider Ḫudā

2. **bizi:**-*i*
Gazel 10
Mısra: **3**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Bizi taʿahhüd-i vaṣlıyla ṣaldı ferdāya
Vefāsı ol ṣanemüñ hep cefā imiş ḥayfā

3. **bizde:**-*de*
Gazel 17
Mısra: **7**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Ḳomazsın bizde cemʿiyyet perīşān-ḫātır eylersin
Nedür derdüñ ʿaceb bilsek bizümle ey ġam-ı dünyā

4. **bize:**-*e*
Gazel 17
Mısra: **4**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Gider aġyār ile gülşen-be-gülşen seyr-i bāġ eyler
Bize her-cāyīlükler eyler ol mihr-i cihān-ārā

5. **bizümle:**-*üm, -le*
Gazel 17
Mısra: **8**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Ḳomazsın bizde cemʿiyyet perīşān-ḫātır eylersin
Nedür derdüñ ʿaceb bilsek bizümle ey ġam-ı dünyā

6. **bize:**-*e*
Gazel 19
Mısra: **4**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Varup aġyār ile zānū-ḳarīn-i ṣoḥbet olmaḳdan
Bize ḳaṣduñ cefā-yı dil-ḫırāş-ı ʿişvedür maḫżā

7. **bize:**-*e*
Gazel 35
Mısra: **7**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
O cefā-cū bize yār olmaz ise ṣaġ olsun
Hīç bulunmaz mı göñül dünyede bir yār saña

8. **biz:**
Gazel 74
Mısra: **3**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Ḫarāb-ender-ḫarāb-ı ʿışḳ-ı yār olsaḳ n'ola biz de
Ki sāḳī mest elinde sāġar-ı ʿālem-nümā ser-mest

9. **bize:**-*e*
Gazel 77
Mısra: **10**

Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Erbāb-ı dile eylemede ʿarż-ı melāmet
Çarḫuñ bize evżāʿını eṭvārını seyr it

10. **bizi:**-*i*
Gazel 77
Mısra: **11**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
İtmez mi bizi mest-i mey-i miḥnet-i ġurbet
Sāḳī-i ġamuñ sāġar-ı serşārını seyr it

11. **bizi:**-*i*
Gazel 91
Mısra: **2**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Gelüp vādī-i ʿışḳa tīşe kārın eylemiş īcād
Bizi başdan çıḳarmaḳ ḳaṣdın itmiş var ise Ferhād

12. **bizüm:**-*üm*
Gazel 103
Mısra: **12**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Ḥaḳdan recā-yı ḫayr iderüz her umūrda
Reh-ber ṭarīḳumuzda bizüm istiḫāredür

13. **bizüm:**-*üm*
Gazel 104
Mısra: **6**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
İşler göñülde yāresi tīr-i nigāhınuñ
Sāḳī bizüm şikāyetümüz hep o yāredür

14. **bizüm:**-*üm*
Gazel 104
Mısra: **10**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Pinhān degüldür iki gözüm rāz-ı ʿışḳumuz
Bāzārumuz bizüm senüñ ile āşikāredür

15. **bize:**-*e*
Gazel 113
Mısra: **17**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Naḫīfīyā bize faż̧l u kerem Ḫudādandur
ʿAṭā-yı ġayre bizüm iḫtiyācumuz yoḳdur

16. **bizüm:**-*üm*
Gazel 113
Mısra: **2**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Felek-menişler ile imtizācumuz yoḳdur
Bizüm nifāḳa münāsib mizācumuz yoḳdur

17. **bizüm:**-*üm*
Gazel 113
Mısra: **12**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Ḥaḳīḳat üzre rüsūm-ı ṭarīḳati bilürüz
Egerçi ṣūfī bizüm delk u tācumuz yoḳdur

18. **bizüm:**-*üm*
Gazel 113
Mısra: **14**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Sebeb gerek diyemem ben ʿaṭā-yı Bārīye
O ḫüccet ile bizüm iḫticācumuz yoḳdur

19. **bizüm:**-*üm*
Gazel 113
Mısra: **18**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Naḫīfīyā bize faż̧l u kerem Ḫudādandur
ʿAṭā-yı ġayre bizüm iḫtiyācumuz yoḳdur

20. **bize:**-*e*
Gazel 117
Mısra: **12**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Gözden nihān olup bu ḳadar nāz u ʿişveden
Maḳṣūduñ ey perī bize cevr ü cefā mıdur

21. **bize:**-*e*
Gazel 124
Mısra: **8**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Hem olur āyīne hem āyīnedār aġyāra āh
Bir nigāh itsek bize ol bī-vefāmuz çoḳ görür

22. **bizi:**-*i*
Gazel 124
Mısra: **5**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Nāz ider şemşīr-i ġamzeñle bizi öldür disek
Ol şeh-i mülk-i melāḥat bir recāmuz çoḳ görür

23. **bize:**-*e*
Gazel 130
Mısra: **22**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Hemān ḫulūṣ ile dāʾim tevekkül eyleyelüm
Naḫīfīyā bize luṭf u kerem Ḫudādan olur

24. **bize:**-*e*
Gazel 168
Mısra: **2**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Luṭf-ı mihri o mehüñ şimdi baña tāze midür
Bu ḫaberler bize ey bād-ı ṣabā tāze midür

25. **bize:**-*e*
Gazel 168
Mısra: **11**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Gerdiş-i pīre-zenüñ gör bize itdüklerini
Bilmezüz şīvesini köhne mi yā tāze midür

26. **bize:**-*e*
Gazel 192
Mısra: **8**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.

Çıḳardı bīm-i fürḳat ḫāṭırumdan reng ü ruḫsāruñ
Cemālüñ gülşeninden bize hīç bir berg-i ter yoḳdur

27. **bizi:**-*i*
Gazel 192
Mısra: **5**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Dürūġ-ı nāz ile dil-ber bizi āşüfte-ḥāl eyler
Peyām-ı vuṣlatından ey göñül şāfī ḫaber yoḳdur

28. **biz:**
Gazel 193
Mısra: **11**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Ḥarīm-i rūyuña nā-maḥrem olduḳ biz hele şimdi
Nigehdārende-i mirʾāt-ı pāk-i behcetüñ kimdür

29. **biz:**
Gazel 205
Mısra: **4**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Ey bād-ı ṣabā dūr olalı ol gül-i terden
Biz muntaẓır-ı şīve-i tebşīr-i ḳudūmuz

30. **bize:**-*e*
Gazel 205
Mısra: **11**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Birdür ġam u şādī bize bu bezm-i fenāda
Ne mültemis-i şevḳ u ne dil-gīr-i humūmuz

31. **bize:**-*e*
Gazel 206
Mısra: **6**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Niyāz-nāmemüz itdük ṣabā ile irsāl
O ġonçeden bize luṭf-ı peyāma muntaẓıruz

32. **biz:**
Gazel 207
Mısra: **1**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Mecnūn gibi biz gerçi ki sergerm-i cünūnuz
Ammā zen-i dünyāya bizi ṣanma zebūnuz

33. **biz:**
Gazel 207
Mısra: **4**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Āşüftesiyüz kākül-i ḫamder-ḫam-ı yārüñ
Biz āb-ı ruḫ-ı sünbül-i gülzār-ı füsūnuz

34. **biz:**
Gazel 207
Mısra: **12**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Almaz bizi gerçi göze erbāb-ı ḥased līk
Biz ḫāk-i reh-i ehl-i dilüz küḥl-i ʿuyūnuz

35. **bizde:**-*de*
Gazel 207
Mısra: **15**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Yoḳdur eṣer-i jeng-i riyā bizde Naḥīfī
Āyīne-ṣıfat sāde-dilüz ṣāf-derūnuz

36. **bizi:**-*i*
Gazel 207
Mısra: **2**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Mecnūn gibi biz gerçi ki sergerm-i cünūnuz
Ammā zen-i dünyāya bizi ṣanma zebūnuz

37. **bizi:**-*i*
Gazel 207
Mısra: **11**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Almaz bizi gerçi göze erbāb-ı ḥased līk
Biz ḫāk-i reh-i ehl-i dilüz küḥl-i ʿuyūnuz

38. **bize:**-*e*
Gazel 208
Mısra: **3**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Baḫt-ı siyāh ʿarż-ı cemāl eylemez bize
Nāz eyler oldı dil-ber-i şebgūn niḳābumuz

39. **biz:**
Gazel 211
Mısra: **4**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Dīdemüz ḫāk-i reh-i yār ile rūşen oldı
Biz ṣabā cümle bu eylükleri senden bilürüz

40. **biz:**
Gazel 211
Mısra: **8**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Tā dem-i maḥşere dek üstümüze dönse yine
Biz vefā gelmedigin devr-i kühenden bilürüz

41. **biz:**
Gazel 211
Mısra: **9**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Şīve-i ṭabʿını biz nükteverān-ı dehrüñ
-

42. **bizüz:**-*üz*
Gazel 211
Mısra: **5**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Bizüz ol ehl-i naẓar kim göricek bir şūḫı
N'eydigin ġamze-i pür-şūr u fitenden bilürüz

43. **bizüm:**-*üm*
Gazel 212
Mısra: **10**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Mecrūḥ-ı tīġ-i nāz olalum ey perī eger
Cevr ü cefādan ise bizüm ictinābumuz

44. **biz:**
Gazel 213
Mısra: **11**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Deşt ü kūha gitmezüz Ferhād ü Mecnūn gibi biz
Kimsenüñ eṭvārına yoḳdur bizüm taḳlīdümüz

45. **bizüm:**-*üm*
Gazel 213
Mısra: **12**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Deşt ü kūha gitmezüz Ferhād ü Mecnūn gibi biz
Kimsenüñ eṭvārına yoḳdur bizüm taḳlīdümüz

46. **biz:**
Gazel 214
Mısra: **7**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Biz rind-i ḳayd-düşmen-i nīk ü bedüz bizüm
Vaḳf-ı ḥarīm-i maṣṭabadur neng ü nāmumuz

47. **bizüm:**-*üm*
Gazel 214
Mısra: **7**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Biz rind-i ḳayd-düşmen-i nīk ü bedüz bizüm
Vaḳf-ı ḥarīm-i maṣṭabadur neng ü nāmumuz

48. **bizüm:**-*üm*
Gazel 214
Mısra: **12**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Her-kes bulur cezāsını yevm-i nüşūrda
Ḳalmaz ʿadūya daḫi bizüm intiḳāmumuz

49. **biz:**
Gazel 215
Mısra: **3**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Sen hemān ʿarż-ı viṣāl eyle bize biz de saña
Cānı teslīm ile vaʿdemüzi incāz iderüz

50. **bize:**-*e*
Gazel 215
Mısra: **3**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Sen hemān ʿarż-ı viṣāl eyle bize biz de saña
Cānı teslīm ile vaʿdemüzi incāz iderüz

51. **biz:**
Gazel 221
Mısra: **2**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Şemʿ-i ruḫ-ı pür-tābuña pervāne-miş̱ālüz
Biz muḳtesib-i bāriḳa-i nūr-ı cemālüz

52. **biz:**
Gazel 221
Mısra: **8**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Ḳurbānuñ olam naḳd-i dil ü cāna naẓar ḳıl
Her vech ile biz ṭālib-i kālā-yı viṣālüz

53. **bizi:**-*i*
Gazel 221
Mısra: **3**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Āşüfte-dimāġ itdi bizi şuʿle-i dīdār
Neẕẕāre-i pür-sūz ile bī-tāb-ı celālüz

54. **bize:**-*e*
Gazel 222
Mısra: **1**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Vaṭandan çoḳ zamān oldı bize bād-ı ṣabā gelmez
Ġarībüz bu diyāra bir peyām-ı āşinā gelmez

55. **biz:**
Gazel 223
Mısra: **5**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Ḥasret-i zülf ü ruḫuñla şöyle bī-hūşuz ki biz
Kūşe-i ġamdan bilinmez oldı ṣubḥ u şāmumuz

56. **bize:**-*e*
Gazel 224
Mısra: **5**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Bir zamān mesken bize gülşengeh-i kūyuñ idi
Şimdi külḫangāh-ı ġamdur kūşe-i ārāmumuz

57. **bizi:**-*i*
Gazel 224
Mısra: **3**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Ey ṣabā yāda getürmez mi bizi gāhīce yār
Ḥālümüz ṣormaz mı ol serv-i sīm-endāmumuz

58. **biz:**
Gazel 233
Mısra: **12**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
El virürse bize de ṣaḫṣ-ı emel ey dil-i zār
Biz de bir gün oluruz maẓhar-ı luṭf-ı pā-būs

59. **bize:**-*e*
Gazel 233
Mısra: **11**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
El virürse bize de ṣaḫṣ-ı emel ey dil-i zār
Biz de bir gün oluruz maẓhar-ı luṭf-ı pā-būs

60. **bize:**-*e*
Gazel 239
Mısra: **9**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Sāġar-be-dest şevḳ olalum bize de ey göñül
Zühhād iderse ḫırḳa-i sālūsı zīb-i dūş

61. **bizden:**-*den*
Gazel 240
Mısra: **9**

Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Naḥīfī ol büt-i dīrīne bizden kesmedi luṭfın
Kişinüñ ben de bildüm eski yāri düşmen olmazmış

62. **bize:**-*e*
Gazel 256
Mısra: **3**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Bize yār-ı ḳadīm iken teġāfül-gūne vażʿ eyler
Olur bīgāne-i ʿirfān ammā āşinā ṭāliʿ

63. **bize:**-*e*
Gazel 267
Mısra: **18**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Ey Naḥīfī bilürüz hem-serimüz yoḳ ammā
Yā bu meydān-ı süḫanda bize hem-pā da mı yoḳ

64. **biz:**
Gazel 300
Mısra: **11**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Naḥīfīyā buluruz sāḥil-i ḥaḳīḳati biz
Bu baḥr-ı muʿcizde pīşe-i sebūḥ iderek

65. **biz:**
Gazel 309
Mısra: **4**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Sīneñ üstinde ḳabādan ġayrı neñ gördük senüñ
Biz ki ol āyīne-i ʿālem-nümāya degmedük

66. **biz:**
Gazel 309
Mısra: **6**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Neşve-yāb olmaḳda iller cām-ı laʿlüñden senüñ
Biz yanuñda ḳaṭre-i dürd-āşināya degmedük

67. **biz:**
Gazel 309
Mısra: **8**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Bāde-i ḥasretdür ey sāḳī bizi mest eyleyen
Yoḫsa biz cām-ı şarāb-ı dil-güşāya degmedük

68. **bizi:**-*i*
Gazel 309
Mısra: **7**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Bāde-i ḥasretdür ey sāḳī bizi mest eyleyen
Yoḫsa biz cām-ı şarāb-ı dil-güşāya degmedük

69. **bizüm:**-*üm*
Gazel 309
Mısra: **9**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Gör bizüm kūtāhī-i dest-i temennāmuz ki hīç
Devlet-i ḥüsnüñde dāmān-ı vefāya degmedük

70. **bize:**-*e*
Gazel 311
Mısra: **7**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Ġāyet-i mestī-i naḫvetden midür āyā bize
Bezm-i meyde germ olup ifşā-yı rāz itdüklerüñ

71. **bizi:**-*i*
Gazel 313
Mısra: **9**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Yaḳdı yandurdı bizi sūz u güdāz-ı nefesüñ
Ġarażuñ sūz-ı dili ʿarż ise besdür bülbül

72. **bize:**-*e*
Gazel 316
Mısra: **13**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Ey Naḥīfī bize bu feyż-i Ḫudādur cümle
Ṭabʿumuz yoḫsa füsūn-perver-i seḥḥāre degül

73. **bizde:**-*de*
Gazel 323
Mısra: **10**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Ġonçe-i şad dāġı var bāġ-ı ḳażādur sīnemüz
Bülbülüz bizde dem-ā-dem āh ü zār eksük degül

74. **bizüm:**-*üm*
Gazel 350
Mısra: **1**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Ser-mest-i ʿışḳdur dil-i medhūşumuz bizüm
İtmekdedür cünūna meded hūşumuz bizüm

75. **bizüm:**-*üm*
Gazel 350
Mısra: **2**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Ser-mest-i ʿışḳdur dil-i medhūşumuz bizüm
İtmekdedür cünūna meded hūşumuz bizüm

76. **bizüm:**-*üm*
Gazel 350
Mısra: **4**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Āgaşte-i telāṭum-ı ṭūfān olursa da
Olmaz füsurde āteş-i ḫas-pūşumuz bizüm

77. **bizüm:**-*üm*
Gazel 350
Mısra: **6**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Bir bir ṣaf-ı ḥabābı olur gevher-i yetīm
Mevc-āver olsa lücce-i pür-cūşumuz bizüm

78. **bizüm:**-*üm*
Gazel 350
Mısra: **8**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.

Yoḳ iftiḫārumuz şeref-i müsteʿār ile
Ḫūrşīd olursa zīver-i mengūşumuz bizüm

79. **bizüm:**-*üm*
Gazel 350
Mısra: **10**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Mātem-sarāy-ı dehre gelelden ne ḥāldür
Pürdür nevā-yı nevḥa ile gūşumuz bizüm

80. **bizüm:**-*üm*
Gazel 350
Mısra: **12**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Meydān-ı ʿışḳ içinde bu cünbiş muḥāl idi
Aṣḥāb-ı ḥālet olmasa hem-dūşumuz bizüm

81. **bizüm:**-*üm*
Gazel 350
Mısra: **14**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Āḫir Naḥīfīyā olur ol mah-ı evc-i nāz
Pīrāye-baḫş-ı hāle-i āġūşumuz bizüm

82. **biz:**
Gazel 363
Mısra: **3**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Āh idüp ʿışḳ ile biz çāk-i girībān idelüm
Hū diyüp şevḳ ile ol āfet-i devrān dönsün

83. **bizi:**-*i*
Gazel 363
Mısra: **5**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Bizi öldürmek imiş ḳaṣdını bildük ammā
Niyyetinden ne var ol dil-ber-i fettān dönsün

84. **biz:**
Gazel 377
Mısra: **5**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Hezār şevḳ ile biz ḫāk-i rāh-ı dil-dāruz
Güẕer-gehinde o servüñ ġubār olan gelsün

85. **bizden:**-*den*
Gazel 378
Mısra: **4**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Var söyle duḫter-i reze ey pīr-i meykede
Gelsün meyān-ı meclise bizden ṣıḳılmasun

86. **biz:**
Gazel 384
Mısra: **11**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Biz saña öldür raḳībi dimeden maḳṣūdumuz
İsterüz bī-çāre maḥrūm-ı şehādet olmasun

87. **bize:**-*e*
Gazel 390
Mısra: **22**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Dest-gīr ol ki Naḥīfî ola reh-yāb-ı vuṣūl
Muntaẓırdur bize ser-cümle eḥibbā-yı vaṭan

88. **biz:**
Gazel 394
Mısra: **11**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Biz baḫt-ı siyāh-kārımuza nāz ider olduḳ
Meʾyūs olalı ṣīve-i luṭf u kereminden

89. **bize:**-*e*
Gazel 394
Mısra: **6**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Gūyā ki felek ḫisset ile müttehem olmaz
Baḫş itmede her dem bize naḳd-i eleminden

90. **bize:**-*e*
Gazel 403
Mısra: **6**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Cemālüñ gül-ʿiẕārına didiler bāġ-ı cennet mi
Ġıdādur rūḥ-ı ʿuşşāḳa bize bildür ne cāndur bu

91. **bizde:**-*de*
Gazel 415
Mısra: **11**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Güm olsa cümle naḳd-i ʿömrimüz yoḳdur ḫaber bizde
O deñlü olmışuz ser-mest-i ġaflet yā Resūla'llāh

92. **bizi:**-*i*
Gazel 415
Mısra: **10**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Hevā-yı nefs ile āṣār-ı cürm ü maʿṣiyet ḳıldı
Bizi ser-geşte-i vādī-i ḥayret yā Resūla'llāh

93. **bizüm:**-*üm*
Gazel 415
Mısra: **7**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Bizüm mevlāya yoḳdur rūyumuz ʿarż-ı münācāt
Olursa senden olur luṭf-ı himmet yā Resūla'llāh

94. **bize:**-*e*
Gazel 434
Mısra: **6**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Nevā-yı ney gibi vecd ü semāʿ itdürse ʿuşşāḳa
Bize taḥrīk-i derd-i ʿışḳa bir ṣavt-ı ḥazīn olsa

95. **bizümle:**-*üm, -le*
Gazel 434
Mısra: **1**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Bizümle ol cevān-ı ḥūr-ṭālʿat hem-nişīn olsa

Ḥarem-gāh-ı maḥabbet ʿayn-ı Firdevs-i berīn olsa

96. **bize:**-*e*
Gazel 435
Mısra: **7**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Bize besdür şarāb-ı laʿl-i sāḳī bezm-i ʿālemde
Mey-i gül-gūna isterseñ sen ey zāhid yasaġ eyle

97. **biz:**
Gazel 450
Mısra: **4**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Bir nīm-nigāhına bizi görmedi lāyıḳ
Ādem degülüz biz o sitem-kār yanında

98. **bizi:**-*i*
Gazel 450
Mısra: **3**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Bir nīm-nigāhına bizi görmedi lāyıḳ
Ādem degülüz biz o sitem-kār yanında

99. **bize:**-*e*
Gazel 456
Mısra: **19**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Semend-i ḫ∨āhişi teklīf ider bu baḫt bize
Yed-i taṣarruf-ı ġayra licām virdükçe

100. **bizi:**-*i*
Gazel 456
Mısra: **25**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Naḥīfīyā bizi kem-nām-ı ḥayret itdi bu baḫt
Kemāl ü faẓl ile ʿālemde nām virdükçe

101. **bizden:**--*den*
Gazel 463
Mısra: **12**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Cevr eyle bize ḳāʾilüz ey baḫt-ı siyeh-kār
Bizden saña bir dāne eger ḥāṣıl olursa

102. **bize:**-*e*
Gazel 463
Mısra: **11**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Cevr eyle bize ḳāʾilüz ey baḫt-ı siyeh-kār
Bizden saña bir dāne eger ḥāṣıl olursa

103. **biz:**
Gazel 464
Mısra: **13**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Hele imżā-yı taḥsīne anı şāyeste gördük biz
Hezārān āferīn olsun Naḥīfī-i süḫan-dāna

104. **bize:**-*e*
Gazel 467
Mısra: **11**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Daḫi müsāʿade itmez mi rūzgār bize
Hezār zevraḳ-ı ʿişret çekildi gülzāra

105. **biz:**
Gazel 470
Mısra: **11**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Cümlenüñ ḫāk-i rehi biz de Naḥīfī-zāruz
Nükte-senc olmaġa ḥācet ne süḫan-gūlar ile

106. **biz:**
Gazel 475
Mısra: **4**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Maʿẕūr ola bir ẕerre degülsek naẓaruñda
Biz ḳāʾilüz ey māh-liḳā seyr-i cemāle

107. **bize:**-*e*
Gazel 482
Mısra: **2**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
ʿIşḳ ile irer mertebeye ʿārif-i bi'llāh
Bīhūde bize ṭaʿnı ḳosun zāhid-i güm-rāh

108. **bize:**-*e*
Gazel 489
Mısra: **5**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Tā maḥşere dek oldı bize ʿurve-i vüṯḳā
Hem sünnet-i ferḫundesi hem şerʿ-i münīfi

109. **bizümle:**-*üm, -le*
Gazel 498
Mısra: **16**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Düşürdi keşmekeş-i zülfüñe dil-i zārı
Nedür bu baḫt-ı siyāhuñ bizümle ġavġāsı

110. **bize:**-*e*
Gazel 499
Mısra: **13**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Naḥīfīyā bize yer ḳalmadı bu fānīde
Beḳā diyārına ʿazm eylemekdür aʿlāsı

111. **biz:**
Gazel 500
Mısra: **9**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Biz hem-reh-i ṣabāyuz ʿuṣṣāḳ-ı bī-nevāyuz
ʿAzm idüp Iṣfahāna geşt idelüm ʿIrāḳı

112. **bizi:**-*i*
Gazel 506
Mısra: **4**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Ümmīd-i būs-ı leb ü fikr-i ḫālüñ itmedeyüz
Bizi çeken ṭaraf-ı ʿışḳa āb ü dāne gibi

113. **bizi:**-*i*
Gazel 510
Mısra: **9**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Ḥayfā ki bir görür bizi aġyār ile o māh
Bilmez o nev-resīde ḫulūṣ u riyāmuzı

114. **bize:**-*e*
Kaside 2
Mısra: **24**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Eyledüñ taʿḳīb-i yüsrin ile her ʿüsri beyān
Yüsrin iḥsān eyle fażluñla bize bu ʿusretüñ

115. **bizden:**-*den*
Kaside 3
Mısra: **53**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
ʿİbret al bizden eyā merdüm-i ġāfil dirler
Her biri saña türāb içre olan sükkānuñ

116. **bize:**-*e*
Kaside 10
Mısra: **28**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Anuñ şerʿ-i ẕī-şānıdur ḥaşre dek
Bize ʿurve-i ḫās-ı bī-infiṣām

117. **bize:**-*e*
Kaside 22
Mısra: **86**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Ṣadāret mesnedinde Ḥaḳ vücūdın müstedām itsün
Bize göstermesün andan cüdā ol ṣadr-ı vālāyı

118. **bize:**-*e*
Kaside 23
Mısra: **60**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Taḥiyyāt ü dürūd itdükçe rūḥ-ı pākine her dem
Bize fażl-ı Ḫudādan müjde-i ḥüsn-i rıżā gelsün

119. **bizden:**-*den*
Kıt'a 34
Mısra: **3**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Seng-i sitemin yār dirīġ eyledi bizden
Çıḳmaz ḳula şimden girü beñzer ki ʿulūfe

120. **bize:**-*e*
Matla 64
Mısra: **2**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Evvelīn-i nıṣf-ı Muḥammed ile āḫirdeki med
Buna dāl oldı ki sensin bize maḥşerde meded

121. **bizden:**-*den*
Matla 102
Mısra: **2**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Bend-i zülfinde dili itmez idi der-zencīr
O cefā-pīşe eger olmasa bizden dil-gīr

122. **bizden:**-*den*
Matla 229
Mısra: **2**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Bizi şād itmedi būs-ı leb-i dil-cūsı ile
Ṣaḳınur bizden o ẓālim bir içim ṣuyı bile

123. **bizi:**-*i*
Matla 229
Mısra: **1**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Bizi şād itmedi būs-ı leb-i dil-cūsı ile
Ṣaḳınur bizden o ẓālim bir içim ṣuyı bile

124. **bizüm:**-*üm*
Murabba 1
Mısra: **1**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Bizüm maʿbūdumuz sensin ʿİnāyet eyle yā mevlā

125. **bizi:**-*i*
Murabba 2
Mısra: **18**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Rıżā-yı pāküñ iḥsān it
Bizi tevfīḳa şāyān it

126. **bizi:**-*i*
Murabba 3
Mısra: **18**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Be-cāh-ı mefḫar-ı ʿālem
Bizi ḳıl ʿafv ile ḫurrem

127. **bizi:**-*i*
Murabba 3
Mısra: **22**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
İdüp maḥbūbuña ḥürmet
Bizi ḳılduñ aña ümmet

128. **biz:**
Murabba 6
Mısra: **41**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Biz bir bölük üftādeyüz
Eltāfuña cān-dādeyüz

129. **bize:**-*e*
Murabba 7
Mısra: **7**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Bize ey merḥamet kānı
Şefāʿat ḳıl şefāʿat ḳıl

130. **bizi:**-*i*
Murabba 9
Mısra: **21**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Bizi ey ʿĀlim ü Dānā
ʿAdemden eyledüñ inşā

131. **bizi:**-*i*
Murabba 9
Mısra: **29**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Bizi fażluñla şādān it
ʿAṭā vü luṭfa şāyān it

132. **bizüm:**-*üm*
Murabba 9
Mısra: **1**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Bizüm ʿiṣyānumuz çoḳdur
Sen iḥsān eyle yā Allāh

133. **bize:**-*e*
Murabba 10
Mısra: **22**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Bizi ḳahr itme sūʾ-i ḥālimüzle
Cezā ḳılma bize aʿmālümüzle

134. **bizi:**-*i*
Murabba 10
Mısra: **6**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Diyüp Lâ taḳneṭū min raḥmetillāh
Bizi luṭf u ʿaṭādan ḳılduñ āgāh

135. **bizi:**-*i*
Murabba 10
Mısra: **10**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
İdüp ʿāṣīleri pā-māl-i ẕillet
Bizi itme giriftār-ı meẕellet

136. **bizi:**-*i*
Murabba 10
Mısra: **21**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Bizi ḳahr itme sūʾ-i ḥālimüzle
Cezā ḳılma bize aʿmālümüzle

137. **bizi:**-*i*
Rübai 127
Mısra: **4**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Ey ḳullarına erḥam olan Rabb-i Ġafūr
Eyle bizi āzāde-i nār-ı dūzaḫ

138. **biz:**
Rübai 140
Mısra: **3**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Biz bāzī-i ʿışḳa kim ser-āġāz itdük
Er başumuz oldı ol zamānda Ferhād

139. **bizi:**-*i*
Rübai 140
Mısra: **1**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
İtdi bizi pīr-i ʿışḳ ezelden irşād
Olsaḳ ne ʿaceb kemāli üzre üstād

140. **bize:**-*e*
Rübai 148
Mısra: **4**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Hep gördigümüz faẓl u ʿināyet yā Rab
Oldı bize bī-vāsıṭa-i istiʿdād

141. **biz:**
Rübai 179
Mısra: **3**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Hem-rāh olalum biz de Naḥīfîye bugün
Gel gel idelüm şevḳ ile ʿazm-ı gülzār

142. **bizüm:**-*üm*
Rübai 183
Mısra: **4**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Hep ḥ∨āb ü ḫayāl oldı Naḥīfî şimdi
Yār ile bizüm itdigümüz ʿişretler

143. **bizüm:**-*üm*
Rübai 184
Mısra: **4**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Nā-dān ile ülfet idemez ehl-i kemāl
Sāḳī bizüm ancaḳ sözümüz ʿārifānedür

144. **biz:**
Rübai 205
Mısra: **1**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Biz yoḳ yere ḥasret ile āh eylemezüz
Āyīne-i ṭabʿumuz siyāh eylemezüz

145. **biz:**
Rübai 207
Mısra: **1**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Dil-beste olup raḥmet ü ġufrānuña biz
Geldük ḳapuña bir niçe ʿabd-i ʿāciz

146. **biz:**
Rübai 214
Mısra: **1**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Biz bendelerüz tīr-i ġama āmācuz
Mevlāmuz o Ḥaḳdur ki aña muḥtācuz

147. **biz:**
Rübai 217
Mısra: **2**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Efsūn-zede-i ġamze-i cādū-menişüz
Biz anuñ içün böyle perīşān-revişüz

148. **biz:**
Rübai 217
Mısra: **4**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Levm eylemesün ʿışḳ ile aḥbāb bizi
Biz cürmümüzi anlara çoḳdan dimişüz

149. **bizi:**-*i*
Rübai 217
Mısra: **3**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Levm eylemesün ʿışḳ ile aḥbāb bizi
Biz cürmümüzi anlara çoḳdan dimişüz

150. **biz:**
Rübai 220
Mısra: **1**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Tā mertebede hem-ser-i āfāḳuz biz
Ser-ḫalḳa-i cemʿiyyet-i ʿuṣṣāḳuz biz

151. **biz:**
Rübai 220
Mısra: **2**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Tā mertebede hem-ser-i āfāḳuz biz
Ser-ḫalḳa-i cemʿiyyet-i ʿuṣṣāḳuz biz

152. **biz:**
Rübai 220
Mısra: **4**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Nāz eyleyerek meclisi teşrīf itsün
Ol āfete biñ cān ile müştāḳuz biz

153. **bize:**-*e*
Rübai 248
Mısra: **4**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Ber-vefḳ-ı rıżā yaʿnī ki bī-naḳṣ u ziyād
İtdüñ bize fermān-ı Ḫudāyı teblīġ

154. **bizde:**-*de*
Rübai 253
Mısra: **4**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
ʿAfvüñla İlāhī kām-yāb eyle bizi
Bir vech ile yoḳ egerçi bizde inṣāf

155. **bizi:**-*i*
Rübai 253
Mısra: **3**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
ʿAfvüñla İlāhī kām-yāb eyle bizi
Bir vech ile yoḳ egerçi bizde inṣāf

156. **bizi:**-*i*
Rübai 263
Mısra: **2**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Olduḳsa da cürm ile ʿiḳāba elyaḳ
ʿAfvüñle bizi merḥamete eyle elyaḳ

157. **bizi:**-*i*
Rübai 263
Mısra: **3**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Maḥfūẓ u maṣūn it bizi baḥr ü berde
Sensin sen İlāhī çü Ḥafīẓ-i muṭlaḳ

158. **biz:**
Rübai 268
Mısra: **3**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Ḥāṣıl bu ki ol serv-i gül-endām ile biz
Şeb-tā-seḥer āġūş-be-āġūş olduḳ

159. **bize:**-*e*
Rübai 271
Mısra: **4**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Her ḥālde ey pādişeh-i ferd ü Ṣamed
Eyle bize tevfīḳuñı luṭfuñla refīḳ

160. **bizi:**-*i*
Rübai 305
Mısra: **2**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Ey raḥmet-i bī-ġāyeti ḫayrü'l-mesʾūl
Eyle bizi ṣeh-rāh-ı murāda mevṣūl

161. **biz:**
Rübai 341
Mısra: **4**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
İtdükçe teḳāżā bize nefs-i bedkār
Biz fikr-i ġam-ı maḥşer ü ḳabr eyleyelüm

162. **bize:**-*e*
Rübai 341
Mısra: **3**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
İtdükçe teḳāżā bize nefs-i bedkār
Biz fikr-i ġam-ı maḥşer ü ḳabr eyleyelüm

163. **bize:**-*e*
Rübai 377
Mısra: **1**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Senden bize emr oldı çün ey Rabb-i enām
Ol mefḫar-ı kevneyne ṣalāt ile selām

164. **bize:**-*e*
Rübai 410
Mısra: **3**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Aḥkām-ı diyānetde bu remz oldı bize
Vācibdür ola ḳavl ile fiʿlüñ yeksān

165. **bize:**-*e*
Rübai 416
Mısra: **1**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Sendendür İlāhī bize luṭf u iḥsān
Maẓhar kerem ü fażluña cinn ü insān

166. **bize:**-*e*
Rübai 432
Mısra: **1**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Tā key bu cefālar bize ey ṭāliʿ-i dūn
Kim olmadayuz dest-i melāmet zebūn

167. **bizi:**-*i*
Rübai 453
Mısra: **1**

Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Faẕluñ ile idüp bizi nevʿ-i insān
Bī-sebḳ-ı ʿivaż eyledüñ īmān iḥsān

168. **bize:**-*e*
Rübai 470
Mısra: **4**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Ger ẕerre ḳadar ḳudretin iẓhār itse
Eyler yem-i ḫaḍrāyı bize sebz-i giyāh

169. **bizi:**-*i*
Rübai 480
Mısra: **4**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Elden ne gelür sāʾiḳ-i taḳdīr-i ezel
Sevḳ itdi bizi memleket-i Īrāna

170. **biz:**
Rübai 512
Mısra: **2**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Ṣad ġıbṭa eyā muʿtekifān-ı der-gāh
Biz ḥasret ile naʿra-keş-i nāle vü āh

171. **biz:**
Rübai 526
Mısra: **3**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Biz luṭfuña şükr itmege ḳādir degülüz
Sensin yine şükre viren istiʿdādı

172. **bize:**-*e*
Rübai 527
Mısra: **3**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
ʿAfv ü keremüñdür bize ancaḳ çāre
Dil-ḫastelerüz eyle şifā yā Şāfī

173. **biz:**
Rübai 536
Mısra: **1**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Biz naġme-ṭırāz-ı ḥüsn-i yārüz şimdi
Biñ şevḳ ile hem-kār-ı hezāruz şimdi

bī-zaḥmet ü teʿab:

1. **bī-zaḥmet ü teʿab:**
Gazel 48
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sıkıntısız ve zahmetsiz.
Olduñ resīde tā ḥarem-i Ḳudse Mekkeden
İtdüñ sefer feleklere bī-zaḥmet ü teʿab

bīzār olmasa:

1. **bīzār olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 440
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bıkmak, usanmak; rahatsız olmak.
Şerbet-i laʿlüñ niyāz itmezdi ḳurbān oldıġum
Derd-i ʿışḳuñla dil-i bī-çāre bīzār olmasa

bī-zevāl:

1. **bī-zevālüñdür:**-*üñ, -dür*
Rübai 145
Mısra: **3**
Bitmez, tükenmez.
Mevcūd-ı eḥad ü bī-zevālüñdür bes
Maṣnūʿ-ı meşiyyetüñdür erbāb-ı vücūd

bī-ẕevḳ-ı şuʿūr ola:

1. **bī-ẕevḳ-ı şuʿūr ola:**-*a*
Rübai 486
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Anlayışın zevksizliği olmak.
Lāyıḳ mı ola sende ḳuṣūr-ı taʿẓīm
Bī-ẕevḳ-ı şuʿūr ola nidā-yı Allāh

bī-ẓıl:

1. **bī-ẓıl:**
Kaside 13
Mısra: **5**
Gölgesiz.
Müşerref itmiş iken şarḳ u ġarbı bī-ẓıl iḥsānuñ
Nihāndur sāye-i ẕātuñ yesār üzre yemīn üzre

bizüm:

1. **bizümdür:**-*dür*
Gazel 453
Mısra: **7**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
Ġayreti Mecnūn u Ferhāduñ bizümdür ḥaşre dek
Dönmemek lāyıḳ mıdur yārān yārān üstüne

boġaz:

1. **boġazı:**-*ı*
Gazel 277
Mısra: **2**
Ağzın nihayetindeki dar yer.
Öpmek ister ġonçesin tenhā ḳabaḳ
Bir boġazı iplüdür cānā ḳabaḳ

bölük:

1. **bölük:**
Kaside 2
Mısra: **20**
Bir kısım.
Ṭāʿat ü ʿışyān ü ḫayr ü şerr-i aʿmāli nedür
Saña nisbet bir bölük aṣḥāb-ı sehv ü ġafletüñ

boyan:

1. **boyandı:**-*dı*
Gazel 85
Mısra: **4**
Boyalı hale gelmek.

Rāya beñzer ḫançeriyle urdı ḥışm idüp beni
Sīne ḳan ile boyandı yā burada yāre güç

böyle:

1. **böyle:**
Gazel 20
Mısra: **4**
Aynıyla, bu tarzda.
Ferāmūş eyledüñ ben nā-tüvānı şām-ı ḥasretde
Senüñle böyle mi ʿahd eylemişdük ey ḳamer-simā

2. **böyle:**
Gazel 25
Mısra: **9**
Aynıyla, bu tarzda.
Ey Naḥīfī böyle bir şiʿr-i leṭāfet-baḫş ile
Çoḳ mıdur aḥbāba ʿarż-ı imtiyāz itmek baña

3. **böyledür:**-*dür*
Gazel 40
Mısra: **7**
Aynıyla, bu tarzda.
Ne çāre levḥa-i taḳdīre böyledür taḥrīr
Niyāz ü nāle baña nāz-ı cān-güdāz saña

4. **böyle:**
Gazel 50
Mısra: **13**
Aynıyla, bu tarzda.
Böyle ḳalursa Naḥīfī şīve-i baḫtum eger
Dāmenin dest-i nedāmet çāk ider rūz-ı ḥisāb

5. **böyle:**
Gazel 67
Mısra: **9**
Aynıyla, bu tarzda.
Böyle giderse rāh-ber-i kevkebüm eger
Āḫir ṭarīḳ-i yeʾse çıḳar şāh-rāh-ı baḫt

6. **böyle:**
Gazel 86
Mısra: **9**
Aynıyla, bu tarzda.
Ey Naḥīfī böyle üstādane ṭarḥ-endāz olan
Vādī-i cān-baḫş-ı yār-ı dil-güşā bilmez mi hīç

7. **böyle:**
Gazel 87
Mısra: **13**
Aynıyla, bu tarzda.
Naḥīfīyā hele ben böyle eyledüm idrāk
Melāl-ḫāne-i dünyā degül mekān-ı feraḥ

8. **böyle:**
Gazel 107
Mısra: **13**
Aynıyla, bu tarzda.
Hezār-ı zāra beni hem-zebān ider böyle
O nev-bahār-ı leṭāfet o şūḫ-ı gül-ḫaddür

9. **böyle:**
Gazel 110
Mısra: **3**
Aynıyla, bu tarzda.
Güẕergehinde beni vaḳf-ı rāh idüp böyle
Fütāde eyleyen ol dil-ber-i sehī-ḳaddür

10. **böyle:**
Gazel 124
Mısra: **14**
Aynıyla, bu tarzda.
Ey Naḥīfī feyż-i mevlā ile yārān-ı ṣafā
Ṣaġ olursaḳ böyle şiʿr-i dil-güşāmuz çoḳ görür

11. **böyle:**
Gazel 136
Mısra: **5**
Aynıyla, bu tarzda.
Tā böyle ihtizāzdan ey serv-i būstān
Ol nev-nihāl-i nāza ġaraż ser-fürū mıdur

12. **böyle:**
Gazel 140
Mısra: **8**
Aynıyla, bu tarzda.
Nem-i eşküm miṣāl-i jāle durmaz feyż-yāb eyler
Anuñçün böyle ey gül sünbül-i zülfüñ muṭarrādur

13. **böyle:**
Gazel 158
Mısra: **11**
Aynıyla, bu tarzda.
Eger böyle ḳalursa dilde derd-i ḥasretüñ cānā
Naḥīfīveş ten-i pür-dāġumı zār ü nizār eyler

14. **böyledür:**-*dür*
Gazel 159
Mısra: **8**
Aynıyla, bu tarzda.
Dāḫil-i bezm-i murād iken tekāsül eyledüñ
İşte ey ġāfil ḫumār-ı fevt-i furṣat böyledür

15. **böyledür:**-*dür*
Gazel 159
Mısra: **14**
Aynıyla, bu tarzda.
Merdüm-i ṣāḥib-dili minnet-keş-i dünān ider
Ey Naḥīfī işte baḫt-ı bī-mürüvvet böyledür

16. **böyledür:**-*dür*
Gazel 159
Mısra: **1**
Aynıyla, bu tarzda.
Ḫāṭır-ı maḥzūnı ṣor şarṭ-ı ḥaḳīḳat böyledür
Al ele göñlüm ki ādāb-ı maḥabbet böyledür

17. **böyledür:**-*dür*
Gazel 159
Mısra: **12**
Aynıyla, bu tarzda.
Mest olam bī-hūş olam keyfiyyet-i esrār ile
El çekem cām-ı hevādan dilde niyyet böyledür

18. **böyledür:**-*dür*
Gazel 159
Mısra: **2**
Aynıyla, bu tarzda.
Ḫāṭır-ı maḥzūnı ṣor şarṭ-ı ḥaḳīḳat böyledür
Al ele göñlüm ki ādāb-ı maḥabbet böyledür

19. **böyledür:**-*dür*
Gazel 159
Mısra: **4**
Aynıyla, bu tarzda.

Nāz ider ger pādişāh-ı ʿālem olsa ʿāşıḳı
Muḳteżā-yı ṭabʿ-ı erbāb-ı melāḥat böyledür

20. **böyledür:**-*dür*
Gazel 159
Mısra: **6**
Aynıyla, bu tarzda.
Saña cevr eyler varur aġyāra yüz biñ luṭf ider
Ey göñül maʿẕūr ṭut ḫūbānda ʿādet böyledür

21. **böyledür:**-*dür*
Gazel 159
Mısra: **10**
Aynıyla, bu tarzda.
Cevr ile maḥzūn ider ehl-i kemāli dāʾimā
Āh kim bu gerdiş-i bī-raḥm ü şefḳat böyledür

22. **böyledür:**-*dür*
Gazel 160
Mısra: **4**
Aynıyla, bu tarzda.
Dāmenüñ mehcūr ola ser-pençe-i bīgāneden
Ey büt-i nā-āşınā āyīn-i ʿişmet böyledür

23. **böyledür:**-*dür*
Gazel 160
Mısra: **1**
Aynıyla, bu tarzda.
ʿĀşıḳı bī-hūş ider dārū-yı vuṣlat böyledür
Sāḳiyā keyfiyyet-i cām-ı maḥabbet böyledür

24. **böyledür:**-*dür*
Gazel 160
Mısra: **2**
Aynıyla, bu tarzda.
ʿĀşıḳı bī-hūş ider dārū-yı vuṣlat böyledür
Sāḳiyā keyfiyyet-i cām-ı maḥabbet böyledür

25. **böyledür:**-*dür*
Gazel 160
Mısra: **8**
Aynıyla, bu tarzda.
Kevkeb-i bī-tābın eyler būmveş vīrāne dost
Ṭāliʿ-i nā-şād-ı aṣḥāb-ı ṭabīʿat böyledür

26. **böyledür:**-*dür*
Gazel 160
Mısra: **10**
Aynıyla, bu tarzda.
Andan ednā bir denī ḳalmaz ki ber-kām olmaya
Ey Naḥīfī ʿaṣrımuzda ṣāʿiriyyet böyledür

27. **böyledür:**-*dür*
Gazel 160
Mısra: **6**
Aynıyla, bu tarzda.
Külḫan eyler sīneñi sūzān ider cān ü dili
Cismüñ ḫākister eyler nār-ı ġayret böyledür

28. **böyle:**
Gazel 161
Mısra: **14**
Aynıyla, bu tarzda.
Nedür bu āh-ı dil-sūz ey Naḥīfī
Nedendür böyle pür-āteş edālar

29. **böyle:**
Gazel 162
Mısra: **9**
Aynıyla, bu tarzda.
Böyle ḳalmazsın cihānda ey Naḥīfī ġam yime
Saña da bir gün Ḫudā elbette feṭḥ-i bāb ider

30. **böyle:**
Gazel 171
Mısra: **12**
Aynıyla, bu tarzda.
Ġonçe-i laʿlüñ terennüm-sāz-ı nāz itdükçe sen
Bülbül-i ṭabʿ-ı Naḥīfī böyle siḥr-āġāz olur

31. **böyle:**
Gazel 174
Mısra: **3**
Aynıyla, bu tarzda.
Kendiñi böyle nihān eyleme ḳurbānuñ olam
Ḫasretüñ dāġ-zen-i sīne-i ṣad çākümdür

32. **böyle:**
Gazel 174
Mısra: **11**
Aynıyla, bu tarzda.
Naḫl-i āhum ola ḳabrümde daḥi böyle bülend
Çeşm-i dil-ber ki benüm āb-dih-i ḫākümdür

33. **böyle:**
Gazel 180
Mısra: **4**
Aynıyla, bu tarzda.
İder pūşīde kāküllerle dil-ber ḫāl-i dil-cūsın
Baña baḫt-ı siyāhum böyle biñ dāġ-ı derūn eyler

34. **böyle:**
Gazel 185
Mısra: **8**
Aynıyla, bu tarzda.
Dil-i āşüfte geçmez n'eyleyem vaṣluñ hevāsından
Cünūnum böyle taḥrīḳ eyleyen hep bu hevālardur

35. **böyle:**
Gazel 189
Mısra: **11**
Aynıyla, bu tarzda.
Ḳalur mı rūyumuzda hīç sevād-ı maʿşiyet böyle
Naḥīfī āb-ı istiġfār anı kim şüst ü şū eyler

36. **böyle:**
Gazel 197
Mısra: **9**
Aynıyla, bu tarzda.
Ey Naḥīfī böyle āteş-pāre güftāra sebeb
Ṭabʿ-ı pür-tābum mıdur ol şūḫ-ı dil-ḫ∨āhum mıdur

37. **böyle:**
Gazel 213
Mısra: **3**
Aynıyla, bu tarzda.
Böyle neşgüfte ḳalur mı ġonçe-i dāġ-ı derūn
Feyż-baḫş olmaz mı āyā pertev-i ḫūrşīdümüz

38. **böyle:**
Gazel 218
Mısra: **4**
Aynıyla, bu tarzda.

Nigāhumdan bilür meftūn u ḥayrān oldıġum ol māh
Cihānda böyle ḥāl añlar netīce bir cevān olmaz

39. **böyle:**
Gazel 227
Mısra: **10**
Aynıyla, bu tarzda.
Allāha niyāz eyle Naḥīfī ide iḥsān
Ḳalursa yine böyle bu nā-çāra baḳılmaz

40. **böyle:**
Gazel 231
Mısra: **4**
Aynıyla, bu tarzda.
Baġrumuz deldi nevā-yı naġme-i ser-tīz-i ney
Ehl-i derde böyle teʾsīr eylese zāhid nefes

41. **böyle:**
Gazel 252
Mısra: **11**
Aynıyla, bu tarzda.
Görenler böyle vaż‘-ı nā-sezāsın
İder mi gerdiş-i ġaddārdan ḥaẕ

42. **böyle:**
Gazel 252
Mısra: **14**
Aynıyla, bu tarzda.
Olınmaz mı gel inṣāf it Naḥīfī
Cihānda böyle bir dildārdan ḥaẕ

43. **böyle:**
Gazel 260
Mısra: **12**
Aynıyla, bu tarzda.
Oldı Ḳureyş ü Hāşimiyān eşref-i gürūh
Böyle naḳl eyledi bu vech üzre selef

44. **böyledür:**-*dür*
Gazel 284
Mısra: **16**
Aynıyla, bu tarzda.
Vaḳt-i maʿmūrını kim gördi gel inṣāf idelüm
Böyledür ṭarḥ-ı esāsı bu ḫarāb-ābāduñ

45. **böyle:**
Gazel 292
Mısra: **8**
Aynıyla, bu tarzda.
Gelür diyār-ı ʿademden hezārı görmege gül
Ḥaḳīḳat ey gül-i raʿnā olınca böyle gerek

46. **böyledür:**-*dür*
Gazel 301
Mısra: **2**
Aynıyla, bu tarzda.
Levḥ-i ḥüsninde yine ḫaṭṭ-ı ruḫ-ı yāri görüñ
Böyledür ṭāliʿumuz baḫt-ı siyehkārı görüñ

47. **böyle:**
Gazel 302
Mısra: **2**
Aynıyla, bu tarzda.
Saña ḳalmışdur ey āfet baña göñlümce nāz itmek
Nigāh-ı ʿişvelerle böyle vaż‘-ı dil-nevāz itmek

48. **böyle:**
Gazel 305
Mısra: **3**
Aynıyla, bu tarzda.
Kākülleriñi eyleyicek böyle perīşān
Ḳaddüñ sipeh-i ʿişveye şekl-i ʿalem itdüñ

49. **böyle:**
Gazel 310
Mısra: **2**
Aynıyla, bu tarzda.
Bī-vefā kim dirdi saña ger cefā-kār olmasañ
Hīç bahāñ olmazdı ammā böyle ġaddār olmasañ

50. **böyledür:**-*dür*
Gazel 312
Mısra: **7**
Aynıyla, bu tarzda.
Luṭf-ı tevfīḳ-ı İlāhīden ümmīdüm böyledür
Rūy-māl-i dergehüñle şād ola cān-ı melūl

51. **böyle:**
Gazel 332
Mısra: **9**
Aynıyla, bu tarzda.
Beyʿ-gāh-ı ġamda böyle ḫarca sürmezdi beni
Baḳsa rūy-ı zerdime ol dil-ber-i sīmīn tenüm

52. **böyle:**
Gazel 337
Mısra: **5**
Aynıyla, bu tarzda.
Cebīnüm böyle çīn-ālūde-i şekvā mı eylerdüm
Eger āyīne-i baḫtumda bir rūy-ı ṣafā görsem

53. **böyle:**
Gazel 338
Mısra: **12**
Aynıyla, bu tarzda.
Ferhād-ı nā-kes itdiği himmet midür meger
Küh-sār-ı ġamda böyle midür himmetüm benüm

54. **böyle:**
Gazel 338
Mısra: **2**
Aynıyla, bu tarzda.
Ḫūn-ı cigerle ḥāṣıl olur ʿişretüm benüm
Rūz-ı ezelde böyle imiş ḳısmetüm benüm

55. **böyle:**
Gazel 344
Mısra: **2**
Aynıyla, bu tarzda.
Seni her laḥẓa ġam-ı ʿışḳ ile giryān göreyüm
Ḫāṭıruñ bencileyin böyle perīşān göreyüm

56. **böyle:**
Gazel 365
Mısra: **4**
Aynıyla, bu tarzda.
Ẕevḳ-yāb-ı nālesin ālām-ı ʿışḳ-ı yār ile
Ey dil-i şeydā ne bulduñ böyle nālān olmadan

57. **böyledür:**-*dür*
Gazel 389
Mısra: **8**
Aynıyla, bu tarzda.
Ṣafā-yı ḳalb ü ʿışḳ-ı pāk ü tevfīḳ u rıżā virsün

Niyāzum böyledür
Perverdigār-ı kām-baḫşādan

58. **böyle:**
Gazel 398
Mısra: **11**
Aynıyla, bu tarzda.
Ḫavfüm budur ki böyle ġam-ı intiẓār ile
Bir gün helāk olur bu Naḥīfī-i nā-tüvān

59. **böyle:**
Gazel 404
Mısra: **2**
Aynıyla, bu tarzda.
Dime kim zencīr-i zülfe gel beni baġlayı ḳo
Ẓulmete dūş olmaġıl böyle uzun sevdāyı ḳo

60. **böyle:**
Gazel 440
Mısra: **4**
Aynıyla, bu tarzda.
İtmese ʿarż-ı teġāfül ʿāşıḳ-ı dīrīneye
Çeşm-i şūḫ-ı dil-firībüñ böyle ġaddār olmasa

61. **böyle:**
Gazel 443
Mısra: **11**
Aynıyla, bu tarzda.
Böyle teġāfül eyleme naḳd-i niyāza kim
Kālā-yı nāz bir gün ola rāygān ola

62. **böyle:**
Gazel 444
Mısra: **10**
Aynıyla, bu tarzda.
Niyāzı nāza eyler münḳalib bir gün bu devrāndur
Niyāzumdan benüm tā böyle ʿarż-ı ıżṭırāb itme

63. **böyle:**
Gazel 444
Mısra: **4**
Aynıyla, bu tarzda.
Ḳo diller kūşe-i dāmānuña şevḳ ile yüz sürsün
Güẕer-gāhuñda ḳurbān oldıġum böyle şitāb itme

64. **böyle:**
Gazel 458
Mısra: **5**
Aynıyla, bu tarzda.
Ey gül bahār-ı ḥüsne tā böyle ġırra olma
Gör ṣarṣar-ı fenāyı baḳ tündī-i ḫazāna

65. **böyle:**
Gazel 458
Mısra: **13**
Aynıyla, bu tarzda.
Derd ehlinüñ Naḥīfī eşʿārı böyle ister
Elfāẓı şāʿirāne maʿnāsı ʿāşıḳāne

66. **böyle:**
Gazel 460
Mısra: **1**
Aynıyla, bu tarzda.
Dünyede ʿāşıḳ sevince böyle bir meh-rū seve
Kim cebīni bedre beñzer ḳaşları māh-ı neve

67. **böyle:**
Gazel 476
Mısra: **8**
Aynıyla, bu tarzda.
Niçe cān virmesün āşüftelerüñ inṣāf it
Sevdigüm böyle ḥaḳīḳatli cevān oldıġuña

68. **böyle:**
Gazel 480
Mısra: **2**
Aynıyla, bu tarzda.
Yāreler açsun derūn-ı ʿāşıḳ-ı nā-çīzüñe
Böyle mi taʿlīm idersin ġamze-i ser-tīzüñe

69. **böyledür:**-*dür*
Gazel 493
Mısra: **9**
Aynıyla, bu tarzda.
Ey Naḥīfī böyledür ḥükm-i esās-ı çarḫ-ı dūn
Kimseler vāreste-i ehdūh-ı gerdūn olmadı

70. **böyle:**
Gazel 495
Mısra: **6**
Aynıyla, bu tarzda.
Ne ḫoş taʿbīr ider lafẓ-ı füsūnı çeşm-i şūḫuñ gör
İdince böyle taḳrīr eylese üstād maʿnāyı

71. **böyle:**
Gazel 524
Mısra: **7**
Aynıyla, bu tarzda.
Niçe demdür ki ben de pāymāl-i ḥasretem böyle
Benüm dest-i ümmīdüm ol ḳad-i bālāya degmez mi

72. **böyle:**
Kaside 3
Mısra: **64**
Aynıyla, bu tarzda.
Emr-i mevlāyı ḳoyup ḥükm-i hevāyı tutasın
Göñül inṣāf idelüm böyle midür ʿirfānuñ

73. **böyle:**
Kaside 8
Mısra: **11**
Aynıyla, bu tarzda.
ʿĀlemi böyle tenük ʿarṣa görüp itmiş idi
Ḫayl-i ezhār birer ḥāl ile tā terk-i diyār

74. **böyle:**
Kaside 8
Mısra: **23**
Aynıyla, bu tarzda.
Ḫāṣılı rūy-ı cihān böyle iken ser-tā-pā
Emr idüp cümlesine şimdi Ḫudā-yı Dādār

75. **böyle:**
Kaside 19
Mısra: **161**
Aynıyla, bu tarzda.
Ey Naḥīfī eyleme tā böyle iṭnāb-ı süḫān
Besdür ol şāha bu deñlü ʿarż-ı ḥāl-i çākerī

76. **böyle:**
Kaside 22
Mısra: **19**
Aynıyla, bu tarzda.
Ki böyle bir sütūde vaṣfı tevkīl eyledi ṣadra
Zihī tevfīḳ-i
Rabbānī ziḥī ilhām-ı dānāyī

77. **böyle:**
Kaside 23
Mısra: **35**
Aynıyla, bu tarzda.
Zamānın böyle ḫurem eylesün teʾyīd-i Bārī kim
Berāy-ı tehniyet her sāl ʿıyd-i dil-güşā gelsün

78. **böyle:**
Kaside 26
Mısra: **234**
Aynıyla, bu tarzda.
Ḥużūr-ı ʿizzete lāyıḳ edā degüldür bu
Egerçi böyle olınmazdı midḥatüñ ammā

79. **böyle:**
Kaside 26
Mısra: **164**
Aynıyla, bu tarzda.
Ne ḫāne ḳaldı ne ḫod ḫānümān-ı sāmānum
Ne çāre böyle imiş ḥükm-i ser-nüvişt-i ḳażā

80. **böyle:**
Kaside 26
Mısra: **21**
Aynıyla, bu tarzda.
Meşiyyet-i ezelī böyle iḳtiżā itmiş
Ki münkeşif ola eżdādı ile hep eşyā

81. **böyledür:**-*dür*
Kaside 26
Mısra: **25**
Aynıyla, bu tarzda.
Bu deñlü ġam yime kim böyledür bu ḥāl-i cihān
Gehī ġumūm u melālet gehī sürūr u ṣafā

82. **böyle:**
Kaside 27
Mısra: **69**
Aynıyla, bu tarzda.
Böyle mi eyler idüm nüsḫa-i medḥüñ inşā
Olmasa ḳalbüm eger ḥüzn-i kederle pür-sūz

83. **böyle:**
Kaside 28
Mısra: **23**
Aynıyla, bu tarzda.
Göñül maḥzūn iken mesrūr ü şādān eyleyen böyle
Cihān bezminde bir kān-ı kerem ʿālī-cenābumdur

84. **böyle:**
Kıt'a 45
Mısra: **7**
Aynıyla, bu tarzda.
Böyle bir ḳaṣr-ı ṣafā görmedi çeşm-i gerdūn
Dīde-i encüm ile olsa n'ola ḥayrānı

85. **böyle:**
Matla 26
Mısra: **2**
Aynıyla, bu tarzda.
Bir laḥẓa gelmedi saña bu zīb-i ḫoş-nümā
Eyyām-ı ʿömr böyle geçer aç gözüñ dilā

86. **böyle:**
Matla 75
Mısra: **1**
Aynıyla, bu tarzda.
Sevād-ı çeşmüñe ḥurmet neden tā böyle ḥāʾildür
Senüñ beñzer ki çeşmüñ ey cefā-ḫū ḳana māʾildür

87. **böyle:**
Rübai 193
Mısra: **4**
Aynıyla, bu tarzda.
ʿIşḳıyla hilāl olmadadur cism-i nizār
Meh-pārelere māʾil olan böyle olur

88. **böyle:**
Rübai 193
Mısra: **1**
Aynıyla, bu tarzda.
Gör derdümi kim bī-dil olan böyle olur
Dāġ-ı ġam ile ḥāṣıl olan böyle olur

89. **böyle:**
Rübai 193
Mısra: **2**
Aynıyla, bu tarzda.
Gör derdümi kim bī-dil olan böyle olur
Dāġ-ı ġam ile ḥāṣıl olan böyle olur

90. **böyle:**
Rübai 217
Mısra: **2**
Aynıyla, bu tarzda.
Efsūn-zede-i ġamze-i cādū-menişüz
Biz anuñ içün böyle perīşān-revişüz

91. **böyle:**
Rübai 335
Mısra: **3**
Aynıyla, bu tarzda.
Çeşmüm gibi tā böyle teġāfül itme
Sensin beni dīvāne iden hey ẓālim

92. **böyle:**
Rübai 498
Mısra: **2**
Aynıyla, bu tarzda.
Ġurbetde ḳalup bī-kes ü tenhā şöyle
Dil ḥüzn ile geh şöyle vü gāhī böyle

93. **böyle:**
Rübai 511
Mısra: **3**
Aynıyla, bu tarzda.
Āhum şererin böyle fürūzān itdüm
Tābende ola mihri anuñ tābende

94. **böyle:**
Tarih 3
Mısra: **9**
Aynıyla, bu tarzda.
Niçe şād olmasunlar böyle şāh-ı bī-ʿadīl olmaz
Ümmīd oldur yemīn itsem bu ḳavle olmazam ḫāniş

95. **böyle:**
Tarih 5
Mısra: **5**
Aynıyla, bu tarzda.
Muvaffaḳ oldı bir böyle vezīr-i kāmilü'ẕ-ẕāta
Ġıdā-yı bī-zevāl itsün umūr-ı ḫayr ile mesʿūd

96. **böyledür:**-*dür*
Tarih 5
Mısra: **19**
Aynıyla, bu tarzda.
Duʿāmuz böyledür mevlā
idüp s̲ābit maḳāmında
Hemīşe eyleye iḳbāl ü ʿömr
ü ʿizzetin memdūd

97. **böyle:**
Tarih 10
Mısra: **17**
Aynıyla, bu tarzda.
Bī-nuḳaṭ ben de Naḥīfī böyle
didüm tārīḫin
Dehre ṭoḡdı bir cüvān sulṭān
ol ʿAbdü'l-mecīd

98. **böyle:**
Tarih 17
Mısra: **67**
Aynıyla, bu tarzda.
Naḥīfī ḳaṣr-ı Saʿd-ābāda
olmaz böyle bir tārīḫ
Ḳudūmü's-saʿd-ı Sulṭān
Aḥmedīdür ser-i Saʿd-ābād

99. **böyle:**
Tarih 28
Mısra: **45**
Aynıyla, bu tarzda.
Bāreke'llāh böyle bī-
mānend-e̲ser ancaḳ olur
Şekli zībā resmi dil-keş vażʿı
ḫoş ṭarhı güzel

100. **böyledür:**-*dür*
Tarih 34
Mısra: **4**
Aynıyla, bu tarzda.
Āṣaf-ı ẕī-şānınuñ tedbīri oldı
kārger
Böyledür minnet Ḫudāya
ḥükmi baḫt-ı esʿadüñ

böyle ḳalmaz:

1. **böyle ḳalmaz:**
Gazel 42
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Böyle kalmaz, böyle devam etmez.
Bu ʿālem böyle ḳalmaz bir
ser-āmed merd olur peydā
Şifā-yı ṣadr olur ḥāṣıl devā-
yı derd olur peydā

2. **böyle ḳalmaz:**
Gazel 42
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Böyle kalmaz, böyle devam etmez.
Naḥīfī ġam yime bir dest-gīr
iḥsān ider Allāh
Bu ʿālem böyle ḳalmaz bir
ser-āmed merd olur peydā

böyle olur:

1. **böyle olur:**-*ur*
Gazel 129
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Böyle, bu şekilde, buna benzer olmak.
Ḳalenderān-ı maḥabbet
görüp cünūnumuzı
Cihānda böyle olur ʿışḳuñ
evveli dirler

2. **böyle olur:**-*ur*
Gazel 302
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Böyle, bu şekilde, buna benzer davranmak.
Bi-ḥamdi'llāh Naḥīfī ġırre-
mest-i feyż-i mevlāyuz
Olur yārāna gāhī böyle ʿarż-ı
imtiyāz itmek

boyn:

1. **boynuma:**-*um, -a*
Gazel 243
Mısra: **3**
Başı bedene bağlayan bölge.
Kemeri mehveşüñ olsa n'ola
boynuma ridā
Beline hāle gibi dāʾimā
peyveste imiş

boynın burup:

1. **boynın burup:**-*up*
Matla 151
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Boynunu burmak, çaresiz bırakmak.
Ümīd-i pāy-būsın eyleyüp ol
şāh-ı ḫūbānuñ
Ṭurur boynın burup yollar
güz̲er-gāhında cānānuñ

boynın uzadup:

1. **boynın uzadup:**-*up*
Rübai 29
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Boynunu uzatmak.
Boynın uzadup reh-güz̲er-i
yārāna
Her ġonçe-i gül söylemek
ister gūyā

boynum burup:

1. **boynum burup:**-*up*
Matla 236
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Boyun bükmek.
Seḥer boynum burup hem-
sāye oldım reh-güz̲āruñla
Gözüm yollarda ḳaldı
nergisāsā intiẓāruñla

boynuma kemend atduñ:

1. **boynuma kemend atduñ:**-*um, -du, -ñ*
Gazel 94
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Boyna bağlı ip atmak, âşık olmak, kul köle yapmak.
Ṭāliʿumdur pādişāhum
boynuma atduñ kemend
Bāzū-bend-i vaṣluñı ʿuṣṣāḳa
ḳıldum müstemend

boz:

1. **bozmışdur:**-*mış, -dur*
Gazel 291
Mısra: **5**
Bozguna uğratmak.
Niçe diller alup cemʿiyyet-i
ʿuṣṣāḳı bozmışdur
Anuñçün hep perīşān vażʿ
ider zülf-i dil-āvīzüñ

2. **bozdı:**-*dı*
Matla 191

Mısra: **2**
Bozguna uğratmak.
Cemʿ-i ḫūbāna kesel virdi raḳīb-i nā-dān
Bozdı cemʿiyyetini ġonçelerüñ bād-ı ḫazān

boz-:

1. **bozuldı:**-*ul, -dı*
Matla 155
Mısra: **1**
Bozguna uğratmak.
Bozuldı donanması bāzār-ı şehrüñ
Fenāsı beyān itdi encām-ı dehrüñ

bozul:

1. **bozuldı:**-*dı*
Gazel 456
Mısra: **1**
Bozulmak, dağılmak.
Bozuldı bezm-i ṣafā zīb-i tām virdükçe
Bu meclis oldı perīşān niẓām virdükçe

bu:

1. **bu:**
Gazel 3
Mısra: **6**
Bu, işaret sıfatı.
Ḥasret-i dīdār-ı pāküñle n'ola pür-ḫūn ise
Cān ile müştāḳdur bu dīde-i giryān saña

2. **budur:**-*dur*
Gazel 3
Mısra: **11**
Bu, işaret zamiri.
Budur ümmīdüm recā-yı ʿafv ile şād idesin
ʿArż ola şol dem ki aḥvāl-i dil-i nālān saña

3. **bu:**
Gazel 5
Mısra: **5**
Bu, işaret sıfatı.
Sende bu ḥālet nedür ey neşʾe-i pür-zūr-ı ʿışḳ
Kim gedāyı şāh idersin şāhı eylerdin gedā

4. **bu:**
Gazel 5
Mısra: **10**
Bu, işaret sıfatı.
Sedd-i nuṭḳ u ʿaḳl ü idrāk itmedükçe ḥāṣılı
Ḥaḳḳ-ı taʿbīr ile olmaz sırrı bu ʿışḳuñ edā

5. **bu:**
Gazel 6
Mısra: **9**
Bu, işaret sıfatı.
Fāriġ olmaz bu Naḥīfī vaṣf-ı pāküñden senüñ
Eylese yüz biñ taʿarruż ḥāsid-i fāsid baña

6. **bu:**
Gazel 8
Mısra: **9**
Bu, işaret sıfatı.
Bu Naḥīfīnüñ niyāzı rūz u şeb senden budur
Ol günehkārı Ḫudādan eyle maḥşerde recā

7. **budur:**-*dur*
Gazel 8
Mısra: **9**
Bu, işaret zamiri.
Bu Naḥīfīnüñ niyāzı rūz u şeb senden budur
Ol günehkārı Ḫudādan eyle maḥşerde recā

8. **bu:**
Gazel 9
Mısra: **7**
Bu, işaret sıfatı.
Luṭfuña ḳaldum efendüm yoḫsa bu ʿiṣyān ile
Lāyıḳam maḥşerde olsa baña biñ dürlü cezā

9. **budur:**-*dur*
Gazel 9
Mısra: **9**
Bu, işaret zamiri.
Budur ümmīdüm ki maḥrūm-ı saʿādet olmaya
Ol ki olmışdur ezelden ʿışḳuñ ile āşinā

10. **bu:**
Gazel 10
Mısra: **6**
Bu, işaret sıfatı.
Cihān cihāñ ġam-ı nā-dīde var derūnumda
Bu derd-i ʿışḳ görünmez belā imiş ḥayfā

11. **bu:**
Gazel 11
Mısra: **1**
Bu, işaret sıfatı.
Nedür bu şīve nedür bu ḫiṭāb-ı istiġnā
Nedür bu sende olan olan āb ü tāb-ı istiġnā

12. **bu:**
Gazel 11
Mısra: **1**
Bu, işaret sıfatı.
Nedür bu şīve nedür bu ḫiṭāb-ı istiġnā
Nedür bu sende olan olan āb ü tāb-ı istiġnā

13. **bu:**
Gazel 11
Mısra: **2**
Bu, işaret sıfatı.
Nedür bu şīve nedür bu ḫiṭāb-ı istiġnā
Nedür bu sende olan olan āb ü tāb-ı istiġnā

14. **bu:**
Gazel 11
Mısra: **7**
Bu, işaret sıfatı.
O mest-i nāz ile kim söyleşür bu meclisde
Ṣunıldı destine cām-ı şarāb-ı istiġnā

15. **bu:**
Gazel 12
Mısra: **6**
Bu, işaret sıfatı.
Açılup sen de başla güftāra
Nedür ey ġonçe-fem bu istiġnā

16. **bu:**
Gazel 15
Mısra: **8**
Bu, işaret sıfatı.
Dil-i divāneden gel ḳaçma luṭf it terk-i cevr eyle
Bu vādīlerde olma ey ġazāl-i deşt-i istiġnā

17. **bu:**
Gazel 16
Mısra: **10**
Bu, işaret sıfatı.
Dünyāyı bir nigāhuñ ile eyledüñ tamām
Taʿlīm iden bu şīveyi kimdür ʿaceb saña

18. **bu:**
Gazel 16
Mısra: **14**
Bu, işaret sıfatı.
El-ḥaḳ Naḥīfī mevhibe-i feyż-i ʿışḳdur
Bu şiʿr-i tāze süḫan-ı münteḫāb saña

19. **bu:**
Gazel 18
Mısra: **2**
Bu, işaret sıfatı.
O māha dün gice rāz-ı derūnum eyledüm ifşā
Hele ey dil ṣaḳın bu rāza vāḳıf olmasun aʿdā

20. **bu:**
Gazel 23
Mısra: **7**
Bu, işaret sıfatı.
Baña zindān olur gūyā bu vaḥşet-ḫāne-i ġurbet
Gelince ḫāṭır-ı nā-şāde ẕevḳ-ı ülfetüñ cānā

21. **bu:**
Gazel 26
Mısra: **4**
Bu, işaret sıfatı.
ʿUşşāḳ āh ü giryede aġyar ḫandede
Lāyıḳ degül o şūḫa bu evżāʿ-ı nā-sezā

22. **bu:**
Gazel 26
Mısra: **9**
Bu, işaret sıfatı.
Şimdi nedür bu cevr ü cefālar bu ʿişveler
Ẓālim ne idi baña olan luṭfuñ ibtidā

23. **bu:**
Gazel 26
Mısra: **9**
Bu, işaret sıfatı.
Şimdi nedür bu cevr ü cefālar bu ʿişveler
Ẓālim ne idi baña olan luṭfuñ ibtidā

24. **bu:**
Gazel 26
Mısra: **12**
Bu, işaret sıfatı.
Aġlatduñ ey felek beni hicrān-ı yār ile
Ḳaldı ḥużūr-ı Ḥaḳḳa senüñle bu mā-cerā

25. **bu:**
Gazel 28
Mısra: **8**
Bu, işaret sıfatı.
Kūçe-i ḫālet-füzūnuñ ʿışḳına itmem ḳabūl
Virseler sensiz bu dehr-i miḫnet-ābādı baña

26. **bu:**
Gazel 29
Mısra: **1**
Bu, işaret sıfatı.
Baḫt-ı ġaddāruñ bu cevr ü vażʿ-ı bī-dādı baña
Ḳorḳaram terk itdirür bu miḫnet-ābādı baña

27. **bu:**
Gazel 29
Mısra: **2**
Bu, işaret sıfatı.
Baḫt-ı ġaddāruñ bu cevr ü vażʿ-ı bī-dādı baña
Ḳorḳaram terk itdirür bu miḫnet-ābādı baña

28. **bu:**
Gazel 29
Mısra: **8**
Bu, işaret sıfatı.
Nāle-i dil-sūzuma zāhid taʿaccüb eyleme
İtdiren derd-i maḥabbetdür bu feryādı baña

29. **bu:**
Gazel 30
Mısra: **6**
Bu, işaret sıfatı.
Eyleme bīhūde iẓhār-ı ḥaẕāḳat ey ṭabīb
Şād ḳıl üstād iseñ bu ḳalb-i nā-şādı baña

30. **bu:**
Gazel 30
Mısra: **10**
Bu, işaret sıfatı.
Māh-rūlardan dimişler kim Naḥīfī geçdi hep
Bilmem āyā eyleyen kimdür bu isnādı baña

31. **bu:**
Gazel 32
Mısra: **2**
Bu, işaret zamiri.
Beyān ider ġam-ı ʿışḳum sirişk ü āh saña
Esīrüñ oldıġuma bu yeter güvāh saña

32. **bu:**
Gazel 33
Mısra: **7**
Bu, işaret sıfatı.
Kimse bilmez ne çeker bu dil-i miḫnet-zede āh
Neler itdi baña ol dil-ber-i ġaddār baña

33. **bu:**
Gazel 34
Mısra: **1**
Bu, işaret sıfatı.
Nedür āşūbī-i ġamzeñle bu āzār baña
Neden āzürdesin ey dil-ber-i ġaddār baña

34. **bu:**
Gazel 35
Mısra: **10**
Bu, işaret sıfatı.
Bilmedüñ ḳadrini ḥayfā ki esīr olmış iken
Bu Naḥīfī gibi bir ʿāşıḳ-ı ġam-ḫ∨ār saña

35. **bu:**
Gazel 37
Mısra: **13**
Bu, işaret sıfatı.
Nāz idersin bu Naḥīfī saña itdükçe niyāz
Gelür ey āfet-i cān nālesi efsāne saña

36. **bu:**
Gazel 40

Mısra: **3**
Bu, işaret sıfatı.
Sirişk-i çeşm-i terümdür bu ḫandeye bāʿiş
Ne ḫūb neşve virürmiş şarāb-ı nāz saña

37. **bu:**
Gazel 41
Mısra: **2**
Bu, işaret sıfatı.
Eşer mi eylemez ey nev-nihāl-i nāz saña
Bu āh ü nāle bu feryād-ı cān-güdāz saña

38. **bu:**
Gazel 41
Mısra: **2**
Bu, işaret sıfatı.
Eşer mi eylemez ey nev-nihāl-i nāz saña
Bu āh ü nāle bu feryād-ı cān-güdāz saña

39. **bu:**
Gazel 41
Mısra: **3**
Bu, işaret sıfatı.
Nedür bu ʿişve n'içündür bu ṭavr-ı bīgāne
Ḫaṭā mı bir nigeh-i āşinā-nevāz saña

40. **bu:**
Gazel 41
Mısra: **3**
Bu, işaret sıfatı.
Nedür bu ʿişve n'içündür bu ṭavr-ı bīgāne
Ḫaṭā mı bir nigeh-i āşinā-nevāz saña

41. **bu:**
Gazel 41
Mısra: **11**
Bu, işaret sıfatı.
Bu ḥüsn ü ān ile bu şīve-i leṭāfet ile
Sezā degül midür imżā-yı imtiyāz saña

42. **bu:**
Gazel 41
Mısra: **11**
Bu, işaret sıfatı.
Bu ḥüsn ü ān ile bu şīve-i leṭāfet ile
Sezā degül midür imżā-yı imtiyāz saña

43. **bu:**
Gazel 42
Mısra: **1**
Bu, işaret sıfatı.
Bu ʿālem böyle ḳalmaz bir ser-āmed merd olur peydā
Şifā-yı ṣadr olur ḥāṣıl devā-yı derd olur peydā

44. **bu:**
Gazel 42
Mısra: **8**
Bu, işaret sıfatı.
Degül ālāyiş-i ḫār-ı siyehden dāmen āzāde
Bu gülzār-ı cihānda gerçi bunca derd olur peydā

45. **bu:**
Gazel 42
Mısra: **11**
Bu, işaret sıfatı.
Bu vażʿ-ı bārid-i ḫas-tıynetān olduḳça meşhūdum
Cigerde sūz-ı ġayret dilde āh-ı serd olur peydā

46. **bu:**
Gazel 42
Mısra: **14**
Bu, işaret sıfatı.
Siyāh ü sāde levn-i rūz u şeb meşhūdum olduḳça
Bu luʿbetgāhda biñ dürlü naḳş-ı nerd olur peydā

47. **bu:**
Gazel 42
Mısra: **18**
Bu, işaret sıfatı.
Naḥīfī ġam yime bir dest-gīr iḥsān ider Allāh
Bu ʿālem böyle ḳalmaz bir ser-āmed merd olur peydā

48. **bu:**
Gazel 44
Mısra: **9**
Bu, işaret sıfatı.
İtmedüñ gitdi teraḥḥum bu Naḥīfīye dirīġ
Olmaduñ üftādeñe ey serv-i āzād āşinā

49. **bu:**
Gazel 47
Mısra: **8**
Bu, işaret sıfatı.
Ḫizmet ü fermānuña ser-beste bir bī-çāredür
Bu dil-i şūrīde senden ger baʿīd ü ger ḳarīb

50. **bu:**
Gazel 47
Mısra: **14**
Bu, işaret sıfatı.
Yā Resūla'llāh senüñ ḫāk-i rehüñdür şefḳat it
Her ne deñlü mücrim ise bu Naḥīfī-i ġarīb

51. **bu:**
Gazel 49
Mısra: **3**
Bu, işaret sıfatı.
Bu faṣl-ı dil-güşāda ider şāh-ı gül yine
Teşrīf-i lāne-i ḥüzn-ābād-ı ʿandelīb

52. **bu:**
Gazel 52
Mısra: **3**
Bu, işaret sıfatı.
Niçe dil şād-kām olsun bu bezm-i miḥnet-efzāda
Şarāb-ı şevḳumuz ālūde-i zehr-āb-ı ġamdur hep

53. **bu:**
Gazel 52
Mısra: **6**
Bu, işaret sıfatı.
Ne şūḫa mübtelā olsam ḳalur sīnemde bir zaḫmı
Bu bezmüñ dil-nişīn-i ʿişreti ṣāḥib-ḳademdür hep

54. **bu:**
Gazel 52
Mısra: **7**
Bu, işaret sıfatı.
Bu gülzār-ı ḫazān-encām-ı gerdūn içre şevḳ ile
Beni bülbül gibi nālān iden ol ġonçe-femdür hep

55. **bu:**
Gazel 53
Mısra: **12**
Bu, işaret sıfatı.

N’ola efzūn olursa ẕerreden
ʿuşşāḳ-ı mihr-engīz
Bu şehrüñ dil-rübāsı gün gibi
meşhūrlardur hep

56. **bu:**
Gazel 53
Mısra: **15**
Bu, işaret sıfatı.
Bu menzilde güşād-ı şaṣt-ı
tīr-i nāleye bāʿiṣ
Nişān-ı nāvek-i idbār olan
maġrūrlardur hep

57. **bu:**
Gazel 54
Mısra: **6**
Bu, işaret sıfatı.
Ruḫlaruñ şeftālūsinden mīve
iḥsān it baña
Yalıñuz yā ben miyem bu
cümle dünyā teşne-leb

58. **bu:**
Gazel 54
Mısra: **8**
Bu, işaret sıfatı.
Ḥasretüñle künc-i ġamda
dīdeler ḳan aġladı
Bu sirişküm baḥrine ol yedi
deryā teşne-leb

59. **bu:**
Gazel 54
Mısra: **9**
Bu, işaret sıfatı.
Bu Naḥīfī leblerüñ vaṣfın
ḳılınca şevḳ ile
Bu leʾāl-i naẓma cānā cümle
maʿnā teşne-leb

60. **bu:**
Gazel 54
Mısra: **10**
Bu, işaret sıfatı.
Bu Naḥīfī leblerüñ vaṣfın
ḳılınca şevḳ ile
Bu leʾāl-i naẓma cānā cümle
maʿnā teşne-leb

61. **bu:**
Gazel 57
Mısra: **9**
Bu, işaret sıfatı.
Bu Naḥīfīye selāmuñ bile
yoḳdur güzelüm
Aña bildür şuçını
sevdicegüm ṣoñra ḫiṭāb

62. **bu:**
Gazel 58
Mısra: **9**
Bu, işaret zamiri.
Ey Naḥīfī bu ʿacebdür
kimseler bilmez anı
Tāzelükler ʿāleminde irdi bu
cāh-ı şebāb

63. **bu:**
Gazel 58
Mısra: **10**
Bu, işaret sıfatı.
Ey Naḥīfī bu ʿacebdür
kimseler bilmez anı
Tāzelükler ʿāleminde irdi bu
cāh-ı şebāb

64. **bu:**
Gazel 61
Mısra: **4**
Bu, işaret sıfatı.
Yaḳduñ derūnı tāzeledüñ
eski derdimi
Bilmem nedür bu āh-ı
ġarībāne ʿandelīb

65. **bu:**
Gazel 62
Mısra: **11**
Bu, işaret sıfatı.
Bu Naḥīfī n’ola itmezse
cihāna raġbet
Milket-i muʿcizedür rütbe-i
iclāl-i ġarīb

66. **bu:**
Gazel 64
Mısra: **9**
Bu, işaret sıfatı.
Bu Naḥīfī seni biñ şerm ile
vaṣf itdükçe
ARAPÇA

67. **bu:**
Gazel 65
Mısra: **10**
Bu, işaret sıfatı.
Ḳıl şefāʿatle sezāvār-ı ʿaṭā-yı
ġufrān
Bu Naḥīfī-i günehkārıñı
yevmü’l-ʿaraṣāt

68. **budur:**-*dur*
Gazel 65
Mısra: **7**
Bu, işaret zamiri.
Ey mededkār-ı ümem budur
ümmīdüm Ḥaḳdan
Ṣafḥa-i naʿtüñ ola bendeñe
menşūr-ı necāt

69. **bu:**
Gazel 66
Mısra: **8**
Bu, işaret sıfatı.
Bī-tāb ü tüvān itdi beni
ḥasret-i vaṣluñ
Raḥm eyle bu müştāḳuña ey
māye-i şefḳat

70. **bu:**
Gazel 66
Mısra: **10**
Bu, işaret sıfatı.
Rāḥat bulama itmeyicek
kūyuña rū-māl
Oldı vaṭanum baña bu efkār
ile ġurbet

71. **bu:**
Gazel 66
Mısra: **12**
Bu, işaret sıfatı.
Bir āh-ı ciger-sūz ile
peyġūle-i ġamda
Sūzān ider āḫir beni bu āteş-i
ḥasret

72. **bu:**
Gazel 68
Mısra: **4**
Bu, işaret zamiri.
Vuṣlata irmek hevāsı baña
teʾsīr eyledi
N’eyleyem cānum bu düşdi
başuma sevdā-yı dost

73. **bu:**
Gazel 69
Mısra: **9**
Bu, işaret sıfatı.
Bu Naḥīfīñi ṭutup vaṣl-ı
viṣamūñ hevesi
Niçe biñ fürḳat ile baġladı
yek-bend-i memāt

74. **bu:**
Gazel 70
Mısra: **9**
Bu, işaret sıfatı.
Naḥīfī derd-i ʿışḳ ile bu dem
bīmār olup ḳaldı
Viṣāl-i yār ile aña ilāhī ḳıl
ʿaṭā ṣıḥḥat

75. **bu:**
Gazel 73
Mısra: **9**
Bu, işaret sıfatı.
Bu zemīne bir ḳadem-rencīde ḳılmaz ol cevān
Ey Naḥīfī n'eylesün ʿāşıḳ daḫi eyler sükūt

76. **bu:**
Gazel 74
Mısra: **12**
Bu, işaret sıfatı.
Cihānı seyr ider bī-bāk ü pervā çeşm-i sūzenden
Olup şevḳ-ı nigāhuñla bu cān-ı mübtelā ser-mest

77. **bu:**
Gazel 74
Mısra: **16**
Bu, işaret sıfatı.
Ḫumār-ı miḥnet-i dünyādan āzād eyleyüp yā Rab
Mey-i ʿışḳuñla bu cān ü dili ḳıl dāʾimā ser-mest

78. **bu:**
Gazel 74
Mısra: **17**
Bu, işaret sıfatı.
Terennüm eylesün bu tāze şiʿrüm şaḥn-ı gülşende
Naḥīfīveş olup bir bülbül-i rengīn edā ser-mest

79. **bu:**
Gazel 76
Mısra: **10**
Bu, işaret sıfatı.
Ḳıl çāre Naḥīfīye meded şerbet-i laʿlüñ
Öldürdi anı işte bu endīşe-i ḥasret

80. **bu:**
Gazel 77
Mısra: **13**
Bu, işaret sıfatı.
Reşk-āver-i devrān olur āḫir bu Naḥīfī
Bir kerre hele nükte-i eşʿārını seyr it

81. **bu:**
Gazel 78
Mısra: **3**
Bu, işaret sıfatı.
Āzāde eyle gel beni bu intiẓārdan
Dīrīne ʿahd-i vuṣlata vaʿd-i teḫallüf it

82. **bu:**
Gazel 81
Mısra: **6**
Bu, işaret sıfatı.
Ḳaçan görseñ perīşānuñ idersin bunca istiġnā
Degül mi sen o şehsin kim bu nā-çār olmaġa bāʿiş

83. **bu:**
Gazel 81
Mısra: **8**
Bu, işaret sıfatı.
O şaḥn-ı bāġ-ı kūyuñda ġarībi şayd iden sensin
Yine sensin bu dāma ben giriftār olmaġa bāʿiş

84. **budur:**-*dur*
Gazel 83
Mısra: **5**
Bu, işaret zamiri.
Rütbe-i ʿulyā budur çün ehl-i ʿirfān olana
Manṣıb-ı ʿışḳ ister iseñ cāh-ı aʿlādan da geç

85. **bu:**
Gazel 84
Mısra: **6**
Bu, işaret sıfatı.
Niçün ehl-i ʿışḳa uyduñ ider iseñ bil ṣūfiyā
İde şāyed bu mecāzī ʿışḳ Ḥaḳla imtizāc

86. **bu:**
Gazel 85
Mısra: **2**
Bu, işaret sıfatı.
Pādişāhā dünyede irmek viṣāl-i yāra güç
Rūz u şeb āvāre ḳaldı bu dil-i nā-çāra güç

87. **bu:**
Gazel 86
Mısra: **4**
Bu, işaret sıfatı.
Ḥasret öldürdi beni raḥm eylemez mi ḥālüme
Ol ṭabīb-i cān bu derde bir devā bilmez mi hīç

88. **bu:**
Gazel 87
Mısra: **9**
Bu, işaret sıfatı.
Yeter yeter bu perīşānī-i ġam u endūh
Görinsün ey dil-i şeydā biraz nişān-ı feraḥ

89. **bu:**
Gazel 89
Mısra: **1**
Bu, işaret sıfatı.
Bu ḥüsnüñ vaṣfını meḥd itmede ḳāṣır durur meddāḥ
Virilmez bir yere vaṣfuñ buña ʿāciz durur ervāḥ

90. **bu:**
Gazel 89
Mısra: **3**
Bu, işaret sıfatı.
Bu vuṣlat genc-i maḫfīdür uzatma destüñi ṭālib
Meger kim bulasın cānā bu ʿışḳuñ bābına miftāḥ

91. **bu:**
Gazel 89
Mısra: **4**
Bu, işaret sıfatı.
Bu vuṣlat genc-i maḫfīdür uzatma destüñi ṭālib
Meger kim bulasın cānā bu ʿışḳuñ bābına miftāḥ

92. **bu:**
Gazel 89
Mısra: **5**
Bu, işaret sıfatı.
Mülāḳī olmaġa yāra bu ʿışḳı vāsıṭa ḳılduḳ
Reh-i ʿışḳ içre ey ʿāşıḳ olupdur cānumuz seyyāḥ

93. **bu:**
Gazel 89
Mısra: **7**
Bu, işaret sıfatı.
Dilerseñ baḥr-ı ʿışḳ içre selāmet bula bu geştī
Çevir engīne-i ʿışḳa dümen sensin eyā mellāḥ

94. **bu:**
Gazel 90
Mısra: **8**
Bu, işaret sıfatı.
ʿIşḳ-ı yār içün ṣunupdur
şimdi sāḳī destüme
Girye ḳılmasun diyü bu
demde bir pīşīn ḳadeḥ

95. **bu:**
Gazel 92
Mısra: **13**
Bu, işaret sıfatı.
Ey şāh-ı lem-yezel bu
Naḥīfī-i zārıñı
Fażluñla eyle maẕhar-ı luṭf-ı
duʿā-yı ʿıyd

96. **bu:**
Gazel 94
Mısra: **10**
Bu, işaret sıfatı.
Ruḫlaruñ medḥi çıḳup eflāke
seyrān eyledi
Vādī-i ḥayretde ancaḳ bu
Naḥīfī derdmend

97. **bu:**
Gazel 95
Mısra: **9**
Bu, işaret sıfatı.
Bu Naḥīfī bir ġarībüñdür
senüñ ey dil-berā
Sāye-i vaṣluñda ḫoş geçsün
ilā-yevmi't-tenād

98. **bu:**
Gazel 96
Mısra: **9**
Bu, işaret sıfatı.
Bu Naḥīfī ḳaddüñ evṣāfın
dirince naẕmına
Gökde encüm ṣuda
māhī cümlesi ḳıldı pesend

99. **bu:**
Gazel 97
Mısra: **14**
Bu, işaret sıfatı.
Güzele māʾil olalı dilemez
Bu Naḥīfī ne naṣīḥat ü ne
pend

100. **bu:**
Gazel 98
Mısra: **2**
Bu, işaret sıfatı.
Gele ḳurbān ideyüm cānı
saña olma baʿīd
Ki bu eyyām-ı şerīf içre
durur vaḳt-ı saʿīd

101. **bu:**
Gazel 98
Mısra: **9**
Bu, işaret sıfatı.
Bu Naḥīfī dil ü cānı saña
ḳurbān ide gel
Dilerem anı ḳabūl eyleye
Mevlā-yı Mecīd

102. **bu:**
Gazel 99
Mısra: **1**
Bu, işaret sıfatı.
Dil-berā ol leblerüñ ḥulvi bu
ḥalvādan leẕīẕ
Ruḫlaruñ gül-gūnesi ol verd-
i raʿnādan leẕīẕ

103. **bu:**
Gazel 99
Mısra: **9**
Bu, işaret sıfatı.
Bu Naḥīfī faḫr ider ʿālemde
bulmış gül-ʿiẕār
Gülşen-i dehr içre var mı
būy-ı raʿnādan leẕīẕ

104. **bu:**
Gazel 102
Mısra: **1**
Bu, işaret sıfatı.
Bu bezm-i ḫāṣa ne muṭrib ne
sāz lāzımdur
Ḫulūs-ı ḳalb ile sūz u güdāz
lāzımdur

105. **bu:**
Gazel 102
Mısra: **7**
Bu, işaret sıfatı.
Bu ḥırṣ u āz olur elbette
bāʿiṯ-i ḥırmān
Viṣāl-i şāhid-i āmale nāz
lāzımdur

106. **bu:**
Gazel 106
Mısra: **16**
Bu, işaret sıfatı.
Nihān idüp heves-i ʿışḳı
dilde zühhāduñ
Bu ṣūret ile görünmek
riyālarındandur

107. **bu:**
Gazel 106
Mısra: **17**
Bu, işaret sıfatı.
Bu naẕm-ı pākine söz var
mıdur Naḥīfīnüñ
Zamānenüñ hele şīrīn
edālarındandur

108. **bu:**
Gazel 108
Mısra: **5**
Bu, işaret sıfatı.
Bu vażʿ-ı nā-becāyı şimdi
görmişdür ḳıyās itme
Baña bu şīveyi baḫt-ı siyeh
çoḳ kerre itmişdür

109. **bu:**
Gazel 108
Mısra: **6**
Bu, işaret sıfatı.
Bu vażʿ-ı nā-becāyı şimdi
görmişdür ḳıyās itme
Baña bu şīveyi baḫt-ı siyeh
çoḳ kerre itmişdür

110. **bu:**
Gazel 109
Mısra: **8**
Bu, işaret sıfatı.
Olur mużāriʿ ü māżī zamān-ı
müstaḳbel
Bu ḥāli fehm iden ehl-i naẕar
müʾeyyeddür

111. **bu:**
Gazel 109
Mısra: **10**
Bu, işaret sıfatı.
İder ṣurūf-ı zamān nefy-i ḥāl
ü istiḳbāl
Bu emre ṣīġa-i māżī dilīl-i
erşeddür

112. **bu:**
Gazel 111
Mısra: **17**
Bu, işaret sıfatı.
Bir ẕevḳa beñzemez bu
cihānda
Ol ıżṭırāb-ı şevḳ ki vuṣlat
demindedür

113. **bu:**
Gazel 112

Mısra: **7**
Bu, işaret sıfatı.
Her kime iḳbāl iderse bu zen-i dünyā-yı dūn
Ḫilʿat-i mesmūme-i idbārı ber-düş itdirür

114. **bu:**
Gazel 113
Mısra: **3**
Bu, işaret sıfatı.
Muvāfaḳat niçe mümkin bu kec-edālar ile
Ki hīç ʿayān ü nihān iʿvicācumuz yoḳdur

115. **bu:**
Gazel 113
Mısra: **8**
Bu, işaret sıfatı.
Nühüfte ʿaybuñı lāzımdur eylemek teftīş
Bu beyʿgāha dirseñ revācumuz yoḳdur

116. **bu:**
Gazel 114
Mısra: **2**
Bu, işaret sıfatı.
Dil ki bir meclisde ol mehṭalʿat ile cemʿ olur
Bu dil-i şūrīde pervāne ol āfet şemʿ olur

117. **bu:**
Gazel 116
Mısra: **12**
Bu, işaret zamiri.
Cānuma minnet helāk-i ġamzeñ olmaḳ n'eyleyem
Mübtelāyān-ı ġam-ı ʿışḳa bu da ḳānūn olur

118. **bu:**
Gazel 117
Mısra: **6**
Bu, işaret sıfatı.
Hīç yoḳ mıdur netīcesi kār-ı maḥabbetüñ
Cānā bu āh ü nālelerüm hep hevā mıdur

119. **bu:**
Gazel 118
Mısra: **13**
Bu, işaret sıfatı.
Bu güftār-ı revān-baḫşum edā-yı ḫāṣ ile şimdi
Naḥīfī ġıbṭa-fermā-yı süḫan-sencān-ı Ḫırāndur

120. **bu:**
Gazel 120
Mısra: **10**
Bu, işaret zamiri.
Gider gül-geşt-i bāġ u rāġ ider aġyār ile ammā
Benümle seyre çıḳmaz serv-i nāzum bu ne seyrāndur

121. **bu:**
Gazel 120
Mısra: **12**
Bu, işaret sıfatı.
Raḳīb-i dūn ile devre girüp cevr itme ʿuşşāḳa
Geçer bu devr-i dūn ey āfet-i devrān bu devrāndur

122. **bu:**
Gazel 120
Mısra: **12**
Bu, işaret sıfatı.
Raḳīb-i dūn ile devre girüp cevr itme ʿuşşāḳa
Geçer bu devr-i dūn ey āfet-i devrān bu devrāndur

123. **bu:**
Gazel 121
Mısra: **10**
Bu, işaret sıfatı.
Dil ḫayālüñle ġamuñ itse ʿaceb mi cüst-cū
Her kişi bu bezmgāh-ı ġamda yārānın arar

124. **bu:**
Gazel 122
Mısra: **11**
Bu, işaret sıfatı.
Bu beyʿgāh-ı ġamda hemān şimdi her-kesüñ
Naḳd-i sirişki kendüye ancaḳ maʿāş olur

125. **bu:**
Gazel 122
Mısra: **13**
Bu, işaret sıfatı.
Evżāʿ-ı nā-sezāsı bu ʿaṣruñ Naḥīfīyā
Ehl-i kemāle mūcib-i ḳayd-ı telāş olur

126. **bu:**
Gazel 124
Mısra: **12**
Bu, işaret sıfatı.
İstemez şād oldıġın ṣāḥib-dilān-ı ʿālemüñ
Āh kim bu devr-i dūn bir dem ṣafāmuz çoḳ görür

127. **bu:**
Gazel 125
Mısra: **4**
Bu, işaret sıfatı.
N'ola dest-i irādetle ṭutarsam zülf-i pür-çīnüñ
Bu ʿışḳuñ muḳteżāsı ʿāḳıbet divāne olmaḳdur

128. **bu:**
Gazel 126
Mısra: **9**
Bu, işaret sıfatı.
Bu āh ü girye niçündür Naḥīfīyā bilsem
Seni bu ḥāle ḳoyan hep o māh-pāre midür

129. **bu:**
Gazel 126
Mısra: **10**
Bu, işaret sıfatı.
Bu āh ü girye niçündür Naḥīfīyā bilsem
Seni bu ḥāle ḳoyan hep o māh-pāre midür

130. **bu:**
Gazel 127
Mısra: **17**
Bu, işaret sıfatı.
Bu naẓm-ı dil-keşi görse Mesīḥā şübhesüz dirdi
Naḥīfīnüñ bu feyż-i nuṭḳ-ı rūḥ-efzālarındandur

131. **bu:**
Gazel 127
Mısra: **18**
Bu, işaret sıfatı.
Bu naẓm-ı dil-keşi görse Mesīḥā şübhesüz dirdi
Naḥīfīnüñ bu feyż-i nuṭḳ-ı rūḥ-efzālarındandur

132. **bu:**
Gazel 127
Mısra: **19**
Bu, işaret sıfatı.

Bu sehl-i mümteniʿ ḫurrem-zemīn-i ḥālet-efzā kim
O vālā-rütbenüñ ṭarḥ-ı cihān-ārālarındandur

133. **bu:**
Gazel 129
Mısra: **10**
Bu, işaret sıfatı.
Nühüfte dīdede ʿaksi o lāle-ruḫsāruñ
Bu çeşmeye sebeb oldur ki lāleli dirler

134. **budur:**-*dur*
Gazel 129
Mısra: **14**
Bu, işaret zamiri.
Naḥīfīyā süḫan-ı dil-keşüm gören yārān
Budur maḳāle-i ʿışḳuñ muḥaṣṣalı dirler

135. **bu:**
Gazel 130
Mısra: **3**
Bu, işaret sıfatı.
Bu ʿuḳde nāḫun-ı tedbīr ile güşād olmaz
Olursa himmet-i merdān-ı bī-riyādan olur

136. **bu:**
Gazel 133
Mısra: **12**
Bu, işaret sıfatı.
İder pīr-i maḥabbet maẓhar-ı ism-i ṣabūr anı
Düşen bu ḫān-ḳāh-ı ʿışḳa taḥsīn-i ṣıfāt eyler

137. **budur:**-*dur*
Gazel 134
Mısra: **5**
Bu, işaret zamiri.
Eşk-i ḫūn-ālūd-ı ʿuşşāḳuñ budur ḫāṣıyyeti
Bir kemīne ḳaṭresi biñ lāle-i ḥamrā olur

138. **bu:**
Gazel 136
Mısra: **1**
Bu, işaret sıfatı.
Bülbül bu nāleden ġarażuñ güft ü gū mıdur
Yoḫsa murād dünyede bir ārzū mıdur

139. **bu:**
Gazel 136
Mısra: **10**
Bu, işaret zamiri.
Ṣaldı hevāya cān ü dili būy-ı kākülüñ
ʿĀdet bahār-ı gülşen-i ḥüsnüñde bu mıdur

140. **bu:**
Gazel 136
Mısra: **11**
Bu, işaret sıfatı.
Ey ʿandelīb-i dil bu fiġāna nedür sebeb
Meftūnı oldıġuñ o gül-i sāde-rū mıdur

141. **bu:**
Gazel 136
Mısra: **13**
Bu, işaret sıfatı.
Bilmem nedür bu cevr ü sitemler Naḥīfīyā
Ehl-i kemāle yoḫsa bu devrān ʿadū mıdur

142. **bu:**
Gazel 136
Mısra: **14**
Bu, işaret sıfatı.
Bilmem nedür bu cevr ü sitemler Naḥīfīyā
Ehl-i kemāle yoḫsa bu devrān ʿadū mıdur

143. **bu:**
Gazel 137
Mısra: **1**
Bu, işaret sıfatı.
Bu āh ü nāleler bu hāy ü hūlar hep senüñçündür
Bu deñlü cüst ü cūlar güft ü gūlar hep senüñçündür

144. **bu:**
Gazel 137
Mısra: **1**
Bu, işaret sıfatı.
Bu āh ü nāleler bu hāy ü hūlar hep senüñçündür
Bu deñlü cüst ü cūlar güft ü gūlar hep senüñçündür

145. **bu:**
Gazel 137
Mısra: **3**
Bu, işaret sıfatı.
Sebeb sensin bu āh-ı cān-güdāz-ı ḥasrete her dem
Dil-i dīvānede bu ārzūlar hep senüñçündür

146. **bu:**
Gazel 137
Mısra: **4**
Bu, işaret sıfatı.
Sebeb sensin bu āh-ı cān-güdāz-ı ḥasrete her dem
Dil-i dīvānede bu ārzūlar hep senüñçündür

147. **bu:**
Gazel 137
Mısra: **8**
Bu, işaret sıfatı.
Senüñ ser-dāde-i sevdā-yı ḳadd-i dil-firībüñdür
Nihāl-i bāġda bu ser-fürūlar hep senüñçündür

148. **bu:**
Gazel 137
Mısra: **10**
Bu, işaret sıfatı.
Seni her ḳanda bir meh-pāre görseñ mübtelā bulduḳ
Naḥīfī ġālibā bu māh-rūlar hep senüñçündür

149. **bu:**
Gazel 138
Mısra: **10**
Bu, işaret sıfatı.
Naḥīfīyā n'ola keyfiyyetüñ müdām olsa
Bu neşve sende daḫi neşve-i Elestüñdür

150. **bu:**
Gazel 140
Mısra: **14**
Bu, işaret sıfatı.
ʿAceb mi ḥālet-efzā-yı dil-i erbāb-ı ʿışḳ olsa
Bu şiʿr-i pāke bāʿiṣ neşve-i feyż-i Saʿīdādur

151. **buña:**-*ñ, -a*
Gazel 140
Mısra: **9**
Bu, işaret zamiri.
Buña ey müddeʿī derd-i maḥabbet dirler el-ḥāṣıl

Senüñ ẓann itdigüñ daʿvā degül bir başḳa sevdādur

152. **bu:**
Gazel 144
Mısra: **2**
Bu, işaret sıfatı.
Fürḳat demidür dīdeler ālūde-i ġamdur
Ḫūn-pāşī-i çeşm-i dil ü cān işte bu demdür

153. **bu:**
Gazel 144
Mısra: **13**
Bu, işaret sıfatı.
Bu şiʿr-i pür-efsūnı ider lāyıḳ-ı taḥsīn
Yā ṭabʿ-ı Naḥīfī yā dil-i muʿcize-demdür

154. **bu:**
Gazel 147
Mısra: **2**
Bu, işaret sıfatı.
Yaḳan derūn-ı dili āh-ı pür-şerāre midür
Bu sūz u tāba sebeb germī-i neẓāre midür

155. **bu:**
Gazel 147
Mısra: **6**
Bu, işaret sıfatı.
ʿİẕār-ı pākine o ḫaṭṭı eyleyen taʿlīḳ
Bu baḫt-ı tīre midür bilmezüz sitāre midür

156. **bu:**
Gazel 147
Mısra: **7**
Bu, işaret sıfatı.
Görüp bu āh-ı hezārum gelüp açılmazsın
Derūnuñ ey gül-i neşgüfte senüñ ḫāre midür

157. **bu:**
Gazel 147
Mısra: **10**
Bu, işaret sıfatı.
Cihānda hep senüñ ey dil-ber-i sitem-pīşe
Cefālaruñ bu Naḥīfī-i dil-figāre midür

158. **bu:**
Gazel 149
Mısra: **6**
Bu, işaret sıfatı.
Biñ merdüm-i neẓāre fedā bir nigāhına
El-ḥaḳ bu ḥüsn-i pāk ne ḥüsn-i cemīl olur

159. **bu:**
Gazel 150
Mısra: **6**
Bu, işaret sıfatı.
N'ola cānı çıḳarsa ʿazm idince mülk-i ʿuḳbāya
Gelenler bu cihān-ı bi-beḳāya hep peşīmāndur

160. **bu:**
Gazel 153
Mısra: **14**
Bu, işaret sıfatı.
Eylese laʿl-i güher-pāşuñ / sezā-yı āferīn
Her kelāmı bu Naḥīfīnüñ dürr-i meknūn olur

161. **bu:**
Gazel 155
Mısra: **13**
Bu, işaret sıfatı.
Ancaḳ olur Naḥīfī bu siḥr-i ḥelāl āh
Yārān bu şiʿr-i dil-keşe ḳāʾil degül midür

162. **bu:**
Gazel 155
Mısra: **14**
Bu, işaret sıfatı.
Ancaḳ olur Naḥīfī bu siḥr-i ḥelāl āh
Yārān bu şiʿr-i dil-keşe ḳāʾil degül midür

163. **bu:**
Gazel 157
Mısra: **3**
Bu, işaret sıfatı.
Neden āsūdesin ey mihr ü cān sen bu menāzilde
Bilürsin bu ẓıll-ı fānīden elbette ʿubūruñ var

164. **bu:**
Gazel 157
Mısra: **4**
Bu, işaret sıfatı.
Neden āsūdesin ey mihr ü cān sen bu menāzilde
Bilürsin bu ẓıll-ı fānīden elbette ʿubūruñ var

165. **bu:**
Gazel 158
Mısra: **2**
Bu, işaret sıfatı.
Firāḳuñ ʿāşıḳ u mehcūrı bī-ṣabr u ḳarār eyler
Bu ḥasret bir belādur tā derūn-ı cāna kār eyler

166. **bu:**
Gazel 159
Mısra: **10**
Bu, işaret sıfatı.
Cevr ile maḥzūn ider ehl-i kemāli dāʾimā
Āh kim bu gerdiş-i bī-raḥm ü şefḳat böyledür

167. **bu:**
Gazel 161
Mısra: **1**
Bu, işaret sıfatı.
Nedür ʿuşşāḳa bu cevr ü cefālar
Helāk olsun mı bunca mübtelālar

168. **bu:**
Gazel 161
Mısra: **8**
Bu, işaret sıfatı.
Beni rāḥat mı ḳor sevdā-yı ʿışḳuñ
Nedür bu çekdigüm renc ü ʿanālar

169. **bu:**
Gazel 161
Mısra: **13**
Bu, işaret sıfatı.
Nedür bu āh-ı dil-sūz ey Naḥīfī
Nedendür böyle pür-āteş edālar

170. **bu:**
Gazel 165
Mısra: **4**
Bu, işaret sıfatı.
Murāduñ nāz ü istiġnā ise besdür helāk oldum
Bu cevri çekmege ey bī-teraḥḥum ṭāḳatüm yoḳdur

171. **bu:**
Gazel 166
Mısra: **2**
Bu, işaret sıfatı.
Seni bī-hūş iden meclisde dārū-yı füsūnumdur
Bu ḥāletler benüm ḫāṣıyyet-i ṣahbā-yı ḫūnumdur

172. **bu:**
Gazel 166
Mısra: **3**
Bu, işaret sıfatı.
ʿAceb mi lāleveş pür-ḫūn olursa bu dil-i şeydā
Ümmīd-i būse-i ḫāl-i ruḫuñ dāġ-ı derūnumdur

173. **bu:**
Gazel 166
Mısra: **10**
Bu, işaret sıfatı.
Naḥīfī ben ki Mecnūn-ı meʿānī-perver-i ʿışḳam
Benüm bu şiʿr-i tāze işte āṣār-ı cünūnumdur

174. **bu:**
Gazel 168
Mısra: **2**
Bu, işaret sıfatı.
Luṭf-ı mihri o mehüñ şimdi baña tāze midür
Bu ḫaberler bize ey bād-ı ṣabā tāze midür

175. **bu:**
Gazel 168
Mısra: **13**
Bu, işaret sıfatı.
Bu zemīn-i neve ḳābil mi naẓīre bilmem
Ṭabʿ-ı şūḫuñda Naḥīfī bu edā tāze midür

176. **bu:**
Gazel 168
Mısra: **14**
Bu, işaret sıfatı.
Bu zemīn-i neve ḳābil mi naẓīre bilmem
Ṭabʿ-ı şūḫuñda Naḥīfī bu edā tāze midür

177. **bu:**
Gazel 173
Mısra: **6**
Bu, işaret sıfatı.
Gelüp bir laḥẓa Mecnūnuñ ile hem-ṣoḥbet olmazsın
Nedür bu vaḥşet ey āhū-yı ʿişve söyle n'emdür

178. **bu:**
Gazel 173
Mısra: **11**
Bu, işaret sıfatı.
Naḥīfī bu ġazel kim ḥasb ü ḥāl ü ser-nüviştümdür
Şikāyet levḥ-i baḫtumda mededkār-ı ḳalemdendür

179. **bu:**
Gazel 174
Mısra: **16**
Bu, işaret sıfatı.
Cūş-ı taḥsīne n'ola zīver-i mengūş olsa
Ey Naḥīfī bu ġazel bir güher-i pākümdür

180. **bu:**
Gazel 175
Mısra: **3**
Bu, işaret sıfatı.
Tekmīl-i ʿışḳ ider bu debistāna her gelen
Yoḫsa ne ders-i hecr ü ne baḥṣ-i ferāġ olur

181. **bu:**
Gazel 175
Mısra: **7**
Bu, işaret sıfatı.
Ḥaḳḳā żamīr-i çarḫa ki devrüñ bu tābişi
Āteş-feşān-ı penbe-i tāb ü dimāġ olur

182. **bu:**
Gazel 175
Mısra: **9**
Bu, işaret sıfatı.
ʿĀdet budur bu gülşen-i dehre gelen eger
Bülbül olursa ḳıymeti yek-reng-i zāġ olur

183. **bu:**
Gazel 175
Mısra: **13**
Bu, işaret sıfatı.
Āḫir helāk ider bu ġam-ı ḥasretüñ beni
Cānā Naḥīfī dünyede ḥāşā ki ṣāġ olur

184. **bu:**
Gazel 176
Mısra: **2**
Bu, işaret sıfatı.
Derd-i derūn-ı ʿāşıḳa bilsek sebeb nedür
Ehl-i dilüñ bu çekdigi renc ü teʿab nedür

185. **bu:**
Gazel 176
Mısra: **6**
Bu, işaret sıfatı.
Yoḳdur taḥammülüm bu ḳadar tāb-ı naḫvete
İnṣāf yoḳ mıdur bu nigāh-ı ġażab nedür

186. **bu:**
Gazel 176
Mısra: **10**
Bu, işaret sıfatı.
Māniʿ mi seyr-i rūyına dūd-ı siyāh-ı āh
Bilmem Naḥīfīyā bu ġamuñ rūz u şeb nedür

187. **bu:**
Gazel 181
Mısra: **10**
Bu, işaret sıfatı.
ʿAyāndur nāzenīnüm Ḥaḳ bilür mihr ü vefā sende
Bu vażʿ-ı dil-nevāzuñ hep edā-yı mihribānīdür

188. **bu:**
Gazel 183
Mısra: **17**
Bu, işaret sıfatı.
Şerbet-i vaṣluñ it meded sen bu Naḥīfī zārıña
Derd-i derūnını saña ʿarż idemez ḥicāb ider

189. **bu:**
Gazel 185
Mısra: **8**
Bu, işaret sıfatı.
Dil-i āşüfte geçmez n'eyleyem vaṣluñ hevāsından
Cünūnum böyle taḥrīḳ eyleyen hep bu hevālardur

190. **bu:**
Gazel 186
Mısra: **4**
Bu, işaret sıfatı.
Niçe demdür ki baña ʿahd-i viṣāl itmiş idüñ
Bu dürūġ ile beni eyledüñ āşüfte yeter

191. **bu:**
Gazel 186
Mısra: **10**
Bu, işaret sıfatı.
Maḥrem-i ḫalvet-i ḫāṣ itme meded aġyārı
Bu Naḥīfī saña bir ʿāşıḳ-ı ālüfte yeter

192. **bu:**
Gazel 188
Mısra: **9**
Bu, işaret zamiri.
Nāle-i kilk-i Naḥīfī mi bu gülşende ʿaceb
Yoḫsa bülbül yine taʿlīm-i terennüm mi ider

193. **bu:**
Gazel 194
Mısra: **3**
Bu, işaret sıfatı.
Dil-i şūrīdeden ġayrı bu meydān-ı maḥabbetde
Nişān-ı nāvek-i tīr-i müjeñ ey ḳaşı yā kimdür

194. **bu:**
Gazel 194
Mısra: **9**
Bu, işaret sıfatı.
Görüp bu nev-zemīnüm bilsün inṣāf eylesün yārān
Naḥīfīveş daḫi bir şāʿir-i rengīn edā kimdür

195. **bu:**
Gazel 196
Mısra: **11**
Bu, işaret sıfatı.
Ṭarḥ-ı naẓīresin bu zemīnüñ Naḥīfīyā
ʿAks-i şarīr-i ḫāme-i muʿciz-siyāḳa şor

196. **bu:**
Gazel 198
Mısra: **5**
Bu, işaret sıfatı.
Pertev-i ruḫsārıñı görse bu āb ü tāb ile
Ṣubḥa dek şemʿ-i şeb-ārā sūznāk-i reşk olur

197. **bu:**
Gazel 198
Mısra: **9**
Bu, işaret sıfatı.
Ey Naḥīfī çoḳ Mesīḥā-dem bu şiʿr-i tāzeye
Şevḳ ile dil-bend-i ḳayd-ı iştirāk-i reşk olur

198. **bu:**
Gazel 199
Mısra: **14**
Bu, işaret sıfatı.
Devr-i ḥüsnüñde kim aġlardı Naḥīfī gibi hīç
Ḳılmasa ʿāşıḳı āzürde bu çarḫ-ı ġaddār

199. **bu:**
Gazel 201
Mısra: **6**
Bu, işaret sıfatı.
Rāh-ı ʿışḳumda benüm teslīm-i cān itsün dimiş
Baña bu fermān-ı ʿālī pādişāhum mıdur

200. **bu:**
Gazel 201
Mısra: **10**
Bu, işaret sıfatı.
Ey Naḥīfī āh ü zār ile pür itdüñ ʿālemi
Bu şikāyet ol şeh-i ʿālem-penāhumdan mıdur

201. **bu:**
Gazel 203
Mısra: **9**
Bu, işaret sıfatı.
Sensüz bu Naḥīfī-i cefā-dīde-i devrān
Ne miḥnet-i ġurbet ne ṣafā-yı vaṭan ister

202. **bu:**
Gazel 204
Mısra: **7**
Bu, işaret sıfatı.
Bu ehl-i ʿışḳa ʿaḳl irmez kimisi rāz açar yāra
Kimisi künc-i fürḳatde oturmışdur nihān aġlar

203. **bu:**
Gazel 204
Mısra: **10**
Bu, işaret sıfatı.
Naḥīfī āşikār itmez levendī oldığın saña
Bu meydān-ı maḥabbetde anuñla hem-ʿinān aġlar

204. **bu:**
Gazel 205
Mısra: **11**
Bu, işaret sıfatı.
Birdür ġam u şādī bize bu bezm-i fenāda
Ne mültemis-i şevḳ u ne dil-gīr-i humūmuz

205. **bu:**
Gazel 206
Mısra: **9**
Bu, işaret sıfatı.
Bu kār-ḫāne-i ʿālemde fażl-ı Bārīden
Ferāġ-ı ḫāṭıra bādī niẓāma muntaẓıruz

206. **bu:**
Gazel 209
Mısra: **3**
Bu, işaret sıfatı.
Öldürürseñ cevrüñ ile bu dil-i şeydā yine
Sen sehī-ḳad dil-rübādan ġayrı dildār istemez

207. **bu:**
Gazel 211
Mısra: **2**
Bu, işaret sıfatı.
Ne gül-i bāġ u ne gül-geşt-i çemenden bilürüz
Bu güşāyişleri ol ġonçe-dehenden bilürüz

208. **bu:**
Gazel 211
Mısra: **4**
Bu, işaret sıfatı.
Dīdemüz ḫāk-i reh-i yār ile rūşen oldı
Biz ṣabā cümle bu eylükleri senden bilürüz

209. **bu:**
Gazel 212

Mısra: **2**
Bu, işaret sıfatı.
Gül-güne-sāz sāz dīde-i terdür ṣarābumuz
Bu bezmgehde laḫt-ı cigerdür kebābumuz

210. **bu:**
Gazel 218
Mısra: **2**
Bu, işaret sıfatı.
Ḳad-i şimşādıña beñzer senüñ serv-i çemān olmaz
Bu gülşende hele mānendüñ ey rūḥ-ı revān olmaz

211. **bu:**
Gazel 219
Mısra: **10**
Bu, işaret sıfatı.
Naḥīfī iḫtiyār-ı ġurbet itmek cāna minnetdür
Bu derd-i ṭaʿn ile ādem niçe terk-i diyār itmez

212. **bu:**
Gazel 222
Mısra: **2**
Bu, işaret sıfatı.
Vaṭandan çoḳ zamān oldı bize bād-ı ṣabā gelmez
Ġarībüz bu diyāra bir peyām-ı āşinā gelmez

213. **bunda:**-*n, -da*
Gazel 225
Mısra: **2**
Bu, işaret zamiri.
Ġam-ı hicrān ile gülzār-ı cismüm dāġdāġ olmaz
Şitā eyyāmıdur bunda ṣafā-yı seyr-i bāġ olmaz

214. **bunda:**-*n, -da*
Gazel 225
Mısra: **10**
Bu, işaret zamiri.
Naḥīfīden dem-i fürḳatde menʿ itme leb-i laʿlüñ
Seferdür bunda ḫūnkārum mey-i nāba yasāġ olmaz

215. **bu:**
Gazel 226
Mısra: **4**
Bu, işaret sıfatı.
Şeh-per-i murġ-ı saʿādet zülf-i yār olmış aña
Bu felekde andan özge ẓıll-i rifʿat istemez

216. **bu:**
Gazel 227
Mısra: **1**
Bu, işaret sıfatı.
Gördüm ki bu tāb ile ruḫ-ı yāra baḳılmaz
Bildim ki yaḳīnem ʿalev-i nāra baḳılmaz

217. **bu:**
Gazel 227
Mısra: **10**
Bu, işaret sıfatı.
Allāha niyāz eyle Naḥīfī ide iḥsān
Ḳalursa yine böyle bu nā-çāra baḳılmaz

218. **bu:**
Gazel 228
Mısra: **6**
Bu, işaret sıfatı.
Tefāḫür cāme-i rengīn ile kār-ı leʾīmādur
Bu vażʿ-ı nā-revāyı yoḫsa merdān-ı kirām almaz

219. **bu:**
Gazel 228
Mısra: **14**
Bu, işaret zamiri.
Ḳabūl-i ṭuʿma-i feyż-i reşād itmez ṭamaʿkārān
Bu ẓāhirdür ki fāsid olsa bir miʿde ṭaʿām almaz

220. **bu:**
Gazel 230
Mısra: **12**
Bu, işaret sıfatı.
Biñ ʿarż-ı kām ḳılsa dil-i nā-murādıma
Bu devr-i dūna ben yine olmam emīn-i yeʾs

221. **bu:**
Gazel 234
Mısra: **10**
Bu, işaret sıfatı.
Bir ġarībüñdür efendüm ol Ḫudā ḥaḳḳı içün
Bu Naḥīfī bendeñi ḳıl ḥażretüñle hem celīs

222. **bu:**
Gazel 235
Mısra: **1**
Bu, işaret sıfatı.
ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳ olur mı dünyede bu cümle kes
Hīç ṭutar mı mevżiʿin bu murġ-ı ʿAnḳānuñ meges

223. **bu:**
Gazel 235
Mısra: **2**
Bu, işaret sıfatı.
ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳ olur mı dünyede bu cümle kes
Hīç ṭutar mı mevżiʿin bu murġ-ı ʿAnḳānuñ meges

224. **bu:**
Gazel 236
Mısra: **10**
Bu, işaret sıfatı.
Ḳaçma sulṭānum ṭarīḳuñ pīridür vaʾllāhi hem
Bu Naḥīfī ṣādıḳāne vaṣluña eyler heves

225. **bu:**
Gazel 237
Mısra: **9**
Bu, işaret sıfatı.
Devāsı ṣabr imiş ancaḳ bu derd-i cān-sūzuñ
ʿAceb ʿaceb ki ġam-ı ʿışḳ içün devā yoġ imiş

226. **bu:**
Gazel 237
Mısra: **11**
Bu, işaret sıfatı.
Bu köhne meşġale-gāhuñ nesinde ʿālem var
Bu dār-ı miḥnet imiş bunda hīç ṣafā yoġ imiş

227. **bu:**
Gazel 237
Mısra: **12**
Bu, işaret zamiri.
Bu köhne meşġale-gāhuñ nesinde ʿālem var
Bu dār-ı miḥnet imiş bunda hīç ṣafā yoġ imiş

228. **bunda:**-*n, -da*
Gazel 237
Mısra: **12**
Bu, işaret zamiri.

Bu köhne meşġale-gāhuñ nesinde ʿālem var
Bu dār-ı miḥnet imiş bunda hīç ṣafā yoġ imiş

229. **bu:**
Gazel 239
Mısra: **12**
Bu, işaret sıfatı.
Senden ferāġat eylemem olsam helāk eger
Çünkim menem bu maʿrekede merd-i cān-fürūş

230. **bu:**
Gazel 239
Mısra: **17**
Bu, işaret sıfatı.
Gitdi ṣafāsı şimdi bu bāġuñ Naḥīfīyā
Pejmürde oldı gülleri bülbülleri ḫamūş

231. **bu:**
Gazel 241
Mısra: **1**
Bu, işaret sıfatı.
Bu sīnem levḥası üzre Ḫudā cānum fedā yazmış
Fedā itmeklüge yāre bu rūḥa ḫoş ġıdā yazmış

232. **bu:**
Gazel 241
Mısra: **2**
Bu, işaret sıfatı.
Bu sīnem levḥası üzre Ḫudā cānum fedā yazmış
Fedā itmeklüge yāre bu rūḥa ḫoş ġıdā yazmış

233. **bu:**
Gazel 241
Mısra: **4**
Bu, işaret sıfatı.
Baḳup mecmūʿa-i naẓma dimiş ol serv-i şeh-nāzum
Ne ḫoş ʿāşıḳ bu kim cānā bāña yüz biñ duʿā yazmış

234. **budur:**-*dur*
Gazel 241
Mısra: **6**
Bu, işaret zamiri.
Didüm kim levḥa-i ʿārıż içinde ḫaṭṭ-ı sürḫ ile
Budur ol kān-ı şeftālū bāña bundan vefā yazmış

235. **bundan:**-*n, -dan*
Gazel 241
Mısra: **6**
Bu, işaret zamiri.
Didüm kim levḥa-i ʿārıż içinde ḫaṭṭ-ı sürḫ ile
Budur ol kān-ı şeftālū bāña bundan vefā yazmış

236. **bu:**
Gazel 242
Mısra: **4**
Bu, işaret sıfatı.
Dizilmiş ʿālemüñ ḫalḳı namāza cümleten ṣaf ṣaf
Şehā bī-ḥadd olan dāʾlar bu dem nā-çāre yaṣdanmış

237. **bu:**
Gazel 243
Mısra: **9**
Bu, işaret sıfatı.
Bu Naḥīfī gibi ṣad mūr Süleymān o şehüñ
Ṣaff-ı ʿışḳında ki zencīr-i ḫama beste imiş

238. **bu:**
Gazel 244
Mısra: **8**
Bu, işaret sıfatı.
Dimeñ pervāne üstādı ki ʿāşıḳ yanmaġa nāra
Ki yanmaġı bu ʿāşıḳdan göre pervāne ögrenmiş

239. **bu:**
Gazel 248
Mısra: **5**
Bu, işaret zamiri.
ʿAcebā nāz ile tāvūs-ı ḳudüs mi ola bu
Ki gelür câme-i sebz ile bāña cilve-i feyż

240. **bu:**
Gazel 248
Mısra: **7**
Bu, işaret sıfatı.
Ġamm ile vādī-i hecr içre gezerken bu gice
Esed-āsā bāña irdi yine ol pençe-i feyż

241. **bu:**
Gazel 248
Mısra: **10**
Bu, işaret sıfatı.
Be Naḥīfī yine göñli ṭutsa envār-ı viṣāl
Ki açıldı bāña ḳārşu bu gün ol sīne-i feyż

242. **bu:**
Gazel 250
Mısra: **8**
Bu, işaret sıfatı.
Kaʿbe-i kūy-ı cevānum nāẓır-ı ḫuccācıdur
Müjde-i vaṣl ile ire belki bu nā-çāre ḫaṭ

243. **bu:**
Gazel 250
Mısra: **9**
Bu, işaret sıfatı.
Bu Naḥīfī ʿārıżıña ke'l-ʿadem dir dil-berā
Ġam degüldür ʿārıż olsa ṣafḥa-i ruḫsāra ḫaṭ

244. **bu:**
Gazel 251
Mısra: **9**
Bu, işaret sıfatı.
Bu Naḥīfī vaṣf-ı ḫüsnüñ ḳılmadı şāhum tamām
Cüzʾidür va'llāhi şāhum olmadı daḫi vasaṭ

245. **bu:**
Gazel 252
Mısra: **9**
Bu, işaret sıfatı.
Münāsib ġam-güsār ister bu bezme
Olınmaz ṣoḥbet-i aġyārdan ḫaẓ

246. **bu:**
Gazel 253
Mısra: **8**
Bu, işaret sıfatı.
Ḳatı bīgānelük itme cefālar eyle sulṭānum
Bu dil mirʾātı ġāyetde ider jeng ü cilādan ḫaẓ

247. **bu:**
Gazel 254
Mısra: **9**
Bu, işaret sıfatı.

Oldı bu ser-geştegī-i iftirāḳ
Düşmenüme bāʿiş-i şevḳ u semāʿ

248. **bu:**
Gazel 256
Mısra: **1**
Bu, işaret sıfatı.
Olup bu tāb-ı şemʿ-i himmet ile rūşenā ṭāliʿ
Olur mı reh-revān-ı ʿışḳa bilmem reh-nümā ṭāliʿ

249. **bu:**
Gazel 257
Mısra: **3**
Bu, işaret sıfatı.
Tīr-i ḫūnī zaḫmesinden gūyiyā bu ḫaste-dil
Şimdi bīmār oldı cānā ḳalmadı yer tende saġ

250. **bu:**
Gazel 257
Mısra: **9**
Bu, işaret sıfatı.
Bu Naḥīfī mübtelā-yı ʿışḳ olaldan lāle-veş
Sīnesine şerḥa çekdi cümle ḳara bāġ

251. **bu:**
Gazel 258
Mısra: **9**
Bu, işaret sıfatı.
Vaṣluña daʿvet olursa bu Naḥīfī ġam yimez
Ger daḫi Baġdād olursa ʿāşıḳa olmaz ıraġ

252. **bu:**
Gazel 259
Mısra: **2**
Bu, işaret sıfatı.
Yāre didüm ʿāşıḳāna gūyiyā ṣuʿleñ çerāġ
Bu şeb-i ḥasretde olsun baña ol vaṣluñ çerāġ

253. **bu:**
Gazel 259
Mısra: **9**
Bu, işaret sıfatı.
Bu Naḥīfī pādişāhum istemez şemʿ u żiyā
Ol şeb-i vuṣlatda çün āyīne-i ḫüsnüñ çerāġ

254. **bu:**
Gazel 260
Mısra: **5**
Bu, işaret sıfatı.
Ḫcād-ı ẕāt-ı pāküñ içündür bu kāʾināt
Buldı şeref senüñle bu eyvān-ı nüh ġuraf

255. **bu:**
Gazel 260
Mısra: **6**
Bu, işaret sıfatı.
Ḫcād-ı ẕāt-ı pāküñ içündür bu kāʾināt
Buldı şeref senüñle bu eyvān-ı nüh ġuraf

256. **bu:**
Gazel 260
Mısra: **19**
Bu, işaret sıfatı.
İtme dirīġ sāye-i luṭfuñ bu ẕerreden
Ḫūrşīd-i maḥşer itdigi dem ʿarż-ı tāb ü tef

257. **bu:**
Gazel 261
Mısra: **5**
Bu, işaret sıfatı.
Göricek āl-i ruḫuñ ʿāşıḳ-ı şeydā bu gice
Aḳıda ḳanlu yaşın dīde-i giryān ṣaf ṣaf

258. **bu:**
Gazel 261
Mısra: **14**
Bu, işaret sıfatı.
İre ger ʿıyd-ı viṣāle güzelüm ʿāşıḳ-ı zār
Vire bu cān ile başı saña ḳurbān ṣaf ṣaf

259. **bu:**
Gazel 262
Mısra: **9**
Bu, işaret sıfatı.
Bu Naḥīfī derdmendüñ cürmini ʿafv eyle gel
İtmesün va'llāhi şāhum ol daḫi mā-ḳad-selef

260. **bu:**
Gazel 264
Mısra: **22**
Bu, işaret sıfatı.
Ḳıl ile baġladı zülfüñ beni ne sāḥirdür
Taraḥhum eyle beni ḳıl bu ḳayddan ıṭlāḳ

261. **bu:**
Gazel 265
Mısra: **19**
Bu, işaret sıfatı.
Ey Naḥīfī saña benden bu naṣīḥat besdür
İde gör ḥāl ü meʾālüñde mürāʿāt-ı ḥuḳūḳ

262. **bu:**
Gazel 267
Mısra: **18**
Bu, işaret sıfatı.
Ey Naḥīfī bilürüz hem-serimüz yoḳ ammā
Yā bu meydān-ı süḫanda bize hem-pā da mı yoḳ

263. **bu:**
Gazel 269
Mısra: **2**
Bu, işaret sıfatı.
Hücūm-ı şevḳ ile sīnemde cānā tāze dāġum yoḳ
Pendüm bu meclis-i ʿışḳ içre sūzān bir çerāġum yoḳ

264. **bu:**
Gazel 270
Mısra: **9**
Bu, işaret sıfatı.
ʿĀşıḳ olur gören seni bu ḫüsn ü ān ile
Bi'llāhi mübtelālarıñuñ iḫtiyārı yoḳ

265. **bu:**
Gazel 271
Mısra: **4**
Bu, işaret sıfatı.
Bilinmez ʿāşıḳuñ ḳadri zamāne içre sulṭānum
Ṣadāḳatle güzel sevmek bu ḫalḳa ʿayb ü ʿār ancaḳ

266. **bu:**
Gazel 272
Mısra: **10**
Bu, işaret sıfatı.
Şāh-ı ʿādil ẕālim olmaz ḳana girmez bil bunı
Pādişāhum bu Naḥīfī mūr ise merdāna baḳ

267. **bunı:**-*n, -ı*
Gazel 272
Mısra: **9**
Bu, işaret zamiri.
Şāh-ı ʿādil ẕālim olmaz ḳana girmez bil bunı
Pādişāhum bu Naḥīfī mūr ise merdāna baḳ

268. **bu:**
Gazel 273
Mısra: **5**
Bu, işaret sıfatı.
Ne ġamdur bilmezem bu ġamm irişdi ṭabʿuma ẕillet
Nedendür ḳara sevdālar göñül pür-pāk ü nāk ancaḳ

269. **bu:**
Gazel 273
Mısra: **8**
Bu, işaret sıfatı.
Viṣāl-i yār-ı dil-ḫᵛāhı göñül vird eyledi her dem
Bu virdi yazmaġa mühre ḳamu ḥakkāk ü nāk ancaḳ

270. **bu:**
Gazel 273
Mısra: **9**
Bu, işaret sıfatı.
Naḥīfī çünki bu ġamdan ḫalāṣ olmaya çāre
Bu tīġ-i āh ile her dem bu sīne çāk ü nāk ancaḳ

271. **bu:**
Gazel 273
Mısra: **10**
Bu, işaret sıfatı.
Naḥīfī çünki bu ġamdan ḫalāṣ olmaya çāre
Bu tīġ-i āh ile her dem bu sīne çāk ü nāk ancaḳ

272. **bu:**
Gazel 273
Mısra: **10**
Bu, işaret sıfatı.
Naḥīfī çünki bu ġamdan ḫalāṣ olmaya çāre
Bu tīġ-i āh ile her dem bu sīne çāk ü nāk ancaḳ

273. **bu:**
Gazel 275
Mısra: **8**
Bu, işaret sıfatı.
Şehā ol çeşm-i ḫūn-rīzüñ naẓar ḳılduḳça ʿuşşāḳa
Deler baġrın bu ʿuşşāḳuñ göñüller pāy-māl ancaḳ

274. **bu:**
Gazel 276
Mısra: **3**
Bu, işaret sıfatı.
Beni ṣanma eyā şāhum ġamum bu ẕillet-i dilden
Senüñ ʿışḳuñ ġamı birle ġarībüñ derd-nāk ancaḳ

275. **bu:**
Gazel 276
Mısra: **6**
Bu, işaret sıfatı.
Cemālüñ muṣḥafı gelsün oḳınsun sūre-i Yāsīn
A şāhum merḥamet eyle bu demde dīde-nāk ancaḳ

276. **bu:**
Gazel 277
Mısra: **9**
Bu, işaret sıfatı.
Bu Naḥīfī kūyuña sūr sürmege
Geldi şimdi pāy ü ser şāhā ḳabaḳ

277. **bu:**
Gazel 280
Mısra: **12**
Bu, işaret sıfatı.
Müyesser olmaz ise rūy-māl-i der-gāhuñ
Helāk ider beni bu ḥasret es-selāmu ʿaleyk

278. **bu:**
Gazel 280
Mısra: **18**
Bu, işaret sıfatı.
Degül miyem daḫi şāyān-ı merhem-i vuṣlat
Beni bu ḥāle ḳodı fürḳat es-selāmu ʿaleyk

279. **bu:**
Gazel 280
Mısra: **24**
Bu, işaret sıfatı.
Ġubār-ı der-gehüñ olmaḳluġa ḳabūl eyle
Bu ḫāk-i pāyüñe ḳıl şefḳat es-selāmu ʿaleyk

280. **budur:**-*dur*
Gazel 280
Mısra: **26**
Bu, işaret zamiri.
Niṣār-ı cān ideyüm āsitān-ı pāküñde
Derūn-ı dilde budur niyyet es-selāmu ʿaleyk

281. **bu:**
Gazel 281
Mısra: **13**
Bu, işaret sıfatı.
Bu naẓm-ı tāb-dār ile Naḥīfī bezm-i maʿnīde
Sözüñ ʿāşıḳlara ser-māye-i sūz-ı nihān itdüñ

282. **bu:**
Gazel 284
Mısra: **4**
Bu, işaret sıfatı.
Zaḫm-ı dāġ-ı serimi cümle görenler didiler
Gelmemişdür bu belālar başına Ferhāduñ

283. **bu:**
Gazel 284
Mısra: **7**
Bu, işaret sıfatı.
Bu cefā baña mıdur yoḫsa benüm sulṭānum
Her esīr-i ġam-ı ʿışḳa bu mıdur muʿtāduñ

284. **bu:**
Gazel 284
Mısra: **8**
Bu, işaret zamiri.
Bu cefā baña mıdur yoḫsa benüm sulṭānum
Her esīr-i ġam-ı ʿışḳa bu mıdur muʿtāduñ

285. **bu:**
Gazel 284
Mısra: **9**
Bu, işaret sıfatı.
Sende ey şūḫ-ı cefā-pīşe bu eṭvār nedür
Ḳul ider ādemi bir şīve-i māder-zāduñ

286. **bu:**
Gazel 284
Mısra: **16**
Bu, işaret sıfatı.
Vaḳt-i maʿmūrını kim gördi gel inṣāf idelüm
Böyledür ṭarḥ-ı esāsı bu ḫarāb-ābāduñ

287. **bu:**
Gazel 285
Mısra: **8**
Bu, işaret sıfatı.
Şerm ider saña niyāz eylemege bī-çāre
Ḥālini sen de bilürsin bu dil-i maḥcūbuñ

288. **bu:**
Gazel 285
Mısra: **14**
Bu, işaret sıfatı.
Dil-i aḥbāba ṣafā ḥāside dāġ-ı ġamdur
Ey Naḥīfī yine bu şiʿr-i ṣafā-maṣḥūbuñ

289. **bu:**
Gazel 287
Mısra: **3**
Bu, işaret sıfatı.
Zād-ı rāhuñ ḳanı bu encümen-i fānīden
Dem-i rıḥlet didigüñ ḫ∨āh ne-ḫ∨āh olsa gerek

290. **bu:**
Gazel 287
Mısra: **5**
Bu, işaret sıfatı.
Sende hīç ḳayd-ı sefer yoḳ ne bu ḫ∨āb-ı ġaflet
ʿĀḳıbet bunda gelen ʿāzim-i rāh olsa gerek

291. **bunda:**-*n*, -*da*
Gazel 287
Mısra: **6**
Bu, işaret zamiri.
Sende hīç ḳayd-ı sefer yoḳ ne bu ḫ∨āb-ı ġaflet
ʿĀḳıbet bunda gelen ʿāzim-i rāh olsa gerek

292. **bu:**
Gazel 289
Mısra: **5**
Bu, işaret sıfatı.
Bu ṭarāvet gidüp ey ġonçe-i bāġ-ı ʿişve
Ḥüsnüñ ālūde-i ḫod-reste-giyāh olsa gerek

293. **bu:**
Gazel 289
Mısra: **10**
Bu, işaret zamiri.
Cāh-ı rifʿat didigüñ çünki degüldür bāḳī
Bu ne devlet bu ne rifʿat bu ne cāh olsa gerek

294. **bu:**
Gazel 289
Mısra: **10**
Bu, işaret zamiri.
Cāh-ı rifʿat didigüñ çünki degüldür bāḳī
Bu ne devlet bu ne rifʿat bu ne cāh olsa gerek

295. **bu:**
Gazel 289
Mısra: **10**
Bu, işaret zamiri.
Cāh-ı rifʿat didigüñ çünki degüldür bāḳī
Bu ne devlet bu ne rifʿat bu ne cāh olsa gerek

296. **bu:**
Gazel 291
Mısra: **14**
Bu, işaret sıfatı.
Naḥīfī niçe tesḫīr itmesün her biri perī-rūyı
Cihānı yaḳdı yandurdı bu şiʿr-i ḥālet-engīzüñ

297. **bu:**
Gazel 293
Mısra: **4**
Bu, işaret sıfatı.
Bir perīnüñ genc-i ʿışḳın anda pinhān eyledüm
Yaʿnī ber-bādı bu yüzdendür dil-i vīrānenüñ

298. **bu:**
Gazel 294
Mısra: **9**
Bu, işaret sıfatı.
Bir naẓīre ḳıl Naḥīfīnüñ bu şiʿr-i pākine
Ḥāsidā vādī-i naẓm içre eger üstād iseñ

299. **bu:**
Gazel 296
Mısra: **9**
Bu, işaret sıfatı.
Besdür Naḥīfī-zāra bu luṭf u mürüvvet
Raḥm eyleyüp efendüm gāhī diseñ ne ḥālüñ

300. **bu:**
Gazel 297
Mısra: **1**
Bu, işaret sıfatı.
Bu nigehlerle çeşm-i fettānuñ
Ḳanına girdi çoḳ Müselmānuñ

301. **bu:**
Gazel 297
Mısra: **9**
Bu, işaret sıfatı.
Sende bu şīve ber-ḳarār olmaz
Ṣonı yoḳdur bu fānī dünyānuñ

302. **bu:**
Gazel 297
Mısra: **10**
Bu, işaret sıfatı.
Sende bu şīve ber-ḳarār olmaz
Ṣonı yoḳdur bu fānī dünyānuñ

303. **bu:**
Gazel 297
Mısra: **14**
Bu, işaret sıfatı.
Ḥāliñe şefḳat eyle sulṭānum Bu Naḥīfī-i zār u nālānuñ

304. **bu:**
Gazel 298
Mısra: **9**
Bu, işaret zamiri.
Sevdigüm ḳāʿide-i bende-nevāzī bu mıdur
Ṣormaduñ ḥālini bir kerre dil-i nā-şāduñ

305. **budur:**-*dur*
Gazel 298
Mısra: **8**
Bu, işaret zamiri.

Ṣūret-i ḥüsnüñi seyr eyleyen erbāb-ı naẓar
Didiler işte budur istedigi Bihzāduñ

306. **bu:**
Gazel 300
Mısra: **5**
Bu, işaret sıfatı.
Bu rūzgār ile dāmān-ı vuṣlatuñ āyā
Girer mi destüme ümmīd-i ʿömr-i Nūḥ iderek

307. **bu:**
Gazel 300
Mısra: **12**
Bu, işaret sıfatı.
Naḥīfīyā buluruz sāḥil-i ḥaḳīḳati biz
Bu baḥr-ı muʿcizde pīşe-i sebūḥ iderek

308. **bu:**
Gazel 302
Mısra: **4**
Bu, işaret sıfatı.
Beni öldürdi ẓālim ġamze-i bī-raḥm ü pür-ḫūnuñ
Nedür bu şīvelerle çeşm-i mestüñ ʿişve-bāz itmek

309. **bu:**
Gazel 303
Mısra: **8**
Bu, işaret sıfatı.
Cihān cihān o cevān ile ṣoḥbet eyleyesin
Bu ʿālemi hele inkār olur mı hīç seferüñ

310. **bu:**
Gazel 303
Mısra: **14**
Bu, işaret sıfatı.
Yeter yeter beni öldürdi nāle-i nāzuñ
Nedür bu āh ü enīnüñ nedür bu derd-i serüñ

311. **bu:**
Gazel 303
Mısra: **14**
Bu, işaret sıfatı.
Yeter yeter beni öldürdi nāle-i nāzuñ
Nedür bu āh ü enīnüñ nedür bu derd-i serüñ

312. **bu:**
Gazel 304
Mısra: **9**
Bu, işaret sıfatı.
Bu Naḥīfīye suʾāl eyler iseñ sulṭānum
Şimdi ser-defteridür ʿāṣıḳ-ı āvārelerüñ

313. **bu:**
Gazel 306
Mısra: **8**
Bu, işaret sıfatı.
Ben āh itdükçe ṣunduñ dest-i cāna cām-ı iḥsānuñ
Bu āb ü tāb ile ġam neşvesin ʿişret-nevāz itdüñ

314. **bu:**
Gazel 308
Mısra: **6**
Bu, işaret sıfatı.
Beni ey ġonçe-i gülzār-ı ʿişmet
Helāk itdi senüñ bu vażʿ-ı lālüñ

315. **bu:**
Gazel 311
Mısra: **13**
Bu, işaret sıfatı.
Ey Naḥīfī sen bu ṭabʿ-ı āteşīn āşār ile
Çoḳ mıdur aḥbāba ʿarż-ı imtiyāz itdüklerüñ

316. **bu:**
Gazel 312
Mısra: **4**
Bu, işaret sıfatı.
ʿAcz iderken midḥat-i evṣāfuña ins ü melek
Naʿtüñe dil-bestedür cān ile bu ṭabʿ-ı fużūl

317. **bu:**
Gazel 313
Mısra: **11**
Bu, işaret sıfatı.
Ḥayf bu ḫüsn-i ṭabīʿatla sen olduñ mehcūr
Maḥrem-i bezmi gülüñ ḫār ile ḫasdur bülbül

318. **bu:**
Gazel 314
Mısra: **8**
Bu, işaret sıfatı.
Yaḳar cigerleri eyler ḫarāb sīneleri
Bu sūz u nāle bu ḫūnīn terāne ey bülbül

319. **bu:**
Gazel 314
Mısra: **8**
Bu, işaret sıfatı.
Yaḳar cigerleri eyler ḫarāb sīneleri
Bu sūz u nāle bu ḫūnīn terāne ey bülbül

320. **budur:**-*dur*
Gazel 314
Mısra: **6**
Bu, işaret zamiri.
Gül ile ḫār nedīm oldı yār ile aġyār
Budur ḥikāyet-i devr-i zamāne ey bülbül

321. **bu:**
Gazel 316
Mısra: **10**
Bu, işaret sıfatı.
Bir sehī-serve göñül düşmemek olmaz zāhid
Dil-i şeydā bu hevādan geçemez çāre degül

322. **bu:**
Gazel 316
Mısra: **13**
Bu, işaret zamiri.
Ey Naḥīfī bize bu feyż-i Ḫudādur cümle
Ṭabʿumuz yoḫsa füsūn-perver-i seḥḥāre degül

323. **bu:**
Gazel 317
Mısra: **4**
Bu, işaret zamiri.
O māhı göz göre aġyāra virmek ḫayli müşkildür
Bu ẓāhirdür ki elbette olur teslīm-i cān müşkil

324. **bu:**
Gazel 317
Mısra: **8**
Bu, işaret sıfatı.
Baña ʿarż-ı teġāfül ġayre tevcīh-i nigāh-ı nāz

Niçe gelmez dil-i nālāna bu vażʿ-ı girān müşkil

325. **bu:**
Gazel 317
Mısra: **10**
Bu, işaret sıfatı.
Görüp giryānluġum itme taʿaccüb künc-i ḥasretde
Bu ʿışḳ-ı bī-amān müşkildür ey nā-mihribān müşkil

326. **bu:**
Gazel 318
Mısra: **7**
Bu, işaret sıfatı.
Revān olmazdı yārān-ı selef bir bir bu ʿālemden
Eger kim olmasaydı miḥnet-i bezm-i cihān müşkil

327. **bu:**
Gazel 321
Mısra: **3**
Bu, işaret sıfatı.
Ṭaʿna-kārān-ı felek bilmez bu rāzuñ n'eydigin
Duymaġa rāz-ı dili erbāb-ı ʿışḳ ister göñül

328. **bu:**
Gazel 324
Mısra: **8**
Bu, işaret sıfatı.
Riʿāyet gösterüp ādāb-ı ʿışḳa
Bu yolda sen de merd-i dil-pesend ol

329. **budur:**-*dur*
Gazel 324
Mısra: **5**
Bu, işaret zamiri.
Budur şarṭ-ı maḥabbet kim cihānda
Yanup āteşlere reşk-i sipend ol

330. **bu:**
Gazel 325
Mısra: **9**
Bu, işaret sıfatı.
Bu Naḥīfīyi çıḳarma kerem it ḫāṭırdan
İşte ben gitdüm eyā ġonçe-dehen sen şaġ ol

331. **bu:**
Gazel 326
Mısra: **9**
Bu, işaret sıfatı.
ʿUşşāḳuñ olursa bu Naḥīfī ne ola
-

332. **bu:**
Gazel 329
Mısra: **4**
Bu, işaret sıfatı.
Enīsüm yār-ı cānum gitdi ḳaldum derd-i ḥasretle
Bu ġurbet ilde ḥayfā ben daḫi şimdi ġarīb oldum

333. **budur:**-*dur*
Gazel 329
Mısra: **10**
Bu, işaret zamiri.
Şikāyet mihribānumdan degüldür rāh-ı ʿışḳında
Budur derdüm hemān sergeşte-i mekr-i raḳīb oldum

334. **bu:**
Gazel 331
Mısra: **10**
Bu, işaret sıfatı.
Naḥīfī şām-ı baḫtum rūşen oldı şemʿ-i rūyından
Bu şeb tā ṣubḥa dek zānū-be-zānū-yı ḥabīb oldum

335. **bundan:**-*n, -dan*
Gazel 332
Mısra: **1**
Bu, işaret zamiri.
Sūz u tāb-ı sīnemi bundan ḳıyās eyle benüm
Kim şerār-ı āteş-i āhumla yaḳdum meskenüm

336. **bunda:**-*n, -da*
Gazel 333
Mısra: **2**
Bu, işaret zamiri.
Göz gördi göñül sevdi seni ey yüzi māhum
Ḳurbānuñ olam var mı benüm bunda günāhum

337. **bu:**
Gazel 335
Mısra: **1**
Bu, işaret sıfatı.
Bu şeb tā ṣubḥa dek derd ile āh-ı pür-şerer çekdüm
Ġam-ı hecrüñle ey mihr-i dıraḫşān ben neler çekdüm

338. **bu:**
Gazel 335
Mısra: **7**
Bu, işaret sıfatı.
Bu derd ile gehī kühsāra düşdüm gāhī ṣaḥrāya
Belā-yı ʿışḳı ben Ferhād ü Mecnūndan beter çekdüm

339. **bu:**
Gazel 337
Mısra: **4**
Bu, işaret sıfatı.
Ne āh eylerdüm olsa bir enīsüm künc-i ġurbetde
Ne aġlardum bu yād illerde bārī āşinā görsem

340. **budur:**-*dur*
Gazel 338
Mısra: **10**
Bu, işaret zamiri.
Bir serv-i nāz ʿışḳına ḫāk olmaḳ isterem
Çoḳdan derūn-ı dilde budur niyyetüm benüm

341. **bu:**
Gazel 339
Mısra: **6**
Bu, işaret sıfatı.
İnkār idersem ey gül-i ter mübtelāluġum
Sen iʿtimād itme bu ḳavlümde kāẕibem

342. **bu:**
Gazel 340
Mısra: **14**
Bu, işaret sıfatı.
Nümū-dār itmege ezhār-ı maʿnā-yı dil-ārāyı
Naḥīfī bu zemīn-i dil-güşāyı iḫtirāʿ itdüm

343. **bu:**
Gazel 341
Mısra: **4**
Bu, işaret sıfatı.
Ne gül-çīn-i murād oldum ne şemm-i būy-ı vaṣl itdüm
Bu dem bād-ı ṣabā-veş gerçi kim gül-zārdan geldüm

344. **bu:**
Gazel 344
Mısra: **5**
Bu, işaret sıfatı.
Niçe aġlatduñ ise sen bu dil-i şeydāyı
Seni de derd-i maḥabbet ile giryān göreyüm

345. **bu:**
Gazel 344
Mısra: **12**
Bu, işaret sıfatı.
Bildigüñ eyle gözüm nūrı dil-i nālāna
Saña bāḳī mi ḳalur ṣoñra bu devrān göreyüm

346. **budur:**-*dur*
Gazel 344
Mısra: **9**
Bu, işaret zamiri.
Ölmeden Ḥaḳdan ümmīdüm budur ey āfet-i cān
Hep baña eyledigüñ cevre peşīmān göreyüm

347. **bu:**
Gazel 345
Mısra: **3**
Bu, işaret sıfatı.
Ben hezārān ġonçeyi bu gülsitān-ı dehrden
Şevḳ ile ārāyiş-i destār-ı ümmīd eyledüm

348. **bu:**
Gazel 346
Mısra: **5**
Bu, işaret sıfatı.
Ol teşne-dilem kim bu ḥıyābān-ı fenāda
Zehr-āb-ı ġam u miḥnet-i devrān ile ḳandum

349. **bu:**
Gazel 347
Mısra: **22**
Bu, işaret sıfatı.
Ser-be-ser żāyiʿ olur toḫm-ı emel ḫākinde
Āteş-i āh ile bu şūre-sitānı yaḳaram

350. **bu:**
Gazel 347
Mısra: **26**
Bu, işaret sıfatı.
Virmesün daġdaġa geçdükçe Ṣırāṭ-ı ḥaşri
Ne belā başuma bu bār-ı girānı yaḳaram

351. **bu:**
Gazel 347
Mısra: **28**
Bu, işaret sıfatı.
Beni maḥcūb-ı eṣer itme sözümde yā Rab
Āteş-i ġayret ile ben bu zebānı yaḳaram

352. **bu:**
Gazel 348
Mısra: **10**
Bu, işaret sıfatı.
Mecnūn-ı füsūn-perver-i ʿışḳam ki dem-ā-dem
Vaḥşīleri bu deştüñ olur zīb-i kemendüm

353. **bu:**
Gazel 348
Mısra: **13**
Bu, işaret sıfatı.
Ḳaṣduñ bu Naḥīfīyi helāk itmek imiş āh
Raḥm eyle güzel başuñ içün itme efendüm

354. **bu:**
Gazel 350
Mısra: **11**
Bu, işaret sıfatı.
Meydān-ı ʿışḳ içinde bu cünbiş muḥāl idi
Aṣḥāb-ı ḥālet olmasa hem-dūşumuz bizüm

355. **bu:**
Gazel 352
Mısra: **6**
Bu, işaret sıfatı.
Ben o baḥr-ı bī-kerānem baḥr-ı ʿUmmān bendedür
Bu ʿacebdür kim yine deryā-yı ʿUmmāndur yerüm

356. **bu:**
Gazel 353
Mısra: **6**
Bu, işaret sıfatı.
Bī-iḫtiyār-ı sūziş-i ʿışḳ u maḥabbetem
Bu ʿarṣa-gehde naʿra-keş-i āh-ı serd isem

357. **bu:**
Gazel 354
Mısra: **7**
Bu, işaret sıfatı.
Bu sitem-güne cevābın gūş idüp bildüm meger
Ḥüsnine maġrūr imiş ol dil-ber-i pür-naḫvetüm

358. **bu:**
Gazel 358
Mısra: **3**
Bu, işaret sıfatı.
Tesellī-yāb-ı vaṣl olsa ʿaceb mi bu dil-i şeydā
O şūḫuñ ʿahd-i luṭfından bu şeb şād u feraḥ-nākem

359. **bu:**
Gazel 358
Mısra: **4**
Bu, işaret sıfatı.
Tesellī-yāb-ı vaṣl olsa ʿaceb mi bu dil-i şeydā
O şūḫuñ ʿahd-i luṭfından bu şeb şād u feraḥ-nākem

360. **bu:**
Gazel 360
Mısra: **13**
Bu, işaret sıfatı.
Bu Naḥīfī gibi şevḳ ile benüm sulṭānum
Ḫidmet-i naʿt-i şerīfüñ baña deyn olsun deyn

361. **bu:**
Gazel 361
Mısra: **7**
Bu, işaret sıfatı.
Ben bu dehr içre o ṣayyād-ı şefīḳam ki benüm
Būy-ı şefḳat gelür āvīze-i fitrākümden

362. **budur:**-*dur*
Gazel 361
Mısra: **10**
Bu, işaret zamiri.
Ḳaṭreye baḫş iderem bulsam eger deryāyı
Ḫāṣılum işte budur ġāyet-i imsākümden

363. **bunda:**-*n, -da*
Gazel 363

Mısra: **9**
Bu, işaret zamiri.
Bunda yoḳdur yeri erbāb-ı riyānuñ sāḳī
Gelmesün bezmümüze zāhid-i nā-dān dönsün

364. **bu:**
Gazel 364
Mısra: **9**
Bu, işaret sıfatı.
Fāriġ olmaz mı Naḥīfî bu hevālardan ʿaceb
Dün işitdüm yine bir şūḫa giriftār oldığın

365. **bu:**
Gazel 367
Mısra: **5**
Bu, işaret sıfatı.
Bu dil-i bī-çārenüñ ḥükm-i fırāḳ-ı dil-rübā
Ḥüzn ü ġam ḳıldı sürürın girye itdi ḫandesin

366. **bu:**
Gazel 368
Mısra: **2**
Bu, işaret sıfatı.
Luṭf idüp eyler müşerref ʿāşıḳ-ı dil-dādesin
Ol şeh-i ḥüsnüm başup geçmez bu ben üftādesin

367. **bu:**
Gazel 368
Mısra: **3**
Bu, işaret zamiri.
Bu ne vech ile idem taḳbīl-i dāmān-ı viṣāl
Ben ḥażīż-i ḫākde sen evc-i istiġnādasın

368. **bu:**
Gazel 369
Mısra: **9**
Bu, işaret sıfatı.
Yap yap ey şāh-ı sitem-pīşe bu ẓulm ile hemān
Ḳorḳaram mülk-i dil ü ṣabrı ḫarāb eylersin

369. **bu:**
Gazel 372
Mısra: **1**
Bu, işaret sıfatı.
Gül-çīn-i ümmīd olma bu dehrüñ çemeninden
Ārām-ı ṣafā umma ṣaḳın encümeninden

370. **bu:**
Gazel 374
Mısra: **17**
Bu, işaret sıfatı.
Bu ṭarz-ı ḫāṣı ḳanda bulursın Naḥīfîyā
Erbāb-ı naẓmı reşk ile bīmār ider misin

371. **bu:**
Gazel 377
Mısra: **1**
Bu, işaret sıfatı.
Bu bezme derd-i maḥabbetle zār olan gelsün
Belā-yı ḥasret ile dil-figār olan gelsün

372. **bu:**
Gazel 377
Mısra: **7**
Bu, işaret sıfatı.
Bu künc-i ġamda añup derd-i hecri aġlayalım
Esīr-i fürḳat-ı yār ü diyār olan gelsün

373. **bu:**
Gazel 379
Mısra: **11**
Bu, işaret sıfatı.
Bu Naḥīfî bilür ey āfet-i cān çekdigiñi
O nigehlerle o çeşm-i sitem-āyīnüñden

374. **bu:**
Gazel 380
Mısra: **9**
Bu, işaret sıfatı.
Çıḳarma ḫāṭırumdan bu Naḥīfî-i ciger-ḫūnı
Benüm ey şāh-ı ʿālem minnetüm ancaḳ budur senden

375. **budur:**-*dur*
Gazel 380
Mısra: **10**
Bu, işaret zamiri.
Çıḳarma ḫāṭırumdan bu Naḥīfî-i ciger-ḫūnı
Benüm ey şāh-ı ʿālem minnetüm ancaḳ budur senden

376. **bu:**
Gazel 381
Mısra: **5**
Bu, işaret zamiri.
Āyā bu mıdur ḳāʿide-i ḥüsn ü melāḥat
Aḥbāba cefā düşmene iʿzāz ḳılarsın

377. **bu:**
Gazel 387
Mısra: **6**
Bu, işaret sıfatı.
Miṣāl-i ṭıfl-ı nev-res meyl idersin gördigüñ naḳşa
ʿAcebdür bu temāşā-gāh-ı fānīden uṣanmazsın

378. **bu:**
Gazel 389
Mısra: **10**
Bu, işaret sıfatı.
Ḥaḳīḳat ʿilmi şerḥ-i ṣadr-ı iḫlāṣ ile ḫāṣıldur
Bu müşkil ḥāll olınmaz yoḫsa biñ metn-i muḥaşşādan

379. **bu:**
Gazel 391
Mısra: **6**
Bu, işaret sıfatı.
Baña seyr itdirür kevneyni mihr-i rūy-ı pür-tābuñ
Bu ḥüsn ü ān ile āyīne rāz-ı ṣafvetüm sensin

380. **bu:**
Gazel 393
Mısra: **8**
Bu, işaret sıfatı.
ʿArż-ı dīdār it beni mest eylesün cām-ı lebüñ
Ḥabb-ı ḫālüñ bu dil-i nā-şādı tefrīḥ eylesün

381. **bu:**
Gazel 394
Mısra: **2**
Bu, işaret sıfatı.
Ḥayret-zedeyem ʿālemüñ esrār-ı ġamından
Geçdüm bu fenā meykedenüñ cām-ı Ceminden

382. **bu:**
Gazel 394
Mısra: **3**
Bu, işaret sıfatı.
Āsūde ḳosun tek beni bu çarḫ-ı cefā-kār
Nā-kām olayum mertebe-i bīş ü keminden

383. **bu:**
Gazel 396
Mısra: **8**
Bu, işaret sıfatı.
Fiġān ü nālemi gūş eyle ey gül-i nev-ḫīz
Bu gülsitānda daḫi ʿandelībi n’eylersin

384. **bu:**
Gazel 397
Mısra: **5**
Bu, işaret zamiri.
Ḥikmet bu ki ey reşk-i Mesīḥā-yı maḥabbet
Loḳmānı bile ʿışḳ ile bī-çāre idersin

385. **bu:**
Gazel 398
Mısra: **12**
Bu, işaret sıfatı.
Ḫavfüm budur ki böyle ġam-ı intiẓār ile
Bir gün helāk olur bu Naḥīfī-i nā-tüvān

386. **budur:**-*dur*
Gazel 398
Mısra: **11**
Bu, işaret zamiri.
Ḫavfüm budur ki böyle ġam-ı intiẓār ile
Bir gün helāk olur bu Naḥīfī-i nā-tüvān

387. **budur:**-*dur*
Gazel 400
Mısra: **2**
Bu, işaret zamiri.
Reh-i ʿışḳuñda şanma geçmezem cān-ı zebūnumdan
Budur ḫavfüm ki tīġuñ mest olur ṣahbā-yı ḫūnumdan

388. **bu:**
Gazel 402
Mısra: **1**
Bu, işaret sıfatı.
Gelelden tīġ-i bürrānuñ şehā bu sīneme ḳarşu
Pür olur şerḥa vü dāġlar eger sīne eger pehlū

389. **bu:**
Gazel 402
Mısra: **7**
Bu, işaret sıfatı.
Benüm bu ḳaṭre-i eşküm düşelden mecmaʿu’l-baḥre
Nisān-āsā a sulṭānum ṣadeflerde olur luʾlu

390. **bu:**
Gazel 403
Mısra: **1**
Bu, işaret zamiri.
Görenler ḳaşuñı şāhum didiler kim kemāndur bu
Yazılmış ṭuġrā emṣāli ḳamu ʿuşşāḳa şāndur bu

391. **bu:**
Gazel 403
Mısra: **2**
Bu, işaret zamiri.
Görenler ḳaşuñı şāhum didiler kim kemāndur bu
Yazılmış ṭuġrā emṣāli ḳamu ʿuşşāḳa şāndur bu

392. **bu:**
Gazel 403
Mısra: **4**
Bu, işaret zamiri.
Şu dem kim nāz ü reftāra gelince didi ʿāşıḳlar
ʿAceb ṭāvūs-ı cennet mi ne nāz-ı bī-amāndur bu

393. **bu:**
Gazel 403
Mısra: **6**
Bu, işaret zamiri.
Cemālüñ gül-ʿiẓārına didiler bāġ-ı cennet mi
Ġıdādur rūḥ-ı ʿuşşāḳa bize bildür ne cāndur bu

394. **bu:**
Gazel 403
Mısra: **7**
Bu, işaret sıfatı.
Ne ġam andan bu ʿuşşāḳa çekerseñ ḫançer-i ġamzeñ Ḳamu maḫlūḳa çün rıḥlet fenādur bu cihāndur bu

395. **bu:**
Gazel 403
Mısra: **8**
Bu, işaret sıfatı.
Ne ġam andan bu ʿuşşāḳa çekerseñ ḫançer-i ġamzeñ Ḳamu maḫlūḳa çün rıḥlet fenādur bu cihāndur bu

396. **bu:**
Gazel 403
Mısra: **8**
Bu, işaret zamiri.
Ne ġam andan bu ʿuşşāḳa çekerseñ ḫançer-i ġamzeñ Ḳamu maḫlūḳa çün rıḥlet fenādur bu cihāndur bu

397. **bu:**
Gazel 403
Mısra: **10**
Bu, işaret zamiri.
Naḥīfī bileler ḳadrüñ beḳāya rıḥlet idince
Güzel kim ḳıymetüñ bilmez daḫi tāze cevāndur bu

398. **bu:**
Gazel 404
Mısra: **6**
Bu, işaret sıfatı.
Ṭālib-i vaṣl olur iseñ baḳma aġyār āline
Cehd ü saʿy it vaṣl-ı yāra bu ġam-ı ferdāyı ḳo

399. **bu:**
Gazel 404
Mısra: **9**
Bu, işaret sıfatı.
Bu Naḥīfī ḳaldı bir āh itmege cānı çıḳa
Çıḳmasun cānı anuñ luṭf eyle istiġnāyı ḳo

400. **bu:**
Gazel 405
Mısra: **6**
Bu, işaret sıfatı.
Gelelden ʿālem-i ʿışḳa cemālüñ māhını gördüm
Bu veche gül cemālüñle olur leyl ü nehār ebrū

401. **bu:**
Gazel 406
Mısra: **10**
Bu, işaret sıfatı.
ʿUluvv-i ḳadrüñe şāhid yeter kim sāyeñi mevlā
Muʿallā ḳıldı düşmekden bu ḫāk-i vāpesin üzre

402. **bu:**
Gazel 406
Mısra: **11**
Bu, işaret sıfatı.
N'ola ẓıll-ı şerīfüñ olmasa ẓāhir bu dünyāda
Melāẕ olsa gerek ʿuḳbāda her ʿabd-i kemīn üzre

403. **bu:**
Gazel 407
Mısra: **11**
Bu, işaret sıfatı.
Bu dem sulṭānumuñ āṣār-ı feyż-i ʿışḳıdur bende
Bu keyfiyyet bu germiyyet bu ḥālet yā Resūla'llāh

404. **bu:**
Gazel 407
Mısra: **12**
Bu, işaret sıfatı.
Bu dem sulṭānumuñ āṣār-ı feyż-i ʿışḳıdur bende
Bu keyfiyyet bu germiyyet bu ḥālet yā Resūla'llāh

405. **bu:**
Gazel 407
Mısra: **12**
Bu, işaret sıfatı.
Bu dem sulṭānumuñ āṣār-ı feyż-i ʿışḳıdur bende
Bu keyfiyyet bu germiyyet bu ḥālet yā Resūla'llāh

406. **bu:**
Gazel 407
Mısra: **12**
Bu, işaret sıfatı.
Bu dem sulṭānumuñ āṣār-ı feyż-i ʿışḳıdur bende
Bu keyfiyyet bu germiyyet bu ḥālet yā Resūla'llāh

407. **bu:**
Gazel 411
Mısra: **11**
Bu, işaret sıfatı.
Ḥużūr-ı Ḥaḳda bu cürm ile baña luṭfuñ olmazsa
Ne yüz var bende ʿarż-ı iʿtiẕāra yā Resūla'llāh

408. **budur:**-*dur*
Gazel 417
Mısra: **8**
Bu, işaret zamiri.
N'ola ḫāk olmaḳ istersem der-i luṭfuñda şevḳ ile
Budur ʿāṣıḳlara ʿālemde maḳṣad yā Resūla'llāh

409. **budur:**-*dur*
Gazel 417
Mısra: **13**
Bu, işaret zamiri.
Budur senden niyāzum defter-i elṭāf u iḥsāna
Naḥīfī nāmını eyle muḳayyed yā Resūla'llāh

410. **bu:**
Gazel 423
Mısra: **12**
Bu, işaret sıfatı.
Perīşān-ḫāṭır iken cemʿ ider evṣāfuñı ṭabʿum
Yeter bu ṣıdḳ-ı daʿvāma nişāne yā Resūla'llāh

411. **bu:**
Gazel 425
Mısra: **3**
Bu, işaret sıfatı.
Sen ol sulṭān-ı vālā-rütbesin kim oldı bu gerdūn
Sarāy-ı rifʿatüñden bir nişāne yā Resūla'llāh

412. **bu:**
Gazel 426
Mısra: **1**
Bu, işaret sıfatı.
Bu gülşende hezār-ı bī-nevāyam yā Resūla'llāh
Velī āzürde-i ḫār-ı cefāyam yā Resūla'llāh

413. **bu:**
Gazel 428
Mısra: **6**
Bu, işaret sıfatı.
Temennā-yı nesīm-i himmetüñle vaḳf-ı rāh oldı
Bu deşt-i ġamda çeşm-i intiẕārum yā Resūla'llāh

414. **bu:**
Gazel 429
Mısra: **9**
Bu, işaret sıfatı.
Bu ʿiṣyān ile maḥşerde benüm ḥālüm mükedderdür
Cenābuñdan ger olmazsa ʿināyet yā Resūla'llāh

415. **bu:**
Gazel 432
Mısra: **13**
Bu, işaret sıfatı.
Bu Naḥīfīden dirīġ itme nigāh-ı luṭfuñı
Şermī-i cürm ile tā maḥşerde ḥayrān olmaya

416. **budur:**-*dur*
Gazel 433
Mısra: **2**
Bu, işaret zamiri.
Ruḫṣat virürdüm āḥ-ı taḥammül güdāzuma
Ḫavfüm budur ki bāʿiṣ olur keşf-i rāzuma

417. **bu:**
Gazel 436
Mısra: **1**
Bu, işaret sıfatı.
Vāṣıl oldum bu ruḫ-ı zerd ü bu eşk-i ter ile
Aldum ol sīmīn tenüñ vaṣlını sīm ü zer ile

418. **bu:**
Gazel 436
Mısra: **1**
Bu, işaret sıfatı.
Vāṣıl oldum bu ruḫ-ı zerd ü bu eşk-i ter ile
Aldum ol sīmīn tenüñ vaṣlını sīm ü zer ile

419. **bu:**
Gazel 436
Mısra: **13**
Bu, işaret sıfatı.
Bu Naḥīfī var iken eyleme aġyāra naẓar
İḫtilāṭ eyleme gel ḳadrüñi bilmezler ile

420. **bu:**
Gazel 444

Mısra: **8**
Bu, işaret sıfatı.
Cefā ḳaṣdın idüp aġyār ile ülfetler eylersin
Baña bu cevri gel ey dil-ber-i ʿālī-cenāb itme

421. **bu:**
Gazel 444
Mısra: **9**
Bu, işaret sıfatı.
Niyāzı nāza eyler münḳalib bir gün bu devrāndur
Niyāzumdan benüm tā böyle ʿarż-ı ıżṭırāb itme

422. **bu:**
Gazel 445
Mısra: **6**
Bu, işaret sıfatı.
Lāleler tāb-ı derūnumla olur ḫākister
Seyr-i bāġ itsem eger bu dil-i sūzānum ile

423. **bu:**
Gazel 448
Mısra: **2**
Bu, işaret sıfatı.
Elümde ġonçe-veş peymāne āġūşumda cānāne
Bu bezm-i cān-fezāyı tāze ṭarḥ itdüm ẓarīfāne

424. **bu:**
Gazel 448
Mısra: **11**
Bu, işaret sıfatı.
Bu bāzāruñ ser-āmed müşterīsi şimdi ben oldum
Ki naḳd-i ʿaḳlı ṣarf itmek murādum cümle ḫūbāna

425. **bu:**
Gazel 448
Mısra: **14**
Bu, işaret sıfatı.
Revādur ey Naḥīfī ḫāme-i zerrīn ile yazsam
Bu bir ser-levḥadur mecmūʿa-i rengīn-i ʿirfāna

426. **bu:**
Gazel 449
Mısra: **2**
Bu, işaret sıfatı.
Raḫş-ı teġāfülüñ yeter cevr ile itme tāḫte
Gāhī bu pāy-mālüñi luṭf ile ḳıl nevāḫte

427. **bu:**
Gazel 449
Mısra: **10**
Bu, işaret sıfatı.
ʿArż-ı niyāza başlasam ḫ∨āba varur o mest-i nāz
ʿĀşıḳ-ı zārı öldürür işte bu vażʿ-ı sāḫte

428. **bu:**
Gazel 451
Mısra: **8**
Bu, işaret sıfatı.
İksīr-i maʿrifetdür taḥṣīl-i neşve-i ʿışḳ
Aġyārı vāḳıf itme bu nükte-i nihāna

429. **bu:**
Gazel 451
Mısra: **9**
Bu, işaret sıfatı.
Bu rāḥ-ı pür-ḫaṭardur bunda ḥaẕer gerekdür
Her bir ḳademde eyle eṭvār-ı āgehāne

430. **bu:**
Gazel 451
Mısra: **11**
Bu, işaret sıfatı.
Taḥsīne görme lāyıḳ bu dār-ı bī-beḳāyı
Cümle fenā dimişdür kim gelse bu cihāna

431. **bu:**
Gazel 451
Mısra: **12**
Bu, işaret sıfatı.
Taḥsīne görme lāyıḳ bu dār-ı bī-beḳāyı
Cümle fenā dimişdür kim gelse bu cihāna

432. **bunda:**-*n*, -*da*
Gazel 451
Mısra: **9**
Bu, işaret zamiri.
Bu rāḥ-ı pür-ḫaṭardur bunda ḥaẕer gerekdür
Her bir ḳademde eyle eṭvār-ı āgehāne

433. **bu:**
Gazel 452
Mısra: **14**
Bu, işaret sıfatı.
Her bir sözüñ Naḥīfī çāk eyler ehl-i ʿışḳı
Sende nedür bu ḥālet bu ṭarz-ı ʿāşıḳāne

434. **bu:**
Gazel 452
Mısra: **14**
Bu, işaret sıfatı.
Her bir sözüñ Naḥīfī çāk eyler ehl-i ʿışḳı
Sende nedür bu ḥālet bu ṭarz-ı ʿāşıḳāne

435. **bu:**
Gazel 454
Mısra: **14**
Bu, işaret sıfatı.
Ġayrı cānān ʿışḳına düşdi dimişler ol mehe
Bu süḫan düşmez degül aġyār-ı nā-dān üstüne

436. **bu:**
Gazel 455
Mısra: **14**
Bu, işaret sıfatı.
Ey Naḥīfī zīver-i ser-nāme-i iʿcāzdur
Bu ġazel mecmūʿa-i aṣḥāb-ı ʿirfān üstüne

437. **bu:**
Gazel 456
Mısra: **2**
Bu, işaret sıfatı.
Bozuldı bezm-i ṣafā zīb-i tām virdükçe
Bu meclis oldı perīşān niẓām virdükçe

438. **bu:**
Gazel 456
Mısra: **19**
Bu, işaret sıfatı.
Semend-i ḫ∨āhişi teklīf ider bu baḫt bize
Yed-i taṣarruf-ı ġayra licām virdükçe

439. **bu:**
Gazel 456
Mısra: **24**
Bu, işaret sıfatı.

Efāżıl oldı nevā-sāz-ı meclis-i dīger
Bu bezm-gāha erāzil ziḥām virdükçe

440. **bu:**
Gazel 456
Mısra: **25**
Bu, işaret sıfatı.
Naḥīfīyā bizi kem-nām-ı ḥayret itdi bu baḫt
Kemāl ü fażl ileʿālemde nām virdükçe

441. **bu:**
Gazel 457
Mısra: **21**
Bu, işaret sıfatı.
Encāmı ḫāk olınca Naḥīfī bu ʿālemüñ
Ṭoprak ḥezār levm ile her ārzūsına

442. **bu:**
Gazel 458
Mısra: **4**
Bu, işaret sıfatı.
İtdükçe ben taẕallum yoḳ sende bir tekellüm
Ey şūḫ-ı bī-taraḥḥum raḥm it bu nā-tüvāna

443. **bu:**
Gazel 459
Mısra: **6**
Bu, işaret sıfatı.
Ġālibā ol māh-ı burc-ı ḥüsni eyler cüst-cū
Mihr-i raḫşānı bu gün gördüm gezer evden eve

444. **bu:**
Gazel 459
Mısra: **8**
Bu, işaret zamiri.
Göz göre yaġmā ider kālā-yı ṣabrı ġamzesi
Bu ne merd-i reh-zene beñzer ne düzd-i şeb-reve

445. **bu:**
Gazel 461
Mısra: **2**
Bu, işaret sıfatı.
Meʿāṣīden vücūduñ ṭāhir it eşk-i nedāmetle
Naṣīḥāt saña varma ʿarṣa-i ḥaşre bu ḥāletle

446. **bu:**
Gazel 461
Mısra: **13**
Bu, işaret zamiri.
Semūmından ḥaẕer ḳıl ejdehā-yı heft-serdür bu
Göz açdurma bu nefs-i dūna tevbīḫ u melāmetle

447. **bu:**
Gazel 461
Mısra: **14**
Bu, işaret sıfatı.
Semūmından ḥaẕer ḳıl ejdehā-yı heft-serdür bu
Göz açdurma bu nefs-i dūna tevbīḫ u melāmetle

448. **bu:**
Gazel 461
Mısra: **18**
Bu, işaret sıfatı.
Hevāya meyl idüp ġafletle irḫā-yı ʿinān itme
Bu nefs-i ser-keşi rām itmege saʿy it riyāżetle

449. **bu:**
Gazel 463
Mısra: **4**
Bu, işaret sıfatı.
Kālā-yı viṣāle virelüm naḳd-i ḥayātı
Ol māh bu bāzāra görüñ ḳāʾil olursa

450. **bu:**
Gazel 463
Mısra: **7**
Bu, işaret zamiri.
Ẓannum bu ki cāh-ı feleke raġbeti ḳalmaz
Maḳṣūdına bī-çāre göñül nāʾil olursa

451. **bu:**
Gazel 464
Mısra: **1**
Bu, işaret sıfatı.
O ḫūnī ġamzeler işler geçer bu cān-ı nālāna
Nigāh itdükçe çeşm-i āfetüñ mestāne mestāne

452. **bu:**
Gazel 466
Mısra: **4**
Bu, işaret sıfatı.
Dem-i neẕẕārede tīr-i nigāhı ḳaldı ol şūḫuñ
Degüldür şekl-i müjgānum bu çeşm-i eşk-bār üzre

453. **bu:**
Gazel 467
Mısra: **6**
Bu, işaret sıfatı.
Hezār ṭūṭī-i gūyāyı lāl-i ḥayret ider
Bu laʿl-i nāb ile ġonçem gelince güftāra

454. **bu:**
Gazel 468
Mısra: **4**
Bu, işaret sıfatı.
Derūn-ı lāleyi dāġ eyler āteş-i efsūs
Bu sūz u tāb ileʿazm eylesem çemenzāra

455. **bu:**
Gazel 468
Mısra: **14**
Bu, işaret sıfatı.
Naḥīfīyā hele taḥsīn ü āferīn olsun
Bu ʿāşıḳāne edāya bu ḥüsn-i güftāra

456. **bu:**
Gazel 468
Mısra: **14**
Bu, işaret sıfatı.
Naḥīfīyā hele taḥsīn ü āferīn olsun
Bu ʿāşıḳāne edāya bu ḥüsn-i güftāra

457. **bu:**
Gazel 475
Mısra: **9**
Bu, işaret sıfatı.
Yaḳduñ bu ḳadar tāb-ı ḥasenle beni ammā
Bir vaḳt ola kim şems-i ruḫuñ ire zevāle

458. **bu:**
Gazel 475
Mısra: **18**
Bu, işaret sıfatı.
Olmaz mı Naḥīfīye sezā milket-i iʿcāz

İnṣāf ile gel baḳ hele bu siḥr-i ḥalāle

459. **bu:**
Gazel 476
Mısra: **4**
Bu, işaret sıfatı.
Sen de inkār idemezsin hele ḳurbānuñ olam
Bu ḳadar şīve ile āfet-i cān oldıġuña

460. **bu:**
Gazel 477
Mısra: **6**
Bu, işaret sıfatı.
Seng-i rāhı da olursam ider imsāk-i naẕar
Beni öldürdi o kāfir bu tecāhüller ile

461. **bu:**
Gazel 480
Mısra: **9**
Bu, işaret sıfatı.
Baña hīç bilmem ne siḥr eyler bu reftāruñ senüñ
Cān ü dil ḥayrān olur vaż'-ı neşāṭ-engīzüñe

462. **bu:**
Gazel 484
Mısra: **6**
Bu, işaret sıfatı.
Ġayruñ revā mı sāġarı serşār olup müdām
Bir cür'a-i kemīne bu sermeste olmaya

463. **bu:**
Gazel 484
Mısra: **19**
Bu, işaret sıfatı.
Fikr eyle dest-bürd-i ḫazānı bu bāġda
Destüñde ṭut ki bir iki güldeste olmaya

464. **bu:**
Gazel 485
Mısra: **6**
Bu, işaret sıfatı.
Derūnum nūr-ı 'ışḳ ile münevver eyleyüp yā Rab
Beni bu devlet-i ḫāṣ ile maḥsūd-ı 'avām eyle

465. **bu:**
Gazel 486
Mısra: **7**
Bu, işaret sıfatı.
Olup 'ilm-i ḥużūrı 'ilm-i ẕātuñ bu şu'ūnāta
Bilürsin cüz' ü külliyyāt ile efrād ü eb'āżı

466. **bu:**
Gazel 486
Mısra: **12**
Bu, işaret sıfatı.
Ḫalāṣ it 'illet-i cān-kāh-ı aḫlāḳ-ı ẕemāyimden
'İnāyet ḳıl bu ben dil-ḫasteden ref' it bu emrāżı

467. **bu:**
Gazel 486
Mısra: **12**
Bu, işaret sıfatı.
Ḫalāṣ it 'illet-i cān-kāh-ı aḫlāḳ-ı ẕemāyimden
'İnāyet ḳıl bu ben dil-ḫasteden ref' it bu emrāżı

468. **bu:**
Gazel 486
Mısra: **19**
Bu, işaret sıfatı.
Teselli-baḫş-ı dildür bu Naḥīfī-i ciger-ḫūna
Kemāl-i fażl-ı Rabbānī 'aṭā vü cūd-ı Feyyāzī

469. **budur:**-*dur*
Gazel 487
Mısra: **12**
Bu, işaret zamiri.
Naẕīr-i ẕātı 'adīm oldıġın beyān eyler
Ḫafā-yı sāye-i 'ulyāsınuñ budur sebebi

470. **bu:**
Gazel 488
Mısra: **11**
Bu, işaret sıfatı.
Māl ü menāli rif'at ü cāhı bu 'ālemüñ
Olsun fedā-yı devlet-i 'ışḳ-ı Muḥammedī

471. **bu:**
Gazel 488
Mısra: **18**
Bu, işaret sıfatı.
Dād-ı Ḫudādur eyle hemān şükrini müdām
Saña Naḥīfī bu na't-i 'ışḳ-ı Muḥammedī

472. **bu:**
Gazel 490
Mısra: **1**
Bu, işaret sıfatı.
Ḫaḳ bu eflāk ile ḫalḳ ideli ay ü güneşi
Görmedi çeşm-i felek sencileyin māh-veşi

473. **bu:**
Gazel 491
Mısra: **11**
Bu, işaret sıfatı.
Pāk-dāmān ol hemān bu ḫāk-dān-ı dehre
İmtiyāz ister iseñ serv-i çemen-pīrā gibi

474. **bu:**
Gazel 498
Mısra: **4**
Bu, işaret sıfatı.
Recā-yı būs-ı dehānuñ idince yoḳ dirsin
Bu lafẕ-ı bāridüñ ey ġonçe var mı ma'nāsı

475. **bu:**
Gazel 498
Mısra: **7**
Bu, işaret sıfatı.
Bu 'ālemüñ bilinür naḳşı rūz-ı ferdāda
Netīce yarına ḳaldı bu seyrüñ a'lāsı

476. **bu:**
Gazel 498
Mısra: **8**
Bu, işaret sıfatı.
Bu 'ālemüñ bilinür naḳşı rūz-ı ferdāda
Netīce yarına ḳaldı bu seyrüñ a'lāsı

477. **bu:**
Gazel 498
Mısra: **16**
Bu, işaret sıfatı.
Düşürdi keşmekeş-i zülfüñe dil-i zārı
Nedür bu baḫt-ı siyāhuñ bizümle ġavġāsı

478. **bu:**
Gazel 499
Mısra: **13**
Bu, işaret sıfatı.
Naḥīfīyā bize yer ḳalmadı bu fānīde
Beḳā diyārına ʿazm eylemekdür aʿlāsı

479. **bu:**
Gazel 500
Mısra: **3**
Bu, işaret sıfatı.
Pür-suz u tāb-ı hecrem bu ġurbet ilde şimdi
Lerzende eyler āhum bu kāḫ-ı nüh revāḳı

480. **bu:**
Gazel 500
Mısra: **4**
Bu, işaret sıfatı.
Pür-suz u tāb-ı hecrem bu ġurbet ilde şimdi
Lerzende eyler āhum bu kāḫ-ı nüh revāḳı

481. **bu:**
Gazel 500
Mısra: **12**
Bu, işaret sıfatı.
Küḥl-i cilā iderler şevḳ ile ḫāk-i pāyın
Bu ḥüsn ile görenler sāḳī-i sīm-sāḳı

482. **bu:**
Gazel 500
Mısra: **17**
Bu, işaret sıfatı.
Şāyestedür Naḥīfī bu naẓm-ı dil-güşāya
Selmān olursa teslīm taḥsīn iderse Bāḳī

483. **bu:**
Gazel 501
Mısra: **14**
Bu, işaret sıfatı.
Āfitāb olsa görünmez baña senden ġayrı
Bu Naḥīfī seni özler seni ey māh seni

484. **bu:**
Gazel 502
Mısra: **2**
Bu, işaret sıfatı.
Eksük degül elemleri derd ü belāları
Ey dil bu ʿālemüñ çekilür mi cefāları

485. **bu:**
Gazel 503
Mısra: **14**
Bu, işaret sıfatı.
İnkār olur mı ṭarḥ-ı ġazelde Naḥīfīnüñ
Bu ṭarz-ı dil-pesendi bu şīrīn edāları

486. **bu:**
Gazel 503
Mısra: **14**
Bu, işaret sıfatı.
İnkār olur mı ṭarḥ-ı ġazelde Naḥīfīnüñ
Bu ṭarz-ı dil-pesendi bu şīrīn edāları

487. **bu:**
Gazel 505
Mısra: **3**
Bu, işaret sıfatı.
Görünmez ise n'ola żaʿfdan bu cism-i nizār
O māh-pāre beni cevr ile hilāl itdi

488. **bu:**
Gazel 505
Mısra: **14**
Bu, işaret sıfatı.
Varınca kūçe-i dildāra ʿavdet eylemeyem
Bu derd-i ʿışḳ beni şöyle bī-mecāl itdi

489. **bu:**
Gazel 506
Mısra: **13**
Bu, işaret sıfatı.
Naḥīfīyā bu telāş ü bu ıżṭırāb nedür
Teveccühüñ yine ol şūḫ-ı bī-emāna gibi

490. **bu:**
Gazel 506
Mısra: **13**
Bu, işaret sıfatı.
Naḥīfīyā bu telāş ü bu ıżṭırāb nedür
Teveccühüñ yine ol şūḫ-ı bī-emāna gibi

491. **bu:**
Gazel 508
Mısra: **1**
Bu, işaret sıfatı.
Bu şeb recā-yı dil ol dil-rübāya söylendi
O māha ḥāle münāsib ḥikāye söylendi

492. **bu:**
Gazel 508
Mısra: **13**
Bu, işaret sıfatı.
Bu ṭarz-ı ḫāṣ ile söylenmedi ġazel gerçi
Naḥīfīyā süḫan-ı bī-nihāye söylendi

493. **bu:**
Gazel 509
Mısra: **2**
Bu, işaret sıfatı.
ʿAceb ḫayālüñe mevt ü türāb gelmez mi
Saña bu daġdaġadan pīç ü tāb gelmez mi

494. **bu:**
Gazel 509
Mısra: **11**
Bu, işaret sıfatı.
Nedür bu naḫvet ü kibr ü ġurūr ẕātuñda
Saña Cenāb-ı Ḫudādan ḥicāb gelmez mi

495. **bu:**
Gazel 510
Mısra: **8**
Bu, işaret sıfatı.
ʿArż-ı ṣadāḳat itmiş idük dün ol āfete
Bāʿiṣ bu oldı cevrine bildük ḫaṭāmuzı

496. **bu:**
Gazel 511
Mısra: **3**
Bu, işaret sıfatı.
Düçār itdi beni miḥnetlere bu ġurbet illerde
Vaṭan fikri cihān mekri zamān ḳahrı cevān derdi

497. **bu:**
Gazel 513
Mısra: **2**
Bu, işaret sıfatı.
O perī ziyāde ider benüm
sitem ile tāb-ı niyāzumı
Niçe söndürür bu gözüm
yaşı ya bu deñlü sūz u
güdāzumı

498. **bu:**
Gazel 513
Mısra: **4**
Bu, işaret sıfatı.
Ṭutuşur lisānuma gelmeden
cigerümde ḥarf-i recā daḫi
Güzelüm bu āteş-i ʿışḳ ile
niçe keşf idem saña rāzumı

499. **bu:**
Gazel 513
Mısra: **8**
Bu, işaret sıfatı.
O nihāl-i tāze dirīġ u āh
şalınur çemende raḳīb ile
Aḳıdur cefā ile sū-be-sū bu
sirişk-i nāmiye-sāzumı

500. **bu:**
Gazel 513
Mısra: **10**
Bu, işaret sıfatı.
Ġam-ı ḥasret ile virince cān
baña raḥm ider mi Naḥīfīyā
O ṣanem bu naḫvet-i ḥüsn ile
ʿacebā ḳılar mı namāzumı

501. **bu:**
Gazel 515
Mısra: **8**
Bu, işaret sıfatı.
Dil-i bīmāra dārū-yı
lebüñden çāre olmaz mı
Bu derd-i cān-güdāz-ı
ḥasretüñ hīç yoḳ mı dermānı

502. **bu:**
Gazel 515
Mısra: **10**
Bu, işaret sıfatı.
Yine mevc-i ġażab buldı
nümāyiş baḥr-ı ḥüsnüñde
Nedür ey āfet-i bī-merḥamet
bu çīn-i pīşānī

503. **bu:**
Gazel 515
Mısra: **11**
Bu, işaret sıfatı.
Bu cünbiş tā ki vardur sende
ey naḫl-i ḳıyāmet-ber
Nihāl-i ḳāmetüñ pā-māl ider
serv-i ḫırāmānı

504. **bu:**
Gazel 517
Mısra: **2**
Bu, işaret sıfatı.
ʿĀlem-i ʿışḳuñ olup tenhā-
nişīn-i ʿuzleti
Hep ferāmūş eyledi göñlüm
bu resm ü heyʾeti

505. **bu:**
Gazel 517
Mısra: **6**
Bu, işaret sıfatı.
Gör zevāl-i mihri naḳş-ı
bedri seyr it ʿibret al
Bir iki günlükdür ancaḳ bu
cihānuñ devleti

506. **bu:**
Gazel 517
Mısra: **8**
Bu, işaret sıfatı.
Ḥüsni mevḳūf-ı ḫazāndur
nev-bahār-ı ʿālemüñ
Nuḳre-i ġafletle ṭayy itme bu
naḳş-ı ʿibreti

507. **bu:**
Gazel 519
Mısra: **9**
Bu, işaret sıfatı.
Bu Naḥīfī gibi ġavvāṣ-ı
maḥabbet var iken
Ġayrıya ol dürr-i pākīze
kenār olsun mı

508. **bu:**
Gazel 521
Mısra: **3**
Bu, işaret sıfatı.
Bu sevdālarla āḫir gerden-i
murġ-ı dil ü cāna
Kemend-i tāb-dār-ı kākülüñ
ṭavḳ-ı cünūn oldı

509. **bu:**
Gazel 521
Mısra: **8**
Bu, işaret sıfatı.
Teraḳḳī buldı şevḳ-ı
vuṣlatuñla āteş-i ʿışḳum
Bu derde ben devā itdükçe ol
daḫi füzūn oldı

510. **bu:**
Gazel 521
Mısra: **10**
Bu, işaret sıfatı.
Firāḳuñla yatur peyġüle-i
ḥasretde bī-çāre
Ṭabībüm bu dil-i bīmārı gör
kim pek zebūn oldı

511. **bu:**
Gazel 526
Mısra: **11**
Bu, işaret sıfatı.
Bu çarḫ erbāb-ı ʿışḳuñ
istemez maḫmūr u hüşyārın
Anuñçün cām-ı miḥnetle
göñül mestānedür şimdi

512. **bu:**
Kaside 1
Mısra: **13**
Bu, işaret sıfatı.
Bu teġāfül mūcib-i eşkāl-i
ḥayretdür saña
Muḳteżīdür ruʾyet-i eżġāṣ ü
aḥlāmı bu ḫ∨āb

513. **bu:**
Kaside 1
Mısra: **14**
Bu, işaret sıfatı.
Bu teġāfül mūcib-i eşkāl-i
ḥayretdür saña
Muḳteżīdür ruʾyet-i eżġāṣ ü
aḥlāmı bu ḫ∨āb

514. **bu:**
Kaside 1
Mısra: **16**
Bu, işaret sıfatı.
Kāfdan maḳṣūd-ı aṣlī küntü
kenzen esrārıdur
Saña kāfīdür bu söz vallāhu
aʿlem bi’ṣ-ṣavāb

515. **bu:**
Kaside 1
Mısra: **20**
Bu, işaret sıfatı.
Ṣafvet-i ervāḥdur cesādı pür-
nūr eyleyen
Bu ḫaber besdür saña ʿārif
iseñ bī-irtiyāb

516. **bu:**
Kaside 1
Mısra: **36**
Bu, işaret zamiri.
Bāġ-ı ʿışḳı idegör ḫūn-ı cigerle pür-nemā
Bu saña kibrīt-i aḥmerdür iderseñ intisāb

517. **bu:**
Kaside 1
Mısra: **67**
Bu, işaret sıfatı.
Münderic oldı bu naẓm içre uṣūl-i müddeʿā
Müsteʿiddān-ı huner maḳṣūdın itsün intiḫāb

518. **bu:**
Kaside 1
Mısra: **69**
Bu, işaret sıfatı.
Ey Naḥīfîden suʾāl iden bu rāzuñ ġāyetin
Mā-sivā-yı Ḥaḳ ile bīgāne ol budur cevāb

519. **budur:**-*dur*
Kaside 1
Mısra: **70**
Bu, işaret zamiri.
Ey Naḥīfîden suʾāl iden bu rāzuñ ġāyetin
Mā-sivā-yı Ḥaḳ ile bīgāne ol budur cevāb

520. **bu:**
Kaside 2
Mısra: **22**
Bu, işaret sıfatı.
Çün şefīʿ itdüñ Ḥabīb-i Ekrem-i Muḫtārıñı
Ḥürmetiyçün cürmini ʿafv it bu ʿāṣī ümmetüñ

521. **bu:**
Kaside 2
Mısra: **24**
Bu, işaret sıfatı.
Eyledüñ taʿḳīb-i yüsrin ile her ʿüsri beyān
Yüsrin iḥsān eyle faẕluñla bize bu ʿusretüñ

522. **bu:**
Kaside 3
Mısra: **14**
Bu, işaret sıfatı.
ʿĀḳıbet ḫāk ile yeksān olacaḳsın bildük
Nesine ġırresin āyā bu fenā dünyānuñ

523. **bu:**
Kaside 3
Mısra: **16**
Bu, işaret sıfatı.
Bī-beḳā oldıġına şāhid-i ʿādil besdür
Bī-sütūn oldıġı bu çarḫ-ı bülend-eyvānuñ

524. **bu:**
Kaside 3
Mısra: **37**
Bu, işaret sıfatı.
Siḳlet-i māli bu bāzār-ı fenānuñ āḫir
Degmez ey ḫ∨āce dem-i ḫacletine mīzānuñ

525. **bu:**
Kaside 3
Mısra: **48**
Bu, işaret sıfatı.
Telḫ ider zehr-i memāt ile dimāġ-ı cānı
Budur āyīni bu mihmān-kede-i ġabrānuñ

526. **bu:**
Kaside 3
Mısra: **50**
Bu, işaret sıfatı.
Şübhe yoḳ ʿārıża-i merg-i ẕevi'l-ervāḥa
Nüktesin remz ile fehm it yüri bu maʿnānuñ

527. **bu:**
Kaside 3
Mısra: **83**
Bu, işaret sıfatı.
Saña yetmez mi naṣīḥat bu fenā dünyādan
Yek-be-yek rıḥlet-i nā-gāhī geçen iḫvānuñ

528. **bu:**
Kaside 3
Mısra: **93**
Bu, işaret sıfatı.
Ey Naḥīfî ḳanı bu bezm-geh-i fānīde
Bunca dem hem-dem ü hem-ṣoḥbet olan yārānuñ

529. **budur:**-*dur*
Kaside 3
Mısra: **48**
Bu, işaret zamiri.
Telḫ ider zehr-i memāt ile dimāġ-ı cānı
Budur āyīni bu mihmān-kede-i ġabrānuñ

530. **bunda:**-*n, -da*
Kaside 3
Mısra: **7**
Bu, işaret zamiri.
Saʿy ḳıl bunda iken derdiñe dermān idegör
Āh kim olmaya bir gün başuña dermānuñ

531. **bunda:**-*n, -da*
Kaside 3
Mısra: **11**
Bu, işaret zamiri.
Bunda ḳıl eyler iseñ āh-ı nedāmet eseri
Nefʿi yoḳdur saña maḥşerdeki vāveylānuñ

532. **bu:**
Kaside 4
Mısra: **16**
Bu, işaret sıfatı.
Eyle şāyeste-i ʿafv ü raḥmet Şād ola tā ki bu ḳalb-i maḥzūn

533. **bu:**
Kaside 5
Mısra: **49**
Bu, işaret sıfatı.
Bu dil-i āşüfte-ḥāli bir nefes ḫālī ḳomaz
Miḥnet ü ġam bir yaña ṭaʿn ü melāmet bir yaña

534. **bu:**
Kaside 5
Mısra: **52**
Bu, işaret sıfatı.
Baġrumı ḫūn eylemekde ṭaʿn-ı aṣḥāb-ı ġaraż
Nā-tüvān itdi beni bu miḥnet-i ṭāḳat-rübā

535. **bu:**
Kaside 5
Mısra: **59**
Bu, işaret sıfatı.

Bu ciger-ḫūn-ı bülbül-i şūrīdeni rāḥat ḳomaz
Renciş-i ḥār-ı cefā-yı ḥāsidān-ı nā-sezā

536. **bu:**
Kaside 5
Mısra: **102**
Bu, işaret sıfatı.
Budur ümmīdüm ki āḫir bāʿiṣ-i raḥmet ola
Ben güneh-kāra bu evṣāf-ı saʿādet-intihā

537. **bu:**
Kaside 5
Mısra: **124**
Bu, işaret sıfatı.
Pādişāhā her ne deñlü mücrim-i bed-kār ise
Bu Naḥīfī-i ġarībüñ eyle mevlādan recā

538. **budur:**-*dur*
Kaside 5
Mısra: **92**
Bu, işaret zamiri.
Dünyede kesb-i şeref ʿuḳbāda luṭf-ı Kirdigār
Ġāyet-i ḳaṣdum budur ey menbaʿ-ı cūd u seḫā

539. **budur:**-*dur*
Kaside 5
Mısra: **101**
Bu, işaret zamiri.
Budur ümmīdüm ki āḫir bāʿiṣ-i raḥmet ola
Ben güneh-kāra bu evṣāf-ı saʿādet-intihā

540. **budur:**-*dur*
Kaside 5
Mısra: **122**
Bu, işaret zamiri.
Bir şefīʿum var iken sulṭān-ı ẕī-şānum gibi
Budur ümmīd olmayam maḥrūm-ı elṭāf-ı Ḫudā

541. **budur:**-*dur*
Kaside 5
Mısra: **143**
Bu, işaret zamiri.
Budur ümmīdüm ki maḥrūm-ı şefāʿat olmaya
Āsitān-ı şefḳatüñde ben ġarīb ü mübtelā

542. **bu:**
Kaside 6
Mısra: **27**
Bu, işaret sıfatı.
İtme dirīġ reşḥa-i luṭfuñ bu teşneden
Ol dem ki hevl ü şerm ide īrāṣ-ı tāb ü teb

543. **bu:**
Kaside 7
Mısra: **31**
Bu, işaret sıfatı.
Bu cürm ile aḥvāl mükedderdür efendüm
Setr itmez ise cürmümi dāmān-ı şefāʿat

544. **bu:**
Kaside 8
Mısra: **3**
Bu, işaret zamiri.
Bu ne ḥikmet ki olur rehzen-i ʿaḳl-i ḥükemā
Bu ne ḳudret ki ider çeşm-i ʿuḳuli bīdār

545. **bu:**
Kaside 8
Mısra: **4**
Bu, işaret zamiri.
Bu ne ḥikmet ki olur rehzen-i ʿaḳl-i ḥükemā
Bu ne ḳudret ki ider çeşm-i ʿuḳuli bīdār

546. **bu:**
Kaside 8
Mısra: **14**
Bu, işaret sıfatı.
Ḳadd-i ḫūbāna meger itmege tevḳīr ancaḳ
Serv-i bāġ eyledi bu gülşen-i dehr içre ḳarār

547. **bu:**
Kaside 8
Mısra: **27**
Bu, işaret sıfatı.
Eyleyüp meclis-i gülşende bu beyti taḳsīm
Naġamāt eylemege başladı murġ-ı gülzār

548. **bu:**
Kaside 8
Mısra: **49**
Bu, işaret sıfatı.
Tā ki ḳaṣd itmiş idüm bilmege bu esrārı
Ḳudsiyān-ı ḥarem-i dilden idem istiḫbār

549. **bu:**
Kaside 8
Mısra: **90**
Bu, işaret sıfatı.
İbni ʿamm-i şeh-i kevneyn ü şefīʿu'l-maḥşer
Bu celāl ile k'odur reşk-sevād-ı Kerrār

550. **bu:**
Kaside 8
Mısra: **100**
Bu, işaret sıfatı.
Ḥāṣılı encüm-i seyyāresidür ol māhuñ
Ḳuṭb-ı iclāl-i nübüvvetde bu āl-i aḫyār

551. **bu:**
Kaside 8
Mısra: **122**
Bu, işaret sıfatı.
Ḥasret-i merhem-i luṭfuñ sebeb-i mevtüm olur
Ey ṭabīb-i dil ü cān eyle bu zaḫma tīmār

552. **bu:**
Kaside 8
Mısra: **127**
Bu, işaret sıfatı.
Āh kim ʿışḳ ile bu ḳalb-i ḫarām-ābādum
Deyr-gāh eylediler her ṣanem-i lāle-ʿiẕār

553. **bu:**
Kaside 8
Mısra: **138**
Bu, işaret sıfatı.
Dest-gīrā benem üftāde-i ḫāk-i ẕillet
İtmek ister beni bu ḫalḳ-ı cihān istiḫḳār

554. **bu:**
Kaside 8
Mısra: **140**
Bu, işaret sıfatı.
Ḫuftedür ṭāliʿum ey pādişeh-i sidre-mekān

Tā ki eyler baña her demde
bu baḫtum ışrār

555. **bu:**
Kaside 8
Mısra: **146**
Bu, işaret sıfatı.
Āsitānuñ ḳoyup itdüm ṭaleb-i
cāh u celāl
Bī-ʿaded tevbe bu ʿiṣyāna
hezār istiġfār

556. **bu:**
Kaside 8
Mısra: **156**
Bu, işaret sıfatı.
Sen dururken kime ʿarż
eyleyem aḥvālümi ben
Ḳoma ey kān-ı şefāʿat bu
ġarībüñ nā-çār

557. **bu:**
Kaside 8
Mısra: **189**
Bu, işaret sıfatı.
Hele bu devleti tercīḥ iderem
Firdevse
Ḫāk-i pāyüñde olursa dil-i
şūrīde ġubār

558. **bu:**
Kaside 8
Mısra: **210**
Bu, işaret sıfatı.
Benem ol şāʿir-i dil-dūz u
bedīhī-gūyā
K'eyledüm bu ġazeli tuḥfe-i
rūḥ-ı ʿAṭṭār

559. **bu:**
Kaside 8
Mısra: **232**
Bu, işaret sıfatı.
ʿĀlemi siḥr-i ḥelāl ile
iderdüm tesḫīr
Olmasa ṭabʿuma reh-zen bu
firāḳ-ı dildār

560. **bu:**
Kaside 8
Mısra: **251**
Bu, işaret sıfatı.
Feyż-i naʿtüñle niyāzum bu
ki tā maḥşere dek
Taşliye-ḫvān ola ḳabrümde
daḫi cism-i nizār

561. **bu:**
Kaside 8
Mısra: **259**
Bu, işaret sıfatı.
Seyl-i eşküm bu esās-ı dili
eylerdi ḫarāb
Ḳaṣr-ı çeşmümde ger olmasa
ḫayālüñ miʿmār

562. **bu:**
Kaside 8
Mısra: **265**
Bu, işaret sıfatı.
Dest-gīr ol bu Naḥīfī ḳuluña
sulṭānum
Ki ol üftādeye āsān ola kār-ı
düşvār

563. **bu:**
Kaside 8
Mısra: **275**
Bu, işaret sıfatı.
Ecr-i naʿtüñle ümmīdüm bu
ki ṭabʿ-ı pāküm
Yevm-i maḥşer idem ārāyiş-i
germ-i bāzār

564. **bu:**
Kaside 9
Mısra: **16**
Bu, işaret sıfatı.
Eyleyüp ḥīn-i ziyāret cümle
aṣḥāba selām
Cān-ı maḥzūnı bu ḥāletlerde
şādān eylesem

565. **bu:**
Kaside 9
Mısra: **28**
Bu, işaret sıfatı.
Ser güşāde pā bürehne dīde
pür-ḫūn sīne çāk
Sākinān-ı ʿarşı bu ḥālāta
ḫayrān eylesem

566. **bu:**
Kaside 11
Mısra: **26**
Bu, işaret sıfatı.
Zīver-i ser-rāyet-i taṣdīḳ-i
ḫāṣ u ʿāmdur
Muʿcizātuñ muṣḥafı bu āyet-
i kübrā ile

567. **bu:**
Kaside 11
Mısra: **34**
Bu, işaret sıfatı.
Pāye-i ḳadrüñ bülend itdi
şeb-i Miʿrācda
Ser-firāz idüp seni bu rütbe-i
ʿulyā ile

568. **bu:**
Kaside 11
Mısra: **45**
Bu, işaret sıfatı.
Yā Resūla'llāh Naḥīfī şerm ü
ḫacletle bu dem
Naʿtüñe ḳıldı cesāret ḫālini
inhā ile

569. **bu:**
Kaside 11
Mısra: **50**
Bu, işaret sıfatı.
Ḫālümi ʿarż itmege geldüm
der-i iḥsānuña
Müstemendāne bu naẓm-ı
menḳabet-pīrā ile

570. **bu:**
Kaside 11
Mısra: **52**
Bu, işaret sıfatı.
İntisāb-ı ḫāk-i pāye bir
tevessüldür ġaraż
Midḥatüñ itmekde bu naẓm-ı
cihān-ārā ile

571. **bu:**
Kaside 11
Mısra: **66**
Bu, işaret sıfatı.
Sevḳ-ı ʿiṣyān eylemekde
nefs ü şeyṭān ü hevā
Cān-ı bīmār ü żaʿīfe bu dil-i
şeydā ile

572. **bu:**
Kaside 11
Mısra: **86**
Bu, işaret sıfatı.
Tā ki her ṣubḥ u mesā
pertev-fürūz-ı dehr olup
Mihr ü meh devr eyleye bu
günbed-i ḫaḍrā ile

573. **budur:**-*dur*
Kaside 11
Mısra: **81**
Bu, işaret zamiri.
Budur ümmīdüm Naḥīfī-i
żaʿīfi ol zamān
Raḥm idüp yād idesin ol
lafẓa-i zībā ile

574. **bu:**
Kaside 12
Mısra: **3**
Bu, işaret sıfatı.
Teşrīfi bu māh-ı şeref-ārā-yı cihānuñ
Bādī-i tefāḫür mi degül müjde-resāna

575. **bu:**
Kaside 12
Mısra: **42**
Bu, işaret sıfatı.
Ey şīvesini bilmeyen erbāb-ı şafānuñ
Taḥṣīl-i vuḳūf eyle bu esrār-ı nihāna

576. **bu:**
Kaside 12
Mısra: **59**
Bu, işaret sıfatı.
Ancaḳ bu ki elfāẕ-ı perīşānumı itdüm
Der-gāhına ʿarż itmege aḥvāli bahāne

577. **bu:**
Kaside 12
Mısra: **80**
Bu, işaret sıfatı.
Olsun ṣalavāt ile selām ol şehe vāṣıl
Tā kim meh-i rūze vire revnaḳ bu cihāna

578. **budur:**-*dur*
Kaside 12
Mısra: **51**
Bu, işaret zamiri.
Ümmīd budur naʿt-i şerīfiyle dem-ā-dem
Şāyeste olam luṭf-ı Ḫudāvend-i cihāna

579. **budur:**-*dur*
Kaside 12
Mısra: **56**
Bu, işaret zamiri.
Vaṣṣāfı olam ḳudretüm olduḳça o şāhuñ
Lāyıḳ da budur şāʿir-i pākīze-zebāna

580. **bu:**
Kaside 13
Mısra: **36**
Bu, işaret sıfatı.
Kemāl-i şerʿ-i pāküñ nesḫ-i edyān eyledi cümle
Ḥaḳīḳatde muḳarrerdür ki dīn olmaz bu dīr üzre

581. **bu:**
Kaside 13
Mısra: **52**
Bu, işaret sıfatı.
Sezāvār olmaġa maḥşerde luṭf-ı raḥmet-i Ḥaḳḳa
Nigāh-ı şefḳatüñ besdür bu ʿabd-i kemterīn üzre

582. **bu:**
Kaside 14
Mısra: **6**
Bu, işaret zamiri.
Oġlıdur ol da ʿAbd-i Muṭṭalibüñ
Ceddidür bu o ṭāhirü'n-nesebüñ

583. **bu:**
Kaside 14
Mısra: **7**
Bu, işaret zamiri.
Bu daḫi İbni Hāşim oldı ʿayān
Nesebi ṣıḥḥat üzre buldı beyān

584. **bu:**
Kaside 15
Mısra: **26**
Bu, işaret sıfatı.
Āşinā bir nigeh it rūz-ı cezāda sen de
Bu Naḥīfīye eyā Ḥażret-i Veys'el-Ḳaranī

585. **bu:**
Kaside 16
Mısra: **1**
Bu, işaret zamiri.
Ḫırḳa-i muḥterem-i mefḫar-ı ādemdür bu
Ḥulle-i cennet-i Firdevs ile tevʾemdür bu

586. **bu:**
Kaside 16
Mısra: **2**
Bu, işaret zamiri.
Ḫırḳa-i muḥterem-i mefḫar-ı ādemdür bu
Ḥulle-i cennet-i Firdevs ile tevʾemdür bu

587. **bu:**
Kaside 16
Mısra: **4**
Bu, işaret zamiri.
Leb-i ādāb ile dāmānını taḳbīl eyle
Ḫilʿat-i dil-keş-i sulṭān-ı dü ʿālemdür bu

588. **bu:**
Kaside 16
Mısra: **6**
Bu, işaret zamiri.
Kaʿbedür ẕāt-ı şeref-güster-i faḫr-ı ʿālem
Aña pūşīde olan kisve-i aʿẓamdur bu

589. **bu:**
Kaside 16
Mısra: **8**
Bu, işaret zamiri.
Eyle pūşīde dil ü cāna libās-ı faḫrı
Mevsim-i ʿıyd-i meserret dem-i ḫurremdür bu

590. **bu:**
Kaside 16
Mısra: **10**
Bu, işaret zamiri.
Yüz sürüp dāmen-i ẕī-şānına ḳanlar aġla
ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳa maḥbūb-ı müsellemdür bu

591. **bu:**
Kaside 16
Mısra: **12**
Bu, işaret zamiri.
Cān-ı müştāḳa şafā-baḫş-ı peyām-ı vuṣlat
Dil-i ḥasret-zedenüñ zaḫmına merhemdür bu

592. **bu:**
Kaside 16
Mısra: **14**
Bu, işaret zamiri.
ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳ iseñ ey dil-i şūrīde eger
Saña cāndan daḫi efżal daḫi aḳdemdür bu

593. **bu:**
Kaside 16
Mısra: **16**
Bu, işaret zamiri.
Bezm-i ʿālemde muḥaṣṣal ḥulel-i cennetden
Şeref ü ḳadr ü celāl ile muʿaẕẕamdur bu

594. **bu:**
Kaside 16
Mısra: **18**
Bu, işaret zamiri.
Mefḫar-ı ʿālemiyān şāh-ı rusülden Veys'e
Tuḥfe-i menzilet-efrūz-ı mükerremdür bu

595. **bu:**
Kaside 16
Mısra: **20**
Bu, işaret zamiri.
Ẕāt-ı Veys'el-Ḳaranīye niçe biñ ḥālet ile
Baḫş u itḥāf olınan ḫilʿat-i ekremdür bu

596. **bu:**
Kaside 16
Mısra: **22**
Bu, işaret zamiri.
Dem-i cān-baḫş-ı ziyāretde ülü'l-ebṣāra
Bāʿiṯ-i riḳat olan nükte-i mübhemdür bu

597. **bu:**
Kaside 16
Mısra: **23**
Bu, işaret sıfatı.
Cān-ı şeydāda bu bir neşve-i maḫfīdür āh
Dil-i şūrīdede bir ḥālet-i müdġamdur bu

598. **bu:**
Kaside 16
Mısra: **24**
Bu, işaret zamiri.
Cān-ı şeydāda bu bir neşve-i maḫfīdür āh
Dil-i şūrīdede bir ḥālet-i müdġamdur bu

599. **bu:**
Kaside 16
Mısra: **25**
Bu, işaret sıfatı.
Eylemez her-kese bu şāhid-i cān ʿarż-ı cemāl
Ṣanma her merdüm-i bīgāneye maḥremdür bu

600. **bu:**
Kaside 16
Mısra: **26**
Bu, işaret zamiri.
Eylemez her-kese bu şāhid-i cān ʿarż-ı cemāl
Ṣanma her merdüm-i bīgāneye maḥremdür bu

601. **bu:**
Kaside 16
Mısra: **28**
Bu, işaret zamiri.
Ḳadrini ehl-i saʿādet bilür ancaḳ anuñ
Naẓar-ı ʿārife bir emr-i müfaḫḫamdur bu

602. **bu:**
Kaside 16
Mısra: **30**
Bu, işaret zamiri.
Ey Naḥīfī yüri sür şevḳ ile rūy-ı siyehüñ
Maẓhar-ı raḥmet-i mevlā olacaḳ demdür bu

603. **bu:**
Kaside 19
Mısra: **8**
Bu, işaret sıfatı.
Ṣan yedi ḳubbe vezīridür ṭurur iclāl ile
Sebʿa-i seyyāre kim zeyn itdi bu nüh çenberi

604. **bu:**
Kaside 19
Mısra: **88**
Bu, işaret sıfatı.
Ben o ser-gerdān-ı deşt-i ıżṭırābam şöyle kim
Baña teng itdi elem bu ʿarṣa-i pehnāveri

605. **bu:**
Kaside 19
Mısra: **104**
Bu, işaret sıfatı.
Bir nefes olmazdı kim āyīne-i ḳalbüm ola
Bu güẕer-gāh-ı fenāda gerd-i miḥnetden berī

606. **bu:**
Kaside 19
Mısra: **106**
Bu, işaret sıfatı.
Ḥamdüli'llāh oldı raḫşān pertev-i ṣubḥ-ı ṣafā
Şeb-nişīnān-ı ġama gösterdi Ḥaḳ bu günleri

607. **bu:**
Kaside 19
Mısra: **115**
Bu, işaret sıfatı.
Olmasa muḫtel niẓām-ı mülk-i dil bu ṭabʿ ile
Olmaḳ āsānter idi aṣḥāb-ı naẓmuñ eşʿārı

608. **bu:**
Kaside 19
Mısra: **144**
Bu, işaret sıfatı.
Lāf-ı daʿvā-yı mübāhāt itdi kim maʿẕūrdur
Gitdiler bu semte zīrā ehl-i naẓmuñ ekṣeri

609. **bu:**
Kaside 19
Mısra: **147**
Bu, işaret sıfatı.
İftiḫār itsem baʿīd olmaz yine bu naẓm ile
Eyledüm vaṣfuñla kesb-i rütbe-i vālāteri

610. **budur:**-*dur*
Kaside 19
Mısra: **157**
Bu, işaret zamiri.
Budur ümmid ola nevʿ-i maʿrifet cins-i hüner
Şimdi tamġā-yı ḳabūl-i ḫalḳa şāyān ü ḥarī

611. **bu:**
Kaside 20
Mısra: **1**
Bu, işaret sıfatı.
Bu feżā-yı dil-keşe gel Ḳaṣr-ı Saʿd-ābādı gör
Ṣafḥa-i sebz üzre nakş-ı ḫāme-i Bihzādı gör

612. **bu:**
Kaside 20

Mısra: **4**
Bu, işaret sıfatı.
Sū-be-sū eyle temāşā dīde-i ʿibreti ile
Bu Hümā-sāye hümāyūn kāḫ-ı nev-īcādı gör

613. **bu:**
Kaside 20
Mısra: **8**
Bu, işaret sıfatı.
Tā ebed olmaz mı taḥsīn ile mevḳūf-ı ḳıyām
Pīşgāhında bu ḳaṣruñ serv ile şimşādı gör

614. **bu:**
Kaside 20
Mısra: **9**
Bu, işaret sıfatı.
Evvelā bu cūy-ı ṣāfa ḳıl naẕar inṣāf ile
İki cānibde ruḫām-ı dil-güşā bünyādı gör

615. **bu:**
Kaside 20
Mısra: **13**
Bu, işaret sıfatı.
Ḳaṣr-ı şīrīni bu cūy-ı ṣāf içinde gösterür
Gör ne ṣanʿatlar ider aṣḥāb-ı istiʿdādı gör

616. **bu:**
Kaside 20
Mısra: **23**
Bu, işaret sıfatı.
Oldı bu yevm-i mübārekde ḳudūm-ı şevketi
Devlet ü iclāle baḳāyīn ü istiʿdādı gör

617. **bu:**
Kaside 21
Mısra: **20**
Bu, işaret sıfatı.
Ḥikmet ü hendese-i ṭabʿını eyler taḳrīr
Ṭarḥ-ı maṭbūʿ ile bu heyʾeti Saʿd-ābāduñ

618. **bu:**
Kaside 22
Mısra: **28**
Bu, işaret sıfatı.
Ricāl-i devletüñ manṣūb u maʿzūli ber-ā-berdür
Münāfīdür ṣanursın gūş ḳıl bu remz-i iclāli

619. **bu:**
Kaside 22
Mısra: **31**
Bu, işaret sıfatı.
Bu sünnet ḥaḳ budur māżīde mesbūḳ olmadı fehm it
Bu vech ile aña maḫṣūṣ olur ol ṭavr-ı yektāyī

620. **bu:**
Kaside 22
Mısra: **38**
Bu, işaret sıfatı.
Senā-yı ẕātın itmez kimse yoḳ illā ḥasūd-ı bed
O da inṣāf ider gördükçe bu evṣāf-ı zībāyı

621. **bu:**
Kaside 22
Mısra: **48**
Bu, işaret sıfatı.
Meḳādir-āşinā ehl-i tevāżuʿ maṣdar-ı iḥsān
Ḫudā ẕātında cemʿ itmiş anuñ bu vaṣf-ı aṣfāyı

622. **bu:**
Kaside 22
Mısra: **50**
Bu, işaret sıfatı.
Bilür ehl-i dilüñ mā-fī'ż-żamīrin keşf-i ḥāl eyler
Bu burhān-ı müsellemdür ider taḥḳīḳ daʿvāyı

623. **bu:**
Kaside 22
Mısra: **60**
Bu, işaret sıfatı.
Teferrüs eylemek ehl-i ḳulūba dād-ı mevlādur
Yeter şāhid bu nūr-ı bāṭına bil sırr-ı esmāyı

624. **bu:**
Kaside 22
Mısra: **64**
Bu, işaret sıfatı.
Kimi eşbāḥa māʾildür kimi ervāḥa nāẕırdur
Bu ḫalḳuñ bir degüldür ḫilḳatinde resm-i bīnāyī

625. **bu:**
Kaside 22
Mısra: **66**
Bu, işaret sıfatı.
Şühūd eyler kimi birden kimi ervāḥı hem eşbāḥı
Bu ṭavr-ı enbiyā vü evliyādur eyle imżāyı

626. **bu:**
Kaside 22
Mısra: **67**
Bu, işaret sıfatı.
Maḳāmumdan degül ḥālüm degül bu itdügüm taḳrīr
ʿAlā-vechi'r-rivāye eyledüm taḳlīd gūyāyı

627. **bu:**
Kaside 22
Mısra: **70**
Bu, işaret sıfatı.
Beni pür-cūş-ı taḥḳīḳ itdi vaṣf-ı sīreti nā-çār
İderken bāṭınumda müstetir bu sırr-ı ebhāyı

628. **bu:**
Kaside 22
Mısra: **73**
Bu, işaret sıfatı.
Beyān-ı şükr içündür bu ḳaṣīde vaṣf-ı ẕātuñda
Degül żımn-ı ġarażda ḳīl ü ḳāl-i nükte-pīrāyī

629. **bu:**
Kaside 22
Mısra: **81**
Bu, işaret sıfatı.
Duʿā hengāmıdur bu ḥarf miskiyyü'l-ḫıtām olsun
Ṭalebde ẕāhir ü bāṭında maḳṣad faż̇l-ı mevlāyı

630. **bu:**
Kaside 22
Mısra: **88**
Bu, işaret sıfatı.
Muvaffaḳ ide tanẕīm-i umūr-ı dīn ü devletde
Nücūm ile müzeyyen eyleyen bu çarḫ-ı ḫaḍrāyı

631. **bu:**
Kaside 23
Mısra: **11**
Bu, işaret sıfatı.

Ḳalur mı sende bu zühd ü riyālardan eṣer zāhid
Hele ṣabr eyle bezme ol cevān-ı dil-rübā gelsün

632. **bu:**
Kaside 23
Mısra: **46**
Bu, işaret sıfatı.
Duʿāda taṣliye naṣṣ ile mevʿūd-ı ḳabūl oldı
Ḫitāmında bu naẓmuñ naʿt-i ḫatmü'l-enbiyā gelsün

633. **bu:**
Kaside 24
Mısra: **1**
Bu, işaret sıfatı.
Bi-ḥamdi'llāh yine feyż-i bahār irdi bu eyvāna
Yine cūy-ı ṭarāvet oldı cārī her gülistāna

634. **bu:**
Kaside 24
Mısra: **31**
Bu, işaret sıfatı.
Teʿālā'llāh bu ḥaşmet bu ṣalābet bu şecāʿatle
Müʾessirdür şu resme heybeti kim ehl-i ṭuġyāna

635. **bu:**
Kaside 24
Mısra: **31**
Bu, işaret sıfatı.
Teʿālā'llāh bu ḥaşmet bu ṣalābet bu şecāʿatle
Müʾessirdür şu resme heybeti kim ehl-i ṭuġyāna

636. **bu:**
Kaside 24
Mısra: **31**
Bu, işaret sıfatı.
Teʿālā'llāh bu ḥaşmet bu ṣalābet bu şecāʿatle
Müʾessirdür şu resme heybeti kim ehl-i ṭuġyāna

637. **bu:**
Kaside 24
Mısra: **55**
Bu, işaret sıfatı.
Bu aḫlāḳ-ı mekārimle bu luṭf u cūd ile ḥaḳḳā
Naẓīrüñ ḥaḳ budur kim gelmemişdür mülk-i ʿOsmāna

638. **bu:**
Kaside 24
Mısra: **55**
Bu, işaret sıfatı.
Bu aḫlāḳ-ı mekārimle bu luṭf u cūd ile ḥaḳḳā
Naẓīrüñ ḥaḳ budur kim gelmemişdür mülk-i ʿOsmāna

639. **bu:**
Kaside 24
Mısra: **60**
Bu, işaret sıfatı.
Ḥużūr-ı ʿizzete ʿarż itmege ḥāl-i perīşānum
Getürdüm der-geh-i iclālüñe bu şiʿri rindāne

640. **bu:**
Kaside 24
Mısra: **62**
Bu, işaret sıfatı.
Yine bildürmek içün ḥaddini ceyş-i zemistāna
Bu dem dest urdı sūsen ḫışm ile şemşīr-i bürrāna

641. **bu:**
Kaside 24
Mısra: **64**
Bu, işaret sıfatı.
Bahār eyyāmı geldi ʿazm-i gülzār itmek ister dil
Bu demlerde baña Beytü'l-ḥazendür künc-i ġam-ḫāne

642. **bu:**
Kaside 25
Mısra: **29**
Bu, işaret sıfatı.
Ḫāmemi ʿavn-i himmetüñle bu dem
Bāġ-ı ʿirfāna bir nihāl itdüm

643. **bu:**
Kaside 25
Mısra: **44**
Bu, işaret sıfatı.
Ḳılıcuñ ʿarşa olsun āvīze
Bu duʿāyı ḳabūle dāl itdüm

644. **bu:**
Kaside 25
Mısra: **52**
Bu, işaret sıfatı.
Umaram himmetüñ refīḳum ola
Bu ümmīd ile intiḳāl itdüm

645. **bu:**
Kaside 25
Mısra: **57**
Bu, işaret sıfatı.
Bu Naḥīfī gibi ḥużūruñda Serverā gerçi çoḳ maḳāl itdüm

646. **budur:**-*dur*
Kaside 25
Mısra: **65**
Bu, işaret zamiri.
Budur ümmīd ola ḳabūle ḳarīn
Tā kim bī-ḳayd-ı iḫtilāl itdüm

647. **bundan:**-*n, -dan*
Kaside 25
Mısra: **13**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
Bundan aḳdem cenāb-ı ḥażretüñe
Bir ḳaṣīdeyle ʿarż-ı ḥāl itdüm

648. **bu:**
Kaside 26
Mısra: **3**
Bu, işaret sıfatı.
Bu ʿusri yüsra mübeddel ider elem çekme
Gelür ẓuhūra yine gażl-ı vāhibü'l-illā

649. **bu:**
Kaside 26
Mısra: **9**
Bu, işaret sıfatı.
Bu ḥüzn ü ġam gider āḫir gelür sürūr-ı ḥubūr
Ḥużūr-ı ḳalbe muḥavvel olur bu renc ü ʿınā

650. **bu:**
Kaside 26
Mısra: **10**
Bu, işaret sıfatı.
Bu ḥüzn ü ġam gider āḫir gelür sürūr-ı ḥubūr

Ḥużūr-ı ḳalbe muḥavvel olur bu renc ü ʿınā

651. **bu:**
Kaside 26
Mısra: **19**
Bu, işaret zamiri.
Teġāfül eyleme kim dār-ı imtiḥāndur bu
Eger ki dāʾ ü devādur eger ki faḳr u ġınā

652. **bu:**
Kaside 26
Mısra: **25**
Bu, işaret sıfatı.
Bu deñlü ġam yime kim böyledür bu ḥāl-i cihān
Gehī ġumūm u melālet gehī sürūr u ṣafā

653. **bu:**
Kaside 26
Mısra: **27**
Bu, işaret sıfatı.
Bu emre itse taʿalluḳ irādet-i Bārī
Olur ẓuhūrına bāʿiṣ teveccüh-i ednā

654. **bu:**
Kaside 26
Mısra: **29**
Bu, işaret sıfatı.
Nedür bu mertebe ḥayret nedür bu endīşe
Var eyle ol şerefü'ṣ-ṣadra ḥālüñi inhā

655. **bu:**
Kaside 26
Mısra: **29**
Bu, işaret sıfatı.
Nedür bu mertebe ḥayret nedür bu endīşe
Var eyle ol şerefü'ṣ-ṣadra ḥālüñi inhā

656. **bu:**
Kaside 26
Mısra: **59**
Bu, işaret sıfatı.
Aña ʿaṭıyye-i Ḥaḳdur bu rifʿat ü temkīn
Aña ʿināyet-i feyyāżdur bu ferr ü bahā

657. **bu:**
Kaside 26
Mısra: **60**
Bu, işaret sıfatı.
Aña ʿaṭıyye-i Ḥaḳdur bu rifʿat ü temkīn
Aña ʿināyet-i feyyāżdur bu ferr ü bahā

658. **bu:**
Kaside 26
Mısra: **83**
Bu, işaret sıfatı.
İder bu demde bu deñlü rıżā-yı ḫalḳ-ı cihān
Şemīm-i ḫulḳuñı tercīḥ-i ʿanber-i sārā

659. **bu:**
Kaside 26
Mısra: **86**
Bu, işaret sıfatı.
Cihāna nevbet-i ḥükmüñde geldi sārā
Senüñle oldı müyesser bu niʿmet-i kübrā

660. **bu:**
Kaside 26
Mısra: **101**
Bu, işaret sıfatı.
Bu demde ben daḫi oldum muraḫḫaṣ-ı ilhām
Bu naẓm-ı dil-keşe ʿacz ü ḳuṣūr ile ḥālā

661. **bu:**
Kaside 26
Mısra: **102**
Bu, işaret sıfatı.
Bu demde ben daḫi oldum muraḫḫaṣ-ı ilhām
Bu naẓm-ı dil-keşe ʿacz ü ḳuṣūr ile ḥālā

662. **bu:**
Kaside 26
Mısra: **109**
Bu, işaret sıfatı.
Ḥużūr-ı ʿizzetde ḥaddüm degül bu küstāḫī
Żarūret itdi bu semte ṭabīʿatı ilcā

663. **bu:**
Kaside 26
Mısra: **110**
Bu, işaret sıfatı.
Ḥużūr-ı ʿizzetde ḥaddüm degül bu küstāḫī
Żarūret itdi bu semte ṭabīʿatı ilcā

664. **bu:**
Kaside 26
Mısra: **126**
Bu, işaret sıfatı.
Kemāl-i ḥüzn ü melāl ile bī-şuʿūr oldum
Ki ʿaḳlum aldı bu dārū-yı telḫ-i hūş-rübā

665. **bu:**
Kaside 26
Mısra: **157**
Bu, işaret sıfatı.
Ne ḥāl ise geçinürdüm bu bezm-i fānīde
Cihānda bilmez idi kimse ḥālümi aṣlā

666. **bu:**
Kaside 26
Mısra: **171**
Bu, işaret sıfatı.
Bu demde başuma teng oldı ġuṣṣa vü ġamdan
Bu ʿarṣa-gāh-ı vesīʿu fesīḥatü'l-ercā

667. **bu:**
Kaside 26
Mısra: **172**
Bu, işaret sıfatı.
Bu demde başuma teng oldı ġuṣṣa vü ġamdan
Bu ʿarṣa-gāh-ı vesīʿu fesīḥatü'l-ercā

668. **bu:**
Kaside 26
Mısra: **175**
Bu, işaret sıfatı.
Bu rūz-ı rūşenī tār itdi ẓulmet-i şeb-i ġam
Melāl-i dār ile dar oldı baña dār-ı fenā

669. **bu:**
Kaside 26
Mısra: **182**
Bu, işaret sıfatı.
Mücerred anlaruñ efkār-ı istirāḥātıdur
Bu çekdigüm ġam u endūh-ı ʿāfiyet-fersā

670. **bu:**
Kaside 26
Mısra: **185**
Bu, işaret sıfatı.
Ümmīd odur ki bu mecmūʿ-ı
ḫayra ġālibdür
Bu ḳavli reʾy-i sedīdüñden
eyle istiftā

671. **bu:**
Kaside 26
Mısra: **186**
Bu, işaret sıfatı.
Ümmīd odur ki bu mecmūʿ-ı
ḫayra ġālibdür
Bu ḳavli reʾy-i sedīdüñden
eyle istiftā

672. **bu:**
Kaside 26
Mısra: **196**
Bu, işaret sıfatı.
Cemīʿ-i vaḳtüm ḫayr-ı
duʿāya ṣarf iderem
Bu ġamda eyler ise faẕl-ı
Ḥaḳ beni incā

673. **bu:**
Kaside 26
Mısra: **219**
Bu, işaret sıfatı.
Bu sözde müttefiḳ oldı
cemīʿ-i ehl-i hüner
Bu ḳavle cümle rıżā-dādedür
ẕevi'l-ārā

674. **bu:**
Kaside 26
Mısra: **220**
Bu, işaret sıfatı.
Bu sözde müttefiḳ oldı
cemīʿ-i ehl-i hüner
Bu ḳavle cümle rıżā-dādedür
ẕevi'l-ārā

675. **bu:**
Kaside 26
Mısra: **224**
Bu, işaret sıfatı.
Edā-yı midḥat-i ẕātuñ
mecāza ḥaml itme
Budur ḥaḳīḳati yoḳdur bu
sözde reyb ü riyā

676. **bu:**
Kaside 26
Mısra: **233**
Bu, işaret zamiri.
Ḥużūr-ı ʿizzete lāyıḳ edā
degüldür bu
Egerçi böyle olınmazdı
midḥatüñ ammā

677. **bu:**
Kaside 26
Mısra: **237**
Bu, işaret sıfatı.
Degül ḳaṣīde bu ancaḳ
kelām-ı mevzūndur
Ki oldı ḥāṣıl-ı maʿmūnı
ḥālüm inbā

678. **bu:**
Kaside 26
Mısra: **306**
Bu, işaret sıfatı.
Budur niyāz-ı faḳīrāne ey
Ġafūr u Kerīm
Bu sözden itme beni
şermsār-ı rūz-ı cezā

679. **bu:**
Kaside 26
Mısra: **307**
Bu, işaret sıfatı.
Bu ḳavl-i mülhemi faẕluñla
eyleyüp taṣdīḳ
Bu ʿabd-i mücrimi şāyan-ı
raḥmet it ferdā

680. **bu:**
Kaside 26
Mısra: **308**
Bu, işaret sıfatı.
Bu ḳavl-i mülhemi faẕluñla
eyleyüp taṣdīḳ
Bu ʿabd-i mücrimi şāyan-ı
raḥmet it ferdā

681. **bu:**
Kaside 26
Mısra: **312**
Bu, işaret sıfatı.
Recā-yı ḥüsn-i ḳabūl itmege
müheyyādur
Bu demde şevḳ ile sükkān-ı
ʿālem-i bālā

682. **bu:**
Kaside 26
Mısra: **316**
Bu, işaret sıfatı.
Hemīşe żāhir olup tā fürūġ-ı
şems ü ḳamer
Hemīşe s̱ābit ola tā bu
ḳubbe-i mīnā

683. **budur:**-*dur*
Kaside 26
Mısra: **224**
Bu, işaret zamiri.
Edā-yı midḥat-i ẕātuñ
mecāza ḥaml itme
Budur ḥaḳīḳati yoḳdur bu
sözde reyb ü riyā

684. **budur:**-*dur*
Kaside 26
Mısra: **305**
Bu, işaret zamiri.
Budur niyāz-ı faḳīrāne ey
Ġafūr u Kerīm
Bu sözden itme beni
şermsār-ı rūz-ı cezā

685. **bunda:**-*n, -da*
Kaside 26
Mısra: **17**
Bu, işaret zamiri.
Ḫudā-yı Lem-yezelüñ bunda
ḥikmeti vardur
Saña tevekkül ü teslīmdür
olan evlā

686. **bu:**
Kaside 27
Mısra: **36**
Bu, işaret sıfatı.
S̱aġrı İslām ṣafādan
mütebessim oldı
Sūrı bu ḥışn-ı celīlü'ş-
şerefüñ eyledi sūr

687. **bu:**
Kaside 27
Mısra: **38**
Bu, işaret zamiri.
Ziyy-i İslāma ne mümkin ide
kāfir taḳlīd
Niçe ḳābil bu iki yeksān ola
düzd ü manṣūr

688. **bu:**
Kaside 27
Mısra: **57**
Bu, işaret sıfatı.
Lāzım oldı hele bu ḫalḳa
duʿā-yı ḫayruñ
Sāye-i nevbet-i ḥükmüñde
cihān itdi ḥużūr

689. **bu:**
Kaside 27
Mısra: **91**
Bu, işaret sıfatı.
Nüsḫa-i midḥat-i ẕātuñda bu taḳrīb ile ben
Ġaraż oldur ki idem maʿẕeret-i sehv ü ḳuṣūr

690. **bu:**
Kaside 27
Mısra: **119**
Bu, işaret sıfatı.
Gerçi bu daʿvī-i küstāḫ degüldür ḥaddim
Söz hemān itmededür saʿy ile ṣarf-ı maḳdūr

691. **bu:**
Kaside 27
Mısra: **148**
Bu, işaret sıfatı.
Umaram kim ola sīr-āb-ı zülāl-i keremüñ
Ḳalmaya teşne zamānuñda bu ḳalb-i maḥrūr

692. **bu:**
Kaside 27
Mısra: **152**
Bu, işaret sıfatı.
İstemez ḫāṣṣa-i tedbīrini Calinusuñ
Merhem-i himmete muḥtāc bu zaḫm-ı nāsūr

693. **bu:**
Kaside 27
Mısra: **155**
Bu, işaret sıfatı.
Umaram kim mütebeddil ola ṣādīye bu ġam
Ṣubḥ-ı maḳṣūda ḳarīn ola bu ṣām-ı deycūr

694. **bu:**
Kaside 27
Mısra: **156**
Bu, işaret sıfatı.
Umaram kim mütebeddil ola ṣādīye bu ġam
Ṣubḥ-ı maḳṣūda ḳarīn ola bu ṣām-ı deycūr

695. **bu:**
Kaside 27
Mısra: **158**
Bu, işaret sıfatı.
Ne ḳadar sehv ü ḳuṣūrum var ise ʿafv eyle
Ḳomadı bende bu ālāyiş-i ġam ʿaḳl ü ṣuʿūr

696. **budur:**-*dur*
Kaside 27
Mısra: **50**
Bu, işaret zamiri.
Ṣerʿ-i ẕī-ṣānına cehd eyle Resūlu'llāhuñ
Ḥākimü'l-vaḳte budur ḥāṣılı kār-ı mebrūr

697. **bu:**
Kaside 28
Mısra: **2**
Bu, işaret sıfatı.
Ben ol mestāne-i ʿışḳam ki ḫūn-ı dil-şarābumdur
Bu bezme neşve-i ġam sāḳī-i āteş-niḳābumdur

698. **bu:**
Kaside 28
Mısra: **10**
Bu, işaret sıfatı.
N'ola evżāʿ-ı ser-mestī idüp ifşā-yı rāz itsem
Bu bezm-i dil-güşāda laʿl-i dil-ber gül-şarābumdur

699. **bu:**
Kaside 28
Mısra: **31**
Bu, işaret sıfatı.
ʿAceb mi bu dil-i ẕulmet-nişīnüm şuʿle-dār olsa
Şuʿāʿ-ı şemʿa-i bezmi ki reşk-i māh-tābumdur

700. **bu:**
Kaside 28
Mısra: **46**
Bu, işaret sıfatı.
Sürūr-ālūdeyem ben sāye-i luṭfında ammā kim
Beni maḥzūn iden bu fikret-i pür-pīç ü tābumdur

701. **bu:**
Kaside 28
Mısra: **48**
Bu, işaret sıfatı.
Ne mümkin ḳābil-i tekmīl ola evṣāf-ı ʿulyāsı
O deryādan bu güftārum hemān bir ḳaṭre ābumdur

702. **bu:**
Kaside 28
Mısra: **54**
Bu, işaret sıfatı.
Ḥużūr-ı ʿizzete rū-māl iderdüm ṣubḥ-dem ammā
Ne çāre bende bu şerm ü ḥayā rengīn niḳābumdur

703. **bu:**
Kaside 28
Mısra: **63**
Bu, işaret sıfatı.
Ṣafā-yı intisābuñla vaṭandur baña bu ġurbet
Ki mesken nisbet-i luṭfuñla cāy-ı ictinābumdur

704. **bu:**
Kaside 28
Mısra: **66**
Bu, işaret sıfatı.
Naḥīfī bendeñem ḫidmet-güẕār-ı ḫāk-pāyam ben
Senā-kāruñ duʿā-gūyuñ bu ṭabʿ-ı müsteṭābumdur

705. **bu:**
Kaside 28
Mısra: **67**
Bu, işaret sıfatı.
Ḫudāvendā bu ʿöẕrüm dest-i luṭfuñla ḳabūl eyle
Perīşān sözlerüm fi'l-cümle mānend-i serābumdur

706. **bu:**
Kaside 28
Mısra: **79**
Bu, işaret sıfatı.
Ümmīdüm bu ḥużūr-ı Ḥaḳda istidʿām ola maḳbūl
Senā-yı ḥüsn-i aḫlāḳuñ duʿā-yı müstecābumdur

707. **bu:**
Kıt'a 1
Mısra: **4**
Bu, işaret sıfatı.
Olmadum dünyede erzende-i nān-pāre-i kām
Bu ocāġ içre ḳul oġlu ḳul iken ben ḥayfā

708. **budur:**-*dur*
Kıt'a 5

Mısra: **2**
Bu, işaret zamiri.
İḫtiyārī faḳr ile ṣanma ġınā yeksān ola
Evżaḥ-ı burhān ile benden saña budur cevāb

709. **bu:**
Kıt'a 8
Mısra: **5**
Bu, işaret zamiri.
Tā ki sulṭān-ı kāʾinātuñ bu
Bende-i sīne-çākidür diyeler

710. **bu:**
Kıt'a 9
Mısra: **3**
Bu, işaret sıfatı.
Bu cihān içre anuñ kim eşeri bāḳīdür
Ölmez ol Ḫıżr-ṣıfat zinde durur tā maḥşer

711. **budur:**-*dur*
Kıt'a 13
Mısra: **1**
Bu, işaret zamiri.
Sizden ey zümre-i ḥuccāc budur maḳṣūdum
Çün varup ravża-i ẕī-şāna ṣalavāt eyleyesiz

712. **bu:**
Kıt'a 14
Mısra: **3**
Bu, işaret sıfatı.
Eylemem maḥşere dek saña bu isnādı ḥelāl
Meger iḥsān-ı viṣālüñ idesin baña ʿivaż

713. **budur:**-*dur*
Kıt'a 17
Mısra: **3**
Bu, işaret zamiri.
İki ʿālemde Naḥīfī budur ancaḳ faḫrum
Bendesidür diyeler baña Ḥabību'llāhuñ

714. **bu:**
Kıt'a 18
Mısra: **4**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
Tīġ-ı ḫūn-rīz-i çeşm-i mestüñ ile
Bu Naḥīfīyi sen helāk itdüñ

715. **bunda:**-*n, -da*
Kıt'a 19
Mısra: **4**
Bu, işaret zamiri.
Zīr-i ḫākinde yatur gevher-i nā-yāb-āsā
Bundadur bunda benüm Yūsuf-ı gül-pīrehenüm

716. **bundadur:**-*n, -da, -dur*
Kıt'a 19
Mısra: **4**
Bu, işaret zamiri.
Zīr-i ḫākinde yatur gevher-i nā-yāb-āsā
Bundadur bunda benüm Yūsuf-ı gül-pīrehenüm

717. **bu:**
Kıt'a 21
Mısra: **1**
Bu, işaret sıfatı.
Bu teġāfülle bu cevr ile bu istiġnādan
Ṣanma ey ṣūḫ-ı sitem-pīşe ʿudūl eylemişem

718. **bu:**
Kıt'a 21
Mısra: **1**
Bu, işaret sıfatı.
Bu teġāfülle bu cevr ile bu istiġnādan
Ṣanma ey ṣūḫ-ı sitem-pīşe ʿudūl eylemişem

719. **bu:**
Kıt'a 21
Mısra: **1**
Bu, işaret sıfatı.
Bu teġāfülle bu cevr ile bu istiġnādan
Ṣanma ey ṣūḫ-ı sitem-pīşe ʿudūl eylemişem

720. **bu:**
Kıt'a 24
Mısra: **8**
Bu, işaret sıfatı.
Bunı taḥrīr iden aṣḥāb-ı keremden umaram
Bu Naḥīfīyi ide ḫayr-ı duʿāya ṣāyān

721. **bunı:**-*n, -ı*
Kıt'a 24
Mısra: **7**
Bu, işaret zamiri.
Bunı taḥrīr iden aṣḥāb-ı keremden umaram
Bu Naḥīfīyi ide ḫayr-ı duʿāya ṣāyān

722. **budur:**-*dur*
Kıt'a 25
Mısra: **3**
Bu, işaret zamiri.
Budur ẓannum ki ey āṣūb-ı devrān
Meger ʿāṣıḳlaruñ taʿdād idersin

723. **bu:**
Kıt'a 27
Mısra: **3**
Bu, işaret sıfatı.
Bu Nahīfī ḳuluñuñ ṣoñra bilürsin ḳadrin
Gerçi bilmezlük ile şimdi cefā eylersin

724. **bu:**
Kıt'a 28
Mısra: **3**
Bu, işaret sıfatı.
Kāfir nedür bu ḥüsn-i cihān-sūz sende kim
Pervāne eyledüñ dil-i zārı çerāġuña

725. **bu:**
Kıt'a 31
Mısra: **1**
Bu, işaret sıfatı.
Ey Naḥīfī bu müsāfir-ḫāne-i fānīde āh
Cān-ı bīmārum fedādur ol dem-i ferḫundeye

726. **bu:**
Kıt'a 35
Mısra: **9**
Bu, işaret sıfatı.
Bu Naḥīfī-i zārı maġfūr it
Be-kemāl-i Muḥammed-i ʿArabī

727. **bu:**
Kıt'a 38
Mısra: **2**
Bu, işaret sıfatı.

Cihān bezminde şimdi niçe ẓāhir-biñ olan kimse
Olup bu devr-i fānīnüñ esīr-i devlet ü şānı

728. **bu:**
Kıt'a 38
Mısra: **9**
Bu, işaret zamiri.
Bu ẓāhir kim penāh ü mültecā ʿadd itdigi ādem
Degüldür defʿa ḳādir gelse ḫ∨āb-ı ġaflet-efşānı

729. **bu:**
Kıt'a 38
Mısra: **12**
Bu, işaret sıfatı.
Görürken ʿibret almaz inḳılāb-ı çarḫ-ı gerdūnı
Bu ġaflet ġālibā aʿmā ider bī-çāre insānı

730. **budur:**-*dur*
Kıt'a 41
Mısra: **4**
Bu, işaret zamiri.
Ṭalḥa vü Saʿd ü Saʿīd ü daḫi ʿAbdu'r-raḥmān
Bū ʿUbeydeyle Zübeyr oldı budur naḳl-i celī

731. **bu:**
Kıt'a 43
Mısra: **4**
Bu, işaret sıfatı.
Dirīġ kūy-ı feṣāḥat didükleri şimdi
Bu ʿarṣa-gāhda oġlan oyuncaġı oldı

732. **bu:**
Kıt'a 44
Mısra: **4**
Bu, işaret sıfatı.
Yine sulṭān-ı baḫtum baña ʿarż-ı iltifāt itdi
Bu şeb bezmümde yaḳdı gūyiyā bir şemʿ-i kāfūrı

733. **bu:**
Kıt'a 47
Mısra: **2**
Bu, işaret sıfatı.
Ol şeh-i ṣāḥib-kemāl ol mālik-i seyf ü ḳalem
Bu miṯāl-i bī-miṯāli ṭarḥ u īcād eyledi

734. **bu:**
Kıt'a 47
Mısra: **7**
Bu, işaret sıfatı.
Mışrāʿ-ı āḫir bu tevḳīʿ-i refīʿuñ vaṣfıdur
Bī-bedel tuġrā-yı ġarrā ḫaṭṭ-ı Sulṭān Aḥmedī

735. **bu:**
Matla 17
Mısra: **2**
Bu, işaret sıfatı.
Ḳıl beni yā Rab Cenāb-ı Muṣṭafāya ḫāk-i pā
Tā bu vech ile duḫūl-ı cennete olam sezā

736. **bu:**
Matla 24
Mısra: **1**
Bu, işaret sıfatı.
Ḥüsn-i ḳabūle eyle bu ḫāk-i rehüñ sezā
Cānum fedā yoluña eyā nūr-ı kibriyā

737. **bu:**
Matla 26
Mısra: **1**
Bu, işaret sıfatı.
Bir laḥẓa gelmedi saña bu zīb-i ḫoş-nümā
Eyyām-ı ʿömr böyle geçer aç gözüñ dilā

738. **bu:**
Matla 32
Mısra: **1**
Bu, işaret sıfatı.
Ḳalsa gerekdür ol meh sāḳī bu gice tenhā
Saña didüm bu rāzı söz bunda ḳalsun ammā

739. **bu:**
Matla 32
Mısra: **2**
Bu, işaret sıfatı.
Ḳalsa gerekdür ol meh sāḳī bu gice tenhā
Saña didüm bu rāzı söz bunda ḳalsun ammā

740. **bunda:**-*n, -da*
Matla 32
Mısra: **2**
Bu, işaret zamiri.
Ḳalsa gerekdür ol meh sāḳī bu gice tenhā
Saña didüm bu rāzı söz bunda ḳalsun ammā

741. **bu:**
Matla 41
Mısra: **1**
Bu, işaret sıfatı.
Muʿcize besdür bu kim ey fāżıl-ı ümmī-laḳab
Senden ögrendi belāġat resmin ebnā-yı edeb

742. **bu:**
Matla 51
Mısra: **1**
Bu, işaret sıfatı.
Besdür şeref ü şānuña bu rifʿat ü ʿizzet
Kim eyledi Ḥaḳ ẕātuñı ʿālemlere raḥmet

743. **buna:**-*n, -a*
Matla 64
Mısra: **2**
Bu, işaret zamiri.
Evvelīn-i nışf-ı Muḥammed ile āḫirdeki med
Buna dāl oldı ki sensin bize maḥşerde meded

744. **bu:**
Matla 77
Mısra: **1**
Bu, işaret sıfatı.
Ḥırām itdürmeyen dildāra bu eşk-i firāvāndur
Ḫilāf-ı vaʿde-i teşrīfe bāʿiṯ yaʿnī bārāndur

745. **bu:**
Matla 90
Mısra: **2**
Bu, işaret sıfatı.
Ekṯer ol āfet raḳīb-i nā-sezā yanındadur
Bu meṯel meşhūrdur devlet ḳażā yanındadur

746. **bu:**
Matla 107
Mısra: **1**
Bu, işaret sıfatı.
Ḳays dirmiş ki bu ʿışḳ ādemi dīvāne ider

Belī bu ḍarb-ı meṣeldür
deliden uṣlu ḫaber

747. **bu:**
Matla 107
Mısra: **2**
Bu, işaret sıfatı.
Ḳays dirmiş ki bu ʿışḳ ādemi dīvāne ider
Belī bu ḍarb-ı meṣeldür
deliden uṣlu ḫaber

748. **bu:**
Matla 113
Mısra: **1**
Bu, işaret sıfatı.
Bu ʿaṣr içinde şeref şimdi māl ü cāh iledür
Netīce raġbet-i ehl-i zamāne cāhiledür

749. **bu:**
Matla 121
Mısra: **1**
Bu, işaret sıfatı.
Çün degül ḫiẕmete şāyeste bu cism-i nā-çīz
Ṭutaram saña fedā itmek içün cānı ʿazīz

750. **bu:**
Matla 130
Mısra: **2**
Bu, işaret sıfatı.
Vaʿde-i vaṣluñ gibi yoḳ sözlerüñde irtibāṭ
Yine beñzer kim bu şeb ġayr ile itdüñ iḫtilāṭ

751. **budur:**-*dur*
Matla 132
Mısra: **1**
Bu, işaret zamiri.
Şefḳatüñden budur ey kān-ı ʿināyet melḥūẕ
Ola ḥaḳḳumda benüm lafẓ-ı şefāʿat melfūẕ

752. **bu:**
Matla 142
Mısra: **2**
Bu, işaret sıfatı.
Ḳalmadı ṣabrı görüp tābiş-i vech-i ḫüsnüñ
Şemʿ-i meclis bu gice āteşüñe yandı senüñ

753. **bu:**
Matla 165
Mısra: **1**
Bu, işaret sıfatı.
Didüm ol yāre saña bir ʿabd-i kemterdür bu dil
Didi yüz biñ nāz ile ol şāh-ı ḫüsnüm kim degül

754. **bu:**
Matla 172
Mısra: **2**
Bu, işaret sıfatı.
Eksük olmaz o perīnüñ baña āzārı müdām
Bu dil-i kemterüñ oldı işi ʿışḳ ile tamām

755. **bu:**
Matla 197
Mısra: **1**
Bu, işaret sıfatı.
Olup fütāde-i ḫāk-i rehi bu cān ile ten
Göñül düşürdüm o serv-i bülend-i ʿişveye ben

756. **bu:**
Matla 204
Mısra: **1**
Bu, işaret sıfatı.
Var mıdur mihr-i cihān-ārāda bu vech-i ḥasen
Māh-ı tābānum naẓar ḳıl işte ḫūrşīd işte sen

757. **bu:**
Matla 207
Mısra: **1**
Bu, işaret sıfatı.
Vaṣfuña lāyıḳ degüldür bu dehān ile lisān
Baña bu küstaḫluḳ besdür ḫużūruñda hemān

758. **bu:**
Matla 207
Mısra: **2**
Bu, işaret sıfatı.
Vaṣfuña lāyıḳ degüldür bu dehān ile lisān
Baña bu küstaḫluḳ besdür ḫużūruñda hemān

759. **bu:**
Matla 213
Mısra: **2**
Bu, işaret sıfatı.
Niçün eyler ḥaẓer meh-pāreler ʿuṣṣāḳ-ı zārından
ʿAcebdür bu ki ṣayyād iḫtirāz ide şikārından

760. **budur:**-*dur*
Matla 215
Mısra: **1**
Bu, işaret zamiri.
Budur vird-i zebānum saña her ḥīn
-

761. **bu:**
Matla 221
Mısra: **2**
Bu, işaret sıfatı.
Tābiş-i neẓżāreyi seyr eyle çeşm-i yārdan
Cāy-ı ʿibretdür bu ḳuvvet merdüm-i bīmārdan

762. **bu:**
Matla 227
Mısra: **1**
Bu, işaret sıfatı.
Ne ʿaceb gelse bu reşk ile ḫarāret cāna
Ezilür ṭurma şeker laʿl-i leb-i cānāna

763. **bu:**
Matla 232
Mısra: **1**
Bu, işaret sıfatı.
Cümle ʿālem bu şehādetde baña yār ü güvāh
-

764. **bu:**
Matla 233
Mısra: **2**
Bu, işaret sıfatı.
Ṣafā-yı müjde-i teşrīfüñ irdi āfāḳa
Ne yeller esdi ṣabā uġraduñ bu müştāḳa

765. **budur:**-*dur*
Matla 238
Mısra: **1**
Bu, işaret zamiri.
Budur vird-i zebānum şermī-i ʿişyān ile her gāh
Şefāʿat yā Ḥabība'llāh şefāʿat yā Resūla'llāh

766. **bu:**
Matla 247
Mısra: **1**
Bu, işaret sıfatı.
Bu ġurbet ilde vaṣluñ ol ḳadar emr-i muḥāl oldı
Baña fikr-i viṣālüñ eylemek ʿayn-ı viṣāl oldı

767. **bu:**
Matla 260
Mısra: **2**
Bu, işaret sıfatı.
Māʾil olur gördigi dem dil-beri
Olmadı bu daġdaġadan dil berī

768. **bu:**
Mesnevi 1
Mısra: **6**
Bu, işaret sıfatı.
Oġlıdur ol da ʿAbd-i Muṭṭalibüñ
Ceddidür bu o ṭāhirü'n-nesebüñ

769. **bu:**
Mesnevi 1
Mısra: **7**
Bu, işaret zamiri.
Bu daḫi İbni Hāşim oldı ʿayān
Nesebi ṣıḥḥat üzre buldı beyān

770. **bu:**
Muamma 1
Mısra: **2**
Bu, işaret sıfatı.
Olalı mihr-i ġam-ı ʿışḳuñ ile perverde
Eşk ü āh oldı nümāyan bu dil-i kemterde

771. **budur:**-*dur*
Murabba 1
Mısra: **7**
Bu, işaret zamiri.
Budur senden recā muṭlaḳ ʿİnāyet eyle yā mevlā

772. **budur:**-*dur*
Murabba 3
Mısra: **19**
Bu, işaret zamiri.
Budur mesʾūlümüz her dem
Meded eyle meded mevlā

773. **bunda:**-*n, -da*
Murabba 5
Mısra: **49**
Bu, işaret zamiri.
Bunda degül meskenüm
Yār ilidür gülşenüm

774. **bu:**
Murabba 6
Mısra: **65**
Bu, işaret sıfatı.
Vir ʿışḳdan bu cāna ḥaẕ
Gelsün dil-i nālāna ḥaẕ

775. **bu:**
Murabba 6
Mısra: **69**
Bu, işaret sıfatı.
İtse bu sırra ıṭṭılāʿ
ẕerre olur mihr-iltimāʿ

776. **budur:**-*dur*
Murabba 6
Mısra: **47**
Bu, işaret zamiri.
Virdim budur Allāh bes
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

777. **bu:**
Murabba 8
Mısra: **21**
Bu, işaret sıfatı.
Naʿt-i pāküñ māye-i faḫr oldı bu cān ü dile
Eylerem tā ḥaşre dek evṣāfuñı iḫlāṣ ile

778. **bu:**
Murabba 8
Mısra: **23**
Bu, işaret sıfatı.
Bu ṣadā elbet gelür ḫāk-i mezārumdan bile
Eṣ-ṣalātü ve's-selām ey faḫr-ı ʿālem es-selām

779. **budur:**-*dur*
Murabba 8
Mısra: **1**
Bu, işaret zamiri.
Yā Resūla'llāh budur vird-i zebānum ṣubḥ u şām
Eṣ-ṣalātü ve's-selām ey faḫr-ı ʿālem es-selām

780. **bu:**
Murabba 10
Mısra: **14**
Bu, işaret sıfatı.
Naẕar ḳıl luṭf ile ḳalb-i ḥazīne
Teraḥḥum eyle bu āh ü enīne

781. **budur:**-*dur*
Murabba 10
Mısra: **7**
Bu, işaret zamiri.
Budur senden recāmuz şimdi her gāh
ʿİbād-ı Müslimīne nuṣret eyle

782. **budur:**-*dur*
Murabba 10
Mısra: **35**
Bu, işaret zamiri.
Naḥīfīveş budur şimdi duʿāmuz
ʿİbād-ı Müslimīne nuṣret eyle

783. **budur:**-*dur*
Murabba 11
Mısra: **26**
Bu, işaret zamiri.
Naḥīfī bendeñe ey māh
Budur vird-i zebān her gāh

784. **budur:**-*dur*
Murabba 13
Mısra: **19**
Bu, işaret zamiri.
Budur vird-i zebān her dem
Şefāʿat yā Resūla'llāh

785. **bu:**
Rübai 4
Mısra: **2**
Bu, işaret sıfatı.
Ben ẕerreye ḳıl pertev-i fażluñ iʿṭā
Mekşūf ola tā dīde-i dilden bu ġaṭā

786. **bu:**
Rübai 9
Mısra: **3**
Bu, işaret sıfatı.
Bu ṣavt ile eyler idi tevḥīd-i Ḫudā
-

787. **bu:**
Rübai 10

Mısra: **4**
Bu, işaret sıfatı.
Tā maḥşer olur müfīd-i ʿacz-i şākir
Bu faż̧l u niʿam bu kerem-i lā-yuḥṣā

788. **bu:**
Rübai 10
Mısra: **4**
Bu, işaret sıfatı.
Tā maḥşer olur müfīd-i ʿacz-i şākir
Bu faż̧l u niʿam bu kerem-i lā-yuḥṣā

789. **bu:**
Rübai 11
Mısra: **4**
Bu, işaret sıfatı.
Rüstemleri yıḳdı Ḳahramān ḳahrı
Bu Zāl-i zamān söyle kime itdi vefā

790. **budur:**-*dur*
Rübai 16
Mısra: **3**
Bu, işaret zamiri.
Fermān-ı Ḫudā budur kelāmında saña
-

791. **bu:**
Rübai 23
Mısra: **2**
Bu, işaret sıfatı.
Ey naḳş-ı niʿāli şeref-i ʿarż u semā
Buldı bu cihān z̤ātuñ ile neşv ü nemā

792. **bu:**
Rübai 29
Mısra: **1**
Bu, işaret sıfatı.
Gülşende ne bu feyż-i leṭāfet āyā
Gül ḫande-künān şevḳ ile bülbül gūyā

793. **bu:**
Rübai 41
Mısra: **2**
Bu, işaret sıfatı.
Şol dem ki ḫiṭāb-ı - ola nidā
Gözlerden ola bu nefs ü ten nā-peydā

794. **bu:**
Rübai 47
Mısra: **1**
Bu, işaret sıfatı.
Bāḳī degül iken saña bu dār-ı fenā
Taḥṣīl ü ʿimāretde ne bu renc ü ʿanā

795. **bu:**
Rübai 47
Mısra: **2**
Bu, işaret sıfatı.
Bāḳī degül iken saña bu dār-ı fenā
Taḥṣīl ü ʿimāretde ne bu renc ü ʿanā

796. **bu:**
Rübai 54
Mısra: **2**
Bu, işaret sıfatı.
Mevt eyler iken ḥadd-i ḥayātuñ taʿḳīb
Bu kibr ü ġurūra nedür āyā taḳrīb

797. **bu:**
Rübai 61
Mısra: **1**
Bu, işaret sıfatı.
Bu ʿüsri ḳılup yüsre mübeddel yā Rab
Aḥvālümi ḳıl ḫayra muḥavvel yā Rab

798. **bu:**
Rübai 82
Mısra: **3**
Bu, işaret sıfatı.
Biñ z̤erre olursa bu vücūd-ı fānī
Her z̤errelerüm vaḥdetüñ eyler iṯbāt

799. **bu:**
Rübai 83
Mısra: **1**
Bu, işaret sıfatı.
Luṭfuñla bu ʿāṣī ḳuluña iḥsān it
Tevfīḳuñ ile müşkilümi āsān it

800. **bu:**
Rübai 86
Mısra: **4**
Bu, işaret sıfatı.
Ümmīd-i cebīn-sāyī-i dergāhuñ ile
Cismümde bu cān çıḳmaġa eyler niyyet

801. **bu:**
Rübai 93
Mısra: **4**
Bu, işaret sıfatı.
Dādār-ı cihān itdi kelāmında beyān
Ser cümle bu ʿālemlere sensin raḥmet

802. **bu:**
Rübai 98
Mısra: **1**
Bu, işaret sıfatı.
Bildüñ mi nedür bu rūz u şebde ḥālāt
Ol faḫr-ı cihān şevḳinedür bu ḫarekāt

803. **bu:**
Rübai 98
Mısra: **2**
Bu, işaret sıfatı.
Bildüñ mi nedür bu rūz u şebde ḥālāt
Ol faḫr-ı cihān şevḳinedür bu ḫarekāt

804. **bu:**
Rübai 103
Mısra: **2**
Bu, işaret sıfatı.
Ey nūr-ı cemāli lemʿa-baḫş-ı ḫayret
Sübḥāne'llāh nedür bu ḥüsn-i ṭalʿat

805. **bu:**
Rübai 105
Mısra: **4**
Bu, işaret sıfatı.
Ḳaṣdum saña tafṣīl idi ol ḥāli velī
Geldi bu maḥalle ḳalemüm oldı şikest

806. **bu:**
Rübai 107
Mısra: **3**
Bu, işaret zamiri.
Mesʾūl ü niyāzum bu ki her kārumda

Fażluñla baña hidāyet ü tevfīḳ it

807. **bu:**
Rübai 114
Mısra: **4**
Bu, işaret sıfatı.
Ṭurduḳda ḥisāba defter-i luṭfuñdan
İtme bu Naḥīfī-i ġarībüñ iḫrāc

808. **budur:**-*dur*
Rübai 123
Mısra: **3**
Bu, işaret zamiri.
İcmāl-i süḫan budur ki cümle eşyā
Rabb-i Eḥadüñ ẕikrini eyler taṣriḥ

809. **bu:**
Rübai 135
Mısra: **2**
Bu, işaret sıfatı.
Nīk ü bed olup sālik-i ṣaḥrā-yı vücūd
Oldum bu güẕer-gāh-ı fenāda mevcūd

810. **budur:**-*dur*
Rübai 135
Mısra: **3**
Bu, işaret zamiri.
Yā Rab budur ümmīd beni itmeyesin
Yā Rab kerem ü maġfiretüñden merdūd

811. **bu:**
Rübai 143
Mısra: **4**
Bu, işaret sıfatı.
Bir nīm-nigāhuñla dem-i maḥşerde
Eyle bu Naḥīfī-i güneh-kāra meded

812. **bu:**
Rübai 155
Mısra: **1**
Bu, işaret sıfatı.
Bu yolda baña mürşid-i kāmil göster
Reh-vār-ı dili maḳṣada vāṣıl göster

813. **bu:**
Rübai 159
Mısra: **3**
Bu, işaret sıfatı.
Bu girye vü āh ile enīs olmaḳdan
Ḳaṣd-ı dil-i şūrīde hemān ʿışḳuñdur

814. **bu:**
Rübai 177
Mısra: **1**
Bu, işaret sıfatı.
Bu dār-ı fenā ki nām aña dünyādur
Gör ṣīġasını müʾennes-i ednādur

815. **bu:**
Rübai 180
Mısra: **3**
Bu, işaret sıfatı.
Fikr eyle bu miḫnet-gede-i fānīnüñ
Meftūn olacaḳ ḳanġı sürūrı vardur

816. **bu:**
Rübai 183
Mısra: **2**
Bu, işaret sıfatı.
Şevḳ ile idüp şām ü seḥer ṣoḥbetler
Hīç gelmez idi ḫāṭıra bu fürḳatler

817. **bu:**
Rübai 184
Mısra: **2**
Bu, işaret sıfatı.
ʿUşşāk-ı belā-dīde ʿaceb ṭāʿifedür
Bu ṭāʿife esrār-ı dile vāḳıfedür

818. **bu:**
Rübai 186
Mısra: **4**
Bu, işaret sıfatı.
Cevrüñle helāk oldı Naḥīfī nā-çār
Ḳurbānuñ olam ya bu ne istiġnādur

819. **bu:**
Rübai 208
Mısra: **3**
Bu, işaret sıfatı.
Yārī-i duʿā ile bu ben müştāḳı
Ol der-geh-i vālāya ḳabūl eyleyesiz

820. **bu:**
Rübai 209
Mısra: **1**
Bu, işaret sıfatı.
Ḫayr itmedi kārında bu nefs-i nā-çīz
Kim eylemedi sūd u ziyānı temyīz

821. **bu:**
Rübai 226
Mısra: **3**
Bu, işaret sıfatı.
Feryād ki her şām ü seḥer bu dil-i zār
Ḫayretle ider geşt-i beyābān-ı heves

822. **bu:**
Rübai 227
Mısra: **4**
Bu, işaret sıfatı.
Seyl-āb-ı bülend-ḳahrın itdi der-yād
Bu ḫavf ile oldı munṭafī nār-ı Mecūs

823. **bu:**
Rübai 231
Mısra: **3**
Bu, işaret sıfatı.
Bī-reh-ber ü hem-rāh bu deşt-i ġamda
Endūh-ı firāvān ile ḳaldum bī-kes

824. **bu:**
Rübai 235
Mısra: **2**
Bu, işaret sıfatı.
Ser-cümle taġayyürde rüsūm-ı iḫlāṣ
Hep baña mıdur bu sitem-i ḫāṣü'l-ḫāṣ

825. **bu:**
Rübai 238
Mısra: **3**
Bu, işaret sıfatı.
Ḳıl ḥüsn-i ḳabūlüñle bu ḫāk-i ḳademi
Luṭf eyle ne var mülḥaḳ-ı ḫuddām-ı ḫavāṣ

826. **bu:**
Rübai 239
Mısra: **4**
Bu, işaret sıfatı.
Aḥkām-ı İlāhiyyede ḥikmet vardur
İtme bu şuʿūnāta ḥaẕer ḳıl taʿrīż

827. **bu:**
Rübai 245
Mısra: **4**
Bu, işaret sıfatı.
Ey Ḥāfıẓ-ı eṭbāḳ-ı semāvāt ü zemīn
Āfātdan eyle bu żaʿīfi maḥfūẓ

828. **budur:**-*dur*
Rübai 245
Mısra: **1**
Bu, işaret zamiri.
Her laḥẓa budur dilde recā-yı melḥūẓ
Kim eyleyesin luṭf u keremle maḥẓūẓ

829. **bu:**
Rübai 246
Mısra: **4**
Bu, işaret sıfatı.
Eyle beni mestūr-ı ḳıbāb-ı vaḥdet
Tā olmaya aġyār bu ẕevḳa māniʿ

830. **bu:**
Rübai 252
Mısra: **4**
Bu, işaret sıfatı.
ʿIşḳ ile pür it ḳalb-i ḥazīnüm yā Rab
Şāyeste degül gerçi o maʿnāya bu ḥarf

831. **bu:**
Rübai 264
Mısra: **3**
Bu, işaret sıfatı.
Şād it bu faḳīrüñ naẓar-ı şefḳat ile
Çün ḥaşre varam başum açıḳ yalın ayaḳ

832. **bu:**
Rübai 268
Mısra: **3**
Bu, işaret zamiri.
Ḥāṣıl bu ki ol serv-i gül-endām ile biz
Şeb-tā-seḥer āġūş-be-āġūş olduḳ

833. **bu:**
Rübai 269
Mısra: **4**
Bu, işaret sıfatı.
Ġurbetde n'ola rūz u şeb olsam maḥzūn
Mümkin mi bu endūh ile mesrūr olmaḳ

834. **bu:**
Rübai 281
Mısra: **1**
Bu, işaret sıfatı.
İḥsān-ı viṣālüñ bu dil-i zāra gerek
Tedbīr-i devā bu dil-i bīmāra gerek

835. **bu:**
Rübai 281
Mısra: **2**
Bu, işaret sıfatı.
İḥsān-ı viṣālüñ bu dil-i zāra gerek
Tedbīr-i devā bu dil-i bīmāra gerek

836. **bu:**
Rübai 282
Mısra: **4**
Bu, işaret sıfatı.
Bir mehveşüñ iḥsānına ḳılduñ maẓhar
Ḥaḳḳa ki bu dem-i luṭf ile memnūn itdüñ

837. **bu:**
Rübai 283
Mısra: **1**
Bu, işaret sıfatı.
Luṭfuñla bu dil-ḫasteyi memnūn itdüñ
İḫlāṣ u ʿubūdiyyetüm efzūn itdüñ

838. **bu:**
Rübai 285
Mısra: **4**
Bu, işaret sıfatı.
Ferdiyyetüñe şāhid-i ʿādil besdür
Bu arż u semāda görinen āyātuñ

839. **bu:**
Rübai 293
Mısra: **4**
Bu, işaret sıfatı.
Ey Vāḥid-i muṭlaḳ seni tevḥīd eyler
Hep elsine-i ḥāli bu maşnūʿātuñ

840. **bu:**
Rübai 313
Mısra: **4**
Bu, işaret sıfatı.
Ḳalmış reh-i ḥayretde ʿibād-ı ʿaceze
Bu ʿuḳdeyi ilhāmuñ ile sen ḳıl ḥal

841. **bu:**
Rübai 316
Mısra: **2**
Bu, işaret sıfatı.
Ḳaḥṭ-ı kerem ü ḳaḥt-ı vefā ḳaḥṭ-ı ricāl
İtdi bu cihān ḫalḳını meksūru'l-bāl

842. **bu:**
Rübai 331
Mısra: **4**
Bu, işaret sıfatı.
Aḥvālümi biñ nāz ile ṣorduḳda didüm
ʿIşḳuñ beni bu ḥāle ḳodı sulṭānum

843. **bu:**
Rübai 337
Mısra: **1**
Bu, işaret sıfatı.
Bu ṭabʿ ile bilmem saña āyā ne disem
Mestāne degülsin hele mestāne disem

844. **bu:**
Rübai 342
Mısra: **2**
Bu, işaret sıfatı.
Āsāyiş-i dehr-i bī-amānı görsem
Şād olsa bu ḳalb-i nā-tüvānı görsem

845. **bu:**
Rübai 351
Mısra: **1**
Bu, işaret sıfatı.
Ey rāhib-i büd-kīş ne bu ḫalṭ-ı kelām
Mümkin mi müsāvāt ide küfr ü İslām

846. **bu:**
Rübai 359
Mısra: **3**
Bu, işaret sıfatı.
Hīç bilmedigüm ḳalmadı bu vādīde
Ben ʿışḳda ol mertebe üstād oldum

847. **bu:**
Rübai 362
Mısra: **4**
Bu, işaret sıfatı.
Ammā ki senüñ mihrüñle oldum ẕerre
Bu faḫr ile hem-mertebe-i eflāküm

848. **bu:**
Rübai 371
Mısra: **3**
Bu, işaret sıfatı.
Maḥşerde bu küstāḫ benümdür diyesin
Ey faḫr-ı dü ʿālem budur ancaḳ garażum

849. **budur:**-*dur*
Rübai 371
Mısra: **4**
Bu, işaret zamiri.
Maḥşerde bu küstāḫ benümdür diyesin
Ey faḫr-ı dü ʿālem budur ancaḳ garażum

850. **bu:**
Rübai 373
Mısra: **4**
Bu, işaret sıfatı.
Ḳıl maẕhar-ı eyḳān ü ḫaḳāyıḳ yā Rab
Āyīne-ṣıfat bu sīne-i meşrūḥum

851. **bu:**
Rübai 385
Mısra: **3**
Bu, işaret sıfatı.
Bu kevn ü mekān ḳudretüñ eyler iṯbāt
Āyāt-ı şühūd-ı vaḥdetüñdür ʿālem

852. **bu:**
Rübai 393
Mısra: **3**
Bu, işaret sıfatı.
Besdür şeref-i ẕātına bu şāhid kim
Ḥaḳ ḳıldı anı mülhem-i cemʿ-i Ḳurʾān

853. **bunlar:**-*n*, -*lar*
Rübai 397
Mısra: **4**
Bu, işaret zamiri.
Zehrā vü dü çeşm-i dil ü cān ol Ḥaseneyn
Bil āl-i ʿabā fażlına bunlar zeyn

854. **bu:**
Rübai 398
Mısra: **3**
Bu, işaret sıfatı.
Yā Rab bu ṣuʾūnāt ü ḥudūṯātuñ hep
Cümle yine merciʿ ü muṣīri sensin

855. **bu:**
Rübai 400
Mısra: **3**
Bu, işaret sıfatı.
Ḫāk olsa gerekdür bu vücūd-ı ḫākī
Ey ḫāk gerek ḫāk ile yeksān olasın

856. **bu:**
Rübai 401
Mısra: **2**
Bu, işaret sıfatı.
Geldükde vücūda ol Ḥabīb-i Yezdān
Envārı ile münevver oldı bu cihān

857. **bu:**
Rübai 410
Mısra: **3**
Bu, işaret zamiri.
Aḥkām-ı diyānetde bu remz oldı bize
Vācibdür ola ḳavl ile fiʿlüñ yeksān

858. **bu:**
Rübai 414
Mısra: **3**
Bu, işaret zamiri.
Fażl u kerem ü luṭfuña şāhid bu yeter
Ben maʿşiyet itdükçe ʿaṭā itdüñ sen

859. **bu:**
Rübai 415
Mısra: **2**
Bu, işaret sıfatı.
Leylīye ki Ḳays oldı ezelden meftūn
Gösterdi bu vādīde cünūn ile fünūn

860. **bu:**
Rübai 426
Mısra: **4**
Bu, işaret zamiri.
Bildüm keremüñ ʿafvüñe maġrūr oldum
Aḥvāl bu bāḳī senüñ emr ü fermān

861. **bu:**
Rübai 429
Mısra: **1**
Bu, işaret sıfatı.
Lāyıḳ mı bu cān ḥasret ile zār olsun
Dil tāb-ı teb-i hecr ile bīmār olsun

862. **bu:**
Rübai 430
Mısra: **4**
Bu, işaret sıfatı.
Yā Rab keremüñ rāh-nümā eyle baña
Ben zārı ḫalāṣ it bu ġarīb illerden

863. **bu:**
Rübai 432
Mısra: **1**
Bu, işaret sıfatı.
Tā key bu cefālar bize ey ṭāliʿ-i dūn
Kim olmadayuz dest-i melāmet zebūn

864. **bu:**
Rübai 438

Mısra: **3**
Bu, işaret sıfatı.
Bu yolda olan bār-keş-i ḳayd-ı vücūd
Ṣaḥrā-yı taḥayyürde ḳalur ser-gerdān

865. **bu:**
Rübai 451
Mısra: **2**
Bu, işaret sıfatı.
Aḥkām-ı ḳażā vü ḳader olduḳda revān
Oldum bu ġarīb illere pūyān ü devān

866. **bu:**
Rübai 462
Mısra: **3**
Bu, işaret sıfatı.
Her kim göre ʿibretle bu maṣnūʿātı
Dir ḥayret ile ṣunʿuña sübḥān Allāh

867. **bu:**
Rübai 468
Mısra: **4**
Bu, işaret sıfatı.
Gülbāng-i Muḥammedīye āġāz idelüm
Ṣıdḳ ile diyüp bu demde Allāh Allāh

868. **budur:**-*dur*
Rübai 475
Mısra: **3**
Bu, işaret zamiri.
Āyīni budur bezm-i fenānuñ ey dōst
Ya sen baña ya ben saña eyvāh diye

869. **bu:**
Rübai 482
Mısra: **3**
Bu, işaret sıfatı.
Bir kerre bu mehcūra ne hālüñ dimedüñ
Aḥvālümi ben saña didüm biñ kerre

870. **bu:**
Rübai 483
Mısra: **2**
Bu, işaret sıfatı.
Farż eyle ki sen mihr olasın ben ẕerre
Bu kevkebe-i ṭalʿata olma ġırre

871. **bu:**
Rübai 489
Mısra: **1**
Bu, işaret sıfatı.
Bu ʿışḳ ki māye-i ṣafādur dilde
Bī-ʿışḳ olamaz ṣafā-yı ḫāṭır dilde

872. **bu:**
Rübai 491
Mısra: **1**
Bu, işaret sıfatı.
Bir kerre bu mehcūruñı da yād eyle
Vīrāne olan göñlümi ābād eyle

873. **bu:**
Rübai 496
Mısra: **3**
Bu, işaret sıfatı.
İtme beni muḥtāc bu nā-keslere sen
Ey bī-kes olan ḳullara erḥam Allāh

874. **budur:**-*dur*
Rübai 502
Mısra: **3**
Bu, işaret zamiri.
Evvelde vü āḫirde budur ḳavl-i eḥaḳ
Yoḳ ġayr-ı Ḫudā netīce birdür Allāh

875. **bu:**
Rübai 503
Mısra: **2**
Bu, işaret sıfatı.
Allāh beni ġamdan idüp āzāde
Luṭf u kerem ile bu dil-i nā-şāde

876. **bu:**
Rübai 507
Mısra: **4**
Bu, işaret sıfatı.
Ḳandīl degül beşāret-i ẕātuñ içün
Nūr indi bu şeb şeʿāʾir-i İslāma

877. **bu:**
Rübai 508
Mısra: **1**
Bu, işaret sıfatı.
Ey ehl-i ġaraż ol bu ḫaberden āgāh
Kim eylemesün ġırre seni devlet ü cāh

878. **bu:**
Rübai 509
Mısra: **3**
Bu, işaret sıfatı.
Dirse bu benüm ḫidmet-i naʿtümde idi
Maḥşerde cevābuñ ne şeh-i levlāke

879. **bu:**
Rübai 514
Mısra: **2**
Bu, işaret sıfatı.
Şermende iken ḳıllet-i ṭāʿatden āh
Bilmem ne belādur baña bu cürm ü günāh

880. **bu:**
Rübai 516
Mısra: **3**
Bu, işaret sıfatı.
Dirler dil ü cān ile bu ḳavl-i pāki
Lā-ḥavle velā-ḳuvvete illā bi'llāh

881. **bu:**
Rübai 524
Mısra: **3**
Bu, işaret zamiri.
Şeyḫayn ile ḫatneyne bu oldı tertīb
Bū Bekr ü ʿÖmer hem daḫi ʿOs̱mān u ʿAlī

882. **bu:**
Rübai 537
Mısra: **2**
Bu, işaret sıfatı.
Dil ḫançer-i hicrān ile çāk olsun mı
Bu miḥnet-i cān-sūz ile ḫāk olsun mı

883. **bu:**
Rübai 539
Mısra: **3**
Bu, işaret sıfatı.

Terk eyle bu ḳīl ü ḳāli bī-fāʾidedür
Taḥṣīl idegör ḥālet-i ehl-i ḥāli

884. **bu:**
Rübai 541
Mısra: **1**
Bu, işaret sıfatı.
Ey dil ne müfīd ola bu mā-lā-yaʿnī
Tezyīn-i maḳālāt-ı mecāzī yaʿnī

885. **bu:**
Rübai 543
Mısra: **3**
Bu, işaret sıfatı.
Bu ʿayb yeter ʿucb u ġurūr ile saña
Kim ādetüñ oldı ṣıfat-ı ḫannāsī

886. **bu:**
Rübai 544
Mısra: **1**
Bu, işaret sıfatı.
Gördük yine ḫurrem bu ḫarāb-ābādı
Gül mevsimidür ʿayş ü neşāṭa bādī

887. **bu:**
Rübai 548
Mısra: **4**
Bu, işaret sıfatı.
Yüz ṭutdı ḫarāb olmaġa bünyād-ı cihān
Bu devr-i denī esfele māʾil şimdi

888. **bu:**
Rübai 553
Mısra: **4**
Bu, işaret sıfatı.
Ol leyle-i ferḫunde-e̱ser ḫürmetine
Şād eyle şefāʿatle bu ben muḥtācı

889. **budur:**-*dur*
Rübai 560
Mısra: **3**
Bu, işaret zamiri.
Çoḳdur günehüm gerçi budur ümmīdüm
Allāh sever kendi ḥabībin seveni

890. **bu:**
Tahmis 1
Mısra: **27**
Bu, işaret sıfatı.
Virsün Allāh bu sūz-ı dil-i nālāna ṣebāt
Tābiş-i ʿışḳı füzünter ola tā rūz-ı memāt

891. **bu:**
Tahmis 1
Mısra: **33**
Bu, işaret sıfatı.
Ey Naḥīfī yeter ehl-i dile ṣıdḳ ile bu pend
-

892. **bu:**
Tahmis 3
Mısra: **33**
Bu, işaret sıfatı.
Bu Naḥīfīnüñ ḳabūl it ʿözrin iḥsān eyle sen
-

893. **bu:**
Tahmis 4
Mısra: **5**
Bu, işaret sıfatı.
Kim ola sevmeye bu ḥüsn ile sen māhveşi
Ne ʿaceb ẕāt u ṣıfat ile olursañ aḥsen

894. **bu:**
Tahmis 4
Mısra: **33**
Bu, işaret sıfatı.
Luṭf idüp sāmiʿa-gīr ol bu Naḥīfī ḳuluña
Ve'ḍ-ḍuḥā verdüñe ve'l-leyl oḳurum sünbülüñe

895. **budur:**-*dur*
Tahmis 4
Mısra: **35**
Bu, işaret zamiri.
Rūşenī virdi budur küll-i ġadātin vü ʿışā

896. **bunı:**-*n*, -*ı*
Tahmis 4
Mısra: **9**
Bu, işaret zamiri.
Türk ü Rūm u ʿAcem ü Hind bilür bunı ki sen
Hāşimsin Medenīsin ʿArabīsin Ḳureyşī

897. **bu:**
Tahmis 5
Mısra: **1**
Bu, işaret sıfatı.
Ey ḥüsni revnaḳ bu günbed-i gerdāna
Şemʿ-i ruḫuña ʿuşşāḳ biñ cān ile pervāne

898. **bu:**
Tahmis 5
Mısra: **5**
Bu, işaret sıfatı.
Bu ayrılıḳ odına cānum niçe bir yana
Āh-ı dil-i nālānum olsa ne ʿaceb bī-ḥad

899. **bu:**
Tahmis 5
Mısra: **13**
Bu, işaret zamiri.
Ṭāḳat niçe mümkindür yā Rab çekilür mi bu
-

900. **bu:**
Tahmis 5
Mısra: **23**
Bu, işaret sıfatı.
Bu ġıbṭa ile düşdi müşg-i Ḫutene mātem
-

901. **bu:**
Tahmis 5
Mısra: **26**
Bu, işaret sıfatı.
Her geh ki seḥer yili zülfüñe ḳılur şāne
Tā key elem-i dūrī tā key bu ġam-ı cān-kāh

902. **bu:**
Tahmis 6
Mısra: **11**
Bu, işaret sıfatı.
Ḥasbiye'llāh nedür ḫalḳ-ı cihānda bu ḫased
Yāverümdür didigüñ belki saña ḫaşm-ı eled

903. **bu:**
Tahmis 7

Mısra: **20**
Bu, işaret sıfatı.
Yıḳılmaz dil pey-ender-pey çekerken cām-ı āzāruñ
Bu bezmüñ bāde-nūşı mest olur ammā ḫarāb olmaz

904. **bu:**
Tahmis 8
Mısra: **8**
Bu, işaret sıfatı.
Ne ʿaceb olsa benefşe yoluña efkende
Nedür ey mest-i mey-i nāz bu ḥālet sende

905. **budur:**-*dur*
Tahmis 8
Mısra: **31**
Bu, işaret zamiri.
Bezm-i ḥasretde budur saña duʿāmuz muṭlaḳ
Kerem ü luṭfuñı ʿuşşāḳa ziyād itsün Ḥaḳ

906. **bu:**
Tahmis 9
Mısra: **6**
Bu, işaret sıfatı.
Bezme geldi gele ey rūḥ-ı revānum diyerek
Rūzgār olsa müsāʿid bu dil-i bī-hūşa

907. **bu:**
Tahmis 9
Mısra: **12**
Bu, işaret sıfatı.
Cāna kār itmededür derd ü ġamı dildāruñ
Ḥālini ʿarż idebilsem bu dil-i ġam-ḫ∨āruñ

908. **bu:**
Tahmis 9
Mısra: **14**
Bu, işaret sıfatı.
Bir maḥallin düşürüp şimdi o gül-ruḫsāruñ
Pāyına bārī bu taḳrīb ile düşsem yārüñ

909. **bu:**
Tahmis 9
Mısra: **23**
Bu, işaret sıfatı.
Getürüp şevḳa Naḥīfī bu dil-i pür-tābı
Yār söyletdi baña bu ġazeli ey Nābī

910. **bu:**
Tahmis 9
Mısra: **24**
Bu, işaret sıfatı.
Getürüp şevḳa Naḥīfī bu dil-i pür-tābı
Yār söyletdi baña bu ġazeli ey Nābī

911. **bu:**
Tahmis 10
Mısra: **11**
Bu, işaret sıfatı.
Ne ebrū-yı siyehkār u bu çeşm-i mekkār
Nedür ol ġamze-i ḫūn-rīz o nigāh-ı bīmār

912. **bu:**
Tahmis 10
Mısra: **18**
Bu, işaret sıfatı.
Nedür ol cebhe-i nūr ile o gül-gūn ruḫsār
Nedür ey āfet-i cān sende bu ḥüsn-i dīdār

913. **bu:**
Tahmis 10
Mısra: **20**
Bu, işaret sıfatı.
Bāreke'llāh zihī ḥüsn ü cemāl ancaḳ olur
Bu leṭāfet bu ṭarāvet bu kemāl ancaḳ olur

914. **bu:**
Tahmis 10
Mısra: **20**
Bu, işaret sıfatı.
Bāreke'llāh zihī ḥüsn ü cemāl ancaḳ olur
Bu leṭāfet bu ṭarāvet bu kemāl ancaḳ olur

915. **bu:**
Tahmis 10
Mısra: **20**
Bu, işaret sıfatı.
Bāreke'llāh zihī ḥüsn ü cemāl ancaḳ olur
Bu leṭāfet bu ṭarāvet bu kemāl ancaḳ olur

916. **bu:**
Tahmis 10
Mısra: **26**
Bu, işaret sıfatı.
ʿĀşıḳ oldum saña biñ cān ile āh ü ṣad āh
ʿĀşıḳam ʿışḳuma bu girye vü āh oldı güvāh

917. **bu:**
Tahmis 10
Mısra: **41**
Bu, işaret sıfatı.
Seni bu ḥüsn ü cemāl ile görüp ey meh-rū
Didüm āh eyleyerek ṣabr u ḳarāra yā hū

918. **bu:**
Tahmis 10
Mısra: **47**
Bu, işaret sıfatı.
Beni üftāde-i ʿışḳ itdi bu ḳadd-i dil-cū
Şu gibi sürmendeyem rūy-ı niyāzum her sū

919. **bu:**
Tahmis 10
Mısra: **50**
Bu, işaret sıfatı.
Çāre yoḳ aldı beni ġamze-i efsūnkāruñ
Çāresi luṭfuña ḳaldı bu Naḥīfī-zāruñ

920. **bu:**
Tarih 1
Mısra: **12**
Bu, işaret sıfatı.
Ḳudūmiyle cihānda sū-be-sū sūr-ı sürūr oldı
Pür itdi bu beşāret günbed-i gerdūn-ı gerdānı

921. **bu:**
Tarih 2
Mısra: **17**
Bu, işaret sıfatı.
Bu peyām-ı dil-güşādan itdiler sūr-ı sürūr
Sākinān-ı sāḥa-i arżuñ kibār u kih-teri

922. **bu:**
Tarih 3
Mısra: **10**
Bu, işaret sıfatı.

Niçe şād olmasunlar böyle şāh-ı bī-ʿadīl olmaz
Ümmīd oldur yemīn itsem bu ḳavle olmazam ḥānis̲

923. **budur:**-*dur*
Tarih 3
Mısra: **12**
Bu, işaret zamiri.
Ebü'l-feṯḥ ü Süleymān ü Selīm ü Ḫān Murāda hem
Şecāʿatde kerāmetde mehābetde budur vāris̲

924. **bu:**
Tarih 4
Mısra: **45**
Bu, işaret sıfatı.
Ey Naḥīfī bu duʿā oldı cülūsa tārīḫ
Ola memdūḥ-ı Ḫudā ʿadl ile Sulṭān Maḥmūd

925. **bu:**
Tarih 5
Mısra: **9**
Bu, işaret sıfatı.
Ümmīd oldur bu ẕātuñ ḥüsn-i tedbīrinde mużmerdür
Ḫudāvend-i Ṣamedden feṯḥ-i ġaybī nuṣret-i mevʿūd

926. **budur:**-*dur*
Tarih 5
Mısra: **12**
Bu, işaret zamiri.
Necābetde seḫāvetde şecāʿatda diyānetde
Budur ẕannum ki mānendi ya nādir ola ya nā-būd

927. **budur:**-*dur*
Tarih 5
Mısra: **16**
Bu, işaret zamiri.
Ṣalāḥ-ı ḥāl ü ḥüsn-i iʿtiḳād ile müʾeyyeddür
Benüm ẕannum budur esrār-ı bāṭın Ḫāliḳa meşhūd

928. **bu:**
Tarih 8
Mısra: **1**
Bu, işaret sıfatı.
Ey Naḥīfī bu dār-ı fānīde
Olma ġafletle dāmen-ālūde

929. **bu:**
Tarih 8
Mısra: **3**
Bu, işaret sıfatı.
Her gelen bu pel-i fenāya olur
Zīr-i pāy-ı ecelde fersūde

930. **bu:**
Tarih 10
Mısra: **11**
Bu, işaret sıfatı.
Geldi bu gülzār-ı bezme iderek ol şeh ḫirām
Maḳdem-i pāküñ mübārek eyleye Rabbü'l-Mecīd

931. **bu:**
Tarih 10
Mısra: **13**
Bu, işaret sıfatı.
Bu peyām-ı behcet-āṣ̲ārı getürdükde ṣabā
Ḳalmadı şād olmaduḳ hīç ins ü cāndan bir ferīd

932. **bu:**
Tarih 16
Mısra: **3**
Bu, işaret sıfatı.
Ḳıldı bu şimşād-zārı maẕhar-ı ḥüsn-i naẕar
Ol şehenşāh-ı mükerrem server-i ferḫunde-cāh

933. **bu:**
Tarih 16
Mısra: **45**
Bu, işaret sıfatı.
Yine ḳāṣırdur bu ḳaṣr-ı bī-ḳuṣūruñ vaṣfına
Her ne deñlü diḳḳat itse dāʿiyān-ı ḫayr-ḫ∨āh

934. **bu:**
Tarih 17
Mısra: **4**
Bu, işaret sıfatı.
O sulṭān ibni sulṭān eyleyüp ḥüsn-i naẕar gāhī
Bu nüzhet-gāhı ābād itmek içün ḳıldı istirşād

935. **bu:**
Tarih 17
Mısra: **12**
Bu, işaret sıfatı.
Ḥavāle eyleyüp miʿmār-ı ṭabʿ-ı pākine ol dem
Bu ḳaṣr-ı bī-ʿadīl-i dil-güşāyı eyledi īcād

936. **bu:**
Tarih 17
Mısra: **14**
Bu, işaret sıfatı.
Ne ḳaṣr-ı dil-güşā kim mis̲li yoḳdur ṣaḥn-ı ʿālemde
Bu ḳavle müttefiḳdür ser-be-ser aṣḥāb-ı istiʿdād

937. **bu:**
Tarih 17
Mısra: **15**
Bu, işaret sıfatı.
Bu ḳaṣr-ı bī-ʿadīlüñ görse resm-i dil-keşin Belḳıs
Budur ẕannum ki itmezdi ḥużūr-ı ʿarşını der-bād

938. **bu:**
Tarih 17
Mısra: **18**
Bu, işaret sıfatı.
Eger kim ḳaṣd-ı iġrāḳ itseler vaṣf-ı Ḫavernaḳda
İder vaṣṣāflar bu ḳaṣr-ı bī-mis̲l ile istiṣhād

939. **bu:**
Tarih 17
Mısra: **19**
Bu, işaret sıfatı.
Bu ḳaṣr-ı dil-keş-i Ḫüsrev-pesendi gelse seyr itse
Budur Şīrīn diyü müzdūr olurdı şübhesüz Ferhād

940. **bu:**
Tarih 17
Mısra: **21**
Bu, işaret sıfatı.
Feżā-yı sebz-i kāġıd-ḫānede bu kāḫı seyr eyle
Ṣanursın ḳaṣr-ı şīrīn yazdı levḥ-i aḫżara Bihzād

941. **bu:**
Tarih 17
Mısra: **23**
Bu, işaret sıfatı.
Bu ḳaṣr-ı cān-fezāda cennet-āsā ʿömr olur efsūn
Hevā-yı dil-keşinden kesb-i feyż-i rūḥ ider ecsād

942. **bu:**
Tarih 17
Mısra: **30**
Bu, işaret sıfatı.
Vedīʿa eyler esbāb-ı neşāt u
ʿayşı gitdükçe
Bu nüzhet-gāh-ı zībāda eger
nev-rūz u eger aʿyād

943. **bu:**
Tarih 17
Mısra: **39**
Bu, işaret sıfatı.
Felāṭūn görse istiḥsān ider
bu resm-i maṭbūʿı
Zihī tedḳīḳ-i tabʿ-ı Āṣafü'l-
ʿahd-i ṣafā-muʿtād

944. **bu:**
Tarih 17
Mısra: **51**
Bu, işaret sıfatı.
Ḫudāyīdür bu mevḳiʿ çār-
bāġa eyleme teşbīh
Bihişt-i ʿAdne olsun mı
naẓīre cennet-i Şeddād

945. **budur:**-*dur*
Tarih 17
Mısra: **16**
Bu, işaret zamiri.
Bu ḳaṣr-ı bī-ʿadīlüñ görse
resm-i dil-keşin Belḳıs
Budur ẓannum ki itmezdi
ḥużūr-ı ʿarşını der-bād

946. **budur:**-*dur*
Tarih 17
Mısra: **20**
Bu, işaret zamiri.
Bu ḳaṣr-ı dil-keş-i Ḫüsrev-
pesendi gelse seyr itse
Budur Şīrīn diyü müzdūr
olurdı şübhesüz Ferhād

947. **bunuñ:**-*n, -uñ*
Tarih 17
Mısra: **48**
Bu, işaret zamiri.
Ṣafā vü seyr-i zevraḳdan o
maḥrūm u muʿaṭṭaldur
Bunuñ cūy-ı dil-ārāsı ider
deryādan istincād

948. **bu:**
Tarih 18
Mısra: **11**
Bu, işaret sıfatı.
Çār-bāġ-ı rubʿ-ı meskūn oldı
bu zībā-eser
Çār-bāġ-ı Iṣfahāna kim ider
vażʿ-ı ḳadem

949. **bu:**
Tarih 19
Mısra: **11**
Bu, işaret sıfatı.
Bu sarāy-ı dil-güşāda bir
eser ḳaṣd eyleyüp
İtdi bu ḳaṣr-ı feraḥ-baḫşı bu
resm üzre binā

950. **bu:**
Tarih 19
Mısra: **12**
Bu, işaret sıfatı.
Bu sarāy-ı dil-güşāda bir
eser ḳaṣd eyleyüp
İtdi bu ḳaṣr-ı feraḥ-baḫşı bu
resm üzre binā

951. **bu:**
Tarih 19
Mısra: **12**
Bu, işaret sıfatı.
Bu sarāy-ı dil-güşāda bir
eser ḳaṣd eyleyüp
İtdi bu ḳaṣr-ı feraḥ-baḫşı bu
resm üzre binā

952. **bunda:**-*n, -da*
Tarih 20
Mısra: **6**
Bu, işaret zamiri.
Gören āmed-şüd-i bād-ı
ṣabāyı her ṭarafdan dir
Nümāyān bunda ḥaḳḳā cilve-
i taḫt-ı Süleymānī

953. **bu:**
Tarih 21
Mısra: **1**
Bu, işaret sıfatı.
Yā ilāhī bu nişīmen-gāhuñ
Ola mesʿūd-ı dem-i ikmāli

954. **bu:**
Tarih 25
Mısra: **4**
Bu, işaret sıfatı.
Yeñi-çeri aġası iken eyleyüp
himmet
Bu ḫayrı eyledi ʿunvān-ı
defter-i ḥasenāt

955. **bu:**
Tarih 25
Mısra: **5**
Bu, işaret sıfatı.
Yapup bu çeşme-i zībāyı fī-
sebīli'llāh
Beḳā-yı ẕikre sebeb ḳıldı ol
sütūde-ṣıfāt

956. **bu:**
Tarih 28
Mısra: **11**
Bu, işaret sıfatı.
Müttefiḳdür bu rivāyetde
belī āḥād-ı nās
Sābiḳ u lāḥiḳ odur mümtāz-ı
aṣḥāb-ı düvel

957. **bu:**
Tarih 28
Mısra: **42**
Bu, işaret sıfatı.
İḫtirāmen nuṭḳ-ı pāk-i
ḥażret-i peyġām-bere
Muḳteżā-yı himmeti oldı bu
rūḥ-efzā maḥal

958. **bu:**
Tarih 28
Mısra: **44**
Bu, işaret sıfatı.
Yaʿnī taḥdīs-i eḥādīs-i
Nebiyyü'llāh içün
Ḳıldı bu dārü'l-ḥadīsi zīver-i
levḥ-i ʿamel

959. **bu:**
Tarih 28
Mısra: **49**
Bu, işaret zamiri.
Ṣūret ü maʿnīde bulmışdur
bu bir ʿālī-maḳām
Pest ü esfeldür aña nisbetle
aʿlām u ḳulel

960. **bu:**
Tarih 28
Mısra: **61**
Bu, işaret sıfatı.
Bu maḳām-ı dil-güşāyı ḫayr
ile maʿmūr idüp
Mehbiṭ-i feyż-i ʿulūm itsün
Ḫudā-yı Lem-yezel

961. **bu:**
Tarih 29

Mısra: **6**
Bu, işaret sıfatı.
Eyleyüp himmet o şāhenşeh-i mülk-i İslām
Ḳıldı bu çeşme-i zībendeyi ʿayn-ı mevrūd

962. **bu:**
Tarih 29
Mısra: **19**
Bu, işaret sıfatı.
Mevḳiʿinde idüp icrā bu zülāl-i pāki
Sū-be-sū oldı revān niçe ʿuyūn-ı bihbūd

963. **bu:**
Tarih 29
Mısra: **26**
Bu, işaret sıfatı.
Fuḳarā vü żuʿafā pīve-zenān-ı Ġalaṭa
İtdi bu āb-ı ṣafā-baḫş ile celb-i maḳṣūd

964. **bu:**
Tarih 29
Mısra: **27**
Bu, işaret sıfatı.
Buldı bu çeşme ile revnaḳ u fer Ṭop-ḫāne
Oldı sükkānı nevā-senc-i taḥiyyāt ü vürūd

965. **bu:**
Tarih 29
Mısra: **33**
Bu, işaret sıfatı.
Cümleden oldı bu ser-çeşme maḳāmında bedīd
Ṭarz-ı vālā-yı mülūkānesi pīrāye-nümā

966. **bu:**
Tarih 29
Mısra: **53**
Bu, işaret sıfatı.
Didi bu çeşme-i zībāya
Naḥīfī tārīḫ
Rāh-ı Ḥaḳda ḥasenāt eyledi Sulṭān Maḥmūd

967. **bu:**
Tarih 30
Mısra: **13**
Bu, işaret sıfatı.
Bu taʿrīf ile luṭf-ı iʿtidālin var ḳıyās eyle
Ṭarāvet-yāb ider dūd-ı buḫārı sünbülistānı

968. **bu:**
Tarih 30
Mısra: **15**
Bu, işaret sıfatı.
Bu ḥammāmuñ olurdı ḫāmesāz-ı naḳş u nīrengi
Eger bir ṣūret-i germābe taḥrīr eylese Mānī

969. **bu:**
Tarih 30
Mısra: **27**
Bu, işaret sıfatı.
Bu ḥammāmı müşerref eyleyüp girdükçe çıḳduḳça
Ola ḫalvet-güzīnān-ı muḳaddes ʿāfiyet-ḫ∨ānı

970. **bu:**
Tarih 30
Mısra: **29**
Bu, işaret sıfatı.
Naḥīfī oldı bu germābenüñ itmāmına tārīḫ
Dil-ārā ṣıḥḥat-efzā bī-bedel ḥamām-ı Sulṭān

971. **bu:**
Tarih 31
Mısra: **9**
Bu, işaret sıfatı.
Naḥīfī oldı bu ṭuġrā-yı ġarrā ṭarḥına tārīḫ
Zihī aʿlā hümāyūn ḫaṭṭ-ı Sulṭān Aḥmed-i kāmil

972. **bu:**
Tarih 32
Mısra: **2**
Bu, işaret sıfatı.
Vezāretle aġa iken li-vechi'llāh idüp himmet
O maḥmūdu'l-ḫıṣāl itdi bu ʿayn-ı dil-keşi icrā

973. **bu:**
Tarih 33
Mısra: **13**
Bu, işaret sıfatı.
Bir teveccüh ile ṣūret buldı bu fetḥ-i cemīl
Baʿdezīn çoḳ ṣūret-i ḫayr eyleye meftūḥ Ḫudā

974. **bu:**
Tarih 33
Mısra: **16**
Bu, işaret sıfatı.
İsm-i Saʿd-ābāduñ oldı şimdi ẓāhir ḥikmeti
Oldı saʿd ile bu fetḥ ābādī-i mülk-i ṣafā

975. **bu:**
Tarih 33
Mısra: **17**
Bu, işaret sıfatı.
Gelmez iken ḫāṭır-ı ḫalḳa bu fetḥ-i bī-ʿadīl
Defʿaten geldi ẓuhūra bu peyām-ı dil-güşā

976. **bu:**
Tarih 33
Mısra: **18**
Bu, işaret sıfatı.
Gelmez iken ḫāṭır-ı ḫalḳa bu fetḥ-i bī-ʿadīl
Defʿaten geldi ẓuhūra bu peyām-ı dil-güşā

977. **bu:**
Tarih 33
Mısra: **23**
Bu, işaret sıfatı.
Cümleye bu niʿmetüñ vācib devām-ı şükri kim
Bāʿiṣ-i efzāyiş-i niʿmet olur şükr-i Ḫudā

978. **budur:**-*dur*
Tarih 33
Mısra: **10**
Bu, işaret zamiri.
Devletinde çoḳ fütūḥāt ile ʿālem şād olup
Budur ümmīd ola her cānibde manṣūru'l-livā

979. **bu:**
Tarih 34
Mısra: **8**
Bu, işaret sıfatı.
Fātiḥ-i Mıṣr-ı ʿArab Sulṭān Selīm ise eger
Fetḥidür Mıṣr-ı ʿAcem bu pādişāh-ı evḥadüñ

980. **bu:**
Tarih 34
Mısra: **12**
Bu, işaret sıfatı.

Ḥaḳ bilād-ı şarḳ u ġarbı eyleyüp tesḫīr aña
Eyleye aḥkāmını icrā bu dīn-i sermedüñ

981. **bu:**
Tarih 35
Mısra: **5**
Bu, işaret sıfatı.
Bu cāmiʿde ḳılup bu ḥavżı bünyād
Anı māʾ-i maʾine etti mīzāb

982. **bu:**
Tarih 35
Mısra: **5**
Bu, işaret sıfatı.
Bu cāmiʿde ḳılup bu ḥavżı bünyād
Anı māʾ-i maʾine etti mīzāb

983. **bu:**
Tarih 35
Mısra: **7**
Bu, işaret sıfatı.
Bu ḥavż-ı ḫoş-nümā bu menhel-i ṣāf
Ṣarāb-ı selsebīli eyler işrāb

984. **bu:**
Tarih 35
Mısra: **7**
Bu, işaret sıfatı.
Bu ḥavż-ı ḫoş-nümā bu menhel-i ṣāf
Ṣarāb-ı selsebīli eyler işrāb

985. **bu:**
Tarih 35
Mısra: **9**
Bu, işaret sıfatı.
Bu āb-ı ṣāfdan nūş eyledikçe ʿİbādu'llāh eger şeyḫ u eger şāb

986. **bu:**
Tarih 36
Mısra: **1**
Bu, işaret sıfatı.
Buyurdı ṭarḥ olınsın çār dīvārında bu tārīḫ
Hümāyūn ola Sulṭān Aḥmede devletle Saʿd-ābād

<u>bū bekr:</u>

1. **bū bekr:**
Rübai 524
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hulefa-i raşidin'in (dört halfenin) ilki. Hz. Ebu Bekir.
Şeyḫayn ile ḫatneyne bu oldı tertīb
Bū Bekr ü ʿÖmer hem daḫi ʿOs̱mān u ʿAlī

2. **bū bekr:**
Rübai 558
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hulefa-i raşidin'in (dört halfenin) ilki. Hz. Ebu Bekir.
Olmışlar idi muḳtebis-i dīdāruñ
Bū Bekr ü ʿÖmer hem daḫi ʿOs̱mān ü ʿAlī

<u>bu cihānda şarṭ-ı ülfet terk-i külfetdür:</u>

1. **bu cihānda şarṭ-ı ülfet terk-i külfetdür:**
Gazel 156
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Atasözü**
Bu dünyada alışmanın, dostluğun şartı zahmet(veren sahte hâl ve hareketler)i bırakmaktır.
Gel ey pervāne şemʿ-i bezm ile ṭarh-ı tekellüf ḳıl
Mes̱eldür bu cihānda şarṭ-ı ülfet terk-i külfetdür

<u>bu deñlü:</u>

1. **bu deñlü:**
Gazel 40
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bu kadar, bu kadar çok.
Hevā mı oldı gözüm nurı bād-ı āhāsā
Bu deñlü eyledigüm nāle-i niyāz saña

2. **bu deñlü:**
Gazel 125
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bu kadar, bu kadar çok.
Bu deñlü cüst-cūdan ey dil-i şūrīde ʿālemde
Naḫīfīveş murāduñ şāʿir-i ferzāne olmaḳdur

3. **bu deñlü:**
Gazel 126
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bu kadar çok, bu şekilde.
Teveccühüñ yine ey dil diyār-ı yāre midür
Bu deñlü sūziş ü ḥasret o gül-ʿiz̤āre midür

4. **bu deñlü:**
Gazel 137
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bu kadar, bu kadar çok.
Bu āh ü nāleler bu hāy ü hūlar hep senüñçündür
Bu deñlü cüst ü cūlar güft ü gūlar hep senüñçündür

5. **bu deñlü:**
Gazel 157
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bu kadar, bu kadar çok.
Neden dil-beste olduñ tā bu deñlü bezm-i fānīye
Naḫīfī ben de bildüm ki ne ʿaḳl u ne şuʿūruñ var

6. **bu deñlü:**
Gazel 292
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bu kadar, bu kadar çok.
Ḳanı o ʿahd-i ḥaḳīḳat ḳanı o nāz ü niyāz
Hevā mı oldı senüñle bu deñlü nān ü nemek

7. **bu deñlü:**
Gazel 410
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bu kadar, bu kadar çok.
Ümmīd oldur bu deñlü rūze-i eyyām-ı hecr elbet

Olur müstelzim-i ʿıyd-ı viṣālüñ yā Resūla'llāh

8. **bu deñlü:**
Gazel 513
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bu kadar, bu kadar çok.
O perī ziyāde ider benüm sitem ile tāb-ı niyāzumı
Niçe söndürür bu gözüm yaşı ya bu deñlü sūz u güdāzumı

9. **bu deñlü:**
Kaside 19
Mısra: **162**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bu kadar, bu kadar çok.
Ey Naḥīfī eyleme tā böyle iṭnāb-ı süḫān
Besdür ol şāha bu deñlü ʿarż-ı ḥāl-i çākerī

10. **bu deñlü:**
Kaside 26
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bu kadar, bu kadar çok.
Bu deñlü ġam yime kim böyledür bu ḥāl-i cihān
Gehī ġumūm u melālet gehī sürūr u ṣafā

11. **bu deñlü:**
Kaside 26
Mısra: **83**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bu kadar, bu kadar çok.
İder bu demde bu deñlü rıżā-yı ḫalḳ-ı cihān
Şemīm-i ḫulḳuñı tercīḥ-i ʿanber-i sārā

12. **bu deñlü:**
Matla 170
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bu kadar, bu kadar çok.
Yoluñda ḫāk ile yeksān iken dil ü cānum
Baña bu deñlü cefāya sebeb ne sulṭānum

13. **bu deñlü:**
Rübai 221
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bu kadar, bu kadar çok.
Bu deñlü ġamı kimse dem-ā-dem çekmez
Cemʿ olsa eger bir yere ʿālem çekmez

<u>bu devrān böyle ḳalmaz:</u>

1. **bu devrān böyle ḳalmaz:**
Gazel 161
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kelam-ı Kibar**
İfade
Bu devran, zaman, dünya böyle sürekli kalmaz anlamında bir bilge sözü.
Bu devrān böyle ḳalmaz pādişāhum
Olur bīgāne bir gün āşinālar

<u>bu günden şoñra:</u>

1. **bu günden şoñra:**
Gazel 340
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bu günden sonra.
Nedīmān-ı ḥarem-gāh-ı ḥaḳīḳat şāhid olsunlar
Bu günden şoñra bezm-i nā-kesāndan inḳiṭāʿ itdüm

<u>bu ḳadar:</u>

1. **bu ḳadar:**
Gazel 12
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bu denli, bu ölçüde.
Bu ḳadar āb ü tāb ile cānā
Pençe-i āfitābsın gūyā

2. **bu ḳadar:**
Gazel 37
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bu denli, bu ölçüde.
Bu ḳadar germī-i ülfet bu ḳadar nāz ü niyāz
Sañadur saña eyā ġamzesi mestāne saña

3. **bu ḳadar:**
Gazel 41
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bu denli, bu ölçüde.
Naḥīfī bendeñi cevr ile işte öldürdüñ
Revā mıdur bu ḳadar vażʿ-ı fitne-sāz saña

4. **bu ḳadar:**
Gazel 43
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bu denli, bu ölçüde.
Ey Naḥīfī seni ḥāşā ide ġayre muḥtāc
Bu ḳadar faẓl u ʿināyet iden Allāh saña

5. **bu ḳadar:**
Gazel 43
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bu denli, bu ölçüde.
Āh idüp ʿarż iderem ḥālümi her gāh saña
Eylemez mi e<u>ş</u>er āyā bu ḳadar āh saña

6. **bu ḳadar:**
Gazel 56
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bu denli, bu ölçüde.
Bu ḳadar ḥasret ü ġam çekmiş iken dünyede ben
Baña şefḳat idüben itmeye vālā ne ʿaceb

7. **bu ḳadar:**
Gazel 117
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bu denli, bu ölçüde.
Gözden nihān olup bu ḳadar nāz u ʿişveden
Maḳṣūduñ ey perī bize cevr ü cefā mıdur

8. **bu ḳadar:**
Gazel 136
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bu denli, bu ölçüde.
Ey dil miṣāl-i cū bu ḳadar pūyeden ʿaceb
Ḳaṣduñ o naḫl-i ʿişve-beri cüst ü cū mıdur

9. **bu ḳadar:**
Gazel 176
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bu denli, bu ölçüde.
Yoḳdur taḥammülüm bu ḳadar tāb-ı naḫvete
İnṣāf yoḳ mıdur bu nigāh-ı ġażab nedür

10. **bu ḳadar:**
Gazel 233
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bu denli, bu ölçüde.
Bu ḳadar ḥüsn ile ey şūḫ-ı cefā-perver-i nāz
Bilmedük resm-i vefā n'eydigin efsūs efsūs

11. **bu ḳadar:**
Gazel 245
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bu kadar.
Ümem-i sālife aḥvālin idüp cümle beyān
Nāzil oldı bu ḳadar muḥkem-i āyāt u ḳıṣaṣ

12. **bu ḳadar:**
Gazel 268
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bu denli, bu ölçüde.
Dilde lerziş-dih olur cāme-i āli o gülüñ
Olmasun tā bu ḳadar reng-i celāl olmayıcaḳ

13. **bu ḳadar:**
Gazel 295
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bu denli, bu ölçüde.
Ḳalbüñe itmedi teʾsīr vedāʿ-ı aḥbāb
Bu ḳadar velvele-i vā-esefi gūş itdüñ

14. **bu ḳadar:**
Gazel 295
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bu denli, bu ölçüde.
Yādıña gelmedi mi ḫavf-i Ṣırāt-ı maḥşer
Bu ḳadar bārı ne efkār ile ber-dūş itdüñ

15. **bu ḳadar:**
Gazel 303
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bu denli, bu ölçüde.
Nedür nedür bu ḳadar sūzişüñ ki ey Mirrīḫ
Taʿalluḳ itdi dil-i zāra tābiş-i naẓaruñ

16. **bu ḳadar:**
Gazel 303
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bu kadar.
Nedür nedür bu ḳadar sūzişüñ ki ey Mirrīḫ
Taʿalluḳ itdi dil-i zāra tābiş-i naẓaruñ

17. **bu ḳadar:**
Gazel 339
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bu denli çok, bunca.
İnṣāf olınsa ben bu ḳadar miḥnet ile hem
Ferhād ü Ḳaysa vādī-i ʿışḳ içre ġālibem

18. **bu ḳadar:**
Gazel 388
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bu denli çok, bunca.
Bildüm ki ʿilāc olmaz imiş ʿışḳa seferle
Ancaḳ bu ḳadar fāʾide buldum seferümden

19. **bu ḳadar:**
Gazel 496
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bu denli çok, bunca.
Derd-i ḥasretle ḳoduñ kūşe-i miḥnetde beni
Bu ḳadar ʿarż-ı maḥabbet ḳanı ey māh ḳanı

20. **bu ḳadar:**
Kaside 3
Mısra: **65**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bu denli çok, bunca.
Merd-i dānā geçinürsin bu ḳadar ġaflet ile
ʿAceb farḳı senüñle ne ola nā-dānuñ

21. **bu ḳadar:**
Kaside 3
Mısra: **81**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bu denli çok, bunca.
Olma ünsiyyet-i dehre bu ḳadar dil-beste
Vaḥşet-i ḳabr ile fikr it elemin ferdānuñ

22. **bu ḳadar:**
Kaside 8
Mısra: **250**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bu denli çok, bunca.
Nāʾil oldum sebeb-i naʿt-i şerīfüñle senüñ
Ḥamdü li'llāh bu ḳadar ʿizzete ben bī-miḳdār

23. **bu ḳadar:**
Kaside 27
Mısra: **98**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bu kadar.
Şevḳ-i pīrāye-i vaṣfuñ beni küstāḫ itdi

Gerçi yoḳdur bu ḳadar ṭūl-i kelāma destūr

24. **bu ḳadar:**
Kaside 27
Mısra: **67**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bu kadar.
N'ola dil vaṣfuñı eylerse bu ḳadar elṭāfa
Tuḥfe ʿarż itdi Süleymāna niçe şerm ile mūr

25. **bu ḳadar:**
Kıt'a 1
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bu denli, bu ölçüde.
Ben niçe āh ü fiġān itmeyeyüm ʿālemde
Bu ḳadar miḥnet-i cān-sūz ile her ṣubḥ u mesā

26. **bu ḳadar:**
Kıt'a 40
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bu denli, bu ölçüde.
Tesḫīr-i dil-i ʿāṣıḳ içün ey büt-i raʿnā
Ḥācet ne saña tā bu ḳadar sübḥa-nevāzī

27. **bu ḳadar:**
Matla 225
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bu denli, bu ölçüde.
Olmaḳ isterseñ eger ḳabre girüp āsūde
Mā-sivā'llāh ile olma bu ḳadar ālūde

28. **bu ḳadar:**
Rübai 60
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bu denli çok, bunca.
İtdüñ bu ḳadar niʿmete tevfīḳ beni
Şükr-i niʿama eyle muvaffaḳ yā Rab

29. **bu ḳadar:**
Rübai 131
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bu denli çok, bunca.
Naḳş-ı ḳademüñ olmasa pīrāye-i çarḫ
Olmaz idi ʿālī bu ḳadar pāye-i çarḫ

30. **bu ḳadar:**
Rübai 195
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bu kadar.
Hīç şerm ü ḥayā itmez misin Rabbüñden
Tā key bu ḳadar vażʿ-ı ḫıred-sūz yeter

31. **bu ḳadar:**
Rübai 254
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bu denli çok, bunca.
Bir kerre vefā eylemedüñ ʿahde dirīġ
Lāyıḳ mı saña tā bu ḳadar lāf ü güẕāf

32. **bu ḳadar:**
Rübai 402
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bu denli çok, bunca.
Ancaḳ bu ḳadar vaṣfına vardur imkān
Kim maẓhar-ı tām oldı o faḫr-ı dü cihān

33. **bu ḳadar:**
Rübai 563
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bu kadar.
Mevcūd ḳılup ʿacāyib-i āfāḳı
Sensin bu ḳadar ʿavālimüñ Ḫallāḳı

bu ki:

1. **bu ki:**
Gazel 346
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Öyle ki.
Söyleşmek olurdı nigeh-i şūḫ ile ammā
Ḥāṣıl bu ki ol merdüm-i çeşmümden utandum

2. **bu ki:**
Tarih 4
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Öyle ki.
Bir duʿādur bu ki bī-reyb ü riyā ḫalḳ-ı cihān
Ṭaleb-i ḥüsn-i ḳabūl ile ola vaḳf-ı sücūd

bu ne:

1. **bu ne:**
Gazel 153
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bu nasıl?.
Şīve-i reftāruñ eyler ʿāşıḳı pāy-mal-i nāz
Serv-i nāzum bu ne zībā ḳāmet-i mevzūn olur

bū ʿubeyde:

1. **bū ʿubeyde:**
Kıt'a 24
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşere-i mübeşşereden Ebû Ubeyde b. Cerrâh.
Bū ʿUbeyde ile hem oldı Zübeyr ü Ṭalḥa
Rażıyye'llāhü ʿan aṣḥābi resūlü'l-mennān

bū ʿubeydeyle:

1. **bū ʿubeydeyle:**-*yle*
Kıt'a 41
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşere-i mübeşşereden Ebû Ubeyde b. Cerrâh.
Ṭalḥa vü Saʿd ü Saʿīd ü daḫi ʿAbdu'r-raḥmān

Bū ʿUbeydeyle Zübeyr oldı
budur naḳl-i celī

bu vech ile:

1. **bu vech ile:**
Gazel 249
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bunun gibi, böyle, bu yüzden.
Ehl-i ġam cān virmede bir laḥẓa mesrūr olmaġa
Ḫod-fürūş olmaḳda bu vech ile kālā-yı neşāṭ

2. **bu vech ile:**
Gazel 249
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Böylelikle, bu sayede.
Ehl-i ġam cān virmede bir laḥẓa mesrūr olmaġa
Ḫod-fürūş olmaḳda bu vech ile kālā-yı neşāṭ

3. **bu vech ile:**
Kaside 22
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bunun gibi, böyle.
Bu sünnet ḥaḳ budur māżīde mesbūḳ olmadı fehm it
Bu vech ile aña maḫṣūṣ olur ol ṭavr-ı yektāyī

4. **bu vech ile:**
Murabba 8
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bunun gibi, böyle.
Eylerem bu vech ile ʿarż-ı ʿubūdiyyet müdām
Eş-ṣalātü ve's-selām ey faḫr-ı ʿālem es-selām

bu vech üzre:

1. **bu vech üzre:**
Gazel 260
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bu yüzden, bu nedenle.
Oldı Ḳureyş ü Hāşimiyān eşref-i gürūh
Böyle naḳl eyledi bu vech üzre selef

bugün:

1. **bugün:**
Gazel 5
Mısra: **13**
Bu devirde, bu zamanda.
Zīver-i miḥrāb-ı ʿışḳam ben bugün ey müddeʿī
Ger hidāyet ister iseñ baña eyle iḳtidā

2. **bugün:**
Gazel 90
Mısra: **3**
Bu devirde, bu zamanda.
Farḳ idüpdür her naẓar ehli bugün meclisde kim
Şīve-i keyfiyyetüñle görinür şīrīn ḳadeḥ

3. **bugün:**
Gazel 168
Mısra: **5**
Bu devirde, bu zamanda.
ʿAndelībān-ı emel nāle-künān oldı bugün
Bāġ-ı ḥüsninde ʿaceb verd-i recā tāze midür

4. **bugün:**
Gazel 222
Mısra: **4**
Bu devirde, bu zamanda.
O her-cāyī beni terk eyleyüp aġyāra yār olmış
Bugün bildüm o şūḫ-ı bī-ḥaḳīḳatden vefā gelmez

5. **bugün:**
Gazel 235
Mısra: **5**
Bu devirde, bu zamanda.
Gör ne deñlü āh ü zārum çıḳdı eflāke bugün
ʿAndelībüñ gibi cānā olmışam bend-i ḳafes

6. **bugün:**
Gazel 248
Mısra: **2**
Bu devirde, bu zamanda.
Dile cārī oluben vuṣlata nev-çeşme-i feyż
Dehenüm cāhına geldi bugün ol mīve-i feyż

7. **bugün:**
Gazel 256
Mısra: **7**
Bu devirde, bu zamanda.
Bugün ben zārı maḥrūm eyledüñ dīdār-ı dil-berden
Hemān aġlatmadur kāruñ beni ey bī-vefā ṭāliʿ

8. **bugün:**
Gazel 341
Mısra: **8**
Bu devirde, bu zamanda.
Pür itdüm naʿra-i şekvā ile dün kūy-ı dil-dārı
Bugün ammā o mest-i ʿişveye inkārdan geldüm

9. **bugün:**
Kaside 27
Mısra: **79**
Bu devirde, bu zamanda.
Ben Hümāyam dir iken evc-i meʿānīde bugün
itdi ebnā-yı zamān ḳüdrümi ḳadr-ı ʿuṣfūr

10. **bugün:**
Rübai 179
Mısra: **3**
Bu devirde, bu zamanda.
Hem-rāh olalum biz de Naḥīfīye bugün
Gel gel idelüm şevḳ ile ʿazm-ı gülzār

11. **bugün:**
Rübai 329
Mısra: **4**
Bu devirde, bu zamanda.
Nāmumla pür olsa ne ʿaceb çār cihet

Vādī-i rübāʿīde bugün
Ḫayyāmem

bugünden şoñra:

1. **bugünden şoñra:**
Kaside 24
Mısra: **92**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bundan böyle anlamında kullanılan kalıp ifade.
Bahār-ı devletüñ vaṣfında
ben ḥālümce saʿy itdüm
Bugünden şoñra düşdi nāz-ı
ġayret ʿandelībāna

2. **bugünden şoñra:**
Matla 180
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bundan böyle anlamında kullanılan kalıp ifade.
Bugünden şoñra ben
baḫtumla bīhūde ʿināد itmem
Temennā-yı viṣāl itmek
degül nāmını yād itmem

buḫār-ı dūzaḫ:

1. **buḫār-ı dūzaḫ:**
Rübai 127
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cehennemin buharı.
Ol dem ki ṭutup ḥaşri buḫār-ı
dūzaḫ
Dehşetle ḫurūş ide şirār-ı
dūzaḫ

bühtān:

1. **bühtān:**
Gazel 453
Mısra: **18**
Yalan, iftira, asılsız söz.
Vaṣf iderlermiş anı terk-i
mey ü maḥbūb ile
İtmesünler vāʿize bühtān
bühtān üstüne

2. **bühtān:**
Gazel 453
Mısra: **18**
Yalan, iftira, asılsız söz.
Vaṣf iderlermiş anı terk-i
mey ü maḥbūb ile
İtmesünler vāʿize bühtān
bühtān üstüne

bühtān idersin:

1. **bühtān idersin:**-*er, -sin*
Matla 194
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İftira atmak, kara çalmak, asılsız ve kasıtlı olarak birisine suç yüklemek.
Sende yoḳ niyyet-i luṭf u
iḥsān
Yoḳ yere baḫt idersin bühtān

buḫūr:

1. **buḫūr:**
Kaside 27
Mısra: **122**
Tütsü.
Başḳa ḥālet virür ehl-i dile
ḫüsn-i raġbet
Cünbüş-i bād-ı vezān ile
gelür cūşa buḫūr

bükā:

1. **bükā:**
Kaside 26
Mısra: **108**
Ağlayış, ağlama.
Elümde levḥ ü ḳalem
ḫāṭırumda ḫūn u elem
Cigerde sūziş-i ġam dilde
ġuṣṣa gözde bükā

2. **bükāya:**-*y, -a*
Kaside 26
Mısra: **24**
Ağlayış, ağlama.
Ẓalāma nūrı bedel ḳıldı
Fāliḳu'l-eṣbāḥ
Bükāya ḫandeyi der-pey-
ʿaḳīb derde devā

bükā gelsün:

1. **bükā gelsün:**-*sün*
Kaside 23
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlama gelmek, ağlamak.
Var ey āh-ı seḥer hecr ile
giryān oldıġum naḳl it
Ki çeşm-i bī-emān-ı yāra
raḥminden bükā gelsün

bul:

1. **bulımaz:**-*ı, -maz*
Gazel 71
Mısra: **6**
Elde etmek, ulaşmak.
Tārümār olmaz mı ʿaḳlum yā
görince sen şehi
Kim bulımaz hem-serüñ ol
raḳṣ u reftāruñ dürüst

2. **bulasın:**-*a, -sın*
Gazel 89
Mısra: **4**
Elde etmek, ulaşmak.
Bu vuṣlat genc-i maḫfīdür
uzatma destüñi ṭālib
Meger kim bulasın cānā bu
ʿışḳuñ bābına miftāḥ

3. **buldı:**-*dı*
Gazel 119
Mısra: **11**
Elde etmek, ulaşmak.
Cihānda buldı ġāyet ḳıṣṣa-i
Ferhād ü Ḳays ammā
Ḥikāyāt-ı ġam-ı ʿışḳum
benüm bī-ḥadd ü pāyāndur

4. **bulduḳ:**-*du, -ḳ*
Gazel 137
Mısra: **9**
Elde etmek, ulaşmak.
Seni her ḳanda bir meh-pāre
görseñ mübtelā bulduḳ
Naḫīfī ġālibā bu māh-rūlar
hep senüñçündür

5. **bulmaḳda:**-*maḳ, -da*
Gazel 270
Mısra: **11**
Elde etmek, ulaşmak.
Dūd-ı siyāh-ı āh ile
bulmaḳda incilā
Mirʾāt-ı gerdişüñ ne ʿaceb
inkisārı yoḳ

6. **bulduḳça:**-*duḳça*
Gazel 284

Mısra: **2**
Elde etmek, ulaşmak.
Oldı efzūn elem-i ʿışḳı dil-i nā-şāduñ
Cevri bulduḳça teraḳḳī o şeh-i bī-dāduñ

7. **bulurduñ:**-*ur, -du, -ñ, -*
Gazel 290
Mısra: **7**
Elde etmek, ulaşmak.
Ḫākisterime kendiñi pervāne bulurduñ
Ey bād-ı fenā şemʿ-i vücūdum tebeh itseñ

8. **buluruz:**-*ur, -uz*
Gazel 300
Mısra: **11**
Elde etmek, ulaşmak.
Naḥīfīyā buluruz sāḥil-i ḥaḳīḳati biz
Bu baḥr-ı muʿcizde pīşe-i sebūḥ iderek

9. **bulduñ:**-*du, -ñ*
Gazel 365
Mısra: **4**
Elde etmek, ulaşmak.
Ẕevḳ-yāb-ı nālesin ālām-ı ʿışḳ-ı yār ile
Ey dil-i şeydā ne bulduñ böyle nālān olmadan

10. **bulursın:**-*ur, -sın*
Gazel 374
Mısra: **17**
Elde etmek, ulaşmak.
Bu ṭarz-ı ḫāṣı ḳanda bulursın Naḥīfīyā
Erbāb-ı naẓmı reşk ile bīmār ider misin

11. **bulmaḳ:**-*maḳ*
Gazel 419
Mısra: **5**
Elde etmek, ulaşmak.
Gönül ser-menzil-i maḳṣūdını bulmaḳ muḳarrerdür
İderse reh-ber-i luṭfuñ delālet yā Resūla'llāh

12. **bulursam:**-*ur, -sa, -m*
Gazel 424
Mısra: **11**
Elde etmek, ulaşmak.
N'ola deryā-yı ʿışḳuñda bulursam gevher-i kānı
Ġamuñla niçe demdür āşināyam yā Resūla'llāh

13. **bulaydum:**-*a, -y, -du, -m*
Gazel 437
Mısra: **10**
Elde etmek, ulaşmak.
Naḥīfī sāye-veş pā-māl olurdum reh-güẕārında
Bulaydum ol nihāl-i bāġ-ı ḥüsni āh bir yerde

14. **bulsaḳ:**-*sa, -ḳ*
Gazel 440
Mısra: **1**
Elde etmek, ulaşmak.
Bir gül-i nev-reste bulsaḳ kim cefā-kār olmasa
Bülbüle raḥm itse ammā māʾil-i ḫār olmasa

15. **buldı:**-*dı*
Gazel 515
Mısra: **9**
Elde etmek, ulaşmak.
Yine mevc-i ġażab buldı nümāyiş baḥr-ı ḥüsnüñde
Nedür ey āfet-i bī-merḥamet bu çīn-i pīşānī

16. **bulmış:**-*mış*
Gazel 519
Mısra: **7**
Elde etmek, ulaşmak.
Cāme-ḫābuñda seni bulmış iken hīç tenhā
ʿArż-ı ḥāl itmege bende ḳarār olsun mı

17. **bulmasun:**-*ma, -sun*
Kaside 1
Mısra: **33**
Elde etmek, ulaşmak.
Ḥükm-i mīzān-ı şerīʿat bulmasun nokṣānuñı
Ḥırş u āz ile yeter olma esīr-i inḳılāb

18. **bulurlar:**-*ur, -lar*
Kaside 8
Mısra: **110**
Elde etmek, ulaşmak.
Ḳudsiyāndan der-i der-gāhıña ey şāh-ı cihān
Rūy-māl eylemege yer mi bulurlar zevvār

19. **buldı:**-*dı*
Kaside 15
Mısra: **9**
Elde etmek, ulaşmak.
Ḫırḳa-i ḥulle-ṭırāzıyla resūlüñ buldı
Rütbe-i ʿizz üʿulā Ḥażret-i Veys'el-Ḳaranī

20. **bulmış:**-*mış*
Kaside 15
Mısra: **11**
Elde etmek, ulaşmak.
Tā ezel bulmış idi ḥubb-ı Ḥabīb-i Ḥaḳdan
Neşve-i neşv ü nemā Ḥażret-i Veys'el-Ḳaranī

21. **bulsa:**-*sa*
Kaside 19
Mısra: **75**
Elde etmek, ulaşmak.
Bulsa çeşm-i mūrı eyler kendüye cāy-ı penāh
Ḫavf-ı tīġuñdan ʿadūnuñ şöyle teng oldı yeri

22. **bulmada:**-*ma, -da*
Matla 66
Mısra: **1**
Elde etmek, ulaşmak.
Bulmada günden güne cürm ü meʿāṣī izdiyād
Āh ü feryād ey şeh-i mülk-i şefāʿat dād dād

23. **bulmaz:**-*maz*
Matla 164
Mısra: **1**
Elde etmek, ulaşmak.
Bir daḫi bulmaz niżāmın kārgār-ı iʿtidāl
İntiẓār-ı naẓm-ı ʿālem oldı ümmīd-i muḥāl

24. **bulmaġa:**-*maġ, -a*
Muamma 3
Mısra: **2**
Elde etmek, ulaşmak.
Dil-i deryā-yı melāḥatde göñül dāʾim arar
Bulmaġa ol dürr-i yektāya müşābih gevher

25. **bulmadı:**-*ma, -dı*
Murabba 6

Mısra: **34**
Elde etmek, ulaşmak.
Yoḳ ʿışḳ-ı cānāndan eleẕ
Bulmadı cān andan eleẕ

26. **bulsun:**-*sun*
Murabba 6
Mısra: **63**
Elde etmek, ulaşmak.
Bulsun sürūr u inbisāṭ
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

27. **bulsa:**-*sa*
Rübai 212
Mısra: **4**
Elde etmek, ulaşmak.
Ṭavf-ı ḥarem-i der-gehüñe şevḳından
Cān murġı eger bulsa iderdi pervāz

28. **bulsun:**-*sun*
Rübai 309
Mısra: **2**
Elde etmek, ulaşmak.
Hicrānuñ ile itme beni zār ü melūl
Bulsun dil-i miḥnet-zede maḳṣūda vuṣūl

29. **bulmadum:**-*ma, -du, -m*
Rübai 436
Mısra: **3**
Elde etmek, ulaşmak.
Bulmadum anı vaʿde-i luṭfında dürüst
İşkesteyem ol ʿahd-şiken āfetden

30. **bulduñ:**-*du, -ñ*
Rübai 553
Mısra: **2**
Elde etmek, ulaşmak.
Baḫş oldı saña ʿizz ü saʿādet tācı
Bulduñ şeref-i gevkebe-i Miʿrācı

31. **buldı:**-*dı*
Tarih 28
Mısra: **9**
...haline gelmek.
Ḳalmadı emr-i muʿallel buldı ḥüsn-i iʿtilāf
Şöyle kim metrūk ḳaldı gūyiyā baḫs-i cedel

bul-:

1. **buldum:**-*du, -m*
Gazel 27
Mısra: **9**
Elde etmek, ulaşmak.
Buldum derūn-ı dilde Naḥīfī gibi seni
Gösterdi rūyuñ āyīne-i rūşenüm baña

2. **bulunmaz:**-*un, -maz*
Gazel 35
Mısra: **8**
Elde etmek, ulaşmak.
O cefā-cū bize yār olmaz ise ṣaġ olsun
Hīç bulunmaz mı göñül dünyede bir yār saña

3. **bulunur:**-*un, -ur*
Gazel 128
Mısra: **1**
Elde etmek, ulaşmak.
Ol ki her ḥālde mevlāsına şākir bulunur
Kūşe-i ʿizz ü ḳanāʿatde mücāvir bulunur

4. **bulunur:**-*un, -ur*
Gazel 128
Mısra: **2**
Elde etmek, ulaşmak.
Ol ki her ḥālde mevlāsına şākir bulunur
Kūşe-i ʿizz ü ḳanāʿatde mücāvir bulunur

5. **bulunur:**-*un, -ur*
Gazel 128
Mısra: **4**
Elde etmek, ulaşmak.
Mest olup ṭāʿat-ı Bārīde esīr-i dünyā
Celb-i māl eylemege gelse bahādır bulunur

6. **buldum:**-*du, -m*
Gazel 253
Mısra: **5**
Elde etmek, ulaşmak.
Ṭavāf-ı kūy-ı dil-berde sirişküm ḳaṭresin buldum
Ġarībe dār-ı ġurbetde gelürmiş āşınādan ḥaẕ

7. **bulduñ:**-*du, -ñ*
Gazel 277
Mısra: **6**
Elde etmek, ulaşmak.
Ḫoş gezersin meclis-i yār içre sen
Vuṣlat-ı cānānı bulduñ yā ḳabaḳ

8. **bulsam:**-*sa, -m*
Gazel 361
Mısra: **9**
Elde etmek, ulaşmak.
Ḳaṭreye baḫş iderem bulsam eger deryāyı
Ḫāṣılum işte budur ġāyet-i imsākümden

9. **bulur:**-*ur*
Gazel 464
Mısra: **7**
Elde etmek, ulaşmak.
Bulur geh cānda gāhī sīnede gencīne-i ʿışḳuñ
Göñül bir maġribīdür kim gezer vīrāne vīrāne

bü'l-ʿaceb:

1. **bü'l-ʿaceb:**
Gazel 73
Mısra: **3**
Şaşılacak şey, ilginç.
Bü'l-ʿaceb göñlüm kemān itdi ki ol ebrū-kemān
Yā ʿaceb incindi mi bilmez niçün dil-ber sükūt

2. **bü'l-ʿaceb:**
Gazel 249
Mısra: **3**
Şaşılacak şey, ilginç.
Bü'l-ʿaceb merdüm beni bir ḥāle ḳoymaz rūzgār
Serde sevdā-yı saʿādet dilde daʿvā-yı neşāṭ

3. **bü'l-ʿaceb:**
Gazel 332
Mısra: **5**
Şaşılacak şey, ilginç.
Bü'l-ʿaceb pervāne-meşreb bülbül-i şūrīdeyem
Şuʿle-zār itdüm ser-ā-pā ben feżā-yı gülşenüm

4. **bü'l-ʿaceb:**
Gazel 358

Mısra: **9**
Şaşılacak şey, ilginç.
Görüp her bü’l-ʿaceb vażʿ-ı cihānı bī-dimāġ oldum
Netīce ḥayret-ālūd-ı rümūz-ı devr-i eflākem

bü’l-ʿaceb olsa:

1. **bü’l-ʿaceb olsa:**-*sa*
Kaside 21
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şaşılacak şey olmak.
Olmış eṣnāf-ı ʿacāyib ile meşḥūn u muḥāṭ
Bü’l-ʿaceb olsa n’ola künyeti Saʿd-ābāduñ

bulagör:

1. **bulagör:**
Kaside 3
Mısra: **25**
Bulup görmek.
Bir gün evvel bulagör menzil-i maḳṣūda vuṣūl
Aldanup ḳalma ṣaḳın zīnetine eşyānuñ

bülbül:

1. **bülbül:**
Gazel 14
Mısra: **9**
Güzel sesiyle bilinen kuş II Aşık.
Bahār-ı ḥüsnüñe bülbül gibi meftūn olaldan dil
Açıldı tende biñ dāġ-ı maḥabbet nev-bahārāsā

2. **bülbül:**
Gazel 16
Mısra: **6**
Güzel sesiyle bilinen kuş II Aşık.
Güllerle bülbülüñ yoġ iken āşinālıġı
Ben bülbül idüm ey gül-i bāġ-ı ṭarab saña

3. **bülbülüñ:**-*üñ*
Gazel 16
Mısra: **5**
Güzel sesiyle bilinen kuş II Aşık.
Güllerle bülbülüñ yoġ iken āşinālıġı
Ben bülbül idüm ey gül-i bāġ-ı ṭarab saña

4. **bülbülüñ:**-*üñ*
Gazel 28
Mısra: **1**
Güzel sesiyle bilinen kuş II Aşık.
Bülbülüñ teʾsīr ider her laḥẓa feryādı baña
Ehl-i ʿışḳuñ ḫoş gelür eẕkār ü evrādı baña

5. **bülbülem:**-*em*
Gazel 31
Mısra: **2**
Güzel sesiyle bilinen kuş II Aşık.
ʿĀşıḳam ʿāşıḳ ser-i kūyuñ nişīnemdür baña
Bülbülem ol cāy-ı raʿnā reşk-i gülşendür baña

6. **bülbül:**
Gazel 52
Mısra: **8**
Güzel sesiyle bilinen kuş.
Bu gülzār-ı ḫazān-encām-ı gerdūn içre şevḳ ile
Beni bülbül gibi nālān iden ol ġonçe-femdür hep

7. **bülbüle:**-*e*
Gazel 59
Mısra: **3**
Güzel sesiyle bilinen kuş.
Gülşen-i kūyında yārüñ bülbüle hem-ser benem
Çoḳ ṣadā-yı saḫt idermiş anda ol zāġ-ı raḳīb

8. **bülbüller:**-*ler*
Gazel 73
Mısra: **2**
Güzel sesiyle bilinen kuş II Aşık.
Çünki bāġ-ı ʿışḳ içinde oldı hep güller sükūt
İşbu ġamdan gülşen içre cümle bülbüller sükūt

9. **bülbüller:**-*ler*
Gazel 80
Mısra: **5**
Güzel sesiyle bilinen kuş II Aşık.
Hezār şevḳ ile bülbüller eyledi taḥsīn
İdince bezm-i çemende o nev-cevān ile baḫş

10. **bülbül:**
Gazel 117
Mısra: **14**
Güzel sesiyle bilinen kuş II Aşık.
Ṣaḥn-ı çemende naġme-keş-i ʿışḳ olan ʿaceb
Bülbül midür Naḥīfī-i şīrīn-edā mıdur

11. **bülbül:**
Gazel 119
Mısra: **7**
Güzel sesiyle bilinen kuş II Aşık.
N’ola bülbül gibi şevḳ ile āh ü nāle eylersem
Leṭāfetde hemān ol ġonçe bir ter verd-i ḫandāndur

12. **bülbül:**
Gazel 136
Mısra: **1**
Güzel sesiyle bilinen kuş.
Bülbül bu nāleden ġarażuñ güft ü gū mıdur
Yoḫsa murād dünyede bir ārzū mıdur

13. **bülbüllerüñ:**-*ler, -üñ*
Gazel 146
Mısra: **2**
Güzel sesiyle bilinen kuş II Aşık.
Ruḫ-ı rengīn ü ḫoş-būyuñ ki reşk-i verd-i ḫandāndur
Senüñ bülbüllerüñ ey ġonçe-i raʿnā hezārāndur

14. **bülbüllerüñ:**-*ler, -üñ*
Gazel 152
Mısra: **9**
Güzel sesiyle bilinen kuş II Aşık.
Saña şāhid yeter bülbüllerüñ gülşende efġānı
Ki ʿirfān ehli renc-i ḫār-ı endūh ile nālāndur

15. **bülbülleri:**-*ler, -i*
Gazel 156
Mısra: **32**
Güzel sesiyle bilinen kuş II Aşık.
Naḥīfî ḳayd-ı endūh u kederden olma āzürde
İden bülbülleri ḥabs-i ḳafes ḥüsn-i ṭabīʿatdür

16. **bülbül:**
Gazel 162
Mısra: **1**
Güzel sesiyle bilinen kuş II Aşık.
Her seḥer bülbül ki eşk-i çeşmini seyl-āb ider
Ġonçe-i gülzāra meftūn oldığın işrāb ider

17. **bülbüllerüñ:**-*ler, -üñ*
Gazel 163
Mısra: **3**
Güzel sesiyle bilinen kuş II Aşık.
Göz ḳapatmaz nālesi bülbüllerüñ bir dem aña
Ġonçe de gülşende ʿaḳlınca ṣafā-yı ḫ∨ab ider

18. **bülbüli:**-*i*
Gazel 164
Mısra: **8**
Güzel sesiyle bilinen kuş II Aşık.
Ehl-i dil ser-germ olursa ṭaʿn-ı dūnāndan n'ola
Bülbüli zāġ-ı siyāhum nālesi iġżāb ider

19. **bülbül:**
Gazel 170
Mısra: **2**
Güzel sesiyle bilinen kuş II Aşık.
Yine ol ġonçe gülden şimdi mehcūr oldığum demdür
N'ola bülbül gibi zār eylesem dūr oldığum demdür

20. **bülbül:**
Gazel 175
Mısra: **10**
Güzel sesiyle bilinen kuş II Aşık.
ʿĀdet budur bu gülşen-i dehre gelen eger
Bülbül olursa ḳıymeti yek-reng-i zāġ olur

21. **bülbül:**
Gazel 188
Mısra: **10**
Güzel sesiyle bilinen kuş II Aşık.
Nāle-i kilk-i Naḥīfî mi bu gülşende ʿaceb
Yoḫsa bülbül yine taʿlīm-i terennüm mi ider

22. **bülbüli:**-*i*
Gazel 200
Mısra: **7**
Güzel sesiyle bilinen kuş II Aşık.
Bülbüli tābiş-i şevḳuñ ider āşüfte-dimāġ
İtseñ ol cāme-i gül-gūn ile ʿazm-i gülzār

23. **bülbül:**
Gazel 207
Mısra: **13**
Güzel sesiyle bilinen kuş II Aşık.
Bülbül gibi fāş eylemezüz rāz-ı derūnı
Pervāne-ṣıfat ser-be-girībān-ı sükūnuz

24. **bülbül:**
Gazel 219
Mısra: **1**
Güzel sesiyle bilinen kuş II Aşık.
Niçün gülşende bülbül nāle-i bī-iḫtiyār itmez
Hezār efġān ider ammā o ġonçe iʿtibār itmez

25. **bülbüller:**-*ler*
Gazel 235
Mısra: **4**
Güzel sesiyle bilinen kuş II Aşık.
Gülşen-i kūyuñda şāhum şol ḳadar āh eyledüm
Diñleyüp vaḳt-i seḥer bülbüller aldı niçe ders

26. **bülbülleri:**-*ler, -i*
Gazel 239
Mısra: **18**
Güzel sesiyle bilinen kuş II Aşık.
Gitdi ṣafāsı şimdi bu bāġuñ Naḥīfîyā
Pejmürde oldı gülleri bülbülleri ḫamūş

27. **bülbüli:**-*i*
Gazel 242
Mısra: **6**
Güzel sesiyle bilinen kuş II Aşık.
ʿAcebdür aña ʿaḳl irmez gülistān-ı firāḳ içre
Var iken bülbüli anuñ gül ü ter ḫāra yaṣdanmış

28. **bülbülüz:**-*üz*
Gazel 267
Mısra: **3**
Güzel sesiyle bilinen kuş II Aşık.
Bülbülüz kūşe-i gülzār-ı tecerrüdde isek
Çekmege sīnemüze bir gül-i raʿnā da mı yoḳ

29. **bülbül:**
Gazel 313
Mısra: **1**
Güzel sesiyle bilinen kuş II Aşık.
Naġme-sāz olmada ser-germ-i hevesdür bülbül
Rūz u şeb gūş-ı güle zemzeme-resdür bülbül

30. **bülbül:**
Gazel 313
Mısra: **2**
Güzel sesiyle bilinen kuş II Aşık.
Naġme-sāz olmada ser-germ-i hevesdür bülbül
Rūz u şeb gūş-ı güle zemzeme-resdür bülbül

31. **bülbül:**
Gazel 313
Mısra: **4**
Güzel sesiyle bilinen kuş II Aşık.
Eylesün maḥfil-i gülşende ser-āġāz-ı nevā
Diñlenür ḫaylice pākīze-nefesdür bülbül

32. **bülbül:**
Gazel 313
Mısra: **6**

Güzel sesiyle bilinen kuş II Aşık.
Hüner ehl-i dili pā-beste-i endūh eyler
Sebeb oldur ki giriftār-ı ḳafesdür bülbül

33. **bülbül:**
Gazel 313
Mısra: **8**
Güzel sesiyle bilinen kuş II Aşık.
İtdi taṣmīm-i sefer ḳāfile-i faṣl-ı bahār
Ṣıyt-ı feryād ile hem-kār-ı ceresdür bülbül

34. **bülbül:**
Gazel 313
Mısra: **10**
Güzel sesiyle bilinen kuş II Aşık.
Yaḳdı yandurdı bizi sūz u güdāz-ı nefesüñ
Ġarażuñ sūz-ı dili ʿarż ise besdür bülbül

35. **bülbül:**
Gazel 313
Mısra: **12**
Güzel sesiyle bilinen kuş II Aşık.
Ḥayf bu ḥüsn-i ṭabīʿatla sen olduñ mehcūr
Maḥrem-i bezmi gülüñ ḫār ile ḫasdur bülbül

36. **bülbül:**
Gazel 313
Mısra: **13**
Güzel sesiyle bilinen kuş II Aşık.
Bülbül olmaz aña hem-nāle hezarān olsa
Ey gül-i ʿişve Naḫīfī saña besdür bülbül

37. **bülbül:**
Gazel 313
Mısra: **14**
Güzel sesiyle bilinen kuş II Aşık.
Bülbül olmaz aña hem-nāle hezarān olsa
Ey gül-i ʿişve Naḫīfī saña besdür bülbül

38. **bülbül:**
Gazel 314
Mısra: **1**
Güzel sesiyle bilinen kuş II Aşık.
Seḥerde başlayup āh ü fiġāna ey bülbül
Senüñle aġlayalum yana yana ey bülbül

39. **bülbül:**
Gazel 314
Mısra: **2**
Güzel sesiyle bilinen kuş II Aşık.
Seḥerde başlayup āh ü fiġāna ey bülbül
Senüñle aġlayalum yana yana ey bülbül

40. **bülbül:**
Gazel 314
Mısra: **4**
Güzel sesiyle bilinen kuş II Aşık.
O gül-ʿiẕār elemi bende gül ġamı sende
Yeter fiġān ü enīne bahāne ey bülbül

41. **bülbül:**
Gazel 314
Mısra: **6**
Güzel sesiyle bilinen kuş II Aşık.
Gül ile ḫār nedīm oldı yār ile aġyār
Budur ḥikāyet-i devr-i zamāne ey bülbül

42. **bülbül:**
Gazel 314
Mısra: **8**
Güzel sesiyle bilinen kuş II Aşık.
Yaḳar cigerleri eyler ḫarāb sīneleri
Bu sūz u nāle bu ḫūnīn terāne ey bülbül

43. **bülbül:**
Gazel 314
Mısra: **10**
Güzel sesiyle bilinen kuş II Aşık.
Dem-i seḥerde Naḫīfīden oldı tuḥfe saña
Bedīhī bir ġazel-i ʿāşıḳāne ey bülbül

44. **bülbül:**
Gazel 322
Mısra: **17**
Güzel sesiyle bilinen kuş II Aşık.
Ey bülbül idüp pey-revī-i ṭabʿ-ı Naḫīfī
Gül-zār-ı maʿānīde var icrā-yı naġam ḳıl

45. **bülbülüz:**-*üz*
Gazel 323
Mısra: **10**
Güzel sesiyle bilinen kuş II Aşık.
Ġonçe-i ṣad dāġı var bāġ-ı ḳażādur sīnemüz
Bülbülüz bizde dem-ā-dem āh ü zār eksük degül

46. **bülbülüñ:**-*üñ*
Gazel 328
Mısra: **10**
Güzel sesiyle bilinen kuş II Aşık.
Ey gül-i bāġ-ı muḳaddes rū-nümā-yı şefḳat ol
Olmasun tā bülbülüñ āzürde-i ḫār-ı hümūm

47. **bülbüllerüñ:**-*ler, -üñ*
Gazel 340
Mısra: **1**
Güzel sesiyle bilinen kuş II Aşık.
Ne dem bülbüllerüñ feryād ü zārın istimāʿ itdüm
Nesīm-i āh ile gül-berg-i bāġ-āsā simāʿ itdüm

48. **bülbülem:**-*em*
Gazel 355
Mısra: **6**
Güzel sesiyle bilinen kuş II Aşık.
Yoḳ baña tesliyet ḳafes-i zer-nişān ile
Ol bülbülem ki ʿışḳ ile müştāḳ-ı lāneyem

49. **bülbül:**
Gazel 432
Mısra: **8**
Güzel sesiyle bilinen kuş II Aşık.

Tā ebed pejmürde olsun ol ṭabīʿat kim senüñ
Gülşen-i naʿtüñde bülbül gibi nālān olmaya

50. **bülbüle:**-*e*
Gazel 434
Mısra: **9**
Güzel sesiyle bilinen kuş II Aşık.
Naḥīfī bülbüle taʿlīm iderdüm naġme-i ʿışḳı
Mekānum gülşen olsa hem-demüm ol nāzenīn olsa

51. **bülbüle:**-*e*
Gazel 440
Mısra: **2**
Güzel sesiyle bilinen kuş II Aşık.
Bir gül-i nev-reste bulsaḳ kim cefā-kār olmasa
Bülbüle raḥm itse ammā māʾil-i ḫār olmasa

52. **bülbüle:**-*e*
Gazel 445
Mısra: **7**
Güzel sesiyle bilinen kuş II Aşık.
Nāleden bülbüle nevbet mi deger gülşende
Hem-nişīn olsam eger ol gül-i ḫandanum ile

53. **bülbül:**
Gazel 471
Mısra: **3**
Güzel sesiyle bilinen kuş II Aşık.
Bāġda ġāyeti yoḳ güllerüñ ammā bülbül
Bir gül olsa baña kim zīver-i destār olsa

54. **bülbül:**
Gazel 474
Mısra: **8**
Güzel sesiyle bilinen kuş II Aşık.
Ruḫ-sārını kim reng-i dil-i ʿāşıḳ ider yār
Bülbül niçe cān virmesün āh ol gül-i āle

55. **bülbüller:**-*ler*
Gazel 477
Mısra: **8**
Güzel sesiyle bilinen kuş II Aşık.
Kilk-i iʿcāz-ı Naḥīfī-i süḫan-perver-i ʿışḳ
Dem-be-dem meşḳ-ı fiġān itmede bülbüller ile

56. **bülbülini:**-*i, -n, -i*
Gazel 482
Mısra: **5**
Güzel sesiyle bilinen kuş II Aşık.
Ḥasretde ḳoyup bülbülini itdi ferāmūş
Āh ol gül-i nev-ḫīz-i vefā-düşmene eyvāh

57. **bülbül:**
Gazel 503
Mısra: **4**
Güzel sesiyle bilinen kuş II Aşık.
Erbāb-ı ʿışḳı mest-i ser-endāz-ı şevḳ ider
Faṣl-ı bahār neşvesi bülbül ṣadāları

58. **bülbülüñ:**-*üñ*
Gazel 507
Mısra: **1**
Güzel sesiyle bilinen kuş II Aşık.
Sūz-nāk olsa n'ola bülbülüñ āvāzeleri
İtdigi naġmede ʿuṣṣāḳdur āġāzeleri

59. **bülbüllerüñ:**-*ler, -üñ*
Gazel 516
Mısra: **7**
Güzel sesiyle bilinen kuş II Aşık.
Naġme-i şādī ṣanur feryādını bülbüllerüñ
Çekmeyen ālāyiş-i dūr u dırāz-ı ġurbeti

60. **bülbül:**
Gazel 519
Mısra: **6**
Güzel sesiyle bilinen kuş II Aşık.
Bāġbān minnetini çekmede bī-ṭāḳat iken
Bülbül ey ġonçe-fem āzürde-i ḫār olsun mı

61. **bülbül:**
Kaside 7
Mısra: **36**
Güzel sesiyle bilinen kuş II Aşık.
Tā ṣubḥ-geh-i maḥşere dek cān ü dil olsun
Biñ şevḳ ile bülbül gibi nālān-ı şefāʿat

62. **bülbül:**
Kaside 8
Mısra: **42**
Güzel sesiyle bilinen kuş.
Şāhid-i ġonca alup destine zerrīn ḳadeḥi
Seḥerī bülbül ile eylediler defʿ-i ḫumār

63. **bülbül:**
Kaside 12
Mısra: **54**
Güzel sesiyle bilinen kuş II Aşık.
Vaṣf eyleyicek ol gül-i gülzār-ı ṣafāyı
Gelsem n'ola bülbül gibi feryād ü fiġāna

64. **bülbül:**
Kaside 19
Mısra: **38**
Güzel sesiyle bilinen kuş II Aşık.
Öyle bir şeh kim eger teşrīf-i gülzār eylese
Ferş ider bülbül güẕer-gāhında verd-i aḥmeri

65. **bülbüle:**-*e*
Kaside 26
Mısra: **166**
Güzel sesiyle bilinen kuş II Aşık.
Dirīġ o bī-kese dūr ola ḫānümānından
Yazıḳ o bülbüle kim gülşeninde ola cüdā

66. **bülbül:**
Kaside 27
Mısra: **85**
Güzel sesiyle bilinen kuş.
Niçe iẕhār-ı terennüm ider ol bülbül kim

Āşiyānından anı bād-ı ḫazān eyleye dūr

67. **bülbül:**
Matla 157
Mısra: **1**
Güzel sesiyle bilinen kuş II Aşık.
Bülbül aġlar başı üzre gözi yaşın dökerek
Şāḫ-ı gül ḫaste olup var ise çıḳarda çiçek

68. **bülbül:**
Matla 166
Mısra: **2**
Güzel sesiyle bilinen kuş II Aşık.
O deñlü ṣaldı ṣaḥn-ı gülşene bir āteşīn ġulġul
Ḳıyās itdüm ṭutuşdurdı ser-ā-pā gülşeni bülbül

69. **bülbüli:**-*i*
Matla 189
Mısra: **2**
Güzel sesiyle bilinen kuş II Aşık.
O gül-i ter ola pejmürde-i teʾṣīr-i ḫazān
Ki ṭuta bülbüli zāġ-ı siyeh ile yeksān

70. **bülbüle:**-*e*
Matla 190
Mısra: **2**
Güzel sesiyle bilinen kuş.
Her gice gülşen-i kūyuñda idüp āh ü fiġān
Giceci bülbüle döndi dil-i şūride hemān

71. **bülbül:**
Matla 216
Mısra: **2**
Güzel sesiyle bilinen kuş.
Görme beni aġyār-ı bed-endīş ile yeksān
Hīç bir mi olur bülbül ile zāġ-ı bed-elḫān

72. **bülbül:**
Matla 222
Mısra: **1**
Güzel sesiyle bilinen kuş II Aşık.
Bülbül aġlar dem-be-dem ol verd-i ḫandān üstine
Fāḫte feryād ider serv-i ḫırāmān üstine

73. **bülbül:**
Rübai 29
Mısra: **2**
Güzel sesiyle bilinen kuş.
Gülşende ne bu feyż-i leṭāfet āyā
Gül ḫande-künān şevḳ ile bülbül gūyā

74. **bülbül:**
Rübai 179
Mısra: **1**
Güzel sesiyle bilinen kuş II Aşık.
Bülbül gibi itsem ne ʿaceb zār-ı hezār
Āşüfte-dimāġ itdi beni būy-ı bahār

75. **bülbüldür:**-*dür*
Rübai 191
Mısra: **4**
Güzel sesiyle bilinen kuş II Aşık.
Zülfüñde göñül şevḳ-ı ruḫuñla ḳaldı
Feryādını gūş it giceci bülbüldür

76. **bülbülüñem:**-*üñ, -em*
Rübai 357
Mısra: **1**
Güzel sesiyle bilinen kuş II Aşık.
Ben gülşen-i naʿtüñde senüñ bülbülüñem
Āşüfte-i sevdā-yı gül ü sünbülüñem

77. **bülbül:**
Tahmis 4
Mısra: **32**
Güzel sesiyle bilinen kuş II Aşık.
Ser-be-ser ümmet-i merḫūme fedādur yoluña
Kimi pervāne-i şemʿūn kimi bülbül gülüñe

bülbül eylemiş:

1. **bülbül eylemiş:**-*miş*
Gazel 1
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Deyim**
Şakımak, konuşturmak, bülbül eylemek II âşık etmek.
Gūyā Naḥīfī-zārıñı bir bülbül eylemiş
Ruḫsāruñ ey perī gül-i ḫandān iden Ḫudā

bülbül eyleye:

1. **bülbül eyleye:**-*ye*
Tarih 7
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sürekli sevgili hakkında konuşturmak.
Hem-nāmı olan cāmiʿ-i Ḳurʾān-ı Şerīfi
Gülzār-ı feżāyilde anı eyleye bülbül

bülbül oldı:

1. **bülbül oldı:**-*dı*
Rübai 318
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bülbül gibi söylemek, konuşmak.
Bir gül ki olup zīnet-i bāġ-ı kevneyn
Cibrīl-i Emīn oldı o bāġa bülbül

bülbül oldum:

1. **bülbül oldum:**-*du, -m*
Matla 160
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bülbül gibi olan; aşık kimse.
Dūd-ı āhum n'ola zeyn olsa miṣāl-i sünbül
Lāleli çeşmede bir gül-ruḫa oldum bülbül

bülbül olsam:

1. **bülbül olsam:**-*sa, -m*
Gazel 332
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bülbül gibi olan; aşık kimse.
Bülbül olsam külḫan eyler
gülşeni sūz-ı dilüm
Sūrı mātem-gāh ider teʾs̱īr-i
ṣavt-ı şīvenüm

bülbül olup:

1. **bülbül olup:**-*up*
Gazel 416
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bülbül olmak. II Seven kişi olmak.
Dem-ā-dem naġme-sāz-ı
verd-i raʿnā-yı cemālüñdür
Olup dil gülşen-i naʿtüñde
bülbül yā Resūla'llāh

bülbül ü pervāne oldum:

1. **bülbül ü pervāne oldum:**-*du, -m*
Gazel 37
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bülbül ve pervane olmak II sevgilinin âşığı olmak.
Şemʿ-i ḥüsnüñ ile gül-rāyuñı tercīḥ idemem
Lāyıḳam oldum ise bülbül ü pervāne saña

bülbülān:

1. **bülbülān:**
Gazel 45
Mısra: **11**
Bülbüller.
Bülbülān itdükçe temcīd
ü s̱enā-yı vaḥdetüñ
Vecd-i taḳdīs ile eyler
ġonçeler ṣaḳḳ-ı cüyūb

bülbülān-ı çemen:

1. **bülbülān-ı çemen:**
Gazel 522
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya çimenliğinin bülbülleri. || Aşıklar.
Seḥerde vird-i zebān itdi
bülbülān-ı çemen
Naḥīfīyā yine her şiʿr-i dil-güşālaruñı

bülbülān-ı çemen-i ser-be-ser:

1. **bülbülān-ı çemen-i ser-be-ser:**
Gazel 446
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Baştan başa bağın bülbülleri II âşıklar.
Bülbülān-ı çemen-i ser-be-ser itdüm ḫāmūş
Ṣaḥn-ı bāġı pür idüp nāle vü efġānum ile

bülbülān-ı ʿışḳa:

1. **bülbülān-ı ʿışḳa:**-*a*
Gazel 240
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşkın bülbülleri II âşıklar.
Çemenler bülbülān-ı ʿışḳa sensüz mesken olmazmış
Ki zīrā devr-i gülden ġayrı z̤evḳ-ı gülşen olmazmış

bülbülān-ı midḥatüñ:

1. **bülbülān-ı midḥatüñ:**-*üñ*
Kaside 5
Mısra: **75**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Medhinin bülbülleri.
Bülbülān-ı midḥatüñ faḫr itmesün kim eylesün
Ey gül-i zīnet-fezā-yı gülşen-i mihr ü vefā

bülbülān-ı naġme-sāz-ı midḥatüñdür:

1. **bülbülān-ı naġme-sāz-ı midḥatüñdür:**-*üñ, -dür*
Kaside 5
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzel söz ve nağmelerle metheden bülbüller.
Bülbülān-ı naġme-sāz-ı midḥatüñdür ḳudsiyān
Ey gül-i gülşen-serāy-ı
lī maʿ allah merḥabā

bülbülān-ı naʿtüñi:

1. **bülbülān-ı naʿtüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 386
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Naatinin bülbülleri II naatini yazan şairler.
Olmasun āsūde-i tīr-i ḳażā tā ḥaşre dek
Bülbülān-ı naʿtüñi cevr ile ḫāmūş eyleyen

bülbülān-ı süḫān:

1. **bülbülān-ı süḫān:**
Kaside 26
Mısra: **91**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sözleri bülbüller gibi olan.
Terennüm itmede medḥüñle bülbülān-ı süḫān
Güşāde ġonçe-i ḫoş-būy-ı gülşen-i maʿnā

bülbülāsā:

1. **bülbülāsā:**
Gazel 38
Mısra: **4**
Bülbül gibi.
Kārum efġān eylemekdür rūz ile şeb tā ṣabāḥ
Bülbülāsā bir gül-i ḫandāna oldum mübtelā

bülbül-i āteş-nefesüz:

1. **bülbül-i āteş-nefesüz:**-*üz*
Gazel 207
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ateş gibi yakan sesi olan bülbül.
Ol bülbül-i āteş-nefesüz gülşen-i ġamda
Şeb-tā-be-seḥer ṭaʿna-zen-i ṣabr u sükūnuz

bülbül-i bāġ-ı belāġat:

1. **bülbül-i bāġ-ı belāġat:**
Gazel 418
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Belagat bağının bülbülü II Hz. Muhammet.
Kelāmuñ nüsḫa-i ḥālet-fezā-yı bezm-i rūḥānī
Lisānuñ bülbül-i bāġ-ı belāġat yā Resūla'llāh

bülbül-i bāġ-ı maḥabbet:

1. **bülbül-i bāġ-ı maḥabbet:**
Gazel 465
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgi bağının bülbülü.
Naḫīfī bülbül-i bāġ-ı maḥabbet diyü yazsunlar
Yazanlar resm-i ehl-i ʿışḳı levḥ-i rūzgār üzre

bülbül-i bī-āşiyāneyem:

1. **bülbül-i bī-āşiyāneyem:**-*yem*
Gazel 355
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yuvasız bülbül.
Sūzān-ı nār-ı ḥasret ü mehcūr-ı ḫāneyem
Bāġ-ı cihānda bülbül-i bī-āşiyāneyem

bülbül-i bī-çāreden:

1. **bülbül-i bī-çāreden:**-*den*
Gazel 71
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çaresiz bülbül ll aşık.
Diñle gel vaṣfuñ efendüm bülbül-i bī-çāreden
Ṭūṭī-i gūyā gibi her ḳavl ü güftāruñ dürüst

bülbül-i bī-lāneyem:

1. **bülbül-i bī-lāneyem:**-*yem*
Gazel 263
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yuvasız bülbül.
Ol bülbül-i bī-lāneyem el'ān ki cihānda
Gülzār degül şimdi şikeste ḳafesüm yoḳ

bülbül-i destān-zen-i ḥasret oldum:

1. **bülbül-i destān-zen-i ḥasret oldum:**-*du, -m*
Kaside 24
Mısra: **67**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasretin destan söyleyen bülbülü olmak.
Niçe demdür kim oldum bülbül-i destān-zen-i ḥasret
Elim irmez ne çāre n'eyleyem ol verd-i ḫandāna

bülbül-i dil:

1. **bülbül-i dil:**
Gazel 268
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül kuşu ‖ 'âşık.
ʿĀlemüñ her çemeni olsa da bir tāze bahār
Lāl olur bülbül-i dil ol gül-i āl olmayıcaḳ

2. **bülbül-i dil:**
Gazel 475
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül kuşu.
Gül-rūyuñ ile bulmış iken tesliyet gāhī
Pervāne olur bülbül-i dil şemʿ-i ḫılāle

bülbül-i ferzānenüñ:

1. **bülbül-i ferzānenüñ:**-*nüñ*
Matla 146
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her şeyi bilen bülbül.
Nālesin güş itme ey dil bülbül-i ferzānenüñ
Ol daḫi yanında bir nā-puḫtedür pervānenüñ

bülbül-i ferzāneyem:

1. **bülbül-i ferzāneyem:**-*yem*
Murabba 5
Mısra: **55**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her şeyi bilen bülbül.
Bülbül-i ferzāneyem Çaġıruram dost dost

bülbül-i gülzār-ı naʿt-i pāküñ:

1. **bülbül-i gülzār-ı naʿt-i pāküñ:**-*üñ*
Gazel 280
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz naatinin gül bahçesinin bülbülü olmak II Hz. Muhammet'e yazılan övgü şiirinin şâiri olmak.
Revā mı bülbül-i gülzār-ı naʿt-i pāküñ ola
Ḫamūş-ı dāġdāġ-ı miḥnet es-selāmu ʿaleyk

bülbül-i gūyā olaldan:

1. **bülbül-i gūyā olaldan:**-*aldan*
Gazel 328
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Söyleyen, konuşan bülbül olmak.
Bülbül-i gūyā olaldan gülsitān-ı naʿtüñe
Oldılar pey-rev Naḫīfīye süḫan-sencān-ı Rūm

bülbül-i ḥasret-terennümdür:

1. **bülbül-i ḥasret-terennümdür:**-*dür*
Gazel 223

Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Özlem terennümü eden bülbül.
İştiyāḳuñla dem-ā-dem ey gül-i gülzār-ı nāz
Bülbül-i ḥasret-terennümdür dil-i nā-kāmumuz

bülbül-i ḥasret-zede:

1. **bülbül-i ḥasret-zede:**
Gazel 514
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasrete uğramış bülbül II hasretteki âşık.
Şekve-i derd-i firāḳ eylemeden geçdi bahār
N'eylesün bülbül-i ḥasret-zede ebkem ḳaldı

bülbül-i ḫoş-gū:

1. **bülbül-i ḫoş-gū:**
Gazel 244
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tatlı dilli bülbül.
ʿAdū-yı żāġa minnet yoḳ var iken bülbül-i ḫoş-gū
Dil ü cān itmege her dem recā sulṭāna ögrenmiş

bülbül-i ḳudsem:

1. **bülbül-i ḳudsem:**-*em*
Gazel 352
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kutsal, mübarek bülbül. ll Aşık.
ʿĀşıḳ-ı şūrīde-ḥālem kūy-ı cānāndur yerüm
Bülbül-i ḳudsem benüm şaḥn-ı gülistāndur yerüm

bülbül-i küstāḫuñam:

1. **bülbül-i küstāḫuñam:**-*uñ, -am*
Gazel 356
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Pervasız, mağrur, haşin bülbül.
Taʿaccüb itme evżāʿ-ı perīşānum görüp ey gül
Senüñ bir bülbül-i küstāḫuñam rengīn edā bilmem

bülbül-i muʿciz-edāları:

1. **bülbül-i muʿciz-edāları:**-*lar, -ı*
Gazel 502
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mucize üslup bülbül.
Ṣad ḥayf gülsitān-ı kemālüñ Naḥīfīyā
Dem-beste oldı bülbül-i muʿciz-edāları

bülbül-i muʿciz-nefes-i bāġ-ı belāġ:

1. **bülbül-i muʿciz-nefes-i bāġ-ı belāġ:**
Rübai 249
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bildirilen bahçenin nefesi mucize olan bülbülü.
Ey bülbül-i muʿciz-nefes-i bāġ-ı belāġ
Şevḳ-ı gül-i rūyuñla dil olsun pür-dāġ

bülbül-i naġme-fezā:

1. **bülbül-i naġme-fezā:**
Kaside 8
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nağmeyi arttıran bülbül.
Kesmege itmiş iken şāḫ-ı nihāl-i verdi
Bülbül-i naġme-fezā bālini şekl-i minşār

bülbül-i nā-ḫufte:

1. **bülbül-i nā-ḫufte:**
Gazel 186
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uykuya yatmış, gafil bülbül II gafil âşık.
Yeter āh itdi yeter bülbül-i nā-ḫufte yeter
Daḫi dem-beste misin ey gül-i neşgüfte yeter

bülbül-i nālān:

1. **bülbül-i nālān:**
Matla 67
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnleyen bülbül. || Aşık.
Firāz-ı naḫl-i gülde bülbül-i nālān ider feryād
Ṣanursın devr oḳur maḥfelde bir ṣāḥib-nefes üstād

bülbül-i nālān iden:

1. **bülbül-i nālān iden:**-*en*
Gazel 1
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Inleyen bülbül etmek.
Ḳılmış maḳām cānuma bāġ-ı maḥabbeti
Beni bī-nevāyı bülbül-i nālān iden Ḫudā

bülbül-i nālān olup:

1. **bülbül-i nālān olup:**-*up*
Murabba 5
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnleyen bülbül olmak.
Bülbül-i nālān olup
Çaġıruram dost dost

bülbül-i nālānı:

1. **bülbül-i nālānı:**-*ı*
Gazel 152
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnleyen bülbül. || Aşık.
Ḫużūr-ı şāh-ı gülde bülbül-i nālānı seyr eyle
Remādī ḫırḳa geymiş şanki dervīş-i ġazel-ḫ∨ändur

bülbül-i nālānuñ:

1. **bülbül-i nālānuñ:**-*uñ*
Gazel 336
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnleyen bülbül. || Aşık.
Ḳanı ol dem ki senüñ bülbül-i nālānuñ idüm
Şevḳ ile naġme-ṭırāz-ı gül-i ḫandānuñ idüm

bülbül-i nālānuñ oldıġum:

1. **bülbül-i nālānuñ oldıġum:**-*uñ, -dıġ, -um*
Gazel 342
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnleyen bülbül olmak.
Hep şevḳ-ı ʿārıżuñladur ey ġonçe-fem senüñ
Bāġ-ı cihānda bülbül-i nālānuñ oldıġum

bülbül-i nālānunam:

1. **bülbül-i nālānunam:**-*un, -am*
Kaside 5
Mısra: **67**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnleyen bülbül. || Aşık.
Ey gül-i bāġ-ı muḳaddes bülbül-i nālānunam
Cevr-i aġyār ile ḫāmūş oldıġum görme revā

bülbül-i nālendesin:

1. **bülbül-i nālendesin:**-*sin*
Gazel 367
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnleyen bülbül.
Söyleñ ol āfet
Naḥīfī bendesin yād eylesün
Şādumān itsün o gül-ruḫ bülbül-i nālendesin

bülbül-i nāliş-ger-i ʿişret-geh-i cemdür:

1. **bülbül-i nāliş-ger-i ʿişret-geh-i cemdür:**-*dür*
Gazel 320
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cem'in işret yerinin inleyen bülbülü.
Bezm-i meyde meyl ider vaṣf-ı leb-i cānāneye
Bülbül-i nāliş-ger-i ʿişret-geh-i Cemdür göñül

bülbül-i pür-cūş-ı çemenzār-ı nedāmet:

1. **bülbül-i pür-cūş-ı çemenzār-ı nedāmet:**
Kaside 7
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Pişmanlık bahçesinin coşkun dolu bülbülü II âşık şair.
Ben bülbül-i pür-cūş-ı çemenzār-ı nedāmet
Sen zīb-fezā bir gül-i ḫandān-ı şefāʿat

bülbül-i pür-cūşuñdur:

1. **bülbül-i pür-cūşuñdur:**-*uñ, -dur*
Rübai 189
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Coşkunluk dolu bülbül.
Dil nāle-keş-i ʿārıż-ı gül-pūşuñdur
Biñ şevḳ ile cān bülbül-i pür-cūşuñdur

bülbül-i rengīn edā:

1. **bülbül-i rengīn edā:**
Gazel 74
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Parlak bülbülün şiir söyleme tarzı II iyi şairin şiir söyleme tarzı.
Terennüm eylesün bu tāze şiʿrüm ṣaḥn-ı gülşende
Naḥīfīveş olup bir bülbül-i rengīn edā ser-mest

bülbül-i rengīn edādur:

1. **bülbül-i rengīn edādur:**-*dur*
Gazel 414
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Parlak bülbülün şiir söyleme tarzı II iyi şairin şiir söyleme tarzı.
Sen ol verd-i muṭarrāsın ki her dem bāġ-ı naʿtüñde
Naḥīfī bülbül-i rengīn edādur yā Resūla'llāh

bülbül-i rengīn edāları:

1. **bülbül-i rengīn edāları:**-*lar, -ı*
Gazel 504
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Parlak bülbülün şiir söyleme tarzı II iyi şairin şiir söyleme tarzı.
Ol naġme-senc-i gülşen-i ʿışḳam Nahīfīyā
Ḳıldum ḫamūş bülbül-i rengīn edāları

bülbül-i sāzende:

1. **bülbül-i sāzende:**
Gazel 180
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sâzende, çalgıcı bülbül.
İdüp şāḫ-ı nihāl-i verdi berg-i ġonçeye ilḳā
Çemende bülbül-i sāzende faṣl-ı erġanūn eyler

bülbül-i sevdāyı:

1. **bülbül-i sevdāyı:**-*yı*
Gazel 444
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevda bülbülü II âşık.
Dil-i nālānı yaḳma āteş-i cān-sūz-ı hicrāna
Yazıḳdur bülbül-i sevdāyı cevr ile kebāb itme

bülbül-i şeydā:

1. **bülbül-i şeydā:**
Gazel 77
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çılgın aşık.
Gör sāde ruḫ-ı yārı eyā bülbül-i şeydā
Gülzār-ı cemālüñ gül-i bī-ḫārını seyr it

2. **bülbül-i şeydā:**
Gazel 177
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk mecnunu bülbül ‖ çılgın aşık.
Sen gül-i ḥüsne beni bülbül-i şeydā dirler
Ey cefā-cū baña Mecnūn saña Leylā dirler

3. **bülbül-i şeydā:**
Gazel 232
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk mecnunu bülbül ‖ çılgın aşık.
Ben Hümā-yı ḳudse hem-pervāz iken n'oldı saña
Bülbül-i şeydā gibi oldum giriftār-ı ḳafes

4. **bülbül-i şeydā:**
Gazel 267
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çılgın aşık.
Göñül eglencesi ey bād-ı ṣabā gülşende
Yārimüz hem-demümüz bülbül-i şeydā da mı yoḳ

5. **bülbül-i şeydā:**
Gazel 298
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çılgın bülbül ll âşık.
Sen ne aġlarsın eyā bülbül-i şeydā bilsem
Diñlenür bārī senüñ şām ü seḥer feryāduñ

6. **bülbül-i şeydā:**
Matla 150
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çılgın aşık.
Lisān-ı ʿışḳı bilmez nüktesin fehm eylemez yārüñ
Ne ḳuşdur bülbül-i şeydā yanında ʿāşıḳ-ı zāruñ

7. **bülbül-i şeydā:**
Matla 258
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çılgın bülbül.
Sevmişem bir şūḫı gerçi bülbül-i şeydā gibi
Yılda bir ʿarż-ı cemāl eyler gül-i raʿnā gibi

bülbül-i şeydā eyle:

1. **bülbül-i şeydā eyle:**
Gazel 422
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çılgın bülbüle dönmek.
Dil-i nālānum eyle himmetüñle bülbül-i şeydā
Gül-i gülşen-sarāy-ı pür-ṣafāsın yā Resūla'llāh

bülbül-i şeydā olur:

1. **bülbül-i şeydā olur:**-*ur*
Gazel 134
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çılgın gönüllü bülbül olmak.
Ol sehī-ḳad tā ki nāz ile çemen-pīrā olur
Her giyāhı gülşenüñ bir bülbül-i şeydā olur

bülbül-i şeydā-yı vaṭan:

1. **bülbül-i şeydā-yı vaṭan:**
Gazel 390
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Vatanın inleyen bülbülü II inleyen âşık.
Açılup nāz ile her bir gül-i raʿnā-yı vaṭan
Başlamış nālelere bülbül-i şeydā-yı vaṭan

bülbül-i şūrīde:

1. **bülbül-i şūrīde:**
Gazel 121
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çılgın bülbül.
Cān fiġān eyler seni özler ḥarīm-i bāġda
Bülbül-i şūrīde gūyā verd-i ḫandānın arar

2. **bülbül-i şūrīde:**
Gazel 142
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çılgın bülbül.
Bülbül-i şūrīde bīdār olmada şeb-tā-seḥer
Ḫ∨āb-ı istiġnāda güller mest-i bī-pervā yatur

3. **bülbül-i şūrīde:**
Gazel 284
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çılgın bülbül.
Hele ben gülşen-i kūyından o şūḫuñ dūram
Senüñ ey bülbül-i şūrīde nedür feryāduñ

4. **bülbül-i şūrīde:**
Gazel 291
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çılgın bülbül II âşık.
Benüm gibi ʿaceb sen daḫi bir gülden mi ayrılduñ
Nedür ey bülbül-i şūrīde feryād-ı seḥer-ḫīzüñ

bülbül-i şūrīdeyem:

1. **bülbül-i şūrīdeyem:**-*yem*
Gazel 332

Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çılgın bülbül.
Bü'l-ʿaceb pervāne-meşreb bülbül-i şūrīdeyem
Şuʿle-zār itdüm ser-ā-pā ben feżā-yı gülşenüm

2. **bülbül-i şūrīdeyem:**-*yem*
Kaside 19
Mısra: **97**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çılgın bülbül.
Āşiyānından cüdā bir bülbül-i şūrīdeyem
Gülşen-i sāmānumuñ pejmürde gül-berg-i teri

bülbül-i ṭabʿ-ı naḥīfī:

1. **bülbül-i ṭabʿ-ı naḥīfī:**
Gazel 163
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nahîfî'nin yaratılışının Bülbül'ü.
Bülbül-i ṭabʿ-ı Naḥīfī naġme-sāz-ı siḥr olup
Naẓmını pīrāye-baḫş-ı meclis-i aḥbāb ider

2. **bülbül-i ṭabʿ-ı naḥīfī:**
Gazel 171
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Nahîfî'nin yaratılışının Bülbül'ü.
Ġonçe-i laʿlüñ terennüm-sāz-ı nāz itdükçe sen
Bülbül-i ṭabʿ-ı Naḥīfī böyle siḥr-āġāz olur

bülbül-i tāze edā:

1. **bülbül-i tāze edā:**
Gazel 222
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yeni bir söyleyiş tarzına sahip bülbül II Yeni bir söyleyiş tarzına sahip olan şair.
Neler var gülşen-i ḥüsn-i Ḫudā-dāduñda ammā kim Naḥīfîveş hele bir bülbül-i tāze edā gelmez

bülbül-i zār:

1. **bülbül-i zār:**
Gazel 199
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnleyen bülbül. || *Aşık.*
Başlayup nāleye gülşende yine bülbül-i zār
Söyledi gūş-ı güle rāz-ı derūnın nā-çār

2. **bülbül-i zār:**
Kaside 8
Mısra: **212**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnleyen bülbül. || *Aşık.*
Müjde ey ʿāşıḳ-ı şūrīde irüp faṣl-ı bahār
Başladı nāle vü feryāda yine bülbül-i zār

bülbül-i zār olmasa:

1. **bülbül-i zār olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 439
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlayan inleyen bülbül.
Reng-i ruḫsāruñla itmez idi kimse iltifāt
Gülsitān-ı dehr içinde bülbül-i zār olmasa

bülbül-i zāruñ:

1. **bülbül-i zāruñ:**-*uñ*
Gazel 71
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnleyen bülbül. || *Aşık.*
Gül-ruḫuñ şevḳına cānum her seḥer zār itmede
Ṭoġrı sözdür ʿāşıḳam ben bülbül-i zāruñ dürüst

2. **bülbül-i zāruñ:**-*uñ*
Gazel 473
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnleyen bülbül. || *Aşık.*
Ey gül-i nev-ḫīz-i ʿişve câme-i ālüñ görüp
Dāġ dāġ oldı derūnı bülbül-i zāruñ yine

büldān ü emṣār u ḳurā:

1. **büldān ü emṣār u ḳurā:**
Kaside 5
Mısra: **80**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Beldeler ve köyler.
Ṣıyt-ı ḥālet-baḫş-ı naʿt-i müsteṭābuñla tamām
Oldı memlūʾ ser-be-ser büldān ü emṣār u ḳurā

büleġā-yı cihānı:

1. **büleġā-yı cihānı:**-*ı*
Matla 162
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Beliğ söz söyleyenler.
Belāġatuñ büleġā-yı cihānı eyledi lāl
Feṣāḥatüñ fuṣaḥā-yı zamāna virdi kelāl

bū-lehebān:

1. **bū-lehebānı:**-*ı*
Gazel 347
Mısra: **10**
Ebu Leheb. Hz. Muhammet'in amcası olup kızdığı zaman yanakları kızardığı için babası tarafından "ateşin babası" anlamına gelen Ebu Leheb adı verilmiştir.
Ġayret-i Aḥmed-i Muḫtār ile ḳılduḳça ḫurūş
Berḳ-ı sūzende gibi Bū-Lehebānı yaḳaram

bülend:

1. **bülend:**
Tahmis 1
Mısra: **31**
Yüksek II bir önceki bülent kelimesini

kuvvetlendirmek amacıyla kullanılmıştır.
Himmetüñ rāh-ı maḥabbetde bülend eyle bülend
Ḳudsiyān eyleye tā kim saña taḥsīn ü pesend

bülend eyle:

1. **bülend eyle:**
Gazel 96
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yükseltmek.
Ḳāmetüñ üftādesin servi gibi eyle bülend
Düşmeye bir daḫi yire zülfüñi eyle kemend

2. **bülend eyle:**
Tahmis 1
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yükseltmek, kuvvetlendirmek.
Himmetüñ rāh-ı maḥabbetde bülend eyle bülend
Ḳudsiyān eyleye tā kim saña taḥsīn ü pesend

bülend itdi:

1. **bülend itdi:**-*di*
Kaside 11
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüce tutmak, önemli görmek.
Pāye-i ḳadrüñ bülend itdi şeb-i Miʿrācda
Ser-firāz idüp seni bu rütbe-i ʿulyā ile

bülend ola:

1. **bülend ola:**-*a*
Gazel 174
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yükselmek.
Naḫl-i āhum ola ḳabrümde daḫi böyle bülend
Çeşm-i dil-ber ki benüm ābdih-i ḫākümdür

bülend-merteb:

1. **bülend-mertebe:**-*e*
Kaside 26
Mısra: **43**
Makamı yüce, şanlı.
Bülend-mertebe vālā-himem veliyy-i niʿam
Meh-i sipihr-i kerem āfitāb-ı evc-i seḫā

bü'l-heves:

1. **bü'l-heveslerdür:**-*ler, -dür*
Gazel 53
Mısra: **3**
Her şeye istekli, isteği çok.
Ser-ā-pā maḥrem-i bezm-i viṣālüñ bü'l-heveslerdür
Ḳadīmī āşinālar ser-be-ser mehcūrlardur hep

bu'l-meġāzī:

1. **bü'l-meġāzī:**
Tarih 33
Mısra: **20**
Gazilerin babası.
ʿArż olup der-gāhına dāʾim mefāt̲īḥ-i ḳılāʿ
Künyetin Ḥaḳ bü'l-meġāzī ide bī-reyb ü riyā

bulsa gerekdür:

1. **bulsa gerekdür:**-*dür*
Rübai 32
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bulmalı.
Nīk ü bed olup cümle ʿameller ẓāhir
İtdüklerini bulsa gerekdür aʿdā

bulun:

1. **bulunmaz:**-*maz*
Gazel 14
Mısra: **8**
Rast gelmek, ele geçirilmek.
Ne deñlü cüst-cūy-ı beyʿgāh-ı ḥüsn ü ʿışḳ itseñ
Bulunmaz bir perī-ṭalʿat o şūḫ-ı şīvekārāsā

2. **bulunur:**-*ur*
Gazel 128
Mısra: **6**
Rast gelmek, ele geçirilmek.
Tekye mihmānı gerekdür ola merd-i sālik
Yoḫsa her ḫānede eṣnāf-ı müsāfir bulunur

3. **bulunur:**-*ur*
Gazel 128
Mısra: **8**
Rast gelmek, ele geçirilmek.
Fikr-i bāṭıl dil-i ʿārifde ḳarār itmez hīç
Ḥarem-i Kaʿbede ẓann itme ki kāfir bulunur

4. **bulunur:**-*ur*
Gazel 128
Mısra: **10**
Rast gelmek, ele geçirilmek.
Yoḳlasañ dāʾire-i ehl-i hevāyı cümle
Nefs-i emmārenüñ eṭvārına dāʾir bulunur

5. **bulunur:**-*ur*
Gazel 128
Mısra: **12**
Rast gelmek, ele geçirilmek.
Vāʿiẓ-i şehre ḳulaḳ ṭut naẓar it cünbişine
Cümle aḳvāline efʿāli muġāyir bulunur

6. **bulunur:**-*ur*
Gazel 128
Mısra: **14**
Rast gelmek, ele geçirilmek.
Ḥüsn-i ẓann eyledigüñ ʿābid-i ḫalvetkāruñ
Ekṣeri muʿtekif-i beyt-i ekābir bulunur

7. **bulunur:**-*ur*
Gazel 128
Mısra: **16**
Rast gelmek, ele geçirilmek.

Ne ḳadar olsa cilākārī-i
mirʾāt-ı derūn
Naẓar itdükde yine jeng-i
ḫavāṭır bulunur

8. **bulunur:**-*ur*
Gazel 128
Mısra: **18**
Rast gelmek, ele geçirilmek.
Ḳāniʿ-i devlet-i dünyā olan ehl-i ġaflet
Bī-ʿamel rūz-ı cezā ḫāʾib ü ḫāsir bulunur

9. **bulunur:**-*ur*
Gazel 128
Mısra: **20**
Rast gelmek, ele geçirilmek.
Ṣanma ḫüsrān ola āmāl-i fenāda ʿuzlet
Ḫāsir oldur ʿamel-i ḫayrda ḳāṣır bulunur

10. **bulunur:**-*ur*
Gazel 128
Mısra: **22**
Rast gelmek, ele geçirilmek.
Ey Naḥīfī olamaz ḳābil-i sırr-ı melekūt
Ol ki pehlū-zede-i dām-ı ʿanāṣır bulunur

11. **bulunmaz:**-*maz*
Gazel 154
Mısra: **3**
Rast gelmek, ele geçirilmek.
Bulunmaz bī-muḥābā bir feres-rān-ı süḫan şimdi
Hüner meydānını ḫālī bıraḳdı gitdi fārisler

12. **bulunmaz:**-*maz*
Gazel 156
Mısra: **49**
Rast gelmek, ele geçirilmek.
Bulunmaz degme bir kānda o gevher var ise şimdi
Ḥużūr-ı Āṣafīde şuʿle-perdāz-ı ġanīmetdür

13. **bulunmaz:**-*maz*
Kaside 13
Mısra: **10**
Rast gelmek, ele geçirilmek.
Seni Ḫallāḳ-ı ʿĀlem ḥikmetiyle bī-miṯāl itdi
Bulunmaz senden eşref āsumān üzre zemīn üzre

14. **bulunmaz:**-*maz*
Kaside 26
Mısra: **63**
Rast gelmek, ele geçirilmek.
Cihānda miṯli bulunmaz vezīr-i ẕī-şāndur
Hem ehl-i ṭabʿ u süḫandān ü hem kerem-peymā

15. **bulunmaz:**-*maz*
Murabba 11
Mısra: **11**
Rast gelmek, ele geçirilmek.
Bulunmaz ẕātuña hemtā Şefāʿat yā Resūla'llāh

<u>būmveş:</u>

1. **būmveş:**
Gazel 51
Mısra: **9**
Baykuş gibi.
Būmveş ġurbetde itdüñ sen beni vīrāne-dost
Ḫānümānuñ ey ġam-ı hicrān ḫarāb olsun ḫarāb

2. **būmveş:**
Gazel 160
Mısra: **7**
Baykuş gibi.
Kevkeb-i bī-tābın eyler būmveş vīrāne dost
Ṭāliʿ-i nā-şād-ı aṣḥāb-ı ṭabīʿat böyledür

<u>buñ:</u>

1. **buña:**-*a*
Gazel 89
Mısra: **2**
Sıkıntı.
Bu ḫüsnüñ vaṣfını meḥd itmede ḳāṣır durur meddāḥ
Virilmez bir yere vaṣfuñ buña ʿāciz durur ervāḥ

<u>bunca:</u>

1. **bunca:**
Gazel 4
Mısra: **5**
"Bu kadar çok, pek çok" manasında belgisiz sıfat.
Iṣṭılāḥ-ı kīmyākārīde bunca güft ü gū
Ayaġı ṭopraġına telmīḫ içündür ġālibā

2. **bunca:**
Gazel 42
Mısra: **8**
"Bu kadar çok, pek çok" manasında belgisiz sıfat.
Degül ālāyiş-i ḫār-ı siyehden dāmen āzāde
Bu gülzār-ı cihānda gerçi bunca derd olur peydā

3. **bunca:**
Gazel 81
Mısra: **5**
"Bu kadar çok, pek çok" manasında belgisiz sıfat.
Ḳaçan görseñ perīṣānuñ idersin bunca istiġnā
Degül mi sen o şehsin kim bu nā-çār olmaġa bāʿiṯ

4. **bunca:**
Gazel 86
Mısra: **7**
"Bu kadar çok, pek çok" manasında belgisiz sıfat.
Saña nāz u şīvedür bunca tecāhülden ġaraż
Ḳaṣdını yoḫsa o şūḫ-ı pür-cefā bilmez mi hīç

5. **bunca:**
Gazel 156
Mısra: **8**
"Bu kadar çok, pek çok" manasında belgisiz sıfat.
Daḥi şāyān-ı raḥm olmaz mı dergāh-ı maḥabbetde
O bī-dil mübtelā kim bunca dem mehcūr-ı vuṣlatdur

6. **bunca:**
Gazel 161
Mısra: **2**
"Bu kadar çok, pek çok" manasında belgisiz sıfat.
Nedür ʿuṣṣāḳa bu cevr ü cefālar

Helāk olsun mı bunca mübtelālar

7. **bunca:**
Gazel 175
Mısra: **6**
"Bu kadar çok, pek çok" manasında belgisiz sıfat.
Luṭf it ḳo bī-vefālıġı şāhum yeter yeter
Bunca sitemlerüñ baña dāġ üzre dāġ olur

8. **bunca:**
Gazel 251
Mısra: **1**
Bu kadar çok, böylesi.
ʿĀrıżuñda pādişāhum bil ḫaṭādur bunca ḫaṭ
ʿĀrife kāfīdür olsa ol siyeh ḫālüñ nuḳaṭ

9. **bunca:**
Gazel 265
Mısra: **4**
Bu kadar çok, böylesi.
İder elbette ʿaṭā lāḥiḳ u müstüḳbelde
Kimüñ iḥsānı ise bunca ʿaṭā-yı mesbūḳ

10. **bunca:**
Gazel 271
Mısra: **8**
"Bu kadar çok, pek çok" manasında belgisiz sıfat.
Naẓar ḳılduḳça ʿuşşāḳa senüñ maʿlūm olmışdur
Raḳībüñ bunca iġmāzı şanursın zehr-i mār ancaḳ

11. **bunca:**
Kaside 3
Mısra: **94**
Bu kadar çok, böylesi.
Ey Naḥīfī ḳanı bu bezm-geh-i fānīde
Bunca dem hem-dem ü hem-ṣoḥbet olan yārānuñ

12. **bunca:**
Kaside 5
Mısra: **61**
Bu kadar çok, böylesi.
Bunca ʿāṣīler içinde yoḳ mıdur bilmem yiri
Ümmetüñden biri ḫaṭā-pīşe ġarībüñ serverā

13. **bunca:**
Kaside 5
Mısra: **40**
Bu kadar çok, böylesi.
Dāġ dāġ itse beni zaḫm-ı melāmet vechi var
Bunca demlerdür hevā-yı nefse oldum mübtelā

14. **bunca:**
Kaside 8
Mısra: **197**
Bu kadar çok, böylesi.
Eyledüm bunca perī-çehrelerüñ vaṣfında
Mūcib-i ʿışḳ-ı mecāzī niçe beyt ü eşʿār

15. **bunca:**
Kaside 10
Mısra: **32**
Bu kadar çok, böylesi.
Şeb-i mevlidinde o meh-pārenüñ
Ẓuhūr itdi bunca umūr-ı ʿiẓām

16. **bunca:**
Kaside 19
Mısra: **136**
Bu kadar çok, böylesi.
Feyż-i medḥ-i pādişāhīdür beni gūyān ider
Eyleyen iẓhār odur hep bunca remz-i mużmeri

17. **bunca:**
Kaside 19
Mısra: **111**
Bu kadar çok, böylesi.
Bunca dem pejmürde olmışken ḫazān-ı ḥüzn ile
Gülşen-i endīşenüñ ezhār-ı zībā-peykeri

18. **bunca:**
Kaside 26
Mısra: **188**
Bu kadar çok, böylesi.
Ki bir teveccüh ile defʿ olur ġumūm u hümūm
Güşāde-ḫāṭır ola bunca bendegān-ı Ḫudā

19. **bunca:**
Kaside 27
Mısra: **135**
Bu kadar çok, böylesi.
Bunca āṣār ne vech ile ẓuhūr eyler idi
Olmasa maẓhar-ı himmet ḳudemā-yı maġfūr

20. **bunca:**
Rübai 68
Mısra: **3**
Bu kadar çok, böylesi.
Ḫāṣā ben olam bunca ʿaṭāya lāyıḳ
Hep kendi ʿaṭā vü keremündür yā Rab

21. **bunca:**
Rübai 82
Mısra: **1**
Bu kadar çok, böylesi.
Ey vaḥdetüñüñ şāhidi bunca āyāt
Yoḳ ḥażretüñe ruḫṣat-ı isnād-ı cihāt

22. **bunca:**
Tahmis 3
Mısra: **11**
"Bu kadar çok, pek çok" manasında belgisiz sıfat.
Cilvegāh oldı dil-i şeydāya bunca kūh u deşt
Rūz u şeb itdüm ḫayāl-i gülşen-i kūyuñla geşt

bunca demdür:

1. **bunca demdür:**-*dür*
Gazel 168
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bu kadar uzun zaman.
Bunca demdür baña hīç ʿarż-ı maḥabbet yoġ idi
Söyle ḳurbānuñ olam resm-i vefā tāze midür

bün-i ḳaʿrında:

1. **bün-i ḳaʿrında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 142
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Işin esası.
Ey Naḥīfī ṭabʿum ol ʿummān-ı maʿnīdür benüm

Kim bün-i ḳaʿında bī-ḥad gevher-i yektā yatur

bün-i mūy-ı tenüm:

1. **bün-i mūy-ı tenüm:**-*üm*
Kaside 9
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bedenin kılının kökü.
Cism-i sūzāna olup iḥrām-bend-i iḥtirām
Her bün-i mūy-ı tenüm lebbeyk-gūyān eylesem

bünyād:

1. **bünyādı:**-*ı*
Kaside 20
Mısra: **10**
Esas, temel.
Evvelā bu cūy-ı ṣāfa ḳıl naẓar inṣāf ile
İki cānibde ruḫām-ı dil-güṣā bünyādı gör

bünyād ide:

1. **bünyād ide:**-*e*
Tarih 17
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bina etmek, kurmak.
O ʿālī-himmet itdi imtiṣāl-i emr-i sulṭānī
Çü fermān-ı hümāyūn oldı ṣādır kim ide bünyād

bünyād ḳılup:

1. **bünyād ḳılup:**-*up*
Tarih 35
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bina etmek, kurmak.
Bu cāmiʿde ḳılup bu ḥavżı bünyād
Anı māʾ-i maʾine etti mīzāb

bünyād-ı cihān:

1. **bünyād-ı cihān:**
Rübai 548
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyanın temeli.
Yüz ṭutdı ḫarāb olmaġa bünyād-ı cihān
Bu devr-i denī esfele māʾil şimdi

bünyān:

1. **bünyān:**
Gazel 453
Mısra: **20**
Yapı, bina.
Menzil-i şāh u gedā āḫir olurken zīr-i ḫāk
ʿĀḳıla lāyıḳ mıdur bünyān bünyān üstüne

2. **bünyān:**
Gazel 453
Mısra: **20**
Yapı, bina.
Menzil-i şāh u gedā āḫir olurken zīr-i ḫāk
ʿĀḳıla lāyıḳ mıdur bünyān bünyān üstüne

bura:

1. **burayı:**-*y, -ı*
Matla 217
Mısra: **2**
Bu yer, burası.
Kūyında görüp bendesin ol şūḫ-ı cefā-fen
Biñ şīve ile didi unutma burayı sen

burada:

1. **burada:**
Gazel 85
Mısra: **4**
Bu noktada.
Rāya beñzer ḫançeriyle urdı ḫışm idüp beni
Sīne ḳan ile boyandı yā burada yāre güç

burāḳ:

1. **burāḳ:**
Gazel 48
Mısra: **12**
Miraç Gecesi Hz. Muhammed'in rükûbuna tahsis edilen hayvan.
Kesb-i tefāḫür itdi rikābuñda Cebrāʾīl
Şevḳ-i rukūbuñ ile Burāḳ eyledi ṭarab

2. **burāḳ:**
Kaside 10
Mısra: **45**
Miraç Gecesi Hz. Muhammed'in rükûbuna tahsis edilen hayvan.
Burāḳ ile çün berḳ-ı ḫāṭif odur
İden ʿarṣa-i lā-mekānda ḫırām

3. **burāḳ:**
Matla 38
Mısra: **1**
Miraç Gecesi Hz. Muhammed'in rükûbuna tahsis edilen hayvan.
Pīşgāhuñda Burāḳ itdigi dem istiṣʿāb
Oldı şerm ile ḫużūruñda ʿaraḳ-rīz-i ḫicāb

burāḳ-ı berḳ-reftār:

1. **burāḳ-ı berḳ-reftār:**
Gazel 281
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şimşek yürüyüşlü Burak (Burak, Hz. Muhammed'in, üzerine binerek miraca çıkması için emrine verilen binektir) II çok hızlı yürüyen, koşan Burak.
Burāḳ-ı berḳ-reftār ile ey reh-bürde-i vuṣlat
Miṣāl-i berḳ-ı ḫāṭif ṭayy-ı arż u āsumān itdüñ

burc-ı ʿaḳrebde:

1. **burc-ı ʿaḳrebde:**-*de*
Gazel 456
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Akrep burcu.
Ḳırān ider ṣanuram māh burc-ı ʿAḳrebde
O meh yanında raḳībe maḳām virdükçe

bürc-i ḥamelden:

1. **bürc-i ḥamelden:**-*den*
Tarih 16
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Koç burcu. Semanın kuzey yarım küresinde sevr burcu ile süreyya manzumesinin yakınlarında bulunan bir burç..
Mihr olur bürc-i ḥamelden çehre-fersā-yı şenā
Sāye-baḫş olduḳça ol şāh-ı muʿallā bār-gāh

bürc-i leṭāfetde:

1. **bürc-i leṭāfetde:**-*de*
Rübai 334
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Letafet, hoşluk burcu.
Ey taḫt-ı melāḥatde şeh-i ḫūbānum
V'ey bürc-i leṭāfetde meh-i tābanum

burc-ı şerefde:

1. **burc-ı şerefde:**-*de*
Gazel 466
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ululuk, azamet burcu; yüce saltanat.
Yine burc-ı şerefde aḫter-i baḫtum ʿayān oldı
Görindi ḫāli zīr-i ṭurrede ol gül-ʿiẕār üzre

bürehne:

1. **bürehne:**
Kaside 9
Mısra: **27**
Çıplak.
Ser güşāde pā bürehne dīde pür-ḫūn sīne çāk
Sākinān-ı ʿarşı bu ḥālāta ḥayrān eylesem

burhān:

1. **burhānuñı:**-*uñ, -ı*
Kaside 13
Mısra: **40**
Delil, ispat.
Baʿīd olmaḳ muḳarrer sūz u tāb-ı nār-ı dūzaḫdan
Senüñ burhānuñı taṣdīḳ idüp ṣıdḳ-ı yaḳīn üzre

burhān-ı icābet oldı:

1. **burhān-ı icābet oldı:**-*dı*
Rübai 65
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Icabetin kanıtı olmak.
Kim vaʿd-i - baña
Burhān-ı icābet oldı bī-şübhe vü reyb

burhān-ı müsellemdür:

1. **burhān-ı müsellemdür:**-*dür*
Kaside 22
Mısra: **50**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Doğruluğu herkesçe kabul edilmiş delil.
Bilür ehl-i dilüñ mā-fī'ż-żamīrin keşf-i ḥāl eyler
Bu burhān-ı müsellemdür ider taḥḳīḳ daʿvāyı

burhān-ı şeb-i mevlidi:

1. **burhān-ı şeb-i mevlidi:**-*i*
Rübai 149
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Doğduğu gecenin delili.
Geldükde vücūda o nebiyy-i mesʿūd
Burhān-ı şeb-i mevlidi oldı meşhūd

burudet:

1. **bürūdet:**
Matla 209
Mısra: **2**
Bir şeyin insanın üzerinde bıraktığı soğuk etki, manevî soğukluk.
Hücūm-ı şiddet-i berf oldı mānīʿ gelmedi cānān
Bıraḳdı bir bürūdet beynümüzde yār ile devrān

būs:

1. **būs:**
Gazel 453
Mısra: **15**
Öpme, öpüş.
Gāh būs u geh kenāra çoḳ da māʾil olma kim
Ḫasteyi bī-tāb ider dermān dermān üstüne

būs eyle:

1. **būs eyle:**
Gazel 376
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Öpmek.
Dār-ı Selīme manṣıba-ḫ∨ān-ı şenā olup
Būs eyle āsitāne-i der-gāh-ı ḫānesin

būs eylesek:

1. **būs eylesek:**-*se, -k*
Gazel 524
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Öpmek.
Ne var būs eylesek laʿl-i lebüñ ey sāḳī-i gül-rū
Dil-i ser-mestümüz bir sāġar-ı şahbāya degmez mi

būs itmege:

1. **būs itmege:**-*meg, -e*
Matla 245
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
I. Öpmek, öpücük vermek II. Sevmek, sevgi göstermek.
Döner būs itmege her laḥẓa ol pāy-ı dil-ārāyı
ʿAceb mi ser-nigündur diseler cennetde Ṭūbāyı

būse-geh:

1. **būse-gehdür:**-*dür*
Gazel 459
Mısra: **12**
Öpülen yer.
Ey Naḥīfī Ġāzī Sulṭān Muṣṭafā Ḫānuñ müdām
Būse-gehdür der-geh-i luṭfı niçe Key-Ḫüsreve

2. **būse-gehi:**-*i*
Kaside 21
Mısra: **17**
Öpülen yer.
Ḳadem-i şāh-ı cihān olmaz idi būse-gehi
Olmasaydı başınuñ devleti Saʿd-ābāduñ

būse-geh-i ins ü melek:

1. **būse-geh-i ins ü melek:**
Rübai 287
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Insan ve meleğin öpme yeri.
Ey ḫāk-i deri būse-geh-i ins ü melek
V'ey naḳş-ı niʿāli şeref-i tāc-i felek

būse-i ḫālüñ:

1. **būse-i ḫālüñ:**-*üñ*
Gazel 459
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Siyah ben öpücüğü.
Būse-i ḫālüñ dirīġ itme dil-i bīmārdan
Ṣatma ʿuṣṣāḳ-ı perīṣān-ḫāli luṭf it bir ceve

2. **būse-i ḫālüñ:**-*üñ*
Gazel 460
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin yanağındaki benini öpme.
Ḫākden refʿ eyle luṭf it būse-i ḫālüñ baña
Kendimi erzende görmem gerçi miḳdār-ı ceve

būse-i iḥsānuña:

1. **būse-i iḥsānuña:**-*uñ, -a*
Gazel 261
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ihsan öpücüğü.
Çekilür kūyuña ʿuṣṣāḳ-ı perīṣān ṣaf ṣaf
El açar būse-i iḥsānuña rindān ṣaf ṣaf

būs-ı dāmānuñdur:

1. **būs-ı dāmānuñdur:**-*uñ, -dur*
Gazel 229
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Etek öpme.
Olma dāmen-keş ġurūr ile dil-i üftādeden
Būs-ı dāmānuñdur ancaḳ ol ġarībe mültemes

būs-ı dehānın:

1. **būs-ı dehānın:**-*ın*
Rübai 429
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
(Sevgilinin) dudağını öpme.
İtdükçe recā būs-ı dehānın yoḳ dir
Yoḳ çāremüz ol ġonçe hemān var olsun

būs-ı laʿlüñ:

1. **būs-ı laʿlüñ:**-*üñ*
Gazel 170
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dudaklarından öpmek.
Getür defʿ-i ḫumāra būs-ı laʿlüñ sāḳiyā luṭf it
Benüm şimden girü hecrüñle maḫmūr oldıġum demdür

būs-ı leb-i dil-cūsı:

1. **būs-ı leb-i dil-cūsı:**-*sı*
Matla 229
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül arayan dudağın öpücüğü.
Bizi şād itmedi būs-ı leb-i dil-cūsı ile
Ṣaḳınur bizden o ẓālim bir içim ṣuyı bile

būsiş-i ḫālüñ:

1. **būsiş-i ḫālüñ:**-*üñ*
Gazel 267
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin beninin öpüşü.
Laʿlüñ olmazsa eger būsiş-i ḫālüñ luṭf it
Mey-i nābuñ yoġ ise ḥabb-ı ferāḥ-zā da mı yoḳ

bütān:

1. **bütān:**
Kaside 8
Mısra: **133**
Putlar, put kadar güzel sevgililer.
Fikret-i çeşm-i siyeh-kārı bütān ile dirīġ
Ġāret-i mülk-i ṣalāḥ eyledi çeşm-i Tatar

büt-gede:

1. **büt-gedeyi:**-*y, -i*
Kaside 27
Mısra: **34**
Puthâne.
Ḳaṣd idüp sünnetin icrāya Ḫalīlu'llāhuñ
Eyledüñ büt-gedeyi dest-zed-i ḍarb-ı küsūr

büt-i dīrīne:

1. **büt-i dīrīne:**-*n, -e*
Gazel 240
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Kadim sevgili.

Naḥīfî ol büt-i dīrīne bizden kesmedi luṭfın
Kişinüñ ben de bildüm eski yāri düşmen olmazmış

büt-i lāle-ḫadsin:

1. **büt-i lāle-ḫadsin:**-*sin*
Gazel 131
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Lale yanaklı put II sevgili.

Büt-i lāle-ḫadsin ne ḫūn-rīztersin
Ne sāḥir ne ẓālim ne ḫūnī gül-i ter

büt-i nā-āşinā:

1. **büt-i nā-āşinā:**
Gazel 160
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Yabancı put II sevgili.

Dāmenüñ mehcūr ola ser-pençe-i bīgāneden
Ey büt-i nā-āşinā āyīn-i ʿişmet böyledür

büt-i raʿnā:

1. **büt-i raʿnā:**
Gazel 56
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Güzel görünümlü sevgili.

Baña hem-dem ḳıla cevrin büt-i raʿnā ne ʿaceb
Bıraġuñ künc-i ġama gör beni tenhā ne ʿaceb

2. **büt-i raʿnā:**
Kıt'a 40
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Güzel görünümlü sevgili.

Tesḫīr-i dil-i ʿāşıḳ içün ey büt-i raʿnā
Ḥācet ne saña tā bu ḳadar sübḥa-nevāzī

büt-i siḥr-āşinā-yı ʿişve:

1. **büt-i siḥr-āşinā-yı ʿişve:**
Gazel 310
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Işvenin sihri bilindik putu II sevgili.

Zülfüñüñ her tārına bend eylemezdüñ biñ dili
Ey büt-i siḥr-āşinā-yı ʿişve seḫḥār olmasañ

büt-perest-i ḥüsne:

1. **büt-perest-i ḥüsne:**-*e*
Gazel 249
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Güzelliğe tapan.

Büt-perest-i ḥüsne tā kim müjdeler olsun yine
Ol ṣanem nāz ile olmış mesned-ārā-yı neşāṭ

büt-perest-i ʿişvedür:

1. **büt-perest-i ʿişvedür:**-*dür*
Gazel 187
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Işvenin, cilvenin putperesti. II kafir sevgili bağlamında.

Dil-nişīn-i secdegāh-ı ebruvān olmış meger
Ġamze-i bī-dīn-i dil-ber büt-perest-i ʿişvedür

büy-ı bahār:

1. **büy-ı bahār:**
Rübai 179
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Bahar kokusu.

Bülbül gibi itsem ne ʿaceb zār-ı hezār
Āşüfte-dimāġ itdi beni büy-ı bahār

büy-ı cennetden:

1. **büy-ı cennetden:**-*den*
Kaside 8
Mısra: **111**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Cennetin kokusu.

Büy-ı cennetden alur neşve meşāmm-ı ʿuşşāḳ
Ṭarafuñdan güẕerān olsa nesīm-i esḥār

büy-ı dilsitān u cān-fezāyı:

1. **büy-ı dilsitān u cān-fezāyı:**-*yı*
Gazel 228
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Can bağışlayan ve gönül bahçesinin kokusu.

Ḫudā bir nefḥa iḥsān eylemişdür ehl-i ʿirfāna
O büy-ı dilsitān u cān-fezāyı her meşām almaz

büy-ı güle:

1. **büy-ı güle:**-*e*
Gazel 214
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Gül kokusu.

Hecr-i ruḫuñla büy-ı güle raġbet itmezüz
Oldı zükām-rīz-i ḫasāret meşāmumuz

büy-ı gül-i kāma:

1. **büy-ı gül-i kāma:**-*a*
Gazel 254
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

İstek ve arzu gülünün kokusu.

Büy-ı gül-i kāma idersem n'ola
Hecr-i ruḫ-ı yār ile ʿarż-ı ṣudāʿ

büy-ı kākülüñ:

1. **būy-ı kākülüñ:**-*üñ*
Gazel 136
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kakülün kokusu. || Sevgilinin saçının kokusu.
Ṣaldı hevāya cān ü dili būy-ı kākülüñ
ʿĀdet bahār-ı gülşen-i ḥüsnüñde bu mıdur

būy-ı nefīs irdi:

1. **būy-ı nefīs irdi:**-*di*
Gazel 234
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzel koku ulaşmak.
Ol nesīm-i kākülüñden irdi bir būy-ı nefīs
Olmamışdur pādişāhum ḫāk-i pāyuñla enīs

būy-ı raʿnādan:

1. **būy-ı raʿnādan:**-*dan*
Gazel 83
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzel koku.
İster iseñ vaṣl-ı yāri serv-i bālādan da geç
Minnet-i aġyārı çekme būy-ı raʿnādan da geç

2. **būy-ı raʿnādan:**-*dan*
Gazel 99
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzel koku.
Bu Naḥīfī faḫr ider ʿālemde bulmış gül-ʿiẕār
Gülşen-i dehr içre var mı būy-ı raʿnādan leẕīẕ

būy-ı şefḳat gelür:

1. **būy-ı şefḳat gelür:**-*ür*
Gazel 361
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Merhametin kokusu gelmek.
Ben bu dehr içre o ṣayyād-ı şefīḳam ki benüm
Būy-ı şefḳat gelür āvīze-i fitrākümden

būy-ı vefā alsa:

1. **būy-ı vefā alsa:**-*sa*
Gazel 372
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Vefa kokusu almak, vefa görmek.
Gülzārı başup geçmez idi bād-ı seḥer-gāh
Bir būy-ı vefā alsa gül ü yāsemeninden

būy-ı zülf-i ʿanber-āgīnüñ:

1. **būy-ı zülf-i ʿanber-āgīnüñ:**-*üñ*
Gazel 340
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Amber esanslı saçın kokusu.
Baña derd-i ser oldı būy-ı zülf-i ʿanber-āgīnüñ
Şemīm-i müşg ile gūyā ki taḥṣīl-i ṣudāʿ itdüm

būy-ı zülfüñ:

1. **būy-ı zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 158
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saç kokusu.
Ṣabādan būy-ı zülfüñ cüst ü cū eyler dil-i şeydā
ʿAceb dīvānedür ümmīd-i luṭf-ı rūzgār eyler

buyur:

1. **buyurduñ:**-*du, -ñ*
Kıt'a 35
Mısra: **7**
(Allah) Bildirmek / söylemek.
Çün buyurduñ kemāl-i luṭfuñdan
Sabaḳat raḥmetī ʿalā ġażabī

2. **buyurdı:**-*dı*
Matla 1
Mısra: **2**
Bir şeyin yapılmasını kesin olarak bildirmek, emretmek.
İdüp ẕātuñ Ḫudā pīrāye-baḫş-ı Leyle-i İsrā
Buyurdı vaṣf-ı Miʿrācuñda -

3. **buyurduñ:**-*du, -ñ*
Rübai 34
Mısra: **4**
Bir şeyin yapılmasını kesin olarak bildirmek, emretmek.
Fażluñla benī Ādemi ḳılduñ teşrīf
Ḥaḳḳında buyurduñ -

4. **buyurdı:**-*dı*
Tarih 36
Mısra: **1**
Bir şeyin yapılmasını kesin olarak bildirmek, emretmek.
Buyurdı ṭarḥ olınsın çār dīvārında bu tārīḫ
Hümāyūn ola Sulṭān Aḥmede devletle Saʿd-ābād

cā eyler:

1. **cā eyler:**-*r*
Matla 76
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yer vermek, makam tayin etmek.
Dem-ā-dem reh-güẕāruñda dil-i āvāre cā eyler
O bī-çāre meger bir kerre pā-būsuñ recā eyler

cā-be-cā:

1. **cā-be-cā:**
Tarih 19
Mısra: **16**
Yer yer.
Āsumān-ı saḳfını zeyn eylemiş encüm gibi
Noḳṭa-i zerrīneler kim naḳş olınmış cā-be-cā

çābük-rev-i rāh-i irşād:

1. **çābük-rev-i rāh-i irşād:**
Rübai 132
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Irşat yolunun süvarisi.
Ol merd-i veġā-pīşe-i miżmār-ı cihād
Kim Ṭalḥa o çābük-rev-i rāh-i irşād

çāder:

1. **çāder:**
Kaside 19
Mısra: **72**
Çadır.
Ḫaymedārān-ı feżā-yı salṭanat olsa revā
Bār-gāh-ı ḳadr ü iclālüñde çāder mehteri

cādū:

1. **cādūlar:**-*lar*
Gazel 470
Mısra: **4**
Büyücü, cadı.
Siḥr ile ṭurralaruñ ʿāşıḳı başdan çıḳarur
Çıḳamaz başa hele kimse o cādūlar ile

cādū-fen:

1. **cādū-fen:**
Gazel 180
Mısra: **1**
Sihrbaz, büyücü.
O cādū-fen ḳaçan āġāze-i siḥr ü füsūn eyler
Felāṭūn olsa da āşüftesi baḥs-i cünūn eyler

çağır:

1. **çağıruram:**-*ur, -am*
Murabba 5
Mısra: **36**
Yüksek sesle seslenme.
Dost diyüp ṣubḥ u şām
Çağıruram dost dost

2. **çağıruram:**-*ur, -am*
Murabba 5
Mısra: **68**
Yüksek sesle seslenme.
Yūnus u Mıṣrī-miṣāl
Çağıruram dost dost

3. **çağıruram:**-*ur, -am*
Murabba 5
Mısra: **64**
Yüksek sesle seslenme.
Nāle-i cān-kāh ile
Çağıruram dost dost

4. **çağıruram:**-*ur, -am*
Murabba 5
Mısra: **60**
Yüksek sesle seslenme.
Bāṭınum oldı maḥal
Çağıruram dost dost

5. **çağıruram:**-*ur, -am*
Murabba 5
Mısra: **56**
Yüksek sesle seslenme.
Bülbül-i ferzāneyem
Çağıruram dost dost

6. **çağıruram:**-*ur, -am*
Murabba 5
Mısra: **52**
Yüksek sesle seslenme.
Ġayrı sözüm yoḳ benüm
Çağıruram dost dost

7. **çağıruram:**-*ur, -am*
Murabba 5
Mısra: **48**
Yüksek sesle seslenme.
Derd ile ben dem-be-dem
Çağıruram dost dost

8. **çağıruram:**-*ur, -am*
Murabba 5
Mısra: **44**
Yüksek sesle seslenme.
Ḳabrüm içinde bile
Çağıruram dost dost

9. **çağıruram:**-*ur, -am*
Murabba 5
Mısra: **40**
Yüksek sesle seslenme.
Vird-i zebān eyleyüp
Çağıruram dost dost

10. **çağıruram:**-*ur, -am*
Murabba 5
Mısra: **2**
Yüksek sesle seslenme.
Bülbül-i nālān olup
Çağıruram dost dost

11. **çağıruram:**-*ur, -am*
Murabba 5
Mısra: **32**
Yüksek sesle seslenme.
Vird idinüp dāʾimā
Çağıruram dost dost

12. **çağıruram:**-*ur, -am*
Murabba 5
Mısra: **28**
Yüksek sesle seslenme.
Cān ü göñülden hemān
Çağıruram dost dost

13. **çağıruram:**-*ur, -am*
Murabba 5
Mısra: **24**
Yüksek sesle seslenme.
Ṭālib-i dīdār olup
Çağıruram dost dost

14. **çağıruram:**-*ur, -am*
Murabba 5
Mısra: **20**
Yüksek sesle seslenme.
Ẕikri ancaḳ sözüm
Çağıruram dost dost

15. **çağıruram:**-*ur, -am*
Murabba 5
Mısra: **16**
Yüksek sesle seslenme.
Ṣıdḳ ile ben her nefes
Çağıruram dost dost

16. **çağıruram:**-*ur, -am*
Murabba 5
Mısra: **12**
Yüksek sesle seslenme.
Ḳalmadı ṣabr ü sükūn
Çağıruram dost dost

17. **çağıruram:**-*ur, -am*
Murabba 5
Mısra: **8**
Yüksek sesle seslenme.
ʿIşḳ ile şām ü seḥer
Çağıruram dost dost

18. **çağıruram:**-*ur, -am*
Murabba 5
Mısra: **4**
Yüksek sesle seslenme.
Ol güle ḥayrān olup
Çağıruram dost dost

cāh:

1. **cāh:**
Gazel 43
Mısra: **6**
İtibar, makam, mevki.
Eyledüñ şevket-i ḥüsn ile cihānı teshīr
İstemez yārī-i ḫayl ü ḥaşem ü cāh saña

2. **cāhına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 248
Mısra: **2**
İtibar, makam, mevki.
Dile cārī oluben vuṣlata nev-çeşme-i feyż
Dehenüm cāhına geldi bugün ol mīve-i feyż

3. **cāhın:**-*ın*
Gazel 258
Mısra: **5**
İtibar, makam, mevki.
Vuṣlatuñ cāhın bilürsin pādişāhum ben faḳīr
Şol ḳadar ḳıldum ṭaleb kim ḳalmadı tāb ü dimāġ

4. **cāh:**
Gazel 289
Mısra: **10**
İtibar, makam, mevki.
Cāh-ı rifʿat didigüñ çünki degüldür bāḳī
Bu ne devlet bu ne rifʿat bu ne cāh olsa gerek

5. **cāh:**
Gazel 351
Mısra: **12**
İtibar, makam, mevki.
Taḳbīl-i dest ü dāmen-i nā-dān yeter belā
Maḳṣūd cāh ise senüñ olsun ben istemem

6. **cāhı:**-*ı*
Gazel 509
Mısra: **5**
İtibar, makam, mevki.
Görüp tekāsür-i emvāl ü cāhı ḫurremseñ
Derūna fikr-i ḥisāb ü ʿiḳāb gelmez mi

7. **cāhından:**-*ı, -n, -dan*
Kaside 24
Mısra: **13**
İtibar, makam, mevki.
Ne paşa kim kemāl-i zīb ü ferr ü ḳadr ü cāhından
Serīr-i cān-fezāsı ṭāʿna-zendür taḫt-ı ḫaḳana

8. **cāhum:**-*um*
Kaside 26
Mısra: **169**
İtibar, makam, mevki.
Ne bir cihet ne ʿaḳār u ne māl ü cāhum var
Müdām itmedeyüm faż-ı Ḫaḳdan istiʿṭā

cāh ü celāle:

1. **cāh ü celāle:**-*e*
Rübai 73
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Makam, mevki olarak.
Bīhūde olup cāh ü celāle rāġıb
Gel olma göñül zīb-i fenāya ṭālib

cāh ü devlet:

1. **cāh u devlet:**
Gazel 125
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İtibar ve saadet.
Ḫudā ḥaḳḳıyçün olmam devlet-i dünyā ile ḫoş-dil
Yanumda cāh u devlet rind-i bī-ḳaydāne olmaḳdur

2. **cāh ü devlet:**
Rübai 108
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İtibar ve saadet.
Bed-aṣl u denī-meşrebe cāh ü devlet
Bī-şübhe olur māye-i ḫabṣ-i ṭıynet

cāh ü mālum:

1. **cāh ü mālum:**-*um*
Rübai 369
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Makam ve mülk.
Aġyār n'ola ṣormaz ise aḥvālüm
Yoḳ faḫr idecek anlara cāh ü mālum

cāh-ı aʿlādan:

1. **cāh-ı aʿlādan:**-*dan*
Gazel 83
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
En yüksek makam.
Rütbe-i ʿulyā budur çün ehl-i ʿirfān olana
Manṣıb-ı ʿışḳ ister iseñ cāh-ı aʿlādan da geç

cāh-ı cihānuñ:

1. **cāh-ı cihānuñ:**-*uñ*
Gazel 457
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya makamı.
Bir başuñ ile ʿāleme sulṭān iken meded
Ser-dāde olma cāh-ı cihānuñ rüʾūsına

cāh-ı dehri:

1. **cāh-ı dehri:**-*i*
Gazel 108
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya makamı.
Ḫudā ʿaynumda cāh-ı dehri berg-i terre itmişdür
Nigāh-ı raġbetümde mihri gūyā ẕerre itmişdür

cāh-ı devlet:

1. **cāh-ı devlet:**
Matla 257
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Devlet makamı.

Nā-kesüñ yoḳ kesb-i ḥüsn-i ḫulḳa aṣlā niyyeti
Cāh-ı devlet ẕann ider bī-çāre insāniyyeti

cāh-ı feleke:

1. **cāh-ı feleke:**-*e*
Gazel 463
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Feleğin beğendiği makam.
Ẕannum bu ki cāh-ı feleke raġbeti ḳalmaz
Maḳṣūdına bī-çāre göñül nāʾil olursa

cāh-ı ġurūr-efzānuñ:

1. **cāh-ı ġurūr-efzānuñ:**-*uñ*
Kaside 3
Mısra: **40**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gurur veren, gururu artıran makam.
Eyle endīşe ġam-ı ẕillet-i ʿazlin nā-gāh
Olma dil-bestesi gel cāh-ı ġurūr-efzānuñ

çāh-ı ḫarāb:

1. **çāh-ı ḫarāb:**
Gazel 58
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Viran kuyu.
Ben ġarībe hep ʿadūdur ol raḳīb-i bed-kilāb
Dilerem cāy-ı ṣafāsı ola her çāh-ı ḫarāb

çāh-ı ḥüsrāna:

1. **çāh-ı ḥüsrāna:**-*a*
Kaside 24
Mısra: **104**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hüsran kuyusu.
Ser-efrāz eyleyüp aḥbābuñı her vech ile mevlā
ʿAdū-yı devletüñ efkende itsün çāh-ı ḥüsrāna

çāh-ı ʿışḳa:

1. **çāh-ı ʿışḳa:**-*a*
Gazel 410
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk çukuru.
İder üftāde çāh-ı ʿışḳa yüz biñ Yūsuf-ı cānı
Senüñ ʿunvān-ı ḥüsn-i bī-miṯālüñ yā Resūla'llāh

çāh-ı ḳabre girmedükçe rifʿat bulmasa:

1. **çāh-ı ḳabre girmedükçe rifʿat bulmasa:**-*sa*
Gazel 150
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Deyim**
Mezara girmedikçe rahat bulamamak, dünyada türlü sıkıntılar çekip rahatlığın ancak mezarda bulunabileceği anlamına gelen bir deyim.
ʿAceb mi çāh-ı ḳabre girmedükçe bulmasa rifʿat Naḥīfī Yūsuf-ı dil rūz u şeb maḥsūd-ı iḫvāndur

cāh-ı rifʿat:

1. **cāh-ı rifʿat:**
Gazel 289
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüksek makam.
Cāh-ı rifʿat didigüñ çünki degüldür bāḳī
Bu ne devlet bu ne rifʿat bu ne cāh olsa gerek

2. **cāh-ı rifʿat:**
Rübai 104
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüksek makam.
Ḥaḳ ḳullugıdur ʿārife cāh-ı rifʿat
Bāḳī heves ü ḥayret ü ẕell ü miḥnet

cāh-ı şebāb irdi:

1. **cāh-ı şebāb irdi:**-*di*
Gazel 58
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzeller mertebesine ermek.
Ey Naḥīfī bu ʿacebdür kimseler bilmez anı
Tāzelükler ʿāleminde irdi bu cāh-ı şebāb

cāh-ı vuṣlat:

1. **cāh-ı vuṣlat:**
Gazel 226
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Vuṣlat makamı.
Sīnesi ṣāf ü mücellā dil-bere ḳurbān olur
Kim dimiş āyā Naḥīfī cāh-ı vuṣlat istemez

çāh-ı zeḳanından:

1. **çāh-ı zeḳanından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 373
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çene çukuru.
Üftāde göñül çāresi yoḳ ḥükm-i ḳażādur
Ümmīd-i ḫalāṣ eyleme çāh-ı ẕeḳanından

çāh-ı zenaḫdāna:

1. **çāh-ı zenaḫdāna:**-*a*
Gazel 448
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çene çukuru.
Zülāl-i laʿl-i nāb-ı yārdan sīr-āb olam dirken
Düşürdüm ʿāḳıbet delv-i dili çāh-ı zenaḫdāna

cāhil:

1. **cāhile:**-*e*
Gazel 274
Mısra: **8**
Akılsız, şuursuz, bilgisiz.
Āsiyāb-ı çarḫ içinde ḥıfẓ ider anı felek
Anuñ içün cāhile virmez Ḫudā esrār-ı ʿışḳ

2. **cāhile:**-*e*
Gazel 354
Mısra: **23**
Cehil içinde kalan, bilmeyen, okumayan. Genç, tecrübesiz, acemi.
Bende-i ehl-i kemālem cāhile itmem naẓar
Aṭlas-ı gerdūnı ber-dūş itse yoḳdur raġbetüm

3. **cāhili:**-*i*
Gazel 454
Mısra: **16**
Akılsız, şuursuz, kendini bilmeyen, gaflet içinde olan.
ʿAksine döndi niẓāmı şimdi bezm-i ʿālemüñ
Cāhili tercīh iderler ehl-i ʿirfān üstüne

4. **cāhil:**
Gazel 462
Mısra: **22**
Cehil içinde kalan, bilmeyen, okumayan. Genç, tecrübesiz, acemi.
Cehhāl-i ḳadr-merdüme ʿarż-ı recā niçün
Cāhil ṭabībe şekve-i dāʾdan ne fāʾide

cāhil ü nā-dānedür:

1. **cāhil ü nā-dānedür:**-*e, -dür*
Gazel 526
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bilgisiz ve bilmez.
Göñül āh eyle kim erbāb-ı istiʿdāda yer yoḳdur
Serīr-i cāh-ı ʿizzet cāhil ü nā-dānedür şimdi

cāhile:

1. **cāhiledür:**-*dür*
Matla 113
Mısra: **2**
Bilgisiz, cahil.
Bu ʿaṣr içinde şeref şimdi māl ü cāh iledür
Netīce raġbet-i ehl-i zamāne cāhiledür

çāhına:

1. **çāhına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 90
Mısra: **2**
Çene çukuru, burada çukur olarak kullanılmıştır.
Alayum baş üzre destüñden senüñ zerrīn ḳadeḥ
Ġabġabuñ çāhına şāhum didiler sīmīn ḳadeḥ

cāʾiz:

1. **cāʾiz:**
Gazel 139
Mısra: **10**
Din, yasa, töre vb. bakımdan işlenmesinde, yapılmasında sakınca olmayan, yapılıp işlenmesine izin verilen; uygun, yerinde sayılan, yakışık alan.
Pençe-sāz olma Naḥīfīnüñ dil-i nālānına
Bīṣezār-ı ʿışḳdur cāʾiz ki şīr-i ner yatur

2. **cāʾiz:**
Gazel 202
Mısra: **7**
Din, yasa, töre vb. bakımdan işlenmesinde, yapılmasında sakınca olmayan, yapılıp işlenmesine izin verilen; uygun, yerinde sayılan, yakışık alan.
Cāʾiz ki ola ġayrdan āzürde vücūdı
Ol sīm-ten-i ʿişmete gül-pīrehen ister

3. **cāʾiz:**
Kaside 8
Mısra: **187**
Din, yasa, töre vb. bakımdan işlenmesinde, yapılmasında sakınca olmayan, yapılıp işlenmesine izin verilen; uygun, yerinde sayılan, yakışık alan.
Gülşen-i kūyuña vāṣıl ola cāʾiz ki göñül
Aġlasun dīde ḳo ʿışḳuñla miṣāl-i enhār

cāʾiz gelmesün:

1. **cāʾiz gelmesün:**-*me, -sün*
Gazel 250
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uygun olmak.
Lebleri miḳrāżı ile ʿāşıḳuñ ḳan itmesün
Teşnedür ḳanına cāʾiz gelmesün bī-çāre ḫaṭ

cāʾiz olmaz:

1. **cāʾiz olmaz:**-*maz*
Matla 56
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yapılmasında sakınca bulunmamak, doğru ve yerinde olmak.
Eylemem kūyuñda aġyār ile güftār-ı ʿabeş
Cāʾiz olmaz Kaʿbede zīrā cidāl ile rafeş

çāk:

1. **çāk:**
Gazel 273
Mısra: **10**
Yırtmak, parçalanmak.
Naḥīfī çünki bu ġamdan ḫalāṣ olmaya çāre
Bu tīġ-i āh ile her dem bu sīne çāk ü nāk ancaḳ

2. **çāk:**
Gazel 276
Mısra: **2**
Yırtmak, parçalanmak.
Elüñ çek mā-sivādan gel ḳamu ʿālem helāk ancaḳ
Ümmīd-i vuṣlat-ı yār it ġam ile sīne çāk ancaḳ

3. **çāk:**
Kaside 9

Mısra: **27**
Yırtmak, parçalanmak.
Ser güşāde pā bürehne dīde pür-ḫūn sīne çāk
Sākinān-ı ʿarşı bu ḥālāta ḥayrān eylesem

çāk çāk:

1. **çāk çāk:**
Gazel 276
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Parça parça.
Mürüvvet merḥamet şāhum çün oldı dīn ü īmāndan
Viṣālüñ birle şefḳat ḳıl ki sīnem çāk çāk ancaḳ

çāk çāk eyler:

1. **çāk çāk eyler:**-*r*
Kaside 24
Mısra: **41**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Paramparça etmek.
Ser-ā-pā zümre-i aʿdā-yı dīni çāk çāk eyler
Ne dem ki ʿarşa-gāh-ı cenge çıḳsa şeh-levendāne

çāk çāk itdi:

1. **çāk çāk itdi:**-*di*
Gazel 428
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Parça parça etmek.
Derūnum zaḫm-ı şemşīr-i melāmet çāk çāk itdi
N'ola āfāḳı ṭutsa āh ü zārum yā Resūla'llāh

çāk çāk itdüñ:

1. **çāk çāk itdüñ:**-*dü, -ñ*
Kıt'a 18
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Parça parça etmek.
Āh elüñden benüm efendicegüm
Beni cevrüñle çāk çāk itdüñ

çāk çāk olsam:

1. **çāk çāk olsam:**-*sa, -m*
Gazel 328
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Parça parça, paramparça olmak.
Çāk çāk olsam ḫaberdār olmayam ol ẕevḳ ile
Ol ḳadar şevḳ-ı ḫayālüñ eyledi cāna hücūm

çāk çāk olsun:

1. **çāk çāk olsun:**-*sun*
Murabba 12
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Parça parça, paramparça olmak.
Dil maḥabbetle tābnāk olsun
Sīne ʿışḳuñla çāk çāk olsun

çāk çāk-i ġam:

1. **çāk çāk-i ġam:**
Murabba 13
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kederden parça parça olmak.
Derūnum çāk çāk-i ġam Dem-ā-dem dīdeler pür-nem

çāk çāk-ı reşk olur:

1. **çāk çāk-ı reşk olur:**-*ur*
Gazel 454
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kıskançlıktan parçalanmak.
Ġayret-i ʿışḳıyla cismüm çāk çāk-ı reşk olur
Şāne el ḳorsa ger ol zülf-i perīşān üstüne

çāk eyle:

1. **çāk eyle:**
Gazel 463
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yırtmak.
Pīrāhen-i cismi bile çāk eyle Naḥīfī
Cānān ile cān arasına ḫāʾil olursa

çāk eylemişdür:

1. **çāk eylemişdür:**-*miş, -dür*
Gazel 272
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yırtmak.
Sīnesin çāk eylemişdür ḫaste-i hicrāna baḳ
Hey meded bayrāmı görsün gel meded dermāna baḳ

çāk eyler:

1. **çāk eyler:**-*r*
Gazel 452
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yakayı parçalamak. yırtmak.
Her bir sözüñ Naḥīfī çāk eyler ehl-i ʿışḳı
Sende nedür bu ḥālet bu ṭarz-ı ʿāşıḳāne

çāk ide:

1. **çāk ide:**-*e*
Tarih 4
Mısra: **37**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yaralar çizmek, parçalamak.
Zühre-i düşmeni çāk ide hirās-ı ḳahrı
Ser-keşān eyleyeler dergehine vażʿ-ı ḫudūd

çāk ider:

1. **çāk ider:**-*er*
Gazel 50
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yırtmak.

Böyle ḳalursa Naḥīfî şīve-i baḫtum eger
Dāmenin dest-i nedāmet çāk ider rūz-ı ḥisāb

2. **çāk ider:**-*er*
Gazel 231
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yırtmak.
Dil girībān-ı şekībin tā-be-dāmen çāk ider
Ol nihāl-i nāza olmazsa müyesser dest-res

3. **çāk ider:**-*er*
Gazel 456
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yırtmak, parçalamak.
Hezār-ı dil ḳafes-i cismi çāk ider ṣanuram
Ṣabā o ġonça-dehenden peyām virdükçe

çāk itdi:

1. **çāk itdi:**-*di*
Gazel 282
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yırtmak.
Kilk-i süḫan-ārāda degüldür eṣer-i şāḳ
Çāk itdi dimāġ-ı ḳalemi leẕẕet-i naʿtüñ

çāk itmededür:

1. **çāk itmededür:**-*me, -de, -dür*
Rübai 550
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yırtmak, parçalamak.
Gūş eyle hele ṭanṭana-i nāḳūsı
Çāk itmededür pīrehen-i nāmūsı

çāk itmeyeyüm:

1. **çāk itmeyeyüm:**-*me, -ye, -yüm*
Gazel 512
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yırtmak, parçalamak.
Niçe mānend-i ṣadef sīnemi çāk itmeyeyüm
Çıḳdı destümden o meh gevher-i nā-yāb gibi

çāk oldı:

1. **çāk oldı:**-*dı*
Rübai 292
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yırtılmak, parçalanmak.
Ṣaḳḳ oldıġı dem ṣadr-ı refīʿu'l-ḳadrüñ
Çāk oldı derūn-ı tābdārı bedrüñ

çāk olduḳda:

1. **çāk olduḳda:**-*duḳda*
Gazel 278
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yırtılmak, parçalanmak.
Luṭf u şefāʿatle baña ḳıl meded
Rūz-ı cezā zehreler olduḳda çāk

çāk olsa:

1. **çāk olsa:**-*sa*
Gazel 233
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yırtılmak, parçalanmak.
Yine bir āfet-i cān ile dil oldı meʾnūs
N'ola başdan başa çāk olsa ḳabā-yı nāmūs

çāk olsun:

1. **çāk olsun:**-*sun*
Rübai 537
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yırtılmak, parçalanmak
II mevcut olmamak, yok olmak.
Dil ḫançer-i hicrān ile çāk olsun mı
Bu miḥnet-i cān-sūz ile ḫāk olsun mı

çāk olup:

1. **çāk olup:**-*up*
Gazel 327
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yırtılmak, yarılmak.
Çāk olup şemşīr-i ser-tīz-i maḥabbetle tenüm
Yā Resūla'llāh fedā olsun saña cānum benüm

çākçāk-i reşk olur:

1. **çākçāk-i reşk olur:**-*ur*
Gazel 198
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kıskançlıktan yakasını yırtmak.
Ruḫlaruñ gülgül görüp güller helāk-i reşk olur
Lāleler dāġ-ı ḥasedle çākçāk-i reşk olur

çāker:

1. **çākeri:**-*i*
Kaside 19
Mısra: **64**
Kul, köle, bende.
Sen o sulṭān-ı cihānsın kim ḫarīm-i ḳadrüñüñ
Olmaġa ṭālib şeh-i Īrān bir ednā çākeri

çāker olurdı:

1. **çāker olurdı:**-*ur, -dı*
Kaside 8
Mısra: **67**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kul köle olmak.
Māhdan meşʿale-keş çāker olurdı o şehe
Olmasa çarḫ-ı felekde reviş-i nā-hem-vār

çāk-i belā olsa:

1. **çāk-i belā olsa:**-*sa*
Gazel 312
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bela yarığı olmak.
Mū-be-mū cism-i nizārum olsa ṣad çāk-i belā
Rāh-ı ʿışḳ-ı cānsitānuñdan senüñ itmem ʿadūl

çāk-i ġam-ı ḥasret olup:

1. **çāk-i ġam-ı ḥasret olup:**-*up*
Matla 253
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasret gamının parçalaması.
Ṣad çāk-i ġam-ı ḥasret olup cism-i ʿalīli
Mecrūḥ-ı ḫadeng-i nigehüñ aldı fetīli

çāk-i girībān eylesem:

1. **çāk-i girībān eylesem:**-*se, -m*
Kaside 9
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yakası yırtık, perişan etmek.
Ḥālet-i vuṣlat o deñlü eylese cāna hücūm
Best-i şevḳ ile hemān çāk-i girībān eylesem

çāk-i girībān idelüm:

1. **çāk-i girībān idelüm:**-*e, -lüm*
Gazel 363
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yaka yırtmak.
Āh idüp ʿışḳ ile biz çāk-i girībān idelüm
Hū diyüp şevḳ ile ol āfet-i devrān dönsün

çāk-i girībān itmege:

1. **çāk-i girībān itmege:**-*meg, -e*
Gazel 384
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yaka yırtmak.
Ol ḳadar āmādedür çāk-i girībān itmege
Çeşm-i şūḫuñdan Naḥīfîye işāret olmasun

çāk-i girībān itse:

1. **çāk-i girībān itse:**-*se*
Gazel 199
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yaka yırtmak.
Dest-i reşk ile n'ola çāk-i girībān itse
Ġonçenüñ dāġ-ı derūnıdur o ḫāl-i ruḫsār

çāk-i girībān itseler:

1. **çāk-i girībān itseler:**-*se, -ler*
Gazel 525
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yaka yırtmak.
ʿAceb mi ġonçeler çāk-i girībān itseler yer yer
Fiġān u nāliş-i bülbül gül-i ḫandāna kār itdi

çāk-i girībānı:

1. **çāk-i girībānı:**-*ı*
Gazel 520
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yaka yırtmak.
Ol āfet sīnesin kim gāh bend ü geh güşād eyler
Nezāketle baña taʿlīm ider çāk-i girībānı

çāk-i ḥasret olmada:

1. **çāk-i ḥasret olmada:**-*ma, -da*
Gazel 355
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasretle parça parça olmak.
Ol ṭurraya ʿalāḳa idüp mū-be-mū tamām
Ṣad çāk-i ḥasret olmada maḥsūd-ı şāneyem

çāk-i tīġ-i fürḳatdür:

1. **çāk-i tīġ-i fürḳatdür:**-*dür*
Murabba 12
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayrılık kılıcının kesiği.
Ten-i zerdüm nizār-ı ḥasretdür
Sīne ṣad çāk-i tīġ-i fürḳatdür

çāk-rīzī-i ġama:

1. **çāk-rīzī-i ġama:**-*a*
Gazel 494
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gamın yaka yırtanı.
Çāk-rīzī-i ġama muʿtād olaldan dest-i dil
Cāme-i ṣabruma dāmān u girībān ḳalmadı

çāk-sāz itdüklerüñ:

1. **çāk-sāz itdüklerüñ:**-*dük, -ler, -üñ*
Gazel 311
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yırtmak, parçalamak.
Hīç çıḳar mı ḫāṭırumdan baña nāz itdüklerüñ
Ġamzeñi dāmān-ı ṣabra çāk-sāz itdüklerüñ

çāk-sāz itdüñ:

1. **çāk-sāz itdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 306
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Yırtmak, parçalamak.
Dem-i vaṣluñ ki ey meh ʿālem-i nāz ü niyāz itdüñ
Girībān-ı ṣekīb-i cāna ġamzeñ çāk-sāz itdüñ

<u>çāk-sāz-ı ḥırḳa-i nāmūs olup:</u>

1. **çāk-sāz-ı ḥırḳa-i nāmūs olup:**-*up*
Gazel 526
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Namus hırkasının yaka yırtanı olmak.
Naḥīfī çāk-sāz-ı ḥırḳa-i nāmūs olup āḫir
Ser-i kūyında bir şūḫuñ yine dīvānedür şimdi

<u>çāk-sāz-ı verd-i ḫandāndur:</u>

1. **çāk-sāz-ı verd-i ḫandāndur:**-*dur*
Gazel 152
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gülen gülün yırtanı.
ʿİẕār-ı ḫāldāruñ dāġ-sūz-ı sīne-i lāle
Gül-i ruḫsār-ı ālüñ çāk-sāz-ı verd-i ḫandāndur

<u>çāk-sāz-ı zaḫm-miḳrāżı:</u>

1. **çāk-sāz-ı zaḫm-miḳrāżı:**-*ı*
Gazel 486
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yara makasının yara yapanı.
Maḥabbet bir metāʿ-ı bī-bedeldür gerçi ʿālemde
Nifāḳuñ olmaz ise çāk-sāz-ı zaḫm-miḳrāżı

<u>çālāk:</u>

1. **çālāk:**
Gazel 273
Mısra: **2**
Çabuk hareket eden, hareketli, çevik.
Dün ü gün kūşe-i ġamda göñül ġam-nāk ü nāk ancaḳ
İrişdi ḫançer-i cevri tenüm çālāk ü nāk ancaḳ

<u>cālinus:</u>

1. **calinusuñ:**-*uñ*
Kaside 27
Mısra: **151**
Câlinûs; İslâm tıbbını etkileyen ünlü Grek tabip ve filozofu ((ö. 200 [?]).
İstemez ḫāṣṣa-i tedbīrini Calinusuñ
Merhem-i himmete muḥtāc bu zaḫm-ı nāsūr

<u>câm:</u>

1. **cāmumuz:**-*umuz*
Gazel 224
Mısra: **8**
Kadeh.
Ḳalmadı bir ḳaṭre mey defʿ-i ḫumār içün bile
Āh kim ṣahbā-yı ʿişretden tehīdür cāmumuz

<u>cām ü peymāne:</u>

1. **cām ü peymāne:**
Kaside 24
Mısra: **78**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kadeh.
Cihān bezminde ol mestāne-i ālūde-baḫtum kim
Ṣunar dest-i dile sāḳī tehī biñ cām ü peymāne

<u>cām virdükçe:</u>

1. **cām virdükçe:**-*dükçe*
Gazel 456
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kadeh, şarap sunmak.
O mest-i bāde-i nāzuñ ayaġına düşerem
Eliyle destüme meclisde cām virdükçe

<u>cāme:</u>

1. **cāmedür:**-*dür*
Kaside 22
Mısra: **21**
Libas, elbise.
Münāsib cāmedür bālā-yı vālā-ḳadrine ḥaḳḳā
Ḳabā-yı mekremet-efzā ile teşrīf-i vālāyī

2. **cāmeler:**-*ler*
Matla 119
Mısra: **2**
Libas, elbise. II başka varlıklar.
Sensin mücerred istedigüm ey nihāl-i ter
Aṣlā benüm gözümde degüldür o cāmeler

3. **cāme:**
Matla 149
Mısra: **1**
Libas, elbise.
Kebūdī cāme içre sīnesin seyr it o fettānuñ
Sipihr-i nīl-günda ʿaynıdur ḫūrşīd-i raḫşānuñ

<u>cāme-ḫāb:</u>

1. **cāme-ḫābuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 519
Mısra: **7**
Uyku elbisesi, gecelik.
Cāme-ḫābuñda seni bulmış iken hīç tenhā
ʿArż-ı ḥāl itmege bende ḳarār olsun mı

<u>cāme-ḫ∨āb:</u>

1. **cāme-ḫ∨ābumuz:**-*umuz*
Gazel 212
Mısra: **12**
Uyku elbisesi, gecelik.
Ḳayd-ı firāşa düşme ki ey ḫ∨āce ʿāḳıbet
Ḫāk-i melāmet olsa gerek cāme-ḫ∨ābumuz

2. **cāme-ḫ∨ābumdur:**-*um, -dur*
Kaside 28
Mısra: **22**
Uyku elbisesi, gecelik.

Beni āzürde-ḫāṭır eylemişdür ṭaʿna-i aġyār
O bīmār-ı ġamam ḫāk-i meẕellet cāme-ḫ∨ābumdur

cāme-i āle:

1. **cāme-i āle:**-*e*
Gazel 475
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kırmızı elbise.
Ṣad el-ḥaẕer ey mihr perestān-ı maḥabbet
Ġarḳ olmış o ḫūnī yine bir cāme-i āle

cāme-i āli:

1. **cāme-i āli:**-*i*
Gazel 268
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kırmızı elbise.
Dilde lerziş-dih olur cāme-i āli o gülüñ
Olmasun tā bu ḳadar reng-i celāl olmayıcaḳ

cāme-i ālüñ:

1. **cāme-i ālüñ:**-*üñ*
Gazel 473
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kırmızı elbise.
Ey gül-i nev-ḫīz-i ʿişve cāme-i ālüñ görüp
Dāġ dāġ oldı derūnı bülbül-i zāruñ yine

cāme-i fürḳat:

1. **cāme-i fürḳat:**
Gazel 72
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayrılık elbisesi.
Aluben sebze ḳabā egnine yārüm ṣalınur
Benüm egnümde ḳamu cāme-i fürḳat ḳat ḳat

cāme-i gül-gūn:

1. **cāme-i gül-gūn:**
Gazel 148
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gül renkli, pembe elbise.
Āb ü tāb-ı ṭalʿatından farḳ olınmaz geydigüñ
Cāme-i gül-gūn mıdur yā ʿaks-i ruḫsāruñ mıdur

2. **cāme-i gül-gūn:**
Gazel 200
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gül renkli, pembe elbise.
Bülbüli tābiş-i şevḳuñ ider āşüfte-dimāġ
İtseñ ol cāme-i gül-gūn ile ʿazm-i gülzār

3. **cāme-i gül-gūn:**
Gazel 272
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gül renkli, pembe elbise.
Cāme-i gül-gūn ile zīnet virüp endāmına
Ṣalınan servi gibi ol ḳāmet-i cānāna baḳ

4. **cāme-i gül-gūn:**
Gazel 392
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gül renkli, pembe elbise.
ʿAndelīb-i dil ider sūz-ı derūnın āşikār
Cāme-i gül-gūn ile ol gül-ʿiẕārumdur gelen

cāme-i ḥasret:

1. **cāme-i ḥasret:**
Gazel 197
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Özlem elbisesi.
Her mehüñ devrinde tā ber-dūş-ı tecdīd olmada
Cāme-i ḥasret ḳabā-yı rütbe-i cāhum mıdur

cāme-i hecri:

1. **cāme-i hecri:**-*i*
Gazel 98
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayrılık elbisesi.
Ḳoyalum cāme-i hecri anı iʿtāḳ idelüm
Geyelim cāme-i vaṣlı ola aṭlas-ı cedīd

cāme-i müşgīn:

1. **cāme-i müşgīn:**
Gazel 454
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Misk kokulu elbise.
Cāme-i müşgīn ile pūşide ḳıldı sīnesin
Gūyiyā ebr oldı ḥāʾil māh-ı tābān üstüne

cāme-i pür-zīb:

1. **cāme-i pür-zīb:**
Kaside 3
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Süslü ve gösterişli elbise.
İftiḫār eyleme gel cāme-i pür-zīb ile kim
Bir kefendür bedeli elbise-i zībānuñ

cāme-i rengīn:

1. **cāme-i rengīn:**
Gazel 228
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Renkli elbise.
Tefāḫür cāme-i rengīn ile kār-ı leʾīmādur

Bu vaż῾-ı nā-revāyı yoḫsa merdān-ı kirām almaz

cāme-i şabruma:

1. **cāme-i şabruma:**-*um, -a*
Gazel 494
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sabır elbisesi.
Çāk-rīzī-i ġama mu῾tād olaldan dest-i dil
Cāme-i ṣabruma dāmān u girībān ḳalmadı

cāme-i şāhānesin:

1. **cāme-i şāhānesin:**-*sin*
Kaside 26
Mısra: **261**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şahlara layık elbise.
Çıḳardı cāme-i şāhānesin ῾aṭā ḳıldı
Muḥaṣṣal itdi o dervīşi luṭf ile aġnā

cāme-i sebz:

1. **cāme-i sebz:**
Gazel 248
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yeşil elbise.
῾Acebā nāz ile tāvūs-ı ḳudüs mi ola bu
Ki gelür cāme-i sebz ile baña cilve-i feyż

2. **cāme-i sebz:**
Kaside 8
Mısra: **43**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yeşil elbise.
Cāme-i sebz ile pūşīde ahālī-i çemen
Servler itmededür cümleye ῾arż-ı pendār

cāme-i şīvegeri:

1. **cāme-i şīvegeri:**-*i*
Gazel 215
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İşveli elbise.
Vaṣf-ı la῾lüñde Naḥīfī gibi ey āfet-i cān
Cāme-i şīvegeri mu῾cize-pervāz iderüz

cāme-i sürḫ:

1. **cāme-i sürḫ:**
Gazel 390
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kırmızı elbise.
Cāme-i sürḫ ile görsem seni ey āfet-i cān
Ḫāṭır-ı zāra gelür ġonçe-i ḥamrā-yı vaṭan

cāme-i sürḫuñ:

1. **cāme-i sürḫuñ:**-*uñ*
Gazel 275
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kırmızı elbise.
Geyindüñ cāme-i sürḫuñ ṣıfat ῾ālī-celāl ancaḳ
Elüñde tīġ-i reftāruñ saña ḳanum ḥelāl ancaḳ

cāme-i teng:

1. **cāme-i teng:**
Matla 20
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dar, sıkı elbise.
Ol kebūdī cāme-i teng içre ol şīrīn liḳā
Şīşe içre ḥabs olunmuş bir perīdür gūyiyā

cāme-i vaşlı:

1. **cāme-i vaşlı:**-*ı*
Gazel 98
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşma elbisesi.
Ḳoyalum cāme-i hecri anı i῾tāḳ idelüm
Geyelim cāme-i vaṣlı ola aṭlas-ı cedīd

cāme-kān:

1. **cāme-kānında:**-*ı, -n, -da*
Tarih 30
Mısra: **20**
Camla çevrili, camla örtülü yer.
Şifā vü ῾āfıyet çārū-keş-i ṣaḥn-ı mücellāsı
Ṣafā vü istirāḥat cāme-kānında nigehbānı

cāmi῾:

1. **cāmi῾:**
Gazel 487
Mısra: **8**
Cem' edici, toplayıcı, içine alan.
Tamām-ı ḥükmini ḥāvī kemāl-i āyātı
Cemī῾-i mu῾cizi cāmi῾ vücūd-ı münteḫābı

2. **cāmi῾e:**-*e*
Matla 210
Mısra: **2**
Câmi, müslümanların ibadet ettikleri yer.
Ḫırām-ı nāz ile ḳaddüñ cihāna āfet eylersin
Gelürsin cāmi῾e ῾uṣṣāḳa ῾arż-ı ḳāmet eylersin

3. **cāmi῾:**
Rübai 440
Mısra: **1**
Derleyen, toplayan, cem' eden (Allah).
Rezzāḳ-ı cihān Muḳsiṭ ü Cāmi῾ sensin
Hem Muḳtedir ü Żarr u Nāfi῾ sensin

4. **cāmi῾:**
Tahmis 8
Mısra: **19**
Câmi, müslümanların ibadet ettikleri yer.
Cāmi῾ içre göre tā kimlere hem-zānūsın
Şekl-i saḳḳāda gezer dīde-i giryān ṣaf ṣaf

5. **cāmiʿde:**-*de*
Tarih 35
Mısra: **5**
Câmi, müslümanların ibadet ettikleri yer.
Bu cāmiʿde ḳılup bu ḥavżı bünyād
Anı māʾ-i maʾine etti mīzāb

cām-ı āzāruñ:

1. **cām-ı āzāruñ:**-*uñ*
Tahmis 7
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Azarlama kadehi.
Yıḳılmaz dil pey-ender-pey çekerken cām-ı āzāruñ
Bu bezmüñ bāde-nūşı mest olur ammā ḫarāb olmaz

cām-ı bezm-ārāya:

1. **cām-ı bezm-ārāya:**-*ya*
Gazel 163
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Meclisi süsleyen kadeh.
Cām-ı bezm-ārāya ḥācet yoḳdur ey sāḳī-i şūḫ
Fikr-i laʿlüñ ʿāşıḳı mest-i şarāb-ı nāb ider

cām-ı billūr:

1. **cām-ı billūr:**
Kaside 27
Mısra: **46**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Billur kadeh.
Sürḫī-i rūyı gidüp āb-ı ʿadāletle yine
Yüzi aġını ʿayān eyledi cām-ı billūr

cām-ı bī-tābı:

1. **cām-ı bī-tābı:**-*ı*
Gazel 167
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Solgun kadeh.
Cām-ı bī-tābı şunar çeşmüñ nigāh-ı mestüñe
Bir iki gün ḫūn-ı dilden var ise perhīzi var

cām-ı cem:

1. **cām-ı cem:**
Tarih 16
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cem'in kadehi.
Her zücāc-ı revzeni ʿālem-nümā dirsem n'ola
Müddeʿāma cām-ı Cem mirʾāt-ı İskender güvāh

cām-ı cemi:

1. **cām-ı cemi:**-*i*
Matla 269
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şarabın mucidi eski İran padişahlarından Cem'in içki kadehi.
Defʿ-i ġamdur diyü nūş itme ṣaḳın cām-ı Cemi
Ki ġamuñdan daḥi efzünter olur ṣoñra ġamı

cām-ı ceminden:

1. **cām-ı ceminden:**-*i, -n, -den*
Gazel 394
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şarabın mucidi eski İran padişahlarından Cem'in içki kadehi.
Ḫayret-zedeyem ʿālemüñ esrār-ı ġamından
Geçdüm bu fenā meykedenüñ cām-ı Ceminden

cām-ı emelüm:

1. **cām-ı emelüm:**-*üm*
Rübai 349
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arzu kadehi.
Ḫaybetle şikeste itme cām-ı emelüm
Maḥv it keremüñle seyyiʾāt ü ẕelelüm

cām-ı ġurūr:

1. **cām-ı ġurūr:**
Tahmis 6
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kibir, gurur kadehi.
ʿAksine başladı devre felek-i sifle-perest
Olmada cām-ı ġurūr ile esāfil ser-mest

cām-ı hevādan:

1. **cām-ı hevādan:**-*dan*
Gazel 159
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arzu istek kadehi.
Mest olam bī-hūş olam keyfiyyet-i esrār ile
El çekem cām-ı hevādan dilde niyyet böyledür

cām-ı iḥsānuñ:

1. **cām-ı iḥsānuñ:**-*uñ*
Gazel 306
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İhsan, cömertlik kadehi/şarabı.
Ben āh itdükçe ṣunduñ dest-i cāna cām-ı iḥsānuñ
Bu āb ü tāb ile ġam neşvesin ʿişret-nevāz itdüñ

cām-ı ʿışḳuñla:

1. **cām-ı ʿışḳuñla:**-*uñ, -la*
Gazel 74
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk şarabı.
Niçe mest olmaz erbāb-ı maḥabbet cām-ı ʿışḳuñla
İder fikr-i lebüñ ʿāşıḳları ey bī-vefā ser-mest

cām-ı ʿişretüm:

1. **cām-ı ʿişretüm:**-*üm*
Muaşşer 1
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İçki kadehi.
Ey Naḥīfī reşk ider Cem görse cām-ı ʿişretüm
Feyżgāh-ı zümre-i rūḥāniyāndur ṣoḥbetüm

cām-ı laʿlüñden:

1. **cām-ı laʿlüñden:**-*üñ, -den*
Gazel 309
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dudağının şarabı.
Neşve-yāb olmaḳda iller cām-ı laʿlüñden senüñ
Biz yanuñda ḳaṭre-i dürd-āşināya degmedük

cām-ı leb-i gül-rengüñi:

1. **cām-ı leb-i gül-rengüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 322
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gül renkli dudağının kadehi.
Sāḳī dil-i ser-mestüme luṭf eyle kerem ḳıl
Cām-ı leb-i gül-rengüñi dāġ-ı dil-i Cem ḳıl

cām-ı lebüñ:

1. **cām-ı lebüñ:**-*üñ*
Gazel 238
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dudak kadehi.
Ḫayāl itmekdedür cām-ı lebüñ keyfiyyetin gördüm
O mest-i bī-muḥābā sīne-i ṣad çāke ser virmiş

2. **cām-ı lebüñ:**-*üñ*
Gazel 393
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dudak kadehi.
ʿArż-ı dīdār it beni mest eylesün cām-ı lebüñ
Ḥabb-ı ḫālüñ bu dil-i nā-şādı tefrīḥ eylesün

cām-ı lebüñle:

1. **cām-ı lebüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 215
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dudak kadehi.
Mest olup cām-ı lebüñle hele maġrūr olsun
Gāh olur destümüzi perde-der-i rāz iderüz

2. **cām-ı lebüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 293
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şarap renkli dudak.
Mest olup cām-ı lebüñle dil ider ʿarż-ı niyāz
Nāzenīnüñ sözleri maʿẕūrdur mestānenüñ

cām-ı maʿşiyeti:

1. **cām-ı maʿşiyeti:**-*i*
Gazel 300
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Itaatsizlik kadehi.
Şikeste eyle göñül sen de cām-ı maʿşiyeti
Ḥarīm-i maṣṭabda tevbe-i naṣūḥ iderek

cām-ı miḥnetle:

1. **cām-ı miḥnetle:**-*le*
Gazel 526
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bela, sıkıntı veren kadeh.
Bu çarḫ erbāb-ı ʿışḳuñ istemez maḫmūr u hüşyārın
Anuñçün cām-ı miḥnetle göñül mestānedür şimdi

cām-ı raḫşānın:

1. **cām-ı raḫşānın:**-*ın*
Tarih 30
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Parlak kadeh.
Görenler ḳubbede ṣafvetle her dem cām-ı raḫşānın
Taʿaddüd üzre ẓann eyler felekde māh-ı tābānı

cām-ı şabūḥ-ı vaṣluñı:

1. **cām-ı şabūḥ-ı vaṣluñı:**-*uñ, -ı*
Gazel 196
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşma içkisinin kadehi II Sabuh, sabah içilen bir tür şarap olup gece içilen abuh içkisinin baş ağrısını kaldırması amacıyla kullanılmaktadır.
Renc-i ḫumār-ı ḥasreti gör serde sāḳiyā
Cām-ı ṣabūḥ-ı vaṣluñı mest-i firāḳa ṣor

cām-ı şahbā-yı niyāzı:

1. **cām-ı şahbā-yı niyāzı:**-*ı*
Gazel 116
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dilek şarabının kadehi.
Cām-ı ṣahbā-yı niyāzı ġamzeñe ṣunduḳça ben
Her nigāh-ı āfetüñ mest-i mey-i efsūn olur

cām-ı şahbā-yı şafādan:

1. **cām-ı şahbā-yı şafādan:**-*dan*
Gazel 154
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zevk şarabının kadehi.
Ḳanı ol bī-riyā ʿişretler ol yārān-ı mūnisler
Tehīdür cām-ı ṣahbā-yı ṣafādan şimdi meclisler

cām-ı şarāb:

1. **cām-ı şarāb:**
Gazel 141
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şarap kadehi.
Dehān-ı şevḳuma cām-ı şarāb āteşdür
Gelū-yı ʿayşuma nuḳl-i kebāb āteşdür

2. **cām-ı şarāb:**
Gazel 246
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şarap kadehi.
Dil teşnegān-ı zehr-i ġamuñ raġbet eylemez
Bezminde her dem eylese cām-ı şarāb raḳṣ

3. **cām-ı şarāb:**
Gazel 479
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şarap kadehi.
Sāḳī ki geldi meclise cām-ı şarāb ile
Germ itdi devr-i ṣoḥbetümüz āb ü tāb ile

cām-ı şarāb-ı dil-güşāya:

1. **cām-ı şarāb-ı dil-güşāya:***-ya*
Gazel 309
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül açan şarap kadehi.
Bāde-i ḥasretdür ey sāḳī bizi mest eyleyen
Yoḫsa biz cām-ı şarāb-ı dil-güşāya degmedük

cām-ı şarāb-ı istiġnā:

1. **cām-ı şarāb-ı istiġnā:**
Gazel 11
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kayıtsızlığın şarap kadehi.
O mest-i nāz ile kim söyleşür bu meclisde
Ṣunıldı destine cām-ı şarāb-ı istiġnā

cām-ı şevḳa:

1. **cām-ı şevḳa:***-a*
Gazel 391
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arzu kadehi.
Dökülsin cām-ı şevḳa dīdeden ḫūn-ābe-i ḥasret
Çün ey sāḳī-i meclis āb-ı rūy-ı ʿişretüm sensin

cām-ı temennā-yı neşāṭ:

1. **cām-ı temennā-yı neşāṭ:**
Gazel 249
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mutluluk arzusunun kadehi.
İçmemek mümkin midür ey zāhid-i bed-rāy anı
Devr-i gülde ḫoş gelür cām-ı temennā-yı neşāṭ

cām-ı tesellā:

1. **cām-ı tesellā:**
Gazel 305
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Teselli şarabı.
Ṣunduñ dil-i ser-meste biraz cām-ı tesellā
Germiyyet-i iḥsān ile maḥv-i elem itdüñ

cām-ı teşne-tābumdur:

1. **cām-ı teşne-tābumdur:***-um, -dur*
Kaside 28
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hazır parlak kadeh.
O ḫūrşīd-i refīʿü'ş-şān ü rifʿat-ilticādur kim
Anuñ evṣāf-ı ḥāṣü'l-ḫāṣı cām-ı teşne-tābumdur

cām-ı zer-nigār:

1. **cām-ı zer-nigār:**
Gazel 465
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Altın nakışlı kadeh.
ʿAraḳ-rīz-i ḥicāb oldı lebüñden sāḳiyā sāġar
Degüldür ḳaṭre-i ṣahbā o cām-ı zer-nigār üzre

cāmiʿ-i ḫayr-ı umūr:

1. **cāmiʿ-i ḫayr-ı umūr:**
Kaside 2
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İşlerdeki hayırların hepsi.
Hādī-i ḥüsn-i eserdür cāmiʿ-i ḫayr-ı umūr
Ḥaḳ budur efʿāl-i bī-çūnuñda sırr-ı ḥikmetüñ

cāmiʿ-i ḥażret-i ḳurʾān:

1. **cāmiʿ-i ḥażret-i ḳurʾān:**
Kaside 8
Mısra: **85**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüce Kur'an'ı toplayan II Hz. Osman.
Cāmiʿ-i Ḥażret-i Ḳurʾān
Cenāb-ı ʿOsmān
Ẕāt-ı pāki ṣadef-i ʿizzete dürr-i şehvār

cāmiʿ-i ḳurʾān-ı şerīfi:

1. **cāmiʿ-i ḳurʾān-ı şerīfi:***-i*
Tarih 7
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kur'an-ı Şerif'ın toplandığı yer.
Hem-nāmı olan cāmiʿ-i Ḳurʾān-ı Şerīfi
Gülzār-ı feżāyilde anı eyleye bülbül

cāñ:

1. **cānuma:**-*um, -a*
Gazel 1
Mısra: **9**
Can, ruh, gönül.
Ḳılmış maḳām cānuma bāġ-ı maḥabbeti
Beni bī-nevāyı bülbül-i nālān iden Ḫudā

2. **cān:**
Gazel 3
Mısra: **1**
Can, ruh, gönül.
Bir ser ü bir cān nedür kim olmaya ḳurbān saña
Yā Resūla'llāh fedā olsun hezārān cān saña

3. **cāna:**-*a*
Gazel 23
Mısra: **12**
Can, ruh, gönül.
Hevā-yı ʿışḳ ile mehcūr olaldan ḫāk-i pāyuñdan
Cefā-yı miḥneti kār itdi cāna ġurbetüñ cānā

4. **cāna:**-*a*
Gazel 61
Mısra: **1**
Can, ruh, gönül.
Āteş-feşān-ı ġayret olur cāna ʿandelīb
Gülşende başladuñ yine efġāna ʿandelīb

5. **cānum:**-*um*
Gazel 71
Mısra: **3**
Can, ruh, gönül.
Gül-ruḫuñ şevḳına cānum her seḥer zār itmede
Ṭoġrı sözdür ʿāşıḳam ben bülbül-i zāruñ dürüst

6. **cānumuz:**-*umuz*
Gazel 89
Mısra: **6**
Can, ruh, gönül.
Mülāḳī olmaġa yāra bu ʿışḳı vāsıṭa ḳılduḳ
Reh-i ʿışḳ içre ey ʿāşıḳ olupdur cānumuz seyyāḥ

7. **cāna:**-*a*
Gazel 98
Mısra: **6**
Can, ruh, gönül.
Lebüñüñ sükkerini baḫş u ʿaṭā eyle bāña
Ki odur rūḥa ġıdā cāna ṣafā ʿādet-i ʿıyd

8. **cān:**
Gazel 121
Mısra: **7**
Can, ruh, gönül.
Cān fiġān eyler seni özler ḥarīm-i bāġda
Bülbül-i şūrīde gūyā verd-i ḫandānın arar

9. **cānı:**-*ı*
Gazel 167
Mısra: **5**
Can, ruh, gönül.
ʿĀşıḳuñ şāhum ne cānı var saña ʿarż itmege
Ol ġarībüñ saña lāyıḳ bir dil-i nā-çīzi var

10. **cāna:**-*a*
Gazel 181
Mısra: **3**
Can, ruh, gönül.
Murādı çeşminüñ her n'eydigin iʿlām ider cāna
Lisān-ı ʿişvenüñ ol ġamzeler kim tercümānıdur

11. **cān:**
Gazel 185
Mısra: **5**
Can, ruh, gönül.
Göñül zülfüñde ḳaldı cān ise tīġ-i nigāhuñda
Ol iki bī-nevālar saña çoḳdan mübtelālardur

12. **cān:**
Gazel 204
Mısra: **2**
Can, ruh, gönül.
Hemīşe ṭurmayup cānā ġamuñla dīde ḳan aġlar
A şāhum yaluñuz çeşmüm degüldür tende cān aġlar

13. **cānumuz:**-*umuz*
Gazel 223
Mısra: **1**
Can, ruh, gönül.
Mest-i ʿışḳuz cürʿa-i ḥasretle pürdür cānumuz
Eşk-i ḫūn-ālūd-ı dildür bāde-i gülfāmumuz

14. **cān:**
Gazel 261
Mısra: **14**
Can, ruh, gönül.
İre ger ʿıyd-ı viṣāle güzelüm ʿāşıḳ-ı zār
Vire bu cān ile başı saña ḳurbān ṣaf ṣaf

15. **cānum:**-*um*
Gazel 266
Mısra: **8**
Can, ruh, gönül.
Niyāz itmezden evvel şāh-ı nāzum ḳaṣd-ı cān eyler
Yanında āh kim bir āh-ı ʿālem-sūza cānum yoḳ

16. **cāna:**-*a*
Gazel 275
Mısra: **9**
Can, ruh, gönül.
Meded bīmār olan cāna irişdür şerbet-i vaṣluñ
Şarāb-ı leblerüñ şāhum cinān içre zülāl ancaḳ

17. **cāna:**-*a*
Gazel 308
Mısra: **11**
Can, ruh, gönül.
Ḥayāt-ı cāvidān-baḫş idi cāna
Dem-ā-dem ẕevḳ-ı ümmīd-i viṣālüñ

18. **cān:**
Gazel 312
Mısra: **4**
Can, ruh, gönül.
ʿAcz iderken midḥat-i evṣāfuña ins ü melek
Naʿtüñe dil-bestedür cān ile bu ṭabʿ-ı fużūl

19. **cāna:**-*a*
Gazel 316
Mısra: **3**
Can, ruh, gönül.
Zaḫm uran cāna nigāh-ı sitemdür yoḫsa
Beni mecrūḥ iden ol ġamze-i mekkāre degül

20. **cān:**
Gazel 346
Mısra: **3**
Can, ruh, gönül.
Cān ise ġaraż cevr ü cefādan senüñ olsun
Ben miḥnet-i hicrān ile cānumdan uṣandum

21. **cānumdan:**-*um*, -*dan*
Gazel 346
Mısra: **4**
Can, ruh, gönül.
Cān ise ġaraż cevr ü cefādan senüñ olsun
Ben miḥnet-i hicrān ile cānumdan uṣandum

22. **cāna:**-*a*
Gazel 348
Mısra: **1**
Can, ruh, gönül.
Bir ġamze ile dāġ-ı ġamuñ cāna begendüm
Vardur hele ey āfet-i cān saña pesendüm

23. **cāndur:**-*dur*
Gazel 352
Mısra: **10**
Can, ruh, gönül.
Ḫıżr-ı tevfīḳa süʾāl itdüm mekānın didi kim
Ṭāʿat-ı mevlā ile pür-nūr olan cāndur yerüm

24. **cānum:**-*um*
Gazel 367
Mısra: **7**
Can, ruh, gönül.
Sensüz ārām itmez oldı tende cānum bir nefes
Gel benüm ey māye-i ārām-ı cānum ḳandasın

25. **cānum:**-*um*
Gazel 370
Mısra: **12**
Can, ruh, gönül.
Ḫırmen-i sāman-ı ʿālem destüme vābestedür
Yaḳma cānum berḳ-ı āh-ı şuʿle-bārumdan saḳın

26. **cānum:**-*um*
Gazel 375
Mısra: **11**
Can, ruh, gönül.
Ölünce ṣaḳlaram cānum gibi zaḫm-ı ġamuñ dilde
Cüdā itmezse mevlā cānum ey rūḥ-ı revān tenden

27. **cānum:**-*um*
Gazel 375
Mısra: **12**
Can, ruh, gönül.
Ölünce ṣaḳlaram cānum gibi zaḫm-ı ġamuñ dilde
Cüdā itmezse mevlā cānum ey rūḥ-ı revān tenden

28. **cānum:**-*um*
Gazel 383
Mısra: **9**
Can, ruh, gönül.
Başladı cismümde cānum ıżṭırāb-ı ḥasrete
Ey Naḥīfī ġālibā ol şūḫ-ı raʿnādur gelen

29. **cānuñ:**-*uñ*
Gazel 383
Mısra: **1**
Can, ruh, gönül.
Ḥāżır it cānuñ dem-i vaṣl-ı dil-ārādur gelen
Eyle ḳurbānuñ müheyyā ʿıyd-ı aḍḥādur gelen

30. **cāna:**-*a*
Gazel 390
Mısra: **10**
Can, ruh, gönül.
Yār ile hem-dem olup mūnis-i aḥbāb olasın
Ẕevḳ-ı ġurbetde virür cāna tesellā-yı vaṭan

31. **cānum:**-*um*
Gazel 402
Mısra: **6**
Can, ruh, gönül.
Şu resme ʿāṣıḳam şāhum direm her demde ben yā hū
Ḳılar ṣıyt ü ṣadā cānum aḳar yaşum saña ṭoġru

32. **cāndur:**-*dur*
Gazel 403
Mısra: **6**
Can, ruh, gönül.
Cemālüñ gül-ʿiẕārına didiler bāġ-ı cennet mi
Ġıdādur rūḥ-ı ʿuṣṣāḳa bize bildür ne cāndur bu

33. **cānum:**-*um*
Gazel 411
Mısra: **8**
Can, ruh, gönül.
O ḫāk-i dil-güşā kim sāye-baḫş olduñ saʿādetle
Benüm cānum fedā ol reh-güẕāra yā Resūla'llāh

34. **cān:**
Gazel 436
Mısra: **3**
Can, ruh, gönül.
Āsitānına ḳoyup ser rehine cān virdüm
Ṭurdum ol serv-ḳaddüñ yolına cān virdüm

35. **cānum:**-*um*
Gazel 446
Mısra: **4**
Can, ruh, gönül.
İdeyüm ölmez isem ḫidmet-i kūy-ı pāküñ
Dil-i nālānum ile başum ile cānum ile

36. **cān:**
Gazel 463
Mısra: **14**
Can, ruh, gönül.
Pīrāhen-i cismi bile çāk eyle Naḥīfī
Cānān ile cān arasına ḥāʾil olursa

37. **cānda:**-*da*
Gazel 464
Mısra: **7**
Can, ruh, gönül.
Bulur geh cānda gāhī sīnede gencīne-i ʿışḳuñ
Göñül bir maġribīdür kim gezer vīrāne vīrāne

38. **cāna:**-*a*
Gazel 476
Mısra: **6**
Can, ruh, gönül.
Māʾilem māʾilem ey şūḫ-ı cefā-cū ġāyet
Niyyet-i cevr ile cāna nigerān oldıġuña

39. **cān:**
Gazel 482
Mısra: **9**
Can, ruh, gönül.
Teslīm olur ol āfete cān ile Naḥīfī
-

40. **cānum:**-*um*
Gazel 483
Mısra: **1**
Can, ruh, gönül.
Teşnedür cānum nigāh-ı ġamze-i ḫūn-rīzüñe
Rāżıyam ḳurbān olursam çeşm-i şūr-engīzüñe

41. **cānumda:**-*um, -da*
Gazel 488
Mısra: **1**
Can, ruh, gönül.
Cānumda şevḳ-i vuṣlat-ı ʿışḳ-ı Muḥammedī
Sīnemde ẕevḳ-ı leẕẕet-i ʿışḳ-ı Muḥammedī

42. **cānda:**-*da*
Gazel 494
Mısra: **14**
Can, ruh, gönül.
Ey Naḥīfī geşt-i deşt-i miḥnet itdüm şöyle kim
Dilde tāb ü cānda ṭāḳat tende dermān ḳalmadı

43. **cān:**
Gazel 501
Mısra: **8**
Can, ruh, gönül.
Ġam degüldür ʿadem iḳlīmine ʿazm eylerse
Eyleyen şām ü seḥer cān gibi hem-rāh seni

44. **cānum:**-*um*
Gazel 518
Mısra: **4**
Can, ruh, gönül.
Her nefes zaḫm-ı ciger-dūz-ı firāḳ ile benüm
Sūzen oldı ten-i mecrūḥuma cānum şimdi

45. **cānuñ:**-*uñ*
Kaside 3
Mısra: **1**
Can, ruh, gönül.
Bedenüñden daḫi dūr olmadan ey dil cānuñ
İştiġāl eyleyegör ṭāʿatine mevlānuñ

46. **cāna:**-*a*
Kaside 9
Mısra: **11**
Can, ruh, gönül.
Ḥālet-i vuṣlat o deñlü eylese cāna hücūm
Best-i şevḳ ile hemān çāk-i girībān eylesem

47. **cānum:**-*um*
Kaside 9
Mısra: **52**
Can, ruh, gönül.
Eylesem mūy-ı sivāyı hep ser-i dilden tırāş
Ölmeden cānum ṭarīḳ-i Ḥaḳda ḳurbān eylesem

48. **cānumı:**-*um, -ı*
Kaside 9
Mısra: **60**
Can, ruh, gönül.
Rāh-ı vaḥdetde sebük-bār olsa cism-i nā-tüvān
Cānumı vāreste-i eşḳāl-i ʿiṣyān eylesem

49. **cāndan:**-*dan*
Kaside 16
Mısra: **14**
Can, ruh, gönül.
ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳ iseñ ey dil-i şūrīde eger
Saña cāndan daḫi efżal daḫi aḳdemdür bu

50. **cān:**
Kaside 23
Mısra: **5**
Can, ruh, gönül.
Beni cān gibi teşrīf-i ḳudūmi eylesün iḥyā
Helāk oldum o servüñ yolına cānlar fedā gelsün

51. **cānı:**-*ı*
Kaside 23
Mısra: **14**
Can, ruh, gönül.
Benümle imtiḥān-ı ʿışḳ ḳaṣdın eylemiş Mecnūn
Eger var ise cānı işte meydānü'ṣ-ṣalā gelsün

52. **cāna:**-*a*
Kaside 28
Mısra: **52**
Can, ruh, gönül.
Cenāb-ı mihr ü meh-ḳadrā meded-kārā ḫudāvendā
Senüñ der-gāh-ı luṭfuñ cāna ḳaṣr-ı nüh-ḳıbābumdur

53. **cāndan:**-*dan*
Matla 69
Mısra: **2**
Can, ruh, gönül.
Derd-i ʿışḳuñdur dil-i bīmāra dermāndan leẕīẕ
Yoḳ ḫaṭā itdüm meded dermān degül cāndan leẕīẕ

54. **cānuma:**-*um, -a*
Matla 105
Mısra: **2**
Can, ruh, gönül.
Ṭālib-i vuṣlat-ı cānāne olup şām ü seḥer
Ḳaṣd ider cānuma gördüñ mi ʿadū-yı ebter

55. **cānı:**-*ı*
Matla 121
Mısra: **2**
Can, ruh, gönül.
Çün degül ḫiẕmete şāyeste bu cism-i nā-çīz
Ṭutaram saña fedā itmek içün cānı ʿazīz

56. **cān:**
Matla 159
Mısra: **2**
Sevgili.
Dem-i teşrīfüñe var bende o deñlü iḳbāl
Ḫavfüm oldur bedenümden ide cān istiḳbāl

57. **cānum:**-*um*
Matla 176
Mısra: **1**
Can, ruh, gönül.
Seni gördükçe āh ider cānum
Āh ammā ne āh sulṭānum

58. **cān:**
Matla 202
Mısra: **2**
Can, ruh, gönül.

Ḳanġı bir sulṭān-ı ḥüsne cānı ḳurbān eylesün
Dünyede bir cān ile ʿuşşāḳ-ı şeydā n’eylesün

59. **cāna:**-*a*
Matla 235
Mısra: **1**
Can, ruh, gönül.
Ḥaḳīḳat ẕann idüp sūz u güdāzın baḳmadı cāna
Yazıḳlar şemʿ-i bezmüñ āteşine yandı pervāne

60. **cānı:**-*ı*
Matla 265
Mısra: **1**
Can, ruh, gönül.
Düşdi ol mertebe ālāyiş-i ʿışḳa cānı
Olmadı Kūh-kenüñ başına hīç dermānı

61. **cānı:**-*ı*
Matla 266
Mısra: **1**
Can, ruh, gönül.
Sevdigüm eyle viṣālüñle müşerref cānı
Ādem ādemle bulur tesliyet-i rūḥānī

62. **cān:**
Murabba 6
Mısra: **34**
Can, ruh, gönül.
Yoḳ ʿışḳ-ı cānāndan eleẕ
Bulmadı cān andan eleẕ

63. **cāna:**-*a*
Murabba 6
Mısra: **65**
Can, ruh, gönül.
Vir ʿışḳdan bu cāna ḥaẕ
Gelsün dil-i nālāna ḥaẕ

64. **cāndan:**-*dan*
Murabba 6
Mısra: **35**
Can, ruh, gönül.
Bir neşve kim cāndan eleẕ
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

65. **cānuma:**-*um, -a*
Murabba 8
Mısra: **5**
Can, ruh, gönül.
Cānuma kār itdi tāb-ı işṭiyāḳ-ı vuṣlatuñ
Dāġ dāġ itdi ten-i bīmārı nār-ı fürḳatüñ

66. **cānum:**-*um*
Rübai 26
Mısra: **4**
Can, ruh, gönül.
Her ẕerre-i ḫāk-i ḳadem-i ḥażretüñe
Cānum da fedā ten de fedā ben de fedā

67. **cāna:**-*a*
Rübai 67
Mısra: **1**
Can, ruh, gönül.
Ey derd ü ġamı cāna cihāndan merġūb
V’ey ʿışḳ-ı girān-ḳadri ṣafā-baḫş-ı ḳulūb

68. **cānda:**-*da*
Rübai 70
Mısra: **2**
Can, ruh, gönül.
Dilde şerer-i nār-ı nedāmet yā Rab
Cānda eser-i sūz-ı melāmet yā Rab

69. **cān:**
Rübai 125
Mısra: **1**
Can, ruh, gönül.
Cān ẕikr-i celīlüñle idüp kesb-i fütūḥ
Olmaḳdadur ebvāb-ı meʿānī meftūḥ

70. **cāndan:**-*dan*
Rübai 150
Mısra: **4**
Can, ruh, gönül.
Allāh bilür ḫāk-i der-i iḥsānuñ
Bī-çāre Naḥīfīye gelür cāndan eleẕ

71. **cān:**
Rübai 159
Mısra: **2**
Can, ruh, gönül.
Bīmār-ı ġama ḳuvvet-revān ʿışḳuñdur
Ey rūḥ-ı revān cānlara cān ʿışḳuñdur

72. **cānlara:**-*lar, -a*
Rübai 159
Mısra: **2**
Can, ruh, gönül.
Bīmār-ı ġama ḳuvvet-revān ʿışḳuñdur
Ey rūḥ-ı revān cānlara cān ʿışḳuñdur

73. **cān:**
Rübai 168
Mısra: **1**
Can, ruh, gönül.
Cān şerm ile ḫvāhende-i ġufrānuñdur
Dil derd ile cūyende-i dermānuñdur

74. **cān:**
Rübai 170
Mısra: **3**
Can, ruh, gönül.
Cān yoluña ḳurbān dimege şerm iderem
Ḳurbān idicek cān daḫi iḥsānuñdur

75. **cān:**
Rübai 170
Mısra: **4**
Can, ruh, gönül.
Cān yoluña ḳurbān dimege şerm iderem
Ḳurbān idicek cān daḫi iḥsānuñdur

76. **cān:**
Rübai 178
Mısra: **1**
Can, ruh, gönül.
Cān şemʿine kim naġme-i tevḥīd gelür
Ṣıdḳ ile dile neşve-i cāvīd gelür

77. **cān:**
Rübai 189
Mısra: **2**
Can, ruh, gönül.
Dil nāle-keş-i ʿārıż-ı gül-pūşuñdur
Biñ şevḳ ile cān bülbül-i pür-cūşuñdur

78. **cāndan:**-*dan*
Rübai 205

Mısra: **3**
Can, ruh, gönül.
Āh eylersek Allāh dirüz tā cāndan
Enfāsumuzı ʿabeş tebāh eylemezüz

79. **cān:**
Rübai 213
Mısra: **1**
Can, ruh, gönül.
Bir cān ki senüñ yoluña ḳurbān olmaz
ʿUşşāḳ-ı ciger-ḫūna o cān cān olmaz

80. **cān:**
Rübai 213
Mısra: **2**
Can, ruh, gönül.
Bir cān ki senüñ yoluña ḳurbān olmaz
ʿUşşāḳ-ı ciger-ḫūna o cān cān olmaz

81. **cān:**
Rübai 220
Mısra: **4**
Can, ruh, gönül.
Nāz eyleyerek meclisi teşrīf itsün
Ol āfete biñ cān ile müştāḳuz biz

82. **cān:**
Rübai 288
Mısra: **1**
Can, ruh, gönül.
Cān ʿāşıḳ-ı ḥayrānı Ḥabību'llāhuñ
Dil bende-i fermānı Ḥabību'llāhuñ

83. **cān:**
Rübai 332
Mısra: **4**
Can, ruh, gönül.
Gördükde seni ṣabr u ḳarārum gitdi
Biñ cān ile sen māha taʿaşşuḳ itdüm

84. **cānum:**-*um*
Rübai 370
Mısra: **1**
Can, ruh, gönül.
ʿIşḳuñla yaḳup āteş-i ḥasret cānum
Bī-tāb ü tüvān oldı dil-i nālānum

85. **cān:**
Rübai 429
Mısra: **1**
Can, ruh, gönül.
Lāyıḳ mı bu cān ḥasret ile zār olsun
Dil tāb-ı teb-i hecr ile bīmār olsun

86. **cān:**
Rübai 447
Mısra: **1**
Can, ruh, gönül.
Cān ṣıdḳ u teveccüh ile āgāh olsun
Āgāhī-i dil senüñle her gāh olsun

87. **cān:**
Rübai 461
Mısra: **4**
Can, ruh, gönül.
Yā Rab bulalı emrüñ ile feyż-i vücūd
Cān muntaẓır olmaḳda ẓuhūr-ı ʿışḳa

88. **cāna:**-*a*
Rübai 535
Mısra: **2**
Can, ruh, gönül.
ʿIşḳ ile dil-i zār cefā-keş oldı
Cāna ġam-ı ḥasretde bir āteş oldı

89. **cān:**
Rübai 547
Mısra: **1**
Can, ruh, gönül.
Cān kesr ü melāmet ile muẓṭar oldı
Mirʾāt-ı dilüm ziyāde muġber oldı

90. **cān:**
Tahmis 5
Mısra: **27**
Can, ruh, gönül.
Dil nuṭḳuña ḥasret-keş cān vaṣluña ḫāṭır-ḫᵛāh
İtmekde Naḥīfīveş ḥasretle dem-ā-dem āh

91. **cānum:**-*um*
Tahmis 5
Mısra: **5**
Can, ruh, gönül.
Bu ayrılıḳ odına cānum niçe bir yana
Āh-ı dil-i nālānum olsa ne ʿaceb bī-ḥad

92. **cāna:**-*a*
Tahmis 9
Mısra: **11**
Can, ruh, gönül.
Cāna kār itmededür derd ü ġamı dildāruñ
Ḥālini ʿarż idebilsem bu dil-i ġam-ḫᵛāruñ

<u>cān atar:</u>

1. **cān atar:**-*ar*
Gazel 448
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir şeyi yapmak için heveslenmek.
Ne sevdādur ki fikr-i kākül-i dildār ile her dem
Ṭabībān cān atar gül-geşt-i ṣaḥn-ı sünbülistāna

2. **cān atar:**-*ar*
Gazel 449
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir şeyi yapmak için heveslenmek.
Şevḳ ile cān atar göñül bismil-i nāzı olmaġa
Tīġını itse ol perī dest-i ġażabla āḫte

<u>cān çıḳa:</u>

1. **cān çıḳa:**-*a*
Gazel 97
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Canı çıkmak.
Dehenüm içre müheyyā çıḳa cān
Ṣanemā eyle kerem pāre-i ḳand

<u>cān çıḳmaġa:</u>

1. **cān çıḳmaġa:**-*maġ, -a*
Rübai 86
Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Deyim**
Ölmek, ruhunu teslim etmek.
Ümmīd-i cebīn-sāyī-i der-gāhuñ ile
Cismümde bu cān çıḳmaġa eyler niyyet

cān çıḳsun:

1. **cān çıḳsun:**-*sun*
Gazel 432
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ölmek, ruhunu teslim etmek.
Çıḳsun ol cān kim reh-i ʿışḳuñda ḳurbān olmaya
Dāḫil-i cemʿiyyet bezm-i şehīdān olmaya

cān ez-dil tā-leb nūr olsun:

1. **cān ez-dil tā-leb nūr olsun:**
Kıt'a 3
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Dua**
İfadesi
"Canın gönülden dudağına aydınlık olsun." anlamında dua ifadesi.
Şükrüñ kār itdi ẕikrüñ yād itdi
Nūr olsun cān ez-dil tā-leb

cān fedā:

1. **cān fedā:**
Murabba 12
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Canını feda etmek, canını vermek, hiçbir şey esirgememek.
Sensin evc-i risāletüñ māhı
Cān fedā saña yā Resūla'llāh

2. **cān fedā:**
Murabba 12
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Canını feda etmek, canını vermek, hiçbir şey esirgememek.
Sensin ümmetlerüñ şehenşāhı
Cān fedā saña yā Resūla'llāh

3. **cān fedā:**
Murabba 12
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Canını feda etmek, canını vermek, hiçbir şey esirgememek.
Cümle maḫlūḳa pīşvā sensin
Cān fedā saña yā Resūla'llāh

4. **cān fedā:**
Murabba 12
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Canını feda etmek, canını vermek, hiçbir şey esirgememek.
Dil giriftār-ı dām-ı ḥayretdür
Cān fedā saña yā Resūla'llāh

5. **cān fedā:**
Murabba 12
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Canını feda etmek, canını vermek, hiçbir şey esirgememek.
Cümle varum yoluñda ḫāk olsun
Cān fedā saña yā Resūla'llāh

6. **cān fedā:**
Murabba 12
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Canını feda etmek, canını vermek, hiçbir şey esirgememek.
Ḳıl şefāʿat Naḥīfī-i zāra
Cān fedā saña yā Resūla'llāh

cān ile:

1. **cān ile:**
Gazel 3
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Candan, kalpten.
Ḥasret-i dīdār-ı pāküñle n'ola pür-ḫūn ise
Cān ile müştāḳdur bu dīde-i giryān saña

2. **cān ile:**
Gazel 285
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Candan.
Bī-ḥaḳīḳatlere meyl eylemezüz ʿālemde
Cān ile bendesiyüz sencileyin maḥbūbuñ

cān ile gitdi:

1. **cān ile gitdi:**-*di*
Tarih 8
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ruh ile gitmek II çok isteyerek gitmek.
Ercaiʿ emrine teveccüh idüp
Cān ile gitdi ṣavb-ı maḳṣūda

cān ile seven:

1. **cān ile seven:**
Kaside 3
Mısra: **86**
Kelime Tipi: **Deyim**
"Çok sevmek" anlamına gelen bir deyim.
Zīr-i ḫāk içre ḳoyup bī-kes ü tenhā gideler
Seni cān ile seven hem-nefesüñ cānānuñ

cān ile ten:

1. **cān ile ten:**
Matla 197
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ruh ile beden.
Olup fütāde-i ḫāk-i rehi bu cān ile ten
Göñül düşürdüm o serv-i bülend-i ʿişveye ben

cān murġı:

1. **cān murġı:**
Rübai 212

Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül kuşu.
Ṭavf-ı ḥarem-i der-gehüñe şevḳından
Cān murġı eger bulsa iderdi pervāz

cān naḳdi:

1. **cān naḳdi:**
Gazel 507
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Can sermayesi; en kıymetli olan şey.
Öyle gül-çehreye cān naḳdi fedādur ki anuñ
Ḥüsn ü ānında ola ġāliye vü ġāzeleri

cān olmaz:

1. **cān olmaz:**-*maz*
Rübai 213
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hayat, yaşama sebebi olmak; hoş, iyi görünmek.
Bir cān ki senüñ yoluña ḳurbān olmaz
ʿUşşāḳ-ı ciger-ḫūna o cān cān olmaz

cān pāresine:

1. **cān pāresine:**-*si, -n, -e*
Gazel 254
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Can parçası; can kadar sevilen kimse.
Muḥtażır-ı bādiye-i hecr olup
Didüm o cān pāresine elvedāʿ

cān semʿine:

1. **cān semʿine:**-*i, -n, -e*
Rübai 224
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Can kulağı.
Tevḥīde ser-āġāz idüp eşyā cümle
Cān semʿine geldi hüve Rabbü Ḳuddūs

cān ü cihāndan:

1. **cān ü cihāndan:**-*dan*
Gazel 238
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tüm canlılar ve dünya II bütün her şey.
Göñül ṭurmaz niyāz eyler senüñ ḳarşuñda bī-pervā
Geçüp cān ü cihāndan ġamze-i bī-bake ser virmiş

2. **cān ü cihāndan:**-*dan*
Murabba 6
Mısra: **75**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tüm canlılar ve dünya, her şey.
Cān ü cihāndan vir ferāġ
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

cān ü dil:

1. **cān ü dil:**
Gazel 54
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Can ve gönül.
Al ruḫuñdan şevḳa geldi cān ü dil yanmaḳ diler
Leblerüñ ḳandine şāhum ḥulv-i ḥalvā teşne-leb

2. **cān ü dil:**
Gazel 96
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Can ve gönül.
Cān ü dil Mecnūn-ṣıfat ṭaġlara düşdi n'eylesün
Kim anı zencīr-i ʿışḳuñ eylemişdür bend bend

3. **cān ü dil:**
Gazel 99
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Can ve gönül.
Niçe şemʿ-i vaṣluña pervāne olmaz cān ü dil
Gel suʾāl it var mıdur vaṣl-ı mużayyādan leẕīẕ

4. **cān ü dil:**
Gazel 114
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Can ve gönül.
Cān ü dil cism-i nizārumda semāʿ-ı şevḳ ider
Nuṭḳ-ı şīrīnüñ ki gāhī naġme-rīz-i semʿ olur

5. **cān ü dil:**
Gazel 176
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Can ve gönül.
ʿUzlet-nişīn-i ḫāk-i derüñ oldı cān ü dil
Gelmez netīce ḫāṭıra ẕevḳ-ı ṭarab nedür

6. **cān ü dil:**
Gazel 264
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Can ve gönül.
Hezār cān ü dil olsun fedā o nāmeye kim
Viṣāl müjdesidür anda hep siyāḳ u sibāḳ

7. **cān ü dil:**
Gazel 480
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Can ve gönül.
Baña hīç bilmem ne siḥr eyler bu reftāruñ senüñ
Cān ü dil ḫayrān olur vażʿ-ı neşāṭ-engīzüñe

8. **cān ü dil:**
Kaside 7
Mısra: **35**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Can ve gönül.

Tā ṣubḥ-geh-i maḥşere dek cān ü dil olsun
Biñ şevḳ ile bülbül gibi nālān-ı şefāʿat

9. **cān ü dil:**
Murabba 13
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Can ve gönül.
Fenā bezminde cān ü dil
Mey-i ġafletle lā-yaʿḳıl

10. **cān ü dil:**
Rübai 192
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Can ve gönül.
Ey cān ü dil āmāde ol istiḳbāle
Ben bende-i müştāḳa efendüm geliyor

cān ü dilde:

1. **cān ü dilde:**-*de*
Gazel 47
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Can ve gönül.
Cān ü dilde ḥasretüñle ḳalmadı ṣabr u şekīb
ʿArż-ı dīdār it ne var ben mübtelāya ey ḥabīb

2. **cān ü dilde:**-*de*
Murabba 6
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Can ve gönül.
Yoḳ cān ü dilde ibtihāc
Maḥzūn göñül ḫaste mizāc

cān ü dilden:

1. **cān ü dilden:**-*den*
Gazel 194
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Can ve gönül.
Hele gördüñ mi saña cān ü dilden mübtelā kimdür
Bil ey bīgāne-i mihr ü maḥabbet-āşinā kimdür

cān ü dile:

1. **cān ü dile:**-*e*
Murabba 8
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Can ve gönül.
Naʿt-i pāküñ māye-i faḫr oldı bu cān ü dile
Eylerem tā ḥaşre dek evṣāfuñı iḫlāṣ ile

2. **cān ü dile:**-*e*
Rübai 7
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Can ve gönül.
Yā Rab beni ḳıl mülhem-i ādāb-ı rıżā
Meftūḥ ola tā cān ü dile bāb-ı rıżā

3. **cān ü dile:**-*e*
Rübai 228
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Can ve gönül.
Vir ʿışḳuñ ile cān ü dile istīnās
Ol şevḳ ile rūşen ola tā çeşm-i ḥavās

4. **cān ü dile:**-*e*
Rübai 272
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Can ve gönül.
Yā Rab baña faẓl u keremüñ eyle refīḳ
Āsān ola tā cān ü dile kār-ı ṭarīḳ

5. **cān ü dile:**-*e*
Rübai 341
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Can ve gönül.
Ehl-i ġarażuñ cevrine ṣabr eyleyelüm
Ṣabr itmede cān ü dile cebr eyleyelüm

6. **cān ü dile:**-*e*
Rübai 413
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Can ve gönül.
Eyle mededüñ cān ü dile feyż-resān
Tā ḫayr ile müşkillerüm olsun āsān

cān ü dili:

1. **cān ü dili:**-*i*
Gazel 74
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Can ve gönül.
Ḫumār-ı miḥnet-i dünyādan āzād eyleyüp yā Rab
Mey-i ʿışḳuñla bu cān ü dili ḳıl dāʾimā ser-mest

2. **cān ü dili:**-*i*
Gazel 136
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Can ve gönül.
Ṣaldı hevāya cān ü dili būy-ı kākülüñ
ʿĀdet bahār-ı gülşen-i ḥüsnüñde bu mıdur

3. **cān ü dili:**-*i*
Gazel 160
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Can ve gönül.
Külḫan eyler sīneñi sūzān ider cān ü dili
Cismüñ ḫākister eyler nār-ı ġayret böyledür

4. **cān ü dili:**-*i*
Kaside 12
Mısra: **48**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Can ve gönül.
Gel sūziş-i ʿışḳıyla o Maḥbūb-ı Ḫudānuñ

Yaḳ cān ü dili bir şerer-i şuʿle-feşāna

5. **cān ü dili:**-*i*
Rübai 252
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Can ve gönül.
Cān ü dili ḳıl şevḳ-ı ʿubūdiyyete ẕarf
Her bir nefesüm tā ola eẕkāruña ṣarf

cān ü diliñ:

1. **cān ü diliñ:**-*iñ*
Tahmis 2
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Can ve gönül.
-
Āl ü aṣḥābı olup cān ü diliñ mültemesi

cān ü dilüm:

1. **cān ü dilüm:**-*üm*
Gazel 424
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Can ve gönül.
Benüm cān ü dilüm maʿnīde ḫāk-i āsitānuñdur
Egerçi ṣūreta senden cüdāyam yā Resūla'llāh

cān ü dilüme:

1. **cān ü dilüme:**-*üm, -e*
Rübai 166
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Can ve gönül.
Yā Rab baña bir ḥālet-i müsteṣnā vir
Cān ü dilüme neşve-i rūḥ-efzā vir

cān ü dilümi:

1. **cān ü dilümi:**-*üm, -i*
Gazel 282
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Can ve gönül.
Cān ü dilümi pertev-i feyż eyler iḥāṭa
Ol dem ki olam müştaġıl-i fikret-i naʿtüñ

cān ü gönülden:

1. **cān ü gönülden:**-*den*
Gazel 322
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Can ve gönül.
Çek tīġ-ı duʿā-yı seḥeri cān ü gönülden
Aġyār-ı bed-endīşi gürīzān-ı ʿadem ḳıl

2. **cān ü gönülden:**-*den*
Murabba 5
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Can ve gönül.
Cān ü gönülden hemān Çaġıruram dost dost

cān ü ser:

1. **cān ü ser:**
Rübai 42
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Can ve baş.
Aʿlā-yı meṭālib ṭaleb-i ḳurb-ı Ḫudā
Biñ cān ü ser ol ḳurb-ı muʿallāya fedā

cān ü serinden geçmez:

1. **cān ü serinden geçmez:**-*mez*
Kıt'a 14
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kendi canından geçmek.
Geçmez ol cān ü serinden reh-i ʿışḳuñda diyü
Beni geçmişler efendüm saña aṣḥāb-ı ġaraż

cān ü tende:

1. **cān ü tende:**-*de*
Tahmis 10
Mısra: **35**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Can ve beden.
Kār-sāz olmada ʿışḳ āteşi cān ü tende
Ṣabra bir vech ile yoḳ tāb-ı taḥammül bende

cān üstüne:

1. **cān üstüne:**
Gazel 455
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arzu edilen şeyin memnuniyetle yapılacağını anlatan deyim.
Sābit ol sen itdigüñ ol ʿahd ü peymān üstüne
Ḳulluġuñ her vech ile baş üstüne cān üstüne

cān virdüm:

1. **cān virdüm:**-*dü, -m*
Gazel 436
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ölmek, ruhunu teslim etmek.
Āsitānına ḳoyup ser rehine cān virdüm
Ṭurdum ol serv-ḳaddüñ yolına cān virdüm

cān viren:

1. **cān viren:**-*en*
Gazel 523
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ölmek, ruhunu teslim etmek.
Ḥasret-i reftāruñ ile cān viren āşüfteler
Pāyuña yüzler sürer şevḳ ile dāmānuñ gibi

cān virince:

1. **cān virince:**-*ince*
Gazel 513
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**

Ölmek, ruhunu teslim etmek.
Ġam-ı ḥasret ile virince cān
baña raḥm ider mi Naḥīfīyā
O ṣanem bu naḫvet-i ḥüsn ile
ʿacebā ḳılar mı namāzumı

cān virmede:

1. **cān virmede:**-*me, -de*
Gazel 249
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ölmek, ruhunu teslim etmek.
Ehl-i ġam cān virmede bir
laḥẓa mesrūr olmaġa
Ḫod-fürūş olmaḳda bu vech
ile kālā-yı neşāṭ

cān virmege:

1. **cān virmege:**-*meg, -e*
Rübai 281
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ölmek, ruhunu teslim etmek.
Cān virmege çoḳ ḳalmadı
hicrānuñ ile
Ol ḫaste-dile çāre gerek çāre
gerek

cān virmesün:

1. **cān virmesün:**-*me, -sün*
Gazel 474
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ölmek, ruhunu teslim etmek.
Ruḫ-sārını kim reng-i dil-i
ʿāşıḳ ider yār
Bülbül niçe cān virmesün āh
ol gül-i āle

2. **cān virmesün:**-*me, -sün*
Gazel 476
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ölmek, ruhunu teslim etmek.
Niçe cān virmesün
āşüftelerüñ inṣāf it
Sevdigüm böyle ḥaḳīḳatli
cevān oldıġuña

cān virsem:

1. **cān virsem:**-*se, -m*
Gazel 391
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ölmek, ruhunu teslim etmek.
Dil ü cān dāmenüñde
küştegān-ı şādumānīdür
N'ola cān virsem āġūşuñda
cānā ḥasretüm sensin

cān virür:

1. **cān virür:**-*ür*
Gazel 323
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ölmek, ruhunu teslim etmek.
Cān virür āşüfteler kūyuñda
reftāruñ görüp
Ṣayd-gāhuñda hele bir gün
şikār eksük degül

2. **cān virür:**-*ür*
Gazel 454
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ölmek, ruhunu teslim etmek.
Iżṭırāb itsem n'ola ol şāh-ı
ḫūbān üstüne
Cān virür pervāne gör şemʿ-i
şebistān üstüne

3. **cān virür:**-*ür*
Kaside 13
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ölmek, ruhunu teslim etmek.
Ḥarīm-i Kaʿbe-i kūyuñ
ṭavāfa ey Ḫāliḳ-ı Ḥaḳ
Melāʾik cān virür ol ravża-i
nüzhet-berīn üzre

4. **cān virür:**-*ür*
Tahmis 8
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ölmek, ruhunu teslim etmek.
Nāvek-endāz-ı nigāh olsa o
cānān ṣaf sāf
Cān virür zaḫmına ervāḥ-ı
şehīdān ṣaf ṣaf

cān virürken:

1. **cān virürken:**-*ür, -ken*
Gazel 25
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ölmek, ruhunu teslim etmek.
Cān virürken rāh-ı ʿışḳuñda
saña biñ şevḳ ile
Hīç düşer mi ḫançerüñden
iḫtirāz itmek baña

cān virürsem:

1. **cān virürsem:**-*ür, -se, -m*
Gazel 399
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ölmek, ruhunu teslim etmek.
Naḥīfī cān virürsem ḥasret-i
dil-dār ile āḫir
Ḫaber ṣorsun gelüp ol dil-
rübā her bir giyāhumdan

2. **cān virürsem:**-*ür, -se, -m*
Gazel 427
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ölmek, ruhunu teslim etmek.
Eger kim cān virürsem tāb-ı
ʿışḳ-ı cānsitānuñla
Olur şems ü ḳamer şemʿ-i
mezārum yā Resūla'llāh

cānā:

1. **cānā:**
Gazel 12
Mısra: **1**
"Ey can, ey sevgili!" anlamlarında sevgiliye bir hitap şekli.
Bu ḳadar āb ü tāb ile cānā
Pençe-i āfitābsın gūyā

2. **cānā:**
Gazel 20
Mısra: **10**
"Ey can, ey sevgili!" anlamlarında sevgiliye bir hitap şekli.

Naḥīfî bendeñi çoḳ yād
idersin ṣoñra sulṭānum
Egerçi cevr idersin şimdi
gelse yādıña cānā

3. **cānā:**
Gazel 21
Mısra: **8**
"Ey can, ey sevgili!" anlamlarında sevgiliye bir hitap şekli.
Dirīġ itme ṣabā ile peyām-ı
luṭfuñı benden
Çıḳarma ḫāṭıruñdan ʿāşıḳ-ı
mehcūruñı cānā

4. **cānā:**
Gazel 23
Mısra: **1**
"Ey can, ey sevgili!" anlamlarında sevgiliye bir hitap şekli.
Beni ḫāk itse de derd ü belā-
yı fürḳatüñ cānā
Giyāh-ı ḳabrüm eyler ārzū-yı
vuṣlatuñ cānā

5. **cānā:**
Gazel 23
Mısra: **2**
"Ey can, ey sevgili!" anlamlarında sevgiliye bir hitap şekli.
Beni ḫāk itse de derd ü belā-
yı fürḳatüñ cānā
Giyāh-ı ḳabrüm eyler ārzū-yı
vuṣlatuñ cānā

6. **cānā:**
Gazel 23
Mısra: **4**
"Ey can, ey sevgili!" anlamlarında sevgiliye bir hitap şekli.
Sipihr-i sīne encüm-rīz-i
dāġ-ı fürḳat olmaġla
Gider mi dīdeden hīç naḳş-ı
mihr-i ṭalʿatuñ cānā

7. **cānā:**
Gazel 23
Mısra: **6**
"Ey can, ey sevgili!" anlamlarında sevgiliye bir hitap şekli.
Kimüñ āyīne-i feyż-intimā-
yı ṭabʿısın bilsem
ʿAceb şimdi kim oldı rāzdār-
ı ṣoḥbetüñ cānā

8. **cānā:**
Gazel 23
Mısra: **8**
"Ey can, ey sevgili!" anlamlarında sevgiliye bir hitap şekli.
Baña zindān olur gūyā bu
vaḥşet-ḫāne-i ġurbet
Gelince ḫāṭır-ı nā-şāde ẕevḳ-
ı ülfetüñ cānā

9. **cānā:**
Gazel 23
Mısra: **10**
"Ey can, ey sevgili!" anlamlarında sevgiliye bir hitap şekli.
Zamān-ı ḥaşre dek ser-mest-i
ṣevḳ olmam muḳarrerdür
Olursam bir daḥi hem-cām-ı
bezm-i ʿişretüñ cānā

10. **cānā:**
Gazel 23
Mısra: **12**
"Ey can, ey sevgili!" anlamlarında sevgiliye bir hitap şekli.
Hevā-yı ʿışḳ ile mehcūr
olaldan ḫāk-i pāyuñdan
Cefā-yı miḥneti kār itdi cāna
ġurbetüñ cānā

11. **cānā:**
Gazel 23
Mısra: **14**
"Ey can, ey sevgili!" anlamlarında sevgiliye bir hitap şekli.
Naḥīfîveş n'ola ser-germ-i
cām-ı iştiyāḳ olsam
Beni bī-ṣabr u ārām itdi
derd-i ḥasretüñ cānā

12. **cānā:**
Gazel 24
Mısra: **2**
"Ey can, ey sevgili!" anlamlarında sevgiliye bir hitap şekli.
Derūn-ı sīne tīġ-i hecr ile ṣad
pāredür cānā
Cigerde dāġ-ı ḥasret bir
oñulmaz yāredür cānā

13. **cānā:**
Gazel 24
Mısra: **10**
"Ey can, ey sevgili!" anlamlarında sevgiliye bir hitap şekli.
Dirīġ-i şerbet-i vaṣl itme kim
derd-i maḥabbetle
Naḥīfî bir belā-keş ʿāşıḳ-ı bī-
çāredür cānā

14. **cānā:**
Gazel 24
Mısra: **8**
"Ey can, ey sevgili!" anlamlarında sevgiliye bir hitap şekli.
Dil-i ʿāşıḳ Felāṭūn olsa bī-
ʿaḳl ü hūş eyler
Nigāh-ı pür-füsūnuñ bir
ʿaceb mekkāredür cānā

15. **cānā:**
Gazel 24
Mısra: **6**
"Ey can, ey sevgili!" anlamlarında sevgiliye bir hitap şekli.
Niçe dīdāruña ʿarż-ı nigāh-ı
ḥasret itsün dil
Hücūm-ı şerm ü ḥayret
mānіʿ-i neẕẕāredür cānā

16. **cānā:**
Gazel 24
Mısra: **4**
"Ey can, ey sevgili!" anlamlarında sevgiliye bir hitap şekli.
Ser-i kūyuñda sensiz bir dem
ārām itmeyen göñlüm
Ġarīb illerde şimdi derd ile
āvāredür cānā

17. **cānā:**
Gazel 24
Mısra: **1**
"Ey can, ey sevgili!" anlamlarında sevgiliye bir hitap şekli.
Derūn-ı sīne tīġ-i hecr ile ṣad
pāredür cānā
Cigerde dāġ-ı ḥasret bir
oñulmaz yāredür cānā

18. **cānā:**
Gazel 54
Mısra: **10**

"Ey can, ey sevgili!" anlamlarında sevgiliye bir hitap şekli.
Bu Naḥīfī leblerüñ vaṣfın ḳılınca şevḳ ile
Bu leʾāl-i naẓma cānā cümle maʿnā teşne-leb

19. **cānā:**
Gazel 58
Mısra: **2**
"Ey can, ey sevgili!" anlamlarında sevgiliye bir hitap şekli.
Bendesine gāhī yārüm luṭf ider gāhī ʿitāb
Gāhī bir cevriyle cānā iyleyor gāhī ḫiṭāb

20. **cānā:**
Gazel 75
Mısra: **8**
"Ey can, ey sevgili!" anlamlarında sevgiliye bir hitap şekli.
Sikeşte-dil itdi beni tā şaḥne-i hecrüñ
Cānā ele al ḫāṭırumı ʿahd-i viṣāl it

21. **cānā:**
Gazel 84
Mısra: **7**
"Ey can, ey sevgili!" anlamlarında sevgiliye bir hitap şekli.
Ehl-i ʿışḳuñ mālı cānā bir ḫafī gencīnedür
Kimse bācın alımazlar yārdan alur ol ḫarāc

22. **cānā:**
Gazel 89
Mısra: **4**
"Ey can, ey sevgili!" anlamlarında sevgiliye bir hitap şekli.
Bu vuṣlat genc-i maḫfīdür uzatma destüñi ṭālib
Meger kim bulasın cānā bu ʿışḳuñ bābına miftāḥ

23. **cānā:**
Gazel 117
Mısra: **6**
"Ey can, ey sevgili!" anlamlarında sevgiliye bir hitap şekli.
Hīç yoḳ mıdur netīcesi kār-ı maḥabbetüñ
Cānā bu āh ü nālelerüm hep hevā mıdur

24. **cānā:**
Gazel 122
Mısra: **1**
"Ey can, ey sevgili!" anlamlarında sevgiliye bir hitap şekli.
Cānā ne dem ki ḫaṭṭ-ı ʿiẕāruñ tırāş olur
Baḫt-ı siyāh-ı ʿāşıḳ-ı şūrīde fāş olur

25. **cānā:**
Gazel 136
Mısra: **7**
"Ey can, ey sevgili!" anlamlarında sevgiliye bir hitap şekli.
Cānā belüñde ḫançer-i dil-dūzuñ olmasa
Teşḫīş olınmaz idi meyānuñ mı mū mıdur

26. **cānā:**
Gazel 158
Mısra: **11**
"Ey can, ey sevgili!" anlamlarında sevgiliye bir hitap şekli.
Eger böyle ḳalursa dilde derd-i ḥasretüñ cānā
Naḥīfīveş ten-i pür-dāġumı zār ü nizār eyler

27. **cānā:**
Gazel 175
Mısra: **14**
"Ey can, ey sevgili!" anlamlarında sevgiliye bir hitap şekli.
Āḫir helāk ider bu ġam-ı ḥasretüñ beni
Cānā Naḥīfī dünyede ḫāṣā ki ṣāġ olur

28. **cānā:**
Gazel 204
Mısra: **1**
"Ey can, ey sevgili!" anlamlarında sevgiliye bir hitap şekli.
Hemīşe ṭurmayup cānā ġamuñla dīde ḳan aġlar
A şāhum yaluñuz çeşmüm degüldür tende cān aġlar

29. **cānā:**
Gazel 209
Mısra: **7**
"Ey can, ey sevgili!" anlamlarında sevgiliye bir hitap şekli.
Mā-ḥaṣal mūy-ı meyānuñ ḳucmadur cānā ġaraż
Andan ince fikr ile dil ḥālin işʿār istemez

30. **cānā:**
Gazel 235
Mısra: **6**
"Ey can, ey sevgili!" anlamlarında sevgiliye bir hitap şekli.
Gör ne deñlü āh ü zārum çıḳdı eflāke bugün
ʿAndelībüñ gibi cānā olmışam bend-i ḳafes

31. **cānā:**
Gazel 241
Mısra: **4**
"Ey can, ey sevgili!" anlamlarında sevgiliye bir hitap şekli.
Baḳup mecmūʿa-i naẓma dimiş ol serv-i şeh-nāzum
Ne ḫoş ʿāşıḳ bu kim cānā baña yüz biñ duʿā yazmış

32. **cānā:**
Gazel 253
Mısra: **2**
"Ey can, ey sevgili!" anlamlarında sevgiliye bir hitap şekli.
Reh-i ʿışḳ içre ey zāhid kim iderse vefādan ḥaẓ
Gerekdür aña kim cānā ide cevr ü cefādan ḥaẓ

33. **cānā:**
Gazel 253
Mısra: **4**
"Ey can, ey sevgili!" anlamlarında sevgiliye bir hitap şekli.
Ki dirler nīş-i zenbūrdan ne ġamdur ṭālib-i şehde
Gerekdür ṣabr ide cānā kim eylerse ṣafādan ḥaẓ

34. **cānā:**
Gazel 257
Mısra: **4**
"Ey can, ey sevgili!" anlamlarında sevgiliye bir hitap şekli.
Tīr-i ḫūnī zaḫmesinden gūyiyā bu ḫaste-dil
Şimdi bīmār oldı cānā ḳalmadı yer tende saġ

35. **cānā:**
Gazel 261
Mısra: **10**
"Ey can, ey sevgili!" anlamlarında sevgiliye bir hitap şekli.
Göre ger ḳara ḳaşuñ cümle o ḫūrşīd-i felek
Saña taʿẓīm ide cānā meh-i tābān ṣaf ṣaf

36. **cānā:**
Gazel 262
Mısra: **1**
"Ey can, ey sevgili!" anlamlarında sevgiliye bir hitap şekli.
Fürḳatüñle naḳd-i eşküm eyledüñ cānā telef
Şimdi ġayrı pādişāha açdurursañ baña kef

37. **cānā:**
Gazel 269
Mısra: **1**
"Ey can, ey sevgili!" anlamlarında sevgiliye bir hitap şekli.
Hücūm-ı şevḳ ile sīnemde cānā tāze dāġum yoḳ
Pendüm bu meclis-i ʿışḳ içre sūzān bir çerāġum yoḳ

38. **cānā:**
Gazel 277
Mısra: **2**
"Ey can, ey sevgili!" anlamlarında sevgiliye bir hitap şekli.
Öpmek ister ġonçesin tenhā ḳabaḳ
Bir boġazı iplüdür cānā ḳabaḳ

39. **cānā:**
Gazel 302
Mısra: **9**
"Ey can, ey sevgili!" anlamlarında sevgiliye bir hitap şekli.
Beni sūzān ider tāb-ı şerār-ı ġayretüñ cānā
Degüldür iḫtiyārī nāle-i ʿālem-güdāz itmek

40. **cānā:**
Gazel 308
Mısra: **10**
"Ey can, ey sevgili!" anlamlarında sevgiliye bir hitap şekli.
İdersin baña ʿarż-ı şerm-sārī ʿAraḳ-rīz olsa cānā rūy-ı ālüñ

41. **cānā:**
Gazel 319
Mısra: **4**
"Ey can, ey sevgili!" anlamlarında sevgiliye bir hitap şekli.
Ḳanda bir şūḫ-ı cihān olsa olur üftādesi
Bir belādur ʿāşıḳ-ı bī-çāreye cānā göñül

42. **cānā:**
Gazel 321
Mısra: **1**
"Ey can, ey sevgili!" anlamlarında sevgiliye bir hitap şekli.
Neşve-i laʿlüñle cānā tāb-ı ʿışḳ ister göñül
Mest-i ḫasretdür şarāb-ı nāb-ı ʿışḳ ister göñül

43. **cānā:**
Gazel 346
Mısra: **1**
"Ey can, ey sevgili!" anlamlarında sevgiliye bir hitap şekli.
Cānā seni ben mihr ü vefā ṣāḥibi ṣandum
Sevdüm seni bilmezlük ile āteşe yandum

44. **cānā:**
Gazel 356
Mısra: **12**
"Ey can, ey sevgili!" anlamlarında sevgiliye bir hitap şekli.
Senüñ Mecnūnuñam semt-i ḫalāṣı ārzū itmem
Ġam-ı ʿışḳuñla derd-ālūdeyem cānā devā bilmem

45. **cānā:**
Gazel 374
Mısra: **2**
"Ey can, ey sevgili!" anlamlarında sevgiliye bir hitap şekli.
Rāz-ı derūnum illere iẓhār ider misin
Cānā ʿadūyı vāḳıf-ı esrār ider misin

46. **cānā:**
Gazel 391
Mısra: **8**
"Ey can, ey sevgili!" anlamlarında sevgiliye bir hitap şekli.
Dil ü cān dāmenüñde küştegān-ı şādumānīdür
N'ola cān virsem āġūşuñda cānā ḫasretüm sensin

47. **cānā:**
Gazel 525
Mısra: **8**
"Ey can, ey sevgili!" anlamlarında sevgiliye bir hitap şekli.
Meded ʿarż itme ḫālüñ cennet-i ḫüsnüñde ʿuṣṣāḳa
Bilürsin Ādeme cānā ki ol bir dāne kār itdi

48. **cānā:**
Matla 30
Mısra: **1**
"Ey can, ey sevgili!" anlamlarında sevgiliye bir hitap şekli.
Çeşmüñ ḳızarup renc-i remedden yine cānā
Gelmiş gözüñe ḫūn-ı dil-i ʿāşıḳ-ı şeydā

<u>cāna geçdi:</u>

1. **cāna geçdi:**-*di*
Gazel 458
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Cana geçmek.
Yüreğinin bir tarafından girip diğer yanından çıkmak

II canına geçmek. Çok etkilemek.
Endūh-ı iftirāḳuñ ālam-i iştiyāḳuñ
Derd ü ġam-ı firāḳuñ bi'llāhi geçdi cāna

2. **cāna geçdi:**-*di*
Gazel 492
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Deyim**
Cana geçmek; gönülde yer edinmek.
Cāna geçdi ḥasret-i yārān ile hecr-i vaṭan
Tā-be-key ālāyiş-i ālām-ı ġurbet tā-be-key

cāna geçmese:

1. **cāna geçmese:**-*me, -se*
Kaside 24
Mısra: **84**
Kelime Tipi: **Deyim**
Cana geçmek. Yüreğinin bir tarafından girip diğer yanından çıkmak II canına geçmek. Çok etkilemek.
Cenāb-ı ḥażretüñ taṣdīʿa cürʾet mümkin olmazdı
Ṣudāʿ-ı ḳahr u ẕillet ġāyet ile geçmese cāna

cāna geçse:

1. **cāna geçse:**-*se*
Gazel 521
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cana geçmek, yüreğinin bir tarafından girip diğer yanından çıkmak.
N'ola ey fitne-cū tā cāna geçse naẓre-i nāzuñ
Müḳaḥḥal çeşmüñe küḥl-i vefā reng-i füsūn oldı

cāna ḥarāret gelse:

1. **cāna ḥarāret gelse:**-*se*
Matla 227
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Vücuda hararet gelmek, mecazen ateşi yükselmek.
Neʿaceb gelse bu reşk ile ḥarāret cāna
Ezilür ṭurma şeker laʿl-i leb-i cānāna

cāna hücūm eyledi:

1. **cāna hücūm eyledi:**-*a-di*
Gazel 328
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cana saldırmak.
Çāk çāk olsam ḫaberdār olmayam ol ẕevḳ ile
Ol ḳadar şevḳ-ı ḫayālüñ eyledi cāna hücūm

cāna irür:

1. **cāna irür:**-*ür*
Gazel 72
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönle ulaşmak.
Eger ol ẓulmet-i zülfinde ḳalursam ne ola
Dilerem cāna irür pertev-i vuṣlat ḳat ḳat

2. **cāna irür:**-*ür*
Tahmis 5
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönle ulaşmak.
-
ʿIşḳ odı nihān olmaz yanduḳça irür cāna

cāna minnetdür:

1. **cāna minnetdür:**-*dür*
Gazel 156
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir lütuf olarak kabul etmek, çoktan razı olmak.
Ḫadeng-i ġamzesindendür gürīzān oldıġum yoḫsa
Nigāh-ı āteşīn-i çeşm-i şūḫı cāna minnetdür

2. **cāna minnetdür:**-*dür*
Gazel 219
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir lütuf olarak kabul etmek, çoktan razı olmak.
Naḥīfī iḫtiyār-ı ġurbet itmek cāna minnetdür
Bu derd-i ṭaʿn ile ādem niçe terk-i diyār itmez

3. **cāna minnetdür:**-*dür*
Gazel 423
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir lütuf olarak kabul etmek, çoktan razı olmak.
Saʿādetdür dil-i erbāb-ı ʿışḳa cāna minnetdür
Metāʿ-ı vaṣluñ almaḳ naḳd-i cāna yā Resūla'llāh

cāna yaḳīn olsa:

1. **cāna yaḳīn olsa:**-*sa*
Gazel 434
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Sevimli, hoş, tatlı olmak.
Ḥayāt-ı tāze virür luṭf ile dil-ḫaste-i ʿışḳa
Kişinüñ sevdigi rūḥ-ı revān cāna yaḳīn olsa

cānān:

1. **cānānuñ:**-*uñ*
Gazel 10
Mısra: **7**
Sevgili, gönül verilmiş, maşuka.
Ḳanı selāmı ḳanı bir peyāmı cānānuñ
Ṣabā sensüñ de işüñ hep hevā imiş ḥayfā

2. **cānāna:**-*a*
Gazel 38
Mısra: **2**
Sevgili, gönül verilmiş, maşuka.
Ben yine bir āfet-i devrāna oldum mübtelā
Bir vefāsuz cevri çoḳ cānāna oldum mübtelā

3. **cānāna:**-*a*
Gazel 61
Mısra: **8**
Sevgili, gönül verilmiş, maşuka.

Geldükçe seyr-i gülşene aḥvāl-i ʿışḳumı
Söyle lisān-ı ḥāl ile cānāna ʿandelīb

4. **cānānın:**-*ıñ*
Gazel 121
Mısra: **1**
Sevgili, gönül verilmiş, maşuka.
Ḳanda varsa ʿāşıḳ-ı bī-çāre cānānın arar
Derd ile bīmār olan elbette dermānın arar

5. **cānānuñ:**-*uñ*
Gazel 182
Mısra: **9**
Sevgili, gönül verilmiş, maşuka.
Dilā āyīneye baḳma degül maḳṣūdı cānānuñ
Kemāl-i ḥüsnini ancaḳ anuñla imtiḥān eyler

6. **cānān:**
Gazel 363
Mısra: **14**
Sevgili, gönül verilmiş, maşuka.
Eylesün ḥalḳa-i tevḥīdi müşerref yine yār
Ey Naḥīfī niçe biñ nāz ile cānān dönsün

7. **cānānum:**-*um*
Gazel 445
Mısra: **1**
Sevgili, gönül verilmiş, maşuka.
Bir zamān hem-dem idüm ben daḥi cānānum ile
Ṣalınurdum bile ol serv-i ḫırāmānum ile

8. **cānān:**
Gazel 454
Mısra: **13**
Sevgili, gönül verilmiş, maşuka.
Ġayrı cānān ʿışḳına düşdi dimişler ol mehe
Bu süḫan düşmez degül aġyār-ı nā-dān üstüne

9. **cānān:**
Gazel 463
Mısra: **14**
Sevgili, gönül verilmiş, maşuka.
Pīrāhen-i cismi bile çāk eyle Naḥīfī
Cānān ile cān arasına ḥāʾil olursa

10. **cānānuñ:**-*uñ*
Gazel 500
Mısra: **8**
Sevgili, gönül verilmiş, maşuka.
Ben zār u nā-tüvānı bī-tāb u ṭāḳat itdi
Cānānuñ iftirāḳı yārānuñ işti yāḳı

11. **cānānuñ:**-*uñ*
Kaside 3
Mısra: **86**
Sevgili, gönül verilmiş, maşuka.
Zīr-i ḫāk içre ḳoyup bī-kes ü tenhā gideler
Seni cān ile seven hem-nefesüñ cānānuñ

12. **cānānuñ:**-*uñ*
Matla 151
Mısra: **2**
Sevgili, gönül verilmiş, maşuka.
Ümīd-i pāy-būsın eyleyüp ol şāh-ı ḫūbānuñ
Ṭurur boynın burup yollar güẕer-gāhında cānānuñ

13. **cānānuñ:**-*uñ*
Matla 153
Mısra: **1**
Sevgili, gönül verilmiş, maşuka.
Dile maḥż-ı şifā oldı dem-i teşrīfi cānānuñ
Hele cānı yerine geldi ol bīmār-ı hicrānuñ

14. **cānān:**
Matla 209
Mısra: **1**
Sevgili, gönül verilmiş, maşuka.
Hücūm-ı şiddet-i berf oldı mānīʿ gelmedi cānān
Bıraḳdı bir bürūdet beynümüzde yār ile devrān

15. **cānān:**
Tahmis 7
Mısra: **21**
Sevgili, gönül verilmiş, maşuka.
Dirīġ itme eger kim naḳd-i cān isterse de cānān
Muṭīʿ olmaḳ gerek maʿşūḳa elbet ʿāşıḳ-ı nālān

16. **cānān:**
Tahmis 8
Mısra: **1**
Sevgili, gönül verilmiş, maşuka.
Nāvek-endāz-ı nigāh olsa o cānān ṣaf sāf
Cān virür zaḫmına ervāḥ-ı şehīdān ṣaf ṣaf

cānāne:

1. **cānānenüñ:**-*nüñ*
Gazel 240
Mısra: **5**
Sevgili, yâr.
Fürūġ-ı mihr-i ruḫsārı gerek cānānenüñ yoḫsa
Çerāġ-ı āh ile deycūr-ı ḥasret rūşen olmazmış

2. **cānānenüñ:**-*nüñ*
Gazel 293
Mısra: **1**
Sevgili, gönül verilmiş, maşuka.
Ṣaldı sevdāya beni ebrūları cānānenüñ
Māh-ı nev elbet cünūnın arturur dīvānenüñ

3. **cānāne:**
Gazel 448
Mısra: **1**
Sevgili, yâr.
Elümde ġonçe-veş peymāne āġūşumda cānāne
Bu bezm-i cān-fezāyı tāze ṭarḥ itdüm ẕarīfāne

4. **cānānedür:**-*dür*
Gazel 526
Mısra: **10**
Sevgili, gönül verilmiş, maşuka.
Felek ol āfitāb-ı ʿişmetüm benden cüdā ḳılduñ

Benüm ol serv-i nāzum ya kime cānānedür şimdi

5. **cānānenüñ:**-*nüñ*
Matla 147
Mısra: **1**
Sevgili, gönül verilmiş, maşuka.
Gerçi göñlüm pençe-i sīmīnini cānānenüñ
Derdi ammā beş beter oldı dil-i dīvānenüñ

cān-dāde:

1. **cān-dādeyüz:**-*yüz*
Murabba 6
Mısra: **42**
Candan bağlanmış.
Biz bir bölük üftādeyüz
Eltāfuña cān-dādeyüz

2. **cān-dāde:**
Rübai 555
Mısra: **2**
Hayat veren.
Her ḳanda ẓuhūr itse o māhuñ eṣeri
Yüz sürmege cān-dāde idi ins ü perī

cān-dāde-i helāke:

1. **cān-dāde-i helāke:**-*e*
Gazel 462
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mahvolmanın can verilmişi.
Aḥvāl-i ġayr-i mümkine tedbīr olur ʿabeṣ
Cān-dāde-i helāke devādan ne fāʾide

cān-dāde-i iḥsānı:

1. **cān-dāde-i iḥsānı:**-*ı*
Rübai 288
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Himmettin can vereni.
Biñ şevḳ ile cān-dāde-i iḥsānı cihān
ʿĀlem ḳulı ḳurbānı Ḥabību'llāhuñ

cāndan geçdi:

1. **cāndan geçdi:**-*di*
Gazel 375
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Deyim**
Canından vazgeçmek, canından bezmek.
Naḥīfī-veş reh-i ʿışḳuñda ḳurbān oldı ḥasretle
Benüm bī-çāre göñlüm geçdi cāndan geçmedi senden

cāndan sever:

1. **cāndan sever:**-*er*
Gazel 51
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Candan sevmek, tüm kalbiyle sevmek.
Ben seni cāndan sever bir ʿāşıḳ-ı ser-dādeyem
İtme ḳurbān oldıġum tā böyle benden ictināb

2. **cāndan sever:**-*er*
Gazel 444
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Candan sevmek, tüm kalbiyle sevmek.
Naḥīfīden gürīzān olma ey şūḫ-ı perī-peyker
Seni cāndan sever bir mübtelādur ictināb itme

cān-fezā:

1. **cān-fezā:**
Tarih 19
Mısra: **22**
Mutluluk arttıran.
Ey Naḥīfī söyledüm taḥsīn idüp tārīḫin
Dil-güşā ḳaṣr-ı muʿallā cāy-ı dil-cū cān-fezā

cān-ı aʿdā:

1. **cān-ı aʿdā:**
Kaside 24
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Düşmanın canı.
Zihī vādī-şināṣ-ı luṭfiʿcāz-ı mehābet kim
Olurlar cān-ı aʿdā şuʿle-i tīġına pervāne

cān-ı aʿdāyı:

1. **cān-ı aʿdāyı:**-*yı*
Kaside 25
Mısra: **40**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Düşmanın canı.
Şerḥ-i ṭīġuñ olınca ḫāme-nüvāz
Cān-ı aʿdāyı şanki nāl itdüm

cān-ı bīmār ü żaʿīfe:

1. **cān-ı bīmār ü żaʿīfe:**-*e*
Kaside 11
Mısra: **66**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zayıf ve hasta can.
Sevḳ-ı ʿişyān eylemekde nefs ü şeyṭān ü hevā
Cān-ı bīmār ü żaʿīfe bu dil-i şeydā ile

cān-ı bīmāra:

1. **cān-ı bīmāra:**-*a*
Murabba 12
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasta gönül. II Aşık gönül.
Bir nigāh eyle cān-ı bīmāra
Eyle luṭfuñla derdime çāre

cān-ı bīmārum:

1. **cān-ı bīmārum:**-*um*
Kıt'a 31
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasta, yaralı gönül.
Ey Naḥīfī bu müsāfir-ḫāne-i fānīde āh
Cān-ı bīmārum fedādur ol dem-i ferḫundeye

cānı çıḳa:

1. **cānı çıḳa:**-*a*
Gazel 404
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ölmek, son nefesini vermek.
Bu Naḥīfī ḳaldı bir āh itmege cānı çıḳa
Çıḳmasun cānı anuñ luṭf eyle istiġnāyı ḳo

cānı çıḳar:

1. **cānı çıḳar:**-*ar*
Gazel 298
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ölmek, son nefesini vermek.
Seyre çıḳdukça benümle o nihāl-i tāze
Kār idüp renc-i ḥased cānı çıḳar ḥussāduñ

cānı çıḳarsa:

1. **cānı çıḳarsa:**-*ar, -sa*
Gazel 150
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ölmek, son nefesini vermek.
N'ola cānı çıḳarsa ʿazm idince mülk-i ʿuḳbāya
Gelenler bu cihān-ı bi-beḳāya hep peşīmāndur

cānı çıḳmasun:

1. **cānı çıḳmasun:**-*ma, -sun*
Gazel 404
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ölmek, son nefesini vermek.
Bu Naḥīfī ḳaldı bir āh itmege cānı çıḳa
Çıḳmasun cānı anuñ luṭf eyle istiġnāyı ḳo

cānı çıḳsun:

1. **cānı çıḳsun:**-*sun*
Gazel 81
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ölmek, son nefesini vermek.
Naḥīfī künc-i ġamm içre ḳalursa ḳo cānı çıḳsun
Yine oldur o raʿnāya ḫarīdār olmaġa bāʿiş

cān-ı ġarīb:

1. **cān-ı ġarīb:**
Gazel 390
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Zavallı ruh.
Dest-i ġamdan niçe bir derd ü belālar çekelüm
Eyle ey cān-ı ġarīb eyle temennā-yı vaṭan

cānı gibi sīnede şaḳlar:

1. **cānı gibi sīnede şaḳlar:**-*r*
Gazel 66
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Canı gibi içinde saklamak.
Dāġ-ı ġamuñı cānı gibi sīnede ṣaḳlar
Biñ şevḳ ile her bī-ser ü sāmān-ı maḥabbet

cān-ı ḫazīne:

1. **cān-ı ḫazīne:**-*e*
Gazel 307
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hüzünlü ruh.
Ruḫsāruñı āteş-zen idüp cān-ı ḫazīne
Ol ḫāl-i siyehkārı dile dāġ-ı ġam itdüñ

2. **cān-ı ḫazīne:**-*e*
Gazel 397
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hüzünlü ruh.
ʿArż-ı ḫased eyler nigehüñ cān-ı ḫazīne
Ol ġamzeleri tā ki sen aġyāra idersin

cānı ḳurbān eylesün:

1. **cānı ḳurbān eylesün:**-*sün*
Matla 202
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir şey uğruna hayatını kaybetmeyi göze almak.
Ḳanġı bir sulṭān-ı ḥüsne cānı ḳurbān eylesün
Dünyede bir cān ile ʿuşşāḳ-ı şeydā n'eylesün

cānı ḳurbān ideyüm:

1. **cānı ḳurbān ideyüm:**-*e, -yüm*
Gazel 98
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Canını bir şey uğruna vermek, ölmek.
Gele ḳurbān ideyüm cānı saña olma baʿīd
Ki bu eyyām-ı şerīf içre durur vaḳt-ı saʿīd

cān-ı maḥzūnı:

1. **cān-ı maḥzūnı:**-*ı*
Kaside 9
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kederli can.
Eyleyüp ḥīn-i ziyāret cümle aṣḥāba selām
Cān-ı maḥzūnı bu ḥāletlerde şādān eylesem

cān-ı melūl:

1. **cān-ı melūl:**
Gazel 312
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bıkkın, üzgün can.
Luṭf-ı tevfīḳ-ı İlāhīden ümmīdüm böyledür
Rūy-māl-i dergehüñle şād ola cān-ı melūl

cān-ı mübtelā:

1. **cān-ı mübtelā:**
Gazel 26
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tutkun can, gönül II âşık gönül.
Künc-i ferāġa çekdi serin cān-ı mübtelā
Bīgānelerle olsun o gül-çehre āşinā

2. **cān-ı mübtelā:**
Gazel 74
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tutkun can, gönül II âşık gönül.
Cihānı seyr ider bī-bāk ü pervā çeşm-i sūzenden
Olup şevḳ-ı nigāhuñla bu cān-ı mübtelā ser-mest

cān-ı muḳaddes:

1. **cān-ı muḳaddes:**
Matla 124
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mukaddes can.
Ey menḳabesi vird-i sürūşān-ı muḳaddes
Olsun saña ḳurbān niçe biñ cān-ı muḳaddes

cān-ı müştāḳa:

1. **cān-ı müştāḳa:**-*a*
Kaside 16
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çok arzu eden, çok isteyen can.
Cān-ı müştāḳa ṣafā-baḫş-ı peyām-ı vuṣlat
Dil-i ḥasret-zedenüñ zaḫmına merhemdür bu

cān-ı müstemendüñ:

1. **cān-ı müstemendüñ:**-*üñ*
Gazel 315
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gamlı ya da kederli can II Âşığın canı.
Ġamuñla ḫasta yatur cān-ı müstemendüñ gel
Esīr-i ʿışḳını bīmār iden efendüm gel

cān-ı nālān:

1. **cān-ı nālān:**
Kaside 4
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnleyen can, gönül.
İñlesüñ ʿışḳ ile cān-ı nālān
Aġlasun derd ile çeşm-i pür-ḫūn

cān-ı nālāna:

1. **cān-ı nālāna:**-*a*
Gazel 464
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnleyen can, gönül.
O ḫūnī ġamzeler işler geçer bu cān-ı nālāna
Nigāh itdükçe çeşm-i āfetüñ mestāne mestāne

cān-ı pür-şekīb:

1. **cān-ı pür-şekīb:**
Matla 42
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sabırlı can.
Āġāz-ı nāle itse n'ola cān-ı pür-şekīb
Oldı resīde mevsim-i feryād-ı ʿandelīb

cān-ı şeydāda:

1. **cān-ı şeydāda:**-*da*
Kaside 16
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Müptela olmuş gönül.
Cān-ı şeydāda bu bir neşve-i maḫfīdür āh
Dil-i şūrīdede bir ḥālet-i müdġamdur bu

cān-ı şeydāyı:

1. **cān-ı şeydāyı:**-*yı*
Gazel 105
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Müptela olmuş gönül.
İdüp ṣaḥrā-neverd ey reşk-i Leylā cān-ı şeydāyı
Miṣ̲āl-i Ḳays-ı ser-gerdān iden āhū-nigāhuñdur

cān-ı şīrīnin:

1. **cān-ı şīrīnin:**-*in*
Gazel 356
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tatlı can.
Taraḥḥum eylemezsin cān-ı şīrīnin fedā ḳılsa
Neye müncerr olur bi'llāhi ḥāl-i mübtelā bilmem

cānı teslīm:

1. **cānı teslīm:**
Gazel 215
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
(Sevgiliye) canını verme, her şeyini feda etme.
Sen hemān ʿarż-ı viṣāl eyle bize biz de saña
Cānı teslīm ile vaʿdemüzi incāz iderüz

cān-ı teşne-leb olduḳda:

1. **cān-ı teşne-leb olduḳda:**-*duḳ, -da*
Kaside 9
Mısra: **45**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Susuz dudağın canı olmak.
Zemzem-āşām-ı merām olduḳda cān-ı teşne-leb
Niyyetüm maḥżā şifā-yı derd-i hicrān eylesem

cānı yerine geldi:

1. **cānı yerine geldi:**-*di*
Matla 153
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Sağlığını, gücünü kazanmak.

Dile maḥż-ı şifā oldı dem-i teşrīfi cānānuñ
Hele cānı yerine geldi ol bīmār-ı hicrānuñ

cān-ı żaʿīfi:

1. **cān-ı żaʿīfi:**-*i*
Gazel 489
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zayıf can.
Reşk-efken olur ʿömr-i girān-māye-i ḥażara
Ḳurbān-ı reh-i ʿışḳı iden cān-ı żaʿīfi

cān-ı zār:

1. **cān-ı zār:**
Kaside 18
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Inleyen, ağlayan gönül.
Medḥ-i pāk-i Aḥmed-i Muḫtār ile ey cān-ı zār
Jāle-i gül-berg-i şevḳ olsun sirişk-i ābdār

cān-ı zāra:

1. **cān-ı zāra:**-*a*
Gazel 479
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Inleyen, ağlayan gönül.
Gör şīve-i nezāketin ol şūḫ-ı nev-resüñ
Luṭf itdi cān-ı zāra ṭarīḳ-i ʿitāb ile

cān-ı zebūnumdan geçmezem:

1. **cān-ı zebūnumdan geçmezem:**-*um, -dan-um, -mez, -em*
Gazel 400
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Âciz candan geçmek II ölmeyi istemek.
Reh-i ʿışḳuñda şanma geçmezem cān-ı zebūnumdan
Budur ḫavfüm ki tīġuñ mest olur ṣahbā-yı ḫūnumdan

cānib:

1. **cānibde:**-*de*
Kaside 20
Mısra: **10**
Taraf, cihet, yön.
Evvelā bu cūy-ı ṣāfa ḳıl naẓar inṣāf ile
İki cānibde ruḫām-ı dil-güşā bünyādı gör

2. **cānibi:**-*i*
Rübai 190
Mısra: **4**
Taraf, cihet, yön.
Ol zülf ü o ruḫsār ile bāġ-ı ḥüsnüñ
Bir cānibi gül bir ṭarafı sünbüldür

3. **cānibe:**-*e*
Tahmis 8
Mısra: **10**
Taraf, cihet, yön.
Seni seyr itmek içün reh-güẕer-i gülşende
İki cānibe ṭurur serv-i ḫırāmān ṣaf ṣaf

4. **cānibe:**-*e*
Tahmis 8
Mısra: **40**
Taraf, cihet, yön.
Kūyuñ eṭrāfına ʿuṣṣāḳ dizilmiş gūyā
Ḥarem-i Kaʿbede her cānibe erkān ṣaf ṣaf

5. **cānibe:**-*e*
Tarih 2
Mısra: **3**
Taraf, cihet, yön.
Eyleyüp bād-ı ṣabā her cānibe ʿarż-ı şitāb
Merḥabā-sāz-ı beşāret eyler idi dilleri

6. **cānibin:**-*in*
Tarih 18
Mısra: **5**
Taraf, cihet, yön.
Ḫāme-i himmetle taḥrīr eyleyüp her cānibin
İtdi Kāġıd-ḫāneyi pīrāye-i ḥüsn-i raḳam

7. **cānibde:**-*de*
Tarih 33
Mısra: **10**
Taraf, cihet, yön.
Devletinde çoḳ fütūḥāt ile ʿālem şād olup
Budur ümmīd ola her cānibde manṣūru'l-livā

cānib-i ḫaḳdan:

1. **cānib-i ḫaḳdan:**-*dan*
Tarih 2
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah tarafından.
Yaʿnī Sulṭān Muṣṭafā ibni Muḥammed Ḫān içün
Cānib-i Ḫaḳdan virildi şevket-i İskenderī

cānib-i semādan:

1. **cānib-i semādan:**-*dan*
Gazel 130
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sema yönü II gökyüzü.
Ne himmet olsa gerek ādeme esāfilden
Zemīne feyż-i nemā cānib-i semādan olur

cānib-i ṭop-ḫāne:

1. **cānib-i ṭop-ḫāne:**
Tarih 29
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tophane civarı.
Yalıñız cānib-i Ṭop-ḫāne degül çār cihet
Oldı sīr-āb-ı zülāl-i kerem-i nā-maḥdūd

cānını ḳurbān ider:

1. **cānını ḳurbān ider:**-*er*
Gazel 463
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir değer uğruna canını feda etmek.

Ben şāhidem elbette ider cānını ḳurbān
Dil ʿıyd-geh-i vuṣlatuña vāṣıl olursa

cānlar fedā:

1. **cānlar fedā:**-*lar*
Gazel 441
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Canını feda etmek, canını vermek, hiçbir şey esirgememek.
Cānlar fedā ol āfete kim bir nigāh ile
Rāz-ı derūnı fehm ide rind-i cihān ola

cānlar fedā eyler:

1. **cānlar fedā eyler:**-*r*
Gazel 410
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Uğrunda canından vaz geçmek.
Reh-i ʿışḳuñda ḳurbān olmaġa cānlar fedā eyler
Benüm gibi niçe şūrīde-ḥālüñ yā Resūla'llāh

cān-sipār:

1. **cān-sipār:**
Kaside 18
Mısra: **12**
Canını feda eden.
Lemʿa-i envārına pervāne ḫūrşīd ü ḳamer
Der-geh-i ẕī-şānına ins ü melāʾik cān-sipār

cān-sipār olsa:

1. **cān-sipār olsa:**-*sa*
Tahmis 7
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Canını feda etmek, teslim etmek II ölmek; büyük bir cömertlik yapmak.
Baʿīd olmaz güẕergāhuñdan ʿāşıḳ cān-sipār olsa
Ki rifʿatdür aña rāh-ı maḥabbetde ġubār olsa

cān-sipār-ı āteş-i hicrān olup:

1. **cān-sipār-ı āteş-i hicrān olup:**-*up*
Gazel 255
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hicran ateşine can siper olmak.
ʿIşḳ ile pervāne-veş ḫākister itdüm cismümi
Cān-sipār-ı āteş-i hicrān olup mānend-i şemʿ

cānsitān ola:

1. **cānsitān ola:**-*a*
Gazel 442
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Can alıcı, öldürücü olmak.
ʿÜnvān-ı ḥüsn o meh-veşe olsun ḥelāl kim
Eṭvārı dil-rübā nigehi cānsitān ola

cānum:

1. **cānum:**
Gazel 68
Mısra: **4**
"Canım, ruhum" anlamında muhataba olan sevgi ve yakınlığı ifade eden bir hitap.
Vuṣlata irmek hevāsı baña teʾsīr eyledi
N'eyleyem cānum bu düşdi başuma sevdā-yı dost

2. **cānum:**
Gazel 286
Mısra: **1**
"Canım, ruhum" anlamında muhataba olan sevgi ve yakınlığı ifade eden bir hitap.
ʿArż-ı ḥāl eyledüm ol āfete cānum diyerek
Baḳ benüm ḥālüme ey ṣūḫ-ı cihānum diyerek

3. **cānum:**
Tahmis 9
Mısra: **10**
"Canım, ruhum" anlamında muhataba olan sevgi ve yakınlığı ifade eden bir hitap.
Āh bir kerre meyānını alup āġūşa
Sīneye çeksem o sīmīn teni cānum diyerek

cānum fedā:

1. **cānum fedā:**
Gazel 7
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Canını feda etmek: Bir şey uğruna hayatını kaybetmeyi göze almak.
Gözüm nūrı ferş-i güẕergāhıdur
Anuñ ḫāk-i pāine cānum fedā

2. **cānum fedā:**
Gazel 241
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Canını feda etmek: Bir şey uğruna hayatını kaybetmeyi göze almak.
Bu sīnem levḥası üzre Ḫudā cānum fedā yazmış
Fedā itmeklüge yāre bu rūḥa ḫoş ġıdā yazmış

3. **cānum fedā:**-*um*
Gazel 442
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Canını feda etmek, canını vermek, hiçbir şey esirgememek.
Cānum fedā o gülşen-i rengīn nihāle kim
Gül-çīnī-i leṭāfeti bī-imtinān ola

cānum fedā olsun:

1. **cānum fedā olsun:**-*um, -sun*
Gazel 327
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**

Canını bir uğurda verme.
Çāk olup şemşīr-i ser-tīz-i maḥabbetle tenüm
Yā Resūla'llāh fedā olsun saña cānum benüm

2. **cānum fedā olsun:**-*um, -sun*
Gazel 420
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Canını bir uğurda verme.
Yoluñda ʿāşıḳa teslīm-i cān ʿayn-ı saʿādetdür
Fedā olsun reh-i ʿışḳuñda cānum yā Resūla'llāh

3. **cānum fedā olsun:**-*um, -sun*
Kaside 5
Mısra: **128**
Kelime Tipi: **Deyim**
Canını bir uğurda verme.
Ben faḳīri ʿıyd-gāh-ı vaṣluña ṣāyeste ḳıl
Yā Resūla'llāh fedā olsun saña cānum fedā

4. **cānum fedā olsun:**-*um, -sun*
Murabba 7
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Deyim**
Canını bir uğurda verme.
Fedā olsun saña cānum
Yüzime urma ʿiṣyānum

cānum ḳurbān olsun:

1. **cānum ḳurbān olsun:**-*sun*
Rübai 367
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Canı kurban olmak: Bir amaç için, bir kimse için kendisini feda etmek, bir uğurda canını vermekten kaçınmamak.
Ḫāk-i reh olup saña ten-i sūzānum
Olsun ḳademüñ ḫākine ḳurbān cānum

cānum yaḳdı:

1. **cānum yaḳdı:**-*dı*
Gazel 9
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Canını yakmak, zarar vermek.
Deldi baġrum yaḳdı cānum eyledi ḥayrāñ beni
Hevl-i maḥşer bīm-i dūzaḫ şermī-i cürm ü ḫaṭā

cānum yoluña fedā:

1. **cānum yoluña fedā:**
Matla 24
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Canı bir şeyin uğruna feda olması.
Ḥüsn-i ḳabūle eyle bu ḫāk-i rehüñ sezā
Cānum fedā yoluña eyā nūr-ı kibriyā

cānuma minnet:

1. **cānuma minnet:**
Gazel 116
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Canıma minnet, bana bir lütuftur.
Cānuma minnet helāk-i ġamzeñ olmaḳ n'eyleyem
Mübtelāyān-ı ġam-ı ʿışḳa bu da ḳānūn olur

cānuma minnet bilürdüm:

1. **cānuma minnet bilürdüm:**-*um, -ür, -dü, -m*
Gazel 439
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir lütuf olarak kabul etmek.
Cānuma minnet bilürdüm cevrini ol āfetüñ
Aġlamazdum miḥnet-i çarḫ-ı sitem-kār olmasa

çār:

1. **çār:**
Kaside 8
Mısra: **77**
Dört.
Çār erkān-ı ʿuluvv-i ḥarem-i rifʿatidür
Ḥāṣılı bezm-i şerīfinde anuñ yār-ı çehār

çār cihet:

1. **çār cihet:**
Rübai 329
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dört taraf II mecazen her yer.
Nāmumla pür olsa ne ʿaceb çār cihet
Vādī-i rübāʿīde bugün Ḫayyāmem

2. **çār cihet:**
Tarih 29
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dört taraf II mecazen her yer.
Yalıñız cānib-i Ṭop-ḫāne degül çār cihet
Oldı sīr-āb-ı zülāl-i kerem-i nā-maḥdūd

çār dīvārında:

1. **çār dīvārında:**-*ı, -n, -da*
Tarih 36
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Yapılar için) Dört duvar, her taraf.
Buyurdı ṭarḥ olınsın çār dīvārında bu tārīḫ
Hümāyūn ola Sulṭān Aḥmede devletle Saʿd-ābād

çār erkāna:

1. **çār erkāna:**-*a*
Kaside 24
Mısra: **46**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dört unsur (hava, su, ateş, toprak). ‖ bütün dünya.

Ḫidīvā kām-baḫşā ey vezīr-i maʿdelet-kāra
Cenābuñdur nigeh-bān-ı ʿadālet çār erkāna

<u>çār-bāġ:</u>

1. **çār-bāġa:**-*a*
Tarih 17
Mısra: **51**
Eski zamanlarda Isfahan civarında süslü ve mamur bir köşk ve bahçenin de ismidir.
Ḫudāyīdür bu mevḳiʿ çār-bāġa eyleme teşbīh
Bihişt-i ʿAdne olsun mı naẕīre cennet-i Şeddād

<u>çār-bāġ-ı işfahāna:</u>

1. **çār-bāġ-ı işfahāna:**-*a*
Tarih 18
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İsfahan'ın Çâr-bâg'ı II Çâr-bâg, eski zamanlarda Isfahan civarında süslü ve mamur bir köşk ve bahçenin de ismidir.
Çār-bāġ-ı rubʿ-ı meskūn oldı bu zībā-eser
Çār-bāġ-ı Işfahāna kim ider vaż'-ı ḳadem

<u>çār-bāġ-ı rubʿ-ı meskūn oldı:</u>

1. **çār-bāġ-ı rubʿ-ı meskūn oldı:**-*dı*
Tarih 18
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Konaklayacak dört bahçe olmak.
Çār-bāġ-ı rubʿ-ı meskūn oldı bu zībā-eser
Çār-bāġ-ı Işfahāna kim ider vaż'-ı ḳadem

<u>çare:</u>

1. **çāre:**
Gazel 37
Mısra: **10**
Bir sonuca varmak, ortadaki engelleri kaldırmak için tutulması gereken yol, çıkar yol, çözüm yolu.
İltifāt eylemez olsañ da eger ḫāk-i rehi
Çāre yoḳ n'eyleyeyüm ey dil-i dīvāne saña

2. **çāre:**
Gazel 85
Mısra: **10**
Bir sonuca varmak, ortadaki engelleri kaldırmak için tutulması gereken yol, çıkar yol, çözüm yolu.
Yüz çevirmem ʿarşa-i miḥnetde dime dur hele
Yārelenmek cüzʾīdür ammā Naḥīfī çāre güç

3. **çāre:**
Gazel 215
Mısra: **5**
Bir sonuca varmak, ortadaki engelleri kaldırmak için tutulması gereken yol, çıkar yol, çözüm yolu.
Ġam-ı ʿışḳuñla hilāl olmamaġa çāre mi var
Tīġ-i dil-sūz-ı cefāña niçe bir nāz iderüz

4. **çāre:**
Gazel 273
Mısra: **9**
Bir sonuca varmak, ortadaki engelleri kaldırmak için tutulması gereken yol, çıkar yol, çözüm yolu.
Naḥīfī çünki bu ġamdan ḫalāṣ olmaya çāre
Bu tīġ-i āh ile her dem bu sīne çāk ü nāk ancaḳ

5. **çāre:**
Gazel 316
Mısra: **10**
Bir sonuca varmak, ortadaki engelleri kaldırmak için tutulması gereken yol, çıkar yol, çözüm yolu.
Bir sehī-serve göñül düşmemek olmaz zāhid
Dil-i şeydā bu hevādan geçemez çāre degül

6. **çāre:**
Gazel 371
Mısra: **5**
Bir sonuca varmak, ortadaki engelleri kaldırmak için tutulması gereken yol, çıkar yol, çözüm yolu.
Mümteniʿdür çāre mecrūḥ-ı ḫandeg-i āhuma
Renciş-i mūy-ı ten-i zerd ü nizārumdan ṣaḳın

7. **çāresi:**-*si*
Gazel 373
Mısra: **7**
Bir sonuca varmak, ortadaki engelleri kaldırmak için tutulması gereken yol, çıkar yol, çözüm yolu.
Üftāde göñül çāresi yoḳ ḥükm-i ḳażādur
Ümmīd-i ḫalāṣ eyleme çāh-ı ẕeḳanından

8. **çāre:**
Gazel 395
Mısra: **4**
Bir sonuca varmak, ortadaki engelleri kaldırmak için tutulması gereken yol, çıkar yol, çözüm yolu.
Ol ġonçe-i nev-reste-i gülzār-ı cemālüñ
Yoḳ çāre ḫalāṣ olmaġa ḫār-ı siteminden

9. **çāre:**
Gazel 411
Mısra: **2**
Bir sonuca varmak, ortadaki engelleri kaldırmak için tutulması gereken yol, çıkar yol, çözüm yolu.
Ġam-ı ʿışḳuñla olsam pāre pāre yā Resūla'llāh
Ḳabūl itmem ġamuñdan ġayrı çāre yā Resūla'llāh

10. **çāre:**
Gazel 468
Mısra: **12**
Bir sonuca varmak, ortadaki engelleri kaldırmak için tutulması gereken yol, çıkar yol, çözüm yolu.
Vaṭanda daḫi ġarībüz hezār miḥnet ile
Ne çāre n'eyleyelüm gerdiş-i sitem-kāra

11. **çāre:**
Gazel 515
Mısra: **7**
Bir sonuca varmak, ortadaki engelleri kaldırmak için tutulması gereken yol, çıkar yol, çözüm yolu.
Dil-i bīmāra dārū-yı lebüñden çāre olmaz mı
Bu derd-i cān-güdāz-ı ḥasretüñ hīç yoḳ mı dermānı

12. **çāre:**
Kaside 1
Mısra: **63**
Bir sonuca varmak, ortadaki engelleri kaldırmak için tutulması gereken yol, çıkar yol, çözüm yolu.
Çāre derd-i ḫastegān-ı derd-i ʿışḳa var ise
Yā nigāh-ı merd-i vāṣıl yā duʿā-yı müstecāb

13. **çāre:**
Kaside 3
Mısra: **43**
Bir sonuca varmak, ortadaki engelleri kaldırmak için tutulması gereken yol, çıkar yol, çözüm yolu.
Dem-i āḫirde ḫalāṣ olmaġa var mı çāre
Pençesinden ʿaceb merg-i taḥassür-zānuñ

14. **çāredür:**-*dür*
Kaside 3
Mısra: **29**
Bir sonuca varmak, ortadaki engelleri kaldırmak için tutulması gereken yol, çıkar yol, çözüm yolu.
Çāredür defʿ-i ġam-ı dehre dimekden ḥaẕer it
Ġamını ṣoñra görürsin mey-i ġam-fersānuñ

15. **çāresin:**-*sin*
Kaside 3
Mısra: **24**
Bir sonuca varmak, ortadaki engelleri kaldırmak için tutulması gereken yol, çıkar yol, çözüm yolu.
İrmeden gūşuña āvāze-i ṭabl-ı rıḥlet
Çāresin eyle yüri zād-ı reh-i ʿuḳbānuñ

16. **çāre:**
Kaside 26
Mısra: **164**
Bir sonuca varmak, ortadaki engelleri kaldırmak için tutulması gereken yol, çıkar yol, çözüm yolu.
Ne ḫāne ḳaldı ne ḫod ḫānümān-ı sāmānum
Ne çāre böyle imiş ḥükm-i ser-nüvişt-i ḳażā

17. **çāre:**
Rübai 83
Mısra: **3**
Bir sonuca varmak, ortadaki engelleri kaldırmak için tutulması gereken yol, çıkar yol, çözüm yolu.
Yoḳ çāre baña ġayrdan ey Rabb-i Kerīm
Derd-i dil-i bīmāruma sen dermān it

18. **çāre:**
Rübai 281
Mısra: **4**
Bir sonuca varmak, ortadaki engelleri kaldırmak için tutulması gereken yol, çıkar yol, çözüm yolu.
Cān virmege çoḳ ḳalmadı hicrānuñ ile
Ol ḫaste-dile çāre gerek çāre gerek

19. **çāre:**
Rübai 281
Mısra: **4**
İlâç, tedbir. II Birinci "çare" kelimesinin anlamını kuvvetlendirmek amacıyla kullanılmıştır.
Cān virmege çoḳ ḳalmadı hicrānuñ ile
Ol ḫaste-dile çāre gerek çāre gerek

20. **çāremüz:**-*müz*
Rübai 429
Mısra: **4**
Bir sonuca varmak, ortadaki engelleri kaldırmak için tutulması gereken yol, çıkar yol, çözüm yolu.
İtdükçe recā būs-ı dehānın yoḳ dir
Yoḳ çāremüz ol ġonçe hemān var olsun

21. **çāre:**
Rübai 527
Mısra: **3**
Bir sonuca varmak, ortadaki engelleri kaldırmak için tutulması gereken yol, çıkar yol, çözüm yolu.
ʿAfv ü keremüñdür bize ancaḳ çāre
Dil-ḫastelerüz eyle şifā yā Şāfī

22. **çāresi:**-*s*, -*i*
Tahmis 10
Mısra: **50**
Bir sonuca varmak, ortadaki engelleri kaldırmak için tutulması gereken yol, çıkar yol, çözüm yolu.
Çāre yoḳ aldı beni ġamze-i efsūnkāruñ
Çāresi luṭfuña ḳaldı bu Naḥīfī-zāruñ

<u>çāre eyle:</u>

1. **çāre eyle:**
Murabba 12
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Derman ver, yardım et.
Bir nigāh eyle cān-ı bīmāra
Eyle luṭfuñla derdime çāre

<u>çāre idersin:</u>

1. **çāre idersin:**-*er*, -*sin*
Gazel 397
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardım etmek.
Sensin o füsūn-sāz-ı teʾellüf ki lebüñle
Hem yāre açar sīneme hem çāre idersin

<u>çāre ḳıl:</u>

1. **çāre ḳıl:**
Gazel 76
Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir meseleyi halletmeye çalışmak, sorunu çözmeye çalışmak.
Ḳıl çāre Naḥīfîye meded şerbet-i laʿlüñ
Öldürdi anı işte bu endīşe-i ḥasret

çāre olur:

1. **çāre olur:**-*ur*
Gazel 467
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir meseleyi halletmek, çözüm yolu bulmak.
Devā-yı ġayr ile āzürde-ḫātıram maḥżā
Olursa senden olur derd-i ḥasrete çāre

2. **çāre olur:**-*ur*
Murabba 1
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Derman, deva olmak.
Ḳula senden olur çāre
Ḳoma maḥşerde āvāre

çāre yoḳ:

1. **çāre yoḳ:**
Tahmis 10
Mısra: **49**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çözümün, yolunun olmaması.
Çāre yoḳ aldı beni ġamze-i efsūnkāruñ
Çāresi luṭfuña ḳaldı bu Naḥīfî-zāruñ

çāre-cūy-ı ʿafv olup:

1. **çāre-cūy-ı ʿafv olup:**-*up*
Kaside 5
Mısra: **151**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Affın çare arayanı olmak.
Tā meded-ḫᵛāhān-ı ümmet çāre-cūy-ı ʿafv olup
Senden ümmīd-i şefāʿatle ḳıla Ḥaḳḳa duʿā

çāre-cūy-ı merhem-i iḥsānuñ olsam:

1. **çāre-cūy-ı merhem-i iḥsānuñ olsam:**-*uñ , -sa, -m*
Gazel 429
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Himmet merheminin çare arayanı olmak.
ʿAceb mi çāre-cūy-ı merhem-i iḥsānuñ olsam ben
Menem āzürde-i zaḫm-ı melāmet yā Resūla'llāh

çāre-sāz:

1. **çāre-sāzuma:**-*um, -a*
Gazel 433
Mısra: **8**
Çare yapan, çare ve tedbir düşünen, bulan; çözüm bulan, çözüm yolu bulan.
Ḳaṣduñ devā-yı derd-i dil-i nā-tüvān ise
Var ey ṭabīb eyle ḫaber çāre-sāzuma

çāre-sāz olmaz:

1. **çāre-sāz olmaz:**-*maz*
Gazel 278
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çözüm üreten, çare bulan olmak.
Olmaz iseñ derd-i dile çāre-sāz
Zaḫm-ı melāmet beni eyler helāk

çāre-sāz-ı bī-dilān:

1. **çāre-sāz-ı bī-dilān:**
Kaside 18
Mısra: **35**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönlü kırık olanlara çare olan.
Dest-gīr-i bī-nevāyān çāre-sāz-ı bī-dilān
Kām-baḫş-ı dād-ḫᵛāhān server-i şefḳat-diş̲ār

çaresi mevlāya ḳaldı:

1. **çaresi mevlāya ḳaldı:**-*dı*
Gazel 304
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kelam-ı Kibar**
"Bugün işimiz Allah'a kaldı." şeklinde kullanılan ibarenin o dönemdeki kullanımı.
Çekilür derd degül miḥneti meh-pārelerüñ
Ḳaldı mevlāya hemān çaresi bī-çārelerüñ

çāre-yāb-ı zaḫm-ı tīr-i hecrüñ:

1. **çāre-yāb-ı zaḫm-ı tīr-i hecrüñ:**-*üñ*
Gazel 193
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayrılık oku yarasının deva bulucusu.
Kim oldı çāre-yāb-ı zaḫm-ı tīr-i hecrüñ ey āfet
Şifā-ālūde-i merhem-güz̲ār-ı vuṣlatuñ kimdür

çarḫ:

1. **çarḫuñ:**-*uñ*
Gazel 77
Mısra: **10**
Gökyüzü, kâinat, felek, âlem, dünya.
Erbāb-ı dile eylemede ʿarż-ı melāmet
Çarḫuñ bize evżāʿını eṭvārını seyr it

2. **çarḫ:**
Gazel 112
Mısra: **3**
Gökyüzü, kâinat, felek, âlem, dünya.
Selb-i sāmān-ı şuʿūr itmek murād itdükçe çarḫ
İbtidā dārū-yı iḳbāl ile bī-hūş itdirür

3. **çarḫuñ:**-*uñ*
Gazel 176
Mısra: **4**
Gökyüzü, kâinat, felek, âlem, dünya.
Sūz-āşinā-yı nār-ı ġam-ı ʿışḳ-ı yār iken
Çarḫuñ da baña cevr ü cefāsı ʿaceb nedür

4. **çarḫ:**
Gazel 281
Mısra: **8**
Gökyüzü, kâinat, felek, âlem, dünya.
Sen ol şehsin ki iʿcāz-ı ser-engüşt-i laṭīfüñle
Meh-i tābānı çarḫ üzre müşārun bi'l-benān itdüñ

5. **çarḫ:**
Gazel 526
Mısra: **11**
Gökyüzü, kâinat, felek, âlem, dünya.
Bu çarḫ erbāb-ı ʿışḳuñ istemez maḫmūr u hüşyārın
Anuñçün cām-ı miḥnetle göñül mestānedür şimdi

6. **çarḫ:**
Kaside 10
Mısra: **38**
Gökyüzü, kâinat, felek, âlem, dünya.
İşāret idince o bedr-i münīr
Dü nīm oldı çarḫ üzre māh-ı tamām

7. **çarḫı:**-*ı*
Kaside 19
Mısra: **166**
Gökyüzü, kâinat, felek, âlem, dünya.
Tā diyār-ı şarḳ u ġarba eyleyüp seyr ü sefer
Çarḫı cevlān-gāh ide sulṭān-ı mülk-i ḫāverī

8. **çarḫa:**-*a*
Rübai 270
Mısra: **4**
Gökyüzü, kâinat, felek, âlem, dünya.
Encüm degül ol gice nümāyān oldı
Ser-tā-be-ḳadem çarḫa dāġ-ı eşvāḳ

9. **çarḫ:**
Rübai 439
Mısra: **4**
Gökyüzü, kâinat, felek, âlem, dünya.
Zīrā ki idüp Ḥaḳḳa umūrın tefvīż
Döndükçe döner çarḫ ile aṣḥāb-ı derūn

10. **çarḫa:**-*a*
Tarih 4
Mısra: **43**
Gökyüzü, kâinat, felek, âlem, dünya.
Çarḫa hem-sāye ola ḳaṣr-ı bülend-i ḳadri
Ḫayme-i mülki ola beste-i evtād-ı ḫulūd

11. **çarḫa:**-*a*
Tarih 29
Mısra: **50**
Gökyüzü, kâinat, felek, âlem, dünya.
Tā hübūṭ ide zemīne ḳaṭarāt-ı emṭār
İde gül-bāñg-ı senā ḫayr-ı duʿā çarḫa ṣuʿūd

çarḫ urup:

1. **çarḫ urup:**-*up*
Gazel 363
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dönmek, daireler çizmek.
Sen semāʿ eyle ney-i nālemi gūş itdükçe
Çarḫ urup şevḳuñ ile günbed-i gerdān dönsün

çarḥ-ı bülend-eyvānuñ:

1. **çarḫ-ı bülend-eyvānuñ:**-*uñ*
Kaside 3
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Büyük, yüce gökyüzü. Kocaman felek.
Bī-beḳā oldığına şāhid-i ʿādil besdür
Bī-sütūn oldığı bu çarḫ-ı bülend-eyvānuñ

çarḫ-ı çāromīn:

1. **çarḫ-ı çāromīn:**
Kaside 13
Mısra: **42**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dördüncü kattaki felek II Güneşin bulunduğu yer.
Ṭoḳuz ḳat maḥfaza içre felek ʿaks-i ruḫuñ ṣaḳlar
Degüldür mihr pür-envār çarḫ-ı çāromīn üzre

çarḫ-ı cefā-kār:

1. **çarḫ-ı cefā-kār:**
Gazel 394
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eziyet eden felek.
Āsūde ḳosun tek beni bu çarḫ-ı cefā-kār
Nā-kām olayum mertebe-i bīş ü keminden

çarḥ-ı denī:

1. **çarḫ-ı denī:**
Gazel 182
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Alçak felek.
Ümmīdüm dāʾimā gencīne-i luṭf-ı Ḫudādandur
Baña çarḫ-ı denī bīhūde ʿarż-i imtinān eyler

2. **çarḫ-ı denī:**
Gazel 182
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Alçak dünya, aşağılık felek.
Ümmīdüm dāʾimā gencīne-i luṭf-ı Ḫudādandur
Baña çarḫ-ı denī bīhūde ʿarż-i imtinān eyler

çarḫ-ı devvār:

1. **çarḫ-ı devvār:**
Kaside 8
Mısra: **72**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Daima dönen felek.
O şehenşāh-ı melāʾik-sipehüñ ʿālemde
Görmemiş mişlini devr ideli çarḫ-ı devvār

çarḫ-ı dūn:

1. **çarḫ-ı dūn:**
Tarih 6
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşağılık dünya.
O sulṭān-ı müsellem ol şeh-i ferḫunde-kevkeb kim
Zamān-ı devletinde çarḫ-ı dūn terk itdi ışrārın

çarḫ-ı dūnuñ:

1. **çarḫ-ı dūnuñ:**-*uñ*
Rübai 284
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşağılık dünya.
Bend olmadı dām-ı mekrine gerdūnuñ
Bīş ü kemine baḳmadı çarḫ-ı dūnuñ

çarḫ-ı felek:

1. **çarḫ-ı felek:**
Rübai 291
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Feleğin çarkı, baht, talih, çarkıfelek.
Ser-geşte-i der-gāhuñ iken çarḫ-ı felek
Dil-beste iken ḫidmetüñe ins ü melek

çarḫ-ı felekde:

1. **çarḫ-ı felekde:**-*de*
Kaside 8
Mısra: **68**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Feleğin çarkı, baht, talih, çarkıfelek.
Māhdan meşʿale-keş çāker olurdı o şehe
Olmasa çarḫ-ı felekde reviş-i nā-hem-vār

çarḫ-ı felek-i mīnānuñ:

1. **çarḫ-ı felek-i mīnānuñ:**-*nuñ*
Kaside 3
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mavi feleğin devri.
Tābiş-i şuʿle-i ḫūrşīd-i ḳıyāmetden hep
Maḥv ola zīneti çarḫ-ı felek-i mīnānuñ

çarḫ-ı ġaddār:

1. **çarḫ-ı ġaddār:**
Gazel 199
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Merhametsiz felek.
Devr-i ḫüsnüñde kim aġlardı Naḥīfī gibi hīç
Ḳılmasa ʿāşıḳı āzürde bu çarḫ-ı ġaddār

2. **çarḫ-ı ġaddār:**
Kaside 8
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Merhametsiz, zalim felek.
Zevraḳ-ı ʿişret-i erbāb-ı ṣafāyı āḫir
Ser-nigūn eyledi fermān ile çarḫ-ı ġaddār

çarḫ-ı ġalaṭ-bīn:

1. **çarḫ-ı ġalaṭ-bīn:**
Gazel 174
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yanlışı gören felek.
Cürmi yoḳ çarḫ-ı ġalaṭ-bīn ile baḫt-ı siyehüñ
Bāʿiş-i zillet olan dāniş ü idrākümdür

çarḫ-ı ḫaḍrāyı:

1. **çarḫ-ı ḫaḍrāyı:**-*yı*
Kaside 22
Mısra: **88**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gök kubbe.
Muvaffaḳ ide tanẓīm-i umūr-ı dīn ü devletde
Nücūm ile müzeyyen eyleyen bu çarḫ-ı ḫaḍrāyı

çarḫ-ı kühen:

1. **çarḫ-ı kühen:**
Gazel 474
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Köhne, eski felek.
Ey çarḫ-ı kühen söyleşemem çün ki senüñle
İtdüm seni ben ḫażret-i mevlāya ḫavāle

çarḫ-ı lerzende eyler:

1. **çarḫ-ı lerzende eyler:**-*r*
Kaside 28
Mısra: **35**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Titrek felek eylemek.
Yegāne naʿra-i dil-sūzı eyler çarḫ-ı lerzende
Dilā ẓann itme kim ol nāle-i tār-ı rebābumdur

çarḫ-ı leṭāfetüñ:

1. **çarḫ-ı leṭāfetüñ:**-*üñ*
Kıt'a 10
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik göğü.
Gevher-i tābdār ile oldı müzeyyen ol kemer
Mınṭıḳatü'l-burūcıdur çarḫ-ı leṭāfetüñ meger

çarḫ-ı ẓālim:

1. **çarḫ-ı ẓālim:**
Gazel 323
Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zalim felek.
Çarḫ-ı ẓālim ʿāḳıbet itdi seni senden cüdā
Sevdigüm ben ḫāke cevr-i rūzgār eksük degül

cārī:

1. **cārī:**
Gazel 279
Mısra: **12**
Cereyan etmek, akmak.
Nāfiẕ cemīʿ-i millete ḥükm-i şerīʿatüñ
Cārī cihāna kevkebe-i ḥükm-i ʿādilüñ

2. **cārīdür:**-*dür*
Kaside 27
Mısra: **25**
Yürürlükte olan, geçerli.
Tīġ-i ḥükmüñ o ḳadar ʿāleme cārīdür kim
Bīm-i ḳahruñ ile baş gösteremez ehl-i şürūr

3. **cārī:**
Tarih 29
Mısra: **21**
Akan.
Meşreb-i ṣāfı gibi her-kese luṭfı cārī
Ḥüsn-i evṣāfı gibi ṣafvet-i ābı mevrūd

cārī oldı:

1. **cārī oldı:**-*dı*
Kaside 24
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Akmak; yürürlükte, geçerli olmak.
Bi-ḥamdi'llāh yine feyż-i bahār irdi bu eyvāna
Yine cūy-ı ṭarāvet oldı cārī her gülistāna

cārī olmaz:

1. **cārī olmaz:**-*maz*
Rübai 542
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Geçerli olmak, yürürlükte olmak.
Tā olmaya ḫāṣāk-i sivādan ʿārī
Olmaz dile enhār-ı ḥaḳīḳat cārī

cārī oluben:

1. **cārī oluben:**
Gazel 248
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Akacak olan.
Dile cārī oluben vuṣlata nev-çeşme-i feyż
Dehenüm cāhına geldi bugün ol mīve-i feyż

çār-sūy-ı zergerān:

1. **çār-sūy-ı zergerān:**
Matla 201
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kuyumcular çarşısı.
Her biri bir gevher-i yektā gibi oldı ʿayān
Sīm-tenlerle donandı çār-sūy-ı zergerān

çārūb olsun:

1. **çārūb olsun:**-*sun*
Rübai 67
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Süpürge olmak, özveriyle hizmet etmek.
Ol ġār-ı dil-ārāyı ki teşrīf itdüñ
Müjgānum anuñ ḫākine olsun çārūb

çārūb-keş-i ḫāk-i deri oldı:

1. **çārūb-keş-i ḫāk-i deri oldı:**-*dı*
Kaside 8
Mısra: **65**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kapısının toprağının süpüreni olmak II hizmetçisi olmak.
Oldı çārūb-keş-i ḫāk-i deri ol şāhuñ
Cem ü Dārā gibi ṣad pādişeh-i mertebe-dār

çārū-keş-i ṣaḥn-ı mücellāsı:

1. **çārū-keş-i ṣaḥn-ı mücellāsı:**-*sı*
Tarih 30
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Duvarının parlak sıvası.
Şifā vü ʿāfiyet çārū-keş-i ṣaḥn-ı mücellāsı
Ṣafā vü istirāḥat cāme-kānında nigehbānı

cāy itsem:

1. **cāy itsem:**-*se, -m*
Tahmis 3
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yerleşmek, yer edinmek.
-
Ṣıdḳ u iḫlāṣ ile itsem Kaʿbe-i kūyuñda cāy

cāy ü penāhı:

1. **cāy ü penāhı:**-*ı*
Murabba 10
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yer ve sığınak.
Çü sensin pādişehler pādişāhı
Ḳapuñdur ḳullaruñ cāy ü penāhı

cāy-gāh:

1. **cāy-gāhumdan:**-*um, -dan*
Gazel 349
Mısra: **17**
Mevki, rütbe.
Ben Naḥīfīyem iderseñ cāy-gāhumdan suʾāl
Kūçe-i maʿnāda Ḫıżr-ı feyż ile hem-ḫāmeyem

2. **cāy-gāhum:**-*um*
Gazel 421
Mısra: **1**
Mevki, rütbe.
Ḥarīm-i der-gehüñdür cāy-gāhum yā Resūla'llāh
İki ʿālemde de sensin penāhum yā Resūla'llāh

cāy-gāh itmek:

1. **cāy-gāh itmek:**-*mek*
Kaside 19
Mısra: **126**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yeri, yurdu yapmak.
Eylesem mecrūḥ-ı mihmāz-ı melāmet her nefes
Cāy-gāh itmek ne mümkin aña cāy-ı dīgeri

cāygāh-ı ḥaremüñ:

1. **cāygāh-ı ḥaremüñ:**-*üñ*
Gazel 65
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Haremin mertebesi.
Cāygāh-ı ḥaremüñ mehbiṭ-i nūr u raḥmet
Cilvegāh-ı ḳademüñ māye-i ḫayr u berekāt

cāy-gāh-ı ḥayret-i dīdārdan:

1. **cāy-gāh-ı ḥayret-i dīdārdan:**-*dan*
Gazel 341
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin hayret makamı.
N'ola tāb-ı tecellīden derūnum dāġ dāġ olsa
Naḥīfī cāy-gāh-ı ḥayret-i dīdārdan geldüm

cāy-gāh-ı ḳubbe-i eflāke:

1. **cāy-gāh-ı ḳubbe-i eflāke:**-*e*
Kaside 19
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Felekler kubbesinin makamı.
Daʿvī-i ser-geştegān-ı rūzgārı görmege
Cāy-gāh-ı ḳubbe-i eflāke geldi Müşterī

cāygāh-ı sīneye:

1. **cāygāh-ı sīneye:**-*ye*
Gazel 78
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Göğüs mahali.
Tā key ḥarīm-i ʿişvede ʿarż-ı tevaḳḳuf it
Gel cāygāh-ı sīneye ṭarḥ-ı tekellüf it

cāy-ı āsāyiş:

1. **cāy-ı āsāyiş:**
Kaside 19
Mısra: **74**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Huzurlu bir yer.
Görse düşmen ḍarb-ı ṭūb-ı ḳalʿa-kūbuñ bīmden
Cāy-ı āsāyiş ḳıyās eylerdi kām-ı ejderi

cāy-ı ber-ḫüsn ü bahā:

1. **cāy-ı ber-ḫüsn ü bahā:**
Tarih 19
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kıymet ve güzellik üstüne yer etmek.
Ḥāṣılı ʿahdinde bir ṣāḥib-vezāret bendesi
Niyyet itdi itmege bir cāy-ı ber-ḫüsn ü bahā

cāy-ı dīgeri:

1. **cāy-ı dīgeri:**-*i*
Kaside 19
Mısra: **126**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Başka yer.
Eylesem mecrūḥ-ı mihmāz-ı melāmet her nefes
Cāy-gāh itmek ne mümkin aña cāy-ı dīgeri

cāy-ı dikḳatdür:

1. **cāy-ı dikḳatdür:**-*dür*
Gazel 156
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dikkat edilecek nokta, yer.
Gören evvel naẓarda tār-ı gīsūdur ḳıyās eyler
Meyān-ı yāra imʿān-ı naẓar ḳıl cāy-ı dikḳatdür

cāy-ı dil-cū:

1. **cāy-ı dil-cū:**
Tarih 19
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül arayan mekân.
Ey Naḥīfī söyledüm taḥsīn idüp tārīḫin
Dil-güşā ḳaṣr-ı muʿallā cāy-ı dil-cū cān-fezā

cāy-ı direng itmek:

1. **cāy-ı direng itmek:**-*mek*
Tahmis 8
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İstirahatgâh, dinlenme yeri etmek.
Āşiyān-ı ḥaremüñ itmek içün cāy-ı direng
Ṣanma efgān iderek gökde geçer ḫayl-i küleng

cāy-ı dost:

1. **cāy-ı dost:**
Gazel 68
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dostların mekânı, dostların bulunduğu meclis.
ʿĀşıḳ-ı bī-çāreye gülşen olur her cāy-ı dost
Seyr ider aʿdālar ile hey meded her-cāy-ı dost

cāy-ı emāndur:

1. **cāy-ı emāndur:**-*dur*
Kaside 24
Mısra: **52**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardım istenilen yer, aman dilenen yer.
Sen ol raḥm-āşinā feryād-gūş-ı bī-kesānsın kim
Ġubār-ı der-gehüñ cāy-ı emāndur dād-ḫᵛāhāna

cāy-ı gürīz itdüñ:

1. **cāy-ı gürīz itdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 299
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kaçış yeri etmek.
Ümmīd-i ṣoḥbet-i ḫāṣuñla rehvār-ı ḳażāyam āh
Nezāketle ben-i müştāḳa çoḳ cāy-ı gürīz itdüñ

cāy-ı ʿibretdür:

1. **cāy-ı ʿibretdür:**-*dür*
Matla 221
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ibret yeri.
Tābiş-i neẓẓāreyi seyr eyle çeşm-i yārdan
Cāy-ı ʿibretdür bu ḳuvvet merdüm-i bīmārdan

cāy-ı ictinābumdur:

1. **cāy-ı ictinābumdur:**-*um, -dur*
Kaside 28
Mısra: **64**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kaçılacak yer.
Ṣafā-yı intisābuñla vaṭandur baña bu ġurbet
Ki mesken nisbet-i luṭfuñla cāy-ı ictinābumdur

cāy-ı inkār:

1. **cāy-ı inkār:**
Gazel 295
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Inkara mahal.
Ey Naḥīfī söziñe ḳalmadı cāy-ı inkār
Beni sen mevʿiẓa-i Ḥaḳ ile ḫāmūş itdüñ

2. **cāy-ı inkār:**
Gazel 476
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Inkara mahal.
Ey Naḥīfī hele hīç ḳalmadı cāy-ı inkār
Ṭūṭī-i muʿcize-i ḥüsn-i beyān oldıġuña

cāy-ı penāh:

1. **cāy-ı penāh:**
Gazel 287
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sığınacak yer.
Ey Naḥīfī ṭuta gör sünnetin ol şāhuñ kim
Rūz-ı maḥşerde saña cāy-ı penāh olsa gerek

cāy-ı penāh eyler:

1. **cāy-ı penāh eyler:**-*r*
Kaside 19
Mısra: **75**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sığınacak yer edinmek.
Bulsa çeşm-i mūrı eyler kendüye cāy-ı penāh
Ḫavf-ı tīġuñdan ʿadūnuñ şöyle teng oldı yeri

cāy-ı penāh olur:

1. **cāy-ı penāh olur:**-*ur*
Rübai 470
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sığınılacak yer olmak.
Bir ḳul ki ola maẓhar-ı tevfīḳ-i İlāh
Her lücce-i baḥr olur aña cāy-ı penāh

cāy-ı pinhāndur:

1. **cāy-ı pinhāndur:**-*dur*
Gazel 352
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gizli makam.
Ey Naḥīfī gerçi hem-demsin baña ẓāhirde sen
Sen de bilmezsin benüm bir cāy-ı pinhāndur yerüm

cāy-ı rāḥat:

1. **cāy-ı rāḥat:**
Gazel 419
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Rahat edilecek yer.
Ser-i kūyuñ ʿuṣāta cāy-ı rāḥat yā Resūla'llāh
Ḳapuñ ʿāṣıḳlara dār-ı selāmet yā Resūla'llāh

cāy-ı raʿnā:

1. **cāy-ı raʿnā:**
Gazel 31
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzel yer, hoş yer.
ʿĀṣıḳam ʿāṣıḳ ser-i kūyuñ nişīnemdür baña
Bülbülem ol cāy-ı raʿnā reşk-i gülşendür baña

cāy-ı şafā:

1. **cāy-ı şafā:**
Kıt'a 45
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönlün huzur bulacağı yer.
Bir çemen-ṣuffe-i dil-keş ki naẓīri nā-yāb
Bī-bedel cāy-ı ṣafā kim aña olmaz ṣānī

cāy-ı şafāsı:

1. **cāy-ı ṣafāsı:**-*sı*
Gazel 58
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sefa yeri.
Ben ġarībe hep ʿadūdur ol raḳīb-i bed-kilāb
Dilerem cāy-ı ṣafāsı ola her çāh-ı ḫarāb

çāre:

1. **çāre:**
Gazel 177
Mısra: **3**
Bir sonuca varmak, ortadaki engelleri kaldırmak için tutulması gereken yol, çıkar yol, çözüm yolu.
Dil-i şūrīde ḫalāṣ olmaġa hīç çāre mi var
Zülf-i şeb-gūnuña ser-māye-i sevdā dirler

cebbār:

1. **cebbār:**
Rübai 411
Mısra: **1**
Halkı iradesine mecbur eden, dilediğini zorla yaptırmaya muktedir olan, hüküm ve nüfuzuna karşı gelinemeyen, kudret ve ululuk ceberut (ululuk) sahibi Allah.
Cebbār ü ʿAzīz ü Mütekebbir sensin
Ḳuddūs ü Müheymin ü Muṣavvir sensin

cebhe:

1. **cebhesinde:**-*si, -n, -de*
Gazel 181
Mısra: **1**
Alın, yüzün kaş ile saç arasında kalan bölümü.
O māhuñ cebhesinde ṣanma resm-i ebruvānıdur
Aṣılmış ṭāḳ-i ḫüsne Rüstem-i ʿışḳuñ kemānıdur

cebhe-i nūr:

1. **cebhe-i nūr:**
Tahmis 10
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nurlu cephe.
Nedür ol cebhe-i nūr ile o gül-gūn ruḫsār
Nedür ey āfet-i cān sende bu ḫüsn-i dīdār

cebhe-i pāküñ:

1. **cebhe-i pāküñ:**-*üñ*
Matla 163
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz alnı.
Bedr olur mah eyledükçe cebhe-i pāküñ ḫayāl
Ḳaşlaruñ endīşe itse cismini eyler hilāl

cebhe-i pür-çīn-i sitemdür:

1. **cebhe-i pür-çīn-i sitemdür:**-*dür*
Gazel 144
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sitem dolu çatık alın.
Feryād ki baḳduḳça ol āyīne-i ḫüsne
Hep gördigümüz cebhe-i pür-çīn-i sitemdür

cebîn:

1. **cebīnüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 36
Mısra: **1**
Alın, yüzün kaş ile saç arasında kalan bölümü.
Cebīnüñde ne dem ḫışm ile pīç ü tāb olur peydā
Dil-i deryā-ḫurūş-ı ġamda biñ gird-āb olur peydā

2. **cebīnüm:**-*üm*
Gazel 337
Mısra: **5**
Alın, yüzün kaş ile saç arasında kalan bölümü.
Cebīnüm böyle çīn-ālūde-i şekvā mı eylerdüm
Eger āyīne-i baḫtumda bir rūy-ı ṣafā görsem

3. **cebīnüñ:**-*üñ*
Gazel 418
Mısra: **4**
Alın, yüzün kaş ile saç arasında kalan bölümü.
ʿİẕār-ı tāb-nāküñ maṭlaʿ-ı nūr-ı dil-ārāyī
Cebīnüñ lemʿa-efrūz-ı saʿādet yā Resūla'llāh

4. **cebīnüñ:**-*ün*
Gazel 429
Mısra: **2**
Alın, yüzün kaş ile saç arasında kalan bölümü.
Cemālüñ maṭlaʿ-ı şems-i hidāyet yā Resūla'llāh
Cebīnüñ maşrıḳ-ı nūr-ı saʿādet yā Resūla'llāh

5. **cebīnin:**-*iñ*
Gazel 451
Mısra: **3**
Alın, yüzün kaş ile saç arasında kalan bölümü.
Ṣorsam bahā-yı vaṣlın pür-çīn ider cebīnin
Cevr ü cefāya ẓālim ister hemān bahāne

6. **cebīni:**-*i*
Gazel 460
Mısra: **2**
Alın, yüzün kaş ile saç arasında kalan bölümü.
Dünyede ʿāṣıḳ sevince böyle bir meh-rū seve
Kim cebīni bedre beñzer ḳaşları māh-ı neve

7. **cebīnüñ:**-*üñ*
Kaside 13
Mısra: **69**
Alın, yüzün kaş ile saç arasında kalan bölümü.
Cebīnüñ bedr-i kāmil vech-i pāküñ şems-i tābāndur
Cemālüñ mā-ḫaṣal nūr oldı nūr-ı müstebīn üzre

8. **cebīnine:**-*i, -n, -e*
Kıt'a 12
Mısra: **1**
Alın, yüzün kaş ile saç arasında kalan bölümü.
Gerden ü ʿārıż u cebīnine Nūr-ı ḫüsn ü cemāl ṭāliʿdür

cebīn-i tābdārı:

1. **cebīn-i tābdārı:**-*ı*
Gazel 140
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aydınlık alın.
ʿAyāndur pertev-i zühd ü verāʿ envār-ı rūyından
Cebīn-i tābdārı maṭlaʿ-ı ḫūrşīd-i taḳvādur

cebr eyleyelüm:

1. **cebr eyleyelüm:**-*ye, -lüm*
Rübai 341
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zorlanmak.
Ehl-i ġarażuñ cevrine ṣabr eyleyelüm
Ṣabr itmede cān ü dile cebr eyleyelüm

cebrāʾīl:

1. **cebrāʾīl:**
Gazel 48
Mısra: **11**
Cebrail, vahiy meleği.
Kesb-i tefāḫür itdi rikābuñda Cebrāʾīl
Şevḳ-i rukūbuñ ile Burāḳ eyledi ṭarab

2. **cebrāʾile:**-*e*
Tahmis 4
Mısra: **20**
Peygamberlere emir ve vahye vasıta olan dört büyük melekten biri ,Hz.Cebrail.
Dīg-i ḥikmetde pişürdi çü senüñ sevgüñi Ḥaḳ
Cebrāʾile olsa n'ola maṭbaḫunuñ hīme-keşi

cebr-i ḫāṭıra:

1. **cebr-i ḫāṭıra:**-*a*
Gazel 484
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül iyileştirme, kalp kırıklığını giderme; gönlü muradına erdirme.
Saʿy eyle cebr-i ḫāṭıra olmazsa ḳudretüñ
Senden cihānda kimseler şikeste olmaya

ceddi:

1. **ceddidür:**-*dür*
Kaside 14
Mısra: **6**
Dede.
Oġlıdur ol da ʿAbd-i Muṭṭalibüñ
Ceddidür bu o ṭāhirü'n-nesebüñ

2. **ceddidür:**-*dür*
Mesnevi 1
Mısra: **6**
Dede.
Oġlıdur ol da ʿAbd-i Muṭṭalibüñ
Ceddidür bu o ṭāhirü'n-nesebüñ

cedel itme:

1. **cedel itme:**-*me*
Murabba 5
Mısra: **58**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavga etme, kavga, sert tartışma.
Ẓāhirüme baḳma gel İtme benümle cedel

cefā:

1. **cefā:**
Gazel 10
Mısra: **4**
Eziyet, sıkıntı, acı.
Bizi taʿahhüd-i vaṣlıyla ṣaldı ferdāya
Vefāsı ol ṣanemüñ hep cefā imiş ḥayfā

2. **cefā:**
Gazel 12
Mısra: **8**
Eziyet, sıkıntı, acı.
Ġarażuñ ṣayd-ı cān imiş bildüm
O vefālar cefā imiş maḥżā

3. **cefādur:**-*dur*
Gazel 30
Mısra: **2**
Eziyet, sıkıntı, acı.
Yā teġāfül yā sitemdür vażʿ-ı hem-zādı baña
Hep cefādur ol mehüñ āyīn ü muʿtādı baña

4. **cefāya:**-*ya*
Gazel 106
Mısra: **13**
Eziyet, sıkıntı, acı.
Cefāya ḳāʾilem ammā ki ḥayl-i ḫūbānuñ
Şikāyetüm sitem-i nā-becālarındandur

5. **cefālaruñ:**-*lar, -uñ*
Gazel 147
Mısra: **10**
Eziyet, sıkıntı, acı.
Cihānda hep senüñ ey dil-ber-i sitem-pīşe
Cefālaruñ bu Naḥīfī-i dil-figāre midür

6. **cefādan:**-*dan*
Gazel 169
Mısra: **3**
Eziyet, sıkıntı, acı.
Ey ġonçe-i nev-reste cefādan ḥaẕer it kim
ʿĀlemleri sūzān ider āh-ı seḥerüm var

7. **cefāsı:**-*sı*
Gazel 208
Mısra: **5**
Eziyet, sıkıntı, acı.
Olmaz cefāsı ol ṣanemüñ ḳābil-i şümār
Ṣıġmaz derūn-ı defter-i ʿaḳla ḥisābumuz

8. **cefā:**
Gazel 241
Mısra: **8**
Eziyet, sıkıntı, acı.
Didi artuḳ ırağ oldum yine ḳal künc-i ḥasretde
Ferāmūş itme ʿuṣṣāḳı didüm yāre cefā yazmış

9. **cefā:**
Gazel 258
Mısra: **7**
Eziyet, sıkıntı, acı.

Hep ḥelāl olsun efendüm
saña lāyıḳdur cefā
Sevdigüm ḍarb-ı meş̲eldür
ʿāşıḳa ṭaġ üsti bāġ

10. **cefā:**
Gazel 284
Mısra: **7**
Eziyet, sıkıntı, acı.
Bu cefā baña mıdur yoḫ̲sa benüm sulṭānum
Her esīr-i ġam-ı ʿışḳa bu mıdur muʿtāduñ

11. **cefā:**
Gazel 307
Mısra: **12**
Eziyet, sıkıntı, acı.
Bī-çāre Naḥīfī niçe dād itmez elüñden
Her gün baña biñ dürlü cefā mültezem itdüñ

12. **cefā:**
Gazel 381
Mısra: **6**
Eziyet, sıkıntı, acı.
Āyā bu mıdur ḳāʿide-i ḥüsn ü melāḥat
Aḥbāba cefā düşmene iʿzāz ḳılarsın

13. **cefāyı:**-*y, -ı*
Gazel 385
Mısra: **4**
Eziyet, sıkıntı, acı.
Çeşmümden uçdı cevrüñ ile ḫ∨āb-ı rāḥatum
Taʿlīm iden cefāyı saña rāḥat olmasun

14. **cefā:**
Gazel 444
Mısra: **7**
Eziyet, sıkıntı, acı.
Cefā ḳaṣdın idüp aġyār ile ülfetler eylersin
Baña bu cevri gel ey dil-ber-i ʿālī-cenāb itme

15. **cefāya:**-*y, -a*
Gazel 452
Mısra: **2**
Eziyet, sıkıntı, acı.
Düşdi dil-i fütāde bir şūḫ̲-ı bī-amāna
Ḳāniʿ degül cefāya
rāżī degül fiġāna

16. **cefāları:**-*lar, -ı*
Gazel 504
Mısra: **2**
Eziyet, sıkıntı, acı.
Ḫ̲oşdur egerçi ʿālem-i ʿışḳuñ ṣafāları
ʿUṣṣāḳı nā-tüvān ider ammā cefāları

17. **cefāya:**-*y, -a*
Gazel 506
Mısra: **10**
Eziyet, sıkıntı, acı.
Vefā ẓuhūrı ne mümkin o māh-ṭalʿatdan
Cefāya māʾil iken meşrebi zamāne gibi

18. **cefā:**
Gazel 513
Mısra: **8**
Eziyet, sıkıntı, acı.
O nihāl-i tāze dirīġ u āh
ṣalınur çemende raḳīb ile
Aḳıdur cefā ile sū-be-sū bu sirişk-i nāmiye-sāzumı

19. **cefāyı:**-*y, -ı*
Gazel 513
Mısra: **5**
Eziyet, sıkıntı, acı.
Daḫ̲i nev-resīdesin ey perī ḳo cefāyı ʿāşıḳ-ı bī-dile
Ḥaẕer it gel alma benüm meded ṣaḳın āh-ı şuʿle-ṭırāzumı

20. **cefālaruñı:**-*lar, -uñ, -ı*
Gazel 522
Mısra: **6**
Eziyet, sıkıntı, acı.
Cigerde her biri bir dāġ-ı şuʿle-perverdür
Unıtmadum daḫ̲i ey bī-vefā cefālaruñı

21. **cefāya:**-*ya*
Matla 170
Mısra: **2**
Eziyet, sıkıntı, acı.
Yoluñda ḫ̲āk ile yeksān iken dil ü cānum
Baña bu deñlü cefāya sebeb ne sulṭānum

22. **cefālar:**-*lar*
Rübai 432
Mısra: **1**
Eziyet, sıkıntı, acı.
Tā key bu cefālar bize ey ṭāliʿ-i dūn
Kim olmadayuz dest-i melāmet zebūn

cefā çekme:

1. **cefā çekme:**-*me*
Rübai 11
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Zulüm görmek, sıkıntı çekmek.
Āsāyiş ümmīd idüp ṣaḳın çekme cefā
Mümkin mi ribāṭ u pülde ārām-ı ṣafā

cefā eyler:

1. **cefā eyler:**-*r*
Gazel 124
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Üzmek, eziyet etmek, azap vermek.
O cefā-cū nāle-i derd-āşınāmuz çoḳ görür
Hem cefā eyler yine hem iddeʿāmuz çoḳ görür

cefā eylersin:

1. **cefā eylersin:**-*r, -sin*
Kıt'a 27
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Üzmek, eziyet etmek, azap vermek.
Bu Nahīfī ḳuluñuñ ṣoñra bilürsin ḳadrin
Gerçi bilmezlük ile şimdi cefā eylersin

cefā görsem:

1. **cefā görsem:**-*se, -m*
Gazel 337
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Eziyet, acı ve üzüntü içinde olmak.
Dil-i āşüfteye gelmez ferāġat derd-i ʿışḳuñdan

Eger senden ben ey şāh-ı cihānum biñ cefā görsem

cefā itmek:

1. **cefā itmek:**-*mek*
Gazel 298
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eziyet etmek, üzmek, acı çektirmek.
Ġam degül baña cefā itmek ise muʿtāduñ
Bī-vefādur diyü meşhūr olur ancaḳ aduñ

cefā ḳılmasa:

1. **cefā ḳılmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 256
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eziyet, zulüm yapmak; sıkıntı, üzüntü vermek.
Naḥīfī keşf iderdüm ʿāleme gencīne-i ṭabʿum
Dil-i vīrānuma ger ḳılmasa her dem cefā ṭāliʿ

cefā oldı:

1. **cefā oldı:**-*dı*
Rübai 233
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cefa olmak, cefa etmek.
Hep baña didükleri vefā oldı cefā
Söz yañlış olur belī yalan olmaz imiş

cefā-cū:

1. **cefā-cū:**
Gazel 35
Mısra: **7**
Cefa edecek kişi arayan; zalim, gaddar, insafsız; cefa eden, üzen.
O cefā-cū bize yār olmaz ise ṣaġ olsun
Hīç bulunmaz mı göñül dünyede bir yār saña

2. **cefā-cūlar:**-*lar*
Gazel 86
Mısra: **5**
Eziyet eden, zâlim II sevgili.
Bilmezem yā Rab cefā-cūlar ṭarīḳ-i ʿışḳda
ʿĀşıḳ-ı ġam-ḫ∨āra āyīn-i vefā bilmez mi hīç

3. **cefā-cū:**
Gazel 124
Mısra: **1**
Cefa arayan, cefa eden.
O cefā-cū nāle-i derd-āşināmuz çoḳ görür
Hem cefā eyler yine hem iddeʿāmuz çoḳ görür

4. **cefā-cū:**
Gazel 125
Mısra: **1**
Cefa edecek kişi arayan; zalim, gaddar, insafsız; cefa eden, üzen.
Senüñle ey cefā-cū ḳaṣdımuz hem-ḫāne olmaḳdur
Cemālüñ şemʿine biñ şevḳ ile pervāne olmaḳdur

5. **cefā-cū:**
Gazel 171
Mısra: **10**
Cefa edecek kişi arayan; zalim, gaddar, insafsız; cefa eden, üzen.
Dāmen-i ruḫṣat deger mi dest-i ʿuşşāḳa ʿaceb
Ol cefā-cū her ne dem bī-ḫod ḫarāb-ı nāz olur

6. **cefā-cū:**
Gazel 177
Mısra: **2**
Cefa edecek kişi arayan. II Zalim, gaddar, insafsız, cefa eden sevgili.
Sen gül-i ḥüsne beni bülbül-i şeydā dirler
Ey cefā-cū baña Mecnūn saña Leylā dirler

7. **cefā-cū:**
Gazel 186
Mısra: **5**
Cefa edecek kişi arayan. II Zalim, gaddar, insafsız, cefa eden sevgili.
Ey cefā-cū sitem ü luṭfuña ḳurbān olayum
Vażʿ-ı nā-dīde yeter şīve-i nā-güfte yeter

8. **cefā-cū:**
Gazel 188
Mısra: **4**
Cefa edecek kişi arayan. II Zalim, gaddar, insafsız, cefa eden sevgili.
Ḳatlüme ġamze-i bī-raḥmi tenezzül itmez
O cefā-cū dil-i ʿuşşāḳa taraḥḥum mı ider

9. **cefā-cū:**
Rübai 255
Mısra: **4**
Cefa edecek kişi arayan; zalim, gaddar, insafsız; cefa eden, üzen.
Bīm-i sitemüñ derūnum itmekde dü nīm
İnṣāf inṣāf ey cefā-cū inṣāf

cefā-cū cennet-i ḥüsnüñde:

1. **cefā-cū cennet-i ḥüsnüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 320
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik cennetinin cefâ arayanı II âşık.
Ārzū-yı dāne-i ḫāl-i siyāh itse n'ola
Ey cefā-cū cennet-i ḥüsnüñde Ādemdür göñül

cefā-hū:

1. **cefā-ḫū:**
Matla 75
Mısra: **2**
Eziyet çektirmeyi huy edinen.
Sevād-ı çeşmüñe ḥurmet neden tā böyle ḫāʾildür
Senüñ beñzer ki çeşmüñ ey cefā-ḫū ḳana māʾildür

cefā-kār:

1. **cefā-kārı:**-*ı*
Gazel 301

Mısra: **6**
Cefa eden, eziyet veren.
Dil ü cān çoḳ mı reh-i vuṣlata iḥsān eyleñ
Siz de bir kerre o şūḫı o cefā-kārı görüñ

2. **cefā-kāra:**-*a*
Gazel 467
Mısra: **2**
Cefa eden, eziyet veren.
Nigāh-ı reşki ḳo ey mihr o māh-ruḫ-sāra
Naẓar taʿalluḳ ider belki ol cefā-kāra

cefākār:

1. **cefākārum:**-*um*
Gazel 50
Mısra: **3**
Cefa eden, eziyet veren.
Ol cefākārum ḫayāl idüp niyāza başlasam
Dest-res olmaz müyesser benden eyler ictināb

cefā-kār oldığın:

1. **cefā-kār oldığın:**-*dıġ, -ın*
Gazel 364
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cefâ etme, eziyet verme.
Kim bilürdi ol perī-rūyuñ cefā-kār oldığın
Çeşm-i mekkārı gibi tā böyle ġaddār oldığın

cefākār olmaġa:

1. **cefākār olmaġa:**-*maġ, -a*
Gazel 81
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cefâ etme, eziyet verme.
Güzel bilsem nedür baña cefākār olmaġa bāʿiş
Beni gördükçe her demde sitem-kār olmaġa bāʿiş

cefā-kār olmasa:

1. **cefā-kār olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 440
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cefâ etme, eziyet verme.
Bir gül-i nev-reste bulsaḳ kim cefā-kār olmasa
Bülbüle raḥm itse ammā māʾil-i ḫār olmasa

cefā-kār olmasañ:

1. **cefā-kār olmasañ:**-*ma, -sa, -ñ*
Gazel 310
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cefâ etme, eziyet verme.
Bī-vefā kim dirdi saña ger cefā-kār olmasañ
Hīç bahāñ olmazdı ammā böyle ġaddār olmasañ

cefā-keş oldı:

1. **cefā-keş oldı:**-*dı*
Rübai 535
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eziyet, sıkıntı çekmek.
ʿIşḳ ile dil-i zār cefā-keş oldı
Cāna ġam-ı ḥasretde bir āteş oldı

cefālar eyle:

1. **cefālar eyle:**
Gazel 253
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cefa etmek, eziyet etmek; peşinden sürüklemek.
Ḳatı bīgānelük itme cefālar eyle sulṭānum
Bu dil mirʾātı ġāyetde ider jeng ü cilādan ḥaẓ

cefālar eyler:

1. **cefālar eyler:**-*r*
Kıt'a 21
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cefa etmek, eziyet etmek; peşinden sürüklemek.
Biñ cefālar eyler iseñ geçmezem ey meh senden
Ben seni cevr ü cefāñ ile ḳabūl eylemişem

cefāları çekilür:

1. **cefāları çekilür:**-*lar, -ı, -il, -ür*
Gazel 502
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Zulüm görmek, sıkıntı çekmek.
Eksük degül elemleri derd ü belāları
Ey dil bu ʿālemüñ çekilür mi cefāları

cefā-pīşe:

1. **cefā-pīşe:**
Matla 102
Mısra: **2**
Eziyet etmeyi huy haline getiren.
Bend-i zülfinde dili itmez idi der-zencīr
O cefā-pīşe eger olmasa bizden dil-gīr

cefāya başladılar:

1. **cefāya başladılar:**-*dı, -lar*
Gazel 11
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eziyet, sıkıntı vermek.
Cefāya başladılar ṭālibān-ı ʿişve vü nāz
Açıldı baḫs-i maḥabbetde bāb-ı istiġnā

cefā-yı baḫt-ı dündur:

1. **cefā-yı baḫt-ı dündur:**-*dur*
Gazel 317
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Alçak bahtın cefası.
Cefā-yı baḫt-ı dündur baġrımı ḫūn eyleyen yoḫsa
Degüldür baña cevr-i dil-berān-ı bī-amān müşkil

cefā-yı çarḫ:

1. **cefā-yı çarḫ:**
Gazel 190
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Feleğin eziyeti.
Çekdim kemān-ı fürḳat-i ebrū-yı dil-beri
Ṣanmañ cefā-yı çarḫ ile ḳaddüm ḫamīdedür

cefā-yı dil-ḫırāş-ı ʿişvedür:

1. **cefā-yı dil-ḫırāş-ı ʿişvedür:**-*dür*
Gazel 19
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Işvenin yürek parçalayan cefası.
Varup aġyār ile zānū-ḳarīn-i ṣoḥbet olmaḳdan
Bize ḳaṣduñ cefā-yı dil-ḫırāş-ı ʿişvedür maḥżā

cefāyı eyler:

1. **cefāyı eyler:**-*yı, -r*
Gazel 344
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Üzmek, eziyet etmek, azap vermek.
Sen Naḥīfīye cefāyı ne ḳadar eyler iseñ
Ol ḳadar ben de anı ḫurrem ü şādān göreyüm

cefā-yı maḥż idersin:

1. **cefā-yı maḥż idersin:**-*er, -sin*
Gazel 247
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cefanın ta kendisini yapmak.
Gāhī taraḥḥum eyle Naḥīfī-i zāriña
Ol nā-tüvāne her dem idersin cefā-yı maḥż

cefā-yı miḥneti:

1. **cefā-yı miḥneti:**-*i*
Gazel 23
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eziyet cefası.
Hevā-yı ʿışḳ ile mehcūr olaldan ḫāk-i pāyuñdan
Cefā-yı miḥneti kār itdi cāna ġurbetüñ cānā

cefā-yı yār:

1. **cefā-yı yār:**
Gazel 359
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin cefası.
Ey cefā-yı yār derd-i ʿışḳumı itdüñ füzūn
Bāʿiṣ-i iclāl-i ḳadr ü ferr-i cāhumsın benüm

cehālet:

1. **cehāletde:**-*de*
Gazel 228
Mısra: **20**
Bilgisizlik, bilmezlik, habersizlik, cahillik, cehil.
Bileydi resm-i İslāmı elif-ḳaddin iderdi dāl
Müsellemdür cehāletde o kim senden selām almaz

cehd eyle:

1. **cehd eyle:**
Kaside 27
Mısra: **49**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çalışıp çabalamak, uğraşmak.
Şerʿi-i ẕī-şānına cehd eyle Resūlu'llāhuñ
Ḥākimü'l-vaḳte budur ḫāṣılı kār-ı mebrūr

cehd eyleseler:

1. **cehd eyleseler:**-*se, -ler*
Rübai 43
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çalışıp çabalamak, uğraşmak.
Cehd eyleseler sābiḳ u lāḥiḳ ʿālem
Biñ niʿmetüñüñ şükrini mümkin mi edā

cehd ü saʿy it:

1. **cehd ü saʿy it:**
Gazel 404
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mücadele etmek ve çalışmak.
Ṭālib-i vaṣl olur iseñ baḳma aġyār āline
Cehd ü saʿy it vaṣl-ı yāra bu ġam-ı ferdāyı ḳo

cehd-i ġuzātı:

1. **cehd-i ġuzātı:**-*ı*
Murabba 10
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gazilerin çalışmaları.
Ḳılup cehd-i ġuzātı saʿy-i meşkūr
ʿAṭā vü faẕluñ ile eyle manṣūr

cehhāl-i ḳadr-merdüme:

1. **cehhāl-i ḳadr-merdüme:**-*e*
Gazel 462
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Göz kadar kıymetli cahil.
Cehhāl-i ḳadr-merdüme ʿarż-ı recā niçün
Cāhil ṭabībe şekve-i dāʾdan ne fāʾide

çehre-fersā-yı der-i mevlā olup:

1. **çehre-fersā-yı der-i mevlā olup:**-*up*
Kaside 9
Mısra: **63**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın kapısının yüz aşındıranı olmak.
Ey Naḥīfī çehre-fersā-yı der-i mevlā olup
Biñ nedāmetle recā-yı ʿafv ü ġufrān eylesem

çehre-fersā-yı neşāṭ olsam:

1. **çehre-fersā-yı neşāṭ olsam:**-*sa, -m*
Gazel 249
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mutluluğun yüzünü eksilten olmak.
Ḫāk-i pāyında görüp yüz virmez ol meh-rū baña
Günde yüz biñ kerre olsam çehre-fersā-yı neşāṭ

çehre-fersā-yı senā:

1. **çehre-fersā-yı senā:**
Tarih 16
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Övgünün yüz eskitmesi.
Mihr olur bürc-i ḥamelden çehre-fersā-yı senā
Sāye-baḫş olduḳça ol şāh-ı muʿallā bār-gāh

çehre-i ḫūrşīd:

1. **çehre-i ḫūrşīd:**
Kaside 24
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güneşin yüzü.
Zihī ṣafvet ki tāb-ı incilādan çehre-i ḫūrşīd
İder ʿarż-ı cemāl āyīne-i gerdūn-ı gerdāna

çehre-nümā:

1. **çehre-nümā:**
Kaside 26
Mısra: **66**
Yüzünü gösteren, gösteriş yapan.
Degül mi meymenet-i ẕātı fażl-ı Rabbānī
Ki oldur feṯḥ-i Saḳız himmetiyle çehre-nümā

çehre-sāy olmaġa:

1. **çehre-sāy olmaġa:**-*maġ, -a*
Tahmis 3
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüz sürmek.
Sākinān-ı ravża-i ẕī-şāna olsam ḫāk-i pāy
Olmaġa her dem der-i devlet-meʾāba çehre-sāy

çek:

1. **çekdi:**-*di*
Gazel 26
Mısra: **1**
Bir şeyi bulunduğu yerden başka bir yöne doğru çekmek.
Künc-i ferāġa çekdi serin cān-ı mübtelā
Bīgānelerle olsun o gül-çehre āşinā

2. **çekdigüm:**-*dig, -üm*
Gazel 52
Mısra: **1**
Katlanmak, tahammül etmek.
Reh-i ʿışḳında yārüñ çekdigüm derd ü elemdür hep
O şūḫ-ı pür-cefādan gördigüm cevr ü sitemdür hep

3. **çekdigi:**-*dig, -i*
Gazel 150
Mısra: **10**
Katlanmak, tahammül etmek.
N'ola Ferhād ü Ḳaysa ġālib olmaḳ ḳaṣdın eylersem
Kişinüñ çekdigi hep ġayret-i emsāl ü aḳrāndur

4. **çekdigüm:**-*dig, -üm*
Gazel 161
Mısra: **8**
Katlanmak, tahammül etmek.
Beni rāḥat mı ḳor sevdā-yı ʿışḳuñ
Nedür bu çekdigüm renc ü ʿanālar

5. **çekdigi:**-*diğ, -i*
Gazel 176
Mısra: **2**
Katlanmak, tahammül etmek.
Derd-i derūn-ı ʿāşıḳa bilsek sebeb nedür
Ehl-i dilüñ bu çekdigi renc ü teʿab nedür

6. **çekmege:**-*meg, -e*
Gazel 267
Mısra: **4**
Bir şeyi bulunduğu yerden başka bir yöne doğru çekmek.
Bülbülüz kūşe-i gülzār-ı tecerrüdde isek
Çekmege sīnemüze bir gül-i raʿnā da mı yoḳ

7. **çekdigin:**-*dı, -giñ*
Gazel 285
Mısra: **4**
Katlanmak, tahammül etmek.
Derd-i hicrānı sen ey Yūsuf-ı sānī baña ṣor
Çekdigin ben bilürim ḥasret ile Yaʿḳūbuñ

8. **çekdüm:**-*dü, -m*
Gazel 335
Mısra: **8**
Katlanmak, tahammül etmek.
Bu derd ile gehī kühsāra düşdüm gāhī ṣaḥrāya
Belā-yı ʿışḳı ben Ferhād ü Mecnūndan beter çekdüm

9. **çekdüm:**-*dü, -m*
Gazel 335
Mısra: **6**
Katlanmak, tahammül etmek.
Ne deñlü ben ḥaẕer ḳıldum ise peykān-ı cevrüñden
Ḳażāyı gör ki ālām-ı cefāyı ol ḳadar çekdüm

10. **çekdüm:**-*dü, -m*
Gazel 335
Mısra: **2**
Katlanmak, tahammül etmek.
Bu şeb tā ṣubḥa dek derd ile āh-ı pür-şerer çekdüm
Ġam-ı hecrüñle ey mihr-i dıraḫşān ben neler çekdüm

11. **çekdigiñi:**-*dig, -iñ, -i*
Gazel 379
Mısra: **11**
Katlanmak, tahammül etmek.
Bu Naḥīfī bilür ey āfet-i cān çekdigiñi
O nigehlerle o çeşm-i sitem-āyīnüñden

12. **çekdüm:**-*dü, -m*
Gazel 384
Mısra: **6**
Katlanmak, tahammül etmek.
Kāse kāse zehr-i ġam nūş eyledüm ʿışḳuñla ben
Dest-i cevrüñden neler çekdüm şikāyet olmasun

13. **çekildi:**-*il, -di*
Gazel 467
Mısra: **12**
Yölendirmek, kanalize etmek, iletmek.
Daḥi müsāʿade itmez mi rūzgār bize
Hezār zevraḳ-ı ʿışret çekildi gülzāra

14. **çeken:**-*en*
Gazel 506
Mısra: **4**
Bir şeyi bulunduğu yerden başka bir yöne doğru çekmek.
Ümmīd-i būs-ı leb ü fikr-i ḫālüñ itmedeyüz
Bizi çeken ṭaraf-ı ʿışḳa āb ü dāne gibi

15. **çekeydüm:**-*ey, -dü, -m*
Kaside 24
Mısra: **89**
Sürme çekmek.
Çekeydüm ḫāk-i pāyuñ tūtiyā-veş çeşm-i ümmīde Tenezzül eylemezdim bir daḥi küḥl-i Ṣıfāhāna

16. **çekdigüm:**-*digüm*
Kaside 26
Mısra: **182**
Katlanmak, tahammül etmek.
Mücerred anlaruñ efkār-ı istirāḥātıdur
Bu çekdigüm ġam u endūh-ı ʿāfiyet-fersā

17. **çekmez:**-*mez*
Rübai 221
Mısra: **4**
Katlanmak, tahammül etmek.
Ẓālim ġam-ı zülfüñle benüm çekdigümi
Kāfirde esīr olsa bir ādem çekmez

18. **çekmez:**-*mez*
Rübai 221
Mısra: **2**
Katlanmak, tahammül etmek.
Bu deñlü ġamı kimse dem-ā-dem çekmez
Cemʿ olsa eger bir yere ʿālem çekmez

19. **çekmez:**-*mez*
Rübai 221
Mısra: **1**
Katlanmak, tahammül etmek.
Bu deñlü ġamı kimse dem-ā-dem çekmez
Cemʿ olsa eger bir yere ʿālem çekmez

20. **çekmege:**-*meg, -e*
Rübai 235
Mısra: **3**
Katlanmak, tahammül etmek.
Ṭāḳat mı ḳoduñ çekmege bār-ı ʿışḳı
Destüñden eyā şūḫ-ı sitem-pīşe ḫalāṣ

21. **çekemem:**-*e, -me, -m*
Rübai 431
Mısra: **1**
Katlanmak, tahammül etmek.
ʿAṣruñ çekemem ben elem-i cān-kāhın
Almam naẓar-ı raġbete ʿizz ü cāhın

22. **çekerken:**-*er, -ken*
Tahmis 7
Mısra: **19**
İçmek, nasiplenmek, tatmak.
Yıḳılmaz dil pey-ender-pey çekerken cām-ı āzāruñ
Bu bezmüñ bāde-nūşı mest olur ammā ḫarāb olmaz

<u>çek-:</u>

1. **çekme:**-*me*
Gazel 83
Mısra: **2**
Katlanmak, tahammül etmek.
İster iseñ vaṣl-ı yāri serv-i bālādan da geç
Minnet-i aġyārı çekme būy-ı raʿnādan da geç

2. **çekmedi:**-*me, -di*
Gazel 500
Mısra: **5**
Katlanmak, tahammül etmek.
ʿÖmrinde görmedi Ḳays Ferhād çekmedi hīç
Ben gördigüm belāyı ben çekdigüm firāḳı

3. **çekmezem:**-*mez, -em*
Kaside 8
Mısra: **270**
Katlanmak, tahammül etmek.
Bir şefīʿum var iken sencileyin sulṭānum
Çekmezem luṭfuñ ile ḫavf-ı Ṣırāṭı zinhār

<u>çekdi çevirdi:</u>

1. **çekdi çevirdi:**-*di*
Gazel 511
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yoluna koymak.
Beni çekdi çevirdi tīr-i cevr-i miḥnet-efzāsı

Ḫam itdi ḳāmetüm ḍarb ile
bir ḳaşı kemān derdi

çekdür-:

1. **çekdürüp:**-*üp*
Matla 185
Mısra: **1**
Çektirmek, taşımak.
Çekdürüp çille-i derd-i ġam-ı ʿışḳın her ān
Ādemi zūr ile meftūn ider ol ḳaşı kemān

çekil:

1. **çekilmez:**-*mez*
Gazel 120
Mısra: **4**
Katlanmak, tahammül etmek.
Görünmez bir ḳażā kim söylenür ʿışḳ u maḥabbetdür
Çekilmez bir belā-yı cān ki dirler cevr-i ḫūbāndur

2. **çekildi:**-*di*
Gazel 467
Mısra: **4**
Verilmek, tahsis edilmek.
Ġubār-ı cismümi gördükçe ḫāk-i pāyına
Çekildi sürme-i şefḳat o çeşm-i mekkāra

3. **çekilmez:**-*mez*
Gazel 511
Mısra: **1**
Katlanmak, tahammül etmek.
Çekilmez derd imiş ʿālemde yār-ı bī-emān derdi
Beni derd ehli itdi bir meh-i nā-mihribān derdi

4. **çekilür:**-*ür*
Tahmis 5
Mısra: **13**
Katlanmak, tahammül etmek.
Ṭāḳat niçe mümkindür yā Rab çekilür mi bu
-

çekilür derd degül:

1. **çekilür derd degül:**
Gazel 304
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bu dert çekilemez anlamına gelen bir kalıp ifade.
Çekilür derd degül miḥneti meh-pārelerüñ
Ḳaldı mevlāya hemān çaresi bī-çārelerüñ

çekmek:

1. **çekdigümi:**-*dig, -üm, -i*
Rübai 221
Mısra: **3**
Sıkıntı çekmek II sıkıntıya katlanmak.
Ẓālim ġam-ı zülfüñle benüm çekdigümi
Kāfirde esīr olsa bir ādem çekmez

celāl:

1. **celālüñ:**-*üñ*
Gazel 70
Mısra: **7**
Allah'ın "kahhar, cebbar, mütekebbir" gibi sertlik ve büyüklük ifade eden sıfatlarının tecellisi.
Celālüñ ʿizzetüñ ḥaḳḳı ḫazān irgürme ol bāġa
ʿAṭā vü feyż-baḫşından ilāhī ḳıl ʿaṭā ṣıḥḥat

2. **celāl:**
Kaside 8
Mısra: **90**
Yücelik, ululuk.
İbni ʿamm-i şeh-i kevneyn ü şefīʿu'l-maḥşer
Bu celāl ile k'odur reşk-sevād-ı Kerrār

3. **celāl:**
Kaside 16
Mısra: **16**
Yücelik, ululuk.
Bezm-i ʿālemde muḥaṣṣal ḫulel-i cennetden
Şeref ü ḳadr ü celāl ile muʿaẓẓamdur bu

celb-i maḳṣūd itdi:

1. **celb-i maḳṣūd itdi:**-*di*
Tarih 29
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Amaca çekmek.
Fuḳarā vü żuʿafā pīve-zenān-ı Ġalaṭa
İtdi bu āb-ı ṣafā-baḫş ile celb-i maḳṣūd

celb-i māl eylemege:

1. **celb-i māl eylemege:**-*meg, -e*
Gazel 128
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mal mülk biriktirmek.
Mest olup ṭāʿat-ı Bārīde esīr-i dünyā
Celb-i māl eylemege gelse bahādır bulunur

celb-i ṣafā:

1. **celb-i ṣafā:**
Kaside 6
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Safa getiren.
Oldı saña ṣalāt ü selām eylemek müdām
Kesb-i sürūr celb-i ṣafā dāfiʿ-i küreb

2. **celb-i ṣafā:**
Tarih 16
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Safa getiren.
Vażʿ u ṭarḥ u resm-i şevḳ-efzāsınuñ ḫāṣıyyeti
Oldı īrāṣ-ı feraḥ celb-i ṣafā kesb-i refāh

celīl:

1. **celīl:**
Rübai 303
Mısra: **1**
"Ululuk ve celâl sahibi, yüce, âli" anlamında esmâ-i hüsnâdandır.

Ey Müʿmin-i bī-minnet ü Vehhāb ü Celīl
Senden irişür ʿāleme enʿām-ı cemīl

2. **celīl:**
Rübai 304
Mısra: **1**
"Ululuk ve celâl sahibi, yüce, âli" anlamında esmâ-i hüsnâdandır.
Sensin sen eyā Ḳādir ü Rezzāḳ u Celīl
Ḥayret-zedegān-ı ġam ü endūha delīl

celīl ü muḥterem olalar:

1. **celīl ü muḥterem olalar:**-*a, -lar*
Tarih 18
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüce ve ihtiram sahibi olmak.
Hem daḥi şeh-zādegānuñ eyleyüp ʿömrin medīd
Olalar baḫt-ı saʿīd ile celīl ü muḥterem

celīl-i ekber:

1. **celīl-i ekber:**
Rübai 199
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
En yüce II Allah.
Ey erḥam ü Raḥmān ü Mucīb-i mużṭar
Ey Ḳādir ü Ḳayyūm u Celīl-i Ekber

celīlü'l-iʿtibār:

1. **celīlü'l-iʿtibār:**
Kaside 18
Mısra: **28**
Faziletli yüce itibar sahibi.
Sīret ü ṣūretle oldı ol resūl-ı müctebā
Luṭf-ı ṭabʿ u ḥüsn-i ḫulḳ ile celīlü'l-iʿtibār

celīlü't-tekrīm:

1. **celīlü't-tekrīm:**
Rübai 319
Mısra: **1**
Övgünün yüceliği.
Şeh-zāde-i ẕī-şān ü celīlü't-tekrīm
Ferzend-i şehenşāh-ı rusül İbrāhīm

celīs olduḳda:

1. **celīs olduḳda:**-*duḳ, -da*
Gazel 497
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dost, arkadaş olmak; beraber olmak.
Celīs olduḳda gāhī bezm-i meyde nev-heveslerle
Ḳadīmi āşinālar mübtelālar yāda gelmez mi

cellād:

1. **cellād:**
Gazel 97
Mısra: **5**
Can alan kimse.
O siyeh çeşmüñi cellād idüben
Baña ḳıl zülf-i siyehkārı kemend

celle şānühü ve ʿulā:

1. **celle şānühü ve ʿulā:**
Kaside 26
Mısra: **324**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Azameti yüce olan Allah.
Vücūd-ı pākini ḥıfẓ eylesün ḫaṭālardan
Ḫudā-yı Ferd ü Ṣamed celle şānühü ve ʿulā

cem:

1. **cem:**
Muaşşer 1
Mısra: **21**
Hükümdar, şah. II Şark mitolojisinde şarap ve içkinin icatçısı.
Ey Naḥīfī reşk ider Cem görse cām-ı ʿişretüm
Feyżgāh-ı zümre-i rūḥāniyāndur ṣoḥbetüm

cemʿ ide:

1. **cemʿ ide:**-*e*
Kaside 19
Mısra: **134**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Toplamak.
Āteşīn güftār ile sīr it zülāl-ı naẓmumı
Kimdür ol kim bir yere cemʿ ide āb ü āẕeri

cemʿ ider:

1. **cemʿ ider:**-*er*
Gazel 423
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Toplamak.
Perīşān-ḫāṭır iken cemʿ ider evṣāfuñı ṭabʿum
Yeter bu ṣıdḳ-ı daʿvāma nişāne yā Resūla'llāh

2. **cemʿ ider:**-*er*
Kaside 21
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Toplamak.
Çoḳ perīşān-dil idüp kesb-i leṭāfet anda
Cemʿ ider ḫāṭırı cemʿiyyeti Saʿd-ābāduñ

cemʿ itmiş:

1. **cemʿ itmiş:**-*miş*
Kaside 22
Mısra: **48**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Toplamak.
Meḳādir-āşinā ehl-i tevāżuʿ maṣdar-ı iḥsān
Ḫudā ẕātında cemʿ itmiş anuñ bu vaṣf-ı aṣfāyı

cemʿ olmaġa:

1. **cemʿ olmaġa:**-*maġ, -a*
Gazel 203
Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Toplamak, bir araya getirmek.
Gelmez ġam ü şādī dil-i vīrānuma hergiz
Cemʿ olmaġa yārān-ı ṣafā encümen ister

cemʿ olsa:

1. **cemʿ olsa:**-*sa*
Rübai 221
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Toplamak, bir araya getirmek.
Bu deñlü ġamı kimse dem-ā-dem çekmez
Cemʿ olsa eger bir yere ʿālem çekmez

cemʿ olup:

1. **cemʿ olup:**-*up*
Kaside 19
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Toplamak, bir araya getirmek.
Ser-be-ser tertīb-i dīvān itdi serheng-i seḫāb
Cemʿ olup ṭūrdı maḳāmında sipihrüñ aḫteri

cemʿ olur:

1. **cemʿ olur:**-*ur*
Gazel 114
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Toplamak, bir araya getirmek.
Dil ki bir meclisde ol meḥṭalʿat ile cemʿ olur
Bu dil-i şūrīde pervāne ol āfet şemʿ olur

cem ü dārā:

1. **cem ü dārā:**
Kaside 8
Mısra: **66**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şarabın mucidi Cem ve dokuzuncu ve sonuncu Keyânî hükümdarı, Dârâ.
Oldı çārūb-keş-i ḫāk-i deri ol şāhuñ
Cem ü Dārā gibi ṣad pādişeh-i mertebe-dār

cemād:

1. **cemād:**
Rübai 120
Mısra: **2**
Taş, toprak, maden gibi cansız olan cisimlerden her biri.
Ey ḳullarına bāb-ı ʿaṭāsı meftūḥ
Fermānuñda ser-beste cemād ü ẕī-rūḥ

cemādāt:

1. **cemādāt:**
Gazel 281
Mısra: **9**
Cansız varlıklar.
Cemādāt oldı nāṭıḳ ṣıdḳuñı teʾyīd idüp bī-şek
O muʿcizler ki aʿdā-yı bed-endīşe ʿayān itdüñ

2. **cemādāt:**
Rübai 506
Mısra: **3**
Cansız varlıklar II taşlar.
Ṣıdḳ ile güvāh idi cemādāt bile
Ser-dāde olup ḫāk-i reh-i ʿizzetine

cemāl:

1. **cemālüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 11
Mısra: **4**
Güzel yüz.
Olup muʿīn-i siyeh-baḫtī-i dil-i ġam-ḫ∨ār
Çeker cemālüñe zülfüñ niḳāb-ı istiġnā

2. **cemālüñ:**-*üñ*
Gazel 21
Mısra: **3**
Güzel yüz.
Cemālüñ görmeyelden aġlaram ālām-ı hecrüñle
Gözüm nūrı görünmez çeşm-i ḥasret-dīdeme dünyā

3. **cemālüñ:**-*üñ*
Gazel 94
Mısra: **8**
Güzel yüz.
Ruḫlaruñ berg-i semendür ḳaşlaruñ yāy ü hilāl
Māh-tāb olmış cemālüñ leblerüñ mānend-i ḳand

4. **cemālüñ:**-*üñ*
Gazel 125
Mısra: **2**
Güzel yüz.
Senüñle ey cefā-cū ḳaṣdımuz hem-ḫāne olmaḳdur
Cemālüñ şemʿine biñ şevḳ ile pervāne olmaḳdur

5. **cemālüñ:**-*üñ*
Gazel 143
Mısra: **2**
Güzel yüz.
Şimdi ḥüsn-i cānsitānuñ şöhret-i āfāḳdur
Sevdigüm ʿālem cemālüñ görmege müştāḳdur

6. **cemāline:**-*i, -ñ, -e*
Gazel 183
Mısra: **8**
Güzel yüz.
Tāb-ı nigāh-ı ʿāşıḳa yār taḥammül eylemez
Anuñ içün cemāline ṭurresini niḳāb ider

7. **cemālüñ:**-*üñ*
Gazel 192
Mısra: **8**
Güzel yüz.
Çıḳardı bīm-i fürḳat ḫāṭırumdan reng ü ruḫsāruñ
Cemālüñ gülşeninden bize hīç bir berg-i ter yoḳdur

8. **cemālüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 216
Mısra: **7**
Güzel yüz.
Olur cemālüñe yüz biñ neẕāre pervāne
O şemʿ-i sīm-ten olduḳça zīb-i revzen-i nāz

9. **cemālüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 246
Mısra: **7**
Güzel yüz.
Şāyed taḥammül itmeye diller cemālüñe
İtme esīr-i ġamzeñ olam bī-niḳāb raḳṣ

10. **cemālüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 264
Mısra: **24**
Güzel yüz.
Ṣorarsañ ey şeh-i ḥüsnüm Naḥīfī-i zārı
Ayaġuñ öpmege ḥasret cemālüñe müştāḳ

11. **cemālüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 264
Mısra: **2**
Güzel yüz.
İdince mihr-i cihān-tāb-ṭalʿatuñ işrāḳ
Münevver oldı cemālüñle ser-be-ser āfāḳ

12. **cemālüñ:**-*üñ*
Gazel 276
Mısra: **5**
Güzel yüz.
Cemālüñ muṣḥafı gelsün oḳınsun sūre-i Yāsīn
A şāhum merḥamet eyle bu demde dīde-nāk ancaḳ

13. **cemālüñ:**-*üñ*
Gazel 403
Mısra: **5**
Güzel yüz.
Cemālüñ gül-ʿiẕārına didiler bāġ-ı cennet mi
Ġıdādur rūḥ-ı ʿuşşāḳa bize bildür ne cāndur bu

14. **cemālüñ:**-*üñ*
Gazel 405
Mısra: **5**
Güzel yüz.
Gelelden ʿālem-i ʿışḳa cemālüñ māhını gördüm
Bu veche gül cemālüñle olur leyl ü nehār ebrū

15. **cemālüñ:**-*üñ*
Gazel 418
Mısra: **1**
Güzel yüz.
Cemālüñ gülşen-i ḥüsn ü ṭarāvet yā Resūla'llāh
Ruḫuñ ārāyiş-i bāġ-ı leṭāfet yā Resūla'llāh

16. **cemālüñ:**-*üñ*
Gazel 429
Mısra: **1**
Güzel yüz.
Cemālüñ maṭlaʿ-ı şems-i hidāyet yā Resūla'llāh
Cebīnüñ maşrıḳ-ı nūr-ı saʿādet yā Resūla'llāh

17. **cemālüñ:**-*üñ*
Kaside 13
Mısra: **70**
Güzel yüz.
Cebīnüñ bedr-i kāmil vech-i pāküñ şems-i tābāndur
Cemālüñ mā-ḥaṣal nūr oldı nūr-ı müstebīn üzre

18. **cemālüñde:**-*üñ, -de*
Kaside 13
Mısra: **17**
Güzel yüz.
Cemālüñde o bīnī-i münevver şöyle zībā kim
Ṣanurlar nūrdan ḳandīldür ʿarş-ı berīn üzre

19. **cemālüñle:**-*üñ, -le*
Kıt'a 37
Mısra: **3**
Güzel yüz.
Vaḳt-i ifṭār temāşāsı cemālüñle senüñ
ʿĀşıḳa her gice gūyā ki şeb-i Ḳadr oldı

20. **cemāli:**-*i*
Matla 148
Mısra: **2**
Arzu, istek, dilek.
Olup āşüfte fikr-i maṭlaʿ-ı ruḫsārına yārüñ
Cemāli semtine meyl itdi sevdāsı dil-i zāruñ

21. **cemālüñ:**-*üñ*
Murabba 4
Mısra: **14**
Allah'ın güzellik ve rahmetle tecellisi.
İdüp şāyeste-i luṭf-ı viṣālüñ Naḥīfī bendeñe göster cemālüñ

22. **cemālüñdür:**-*üñ, -dür*
Murabba 6
Mısra: **57**
Allah'ın lutfedici sıfatlarının bütünü ve bu sıfatlarının gereği olarak güzellik ve rahmetle tecellîsi.
Yā Rab cemālüñdür ġaraż Faż̧l u kemālüñdür ġaraż

cemāl-i behceti:

1. **cemāl-i behceti:**-*i*
Kaside 28
Mısra: **38**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzel ve hoş yüzlü II Sevgili.
Ḫudā ol ẕāt-ı pāke bir ṣalābet eylemiş iḥsān
Ki raḫşende cemāl-i behceti feyż-iktisābumdur

cemāl-i bī-misālüñden:

1. **cemāl-i bī-miṣālüñden:**-*üñ, -den*
Tahmis 7
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Emsalsiz, benzeri olmayan güzellik, güzel yüz.
Bilür kim kān-ı āteşden çıḳan ḫançerde āb olmaz
Olur şermende mihr ü meh cemāl-i bī-miṣālüñden

cemāl-i şāhid-i maḳṣūddan:

1. **cemāl-i şāhid-i maḳṣūddan:**-*dan*
Gazel 340
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Amaç dilberin güzel yüzü.
ʿAceb mi rūşen olsa dīde-i cān bezm-i ʿālemde
Cemāl-i şāhid-i maḳṣūddan keşf-i ḳınāʿ itdüm

cemāl-i tābdāruñ:

1. **cemāl-i tābdāruñ:**-*uñ*
Gazel 20
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Parlak yüzü II sevgilinin yüzü.
Ẓuhur itse ne var teʾsīr-i tāb-ı ceẕbe-i vaṣluñ
Yine görsem cemāl-i tābdāruñ āfitābāsā

cemāl-i yāra:

1. **cemāl-i yāra:**-*a*
Gazel 132
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin güzelliği.
Gör tīregī-i baḫtı ki vaḳt-i neẕārede
Āhum cemāl-i yāra niḳāb-ı kebūd olur

cemāl-i yāri:

1. **cemāl-i yāri:**-*i*
Gazel 88
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin güzel yüzü.
Çıḳmış beyāża nüsḫa-i ḥüsn ü melāḥati
İtmiş cemāl-i yāri ḫaṭ-ı müşk-nāb şerḥ

çemen:

1. **çemen:**
Gazel 87
Mısra: **1**
Ağaç ve çiçeği olan çayır, yeşillik.
Çemen maḳām-ı ṣafādur cihān cihān-ı feraḥ
Zemīn zemīn-i neşāṭ u zamān zamān-ı ferāḥ

2. **çemende:**-*de*
Gazel 137
Mısra: **6**
Ağaç ve çiçeği olan çayır, yeşillik.
Gül-i ter yüzüñe āşüfte sünbül zülfüñe meftūn
Çemende serv-i nāzum reng ü būlar hep senüñçündür

3. **çemende:**-*de*
Gazel 140
Mısra: **1**
Ağaç ve çiçeği olan çayır, yeşillik.
Çemende şanma kim berg-i çınār-ı gülşen-ārādur
Der-i mevlāya bāz olmış durur dest-i temennādur

4. **çemende:**-*de*
Gazel 180
Mısra: **8**
Ağaç ve çiçeği olan çayır, yeşillik.
İdüp şāḫ-ı nihāl-i verdi berg-i ġonçeye ilḳā
Çemende bülbül-i sāzende faṣl-ı erġanūn eyler

5. **çemen:**
Gazel 181
Mısra: **8**
Ağaç ve çiçeği olan çayır, yeşillik.
Hevādār-ı nihāl-i ḳaddüñem ey serv-i nāzum gel
Bahār oldı güzellendi çemen ʿişret zamānıdur

6. **çemende:**-*de*
Gazel 189
Mısra: **6**
Ağaç ve çiçeği olan çayır, yeşillik.
Ne dem vaṣf eyler iken serv-ḳaddüñ eylesem girye
Yanumca aġlayup cūlar çemende güft ü gū eyler

7. **çemenler:**-*ler*
Gazel 240
Mısra: **1**
Ağaç ve çiçeği olan çayır, yeşillik.
Çemenler bülbülān-ı ʿışḳa sensüz mesken olmazmış
Ki zīrā devr-i gülden ġayrı ẕevḳ-ı gülşen olmazmış

8. **çemeni:**-*i*
Gazel 268
Mısra: **3**
Ağaç ve çiçeği olan çayır, yeşillik.
ʿĀlemüñ her çemeni olsa da bir tāze bahār
Lāl olur bülbül-i dil ol gül-i āl olmayıcaḳ

9. **çemende:**-*de*
Gazel 296
Mısra: **7**
Ağaç ve çiçeği olan çayır, yeşillik.
ʿArż-ı ḫırām-ı nāz it reftāra gel çemende
Olsun yoluñda pā-māl ʿuşşāḳ-ı bī-mecālüñ

10. **çemeninden:**-*i, -n, -den*
Gazel 372
Mısra: **1**
Ağaç ve çiçeği olan çayır, yeşillik.
Gül-çīn-i ümmīd olma bu dehrüñ çemeninden
Ārām-ı ṣafā umma ṣaḳın encümeninden

11. **çemeninden:**-*i, -n, -den*
Gazel 373
Mısra: **10**
Ağaç ve çiçeği olan çayır, yeşillik.
Bir vech ile ḳalmazdı eser bād-ı ṣabādan
İtseydi güzer şehr-i firāḳuñ çemeninden

12. **çemende:**-*de*
Gazel 457
Mısra: **20**
Ağaç ve çiçeği olan çayır, yeşillik.
Rifʿat tevāżuʿ ile meger hem-ʿinān imiş
Servüñ çemende eyle naẕar ser-fürūsına

13. **çemende:**-*de*
Gazel 513
Mısra: **7**
Ağaç ve çiçeği olan çayır, yeşillik.
O nihāl-i tāze dirīġ u āh ṣalınur çemende raḳīb ile
Aḳıdur cefā ile sū-be-sū bu sirişk-i nāmiye-sāzumı

14. **çemende:**-*de*
Gazel 521
Mısra: **1**
Ağaç ve çiçeği olan çayır, yeşillik.
Çemende güllerüñ reşk-i ruḫuñla baġrı ḫūn oldı
Siyeh ḫālüñ de vardı lāleye dāġ-ı derūn oldı

15. **çemende:**-*de*
Kaside 8
Mısra: **214**
Ağaç ve çiçeği olan çayır, yeşillik.
Reşk-i ḳadd-i fiten-engīzi ile her şūḫuñ
Demidür servler eylerse çemende reftār

16. **çemende:**-*de*
Matla 109
Mısra: **1**
Ağaç ve çiçeği olan çayır, yeşillik.
İtdi ʿışḳ ile çemende o ḳadar nāle vü zār
Gülleri ḫ∨āb-ı teġāfülden uyandurdı hezār

17. **çemende:**-*de*
Tahmis 6
Mısra: **23**
Ağaç ve çiçeği olan çayır, yeşillik.
Ṭūṭī maḥbūs-ı ḳafes zāġ çemende ḫandān
-

çemen-pīrā olur:

1. **çemen-pīrā olur:**-*ur*
Gazel 134
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çemeni süsleyen olmak.
Ol sehī-ḳad tā ki nāz ile çemen-pīrā olur
Her giyāhı gülşenüñ bir bülbül-i şeydā olur

çemen-şuffe-i dil-keş:

1. **çemen-şuffe-i dil-keş:**
Kıt'a 45
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül çeken çimen sofa.
Bir çemen-şuffe-i dil-keş ki naẓīri nā-yāb
Bī-bedel cāy-ı ṣafā kim aña olmaz s̲ānī

çemenzār:

1. **çemenzāra:**-*a*
Gazel 468
Mısra: **4**
Çimenlik.
Derūn-ı lāleyi dāġ eyler āteş-i efsūs
Bu sūz u tāb ile ʿazm eylesem çemenzāra

çemen-zār-ı ġama:

1. **çemen-zār-ı ġama:**-*a*
Gazel 331
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gam bahçesi.
Ser-ā-pā sīnem itdüm dāġ dāġ-ı şuʿle-i ḥasret
Çemen-zār-ı ġama ḫoş-kār-ı ṭarḥ-ı naḳş u zīb oldum

çemenzār-ı ṣafāda:

1. **çemenzār-ı ṣafāda:**-*da*
Tarih 19
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eğlence bahçesi, zevk sefa bahçesi.
Ġonçe-i ṭabʿın güşād itsün nesīm-i luṭf-ı Ḫaḳ
Şādumān olsun çemenzār-ı ṣafāda dāʾimā

cemīʿ:

1. **cemīʿ:**
Gazel 60
Mısra: **10**
Bütün, hep, hepsi, tümü.
Tevekkül eyle Naḥīfī Ḫudā-yı Bī-çūna
Odur cemīʿ umūra müsebbibü'l-esbāb

cemʿ-i ḫāṭıra:

1. **cemʿ-i ḫāṭıra:**-*a*
Kaside 26
Mısra: **123**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zihin topluluğu.
Ne cemʿ-i ḫāṭıra imkān ne fikr-i naẓma mecāl
Ḫudā bilür ki beni ḥayret itdi istīlā

cemʿ-i ḫavāṭıra:

1. **cemʿ-i ḫavāṭıra:**-*a*
Gazel 82
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Fikirlerin bütünü.
Ṣafā-yı ḳalb ile cemʿ-i ḫavāṭıra saʿy it
İder ḥavāssı perīşān tevaġġul-ı ebḥās̲

cemʿ-i ḫūbāna:

1. **cemʿ-i ḫūbāna:**-*a*
Matla 191
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellerin hepsi.
Cemʿ-i ḫūbāna kesel virdi raḳīb-i nā-dān
Bozdı cemʿiyyetini ġonçelerüñ bād-ı ḫazān

cemʿ-i māl-i ḥarām:

1. **cemʿ-i māl-i ḥarām:**
Gazel 509
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Haram malı toplamak.
Hemīşe itmedesin gerçi cemʿ-i māl-i ḥarām
Ḫılāl-ı fikrüñe ḫavf-i ʿaẕāb gelmez mi

cemīʿ-i aḳribā vü eṣdiḳā:

1. **cemīʿ-i aḳribā vü eṣdiḳā:**
Kaside 5
Mısra: **148**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dost ve akrabaların tümü.
Maẕhar-ı elṭāf-ı ʿafv ü raḥmet-i Raḥmān ola
Vālideynümle cemīʿ-i aḳribā vü eṣdiḳā

cemīʿ-i āl:

1. **cemīʿ-i āl:**
Kaside 13
Mısra: **54**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ailenin, soyun tümü.
Taḥiyyāt ü selām olduḳça vāṣıl rūḥuña Ḥaḳdan
Selām olsun cemīʿ-i āl ü aṣḥāb-ı güzīn üzre

cemīʿ-i ʿālem:

1. **cemīʿ-i ʿālem:**
Rübai 388
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Âlemin hepsi, tamamı.
Muḥtāc senüñ faẓluña cinn ü ādem
Maḳhūr-ı irādetüñ cemīʿ-i ʿālem

cemīʿ-i ʿāleme:

1. **cemīʿ-i ʿāleme:**-*e*
Gazel 487
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Âlemin hepsi, tamamı.
Cemīʿ-i ʿāleme sebḳ-ı vücūduñ īmādur
Kerīme-i sebiḳat rahmetī ʿalā ġażabī

cemīʿ-i ehl-i hüner:

1. **cemīʿ-i ehl-i hüner:**
Kaside 26
Mısra: **219**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hüner sahiplerinin tamamı II şairler.
Bu sözde müttefiḳ oldı cemīʿ-i ehl-i hüner
Bu ḳavle cümle rıżā-dādedür ẕevi'l-ārā

cemīʿ-i enbiyāya:

1. **cemīʿ-i enbiyāya:**-*ya*
Gazel 422
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Peygamberlerin tamamı.
Şeref-yāb oldı miḥrāb-ı risālet ẕāt-ı pāküñle
Cemīʿ-i enbiyāya muḳtedāsın yā Resūla'llāh

cemīʿ-i enbiyāyı:

1. **cemīʿ-i enbiyāyı:**-*yı*
Gazel 281
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Peygamberlerin tamamı.
Ḥarīm-i Mekkeden bir demde varduñ Mescid-i Ḳudse
İmāmetle cemīʿ-i enbiyāyı şādumān itdüñ

cemīʿ-i ḫalḳa:

1. **cemīʿ-i ḫalḳa:**-*a*
Rübai 146
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Halkın tamamı.
Yoḳ miṣl ü şerīküñ ey Ḫudāvend-i Vedūd
Ḥaḳ üzre cemīʿ-i ḫalḳa sensin maʿbūd

cemīʿ-i kāʾināta:

1. **cemīʿ-i kāʾināta:**-*a*
Rübai 295
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bütün kainat, yaratılmış olan herşey.
Mebẕūl cemīʿ-i kāʾināta keremüñ
Sulṭān u gedā cinn ü beşer muġtenemüñ

cemīʿ-i kāʾinātuñ:

1. **cemīʿ-i kāʾinātuñ:**-*uñ*
Rübai 442
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bütün kainat, yaratılmış olan herşey.
Maʿbūdı cemīʿ-i kāʾinātuñ sensin
Ṭāʿata eḥaḳ şenāya elyaḳ Ḥaḳsın

cemīʿ-i mevcūdāta:

1. **cemīʿ-i mevcūdāta:**-*a*
Rübai 146
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yaratılmışların hepsi.
Fermānuñ ile cemīʿ-i mevcūdāta
Bī-çūn ü çerā senüñdür iḥsān-ı vücūd

cemīʿ-i millete:

1. **cemīʿ-i millete:**-*e*
Gazel 279
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bütün İslam milleti.
Nāfiẕ cemīʿ-i millete ḥükm-i şerīʿatüñ
Cārī cihāna kevkebe-i ḥükm-i ʿādilüñ

cemīʿ-i muʿcizi:

1. **cemīʿ-i muʿcizi:**-*i*
Gazel 487
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mucizenin toplanması.
Tamām-ı ḥükmini ḥāvī kemāl-i āyātı
Cemīʿ-i muʿcizi cāmiʿ vücūd-ı münteḫābı

cemīʿ-i mürselīn:

1. **cemīʿ-i mürselīn:**
Kaside 13
Mısra: **34**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Peygamberlerin tamamı.
Muʾaḫḫardur egerçi biʿs̱etüñ
s̱erʿ-i müebbedle
Muḳaddemsin mufażżalsın
cemīʿ-i mürselīn üzre

cemīʿ-i vaḳtüm:

1. **cemīʿ-i vaḳtüm:**-*üm*
Kaside 26
Mısra: **195**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zamanın tümü, bütünü.
Cemīʿ-i vaḳtüm ḫayr-ı
duʿāya ṣarf iderem
Bu ġamda eyler ise faẕ̇l-ı
Ḥaḳ beni incā

cemīlü'l-kelām:

1. **cemīlü'l-kelām:**
Kaside 10
Mısra: **10**
Sözlerin güzeli.
Bedīʿu'l-beyān ü belīġu'l-edā
Faṣīḥu'l-lisān ü cemīlü'l-kelām

cemīlü'z̲-z̲āt-ı deryā-dil:

1. **cemīlü'z̲-z̲āt-ı deryā-dil:**
Tarih 31
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönlü deniz olan güzel yüzlü kişi II devrin sultanı.
Şehenşāh-ı meʿānī-pīşe ʿālī-ḳadr ü dānişver
Şeh-i baḥreyn ü berreyn ol cemīlü'z̲-z̲āt-ı deryā-dil

cemʿiyyet:

1. **cemʿiyyet:**
Gazel 17
Mısra: **7**
Gönüldeki dirlik, düzenlik.
Ḳomazsın bizde cemʿiyyet perīşān-ḫāṭır eylersin
Nedür derdüñ ʿaceb bilsek bizümle ey ġam-ı dünyā

2. **cemʿiyyetüm:**-*üm*
Gazel 165
Mısra: **1**
Topluluk, meclis. II huzur, düzen.
Ġamuñla ben perīşān ḫāṭıram cemʿiyyetüm yoḳdur
Fiġān ü nāleden ġayrı benüm hem-ṣoḥbetüm yoḳdur

3. **cemʿiyyetüñ:**-*üñ*
Gazel 195
Mısra: **4**
Cemaat, topluluk.
Ben hele ḫāṭır perīşānem firāḳuñla senüñ
Bezm-i nāzuñda ʿaceb cemʿiyyetüñ kimlerledür

4. **cemʿiyyeti:**-*i*
Kaside 21
Mısra: **14**
Tamamı.
Çoḳ perīşān-dil idüp kesb-i leṭāfet anda
Cemʿ ider ḫāṭırı cemʿiyyeti Saʿd-ābāduñ

5. **cemʿiyyet:**
Kaside 24
Mısra: **88**
Cemaat, topluluk.
Zamān-ı devletüñde ben ġarībi bir çerāġ eyle
Biraz cemʿiyyet iḥsān eyle aḥvāl-i perīşāna

6. **cemʿiyyetini:**-*i, -n, -i*
Matla 191
Mısra: **2**
Cemaat, topluluk.
Cemʿ-i ḫūbāna kesel virdi raḳīb-i nā-dān
Bozdı cemʿiyyetini ġonçelerüñ bād-ı ḫazān

cemʿiyyet eylerseñ:

1. **cemʿiyyet eylerseñ:**-*r, -se, -ñ*
Gazel 523
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Toplanmak, bir araya gelmek.
Sen varup aġyār ile cemʿiyyet eylerseñ dirīġ
Ben perīşān-ḫāṭıram zülf-i perīşānuñ gibi

cemʿiyyet-i bezm-i eḥibbādur:

1. **cemʿiyyet-i bezm-i eḥibbādur:**-*dur*
Gazel 383
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dostlar meclisinin topluluğu II eğlence meclisinin topluluğu.
Dem-be-dem fürḳat-serāy-ı kūşe-i ġurbetde āh
Ḫāṭıra cemʿiyyet-i bezm-i eḥibbādur gelen

cemʿiyyet-i ḫāṭır:

1. **cemʿiyyet-i ḫāṭır:**
Gazel 146
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zihnin ve fikrin dağınıklıktan kurtulup bir noktada toplanmış halde bulunması.
Ne mümkin bir nefes cemʿiyyet-i ḫāṭır ki miḥnetle
Dil-i ser-geşte şimdi ġurbet illerde perīşāndur

2. **cemʿiyyet-i ḫāṭır:**
Rübai 477
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül dirliği.
Ser-cümle perīşān iken erbāb-ı ḳulūb
Cemʿiyyet-i ḫāṭır mı ḳalur ādemde

cemʿiyyet-i meṭāliʿdür:

1. **cemʿiyyet-i meṭāliʿdür:**-*dür*
Kıt'a 12
Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Matlaların toplanması II mecazen güzellikler kitabı oluşturması.
Ṭalʿat-i dil-güşāsı ol māhuñ
Ṣanki cemʿiyyet-i meṭāliʿdür

<u>cemʿiyyet-i ʿuşşāḳı:</u>

1. **cemʿiyyet-i ʿuşşāḳı:**-*ı*
Gazel 291
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Âşıklar topluluğu.
Niçe diller alup cemʿiyyet-i ʿuşşāḳı bozmışdur
Anuñçün hep perīşān vażʿ ider zülf-i dil-āvīzüñ

<u>cemʿiyyet-i yārāna:</u>

1. **cemʿiyyet-i yārāna:**-*a*
Gazel 150
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arkadaş, dost toplantısı.
Beni cemʿiyyet-i yārāna teklīf eyleme sāḳī
Perīşāndur perīşān ḳalb-i maḥzūnum perīşān

<u>cenāb:</u>

1. **cenābuñ:**-*uñ*
Gazel 429
Mısra: **7**
Dergâh, huzur, makam.
Ümmīd oldur delīl olsa cenābuñ ʿafv-i mevlāya
Egerçi cürmüme yoḳdur nihāyet yā Resūla'llāh

2. **cenābuñdan:**-*uñ, -dan*
Gazel 429
Mısra: **10**
"şeref, onur ve büyüklük" terimi olarak kullanılır, hazret.
Bu ʿişyān ile maḥşerde benüm ḥālüm mükedderdür
Cenābuñdan ger olmazsa ʿināyet yā Resūla'llāh

3. **cenābuñ:**-*uñ*
Kaside 8
Mısra: **162**
Dergâh, huzur, makam.
Umaram kim yalıñız ben degül ey şāh-ı cihān
Luṭf u iḥsānuñı itdükçe cenābuñ der-kār

4. **cenābuñdur:**-*uñ, -dur*
Kaside 8
Mısra: **102**
"şeref, onur ve büyüklük" terimi olarak kullanılır, hazret.
Seyyidā dādgerā şāh-ı şefīʿ-i ḥaşrā
Ey cenābuñdur olan cümle-i ḫalḳa sālār

5. **cenābuñdan:**-*uñ, -dan*
Kaside 24
Mısra: **71**
"şeref, onur ve büyüklük" terimi olarak kullanılır, hazret.
Baʿīd olmaz cenābuñdan devā ümmīdin eylerse
O mecrūḥ-ı felāket-dīde muḥtāc oldı dermāna

6. **cenābuñdur:**-*uñ, -dur*
Kaside 24
Mısra: **46**
"şeref, onur ve büyüklük" terimi olarak kullanılır, hazret.
Ḫidīvā kām-baḫşā ey vezīr-i maʿdelet-kāra
Cenābuñdur nigeh-bān-ı ʿadālet çār erkāna

7. **cenābuñ:**-*uñ*
Kaside 26
Mısra: **221**
Dergâh, huzur, makam.
Cenābuñ eyleyüp iḥyā-yı sünnet-i eslāf
Cihānda sensin iden resm-i himmeti icrā

8. **cenābında:**-*ı, -n, -da*
Rübai 402
Mısra: **3**
Dergâh, huzur, makam.
Her mürselüñ icāzı cenābında bedīd
Her muʿcizüñ envāʿı vücūdında ʿayān

<u>cenāb-ı abbās:</u>

1. **cenāb-ı abbās:**
Rübai 222
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Abbas hazretleri II Hz. Muhammed'in amcasının oğlu.
Ol ʿamm-i nebī muḥterem-i cümle-i nās
Ol kān-ı şeref yaʿnī Cenāb-ı Abbās

<u>cenāb-ı ʿārif-i şāḥib-maʿārif:</u>

1. **cenāb-ı ʿārif-i şāḥib-maʿārif:**
Gazel 127
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ilim sahibi Allah'ı bilen II Hz. Muhammed.
Cenāb-ı ʿĀrif-i şāḥib-maʿārif kim fażīletle
Vücūdı baḥr-i ʿirfānuñ dürr-i yektālarındandur

<u>cenāb-ı āṣaf-ı şāfī-nihād:</u>

1. **cenāb-ı āṣaf-ı şāfī-nihād:**
Kaside 23
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saf yaratılışlı Âsaf'ın padişahı.
Cenāb-ı Āṣaf-ı şāfī-nihād ü ṣadr-ı ẕī-şāna
Ne lāyıḳdur melāl-i güft-güy-ı nā-be-cā gelsün

<u>cenāb-ı ḥaḳ:</u>

1. **cenāb-ı ḥaḳ:**
Gazel 180
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah.
Naḥīfī vāṣıl-ı ser-menzil-i maḳṣūd olur elbet

Cenāb-ı Ḥaḳ ki nur-ı feyż-i luṭfın reh-nümūn eyler

2. **cenāb-ı ḥaḳ:**
Gazel 409
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüce Allah.
Cenāb-ı Ḥaḳ ezelden zīver-i ʿarş-ı berīn itmiş
ʿUluvv-i āyet-i ḳadr ü celālüñ yā Resūla'llāh

3. **cenāb-ı ḥaḳ:**
Gazel 423
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüce Allah.
Cenāb-ı Ḥaḳ ezel ser-māye-i luṭf u ʿaṭā itmiş
Kef-i iḥsānuñı deryā vü kāna yā Resūla'llāh

4. **cenāb-ı ḥaḳ:**
Kaside 24
Mısra: **106**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüce Allah.
Bahār-ı gülsitān-ı ṣıḥḥatüñ şād-āb idüp her dem
Cenāb-ı Ḥaḳ seni baḫş ide sulṭān-ı cihān-bāna

cenāb-ı ḥażreti:

1. **cenāb-ı ḥażreti:**-*i*
Kaside 26
Mısra: **75**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Efendi hazretleri.
Cenāb-ı ḥażreti bi'ṭ-ṭabʿ ḫayra māʾildür
ʿAceb mi ḫayra girüp itse maṭlabuñ iʿṭā

2. **cenāb-ı ḥażreti:**-*i*
Tarih 28
Mısra: **67**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah.
Maʿraż-ı ḫayr-i duʿā olsun cenāb-ı ḥażreti
ʿArż olup der-gāhına gāhī ḳaṣāyid geh ġazel

cenāb-ı ḥażret-i ḥaḳdan:

1. **cenāb-ı ḥażret-i ḥaḳdan:**-*dan*
Gazel 141
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüce Allah hazretleri.
Rıżā-yı Ḥaḳḳa ḫilāf olmasun meded kāruñ
Cenāb-ı Ḥażret-i Ḥaḳdan ʿıtāb āteşdür

cenāb-ı ḥażret-i perverdigāra:

1. **cenāb-ı ḥażret-i perverdigāra:**-*a*
Gazel 411
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bütün varlıkları besleyip yetiştiren yüce Allah.
Naḫīfī-i ġarībüñ ḳıl temennā rūz-ı maḥşerde
Cenāb-ı Ḥażret-i Perverdigāra yā Resūla'llāh

cenāb-ı ḥażret-i rabb-ı mecīdedür:

1. **cenāb-ı ḥażret-i rabb-ı mecīdedür:**-*de, -dür*
Gazel 190
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ta.
Ġam çekme cevr-i dehre Naḫīfī ki dāʾimā
Minnet Cenāb-ı Ḥażret-i Rabb-ı Mecīdedür

cenāb-ı ḥażret-i şeh-zādegān-ı nīk-baḫtānı:

1. **cenāb-ı ḥażret-i şeh-zādegān-ı nīk-baḫtānı:**-*ı*
Tarih 17
Mısra: **63**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Iyi bahtlı şehzade hazretlerinin haysiyeti.
Cenāb-ı ḥażret-i şeh-zādegān-ı nīk-baḫtānı
Devām-ı ʿömr ü devletle ilāhī eyle istiʿdād

cenāb-ı ḥażret-i sulṭān süleymānü'bni ibrāhīm:

1. **cenāb-ı ḥażret-i sulṭān süleymānü'bni ibrāhīm:**
Tarih 1
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Birinci İbrahim'in oğlu Sultan II. Süleyman hazretleri.
Cenāb-ı Ḥażret-i Sulṭān Süleymānü'bni İbrāhīm
Şeh-i devrān Süleymān-ı zamān İskender-i ṣānī

cenāb-ı ḥażretüñ:

1. **cenāb-ı ḥażretüñ:**-*üñ*
Kaside 24
Mısra: **83**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Efendi hazretleri.
Cenāb-ı ḥażretüñ taṣdīʿa cürʾet mümkin olmazdı
Ṣudāʿ-ı ḳahr u zillet ġāyet ile geçmese cāna

cenāb-ı ḥażretüñden:

1. **cenāb-ı ḥażretüñden:**-*üñ, -den*
Gazel 165
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah.
Naḫīfī bendenem dergāhuna rū-māl idüp geldüm
Cenāb-ı ḥażretüñden ġayre yā Rab minnetüm yoḳdur

2. **cenāb-ı ḥażretüñden:**-*üñ, -den*
Kaside 5
Mısra: **63**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Efendi hazretleri.

Ben cenāb-ı ḥażretüñden
şerm-sār-ı cürm iken
Ġayrıdan levm-i dil-
āzārī revā mıdur baña

cenāb-ı ḥażretüñe:

1. **cenāb-ı ḥażretüñe:**-*üñ, -e*
Kaside 25
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Efendi hazretleri.
Bundan aḳdem cenāb-ı
ḥażretüñe
Bir ḳaṣīdeyle ʿarż-ı ḥāl
itdüm

cenāb-ı ḫudādan:

1. **cenāb-ı ḫudādan:**-*dan*
Gazel 509
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah.
Nedür bu naḫvet ü kibr ü
ġurūr ẕātuñda
Saña Cenāb-ı Ḫudādan ḥicāb
gelmez mi

cenāb-ı iʿtimādü'd-devle:

1. **cenāb-ı iʿtimādü'd-devle:**
Gazel 156
Mısra: **37**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Devlete güven yönü.
Cenāb-ı iʿtimādü'd-devle
Āṣaf-vaṣf u deryā-dil
Ki reʾy-i ṣāʾibi vābeste-i
tedbīr-i devletdür

cenāb-ı mihr ü meh-ḳadrā:

1. **cenāb-ı mihr ü meh-ḳadrā:**
Kaside 28
Mısra: **51**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey güneş ve ayı hazretleri II sevgili.
Cenāb-ı mihr ü meh-ḳadrā
meded-kārā ḫudāvendā
Senüñ der-gāh-ı luṭfuñ cāna
ḳaṣr-ı nüh-ḳıbābumdur

cenāb-ı muṣṭafā paşa:

1. **cenāb-ı muṣṭafā paşa:**
Kaside 24
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mustafa Paşa Hazretleri.
Semiyy-i mefḫar-ı ʿālem
Cenāb-ı Muṣṭafā Paşa
Ki olmışdur vücūd-ı pāki
maẓhar luṭf-ı Yezdāna

cenāb-ı muṣṭafāya:

1. **cenāb-ı muṣṭafāya:**-*ya*
Matla 17
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hz. Peygamber.
Ḳıl beni yā Rab Cenāb-ı
Muṣṭafāya ḫāk-i pā
Tā bu vech ile duḫūl-ı
cennete olam sezā

cenāb-ı ʿömerü'bni'l-ḫaṭṭāb:

1. **cenāb-ı ʿömerü'bni'l-ḫaṭṭāb:**
Rübai 49
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Oduncunun oğlu Ömer'in yüceliği.
Ol yāver-i dīn dāver-i
ferḫunde-cenāb
Yaʿnī ki Cenāb-ı
ʿÖmerü'bni'l-Ḫaṭṭāb

cenāb-ı ʿosmān:

1. **cenāb-ı ʿosmān:**
Kaside 8
Mısra: **85**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hz. Osman.
Cāmiʿ-i Ḥażret-i Ḳurʾān
Cenāb-ı ʿOsmān
Ẕāt-ı pāki ṣadef-i ʿizzete
dürr-i şehvār

2. **cenāb-ı ʿosmān:**
Rübai 393
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hz. Osman, dört büyük halifeden üçüncüsü, cennetle müjdelenmiş ve Kur'anı bir araya getirmiş kişi.
Pīrāye-dih-i şöhret-i İbn-i
ʿAffān
Ol kān-ı ḥayā yaʿnī Cenāb-ı
ʿOsmān

cenāb-ı pāküñe:

1. **cenāb-ı pāküñe:**-*üñ, -e*
Matla 127
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz. saf hazretleri.
Ḳılup ʿunvān-ı
subḥāne'lleẕī esrā ile manṣūṣ
Cenāb-ı pāküñe Miʿrācı
Mevlā eyledi maḫṣūṣ

2. **cenāb-ı pāküñe:**-*üñ, -e*
Murabba 1
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ususuz makam II Vahdet makamı.
Senā vü ḥamd ü şükr ancaḳ
Cenāb-ı pāküñe elyaḳ

3. **cenāb-ı pāküñe:**-*üñ, -e*
Murabba 2
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ususuz makam II Vahdet makamı.
Cenāb-ı pāküñe maʿlūm
Meded senden meded mevlā

cenāb-ı resūli:

1. **cenāb-ı resūli:**-*i*
Kaside 26
Mısra: **263**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
HZ. Muhammed'e (SAV)duyulan sevgi, muhabbet, aşk.

Görüp cenāb-ı resūli o şeb menāmında
Beşāret oldı aña vaʿde-i bihişt ü liḳā

cenāb-ı şeyḫ-i kāmil:

1. **cenāb-ı şeyḫ-i kāmil:**
Gazel 140
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Olgun şeyh hazretleri.
Cenāb-ı şeyḫ-i kāmil āb-ı rūy-ı Naḳş-ı bendī kim
Gül-i enfās-ı pāki nefḫa-perdāz-ı Mesiḥādur

cenāb-ı ṣıddīḳ:

1. **cenāb-ı ṣıddīḳ:**
Kaside 8
Mısra: **81**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın doğruluk kişisi II Hz. Ebu Bekir.
Şeref-ārā-yı cihān yaʿnī Cenāb-ı Ṣıddīḳ
Ol ki faḫr-ı rusüle olmış idi hem-reh-i ġār

2. **cenāb-ı ṣıddīḳ:**
Rübai 256
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın doğruluk kişisi II Hz. Ebu Bekir.
Ser-defter-i evliyā Cenāb-ı Ṣıddīḳ
Kim ṣihr-i Muḥammedī Ebū Bekr-i ʿAtīḳ

cenāb-ı yāre:

1. **cenāb-ı yāre:**-*e*
Gazel 405
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüce sevgili.
Naḥīfīnüñ nedür cürmi Ḫudā ʿālim ʿalīm Allāh
Cenāb-ı yāre ḳul itmiş anı bī-iḫtiyār ebrū

cenāb-ı ẕāt-ı ḫāver-rütbe:

1. **cenāb-ı ẕāt-ı ḫāver-rütbe:**
Kaside 28
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güneş rütbeli kişi hazretleri II yüksek rütbeli Yeniçeri askeri İsmail Ağa.
Cenāb-ı ẕāt-ı ḫāver-rütbe İsmāʿīl Aġa ol kim
Der-i ʿizzet-medārı der-geh-i devlet-meʾābumdur

çend:

1. **çend:**
Gazel 288
Mısra: **5**
Birkaç.
Çend ʿuşşāḳuñ olup cümle perīşān-ı melāl
Nām ü şānuñ şeh-i bī-ḫayl ü sipāh olsa gerek

ceng itmek:

1. **ceng itmek:**-*mek*
Tahmis 8
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Savaşmak, çekişmek.
Verziş-i lāzıme-i ġayret ü neng itmek içün
Leşker-i eşk-i firāvān ile ceng itmek içün

çeng ü rebāb:

1. **çeng ü rebāb:**
Gazel 479
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Harp ve kemençe.
Der-kār idince muṭrib-i ḫoş-lehçe naġmesin
Feryāda başladuḳ bile çeng ü rebāb ile

cenge ṭurur:

1. **cenge ṭurur:**-*ur*
Tahmis 8
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Savaşa girmek.
Gūyiyā cenge ṭurur nīze-güẕārān ṣaf ṣaf
Ḳadd-i āzādıña serv-i çemen olmış bende

çeng-i zer-tār:

1. **çeng-i zer-tār:**
Kaside 8
Mısra: **216**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Altın telli, yay şeklinde eğri, Türk musikisinde vaktiyle kullanılmış müzik âleti.
Sāl-i gül-gün ile eflāki getürdi raḳṣa
Zühre şevḳ ile alup destine çeng-i zer-tār

cennāt:

1. **cennāt:**
Kaside 4
Mısra: **32**
Cennetler.
Nūr-ı dīdārını ister ʿuşşāḳ
N'eylesün anlara cennāt u ʿuyūn

cennet:

1. **cennet:**
Gazel 280
Mısra: **14**
Allah'ın mümin, sadık kullarına vaat ettiği içinde ebedi kalınacak olan mekan.
Firāḳuñ olmada ʿuşşāḳa dūzaḫ-ı cān-sūz
Eyā viṣāli olan cennet es-selāmu ʿaleyk

2. **cennetde:**-*de*
Gazel 448
Mısra: **4**
Allah'ın mümin, sadık kullarına vaat ettiği içinde ebedi kalınacak olan mekan.
Ölürsem şevḳ-ı reftāruñla ey serv-i ḫırāmānum
Senüñ hep şīveñi taḳrīr idem cennetde ġılmāna

3. **cennetden:**-*den*
Kaside 8
Mısra: **45**
Allah'ın mümin, sadık kullarına vaat ettiği içinde ebedi kalınacak olan mekan.
Ser-be-ser bāġ-ı cihān virdi nişān cennetden
Ḥūr u ġılmānı idüp ʿāşıḳa teẕkīr ezhār

4. **cennetden:**-*den*
Kaside 11
Mısra: **5**
Allah'ın mümin, sadık kullarına vaat ettiği içinde ebedi kalınacak olan mekan.
Ḳıldı cennetden saña ʿizzetle iḥżār-ı Burāḳ
Çün irişdi emr-i mevlā Ḥażret-i Cebrāʾile

5. **cennetle:**-*le*
Kıt'a 24
Mısra: **1**
Allah'ın mümin, sadık kullarına vaat ettiği içinde ebedi kalınacak olan mekan.
On nefer kimse ki cennetle mübeşşer oldı
Saña naẓm eyleyeyüm tā ola ḥıfẓı āsān

6. **cenneti:**-*i*
Kıt'a 42
Mısra: **4**
Allah'ın mümin, sadık kullarına vaat ettiği içinde ebedi kalınacak olan mekan.
Emr-i mübāḥ iken niʿam-ı Cennetü'n-naʿīm
Bir iki dāne eyledi meslūb cenneti

7. **cennetde:**-*de*
Matla 245
Mısra: **2**
Allah'ın mümin, sadık kullarına vaat ettiği içinde ebedi kalınacak olan mekan.
Döner būs itmege her laḥẓa ol pāy-ı dil-ārāyı
ʿAceb mi ser-nigūndur diseler cennetde Ṭūbāyı

8. **cennet:**
Murabba 9
Mısra: **25**
Allah'ın mümin, sadık kullarına vaat ettiği içinde ebedi kalınacak olan mekan.
Eger dūzaḫ eger cennet
Eger ḳahr u eger raḥmet

9. **cennetde:**-*de*
Tarih 12
Mısra: **10**
Allah'ın mümin, sadık kullarına vaat ettiği içinde ebedi kalınacak olan mekan.
Didi fevtine Naḥīfī tārīḫ
Peder-i pīr ola cennetde muḳīm

10. **cennetde:**-*de*
Tarih 25
Mısra: **7**
Ahirette müminlere Allah tarafından va'dedilen ebedî hayat, yaşanacak yer.
İlāhī ecrini cennetde Kevşer eyle anuñ
Be-āb-ı rūy-ı Muḥammed ʿaleyhi elf ṣalāt

cennet olur:

1. **cennet olur:**-*ur*
Gazel 60
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Çok güzel, iç açıcı, huzur verici yer haline gelmek.
Eger refīḳ muvāfıḳ olursa cennet olur
Velī muḫālif ile her ḳadem hezār ʿaẕāb

cennet-āsā:

1. **cennet-āsā:**
Tarih 17
Mısra: **23**
Cennet gibi.
Bu ḳaṣr-ı cān-fezāda cennet-āsā ʿömr olur efsūn
Hevā-yı dil-keşinden kesb-i feyż-i rūḥ ider ecsād

cennet-i aʿlāya:

1. **cennet-i aʿlāya:**-*ya*
Gazel 524
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yüce cennet; en güzel cennet.
Senüñ gülzār-ı kūyuñ cennet-i aʿlāya degmez mi
Nihāl-i ḳāmetüñ ey naḫl-i nev ṭūbāya degmez mi

cennet-i ḥüsnüñde:

1. **cennet-i ḥüsnüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 525
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzellik cenneti II Sevgilinin bedeni.
Meded ʿarż itme ḫālüñ cennet-i ḥüsnüñde ʿuşşāḳa
Bilürsin Ādeme cānā ki ol bir dāne kār itdi

cennet-i kūyuñ:

1. **cennet-i kūyuñ:**-*uñ*
Tahmis 3
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin cennet gibi olan mahallesi.
Cennet-i kūyuñ ḫayāliyle cihānda muttaṣıl
-

cennet-i şeddād:

1. **cennet-i şeddād:**
Tarih 17
Mısra: **52**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şeddad'ın cenneti (Zalimliği ile ün yapmış, yeryüzü cenneti denilen İrem'i kendine kurmuş olan efsanevi hükümdar).
Ḫudāyīdür bu mevḳiʿ çār-bāġa eyleme teşbīh
Bihişt-i ʿAdne olsun mı naẓīre cennet-i Şeddād

cennetle mübeşşer oldı:

1. **cennetle mübeşşer oldı:**-*dı*

Kıt'a 41
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cennetle müjdelenmek. Hayattayken Allah tarafından Hz. Muhammet aracılığıyla cenneyle müjdelendiği söylenen on kişi.
On nefer kimse ki cennetle mübeşşer oldı
Ki Ebūbekr ü ʿÖmerdür daḫi ʿOs̱mān u ʿAlī

cennetü'l-meʾvā:

1. **cennetü'l-meʾvā:**
Gazel 461
Mısra: **20**
Meʾvā cenneti.
Saña rāh-ı rehā ṭāʿat-i Ḥaḳdur ġayrı terk eyle
Alınmaz Cennetü'l-meʾvā nezāketle ẓarāfetle

çerā:

1. **çerā:**
Rübai 146
Mısra: **4**
Işık, alev.
Fermānuñ ile cemīʿ-i mevcūdāta
Bī-çūn ü çerā senüñdür iḥsān-ı vücūd

çerāġ:

1. **çerāġ:**
Gazel 259
Mısra: **1**
Mum, kandil.
Yāre didüm ʿāşıḳāna gūyiyā şuʿleñ çerāġ
Bu şeb-i ḥasretde olsun baña ol vaṣluñ çerāġ

2. **çerāġ:**
Gazel 259
Mısra: **2**
Mum, kandil.
Yāre didüm ʿāşıḳāna gūyiyā şuʿleñ çerāġ
Bu şeb-i ḥasretde olsun baña ol vaṣluñ çerāġ

3. **çerāġ:**
Gazel 259
Mısra: **4**
Mum, kandil.
Ruḫlaruñ micmer a şāhum ḫālüñ anuñ ʿanberi
Dūdı anuñ mūy-ı ḫālüñ ʿāleme ḥüsnüñ çerāġ

4. **çerāġ:**
Gazel 259
Mısra: **6**
Mum, kandil.
Dil-berā ebrūy u müjgānuñ senüñ tīr ü kemān
Leblerüñ mānend-i sükker zīver-i çeşmüñ çerāġ

5. **çerāġ:**
Gazel 259
Mısra: **8**
Mum, kandil.
ʿĀşıḳı ġarḳ itdi nūra meşʿal-i luṭfuñ senüñ
Hem ḳamer ṭutdı ḥacālet oldı çün vechüñ çerāġ

6. **çerāġ:**
Gazel 259
Mısra: **10**
Mum, kandil.
Bu Naḥīfī pādişāhum istemez şemʿ u żiyā
Ol şeb-i vuṣlatda çün āyīne-i ḥüsnüñ çerāġ

7. **çerāġum:**-*um*
Gazel 269
Mısra: **2**
Çıra, kandil, mum.
Hücūm-ı şevḳ ile sīnemde cānā tāze dāġum yoḳ
Pendüm bu meclis-i ʿışḳ içre sūzān bir çerāġum yoḳ

8. **çerāġuña:**-*un, -a*
Kıt'a 28
Mısra: **4**
Mum, kandil.
Kāfir nedür bu ḥüsn-i cihān-sūz sende kim
Pervāne eyledüñ dil-i zārı çerāġuña

çerāġ eyle:

1. **çerāġ eyle:**
Gazel 435
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çıra eylemek, yakmak, tutuşturmak. II Bahtını güzelleştirmek, bahtiyar etmek.
Dil-i mehcūrumı vaṣluñla şāhum dāġ dāġ eyle
Ḳuluñdur tā ezelden ol ġarībi bir çerāġ eyle

2. **çerāġ eyle:**
Kaside 24
Mısra: **87**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aydınlatmak.
Zamān-ı devletüñde ben ġarībi bir çerāġ eyle
Biraz cemʿiyyet iḥsān eyle aḥvāl-i perīşāna

çerāġ olur:

1. **çerāġ olur:**-*ur*
Gazel 175
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kandil olmak.
Sīnemde tā ki şerḥalaruñ reşk-i bāġ olur
Ol lālezār-ı ḥasrete dāġum çerāġ olur

çerāġān:

1. **çerāġān:**
Gazel 14
Mısra: **6**
Kandiller.
Derūn-ı sīne-i pür-şerḥa dāġ-ı şuʿlenākümle
Nümāyāndur çerāġān ile şaḥn-ı lālezārāsā

çerāġ-ı āh:

1. **çerāġ-ı āh:**
Gazel 240
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ahın ateşi.
Fürūġ-ı mihr-i ruḫsārı gerek cānānenüñ yoḫsa

Çerāġ-ı āh ile deycūr-ı ḥasret rūşen olmazmış

<u>çerāġ-ı nūr-ı ẕātuñdur:</u>

1. **çerāġ-ı nūr-ı ẕātuñdur:**-*uñ, -dur*
Matla 240
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Özünün parlak fitili.
N'ola ṣubḥ u mesā dergāhuña yüz sürse mihr ü māh
Çerāġ-ı nūr-ı ẕātuñdur cihān yā nūru ʿarşi'llāh

<u>ceres:</u>

1. **ceres:**
Gazel 236
Mısra: **6**
Çan, çıngırak, zil.
Ser-süḫandur ders-i şeftālūye ṣāhum leblerüñ
Gūş idüp ṭūṭī anı ḳıldı girībānın ceres

<u>cerīde-i süḫanum:</u>

1. **cerīde-i süḫanum:**-*um*
Gazel 505
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Söz defteri.
Naḥīfīyā sitem-i nā-becā-yı devr-i denī
Cerīde-i süḫanum nüsḫa-i melāl itdi

<u>cesād:</u>

1. **cesādı:**-*ı*
Kaside 1
Mısra: **19**
Bedenler, cesetler.
Ṣafvet-i ervāḥdur cesādı pür-nūr eyleyen
Bu ḫaber besdür saña ʿārif iseñ bī-irtiyāb

<u>cesāret:</u>

1. **cesāret:**
Rübai 497
Mısra: **3**
Cesurluk, yiğitlik, yüreklilik.
ʿİṣyāna cesāret niçe mümkin ancaḳ
Faẓl u kerem ü ʿafvüñe oldum ġırre

<u>cesāret itme:</u>

1. **cesāret itme:**-*me*
Kıt'a 42
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cesaret etmek.
Nehy-i Ḫudāya itme cesāret Naḥīfīyā
Eyle nihāyetinde taṣavvur faẓīḥati

<u>cesāret ḳıldı:</u>

1. **cesāret ḳıldı:**-*dı*
Kaside 11
Mısra: **46**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cesaret etmek, yeltenmek, bir işe korkusuzca girişmek.
Yā Resūla'llāh Naḥīfī şerm ü ḫacletle bu dem
Naʿtüñe ḳıldı cesāret ḥālini inhā ile

<u>cesāret ḳıldum:</u>

1. **cesāret ḳıldum:**-*du, -m*
Gazel 418
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cesaret etmek, yeltenmek, bir işe korkusuzca girişmek.
Naḥīfī-veş olup maġrūr-ı luṭfuñ şerm ü ḫacletle
Rüsūm-ı naʿtüñe ḳıldum cesāret yā Resūla'llāh

<u>çeşm:</u>

1. **çeşmüme:**-*üm, -e*
Gazel 34
Mısra: **7**
Görme organı, dide, ayn.
Ṣuʿle-i dūzāḫ olur çeşmüme her ġonçeleri
Sensüz āteş görinür ṣaḥn-ı çemenzār baña

2. **çeşmini:**-*i, -n, -i*
Gazel 67
Mısra: **11**
Görme organı, dide, ayn.
Ḫvāb-ı teġāfül eyledi der-beste çeşmini
Ḳaldı ṣabāḥ-ı ḥaşre dem-i intibāh-ı baḫt

3. **çeşminde:**-*i, -n, -de*
Gazel 121
Mısra: **11**
Bakış, görüş, nazar II Algılama biçimi, fikir, düşünce, anlayış.
Çeşminde almaz sipihrüñ mihr ü māhın rūz u şeb
ʿĀşıḳ-ı āvāre-ḫāṭır māh-ı tābānın arar

4. **çeşmine:**-*i, -n, -e*
Gazel 145
Mısra: **10**
Görme organı, dide, ayn.
Cihānı görmez olur ġamze-i siyehkārı
Ne dem ki çeşmine germiyyet-i şarāb gelür

5. **çeşmine:**-*i, -n, -e, -*
Gazel 145
Mısra: **5**
Görme organı, dide, ayn.
ʿAceb mi çeşmine yeksān gelürse luṭfʿu ġażab
Ḫaṭā da eylese mestāneye ṣavāb gelür

6. **çeşmüñ:**-*üñ*
Gazel 155
Mısra: **1**
Görme organı, dide, ayn.
Çeşmüñ meger ḳażā ile yek-dil degül midür
Tīr-i nigāhuñ aña muʿādil degül midür

7. **çeşmüñ:**-*üñ*
Gazel 167

Mısra: **7**
Görme organı, dide, ayn.
Cām-ı bī-tābı ṣunar çeşmüñ nigāh-ı mestüñe
Bir iki gün ḫūn-ı dilden var ise perhīzi var

8. **çeşmine:**-*i, -n, -e*
Gazel 171
Mısra: **5**
Görme organı, dide, ayn.
Çeşmine iʿlām ider ḳaṣd-ı nigāh itdüklerim
Ġamze-i bī-raḥm-i dil-ber de ʿaceb ġammāz olur

9. **çeşmüñ:**-*üñ*
Gazel 172
Mısra: **8**
Görme organı, dide, ayn.
Bir naẕarda gösterür nāz ü niyāz-ı fitneyi
Her ne dem çeşmüñ dil-i nālān ile hem-rāz olur

10. **çeşminüñ:**-*i, -n, -üñ*
Gazel 181
Mısra: **3**
Bakış, görüş, nazar II Algılama biçimi, fikir, düşünce, anlayış.
Murādı çeşminüñ her n'eydigin iʿlām ider cāna
Lisān-ı ʿişvenüñ ol ġamzeler kim tercümānıdur

11. **çeşmüm:**-*üm*
Gazel 204
Mısra: **2**
Görme organı, dide, ayn.
Hemīşe ṭurmayup cānā ġamuñla dīde ḳan aġlar
A ṣāhum yaluñuz çeşmüm degüldür tende cān aġlar

12. **çeşmüñ:**-*üñ*
Gazel 208
Mısra: **7**
Görme organı, dide, ayn.
Çeşmüñ füsūn u fitneden eyler mübāḥaşe
Ol āfetüñ suʾāline yoḳdur cevābumuz

13. **çeşmüme:**-*üm, -e*
Gazel 222
Mısra: **10**
Görme organı, dide, ayn.
Dimiş laʿl-i lebüm şimden girü aña ḥarām olsun
Anuñçün çeşmüme tāb-ı ṣarāb-ı dil-güşā gelmez

14. **çeşmümden:**-*üm, -den*
Gazel 299
Mısra: **11**
Görme organı, dide, ayn.
N'ola rīzān olursa ḫūn-ı dil ey māh çeşmümden
Nigāhuñ gāhī luṭf-ālūd gāhī pür-sitīz itdüñ

15. **çeşmüme:**-*üm, -e*
Gazel 359
Mısra: **3**
Görme organı, dide, ayn.
Mümteniʿdür çeşmüme seyr-i cemāl-i behcetüñ
Āfitāb-ı şuʿle-teʾsīr-i nigāhumsın benüm

16. **çeşmüme:**-*üm, -e*
Gazel 383
Mısra: **5**
Görme organı, dide, ayn.
Gün yüzüñ gördükçe ey mihr-i melāḥat çeşmüme
Ḫūn-ı ḥasretdür ya eşk-i lücce-peymādur gelen

17. **çeşmüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 384
Mısra: **9**
Görme organı, dide, ayn.
Çeşmüñi ālūde-i küḥl-i teġāfül eyleme
ʿĀşıḳ-ı bīmāra āfet üzre āfet olmasun

18. **çeşmümde:**-*üm, -de*
Gazel 458
Mısra: **7**
Görme organı, dide, ayn.
Çeşmümde seyl-i ḥasret sīnemde dāġ-ı fürḳat
İtdi esīr-i ġurbet ben ḫāki āb ü dāne

19. **çeşmüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 470
Mısra: **5**
Görme organı, dide, ayn.
Ṭurma hem-demlük ider ġamzeñ ile çeşmüñe dil
Ülfet itmekde o mecnūn yine āhūlar ile

20. **çeşmine:**-*i, -n, -e*
Gazel 478
Mısra: **3**
Görme organı, dide, ayn.
Neẕẕāreñ itme çeşmine efsūn-ger-i niyāz
Söyleşmeden o ġamze-i ḥāżır-cevāb ile

21. **çeşmüme:**-*üm, -e*
Gazel 496
Mısra: **6**
Görme organı, dide, ayn.
Sensüz ey ġonçe-dehen gülşen-i dehr-i dūnuñ
Çeşmüme ḫār-ı cefā oldı gül ü yāsemeni

22. **çeşmüñe:**-*ü, -ñ, -e*
Gazel 521
Mısra: **12**
Görme organı, dide, ayn.
N'ola ey fitne-cū tā cāna geçse naẕre-i nāzuñ
Müḳaḥḥal çeşmüñe küḥl-i vefā reng-i füsūn oldı

23. **çeşmüñi:**-*üñ, -i*
Kaside 5
Mısra: **11**
Görme organı, dide, ayn.
Çeşmüñi ḳıldı mükaḥḥal küḥl-i mā zāġe'l-baṣar
Vechüñe virdi ṭarāvet vaṣf-ı pāk-i ve'ḍ-ḍuḥā

24. **çeşmümi:**-*üm, -i*
Kaside 9
Mısra: **56**
Görme organı, dide, ayn.

Her maḳām-ı cennet-āsāyı ziyāret ḳılsam āh
Çeşmümi müstaġnī-i seyr-i gülistān eylesem

25. **çeşmüm:**-*üm*
Kaside 11
Mısra: **70**
Görme organı, dide, ayn.
El-meded ey melceʾ-i ümmet melāẕ-ı ʿāṣiyān
Lerze-nāk olduḳda çeşmüm vaḥşet-i ferdā ile

26. **çeşmümde:**-*üm, -de*
Kaside 19
Mısra: **96**
Görme organı, dide, ayn.
Künc-i ḥasretde ʿaceb mi eşk-rīz olsam müdām
Tūtiyādur çeşmümde ġam-ḫānemüñ ḫākisteri

27. **çeşmüm:**-*üm*
Kaside 24
Mısra: **74**
Görme organı, dide, ayn.
ʿAceb mi eşk-i ḫūn-ālūd ile peyġūle-i ġamda
Müşābih olsa çeşmüm maʿden-i yāḳūt u mercāna

28. **çeşmüñ:**-*üñ*
Matla 30
Mısra: **1**
Görme organı, dide, ayn.
Çeşmüñ ḳızarup renc-i remedden yine cānā
Gelmiş gözüñe ḫūn-ı dil-i ʿāşıḳ-ı şeydā

29. **çeşmüñi:**-*ün, -i*
Matla 70
Mısra: **2**
Bakış, görüş, nazar II Algılama biçimi, fikir, düşünce, anlayış.
Mā-verā-yı ʿarşa eylerseñ n'ola her dem naẓar
Çeşmüñi Ḥaḳ eyledi mekḥūl-ı mā-zāġa'l-baṣar

30. **çeşmüñ:**-*üñ*
Matla 75
Mısra: **2**
Görme organı, dide, ayn.
Sevād-ı çeşmüñe ḥurmet neden tā böyle ḫāʾildür
Senüñ beñzer ki çeşmüñ ey cefā-ḫū ḳana māʾildür

31. **çeşmüme:**-*üm, -e*
Matla 95
Mısra: **2**
Görme organı, dide, ayn.
Eşk-rīz-i ıżṭırāb olsam n'ola leyl ü nehār
Çeşmüme müjgān düşürdi ʿaks-i ḫaṭṭ-ı müşkbār

32. **çeşmine:**-*i, -n, -e, -*
Matla 120
Mısra: **1**
Görme organı, dide, ayn.
Dinilse çeşmine nergis o mest-i nāzuñ eger
Lisān-ı ḥāl ile dir ġamzesi Ve fīhi naẓar

33. **çeşmine:**-*i, -n, -e*
Rübai 40
Mısra: **1**
Görme organı, dide, ayn.
Çeşmine virilmiş nigeh-i fitne-nümā
Laʿline ṣunılmış süḫan-ı ruḥ-efzā

34. **çeşmümde:**-*üm, -de*
Rübai 188
Mısra: **1**
Görme organı, dide, ayn.
Çeşmümde temāşā-yı cemāl-i dil-ber
Fikrümde temennā-yı viṣāl-i dil-ber

35. **çeşmümde:**-*üm, -de*
Rübai 244
Mısra: **3**
Görme organı, dide, ayn.
Çeşmümde degül sürme eyā nūr-ı Ḫudā
Ḫak-i ḳademüñ dīdede itdüm maḥfūẓ

36. **çeşmüm:**-*üm*
Rübai 335
Mısra: **3**
Görme organı, dide, ayn.
Çeşmüm gibi tā böyle teġāfül itme
Sensin beni dīvāne iden hey ẓālim

37. **çeşmin:**-*i, -n*
Tahmis 6
Mısra: **3**
Görme organı, dide, ayn.
ʿĀrifüñ devr-i zamān çeşmin ider bī-nem
-

<u>çeşm ü müjgāndur:</u>

1. **çeşm ü müjgāndur:**-*dur*
Gazel 120
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Göz ve kirpik.
Ne ẓālim ġamzedür bilmem ne āfet çeşm ü müjgāndur
Ki her ḫūnī-nigāhuñ bir ḫadeng-i ṣuʿle-peykāndur

<u>çeşme:</u>

1. **çeşmeye:**-*ye*
Gazel 129
Mısra: **10**
Bir kaynaktan gelip bir haznede toplanan veya borularla getirilen suların, kullanılmak amacıyla üzerindeki musluklar vâsıtasıyle akıtılması için yapılmış küçük tesis.
Nühüfte dīdede ʿaksi o lāle-ruḫsāruñ
Bu çeşmeye sebeb oldur ki lāleli dirler

2. **çeşmede:**-*de*
Matla 160
Mısra: **2**
Bir kaynaktan gelip bir haznede toplanan veya borularla getirilen suların, kullanılmak amacıyla üzerindeki musluklar

vâsıtasıyle akıtılması için yapılmış küçük tesis.
Dūd-ı āhum n'ola zeyn olsa miş̲āl-i sünbül
Lāleli çeşmede bir gül-ruḫa oldum bülbül

3. **çeşme:**
Matla 178
Mısra: **2**
Bir kaynaktan gelip bir haznede toplanan veya borularla getirilen suların, kullanılmak amacıyla üzerindeki musluklar vasıtasıyle akıtılması için yapılmış küçük tesis II Salih Ağa tarafından yapılan çeşme.
Naḳş-ı reng-i ʿārıżuñ gitmez gözümden dem-be-dem
Çeşm-i giryāna ʿaceb mi lāleli çeşme disem

4. **çeşme:**
Tarih 29
Mısra: **27**
Bir kaynaktan gelip bir haznede toplanan veya borularla getirilen suların, kullanılmak amacıyla üzerindeki musluklar vâsıtasıyle akıtılması için yapılmış küçük tesis.
Buldı bu çeşme ile revnaḳ u fer Ṭop-ḫāne
Oldı sükkānı nevā-senc-i taḥiyyāt ü vürūd

5. **çeşmelerüñ:**-*ler, -üñ*
Tarih 29
Mısra: **31**
Bir kaynaktan gelip bir haznede toplanan veya borularla getirilen suların, kullanılmak amacıyla üzerindeki musluklar vâsıtasıyle akıtılması için yapılmış küçük tesis.
Her biri çeşmelerüñ oldı leṭāfetle revān
Reşḥa-i luṭfı virüp āteş-i ʿaṭşāna ḫumūd

<u>çeşme-i dīgerden:</u>

1. **çeşme-i dīgerden:**-*den*
Tarih 17
Mısra: **36**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Başka çeşmeler II başka gözler.
Meyān-ı cūda ṭarḥ-ı tāzedür temhīd-i ḥavż itmek
İdüp enbūblarla çeşme-i dīgerden istimdād

<u>çeşme-i kevser:</u>

1. **çeşme-i kevser:**
Gazel 72
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cennetteki kevser çeşmesi, ırmağı.
Lebine Çeşme-i Kevser dir isem maḥż-ı sezā
Anuñ ol perçemine vādī-i ẓulmet ḳat ḳat

<u>çeşme-i maḥmūd paşa:</u>

1. **çeşme-i maḥmūd paşa:**
Tarih 32
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mahmut Paşa Çeşmesi.
Naḥīfī söyledüm taḥsīn idüp itmāmına tārīḫ
Muṣaffā çeşme-i Maḥmūd Paşa āb-ı cān-efzā

<u>çeşme-i maʿrifetüñ:</u>

1. **çeşme-i maʿrifetüñ:**-*üñ*
Gazel 295
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Marifet pınarı.
Mā-sivāyı ḳılup ilḳā-yı dil-i pür-ḥikmet
Çeşme-i maʿrifetüñ rāhını ḫas-pūş itdüñ

<u>çeşme-i sulṭān maḥmūd:</u>

1. **çeşme-i sulṭān maḥmūd:**
Tarih 26
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sultan Mahmut çeşmesi.
Didi taḥsīn ü pesend ile Naḥīfī tārīḫ
Dil-güşā ṣāf zihī çeşme-i Sulṭān Maḥmūd

<u>çeşme-i zībāya:</u>

1. **çeşme-i zībāya:**-*ya*
Tarih 29
Mısra: **53**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Süslü çeşme.
Didi bu çeşme-i zībāya Naḥīfī tārīḫ
Rāh-ı Ḥaḳda ḥasenāt eyledi Sulṭān Maḥmūd

<u>çeşme-i zībāyı:</u>

1. **çeşme-i zībāyı:**-*yı*
Tarih 25
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzel, süslü çeşme.
Yapup bu çeşme-i zībāyı fī-sebīli'llāh
Beḳā-yı ẕikre sebeb ḳıldı ol sütūde-ṣıfāt

<u>çeşme-i zībendeyi:</u>

1. **çeşme-i zībendeyi:**-*de, -yi*
Tarih 29
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Süslü çeşme, süslenmiş çeşme.
Eyleyüp himmet o şāhenşeh-i mülk-i İslām
Ḳıldı bu çeşme-i zībendeyi ʿayn-ı mevrūd

<u>çeşm-i āfetüñ:</u>

1. **çeşm-i āfetüñ:**-*üñ*
Gazel 464
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Belalı göz.
O ḫūnī ġamzeler işler geçer bu cān-ı nālāna
Nigāh itdükçe çeşm-i āfetüñ mestāne mestāne

çeşm-i başīret:

1. **çeşm-i başīret:**
Rübai 476
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Basiret gözü.
Baḳ çeşm-i başīret ile naḫlistāna
Dönmüş şecerüñ her biri dervīşāna

çeşm-i bī-emān:

1. **çeşm-i bī-emān:**
Gazel 80
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güvenilmez göz celladı. || Sevgilinin öldürücü bakışları.
Gel ey dil eyleme ol çeşm-i bī-emān ile baḥs
İder mi ʿāḳıl olan tīġ-i ḫūn-feşān ile baḥs

çeşm-i bī-emān-ı yāra:

1. **çeşm-i bī-emān-ı yāra:**-*a*
Kaside 23
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin acımasız gözü.
Var ey āh-ı seḥer hecr ile giryān oldıġum naḳl it
Ki çeşm-i bī-emān-ı yāra raḥminden bükā gelsün

çeşm-i bī-emānuñdan:

1. **çeşm-i bī-emānuñdan:**-*uñ, -dan*
Gazel 146
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Amansız, korkusuz gözler.
Çekilmiş kūşeye bīm-i nigāh-ı cān-güdāzuñla
Meger ġamzeñ de çeşm-i bī-emānuñdan hirāsāndur

çeşm-i bīmār:

1. **çeşm-i bīmār:**
Matla 101
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasta göz II Sevgilinin baygın bakışları.
Ḫaste endīşe-i merg eyler iken leyl ü nehār
Ölümi yāda getürmez mi o çeşm-i bīmār

çeşm-i bīmārı:

1. **çeşm-i bīmārı:**-*ı*
Matla 108
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasta göz II Sevgilinin baygın bakışları.
Pister-i ġamda n'ola eyler isem nāle vü zār
Çeşm-i bīmārı gibi olmış o āfet bīmār

çeşm-i bütāna:

1. **çeşm-i bütāna:**-*a*
Kaside 12
Mısra: **74**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Put gibi güzellerin gözü.
Tā siḥr-i ḥelāl ile füsūn-sāzī-i nāzı
Taʿlīm ide her bir süḫanum çeşm-i bütāna

çeşm-i cādū:

1. **çeşm-i cādū:**
Tahmis 10
Mısra: **43**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Büyücü gözler II Sevgilinin gözleri.
Dil-i pür-tābı şikār itdi o çeşm-i cādū
Ṣayd-ı şīr eyledi gūyā ki hemān bir āhū

çeşm-i cāna:

1. **çeşm-i cāna:**-*a*
Gazel 135
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Can gözü.
Ne dil senüñ elem-i ḥasretüñle rāḥat olur
Ne fikr-i fürḳat ile çeşm-i cāna ḫ∨āb gelür

çeşm-i cānuma:

1. **çeşm-i cānuma:**-*um, -a*
Gazel 367
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Can gözü.
Rūz-ı rūşen tīre vü tār oldı çeşm-i cānuma
Görmeyelden āfitāb-ı ʿārıż-ı tābendesin

çeşm-i cebīn-sāyān-ı ḫāk-i pāyüñe:

1. **çeşm-i cebīn-sāyān-ı ḫāk-i pāyüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 407
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayak toprağına yüz sürenlerin gözü II ayak süren âşıkların gözü.
Yeter çeşm-i cebīn-sāyān-ı ḫāk-i pāyüñe dāʾim
Ġubār-ı der-gehüñ küḥl-i saʿādet yā Resūla'llāh

çeşm-i ciger-dūzı:

1. **çeşm-i ciger-dūzı:**-*ı*
Rübai 267
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ciğeri delen göz II sevgilinin yan bakışı.
Ey ġamze-i ḫūn-rīzi belā-yı ʿuṣṣāḳ
V'ey çeşm-i ciger-dūzı ḳażā-yı ʿuṣṣāḳ

çeşm-i cihān-firībi:

1. **çeşm-i cihān-firībi:**-*i*
Gazel 183
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyayı aldatan göz.
Çeşm-i cihān-firībi kim ʿişve-nümā-yı fitnedür
Bir nigehiyle ser-be-ser mülk-i dili ḫarāb ider

çeşm-i devrānı:

1. **çeşm-i devrānı:**-*ı*
Tarih 1
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyanın gözü.
Yine faẕl-ı Ḫudā şād eyledi sükkān-ı āfāḳı
Yine luṭf-ı ilāhī rūşen itdi çeşm-i devrānı

çeşm-i dil:

1. **çeşm-i dil:**
Gazel 464
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül gözü.
Beni hecr-i ḫayālüñ şöyle meftūn itdi ki her dem
Arar naḳş-ı cemālüñ çeşm-i dil kāşāne kāşāne

çeşm-i dil-ber:

1. **çeşm-i dil-ber:**
Gazel 174
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin gözü.
Naḫl-i āhum ola ḳabrümde daḫi böyle bülend
Çeşm-i dil-ber ki benüm ābdih-i ḫākümdür

çeşm-i dildāruñ:

1. **çeşm-i dildāruñ:**-*uñ*
Gazel 167
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzelin bakışı...
Çeşm-i dildāruñ niçe müjgān-ı şūr-engīzi var
Ol ḥarāmīnüñ hezārān ḫançer-i ser-tīzi var

çeşm-i dile:

1. **çeşm-i dile:**-*e*
Gazel 336
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül gözü.
Şimdi ḫāk-i ḳademüñ çeşm-i dile oldı ḥarām
Bir zamān ser-zede-i kūşe-i dāmānuñ idüm

2. **çeşm-i dile:**-*e*
Gazel 380
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül gözü.
Cihān çeşm-i dile ṭār oldı hecr-i zülf ü rūyuñla
Şebüm farḳ itmez oldum ḥasretüñle rūz-ı rūşenden

3. **çeşm-i dile:**-*e*
Kaside 5
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül gözü.
Ḥālümi ʿarż itmedür ḳaṣdum ḥużūr-ı ʿizzete
Eyleyüp ḫāk-i derüñ çeşm-i dile küḥl-i cilā

4. **çeşm-i dile:**-*e*
Rübai 554
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül gözü.
Nūruñla virüp çeşm-i dile bīnāyī
Keşf eyle dil-i zāra reh-i maʿnāyı

çeşm-i dil-i zārına:

1. **çeşm-i dil-i zārına:**-*ı, -n, -a*
Kaside 11
Mısra: **57**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnleyen gönlün gözü.
Gelme çeşm-i dil-i zārına bir dem intibāh
Fikret-i aḥvāl-i pür-ehvāl-i ġam-peymā ile

çeşm-i dūr-bīn:

1. **çeşm-i dūr-bīn:**
Kaside 13
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uzağı gören göz (basiret sahibi).
Per-i şāhīn-i ḳudsīdür ki oldı lā-mekān-pervāz
O müjgān-ı dil-ārālar o çeşm-i dūr-bīn üzre

çeşm-i efsūn-sāzıña:

1. **çeşm-i efsūn-sāzıña:**-*ıñ, -a*
Muaşşer 1
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Büyüleyici göz || Sevgilinin etkili bakışı.
N'eyleyem ḫūrşīd-i raḫşānum göz açmaz ḫ∨ābdan
Keşf-i rāz ümmīd idüp ol çeşm-i efsūn-sāzıña

çeşm-i emel:

1. **çeşm-i emel:**
Gazel 375
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ümit gözü.
Göñül sūzān olurken āteş-i pür-sūz-ı fürḳatle
Ne mümkin farḳ ide çeşm-i emel gülzārı külḫandan

çeşm-i eşk-bār:

1. **çeşm-i eşk-bār:**
Gazel 466
Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşığın ağlayan gözleri.
Dem-i nezẕārede tīr-i nigāhı ḳaldı ol şūḫuñ
Degüldür şekl-i müjgānum bu çeşm-i eşk-bār üzre

çeşm-i felek:

1. **çeşm-i felek:**
Gazel 490
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Feleğin gözü.
Ḥaḳ bu eflāk ile ḫalḳ ideli ay ü güneşi
Görmedi çeşm-i felek sencileyin māh-veşi

çeşm-i fettān:

1. **çeşm-i fettān:**
Gazel 455
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Fitne çıkaran göz.
Sāye-i müjgān virür küḫl-i leṭāfet ḫāletin
Sürmeye ḥācet nedür ol çeşm-i fettān üstüne

çeşm-i fettāna:

1. **çeşm-i fettāna:**-*a*
Gazel 301
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Fitne çıkaran gözlü II sevgili.
Niçe ʿāḳılları mecnūn ider āhū-nigehi
Çeşm-i fettāna baḳuñ ġamze-i seḥḥārı görüñ

çeşm-i fettānı:

1. **çeşm-i fettānı:**-*ı*
Gazel 172
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Fitne çıkaran göz.
Ol perīnüñ çeşm-i fettānı ʿaceb ġammāz olur
Her nigāh-ı ġamzesi ʿuşşāḳa ḥarf-endāz olur

2. **çeşm-i fettānı:**-*ı*
Gazel 228
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Fitne yayan, kargaşa oluşturan göz; sevgilinin kıskançlıkla bakan gözü.
Süḫan-pervāz iken her bir nigehde çeşm-i fettānı
O şūḫ-ı ġonçe-lebden ehl-i dil ḳaṭʿā kelām almaz

çeşm-i fettānuñ:

1. **çeşm-i fettānuñ:**-*uñ*
Gazel 297
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Fitne çıkaran göz.
Bu nigehlerle çeşm-i fettānuñ
Ḳanına girdi çoḳ Müselmānuñ

2. **çeşm-i fettānuñ:**-*uñ*
Gazel 523
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Fitne çıkaran göz.
Her kimi görse nigāh-ı āşināyı gösterür
Görmedüm bir bī-vefā hīç çeşm-i fettānuñ gibi

çeşm-i füsūnkāruñda:

1. **çeşm-i füsūnkāruñda:**-*uñ, -da*
Gazel 36
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin büyüleyici gözleri.
Ne ṭāliʿdür ki ben aḥvālümi taḳrīre geldikçe
Senüñ çeşm-i füsūnkāruñda reng-i ḫ∨āb olur peydā

çeşm-i gerdūn:

1. **çeşm-i gerdūn:**
Kıt'a 45
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Feleğin gözü || *Dünya'da yaşamış insanlar.*
Böyle bir ḳaṣr-ı şafā görmedi çeşm-i gerdūn
Dīde-i encüm ile olsa n'ola ḫayrānı

çeşm-i giryān:

1. **çeşm-i giryān:**
Gazel 455
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlayan, gözyaşı döken; göz.
Ḫāke başma olmasun rencīde pāy-ı nāzüküñ
Ol ḳadem-sāy-ı tenezzül çeşm-i giryān üstüne

çeşm-i giryāna:

1. **çeşm-i giryāna:**-*a*
Kaside 24
Mısra: **76**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlayan, gözyaşı döken; göz.
Hücūm-ı girye-i endūh u ġamdan fāriġ olmaz hīç
Nigāh-ı şefḳatüñle bir naẓar ḳıl çeşm-i giryāna

2. **çeşm-i giryāna:**-*a*
Matla 178
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlayan göz.
Naḳş-ı reng-i ʿārıżuñ gitmez gözümden dem-be-dem
Çeşm-i giryāna ʿaceb mi lāleli çeşme disem

3. **çeşm-i giryāna:**-*a*
Matla 241
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlayan göz.

Ḫayāl-i ʿārıż-ı dil-ber gelince çeşm-i giryāna
Ṣanursın iki gül düşmiş meyān-ı baḥr-ı ʿUmmāna

çeşm-i giryāndur:

1. **çeşm-i giryāndur:**-*dur*
Gazel 352
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlayan, gözyaşı döken; göz.
Şāhid-i sırr-ı ḥaḳīḳat didi gūş-ı cānuma
Ḳurretü'l-ʿayn-i viṣālem çeşm-i giryāndur yerüm

çeşm-i giryānı:

1. **çeşm-i giryānı:**-*ı*
Gazel 515
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlayan, gözyaşı döken; göz.
Ne var bir laḥẓa ḫandān eyle raḥm it devr-i ḥüsnüñde
Yeter aġlatduñ ey ṣūḫ-ı cefā-cū çeşm-i giryānı

çeşm-i giryānum:

1. **çeşm-i giryānum:**-*um*
Gazel 495
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlayan, gözyaşı döken; göz.
Ḳıyās itmeñ benüm miḳyās-ı Nīle çeşm-i giryānum
Ki pinhān eyledüm ben ḳaṭre-i eşkümde deryāyı

çeşm-i ḫalḳa:

1. **çeşm-i ḫalḳa:**-*a*
Gazel 4
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Göz çevresi, göz dairesi, halkası.
Oldı ol mihr-i sipihr-i ışṭıfāya ḫāk-i pā Tūtiyā oldı anuñçün çeşm-i ḫalḳa kīmyā

çeşm-i ḫāside:

1. **çeşm-i ḫāside:**-*e*
Gazel 353
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Iki gözlü hasetçi.
Ḫāṣıyyetüm cilā-yı dil ü dīdedür eger
Mānīʿ ne çeşm-i ḥāside mānend-i gerd isem

çeşm-i ḥasret-dīdeme:

1. **çeşm-i ḥasret-dīdeme:**-*m, -e*
Gazel 21
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasret çeken göz, şairin kendisi, hasret acısı gören göz.
Cemālüñ görmeyelden aġlaram ālām-ı hecrüñle
Gözüm nūrı görünmez çeşm-i ḥasret-dīdeme dünyā

çeşm-i ḥavās:

1. **çeşm-i ḥavās:**
Rübai 228
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Duyguların gözü.
Vir ʿışḳuñ ile cān ü dile istīnās
Ol şevḳ ile rūşen ola tā çeşm-i ḥavās

çeşm-i ḫīle-bāz:

1. **çeşm-i ḫīle-bāz:**
Gazel 41
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gözü hile oyunları yapan II hile bakışlı sevgili.
İder ḫadeng-i nigāhıyla ġayrıdan maḥfūẓ
Neẓāret eyleyüp ol çeşm-i ḫīle-bāz saña

çeşm-i ḫūn-ālūda geldi:

1. **çeşm-i ḫūn-ālūda geldi:**-*di*
Gazel 492
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kanla karışık göze gelmek.
Mest-i ser-germ-i neşāṭ itdi beni feryād-ı ney
Çeşm-i ḫūn-ālūda geldi neşve-i cān-baḫş-ı mey

çeşm-i ḫūn-āşāmına:

1. **çeşm-i ḫūn-āşāmına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 134
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kan içici, gaddar göz.
Mümkin olmaz çeşm-i ḫūn-āşāmına ʿarż-ı niyāz
Ġamzesi şol dem ki mest-i cām-ı istiġnā olur

çeşm-i ḫūn-bār:

1. **çeşm-i ḫūn-bār:**
Kaside 8
Mısra: **192**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kan dolu göz.
Merdüm-i dīde-i dāġ-ı dil-i ḫūrşīd itsün
Küḥl idüp ḫāk-i rehüñ şevḳ ile çeşm-i ḫūn-bār

çeşm-i ḫūn-feşānum:

1. **çeşm-i ḫūn-feşānum:**-*um*
Gazel 118
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kan saçan göz.
Dü çeşm-i ḫūn-feşānum hecr-i ruḫsāruñla giryāndur
Seni ben görmedim şāhum niçe dem niçe devrāndur

çeşm-i ḫūn-rīzüñ:

1. **çeşm-i ḫūn-rīzüñ:**-*üñ*
Gazel 275
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kan dökücü gözler.
Şehā ol çeşm-i ḫūn-rīzüñ naẓar ḳılduḳça ʿuşşāḳa
Deler baġrın bu ʿuşşāḳuñ göñüller pāy-māl ancaḳ

2. **çeşm-i ḫūn-rīzüñ:**-*üñ*
Matla 6
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kan dökücü gözler.
Remedden çeşm-i ḫūn-rīzüñ ḳızarmış gül-i raʿnā ey
Yine beñzer ki irmiş saña zaḫm-ı dīde-i aʿdā

çeşm-i ʿibretle:

1. **çeşm-i ʿibretle:**-*le*
Gazel 204
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İbret nazarıyla bakmak, incelemek.
Naẓar ḳıl çeşm-i ʿibretle kemā-kān ʿālem-i dehre
Ki istiġnā ḳılarsa yār eger pīr ü cevān aġlar

çeşm-i intiẓār:

1. **çeşm-i intiẓār:**
Gazel 472
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bekleyen göz.
Göñül aġlar reh-i ḥasretde çeşm-i intiẓār ile
Görinmez mi daḥi ol şīve-kārum maḥrem-i ʿışḳa

çeşm-i intiẓārum:

1. **çeşm-i intiẓārum:**-*um*
Gazel 428
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bekleyen göz.
Temennā-yı nesīm-i himmetüñle vaḳf-ı rāh oldı
Bu deşt-i ġamda çeşm-i intiẓārum yā Resūla'llāh

çeşm-i istiġnā-fürūşuñ:

1. **çeşm-i istiġnā-fürūşuñ:**-*uñ*
Gazel 187
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kanaatkârlık satan göz.
Çeşm-i istiġnā-fürūşuñ tā ki mest-i ʿişvedür
Neşve-yāb-ı ḥālet-i cām-ı Elest-i ʿişvedür

çeşm-i maġrūr:

1. **çeşm-i maġrūr:**
Tahmis 10
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aldanmış göz.
Āh ki ġamze-i bī-şefḳati ser-germ-i ʿitāb
Çeşm-i maġrūr ise mestī gibi ʿişve-ḫıṭāb

çeşm-i maḫmūr:

1. **çeşm-i maḫmūr:**
Kaside 27
Mısra: **124**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sarhoş, kendinden geçmiş göz.
ʿĀşıḳa ʿarż-ı niyāż itmege ruḫṣat yoġ idi
İtmese mest-i mey-i nāz anı çeşm-i maḫmūr

çeşm-i mekkār:

1. **çeşm-i mekkār:**
Tahmis 10
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hilekâr göz.
Ne ebrū-yı siyehkār u bu çeşm-i mekkār
Nedür ol ġamze-i ḫūn-rīz o nigāh-ı bīmār

çeşm-i mekkāra:

1. **çeşm-i mekkāra:**-*a*
Gazel 467
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hilekâr, aldatıcı göz.
Ġubār-ı cismümi gördükçe ḫāk-i pāyına
Çekildi sürme-i şefḳat o çeşm-i mekkāra

çeşm-i mekkārı:

1. **çeşm-i mekkārı:**-*ı*
Gazel 364
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hilekâr göz.
Kim bilürdi ol perī-rūyuñ cefā-kār oldıġın
Çeşm-i mekkārı gibi tā böyle ġaddār oldıġın

çeşm-i mekkāruñ:

1. **çeşm-i mekkāruñ:**-*uñ*
Gazel 148
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hilekâr göz.
Bir nigāhuñ fitne-i devr-i ḳıyāmet olmada
Sen misin bāʿiṣ ʿaceb yā çeşm-i mekkāruñ mıdur

çeşm-i mestedür:

1. **çeşm-i mestedür:**-*dür*
Gazel 101
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sarhoş göz.
Nāmı egerçi ḫaste elinden cihān zebūn
El-ḫaḳ taʿaccübüm benüm ol çeşm-i mestedür

çeşm-i mest-i ḫūbāna:

1. **çeşm-i mest-i ḫūbāna:**-*a*
Kaside 24
Mısra: **66**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellerin baygın gözü.
Yine beñzetdi zīb-i küḥl-i ḳudret ʿayn-ı ʿālemde
Ser-ā-pā nergis-i şehlāyı çeşm-i mest-i ḫūbāna

çeşm-i mestüñ:

1. **çeşm-i mestüñ:**-*üñ*
Gazel 302
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sarhoş göz.
Beni öldürdi ẓālim ġamze-i bī-raḥm ü pür-ḫūnuñ
Nedür bu şīvelerle çeşm-i mestüñ ʿişve-bāz itmek

çeşm-i mey-perestüñdür:

1. **çeşm-i mey-perestüñdür:**-*üñ, -dür*
Gazel 138
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sarhoş olan kırmızı göz.
Ḫarāb iden beni ol çeşm-i mey-perestüñdür
Yaḳan derūnumı tāb-ı nigāh-ı mestüñdür

çeşm-i mūrı:

1. **çeşm-i mūrı:**-*ı*
Kaside 19
Mısra: **75**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Karıncanın gözü.
Bulsa çeşm-i mūrı eyler kendüye cāy-ı penāh
Ḫavf-ı tīġuñdan ʿadūnuñ şöyle teng oldı yeri

çeşm-i nā-bīnā:

1. **çeşm-i nā-bīnā:**
Kaside 11
Mısra: **42**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Görmeyen göz.
Rütbe-i ḳadrüñ niçe fehm eylesün ehl-i hevā
Şems-i ẕātuñ derk olınmaz çeşm-i nā-bīnā ile

çeşm-i niyāz:

1. **çeşm-i niyāz:**
Gazel 342
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Rica gözü.
Āyīne-i cemālüñe çeşm-i niyāz ile
Çoḳ görme bir nigāhumı ḥayrānuñ oldıġum

2. **çeşm-i niyāz:**
Gazel 438
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Rica gözü.
Çeşm-i niyāz muntaẓır-ı revzen-i ümmīd
Yoḳdur o māha ruḫṣat-ı ʿarż-ı nigāh ise

çeşm-i niyāz olur:

1. **çeşm-i niyāz olur:**-*ur*
Rübai 210
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İstekli göz olmak, mecazen istekli olmak.
İtdükçe o Mevlevī semāʿa āġāz
Pervāne olur şemʿine biñ çeşm-i niyāz

çeşm-i nizārı:

1. **çeşm-i nizārı:**-*ı*
Gazel 132
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zayıf göz.
Ol kim ṣafā-yı ʿışḳuñ ile bī-vücūd olur
Çeşm-i nizārı maẓhar-ı nūr-ı şühūd olur

çeşm-i nizārum:

1. **çeşm-i nizārum:**-*um*
Gazel 150
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zayıf göz.
Dil ü cān ol ḳadar ol āfitāb-ı ḥüsne ḥayrāndur
Gören çeşm-i nizārum ẓann ider taṣvīr-i bī-cāndur

2. **çeşm-i nizārum:**-*um*
Gazel 472
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zayıf göz.
Yine çeşm-i nizārum ḥasretüñle dāġ dāġ oldı
Açılmış tāze güller bir naẓar ḳıl ʿālem-i ʿışḳa

çeşm-i pür-ḫūn:

1. **çeşm-i pür-ḫūn:**
Kaside 4
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kan ağlayan göz.
İñlesüñ ʿışḳ ile cān-ı nālān
Aġlasun derd ile çeşm-i pür-ḫūn

2. **çeşm-i pür-ḫūn:**
Kaside 8
Mısra: **123**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kan ağlayan göz.
Aġlayup ṣubḥ u mesā derd ile çeşm-i pür-ḫūn
İñlesün ney gibi dil sīne dögünsün def-vār

çeşm-i pür-ḫūn olmadı:

1. **çeşm-i pür-ḫūn olmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 493
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gözü kanlanmak (Çok ağlamak, çok üzülmek bağlamında.).
Girye-i şādī senüñ ḫūn-pāşī-i miḥnet senüñ
Aġlamaḳdan geçmedüñ ey çeşm-i pür-ḫūn olmadı

çeşm-i pür-neme:

1. **çeşm-i pür-neme:**-*e*
Tahmis 3
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yaş dolu gözler; ağlayan göz.
Kim idem tekbīr ü lebbeyk ile anda demdeme
Girye-i ḥasret gelüp şevḳ ile çeşm-i pür-neme

çeşm-i pür-nem-i ʿışḳa:

1. **çeşm-i pür-nem-i ʿışḳa:**-*a*
Gazel 472
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşkın nem dolu gözü.
Naḥīfī şevḳ-ı teşrīfiyle düşsem ḫāk-i pāyine
O şūḫum tūtiyā-sāz olsa çeşm-i pür-nem-i ʿışḳa

çeşm-i şefḳatle:

1. **çeşm-i şefḳatle:**-*le*
Gazel 431
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şefkat gözüyle, merhametle.
Besdür ey kān-ı şefāʿat rūz-ı maḥşerde eger
Çeşm-i şefḳatle Naḥīfīye iderseñ bir nigāh

çeşm-i seḥḥāruñ:

1. **çeşm-i seḥḥāruñ:**-*uñ*
Gazel 473
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Büyüleyici göz.
Bir nigāhıyla beni hem küşte hem iḥyā ider
Başladı iʿcāz-ı ḥüsne çeşm-i seḥḥāruñ yine

çeşm-i şehlā-yı neşāṭ:

1. **çeşm-i şehlā-yı neşāṭ:**
Gazel 249
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mutluluğun şehla gözlüsü II sevgili.
Nāz ile bir kerre tevcīh-i nigāh itse baña
Gelse inşāfa biraz ol çeşm-i şehlā-yı neşāṭ

çeşm-i sitem-āyīnüñden:

1. **çeşm-i sitem-āyīnüñden:**-*üñ, -den*
Gazel 379
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tavrı sitemli olan göz.
Bu Naḥīfī bilür ey āfet-i cān çekdigiñi
O nigehlerle o çeşm-i sitem-āyīnüñden

çeşm-i siyāhı:

1. **çeşm-i siyāhī:**
Gazel 55
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kara göz, kara gözlü.
Nedür ol ġamze-i ḫūnī nedür ol şīve-cenāb
Nedür ol çeşm-i siyāhī nedür ol ḫışm u ʿitāb

2. **çeşm-i siyāhı:**-*ı*
Kaside 8
Mısra: **38**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin siyah gözleri.
Güle göz dikdi niçe ḥasret ile nergis-i bāġ
Dīde-i yār gibi çeşm-i siyāhı bīmār

çeşm-i siyāh-ı yār:

1. **çeşm-i siyāh-ı yār:**
Gazel 180
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin kara gözleri.
ʿAcebdür nāz ile bīmār iken çeşm-i siyāh-ı yār
Yine her bir nigāhı ḥaylī āşūbı zebūn eyler

çeşm-i siyeh:

1. **çeşm-i siyeh:**
Tahmis 5
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Siyah göz.
Her ġamzesin itmekde tīz ol nigeh-i cādū
Nāvek-fiken-i ʿişve ol çeşm-i siyeh her sū

çeşm-i siyeh-mestüñe:

1. **çeşm-i siyeh-mestüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 178
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Siyah gözlü sarhoş (sevgili).
Söylesek saña ḥikāyāt-ı ġamı ʿışḳumuzı
Her biri çeşm-i siyeh-mestüñe ḫ∨āb-āver olur

çeşm-i siyehüñ:

1. **çeşm-i siyehüñ:**-*üñ*
Tahmis 10
Mısra: **46**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Siyah göz.
Bende çekdi beni biñ siḥr ile zülf-i ḫoş-bū
Ṭutdı çeşm-i siyehüñ üstüne tīġ-i ebrū

çeşm-i şūh-ı dil-firībüñ:

1. **çeşm-i şūḫ-ı dil-firībüñ:**-*üñ*
Gazel 440
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül aldatan sevgilinin gözü.
İtmese ʿarż-ı teġāfül ʿāşıḳ-ı dīrīneye

Çeşm-i şūḫ-ı dil-firībüñ
böyle ġaddār olmasa

<u>çeşm-i şūḫ-ı dilsitānından:</u>

1. **çeşm-i şūḫ-ı dilsitānından:**-*ı, -n, -dan*
Matla 211
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül ülkesinin işveli sevgilinin gözleri.
ʿAceb mi vaż̇ʿ-ı mestī çeşm-i
şūḫ-ı dilsitānından
Şarāb-ı laʿli gitmez bir nefes
yārüñ dehānından

<u>çeşm-i şūḫuñ:</u>

1. **çeşm-i şūḫuñ:**-*uñ*
Gazel 53
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin gözü.
Nigāhuñ çeşm-i şūḫuñ her ne
itse itmezüz şevke
Kimi mest ü kimi bīmārdur
maʿẕūrlardur hep

2. **çeşm-i şūḫuñ:**-*uñ*
Gazel 153
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İşveli göz.
Çeşm-i şūḫuñ her ne dem
mest-i mey-i efsūn olur
Her nigāhuñ dāġ-sūz-ı ʿaḳl-ı
Eflāṭūn olur

3. **çeşm-i şūḫuñ:**-*uñ*
Gazel 495
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İşveli göz.
Ne ḫoş taʿbīr ider lafẓ-ı
füsūnı çeşm-i şūḫuñ gör
İdince böyle taḳrīr eylese
üstād maʿnāyı

<u>çeşm-i şūḫuñdan:</u>

1. **çeşm-i şūḫuñdan:**-*uñ, -dan*
Gazel 384
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İşveli göz.
Ol ḳadar āmādedür çāk-i
girībān itmege
Çeşm-i şūḫuñdan Naḥīfîye
işāret olmasun

<u>çeşm-i şūḫuñla:</u>

1. **çeşm-i şūḫuñla:**-*uñ, -la*
Gazel 311
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İşveli göz.
Hep unıtduñ mı ḳanı ben
ʿāşıḳ-ı nālānuña
Çeşm-i şūḫuñla nigāh-ı
ʿişve-bāz itdüklerüñ

<u>çeşm-i şūr-engīzüñe:</u>

1. **çeşm-i şūr-engīzüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 483
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Fitne koparan göz.
Teşnedür cānum nigāh-ı
ġamze-i ḫūn-rīzüñe
Rāżıyam ḳurbān olursam
çeşm-i şūr-engīzüñe

<u>çeşm-i sūzenden:</u>

1. **çeşm-i sūzenden:**-*den*
Gazel 74
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Iğnenin gözü.
Cihānı seyr ider bī-bāk ü
pervā çeşm-i sūzenden
Olup şevḳ-ı nigāhuñla bu
cān-ı mübtelā ser-mest

<u>çeşm-i tatar eyledi:</u>

1. **çeşm-i tatar eyledi:**-*di*
Kaside 8
Mısra: **134**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tatar gözü eylemek.
Fikret-i çeşm-i siyeh-kārı
bütān ile dirīġ
Ġāret-i mülk-i şalāḥ eyledi
çeşm-i Tatar

<u>çeşm-i teʾessüf-kār:</u>

1. **çeşm-i teʾessüf-kār:**
Kaside 5
Mısra: **44**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Büyük üzüntü duyan göz.
Ben nedāmet-pīşe-i ʿişyān
olup giryān iken
Aġlaram çeşm-i teʾessüf-kār
ile şimdi aña

<u>çeşm-i teġāfülkārı:</u>

1. **çeşm-i teġāfülkārı:**-*ı*
Gazel 162
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bilmezlikten gelen göz.
ʿArż̇-ı ḥāl itmek murād itsem
nigāh-ı şūḫına
Nāz ile çeşm-i teġāfülkārı
ḳaṣd-ı ḫ∨āb ider

<u>çeşm-i teri:</u>

1. **çeşm-i teri:**-*i*
Rübai 520
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yaşlı göz.
Ḫuşḳ eyleme çeşm-i teri luṭf
eyle meded
Her laḥẓa ġam-ı ʿışḳ ile
giryān eyle

<u>çeşm-i terüñ:</u>

1. **çeşm-i terüñ:**-*üñ*
Gazel 504
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hoş göz.
İşrāb-ı derd-i hecr ile biñ
kerre aġlasa
Ġāyet bulur mı çeşm-i terüñ
mā-cerāları

çeşm-i ʿuḳuli:

1. **çeşm-i ʿuḳuli:**-*i*
Kaside 8
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Akılların, idrak edenlerin gözü.
Bu ne ḥikmet ki olur reh-zen-i ʿaḳl-i ḥükemā
Bu ne ḳudret ki ider çeşm-i ʿuḳuli bīdār

çeşm-i ümmīde:

1. **çeşm-i ümmīde:**-*e*
Kaside 24
Mısra: **89**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Umut gözü.
Çekeydüm ḫāk-i pāyuñ tūtiyā-veş çeşm-i ümmīde
Tenezzül eylemezdim bir daḫi küḥl-i Şıfāhāna

çeşm-i ümmīdi:

1. **çeşm-i ümmīdi:**-*i*
Gazel 337
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Umut gözü.
Ḫudā gösterse bir kerre seni ey bī-vefā görsem
Cihānda ölmeden çeşm-i ümmīdi rūşenā görsem

çeşm-i yārdan:

1. **çeşm-i yārdan:**-*dan*
Matla 221
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin gözü.
Tābiş-i neẕẕāreyi seyr eyle çeşm-i yārdan
Cāy-ı ʿibretdür bu ḳuvvet merdüm-i bīmārdan

çeşm-i yārüñ:

1. **çeşm-i yārüñ:**-*üñ*
Matla 262
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin gözleri.
Gözedür dāʾim anı her nigeh-i dil-cūsı
Çeşm-i yārüñ ḳılıcın ṣalṣa n'ola ebrūsı

çeşm-i żarīre:

1. **çeşm-i żarīre:**-*e*
Gazel 462
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kör göz.
Ṭabʿ-ı leʾīme pend-i seḫādan ne fāʾide
Çeşm-i żarīre küḥl-i cilādan ne fāʾide

çeşmine ḫ∨āb gelmez:

1. **çeşmine ḫ∨āb gelmez:**-*mez*
Kaside 19
Mısra: **57**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gözüne uyku girmemek.
Ḫ∨āb gelmez çeşmine illā meger kim ḫ∨āb-ı merg
Dīde-i aʿdāya geldükçe ḫayāl-i ḫançeri

çeşmümde ḫayālüñ olmasa:

1. **çeşmümde ḫayālüñ olmasa:**-*üñ, -ma, -sa*
Gazel 410
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gözünde hayali olmak.
Ḫarāb eylerdi seyl-āb-ı sirişküm ḫāne-i ṣabrı
Eger olmasa çeşmümde ḫayālüñ yā Resūla'llāh

çeşmümden gitdi:

1. **çeşmümden gitdi:**-*üm, -di*
Gazel 512
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gözden gitmek.
Oldı efsāne dem-i vaṣlı baña ol māhuñ
Gitdi çeşmümden o dem ẕāʾiḳa-i ḫ∨āb gibi

çeşmümden uçdı:

1. **çeşmümden uçdı:**-*üm, -dı*
Gazel 385
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gözden gitmek, uzaklaşmak, hatırlayamayacak duruma gelmek.
Çeşmümden uçdı cevrüñ ile ḫ∨āb-ı rāḥatum
Taʿlīm iden cefāyı saña rāḥat olmasun

cest ü çābüklük idersin:

1. **cest ü çābüklük idersin:**-*er, -sin*
Kaside 3
Mısra: **59**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hızlı ve çabuk davranmak.
Cest ü çābüklük idersin heves-i nefsüñ içün
Süst olursın gelicek ṭāʿatına mennānuñ

çetr-i hümāyūn-ḳadrinüñ:

1. **çetr-i hümāyūn-ḳadrinüñ:**-*i, -nüñ*
Kaside 19
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Divanın yüceliğinin gölgeliği.
Öyle bir şeh kim revā çetr-i hümāyūn-ḳadrinüñ
Aṭlas-ı gerdūn eger olsa firāş-ı çāderi

cev:

1. **ceve:**-*e*
Gazel 459
Mısra: **10**
Arpa tanesi.
Būse-i ḫālüñ dirīġ itme dil-i bīmārdan

Ṣatma ʿuṣṣāḳ-ı perīşān-ḥāli luṭf it bir ceve

cevāb:

1. **cevābuñ:**-*un*
Gazel 57
Mısra: **6**
Bir soruya, bir söz veya yazıya, bir durum ve ihtiyaca söz, yazı veya başka bir ifade yoluyla verilen karşılık, yanıt.
Lebinüñ şerbetini virmez iseñ ʿāşıḳuña
Ölicek yā ne cevābuñ olıcaḳ rūz-ı ḥisāb

2. **cevābumuz:**-*umuz*
Gazel 208
Mısra: **8**
Bir soruya, bir söz veya yazıya, bir durum ve ihtiyaca söz, yazı veya başka bir ifade yoluyla verilen karşılık, yanıt.
Çeşmüñ füsūn u fitneden eyler mübāḥaşe
Ol āfetüñ suʾāline yoḳdur cevābumuz

3. **cevābın:**-*ın*
Gazel 354
Mısra: **7**
Bir soruya, bir söz veya yazıya, bir durum ve ihtiyaca söz, yazı veya başka bir ifade yoluyla verilen karşılık, yanıt.
Bu sitem-güne cevābın güş idüp bildüm meger
Ḥüsnine maġrūr imiş ol dil-ber-i pür-naḫvetüm

4. **cevāba:**-*a*
Gazel 370
Mısra: **3**
Bir soruya, bir söz veya yazıya, bir durum ve ihtiyaca söz, yazı veya başka bir ifade yoluyla verilen karşılık, yanıt.
Ḳādir olmazsın cevāba şermden rūz-ı ḥisāb
Gel beni aġlatma eşk-i bī-şümārumdan ṣaḳın

5. **cevāb:**
Kaside 1
Mısra: **70**
Bir soruya, bir söz veya yazıya, bir durum ve ihtiyaca söz, yazı veya başka bir ifade yoluyla verilen karşılık, yanıt.
Ey Naḥīfîden suʾāl iden bu rāzuñ ġāyetin
Mā-sivā-yı Ḥaḳ ile bīgāne ol budur cevāb

6. **cevāb:**
Kıt'a 5
Mısra: **2**
Bir soruya, bir söz veya yazıya, bir durum ve ihtiyaca söz, yazı veya başka bir ifade yoluyla verilen karşılık, yanıt.
İḫtiyārī faḳr ile ṣanma ġınā yeksān ola
Evżaḥ-ı burhān ile benden saña budur cevāb

7. **cevābuñ:**-*uñ*
Rübai 509
Mısra: **4**
Bir soruya, bir söz veya yazıya, bir durum ve ihtiyaca söz, yazı veya başka bir ifade yoluyla verilen karşılık, yanıt.
Dirse bu benüm ḫidmet-i naʿtümde idi
Maḥşerde cevābuñ ne şeh-i levlāke

cevāb eylersin:

1. **cevāb eylersin:**-*r, -sin*
Gazel 369
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cevaplamak, cevaplandırmak, karşılık vermek.
Tīġ-i ʿışḳ ile şehīd olmada teʾḫīr itdüñ
Rūz-ı maḥşerde Naḥīfî ne cevāb eylersin

cevāb itme:

1. **cevāb itme:**-*me*
Gazel 444
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir soruya karşı söz söylemek, cevap vermek.
Temennā-yı viṣāle vaʿde ḳıl vaʿd-i ḫilāf olsun
Meded ümmīd-vār-ı luṭfa yeʾs üzre cevāb itme

cevāb itmez:

1. **cevāb itmez:**-*mez*
Gazel 164
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir soruya karşılık vermek II bir davranışa karşılık vermek.
Biñ suʾāl-i vuṣlat itsem bir cevāb itmez baña
Nāz ü istiġnā ṣanur ammā beni bī-tāb ider

cevāb olmaz:

1. **cevāb olmaz:**-*maz*
Tahmis 7
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yanıt, karşılık olmak.
Seri teslīm-i ḫāk-i ʿaczden ġayrı cevāb olmaz

cevāb vir:

1. **cevāb vir:**
Gazel 374
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Deyim**
Karşılık vermek, İcabet etmek.
Ḳurbānuñ oldıġum baña şāfî cevāb vir
Zaḫm-ı derūn-ı ʿāşıḳa tīmār ider misin

cevāb-ı ḳasem:

1. **cevāb-ı ḳasem:**
Gazel 109
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yemine cevap.

Gören o kāküli eyler yemīnine raġbet
Belī cevāb-ı ḳasem lām ile müʾekkeddür

cevāb-ı mā-ḥaṣal virmez:

1. **cevāb-ı mā-ḥaṣal virmez:**-*mez*
Gazel 217
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Neticenin karşılığını vermek.
O ṣūḫ-ı dilsitāna biñ suʾāl-i vuṣlat itsem de
İder ʿarż-ı teġāfül bir cevāb-ı mā-ḥaṣal virmez

cevābın virürse:

1. **cevābın virürse:**-*ür, -se*
Matla 35
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Cevaplamak, karşılığını vermek; gereksinimi karşılamak.
Zamāne itmede ehl-i kemāle cevr ü ʿitāb
Ḥużūr-ı Ḥaḳḳa cevābın virürse başḳa ḥisāb

cevahir:

1. **cevāhir:**
Gazel 156
Mısra: **33**
Cevherler, bir şeyin özü, maya, gevher.
Cevāhir ḳıymetin sarrāf-ı ḥāẕiḳ fehm ider elbet
Bilen ḳadr-i edā-yı naẓmuñ ol ṣāḥib-baṣīretdür

2. **cevāhir:**
Gazel 486
Mısra: **6**
Cevherler.
Münezzeh oldı cevherden ʿarażdan ẕāt-ı bī-çūnuñ
Yaratduñ nevʿ ü cins üzre cevāhir ile aʿrāżı

cevân:

1. **cevān:**
Gazel 73
Mısra: **9**
Genç, delikanlı. II Sevgili.
Bu zemīne bir ḳadem-rencīde ḳılmaz ol cevān
Ey Naḥīfī n'eylesün ʿāşıḳ daḥi eyler sükūt

2. **cevān:**
Gazel 212
Mısra: **13**
Genç, delikanlı. II Sevgili.
Mümkindür ol cevān ile ṣoḥbet Naḥīfīyā
Nāz ü niyāz olursa suʾāl ü cevābumuz

3. **cevān:**
Gazel 218
Mısra: **4**
Genç, delikanlı. II Sevgili.
Nigāhumdan bilür meftūn u ḥayrān oldıġum ol māh
Cihānda böyle ḥāl añlar netīce bir cevān olmaz

4. **cevān:**
Gazel 242
Mısra: **8**
Genç, delikanlı. II Sevgili.
İlāhī kimsenüñ āhın ḳomazmış yerde ḥāşā kim
Ṭurur zānū-yı ʿuşşāḳ cevān aġyāra yaṣdanmış

5. **cevān:**
Gazel 303
Mısra: **7**
Genç, delikanlı. II Sevgili.
Cihān cihān o cevān ile ṣoḥbet eyleyesin
Bu ʿālemi hele inkār olur mı hīç seferüñ

6. **cevāna:**-*a*
Gazel 458
Mısra: **12**
Genç, delikanlı. II Sevgili.
Luṭf eyle ey ṣabā var ʿarż eyle ḥasb-i ḥālüm
Ol lāle-ḫad nigāra ol serv-ḳad cevāna

7. **cevān:**
Gazel 511
Mısra: **4**
Genç, delikanlı. II Sevgili.
Düçār itdi beni miḥnetlere bu ġurbet illerde
Vaṭan fikri cihān mekri zamān ḳahrı cevān derdi

8. **cevāna:**-*a*
Rübai 339
Mısra: **4**
Genç, delikanlı. II Sevgili.
Ben tāzelendüm köhne ġam-ı ʿışḳı yine
Bin tāze cevāna yeni ʿāşıḳ oldum

cevān oldıġuña:

1. **cevān oldıġuña:**-*dıġ, -uñ, -a*
Gazel 476
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gençleşmek.
Niçe cān virmesün āşüftelerüñ inşāf it
Sevdigüm böyle ḥaḳīḳatli cevān oldıġuña

cevān-ı dil-rübā:

1. **cevān-ı dil-rübā:**
Kaside 23
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül alan genç II sevgili.
Ḳalur mı sende bu zühd ü riyālardan eser zāhid
Hele ṣabr eyle bezme ol cevān-ı dil-rübā gelsün

cevān-ı ḥūr-ṭālʿat:

1. **cevān-ı ḥūr-ṭālʿat:**
Gazel 434
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cennet kızı yüzlü genç II sevgili.
Bizümle ol cevān-ı ḥūr-ṭalʿat hem-nişīn olsa
Ḥarem-gāh-ı maḥabbet ʿayn-ı Firdevs-i berīn olsa

cevāz virmese:

1. **cevāz virmese:**-*me, -se*
Gazel 11
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Câiz kabul etmek, izin vermek, müsâade etmek.
Cihānı ḳırmaz idüñ ḫançer-i nigāhuñ ile
Cevāz virmese ḥükm-i kitāb-ı istiġnā

cevelāna gelmekdedür:

1. **cevelāna gelmekdedür:**-*a-mek, -de, -dür*
Kaside 12
Mısra: **40**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gezintiye çıkmak.
Gülzār-ı ḥarīminde o sulṭān-ı cihānuñ
Gelmekdedür ervāḥ-ı muḳaddes cevelāna

cevher:

1. **cevherden:**-*den*
Gazel 486
Mısra: **5**
Cevher.
Münezzeh oldı cevherden ʿarażdan ẕāt-ı bī-çūnuñ
Yaratduñ nevʿ ü cins üzre cevāhir ile aʿrāżı

cevher-fürūş-ı maʿnā ol:

1. **cevher-fürūş-ı maʿnā ol:**
Gazel 401
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mananın cevher satıcısı olmak.
Naḥīfīyā yine cevher-fürūş-ı maʿnā ol
Süḫan-verān-ı ʿAcem ḥayret ile lāl olsun

cevherī:

1. **cevherī:**
Kaside 19
Mısra: **70**
Önceki dizede lügat kelimesi geçmesinden dolayı Cevherî, İsmâil b. Hammâd olduğu düşünülmektedir. Tâcü'l-luġa adlı sözlüğüyle tanınan Arap dili âlimi.
Hep luġāt-ı nüsḫa-i medḥüñ iderdi iltizām
Cevher-i ẕātuñ eger görseydi şāhā Cevherī

cevher-i āyīne-i ʿışḳ-ı ḥudādur:

1. **cevher-i āyīne-i ʿışḳ-ı ḫudādur:**-*dur*
Gazel 492
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın aşk aynasının cevheri II gönül.
Ḳanda baḳsam gördigüm naḳş-ı cemāl-i yārdur
Cevher-i āyīne-i ʿışḳ-ı Ḫudādur cümle şey

cevher-i cān olurdı:

1. **cevher-i cān olurdı:**-*ur, -dı*
Gazel 467
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Can cevherinin olması.
Niṯār-ı maḳdem-i nāzuñ olurdı cevher-i cān
Eger ki Yūsuf-ı ḥüsnüñ çıḳaydı bāzāra

cevher-i celāl itdüm:

1. **cevher-i celāl itdüm:**-*dü, -m*
Kaside 25
Mısra: **36**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Azamet cevheri etmek.
Naḳş idince ġazāñı levḥ-i dile
Tīġuñı cevher-i celāl itdüm

cevher-i idrākümden:

1. **cevher-i idrākümden:**-*üm, -den*
Gazel 361
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Idrak cevheri.
Ḳuvvet-i taṣfiyeden ʿaksi olurdı ẓāhir
Ḳonsa mirʾāta eger cevher-i idrākümden

cevher-i ʿışḳuñ:

1. **cevher-i ʿışḳuñ:**-*uñ*
Gazel 447
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk cevheri.
Cevher-i ʿışḳuñ nihāndur sīne-i bī-kīnede
Iżṭırārīdür maḥabbet ʿāşıḳ-ı dīrīnede

cevher-i mücerreddür:

1. **cevher-i mücerreddür:**-*dür*
Gazel 107
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Has, saf, halis mücevher.
O ḥüsn-i ḥilḳati germābede temāşā ḳıl
Vücūd-ı enveri bir cevher-i mücerreddür

cevher-i naḳd-i cān:

1. **cevher-i naḳd-i cān:**
Kıt'a 10
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Can nakdinin cevheri.
Ṣayrafiyān-ı ḫurde-bīn didi görince ḥüsnini
Cevher-i naḳd-i cān gibi niçe ḫazīneler deger

cevher-i ṭabʿuma:

1. **cevher-i ṭabʿuma:**-*um, -a*
Kaside 8
Mısra: **243**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mizacımın, tabiatımın mücevheri.
Cevher-i ṭabʿuma şimden girü naʿtüñle senüñ
Eyledi himmetini gerdiş-i gerdūn-miʿyār

cevher-i zātın:

1. **cevher-i ẕātın:**-*ın*
Tarih 6
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
(Senin) Zatının cevheri.
Görünce cevher-i ẕātın aña ʿıḳdü'ş-şeref ḳıldı
İdüp manẓūme-i silk-i ṭahāret dürr-i şeh-vārın

cevher-i zātuñ:

1. **cevher-i ẕātuñ:**-*uñ*
Kaside 19
Mısra: **70**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
(Senin) Zatının cevheri.
Hep luġāt-ı nüsḫa-i medḥüñ iderdi iltizām
Cevher-i ẕātuñ eger görseydi şāhā Cevherī

çevir:

1. **çevir:**
Gazel 89
Mısra: **8**
Bir şeyin yönünü değiştirmek, döndürmek.
Dilerseñ baḥr-ı ʿışḳ içre selāmet bula bu geştī
Çevir engīne-i ʿışḳa dümen sensin eyā mellāḥ

cevlāna geldi:

1. **cevlāna geldi:**-*di*
Kaside 24
Mısra: **58**
Kelime Tipi: **Deyim**
Dolaşmak, gezmeye gelmek.
Tekāpū eyler iken cilve-gāh-ı medḥ ü vaṣfuñda
Hezārān şevḳ ile ṭāvūs-ı ṭabʿum geldi cevlāna

cevlāna gelse:

1. **cevlāna gelse:**-*se*
Tarih 1
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dolaşmak, gezmeye gelmek.
Ne şeh cevlāna gelse gāhī raḫş-ı bād-peymāsı
İder lerzende ḫāk içre dil-i Sām ü Nerīmānı

cevlān-gāh ide:

1. **cevlān-gāh ide:**-*e*
Kaside 19
Mısra: **166**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dolaşma yeri etmek.
Tā diyār-ı şarḳ u ġarba eyleyüp seyr ü sefer
Çarḫı cevlān-gāh ide sulṭān-ı mülk-i ḫāverī

cevlān-geh:

1. **cevlān-gehüñ:**-*üñ*
Rübai 270
Mısra: **2**
Gezilip dolaşılan yer.
Cibrīl saña eyleyüp iḥżār-ı Burāḳ
Cevlān-gehüñ olduḳda sipihr-i nüh ṭāḳ

cevlān-ḫīz-i fikretdür:

1. **cevlān-ḫīz-i fikretdür:**-*dür*
Gazel 156
Mısra: **42**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Düşünceyi gezintiye çıkaran.
ʿİnān-gerdān-ı raḫş-ı ʿazm olaldan mülk-i Īrāna Göñül bir özge ümmīd ile cevlān-ḫīz-i fikretdür

cevlān-sāz-ı meydān-ı sühān:

1. **cevlān-sāz-ı meydān-ı süḫān:**
Kaside 19
Mısra: **119**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Söz söyleme meydanının genç edeni.
Esb-i ṭabʿum olsa cevlān-sāz-ı meydān-ı süḫān
Ḫaşm-ı bed-kārı ider vaḳf-ı rücūʿ-ı kemteri

cevr:

1. **cevr:**
Gazel 35
Mısra: **5**
Cevir; eziyet, zulüm, cefa, sıkıntı.
Dil-i maḥzūnumı biñ cevr ile vīrān itdüñ
Ḳaldı ḫātırcıġum ey şūḫ-ı cefākār saña

2. **cevri:**-*i*
Gazel 38
Mısra: **2**
Cevir; eziyet, zulüm, cefa, sıkıntı.
Ben yine bir āfet-i devrāna oldum mübtelā
Bir vefāsuz cevri çoḳ cānāna oldum mübtelā

3. **cevr:**
Gazel 41
Mısra: **13**
Cevir; eziyet, zulüm, cefa, sıkıntı.
Naḥīfī bendeñi cevr ile işte öldürdüñ
Revā mıdur bu ḳadar vażʿ-ı fitne-sāz saña

4. **cevrin:**-*in*
Gazel 56
Mısra: **1**
Cevir; eziyet, zulüm, cefa, sıkıntı.
Baña hem-dem ḳıla cevrin büt-i raʿnā ne ʿaceb

Bıraġuñ künc-i ġama gör beni tenhā neʿaceb

5. **cevriyle:**-*i, -ile*
Gazel 58
Mısra: **2**
Cevir; eziyet, zulüm, cefa, sıkıntı.
Bendesine gāhī yārüm luṭf ider gāhī ʿitāb
Gāhī bir cevriyle cānā iyleyor gāhī ḫiṭāb

6. **cevr:**
Gazel 95
Mısra: **3**
Cevir; eziyet, zulüm, cefa, sıkıntı.
Cevr ile maʿmūr dil olmaya vīrān ü ḫarāb
Pādişāhum pādişehsin saña lāzım ʿadl ü dād

7. **cevr:**
Gazel 159
Mısra: **9**
Cevir; eziyet, zulüm, cefa, sıkıntı.
Cevr ile maḥzūn ider ehl-i kemāli dāʾimā
Āh kim bu gerdiş-i bī-raḥm ü şefḳat böyledür

8. **cevriyle:**-*i, -ile*
Gazel 173
Mısra: **7**
Cevir; eziyet, zulüm, cefa, sıkıntı.
Helāk itse beni cevriyle ġamzeñ āh ü zār itmem
Şaḳın incinme ḫūnkārum şikāyet dest-i ġamdur

9. **cevrüñ:**-*üñ*
Gazel 209
Mısra: **3**
Cevir; eziyet, zulüm, cefa, sıkıntı.
Öldürürseñ cevrüñ ile bu dil-i şeydā yine
Sen sehī-ḳad dil-rübādan ġayrı dildār istemez

10. **cevr:**
Gazel 210
Mısra: **5**
Cevir; eziyet, zulüm, cefa, sıkıntı.
Esīr-i ʿışḳını cevr ile pāymāl eyler
Fütāde-ḥālini ol serv-ḳad nedür bilmez

11. **cevr:**
Gazel 247
Mısra: **3**
Cevir; eziyet, zulüm, cefa, sıkıntı.
Cevr olsun eyle gāhī dirīġ itme luṭfuñı
Baña gelür o cevr ü cefālar vefā-yı maḥż

12. **cevr:**
Gazel 273
Mısra: **3**
Cevir; eziyet, zulüm, cefa, sıkıntı.
Ġarībe cevr ü ġamz ile gelüpdür nāme-i gül-gūn
Oḳurken ḥarfini bir bir gözüm nem-nāk ü nāk ancaḳ

13. **cevri:**-*i*
Gazel 284
Mısra: **2**
Cevir; eziyet, zulüm, cefa, sıkıntı.
Oldı efzūn elem-i ʿışḳı dil-i nā-şāduñ
Cevri bulduḳça teraḳḳī o şeh-i bī-dāduñ

14. **cevre:**-*e*
Gazel 294
Mısra: **6**
Cevir; eziyet, zulüm, cefa, sıkıntı.
İḫtiyār itdüm seni ḫūbān içinde ḥāṣılı
Nev-cevānum her ne deñlü cevre de muʿtād iseñ

15. **cevre:**-*e*
Gazel 305
Mısra: **5**
Cevir; eziyet, zulüm, cefa, sıkıntı.
Elbette beni eyler idüñ cevre sezāvār
Mevlā da bilür ben ḳuluña çoḳ kerem itdüñ

16. **cevri:**-*i*
Gazel 320
Mısra: **8**
Cevir; eziyet, zulüm, cefa, sıkıntı.
Dil ḥazīn olma saña imsāk-i luṭfından şaḳın
Cevri de ol āfetüñ bir başḳa ʿālemdür göñül

17. **cevr:**
Gazel 333
Mısra: **10**
Cevir; eziyet, zulüm, cefa, sıkıntı.
Bir baġrı yanıḳ ʿāşıḳ-ı miḥnet-zededür gel
Aġlatma Naḥīfī ḳuluñı cevr ile şāhum

18. **cevre:**-*e*
Gazel 354
Mısra: **14**
Cevir; eziyet, zulüm, cefa, sıkıntı.
El çek ey şūḫ-ı cefā-cū ḫançer-i āzārdan
Ḳalmadı ṣabra mecālüm cevre tāb ü ṭāḳātüm

19. **cevri:**-*i*
Gazel 370
Mısra: **8**
Cevir; eziyet, zulüm, cefa, sıkıntı.
Ḫāʾil olmaz tīr-i tīz-i āh-ı maẓlūmāna hiç
Cevri ḳo feryād-ı vaḳt-i ıżṭırārumdan ṣaḳın

20. **cevr:**
Gazel 371
Mısra: **2**
Cevir; eziyet, zulüm, cefa, sıkıntı.
Ḫāṭır-ı maḥzūnumı yıḳma ġubārumdan ṣaḳın
Gel derūnum cevr ile yaḳma şerārumdan ṣaḳın

21. **cevrüñ:**-*üñ*
Gazel 374
Mısra: **9**
Cevir; eziyet, zulüm, cefa, sıkıntı.
Cevrüñ cihānda baña mıdur yoḫsa sevdigüm
Her mübtelāyı bencileyin zār ider misin

22. **cevr:**
Gazel 381
Mısra: **11**
Cevir; eziyet, zulüm, cefa, sıkıntı.
Geh cevr ile efkende idersin dil-i zārı
Geh himmet-i luṭfuñla ser-efrāz ḳılarsın

23. **cevr:**
Gazel 385
Mısra: **13**
Cevir; eziyet, zulüm, cefa, sıkıntı.
Öldürme gel Naḥīfī-i şeydāyı cevr ile
Ḫūbān içinde ol daḫi bir ādet olmasun

24. **cevrüñ:**-*üñ*
Gazel 385
Mısra: **3**
Cevir; eziyet, zulüm, cefa, sıkıntı.
Çeşmümden uçdı cevrüñ ile ḫ∨āb-ı rāḥatum
Taʿlīm iden cefāyı saña rāḥat olmasun

25. **cevr:**
Gazel 386
Mısra: **8**
Cevir; eziyet, zulüm, cefa, sıkıntı.
Olmasun āsūde-i tīr-i ḳażā tā ḥaşre dek
Bülbülān-ı naʿtüñi cevr ile ḫāmūş eyleyen

26. **cevr:**
Gazel 430
Mısra: **9**
Cevir; eziyet, zulüm, cefa, sıkıntı.
Naḥīfī bendeñi cevr ile giryān itdiler aʿdā
Mürüvvet kānısın ġayret senüñdür yā Resūla'llāh

27. **cevrini:**-*i, -n, -i*
Gazel 439
Mısra: **11**
Cevir; eziyet, zulüm, cefa, sıkıntı.
Cānuma minnet bilürdüm cevrini ol āfetüñ
Aġlamazdum miḥnet-i çarḫ-ı sitem-kār olmasa

28. **cevr:**
Gazel 444
Mısra: **6**
Cevir; eziyet, zulüm, cefa, sıkıntı.
Dil-i nālānı yaḳma āteş-i cān-sūz-ı hicrāna
Yazıḳdur bülbül-i sevdāyı cevr ile kebāb itme

29. **cevr:**
Gazel 449
Mısra: **1**
Cevir; eziyet, zulüm, cefa, sıkıntı.
Raḫş-ı teġāfülüñ yeter cevr ile itme tāḫte
Gāhī bu pāy-mālüñi luṭf ile ḳıl nevāḫte

30. **cevr:**
Gazel 483
Mısra: **3**
Cevir; eziyet, zulüm, cefa, sıkıntı.
Yā helāk it cevr ile yā eyle iḥyā luṭf ile
Yoḫsa dil ṭāḳat getürmez luṭf-ı cevr-āmīzüñe

31. **cevr:**
Gazel 505
Mısra: **4**
Cevir; eziyet, zulüm, cefa, sıkıntı.
Görünmez ise n'ola żaʿfdan bu cism-i nizār
O māh-pāre beni cevr ile hilāl itdi

32. **cevrine:**-*i, -n, -e*
Gazel 510
Mısra: **8**
Cevir; eziyet, zulüm, cefa, sıkıntı.
ʿArż-ı ṣadāḳat itmiş idük dün ol āfete
Bāʿiş bu oldı cevrine bildük ḫaṭāmuzı

33. **cevr:**
Kaside 1
Mısra: **23**
Cevir; eziyet, zulüm, cefa, sıkıntı.
Eyleme rūḥ-ı ʿazīzuñ cevr ile āzurde gel
Cismüñ saʿy ile ḳıl feyż-i ṣafādan behre-yāb

34. **cevrüñle:**-*üñ, -le*
Kıt'a 18
Mısra: **2**
Cevir; eziyet, zulüm, cefa, sıkıntı.
Āh elüñden benüm efendicegüm
Beni cevrüñle çāk çāk itdüñ

35. **cevr:**
Kıt'a 21
Mısra: **1**
Cevir; eziyet, zulüm, cefa, sıkıntı.
Bu teġāfülle bu cevr ile bu istiġnādan
Ṣanma ey şūḫ-ı sitem-pīşe ʿudūl eylemişem

36. **cevr:**
Kıt'a 27
Mısra: **2**
Cevir; eziyet, zulüm, cefa, sıkıntı.
Devlet-i ḥüsnüñde lāyıḳ mıdur ey şāh senüñ
Ki beni cevr ile maḥrūm-ı vefā eylersin

37. **cevr:**
Kıt'a 32
Mısra: **2**
Cevir; eziyet, zulüm, cefa, sıkıntı.
Senüñ ben zāra ʿarż-ı iʿtiẕāruñ kendi luṭfuñdur
Gerek luṭfuñla şād it cevr ile ister melūl eyle

38. **cevrüñle:**-*üñ, -le*
Rübai 186
Mısra: **3**
Cevir; eziyet, zulüm, cefa, sıkıntı.
Cevrüñle helāk oldı Naḥīfī nā-çār
Ḳurbānuñ olam ya bu ne istiġnādur

39. **cevre:**-*e*
Rübai 339
Mısra: **2**

Cevir; eziyet, zulüm, cefa, sıkıntı.
Ṭabʿ-ı dil-i meyyāle muvāfiḳ oldum
Her cevre Naḥīfī gibi lāyıḳ oldum

40. **cevrine:**-*i, -n, -e*
Rübai 341
Mısra: **1**
Cevir; eziyet, zulüm, cefa, sıkıntı.
Ehl-i ġarażuñ cevrine ṣabr eyleyelüm
Ṣabr itmede cān ü dile cebr eyleyelüm

41. **cevr:**
Rübai 433
Mısra: **2**
Cevir; eziyet, zulüm, cefa, sıkıntı.
Lāyıḳ mı ki ġamzeñ beni ber-bād itsün
Cevr ile dil-i zārumı nā-şād itsün

42. **cevr:**
Rübai 534
Mısra: **1**
Cevir; eziyet, zulüm, cefa, sıkıntı.
Gel cevr ile incitme dil-i müştāḳı
Kim nālesi lerzende ider āfāḳı

cevr eyle:

1. **cevr eyle:**
Gazel 463
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eziyet etmek.
Cevr eyle bize ḳāʾilüz ey baḫt-ı siyeh-kār
Bizden saña bir dāne eger ḥāṣıl olursa

cevr eyler:

1. **cevr eyler:**-*r*
Gazel 159
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eziyet etmek.
Saña cevr eyler varur aġyāra yüz biñ luṭf ider
Ey göñül maʿẕūr ṭut ḫūbānda ʿādet böyledür

2. **cevr eyler:**-*r*
Gazel 338
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eziyet etmek.
Cevr eyler ise şimdi ḳo itsün Naḥīfīyā
Ol naḫl-i tāze ṣoñra bilür ḳıymetüm benüm

cevr eylese:

1. **cevr eylese:**-*se*
Gazel 33
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eziyet etmek, incitmek.
Ey Naḥīfī ben anı luṭf u vefādan bilürem
Her ne cevr eylese ol yār-ı cefākār baña

cevr iderse:

1. **cevr iderse:**-*r, -se*
Gazel 83
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eziyet etmek, haksızlık ederek incitmek, zulmetmek.
Meyl iderseñ yār-ı cāna bende-i memlūki ol
Cevr iderse ḳāʾil ol luṭf u ʿaṭāyādan da geç

cevr idersin:

1. **cevr idersin:**-*er, -sin*
Gazel 20
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eziyet etmek.
Naḥīfī bendeñi çoḳ yād idersin ṣoñra sulṭānum
Egerçi cevr idersin şimdi gelse yādıña cānā

cevr itme:

1. **cevr itme:**-*me*
Gazel 120
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eziyet etmek.
Raḳīb-i dūn ile devre girüp cevr itme ʿuṣṣāḳa
Geçer bu devr-i dūn ey āfet-i devrān bu devrāndur

cevr itmege:

1. **cevr itmege:**-*meg, -e*
Gazel 381
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eziyet etmek.
Sīnem hedef-i ġamze-i ġammāz ḳılarsın
Her dem baña cevr itmege āġāz ḳılarsın

cevr itmegi:

1. **cevr itmegi:**-*meg, -i*
Gazel 244
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eziyet etmek.
Baña cevr itmegi her dem ʿaceb şāhāne ögrenmiş
Göñüldür n'eylesün şimdi şeh-i ḫandāna ögrenmiş

cevr itmek:

1. **cevr itmek:**-*mek*
Gazel 43
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eziyet etmek.
Tevbe olsun ṭaleb-i mihr ü vefā eylemege
Baña cevr itmek ise şīve-i dil-ḫ∨āh saña

2. **cevr itmek:**-*mek*
Gazel 271
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eziyet etmek.
Baña luṭfuñ ʿaceb yoḳdur güzelüñ pāy-dār ancaḳ

Dem-ā-dem baña cevr itmek saña dünyāda kār ancaḳ

3. **cevr itmek:**-*mek*
Rübai 229
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eziyet etmek.
Ḥāl-i dil-i mecrūḥuma raḥm eyle ne var
Ḳaṣduñ baña cevr itmek ise besdür bes

cevr ü cefā:

1. **cevr ü cefā:**
Gazel 117
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çok eziyet etmek, incitmek, çektirmek.
Gözden nihān olup bu ḳadar nāz u ʿişveden
Maḳṣūduñ ey perī bize cevr ü cefā mıdur

2. **cevr ü cefā:**
Gazel 475
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İncitici söz veya davranışlar (sevgiliden gelen).
Bir kerre beni eylemedüñ luṭf ile mesrūr
Hep cevr ü cefā mı ġarażuñ ehl-i kemāle

cevr ü cefā eylemeden:

1. **cevr ü cefā eylemeden:**-*me, -den*
Gazel 243
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Üzmek, sıkıntı vermek.
Şükür ol sevgili yārüm şeh-i nev-reste imiş
Ḳulına cevr ü cefā eylemeden reste imiş

cevr ü cefāda:

1. **cevr ü cefāda:**-*da*
Gazel 438
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İncitici söz ya da davranışlar.
Yoḳ bende tāb cevr ü cefāda o māh ise
Āfāḳı ṭutdı derd ile feryād ü āh ise

cevr ü cefādan:

1. **cevr ü cefādan:**-*dan*
Gazel 212
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Incitici söz veya davranışlar, eziyet ve zulüm.
Mecrūḥ-ı tīġ-i nāz olalum ey perī eger
Cevr ü cefādan ise bizüm ictinābumuz

2. **cevr ü cefādan:**-*dan*
Gazel 253
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İncitici söz veya davranışlar (sevgiliden gelen).
Reh-i ʿışḳ içre ey zāhid kim iderse vefādan ḥaẕ
Gerekdür aña kim cānā ide cevr ü cefādan ḥaẕ

3. **cevr ü cefādan:**-*dan*
Gazel 346
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İncitici söz veya davranışlar (sevgiliden gelen).
Cān ise ġaraż cevr ü cefādan senüñ olsun
Ben miḥnet-i hicrān ile cānumdan uṣandum

cevr ü cefālar:

1. **cevr ü cefālar:**-*lar*
Gazel 26
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Incitici söz veya davranışlar, eziyet ve zulüm.
Şimdi nedür bu cevr ü cefālar bu ʿişveler
Ẓālim ne idi baña olan luṭfuñ ibtidā

2. **cevr ü cefālar:**-*lar*
Gazel 161
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İncitici söz veya davranışlar (sevgiliden gelen).
Nedür ʿuşşāḳa bu cevr ü cefālar
Helāk olsun mı bunca mübtelālar

3. **cevr ü cefālar:**-*lar*
Gazel 247
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Incitici söz veya davranışlar (sevgiliden gelen).
Cevr olsun eyle gāhī dirīġ itme luṭfuñı
Baña gelür o cevr ü cefālar vefā-yı maḥż

cevr ü cefālar itdigüñ:

1. **cevr ü cefālar itdigüñ:**-*lar, -dig, -üñ*
Gazel 497
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eziyet etmek.
Yoluñda pāy-māl olduḳça eylerdüñ teġāfüller
Baña hīç itdigüñ cevr ü cefālar yāda gelmez mi

cevr ü cefāñ:

1. **cevr ü cefāñ:**-*ñ*
Kıt'a 21
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İncitici söz veya davranışlar (sevgiliden gelen).

Biñ cefālar eyler iseñ geçmezem ey meh senden
Ben seni cevr ü cefāñ ile ḳabūl eylemişem

cevr ü cefāña:

1. **cevr ü cefāña:**-*ñ, -a*
Gazel 359
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İncitici söz veya davranışlar (sevgiliden gelen).
Ḳāʾilem cevr ü cefāña eyleme āzād-ı ʿışḳ
Bende-i fermānuñam sen pādişāhumsın benüm

cevr ü cefāsı:

1. **cevr ü cefāsı:**-*sı*
Gazel 176
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İncitici söz veya davranışlar (sevgiliden gelen).
Sūz-āşinā-yı nār-ı ġam-ı ʿışḳ-ı yār iken
Çarḫuñ da baña cevr ü cefāsı ʿaceb nedür

cevr ü cefāsın:

1. **cevr ü cefāsın:**-*sın*
Rübai 439
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İncitici söz ya da davranışlar.
İtse ne ḳadar cevr ü cefāsın efzūn
Başa çıḳmaz ehl-i dil ile gerdūn

cevr ü cefāya:

1. **cevr ü cefāya:**-*ya*
Gazel 451
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İncitici söz veya davranışlar (sevgiliden gelen).
Ṣorsam bahā-yı vaṣlın pür-çīn ider cebīnin
Cevr ü cefāya ẓālim ister hemān bahāne

cevr ü ʿitāb itmede:

1. **cevr ü ʿitāb itmede:**-*me, -de*
Matla 35
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eziyet edip zahmet vermek.
Zamāne itmede ehl-i kemāle cevr ü ʿitāb
Ḥużūr-ı Ḥaḳḳa cevābın virürse başḳa ḥisāb

cevr ü sitem itdüñ:

1. **cevr ü sitem itdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 307
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eziyet ve zulüm etmek.
Nāzüklük ile ʿāşıḳa cevr ü sitem itdüñ
Luṭf eyledüñ āşüfteñe ʿarż-ı kerem itdüñ

cevr ü sitem ḳıl:

1. **cevr ü sitem ḳıl:**
Gazel 322
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cefa ve sitem etmek.
Her vech ile memnūnuñam ey yār-ı vefā-dār
Ben bendeñe sen ister iseñ cevr ü sitem ḳıl

cevr ü sitemdür:

1. **cevr ü sitemdür:**-*dür*
Gazel 52
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eziyet ve zulüm.
Reh-i ʿışḳında yārüñ çekdigüm derd ü elemdür hep
O şūḫ-ı pür-cefādan gördigüm cevr ü sitemdür hep

cevr ü sitemler:

1. **cevr ü sitemler:**-*ler*
Gazel 136
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eziyet ve zulüm.
Bilmem nedür bu cevr ü sitemler Naḥīfīyā
Ehl-i kemāle yoḫsa bu devrān ʿadū mıdur

cevr ü vaż'-ı bī-dādı:

1. **cevr ü vaż'-ı bī-dādı:**-*ı*
Gazel 29
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Amansız duruşu ve cevri II sevgilinin acımasız cevri.
Baḫt-ı ġaddāruñ bu cevr ü vaż'-ı bī-dādı baña
Ḳorḳaram terk itdirür bu miḥnet-ābādı baña

cevre eyledigüñ:

1. **cevre eyledigüñ:**-*e, -dig, -üñ*
Gazel 344
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eziyet etmek.
Ölmeden Ḥaḳdan ümmīdüm budur ey āfet-i cān
Hep baña eyledigüñ cevre peşīmān göreyüm

cevr-i aġyār:

1. **cevr-i aġyār:**
Gazel 199
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Rakibin eziyeti.
Kār ider ṭaʿn-ı girān-ḥüzni dil-i dānāya

Öldürür ehl-i kemāli hele
cevr-i aġyār

2. **cevr-i aġyār:**
Kaside 5
Mısra: **68**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Rakibin eziyeti.
Ey gül-i bāġ-ı muḳaddes bülbül-i nālānunam
Cevr-i aġyār ile ḫāmūş oldığum görme revā

cevr-i bī-ḥisāb eylersin:

1. **cevr-i bī-ḥisāb eylersin:**-*r, -sin*
Gazel 51
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sayısız eziyet etmek.
Şimdi cevr-i bī-ḥisāb eylersin ammā bilmiş ol
ʿĀşıḳ-ı şeydā senüñle söyleşür rūz-ı ḥisāb

cevr-i bī-ḥisāb itme:

1. **cevr-i bī-ḥisāb itme:**-*me*
Gazel 444
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hesapsızca eziyet etmek, zulüm göstermek.
Hele bir kerre de rūz-ı ḥisāb eyle endīşe
Ġurūr-ı ḫüsn ile ʿuşşāḳa cevr-i bī-ḥisāb itme

cevri çekmege:

1. **cevri çekmege:**-*meg, -e*
Gazel 165
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Eziyet çekmek.
Murāduñ nāz ü istiġnā ise besdür helāk oldum
Bu cevri çekmege ey bī-teraḥḥum ṭāḳatüm yoḳdur

cevr-i dehre:

1. **cevr-i dehre:**-*e*
Gazel 190
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyanın sıkıntısı.
Ġam çekme cevr-i dehre Naḥīfī ki dāʾimā
Minnet Cenāb-ı Ḥażret-i Rabb-ı Mecīdedür

cevr-i dil-berān-ı bī-amān:

1. **cevr-i dil-berān-ı bī-amān:**
Gazel 317
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Merhametsiz sevgililerin cefası.
Cefā-yı baḫt-ı dūndur baġrımı ḫūn eyleyen yoḫsa
Degüldür baña cevr-i dil-berān-ı bī-amān müşkil

cevr-i dildār:

1. **cevr-i dildār:**
Gazel 222
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgiliden gelen eziyet ve zulümler.
Göñülden derd ü ġamle cevr-i dildār eksük olmaz hīç
Dime ġam-ḫāne-i ʿuşşāḳa yārān-ı ṣafā gelmez

cevr-i ḫārdan:

1. **cevr-i ḫārdan:**-*dan*
Gazel 453
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Diken eziyeti, gül dikeninin verdiği eziyet. II Sevgilinin âşığa verdiği türlü türlü eziyetler, zulümler.
Gāh ʿışḳ-ı gülden aġlar gāh cevr-i ḫārdan
ʿAndelīb-i zār ider efġān efġān üstüne

cevr-i ḫūbāndur:

1. **cevr-i ḫūbāndur:**-*dur*
Gazel 120
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellerin cefası.
Görünmez bir ḳażā kim söylenür ʿışḳ u maḥabbetdür
Çekilmez bir belā-yı cān ki dirler cevr-i ḫūbāndur

cevr-i ʿışḳuñ:

1. **cevr-i ʿışḳuñ:**-*uñ*
Gazel 318
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşkın cefası.
Tesellī-yāb-ı luṭf-ı nāz olan ʿuşşāḳa āsāndur
Ne deñlü olsa cevr-i ʿışḳuñ ey rūḥ-ı revān müşkil

cevri itme:

1. **cevri itme:**-*i, -me*
Gazel 444
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eziyet etmek.
Cefā ḳaṣdın idüp aġyār ile ülfetler eylersin
Baña bu cevri gel ey dil-ber-i ʿālī-cenāb itme

cevr-i rūzgār:

1. **cevr-i rūzgār:**
Gazel 323
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zamanın ezaları.
Çarḫ-ı ẓālim ʿāḳıbet itdi seni senden cüdā
Sevdigüm ben ḫāke cevr-i rūzgār eksük degül

cevsaḳ:

1. **cevsaḳ:**
Kaside 21
Mısra: **5**
Köşk.
Sābıḳān ḳaṣr-ı Ḫavernāḳ ile cevsaḳ ki dinür
Oldılar pā-zede-i şevketi Saʿd-ābāduñ

cevşen:

1. **cevşen:**
Gazel 261
Mısra: **12**
Cenk elbisesi. Cevşen, bazı dinî kaynaklara göre kötülüklerden ve belalardan koruduğuna inanılan, genellikle bir kağıt üzerine yazılarak üçgen bir şekilde muhafaza edilip boyna asılan dua metni.
Didiler kişver-i dilden çıḳıcaḳ rāyet-i āh
Geliyor cevşen ile leşker-i ḫāḳān ṣaf ṣaf

cevvāle-ṣıfat:

1. **cevvāle-ṣıfat:**
Gazel 207
Mısra: **5**
Hareketli sıfat.
Cevvāle-ṣıfat gösterürüz sāġarı elde
Ṣīrān-ı beyābān-ı ġama şuʿle-nümūnuz

ceyb-i cānda:

1. **ceyb-i cānda:**-*da*
Matla 131
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Can yakası, canın yarasına yapılan sargı ,kese.
Eylemez daġdaġa-i faḳr ü fenāyı melḥūẕ
Ceyb-i cānda güher-i ʿışḳuñ idenler maḥfūẕ

ceyş-i ġam:

1. **ceyş-i ġam:**
Gazel 298
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gam askeri.
Ceyş-i ġam itdi Naḥīfī-i ciger-ḫūna hücūm
İde gör var ise ey āh-ı seḥer imdāduñ

ceyş-i ġam-ı hecr:

1. **ceyş-i ġam-ı hecr:**
Rübai 102
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayrılık gamının ordusu.
Mülk-i dile ceyş-i ġam-ı hecr itdi hücūm
Dād ey şāh-i bī-dād yetiş imdād it

ceyş-i ḫayālüñ:

1. **ceyş-i ḫayālüñ:**-*üñ*
Gazel 144
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hayal ordusu.
nāz ile ʿubūr itdi yine ceyş-i ḫayālüñ
Tende görinen dāġ degül nakş-ı ḳademdür

2. **ceyş-i ḫayālüñ:**-*üñ*
Gazel 308
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hayal ordusu.
Naḥīfī eylese vaṣfuñ taḫayyül
Hücūm eyler dile ceyş-i ḫayālüñ

ceyş-i neẕāre:

1. **ceyş-i neẕāre:**
Kaside 27
Mısra: **82**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Seyretme kutlaması.
Cūşiş-i seyl-i sirişküm o ḳadar kīm gāhī
İdemez ceyş-i neẕāre gül-i müjgānı ʿubūr

ceyş-i şitā:

1. **ceyş-i şitā:**
Kaside 8
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ceyş, asker; şitâ: kış; kış askeri, kar, kış mevsimi/ II Zorluk, eziyet, soğuk ve kış mevsimi.
Naẕar it ol deme kim ceyş-i şitā itdi hücūm
Nev-bahār eyledi şehr-i ʿademe yaʿnī firār

ceyş-i zemistāna:

1. **ceyş-i zemistāna:**-*a*
Kaside 24
Mısra: **61**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kış ordusu.
Yine bildürmek içün ḥaddini ceyş-i zemistāna
Bu dem dest urdı sūsen ḫışm ile şemşīr-i bürrāna

cezā:

1. **cezā:**
Gazel 9
Mısra: **8**
Suç işleyen bir kimseye suçunun derecesine göre verilen acı karşılık.
Luṭfuña ḳaldum efendüm yoḫsa bu ʿişyān ile
Lāyıḳam maḥşerde olsa baña biñ dürlü cezā

2. **cezāya:**-*ya*
Gazel 424
Mısra: **10**
Suç işleyen bir kimseye suçunun derecesine göre verilen acı karşılık.
Sezā-yı ẕāt-ı pāküñ bendeñe luṭf-ı şefāʿatdür
Egerçi her cezāya ben sezāyam yā Resūla'llāh

3. **cezāsıdur:**-*sı, -dur*
Kıt'a 28
Mısra: **6**
Suç işleyen bir kimseye suçunun derecesine göre verilen acı karşılık.
Zencīr şanma pāyuña bend-i girān olan
Zülfüñ cezāsıdur ki ṭolaşdı ayaġuña

cezā ḳılma:

1. **cezā ḳılma:**-*ma*
Murabba 10
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ceza vermek, cezalandırmak.
Bizi ḳahr itme sūʾ-i ḥālimüzle
Cezā ḳılma bize aʿmālümüzle

cezāsını bulur:

1. **cezāsını bulur:**-*ur*
Gazel 214
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Deyim**
Hak etmiş olduğu kötü sona uğramak.
Her-kes bulur cezāsını yevm-i nüşūrda
Ḳalmaz ʿadūya daḫi bizüm intiḳāmumuz

cezā-yı ʿamelüm:

1. **cezā-yı ʿamelüm:**-*üm*
Rübai 326
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Amelinin, yapılan iyiliğin karşılığı.
ʿAfv eyler iseñ kendi kemāl-i keremüñ
Ḳahr eyler iseñ kendi cezā-yı ʿamelüm

cezb eylemekde:

1. **cezb eylemekde:**-*mek, -de*
Gazel 447
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çekmek, kendine doğru çekmek.
Kendüye biñ şevḳ ile cezb eylemekde ʿālemi
Ġālibā ḥırz-ı füsūn vardur o sīmīn sīnede

cezb ider:

1. **cezb ider:**-*er*
Gazel 134
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kendine çekmek.
Cezb ider bir gün o māhı ḳuvvet-i pür-zūr-ı ʿışḳ
Ḥükm-i sulṭān-ı maḥabbet ʿāḳıbet icrā olur

cezbe-i ʿışḳı:

1. **cezbe-i ʿışḳı:**-*ı*
Gazel 22
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşkın cezbesi.
Ne mümkindür Naḥīfī cezbe-i ʿışḳı nihān itmek
İder şāh-ı maḥabbet muḳteżā-yı ḥükmini icrā

cezbe-i şevḳ-i vişāl:

1. **cezbe-i şevḳ-i vişāl:**
Murabba 5
Mısra: **65**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşmanın şevkinin sarhoşluğu.
Cezbe-i şevḳ-i vişāl
Buldı Naḥīfī kemāl

cezm-i icābetdür:

1. **cezm-i icābetdür:**-*dür*
Kaside 23
Mısra: **43**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uymanın niyeti, bir işi yapmaya niyetlenmek.
Duʿāya şarṭ-ı evvel ṣıdḳ-ı dil cezm-i icābetdür
Mürāʿāt idelüm tā kim icābet der-ḳażā gelsün

cezr ü med:

1. **cezr ü med:**
Gazel 210
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ay ve Güneş'in yer yuvarlağı üzerindeki çekim güçleri sebebiyle deniz yüzünde, özellikle ana denizlerde su düzeyinin alçalması, kabarması olayı, metcezir.
Sirişk-i dīde-i ʿuşşāḳa ḥad nedür bilmez
O baḥr-ı bī-bün-i ġam cezr ü med nedür bilmez

cezʿu'n-naḫl:

1. **cezʿu'n-naḫl:**
Kaside 13
Mısra: **30**
Hurma kütüğü II Hz. Muhammet'in yeni peygamber olduğu devirlerde ilk hutbelerini bir hurma kütüğünün üzerinde verirmiş. Daha sonra oraya minber yapılınca hurma kütüğü bu durumdan üzüntü duymuş. Bunun üzerine feryat etmiş. Akabininde Hz. Muhammet, minberi o hurma kütüğünün üzerine koydurmuş.
Sen ol şehsin ki teʾsīr-i firāḳ-ı ḫizmet-i pāküñ
Ciger-ḫūn oldı cezʿu'n-naḫl feryād ü ḥanīn üzre

2. **cezʿu'n-naḫli:**-*i*
Rübai 505
Mısra: **3**
Hurma kütüğü II Hz. Muhammet'in yeni peygamber olduğu devirlerde ilk hutbelerini bir hurma kütüğünün üzerinde verirmiş. Daha sonra oraya minber yapılınca hurma kütüğü bu durumdan üzüntü duymuş. Bunun üzerine feryat etmiş. Akabininde Hz. Muhammet, minberi o hurma kütüğünün üzerine koydurmuş.
Muʿtād-ı ḥanīn eyledi cezʿu'n-naḫli
Teʾsīr-i ġam-ı fürḳatüñ ey nūr-ı İlāh

cibāl:

1. **cibāl:**
Gazel 111
Mısra: **11**
Dağlar.
Āh eyleyenler ile bile āh ider cibāl
Tā ḥaşr olınca kūh-kenüñ mātemindedür

cibrīl:

1. **cibrīl:**
Rübai 270
Mısra: **1**
Peygamberlere tebliğe memur olan melek.
Cibrīl saña eyleyüp iḥżār-ı Burāḳ
Cevlān-gehüñ olduḳda sipihr-i nüh ṭāḳ

cibrīl-i emīn:

1. **cibrīl-i emīn:**
Rübai 318
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hz. Cebrail. Allah tarafından peygamberlere vahiy getirmekle görevlendirilen, dört büyük melekten biri.
Bir gül ki olup zīnet-i bāġ-ı kevneyn
Cibrīl-i Emīn oldı o bāġa bülbül

cibrīl-pesend:

1. **cibrīl-pesend:**
Gazel 305
Mısra: **11**
Cebrail'in övgüsü.
Cibrīl-pesend olsa Naḥīfī n'ola ṭabʿuñ
Eşʿāruñı hep zīver-i levḥ u ḳalem itdüñ

çiçek çıḳarda:

1. **çiçek çıḳarda:**-*da*
Matla 157
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çiçek denen hastalığı geçirmek.
Bülbül aġlar başı üzre gözi yaşın dökerek
Şāḫ-ı gül ḫaste olup var ise çıḳarda çiçek

cidāl:

1. **cidāl:**
Matla 56
Mısra: **2**
Anlaşmazlık, kavga.
Eylemem kūyuñda aġyār ile güftār-ı ʿabeş
Cāʾiz olmaz Kaʿbedeʿ zīrā cidāl ile rafeş

cidde:

1. **ciddede:**-*de*
Kaside 27
Mısra: **6**
Osmanlı Devleti'nde Mekke Eyaleti'ne bağlı Cidde sancağı.
Fihrist-i cāhuñ olup ḳurb-ı civār-ı Kaʿbe
Eyledüñ Ciddede cidd-i kerem ü luṭf-ı vüfūr

cidd-i kerem:

1. **cidd-i kerem:**
Kaside 27
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cömertlik ciddiyeti.
Fihrist-i cāhuñ olup ḳurb-ı civār-ı Kaʿbe
Eyledüñ Ciddede cidd-i kerem ü luṭf-ı vüfūr

cīfe-i dünyāya:

1. **cīfe-i dünyāya:**-*ya*
Kaside 1
Mısra: **50**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya leşi.
Sākin-i Ḳāf-ı ḳanāʿat ol yüri ʿAnḳā-ṣıfāt
Cīfe-i dünyāya raġbet itme mānend-i ġurāb

ciger:

1. **cigerde:**-*de*
Gazel 24
Mısra: **2**
Bağır, yürek, gönül.
Derūn-ı sīne tīġ-i hecr ile ṣad pāredür cānā
Cigerde dāġ-ı ḥasret bir oñulmaz yāredür cānā

2. **cigerde:**-*de*
Gazel 42
Mısra: **12**
Bağır, yürek, gönül.
Bu vażʿ-ı bārid-i ḫas-ṭıynetān olduḳça meşhūdum
Cigerde sūz-ı ġayret dilde āh-ı serd olur peydā

3. **cigerde:**-*de*
Gazel 121
Mısra: **4**
Bağır, yürek, gönül.
Şanma raḥminden ṣunar destin dil-i mecrūḥuma
Ol kemān-ebrū cigerde tīr-i müjgānın arar

4. **cigerde:**-*de*
Gazel 156
Mısra: **2**
Bağır, yürek, gönül.
Gözümde ḳaṭre ḳaṭre eşk-i ḫūn-ālūd-ı ḥasretdür
Cigerde tāze tāze dāġ-ı āteş-tāb-ı fürḳatdür

5. **ciger:**
Gazel 254
Mısra: **2**
Bağır, yürek, gönül.
Naḫl-i emelden dil idüp imtināʿ
Oldı ciger ḫūn-ı ġam-ı iltimāʿ

6. **cigerüm:**-*üm*
Gazel 260
Mısra: **21**
Bağır, yürek, gönül.
Fikr-i ḥisāb ile cigerüm dāġ dāġdur
İtdüm nuḳūd-ı ʿömr-i girān-māyemi telef

7. **cigerde:**-*de*
Gazel 280
Mısra: **9**
Bağır, yürek, gönül.

Gözümde eşk-i nedāmet cigerde dāġ-ı belā
Göñülde tāb-ı teb-i ḥayret es-selāmu ʿaleyk

8. **cigerüm:**-*üm*
Gazel 369
Mısra: **2**
Bağır, yürek, gönül.
Ne dem aġyāra uyup bezm-i şarāb eylersin
Cigerüm āteş-i reşk ile kebāb eylersin

9. **cigerüm:**-*üm*
Gazel 496
Mısra: **3**
Bağır, yürek, gönül.
Ṣabr idersem cigerüm āteş-i ḥasretle yanar
Āh idersem yaḳaram dāʾire-i encümeni

10. **cigerümde:**-*üm, -de*
Gazel 513
Mısra: **3**
Bağır, yürek, gönül.
Ṭutuşur lisānuma gelmeden cigerümde ḥarf-i recā daḫi
Güzelüm bu āteş-i ʿışḳ ile niçe keşf idem saña rāzumı

11. **cigerde:**-*de*
Gazel 522
Mısra: **5**
Bağır, yürek, gönül.
Cigerde her biri bir dāġ-ı şuʿle-perverdür
Unıtmadum daḫi ey bī-vefā cefālaruñı

12. **cigerde:**-*de*
Kaside 26
Mısra: **108**
Bağır, yürek, gönül.
Elümde levḥ ü ḳalem ḫāṭırumda ḫūn u elem
Cigerde sūziş-i ġam dilde ġuṣṣa gözde bükā

13. **cigerüm:**-*üm*
Kıt'a 29
Mısra: **3**
Bağır, yürek, gönül.
Veyletā āteş-i fürḳat cigerüm itdi kebāb
Çıḳdı biñ ḥasret ile derd-i dilüm eflāke

14. **ciger:**
Murabba 13
Mısra: **3**
Bağır, yürek, gönül.
Ciger fürḳatle ṣad pāre
Şefāʿat yā Resūla'llāh

ciger-ḫūn:

1. **ciger-ḫūna:**-*a*
Gazel 102
Mısra: **9**
Yüreği kanlı.
Sirişk-i terle vużūʾ eyleyen ciger-ḫūna
Meyān-ı baḥr-ı belādan namāz lāzımdur

ciger-ḫūn idüp:

1. **ciger-ḫūn idüp:**-*üp*
Gazel 381
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ciğeri kan içinde bırakmak; çok acı vermek, mustarip etmek.
ʿUşşāḳı idüp ḫançer-i ġayretle ciger-ḫūn
Bīgāneleri kendiñe hem-rāz ḳılarsın

ciger-ḫūn oldı:

1. **ciger-ḫūn oldı:**-*dı*
Kaside 13
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yüreği kan dolmak, acı çekmek.
Sen ol şehsin ki teʾsīr-i firāḳ-ı ḫiẕmet-i pāküñ
Ciger-ḫūn oldı ceẕʿu'n-naḫl feryād ü ḥanīn üzre

ciger-ḫūn-ı bülbül-i şūrīdeni:

1. **ciger-ḫūn-ı bülbül-i şūrīdeni:**-*n, -i*
Kaside 5
Mısra: **59**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Perişan haldeki bülbülün ıztırabı (kan dolmuş ciğeri).
Bu ciger-ḫūn-ı bülbül-i şūrīdeni rāḥat ḳomaz
Renciş-i ḥār-ı cefā-yı ḥāsidān-ı nā-sezā

ciger-ḫūn-ı ġam itme:

1. **ciger-ḫūn-ı ġam itme:**-*me*
Gazel 322
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gamın kanlı ciğeri etmek.
Her laḥẓa ciger-ḫūn-ı ġam itme dil-i zārı
Ḳurbānuñ olam gāhī sitem gāhī kerem ḳıl

ciger-ḫūn-ı ġam olmış:

1. **ciger-ḫūn-ı ġam olmış:**-*mış*
Gazel 424
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gamın ciğeri kanlısı olmak.
Ciger-ḫūn-ı ġam olmış bir gedāyam yā Resūla'llāh
Belā-yı ʿışḳa düşmiş mübtelāyam yā Resūla'llāh

ciger-ḫūn-ı ġam-ı ḥasret olup:

1. **ciger-ḫūn-ı ġam-ı ḥasret olup:**-*up*
Gazel 344
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hasret gamının kanlı ciğeri olmak.
İntiẓār ile ciger-ḫūn-ı ġam-ı ḥasret olup
Her nefes ṣūret-i bī-cān gibi ḥayrān göreyüm

ciger-ḫūn-ı ʿitāb itme:

1. **ciger-ḫūn-ı ʿitāb itme:**-*me*
Rübai 70

Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Azarlamanın kanlı ciğeri etmek.
Ḳahruñla beni itme ciger-ḫūn-ı ʿitāb
Eyle mütesellī-i ʿināyet yā Rab

ciger-ḫūn-ı taḥassür itdüñ:

1. **ciger-ḫūn-ı taḥassür itdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 379
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yanıp yıkılmanın kanlı ciğeri etmek.
Çoḳ Müselmānı ciger-ḫūn-ı taḥassür itdüñ
Bī-teġāfül niçe bir ġamze-i bī-dīnüñden

ciger-i ʿāşıḳı:

1. **ciger-i ʿāşıḳı:**-*ı*
Kıt'a 40
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Âşıkın ciğeri.
Deldüñ ciger-i ʿāşıḳı çün dāne-i tesbīḥ
Der-kār-ı niyāz eyleyicek rişte-i nāzı

cigerim kebāb oldı:

1. **cigerim kebāb oldı:**-*m, -dı*
Tahmis 10
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ciğeri kebap olmak. II Üzüntünün hararetiyle kavrulup kebap olmuş ciğer, kederli gönül.
Gözümüñ yaşı olup meclis-i ḥaşretde şarāb
Āteş-i ʿışḳ ile yandı cigerim oldı kebāb

cigerleri yaḳar:

1. **cigerleri yaḳar:**-*ler, -i, -ar*
Gazel 314
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ciğerini yakmak. Bir kimseye büyük bir acı çektirmek.
Yaḳar cigerleri eyler ḫarāb sīneleri
Bu sūz u nāle bu ḫūnīn terāne ey bülbül

cigerüm yaḳdı:

1. **cigerüm yaḳdı:**-*üm, -dı*
Gazel 280
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ciğerini yakmak. Bir kimseye büyük bir acı çektirmek.
Amān amān cigerüm yaḳdı āteş-i hicrān
Zülāl-i vuṣlata ḳıl himmet es-selāmu ʿaleyk

cigerüm yaḳduñ:

1. **cigerüm yaḳduñ:**-*üm, -du, -ñ*
Rübai 474
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ciğerini yakmak. Bir kimseye büyük bir acı çektirmek.
Yaḳduñ cigerüm tāb-ı teb-i fürḳat ile
Ḳaldı dil-i şūrīde ġam-ı ḥasret ile

çignet:

1. **çignetme:**-*me*
Gazel 401
Mısra: **9**
Ezdirmek, (atın) ayakları altında bırakmak.
Mürüvvet eyle hemān sen raḳībe çignetme
Yoluñda ʿāşıḳ-ı şūrīde pāymāl olsun

cihān:

1. **cihānda:**-*da*
Gazel 29
Mısra: **4**
Âlem, dünya, kâinat, yeryüzü II Herkes.
Ben ne ġamdan ġam ne şādīden şafā kesb iderem
Cümle yeksāndur cihānda mātem ü şādī bāña

2. **cihān:**
Gazel 39
Mısra: **1**
Âlem, dünya, kâinat, yeryüzü II Herkes.
Rüstem-i ʿışḳam cihān merd-i muḳābildür bāña
ʿArṣa-i ḳahrumda aʿdā ḫaşm-ı ġāfildür bāña

3. **cihānı:**-*ı*
Gazel 43
Mısra: **5**
Âlem, dünya, kâinat, yeryüzü II Herkes.
Eyledüñ şevket-i ḥüsn ile cihānı teshīr
İstemez yārī-i ḫayl ü ḥaşem ü cāh saña

4. **cihāna:**-*a*
Gazel 62
Mısra: **11**
Âlem, dünya, kâinat, yeryüzü II Herkes.
Bu Naḥīfī n'ola itmezse cihāna raġbet
Milket-i muʿcizedür rütbe-i iclāl-i ġarīb

5. **cihānı:**-*ı*
Gazel 74
Mısra: **11**
Âlem, dünya, kâinat, yeryüzü II Herkes.
Cihānı seyr ider bī-bāk ü pervā çeşm-i sūzenden
Olup şevḳ-ı nigāhuñla bu cān-ı mübtelā ser-mest

6. **cihān:**
Gazel 81
Mısra: **4**
Âlem, dünya, kâinat, yeryüzü II Herkes.
Ḥarāmī ġamzeler birle idüp yaġmā benüm göñlüm
Yine sensin cihān içre bāña yār olmaġa bāʿiş

7. **cihānda:**-*da*
Gazel 84
Mısra: **3**
Âlem, dünya, kâinat, yeryüzü II Herkes.
Devlet ü ʿizzet cihānda bir ḳurı ġavġā durur
Bir ʿabā-pūş ol cihānda ġayre olma iḥtiyāc

8. **cihānda:**-*da*
Gazel 84
Mısra: **4**
Âlem, dünya, kâinat, yeryüzü II Herkes.
Devlet ü ʿizzet cihānda bir ḳurı ġavġā durur
Bir ʿabā-pūş ol cihānda ġayre olma iḥtiyāc

9. **cihān:**
Gazel 87
Mısra: **1**
Âlem, dünya, kâinat, yeryüzü II Herkes.
Çemen maḳām-ı ṣafādur cihān cihān-ı feraḥ
Zemīn zemīn-i neşāṭ u zamān zamān-ı ferāḥ

10. **cihānda:**-*da*
Gazel 88
Mısra: **11**
Âlem, dünya, kâinat, yeryüzü II Herkes.
Yoḳdur cihānda nüsḫa-i baḫtum gibi benüm
Bir nā-pesend nüsḫa vü bir na-ṣavāb şerḥ

11. **cihān:**
Gazel 101
Mısra: **11**
Âlem, dünya, kâinat, yeryüzü II Herkes.
Nāmı egerçi ḫaste elinden cihān zebūn
El-ḥaḳ taʿaccübüm benüm ol çeşm-i mestedür

12. **cihānda:**-*da*
Gazel 111
Mısra: **17**
Âlem, dünya, kâinat, yeryüzü II Herkes.
Bir ẕevḳa beñzemez bu cihānda
Ol ıżṭırāb-ı şevḳ ki vuṣlat demindedür

13. **cihān:**
Gazel 113
Mısra: **9**
Âlem, dünya, kâinat, yeryüzü II Herkes.
Cihān sürūra münāsib degül anuñçündür
Cihānda ẕerre ḳadar ibtihācumuz yoḳdur

14. **cihānda:**-*da*
Gazel 113
Mısra: **10**
Âlem, dünya, kâinat, yeryüzü II Herkes.
Cihān sürūra münāsib degül anuñçündür
Cihānda ẕerre ḳadar ibtihācumuz yoḳdur

15. **cihānda:**-*da*
Gazel 117
Mısra: **1**
Âlem, dünya, kâinat, yeryüzü II Herkes.
Sensüz cihānda ʿāşıḳa ʿişret revā mıdur
Sensüz ṣafā-yı ehl-i maḥabbet ṣafā mıdur

16. **cihānda:**-*da*
Gazel 119
Mısra: **11**
Âlem, dünya, kâinat, yeryüzü II Herkes.
Cihānda buldı ġāyet ḳıṣṣa-i Ferhād ü Ḳays ammā
Ḥikāyāt-ı ġam-ı ʿışḳum benüm bī-ḥadd ü pāyāndur

17. **cihānda:**-*da*
Gazel 129
Mısra: **6**
Âlem, dünya, kâinat, yeryüzü II Herkes.
Ḳalenderān-ı maḥabbet görüp cünūnumuzı
Cihānda böyle olur ʿışḳuñ evveli dirler

18. **cihānda:**-*da*
Gazel 129
Mısra: **7**
Âlem, dünya, kâinat, yeryüzü II Herkes.
Cihānda her kimi görsek o sāḥir-i ḥüsnüñ
Esīr-i ḫalḳa-i zülf-i müselseli dirler

19. **cihānda:**-*da*
Gazel 130
Mısra: **10**
Âlem, dünya, kâinat, yeryüzü II Herkes.
Emīn olur kişi bīgāneden umūrında
Cihānda her ne sitem olsa āşinādan olur

20. **cihāna:**-*a*
Gazel 142
Mısra: **5**
Âlem, dünya, kâinat, yeryüzü II Herkes.
Şöhret-i nām ü nişān ile cihāna şıġmayan
Tengnā-yı ḫākde nā-būd u nā-peydā yatur

21. **cihānda:**-*da*
Gazel 147
Mısra: **9**
Âlem, dünya, kâinat, yeryüzü II Herkes.
Cihānda hep senüñ ey dil-ber-i sitem-pīşe
Cefālaruñ bu Naḥīfī-i dil-figāre midür

22. **cihānda:**-*da*
Gazel 156
Mısra: **28**
Âlem, dünya, kâinat, yeryüzü II Herkes.
Sebük-serlük idersin naḫl-i gülde hīç ḳarāruñ yoḳ
Cihānda kūşe-i rāḥat ararsañ künc-i vaḥdetdür

23. **cihānda:**-*da*
Gazel 192
Mısra: **10**
Âlem, dünya, kâinat, yeryüzü II Herkes.
Naḥīfīveş n'ola her merd-i kāmil pāy-māl olsa
Cihānda ehl-i ḥāli farḳ ider ṣāḥib-naẓar yoḳdur

24. **cihān:**
Gazel 204
Mısra: **4**

Âlem, dünya, kâinat, yeryüzü II Herkes.
Niçe zār itmeyem şāhum ki ḳaldum künc-i ḥasretde
Ki ʿuşşāḳına dildāruñ firāḳıyla cihān aġlar

25. **cihānda:**-*da*
Gazel 218
Mısra: **4**
Âlem, dünya, kâinat, yeryüzü II Herkes.
Nigāhumdan bilür meftūn u ḥayrān oldıġum ol māh
Cihānda böyle ḥāl añlar netīce bir cevān olmaz

26. **cihān:**
Gazel 237
Mısra: **4**
Âlem, dünya, kâinat, yeryüzü II Herkes.
Görince ġamze-i hercāyī ṭabʿuñı bildüm
Cihān içinde ḥaḳīḳatli dilrübā yoġ imiş

27. **cihānuñ:**-*uñ*
Gazel 237
Mısra: **1**
Âlem, dünya, kâinat, yeryüzü II Herkes.
Meserretinde cihānuñ meger vefā yoġ imiş
Ġamuñdan özge dil-i zāra āşinā yoġ imiş

28. **cihānda:**-*da*
Gazel 252
Mısra: **14**
Âlem, dünya, kâinat, yeryüzü II Herkes.
Olınmaz mı gel inṣāf it Naḥīfī
Cihānda böyle bir dildārdan ḥaẕ

29. **cihānda:**-*da*
Gazel 263
Mısra: **5**
Âlem, dünya, kâinat, yeryüzü II Herkes.
Ol bülbül-i bī-lāneyem el'ān ki cihānda
Gülzār degül şimdi şikeste ḳafesüm yoḳ

30. **cihānda:**-*da*
Gazel 266
Mısra: **2**
Âlem, dünya, kâinat, yeryüzü II Herkes.
Ġarībem ʿāṣıḳam bir dil-ber-i şīrīn zebānum yoḳ
Cihānda baña aġlañ baña kim bir nev-cevānum yoḳ

31. **cihāna:**-*a*
Gazel 279
Mısra: **12**
Âlem, dünya, kâinat, yeryüzü II Herkes.
Nāfiẕ cemīʿ-i millete ḥükm-i şerīʿatüñ
Cārī cihāna kevkebe-i ḥükm-i ʿādilüñ

32. **cihān:**
Gazel 280
Mısra: **8**
Âlem, dünya, kâinat, yeryüzü II Herkes.
Muḥāl bir ḳılınuñ midḥatinde ḥaḳḳ-ı edā
Cihān iderse niçe diḳḳat es-selāmu ʿaleyk

33. **cihāna:**-*a*
Gazel 280
Mısra: **4**
Âlem, dünya, kâinat, yeryüzü II Herkes.
Vücūd-ı pāküñi faẕlından eyledi Allāh
Cihāna vāsıṭa-i raḥmet es-selāmu ʿaleyk

34. **cihānı:**-*ı*
Gazel 291
Mısra: **14**
Âlem, dünya, kâinat, yeryüzü II Herkes.
Naḥīfī niçe tesḫīr itmesün her biri perī-rūyı
Cihānı yaḳdı yandurdı bu şiʿr-i ḥālet-engīzüñ

35. **cihānda:**-*da*
Gazel 296
Mısra: **6**
Âlem, dünya, kâinat, yeryüzü II Herkes.
Āb-ı Ḥayāt olursa eyler mi aña raġbet
Ol kim ola cihānda dil-teşne-i viṣālüñ

36. **cihānı:**-*ı*
Gazel 299
Mısra: **2**
Âlem, dünya, kâinat, yeryüzü II Herkes.
Ne dem tīġ-i nigāh-ı nāzuñı dem-rīz ü tīz itdüñ
Cihānı ġam-keş-i āşūb-ı rūz-ı rüsteḫīz itdüñ

37. **cihānda:**-*da*
Gazel 308
Mısra: **1**
Âlem, dünya, kâinat, yeryüzü II Herkes.
Cihānda yoḳdur ey āfet miṣālüñ
Meger āyīnede ʿaks-i cemālüñ

38. **cihānda:**-*da*
Gazel 324
Mısra: **5**
Âlem, dünya, kâinat, yeryüzü II Herkes.
Budur şarṭ-ı maḥabbet kim cihānda
Yanup āteşlere reşk-i sipend ol

39. **cihān:**
Gazel 330
Mısra: **7**
Âlem, dünya, kâinat, yeryüzü II Herkes.
Olurken vāyedār-ı mīve-i luṭfuñ cihān ẓālim
Gülistān-ı viṣālüñden hemān ben bī-naṣīb oldum

40. **cihānda:**-*da*
Gazel 337
Mısra: **2**
Âlem, dünya, kâinat, yeryüzü II Herkes.
Ḫudā gösterse bir kerre seni ey bī-vefā görsem
Cihānda ölmeden çeşm-i ümmīdi rūşenā görsem

41. **cihānda:**-*da*
Gazel 339
Mısra: **2**
Âlem, dünya, kâinat, yeryüzü II Herkes.

Şanmañ beni ki zīnet-i dünyāya rāġıbem
Ancaḳ cihānda ḥüsn-i dil-ārāya ṭālibem

42. **cihānı:**-*ı,* -
Gazel 347
Mısra: **4**
Âlem, dünya, kâinat, yeryüzü II Herkes.
Kimseler āteşüme olmadı çün ḳaṭre-feşān
Yaḳaram sūz-ı derūnumla cihānı yaḳaram

43. **cihānda:**-*da*
Gazel 374
Mısra: **9**
Âlem, dünya, kâinat, yeryüzü II Herkes.
Cevrüñ cihānda baña mıdur yoḫsa sevdigüm
Her mübtelāyı bencileyin zār ider misin

44. **cihān:**
Gazel 380
Mısra: **5**
Âlem, dünya, kâinat, yeryüzü II Herkes.
Cihān çeşm-i dile ṭār oldı hecr-i zülf ü rūyuñla
Şebüm farḳ itmez oldum ḥasretüñle rūz-ı rūşenden

45. **cihānda:**-*da*
Gazel 380
Mısra: **7**
Âlem, dünya, kâinat, yeryüzü II Herkes.
Cihānda miṯli yoḳ bir dil-ber-i āyīne-ṭalʿatsın
Seni Ḥaḳ ṣaḳlasun teʾṯīr-i zaḫm-ı çeşm-i düşmenden

46. **cihānda:**-*da*
Gazel 387
Mısra: **10**
Âlem, dünya, kâinat, yeryüzü II Herkes.
Degüldür ḳābil-i ṣabr u taḥammül āteş-i dūzaḫ
Ḫuṣūṣan sen cihānda tāb-ı ḫūrşīde ṭayanmazsın

47. **cihānda:**-*da*
Gazel 391
Mısra: **2**
Âlem, dünya, kâinat, yeryüzü II Herkes.
Gel ey rūḥ-ı revān āyīne-i meh-ṭalʿatum sensin
Cihānda maṣrıḳ-ı envār-ı çeşm-i raġbetüm sensin

48. **cihāndur:**-*dur*
Gazel 403
Mısra: **8**
Âlem, dünya, kâinat, yeryüzü II Herkes.
Ne ġam andan bu ʿuṣṣāḳa çekerseñ ḫançer-i ġamzeñ
Ḳamu maḫlūḳa çün rıḥlet fenādur bu cihāndur bu

49. **cihāna:**-*a*
Gazel 419
Mısra: **3**
Âlem, dünya, kâinat, yeryüzü II Herkes.
Cihāna māye-i raḥmet idüp ẕāt-ı şerīfüñ Ḥaḳ
Vücūduñ ʿāleme ḳıldı beşāret yā Resūla'llāh

50. **cihāna:**-*a*
Gazel 423
Mısra: **8**
Âlem, dünya, kâinat, yeryüzü II Herkes.
N'ola ümmetlerüñ faḫr eyler ise ẕāt-ı pāküñle
Ḳudūmüñ raḥmet olmışdur cihāna yā Resūla'llāh

51. **cihāndan:**-*dan*
Gazel 436
Mısra: **7**
Âlem, dünya, kâinat, yeryüzü II Herkes.
Dil berī oldı cihāndan görüp ol sīm-beri
Müşkil oldı hele kārı dilüñ ol dil-ber ile

52. **cihāna:**-*a*
Gazel 451
Mısra: **12**
Âlem, dünya, kâinat, yeryüzü II Herkes.
Taḥsīne görme lāyıḳ bu dār-ı bī-beḳāyı
Cümle fenā dimişdür kim gelse bu cihāna

53. **cihānda:**-*da*
Gazel 484
Mısra: **10**
Âlem, dünya, kâinat, yeryüzü II Herkes.
Saʿy eyle cebr-i ḫāṭıra olmazsa ḳudretüñ
Senden cihānda kimseler şikeste olmaya

54. **cihānı:**-*ı*
Gazel 498
Mısra: **10**
Âlem, dünya, kâinat, yeryüzü II Herkes.
O mihr-i bī-bedelüñ meh-veşān içinde tamām
Cihānı araladı ḥüsn-i ʿālem-ārāsı

55. **cihānda:**-*da*
Gazel 505
Mısra: **15**
Âlem, dünya, kâinat, yeryüzü II Herkes.
Cihānda ḳalmadı aṣlā güşāde bir ḫāṭır
Zamāne her-kesi mevḳūf-ı infiʿāl itdi

56. **cihān:**
Gazel 511
Mısra: **4**
Âlem, dünya, kâinat, yeryüzü II Herkes.
Düçār itdi beni miḥnetlere bu ġurbet illerde
Vaṭan fikri cihān mekri zamān ḳahrı cevān derdi

57. **cihānuñ:**-*uñ*
Gazel 517
Mısra: **6**
Âlem, dünya, kâinat, yeryüzü II Herkes.
Gör zevāl-i mihri naḳş-ı bedri seyr it ʿibret al
Bir iki günlükdür ancaḳ bu cihānuñ devleti

58. **cihānda:**-*da*
Kaside 5
Mısra: **82**
Âlem, dünya, kâinat, yeryüzü II Herkes.
Ārzū-mendān-ı feyż-i ṭabʿumuñ derd-i ḥased

Her birin ḳılmış cihānda
ḥiṣṣe-yāb-ı ibtilā

59. **cihān:**
Kaside 8
Mısra: **184**
Âlem, dünya, kâinat, yeryüzü II Herkes.
Nūr-ı ʿışḳuñ dil-i nā-çīze cilā-baḫşā ḳıl
Görmeyem tā ki cihān içre ẓalām-ı şeb-i tār

60. **cihāna:**-*a*
Kaside 8
Mısra: **74**
Âlem, dünya, kâinat, yeryüzü II Herkes.
Ḫabbeẕa raḥmet-i mevʿūd-ı Ḫudāvendi o şāh
Ḳıldı teşrīf-i vücūdıyla cihāna īs̱ār

61. **cihāna:**-*a*
Kaside 12
Mısra: **80**
Âlem, dünya, kâinat, yeryüzü II Herkes.
Olsun ṣalavāt ile selām ol şehe vāṣıl
Tā kim meh-i rūze vire revnaḳ bu cihāna

62. **cihān:**
Kaside 24
Mısra: **77**
Âlem, dünya, kâinat, yeryüzü II Herkes.
Cihān bezminde ol mestāne-i ālūde-baḫtum kim
Ṣunar dest-i dile sāḳī tehī biñ cām ü peymāne

63. **cihānda:**-*da*
Kaside 24
Mısra: **95**
Âlem, dünya, kâinat, yeryüzü II Herkes.
Ḫudāvendā cihānda çün vekīl-i şāh-ı ʿālemsin
Duʿā-yı devletüñ vācibdür elbet her Müselmāna

64. **cihān:**
Kaside 26
Mısra: **82**
Âlem, dünya, kâinat, yeryüzü II Herkes.
Zamāne vāye-i luṭfuñla ḥāmid ü şākir
Cihān meḥāsin-i ẕātuñla neşvemend-i rıżā

65. **cihāna:**-*a*
Kaside 26
Mısra: **85**
Âlem, dünya, kâinat, yeryüzü II Herkes.
Cihāna nevbet-i ḥükmüñde geldi sārā
Senüñle oldı müyesser bu niʿmet-i kübrā

66. **cihāna:**-*a*
Kaside 26
Mısra: **90**
Âlem, dünya, kâinat, yeryüzü II Herkes.
Tebāreke'llāh eyā devr-i gülşen-i iḳbāl
Bahār-ı devletüñ itdi cihāna feyż-i ṣafā

67. **cihānda:**-*da*
Kaside 26
Mısra: **63**
Âlem, dünya, kâinat, yeryüzü II Herkes.
Cihānda mis̱li bulunmaz vezīr-i ẕī-şāndur
Hem ehl-i ṭabʿ u süḫandān ü hem kerem-peymā

68. **cihānda:**-*da*
Kaside 26
Mısra: **158**
Âlem, dünya, kâinat, yeryüzü II Herkes.
Ne ḥāl ise geçinürdüm bu bezm-i fānīde
Cihānda bilmez idi kimse ḥālümi aṣlā

69. **cihānda:**-*da*
Kaside 26
Mısra: **189**
Âlem, dünya, kâinat, yeryüzü II Herkes.
Cihānda luṭf ile taʿmīr ḫāne-i dil iden
İder müşāhede-i ḳaṣr-ı Cennetü'l-meʾvā

70. **cihānda:**-*da*
Kaside 26
Mısra: **222**
Âlem, dünya, kâinat, yeryüzü II Herkes.
Cenābuñ eyleyüp iḥyā-yı sünnet-i eslāf
Cihānda sensin iden resm-i himmeti icrā

71. **cihānı:**-*ı*
Kaside 26
Mısra: **87**
Âlem, dünya, kâinat, yeryüzü II Herkes.
Cihānı eyledi tarṭīb reşḥa-i keremüñ
Ġubār-ı ġamdan emīn oldı sāḥa-i ġabrā

72. **cihān:**
Kaside 27
Mısra: **58**
Âlem, dünya, kâinat, yeryüzü II Herkes.
Lāzım oldı hele bu ḫalḳa duʿā-yı ḫayruñ
Sāye-i nevbet-i ḥükmüñde cihān itdi ḥużūr

73. **cihān:**
Kaside 28
Mısra: **24**
Âlem, dünya, kâinat, yeryüzü II Herkes.
Göñül maḥzūn iken mesrūr ü şādān eyleyen böyle
Cihān bezminde bir kān-ı kerem ʿālī-cenābumdur

74. **cihān:**
Kıt'a 9
Mısra: **3**
Âlem, dünya, kâinat, yeryüzü II Herkes.
Bu cihān içre anuñ kim es̱eri bāḳīdür
Ölmez ol Ḫıżr-ṣıfat zinde durur tā maḥşer

75. **cihānda:**-*da*
Kıt'a 9
Mısra: **1**
Âlem, dünya, kâinat, yeryüzü II Herkes.
Devlet anuñ ki cihānda es̱er-i ḫayr ḳodı
Es̱eri olmayanuñ gör ki yerinde yel eser

76. **cihānda:**-*da*
Matla 47
Mısra: **1**
Âlem, dünya, kâinat, yeryüzü II Herkes.
Olurmış ey dil-i şeydā cihānda bī-minnet
Muḳaddimāt-ı viṣālüñ netīcesi vuṣlat

77. **cihānı:**-*ı*
Matla 68
Mısra: **1**
Âlem, dünya, kâinat, yeryüzü II Herkes.
Cihānı zīr-i dest itmekde eyler hep sana taḳlīd
Meger kim senden el almış felekde pençe-i ḫūrşīd

78. **cihānda:**-*da*
Matla 97
Mısra: **2**
Âlem, dünya, kâinat, yeryüzü II Herkes.
Ol dürr-i yek dāneye eyle naẕar
Gör neler ṭoġurur cihānda analar

79. **cihāna:**-*a*
Matla 210
Mısra: **1**
Âlem, dünya, kâinat, yeryüzü II Herkes.
Ḫırām-ı nāz ile ḳaddüñ cihāna āfet eylersin
Gelürsin cāmiʿe ʿuşşāḳa ʿarż-ı ḳāmet eylersin

80. **cihān:**
Matla 240
Mısra: **2**
Âlem, dünya, kâinat, yeryüzü II Herkes.
N'ola ṣubḥ u mesā dergāhuña yüz sürse mihr ü māh
Çerāġ-ı nūr-ı ẕātuñdur cihān yā nūru ʿarşi'llāh

81. **cihān:**
Murabba 2
Mısra: **22**
Âlem, dünya, kâinat, yeryüzü II Herkes.
Muʿallā ẕāt-ı ẕī-şānuñ
Cihān maḥkūm-ı fermānuñ

82. **cihāna:**-*a*
Murabba 11
Mısra: **5**
Âlem, dünya, kâinat, yeryüzü II Herkes.
Cihāna maḥż-ı raḥmetsin
Ḫabīb-i ḫāṣ-ı ḥażretsin

83. **cihānı:**-*ı*
Murabba 11
Mısra: **14**
Âlem, dünya, kâinat, yeryüzü II Herkes.
Gelüp ġayb-ı hüviyyetden
Cihānı eyledüñ rūşen

84. **cihāna:**-*a*
Murabba 13
Mısra: **21**
Âlem, dünya, kâinat, yeryüzü II Herkes.
Cihāna reh-nümā sensin
ʿUṣāta mültecā sensin

85. **cihān:**
Rübai 23
Mısra: **2**
Âlem, dünya, kâinat, yeryüzü II Herkes.
Ey naḳş-ı niʿāli şeref-i ʿarż u semā
Buldı bu cihān ẕātuñ ile neşv ü nemā

86. **cihāndan:**-*dan*
Rübai 67
Mısra: **1**
Âlem, dünya, kâinat, yeryüzü II Herkes.
Ey derd ü ġamı cāna cihāndan merġūb
V'ey ʿışḳ-ı girān-ḳadri ṣafā-baḫş-ı ḳulūb

87. **cihāna:**-*a*
Rübai 110
Mısra: **4**
Âlem, dünya, kâinat, yeryüzü II Herkes.
Sensin sen o ser-māye-i raḥmet ki ezel
Ḫaḳḳ itdi seni cümle cihāna mebʿūṯ

88. **cihān:**
Rübai 288
Mısra: **3**
Âlem, dünya, kâinat, yeryüzü II Herkes.
Biñ ṣevḳ ile cān-dāde-i iḥsānı cihān
ʿĀlem ḳulı ḳurbānı Ḥabību'llāhuñ

89. **cihān:**
Rübai 320
Mısra: **1**
Âlem, dünya, kâinat, yeryüzü II Herkes.
Ḥüzn ile cihān oldı serāy-ı mātem
Ḥayretde ḳalur şīve-i ʿaṣra ādem

90. **cihān:**
Rübai 344
Mısra: **3**
Âlem, dünya, kâinat, yeryüzü II Herkes.
Ser-tā-ḳadem ekdār ila ālūde cihān
Bilmem yere mi geçdi ṣafā-yı ʿālem

91. **cihān:**
Rübai 355
Mısra: **3**
Âlem, dünya, kâinat, yeryüzü II Herkes.
Ser-cümle cihān maẓhar-ı iḥsānuñ iken
Ḫāṣā ola bī-çāre
Naḥīfī maḥrūm

92. **cihān:**
Rübai 388
Mısra: **3**
Âlem, dünya, kâinat, yeryüzü II Herkes.
Ser-cümle cihān ḫavf ü recāda ḫayrān
Luṭf u seḫaṭuñdadur sürūr u mātem

93. **cihān:**
Rübai 401
Mısra: **2**
Âlem, dünya, kâinat, yeryüzü II Herkes.
Geldükde vücūda ol Ḥabīb-i Yezdān
Envārı ile münevver oldı bu cihān

94. **cihānda:**-*da*
Tahmis 3
Mısra: **23**
Âlem, dünya, kâinat, yeryüzü II Herkes.
Cennet-i kūyuñ ḫayāliyle cihānda muttaṣıl
-

95. **cihān:**
Tarih 1
Mısra: **7**
Âlem, dünya, kâinat, yeryüzü II Herkes.
Cihān bir tāze cān buldı yine feyż-i ilāhīden
Ġuluvvī şādumān ḳıldı memlūʾ cümle sükkān

96. **cihān:**
Tarih 1
Mısra: **43**
Âlem, dünya, kâinat, yeryüzü II Herkes.
Vücūdın bāʿiṣ-i emn ü emān itsün cihān üzre
Dem-ā-dem reh-ber olsun baḥr ü berde ḥıfẓ-ı Sübḥānī

97. **cihān:**
Tarih 1
Mısra: **47**
Âlem, dünya, kâinat, yeryüzü II Herkes.
Cihān hep müjde-gūyān merḥabā-sāz-ı meserretdür
Zihī iḥsān-ı
Yezdānī zihī elṭāf-ı Rabbānī

98. **cihānda:**-*da*
Tarih 1
Mısra: **11**
Âlem, dünya, kâinat, yeryüzü II Herkes.
Ḳudūmiyle cihānda sū-be-sū sūr-ı sürūr oldı
Pür itdi bu beşāret günbed-i gerdūn-ı gerdānı

99. **cihānda:**-*da*
Tarih 3
Mısra: **2**
Âlem, dünya, kâinat, yeryüzü II Herkes.
Verā-yı perde-i taḳdīrden geldi ẓuhūr itdi
Cihānda bir ʿaceb emr-i ʿaẓīm oldı yine ḥādiṯ

100. **cihān:**
Tarih 10
Mısra: **4**
Âlem, dünya, kâinat, yeryüzü II Herkes.
Sāye-endāz olalı bir taḫt-ı ʿadl-i salṭanat
Hep cihān emn ü emānda ḫalḳ hem her rūzı ʿıyd

101. **cihān:**
Tarih 28
Mısra: **35**
Âlem, dünya, kâinat, yeryüzü II Herkes.
Devr-i luṭfında cihān memnūn-ı meʾmūl ü merām
Ḫaybet ü ḫüsrān zamānında degüldür muḥtemel

102. **cihāndan:**-*dan*
Tarih 28
Mısra: **20**
Âlem, dünya, kâinat, yeryüzü II Herkes.
Şimdi yoḳdur mużṭarib bir dil muḥarref bir mizāc
Ḥüsn-i tedbīri cihāndan eyledi refʿ-i ʿilel

cihān ʿaynüme gelmez:

1. **cihān ʿaynüme gelmez:**-*üm*
Murabba 5
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gözü dünyayı görmemek, dünyaya ilgisi bulunmamak.
Olmasa dil-ber ʿayān
ʿAynüme gelmez cihān

cihān bezminde:

1. **cihān bezminde:**-*n*, -*de*
Kıt'a 38
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya meclisi II yeryüzü.
Cihān bezminde şimdi niçe ẓāhir-biñ olan kimse
Olup bu devr-i fānīnüñ esīr-i devlet ü şānı

cihān cihāñ:

1. **cihān cihāñ:**
Gazel 10
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cihan cihan II dünyalar kadar, çok fazla.
Cihān cihāñ ġam-ı nā-dīde var derūnumda
Bu derd-i ʿışḳ görünmez belā imiş ḫayfā

2. **cihān cihān:**
Gazel 303
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Pek çok, oldukça fazla II Hünerle birlikte kullanıldığından çok hünerli anlamına geldiği düşünülmektedir.
Cihān cihān o cevān ile ṣoḥbet eyleyesin
Bu ʿālemi hele inkār olur mı hīç seferüñ

3. **cihān cihān:**
Gazel 398
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Pek çok, oldukça fazla.
Gördüm hezār baḫşīş-i cevr ü cefālaruñ
Memnūnam ey felek hele senden cihān cihān

4. **cihān cihān:**
Gazel 401
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Pek çok, oldukça fazla.
Cihān cihān yine zaḫm-ı firāḳa merhem olur
Viṣālüñ ister ise ʿālem-i ḫayāl olsun

cihān durduḳça:

1. **cihān durduḳça:**
Kaside 28
Mısra: **83**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Dünya yok olmadığı sürece, sonsuza kadar.

Cihān durduḳça var ol ey mekārim-pīşe-i devrān
Senüñ medḥ-i şerīfüñ zīver-i levḥ-i kitābumdur

cihān ḫalḳı:

1. **cihān ḫalḳı:**
Gazel 271
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

İnsanlar, herkes, kamu.

Ne dilerse cihān ḫalḳı disünler olmazam fāriġ
Senüñ bir būseñi almaḳ lebüñden ber-güẕār ancaḳ

cihān ḫalḳını:

1. **cihān ḫalḳını:**-*n, -ı*
Rübai 316
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

İnsanlar, herkes, kamu.

Ḳaḫṭ-ı kerem ü ḳaḥt-ı vefā ḳaḥṭ-ı ricāl
İtdi bu cihān ḫalḳını meksūru'l-bāl

cihān mülkine:

1. **cihān mülkine:**-*i, -n, -e*
Gazel 427
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Dünya malı.

Gedā-yı kūyuñ olmaḳdur benüm maḥṣūl-i āmālüm
Cihān mülkine yoḳdur iʿtibārum yā Resūla'llāh

cihān olsa:

1. **cihān olsa:**-*sa*
Gazel 320
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Başlı başına kendine ait olmak II özgün olmak.

Ey Naḥīfī pey-rev-i naẓmum n'ola olsa cihān
Şāʿir-i nāzük-edā merd-i müsellemdür göñül

cihān yüzini ṭutdı:

1. **cihān yüzini ṭutdı:**-*dı*
Tahmis 4
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**

Dünyayı kaplamak.

Ḳābe ḳavseyn ile meşhūr-ı cihān iki ḳaşı
Çün ṭoġup ṭutdı cihān yüzini ḥüsnüñ güneşi

cihāna baḳmaz:

1. **cihāna baḳmaz:**-*maz*
Gazel 425
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**

Dünyaya bakmamak, dünyanın fani işlerini bırakıp sevgili ile ilgilenmek.

Eger kim olsa da şāh-ı zamāne yā Resūla'llāh
Giriftār-ı ġamuñ baḳmaz cihāna yā Resūla'llāh

cihāna bir daḥi gelmez:

1. **cihāna bir daḥi gelmez:**
Gazel 145
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Deyim**

Dünyaya bir daha gelmez. Onun gibisi bir daha bulunmaz anlamında bir deyim.

Cihāna bir daḥi gelmez Naḥīfī-i şeydā
Egerçi dehre niçe şeyḫ u şāb gelür

cihāna doldı:

1. **cihāna doldı:**-*dı*
Gazel 92
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**

Dünyayı sarmak, yayılmak.

Minnet Ḫudāya geldi dem-i dil-güşā-yı ʿıyd
Doldı cihāna zemzeme-i merḥabā-yı ʿıyd

cihān-ārā:

1. **cihān-ārāsın:**-*sın*
Matla 186
Mısra: **1**

Cihanı süsleyen.

Gün gibi pertev-i ḥüsn ile cihān-ārāsın
Yüzüñ arduñ hele ey māh ʿaceb ġarrāsın

cihānda ḳalmazsın:

1. **cihānda ḳalmazsın:**-*maz, -sın*
Gazel 162
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**

Dünyada yaşamaya devam etmek, ölümsüz.

Böyle ḳalmazsın cihānda ey Naḥīfī ġam yime
Saña da bir gün Ḫudā elbette feṭḥ-i bāb ider

cihān-ı bī-beḳāya:

1. **cihān-ı bī-beḳāya:**-*ya*
Gazel 17
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Gelip geçici, ölümlü dünya.

Naḥīfī naḳş-ı reng-ā-reng-i dehre olma dil-beste
Cihān-ı bī-beḳāya raġbet itmez merdüm-i dānā

2. **cihān-ı bi-beḳāya:**-*ya*
Gazel 150
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Fani dünya.

N'ola cānı çıḳarsa ʿazm idince mülk-i ʿuḳbāya
Gelenler bu cihān-ı bi-beḳāya hep peşīmāndur

cihān-ı feraḥ:

1. **cihān-ı feraḥ:**
Gazel 87
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Ferah, eğlenceli dünya.
Çemen maḳām-ı ṣafādur cihān cihān-ı feraḥ
Zemīn zemīn-i neşāṭ u zamān zamān-ı ferāḥ

cihānı görmez olur:

1. **cihānı görmez olur:**
Gazel 145
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyayı gözü görmemek, dünyayla ilgilenmemek.
Cihānı görmez olur ġamze-i siyehkārı
Ne dem ki çeşmine germiyyet-i şarāb gelür

cihānı ḳırmaz:

1. **cihānı ḳırmaz:**-*maz*
Gazel 11
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Dünyayı kırıp geçirmek, önüne çıkan herkesi öldürmek.
Cihānı ḳırmaz idüñ ḫançer-i nigāhuñ ile
Cevāz virmese ḥükm-i kitāb-ı istiġnā

cihān-ı şevḳ:

1. **cihān-ı şevḳ:**
Gazel 19
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şevk dünyası II fâni dünya.
Seḥāb-āmīz-i dūd-ı āh-ı ḥasretdür cihān-ı şevḳ
Niçe gündür saña müştāḳ-zāy-ı mihr-i cihān-ārā

cihānı teng ü tār eyler:

1. **cihānı teng ü tār eyler:**
Gazel 158
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Dünyayı dar ve karanlık etmek II Dünyayı yaşanmaz bir yer kılmak.
N'ola bir laḥẓa ārām itmeyem ey māh-rū sensüz
Ġarībüñ başına fürḳat cihānı teng ü tār eyler

cihānı ṭutdı:

1. **cihānı ṭutdı:**-*dı*
Gazel 67
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Cihanı tutmak. Her tarafa yayılmak, dünyayı tutmak.
Ey lemʿa-i neẓāresi nūr-ı nigāh-ı baḫt
Ṭutdı cihānı velvele-i āh ü vāh-ı baḫt

2. **cihānı ṭutdı:**-*dı*
Gazel 420
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Her tarafa yayılmak, dünyayı tutmak.
Cihānı ṭutdı ʿışḳuñla fiġānum yā Resūla'llāh
Ṭuyıldı ʿāleme rāz-ı nihānum yā Resūla'llāh

3. **cihānı ṭutdı:**-*dı*
Kıt'a 43
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Her tarafa yayılmak, dünyayı tutmak.
Cihānı ṭutdı hevāyī ġazelleri ḥayfā
Kelām-ı ḫalṭ ile evrāḳ-ı maʿrifet ṭoldı

cihet:

1. **cihetden:**-*den*
Gazel 25
Mısra: **2**
Durum, koşul, şart.
Vaḳtidür sulṭānuma ʿarż-ı niyāz itmek baña
Lāzım oldı her cihetden keşf-i rāz itmek baña

2. **cihetle:**-*le*
Kaside 23
Mısra: **25**
Husus,sebep,yön,taraf.
Müsellem her cihetle luṭf-ı ṭabʿ u ḥüsn-i aḫlāḳı
Güşāde bāb-ı iḥsānı faḳīr ü aġniyā gelsün

3. **cihet:**
Kaside 26
Mısra: **169**
Husus,sebep,yön,taraf.
Ne bir cihet neʿaḳār u ne māl ü cāhum var
Müdām itmedeyüm faẓl-ı Ḥaḳdan istiʿṭā

4. **cihetden:**-*den*
Rübai 561
Mısra: **3**
Husus,sebep,yön,taraf.
Bir ʿāleme varduñ ki cihetden ḫālī
Yoḳ anda kem ü keyf ü metā eyn ile ey

5. **cihet:**
Tarih 29
Mısra: **23**
Husus,sebep,yön,taraf.
Her cihet teşneleri eyledi sīr ü reyyān
Beẕl idüp her ṭarafa Āb-ı Ḥayāt-ı cūd

çıḳ:

1. **çıḳar:**-*ar*
Gazel 67
Mısra: **10**
Ulaşmak.
Böyle giderse rāh-ber-i kevkebüm eger
Āḫir ṭarīḳ-i yeʾse çıḳar şāh-rāh-ı baḫt

2. **çıḳmış:**-*mış*
Gazel 162
Mısra: **8**
Ortaya çıkmak, belirmek.
Girye itdükçe ḫayālī-i yāri ṣanmañ dīdede
Bir perī çıḳmış kenār-ı cūya seyr-i āb ider

3. **çıḳar:**-*ar*
Gazel 279
Mısra: **16**
Yükselmek.

Baḥr-i ḥaḳīḳat itdi seni ṣunʿ-ı Kirdigār
Tā evc-i lā mekāna çıḳar ḥadd-i sāliküñ

4. **çıḳdılar:**-*dı, -lar*
Gazel 435
Mısra: **5**
Ortaya çıkmak, belirmek.
Güzeller çıḳdılar ʿuşşāḳ ile hep seyr-i gülzāra
Benümle sen de gel ey ġonçe-fem gül-geşt-i bāġ eyle

5. **çıḳardı:**-*ar, -dı*
Gazel 508
Mısra: **9**
Yükselmek.
Ṭutuşdı yandı çıḳardı sipihre feryādın
Meger ki sūz-ı dilüm gūş-ı nāya söylendi

6. **çıḳar:**-*ar*
Kaside 28
Mısra: **40**
Yükselmek.
Süvār olduḳça ol raḫş-ı ṣabā-reftārına gūyā
Çıḳar tā rütbe-i gerdūna āh-ı pür-şitābumdur

7. **çıḳmaz:**-*maz*
Matla 246
Mısra: **1**
Ortaya çıkmak, belirmek.
Zamān-ı yaḫda çıḳmaz ṣanma sen ol ṭıfl-ı mümtāzı
Daḫi şimdi ḳayar oldı o māhuñ eşheb-i nāzı

8. **çıḳmazsa:**-*maz, -sa*
Muaşşer 1
Mısra: **15**
Ortaya çıkmak, belirmek.
Seng-i āteş-rīzdür çıḳmazsa da gird-ābdan
Ṣanma yārüñ māʾil-i būs-ı ruḫ-ı tābānıyam

9. **çıḳan:**-*an*
Tahmis 7
Mısra: **5**
Çıkmak, bir bölümdeki işin bitmesi bağlamında kullanılmıştır.
Bilür kim kān-ı āteşden çıḳan ḫançerde āb olmaz
Olur şermende mihr ü meh cemāl-i bī-miṯālüñden

10. **çıḳdı:**-*dı*
Tahmis 10
Mısra: **28**
Ortaya çıkmak, belirmek.
Dolanup pāyuma çekdi beni ol zülf-i siyāh
ʿĀḳıbet ʿışḳ iline çıḳdı yine ġāyet-i rāh

11. **çıḳduḳça:**-*duḳça*
Tarih 30
Mısra: **27**
Dışarıya varmak, gitmek.
Bu ḥammāmı müşerref eyleyüp girdükçe çıḳduḳça
Ola ḫalvet-güzīnān-ı muḳaddes ʿāfiyet-ḫ∨ānı

<u>çıḳ-:</u>

1. **çıḳıcaḳ:**-*ıçaḳ*
Gazel 261
Mısra: **11**
Yükselmek.
Didiler kişver-i dilden çıḳıcaḳ rāyet-i āh
Geliyor cevşen ile leşker-i ḫāḳān ṣaf ṣaf

<u>çıḳar:</u>

1. **çıḳardum:**-*du, -m*
Gazel 390
Mısra: **15**
Birinin veya bir şeyin çıkmasını sağlamak, çıkmasına sebep olmak.
Şerḥ idüp şerḥa-i miḥnetle çıḳardum ki meger
Lafẓ-ı ġurbetde imiş nükte-i maʿnā-yı vaṭan

2. **çıḳardı:**-*dı*
Kaside 26
Mısra: **261**
Birinin veya bir şeyin çıkmasını sağlamak, çıkmasına sebep olmak.
Çıḳardı cāme-i şāhānesin ʿaṭā ḳıldı
Muḥaṣṣal itdi o dervīşi luṭf ile aġnā

<u>çıḳar-:</u>

1. **çıḳarup:**-*up*
Gazel 379
Mısra: **8**
Çıkarmak, üstünden atmak.
İtdüñ efsūn ile ālūde yine her tārın
Çıḳarup kākülüñi zīr-i ʿaraḳ-çīnüñden

<u>cilā-baḫşā:</u>

1. **cilā-baḫşā:**
Kaside 8
Mısra: **183**
Cilalanmak, parlatılmak, toz ve kirden temizlenmek.
Nūr-ı ʿışḳuñ dil-i nā-çīze cilā-baḫşā ḳıl
Görmeyem tā ki cihān içre ẓalām-ı şeb-i tār

<u>cilā-dāde:</u>

1. **cilā-dade:**
Gazel 102
Mısra: **11**
Cila sürülmüş, cilalanmış II parlak, güzel.
Yed-i ḳażāda cilā-dade tīġ-i ʿuryānem
Benümle melʿabeden iḫtirāz lāzımdur

<u>cilākārī-i mirʾāt-ı derūn:</u>

1. **cilākārī-i mirʾāt-ı derūn:**
Gazel 128
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül aynasının cila çekeni.
Ne ḳadar olsa cilākārī-i mirʾāt-ı derūn
Naẓar itdükde yine jeng-i ḫavāṭır bulunur

<u>cilā-sāz-ı ḳabūl it:</u>

1. **cilā-sāz-ı ḳabūl it:**
Kaside 7
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kabulün cila vereni etmek.
Sen dīdemi luṭfuñla cilā-sāz-ı ḳabūl it
Olduḳça niçe şerm ile giryān-ı şefāʿat

cilā-yı dil ü dīdedür:

1. **cilā-yı dil ü dīdedür:**-*dür*
Gazel 353
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Göz ve gönlün cilası.
Ḫāṣıyyetüm cilā-yı dil ü dīdedür eger
Māniʿ ne çeşm-i ḥāside mānend-i gerd isem

çille-i derd-i ġam-ı ʿışḳın:

1. **çille-i derd-i ġam-ı ʿışḳın:**-*ın*
Matla 185
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk gamının dert çilesi.
Çekdürüp çille-i derd-i ġam-ı ʿışḳın her ān
Ādemi zūr ile meftūn ider ol ḳaşı kemān

cilve:

1. **cilve:**
Gazel 55
Mısra: **4**
Cilve, işve, edâlı tavır.
Naẓar itmez bilemem ben ḳulına şāh-ı cevān
Meded ol cilve nedür yā nedür ol ʿālī-ḫıṭāb

2. **cilvesin:**-*si, -n*
Gazel 184
Mısra: **6**
Cilve, işve, edâlı tavır.
Naḳş-ı pāyın ḳanda resm itse o serv-i ḫoş-ḫırām
Cilvesin ehl-i maḥabbet ḫāk-i rāhından bilür

cilve ider:

1. **cilve ider:**-*er*
Rübai 210
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Görünmek, ortaya çıkmak; beğenilmek, ilgi çekmek.
Dillerde ider cilve ṣafā-yı ḥüsni
Ṣafvetle olur sīnesi āyīne-i rāz

cilve-gāh:

1. **cilve-gāhumdan:**-*um, -dan*
Gazel 399
Mısra: **8**
Cilve yeri, cilve edecek yer II eğlenecek, duracak yer.
ʿİḳāba ʿadl-i Ḥaḳ şāyān iderse pāy-ı ʿişyānum
Ẓuhūr eyler yine āh-ı nedāmet cilve-gāhumdan

2. **cilve-gāhuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 412
Mısra: **11**
Cilve yeri, cilve edecek yer II eğlenecek, duracak yer.
Göñül cism-i nizārın ḫāk iderdi cilve-gāhuñda
Ne çāre āsitānuñdan cüdādur yā Resūla'llāh

3. **cilve-gāhıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 444
Mısra: **13**
Cilve yeri, cilve edecek yer II eğlenecek, duracak yer.
Maḥabbet şehridür şāh-ı ḫayālüñ cilve-gāhıdur
Taraḥḥum ḳıl ne var maʿmūre-i ḳalbüm ḫarāb itme

4. **cilve-gāh:**
Tarih 16
Mısra: **8**
Cilve yeri, cilve edecek yer II eğlenecek, duracak yer.
Ḥabbeẕā ḳaṣr-ı hümāyūn kāḫ-ı zībā kim anuñ
Ṣadr-ı ʿālī-şānıdur şāh-ı cihāna cilve-gāh

cilvegāh:

1. **cilvegāhuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 14
Mısra: **1**
Cilve yeri, cilve edecek yer II eğlenecek, duracak yer.
Ḳalup cism-i nizārum cilvegāhuñda ġubārāsā
Göñül bir nev-nihāl-i nāza aḳdı cüybārāsā

cilve-gāh itdüm:

1. **cilve-gāh itdüm:**-*dü, -m*
Gazel 334
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yer, yurt yapmak.
Sevüp bir Leylī-i müşgīn niḳāb-ı ḥüsni Ḳays-āsā
Yine deşt-i cünūn-ı ʿışḳı ʿaḳla cilve-gāh itdüm

cilvegāh oldı:

1. **cilvegāh oldı:**-*dı*
Tahmis 3
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yer, yurt olmak.
Cilvegāh oldı dil-i şeydāya bunca kūh u deşt
Rūz u şeb itdüm ḫayāl-i gülşen-i kūyuñla geşt

cilve-gāh-ı āhuvān-ı çīn olur:

1. **cilve-gāh-ı āhuvān-ı çīn olur:**-*ur*
Gazel 332
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çin ahularının cilve yeri olmak.

Ben o Mecnūnum ḫayāl-i dīde-i ḫūbān ile
Cilve-gāh-ı āhuvān-ı Çīn olur pīrāmenüm

cilvegāh-ı ḳademüñ:

1. **cilvegāh-ı ḳademüñ:**-*üñ*
Gazel 65
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gelişinin tecelli yeri II gönül.
Cāygāh-ı ḥaremüñ mehbiṭ-i nūr u raḥmet
Cilvegāh-ı ḳademüñ māye-i ḫayr u berekāt

cilve-gāh-ı ḳubbe-i nüh çenberi:

1. **cilve-gāh-ı ḳubbe-i nüh çenberi:**-*i*
Tarih 2
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dokuz çemberin kubbesinin cilve yeri II felek.
Bir seḥer kim ṭās-ı zerrīn ile peyk-i āfitāb
Devr iderdi cilve-gāh-ı ḳubbe-i nüh çenberi

cilve-gāh-ı maʿẕeret ḳıl:

1. **cilve-gāh-ı maʿẕeret ḳıl:**
Gazel 376
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Özrün cilve yeri kılmak.
Ḳıl cilve-gāh-ı maʿẕeret ey bād-ı ṣubḥ-gāh
Ol şāh-bāz-ı maʿrifetüñ āşiyānesin

cilve-gāh-ı medḥ ü vaṣfuñda:

1. **cilve-gāh-ı medḥ ü vaṣfuñda:**-*uñ, -da*
Kaside 24
Mısra: **57**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Vasıf ve methetmenin cilve yeri.
Tekāpū eyler iken cilve-gāh-ı medḥ ü vaṣfuñda
Hezārān şevḳ ile ṭāvūs-ı ṭabʿum geldi cevlāna

cilve-gāhı olup:

1. **cilve-gāhı olup:**-*up*
Tarih 35
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Görünme, tecelli etme yeri olmak II makamı olmak.
Olup gülzār-ı cennet cilve-gāhı
Şarāb-ı Kevs̱er ile ola sīr-āb

cilve-gāh-ı pādişāh-ı baḥr ü berr olmaġ:

1. **cilve-gāh-ı pādişāh-ı baḥr ü berr olmaġ:**-*maġ*
Kaside 20
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Deniz ve karanın padişahın eğlenme mekânı olmak.
Olmaġ ile cilve-gāh-ı pādişāh-ı baḥr ü berr
Baḥr-ı ʿUmmān eylemekde andan istimdādı gör

cilve-geh:

1. **cilve-gehin:**-*in*
Tarih 12
Mısra: **8**
Gezinti yeri, meydan.
Ḥaşr idüp seyyid-i kevneyn ile hem
Eyleye cilve-gehin dār-ı naʿīm

cilve-geh itseñ:

1. **cilve-geh itseñ:**-*se, -ñ*
Gazel 290
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Görünme, tecellî ve zuhur etme yeri kılmak, tecellî yeri yapmak.
Naḳş-ı ḳademüñ ġonçeler eylerdi nümāyān
Kāfir sen eger dūzaḫı da cilve-geh itseñ

cilve-geh-i arż u semāyı:

1. **cilve-geh-i arż u semāyı:**-*yı*
Gazel 360
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yeryüzü ve gökyüzünün cilve yeri.
Sensin ol nur-ı Ḫudā kim ḳadem-i muḥteremüñ
Eyledi cilve-geh-i arż u semāyı pür-zeyn

cilvegeh-i nāzuñda:

1. **cilvegeh-i nāzuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 43
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nazın tecelli yeri.
Pāy-māl olmaġ içün cilvegeh-i nāzuñda
Dil olur sāye-ṣıfat şevḳ ile hem-rāh saña

cilve-ger olsa:

1. **cilve-ger olsa:**-*sa*
Gazel 332
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cilveli olmak, cilve yapmak.
Cilve-ger olsa ʿaceb mi anda naḳş-ı kāʾināt
Ey Naḥīfī ṣāfdur mirʾāt-ı ṭabʿ-ı rūşenüm

cilve-i feyż:

1. **cilve-i feyż:**
Gazel 248
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Feyzin cilvesi.
ʿAcebā nāz ile tāvūs-ı ḳudüs mi ola bu

Ki gelür câme-i sebz ile bağa cilve-i feyż

cilve-i ḫâme:

1. **cilve-i ḫâme:**
Gazel 107
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kalemin cilvesi.
Zemîn-i dil-keş-i tâbîde cilve-i ḫâme
Senâ-verî-i silâḥdâr-ı şâh-ı emceddür

cilve-i ḳâmet-i âşûb-gerüñ:

1. **cilve-i ḳâmet-i âşûb-gerüñ:**-*üñ*
Gazel 233
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Karşıklık çıkaran boyunun cilvesi.
Cilve-i ḳâmet-i âşûb-gerüñ gördükçe
Dil-figâr olmadadur dâġ-ı ḥasedle ṭâvûs

cilve-i taḫt-ı süleymânî:

1. **cilve-i taḫt-ı süleymânî:**
Tarih 20
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Süleyman tahtının ortaya çıktığı yer.
Gören âmed-şüd-i bâd-ı şabâyı her ṭarafdan dir
Nümâyân bunda ḥaḳḳâ cilve-i taḫt-ı Süleymânî

çîn-ālūde-i şekvâ eylerdüm:

1. **çîn-ālūde-i şekvâ eylerdüm:**-*r, -dü, -m*
Gazel 337
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yakınmanın büklümüne bulanmış.
Cebînüm böyle çîn-ālūde-i şekvâ mı eylerdüm
Eger âyîne-i baḫtumda bir rūy-ı ṣafâ görsem

cinân:

1. **cinân:**
Gazel 275
Mısra: **10**
Cennetler.
Meded bîmâr olan câna irişdür şerbet-i vaṣluñ
Ṣarâb-ı leblerüñ şâhum cinân içre zülâl ancaḳ

2. **cinâne:**-*e*
Kaside 12
Mısra: **2**
Cennetler.
El-minnetü li'llâh ki yine devr-i zamâne
Teşrîf-i meh-i rūze ile döndi cinâne

3. **cinân:**
Rübai 425
Mısra: **1**
Cennetler.
Ey neşve-i luṭfuñla teşekkürde cinân
Pür-tâb-ı şirâr-ı ġażabuñdur nîrân

çınār:

1. **çınār:**
Kaside 8
Mısra: **178**
Çınar ağacı.
Luṭfuña dâmen ü destüm niçün ilḳâ itmem
El açar luṭfuña iḥsânuña ḥâlince çınār

çınarâsā:

1. **çınarâsā:**
Gazel 15
Mısra: **2**
Çınar ağacı gibi.
Görüp germiyyet-i câm-ı lebüñ ey sāḳī-i raʿnā
Çınarâsā derūnından ṭutuşdı sāġar-ı ṣahbā

çîn-i pîşânî:

1. **çîn-i pîşânî:**
Gazel 515
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüzü ekşitme, alın buruşturma.
Yine mevc-i ġażab buldı nümâyiş baḥr-ı ḥüsnüñde
Nedür ey âfet-i bî-merḥamet bu çîn-i pîşânî

cinn:

1. **cinn:**
Tahmis 5
Mısra: **22**
Cin, gözle görülmeyen yaratık.
Neşr olmaz zülfüñden bir nefḥa-i zîbâ-dem
Ol nefḥaya dil-beste cinn ü melek ü âdem

cinn ü âdem:

1. **cinn ü âdem:**
Rübai 388
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Peri, cin ve insan II Bütün yaratılmışlar.
Muḥtâc senüñ fażluña cinn ü âdem
Maḳhûr-ı irâdetüñ cemîʿ-i ʿâlem

cinn ü beşer:

1. **cinn ü beşer:**
Murabba 6
Mısra: **38**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cin ve insan.
Arż u semâ şems ü ḳamer
Mülk ü melek cinn ü beşer

2. **cinn ü beşer:**
Rübai 295
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cin ve insan.
Mebẕûl cemîʿ-i kāʾināta keremüñ
Sulṭân u gedâ cinn ü beşer muġtenemüñ

cinn ü beşer olup:

1. **cinn ü beşer olup:**-*up*
Rübai 163
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cin ve insan olmak.
Medḥüñde senüñ ʿāciz olup cinn ü beşer
İẓhār-ı ḳuṣūr eyler iken ser-tā-ser

cinn ü insān:

1. **cinn ü insān:**
Rübai 57
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cin ve insān.
Muḥtāc-ı ʿaṭā vü raḥmetüñdür cümle
Sulṭān u gedā vü cinn ü insān yā Rab

2. **cinn ü insān:**
Rübai 416
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cin ve insān.
Sendendür İlāhī bize luṭf u iḥsān
Maẓhar kerem ü faẓluña cinn ü insān

cins:

1. **cins:**
Gazel 60
Mısra: **7**
Çeşit, tür.
Ḫilāf cins ile ṣoḥbet belādur ehl-i dile
İder şikeste-edā ʿandelībi ṣavt-ı ġurāb

cins-i hüner:

1. **cins-i hüner:**
Kaside 19
Mısra: **157**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yetenek çeşidi.
Budur ümmid ola nevʿ-i maʿrifet cins-i hüner
Şimdi tamġā-yı ḳabūl-i ḫalḳa ṣāyān ü ḥarī

cism:

1. **cismüm:**-*üm*
Gazel 103
Mısra: **2**
Beden, gövde, vücut.
Dil ḥasretüñle lāle-ṣıfat dāġ u yāredür
Cismüm miṣāl-i ġonçe-i gül pāre pāredür

2. **cismüm:**-*üm*
Gazel 104
Mısra: **4**
Beden, gövde, vücut.
Döndüm hilāle ḳaşlarını eyleyüp ḫayāl
Cismüm nizār iden benüm ol māh-pāredür

3. **cismüñ:**-*üñ*
Gazel 160
Mısra: **6**
Beden, gövde, vücut.
Külḫan eyler sīneñi sūzān ider cān ü dili
Cismüñ ḫākister eyler nār-ı ġayret böyledür

4. **cismümde:**-*üm, -de*
Gazel 189
Mısra: **7**
Beden, gövde, vücut.
Görüp cismümde dāġ-ı ḥasreti şerm idesin ta kim
Beni āyīne-i devrān senüñle rū-be-rū eyler

5. **cismümde:**-*üm, -de*
Gazel 383
Mısra: **9**
Beden, gövde, vücut.
Başladı cismümde cānum ıżṭırāb-ı ḥasrete
Ey Naḥīfī ġālibā ol şūḫ-ı raʿnādur gelen

6. **cismüm:**-*üm*
Gazel 427
Mısra: **13**
Beden, gövde, vücut.
Naḥīfī ʿışḳuña ben saña cismüm kūyuña ḳurbān
Fedā olsun saña ser-cümle vārum yā Resūla'llāh

7. **cismini:**-*i, -n, -i*
Gazel 449
Mısra: **13**
Beden, gövde, vücut.
İtse Naḥīfīyā o meh gāhī güşāde cismini
Tābiş-i sīnesi ider Zühre-i māhı bāḫte

8. **cismüm:**-*üm*
Gazel 454
Mısra: **3**
Beden, gövde, vücut.
Ġayret-i ʿışḳıyla cismüm çāk çāk-ı reşk olur
Şāne el ḳorsa ger ol zülf-i perīşān üstüne

9. **cismümi:**-*üm, -i*
Gazel 505
Mısra: **1**
Beden, gövde, vücut.
Ḫam itdi ḳāmetini cismümi ḫayāl itdi
O meh vücūdımı ebrūsına miṣāl itdi

10. **cismüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 522
Mısra: **7**
Beden, gövde, vücut.
Ḫased ki cismüñe şevḳ ile rūy-māl iderek
O pīrehen sürer ancaḳ senüñ ṣafālaruñı

11. **cismümüz:**-*ümüz*
Gazel 524
Mısra: **9**
Beden, gövde, vücut.
Ser-ā-pā cismümüz mecrūḥ-ı ḫār-ı fürḳat olmışdur
Hezār efġān u zārum ol gül-i raʿnāya degmez mi

12. **cismüñ:**-*ün*
Kaside 1
Mısra: **24**
Beden, gövde, vücut.
Eyleme rūḥ-ı ʿazīzuñ cevr ile āzurde gel
Cismüñ saʿy ile ḳıl feyż-i ṣafādan behre-yāb

13. **cismüñi:**-*üñ, -i*
Kaside 1
Mısra: **37**
Beden, gövde, vücut.
Eyle eczā-yı ḥaḳīḳatden mürekkeb cismüñi
Pūte-i ʿışḳ içre eyle naḳd-ı maġşūşuñ müẕāb

14. **cismüñe:**-*üñ, -e*
Matla 145
Mısra: **1**
Beden, gövde, vücut.
Cismüñe gerçi taʿalluḳ gösterür ammā senüñ
Ya ḳalur ayaḳda ya başdan çıḳar pīrāhenüñ

15. **cismümi:**-*üm, -i*
Murabba 8
Mısra: **25**
Beden, gövde, vücut.
Ḥasretüñle ḫāk iderse cismümi bād-ı fenā
Rūḥ-ı baḫş olsun baña ẕikrüñle yārāñ-ı ṣafā

16. **cismüme:**-*üm, -e*
Rübai 12
Mısra: **1**
Beden, gövde, vücut.
Pūşīde iken cismüme bir köhne ʿabā
Fażluñla ben ey pādişeh-i bī-hemtā

17. **cismümi:**-*üm, -i*
Rübai 85
Mısra: **4**
Beden, gövde, vücut.
Der-gāhuña ben ḫāki daḫi eyle ḳabūl
Ḫāk eylemeden cismümi derd-i ḥasret

18. **cismümde:**-*üm, -de*
Rübai 86
Mısra: **4**
Beden, gövde, vücut.
Ümmīd-i cebīn-sāyī-i der-gāhuñ ile
Cismümde bu cān çıḳmaġa eyler niyyet

cism ü cānuñ:

1. **cism ü cānuñ:**-*uñ*
Gazel 4
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Can ve gönül.
Cism ü cānuñ eyle maḥż-ı kīmyā ey bī-ḫaber
Pūte-i ʿışḳında ḳal ol şevḳ ile ṣubḥ u mesā

cism-i ʿalīli:

1. **cism-i ʿalīli:**-*i*
Matla 253
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hastalıklı vücut.
Ṣad çāk-i ġam-ı ḥasret olup cism-i ʿalīli
Mecrūḥ-ı ḫadeng-i nigehüñ aldı fetīli

cism-i dāġ-darum:

1. **cism-i dāġ-darum:**-*um*
Gazel 427
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yaralı beden.
Aḳup seyl-āb-ı çeşm-i eşk-bārum yā Resūla'llāh
Yanar ʿışḳuñla cism-i dāġ-darum yā Resūla'llāh

cism-i hümāyūnı:

1. **cism-i hümāyūnı:**-*ı*
Tarih 30
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kutlu cisim, beden.
Ṭarāvet-yāb olup mānend-i gül cism-i hümāyūnı
Ḫudā hem-vāre ḳılsun ʿāfiyetde şāh-ı devrānı

cism-i nā-çīz:

1. **cism-i nā-çīz:**
Matla 121
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zayıf beden.
Çün degül ḫiẕmete şāyeste bu cism-i nā-çīz
Ṭutaram saña fedā itmek içün cānı ʿazīz

cism-i nā-tüvān:

1. **cism-i nā-tüvān:**
Kaside 9
Mısra: **59**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zayıf beden.
Rāh-ı vaḥdetde sebük-bār olsa cism-i nā-tüvān
Cānumı vāreste-i eşḳāl-i ʿişyān eylesem

cism-i nizār:

1. **cism-i nizār:**
Gazel 505
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zayıf beden.
Görünmez ise n'ola żaʿfdan bu cism-i nizār
O māh-pāre beni cevr ile hilāl itdi

2. **cism-i nizār:**
Kaside 5
Mısra: **125**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zayıf beden.
Ḫāk-i rāh olsun saña biñ şevḳ ile cism-i nizār
Eyleme ben nā-tüvānı ḫāk-i pāyüñden cüdā

3. **cism-i nizār:**
Kaside 8
Mısra: **252**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zayıf beden.
Feyż-i naʿtüñle niyāzum bu ki tā maḥşere dek
Taşliye-ḫ∨ān ola ḳabrümde daḫi cism-i nizār

4. **cism-i nizār:**
Kaside 11
Mısra: **39**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zayıf beden.

Rişte-i bārīke dönsün şerm ile cism-i nizār
Bir görürsem seng-i kūyuñ dürre-i beyżā ile

5. **cism-i nizār:**
Rübai 193
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zayıf beden.
ʿIşḳıyla hilāl olmadadur cism-i nizār
Meh-pārelere māʾil olan böyle olur

cism-i nizāra:

1. **cism-i nizāra:**-*a*
Gazel 118
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zayıf beden.
Şeb-i ḥasretde ey meh-pāre hecr-i ebruvānuñla
Hilāl-i āsumān cism-i nizāra ṭīġ-i bürrāndur

2. **cism-i nizāra:**-*a*
Gazel 318
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zayıf beden.
Ferāġat itmek āsān idi ol rūḥ-ı revānumdan
Naḥīfī olmasa cism-i nizāra terk-i cān müşkil

3. **cism-i nizāra:**-*a*
Matla 128
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zayıf beden.
Żaʿf-ı ʿışḳ oldı ezel cism-i nizāra muḫtaṣ
N'ola ʿālemde baña olsa Naḥīfī maḫlaṣ

cism-i nizārı:

1. **cism-i nizārı:**-*ı*
Gazel 339
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zayıf beden.
Cism-i nizārı dāġ u elifle pür eyledüm
Dīvān-ı şāh-ı ʿışḳda gūyā muḥāsibem

2. **cism-i nizārı:**-*ı*
Kaside 9
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zayıf beden.
Dem-be-dem ʿarż-ı taḥiyyāt ü selām itdükçe ben
Ney gibi cism-i nizārı zār u nālān eylesem

cism-i nizārın:

1. **cism-i nizārın:**-*ın*
Gazel 412
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zayıf beden.
Göñül cism-i nizārın ḫāk iderdi cilve-gāhuñda
Ne çāre āsitānuñdan cüdādur yā Resūla'llāh

cism-i nizārum:

1. **cism-i nizārum:**-*um*
Gazel 14
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zayıf beden.
Ḳalup cism-i nizārum cilvegāhuñda ġubārāsā
Göñül bir nev-nihāl-i nāza aḳdı cūybārāsā

2. **cism-i nizārum:**-*um*
Gazel 189
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zayıf beden.
N'ola mānend-i mū cism-i nizārum tār-ı şevḳ olsa
Dil-i āşüftemüz fikr-i meyānuñ mū-be-mū eyler

3. **cism-i nizārum:**-*um*
Gazel 312
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zayıf beden.
Mū-be-mū cism-i nizārum olsa ṣad çāk-i belā
Rāh-ı ʿışḳ-ı cānsitānuñdan senüñ itmem ʿadūl

4. **cism-i nizārum:**-*um*
Gazel 427
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zayıf beden.
Ümmīd oldur ser-i kūyuñda ferş-i rāh ola āḫır
Hevā-āmīz olan cism-i nizārum yā Resūla'llāh

cism-i nizārumda:

1. **cism-i nizārumda:**-*um, -da*
Gazel 114
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zayıf beden.
Cān ü dil cism-i nizārumda semāʿ-ı şevḳ ider
Nuṭḳ-ı şīrīnüñ ki gāhī naġme-rīz-i semʿ olur

cism-i pür-dāġuma:

1. **cism-i pür-dāġuma:**-*um, -a*
Gazel 168
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yaralarla dolu beden.
Dūd-ı ʿanber midür ol micmer-i ruḫsāruñda
Cism-i pür-dāġuma ol tīr-i ḳażā tāze midür

cism-i rūḥānī:

1. **cism-i rūḥānī:**
Gazel 231
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ruhun cisim olarak karşılığı, ruhun mahiyeti.
Kāmile bār-ı girāndur vażʿ-ı erbāb-ı heves

Cism-i rūḥānī olur āzürde-i perr-i meges

cism-i şad pāremi:

1. **cism-i şad pāremi:**-*m, -i*
Gazel 357
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüz parçaya ayrılmış vücut II âşığın yaralı vücudu.
Cism-i şad pāremi kim dāġ ile teşrīḥ iderem
Sırr-ı ser-beste-i derdüm saña tavżīḥ iderem

cism-i ser-tā-pā:

1. **cism-i ser-tā-pā:**
Gazel 517
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Başdan ayağı bütün vücut.
Cism-i ser-tā-pā ʿalīl-i sūz u tāb-ı ʿışḳ iken
Ḫaste-i ʿışḳuñ ne ḥikmetdür bilinmez ʿilleti

cism-i sūzāna:

1. **cism-i sūzāna:**-*a*
Kaside 9
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yakıcı beden.
Cism-i sūzāna olup iḥrām-bend-i iḥtirām
Her bün-i mūy-ı tenüm lebbeyk-gūyān eylesem

cismini ḫāk eylemez:

1. **cismini ḫāk eylemez:**-*mez*
Gazel 441
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bedenini toprak etmek II Ölmek.
ʿĀşıḳ yolında cismini ḫāk eylemez mi hīç
Bir ġonçe-fem ki sencileyin mihribān ola

cismini hilāl eyler:

1. **cismini hilāl eyler:**-*r*
Matla 163
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bedenini hilal etmek II Bedenini iki büklüm yapmak.
Bedr olur mah eyledükçe cebhe-i pāküñ ḫayāl
Ḳaşlaruñ endīşe itse cismini eyler hilāl

cismümi ḫākister itdüm:

1. **cismümi ḫākister itdüm:**-*üm, -dü, -m*
Gazel 255
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Vücudunu üzüntüden, acıdan kül etmek.
ʿIşḳ ile pervāne-veş ḫākister itdüm cismümi
Cān-sipār-ı āteş-i hicrān olup mānend-i şemʿ

cīẕʿ-i ḫurmā:

1. **cīẕʿ-i ḫurmā:**
Rübai 23
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hurma ağacının kökü.
Fikr-i şeref-i vaṣluñ idüp şām ü seḥer
İñlerdi ġam-ı hecr ile cīẕʿ-i ḫurmā

çoḳ:

1. **çoḳ:**
Gazel 20
Mısra: **9**
Miktarı ziyade olan.
Naḥīfī bendeñi çoḳ yād idersin ṣoñra sulṭānum
Egerçi cevr idersin şimdi gelse yādıña cānā

2. **çoḳ:**
Gazel 26
Mısra: **13**
Miktarı ziyade olan.
Bir Naḥīfīyā seni çoḳ cüst-cū ider
Şimdi egerçi ḳadriñi bilmez o bī-vefā

3. **çoḳ:**
Gazel 37
Mısra: **1**
Miktarı ziyade olan.
Çoḳ niyāz itdi göñül olmadı hem-ḫāne saña
Hele ʿışḳ olsun eyā şāhid-i kāşāne saña

4. **çoḳ:**
Gazel 38
Mısra: **2**
Miktarı ziyade olan.
Ben yine bir āfet-i devrāna oldum mübtelā
Bir vefāsuz cevri çoḳ cānāna oldum mübtelā

5. **çoḳ:**
Gazel 59
Mısra: **4**
Miktarı ziyade olan.
Gülşen-i kūyında yārüñ bülbüle hem-ser benem
Çoḳ ṣadā-yı saḫt idermiş anda ol zāġ-ı raḳīb

6. **çoḳ:**
Gazel 108
Mısra: **6**
Miktarı ziyade olan.
Bu vaż‘-ı nā-becāyı şimdi görmişdür ḳıyās itme
Baña bu şīveyi baḫt-ı siyeh çoḳ kerre itmişdür

7. **çoḳ:**
Gazel 142
Mısra: **4**
Miktarı ziyade olan.
Dün varup menzilgeh-i ʿuḳbāyı seyran eyledüm
Gördüm anda çoḳ şeh-i iḳlīm-i istiġnā yatur

8. **çoḳ:**
Gazel 172
Mısra: **11**
Miktarı ziyade olan.
Ḥaḳ budur inṣāf olınsa çoḳ Mesīḥā-lehceye
Nüsḫa-i şiʿrüm Naḥīfī levḥa-i iʿcāz olur

9. **çoḳ:**
Gazel 198
Mısra: **9**
Miktarı ziyade olan.
Ey Naḥīfī çoḳ Mesīḥā-dem bu şiʿr-i tāzeye
Şevḳ ile dil-bend-i ḳayd-ı iştirāk-i reşk olur

10. **çoḳ:**
Gazel 270
Mısra: **4**
Miktarı ziyade olan.
Her kim ṣorarsa ʿālem-i ʿışḳuñ hevāsını
Faṣl-ı ḫazānı çoḳ dem-i evvel-bahārı yoḳ

11. **çoḳ:**
Gazel 297
Mısra: **2**
Miktarı ziyade olan.
Bu nigehlerle çeşm-i fettānuñ
Ḳanına girdi çoḳ Müselmānuñ

12. **çoḳ:**
Gazel 299
Mısra: **8**
Miktarı ziyade olan.
Ümmīd-i ṣoḥbet-i ḫāṣuñla rehvār-ı ḳażāyam āh
Nezāketle ben-i müştāḳa çoḳ cāy-ı gürīz itdüñ

13. **çoḳ:**
Gazel 305
Mısra: **6**
Miktarı ziyade olan.
Elbette beni eyler idüñ cevre sezāvār
Mevlā da bilür ben ḳuluña çoḳ kerem itdüñ

14. **çoḳ:**
Gazel 311
Mısra: **14**
Miktarı ziyade olan.
Ey Naḥīfī sen bu ṭabʿ-ı āteşīn āşār ile
Çoḳ mıdur aḥbāba ʿarż-ı imtiyāz itdüklerüñ

15. **çoḳ:**
Gazel 335
Mısra: **4**
Miktarı ziyade olan.
Egerçi ḫāk-i rāh oldum güẕer-gāhuñda sulṭānum
Seni muġber olur fikriyle ammā çoḳ keder çekdüm

16. **çoḳ:**
Gazel 335
Mısra: **10**
Miktarı ziyade olan.
Olup ser-geşte-i bīm-i gezend-i reh-zen-i hecrüñ
Reh-i vaṣluñda ey rūḥ-ı revānum çoḳ ḫaṭar çekdüm

17. **çoḳ:**
Gazel 379
Mısra: **5**
Miktarı ziyade olan.
Çoḳ Müselmānı ciger-ḫūn-ı taḥassür itdüñ
Bī-teġāfül niçe bir ġamze-i bī-dīnüñden

18. **çoḳ:**
Gazel 397
Mısra: **10**
Miktarı ziyade olan.
Ṣaḥrā-yı maḥabbetde Naḥīfī gibi ey māh
Çoḳ ʿāṣıḳ-ı dil-ḫasteyi āvāre idersin

19. **çoḳ:**
Gazel 453
Mısra: **15**
Miktarı ziyade olan.
Gāh būs u geh kenāra çoḳ da māʾil olma kim
Ḫasteyi bī-tāb ider dermān dermān üstüne

20. **çoḳ:**
Gazel 453
Mısra: **22**
Miktarı ziyade olan.
Ey Naḥīfī ʿafv-i Ḥaḳ olmazsa müşkil ḥāldür
Eyledüm ġafletle çoḳ ʿışyān ʿışyān üstüne

21. **çoḳ:**
Gazel 459
Mısra: **2**
Miktarı ziyade olan.
Sevdigüm maḥsūd iken ḫūrşīd-i bālā-perteve
Çoḳ mıdur ebrūları ṭaʿn eylese māh-ı neve

22. **çoḳ:**
Gazel 504
Mısra: **4**
Miktarı ziyade olan.
Geldükçe yāda ṣabr u ḳarārum ḳomaz benüm
Rūmuñ o nāz u şīvesi çoḳ dil-rübāları

23. **çoḳdur:**-*dur*
Kaside 8
Mısra: **117**
Miktarı ziyade olan.
Sünnet-i pāküñi icrāda ḳuṣūrum çoḳdur
Eylerem anuñ içün ḥālümi ʿarż itmege ʿār

24. **çoḳ:**
Kaside 10
Mısra: **41**
Miktarı ziyade olan.
Saʿādetle gösterdi çoḳ muʿcizāt
Taḥayyürde ḳaldı ʿadū-yı liʾām

25. **çoḳ:**
Kaside 21
Mısra: **13**
Miktarı ziyade olan.
Çoḳ perīşān-dil idüp kesb-i leṭāfet anda
Cemʿ ider ḫāṭırı cemʿiyyeti Saʿd-ābāduñ

26. **çoḳ:**
Kaside 22
Mısra: **71**
Miktarı ziyade olan.
Senüñ ey Āṣaf-ı devr-i zamān çoḳ luṭfuñ gördüm
Gerekdür şükr-i niʿmetde teẕekkür luṭf-ı vālāyı

27. **çoḳ:**
Kaside 23
Mısra: **27**
Miktarı ziyade olan.
Müberrādur riyādan ṣıdḳ-ı daʿvāya şühūdum çoḳ
Gelenler ḫāsidān-ı nā-sezādan maʿ-ʿadā gelsün

28. **çoḳ:**
Kaside 25
Mısra: **58**
Miktarı ziyade olan.
Bu Naḥīfī gibi ḥużūruñda
Serverā gerçi çoḳ maḳāl itdüm

29. **çoḳdur:**-*dur*
Murabba 9
Mısra: **1**
Miktarı ziyade olan.
Bizüm ʿişyānumuz çoḳdur
Sen iḥsān eyle yā Allāh

30. **çoḳ:**
Rübai 28
Mısra: **3**
Miktarı ziyade olan.
Çoḳ sāḥire iʿcāz-nümāluḳlar idüp
Oldı ḳalemüñ hemçü ʿaṣā-yı Mūsā

31. **çoḳ:**
Rübai 53
Mısra: **3**
Miktarı ziyade olan.
Çoḳ ḳulda recā gerçi ki mevlāsından
Taḥṣīl-i rıża oldı recā-yı aġleb

32. **çoḳdur:**-*dur*
Rübai 62
Mısra: **3**
Miktarı ziyade olan.
Cürmüm ḳatı çoḳdur kerem ü faẕluñdan
Maḥşerde beni ẕenb ile itme maḥcūb

33. **çoḳ:**
Rübai 281
Mısra: **3**
Miktarı ziyade olan.
Cān virmege çoḳ ḳalmadı hicrānuñ ile
Ol ḫaste-dile çāre gerek çāre gerek

34. **çoḳ:**
Rübai 328
Mısra: **2**
Miktarı ziyade olan.
Ey Rāzıḳ-ı bī-minnet olan Ḫallāḳum
Ey ḳuvveti çoḳ ḳudreti çoḳ Rezzāḳum

35. **çoḳ:**
Rübai 328
Mısra: **2**
Miktarı ziyade olan.
Ey Rāzıḳ-ı bī-minnet olan Ḫallāḳum
Ey ḳuvveti çoḳ ḳudreti çoḳ Rezzāḳum

36. **çoḳ:**
Rübai 374
Mısra: **2**
Miktarı ziyade olan.
Sensin dil ü cān ile benüm maḳṣūdum
Rabbüm kerem ü raḥmeti çoḳ maʿbūdum

37. **çoḳ:**
Rübai 422
Mısra: **1**
Miktarı ziyade olan.
Ey raḥmeti çoḳ Rabb-i Raḥīm ü Raḥmān
Ey erḥam ü Ḳuddūs ü Kerīm ü Sübḥān

38. **çoḳ:**
Rübai 534
Mısra: **4**
Miktarı ziyade olan.
İfrāṭ-ı cefādan el çek ey bed-peymān
Çoḳ nāz uṣandurur ṣaḳın ʿuṣṣāḳı

39. **çoḳdur:**-*dur*
Rübai 560
Mısra: **3**
Miktarı ziyade olan.
Çoḳdur günehüm gerçi budur ümmīdüm
Allāh sever kendi ḥabībin seveni

40. **çoḳ:**
Tahmis 9
Mısra: **1**
Miktarı ziyade olan.
Çoḳ niyāz eyledüm ol şūḫa cüvānum diyerek
Hele güş eyle biraz āh ü fiġānum diyerek

41. **çoḳ:**
Tarih 33
Mısra: **14**
Miktarı ziyade olan.
Bir teveccüh ile ṣūret buldı bu feṯḥ-i cemīl
Baʿdezīn çoḳ ṣūret-i ḫayr eyleye meftūḥ Ḫudā

42. **çoḳ:**
Tarih 33
Mısra: **9**
Miktarı ziyade olan.
Devletinde çoḳ fütūḥāt ile ʿālem şād olup
Budur ümmīd ola her cānibde manṣūru'l-livā

çok-:

1. **çoḳdan:**-*dan*
Gazel 123
Mısra: **6**
"Çok zaman önce, çok zamandan beri, öteden beri uzun süreden beri" anlamına gelen zarf.
Ḫarīm-i cāna gönder ġamze-i dil-dūzuñı gāhī
Dil-i āvāre çoḳdan bir enīs ü ġam-güsār ister

çoḳ degüldür:

1. **çoḳ degüldür:**-*dür*
Gazel 25
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çok olmaz. münasip olur.
Çoḳ degüldür ġamze-i fettānuñ öldürürsün beni
Mūcib-i ḫüsnüñdür elbet ʿarż-ı nāz itmek baña

çoḳ gördi:

1. **çoḳ gördi:**-*di*
Kıt'a 1
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Esirgemek, bir kimseyi o şeye değer bulmamak.|| Bir kimsenin yaptığını, davranışını yadırgamak.
Ḳāniʿ-i ḳıllet iken künc-i ferāġatda dirīġ

Baḫt-ı ġaddār sekiz akçayı çoḳ gördi baña

<u>çoḳ görme:</u>

1. **çoḳ görme:**-*me*
Gazel 342
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Deyim**
Esirgemek, bir kimseyi o şeye değer bulmamak.|| Bir kimsenin yaptığını, davranışını yadırgamak.
Āyīne-i cemālüñe çeşm-i niyāz ile
Çoḳ görme bir nigāhumı ḥayrānuñ oldıġum

<u>çoḳ görüp:</u>

1. **çoḳ görüp:**-*üp*
Gazel 323
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir kimseyi bir şeye layık görmemek, değer bulmamak.
Çoḳ görüp ḥayfā senüñle ṣoḥbet-i yek-rūzeyi
Ṭaʿnı aġyāruñ baña leyl ü nehār eksük degül

<u>çoḳ görür:</u>

1. **çoḳ görür:**-*ür*
Gazel 124
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Esirgemek, bir kimseyi o şeye değer bulmamak.|| Bir kimsenin yaptığını, davranışını yadırgamak.
O cefā-cū nāle-i derd-āşınāmuz çoḳ görür
Hem cefā eyler yine hem iddeʿāmuz çoḳ görür

2. **çoḳ görür:**-*ür*
Gazel 124
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Esirgemek, bir kimseyi o şeye değer bulmamak.|| Bir kimsenin yaptığını, davranışını yadırgamak.
O cefā-cū nāle-i derd-āşınāmuz çoḳ görür
Hem cefā eyler yine hem iddeʿāmuz çoḳ görür

3. **çoḳ görür:**-*ür*
Gazel 124
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Esirgemek, bir kimseyi o şeye değer bulmamak.|| Bir kimsenin yaptığını, davranışını yadırgamak.
İʿtiẕārın ḥaml ider küstāḫī-i ʿuşşāḳa hep
Bir günāhı biñ ḥisāb eyler ḫaṭāmuz çoḳ görür

4. **çoḳ görür:**-*ür*
Gazel 124
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Esirgemek, bir kimseyi o şeye değer bulmamak.|| Bir kimsenin yaptığını, davranışını yadırgamak.
Nāz ider şemşīr-i ġamzeñle bizi öldür disek
Ol şeh-i mülk-i melāḥat bir recāmuz çoḳ görür

5. **çoḳ görür:**-*ür*
Gazel 124
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Esirgemek, bir kimseyi o şeye değer bulmamak.|| Bir kimsenin yaptığını, davranışını yadırgamak.
Hem olur āyīne hem āyīnedār aġyāra āh
Bir nigāh itsek bize ol bī-vefāmuz çoḳ görür

6. **çoḳ görür:**-*ür*
Gazel 124
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Esirgemek, bir kimseyi o şeye değer bulmamak.|| Bir kimsenin yaptığını, davranışını yadırgamak.
Gūş-ı gülden menʿ iderler nāle vü feryād ile
ʿAndelībān-ı çemen rengīn edāmuz çoḳ görür

7. **çoḳ görür:**-*ür*
Gazel 124
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Esirgemek, bir kimseyi o şeye değer bulmamak.|| Bir kimsenin yaptığını, davranışını yadırgamak.
İstemez şād oldıġın ṣāḥib-dilān-ı ʿālemüñ
Āh kim bu devr-i dūn bir dem ṣafāmuz çoḳ görür

8. **çoḳ görür:**-*ür*
Gazel 124
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Esirgemek, bir kimseyi o şeye değer bulmamak.|| Bir kimsenin yaptığını, davranışını yadırgamak. II çok şahit olmak.
Ey Naḥīfī feyż-i mevlā ile yārān-ı ṣafā
Ṣaġ olursaḳ böyle şiʿr-i dil-güşāmuz çoḳ görür

<u>çoḳ görürsin:</u>

1. **çoḳ görürsin:**-*ür, -sin*
Gazel 475
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir kimseyi bir şeye değer görmemek; yadırgamak.
Baña ġam-ı ebrūlaruñı çoḳ mı görürsin
Degmez miyüz ey meh yine yanuñda hilāle

<u>çoḳ mı:</u>

1. **çoḳ mı:**
Gazel 208
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çok mu? Fazla mı?.
Ẓulmet-nişīn-i şām-ı firāḳuz Naḥīfīyā

Ol māha çoḳ mı rāh-ı ṭalebde şitābumuz

2. **çoḳ mı:**
Gazel 301
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çok mu? Fazla mı?.
Dil ü cān çoḳ mı reh-i vuṣlata iḥsān eyleñ
Siz de bir kerre o şūḫı o cefā-kārı görüñ

<u>çoḳ mıdur:</u>

1. **çoḳ mıdur:**-*dur*
Gazel 25
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çok mu? Fazla mı?.
Ey Naḥīfī böyle bir şiʿr-i leṭāfet-baḫş ile
Çoḳ mıdur aḥbāba ʿarż-ı imtiyāz itmek baña

2. **çoḳ mıdur:**-*dur*
Gazel 293
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çok mu? Fazla mı?.
Rūy-ı şemʿi gün geçer göstermez aña rūzgār
Çoḳ mıdur sūz u güdāzı her gice pervānenüñ

3. **çoḳ mıdur:**-*dur*
Gazel 319
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çok mu? Fazla mı?.
Çoḳ mıdur Mecnūn-ṣıfat ṣaḥrā-neverd olsa müdām
Oldı bir Leylī-cemāle vālih ü şeydā göñül

4. **çoḳ mıdur:**-*dur*
Gazel 360
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çok mu? Fazla mı?.
Bedr-i tābān-ı sipihr üzre şikest itmiş iken
Çoḳ mıdur olsa şikest-i ġażabuñ bedr-i Ḥuneyn

5. **çoḳ mıdur:**-*dur*
Gazel 447
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çok mu? Fazla mı?.
Sīne-i yāra gözüñ dikme gel ey ḥayrān-ı ʿışḳ
Çoḳ mıdur bir levḥ-i sīmīn öyle bir gencīnede

6. **çoḳ mıdur:**-*dur*
Kaside 8
Mısra: **256**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çok mu? Fazla mı?.
Bende-i ḫalḳa-be-gūş-ı şeh-i ʿālem ki menem
Çoḳ mıdur olsam eger tevsen-i āmāle süvār

<u>çoḳ zamān oldı:</u>

1. **çoḳ zamān oldı:**-*dı*
Gazel 222
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uzun zamandır, epeydir.
Vaṭandan çoḳ zamān oldı bize bād-ı ṣabā gelmez
Ġarībüz bu diyāra bir peyām-ı āşinā gelmez

<u>çoḳ zamāndur:</u>

1. **çoḳ zamāndur:**-*dur*
Gazel 179
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uzun zaman.
Çoḳ zamāndur mesken olmışdur baña gülzār-ı ʿışḳ
Hīç benüm murġ-ı ḫoş-elḥān oldıġum bilmez mi var

<u>çoḳdan:</u>

1. **çoḳdan:**
Gazel 185
Mısra: **6**
"Çok zaman önce, çok zamandan beri, öteden beri uzun süreden beri" anlamına gelen zarf.
Göñül zülfüñde ḳaldı cān ise tīġ-i nigāhuñda
Ol iki bī-nevālar saña çoḳdan mübtelālardur

2. **çoḳdan:**
Gazel 338
Mısra: **10**
"Çok zaman önce, çok zamandan beri, öteden beri uzun süreden beri" anlamına gelen zarf.
Bir serv-i nāz ʿışḳına ḫāk olmaḳ isterem
Çoḳdan derūn-ı dilde budur niyyetüm benüm

3. **çoḳdan:**
Rübai 217
Mısra: **4**
"Çok zaman önce, çok zamandan beri, öteden beri uzun süreden beri" anlamına gelen zarf.
Levm eylemesün ʿışḳ ile aḥbāb bizi
Biz cürmümüzi anlara çoḳdan dimişüz

<u>çöl:</u>

1. **çölde:**-*de*
Kıt'a 29
Mısra: **6**
Çöl, ıssız yer.
Żarar itsem n'ola ser-māye-i idrākümden
Çölde bir gevher-i nā-yāb düşürdüm ḫāke

<u>çöz-:</u>

1. **çözme:**--*me*
Gazel 69
Mısra: **7**
(Saçı) çözmek, açmak.
Be meded çözme daḫi kākül-i bend-i siyehi
Aña berdāre ḳuluñ saʿy ile ḳıl ḳayd-ı ḥayāt

<u>çü:</u>

1. **çü:**
Gazel 169

Mısra: **11**
" Mademki " anlamında bağlaç.
Gördüm çü ġubār-ı ḫaṭ-ı nev-ḫīzini yārüñ
Āyīne-i ṭabʿumda Naḥīfī kederüm var

2. **cūlar:**-*lar*
Gazel 189
Mısra: **6**
(Sevgiliyi) arayanlar, isteyenler.
Ne dem vaṣf eyler iken serv-ḳaddüñ eylesem girye
Yanumca aġlayup cūlar çemende güft ü gū eyler

3. **çü:**
Gazel 408
Mısra: **12**
Çünkü. Şundan dolayı, şu sebeple, zira.
Ümmīd oldur ki ḳalmaz ʿāṣiyān-ı ümmetüñ maḥrūm
Çü sensin mālik-i genc-i şefāʿat yā Resūla'llāh

4. **çü:**
Gazel 449
Mısra: **4**
Gibi.
Hecr-i nihāl-i ḳāmetüñ eyledi nā-tüvān beni
Nāle-keş-i firāḳdur derd ile dil çü fāḫte

5. **çü:**
Kaside 10
Mısra: **40**
Çünkü. Şundan dolayı, şu sebeple, zira.
Ser-engüşt-i pākinden oldı revān
Zülāl-i kerāmet çü māʾ-i ġamām

6. **çü:**
Kaside 28
Mısra: **72**
Çünkü. Şundan dolayı, şu sebeple, zira.
Ser-i daʿvāta taḥrīr itdim istidʿā-yı meʾmūluñ
Çü elvāḥ-ı dil ü cān defter-i ḫayr ü sevābumdur

7. **çü:**
Murabba 4
Mısra: **15**
"-dığı için" anlamına gelen bağlaç.
Çü olur bende-i şūrīde-ḥālüñ ʿİnāyet ḳıl hidāyet ḳıl ilāhā

8. **çü:**
Murabba 9
Mısra: **13**
Çünkü.
Çü sensin Ḳādir ü ʿĀlim Bilürsin cümle aḥvālüm

9. **çü:**
Murabba 10
Mısra: **17**
Çünkü. Şundan dolayı, şu sebeple, zira.
Çü sensin pādişehler pādişāhı
Ḳapuñdur ḳullaruñ cāy ü penāhı

10. **çü:**
Rübai 263
Mısra: **4**
Çünkü. Şundan dolayı, şu sebeple, zira.
Maḥfūẓ u maṣūn it bizi baḥr ü berde
Sensin sen İlāhī çü Ḥafīẓ-i muṭlaḳ

11. **çü:**
Tahmis 4
Mısra: **19**
Çünkü. Şundan dolayı, şu sebeple, zira.
Dīg-i ḥikmetde pişürdi çü senüñ sevgüñi Ḥaḳ
Cebrāʾile olsa n'ola maṭbaḫununñ hīme-keşi

12. **çü:**
Tahmis 6
Mısra: **8**
Çünkü. Şundan dolayı, şu sebeple, zira.
Yār ẓann eyledigüñ hem-ser-i mār u ejder
Şūr u ġavġāda çü bīgāne tebār ü dāder

13. **çü:**
Tarih 17
Mısra: **10**
Çünkü. Şundan dolayı, şu sebeple, zira.
O ʿālī-himmet itdi imtiṣāl-i emr-i sulṭānī
Çü fermān-ı hümāyūn oldı ṣādır kim ide bünyād

14. **çü:**
Tarih 17
Mısra: **32**
" Mademki " anlamında bağlaç.
Ruḫām-ı ṣāf olup āyīne-dān āyīne-i āba
Çü mirʾāt-ı Sikender oldı naḳş-ı ʿibret-i üstād

cūd:

1. **cūd:**
Tarih 29
Mısra: **18**
Cömertlik.
Zādehu'llāh zihī himmet-i sulṭān-ı cihān
Eyledi teşne-dilāna kerem ü reʾfet ü cūd

cūd u ʿaṭā-yı lā-yuḥṣā iderdi:

1. **cūd u ʿaṭā-yı lā-yuḥṣā iderdi:**-*er, -di*
Kaside 26
Mısra: **208**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sayısız cömertlik ve himmet etmek.
Maʿārif ehline aṣḥāb-ı faẓla raġbet idüp
İderdi ḫaḳ bu ki cūd u ʿaṭā-yı lā-yuḥṣā

cüdā:

1. **cüdādur:**-*dur*
Gazel 231
Mısra: **12**
Ayrı, ayrılmış, uzak düşmüş.
Düşme ḳayd-ı dām-ı nefse ṭālib-i maṭlūb iseñ
Vuṣlat-ı gülden cüdādur ʿandelībān-ı ḳafes

2. **cüdā:**
Gazel 241

Mısra: **10**
Ayrı, ayrılmış, uzak düşmüş.
Naḥīfî şol ki saṭr olmış emir āḫir Ḫudānuñdur
Ezelden kātib-i ḳudret saña andan cüdā yazmış

3. **cüdā:**
Gazel 293
Mısra: **5**
Ayrı, ayrılmış, uzak düşmüş.
Dil ḫayālüñden cüdā peyġüle-i tārīkdür
Sensüz ey şemʿ-i şeb-ārā luṭfı yoḳ kāşānenüñ

4. **cüdā:**
Gazel 329
Mısra: **13**
Ayrı, ayrılmış, uzak düşmüş.
Naḥīfî yār-ı cānumdan cüdā gülzār-ı ʿālemde
Gül-i nev-restesin güm-geşte ḳılmış ʿandelīb oldum

5. **cüdādur:**-*dur*
Gazel 412
Mısra: **12**
Ayrı, ayrılmış, uzak düşmüş.
Göñül cism-i nizārın ḫāk iderdi cilve-gāhuñda
Ne çāre āsitānuñdan cüdādur yā Resūla'llāh

6. **cüdā:**
Gazel 420
Mısra: **9**
Ayrı, ayrılmış, uzak düşmüş.
Gerekmez ḫāk-i pāyüñden cüdā iki cihān içre
Eger bāġ-ı bihişt olsa mekānum yā Resūla'llāh

7. **cüdāyam:**-*y, -am*
Gazel 424
Mısra: **4**
Ayrı, ayrılmış, uzak düşmüş.
Benüm cān ü dilüm maʿnīde ḫāk-i āsitānuñdur
Egerçi ṣūreta senden cüdāyam yā Resūla'llāh

8. **cüdā:**
Kaside 19
Mısra: **97**
Ayrı, ayrılmış, uzak düşmüş.
Āşiyānından cüdā bir bülbül-i şūrīdeyem
Gülşen-i sāmānumuñ pejmürde gül-berg-i teri

9. **cüdā:**
Kaside 22
Mısra: **86**
Ayrı, ayrılmış, uzak düşmüş.
Ṣadāret mesnedinde Ḫaḳ vücūdın müstedām itsün
Bize göstermesün andan cüdā ol ṣadr-ı vālāyı

cüdā eyleme:

1. **cüdā eyleme:**-*me*
Gazel 5
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ayırmak, uzaklaştırmak, mahrum etmek.
Derdimi ʿışḳ eyle hem dermānumı ʿışḳ it benüm
Eyleme yā Rab beni ʿışḳ u maḥabbetden cüdā

2. **cüdā eyleme:**-*me*
Kaside 5
Mısra: **126**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayırmak, uzaklaştırmak, mahrum etmek.
Ḫāk-i rāh olsun saña biñ şevḳ ile cism-i nizār
Eyleme ben nā-tüvānı ḫāk-i pāyüñden cüdā

cüdā iden:

1. **cüdā iden:**-*en*
Gazel 126
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayırmak, ayrı düşürmek, uzaklaştırmak.
ʿAceb raḳīb-i bed-aḫter midür firāḳa sebeb
Cüdā iden beni ol māhdan sitāre midür

cüdā idenler:

1. **cüdā idenler:**-*en, -ler*
Gazel 380
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayırmak, ayrı düşürmek, uzaklaştırmak.
Belā-yı ʿışḳ ile ṣad çāk-i tīġ-ı fürḳat olsunlar
Cüdā idenler ey serv-i ḫırāmānum seni benden

cüdā itdi:

1. **cüdā itdi:**-*di*
Gazel 323
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayırmak, ayrı düşürmek, uzaklaştırmak.
Çarḫ-ı ẕālim ʿāḳıbet itdi seni senden cüdā
Sevdigüm ben ḫāke cevr-i rūzgār eksük degül

cüdā itme:

1. **cüdā itme:**-*me*
Gazel 7
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayırmak, ayrı düşürmek, uzaklaştırmak.
Anuñ ḥürmetine ilāhī beni Rıżā-yı kerīmüñden itme cüdā

cüdā itmesün:

1. **cüdā itmesün:**-*me, -sün*
Rübai 26
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayırmak, ayrı düşürmek, uzaklaştırmak.
Ey maḥrem-i bī-müşterek-i ḳurb-ı Ḫudā
Dilden eserüñ itmesün Allāh cüdā

cüdā itmezse:

1. **cüdā itmezse:**-*mez, -se*
Gazel 375
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayırmak, ayrı düşürmek, uzaklaştırmak.
Ölünce ṣaḳlaram cānum gibi zaḫm-ı ġamuñ dilde
Cüdā itmezse mevlā cānum ey rūḥ-ı revān tenden

cüdā ḳılduñ:

1. **cüdā ḳılduñ:**-*du, -ñ*
Gazel 526
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayırmak, uzak tutmak.
Felek ol āfitāb-ı ʿişmetüm benden cüdā ḳılduñ
Benüm ol serv-i nāzum ya kime cānānedür şimdi

cüdā ol:

1. **cüdā ol:**
Gazel 400
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayrılmamak, ayrı düşmemek.
Belā-yı ʿışḳı gör benden cüdā ol ey ġam-ı dünyā
Sirāyet eyleye şāyed saña derd-i füzūnumdan

cüdā ola:

1. **cüdā ola:**-*a*
Kaside 26
Mısra: **166**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayrılmamak, ayrı düşmemek.
Dirīġ o bī-kese dūr ola ḫānümānından
Yazıḳ o bülbüle kim gülşeninde ola cüdā

cūd-ı kāmilüñ:

1. **cūd-ı kāmilüñ:**-*üñ*
Kaside 2
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kemâlât ve cömertlik.
Mūrdan ʿAnḳāya dek mebẕūl cūd-ı kāmilüñ
Ẕerreden ḫūrşīde şāmil luṭf u fażl u minnetüñ

cülūs:

1. **cülūsı:**-*ı*
Tarih 3
Mısra: **8**
Hükümdarlık tahtına oturma, tahta çıkma.
Şeh-i mesʿūd-kevkeb yaʿnī Sulṭān Aḥmedüñ oldı
Cülūsı şādī-i dehre ṣafā-yı ʿāleme bāʿiṣ

2. **cülūsine:**-*i, -n, -e*
Tarih 3
Mısra: **18**
Hükümdarlık tahtına oturma, tahta çıkma.
Naḥīfī salṭanat taḫtın şeref-yāb itdigi demde
Cülūsine o ṣāhuñ oldı tārīḫ Aḥmedü'ṣ-ṣāliṣ

3. **cülūsa:**--*a*
Tarih 4
Mısra: **45**
Hükümdarlık tahtına oturma, tahta çıkma.
Ey Naḥīfī bu duʿā oldı cülūsa tārīḫ
Ola memdūḥ-ı Ḫudā ʿadl ile Sulṭān Maḥmūd

cülūs itdi:

1. **cülūs itdi:**-*di*
Tarih 1
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hükümdarlık tahtına oturmak, tahta çıkmak.
Cülūs itdi yine bir pādişāh-ı salṭanat-pīrā
Olup zīnet-fezā-yı taḫt-gāh-ı mülk-i ʿOṣmānī

2. **cülūs itdi:**-*di*
Tarih 2
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hükümdarlık tahtına oturmak, tahta çıkmak.
Taḫt-ı iclāle cülūs itdi şeh-i gerdūn-cenāb
Mülk-i İslāmuñ açıldı ṭāliʿ-i saʿd-aḫteri

cülūs ḳıldı:

1. **cülūs ḳıldı:**-*dı*
Rübai 227
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tahta oturmak, hükümdar olmak.
Ol şāh-ı erīke-i nübüvvet-meʾnūs
Çün taḫt-i vücūda ḳıldı ʿizzetle cülūs

cümle:

1. **cümleten:**-*ten*
Gazel 26
Mısra: **6**
Hepsi, tümü.
Bilmez yine benüm o perī ḳadr ü ḳıymetüm
İtsem yolında cān ü teni cümleten fedā

2. **cümle:**
Gazel 29
Mısra: **4**
Hepsi, tümü.
Ben ne ġamdan ġam ne şādīden ṣafā kesb iderem
Cümle yeksāndur cihānda mātem ü şādī bana

3. **cümle:**
Gazel 39
Mısra: **10**
Hepsi, tümü.
Ey Naḥīfī ben ki bir āşüfte-meşreb ʿāşıḳam
Ġamze-i pür-şūr-ı ḫūbān cümle māʾildür bana

4. **cümle:**
Gazel 45
Mısra: **7**
" Bütün " anlamında belgisiz sıfat.
Cümle muḥtāc-ı nemā-yı ḳudretüñdür şübhe yoḳ

Gülşen-i ʿālemde eşcār ü nebātāt ü ḥubūb

5. **cümle:**
Gazel 52
Mısra: **9**
Hepsi, tümü.
Baña feryād-ı mecbūr-ı çemen-sūz itdiren cümle
Nevā-yı āteşīn-i bülbül-i rengīn naġamdur hep

6. **cümle:**
Gazel 54
Mısra: **10**
Hepsi, tümü.
Bu Naḥīfī leblerüñ vaṣfın ḳılınca şevḳ ile
Bu leʾāl-i naẓma cānā cümle maʿnā teşne-leb

7. **cümle:**
Gazel 57
Mısra: **8**
Hepsi, tümü.
Güzelüm maḳṣadımız saña ulaşmaḳdı biraz
Saña hep cümle ḥelāl ola begüm ḫışm u ʿaẕāb

8. **cümle:**
Gazel 73
Mısra: **2**
Hepsi, tümü.
Çünki bāġ-ı ʿışḳ içinde oldı hep güller sükūt
İşbu ġamdan gülşen içre cümle bülbüller sükūt

9. **cümle:**
Gazel 80
Mısra: **13**
Hepsi, tümü.
Naḥīfīyā sözüm esrār-ı ʿışḳdur cümle
ʿAceb mi eyler isem ġamze-i bütān ile baḫs

10. **cümlesi:**-*si*
Gazel 96
Mısra: **10**
Hepsi, tümü.
Bu Naḥīfī ḳaddüñ evṣāfın dirince naẓmına
Gökde encüm ṣuda māhī cümlesi ḳıldı pesend

11. **cümle:**
Gazel 100
Mısra: **12**
" Bütün " anlamında belgisiz sıfat.
Saña oldı iṭāʿat ṭāʿat-ı mefrūża-i Bārī
Senüñ şāh ü gedā cümle ġulām-ı pāy-bendüñdür

12. **cümle:**
Gazel 110
Mısra: **5**
" Bütün " anlamında belgisiz sıfat.
Derūn-ı ehl-i dili ʿuḳdedār iden cümle
O zülf-i ḫam-be-ḫam ol ṭurra-i mücaʿʿaddür

13. **cümlenüñ:**-*nüñ*
Gazel 127
Mısra: **2**
" Bütün " anlamında belgisiz sıfat.
Ol āfet şehr-i ḥüsnüñ şūḫ u müsteşnālarındandur
Ser-āmed dil-rübādur cümlenüñ raʿnālarındandur

14. **cümle:**
Gazel 128
Mısra: **12**
" Bütün " anlamında belgisiz sıfat.
Vāʿiẓ-i şehre ḳulaḳ ṭut naẓar it cünbişine
Cümle aḳvāline efʿāli muġāyir bulunur

15. **cümle:**
Gazel 128
Mısra: **9**
Hepsi, tümü.
Yoḳlasañ dāʾire-i ehl-i hevāyı cümle
Nefs-i emmārenüñ eṭvārına dāʾir bulunur

16. **cümlesi:**-*si*
Gazel 151
Mısra: **12**
Hepsi, tümü.
Düşe ḳalḳa vārurlar kūyuña rū-māl içün ʿuşşāḳ
Giriftārān-ı ʿışḳuñ cümlesi üftān ü ḥayrāndur

17. **cümle:**
Gazel 173
Mısra: **10**
" Bütün " anlamında belgisiz sıfat.
Felekden hep āhālī-i himem terk-i diyār itmiş
Hemān taḫrīb-i ʿālem cümle imsāk-i keremdendür

18. **cümle:**
Gazel 184
Mısra: **8**
" Bütün " anlamında belgisiz sıfat.
Bāde-i ḫūn-ı dil-i ʿuşşāḳ ile mest oldıġın
Cümle ʿālem şīve-i çeşm-i siyāhından bilür

19. **cümle:**
Gazel 211
Mısra: **4**
Hepsi, tümü.
Dīdemüz ḫāk-i reh-i yār ile rūşen oldı
Biz ṣabā cümle bu eylükleri senden bilürüz

20. **cümle:**
Gazel 235
Mısra: **1**
Hepsi, tümü.
ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳ olur mı dünyede bu cümle kes
Hīç ṭutar mı mevżiʿin bu murġ-ı ʿAnḳānuñ meges

21. **cümle:**
Gazel 245
Mısra: **3**
Hepsi, tümü.
Ümem-i sālife aḥvālin idüp cümle beyān
Nāzil oldı bu ḳadar muḥkem-i āyāt u ḳıṣaṣ

22. **cümle:**
Gazel 257
Mısra: **10**
Hepsi, tümü.
Bu Naḥīfī mübtelā-yı ʿışḳ olaldan lāle-veş
Sīnesine şerḥa çekdi cümle ḳara bāġ

23. **cümle:**
Gazel 258

Mısra: **1**
Hepsi, tümü.
Ḥasretüñle şerḥa çekdüm cümle sīnem oldı dāġ
Gözlerümden aḳdı yaşum oldı ırmaġ ile çaġ

24. **cümle:**
Gazel 261
Mısra: **9**
Hepsi, tümü.
Göre ger ḳara ḳaşuñ cümle o ḫūrşīd-i felek
Saña taʿẓīm ide cānā meh-i tābān ṣaf ṣaf

25. **cümle:**
Gazel 279
Mısra: **8**
Hepsi, tümü.
Faż̇l u kemāl-i ẕātuña ʿālem ṭufeyldür
Sensin netīce efż̇ali cümle efāż̇ıluñ

26. **cümle:**
Gazel 283
Mısra: **10**
Hepsi, tümü.
Nīk ü bed vaż̇ʿuña ʿuṣṣāḳuñ iderken taḥsīn
Hünerüñ cümle ḫaṭā ile günāh olsa gerek

27. **cümle:**
Gazel 284
Mısra: **11**
Hepsi, tümü.
Ṭıfl iken ey sebaḳ-āmūz-ı leṭāfet cümle
Nüsḫa-i ʿişve mi ögretdi saña üstāduñ

28. **cümle:**
Gazel 284
Mısra: **3**
Hepsi, tümü.
Zaḫm-ı dāġ-ı serimi cümle görenler didiler
Gelmemişdür bu belālar başına Ferhāduñ

29. **cümle:**
Gazel 288
Mısra: **5**
Hepsi, tümü.
Çend ʿuṣṣāḳuñ olup cümle perīşān-ı melāl
Nām ü şānuñ şeh-i bī-ḫayl ü sipāh olsa gerek

30. **cümlenüñ:**-*nüñ*
Gazel 289
Mısra: **14**
Hepsi, tümü.
Ḫaşm ile söyleşürüz anda Naḥīfī çün kim
Cümlenüñ maḥżarı dīvān-ı ilāh olsa gerek

31. **cümle:**
Gazel 316
Mısra: **13**
Hepsi, tümü.
Ey Naḥīfī bize bu feyż̇-i Ḫudādur cümle
Ṭabʿumuz yoḫsa füsūn-perver-i seḥḥāre degül

32. **cümle:**
Gazel 327
Mısra: **10**
Hepsi, tümü.
Ḫāk olursam kūyuña yüz sürmeden tā ḥaşre dek
Ehl-i ḳabri cümle bīdār ide ṣavt-ı şīvenüm

33. **cümle:**
Gazel 334
Mısra: **2**
Hepsi, tümü.
Ne dem ol āfitāba ḥasret ile bir nigāh itdüm
Bir āh itdüm ki cümle ḫırmen-i ṣabrum tebāh itdüm

34. **cümleden:**-*den*
Gazel 334
Mısra: **6**
Hepsi, tümü.
Baña teslīm olındı ser-be-ser sāmān-ı şeydāyī
Dem-i ḫilḳatde zīrā cümleden evvel ben āh itdüm

35. **cümle:**
Gazel 415
Mısra: **11**
Hepsi, tümü.
Güm olsa cümle naḳd-i ʿömrimüz yoḳdur ḫaber bizde
O deñlü olmışuz ser-mest-i ġaflet yā Resūla'llāh

36. **cümle:**
Gazel 415
Mısra: **14**
Hepsi, tümü.
Olup hep ḫāk-i der-gāhuñ recā-yı luṭfuñ eylerler
Naḥīfī-veş ḳapuñda cümle ümmet yā Resūla'llāh

37. **cümle:**
Gazel 421
Mısra: **9**
Hepsi, tümü.
Pür olsun naʿt-i pāküñle zemīn ü āsumān cümle
Ḳo ṭutsun ʿālemi feryād ü āhum yā Resūla'llāh

38. **cümle:**
Gazel 428
Mısra: **1**
Hepsi, tümü.
Benüm cürm ü ḫaṭādur cümle kārum yā Resūla'llāh
Ḳabūl it şefḳat eyle iʿtiẕārum yā Resūla'llāh

39. **cümle:**
Gazel 448
Mısra: **12**
Hepsi, tümü.
Bu bāzāruñ ser-āmed müşterīsi şimdi ben oldum
Ki naḳd-i ʿaḳlı ṣarf itmek murādum cümle ḫūbāna

40. **cümle:**
Gazel 451
Mısra: **12**
Hepsi, tümü.
Taḥsīne görme lāyıḳ bu dār-ı bī-beḳāyı
Cümle fenā dimişdür kim gelse bu cihāna

41. **cümlenüñ:**-*nüñ*
Gazel 470
Mısra: **11**
Hepsi, tümü.
Cümlenüñ ḫāk-i rehi biz de Naḥīfī-zāruz
Nükte-senc olmaġa ḥācet ne süḫan-gülar ile

42. **cümle:**
Gazel 495

Mısra: **11**
Hepsi, tümü.
El üstünde ṭutar cümle anı erbāb-ı istiġnā
O kim bezm-i edebden defʿ ider pāy-ı temennāyı

43. **cümle:**
Kaside 2
Mısra: **2**
" Bütün " anlamında belgisiz sıfat.
Ḳanda eylersem naẓar āyāt-ı ḥavl ü ḳuvvetüñ
Her ne görsem cümle maṣnūʿāt-ı dest-i ḳudretüñ

44. **cümle:**
Kaside 3
Mısra: **58**
Hepsi, tümü.
Bezm-i fānīde görüp ḫande-i şevḳ-āmīzüñ
Olmada cümle senüñ arż u semā ḥayrānuñ

45. **cümle:**
Kaside 3
Mısra: **96**
Hepsi, tümü.
Bir duʿā eyle göñül ṣıdḳ ile gel Allāha
Ola sükkān-ı semā cümle icābet-ḫ∨ānuñ

46. **cümle:**
Kaside 3
Mısra: **111**
Hepsi, tümü.
Ben degül cümle ʿuṣātuñ güneh ü ʿiṣyānı
Olsa maḳrūn-ı ʿaṭā vü kerem ü iḥsānuñ

47. **cümle:**
Kaside 5
Mısra: **116**
Hepsi, tümü.
Bir Raḥīm-i ẕü'l-ʿaṭānuñ ṭālib-i iḥsānıyam
Kim anuñ muḥtācıdur cümle faḳīr ü aġniyā

48. **cümleye:**-*ye*
Kaside 5
Mısra: **18**
Hepsi, tümü.
Şerʿ-i pāküñ eyleyüp Ḥaḳ meslek-i ṣıdḳ u sedād
Cümleye ḳıldı vücūd-ı tābnāküñ reh-nümā

49. **cümleden:**-*den*
Kaside 6
Mısra: **18**
Hepsi, tümü.
Ḫmānı kāmil olmaz anuñ kim senüñ aña
Ẕāt-ı şerīfüñ olmaya tā cümleden eḫab

50. **cümleden:**-*den*
Kaside 7
Mısra: **9**
Hepsi, tümü.
Ḫallāḳ-ı ezel ẕātuñ idüp cümleden eşref
İtmiş seni ārāyiş-i eyvān-ı şefāʿat

51. **cümle:**
Kaside 8
Mısra: **150**
Hepsi, tümü.
Eşk-i çeşmüm aña żamm ile idem ṣu yerine
Yazmaġa cürmümi ger cümle midād olsa biḥār

52. **cümle:**
Kaside 8
Mısra: **120**
Hepsi, tümü.
Şehr-yārā kerem it ümmet-i bī-çārelere
Bendedür bende saña cümle ʿabīd ü aḫrār

53. **cümlesine:**-*si, -n, -e*
Kaside 8
Mısra: **24**
Hepsi, tümü.
Ḫāṣılı rūy-ı cihān böyle iken ser-tā-pā
Emr idüp cümlesine şimdi Ḫudā-yı Dādār

54. **cümleye:**-*ye*
Kaside 8
Mısra: **44**
Hepsi, tümü.
Cāme-i sebz ile pūşīde ahālī-i çemen
Servler itmededür cümleye ʿarż-ı pendār

55. **cümle:**
Kaside 9
Mısra: **15**
Hepsi, tümü.
Eyleyüp ḫīn-i ziyāret cümle aṣḥāba selām
Cān-ı maḥzūnı bu ḥāletlerde şādān eylesem

56. **cümle:**
Kaside 11
Mısra: **77**
Hepsi, tümü.
Ol dem-i vaḫşet-fezā kim cümle vā-nefsī diye
Pür olur ṣaḥrā-yı maḥşer āh ü vāveyla ile

57. **cümle:**
Kaside 11
Mısra: **13**
Hepsi, tümü.
Oldı manẓūr-ı nigāhuñ cümle maṣnūʿāt-ı Ḫaḳ
Maḳdemüñ olduḳda hem-ser ḳubbe-i mīnā ile

58. **cümlesi:**-*si*
Kaside 12
Mısra: **31**
Hepsi, tümü.
Rūz u şebüñi ʿıyda ider cümlesi taḳdīm
İrse n'ola āṣüftelerüñ ʿizzet ü şāna

59. **cümle:**
Kaside 13
Mısra: **35**
Hepsi, tümü.
Kemāl-i şerʿ-i pāküñ nesḫ-i edyān eyledi cümle
Ḫaḳīḳatde muḳarrerdür ki dīn olmaz bu dīr üzre

60. **cümle:**
Kaside 18
Mısra: **42**
Hepsi, tümü.
Vāridāt-ı feyża-i rıżvān ile dil-şād ola
Ḳurb-ı Ḫaḳda cümle āl ü ṣaḥb ile yār-ı çehār

61. **cümle:**
Kaside 19

Mısra: **174**
Hepsi, tümü.
Ḥükmine rām eylesün fermān-revā-yı bī-miṯāl
Berr ü baḥri ṣarḳ u ġarbı yaʿnī cümle kişveri

62. **cümle:**
Kaside 26
Mısra: **214**
Hepsi, tümü.
Eger ki Bāḳī-i siḥr-āşinā eger Nefʿī
Netīce cümle meşāhīr-i zümre-i şuʿarā

63. **cümle:**
Kaside 26
Mısra: **220**
Hepsi, tümü.
Bu sözde müttefiḳ oldı cemīʿ-i ehl-i hüner
Bu ḳavle cümle rıżā-dādedür ẕevi'l-ārā

64. **cümle:**
Kaside 27
Mısra: **165**
Hepsi, tümü.
Cümle tedbīrüñi taḳdīre muvāfiḳ ḳılsun
Mālikü'l-mülk-i ḥaḳīḳī olan ol Rabb-ı Ġafūr

65. **cümlenüñ:**-*nüñ*
Kıt'a 48
Mısra: **4**
" Bütün " anlamında belgisiz sıfat.
Virüp ṭuġrāya envāʿ-ı tenāsüb luṭf-ı ṭabʿıyla
Rüsūm-ı ḥaṭṭı oldı cümlenüñ memdūḥ u mümtāzı

66. **cümle:**
Murabba 1
Mısra: **11**
Hepsi, tümü.
Fenādur cümle sen Bāḳī ʿİnāyet eyle yā mevlā

67. **cümle:**
Murabba 1
Mısra: **9**
" Bütün " anlamında belgisiz sıfat.
Yaratduñ cümle āfāḳı Zemīn ü çarḫ-ı nüh ṭāḳı

68. **cümle:**
Murabba 6
Mısra: **6**
" Bütün " anlamında belgisiz sıfat.
Fermān idince bī-teʿab Geldi vücūda cümle hep

69. **cümle:**
Murabba 9
Mısra: **14**
" Bütün " anlamında belgisiz sıfat.
Çü sensin Ḳādir ü ʿĀlim Bilürsin cümle aḥvālüm

70. **cümle:**
Murabba 10
Mısra: **31**
Hepsi, tümü.
idüp aʿdā-yı dīni cümle maḳhūr
ʿİbād-ı Müslimīne nuṣret eyle

71. **cümle:**
Murabba 11
Mısra: **10**
Hepsi, tümü.
Ne ʿālī rütbesin ḥaḳḳā Ki olduñ cümle aʿlā

72. **cümle:**
Murabba 12
Mısra: **7**
" Bütün " anlamında belgisiz sıfat.
Cümle maḫlūḳa pīşvā sensin Cān fedā saña yā Resūla'llāh

73. **cümle:**
Murabba 12
Mısra: **15**
" Bütün " anlamında belgisiz sıfat.
Cümle varum yoluñda ḫāk olsun
Cān fedā saña yā Resūla'llāh

74. **cümle:**
Rübai 32
Mısra: **3**
Hepsi, tümü.
Nīk ü bed olup cümle ʿameller ẓāhir
İtdüklerini bulsa gerekdür aʿdā

75. **cümle:**
Rübai 38
Mısra: **3**
Hepsi, tümü.
Ey maẓhar-ı sırr-ı eḥadiyyet cümle
Müstaġrıḳ-ı baḥr-ı keremüñdür eşyā

76. **cümle:**
Rübai 57
Mısra: **3**
Hepsi, tümü.
Muḥtāc-ı ʿaṭā vü raḥmetüñdür cümle
Sulṭān u gedā vü cinn ü insān yā Rab

77. **cümle:**
Rübai 75
Mısra: **3**
Hepsi, tümü.
ʿAllām-ı ġuyūbsın bilürsin cümle
Ḳalbümde ne oldığın recā-yı aġleb

78. **cümle:**
Rübai 110
Mısra: **4**
Hepsi, tümü.
Sensin sen o ser-māye-i raḥmet ki ezel
Ḥaḳḳ itdi seni cümle cihāna mebʿūṯ

79. **cümle:**
Rübai 123
Mısra: **3**
Hepsi, tümü.
İcmāl-i süḫan budur ki cümle eşyā
Rabb-i Eḥadüñ ẕikrini eyler taşriḥ

80. **cümle:**
Rübai 148
Mısra: **2**
Hepsi, tümü.
Bī-ecr ü ʿivaż luṭfuñ olup feyż-i murād
Memnūn-ı ʿaṭā vü keremüñ cümle ʿibād

81. **cümle:**
Rübai 154

Mısra: **4**
Hepsi, tümü.
Senden bana olmazsa ʿināyet yā Rab
Saʿy ü ṭalebüm cümle ġam-ender-ġam olur

82. **cümleden:**-*den*
Rübai 166
Mısra: **4**
Hepsi, tümü.
Sen itme beni nevʿüme muḥtāc yā Rab
İḥsānuñ ile cümleden istiġnā vir

83. **cümle:**
Rübai 203
Mısra: **3**
Hepsi, tümü.
Maḥkūm-ı meşiyyeti cümle eşyā
Ḥükminde muʿāvin ü müşīri yoḳdur

84. **cümle:**
Rübai 224
Mısra: **3**
Hepsi, tümü.
Tevḥīde ser-āġāz idüp eşyā cümle
Cān semʿine geldi hüve Rabbü Ḳuddūs

85. **cümleye:**-*ye*
Rübai 239
Mısra: **2**
Hepsi, tümü.
İḫlāṣ ile eyle Ḥaḳḳa kāruñ tefvīż
Zīrā ki odur cümleye feyyāż ü müfīż

86. **cümle:**
Rübai 296
Mısra: **2**
Hepsi, tümü.
Ey Ḫāliḳ-i bī-şerīki maḫlūḳātuñ
Rezzāḳ u Kerīmi cümle mevcūdātuñ

87. **cümle:**
Rübai 299
Mısra: **2**
Hepsi, tümü.
Ḫallāḳı odur encüm ü mihr ü māhuñ
Rezzāḳı odur cümle gedā vü şāhuñ

88. **cümle:**
Rübai 303
Mısra: **3**
Hepsi, tümü.
ʿAcz eder iken cümle edā-yı şükre
Ḳādir ki olur bencileyin ʿabd-i ẕelīl

89. **cümle:**
Rübai 348
Mısra: **1**
Hepsi, tümü.
Ben cümle ʿibāduñda ḥaḳīr ü zārem
Āşüfte-serem ḫaste-dilem nā-çārem

90. **cümle:**
Rübai 398
Mısra: **4**
Hepsi, tümü.
Yā Rab bu ṣuʾūnāt ü ḥudūṯātuñ hep
Cümle yine merciʿ ü muşīri sensin

91. **cümle:**
Rübai 401
Mısra: **3**
Hepsi, tümü.
Āyāt-ı ẓuhūrın eyleyüp cümle yaḳīn
Üftāde-i ḫāk-i ḫaclet oldı evṯān

92. **cümle:**
Rübai 454
Mısra: **4**
Hepsi, tümü.
Ol Rabb-i Eḥaddür ki şerīki yoḳdur
Sulṭān ü gedā ʿacz ile cümle yeksān

93. **cümle:**
Rübai 454
Mısra: **1**
Hepsi, tümü.
Rabbümdür iden cümle umūrum āsān
Ben ʿācize hep itdiġi luṭf u iḥsān

94. **cümle:**
Rübai 563
Mısra: **3**
Hepsi, tümü.
Eşyā yine cümle hālik ü fānīdür
Sübḥāneke ente'l-Ḫallāḳū'l-Bāḳī

95. **cümle:**
Tahmis 2
Mısra: **12**
Hepsi, tümü.
Ṭātuñı ḳudret-i Ḥaḳ eyledi bir dürr-i ṣemīn
Ki ʿadīl olmaz aña cümle semāvāt ü zemīn

96. **cümle:**
Tahmis 10
Mısra: **23**
" Bütün " anlamında belgisiz sıfat.
ʿIşḳ ile mā-ḥaṣal-ı ṣabrum olup cümle tebāh
Göñlüm aldı niçe nāz ile o düzdīde-nigāh

97. **cümle:**
Tarih 1
Mısra: **8**
Hepsi, tümü.
Cihān bir tāze cān buldı yine feyż-i ilāhīden
Ġuluvvī şādumān ḳıldı memlūʾ cümle sükkān

98. **cümleden:**-*den*
Tarih 29
Mısra: **33**
" Bütün " anlamında belgisiz sıfat.
Cümleden oldı bu ser-çeşme maḳāmında bedīd
Ṭarz-ı vālā-yı mülūkānesi pīrāye-nümā

99. **cümle:**
Tarih 30
Mısra: **22**
" Bütün " anlamında belgisiz sıfat.
Ṣuyı reşk-i gül-āb olsun türābı müşg-i nāb olsun
Rehīn-i āb ü tāb olsun netīce cümle erkānı

100. **cümleye:**-*ye*
Tarih 33
Mısra: **23**
"Bütün, hep, herkes" anlamında belgisiz zamir.
Cümleye bu niʿmetüñ vācib devām-ı şükri kim
Bāʿiş-i efzāyiş-i niʿmet olur şükr-i Ḫudā

cümle ʿālem:

1. **cümle ʿālem:**
Gazel 47
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyadakilerin hepsi.
Sen o maḥbūb-ı ezelsin kim senüñ ʿuşşāḳuña
Cümle ʿālem biñ dil ü cān ile olmaḳda raḳīb

2. **cümle ʿālem:**
Matla 232
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyadakilerin hepsi.
Cümle ʿālem bu şehādetde baña yār ü güvāh
-

cümle dünyā:

1. **cümle dünyā:**
Gazel 54
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya, bütün dünya.
Ruḥlaruñ şeftālūsinden mīve iḥsān it baña
Yalıñuz yā ben miyem bu cümle dünyā teşne-leb

cümle şey:

1. **cümle şey:**
Gazel 492
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her şey; bütün nesneler; bütün varlıklar.
Ḳanda baḳsam gördigüm naḳş-ı cemāl-i yārdur
Cevher-i āyīne-i ʿışḳ-ı Ḫudādur cümle şey

cümle-i aḥbābı:

1. **cümle-i aḥbābı:**-*ı*
Tarih 21
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bütün dost bildik, tanıdık.
Ṣāḥibi cümle-i aḥbābı ile
Ola endūh u kederden ḫālī

cümle-i emlākine:

1. **cümle-i emlākine:**-*i, -n, -e*
Tarih 33
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bütün varlıklar, mülkler.
Mülk-i Tiflīs oldı munżam cümle-i emlākine
Mālikü'l-mülk ide manṣūr u muẓaffer dāʾimā

cümle-i esmāsı:

1. **cümle-i esmāsı:**-*sı*
Rübai 523
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İsimlerin tamamı.
Ey cümle-i esmāsı muʿaẓẓam Allāh
V'ey Rabb-i Eḥad ekrem ü erḥam Allāh

cümle-i evṣāfından:

1. **cümle-i evṣāfından:**-*ı, -n, -dan*
Rübai 74
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Vasıfların tamamı.
Ḫaḳ üzre olur cümle-i evṣāfından
Evvel ṣıfatı ḫāṣṣa-i ceẕb-i ḳulūb

cümle-i ḫalḳ:

1. **cümle-i ḫalḳ:**
Rübai 34
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yaratılmışların hepsi.
Olsun kerem ü luṭfuña biñ ḥamd ü ṣenā
Kim cümle-i ḫalḳ içre idüp müsteṣnā

cümle-i ḫalḳa:

1. **cümle-i ḫalḳa:**-*a*
Kaside 8
Mısra: **102**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yaratılmışların hepsi.
Seyyidā dādgerā şāh-ı şefīʿ-i ḥaşrā
Ey cenābuñdur olan cümle-i ḫalḳa sālār

cümle-i ser-encāmı:

1. **cümle-i ser-encāmı:**-*ı*
Gazel 135
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir işin macerası.
Senüñle söyleşürüz cümle-i ser-encāmı
ʿİẕār-ı pāküñe çün ḫaṭṭ-ı müşk-nāb gelür

cümleten:

1. **cümleten:**
Gazel 235
Mısra: **10**
Bütünüyle, tamamen.
Ey Naḥīfī şāh-ı dilden ister iseñ ger viṣāl
Eyle ser-keş tīġ-ı āhı cümleten aġyārı kes

2. **cümleten:**
Gazel 242
Mısra: **3**
Bütün, hep, tamamen.
Dizilmiş ʿālemüñ ḫalḳı namāza cümleten ṣaf ṣaf

Şehā bī-ḥadd olan dāʾlar bu dem nā-çāre yaṣdanmış

<u>çün:</u>

1. **çün:**
Gazel 59
Mısra: **10**
Çünkü, nedeniyle.
Mīve-i şeftālūler almaḳ degül mi maḳṣaduñ
Ġam degüldür ey Naḥīfī çün yüṣīb mā yüṣīb

2. **çün:**
Gazel 75
Mısra: **4**
Ki.
Güftāra gel ey dil-ber-i şīrīn süḫanum gel
Çün ṭūṭī-i muʿciz-nefesi nāz ile lāl it

3. **çün:**
Gazel 83
Mısra: **7**
Olduğunda.
Pes fenādur işbu menzil çün görürsin ʿāḳıbet
Devlet-i ʿuḳbā dilerseñ işbu fānīden de geç

4. **çün:**
Gazel 83
Mısra: **5**
Çünkü, nedeniyle.
Rütbe-i ʿulyā budur çün ehl-i ʿirfān olana
Manṣıb-ı ʿışḳ ister iseñ cāh-ı aʿlādan da geç

5. **çün:**
Gazel 92
Mısra: **7**
"-den dolayı, -den ötürü" anlamında bağlaç.
Çün rūzedār-ı hecriñe ʿişret ḥarāmdur
İtmem dil-i ḥazīnümi ẕevḳ-āşinā-yı ʿıyd

6. **çün:**
Gazel 135
Mısra: **12**
Nasıl ki.
Senüñle söyleşürüz cümle-i ser-encāmı
ʿİẕār-ı pāküñe çün ḫaṭṭ-ı müşk-nāb gelür

7. **çün:**
Gazel 259
Mısra: **10**
Çünkü, nedeniyle.
Bu Naḥīfī pādişāhum istemez şemʿ u żiyā
Ol şeb-i vuṣlatda çün āyīne-i ḥüsnüñ çerāġ

8. **çün:**
Gazel 259
Mısra: **8**
Çünkü, nedeniyle.
ʿĀşıḳı ġarḳ itdi nūra meşʿal-i luṭfuñ senüñ
Hem ḳamer ṭutdı ḫacālet oldı çün vechüñ çerāġ

9. **çün:**
Gazel 276
Mısra: **9**
Çünkü, nedeniyle.
Mürüvvet merḥamet şāhum çün oldı dīn ü īmāndan
Viṣālüñ birle şefḳat ḳıl ki sīnem çāk çāk ancaḳ

10. **çün:**
Gazel 320
Mısra: **10**
Çünkü, nedeniyle.
Ḫvāhiş-i ẕevḳ-ı viṣālüñ istemez sūr-ı sivā
Çün ḥarīm-i miḥnet-i ʿışḳuñda maḥremdür göñül

11. **çün:**
Gazel 347
Mısra: **3**
Olduğunda.
Kimseler āteşüme olmadı çün ḳaṭre-feşān
Yaḳaram sūz-ı derūnumla cihānı yaḳaram

12. **çün:**
Gazel 391
Mısra: **10**
Nasıl ki.
Dökülsin cām-ı şevḳa dīdeden ḫūn-ābe-i ḥasret
Çün ey sāḳī-i meclis āb-ı rūy-ı ʿişretüm sensin

13. **çün:**
Gazel 403
Mısra: **8**
Çünkü, nedeniyle.
Ne ġam andan bu ʿuşşāḳa çekerseñ ḫançer-i ġamzeñ
Ḳamu maḫlūḳa çün rıḥlet fenādur bu cihāndur bu

14. **çün:**
Gazel 462
Mısra: **15**
Nasıl ki.
Taġyīr-i ser-nüvişt-i ezel çün muḥāldür
Endīşe-i melāl fezādan ne fāʾide

15. **çün:**
Kaside 2
Mısra: **21**
Çünkü, nedeniyle.
Çün şefīʿ itdüñ Ḥabīb-i Ekrem-i Muḫtārıñı
Ḥürmetiyçün cürmini ʿafv it bu ʿāṣī ümmetüñ

16. **çün:**
Kaside 6
Mısra: **10**
İçin.
Ümmü'l-ʿulūm u menbaʿ-ı fażl-ı kemāl idüñ
Oldı nebiyy-i ümmī anuñ çün saña laḳab

17. **çün:**
Kaside 8
Mısra: **114**
Nasıl ki.
Tūtiyā ḫāṣiyet-i bīniş-i çeşm ü dildür
Oldı çün ḫāk-i rehüñ ʿāleme küḥl-i ebṣār

18. **çün:**
Kaside 8
Mısra: **205**
Nasıl ki.
Rū-be-rū oldı çün āyīne-i iʿcāz baña
Mışr-ı naẓm içre benem ṭūṭī-i şīrīn güftār

19. **çün:**
Kaside 8
Mısra: **6**
Nasıl ki.

Noḳṭa-i maʿrifet it merdüm-i çeşm-i ʿaḳlı
Oldı çün ṣayf ü şitā ʿārife levḥ-i esrār

20. **çün:**
Kaside 10
Mısra: **45**
İçin.
Burāḳ ile çün berḳ-ı ḫāṭif odur
İden ʿarṣa-i lā-mekānda ḫırām

21. **çün:**
Kaside 11
Mısra: **1**
İçin.
Oldı çün ẕātuñ müşerref daʿvet-i mevlā ile
Eyledüñ Miʿrac o şeb keyfiyyet-i isrā ile

22. **çün:**
Kaside 11
Mısra: **6**
Çünkü, nedeniyle.
Ḳıldı cennetden saña ʿizzetle iḥżār-ı Burāḳ
Çün irişdi emr-i mevlā Ḥażret-i Cebrāʾile

23. **çün:**
Kaside 12
Mısra: **38**
Nasıl ki.
Şāhenşeh-i ʿālem ki anuñ ẕāt-ı şerīfi
Oldı ṣadef-i ʿizzete çün dürr-i yegāne

24. **çün:**
Kaside 12
Mısra: **25**
Nasıl ki.
Teşrīfüñi çün zaḫme-keşān eyledi merhem
Virdi ḳademüñ ẕevḳ u ṣafā pīr ü cevāna

25. **çün:**
Kaside 13
Mısra: **1**
İçin.
Ẓuhūra geldi çün ẕātuñ ṣıfāt-ı bihterīn üzre
Vücūduñ oldı raḥmet evvelīn ü āḫirīn üzre

26. **çün:**
Kaside 19
Mısra: **13**
İçin.
Gördi çün ḳānūn u erkānın müretteb ʿālemüñ
Zühre ṭutdı raḳṣ-ı taḥsīne uṣūl-i evferi

27. **çün:**
Kaside 24
Mısra: **95**
Nasıl ki.
Ḫudāvendā cihānda çün vekīl-i şāh-ı ʿālemsin
Duʿā-yı devletüñ vācibdür elbet her Müselmāna

28. **çün:**
Kaside 26
Mısra: **115**
Gibi.
Ben ol ḫarābe-nişīn-i ġamem ki çün Mecnūn
Bir oldı kūçe-i şehr ile sāḥa-i ṣaḥrā

29. **çün:**
Kıt'a 13
Mısra: **2**
Ki.
Sizden ey zümre-i ḥuccāc budur maḳṣūdum
Çün varup ravża-i ẕī-şāna ṣalavāt eyleyesiz

30. **çün:**
Kıt'a 35
Mısra: **7**
"-den dolayı, -den ötürü" anlamında bağlaç.
Çün buyurduñ kemāl-i luṭfuñdan
Sabaḳat raḥmetī ʿalā ġażabī

31. **çün:**
Kıt'a 40
Mısra: **3**
Gibi.
Deldüñ ciger-i ʿāṣıḳı çün dāne-i tesbīḥ
Der-kār-ı niyāz eyleyicek rişte-i nāzı

32. **çün:**
Matla 121
Mısra: **1**
Çünkü, nedeniyle.
Çün degül ḫizmete şāyeste bu cism-i nā-çīz
Ṭutaram saña fedā itmek içün cānı ʿazīz

33. **çün:**
Murabba 3
Mısra: **14**
"-den dolayı, -den ötürü" anlamında bağlaç.
Nedāmet-kār-ı ʿiṣyāna
Çün itdüñ vaʿde iḥsāna

34. **çün:**
Murabba 9
Mısra: **9**
"-den dolayı, -den ötürü" anlamında bağlaç.
Beni çün eyleyüp insān
Hidāyet eyledüñ iḥsān

35. **çün:**
Rübai 41
Mısra: **3**
İçin.
Çün ḳabre ḳoyup terk ide iḫvān beni
-

36. **çün:**
Rübai 90
Mısra: **1**
Nasıl ki.
Fermānuñ ile çün ola vaḳt-i rıḥlet
ʿUḳbāya ʿazīmet görine bī-ʿillet

37. **çün:**
Rübai 204
Mısra: **1**
Nasıl ki.
Bir yerde ki çün āteş ile āb olmaz
Dünyā hevesi ʿārife reh-yāb olmaz

38. **çün:**
Rübai 227
Mısra: **2**
Nasıl ki.
Ol şāh-ı erīke-i nübüvvet-meʾnūs
Çün taḫt-i vücūda ḳıldı ʿizzetle cülūs

39. **çün:**
Rübai 230
Mısra: **1**
Nasıl ki.
Çün ʿışḳ ile taḥṣīl-i fünūn eyledi Ḳays
Leylī hevesin rāh-nümūn eyledi Ḳays

40. **çün:**
Rübai 264
Mısra: **4**
Nasıl ki.
Şād it bu faḳīrüñ naẓar-ı şefḳat ile
Çün ḥaşre varam başum açıḳ yalın ayaḳ

41. **çün:**
Rübai 271
Mısra: **1**
Nasıl ki.
Emrüñle ġarīb illere çün düşdi ṭarīḳ
Olsaḳ n'ola ḫ∨āhiş-ger-i luṭf-ı tevfīḳ

42. **çün:**
Rübai 323
Mısra: **3**
Nasıl ki.
Yā Rab bula çün muṣḥaf-ı ʿömrüm ġāyet
Ḫatm it benüm īmān ile āḫir nefesüm

43. **çün:**
Rübai 331
Mısra: **2**
Nasıl ki.
Dildār işidüp velvele-i efġānum
Çün gördi benüm żaʿf-ı dil-i nālānum

44. **çün:**
Rübai 377
Mısra: **1**
Nasıl ki.
Senden bize emr oldı çün ey Rabb-i enām
Ol mefḫar-ı kevneyne ṣalāt ile selām

45. **çün:**
Rübai 541
Mısra: **3**
Nasıl ki.
Çün lafẓ-ı ġarīb olma ṣaḳın bīgāne
Saʿy it olasın maḥrem-i bezm-i maʿnī

46. **çün:**
Tahmis 2
Mısra: **23**
Çünkü, nedeniyle.
Çün fenā olsa gerekdür feleküñ encāmı
-

47. **çün:**
Tahmis 4
Mısra: **4**
"-den dolayı, -den ötürü" anlamında bağlaç.
Ḳābe ḳavseyn ile meşhūr-ı cihān iki ḳaşı
Çün ṭoġup ṭutdı cihān yüzini ḥüsnüñ güneşi

48. **çün:**
Tahmis 5
Mısra: **15**
"-den dolayı, -den ötürü" anlamında bağlaç.
Fitneli elā gözler çün uyḫudan uyana
İtsem n'ola ḥayretle her laḥẓada vāveylī

49. **çün:**
Tarih 10
Mısra: **15**
Çünkü, nedeniyle.
Gūş-ı ehl-i dillere irişdi çün ḫoş ṣadā
Söylediler her biri bir dürlü tārīḫ-i cedīd

50. **çün:**
Tarih 12
Mısra: **2**
Çünkü, nedeniyle.
İmtisāl eyleyüp emr-i Ḥaḳḳa Pederüm eyledi çün ʿazm-ı naʿīm

<u>çün ki:</u>

1. **çün ki:**
Gazel 474
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çünkü.
Ey çarḫ-ı kühen söyleşemem çün ki senüñle
İtdüm seni ben ḥażret-i mevlāya ḥavāle

2. **çün ki:**
Kaside 8
Mısra: **160**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çünkü; dığı gibi.
Der-geh-i Ḥaḳda baña sen de şefāʿat eyle
Cürmümi pādişehüm çün ki ben itdüm iḳrār

<u>çün kim:</u>

1. **çün kim:**
Gazel 289
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çünkü, nedeniyle.
Ḫaşm ile söyleşürüz anda Naḥīfī çün kim
Cümlenüñ maḥżarı dīvān-ı ilāh olsa gerek

<u>çün u çerādan:</u>

1. **çün u çerādan:***-dan*
Gazel 462
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir şeyin sebebini ve keyfiyetini anlamak için sorulan "nasıl ve niçin?" anlamında bir deyim.
Ḥükm-i ḳażāda medḫali yoḳ çünki kimsenüñ
Naḳş-ı ẓuhūra çūn u çerādan ne fāʾide

<u>cünbiş:</u>

1. **cünbişine:***-i, -n, -e*
Gazel 128
Mısra: **11**
Hareketlilik, canlılık, ahenk.
Vāʿiẓ-i şehre ḳulaḳ ṭut naẓar it cünbişine
Cümle aḳvāline efʿāli muġāyir bulunur

2. **cünbiş:**
Gazel 350
Mısra: **11**
Salınma, dilbercesine nazlı hareket etme.
Meydān-ı ʿışḳ içinde bu cünbiş muḥāl idi
Aṣḥāb-ı ḥālet olmasa hem-dūşumuz bizüm

3. **cünbişi:**-*i*
Gazel 484
Mısra: **8**
Salınma, dilbercesine nazlı hareket etme.
Mānend-i seyl vaḳf-ı şitāb-ı zevāl olur
Bir devletüñ ki cünbişi āheste olmaya

4. **cünbiş:**
Gazel 515
Mısra: **11**
Salınma, dilbercesine nazlı hareket etme.
Bu cünbiş tā ki vardur sende ey naḫl-i ḳıyāmet-ber
Nihāl-i ḳāmetüñ pā-māl ider serv-i ḫırāmānı

cünbiş-i nāzında:

1. **cünbiş-i nāzında:**-*ı, -n, -da*
Rübai 467
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nazlanmak.
Her cünbiş-i nāzında müheyyā şīve
Dīvāne ider ādemi ednā şīve

cünbüş-i bād-ı vezān:

1. **cünbüş-i bād-ı vezān:**
Kaside 27
Mısra: **122**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Esen yelin hareketliliğini kazandırmak, esen yel gibi harekete getirmek.
Başḳa ḥālet virür ehl-i dile ḥüsn-i raġbet
Cünbüş-i bād-ı vezān ile gelür cūşa buḥūr

cünbüş-i dil-firīb:

1. **cünbüş-i dil-firīb:**
Gazel 449
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül alan eğlence.
Geldi ḳıyāma ol perī cünbüş-i dil-firīb ile
Rāyet-i cünd-i fitneyi itdi yine ferāḫte

cünbüş-i ebrū-yı maġrūrīdür:

1. **cünbüş-i ebrū-yı maġrūrīdür:**-*dür*
Gazel 517
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aldanmış kaşın şevki.
Cünbüş-i ebrū-yı maġrūrīdür erbāb-ı dile
Nā-kesān-ı devletüñ maḥṣūl-ı luṭf-ı himmeti

cünd-i semā:

1. **cünd-i semā:**
Kaside 17
Mısra: **52**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gökyüzünün askerleri.
Leşker-i İslām olup ġālib ʿadū-yı ebtere
Hem-reh olsun ḳudretüñle anlara cünd-i semā

çünki:

1. **çünki:**
Gazel 73
Mısra: **1**
"Çünkü" sebep bağlacı.
Çünki bāġ-ı ʿışḳ içinde oldı hep güller sükūt
İşbu ġamdan gülşen içre cümle bülbüller sükūt

2. **çünki:**
Gazel 109
Mısra: **6**
"Çünkü" sebep bağlacı.
Ġulām Zeyde taḳaddümle iftiḫār idemez
Mużāf çünki mużāf-ı ileyhe müsneddür

3. **çünki:**
Gazel 170
Mısra: **10**
"Çünkü" sebep bağlacı.
Düşüp pāyıña yalvardumsa küstāḫāne incinme
Sen ey āfet bilürsin çünki maʿẕūr oldıġum demdür

4. **çünki:**
Gazel 232
Mısra: **12**
"Çünkü" sebep bağlacı.
Kevs̱er-i ẕikrüñle sīr-āb it leb-i tefsīdemi
Çünki emrüñle Ḫudāvendā ola āḫir nefes

5. **çünki:**
Gazel 234
Mısra: **4**
"Çünkü" sebep bağlacı.
Geşt-i bāġı eyler isem sensüz ey şāh-ı cihān
Ẕevḳı bilmem çünki bana fürḳatüñ olmış ferīs

6. **çünki:**
Gazel 265
Mısra: **10**
"Çünkü" sebep bağlacı.
Bilinür her kişinüñ ḳadr-i metāʿ-ı kārı
Çünki dellāl-i felek eyleye pīrāye-i sūḳ

7. **çünki:**
Gazel 273
Mısra: **9**
"Çünkü" sebep bağlacı.
Naḫīfī çünki bu ġamdan ḫalāṣ olmaya çāre
Bu tīġ-i āh ile her dem bu sīne çāk ü nāk ancaḳ

8. **çünki:**
Gazel 289
Mısra: **9**
"Çünkü" sebep bağlacı.
Cāh-ı rifʿat didigüñ çünki degüldür bāḳī
Bu ne devlet bu ne rifʿat bu ne cāh olsa gerek

9. **çünki:**
Gazel 462
Mısra: **13**
"Çünkü" sebep bağlacı.
Ḥükm-i ḳażāda medḫali yoḳ çünki kimsenüñ
Naḳş-ı ẓuhūra çün u çerādan ne fāʾide

10. **çünki:**
Kaside 3
Mısra: **35**
"Çünkü" sebep bağlacı.
Ḫāk-i ḫuşk olsa gerek çünki mekānuñ bir gün
Ferş-i āsāyişe ṣalma beden-i ʿuryānuñ

11. **çünki:**
Kaside 8
Mısra: **283**
"Çünkü" sebep bağlacı.
Ḳāṣıram çünki tamām itmede naʿt-i pāküñ
İdeyüm der-gehüñe dürr-i ş̲enāyı ī̲ṣār

12. **çünki:**
Kaside 17
Mısra: **53**
"Çünkü" sebep bağlacı.
Yā ilāhī çünki vācibdür duʿā-yı şāh-ı dīn
Rūz u şeb ḫüsn-i ḳabūlüñdür duʿāya müddeʿā

13. **çünki:**
Kaside 25
Mısra: **17**
"Çünkü" sebep bağlacı.
Çünki baḫtum müsāʿid olmadı āh
Ḳalbi meʾcūr-ı iḫtimāl itdüm

14. **çünki:**
Kaside 27
Mısra: **160**
"Çünkü" sebep bağlacı.
Besdür ey ṭabʿ-ı
Naḥīfī idelüm ḫatm-i süḫan
Çünki taṭvīl-i kelām itmede vardur maḥẕūr

15. **çünki:**
Kaside 27
Mısra: **53**
"Çünkü" sebep bağlacı.
Niyyetüñ oldı ʿayān çünki rıżā-yı Ḥaḳdur
Şübhe yoḳdur iki ʿālemde olursın meʾcūr

16. **çünki:**
Tarih 4
Mısra: **34**
"Çünkü" sebep bağlacı.
Bir duʿā eyleyelim diye melāʾik āmīn
Çünki ol şāh-ı cihān-gīre duʿādur maḳṣūd

17. **çünki:**
Tarih 10
Mısra: **5**
"Çünkü" sebep bağlacı.
Dehre geldi çünki bir şeh-zāde-i pāk-i benām
Hep zemīn ü āsumāna oldı müjdeler resīd

<u>çün-kim:</u>

1. **çün-kim:**
Rübai 465
Mısra: **3**
Çünkü.
Çün-kim ideyüz ʿazm-i Ṣırāta meʾmūr
Faẕluñla ş̲ebāt-ı ḳadem iḥsān eyle

<u>çünkim:</u>

1. **çünkim:**
Gazel 239
Mısra: **12**
"Çünkü" sebep bağlacı.
Senden ferāġat eylemem olsam helāk eger
Çünkim menem bu maʿrekede merd-i cān-fürūş

2. **çünkim:**
Rübai 32
Mısra: **2**
"Çünkü" sebep bağlacı.
Ser-tā-be-ḳadem her kişi rūz-ı ferdā
Çünkim ola rū-kerde-i dīvān-ı Ḫudā

<u>cünūn:</u>

1. **cünūnumuzı:**-*umuz, -ı*
Gazel 129
Mısra: **5**
Çılgınlık, delilik.
Ḳalenderān-ı maḥabbet görüp cünūnumuzı
Cihānda böyle olur ʿışḳuñ evveli dirler

2. **cünūnum:**-*um*
Gazel 185
Mısra: **8**
Çılgınlık, delilik.
Dil-i āşüfte geçmez n'eyleyem vaṣluñ hevāsından
Cünūnum böyle taḥrīḳ eyleyen hep bu hevālardur

3. **cünūnın:**-*ı, -n*
Gazel 293
Mısra: **2**
Çılgınlık, delilik.
Ṣaldı sevdāya beni ebrūları cānānenüñ
Māh-ı nev elbet cünūnın arturur dīvānenüñ

4. **cünūna:**-*a*
Gazel 350
Mısra: **2**
Çılgınlık, delilik.
Ser-mest-i ʿışḳdur dil-i medhūşumuz bizüm
İtmekdedür cünūna meded hūşumuz bizüm

5. **cünūnumdan:**-*um, -dan*
Gazel 400
Mısra: **8**
Çılgınlık, delilik.
Hevā-yı ʿışḳ ile derd-i maḥabbet aldı ārāmum
N'ola zencīr-i zülf-i yāra bend olsam cünūnumdan

6. **cünūnum:**-*um*
Gazel 465
Mısra: **2**
Çılgınlık, delilik.
Füzūn olmaḳdadur şevḳum ḫaṭ-ı nev-ḫīz-i yār üzre
Cünūnum tāzelendi gör yine evvel-bahār üzre

7. **cünūnumı:**-*um, -ı*
Gazel 503
Mısra: **8**
Çılgınlık, delilik.

Mānend-i Ḳays ṣaldı beni deşt-i ḥayrete
Taḥrīk idüp cünūnumı ʿışḳuñ hevāları

cünūn ile fünūn:

1. **cünūn ile fünūn:**
Rübai 415
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Delilik ve ilim.
Leylīye ki Ḳays oldı ezelden meftūn
Gösterdi bu vādīde cünūn ile fünūn

cünūn-ı ʿışḳ:

1. **cünūn-ı ʿışḳ:**
Gazel 349
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk çılgınlığı.
Vādī-i ʿışḳ u maḥabbetde teferrüd eyledüm
Ben de ḥālümce cünūn-ı ʿışḳ ile bir dāneyem

cünūn-ı ʿışḳ-ı leylā:

1. **cünūn-ı ʿışḳ-ı leylā:**
Gazel 157
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Leyla'nın aşk delisi II Leyla'ya aşkından dolayı deliye dönen Mecnun.
Cünūn-ı ʿışḳ-ı Leylā ile ṣalduñ ʿaḳlı ṣaḥrāya
Senüñ ey Ḳays-ı maġz-āşüfte ʿaḳlun yoḳ ḥużūruñ var

cürʿadān-ı feraḥ:

1. **cürʿadān-ı feraḥ:**
Gazel 87
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Geniş, ferah esrar kesesi.
Ḫayāle başlayalum ḫaṭṭın ol sitemkāruñ
Meyān-ı meclise gelsün ḳo cürʿadān-ı feraḥ

cürʿa-i ḥasretle:

1. **cürʿa-i ḥasretle:**-*le*
Gazel 223
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasret şarabının son damlası.
Mest-i ʿışḳuz cürʿa-i ḥasretle pürdür cānumuz
Eşk-i ḫūn-ālūd-ı dildür bāde-i gülfāmumuz

cürʿa-i kemīne:

1. **cürʿa-i kemīne:**
Gazel 484
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Az şarap yudumu.
Ġayruñ revā mı sāġarı serşār olup müdām
Bir cürʿa-i kemīne bu sermeste olmaya

cürʿa-i ṣahbā:

1. **cürʿa-i ṣahbā:**
Gazel 491
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şarabın son yudumu, dibi.
Yüz ḳızardup nā-keşe ʿarż-ı temennā itme kim
Rū-be-ḫāk-i şerm olursın cürʿa-i ṣahbā gibi

cürʿa-keşān-ı maḥabbeti:

1. **cürʿa-keşān-ı maḥabbeti:**-*i*
Gazel 504
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk şarabının son yudumunu içenleri.
Sāḳī yetiş ki cürʿa-keşān-ı maḥabbeti
Öldürdi işte zāhid-i ḫuşḳüñ riyāları

cürʿa-keş-i minnet-i mey:

1. **cürʿa-keş-i minnet-i mey:**
Gazel 135
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şarap minnetinin cürasını çeken.
ʿAceb mi cürʿa-keş-i minnet-i mey olmaz isem
Şarāb-ı bezm-i fenā ʿārife serāb gelür

cürʾet:

1. **cürʾetden:**-*den*
Gazel 413
Mısra: **11**
Cesaret, yiğitlik, korkmayarak ileriye atılma.
Nuʿūt-ı pāküñe şevḳ ile küstāḫāne cürʾetden
Murādum ḫāk-i pāya ilticādur yā Resūla'llāh

2. **cürʾet:**
Kaside 24
Mısra: **83**
Cesaret, yiğitlik, korkmayarak ileriye atılma.
Cenāb-ı ḥażretüñ taṣdīʿa cürʾet mümkin olmazdı
Ṣudāʿ-ı ḳahr u ẕillet ġāyet ile geçmese cāna

cürʾet-i ṣayd-ı ḥarem itdüñ:

1. **cürʾet-i ṣayd-ı ḥarem itdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 307
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Haremi ele geçirmeye yeltenmek.
Kūyuñda beni itdüñ esīr-i nigeh-i nāz
Kāfir ne ʿaceb cürʾet-i ṣayd-ı ḥarem itdüñ

cürm:

1. **cürmi:**-*i*
Gazel 174

Mısra: **13**
Suç, günah, kabahat.
Cürmi yoḳ çarḫ-ı ġalaṭ-bīn ile baḫt-ı siyehüñ
Bāʿiṣ-i ẕillet olan dāniş ü idrākümdür

2. **cürmini:**-*i, -n, -i*
Gazel 262
Mısra: **9**
Suç, günah, kabahat.
Bu Naḥīfī derdmendüñ cürmini ʿafv eyle gel
İtmesün vaʾllāhi şāhum ol daḫi mā-ḳad-selef

3. **cürmi:**-*i*
Gazel 405
Mısra: **9**
Suç, günah, kabahat.
Naḥīfīnüñ nedür cürmi Ḫudā ʿālim ʿalīm Allāh
Cenāb-ı yāre ḳul itmiş anı bī-iḫtiyār ebrū

4. **cürm:**
Gazel 411
Mısra: **11**
Suç, günah, kabahat.
Ḫużūr-ı Ḥaḳda bu cürm ile baña luṭfuñ olmazsa
Ne yüz var bende ʿarż-ı iʿtiẕāra yā Resūlaʾllāh

5. **cürmüme:**-*üm, -e*
Gazel 429
Mısra: **8**
Suç, günah, kabahat.
Ümmīd oldur delīl olsa cenābuñ ʿafv-i mevlāya
Egerçi cürmüme yoḳdur nihāyet yā Resūlaʾllāh

6. **cürmini:**-*i, -n, -i*
Kaside 2
Mısra: **22**
Suç, günah, kabahat.
Çün şefīʿ itdüñ Ḥabīb-i Ekrem-i Muḫtārıñı
Ḥürmetiyçün cürmini ʿafv it bu ʿāṣī ümmetüñ

7. **cürm:**
Kaside 7
Mısra: **31**
Suç, günah, kabahat.
Bu cürm ile aḥvāl mükedderdür efendüm
Setr itmez ise cürmümi dāmān-ı şefāʿat

8. **cürmümi:**-*üm, -i*
Kaside 7
Mısra: **32**
Suç, günah, kabahat.
Bu cürm ile aḥvāl mükedderdür efendüm
Setr itmez ise cürmümi dāmān-ı şefāʿat

9. **cürmüme:**-*üm, -e*
Kaside 8
Mısra: **157**
Suç, günah, kabahat.
Bildigüm bilmedigüm cürmüme hep muʿterifem
ʿĀlimü'l-ġayb ḥużūrında ne mümkin inkār

10. **cürmümi:**-*üm, -i*
Kaside 8
Mısra: **160**
Suç, günah, kabahat.
Der-geh-i Ḥaḳda baña sen de şefāʿat eyle
Cürmümi pādişehüm çün ki ben itdüm iḳrār

11. **cürmümi:**-*üm, -i*
Kaside 8
Mısra: **150**
Suç, günah, kabahat.
Eşk-i çeşmüm aña żamm ile idem şu yerine
Yazmaġa cürmümi ger cümle midād olsa biḥār

12. **cürmüm:**-*üm*
Matla 46
Mısra: **1**
Suç, günah, kabahat.
ʿAceb mi cürmüm olursa vesīle-i raḥmet
Bahāne Tañrısıdur ol Kerīm-i bī-ʿillet

13. **cürm:**
Murabba 9
Mısra: **18**
Suç, günah, kabahat.
Saña lāyıḳ ne var bende Menem cürm ile nālende

14. **cürmüm:**-*üm*
Rübai 62
Mısra: **3**
Suç, günah, kabahat.
Cürmüm ḳatı çoḳdur kerem ü faẕluñdan
Maḥşerde beni ẕenb ile itme maḥcūb

15. **cürmüm:**-*üm*
Rübai 80
Mısra: **3**
Suç, günah, kabahat.
Cürmüm ne ḳadar bī-ḥadd ü pāyān ise de
Ben müẕnibe sen raḥmet-i bī-pāyān it

16. **cürmümüzi:**-*ümüz, -i*
Rübai 217
Mısra: **4**
Suç, günah, kabahat.
Levm eylemesün ʿışḳ ile aḥbāb bizi
Biz cürmümüzi anlara çoḳdan dimişüz

17. **cürm:**
Rübai 263
Mısra: **1**
Suç, günah, kabahat.
Olduḳsa da cürm ile ʿiḳāba elyaḳ
ʿAfvüñle bizi merḥamete eyle elyaḳ

<u>cürm ü günāh:</u>

1. **cürm ü günāh:**
Rübai 514
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Suç ve günah.
Şermende iken ḳıllet-i ṭāʿatden āh
Bilmem ne belādur baña bu cürm ü günāh

<u>cürm ü günāhın:</u>

1. **cürm ü günāhın:**-*ın*
Kaside 17
Mısra: **41**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Suç ve günah.
Yād idüp cürm ü günāhın şerm ider ammā ki āh

N’eylesün ya ḳanda varsun ol ġarīb-i bī-nevā

cürm ü günāhından:

1. **cürm ü günāhından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 184
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Suç ve günah.
Miḥnet-i gerdūn ile dāʾim muʿazzeb oldığın
Hep Naḥīfī kendinüñ cürm ü günāhından bilür

cürm ü günāhum:

1. **cürm ü günāhum:**-*um*
Gazel 421
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Suç ve günah.
Naḥīfī bendeñem elden ḳomam dāmān-ı iḥsānuñ
Ne deñlü var ise cürm ü günāhum yā Resūla’llāh

2. **cürm ü günāhum:**-*um*
Kaside 9
Mısra: **42**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Suç ve günah.
Dest-i eşvāḳı ṣunup āstār-ı pāk-i Kaʿbeye
Yād idüp cürm ü günāhum āh ü efġān eylesem

cürm ü günehle:

1. **cürm ü günehle:**-*le*
Kıt'a 35
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Suç, günah.
Dil-i āşüftenüñ niçe demdür
Geçdi cürm ü günehle rūz u şebi

2. **cürm ü günehle:**-*le*
Rübai 463
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Suç ve günah II hatalı ve günahkar.
Ālūde olup cürm ü günehle her gāh
Bīhūde güẕār eyledi ʿömrüm eyvāh

cürm ü günehler itdigüñ:

1. **cürm ü günehler itdigüñ:**-*ler, -dig, -üñ*
Gazel 387
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Suç ve günah işlemek.
Nāḥīfī itdigüñ cürm ü günehler yāda gelmez mi
Niçün yanmazdan evvel āteş-i levm ile yanmazsın

cürm ü ḫaṭā olmada:

1. **cürm ü ḫaṭā olmada:**-*ma, -da*
Rübai 459
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Günah ve hata olmak.
Yā Rab benem ol ʿabd-i eşīm ü güm-rāh
Kim cürm ü ḫaṭā olmada kārum her gāh

cürm ü ḫaṭādur:

1. **cürm ü ḫaṭādur:**-*dur*
Gazel 412
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Günah ve yanlış.
Benem ol mücrim-i ser-der-hevā-yı maʿṣiyet tā kim
Dem-ā-dem itdigüm cürm ü ḫaṭādur yā Resūla’llāh

2. **cürm ü ḫaṭādur:**-*dur*
Gazel 428
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Günah ve yanlış.
Benüm cürm ü ḫaṭādur cümle kārum yā Resūla’llāh
Ḳabūl it şefḳat eyle iʿtiẕārum yā Resūla’llāh

cürm ü ḫaṭāmuz:

1. **cürm ü ḫaṭāmuz:**-*muz*
Gazel 233
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Günah ve yanlış.
Ey Naḥīfī ne ḳadar cürm ü ḫaṭāmuz var ise
Olmazuz maġfiret-i Ḥażret-i Ḥaḳdan meʾyūs

cürm ü ʿişyān:

1. **cürm ü ʿişyān:**
Tahmis 3
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Günah ve isyan.
Cürm ü ʿişyān ile oldum gerçi maḥcūb u ḫacīl
Ben ġarībi ḫāk-i pāyüñ olmaġa şāyeste ḳıl

cürm ü ʿişyānda:

1. **cürm ü ʿişyānda:**-*da*
Kaside 3
Mısra: **98**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Günah ve isyan.
ʿAfv ü ġufrān-ı Ḫudāvende nihāyet yoḳdur
Cürm ü ʿişyānda eger kim yoġ ise pāyāndur

cürm ü ʿişyānum:

1. **cürm ü ʿişyānum:**-*um*
Kaside 5
Mısra: **65**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Günah ve isyan.
Cürm ü ʿişyānum bilürken müstemendāne yine
Eyleyüp isnād-ı nisbet saña ḳıldum ilticā

cürm ü meʿāşī:

1. **cürm ü meʿāşī:**
Matla 66
Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Suç ve günah.
Bulmada günden güne cürm ü meʿāṣī izdiyād
Āh ü feryād ey şeh-i mülk-i şefāʿat dād dād

cürm ü meʿāṣīye:

1. **cürm ü meʿāṣīye:**-*ye*
Rübai 169
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Suç ve günah.
Kim cürm ü meʿāṣīye muḳābil olmaz
Her bir nefesüm olsa hezār istiġfār

cürm-i ʿāṣıyān:

1. **cürm-i ʿāṣıyān:**
Kaside 5
Mısra: **111**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Isyan edenlerin günahı, suçu.
Her ne deñlü bī-nihāyet olsa cürm-i ʿāṣıyān
Baḥr-ı fażl u raḥmet-i mevlāya yoḳdur intihā

cürm-i hezār eylemişem:

1. **cürm-i hezār eylemişem:**-*miş, -em*
Kaside 8
Mısra: **194**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Binlerce suç eylemek.
Umaram ʿafv ile mevlā beni dil-şād eyler
Gerçi bilmezlik ile eylemişem cürm-i hezār

cūş ider:

1. **cūş ider:**-*er*
Gazel 239
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Coşmak, birdenbire hızlı bir şekilde akmak.
Gāhī telāṭum eyleyicek baḥr-ı iştiyāḳ
Mānend-i eşk-i dīde ider ḳaṭre daḫi cūş

cūş itdirür:

1. **cūş itdirür:**-*ür*
Gazel 112
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Coşturmak.
Ḳaṭreveş nā-būd ider ehl-i ġurūrı rūzgār
Bir iki gün gerçi deryālar gibi cūş itdirür

cūş itdüñ:

1. **cūş itdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 295
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Coşmak, birdenbire hızlı bir şekilde akmak.
Ḳıl tefekkür dem-i ḫāmūşī-i rūz-ı ḥaşri
Ey göñül bād-ı hevā ile yeter cūş itdüñ

cūş itmesün:

1. **cūş itmesün:**-*me, -sün*
Gazel 15
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Coşmak, birdenbire hızlı bir şekilde akmak.
Seni tedbīr-i ẕevḳ-i zevraḳ ile almış āġūşa
Niçe cūş itmesün inṣāf olınsa şevḳ ile deryā

cūş itse:

1. **cūş itse:**-*se*
Kaside 7
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Coşmak, birdenbire hızlı bir şekilde akmak.
Bir ḳaṭresi eyler beni müstaġraḳ-ı raḥmet
Cūş itse yem-i bī-ḥad ü pāyān-ı şefāʿat

cūş u ḫurūş olup:

1. **cūş u ḫurūş olup:**-*up*
Rübai 259
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Coşmak, hareketlenmek || Yerinde duramamak.
Bahr-ı ʿaẓamatuñda olup cūş u ḫurūş
Emvāci ider ʿārif ü dānāları ġarḳ

cūş u ḫurūşa:

1. **cūş u ḫurūşa:**-*a*
Kaside 7
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Coşma ve gürültü.
Baḳ seyl-i sirişküme olan cūş u ḫurūşa
Ey gevher-i pākīze-i ʿummān-ı şefāʿat

cūş u ḫurūşa gelse:

1. **cūş u ḫurūşa gelse:**-*se*
Rübai 181
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Coşmak.
Deryā ne ḳadar cūş u ḫurūşa gelse
Ḳaʿrında olan gevheri itmez iẓhār

cūşa gelse:

1. **cūşa gelse:**-*se*
Tahmis 9
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Coşmak, galeyana gelmek.
Gelse biñ ḥasret ile baḥr-ı maḥabbet cūşa
Ruḫṣat el virse o dildār ile ʿayş ü nūşa

cūşa gelür:

1. **cūşa gelür:**-*ür*
Kaside 27
Mısra: **122**
Kelime Tipi: **Deyim**
Coşmak, galeyana gelmek.
Başḳa ḥālet virür ehl-i dile ḥüsn-i raġbet
Cünbüş-i bād-ı vezān ile gelür cūşa buḥūr

cūş-ı taḥsīne:

1. **cūş-ı taḥsīne:**-*e*
Gazel 174
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzelliğin coşkusu.
Cūş-ı taḥsīne n'ola zīver-i mengūş olsa
Ey Naḥīfī bu ġazel bir güher-i pākümdür

cūşına almaz:

1. **cūşına almaz:**-*maz*
Gazel 321
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Coşkuya almak.
Cūşına almaz fiġānuñ ḳaṭre-i eşk olmasa
Zīb-i mengūşa dür-i nā-yāb-ı ʿışḳ ister göñül

cūşiş-i baḥr-ı ṭabīʿatle:

1. **cūşiş-i baḥr-ı ṭabīʿatle:**-*le*
Gazel 164
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tabiat denizinin coşkusu.
Cūşiş-i baḥr-ı ṭabīʿatle Naḥīfī gāh olur
Gevher-i eşʿārını reşk-i dürr-i nā-yāb ider

cūşiş-i seyl-i sirişküm:

1. **cūşiş-i seyl-i sirişküm:**-*üm*
Kaside 27
Mısra: **81**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gözyaşı selinin coşkunluğu.
Cūşiş-i seyl-i sirişküm o ḳadar kīm gāhī
İdemez ceyş-i neẓāre gül-i müjgānı ʿubūr

cüst ü ceri:

1. **cüst ü ceri:**-*i*
Kaside 19
Mısra: **130**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aramak ve kendine çekmek.
Ṭarfetü'l-ʿayn içre ṭayy-ı ʿarṣa-i idbār ider
Feyż-i luṭfından olur tā ol ḳadar cüst ü ceri

cüst ü cū:

1. **cüst ü cū:**
Gazel 136
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arayıp sorma, araştırma, arama.
Ey dil miṣāl-i cū bu ḳadar pūyeden ʿaceb
Ḳaṣduñ o naḫl-i ʿışve-beri cüst ü cū mıdur

cüst ü cū eyler:

1. **cüst ü cū eyler:**-*r*
Gazel 158
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arayıp sormak, araştırmak II kurtarmaya çalışmak.
Ṣabādan būy-ı zülfüñ cüst ü cū eyler dil-i şeydā
ʿAceb dīvānedür ümmīd-i luṭf-ı rūzgār eyler

2. **cüst ü cū eyler:**-*r*
Gazel 189
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arayıp sormak, araştırmak.
Göñül ol āfītāb-ı ḥüsni her dem ārzū eyler
Ḫayālin dīdeden dilden ṣafāsın cüst ü cū eyler

3. **cüst ü cū eyler:**-*r*
Gazel 420
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arayıp sormak, araştırmak II kurtarmaya çalışmak.
Temāşā-yı cemāl-i bi-naẓīrüñ cüst ü cū eyler
Olup giryān dü çeşm-i ḥūn-feşānum yā Resūla'llāh

cüst ü cūlar:

1. **cüst ü cūlar:**-*lar*
Gazel 137
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arayıp sorma, araştırma, arama.
Bu āh ü nāleler bu hāy ü hūlar hep senüñçündür
Bu deñlü cüst ü cūlar güft ü gūlar hep senüñçündür

cüst ü cūy-ı ḥüsn-i fānīden:

1. **cüst ü cūy-ı ḥüsn-i fānīden:**-*den*
Gazel 231
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Geçici güzelliğin aranması.
Cüst ü cūy-ı ḥüsn-i fānīden ġaraż taḳlīddür
Vuṣlat-ı maḥbūb-ı Bāḳīdür Naḥīfī mültemes

cüst ü cūy-ı mā-sivā:

1. **cüst ü cūy-ı mā-sivā:**
Gazel 4
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'tan başka şeyleri araştırmak.

Ḫāk-i pāyı var iken iksīri n'eyler ehl-i ʿışḳ
Yoḳ yere eyler mi ʿāḳıl cüst ü cūy-ı mā-sivā

cüst-cū:

1. **cüst-cūdan:**-*dan*
Gazel 125
Mısra: **9**
Arayıp sorma, araştırma.
Bu deñlü cüst-cūdan ey dil-i şūrīde ʿālemde
Naḥīfīveş murāduñ şāʿir-i ferzāne olmaḳdur

cüst-cū eyler:

1. **cüst-cū eyler:**-*r*
Gazel 459
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aramak.
Ġālibā ol māh-ı burc-ı ḥüsni eyler cüst-cū
Mihr-i raḫşānı bu gün gördüm gezer evden eve

cüst-cū ider:

1. **cüst-cū ider:**-*er*
Gazel 26
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Araştırmak, sorup soruşturmak.
Bir Naḥīfīyā seni çoḳ cüst-cū ider
Şimdi egerçi ḳadriñi bilmez o bī-vefā

cüst-cū itse:

1. **cüst-cū itse:**-*se*
Gazel 121
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Araştırmak, aramak.
Dil ḫayālüñle ġamuñ itse ʿaceb mi cüst-cū
Her kişi bu bezmgāh-ı ġamda yārānın arar

cüst-cūy-ı beyʿgāh-ı ḥüsn ü ʿışḳ itseñ:

1. **cüst-cūy-ı beyʿgāh-ı ḥüsn ü ʿışḳ itseñ:**-*se, -ñ*
Gazel 14
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk ve güzellik pazarını arayıp sormak.
Ne deñlü cüst-cūy-ı beyʿgāh-ı ḥüsn ü ʿışḳ itseñ
Bulunmaz bir perī-ṭalʿat o şūḫ-ı şīvekārāsā

cüstücū eyler:

1. **cüstücū eyler:**-*r*
Murabba 6
Mısra: **103**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aramak, araştırmak.
Dil luṭfuñ eyler cüstücū
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

cüvān:

1. **cüvānum:**-*um*
Tahmis 9
Mısra: **1**
Genç, delikanlı.
Çoḳ niyāz eyledüm ol şūḫa cüvānum diyerek
Hele güş eyle biraz āh ü fiġānum diyerek

2. **cüvān:**
Tarih 10
Mısra: **18**
Genç, delikanlı.
Bī-nuḳaṭ ben de Naḥīfī böyle didüm tārīḫin
Dehre ṭoġdı bir cüvān sulṭān ol ʿAbdü'l-mecīd

cūy:

1. **cūylar:**-*lar*
Tarih 2
Mısra: **20**
Akarsu, ırmak.
Tehniyetler eyleyüp şevḳ-ı cülūsından ider
Cūylar ḫaytāne ʿarż-ı şerbet-i nīlūferi

cūy-bār:

1. **cūy-bār:**
Gazel 466
Mısra: **2**
Akarsu, ırmak.
ʿAraḳlar kim olur ẓāhir leb-i mey-gūn-ı yār üzre
Dökülmiş gūyiyā berg-i semendür cūy-bār üzre

cūybārāsā:

1. **cūybārāsā:**
Gazel 14
Mısra: **2**
Irmak gibi.
Ḳalup cism-i nizārum cilvegāhuñda ġubārāsā
Göñül bir nev-nihāl-i nāza aḳdı cūybārāsā

cūyende-i dermānuñdur:

1. **cūyende-i dermānuñdur:**-*uñ, -dur*
Rübai 168
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dermanın arayanı.
Cān şerm ile ḫ∨āhende-i ġufrānuñdur
Dil derd ile cūyende-i dermānuñdur

cūyende-i iḥsānuñ:

1. **cūyende-i iḥsānuñ:**-*uñ*
Rübai 13
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cömertlik arayan.
Sensin sen İlāhī o Kerīm ü Mevlā
Cūyende-i iḥsānuñ içün yoḳdur lā

cūyende-i luṭf u keremüñ:

1. **cūyende-i luṭf u keremüñ:**-*üñ*
Rübai 490
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade

Cömertlik ve lütuf arayan.
Ey Ḫāliḳ-ı Bī-çūn ü ʿadīmü'l-eşbāh
Cūyende-i luṭf u keremüñ bende vü şāh

cūy-ı dil-ārāsı:

1. **cūy-ı dil-ārāsı:**-*sı*
Tarih 17
Mısra: **48**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönlü süsleyen dere.
Ṣafā vü seyr-i zevraḳdan o maḥrūm u muʿaṭṭaldur
Bunuñ cūy-ı dil-ārāsı ider deryādan istincād

cūy-ı ṣāf:

1. **cūy-ı ṣāf:**
Kaside 20
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mutluluk nehiri.
Ḳaṣr-ı şīrīni bu cūy-ı ṣāf içinde gösterür
Gör ne ṣanʿatlar ider aṣḥāb-ı istiʿdādı gör

cūy-ı ṣāfa:

1. **cūy-ı ṣāfa:**
Kaside 20
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mutluluk nehiri.
Evvelā bu cūy-ı ṣāfa ḳıl naẓar inṣāf ile
İki cānibde ruḫām-ı dil-güşā bünyādı gör

cūy-ı sirişk-i dīdesi:

1. **cūy-ı sirişk-i dīdesi:**-*si*
Gazel 149
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gözden akan gözyaşı ırmağı.
Yaʿḳūbveş o dil ki ġamuñla ʿalīl olur
Cūy-ı sirişk-i dīdesi maḥsūd-ı Nīl olur

cūy-ı sirişküñ:

1. **cūy-ı sirişküñ:**-*üñ*
Gazel 385
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gözyaşı ırmağı.
Cūy-ı sirişküñ olmada rīzān nedür göñül
Pā-māli oldıġuñ o sehī-ḳāmet olmasun

cūy-ı ṭarāvet:

1. **cūy-ı ṭarāvet:**
Kaside 24
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tazelik ırmağı.
Bi-ḥamdi'llāh yine feyż-i bahār irdi bu eyvāna
Yine cūy-ı ṭarāvet oldı cārī her gülistāna

2. **cūy-ı ṭarāvet:**
Kaside 24
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tazelik ırmağı.
Zihī cūy-ı ṭarāvet kim kemīne ḳaṭresi anuñ
Olur ser-lücce-i ḫīzāb-ı ṣafvet Āb-ı Ḥayvāna

cüzʾ ü külliyyāt:

1. **cüzʾ ü külliyyāt:**
Gazel 486
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir miktar ve tamamı.
Olup ʿilm-i ḥużūrı ʿilm-i ẕātuñ bu şuʾūnāta
Bilürsin cüzʾ ü külliyyāt ile efrād ü ebʿāżı

cüzʾi:

1. **cüzʾīdür:**-*dür*
Gazel 85
Mısra: **10**
Az miktarda, ehemmiyetsiz, bir şeyin tamamı olmayıp bir kısmı olan.
Yüz çevirmem ʿarṣa-i miḥnetde dime dur hele
Yārelenmek cüzʾīdür ammā Naḥīfī çāre güç

2. **cüzʾidür:**-*dür*
Gazel 251
Mısra: **10**
Az miktarda, ehemmiyetsiz, bir şeyin tamamı olmayıp bir kısmı olan.
Bu Naḥīfī vaṣf-ı ḥüsnüñ ḳılmadı şāhum tamām
Cüzʾidür va'llāhi şāhum olmadı daḫi vasaṭ

da:

1. **da:**
Gazel 21
Mısra: **12**
Dahi anlamındaki bağlaç.
Yine mehcūrī-i ʿışḳ ile feryād itmedür kārı
Göñül derd-i ġam-ı ʿışḳuñdan āzād olsa da farżā

2. **da:**
Gazel 37
Mısra: **9**
Dahi anlamındaki bağlaç.
İltifāt eylemez olsañ da eger ḫāk-i rehi
Çāre yoḳ n'eyleyeyüm ey dil-i dīvāne saña

3. **da:**
Gazel 83
Mısra: **10**
Dahi anlamındaki bağlaç.
Ey Naḥīfī geç sivādan maṭlabuñ olsun Ḫudā
Zülf-i maḥbūba dolaşma ḳara sevdādan da geç

4. **da:**
Gazel 83
Mısra: **6**
Dahi anlamındaki bağlaç.

Rütbe-i ʿulyā budur çün ehl-i ʿirfān olana
Manṣıb-ı ʿışḳ ister iseñ cāh-ı aʿlādan da geç

5. **da:**
Gazel 83
Mısra: **4**
Dahi anlamındaki bağlaç.
Meyl iderseñ yār-ı cāna bende-i memlūki ol
Cevr iderse ḳāʾil ol luṭf u ʿaṭāyādan da geç

6. **da:**
Gazel 83
Mısra: **2**
Dahi anlamındaki bağlaç.
İster iseñ vaṣl-ı yāri serv-i bālādan da geç
Minnet-i aġyārı çekme būy-ı raʿnādan da geç

7. **da:**
Gazel 83
Mısra: **1**
Dahi anlamındaki bağlaç.
İster iseñ vaṣl-ı yāri serv-i bālādan da geç
Minnet-i aġyārı çekme būy-ı raʿnādan da geç

8. **da:**
Gazel 101
Mısra: **7**
Dahi anlamındaki bağlaç.
ʿĀşıḳ helāk olursa da zaḫm-ı firāḳ ile
Derd-i maḥabbetüñden anı ṣanma restedür

9. **da:**
Gazel 107
Mısra: **16**
Dahi anlamındaki bağlaç.
Eger ki mevce-i baḥrüñ şümārı mümkin ise
Sirişk-i ʿāşıḳ-ı şeydā da ḳābil-i ʿaddür

10. **da:**
Gazel 116
Mısra: **12**
Dahi anlamındaki bağlaç.
Cānuma minnet helāk-i ġamzeñ olmaḳ n'eyleyem
Mübtelāyān-ı ġam-ı ʿışḳa bu da ḳānūn olur

11. **da:**
Gazel 119
Mısra: **3**
Dahi anlamındaki bağlaç.
ʿAzīz-i Mıṣr olursam da ṣafā-yı ḫāṭırum yoḳdur
O Yūsuf-çehrenüñ hecriyle ʿālem baña zindāndur

12. **da:**
Gazel 145
Mısra: **6**
Dahi anlamındaki bağlaç.
ʿAceb mi çeşmine yeksān gelürse luṭf u ġażab
Ḫaṭā da eylese mestāneye ṣavāb gelür

13. **da:**
Gazel 149
Mısra: **11**
Dahi anlamındaki bağlaç.
Mıṣr içre ey Naḥīfī ʿazīz olsa da yine
Elbet ġarīb hecr-i vaṭanla ẕelīl olur

14. **da:**
Gazel 153
Mısra: **6**
Dahi anlamındaki bağlaç.
Gerçi kim eyler melāmet zāhid-i nā-dān baña
Bilmez ammā kim seni görse o da meftūn olur

15. **da:**
Gazel 162
Mısra: **10**
Dahi anlamındaki bağlaç.
Böyle ḳalmazsın cihānda ey Naḥīfī ġam yime
Saña da bir gün Ḫudā elbette feṭḥ-i bāb ider

16. **da:**
Gazel 176
Mısra: **4**
Dahi anlamındaki bağlaç.
Sūz-āşinā-yı nār-ı ġam-ı ʿışḳ-ı yār iken
Çarḫuñ da baña cevr ü cefāsı ʿaceb nedür

17. **da:**
Gazel 180
Mısra: **2**
Dahi anlamındaki bağlaç.
O cādū-fen ḳaçan āġāze-i siḥr ü füsūn eyler
Felāṭūn olsa da āşüftesi baḫş-i cünün eyler

18. **da:**
Gazel 183
Mısra: **15**
Dahi anlamındaki bağlaç.
Ḳalmaya intiḳāmumuz gerdiş-i kīne-cūda da
Baña o daḫi ʿāḳıbet şekve-i inḳılāb ider

19. **da:**
Gazel 220
Mısra: **7**
Dahi anlamındaki bağlaç.
Māh eger olsa da meşʿal-keş eyā mihr-i cemāl
Şuʿlesi berḳ-i żiyā-baḫş-ı elemdür sensüz

20. **da:**
Gazel 267
Mısra: **18**
Dahi anlamındaki bağlaç.
Ey Naḥīfī bilürüz hem-serimüz yoḳ ammā
Yā bu meydān-ı süḫanda bize hem-pā da mı yoḳ

21. **da:**
Gazel 267
Mısra: **16**
Dahi anlamındaki bağlaç.
Miḫnet-i gerdiş-i dūn ile ġam-ālūde iken

Dilde ḳayd-ı heves-i zülf-i semen-sā da mı yoḳ

22. **da:**
Gazel 267
Mısra: **1**
Dahi anlamındaki bağlaç.
Ẕevḳ yoḳ dilde ġam-ı ʿışḳ-ı dil-ārā da mı yoḳ
Ẓulmet-i bezm-i ġama bir meh-i ġarrā da mı yoḳ

23. **da:**
Gazel 267
Mısra: **2**
Dahi anlamındaki bağlaç.
Ẕevḳ yoḳ dilde ġam-ı ʿışḳ-ı dil-ārā da mı yoḳ
Ẓulmet-i bezm-i ġama bir meh-i ġarrā da mı yoḳ

24. **da:**
Gazel 267
Mısra: **4**
Dahi anlamındaki bağlaç.
Bülbülüz kūşe-i gülzār-ı tecerrüdde isek
Çekmege sīnemüze bir gül-i raʿnā da mı yoḳ

25. **da:**
Gazel 267
Mısra: **6**
Dahi anlamındaki bağlaç.
Göñül eglencesi ey bād-ı ṣabā gülşende
Yārimüz hem-demümüz bülbül-i ṣeydā da mı yoḳ

26. **da:**
Gazel 267
Mısra: **8**
Dahi anlamındaki bağlaç.
Ruḫṣat-ı būs u kenār olmaz ise ben zāra
Sevdigüm rūyuña destūr-ı temāşā da mı yoḳ

27. **da:**
Gazel 267
Mısra: **10**
Dahi anlamındaki bağlaç.
Yeter öldürdi beni ḥasret-i dīdāruñ āh
Yoḫsa ḳurbānuñ olam ʿarż-ı tecellā da mı yoḳ

28. **da:**
Gazel 267
Mısra: **12**
Dahi anlamındaki bağlaç.
Laʿlüñ olmazsa eger būsiş-i ḫālüñ luṭf it
Mey-i nābuñ yoġ ise ḥabb-ı ferāḥ-zā da mı yoḳ

29. **da:**
Gazel 267
Mısra: **14**
Dahi anlamındaki bağlaç.
Nāmını gūş iderüz kendi görinmez aṣlā
Bilmezüz luṭf u kerem ʿālem-i dünyā da mı yoḳ

30. **da:**
Gazel 268
Mısra: **3**
Dahi anlamındaki bağlaç.
ʿĀlemüñ her çemeni olsa da bir tāze bahār
Lāl olur bülbül-i dil ol gül-i āl olmayıcaḳ

31. **da:**
Gazel 290
Mısra: **6**
Dahi anlamındaki bağlaç.
Naḳş-ı ḳademüñ ġonçeler eylerdi nümāyān
Kāfir sen eger dūzaḫı da cilve-geh itseñ

32. **da:**
Gazel 291
Mısra: **7**
Dahi anlamındaki bağlaç.
Şeb-i ġamda tesellī-baḫş olur bir yādigāruñ da
Derūn-ı cān-ı bīmārumda zaḫm-ı tīġ-i ser-tīzüñ

33. **da:**
Gazel 305
Mısra: **6**
Dahi anlamındaki bağlaç.
Elbette beni eyler idüñ cevre sezāvār
Mevlā da bilür ben ḳuluña çoḳ kerem itdüñ

34. **da:**
Gazel 307
Mısra: **4**
Dahi anlamındaki bağlaç.
Müjgānuñ ile ḫançer urup baġrına tīrüñ
Ebrūn ile ḳaddini kemānuñ da ḫam itdüñ

35. **da:**
Gazel 319
Mısra: **8**
Dahi anlamındaki bağlaç.
Ḥayret-i vuṣlat ḳomaz aḥvālini ʿarż itmege
Bulsa da ol nev-nihāl-i ʿışveyi tenhā göñül

36. **da:**
Gazel 347
Mısra: **11**
Dahi anlamındaki bağlaç.
Şāh-ı dehr olsa da daʿvā-yı ulūhiyyet iden
Nār-ı ḳahr-ı Ḥaḳ ile virmem emānı yaḳaram

37. **da:**
Gazel 350
Mısra: **3**
Dahi anlamındaki bağlaç.
Āgaşte-i telāṭum-ı ṭūfān olursa da
Olmaz fùsurde āteş-i ḫas-pūşumuz bizüm

38. **da:**
Gazel 354
Mısra: **21**
Dahi anlamındaki bağlaç.
Mālik-i emvāl-i Ḳārūn olsa da nā-dān eger
Reşk ider görse benüm genc-i kemāl-i ʿizzetüm

39. **da:**
Gazel 382
Mısra: **5**
Dahi anlamındaki bağlaç.
Keyfiyyet-i laʿlüñle Felāṭūn da olursa
Erbāb-ı dili mest-i ser-endāz ḳılarsın

40. **da:**
Gazel 394
Mısra: **9**
Dahi anlamındaki bağlaç.
Sāḳī-i zamānuñ da siyeh kāseligin gör
Ḫālī ḳomaz ehl-i dili zehr-i siteminden

41. **da:**
Gazel 398
Mısra: **5**
Dahi anlamındaki bağlaç.
Ol ġonçesüz ḳarār idemem gülşen olsa da
Ṣaḥrā-yı ġamda şimdi benem murġ-ı lā-mekān

42. **da:**
Gazel 425
Mısra: **1**
Dahi anlamındaki bağlaç.
Eger kim olsa da şāh-ı zamāne yā Resūla'llāh
Giriftār-ı ġamuñ baḳmaz cihāna yā Resūla'llāh

43. **da:**
Gazel 432
Mısra: **11**
Dahi anlamındaki bağlaç.
Yā Resūla'llāh gerekmez māh-ı tābān olsa da
Ḳanġı dāġ-ı dil ki ʿışḳuñla fürūzān olmaya

44. **da:**
Gazel 447
Mısra: **11**
Dahi anlamındaki bağlaç.
Nāʾil-i vaṣl olsa da bulmaz tesellī mā-ḥaṣal
Ṭıfl-ı dil āzādelik görmez şeb-i āẕīnede

45. **da:**
Gazel 453
Mısra: **15**
Dahi anlamındaki bağlaç.
Gāh būs u geh kenāra çoḳ da māʾil olma kim
Ḫasteyi bī-tāb ider dermān dermān üstüne

46. **da:**
Gazel 469
Mısra: **1**
Dahi anlamındaki bağlaç.
Unıtmam zaḫm-ı şemşīr-i firāḳuñ ḫāk olursam da
Yine vā-ḥasretā-gūyem ḫas ü ḫāşāk olursam da

47. **da:**
Gazel 469
Mısra: **2**
Dahi anlamındaki bağlaç.
Unıtmam zaḫm-ı şemşīr-i firāḳuñ ḫāk olursam da
Yine vā-ḥasretā-gūyem ḫas ü ḫāşāk olursam da

48. **da:**
Gazel 469
Mısra: **4**
Dahi anlamındaki bağlaç.
İdem ʿarż-ı maḥabbet meşhedümden saña sultānum
Netīce geçmezem senden eger ṣad çāk olursam da

49. **da:**
Gazel 469
Mısra: **6**
Dahi anlamındaki bağlaç.
Ümmīd-i vuṣlatuñla devlet-i ḫüsnüñde mesrūram
Ne deñlü ġuṣṣa-i dünyā ile ġam-nāk olursam da

50. **da:**
Gazel 469
Mısra: **8**
Dahi anlamındaki bağlaç.
Uzatmam dest-i küstāḫ-ı niyāzum dāmen-i yāra
O tīġ-i ḫūn-feşān-ı ġamzeden bī-bāk olursam da

51. **da:**
Gazel 477
Mısra: **5**
Dahi anlamındaki bağlaç.
Seng-i rāhı da olursam ider imsāk-i naẓar
Beni öldürdi o kāfir bu tecāhüller ile

52. **da:**
Gazel 481
Mısra: **2**
Dahi anlamındaki bağlaç.
Gelse inṣāfa o gül-çehre baña rām olsa
Dil-i nā-kāmuma da ruḫṣat-ı ārām olsa

53. **da:**
Gazel 509
Mısra: **18**
Dahi anlamındaki bağlaç.
Ümmīd-i raḥmete söz yoḳ Naḥīfīyā ammā
Biraz da ḫāṭıra bīm-i ʿiḳāb gelmez mi

54. **da:**
Gazel 518
Mısra: **7**
Dahi anlamındaki bağlaç.
O da bir gün bilür üftādelerüñ ḥālinden
Ḳo ṣalınsun benüm ol serv-i revānum şimdi

55. **da:**
Gazel 525
Mısra: **3**
Dahi anlamındaki bağlaç.
Eger Ḫıżr olsa da ʿāşıḳ ḥayāt ümmīdin eyler mi
Ḫandeg-i ġamze-i dil-ber derūn-ı cāna kār itdi

56. **da:**
Kaside 5
Mısra: **30**

Dahi anlamındaki bağlaç.
Sen ṭururken ḳanda varsun ʿāṣiyān-ı ümmetüñ
Her ne deñlü olsa da müstaġrıḳ-ı cürm ü ḫaṭā

57. **da:**
Kaside 8
Mısra: **239**
Dahi anlamındaki bağlaç.
Mübtedī olsa da dil himmet-i luṭfuñla yine
Ola müstaḥdem-i evṣāf-ı şerīfüñ her-bār

58. **da:**
Kaside 8
Mısra: **154**
Dahi anlamındaki bağlaç.
Kesmez ümmīd-i ʿaṭāyı yine mevlāsından
Pādişāhā ne ḳadar olsa da bir ḳul bed-kār

59. **da:**
Kaside 8
Mısra: **62**
Dahi anlamındaki bağlaç.
İstinād itmege eyler mi tenezzül ol şāh
Mihr ü māh olsa da ger bāliş-i zer-naḳş-ı nigār

60. **da:**
Kaside 12
Mısra: **56**
Dahi anlamındaki bağlaç.
Vaṣṣāfı olam ḳudretüm olduḳça o şāhuñ
Lāyıḳ da budur şāʿir-i pākīze-zebāna

61. **da:**
Kaside 14
Mısra: **5**
Dahi anlamındaki bağlaç.
Oġlıdur ol da ʿAbd-i Muṭṭalibüñ
Ceddidür bu o ṭāhirü'n-nesebüñ

62. **da:**
Kaside 22
Mısra: **38**
Dahi anlamındaki bağlaç.
Senā-yı ẕātın itmez kimse yoḳ illā ḥasūd-ı bed
O da inṣāf ider gördükçe bu evṣāf-ı zībāyı

63. **da:**
Matla 80
Mısra: **2**
Dahi anlamındaki bağlaç.
Şıfāhāna dinür nıṣf-ı cihāndur
Sitanbuluñ da nıṣfı Işfahāndur

64. **da:**
Matla 187
Mısra: **2**
Dahi anlamındaki bağlaç.
Zāhidā görmek imiş ḳaṣduñ o yāri her ān
Görinür saña da bir gün gör o fettān-ı cihān

65. **da:**
Mesnevi 1
Mısra: **5**
Dahi anlamındaki bağlaç.
Oġlıdur ol da ʿAbd-i Muṭṭalibüñ
Ceddidür bu o ṭāhirü'n-nesebüñ

66. **da:**
Muaşşer 1
Mısra: **15**
Dahi anlamındaki bağlaç.
Seng-i āteş-rīzdür çıḳmazsa da gird-ābdan
Şanma yārüñ māʾil-i būs-ı ruḫ-ı tābānıyam

67. **da:**
Rübai 26
Mısra: **4**
Dahi anlamındaki bağlaç.
Her ẕerre-i ḫāk-i ḳadem-i ḥażretüñe
Cānum da fedā ten de fedā ben de fedā

68. **da:**
Rübai 181
Mısra: **1**
Dahi anlamındaki bağlaç.
Olsam da mey-i ʿışḳ ile mest-i evgār
Rāz-ı dilümi kimseye itmem işʿār

69. **da:**
Rübai 263
Mısra: **1**
Dahi anlamındaki bağlaç.
Olduḳsa da cürm ile ʿiḳāba elyaḳ
ʿAfvüñle bizi merḥamete eyle elyaḳ

70. **da:**
Rübai 491
Mısra: **1**
Dahi anlamındaki bağlaç.
Bir kerre bu mehcūruñı da yād eyle
Vīrāne olan göñlümi ābād eyle

dāʾ:

1. **dāʾlar:**-*lar*
Gazel 242
Mısra: **4**
Hasta.
Dizilmiş ʿālemüñ ḫalḳı namāza cümleten ṣaf ṣaf
Şehā bī-ḥadd olan dāʾlar bu dem nā-çāre yaṣdanmış

dāʾ ü devādur:

1. **dāʾ ü devādur:**-*dur*
Kaside 26
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hastalık ve şifa.
Teġāfül eyleme kim dār-ı imtiḥāndur bu
Eger ki dāʾ ü devādur eger ki faḳr u ġınā

daʿavāt-ı ḫayra:

1. **daʿavāt-ı ḫayra:**-*a*
Tarih 29
Mısra: **51**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hayırlı davetler.
Ẕāṭını Ḥaḳ ide maẓhar daʿavāt-ı ḫayra
ẕikr-i ḫayr ü ḥasenātı ola mevḳūf-ı ḫulūd

dād:

1. **dād:**
Gazel 373
Mısra: **4**
Adalet.
Bir nīm-nigāhıyla beni eyledi bī-hūş
Dād ol ṣanemüñ ġamze-i şūriş-fikeninden

2. **dād:**
Kaside 19
Mısra: **122**
Adalet.
Esb-i ṭaʿbum tīz ammā raḫş-ı baḫtum bī-mecāl
Dād dād ey şeh-süvār-ı ʿarṣa-gāh-ı bihterī

3. **dād:**
Kaside 19
Mısra: **122**
Adalet. II Birinci "dād" kelimesinin anlamını kuvvetlendirmek amacıyla kullanılmıştır.
Esb-i ṭaʿbum tīz ammā raḫş-ı baḫtum bī-mecāl
Dād dād ey şeh-süvār-ı ʿarṣa-gāh-ı bihterī

4. **dād:**
Matla 66
Mısra: **2**
"İnsaf, imdat" anlamında ünlem.
Bulmada günden güne cürm ü meʿāṣī izdiyād
Āh ü feryād ey şeh-i mülk-i şefāʿat dād dād

5. **dād:**
Matla 66
Mısra: **2**
"İnsaf, imdat" anlamında ünlem. II Birinci "dad" kelimesinin anlamını kuvvetlendirmek amacıyla kullanılmıştır.
Bulmada günden güne cürm ü meʿāṣī izdiyād
Āh ü feryād ey şeh-i mülk-i şefāʿat dād dād

6. **dād:**
Rübai 102
Mısra: **4**
Adalet.
Mülk-i dile ceyş-i ġam-ı hecr itdi hücūm
Dād ey şāh-i bī-dād yetiş imdād it

dād eyleyeyüm:

1. **dād eyleyeyüm:**-*ye, -yüm*
Gazel 263
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Adaletle, iyilikle muamele etmek.
Bilmem kime dād eyleyeyüm dād-resüm yoḳ
Sūz-ı dilümi ʿarż idecek hem-nefesüm yoḳ

dād ü feryād:

1. **dād ü feryād:**
Gazel 91
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardım istemek, feryat etmek.
Sipāh-ı cevr ile virdi ḫarāba kişver-i ṣabrı
Muḥaṣṣal dād ü feryād ol şeh-i bī-dāddan feryād

2. **dād ü feryād:**
Kaside 5
Mısra: **58**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Feryat, eyvah.
Telḫ-kām eyler beni zehr-i sitemle nā-kesān
Dād ü feryād ey melāẕ-ı ümmetān-ı bī-nevā

3. **dād u feryād:**
Kaside 8
Mısra: **142**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Feryat, eyvah.
Miḫleb-i cevr ile mecrūh u figār itdi beni
Dād u feryād ezīn dest-i cihān-ı cevvār

dādār-ı cihān:

1. **dādār-ı cihān:**
Gazel 360
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mahşer günü herkese hak ettiğini veren mutlak âdil Allah.
Eyledi ẕāt-ı şeref-baḫşuñı Dādār-ı cihān
Rifʿat-i ḳadr ile ārāyiş-i ṣadr-ı dāreyn

2. **dādār-ı cihān:**
Rübai 93
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mahşer günü herkese hak ettiğini veren mutlak âdil Allah.
Dādār-ı cihān itdi kelāmında beyān
Ser cümle bu ʿālemlere sensin raḥmet

dād-āşinā olmaduñ:

1. **dād-āşinā olmaduñ:**-*ma, -du, -ñ*
Gazel 44
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardım bilen olmak.
Milket-i ṣabr u şekībi eyledi ġamzeñ ḫarāb
Ey şeh-i mülk-i melāḥat olmaduñ dād-āşinā

dād-āver:

1. **dād-āveri:**-*i*
Kaside 19

Mısra: **86**
Adalet getiren.
ʿArż-ı ḥālüm mūcib-i taṣdīʿ
olur ḫavf eylerem
Ey duʿā-gūyān-ı dīn ü
devletüñ dād-āveri

dād-āver olur:

1. **dād-āver olur:**-*ur*
Kaside 12
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardım getiren olmak.
Ol ẕevḳ u ṣafālar ki olur
sende nümāyān
Dād-āver olur zümre-i
gūyān-ı emāna

dāder:

1. **dāder:**
Tahmis 6
Mısra: **8**
Erkek kardeş.
Yār ẓann eylediğüñ hem-ser-
i mār u ejder
Şūr u ġavġāda çü bīgāne
tebār ü dāder

dād-gārā:

1. **dād-gārā:**
Kaside 25
Mısra: **61**
Adâletli, insaflı, doğru (kimseler), âdil.
Dād-gārā vezīr-i ẕī-şāna
Şerm ü ḫacletle ṭabʿı lāl
itdüm

2. **dād-gārā:**
Kaside 27
Mısra: **145**
Adâletli, insaflı, doğru (kimseler), âdil.
Dād-gārā umaram sāye-i
luṭfuñda olur
Dünyede ḫāṭır-ı meksūrum
olursa mecbūr

dādgārā:

1. **dādgārā:**
Kaside 19
Mısra: **61**
Adâletli, insaflı, doğru (kimseler), âdil.
Dādgārā serverā sulṭān-ı
dāniş-perverā
Ey şehenşāhān-ı mülk-i
ʿālemüñ ser-defteri

dādgerā:

1. **dādgerā:**
Kaside 8
Mısra: **101**
Ey adaletli padişah.
Seyyidā dādgerā şāh-ı şefīʿ-i
ḥaşrā
Ey cenābuñdur olan cümle-i
ḫalḳa sālār

dādgeri olan:

1. **dādgeri olan:**-*i*
Tahmis 4
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardımcısı olmak.
Şād idüp luṭf-ı şefāʿat ile bī-
çāreleri
ʿĀṣiyān-ı ümemüñ sensin
olan dādgeri

dād-ḫvāh:

1. **dād-ḫvāhāna:**-*a*
Kaside 24
Mısra: **52**
Adalet isteyenler.
Sen ol raḥm-āşinā feryād-
ġūş-ı bī-kesānsın kim
Ġubār-ı der-gehüñ cāy-ı
emāndur dād-ḫvāhāna

dād-ḫvāhān:

1. **dād-ḫvāhānuñ:**-*uñ*
Kaside 23
Mısra: **31**
Adalet isteyenler.
Teşekkür-nāme olsun ʿarż-ı
ḥāli dād-ḫvāhānuñ
Hemīşe semʿine ḫayr-ı duʿā
ḥüsn-i ṣenā gelsün

dād-ḫvāhāne:

1. **dād-ḫvāhāne:**
Gazel 140
Mısra: **3**
Yardım istercesine.
Dırāz itsem n'ola dest-i
fiġānum dād-ḫvāhāne
O şūḫuñ kākül-i ḫam-der-
ḫamı dāmān-ı şekvādur

dād-ı ḥaḳdur:

1. **dād-ı ḥaḳdur:**-*dur*
Gazel 91
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İlahi takdir.
Saña mümkin degüldür fenn-
i ʿışḳı zāhidā taʿlīm
Bilürsin dād-ı Ḥaḳdur her
kişiye feyż-i istiʿdād

dād-ı ḫudādur:

1. **dād-ı ḫudādur:**-*dur*
Gazel 488
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın yardımı.
Dād-ı Ḫudādur eyle hemān
şükrini müdām
Saña Naḥīfī bu naʿt-i ʿışḳ-ı
Muḥammedī

dād-ı mevlādur:

1. **dād-ı mevlādur:**-*dur*
Kaside 22
Mısra: **59**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mevlana hazretlerinin yardımı.
Teferrüs eylemek ehl-i
ḳulūba dād-ı mevlādur
Yeter şāhid bu nūr-ı bāṭına
bil sırr-ı esmāyı

dād-res:

1. **dād-resüm:**-*üm*
Gazel 263
Mısra: **1**
Yardımcı.
Bilmem kime dād
eyleyeyüm dād-resüm yoḳ
Sūz-ı dilümi ʿarż idecek
hem-nefesüm yoḳ

2. **dād-res:**
Murabba 6
Mısra: **46**
Yardımcı.
ʿAfv ü keremle her nefes
Maẓlūma sensin dād-res

3. **dād-resi:**-*i*
Rübai 528
Mısra: **1**
Yardımcı.
Ey bī-kes olan bendelerüñ dād-resi
Raḥm it aña kim olmaya ġam-ḫvar ü kesi

dād-res olmaz:

1. **dād-res olmaz:**-*maz*
Gazel 232
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardımcı olmak.
Mā-sivādan ey göñül gel rişte-i ümmīdi kes
Dād-res olmaz Ḫudādan ġayrı saña hiç kes

dād-res-i ḫaste-dilān-ı ġamsın:

1. **dād-res-i ḫaste-dilān-ı ġamsın:**-*sın*
Rübai 409
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gamdan dolayı yorgun gönüllülerinin yardımcısı.
Sen dād-res-i ḫaste-dilān-ı ġamsın
Hem erḥam-ı rāḥimīn ü hem ekremsin

dād-resüm olmaz:

1. **dād-resüm olmaz:**-*üm, -maz*
Rübai 323
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardımcı olmak.
Tevfīḳuñ eger olmaz ise dād-resüm
Eyler beni güm-geşte hevā vü hevesüm

dādum almaḳ:

1. **dādum almaḳ:**-*maḳ*
Gazel 379
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tat, lezzet almak.
Telḫ-kām eyledi düşnām ile bīhūde beni
Dādum almaḳ gerek elbet leb-i şīrīnüñden

dāfiʿ-i küreb:

1. **dāfiʿ-i küreb:**
Kaside 6
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gamı kovan.
Oldı saña ṣalāt ü selām eylemek müdām
Kesb-i sürūr celb-i ṣafā dāfiʿ-i küreb

dāġ:

1. **dāġ:**
Gazel 144
Mısra: **6**
Yara.
nāz ile ʿubūr itdi yine ceyş-i ḫayālüñ
Tende görinen dāġ degül nakş-ı ḳademdür

2. **dāġum:**-*um*
Gazel 175
Mısra: **2**
Kızgın demir ve saire ile vücuda vurulan nişan, damga, yakı.
Sīnemde tā ki şerḥalaruñ reşk-i bāġ olur
Ol lālezār-ı ḥasrete dāġum çerāġ olur

3. **dāġum:**-*um*
Gazel 269
Mısra: **1**
Yara.
Hücūm-ı şevḳ ile sīnemde cānā tāze dāġum yoḳ
Pendüm bu meclis-i ʿışḳ içre sūzān bir çerāġum yoḳ

4. **dāġ:**
Gazel 339
Mısra: **7**
Yara.
Cism-i nizārı dāġ u elifle pür eyledüm
Dīvān-ı şāh-ı ʿışḳda gūyā muḥāsibem

5. **dāġ:**
Gazel 357
Mısra: **1**
Yara.
Cism-i ṣad pāremi kim dāġ ile teşrīḥ iderem
Sırr-ı ser-beste-i derdüm saña tavżīḥ iderem

6. **dāġı:**-*ı*
Kaside 9
Mısra: **38**
Yara.
İktibās-ı lemʿa-i nūr-ı saʿādet eyleyüp
Dilde her bir dāġı bir şemʿ-i fürūzān eylesem

7. **dāġı:**-*ı*
Kaside 9
Mısra: **58**
Yara.
Tāb-dār olsam o deñlü germī-i şevḳ ile kim
Sīnede her dāġı reşk-i māh-ı tābān eylesem

8. **dāġlar:**-*lar*
Kaside 28
Mısra: **16**
Yara.
O baḥr-ı lücce-dāram rūzgār-ı ʿışḳ ile gūyā
Ten-i zārumda her bir dāġlar yer yer ḥabābumdur

dāġ dāġ eyle:

1. **dāġ dāġ eyle:**
Gazel 435
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yara üstüne yara açmak.
Dil-i mehcūrumı vaṣluñla şāhum dāġ dāġ eyle
Ḳuluñdur tā ezelden ol ġarībi bir çerāġ eyle

2. **dāġ dāġ eyle:**
Murabba 6
Mısra: **73**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yara üstüne yara açmak.
ʿIşḳuñla eyle dāġ dāġ
Ṣaḥn-ı dil olsun reşk-i bāġ

dāġ dāġ itdi:

1. **dāġ dāġ itdi:**-*di*
Murabba 8
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dağ dağ etmek. Dağlamak, yaralar açmak II benek benek etmek; delik deşik etmek.
Cānuma kār itdi tāb-ı iştiyāḳ-ı vuṣlatuñ
Dāġ dāġ itdi ten-i bīmārı nār-ı fürḳatüñ

dāġ dāġ itse:

1. **dāġ dāġ itse:**-*se*
Kaside 5
Mısra: **39**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dağ dağ etmek. Dağlamak, yaralar açmak.
Dāġ dāġ itse beni zaḫm-ı melāmet vechi var
Bunca demlerdür hevā-yı nefse oldum mübtelā

dāġ dāġ oldı:

1. **dāġ dāġ oldı:**-*dı*
Gazel 472
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yaralarla dolmak, çok defa dağlanmak.
Yine çeşm-i nizārum ḥasretüñle dāġ dāġ oldı
Açılmış tāze güller bir naẓar ḳıl ʿālem-i ʿışḳa

2. **dāġ dāġ oldı:**-*dı*
Gazel 473
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yaralarla dolmak, çok defa dağlanmak.
Ey gül-i nev-ḫīz-i ʿişve cāme-i ālüñ görüp
Dāġ dāġ oldı derūnı bülbül-i zāruñ yine

3. **dāġ dāġ oldı:**-*dı*
Gazel 512
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yaralarla dolmak, çok defa dağlanmak.
Kevkeb-i ṭāliʿ-i baḫtum daḫi fehm idemedüm
Dāġ dāġ oldı tenüm gerçi suṭurlāb gibi

dāġ dāġ olsa:

1. **dāġ dāġ olsa:**-*sa*
Gazel 341
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yaralarla dolmak, çok defa dağlanmak.
N'ola tāb-ı tecellīden derūnum dāġ dāġ olsa
Naḥīfī cāy-gāh-ı ḥayret-i dīdārdan geldüm

dāġ dāġdur:

1. **dāġ dāġdur:**
Gazel 260
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yara yara (Çok yaralı).
Fikr-i ḥisāb ile cigerüm dāġ dāġdur
İtdüm nuḳūd-ı ʿömr-i girān-māyemi telef

dāġ dāġ-ı ḥaşret olsun:

1. **dāġ dāġ-ı haşret olsun:**-*sun*
Gazel 432
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasretin dağ dağ yarası olmak.
Dāġ dāġ-ı haşret olsun ol beden kim dāʾimā
Āteş-i pür-sūz-ı hicrānuñla sūzān olmaya

dāġ dāġ-ı şuʿle-i ḥasret itdüm:

1. **dāġ dāġ-ı şuʿle-i ḥasret itdüm:**-*dü, -m*
Gazel 331
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasret kıvılcımının yaraları etmek.
Ser-ā-pā sīnem itdüm dāġ dāġ-ı şuʿle-i ḥasret
Çemen-zār-ı ġama ḫoş-kār-ı ṭarḥ-ı nakş u zīb oldum

dāġ eyler:

1. **dāġ eyler:**-*r*
Gazel 468
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kızgın demirle dağlamak, yaralamak.
Derūn-ı lāleyi dāġ eyler āteş-i efsūs
Bu sūz u tāb ile ʿazm eylesem çemenzāra

dāġ oldı:

1. **dāġ oldı:**-*dı*
Gazel 258
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yara olmak II acı, keder içinde olmak, ızdırap çekmek.
Ḥasretüñle şerḥa çekdüm cümle sīnem oldı dāġ
Gözlerümden aḳdı yaşum oldı ırmaġ ile çaġ

dāġ u yāredür:

1. **dāġ u yāredür:**-*dür*
Gazel 103
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yara.

Dil ḥasretüñle lāle-ṣıfat dāġ u yāredür
Cismüm miṣāl-i ġonçe-i gül pāre pāredür

dāġ üzre dāġ olur:

1. **dāġ üzre dāġ olur:**-*ur*
Gazel 175
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yara üstüne yara açmak.
Luṭf it ḳo bī-vefālığı şāhum yeter yeter
Bunca sitemlerüñ baña dāġ üzre dāġ olur

dāġ-ber-dāġ:

1. **dāġ-ber-dāġ:**
Gazel 123
Mısra: **3**
Yara üstüne yara, yaralarla dolu.
Açılmaz dāġ-ber-dāġ olmaduḳça ġonçe-i ḫāṭır
Güşād-ı ṭabʿ-ı ehl-i ʿışḳa ey dil nev-bahār ister

dāġ-ber-dāġ-ı ġam olsun:

1. **dāġ-ber-dāġ-ı ġam olsun:**-*sun*
Gazel 3
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gamın kat kat yarası olmak.
Dāġ-ber-dāġ-ı ġam olsun sūziş-i hicrān ile
Ḫāk-i rāh olmazsa sulṭānum ten-i sūzān saña

dāġdāġ olmaz:

1. **dāġdāġ olmaz:**-*maz*
Gazel 225
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kargaşa, gürültü olmak.
Ġam-ı hicrān ile gülzār-ı cismüm dāġdāġ olmaz
Şitā eyyāmıdur bunda ṣafā-yı seyr-i bāġ olmaz

daġdaġa:

1. **daġdaġadan:**-*dan*
Gazel 509
Mısra: **2**
Gürültü, patırdı.
ʿAceb ḫayālüñe mevt ü türāb gelmez mi
Saña bu daġdaġadan pīç ü tāb gelmez mi

2. **daġdaġadan:**-*dan*
Matla 260
Mısra: **2**
Gürültü, patırdı.
Māʾil olur gördigi dem dil-beri
Olmadı bu daġdaġadan dil berī

daġdaġa virmesün:

1. **daġdaġa virmesün:**-*me*, -*sün*
Gazel 347
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gürültü yapmak.
Virmesün daġdaġa geçdükçe Ṣırāṭ-ı ḥaşri
Ne belā başuma bu bār-ı girānı yaḳaram

daġdaġa-i faḳr ü fenāyı:

1. **daġdaġa-i faḳr ü fenāyı:**
Matla 131
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yokluk ve fakirlik sıkıntısı.
Eylemez daġdaġa-i faḳr ü fenāyı melḥūẓ
Ceyb-i cānda güher-i ʿışḳuñ idenler maḥfūẓ

dāġdāġ-ı sūz:

1. **dāġdāġ-ı sūz:**
Gazel 151
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yakıcı gam.
N'ola mānend-i ney nālān olursam bezm-i ʿālemde
Derūnum dāġdāġ-ı sūz u tāb-ı nār-ı hicrāndur

dāġdār:

1. **dāġdāruñdur:**-*uñ*, -*dur*
Gazel 138
Mısra: **5**
Kızgın demirle dağlanmış, yaralı.
Benefşe ḫāk-i rehüñ lāle dāġdāruñdur
Nihāl-i serv ise meftūn yā mestüñdür

dāġ-dār olan:

1. **dāġ-dār olan:**-*an*
Gazel 377
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çok üzgün, kederli, elem ve ızdırapla kavrulmuş, yanık, dağlanmış.
Benümle lāle-sitān-ı feżā-yı maḥşere dek
Güdāziş-i ġam ile dāġ-dār olan gelsün

dāġdār olmış:

1. **dāġdār olmış:**-*mış*
Matla 85
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kızgın demirle dağlanmış, yaralı.
Tābiş-i ḫūrşīd ruḫsārından olmış dāġdār
Tīġ-i cevherdāra dönmüş sāʿid-i sīmīn-i yār

dāġdār-ı firāḳam:

1. **dāġdār-ı firāḳam:**-*am*
Gazel 92
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayrılık üzgünü.
Ol ḥadde dāġdār-ı firāḳam ki bir nefes
Gelmez ġamuñla ḫāṭıra fikr-i ṣafā-yı ʿıyd

dāġdār-ı ḥasretüñ:

1. **dāġdār-ı ḥasretüñ:**-*üñ*
Gazel 193
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasretten yaralanmış olmak.
Daḥi ümmīd-i pā-būsuñla ḫāk-i rāh olup ḳalmış
Naḥīfîveş senüñ bir dāġdār-ı ḥasretüñ kimdür

dāġ-efrūz olup:

1. **dāġ-efrūz olup:**
Gazel 172
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Gönlü kızgın demirle dağlamak.
Rīziş-i elmās-ı müjgān ile dāġ-efrūz olup
Şefḳatinden zaḫmuma gūyā ki merhem-sāz olur

dāġ-ı āteş-tāb-ı fürḳatdür:

1. **dāġ-ı āteş-tāb-ı fürḳatdür:**-*dür*
Gazel 156
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayrılığın parlak ateşinin yarası.
Gözümde ḳaṭre ḳaṭre eşk-i ḫūn-ālūd-ı ḥasretdür
Cigerde tāze tāze dāġ-ı āteş-tāb-ı fürḳatdür

dāġ-ı belā:

1. **dāġ-ı belā:**
Gazel 280
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bela yarası.
Gözümde eşk-i nedāmet cigerde dāġ-ı belā
Göñülde tāb-ı teb-i ḥayret es-selāmu ʿaleyk

dāġ-ı cigerüm:

1. **dāġ-ı cigerüm:**-*üm*
Gazel 169
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yürek yarası.
Tā dilde ġam-ı ʿışḳ ile dāġ-ı cigerüm var
Gülzār-ı maḥabbetde benüm verd-i terüm var

dāġ-ı derūn:

1. **dāġ-ı derūn:**
Kaside 4
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yürek yarası.
Kūhsār-ı dile virsün zīnet
Açılup lāle-ṣıfāt dāġ-ı derūn

dāġ-ı derūn eyler:

1. **dāġ-ı derūn eyler:**-*r*
Gazel 180
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül yaralamak. II Gönüle acı vermek.
İder pūşīde kāküllerle dil-ber ḫāl-i dil-cūsın
Baña baḫt-ı siyāhum böyle biñ dāġ-ı derūn eyler

dāġ-ı derūn oldı:

1. **dāġ-ı derūn oldı:**-*dı*
Gazel 521
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönlünde yara olmak II büyük üzüntü, acı vermek.
Çemende güllerüñ reşk-i ruḫuñla baġrı ḫūn oldı
Siyeh ḫālüñ de vardı lāleye dāġ-ı derūn oldı

dāġ-ı derūnıdur:

1. **dāġ-ı derūnıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 199
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yürek yarası.
Dest-i reşk ile n'ola çāk-i girībān itse
Ġonçenüñ dāġ-ı derūnıdur o ḫāl-i ruḫsār

dāġ-ı derūnın:

1. **dāġ-ı derūnın:**-*ın*
Kaside 8
Mısra: **40**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yürek yarası.
ʿĀşıḳāna yine ṣad şerḥa-i ḫūnīni ile
Lāleler eylemede dāġ-ı derūnın iẓhār

dāġ-ı derūnumdur:

1. **dāġ-ı derūnumdur:**-*um, -dur*
Gazel 166
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yürek yarası.
ʿAceb mi lāleveş pür-ḫūn olursa bu dil-i şeydā
Ümmīd-i būse-i ḫāl-i ruḫuñ dāġ-ı derūnumdur

dāġ-ı dil:

1. **dāġ-ı dil:**
Gazel 346
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül yarası.
Ġarḳ-ı ʿaraḳ-ı şerm olup ol ruḫları gülden
Dāġ-ı dil ile lāle-ṣıfāt ḳana boyandum

2. **dāġ-ı dil:**
Gazel 432
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül yarası.
Yā Resūla'llāh gerekmez māh-ı tābān olsa da
Ḳanġı dāġ-ı dil ki ʿışḳuñla fürūzān olmaya

dāġ-ı dil-i cem ḳıl:

1. **dāġ-ı dil-i cem ḳıl:**
Gazel 322
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cem'in gönlünün yarası kılmak.
Sāḳī dil-i ser-mestüme luṭf eyle kerem ḳıl
Cām-ı leb-i gül-rengüñi dāġ-ı dil-i Cem ḳıl

dāġ-ı dil-i dūzaḫ-şerārum:

1. **dāġ-ı dil-i dūzaḫ-şerārum:**-*um*
Gazel 115
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cehennem kıvılcımlı gönlümün yarası.
ʿĀşıḳam dāġ-ı dil-i dūzaḫ-şerārum tāzedür
Bāġbān-ı gülşen-i ʿışḳam bahārum tāzedür

dāġ-ı dil-i ictimāʿ oldı:

1. **dāġ-ı dil-i ictimāʿ oldı:**-*dı*
Gazel 254
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönlün toplanmış yaraları olmak.
Oldı perīşānī-i ṭabʿum benüm
Maḥşere dek dāġ-ı dil-i ictimāʿ

dāġ-ı dil-nevāzuña:

1. **dāġ-ı dil-nevāzuña:**-*uñ, -a*
Gazel 342
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönlü okşayan yara.
Bir dāġ-ı dil-nevāzuña lāyıḳ degül miyem
Söyle helāk-i nāvek-i müjgānuñ oldıġum

dāġ-ı ekdār:

1. **dāġ-ı ekdār:**
Kaside 27
Mısra: **83**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kederlerin yarası.
Gözde nem dilde elem sīnede dāġ-ı ekdār
Ḳalmadı bende muḥaṣṣal eṯer-i ẕevḳ u sürūr

dāġ-ı eşvāḳ:

1. **dāġ-ı eşvāḳ:**
Rübai 270
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şevklerin yaraları.
Encüm degül ol gice nümāyān oldı
Ser-tā-be-ḳadem çarḫa dāġ-ı eşvāḳ

dāġ-ı firāḳuñ:

1. **dāġ-ı firāḳuñ:**-*uñ*
Gazel 76
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayrılık yarası.
Gül-mīḫī-i destārum olup dāġ-ı firāḳuñ
ʿIyd-ı ġama zīb-āver olur rīşe-i ḥasret

dāġ-ı fürḳat:

1. **dāġ-ı fürḳat:**
Gazel 458
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayrılık yarası.
Çeşmümde seyl-i ḥasret sīnemde dāġ-ı fürḳat
İtdi esīr-i ġurbet ben ḫāki āb ü dāne

dāġ-ı ġam:

1. **dāġ-ı ġam:**
Rübai 193
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gam yarası.
Gör derdümi kim bī-dil olan böyle olur
Dāġ-ı ġam ile ḥāṣıl olan böyle olur

dāġ-ı ġam itdüñ:

1. **dāġ-ı ġam itdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 307
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gam yarası etmek.
Ruḫsāruñı āteş-zen idüp cān-ı ḥazīne
Ol ḫāl-i siyehkārı dile dāġ-ı ġam itdüñ

dāġ-ı ġamdur:

1. **dāġ-ı ġamdur:**-*dur*
Gazel 285
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gam yarası.
Dil-i aḥbāba ṣafā ḥāside dāġ-ı ġamdur
Ey Naḥīfī yine bu şiʿr-i ṣafā-maṣḥūbuñ

dāġ-ı ġamuñ:

1. **dāġ-ı ġamuñ:**-*uñ*
Gazel 348
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gam yarası.
Bir ġamze ile dāġ-ı ġamuñ cāna begendüm
Vardur hele ey āfet-i cān saña pesendüm

dāġ-ı ġamuñı:

1. **dāġ-ı ġamuñı:**-*uñ, -ı*
Gazel 66
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gam yarası.
Dāġ-ı ġamuñı cānı gibi sīnede ṣaḳlar
Biñ şevḳ ile her bī-ser ü sāmān-ı maḥabbet

dāġ-ı ḥasedle:

1. **dāġ-ı ḥasedle:**-*le*
Gazel 198
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kıskançlık yarası.
Ruḫlaruñ gülgül görüp güller helāk-i reşk olur
Lāleler dāġ-ı ḥasedle çākçāk-i reşk olur

2. **dāġ-ı ḥasedle:**-*le*
Gazel 233
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kıskançlık yarası.
Cilve-i ḳāmet-i āşūb-gerüñ gördükçe
Dil-figār olmadadur dāġ-ı ḥasedle ṭāvūs

dāġ-ı ḥasret:

1. **dāġ-ı ḥasret:**
Gazel 24
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasret yarası.
Derūn-ı sīne tīġ-i hecr ile ṣad pāredür cānā
Cigerde dāġ-ı ḥasret bir oñulmaz yāredür cānā

dāġ-ı ḥasreti:

1. **dāġ-ı ḥasreti:**-*i*
Gazel 189
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Büyük hasret, çok özlemli, hasret yarası.
Görüp cismümde dāġ-ı ḥasreti şerm idesin ta kim
Beni āyīne-i devrān senüñle rū-be-rū eyler

dāġ-ı ʿışḳ-ı cānān:

1. **dāġ-ı ʿışḳ-ı cānān:**
Gazel 494
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin aşkının yarası.
Bād-ı ġamla dilde dāġ-ı ʿışḳ-ı cānān ḳalmadı
Bezm-gāh-ı şevḳda bir şemʿ-i sūzān ḳalmadı

dāġ-ı ʿışḳuñla:

1. **dāġ-ı ʿışḳuñla:**-*uñ, -la*
Gazel 490
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk yarası.
Dāġ-ı ʿışḳuñla olup merdüm-i çeşm-i ʿālem
Ḫāl-i ruḫsār-ı kemāl oldı Bilāl-ı Ḥabeşī

dāġ-ı iştiyāḳ:

1. **dāġ-ı iştiyāḳ:**
Tahmis 3
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arzu yarası, aşkla vücuda vurulan kızgın dağ.
Ḥasret-i dergāh-ı faḫr-ı ʿālem ile dem-be-dem
Dilde dāġ-ı iştiyāḳ u dīde-i giryānda nem

dāġ-ı keder:

1. **dāġ-ı keder:**
Gazel 283
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Keder yarası.
Merdüm-i dīde olan ḫālüñ olup dāġ-ı keder
Tār-ı zülf-i siyehüñ ḫār-ı nigāh olsa gerek

dāġ-ı maḥabbet açıldı:

1. **dāġ-ı maḥabbet açıldı:**-*ıl, -dı*
Gazel 14
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Sevgi yarası açmak.
Bahār-ı ḥüsnüñe bülbül gibi meftūn olaldan dil
Açıldı tende biñ dāġ-ı maḥabbet nev-bahārāsā

dāġ-ı müteʿaddidle:

1. **dāġ-ı müteʿaddidle:**-*le*
Kıt'a 34
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çok sayıda yara.
Dāġ-ı müteʿaddidle ṭolup şerḥa-i sīne
Āḫād iken aḳsām-ı hümūm irdi ulūfe

dāġ-ı siyāhumsın:

1. **dāġ-ı siyāhumsın:**-*um, -sın*
Gazel 359
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kara yanık; lalenin içindeki siyahlık.
Sīnede ey zaḫme-i dest-i cefā-yı rūzgār
Lāle-i bāġ-ı ġamem dāġ-ı siyāhumsın benüm

dāġ-ı şuʿlenākümle:

1. **dāġ-ı şuʿlenākümle:**-*üm, -le*
Gazel 14
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Alevli, yanıcı yara.
Derūn-ı sīne-i pür-şerḥa dāġ-ı şuʿlenākümle
Nümāyāndur çerāġān ile ṣaḥn-ı lālezārāsā

dāġ-ı şuʿle-perverdür:

1. **dāġ-ı şuʿle-perverdür:**-*dür*
Gazel 522
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Işık veren yara.
Cigerde her biri bir dāġ-ı şuʿle-perverdür
Unıtmadum daḫi ey bī-vefā cefālaruñı

dāġ-ı taḥassürle:

1. **dāġ-ı taḥassürle:**-*le*
Kaside 8
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasret yarası.
Penbezār olmış iken dāġ-ı taḥassürle zemīn
Şerḥalar çekmiş iken sīnesine her eşcār

dāġ-ı taḥsīn:

1. **dāġ-ı taḥsīn:**
Gazel 200
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzelin yarası.
Lāleye māye-i sevdāñ ile dāġ-ı taḥsīn
Seni maḥsūd-ı cihān eyledi ol ḫāl-i ʿiẕār

dāġlar çekdüm:

1. **dāġlar çekdüm:**-*lar, -dü, -m*
Gazel 345
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yara açmak.
Ey Naḥīfī dāġlar çekdüm ten-i ʿuryānuma
Ol şeh-i ḥüsne yine bir nāme tesvīd eyledüm

dāġ-sāz-ı lāle-i nuʿmān:

1. **dāġ-sāz-ı lāle-i nuʿmān:**
Tarih 16
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çok kırmızı lalenin yara yapan.
Reng-i rūyı dāġ-sāz-ı lāle-i nuʿmān olur
Ger nemā-yāb olsa ḫāk-i ravżasından berg-i kāh

dāġ-sāz-ı reşk ider:

1. **dāġ-sāz-ı reşk ider:**-*er*
Gazel 453
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kıskançlığın gönül yarası yapmak.
Zaḫm-ı sīnem dāġ-sāz-ı reşk ider biñ nāz ile
Eyler ol sulṭān-ı ḥüsn iḥsān iḥsān üstüne

dāġ-sāz-ı şekveyem:

1. **dāġ-sāz-ı şekveyem:**-*yem*
Gazel 255
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şikayetin yara yapanı.
Dāġ-sāz-ı şekveyem ben rūzgārumdan hele
Bād-ı āh ile fetīl-efşān olup mānend-i şemʿ

dāġ-sūz-ı ʿaḳl-ı eflāṭūn olur:

1. **dāġ-sūz-ı ʿaḳl-ı eflāṭūn olur:**-*ur*
Gazel 153
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aklın temsilcisi olan filazof Eflatun'un aklını yaralayan olmak.
Çeşm-i şūḫuñ her ne dem mest-i mey-i efsūn olur
Her nigāhuñ dāġ-sūz-ı ʿaḳl-ı Eflāṭūn olur

dāġ-sūz-ı sīne-i cürm ü günāhumsın:

1. **dāġ-sūz-ı sīne-i cürm ü günāhumsın:**-*um, -sın*
Gazel 359
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Günah ve suçun göğüste açtığı yakıcı yara.
Ben Naḥīfīyem eyā ümmīd-i ʿafv-i Kirdigār
Dāġ-sūz-ı sīne-i cürm ü günāhumsın benüm

dāġ-sūz-ı sīne-i lāle:

1. **dāġ-sūz-ı sīne-i lāle:**
Gazel 152
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Lalenin göğsünün yakıcı yarası.
ʿİẕār-ı ḫāldāruñ dāġ-sūz-ı sīne-i lāle
Gül-i ruḫsār-ı ālüñ çāk-sāz-ı verd-i ḫandāndur

dāġ-zen olmaḳda:

1. **dāġ-zen olmaḳda:**-*maḳ, -da*
Kıt'a 30
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yakarak yaralamak, büyük sıkıntılar vermek.
Bir yaña derd ü belā bir yaña hecr-i dildār
Dem-be-dem dāġ-zen olmaḳda ten-i ṣad çāke

dāġ-zen-i sīne-i ṣad çākümdür:

1. **dāġ-zen-i sīne-i ṣad çākümdür:**-*üm, -dür*
Gazel 174
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüz parçaya ayrılmış göğüsün vurulmuş yarası.
Kendiñi böyle nihān eyleme ḳurbānuñ olam
Ḥasretüñ dāġ-zen-i sīne-i ṣad çākümdür

dahi:

1. **daḫi:**
Gazel 14
Mısra: **11**
Hem, kezâlik, de.
Daḫi derd-i ser-i hicrānuñ ey sāḳī-i gül-çehre
Beni āzürde-dil itmekdedür renc-i ḫumārāsā

2. **daḫi:**
Gazel 69
Mısra: **7**
Hem, kezâlik, de.
Be meded çözme daḫi kâkül-i bend-i siyehi
Aña berdâre ḳuluñ saʿy ile ḳıl ḳayd-ı ḥayāt

3. **daḫi:**
Gazel 73
Mısra: **10**
Hem, kezâlik, de.
Bu zemīne bir ḳadem-rencīde ḳılmaz ol cevān
Ey Naḥīfī n'eylesün ʿāşıḳ daḫi eyler sükūt

4. **daḫi:**
Gazel 75
Mısra: **11**
Hem, kezâlik, de.
Sen daḫi göñül bezmine ol āfet-i cānuñ
Pür-ḫūn idüben dīdeñi peymāne-miṣāl it

5. **daḫi:**
Gazel 92
Mısra: **6**
Hem, kezâlik, de.
Ḫamyāze-rīz-i rūze-i hicrānuñam senüñ
İtsem ʿaceb mi ben daḫi her dem recā-yı ʿıyd

6. **daḫi:**
Gazel 96
Mısra: **8**
Hem, kezâlik, de.
Sāye-i ḳaddüñ diler serv-i dil-ārā rūz u şeb
N'ola bir kūteh ḳuluñdur ol daḫi bir müstemend

7. **daḫi:**
Gazel 110
Mısra: **8**
Hem, kezâlik, de.
Kitāb-ı derd-i dili bir baḳışda fehm eyler
O nev-resīde daḫi gerçi ṭıfl-ı ebceddür

8. **daḫi:**
Gazel 115
Mısra: **6**
Hem, kezâlik, de.
Şimdi yād u āşinānuñ rütbesi farḳ eylemez
Ṭıfl-ı nev-resdür daḫi ol şīvekārum tāzedür

9. **daḫi:**
Gazel 138
Mısra: **10**
Hem, kezâlik, de.
Naḥīfīyā n'ola keyfiyyetüñ müdām olsa
Bu neşve sende daḫi neşve-i Elestüñdür

10. **daḫi:**
Gazel 153
Mısra: **10**
Hem, kezâlik, de.
Tābiş-i meyden ʿiẕāruñ gül gül olduḳça senüñ
Şevket-i ḥüsn-i cihān-tābuñ daḫi efzūn olur

11. **daḫi:**
Gazel 154
Mısra: **8**
Hem, kezâlik, de.
Girībān çāk olup mestāne varmış ḫ∨āba gūyā kim
Açılmış yāsemen gülşende daḫi ġonçe nergisler

12. **daḫi:**
Gazel 156
Mısra: **7**
Hem, kezâlik, de.
Daḫi şāyān-ı raḥm olmaz mı dergāh-ı maḥabbetde
O bī-dil mübtelā kim bunca dem mehcūr-ı vuṣlatdur

13. **daḫi:**
Gazel 157
Mısra: **9**
Hem, kezâlik, de.
Daḫi bir nev-nihāl-i ḥüsn iken āşūb-ı dehr olduñ
Benüm serv-i ḫırāmānum ʿaceb raʿnā ẓuhūruñ var

14. **daḫi:**
Gazel 161
Mısra: **11**
Hem, kezâlik, de.
Daḫi inşāfa gelmezler mi āyā
Güzeller dil-rübālar bī-vefālar

15. **daḫi:**
Gazel 171
Mısra: **8**
Hem, kezâlik, de.
Göz yaşı gülzār-ı ḥüsnin feyż ile sīr-āb ider
Ol nihāl-i tāze gitdükçe daḫi mümtāz olur

16. **daḫi:**
Gazel 174
Mısra: **11**
Hem, kezâlik, de.
Naḫl-i āhum ola ḳabrümde daḫi böyle bülend
Çeşm-i dil-ber ki benüm ābdih-i ḫākümdür

17. **daḫi:**
Gazel 183
Mısra: **16**
Hem, kezâlik, de.
Ḳalmaya intiḳāmumuz gerdiş-i kīne-cūda da
Baña o daḫi ʿāḳıbet şekve-i inḳılāb ider

18. **daḫi:**
Gazel 186
Mısra: **2**
Hem, kezâlik, de.
Yeter āh itdi yeter bülbül-i nā-ḫufte yeter
Daḫi dem-beste misin ey gül-i neşgüfte yeter

19. **daḫi:**
Gazel 190
Mısra: **4**
Hem, kezâlik, de.
Gūş eylemezse zār-ı hezārān ʿaceb degül
Bāġ-ı ḥasende daḫi o gül-i nev-resīdedür

20. **daḫi:**
Gazel 193
Mısra: **13**
Hem, kezâlik, de.
Daḫi ümmīd-i pā-būsuñla ḫāk-i rāh olup ḳalmış
Naḥīfīveş senüñ bir dāġdār-ı ḥasretüñ kimdür

21. **daḫi:**
Gazel 194
Mısra: **10**
Hem, kezâlik, de.

Görüp bu nev-zemīnüm
bilsün inṣāf eylesün yārān
Naḥīfîveş daḫi bir şāʿir-i
rengīn edā kimdür

22. **daḫi:**
Gazel 196
Mısra: **5**
Hem, kezâlik, de.
Loḳmān olursa daḫi dil
olmaz devā-peẕīr
Derd-i derūnı sāḳī-i sīmīn
şāḳa şor

23. **daḫi:**
Gazel 201
Mısra: **7**
Hem, kezâlik, de.
Ġamze-i ser-germi yārüñ
daḫi muʿtād oldıġı
Girye-i bī-ṣabr u āh-ı gāh
gāhumdan mıdur

24. **daḫi:**
Gazel 203
Mısra: **4**
Hem, kezâlik, de.
Mehcūr olalı Yūsuf-ı gül-
pīreheninden
Yaʿḳūb-ṣıfat dil daḫi
Beytü'l-ḥazen ister

25. **daḫi:**
Gazel 210
Mısra: **10**
Hem, kezâlik, de.
Naḥīfîyā beni itmez
raḳībinden temyīz
O nev-resīde daḫi nīk ü bed
nedür bilmez

26. **daḫi:**
Gazel 214
Mısra: **12**
Hem, kezâlik, de.
Her-kes bulur cezāsını
yevm-i nüşūrda
Ḳalmaz ʿadūya daḫi bizüm
intiḳāmumuz

27. **daḫi:**
Gazel 239
Mısra: **8**
Hem, kezâlik, de.
Gāhī telāṭum eyleyicek baḥr-
ı iştiyāḳ
Mānend-i eşk-i dīde ider
ḳaṭre daḫi cūş

28. **daḫi:**
Gazel 251
Mısra: **10**
Hem, kezâlik, de.
Bu Naḥīfî vaṣf-ı ḥüsnüñ
ḳılmadı şāhum tamām
Cüzʾidür va'llāhi şāhum
olmadı daḫi vasaṭ

29. **daḫi:**
Gazel 258
Mısra: **10**
Hem, kezâlik, de.
Vaṣluña daʿvet olursa bu
Naḥīfî ġam yimez
Ger daḫi Baġdād olursa
ʿāşıḳa olmaz ırāġ

30. **daḫi:**
Gazel 262
Mısra: **10**
Hem, kezâlik, de.
Bu Naḥīfî derdmendüñ
cürmini ʿafv eyle gel
İtmesün va'llāhi şāhum ol
daḫi mā-ḳad-selef

31. **daḫi:**
Gazel 263
Mısra: **8**
Hem, kezâlik, de.
Yeʾs itdi beni fāriġ-i āmāl o
ḳadar kim
Sulṭān-ı cihāndan daḫi bir
mültemesüm yoḳ

32. **daḫi:**
Gazel 268
Mısra: **9**
Hem, kezâlik, de.
Nāleden ġayrı daḫi
n'eyleyem ol āfete ben
ʿArż-ı ḥāl eylemege tāb ü
mecāl olmayıcaḳ

33. **daḫi:**
Gazel 269
Mısra: **4**
Hem, kezâlik, de.
Niçe dāmen-keş olsun dil
ṣafā-yı ʿışḳ-ı dil-berden
Benüm maḥşerde daḫi ḫūb
sevmekden ferāġum yoḳ

34. **daḫi:**
Gazel 280
Mısra: **17**
Hem, kezâlik, de.
Degül miyem daḫi şāyān-ı
merhem-i vuṣlat
Beni bu ḥāle ḳodı fürḳat es-
selāmu ʿaleyk

35. **daḫi:**
Gazel 284
Mısra: **18**
Hem, kezâlik, de.
Ey Naḥīfî baña tā rūz-ı
ezelde didi Ḳays
ʿIşḳa benden daḫi aʿlā senüñ
istiʿdāduñ

36. **daḫi:**
Gazel 291
Mısra: **9**
Hem, kezâlik, de.
Benüm gibi ʿaceb sen daḫi
bir gülden mi ayrılduñ
Nedür ey bülbül-i şūrīde
feryād-ı seḥer-ḫīzüñ

37. **daḫi:**
Gazel 303
Mısra: **6**
Hem, kezâlik, de.
Sipihr-i sīnede itdüñ o māhı
zār ü ḥazīn
Felek bilindi netīce senüñ
daḫi hünerüñ

38. **daḫi:**
Gazel 328
Mısra: **6**
Hem, kezâlik, de.
Oldı Miʿrācuñ ṣafā-baḫş-ı
dil-i kerrūbiyān
Maḥż-ı rifʿatdür daḫi āfāḳa
ol feyż-i ḳudūm

39. **daḫi:**
Gazel 329
Mısra: **4**
Hem, kezâlik, de.
Enīsüm yār-ı cānum gitdi
ḳaldum derd-i ḥasretle
Bu ġurbet ilde ḥayfā ben
daḫi şimdi ġarīb oldum

40. **daḫi:**
Gazel 346
Mısra: **12**
Hem, kezâlik, de.
Ben bilmez idüm n'eydigini
miḥnet-i hecrüñ

Der-ḫ∨āb idüm eyvāh daḫi şimdi uyandum

41. **daḫi:**
Gazel 347
Mısra: **7**
Hem, kezâlik, de.
Baña düşmenlik iden dīv-i recīm olsa daḫi
Şiheb-i āh-ı ḥazīnümle bil anı yaḳaram

42. **daḫi:**
Gazel 365
Mısra: **7**
Hem, kezâlik, de.
Nā-murād olmaḳ daḫi aʿlādur erbāb-ı dile
Kesb-i kām-ı dehr ile memnūn-ı dūnān olmadan

43. **daḫi:**
Gazel 374
Mısra: **16**
Hem, kezâlik, de.
Geçdi dem-i müsāʿade-i geşt-i bāġ u rāġ
Ey baḫt-ı bī-vefā daḫi ışrār ider misin

44. **daḫi:**
Gazel 385
Mısra: **14**
Hem, kezâlik, de.
Öldürme gel Naḥīfī-i şeydāyı cevr ile
Ḫūbān içinde ol daḫi bir ādet olmasun

45. **daḫi:**
Gazel 387
Mısra: **2**
Hem, kezâlik, de.
Aġlardı mūy-ı rīş ü ser göñül dünyāya ḳanmazsın
Ṣabāḥ oldı daḫi sen ḫ∨āb-ı ġafletden uyanmazsın

46. **daḫi:**
Gazel 396
Mısra: **8**
Hem, kezâlik, de.
Fiġān ü nālemi gūş eyle ey gül-i nev-ḫīz
Bu gülsitānda daḫi ʿandelībi n’eylersin

47. **daḫi:**
Gazel 396
Mısra: **10**
Hem, kezâlik, de.
Meger helāk idesin bir nigāh-ı ġamzeñle
Daḫi Naḥīfī-i zār ü ġarībi n’eylersin

48. **daḫi:**
Gazel 399
Mısra: **2**
Hem, kezâlik, de.
Olup biñ nāz ile āzürde tevcīh-i nigāhumdan
Daḫi ol dil-ber-i nā-mihribān geçmez günāhumdan

49. **daḫi:**
Gazel 403
Mısra: **10**
Hem, kezâlik, de.
Naḥīfī bileler ḳadrüñ beḳāya rıḥlet idince
Güzel kim ḳıymetüñ bilmez daḫi tāze cevāndur bu

50. **daḫi:**
Gazel 445
Mısra: **1**
Hem, kezâlik, de.
Bir zamān hem-dem idüm ben daḫi cānānum ile
Ṣalınurdum bile ol serv-i ḫırāmānum ile

51. **daḫi:**
Gazel 467
Mısra: **11**
Hem, kezâlik, de.
Daḫi müsāʿade itmez mi rūzgār bize
Hezār zevraḳ-ı ʿişret çekildi gülzāra

52. **daḫi:**
Gazel 468
Mısra: **11**
Hem, kezâlik, de.
Vaṭanda daḫi ġarībüz hezār miḥnet ile
Ne çāre n’eyleyelüm gerdiş-i sitem-kāra

53. **daḫi:**
Gazel 472
Mısra: **12**
Hem, kezâlik, de.
Göñül aġlar reh-i ḥasretde çeşm-i intiẓār ile
Görinmez mi daḫi ol şīve-kārum maḥrem-i ʿışḳa

54. **daḫi:**
Gazel 481
Mısra: **10**
Hem, kezâlik, de.
Dün Naḥīfīyi ġam-ı yeʾs ile gördüm maḥzūn
Himmet itseñ ya ne var ol daḫi ber-kām olsa

55. **daḫi:**
Gazel 512
Mısra: **9**
Hem, kezâlik, de.
Kevkeb-i ṭāliʿ-i baḫtum daḫi fehm idemedüm
Dāġ dāġ oldı tenüm gerçi suṭurlāb gibi

56. **daḫi:**
Gazel 513
Mısra: **3**
Hem, kezâlik, de.
Ṭutuşur lisānuma gelmeden cigerümde ḥarf-i recā daḫi
Güzelüm bu āteş-i ʿışḳ ile niçe keşf idem saña rāzumı

57. **daḫi:**
Gazel 513
Mısra: **5**
Hem, kezâlik, de.
Daḫi nev-resīdesin ey perī ḳo cefāyı ʿāşıḳ-ı bī-dile
Ḥaẕer it gel alma benüm meded şaḳın āh-ı şuʿle-ṭırāzumı

58. **daḫi:**
Gazel 521
Mısra: **8**
Hem, kezâlik, de.
Teraḳḳī buldı şevḳ-ı vuṣlatuñla āteş-i ʿışḳum
Bu derde ben devā itdükçe ol daḫi füzūn oldı

59. **daḫi:**
Gazel 522
Mısra: **6**
Hem, kezâlik, de.
Cigerde her biri bir dāġ-ı şuʿle-perverdür

Unıtmadum daḫi ey bī-vefā cefālaruñı

60. **daḫi:**
Gazel 526
Mısra: **7**
Hem, kezâlik, de.
Hücūm-ı derd ü ġamla sen daḫi sāġar-be-dest ol kim
Göñül maʿmūre-i zühd ü veraʿ vīrānedür şimdi

61. **daḫi:**
Kaside 3
Mısra: **1**
Hem, kezâlik, de.
Bedenüñden daḫi dūr olmadan ey dil cānuñ
İştiġāl eyleyegör ṭāʿatine mevlānuñ

62. **daḫi:**
Kaside 7
Mısra: **26**
Hem, kezâlik, de.
Küstāḫlıġum bāʿiṣ ola ʿafv-i Ḫudāya
Maḥşerde olan ben daḫi şāyān-ı şefāʿat

63. **daḫi:**
Kaside 8
Mısra: **252**
Hem, kezâlik, de.
Feyż-i naʿtüñle niyāzum bu ki tā maḥşere dek
Taşliye-ḫ∨ān ola ḳabrümde daḫi cism-i nizār

64. **daḫi:**
Kaside 11
Mısra: **89**
Hem, kezâlik, de.
Hem daḫi aṣḥāb ü ālüñ üzre olsun bī-ḥisāb
Tuḥfe-i daʿvāt-ı teslīm-i selāmet-zā ile

65. **daḫi:**
Kaside 14
Mısra: **7**
Hem, kezâlik, de.
Bu daḫi İbni Hāşim oldı ʿayān
Nesebi ṣıḥḥat üzre buldı beyān

66. **daḫi:**
Kaside 14
Mısra: **15**
Hem, kezâlik, de.
Daḫi İlyās ile Muḍārdur hem
Ḳıl Nizārı Meʿadle müstaḥkem

67. **daḫi:**
Kaside 16
Mısra: **14**
Hem, kezâlik, de.
ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳ iseñ ey dil-i şūrīde eger
Saña cāndan daḫi efżal daḫi aḳdemdür bu

68. **daḫi:**
Kaside 16
Mısra: **14**
Hem, kezâlik, de.
ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳ iseñ ey dil-i şūrīde eger
Saña cāndan daḫi efżal daḫi aḳdemdür bu

69. **daḫi:**
Kaside 26
Mısra: **101**
Hem, kezâlik, de.
Bu demde ben daḫi oldum muraḫḫaṣ-ı ilhām
Bu naẓm-ı dil-keşe ʿacz ü ḳuṣūr ile ḥālā

70. **daḫı:**
Kaside 28
Mısra: **85**
Hem, kezâlik, de.
Daḫı düşmenlerüm maḳhūr olup aḥbābuñ olsun şād
Recā-yı ser-firāzī tā ki efkār-ı ṣavābumdur

71. **daḫi:**
Kıt'a 24
Mısra: **3**
Hem, kezâlik, de.
Ki Ebūbekr ü ʿÖmerdür daḫi ʿOs̱mān u ʿAlī
Hem daḫi Saʿd u Saʿīd ü daḫi ʿAbdu’r-raḥmān

72. **daḫi:**
Kıt'a 24
Mısra: **4**
Hem, kezâlik, de.
Ki Ebūbekr ü ʿÖmerdür daḫi ʿOs̱mān u ʿAlī
Hem daḫi Saʿd u Saʿīd ü daḫi ʿAbdu’r-raḥmān

73. **daḫi:**
Kıt'a 24
Mısra: **4**
Hem, kezâlik, de.
Ki Ebūbekr ü ʿÖmerdür daḫi ʿOs̱mān u ʿAlī
Hem daḫi Saʿd u Saʿīd ü daḫi ʿAbdu’r-raḥmān

74. **daḫi:**
Kıt'a 41
Mısra: **3**
Hem, kezâlik, de.
Ṭalḥa vü Saʿd ü Saʿīd ü daḫi ʿAbdu’r-raḥmān
Bū ʿUbeydeyle Zübeyr oldı budur naḳl-i celī

75. **daḫi:**
Kıt'a 41
Mısra: **2**
Hem, kezâlik, de.
On nefer kimse ki cennetle mübeşşer oldı
Ki Ebūbekr ü ʿÖmerdür daḫi ʿOs̱mān u ʿAlī

76. **daḫi:**
Matla 11
Mısra: **2**
Hem, kezâlik, de.
Ben kime aġlayayum derd-i derūnum ḥālā
Merdüm-i dīde daḫi bir gözi yaşlı şeydā

77. **daḫi:**
Matla 45
Mısra: **2**
Hem, kezâlik, de.
Dem-i teşrīf anı fikr-i firāḳuñ eyleyüp bī-tāb
Daḫi dīvāra virmiş arḳasın ḥayretdür mihrāb

78. **daḫi:**
Matla 65
Mısra: **2**
Hem, kezâlik, de.
Ser ü rīşümde benüm şanma ki şeyb oldı bedīd
Dūd-ı āhum daḫi pīr oldı degül mūy-ı sefīd

79. **daḫi:**
Matla 146
Mısra: **2**
Hem, kezâlik, de.
Nālesin gūş itme ey dil bülbül-i ferzānenüñ
Ol daḫi yanında bir nā-puḫtedür pervānenüñ

80. **daḫi:**
Matla 203
Mısra: **2**
Hem, kezâlik, de.
Ehl-i ʿışḳuñ lezzetinden zāhidā maḥrūmsın
Sen hevā-yı ʿışḳı bilmezsin daḫi maʿṣūmsın

81. **daḫi:**
Matla 246
Mısra: **2**
Hem, kezâlik, de.
Zamān-ı yaḫda çıḳmaz şanma sen ol ṭıfl-ı mümtāzı
Daḫi şimdi ḳayar oldı o māhuñ eşheb-i nāzı

82. **daḫi:**
Matla 269
Mısra: **2**
Hem, kezâlik, de.
Defʿ-i ġamdur diyü nūş itme şaḳın cām-ı Cemi
Ki ġamuñdan daḫi efzūnter olur ṣoñra ġamı

83. **daḫi:**
Mesnevi 1
Mısra: **15**
Hem, kezâlik, de.
Daḫi İlyās ile Muḍārdur hem
Ḳıl Nizārı Meʿadle müstaḫkem

84. **daḫi:**
Mesnevi 1
Mısra: **7**
Hem, kezâlik, de.
Bu daḫi İbni Hāşim oldı ʿayān
Nesebi ṣıḥḥat üzre buldı beyān

85. **daḫi:**
Murabba 13
Mısra: **11**
Hem, kezâlik, de.
Benümçün daḫi ḳıl minnet
Şefāʿat yā Resūla'llāh

86. **daḫi:**
Rübai 59
Mısra: **1**
Hem, kezâlik, de.
Sensin daḫi yoḳ ġayrı penāhum yā Rab
Maḳṣūdum u maʿbūdum ilāhum yā Rab

87. **daḫi:**
Rübai 85
Mısra: **3**
Hem, kezâlik, de.
Der-gāhuña ben ḫāki daḫi eyle ḳabūl
Ḫāk eylemeden cismümi derd-i ḥasret

88. **daḫi:**
Rübai 170
Mısra: **4**
Hem, kezâlik, de.
Cān yoluña ḳurbān dimege şerm iderem
Ḳurbān idicek cān daḫi iḥsānuñdur

89. **daḫi:**
Rübai 321
Mısra: **4**
Hem, kezâlik, de.
Eṣnāmı şikest iden olur hem-çü Ḫalīl
Āteşde daḫi muġtenim-i berd ü selām

90. **daḫı:**
Rübai 345
Mısra: **4**
Hem, kezâlik, de.
Yā Rab saña maʿlūm benüm aḥvālüm
Nā-keslere ölsem daḫı ḥālüm diyemem

91. **daḫi:**
Rübai 365
Mısra: **4**
Hem, kezâlik, de.
Rū-mālī-i der-gāhuña ey faḫr-ı cihān
Beñzer ki benüm yoḳ daḫi istiʿdādum

92. **daḫi:**
Rübai 404
Mısra: **4**
Hem, kezâlik, de.
Ṣıdḳ ile ḫulūṣ ile seni bir bilürüz
Yoḳdur daḫi maʿbūdumuz illā sensin

93. **daḫi:**
Rübai 441
Mısra: **3**
Hem, kezâlik, de.
Maḫfī olamaz ẕerre daḫi ʿilmüñden
ʿAllām-ı ġuyūb ġāʾib ü şāhid sensin

94. **daḫi:**
Rübai 503
Mısra: **4**
Hem, kezâlik, de.
Esbāba rehīn ise ḥuṣūl-ı āmāl
Esbābı daḫi sensin iden āmāde

95. **daḫi:**
Rübai 524
Mısra: **4**
Hem, kezâlik, de.
Şeyḫayn ile ḫatneyne bu oldı tertīb
Bū Bekr ü ʿÖmer hem daḫi ʿOs̱mān u ʿAlī

96. **daḫi:**
Rübai 558
Mısra: **4**
Hem, kezâlik, de.
Olmışlar idi muḳtebis-i dīdāruñ
Bū Bekr ü ʿÖmer hem daḫi ʿOs̱mān ü ʿAlī

97. **daḫi:**
Rübai 562
Mısra: **4**
Hem, kezâlik, de.
Bir ʿabd-i ġarībem ki iki ʿālemde
Yoḳ yār ü muʿīnüm daḫi senden ġayrı

98. **daḫi:**
Tahmis 7
Mısra: **2**
Hem, kezâlik, de.

Baña güftār-ı cān-baḫşuñ
gibi şīrīn ḫiṭāb olmaz
Ki āzāruñ daḫi müstevcib-i
ḳahr u ʿitāb olmaz

99. **daḫi:**
Tarih 18
Mısra: **19**
Hem, kezâlik, de.
Hem daḫi şeh-zādegānuñ
eyleyüp ʿömrin medīd
Olalar baḫt-ı saʿīd ile celīl ü
muḥterem

dāḫil-i bezm-i aġyār eyleme:

1. **dāḫil-i bezm-i aġyār eyleme:**-*me*
Kaside 8
Mısra: **172**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Rakibin eğlence meclisinin dahili eylemek.
Der-i luṭfuñda beni bendelüge eyle ḳabūl
Eyleme ben ḳuluñı dāḫil-i bezm-i aġyār

dāḫil-i bezm-i murād:

1. **dāḫil-i bezm-i murād:**
Gazel 159
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ümit meclisinin mensubu.
Dāḫil-i bezm-i murād iken tekāsül eyledüñ
İşte ey ġāfil ḫumār-ı fevt-i furṣat böyledür

dāḫil-i bezm-i rıżā olmaḳ:

1. **dāḫil-i bezm-i rıżā olmaḳ:**-*maḳ*
Gazel 265
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Rıza meclisinin dahili olmak.
Dāḫil-i bezm-i rıżā olmaḳ ise maḳṣūduñ
İtme dāmānuñı ālūde-i çirk-āb-ı ʿuḳūḳ

dāḫil-i bezm-i şarāb olsam:

1. **dāḫil-i bezm-i şarāb olsam:**-*sa, -m*
Gazel 50
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şarap, eğlence meclisinin mensubu olmak.
Olsam ey sāḳī eger ben dāḫil-i bezm-i şarāb
Baḫt-ı vārūnum şarābı āb ider ābı serāb

dāḫil-i cemʿiyyet olmaya:

1. **dāḫil-i cemʿiyyet olmaya:**-*ma, -ya*
Gazel 432
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cemiyete dahil olmak.
Çıḳsun ol cān kim reh-i ʿışḳuñda ḳurbān olmaya
Dāḫil-i cemʿiyyet bezm-i şehīdān olmaya

daḫl idüp:

1. **daḫl idüp:**-*üp*
Gazel 6
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Karışmak, sataşmak, müdahale etmek.
Daḫl idüp ʿarż-ı taʿaṣṣub itmesün zāhid baña
Kārger olmaz ḫandeg-i ṭaʿna-i ḥāsid baña

dāʿī:

1. **dāʿī:**
Tarih 14
Mısra: **1**
Dua eden, duacı.
Geldi bir dāʿī Naḥīfī söyledi tārīḫin
Kāḫ-ı bī-mānend-i Saʿd-ābād-ı Sulṭān Aḥmedī

dāʾim:

1. **dāʾim:**
Gazel 12
Mısra: **11**
Daima, devamlı, her zaman, sürekli.
Serde dāʾim hevā-yı zülfüñdür
Eksik olmaz başumdan ol sevdā

2. **dāʾim:**
Gazel 80
Mısra: **8**
Devam eden, devam üzere olan, sürekli.
Düşer mi ʿaḳluña ey ḫ∨ace-i ḫıred-fersā
Ki dāʾim eyleyesin vażʿ-ı nā-kesān ile baḥs

3. **dāʾim:**
Gazel 119
Mısra: **1**
Devam eden, devam üzere olan, sürekli.
Ġam-ı ḥasretle dāʾim ḫāṭır-ı maḥzūn perīşāndur
Dil-i şūride nālān sīne sūzān dīde giryāndur

4. **dāʾim:**
Gazel 130
Mısra: **21**
Her vakit, her zaman, devamlı olarak, sürekli.
Hemān ḫulūş ile dāʾim tevekkül eyleyelüm
Naḥīfīyā bize luṭf u kerem Ḫudādan olur

5. **dāʾim:**
Gazel 184
Mısra: **11**
Daima, devamlı, her zaman , sürekli.
Miḥnet-i gerdūn ile dāʾim muʿazzeb oldıġın
Hep Naḥīfī kendinüñ cürm ü günāhından bilür

6. **dāʾim:**
Gazel 221
Mısra: **9**
Devam eden, devam üzere olan, sürekli.
Peyġūle-i hecrüñde Naḥīfī gibi dāʾim

Sevdā-yı viṣālüñle hem-āġūş-ı ḫayālüz

7. **dāʾim:**
Gazel 251
Mısra: **5**
Daima, devamlı olarak, her zaman.
Bī-vefā ol diyü dāʾim sīneñe ḫāsid raḳīb
Ḳavl-i żaʿf ile yazupdur niçe yüzden var ġalaṭ

8. **dāʾim:**
Gazel 407
Mısra: **7**
Sürekli, daima, her zaman.
Yeter çeşm-i cebīn-sāyān-ı ḫāk-i pāyüñe dāʾim
Ġubār-ı der-gehüñ küḥl-i saʿādet yā Resūla'llāh

9. **dāʾim:**
Gazel 422
Mısra: **7**
Sürekli, daima, her zaman.
ʿAceb mi el açarsam luṭfuña iḥsānuña dāʾim
Şeh-i gencīne-ārā-yı ʿaṭāsın yā Resūla'llāh

10. **dāʾim:**
Kaside 7
Mısra: **46**
Sürekli, daima, her zaman.
Bī-ḥadd ṣalāt ile selām eyleye mevlā
Dāʾim saña ey şāh-ı cihān-bān-ı şefāʿat

11. **dāʾim:**
Kaside 8
Mısra: **144**
Sürekli, daima, her zaman.
Ḳomadı kūşe-i rāḥatda dili bir laḥża
Dāʾim āsīb-i cihān itdi beni töhmet-vār

12. **dāʾim:**
Kaside 24
Mısra: **17**
Sürekli, daima, her zaman.
Zihī paşa-yı ʿālī-ḳadr ü gerdūn-rütbe kim dāʾim
Serīr-i devleti pīrāyedür eyvān-ı keyvāna

13. **dāʾim:**
Kaside 27
Mısra: **14**
Sürekli, daima, her zaman.
Oḳunur maḥşere dek nāme-i fetḥ ü ẓaferüñ
Ḫayr ile dāʾim olup ism-i şerīfüñ meẕkūr

14. **dāʾim:**
Kaside 27
Mısra: **12**
Sürekli, daima, her zaman.
Bādbān şanma niḳāb ile gezerdi küffār
Ḫavf-i tīġuñla idüp kendüyi dāʾim mestūr

15. **dāʾim:**
Matla 256
Mısra: **2**
Devam eden, devam üzere olan, sürekli.
N'eylesün bīmār olursa nergis-i dil-cūları
Üstine dāʾim ḳılıç ṭutmış ṭurur ebrūları

16. **dāʾim:**
Matla 262
Mısra: **1**
Devam eden, devam üzere olan, sürekli.
Gözedür dāʾim anı her nigeh-i dil-cūsı
Çeşm-i yārüñ ḳılıcın ṣalṣa n'ola ebrūsı

17. **dāʾim:**
Muamma 3
Mısra: **1**
Her vakit, her zaman, devamlı olarak, sürekli.
Dil-i deryā-yı melāḥatde gönül dāʾim arar
Bulmaġa ol dürr-i yektāya müşābih gevher

18. **dāʾim:**
Rübai 122
Mısra: **4**
Sürekli, daima, her zaman.
Sensin sen o Fettāh-ı ʿAẕīmü'l-iḥsān
Bāb-ı keremüñ ḳullara dāʾim meftūḥ

19. **dāʾim:**
Tarih 1
Mısra: **41**
Devam eden, devam üzere olan, sürekli.
Olup reʾy-i münīri maẕhar-ı tevfīḳ-i Ḥaḳ dāʾim
Ola luṭf-ı ilāhī her umūrında nigehbānı

20. **dāʾim:**
Tarih 4
Mısra: **29**
Devam eden, devam üzere olan, sürekli.
Rāyet ü leşkerine ḥırz ola dāʾim Ḥaḳdan
Āyet-i fetḥ ü ẓafer naṣr-ı ʿazīz-i mevʿūd

21. **dāʾim:**
Tarih 4
Mısra: **28**
Devam eden, devam üzere olan, sürekli.
Leşkeri her dem olup fetḥ ü ẓaferle hem-rāh
Kevkebi dāʾim ola evc-i şerefde meşhūd

22. **dāʾim:**
Tarih 4
Mısra: **8**
Her zaman.
Ṭūl-ı ʿömr ile muʿammer idüp ol pādişehi
Baḫt ü iḳbālini Allāh ide dāʾim mesʿūd

23. **dāʾim:**
Tarih 6
Mısra: **20**
Daima, devamlı, her zaman, sürekli.
Sütūde-menḳabet sāmī-ṣıfat pākīze-meşreb kim
İder aṣḥāb-ı maʿnā dāʾim ḫayr ile eẕkārın

24. **dāʾim:**
Tarih 9

Mısra: **3**
Daima, devamlı olarak, her zaman.
Rūḥını şād ide dāʾim raḥmet ü ġufrān ile
Ḫāliḳ-ı mevt ḥayāt olan Ḫudāvend-i enām

25. **dāʾim:**
Tarih 33
Mısra: **19**
Daima, devamlı, her zaman , sürekli.
ʿArż olup der-gāhına dāʾim mefātīḥ-i ḳılāʿ
Künyetin Ḥaḳ bü'l-meġāzī ide bī-reyb ü riyā

dāʿim:

1. **dāʿim:**
Tarih 4
Mısra: **3**
Her zaman olan II Allah.
Vāriṣ ü dāʿim ü Bāḳī eḥad-ı bī-endād
Mālikü'l-mülk ü Ṣamed Kādir ü Ḳayyūm ü Vedūd

dāʾim ide:

1. **dāʾim ide:**-*e*
Tarih 29
Mısra: **48**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kalıcı kılmak, sürekli olmasını sağlamak.
ʿİzzet ü rifʿat ile nuṣret-i bī-ġāyet ile
Ḳudret ü şevketini dāʾim ide Rabb-i Vedūd

daʾim ola:

1. **daʾim ola:**-*a*
Tarih 5
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Devam etmek.
Olup hemvāre ber-vefḳ-ı rıżā ādāb ü eṭvārı
Şehenşāh-ı cihāna ola daʾim ḫidmeti bihūd

dāʾimā:

1. **dāʾimā:**
Gazel 73
Mısra: **6**
Her vakit, her zaman, devamlı olarak, sürekli.
Dilde teʾsīr eylemiş ġam bādesi bir mertebe
Öyle geçkindür ki eyler dāʾimā ḫançer sükūt

2. **dāʾimā:**
Gazel 74
Mısra: **16**
Daima, her zaman.
Ḫumār-ı miḥnet-i dünyādan āzād eyleyüp yā Rab
Mey-i ʿışḳuñla bu cān ü dili ḳıl dāʾimā ser-mest

3. **dāʾimā:**
Gazel 159
Mısra: **9**
Her vakit, her zaman, devamlı olarak, sürekli.
Cevr ile maḥzūn ider ehl-i kemāli dāʾimā
Āh kim bu gerdiş-i bī-raḥm ü şefḳat böyledür

4. **dāʾimā:**
Gazel 182
Mısra: **11**
Daima, her zaman.
Ümmīdüm dāʾimā gencīne-i luṭf-ı Ḫudādandur
Baña çarḫ-ı denī bīhūde ʿarż-i imtinān eyler

5. **dāʾimā:**
Gazel 190
Mısra: **9**
Daima, her zaman.
Ġam çekme cevr-i dehre Naḥīfī ki dāʾimā
Minnet Cenāb-ı Ḥażret-i Rabb-ı Mecīdedür

6. **dāʾimā:**
Gazel 243
Mısra: **4**
Daima, her zaman.
Kemeri mehveşüñ olsa n'ola boynuma ridā
Beline hāle gibi dāʾimā peyveste imiş

7. **dāʾimā:**
Gazel 323
Mısra: **2**
Sürekli, her an.
Ḫāṭır-ı nā-şādumuzdan hīç ġubār eksük degül
Dāʾimā āyinemüzde inkisār eksük degül

8. **dāʾimā:**
Gazel 432
Mısra: **3**
Sürekli, her an.
Dāġ dāġ-ı haṣret olsun ol beden kim dāʾimā
Āteş-i pür-sūz-ı hicrānuñla sūzān olmaya

9. **dāʾimā:**
Kaside 5
Mısra: **156**
Sürekli, her an.
Rütbe-i mevʿūda
yaʿnī menzil-i Maḥmūd ile Manşıb-ı ḳurbiyyetüñ efzūn itsün dāʾimā

10. **dāʾimā:**
Kaside 17
Mısra: **38**
Sürekli, her an.
Lākin ey Mevlā-yı Raḥmān ey Kerīm-i Lā-yezāl
Maḳṣadı ʿafvüñ recāsı raḥmetüñdür dāʾimā

11. **dāʾimā:**
Kaside 17
Mısra: **33**
Sürekli, her an.
Dāʾimā kārın muvāfıḳ ḳıl rıżā-yı pāküñe
Yāver it tevfīḳ u luṭfuñ her umūrında aña

12. **dāʾimā:**
Kaside 23
Mısra: **52**
Sürekli, her an.
Şefīʿ-i ḫayl-i ümmet kān-ı şefḳat āyet-i raḥmet
Lisān-ı zikri ḳalbe ʿışḳ-ı pāki dāʾimā gelsün

13. **dāʾimā:**
Kaside 24

Mısra: **107**
Sürekli, her an.
Refîḳ u yāver itsün dāʾimā tevfîḳini Bārī
Hemîşe maẓhar olsun ẕāt-ı pāküñ luṭf-ı Sübḥāna

14. **dāʾimā:**
Kaside 28
Mısra: **73**
Sürekli, her an.
Vücūduñ āfet-i ʿālemden olsun dāʾimā maḥfūẓ
Felekler tā ki ser-gerdān-ı ṭarz-ı inḳilābumdur

15. **dāʾimā:**
Kıt'a 46
Mısra: **4**
Daima, devamlı, her zaman, sürekli.
Eşk-i riḳḳat-ḫīz ile gūyān olup bī-ḳīl u ḳāl
Dāʾimā eyler duʿā-yı şāh-ı devrān selsebīl

16. **dāʾimā:**
Murabba 5
Mısra: **31**
Her vakit, sürekli olarak.
Vird idinüp dāʾimā
Çağıruram dost dost

17. **dāʾimā:**
Tarih 11
Mısra: **7**
Her vakit, her zaman, devamlı olarak, sürekli.
Dāʾimā Mıṣr-ı saʿādetde ʿazīz itsün anı
Yūsufı sulṭān iden ol Ḥażret-i Rabb-i Raḥīm

18. **dāʾimā:**
Tarih 19
Mısra: **18**
Her vakit, sürekli olarak.
Ġonçe-i ṭabʿın güşād itsün nesīm-i luṭf-ı Ḥaḳ
Şādumān olsun çemenzār-ı ṣafāda dāʾimā

19. **dāʾimā:**
Tarih 33
Mısra: **4**
Her vakit, sürekli olarak.
Mülk-i Tiflīs oldı munżam cümle-i emlākine
Mālikü'l-mülk ide manṣūr u muẓaffer dāʾimā

dāʾir:

1. **dāʾir:**
Gazel 128
Mısra: **10**
Ait, özellik, hakkında.
Yoḳlasañ dāʾire-i ehl-i hevāyı cümle
Nefs-i emmārenüñ eṭvārına dāʾir bulunur

2. **dāʾir:**
Gazel 154
Mısra: **9**
Alakalı.
Rümūz-ı ʿışḳ bir vicdāna dāʾir fendür ey ṭālib
Degüldür vāḳıf ol esrāra mollālar müderrisler

dāʾir idüp:

1. **dāʾir idüp:**-*üp*
Tarih 29
Mısra: **43**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Döndürmek.
Şems-i ẕātın ufuḳ-ı salṭanata dāʾir idüp
İde teʾyīd-i Ḫudā ẓıll-ı ẓalīlin memdūd

dāʾire:

1. **dāʾireden:**-*den*
Rübai 269
Mısra: **1**
Dönüş, dönme. II Sema.
Müşkil ġam imiş dāʾireden dūr olmaḳ
Yārān-ı ṣāfādan kişi mehcūr olmaḳ

dāʾire-i ehl-i hevāyı:

1. **dāʾire-i ehl-i hevāyı:**-*yı*
Gazel 128
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zevk ehlinin çevresi.
Yoḳlasañ dāʾire-i ehl-i hevāyı cümle
Nefs-i emmārenüñ eṭvārına dāʾir bulunur

dāʾire-i elvāḥa:

1. **dāʾire-i elvāḥa:**-*a*
Kaside 8
Mısra: **207**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Görünüşler dairesi.
Naġme-sencem o ḳadar dāʾire-i elvāḥa
Ḫāmeme beste-dehen nüsḫa-i fenn-i edvār

dāʾire-i encümeni:

1. **dāʾire-i encümeni:**-*i*
Gazel 496
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yıldızlar dairesi.
Ṣabr idersem cigerüm āteş-i ḥasretle yanar
Āh idersem yaḳaram dāʾire-i encümeni

dāʾire-i teshīre:

1. **dāʾire-i teshīre:**-*e*
Gazel 501
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Büyü çemberi II. Ele geçirme, itaat dairesi (Beyitte eskiden bir daire çizilip içine girilerek birtakım sözler okunmak suretiyle peri çağrılmasına telmihle, periye benzetilen sevgilinin âşıkların davetini kabul ederek ele geçirme dairesine adım atması anlatılmıştır).
Getürür bir gün olur dāʾire-i teshīre
Eşk-i dil-dūzum ile nāle-i cān-kāh seni

dāʿiyān-ı devleti:

1. **dāʿiyān-ı devleti:**-*i*
Kaside 20
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Devletin duacıları.
Dāʿiyān-ı devleti āmāde istiḳbāline
Tehniyet-gūyāndan āvāz-ı mübārek-bādı gör

2. **dāʿiyān-ı devleti:**-*i*
Tarih 1
Mısra: **45**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Devletin duacıları.
Olup luṭfıyla şādān dāʿiyān-ı devleti her dem
Ola ehl-i raʿiyyet maẓhar-ı elṭāf ü iḥsānı

dāʿiyān-ı ḫayr-ḫᵛāh:

1. **dāʿiyān-ı ḫayr-ḫᵛāh:**
Tarih 16
Mısra: **46**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hayır isteyen duacılar.
Yine ḳāṣırdur bu ḳaṣr-ı bī-ḳuṣūruñ vaṣfına
Her ne deñlü diḳḳat itse dāʿiyān-ı ḫayr-ḫᵛāh

dāʿiye-i vuṣlat:

1. **dāʿiye-i vuṣlat:**
Gazel 280
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşma arzusu.
Göñülde ḫᵛāhiş-i rū-māl-i der-geh-i luṭfuñ
Derūnda dāʿiye-i vuṣlat es-selāmu ʿaleyk

daḳīḳadān:

1. **daḳīḳadān:**
Gazel 107
Mısra: **31**
İncelikleri bilen.
Daḳīḳadān ü maʿrifet-şinās ü ehl-i pesend
Sözüñ ḫaḳīḳati sulṭān-ı esʿadü'l-ceddür

dāl iderdi:

1. **dāl iderdi:**-*er, -di*
Gazel 228
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dal harfi gibi eğik duruma getirmek, bükmek.
Bileydi resm-i İslāmı elif-ḳaddin iderdi dāl
Müsellemdür cehāletde o kim senden selām almaz

dāl itdüm:

1. **dāl itdüm:**-*dü, -m*
Gazel 286
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Dal harfi gibi eğik duruma getirmek, bükmek.
Ḳaddimi reh-güẕer-i yāra varup dāl itdüm
Beni pīr eyledüñ ey tāze cevānum diyerek

2. **dāl itdüm:**-*dü, -m*
Kaside 25
Mısra: **44**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dal harfi gibi eğik duruma getirmek, bükmek.
Ḳılıcuñ ʿarşa olsun āvīze
Bu duʿāyı ḳabūle dāl itdüm

3. **dāl itdüm:**-*dü, -m*
Kaside 25
Mısra: **46**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dal harfi gibi eğik duruma getirmek, bükmek.
Rūy-māl idüp āsitānuñda
Yine ḳadd-i niyāzı dāl itdüm

dāl oldı:

1. **dāl oldı:**-*dı*
Matla 64
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dal olmak II umut olmak, tutanacak şey olmak.
Evvelīn-i nıṣf-ı Muḥammed ile āḫirdeki med
Buna dāl oldı ki sensin bize maḥşerde meded

dām:

1. **dāma:**-*a*
Gazel 81
Mısra: **8**
Tuzak, ağ.
O ṣaḥn-ı bāġ-ı kūyuñda ġarībi ṣayd iden sensin
Yine sensin bu dāma ben giriftār olmaġa bāʿiş

dāmād:

1. **dāmādı:**-*ı*
Tarih 18
Mısra: **3**
Padişah soyundan kız almış olan kimse; damat, güvey.
Emr idüp dāmādı İbrāhīm Paşaya hemān
İtdi ol düstūr-ı ekrem der-ʿaḳab beẕl-i himem

dāmād eyledi:

1. **dāmād eyledi:**-*di*
Tarih 6
Mısra: **44**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Damat yapmak.
İki şāhid gelüp tebşīr-güne söyledi tārīḫ
Şeh-i dehr eyledi dāmād yümn ile silaḥ-dārın

dāmād-ı ʿālī-şānını:

1. **dāmād-ı ʿālī-şānını:**-*ı, -n, -ı*
Tarih 33
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şânı yüce damat II Damat İbrahim Paşa.
Ḥaḳ vezīr-i aʿẓam u dāmād-ı ʿālī-şānını
Ḥüsn-i tedbīre muvaffaḳ eyleye ṣubḥ u mesā

dāmād-ı bī-şümār:

1. **dāmād-ı bī-şümār:**
Gazel 457
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sayısız damat.
Dāmād-ı bī-şümār iledür iftiḫārı hep
Zāl-i zamānenüñ naẓar itme ʿarūsına

dāmān:

1. **dāmānına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 215
Mısra: **2**
Elbise ucu, eteği.
Ḫāne-i cāna ḫayālüñ ki şeref-sāz iderüz
Düşerüz pāyına dāmānına iʿzāz iderüz

2. **dāmānuñı:**-*uñ, -ı*
Gazel 265
Mısra: **18**
Etek, elbise; benlik, varlık.
Dāḫil-i bezm-i rıżā olmaḳ ise maḳṣūduñ
İtme dāmānuñı ālūde-i çirk-āb-ı ʿuḳūḳ

3. **dāmānuñ:**-*uñ*
Gazel 523
Mısra: **6**
Etek.
Ḥasret-i reftāruñ ile cān viren āşüfteler
Pāyuña yüzler sürer şevḳ ile dāmānuñ gibi

dāmān u girībān:

1. **dāmān u girībān:**
Gazel 494
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Etek ve yaka.
Çāk-rīzī-i ġama muʿtād olaldan dest-i dil
Câme-i ṣabruma dāmān u girībān ḳalmadı

dāmān u girībānumı:

1. **dāmān u girībānumı:**-*um, -ı*
Rübai 549
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Etek ve yaka, üst baş.
Dāmān u girībānumı ḥayret aldı
Ġam ḫāṭırum ālām-ı hevāya ṣaldı

dāmān-ı iḥsānuñ:

1. **dāmān-ı iḥsānuñ:**-*uñ*
Gazel 421
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Lutuf eteği.
Naḥīfī bendeñem elden ḳomam dāmān-ı iḥsānuñ
Ne deñlü var ise cürm ü günāhum yā Resūla'llāh

dāmān-ı recādan:

1. **dāmān-ı recādan:**-*dan*
Gazel 46
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ümit eteği.
Aġlaram maḥşere dek derd ile dergāhuñda
Çekmezem destümi dāmān-ı recādan yā Rab

dāmān-ı ṣabra:

1. **dāmān-ı ṣabra:**-*a*
Gazel 311
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sabrın eteği. II Sabrın sınırı.
Hīç çıḳar mı ḫāṭırumdan baña nāz itdüklerüñ
Ġamzeñi dāmān-ı ṣabra çāk-sāz itdüklerüñ

dāmān-ı şefāʿat:

1. **dāmān-ı şefāʿat:**
Kaside 7
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şefâ'at elbisesi.
Bu cürm ile aḥvāl mükedderdür efendüm
Setr itmez ise cürmümi dāmān-ı şefāʿat

dāmān-ı şekvādur:

1. **dāmān-ı şekvādur:**-*dur*
Gazel 140
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şikayet eteği.
Dırāz itsem n'ola dest-i fiġānum dād-ḫvāhāne
O şūḫuñ kākül-i ḫam-der-ḫamı dāmān-ı şekvādur

dāmān-ı vefāya:

1. **dāmān-ı vefāya:**-*ya*
Gazel 309
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Vefa eteği.
Gör bizüm kūtāhī-i dest-i temennāmuz ki hīç
Devlet-i ḫüsnüñde dāmān-ı vefāya degmedük

dāmān-ı vuṣlatuñ:

1. **dāmān-ı vuṣlatuñ:**-*uñ*
Gazel 300
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşma eteği.
Bu rūzgār ile dāmān-ı vuṣlatuñ āyā
Girer mi destüme ümmīd-i ʿömr-i Nūḥ iderek

dāman-ı yāra:

1. **dāman-ı yāra:**-*a*
Gazel 93
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin eteği.

Geh dest geh pāyına öper
dāman-ı yāra yüz sürer
Yaʿnī recā-yı vaṣl ider her
ʿāṣıḳ-ı nā-kām-ıʿıyd

2. **dāmān-ı yāra:**-*a*
Gazel 197
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin eteği.
Baḫt-ı maḳṣūrum mı bilmem māniʿ-i vuṣlat hele
İrmeyen dāmān-ı yāra dest-i kūtāhum mıdur

dāmānını taḳbīl eyle:

1. **dāmānını taḳbīl eyle:**
Kaside 16
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Eteğini öpmek II saygı ifadesi.
Leb-i ādāb ile dāmānını taḳbīl eyle
Ḫilʿat-i dil-keş-i sulṭān-ı dü ʿālemdür bu

dāmānuñ almadan:

1. **dāmānuñ almadan:**-*ma, -dan*
Kaside 3
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Eteğini ele geçirmek II canını almak.
Dāmen-ālūdelüge eyle hezārān tevbe
Almadan pençe-i pür-zūr-ı ecel dāmānuñ

damat:

1. **dāmādı:**-*ı*
Tarih 17
Mısra: **7**
Evlenmekte olan bir erkeğe, evlenme töreni sırasında verilen ad, güveyi.
Vezīr-i aʿẓam u dāmādı İbrāhīm Paşa kim
Odur Āṣaf-ṣıfat Risṭo-ṭabīʿat ekrem-i ecdād

dām-efgen-i reftārı olur:

1. **dām-efgen-i reftārı olur:**-*ı, -ur*
Gazel 465
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gidişin tuzağa düşmüşü olmak.
Olur dām-efgen-i reftārı yüz biñ fitne-i ferdā
Ḳıyāmetler ḳopar ol ḳāmet-i āşūb-kār üzre

dāmen:

1. **dāmen:**
Gazel 42
Mısra: **7**
Etek.
Degül ālāyiş-i ḫār-ı siyehden dāmen āzāde
Bu gülzār-ı cihānda gerçi bunca derd olur peydā

2. **dāmenin:**-*in*
Gazel 50
Mısra: **14**
Elbise kenarı, etek.
Böyle ḳalursa Naḥīfī şīve-i baḫtum eger
Dāmenin dest-i nedāmet çāk ider rūz-ı ḥisāb

3. **dāmenüñ:**-*üñ*
Gazel 160
Mısra: **3**
Etek.
Dāmenüñ mehcūr ola ser-pençe-i bīgāneden
Ey büt-i nā-āşinā āyīn-i ʿişmet böyledür

4. **dāmenüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 391
Mısra: **7**
Etek.
Dil ü cān dāmenüñde küştegān-ı şādumānīdür
N'ola cān virsem āġūşuñda cānā ḥasretüm sensin

5. **dāmenüm:**-*üm*
Gazel 445
Mısra: **4**
Etek.
Ol ḳadar ḫāk-zen-i deşt-i ġam oldum ki benüm
Dāmenüm farḳ idemez kimse girībānum ile

dāmen ü destüm:

1. **dāmen ü destüm:**-*üm*
Kaside 8
Mısra: **177**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
El ve etek. || *Himaye.*
Luṭfuña dāmen ü destüm niçün ilḳā itmem
El açar luṭfuña iḥsānuña ḥālince çınār

dāmen-ālūde olma:

1. **dāmen-ālūde olma:**-*ma*
Tarih 8
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eteğine bulaşmak II dünyanın kirinin eteğine bulaşması anlamında kullanılmıştır.
Ey Naḥīfī bu dār-ı fānīde Olma ġafletle dāmen-ālūde

dāmen-ālūdelüg:

1. **dāmen-ālūdelüge:**-*e*
Kaside 3
Mısra: **5**
Eteğine bulaşmak.
Dāmen-ālūdelüge eyle hezārān tevbe
Almadan pençe-i pür-zūr-ı ecel dāmānuñ

dāmen-būs-ı bīʿat oldı:

1. **dāmen-būs-ı bīʿat oldı:**-*dı*
Tarih 2
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Biat eteğini öpmek.
Pāy-gāh-ı taḫt-ı vālā baḫtına rū-māl içün
Oldı dāmen-būs-ı bīʿat şevḳ ile ins ü perī

dāmen-gīr olur:

1. **dāmen-gīr olur:**-*ur*
Gazel 480
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Etek tutmak, peşini bırakmamak.
Ḳaṣd-ı reftār eyleseñ āşūb-gāh-ı ʿişvede
Fitne dāmen-gīr olur ḳadd-i ḳıyāmet-ḫīzüñe

dāmen-i ʿişmet:

1. **dāmen-i ʿişmet:**
Gazel 190
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Namus eteği.
Yoḳdur murādum üzre güzel ḫayf dünyede
Her bir ṣanemde dāmen-i ʿişmet derīdedür

dāmen-i istiġnādur:

1. **dāmen-i istiġnādur:**-*dur*
Gazel 177
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Istiğna eteği.
Ferde-i ḫacletümüz dāmen-i istiġnādur
Aña erbāb-ı ġaraż ẕeyl-i temennā dirler

dāmen-i luṭfuñ:

1. **dāmen-i luṭfuñ:**-*uñ*
Gazel 266
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İyilik eteği.
Naḥīfî-veş n'ola elden ḳomazsam dāmen-i luṭfuñ
Benüm ʿālemde senden ġayrı yār-ı mihribānum yoḳ

dāmen-i luṭfuñı:

1. **dāmen-i luṭfuñı:**-*uñ, -ı*
Kaside 8
Mısra: **151**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İyilik eteği.
Dāmen-i luṭfuñı elden ḳomazam sulṭānum
Olmışam gerçi ki ben tābiʿ-i nefs-i bed-kār

dāmen-i nā-dān:

1. **dāmen-i nā-dān:**
Gazel 351
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cahil eteği.
Taḳbīl-i dest ü dāmen-i nā-dān yeter belā
Maḳṣūd cāh ise senüñ olsun ben istemem

dāmen-i ruḫṣat:

1. **dāmen-i ruḫṣat:**
Gazel 171
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Müsaade eteği (Eteğine dokunmak için izin verme anlamında).
Dāmen-i ruḫṣat deger mi dest-i ʿuṣṣāḳa ʿaceb
Ol cefā-cū her ne dem bī-ḫod ḫarāb-ı nāz olur

dāmen-i şekvā ṭutarlar:

1. **dāmen-i şekvā ṭutarlar:**-*ar, -lar*
Gazel 480
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şikâyet eteğini tutmak.
Dāmen-i şekvā ṭutarlar ḳorḳaram maḥşerde hep
Bend olup rūḥ-ı şehīdān zülf-i ʿanber-rīzüñe

dāmen-i ümmīd-i kenār:

1. **dāmen-i ümmīd-i kenār:**
Gazel 200
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ümit eteğinin kenarı.
Yine müstaġnī-i ārām-ı dil-i nā-kāmuz
Girse de destümüze dāmen-i ümmīd-i kenār

dāmen-i yāra:

1. **dāmen-i yāra:**-*a*
Gazel 469
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yârin eteği.
Uzatmam dest-i küstāḫ-ı niyāzum dāmen-i yāra
O tīġ-i ḫūn-feşān-ı ġamzeden bī-bāk olursam da

dāmen-i ẕī-şānına:

1. **dāmen-i ẕī-şānına:**-*ı, -n, -a*
Kaside 16
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şanlı etek.
Yüz sürüp dāmen-i ẕī-şānına ḳanlar aġla
ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳa maḥbūb-ı müsellemdür bu

dāmeniñ ṭut:

1. **dāmeniñ ṭut:**
Gazel 294
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
(Birinin) Eteğini tutmak, yardım istemek.
ʿĀşıḳ ol ser-māye-gīr-i feyż-i istiʿdād iseñ
Dāmeniñ ṭut pīr-i ʿışḳuñ ḳābil-i irşād iseñ

dāmen-keş ġurūr olma:

1. **dāmen-keş ġurūr olma:**-*ma*
Gazel 229
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gurur eteğini çeken olmak II mecazen yardımını esirgemek.
Olma dāmen-keş ġurūr ile dil-i üftādeden
Būs-ı dāmānuñdur ancaḳ ol ġarībe mültemes

dāmen-keş olmaz:

1. **dāmen-keş olmaz:**-*maz*
Gazel 524
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Elini eteğini çekmek, bir işe karışmamak.
Niçün dāmen-keş olmaz ġarḳa-i seyl-āb iken ʿālem
Sirişk-i çeşmüm ol serv-i semen-sīmāya degmez mi

dāmen-keş olsun:

1. **dāmen-keş olsun:**-*sun*
Gazel 269
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Elini eteğini çekmek, bir işe karışmamak.
Niçe dāmen-keş olsun dil ṣafā-yı ʿışḳ-ı dil-berden
Benüm maḥşerde daḫi ḫūb sevmekden ferāġum yoḳ

2. **dāmen-keş olsun:**-*sun*
Gazel 497
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Elini eteğini çekmek, bir işe karışmamak.
Dil-i şeydā niçe dāmen-keş olsun ʿışḳ-ı dil-berden
O meh-veşler güzeller dil-rübālar yāda gelmez mi

dāmen-keşān ola:

1. **dāmen-keşān ola:**-*a*
Gazel 441
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eteğini çekmek, vazgeçmek.
Lāyıḳ mıdur ki ḫāk-i rehinden o naḫl-i nāz
Ḳavl-i raḳīb-i ḫār ile dāmen-keşān ola

dāmenüm almadan:

1. **dāmenüm almadan:**-*üm-üm, -ma, -dan*
Gazel 327
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Etek almak, tutmak II kontrol altına almak; karşılık vermek.
Vāṣıl it gülzār-ı maḳṣūda dil-i ṣūrīdeyi
Almadan ālāyiş-i ḫār-ı taʿalluḳ dāmenüm

dām-ı füsūnumdan:

1. **dām-ı füsūnumdan:**-*um, -dan*
Gazel 400
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sihirli tuzak.
Gelürsin ṣayd-gāh-ı vuṣlata bir gün ayaġuñla
Ḫalāṣ olmazsın ey āhū-nigeh dām-ı füsūnumdan

dām-ı hevādan:

1. **dām-ı hevādan:**-*dan*
Murabba 4
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Heves tuzağı.
Beni āzāde ḳıl dām-ı hevādan
Ḫalāṣ it ḳayd-ı bend-i māsivādan

dām-ı hevā-yı zülfinedür:

1. **dām-ı hevā-yı zülfinedür:**-*i, -n, -e, -dür*
Gazel 208
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saçın havasının tuzağı.
Dām-ı hevā-yı zülfinedür pīç ü tābumuz
Bīhūde ṣanmasun o perī ıżṭırābumuz

dām-ı mekrine:

1. **dām-ı mekrine:**-*i, -n, -e*
Rübai 284
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hile tuzağı.
Bend olmadı dām-ı mekrine gerdūnuñ
Bīş ü kemine baḳmadı çarḫ-ı dūnuñ

dām-ı sebāt:

1. **dām-ı sebāt:**
Gazel 69
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sabır, tahammül tuzağı.
Göricek necm-i saʿādetle seni ehl-i nücūm
Saña ḳarşu ʿulemāsı didiler dām-ı sebāt

dām-ı ṭaleb-i bü'l-hevesān-ı ġaraża:

1. **dām-ı ṭaleb-i bü'l-hevesān-ı ġaraża:**-*a*
Gazel 200
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arzunun hiç bitmeyen talepler tuzağı.
Düşme dām-ı ṭaleb-i bü'l-hevesān-ı ġaraża
Şāh-bāzum ḫaẕer it olma ṣaḳın zāġa şikār

dām-ı ʿuzlet:

1. **dām-ı ʿuzlet:**
Gazel 226
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yalnızlık tuzak.
Dil giriftār-ı cefādur dām-ı ʿuzlet istemez
Ḫāk-i pāy-i yār olur dünyāda devlet istemez

dām-ı zülfüñde:

1. **dām-ı zülfüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 514
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade

Saç tuzağı; sevgilinin saçından kurulmuş olan tuzak.
Per-i ʿAnḳāyı meges-rān ḫayāl itmez iken
Dām-ı zülfüñde Hümā-yı dil-i pür-ġam ḳaldı

dānā:

1. **dānā:**
Kaside 26
Mısra: **2**
Âlim, bilgin, bilgili, bilen kimse II Allah.
Gel ey dil eyleme bīhūde āh ü vāveylā
Virür murādını ol Ḥayy ü Ḳādir ü Dānā

2. **dānā:**
Murabba 9
Mısra: **21**
Âlim, bilgili (kimse). II Allah.
Bizi ey ʿĀlim ü Dānā ʿAdemden eyledüñ inşā

3. **dānā:**
Rübai 5
Mısra: **4**
Ârif, âlim, fâzıl.
Ben şükr ü senāya yine ḳādir degülem
Sensin saña şāyeste senāya dānā

dānā-dil:

1. **dānā-dil:**
Gazel 462
Mısra: **35**
Gönlü uyanık, arif.
Dānā-dil olmayınca muḫāṭab Naḥīfīyā
Luṭf-ı kelām ü ḥüsn-i edādan ne fāʾide

dānā-dil-i nuḳḳād:

1. **dānā-dil-i nuḳḳād:**
Tarih 17
Mısra: **54**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ince manaların gönlü uyanıkları II âlimler, bilginler.
Olur manẓūrı envāʿ-ı meḥāsin resm ü ṭarḥında
Neẓāre eyledükçe sū-be-sū dānā-dil-i nuḳḳād

dānā-yı sırr u ẓāhirüm:

1. **dānā-yı sırr u ẓāhirüm:**-*üm*
Murabba 6
Mısra: **94**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İçimi ve dışımı bilen II Her şeyi bilen Allah.
Sensin muʿīn ü nāṣırum Dānā-yı sırr u ẓāhirüm

dāne:

1. **dānesi:**-*si*
Gazel 151
Mısra: **10**
Adet, miktar, tane.
Naẓardan eyleyüp sāḳıṭ ġurūr ile başup geçme
Sirişk-i çeşmümüñ her dānesi bir dürr-i ġalṭāndur

2. **dāneyem:**-*y, -em*
Gazel 349
Mısra: **8**
Tane, adet, miktar.
Vādī-i ʿışḳ u maḥabbetde teferrüd eyledüm
Ben de ḫālümce cünūn-ı ʿışḳ ile bir dāneyem

3. **dāne:**
Gazel 463
Mısra: **12**
Tane, adet, miktar.
Cevr eyle bize ḳāʾilüz ey baḫt-ı siyeh-kār
Bizden saña bir dāne eger ḫāṣıl olursa

4. **dāne:**
Gazel 525
Mısra: **8**
Tane, adet, miktar.
Meded ʿarż itme ḫālüñ cennet-i ḥüsnüñde ʿuṣṣāḳa
Bilürsin Ādeme cānā ki ol bir dāne kār itdi

5. **dāne:**
Kıt'a 42
Mısra: **4**
Tane, adet, miktar.
Emr-i mübāḥ iken niʿam-ı Cennetü'n-naʿīm
Bir iki dāne eyledi meslūb cenneti

dāne dāne:

1. **dāne dāne:**
Gazel 425
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tek tek.
Olup ālūde-i ḫūn-ı ciger mercāna dönmişdür
Gözümde eşk-i ḥasret dāne dāne yā Resūla'llāh

dāne-i gülzār-ı āhumsın:

1. **dāne-i gülzār-ı āhumsın:**-*um, -sın*
Gazel 359
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ah gülbahçesinin tanesi.
Ey felek zīb-āver-i destār-ı ʿışḳ olsañ n'ola
Sünbül-i nüh dāne-i gülzār-ı āhumsın benüm

dāne-i ḫoydur:

1. **dāne-i ḫoydur:**-*dur*
Gazel 156
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ter damlası.
Mesāmmāṭ-ı tenümde dāne-i ḫoydur ḳıyās itme
Benüm her müy-ı cismüm girye-sāz-ı derd ü miḥnetdür

dāne-i tesbīḥ:

1. **dāne-i tesbīḥ:**
Kıt'a 40
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tespih tanesi.
Deldüñ ciger-i ʿāşıḳı çün dāne-i tesbīḥ

Der-kār-ı niyāz eyleyicek
rişte-i nāzı

dānende-i ḳadrā:

1. **dānende-i ḳadrā:**
Gazel 156
Mısra: **39**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kıymete değer.
Süḫandānā maʿārif-perverā
dānende-i ḳadrā
Benüm ḥāl-i dil-i zārum
ʿaceb ṭurfe ḥikāyetdür

dānende-i ẕāt-ı bī-naẓīrüñ:

1. **dānende-i ẕāt-ı bī-naẓīrüñ:**-*üñ*
Rübai 296
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ortağı olmayan kişinin vakıfı.
Dānende-i ẕāt-ı bī-naẓīrüñ sensin
Maḫlūḳa muḥāl fehm-i künh-i ẕātuñ

dānende-i ẕāt-ı pāküñ:

1. **dānende-i ẕāt-ı pāküñ:**-*üñ*
Rübai 297
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz zatının bileni.
Ḥaḳ üzre saña kimse sitāyiş idemez
Sensin yine dānende-i ẕāt-ı pāküñ

dāniş ü idrākümdür:

1. **dāniş ü idrākümdür:**-*üm, -dür*
Gazel 174
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Anlayış ve idrak.
Cürmi yoḳ çarḫ-ı ġalaṭ-bīn ile baḫt-ı siyehüñ
Bāʿiṣ-i ẕillet olan dāniş ü idrākümdür

dānişver:

1. **dānişver:**
Tarih 31
Mısra: **1**
Bilgin, âlim.
Şehenşāh-ı meʿānī-pīşe ʿālī-ḳadr ü dānişver
Şeh-i baḥreyn ü berreyn ol cemīlü'ẕ-ẕāt-ı deryā-dil

dar oldı:

1. **dar oldı:**-*dı*
Kaside 26
Mısra: **176**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dar gelmek, sıkıntı vermek.
Bu rūz-ı rūşenī tār itdi ẓulmet-i şeb-i ġam
Melāl-i dār ile dar oldı baña dār-ı fenā

dār ü deyyār:

1. **dār ü deyyār:**
Kaside 8
Mısra: **168**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kapı ve kimseler.
Ḳalmayup serserī-i ḫāne-nişīnāne fenā
Bir zamān ola ki ber-bād ola dār ü deyyār

dār ü mekāna:

1. **dār ü mekāna:**-*a*
Kaside 12
Mısra: **46**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya ve mekan.
Mecnūnı olup Leylī-i kām-ı dil-i zāruñ
Ḳıl bādiye-i ʿışḳı bedel dār ü mekāna

dārāb u dārāyı:

1. **dārāb u dārāyı:**-*yı*
Kaside 22
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İran hükümdarları Keykubad ve Dara.
O şeh kim ḫidmet-i Mekke Medīne faḫr-ı ẕātıdur
Niçe tanẓīr olur şāyān aña Dārāb u Dārāyı

darb:

1. **ḍarb:**
Gazel 511
Mısra: **6**
Darbe.
Beni çekdi çevirdi tīr-i cevr-i miḥnet-efzāsı
Ḫam itdi ḳāmetüm ḍarb ile bir ḳaşı kemān derdi

darb-ı meseldür:

1. **ḍarb-ı meşeldür:**-*dür*
Gazel 258
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Atasözü.
Hep ḥelāl olsun efendüm saña lāyıḳdur cefā
Sevdigüm ḍarb-ı meşeldür ʿāşıḳa ṭaġ üsti bāġ

2. **ḍarb-ı meşeldür:**-*dür*
Matla 107
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Atasözü**
Atasözü.
Ḳays dirmiş ki bu ʿışḳ ādemi dīvāne ider
Belī bu ḍarb-ı meşeldür deliden uşlu ḫaber

ḍarb-ı ṭūb-ı ḳalʿa-kūbuñ:

1. **ḍarb-ı ṭūb-ı ḳalʿa-kūbuñ:**-*uñ*
Kaside 19
Mısra: **73**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kaleyi vuran topların darbesi.
Görse düşmen ḍarb-ı ṭūb-ı ḳalʿa-kūbuñ bīmden
Cāy-ı āsāyiş ḳıyās eylerdi kām-ı ejderi

dārende-i levḥ ü ḳalem:

1. **dārende-i levḥ ü ḳalem:**
Tarih 18
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kalem ve yazılıcak şeyin sahibi II Allah.
Düşmenin maḳhūr idüp enṣārını manṣūr ide
Fāṭır-ı arż u semā dārende-i levḥ ü ḳalem

dār-ı bī-beḳāyı:

1. **dār-ı bī-beḳāyı:**-*yı*
Gazel 451
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ebedi olmayan kapı II mecazen dünya hayatı.
Taḥsīne görme lāyıḳ bu dār-ı bī-beḳāyı
Cümle fenā dimişdür kim gelse bu cihāna

dār-ı fānīde:

1. **dār-ı fānīde:**-*de*
Kaside 3
Mısra: **46**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yok olacak olan, fani alem, dünya.
Ḫāk olur menzil-i āsāyişi bir gün elbet
Dār-ı fānīde eger bende eger sulṭānuñ

2. **dār-ı fānīde:**-*de*
Tarih 8
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yok olacak olan, fani alem, dünya.
Ey Naḥīfī bu dār-ı fānīde
Olma ġafletle dāmen-ālūde

dār-ı fenā:

1. **dār-ı fenā:**
Kaside 26
Mısra: **176**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyâ.
Bu rūz-ı rūşenī tār itdi ẓulmet-i şeb-i ġam
Melāl-i dār ile dar oldı baña dār-ı fenā

2. **dār-ı fenā:**
Rübai 47
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyâ.
Bāḳī degül iken saña bu dār-ı fenā
Taḥṣīl ü ʿimāretde ne bu renc ü ʿanā

3. **dār-ı fenā:**
Rübai 177
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyâ.
Bu dār-ı fenā ki nām aña dünyādur
Gör ṣīġasını müʾennes-i ednādur

dār-ı ġurbetde:

1. **dār-ı ġurbetde:**-*de*
Gazel 253
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gurbet yurdu.
Ṭavāf-ı kūy-ı dil-berde sirişküm ḳaṭresin buldum
Ġarībe dār-ı ġurbetde gelürmiş āşınādan ḥaẕ

2. **dār-ı ġurbetde:**-*de*
Gazel 512
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gurbet yurdu.
Dār-ı ġurbetde dil-i zār-ı ġarībe yā Rab
Bir ṣafā var mı ola vuṣlat-ı aḥbāb gibi

dār-ı imtiḥāndur:

1. **dār-ı imtiḥāndur:**-*dur*
Kaside 26
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İmtihan yeri II dünya.
Teġāfül eyleme kim dār-ı imtiḥāndur bu
Eger ki dāʾ ü devādur eger ki faḳr u ġınā

dār-ı miḥnet:

1. **dār-ı miḥnet:**
Gazel 237
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dert kapısı. II Dünya.
Bu köhne meşġale-gāhuñ nesinde ʿālem var
Bu dār-ı miḥnet imiş bunda hīç ṣafā yoġ imiş

dār-ı naʿīm eyleye:

1. **dār-ı naʿīm eyleye:**-*ye*
Tarih 12
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uyku mekânı eylemek.
Ḥaşr idüp seyyid-i kevneyn ile hem
Eyleye cilve-gehin dār-ı naʿīm

dār-ı selāmet:

1. **dār-ı selāmet:**
Gazel 419
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Esenlik, eminlik yurdu.
Ser-i kūyuñ ʿuṣāta cāy-ı rāḥat yā Resūla'llāh
Ḳapuñ ʿāṣıḳlara dār-ı selāmet yā Resūla'llāh

dār-ı selīme:

1. **dār-ı selīme:**-*e*
Gazel 376
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Doğruluk kapısı.
Dār-ı Selīme manṣıba-ḫ∨ān-ı ṣenā olup

Būs eyle āsitāne-i der-gāh-ı ḫānesin

dārü'l-ḥadīs:

1. **dārü'l-ḥadīsi:**-*i*
Tarih 28
Mısra: **44**
Hadis öğrenimi için kurulan medrese.
Yaʿnī taḥdīs-i eḥādīs-i Nebiyyü'llāh içün
Ḳıldı bu dārü'l-ḥadīsi zīver-i levḥ-i ʿamel

dārü'l-ḥadīs-i bī-bedel eyledi:

1. **dārü'l-ḥadīs-i bī-bedel eyledi:**-*di*
Tarih 28
Mısra: **70**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eşsiz hadis medresesi eylemek.
Ey Naḥīfī söyledüm itmāmınuñ tārīḫini
Āṣaf-ı ʿahd eyledi dārü'l-ḥadīs-i bī-bedel

dārū-res ol:

1. **dārū-res ol:**
Gazel 131
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şifa verici olmak.
Derūn-ı dil-āzürde-i dūrī-i der
Dil-i zāra dārū-res ol ey dil-āver

dārū-yı dil ü cān olsun:

1. **dārū-yı dil ü cān olsun:**-*sun*
Rübai 419
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Can ve gönlün ilacı olmak.
ʿIşḳuñ ġamı dārū-yı dil ü cān olsun
Derdüñ baña ser-maye-i dermān olsun

dārū-yı füsūnumdur:

1. **dārū-yı füsūnumdur:**-*um, -dur*
Gazel 166
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sihir ilacı.
Seni bī-hūş iden meclisde dārū-yı füsūnumdur
Bu ḫāletler benüm ḫāṣıyyet-i ṣahbā-yı ḫūnumdur

dārū-yı iḳbāl:

1. **dārū-yı iḳbāl:**
Gazel 112
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saadet ilacı.
Selb-i sāmān-ı şuʿūr itmek murād itdükçe çarḫ
İbtidā dārū-yı iḳbāl ile bī-hūş itdirür

dārū-yı ʿināyetüñle:

1. **dārū-yı ʿināyetüñle:**-*üñ, -le*
Rübai 257
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Lutuf kapısı.
Bī-hūş-ı hevā-yı nefs-i bedkār oldum
Dārū-yı ʿināyetüñle sen eyle müfīḳ

dārū-yı lebüñden:

1. **dārū-yı lebüñden:**-*üñ, -den*
Gazel 515
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dudağın ilacı.
Dil-i bīmāra dārū-yı lebüñden çāre olmaz mı
Bu derd-i cān-güdāz-ı ḥasretüñ hīç yoḳ mı dermānı

dārū-yı şifādur:

1. **dārū-yı şifādur:**-*dur*
Gazel 412
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şifa ilacı.
Ṣafā-yı neşve-i cān-baḫş-ı ʿışḳ-ı ḫālet-engīzüñ
Dil-i bīmāra dārū-yı şifādur yā Resūla'llāh

dārū-yı telḫ-i hūş-rübā:

1. **dārū-yı telḫ-i hūş-rübā:**
Kaside 26
Mısra: **126**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hoş gönül alıcı sevgilinin acı ilacı.
Kemāl-i ḥüzn ü melāl ile bī-şuʿūr oldum
Ki ʿaḳlum aldı bu dārū-yı telḫ-i hūş-rübā

dārū-yı vuṣlat:

1. **dārū-yı vuṣlat:**
Gazel 160
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşma ilacı, devası.
ʿĀşıḳı bī-hūş ider dārū-yı vuṣlat böyledür
Sāḳiyā keyfiyyet-i cām-ı maḥabbet böyledür

daʿvā:

1. **daʿvā:**
Gazel 140
Mısra: **10**
Bir meziyetin kendinde bulunduğunu ileri sürme, iddia.
Buña ey müddeʿī derd-i maḥabbet dirler el-ḥāṣıl
Senüñ ẓann itdigüñ daʿvā degül bir başḳa sevdādur

2. **daʿvā:**
Gazel 486
Mısra: **4**
Bir meziyetin kendinde bulunduğunu ileri sürme, iddia.

Ḥaḳīḳatde ʿibāda ʿadl-i ṣırf u maḥż-ı ḥikmetdür
O daʿvā kim anuñ faṣlında taḳdīrüñ ola ḳāżī

3. **daʿvāyı:**-*y, -ı*
Kaside 22
Mısra: **50**
Mesele, konu.
Bilür ehl-i dilüñ mā-fī'ż-żamīrin keşf-i ḥāl eyler
Bu burhān-ı müsellemdür ider taḥḳīḳ daʿvāyı

4. **daʿvāyı:**-*yı*
Rübai 30
Mısra: **1**
İddia.
Daʿvāyı ḳo ey müddeʿī-i bī-pervā
Müşkil saña ilhām ile farḳ-ı iġvā

daʿvā iderdi:

1. **daʿvā iderdi:**-*er, -di*
Kaside 26
Mısra: **274**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İddiada bulunmak, bir konuyu savunmak.
Netīce her ne ḳadar mücrim ise ol nā-çīz
İderdi ḳulluġumı ṣıdḳ-ı bāl ile daʿvā

daʿvāsı olsa:

1. **daʿvāsı olsa:**-*sı, -sa*
Gazel 499
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İddia etmek, çekişmek.
Fiġānı ʿālemi ṭutmazdı ʿandelībüñ eger
Ḳarīn-i semʿ-i ḳabūl-i gül olsa daʿvāsı

daʿvā-yı ʿışḳuñda:

1. **daʿvā-yı ʿışḳuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 424
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk iddiası.
Ḳuṣūrum bī-nihāyetdür benüm daʿvā-yı ʿışḳuñda
Dirīġā şerm-sār-ı müddeʿāyam yā Resūla'llāh

daʿvā-yı kemāl itsem:

1. **daʿvā-yı kemāl itsem:**-*se, -m*
Rübai 363
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Olgunluk kavgası etmek.
Ammā yine daʿvā-yı kemāl itsem olur
Zīrā ḳul olan saña ola ḥāşā kim

daʿvā-yı muḥaḳḳıḳda:

1. **daʿvā-yı muḥaḳḳıḳda:**-*da*
Rübai 279
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hakikate erişmenin davası.
Daʿvā-yı muḥaḳḳıḳda muḳallidde meʾāl
-

daʿvā-yı mükāfāt itmem:

1. **daʿvā-yı mükāfāt itmem:**-*me, -m*
Rübai 358
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ödüllendirme uğraşında bulunmak.
Düşmenlerüme ḳaṣd-ı mücāzāt itmem
Aḥbābuma daʿvā-yı mükāfāt itmem

daʿvā-yı neşāṭ:

1. **daʿvā-yı neşāṭ:**
Gazel 249
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mutluluk kavgası.
Bü'l-ʿaceb merdüm beni bir ḥāle ḳoymaz rūzgār
Serde sevdā-yı saʿādet dilde daʿvā-yı neşāṭ

daʿvā-yı neşāṭ eyleme:

1. **daʿvā-yı neşāṭ eyleme:**-*me*
Gazel 249
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mutluluk davası eylemek.
Tā ġam-ı ʿışḳı o māhuñ sende māder-zāddur
Ey Naḥīfī eyleme bīhūde daʿvā-yı neşāṭ

daʿvā-yı ʿubūdiyyet ider:

1. **daʿvā-yı ʿubūdiyyet ider:**-*er*
Rübai 510
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kulluk etme davasında bulunmak.
Dil ḫādim olup naʿt-i Resūla'llāha
Daʿvā-yı ʿubūdiyyet ider ol şāha

daʿvā-yı ulūhiyyet iden:

1. **daʿvā-yı ulūhiyyet iden:**-*en*
Gazel 347
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tanrılık kavgası etmek.
Şāh-ı dehr olsa da daʿvā-yı ulūhiyyet iden
Nār-ı ḳahr-ı Ḥaḳ ile virmem emānı yaḳaram

daʿvā-yı vaṭan itmeyeler:

1. **daʿvā-yı vaṭan itmeyeler:**-*me, -ye, -ler*
Gazel 390
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Vatan kavgası etmek.
Beni bir mertebe ʿışḳuñ ile nālān it kim
Dil ü cān itmeyeler bir daḫi daʿvā-yı vaṭan

dāver-i dād-āşinā:

1. **dāver-i dād-āşinā:**
Gazel 63
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Adaletten anlayan vezir, temsilci II Hz. Muhammed.
Dāver-i dād-āşinā peyġāmber-i cinn ü beşer
Ṣāḥib-i şerʿ-i müʾeyyed şāh-ı mülk-i maʿdelet

dāver-i dād-āver-i ʿālem:

1. **dāver-i dād-āver-i ʿālem:**
Tarih 16
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyanın yardım getiren adaletli hükümdarı.
Yaʿnī Sulṭān Aḥmedü'bni Ḫān Muḥammed kim odur
Dāver-i dād-āver-i ʿālem şeh-i encüm-sipāh

dāver-i devlet-mevfūr:

1. **dāver-i devlet-mevfūr:**
Kaside 27
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bahtı bol vezir.
Bāreke'llāh eyā dāver-i devlet-mevfūr
Olmada gün gibi günden güne nāmuñ meşhūr

dāver-i ferḫunde-cenāb:

1. **dāver-i ferḫunde-cenāb:**
Rübai 49
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bahtı açık efendinin veziri II Hz. Ömer.
Ol yāver-i dīn dāver-i ferḫunde-cenāb
Yaʿnī ki Cenāb-ı ʿÖmerü'bni'l-Ḫaṭṭāb

dāver-i seyf ü ḳalem:

1. **dāver-i seyf ü ḳalem:**
Tarih 29
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ilim ve kılıcın şahı II Sultan I. Mahmut.
Şāh-ı ferḫunde-ʿalem server-i Maḥmūd-şiyem
Dāver-i seyf ü ḳalem ṣāḥib-i baḫt-ı mesʿūd

daʿvet olursa:

1. **daʿvet olursa:***-ur, -sa*
Gazel 258
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çağrılmak, buyur edilmek.
Vaṣluña daʿvet olursa bu Naḥīfī ġam yimez
Ger daḫi Baġdād olursa ʿāṣıḳa olmaz ırag̱

daʿvet-i ḫāṣ-ı miʿrāc:

1. **daʿvet-i ḫāṣ-ı miʿrāc:**
Kaside 10
Mısra: **43**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Miraç'ın kendine mahsus daveti.
Odur daʿvet-i ḫāṣ-ı Miʿrāc ile
Olan vāṣıl-ı rütbe-i ḳurb-ı tām

daʿvet-i mevlā:

1. **daʿvet-i mevlā:**
Kaside 11
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın daveti.
Oldı çün z̤ātuñ müşerref daʿvet-i mevlā ile
Eyledüñ Miʿrac o şeb keyfiyyet-i isrā ile

daʿvī-i ḫidmet:

1. **daʿvī-i ḫidmet:**
Kaside 22
Mısra: **79**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hizmet davası.
Ne ḫaddümdür benüm faḫr-ı cihāna daʿvī-i ḫidmet
Şeref besdür olursam ḫāk-i vālā-pāye-i pāyı

daʿvī-i kevkebe-i ḫüsn ü melāḫat:

1. **daʿvī-i kevkebe-i ḫüsn ü melāḫat:**
Gazel 283
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik ve letafet yıldızının davası.
Daʿvī-i kevkebe-i ḫüsn ü melāḫat dem olur
Naḳl ü taḥṣīlde muḥtāc-ı güvāh olsa gerek

daʿvī-i keyfiyyet-i ʿışḳa:

1. **daʿvī-i keyfiyyet-i ʿışḳa:***-a*
Gazel 6
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk halinin davası.
İʿtirāf-ı ʿacz ile ikş̤ār-ı z̤ikr-i midḥatüñ
Daʿvī-i keyfiyyet-i ʿışḳa yeter şāhid bağa

daʿvī-i küstāḫ:

1. **daʿvī-i küstāḫ:**
Kaside 27
Mısra: **119**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Küstah kavga.
Gerçi bu daʿvī-i küstāḫ degüldür ḫaddim
Söz hemān itmededür saʿy ile ṣarf-ı maḳdūr

daʿvī-i ser-geştegān-ı rūzgārı:

1. **daʿvī-i ser-geştegān-ı rūzgārı:**-*ı*
Kaside 19
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Feleğin dönen davası.
Daʿvī-i ser-geştegān-ı rūzgārı görmege
Cāy-gāh-ı ḳubbe-i eflāke geldi Müşterī

daʿvī-i seyr-i melekūt ider:

1. **daʿvī-i seyr-i melekūt ider:**-*er*
Rübai 216
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çok büyük, uçsuz bucaksız mülkün seyir davası.
Zuʿmınca ider daʿvī-i seyr-i melekūt
Bī-çāre zemīn ü āsumānı bilmez

daʿvī-i şıdḳ-ı tevḥīd:

1. **daʿvī-i şıdḳ-ı tevḥīd:**
Rübai 31
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Birlik doğruluğunun davası.
İsbāt olınup daʿvī-i şıdḳ-ı tevḥīd
Nefy oldı heyūlā-yı vücūdum ḥālā

dāye-i kevn ü mekān:

1. **dāye-i kevn ü mekān:**
Rübai 292
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya ve ahiretin şefkatlisi.
Ey zīver-i dūş dāye-i kevn ü mekān
Telmīḥ idi şaḳḳ-ı māha şerḥ-i ṣadruñ

de:

1. **de:**
Gazel 1
Mısra: **11**
Dahi, de (bağlaç).
Bir gün bizi de vāṣıl-ı baḥr-ı merām ider
Bir ḳaṭre-i kemīneyi ʿummāñ ider Ḫudā

2. **de:**
Gazel 10
Mısra: **8**
"Ama, ancak" anlamında bağlaç.
Ḳanı selāmı ḳanı bir peyāmı cānānuñ
Ṣabā sensüñ de işüñ hep hevā imiş ḥayfā

3. **de:**
Gazel 12
Mısra: **5**
Dahi anlamındaki ek.
Açılup sen de başla güftāra
Nedür ey ġonçe-fem bu istiġnā

4. **de:**
Gazel 18
Mısra: **3**
Dahi, de (bağlaç).
Niçe kām-āver-i pā-būs olursar sen de inṣāf it
Reh-i ʿışḳında pā-māl olmayanlar ḫāk-i pāy-āsā

5. **de:**
Gazel 19
Mısra: **10**
Dahi, de (bağlaç).
N'ola tā ḥaşre dek
bāḳī ḳalursa ḥasretüñ dilde
Naḥīfī de ḥicāb-ı ʿarż-ı vuṣlat sende istiġnā

6. **de:**
Gazel 23
Mısra: **1**
Dahi, de (bağlaç).
Beni ḫāk itse de derd ü belā-yı fürḳatüñ cānā
Giyāh-ı ḳabrüm eyler ārzū-yı vuṣlatuñ cānā

7. **de:**
Gazel 34
Mısra: **5**
Dahi, de (bağlaç).
Şimdi biñ ḳayda düşürdi ser-i zülfüñ de beni
Gerçi bir ḳayd idi evel dil-i bīmār baña

8. **de:**
Gazel 74
Mısra: **3**
Dahi anlamındaki ek.
Ḫarāb-ender-ḫarāb-ı ʿışḳ-ı yār olsaḳ n'ola biz de
Ki sāḳī mest elinde sāġar-ı ʿālem-nümā ser-mest

9. **de:**
Gazel 83
Mısra: **8**
Dahi anlamındaki bağlaç.
Pes fenādur işbu menzil çün görürsin ʿāḳıbet
Devlet-i ʿuḳbā dilerseñ işbu fānīden de geç

10. **de:**
Gazel 117
Mısra: **10**
Dahi, de (bağlaç).
Pīş ü pesüñde şevḳ ile rū-māl olup gider
Sāyeñ de saña bencileyin mübtelā mıdur

11. **de:**
Gazel 146
Mısra: **6**
Dahi, de (bağlaç).
Çekilmiş kūşeye bīm-i nigāh-ı cān-güdāzuñla
Meger ġamzeñ de çeşm-i bī-emānuñdan hirāsāndur

12. **de:**
Gazel 157
Mısra: **14**
Dahi anlamındaki ek.
Neden dil-beste olduñ tā bu deñlü bezm-i fānīye
Naḥīfī ben de bildüm ki ne ʿaḳl u ne şuʿūruñ var

13. **de:**
Gazel 163

Mısra: **4**
Dahi, de (bağlaç).
Göz ḳapatmaz nālesi bülbüllerüñ bir dem aña
Ġonçe de gülşende ʿaḳlınca ṣafā-yı ḫ∨ab ider

14. **de:**
Gazel 171
Mısra: **6**
" dahi, de (bağlaç)".
Çeşmine iʿlām ider ḳaṣd-ı nigāh itdüklerim
Ġamze-i bī-raḥm-i dil-ber de ʿaceb ġammāz olur

15. **de:**
Gazel 194
Mısra: **8**
Dahi, de (bağlaç).
Ne serv-i ser-bülend-i bāġ-ı dil-keş oldıġuñ gördük
Hele bildüñ mi sen de ey ṣabā ol meh-liḳā kimdür

16. **de:**
Gazel 199
Mısra: **7**
Dahi anlamındaki ek.
Sen de ey serv-i revān-ı çemen-i ʿişve hele
Nāzükāne nedür ol şīve-i ṭarz u reftār

17. **de:**
Gazel 200
Mısra: **10**
Dahi anlamındaki ek.
Yine müstaġnī-i ārām-ı dil-i nā-kāmuz
Girse de destümüze dāmen-i ümmīd-i kenār

18. **de:**
Gazel 215
Mısra: **3**
Dahi anlamındaki ek.
Sen hemān ʿarż-ı viṣāl eyle bize biz de saña
Cānı teslīm ile vaʿdemüzi incāz iderüz

19. **de:**
Gazel 217
Mısra: **5**
" dahi, de (bağlaç)".
O ṣūḫ-ı dilsitāna biñ suʾāl-i vuṣlat itsem de
İder ʿarż-ı teġāfül bir cevāb-ı mā-ḥaṣal virmez

20. **de:**
Gazel 233
Mısra: **11**
Dahi anlamındaki ek.
El virürse bize de ṣaḫṣ-ı emel ey dil-i zār
Biz de bir gün oluruz maẓhar-ı luṭf-ı pā-būs

21. **de:**
Gazel 233
Mısra: **12**
Dahi anlamındaki ek.
El virürse bize de ṣaḫṣ-ı emel ey dil-i zār
Biz de bir gün oluruz maẓhar-ı luṭf-ı pā-būs

22. **de:**
Gazel 239
Mısra: **9**
Dahi, de (bağlaç).
Sāġar-be-dest ṣevḳ olalum bize de ey göñül
Zühhād iderse ḫırḳa-i sālūsı zīb-i dūş

23. **de:**
Gazel 240
Mısra: **10**
Dahi, de (bağlaç).
Naḥīfī ol büt-i dīrīne bizden kesmedi luṭfın
Kişinüñ ben de bildüm eski yāri düşmen olmazmış

24. **de:**
Gazel 261
Mısra: **15**
Söylemek.
De Naḥīfī esicek bāġ-ı tene bād-ı ecel
Bilüben ḳadrini el bağlaya ḫūbān ṣaf ṣaf

25. **de:**
Gazel 265
Mısra: **8**
Dahi, de (bağlaç).
Āḫirü'l-emr ider efkende ḥaẓīż-i ḫāke
Seni dehr itse de pīrāye-i bām-ı ʿayyūḳ

26. **de:**
Gazel 285
Mısra: **8**
Dahi anlamındaki ek.
Şerm ider saña niyāz eylemege bī-çāre
Ḥālini sen de bilürsin bu dil-i maḥcūbuñ

27. **de:**
Gazel 286
Mısra: **8**
Dahi, de (bağlaç).
Sīnemi nāvek-i müjgānına ṭutdum yārüñ
Ben de mecrūḥuñam ey ḳaşı kemānum diyerek

28. **de:**
Gazel 294
Mısra: **6**
Dahi anlamındaki ek.
İḫtiyār itdüm seni ḫūbān içinde ḥāṣılı
Nev-cevānum her ne deñlü cevre de muʿtād iseñ

29. **de:**
Gazel 300
Mısra: **7**
Dahi, de (bağlaç).
Şikeste eyle göñül sen de cām-ı maʿṣiyeti
Ḥarīm-i maṣṭabda tevbe-i naṣūḥ iderek

30. **de:**
Gazel 301
Mısra: **6**
Dahi, de (bağlaç).
Dil ü cān çoḳ mı reh-i vuṣlata iḥsān eyleñ
Siz de bir kerre o ṣūḫı o cefā-kārı görüñ

31. **de:**
Gazel 320
Mısra: **8**
Dahi, de (bağlaç).
Dil ḥazīn olma saña imsāk-i luṭfından ṣaḳın
Cevri de ol āfetüñ bir başḳa ʿālemdür göñül

32. **de:**
Gazel 324
Mısra: **8**
Dahi, de (bağlaç).

Riʿāyet gösterüp ādāb-ı ʿışḳa
Bu yolda sen de merd-i dil-pesend ol

33. **de:**
Gazel 335
Mısra: **12**
Dahi, de (bağlaç).
Girān geldi baña meclisde ġāyet minnet-i sāḳī
Anuñçün ben de ṣahbā yerine ḫūn-ı ciger çekdüm

34. **de:**
Gazel 344
Mısra: **6**
Dahi, de (bağlaç).
Niçe aġlatduñ ise sen bu dil-i ṣeydāyı
Seni de derd-i maḥabbet ile giryān göreyüm

35. **de:**
Gazel 344
Mısra: **14**
Dahi, de (bağlaç).
Sen Naḥīfîye cefāyı ne ḳadar eyler iseñ
Ol ḳadar ben de anı ḫurrem ü ṣādān göreyüm

36. **de:**
Gazel 349
Mısra: **8**
Dahi, de (bağlaç).
Vādī-i ʿışḳ u maḥabbetde teferrüd eyledüm
Ben de ḥālümce cünūn-ı ʿışḳ ile bir dāneyem

37. **de:**
Gazel 352
Mısra: **18**
Dahi, de (bağlaç).
Ey Naḥīfî gerçi hem-demsin baña ẓāhirde sen
Sen de bilmezsin benüm bir cāy-ı pinhāndur yerüm

38. **de:**
Gazel 353
Mısra: **2**
Dahi, de (bağlaç).
Āhum yeter ʿadūya eger ehl-i derd isem
Düşmenlerümle söyleşürem ben de merd isem

39. **de:**
Gazel 393
Mısra: **9**
Dahi, de (bağlaç).
Siz de inṣāf eyleñüz lāyıḳ mıdur ol ṣūḫa kim
ʿAşıḳ-ı dīrīneye aġyārı tercīḥ eylesün

40. **de:**
Gazel 421
Mısra: **2**
Dahi, de (bağlaç).
Ḥarīm-i der-gehüñdür cāy-gāhum yā Resūla'llāh
İki ʿālemde de sensin penāhum yā Resūla'llāh

41. **de:**
Gazel 426
Mısra: **10**
Dahi, de (bağlaç).
Nigāh-ı şefḳatüñden ben ġarīb ü zārı dūr itme
Yoluñda ben de kemter ḫāk-i pāyam yā Resūla'llāh

42. **de:**
Gazel 435
Mısra: **6**
Dahi, de (bağlaç).
Güzeller çıḳdılar ʿuṣṣāḳ ile hep seyr-i gülzāra
Benümle sen de gel ey ġonçe-fem gül-geşt-i bāġ eyle

43. **de:**
Gazel 444
Mısra: **15**
Dahi, de (bağlaç).
Hele bir kerre de rūz-ı ḥisāb eyle endîşe
Ġurūr-ı ḥüsn ile ʿuṣṣāḳa cevr-i bī-ḥisāb itme

44. **de:**
Gazel 447
Mısra: **14**
Dahi, de (bağlaç).
Dün Naḥīfî-i ʿabā-pūşı temāşā eyledüm
Er yaturmış ben de bildüm ḫırḳa-i peşīmende

45. **de:**
Gazel 447
Mısra: **10**
Dahi, de (bağlaç).
Şefḳat itdüm ser-bürīde kākül-i yāri görüp
Raḥm idermiş gāhī ādem kāfir-i bī-dīne de

46. **de:**
Gazel 470
Mısra: **11**
Dahi, de (bağlaç).
Cümlenüñ ḫāk-i rehi biz de Naḥīfî-zāruz
Nükte-senc olmaġa ḥācet ne süḫan-gūlar ile

47. **de:**
Gazel 476
Mısra: **3**
Dahi, de (bağlaç).
Sen de inkār idemezsin hele ḳurbānuñ olam
Bu ḳadar şīve ile āfet-i cān oldıġuña

48. **de:**
Gazel 481
Mısra: **8**
Dahi, de (bağlaç).
Zāhidā ḫ∨āhiş-i dil olmamaḳ olmaz ammā
Hele bir pāre de terk-i ṭamaʿ-ı ḫām olsa

49. **de:**
Gazel 521
Mısra: **2**
Dahi, de (bağlaç).
Çemende güllerüñ reşk-i ruḫuñla baġrı ḫūn oldı
Siyeh ḫālüñ de vardı lāleye dāġ-ı derūn oldı

50. **de:**
Gazel 524
Mısra: **7**
Dahi, de (bağlaç).
Niçe demdür ki ben de pāymāl-i ḥasretem böyle
Benüm dest-i ümmīdüm ol ḳad-i bālāya degmez mi

51. **de:**
Kaside 3
Mısra: **55**
Dahi, de (bağlaç).
Sen de anlar gibi nā-būd olacaḳsın yarın

Dün senüñ gibi idi rıḥlet iden aḳrānuñ

52. **de:**
Kaside 8
Mısra: **159**
Dahi, de (bağlaç).
Der-geh-i Ḥaḳda baña sen de şefāʿat eyle
Cürmümi pādişehüm çün ki ben itdüm iḳrār

53. **deme:**-*me*
Kaside 8
Mısra: **7**
Söylemek.
Naẓar it ol deme kim ceyş-i şitā itdi hücūm
Nev-bahār eyledi şehr-i ʿademe yaʿnī firār

54. **de:**
Kaside 12
Mısra: **66**
Dahi, de (bağlaç).
Laḫt-ı cigerüm itme naṣīb-i dil-i düşmen
Girdimse de ger ġaflet … vü ʿişyāna

55. **de:**
Kaside 12
Mısra: **77**
Dahi, de (bağlaç).
İẓhār-ı ʿubūdiyyet idüp sen de Naḥīfī
Isār-ı senā ḳıl o şeh-i ʿālemiyāna

56. **de:**
Kaside 15
Mısra: **25**
Dahi, de (bağlaç).
Āşinā bir nigeh it rūz-ı cezāda sen de
Bu Naḥīfīye eyā Ḥażret-i Veys'el-Ḳaranī

57. **de:**
Matla 174
Mısra: **2**
Dahi anlamındaki ek.
Māh-rūlarla donandı yine ṣaḥn-ı ʿālem
N'eylesün sen de baḳ inṣāf ile zāhid ādem

58. **de:**
Matla 182
Mısra: **2**
Dahi, de (bağlaç).
Maḳarr-ı ʿāfiyet olmaḳ ne mümkin ādeme ʿālem
Fenā-yı ʿālemi endīşe eyler de ölür ādem

59. **de:**
Rübai 26
Mısra: **4**
Dahi, de (bağlaç).
Her ẕerre-i ḫāk-i ḳadem-i ḥażretüñe
Cānum da fedā ten de fedā ben de fedā

60. **de:**
Rübai 26
Mısra: **4**
Dahi, de (bağlaç).
Her ẕerre-i ḫāk-i ḳadem-i ḥażretüñe
Cānum da fedā ten de fedā ben de fedā

61. **de:**
Rübai 80
Mısra: **3**
Dahi, de (bağlaç).
Cürmüm ne ḳadar bī-ḥadd ü pāyān ise de
Ben müẕnibe sen raḥmet-i bī-pāyān it

62. **de:**
Rübai 179
Mısra: **3**
Dahi, de (bağlaç).
Hem-rāh olalum biz de Naḥīfīye bugün
Gel gel idelüm şevḳ ile ʿazm-ı gülzār

63. **de:**
Rübai 232
Mısra: **4**
Dahi, de (bağlaç).
Ey nūr-ı Ḫudā neşve-i naʿtüñle n'ola
Her şām ü seḥer ben de olursam pür-cūş

64. **de:**
Rübai 357
Mısra: **4**
Dahi, de (bağlaç).
Biñ var ise de naġme-serā-yı medḥüñ
Ben de der-i luṭfuñda bir ednā ḳuluñam

65. **de:**
Rübai 357
Mısra: **3**
Dahi, de (bağlaç).
Biñ var ise de naġme-serā-yı medḥüñ
Ben de der-i luṭfuñda bir ednā ḳuluñam

66. **de:**
Rübai 363
Mısra: **2**
Dahi, de (bağlaç).
Ben gerçi ki maʿnīde baḳılsa ḫāküm
Ṣūretde de hem-reng-i ḫas ḫāṣāküm

67. **de:**
Rübai 374
Mısra: **4**
Dahi, de (bağlaç).
Sen mühtedī-i rıżā-yı pāküñ eyle
Güm-rāh ise de dil-i ḫaṭā-ālūdum

68. **de:**
Rübai 382
Mısra: **3**
Dahi, de (bağlaç).
Ben her ne ḳadar ġayrı ḳıyās itsem de
Ya Rab sañadur teveccüh ü maḳṣūdum

69. **de:**
Rübai 511
Mısra: **2**
Dahi, de (bağlaç).
Oldı o şehe ins ü melāʾik bende
Şevḳ ile n'ola bende olursam ben de

70. **de:**
Tahmis 7
Mısra: **21**
Dahi anlamındaki ek.
Dirīġ itme eger kim naḳd-i cān isterse de cānān
Muṭīʿ olmaḳ gerek maʿşūḳa elbet ʿāşıḳ-ı nālān

71. **de:**
Tahmis 10
Mısra: **38**
Dahi anlamındaki ek.
Pādişāhum saña biñ cān ile oldum bende
Kerem ü şefḳat idüp bendeñe luṭf it sen de

72. **de:**
Tarih 10
Mısra: **17**
Dahi anlamındaki ek.
Bī-nuḳaṭ ben de Naḥīfī böyle didüm tārīḫin
Dehre ṭoġdı bir cüvān sulṭān ol ʿAbdü'l-mecīd

debdebe-i ḥaşmet:

1. **debdebe-i ḥaşmet:**
Gazel 263
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Büyüklüğün şatafatı.
Sālārıyam ol kāfilenüñ rāh-ı ṭalebde
Kim debdebe-i ḥaşmet ü şıyt-ı ceresüm yoḳ

debdebe-i rifʿatüñe:

1. **debdebe-i rifʿatüñe:**-*üñ, -e*
Rübai 287
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mertebenin şaşası.
Tā maḥşere dek debdebe-i rifʿatüñe
Olmaḳda füzūn naġme-i -

debīr-i çarḫ:

1. **debīr-i çarḫ:**
Rübai 98
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Feleğin katibi.
Müsvedde-i naʿtini beyāż itmek içün
İtmekde debīr-i çarḫ maḥv ü iṣbāt

debistān:

1. **debistāna:**-*a*
Gazel 175
Mısra: **3**
Mektep, okul.
Tekmīl-i ʿışḳ ider bu debistāna her gelen
Yoḫsa ne ders-i hecr ü ne baḥṣ-i ferāġ olur

def:

1. **def:**
Gazel 262
Mısra: **6**
Zilli ve pullu bir çembere gerilmiş deriden yapılan çalgı.
ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳlaruñ ġarḳ eylemiş baḥr-ı cefā
Nāle ile nāya döndi şimdi oldı sīne def

2. **def:**
Rübai 545
Mısra: **1**
Zilli ve pullu bir çembere gerilmiş deriden yapılan çalgı.
Biñ kerre fiġān itse rebāb ü def ü ney
Gird-āb-ı belādur baḳamam meclis-i mey

defʿ ider:

1. **defʿ ider:**-*er*
Gazel 495
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Başından savmak.
El üstünde ṭutar cümle anı erbāb-ı istiġnā
O kim bezm-i edebden defʿ ider pāy-ı temennāyı

defʿ idisersin:

1. **defʿ idisersin:**-*iser, -sin*
Tahmis 4
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Başından savmak.
Niçe yüz biñ kişiden defʿ idisersin ʿaṭşı
ʿİllet-i gāʾiye-i kevn ü mekānsın el-ḥaḳ

defʿ olur:

1. **defʿ olur:**-*ur*
Kaside 26
Mısra: **187**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yok olmak, ortadan kalkmak; uzak durmak, uzaklaşmak.
Ki bir teveccüh ile defʿ olur ġumūm u hümūm
Güşāde-ḫāṭır ola bunca bendegān-ı Ḫudā

defʿa:

1. **defʿa:**
Kıt'a 38
Mısra: **10**
Kez, kere.
Bu ẓāhir kim penāh ü mültecā ʿadd itdigi ādem
Degüldür defʿa ḳādir gelse ḫ∨āb-ı ġaflet-efşānı

2. **defʿada:**-*da*
Rübai 94
Mısra: **3**
Kez, kere.
Her defʿada on seyyi'esi maḥv olınup
Taḥrīr olınur defterine on ḥasenāt

defʿaten:

1. **defʿaten:**
Tarih 33
Mısra: **18**
Anında, hemen.
Gelmez iken ḫāṭır-ı ḫalḳa bu feṭḥ-i bī-ʿadīl
Defʿaten geldi ẓuhūra bu peyām-ı dil-güşā

defʿ-i ġam olur:

1. **defʿ-i ġam olur:**-*ur*
Gazel 278
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Gamı defetmek.
Luṭfuñı itdükçe taḫayyül senüñ
Dilden olur defʿ-i ġam u hemm ü bāk

defʿ-i ġamdur:

1. **defʿ-i ġamdur:**-*dur*
Matla 269
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gamı deffetmek.
Defʿ-i ġamdur diyü nūş itme ṣaḳın cām-ı Cemi
Ki ġamuñdan daḫi efzūnter olur ṣoñra ġamı

defʿ-i ġam-ı dehre:

1. **defʿ-i ġam-ı dehre:**-*e*
Kaside 3
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zaman gamının defi.
Çāredür defʿ-i ġam-ı dehre dimekden ḥaẕer it
Ġamını ṣoñra görürsin mey-i ġam-fersānuñ

defʿ-i ḫazen itse:

1. **defʿ-i ḫazen itse:**-*se*
Gazel 93
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gamı yok etmek.
Her āfitāb-ı sīm-ten dönmüş hilāle rūzeden
İtse n'ola defʿ-i ḫazen teşrīf-i ṣevḳ-encām-ı ʿıyd

defʿ-i ḫumār:

1. **defʿ-i ḫumār:**
Gazel 224
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İçkiden sonra gelen baş ağrısından kurtulma.
Ḳalmadı bir ḳaṭre mey defʿ-i ḫumār içün bile
Āh kim ṣahbā-yı ʿişretden tehīdür cāmumuz

defʿ-i ḫumār eylediler:

1. **defʿ-i ḫumār eylediler:**-*di, -ler*
Kaside 8
Mısra: **42**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İçkiden sonra gelen baş ağrısı ve sersemliği giderme.
Ṣāhid-i ġonca alup destine zerrīn ḳadeḥi
Seḥerī bülbül ile eylediler defʿ-i ḫumār

defʿ-i ḫumāra:

1. **defʿ-i ḫumāra:**-*a*
Gazel 170
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İçkiden sonra gelen baş ağrısından kurtulma.
Getür defʿ-i ḫumāra būs-ı laʿlüñ sāḳiyā luṭf it
Benüm şimden girü hecrüñle maḫmūr oldıġum demdür

2. **defʿ-i ḫumāra:**-*a*
Gazel 500
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İçkiden sonra gelen baş ağrısından kurtulma.
Bezm-i viṣālüñ oldum maḫmūr-ı iftirāḳı
Defʿ-i ḫumāra luṭf it bir himmet eyle sāḳī

defīne:

1. **defīne:**
Kaside 1
Mısra: **9**
Toprak altına gömülerek saklanmış para veya değerli şeyler, gömü.
Sen defīne ḳaṣdına ḥafr-ı türāb itmekdesin
Defn içün bir gün seni iller ider ḥafr-ı türāb

defīn-i kūşe-i nisyān olur:

1. **defīn-i kūşe-i nisyān olur:**-*ur*
Gazel 506
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Unutkanlık köşesinin defini olmak.
Olan leb-ā-leb-i naḳd-ı kemāl ü faẕl u hüner
Defīn-i kūşe-i nisyān olur ḫızāne gibi

defn:

1. **defn:**
Kaside 1
Mısra: **10**
Gömmek, mezara koymak.
Sen defīne ḳaṣdına ḥafr-ı türāb itmekdesin
Defn içün bir gün seni iller ider ḥafr-ı türāb

defn eyle:

1. **defn eyle:**
Gazel 276
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gömmek.
Firāḳuñ nārına düşdüm irersem ḥālet-i nezʿa
Beni sīneñde defn eyle ḳamer-veş sīne-pāk ancaḳ

defter:

1. **defterüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 107
Mısra: **17**
Defter (sevgilinin âşıklarını kaydettiği defter).
Nāḥīfī nāmı ʿaceb defterüñde var mı didüm
O ġonçe-fem didi mesṭūrdur muḳayyeddür

2. **defterine:**-*i, -n, -e*
Rübai 94
Mısra: **4**
Defter II Amel defteri.

Her defʿada on seyyi'esi maḥv olınup
Taḥrīr olınur defterine on ḥasenāt

defter ü dīvān:

1. **defter ü dīvān:**
Tahmis 8
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Defter ve divan.
Vaṣf-ı ḳaddüñle ḫırām itse ʿalem gibi ḳalem
Leşker-i saṭr çeker defter ü dīvān ṣaf ṣaf

defter ü dīvānum:

1. **defter ü dīvānum:**-*um*
Gazel 445
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Defter ve divan.
Benden isterse ḥisāb-ı ġam-ı ʿışḳı ol şāh
Ey Naḥīfī varayum defter ü dīvānum ile

defter-i elṭāf u iḥsāna:

1. **defter-i elṭāf u iḥsāna:**-*a*
Gazel 417
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Himmet ve lütuf defteri II amel defteri.
Budur senden niyāzum defter-i elṭāf u iḥsāna
Naḥīfī nāmını eyle muḳayyed yā Resūla'llāh

defter-i eşʿārını:

1. **defter-i eşʿārını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 167
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şiir defteri.
Defter-i eşʿārını gördüm Naḥīfînüñ hele
Āferīn ancaḳ olur bir ṭabʿ-ı siḥr-āmīzi var

defter-i ḫayr ü sevābumdur:

1. **defter-i ḫayr ü ş̲evābumdur:**-*um, -dur*
Kaside 28
Mısra: **72**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevap ve hayır defteri.
Ser-i daʿvāta taḥrīr itdim istidʿā-yı meʾmūluñ
Çü elvāḥ-ı dil ü cān defter-i ḫ̲ayr ü ş̲evābumdur

defter-i himmet-i ebnā-yı zamānı:

1. **defter-i himmet-i ebnā-yı zamānı:**-*ı*
Gazel 347
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zamane insanlarının yardım defteri.
Selefüñ z̲ikrin idüp zīver-i ṭāḳ-ı eflāk
Defter-i himmet-i ebnā-yı zamānı yaḳaram

defter-i iḥsāna:

1. **defter-i iḥsāna:**-*a*
Gazel 222
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cömertlik defteri.
Yazarsın defter-i iḥsāna her bir bendeñi ammā
Senüñ hīç ḫ̲āṭır-ı bī-dādıña ben mübtelā gelmez

defter-i iḥsānına:

1. **defter-i iḥsānına:**-*ı, -n, -a*
Kaside 28
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İhsan defteri.
Yazar mı defter-i iḥsānına ben bī-nevāsın hīç
Beni maḥsūb-ı luṭf-ı yār iden kendü ḥisābumdur

defter-i ʿışḳuñda:

1. **defter-i ʿışḳuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 234
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk defteri.
Defter-i ʿışḳuñda kendüñ yazuben ben bende nām
-

defter-i ʿişyānumı:

1. **defter-i ʿişyānumı:**-*um, -ı*
Kaside 9
Mısra: **44**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İsyan defteri.
Āteş-i āh-ı ciger-sūz-ı nedāmetle tamām
Defter-i ʿişyānumı ser-cümle sūzān eylesem

defter-i kemāl itdüm:

1. **defter-i kemāl itdüm:**-*dü, -m*
Kaside 25
Mısra: **42**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Olgunluk defteri etmek.
Sen o fetḥ ü ġazā ki itmiş idüñ
Vaṣfını defter-i kemāl itdüm

defter-i luṭfuñdan:

1. **defter-i luṭfuñdan:**-*uñ, -dan*
Rübai 114
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Lütuf defteri, cömertlik defteri.
Ṭurduḳda ḥisāba defter-i luṭfuñdan
İtme bu Naḥīfî-i ġarībüñ iḫ̲rāc

defter-i nāz ü niyāzı:

1. **defter-i nāz ü niyāzı:**-*ı*
Gazel 212

Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Naz ve niyazın defteri.
İtdi resīd defter-i nāz ü niyāzı ḫaṭ
Hīç ḳalmadı senüñle ḥisāb ü kitābumuz

defter-i ʿömrimi:

1. **defter-i ʿömrimi:**-*i, -m, -i*
Kaside 8
Mısra: **169**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ömür defteri, hayat.
Defter-i ʿömrimi ṭayy eyleyicek emr-i Ḫudā
Ḫatm olup bī-ʿamel olınca o köhne ṭūmār

def-vār:

1. **def-vār:**
Kaside 8
Mısra: **124**
Def gibi.
Aġlayup ṣubḥ u mesā derd ile çeşm-i pür-ḫūn
İñlesün ney gibi dil sīne dögünsün def-vār

deg:

1. **deger:**-*er*
Gazel 171
Mısra: **9**
Değmek; dokunmak.
Dāmen-i ruḫṣat deger mi dest-i ʿuṣṣāḳa ʿaceb
Ol cefā-cū her ne dem bī-ḫod ḫarāb-ı nāz olur

2. **degmedük:**-*me, -dük*
Gazel 309
Mısra: **1**
Dokunmak, el sürmek.
ʿIyd geldi gitdi dest-i dil-rübāya degmedük
Bir ḫoş-āmed şīveye bir merḥabāya degmedük

3. **degmedük:**-*me, -dük*
Gazel 309
Mısra: **2**
Ulaşmak, erişmek.
ʿIyd geldi gitdi dest-i dil-rübāya degmedük
Bir ḫoş-āmed şīveye bir merḥabāya degmedük

4. **degmedük:**-*me, -dük*
Gazel 309
Mısra: **4**
Ulaşmak, erişmek.
Sīneñ üstinde ḳabādan ġayrı neñ gördük senüñ
Biz ki ol āyīne-i ʿālem-nümāya degmedük

5. **degmedük:**-*me, -dük*
Gazel 309
Mısra: **6**
Ulaşmak, erişmek.
Neşve-yāb olmaḳda iller cām-ı laʿlüñden senüñ
Biz yanuñda ḳaṭre-i dürd-āşināya degmedük

6. **degmedük:**-*me, -dük*
Gazel 309
Mısra: **8**
Ulaşmak, erişmek.
Bāde-i ḥasretdür ey sāḳī bizi mest eyleyen
Yoḫsa biz cām-ı şarāb-ı dil-güşāya degmedük

7. **degmedük:**-*me, -dük*
Gazel 309
Mısra: **10**
Ulaşmak, erişmek.
Gör bizüm kūtāhī-i dest-i temennāmuz ki hīç
Devlet-i ḫüsnüñde dāmān-ı vefāya degmedük

8. **degmedük:**-*me, -dük*
Gazel 309
Mısra: **12**
Ulaşmak, erişmek.
Ey Naḥīfī gerd-i rāh-ı şevḳ olup pūyān iken
Gülşen-i ʿālemde bir berg-i ṣafāya degmedük

9. **deger:**-*er*
Gazel 445
Mısra: **7**
Ulaşmak, Yetişmek, Göndermek.
Nāleden bülbüle nevbet mi deger gülşende
Hem-nişīn olsam eger ol gül-i ḫandanum ile

10. **degmez:**-*mez*
Gazel 475
Mısra: **12**
Layık, şayan.
Baña ġam-ı ebrūlaruñı çoḳ mı görürsin
Degmez miyüz ey meh yine yanuñda hilāle

11. **degmez:**-*mez*
Gazel 524
Mısra: **14**
Karşılık olmak.
Naḥīfī-i tīġ-ı ṭabʿuñ tā ki ser-tīz-i belāġatdur
Dil-i ḥussāda irmez ḫāṭır-ı aʿdāya degmez mi

12. **degmez:**-*mez*
Gazel 524
Mısra: **12**
Karşılık olmak.
Niçün dāmen-keş olmaz ġarḳa-i seyl-āb iken ʿālem
Sirişk-i çeşmüm ol serv-i semen-sīmāya degmez mi

13. **degmez:**-*mez*
Gazel 524
Mısra: **10**
Karşılık olmak.
Ser-ā-pā cismümüz mecrūḥ-ı ḫār-ı fürḳat olmışdur
Hezār efġān u zārum ol gül-i raʿnāya degmez mi

14. **degmez:**-*mez*
Gazel 524
Mısra: **8**
Karşılık olmak.
Niçe demdür ki ben de pāy-māl-i ḥasretem böyle
Benüm dest-i ümmīdüm ol ḳad-i bālāya degmez mi

15. **degmez:**-*mez*
Gazel 524
Mısra: **6**
Karşılık olmak.
Ḫayāt-ı nev baġışlar küştegān-ı hecre güftāruñ
Senüñ bir ṣoḥbetüñ biñ devlet-i dünyāya degmez mi

16. **degmez:**-*mez*
Gazel 524
Mısra: **4**
Karşılık olmak.
Ne var būs eylesek laʿl-i lebüñ ey sāḳī-i gül-rū
Dil-i ser-mestümüz bir sāġar-ı ṣahbāya degmez mi

17. **degmez:**-*mez*
Gazel 524
Mısra: **2**
Karşılık olmak.
Senüñ gülzār-ı kūyuñ cennet-i aʿlāya degmez mi
Nihāl-i ḳāmetüñ ey naḫl-i nev ṭūbāya degmez mi

18. **degmez:**-*mez*
Gazel 524
Mısra: **1**
Karşılık olmak.
Senüñ gülzār-ı kūyuñ cennet-i aʿlāya degmez mi
Nihāl-i ḳāmetüñ ey naḫl-i nev ṭūbāya degmez mi

19. **degmez:**-*mez*
Kaside 3
Mısra: **38**
Karşılık olmak.
Siḳlet-i māli bu bāzār-ı fenānuñ āḫir
Degmez ey ḫ∨āce dem-i ḫacletine mīzānuñ

20. **deger:**-*er*
Kaside 24
Mısra: **44**
Bedel, eş.
Mücāhid fī-sebīli'llāh o paşa-yı melek-ḫūyuñ
Deger bir fetḥi yüz biñ ḳahramān-ı dil-pesendāne

deg-:

1. **deger:**-*er*
Kıt'a 10
Mısra: **6**
"Değmek"; eş kıymette olmak, karşılık teşkil edecek değerde bulunmak, denk olmak.
Ṣayrafiyān-ı ḫurde-bīn didi görince ḥüsnini
Cevher-i naḳd-i cān gibi niçe ḫazīneler deger

degil:

1. **degil:**
Rübai 310
Mısra: **4**
Değil.
Ḫalḳ eyleyen esbābı viren maḳṣūdı
Ol Ḫāliḳ-ı bī-şerīküñ ġayrı degil

2. **degil:**
Rübai 314
Mısra: **4**
Değil.
Mülkiyyeti īcād ile ḳudret iledür
Beyʿ u hībe vü kesb ü verāsetle degil

degme:

1. **degme:**
Gazel 156
Mısra: **49**
Alelade, sıradan, gelişigüzel.
Bulunmaz degme bir kānda o gevher var ise şimdi
Ḫużūr-ı Āṣafīde şuʿle-perdāz-ı ġanīmetdür

2. **degme:**
Gazel 219
Mısra: **8**
Alelade, sıradan, olur olmaz.
N'ola itmezse vażʿ-ı dil-rübāyı bī-meẕāḳāne
Hümādur şāh-bāzum degme bir zāġı şikār itmez

3. **degme:**
Gazel 439
Mısra: **5**
Herhangi bir, olur olmaz, sıradan.
Ḳābil-i żabṭ olmaz idi degme bir zencīr ile
Dil kemend-i ṭūrre-i yāra giriftār olmasa

değmez:

1. **degmez:**-*mez*
Gazel 214
Mısra: **1**
Bedel olmak, karşılık gelmek, kıymetinde olmak.
Degmez mi saña nāme-i ḥasret-peyāmumuz
Varmaz mı bād-ı ṣubḥ ile bilmem selāmumuz

degül:

1. **degüldür:**-*dür*
Gazel 3
Mısra: **9**
Değil, sadece .... değil.
Encüm-i bī-ḥad degüldür āsumān üzre meger
ʿArş ü kürsī oldı yüz biñ çeşm ile ḥayrān saña

2. **degüldür:**-*dür*
Gazel 5
Mısra: **7**
"Değil", bulunduğu cümledeki bir husûsu ret, diğerini veya diğerlerini kabul ve ispat eden bir bağlaç gibi kullanılır.
Zāhidā āsān degüldür kārı ʿışḳ aṣḥābınuñ
Anlara ḫūn-ı cigerdür tekye-i ġamda ġıdā

3. **degül:**
Gazel 6
Mısra: **8**
"Değil", bulunduğu cümledeki bir husûsu ret, diğerini veya diğerlerini kabul ve ispat eden bir bağlaç gibi kullanılır.
ʿIşḳuñuñ bir zerre-i nā-çīzine biñ cān fedā
Gayrdan lāzım degül biñ neşve-i zāʾid baña

4. **degül:**
Gazel 26
Mısra: **4**
"Değil", bulunduğu cümledeki bir husûsu ret, diğerini veya diğerlerini kabul ve ispat eden bir bağlaç gibi kullanılır.
ʿUşşāḳ āh ü giryede aġyar ḫandede
Lāyıḳ degül o şūḫa bu evżāʿ-ı nā-sezā

5. **degül:**
Gazel 41
Mısra: **12**
Cümle içinde yüklemin olumsuz çekimini sağlayan kelime, değil.
Bu ḥüsn ü ān ile bu şīve-i leṭāfet ile
Sezā degül midür imżā-yı imtiyāz saña

6. **degül:**
Gazel 42
Mısra: **7**
"Değil", bulunduğu cümledeki bir husûsu ret, diğerini veya diğerlerini kabul ve ispat eden bir bağlaç gibi kullanılır.
Degül ālāyiş-i ḫār-ı siyehden dāmen āzāde
Bu gülzār-ı cihānda gerçi bunca derd olur peydā

7. **degüldür:**-*dür*
Gazel 48
Mısra: **13**
"Değil", bulunduğu cümledeki bir husûsu ret, diğerini veya diğerlerini kabul ve ispat eden bir bağlaç gibi kullanılır.
Müʾmin degüldür ol kişi kim ẕāt-ı ekremüñ
Olmazsa vālid ü veledinden aña eḥab

8. **degül:**
Gazel 51
Mısra: **4**
"Değil", bulunduğu cümledeki bir husûsu ret, diğerini veya diğerlerini kabul ve ispat eden bir bağlaç gibi kullanılır.
Ben şarāb-ı ʿışḳ ile ser-mest ü medhūşam baña
Sāḳiyā lāzım degül keyfiyyet-i cām-ı şarāb

9. **degül:**
Gazel 59
Mısra: **9**
"Değil", bulunduğu cümledeki bir husûsu ret, diğerini veya diğerlerini kabul ve ispat eden bir bağlaç gibi kullanılır.
Mīve-i şeftālūler almaḳ degül mi maḳṣaduñ
Ġam degüldür ey Naḥīfī çün yüṣīb mā yüṣīb

10. **degül:**
Gazel 87
Mısra: **14**
"Değil", bulunduğu cümledeki bir husûsu ret, diğerini veya diğerlerini kabul ve ispat eden bir bağlaç gibi kullanılır.
Naḥīfīyā hele ben böyle eyledüm idrāk
Melāl-ḫāne-i dünyā degül mekān-ı feraḥ

11. **degüldür:**-*dür*
Gazel 91
Mısra: **11**
"Değil", bulunduğu cümledeki bir husûsu ret, diğerini veya diğerlerini kabul ve ispat eden bir bağlaç gibi kullanılır.
Saña mümkin degüldür fenn-i ʿışḳı zāhidā taʿlīm
Bilürsin dād-ı Ḥaḳdur her kişiye feyż-i istiʿdād

12. **degül:**
Gazel 100
Mısra: **6**
"Değil", bulunduğu cümledeki bir husûsu ret, diğerini veya diğerlerini kabul ve ispat eden bir bağlaç gibi kullanılır.
Ser-ā-ser aṭlas-ı çarḫ oldı pāy-endāz-ı teşrīfüñ
Degül encüm nişān-ı naʿl-i zerrīn-i semendüñdür

13. **degüldür:**-*dür*
Gazel 104
Mısra: **9**
"Değil", bulunduğu cümledeki bir husûsu ret, diğerini veya diğerlerini kabul ve ispat eden bir bağlaç gibi kullanılır.
Pinhān degüldür iki gözüm rāz-ı ʿışḳumuz
Bāzārumuz bizüm senüñ ile āşikāredür

14. **degül:**
Gazel 113
Mısra: **9**
Değil.
Cihān sürūra münāsib degül anuñçündür
Cihānda ẕerre ḳadar ibtihācumuz yoḳdur

15. **degül:**
Gazel 116
Mısra: **7**
Değil.
Ben degül ey reşk-baḫş-ı Leylī-i ṣāḥib-cemāl
Ḥüsnüñ Eflāṭūn temāşā eylese Mecnūn olur

16. **degüldür:**-*dür*
Gazel 118
Mısra: **11**
"Değil", bulunduğu cümledeki bir husûsu ret, diğerini veya diğerlerini kabul ve ispat eden bir bağlaç gibi kullanılır.
Saña mümkin degüldür ʿuḳde-i dilden ḫaber virmek
Benüm müşkillerüm zīrā senüñ yanuñda āsāndur

17. **degül:**
Gazel 140
Mısra: **10**
"Değil", bulunduğu cümledeki bir husûsu ret, diğerini veya diğerlerini kabul ve ispat eden bir bağlaç gibi kullanılır.
Buña ey müddeʿī derd-i maḥabbet dirler el-ḥāṣıl
Senüñ ẕann itdigüñ daʿvā degül bir başḳa sevdādur

18. **degül:**
Gazel 144
Mısra: **6**
"Değil", bulunduğu cümledeki bir husûsu ret, diğerini veya diğerlerini kabul ve ispat eden bir bağlaç gibi kullanılır.
nāz ile ʿubūr itdi yine ceyş-i ḫayālüñ
Tende görinen dāġ degül naḳş-ı ḳademdür

19. **degül:**
Gazel 145
Mısra: **8**
"Değil", bulunduğu cümledeki bir husûsu ret, diğerini veya diğerlerini kabul ve ispat eden bir bağlaç gibi kullanılır.
Güşāde olsa o pehlū meyān-ı meclisde
Dil-i sipihre degül mihre ıżṭırāb gelür

20. **degüldür:**-*dür*
Gazel 154
Mısra: **10**
"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanılır).
Rümūz-ı ʿışḳ bir vicdāna dāʾir fendür ey ṭālib
Degüldür vāḳıf ol esrāra mollālar müderrisler

21. **degül:**
Gazel 155
Mısra: **1**
"Değil", bulunduğu cümledeki bir husûsu ret, diğerini veya diğerlerini kabul ve ispat eden bir bağlaç gibi kullanılır.
Çeşmüñ meger ḳażā ile yek-dil degül midür
Tīr-i nigāhuñ aña muʿādil degül midür

22. **degül:**
Gazel 155
Mısra: **2**
"Değil", bulunduğu cümledeki bir husûsu ret, diğerini veya diğerlerini kabul ve ispat eden bir bağlaç gibi kullanılır.
Çeşmüñ meger ḳażā ile yek-dil degül midür
Tīr-i nigāhuñ aña muʿādil degül midür

23. **degül:**
Gazel 155
Mısra: **4**
"Değil", bulunduğu cümledeki bir husûsu ret, diğerini veya diğerlerini kabul ve ispat eden bir bağlaç gibi kullanılır.
Mirʾāta baḳma bir iki gün eyle tecribe
Ṣabr eylemek firāḳuña müşkil degül midür

24. **degül:**
Gazel 155
Mısra: **6**
"Değil", bulunduğu cümledeki bir husûsu ret, diğerini veya diğerlerini kabul ve ispat eden bir bağlaç gibi kullanılır.
Mecnūn ṭaḳdı kūçe-i Leylāda nāmını
Dīvāne Ḳays ḫaylīce ʿāḳıl degül midür

25. **degül:**
Gazel 155
Mısra: **8**
"Değil", bulunduğu cümledeki bir husûsu ret, diğerini veya diğerlerini kabul ve ispat eden bir bağlaç gibi kullanılır.
Fehm eylemez mi mertebe-i ḥüsnin ol perī
Ol naḫl-i ʿışve kendiye māʾil degül midür

26. **degül:**
Gazel 155
Mısra: **10**
"Değil", bulunduğu cümledeki bir husûsu ret, diğerini veya diğerlerini kabul ve ispat eden bir bağlaç gibi kullanılır.
Şevḳ-ı ḳudūmi dīdemüzi rūşen eylese
Gelse o māh meclise ḳābil degül midür

27. **degül:**
Gazel 155
Mısra: **12**
"Değil", bulunduğu cümledeki bir husûsu ret, diğerini veya diğerlerini kabul ve ispat eden bir bağlaç gibi kullanılır.
Sāḳī ḥarīf-i ʿışrete zühhād-ı bedterüñ
Her bir kelāmı sitem-i helālil degül midür

28. **degül:**
Gazel 155
Mısra: **14**
"Değil", bulunduğu cümledeki bir husûsu ret, diğerini veya diğerlerini kabul ve ispat eden bir bağlaç gibi kullanılır.
Ancaḳ olur Naḥīfī bu siḥr-i ḥelāl āh
Yārān bu şiʿr-i dil-keşe ḳāʾil degül midür

29. **degül:**
Gazel 166
Mısra: **5**
"Değil", bulunduğu cümledeki bir husûsu ret, diğerini veya diğerlerini kabul ve ispat eden bir bağlaç gibi kullanılır.
Baña lāzım degül erbāb-ı cāhın minnetin çekmek
Benüm tevfīḳ-ı Ḥaḳ rāh-ı ṭalebde reh-nümūnumdur

30. **degül:**
Gazel 182
Mısra: **9**
Değil.
Dilā āyīneye baḳma degül maḳṣūdı cānānuñ
Kemāl-i ḥüsnini ancaḳ anuñla imtiḥān eyler

31. **degüldür:**-*dür*
Gazel 204
Mısra: **2**
"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanılır).
Hemīşe ṭurmayup cānā ġamuñla dīde ḳan aġlar
A şāhum yaluñuz çeşmüm degüldür tende cān aġlar

32. **degül:**
Gazel 205
Mısra: **13**
Değil.
Bir ḳaṭre degül baḥr-ı maʿārif dilümüzde
Ammā yine bir ḳaṭre-i ʿummān-ı ʿulūmuz

33. **degüldür:**-*dür*
Gazel 230
Mısra: **10**
Değil.
Mihnetle şād-kām-ı ümīd olmadan ise
ʿĀlemde ġam degüldür olursañ ḥazīn-i yeʾs

34. **degül:**
Gazel 263
Mısra: **6**
Değil.
Ol bülbül-i bī-lāneyem el'ān ki cihānda
Gülzār degül şimdi şikeste ḳafesüm yoḳ

35. **degül:**
Gazel 280
Mısra: **17**
Değil.
Degül miyem daḫi şāyān-ı merhem-i vuṣlat
Beni bu ḥāle ḳodı fürḳat es-selāmu ʿaleyk

36. **degüldür:**-*dür*
Gazel 282
Mısra: **5**
Değil.
Kilk-i süḫan-ārāda degüldür eşer-i şāḳ
Çāk itdi dimāġ-ı ḳalemi leẕẕet-i naʿtüñ

37. **degüldür:**-*dür*
Gazel 289
Mısra: **9**
Değil.
Cāh-ı rifʿat didigüñ çünki degüldür bāḳī
Bu ne devlet bu ne rifʿat bu ne cāh olsa gerek

38. **degül:**
Gazel 292
Mısra: **10**
Değil.
Naḫīfīyā hele ṭursun tekellüf-i tecnīs
Hüner degül midür eşʿārı ʿāşıḳāne dimek

39. **degüldür:**-*dür*
Gazel 302
Mısra: **10**
Değil, sadece .... değil.
Beni sūzān ider tāb-ı şerār-ı ġayretüñ cānā
Degüldür iḫtiyārī nāle-i ʿālem-güdāz itmek

40. **degül:**
Gazel 316
Mısra: **1**
Bulunduğu cümledeki bir husûsu ret, diğerini veya diğerlerini kabul ve ispat eden bir bağlaç gibi kullanılır.
Baḳmaz māh saña encüm-i seyyāre degül
Tābiş-i mihr-i ruḫuñ ḳābil-i nezẕāre degül

41. **degül:**
Gazel 316
Mısra: **2**
Bulunduğu cümledeki bir husûsu ret, diğerini veya diğerlerini kabul ve ispat eden bir bağlaç gibi kullanılır.
Baḳmaz māh saña encüm-i seyyāre degül
Tābiş-i mihr-i ruḫuñ ḳābil-i nezẕāre degül

42. **degül:**
Gazel 316
Mısra: **4**
Bulunduğu cümledeki bir husûsu ret, diğerini veya diğerlerini kabul ve ispat eden bir bağlaç gibi kullanılır.
Zaḫm uran cāna nigāh-ı sitemdür yoḫsa
Beni mecrūḥ iden ol ġamze-i mekkāre degül

43. **degül:**
Gazel 316
Mısra: **6**
Bulunduğu cümledeki bir husûsu ret, diğerini veya diğerlerini kabul ve ispat eden bir bağlaç gibi kullanılır.
Zülfüñe bencileyin ʿarż-ı taʿalluḳ kim ider
Her-kesüñ şāne gibi sīnesi ṣad pāre degül

44. **degül:**
Gazel 316
Mısra: **8**
Bulunduğu cümledeki bir husûsu ret, diğerini veya diğerlerini kabul ve ispat eden bir bağlaç gibi kullanılır.
Ne devā-cūy-ı taḥassür ne şifā-yāb-ı viṣāl
Hele hīç zaḫm-ı maḥabbet oñılur yāre degül

45. **degül:**
Gazel 316
Mısra: **10**
Bulunduğu cümledeki bir husûsu ret, diğerini veya diğerlerini kabul ve ispat eden bir bağlaç gibi kullanılır.
Bir sehī-serve göñül düşmemek olmaz zāhid
Dil-i şeydā bu hevādan geçemez çāre degül

46. **degül:**
Gazel 316
Mısra: **12**
Bulunduğu cümledeki bir husûsu ret, diğerini veya diğerlerini kabul ve ispat eden bir bağlaç gibi kullanılır.
Kim gider kūçe-i dildārı ḳoyup gülzāra
Ey ṣabā sencileyin her kişi āvāre degül

47. **degül:**
Gazel 316
Mısra: **14**
Bulunduğu cümledeki bir husûsu ret, diğerini veya diğerlerini kabul ve ispat eden bir bağlaç gibi kullanılır.
Ey Naḫīfī bize bu feyż-i Ḫudādur cümle
Ṭabʿumuz yoḫsa füsūn-perver-i seḫḥāre degül

48. **degüldür:**-*dür*
Gazel 317
Mısra: **12**
Bulunduğu cümledeki bir husûsu ret, diğerini veya diğerlerini kabul ve ispat

eden bir bağlaç gibi kullanılır.
Cefā-yı baḫt-ı dūndur baġrımı ḫūn eyleyen yoḫsa
Degüldür baña cevr-i dil-berān-ı bī-amān müşkil

49. **degül:**
Gazel 323
Mısra: **1**
Değil.
Ḫāṭır-ı nā-şādumuzdan hīç ġubār eksük degül
Dāʾimā āyinemüzde inkisār eksük degül

50. **degül:**
Gazel 323
Mısra: **2**
Değil.
Ḫāṭır-ı nā-şādumuzdan hīç ġubār eksük degül
Dāʾimā āyinemüzde inkisār eksük degül

51. **degül:**
Gazel 323
Mısra: **4**
Değil.
Derd-i serdür dūr olmaz fikr-i sevdā-yı ḫaṭı
Bāde-nūşān-ı maḥabbetde ḫumār eksük degül

52. **degül:**
Gazel 323
Mısra: **6**
Değil.
Çoḳ görüp ḫayfā senüñle ṣoḥbet-i yek-rūzeyi
Ṭaʿnı aġyāruñ baña leyl ü nehār eksük degül

53. **degül:**
Gazel 323
Mısra: **8**
Değil.
Çarḫ-ı ẓālim ʿāḳıbet itdi seni senden cüdā
Sevdigüm ben ḫāke cevr-i rūzgār eksük degül

54. **degül:**
Gazel 323
Mısra: **10**
Değil.
Ġonçe-i ṣad dāġı var bāġ-ı ḳażādur sīnemüz
Bülbülüz bizde dem-ā-dem āh ü zār eksük degül

55. **degül:**
Gazel 323
Mısra: **12**
Değil.
Cān virür āşüfteler kūyuñda reftāruñ görüp
Ṣayd-gāhuñda hele bir gün şikār eksük degül

56. **degül:**
Gazel 323
Mısra: **14**
Değil.
Ey Naḫīfī gülşen-i ṭabʿumda feyż-i ʿışḳ ile
Nev-be-nev yārāna şiʿr-i tābdār eksük degül

57. **degüldür:**-*dür*
Gazel 329
Mısra: **9**
Değil.
Şikāyet mihribānumdan degüldür rāh-ı ʿışḳında
Budur derdüm hemān ser-geşte-i mekr-i raḳīb oldum

58. **degüldür:**-*dür*
Gazel 333
Mısra: **3**
Değil.
ʿĀşıḳluġuma şāhid-i ʿādil mi degüldür
Evżāʿ-ı ḥazīnümle ġarībāne nigāhum

59. **degül:**
Gazel 342
Mısra: **9**
Değil.
Bir dāġ-ı dil-nevāzuña lāyıḳ degül miyem
Söyle helāk-i nāvek-i müjgānuñ oldıġum

60. **degül:**
Gazel 351
Mısra: **6**
Bulunduğu cümledeki bir husûsu ret, diğerini veya diğerlerini kabul ve ispat eden bir bağlaç gibi kullanılır.
ʿĀlemde bir ṭarīḳ ile rencīde olmasun
Benden netīce dost degül düşmen istemem

61. **degül:**
Gazel 355
Mısra: **3**
Değil.
Eksük degül işābet-i zaḫm-ı elem baña
Gūyā ki tīr-i ʿışḳa muʿayyen nişāneyem

62. **degül:**
Gazel 368
Mısra: **6**
Değil.
İtme ey āyīne naḳş-ı ḥüsn-i yāra iʿtirāż
Yoḳ degül ḥüsnüñ senüñ ammā ḥaḳīḳat sādesin

63. **degüldür:**-*dür*
Gazel 387
Mısra: **9**
"Değil", bulunduğu cümledeki bir husûsu ret, diğerini veya diğerlerini kabul ve ispat eden bir bağlaç gibi kullanılır.
Degüldür ḳābil-i ṣabr u taḥammül āteş-i dūzaḫ
Ḫuṣūṣan sen cihānda tāb-ı ḫūrşīde ṭayanmazsın

64. **degülem:**-*em*
Gazel 388
Mısra: **2**
Değil.
Ḫaclet-zedeyem ḫande-i şādī-eserümden
Memnūn degülem ḫuşkī-i müjgān-ı terümden

65. **degül:**
Gazel 395
Mısra: **6**
"Değil", bulunduğu cümledeki bir husûsu ret, diğerini veya diğerlerini kabul ve ispat eden bir bağlaç gibi kullanılır.
Erbāb-ı kemālüñ ne ʿaceb devr-i zamāne
Maḥẓūẓ degül resm-i nuḳūş-ı ḳademinden

66. **degül:**
Gazel 450

Mısra: **2**
Değil.
Gördüm o şeh-i ḥüsni dün aġyār yanında
Eksük degül elbette gülüñ ḫār yanında

67. **degül:**
Gazel 450
Mısra: **8**
Değil.
Germiyyet-i ḥüsn ile o ḫūrşīd-cenābuñ
Bir ẕerre degül ʿāşıḳ-ı bīmār yanında

68. **degülüz:**-*üz*
Gazel 450
Mısra: **4**
Değil.
Bir nīm-nigāhına bizi görmedi lāyıḳ
Ādem degülüz biz o sitem-kār yanında

69. **degül:**
Gazel 452
Mısra: **2**
Değil.
Düşdi dil-i fütāde bir şūḫ-ı bī-amāna
Ḳāniʿ degül cefāya rāżī degül fiġāna

70. **degül:**
Gazel 452
Mısra: **2**
Değil.
Düşdi dil-i fütāde bir şūḫ-ı bī-amāna
Ḳāniʿ degül cefāya rāżī degül fiġāna

71. **degül:**
Gazel 454
Mısra: **14**
Değil.
Ġayrı cānān ʿışḳına düşdi dimişler ol mehe
Bu süḫan düşmez degül aġyār-ı nā-dān üstüne

72. **degül:**
Gazel 457
Mısra: **7**
Değil.
Lāzım degül ʿināyeti ehl-i tekebbürüñ
Baḫş eyledüm ʿaṭāsını vech-i ʿabūsına

73. **degül:**
Gazel 457
Mısra: **9**
Değil.
Dünyā-pereste keşf-i ḥaḳāyıḳ revā degül
Zemzem ḳomaḳ sezā mı şarābuñ sebūsına

74. **degül:**
Gazel 464
Mısra: **10**
Değil.
Elüñden bir ḳadeh nūş eylesek ʿaḳlı ḫarāb eyler
Ayaḳ gezdürmemüz lāzım degül mey-ḫāne mey-ḫāne

75. **degüldür:**-*dür*
Gazel 465
Mısra: **4**
Değil.
ʿAraḳ-rīz-i ḥicāb oldı lebüñden sāḳiyā sāġar
Degüldür ḳaṭre-i ṣahbā o cām-ı zer-nigār üzre

76. **degüldür:**-*dür*
Gazel 466
Mısra: **4**
Değil.
Dem-i neẕẕārede tīr-i nigāhı ḳaldı ol şūḫuñ
Degüldür şekl-i müjgānum bu çeşm-i eşk-bār üzre

77. **degülsek:**-*se*, -*k*
Gazel 475
Mısra: **3**
Değil, olumsuzluk edatı.
Maʿẕūr ola bir ẕerre degülsek naẓaruñda
Biz ḳāʾilüz ey māh-liḳā seyr-i cemāle

78. **degül:**
Gazel 484
Mısra: **3**
Değil.
Yüz biñ ʿilāc olursa degül ḳābil-i neşāṭ
Ġamdan o dil ki ʿışḳ ile vāreste olmaya

79. **degüldür:**-*dür*
Gazel 501
Mısra: **7**
Değil, olumsuzluk edatı.
Ġam degüldür ʿadem iḳlīmine ʿazm eylerse
Eyleyen şām ü seḥer cān gibi hem-rāh seni

80. **degül:**
Gazel 502
Mısra: **1**
Değil.
Eksük degül elemleri derd ü belāları
Ey dil bu ʿālemüñ çekilür mi cefāları

81. **degüldür:**-*dür*
Gazel 507
Mısra: **3**
Değil.
Şehr-i ʿışḳ öyle degüldür ki anuñ ṣubḥ u mesā
Ḫavf-i aʿdā ile mesdūd ola dervāzeleri

82. **degül:**
Gazel 509
Mısra: **13**
Değil.
Degül mi rifʿat ü iḳbālüñ āḫiri idbār
Niẓām-ı ḥāle dem-i inḳılāb gelmez mi

83. **degül:**
Kaside 2
Mısra: **14**
Bulunduğu cümledeki bir husûsu ret, diğerini veya diğerlerini kabul ve ispat eden bir bağlaç gibi kullanılır.
Ḫabbe-i tesbīḥüm olsaydı nücūm-ı āsumān
Ḥaşre dek mümkin degül ḥaḳ üzre şükr-i niʿmetüñ

84. **degül:**
Kaside 3
Mısra: **111**
Değil, sadece .... değil.
Ben degül cümle ʿuṣātuñ güneh ü ʿiṣyānı
Olsa maḳrūn-ı ʿaṭā vü kerem ü iḥsānuñ

85. **degül:**
Kaside 5
Mısra: **41**
Değil.
Bir degül derd-i derūnum ey ṭabīb-i ümmetān
Ḳanḳı derde eyleyem ʿālemde tedbīr-i devā

86. **degül:**
Kaside 5
Mısra: **87**
Değil.
Ben dimek lāzım degül evṣāf-ı ḳadr ü rifʿatüñ
Vaṣf-ı taʿrīfe ne ḥācet nūr-ı mihr-i rūşenā

87. **degül:**
Kaside 5
Mısra: **145**
Değil.
Ben degül ey melceʾ-i ümmet olursa himmetüñ
Raḥm idüp ḥāl-i dil-i nālānuma rūz-ı cezā

88. **degül:**
Kaside 6
Mısra: **33**
Değil.
Ḥaddüm degül egerçi senüñ vaṣfuñ eylemek
Meʾmūl odur ki raḥmet-i Ḥaḳḳa ola sebeb

89. **degül:**
Kaside 7
Mısra: **23**
Değil.
Ḥaddüm degül evṣāfıña taḥrīḳ-i leb ammā
Maḳṣūdum odur ey meh-i tābān-ı şefāʿat

90. **degül:**
Kaside 8
Mısra: **161**
Değil.
Umaram kim yalıñız ben degül ey şāh-ı cihān
Luṭf u iḥsānuñı itdükçe cenābuñ der-kār

91. **degül:**
Kaside 11
Mısra: **54**
Değil.
Yoḫsa ey faḫr-ı cihān-ı ḥaḳḳ-ı edā-yı medḥüñe
Kimseler ḳādir degül imlā ile inşā ile

92. **degül:**
Kaside 12
Mısra: **4**
Değil.
Teşrīfi bu māh-ı şeref-ārā-yı cihānuñ
Bādī-i tefāḫür mi degül müjde-resāna

93. **degül:**
Kaside 12
Mısra: **30**
Değil.
Ümmīd-i şefāʿatla ḳudūmüñ senüñ ey māh
Ser-çeşme-i Kevşer mi degül teşne-lebāna

94. **degüldür:**-*dür*
Kaside 13
Mısra: **42**
Değil.
Ṭoḳuz ḳat maḥfaza içre felek ʿaks-i ruḫuñ şaḳlar
Degüldür mihr pür-envār çarḫ-ı çāromīn üzre

95. **degül:**
Kaside 22
Mısra: **61**
Değil.
Şühūdı bir degül māhiyyet-i ervāḥ u eşbāḥuñ
Baṣīret ehli görsün mi müsāvī nūr u ẓulmāyı

96. **degül:**
Kaside 22
Mısra: **67**
Değil.
Maḳāmumdan degül ḥālüm degül bu itdügüm taḳrīr
ʿAlā-vechi'r-rivāye eyledüm taḳlīd gūyāyı

97. **degül:**
Kaside 22
Mısra: **67**
Değil.
Maḳāmumdan degül ḥālüm degül bu itdügüm taḳrīr
ʿAlā-vechi'r-rivāye eyledüm taḳlīd gūyāyı

98. **degül:**
Kaside 22
Mısra: **74**
Değil.
Beyān-ı şükr içündür bu ḳaṣīde vaṣf-ı ẕātuñda
Degül żımn-ı ġarażda ḳīl ü ḳāl-i nükte-pīrāyī

99. **degüldür:**-*dür*
Kaside 22
Mısra: **64**
Değil.
Kimi eşbāḥa māʾildür kimi ervāḥa nāẓırdur
Bu ḫalḳuñ bir degüldür ḫilḳatinde resm-i bīnāyī

100. **degül:**
Kaside 26
Mısra: **65**
Değil.
Degül mi meymenet-i ẕātı fażl-ı Rabbānī
Ki oldur feṭḥ-i Saḳız himmetiyle çehre-nümā

101. **degül:**
Kaside 26
Mısra: **67**
Değil.
Vücūd-ı luṭf-ı ilāhī degül midür ḫalḳa
Ki emn-i ʿāleme vābeste himmeti maḥżā

102. **degül:**
Kaside 26
Mısra: **109**
Değil.
Ḥużūr-ı ʿizzetde ḥaddüm degül bu küstāḫī
Żarūret itdi bu semte ṭabīʿatı ilcā

103. **degül:**
Kaside 26
Mısra: **237**
Değil.
Degül ḳaṣīde bu ancaḳ kelām-ı mevzūndur
Ki oldı ḥāṣıl-ı mażmūnı ḥālüm inbā

104. **degül:**
Kaside 26

Mısra: **241**
Değil.
Yazıḳ degül mi ola ʿandelīb-i naʿt-i nebī
Ḫazān-ı ḥüzn ile dem-beste-i ġam-ı dünyā

105. **degüldür:**-*dür*
Kaside 26
Mısra: **204**
Değil.
Ya bir midür meger iḥsān ü himmet ü vüzerā
Degüldür ehl-i dile luṭfı ḳābil-i iḥṣā

106. **degüldür:**-*dür*
Kaside 26
Mısra: **233**
Değil.
Ḥużūr-ı ʿizzete lāyıḳ edā degüldür bu
Egerçi böyle olınmazdı midḥatüñ ammā

107. **degüldür:**-*dür*
Kaside 26
Mısra: **243**
Değil.
Revā degüldür olam ben ġam ile pejmürde
Ḫitām bulmaya ol nüsḫa-i cihān-ārā

108. **degüldür:**-*dür*
Kaside 27
Mısra: **89**
Değil.
Güft ü gūdan ġarażum şevke degüldür ḥāṣā
Rāżıyam her ne ki fermān ide Mevlā-yı Şekūr

109. **degüldür:**-*dür*
Kaside 27
Mısra: **119**
Değil.
Gerçi bu daʿvī-i küstāḫ degüldür ḥaddim
Söz hemān itmededür saʿy ile ṣarf-ı maḳdūr

110. **degüldür:**-*dür*
Kaside 28
Mısra: **57**
Değil.
Degüldür dürr ü mercān ḫāk-pāy-ı ʿizzetüñde hep
Süreyyā-rīz-i çeşm-i ḥasret ü eşk-i ḫūn-ābumdur

111. **degüldür:**-*dür*
Kaside 28
Mısra: **69**
Değil.
Degüldür ʿaks-i müjgānum o levḥ-i reh-güẕāruñda
Süṭūr-ı vaṣfuñı taḥrīre kilk-i müşk-nābumdur

112. **degüldür:**-*dür*
Kıt'a 38
Mısra: **10**
Değil.
Bu ẓāhir kim penāh ü mültecā ʿadd itdigi ādem
Degüldür defʿa ḳādir gelse ḫ∨āb-ı ġaflet-efşānı

113. **degül:**
Matla 65
Mısra: **2**
"Değil" edatı , bulunduğu cümledeki bir hususu ret, diğerini veya diğerlerini kabul ve ispat eden bir bağlaç gibi kullanılır.
Ser ü rīşümde benüm şanma ki şeyb oldı bedīd
Dūd-ı āhum daḫi pīr oldı degül mūy-ı sefīd

114. **degül:**
Matla 69
Mısra: **2**
Değil.
Derd-i ʿışḳuñdur dil-i bīmāra dermāndan leẕīẕ
Yoḳ ḫaṭā itdüm meded dermān degül cāndan leẕīẕ

115. **degüldür:**-*dür*
Matla 119
Mısra: **2**
"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanılır).
Sensin mücerred istedigüm ey nihāl-i ter
Aṣlā benüm gözümde degüldür o cāmeler

116. **degül:**
Matla 121
Mısra: **1**
"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanılır).
Çün degül ḫiẕmete şāyeste bu cism-i nā-çīz
Ṭutaram saña fedā itmek içün cānı ʿazīz

117. **degül:**
Matla 156
Mısra: **2**
"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanılır).
Fikr itmededür heybetini Beyt-i Ḫudānuñ
Bīhūde degül ditredügi ḳıble-nümānuñ

118. **degül:**
Matla 158
Mısra: **1**
"Değil", bulunduğu cümledeki bir husûsu ret, diğerini veya diğerlerini kabul ve ispat eden bir bağlaç gibi kullanılır.
Tūtiyādur ḳademüñ başdıġı yer ḫāk degül
Bilmeyen ḳadrin anuñ ṣāḥib-i idrāk degül

119. **degül:**
Matla 158
Mısra: **2**
"Değil", bulunduğu cümledeki bir husûsu ret, diğerini veya diğerlerini kabul ve ispat eden bir bağlaç gibi kullanılır.
Tūtiyādur ḳademüñ başdıġı yer ḫāk degül
Bilmeyen ḳadrin anuñ ṣāḥib-i idrāk degül

120. **degül:**
Matla 165
Mısra: **2**
"Değil", bulunduğu cümledeki bir husûsu ret, diğerini veya diğerlerini kabul ve ispat eden bir bağlaç gibi kullanılır.
Didüm ol yāre saña bir ʿabd-i kemterdür bu dil

Didi yüz biñ nāz ile ol şāh-ı ḥüsnüm kim degül

121. **degül:**
Matla 180
Mısra: **2**
"Değil", bulunduğu cümledeki bir husûsu ret, diğerini veya diğerlerini kabul ve ispat eden bir bağlaç gibi kullanılır.
Bugünden ṣoñra ben baḫtumla bīhūde ʿināد itmem
Temennā-yı viṣāl itmek degül nāmını yād itmem

122. **degüldür:**-*dür*
Matla 207
Mısra: **1**
Değil.
Vaṣfuña lāyıḳ degüldür bu dehān ile lisān
Baña bu küstaḫluḳ besdür ḥużūruñda hemān

123. **degül:**
Murabba 5
Mısra: **49**
Değil.
Bunda degül meskenüm
Yār ilidür gülşenüm

124. **degülem:**-*em*
Rübai 5
Mısra: **3**
Değil.
Ben şükr ü ṣenāya yine ḳādir degülem
Sensin saña şāyeste ṣenāya dānā

125. **degül:**
Rübai 10
Mısra: **2**
Değil.
Taż'īf olınursa ʿaded-i reml ü ḥıṣā
Ḳābil degül iḥsānuñı ʿadd ü iḥṣā

126. **degülüz:**-*üz*
Rübai 35
Mısra: **3**
Değil.
Bildürmedigüñ nesneye vāḳıf degülüz
-

127. **degül:**
Rübai 47
Mısra: **1**
Değil.
Bāḳī degül iken saña bu dār-ı fenā
Taḥṣīl ü ʿimāretde ne bu renc ü ʿanā

128. **degül:**
Rübai 56
Mısra: **3**
Değil.
Ben ẕerre degül bir yere gelse ʿālem
Kim ḳādir olur şükrüñ edāya yā Rab

129. **degülem:**-*em*
Rübai 56
Mısra: **2**
Değil.
Müstaġrıḳam iḥsān ü ʿaṭāya yā Rab
Ḳādir degülem ḥamd ü ṣenāya yā Rab

130. **degül:**
Rübai 131
Mısra: **3**
Değil.
Encüm degül ey nūr-ı Ḫudā şükrāna
Beẕl oldı senüñ yoluña ser-māye-i çarḫ

131. **degül:**
Rübai 138
Mısra: **1**
Değil.
Ḥaddüm degül iken benüm ey Rabb-i Eḥad
İtdüñ beni sen ḫādim-i naʿt-i Aḥmed

132. **degül:**
Rübai 151
Mısra: **3**
Değil.
Mümkin degül evṣāf-ı kemālüñ tekmīl
Eşcār ḳalem olsa varaḳlar ḳāġıẕ

133. **degülem:**-*em*
Rübai 157
Mısra: **3**
Değil.
Ḳādir degülem medḥüñe ben sulṭānum
Ancaḳ ġarażum ʿarż-ı ʿubūdiyyetdür

134. **degül:**
Rübai 218
Mısra: **1**
Değil.
Şāh u ümerā ile degül rifʿat ü ʿiz
Allāhdur ey ġāfil-i ser-geşte Muʿiz

135. **degül:**
Rübai 236
Mısra: **3**
Değil.
ʿAllāmesin ammā ki degül maʿlūmuñ
Nāsiḫ ile mensūḫ ʿumūm ile ḫuṣūṣ

136. **degülem:**-*em*
Rübai 240
Mısra: **3**
Değil.
Sulṭānumı vaṣf itmege ḳādir degülem
Maḳṣūd hemān eylemedür ḥālümi ʿarż

137. **degül:**
Rübai 244
Mısra: **3**
Değil.
Çeşmümde degül sürme eyā nūr-ı Ḫudā
Ḫak-i ḳademüñ dīdede itdüm maḥfūẓ

138. **degül:**
Rübai 252
Mısra: **4**
Değil.
ʿIşḳ ile pür it ḳalb-i ḥazīnüm yā Rab
Şāyeste degül gerçi o maʿnāya bu ḥarf

139. **degül:**
Rübai 270
Mısra: **3**
Değil.
Encüm degül ol gice nümāyān oldı

Ser-tā-be-ḳadem çarḫa dāġ-ı eşvāḳ

140. **degülem:**-*em*
Rübai 277
Mısra: **1**
Değil.
Ben naʿtine ḳādir degülem ol māhuñ
Yaʿnī ki o peyġām-ber-i ʿālī-cāhuñ

141. **degül:**
Rübai 294
Mısra: **2**
Değil.
Vardur sebebi gerçi ki feṯḥ-i bābuñ
Rabbüñdür o mevhibe degül erbābuñ

142. **degüldür:**-*dür*
Rübai 300
Mısra: **3**
Değil.
Māl ile menāl ile degüldür ādem
Muṭlaḳ şeref-i maʿrifetü'llāh gerek

143. **degül:**
Rübai 301
Mısra: **3**
Değil.
Bāḳī degül illā ki o vech-i bāḳī
Her mülk içün Allāhdur ancaḳ mālik

144. **degülem:**-*em*
Rübai 311
Mısra: **3**
Değil.
Ben ẕerre ḳadar nesneye ḳādir degülem
Tevfīḳuñ eger olmaz ise yār ü delīl

145. **degülsin:**-*sin*
Rübai 337
Mısra: **2**
Değil.
Bu ṭabʿ ile bilmem saña āyā ne disem
Mestāne degülsin hele mestāne disem

146. **degülem:**-*em*
Rübai 376
Mısra: **4**
Değil.
Bir bende-i ʿācizem meded itmez iseñ
Ḳādir degülem nesneye ḳāṣırdur elüm

147. **degülem:**-*em*
Rübai 431
Mısra: **4**
Değil.
Ey minnet ile ḳalbüm idenler taẕyīḳ
Bilmez degülem mülk-i tecerrüd rāhın

148. **degül:**
Rübai 436
Mısra: **1**
Değil.
Meʾmūl degül luṭf o sehī-ḳāmetden
Mülk-i dili āsūde ḳomaz ġāretden

149. **degüldür:**-*dür*
Rübai 460
Mısra: **3**
Değil.
Ṭāʿat didigüm Ḥaḳḳa degüldür lāyıḳ
ʿİṣyān didigüm ḳulluġa nā-şāyeste

150. **degül:**
Rübai 476
Mısra: **3**
Değil.
Evrāḳ degül mülk-i ʿademden eşcār
Gelmekde yeşil yapraḳ ile yārāna

151. **degülem:**-*em*
Rübai 492
Mısra: **1**
Değil.
Lāyıḳ degülem gerçi der-i devletüñe
Luṭfuñla ḳabūl eyle beni ḫidmetüñe

152. **degül:**
Rübai 507
Mısra: **3**
Değil.
Ḳandīl degül beşāret-i ẕātuñ içün
Nūr indi bu şeb şeʿāʾir-i İslāma

153. **degülüz:**-*üz*
Rübai 526
Mısra: **3**
Değil.
Biz luṭfuña şükr itmege ḳādir degülüz
Sensin yine şükre viren istiʿdādı

154. **degüldür:**-*dür*
Tahmis 4
Mısra: **26**
Değil.
Enbiyānuñ güzeli sevgilüsi ḫūb u ḫoşı
Ġam degüldür baña ḥussād-ı zamān münkir ise

155. **degül:**
Tahmis 7
Mısra: **10**
Değil.
Ṣaḳınsun seng-diller pertev-i nūr-ı cemālüñden
Ki zūr-ı tāb-ı ḥüsne dil degül ṭaġlarda tāb olmaz

156. **degüldür:**-*dür*
Tarih 5
Mısra: **17**
Değil.
Degüldür şāʿirāne sözlerüm ʿayn-ı ḥaḳīḳatdür
Ḥelāl itmem kim eylerse beni ol zümreden maʿdūd

157. **degüldür:**-*dür*
Tarih 17
Mısra: **2**
Değil.
Şeh-i İslām Sulṭān Aḥmedü'bni Ḫān Muḥammed kim
Degüldür ḥüsn-i evṣāf-ı vücūdı ḳābil-i taʿdād

158. **degül:**
Tarih 28
Mısra: **29**
Değil.
Midḥāt-i ẕātı meʿānīsin beyān mümkin degül

Ekşer-i evḳatini ṣarf eylese
ʿabd-i eḳal

159. **degüldür:**-*dür*
Tarih 28
Mısra: **23**
Değil.
Ḥüsn-i āşārı degüldür ḳābil-i taʿdād anuñ
ʿAdd olınmaz vaṣfı mecmūʿ olsa aʿdād-ı cümel

160. **degüldür:**-*dür*
Tarih 28
Mısra: **36**
Değil.
Devr-i luṭfında cihān memnūn-ı meʾmūl ü merām
Ḫaybet ü ḫüsrān zamānında degüldür muḥtemel

161. **degül:**
Tarih 29
Mısra: **29**
Değil.
Yalıñız cānib-i Ṭop-ḫāne degül çār cihet
Oldı sīr-āb-ı zülāl-i kerem-i nā-maḥdūd

degül mi:

1. **degül mi:**
Gazel 81
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tasdik ettirme, onaylatma anlamında kullanılan bir söz.
Ḳaçan görseñ perīṣānuñ idersin bunca istiġnā
Degül mi sen o şehsin kim bu nā-çār olmaġa bāʿiş

2. **degül mi:**
Kaside 26
Mısra: **191**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Değil mi.
Şarāb-ı Kevşere żāmin degül mi sāḳī sen
O ḳaṭre kim vire bir teşne-i ḫāriḳa devā

degülüz:

1. **degülüz:**
Gazel 205
Mısra: **16**
Değil.
Şöhret-fikenüz mülk-i meʿānīde Naḥīfī
ʿUrfī degülüz şāʿir-i pākīze-i Rūmuz

deh:

1. **deh:**
Tarih 18
Mısra: **21**
On sayısı.
Deh düşüp didüm Naḥīfī ṭarḥına tārīḫ içün
Kāḫ Saʿd-ādābād Sulṭān Aḥmed vālā-ʿalem

dehān:

1. **dehānı:**-*ı*
Gazel 107
Mısra: **5**
(Sevgili'nin) ağzı.
Dehānı nāficetü'l-misk siḥr ile memlūʾ
Meyānı rişte-i efsūn ile muʿaḳḳaddür

2. **dehānuñ:**-*uñ*
Gazel 418
Mısra: **5**
Ağız.
Dehānuñ menbaʿ-ı Āb-ı Ḥayāt-ı ʿilm-i Rabbānī
Lebüñ ser-çeşme-i feyż-i kerāmet yā Resūla'llāh

3. **dehān:**
Matla 207
Mısra: **1**
Ağız.
Vaṣfuña lāyıḳ degüldür bu dehān ile lisān
Baña bu küstaḫluḳ besdür ḥużūruñda hemān

4. **dehānından:**-*ı, -n, -dan*
Matla 211
Mısra: **2**
Ağız.
ʿAceb mi vażʿ-ı mestī çeşm-i şūḫ-ı dilsitānından
Şarāb-ı laʿli gitmez bir nefes yārüñ dehānından

dehāna mühr-i sükūt urdı:

1. **dehāna mühr-i sükūt urdı:**-*dı*
Kaside 12
Mısra: **62**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ağzına sessizlik mührü vurmak, susturmak II sus payı vermek. Birine susması, karşı gelmemesi veya bildiği bir sırrı yaymaması için para vb. şey vermek.
Kālā-yı süḫan ʿarż-ı revāc eylemeden āh
Ālām-ı felek mühr-i sükūt urdı dehāna

dehān-ı nāzüküñ:

1. **dehān-ı nāzüküñ:**-*üñ*
Gazel 140
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nazik ağız.
Münāsib olmaḳ üzre ġonçe-i gül levḥ-i gülşende
Dehān-ı nāzüküñ vaṣfında bir rengīn muʿammādur

dehān-ı şevḳuma:

1. **dehān-ı şevḳuma:**-*um, -a*
Gazel 141
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Coşkulu ağız.
Dehān-ı şevḳuma cām-ı şarāb āteşdür
Gelū-yı ʿayşuma nuḳl-i kebāb āteşdür

dehānuñ memhūr olduḳça:

1. **dehānuñ memhūr olduḳça:**-*dukça-uñ*
Gazel 287
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ağzı mühürlenmiş olmak II konuşamaz olmak.
Yād ḳıl ol güni olduḳça dehānuñ memhūr
Dest ü pā itdigüñ aʿmāle güvāh olsa gerek

dehen:

1. **dehenüm:**-*üm*
Gazel 97
Mısra: **9**
Ağız, dudak.
Dehenüm içre müheyyā çıḳa cān
Şanemā eyle kerem pāre-i ḳand

2. **dehenüm:**-*üm*
Gazel 248
Mısra: **2**
Ağız.
Dile cārī oluben vuṣlata nev-çeşme-i feyż
Dehenüm cāhına geldi bugün ol mīve-i feyż

dehen açdum:

1. **dehen açdum:**-*du, -m*
Gazel 255
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ağız açmak.
Konuşmaya başlamak.
Dün gice şemʿ-i cemālüñ vaṣfına açdum dehen
Tāb-baḫş-ı meclis-i ʿirfān olup mānend-i şemʿ

deheni açılmaz:

1. **deheni açılmaz:**-*maz*
Gazel 496
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ağzı açılmak, konuşmak.
N'ola pervāne-ṣıfat olsa Naḥīfī ḫāmūş
N'eylesün ġuṣṣa-i ḥasretle açılmaz deheni

deheninden söz alınmaz:

1. **deheninden söz alınmaz:**-*ın, -maz*
Gazel 372
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ağzından söz almak, konuşmasını sağlamak.
Remz-i nigehinden bilürüz ḳaṣdını yoḫsa
Ol ġonçe-femüñ bir söz alınmaz deheninden

deheninden söz çıḳar:

1. **deheninden söz çıḳar:**-*ar*
Gazel 373
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ağzından söz çıkmak II konuşmaya başlamak.
Ḳaṣdın bilüriz ġamze-i āṣūb-feninden
Bir söz mi çıḳar yoḫsa o māhuñ deheninden

dehr:

1. **dehrüñ:**-*üñ*
Gazel 111
Mısra: **16**
Dünya, âlem.
Reşk ol mürīd-i Ḥaḳḳa ki mevlāya yüz ṭutup
Dehrüñ ne gerdişinde ne bīş ü kemindedür

2. **dehr:**
Gazel 265
Mısra: **8**
Dünya, âlem; hayat.
Āḫirü'l-emr ider efkende ḥaẕīż-i ḫāke
Seni dehr itse de pīrāye-i bām-ı ʿayyūḳ

3. **dehr:**
Gazel 354
Mısra: **25**
Dünya, felek.
Dehr içinde kimseden ümmīd-i iḥsān eylemem
Rāzıḳ-ı feyyāżadur ancaḳ Naḥīfī minnetüm

4. **dehr:**
Gazel 361
Mısra: **7**
Dünya, felek.
Ben bu dehr içre o ṣayyād-ı şefīḳam ki benüm
Būy-ı şefḳat gelür āvīze-i fitrākümden

5. **dehrüñ:**-*üñ*
Gazel 372
Mısra: **1**
Dünya ‖ felek.
Gül-çīn-i ümmīd olma bu dehrüñ çemeninden
Ārām-ı ṣafā umma ṣaḳın encümeninden

6. **dehrüñ:**-*üñ*
Gazel 391
Mısra: **11**
Dünya.
Naḥīfīyem gerekmez baña dehrüñ minnet-i luṭfı
Murādum maṭlabum māl ü menālüm devletüm sensin

7. **dehrüñ:**-*üñ*
Gazel 394
Mısra: **7**
Dünya ‖ felek.
Minnet-keş-i dārū-yı ṭabīb olmaya dehrüñ
Nā-ḫūrde olan süfre-i bezm-i niʿamından

8. **dehr:**
Kaside 5
Mısra: **48**
Dünya, felek.
Bir ʿaceb derde esīr itdi beni baḫt-ı siyāh
Dehr içinde çekdigüm ālām u ġamdan mā-ʿadā

9. **dehrüñ:**-*üñ*
Rübai 182
Mısra: **3**
Dünya.
Şīrīnligi taʿḳīb-i ġam ile dehrüñ
Ol şerbete beñzer ki içinde sem var

dehre:

1. **dehre:**
Gazel 145
Mısra: **14**
Dünya.
Cihāna bir daḫi gelmez Naḥīfī-i şeydā
Egerçi dehre niçe şeyḫ u şāb gelür

dehre geldi:

1. **dehre geldi:**-*di*
Tarih 10
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**

Doğmak, hayata gözlerini açmak,.
Dehre geldi çünki bir şeh-zāde-i pāk-i benām
Hep zemīn ü āsumāna oldı müjdeler resīd

dehre ṭoġdı:

1. **dehre ṭoġdı:**-*dı*
Tarih 10
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyaya gelmek.
Bī-nuḳaṭ ben de Naḥīfī böyle didüm tārīḫin
Dehre ṭoġdı bir cüvān sulṭān ol ʿAbdü'l-mecīd

dehr-i miḥnet-ābādı:

1. **dehr-i miḥnet-ābādı:**-*ı*
Gazel 28
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mihnet yapılı dünya.
Kūçe-i ḥālet-füzūnuñ ʿışḳına itmem ḳabūl
Virseler sensiz bu dehr-i miḥnet-ābādı baña

dehşet:

1. **dehşetle:**-*le*
Rübai 127
Mısra: **2**
Korku, telaş.
Ol dem ki ṭutup ḥaşri buḫār-ı dūzaḫ
Dehşetle ḫurūş ide şirār-ı dūzaḫ

dehşet ü hevlini:

1. **dehşet ü hevlini:**-*i, -n, -i*
Kaside 3
Mısra: **90**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dehşet ve korku.
Ne enīs ü ne meded-kār u ne şemʿ u ne firāş
Dehşet ü hevlini fikr it o demüñ ol ānuñ

dehşet-endāz-ı dil-i bende vü şāh:

1. **dehşet-endāz-ı dil-i bende vü şāh:**
Gazel 287
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Padişah ve kulun gonlünün korku salanı.
Eyle endīşe o der-gāh-ı muʿallāyı hele
Dehşet-endāz-ı dil-i bende vü şāh olsa gerek

dek:

1. **dek:**
Gazel 38
Mısra: **7**
"-e kadar, -e değin" anlamına gelen edat.
İntiẓār ile beni zār eyledi tā ṣubḥa dek
Āh kim bir ṣūḫ-ı bed-peymāna oldum mübtelā

2. **dek:**
Gazel 46
Mısra: **11**
"-e kadar, -e değin" anlamına gelen edat.
Aġlaram maḥşere dek derd ile dergāhuñda
Çekmezem destümi dāmān-ı recādan yā Rab

3. **dek:**
Gazel 87
Mısra: **5**
"-e kadar, -e değin" anlamına gelen edat.
Zamān-ı maḥşere dek görmezüz ḫumār-ı ġamı
Olursa bāde-i laʿlüñ meded-resān-ı feraḥ

4. **dek:**
Gazel 134
Mısra: **7**
"-e kadar, -e değin" anlamına gelen edat.
Ḫvāb görmez intiẓārıyla zamān-ı ḥaşre dek
Mübtelālar kim esīr-i vaʿde-i ferdā olur

5. **dek:**
Gazel 211
Mısra: **7**
"-e kadar, -e değin" anlamına gelen edat.
Tā dem-i maḥşere dek üstümüze dönse yine
Biz vefā gelmedigin devr-i kühenden bilürüz

6. **dek:**
Gazel 377
Mısra: **11**
Kadar, dek.
Benümle lāle-sitān-ı feżā-yı maḥşere dek
Güdāziş-i ġam ile dāġ-dār olan gelsün

7. **dek:**
Gazel 494
Mısra: **4**
Kadar, dek.
Dün gice ġam-ḫāneme biñ nāz ü istiġnā ile
Geldi ammā ṣubḥa dek ol māh-ı tābān ḳalmadı

8. **dek:**
Kaside 2
Mısra: **7**
"-e kadar, -e değin" anlamına gelen edat.
Mūrdan ʿAnḳāya dek mebẕūl cūd-ı kāmilüñ
Ẕerreden ḫūrşīde şāmil luṭf u faż̈l u minnetüñ

9. **dek:**
Kaside 2
Mısra: **14**
"-e kadar, -e değin" anlamına gelen edat.
Ḥabbe-i tesbīḥüm olsaydı nücūm-ı āsumān
Ḥaşre dek mümkin degül ḥaḳ üzre şükr-i niʿmetüñ

10. **dek:**
Kaside 7
Mısra: **35**
Kadar, dek.
Tā ṣubḥ-geh-i maḥşere dek cān ü dil olsun
Biñ şevḳ ile bülbül gibi nālān-ı şefāʿat

11. **dek:**
Kaside 11
Mısra: **38**
Kadar, dek.
Bulmaz evṣāfuñ nihāyet ey meh-i burc-ı kemāl
Tā zamān-ı ḥaşre dek taʿdād ile iḥṣā ile

12. **dek:**
Kaside 27
Mısra: **13**
Kadar, dek.
Oḳunur maḥşere dek nāme-i fetḥ ü ẓaferüñ
Ḫayr ile dāʾim olup ism-i şerīfüñ meẕkūr

13. **dek:**
Kaside 27
Mısra: **139**
Kadar, dek.
Oḳunur maḥşere dek meclis-i ʿirfān içre
Ẕāt-ı memdūḥa olur bāʿiṯ-i ẕikr-i menşūr

14. **dek:**
Kıt'a 14
Mısra: **3**
"-e kadar, -e değin" anlamına gelen edat.
Eylemem maḥşere dek saña bu isnādı ḥelāl
Meger iḥsān-ı viṣālüñ idesin baña ʿivaż

deḳāyiḳ-i ḥüsn ü cemāli:

1. **deḳāyiḳ-i ḥüsn ü cemāli:**-*i*
Gazel 110
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzelliğinin anlaşılmasının güçlüğü.
O māh-ṭalʿatı taʿrīf ile iḥāṭa muḥāl
Anuñ deḳāyiḳ-i ḥüsn ü cemāli bī-ḥaddür

del:

1. **deldüñ:**-*dü, -ñ*
Kıt'a 40
Mısra: **3**
Delik açmak.
Deldüñ ciger-i ʿāşıḳı çün dāne-i tesbīḥ
Der-kār-ı niyāz eyleyicek rişte-i nāzı

delāʾil:

1. **delāʾilüñ:**-*üñ*
Gazel 279
Mısra: **10**
Delil.
Teʾkīd-i ḥikmet ile müdellel nübüvvetüñ
Teʾyīd-i muʿciz ile müberhen delāʾilüñ

delālet iderse:

1. **delālet iderse:**-*er, -se*
Gazel 419
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yol göstermek, rehberlik ve aracılık etmek.
Göñül ser-menzil-i maḳṣūdını bulmaḳ muḳarrerdür
İderse reh-ber-i luṭfuñ delālet yā Resūla'llāh

delālet-i ḫıżr:

1. **delālet-i ḫıżr:**
Kaside 26
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hızır'ın yol göstermesi.
Olur delālet-i Ḫıżr ile kām-yāb ādem
Ḳalınca deşt-i taḥayyürde bī-kes ü tenhā

deli:

1. **delidür:**-*dür*
Gazel 129
Mısra: **12**
Akıl veya şuuru yerinde olmayan, çılgın, meczup, mecnun.
Taḥammül eyle hemān ṭaʿn-ı nāsa ḫalḳa saña
Kimi dir ise delidür kimi velī dirler

deli dīvāne:

1. **deli dīvāne:**
Tahmis 5
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çılgın, aşırı deli (kimse). II Deli divane (aşık).
-
Mecnūn gibi vāveylā oldum deli dīvāne

deliden uşlu ḫaber:

1. **deliden uşlu ḫaber:**
Matla 107
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Deliden al uslu haberi. Deli, sır saklayamaz ve açığa vurur. "En doğru haber deliden alınır." anlamında kullanılan bir atasözüdür.
Ḳays dirmiş ki bu ʿışḳ ādemi dīvāne ider
Belī bu ḍarb-ı meṯeldür deliden uşlu ḫaber

delīl:

1. **delīl:**
Kaside 22
Mısra: **58**
Bir dava ve meseleyi ispata yarayan şey, burhan. Nişan, alâmet.
Ki ḥükkām oldı mülhim iştibāh-ı sırr-ı ġayb itme
Delīl ister iseñ eyler tecāvüz ʿadd ü iḥṣāyı

2. **delīl:**
Rübai 304
Mısra: **2**
Bir dava ve meseleyi ispata yarayan şey, burhan. Nişan, alâmet.
Sensin sen eyā Ḳādir ü Rezzāḳ u Celīl
Ḫayret-zedegān-ı ġam ü endūha delīl

delīl olsa:

1. **delīl olsa:**-*sa*
Gazel 429
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kanıt olmak; yol gösterici, kılavuz olmak.
Ümmīd oldur delīl olsa cenābuñ ʿafv-i mevlāya
Egerçi cürmüme yoḳdur nihāyet yā Resūla'llāh

delīl olsun:

1. **delīl olsun:**-*sun*
Kaside 23
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tanık olmak.
Giderseñ bāġ-ı kūy-ı yāra ṣabr eyle ṣabā gelsün
Delīl olsun saña rāh-ı murāda reh-nümā gelsün

delīl-i ḥakīkat olur:

1. **delīl-i ḥaḳīḳat olur:**-*ur*
Gazel 264
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hakikatin delili olmak.
Olur delīl-i ḥaḳīḳat nevāziş-i ḫāṭır
İder vefāya şehādet meḥāsin-i aḫlāḳ

delīli oldı:

1. **delīli oldı:**-*dı*
Rübai 275
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yol göstermek, rehber olmak.
Bil ḳadrini ol şeh-i nübüvvet-cāhuñ
Kim oldı delīli rāhı her gümrāhuñ

delīl-i rāh-ı hüdā:

1. **delīl-i rāh-ı hüdā:**
Gazel 487
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah (cc.) yolunun rehberi, kılavuzu (Hz. Muhammed sav.).
Delīl-i rāh-ı hüdā ekmel-i resūl ü nebī
Ḥabīb-i ḫāṣ-ı İlāhī Muḥammed-i ʿArabī

delin:

1. **delindi:**-*di*
Matla 243
Mısra: **2**
Delik açılması, yırtılmak.
Leb ü laʿlüñle dendānuñ düşelden baḥr-ı ʿUmmāna
Delindi incinüñ baġrı ʿaceb reng oldı mercāna

delḳ:

1. **delk:**
Gazel 113
Mısra: **12**
Dervişlere özgü köhne giysi, hırka.
Ḥaḳīḳat üzre rüsūm-ı ṭarīḳati bilürüz
Egerçi ṣūfī bizüm delk u tācumuz yoḳdur

dellāl-i felek:

1. **dellāl-i felek:**
Gazel 265
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Feleğin tellâlı.
Bilinür her kişinüñ ḳadr-i metāʿ-ı kārı
Çünki dellāl-i felek eyleye pīrāye-i sūḳ

delv-i dili:

1. **delv-i dili:**-*i*
Gazel 448
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül burcu, gönül kovası.
Zülāl-i laʿl-i nāb-ı yārdan sīr-āb olam dirken
Düşürdüm ʿāḳıbet delv-i dili çāh-ı zenaḫdāna

dem:

1. **dem:**
Gazel 3
Mısra: **12**
An, çok kısa zaman.
Budur ümmīdüm recā-yı ʿafv ile şād idesin
ʿArż ola şol dem ki aḥvāl-i dil-i nālān saña

2. **demdür:**-*dür*
Gazel 21
Mısra: **2**
An, vakit, zaman.
Fiġān kim āsitān-ı vuṣlatuñdur dūr olup ḫayfā
Niçe demdür esīr-i derd-i ġurbetdür dil-i şeydā

3. **dem:**
Gazel 70
Mısra: **9**
Zaman, an.
Naḥīfī derd-i ʿışḳ ile bu dem bīmār olup ḳaldı
Viṣāl-i yār ile aña ilāhī ḳıl ʿaṭā şıḥḥat

4. **dem:**
Gazel 90
Mısra: **5**
Zaman, an.
Destüñe şol dem varıcaḳ anı sen nūş eyledüñ
Nūr-ı rūyuñda olupdur gūyiyā pervīn ḳadeḥ

5. **demde:**-*de*
Gazel 90
Mısra: **8**
Zaman, an.
ʿIşḳ-ı yār içün ṣunupdur şimdi sāḳī destüme
Girye ḳılmasun diyü bu demde bir pīşīn ḳadeḥ

6. **demindedür:**-*i*, -*n*, -*de*, -*dür*
Gazel 111

Mısra: **18**
Zaman, an.
Bir ẕevḳa beñzemez bu cihānda
Ol ıżṭırāb-ı şevḳ ki vuṣlat demindedür

7. **demde:**-*de*
Gazel 114
Mısra: **4**
Zaman, an.
Nāme gönderseñ baña baḳduḳça her bir ḥarfine
Merdüm-i çeşm-i ḫayāl ol demde ʿayn-ı demʿ olur

8. **dem:**
Gazel 118
Mısra: **2**
Zaman, an.
Dü çeşm-i ḫūn-feşānum hecr-i ruḫsāruñla giryāndur
Seni ben görmedim şāhum niçe dem niçe devrāndur

9. **demlerdür:**-*ler, -dür*
Gazel 118
Mısra: **7**
An, vakit, zaman.
Ġamuñla ey dür-i baḥr-ı melāḥat niçe demlerdür
Sirişküm ṭaʿne-sāz-ı mevc-i bī-pāyān-ı ʿummāndur

10. **demdür:**-*dür*
Gazel 144
Mısra: **2**
Zaman, an.
Fürḳat demidür dīdeler ālūde-i ġamdur
Ḫūn-pāşī-i çeşm-i dil ü cān işte bu demdür

11. **dem:**
Gazel 156
Mısra: **8**
Zaman, an.
Daḫi şāyān-ı raḥm olmaz mı dergāh-ı maḥabbetde
O bī-dil mübtelā kim bunca dem mehcūr-ı vuṣlatdur

12. **demdür:**-*dür*
Gazel 170
Mısra: **10**
An, lahza; vakit, zaman.
Düşüp pāyıña yalvardumsa küstāḫāne incinme
Sen ey āfet bilürsin çünki maʿẕūr oldıġum demdür

13. **demdür:**-*dür*
Gazel 170
Mısra: **14**
An, lahza; vakit, zaman.
Naḥīfī pāy-māl itdi beni ġam ḫāk-i ḥasretde
Süleymān-ı serīr-i şevḳ iken mūr oldıġum demdür

14. **demdür:**-*dür*
Gazel 170
Mısra: **1**
An, lahza; vakit, zaman.
Yine ol ġonçe gülden şimdi mehcūr oldıġum demdür
N'ola bülbül gibi zār eylesem dūr oldıġum demdür

15. **demdür:**-*dür*
Gazel 170
Mısra: **2**
An, lahza; vakit, zaman.
Yine ol ġonçe gülden şimdi mehcūr oldıġum demdür
N'ola bülbül gibi zār eylesem dūr oldıġum demdür

16. **demdür:**-*dür*
Gazel 170
Mısra: **4**
An, lahza; vakit, zaman.
Getür gel ḫāṭır-ı nā-şādıma gel ṣoḥbet-i yāri
O demler ey ṣabā ʿālemde mesrūr oldıġum demdür

17. **demdür:**-*dür*
Gazel 170
Mısra: **6**
An, lahza; vakit, zaman.
Ser-i bī-devlete bālīn olup zānū-yı cānāna
Şarāb-ı şevḳ ile ser-mest ü maġrūr oldıġum demdür

18. **demdür:**-*dür*
Gazel 170
Mısra: **8**
An, lahza; vakit, zaman.
Getür defʿ-i ḫumāra būs-ı laʿlüñ sāḳiyā luṭf it
Benüm şimden girü hecrüñle maḫmūr oldıġum demdür

19. **demdür:**-*dür*
Gazel 170
Mısra: **12**
An, lahza; vakit, zaman.
Yine şād olsun ervāḥ-ı şehīdān-ı ḳażā tā kim
Firāḳuñla helāk-i çeşm-i pür-sūz oldıġum demdür

20. **demler:**-*ler*
Gazel 170
Mısra: **4**
An, lahza; vakit, zaman.
Getür gel ḫāṭır-ı nā-şādıma gel ṣoḥbet-i yāri
O demler ey ṣabā ʿālemde mesrūr oldıġum demdür

21. **demde:**-*de*
Gazel 171
Mısra: **3**
(Fars.) An, vakit, zaman.
Ġamzesiyle biñ dili bin demde lerzān eyleyüp
Muṭrib-i nāzum yine meclisde ḫançer-bāz olur

22. **demdür:**-*dür*
Gazel 186
Mısra: **3**
An, lahza; vakit, zaman.
Niçe demdür ki baña ʿahd-i viṣāl itmiş idüñ
Bu dürūġ ile beni eyledüñ āşüfte yeter

23. **demlerden:**-*ler, -den*
Gazel 192
Mısra: **2**
An, lahza; vakit, zaman.
Göñülde şevḳ u ḫāletler dem-i ferḫundeler yoḳdur
Yerinde bād eser şimdi o demlerden eṯer yoḳdur

24. **dem:**
Gazel 220
Mısra: **9**
Zaman, an.
Aġlaram senden o dem pā-zen-i dūr olduḳça
Gūyiyā menzilümüz rāh-ı ʿademdür sensüz

25. **demde:**-*de*
Gazel 236

Mısra: **8**
An, lahza; vakit, zaman.
Bezm-i vaṣluñ isterem ve'l-ḥāṣıl ey şāh-ı cevān
Dilerem olam o demde ʿandelībe hem-nefes

26. **dem:**
Gazel 239
Mısra: **6**
Zaman, an.
Reftāra gelse nāz ile ol serv-i ser-keşüm
Gitdi o dem ki eyler idüm āh-ı dil-ḫurūş

27. **dem:**
Gazel 242
Mısra: **4**
Zaman.
Dizilmiş ʿālemüñ ḫalḳı namāza cümleten ṣaf ṣaf
Şehā bī-ḥadd olan dāʾlar bu dem nā-çāre yaṣdanmış

28. **dem:**
Gazel 260
Mısra: **20**
Zaman, an.
İtme dirīġ sāye-i luṭfuñ bu ẕerreden
Ḫūrşīd-i maḥşer itdigi dem ʿarż-ı tāb ü tef

29. **demde:**-*de*
Gazel 260
Mısra: **24**
An.
Ḳıl nāme-i şefāʿat ile şādumān beni
Her-kes berātın eyledigi demde zīb-i kef

30. **demleridür:**-*ler, -i, -dür*
Gazel 268
Mısra: **11**
Zaman, an.
Ayrıluḳ demleridür tesliye-baḫş ol baña kim
Ṭoyamam ḥasretüñe ʿahd-i viṣāl olmayıcaḳ

31. **demde:**-*de*
Gazel 276
Mısra: **6**
An.
Cemālüñ muṣḥafı gelsün oḳınsun sūre-i Yāsīn
A şāhum merḥamet eyle bu demde dīde-nāk ancaḳ

32. **demi:**-*i*
Gazel 288
Mısra: **1**
Zaman, an.
Yād ḳıl ol demi kim ḫ∨āh ne-ḫ∨āh olsa gerek
Gülşenüñ ser-zede-i ḫār u giyāh olsa gerek

33. **demler:**-*ler*
Gazel 288
Mısra: **7**
Zaman, an.
ʿAcebā yādıña gelmez mi o demler ki senüñ
Kāruñ endīşe-i mā-fāt ile āh olsa gerek

34. **demdür:**-*dür*
Gazel 319
Mısra: **6**
Zaman.
Ġalibā oldı yine bir şāh-ı ḥüsnüñ bendesi
Ḫaylī demdür dīdelerden oldı nā-peydā göñül

35. **demdür:**-*dür*
Gazel 330
Mısra: **1**
Zaman.
Niçe demdür ki mehcūr-ı temāşā-yı ḥabīb oldum
Şeb-i ḥasretde ḳaldum ġurbet illerde ġarīb oldum

36. **dem:**
Gazel 336
Mısra: **9**
Zaman.
Ḳanı ol dem ki naẓar-kerde-i iḥsānuñ olup
Āşinā-yı nigeh-i ġamze-i fettānuñ idüm

37. **dem:**
Gazel 336
Mısra: **1**
Zaman.
Ḳanı ol dem ki senüñ bülbül-i nālānuñ idüm
Şevḳ ile naġme-ṭırāz-ı gül-i ḫandānuñ idüm

38. **dem:**
Gazel 341
Mısra: **4**
Zaman.
Ne gül-çīn-i murād oldum ne şemm-i būy-ı vaṣl itdüm
Bu dem bād-ı ṣabā-veş gerçi kim gül-zārdan geldüm

39. **dem:**
Gazel 397
Mısra: **1**
Zaman.
Şol dem ki dil-i zārıma neẕẕāre idersin
Tīġ-i nigeh-i nāz ile ṣad pāre idersin

40. **dem:**
Gazel 403
Mısra: **3**
Zaman.
Şu dem kim nāz ü reftāra gelince didi ʿāşıḳlar
ʿAceb ṭāvūs-ı cennet mi ne nāz-ı bī-amāndur bu

41. **dem:**
Gazel 407
Mısra: **11**
Zaman.
Bu dem sulṭānumuñ āṣār-ı feyż-i ʿışḳıdur bende
Bu keyfiyyet bu germiyyet bu ḥālet yā Resūla'llāh

42. **dem:**
Gazel 409
Mısra: **3**
Zaman.
Ümmīd oldur ki bir dem ʿışḳuñ ile olmaya mehcūr
Göñülden ḥasretüñ gözden ḫayālüñ yā Resūla'llāh

43. **dem:**
Gazel 414
Mısra: **13**
Zaman.
Sen ol verd-i muṭarrāsın ki her dem bāġ-ı naʿtüñde
Naḥīfī bülbül-i rengīn edādur yā Resūla'llāh

44. **demdür:**-*dür*
Gazel 424
Mısra: **12**
Zaman.

N’ola deryā-yı ʿışḳuñda
bulursam gevher-i kānı
Ġamuñla niçe demdür
āşināyam yā Resūla’llāh

45. **demdür:**-*dür*
Gazel 431
Mısra: **6**
Zaman.
Sāḥil-i luṭfuñ ümmīd itsem
ʿaceb mi her nefes
Niçe demdür olmışam
müstaġrıḳ-ı baḥr-ı günāh

46. **dem:**
Gazel 448
Mısra: **7**
Zaman.
Ne sevdādur ki fikr-i kākül-i
dildār ile her dem
Ṭabībān cān atar gül-geşt-i
ṣaḥn-ı sünbülistāna

47. **dem:**
Gazel 451
Mısra: **2**
Zaman.
Āmāc-ı ḥasret oldum ol
ḳaşları kemāna
Tīr-i cefāya eyler her dem
beni nişāne

48. **demdür:**-*dür*
Gazel 478
Mısra: **7**
Zaman.
Müştāḳ-ı ḥüsnüñem niçe
demdür Ḫudā bilür
Şād eyle ben ġarībüñi refʿ-i
ḥicāb ile

49. **dem:**
Gazel 512
Mısra: **8**
Zaman.
Oldı efsāne dem-i vaṣlı baña
ol māhuñ
Gitdi çeşmümden o dem
ẕāʾiḳa-i ḫ∨āb gibi

50. **demdür:**-*dür*
Gazel 524
Mısra: **7**
Zaman.
Niçe demdür ki ben de pāy-
māl-i ḥasretem böyle
Benüm dest-i ümmīdüm ol
ḳad-i bālāya degmez mi

51. **dem:**
Kaside 3
Mısra: **94**
Zaman.
Ey Naḥīfī ḳanı bu bezm-geh-
i fānīde
Bunca dem hem-dem ü hem-
ṣoḥbet olan yārānuñ

52. **demüñ:**-*üñ*
Kaside 3
Mısra: **90**
Zaman, an.
Ne enīs ü ne meded-kār u ne
şemʿ u ne firāş
Dehşet ü hevlini fikr it o
demüñ ol ānuñ

53. **demlerdür:**-*ler, -dür*
Kaside 5
Mısra: **40**
Zaman, an.
Dāġ dāġ itse beni zaḫm-ı
melāmet vechi var
Bunca demlerdür hevā-yı
nefse oldum mübtelā

54. **demidür:**-*i, -dür*
Kaside 8
Mısra: **214**
Zaman, an.
Reşk-i ḳadd-i fiten-engīzi ile
her şūḫuñ
Demidür servler eylerse
çemende reftār

55. **dem:**
Kaside 11
Mısra: **79**
Zaman.
Ẕāt-ı ẕī-şānuñ diye ancaḳ o
dem vā-ümmetī
Eyleyüp Ḥaḳdan şefāʿat
pāye-i aʿlā ile

56. **dem:**
Kaside 11
Mısra: **68**
Zaman.
Ṭāʿat-ı mevlādan işġāl itmek
isterler beni
Niçe fikr-i mā-sivā her dem
niçe sevdā ile

57. **dem:**
Kaside 11
Mısra: **45**
Zaman.
Yā Resūla’llāh Naḥīfī şerm ü
ḫacletle bu dem
Naʿtüñe ḳıldı cesāret ḥālini
inhā ile

58. **dem:**
Kaside 11
Mısra: **57**
Zaman.
Gelme çeşm-i dil-i zārına bir
dem intibāh
Fikret-i aḥvāl-i pür-ehvāl-i
ġam-peymā ile

59. **demdür:**-*dür*
Kaside 16
Mısra: **30**
Zaman.
Ey Naḥīfī yüri sür şevḳ ile
rūy-ı siyehüñ
Maẓhar-ı raḥmet-i mevlā
olacaḳ demdür bu

60. **dem:**
Kaside 19
Mısra: **111**
Zaman.
Bunca dem pejmürde
olmışken ḫazān-ı ḥüzn ile
Gülşen-i endīşenüñ ezhār-ı
zībā-peykeri

61. **dem:**
Kaside 24
Mısra: **62**
Zaman.
Yine bildürmek içün ḥaddini
ceyş-i zemistāna
Bu dem dest urdı sūsen ḫışm
ile şemşīr-i bürrāna

62. **demdür:**-*dür*
Kaside 24
Mısra: **81**
Zaman.
Niçe demdür ḫarāb olmış
yatur biñ derd ü miḥnetle
N’ola miʿmār olursa dest-i
luṭfuñ ḳalb-i vīrāna

63. **demdür:**-*dür*
Kaside 24
Mısra: **67**
Zaman.
Niçe demdür kim oldum
bülbül-i destān-zen-i ḥasret

Elim irmez ne çāre
n’eyleyem ol verd-i ḫandāna

64. **demlerde:**-*ler, -de*
Kaside 24
Mısra: **64**
Zaman.
Bahār eyyāmı geldi ʿazm-i gülzār itmek ister dil
Bu demlerde baña Beytü’l-ḥazendür künc-i ġam-ḫāne

65. **dem:**
Kaside 25
Mısra: **29**
Zaman.
Ḫāmemi ʿavn-i himmetüñle bu dem
Bāġ-ı ʿirfāna bir nihāl itdüm

66. **dem:**
Kaside 26
Mısra: **260**
Zaman.
Gelüp ḥużūrına nā-gāh bir gedā-yı faḳīr
O dem ki ḥilye-i faḫr-ı cihānı şundı aña

67. **demde:**-*de*
Kaside 26
Mısra: **83**
Zaman.
İder bu demde bu deñlü rıżā-yı ḫalḳ-ı cihān
Şemīm-i ḫulḳuñı tercīḥ-i ʿanber-i sārā

68. **demde:**-*de*
Kaside 26
Mısra: **101**
Zaman.
Bu demde ben daḫi oldum muraḫḫaṣ-ı ilhām
Bu naẓm-ı dil-keşe ʿacz ü ḳuṣūr ile ḫālā

69. **demde:**-*de*
Kaside 26
Mısra: **171**
Zaman.
Bu demde başuma teng oldı ġuṣṣa vü ġamdan
Bu ʿarṣa-gāh-ı vesīʿu fesīḥatü’l-ercā

70. **demde:**-*de*
Kaside 26
Mısra: **312**
Zaman.
Recā-yı ḥüsn-i ḳabūl itmege müheyyādur
Bu demde şevḳ ile sükkān-ı ʿālem-i bālā

71. **demdür:**-*dür*
Kıt'a 35
Mısra: **1**
Zaman, an.
Dil-i āşüftenüñ niçe demdür
Geçdi cürm ü günehle rūz u şebi

72. **demde:**-*de*
Matla 10
Mısra: **1**
An, lahza, esna.
Ḳıl resūle ṣalavāt eyledigüñ demde duʿā
Ki ṣalāt ile olur feyż-i ḳabūl-i mevlā

73. **dem:**
Matla 38
Mısra: **1**
Zaman, an.
Pīşgāhuñda Burāḳ itdigi dem istiṣʿāb
Oldı şerm ile ḥużūruñda ʿaraḳ-rīz-i ḥicāb

74. **dem:**
Matla 260
Mısra: **1**
Zaman.
Māʾil olur gördigi dem dil-beri
Olmadı bu daġdaġadan dil berī

75. **demdür:**-*dür*
Muaşşer 1
Mısra: **9**
An, vakit, zaman.
Ḫayli demdür hem-ʿinan oldum semend-i nāzıña
Sāyeveş guftāra ruḫṣat bulmadım ādābdan

76. **demde:**-*de*
Rübai 17
Mısra: **4**
Zaman.
Olsun şeref-efrūz-ı ḥarīm-i pāküñ
Her demde taḥiyyāt ü selām-ı mevlā

77. **dem:**
Rübai 41
Mısra: **1**
Zaman.
Şol dem ki ḫiṭāb-ı - ola nidā
Gözlerden ola bu nefs ü ten nā-peydā

78. **dem:**
Rübai 127
Mısra: **1**
Zaman.
Ol dem ki ṭutup ḥaşri buḫār-ı dūzaḫ
Dehşetle ḫurūş ide şirār-ı dūzaḫ

79. **demdür:**-*dür*
Rübai 167
Mısra: **3**
Zaman.
Demdür ki olup ʿavn ü ʿināyet der-kār
Müʾminler ola fetḥ ü ẓaferle mesrūr

80. **dem:**
Rübai 244
Mısra: **1**
Zaman.
Ol dem ki olup feyż-i Ḫudādan maḥẓūẓ
ʿIşḳ oldı dil ü cāna recā-yı melḥūẓ

81. **dem:**
Rübai 292
Mısra: **1**
Zaman.
Şaḳḳ oldığı dem ṣadr-ı refīʿu’l-ḳadrüñ
Çāk oldı derūn-ı tābdārı bedrüñ

82. **dem:**
Rübai 427
Mısra: **2**
Zaman.
Ġafletle idüp emrüñe ḫāşā ʿişyān
Oldum niçe dem tābiʿ-i nefs ü şeyṭān

83. **demde:**-*de*
Rübai 468

Mısra: **4**
Zaman.
Gülbāng-i Muḥammedīye āġāz idelüm
Ṣıdḳ ile diyüp bu demde
Allāh Allāh

84. **demde:**-*de*
Rübai 495
Mısra: **2**
Zaman.
Serrāda vü żarrāda sürūr u ġamda
Her laḥẓada her ḥālde her bir demde

85. **demde:**-*de*
Rübai 561
Mısra: **1**
Zaman.
Bir demde idüp mihr-ṣıfat ʿālemi ṭay
Oldı seferüñ bī-teʿab zaḥmet ü ʿay

86. **demde:**-*de*
Tarih 3
Mısra: **17**
Zaman, an.
Naḥīfī salṭanat taḫtın şeref-yāb itdigi demde
Cülūsine o şāhuñ oldı tārīḫ
Aḥmedü’s-sāliṣ

87. **dem:**
Tarih 37
Mısra: **1**
Zaman, an.
Ey Naḥīfī şevḳ ile ol dem didüm tārīḫ içün
Oldı Sulṭān Muṣṭafā zīb-i maḳām serveri

dem döker:

1. **dem döker:**-*er*
Gazel 90
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kan dökmek, akıtmak.
Nūş iderken bāde-i ʿışḳuñ Naḥīfī dem döker
Anuñ içün pādişāhum gösterür rengīn ḳadeḥ

dem olmaz:

1. **dem olmaz:**-*maz*
Gazel 405
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Zamanı gelmek.
Dem olmaz ḫāṭıra gelmez ḫayāl-i çeşm ü ebrūlar
ʿAceb naḳş-ı nigār ile bulupdur iʿtibār ebrū

dem olur:

1. **dem olur:**
Gazel 37
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir zaman gelir...
Bilesin ḳıymetüm ey ṣūḫ-ı cefā-pīşe benüm
Āşinālar dem olur hep ola bīgāne saña

2. **dem olur:**-*ur*
Gazel 283
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Zamanı gelmek.
Daʿvī-i kevkebe-i ḥüsn ü melāḥat dem olur
Naḳl ü taḥṣīlde muḥtāc-ı güvāh olsa gerek

dem ü ḫūnīn:

1. **dem ü ḫūnīn:**
Gazel 355
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kanlı.
Ṭāḳat getürmez āhuma küh-sār-ı seng-dil
Bir murġ-ı āteşīn dem ü ḫūnīn terāneyem

dem-ā-dem:

1. **dem-ā-dem:**
Gazel 223
Mısra: **7**
An be an, her zaman.
İştiyāḳuñla dem-ā-dem ey gül-i gülzār-ı nāz
Bülbül-i ḥasret-terennümdür dil-i nā-kāmumuz

2. **dem-ā-dem:**
Gazel 271
Mısra: **2**
Daima, her zaman.
Baña luṭfuñ ʿaceb yoḳdur güzelüñ pāy-dār ancaḳ
Dem-ā-dem baña cevr itmek saña dünyāda kār ancaḳ

3. **dem-ā-dem:**
Gazel 308
Mısra: **12**
Her zaman, daima, her an.
Ḥayāt-ı cāvidān-baḫş idi cāna
Dem-ā-dem ẕevḳ-ı ümmīd-i viṣālüñ

4. **dem-ā-dem:**
Gazel 323
Mısra: **10**
Her zaman, daima, her an.
Ġonçe-i ṣad dāġı var bāġ-ı ḳażādur sīnemüz
Bülbülüz bizde dem-ā-dem āh ü zār eksük degül

5. **dem-ā-dem:**
Gazel 348
Mısra: **9**
Her zaman, daima, her an.
Mecnūn-ı füsūn-perver-i ʿışḳam ki dem-ā-dem
Vaḥşīleri bu deştüñ olur zīb-i kemendüm

6. **dem-ā-dem:**
Gazel 407
Mısra: **5**
Her zaman, daima, her an.
Dem-ā-dem iştiyāḳ-ı rūy-māl-i āsitānuñla
Göñülde ḳalmadı hīç ṣabra ṭāḳat yā Resūla’llāh

7. **dem-ā-dem:**
Gazel 409
Mısra: **13**
Her zaman, daima, her an.
Naḥīfīye dem-ā-dem müjde-i ẕevḳ-ı cinān eyler

Derūnda ẕevḳ-ı ʿışḳ-ı bī-miṣālüñ yā Resūla'llāh

8. **dem-ā-dem:**
Gazel 412
Mısra: **6**
Her zaman, daima, her an.
Benem ol mücrim-i ser-der-hevā-yı maʿṣiyet tā kim
Dem-ā-dem itdigüm cürm ü ḫaṭādur yā Resūla'llāh

9. **dem-ā-dem:**
Gazel 416
Mısra: **9**
Her zaman, daima, her an.
Dem-ā-dem naġme-sāz-ı verd-i raʿnā-yı cemālüñdür
Olup dil gülşen-i naʿtüñde bülbül yā Resūla'llāh

10. **dem-ā-dem:**
Gazel 417
Mısra: **11**
Her zaman, daima, her an.
Dem-ā-dem vāṣıl olsun ḳurb-ı ḫāṣu'l-ḫāṣ-ı mevlādan
Revān-ı pāküñe teslīm-i bī-ḥad yā Resūla'llāh

11. **dem-ā-dem:**
Gazel 420
Mısra: **13**
Her zaman, daima, her an.
Dem-ā-dem medḥ-i ʿālī-şānuñ ile naʿt-i pāküñdür
Naḥīfī-veş benüm vird-i zebānum yā Resūla'llāh

12. **dem-ā-dem:**
Gazel 490
Mısra: **12**
Her zaman, daima, her an.
Baña ser-māye-i taḥṣīl-i ṣafā-yı dildür
Derd-i ʿışḳuñla dem-ā-dem gözümüñ ḳanlı yaşı

13. **dem-ā-dem:**
Kaside 12
Mısra: **51**
Her zaman, daima, her an.
Ümmīd budur naʿt-i şerīfiyle dem-ā-dem
Şāyeste olam luṭf-ı Ḫudāvend-i cihāna

14. **dem-ā-dem:**
Kaside 12
Mısra: **23**
Her zaman, daima, her an.
Giryān olaraḳ miḥnet ü hecrüñle dem-ā-dem
Aldum dem-i vaṣluñ niçe biñ naḳd-i ginā na

15. **dem-ā-dem:**
Kaside 23
Mısra: **39**
Her zaman, daima, her an.
Dem-ā-dem nev-bahār-ı devletin şād-āb idüp mevlā
Hemīşe gülşen-i iḳbāline ṣubḥ u mesā gelsün

16. **dem-ā-dem:**
Matla 34
Mısra: **1**
Her zaman, daima, her an.
Dem-ā-dem eyleyüp endīşe-i dehān-ı ḥabīb
ʿAdem ʿadem diyerek ʿāḳıbet yoḳ oldı raḳīb

17. **dem-ā-dem:**
Matla 76
Mısra: **1**
Her zaman, daima, her an.
Dem-ā-dem reh-güẕāruñda dil-i āvāre cā eyler
O bī-çāre meger bir kerre pā-būsuñ recā eyler

18. **dem-ā-dem:**
Muaşşer 1
Mısra: **13**
An be an.
Eylesem rīzān dem-ā-dem eşk-i pür-seyl-ābumı
Girye teskīn eylemez sūz-ı dil-i pür-tābumı

19. **dem-ā-dem:**
Murabba 13
Mısra: **18**
An be an, her zaman.
Derūnum çāk çāk-i ġam
Dem-ā-dem dīdeler pür-nem

20. **dem-ā-dem:**
Rübai 39
Mısra: **1**
Her zaman, daima, her an.
Ḳalbüñde dem-ā-dem heves-i genc ü ġınā
Olmaḳda saña reh-ber-i ṣad renc ü ʿanā

21. **dem-ā-dem:**
Rübai 221
Mısra: **1**
Her zaman, daima, her an.
Bu deñlü ġamı kimse dem-ā-dem çekmez
Cemʿ olsa eger bir yere ʿālem çekmez

22. **dem-ā-dem:**
Tahmis 2
Mısra: **17**
An be an, her zaman.
Anlaruñ medḥine ṣarf eyle dem-ā-dem nefesi
Ṭut sözüm ʿāṣıḳ iseñ eyleme ġayre hevesi

23. **dem-ā-dem:**
Tahmis 5
Mısra: **28**
An be an.
Dil nuṭḳuña ḥasret-keş cān vaṣluña ḫāṭır-ḫvāh
İtmekde Naḥīfīveş ḥasretle dem-ā-dem āh

24. **dem-ā-dem:**
Tarih 1
Mısra: **44**
An be an, her zaman.
Vücūdın bāʿiṣ-i emn ü emān itsün cihān üzre
Dem-ā-dem reh-ber olsun baḥr ü berde ḥıfẓ-ı Sübḥānī

25. **dem-ā-dem:**
Tarih 1
Mısra: **39**
An be an, her zaman.
Dem-ā-dem müstedām-ı ʿömr ola ṣadr-ı saʿādetde
Ola ḥıfẓ-ı Ḫudāda ẕāt-ı ʿālī-ḳadr ü ẕī-şānı

26. **dem-ā-dem:**
Tarih 1
Mısra: **30**
Her zaman, daima, her an.
Mübārek eylesün mevlā ḳudūm-ı şevket-efrūzın
Maṣūn itsün dem-ā-dem sāyesinde müstemendānı

27. **dem-ā-dem:**
Tarih 7
Mısra: **15**
Her zaman, daima, her an.
Ben olmış iken ḫāme-i şevḳ ile dem-ā-dem
Ser-ṣafḥa-i maʿnīde raḳam-sāz-ı taḫayyül

dem-be-dem:

1. **dem-be-dem:**
Gazel 62
Mısra: **5**
An be an, her zaman.
Dem-be-dem dūn-ı denī raġmına ʿayş eylemede
Güẕerān olmada miḫnetle meh ü sāl-i ġarīb

2. **dem-be-dem:**
Gazel 258
Mısra: **3**
An be an, her zaman, sürekli.
Fürḳatüñle künc-i ġamda dem-be-dem ḳan aġlaram
Perde çekdi küḫl-i ġam kim dīdem içre oldı aġ

3. **dem-be-dem:**
Gazel 357
Mısra: **10**
Her zaman, daima, her an.
Ben Naḫīfī-i Mesīḥā-nefes-i midḥatüñem
Dem-be-dem vaṣf-ı kemālātuñı taṣrīḥ iderem

4. **dem-be-dem:**
Gazel 383
Mısra: **7**
Her zaman, daima, her an.
Dem-be-dem fürḳat-serāy-ı kūşe-i ġurbetde āh
Ḫāṭıra cemʿiyyet-i bezm-i eḥibbādur gelen

5. **dem-be-dem:**
Gazel 407
Mısra: **3**
Her zaman, daima, her an.
Dil ü cān dem-be-dem ḫ∨āhiş-ger-i feyż-i hidāyetdür
Olup ser-geşte-i deşt-i melāmet yā Resūla'llāh

6. **dem-be-dem:**
Gazel 477
Mısra: **8**
Her zaman, daima, her an.
Kilk-i iʿcāz-ı Naḫīfī-i süḫan-perver-i ʿışḳ
Dem-be-dem meşḳ-ı fiġān itmede bülbüller ile

7. **dem-be-dem:**
Kaside 1
Mısra: **46**
An be an, her zaman.
Eyle istinzāl-i raḥmet tevbe-i bisyār ile
Maḥv-i evsāḫ-ı ẕünūba dem-be-dem eyle şitāb

8. **dem-be-dem:**
Kaside 4
Mısra: **25**
Her zaman, daima, her an.
Dem-be-dem olsun ilāhī memlūʾ
Derd-i ʿışḳuñla derūn u bīrūn

9. **dem-be-dem:**
Kaside 5
Mısra: **46**
Her zaman, daima, her an.
Kim beni āsūde-i künc-i ferāġat eylemez
Dem-be-dem ālāyiş-i naḳş-ı ḫayāl-i mā-sivā

10. **dem-be-dem:**
Kaside 5
Mısra: **158**
Her zaman, daima, her an.
Ālüñe aṣḥābuña eṭbāʿuña aḥbābuña
Tuḥfe olsun dem-be-dem yüz biñ selām-ı müctebā

11. **dem-be-dem:**
Kaside 9
Mısra: **17**
Her zaman, daima, her an.
Dem-be-dem ʿarż-ı taḥiyyāt ü selām itdükçe ben
Ney gibi cism-i nizārı zār u nālān eylesem

12. **dem-be-dem:**
Kaside 17
Mısra: **3**
Her zaman, daima, her an.
Dem-be-dem iḫlāṣ ile nām-ı şerīfin yād idüp
Her nefesde idelüm ʿarż-ı selām-ı müctebā

13. **dem-be-dem:**
Kaside 18
Mısra: **3**
Her zaman, daima, her an.
Dem-be-dem eyle o faḫr-ı ʿāleme bī-ḥad ṣalāt
Her nefes ḳıl ol Resūl içün selām-ı bī-şümār

14. **dem-be-dem:**
Kaside 24
Mısra: **54**
Her zaman, daima, her an.
Kerem-baḫşā mühim-sāz-ı umūr-ı dīn ü devletsin
Revādur dem-be-dem ṭuġrā-keş olsañ levḥ-i ʿunvāna

15. **dem-be-dem:**
Kıt'a 30
Mısra: **4**
Her zaman, daima, her an.
Bir yaña derd ü belā bir yaña hecr-i dildār
Dem-be-dem dāġ-zen olmaḳda ten-i ṣad çāke

16. **dem-be-dem:**
Matla 178
Mısra: **1**
An be an, her zaman.
Naḳş-ı reng-i ʿārıżuñ gitmez gözümden dem-be-dem
Çeşm-i giryāna ʿaceb mi lāleli çeşme disem

17. **dem-be-dem:**
Matla 222
Mısra: **1**
An be an, her zaman.
Bülbül aġlar dem-be-dem ol verd-i ḫandān üstine
Fāḫte feryād ider serv-i ḫırāmān üstine

18. **dem-be-dem:**
Murabba 5
Mısra: **47**
An be an, her zaman, sürekli.
Derd ile ben dem-be-dem
Çaġıruram dost dost

19. **dem-be-dem:**
Murabba 8
Mısra: **10**
An be an, her zaman, sürekli.
Şevḳ-ı vuṣlatla göñülden refʿ olup ālām ü ġam
Eylesem kūyuñda teslīm ü taḥiyyet dem-be-dem

20. **dem-be-dem:**
Tahmis 3
Mısra: **1**
An be an, her zaman.
Ḥasret-i dergāh-ı faḫr-ı ʿālem ile dem-be-dem
Dilde dāġ-ı iştiyāḳ u dīde-i giryānda nem

21. **dem-be-dem:**
Tarih 6
Mısra: **40**
An be an, her zaman, sürekli.
Nemā-yāb eyleyüp gülzār-ı ṣulb-ı şāh-ı devrānı
İlāhī dem-be-dem ber-sebz ü reyyān eyle ezhārın

22. **dem-be-dem:**
Tarih 16
Mısra: **40**
An be an, her zaman, sürekli.
Gūyiyā fevvāreler eyler lisān-ı ḥāl ile
Dem-be-dem ḥüsn-i ṣenā-yı şāha taḥrīk-i şifāh

23. **dem-be-dem:**
Tarih 17
Mısra: **61**
Her zaman, daima, her an.
Ṣafā-yı ḫāṭır ile dem-be-dem geşt ü güẕār itsün
Olup ẕāt-ı hümāyūnı hemīşe ḫurrem ü şādān

24. **dem-be-dem:**
Tarih 18
Mısra: **10**
An be an, her zaman, sürekli.
Bir eṣer itdi anı kim her gören taḥsīn idüp
Şu gibi evṣāf-ı ḥüsnin eyler icrā dem-be-dem

dem-beste:

1. **dem-beste:**
Gazel 186
Mısra: **2**
Nefesi kesilmiş, susmuş, sessiz, sâkit.
Yeter āh itdi yeter bülbül-i nā-ḫufte yeter
Daḫi dem-beste misin ey gül-i neşgüfte yeter

2. **dem-beste:**
Rübai 317
Mısra: **2**
Suskun, sessiz.
Ey ḥikmetinüñ vālihi ʿaḳl-ı evvel
Esrārına dem-beste nebiyy-i mürsel

dem-beste oldı:

1. **dem-beste oldı:**-*dı*
Gazel 502
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sesi soluğu kesilmek, susmak.
Ṣad ḥayf gülsitān-ı kemālüñ Naḥīfīyā
Dem-beste oldı bülbül-i muʿciz-edāları

dem-beste olmaya:

1. **dem-beste olmaya:**-*ma, -ya*
Gazel 484
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Suskun olmak.
Kimdir baḳup o ṭalʿate dem-beste olmaya
Bīmār gözlerüñ göre dil-ḫaste olmaya

dem-beste-i ġam-ı dünyā:

1. **dem-beste-i ġam-ı dünyā:**
Kaside 26
Mısra: **242**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya gamının suskunu.
Yazıḳ degül mi ola ʿandelīb-i naʿt-i nebī
Ḫazān-ı ḥüzn ile dem-beste-i ġam-ı dünyā

demdem:

1. **demdeme:**-*e*
Tahmis 3
Mısra: **7**
Zaman zaman.
Kim idem tekbīr ü lebbeyk ile anda demdeme
Girye-i ḥasret gelüp şevḳ ile çeşm-i pür-neme

dem-i āḫirde:

1. **dem-i āḫirde:**-*de*
Kaside 3
Mısra: **43**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ahir zaman || Kıyamet.
Dem-i āḫirde ḫalāṣ olmaġa var mı çāre
Pençesinden ʿaceb merg-i taḥassür-zānuñ

dem-i cān-baḫşa:

1. **dem-i cān-baḫşa:**-*a*
Gazel 450
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Can bağışlayan nefes.
Ḳurbān olayum ol dem-i cān-baḫşa Naḥīfī
Kim ʿāşıḳ-ı zāruñ ola dildār yanında

dem-i cān-baḫş-ı ḫūrā:

1. **dem-i cān-baḫş-ı ḫūrā:**
Gazel 100
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hurinin can bağışlayan zamanı.
Ṣafā-yı Kevs̱er-i Cennet rehīn-i āteş-i ʿışḳuñ
Dem-i cān-baḫş-ı ḫūrā micmer-efrūz-ı sipendüñdür

dem-i cān-baḫş-ı ziyāretde:

1. **dem-i cān-baḫş-ı ziyāretde:**-*de*
Kaside 16
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ziyaretin can bahşeden zamanı.
Dem-i cān-baḫş-ı ziyāretde ülü'l-ebṣāra
Bāʿiṣ̱-i riḳat olan nükte-i mübhemdür bu

dem-i dād-ı ʿandelīb:

1. **dem-i dād-ı ʿandelīb:**
Gazel 49
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bülbülün feryat zamanı.
Geldi bahār irişdi dem-i dād-ı ʿandelīb
Ṣād oldı şimdi ḫāṭır-ı nā-şād-ı ʿandelīb

dem-i dil-güşā-yı ʿıyd:

1. **dem-i dil-güşā-yı ʿıyd:**
Gazel 92
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bayramın gönül açan zamanı.
Minnet Ḫudāya geldi dem-i dil-güşā-yı ʿıyd
Doldı cihāna zemzeme-i merḥabā-yı ʿıyd

dem-i evvel-bahārı:

1. **dem-i evvel-bahārı:**-*ı*
Gazel 270
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Baharın öncesinin zamanı.
Her kim ṣorarsa ʿālem-i ʿışḳuñ hevāsını
Faṣl-ı ḫazānı çoḳ dem-i evvel-bahārı yoḳ

dem-i ferḫundeler:

1. **dem-i ferḫundeler:**-*ler*
Gazel 192
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kutlu vakit, uğurlu zaman.
Göñülde ṣevḳ u ḥāletler dem-i ferḫundeler yoḳdur
Yerinde bād eser şimdi o demlerden es̱er yoḳdur

dem-i ferḫundeye:

1. **dem-i ferḫundeye:**-*ye*
Kıt'a 31
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kutlu vakit, uğurlu zaman.
Ey Naḥīfī bu müsāfir-ḫāne-i fānīde āh
Cān-ı bīmārum fedādur ol dem-i ferḫundeye

dem-i fīrūzın eyle:

1. **dem-i fīrūzın eyle:**
Gazel 107
Mısra: **35**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uğurlu zaman eylemek.
İlāhī her dem-i fīrūzın eyle ʿıyd-ı saʿīd
Hemīşe tā ki ṣabāḥ u mesā müceddedür

dem-i fürḳatde:

1. **dem-i fürḳatde:**-*de*
Gazel 225
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayrılık vakti.
Naḥīfīden dem-i fürḳatde menʿ itme leb-i laʿlüñ
Seferdür bunda ḫūnkārum mey-i nāba yasāġ olmaz

dem-i geşt ü güẕār:

1. **dem-i geşt ü güẕār:**
Tarih 16
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gezme ve geçme zamanı.
Öyle nüzhet-gāh-ı dil-keş kim dem-i geşt ü güẕār
Olmada neẕẕāresi şādī-fezā vü ġuṣṣa-kāh

dem-i ḫacletine:

1. **dem-i ḫacletine:**-*i, -n, -e*
Kaside 3
Mısra: **38**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Utanma vakti. Mahçup olma vakti.
S̱iḳlet-i māli bu bāzār-ı fenānuñ āḫir
Degmez ey ḫ∨āce dem-i ḫacletine mīzānuñ

dem-i ḫāmūşī-i rūz-ı ḥaşri:

1. **dem-i ḫāmūşī-i rūz-ı ḥaşri:**-*i*
Gazel 295
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade

Haşr olunacak günün sessizlik anı.
Ḳıl tefekkür dem-i ḫāmūşī-i rūz-ı ḥaşri
Ey göñül bād-ı hevā ile yeter cūş itdüñ

dem-i ḥayāta:

1. **dem-i ḥayāta:**-*a*
Rübai 500
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yaşam nefesi.
Sen mevti dem-i ḥayāta yeksān eyle
ʿĀciz ḳuluña ʿināyet iḥsān eyle

dem-i ḫilḳatde:

1. **dem-i ḫilḳatde:**-*de*
Gazel 334
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yaradılış zamanı.
Baña teslīm olındı ser-be-ser sāmān-ı şeydāyī
Dem-i ḫilḳatde zīrā cümleden evvel ben āh itdüm

dem-i ḫitām-ı süḫāndur:

1. **dem-i ḫitām-ı süḫāndur:**-*dur*
Kaside 26
Mısra: **310**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sözü tamamlama zamanı.
Naḥīfīyā yeter ikṣār-i ḳīl ü ḳāl itdüñ
Dem-i ḫitām-ı süḫāndur maḥāll-i ḫayr-ı duʿā

dem-i ḫurremdür:

1. **dem-i ḫurremdür:**-*dür*
Kaside 16
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevinçli an.
Eyle pūşīde dil ü cāna libās-ı faḫrı
Mevsim-i ʿıyd-i meserret dem-i ḫurremdür bu

dem-i iʿcāz:

1. **dem-i iʿcāz:**
Gazel 133
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mûcize sayılacak kadar düzgün söz söyleme, mûcize derecesinde yüksek eser meydana getirme, belâgatin son mertebesinin zamanı II Mucize Hz İsa nefesi.
Naḥīfī her ne dem inşā-nüvīs-i fenn-i naẓm olsam
Dem-i iʿcāz elbet baña iḥżār-ı devāt eyler

dem-i inḳılāb:

1. **dem-i inḳılāb:**
Gazel 509
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Başka bir duruma düşürme zamanı.
Degül mi rifʿat ü iḳbālüñ āḫiri idbār
Niẓām-ı ḥāle dem-i inḳılāb gelmez mi

dem-i intibāh-ı baḫt:

1. **dem-i intibāh-ı baḫt:**
Gazel 67
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bahtın uyanma zamanı.
Ḫvāb-ı teġāfül eyledi der-beste çeşmini
Ḳaldı şabāḥ-ı ḥaşre dem-i intibāh-ı baḫt

dem-i luṭf:

1. **dem-i luṭf:**
Rübai 282
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Lütuf vakti, ihsan zamanı.
Bir mehveşüñ iḥsānına ḳılduñ maẓhar
Ḥaḳḳa ki bu dem-i luṭf ile memnūn itdüñ

dem-i maḥşerde:

1. **dem-i maḥşerde:**-*de*
Gazel 245
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kıyamet zamanı.
Benem ol mücrim ü ʿāṣī ki dem-i maḥşerde
Baña hīç luṭf-ı şefāʿat gibi yoḳdur maḫlaṣ

2. **dem-i maḥşerde:**-*de*
Rübai 143
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kıyamet zamanı.
Bir nīm-nigāhuñla dem-i maḥşerde
Eyle bu Naḥīfī-i güneh-kāra meded

dem-i maḥşere:

1. **dem-i maḥşere:**-*e*
Gazel 211
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mahşer günü, kıyamet zamanı.
Tā dem-i maḥşere dek üstümüze dönse yine
Biz vefā gelmedigin devr-i kühenden bilürüz

dem-i mīʿād:

1. **dem-i mīʿād:**
Tarih 17
Mısra: **60**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kendisine tanınan müddet boyunca II ölünceye kadar.
Yazılsun sikke-i sīm ü zer üzre nām-ı şimşādı

Oḳunsun ḫuṭbe-i elḳāb-ı ẕātı tā dem-i mīʿād

dem-i mīzān-ı ḥaḳda:

1. **dem-i mīzān-ı ḥaḳda:**-*da*
Kaside 1
Mısra: **48**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın hesap günü, ahiret.
Gel nüḳud-ı ʿömrüñi bīhūde itlāf eyleme
Kim dem-i mīzān-ı Ḥaḳda senden isterler ḥisāb

dem-i müsāʿade-i geşt-i bāġ u rāġ:

1. **dem-i müsāʿade-i geşt-i bāġ u rāġ:**
Gazel 374
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dağ ve bahçe gezintisinin izin zamanı.
Geçdi dem-i müsāʿade-i geşt-i bāġ u rāġ
Ey baḫt-ı bī-vefā daḫi ışrār ider misin

dem-i müşāhede:

1. **dem-i müşāhede:**
Gazel 468
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gözleme zamanı.
Hezār girye-i ḥasret netīce neẕr olsun
Dem-i müşāhede benden o ẕevḳ-ı dīdāra

dem-i nā-muʿtedilen:

1. **dem-i nā-muʿtedilen:**
Gazel 42
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ilımlı olunmayan zaman II orta olunmayan zaman.
Dem-i nā-muʿtedilen ıżṭırāb-ālūd olur diller

Şitā faṣlında teʾsīr-i hevā-yı berd olur peydā

dem-i neẕẕārede:

1. **dem-i neẕẕārede:**-*de*
Gazel 466
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bakma zamanı.
Dem-i neẕẕārede tīr-i nigāhı ḳaldı ol şūḫuñ
Degüldür şekl-i müjgānum bu çeşm-i eşk-bār üzre

dem-i pür-sūz-ı ferdāda:

1. **dem-i pür-sūz-ı ferdāda:**-*da*
Murabba 7
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ahiret gününün yakıcı zamanı.
Dem-i pür-sūz-ı ferdāda
Şefāʿat ḳıl şefāʿat ḳıl

dem-i rıḥlet:

1. **dem-i rıḥlet:**
Gazel 287
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ölüm zamanı.
Zād-ı rāhuñ ḳanı bu encümen-i fānīden
Dem-i rıḥlet didigüñ ḫ∨āh ne-ḫ∨āh olsa gerek

dem-i rıḥlet-i mülk-i ʿuḳbā:

1. **dem-i rıḥlet-i mülk-i ʿuḳbā:**
Rübai 8
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ebedi âleme göçme zamanı II ölüm zamanı.
Īmān u emān eyle refīḳum yā Rab
Geldükde dem-i rıḥlet-i mülk-i ʿuḳbā

dem-i seḥerde:

1. **dem-i seḥerde:**-*de*
Gazel 314
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sabah vakti.
Dem-i seḥerde Naḥīfīden oldı tuḥfe saña
Bedīhī bir ġazel-i ʿāşıḳāne ey bülbül

dem-i seyr-i gül ü lāle:

1. **dem-i seyr-i gül ü lāle:**
Gazel 475
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Lale ve gül seyrinin vakti II ilkbahar.
Sāḳī yine geldi dem-i seyr-i gül ü lāle
Nūş eyleyelüm ʿışḳunā bir iki piyāle

dem-i sürʿatde:

1. **dem-i sürʿatde:**-*de*
Kaside 24
Mısra: **39**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hız zamanı.
Dem-i sürʿatde ol zerrīn rikāb-ı şuʿle-pāşıyla
Döner eşkāl-i raḫşı bir Hümā-yı bāl-cünbāna

dem-i teşrīf:

1. **dem-i teşrīf:**
Gazel 322
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Teşrif etme vakti.
Düş aġlayaraḳ pāyına yārüñ dem-i teşrīf
Nā-şüfte niçe gevheri īṯār-ı ḳadem ḳıl

2. **dem-i teşrīf:**
Matla 45
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Teşrif etme vakti.
Dem-i teşrīf anı fikr-i
firāḳuñ eyleyüp bī-tāb
Daḫi dīvāra virmiş arḳasın
ḥayretdür mihrāb

dem-i teşrīfi:

1. **dem-i teşrīfi:**-*i*
Matla 153
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Teşrif etme vakti.
Dile maḫż-ı şifā oldı dem-i
teşrīfi cānānuñ
Hele cānı yerine geldi ol
bīmār-ı hicrānuñ

dem-i teşrīfüñe:

1. **dem-i teşrīfüñe:**-*üñ, -e*
Matla 159
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Teşrif etme vakti.
Dem-i teşrīfüñe var bende o
deñlü iḳbāl
Ḫavfüm oldur bedenümden
ide cān istiḳbāl

dem-i ʿulyā:

1. **dem-i ʿulyā:**
Gazel 56
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüce kan.
Saña dünyāda Naḥīfī ġam-ı
fürḳat mi hemān
Olamaz mı eşiginde dem-i
ʿulyā ne ʿaceb

dem-i vaḥşet-fezā:

1. **dem-i vaḥşet-fezā:**
Kaside 11
Mısra: **77**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Vahşeti arttıran zaman.
Ol dem-i vaḥşet-fezā kim
cümle vā-nefsī diye
Pür olur ṣaḥrā-yı maḥşer āh
ü vāveyla ile

dem-i vaṣlı:

1. **dem-i vaṣlı:**-*ı*
Gazel 512
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşma zamanı.
Oldı efsāne dem-i vaṣlı baña
ol māhuñ
Gitdi çeşmümden o dem
z̲āʾiḳa-i ḫ∨āb gibi

dem-i vaṣl-ı dil-ārādur:

1. **dem-i vaṣl-ı dil-ārādur:**-
dur
Gazel 383
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
*Gönlü süsleyen
sevgiliye kavuşma zamanı.*
Ḥāżır it cānuñ dem-i vaṣl-ı
dil-ārādur gelen
Eyle ḳurbānuñ müheyyā
ʿıyd-ı aḍḥādur gelen

dem-i vaṣluñ:

1. **dem-i vaṣluñ:**-*uñ*
Gazel 306
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşma zamanı.
Dem-i vaṣluñ ki ey meh
ʿālem-i nāz ü niyāz itdüñ
Girībān-ı şekīb-i cāna
ġamzeñ çāk-sāz itdüñ

2. **dem-i vaṣluñ:**-*uñ*
Kaside 12
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşma zamanı.
Giryān olaraḳ miḥnet ü
hecrüñle dem-ā-dem
Aldum dem-i vaṣluñ niçe biñ
naḳd-i ginâna

dem-i vişālde:

1. **dem-i vişālde:**-*de*
Gazel 80
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşma zamanı.
Dem-i viṣālde ḳayd-ı vücūda
düşme ṣaḳın
İder mi ṣuʿle-i meh-tāb hīç
ketān ile baḥs̲

dem-i vuṣlatda:

1. **dem-i vuṣlatda:**-*da*
Gazel 135
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşma anı.
Naḥīfīyā dem-i vuṣlatda
maḳdem-i aġyār
Ḫudā bilür ki dil-i ʿāṣıḳa
ʿaz̲āb gelür

2. **dem-i vuṣlatda:**-*da*
Gazel 178
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşma anı.
Farḳ olınmaz dem-i vuṣlatda
ruḫuñla gülşen
Ol ḳadar reng-i ḥayā rūyuña
tāb-āver olur

3. **dem-i vuṣlatda:**-*da*
Tahmis 9
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşma anı.
Ḫaṭ ber-āverde olan tāze
dem-i vuṣlatda
Başḳa bir z̲evḳ virür geçdi
zamānum diyerek

demidür:

1. **demidür:**-*i, -dür*
Gazel 144
Mısra: **1**
An, vakit, zaman.
Fürḳat demidür dīdeler
ālūde-i ġamdur
Ḫūn-pāşī-i çeşm-i dil ü cān
işte bu demdür

dem-keş:

1. **dem-keş:**
Matla 87

Mısra: **2**
Bir cins güvercin.
Hū çeküp dil-beste olmış
ḫalḳa-i tevḫīde yār
Gūyiyā dem-keş kebūterdür
o ṭıfl-ı şīvekār

dem-rīz ü tīz itdüñ:

1. **dem-rīz ü tīz itdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 299
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kan dökücü ve keskin etmek.
Ne dem tīġ-i nigāh-ı nāzuñı dem-rīz ü tīz itdüñ
Cihānı ġam-keş-i āşūb-ı rūz-ı rüsteḫīz itdüñ

dem-sāz olur:

1. **dem-sāz olur:**-*ur*
Gazel 171
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Arkadaş, dost, sırdaş olmak.
ʿĀşıḳa tercīḥ ider aġyārını hem-rāz olur
Şimdi seyr eyleñ o kāfir kimlere dem-sāz olur

dem-sāz-ı leṭāfetdür:

1. **dem-sāz-ı leṭāfetdür:**-*dür*
Gazel 156
Mısra: **52**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzel arkadaş.
Ne Āṣaf naġme-i ḫāṭır-güşā-yı naẓm-ı rengīni
Nevā-yı sāz-ı Nāhīd ile dem-sāz-ı leṭāfetdür

denāʾet:

1. **denāʾet:**
Gazel 130
Mısra: **19**
Alçaklık, adilik.
Ḫıṣāl-i buḫl u denāʾet naḳīṣadur muṭlaḳ
Nihād-ı merdūme ʿizz ü şeref seḫādan olur

2. **denāʾet:**
Gazel 228
Mısra: **12**
Alçaklık, adilik.
ʿUluvv-i himmet ü cūd u seḫā merġūbdur ammā
Denāʾet bir belādur müft virseñ ḫāṣ u ʿām almaz

3. **denāʾet:**
Rübai 177
Mısra: **3**
Alçaklık, adilik.
Teʾniş ü denāʾet iki ʿayb-ı fāḥiş
Dil-dādesi ya ker ü ya nā-bīnādur

dendān:

1. **dendānuñ:**-*uñ*
Gazel 455
Mısra: **7**
Diş.
Ḫande itdükçe şikāf-ı lebde dendānuñ hemān
Naẓm olınmış incidür laʿl-i Bedaḫşān üstüne

2. **dendānın:**-*ın*
Kaside 15
Mısra: **5**
Diş.
İttibāʿ-ı sened-i ʿālem içün dendānın
Ḳıldı ʿışḳ ile fedā Ḥażret-i Veys'el-Ḳaranī

3. **dendānuñ:**-*uñ*
Matla 243
Mısra: **1**
Diş.
Leb ü laʿlüñle dendānuñ düşelden baḥr-ı Ummāna
Delindi incinüñ baġrı ʿaceb reng oldı mercāna

dendān ü leblerin:

1. **dendān ü leblerin:**-*ler, -in*
Gazel 110
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Diş ve dudak. II Sevgilinin dişi ve dudağı.
O ḫaṭṭ-ı sebz ile dendān ü leblerin seyr it
Ki dürr ü laʿl ile pür ḥoḳka-i zeberceddür

deng ü lāl:

1. **deng ü lāl:**
Murabba 6
Mısra: **91**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dilsiz ve sersem eylemek.
Ṣunʿuñda ʿālem deng ü lāl
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

denī:

1. **denī:**
Gazel 160
Mısra: **9**
Alçak.
Andan ednā bir denī ḳalmaz ki ber-kām olmaya
Ey Naḥīfī ʿaṣrımuzda ṣāʿiriyyet böyledür

2. **denīye:**-*ye*
Gazel 456
Mısra: **22**
Alçak.
Mekārim ehlini pā-māl-i cevr ider devrān
Denīye mertebe-i iḥtirām virdükçe

denī-meşreb:

1. **denī-meşrebe:**-*e*
Rübai 108
Mısra: **1**
Soysuz, alçak yaratılışlı.
Bed-aṣl u denī-meşrebe cāh ü devlet
Bī-şübhe olur māye-i ḫabṣ-i ṭıynet

deñlü:

1. **deñlü:**
Rübai 169
Mısra: **2**
Kadar, derece.
Ṣad āh ki ey Rabb-i Kerīm ü Ġaffār

Ol deñlü günāh eylemişem leyl ü nehār

der ü dīvārınuñ:

1. **der ü dīvārınuñ:**-*ı, -nuñ*
Tarih 16
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kapı ve duvar.
Olmada seyr ü temāşāsı der ü dīvārınuñ
Dīde-i taṣvīre ḥālet-baḫş-ı feyż-i intibāh

derā:

1. **derā:**
Rübai 9
Mısra: **2**
Çan, çıngırak.
Gülbang-i şehādetle olup naġme-zedā
İtdükçe kilīsāda derā ṣıyt u ṣadā

2. **derā:**
Rübai 223
Mısra: **3**
Çan, çıngırak.
Olduḳça derā velvele-ārā dır idi
-

der-āġūş eylesem:

1. **der-āġūş eylesem:**-*se, -m*
Gazel 520
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kucaklamak.
Maḥabbet gülşeninde naḫl-i himmet ser-firāz olsa
Der-āġūş eylesem bir kerre ol serv-i ḫırāmānı

der-āġūş-ı ġażab itmiş:

1. **der-āġūş-ı ġażab itmiş:**-*miş*
Gazel 187
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gazabı kucaklamak.
Nāz ile pīşānesin itmiş der-āġūş-ı ġażab
Sāḳī-i gül-çehre kim sāġar-şikest-i ʿişvedür

der-ʿaḳab:

1. **der-ʿaḳab:**
Gazel 148
Mısra: **13**
Akabinde, hemân, o anda.
Vaʿd-i vaṣl itseñ idersin der-ʿaḳab ʿahd-i ḫilāf
İʿtimāda ṣāliḥ inkāruñ mı iḳrāruñ mıdur

2. **der-ʿaḳab:**
Gazel 172
Mısra: **10**
Akabinde, hemân, o anda.
Eylesem kālā-yı vaṣfuñ zīver-i bāzār-ı şevḳ
Der-ʿaḳab feyż-i meʿānī ṭabʿuma enbāz olur

3. **der-ʿaḳab:**
Kaside 26
Mısra: **128**
Akabinde, hemân, o anda.
Ṣaḥīfe-i dil naḳş-ı sürūrı ṭarḥ itsem
Şirişk-i miḥnet ider der-ʿaḳab ke-naḳşü'l-mā

4. **der-ʿaḳab:**
Tarih 18
Mısra: **4**
Akabinde, hemân, o anda.
Emr idüp dāmādı İbrāhīm Paşaya hemān
İtdi ol düstūr-ı ekrem der-ʿaḳab beẕl-i himem

der-bād itmezdi:

1. **der-bād itmezdi:**-*mez, -di*
Tarih 17
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şişirmek II mecazen övmek anlamında kullanılmıştır.
Bu ḳaṣr-ı bī-ʿadīlüñ görse resm-i dil-keşin Belḳıs
Budur ẓannum ki itmezdi ḥużūr-ı ʿarşını der-bād

der-beġal idüp:

1. **der-beġal idüp:**-*üp*
Tarih 28
Mısra: **60**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sarılmak, koltuğunun altına alıp korumak.
Müstefād olduḳça gün şeyḫu'l-ḥadīṯ-i āfitāb
Māh-ı rūşen-dil idüp her şeb kitābın der-beġal

der-beste eyledi:

1. **der-beste eyledi:**-*di*
Gazel 67
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kapatmak.
Ḫvāb-ı teġāfül eyledi der-beste çeşmini
Ḳaldı ṣabāḥ-ı ḥaşre dem-i intibāh-ı baḫt

derd:

1. **derdimi:**-*im, -i*
Gazel 5
Mısra: **15**
Keder, acı, zahmet.
Derdimi ʿışḳ eyle hem dermānumı ʿışḳ it benüm
Eyleme yā Rab beni ʿışḳ u maḥabbetden cüdā

2. **derdüñ:**-*üñ*
Gazel 17
Mısra: **8**
Keder, acı, zahmet.
Ḳomazsın bizde cemʿiyyet perīşān-ḫāṭır eylersin
Nedür derdüñ ʿaceb bilsek bizümle ey ġam-ı dünyā

3. **derd:**
Gazel 24
Mısra: **4**
Keder, acı, zahmet.
Ser-i kūyuñda sensiz bir dem ārām itmeyen göñlüm

Ġarīb illerde şimdi derd ile
āvāredür cānā

4. **derdüm:**-*üm*
Gazel 27
Mısra: **1**
Keder, acı, zahmet.
Derdüm görüp teraḥḥum ider
düşmenüm baña
Raḥm eylemez mi ol gül-i
sīmīn tenüm baña

5. **derd:**
Gazel 35
Mısra: **4**
Keder, acı, zahmet.
ʿÖmri bīhūde geçer āh ü
fiġān ile hemān
Olmasun derd ile hīç kimse
giriftār saña

6. **derdümden:**-*üm, -den*
Gazel 38
Mısra: **9**
Keder, acı, zahmet.
Ey Naḥīfī sen bilürsin
bārī derdümden benüm
Şimdi ben bir dil-ber-i
fettāna oldum mübtelā

7. **derd:**
Gazel 42
Mısra: **8**
Keder, acı, zahmet.
Degül ālāyiş-i ḫār-ı siyehden
dāmen āzāde
Bu gülzār-ı cihānda gerçi
bunca derd olur peydā

8. **derd:**
Gazel 46
Mısra: **11**
Keder, acı, zahmet.
Aġlaram maḥşere dek derd
ile dergāhuñda
Çekmezem destümi dāmān-ı
recādan yā Rab

9. **derdine:**
Gazel 47
Mısra: **6**
Keder, acı, zahmet.
Ehl-i ʿisyāna müdāvā-yı
şefāʿat ḳıl meded
Pādişāhā derdine
ümmetlerüñ sensin ṭabīb

10. **derdimi:**-*im, -i*
Gazel 61
Mısra: **3**
Keder, acı, zahmet.
Yaḳduñ derūnı tāzeledüñ
eski derdimi
Bilmem nedür bu āh-ı
ġarībāne ʿandelīb

11. **derde:**-*e*
Gazel 86
Mısra: **4**
Keder, acı, zahmet.
Ḥasret öldürdi beni raḥm
eylemez mi ḥālüme
Ol ṭabīb-i cān bu derde bir
devā bilmez mi hīç

12. **derd:**
Gazel 121
Mısra: **2**
Keder, acı, zahmet.
Ḳanda varsa ʿāşıḳ-ı bī-çāre
cānānın arar
Derd ile bīmār olan elbette
dermānın arar

13. **derde:**-*e*
Gazel 272
Mısra: **5**
Keder, acı, zahmet.
Kūşe-i hecr içre ḳaldum
derde dermān eylemez
Şefḳat itmez ben faḳīre gel
meded dermāna baḳ

14. **derdiñi:**-*i, -n, -i*
Gazel 310
Mısra: **9**
Keder, acı, zahmet.
Ol ṭabīb-i cāna iẓhār
eylemezdüñ derdiñi
Ey Naḥīfī pister-i ḥasretde
bīmār olmasañ

15. **derdüm:**-*üm*
Gazel 329
Mısra: **10**
Keder, acı, zahmet.
Şikāyet mihribānumdan
degüldür rāh-ı ʿışḳında
Budur derdüm hemān ser-
geşte-i mekr-i raḳīb oldum

16. **derd:**
Gazel 335
Mısra: **7**
Keder, acı, zahmet.
Bu derd ile gehī kühsāra
düşdüm gāhī şaḥrāya
Belā-yı ʿışḳı ben Ferhād ü
Mecnūndan beter çekdüm

17. **derd:**
Gazel 335
Mısra: **1**
Keder, acı, zahmet.
Bu şeb tā ṣubḥa dek derd ile
āh-ı pür-şerer çekdüm
Ġam-ı hecrüñle ey mihr-i
dıraḫşān ben neler çekdüm

18. **derdi:**-*i*
Gazel 348
Mısra: **8**
Keder, acı, zahmet.
Gözden şaḳınur oldum o
mirʾāt-ı cemāli
Gör derdi raḳīb olmadadur
kendime kendüm

19. **derdimüñ:**-*im, -üñ*
Gazel 352
Mısra: **13**
Keder, acı, zahmet.
Derdimüñ ḥaḳḳında dermān
ṣormaġa şām ü seḥer
Reh-güẕār-ı bende-gān-ı ḫāṣ-
ı Raḥmāndur yerüm

20. **derd:**
Gazel 373
Mısra: **11**
Keder, acı, zahmet.
Derd ile düşüp bādiye-i
ġurbete yā Rab
Dūr olmasun erbāb-ı
maḥabbet vaṭanından

21. **derd:**
Gazel 412
Mısra: **3**
Keder, acı, zahmet.
N'ola biñ derd ile giryān
olup der-gāhuña gelsem
Der-i luṭfuñ ʿuṣāta
mültecādur yā Resūla'llāh

22. **derdüñ:**-*üñ*
Gazel 414
Mısra: **1**
Keder, acı, zahmet.
Dil-i bī-çāreye derdüñ
devādur yā Resūla'llāh
Ġamuñ ser-māye-i şevḳ u
ṣafādur yā Resūla'llāh

23. **derd:**
Gazel 438
Mısra: **2**
Keder, acı, zahmet.
Yoḳ bende tāb cevr ü cefāda o māh ise
Āfāḳı ṭutdı derd ile feryād ü āh ise

24. **derd:**
Gazel 449
Mısra: **4**
Keder, acı, zahmet.
Hecr-i nihāl-i ḳāmetüñ eyledi nā-tüvān beni
Nāle-keş-i firāḳdur derd ile dil çü fāḫte

25. **derd:**
Gazel 511
Mısra: **1**
Keder, acı, zahmet.
Çekilmez derd imiş ʿālemde yār-ı bī-emān derdi
Beni derd ehli itdi bir meh-i nā-mihribān derdi

26. **derd:**
Gazel 511
Mısra: **10**
Keder, acı, zahmet.
Ṣafāsın bilmedüm dūr olmaduḳça ḫānumānumdan
Ne müşkil derd imiş murġ-ı żaʿīfa āşiyān derdi

27. **derde:**-*e*
Gazel 511
Mısra: **14**
Keder, acı, zahmet.
Virüp erẕāle rifʿat terk ider eşrāfı ẕilletle
Netīce beñzemez bir derde evżāʿ-ı cihān derdi

28. **derdi:**-*i*
Gazel 511
Mısra: **10**
Keder, acı, zahmet.
Ṣafāsın bilmedüm dūr olmaduḳça ḫānumānumdan
Ne müşkil derd imiş murġ-ı żaʿīfa āşiyān derdi

29. **derdi:**-*i*
Gazel 511
Mısra: **1**
Keder, acı, zahmet.
Çekilmez derd imiş ʿālemde yār-ı bī-emān derdi
Beni derd ehli itdi bir meh-i nā-mihribān derdi

30. **derdi:**-*i*
Gazel 511
Mısra: **2**
Keder, acı, zahmet.
Çekilmez derd imiş ʿālemde yār-ı bī-emān derdi
Beni derd ehli itdi bir meh-i nā-mihribān derdi

31. **derdi:**-*i*
Gazel 511
Mısra: **4**
Keder, acı, zahmet.
Düçār itdi beni miḥnetlere bu ġurbet illerde
Vaṭan fikri cihān mekri zamān ḳahrı cevān derdi

32. **derdi:**-*i*
Gazel 511
Mısra: **6**
Keder, acı, zahmet.
Beni çekdi çevirdi tīr-i cevr-i miḥnet-efzāsı
Ḫam itdi ḳāmetüm ḍarb ile bir ḳaşı kemān derdi

33. **derdi:**-*i*
Gazel 511
Mısra: **8**
Keder, acı, zahmet.
Ya bir şūḫuñ esīr-i ʿışḳı ya mehcūrı olmışdur
Dil-i şūrīdenüñ elbette vardur bir nihān derdi

34. **derdi:**-*i*
Gazel 511
Mısra: **12**
Keder, acı, zahmet.
Uṣandurdı beni ālāyiş-i cām-ı temennādan
Meyān-ı bezm-i ebnā-yı zamānda imtinān derdi

35. **derdi:**-*i*
Gazel 511
Mısra: **14**
Keder, acı, zahmet.
Virüp erẕāle rifʿat terk ider eşrāfı ẕilletle
Netīce beñzemez bir derde evżāʿ-ı cihān derdi

36. **derdi:**-*i*
Gazel 511
Mısra: **16**
Keder, acı, zahmet.
Teġāfül itme derdinden ṭabībā ʿāşıḳ-ı zāruñ
Gözinden belli anuñ ʿilleti ġāyet ʿayān derdi

37. **derdi:**-*i*
Gazel 511
Mısra: **18**
Keder, acı, zahmet.
Naḥīfī mātem-i hecr ile maḥzūn eyleyen ẓālim
Olursın şād ʿıyd-ı vuṣlatumla bir zamān derdi

38. **derdinden:**-*i*, -*n*, -*den*
Gazel 511
Mısra: **15**
Keder, acı, zahmet.
Teġāfül itme derdinden ṭabībā ʿāşıḳ-ı zāruñ
Gözinden belli anuñ ʿilleti ġāyet ʿayān derdi

39. **derdümi:**-*üm*, -*i*
Gazel 518
Mısra: **9**
Keder, acı, zahmet.
Derdümi ṣorma Nahīfī ki ġarīb illerde
Ḳalmadı miḥnet ile tāb ü tüvānum şimdi

40. **derde:**-*e*
Gazel 521
Mısra: **8**
Keder, acı, zahmet.
Teraḳḳī buldı şevḳ-ı vuṣlatuñla āteş-i ʿışḳum
Bu derde ben devā itdükçe ol daḫi füzūn oldı

41. **derdiñe:**-*i*, -*n*, -*e*
Kaside 3
Mısra: **7**
Keder, acı, zahmet.
Saʿy ḳıl bunda iken derdiñe dermān idegör
Āh kim olmaya bir gün başuña dermānuñ

42. **derd:**
Kaside 4
Mısra: **28**
Keder, acı, zahmet.
İñlesüñ ʿışḳ ile cān-ı nālān
Aġlasun derd ile çeşm-i pür-ḫūn

43. **derde:**-*e*
Kaside 5
Mısra: **42**
Keder, acı, zahmet.
Bir degül derd-i derūnum ey ṭabīb-i ümmetān
Ḳanḳı derde eyleyem ʿālemde tedbīr-i devā

44. **derde:**-*e*
Kaside 5
Mısra: **47**
Keder, acı, zahmet.
Bir ʿaceb derde esīr itdi beni baḫt-ı siyāh
Dehr içinde çekdigüm ālām u ġamdan mā-ʿadā

45. **derd:**
Kaside 8
Mısra: **123**
Keder, acı, zahmet.
Aġlayup ṣubḥ u mesā derd ile çeşm-i pür-ḫūn
İñlesün ney gibi dil sīne dögünsün def-vār

46. **derde:**-*e*
Kaside 26
Mısra: **24**
Keder, acı, zahmet.
Ẓalāma nūrı bedel ḳıldı Fāliḳu'l-eṣbāḥ
Bükāya ḫandeyi der-pey-ʿaḳīb derde devā

47. **derd:**
Murabba 5
Mısra: **47**
Keder, acı, zahmet.
Derd ile ben dem-be-dem
Çağıruram dost dost

48. **derdime:**-*im, -e*
Murabba 12
Mısra: **18**
Keder, acı, zahmet.
Bir nigāh eyle cān-ı bīmāra
Eyle luṭfuñla derdime çāre

49. **derdi:**-*i*
Rübai 150
Mısra: **1**
Keder, acı, zahmet.
Ey derdi olan ʿāṣıḳa dermāndan eleẕ
Dil-i teşnelügüñ şerbet-i ḥayvāndan eleẕ

50. **derd:**
Rübai 168
Mısra: **2**
Keder, acı, zahmet.
Cān şerm ile ḫ∨āhende-i ġufrānuñdur
Dil derd ile cüyende-i dermānuñdur

51. **derdümi:**-*üm, -i*
Rübai 193
Mısra: **1**
Keder, acı, zahmet.
Gör derdümi kim bī-dil olan böyle olur
Dāġ-ı ġam ile ḥāṣıl olan böyle olur

52. **derdüñ:**-*üñ*
Rübai 213
Mısra: **4**
Keder, acı, zahmet.
Ġayruñ baña dermānı gerekmez şāhā
Derdüñ gibi ben ḫasteye dermān olmaz

53. **derd:**
Rübai 226
Mısra: **1**
Keder, acı, zahmet.
Derd ile olup bādiye-gerdān-ı heves
Deşt-i ġama şaldı beni ġūlān-ı heves

54. **derd:**
Rübai 231
Mısra: **2**
Keder, acı, zahmet.
Ben olmadayum bādiye-gerdān-ı heves
İñler dil ü cān derd ile mānend-i ceres

55. **derd:**
Rübai 266
Mısra: **4**
Keder, acı, zahmet.
Aḥvālini ṣordum dil-i miḥnet-zedenüñ
Derd ile bir āh itdi didi āh firāḳ

56. **derd:**
Rübai 361
Mısra: **1**
Keder, acı, zahmet.
Dil derd ile bī-tāb ü tüvān sulṭānum
Ḳurbān yoluña şevḳ ile cān sulṭānum

57. **derdüñ:**-*üñ*
Rübai 419
Mısra: **2**
Keder, acı, zahmet.
ʿIşḳuñ ġamı dārū-yı dil ü cān olsun
Derdüñ baña ser-maye-i dermān olsun

58. **derde:**-*e*
Rübai 445
Mısra: **3**
Keder, acı, zahmet.
Her derde devā luṭf u ʿaṭā andandur
Müşkilleri ḳudretle ol eyler āsān

59. **derd:**
Rübai 471
Mısra: **3**
Keder, acı, zahmet.
Ben derd ile gird-āb-ı taḥassürdeyem āh
Ol gevher ise ġayra kenār olmaḳda

derd ehli itdi:

1. **derd ehli itdi:**-*di*
Gazel 511
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sıkıntı çeken insan etmek.
Çekilmez derd imiş ʿālemde yār-ı bī-emān derdi
Beni derd ehli itdi bir meh-i nā-mihribān derdi

derd ehli olan:

1. **derd ehli olan:**-*an*
Rübai 286
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dert sahiplerinden olmak; gönül ehli olmak.
Mücrimler içündür kerem ü ġufrānuñ
Derd ehli olan dilleredür dermanuñ

derd ehli olmayan:

1. **derd ehli olmayan:**-*ma, -yan*
Gazel 103
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dert sahiplerinden olmak; gönül ehli olmak.
ʿIşḳ olmayınca vaṣla irilmez Naḥīfîyā
Derd ehli olmayan kişi maḥrūm-ı çāredür

derd ehlinüñ:

1. **derd ehlinüñ:**-*nüñ*
Gazel 458
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sıkıntı çeken insanlar.
Derd ehlinüñ Naḥīfî eşʿārı böyle ister
Elfāẓı şāʿirāne maʿnāsı ʿāşıḳāne

derd ü belā:

1. **derd ü belā:**
Kıt'a 30
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dert ve bela.
Bir yaña derd ü belā bir yaña hecr-i dildār
Dem-be-dem dāġ-zen olmaḳda ten-i ṣad çāke

derd ü belālar:

1. **derd ü belālar:**-*lar*
Gazel 161
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Keder ve sıkıntı.
Bilürsin sevdigüm gelmez ḥisāba
Yoluñda gördigüm derd ü belālar

derd ü belālar çekelüm:

1. **derd ü belālar çekelüm:**-*lar, -e, -lüm*
Gazel 390
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Deyim**
Dert ve sıkıntı yaşamak.
Dest-i ġamdan niçe bir derd ü belālar çekelüm
Eyle ey cān-ı ġarīb eyle temennā-yı vaṭan

derd ü belāları:

1. **derd ü belāları:**-*lar, -ı*
Gazel 502
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dert ve bela.
Eksük degül elemleri derd ü belāları
Ey dil bu ʿālemüñ çekilür mi cefāları

derd ü belā-yı fürḳatüñ:

1. **derd ü belā-yı fürḳatüñ:**-*üñ*
Gazel 23
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayrılığın derdi ve belası.
Beni ḫāk itse de derd ü belā-yı fürḳatüñ cānā
Giyāh-ı ḳabrüm eyler ārzū-yı vuṣlatuñ cānā

derd ü devā:

1. **derd ü devā:**
Rübai 175
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sıkıntı ve çâre.
Her ḫaste-dile derd ü devā sendendür
Luṭf u kerem ey bār-ı Ḫudā sendendür

derd ü elemdür:

1. **derd ü elemdür:**-*dür*
Gazel 52
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Keder ve acı.
Reh-i ʿışḳında yārüñ çekdigüm derd ü elemdür hep
O şūḫ-ı pür-cefādan gördigüm cevr ü sitemdür hep

derd ü firāḳ:

1. **derd ü firāḳ:**
Gazel 315
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dert ve ayrılık.
Dil-i fütādeyi derd ü firāḳ n'eyledi gör
Tenezzül eyle gel ey serv-i ser-bülendüm gel

derd ü ġam:

1. **derd ü ġam:**
Kaside 27
Mısra: **78**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dert tasa.
Ṭālib-i şehd-i merām olsam iki ʿālemde
Derd ü ġam ḫāʾili olur baña miṣāl-i zenbūr

derd ü ġama:

1. **derd ü ġama:**-*a*
Murabba 5
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dert tasa.
Derd ü ġama yār olup
ʿIşḳ ile bīmār olup

derd ü ġamdan:

1. **derd ü ġamdan:**-*dan*
Gazel 431
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dert ve üzüntü.
Derd ü ġamdan olmasun ḫālī dil-i şeydā eger
Ḥiẕmet-i kūyuñ ḳoyup isterse ġayrı ʿizz ü cāh

derd ü ġamı:

1. **derd ü ġamı:**-*ı*
Rübai 67
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dert tasa.
Ey derd ü ġamı cāna cihāndan merġūb
V'ey ʿışḳ-ı girān-ḳadri ṣafā-baḫş-ı ḳulūb

2. **derd ü ġamı:**-*ı*
Tahmis 9
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dert tasa.
Cāna kār itmededür derd ü ġamı dildāruñ
Ḥālini ʿarż idebilsem bu dil-i ġam-ḫ∨āruñ

derd ü ġam-ı firāḳuñ:

1. **derd ü ġam-ı firāḳuñ:**-*uñ*
Gazel 458
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayrılığın dert ve gamı.
Endūh-ı iftirāḳuñ ālam-i iştiyāḳuñ
Derd ü ġam-ı firāḳuñ bi'llāhi geçdi cāna

derd ü ġamle:

1. **derd ü ġamle:**-*le*
Gazel 222
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dert ve üzüntü.
Göñülden derd ü ġamle cevr-i dildār eksük olmaz hīç
Dime ġam-ḫāne-i ʿuşşāḳa yārān-ı ṣafā gelmez

derd ü ġamum:

1. **derd ü ġamum:**-*um*
Gazel 361
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dert ve üzüntü.
Bilinür sūz-ı dilüm dīde-i nem-nākümden
Bellüdür derd ü ġamum sīne-i ṣad çākümden

derd ü ġamuñ:

1. **derd ü ġamuñ:**-*uñ*
Tahmis 8
Mısra: **34**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dert tasa.
Ne revā pādişehüm münkir-i niʿmet itsün Ḥaḳ
Ehl-i dil derd ü ġamuñ niʿmetine müstaġraḳ

derd ü ġamuñla:

1. **derd ü ġamuñla:**-*uñ, -la*
Gazel 238
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dert tasa.
Reh-i ʿışḳuñda ḳurbān olmaḳ ister n'eylesün nā-çār
Dil-i ser-keşte kim derd ü ġamuñla ḫāke ser virmiş

derd ü miḥnete:

1. **derd ü miḥnete:**-*e*
Matla 169
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sıkıntı ve dert yeri.
O māha dil vireli oldı kār-ı dil mātem
Diliyle uġrar imiş derd ü miḥnete ādem

derd ü miḥnetle:

1. **derd ü miḥnetle:**-*le*
Gazel 79
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dert ve sıkıntı.
Derd ü miḥnetle olurdı dil ü cān güm-şüde-tāb
Olmasa ʿışḳuñ eger şevḳ-ı cenāna bāʿiş

2. **derd ü miḥnetle:**-*le*
Kaside 24
Mısra: **81**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dert ve sıkıntı.
Niçe demdür ḫarāb olmış yatur biñ derd ü miḥnetle
N'ola miʿmār olursa dest-i luṭfuñ ḳalb-i vīrāna

derdā:

1. **derdā:**
Rübai 471
Mısra: **1**
Yazık, eyvah.
Derdā ki göñül ʿışḳ ile zār olmaḳda
Miḥnet-keş-i intiẓār-ı yār olmaḳda

derd-ālūde:

1. **derd-ālūdeyem:**-*yem*
Gazel 356
Mısra: **12**
Derde bulanmak, dert içinde kalmak.
Senüñ Mecnūnuñam semt-i ḫalāṣı ārzū itmem
Ġam-ı ʿışḳuñla derd-ālūdeyem cānā devā bilmem

der-dāmen ider:

1. **der-dāmen ider:**-*er*
Gazel 174
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eteğine almak.
Āteş-i ʿışḳa şunup şuʿleyi der-dāmen ider

Dest-i maḥşer ki benüm
pençe-i bī-bākümdür

derde düşdüm:

1. **derde düşdüm:**-*dü, -m*
Gazel 59
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Aşk yüzünden sıkıntı çekmek.
Yaşdanup ḫāk-i sütūnuñ durmayup her ruz u şeb
Ḥasretüñle bir devāsuz derde düşdüm ey ḥabīb

derde düşmişüz:

1. **derde düşmişüz:**-*miş, -üz*
Gazel 479
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Aşk yüzünden sıkıntı çekmek.
Gelmez Naḥīfīyā ser-i kūyından ol mehüñ
Bir derde düşmişüz dil-i pür-ıżṭırāb ile

derde giriftār olmış:

1. **derde giriftār olmış:**-*mış*
Gazel 301
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
(Aşk) derdine tutulmak.
ʿIşḳ-ı yār ile ʿaceb derde giriftār olmış
Kūşe-i ġamda Naḥīfī-i dil-i zārı görüñ

derd-i cān-güdāz-ı ḥasretüñ:

1. **derd-i cān-güdāz-ı ḥasretüñ:**-*üñ*
Gazel 515
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasretin can eriten derdi.
Dil-i bīmāra dārū-yı lebüñden çāre olmaz mı
Bu derd-i cān-güdāz-ı ḥasretüñ hīç yoḳ mı dermānı

derd-i cān-sūzuñ:

1. **derd-i cān-sūzuñ:**-*uñ*
Gazel 237
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Can yakan dert.
Devāsı ṣabr imiş ancaḳ bu derd-i cān-sūzuñ
ʿAceb ʿaceb ki ġam-ı ʿışḳ içün devā yoġ imiş

derd-i ciger-dūza:

1. **derd-i ciger-dūza:**-*a*
Rübai 173
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ciğeri delen dert.
Her merdüm-i bīmāra şifā sendendür
Her derd-i ciger-dūza devā sendendür

derd-i derūnı:

1. **derd-i derūnı:**-*ı*
Gazel 196
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül derdi.
Loḳmān olursa daḫi dil olmaz devā-peẕīr
Derd-i derūnı sāḳī-i sīmīn ṣāḳa ṣor

derd-i derūn-ı ʿāṣıḳa:

1. **derd-i derūn-ı ʿāṣıḳa:**-*a*
Gazel 176
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Âşığın içindeki, kimseye söylemediği dert.
Derd-i derūn-ı ʿāṣıḳa bilsek sebeb nedür
Ehl-i dilüñ bu çekdigi renc ü teʿab nedür

derd-i derūnını:

1. **derd-i derūnını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 183
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül derdi.
Şerbet-i vaṣluñ it meded sen bu Naḥīfī zārıña
Derd-i derūnını saña ʿarż idemez ḥicāb ider

derd-i derūnum:

1. **derd-i derūnum:**-*um*
Gazel 88
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül derdi.
Derd-i derūnum itdi o laʿl-i müẕāb şerḥ
Esrār-ı mesti bir bir idermiş şarāb şerḥ

2. **derd-i derūnum:**-*um*
Gazel 218
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül kaygısı, tasası.
Sirişküm keşf ider derd-i derūnum saña sulṭānum
Hele bir vech ile rāz-ı maḥabbet hīç nihān olmaz

3. **derd-i derūnum:**-*um*
Gazel 356
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül derdi.
Ne gūş-ı nāle eylersin ne āh ü zāra ḳāʾilsin
Niçe ʿarż eyleyem derd-i derūnum ben saña bilmem

4. **derd-i derūnum:**-*um*
Kaside 5
Mısra: **41**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül derdi.
Bir degül derd-i derūnum ey ṭabīb-i ümmetān
Ḳanḳı derde eyleyem ʿālemde tedbīr-i devā

5. **derd-i derūnum:**-*um*
Matla 11
Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül derdi.
Ben kime aġlayayum derd-i derūnum ḥālā
Merdüm-i dīde daḥi bir gözi yaşlı şeydā

derd-i derūnumı:

1. **derd-i derūnumı:**-*um, -ı*
Kaside 26
Mısra: **167**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül derdi.
Mużāʿaf eyledi derd-i derūnumı efsūs
Tamām şerm ü ḫacālet kemāl-i istiḥyā

derd-i dil:

1. **derd-i dil:**
Rübai 233
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül derdi.
ʿIşḳuñ gibi bir belā-yı cān olmaz imiş
Derd-i dil ü āfet-i cihān olmaz imiş

derd-i dile:

1. **derd-i dile:**-*e*
Gazel 278
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül derdi.
Olmaz iseñ derd-i dile çāre-sāz
Zaḫm-ı melāmet beni eyler helāk

derd-i dil-i bīmāruma:

1. **derd-i dil-i bīmāruma:**-*um, -a*
Rübai 83
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasta gönül derdini.
Yoḳ çāre baña ġayrdan ey Rabb-i Kerīm
Derd-i dil-i bīmāruma sen dermān it

derd-i dil-i zārı:

1. **derd-i dil-i zārı:**-*ı*
Gazel 146
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlayan gönlü derdi.
Ne ḥācet saña taḳrīr itmege derd-i dil-i zārı
Benüm sūz-ı derūnum dūd-ı āhumdan nümāyāndur

derd-i dilüm:

1. **derd-i dilüm:**-*üm*
Gazel 407
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül derdi.
Eger biñde birin ḳılsam ḥikāyet yā Resūla'llāh
Yine derd-i dilüm bulmaz nihāyet yā Resūla'llāh

2. **derd-i dilüm:**-*üm*
Kaside 26
Mısra: **122**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül derdi.
Eger ki girye-künān naḳl-i mā-cerā itsem
İderdi derd-i dilüm şaḥṣ-ı ḫandeyi ibkā

3. **derd-i dilüm:**-*üm*
Kıt'a 29
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül derdi.
Veyletā āteş-i fürḳat cigerüm itdi kebāb
Çıḳdı biñ ḥasret ile derd-i dilüm eflāke

4. **derd-i dilüm:**-*üm*
Rübai 282
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül derdi.
Ey baḫt beni gerçi ki maḥzūn itdüñ
Hicrān ile derd-i dilüm efzūn itdüñ

derd-i dilümden:

1. **derd-i dilümden:**-*üm, -den*
Gazel 501
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül derdi.
İtmedi ḥālüme vāḳıf eser-i āh seni
Ḥaḳ ide derd-i dilümden meger āgāh seni

2. **derd-i dilümden:**-*üm, -den*
Murabba 5
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül derdi.
Derd-i dilümden eger İster iseñ bir ḫaber

derd-i dilüme:

1. **derd-i dilüme:**-*üm, -e*
Rübai 116
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül derdi.
Ey rāh-ı ʿubūdiyyeti ḫayrü'l-minhāc
Derd-i dilüme luṭfuñ ile eyle ʿilāc

derd-i dilümi:

1. **derd-i dilümi:**-*üm, -i*
Tahmis 5
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül derdi.
Hicrān elemi itdi derd-i dilümi müşted
Vaṣluñla müdāvā ḳıl raḥm it baña ey gül-ḫad

derd-i füzūnumdan:

1. **derd-i füzūnumdan:**-*um, -dan*
Gazel 400
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Fazla dert.
Belā-yı ʿışḳı gör benden cüdā ol ey ġam-ı dünyā
Sirāyet eyleye şāyed saña derd-i füzūnumdan

derd-i ġam:

1. **derd-i ġam:**
Gazel 1
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gam derdi, dert acısı.
Bir dem gelür ki şevḳ ile ḫandān ider yine
Derd-i ġam ile dīdemi giryān iden Ḫudā

derd-i ġam-ı ʿışḳuñdan:

1. **derd-i ġam-ı ʿışḳuñdan:**-*uñ, -dan*
Gazel 21
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk gamının derdi.
Yine mehcūrī-i ʿışḳ ile feryād itmedür kārı
Göñül derd-i ġam-ı ʿışḳuñdan āzād olsa da farżā

derd-i ġamuñdur:

1. **derd-i ġamuñdur:**-*uñ, -dur*
Gazel 247
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gam derdi, dert acısı.
Bīmār-ı ʿışḳa derd-i ġamuñdur devā-yı maḥż
Olsa ʿaceb mi şerbet-i laʿlüñ şifā-yı maḥż

derd-i ḥased:

1. **derd-i ḥased:**
Kaside 5
Mısra: **81**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kıskançlık derdi.
Ārzū-mendān-ı feyż-i ṭabʿumuñ derd-i ḥased
Her birin ḳılmış cihānda ḥişşe-yāb-ı ibtilā

derd-i ḥasret:

1. **derd-i ḥasret:**
Gazel 164
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasret derdi.
Ol ki sensüz sāḳiyā nūş-ı şarāb-ı nāb ider
Derd-i ḥasret her ḥabābın aña bir gird-āb ider

2. **derd-i ḥasret:**
Rübai 85
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasret derdi.
Der-gāhuña ben ḫāki daḫi eyle ḳabūl
Ḫāk eylemeden cismümi derd-i ḥasret

derd-i ḥasrete:

1. **derd-i ḥasrete:**-*e*
Gazel 467
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasret derdi.
Devā-yı ġayr ile āzürde-ḫātıram maḥżā
Olursa senden olur derd-i ḥasrete çāre

derd-i ḥasretle:

1. **derd-i ḥasretle:**-*le*
Gazel 329
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasret derdi.
Enīsüm yār-ı cānum gitdi ḳaldum derd-i ḥasretle
Bu ġurbet ilde ḥayfā ben daḫi şimdi ġarīb oldum

2. **derd-i ḥasretle:**-*le*
Gazel 496
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasret derdi.
Derd-i ḥasretle ḳoduñ kūşe-i miḥnetde beni
Bu ḳadar ʿarż-ı maḥabbet ḳanı ey māh ḳanı

derd-i ḥasretüñ:

1. **derd-i ḥasretüñ:**-*üñ*
Gazel 23
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasret derdi.
Naḫīfīveş n'ola ser-germ-i cām-ı iştiyāḳ olsam
Beni bī-ṣabr u ārām itdi derd-i ḥasretüñ cānā

2. **derd-i ḥasretüñ:**-*üñ*
Gazel 158
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasret derdi.
Eger böyle ḳalursa dilde derd-i ḥasretüñ cānā
Naḫīfīveş ten-i pür-dāġumı zār ü nizār eyler

3. **derd-i ḥasretüñ:**-*üñ*
Murabba 8
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasret derdi.
Öldürürse ben ġarīb ü zārı derd-i ḥasretüñ
Eṣ-ṣalātü ve's-selām ey faḫr-ı ʿālem es-selām

derd-i ḥastegān-ı derd-i ʿışḳa:

1. **derd-i ḥastegān-ı derd-i ʿışḳa:**-*a*
Kaside 1
Mısra: **63**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk derdine mübtela olmuş hasta.

Çāre derd-i ḫastegān-ı derd-i ʿışḳa var ise
Yā nigāh-ı merd-i vāṣıl yā duʿā-yı müstecāb

derd-i hecri:

1. **derd-i hecri:**-*i*
Gazel 377
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayrılık sıkıntısı.
Bu künc-i ġamda añup derd-i hecri aġlayalım
Esīr-i fürḳat-ı yār ü diyār olan gelsün

derd-i hecr-i cānān:

1. **derd-i hecr-i cānān:**
Gazel 330
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin ayrılığının derdi.
Müdāvā-yı viṣāle himmet it ey baḫt-ı her-cāyī
Ki derd-i hecr-i cānān ile bī-ṣabr u şekīb oldum

derd-i hicrānı:

1. **derd-i hicrānı:**-*ı*
Gazel 285
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayrılık derdi.
Derd-i hicrānı sen ey Yūsuf-ı ṯānī baña ṣor
Çekdigin ben bilürim ḥasret ile Yaʿḳūbuñ

derd-i ʿışḳ:

1. **derd-i ʿışḳ:**
Gazel 10
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk derdi.
Cihān cihāñ ġam-ı nā-dīde var derūnumda
Bu derd-i ʿışḳ görünmez belā imiş ḥayfā

2. **derd-i ʿışḳ:**
Gazel 17
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk derdi.
Füzūndur derd-i ʿışḳ ey sāḳī-i deryā-fürūş el çek
Baña kār eylemez keyfiyyet-i ṣahbā-yı ġam-fersā

3. **derd-i ʿışḳ:**
Gazel 70
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk derdi.
Naḥīfī derd-i ʿışḳ ile bu dem bīmār olup ḳaldı
Viṣāl-i yār ile aña ilāhī ḳıl ʿaṭā ṣıḥḥat

4. **derd-i ʿışḳ:**
Gazel 505
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk derdi.
Varınca kūçe-i dildāra ʿavdet eylemeyem
Bu derd-i ʿışḳ beni şöyle bī-mecāl itdi

derd-i ʿışḳumı:

1. **derd-i ʿışḳumı:**-*um, -ı*
Gazel 311
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk derdi.
Yādıma geldükçe derd-i ʿışḳumı taḥrīk ider
Raḥm idüp ben zāra vaż‘-ı dil-nevāz itdüklerüñ

2. **derd-i ʿışḳumı:**-*um, -ı*
Gazel 359
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk derdi.
Ey cefā-yı yār derd-i ʿışḳumı itdüñ füzūn
Bāʿiṯ-i iclāl-i ḳadr ü ferr-i cāhumsın benüm

derd-i ʿışḳuñda:

1. **derd-i ʿışḳuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 494
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk derdi.
Görmez olduḳ hīç vefāsın derd-i ʿışḳuñda dirīġ
Encümen-gāh-ı fenāda şimdi yārān ḳalmadı

derd-i ʿışḳuñdan:

1. **derd-i ʿışḳuñdan:**-*uñ, -dan*
Gazel 337
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk derdi.
Dil-i āṣüfteye gelmez ferāġat derd-i ʿışḳuñdan
Eger senden ben ey şāh-ı cihānum biñ cefā görsem

derd-i ʿışḳuñdur:

1. **derd-i ʿışḳuñdur:**-*uñ, -dur*
Matla 69
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk derdi.
Derd-i ʿışḳuñdur dil-i bīmāra dermāndan leẕīẕ
Yoḳ ḫaṭā itdüm meded dermān degül cāndan leẕīẕ

derd-i ʿışḳuñla:

1. **derd-i ʿışḳuñla:**-*uñ, -la*
Gazel 440
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk derdi.
Şerbet-i laʿlüñ niyāz itmezdi ḳurbān oldıġum
Derd-i ʿışḳuñla dil-i bī-çāre bīzār olmasa

2. **derd-i ʿışḳuñla:**-*uñ, -la*
Gazel 490
Mısra: **12**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk derdi.
Baña ser-māye-i taḥṣīl-i ṣafā-yı dildür
Derd-i ʿışḳuñla dem-ā-dem gözümüñ ḳanlı yaşı

3. **derd-i ʿışḳuñla:**-*uñ, -la*
Kaside 4
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk derdi.
Dem-be-dem olsun ilāhī memlūʾ
Derd-i ʿışḳuñla derūn u bīrūn

derd-i maḥabbet:

1. **derd-i maḥabbet:**
Gazel 140
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk derdi.
Buña ey müddeʿī derd-i maḥabbet dirler el-ḥāṣıl
Senüñ ẓann itdigüñ daʿvā degül bir başḳa sevdādur

2. **derd-i maḥabbet:**
Gazel 344
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk derdi.
Niçe aġlatduñ ise sen bu dil-i şeydāyı
Seni de derd-i maḥabbet ile giryān göreyüm

3. **derd-i maḥabbet:**
Gazel 400
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk derdi.
Hevā-yı ʿışḳ ile derd-i maḥabbet aldı ārāmum
N'ola zencīr-i zülf-i yāra bend olsam cünūnumdan

derd-i maḥabbetdür:

1. **derd-i maḥabbetdür:**-*dür*
Gazel 29
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk derdi.
Nāle-i dil-sūzuma zāhid taʿaccüb eyleme
İtdiren derd-i maḥabbetdür bu feryādı baña

derd-i maḥabbetle:

1. **derd-i maḥabbetle:**-*le*
Gazel 24
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk derdi.
Dirīġ-i şerbet-i vaṣl itme kim derd-i maḥabbetle
Naḥīfī bir belā-keş ʿāşıḳ-ı bī-çāredür cānā

2. **derd-i maḥabbetle:**-*le*
Gazel 135
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk derdi.
O ġonçeden ki dile nāme-i ʿitāb gelür
Derūna derd-i maḥabbetle ıżṭırāb gelür

3. **derd-i maḥabbetle:**-*le*
Gazel 377
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk derdi.
Bu bezme derd-i maḥabbetle zār olan gelsün
Belā-yı ḥasret ile dil-figār olan gelsün

derd-i maḥabbetüñden:

1. **derd-i maḥabbetüñden:**-*üñ, -den*
Gazel 101
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk derdi.
ʿĀşıḳ helāk olursa da zaḫm-ı firāḳ ile
Derd-i maḥabbetüñden anı şanma restedür

derd-i peşīmānī-i ʿişyān:

1. **derd-i peşīmānī-i ʿişyān:**
Kaside 7
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İsyan pişmanlığının derdi.
Öldürdi beni derd-i peşīmānī-i ʿişyān
Olsam n'ola ḫ∨āhiş-ger-i dermān-ı şefāʿat

derd-i pür-sūz-ı dile:

1. **derd-i pür-sūz-ı dile:**-*e*
Kaside 9
Mısra: **48**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönlün yakıcı dolu derdi.
Tā-be-key zaḫm-ı ḫarāş-ı mā-sivā-yı cān-feşār
Derd-i pür-sūz-ı dile taḥṣīl-i dermān eylesem

derd-i ser oldı:

1. **derd-i ser oldı:**-*dı*
Gazel 340
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Baş ağrısı olmak, mahmurlaşmak.
Baña derd-i ser oldı būy-ı zülf-i ʿanber-āgīnüñ
Şemīm-i müşg ile gūyā ki taḥṣīl-i ṣudāʿ itdüm

derd-i serdür:

1. **derd-i serdür:**-*dür*
Gazel 323
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kafa derdi.
Derd-i serdür dür olmaz fikr-i sevdā-yı ḫatı
Bāde-nūşān-ı maḥabbetde ḫumār eksük degül

derd-i ser-i hicrānuñ:

1. **derd-i ser-i hicrānuñ:**-*uñ*
Gazel 14
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Baştaki hicran derdi, sevgiliden ayrı kalmanın üzüntüsü.
Daḫi derd-i ser-i hicrānuñ ey sāḳī-i gül-çehre
Beni āzürde-dil itmekdedür renc-i ḫumārāsā

derd-i serüm:

1. **derd-i serüm:**-*üm*
Gazel 169
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Baş ağrısı.
Dil-beste-i sünbül-şiken-i ṭurra-i yārem
Söyletme raḳībā beni kim derd-i serüm var

derd-i serüñ:

1. **derd-i serüñ:**-*üñ*
Gazel 303
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kafa derdi.
Yeter yeter beni öldürdi nāle-i nāzuñ
Nedür bu āh ü enīnüñ nedür bu derd-i serüñ

derd-i ṭaʿn:

1. **derd-i ṭaʿn:**
Gazel 219
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayıplanma derdi.
Naḥīfī iḫtiyār-ı ġurbet itmek cāna minnetdür
Bu derd-i ṭaʿn ile ādem niçe terk-i diyār itmez

derdine dermān:

1. **derdine dermān:**
Gazel 13
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Derdine çare.
Merhem-i zaḫm-ı derūn-ı ümmetān-ı bī-nevā
Ehl-i cürmüñ derdine dermān Muḥammed Muṣṭafā

derdmend:

1. **derdmend:**
Gazel 94
Mısra: **10**
Derdi olan, dertli, üzüntülü II âşık.
Ruḫlaruñ medḥi çıḳup eflāke seyrān eyledi
Vādī-i ḫayretde ancaḳ bu Naḥīfī derdmend

2. **derdmendüñ:**-*üñ*
Gazel 262
Mısra: **9**
Derdi olan, dertli, üzüntülü II âşık.
Bu Naḥīfī derdmendüñ cürmini ʿafv eyle gel
İtmesün vaʾllāhi şāhum ol daḫi mā-ḳad-selef

3. **derdmendüñdür:**-*üñ, -dür*
Murabba 13
Mısra: **27**
Derdi olan, dertli, üzüntülü II âşık.
Ḳuluñdur derdmendüñdür Şefāʿat yā Resūlaʾllāh

derd-nāk:

1. **derd-nāk:**
Gazel 276
Mısra: **4**
Dertli, kederli.
Beni şanma eyā şāhum ġamum bu ẕillet-i dilden
Senüñ ʿışḳuñ ġamı birle ġarībüñ derd-nāk ancaḳ

der-gāh:

1. **der-gāhuña:**-*uñ, -a*
Gazel 260
Mısra: **4**
Kapı, eşik, huzur, makam.
Bī-ḥadd taḥiyyet ile ṣalāt ü selāmdan
Der-gāhuña resīde ola efżal-i tuḥaf

2. **der-gāhuña:**-*uñ, -a*
Gazel 412
Mısra: **3**
Kapı, eşik, huzur, makam.
N'ola biñ derd ile giryān olup der-gāhuña gelsem
Der-i luṭfuñ ʿuṣāta mültecādur yā Resūla'llāh

3. **der-gāhuñ:**-*uñ*
Gazel 431
Mısra: **4**
Dergah. II Aşk dergahı.
Sensin ol maḳbūl-i Ḥaḳ kān-ı şefāʿat kim senüñ ʿĀṣiyān-ı ümmete der-gāhuñ olmışdur penāh

4. **der-gāhına:**-*ı, -n, -a*
Kaside 12
Mısra: **60**
Dergah. II Aşk dergahı.
Ancaḳ bu ki elfāẕ-ı perīşānumı itdüm
Der-gāhına ʿarż itmege aḥvāli bahāne

5. **der-gāhını:**-*ı, -n, -ı*
Kaside 18
Mısra: **17**
Makam, huzur.
Geşt idüp şām u seḥer der-gāhını ikrām ile
İtmede ins ü melek ol rifʿat ile iftiḫār

6. **der-gāhuña:**-*uñ, -a*
Kaside 24
Mısra: **93**
Kapı, eşik, huzur, makam.
Ġaraż ʿarż-ı ʿubūdiyyet durur der-gāhuña yoḫsa
Ne deñlü medḥ idersem vaṣfuñ irmez ḥadd ü pāyāna

7. **der-gāhuña:**-*uñ, -a*
Kaside 25
Mısra: **19**
Kapı, eşik, huzur, makam.
Yine der-gāhuña niyāz iderek
Peyk-i feryādı ittişāl itdüm

8. **der-gāhuñ:**-*uñ*
Rübai 3
Mısra: **3**
Dergah, kapı. II Sevgilinin eşiği.
Olmazsa müyesser baña der-gāhuñ eger
Ḳabrüm pür ider velvele-i vāveylā

9. **der-gāhuña:**-*uñ, -a*
Rübai 69
Mısra: **3**
Kapı, eşik, huzur, makam.
Der-gāhuña şerm ile tehī-dest gelüp
Der-yūze-ger-i luṭf u ʿaṭāyam yā Rab

10. **der-gāhuña:**-*uñ, -a*
Rübai 85
Mısra: **3**
Kapı, eşik, huzur, makam.
Der-gāhuña ben ḫāki daḫi eyle ḳabūl
Ḫāk eylemeden cismümi derd-i ḥasret

11. **der-gāhuña:**-*uñ, -a*
Rübai 162
Mısra: **3**
Kapı, eşik, huzur, makam.
Der-gāhuña rū-māl naṣīb olmadı āh
Beñzer ki ḫulūṣumda ḳuṣūrum vardur

12. **der-gāhuña:**-*uñ, -a*
Rübai 380
Mısra: **1**
Kapı, eşik, huzur, makam.
Der-gāhuña şerm ile münācāt iderem
Senden ṭaleb-i ḳabūl-i ḥācāt iderem

13. **der-gāhına:**-*ı, -n, -a*
Tarih 28
Mısra: **68**
Allah'ın huzuru, makamı.
Maʿraż-ı ḫayr-i duʿā olsun cenāb-ı ḥażreti
ʿArż olup der-gāhına gāhī ḳaṣāyid geh ġazel

14. **der-gāhına:**-*ı, -n, -a*
Tarih 33
Mısra: **19**
Allah'ın huzuru, makamı.
ʿArż olup der-gāhına dāʾim mefātīḥ-i ḳılāʿ
Künyetin Ḥaḳ bü'l-meġāzī ide bī-reyb ü riyā

dergāh:

1. **dergāhuña:**-*uñ, -a*
Gazel 8
Mısra: **2**
Allah'ın huzuru, makamı.
Ey ʿuṣāt-ı ümmete dergāh-ı luṭfı mültecā
Mücrimem dergāhuña ṣıdḳ ile ḳıldum ilticā

2. **dergāhuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 46
Mısra: **11**
Kapı, eşik, huzur, makam.
Aġlaram maḥşere dek derd ile dergāhuñda
Çekmezem destümi dāmān-ı recādan yā Rab

3. **dergāhuna:**-*uñ, -a*
Gazel 165
Mısra: **13**
Dergah, kapı. II Sevgilinin eşiği.
Naḥīfī bendenem dergāhuna rū-māl idüp geldüm
Cenāb-ı ḥażretüñden ġayre yā Rab minnetüm yoḳdur

4. **dergāhuña:**-*uñ, -a*
Matla 240
Mısra: **1**
Allah'ın huzuru, makamı.
N'ola ṣubḥ u mesā dergāhuña yüz sürse mihr ü māh
Çerāġ-ı nūr-ı ẕātuñdur cihān yā nūru ʿarşi'llāh

5. **dergāhuña:**-*uñ, -a*
Murabba 8
Mısra: **11**
Allah'ın huzuru, makamı.
Yüz sürüp dergāhuña şevḳ ile ʿışḳ ile disem
Eṣ-ṣalātü ve's-selām ey faḫr-ı ʿālem es-selām

dergāh-ı cenāb-ı ḥaḳḳa:

1. **dergāh-ı cenāb-ı ḥaḳḳa:**-*a*
Gazel 64
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Allah'ın huzuru.
Yoḳ yüzüm varmaġa dergāh-ı Cenāb-ı Ḥaḳḳa
Meded ey pādişeh-i dādger-i ḫayl-i ʿuṣāt

der-gāh-ı cenāb-ı ḳāżiyü'l-ḥācāt:

1. **der-gāh-ı cenāb-ı ḳāżiyü'l-ḥācāt:**
Rübai 479
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bütün ihtiyaçları karşılayan Allah'ın huzuru.
Ber-dāşte ḳıl dest-i duʿāyı her gāh
Der-gāh-ı cenāb-ı ḳāżiyü'l-ḥācāt

der-gāh-ı felek-rütbesinüñ:

1. **der-gāh-ı felek-rütbesinüñ:**-*si, -nüñ*
Gazel 489
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yüce makam.
Şeh-perr-i melāʾikle olur rüfte-i taʿẓīm
Der-gāh-ı felek-rütbesinüñ ferş-i naẓīfi

der-gāh-ı feyż:

1. **der-gāh-ı feyż:**
Tarih 22
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Manevi coşkunluk kapısı.

N’ola olsa pādişāh-ı ʿāleme şeh-rāh-ı feyż
Ḥāl-i ḫayr ile anuñ tārīḫidür der-gāh-ı feyż

der-gāh-ı ḥaḳda:

1. **der-gāh-ı ḥaḳda:**-*da*
Kaside 6
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Allah'ın dergâhı, Allah'ın huzuru.

Ṣıdḳ-ı tevessül ile senüñ ism-i pāküñe
Der-gāh-ı Ḥaḳda ḥāṣıl olur ḥācet ü edeb

dergāh-ı ḥaḳḳa:

1. **dergāh-ı ḥaḳḳa:**-*a*
Gazel 9
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Allah'ın dergâhı ll Allah'ın huzuru.

Yoḳ yüzüm dergāh-ı Ḥaḳḳa varmaġa bir vech ile
Vay eger olmazsa luṭfuñ ben ġarībe reh-nümā

dergāh-ı ḥāṣ-ı salṭanat:

1. **dergāh-ı ḫāṣ-ı salṭanat:**
Kıt'a 49
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Saltanatın has kapısı.

Dergāh-ı ḫāṣ-ı salṭanat eyvān-sarāy-ı maʿdelet
Tāḳ-ı bülend-i maḥmedet şevket-nümā-yı serverī

der-gāh-ı ʿināyetden:

1. **der-gāh-ı ʿināyetden:**-*den*
Rübai 138
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Lütuf dergahı.

Meʾmūlum odur itmeyesin maḥşerde
Ben mücrimi der-gāh-ı ʿināyetden red

dergāh-ı luṭfı:

1. **dergāh-ı luṭfı:**-*ı*
Gazel 8
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Lütuf dergahı, kapısı, eşiği.

Ey ʿuṣāt-ı ümmete dergāh-ı luṭfı mültecā
Mücrimem dergāhuña ṣıdḳ ile ḳıldum ilticā

dergāh-ı luṭfında:

1. **dergāh-ı luṭfında:**-*ı, -n, -da*
Tarih 6
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Lütuf dergahı, kapısı, eşiği.

Olur şāyeste-i ḥüsn-i naẓar dergāh-ı luṭfında
İden ṣıdḳ u ḫulūṣ-ı niyyete vābeste enẓārın

der-gāh-ı luṭfuñ:

1. **der-gāh-ı luṭfuñ:**-*uñ*
Kaside 28
Mısra: **52**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Lütuf dergahı, kapısı, eşiği.

Cenāb-ı mihr ü meh-ḳadrā meded-kārā ḫudāvendā
Senüñ der-gāh-ı luṭfuñ cāna ḳaṣr-ı nüh-ḳıbābumdur

der-gāh-ı luṭfuñdan:

1. **der-gāh-ı luṭfuñdan:**-*uñ, -dan*
Gazel 421
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Lütuf dergahı, kapısı, eşiği.

Ġubār olmaḳ ümmīdin eylerem der-gāh-ı luṭfuñdan
Yoluñda ferş idüp rūy-ı siyāhum yā Resūla’llāh

dergāh-ı maḥabbetde:

1. **dergāh-ı maḥabbetde:**-*de*
Gazel 156
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Aşk dergâhı.

Daḫi şāyān-ı raḥm olmaz mı dergāh-ı maḥabbetde
O bī-dil mübtelā kim bunca dem mehcūr-ı vuṣlatdur

der-gāh-ı mannāna:

1. **der-gāh-ı mannāna:**-*a*
Kaside 24
Mısra: **98**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Kullarına hadsiz hesapsız nîmetler veren, sınırsız iyilik ve ihsanda bulunan Allah'ın huzuru.

Naḫīfī-veş el açsam vaḳitdür ḳaṣd-ı icābetle
Sürüp rūy-ı niyāzum şevḳ ile der-gāh-ı mannāna

dergāh-ı mevlāda:

1. **dergāh-ı mevlāda:**-*da*
Murabba 7
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Allah'ın huzuru.

Varup dergāh-ı mevlāda Olınca ḥaşre āmāde

dergāh-ı muʿallāda:

1. **dergāh-ı muʿallāda:**-*da*
Murabba 11
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Yüce dergâh, Allah'ın huzuru.

O dergāh-ı muʿallāda Şefāʿat yā Resūla’llāh

der-gāh-ı muʿallāyı:

1. **der-gāh-ı muʿallāyı:**-*yı*
Gazel 287
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüce dergâh, Allah'ın huzuru.
Eyle endîşe o der-gāh-ı muʿallāyı hele
Dehşet-endāz-ı dil-i bende vü şāh olsa gerek

dergāhuña sürüp:

1. **dergāhuña sürüp:**-*uñ, -üp*
Murabba 10
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yüzünü eşiğine sürmek II Hürmetini belirtmek.
Sürüp dergāhuña rūy-ı recāmuz
Der-i luṭfuñdur ancaḳ mültecāmuz

der-geh:

1. **der-gehüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 413
Mısra: **3**
Dergah, tekke.
Naẓar ḳıl der-gehüñde rūy-ı zerdüm şevḳ-ı luṭfuñla
Ḫazān olmış yatur berg-i recādur yā Resūla'llāh

2. **der-gehüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 484
Mısra: **21**
Dergah, tekke.
Lāyıḳ mı der-gehüñde Naḥīfî-i nā-tüvān
Bir āşinā nigāhuña şāyeste olmaya

3. **der-gehine:**-*i, -n, -e*
Kaside 3
Mısra: **68**
Dergah, tekke.
Eyledüñ ʿömrüñi bīhūde iżāʿat ṣad ḥayf
Ne yüz ile varasın der-gehine sübḥānuñ

4. **der-gehüñe:**-*üñ, -e*
Kaside 8
Mısra: **284**
Kapı, eşik, huzur, makam.
Ḳāṣıram çünki tamām itmede naʿt-i pāküñ
İdeyüm der-gehüñe dürr-i s̱enāyı īs̱ār

dergeh:

1. **dergehine:**-*i, -n, -e*
Tarih 4
Mısra: **38**
Dergah, tekke.
Zühre-i düşmeni çāk ide hirās-ı ḳahrı
Ser-keşān eyleyeler dergehine vażʿ-ı ḫudūd

der-geh-i ʿālī-şāna:

1. **der-geh-i ʿālī-şāna:**-*a*
Rübai 73
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüce dergah, makam.
Rū-māl ḳıl ol der-geh-i ʿālī-şāna
Kim olmaya reh-zen saña menʿ-i ḥācib

dergeh-i cūduñda:

1. **dergeh-i cūduñda:**-*uñ, -da*
Murabba 6
Mısra: **111**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cömertlik dergâhı, kapısı.
Yoḳ dergeh-i cūduñda lā Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

der-geh-i devlet-meʾābumdur:

1. **der-geh-i devlet-meʾābumdur:**-*um, -dur*
Kaside 28
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
(Devletin sığındığı) Hükümdar kapısı.
Cenāb-ı z̤āt-ı ḫāver-rütbe İsmāʿīl Aġa ol kim
Der-i ʿizzet-medārı der-geh-i devlet-meʾābumdur

der-geh-i ḥaḳda:

1. **der-geh-i ḥaḳda:**-*da*
Kaside 8
Mısra: **159**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hak dergahı, hak yolu.
Der-geh-i Ḥaḳda baña sen de şefāʿat eyle
Cürmümi pādişehüm çün ki ben itdüm iḳrār

der-geh-i iclāli:

1. **der-geh-i iclāli:**-*i*
Kaside 18
Mısra: **38**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ulu dergah.
Ravża-i z̤ī-şānıdur maġbūṭ-ı Firdevs-i berīn
Der-geh-i iclāli reşk-i günbed-i ʿāli-medār

der-geh-i iclālüñe:

1. **der-geh-i iclālüñe:**-*üñ, -e*
Kaside 24
Mısra: **60**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ulu dergah.
Ḥużūr-ı ʿizzete ʿarż itmege ḥāl-i perīşānum
Getürdüm der-geh-i iclālüñe bu şiʿri rindāne

der-geh-i luṭfı:

1. **der-geh-i luṭfı:**-*ı*
Gazel 459
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Lütuf dergahı II Şefaat.
Ey Naḥīfî Ġāzī Sulṭān Muṣṭafā Ḫānuñ müdām
Būse-gehdür der-geh-i luṭfı niçe Key-Ḫüsreve

dergeh-i luṭfı:

1. **dergeh-i luṭfı:**-*ı*
Gazel 107
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İhsan kapısı.
Ne pādişāh-ı muʿaẓżam ki dergeh-i luṭfı
Hemīşe zümre-i ehl-i recāya mesneddür

der-geh-i rifʿat-mekīn:

1. **der-geh-i rifʿat-mekīn:**
Kaside 13
Mısra: **50**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Makamı yüce huzur.
İdüp şevḳıyla icrā resm-i teslīm ü taḥiyyātı
Yüzüm sürsem varup ol der-geh-i rifʿat-mekīn üzre

dergeh-i vālā-esās-ı pādişāh-ı baḥr ü berr:

1. **dergeh-i vālā-esās-ı pādişāh-ı baḥr ü berr:**
Tarih 23
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Denizin ve karanın padişahının yüksek makamlı makamı.
Oldı bāb-ı devlete tārīḫ-i pāk ü muʿteber
Dergeh-i vālā-esās-ı pādişāh-ı baḥr ü berr

der-geh-i vālāya:

1. **der-geh-i vālāya:**-*ya*
Rübai 208
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüksek makam.
Yārī-i duʿā ile bu ben müştāḳı
Ol der-geh-i vālāya ḳabūl eyleyesiz

der-geh-i vālā-yı ḥaḳda:

1. **der-geh-i vālā-yı ḥaḳda:**-*da*
Gazel 461
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın yüce dergahı.
Kemāl-i imtiṣāl it emre nehyinden gürīzān ol
Muḳīm ol der-geh-i vālā-yı Ḥaḳda istiḳāmetle

der-geh-i zī-şānına:

1. **der-geh-i zī-şānına:**-*ı, -n, -a*
Kaside 18
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şanlı dergah, huzur.
Lemʿa-i envārına pervāne ḫūrşīd ü ḳamer
Der-geh-i zī-şānına ins ü melāʾik cān-sipār

dergeh-i zī-şānuña:

1. **dergeh-i zī-şānuña:**-*uñ, -a*
Tahmis 2
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şanlı dergah, huzur.
Şāhlar dergeh-i zī-şānuña bir ʿabd-i kemīn
-

der-ḫvāb:

1. **der-ḫvāb:**
Gazel 346
Mısra: **12**
Uykuda, rüyada.
Ben bilmez idüm n'eydigini miḥnet-i hecrüñ
Der-ḫvāb idüm eyvāh daḫi şimdi uyandum

der-ḫvāst itse:

1. **der-ḫvāst itse:**-*se*
Tahmis 2
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İstemek.
Eyledi ḥikmet ile ḳāmet-i zī-şānuñı rāst
Sidre itse ne ʿaceb sāye-i luṭfuñ der-ḫvāst

der-i beytü'l-ḥazen:

1. **der-i beytü'l-ḥazen:**
Gazel 120
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hüzünler evinin (Hz. Yakup'un hüzünler evi) kapısı.
O Yūsuf-ṭalʿatuñ ümmīd-i teşrīf-i ḳudūmıyla
Der-i Beytü'l-ḥazen āmāde-i çāk-i girībāndur

der-i cūdında:

1. **der-i cūdında:**-*ı, -n, -da*
Kaside 19
Mısra: **34**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cömertlik kapısı.
Öyle bir şeh kim binā-yı ḳadr-i ʿālī-şānınuñ
Ṭaş ḥisāb eyler der-i cūdında dürr ü gevheri

der-i der-gāhıña:

1. **der-i der-gāhıña:**-*ıñ, -a*
Kaside 8
Mısra: **109**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Makam kapısı.
Ḳudsiyāndan der-i der-gāhıña ey şāh-ı cihān
Rūy-māl eylemege yer mi bulurlar zevvār

der-i der-gāhuñ:

1. **der-i der-gāhuñ:**-*uñ*
Kaside 24
Mısra: **50**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Makam kapısı.

Sen ol ṣāḥīb-kerem ʿālī-himem devletlisin tā kim
Der-i der-gāhuñ olmışdur penāh erbāb-ı ʿirfāna

der-i der-gāhuña:

1. **der-i der-gāhuña:**-*uñ, -a*
Kaside 28
Mısra: **78**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Makam kapısı.
Neye ḳādir ola bendeñ duʿādan ġayrı sulṭānum
Der-i der-gāhuña tuḥfem ḳuṣūr-ı bī-ḥisābumdur

der-i devlet-meʾāba:

1. **der-i devlet-meʾāba:**-*a*
Tahmis 3
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüce makamın sığınılacak kapısı.
Sākinān-ı ravża-i ẕī-şāna olsam ḫāk-i pāy
Olmaġa her dem der-i devlet-meʾāba çehre-sāy

der-i devletüñe:

1. **der-i devletüñe:**-*üñ, -e*
Rübai 492
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Devlet kapısı.
Lāyıḳ degülem gerçi der-i devletüñe
Luṭfuñla ḳabūl eyle beni ḫidmetüñe

der-i elṭāfuña:

1. **der-i elṭāfuña:**-*uñ, -a*
Kaside 7
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Iyiliklerin kapısı.
Ṣıdḳ ile olup ṭālib-i iḥsān-ı şefāʿat
Geldüm der-i elṭāfuña ey kān-ı şefāʿat

der-i gencīne-i luṭfuñda:

1. **der-i gencīne-i luṭfuñda:**-*uñ, -da*
Kaside 5
Mısra: **114**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cömertlik hazinesinin kapısı.
Bir Kerīm-i bī-dirīġuñ sāʾil-i der-gāhıyam
Kim der-i gencīne-i luṭfuñda yoḳdur resm-i lā

der-i ġufrānuña:

1. **der-i ġufrānuña:**-*uñ, -a*
Rübai 427
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağışlama kapısı.
Geldüm der-i ġufrānuña biñ ḫaclet ile
İḥsān senüñ ey Rabb-i Raḥīm ü Raḥmān

der-i iḥsāna geldi:

1. **der-i iḥsāna geldi:**-*di*
Kıt'a 35
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İhsan kapısına gelmek II Allah'a yalvarmak.
Şimdi biñ ḫaclet ü nedāmet ile
Der-i iḥsāna geldi yā Rabbī

der-i iḥsānuñ:

1. **der-i iḥsānuñ:**-*uñ*
Gazel 420
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Lütuf kapısı.
Menem ol murġ-ı nālān kim gelelden gülşen-i dehre
Der-i iḥsānuñ oldı āşiyānum yā Resūla'llāh

der-i iḥsānuña:

1. **der-i iḥsānuña:**-*uñ, -a*
Kaside 11
Mısra: **49**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Lütuf kapısı.
Ḥālümi ʿarż itmege geldüm der-i iḥsānuña
Müstemendāne bu naẓm-ı menḳabet-pīrā ile

der-i iḥsānuñdan:

1. **der-i iḥsānuñdan:**-*uñ, -dan*
Rübai 490
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Lütuf kapısı.
Mahrūm ola ḥāşā der-i iḥsānuñdan
Bir ḳul ki diye ṣıdḳ ile Allāh Allāh

der-i ʿizzet-medārı:

1. **der-i ʿizzet-medārı:**-*ı*
Kaside 28
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yücelik kapısı.
Cenāb-ı ẕāt-ı ḫāver-rütbe İsmāʿīl Aġa ol kim
Der-i ʿizzet-medārı der-geh-i devlet-meʾābumdur

der-i leylāyı:

1. **der-i leylāyı:**-*yı*
Rübai 234
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Leyla'nın kapısının eşiği.
Ṣaḥrālara düşmüş der-i Leylāyı ḳoyup
Mecnūn didigüñ var ise dīvāne imiş

der-i luṭfında:

1. **der-i luṭfında:**-*ı, -n, -da*
Tarih 6
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Lütuf kapısı.
Ne sulṭān-ı müsellem istese sulṭān-ı Mıṣr eyler
Der-i luṭfında ednā bir ġulām-ı ẕerre-miḳdārın

der-i luṭfuñ:

1. **der-i luṭfuñ:**-*uñ*
Gazel 412
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Lütuf kapısı.
N'ola biñ derd ile giryān olup der-gāhuña gelsem
Der-i luṭfuñ ʿuṣāta mültecādur yā Resūla'llāh

der-i luṭfuñda:

1. **der-i luṭfuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 336
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Lütuf kapısı.
Der-i luṭfuñda meger yer mi baṣardı ayaġum
Beste-i silsile-i zülf-i perīşānuñ idüm

2. **der-i luṭfuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 407
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Lütuf kapısı.
Der-i luṭfuñda ḫāk-i rāh olursa şevḳ-ı vaṣluñla
Naḥīfīye yeter ʿizz ü şerāfet yā Resūla'llāh

3. **der-i luṭfuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 413
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Lütuf kapısı.
Ümmīd-i yek nigāhuñla der-i luṭfuñda ḫāk olmış
Naḥīfī bir ġarīb-i bī-nevādur yā Resūla'llāh

4. **der-i luṭfuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 417
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Lütuf kapısı.
N'ola ḫāk olmaḳ istersem der-i luṭfuñda şevḳ ile
Budur ʿāşıḳlara ʿālemde maḳṣad yā Resūla'llāh

5. **der-i luṭfuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 426
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Lütuf kapısı.
Beni gencīne-i fażl-ı Ḫudādan behre-yāb eyle
Der-i luṭfuñda muḥtāc-ı ʿaṭāyam yā Resūla'llāh

6. **der-i luṭfuñda:**-*uñ, -da*
Kaside 8
Mısra: **171**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Lütuf kapısı.
Der-i luṭfuñda beni bendelüge eyle ḳabūl
Eyleme ben ḳuluñı dāḫil-i bezm-i aġyār

7. **der-i luṭfuñda:**-*uñ, -da*
Rübai 357
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Lütuf kapısı.
Biñ var ise de naġme-serā-yı medḥüñ
Ben de der-i luṭfuñda bir ednā ḳuluñam

der-i luṭfuñdur:

1. **der-i luṭfuñdur:**-*uñ, -dur*
Murabba 10
Mısra: **34**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Lütuf kapısı.
Sürüp dergāhuña rūy-ı recāmuz
Der-i luṭfuñdur ancaḳ mültecāmuz

der-i mevlāya:

1. **der-i mevlāya:**-*ya*
Gazel 82
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın huzuru.
Naḥīfīyā der-i mevlāya ilticā eyle
ʿİbād-ı ʿācize Allāh'dur meʿāẕ ü meġāṯ

2. **der-i mevlāya:**-*ya*
Gazel 140
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın huzuru.
Çemende şanma kim berg-i çınār-ı gülşen-ārādur
Der-i mevlāya bāz olmış durur dest-i temennādur

der-i vālāya:

1. **der-i vālāya:**-*ya*
Matla 228
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüce, ulu kapı.
Vardum ḫaylī zamāndur o der-i vālāya
Bir ṣaḳīl oldı sebeb fāṣıla-i kübrāya

derīçe-i dil:

1. **derīçe-i dil:**
Rübai 300
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönlün küçük kapısı.
Taḥṣīl-i kemāle derīçe-i dil āgāh gerek
Sūz-ı dil ile āh-ı seḥer-gāh gerek

derīde:

1. **derīdedür:**-*dür*
Gazel 190
Mısra: **8**
Yırtılmış.
Yoḳdur murādum üzre güzel ḫayf dünyede
Her bir şanemde dāmen-i ʿişmet derīdedür

derk olınmaz:

1. **derk olınmaz:**-*ın, -maz*
Kaside 11
Mısra: **42**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Anlamak.
Rütbe-i ḳadrüñ niçe fehm eylesün ehl-i hevā
Şems-i ẕātuñ derk olınmaz çeşm-i nā-bīnā ile

der-kār:

1. **der-kār:**
Gazel 450
Mısra: **6**
Malum, aşikar, bilinen, belli.
Āġūş-ı meyānına taʿalluḳ niçe mümkin
Der-kār iken ol ḫançer-i ġaddār yanında

der-kār eyle:

1. **der-kār eyle:**
Kaside 26
Mısra: **183**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Belli etmek, ortaya çıkarmak.
Şafā-yı ḫāṭıruma eyle himmetüñ der-kār
Beni müżāyaḳa-i dām-ı ġamdan eyle rehā

der-kār idince:

1. **der-kār idince:**-*ince*
Gazel 229
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Malum etmek, göstermek.
Ney gibi bir ḳābil-i bī-rūḥı eyler nale-sāz
Himmetin der-kār idince merdüm-i ṣāḥib-nefes

2. **der-kār idince:**-*ince*
Gazel 376
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ortaya koymak, belli etmek, göstermek.
Tāb-ı ḥasedle pençe-i ḫūrşīd olur şikest
Der-kār idince zülfine ol māh şānesin

3. **der-kār idince:**-*ince*
Gazel 479
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ortaya koymak, belli etmek, göstermek.
Der-kār idince muṭrib-i ḫoş-lehçe naġmesin
Feryāda başladuḳ bile çeng ü rebāb ile

der-kār itdükçe:

1. **der-kār itdükçe:**-*dükçe*
Kaside 8
Mısra: **162**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ortaya koymak, belli etmek, göstermek.
Umaram kim yalıñız ben degül ey şāh-ı cihān
Luṭf u iḥsānuñı itdükçe cenābuñ der-kār

der-kār olsa:

1. **der-kār olsa:**-*sa*
Rübai 437
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zuhur etmek, açığa çıkmak.
Biñ naḫvet ü biñ nāz ile der-kār olsa
Kim ḳurtulur ol ḫançer-i ġaddāruñdan

der-kār olup:

1. **der-kār olup:**-*up*
Gazel 19
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zuhur etmek, açığa çıkmak.
Nigāh-ı nāvek-endāz-ı müjeñ der-kār olup ḥayfā
Yine Tātār-ı çeşmüñ mülk-i ṣabrı eyledi yaġmā

2. **der-kār olup:**-*up*
Rübai 167
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İş görmek; açığa çıkmak, belli duruma gelmek.
Demdür ki olup ʿavn ü ʿināyet der-kār
Müʾminler ola feth ü ẓaferle mesrūr

der-kār-ı niyāz eyleyicek:

1. **der-kār-ı niyāz eyleyicek:**-*yicek*
Kıt'a 40
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yalvarmayı ortaya koymak.
Deldüñ ciger-i ʿāşıḳı çün dāne-i tesbīḥ
Der-kār-ı niyāz eyleyicek rişte-i nāzı

der-kār-ı niyyetdür:

1. **der-kār-ı niyyetdür:**-*dür*
Gazel 156
Mısra: **44**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Amacı belli.
Olup reʾy-i ṣavābum Ṣāʾibüñ āṣārına māʾil
Ḥuṣūl-i nüsḫa-i dīvānına der-kār-ı niyyetdür

der-ḳażā:

1. **der-ḳażā:**
Kaside 23
Mısra: **44**
Kazaran, kaza içinde.
Duʿāya şarṭ-ı evvel ṣıdḳ-ı dil cezm-i icābetdür
Mürāʿāt idelüm tā kim icābet der-ḳażā gelsün

dermān:

1. **dermānumı:**-*um, -ı*
Gazel 5
Mısra: **15**
Çare, ilaç, devâ.
Derdimi ʿışḳ eyle hem dermānumı ʿışḳ it benüm
Eyleme yā Rab beni ʿışḳ u maḥabbetden cüdā

2. **dermānın:**-*ı, -n*
Gazel 121
Mısra: **2**
Çare, ilaç, devâ.
Ḳanda varsa ʿāşıḳ-ı bī-çāre cānānın arar
Derd ile bīmār olan elbette dermānın arar

3. **dermāna:**-*a*
Gazel 272
Mısra: **2**
Çare, ilaç, devâ.
Sīnesin çāk eylemişdür ḫaste-i hicrāna baḳ
Hey meded bayrāmı görsün gel meded dermāna baḳ

4. **dermāna:**-*a*
Gazel 272
Mısra: **6**
Çare, ilaç, devâ.
Kūşe-i hecr içre ḳaldum derde dermān eylemez
Şefḳat itmez ben faḳīre gel meded dermāna baḳ

5. **dermān:**
Gazel 352
Mısra: **13**
Çare, ilaç, devâ.
Derdimüñ ḥaḳḳında dermān şormaġa şām ü seḥer
Reh-güẕār-ı bende-gān-ı ḫāṣ-ı Raḥmāndur yerüm

6. **dermān:**
Gazel 453
Mısra: **16**
Çare, ilaç, devâ.
Gāh būs u geh kenāra çoḳ da māʾil olma kim
Ḫasteyi bī-tāb ider dermān dermān üstüne

7. **dermān:**
Gazel 453
Mısra: **16**
Çare, ilaç, devâ.
Gāh būs u geh kenāra çoḳ da māʾil olma kim
Ḫasteyi bī-tāb ider dermān dermān üstüne

8. **dermān:**
Gazel 494
Mısra: **14**
Çare, ilaç, devâ.
Ey Naḥīfī geşt-i deşt-i miḥnet itdüm şöyle kim
Dilde tāb ü cānda ṭāḳat tende dermān ḳalmadı

9. **dermānı:**-*ı*
Gazel 515
Mısra: **8**
Çare, ilaç, devâ.
Dil-i bīmāra dārū-yı lebüñden çāre olmaz mı
Bu derd-i cān-güdāz-ı ḥasretüñ hīç yoḳ mı dermānı

10. **dermāna:**-*a*
Kaside 24
Mısra: **72**
Çare, ilaç, devâ.
Baʿīd olmaz cenābuñdan devā ümmīdin eylerse
O mecrūḥ-ı felāket-dīde muḥtāc oldı dermāna

11. **dermān:**
Matla 69
Mısra: **2**
Çare, ilaç, devâ.
Derd-i ʿışḳuñdur dil-i bīmāra dermāndan leẕīẕ
Yoḳ ḫaṭā itdüm meded dermān degül cāndan leẕīẕ

12. **dermāndan:**-*dan*
Matla 69
Mısra: **1**
Çare, ilaç, devâ.
Derd-i ʿışḳuñdur dil-i bīmāra dermāndan leẕīẕ
Yoḳ ḫaṭā itdüm meded dermān degül cāndan leẕīẕ

13. **dermāndan:**-*dan*
Rübai 150
Mısra: **1**
Çare, ilaç, devâ.
Ey derdi olan ʿāşıḳa dermāndan eleẕ
Dil-i teşnelügüñ şerbet-i ḥayvāndan eleẕ

14. **dermānı:**-*ı*
Rübai 213
Mısra: **3**
Çare, ilaç, devâ.
Ġayruñ baña dermānı gerekmez şāhā
Derdüñ gibi ben ḫasteye dermān olmaz

15. **dermanuñ:**-*uñ*
Rübai 286
Mısra: **2**
Çare, ilaç, devâ.
Mücrimler içündür kerem ü ġufrānuñ
Derd ehli olan dilleredür dermanuñ

dermān eylemez:

1. **dermān eylemez:**-*mez*
Gazel 272
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şifa vermek.
Kūşe-i hecr içre ḳaldum derde dermān eylemez
Şefḳat itmez ben faḳīre gel meded dermāna baḳ

dermān idegör:

1. **dermān idegör:**
Kaside 3
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir şeye çare buluvermek.
Saʿy ḳıl bunda iken derdiñe dermān idegör
Āh kim olmaya bir gün başuña dermānuñ

dermān it:

1. **dermān it:**
Rübai 83
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çare olmak, çare göstermek.
Yoḳ çāre baña ġayrdan ey Rabb-i Kerīm
Derd-i dil-i bīmāruma sen dermān it

dermān olmaz:

1. **dermān olmaz:**-*maz*
Rübai 213
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şifa vermek, iyileştirmek.
Ġayruñ baña dermānı gerekmez şāhā
Derdüñ gibi ben ḫasteye dermān olmaz

dermānuñ olmaya:

1. **dermānuñ olmaya:**-*ma, -ya*
Kaside 3
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çare olmak, deva olmak.
Saʿy ḳıl bunda iken derdiñe dermān idegör
Āh kim olmaya bir gün başuña dermānuñ

der-pey-ʿaḳīb:

1. **der-pey-ʿaḳīb:**
Kaside 26
Mısra: **24**
Ardı sıra, sonrasında.
Ẓalāma nūrı bedel ḳıldı Fāliḳu'l-eṣbāḥ
Bükāya ḫandeyi der-pey-ʿaḳīb derde devā

der-pīş bulur:

1. **der-pīş bulur:**-*ur*
Gazel 422
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Önünde bulmak, önüne gelmek.
Bulur der-pīş idenler şerʿ-i pāküñ rāh-ı maḳṣūdı
Ṭarīḳ-ı Ḥaḳda şemʿ-i rūşenāsın yā Resūla'llāh

der-pīş olup:

1. **der-pīş olup:**-*up*
Gazel 478
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gözünün önünde olmak.
Der-pīş olup nesīm-i maḥabbet şitāb ile
Varduḳ ḥarīm-i gülşene bir māh-tāb ile

ders aldı:

1. **ders aldı:**-*dı*
Gazel 235
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir olaydan deneyim kazanmak, ibret almak.
Gülşen-i kūyuñda şāhum şol ḳadar āh eyledüm
Diñleyüp vaḳt-i seḥer bülbüller aldı niçe ders

ders-i evvelīni:

1. **ders-i evvelīni:**-*i*
Gazel 260
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ilk öğrendiği ders.
Ey ders-i evvelīni olan sırr-ı men ʿaref
Āfāḳ-ı müstefād-ı ʿulūmuñ ṭaraf ṭaraf

ders-i hecr:

1. **ders-i hecr:**
Gazel 175
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayrılık dersi.
Tekmīl-i ʿışḳ ider bu debistāna her gelen
Yoḫsa ne ders-i hecr ü ne baḫṣ-i ferāġ olur

ders-i ʿilm ü ʿaḳl ü fehmi:

1. **ders-i ʿilm ü ʿaḳl ü fehmi:**-*i*
Gazel 352
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Anlama, akıl ve ilim dersi.
Ders-i ʿilm ü ʿaḳl ü fehmi hep ferāmūş eyledüm
Şimdi ebced-ḫ∨ān-ı ʿışḳam bezm-i ʿirfāndur yerüm

ders-i şeftālüye:

1. **ders-i şeftālüye:**-*ye*
Gazel 236
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şeftali dersi II sevgilinin dudaklarının bahsi.
Ser-süḫandur ders-i şeftālüye şāhum leblerüñ
Güş idüp ṭūṭī anı ḳıldı girībānın ceres

dert:

1. **derdine:**-*i, -n, -e*
Gazel 58
Mısra: **7**
(Aşkın neden olduğu) keder, üzüntü, sıkıntı.
Tīr-i zaḫmuñ derdine ben bulmadım aṣlā devā
Olmaya ey pādişāhum bendenüñ āhı ḥisāb

2. **derdi:**-*i*
Matla 147
Mısra: **2**
(Aşkın neden olduğu) keder, üzüntü, sıkıntı.
Gerçi göñlüm pençe-i sīmīnini cānānenüñ
Derdi ammā beş beter oldı dil-i dīvānenüñ

derūn:

1. **derūnumda:**-*um, -da*
Gazel 10
Mısra: **5**
Gönül, kalp, yürek.
Cihān cihāñ ġam-ı nā-dīde var derūnumda

Bu derd-i ʿışḳ görünmez belā imiş ḥayfā

2. **derūnından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 15
Mısra: **2**
Gönül, kalp, yürek.
Görüp germiyyet-i cām-ı lebüñ ey sāḳī-i raʿnā
Çınarāsā derūnından ṭutuşdı sāġar-ı ṣahbā

3. **derūna:**-*a*
Gazel 21
Mısra: **6**
Gönül, kalp, yürek.
Şeb-i tārīk-i hecre döndi rūz-ı rūşenüm şimdi
Ġam-ı zülf-i siyāhuñla derūna düşdi bir sevdā

4. **derūnum:**-*um*
Gazel 51
Mısra: **2**
Gönül, kalp, yürek.
Āteş-i pür-sūz-ı ʿışḳ ile n'ola olsam kebāb
Yaḳdı yandurdı derūnum naġme-i ṣavt-ı rebāb

5. **derūnuñ:**-*uñ*
Gazel 82
Mısra: **6**
Gönül, kalp, yürek.
Saray-ı ʿālem-i fānīde pāy-dar olmaz
Derūnuñ eyleme vābeste-i esās ü eṣāṣ

6. **derūna:**-*a*
Gazel 135
Mısra: **2**
Gönül, kalp, yürek.
O ġonçeden ki dile nāme-i ʿitāb gelür
Derūna derd-i maḥabbetle ıżṭırāb gelür

7. **derūnumı:**-*um, -ı*
Gazel 138
Mısra: **2**
Gönül, kalp, yürek.
Ḫarāb iden beni ol çeşm-i mey-perestüñdür
Yaḳan derūnumı tāb-ı nigāh-ı mestüñdür

8. **derūnum:**-*um*
Gazel 146
Mısra: **4**
Ter, ter damlası.
N'ola dūd-ı siyāh-ı āhum olsa āsumān-peyvend
Derūnum āteş-i dil-sūz-ı hicrān ile sūzāndur

9. **derūnuñ:**-*uñ*
Gazel 147
Mısra: **8**
Gönül, kalp, yürek.
Görüp bu āh-ı hezārum gelüp açılmazsın
Derūnuñ ey gül-i neşgüfte senüñ ḫāre midür

10. **derūnum:**-*um*
Gazel 151
Mısra: **8**
Gönül, kalp, yürek.
N'ola mānend-i ney nālān olursam bezm-i ʿālemde
Derūnum dāġdāġ-ı sūz u tāb-ı nār-ı hicrāndur

11. **derūnumda:**-*um, -da*
Gazel 240
Mısra: **3**
Gönül, kalp, yürek.
Söyünmez aġladuḳça āteş-i ʿışḳuñ derūnumda
ʿAcebdür āb ile teskīn-i tāb-ı külḫan olmazmış

12. **derūna:**-*a*
Gazel 247
Mısra: **8**
Gönül, kalp, yürek.
Āyīne-i cemālüñi göster ki sevdigüm
Gelsün derūna pertev-i nūr-ı ṣafā-yı maḥż

13. **derūnından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 255
Mısra: **3**
Gönül, kalp, yürek.
Dil derūnından yanup yaḳılmadan biñ şevḳ ile
Ol mehüñ dīdārını ḥayrān olup mānend-i şemʿ

14. **derūnda:**-*da*
Gazel 280
Mısra: **22**
Gönül, kalp, yürek.
Göñülde ḫ∨āhiş-i rū-māl-i der-geh-i luṭfuñ
Derūnda dāʿiye-i vuṣlat es-selāmu ʿaleyk

15. **derūnum:**-*um*
Gazel 341
Mısra: **9**
Gönül, kalp, yürek.
N'ola tāb-ı tecellīden derūnum dāġ dāġ olsa
Naḥīfī cāy-gāh-ı ḥayret-i dīdārdan geldüm

16. **derūnum:**-*um*
Gazel 370
Mısra: **13**
Gönül, kalp, yürek.
Ben Naḥīfīyem derūnum maẓhar-ı esrārdur
Olma ẓāhir-bīn-i ġaflet āh ü zārumdan ṣaḳın

17. **derūnum:**-*um*
Gazel 371
Mısra: **2**
Gönül, kalp, yürek.
Ḫāṭır-ı maḥzūnumı yıḳma ġubārumdan ṣaḳın
Gel derūnum cevr ile yaḳma şerārumdan ṣaḳın

18. **derūnda:**-*da*
Gazel 409
Mısra: **14**
Gönül, kalp, yürek.
Naḥīfīye dem-ā-dem müjde-i ẕevḳ-ı cinān eyler
Derūnda ẕevḳ-ı ʿışḳ-ı bī-miṣālüñ yā Resūla'llāh

19. **derūn:**
Gazel 412
Mısra: **2**
Gönül, kalp, yürek.
Göñül mecrūḥ-ı ḫār-ı mā-sivādur yā Resūla'llāh
Derūn ālūde-i zaḫm-ı hevādur yā Resūla'llāh

20. **derūnuñ:**-*uñ*
Gazel 415
Mısra: **2**
Gönül, kalp, yürek.
Vücūduñ bāʿiṣ-i elṭāf u raḥmet yā Resūla'llāh
Derūnuñ menbaʿ-ı iḥsān ü şefḳat yā Resūla'llāh

21. **derūnum:**-*um*
Gazel 428
Mısra: **3**
Gönül, kalp, yürek.
Derūnum zaḫm-ı şemşīr-i melāmet çāk çāk itdi
N'ola āfāḳı ṭutsa āh ü zārum yā Resūla'llāh

22. **derūnı:**-*ı*
Gazel 473
Mısra: **10**
Gönül, kalp, yürek.
Ey gül-i nev-ḫīz-i ʿişve cāme-i ālüñ görüp
Dāġ dāġ oldı derūnı bülbül-i zāruñ yine

23. **derūnum:**-*um*
Gazel 485
Mısra: **5**
Gönül, kalp, yürek.
Derūnum nūr-ı ʿışḳ ile münevver eyleyüp yā Rab
Beni bu devlet-i ḫāṣ ile maḥsūd-ı ʿavām eyle

24. **derūna:**-*a*
Gazel 509
Mısra: **6**
Gönül, kalp, yürek.
Görüp tekāsür-i emvāl ü cāhı ḫurremseñ
Derūna fikr-i ḥisāb ü ʿiḳāb gelmez mi

25. **derūnuñ:**-*uñ*
Kaside 1
Mısra: **56**
Gönül, kalp, yürek.
İstivā-yı dī vü imrūz ile maġbūn olma kim
Rūz-ı ferdāda derūnuñ nār-ı levm eyler kebāb

26. **derūnumda:**-*um, -da*
Kaside 27
Mısra: **73**
Gönül, kalp, yürek.
Ḳalmadı leẕẕet-i dünyāya derūnumda maḥal
Telḫī-i ġuṣṣa vü endūh baña virdi fütūr

27. **derūnında:**-*ı, -n, -da*
Matla 78
Mısra: **1**
Gönül, kalp, yürek.
Derūnında ġam-ı ʿışḳ-ı cevān emr-i muḳarrerdür
Açılmazsa ṣaḳın ʿayb eyleme ṣūfī muḫayyerdür

28. **derūn:**
Murabba 5
Mısra: **10**
Gönül, kalp, yürek.
Oldı maḥabbet füzūn ʿIşḳ ile ṭoldı derūn

29. **derūn:**
Murabba 6
Mısra: **79**
Gönül, kalp, yürek.
Olsun derūn genc-i tuḥaf Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

30. **derūna:**-*a*
Murabba 6
Mısra: **23**
Gönül, kalp, yürek.
Gelsün derūna inṣirāḥ Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

31. **derūnda:**-*da*
Murabba 6
Mısra: **101**
Gönül, kalp, yürek.
Ẕikrüñ derūnda sū-be-sū İḫlāṣ ile Allāh hū

32. **derūnuñda:**-*uñ, -da*
Murabba 7
Mısra: **14**
Gönül, kalp, yürek.
Vücūduñ bāʿiṣ-i raḥmet Derūnuñda menbaʿ-ı şefḳat

33. **derūnum:**-*um*
Murabba 13
Mısra: **17**
Gönül, kalp, yürek.
Derūnum çāk çāk-i ġam Dem-ā-dem dīdeler pür-nem

34. **derūna:**-*a*
Rübai 246
Mısra: **1**
Gönül, kalp, yürek.
Tā nūr-ı yaḳīn oldı derūna lāmiʿ
Bir vech ile dil ẕikrüñe olmaz ḳāniʿ

35. **derūnum:**-*um*
Rübai 255
Mısra: **3**
Gönül, kalp, yürek.
Bīm-i sitemüñ derūnum itmekde dü nīm
İnṣāf inṣāf ey cefā-cū inṣāf

36. **derūna:**-*a*
Rübai 430
Mısra: **1**
Gönül, kalp, yürek.
Kār itdi derūna elem-i hecr-i vaṭan
Nār-ı ġam ile oldı derūnum külḫan

37. **derūnum:**-*um*
Rübai 430
Mısra: **2**
Gönül, kalp, yürek.
Kār itdi derūna elem-i hecr-i vaṭan
Nār-ı ġam ile oldı derūnum külḫan

38. **derūnumda:**-*um, -da*
Tahmis 1
Mısra: **12**
Gönül, kalp, yürek.
N'ola biñ şevḳ ile ser-geştesi olsa dil ü cān
Oldı tā rūz-ı ezel ʿışḳı derūnumda ʿayān

derūn u bīrūn:

1. **derūn u bīrūn:**
Kaside 4
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İç ve dış || Kalp ve beden.
Dem-be-dem olsun ilāhī memlūʾ
Derd-i ʿışḳuñla derūn u bīrūn

2. **derūn u bīrūn:**
Kaside 8
Mısra: **47**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İç ve dış || Kalp ve beden.
Oldı memlūʾ yine ʿışḳ ile derūn u bīrūn

N’ola gülşende iderse yine
ṣad nāle hezār

derūn-ı ʿāşıḳ-ı nā-çīzüñe:

1. **derūn-ı ʿāşıḳ-ı nā-çīzüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 480
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aciz aşığın gönlü.
Yāreler açsun derūn-ı ʿāşıḳ-ı nā-çīzüñe
Böyle mi taʿlīm idersin ġamze-i ser-tīzüñe

derūn-ı cān ü dile:

1. **derūn-ı cān ü dile:**-*e*
Gazel 145
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Can ve gönülün içi.
Ne dem ki bezme o māh-ı felek-cenāb gelür
Derūn-ı cān ü dile şevḳ-ı bī-ḥisāb gelür

derūn-ı cāna:

1. **derūn-ı cāna:**-*a*
Gazel 158
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Canın içi II yürek, gönül.
Firāḳuñ ʿāşıḳ u mehcūrı bī-ṣabr u ḳarār eyler
Bu ḥasret bir belādur tā derūn-ı cāna kār eyler

2. **derūn-ı cāna:**-*a*
Gazel 525
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Canın içi II yürek, gönül.
Eger Ḫıżr olsa da ʿāşıḳ ḥayāt ümmīdin eyler mi
Ḫandeg-i ġamze-i dil-ber derūn-ı cāna kār itdi

derūn-ı cān-ı bīmārumda:

1. **derūn-ı cān-ı bīmārumda:**-*um, -da*
Gazel 22
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasta olan canın gönlü II âşığın gönlü.
Ne dem bir āteşīn ḥüsn-i naẓar-sūza nigāh itsem
Derūn-ı cān-ı bīmārumda bir āteş olur peydā

2. **derūn-ı cān-ı bīmārumda:**-*um, -da*
Gazel 291
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasta olan canın gönlü II âşığın gönlü.
Şeb-i ġamda tesellī-baḫş olur bir yādigāruñ da
Derūn-ı cān-ı bīmārumda zaḫm-ı tīġ-i ser-tīzüñ

derūn-ı defter-i ʿaḳla:

1. **derūn-ı defter-i ʿaḳla:**-*a*
Gazel 208
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Akıl defterinin içi.
Olmaz cefāsı ol ṣanemüñ ḳābil-i şümār
Ṣıġmaz derūn-ı defter-i ʿaḳla ḥisābumuz

derūn-ı dil-āzürde-i dūrī-i der:

1. **derūn-ı dil-āzürde-i dūrī-i der:**
Gazel 131
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eşiğinin uzağında gönlü kırılmışın kalbi.
Derūn-ı dil-āzürde-i dūrī-i der
Dil-i zāra dārū-res ol ey dil-āver

derūn-ı dilde:

1. **derūn-ı dilde:**-*de*
Gazel 27
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kalbin derinlikleri.
Buldum derūn-ı dilde Naḥīfī gibi seni
Gösterdi rūyuñ āyīne-i rūşenüm baña

2. **derūn-ı dilde:**-*de*
Gazel 167
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kalbin derinlikleri.
Sīnemi ol bī-emānum şöyle mecrūḥ itdi kim
Tā derūn-ı dilde zaḫm-ı ġamze-i ḫūn-rīzi var

3. **derūn-ı dilde:**-*de*
Gazel 280
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Canıgönülden, samimi olarak.
Niṣār-ı cān ideyüm āsitān-ı pāküñde
Derūn-ı dilde budur niyyet es-selāmu ʿaleyk

4. **derūn-ı dilde:**-*de*
Gazel 338
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kalbin derinlikleri.
Bir serv-i nāz ʿışḳına ḫāk olmaḳ isterem
Çoḳdan derūn-ı dilde budur niyyetüm benüm

5. **derūn-ı dilde:**-*de*
Kaside 26
Mısra: **111**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kalbin derinlikleri.
Derūn-ı dilde eṣer yoḳ ṣafā-yı ḫāṭırdan
ʿAceb mi şerm-i ḳuṣūr ile itsem istiʿfā

derūn-ı dili:

1. **derūn-ı dili:**-*i*
Gazel 147
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kalbin derinlikleri.
Yaḳan derūn-ı dili āh-ı pür-şerāre midür
Bu sūz u tāba sebeb germī-i neẕāre midür

derūn-ı ehl-i dili:

1. **derūn-ı ehl-i dili:**-*i*
Gazel 110
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül sahiplerinin kalpleri.
Derūn-ı ehl-i dili ʿuḳdedār iden cümle
O zülf-i ḫam-be-ḫam ol ṭurra-i mücaʿʿaddür

derūn-ı ġonçeden:

1. **derūn-ı ġonçeden:**-*den*
Gazel 472
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gülün içi.
Derūn-ı ġonçeden pervāz ider eflāke ṣafvetle
İrişmez şāhīn-i endīşe murġ-ı şeb-nem-i ʿışḳa

derūn-ı lāleyi:

1. **derūn-ı lāleyi:**-*yi*
Gazel 468
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Lalenin gönlü.
Derūn-ı lāleyi dāġ eyler āteş-i efsūs
Bu sūz u tāb ile ʿazm eylesem çemenzāra

derūn-ı ṣafā:

1. **derūn-ı ṣafā:**
Gazel 130
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz bir kalp.
Derūn-ı ṣafā keder fikr-i māsivādan olur
Tevekkül ehline ġam ġayre ilticādan olur

derūn-ı sīne:

1. **derūn-ı sīne:**
Gazel 24
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönlün derinliği.
Derūn-ı sīne tīġ-i hecr ile ṣad pāredür cānā
Cigerde dāġ-ı ḥasret bir oñulmaz yāredür cānā

2. **derūn-ı sīne:**
Gazel 151
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Göğsün içi; gönlün içi, derinleri.
Ẓuhūr itmekde dilden nev-be-nev endūh-ı nā-dīde
Derūn-ı sīne gūyā maḫzen-i ālām-ı devrāndur

3. **derūn-ı sīne:**
Gazel 408
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönlümün içi.
Derūn-ı sīne pür-tāb-ı melāmet yā Resūla'llāh
Dil ü cān teşne-i āb-ı ʿināyet yā Resūla'llāh

derūn-ı sīne-i pür-şerḥa:

1. **derūn-ı sīne-i pür-şerḥa:**
Gazel 14
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yarıklarla dolu göğsün içi.
Derūn-ı sīne-i pür-şerḥa dāġ-ı şuʿlenākümle
Nümāyāndur çerāġān ile ṣaḥn-ı lālezārāsā

derūn-ı şīşede:

1. **derūn-ı şīşede:**-*de*
Gazel 141
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hassas, kırılgan olan gönül.
ʿAceb mi merdümek-i çeşm-i hūşa virse żarar
Derūn-ı şīşede her bir ḥabāb āteşdür

2. **derūn-ı şīşede:**-*de*
Gazel 246
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şişenin içinde.
Şevḳ-ı lebüñle ey ṣanem-i cürʿa-nūş-ı nāz
Eyler derūn-ı şīşede her bir ḥabāb raḳṣ

derūn-ı tābdārı:

1. **derūn-ı tābdārı:**-*ı*
Rübai 292
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Parlak gönül.
Şaḳḳ oldığı dem ṣadr-ı refīʿu'l-ḳadrüñ
Çāk oldı derūn-ı tābdārı bedrüñ

derūn-ı ṭabʿ-ı pāki:

1. **derūn-ı ṭabʿ-ı pāki:**-*i*
Gazel 140
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz yaratılışlı gönül.
Olur gevher-şināsān-ı maʿārif behre-yāb andan
Naḥīfīnüñ derūn-ı ṭabʿ-ı pāki ṣanki deryādur

derūnı yaḳduñ:

1. **derūnı yaḳduñ:**-*du, -ñ*
Gazel 61
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**

Gönlünü yakmak II Kederlendirmek, üzmek.
Yaḳduñ derūnı tāzeledüñ eski derdimi
Bilmem nedür bu āh-ı ġarībāne ʿandelīb

derūnumdan geçen:

1. **derūnumdan geçen:**-*um, -en*
Gazel 400
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
İçinden geçmek; gönlünden geçmek II bir şeyin olmasını veya bir şey yapmayı istemek; düşünmek.
Murādum sīne-ber-sīne olup sen gül-ʿiẕār ile
Seni āġūşa almaḳdur geçen her dem derūnumdan

dervāze:

1. **dervāzeleri:**-*ler, -i*
Gazel 507
Mısra: **4**
Kale ve şehirlerin, külliyelerin büyük giriş kapısı.
Şehr-i ʿışḳ öyle degüldür ki anuñ ṣubḥ u mesā
Ḫavf-i aʿdā ile mesdūd ola dervāzeleri

dervīş:

1. **dervīşe:**-*e*
Kaside 22
Mısra: **25**
Derviş, fakir, kalender.
Mekārim-pīşe ḫayr-endīşe muḥtācān ü dervīşe
Ṣafā-yı ḫāṭırı her nā-murāda kām-baḫşāyī

2. **dervīşi:**-*i*
Kaside 26
Mısra: **262**
Derviş, fakir, kalender.
Çıḳardı cāme-i şāhānesin ʿaṭā ḳıldı
Muḥaṣṣal itdi o dervīşi luṭf ile aġnā

dervīşān:

1. **dervīşāna:**-*a*
Rübai 476
Mısra: **2**
Dervişler, fakirler, kalenderler.
Baḳ çeşm-i başīret ile naḫlistāna
Dönmüş şecerüñ her biri dervīşāna

dervīş-i delḳ-ālūdeye:

1. **dervīş-i delḳ-ālūdeye:**-*ye*
Gazel 139
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eski ve yamalı derviş hırkası giymiş derviş.
Ḫor baḳma zāhidā dervīş-i delḳ-ālūdeye
Ġāfil olma ḫırḳa-i peşmīne içre er yatur

dervīş-i ġazel-ḫvāndur:

1. **dervīş-i ġazel-ḫvāndur:**-*dur*
Gazel 152
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gazel okuyan derviş.
Ḥużūr-ı şāh-ı gülde bülbül-i nālānı seyr eyle
Remādī ḫırḳa geymiş şanki dervīş-i ġazel-ḫvāndur

deryā:

1. **deryā:**
Gazel 15
Mısra: **4**
Bahr, deniz.
Seni tedbīr-i ẕevḳ-i zevraḳ ile almış āġūşa
Niçe cūş itmesün inṣāf olınsa şevḳ ile deryā

2. **deryā:**
Gazel 21
Mısra: **10**
Bahr, deniz.
Benem ol lücce-ḫīz-i girye-i pür-cūş-ı ḥasret kim
Gözüm yaşına nisbet kemterīn bir ḳaṭredür deryā

3. **deryādur:**-*dur*
Gazel 140
Mısra: **12**
Bahr, deniz.
Olur gevher-şināsān-ı maʿārif behre-yāb andan
Naḥīfīnüñ derūn-ı ṭabʿ-ı pāki ṣanki deryādur

4. **deryā:**
Gazel 142
Mısra: **12**
Bahr, deniz.
Ẕerreyem gerçi niçe ḫūrşīd ile hem-sāyeyem
Ḳaṭreyem ammā kenārumda niçe deryā yatur

5. **deryā:**
Gazel 263
Mısra: **12**
Bahr, deniz.
Endīşe-i dünyā ile olmam mütekeddir
Deryā gibi ṣāfam keder-i ḫār u ḫasum yoḳ

6. **deryāyı:**-*yı*
Gazel 361
Mısra: **9**
Bahr, deniz.
Ḳaṭreye baḫş iderem bulsam eger deryāyı
Ḥāṣılum işte budur ġāyet-i imsākümden

7. **deryā:**
Gazel 491
Mısra: **6**
Bahr, deniz.
Rūzgāruñ sillesinden olmaḳ isterseñ emīn
Pür-ḫurūş olma hevā-yı nefs ile deryā gibi

8. **deryāyı:**-*yı*
Gazel 495
Mısra: **14**
Bahr, deniz.
Ḳıyās itmeñ benüm miḳyās-ı Nīle çeşm-i giryānum
Ki pinhān eyledüm ben ḳaṭre-i eşkümde deryāyı

9. **deryādan:**-*dan*
Kaside 28
Mısra: **48**
Bahr, deniz.

Ne mümkin ḳābil-i tekmīl
ola evṣāf-ı ʿulyāsı
O deryādan bu güftārum
hemān bir ḳaṭre ābumdur

10. **deryā:**
Murabba 6
Mısra: **50**
Bahr, deniz.
ʿIşḳ ile kimi şuʿle-nūş
Deryā miṣāli pür-ḫurūş

11. **deryā:**
Rübai 18
Mısra: **4**
Bahr, deniz.
Bāḥr-i kef-i iḥsānuña
nisbetle senüñ
Bir ḳaṭre-i kemter bile olmaz
deryā

12. **deryā:**
Rübai 181
Mısra: **3**
Bahr, deniz.
Deryā ne ḳadar cūş u ḫurūşa
gelse
Ḳaʿrında olan gevheri itmez
iẓhār

13. **deryā:**
Rübai 354
Mısra: **1**
Bahr, deniz.
Vir ʿışḳuñı deryā gibi pür-
cūş olayum
Ol leẕẕet-i cān-baḫş ile bī-
hūş olayum

14. **deryādan:**-*dan*
Tarih 17
Mısra: **48**
Bahr, deniz.
Ṣafā vü seyr-i zevraḳdan o
maḥrūm u muʿaṭṭaldur
Bunuñ cūy-ı dil-ārāsı ider
deryādan istincād

15. **deryādan:**-*dan*
Tarih 28
Mısra: **32**
Bahr, deniz.
Nüsḫa-i vaṣfı varaḳ-
gerdānına itmez vefā
İtse deryādan benān-ı
cehdine ḳaṣd-ı belel

deryā vü kāna:

1. **deryā vü kāna:**-*a*
Gazel 423
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Deniz ve maden ocağı.
Cenāb-ı Ḥaḳ ezel ser-māye-i
luṭf u ʿaṭā itmiş
Kef-i iḥsānuñı deryā vü kāna
yā Resūla'llāh

der-yād itdi:

1. **der-yād itdi:**-*di*
Rübai 227
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yâda getirmek, yâd etmek.
Seyl-āb-ı bülend-ḳahrın itdi
der-yād
Bu ḫavf ile oldı munṭafī nār-ı
Mecūs

deryâ-dil:

1. **deryā-dil:**
Gazel 156
Mısra: **37**
Büyük gönüllü.
Cenāb-ı iʿtimādü'd-devle
Āṣaf-vaṣf u deryā-dil
Ki reʾy-i ṣāʾibi vābeste-i
tedbīr-i devletdür

deryā-dil iden:

1. **deryā-dil iden:**-*en*
Rübai 406
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Geniş gönüllü etmek.
Bir ḳaṭreyi deryā-dil iden
sensin sen
Dürr ü güheri ḥāṣıl iden
sensin sen

deryālar:

1. **deryālar:**--*lar*
Gazel 112
Mısra: **6**
Deniz.
Ḳaṭreveş nā-būd ider ehl-i
ġurūrı rūzgār
Bir iki gün gerçi deryālar
gibi cūş itdirür

deryā-nūş-ı ġam:

1. **deryā-nūş-ı ġam:**
Tahmis 7
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gam içkisinin sarhoşu.
Ḥalvet-baḫş olur ser-mest-i
ʿışḳa ṭarz-ı güftāruñ
Olur şevḳuñla deryā-nūş-ı
ġam sāḳī giriftāruñ

deryā-yı ʿışḳa düşdi:

1. **deryā-yı ʿışḳa düşdi:**-*di*
Gazel 270
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk denizine dalmak, düşmek.
Āġuş-ı ṣabra almadadur
mevc-i miḥneti
Deryā-yı ʿışḳa düşdi göñül
hīç kenārı yoḳ

deryā-yı ʿışḳuñda:

1. **deryā-yı ʿışḳuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 424
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk denizi.
N'ola deryā-yı ʿışḳuñda
bulursam gevher-i kānı
Ġamuñla niçe demdür
āşināyam yā Resūla'llāh

deryā-yı keremdür:

1. **deryā-yı keremdür:**-*dür*
Kaside 3
Mısra: **107**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cömertliği deniz gibi olan.
Baḥr-ı ġufrānuñ o deryā-yı
keremdür ki anuñ

Ḳaṭresi olmaġa yoḳ ḥaddi
yem-i ʿummānuñ

deryā-yı neşāṭ:

1. **deryā-yı neşāṭ:**
Gazel 249
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Neşe denizi.
Bād-ı efġānumla ḫīz-āb olsa deryā-yı neşāṭ
Sāḥil-i maḳṣūda gelmez zevrāḳ-ārā-yı neşāṭ

deryā-yı şevḳūm:

1. **deryā-yı şevḳūm:**-*ūm*
Gazel 229
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şevk denizi.
Ey Naḥīfī eyledi deryā-yı şevḳūm mevc-ḫīz
Ḥāfıẓ-ı Şīrāzı pürcūş eyleyen rūd-ı Eres

deryā-yı ṭabʿumda:

1. **deryā-yı ṭabʿumda:**-*um, -da*
Gazel 36
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yaratılış denizi II mecazen coşkun gönül.
Naḥīfī feyża-i nīsān-ı eşk-i çeşm-i şevḳumdan
Benüm deryā-yı ṭabʿumda dürr-i nā-yāb olur peydā

deryā-yı ʿummāna:

1. **deryā-yı ʿummāna:**-*a*
Gazel 217
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Umman denizi.
Dil-i ehl-i kemāle ṭaʿna-i ḥāsid kesel virmez
Ġulū-yı ḫār ü ḫas deryā-yı ʿUmmāna ḫalel virmez

deryā-yı ʿummāndur:

1. **deryā-yı ʿummāndur:**-*dur*
Gazel 352
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Umman denizi.
Ben o baḥr-ı bī-kerānem baḥr-ı ʿUmmān bendedür
Bu ʿacebdür kim yine deryā-yı ʿUmmāndur yerüm

der-yūze ider:

1. **der-yūze ider:**-*er*
Tarih 2
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dilencilik yapmak.
Ṭabʿ-ı pākinden ider der-yūze ʿayn-ı āfitāb
Ṣāfdur tā öyle mirʾāt-ı leṭāfet-güsteri

der-yūze-ger-i luṭf u ʿaṭāyam:

1. **der-yūze-ger-i luṭf u ʿaṭāyam:**-*yam*
Rübai 69
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Lütuf ve himmetin dilencisi.
Der-gāhuña şerm ile tehī-dest gelüp
Der-yūze-ger-i luṭf u ʿaṭāyam yā Rab

der-zencīr itmez:

1. **der-zencīr itmez:**-*mez*
Matla 102
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zincirlemek.
Bend-i zülfinde dili itmez idi der-zencīr
O cefā-pīşe eger olmasa bizden dil-gīr

dest:

1. **destümi:**-*üm, -i*
Gazel 14
Mısra: **14**
Bilekten başlayarak parmak uçlarına kadar uzanan, iş yapmaya ve tutmaya yarayan organ, el.
Naḥīfī her ne dem gül-çīn-i vaṣl olmaḳ murād itse
İder ṭaʿn-ı raḳībān destümi rencīde ḫārāsā

2. **destüme:**-*üm, -e*
Gazel 90
Mısra: **7**
Bilekten başlayarak parmak uçlarına kadar uzanan, iş yapmaya ve tutmaya yarayan organ, el.
ʿIşḳ-ı yār içün ṣunupdur şimdi sāḳī destüme
Girye ḳılmasun diyü bu demde bir pīşīn ḳadeḥ

3. **destüñden:**-*üñ, -den*
Gazel 90
Mısra: **1**
Bilekten başlayarak parmak uçlarına kadar uzanan, iş yapmaya ve tutmaya yarayan organ, el.
Alayum baş üzre destüñden senüñ zerrīn ḳadeḥ
Ġabġabuñ çāhına şāhum didiler sīmīn ḳadeḥ

4. **destüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 90
Mısra: **5**
Bilekten başlayarak parmak uçlarına kadar uzanan, iş yapmaya ve tutmaya yarayan organ, el.
Destüñe şol dem varıcaḳ anı sen nūş eyledüñ
Nūr-ı rūyuñda olupdur gūyiyā pervīn ḳadeḥ

5. **deştinüñ:**-*i, -nüñ*
Gazel 185
Mısra: **1**
Çöl, sahra.
Maḥabbet deştinüñ āhūları kim dil-rübālardur

Beni Mecnūn u ser-gerdān iden ol bī-vefālardur

6. **destümüzi:**-*ümüz, -i*
Gazel 215
Mısra: **8**
Bilekten başlayarak parmak uçlarına kadar uzanan, iş yapmaya ve tutmaya yarayan organ, el.
Mest olup cām-ı lebüñle hele maġrūr olsun
Gāh olur destümüzi perde-der-i rāz iderüz

7. **destinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 227
Mısra: **7**
Bilekten başlayarak parmak uçlarına kadar uzanan, iş yapmaya ve tutmaya yarayan organ, el.
II Sevgilinin eli.
Destinde ḥarāmī gibi bir ḫançer-i zer var
Geç rāh-ı ḳażādan ki sitemkāra baḳılmaz

8. **deştüñ:**-*üñ*
Gazel 348
Mısra: **10**
Çöl, sahra.
Mecnūn-ı füsūn-perver-i ʿışḳam ki dem-ā-dem
Vaḥşīleri bu deştüñ olur zīb-i kemendüm

9. **destüme:**-*üm, -e*
Gazel 370
Mısra: **11**
Bilekten başlayarak parmak uçlarına kadar uzanan, iş yapmaya ve tutmaya yarayan organ, el.
Ḫırmen-i sāman-ı ʿālem destüme vābestedür
Yaḳma cānum berḳ-ı āh-ı şuʿle-bārumdan ṣaḳın

10. **destüme:**-*üm, -e*
Gazel 395
Mısra: **1**
Bilekten başlayarak parmak uçlarına kadar uzanan, iş yapmaya ve tutmaya yarayan organ, el.
Luṭf itdi o meh baña kemāl-i kereminden

11. **destümde:**-*üm, -de*
Gazel 439
Mısra: **14**
Bilekten başlayarak parmak uçlarına kadar uzanan, iş yapmaya ve tutmaya yarayan organ, el.
Ben Naḥīfī-veş ḳarār itmez idüm ʿālemde hīç
Gāh ü geh destümde ḫāme gāhī eşʿār olmasa

12. **destinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 452
Mısra: **6**
Bilekten başlayarak parmak uçlarına kadar uzanan, iş yapmaya ve tutmaya yarayan organ, el.
Āşüfte-i hevā-yı zülf-i siyāh olaldan
Ṣad pāre oldı göñlüm destinde hem-çü şāne

13. **destüme:**-*üm, -e*
Gazel 456
Mısra: **10**
Bilekten başlayarak parmak uçlarına kadar uzanan, iş yapmaya ve tutmaya yarayan organ, el.
O mest-i bāde-i nāzuñ ayaġına düşerem
Eliyle destüme meclisde cām virdükçe

14. **destüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 484
Mısra: **20**
Bilekten başlayarak parmak uçlarına kadar uzanan, iş yapmaya ve tutmaya yarayan organ, el.
Fikr eyle dest-bürd-i ḫazānı bu bāġda
Destüñde ṭut ki bir iki gül-deste olmaya

15. **destini:**-*i, -n, -i*
Rübai 45
Mısra: **4**
Bilekten başlayarak parmak uçlarına kadar uzanan, iş yapmaya ve tutmaya yarayan organ, el.
Rū-māl-i ḫużūʿ olup nebātāt-ı zemīn
Eşcār ider destini merfūʿ-ı semā

16. **destüñden:**-*üñ, -den*
Rübai 235
Mısra: **4**
Bilekten başlayarak parmak uçlarına kadar uzanan, iş yapmaya ve tutmaya yarayan organ, el.
Ṭāḳat mı ḳoduñ çekmege bār-ı ʿışḳı
Destüñden eyā şūḫ-ı sitem-pīşe ḫalāṣ

17. **destüñden:**-*üñ, -den*
Rübai 433
Mısra: **3**
Bilekten başlayarak parmak uçlarına kadar uzanan, iş yapmaya ve tutmaya yarayan organ, el.
Destüñden eyā şūḫ-ı cefā-kār senüñ
Bī-çāre Naḥīfī kime feryād itsün

dest pāyına öper:

1. **dest pāyına öper:**-*ı, -n, -a, -er*
Gazel 93
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
El ve ayak öpmek, sevgisini ve saygınlığını göstermek.
Geh dest geh pāyına öper dāman-ı yāra yüz sürer
Yaʿnī recā-yı vaṣl ider her ʿāşıḳ-ı nā-kām-ı ʿıyd

dest ü dāmān:

1. **dest ü dāmān:**
Gazel 454
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
El ve etek.
Ḥasretem ol ḫāle kim giryān olup biñ şevḳ ile
Rūyumı sürsem varup ol dest ü dāmān üstüne

deşt ü kūha:

1. **deşt ü kūha:**-*a*
Gazel 213
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dağlık yer ve çöl.
Deşt ü kūha gitmezüz Ferhād ü Mecnūn gibi biz
Kimsenüñ eṭvārına yoḳdur bizüm taḳlīdümüz

dest ü pā:

1. **dest ü pā:**
Gazel 287
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
El ve ayak.
Yād ḳıl ol güni olduḳça dehānuñ memhūr
Dest ü pā itdigüñ aʿmāle güvāh olsa gerek

dest urdı:

1. **dest urdı:**-*dı*
Kaside 24
Mısra: **62**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
El vurmak, dokunmak.
Yine bildürmek içün ḥaddini ceyş-i zemistāna
Bu dem dest urdı sūsen ḫışm ile şemşīr-i bürrāna

destār-ı yaḫ-reng-i dil-āvīzüñ:

1. **destār-ı yaḫ-reng-i dil-āvīzüñ:**-*üñ*
Gazel 299
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Asılı gönlün asılı olduğu buz mavisi destar.
Çıḳarduñ başdan ol destār-ı yaḫ-reng-i dil-āvīzüñ
Yine āhū-yı zülf-i cān-firībüñ müşk-bīz itdüñ

dest-āvīz:

1. **dest-āvīz:**
Gazel 473
Mısra: **11**
Ufak hediye.
Ey Naḥīfī şāʿirān-ı ʿaṣra dest-āvīz içün
Meclis-ārā-yı ṣafādur tāze eşʿāruñ yine

dest-āvīz-i ḥasretle:

1. **dest-āvīz-i ḥasretle:**-*le*
Gazel 185
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasretle yalvarma.
ʿAceb mi gelse gāhī aña dest-āvīz-i ḥasretle
Dil-i mecrūḥ ile ġamzeñ ḳadīmī āşinālardur

dest-bürd-i ḥazānı:

1. **dest-bürd-i ḥazānı:**-*ı*
Gazel 484
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sonbaharın üstünlüğü/kuvveti.
Fikr eyle dest-bürd-i ḥazānı bu bāġda
Destüñde ṭut ki bir iki gül-deste olmaya

dest-bürd-i ḳahr-ı ḳahhārı:

1. **dest-bürd-i ḳahr-ı ḳahhārı:**-*ı*
Kıt'a 38
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kendisine karşı çıkanları, tanrılık iddiasında bulunanları yok eden, kahreden Allah'ın kahrının büyüklüğü.
Anı fikr eylemez kim dest-bürd-i ḳahr-ı Ḳahhārı
Fenā-ender-fenā itdi niçe Sām ü Nerīmānı

dest-būsuñ itmek:

1. **dest-būsuñ itmek:**-*uñ, -mek*
Gazel 457
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
El öpmek.
Bir dest-būsuñ itmek içün nev-niyāzlar
Ġayruñ revā mı vaḳf olasın pāy-būsına

deste cām almaz:

1. **deste cām almaz:**-*maz*
Gazel 228
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ele kadeh almak (Şarap içmek bağlamında).
Zevāl-i devlet-i İskender ü Cemden olan āgāh
Ġurūr-ı ʿucb ile mirʾāta baḳmaz deste cām almaz

deste destedür:

1. **deste destedür:**-*dür*
Gazel 101
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Demet demet; pek çok, bir hayli.
Vaṣf idemem müzāḥame-i zaḫm-ı sīnemi
Kim anda tīr-i ġamzelerüñ deste destedür

dest-gīr:

1. **dest-gīr:**
Gazel 42
Mısra: **17**
Düşenin elinden turan kişi.
Naḥīfī ġam yime bir dest-gīr iḥsān ider Allāh
Bu ʿālem böyle ḳalmaz bir ser-āmed merd olur peydā

dest-gīr ilāhī:

1. **dest-gīr ilāhī:**
Gazel 378
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İlahî yardım.

Ḳıl dest-gīr İlāhī Naḥīfîye luṭfuñı
Tā neşve-i şarāb-ı hevādan yıḳılmasun

dest-gīr ol:

1. **dest-gīr ol:**
Gazel 390
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardımcı olmak, yardım etmek, himmet etmek.
Dest-gīr ol ki Naḥīfî ola reh-yāb-ı vuṣūl
Muntaẓırdur bize ser-cümle eḥibbā-yı vaṭan

2. **dest-gīr ol:**
Kaside 8
Mısra: **265**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardımcı olmak, yardım etmek, himmet etmek.
Dest-gīr ol bu Naḥīfî ḳuluña sulṭānum
Ki ol üftādeye āsān ola kār-ı düşvār

3. **dest-gīr ol:**
Kaside 27
Mısra: **149**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardımcı olmak, yardım etmek, himmet etmek.
Dest-gīr ol beni ser-pençe-i ġamdan ḳurtar
Ḳalmışam künc-i ġumūm içre ża'īf ü ma'ẕūr

dest-gīr olmaz:

1. **dest-gīr olmaz:**-*maz*
Kaside 26
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardımcı olmak, yardım etmek, himmet etmek.
Fütāde olmayana kimse dest-gīr olmaz
Olur 'imārete müfżī ḫarāb olınca binā

dest-gīr ü yāveri:

1. **dest-gīr ü yāveri:**-*i*
Kaside 19
Mısra: **108**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Elinden tutan ve yardım eden.
Kim vücūd-ı bī-naẓīrüñ sāye şaldı āleme
Merḥabā ey bī-kesānuñ dest-gīr ü yāveri

dest-gīrā:

1. **dest-gīrā:**
Kaside 8
Mısra: **137**
Düşenin elinden tutan padişah, yönetici.
Dest-gīrā benem üftāde-i ḫāk-i zillet
İtmek ister beni bu ḫalḳ-ı cihān istiḫḳār

dest-gīri:

1. **dest-gīri:**
Rübai 398
Mısra: **1**
Düşenin elinden turan kişi.
Üftādelerüñ ki dest-gīri sensin
Her bende-i 'ācizüñ naṣīri sensin

dest-gīr-i bī-nevāyān:

1. **dest-gīr-i bī-nevāyān:**
Kaside 18
Mısra: **35**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sessizlerin elinden tutan.
Dest-gīr-i bī-nevāyān çāre-sāz-ı bī-dilān
Kām-baḫş-ı dād-ḫ∨āhān server-i şefḳat-diş̲ār

dest-i cāna:

1. **dest-i cāna:**-*a*
Gazel 306
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Can ve gönül eli.
Ben āh itdükçe şunduñ dest-i cāna cām-ı iḥsānuñ
Bu āb ü tāb ile ġam neşvesin 'işret-nevāz itdüñ

dest-i cevrüñden:

1. **dest-i cevrüñden:**-*üñ, -den*
Gazel 384
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eziyet ve cefa eli.
Kāse kāse zehr-i ġam nūş eyledüm 'ışḳuñla ben
Dest-i cevrüñden neler çekdüm şikāyet olmasun

dest-i cihān-ı cevvār:

1. **dest-i cihān-ı cevvār:**
Kaside 8
Mısra: **142**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sürekli cefa gösteren dünyanın eli.
Miḫleb-i cevr ile mecrūh u figār itdi beni
Dād u feryād ezīn dest-i cihān-ı cevvār

deşt-i cünūn-ı 'ışḳı:

1. **deşt-i cünūn-ı 'ışḳı:**-*ı*
Gazel 334
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşkın delilik çölü.
Sevüp bir Leylī-i müşgīn niḳāb-ı ḥüsni Ḳays-āsā
Yine deşt-i cünūn-ı 'ışḳı 'aḳla cilve-gāh itdüm

dest-i dil:

1. **dest-i dil:**
Gazel 494
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül eli.

Çāk-rīzī-i ġama muʿtād olaldan dest-i dil
Cāme-i ṣabruma dāmān u girībān ḳalmadı

dest-i dile:

1. **dest-i dile:**-*e*
Kaside 24
Mısra: **78**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül eli.
Cihān bezminde ol mestāne-i ālūde-baḫtum kim
Ṣunar dest-i dile sāḳī tehī biñ cām ü peymāne

dest-i dil-rübāya:

1. **dest-i dil-rübāya:**-*ya*
Gazel 309
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Herkesi kendine bağlayan, âşık olunan güzelin eli.
ʿIyd geldi gitdi dest-i dil-rübāya degmedük
Bir ḫoş-āmed şīveye bir merḥabāya degmedük

dest-i duʿāyı:

1. **dest-i duʿāyı:**-*yı*
Rübai 479
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dua eli.
Ber-dāşte ḳıl dest-i duʿāyı her gāh
Der-gāh-ı cenāb-ı ḳāżiyü'l-ḥācāt

dest-i eşvāḳı:

1. **dest-i eşvāḳı:**-*ı*
Kaside 9
Mısra: **41**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arzuların eli.
Dest-i eşvāḳı ṣunup āstār-ı pāk-i Kaʿbeye
Yād idüp cürm ü günāhum āh ü efġān eylesem

dest-i ferāġum:

1. **dest-i ferāġum:**-*um*
Gazel 230
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kurtuluş eli.
Pür-bār-ı rāḥat olmada naḫl-i zemīn-i yeʾs
Dest-i ferāġum olsa n'ola mīve-çīn-i yeʾs

dest-i fiġānum:

1. **dest-i fiġānum:**-*um*
Gazel 140
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Figan eli.
Dırāz itsem n'ola dest-i fiġānum dād-ḫvāhāne
O şūḫuñ kākül-i ḫam-der-ḫamı dāmān-ı şekvādur

deşt-i ġam:

1. **deşt-i ġam:**
Gazel 197
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gam Çölü.
Menzilüm nā-būd u peydā reh-güẕārum tār u bīm
Hem-rehüm ġūl-i nedāmet deşt-i ġam rāhum mıdur

deşt-i ġama:

1. **deşt-i ġama:**-*a*
Rübai 226
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gam, keder çölü.
Derd ile olup bādiye-gerdān-ı heves
Deşt-i ġama şaldı beni ġūlān-ı heves

deşt-i ġamda:

1. **deşt-i ġamda:**-*da*
Gazel 428
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gam Çölü.
Temennā-yı nesīm-i himmetüñle vaḳf-ı rāh oldı
Bu deşt-i ġamda çeşm-i intiẓārum yā Resūla'llāh

2. **deşt-i ġamda:**-*da*
Rübai 231
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gam, keder çölü.
Bī-reh-ber ü hem-rāh bu deşt-i ġamda
Endūh-ı firāvān ile ḳaldum bī-kes

dest-i ġamdan:

1. **dest-i ġamdan:**-*dan*
Gazel 390
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gam eli.
Dest-i ġamdan niçe bir derd ü belālar çekelüm
Eyle ey cān-ı ġarīb eyle temennā-yı vaṭan

dest-i ġamdur:

1. **dest-i ġamdur:**-*dur*
Gazel 173
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Gam eli.
Helāk itse beni cevriyle ġamzeñ āh ü zār itmem
Ṣaḳın incinme ḫūnkārum şikāyet dest-i ġamdur

dest-i ġażabla:

1. **dest-i ġażabla:**-*la*
Gazel 449
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kızgınlık, öfke eli.
Şevḳ ile cān atar göñül bismil-i nāzı olmaġa
Tīġını itse ol perī dest-i ġażabla āḫte

dest-i gevher-bārınuñ:

1. **dest-i gevher-bārınuñ:**-*ı, -nuñ*
Kaside 19
Mısra: **77**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cevher saçan el II yetenek, hüner.
Dest-i gevher-bārınuñ maḥkūmıdur seyf ü ḳalem
ʿĀlemüñ sensin şehā şāh-ı feżāyil-perveri

deşt-i ḥayretde:

1. **deşt-i ḥayretde:**-*de*
Gazel 492
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hayret çölü.
ʿAḳla uydum deşt-i ḥayretde yitürdüm kendimi
Gel yetiş ey ʿışḳ-ı pāk ey hādī-i ferḫunde-pey

deşt-i ḥayrete:

1. **deşt-i ḥayrete:**-*e*
Gazel 503
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hayret çölü.
Mānend-i Ḳays ṣaldı beni deşt-i ḥayrete
Taḫrīk idüp cünūnumı ʿışḳuñ hevāları

deşt-i hicrāna ṣaldı:

1. **deşt-i hicrāna ṣaldı:**-*dı*
Gazel 119
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayrılık çölüne bırakmak.
Beni bilmezlik ile gerçi ṣaldı deşt-i hicrāna
O mest-i ʿişve şimdi itdigi kāra peşīmāndur

dest-i himmetüñle:

1. **dest-i himmetüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 413
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Himmet eli.
Taraḥḥum eyle dest-i himmetüñle eyle vāreste
Göñül pā-beste-i ḳayd-ı hevādur yā Resūla'llāh

deşt-i ḥırmānda:

1. **deşt-i ḥırmānda:**-*da*
Kaside 4
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yoksunluk, umutsuzluk çölü II Dünya.
Deşt-i ḥırmānda ḳalurdı sālik
Olmasa luṭfuñ eger rāh-nümūn

dest-i iḳtidār:

1. **dest-i iḳtidār:**
Kaside 2
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İktidar, güç kuvvet eli.
Fīl ü ʿAnḳāyı ider maḳhūr dest-i iḳtidār
Olsa bir mūr-ı ḥaḳīre ẕerre ʿavn ü ḳudretüñ

dest-i irādetle:

1. **dest-i irādetle:**-*le*
Gazel 125
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İrade eli II kişinin kendi iradesi, isteği.
N'ola dest-i irādetle ṭutarsam zülf-i pür-çīnüñ
Bu ʿışḳuñ muḳteżāsı ʿāḳıbet divāne olmaḳdur

dest-i keremi:

1. **dest-i keremi:**-*i*
Gazel 305
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cömertlik eli.
Ruḫsāruña dest-i keremi eyledüñ ilḳā
Biñ şīve ile muṣḥaf-ı ḥüsne ḳasem itdüñ

dest-i keremüñle:

1. **dest-i keremüñle:**-*üñ, -le*
Kaside 7
Mısra: **41**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cömertlik eli.
Dest-i keremüñle yazıla rūz-ı cezāda
Ser-defter-i aʿmālüma ʿunvān-ı şefāʿat

2. **dest-i keremüñle:**-*üñ, -le*
Rübai 249
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cömertlik eli.
Dest-i keremüñle zer-i ʿışḳ-ı pāküñ
Ḳıl kālbed-i cism-i Naḥīfīye ferāġ

dest-i küstāḫ-ı niyāzum:

1. **dest-i küstāḫ-ı niyāzum:**-*um*
Gazel 469
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arzunun haddini bilmez eli.
Uzatmam dest-i küstāḫ-ı niyāzum dāmen-i yāra
O tīġ-i ḫūn-feşān-ı ġamzeden bī-bāk olursam da

dest-i kūtāhum:

1. **dest-i kūtāhum:**-*um*
Gazel 197
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kısa el.
Baḫt-ı maḳṣūrum mı bilmem māniʿ-i vuṣlat hele
İrmeyen dāmān-ı yāra dest-i kūtāhum mıdur

dest-i luṭfuñ:

1. **dest-i luṭfuñ:**-*uñ*
Gazel 522
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Lütuf eli.
Gönüllerin ele al gāhī dest-i luṭfuñ ile
Dirīġ eyleme ʿuṣṣāḳa merḥabālaruñı

2. **dest-i luṭfuñ:**-*uñ*
Kaside 24
Mısra: **82**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Lütuf eli.
Niçe demdür ḫarāb olmış yatur biñ derd ü miḥnetle
N'ola miʿmār olursa dest-i luṭfuñ ḳalb-i vīrāna

dest-i luṭfuñla:

1. **dest-i luṭfuñla:**-*uñ, -la*
Kaside 28
Mısra: **67**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Lütuf eli.
Ḫudāvendā bu ʿöẕrüm dest-i luṭfuñla ḳabūl eyle
Perīşān sözlerüm fi'l-cümle mānend-i serābumdur

dest-i maḫşer:

1. **dest-i maḫşer:**
Gazel 174
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mahşer eli.
Āteş-i ʿışḳa ṣunup şuʿleyi der-dāmen ider
Dest-i maḫşer ki benüm pençe-i bī-bākümdür

dest-i melāmet:

1. **dest-i melāmet:**
Rübai 432
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kınanmışlık, rezillik eli.
Tā key bu cefālar bize ey ṭāliʿ-i dūn
Kim olmadayuz dest-i melāmet zebūn

deşt-i mercāndur:

1. **deşt-i mercāndur:**-*dur*
Gazel 150
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mercan çölü.
O deñlü ḫūn-feşān-ı miḥnet oldum rāh-ı ġurbetde
Ḳıyās eyler görenler reh-güẕārum deşt-i mercāndur

dest-i miʿmār-ḳadr:

1. **dest-i miʿmār-ḳadr:**
Tarih 20
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Değerli mimarın eli.
Revādur dest-i miʿmār-ḳadr eyler ise ger anuñ
Firāż-ı bāmına zerrīn ʿalem ḫūrşīd-i raḫşānı

dest-i nā-sāz-ı ṭabīb-i ġamdan:

1. **dest-i nā-sāz-ı ṭabīb-i ġamdan:**-*dan*
Kaside 19
Mısra: **92**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gam doktorunun aykırı eli.
Tārik-i cānı ḫalīde eyler oldı serverā
Dest-i nā-sāz-ı ṭabīb-i ġamdan miḥnet neşteri

dest-i nedāmet:

1. **dest-i nedāmet:**
Gazel 50
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Pişmanlık eli.
Böyle ḳalursa Naḥīfī şīve-i baḫtum eger
Dāmenin dest-i nedāmet çāk ider rūz-ı ḥisāb

dest-i reşk:

1. **dest-i reşk:**
Gazel 199
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kıskançlık eli, haset eli.
Dest-i reşk ile n'ola çāk-i girībān itse
Ġonçenüñ dāġ-ı derūnıdur o ḫāl-i ruḫsār

dest-i taḥayyür:

1. **dest-i taḥayyür:**
Gazel 464
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hayrette kalmış el II şaşkınlık, telaşlanma durumu.
Girībānum alur dest-i taḥayyür yāda geldükçe
O ṣoḥbetler ki itdüm yār ile rindāne rindāne

deşt-i taḥayyürde:

1. **deşt-i taḥayyürde:**-*de*
Kaside 26
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hayret çölü.
Olur delālet-i Ḫıżr ile kām-yāb ādem
Ḳalınca deşt-i taḥayyürde bī-kes ü tenhā

dest-i temennādur:

1. **dest-i temennādur:**-*dur*
Gazel 140
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yalvarma eli.
Çemende ṣanma kim berg-i çınār-ı gülşen-ārādur
Der-i mevlāya bāz olmış durur dest-i temennādur

dest-i temennāsı:

1. **dest-i temennāsı:**-*sı*
Gazel 14
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yalvarma eli.
Ümmīd-i vaṣl ile ol verd-i ḥüsnüñ bāġ-ı kūyında
Ṭurur dest-i temennāsı dilüñ berg-i çınārāsā

dest-i ümmīdüm:

1. **dest-i ümmīdüm:**-*üm*
Gazel 524
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ümit eli.
Niçe demdür ki ben de pāy-māl-i ḥasretem böyle
Benüm dest-i ümmīdüm ol ḳad-i bālāya degmez mi

dest-i ʿuşşāḳa:

1. **dest-i ʿuşşāḳa:**-*a*
Gazel 171
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Aşıkların eli.
Dāmen-i ruḫṣat deger mi dest-i ʿuşşāḳa ʿaceb
Ol cefā-cū her ne dem bī-ḫod ḫarāb-ı nāz olur

dest-i yemīnüme:

1. **dest-i yemīnüme:**-*üm, -e*
Rübai 349
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sağ el.
Varduḳda İlāhī ʿarṣa-gāh-ı ḥaşre
Vir dest-i yemīnüme berāt-ı ʿamelüm

dest-i zer-pāşı:

1. **dest-i zer-pāşı:**-*ı*
Kaside 24
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Altın saçan el.
Muḳābil ẓıll-ı iḥsānı sipihr-i ʿālem-ārāya
Müşābih dest-i zer-pāşı fürūġ-ı mihr-i rāḫşāna

destin şunar:

1. **destin şunar:**-*ar*
Gazel 121
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Elini uzatma.
Şanma raḥminden şunar destin dil-i mecrūḥuma
Ol kemān-ebrū cigerde tīr-i müjgānın arar

destine aldı:

1. **destine aldı:**-*dı*
Kaside 19
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Deyim**
Eline almak, tutmak.
Olmaġa ṭuġrā-keş-i levḥ-i berāt-ı intiẓām
Destine aldı ʿUṭārid kilk-i muʿciz-güsteri

destine alup:

1. **destine alup:**-*up*
Kaside 8
Mısra: **41**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eline almak, tutmak.
Şāhid-i ġonca alup destine zerrīn ḳadeḥi
Seḥerī bülbül ile eylediler defʿ-i ḫumār

2. **destine alup:**-*i, -n, -up*
Kaside 8
Mısra: **216**
Kelime Tipi: **Deyim**
Eline almak.
Sāl-i gül-gūn ile eflāki getürdi raḳṣa
Zühre şevḳ ile alup destine çeng-i zer-tār

destine girse:

1. **destine girse:**-*se*
Matla 112
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eline geçmek.
Nüḳūd-ı eşkini ʿuşşāḳa o laʿl-i nāba virür
Ne girse destine ʿayyāşlar şarāba virür

destine ḫāme alınca:

1. **destine ḫāme alınca:**-*ınca*
Kıt'a 48
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Eline kalem almak.
O ḫāḳān-ı hünerver kim alınca destine ḫāme
Rehīn-i nevk-i kilk-i ḫaṭṭı eyler siḥr ü iʿcāzı

destine şunıldı:

1. **destine şunıldı:**-*dı*
Gazel 11
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ikram etmek, tutuşturmak, vermek.
O mest-i nāz ile kim söyleşür bu meclisde
Şunıldı destine cām-ı şarāb-ı istiġnā

destini būs itmege:

1. **destini būs itmege:**-*meg, -e*
Matla 173
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Elini öpmek II Aşkın göstergesi olarak elini öpmek.
Gördigüm destini būs itmege ṭālib ʿālem
Yārüñ engüştine şevḳ ile ṭaḳıldı ḫātem

dest-res:

1. **dest-res:**
Gazel 50
Mısra: **4**

El uzatma, erişme, dokunma.
Ol cefākārum ḫayāl idüp niyāza başlasam
Dest-res olmaz müyesser benden eyler ictināb

2. **dest-res:**
Gazel 231
Mısra: **8**
El uzatma, erişme, dokunma.
Dil girībān-ı şekībin tā-be-dāmen çāk ider
Ol nihāl-i nāza olmazsa müyesser dest-res

3. **dest-res:**
Gazel 232
Mısra: **4**
El uzatma, erişme, dokunma.
ʿİsmet-i Ḥaḳdur saña ey mahrem-i bezm-i ḳabūl
Şāhid-i āmāle olmazsa müyesser dest-res

dest-res olmadum:

1. **dest-res olmadum:**-*ma, -du, -m*
Gazel 236
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Elde etmek, erişmek, ele geçirmek, nâil olmak.
Olmadum ḥabl-i viṣāle gerçi şāhum dest-res
Oldı dil nūr-ı ḫayāl-i vuṣlatuñdan muḳtebes

destümden çıḳdı:

1. **destümden çıḳdı:**-*üm, -dı*
Gazel 512
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kaybetmek.
Niçe mānend-i ṣadef sīnemi çāk itmeyeyüm
Çıḳdı destümden o meh gevher-i nā-yāb gibi

destüme girer:

1. **destüme girer:**-*üm, -er*
Gazel 300
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ele geçmek.
Bu rūzgār ile dāmān-ı vuṣlatuñ āyā
Girer mi destüme ümmīd-i ʿömr-i Nūḥ iderek

destüme şundı:

1. **destüme şundı:**-*üm, -dı*
Tahmis 9
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Deyim**
Uzatmak, ikram etmek.
Oldı āmāde yine ʿayş u ṭarab esbābı
Destüme şundı o gül-çehre şarāb-ı nābı

destümi çekmezem:

1. **destümi çekmezem:**-*üm, -i, -mez, -em*
Gazel 46
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Deyim**
El çekmek, vazgeçmek.
Aġlaram maḥşere dek derd ile dergāhuñda
Çekmezem destümi dāmān-ı recādan yā Rab

destümüze girse:

1. **destümüze girse:**-*ümüz, -se*
Gazel 200
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ele geçmek.
Yine müstaġnī-i ārām-ı dil-i nā-kāmuz
Girse de destümüze dāmen-i ümmīd-i kenār

destüñi uzatma:

1. **destüñi uzatma:**-*ma*
Gazel 89
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
El uzatmak.
Bu vuṣlat genc-i maḫfīdür uzatma destüñi ṭālib
Meger kim bulasın cānā bu ʿışḳuñ bābına miftāḥ

destūr:

1. **destūr:**
Kaside 27
Mısra: **98**
İzin, müsaade.
Şevḳ-i pīrāye-i vaṣfuñ beni küstāḫ itdi
Gerçi yoḳdur bu ḳadar ṭūl-i kelāma destūr

destūr-ı temāşā:

1. **destūr-ı temāşā:**
Gazel 267
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Izleme izni.
Ruḫṣat-ı būs u kenār olmaz ise ben zāra
Sevdigüm rūyuña destūr-ı temāşā da mı yoḳ

deştzār-ı rūzgār-ı kīne-perverde:

1. **deştzār-ı rūzgār-ı kīne-perverde:**-*de*
Gazel 21
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kin besleyen feleğin çölü.
Naḥīfī deştzār-ı rūzgār-ı kīne-perverde
Ġubār-ı eşk-ḫūz-i ġamdan āzād olmadum ḥayfā

dest-zed-i ḍarb-ı küsūr eyledüñ:

1. **dest-zed-i ḍarb-ı küsūr eyledüñ:**-*dü, -ñ*
Kaside 27
Mısra: **34**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Geriye kalan darbelerin hedefi olmak.
Ḳaṣd idüp sünnetin icrāya Ḫalīlu'llāhuñ
Eyledüñ büt-gedeyi dest-zed-i ḍarb-ı küsūr

devā:

1. **devāsuz:**-*suz*
Gazel 59
Mısra: **8**
Çare, derman.
Yaṣdanup ḫāk-i sütūnuñ durmayup her ruz u şeb
Ḥasretüñle bir devāsuz derde düşdüm ey ḥabīb

2. **devā:**
Gazel 86
Mısra: **4**
Çare, derman.
Ḥasret öldürdi beni raḥm eylemez mi ḥālüme
Ol ṭabīb-i cān bu derde bir devā bilmez mi hīç

3. **devā:**
Gazel 237
Mısra: **10**
Çare, derman.
Devāsı ṣabr imiş ancaḳ bu derd-i cān-sūzuñ
ʿAceb ʿaceb ki ġam-ı ʿışḳ içün devā yoġ imiş

4. **devāsı:**-*sı*
Gazel 237
Mısra: **9**
Çare, derman.
Devāsı ṣabr imiş ancaḳ bu derd-i cān-sūzuñ
ʿAceb ʿaceb ki ġam-ı ʿışḳ içün devā yoġ imiş

5. **devā:**
Gazel 356
Mısra: **12**
Çare, derman.
Senüñ Mecnūnuñam semt-i ḫalāṣı ārzū itmem
Ġam-ı ʿışḳuñla derd-ālūdeyem cānā devā bilmem

6. **devā:**
Gazel 396
Mısra: **2**
Çare, derman.
Taraḥḥum eylemez ol dil-firībi n'eylersin
Marīż-i ʿışḳa devā yoḳ ṭabībi n'eylersin

7. **devādur:**-*dur*
Gazel 414
Mısra: **1**
Çare, derman.
Dil-i bī-çāreye derdüñ devādur yā Resūla'llāh
Ġamuñ ser-māye-i şevḳ u ṣafādur yā Resūla'llāh

8. **devāsın:**-*sın*
Gazel 422
Mısra: **10**
Çare, derman.
Şifā-yı ṣadr-ı ʿışyāndur ümmīd-i himmet ü luṭfuñ
Dil-i bīmāruma maḥżā devāsın yā Resūla'llāh

9. **devādan:**-*dan*
Gazel 462
Mısra: **20**
Çare, derman.
Aḥvāl-i ġayr-i mümkine tedbīr olur ʿabes
Cān-dāde-i helāke devādan ne fāʾide

10. **devā:**
Kaside 24
Mısra: **71**
Çare, derman.
Baʿīd olmaz cenābuñdan devā ümmīdin eylerse
O mecrūḥ-ı felāket-dīde muḥtāc oldı dermāna

11. **devā:**
Kaside 26
Mısra: **24**
Çare, derman.
Ẓalāma nūrı bedel ḳıldı Fāliḳu'l-eṣbāḥ
Bükāya ḫandeyi der-pey-ʿaḳīb derde devā

12. **devā:**
Rübai 46
Mısra: **4**
Çare, derman.
Sendendür eyā Ḳādir ü Vehhāb-ı Kerīm
Medyūna edā merdüm-i bīmāra devā

13. **devā:**
Rübai 173
Mısra: **2**
Çare, derman.
Her merdüm-i bīmāra şifā sendendür
Her derd-i ciger-dūza devā sendendür

14. **devā:**
Rübai 174
Mısra: **1**
Çare, derman.
Dil-ḫaste-i bī-tāba devā sendendür
ʿAṭşāna müdāvā-yı ʿaṭā sendendür

15. **devā:**
Rübai 445
Mısra: **3**
Çare, derman.
Her derde devā luṭf u ʿaṭā andandur
Müşkilleri ḳudretle ol eyler āsān

devā bulmadım:

1. **devā bulmadım:**-*ma, -dı, -m*
Gazel 58
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
İyileşmek, ilaca kavuşmak.
Tīr-i zaḫmuñ derdine ben bulmadım aṣlā devā
Olmaya ey pādişāhum bendenüñ āhı ḥisāb

devā eyle:

1. **devā eyle:**
Gazel 315
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şifa vermek, iyileştirmek; öpmek.
Ḳuluñ Naḥīfī-i bīmāra bir devā eyle
Esīr-i ʿışḳını bīmār iden efendüm gel

2. **devā eyle:**
Rübai 46
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şifa vermek, iyileştirmek; öpmek.

Luṭf it bana ḳıl muġtenim-i terk ü nevā
Fiʿlüñ ile ḥācātumı eyle devā

devā itdükçe:

1. **devā itdükçe:**-*dükçe*
Gazel 521
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Rahatsızlığı gidermek, iyileştirmek; iyilik, ihsanda bulunmak.
Teraḳḳī buldı şevḳ-ı vuṣlatuñla āteş-i ʿışḳum
Bu derde ben devā itdükçe ol daḥi füzūn oldı

devā olur:

1. **devā olur:**-*ur*
Rübai 77
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çare, ilaç olmak.
Ẕikrüñ ile fikrüñ ile şükrüñle olur
Her demde devā kesb-i ṣafā keşf-i kürūb

devā vire:

1. **devā vire:**-*e*
Kaside 26
Mısra: **192**
Kelime Tipi: **Deyim**
Derman vermek.
Şarāb-ı Kevs̱ere żāmin degül mi sāḳī sen
O ḳaṭre kim vire bir teşne-i ḥāriḳa devā

devā-cūyende-i dārū-yı ihsānuñ olsam:

1. **devā-cūyende-i dārū-yı iḥsānuñ olsam:**-*uñ, -sa, -m*
Gazel 426
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Himmet ilacının deva arayanı olmak.
N'ola olsam devā-cūyende-i dārū-yı iḥsānuñ
Esīr-i derd-i ʿışḳam mübtelāyam yā Resūla'llāh

devā-cūy-ı taḥassür:

1. **devā-cūy-ı taḥassür:**
Gazel 316
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Üzüntünün deva arayanı.
Ne devā-cūy-ı taḥassür ne şifā-yāb-ı viṣāl
Hele hīç zaḫm-ı maḥabbet oñılur yāre degül

devām-ı devlet ü iḳbāl:

1. **devām-ı devlet ü iḳbāl:**
Kaside 22
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gelecek ve devletin devamlılığı.
Devām-ı devlet ü iḳbāl ü ṭūl-ı ʿömr ile Allāh
Müʾeyyed eylesün ol pādişāh-i şevket-efzāyı

devām-ı ḳıyām:

1. **devām-ı ḳıyām:**
Gazel 109
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sonsuza dek durmak.
Elif devām-ı ḳıyām ile tācdār oldı
Ḳıyās eyleme farḳındaki anuñ meddür

devām-ı ʿömr ü devletle:

1. **devām-ı ʿömr ü devletle:**-*le*
Tarih 17
Mısra: **64**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şans ve ömrünü devam etmek.
Cenāb-ı ḥażret-i şeh-zādegān-ı nīk-baḫtānı
Devām-ı ʿömr ü devletle ilāhī eyle istiʿdād

devām-ı şükri:

1. **devām-ı şükri:**-*i*
Tarih 33
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şükrün devamı.
Cümleye bu niʿmetüñ vācib devām-ı şükri kim
Bāʿiṣ̱-i efzāyiş-i niʿmet olur şükr-i Ḫudā

devā-peẕīr olmaz:

1. **devā-peẕīr olmaz:**-*maz*
Gazel 196
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İlacı olmak.
Loḳmān olursa daḥi dil olmaz devā-peẕīr
Derd-i derūnı sāḳī-i sīmīn ṣāḳa ṣor

devāt:

1. **devāt:**
Tarih 10
Mısra: **10**
Divit, içine mürekkep konan ufak hokka, kap.
Ger ʿUṭārid eylese taḥrīr ṭāliʿuñ sezā
Nāle-i meh olsa devāt hem midād Baḥr-ı Sefīd

devāt-ı sīmden:

1. **devāt-ı sīmden:**-*den*
Matla 79
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gümüşten yapılmış yazı takımı.
Devāt-ı sīmden yārüñ miyānı pīç ü tāb eyler
Kenār-ı ābda gūyā ki bir mū ıżṭırāb eyler

devā-yı cān ü dil:

1. **devā-yı cān ü dil:**
Gazel 315
Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ruh ve gönlün ilacı.
Devā-yı cān ü dil olsun ḳudūm-ı cān-baḫşuñ
Gel ey ṭabīb-i devā-sāz-ı dil-pesendüm gel

devā-yı derd:

1. **devā-yı derd:**
Gazel 42
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Derdin dermanı.
Bu ʿālem böyle ḳalmaz bir ser-āmed merd olur peydā
Şifā-yı ṣadr olur ḥāṣıl devā-yı derd olur peydā

devā-yı derd-i dil-i nā-tüvān:

1. **devā-yı derd-i dil-i nā-tüvān:**
Gazel 433
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aciz gönül derdinin devası.
Ḳaṣduñ devā-yı derd-i dil-i nā-tüvān ise
Var ey ṭabīb eyle ḫaber çāre-sāzuma

devā-yı ġayr:

1. **devā-yı ġayr:**
Gazel 467
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Başkasının ilacı, başkalarının yardımı ve tedavisi.
Devā-yı ġayr ile āzürde-ḫātıram maḥżā
Olursa senden olur derd-i ḥasrete çāre

devā-yı maḥż:

1. **devā-yı maḥż:**
Gazel 247
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Halis ilaç.
Bīmār-ı ʿışḳa derd-i ġamuñdur devā-yı maḥż
Olsa ʿaceb mi şerbet-i laʿlüñ şifā-yı maḥż

devlet:

1. **devlet:**
Gazel 226
Mısra: **2**
Mutluluk, talih ‖ makam, haşmet, şan.
Dil giriftār-ı cefādur dām-ı ʿuzlet istemez
Ḫāk-i pāy-i yār olur dünyāda devlet istemez

2. **devlet:**
Gazel 282
Mısra: **1**
Mutluluk, talih ‖ makam, haşmet, şan.
Devlet dil-i nālāna yeter devlet-i naʿtüñ
ʿİzzet iki ʿālemde baña ʿizzet-i naʿtüñ

3. **devlet:**
Gazel 289
Mısra: **10**
Mutluluk, talih ‖ makam, haşmet, şan.
Cāh-ı rifʿat didigüñ çünki degüldür bāḳī
Bu ne devlet bu ne rifʿat bu ne cāh olsa gerek

4. **devletüm:**-*üm*
Gazel 391
Mısra: **12**
Mutluluk, talih ‖ makam, haşmet, şan.
Naḥīfīyem gerekmez baña dehrüñ minnet-i luṭfı
Murādum maṭlabum māl ü menālüm devletüm sensin

5. **devletinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 460
Mısra: **11**
Mutluluk, talih ‖ makam, haşmet, şan.
Ey Naḥīfī şāh-ı dehrüñ devletinde sözlerüm
Ġıbṭa-baḫş-ı şevḳdur rūḥ-ı Selīm ü Ḫüsreve

6. **devletüñ:**-*üñ*
Gazel 484
Mısra: **8**
Mutluluk, talih ‖ makam, haşmet, şan.
Mānend-i seyl vaḳf-ı şitāb-ı zevāl olur
Bir devletüñ ki cünbişi āheste olmaya

7. **devlet:**
Kaside 6
Mısra: **15**
Mutluluk, talih ‖ makam, haşmet, şan.
Devlet anuñ ki ʿışḳun ile āşinā olup
Fikr-i viṣālüñ eyleye endīşe rūz u şeb

8. **devletüñ:**-*üñ*
Kaside 19
Mısra: **6**
Mutluluk, talih ‖ makam, haşmet, şan.
Ṣadr-ı eflāki müzeyyen itdi necm-i ferḳadeyn
Devletüñ gūyā oturdı iki ḳāżī-ʿaskeri

9. **devletüñe:**-*üñ, -e*
Kaside 27
Mısra: **8**
Mutluluk, talih ‖ makam, haşmet, şan.
Oldı āsūde zamānuñda gürūh-ı ḥuccāc
Ḳıldılar devletüñe ʿarż-ı duʿā-yı meʾsūr

10. **devlet:**
Kaside 28
Mısra: **61**
Mutluluk, talih ‖ makam, haşmet, şan.
Yeter devlet dil-i bīmāra rū-mālī-i der-gāhuñ
Saʿādet baña ancaḳ ol maḳāma intisābumdur

11. **devlet:**
Kıt'a 9
Mısra: **1**
Mutluluk, talih ‖ makam, haşmet, şan.
Devlet anuñ ki cihānda eser-i ḫayr ḳodı

Eşeri olmayanuñ gör ki
yerinde yel eser

12. **devletde:**-*de*
Rübai 548
Mısra: **1**
Mutluluk, talih ‖ makam, haşmet, şan.
Devletde edānī vü erāẕil şimdi
Ẕilletde eʿālī vü efāżıl şimdi

13. **devletinde:**-*i, -n, -de*
Tarih 33
Mısra: **9**
Mutluluk, talih ‖ makam, haşmet, şan.
Devletinde çoḳ fütūḥāt ile
ʿālem şād olup
Budur ümmīd ola her
cānibde manṣūru'l-livā

14. **devletle:**-*le*
Tarih 36
Mısra: **2**
Mutluluk, talih ‖ makam, haşmet, şan.
Buyurdı ṭarḥ olınsın çār
dīvārında bu tārīḫ
Hümāyūn ola Sulṭān
Aḥmede devletle Saʿd-ābād

devlet ḳażā yanındadur:

1. **devlet ḳażā yanındadur:**
Matla 90
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Atasözü**
Şansın kötü bir şeyin yanında olmasını ifade eden bir atasözü.
Ekşer ol āfet raḳīb-i nā-sezā
yanındadur
Bu meşel meşhūrdur devlet
ḳażā yanındadur

devlet ola:

1. **devlet ola:**-*a*
Rübai 104
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Devlet, baht, mutluluk sahibi olma.
Encāmı ḥisāb ile ʿaẕāb olmış
iken
Ḥāşā ki ola devlet-i dünyā
devlet

devlet olmaz:

1. **devlet olmaz:**-*maz*
Gazel 491
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Devlet, baht, mutluluk sahibi olma.
Pāy-māl-i ẕillet olma ṭālib-i
dünyā gibi
Devlet olmaz ʿālem-i
dünyāda istiġnā gibi

devlet ü cāh:

1. **devlet ü cāh:**
Rübai 508
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Makam mevki ‖ herşey.
Ey ehl-i ġaraż ol bu
ḫaberden āgāh
Kim eylemesün ġırre seni
devlet ü cāh

devlet ü iclāle:

1. **devlet ü iclāle:**-*e*
Kaside 20
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ululuk ve büyüklük.
Oldı bu yevm-i mübārekde
ḳudūm-ı şevketi
Devlet ü iclāle baḳāyīn ü
istiʿdādı gör

devlet ü iḳbāl:

1. **devlet ü iḳbāl:**
Tarih 16
Mısra: **48**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zenginlik ve baht, şans.
Pādişāh-ı ʿāleme olsun
maḳām-ı ḫürremi
Devlet ü iḳbāl ile teşrīf
idince gāh gāh

devlet ü iḳbālinüñ:

1. **devlet ü iḳbālinüñ:**-*i, -nüñ*
Tarih 33
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zenginlik ve baht, şans.
Devlet ü iḳbālinüñ āşār-ı
yümn ü himmeti
Mülk-i Gürcistānı tesḫīr
eyledi ser-tā-be-pā

devlet ü ʿizzet:

1. **devlet ü ʿizzet:**
Gazel 84
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saadet ve şeref.
Devlet ü ʿizzet cihānda bir
ḳurı ġavġā durur
Bir ʿabā-pūş ol cihānda
ġayre olma iḥtiyāc

devlet ü ʿömrini:

1. **devlet ü ʿömrini:**-*i, -n, -i*
Kaside 21
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saltanat ve ömür.
Devlet ü ʿömrini her dem ide
efzūn Allāh
Şāh-ı İslām iledür ʿizzeti
Saʿd-ābāduñ

devlet ü salṭanat:

1. **devlet ü salṭanat:**
Tarih 29
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Devlet ve saltanat.
Devlet ü salṭanat ü ʿömrini
efzūn itsün
Mālikü'l-mülk-i ḥaḳīḳī o
Ḫudā-yı Maʿbūd

devleti:

1. **devleti:**-*i*
Gazel 517
Mısra: **6**
Mutluluk, talih ‖ makam, haşmet, şan.

Gör zevāl-i mihri naḳş-ı bedri seyr it ʿibret al
Bir iki günlükdür ancaḳ bu cihānuñ devleti

2. **devleti:**-*i*
Kaside 8
Mısra: **189**
Mutluluk, talih ‖ makam, haşmet, şan.
Hele bu devleti tercīḥ iderem Firdevse
Ḫāk-i pāyüñde olursa dil-i şūrīde ġubār

3. **devleti:**-*i*
Kaside 21
Mısra: **18**
Mutluluk, talih ‖ makam, haşmet, şan.
Ḳadem-i şāh-ı cihān olmaz idi būse-gehi
Olmasaydı başınuñ devleti Saʿd-ābāduñ

devlet-i dünyā:

1. **devlet-i dünyā:**
Gazel 125
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya saadeti, baht.
Ḫudā ḥaḳḳıyçün olmam devlet-i dünyā ile ḫoş-dil
Yanumda cāh u devlet rind-i bī-ḳaydāne olmaḳdur

2. **devlet-i dünyā:**
Rübai 104
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya saadeti, baht.
Encāmı ḥisāb ile ʿaẕāb olmış iken
Ḫāşā ki ola devlet-i dünyā devlet

devlet-i dünyāya:

1. **devlet-i dünyāya:**-*ya*
Gazel 130
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya saadeti, baht.
Ġurūr u naḫveti erbāb-ı rifʿat ü cāhuñ
Dü rūze devlet-i dünyāya iʿtinādan olur

2. **devlet-i dünyāya:**-*ya*
Gazel 524
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya saadeti, baht.
Ḥayāt-ı nev bağışlar küştegān-ı hecre güftāruñ
Senüñ bir ṣoḥbetüñ biñ devlet-i dünyāya degmez mi

devlet-i ḫāṣ:

1. **devlet-i ḫāṣ:**
Gazel 485
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Özgü şans.
Derūnum nūr-ı ʿışḳ ile münevver eyleyüp yā Rab
Beni bu devlet-i ḫāṣ ile maḥsūd-ı ʿavām eyle

devlet-i ḥüsn ü bahā:

1. **devlet-i ḥüsn ü bahā:**
Gazel 283
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zerafet ve güzellik bahtı.
Devlet-i ḥüsn ü bahā güm-şüde-rāh olsa gerek
Seni maġrūr iden iḳbāl-i tebāh olsa gerek

devlet-i ḥüsne:

1. **devlet-i ḥüsne:**-*e*
Gazel 491
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik ülkesi.
Devlet-i ḥüsne ġurūr itme gözüm nūrı ṣaḳın
Bī-vefādur reng ü būy-ı ġonçe-i raʿnā gibi

devlet-i ḥüsninde:

1. **devlet-i ḥüsninde:**-*i, -n, -de*
Gazel 143
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik ülkesi.
ʿAḳl ü ṣabrın virdi yaġmāya Naḥīfī şimdi hep
Devlet-i ḥüsninde ol ser-defter-i ʿuşşāḳdur

devlet-i ḥüsnüñ:

1. **devlet-i ḥüsnüñ:**-*üñ*
Tahmis 10
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik ülkesi.
Devlet-i ḥüsnüñ ide Ḥażret-i Ḥaḳ pāyende
Luṭf u iḥsānuñ ile eyle beni şermende

devlet-i ḥüsnüñde:

1. **devlet-i ḥüsnüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 309
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik ülkesi.
Gör bizüm kūtāhī-i dest-i temennāmuz ki hīç
Devlet-i ḥüsnüñde dāmān-ı vefāya degmedük

2. **devlet-i ḥüsnüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 469
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik ülkesi.
Ümmīd-i vuṣlatuñla devlet-i ḥüsnüñde mesrūram
Ne deñlü ġuṣṣa-i dünyā ile ġam-nāk olursam da

3. **devlet-i ḥüsnüñde:**-*üñ, -de*
Kıt'a 27
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik ülkesi.

Devlet-i ḥüsnüñde lāyıḳ
mıdur ey şāh senüñ
Ki beni cevr ile maḥrūm-ı
vefā eylersin

devlet-i ʿışḳa:

1. **devlet-i ʿışḳa:**-*a*
Rübai 423
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk mutluluğu.
Fażluñla idüp maẓhar-ı luṭf u
iḥsān
Yā Rab beni ḳıl devlet-i
ʿışḳa şāyān

devlet-i naʿtüñ:

1. **devlet-i naʿtüñ:**-*üñ*
Gazel 282
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hz. Muhammet'in övgüsünün mutluluğu.
Devlet dil-i nālāna yeter
devlet-i naʿtüñ
ʿİzzet iki ʿālemde baña
ʿizzet-i naʿtüñ

devlet-i ʿuḳbā:

1. **devlet-i ʿuḳbā:**
Gazel 83
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ahiret devleti.
Pes fenādur işbu menzil çün
görürsin ʿāḳıbet
Devlet-i ʿuḳbā dilerseñ işbu
fānīden de geç

devlet-i vaṣluñ:

1. **devlet-i vaṣluñ:**-*uñ*
Rübai 505
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşma mutluluğu; kavuşma serveti, zenginliği.
Endīşe ḳılup devlet-i vaṣluñ
her gāh
Ben niçe taḥammül ideyüm
hecrüñe āh

devletli:

1. **devletlisin:**-*sin*
Kaside 24
Mısra: **49**
Baht, talih, büyük saadet, kut, büyük mutluluk.
Sen ol ṣāḥīb-kerem ʿālī-
himem devletlisin tā kim
Der-i der-gāhuñ olmışdur
penāh erbāb-ı ʿirfāna

devr:

1. **devrüñ:**-*üñ*
Gazel 175
Mısra: **7**
Devir, çağ.
Ḥaḳḳā żamīr-i çarḫa ki
devrüñ bu tābişi
Āteş-feşān-ı penbe-i tāb ü
dimāġ olur

2. **devrinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 197
Mısra: **3**
Bir müddet, zaman, vakit, mevsim.
Her mehüñ devrinde tā ber-
dūş-ı tecdīd olmada
Cāme-i ḥasret ḳabā-yı rütbe-i
cāhum mıdur

3. **devrinde:**-*i, -n, -de*
Tarih 4
Mısra: **15**
Bir müddet, zaman, vakit, mevsim.
Ehl-i sünnet ola devrinde
ʿazīz ü maḳbūl
Ehl-i bidʿat ola ʿahdinde
ẕelīl ü merdūd

4. **devrinde:**-*i, -n, -de*
Tarih 28
Mısra: **8**
Bir müddet, zaman, vakit, mevsim.
Muttaṣıl ʿahd-i ṣafā-baḫşında
maʿrūf-ı emān
Münḳaṭıʿ devrinde resm-i
münker-i ḫavf ü vecel

devr eyleye:

1. **devr eyleye:**-*ye*
Kaside 8
Mısra: **286**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Geçip gitmek, dönmek.
Ola her dem müteʿāḳıb
ṣalavāt ile selām
Tā ki devr eyleye āmed-şüd
ile leyl ü nehār

2. **devr eyleye:**-*ye*
Kaside 11
Mısra: **86**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Geçip gitmek, dönmek.
Tā ki her ṣubḥ u mesā
pertev-fürūz-ı dehr olup
Mihr ü meh devr eyleye bu
günbed-i ḫaḍrā ile

devr ideli:

1. **devr ideli:**-*e, -li*
Kaside 8
Mısra: **72**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dönmek, dönüp dolaşmak II elden ele gezmek.
O şehenşāh-ı melāʾik-
sipehüñ ʿālemde
Görmemiş mis̱lini devr ideli
çarḫ-ı devvār

devr iderdi:

1. **devr iderdi:**-*er, -di*
Tarih 2
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dönüp dolaşmak, (kendi etrafında) hareket etmek.
Bir seḥer kim ṭās-ı zerrīn ile
peyk-i āfitāb
Devr iderdi cilve-gāh-ı
ḳubbe-i nüh çenberi

devr oḳur:

1. **devr oḳur:**-*r*
Matla 67
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ders okumak.

Firāz-ı naḫl-i gülde bülbül-i nālān ider feryād
Ṣanursın devr oḳur maḥfelde bir ṣāḥib-nefes üstād

devrān:

1. **devrāndur:**-*dur*
Gazel 118
Mısra: **2**
Zaman, devir.
Dü çeşm-i ḫūn-feşānum hecr-i ruḫsāruñla giryāndur
Seni ben görmedim şāhum niçe dem niçe devrāndur

2. **devrāndur:**-*dur*
Gazel 120
Mısra: **12**
Zaman, devir.
Raḳīb-i dūn ile devre girüp cevr itme ʿuṣṣāḳa
Geçer bu devr-i dūn ey āfet-i devrān bu devrāndur

3. **devrān:**
Gazel 136
Mısra: **14**
Zaman, devir.
Bilmem nedür bu cevr ü sitemler Naḥīfīyā
Ehl-i kemāle yoḫsa bu devrān ʿadū mıdur

4. **devrān:**
Gazel 344
Mısra: **12**
Zaman, devir.
Bildigüñ eyle gözüm nūrı dil-i nālāna
Saña bāḳī mi ḳalur ṣoñra bu devrān göreyüm

5. **devrāndur:**-*dur*
Gazel 444
Mısra: **9**
Zaman, devir.
Niyāzı nāza eyler münḳalib bir gün bu devrāndur
Niyāzumdan benüm tā böyle ʿarż-ı iżṭırāb itme

6. **devrān:**
Gazel 456
Mısra: **21**
Zaman, devir.
Mekārim ehlini pā-māl-i cevr ider devrān
Denīye mertebe-i iḥtirām virdükçe

7. **devrān:**
Gazel 503
Mısra: **10**
Zaman, devir.
Düşdüm kemend-i zülfüñ ile bend-i ʿışḳuña
Devrān getürdi başuma olmaz belāları

8. **devrānuñ:**-*uñ*
Kaside 3
Mısra: **4**
Zaman, devir.
Mā-sivā'llāha naẓar ḳılma eger ʿārif iseñ
Ne belādur başuña meşġalesi devrānuñ

9. **devrān:**
Kaside 26
Mısra: **129**
Felek, Dünya.
Mükedder eyledi mirʾāt-ı ḳalbümi devrān
Beni meşāġıle şaldı ġam-ı küdüret-zā

10. **devrān:**
Matla 209
Mısra: **2**
Bir müddet, zaman, vakit, mevsim.
Hücūm-ı şiddet-i berf oldı māniʿ gelmedi cānān
Bıraḳdı bir bürūdet beynümüzde yār ile devrān

11. **devrān:**
Murabba 6
Mısra: **13**
Zaman, devir.
Ẓulm itdi devrān el-ġıyāṣ
Ḥālüm perīşān el-ġıyāṣ

12. **devrān:**
Rübai 128
Mısra: **4**
Zaman, devir.
Ümmīd-i viṣāl eyler iken kūyuñda
Dūr eyledi devrān beni fersaḫ fersaḫ

13. **devrānumuz:**-*umuz*
Rübai 316
Mısra: **3**
Zaman, devir.
Devrānumuz ol devr-i denīdür anda
Yoḳ ẕerre ḳadar kimsede āsāyiş-i ḥāl

devre başladı:

1. **devre başladı:**-*dı*
Tahmis 6
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dönmeye başlamak.
ʿAksine başladı devre felek-i sifle-perest
Olmada cām-ı ġurūr ile esāfil ser-mest

devre girüp:

1. **devre girüp:**-*üp*
Gazel 120
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dönmeye başlamak. II Mecliste kadehlerin dağıtılması.
Raḳīb-i dūn ile devre girüp cevr itme ʿuṣṣāḳa
Geçer bu devr-i dūn ey āfet-i devrān bu devrāndur

devr-i ʿaks-i çarḫdan:

1. **devr-i ʿaks-i çarḫdan:**-*dan*
Tarih 28
Mısra: **65**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Feleğin dönmesinin zamanı.
Görmesün naḳş-ı melālet devr-i ʿaks-i çarḫdan
Ḳonmasun mirʾāt-ı ṣāf-ı ṭabʿına gerd-i kesel

devr-i denī:

1. **devr-i denī:**
Rübai 548
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Alçak zaman.

Yüz ṭutdı ḫarāb olmaġa bünyād-ı cihān
Bu devr-i denī esfele māʾil şimdi

devr-i denīdür:

1. **devr-i denīdür:**-*dür*
Rübai 316
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Alçak zaman.
Devrānumuz ol devr-i denīdür anda
Yoḳ ẕerre ḳadar kimsede āsāyiş-i ḥāl

devr-i dūn:

1. **devr-i dūn:**
Gazel 120
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşağılık felek.
Raḳīb-i dūn ile devre girüp cevr itme ʿuşşāḳa
Geçer bu devr-i dūn ey āfet-i devrān bu devrāndur

2. **devr-i dūn:**
Gazel 124
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşağılık felek.
İstemez şād oldıġın ṣāḥib-dilān-ı ʿālemüñ
Āh kim bu devr-i dūn bir dem ṣafāmuz çoḳ görür

3. **devr-i dūn:**
Gazel 343
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşağılık felek.
Senüñle yoḳ sözüm ey devr-i dūn benüm ancaḳ
Perī-veşān-ı gürūḫ-ı bütānedür süḫanum

4. **devr-i dūn:**
Gazel 351
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Alçak zaman. II Alçak devir.
Bīhūde minnet eyleme ey devr-i dūn baña
Ḥaḳdur viren murādumı ben senden istemem

devr-i dūna:

1. **devr-i dūna:**-*a*
Gazel 230
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşağılık felek.
Biñ ʿarż-ı kām ḳılsa dil-i nā-murādıma
Bu devr-i dūna ben yine olmam emīn-i yeʾs

devr-i fānīnüñ:

1. **devr-i fānīnüñ:**-*nüñ*
Kıt'a 38
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyevi zamanlar.
Cihān bezminde şimdi niçe ẓāhir-biñ olan kimse
Olup bu devr-i fānīnüñ esīr-i devlet ü şānı

devr-i felek:

1. **devr-i felek:**
Gazel 2
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zaman, kader, talih.
Devr-i felek ḳudūmüñ ile fitiḫār ider
ARAPÇA

2. **devr-i felek:**
Gazel 292
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zaman, kader, talih.
O māh-tābı baña gösterür mi devr-i felek
Ḳalur mı ḥasretümüz yoḫsa tā ḳıyāmete dek

3. **devr-i felek:**
Kaside 19
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya, alem.
Ḥāṣılı devr-i felek işʿār iderdi ʿāleme
Resm-i dīvān-ı cülūs-ı şāh-ı İskender-ferī

devr-i felekde:

1. **devr-i felekde:**-*de*
Kıt'a 10
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zaman, kader, talih.
Encüm-i bī-şümār ile Zühre olurdı müşterī
Devr-i felekde fi'l-meşel olsa mümāşili eger

devr-i gülde:

1. **devr-i gülde:**-*de*
Gazel 249
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gül mevsimi, ilkbahar.
İçmemek mümkin midür ey zāhid-i bed-rāy anı
Devr-i gülde ḫoş gelür cām-ı temennā-yı neşāṭ

devr-i gülden:

1. **devr-i gülden:**-*den*
Gazel 240
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İlkbahar.
Çemenler bülbülān-ı ʿışḳa sensüz mesken olmazmış
Ki zīrā devr-i gülden ġayrı ẕevḳ-ı gülşen olmazmış

devr-i gülşen-i iḳbāl:

1. **devr-i gülşen-i iḳbāl:**
Kaside 26
Mısra: **89**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gelecek gülbahçesinin zamanı.

Tebāreke'llāh eyā devr-i gülşen-i iḳbāl
Bahār-ı devletüñ itdi cihāna feyż-i ṣafā

devr-i ḥüsnüñde:

1. **devr-i ḥüsnüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 199
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik zamanı; gençlik, güzellik, tazelik çağı.
Devr-i ḥüsnüñde kim aġlardı Naḥīfī gibi hīç
Ḳılmasa ʿāşıḳı āzürde bu çarḫ-ı ġaddār

2. **devr-i ḥüsnüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 515
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik zamanı.
Ne var bir laḥẓa ḫandān eyle raḥm it devr-i ḥüsnüñde
Yeter aġlatduñ ey ṣūḫ-ı cefā-cū çeşm-i giryānı

devr-i kühenden:

1. **devr-i kühenden:**-*den*
Gazel 211
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eski devir, eski zaman.
Tā dem-i maḥşere dek üstümüze dönse yine
Biz vefā gelmedigin devr-i kühenden bilürüz

devr-i luṭfında:

1. **devr-i luṭfında:**-*ı, -n, -da*
Tarih 28
Mısra: **35**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İhsan, kerem dönemi,zamanı.
Devr-i luṭfında cihān memnūn-ı meʾmūl ü merām
Ḫaybet ü ḥüsrān zamānında degüldür muḥtemel

devr-i luṭfuñda:

1. **devr-i luṭfuñda:**-*uñ, -da*
Kaside 27
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İhsan, kerem dönemi,zamanı.
Devr-i luṭfuñda senüñ oldı ḳafesden āzād
Beste-i bend-i belā olmış iken ḫayl-i ṭuyūr

devr-i ṣoḥbetümüz:

1. **devr-i ṣoḥbetümüz:**-*ümüz*
Gazel 479
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sohbet sırası II sohbet zamanı.
Sāḳī ki geldi meclise cām-ı ṣarāb ile
Germ itdi devr-i ṣoḥbetümüz āb ü tāb ile

devr-i zamān:

1. **devr-i zamān:**
Matla 161
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kader, talih.
Ṭutalum devr-i zamān ide murādum ḥāṣıl
Beni ḳābil mi ide ʿahd-i ṣebāba vāṣıl

2. **devr-i zamān:**
Tahmis 6
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kader, talih.
ʿĀrifüñ devr-i zamān çeşmin ider bī-nem
-

devr-i zamāne:

1. **devr-i zamāne:**
Gazel 203
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zamanın dönemi.
Senden ne recāmuz var eyā devr-i zamāne
Maḳṣūdını dil Ḥażret-i Allāhdan ister

2. **devr-i zamāne:**
Gazel 395
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zamanın döngüsü.
Erbāb-ı kemālüñ ne ʿaceb devr-i zamāne
Maḥẓūẓ degül resm-i nuḳūş-ı ḳademinden

3. **devr-i zamāne:**
Kaside 12
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zamanın döngüsü.
El-minnetü li'llāh ki yine devr-i zamāne
Teşrīf-i meh-i rūze ile döndi cināne

devvār-ı ʿışḳ:

1. **devvār-ı ʿışḳ:**
Gazel 274
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşkın sürekli dönmesi.
Ey Naḥīfī salṭanatdur ḫidmetinde ḳāʾim ol
Rūzgār-ı vuṣlatına ḫoş döner devvār-ı ʿışḳ

deycūr-ı ḥasret:

1. **deycūr-ı ḥasret:**
Gazel 240
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayrılığın karanlığı.
Fürūġ-ı mihr-i ruḫsārı gerek cānānenüñ yoḫsa
Çerāġ-ı āh ile deycūr-ı ḥasret rūşen olmazmış

deyn:

1. **deyn:**
Gazel 360
Mısra: **14**
Borç II birinci borç kelimesinin anlamını kuvvetlendirmek amacıyla kullanılmıştır.
Bu Naḥīfī gibi şevḳ ile benüm sulṭānum
Ḫidmet-i naʿt-i şerīfüñ bana deyn olsun deyn

deyn olsun:

1. **deyn olsun:**-*sun*
Gazel 360
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Borcu olmak.
Bu Naḥīfī gibi şevḳ ile benüm sulṭānum
Ḫidmet-i naʿt-i şerīfüñ bana deyn olsun deyn

deyr-gāh eylediler:

1. **deyr-gāh eylediler:**-*di, -ler*
Kaside 8
Mısra: **128**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kilise eylemek.
Āh kim ʿışḳ ile bu ḳalb-i ḫarām-ābādum
Deyr-gāh eylediler her ṣanem-i lāle-ʿiẕār

deyr-i ʿışḳuñda:

1. **deyr-i ʿışḳuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 521
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk meyhanesi.
Gel ey bī-raḥm ü küfr-āyīn-i nāz ü ʿişve gel gūş it
Fiġānum deyr-i ʿışḳuñda miṣāl-i erġanūn oldı

di:

1. **dirsin:**-*r, -sin*
Gazel 28
Mısra: **6**
... diye adlandırmak, ... diye vasıflandırmak.
ʿIşḳdan itmekdesin her laḥẓa teklīf-i ferāġ
Zāhidā terk eyle dirsin köhne muʿtādı bana

2. **dirler:**-*r, -ler*
Gazel 38
Mısra: **6**
... diye adlandırmak, ... diye vasıflandırmak.
Ben niçe bir laḥẓa ārām eyleyem bī-nāle kim
ʿIşḳ dirler bir belā-yı cāna oldum mübtelā

3. **diyeler:**-*ye, -ler*
Gazel 43
Mısra: **8**
Demek, söylemek.
O ḳadar ʿışḳuñ ile şühre-i dehr oldum kim
İsterem bana gedādur diyeler şāh saña

4. **didükleri:**-*dük, -ler, -i*
Gazel 60
Mısra: **5**
Demek, söylemek.
Ṣafā didükleri yār-ı ʿazīzidür kişinüñ
Ḳomaz göñülde keder eyledükçe ḥüsn-i ḫiṭāb

5. **dir:**-*r*
Gazel 72
Mısra: **3**
Demek, söylemek.
Lebine Çeşme-i Kevs̱er dir isem maḥż-ı sezā
Anuñ ol perçemine vādī-i ẓulmet ḳat ḳat

6. **dir:**-*r*
Gazel 91
Mısra: **9**
... diye adlandırmak, ... diye vasıflandırmak.
Beni şād olmasun dir ḫāṭırum bir kerre ṣormazsın
Hele şād olmaḳ ister mi suʾāl it ḫāṭır-ı nā-şad

7. **dimek:**-*mek*
Gazel 104
Mısra: **11**
Demek, söylemek.
Teşbīh-i nāḳış oldı saña māhdur dimek
Māhuñ saña müşābeheti istiʿāredür

8. **didi:**-*di*
Gazel 107
Mısra: **18**
Demek, söylemek.
Nāḥīfī nāmı ʿaceb defterüñde var mı didüm
O ġonçe-fem didi mesṭūrdur muḳayyeddür

9. **didüm:**-*dü, -m*
Gazel 107
Mısra: **17**
Demek, söylemek.
Nāḥīfī nāmı ʿaceb defterüñde var mı didüm
O ġonçe-fem didi mesṭūrdur muḳayyeddür

10. **diyemem:**-*y, -e, -me, -m*
Gazel 113
Mısra: **13**
Demek, söylemek.
Sebeb gerek diyemem ben ʿaṭā-yı Bārīye
O ḥüccet ile bizüm iḥticācumuz yoḳdur

11. **disek:**-*se, -k*
Gazel 124
Mısra: **5**
Demek, söylemek.
Nāz ider şemşīr-i ġamzeñle bizi öldür disek
Ol şeh-i mülk-i melāḥat bir recāmuz çoḳ görür

12. **dirdi:**-*r, -di*
Gazel 127
Mısra: **17**
Demek, söylemek.
Bu naẓm-ı dil-keşi görse Mesīḥā şübhesüz dirdi
Naḥīfīnüñ bu feyż-i nuṭḳ-ı rūḥ-efzālarındandur

13. **dir:**-*r*
Gazel 129
Mısra: **12**
Demek, söylemek.
Taḥammül eyle hemān ṭaʿn-ı nāsa ḫalḳa saña
Kimi dir ise delidür kimi velī dirler

14. **didigüm:**-*dig, -üm*
Gazel 130
Mısra: **6**
Demek, söylemek.
Ümmīd-i feyż-i ṣafā itme tīre-dillerden
Benüm saña didigüm ḳalb-i rūşenādan olur

15. **didükleri:**-*dük, -ler, -i*
Gazel 138
Mısra: **4**
... diye adlandırmak, ... diye vasıflandırmak.
Ayaḳlar altına alma o ḫāksārı ne var
Göñül didükleri bī-çāre zīr-i destüñdür

16. **dirler:**-*r, -ler*
Gazel 140
Mısra: **9**
... diye adlandırmak, ... diye vasıflandırmak.
Buña ey müddeʿī derd-i maḥabbet dirler el-ḥāṣıl
Senüñ ẓann itdigüñ daʿvā degül bir başḳa sevdādur

17. **dirler:**-*r, -ler*
Gazel 177
Mısra: **1**
Söylemek II benzetmek.
Sen gül-i ḥüsne beni bülbül-i şeydā dirler
Ey cefā-cū baña Mecnūn saña Leylā dirler

18. **didi:**-*di, -*
Gazel 241
Mısra: **7**
Demek, söylemek.
Didi artuḳ ırağ oldum yine ḳal künc-i ḥasretde
Ferāmūş itme ʿuşşāḳı didüm yāre cefā yazmış

19. **didüm:**-*dü, -m*
Gazel 241
Mısra: **8**
Demek, söylemek.
Didi artuḳ ırağ oldum yine ḳal künc-i ḥasretde
Ferāmūş itme ʿuşşāḳı didüm yāre cefā yazmış

20. **diyerek:**-*y, -erek*
Gazel 286
Mısra: **1**
... diye adlandırmak, ... diye vasıflandırmak.
ʿArż-ı ḥāl eyledüm ol āfete cānum diyerek
Baḳ benüm ḥālüme ey şūḫ-ı cihānum diyerek

21. **diyerek:**-*y, -erek*
Gazel 286
Mısra: **2**
... diye adlandırmak, ... diye vasıflandırmak.
ʿArż-ı ḥāl eyledüm ol āfete cānum diyerek
Baḳ benüm ḥālüme ey şūḫ-ı cihānum diyerek

22. **diyerek:**-*y, -erek*
Gazel 286
Mısra: **4**
... diye adlandırmak, ... diye vasıflandırmak.
Ḳaddimi reh-güẕer-i yāra varup dāl itdüm
Beni pīr eyledüñ ey tāze cevānum diyerek

23. **diyerek:**-*y, -erek*
Gazel 286
Mısra: **6**
... diye adlandırmak, ... diye vasıflandırmak.
Bāġdan bāġa güẕār itmedeyüm ḥasret ile
Ḳandadur ḳandadur ol serv-i revānum diyerek

24. **diyerek:**-*y, -erek*
Gazel 286
Mısra: **8**
... diye adlandırmak, ... diye vasıflandırmak.
Sīnemi nāvek-i müjgānına ṭutdum yārüñ
Ben de mecrūḥuñam ey ḳaşı kemānum diyerek

25. **diyerek:**-*y, -erek*
Gazel 286
Mısra: **10**
... diye adlandırmak, ... diye vasıflandırmak.
Eyledüm yāre Naḥīfī yine biñ ʿarż-ı niyāz
Seni n'eyler göresin āh ü fiġānum diyerek

26. **didigüñ:**-*dig, -üñ*
Gazel 287
Mısra: **4**
... diye adlandırmak, ... diye vasıflandırmak.
Zād-ı rāhuñ ḳanı bu encümen-i fānīden
Dem-i rıḥlet didigüñ ḫ∨āh ne-ḫ∨āh olsa gerek

27. **didigüm:**-*dig, -üm*
Gazel 288
Mısra: **12**
Demek, söylemek.
Güş ḳıl pendümi naḫvetle teġāfül itme
Ben saña hep didigüm ey yüzi māh olsa gerek

28. **didigüñ:**-*dig, -üñ*
Gazel 289
Mısra: **9**
... diye adlandırmak, ... diye vasıflandırmak.
Cāh-ı rifʿat didigüñ çünki degüldür bāḳī
Bu ne devlet bu ne rifʿat bu ne cāh olsa gerek

29. **didigüñ:**-*dig, -üñ*
Gazel 289
Mısra: **12**
... diye adlandırmak, ... diye vasıflandırmak.
Gülşen-i ḥüsnüñ pejmürde idüp bād-ı ḫazān
Gül ü sünbül didigüñ hem-ser-i kāh olsa gerek

30. **diyeyüm:**-*ye, -yüm*
Gazel 289
Mısra: **7**
Demek, söylemek.
Ben aña bezm-i ṣāfā mı diyeyüm kim āḫir
Naġme-i şevḳa bedel nāle vü āh olsa gerek

31. **dimek:**-*mek*
Gazel 292
Mısra: **10**
Demek, söylemek.
Naḥīfīyā hele ṭursun tekellüf-i tecnīs

Hüner degül midür eşʿārı
ʿāşıḳāne dimek

32. **diyerek:**-*erek*
Gazel 295
Mısra: **1**
Demek, söylemek.
Mey-i defʾ-i ġam-ı dünyā
diyerek nūş itdüñ
Ne ʿaceb ġuṣṣa-i ʿuḳbāyı
ferāmūş itdüñ

33. **dime:**-*me*
Gazel 347
Mısra: **30**
Demek, söylemek.
Ey Naḥīfī ide Ḥaḳ sūz-ı
derūnuñ teskīn
Dime şimden girü ben īn ile
ānı yaḳaram

34. **diyen:**-*yen*
Gazel 347
Mısra: **13**
Demek, söylemek.
Birdür Allāh diyen müʾmine
sükker ṣunaram
Mülḥid ü müşrik olan ehl-i
gümānı yaḳaram

35. **didüm:**-*dü, -m*
Gazel 348
Mısra: **11**
Demek, söylemek.
Biñ kerre didüm olma
giriftārı o ṣūḫuñ
Bīhūde midür ey dil-i şeydā
saña pendüm

36. **didi:**-*di*
Gazel 352
Mısra: **7**
Demek, söylemek.
Şāhid-i sırr-ı ḥaḳīḳat didi
gūş-ı cānuma
Ḳurretü'l-ʿayn-i viṣālem
çeşm-i giryāndur yerüm

37. **didi:**-*di*
Gazel 352
Mısra: **9**
Demek, söylemek.
Ḫıżr-ı tevfīḳa süʾāl itdüm
mekānın didi kim
Ṭāʿat-ı mevlā ile pür-nūr
olan cāndur yerüm

38. **didüñ:**-*dü, -n*
Gazel 384
Mısra: **3**
Demek, söylemek.
Bir ser-āmed dil-rübā
gördüm didüñ gülzārda
Gördigüñ ey bād-ı ṣubḥ ol
serv-ḳāmet olmasun

39. **dimeden:**-*me, -den*
Gazel 384
Mısra: **11**
Demek, söylemek.
Biz saña öldür raḳībi
dimeden maḳṣūdumuz
İsterüz bī-çāre maḥrūm-ı
şehādet olmasun

40. **dirse:**-*r, -se*
Gazel 386
Mısra: **5**
Demek, söylemek.
Ṭālib-i ḫuld-ı berīnem dirse
itmem iʿtimād
Rūz u şeb fikr-i ser-i kūyuñ
ferāmūş eyleyen

41. **direm:**-*r, -em*
Gazel 402
Mısra: **5**
Demek, söylemek.
Şu resme ʿāşıḳam şāhum
direm her demde ben yā hū
Ḳılar ṣıyt ü ṣadā cānum aḳar
yaşum saña ṭoġru

42. **didi:**-*di*
Gazel 403
Mısra: **3**
Demek, söylemek.
Şu dem kim nāz ü reftāra
gelince didi ʿāşıḳlar
ʿAceb ṭāvūs-ı cennet mi ne
nāz-ı bī-amāndur bu

43. **didiler:**-*di, -ler*
Gazel 403
Mısra: **1**
Demek, söylemek.
Görenler ḳaşuñı şāhum
didiler kim kemāndur bu
Yazılmış ṭuġrā emsāli ḳamu
ʿuṣṣāḳa şāndur bu

44. **didiler:**-*di, -ler*
Gazel 403
Mısra: **5**
Demek, söylemek.
Cemālüñ gül-ʿiẕārına didiler
bāġ-ı cennet mi
Ġıdādur rūḥ-ı ʿuṣṣāḳa bize
bildür ne cāndur bu

45. **dime:**-*me*
Gazel 404
Mısra: **1**
Demek, söylemek.
Dime kim zencīr-i zülfe gel
beni bağlayı ḳo
Ẓulmete dūş olmaġıl böyle
uzun sevdāyı ḳo

46. **diyemezdüm:**-*ye, -mez, -dü, -m*
Gazel 436
Mısra: **9**
Demek, söylemek.
Farḳ idüp mūy-ı meyānın
diyemezdüm beli var
Görmesem bend-i meyānın
eger ol ḫançer ile

47. **dirken:**-*r, -ken*
Gazel 448
Mısra: **5**
Beklemek.
Zülāl-i laʿl-i nāb-ı yārdan
sīr-āb olam dirken
Düşürdüm ʿāḳıbet delv-i dili
çāh-ı zenaḫdāna

48. **dimişdür:**-*miş, -dür*
Gazel 451
Mısra: **12**
Demek, söylemek.
Taḥsīne görme lāyıḳ bu dār-ı
bī-beḳāyı
Cümle fenā dimişdür kim
gelse bu cihāna

49. **dimişler:**-*miş, -ler*
Gazel 454
Mısra: **13**
Demek, söylemek.
Ġayrı cānān ʿışḳına düşdi
dimişler ol mehe
Bu süḫan düşmez degül
aġyār-ı nā-dān üstüne

50. **diyü:**-*yü*
Gazel 465
Mısra: **9**
Demek, söylemek.
Naḥīfī bülbül-i bāġ-ı
maḥabbet diyü yazsunlar

Yazanlar resm-i ehl-i ʿışḳı
levḥ-i rūzgār üzre

51. **dir:**-*r*
Kaside 1
Mısra: **11**
Demek, söylemek.
Saʿy-ı bī-encāmuñ gördükde
dir ehl-i kemāl
Mā re'aynā miṣli hazā innehū
şey'in ʿicāb

52. **dimek:**-*mek*
Kaside 5
Mısra: **87**
Demek, söylemek.
Ben dimek lāzım degül
evṣāf-ı ḳadr ü rifʿatüñ
Vaṣf-ı taʿrīfe ne ḥācet nūr-ı
mihr-i rūşenā

53. **diye:**-*e, -y*
Kaside 5
Mısra: **132**
Demek, söylemek.
Ol zamān kim bīm-i nār-ı
dūzaḫ-ı pür-sūz ile
Diye müşrikler teʾessüf
eyleyüp vā-veyletā

54. **diyeler:**-*y, -e, -ler*
Kaside 5
Mısra: **140**
Demek, söylemek.
Ol zamān kim ilticā-yı
raḥmet-i mevlā idüp
Ehl-i maḥşer diyeler yā
Rabbenā yā Rabbenā

55. **diyesin:**-*y, -e, -sin*
Kaside 5
Mısra: **142**
Demek, söylemek.
Ol zamān kim Ḥażret-i
Ḫaḳdan şefāʿat-ḫ∨āh olup
Diyesin biñ luṭf ile vā-
ümmetā vā-ümmetā

56. **didi:**-*di*
Kaside 8
Mısra: **53**
Demek, söylemek.
Didi kim maḳdem-i pākiyle
şeref-yāb itdi
ʿArṣa-i ʿālemi bir server-i
gerdūn-vaḳār

57. **diye:**-*y, -e*
Kaside 11
Mısra: **77**
Demek, söylemek.
Ol dem-i vaḥşet-fezā kim
cümle vā-nefsī diye
Pür olur ṣaḥrā-yı maḥşer āh
ü vāveyla ile

58. **diye:**-*e, -y*
Kaside 11
Mısra: **79**
Demek, söylemek.
Ẕāt-ı ẕī-şānuñ diye ancaḳ o
dem vā-ümmetī
Eyleyüp Ḥaḳdan şefāʿat
pāye-i aʿlā ile

59. **diyelüm:**-*y, -elü, -m*
Kaside 17
Mısra: **60**
Demek, söylemek.
Ḳanda ʿazm eylerse manṣūr
ola Ṣulṭān Muṣṭafā
Diyelüm āmīn ola ʿavn-i
ilāhī reh-nümā

60. **disem:**-*se, -m*
Kaside 19
Mısra: **32**
Demek, söylemek.
Öyle bir şeh kim ʿuluvv-i
ḳadrine nisbet eger
Mīr-i ışṭablı disem şāyeste
Sulṭān Senceri

61. **dinür:**-*n, -ür*
Kaside 21
Mısra: **5**
Demek, söylemek.
Sābıḳān ḳaṣr-ı Ḫavernāḳ ile
cevsaḳ ki dinür
Oldılar pā-zede-i şevketi
Saʿd-ābāduñ

62. **dir:**-*r*
Kaside 23
Mısra: **16**
Demek, söylemek.
Ṣabā var eyle inhā ḳaṣd-ı
rūy-māl itdigüm evvel
Saña ya gelmesün dir ol
nihāl-i tāze ya gelsün

63. **diye:**-*e, -y*
Kaside 26
Mısra: **265**
Demek, söylemek.
Ümmīd odur diye ol melceʾ-i
ʿuṣāt-ı ümem
O māh-ı burc-ı kerem āfitāb-
ı evc-i hüdā

64. **dimege:**-*meg, -e*
Kaside 27
Mısra: **61**
Demek, söylemek.
Serverā kendime şāʿir
dimege ʿār iderem
Şiʿr ile şöhret olur ehl-i
kemāle menfūr

65. **dir:**-*r*
Kaside 27
Mısra: **79**
Demek, söylemek.
Ben Hümāyam dir iken evc-i
meʿānīde bugün
itdi ebnā-yı zamān ḳüdrümi
ḳadr-ı ʿuṣfūr

66. **diyüp:**-*y, -üp*
Kaside 27
Mısra: **161**
Demek, söylemek.
Bir duʿā ḳıl ki diyüp ṣıdḳ ile
her dem āmīn
Ṭaleb-i ḥüsn-i ḳabūl ide
inās ile ẕükūr

67. **diyeler:**-*ye, -ler*
Kıt'a 8
Mısra: **6**
Demek, söylemek.
Tā ki sulṭān-ı kāʾinātuñ bu
Bende-i sīne-çākidür diyeler

68. **didi:**-*di, -*
Kıt'a 10
Mısra: **5**
Demek, söylemek.
Ṣayrafiyān-ı ḫurde-bīn didi
görince ḥüsnini
Cevher-i naḳd-i cān gibi niçe
ḫazīneler deger

69. **diyesiz:**-*ye, -siz*
Kıt'a 13
Mısra: **4**
Demek, söylemek.
ʿAzm-i rāh itdigümüzde
ṭaraf-ı ḫażretüñe
Ḳaldı ḫasretle Naḥīfī-i
ġarībüñ diyesiz

70. **diyeler:**-*ye, -ler*
Kıt'a 17
Mısra: **4**
Demek, söylemek.
İki ʿālemde Naḥīfī budur ancaḳ faḫrum
Bendesidür diyeler baña Ḥabību'llāhuñ

71. **didükleri:**-*dük, -ler, -i*
Kıt'a 43
Mısra: **3**
Demek, söylemek.
Dirīġ kūy-ı feṣāḥat didükleri şimdi
Bu ʿarṣa-gāhda oġlan oyuncaġı oldı

72. **diyerek:**-*erek*
Matla 34
Mısra: **2**
Demek, söylemek.
Dem-ā-dem eyleyüp endīşe-i dehān-ı ḥabīb
ʿAdem ʿadem diyerek ʿāḳıbet yoḳ oldı raḳīb

73. **dinür:**-*n,ür*
Matla 80
Mısra: **1**
... diye adlandırmak, ... diye vasıflandırmak.
Ṣıfāhāna dinür nıṣf-ı cihāndur
Sitanbuluñ da nıṣfı Iṣfahāndur

74. **dir:**-*r*
Matla 98
Mısra: **2**
Demek, söylemek.
Bīm-i ḥışm ile nigāhı bile bī-ṭāḳatdür
Ġamze-i dil-bere āfet dir iseñ āfetdür

75. **diyicek:**-*y, -icek*
Matla 118
Mısra: **2**
Demek, söylemek.
Sūr-ı sürūr-ı bezm-i fenāda vefā mı var
Dünyāda ya safā diyicek bir ṣafā mı var

76. **dinilse:**-*n, -il, -se*
Matla 120
Mısra: **1**
Demek, söylemek.
Dinilse çeşmine nergis o mest-i nāzuñ eger
Lisān-ı ḥāl ile dir ġamzesi Ve fīhi naẓar

77. **dir:**-*r*
Matla 120
Mısra: **2**
Demek, söylemek.
Dinilse çeşmine nergis o mest-i nāzuñ eger
Lisān-ı ḥāl ile dir ġamzesi Ve fīhi naẓar

78. **didi:**-*di*
Matla 217
Mısra: **2**
Demek, söylemek.
Kūyında görüp bendesin ol şūḫ-ı cefā-fen
Biñ şīve ile didi unutma burayı sen

79. **diseler:**-*se, -ler*
Matla 245
Mısra: **2**
Demek, söylemek.
Döner būs itmege her laḥẓa ol pāy-ı dil-ārāyı
ʿAceb mi ser-nigūndur diseler cennetde Ṭūbāyı

80. **disem:**-*se, -m*
Murabba 5
Mısra: **29**
Demek, söylemek.
Her ne disem ṣūretā Maʿnīde ḳaṣdum Ḫudā

81. **diyüp:**-*y, -üp*
Murabba 5
Mısra: **35**
Demek, söylemek.
Dost diyüp ṣubḥ u ṣām Çaġıruram dost dost

82. **didi:**-*di, -*
Murabba 8
Mısra: **15**
Demek, söylemek.
Didi teşrīfüñde hep ehl-i semāvāt ü zemīn
Eṣ-ṣalātü ve's-selām ey faḫr-ı ʿālem es-selām

83. **dir:**-*r*
Murabba 8
Mısra: **19**
Demek, söylemek.
Dir idi eşcār ü aḥcār eyleyüp ʿizzet saña
Eṣ-ṣalātü ve's-selām ey faḫr-ı ʿālem es-selām

84. **diyüp:**-*y, -üp*
Murabba 10
Mısra: **5**
Demek, söylemek.
Diyüp Lâ taḳneṭū min raḥmetillāh
Bizi luṭf u ʿaṭādan ḳılduñ āgāh

85. **dimekdür:**-*mek, -dür*
Rübai 37
Mısra: **3**
Demek, söylemek.
Allāh kelāmı ne dimekdür fikr it
Tā kim olasın maẓhar-ı feyż-i mevlā

86. **didi:**-*di*
Rübai 52
Mısra: **3**
Demek, söylemek.
Ḳurʾānda didi -
Sebḳ itdi egerçi ġażabın raḥmet-i Rab

87. **didi:**-*di*
Rübai 117
Mısra: **3**
Demek, söylemek.
Vaṣfında anuñ didi emīnü'l-ümmet
Sulṭān-ı rusül Ḥabīb-i Rabb-i Fettāḥ

88. **diye:**-*e, -y*
Rübai 126
Mısra: **4**
Demek, söylemek.
Ey ḥüsn-i Ḫudā-dāda olanlar münkir
Ḳābil mi diye ʿāḳıl olan ḥüsne ḳabīḥ

89. **dimege:**-*meg, -e*
Rübai 170
Mısra: **3**
Demek, söylemek.

Cān yoluña ḳurbān dimege şerm iderem
Ḳurbān idicek cān daḫi iḥsānuñdur

90. **didi:**-*di*
Rübai 194
Mısra: **3**
Demek, söylemek.
ʿArż eyleyicek pīr-i żamīre didi kim
Taʿbīr-i dil-ārāsı anuñ vuṣlatdur

91. **dirüz:**-*r, -üz*
Rübai 205
Mısra: **3**
Demek, söylemek.
Āh eylersek Allāh dirüz tā cāndan
Enfāsumuzı ʿabeş tebāh eylemezüz

92. **dimişüz:**-*miş, -üz*
Rübai 217
Mısra: **4**
Demek, söylemek.
Levm eylemesün ʿışḳ ile aḥbāb bizi
Biz cürmümüzi anlara çoḳdan dimişüz

93. **dir:**-*r*
Rübai 223
Mısra: **3**
Demek, söylemek.
Olduḳça derā velvele-ārā dir idi
-

94. **didükleri:**-*dük, -ler, -i*
Rübai 233
Mısra: **3**
Demek, söylemek.
Hep baña didükleri vefā oldı cefā
Söz yañlış olur belī yalan olmaz imiş

95. **didigüñ:**-*dig, -üñ*
Rübai 234
Mısra: **4**
... diye adlandırmak, ... diye vasıflandırmak.
Şaḥrālara düşmüş der-i Leylāyı ḳoyup
Mecnūn didigüñ var ise dīvāne imiş

96. **didiler:**-*di, -ler*
Rübai 247
Mısra: **2**
Demek, söylemek.
Ehl-i dile dünyāda eşedd-i evcāʿ
Aṣḥāb-ı tecārib didiler bi'l-icmāʿ

97. **didi:**-*di*
Rübai 266
Mısra: **4**
Demek, söylemek.
Aḥvālini şordum dil-i miḥnet-zedenüñ
Derd ile bir āh itdi didi āh firāḳ

98. **didi:**-*di*
Rübai 289
Mısra: **4**
Demek, söylemek.
Raḥmetle idüp ẕātuñı Ḥaḳ müsteşnā
Şānuñda senüñ didi -

99. **didüm:**-*dü, -m*
Rübai 331
Mısra: **3**
Demek, söylemek.
Aḥvālümi biñ nāz ile şorduḳda didüm
ʿIşḳuñ beni bu ḥāle ḳodı sulṭānum

100. **disem:**-*se, -m*
Rübai 337
Mısra: **1**
Demek, söylemek.
Bu ṭabʿ ile bilmem saña āyā ne disem
Mestāne degülsin hele mestāne disem

101. **disem:**-*se, -m*
Rübai 337
Mısra: **2**
Demek, söylemek.
Bu ṭabʿ ile bilmem saña āyā ne disem
Mestāne degülsin hele mestāne disem

102. **disem:**-*se, -m*
Rübai 337
Mısra: **4**
Demek, söylemek.
Her şaçları zencīre olursın Mecnūn
İncinme Naḥīfī saña dīvāne disem

103. **diyemem:**-*y, -e, -me, -m*
Rübai 345
Mısra: **1**
Demek, söylemek.
Aġyāra varup ḥāl ü meʾālüm diyemem
Maḥcūb-ı ġam ü ḥüzn ü melālüm diyemem

104. **diyemem:**-*y, -e, -me, -m*
Rübai 345
Mısra: **2**
Demek, söylemek.
Aġyāra varup ḥāl ü meʾālüm diyemem
Maḥcūb-ı ġam ü ḥüzn ü melālüm diyemem

105. **diyemem:**-*y, -e, -me, -m*
Rübai 345
Mısra: **4**
Demek, söylemek.
Yā Rab saña maʿlūm benüm aḥvālüm
Nā-keslere ölsem daḫı ḥālüm diyemem

106. **diyesin:**-*y, -e, -sin*
Rübai 371
Mısra: **3**
Demek, söylemek.
Maḥşerde bu küstāḫ benümdür diyesin
Ey faḫr-ı dü ʿālem budur ancaḳ garażum

107. **direm:**-*r, -em*
Rübai 390
Mısra: **2**
Demek, söylemek.
Ben şāh ü vezīr ile mübāhāt itmem
Allāh direm ġayra münācāt itmem

108. **dir:**-*r*
Rübai 429
Mısra: **3**
Demek, söylemek.

İtdükçe recā būs-ı dehānın yoḳ dir
Yoḳ çāremüz ol ġonçe hemān var olsun

109. **didigüm:**-*dig, -üm*
Rübai 460
Mısra: **3**
Demek, söylemek.
Ṭāʿat didigüm Ḥaḳḳa degüldür lāyıḳ
ʿİṣyān didigüm ḳulluġa nā-şāyeste

110. **didigüm:**-*dig, -üm*
Rübai 460
Mısra: **4**
Demek, söylemek.
Ṭāʿat didigüm Ḥaḳḳa degüldür lāyıḳ
ʿİṣyān didigüm ḳulluġa nā-şāyeste

111. **dir:**-*r*
Rübai 462
Mısra: **4**
Demek, söylemek.
Her kim göre ʿibretle bu maṣnūʿātı
Dir ḥayret ile ṣunʿuña sübḥān Allāh

112. **direm:**-*r, -em*
Rübai 463
Mısra: **3**
Demek, söylemek.
Ṣad bār nedāmetle direm şām u seḥer
Lā-ḥavle velā-ḳuvvete illā bi'llāh

113. **diyüp:**-*y, -üp*
Rübai 468
Mısra: **4**
Demek, söylemek.
Gülbāng-i Muḥammedīye āġāz idelüm
Ṣıdḳ ile diyüp bu demde Allāh Allāh

114. **direm:**-*r, -em*
Rübai 478
Mısra: **4**
Demek, söylemek.
Dīdāruñı teʾsīr-i naẕardan ṣaḳınup
Gördükçe direm ḥüsnüñi māşā Allāh

115. **didüm:**-*dü, -m*
Rübai 482
Mısra: **4**
Demek, söylemek.
Bir kerre bu mehcūra ne hālüñ dimedüñ
Aḥvālümi ben saña didüm biñ kerre

116. **dimedüñ:**-*me, -dü, -ñ*
Rübai 482
Mısra: **3**
Demek, söylemek.
Bir kerre bu mehcūra ne hālüñ dimedüñ
Aḥvālümi ben saña didüm biñ kerre

117. **dimezsin:**-*mez, -sin*
Rübai 482
Mısra: **2**
Demek, söylemek.
Olduñ o ḳadar ḥüsn ü cemāle ġırre
ʿAnḳāya meges mihre dimezsin ẕerre

118. **dirse:**-*r, -se*
Rübai 509
Mısra: **3**
Demek, söylemek.
Dirse bu benüm ḫidmet-i naʿtümde idi
Maḥşerde cevābuñ ne şeh-i levlāke

119. **diyerek:**-*yerek*
Rübai 533
Mısra: **4**
Demek, söylemek.
Bir şemme beyān eyleyem aḥvālümden
Ġam ġam diyerek ʿayn-ı ġam oldum şimdi

120. **dimekdür:**-*mek, -dür*
Rübai 557
Mısra: **3**
Demek, söylemek.
Gör rütbe-i ẕātın ne dimekdür fehm it
Maʿnā-yı dil-ārā-yı Ḥabību'llāhı

121. **dir:**-*r*
Tahmis 4
Mısra: **27**
Demek, söylemek.
Kimi şeydā kimi maġlūb-ı hevādur dir ise
Baña besdür dil ü cān ḳulluġuñı müşʿir ise

122. **didigüñ:**-*dig, -üñ*
Tahmis 6
Mısra: **12**
Demek, söylemek.
Ḥasbiye'llāh nedür ḫalḳ-ı cihānda bu ḥased
Yāverümdür didigüñ belki saña ḫaṣm-ı eled

123. **diyerek:**-*y, -erek*
Tahmis 9
Mısra: **1**
... diye adlandırmak, ... diye vasıflandırmak.
Çoḳ niyāz eyledüm ol şūḫa cüvānum diyerek
Hele gūş eyle biraz āh ü fiġānum diyerek

124. **diyerek:**-*y, -erek*
Tahmis 9
Mısra: **2**
... diye adlandırmak, ... diye vasıflandırmak.
Çoḳ niyāz eyledüm ol şūḫa cüvānum diyerek
Hele gūş eyle biraz āh ü fiġānum diyerek

125. **diyerek:**-*y, -erek*
Tahmis 9
Mısra: **3**
... diye adlandırmak, ... diye vasıflandırmak.
Nuṭḳa gel ey ṣanem-i nādiredānum diyerek
Yārı açdum açıl ey ġonçe-dehānum diyerek

126. **diyerek:**-*y, -erek*
Tahmis 9
Mısra: **4**
... diye adlandırmak, ... diye vasıflandırmak.
Nuṭḳa gel ey ṣanem-i nādiredānum diyerek
Yārı açdum açıl ey ġonçe-dehānum diyerek

127. **diyerek:**-*y, -erek*
Tahmis 9

Mısra: **5**
... diye adlandırmak, ... diye vasıflandırmak.
Bezme geldi gele ey rūḥ-ı revānum diyerek
Rūzgār olsa müsāʿid bu dil-i bī-hūşa

128. **diyerek:**-*y*, -*erek*
Tahmis 9
Mısra: **10**
... diye adlandırmak, ... diye vasıflandırmak.
Āh bir kerre meyānını alup āġūşa
Sīneye çeksem o sīmīn teni cānum diyerek

129. **diyerek:**-*y*, -*erek*
Tahmis 9
Mısra: **15**
... diye adlandırmak, ... diye vasıflandırmak.
Ḳalmadı āh meded tāb ü tüvānum diyerek
Ḳalmayup ṣabra meded ʿāşıḳ-ı pür-miḥnetde

130. **diyerek:**-*y*, -*erek*
Tahmis 9
Mısra: **20**
... diye adlandırmak, ... diye vasıflandırmak.
Ḫaṭ ber-āverde olan tāze dem-i vuṣlatda
Başḳa bir ẕevḳ virür geçdi zamānum diyerek

131. **diyerek:**-*y*, -*erek*
Tahmis 9
Mısra: **25**
... diye adlandırmak, ... diye vasıflandırmak.
Söyleye söyleye ey tāze zebānum diyerek

132. **dir:**-*r*
Tarih 2
Mısra: **5**
Demek, söylemek.
Dir idi ḫalḳa lisān-ı ḥāl ile tebşīr idüp
Kim duʿālar oldı hep feyż-i icābet maẓharı

133. **dir:**-*r*
Tarih 20
Mısra: **5**
Demek, söylemek.
Gören āmed-şüd-i bād-ı ṣabāyı her ṭarafdan dir
Nümāyān bunda ḥaḳḳā cilve-i taḫt-ı Süleymānī

di-:

1. **dirler:**-*r*, -*ler*
Gazel 20
Mısra: **8**
Demek, söylemek.
Ser-i zülfüñ ʿaceb mi bend idersem gerden-i hūşa
Beni dīvāne itdi ʿışḳ dirler bir ʿaceb sevdā

2. **dirler:**-*r*, -*ler*
Gazel 22
Mısra: **1**
Demek, söylemek.
Benümçün hep vefā ümmīd ider dirler imiş aʿdā
Ḫilāf-ı meşreb-i ḥüsnince itmişler beni inhā

3. **dimişler:**--*miş*, --*ler*
Gazel 30
Mısra: **9**
Demek, söylemek.
Māh-rūlardan dimişler kim Naḥīfī geçdi hep
Bilmem āyā eyleyen kimdür bu isnādı baña

4. **dir:**-*r*
Gazel 30
Mısra: **3**
Demek, söylemek.
Ġamze-i dildārı gördüm dir lisān-ı ḥāl ile
Tā ezel tefvīż olındı resm-i bī-dādī baña

5. **didiler:**--*di*, --*ler*
Gazel 69
Mısra: **6**
Demek, söylemek.
Göricek necm-i saʿādetle seni ehl-i nücūm
Saña ḳarşu ʿulemāsı didiler dām-ı ṣebāt

6. **dime:**-*me*
Gazel 85
Mısra: **9**
Demek, söylemek.
Yüz çevirmem ʿarṣa-i miḥnetde dime dur hele
Yārelenmek cüzʿīdür ammā Naḥīfī çāre güç

7. **didiler:**--*di*, --*ler*
Gazel 90
Mısra: **2**
Demek, söylemek.
Alayum baş üzre destüñden senüñ zerrīn ḳadeḥ
Ġabġabuñ çāhına şāhum didiler sīmīn ḳadeḥ

8. **dirseñ:**-*r*, -*se*, -*ñ*
Gazel 113
Mısra: **8**
Demek, söylemek.
Nühüfte ʿaybuñı lāzımdur eylemek teftīş
Bu beyʿgāha dirseñ revācumuz yoḳdur

9. **dirler:**-*r*, -*ler*
Gazel 120
Mısra: **4**
Demek, söylemek.
Görünmez bir ḳażā kim söylenür ʿışḳ u maḥabbetdür
Çekilmez bir belā-yı cān ki dirler cevr-i ḫūbāndur

10. **dirler:**-*r*, -*ler*
Gazel 129
Mısra: **10**
Demek, söylemek.
Nühüfte dīdede ʿaksi o lāle-ruḫsāruñ
Bu çeşmeye sebeb oldur ki lāleli dirler

11. **dirler:**-*r*, -*ler*
Gazel 129
Mısra: **14**
Demek, söylemek.
Naḥīfīyā süḫan-ı dil-keşüm gören yārān
Budur maḳāle-i ʿışḳuñ muḥaṣṣalı dirler

12. **dirler:**-*r*, -*ler*
Gazel 129
Mısra: **12**
Demek, söylemek.
Taḥammül eyle hemān ṭaʿn-ı nāsa ḫalḳa saña
Kimi dir ise delidür kimi velī dirler

13. **dirler:**-*r, -ler*
Gazel 129
Mısra: **1**
Demek, söylemek.
O sīmgerden içün maşrıḳ-ı celī dirler
O ṣāf-sīneye mirʾāt-ı müncelī dirler

14. **dirler:**-*r, -ler*
Gazel 129
Mısra: **2**
Demek, söylemek.
O sīmgerden içün maşrıḳ-ı celī dirler
O ṣāf-sīneye mirʾāt-ı müncelī dirler

15. **dirler:**-*r, -ler*
Gazel 129
Mısra: **4**
Demek, söylemek.
Meyān-ı nāzükini mūya beñzedürsem eger
Gürūh-ı ehl-i süḫan öyledür belī dirler

16. **dirler:**-*r, -ler*
Gazel 129
Mısra: **6**
Demek, söylemek.
Ḳalenderān-ı maḥabbet görüp cünūnumuzı
Cihānda böyle olur ʿışḳuñ evveli dirler

17. **dirler:**-*r, -ler*
Gazel 129
Mısra: **8**
Demek, söylemek.
Cihānda her kimi görsek o sāḥir-i ḫüsnüñ
Esīr-i ḫalḳa-i zülf-i müselseli dirler

18. **dirler:**-*r, -ler*
Gazel 177
Mısra: **2**
Demek, söylemek.
Sen gül-i ḫüsne beni bülbül-i şeydā dirler
Ey cefā-cū baña Mecnūn saña Leylā dirler

19. **dirler:**-*r, -ler*
Gazel 177
Mısra: **4**
Demek, söylemek.
Dil-i şūrīde ḫalāṣ olmaġa hīç çāre mi var
Zülf-i şeb-günuña ser-māye-i sevdā dirler

20. **dirler:**-*r, -ler*
Gazel 177
Mısra: **6**
Demek, söylemek.
Naḳd-i cān beẕl idenüñ zīver-i āġūşı olur
Ṣayd-ı dildāra ne tesḫīr ü ne esmā dirler

21. **dirler:**-*r, -ler*
Gazel 177
Mısra: **8**
Demek, söylemek.
Ferde-i ḫacletümüz dāmen-i istiġnādur
Aña erbāb-ı ġaraż ẕeyl-i temennā dirler

22. **dirler:**-*r, -ler*
Gazel 177
Mısra: **10**
Demek, söylemek.
Ey Naḥīfī saña inṣāf ile dirse yārān
Ṣāʿir-i şīve-nümā muʿcize-gūyā dirler

23. **dirse:**-*r, -se*
Gazel 177
Mısra: **9**
Demek, söylemek.
Ey Naḥīfī saña inṣāf ile dirse yārān
Ṣāʿir-i şīve-nümā muʿcize-gūyā dirler

24. **dimiş:**-*miş*
Gazel 201
Mısra: **5**
Demek, söylemek.
Rāh-ı ʿışḳumda benüm teslīm-i cān itsün dimiş
Baña bu fermān-ı ʿālī pādişāhum mıdur

25. **dime:**-*me*
Gazel 222
Mısra: **8**
Demek, söylemek.
Göñülden derd ü ġamle cevr-i dildār eksük olmaz hīç
Dime ġam-ḫāne-i ʿuṣṣāḳa yārān-ı ṣafā gelmez

26. **dimiş:**-*miş*
Gazel 222
Mısra: **9**
Demek, söylemek.
Dimiş laʿl-i lebüm şimden girü aña ḥarām olsun
Anuñçün çeşmüme tāb-ı şarāb-ı dil-güşā gelmez

27. **dimiş:**-*miş*
Gazel 226
Mısra: **10**
Demek, söylemek.
Sīnesi ṣāf ü mücellā dil-bere ḳurbān olur
Kim dimiş āyā Naḥīfī cāh-ı vuṣlat istemez

28. **dirler:**-*r, -ler*
Gazel 232
Mısra: **8**
Demek, söylemek.
Iṣṭılāḥı başḳadur erbāb-ı ʿışḳuñ zāhidā
Ẕerreye ḫūrşīd dirler murġ-ı ʿAnḳāya meges

29. **didüm:**--*dü, --m*
Gazel 241
Mısra: **5**
Demek, söylemek.
Didüm kim levḥa-i ʿārıż içinde ḫaṭṭ-ı sürḫ ile
Budur ol kān-ı şeftālū baña bundan vefā yazmış

30. **dimiş:**-*miş*
Gazel 241
Mısra: **3**
Demek, söylemek.
Baḳup mecmūʿa-i naẓma dimiş ol serv-i şeh-nāzum
Ne ḫoş ʿāşıḳ bu kim cānā baña yüz biñ duʿā yazmış

31. **didiler:**--*di, --ler*
Gazel 242
Mısra: **2**
Demek, söylemek.
Oturmış secde-gāhında güzel dīvāra yaṣdanmış
Didiler āsumān üzre baḳuñ meh-pāre yaṣdanmış

32. **dimeñ:**-*me, -n*
Gazel 244
Mısra: **7**
Demek, söylemek.
Dimeñ pervāne üstādı ki
ʿāşıḳ yanmaġa nāra
Ki yanmaġı bu ʿāşıḳdan göre
pervāne ögrenmiş

33. **dir:**-*r*
Gazel 250
Mısra: **9**
Demek, söylemek.
Bu Naḥīfī ʿārıżıña ke'l-ʿadem dir dil-berā
Ġam degüldür ʿārıż olsa
ṣafḥa-i ruḫsāra ḫaṭ

34. **dirler:**-*r, -ler*
Gazel 253
Mısra: **3**
Demek, söylemek.
Ki dirler nīş-i zenbūrdan ne ġamdur ṭālib-i şehde
Gerekdür ṣabr ide cānā kim eylerse ṣafādan ḫaẕ

35. **didüm:**-*dü, --m*
Gazel 254
Mısra: **8**
Demek, söylemek.
Muḥtażır-ı bādiye-i hecr olup
Didüm o cān pāresine elvedāʿ

36. **didüm:**-*dü, --m*
Gazel 259
Mısra: **1**
Demek, söylemek.
Yāre didüm ʿāşıḳāna gūyiyā ṣuʿleñ çerāġ
Bu şeb-i ḥasretde olsun baña ol vaṣluñ çerāġ

37. **didiler:**-*di, --ler*
Gazel 261
Mısra: **11**
Demek, söylemek.
Didiler kişver-i dilden çıḳıcaḳ rāyet-i āh
Geliyor cevşen ile leşker-i ḫāḳān ṣaf ṣaf

38. **disünler:**-*sün, -ler*
Gazel 271
Mısra: **5**
Demek, söylemek.
Ne dilerse cihān ḫalḳı disünler olmazam fāriġ
Senüñ bir būseñi almaḳ lebüñden ber-güẕār ancaḳ

39. **didi:**-*di, -*
Gazel 284
Mısra: **17**
Demek, söylemek.
Ey Naḥīfī baña tā rūz-ı ezelde didi Ḳays
ʿIşḳa benden daḫi aʿlā senüñ istiʿdāduñ

40. **didiler:**-*di, --ler*
Gazel 284
Mısra: **3**
Demek, söylemek.
Zaḫm-ı dāġ-ı serimi cümle görenler didiler
Gelmemişdür bu belālar başına Ferhāduñ

41. **diseñ:**-*se, -ñ*
Gazel 296
Mısra: **10**
Demek, söylemek.
Besdür Naḥīfī-zāra bu luṭf u mürüvvet
Raḥm eyleyüp efendüm gāhī diseñ ne ḫālüñ

42. **didiler:**-*di, --ler*
Gazel 298
Mısra: **8**
Demek, söylemek.
Ṣūret-i ḫüsnüñi seyr eyleyen erbāb-ı naẕar
Didiler işte budur istedigi Bihzāduñ

43. **dirdi:**-*r, -di*
Gazel 310
Mısra: **1**
Demek, söylemek.
Bī-vefā kim dirdi saña ger cefā-kār olmasañ
Hīç bahāñ olmazdı ammā böyle ġaddār olmasañ

44. **dimem:**-*me, --m*
Gazel 347
Mısra: **16**
Demek, söylemek.
Ṣoñra ḫākisterine eyle naẕar ʿārif iseñ
Ben dimem saña fülānü'bni fülānı yaḳaram

45. **dirsin:**-*r, -sin*
Gazel 384
Mısra: **7**
Demek, söylemek.
Ġam yime bir gün irersin vaṣluma dirsin baña
Mevʿid-i vaṣluñ ṣaḳın rūz-ı ḳıyāmet olmasun

46. **disün:**-*sün*
Gazel 395
Mısra: **9**
Demek, söylemek.
Bī-çāre Naḥīfī ne disün bezm-i fenāda
Bī-tāb-dimāġ oldı ḫumār-ı eleminden

47. **dirsin:**-*r, -sin*
Gazel 498
Mısra: **3**
Demek, söylemek.
Recā-yı būs-ı dehānuñ idince yoḳ dirsin
Bu lafẕ-ı bāridüñ ey ġonçe var mı maʿnāsı

48. **dimekden:**-*mek, -den*
Kaside 3
Mısra: **29**
Demek, söylemek.
Çāredür defʿ-i ġam-ı dehre dimekden ḫaẕer it
Ġamını ṣoñra görürsin mey-i ġam-fersānuñ

49. **dirler:**-*r, -ler*
Kaside 3
Mısra: **53**
Demek, söylemek.
ʿİbret al bizden eyā merdüm-i ġāfil dirler
Her biri saña türāb içre olan sükkānuñ

50. **diyeler:**-*ye, -ler*
Kaside 19
Mısra: **164**
Demek, söylemek.
Ṣıdḳ ile inşāya āġāz it duʿā-yı devletin
Diyeler āmīn aña iḫlās ile ins ü perī

51. **dirler:**-*r, -ler*
Matla 2

Mısra: **2**
Demek, söylemek.
Seni tevḥīd ü tesbīḥ eyleyüp ṣām ü seḥer eşyā
Lisān-ı ḥāl ile dirler teʿālā Rabbünā'l-aʿlā

52. **disem:**-*se, -m*
Matla 21
Mısra: **1**
Demek, söylemek.
Her kime ḥālüm disem ṣabr eyle emr eyler baña
Sen niçe fermān idersin söyledüm ḥālüm saña

53. **didüm:**--*dü, --m*
Matla 32
Mısra: **2**
Demek, söylemek.
Ḳalsa gerekdür ol meh sāḳī bu gice tenhā
Saña didüm bu rāzı söz bunda ḳalsun ammā

54. **didi:**--*di, -*
Matla 53
Mısra: **2**
Demek, söylemek.
Eyle resūle ṣām ü seḥer ṣıdḳ ile ṣalāt
Ṣallūʿaleyhi didi Ḫudāvend-i kāʾināt

55. **dirmiş:**-*r, -miş*
Matla 107
Mısra: **1**
Demek, söylemek.
Ḳays dirmiş ki bu ʿışḳ ādemi dīvāne ider
Belī bu ḍarb-ı meṣeldür deliden uṣlu ḫaber

56. **dirler:**-*r, -ler*
Matla 114
Mısra: **2**
Demek, söylemek.
ʿAceb mi ʿışḳ ile giryān olursa dīde-i ter
Şu aḳdığı yere elbet yine aḳar dirler

57. **didi:**--*di, -*
Matla 165
Mısra: **2**
Demek, söylemek.
Didüm ol yāre saña bir ʿabd-i kemterdür bu dil
Didi yüz biñ nāz ile ol şāh-ı ḥüsnüm kim degül

58. **didüm:**--*dü, --m*
Matla 165
Mısra: **1**
Demek, söylemek.
Didüm ol yāre saña bir ʿabd-i kemterdür bu dil
Didi yüz biñ nāz ile ol şāh-ı ḥüsnüm kim degül

59. **disem:**-*se, -m*
Matla 178
Mısra: **2**
Demek, söylemek.
Naḳş-ı reng-i ʿārıżuñ gitmez gözümden dem-be-dem
Çeşm-i giryāna ʿaceb mi lāleli çeşme disem

60. **dimem:**--*me, --m*
Matla 226
Mısra: **1**
Demek, söylemek.
Seni beñzer dimem ol ṣūḫ-ı cefā-āyīne
Ḳāʾilem ben naẓar erbābına ey āyīne

61. **didüm:**--*dü, --m*
Matla 249
Mısra: **1**
Demek, söylemek.
Didüm merhemle gördükde ruḫ-ı pür-tāb-ı cānānı
Gil-endūd eylemişler göz göre mihr-i dıraḫşānı

62. **disem:**-*se, -m*
Murabba 8
Mısra: **11**
Demek, söylemek.
Yüz sürüp dergāhuña şevḳ ile ʿışḳ ile disem
Eṣ-ṣalātü ve's-selām ey faḫr-ı ʿālem es-selām

63. **disünler:**-*sün, -ler*
Murabba 8
Mısra: **27**
Demek, söylemek.
Ḳabrüm üstünde disünler kim Naḥīfīden saña
Eṣ-ṣalātü ve's-selām ey faḫr-ı ʿālem es-selām

64. **dirler:**-*r, -ler*
Rübai 342
Mısra: **3**
Demek, söylemek.
Baḫtuñ açılur zamānı vardur dirler
Baḫtum açılur mı ol zamānı görsem

65. **dimekden:**-*mek, -den*
Rübai 352
Mısra: **4**
Demek, söylemek.
Īmānum odur Mānīʿ ü Muʿṭī Ḫaḳdur
Her maṭlabı Allāh dimekden bilürem

66. **diye:**-*ye*
Rübai 475
Mısra: **1**
Demek, söylemek.
Āgāh odur her nefes Allāh diye
Fikr eyleyüp āḫir nefesin āh diye

67. **diye:**-*ye*
Rübai 475
Mısra: **4**
Demek, söylemek.
Āyīni budur bezm-i fenānuñ ey dōst
Ya sen baña ya ben saña eyvāh diye

68. **diye:**-*ye*
Rübai 475
Mısra: **2**
Demek, söylemek.
Āgāh odur her nefes Allāh diye
Fikr eyleyüp āḫir nefesin āh diye

69. **diye:**-*ye*
Rübai 490
Mısra: **4**
Demek, söylemek.
Mahrūm ola ḥāşā der-i iḥsānuñdan
Bir ḳul ki diye ṣıdḳ ile Allāh Allāh

70. **dirler:**-*r, -ler*
Rübai 516
Mısra: **3**
Demek, söylemek.

Dirler dil ü cān ile bu ḳavl-i pāki
Lā-ḥavle velā-ḳuvvete illā bi'llāh

71. **didüm:**-*dü, --m*
Tahmis 10
Mısra: **42**
Demek, söylemek.
Seni bu ḥüsn ü cemāl ile görüp ey meh-rū
Didüm āh eyleyerek ṣabr u ḳarāra yā hū

72. **didüm:**-*dü, --m*
Tarih 2
Mısra: **37**
Demek, söylemek.
Ey Naḥīfī şevḳ ile ol dem didüm tārīḫ içün
Oldı Sulṭān Muṣṭafā zīb-i maḳām serveri

73. **dirsem:**-*r, -se, -m*
Tarih 16
Mısra: **17**
Demek, söylemek.
Her zücāc-ı revzeni ʿālem-nümā dirsem n'ola
Müddeʿāma cām-ı Cem mirʾāt-ı İskender güvāh

74. **didüm:**-*dü, --m*
Tarih 18
Mısra: **21**
Demek, söylemek.
Deh düşüp didüm
Naḥīfī ṭarḥına tārīḫ içün
Kāḫ Saʿd-ādābād Sulṭān Aḥmed vālā-ʿalem

75. **didüm:**-*dü, --m*
Tarih 21
Mısra: **11**
Demek, söylemek.
Ey Naḥīfī didüm itmāmında
Vaṣf-ı tekmīlin idüp icmālī

dībāce-i leṭāfet-i ḥüsnin:

1. **dībāce-i leṭāfet-i ḥüsnin:**-*in*
Gazel 88
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzellik letafetinin ön sözü.
Dībāce-i leṭāfet-i ḥüsnin o mehveşüñ
Ol ḫaṭṭ-ı tāze eylemede bāb bāb şerḥ

dībāce-i melāḥatine:

1. **dībāce-i melāḥatine:**-*i, -n, -e*
Kıt'a 4
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzellik (kitabının) ön sözü.
Rūmī ḳabā açup o ʿArab dil-rübāsını
Dībāce-i melāḥatine virdi āb ü tāb

dībāce-i mışbāḥ olursa:

1. **dībāce-i mışbāḥ olursa:**-*ur, -sa*
Gazel 405
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Meşalenin başlangıcı olmak II Seyyid Alioğlu isimli kişinin Şerh-i Dibace-i Misbah adında eserine telmih yapılmıştır.
N'ola Dībāce-i Mışbāḥ olursa sīneñ ey şāhum
Ser-i ṣafḥañda Seyyidden yazılmışdur kenār ebrū

dîbâce-tırâz:

1. **dībāce-ṭırāz:**
Rübai 418
Mısra: **4**
Ön sözü süsleyen.
Ḥaḳḳ eyledi nüsḫa-i ṣıfāt-ı pāküñ
Dībāce-ṭırāz ṣādıḳu'l-vaʿdü'l-emīn

dîdâr:

1. **dîdâruña:**-*uñ, -a*
Gazel 24
Mısra: **5**
Güzel yüz.
Niçe dîdāruña ʿarż-ı nigāh-ı ḥasret itsün dil
Hücūm-ı şerm ü ḥayret mānīʿ-i neẕẕāredür cānā

2. **dîdāruñ:**-*uñ*
Gazel 148
Mısra: **4**
Güzel yüz.
Ṣubḥ-ı vuṣlatda ẓuhūr itdükçe temyīz idemem
Pertev-i mihr-i cihān-ārā mı dîdāruñ mıdur

3. **dîdārını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 255
Mısra: **4**
Güzel yüz.
Dil derūnından yanup yaḳılmadan biñ şevḳ ile
Ol mehüñ dîdārını ḥayrān olup mānend-i şemʿ

4. **dîdāruña:**-*uñ, -a*
Rübai 258
Mısra: **4**
Güzel yüz.
Sensin sen o ḫūrşīd-i saʿādet ki senüñ
Dîdāruña biñ şevḳ ile ʿālem müştāḳ

5. **dîdāruña:**-*uñ, -a*
Rübai 434
Mısra: **2**
Güzel yüz.
Neẕẕāre idersem n'ola ruḫsāruña ben
Ḥasret-zedeyem şevḳ ile dîdāruña ben

6. **dîdāruñı:**-*uñ, -ı*
Rübai 478
Mısra: **3**
Güzel yüz.
Dîdāruñı teʾsīr-i naẓardan ṣaḳınup
Gördükçe direm ḥüsnüñi māşā Allāh

dîdâr görüşdük:

1. **dîdâr görüşdük:**-*dü, -k*
Gazel 446
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yüzyüze görüşmek.
Ḥaḳḳa minnet ki irüp ġāyete eyyām-ı firāḳ
Yine dîdâr görüşdük hele sulṭānum ile

dīdārı:

1. **dīdārı:**-*ı*
Gazel 299
Mısra: **14**
Güzel yüz.
Esīr-i çāh-ı bīmārı olup ey Yūsuf-ı s̱ānī
Naḥīfī-zāra mışr-ı ġamda dīdārı ʿazīz itdüñ

dīdār-ı dil-berden:

1. **dīdār-ı dil-berden:**-*den*
Gazel 256
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin güzel yüzü.
Bugün ben zārı maḥrūm eyledüñ dīdār-ı dil-berden
Hemān aġlatmadur kāruñ beni ey bī-vefā ṭālıʿ

dīdār-ı ʿışḳ:

1. **dīdār-ı ʿışḳ:**
Gazel 274
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk yüzü.
Gül cemālüñ perdesin ḳat ḳat idüp olma nihān
Tā ki görsin ʿāşıḳānum kimdür ol dīdār-ı ʿışḳ

dîde:

1. **dīdemi:**-*m, -i*
Gazel 1
Mısra: **8**
Görme organı, göz, çeşm.
Bir dem gelür ki şevḳ ile ḫandān ider yine
Derd-i ġam ile dīdemi giryān iden Ḫudā

2. **dīdeñi:**-*ñ, -i*
Gazel 75
Mısra: **12**
Görme organı, göz, çeşm.
Sen daḫi göñül bezmine ol āfet-i cānuñ
Pür-ḫūn idüben dīdeñi peymāne-mi s̱āl it

3. **dīde:**
Gazel 119
Mısra: **2**
Görme organı, göz, çeşm.
Ġam-ı ḥasretle dāʾim ḫāṭır-ı maḥzūn perīşāndur
Dil-i şūride nālān sīne sūzān dīde giryāndur

4. **dīdede:**-*de*
Gazel 129
Mısra: **9**
Görme organı, göz, çeşm.
Nühüfte dīdede ʿaksi o lāle-ruḫsāruñ
Bu çeşmeye sebeb oldur ki lāleli dirler

5. **dīdeler:**-*ler*
Gazel 144
Mısra: **1**
Görme organı, göz, çeşm.
Fürḳat demidür dīdeler ālūde-i ġamdur
Ḫūn-pāşī-i çeşm-i dil ü cān işte bu demdür

6. **dīdede:**-*de*
Gazel 162
Mısra: **7**
Görme organı, göz, çeşm.
Girye itdükçe ḫayālī-i yāri ṣanmañ dīdede
Bir perī çıḳmış kenār-ı cūya seyr-i āb ider

7. **dīdeden:**-*den*
Gazel 189
Mısra: **2**
Görme organı, göz, çeşm.
Göñül ol āfitāb-ı ḥüsni her dem ārzū eyler
Ḫayālin dīdeden dilden ṣafāsın cüst ü cū eyler

8. **dīde:**
Gazel 204
Mısra: **1**
Görme organı, göz, çeşm.
Hemīşe ṭurmayup cānā ġamuñla dīde ḳan aġlar
A şāhum yaluñuz çeşmüm degüldür tende cān aġlar

9. **dīdede:**-*de*
Gazel 235
Mısra: **7**
Görme organı, göz, çeşm.
Hem-nişīnüm fürḳatüñdür dīdede vaṣluñ ḫayāl
Medḫ-i ḥüsnüñdür dilümde pādişāhā her nefes

10. **dīdem:**-*m*
Gazel 258
Mısra: **4**
Görme organı, göz, çeşm.
Fürḳatüñle künc-i ġamda dem-be-dem ḳan aġlaram
Perde çekdi küḫl-i ġam kim dīdem içre oldı aġ

11. **dīdesi:**-*si*
Gazel 304
Mısra: **4**
Görme organı, göz, çeşm.
Āsumān üzre doyınca saña ey māh-cemāl
Baḳamaz ḫīrelenür dīdesi seyyārelerüñ

12. **dīdesi:**-*si*
Gazel 372
Mısra: **9**
Görme organı, göz, çeşm.
Yaʿḳūb-ı dilüñ dīdesi pür-ḫūn-ı belādur
Mehcūr olalı Yūsuf-ı gül-pīreheninden

13. **dīdeden:**-*den*
Gazel 391
Mısra: **9**
Görme organı, göz, çeşm.
Dökülsin cām-ı şevḳa dīdeden ḫūn-ābe-i ḥasret
Çün ey sāḳī-i meclis āb-ı rūy-ı ʿişretüm sensin

14. **dīdemi:**-*m, -i*
Kaside 7
Mısra: **33**

Görme organı, göz, çeşm.
Sen dīdemi luṭfuñla cilā-sāz-ı ḳabūl it
Olduḳça niçe şerm ile giryān-ı şefāʿat

15. **dīde:**
Kaside 8
Mısra: **188**
Görme organı, göz, çeşm.
Gülşen-i kūyuña vāṣıl ola cāʾiz ki göñül
Aġlasun dīde ḳo ʿışḳuñla miṣāl-i enhār

16. **dīdelerüme:**-*ler, -üm, -e*
Kaside 8
Mısra: **148**
Görme organı, göz, çeşm.
Dil peşīmān-i ʿişyān ile āh itdükçe
Dökilür dīdelerüme şerer-i āteş-bār

17. **dīde:**
Kaside 9
Mısra: **27**
Görme organı, göz, çeşm.
Ser güşāde pā bürehne dīde pür-ḫūn sīne çāk
Sākinān-ı ʿarşı bu ḥālāta ḥayrān eylesem

18. **dīdeden:**-*den*
Kaside 9
Mısra: **20**
Görme organı, göz, çeşm.
Feyż-yāb olsam ṣafā-yı vuṣlat-ı cānān ile
Dīdeden ḫūnābe-i hicrānı rīzān eylesem

19. **dīdelerüm:**-*ler, -üm*
Kaside 12
Mısra: **5**
Görme organı, göz, çeşm.
İtmekde iki dīdelerüm girye-i şādī
Minnet mi çeker şimdi ṭabīʿat yem ü kāne

20. **dīdeme:**-*m, -e*
Kaside 25
Mısra: **48**
Görme organı, göz, çeşm.
Ṭālib-i tūtiyā-yı luṭfuñ olup
Dīdeme ḳaṣd-ı iktiḥāl itdüm

21. **dīdesi:**-*s, -i*
Matla 63
Mısra: **1**
Görme organı, göz, çeşm.
Naḳl ider ḥaşri velī dīdesi yāre ʿāyid
Ḫaşerī müʾmine beñzer gibi ġāyet zāhid

22. **dīdeler:**-*ler*
Murabba 13
Mısra: **18**
Görme organı, göz, çeşm.
Derūnum çāk çāk-i ġam
Dem-ā-dem dīdeler pür-nem

23. **dīdede:**-*de*
Rübai 244
Mısra: **4**
Görme organı, göz, çeşm.
Çeşmümde degül sürme eyā nūr-ı Ḫudā
Ḫak-i ḳademüñ dīdede itdüm maḥfūẓ

24. **dīdeler:**-*ler*
Tahmis 3
Mısra: **13**
Görme organı, göz, çeşm.
Ḫūn-ı ḥasretle pür oldı dīdeler mānend-i ṭaşt
-

dīde vü dil:

1. **dīde vü dil:**
Gazel 278
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Göz ve gönül.
Dīde vü dil ʿışḳuñ ile tāb-nāk
-

dīdeden gider:

1. **dīdeden gider:**-*er*
Gazel 23
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gözden gitmek, unutmak, akıldan çıkarmak.
Sipihr-i sīne encüm-rīz-i dāġ-ı fürḳat olmaġla
Gider mi dīdeden hīç naḳş-ı mihr-i ṭalʿatuñ cānā

dīde-i aʿdāya geldükçe:

1. **dīde-i aʿdāya geldükçe:**-*dükçe*
Kaside 19
Mısra: **58**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Düşmanın gözüne gelmek.
Ḫ∨āb gelmez çeşmine illā meger kim ḫ∨āb-ı merg
Dīde-i aʿdāya geldükçe ḫayāl-i ḫançeri

dīde-i cān:

1. **dīde-i cān:**
Gazel 336
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül gözü.
Şimdi bir dūr nigāha bile ruḫṣat bulamam
Gerçi kim dīde-i cān ile nigeh-bānuñ idüm

2. **dīde-i cān:**
Gazel 340
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül gözü.
ʿAceb mi rūşen olsa dīde-i cān bezm-i ʿālemde
Cemāl-i şāhid-i maḳṣūddan keşf-i ḳınāʿ itdüm

3. **dīde-i cān:**
Gazel 388
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Can gözü.
Biñ nāz ile tā dīde-i cān üzre başar

Olmam yine āzürde o nūr-ı başarumdan

4. **dīde-i cān:**
Gazel 431
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül gözü.
Ben ḳuluñ manẓūr-ı çeşm-i himmet it tā kim gele
Dīde-i cān ü dil-i bīmāra feyż-i intibāh

5. **dīde-i cān:**
Matla 184
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül gözü.
Naẓar-ı ʿibret ile baḳsa eger dīde-i cān
Ṭoludur āh mine'l-mevt ile dīvār-ı cihān

dīde-i cāna:

1. **dīde-i cāna:**-*a*
Gazel 411
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül gözü.
Gözüm ḫāk-i derüñ küḥl itmek ister dīde-i cāna
Taḥammül itmez oldum intiẓāra yā Resūla'llāh

2. **dīde-i cāna:**-*a*
Gazel 413
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül gözü.
ʿAceb mi şevḳ ile küḥl eyler isem dīde-i cāna
Ġubār-ı āsitānuñ tūtiyādur yā Resūla'llāh

dīde-i cānuñ aç:

1. **dīde-i cānuñ aç:**-*uñ*
Matla 137
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Can gözünü açmak.
Terk eyle göñül ġafleti aç dīde-i cānuñ
Bir düş gibidür zīneti bāzār-ı cihānuñ

dīde-i dilden:

1. **dīde-i dilden:**-*den*
Rübai 4
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kalp gözü, gönül gözü.
Ben ẕerreye ḳıl pertev-i fażluñ iʿṭā
Mekşūf ola tā dīde-i dilden bu ġaṭā

dīde-i encüm:

1. **dīde-i encüm:**
Kıt'a 45
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yıldızların gözü.
Böyle bir ḳaṣr-ı ṣafā görmedi çeşm-i gerdūn
Dīde-i encüm ile olsa n'ola ḥayrānı

dīde-i ġam-dīde:

1. **dīde-i ġam-dīde:**
Gazel 432
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gam görmüş göz.
Ḫvāb-ı rāḥat görmesün ol dīde-i ġam-dīde kim
Ārzū-yı nūr-ı didāruñla giryān olmaya

dīde-i giryān:

1. **dīde-i giryān:**
Gazel 3
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlayan göz.
Ḥasret-i dīdār-ı pāküñle n'ola pür-ḫūn ise
Cān ile müştāḳdur bu dīde-i giryān saña

2. **dīde-i giryān:**
Gazel 261
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlayan göz.
Göricek āl-i ruḫuñ ʿāşıḳ-ı şeydā bu gice
Aḳıda ḳanlu yaşın dīde-i giryān ṣaf ṣaf

3. **dīde-i giryān:**
Rübai 456
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlayan göz.
Ḳan aḳsa revā dīde-i giryān üzre
Kim olmadı dil mūcib-i fermāñ üzre

4. **dīde-i giryān:**
Tahmis 8
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlayan göz.
Cāmiʿ içre göre tā kimlere hem-zānūsın
Şekl-i saḳḳāda gezer dīde-i giryān ṣaf ṣaf

dīde-i giryānda:

1. **dīde-i giryānda:**-*da*
Gazel 514
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlayan göz.
Naḳd-i eşküm reh-i ʿışḳuñda niṣār oldı senüñ
Sevdigüm dīde-i giryānda benüm nem ḳaldı

2. **dīde-i giryānda:**-*da*
Tahmis 3
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlayan göz.
Ḥasret-i dergāh-ı faḫr-ı ʿālem ile dem-be-dem
Dilde dāġ-ı iştiyāḳ u dīde-i giryānda nem

dīde-i giryānum:

1. **dīde-i giryānum:**-*um*
Gazel 446

Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlayan göz.
Sürüp ḫāk-i der-i pāküñi müjgānum ile
Ṣulayam reh-güẕerüñ dīde-i giryānum ile

dīde-i giryānuma:

1. **dīde-i giryānuma:**-*um, -a*
Gazel 364
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlayan göz.
Ölmeden göster İlāhī dīde-i giryānuma
Ḫaṭṭ-ı şeb-rengi o māhuñ zīb-i ruḫsār oldıġın

dīde-i gülzār:

1. **dīde-i gülzār:**
Gazel 218
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gülbahçesinin gözü.
Naẕīrin görmemiş ol verd-i ḫüsnüñ dīde-i gülzār
Melāḥat gülşeninde öyle bir ġonçe-dehān olmaz

dīde-i ḥasretümde:

1. **dīde-i ḥasretümde:**-*üm, -de*
Gazel 220
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasret görmüş.
Dīde-i ḥasretümde ḫār olup ezhār-ı bahār
Seng-i ġam mānīʿ-i reftār-ı ḳademdür sensüz

dīde-i ḫod-bīnüñden:

1. **dīde-i ḫod-bīnüñden:**-*üñ, -den*
Gazel 379
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bencil göz.
Yoḳ mı bir ḥüsn-i naẕar dīde-i ḫod-bīnüñden
Meded öldüm nigeh-i ġamze-i pür-kīnüñden

dīde-i ʿibret:

1. **dīde-i ʿibret:**
Rübai 496
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İbret alan göz, ibret gözü.
Dil dīde-i ʿibret ile itdükde nigāh
Ebnā-yı zamāndan baña geldi ikrāh

dīde-i ʿibreti:

1. **dīde-i ʿibreti:**-*i*
Kaside 20
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İbret alan göz, ibret gözü.
Sū-be-sū eyle temāşā dīde-i ʿibreti ile
Bu Hümā-sāye hümāyūn kāḫ-ı nev-īcādı gör

dīde-i iḥsān:

1. **dīde-i iḥsān:**
Rübai 264
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İhsan gözü.
Ey maẓhar-ı luṭf u kerem-i Ḥażret-i Ḥaḳ
Ḥāl-i dilüme dīde-i iḥsān ile baḳ

dīde-i imʿān:

1. **dīde-i imʿān:**
Gazel 154
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnanç gözü.
Ne sīm ü zer ne bīm-i ṭarf u ne endīşe-i imsāk
Baḳılsa dīde-i imʿān ile rāḥatda müflisler

dīde-i nem-nākümden:

1. **dīde-i nem-nākümden:**-*üm, -den*
Gazel 361
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nemli, ıslak göz.
Bilinür sūz-ı dilüm dīde-i nem-nākümden
Bellüdür derd ü ġamum sīne-i ṣad çākümden

dīde-i taşvīre:

1. **dīde-i taşvīre:**-*e*
Gazel 50
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her şeyi gören göz.
Sāyeme biñ şevḳ ile ḳaṣd-ı taʿalluḳ eylesem
Dīde-i taşvīre eylerdi işābet reng-i ḫ∨āb

2. **dīde-i taşvīre:**-*e*
Tarih 16
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her şeyi gören göz.
Olmada seyr ü temāşāsı der ü dīvārınuñ
Dīde-i taşvīre ḥālet-baḫş-ı feyż-i intibāh

dīde-i ter:

1. **dīde-i ter:**
Matla 114
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nemli göz.
ʿAceb mi ʿışḳ ile giryān olursa dīde-i ter
Şu aḳdıġı yere elbet yine aḳar dirler

dīde-i terdür:

1. **dīde-i terdür:**-*dür*
Gazel 212
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Nemli göz.
Gül-güne-sāz sāz dīde-i terdür şarābumuz
Bu bezmgehde laḫt-ı cigerdür kebābumuz

dīde-i yār:

1. **dīde-i yār:**
Kaside 8
Mısra: **38**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin gözü (nazarı).
Güle göz dikdi niçe ḥasret ile nergis-i bāġ
Dīde-i yār gibi çeşm-i siyāhı bīmār

dīdeler ḳan ağladı:

1. **dīdeler ḳan ağladı:**-*dı*
Gazel 54
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gözü kan ağlamak II çok üzülmek.
Ḥasretüñle künc-i ġamda dīdeler ḳan ağladı
Bu sirişküm baḥrine ol yedi deryā teşne-leb

dīdelerden nā-peydā oldı:

1. **dīdelerden nā-peydā oldı:**-*dı*
Gazel 319
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gözlerden görünmez olmak II kaybolmak.
Ġalibā oldı yine bir şāh-ı ḥüsnüñ bendesi
Ḫaylī demdür dīdelerden oldı nā-peydā göñül

dīdemüz rūşen oldı:

1. **dīdemüz rūşen oldı:**-*müz, -dı*
Gazel 211
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gözü aydın olmak II mutluluktan gözü parlamak.
Dīdemüz ḫāk-i reh-i yār ile rūşen oldı
Biz ṣabā cümle bu eylükleri senden bilürüz

dīdemüz rūşen olur:

1. **dīdemüz rūşen olur:**-*müz, -ur*
Gazel 206
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gözü aydınlanmak II mecazen mutlu olmak.
Olur mı pertev-i ḥüsniyle dīdemüz rūşen
Ṭulūʿ ider mi o māh-ı tamāma muntaẓıruz

dīdemüzi rūşen eylese:

1. **dīdemüzi rūşen eylese:**-*müz, -i, -se-se*
Gazel 155
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gözü aydınlatmak II göze parlaklık vermek.
Şevḳ-ı ḳudūmi dīdemüzi rūşen eylese
Gelse o māh meclise ḳābil degül midür

dīde-nāk:

1. **dīde-nāk:**
Gazel 276
Mısra: **6**
Gözü yaşlı.
Cemālüñ muṣḥafı gelsün oḳınsun sūre-i Yāsīn
A şāhum merḥamet eyle bu demde dīde-nāk ancaḳ

dīg-i ḥikmetde:

1. **dīg-i ḥikmetde:**-*de*
Tahmis 4
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hikmet çömleği.
Dīg-i ḥikmetde pişürdi çü senüñ sevgüñi Ḥaḳ
Cebrāʾile olsa n'ola maṭbaḫunuñ hīme-keşi

dik-:

1. **dikmek:**-*mek*
Gazel 351
Mısra: **10**
Biçilmiş veya yırtılmış kumaş, deri, yara vb.ni iğneye geçirilmiş iplikle tutturmak.
Dikmem gözüm metāʿ-ı ḳalīl-i cihāna ben
Zaḫm-ı derūnı dikmek içün sūzen istemem

dikḳat iderse:

1. **dikḳat iderse:**-*er, -se*
Gazel 280
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Düşüncelerini bir nokta üzerinde toplamak, bir şeyin üzerinde îtinâ ile durmak.
Muḥāl bir ḳılınuñ midḥatinde ḥaḳḳ-ı edā
Cihān iderse niçe dikḳat es-selāmu ʿaleyk

dikḳat itse:

1. **dikḳat itse:**-*se*
Tarih 16
Mısra: **46**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dikkatle bakmak.
Yine ḳāṣırdur bu ḳaṣr-ı bī-ḳuṣūruñ vaṣfına
Her ne deñlü dikḳat itse dāʿiyān-ı ḫayr-ḫvāh

dil:

1. **dil:**
Gazel 2
Mısra: **5**
Yürek, gönül.
Dil ḥırz-ı cān iderse n'ola naḳş-ı maḳdemüñ
ARAPÇA

2. **dil:**
Gazel 14
Mısra: **9**
Yürek, gönül.

Bahār-ı ḥüsnüñe bülbül gibi
meftūn olaldan dil
Açıldı tende biñ dāġ-ı
maḥabbet nev-bahārāsā

3. **dilüñ:**-*üñ*
Gazel 14
Mısra: **4**
Yürek, gönül.
Ümmīd-i vaṣl ile ol verd-i
ḥüsnüñ bāġ-ı kūyında
Ṭurur dest-i temennāsı dilüñ
berg-i çınārāsā

4. **dil:**
Gazel 18
Mısra: **2**
Yürek, gönül.
O māha dün gice rāz-ı
derūnum eyledüm ifşā
Hele ey dil ṣaḳın bu rāza
vāḳıf olmasun aʿdā

5. **dil:**
Gazel 18
Mısra: **7**
Yürek, gönül.
Baña ʿarż itme ey dil iddiʿā-
yı rifʿat-i cāhı
Belādur rind-i bī-ḳaydān-ı
ʿışḳa miḥnet-i dünyā

6. **dilde:**-*de*
Gazel 19
Mısra: **9**
Yürek, gönül.
N'ola tā ḥaşre dek
bāḳī ḳalursa ḥasretüñ dilde
Naḥīfī de ḥicāb-ı ʿarż-ı
vuṣlat sende istiġnā

7. **dil:**
Gazel 24
Mısra: **5**
Yürek, gönül.
Niçe dīdāruña ʿarż-ı nigāh-ı
ḥasret itsün dil
Hücūm-ı şerm ü ḥayret
mānīʿ-i neẕẕāredür cānā

8. **dilüñ:**-*üñ*
Gazel 26
Mısra: **8**
Yürek, gönül.
Eyyām-ı ʿışḳ geçdi dirīġ āh ü
vāh ile
Evḳāt-ı nāzenīni dilüñ oldı
hep hevā

9. **dilde:**-*de*
Gazel 42
Mısra: **12**
Yürek, gönül.
Bu vaż̇ʿ-ı bārid-i ḫas-
ṭıynetān olduḳça meşhūdum
Cigerde sūz-ı ġayret dilde
āh-ı serd olur peydā

10. **diller:**-*ler*
Gazel 42
Mısra: **3**
Yürek, gönül.
Dem-i nā-muʿtedilen ıżṭırāb-
ālūd olur diller
Şitā faṣlında teʾsīr-i hevā-yı
berd olur peydā

11. **dil:**
Gazel 43
Mısra: **4**
Yürek, gönül.
Pāy-māl olmaġ içün
cilvegeh-i nāzuñda
Dil olur sāye-ṣıfat şevḳ ile
hem-rāh saña

12. **dil:**
Gazel 52
Mısra: **3**
Yürek, gönül.
Niçe dil şād-kām olsun bu
bezm-i miḥnet-efzāda
Şarāb-ı şevḳumuz ālūde-i
zehr-āb-ı ġamdur hep

13. **dil:**
Gazel 52
Mısra: **11**
Yürek, gönül.
Seni pā-beste-i zencīr-i
sevdā eyleyen ey dil
Ḫayāl-i pīç ü tāb-ālūd-ı zülf-
i ḫam-be-ḫamdur hep

14. **diller:**-*ler*
Gazel 53
Mısra: **1**
Yürek, gönül.
O diller kim ḥarīm-i
vuṣlatuñdan dūrlardur hep
Miṣāl-i sīne seng-i hecr ile
meksūrlardur hep

15. **dil:**
Gazel 54
Mısra: **2**
Yürek, gönül.
Ḳāmet ü ḳaddiñe şāhum
serv-i bālā teşne-leb
Ruḫlaruñ şemʿine dil
pervāneāsā teşne-leb

16. **dilde:**-*de*
Gazel 72
Mısra: **2**
Yürek, gönül.
Reh-i ʿışḳ içre baña yār-ı
ḥaḳīḳat ḳat ḳat
Severem sevdicegüm dilde
maḥabbet ḳat ḳat

17. **dilde:**-*de*
Gazel 73
Mısra: **5**
Yürek, gönül.
Dilde teʾsīr eylemiş ġam
bādesi bir mertebe
Öyle geçkindür ki eyler
dāʾimā ḫançer sükūt

18. **dil:**
Gazel 80
Mısra: **1**
Yürek, gönül.
Gel ey dil eyleme ol çeşm-i
bī-emān ile baḫs
İder mi ʿāḳıl olan tīġ-i ḫūn-
feşān ile baḫs

19. **diller:**-*ler*
Gazel 93
Mısra: **9**
Yürek, gönül.
Meh-pāreler ser-germ-i nāz
diller müheyyā-yı niyāz
İtse n'ola ifşā-yı rāz küstāḫī-
i ibrām-ı ʿıyd

20. **dil:**
Gazel 95
Mısra: **3**
Yürek, gönül.
Cevr ile maʿmūr dil olmaya
vīrān ü ḫarāb
Pādişāhum pādişehsin saña
lāzım ʿadl ü dād

21. **dil:**
Gazel 103
Mısra: **1**
Yürek, gönül.
Dil ḥasretüñle lāle-ṣıfat dāġ
u yāredür

Cismüm miṣāl-i ġonçe-i gül pāre pāredür

22. **dilüñ:**-*üñ*
Gazel 104
Mısra: **8**
Yürek, gönül.
Āhumdan olmaduñ müteʾessir ġarībdür
Ey seng-dil meger ki dilüñ seng-i ḫāredür

23. **dilde:**-*de*
Gazel 106
Mısra: **15**
Yürek, gönül.
Nihān idüp heves-i ʿışḳı dilde zühhāduñ
Bu ṣūret ile görünmek riyālarındandur

24. **dil:**
Gazel 114
Mısra: **1**
Yürek, gönül.
Dil ki bir meclisde ol meḥṭalʿat ile cemʿ olur
Bu dil-i ṣūrīde pervāne ol āfet şemʿ olur

25. **dil:**
Gazel 121
Mısra: **9**
Yürek, gönül.
Dil ḫayālüñle ġamuñ itse ʿaceb mi cüst-cū
Her kişi bu bezmgāh-ı ġamda yārānın arar

26. **dil:**
Gazel 122
Mısra: **5**
Yürek, gönül.
Şevḳ-ı cemāl-i yār ile āh eyledükçe dil
Gerdūna sūziş-i cigeri şuʿle-pāş olur

27. **dil:**
Gazel 123
Mısra: **4**
Yürek, gönül.
Açılmaz dāġ-ber-dāġ olmaduḳça ġonçe-i ḫāṭır
Güşād-ı ṭabʿ-ı ehl-i ʿışḳa ey dil nev-bahār ister

28. **dil:**
Gazel 126
Mısra: **1**
Yürek, gönül.
Teveccühüñ yine ey dil diyār-ı yāre midür
Bu deñlü sūziş ü ḥasret o gül-ʿiẕāre midür

29. **dil:**
Gazel 135
Mısra: **9**
Yürek, gönül.
Ne dil senüñ elem-i ḥasretüñle rāḥat olur
Ne fikr-i fürḳat ile çeşm-i cāna ḫ∨āb gelür

30. **dile:**-*e*
Gazel 135
Mısra: **1**
Yürek, gönül.
O ġonçeden ki dile nāme-i ʿitāb gelür
Derūna derd-i maḥabbetle ıżṭırāb gelür

31. **dil:**
Gazel 136
Mısra: **3**
Yürek, gönül.
Ey dil miṣāl-i cū bu ḳadar pūyeden ʿaceb
Ḳaṣduñ o naḫl-i ʿişve-beri cüst ü cū mıdur

32. **dil:**
Gazel 149
Mısra: **1**
Yürek, gönül.
Yaʿḳūbveş o dil ki ġamuñla ʿalīl olur
Cūy-ı sirişk-i dīdesi maḥsūd-ı Nīl olur

33. **dilden:**-*den*
Gazel 151
Mısra: **3**
Yürek, gönül.
Ẓuhūr itmekde dilden nev-be-nev endūh-ı nā-dīde
Derūn-ı sīne gūyā maḥzen-i ālām-ı devrāndur

34. **dilde:**-*de*
Gazel 158
Mısra: **11**
Yürek, gönül.
Eger böyle ḳalursa dilde derd-i ḥasretüñ cānā
Naḥīfīveş ten-i pür-dāġumı zār ü nizār eyler

35. **dilde:**-*de*
Gazel 159
Mısra: **12**
Yürek, gönül.
Mest olam bī-hūş olam keyfiyyet-i esrār ile
El çekem cām-ı hevādan dilde niyyet böyledür

36. **dilde:**-*de*
Gazel 169
Mısra: **1**
Yürek, gönül.
Tā dilde ġam-ı ʿışḳ ile dāġ-ı cigerüm var
Gülzār-ı maḥabbetde benüm verd-i terüm var

37. **dili:**-*i*
Gazel 171
Mısra: **3**
Yürek, gönül.
Ġamzesiyle biñ dili bin demde lerzān eyleyüp
Muṭrib-i nāzum yine meclisde ḫançer-bāz olur

38. **dil:**
Gazel 187
Mısra: **3**
Yürek, gönül.
El-amān-ḫ∨āh oldı dil ol şūḫ-ı kec-destārdan
Mest-i nāzum var ise ḫançer-be-dest-i ʿişvedür

39. **dilden:**-*den*
Gazel 189
Mısra: **2**
Yürek, gönül.
Göñül ol āfitāb-ı ḥüsni her dem ārzū eyler
Ḫayālin dīdeden dilden ṣafāsın cüst ü cū eyler

40. **dili:**-*i*
Gazel 191
Mısra: **4**
Yürek, gönül.
Ben ol ser-mest-i cām-ı feyż-i ʿışḳam kim ḥaḳīḳatde
Dili bezm-i mecāzī içre bī-hūş itdigüm yoḳdur

41. **dil:**
Gazel 196
Mısra: **5**
Yürek, gönül.
Loḳmān olursa daḫi dil olmaz devā-peẕīr
Derd-i derūnı sāḳī-i sīmīn ṣāḳa ṣor

42. **dil:**
Gazel 198
Mısra: **3**
Yürek, gönül.
ʿArż-ı bī-hūşī ider fikr-i leb-i laʿlüñle dil
Ṣanma ser-mest-i mey-i engūr-i tāk-i reşk olur

43. **diller:**-*ler*
Gazel 199
Mısra: **10**
Yürek, gönül.
Ḫᵛāhiş-i būs-ı ʿiẕāruñla eyā ġonçe-dehen
Bend olur zülf-i siyehkārına diller nā-çār

44. **dil:**
Gazel 202
Mısra: **5**
Yürek, gönül.
Zülfüñde n'ola dil ḫoş-ı ḫaṭṭuña dolaşsa
Sevdāyī-ṭabīʿatdür o seyr-i çemen ister

45. **dil:**
Gazel 203
Mısra: **4**
Yürek, gönül.
Mehcūr olalı Yūsuf-ı gül-pīreheninden
Yaʿḳūb-ṣıfat dil daḫi Beytü'l-ḥazen ister

46. **dil:**
Gazel 203
Mısra: **8**
Yürek, gönül.
Senden ne recāmuz var eyā devr-i zamāne
Maḳṣūdını dil Ḥażret-i Allāhdan ister

47. **dilümüzde:**-*ümüz, -de*
Gazel 205
Mısra: **13**
Yürek, gönül.
Bir ḳaṭre degül baḥr-ı maʿārif dilümüzde
Ammā yine bir ḳaṭre-i ʿummān-ı ʿulūmuz

48. **dil:**
Gazel 209
Mısra: **6**
Yürek, gönül.
Luṭf ümmīd eyler göñül sen şehden āzār istemez
Şerbet-i laʿlüñ yeter dil keşf-i esrār istemez

49. **dil:**
Gazel 209
Mısra: **8**
Yürek, gönül.
Mā-ḥaṣal mūy-ı meyānuñ ḳucmadur cānā ġaraż
Andan ince fikr ile dil ḥālin işʿār istemez

50. **dil:**
Gazel 210
Mısra: **8**
Yürek, gönül.
Olur resīde-i ṭavvāf nevāle-i āmāl
O dil ki niʿmet-i ġayre ḥased nedür bilmez

51. **dillerimüz:**-*ler, -imüz*
Gazel 214
Mısra: **13**
Yürek, gönül.
Bulsun ḥayāt dillerimüz feyż-i luṭf ile
Sen söyle ey Naḥīfī-i muʿciz-kelāmumuz

52. **dil:**
Gazel 223
Mısra: **9**
Yürek, gönül.
Dil elem çekmez fenā dünyā içün ammā ki āh
Ḥasretüñdür ey perī ser-māye-i ālāmumuz

53. **dilden:**-*den*
Gazel 225
Mısra: **7**
Yürek, gönül.
Ḫudā dūr itmesün bir laḥẓa dilden ġuṣṣa-i ʿışḳı
Ki zīrā encümengāh-ı maḥabbetdür bī-çerāġ olmaz

54. **dil:**
Gazel 226
Mısra: **1**
Yürek, gönül.
Dil giriftār-ı cefādur dām-ı ʿuzlet istemez
Ḫāk-i pāy-i yār olur dünyāda devlet istemez

55. **dil:**
Gazel 226
Mısra: **5**
Yürek, gönül.
Ḳanḳı dil kim mālik-i yār olmadı dīvānedür
Hey dirīġā ʿālem içre nūr-ı ʿizzet istemez

56. **dil:**
Gazel 231
Mısra: **7**
Yürek, gönül.
Dil girībān-ı şekībin tā-be-dāmen çāk ider
Ol nihāl-i nāza olmazsa müyesser dest-res

57. **dil:**
Gazel 233
Mısra: **1**
Yürek, gönül.
Yine bir āfet-i cān ile dil oldı meʾnūs
N'ola başdan başa çāk olsa ḳabā-yı nāmūs

58. **dilümde:**-*üm, -de*
Gazel 235
Mısra: **8**
Yürek, gönül.
Hem-nişīnüm fürḳatüñdür dīdede vaṣluñ ḫayāl
Medḥ-i ḥüsnüñdür dilümde pādişāhā her nefes

59. **dil:**
Gazel 236
Mısra: **2**
Yürek, gönül.
Olmadum ḥabl-i viṣāle gerçi şāhum dest-res
Oldı dil nūr-ı ḫayāl-i vuṣlatuñdan muḳtebes

60. **dili:**-*i*
Gazel 244
Mısra: **10**
Yürek, gönül.
Naḥīfīnüñ a sulṭānum niçe seyl olmasun yaşı
Dili yalvarmaġa her dem gözi giryāna ögrenmiş

61. **dil:**
Gazel 246
Mısra: **9**
Yürek, gönül.
Dil teşnegān-ı zehr-i ġamuñ raġbet eylemez
Bezminde her dem eylese cām-ı şarāb raḳş

62. **dil:**
Gazel 246
Mısra: **11**
Yürek, gönül.
Tīr-i müjeñle āteş-i ʿışḳuñda dil döner
Sīḫ-i belāda eyler o murġ-ı kebāb raḳş

63. **diller:**-*ler*
Gazel 246
Mısra: **3**
Yürek, gönül.
Pā-būs içün düşer niçe diller ayaġına
Meclisde eyledükçe o mest-i ḫarāb raḳş

64. **diller:**-*ler*
Gazel 246
Mısra: **7**
Yürek, gönül.
Şāyed taḥammül itmeye diller cemālüñe
İtme esīr-i ġamzeñ olam bī-niḳāb raḳş

65. **dile:**-*e*
Gazel 248
Mısra: **1**
Yürek, gönül.
Dile cārī oluben vuṣlata nev-çeşme-i feyż
Dehenüm cāhına geldi bugün ol mīve-i feyż

66. **dilde:**-*de*
Gazel 249
Mısra: **4**
Yürek, gönül.
Bü'l-ʿaceb merdüm beni bir ḥāle ḳoymaz rūzgār
Serde sevdā-yı saʿādet dilde daʿvā-yı neşāṭ

67. **dil:**
Gazel 252
Mısra: **1**
Yürek, gönül.
İder dil fikr-i zülf-i yārdan ḥaẕ
Kim itmez geşt-i sünbül-zārdan ḥaẕ

68. **dil:**
Gazel 254
Mısra: **1**
Yürek, gönül.
Naḫl-i emelden dil idüp imtināʿ
Oldı ciger ḫūn-ı ġam-ı iltimāʿ

69. **dil:**
Gazel 255
Mısra: **3**
Yürek, gönül.
Dil derūnından yanup yaḳılmadan biñ şevḳ ile
Ol mehüñ dīdārını ḥayrān olup mānend-i şemʿ

70. **dilde:**-*de*
Gazel 267
Mısra: **1**
Yürek, gönül.
Ẕevḳ yoḳ dilde ġam-ı ʿışḳ-ı dil-ārā da mı yoḳ
Ẓulmet-i bezm-i ġama bir meh-i ġarrā da mı yoḳ

71. **dilde:**-*de*
Gazel 267
Mısra: **16**
Yürek, gönül.
Miḥnet-i gerdiş-i dūn ile ġam-ālūde iken
Dilde ḳayd-ı heves-i zülf-i semen-sā da mı yoḳ

72. **dilde:**-*de*
Gazel 268
Mısra: **5**
Yürek, gönül.
Dilde lerziş-dih olur cāme-i āli o gülüñ
Olmasun tā bu ḳadar reng-i celāl olmayıcaḳ

73. **dilde:**-*de*
Gazel 268
Mısra: **14**
Yürek, gönül.
Niçe telmīḥ ideyüm laʿl-i lebüñ aḥbāba
Dilde keyfiyyet-i işrāb-ı zülāl olmayıcaḳ

74. **dil:**
Gazel 269
Mısra: **3**
Yürek, gönül.
Niçe dāmen-keş olsun dil ṣafā-yı ʿışḳ-ı dil-berden
Benüm maḥşerde daḫi ḫūb sevmekden ferāġum yoḳ

75. **dilden:**-*den*
Gazel 278
Mısra: **6**
Yürek, gönül.
Luṭfuñı itdükçe taḫayyül senüñ
Dilden olur defʿ-i ġam u hemm ü bāk

76. **dil:**
Gazel 282
Mısra: **12**
Yürek, gönül.
Ḳudsīler olur teşne-leb-i ṣoḥbet-i ḫāşı
Bir dil ki ola maẓhar-ı ünsiyyet-i naʿtüñ

77. **diller:**-*ler*
Gazel 291
Mısra: **5**
Yürek, gönül.
Niçe diller alup cemʿiyyet-i ʿuşşāḳı bozmışdur
Anuñçün hep perīşān vażʿ ider zülf-i dil-āvīzüñ

78. **dil:**
Gazel 293
Mısra: **5**
Yürek, gönül.
Dil ḫayālüñden cüdā peyġūle-i tārīkdür
Sensüz ey şemʿ-i şeb-ārā luṭfı yoḳ kāşānenüñ

79. **dil:**
Gazel 293

Mısra: **11**
Yürek, gönül.
Mest olup cām-ı lebüñle dil ider ʿarż-ı niyāz
Nāzenīnüñ sözleri maʿẕūrdur mestānenüñ

80. **dilde:**-*de*
Gazel 293
Mısra: **7**
Yürek, gönül.
Var iken dilde ġamuñ ẕevḳ u meserret gelmesün
Āşinālar bezmidür yoḳdur yeri bīgānenüñ

81. **dil:**
Gazel 296
Mısra: **3**
Yürek, gönül.
Gül gibi sen ṭururken dil niçe ġayre baḳsun
Bāġ-ı cihānda yoḳdur ey ġonçe-fem miṣālüñ

82. **dil:**
Gazel 297
Mısra: **11**
Yürek, gönül.
Dil esīr-i nigāh-ı ġamzeñdür Sīne mecrūḥ-ı tīġ-i müjgānuñ

83. **dilde:**-*de*
Gazel 300
Mısra: **2**
Yürek, gönül.
Şarāb-ı nāb içelüm ʿālem-i ṣabūḥ iderek
O şūḫa dilde ġam-ı ʿışḳumuz vuzūḥ iderek

84. **dilde:**-*de*
Gazel 304
Mısra: **6**
Yürek, gönül.
Ten-i zārumda hele olmadı imkāna şümār
Ḫāk olınca göresin dilde olan yārelerüñ

85. **dile:**-*e*
Gazel 307
Mısra: **8**
Yürek, gönül.
Ruḫsāruñı āteş-zen idüp cān-ı ḥazīne
Ol ḫāl-i siyehkārı dile dāġ-ı ġam itdüñ

86. **dile:**-*e*
Gazel 308
Mısra: **4**
Yürek, gönül.
Ferāmūş itdirür telḫ-āb-ı hecri
Dile şīrīnī-i ḳandi zülālüñ

87. **dile:**-*e*
Gazel 308
Mısra: **14**
Yürek, gönül.
Naḥīfī eylese vaṣfuñ taḫayyül
Hücūm eyler dile ceyş-i ḫayālüñ

88. **dili:**-*i*
Gazel 310
Mısra: **7**
Yürek, gönül.
Zülfüñüñ her tārına bend eylemezdüñ biñ dili
Ey büt-i siḥr-āşinā-yı ʿişve seḫḫār olmasañ

89. **dile:**-*e*
Gazel 318
Mısra: **1**
Yürek, gönül.
N'ola gelse dile sevdā-yı ebrū-yı bütān müşkil
Olur bīmāra elbet saḫtī-i meşḳ-ı kemān müşkil

90. **dil:**
Gazel 320
Mısra: **7**
Yürek, gönül.
Dil ḥazīn olma saña imsāk-i luṭfından ṣaḳın
Cevri de ol āfetüñ bir başḳa ʿālemdür göñül

91. **dil:**
Gazel 322
Mısra: **9**
Yürek, gönül.
Ey dil ḫaṭ-ı nev-ḫīz-i ruḫ-ı yāri ḫayāl it
Gel ṣaḥn-ı çemen-zāra biraz refʿ-i elem ḳıl

92. **dil:**
Gazel 362
Mısra: **6**
Yürek, gönül.
Olup ser-germ-i ṣahbā-yı maḥabbet bezm-i vuṣlatda
Hemān ey dil o mest-i nāza keşf-i rāza başlarsın

93. **dil:**
Gazel 368
Mısra: **11**
Yürek, gönül.
Yine āġāz itdüñ ey dil girye-i pey-der-peye
Ġālibā ʿazm-i reh-i yār itmege āmādesin

94. **dilde:**-*de*
Gazel 375
Mısra: **11**
Yürek, gönül.
Ölünce ṣaḳlaram cānum gibi zaḫm-ı ġamuñ dilde
Cüdā itmezse mevlā cānum ey rūḥ-ı revān tenden

95. **diller:**-*ler*
Gazel 392
Mısra: **7**
Yürek, gönül.
Reh-güẕārında niçe diller yine pā-māl olur
Raḫş-ı istiġnā ile ol şeh-süvārumdur gelen

96. **dil:**
Gazel 416
Mısra: **10**
Yürek, gönül.
Dem-ā-dem naġme-sāz-ı verd-i raʿnā-yı cemālüñdür
Olup dil gülşen-i naʿtüñde bülbül yā Resūla'llāh

97. **dilde:**-*de*
Gazel 428
Mısra: **7**
Yürek, gönül.
Eger endīşe-i naʿt-i şerīfüñ olmasa dilde
Ne mümkin idi ʿālemde ḳarārum yā Resūla'llāh

98. **dil:**
Gazel 436
Mısra: **7**
Yürek, gönül.
Dil berī oldı cihāndan görüp ol sīm-beri

Müşkil oldı hele kārı dilüñ ol dil-ber ile

99. **dilüñ:**-*üñ*
Gazel 436
Mısra: **8**
Yürek, gönül.
Dil berī oldı cihāndan görüp ol sīm-beri
Müşkil oldı hele kārı dilüñ ol dil-ber ile

100. **dil:**
Gazel 439
Mısra: **6**
Yürek, gönül.
Ḳābil-i żabṭ olmaz idi degme bir zencīr ile
Dil kemend-i ṭūrre-i yāra giriftār olmasa

101. **diller:**-*ler*
Gazel 444
Mısra: **3**
Yürek, gönül.
Ḳo diller kūşe-i dāmānuña şevḳ ile yüz sürsün
Güẕer-gāhuñda ḳurbān oldıġum böyle şitāb itme

102. **dil:**
Gazel 449
Mısra: **4**
Yürek, gönül.
Hecr-i nihāl-i ḳāmetüñ eyledi nā-tüvān beni
Nāle-keş-i firāḳdur derd ile dil çü fāḫte

103. **dil:**
Gazel 451
Mısra: **5**
Yürek, gönül.
Ser-menzil-i ümmīde olmazdı dil resīde
ʿIşḳuñ semend ṭabʿa olmasa tāziyāne

104. **dil:**
Gazel 452
Mısra: **7**
Yürek, gönül.
Pervāne-veş niyāz it ol şemʿ-i ḥüsne ey dil
Aḥvāl-i sūz-ı ʿışḳı ʿarż eyle yana yana

105. **dil:**
Gazel 463
Mısra: **6**
Yürek, gönül.
Ben şāhidem elbette ider cānını ḳurbān
Dil ʿıyd-geh-i vuṣlatuña vāṣıl olursa

106. **dil:**
Gazel 468
Mısra: **5**
Yürek, gönül.
Hemīşe dil gibi vaḳf-ı nigāh-ı nāz olayum
İdersem ol meh-i tābāna ʿarż-ı neẕẕāre

107. **dil:**
Gazel 470
Mısra: **5**
Yürek, gönül.
Ṭurma hem-demlük ider ġamzeñ ile çeşmüñe dil
Ülfet itmekde o mecnūn yine āhūlar ile

108. **dil:**
Gazel 483
Mısra: **4**
Yürek, gönül.
Yā helāk it cevr ile yā eyle iḥyā luṭf ile
Yoḫsa dil ṭāḳat getürmez luṭf-ı cevr-āmīzüñe

109. **dil:**
Gazel 484
Mısra: **4**
Yürek, gönül.
Yüz biñ ʿilāc olursa degül ḳābil-i neşāṭ
Ġamdan o dil ki ʿışḳ ile vāreste olmaya

110. **dil:**
Gazel 486
Mısra: **16**
Yürek, gönül.
Olur müstelzim-i tehẕīb-i aḫlāḳ ehl-i inṣāfa
ʿAbeş ẓann itme ey dil ṭaʿna-i aṣḥāb-ı aġrāżı

111. **dilde:**-*de*
Gazel 494
Mısra: **14**
Yürek, gönül.
Ey Naḥīfī geşt-i deşt-i miḥnet itdüm şöyle kim
Dilde tāb ü cānda ṭāḳat tende dermān ḳalmadı

112. **dilde:**-*de*
Gazel 494
Mısra: **1**
Yürek, gönül.
Bād-ı ġamla dilde dāġ-ı ʿışḳ-ı cānān ḳalmadı
Bezm-gāh-ı şevḳda bir şemʿ-i sūzān ḳalmadı

113. **dil:**
Gazel 502
Mısra: **2**
Yürek, gönül.
Eksük degül elemleri derd ü belāları
Ey dil bu ʿālemüñ çekilür mi cefāları

114. **dilden:**-*den*
Gazel 510
Mısra: **11**
Yürek, gönül.
Dilden remīde oldı ġam-ı ʿışḳ-ı yār ḥayf
Bīgāne baḫt-ı siyeh āşināmuzı

115. **dilüñ:**-*üñ*
Gazel 516
Mısra: **1**
Yürek, gönül.
ʿIşḳ iken evvel dilüñ sermāye-i cemʿiyyeti
Eyledi ḥayfā perīşān şimdi dünyā miḥneti

116. **dil:**
Gazel 519
Mısra: **4**
Yürek, gönül.
Olmayup şevḳ-ı viṣālüñle felekde dil-şād
Her zamān dil ġam-ı hicrān ile zār olsun mı

117. **dil:**
Gazel 526
Mısra: **13**
Yürek, gönül.
Yeter fāş-ı maḥabbet keşf-i rāz itme ḫamūş ey dil
Ki zīrā ehl-i ʿışḳuñ sözleri efsānedür şimdi

118. **dil:**
Gazel 526
Mısra: **6**
Yürek, gönül.
Ezel bir ʿandelīb-i naġme-senc-i feyż idi ammā
Belā bezminde dil şemʿ-i ġama pervānedür şimdi

119. **dilüñ:**-*üñ*
Kaside 1
Mısra: **43**
Yürek, gönül.
Ḥüsn-i istiʿdād ile nerm it dilüñ esreb gibi
Bī-taʿab eyle ḳabūl-i feyż-i ʿışḳ-ı müstetāb

120. **dil:**
Kaside 3
Mısra: **1**
Yürek, gönül.
Bedenüñden daḫi dūr olmadan ey dil cānuñ
İştiġāl eyleyegör ṭāʿatine mevlānuñ

121. **dil:**
Kaside 8
Mısra: **124**
Yürek, gönül.
Aġlayup ṣubḥ u mesā derd ile çeşm-i pür-ḫūn
İñlesün ney gibi dil sīne dögünsün def-vār

122. **dil:**
Kaside 8
Mısra: **147**
Yürek, gönül.
Dil peşīmān-i ʿışyān ile āh itdükçe
Dökilür dīdelerüme şerer-i āteş-bār

123. **dil:**
Kaside 8
Mısra: **199**
Yürek, gönül.
Ḳand-i evṣāfını bir dil ki tanaġġum eyler
Fikr ü ẕikrüñ ide kām-ı dilini şīrīn kār

124. **dil:**
Kaside 8
Mısra: **239**
Yürek, gönül.
Mübtedī olsa da dil himmet-i luṭfuñla yine
Ola müstaḫdem-i evṣāf-ı şerīfüñ her-bār

125. **dili:**-*i*
Kaside 8
Mısra: **143**
Yürek, gönül.
Ḳomadı kūşe-i rāḥatda dili bir laḥẓa
Dāʾim āsīb-i cihān itdi beni töhmet-vār

126. **dilde:**-*de*
Kaside 9
Mısra: **38**
Yürek, gönül.
İktibās-ı lemʿa-i nūr-ı saʿādet eyleyüp
Dilde her bir dāġı bir şemʿ-i fürūzān eylesem

127. **dillerde:**-*ler, -de*
Kaside 23
Mısra: **58**
Yürek, gönül.
Oḳunsun naʿt-i ẕāt-ı pāki meclis ġarḳ-ı nūr olsun
Nüzūl-i raḥmet itsün dillerde şevḳ u ṣafā gelsün

128. **dil:**
Kaside 24
Mısra: **63**
Yürek, gönül.
Bahār eyyāmı geldi ʿazm-i gülzār itmek ister dil
Bu demlerde baña Beytü'l-ḥazendür künc-i ġam-ḫāne

129. **dili:**-*i*
Kaside 25
Mısra: **8**
Yürek, gönül.
Līk bezm-i cihānda miḥnet ile
Dili ser-mest-i infiʿāl itdüm

130. **dil:**
Kaside 26
Mısra: **1**
Yürek, gönül.
Gel ey dil eyleme bīhūde āh ü vāveylā
Virür murādını ol Ḥayy ü Ḳādir ü Dānā

131. **dilde:**-*de*
Kaside 26
Mısra: **108**
Yürek, gönül.
Elümde levḥ ü ḳalem ḫāṭırumda ḫūn u elem
Cigerde sūziş-i ġam dilde ġuṣṣa gözde bükā

132. **dilde:**-*de*
Kaside 26
Mısra: **113**
Yürek, gönül.
Ṣafā-yı ḫāṭır olur mı o dilde kim şeb ü rūz
Teʿākub eyleye ekdār u şiddet ü beʾsā

133. **dilde:**-*de*
Kaside 26
Mısra: **131**
Yürek, gönül.
Ne ḫāṭırumda ferāġat ne dilde āsāyiş
Ne ṭāliʿumda mürüvvet ne kevkebümde vefā

134. **dil:**
Kaside 27
Mısra: **67**
Yürek, gönül.
N'ola dil vaṣfuñı eylerse bu ḳadar elṭāfa
Tuḥfe ʿarż itdi Süleymāna niçe şerm ile mūr

135. **dilde:**-*de*
Kaside 27
Mısra: **83**
Yürek, gönül.
Gözde nem dilde elem sīnede dāġ-ı ekdār
Ḳalmadı bende muḥaṣṣal eṣer-i ẕevḳ u sürūr

136. **dil:**
Kaside 28
Mısra: **19**
Yürek, gönül.
Dil āteş gerd-i ġam ḫāküm hevā āhum yaşum zehr-āb
ʿAnāṣır var ise dünyāda terkīb-i ʿaẕābumdur

137. **dil:**
Kıt'a 15
Mısra: **3**
Yürek, gönül.
Ey dil ḫayāl idüp ḳadem-i ʿarş-maḳdemin
Naʿlīn-i pāk-i Aḥmed-i Muḫtāra sür yüzüñ

138. **dil:**
Matla 91
Mısra: **1**
Yürek, gönül.
Dil peyām-ı maḳdem-i yār ile oldı bī-ḳarār
Bād-ı şevḳ ile fürūzān oldı nār-ı intiẓār

139. **dili:**-*i*
Matla 102
Mısra: **1**
Yürek, gönül.
Bend-i zülfinde dili itmez idi der-zencīr
O cefā-pīşe eger olmasa bizden dil-gīr

140. **dil:**
Matla 106
Mısra: **1**
Yürek, gönül.
Dil miyānuñ görüp uydı saña ey lāle-ʿiẓār
Bī-tekellüf yedilür bir ḳıl ile ʿāşıḳ-ı zār

141. **dil:**
Matla 146
Mısra: **1**
Yürek, gönül.
Nālesin gūş itme ey dil bülbül-i ferzānenüñ
Ol daḫi yanında bir nā-puḫtedür pervānenüñ

142. **dile:**-*e*
Matla 153
Mısra: **1**
Yürek, gönül.
Dile maḥż-ı şifā oldı dem-i teşrīfi cānānuñ
Hele cānı yerine geldi ol bīmār-ı hicrānuñ

143. **dil:**
Matla 165
Mısra: **1**
Yürek, gönül.
Didüm ol yāre saña bir ʿabd-i kemterdür bu dil
Didi yüz biñ nāz ile ol şāh-ı ḥüsnüm kim degül

144. **diliyle:**-*iyle*
Matla 169
Mısra: **2**
Yürek, gönül.
O māha dil vireli oldı kār-ı dil mātem
Diliyle uġrar imiş derd ü miḥnete ādem

145. **dil:**
Matla 260
Mısra: **2**
Yürek, gönül.
Māʾil olur gördigi dem dil-beri
Olmadı bu daġdaġadan dil berī

146. **dil:**
Muaşşer 1
Mısra: **1**
Yürek, gönül.
Görmeyelden rūy dil ol dil-ber-i nā-yābdan
Ḳāldum ol bī-raḥme ḥāl-i zārumı işrābdan

147. **dili:**-*i*
Murabba 4
Mısra: **11**
Yürek, gönül.
Ḳoma döndür dili rāh-ı ḫaṭādan
ʿİnāyet ḳıl hidāyet ḳıl ilāhā

148. **dile:**-*e*
Murabba 5
Mısra: **41**
Yürek, gönül.
Ẕikri ṣafādur dile Bendeyem iḫlāṣ ile

149. **dil:**
Murabba 6
Mısra: **77**
Yürek, gönül.
Ẕikrüñle dil bulsun şeref Dürr ile ṭolsun ol ṣadef

150. **dil:**
Murabba 6
Mısra: **103**
Yürek, gönül.
Dil luṭfuñ eyler cüstücū Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

151. **dil:**
Murabba 12
Mısra: **11**
Yürek, gönül.
Dil giriftār-ı dām-ı ḥayretdür Cān fedā saña yā Resūla'llāh

152. **dil:**
Murabba 12
Mısra: **13**
Yürek, gönül.
Dil maḥabbetle tābnāk olsun Sīne ʿışḳuñla çāk çāk olsun

153. **dilden:**-*den*
Rübai 26
Mısra: **2**
Yürek, gönül.
Ey maḥrem-i bī-müşterek-i ḳurb-ı Ḫudā
Dilden eşerüñ itmesün Allāh cüdā

154. **dilde:**-*de*
Rübai 70
Mısra: **1**
Yürek, gönül.
Dilde şerer-i nār-ı nedāmet yā Rab
Cānda eşer-i sūz-ı melāmet yā Rab

155. **dilde:**-*de*
Rübai 118
Mısra: **1**
Yürek, gönül.
Bir dilde ki ʿışḳuñla ola feyż-i fütūḥ
Reşk eyler anuñ pertevine ṣafvet-i Nūḥ

156. **dilümi:**-*üm, -i*
Rübai 124
Mısra: **2**
Yürek, gönül.
Yā Rab idüp efʿālümi āyīne-i rūḥ
Eyle dilümi münbasiṭ-i feyż-i fütūḥ

157. **dili:**-*i*
Rübai 130
Mısra: **1**
Yürek, gönül.

İtdüm dili endaḫte-i ṣad berzaḫ
Geçdüm reh-i maḳṣūdumı fersaḫ fersaḫ

158. **dil:**
Rübai 134
Mısra: **1**
Yürek, gönül.
Bir dil ki ola vāḳıf-ı sırr-ı tevḥīd
Bī-şübhe ider kesb-i ḥayāt-ı cāvīd

159. **dile:**-*e*
Rübai 139
Mısra: **4**
Yürek, gönül.
Ṭūṭī gibi olduḳça terennüm-pīrā
Her naġmesi eyler dile bir feyż-i cedīd

160. **dil:**
Rübai 168
Mısra: **2**
Yürek, gönül.
Cān şerm ile ḫvāhende-i ġufrānuñdur
Dil derd ile cūyende-i dermānuñdur

161. **dile:**-*e*
Rübai 178
Mısra: **2**
Yürek, gönül.
Cān şemʿine kim naġme-i tevḥīd gelür
Ṣıdḳ ile dile neşve-i cāvīd gelür

162. **dil:**
Rübai 189
Mısra: **1**
Yürek, gönül.
Dil nāle-keş-i ʿārıż-ı gül-pūşuñdur
Biñ şevḳ ile cān bülbül-i pür-cūşuñdur

163. **dillerde:**-*ler, -de*
Rübai 210
Mısra: **3**
Yürek, gönül.
Dillerde ider cilve ṣafā-yı ḥüsni
Ṣafvetle olur sīnesi āyīne-i rāz

164. **dilde:**-*de*
Rübai 245
Mısra: **1**
Yürek, gönül.
Her laḥẓa budur dilde recā-yı melḥūẕ
Kim eyleyesin luṭf u keremle maḥẓūẕ

165. **dil:**
Rübai 246
Mısra: **2**
Yürek, gönül.
Tā nūr-ı yaḳīn oldı derūna lāmiʿ
Bir vech ile dil ẕikrüñe olmaz ḳāniʿ

166. **dil:**
Rübai 249
Mısra: **2**
Yürek, gönül.
Ey bülbül-i muʿciz-nefes-i bāġ-ı belāġ
Şevḳ-ı gül-i rūyuñla dil olsun pür-dāġ

167. **dilleredür:**-*ler, -e*
Rübai 286
Mısra: **2**
Yürek, gönül.
Mücrimler içündür kerem ü ġufrānuñ
Derd ehli olan dilleredür dermanuñ

168. **dil:**
Rübai 288
Mısra: **2**
Yürek, gönül.
Cān ʿāṣıḳ-ı ḫayrānı Ḥabību'llāhuñ
Dil bende-i fermānı Ḥabību'llāhuñ

169. **dil:**
Rübai 290
Mısra: **2**
Yürek, gönül.
Vaṣṣāfı olup şām ü seḥer ol māhuñ
Dil bendesidür ol şeh-i ʿālī-cāhuñ

170. **dil:**
Rübai 307
Mısra: **3**
Yürek, gönül.
Dil muntaẓır-ı vaʿde-i teşrīfüñdür
Gel gel benüm ey serv-i ḫırāmānum gel

171. **dil:**
Rübai 340
Mısra: **1**
Yürek, gönül.
Ey dil niçe bir āh ü fiġān eyleyelüm
Aġyāra niçün rāzı ʿayān eyleyelüm

172. **dil:**
Rübai 361
Mısra: **1**
Yürek, gönül.
Dil derd ile bī-tāb ü tüvān sulṭānum
Ḳurbān yoluña şevḳ ile cān sulṭānum

173. **dil:**
Rübai 391
Mısra: **1**
Yürek, gönül.
Bir dil ki ola ẕikr-i Ḫudāvende her dem
Bī-şübhe olur maẓhar-ı ism-i aʿẓam

174. **dilleri:**-*ler, -i*
Rübai 406
Mısra: **3**
Yürek, gönül.
Hem-çün meh-i nev nāḳış olan dilleri hep
Ḫūrşīd gibi kāmil iden sensin sen

175. **dil:**
Rübai 429
Mısra: **2**
Yürek, gönül.
Lāyıḳ mı bu cān ḥasret ile zār olsun
Dil tāb-ı teb-i hecr ile bīmār olsun

176. **dili:**-*i*
Rübai 452
Mısra: **2**
Yürek, gönül.
Yā Rab beni ālāyiş idüp zār ü ḥazīn

İtmekde mükedder dili naḳş-ı telvīn

177. **dil:**
Rübai 456
Mısra: **2**
Yürek, gönül.
Ḳan aḳsa revā dīde-i giryān üzre
Kim olmadı dil mūcib-i fermāñ üzre

178. **dil:**
Rübai 469
Mısra: **4**
Yürek, gönül.
Elbette bulur ṣāḥil-i maḳṣūda vüṣūl
Bir dil ki ider baḥr-ı niyāz içre ṣināh

179. **dili:**-*i*
Rübai 488
Mısra: **2**
Yürek, gönül.
Dil-beste olup ṣīve-i ehl-i cāha
İtme dili efkende ġam-ı cān-kāha

180. **dilde:**-*de*
Rübai 489
Mısra: **4**
Yürek, gönül.
Esbāb-ı ġam u melāl tūde tūde
Ammā ki metāʿ-ı ṣevḳ nādir dilde

181. **dilde:**-*de*
Rübai 489
Mısra: **2**
Yürek, gönül.
Bu ʿışḳ ki māye-i ṣafādur dilde
Bī-ʿışḳ olamaz ṣafā-yı ḫāṭır dilde

182. **dilde:**-*de*
Rübai 489
Mısra: **1**
Yürek, gönül.
Bu ʿışḳ ki māye-i ṣafādur dilde
Bī-ʿışḳ olamaz ṣafā-yı ḫāṭır dilde

183. **dil:**
Rübai 496
Mısra: **1**
Yürek, gönül.
Dil dīde-i ʿibret ile itdükde nigāh
Ebnā-yı zamāndan baña geldi ikrāh

184. **dil:**
Rübai 498
Mısra: **2**
Yürek, gönül.
Ġurbetde ḳalup bī-kes ü tenhā ṣöyle
Dil ḥüzn ile geh ṣöyle vü gāhī böyle

185. **dil:**
Rübai 510
Mısra: **1**
Yürek, gönül.
Dil ḫādim olup naʿt-i Resūla'llāha
Daʿvā-yı ʿubūdiyyet ider ol ṣāha

186. **dile:**-*e*
Rübai 532
Mısra: **1**
Yürek, gönül.
Biñ ʿuḳde virürse dile gerdūn gāhī
Münḥall-i melāl itme dil-i āgāhı

187. **dil:**
Rübai 537
Mısra: **1**
Yürek, gönül.
Dil ḫançer-i hicrān ile çāk olsun mı
Bu miḥnet-i cān-sūz ile ḫāk olsun mı

188. **dil:**
Rübai 541
Mısra: **1**
Yürek, gönül.
Ey dil ne müfīd ola bu mā-lā-yaʿnī
Tezyīn-i maḳālāt-ı mecāzī yaʿnī

189. **dile:**-*e*
Rübai 542
Mısra: **2**
Yürek, gönül.
Tā olmaya ḫāṣāk-i sivādan ʿārī
Olmaz dile enhār-ı ḥaḳīḳat cārī

190. **dil:**
Rübai 552
Mısra: **4**
Yürek, gönül.
ʿAhd-i ezelīde ḳıldı ṣıdḳ ile edā
Dil remz-i Muḥammed-i Resūlu'llāh

191. **dilde:**-*de*
Tahmis 3
Mısra: **2**
Yürek, gönül.
Ḥasret-i dergāh-ı faḫr-ı ʿālem ile dem-be-dem
Dilde dāġ-ı iştiyāḳ u dīde-i giryānda nem

192. **dil:**
Tahmis 5
Mısra: **27**
Yürek, gönül.
Dil nuṭḳuña ḥasret-keş cān vaṣluña ḫāṭır-ḫ∨āh
İtmekde Naḥīfīveş ḥasretle dem-ā-dem āh

193. **dil:**
Tahmis 7
Mısra: **10**
Yürek, gönül.
Ṣaḳınsun seng-diller pertev-i nūr-ı cemālüñden
Ki zūr-ı tāb-ı ḥüsne dil degül ṭaġlarda tāb olmaz

194. **dile:**-*e*
Tahmis 7
Mısra: **3**
Yürek, gönül.
Dile düşnām-ı telḫüñ vāye-baḫş-ı ıżṭırāb olmaz
ʿİtāb-ı laʿl-i nābuñ göñül pür-pīç ü tāb olmaz

195. **diller:**-*ler*
Tahmis 7
Mısra: **13**
Yürek, gönül.
N'ola teslīm-i cān itmekde diller bī-ḳarār olsa
ʿAceb mi küştegān-ı kūy-ı dil-ber bī-ṣümār olsa

196. **dilleri:**-*ler, -i*
Tarih 2
Mısra: **4**
Yürek, gönül.
Eyleyüp bād-ı ṣabā her cānibe ʿarż-ı şitāb
Merḥabā-sāz-ı beşāret eyler idi dilleri

197. **dil:**
Tarih 28
Mısra: **19**
Yürek, gönül.
Şimdi yoḳdur mużṭarib bir dil muḥarref bir mizāc
Ḥüsn-i tedbīri cihāndan eyledi refʿ-i ʿilel

dil germiyyetüñ:

1. **dil germiyyetüñ:**-*üñ*
Gazel 195
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönlü sıcak II mecazen birisine tutkun olmak.
Bir zamān yārüñle ser-germ-i niyāz idüñ hele
Şimdi ey bī-çāre dil germiyyetüñ kimlerledür

dil mirʾātı:

1. **dil mirʾātı:**
Gazel 253
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül aynası.
Ḳatı bīgānelük itme cefālar eyle sulṭānum
Bu dil mirʾātı ġāyetde ider jeng ü cilādan ḥaẕ

dil ü cān:

1. **dil ü cān:**
Gazel 47
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül ve can.
Sen o maḥbūb-ı ezelsin kim senüñ ʿuşşāḳuña
Cümle ʿālem biñ dil ü cān ile olmaḳda raḳīb

2. **dil ü cān:**
Gazel 64
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül ve can.
Dil ü cān ḳullıġuña ey şeh-i ferḫunde-ṣıfāt
Her nefes itmededür ṣıdḳ ile tecdīd-i berāt

3. **dil ü cān:**
Gazel 79
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül ve can.
Derd ü miḥnetle olurdı dil ü cān güm-şüde-tāb
Olmasa ʿışḳuñ eger şevḳ-ı cenāna bāʿiş

4. **dil ü cān:**
Gazel 97
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül ve can.
Hele yüz virmedüñ aġyāra begüm
Dil ü cān eylediler saña pesend

5. **dil ü cān:**
Gazel 150
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül ve can.
Dil ü cān ol ḳadar ol āfitāb-ı ḥüsne ḫayrāndur
Gören çeşm-i nizārum ẓann ider taṣvīr-i bī-cāndur

6. **dil ü cān:**
Gazel 202
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül ve can.
Sen ḳanda iseñ mesken odur ʿāşıḳ-ı zāra
Sensiz dil ü cān ṣanma ki ẕevḳ-ı vaṭan ister

7. **dil ü cān:**
Gazel 244
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül ve can.
ʿAdū-yı żāġa minnet yoḳ var iken bülbül-i ḫoş-gū
Dil ü cān itmege her dem recā sulṭāna ögrenmiş

8. **dil ü cān:**
Gazel 301
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül ve can.
Dil ü cān çoḳ mı reh-i vuṣlata iḥsān eyleñ
Siz de bir kerre o şūḫı o cefā-kārı görüñ

9. **dil ü cān:**
Gazel 302
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül ve can.
Dil ü cān iştiyāḳ-ı ṣoḥbetüñle zār ü giryāndur
Efendüm gel nedür tā böyle benden iḫtirāz itmek

10. **dil ü cān:**
Gazel 390
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül ve can.
Beni bir mertebe ʿışḳuñ ile nālān it kim
Dil ü cān itmeyeler bir daḫi daʿvā-yı vaṭan

11. **dil ü cān:**
Gazel 391
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Can ve gönül.
Dil ü cān dāmenüñde küştegān-ı şādumānīdür
N'ola cān virsem āġūşuñda cānā ḥasretüm sensin

12. **dil ü cān:**
Gazel 407
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Gönül ve can.
Dil ü cān dem-be-dem ḫ∨āhiş-ger-i feyż-i hidāyetdür
Olup ser-geşte-i deşt-i melāmet yā Resūla'llāh

13. **dil ü cān:**
Gazel 408
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül ve can.
Derūn-ı sīne pür-tāb-ı melāmet yā Resūla'llāh
Dil ü cān teşne-i āb-ı ʿināyet yā Resūla'llāh

14. **dil ü cān:**
Gazel 412
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül ve can.
Beni şāyān-ı ʿıyd-ı vuṣlat eyle kendi luṭfuñla
Dil ü cān rāh-ı ʿışḳuñda fedādur yā Resūla'llāh

15. **dil ü cān:**
Gazel 430
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül ve can.
Ḫayāl-i ravża-i pāküñle her dem kesb-i feyż eyler
Dil ü cān ʿandelīb-i gülşenüñdür yā Resūla'llāh

16. **dil ü cān:**
Kaside 5
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül ve can.
Ḳıble-gāh-ı Mescid-i Aḳṣāya vāṣıl oldılar
Saña anlar kim dil ü cān ile itdi iḳtidā

17. **dil ü cān:**
Kaside 8
Mısra: **261**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül ve can.
Dil ü cān aġlayaraḳ pāyuña düşdükçe ola
Münteşir ḫāk-i rehüñden niçe dürr-i hemvār

18. **dil ü cān:**
Kaside 28
Mısra: **59**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül ve can.
Dil ü cān ārzū-yı būs-ı dāmānuñ ider her dem
Ḥużūra varmaġa mānīʿ olan ancaḳ ḥicābumdur

19. **dil ü cān:**
Rübai 88
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül ve can.
Yā Rab olup āşinā-yı bezm-i vaḥdet
İtsün dil ü cān hemīşe ʿazm-i vaḥdet

20. **dil ü cān:**
Rübai 231
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül ve can.
Ben olmadayum bādiye-gerdān-ı heves
İñler dil ü cān derd ile mānend-i ceres

21. **dil ü cān:**
Rübai 372
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Can ve gönül.
Sen her ne ki lāyıḳ göresin ben ḫāke
Yā Rab dil ü cān ile benüm maḳbūlum

22. **dil ü cān:**
Rübai 374
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül ve can.
Sensin dil ü cān ile benüm maḳṣūdum
Rabbüm kerem ü raḥmeti çoḳ maʿbūdum

23. **dil ü cān:**
Rübai 487
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül ve can.
Maʿmūre-i dil olsa n'ola vīrāne
Düşdi dil ü cān memleket-i Ḫrāna

24. **dil ü cān:**
Rübai 516
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül ve can.
Dirler dil ü cān ile bu ḳavl-i pāki
Lā-ḥavle velā-ḳuvvete illā bi'llāh

25. **dil ü cān:**
Tahmis 1
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül ve can.
N'ola biñ şevḳ ile ser-geştesi olsa dil ü cān
Oldı tā rūz-ı ezel ʿışḳı derūnumda ʿayān

26. **dil ü cān:**
Tahmis 4
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül ve can.
Kimi şeydā kimi maġlūb-ı hevādur dir ise
Baña besdür dil ü cān ḳulluġuñı müşʿir ise

dil ü cāna:

1. **dil ü cāna:**-*a*
Kaside 12
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül ve can.
Biñ ḥamd iderem Ḥaḳḳa ki ey şehr-i mübārek

Ser-māye-i şevḳ oldı
ḳudūmuñ dil ü cāna

2. **dil ü cāna:**-*a*
Kaside 16
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül ve can.
Eyle pūşīde dil ü cāna libās-ı faḫrı
Mevsim-i ʿıyd-i meserret dem-i ḫurremdür bu

3. **dil ü cāna:**-*a*
Kaside 27
Mısra: **96**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül ve can.
Yoġ iken ẕerrece nuṭḳ itmege ṭāḳat bende
Neşve-i medḥüñ ile geldi dil ü cāna ḥubūr

4. **dil ü cāna:**-*a*
Rübai 110
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül ve can.
Ey ẕātı olan ins ile cāna mebʿūṣ
Olsa n'ola ʿışḳuñ dil ü cāna mebʿūṣ

5. **dil ü cāna:**-*a*
Rübai 244
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül ve can.
Ol dem ki olup feyż-i Ḫudādan maḥẓūẓ
ʿIşḳ oldı dil ü cāna recā-yı melḥūẓ

dil ü cānı:

1. **dil ü cānı:**-*ı*
Gazel 98
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül ve can.
Bu Naḥīfī dil ü cānı saña ḳurbān ide gel
Dilerem anı ḳabūl eyleye Mevlā-yı Mecīd

2. **dil ü cānı:**-*ı*
Gazel 347
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül ve can.
Niçe bir āteş-i ṣabra dil ü cānı yaḳaram
Şerer-efşānluḳ idüp kevn ü mekānı yaḳaram

dil ü cānum:

1. **dil ü cānum:**-*um*
Gazel 9
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül ve can.
Bir nigāh-ı şefḳat eyle rūz-ı maḥşerde baña
Yā Resūla'llāh fedā olsun dil ü cānum saña

2. **dil ü cānum:**-*um*
Gazel 56
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül ve can.
Açuben genc-i viṣālüñ baña it vaṣlı ʿaṭā
Saña ḳuldur dil ü cānum bile şāhā ne ʿaceb

3. **dil ü cānum:**-*um*
Gazel 56
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül ve can.
Dil ü cānum saña āh itmeye mi ḥasret ile
Beni fürḳatde ḳoduñ ḳāmeti bālā ne ʿaceb

4. **dil ü cānum:**-*um*
Matla 170
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül ve can.
Yoluñda ḫāk ile yeksān iken dil ü cānum
Baña bu deñlü cefāya sebeb ne sulṭānum

5. **dil ü cānum:**-*um*
Rübai 460
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül ve can.
Ṭāʿatde olup ḳayd-ı hevāya beste
ʿİṣyān ile oldı dil ü cānum ḫaste

dil ü cānumı:

1. **dil ü cānumı:**-*um, -ı*
Rübai 494
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül ve can.
ʿIşḳuñla dil ü cānumı nālān eyle
Ol leẕẕeti meʾnūs-ı dil ü cān eyle

dil ü dīnüm:

1. **dil ü dīnüm:**-*üm*
Matla 196
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dil ve din.
Dil ü dīnüm ile ʿadūdan emīn
Meded eyle yā erḥame'r-rāḥimīn

dil vireli:

1. **dil vireli:**-*eli*
Matla 169
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gönül vermek.
O māha dil vireli oldı kār-ı dil mātem
Diliyle uġrar imiş derd ü miḥnete ādem

dilā:

1. **dilā:**
Gazel 125
Mısra: **6**

"Ey gönül!" anlamında şairin gönlüne hitabı.
O Leylī-ṭalʿatuñ ʿışḳıyla var
hem-ḥāl-i Ḳays ol kim
Dilā şarṭ-ı maḥabbet ʿaḳl ile
bīgāne olmaḳdur

2. **dilā:**
Gazel 182
Mısra: **9**
"Ey gönül!" anlamında şairin gönlüne hitabı.
Dilā āyīneye baḳma degül
maḳṣūdı cānānuñ
Kemāl-i ḥüsnini ancaḳ
anuñla imtiḥān eyler

3. **dilā:**
Gazel 325
Mısra: **6**
"Ey gönül!" anlamında şairin gönlüne hitabı.
Şerḥalar çek ten-i mecrūḥuña
tīġ-ı ġam ile
Nār-ı ʿışḳ ile dilā lāle-ṣıfat
pür-dāġ ol

4. **dilā:**
Gazel 404
Mısra: **8**
"Ey gönül!" anlamında şairin gönlüne hitabı.
Ḥażret-i Ḥaḳḳa tażarruʿ
eyleyüp eyle niyāz
Āh ü zār itme dilā sen rūz u
şeb ġavġāyı ḳo

5. **dilā:**
Kaside 28
Mısra: **36**
"Ey gönül!" anlamında şairin gönlüne hitabı.
Yegāne naʿra-i dil-sūzı eyler
çarḫ-ı lerzende
Dilā ẓann itme kim ol nāle-i
tār-ı rebābumdur

6. **dilā:**
Matla 26
Mısra: **2**
"Ey gönül!" anlamında şairin gönlüne hitabı.
Bir laḥẓa gelmedi saña bu
zīb-i ḫoş-nümā
Eyyām-ı ʿömr böyle geçer aç
gözüñ dilā

dil-ārā:

1. **dil-ārā:**
Tarih 30
Mısra: **30**
Gönlü süsleyen.
Naḥīfī oldı bu germābenüñ
itmāmına tārīḫ
Dil-ārā ṣıḥḥat-efzā bī-bedel
ḥamām-ı Sulṭān

dil-āver:

1. **dil-āver:**
Gazel 131
Mısra: **2**
Yürekli, cesur, yiğit.
Derūn-ı dil-āzürde-i dūrī-i
der
Dil-i zāra dārū-res ol ey dil-
āver

dil-bend-i ḳayd-ı iştirāk-i reşk olur:

1. **dil-bend-i ḳayd-ı iştirāk-i reşk olur:**-*ur*
Gazel 198
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kıskançlığın ortağına bağlı olmak II mecazen kıskançlar zümresine girmek.
Ey Naḥīfī çoḳ Mesīḥā-dem
bu şiʿr-i tāzeye
Şevḳ ile dil-bend-i ḳayd-ı
iştirāk-i reşk olur

dil-ber:

1. **dil-ber:**
Gazel 73
Mısra: **4**
Güzel (gönlü kendine çeken) ‖ sevgili.
Bü'l-ʿaceb gönlüm kemān
itdi ki ol ebrū-kemān
Yā ʿaceb incindi mi bilmez
niçün dil-ber sükūt

2. **dil-berde:**-*de*
Gazel 107
Mısra: **11**
Güzel (gönlü kendine çeken) ‖ sevgili.
Meyān-ı ʿāşıḳ u dil-berde
ḥüsni yoḳ aṣlā
Raḳīb-i bed-menişüñ vażʿı
ḥāṣılı beddür

3. **dil-ber:**
Gazel 139
Mısra: **4**
Güzel (gönlü kendine çeken) ‖ sevgili.
Ey naẓar-peymā-yı ʿibret
zümre-i mevtāya baḳ
Ḳıl temāşā gör niçe ʿāşıḳ
niçe dil-ber yatur

4. **dil-ber:**
Gazel 180
Mısra: **3**
Güzel (gönlü kendine çeken) ‖ sevgili.
İder pūşīde kāküllerle dil-ber
ḫāl-i dil-cūsın
Baña baḫt-ı siyāhum böyle
biñ dāġ-ı derūn eyler

5. **dil-ber:**
Gazel 192
Mısra: **5**
Güzel (gönlü kendine çeken) ‖ sevgili.
Dürūġ-ı nāz ile dil-ber bizi
āşüfte-ḥāl eyler
Peyām-ı vuṣlatından ey
göñül şāfī ḫaber yoḳdur

6. **dil-bere:**-*e*
Gazel 226
Mısra: **9**
Güzel (gönlü kendine çeken) ‖ sevgili.
Sīnesi ṣāf ü mücellā dil-bere
ḳurbān olur
Kim dimiş āyā Naḥīfī cāh-ı
vuṣlat istemez

7. **dil-ber:**
Gazel 436
Mısra: **8**
Güzel (gönlü kendine çeken) ‖ sevgili.
Dil berī oldı cihāndan görüp
ol sīm-beri
Müşkil oldı hele kārı dilüñ ol
dil-ber ile

8. **dil-ber:**
Gazel 499
Mısra: **3**

Güzel (gönlü kendine çeken) ‖ sevgili.
Dil-i ḥazīni ḳudūmıyla dil-ber eyledi şād
Hezār müjde o Mecnūna geldi Leylāsı

9. **dil-ber:**
Matla 111
Mısra: **1**
Güzel (gönlü kendine çeken) ‖ sevgili.
Marīż-i ʿışḳına ʿarż-ı firāş ider dil-ber
Ṭabīb olan kişi hīç ḫasteye döşek mi şorar

10. **dil-ber:**
Matla 183
Mısra: **1**
Güzel (gönlü kendine çeken) ‖ sevgili.
Her ḫaṭvede bir serv-ḳad dil-ber temāşā eyledüm
İl bir donanmā eyledi ben biñ donanmā eyledüm

11. **dil-beri:**-*i*
Matla 260
Mısra: **1**
Güzel (gönlü kendine çeken) ‖ sevgili.
Māʾil olur gördigi dem dil-beri
Olmadı bu daġdaġadan dil berī

12. **dil-ber:**
Murabba 5
Mısra: **25**
Güzel (gönlü kendine çeken) ‖ sevgili.
Olmasa dil-ber ʿayān
ʿAynüme gelmez cihān

dil-berā:

1. **dil-berā:**
Gazel 95
Mısra: **9**
Ey dilber II ey gönlü kendine çeken sevgili.
Bu Naḥīfī bir ġarībüñdür senüñ ey dil-berā
Sāye-i vaṣluñda ḫoş geçsün ilā-yevmi't-tenād

2. **dil-berā:**
Gazel 99
Mısra: **1**
Ey dilber II ey gönlü kendine çeken sevgili.
Dil-berā ol leblerüñ ḥulvi bu ḥalvādan leẕīẕ
Ruḫlaruñ gül-gūnesi ol verd-i raʿnādan leẕīẕ

3. **dil-berā:**
Gazel 250
Mısra: **9**
Ey dilber II ey gönlü kendine çeken sevgili.
Bu Naḥīfī ʿārıżıña ke'l-ʿadem dir dil-berā
Ġam degüldür ʿārıż olsa ṣafḥa-i ruḫsāra ḫaṭ

4. **dil-berā:**
Gazel 259
Mısra: **5**
Ey dilber II ey gönlü kendine çeken sevgili.
Dil-berā ebrūy u müjgānuñ senüñ tīr ü kemān
Leblerüñ mānend-i sükker zīver-i çeşmüñ çerāġ

5. **dil-berā:**
Matla 27
Mısra: **1**
Ey dilber II ey gönlü kendine çeken sevgili.
Teʾsīr-i tāb-ı şemʿ-i cemālüñle dil-berā
Aldı gibi fetīli ḳanādil-i ḫoş-nümā

6. **dil-berā:**
Matla 28
Mısra: **2**
Ey dilber II ey gönlü kendine çeken sevgili.
Ḥüsnüñ görünce ʿışḳ ile meyl eyledüm saña
Lāyıḳ mı sevmemek seni sen söyle dil-berā

dil-ber-i ʿālī-cenāb:

1. **dil-ber-i ʿālī-cenāb:**
Gazel 444
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Iyilik sahibi, ahlâkı yüce olan muhsin güzel ‖ kadir ve kıymeti yüksek Sevgili.
Cefā ḳaṣdın idüp aġyār ile ülfetler eylersin
Baña bu cevri gel ey dil-ber-i ʿālī-cenāb itme

dil-ber-i āyīne-ṭalʿatsın:

1. **dil-ber-i āyīne-ṭalʿatsın:**-*sın*
Gazel 380
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayna yüzlü güzel.
Cihānda misli yoḳ bir dil-ber-i āyīne-ṭalʿatsın
Seni Ḥaḳ ṣaḳlasun teʾsīr-i zaḫm-ı çeşm-i düşmenden

dil-ber-i fettān:

1. **dil-ber-i fettān:**
Gazel 363
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül alıcı olan güzel.
Bizi öldürmek imiş ḳaṣdını bildük ammā
Niyyetinden ne var ol dil-ber-i fettān dönsün

dil-ber-i fettāna:

1. **dil-ber-i fettāna:**-*a*
Gazel 38
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül alıcı olan güzel.
Ey Naḥīfī sen bilürsin bārī derdümden benüm
Şimdi ben bir dil-ber-i fettāna oldum mübtelā

dil-ber-i fettānı:

1. **dil-ber-i fettānı:**-*ı*
Gazel 358
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül alıcı olan güzel.
Görüp her dil-ber-i fettānı meftūn olmadur kārum

ʿAceb āşüfte-meşreb ʿāşıḳ-ı ser-bāz-ı çālākem

dil-ber-i ġaddār:

1. **dil-ber-i ġaddār:**
Gazel 33
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gaddar, zâlim sevgili.
Kimse bilmez ne çeker bu dil-i miḥnet-zede āh
Neler itdi bana ol dil-ber-i ġaddār bana

2. **dil-ber-i ġaddār:**
Gazel 34
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gaddar, zâlim sevgili.
Nedür āşūbī-i ġamzeñle bu āzār bana
Neden āzürdesin ey dil-ber-i ġaddār bana

dil-ber-i mekkār:

1. **dil-ber-i mekkār:**
Gazel 35
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hilekâr sevgili.
Mübtelā oldum ise ʿışḳ ile nā-çār saña
N'eyledüm n'eyledüm ey dil-ber-i mekkār saña

dil-ber-i mest:

1. **dil-ber-i mest:**
Matla 49
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sarhoş sevgili.
Pür-teġāfül geçüp itdi dil-i ʿuşşāḳı şikest
ʿĀlemi ḳırdı geçürdi yine ol dil-ber-i mest

dil-ber-i nā-mihribān:

1. **dil-ber-i nā-mihribān:**
Gazel 229
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Merhametsiz, acıması olmayan sevgili.
Nāle-sāz oldum reh-i ʿışḳuñda mānend-i ceres
Olmaduñ ey dil-ber-i nā-mihribān feryād-res

2. **dil-ber-i nā-mihribān:**
Gazel 399
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Merhametsiz, acıması olmayan sevgili.
Olup biñ nāz ile āzürde tevcīh-i nigāhumdan
Daḫi ol dil-ber-i nā-mihribān geçmez günāhumdan

dil-ber-i nā-yābdan:

1. **dil-ber-i nā-yābdan:**-*dan*
Muaşşer 1
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ulaşılmaz dilber II sevgili.
Görmeyelden rūy dil ol dil-ber-i nā-yābdan
Ḳāldum ol bī-raḥme ḥāl-i zārumı işrābdan

dil-ber-i pür-naḫvetüm:

1. **dil-ber-i pür-naḫvetüm:**-*üm*
Gazel 354
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gururla dolu sevgili.
Bu sitem-güne cevābın güş idüp bildüm meger
Ḥüsnine maġrūr imiş ol dil-ber-i pür-naḫvetüm

dil-ber-i raʿnā:

1. **dil-ber-i raʿnā:**
Kıt'a 7
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzel, latif sevgili.
Mahmūd nām o dil-ber-i raʿnā o naḫl-i nāz
El-ḥaḳ ne dil-rübā ṣanem-i dil-peẕīr olur

2. **dil-ber-i raʿnā:**
Kıt'a 26
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzel, latif sevgili.
Gerçi Etrākden ol dil-ber-i raʿnā ammā
Niçe Leylāyı ider naḳş-ı cemāli Mecnūn

dil-ber-i şeb-gūn:

1. **dil-ber-i şeb-gūn:**
Gazel 208
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kara gönül çalan II siyah unsurları (siyah saç, siyah kaş, siyah kirpik vs.) ile maruf sevgili.
Baḫt-ı siyāh ʿarż-ı cemāl eylemez bize
Nāz eyler oldı dil-ber-i şeb-gūn niḳābumuz

dil-ber-i sehī-ḳaddür:

1. **dil-ber-i sehī-ḳaddür:**-*dür*
Gazel 110
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uzun boylu gönül alan II sevgili.
Güẕergehinde beni vaḳf-ı rāh idüp böyle
Fütāde eyleyen ol dil-ber-i sehī-ḳaddür

dil-ber-i ser-germ-i nāza:

1. **dil-ber-i ser-germ-i nāza:**-*a*
Gazel 442
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nazın sarhoş gönül alıcısı II nazlı sevgili.

Ḳurbān olam o dil-ber-i ser-germ-i nāza kim
Her bir nigāhı āfet-i cān ü cihān ola

dil-ber-i sīmīn beden:

1. **dil-ber-i sīmīn beden:**
Gazel 202
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gümüş bedenli gönül alan II gümüş tenli sevgili.
Gülşende göñül ṣanma ki berg-i semen ister
Bir sencileyin dil-ber-i sīmīn beden ister

dil-ber-i sīmīn tenüm:

1. **dil-ber-i sīmīn tenüm:**-*üm*
Gazel 332
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gümüş tenli gönül alıcı II gümüş tenli sevgili.
Beyʿ-gāh-ı ġamda böyle ḫarca sürmezdi beni
Baḳsa rūy-ı zerdime ol dil-ber-i sīmīn tenüm

dil-ber-i şīrīn:

1. **dil-ber-i şīrīn:**
Gazel 75
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül alan güzel II sevgili.
Güftāra gel ey dil-ber-i şīrīn süḫanum gel
Çün ṭūṭī-i muʿciz-nefesi nāz ile lāl it

2. **dil-ber-i şīrīn:**
Gazel 266
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül alan güzel II sevgili.
Ġarībem ʿāṣıḳam bir dil-ber-i şīrīn zebānum yoḳ
Cihānda baña aġlañ baña kim bir nev-cevānum yoḳ

dil-ber-i sitem-pīşe:

1. **dil-ber-i sitem-pīşe:**
Gazel 147
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sitemi huy edinen sevgili.
Cihānda hep senüñ ey dil-ber-i sitem-pīşe
Cefālaruñ bu Naḥīfī-i dil-figāre midür

dil-beste:

1. **dil-bestedür:**-*dür*
Gazel 312
Mısra: **4**
Gönül bağlamış, gönül vermiş.
ʿAcz iderken midḥat-i evṣāfuña ins ü melek
Naʿtüñe dil-bestedür cān ile bu ṭabʿ-ı fużūl

2. **dil-beste:**
Rübai 291
Mısra: **2**
Gönül bağlamış, gönül vermiş.
Ser-geşte-i der-gāhuñ iken çarḫ-ı felek
Dil-beste iken ḫidmetüñe ins ü melek

3. **dil-beste:**
Tahmis 5
Mısra: **22**
Gönül bağlamış, gönül vermiş.
Neşr olmaz zülfüñden bir nefḥa-i zībā-dem
Ol nefḥaya dil-beste cinn ü melek ü ādem

dil-beste olduñ:

1. **dil-beste olduñ:**-*du, -ñ*
Gazel 157
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül bağlamak, gönül vermek, kendini kaptırmak.
Neden dil-beste olduñ tā bu deñlü bezm-i fānīye
Naḥīfī ben de bildüm ki ne ʿaḳl u ne şuʿūruñ var

dil-beste olma:

1. **dil-beste olma:**-*ma*
Gazel 17
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gönül bağlamak.
Naḥīfī naḳş-ı reng-ā-reng-i dehre olma dil-beste
Cihān-ı bī-beḳāya raġbet itmez merdüm-i dānā

2. **dil-beste olma:**-*ma*
Kaside 3
Mısra: **81**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül bağlamak, gönül vermek, kendini kaptırmak.
Olma ünsiyyet-i dehre bu ḳadar dil-beste
Vaḥşet-i ḳabr ile fikr it elemin ferdānuñ

dil-beste olmış:

1. **dil-beste olmış:**-*mış*
Matla 87
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül bağlamak.
Hū çeküp dil-beste olmış ḫalḳa-i tevḥīde yār
Gūyiyā dem-keş kebūterdür o ṭıfl-ı şīvekār

dil-beste olup:

1. **dil-beste olup:**-*up*
Rübai 207
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül bağlamak, gönül vermek, kendini kaptırmak.
Dil-beste olup raḥmet ü ġufrānuña biz
Geldük ḳapuña bir niçe ʿabd-i ʿāciz

2. **dil-beste olup:**-*up*
Rübai 488

Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül bağlamak, gönül vermek, kendini kaptırmak.
Dil-beste olup şīve-i ehl-i cāha
İtme dili efkende ġam-ı cān-kāha

dil-beste olursın:

1. **dil-beste olursın:**-*ur, -sın*
Gazel 387
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül bağlamak, gönül vermek, kendini kaptırmak.
Olursın yoḳ yere dil-beste şerr-i nefs ü şeyṭāna
Ne ġāfilsin dirīġā kendiñe hīç ḫayr ṣanmazsın

dil-beste-i ārāyiş-i bezm-i fenā olup:

1. **dil-beste-i ārāyiş-i bezm-i fenā olup:**-*up*
Kaside 5
Mısra: **34**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Fena bezminin süsünün gönül bağı olmak.
Ben o mest-i cām-ı ġaflet mücrim-i āvāreyim
Kim olup dil-beste-i ārāyiş-i bezm-i fenā

dil-beste-i şavt-ı zāġ ol:

1. **dil-beste-i şavt-ı zāġ ol:**
Gazel 325
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Karga sesinin gönül bağlayanı olmak II rakibe gönül bağlamak.
Naġme-i bülbüli güş eyler iken gülşende
Şimdi lāyıḳ mı ki dil-beste-i ṣavt-ı zāġ ol

dil-beste-i sünbül-şiken-i ṭurra-i yārem:

1. **dil-beste-i sünbül-şiken-i ṭurra-i yārem:**-*em*
Gazel 169
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin gönül bağlayan sünbüllü turra saçı.
Dil-beste-i sünbül-şiken-i ṭurra-i yārem
Söyletme raḳībā beni kim derd-i serüm var

dil-bestesi olma:

1. **dil-bestesi olma:**-*si, -ma*
Kaside 3
Mısra: **40**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül bağlamak, gönül vermek, kendini kaptırmak.
Eyle endīşe ġam-ı z̲illet-i ʿazlin nā-gāh
Olma dil-bestesi gel cāh-ı ġurūr-efzānuñ

dil-dāde:

1. **dil-dādesi:**-*si*
Rübai 177
Mısra: **4**
Gönül vermiş: âşık.
Teʾnis̲ ü denāʾet iki ʿayb-ı fāḥiş
Dil-dādesi ya ker ü ya nā-bīnādur

dil-dāde oldum:

1. **dil-dāde oldum:**-*du, -m*
Gazel 111
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül vermek, sevmek, âşık olmak.
Dil-dāde oldum öyle bir āhū-nigāha kim
Nāf-ı ġazāl-ı müşg-i Ḫuten perçemindedür

dil-dāde-i taşavvur-ı vaʿd-i şebāneyem:

1. **dil-dāde-i taşavvur-ı vaʿd-i şebāneyem:**-*yem*
Gazel 355
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gece vaad düşüncesinin gönül vermişi II ibadet eden kişi.
Oldı ḳarīb ṣubḥ-ı ḳıyāmet ben ise āh
Dil-dāde-i taṣavvur-ı vaʿd-i şebāneyem

dil-dār:

1. **dil-dāruñ:**-*uñ*
Gazel 377
Mısra: **13**
Sevgili.
Naḥīfīyā girih-i kāküline dil-dāruñ
Şikeste-i sitem-i rūzgār olan gelsün

dildār:

1. **dildāruñ:**-*uñ*
Gazel 204
Mısra: **4**
Birinin gönlüne malik olan maşuka: güzel. ‖ *Sevgili.*
Niçe zār itmeyem şāhum ki ḳaldum künc-i ḥasretde
Ki ʿuṣṣāḳına dildāruñ firāḳıyla cihān aġlar

2. **dildār:**
Gazel 209
Mısra: **4**
Birinin gönlüne malik olan maşuka: güzel. ‖ *Sevgili.*
Öldürürseñ cevrüñ ile bu dil-i şeydā yine
Sen sehī-ḳad dil-rübādan ġayrı dildār istemez

3. **dildārdan:**-*dan*
Gazel 252
Mısra: **14**
Birinin gönlüne malik olan maşuka: güzel. ‖ *Sevgili.*
Olınmaz mı gel inṣāf it Naḥīfī
Cihānda böyle bir dildārdan ḥaẕ

4. **dildār:**
Gazel 450
Mısra: **14**
Birinin gönlüne malik olan maşuka: güzel. ‖ *Sevgili.*
Ḳurbān olayum ol dem-i cān-baḫşa Naḥīfī
Kim ʿāşıḳ-ı zāruñ ola dildār yanında

5. **dildārı:**-*ı*
Kıt'a 31
Mısra: **4**
Birinin gönlüne malik olan maşuka: güzel. ‖ *Sevgili.*
Kim iki ḥasret görince birbirin giryān olup
ʿĀşıḳ-ı mehcūrına dildārı ḫoş geldüñ diye

6. **dildāra:**-*a*
Matla 77
Mısra: **1**
Birinin gönlüne malik olan maşuka: güzel. ‖ *Sevgili.*
Ḫırām itdürmeyen dildāra bu eşk-i firāvāndur
Ḫilāf-ı vaʿde-i teşrīfe bāʿiṣ yaʿnī bārāndur

7. **dildār:**
Rübai 331
Mısra: **1**
Birinin gönlüne malik olan maşuka: güzel. ‖ *Sevgili.*
Dildār işidüp velvele-i efġānum
Çün gördi benüm żaʿf-ı dil-i nālānum

8. **dildār:**
Tahmis 9
Mısra: **8**
Birinin gönlüne malik olan maşuka: güzel. ‖ *Sevgili.*
Gelse biñ ḥasret ile baḫr-ı maḥabbet cūşa
Ruḥşat el virse o dildār ile ʿayş ü nūşa

9. **dildāruñ:**-*uñ,* -
Tahmis 9
Mısra: **11**
Birinin gönlüne malik olan maşuka: güzel. ‖ *Sevgili.*
Cāna kār itmededür derd ü ġamı dildāruñ
Ḥālini ʿarż idebilsem bu dil-i ġam-ḫ∨āruñ

dil-dār olmasa:

1. **dil-dār olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 439
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül alan olmak.
Göñlüm ārām eylemez ʿālemde dil-dār olmasa
Ġam helāk eyler beni bende ġam-ı yār olmasa

dilde ḳarār eyleye:

1. **dilde ḳarār eyleye:**-*ye*
Gazel 174
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönülde yer bulmak.
Eyleye şanma ḫayāl-i ḫaṭṭuñı dilde ḳarār
Bāġ-ı ḫāṭırda benüm ol ḫas ü ḫāşākümdür

dile:

1. **dilerseñ:**-*r, -se, -n*
Gazel 83
Mısra: **8**
Dilemek, istemek, arzulamak.
Pes fenādur işbu menzil çün görürsin ʿāḳıbet
Devlet-i ʿuḳbā dilerseñ işbu fānīden de geç

2. **dilerseñ:**-*r, -se, -n*
Gazel 89
Mısra: **7**
Dilemek, istemek, arzulamak.
Dilerseñ baḫr-ı ʿışḳ içre selāmet bula bu geştī
Çevir engīne-i ʿışḳa dümen sensin eyā mellāḥ

3. **dilerseñ:**-*r, -se, -n*
Gazel 89
Mısra: **9**
Dilemek, istemek, arzulamak.
Saʿādet bābı feth olmaḳ dilerseñ ger Naḥīfī sen
Muʿaṭṭar ḳılsun āfāḳı hemān ur naʿra-i fettāḥ

4. **dilerseñ:**-*r, -se, -n*
Gazel 91
Mısra: **3**
Dilemek, istemek, arzulamak.
Ḳalem ḳatmaḳ dilerseñ naḳş-ı ḥüsn ü ḫaṭṭ-ı ḫūbāna
Ne ṣūretle gelürsin ʿarṣagāh-ı ḫaşre ey Bihzād

5. **diler:**-*r*
Gazel 96
Mısra: **7**
Dilemek, istemek, arzulamak.
Sāye-i ḳaddüñ diler serv-i dil-ārā rūz u şeb
N'ola bir kūteh ḳuluñdur ol daḫi bir müstemend

6. **diler:**-*r*
Gazel 262
Mısra: **7**
Dilemek, istemek, arzulamak.
ʿĀşıḳuñ ḳan aġladuḳça vuṣlatuñ diler raḳīb
Hīç revā mı vaṣla ire ol raḳīb-i nā-ḫalef

7. **dilerse:**-*r, -se*
Gazel 271
Mısra: **5**
Dilemek, istemek, arzulamak.
Ne dilerse cihān ḫalḳı disünler olmazam fāriġ
Senüñ bir būseñi almaḳ lebüñden ber-güẕār ancaḳ

8. **dilerdim:**-*r, -di, -m*
Muaşşer 1
Mısra: **8**
Dilemek, istemek, arzulamak.
Eyledüm ʿarż-ı taʿalluḳ ġamze-i ġammāzıña
Gerd-i rāh olmaḳ dilerdim ḳāmet-i mümtāzıña

dile-:

1. **diler:**-*r*
Gazel 54
Mısra: **3**
Dilemek, istemek, arzulamak.
Al ruḫuñdan şevḳa geldi cān ü dil yanmaḳ diler
Leblerüñ ḳandine şāhum ḥulv-i ḥalvā teşne-leb

2. **dilerem:**-*r, -em*
Gazel 58
Mısra: **6**
Dilemek, istemek, arzulamak.
Ben ġarībe hep ʿadūdur ol raḳīb-i bed-kilāb
Dilerem cāy-ı ṣafāsı ola her çāh-ı ḫarāb

3. **dilerem:**-*r, -em*
Gazel 72
Mısra: **6**
Dilemek, istemek, arzulamak.
Eger ol ẓulmet-i zülfinde ḳalursam ne ola
Dilerem cāna irür pertev-i vuṣlat ḳat ḳat

4. **dilemez:**-*mez*
Gazel 97
Mısra: **13**
Dilemek, istemek, arzulamak.
Güzele māʾil olalı dilemez
Bu Naḥīfī ne naṣīḥat ü ne pend

5. **dilerem:**-*r, -em*
Gazel 98
Mısra: **10**
Dilemek, istemek, arzulamak.
Bu Naḥīfī dil ü cānı saña ḳurbān ide gel
Dilerem anı ḳabūl eyleye Mevlā-yı Mecīd

6. **dilerem:**-*r, -em*
Gazel 234
Mısra: **5**
Dilemek, istemek, arzulamak.
Teşne-i āb-ı zülālem dilerem ey meh seni
Leblerüñden baña luṭf it olma sāḳī gel ḫasīs

7. **dilerem:**-*r, -em*
Gazel 236
Mısra: **8**
Dilemek, istemek, arzulamak.
Bezm-i vaṣluñ isterem ve'l-ḫāṣıl ey şāh-ı cevān
Dilerem olam o demde ʿandelībe hem-nefes

dil-figār olan:

1. **dil-figār olan:**-*an*
Gazel 377
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönlü yaralı olmak.
Bu bezme derd-i maḥabbetle zār olan gelsün
Belā-yı ḥasret ile dil-figār olan gelsün

dil-figār olmadadur:

1. **dil-figār olmadadur:**-*ma, -da, -dur*
Gazel 233
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönlü yaralı olmak.
Cilve-i ḳāmet-i āşūb-gerüñ gördükçe
Dil-figār olmadadur dāġ-ı ḥasedle ṭāvūs

dil-figār-ı ʿışḳuñ:

1. **dil-figār-ı ʿışḳuñ:**-*uñ*
Gazel 503
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşkın yaralı gönlü.
Tā key ġurūr-ı ḥüsn ile ʿarż-ı teġāfülüñ
Gör dil-figār-ı ʿışḳuñ olan bī-nevāları

dil-firīb:

1. **dil-firībi:**-*i*
Gazel 396
Mısra: **1**
Gönül avutan, cazibeli.
Taraḥḥum eylemez ol dil-firībi n'eylersin
Marīż-i ʿışḳa devā yoḳ ṭabībi n'eylersin

dil-firīb olmada:

1. **dil-firīb olmada:**-*ma, -da*
Kaside 27
Mısra: **108**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cazibeli, hoş.
Beñzer ebrū-yı dil-ārāsına meh-pārelerüñ
Dil-firīb olmada ṭarḥ eyledigüm resm-i suṭūr

dil-gīr olmasa:

1. **dil-gīr olmasa:**-*ma, -sa*
Matla 102
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gücenmek, kırılmak.
Bend-i zülfinde dili itmez idi der-zencīr
O cefā-pīşe eger olmasa bizden dil-gīr

dil-gīr-i humūmuz:

1. **dil-gīr-i humūmuz:**-*uz*
Gazel 205
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gamdan incinmiş.
Birdür ġam u şādī bize bu bezm-i fenāda
Ne mültemis-i şevḳ u ne dil-gīr-i humūmuz

dil-güşā:

1. **dil-güşā:**
Tarih 19
Mısra: **22**
Gönle ferahlık veren, iç acıcı.
Ey Naḥīfī söyledüm taḥsīn idüp tārīḫin

Dil-güşā ḳaṣr-ı muʿallā cāy-ı dil-cū cān-fezā

2. **dil-güşā:**
Tarih 26
Mısra: **2**
Gönle ferahlık veren, iç acıcı.
Didi taḥsīn ü pesend ile Naḥīfī tārīḫ
Dil-güşā ṣāf zihī çeşme-i Sulṭān Maḥmūd

dil-güşā ola:

1. **dil-güşā ola:**-*a*
Gazel 484
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül açan, kalbe ferah veren olmak.
Ṣoḥbet odur ki ṭarḥ-ı süḫan dil-güşā ola
Her lafẓ içinde bir iki üç neste olmaya

dil-güşā-rū:

1. **dil-güşā-rū:**
Tarih 29
Mısra: **35**
Gönül açan yüz.
Dil-güşā-rū ḫażarā-manẓarı pīrāye-nümūd
ʿAyn-ı dil-cūy-ı ṣafā āb-ı leṭāfet-peymūd

dil-ḫaste:

1. **dil-ḫasteden:**-*den*
Gazel 486
Mısra: **12**
Gönlü hasta, hasta gönüllü II âşık.
Ḫalāṣ it ʿillet-i cān-kāh-ı aḫlāḳ-ı ẕemāyimden
ʿİnāyet ḳıl bu ben dil-ḫasteden refʿ it bu emrāżı

2. **dil-ḫasteyi:**-*y, -i*
Rübai 283
Mısra: **1**
Gönlü hasta, hasta gönüllü II âşık.
Luṭfuñla bu dil-ḫasteyi memnūn itdüñ
İḫlāṣ u ʿubūdiyyetüm efzūn itdüñ

3. **dil-ḫasteleri:**-*ler, -i*
Rübai 435
Mısra: **1**
Gönlü hasta, hasta gönüllü II âşık.
Dil-ḫasteleri hecr ile pür-dāġ olsun
Ol pīr olası ġonçe-dehen saġ olsun

4. **dil-ḫastelerüz:**-*ler, -üz*
Rübai 527
Mısra: **4**
Gönlü hasta, hasta gönüllü II âşık.
ʿAfv ü keremüñdür bize ancaḳ çāre
Dil-ḫastelerüz eyle şifā yā Şāfī

dil-ḫaste olmaya:

1. **dil-ḫaste olmaya:**-*ma, -ya*
Gazel 484
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk derdine düşmüş olmak.
Kimdir baḳup o ṭalʿate dem-beste olmaya
Bīmār gözlerüñ göre dil-ḫaste olmaya

dil-ḫaste olur:

1. **dil-ḫaste olur:**-*ur*
Gazel 379
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönlü hasta, üzüntülü olmak.
Hep ġazālān-ı Ḫuten reşk ile dil-ḫaste olur
Nefḫa-dād olsa ṣabā kākül-i müşkīnüñden

dil-ḫaste-i bī-tāba:

1. **dil-ḫaste-i bī-tāba:**-*a*
Rübai 174
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güçsüz gönül hastası olan bülbül.
Dil-ḫaste-i bī-tāba devā sendendür
ʿAṭşāna müdāvā-yı ʿaṭā sendendür

dil-ḫaste-i derd ü ġamuñuñ:

1. **dil-ḫaste-i derd ü ġamuñuñ:**-*uñ, -uñ*
Rübai 118
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gam ve derdin gönül yorgunu.
ʿIşḳuñdur eyā nūr-ı dü çeşm-i ʿuşşāḳ
Dil-ḫaste-i derd ü ġamuñuñ ravḥine rūḥ

dil-ḫaste-i ʿışḳa:

1. **dil-ḫaste-i ʿışḳa:**-*a*
Gazel 434
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşkın gönlü yorgunu.
Ḥayāt-ı tāze virür luṭf ile dil-ḫaste-i ʿışḳa
Kişinüñ sevdigi rūḥ-ı revān cāna yaḳīn olsa

dil-ḫırāş-ı ḫār ü ḫāşākem:

1. **dil-ḫırāş-ı ḫār ü ḫāşākem:**-*em*
Gazel 358
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çöp ve dikenin gönül parçalayanı.
Dirīġā ʿandelīb-i ġonçe-i gülzār-ı ḫüsn iken
Yine bāġ-ı cihānda dil-ḫırāş-ı ḫār ü ḫāşākem

dil-ḫufte-i evżāʿ-ı istiġnā olup ḳalduñ:

1. **dil-ḫufte-i evżāʿ-ı istiġnā olup ḳalduñ:**-*du, -ñ*
Gazel 356
Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kemale ermişin suskunu olup kalmak.
Yine dil-ḫufte-i evżāʿ-ı istiġnā olup ḳalduñ
Neden āzürde-ḫāṭırsın seni ey bī-vefā bilmem

dil-i aʿdāyı:

1. **dil-i aʿdāyı:**-*yı*
Kaside 24
Mısra: **34**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Düşmanın gönlü.
Nigāh-ı ḫışm idince
Rüstemāne feyż-i müjgānı
Nişān eyler dil-i aʿdāyı tīr-i şuʿle-peykāna

dil-i āgāh olur:

1. **dil-i āgāh olur:**-*ur*
Gazel 437
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uyanık gönüllü olmak.
Eger bir yerde olmazsa temennā-yı viṣāl-i dost
Olur elbette ṣabr it ey dil-i āgāh bir yerde

dil-i āgāhı:

1. **dil-i āgāhı:**-*ı*
Rübai 532
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kalp gözü açık gönül.
Biñ ʿuḳde virürse dile gerdūn gāhī
Münḥall-i melāl itme dil-i āgāhı

dil-i aḥbāba:

1. **dil-i aḥbāba:**-*a*
Gazel 285
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül dostları.
Dil-i aḥbāba ṣafā ḥāside dāġ-ı ġamdur
Ey Naḥīfī yine bu şiʿr-i ṣafā-maṣḥūbuñ

dil-i ʿārif:

1. **dil-i ʿārif:**
Rübai 178
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arif gönlü.
Bir şehr-i ġarībdür dil-i ʿārif kim
Her kūşeden āvāze-i temcīd gelür

dil-i ʿārifde:

1. **dil-i ʿārifde:**-*de*
Gazel 128
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arif gönlü.
Fikr-i bāṭıl dil-i ʿārifde ḳarār itmez hīç
Ḥarem-i Kaʿbede ẓann itme ki kāfir bulunur

dil-i ʿāşıḳ:

1. **dil-i ʿāşıḳ:**
Gazel 24
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Âşığın gönlü.
Dil-i ʿāşıḳ Felāṭūn olsa bī-ʿaḳl ü hūş eyler
Nigāh-ı pür-füsūnuñ bir ʿaceb mekkāredür cānā

2. **dil-i ʿāşıḳ:**
Gazel 471
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Âşığın gönlü.
Dil-i ʿāşıḳ gibi sūz olsa Naḥīfī sözde
Naẓm-ı erbāb-ı süḫan muʿcize-āşār olsa

dil-i ʿāşıḳa:

1. **dil-i ʿāşıḳa:**-*a*
Gazel 135
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Âşığın gönlü.
Naḥīfīyā dem-i vuṣlatda maḳdem-i aġyār
Ḫudā bilür ki dil-i ʿāşıḳa ʿaẕāb gelür

dil-i āşüfte:

1. **dil-i āşüfte:**
Gazel 185
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çılgın ve perişan gönül.
Dil-i āşüfte geçmez n'eyleyem vaṣluñ hevāsından
Cünūnum böyle taḥrīḳ eyleyen hep bu hevālardur

dil-i āşüfte-ḫāli:

1. **dil-i āşüfte-ḫāli:**-*i*
Kaside 5
Mısra: **49**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgiden kendinden geçmiş gönül.
Bu dil-i āşüfte-ḫāli bir nefes ḫālī ḳomaz
Miḥnet ü ġam bir yaña ṭaʿn ü melāmet bir yaña

dil-i āşüfte-kāmumuz:

1. **dil-i āşüfte-kāmumuz:**-*umuz*
Gazel 214
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cilveli gönül.
Zülfüñde ḳaldı niçe zamān pīç ü tāb ile
Mecnūn imiş meger dil-i āşüfte-kāmumuz

dil-i āşüftemüz:

1. **dil-i āşüftemüz:**-*müz*
Gazel 189
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çılgın ve perişan gönül.

N’ola mānend-i mū cism-i nizārum tār-ı şevḳ olsa
Dil-i āşüftemüz fikr-i meyānuñ mū-be-mū eyler

dil-i āşüftenüñ:

1. **dil-i āşüftenüñ:**-*nüñ*
Kıt'a 35
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çılgın ve perişan gönül.
Dil-i āşüftenüñ niçe demdür
Geçdi cürm ü günehle rūz u şebi

dil-i āşüfteye:

1. **dil-i āşüfteye:**-*ye*
Gazel 337
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çılgın ve perişan gönül.
Dil-i āşüfteye gelmez ferāġat derd-i ʿışḳuñdan
Eger senden ben ey şāh-ı cihānum biñ cefā görsem

dil-i āteşīn:

1. **dil-i āteşīn:**
Gazel 126
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ateşli gönül.
Niḳāb-sāzī-i ruḫsār-ı yāra bāʿiṣ olan
Nigāh-ı şūḫ dil-i āteşīn neẕāre midür

dil-i āvāre:

1. **dil-i āvāre:**
Gazel 123
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dağınık, perişan gönül.
Ḥarīm-i cāna gönder ġamze-i dil-dūzuñı gāhī
Dil-i āvāre çoḳdan bir enīs ü ġam-güsār ister

2. **dil-i āvāre:**
Gazel 156
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Deli gönül.
Firāz-ı bām-ı ġurbetde vaṭan fikriyle her demde
Dil-i āvāre kebūter gibi ser-gerdān-ı ḥayretdür

3. **dil-i āvāre:**
Matla 76
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dağınık, perişan gönül.
Dem-ā-dem reh-güẕāruñda dil-i āvāre cā eyler
O bī-çāre meger bir kerre pā-būsuñ recā eyler

dil-i bī-bākümden:

1. **dil-i bī-bākümden:**-*üm, -den*
Gazel 361
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Korkusuz gönül.
Söyleşür ġamze-i ḫūn-rīzüñ ile bī-pervā
Hele ben ḫavf ider oldum dil-i bī-bākümden

dil-i bī-çāre:

1. **dil-i bī-çāre:**
Gazel 198
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çaresiz gönül.
ʿAzm-i gül-geşt-i çemenzār eyleseñ aġyār ile
Reh-güẕāruñda dil-i bī-çāre ḫāk-i reşk olur

2. **dil-i bī-çāre:**
Gazel 440
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çaresiz, zavallı gönül.
Şerbet-i laʿlüñ niyāz itmezdi ḳurbān oldıġum
Derd-i ʿışḳuñla dil-i bī-çāre bīzār olmasa

dil-i bī-çārenüñ:

1. **dil-i bī-çārenüñ:**-*nüñ*
Gazel 367
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çaresiz, zavallı gönül.
Bu dil-i bī-çārenüñ ḥükm-i firāḳ-ı dil-rübā
Ḥüzn ü ġam ḳıldı sürūrın girye itdi ḫandesin

2. **dil-i bī-çārenüñ:**-*nüñ*
Gazel 408
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çaresiz, zavallı gönül.
Dil-i bī-çārenüñ ḥāl-i melāmet-kārına besdür
Nigāh-ı şefḳat ile bir işāret yā Resūla’llāh

dil-i bī-çāreye:

1. **dil-i bī-çāreye:**-*ye*
Gazel 414
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çaresiz, zavallı gönül.
Dil-i bī-çāreye derdüñ devādur yā Resūla’llāh
Ġamuñ ser-māye-i şevḳ u ṣafādur yā Resūla’llāh

dil-i bī-hūşa:

1. **dil-i bī-hūşa:**-*a*
Tahmis 9
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kendinden geçmiş gönül.
Bezme geldi gele ey rūḥ-ı revānum diyerek
Rūzgār olsa müsāʿid bu dil-i bī-hūşa

dil-i bī-iḫtiyāra:

1. **dil-i bī-iḫtiyāra:**-*a*
Gazel 411
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
İradesi olmayan gönül; kendinden geçmiş gönül.
Be-ḥaḳḳ-ı ẕāt-ı Bārī māye-i ʿizz ü saʿādetdür
Ġam-ı ışḳuñ dil-i bī-iḫtiyāra yā Resūla'llāh

dil-i bīmār:

1. **dil-i bīmār:**
Gazel 34
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasta gönül.
Şimdi biñ ḳayda düşürdi ser-i zülfüñ de beni
Gerçi bir ḳayd idi evel dil-i bīmār baña

dil-i bīmāra:

1. **dil-i bīmāra:**-*a*
Gazel 412
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasta gönül II âşık.
Şafā-yı neşve-i cān-baḫş-ı ʿışḳ-ı ḥālet-engīzüñ
Dil-i bīmāra dārū-yı şifādur yā Resūla'llāh

2. **dil-i bīmāra:**-*a*
Gazel 431
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasta gönül; aşık, tutkun gönül.
Ben ḳuluñ manẓūr-ı çeşm-i himmet it tā kim gele
Dīde-i cān ü dil-i bīmāra feyż-i intibāh

3. **dil-i bīmāra:**-*a*
Gazel 515
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasta gönül; aşık, tutkun gönül.
Dil-i bīmāra dārū-yı lebüñden çāre olmaz mı
Bu derd-i cān-güdāz-ı ḥasretüñ hīç yoḳ mı dermānı

4. **dil-i bīmāra:**-*a*
Kaside 28
Mısra: **61**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasta gönül; aşık, tutkun gönül.
Yeter devlet dil-i bīmāra rū-mālī-i der-gāhuñ
Saʿādet baña ancaḳ ol maḳāma intisābumdur

5. **dil-i bīmāra:**-*a*
Matla 69
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasta gönül.
Derd-i ʿışḳuñdur dil-i bīmāra dermāndan leẕīẕ
Yoḳ ḥaṭā itdüm meded dermān degül cāndan leẕīẕ

6. **dil-i bīmāra:**-*a*
Matla 268
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasta gönül.
Pāy-būsuñ dil-i bīmāra ṣafā-baḫş oldı
Ṣanki ser-çeşme-i ḥayvānuñ ayaġın buldı

7. **dil-i bīmāra:**-*a*
Rübai 281
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasta gönül; aşık, tutkun gönül.
İḥsān-ı viṣālüñ bu dil-i zāra gerek
Tedbīr-i devā bu dil-i bīmāra gerek

dil-i bīmārdan:

1. **dil-i bīmārdan:**-*dan*
Gazel 459
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasta gönül; aşık, tutkun gönül.
Būse-i ḫālüñ dirīġ itme dil-i bīmārdan
Ṣatma ʿuṣṣāḳ-ı perīşān-ḥāli luṭf it bir ceve

dil-i bīmārı:

1. **dil-i bīmārı:**-*ı*
Gazel 521
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasta gönül; aşık, tutkun gönül.
Firāḳuñla yatur peyġūle-i ḥasretde bī-çāre
Ṭabībüm bu dil-i bīmārı gör kim pek zebūn oldı

2. **dil-i bīmārı:**-*ı*
Rübai 538
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasta gönül; aşık, tutkun gönül.
Āfāḳı ṭutarsa n'ola āh ü zārı ʿIşḳuñ elemi aldı dil-i bīmārı

dil-i bīmāruma:

1. **dil-i bīmāruma:**-*um, -a*
Gazel 182
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasta gönül.
Getürdükçe lisān-ı nāẕına ḥarf-i viṣālin yār
Dil-i bīmāruma baḫş-ı ḥayāt-ı cāvidān eyler

2. **dil-i bīmāruma:**-*um, -a*
Gazel 422
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasta gönül; aşık, tutkun gönül.
Şifā-yı ṣadr-ı ʿışyāndur ümmīd-i himmet ü luṭfuñ
Dil-i bīmāruma maḥżā devāsın yā Resūla'llāh

dil-i bī-nevāları:

1. **dil-i bī-nevāları:**-*lar, -ı*
Gazel 504
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Sessiz gönül.
Raḥmet revān-ı zümre-i ʿuşşāḳa kim tamām
Ḳaldı güẕer-gehinde dil-i bī-nevāları

dil-i bī-nevāya:

1. **dil-i bī-nevāya:**-*ya*
Gazel 508
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sessiz gönül.
Ferāġat itmedi gördükçe āhdan yāri
Hezār kerre dil-i bī-nevāya söylendi

dil-i cibrīli:

1. **dil-i cibrīli:**-*i*
Kaside 8
Mısra: **226**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cebrail'in gönlü.
Ṭabʿ-ı pür-tāba muʿīn olsa kemend-i luṭfuñ
Vaṣf-ı pāküñde iderdüm dil-i Cibrīli şikār

dil-i dānāya:

1. **dil-i dānāya:**-*ya*
Gazel 199
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bilgin gönül.
Kār ider ṭaʿn-ı girān-ḥüzni dil-i dānāya
Öldürür ehl-i kemāli hele cevr-i aġyār

dil-i deryā-ḥurūş-ı ġamda:

1. **dil-i deryā-ḥurūş-ı ġamda:**-*da*
Gazel 36
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Deniz gibi coşkun gamlı gönül.
Cebīnüñde ne dem ḫışm ile pīç ü tāb olur peydā
Dil-i deryā-ḥurūş-ı ġamda biñ gird-āb olur peydā

dil-i deryā-yı melāḥatde:

1. **dil-i deryā-yı melāḥatde:**-*de*
Muamma 3
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik denizinin gönlü.
Dil-i deryā-yı melāḥatde göñül dāʾim arar
Bulmaġa ol dürr-i yektāya müşābih gevher

dil-i dīvāne:

1. **dil-i dīvāne:**
Gazel 37
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Divane gönül.
İltifāt eylemez olsañ da eger ḫāk-i rehi
Çāre yoḳ n'eyleyeyüm ey dil-i dīvāne saña

2. **dil-i dīvāne:**
Gazel 118
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Divane gönül.
Ümmīd-i vaṣl u bīm-i fürḳatüñle kūşe-i ġamda
Dil-i dīvāne ṣāhum gāh giryān gāh ḫandāndur

dil-i dīvānede:

1. **dil-i dīvānede:**-*de*
Gazel 118
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Divane gönül.
Eṣer yoḳ ẕevḳ u ṣādīden dil-i dīvānede gerçi
Zamān-ı ʿayş ü ʿişret mevsim-i seyr-i gülistāndur

2. **dil-i dīvānede:**-*de*
Gazel 137
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Divane gönül.
Sebeb sensin bu āh-ı cān-güdāz-ı ḥasrete her dem
Dil-i dīvānede bu ārzūlar hep senüñçündür

dil-i divāneden:

1. **dil-i divāneden:**-*den*
Gazel 15
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Deli gönül.
Dil-i divāneden gel ḳaçma luṭf it terk-i cevr eyle
Bu vādīlerde olma ey ġazāl-i deşt-i istiġnā

dil-i dīvānenüñ:

1. **dil-i dīvānenüñ:**-*nüñ*
Matla 147
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Divane gönül.
Gerçi göñlüm pençe-i sīmīnini cānānenüñ
Derdi ammā beş beter oldı dil-i dīvānenüñ

dil-i ehl-i kemāle:

1. **dil-i ehl-i kemāle:**-*e*
Gazel 217
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Olgun insanların gönlü; âlimlerin gönlü.
Dil-i ehl-i kemāle ṭaʿna-i ḥāsid kesel virmez
Ġulū-yı ḫār ü ḫas deryā-yı ʿUmmāna ḫalel virmez

dil-i erbāb-ı ḥāleti:

1. **dil-i erbāb-ı ḥāleti:**-*i*
Gazel 111
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Keyfiyet erbaplarının gönlü II âşıkların gönlü.

Sīr-āb-ı feyż ider dil-i erbāb-ı ḥāleti
Sāz-ı ġamuñ o naġme ki zīr ü bemindedür

dil-i erbāb-ı ʿışḳa:

1. **dil-i erbāb-ı ʿışḳa:**-*a*
Gazel 423
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Âşıkların gönlü.
Saʿādetdür dil-i erbāb-ı ʿışḳa cāna minnetdür
Metāʿ-ı vaṣluñ almaḳ naḳd-i cāna yā Resūla'llāh

dil-i fütāde:

1. **dil-i fütāde:**
Gazel 452
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Âşıkların gönlü.
Düşdi dil-i fütāde bir şūḫ-ı bī-amāna
Ḳāniʿ degül cefāya rāżī degül fiġāna

dil-i fütādeyi:

1. **dil-i fütādeyi:**-*yi*
Gazel 315
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Âşıkların gönlü.
Dil-i fütādeyi derd ü firāḳ n'eyledi gör
Tenezzül eyle gel ey serv-i ser-bülendüm gel

dil-i ġamgīnini:

1. **dil-i ġamgīnini:**-*i, -n, -i*
Kaside 7
Mısra: **38**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gamlı, kederli gönül II aşığın gönlü.
Maḥzūn ḳoma raḥm eyle Naḥīfī-i ġarībe
Eyle dil-i ġamgīnini şādān-ı şefāʿat

dil-i ġam-ḫ∨āruñ:

1. **dil-i ġam-ḫ∨āruñ:**-*uñ*
Tahmis 9
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dertli gönül, gam çeken gönül.
Cāna kār itmededür derd ü ġamı dildāruñ
Ḥālini ʿarż idebilsem bu dil-i ġam-ḫ∨āruñ

dil-i güm-rāha:

1. **dil-i güm-rāha:**-*a*
Gazel 421
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Doğru yoldan ayrılmış gönül.
Dil-i güm-rāha raḥm it rehnüma ḳıl reh-ber-i luṭfuñ
Hevā-yı nefs olursa sedd-i rāhum yā Resūla'llāh

2. **dil-i güm-rāha:**-*a*
Murabba 4
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Doğru yoldan ayrılmış gönül.
Dil-i güm-rāha fażluñ rehber eyle
ʿİnāyet ḳıl hidāyet ḳıl ilāhā

dil-i güm-rāhı:

1. **dil-i güm-rāhı:**-*ı*
Kaside 24
Mısra: **86**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Doğru yoldan ayrılmış gönül.
Gel ey kān-ı mürüvvet rehber eyle meşʿal-i luṭfuñ
Dil-i güm-rāhı pūyān eyleme vādī-i ḥırmāna

dil-i güm-şüde-tāba:

1. **dil-i güm-şüde-tāba:**-*a*
Gazel 282
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Işığı gönülden kaybolmuş gönül.
Bir başḳa şafā virdi dil-i güm-şüde-tāba
Her şām u seḥer neşve-i germiyyet-i naʿtüñ

dil-i ḥasret-zede:

1. **dil-i ḥasret-zede:**
Gazel 501
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasret çeken gönül.
Bir nefes ṣabr idemem fürḳat-i dīdāruña āh
Görmek ister dil-i ḥasret-zede her gāh seni

dil-i ḥasret-zedenüñ:

1. **dil-i ḥasret-zedenüñ:**-*nüñ*
Kaside 16
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasret çeken gönül.
Cān-ı müştāḳa şafā-baḫş-ı peyām-ı vuṣlat
Dil-i ḥasret-zedenüñ zaḫmına merhemdür bu

dil-i ḫaṭā-ālūdum:

1. **dil-i ḫaṭā-ālūdum:**-*um*
Rübai 374
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hataya bulanmış gönül.
Sen mühtedī-i rıżā-yı pāküñ eyle
Güm-rāh ise de dil-i ḫaṭā-ālūdum

dil-i ḥayret-zedeyi:

1. **dil-i ḥayret-zedeyi:**-*yi*
Rübai 317
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hayrete uğrayan, şaşıran gönül.

Eyler mütesellī dil-i ḥayret-zedeyi
Fermūde-i -

dil-i ḥazīne:

1. **dil-i ḥazīne:**-*e*
Gazel 508
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mahzun gönül.
Dil-i ḥazīne eser itmedi naṣīḥatümüz
Ya kūh-ı senge ya ol mübtelāya söylendi

dil-i ḥazīni:

1. **dil-i ḥazīni:**-*i*
Gazel 499
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mahzun gönül.
Dil-i ḥazīni ḳudūmıyla dil-ber eyledi şād
Hezār müjde o Mecnūna geldi Leylāsı

dil-i ḥazīnüme:

1. **dil-i ḥazīnüme:**-*üm, -e*
Gazel 138
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mahzun gönül.
Dil-i ḥazīnüme merhem-tırāş-ı merḥamet ol
Ki tīr-i nāz ile mecrūḥ-ı dil-şikestüñdür

dil-i ḥazīnümi:

1. **dil-i ḥazīnümi:**-*üm, -i*
Gazel 92
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mahzun gönül.
Çün rūzedār-ı hecriñe ʿişret ḥarāmdur
İtmem dil-i ḥazīnümi ẕevḳ-āşinā-yı ʿıyd

dil-i ḥazīnüñ:

1. **dil-i ḥazīnüñ:**-*üñ*
Gazel 498
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mahzun gönül.
Şemīm-i zülfüñ olursa n'ola temennāsı
Dil-i ḥazīnüñ o gīsūya düşdi sevdāsı

dil-i ḥūrşīde:

1. **dil-i ḥūrşīde:**-*e*
Gazel 409
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güneş gönüllü.
Dil-i ḥūrşīde tāb-endāz-ı dāġ-ı ḥasret olmışdur
Gül-i zībende-i ruḫsār-ı ālüñ yā Resūla'llāh

dil-i ḥussāda:

1. **dil-i ḥussāda:**-*a*
Gazel 524
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kıskançların gönlü.
Naḥīfī-i tīġ-ı ṭabʿuñ tā ki sertīz-i belāġatdur
Dil-i ḥussāda irmez ḫāṭır-ı aʿdāya degmez mi

dil-i iʿcāz-demi:

1. **dil-i iʿcāz-demi:**-*i*
Tahmis 1
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mucizeli gönül.
Nuḥbe-i sırr-ı belāġat süḫan-ı muḥteremi
Genc-i esrār-ı ilāhī dil-i iʿcāz-demi

dil-i kemterde:

1. **dil-i kemterde:**-*de*
Muamma 1
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zavallı, itibarsız gönül.
Olalı mihr-i ġam-ı ʿışḳuñ ile perverde
Eşk ü āh oldı nümāyan bu dil-i kemterde

dil-i kemterüñ:

1. **dil-i kemterüñ:**-*üñ*
Matla 172
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zavallı, itibarsız gönül.
Eksük olmaz o perīnüñ baña āzārı müdām
Bu dil-i kemterüñ oldı işi ʿışḳ ile tamām

dil-i maḥcūbuma:

1. **dil-i maḥcūbuma:**-*um, -a*
Rübai 91
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Utangaç gönül.
Yā Rab dil-i maḥcūbuma feyż-i tām it
Nuṭḳum güher-i tāc-ı ser-i eyyām it

dil-i maḥcūbuñ:

1. **dil-i maḥcūbuñ:**-*uñ*
Gazel 285
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Utangaç gönül. II
Âşığın mahcup olmuş gönlü.
Şerm ider saña niyāz eylemege bī-çāre
Ḥālini sen de bilürsin bu dil-i maḥcūbuñ

dil-i maḥzūna:

1. **dil-i maḥzūna:**-*a*
Tahmis 10
Mısra: **39**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kederli gönül.
Vuṣlatuñla dil-i maḥzūna biraz tesliyet it
ʿĀşıḳa ḫaste-dilem ḥālüme gel merḥamet it

dil-i maḥzūnumı:

1. **dil-i maḥzūnumı:**-*um, -ı*
Gazel 35
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kederli gönül.
Dil-i maḥzūnumı biñ cevr ile vīrān itdüñ
Ḳaldı ḫātırcıġum ey şūḫ-ı cefākār saña

dil-i maḥzūnuñ:

1. **dil-i maḥzūnuñ:**-*uñ*
Kaside 27
Mısra: **93**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kederli gönül.
N'ola maʿẕūr ise efġānı dil-i maḥzūnuñ
ʿAyb olınmaz ne ḳadar nāle iderse rencūr

dil-i mecrūḥ:

1. **dil-i mecrūḥ:**
Gazel 185
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yaralı gönül.
ʿAceb mi gelse gāhī aña dest-āvīz-i ḥasretle
Dil-i mecrūḥ ile ġamzeñ ḳadīmī āşinālardur

dil-i mecrūḥuma:

1. **dil-i mecrūḥuma:**-*um, -a*
Gazel 121
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yaralı gönül; kederli aşık.
Şanma raḥminden şunar destin dil-i mecrūḥuma
Ol kemān-ebrū cigerde tīr-i müjgānın arar

dil-i medhūşumuz:

1. **dil-i medhūşumuz:**-*umuz*
Gazel 350
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dehşete uğramış, şaşırmış; korkmuş, sarhoş gönül.
Ser-mest-i ʿışḳdur dil-i medhūşumuz bizüm
İtmekdedür cünūna meded hūşumuz bizüm

dil-i mehcūr:

1. **dil-i mehcūr:**
Gazel 151
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Unutulmuş, uzak kalmış gönül.
Dil-i mehcūr kim ḳaṭʿ-ı ümmīd-i vuṣlat itmişdür
O bīmār-ı firāḳ u ḥasretüñ meʾyūs-ı dermāndur

dil-i mehcūrıma:

1. **dil-i mehcūrıma:**-*ım, -a*
Gazel 322
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Unutulmuş, uzak kalmış gönül.
Eyle dil-i mehcūrıma gel ʿarż-ı tecellā
Berḳ-ı ruḫuñ āteş-fiken-i ḫırmen-i ġam ḳıl

dil-i mehcūrumı:

1. **dil-i mehcūrumı:**-*um, -ı*
Gazel 435
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Unutulmuş, uzak kalmış gönül.
Dil-i mehcūrumı vaṣluñla şāhum dāġ dāġ eyle
Ḳuluñdur tā ezelden ol ġarībi bir çerāġ eyle

dil-i meksūrumı:

1. **dil-i meksūrumı:**-*um, -ı*
Rübai 501
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kırılmış gönül.
Yā Rab dil-i meksūrumı mecbūr eyle
Ben bende-i maḥzūnuñı mesrūr eyle

dil-i mestāne:

1. **dil-i mestāne:**
Gazel 225
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sarhoş, kendinden geçmiş olan gönül.
Çeker renc-i ḫumār-ı ḥasretüñ ẕevḳ-ı ʿitābuñla
Dil-i mestāne düşnām-ı lebüñden bī-dimāġ olmaz

dil-i meyyāl-i ġarīb:

1. **dil-i meyyāl-i ġarīb:**
Gazel 62
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zavallının sürekli meyleden gönlü.
Bī-dimāġ olmış iken telḫī-i hecr ile yine
Teşnedür miḥnet-i ʿışḳa dil-i meyyāl-i ġarīb

dil-i meyyālüm:

1. **dil-i meyyālüm:**-*üm*
Rübai 336
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tutkun gönül.
Bilmem ne füsūn itdi baña ol ẓālim
Ārām idemez oldı dil-i meyyālüm

dil-i miḥnet-zādum:

1. **dil-i miḥnet-zādum:**-*um*
Rübai 365
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sıkıntı sahibi gönül.

Geldükçe fiġāna dil-i miḥnet-zādum
Āfāḳı ṭutar ḥasret ile feryādum

dil-i miḥnet-zede:

1. **dil-i miḥnet-zede:**
Gazel 33
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sıkıntı çekmiş gönül II zor, kötü durumda olan kimse.
Kimse bilmez ne çeker bu dil-i miḥnet-zede āh
Neler itdi baña ol dil-ber-i ġaddār baña

2. **dil-i miḥnet-zede:**
Rübai 309
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sıkıntı çekmiş gönül II zor, kötü durumda olan kimse.
Hicrānuñ ile itme beni zār ü melūl
Bulsun dil-i miḥnet-zede maḳṣūda vuṣūl

dil-i miḥnet-zedenüñ:

1. **dil-i miḥnet-zedenüñ:**-*üñ*
Kaside 4
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
(aşığın) afet ve belaya uğramış gönlü.
Āb ü tābı dil-i miḥnet-zedenüñ
Sūziş-i ʿışḳ ile olsun efzūn

2. **dil-i miḥnet-zedenüñ:**-*nüñ*
Rübai 266
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sıkıntı çekmiş gönül II zor, kötü durumda olan kimse.
Aḥvālini şordum dil-i miḥnet-zedenüñ
Derd ile bir āh itdi didi āh firāḳ

3. **dil-i miḥnet-zedenüñ:**-*nüñ*
Rübai 528
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sıkıntı çekmiş gönül II zor, kötü durumda olan kimse.
Luṭf u keremüñ raḥmet ü iḥsānuñdur
Her dem dil-i miḥnet-zedenüñ mültemesi

dil-i miḥnet-zedeye:

1. **dil-i miḥnet-zedeye:**-*ye*
Gazel 357
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sıkıntı çekmiş gönül.
Seyr-i rūy-ı ḥasenüñ āb-ı ruḥuñ berg-i ḫaṭuñ
Dil-i miḥnet-zedeye mūcib-i tefrīḥ iderem

dil-i muʿcize-demdür:

1. **dil-i muʿcize-demdür:**-*dür*
Gazel 144
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mucizeli gönül.
Bu şiʿr-i pür-efsūnı ider lāyıḳ-ı taḥsīn
Yā ṭabʿ-ı Naḥīfī yā dil-i muʿcize-demdür

dil-i müştāḳı:

1. **dil-i müştāḳı:**-*ı*
Rübai 534
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arzulu gönül.
Gel cevr ile incitme dil-i müştāḳı
Kim nālesi lerzende ider āfāḳı

dil-i nā-būdum:

1. **dil-i nā-būdum:**-*um*
Rübai 347
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Perişan gönül.
Ḳāṣır ṭalebinde ʿāciz aḥvālinde
Tevfīḳ recā ider dil-i nā-būdum

dil-i nā-çāra:

1. **dil-i nā-çāra:**-*a*
Gazel 85
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çaresiz gönül.
Pādişāhā dünyede irmek viṣāl-i yāra güç
Rūz u şeb āvāre ḳaldı bu dil-i nā-çāra güç

dil-i nā-çīze:

1. **dil-i nā-çīze:**-*e*
Kaside 8
Mısra: **183**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Değersiz gönül; değersiz varlık.
Nūr-ı ʿışḳuñ dil-i nā-çīze cilā-baḫşā ḳıl
Görmeyem tā ki cihān içre ẓalām-ı şeb-i tār

dil-i nā-çīzi:

1. **dil-i nā-çīzi:**-*i*
Gazel 167
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Değersiz gönül; değersiz varlık.
ʿĀṣıḳuñ şāhum ne cānı var saña ʿarż itmege
Ol ġarībüñ saña lāyıḳ bir dil-i nā-çīzi var

dil-i nā-çīzümi:

1. **dil-i nā-çīzümi:**-*üm, -i*
Gazel 45
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Değersiz gönül; değersiz varlık.
Maẓhar-ı iḫlāṣ ḳıl yā Rab dil-i nā-çīzümi
Olmasun tā fikr-i aġyār ile aʿmālüm meşūb

dil-i nā-kāmuma:

1. **dil-i nā-kāmuma:**-*um, -a*
Gazel 481
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arzusuna ulaşamamış gönül.
Gelse inṣāfa o gül-çehre baña rām olsa
Dil-i nā-kāmuma da ruḫṣat-ı ārām olsa

dil-i nā-kāmumuz:

1. **dil-i nā-kāmumuz:**-*umuz*
Gazel 223
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arzusuna ulaşamamış gönül.
İştiyāḳuñla dem-ā-dem ey gül-i gülzār-ı nāz
Bülbül-i ḥasret-terennümdür dil-i nā-kāmumuz

dil-i nālān:

1. **dil-i nālān:**
Gazel 172
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
İnleyen gönül.
Bir naẓarda gösterür nāz ü niyāz-ı fitneyi
Her ne dem çeşmüñ dil-i nālān ile hem-rāz olur

2. **dil-i nālān:**
Gazel 261
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnleyen gönül.
ʿAcebā ince meyānuñ baña peyveste midür
Ṣarılur mı aña āyā dil-i nālān ṣaf ṣaf

dil-i nālāna:

1. **dil-i nālāna:**-*a*
Gazel 156
Mısra: **48**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnleyen gönül.
Olursam Ṣāʾibüñ dīvān-ı külliyyātına mālik
Dil-i nālāna ṭabʿ-ı şūḫa küllī luṭf u himmetdür

2. **dil-i nālāna:**-*a*
Gazel 282
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnleyen gönül.
Devlet dil-i nālāna yeter devlet-i naʿtüñ
ʿİzzet iki ʿālemde baña ʿizzet-i naʿtüñ

3. **dil-i nālāna:**-*a*
Gazel 317
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnleyen gönül.
Baña ʿarż-ı teġāfül ġayre tevcīh-i nigāh-ı nāz
Niçe gelmez dil-i nālāna bu vażʿ-ı girān müşkil

4. **dil-i nālāna:**-*a*
Gazel 344
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnleyen gönül.
Bildigüñ eyle gözüm nūrı dil-i nālāna
Saña bāḳī mi ḳalur ṣoñra bu devrān göreyüm

5. **dil-i nālāna:**-*a*
Gazel 525
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnleyen gönül.
Sirişk-i çeşm-i ḫūnīnüm dil-i nālāna kār itdi
Ki ol rind-i mey-āşāma iki peymāne kār itdi

6. **dil-i nālāna:**-*a*
Murabba 6
Mısra: **66**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnleyen gönül.
Vir ʿışḳdan bu cāna ḥaẓ
Gelsün dil-i nālāna ḥaẓ

dil-i nālānı:

1. **dil-i nālānı:**-*ı*
Gazel 444
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnleyen gönül.
Dil-i nālānı yaḳma āteş-i cān-sūz-ı hicrāna
Yazıḳdur bülbül-i sevdāyı cevr ile kebāb itme

dil-i nālānına:

1. **dil-i nālānına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 139
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnleyen gönül.
Pençe-sāz olma Naḥīfīnüñ dil-i nālānına
Bīşezār-ı ʿışḳdur cāʾiz ki şīr-i ner yatur

dil-i nālānum:

1. **dil-i nālānum:**-*um*
Gazel 422
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnleyen gönül.
Dil-i nālānum eyle himmetüñle bülbül-i şeydā
Gül-i gülşen-sarāy-ı pür-ṣafāsın yā Resūla'llāh

2. **dil-i nālānum:**-*um*
Gazel 446
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
İnleyen gönül.
İdeyüm ölmez isem ḫidmet-i kūy-ı pāküñ
Dil-i nālānum ile başum ile cānum ile

3. **dil-i nālānum:**-*um*
Rübai 327
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnleyen gönül.
Müstaġrıḳ-ı cürm olup dil-i nālānum
Ḥaddi güẕer itdi rütbe-i ʿiṣyānum

4. **dil-i nālānum:**-*um*
Rübai 370
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnleyen gönül.
ʿIşḳuñla yaḳup āteş-i ḥasret cānum
Bī-tāb ü tüvān oldı dil-i nālānum

dil-i nālānuñ:

1. **dil-i nālānuñ:**-*uñ*
Kaside 3
Mısra: **100**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnleyen gönül.
-
Raḥmet it āh ü fiġānına dil-i nālānuñ

dil-i nālende:

1. **dil-i nālende:**-*n, -de*
Tahmis 10
Mısra: **34**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnleyen gönül.
Nev-nihāl-i ġam-ı ḳaddüñle olup efkende
Ḫāk-i rāhuñda muḳīm oldı dil-i nālende

dil-i nā-murādıma:

1. **dil-i nā-murādıma:**-*ım, -a*
Gazel 230
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Muradına erişememiş gönül.
Biñ ʿarż-ı kām ḳılsa dil-i nā-murādıma
Bu devr-i dūna ben yine olmam emīn-i yeʾs

dil-i nā-şāde:

1. **dil-i nā-şāde:**-*e*
Rübai 503
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mutsuz gönül.
Allāh beni ġamdan idüp āzāde
Luṭf u kerem ile bu dil-i nā-şāde

dil-i nā-şādı:

1. **dil-i nā-şādı:**-*ı*
Gazel 393
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kederli gönül.
ʿArż-ı dīdār it beni mest eylesün cām-ı lebüñ
Ḥabb-ı ḫālüñ bu dil-i nā-şādı tefrīḥ eylesün

2. **dil-i nā-şādı:**-*ı*
Kıt'a 36
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kederli gönül.
Bāreke'llāh zihī ḫıṭṭa-i ferḫunde-liḳā
Şād ider seyr ü temāşāsı dil-i nā-şādı

dil-i nā-şāduñ:

1. **dil-i nā-şāduñ:**-*uñ*
Gazel 284
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kederli gönül.
Oldı efzūn elem-i ʿışḳı dil-i nā-şāduñ
Cevri bulduḳça teraḳḳī o şeh-i bī-dāduñ

2. **dil-i nā-şāduñ:**-*uñ*
Gazel 298
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mutsuz gönül.
Sevdigüm ḳāʿide-i bende-nevāzī bu mıdur
Ṣormaduñ ḫālini bir kerre dil-i nā-şāduñ

dil-i pür-ġamda:

1. **dil-i pür-ġamda:**-*da*
Gazel 268
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Keder dolu gönül.
ʿArż-ı güftār idemem meclis-i yārāna hele
Gözde girye dil-i pür-ġamda ḫayāl olmayıcaḳ

dil-i pür-iştiyāḳa:

1. **dil-i pür-iştiyāḳa:**-*a*
Gazel 196
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arzu dolu gönül.
Ẕevḳ-ı cemālüñi dil-i pür-iştiyāḳa ṣor
Ḥālāt-ı ʿışḳı ʿāşıḳ-ı ṣāḥib-meẕāḳa ṣor

dil-i pür-ıżṭırāb:

1. **dil-i pür-ıżṭırāb:**
Gazel 479
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Istırap dolu gönül.
Gelmez Naḥīfīyā ser-i kūyından ol mehüñ
Bir derde düşmişüz dil-i pür-ıżṭırāb ile

dil-i pür-pīç ü tāb:

1. **dil-i pür-pīç ü tāb:**
Kaside 1
Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tümüyle kıvrım kıvrım, büklük büklüm olmuş gönül.
Ḫālıḳ-i iksīr-i ʿışḳ ol ey dil-i pür-pīç ü tāb
Tā seni altun gibi el üzre ṭutsun şeyḫ u şāb

dil-i pür-tābdan:

1. **dil-i pür-tābdan:**-*dan*
Muaşşer 1
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ateş dolu gönül.
Āteş-efrūz-ı ġam olduḳça dil-i pür-tābdan
Farḳ olınmaz şuʿle-i āhum gice meh-tābdan

dil-i pür-tābı:

1. **dil-i pür-tābı:**-*ı*
Tahmis 9
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ateş dolu gönül.
Getürüp şevḳa Naḥīfī bu dil-i pür-tābı
Yār söyletdi baña bu ġazeli ey Nābī

2. **dil-i pür-tābı:**-*ı*
Tahmis 10
Mısra: **43**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ateş dolu gönül.
Dil-i pür-tābı şikār itdi o çeşm-i cādū
Ṣayd-ı şīr eyledi gūyā ki hemān bir āhū

dil-i rū-be-rāh:

1. **dil-i rū-be-rāh:**
Gazel 438
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gitmeye hazır gönül.
Sen ḫulf-ı vaʿde nāz ile sergerm-i iʿtiyād
Ṣabr itmez intiẓāra dil-i rū-be-rāh ise

dil-i sām ü nerīmānı:

1. **dil-i sām ü nerīmānı:**-*ı*
Tarih 1
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Neriman ve oğlu Sam'ın yüreği (güç bağlamında) II Sam; bir ejderhayı tek vuruşta öldürdüğü için "tek vuruşlu Sam" olarak da anılır.
Ne şeh cevlāna gelse gāhī raḫş-ı bād-peymāsı
İder lerzende ḫāk içre dil-i Sām ü Nerīmānı

dil-i seḫtini:

1. **dil-i seḫtini:**-*i, -n, -i*
Rübai 71
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Katı gönül.
Sūzişle dil-i seḫtini nerm itmek olur
Āhendür olan kūre-i ḥaddāda naṣīb

dil-i sengīni:

1. **dil-i sengīni:**-*i*
Gazel 30
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Katı kalpli, taştan yürekli.
Kūh-ı ʿışḳ içre dil-i sengīni ol şirīn lebüñ
İḫtiyār itdürdi āḫir kār-ı Ferhādı baña

dil-i ser-geşte:

1. **dil-i ser-geşte:**
Gazel 146
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Başı dönmüş, şaşkın gönül II perişan âşık.
Ne mümkin bir nefes cemʿiyyet-i ḫāṭır ki miḥnetle Dil-i ser-geşte şimdi ġurbet illerde perīşāndur

dil-i ser-keşte:

1. **dil-i ser-keşte:**-*te*
Gazel 238
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dik başlı gönül.
Reh-i ʿışḳuñda ḳurbān olmaḳ ister n'eylesün nā-çār
Dil-i ser-keşte kim derd ü ġamuñla ḫāke ser virmiş

dil-i ser-meste:

1. **dil-i ser-meste:**-*e*
Gazel 305
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sarhoş gönül II kendinden geçmiş gönül.
Ṣunduñ dil-i ser-meste biraz cām-ı tesellā
Germiyyet-i iḥsān ile maḥv-i elem itdüñ

dil-i ser-mestüme:

1. **dil-i ser-mestüme:**-*üm, -e*
Gazel 322
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Fazla sarhoş gönül.
Sāḳī dil-i ser-mestüme luṭf eyle kerem ḳıl
Cām-ı leb-i gül-rengüñi dāġ-ı dil-i Cem ḳıl

2. **dil-i ser-mestüme:**-*üm, -e*
Gazel 435
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sarhoş gönül II kendinden geçmiş gönül.
Dirīġ itme elüñden geldigin sāḳī mürüvvet ḳıl
Dil-i ser-mestüme gāhīce teklīf-i ayaġ eyle

dil-i ser-mestümüz:

1. **dil-i ser-mestümüz:**-*ümüz*
Gazel 524
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Fazla sarhoş gönül.
Ne var būs eylesek laʿl-i lebüñ ey sāḳī-i gül-rū
Dil-i ser-mestümüz bir sāġar-ı ṣahbāya degmez mi

dil-i sevdā-keşüñ:

1. **dil-i sevdā-keşüñ:**-*üñ*
Rübai 185
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevda çeken gönül.
Kārı dil-i sevdā-keşüñ āh itmekdür
Her meh-veşe düzdīde nigāh itmekdür

dil-i şevḳ-ālūdum:

1. **dil-i şevḳ-ālūdum:**-*um*
Rübai 382
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şevke bulanmış gönül.
Ey ḥaḳḳ ile maʿbūdum olan maʿbūdum
Muṭlaḳ saña ṭālib dil-i şevḳ-ālūdum

dil-i şeydā:

1. **dil-i şeydā:**
Gazel 18
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çılgın gönül.
Kimüñ şevḳ-ı lebiyle mest-i cām-ı ḥayret olmışsa
Kimüñ ʿışḳıyla ser-germ-i ṣafāsın ey dil-i şeydā

2. **dil-i şeydā:**
Gazel 21
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çılgın gönül.
Fiġān kim āsitān-ı vuṣlatuñdur dūr olup ḥayfā
Niçe demdür esīr-i derd-i ġurbetdür dil-i şeydā

3. **dil-i şeydā:**
Gazel 87
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çılgın gönül.
Yeter yeter bu perīşānī-i ġam u endūh
Görinsün ey dil-i şeydā biraz nişān-ı feraḥ

4. **dil-i şeydā:**
Gazel 158
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çılgın gönül.
Ṣabādan būy-ı zülfüñ cüst ü cū eyler dil-i şeydā
ʿAceb dīvānedür ümmīd-i luṭf-ı rūzgār eyler

5. **dil-i şeydā:**
Gazel 158
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çılgın gönül.
Sirişk-i dīdeye minnet mi vardur rāh-ı ʿışḳuñda
Dil-i şeydā ḳudūm-ı vaṣla naḳd-i cān niṯār eyler

6. **dil-i şeydā:**
Gazel 165
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çılgın gönül.
Dil-i şeydā hevā-yı vuṣlatuñla ḳaldı kūyuñda
O Mecnūn-ı heveskār ile şimdi ülfetüm yoḳdur

7. **dil-i şeydā:**
Gazel 166
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çılgın gönül.
ʿAceb mi lāleveş pür-ḫūn olursa bu dil-i şeydā
Ümmīd-i būse-i ḫāl-i ruḫuñ dāġ-ı derūnumdur

8. **dil-i şeydā:**
Gazel 209
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çılgın gönül.
Öldürürseñ cevrüñ ile bu dil-i şeydā yine
Sen sehī-ḳad dil-rübādan ġayrı dildār istemez

9. **dil-i şeydā:**
Gazel 316
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çılgın gönül.
Bir sehī-serve göñül düşmemek olmaz zāhid
Dil-i şeydā bu hevādan geçemez çāre degül

10. **dil-i şeydā:**
Gazel 348
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çılgın gönül.
Biñ kerre didüm olma giriftārı o şūḫuñ
Bīhūde midür ey dil-i şeydā saña pendüm

11. **dil-i şeydā:**
Gazel 358
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çılgın gönül.
Tesellī-yāb-ı vaṣl olsa ʿaceb mi bu dil-i şeydā
O şūḫuñ ʿahd-i luṭfından bu şeb şād u feraḥ-nākem

12. **dil-i şeydā:**
Gazel 365
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çılgın gönül.
Ẕevḳ-yāb-ı nālesin ālām-ı ʿışḳ-ı yār ile
Ey dil-i şeydā ne bulduñ böyle nālān olmadan

13. **dil-i şeydā:**
Gazel 431
Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çılgın gönül.
Derd ü ġamdan olmasun ḫālī dil-i şeydā eger
Ḫizmet-i kūyuñ ḳoyup isterse ġayrı ʿizz ü cāh

14. **dil-i şeydā:**
Gazel 491
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çılgın gönül.
Ey Naḥīfī sırr-ı ḥikmetden eger āgāh iseñ
Semt-i istiġnādan ayrılma dil-i şeydā gibi

15. **dil-i şeydā:**
Gazel 497
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çılgın gönül.
Dil-i şeydā niçe dāmen-keş olsun ʿışḳ-ı dil-berden
O meh-veşler güzeller dil-rübālar yāda gelmez mi

16. **dil-i şeydā:**
Kaside 11
Mısra: **66**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çılgın gönül.
Sevḳ-ı ʿişyān eylemekde nefs ü şeyṭān ü hevā
Cān-ı bīmār ü żaʿīfe bu dil-i şeydā ile

17. **dil-i şeydā:**
Matla 47
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çılgın gönül.
Olurmış ey dil-i şeydā cihānda bī-minnet
Muḳaddimāt-ı viṣālüñ netīcesi vuṣlat

dil-i şeydāya:

1. **dil-i şeydāya:**-*ya*
Gazel 471
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çılgın gönül.
Naḳd-i cān minnet-i cān idi dil-i şeydāya
Kāle-i vuṣlatı bir vech ile bāzar olsa

2. **dil-i şeydāya:**-*ya*
Tahmis 3
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çılgın gönül.
Cilvegāh oldı dil-i şeydāya bunca kūh u deşt
Rūz u şeb itdüm ḫayāl-i gülşen-i kūyuñla geşt

dil-i şeydāyı:

1. **dil-i şeydāyı:**-*yı*
Gazel 344
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çılgın gönül.
Niçe aġlatduñ ise sen bu dil-i şeydāyı
Seni de derd-i maḥabbet ile giryān göreyüm

2. **dil-i şeydāyı:**-*yı*
Gazel 386
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çılgın gönül.
ʿIşḳ u şevḳuñdur dil-i şeydāyı bī-hūş eyleyen
Maḥv idüp ṣabr u ḳarārum mest ü medhūş eyleyen

3. **dil-i şeydāyı:**-*yı*
Kaside 9
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çılgın gönül.
Mekketu'llāha ʿazīmet gösterüp biñ şevḳ ile
Rāh-ı himmetde dil-i şeydāyı pūyān eylesem

dil-i sipihre:

1. **dil-i sipihre:**-*e*
Gazel 145
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Feleğin kandili.
Güşāde olsa o pehlū meyān-ı meclisde
Dil-i sipihre degül mihre ıżṭırāb gelür

dil-i şūrīde:

1. **dil-i şūrīde:**
Gazel 47
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Perişan gönül -tutkun gönül-.
Ḫizmet ü fermānuña ser-beste bir bī-çāredür
Bu dil-i şūrīde senden ger baʿīd ü ger ḳarīb

2. **dil-i şūrīde:**
Gazel 114
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Perişan gönül.
Dil ki bir meclisde ol meh-ṭalʿat ile cemʿ olur
Bu dil-i şūrīde pervāne ol āfet şemʿ olur

3. **dil-i şūride:**
Gazel 119
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Perişan gönül -tutkun gönül-.
Ġam-ı ḥasretle dāʾim ḫāṭır-ı maḥzūn perīşāndur
Dil-i şūride nālān sīne sūzān dīde giryāndur

4. **dil-i şūrīde:**
Gazel 125
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Perişan gönül -tutkun gönül-.
Bu deñlü cüst-cūdan ey dil-i şūrīde ʿālemde
Naḥīfīveş murāduñ şāʿir-i ferzāne olmaḳdur

5. **dil-i şūrīde:**
Gazel 177
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Perişan gönül.
Dil-i şūrīde ḫalāṣ olmaġa hīç çāre mi var
Zülf-i şeb-gūnuña ser-māye-i sevdā dirler

6. **dil-i şūrīde:**
Gazel 219
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Perişan gönül -tutkun gönül-.
Hevā-yı ḳadd-i mevzūnuñla ey serv-i ḫırāmānum
Ġubārāsā dil-i şūrīde bir yerde ḳarār itmez

7. **dil-i şūrīde:**
Gazel 512
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Perişan gönül -tutkun gönül-.
Ey Naḥīfī dil-i şūrīde ḳarār itmez hīç
Iżṭırāb-ı ġam-ı hicrān ile sīm-āb gibi

8. **dil-i şūrīde:**
Kaside 16
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Perişan gönül -tutkun gönül-.
ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳ iseñ ey dil-i şūrīde eger
Saña cāndan daḥi efżal daḥi aḳdemdür bu

9. **dil-i şūride:**
Matla 190
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Perişan gönül -tutkun gönül-.
Her gice gülşen-i kūyuñda idüp āh ü fiġān
Giceci bülbüle döndi dil-i şūride hemān

10. **dil-i şūrīde:**
Rübai 472
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Perişan gönül -tutkun gönül-.
Bir ẓālime düşdi dil-i şūrīde ki āh
Dīvāne ider ʿāşıḳı itdükçe nigāh

11. **dil-i şūrīde:**
Rübai 474
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Perişan gönül -tutkun gönül-.
Yaḳduñ cigerüm tāb-ı teb-i fürḳat ile
Ḳaldı dil-i şūrīde ġam-ı ḥasret ile

dil-i şūrīde olursa:

1. **dil-i şūrīde olursa:**-*ur, -sa*
Kaside 8
Mısra: **190**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Inleyen gönül olmak.
Hele bu devleti tercīḥ iderem Firdevse
Ḫāk-i pāyüñde olursa dil-i şūrīde ġubār

dil-i şūrīdede:

1. **dil-i şūrīdede:**-*de*
Kaside 16
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Perişan gönül -tutkun gönül-.
Cān-ı şeydāda bu bir neşve-i maḫfīdür āh
Dil-i şūrīdede bir ḥālet-i müdġamdur bu

dil-i şūrīdeden:

1. **dil-i şūrīdeden:**-*den*
Gazel 194
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Perişan gönül.
Dil-i şūrīdeden ġayrı bu meydān-ı maḥabbetde
Nişān-ı nāvek-i tīr-i müjeñ ey ḳaşı yā kimdür

dil-i şūrīdemi:

1. **dil-i şūrīdemi:**-*m, -i*
Gazel 133
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Perişan gönül.
Ṣafā-yı ārzū-yı ḥaşr o gül-ruḫsār ile feryād
Dil-i şūrīdemi müstaġnī-i ḳayd-ı ḥayāt eyler

dil-i şūrīdenüñ:

1. **dil-i şūrīdenüñ:**-*nüñ*
Gazel 511
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Perişan gönül -tutkun gönül-.
Ya bir şūḫuñ esīr-i ʿışḳı ya mehcūrı olmışdur
Dil-i şūrīdenüñ elbette vardur bir nihān derdi

dil-i şūrīdeveş:

1. **dil-i şūrīdeveş:**
Gazel 193
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Deli olmuş gönül.
Kim oldı ser-be-zānū-yı taḥayyür bezm-i nāzuñda
Dil-i şūrīdeveş āyā esīr-i ṣoḥbetüñ kimdür

dil-i şūrīdeye:

1. **dil-i şūrīdeye:**-*ye*
Gazel 334
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Perişan gönül -tutkun gönül-.

Gedā-yı kūyuñ olmaḳdan ferāġat itmez el-ḥāṣıl
Niçe kerre dil-i şūrīdeye teklīf-i cāh itdüm

2. **dil-i şūrīdeye:**-*ye*
Gazel 360
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Perişan gönül -tutkun gönül-.
Mücrim-i bezm-i ḥarem-gāh-ı Elest olduḳda
Oldı ʿışḳuñ dil-i şūrīdeye mefrūż-ı ʿayn

dil-i şūrīdeyi:

1. **dil-i şūrīdeyi:**-*yi*
Gazel 327
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Perişan gönül -tutkun gönül-.
Vāṣıl it gülzār-ı maḳṣūda dil-i şūrīdeyi
Almadan ālāyiş-i ḫār-ı taʿalluḳ dāmenüm

dil-i sūzānum:

1. **dil-i sūzānum:**-*um*
Gazel 445
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yanan gönül.
Lāleler tāb-ı derūnumla olur ḫākister
Seyr-i bāġ itsem eger bu dil-i sūzānum ile

2. **dil-i sūzānum:**-*um*
Kaside 28
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yanan gönül.
Yanup nār-ı ġam-ı ʿışḳuñla geldüm bezm-i devrāna
Dil-i sūzānum ol meclisde ey āfet kebābumdur

dil-i sūzānumı:

1. **dil-i sūzānumı:**-*um, -ı*
Gazel 216
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yanan gönül.
Naḥīfīyā dil-i sūzānumı kebāb eyler
Nigāh-ı ġamzesi olduḳça āteş-fiken-i nāz

dil-i teşnelügüñ:

1. **dil-i teşnelügüñ:**-*üñ*
Rübai 150
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Susuz gönül.
Ey derdi olan ʿāṣıḳa dermāndan eleẕ
Dil-i teşnelügüñ şerbet-i ḥayvāndan eleẕ

dil-i üftādeden:

1. **dil-i üftādeden:**-*den*
Gazel 229
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Düşkün, zavallı gönül.
Olma dāmen-keş ġurūr ile dil-i üftādeden
Būs-ı dāmānuñdur ancaḳ ol ġarībe mültemes

dil-i üftādeyi:

1. **dil-i üftādeyi:**-*yi*
Gazel 334
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
-Düşkün gönül II aşığın gönlü.
ʿUluvv-i himmetin gördükde rāh-ı nā-tüvānīde
Dil-i üftādeyi bir serv-i nāza ḫāk-i rāh itdüm

dil-i ʿuşşāḳa:

1. **dil-i ʿuşşāḳa:**-*a*
Gazel 188
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşıkların gönlü.
Ḳatlüme ġamze-i bī-raḥmi tenezzül itmez
O cefā-cū dil-i ʿuşşāḳa taraḥḥum mı ider

2. **dil-i ʿuşşāḳa:**-*a*
Gazel 504
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşıkların gönlü.
Gitdükçe kār ider dil-i ʿuşşāḳa miḥneti
ʿIşḳuñ egerçi ḫoş görinür ibtidāları

dil-i ʿuşşāḳı:

1. **dil-i ʿuşşāḳı:**-*ı*
Matla 49
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşıkların gönlü.
Pür-teġāfül geçüp itdi dil-i ʿuşşāḳı şikest
ʿĀlemi ḳırdı geçürdi yine ol dil-ber-i mest

dil-i vīrānemi:

1. **dil-i vīrānemi:**-*m, -i*
Rübai 99
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yıkık, harap gönül; üzgün gönül.
Yā Rab dil-i vīrānemi sen maʿmūr it
Maḥzūn u belā-keş ḳuluñam mesrūr it

dil-i vīrānenüñ:

1. **dil-i vīrānenüñ:**-*nüñ*
Gazel 293
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yıkık, harap gönül; üzgün gönül.
Bir perīnüñ genc-i ʿışḳın anda pinhān eyledüm
Yaʿnī ber-bādı bu yüzdendür dil-i vīrānenüñ

dil-i vīrānuma:

1. **dil-i vīrānuma:**-*um, -a*
Gazel 203
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yıkık, harap gönül.
Gelmez ġam ü şādī dil-i vīrānuma hergiz
Cemʿ olmaġa yārān-ı ṣafā encümen ister

2. **dil-i vīrānuma:**-*um, -a*
Gazel 256
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yıkık, harabe gönül; acı, keder içindeki gönül.
Naḥīfî keşf iderdüm ʿāleme gencīne-i ṭabʿum
Dil-i vīrānuma ger ḳılmasa her dem cefā ṭāliʿ

dil-i zār:

1. **dil-i zār:**
Gazel 233
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlayan, inleyen gönül.
El virürse bize de ṣaḫṣ-ı emel ey dil-i zār
Biz de bir gün oluruz maẓhar-ı luṭf-ı pā-būs

2. **dil-i zār:**
Matla 100
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlayan, inleyen gönül.
Yüzüñe ḳarşu n'ola girye iderse dil-i zār
Ḫoş gelür ey gül-i raʿnā baña bārān-ı bahār

3. **dil-i zār:**
Rübai 226
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlayan, inleyen gönül.
Feryād ki her şām ü seḥer bu dil-i zār
Ḫayretle ider geşt-i beyābān-ı heves

4. **dil-i zār:**
Rübai 535
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlayan, inleyen gönül.
ʿIşḳ ile dil-i zār cefā-keş oldı
Cāna ġam-ı ḥasretde bir āteş oldı

dil-i zāra:

1. **dil-i zāra:**-*a*
Gazel 66
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlayan, inleyen gönül.
Allāh bilür yoḳdur efendüm dil-i zāra
Üftāde-i ḫāk-i rehüñ olmaḳ gibi rifʿat

2. **dil-i zāra:**-*a*
Gazel 131
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlayan, inleyen gönül.
Derūn-ı dil-āzürde-i dūrī-i der
Dil-i zāra dārū-res ol ey dil-āver

3. **dil-i zāra:**-*a*
Gazel 237
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlayan, inleyen gönül.
Meserretinde cihānuñ meger vefā yoġ imiş
Ġamuñdan özge dil-i zāra āşinā yoġ imiş

4. **dil-i zāra:**-*a*
Gazel 303
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlayan, inleyen gönül. II Âşığın gönlü.
Nedür nedür bu ḳadar sūzişüñ ki ey Mirrīḫ
Taʿalluḳ itdi dil-i zāra tābiş-i naẓaruñ

5. **dil-i zāra:**-*a*
Gazel 381
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlayan, inleyen gönül.
ʿAhd itmiş idüñ luṭf-ı viṣālüñ dil-i zāra
Ol vaʿdeye maḥşerde mi incāz ḳılarsın

6. **dil-i zāra:**-*a*
Gazel 436
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlayan, inleyen gönül.
Neşve ancaḳ dil-i zāra leb-i dil-berden olur
Açılur şanma beni bāde ile sāġar ile

7. **dil-i zāra:**-*a*
Rübai 129
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlayan, inleyen gönül.
İtdükçe dil-i zāra nigāh-ı tevbīḫ
Müjgānın ider siḥr ile mānende-i sīḫ

8. **dil-i zāra:**-*a*
Rübai 281
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlayan, inleyen gönül.
İḥsān-ı viṣālüñ bu dil-i zāra gerek
Tedbīr-i devā bu dil-i bīmāra gerek

9. **dil-i zāra:**-*a*
Rübai 554
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlayan, inleyen gönül.
Nūruñla virüp çeşm-i dile bīnāyī
Keşf eyle dil-i zāra reh-i maʿnāyı

dil-i zārı:

1. **dil-i zārı:**-*ı*
Gazel 75
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlayan, inleyen gönül.
Gör n'eyledi ol ḫançer-i sertīz-i teġāfül
Gel sīne-i mecrūḥa dil-i zārı suʾāl it

2. **dil-i zārı:**-*ı*
Gazel 322
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlayan, inleyen gönül.
Her laḥẓa ciger-ḫūn-ı ġam itme dil-i zārı
Ḳurbānuñ olam gāhī sitem gāhī kerem ḳıl

3. **dil-i zārı:**-*ı*
Gazel 381
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlayan, inleyen gönül.
Geh cevr ile efkende idersin dil-i zārı
Geh himmet-i luṭfuñla serefrāz ḳılarsın

4. **dil-i zārı:**-*ı*
Gazel 498
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlayan, inleyen gönül.
Düşürdi keşmekeş-i zülfüñe dil-i zārı
Nedür bu baḫt-ı siyāhuñ bizümle ġavġāsı

5. **dil-i zārı:**-*ı*
Kaside 8
Mısra: **64**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlayan, inleyen gönül.
Gerçi kim sāye-i ʿulyāsı zemīne düşmez
İder efkende dil-i zārı o ḳadd-i şimşār

6. **dil-i zārı:**-*ı*
Kaside 8
Mısra: **182**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlayan, inleyen gönül.
Zaḫmuma eyle meded merhem-i luṭf u keremüñ
Maʿṣiyetde dil-i zārı ḳoma mecrūḥ u firār

7. **dil-i zārı:**-*ı*
Kıt'a 28
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlayan, inleyen gönül.
Kāfir nedür bu ḥüsn-i cihānsūz sende kim
Pervāne eyledüñ dil-i zārı çerāġuña

dil-i zār-ı ġarībe:

1. **dil-i zār-ı ġarībe:**-*e*
Gazel 512
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Garip zavallının gönlü II âşığın gönlü.
Dār-ı ġurbetde dil-i zār-ı ġarībe yā Rab
Bir şafā var mı ola vuṣlat-ı aḥbāb gibi

dil-i zār-ı ḫaṭā-ālūdum:

1. **dil-i zār-ı ḫaṭā-ālūdum:**-*um*
Rübai 383
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hataya bulanmış inleyen gönül.
Eyle beni şāyān-ı rıżā-yı pāküñ
ʿAfv eyle dil-i zār-ı ḫaṭā-ālūdum

dil-i zārıma:

1. **dil-i zārıma:**-*ı, -m, -a*
Gazel 397
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlayan, inleyen gönül.
Şol dem ki dil-i zārıma neẕẕāre idersin
Tīġ-i nigeh-i nāz ile ṣad pāre idersin

dil-i zārum:

1. **dil-i zārum:**-*um*
Gazel 182
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlayan, inleyen gönül.
Dil-i zārum emīn olmaḳ içün aġyār-ı bed-ḫūdan
Maḥabbet-nāmeñi taʿvīẕ-i bāzū-bend-i cān eyler

dil-i zārumı:

1. **dil-i zārumı:**-*um, -ı*
Rübai 433
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlayan, inleyen gönül.
Lāyıḳ mı ki ġamzeñ beni ber-bād itsün
Cevr ile dil-i zārumı nā-şād itsün

dil-i zāruñ:

1. **dil-i zāruñ:**-*uñ*
Matla 148
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlayan, inleyen gönül.
Olup āşüfte fikr-i maṭlaʿ-ı ruḫsārına yārüñ
Cemāli semtine meyl itdi sevdāsı dil-i zāruñ

dil-i ẓulmet-nişīnüm:

1. **dil-i ẓulmet-nişīnüm:**-*üm*
Kaside 28
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Karanlıkta oturan gönül.
ʿAceb mi bu dil-i ẓulmet-nişīnüm şuʿle-dār olsa

Şuʿāʿ-ı şemʿa-i bezmi ki
reşk-i māh-tābumdur

dilīl-i erşeddür:

1. **dilīl-i erşeddür:**-*dür*
Gazel 109
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
En doğru delil.
İder ṣurūf-ı zamān nefy-i ḥāl ü istiḳbāl
Bu emre ṣīġa-i māżī dilīl-i erşeddür

dilīr-i ġazā-pīşe:

1. **dilīr-i ġazā-pīşe:**
Tarih 25
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gazaya alışmış yiğit II Hazret-i Muhammet Aga.
Şecīʿ-i rūz-ı veġā Ḥażret-i Muḥammed Aġa
Ki ol dilīr-i ġazā-pīşe pīşvā-yı ġuzāt

dil-keş:

1. **dil-keş:**
Kaside 20
Mısra: **5**
Gönül çekici, gönül cezbedici.
Vażʿı zībā resmi dil-keş ṭarz-ı ṭarḥı bī-bedel
Himmet-i ṣadr-ı güzīni ṣanʿat-ı üstādı gör

2. **dil-keş:**
Tarih 16
Mısra: **2**
Gönül çeken, gönlü cezbeden.
Bāreke'llāh kāḫ-ı sulṭānī zihī ʿālī-maḳām
Bī-bedel kāşāne dil-keş ḳaṣr-ı gerdūn-iştibāh

3. **dil-keş:**
Tarih 28
Mısra: **46**
Gönül çeken, gönlü cezbeden.
Bāreke'llāh böyle bī-mānend-eşer ancaḳ olur
Şekli zībā resmi dil-keş vażʿı ḫoş ṭarhı güzel

dil-keş ü ḫāṭır-güşā:

1. **dil-keş ü ḫāṭır-güşā:**
Tarih 30
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül açan ve gönül çeken.
O deñlü dil-keş ü ḫāṭır-güşā kim ḥüsn-i ṭalʿatla
Ferāmūş itdirür neẕẕāresi seyr-i gülistānı

dillerde söylensün:

1. **dillerde söylensün:**-*sün*
Gazel 224
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Dilden dile aktarılmak, herkes tarafından konuşulmak.
Şöyle himmet eyle kim ʿışḳ ile meşhūr olalum
Ḥaşre dek dillerde söylensün Naḥīfī nāmumuz

dil-nişīn-i ʿişreti:

1. **dil-nişīn-i ʿişreti:**-*i*
Gazel 52
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Işret meclisinin hoşa gideni.
Ne şūḫa mübtelā olsam ḳalur sīnemde bir zaḫmı
Bu bezmüñ dil-nişīn-i ʿişreti ṣāḥib-ḳademdür hep

dil-nişīn-i secdegāh-ı ebruvān olmış:

1. **dil-nişīn-i secdegāh-ı ebruvān olmış:**-*mış*
Gazel 187
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kaşlarının secdegâhının gönülde oturanı.
Dil-nişīn-i secdegāh-ı ebruvān olmış meger
Ġamze-i bī-dīn-i dil-ber büt-perest-i ʿişvedür

dil-penāh:

1. **dil-penāhumsın:**-*um, -sın*
Gazel 359
Mısra: **2**
Gönül sığınağı.
Ẕerre-i nā-çīz-i ʿışḳam mihr ü māhumsın benüm
Ben ġubār-ı ḥasretem sen dil-penāhumsın benüm

dil-pesend-i kāʾināt:

1. **dil-pesend-i kāʾināt:**
Kaside 19
Mısra: **79**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyanın gönlü beğenilen sevgilisi.
Ḫaṭṭ-ı pāküñdür muḥaḳḳaḳ dil-pesend-i kāʾināt
Olsa her saṭrı n'ola levḥ-i kemālüñ zīveri

dil-rübā:

1. **dil-rübāsı:**-*sı*
Gazel 53
Mısra: **12**
Gönül alan sevgili.
N'ola efzūn olursa ẕerreden ʿuşşāḳ-ı mihr-engīz
Bu şehrüñ dil-rübāsı gün gibi meşhūrlardur hep

2. **dil-rübādur:**-*dur*
Gazel 127
Mısra: **2**
Gönül alan sevgili.
Ol āfet şehr-i ḥüsnüñ şūḫ u müsteşnālarındandur
Ser-āmed dil-rübādur cümlenüñ raʿnālarındandur

3. **dil-rübālar:**-*lar*
Gazel 161
Mısra: **12**
Gönül alan sevgili.

Daḫi inṣāfa gelmezler mi āyā
Güzeller dil-rübālar bī-vefālar

4. **dil-rübālardur:**-*lar, -dur*
Gazel 185
Mısra: **1**
Gönül alan sevgili.
Maḥabbet deştinüñ āhūları kim dil-rübālardur
Beni Mecnūn u ser-gerdān iden ol bī-vefālardur

5. **dil-rübādan:**-*dan*
Gazel 209
Mısra: **4**
Gönül alan sevgili.
Öldürürseñ cevrüñ ile bu dil-i şeydā yine
Sen sehī-ḳad dil-rübādan ġayrı dildār istemez

6. **dil-rübā:**
Gazel 237
Mısra: **4**
Gönül alan sevgili.
Görince ġamze-i her-cāyī ṭabʿuñı bildüm
Cihān içinde ḥaḳīḳatli dil-rübā yoġ imiş

7. **dil-rübāya:**-*ya*
Gazel 246
Mısra: **13**
Gönül alan sevgili.
Bir dil-rübāya düşdi göñül kim Naḥīfīyā
Eyler ṣafā-yı ʿışḳı ile şeyḫ u şāb u raḳṣ

8. **dil-rübā:**
Gazel 311
Mısra: **11**
Gönül alan sevgili.
Maḥż-ı nāz u şīvedārī dil-rübā meclisde hep
Ben ġarībe gāh nāz ü geh niyāz itdüklerüñ

9. **dil-rubā:**
Gazel 337
Mısra: **14**
Gönül alan sevgili.
Naḥīfī naḳd-i cān ile ḫarīdār olmadur kārum
Ser-i bāzār-ı ḥüsn içre hemān bir dil-rubā görsem

10. **dil-rübā:**
Gazel 384
Mısra: **3**
Gönül alan sevgili.
Bir ser-āmed dil-rübā gördüm didüñ gülzārda
Gördigüñ ey bād-ı ṣubḥ ol serv-ḳāmet olmasun

11. **dil-rübā:**
Gazel 399
Mısra: **10**
Gönül alan sevgili.
Naḥīfī cān virürsem ḥasret-i dil-dār ile āḫir
Ḫaber ṣorsun gelüp ol dil-rübā her bir giyāhumdan

12. **dil-rübā:**
Gazel 442
Mısra: **1**
Gönül alan sevgili.
Bir dil-rübā ki ʿārif ola nükte-dān ola
Yoḳdur anuñ bahāsı meger naḳd-i cān ola

13. **dil-rübā:**
Gazel 442
Mısra: **4**
Gönül alan sevgili.
ʿÜnvān-ı ḥüsn o meh-veşe olsun ḥelāl kim
Eṭvārı dil-rübā nigehi cānsitān ola

14. **dil-rübālar:**-*lar*
Gazel 497
Mısra: **12**
Gönül alan sevgili.
Dil-i şeydā niçe dāmen-keş olsun ʿışḳ-ı dil-berden
O meh-veşler güzeller dil-rübālar yāda gelmez mi

15. **dil-rübāları:**-*lar, -ı*
Gazel 502
Mısra: **8**
Gönül alan sevgili.
Resm-i vefāya eylediler tevbe-i naṣūḥ
Bi'l-ittifāḳ ʿaṣrumuzuñ dil-rübāları

16. **dil-rübāları:**-*lar, -ı*
Gazel 504
Mısra: **4**
Gönül alan sevgili.
Geldükçe yāda ṣabr u ḳarārum ḳomaz benüm
Rūmuñ o nāz u şīvesi çoḳ dil-rübāları

17. **dil-rübāya:**-*ya*
Gazel 508
Mısra: **1**
Gönül alan sevgili.
Bu şeb recā-yı dil ol dil-rübāya söylendi
O māha ḥāle münāsib ḥikāye söylendi

18. **dil-rübāsını:**-*sı, -nı*
Kıt'a 4
Mısra: **1**
Gönül alan sevgili.
Rūmī ḳabā açup o ʿArab dil-rübāsını
Dībāce-i melāḥatine virdi āb ü tāb

19. **dil-rübā:**
Kıt'a 7
Mısra: **2**
Gönül alan sevgili.
Maḥmūd nām o dil-ber-i raʿnā o naḫl-i nāz
El-ḥaḳ ne dil-rübā ṣanem-i dil-peẕīr olur

dil-şād:

1. **dil-şād:**
Gazel 519
Mısra: **3**
Gönlü sevinçli.
Olmayup şevḳ-ı viṣālüñle felekde dil-şād
Her zamān dil ġam-ı hicrān ile zār olsun mı

2. **dil-şād:**
Kaside 28
Mısra: **43**
Gönlü sevinçli.
N'ola dil-şād isem ümmīd-i būs-ı ḫāk-i pāy ile
Ġubār-ı der-gehi tā feyż-baḫşā-yı türābumdur

dil-şād eyle:

1. **dil-şād eyle:**
Gazel 426
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Gönlünü hoş etmek, mutlu etmek.
Kerem ḳıl luṭf u iḥsānuñla dil-şād eyle ben zārı
Naḥīfīyem ḳapuñda bir gedāyam yā Resūla'llāh

2. **dil-şād eyle:**
Rübai 491
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönlünü hoş etmek, mutlu etmek.
Elden gelen iḥsānı dirīġ itme ne var
Kendi ḳalemüñle beni dil-şād eyle

dil-şād eyler:

1. **dil-şād eyler:**-*r*
Kaside 8
Mısra: **193**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönlünü hoş etmek, mutlu etmek.
Umaram ʿafv ile mevlā beni dil-şād eyler
Gerçi bilmezlik ile eylemişem cürm-i hezār

dil-şād ola:

1. **dil-şād ola:**-*a*
Kaside 18
Mısra: **41**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönlü sevinçle dolu olmak.
Vāridāt-ı feyża-i rıżvān ile dil-şād ola
Ḳurb-ı Ḥaḳda cümle āl ü ṣaḥb ile yār-ı çehār

dil-şād-ı tebessüm ider:

1. **dil-şād-ı tebessüm ider:**-*er*
Gazel 188
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tebessümün gönlünü mutlu etmek.
Ol perī hīç beni dil-şād-ı tebessüm mi ider
ʿĀşıḳ-ı zārı sezāvār-ı tekellüm mi ider

dil-şād-ı vefā itdüñ:

1. **dil-şād-ı vefā itdüñ:**-*dü, -ñ*
Rübai 283
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Vefanın gönül sevindireni etmek.
Ol mertebe dil-şād-ı vefā itdüñ kim
Nā-çār beni kendüñe meftūn itdüñ

dil-şikeste:

1. **dil-şikestedür:**-*dür*
Gazel 101
Mısra: **1**
Gönlü kırık.
Sünbül firāḳ-ı zülfüñ ile dil-şikestedür
Nergis ḫayāl-i çeşmüñ ile zār ü ḫastedür

dil-teng eyler:

1. **dil-teng eyler:**-*r*
Tahmis 8
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Perişan etmek.
Dūrī-i ḫāk-i derüñ ʿāşıḳı eyler dil-teng
Bāġa varsa gül-i ter sensüz olur ḫār ü ḫandeg

dil-teşne:

1. **dil-teşne:**
Gazel 341
Mısra: **5**
Bağrı yanık, susamış gönül.
Menem sāḳī o maḥrūr-ı ciger dil-teşne kim şimdi
Ḫumār-ālūd-ı hecrem ḫāne-i ḫammārdan geldüm

2. **dil-teşneleri:**-*ler, -i*
Rübai 420
Mısra: **2**
Bağrı yanmış, gönlü susamış (kimse). II Âşık.
Engüşt-i laṭīfüñden aḳup āb-ı revān
Dil-teşneleri şevḳ ile itdi reyyān

dil-teşne-i vaşla:

1. **dil-teşne-i vaşla:**-*a*
Gazel 75
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşmaya susamış gönül.
Dil-teşne-i vaşla kerem it şerbet-i laʿlüñ
Luṭf eyle serāb-ı emelüm āb-ı zülāl it

dil-teşne-i viṣālüñ ola:

1. **dil-teşne-i viṣālüñ ola:**-*üñ, -a*
Gazel 296
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşmaya gönül susamış olmak.
Āb-ı Ḥayāt olursa eyler mi aña raġbet
Ol kim ola cihānda dil-teşne-i viṣālüñ

dilüm:

1. **dilüm:**-*üm*
Gazel 405
Mısra: **1**
Gönül, kalp, yürek.
Dilüm şad pāre itmekde ʿaceb ol ġamze-kār ebrū
Ḫaber al luṭf u iḥsān it olur mı baña yār ebrū

dimāġ-ı cānı:

1. **dimāġ-ı cānı:**-*ı*
Kaside 3
Mısra: **47**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Canın burnu.
Telḫ ider zehr-i memāt ile dimāġ-ı cānı

Budur āyīni bu mihmān-
kede-i ġabrānuñ

dimāġ-ı ḳalemi:

1. **dimāġ-ı ḳalemi:**-*i*
Gazel 282
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kalemin şuuru.
Kilk-i süḫan-ārāda degüldür eşer-i şāḳ
Çāk itdi dimāġ-ı ḳalemi leẕẕet-i naʿtüñ

dīn:

1. **dīn:**
Kaside 13
Mısra: **36**
İnanç, inanma.
Kemāl-i şerʿ-i pāküñ nesḫ-i edyān eyledi cümle
Ḥaḳīḳatde muḳarrerdür ki dīn olmaz bu dīr üzre

2. **dīne:**-*e*
Murabba 10
Mısra: **15**
İnsanların yaratıcı olarak kabul ettikleri üstün güce olan îmanlarını, ona yapacakları ibâdetlerin bütününü ve bu îmâna göre davranışlarının nasıl olması gerektiğini düzenleyen inanış yolu.
Ḫudāyā ʿavn ü nuṣret eyle dīne
ʿİbād-ı Müslimīne nuṣret eyle

3. **dīnüñ:**-*üñ*
Rübai 97
Mısra: **4**
İnanç, inanma.
Maḥfūẓ ḳılup zīġ u ḫalelden yā Rab
Sen ḳalbümi dīnüñ üzre eyle teṣbīt

dīn ü īmāndan oldı:

1. **dīn ü īmāndan oldı:**-*dı*
Gazel 276
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Dinden ve imandan olmak. Hiçbir şeyi düşünmeden hareket etmek.
Mürüvvet merḥamet şāhum çün oldı dīn ü īmāndan
Viṣālüñ birle şefḳat ḳıl ki sīnem çāk çāk ancaḳ

dīn-i ïslām:

1. **dīn-i islām:**
Murabba 10
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İslam dini.
Senüñdür dīn-i İslām eyle şefḳat
ʿİbād-ı Müslimīne nuṣret eyle

dīn-i mübīn:

1. **dīn-i mübīn:**
Kaside 13
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İslam dini.
Dü çeşmüñ küḥl-i mā zāġ el-baṣar eyleyüp pür-nūr
Nigeh-bān itdi mevlā ẕātuñı dīn-i mübīn üzre

dīn-i mübīne:

1. **dīn-i mübīne:**-*e*
Kaside 17
Mısra: **49**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İslam dini.
Nuṣret it dīn-i mübīne ḳudret ü ʿavnüñle hem
Eyle şāh-ı vaḳti meslūk-i ṣufūf-ı aṣfiyā

dīn-i sermedüñ:

1. **dīn-i sermedüñ:**-*üñ*
Tarih 34
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ebedi olan İslam dini.
Ḥaḳ bilād-ı şarḳ u ġarbı eyleyüp tesḫīr aña
Eyleye aḥkāmını icrā bu dīn-i sermedüñ

dīni yoḳ īmānı yoḳ:

1. **dīni yoḳ īmānı yoḳ:**
Gazel 59
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Dinsiz, imansız II acımasız, gaddar.
Diñleme zülfüñ gibi zünnāra bağlu kāfiri
Dīni yoḳ īmānı yoḳ tersāya olmışdur ḳarīb

diñle:

1. **diñleme:**-*me*
Gazel 59
Mısra: **5**
Dinlemek, kulak vermek.
Diñleme zülfüñ gibi zünnāra bağlu kāfiri
Dīni yoḳ īmānı yoḳ tersāya olmışdur ḳarīb

2. **diñleyüp:**-*y, -üp*
Gazel 235
Mısra: **4**
Dinlemek, kulak vermek.
Gülşen-i kūyuñda şāhum şol ḳadar āh eyledüm
Diñleyüp vaḳt-i seḥer bülbüller aldı niçe ders

diñlen:

1. **diñlenür:**-*ür*
Gazel 298
Mısra: **12**
Dinlenmek, sözüne kulak verilmek.
Sen ne aġlarsın eyā bülbül-i şeydā bilsem
Diñlenür bārī senüñ şām ü seḥer feryāduñ

2. **diñlenür:**-*ür*
Gazel 313
Mısra: **4**
Dinlenmek, sözüne kulak verilmek.
Eylesün maḥfil-i gülşende ser-āġāz-ı nevā

Diñlenür ḫaylice pākīze-nefesdür bülbül

dīr:

1. **dīr:**
Kaside 13
Mısra: **36**
Diriltme, hayat verme.
Kemāl-i şerʿ-i pāküñ nesḫ-i edyān eyledi cümle
Ḥaḳīḳatde muḳarrerdür ki dīn olmaz bu dīr üzre

dir-:

1. **dirince:**-*ince*
Gazel 96
Mısra: **9**
Dermek, toplamak, bir araya getirmek.
Bu Naḥīfī ḳaddüñ evṣāfın dirince naẓmına
Gökde encüm ṣuda māhī cümlesi ḳıldı pesend

dıraḫtān:

1. **dıraḫtān:**
Gazel 156
Mısra: **17**
Ağaçlar.
Dıraḫtān içre serv-i ser-bülendüñ imtiyāzın gör
Ser-efrāz eyleyen insānı ḥüsn-i istiḳāmetdür

dırāz itsem:

1. **dırāz itsem:**-*se, -m*
Gazel 140
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Uzatmak.
Dırāz itsem n'ola dest-i fiġānum dād-ḫ∨āhāne
O şūḫuñ kākül-i ḫam-der-ḫamı dāmān-ı şekvādur

dırāz-ı ġurbeti:

1. **dırāz-ı ġurbeti:**-*i*
Gazel 516
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gurbetin uzunluğu.
Naġme-i şādī ṣanur feryādını bülbüllerüñ
Çekmeyen ālāyiş-i dūr u dırāz-ı ġurbeti

dirīġ:

1. **dirīġ:**
Gazel 13
Mısra: **17**
"Çok yazık, eyvahlar olsun" anlamlarına gelir.
Ey Naḥīfī ümmetinden eylemez luṭfın dirīġ
Ol şefāʿat kāñı ʿālī-şān Muḥammed Muṣṭafā

2. **dirīġ:**
Gazel 26
Mısra: **7**
"Çok yazık, eyvahlar olsun" anlamlarına gelir.
Eyyām-ı ʿışḳ geçdi dirīġ āh ü vāh ile
Evḳāt-ı nāzenīni dilüñ oldı hep hevā

3. **dirīġ:**
Gazel 44
Mısra: **9**
"Çok yazık, eyvahlar olsun" anlamlarına gelir.
İtmedüñ gitdi teraḥḥum bu Naḥīfīye dirīġ
Olmaduñ üftādeñe ey serv-i āzād āşinā

4. **dirīġ:**
Gazel 270
Mısra: **7**
"Çok yazık, eyvahlar olsun" anlamlarına gelir.
Gird-āb-ı derd-i ḥayrete efkendeyüz dirīġ
Fülk-i maḥabbetüñ niçe bir rūzgārı yoḳ

5. **dirīġ:**
Gazel 435
Mısra: **3**
"Çok yazık, eyvahlar olsun" anlamlarına gelir.
Dirīġ itme elüñden geldigin sāḳī mürüvvet ḳıl
Dil-i ser-mestüme gāhīce teklīf-i ayaġ eyle

6. **dirīġ:**
Gazel 494
Mısra: **7**
"Çok yazık, eyvahlar olsun" anlamlarına gelir.
Görmez olduḳ hīç vefāsın derd-i ʿışḳuñda dirīġ
Encümen-gāh-ı fenāda şimdi yārān ḳalmadı

7. **dirīġ:**
Gazel 523
Mısra: **3**
"Çok yazık, eyvahlar olsun" anlamlarına gelir.
Sen varup aġyār ile cemʿiyyet eylerseñ dirīġ
Ben perīşān-ḫāṭıram zülf-i perīşānuñ gibi

8. **dirīġ:**
Kaside 8
Mısra: **133**
"Çok yazık, eyvahlar olsun" anlamlarına gelir.
Fikret-i çeşm-i siyeh-kārı bütān ile dirīġ
Ġāret-i mülk-i ṣalāḥ eyledi çeşm-i Tatar

9. **dirīġ:**
Kaside 26
Mısra: **165**
"Çok yazık, eyvahlar olsun" anlamlarına gelir.
Dirīġ o bī-kese dūr ola ḫānümānından
Yazıḳ o bülbüle kim gülşeninde ola cüdā

10. **dirīġ:**
Kıt'a 1
Mısra: **5**
"Çok yazık, eyvahlar olsun" anlamlarına gelir.
Ḳānīʿ-i ḳıllet iken künc-i ferāġatda dirīġ
Baḫt-ı ġaddār sekiz akçayı çoḳ gördi baña

11. **dirīġ:**
Kıt'a 43
Mısra: **3**
"Çok yazık, eyvahlar olsun" anlamlarına gelir.
Dirīġ kūy-ı feṣāḥat didükleri şimdi

Bu ʿarṣa-gāhda oġlan oyuncaġı oldı

12. **dirīġ:**
Rübai 248
Mısra: **2**
"Çok yazık, eyvahlar olsun" anlamlarına gelir.
Aḥkām-ı risāletde idüp saʿy-i belīġ
Virdüñ ḫaber-i ṣādıḳı bī-menʿ ü dirīġ

13. **dirīġ:**
Rübai 254
Mısra: **3**
"Çok yazık, eyvahlar olsun" anlamlarına gelir.
Bir kerre vefā eylemedüñ ʿahde dirīġ
Lāyıḳ mı saña tā bu ḳadar lāf ü güz̲āf

dirīġ eyledi:

1. **dirīġ eyledi:**-*di*
Kıt'a 34
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Esirgemek.
Seng-i sitemin yār dirīġ eyledi bizden
Çıḳmaz ḳula şimden girü beñzer ki ʿulūfe

dirīġ eyleme:

1. **dirīġ eyleme:**-*me*
Gazel 522
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Esirgemek, uzak tutmak.
Göñüllerin ele al gāhī dest-i luṭfuñ ile
Dirīġ eyleme ʿuṣṣāḳa merḥabālaruñı

dirīġ itme:

1. **dirīġ itme:**-*me*
Gazel 21
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Esirgemek, sakınmak.
Dirīġ itme ṣabā ile peyām-ı luṭfuñı benden
Çıḳarma ḫāṭıruñdan ʿāṣıḳ-ı mehcūruñı cānā

2. **dirīġ itme:**-*me*
Gazel 223
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Esirgemek, sakınmak.
Himmet-i vaṣluñ dirīġ itme Naḥīfiden meded
Geçmesün ḥasretle iḥsān eyle gel eyyāmumuz

3. **dirīġ itme:**-*me*
Gazel 247
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Esirgemek, sakınmak.
Cevr olsun eyle gāhī dirīġ itme luṭfuñı
Baña gelür o cevr ü cefālar vefā-yı maḥż

4. **dirīġ itme:**-*me*
Gazel 260
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Esirgemek, sakınmak.
İtme dirīġ sāye-i luṭfuñ bu z̲errеden
Ḫūrşīd-i maḥşer itdigi dem ʿarż-ı tāb ü tef

5. **dirīġ itme:**-*me*
Gazel 327
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Esirgemek, sakınmak.
Ben ġarībüñden dirīġ itme nigāh-ı himmetüñ
Olmasun mesdūd-ı ḥubb-ı mā-sivā pīrāmenüm

6. **dirīġ itme:**-*me*
Gazel 432
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Esirgemek, sakınmak.
Bu Naḥīfiden dirīġ itme nigāh-ı luṭfuñı
Şermī-i cürm ile tā maḥşerde ḥayrān olmaya

7. **dirīġ itme:**-*me*
Gazel 459
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Esirgemek.
Būse-i ḫālüñ dirīġ itme dil-i bīmārdan
Ṣatma ʿuṣṣāḳ-ı perīṣān-ḥāli luṭf it bir ceve

8. **dirīġ itme:**-*me*
Kaside 6
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Esirgemek, sakınmak.
İtme dirīġ reşḥa-i luṭfuñ bu teşneden
Ol dem ki hevl ü şerm ide īrā̲s̲-ı tāb ü teb

9. **dirīġ itme:**-*me*
Kaside 26
Mısra: **253**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Esirgemek, sakınmak.
Dirīġ itme ne var ḳand-i luṭfuñı benden
Gel eyle şevḳ ile ṭūṭī-i ṭabʿumı gūyā

10. **dirīġ itme:**-*me*
Rübai 130
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Esirgemek, sakınmak.
Ben ḫāke dirīġ itme nigāh-ı keremüñ
Ol dem ki z̤uhūr eyleye hevl-i dūzaḫ

11. **dirīġ itme:**-*me*
Rübai 491
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Esirgemek, sakınmak.
Elden gelen iḥsānı dirīġ itme ne var
Kendi ḳalemüñle beni dil-şād eyle

12. **dirīġ itme:**-*me*
Tahmis 7
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Esirgemek, sakınmak.
Dirīġ itme eger kim naḳd-i cān isterse de cānān
Muṭīʿ olmaḳ gerek maʿṣūḳa elbet ʿāṣıḳ-ı nālān

dirīġ u āh:

1. **dirīġ u āh:**
Gazel 513
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Feryad ve ah vah etmek.
O nihāl-i tāze dirīġ u āh ṣalınur çemende raḳīb ile
Aḳıdur cefā ile sū-be-sū bu sirişk-i nāmiye-sāzumı

dirīġā:

1. **dirīġā:**
Gazel 226
Mısra: **6**
"Çok yazık, eyvahlar olsun".
Ḳanḳı dil kim mālik-i yār olmadı dīvānedür
Hey dirīġā ʿālem içre nūr-ı ʿizzet istemez

2. **dirīġa:**
Gazel 329
Mısra: **11**
"Çok yazık, eyvahlar olsun".
Dirīġa ben o bī-berg ü nevā-yı bezm-i ḥırāmānam
Ki ḫ∨ān-ı ʿişret-i bezm-i emelden bī-naṣīb oldum

3. **dirīġā:**
Gazel 358
Mısra: **7**
"Çok yazık, eyvahlar olsun".
Dirīġā ʿandelīb-i ġonçe-i gülzār-ı ḥüsn iken
Yine bāġ-ı cihānda dil-ḫırāş-ı ḫār ü ḫāşākem

4. **dirīġā:**
Gazel 387
Mısra: **12**
"Çok yazık, eyvahlar olsun".
Olursın yoḳ yere dil-beste şerr-i nefs ü şeyṭāna
Ne ġāfilsin dirīġā kendiñe hīç ḫayr ṣanmazsın

5. **dirīġā:**
Gazel 424
Mısra: **8**
"Çok yazık, eyvahlar olsun".
Ḳuṣūrum bī-nihāyetdür benüm daʿvā-yı ʿışḳuñda
Dirīġā şerm-sār-ı müddeʿāyam yā Resūla'llāh

6. **dirīġā:**
Rübai 324
Mısra: **2**
"Çok yazık, eyvahlar olsun".
Yoldan çıḳarup nefs-i ʿadāvet-menişüm
Hep rāh-ı ḫilāf oldı dirīġā revişüm

dirīġ-i şerbet-i vaṣl itme:

1. **dirīġ-i şerbet-i vaṣl itme:**-*me*
Gazel 24
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Vuslat şerbetini yazık etmek.
Dirīġ-i şerbet-i vaṣl itme kim derd-i maḥabbetle
Naḥīfī bir belā-keş ʿāşıḳ-ı bī-çāredür cānā

dirīne:

1. **dirīne:**
Gazel 78
Mısra: **4**
Eski, kadim.
Āzāde eyle gel beni bu intiẓārdan
Dirīne ʿahd-i vuṣlata vaʿd-i teḫallüf it

ditre:

1. **ditredügi:**-*düg, -i*
Matla 156
Mısra: **2**
Titremek, korkmak.
Fikr itmededür heybetini Beyt-i Ḫudānuñ
Bīhūde degül ditredügi ḳıble-nümānuñ

dīvān:

1. **dīvāndur:**-*dur*
Gazel 146
Mısra: **14**
Divan şairlerinin, şiirlerini kafiyelerine göre alfabe sırası ile içine alan mecmua, kitap; büyük meclis.
Ne ḥācet ey Naḥīfī külfet-i tertīb-i dīvāna
Benüm erbāb-ı ʿışḳa her sözüm bir tāze dīvāndur

dīvāne:

1. **dīvānedür:**-*dür*
Gazel 158
Mısra: **8**
Aklını yitirmiş.
Ṣabādan būy-ı zülfüñ cüst ü cū eyler dil-i şeydā
ʿAceb dīvānedür ümmīd-i luṭf-ı rūzgār eyler

2. **dīvānedür:**-*dür*
Gazel 226
Mısra: **5**
Deli, mecnun.
Ḳanḳı dil kim mālik-i yār olmadı dīvānedür
Hey dirīġā ʿālem içre nūr-ı ʿizzet istemez

3. **dīvānenüñ:**-*nüñ*
Gazel 293
Mısra: **2**
Aklını yitirmiş.
Ṣaldı sevdāya beni ebrūları cānānenüñ
Māh-ı nev elbet cünūnın arturur dīvānenüñ

4. **dīvānedür:**-*dür*
Gazel 526
Mısra: **18**
Deli, mecnun.

Naḥīfî çāk-sāz-ı ḫırḳa-i nāmūs olup āḫir
Ser-i kūyında bir şūḫuñ yine dīvānedür şimdi

5. **dīvāne:**
Rübai 234
Mısra: **4**
Deli, mecnun.
Ṣaḥrālara düşmüş der-i Leylāyı ḳoyup
Mecnūn didigüñ var ise dīvāne imiş

6. **dīvāne:**
Rübai 337
Mısra: **4**
Deli, mecnun.
Her ṣaçları zencīre olursın Mecnūn
İncinme Naḥīfî saña dīvāne disem

dīvāne eyledi:

1. **dīvāne eyledi:**-*di*
Gazel 61
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Delirtmek.
Āfet-resān-ı ʿaḳl-ı Felāṭūn-ı ʿışḳ olup
Feryāduñ eyledi beni dīvāne ʿandelīb

dīvāne eyler:

1. **dīvāne eyler:**-*r*
Gazel 493
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Deli etmek.
Ādemi dīvāne eyler muḳteżā-yı derd-i ʿışḳ
Ḳays-ı bī-çāre varup bīhūde Mecnūn olmadı

dīvāne iden:

1. **dīvāne iden:**-*en*
Rübai 335
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çılgına çevirmek, deli etmek, mecnuna çevirmek.
Çeşmüm gibi tā böyle teġāfül itme
Sensin beni dīvāne iden hey ẓālim

dīvāne ider:

1. **dīvāne ider:**-*er*
Matla 107
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çılgına çevirmek, deli etmek, mecnuna çevirmek.
Ḳays dirmiş ki bu ʿışḳ ādemi dīvāne ider
Belī bu ḍarb-ı meseldür deliden uşlu ḫaber

2. **dīvāne ider:**-*er*
Matla 167
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Çılgına çevirmek, deli etmek, mecnuna çevirmek.
Olsam n'ola biñ şevḳ ile ol mehveşe māʾil
Dīvāne ider ādemi ol şekl ü şemāʾil

3. **dīvāne ider:**-*er*
Rübai 467
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çılgına çevirmek, deli etmek, mecnuna çevirmek.
Her cünbiş-i nāzında müheyyā şīve
Dīvāne ider ādemi ednā şīve

4. **dīvāne ider:**-*er*
Rübai 472
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çılgına çevirmek, deli etmek, mecnuna çevirmek.
Bir ẓālime düşdi dil-i şūrīde ki āh
Dīvāne ider ʿāşıḳı itdükçe nigāh

dīvāne itdi:

1. **dīvāne itdi:**-*di*
Gazel 20
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çılgına çevirmek, deli etmek, mecnuna çevirmek.
Ser-i zülfüñ ʿaceb mi bend idersem gerden-i hūşa
Beni dīvāne itdi ʿışḳ dirler bir ʿaceb sevdā

dīvāne ḳays:

1. **dīvāne ḳays:**
Gazel 155
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kendinden geçmiş olan Kays II Leyla vü Mecmun mesnevisinde erkek kahraman.
Mecnūn ṭaḳdı kūçe-i Leylāda nāmını
Dīvāne Ḳays ḫaylīce ʿāḳıl degül midür

divāne olmaḳdur:

1. **divāne olmaḳdur:**-*maḳ, -dur*
Gazel 125
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Deli divane olmak.
N'ola dest-i irādetle ṭutarsam zülf-i pür-çīnüñ
Bu ʿışḳuñ muḳteżāsı ʿāḳıbet divāne olmaḳdur

dīvāne-i ʿışḳam:

1. **dīvāne-i ʿışḳam:**-*am*
Gazel 356
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk delisi.
Ḫayāl-i bīm-i hecr itmem viṣāl-i dil-rübā bilmem
Ben ol dīvāne-i ʿışḳam ki hīç ḫavf ü recā bilmem

dīvāne-ṣıfat:

1. **dīvāne-ṣıfat:**
Gazel 436
Mısra: **5**
Deli, mecnun görünüşlü.

Şimdi dīvāne-ṣıfat māʾil-i ḫalvet oldum
İḫtilāṭ ideli ol şūḫ-ı perī-peyker ile

dīvān-ı ilāh:

1. **dīvān-ı ilāh:**
Gazel 289
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İlâhi mecliste.
Ḫaşm ile söyleşürüz anda Naḥīfî çün kim
Cümlenüñ maḥżarı dīvān-ı ilāh olsa gerek

dīvān-ı külliyyātına:

1. **dīvān-ı külliyyātına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 156
Mısra: **47**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Külliyatın toplamı II Saib'in külliyatı bağlamında kullanılmıştır.
Olursam Ṣāʾibüñ dīvān-ı külliyyātına mālik
Dil-i nālāna ṭabʿ-ı şūḫa küllī luṭf u himmetdür

dīvān-ı şāh-ı ʿışḳda:

1. **dīvān-ı şāh-ı ʿışḳda:**-*da*
Gazel 339
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk sultanının huzuru.
Cism-i nizārı dāġ u elifle pür eyledüm
Dīvān-ı şāh-ı ʿışḳda gūyā muḥāsibem

dīvār:

1. **dīvāra:**-*a*
Gazel 242
Mısra: **1**
Bir binanın bedenini meydana getirmek, bir yeri çevrelemek, bölmek, bir ağırlığa dayanak sağlamak, toprak veya suyu tutmak gibi amaçlarla taş, tuğla, kerpiç, ahşap vb. malzemeden gereken kalınlıkta örülen ve diklemesine yükselen yapı.
Oturmış secde-gāhında güzel dīvāra yaṣdanmış
Didiler āsumān üzre baḳuñ meh-pāre yaṣdanmış

dīvār-ı cihān:

1. **dīvār-ı cihān:**
Matla 184
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya duvarı.
Naẓar-ı ʿibret ile baḳsa eger dīde-i cān
Ṭoludur āh mine'l-mevt ile dīvār-ı cihān

dīv-i ʿışḳa:

1. **dīv-i ʿışḳa:**-*a*
Gazel 272
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk devi.
Bād-ı āha dīv-i ʿışḳa ḥükm ider bir pādişāh
Taḫt-ı ḥüsn üzre oturmış ḫażret-i sulṭāna baḳ

dīv-i recīm olsa:

1. **dīv-i recīm olsa:**-*sa*
Gazel 347
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Taşlanmış dev olmak II şeytan olmak.
Baña düşmenlik iden dīv-i recīm olsa daḥi
Şiheb-i āh-ı ḥazīnümle bil anı yaḳaram

diyānet:

1. **diyānetde:**-*de*
Tarih 5
Mısra: **11**
Dindarlık.
Necābetde seḫāvetde şecāʿatda diyānetde
Budur ẓannum ki mānendi ya nādir ola ya nā-būd

diyār:

1. **diyāra:**-*a*
Gazel 222
Mısra: **2**
Memleket, ülke, yer.
Vaṭandan çoḳ zamān oldı bize bād-ı ṣabā gelmez
Ġarībüz bu diyāra bir peyām-ı āşinā gelmez

2. **diyāra:**-*a*
Gazel 303
Mısra: **2**
Memleket, ülke II Sevgilinin yanı.
Ṣabā senüñ bilelüm kūy-ı dil-rübā mı yerüñ
Alınmadı gideli ol diyāra bir ḫaberüñ

3. **diyār:**
Kaside 8
Mısra: **290**
Memleket, ülke, yer.
Ravża-i pāküñe olsun niçe biñ kerre selām
Tā ki şerʿüñle selāmet bula ser-cümle diyār

diyār-ı ʿademden:

1. **diyār-ı ʿademden:**-*den*
Gazel 292
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yokluk diyarı, dünya.
Gelür diyār-ı ʿademden hezārı görmege gül
Ḥaḳīḳat ey gül-i raʿnā olınca böyle gerek

diyār-ı ġurbete:

1. **diyār-ı ġurbete:**-*e*
Gazel 356
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gurbet diyarı.Yabancı memleket II dünya.
Naḥīfîyem bilinmez ḳıymetüm bīgāne-i luṭfem
Diyār-ı ġurbete geldüm ġarībem āşinā bilmem

diyār-ı şarḳ u ġarba:

1. **diyār-ı şarḳ u ġarba:**-*a*
Kaside 19
Mısra: **165**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Doğunun ve batının memleketlerini.
Tā diyār-ı şarḳ u ġarba
eyleyüp seyr ü sefer
Çarḫı cevlān-gāh ide sulṭān-ı
mülk-i ḫāverī

diyār-ı yāre:

1. **diyār-ı yāre:**-*e*
Gazel 126
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin yurdu.
Teveccühüñ yine ey dil
diyār-ı yāre midür
Bu deñlü sūziş ü ḥasret o
gül-ʿiẕāre midür

diye:

1. **diye:**
Kaside 26
Mısra: **74**
Demek, söylemek.
Ḥurūf-ı nüsḫa-i cūdında
resm-i lā yoḳdur
Meger şehādet-i nefy-i sivā
içün diye lā

2. **diye:**
Kıt'a 31
Mısra: **4**
Diyerek, deyip, sanarak, zannederek, olarak, adına.
Kim iki ḥasret görince
birbirin giryān olup
ʿĀşıḳ-ı mehcūrına dildārı
ḫoş geldüñ diye

diyü:

1. **diyü:**
Gazel 90
Mısra: **8**
Diyerek, deyip, sanarak, zannederek, olarak, adına.
ʿIşḳ-ı yār içün şunupdur
şimdi sāḳī destüme
Girye ḳılmasun diyü bu
demde bir pīşīn ḳadeḥ

2. **diyü:**
Gazel 251
Mısra: **5**
Diyerek, deyip, sanarak, zannederek, olarak, adına.
Bī-vefā ol diyü dāʾim sīneñe
ḫāsid raḳīb
Ḳavl-i żaʿf ile yazupdur niçe
yüzden var ġalaṭ

3. **diyü:**
Gazel 298
Mısra: **2**
Diyerek, deyip, sanarak, zannederek, olarak, adına.
Ġam degül baña cefā itmek
ise muʿtāduñ
Bī-vefādur diyü meşhūr olur
ancaḳ aduñ

4. **diyü:**
Gazel 398
Mısra: **1**
Diyerek, deyip, sanarak, zannederek, olarak, adına.
Ben zāra raḥm ider diyü ol
şūḫ-ı nükte-dān
Yazdum niyāz-nāmeme
ʿunvān-ı el-amān

5. **diyü:**
Kıt'a 14
Mısra: **1**
Diyerek, deyip, sanarak, zannederek, olarak, adına.
Geçmez ol cān ü serinden
reh-i ʿışḳuñda diyü
Beni geçmişler efendüm
saña aṣḥāb-ı ġaraż

6. **diyü:**
Kıt'a 38
Mısra: **4**
Diyerek, deyip, sanarak, zannederek, olarak, adına.
Naẓīr-i ẕātı bir maḫlūḳ-ı
fānīye olup bende
Şefīʿ u mesnedüm var diyü
eyler faḫr-ı nā-dānī

7. **diyü:**
Kıt'a 38
Mısra: **5**
Diyerek, deyip, sanarak, zannederek, olarak, adına.
Tevekkül ehline bī-kes diyü
taḥḳīre saʿy eyler
Tefekkür eylemez mi
bilmezem Mevlā-yı Sübḥānı

8. **diyü:**
Matla 267
Mısra: **2**
Diyerek, deyip, sanarak, zannederek, olarak, adına.
Kendiye mesken iderse ne
ʿaceb hāmūnı
Saña ʿāḳıl diyü medḥ
eylemezem Mecnūnı

9. **diyü:**
Matla 269
Mısra: **1**
Diyerek, deyip, sanarak, zannederek, olarak, adına.
Defʿ-i ġamdur diyü nūş itme
ṣaḳın cām-ı Cemi
Ki ġamuñdan daḫi efzūnter
olur ṣoñra ġamı

10. **diyü:**
Tarih 17
Mısra: **20**
Diyerek, deyip, sanarak, zannederek, olarak, adına.
Bu ḳaṣr-ı dil-keş-i Ḫüsrev-pesendi gelse seyr itse
Budur Şīrīn diyü müzdūr
olurdı şübhesüz Ferhād

diz-:

1. **dizer:**-*er*
Tahmis 8
Mısra: **4**
Belirli bir düzene göre sıraya koymak, sıralamak.
Şevket-i ḥüsnini itdükçe
nümāyān ṣaf ṣaf
Müje ḫaylin dizer ol ġamze-i
fettān ṣaf ṣaf

dizil:

1. **dizilür:**-*ü, -r*
Gazel 261
Mısra: **4**
Sıralanmak, yerleştirilmek.
Egilüp bād-ı firāḳuñla ḳamu ḳāmet ü ḳad
Aña nisbet dizilür serv-i ḫırāman ṣaf ṣaf

2. **dizilmiş:**-*miş*
Tahmis 8
Mısra: **39**
Sıralanmak, yerleştirilmek.
Kūyuñ eṭrāfına ʿuşşāḳ dizilmiş gūyā
Ḥarem-i Kaʿbede her cānibe erkān ṣaf ṣaf

3. **dizilürler:**-*ür, -ler*
Tahmis 8
Mısra: **35**
Sıralanmak, yerleştirilmek.
Dizilürler keremüñ ḫ∨ānına mihmān ṣaf ṣaf
Kimi iḥrām-ı taḥayyür ile her sū pūyā

dizil-:

1. **dizilmiş:**-*miş*
Gazel 242
Mısra: **3**
Sıralanmak, yerleştirilmek.
Dizilmiş ʿālemüñ ḫalḳı namāza cümleten ṣaf ṣaf
Şehā bī-ḥadd olan dāʾlar bu dem nā-çāre yaṣdanmış

dök:

1. **dökülmiş:**-*ül, -miş*
Gazel 466
Mısra: **2**
Dökmek.
ʿAraḳlar kim olur ẓāhir leb-i mey-gūn-ı yār üzre
Dökülmiş gūyiyā berg-i semendür cūy-bār üzre

2. **dökilür:**-*il, -ür*
Kaside 8
Mısra: **148**
Dökülmek.
Dil peşīmān-i ʿiṣyān ile āh itdükçe
Dökilür dīdelerüme şerer-i āteş-bār

3. **dök:**
Kıt'a 46
Mısra: **7**
(Göz yaşı) dökmek.
Selsebīl-āsā sebīl-i Ḥaḳda dök eşk-i terüñ
Tā ṣafā-baḫş-ı dil ü cān ola ḥüsn-i manẓaruñ

dökül:

1. **dökülsin:**-*sin*
Gazel 391
Mısra: **9**
Saçılmak, yerlere dağılmak.
Dökülsin cām-ı şevḳa dīdeden ḫūn-ābe-i ḥasret
Çün ey sāḳī-i meclis āb-ı rūy-ı ʿişretüm sensin

doḳun:

1. **doḳundıysa:**-*dı, -ysa*
Gazel 298
Mısra: **14**
Değmek, dokunmak.
Kendinüñ kesb-i yedi olduġına şekk itme
Başına her ne doḳundıysa hele Ferhāduñ

doḳun-:

1. **doḳundı:**-*dı*
Gazel 69
Mısra: **2**
Değmek, dokunmak.
Leb-i şīrīnüñe öykünse yeri ḳand-i nebāt
Ki doḳundı lebüñe niçe kez ol ḳand-i nebāt

dolan:

1. **dolanup:**-*up*
Tahmis 10
Mısra: **27**
Bir şeyin çevresinde dönmek, gezmek, dolaşmak.
Dolanup pāyuma çekdi beni ol zülf-i siyāh
ʿĀḳıbet ʿışḳ iline çıḳdı yine ġāyet-i rāh

dolaş:

1. **dolaşma:**-*ma*
Gazel 83
Mısra: **10**
Dolanmak.
Ey Naḥīfī geç sivādan maṭlabuñ olsun Ḫudā
Zülf-i maḥbūba dolaşma ḳara sevdādan da geç

dolaş-:

1. **dolaşsa:**-*sa*
Gazel 202
Mısra: **5**
Dolanmak.
Zülfüñde n'ola dil ḫoş-ı ḫaṭṭuña dolaşsa
Sevdāyī-ṭabīʿatdür o seyr-i çemen ister

dön:

1. **döner:**-*er*
Gazel 193
Mısra: **3**
Dönmek, kendi ekseninde hareket etmek.
ʿAceb kimler döner biñ şevḳ ile şemʿ-i cemālüñle
Senüñ pervāneveş pür-sūz-ı nār-ı ṭalʿatuñ kimdür

2. **dönse:**-*se*
Gazel 211
Mısra: **7**
Dönmek,yönelmek.
Tā dem-i maḥşere dek üstümüze dönse yine
Biz vefā gelmedigin devr-i kühenden bilürüz

3. **döner:**-*er*
Gazel 246
Mısra: **11**
Dönmek, kendi ekseninde hareket etmek.
Tīr-i müjeñle āteş-i ʿışḳuñda dil döner
Sīḫ-i belāda eyler o murġ-ı kebāb raḳṣ

4. **döndi:**-*di*
Gazel 262
Mısra: **6**
Benzemek, andırmak, ...gibi olmak.
ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳlaruñ ġarḳ eylemiş baḥr-ı cefā
Nāle ile nāya döndi şimdi oldı sīne def

5. **döner:**-*er*
Gazel 274
Mısra: **10**
Dönmek, kendi ekseninde hareket etmek.
Ey Naḥīfī salṭanatdur ḫidmetinde ḳāʾim ol
Rūzgār-ı vuṣlatına ḫoş döner devvār-ı ʿışḳ

6. **dönmiş:**-*miş*
Gazel 301
Mısra: **4**
Benzemek, andırmak, ...gibi olmak.
Niçe ġam-ḫānede bir laḥẓa ḳarār eyleyelüm
Gülşen-i cennete dönmiş hele gülzārı görüñ

7. **döndi:**-*di*
Gazel 340
Mısra: **3**
Benzemek, andırmak, ...gibi olmak.
Vücūdum ṣūret-i dīvāra döndi ḳaldı ḥasretle
Ben ol sāʿat ki ol rūḥ-ı revānumla vedāʿ itdüm

8. **dönmesün:**-*me, -sün*
Gazel 363
Mısra: **7**
Vazgeçmek, bırakmak, yüz çevirmek.
Eylesün ʿahde vefā dönmesün iḳrārından
İtdigi kāra olur ṣoñra peşīmān dönsün

9. **dönsün:**-*sün*
Gazel 363
Mısra: **10**
Geldiği yolu geri gitmek.
Bunda yoḳdur yeri erbāb-ı riyānuñ sāḳī
Gelmesün bezmümüze zāhid-i nā-dān dönsün

10. **dönsün:**-*sün*
Gazel 363
Mısra: **8**
Vazgeçmek, caymak.
Eylesün ʿahde vefā dönmesün iḳrārından
İtdigi kāra olur ṣoñra peşīmān dönsün

11. **dönsün:**-*sün*
Gazel 363
Mısra: **6**
Dönmek, kendi ekseninde hareket etmek.
Bizi öldürmek imiş ḳaṣdını bildük ammā
Niyyetinden ne var ol dil-ber-i fettān dönsün

12. **dönsün:**-*sün*
Gazel 363
Mısra: **4**
Dönmek, kendi ekseninde hareket etmek.
Āh idüp ʿışḳ ile biz çāk-i girībān idelüm
Hū diyüp şevḳ ile ol āfet-i devrān dönsün

13. **dönsün:**-*sün*
Gazel 363
Mısra: **2**
Dönmek, kendi ekseninde hareket etmek.
Ḥalḳa-i ẕikre girüp ol meh-i ṭābān dönsün
Aña reşk ile ser-i mihr-i dıraḫşān dönsün

14. **dönsün:**-*sün*
Gazel 363
Mısra: **1**
Dönmek, kendi ekseninde hareket etmek.
Ḥalḳa-i ẕikre girüp ol meh-i ṭābān dönsün
Aña reşk ile ser-i mihr-i dıraḫşān dönsün

15. **dönsün:**-*sün*
Gazel 363
Mısra: **12**
Dönmek, kendi ekseninde hareket etmek.
Sen semāʿ eyle ney-i nālemi gūş itdükçe
Çarḫ urup şevḳuñ ile günbed-i gerdān dönsün

16. **dönsün:**-*sün*
Gazel 363
Mısra: **14**
Dönmek, kendi ekseninde hareket etmek.
Eylesün ḥalḳa-i tevḥīdi müşerref yine yār
Ey Naḥīfī niçe biñ nāz ile cānān dönsün

17. **dönmişdür:**-*miş, -dür*
Gazel 425
Mısra: **9**
Benzemek, andırmak, ...gibi olmak.
Olup ālūde-i ḫūn-ı ciger mercāna dönmişdür
Gözümde eşk-i ḥasret dāne dāne yā Resūla'llāh

18. **dönmemek:**-*me, -mek*
Gazel 453
Mısra: **8**
Dönmek,yönelmek.
Ġayreti Mecnūn u Ferhāduñ bizümdür ḥaşre dek
Dönmemek lāyıḳ mıdur yārān yārān üstüne

19. **dönerdi:**-*er, -di*
Gazel 460
Mısra: **4**
Benzemek, andırmak, ...gibi olmak.
Ṣubḥ-dem ol āfitābum ʿarż-ı dīdār eylese
Māh-peykerler dönerdi encüm-i bī-perteve

20. **döndi:**-*di*
Gazel 473
Mısra: **4**
Benzemek, andırmak, ...gibi olmak.
Oldı ḫūy-kerde şerār-ı nār-ı āhumdan benüm
Verd-i şeb-nem-pūşa döndi reng-i ruḫ-sāruñ yine

21. **dönsün:**-*sün*
Kaside 11
Mısra: **39**

Dönmek, kendi ekseninde hareket etmek.
Rişte-i bārīke dönsün şerm ile cism-i nizār
Bir görürsem seng-i kūyuñ dürre-i beyżā ile

22. **döndi:**-*di*
Kaside 12
Mısra: **11**
Benzemek, andırmak, ...gibi olmak.
Döndi yine ārāyiş-i ḳandīl-i mināre
Ḥavrāda olan naḳş-ı kemer-bend-i meyāne

23. **döndi:**-*di*
Kaside 12
Mısra: **2**
Dönmek, kendi ekseninde hareket etmek.
El-minnetü li'llāh ki yine devr-i zamāne
Teşrīf-i meh-i rūze ile döndi cināne

24. **döndi:**-*di*
Matla 190
Mısra: **2**
Benzemek, andırmak, ...gibi olmak.
Her gice gülşen-i kūyuñda idüp āh ü fiġān
Giceci bülbüle döndi dil-i şūride hemān

25. **döner:**-*er*
Rübai 71
Mısra: **2**
Benzemek, andırmak, ...gibi olmak.
Vaḳt-i seḥer āh eylese ʿuşşāḳ-ı ġarīb
Sengīn-ter iken mūma döner ḳalb-i ḥabīb

26. **döndükçe:**-*dükçe*
Rübai 439
Mısra: **4**
Dönmek, kendi ekseninde hareket etmek.
Zīrā ki idüp Ḥaḳḳa umūrın tefvīż
Döndükçe döner çarḫ ile aṣḥāb-ı derūn

27. **dönmüş:**-*müş*
Rübai 476
Mısra: **2**
Benzemek, andırmak, ...gibi olmak.
Baḳ çeşm-i başīret ile naḫlistāna
Dönmüş şecerüñ her biri dervīşāna

28. **döndi:**-*di*
Tarih 7
Mısra: **4**
Dönmek, kendi ekseninde hareket etmek.
Zīb-āver olup ḥilyesine liḥye-i zībā
Bir sünbüle döndi ki ola zīb-i ṣaf-ı gül

29. **döndi:**-*di*
Tarih 18
Mısra: **7**
Benzemek, andırmak, ...gibi olmak.
Döndi Kāġıd-ḫane bir ābādī levḥ-i dil-keşe
Oldı Saʿd-ābād anda ṣūret-i ḳaṣr-ı İrem

dön-:

1. **döndi:**-*di*
Gazel 21
Mısra: **5**
Benzemek, andırmak, ...gibi olmak.
Şeb-i tārīk-i hecre döndi rūz-ı rūşenüm şimdi
Ġam-ı zülf-i siyāhuñla derūna düşdi bir sevdā

2. **döndüm:**-*dü, -m*
Gazel 104
Mısra: **3**
Benzemek, andırmak, ...gibi olmak.
Döndüm hilāle ḳaşlarını eyleyüp ḫayāl
Cismüm nizār iden benüm ol māh-pāredür

3. **döndi:**-*di*
Gazel 454
Mısra: **15**
Benzemek, andırmak, ...gibi olmak.
ʿAksine döndi niẓāmı şimdi bezm-i ʿālemüñ
Cāhili tercīh iderler ehl-i ʿirfān üstüne

4. **döner:**-*er*
Kaside 24
Mısra: **40**
Dönmek, kendi ekseninde hareket etmek.
Dem-i sürʿatde ol zerrīn rikāb-ı şuʿle-pāşıyla
Döner eşkāl-i raḫşı bir Hümā-yı bāl-cünbāna

5. **döner:**-*er*
Matla 245
Mısra: **1**
(Bir yere) Geri gitmek veya geri gelmek, avdet etmek.
Döner būs itmege her laḥẓa ol pāy-ı dil-ārāyı
ʿAceb mi ser-nigündur diseler cennetde Ṭūbāyı

6. **döner:**-*er*
Rübai 439
Mısra: **4**
Dönmek, kendi ekseninde hareket etmek.
Zīrā ki idüp Ḥaḳḳa umūrın tefvīż
Döndükçe döner çarḫ ile aṣḥāb-ı derūn

donan:

1. **donandı:**-*dı*
Matla 174
Mısra: **1**
Kaplanmak.
Māh-rūlarla donandı yine ṣaḥn-ı ʿālem
N'eylesün sen de baḳ inṣāf ile zāhid ādem

2. **donandı:**-*dı*
Matla 201
Mısra: **2**
Kaplanmak.
Her biri bir gevher-i yektā gibi oldı ʿayān
Sīm-tenlerle donandı çār-sūy-ı zergerān

donanmā:

1. **donanmāsı:**-*sı*
Matla 155
Mısra: **1**
Donanma II savaş gemisi.
Bozuldı donanmāsı bāzār-ı şehrüñ
Fenāsı beyān itdi encām-ı dehrüñ

donanmā eyledi:

1. **donanmā eyledi:**-*di*
Matla 183
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bayramlarda veya herkesi ilgilendiren sevinçli bir olayın kutlanmasında her tarafı bayraklar, ışıklı ve gösterişli şeylerle süsleyerek, fişekler atarak yapılan şenlik, şehrâyin.
Her ḫaṭvede bir serv-ḳad dil-ber temāşā eyledüm
İl bir donanmā eyledi ben biñ donanmā eyledüm

donanmā eyledüm:

1. **donanmā eyledüm:**-*dü, -m*
Matla 183
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bayramlarda veya herkesi ilgilendiren sevinçli bir olayın kutlanmasında her tarafı bayraklar, ışıklı ve gösterişli şeylerle süsleyerek, fişekler atarak yapılan şenlik, şehrâyin.
Her ḫaṭvede bir serv-ḳad dil-ber temāşā eyledüm
İl bir donanmā eyledi ben biñ donanmā eyledüm

döndür:

1. **döndür:**
Murabba 4
Mısra: **11**
Çevirmek, yönünü değiştirmek.
Ḳoma döndür dili rāh-ı ḫaṭādan
ʿİnāyet ḳıl hidāyet ḳıl ilāhā

dönmüş:

1. **dönmüş:**-*müş*
Matla 85
Mısra: **2**
Başka bir şey halini almak, dönüşmek, değişmek.
Tābiş-i ḫūrşīd ruḫsārından olmış dāġdār
Tīġ-i cevherdāra dönmüş sāʿid-i sīmīn-i yār

döşek:

1. **döşek:**
Matla 111
Mısra: **2**
Odada üzerine oturulan veya yatılan eşya.
Marīż-i ʿışḳına ʿarż-ı firāş ider dil-ber
Ṭabīb olan kişi hīç ḫasteye döşek mi ṣorar

dost:

1. **dostlar:**-*lar*
Gazel 85
Mısra: **6**
Seven, arkadaş.
Zülfine bend eyledi ben bendesin ol bī-vefā
Ḫaylī dostlar ṣalb olınmaḳ dünyede bir dāra güç

2. **dost:**
Gazel 160
Mısra: **7**
Seven, arkadaş.
Kevkeb-i bī-tābın eyler būmveş vīrāne dost
Ṭāliʿ-i nā-şād-ı aṣḥāb-ı ṭabīʿat böyledür

3. **dost:**
Gazel 351
Mısra: **6**
Seven, arkadaş.
ʿĀlemde bir ṭarīḳ ile rencīde olmasun
Benden netīce dost degül düşmen istemem

4. **dost:**
Murabba 5
Mısra: **40**
Seven, arkadaş.
Vird-i zebān eyleyüp
Çaġıruram dost dost

5. **dost:**
Murabba 5
Mısra: **2**
Sevgili II ilk söylenen dost kelimesinin anlamını kuvvetlendirmek amacıyla kullanılmıştır.
Bülbül-i nālān olup
Çaġıruram dost dost

6. **dost:**
Murabba 5
Mısra: **40**
Sevgili II ilk söylenen dost kelimesinin anlamını kuvvetlendirmek amacıyla kullanılmıştır.
Vird-i zebān eyleyüp
Çaġıruram dost dost

7. **dost:**
Murabba 5
Mısra: **44**
Seven, arkadaş.
Ḳabrüm içinde bile
Çaġıruram dost dost

8. **dost:**
Murabba 5
Mısra: **44**
Sevgili II ilk söylenen dost kelimesinin anlamını kuvvetlendirmek amacıyla kullanılmıştır.
Ḳabrüm içinde bile
Çaġıruram dost dost

9. **dost:**
Murabba 5
Mısra: **48**
Seven, arkadaş.
Derd ile ben dem-be-dem
Çaġıruram dost dost

10. **dost:**
Murabba 5
Mısra: **48**
Sevgili II ilk söylenen dost kelimesinin anlamını kuvvetlendirmek amacıyla kullanılmıştır.

Derd ile ben dem-be-dem
Çağıruram dost dost

11. **dost:**
Murabba 5
Mısra: **52**
Seven, arkadaş.
Ġayrı sözüm yoḳ benüm
Çağıruram dost dost

12. **dost:**
Murabba 5
Mısra: **52**
Sevgili II ilk söylenen dost kelimesinin anlamını kuvvetlendirmek amacıyla kullanılmıştır.
Ġayrı sözüm yoḳ benüm
Çağıruram dost dost

13. **dost:**
Murabba 5
Mısra: **56**
Seven, arkadaş.
Bülbül-i ferzāneyem
Çağıruram dost dost

14. **dost:**
Murabba 5
Mısra: **56**
Sevgili II ilk söylenen dost kelimesinin anlamını kuvvetlendirmek amacıyla kullanılmıştır.
Bülbül-i ferzāneyem
Çağıruram dost dost

15. **dost:**
Murabba 5
Mısra: **60**
Seven, arkadaş.
Bāṭınum oldı maḥal
Çağıruram dost dost

16. **dost:**
Murabba 5
Mısra: **60**
Sevgili II ilk söylenen dost kelimesinin anlamını kuvvetlendirmek amacıyla kullanılmıştır.
Bāṭınum oldı maḥal
Çağıruram dost dost

17. **dost:**
Murabba 5
Mısra: **64**
Seven, arkadaş.
Nāle-i cān-kāh ile
Çağıruram dost dost

18. **dost:**
Murabba 5
Mısra: **64**
Sevgili II ilk söylenen dost kelimesinin anlamını kuvvetlendirmek amacıyla kullanılmıştır.
Nāle-i cān-kāh ile
Çağıruram dost dost

19. **dost:**
Murabba 5
Mısra: **68**
Seven, arkadaş.
Yūnus u Mıṣrī-miṣāl
Çağıruram dost dost

20. **dost:**
Murabba 5
Mısra: **68**
Sevgili II ilk söylenen dost kelimesinin anlamını kuvvetlendirmek amacıyla kullanılmıştır.
Yūnus u Mıṣrī-miṣāl
Çağıruram dost dost

21. **dost:**
Murabba 5
Mısra: **36**
Seven, arkadaş.
Dost diyüp ṣubḥ u şām
Çağıruram dost dost

22. **dost:**
Murabba 5
Mısra: **2**
Seven, arkadaş.
Bülbül-i nālān olup
Çağıruram dost dost

23. **dost:**
Murabba 5
Mısra: **4**
Seven, arkadaş.
Ol güle ḥayrān olup
Çağıruram dost dost

24. **dost:**
Murabba 5
Mısra: **4**
Sevgili II ilk söylenen dost kelimesinin anlamını kuvvetlendirmek amacıyla kullanılmıştır.
Ol güle ḥayrān olup
Çağıruram dost dost

25. **dost:**
Murabba 5
Mısra: **8**
Seven, arkadaş.
ʿIşḳ ile şām ü seḥer
Çağıruram dost dost

26. **dost:**
Murabba 5
Mısra: **8**
Sevgili II ilk söylenen dost kelimesinin anlamını kuvvetlendirmek amacıyla kullanılmıştır.
ʿIşḳ ile şām ü seḥer
Çağıruram dost dost

27. **dost:**
Murabba 5
Mısra: **12**
Seven, arkadaş.
Ḳalmadı ṣabr ü sükūn
Çağıruram dost dost

28. **dost:**
Murabba 5
Mısra: **12**
Sevgili II ilk söylenen dost kelimesinin anlamını kuvvetlendirmek amacıyla kullanılmıştır.
Ḳalmadı ṣabr ü sükūn
Çağıruram dost dost

29. **dost:**
Murabba 5
Mısra: **16**
Seven, arkadaş.
Ṣıdḳ ile ben her nefes
Çağıruram dost dost

30. **dost:**
Murabba 5
Mısra: **16**
Sevgili II ilk söylenen dost kelimesinin anlamını kuvvetlendirmek amacıyla kullanılmıştır.
Ṣıdḳ ile ben her nefes
Çağıruram dost dost

31. **dost:**
Murabba 5
Mısra: **20**
Seven, arkadaş.

Ẕikri ancaḳ sözüm
Çağıruram dost dost

32. **dost:**
Murabba 5
Mısra: **20**
Sevgili II ilk söylenen dost kelimesinin anlamını kuvvetlendirmek amacıyla kullanılmıştır.
Ẕikri ancaḳ sözüm
Çağıruram dost dost

33. **dost:**
Murabba 5
Mısra: **24**
Seven, arkadaş.
Ṭālib-i dīdār olup
Çağıruram dost dost

34. **dost:**
Murabba 5
Mısra: **24**
Sevgili II ilk söylenen dost kelimesinin anlamını kuvvetlendirmek amacıyla kullanılmıştır.
Ṭālib-i dīdār olup
Çağıruram dost dost

35. **dost:**
Murabba 5
Mısra: **28**
Seven, arkadaş.
Cān ü göñülden hemān
Çağıruram dost dost

36. **dost:**
Murabba 5
Mısra: **28**
Sevgili II ilk söylenen dost kelimesinin anlamını kuvvetlendirmek amacıyla kullanılmıştır.
Cān ü göñülden hemān
Çağıruram dost dost

37. **dost:**
Murabba 5
Mısra: **32**
Seven, arkadaş.
Vird idinüp dāʾimā
Çağıruram dost dost

38. **dost:**
Murabba 5
Mısra: **32**
Sevgili II ilk söylenen dost kelimesinin anlamını kuvvetlendirmek amacıyla kullanılmıştır.
Vird idinüp dāʾimā
Çağıruram dost dost

39. **dost:**
Murabba 5
Mısra: **35**
Seven, arkadaş.
Dost diyüp ṣubḥ u ṣām
Çağıruram dost dost

40. **dost:**
Murabba 5
Mısra: **36**
Sevgili II ilk söylenen dost kelimesinin anlamını kuvvetlendirmek amacıyla kullanılmıştır.
Dost diyüp ṣubḥ u ṣām
Çağıruram dost dost

41. **dōst:**
Rübai 475
Mısra: **3**
Seven, arkadaş.
Āyīni budur bezm-i fenānuñ ey dōst
Ya sen baña ya ben saña eyvāh diye

doy:

1. **doyınca:**-*ınca*
Gazel 304
Mısra: **3**
Doymak. kanmak.
Āsumān üzre doyınca saña ey māh-cemāl
Baḳamaz ḫīrelenür dīdesi seyyārelerüñ

dü:

1. **dü:**
Gazel 118
Mısra: **1**
Iki, sayı sıfatı.
Dü çeşm-i ḫūn-feşānum hecr-i ruḫsāruñla giryāndur
Seni ben görmedim şāhum niçe dem niçe devrāndur

2. **dü:**
Kaside 8
Mısra: **94**
Iki, sayı sıfatı.
Ṣāḥib-i ḫulḳ-ı ḥasen yaʿnī Ḥüseyn ile Ḥasen
Oldı gülzār-ı siyādetde dü verd-i bī-ḫār

dü çeşm-i dil ü cān:

1. **dü çeşm-i dil ü cān:**
Rübai 397
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül ve canın iki gözü.
Zehrā vü dü çeşm-i dil ü cān ol Ḥaseneyn
Bil āl-i ʿabā faẓlına bunlar zeyn

dü çeşm-i ḫūn-feşānum:

1. **dü çeşm-i ḫūn-feşānum:**-*um*
Gazel 420
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kan saçan iki göz.
Temāşā-yı cemāl-i bi-naẓīrüñ cüst ü cū eyler
Olup giryān dü çeşm-i ḫūn-feşānum yā Resūla'llāh

dü çeşmüñ:

1. **dü çeşmüñ:**-*üñ*
Kaside 13
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İki göz.
Dü çeşmüñ küḥl-i mā zāġ el-baṣar eyleyüp pür-nūr
Nigeh-bān itdi mevlā ẕātuñı dīn-i mübīn üzre

dü cihāna:

1. **dü cihāna:**-*a*
Rübai 527
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İki dünya II dünya ve ahiret.
Ey ẕerre-i faẓlı ṣaḳaleyne kāfī
V'ey ḳaṭre-i ʿafvı dü cihāna vāfī

dü cihānda:

1. **dü cihānda:**-*da*
Rübai 200
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İki dünya II dünya ve ahiret.
Faż̧l u kerem ü ʿafvüñ olup mesʾūlüm
Yā Rab dü cihānda iʿtimādum sañadur

dü nīm itmekde:

1. **dü nīm itmekde:**-*mek, -de*
Rübai 255
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İkiye bölmek, ayırmak.
Bīm-i sitemüñ derūnum itmekde dü nīm
İnṣāf inṣāf ey cefā-cū inṣāf

dü nīm oldı:

1. **dü nīm oldı:**-*dı*
Kaside 10
Mısra: **38**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İki parça olmak, bölünmek.
İşāret idince o bedr-i münīr
Dü nīm oldı çarḫ üzre māh-ı tamām

dü rūze:

1. **dü rūze:**
Gazel 130
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Iki günlük.
Ġurūr u naḫveti erbāb-ı rifʿat ü cāhuñ
Dü rūze devlet-i dünyāya iʿtinādan olur

dü tā iderem:

1. **dü tā iderem:**-*er, -em*
Gazel 456
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Iki büklüm etmek.
Miṣāl-i dāl-i duʿā ḳaddimi dü tā iderem
Baña o server-i ḫūbān selām virdükçe

duʿā:

1. **duʿālar:**-*lar*
Gazel 161
Mısra: **10**
Allâh'a yalvarma, niyaz; birinin iyiliği için Allâh'a yalvarma, yakarış.
Ṭarīḳum vādī-i hicrāna düşdi
Seni şimden girü şāhum duʿālar

2. **duʿāmuzı:**-*muz, -ı*
Gazel 183
Mısra: **14**
Allâh'a yalvarma, niyaz; birinin iyiliği için Allâh'a yalvarma, yakarış.
Ġam yime pāy-māl iseñ miḥnet-i çarḫ-ı dūn ile
Ḥażret-i Ḥaḳ duʿāmuzı vaḳt ola müstecāb ider

3. **duʿā:**
Gazel 241
Mısra: **4**
Allâh'a yalvarma, niyaz; birinin iyiliği için Allâh'a yalvarma, yakarış.
Baḳup mecmūʿa-i naẓma dimiş ol serv-i şeh-nāzum
Ne ḫoş ʿāşıḳ bu kim cānā baña yüz biñ duʿā yazmış

4. **duʿālar:**-*lar*
Gazel 433
Mısra: **12**
Allâh'a yalvarma, niyaz; birinin iyiliği için Allâh'a yalvarma, yakarış.
Gülzār-ı kūyına yoluñ uġrarsa ey ṣabā
Benden duʿālar ile var ol ʿişve-bāzuma

5. **duʿāları:**-*lar, -ı*
Gazel 502
Mısra: **12**
Allâh'a yalvarma, niyaz; birinin iyiliği için Allâh'a yalvarma, yakarış.
Ḳıl iḥtirāz nāle-i aṣḥāb-ı ʿışḳdan
Vābestedür icābete zīrā duʿāları

6. **duʿāmuzı:**-*muz, -ı*
Gazel 510
Mısra: **14**
Allâh'a yalvarma, niyaz; birinin iyiliği için Allâh'a yalvarma, yakarış.
Minnet mi var ḥuṣūl-ı murāda Naḥīfīyā
Eylerse Ḥaḳ ḳarīn-i icābet duʿāmuzı

7. **duʿāya:**-*y, -a*
Kaside 17
Mısra: **54**
Allâh'a yalvarma, niyaz; birinin iyiliği için Allâh'a yalvarma, yakarış.
Yā ilāhī çünki vācibdür duʿā-yı şāh-ı dīn
Rūz u şeb ḥüsn-i ḳabūlüñdür duʿāya müddeʿā

8. **duʿā:**
Kaside 22
Mısra: **81**
Allâh'a yalvarma, niyaz; birinin iyiliği için Allâh'a yalvarma, yakarış.
Duʿā hengāmıdur bu ḥarf miskiyyü'l-ḫıtām olsun
Ṭalebde ẓāhir ü bāṭında maḳṣad faż̧l-ı mevlāyı

9. **duʿāda:**-*da*
Kaside 23
Mısra: **45**
Allâh'a yalvarma, niyaz; birinin iyiliği için Allâh'a yalvarma, yakarış.
Duʿāda taṣliye naṣṣ ile mevʿūd-ı ḳabūl oldı
Ḫitāmında bu naẓmuñ naʿt-i ḫatmü'l-enbiyā gelsün

10. **duʿāya:**-*ya*
Kaside 23
Mısra: **43**
Allâh'a yalvarma, niyaz; birinin iyiliği için Allâh'a yalvarma, yakarış.

Duʿāya şarṭ-ı evvel ṣıdḳ-ı dil
cezm-i icābetdür
Mürāʿāt idelüm tā kim icābet
der-ḳażā gelsün

11. **duʿāyı:**-*y, -ı*
Kaside 25
Mısra: **44**
Allâh'a yalvarma, niyaz; birinin iyiliği için Allâh'a yalvarma, yakarış.
Ḳılıcuñ ʿarşa olsun āvīze
Bu duʿāyı ḳabūle dāl itdüm

12. **duʿā:**
Kaside 26
Mısra: **313**
Allâh'a yalvarma, niyaz; birinin iyiliği için Allâh'a yalvarma, yakarış.
Olınca sūz-ı derūn ile bir
duʿā elbet
Bi-lā-tavaḳḳuf olur vāṣıl-ı
ḥarīm-i semā

13. **duʿādan:**-*dan*
Kaside 28
Mısra: **77**
Allâh'a yalvarma, niyaz; birinin iyiliği için Allâh'a yalvarma, yakarış.
Neye ḳādir ola bendeñ
duʿādan ġayrı sulṭānum
Der-i der-gāhuña tuḥfem
ḳuṣūr-ı bī-ḥisābumdur

14. **duʿāya:**-*ya*
Kıt'a 39
Mısra: **2**
Allâh'a yalvarma, niyaz; birinin iyiliği için Allâh'a yalvarma, yakarış.
Niṣ̲ār-ı zemzeme-i āmīn
eyleyüp āyā
O ṭıfl-ı mekteb-i nāzum
duʿāya gelmez mi

15. **duʿāmı:**-*m, -ı*
Matla 193
Mısra: **2**
Allâh'a yalvarma, niyaz; birinin iyiliği için Allâh'a yalvarma, yakarış.
İki ʿālemde beni eyle
meḫāvifden emīn
Maẕhar-ı ḥüsn-i ḳabūl eyle
duʿāmı āmīn

16. **duʿāmuz:**-*muz*
Murabba 10
Mısra: **35**
Allâh'a yalvarma, niyaz; birinin iyiliği için Allâh'a yalvarma, yakarış.
Naḥīfīveş budur şimdi
duʿāmuz
ʿİbād-ı Müslimīne nuṣret
eyle

17. **duʿāmı:**-*m, -ı*
Rübai 315
Mısra: **4**
Allâh'a yalvarma, niyaz; birinin iyiliği için Allâh'a yalvarma, yakarış.
Ḫıṣṣīṣa-i ism-i aʿẓamuñ
ḥaḳḳıyçün
Fażluñla benüm duʿāmı eyle
maḳbūl

18. **duʿāmı:**-*m, -ı*
Rübai 407
Mısra: **3**
Allâh'a yalvarma, niyaz; birinin iyiliği için Allâh'a yalvarma, yakarış.
Sen eyle duʿāmı maẕhar-ı
feyż-i ḳabūl
Ḫāṣıyyet-i ism-i aʿẓamuñ
ḥaḳḳı içün

19. **duʿāmı:**-*m, -ı*
Rübai 448
Mısra: **4**
Allâh'a yalvarma, niyaz; birinin iyiliği için Allâh'a yalvarma, yakarış.
Bā-cāh beni be-sırr-ı ism-i
aʿẓam
Merhūn-ı icābet it duʿāmı
āmīn

20. **duʿāmuz:**-*muz*
Tahmis 8
Mısra: **31**
Allâh'a yalvarma, niyaz; birinin iyiliği için Allâh'a yalvarma, yakarış.
Bezm-i ḥasretde budur saña
duʿāmuz muṭlaḳ
Kerem ü luṭfuñı ʿuṣṣāḳa
ziyād itsün Ḥaḳ

21. **duʿālar:**-*lar*
Tarih 2
Mısra: **6**
Allâh'a yalvarma, niyaz; birinin iyiliği için Allâh'a yalvarma, yakarış.
Dir idi ḫalḳa lisān-ı ḥāl ile
tebşīr idüp
Kim duʿālar oldı hep feyż-i
icābet maẕharı

22. **duʿādur:**-*dur*
Tarih 4
Mısra: **34**
Allâh'a yalvarma, niyaz; birinin iyiliği için Allâh'a yalvarma, yakarış.
Bir duʿā eyleyelim diye
melāʾik āmīn
Çünki ol şāh-ı cihān-gīre
duʿādur maḳṣūd

23. **duʿādur:**-*dur*
Tarih 4
Mısra: **19**
Allâh'a yalvarma, niyaz; birinin iyiliği için Allâh'a yalvarma, yakarış.
Bir duʿādur bu ki bī-reyb ü
riyā ḫalḳ-ı cihān
Ṭaleb-i ḥüsn-i ḳabūl ile ola
vaḳf-ı sücūd

24. **duʿāmuz:**-*muz*
Tarih 5
Mısra: **19**
Allâh'a yalvarma, niyaz; birinin iyiliği için Allâh'a yalvarma, yakarış.
Duʿāmuz böyledür mevlā
idüp s̲ābit maḳāmında
Hemīşe eyleye iḳbāl ü ʿömr
ü ʿizzetin memdūd

<u>duʿā eyle:</u>

1. **duʿā eyle:**
Kaside 3
Mısra: **95**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tazarru, dua etmek.
Bir duʿā eyle göñül ṣıdḳ ile
gel Allāha
Ola sükkān-ı semā cümle
icābet-ḫ∨ānuñ

<u>duʿā eyledigüñ:</u>

1. **duʿā eyledigüñ:**-*dig, -üñ*
Matla 10

Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tazarru, dua etmek.
Ḳıl resūle ṣalavāt eyledigüñ demde duʿā
Ki ṣalāt ile olur feyż-i ḳabūl-i mevlā

duʿā eyler:

1. **duʿā eyler:**-*r*
Rübai 22
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tazarru, dua etmek.
Aʿdāya hidāyetle duʿā eyler iken
Aḥbāb ola maḥrūm-ı şefāʿat ḥāṣā

duʿā eyleyelim:

1. **duʿā eyleyelim:**-*ye, -lim*
Tarih 4
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tazarru, dua etmek.
Bir duʿā eyleyelim diye melāʾik āmīn
Çünki ol şāh-ı cihān-gīre duʿādur maḳṣūd

duʿā itdükçe:

1. **duʿā itdükçe:**-*dükçe*
Kaside 20
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'a yalvarmak II duacı olmak, birinin iyiliği, sağlığı, geleceği için Allah'a niyazda bulunmak.
Ey Naḥīfī ben duʿā itdükçe şāh-ı ʿālem
Sen icābet-ḫ∨ān olan aḳṭāb ile evtādı gör

duʿā ḳıl:

1. **duʿā ḳıl:**
Kaside 27
Mısra: **161**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'a yalvarma, niyaz.
Bir duʿā ḳıl ki diyüp ṣıdḳ ile her dem āmīn
Ṭaleb-i ḥüsn-i ḳabūl ide inā̲ş ile ẕükūr

duʿā ḳıla:

1. **duʿā ḳıla:**-*a*
Kaside 5
Mısra: **152**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'a yalvarma, niyaz.
Tā meded-ḫ∨āhān-ı ümmet çāre-cūy-ı ʿafv olup
Senden ümmīd-i şefāʿatle ḳıla Ḥaḳḳa duʿā

duʿā oldı:

1. **duʿā oldı:**-*dı*
Tarih 4
Mısra: **45**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dua etmek, Allah'a yalvarıp yakarmak.
Ey Naḥīfī bu duʿā oldı cülūsa tārīḫ
Ola memdūḥ-ı Ḫudā ʿadl ile Sulṭān Maḥmūd

duʿā-endīşe:

1. **duʿā-endīşe:**
Kaside 24
Mısra: **69**
Düşüncesi dua olan.
Naḥīfī bir s̲enā-kār u duʿā-endīşe bendedür
Taraḥḥum eyle ey kān-ı kerem ol zār u nālāna

duʿā-gūy:

1. **duʿā-gūyuñ:**-*uñ*
Gazel 12
Mısra: **13**
Dua eden, duacı.
ʿĀṣıḳ-ı muḫliṣuñ duʿā-gūyuñ
Bir ḳuluñdur Naḥīfī-i şeydā

2. **duʿā-gūyuñ:**-*uñ*
Kaside 28
Mısra: **66**
Dua eden, duacı.
Naḥīfī bendeñem ḫidmet-gü̲zār-ı ḫāk-pāyam ben
S̲enā-kāruñ duʿā-gūyuñ bu ṭabʿ-ı müsteṭābumdur

duʿā-gūyān-ı dīn ü devletüñ:

1. **duʿā-gūyān-ı dīn ü devletüñ:**-*üñ*
Kaside 19
Mısra: **86**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Din ve devletin dua edeni.
ʿArż-ı ḥālüm mūcib-i taṣdīʿ olur ḫavf eylerem
Ey duʿā-gūyān-ı dīn ü devletüñ dād-āveri

duʿā-gūy-ı devām-ı devlet ü iḳbālidür:

1. **duʿā-gūy-ı devām-ı devlet ü iḳbālidür:**-*i, -dür*
Kaside 20
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gelecek ve bahtın devamlılığı için dua eden.
Hep duʿā-gūy-ı devām-ı devlet ü iḳbālidür
Ṣaḥn-ı ʿālemde gürūh-ı bende vü āzādı gör

duʿālar it:

1. **duʿālar it:**-*lar*
Gazel 468
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'a yalvarmak.
Ṣabā eger ki varursañ ḥarīm-i dil-dāra
Duʿālar it yüri benden o māh-ruḫ-sāra

duʿālar itmege:

1. **duʿālar itmege:**-*meg, -e*
Kıt'a 39
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade

Dua etmek, Allah'a yalvarmak.
Ḫalāṣ bulmaġ içün ṭavr-ı bī-vefāyīden
Duʿālar itmege ṣaḥn-ı vefāya gelmez mi

duʿāya itdigüm:

1. **duʿāya itdigüm:**-*ya, -dig, -üm*
Kaside 22
Mısra: **83**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'a yalvarmak.
Naḥīfī itdigüm her bir duʿāya isticābetde
Vesīle itsün ism-i aʿẓam ü esmāʾ-i ḥüsnāyı

duʿā-yı bī-riyā-yı pāk-ṭabʿāna:

1. **duʿā-yı bī-riyā-yı pāk-ṭabʿāna:**-*a*
Kaside 23
Mısra: **37**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Parlak temiz riyasız dua.
Olup maẓhar duʿā-yı bī-riyā-yı pāk-ṭabʿāna
Peyām-ı faẓl-ı Ḥaḳ iḳbāline ṣubḥ u mesā gelsün

duʿā-yı devleti:

1. **duʿā-yı devleti:**-*i*
Gazel 107
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mutluluk duası II devletin duası.
Ḫulūṣ-ı bāl ile efrād-ı ehl-i İslāma
Duʿā-yı devleti mefrūża-i müʾeyyeddür

duʿā-yı devletin:

1. **duʿā-yı devletin:**-*in*
Kaside 19
Mısra: **163**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mutluluk duası.
Ṣıdḳ ile inşāya āġāz it duʿā-yı devletin
Diyeler āmīn aña iḫlās ile ins ü perī

duʿā-yı devletini:

1. **duʿā-yı devletini:**-*i, -n, -i*
Kaside 26
Mısra: **62**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mutluluk duası.
ʿUluvv-i ḳadrini fehm eylesün ṣıġār u kibār
Duʿā-yı devletini eylesün ricāl ü nisā

duʿā-yı devletiyle:

1. **duʿā-yı devletiyle:**-*i, -yle*
Tarih 6
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mutluluk duası.
O sulṭān-ı cihān kim sākinān-ı ʿālem-i bālā
Tamām eyler duʿā-yı devletiyle vird-i esḥārın

duʿā-yı devletüñ:

1. **duʿā-yı devletüñ:**-*üñ*
Kaside 24
Mısra: **96**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mutluluk duası.
Ḫudāvendā cihānda çün vekīl-i şāh-ı ʿālemsin
Duʿā-yı devletüñ vācibdür elbet her Müselmāna

2. **duʿā-yı devletüñ:**-*üñ*
Kaside 28
Mısra: **76**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mutluluk duası.
Ferāmuş eyleyem her ḥāl ile ṣubḥ u mesā tā kim
Duʿā-yı devletüñ evrād-ı elfāẕ-intiḫābumdur

duʿā-yı devletüñe:

1. **duʿā-yı devletüñe:**-*üñ, -e*
Kaside 25
Mısra: **63**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mutluluk duası.
Başladum pes duʿā-yı devletüñe
ʿArż-ı der-gāh-ı ẕü'n-nevāl itdüm

duʿā-yı ḫayruñ:

1. **duʿā-yı ḫayruñ:**-*uñ*
Kaside 27
Mısra: **57**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hayır duası.
Lāzım oldı hele bu ḫalḳa duʿā-yı ḫayruñ
Sāye-i nevbet-i ḥüḳmüñde cihān itdi ḥużūr

duʿā-yı ḫayruñı:

1. **duʿā-yı ḫayruñı:**-*uñ, -ı*
Kaside 26
Mısra: **93**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hayır duası.
Duʿā-yı ḫayruñı vird-i zebān idüp şeb ü rūz
Süḫanverān-ı zamān eylemekde ḥamd ü ṣenā

duʿā-yı müstecāb:

1. **duʿā-yı müstecāb:**
Kaside 1
Mısra: **64**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kabul edilmiş dua.
Çāre derd-i ḫastegān-ı derd-i ʿışḳa var ise
Yā nigāh-ı merd-i vāṣıl yā duʿā-yı müstecāb

duʿā-yı müstecābāsā:

1. **duʿā-yı müstecābāsā:**
Matla 4
Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kabul edilen dualar gibi.
Ne vālā-rütbesin ey pādişāh-ı taḫt-ı -
ʿUrūc-ı āsumān itdüñ duʿā-yı müstecābāsā

<u>duʿā-yı müstecābumdur:</u>

1. **duʿā-yı müstecābumdur:***-um, -dur*
Kaside 28
Mısra: **80**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kabul edilmiş dua.
Ümmīdüm bu ḥużūr-ı Ḥaḳda istidʿām ola maḳbūl
Senā-yı ḥüsn-i aḫlāḳuñ duʿā-yı müstecābumdur

<u>duʿā-yı şāh-ı devrān:</u>

1. **duʿā-yı şāh-ı devrān:**
Kıt'a 46
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zamanın padişahının duası.
Eşk-i riḳḳat-ḫīz ile gūyān olup bī-ḳīl u ḳāl
Dāʾimā eyler duʿā-yı şāh-ı devrān selsebīl

<u>duʿā-yı şāh-ı dīn:</u>

1. **duʿā-yı şāh-ı dīn:**
Kaside 17
Mısra: **53**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Din şahının duası.
Yā ilāhī çünki vācibdür duʿā-yı şāh-ı dīn
Rūz u şeb ḥüsn-i ḳabūlüñdür duʿāya müddeʿā

<u>duʿā-yı şubḥ-ġāhından:</u>

1. **duʿā-yı şubḥ-ġāhından:***-ı, -n, -dan*
Gazel 184
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sabah vaktinin duası.
Pīş-i ruḫsārında āhumdan ṣadāḳat fehm ider
Zāhid-i ʿışḳı duʿā-yı ṣubḥ-ġāhından bilür

<u>duʿā-yı tevfīḳ:</u>

1. **duʿā-yı tevfīḳ:**
Rübai 261
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tevfikin duası.
Ser-cümle umūrında ʿibāduñ yā Rab
Miftāḥ-ı ḥuṣūldür duʿā-yı tevfīḳ

<u>düçār itdi:</u>

1. **düçār itdi:***-di*
Gazel 511
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uğratmak.
Düçār itdi beni miḥnetlere bu ġurbet illerde
Vaṭan fikri cihān mekri zamān ḳahrı cevān derdi

2. **düçār itdi:***-di*
Kaside 26
Mısra: **161**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uğratmak.
Ġarīb ḥāle düçār itdi rūzgār beni
Netīce ḳalmadı ṣabra taḥammülüm ḳaṭʿā

<u>düçār-ı ġam-ı her meh-rūyem:</u>

1. **düçār-ı ġam-ı her meh-rūyem:***-em*
Rübai 330
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ay yüzlülerin her gamının çaresizi.
Hālā ki düçār-ı ġam-ı her meh-rūyem
Sevdā-zede-i dil-ber-i çār ebrūyem

<u>dūd:</u>

1. **dūdı:***-ı*
Gazel 259
Mısra: **4**
Duman, tütün.
Ruḫlaruñ micmer a şāhum ḫālüñ anuñ ʿanberi
Dūdı anuñ mūy-ı ḫālüñ ʿāleme ḥüsnüñ çerāġ

<u>dūd eyledük:</u>

1. **dūd eyledük:***-dü, -k*
Gazel 510
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Duman etmek, yanmak.
Āh itmek ile eglenürüz künc-i ʿışḳda
Dūd eyledük ġamuñla muḥaṣṣal ġıdāmuzı

<u>dūd olur:</u>

1. **dūd olur:***-ur*
Gazel 132
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dumanlı olmak.
Zāhid taʿaccüb eyleme āh itdigüm görüp
Bir yerde tā ki āteş ola anda dūd olur

<u>dūd-ı āh-ı pür-şerārum:</u>

1. **dūd-ı āh-ı pür-şerārum:***-um*
Gazel 39
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
(Âşığın) kıvılcımlarla dolu ahının dumanı.
Dūd-ı āh-ı pür-şerārum miġfer-i zer-dūzdur
Mihr ü māh-ı çarḫ iki zerrīn ḥamāʾildür baña

<u>dūd-ı āh-ı şuʿlebārum:</u>

1. **dūd-ı āh-ı şuʿlebārum:**-*um*
Gazel 116
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kıvılcım yüklü ahın dumanı.
Yād idüp ey māh-ı tābānum seni āh eylesem
Dūd-ı āh-ı şuʿlebārum hem-ser-i gerdūn olur

dūd-ı āhum:

1. **dūd-ı āhum:**-*um*
Gazel 51
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ahın dumanı.
Dūd-ı āhum ol ḳamer-rūyuñ şeb-i hecrinde āh
Eyler evc-i āsumān üzre seḥābāsā şitāb

2. **dūd-ı āhum:**-*um*
Matla 65
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ahın dumanı.
Ser ü rīşümde benüm şanma ki şeyb oldı bedīd
Dūd-ı āhum daḥi pīr oldı degül mūy-ı sefīd

3. **dūd-ı āhum:**-*um*
Matla 160
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ahın dumanı.
Dūd-ı āhum n'ola zeyn olsa miş̱āl-i sünbül
Lāleli ḳābil mi ide ʿahd-i şebāba vāṣıl

4. **dūd-ı āhum:**-*um*
Matla 160
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ahın dumanı.
Dūd-ı āhum n'ola zeyn olsa miş̱āl-i sünbül
Lāleli çeşmede bir gül-ruḫa oldum bülbül

dūd-ı āhumdan:

1. **dūd-ı āhumdan:**-*um, -dan*
Gazel 146
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ahın dumanı.
Ne ḥācet saña taḳrīr itmege derd-i dil-i zārı
Benüm sūz-ı derūnum dūd-ı āhumdan nümāyāndur

dūd-ı ʿanber:

1. **dūd-ı ʿanber:**
Gazel 168
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Anber dumanı.
Dūd-ı ʿanber midür ol micmer-i ruḫsāruñda
Cism-i pür-dāġuma ol tīr-i ḳażā tāze midür

dūd-ı buḫārı:

1. **dūd-ı buḫārı:**-*ı*
Tarih 30
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Buhar dumanı.
Bu taʿrīf ile luṭf-ı iʿtidālin var ḳıyās eyle
Ṭarāvet-yāb ider dūd-ı buḫārı sünbülistānı

dūd-ı dil:

1. **dūd-ı dil:**
Rübai 484
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül dumanı.
Dūd-ı dil ü sūziş-i cigerle her gāh
İtsem n'ola saḳf-ı çarḫ-ı gerdūnı siyāh

dūd-ı dilüm:

1. **dūd-ı dilüm:**-*üm*
Gazel 506
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül dumanı.
Nesīm-i āh ile taḥrīk-i nār-ı ʿışḳ itsem
Çıḳar feleklere dūd-ı dilüm zebāne gibi

dūd-ı siyāh-ı āh:

1. **dūd-ı siyāh-ı āh:**
Gazel 176
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ahın siyah dumanı.
Mānīʿ mi seyr-i rūyına dūd-ı siyāh-ı āh
Bilmem Naḥīfīyā bu ġamuñ rūz u şeb nedür

2. **dūd-ı siyāh-ı āh:**
Gazel 270
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ahın siyah dumanı.
Dūd-ı siyāh-ı āh ile bulmaḳda incilā
Mirʾāt-ı gerdişüñ ne ʿaceb inkisārı yoḳ

dūd-ı siyāh-ı āh-ı ḫūn-pāşuma:

1. **dūd-ı siyāh-ı āh-ı ḫūn-pāşuma:**-*um, -a*
Kaside 28
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kan saçan ahın siyah dumanı.
O bārān-ı füyūżāt-ı meʿānīyem ki ʿālemde
Benüm dūd-ı siyāh-ı āh-ı ḫūn-pāşuma seḥābumdur

dūd-ı siyāh-ı āhum:

1. **dūd-ı siyāh-ı āhum:**-*um*
Gazel 146
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ahın siyah dumanı.

N’ola dūd-ı siyāh-ı āhum
olsa āsumān-peyvend
Derūnum āteş-i dil-sūz-ı
hicrān ile sūzāndur

dūd-ı siyeh-kārum:

1. **dūd-ı siyeh-kārum:**-*um*
Kaside 8
Mısra: **246**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kötü işler yapan duman.
Şöyle kim tābiş-i şevḳuñla
ben āh itdükçe
ʿĀlemi dūd-ı siyeh-kārum
ider sünbül-zār

duḫter-i reze:

1. **duḫter-i reze:**-*e*
Gazel 378
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Üzüm kızı ll şarap.
Var söyle duḫter-i reze ey
pīr-i meykede
Gelsün meyān-ı meclise
bizden ṣıḳılmasun

duḫūl itme:

1. **duḫūl itme:**-*me*
Gazel 491
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Duhul etmek. içeri girmek. içeri dahil olmak.
Lafẓ-ı bī-maʿnā gibi her
meclise itme duḫūl
Kendüñi gözden nihān it
nükte-i maʿnā gibi

duḫūl-ı cennete:

1. **duḫūl-ı cennete:**-*e*
Matla 17
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cennete girme.
Ḳıl beni yā Rab Cenāb-ı
Muṣṭafāya ḫāk-i pā
Tā bu vech ile duḫūl-ı
cennete olam sezā

dūlāb:

1. **dūlāb:**
Gazel 512
Mısra: **2**
Su değirmeni.
Aġlaram rūyumı ḫāk üzre
sürüp āb gibi
İñlerem miḥnet-i hicrān ile
dūlāb gibi

dümen:

1. **dümen:**
Gazel 89
Mısra: **8**
Deniz ve hava taşıtlarında, taşıtı gitmesi istenen yöne çevirmeye ve istenen doğrultuda götürmeye yarayan hareketli parça.
Dilerseñ baḥr-ı ʿışḳ içre
selāmet bula bu geştī
Çevir engīne-i ʿışḳa dümen
sensin eyā mellāḥ

dün:

1. **dün:**
Gazel 18
Mısra: **1**
Önceki gün. II Geçmiş.
O māha dün gice rāz-ı
derūnum eyledüm ifşā
Hele ey dil ṣaḳın bu rāza
vāḳıf olmasun aʿdā

2. **dün:**
Gazel 142
Mısra: **3**
Önceki gün. II Geçmiş.
Dün varup menzilgeh-i
ʿuḳbāyı seyran eyledüm
Gördüm anda çoḳ şeh-i
iḳlīm-i istiġnā yatur

3. **dün:**
Gazel 230
Mısra: **13**
Önceki gün. II Geçmiş.
Dün ḫākdān-ı leşker-i nā-
kāma uġradum
İrdi Naḥīfī gūşuma ṣad
āferīn-i yeʾs

4. **dün:**
Gazel 341
Mısra: **7**
Önceki gün. II Geçmiş.
Pür itdüm naʿra-i şekvā ile
dün kūy-ı dil-dārı
Bugün ammā o mest-i
ʿişveye inkārdan geldüm

5. **dün:**
Gazel 364
Mısra: **10**
Önceki gün. II Geçmiş.
Fāriġ olmaz mı Naḥīfī bu
hevālardan ʿaceb
Dün işitdüm yine bir şūḫa
giriftār oldıġın

6. **dün:**
Gazel 447
Mısra: **13**
Önceki gün. II Geçmiş.
Dün Naḥīfī-i ʿabā-pūşı
temāşā eyledüm
Er yaturmış ben de bildüm
ḫırḳa-i peşīmende

7. **dün:**
Gazel 450
Mısra: **1**
Gece.
Gördüm o şeh-i ḥüsni dün
aġyār yanında
Eksük degül elbette gülüñ
ḫār yanında

8. **dün:**
Gazel 450
Mısra: **10**
Önceki gün. II Geçmiş.
Bī-hūşī-i ʿışḳıyla idüp
rāzumı ifşā
Dün sevdigümi eyledüm
iḳrār yanında

9. **dün:**
Gazel 481
Mısra: **9**
Önceki gün. II Geçmiş.
Dün Naḥīfīyi ġam-ı yeʾs ile
gördüm maḥzūn
Himmet itseñ ya ne var ol
daḫi ber-kām olsa

10. **dün:**
Gazel 494
Mısra: **3**
Önceki gün. II Geçmiş.

Dün gice ġam-ḫāneme biñ nāz ü istiġnā ile
Geldi ammā ṣubḥa dek ol māh-ı tābān ḳalmadı

11. **dün:**
Gazel 510
Mısra: **7**
Gece.
ʿArż-ı ṣadāḳat itmiş idük dün ol āfete
Bāʿiṣ bu oldı cevrine bildük ḫaṭāmuzı

12. **dün:**
Kaside 3
Mısra: **56**
Önceki gün. II Geçmiş.
Sen de anlar gibi nā-būd olacaḳsın yarın
Dün senüñ gibi idi rıḥlet iden aḳrānuñ

13. **dün:**
Rübai 105
Mısra: **1**
Önceki gün. II Geçmiş.
Bir neşve ile olmış idüm dün gice mest
Keşf oldı baña ḥaḳāyıḳ-ı sırr-ı Elest

dün gice:

1. **dün gice:**
Gazel 255
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dün gece.
Dün gice şemʿ-i cemālüñ vaṣfına açdum dehen
Tāb-baḫş-ı meclis-i ʿirfān olup mānend-i şemʿ

dün ü gün:

1. **dün ü gün:**
Gazel 243
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dün ve bugün.
N'ola ol şāha ḳul isem dün ü gün ḫidmetine
Ḳamer ü mihr ü felek vālih ü ser-keşte imiş

2. **dün ü gün:**
Gazel 273
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dün ve bugün.
Dün ü gün kūşe-i ġamda göñül ġam-nāk ü nāk ancaḳ
İrişdi ḫançer-i cevri tenüm çālāk ü nāk ancaḳ

3. **dün ü gün:**
Tahmis 6
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gece ve gündüz, sürekli.
Ne süḫün muḳtebes-i āyet-i esrār-ı ledün
Rāh-ı Ḥaḳda ḥasenāt itmege saʿy it dün ü gün

dünā:

1. **dünānuñ:**-*nuñ*
Kıt'a 11
Mısra: **3**
Alçak, soysuz.
Vażī-ı nā-sāzını görmekden ise dünānuñ
Künc-i vaḥdetde kanāʿat kişiye evlādur

dünān:

1. **dünān:**
Gazel 263
Mısra: **13**
Alçaklar, reziller II rakip, ağyar.
Dünān ile şirket baña ʿār oldı Naḥīfī
Bir vech ile iḳbal-i cihāna hevesüm yoḳ

dün-ı denī:

1. **dün-ı denī:**
Gazel 62
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Alçak felek.
Dem-be-dem dün-ı denī raġmına ʿayş eylemede
Güẕerān olmada miḥnetle meh ü sāl-i ġarīb

dünyā:

1. **dünyāyı:**-*yı*
Gazel 16
Mısra: **9**
Dünya, felek, yeryüzü.
Dünyāyı bir nigāhuñ ile eyledüñ tamām
Taʿlīm iden bu şīveyi kimdür ʿaceb saña

2. **dünyāda:**-*da*
Gazel 56
Mısra: **9**
Dünya, felek, yeryüzü.
Saña dünyāda Naḥīfī ġam-ı fürḳat mi hemān
Olamaz mı eşiginde dem-i ʿulyā ne ʿaceb

3. **dünyāda:**-*da*
Gazel 99
Mısra: **4**
Dünya, felek, yeryüzü.
N'ola şāhum ben ġarībi zülfüñe bend eyleseñ
ʿĀşıḳ dünyāda var mı zülf-i sevdādan leẕīẕ

4. **dünyāda:**-*da*
Gazel 226
Mısra: **2**
Dünya, felek, yeryüzü.
Dil giriftār-ı cefādur dām-ı ʿuzlet istemez
Ḫāk-i pāy-i yār olur dünyāda devlet istemez

5. **dünyāda:**-*da*
Gazel 228
Mısra: **2**
Dünya, felek, yeryüzü.
Kerīmü'ṭ-ṭabʿ olan ḫaşm-ı denīden intikām almaz
Murād üzre bilür kim kimseler dünyāda kām almaz

6. **dünyāda:**-*da*
Gazel 271
Mısra: **2**
Dünya, felek, yeryüzü.
Baña luṭfuñ ʿaceb yoḳdur güzelüñ pāy-dār ancaḳ
Dem-ā-dem baña cevr itmek saña dünyāda kār ancaḳ

7. **dünyāyı:**-*y, -ı*
Gazel 291
Mısra: **1**
Dünya, felek, yeryüzü.
Helāk itmekde dünyāyı nigāh-ı çeşm-i ḫūn-rīzüñ
Behey ẓālim hele hīç ḫūn-ı dilden yoḳ mı perhīzüñ

8. **dünyāya:**-*ya*
Gazel 387
Mısra: **1**
Dünya, felek, yeryüzü.
Aġlardı mūy-ı rīş ü ser göñül dünyāya ḳanmazsın
Ṣabāḥ oldı daḫi sen ḫ∨āb-ı ġafletden uyanmazsın

9. **dünyā:**
Gazel 516
Mısra: **2**
Dünya, felek, yeryüzü.
ʿIşḳ iken evvel dilüñ ser-māye-i cemʿiyyeti
Eyledi ḥayfā perīşān şimdi dünyā miḥneti

10. **dünyādan:**-*dan*
Kaside 3
Mısra: **83**
Dünya, felek, yeryüzü.
Saña yetmez mi naṣīḥat bu fenā dünyādan
Yek-be-yek rıḥlet-i nā-gāhī geçen iḫvānuñ

11. **dünyāda:**-*da*
Kaside 13
Mısra: **75**
Dünya, felek, yeryüzü.
Eṣer ḳalmazdı dünyāda ser ü sāmān-ı aʿdādan
Eger müşriklere bir kerre baḳsañ ḫışm u kīn üzre

12. **dünyāda:**-*da*
Kaside 19
Mısra: **102**
Dünya, felek, yeryüzü.
Ol ḳadar çekdüm zen-i ferṭūte-i dünyā ġamın
Ẕann iderdüm ḳalmadı dünyāda bir himmet eri

13. **dünyāya:**--*ya*
Kaside 19
Mısra: **66**
Dünya, felek, yeryüzü.
Sen o şāhenşāh-ı aʿẓamsın ki ḳılsañ iltifāt
Şāh ider dünyāya luṭfuñ bir gedā-yı aḥḳarı

14. **dünyāyı:**-*y, -ı*
Kaside 22
Mısra: **10**
Dünya, felek, yeryüzü.
Ne ṣadr-ı mesned-i devlet ne bedr-i çarḫ-ı rifʿatdür
Żiyā-yı kevkeb-i mesʿūdı rūşen itdi dünyāyı

15. **dünyāda:**-*da*
Kaside 28
Mısra: **20**
Dünya, felek, yeryüzü.
Dil āteş gerd-i ġam ḫāküm hevā āhum yaşum zehr-āb
ʿAnāşır var ise dünyāda terkīb-i ʿaẕābumdur

16. **dünyāda:**-*da*
Matla 118
Mısra: **2**
Dünya, felek, yeryüzü.
Sūr-ı sürūr-ı bezm-i fenāda vefā mı var
Dünyāda ya safā diyicek bir ṣafā mı var

17. **dünyāda:**-*da*
Matla 239
Mısra: **1**
Dünya, felek, yeryüzü.
Senüñle iftiḫār eyler iken dünyāda ʿuḳbāda
Beni itme ḫacel ey kān-ı şefḳat rūz-ı ferdāda

18. **dünyādur:**-*dur*
Rübai 177
Mısra: **1**
Dünya.
Bu dār-ı fenā ki nām aña dünyādur
Gör ṣīġasını müʾennes-i ednādur

19. **dünyāda:**-*da*
Rübai 247
Mısra: **1**
Dünya, felek, yeryüzü.
Ehl-i dile dünyāda eşedd-i evcāʿ
Aṣḥāb-ı tecārib didiler bi'l-icmāʿ

20. **dünyāda:**-*da*
Rübai 276
Mısra: **4**
Dünya, felek, yeryüzü.
ʿUḳbāda şefīʿ-i müẕnibīn-i ümmet
Dünyāda melāẕıdur gedā vü şāhuñ

21. **dünyānuñ:**-*nuñ*
Rübai 320
Mısra: **3**
Dünya, felek, yeryüzü.
Işlāḥın ümmīd eyler iken dünyānuñ
Gitdükde ziyād oldı fesād-ı ʿālem

22. **dünyāda:**-*da*
Rübai 338
Mısra: **4**
Dünya, felek, yeryüzü.
Aġyār ḳo reşk ile helāk olsun hep
Dünyāda hemān senüñle ben ṣaġ olayum

23. **dünyā:**
Rübai 399
Mısra: **4**
Dünya, felek, yeryüzü.
Baş üzre ṭutarken seni ehl-i tecrīd
Dünyā ṭalebiyle pāy-māl olma ṣaḳın

dünyā görünmez:

1. **dünyā görünmez:**
Gazel 21
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Her şeye karşı umarsız olmak.
Cemālüñ görmeyelden aġlaram ālām-ı hecrüñle
Gözüm nūrı görünmez çeşm-i ḥasret-dīdeme dünyā

dünyā hevesi:

1. **dünyā hevesi:**
Rübai 204
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dünyaya ait istek, arzu.

Bir yerde ki çün āteş ile āb olmaz
Dünyā hevesi ʿārife reh-yāb olmaz

dünyāda:

1. **dünyāda:**-*da*
Gazel 406
Mısra: **11**
Dünya, felek, yeryüzü; dünyada.
N'ola ẓıll-ı şerīfüñ olmasa ẓāhir bu dünyāda
Melāẕ olsa gerek ʿuḳbāda her ʿabd-i kemīn üzre

dünyā-perest:

1. **dünyā-pereste:**-*e*
Gazel 457
Mısra: **9**
Dünyaya tapacak derecede ehemmiyet verip ahiretini düşünmeyen. Maddiyatı çok seven.
Dünyā-pereste keşf-i ḥaḳāyıḳ revā degül
Zemzem ḳomaḳ sezā mı şarābuñ sebūsına

dünyā-yı denīde:

1. **dünyā-yı denīde:**-*de*
Rübai 162
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Değersiz dünya.
Hecrüñle ne ḳalbümde sürūrum vardur
Dünyā-yı denīde ne ḥużūrum vardur

dünyāyı gözüm görmez olur:

1. **dünyāyı gözüm görmez olur:**-*m, -ur*
Gazel 439
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Dünyayı gözü görmez olmak, dünyadaki nesnelere ve kişilere aldırış etmemek.
Girye-i ḥasretle dünyāyı gözüm görmez olur
Bir nefes ḳarşumda ol āyīne-ruḫsār olmasa

dünyāyı gözüm görmezse:

1. **dünyāyı gözüm görmezse:**-*m, -se*
Kıt'a 30
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Dünyayı gözü görmemek, dünyaya aldırış etmemek.
Ey Naḥīfī n'ola görmezse gözüm dünyāyı
Gerd-i ġam düşdi yine merdümek-i idrāke

dünyāyı tār eylemişken:

1. **dünyāyı tār eylemişken:**-*-yı-miş, -ken*
Kaside 8
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Deyim**
Dünyayı karanlık etmek.
Şemʿ-i ḫūrşīdi nihān itmiş iken ḫāzin-i çarḫ
Eylemişken şeb-i fürḳat gibi dünyāyı tār

dünyāyı ṭutar:

1. **dünyāyı ṭutar:**-*ar*
Gazel 482
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Çok yayılmak, her yere dağılmak.
Ol serv-i revān nāz ile reftāra gelince
Dünyāyı ṭutar hū ile şad zemzeme-i āh

dünyāyı ṭutdı:

1. **dünyāyı ṭutdı:**-*dı*
Gazel 518
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Çok yayılmak, her yere dağılmak.
Ṭutdı dünyāyı yine āh ü fiġānum şimdi
Ḫalḳa fāş oldı benüm rāz-ı nihānum şimdi

dünye:

1. **dünyede:**-*de*
Gazel 35
Mısra: **8**
Âlem, cihan, yeryüzü.
O cefā-cū bize yār olmaz ise ṣaġ olsun
Hīç bulunmaz mı göñül dünyede bir yār saña

2. **dünyede:**-*de*
Gazel 56
Mısra: **5**
Âlem, cihan, yeryüzü.
Bu ḳadar ḥasret ü ġam çekmiş iken dünyede ben
Baña şefḳat idüben itmeye vālā ne ʿaceb

3. **dünyede:**-*de*
Gazel 85
Mısra: **1**
Âlem, cihan, yeryüzü.
Pādişāhā dünyede irmek viṣāl-i yāra güç
Rūz u şeb āvāre ḳaldı bu dil-i nā-çāra güç

4. **dünyede:**-*de*
Gazel 85
Mısra: **6**
Âlem, cihan, yeryüzü.
Zülfine bend eyledi ben bendesin ol bī-vefā
Ḫaylī dostlar ṣalb olınmaḳ dünyede bir dāra güç

5. **dünyede:**-*de*
Gazel 136
Mısra: **2**
Âlem, cihan, yeryüzü.
Bülbül bu nāleden ġarażuñ güft ü gū mıdur
Yoḫsa murād dünyede bir ārzū mıdur

6. **dünyede:**-*de*
Gazel 175
Mısra: **14**
Âlem, cihan, yeryüzü.
Āḫir helāk ider bu ġam-ı ḥasretüñ beni
Cānā Naḥīfī dünyede ḥāṣā ki ṣāġ olur

7. **dünyede:**-*de*
Gazel 190
Mısra: **2**
Âlem, cihan, yeryüzü.
Ol yār-ı nev-resīde baña nūr-ı dīdedür
Yoḳdur naẓīri dünyede hīç nā-şinīdedür

8. **dünyede:**-*de*
Gazel 190
Mısra: **7**
Âlem, cihan, yeryüzü.
Yoḳdur murādum üzre güzel ḫayf dünyede
Her bir şanemde dāmen-i ʿişmet derīdedür

9. **dünyede:**-*de*
Gazel 235
Mısra: **1**
Âlem, cihan, yeryüzü.
ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳ olur mı dünyede bu cümle kes
Hīç ṭutar mı mevżiʿin bu murġ-ı ʿAnḳānuñ meges

10. **dünyede:**-*de*
Gazel 460
Mısra: **1**
Âlem, cihan, yeryüzü.
Dünyede ʿāşıḳ sevince böyle bir meh-rū seve
Kim cebīni bedre beñzer ḳaşları māh-ı neve

11. **dünyede:**-*de*
Kaside 5
Mısra: **91**
Âlem, cihan, yeryüzü.
Dünyede kesb-i şeref ʿuḳbāda luṭf-ı Kirdigār
Ġāyet-i ḳaṣdum budur ey menbaʿ-ı cūd u seḫā

12. **dünyede:**-*de*
Kaside 27
Mısra: **146**
Âlem, cihan, yeryüzü.
Dād-gārā umaram sāye-i luṭfuñda olur
Dünyede ḫāṭır-ı meksūrum olursa mecbūr

13. **dünyede:**-*de*
Kaside 28
Mısra: **12**
Âlem, cihan, yeryüzü.
Seyāḥat-pīşe-i vādī-i kūy-ı dil-rübāyam ben
Benüm seng-i maḥabbet dünyede bālīn-i ḫ∨ābumdur

14. **dünyede:**-*de*
Kıt'a 1
Mısra: **3**
Âlem, cihan, yeryüzü.
Olmadum dünyede erzende-i nān-pāre-i kām
Bu ocāġ içre ḳul oġlu ḳul iken ben ḥayfā

15. **dünyede:**-*de*
Matla 202
Mısra: **2**
Âlem, cihan, yeryüzü.
Ḳanġı bir sulṭān-ı ḥüsne cānı ḳurbān eylesün
Dünyede bir cān ile ʿuşşāḳ-ı şeydā n'eylesün

16. **dünyede:**-*de*
Rübai 81
Mısra: **1**
Âlem, cihan, yeryüzü.
Maḳṣūduñ ise dünyede kesb-i ḥasenāt
Şāh-ı rusüle ṭurma ṣalāt eyle ṣalāt

dur:

1. **dūrlardur:**-*lar, -dur*
Gazel 53
Mısra: **1**
Uzak.
O diller kim ḥarīm-i vuṣlatuñdan dūrlardur hep
Miṣāl-i sīne seng-i hecr ile meksūrlardur hep

2. **durmayup:**-*mayup*
Gazel 59
Mısra: **7**
Sürekli, daima.
Yaṣdanup ḫāk-i sütūnuñ durmayup her ruz u şeb
Ḥasretüñle bir devāsuz derde düşdüm ey ḥabīb

3. **dur:**
Gazel 85
Mısra: **9**
Bekle, dur.
Yüz çevirmem ʿarṣa-i miḥnetde dime dur hele Yārelenmek cüẕʾīdür ammā Naḥīfī çāre güç

4. **durmaz:**-*maz*
Gazel 140
Mısra: **7**
Ara vermeden sürekli olarak.
Nem-i eşküm miṣāl-i jāle durmaz feyż-yāb eyler
Anuñçün böyle ey gül sünbül-i zülfüñ muṭarrādur

5. **durur:**-*ur*
Gazel 140
Mısra: **2**
Teklik üçüncü şahıs bildirme eki.
Çemende şanma kim berg-i çınār-ı gülşen-ārādur
Der-i mevlāya bāz olmış durur dest-i temennādur

6. **dūram:**-*am*
Gazel 284
Mısra: **5**
Uzak.
Hele ben gülşen-i kūyından o şūḫuñ dūram
Senüñ ey bülbül-i şūrīde nedür feryāduñ

7. **dūr:**
Gazel 336
Mısra: **11**
Uzak.
Şimdi bir dūr nigāha bile ruḫṣat bulamam
Gerçi kim dīde-i cān ile nigeh-bānuñ idüm

8. **dururken:**-*ur, -ken*
Kaside 8
Mısra: **155**
Var olmakta devam etmek, varlığını sürdürmek, berdevam olmak.
Sen dururken kime ʿarż eyleyem aḥvālümi ben
Ḳoma ey kān-ı şefāʿat bu ġarībüñ nā-çār

dūr eyledi:

1. **dūr eyledi:**-*di*
Rübai 128
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Uzaklaşmak.
Ümmīd-i viṣāl eyler iken kūyuñda
Dūr eyledi devrān beni fersaḫ fersaḫ

dūr eyleye:

1. **dūr eyleye:**-*ye*
Kaside 27
Mısra: **86**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uzaklaşmak.
Niçe iẓhār-ı terennüm ider ol bülbül kim
Āşiyānından anı bād-ı ḫazān eyleye dūr

dūr itme:

1. **dūr itme:**-*me*
Gazel 426
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uzaklaştırmak, yaklaşmasına mani olmak.
Nigāh-ı şefḳatüñden ben ġarīb ü zārı dūr itme
Yoluñda ben de kemter ḫāk-i pāyam yā Resūla'llāh

dūr ola:

1. **dūr ola:**-*a*
Kaside 26
Mısra: **165**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uzak olmak.
Dirīġ o bī-kese dūr ola ḫānümānından
Yazıḳ o bülbüle kim gülşeninde ola cüdā

dūr olalı:

1. **dūr olalı:**-*alı*
Gazel 205
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uzak olmak.
Ey bād-ı ṣabā dūr olalı ol gül-i terden
Biz muntaẓır-ı şīve-i tebşīr-i ḳudūmuz

dūr oldıġum:

1. **dūr oldıġum:**-*dıġ, -um*
Gazel 170
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uzak olmak.
Yine ol ġonçe gülden şimdi mehcūr oldıġum demdür
N'ola bülbül gibi zār eylesem dūr oldıġum demdür

dūr olmadan:

1. **dūr olmadan:**-*ma, -dan*
Kaside 3
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uzak olmak.
Bedenüñden daḫi dūr olmadan ey dil cānuñ
İştiġāl eyleyegör ṭāʿatine mevlānuñ

dūr olmaduḳça:

1. **dūr olmaduḳça:**-*ma, -duḳça*
Gazel 511
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uzak olmak.
Ṣafāsın bilmedüm dūr olmaduḳça ḫānumānumdan
Ne müşkil derd imiş murġ-ı żaʿīfa āşiyān derdi

dūr olmaḳ:

1. **dūr olmaḳ:**-*maḳ*
Rübai 269
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uzak olmak.
Müşkil ġam imiş dāʾireden dūr olmaḳ
Yārān-ı ṣāfādan kişi mehcūr olmaḳ

dūr olmasam:

1. **dūr olmasam:**-*ma, -sa, -m*
Gazel 5
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uzaklaşmak, uzak durmak.
Bir nefes pīr-i maḥabbetden n'ola dūr olmasam
Gerden-i cāna ezelden bend-i ʿışḳ oldı ridā

dūr olmasun:

1. **dūr olmasun:**-*ma, -sun*
Gazel 373
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uzak olmak.
Derd ile düşüp bādiye-i ġurbete yā Rab
Dūr olmasun erbāb-ı maḥabbet vaṭanından

2. **dūr olmasun:**-*ma, -sun*
Gazel 389
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uzak olmak.
Gönül dūr olmasun ḫüsn-i cihān-tābuñ temāşādan
Gedā-yı ʿışḳuñ olmaḳ bana ḫoşdur mīr ü paşadan

dūr olmaz:

1. **dūr olmaz:**-*maz*
Gazel 323
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uzak olmak.
Derd-i serdür dūr olmaz fikr-i sevdā-yı ḫaṭı
Bāde-nūşān-ı maḥabbetde ḫumār eksük degül

dūr olup:

1. **dūr olup:**-*up*
Gazel 21
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uzak olmak.

Fiġān kim āsitān-ı vuṣlatuñdur dūr olup ḥayfā
Niçe demdür esīr-i derd-i ġurbetdür dil-i şeydā

2. **dūr olup:**-*up*
Gazel 400
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uzak olmak.
Naḥīfī baña taḥṣīl-i kemāle yār idi reh-ber
Şeb-i ḥayretde ḳaldum dūr olup ol reh-nümūnumdan

dürc-i gevher-i iʿcāzdur:

1. **dürc-i gevher-i iʿcāzdur:**-*dur*
Gazel 63
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şaşkınlık veren cevher kutusu.
Ẕāt-ı ʿālī-şānı dürc-i gevher-i iʿcāzdur
Sīne-i tābānıdur genc-i kemāl-i maʿrifet

dür-dāne:

1. **dür-dāne:**
Tahmis 5
Mısra: **30**
Inci tanesi II âşığın gözyaşı bağlamında kullanılmıştır.
-
Ḥaḳḳı ki gözüm döker yāḳūt ile dür-dāne

dür-i baḥr-ı melāḥat:

1. **dür-i baḥr-ı melāḥat:**
Gazel 118
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik denizinin incisi. II Sevgili.
Ġamuñla ey dür-i baḥr-ı melāḥat niçe demlerdür
Sirişküm ṭaʿne-sāz-ı mevc-i bī-pāyān-ı ʿummāndur

dür-i nā-yāb-ı ʿışḳ:

1. **dür-i nā-yāb-ı ʿışḳ:**
Gazel 321
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşkın kayıp incisi.
Cūşına almaz fiġānuñ ḳaṭre-i eşk olmasa
Zīb-i mengūşa dür-i nā-yāb-ı ʿışḳ ister göñül

dür-i nā-yābumı:

1. **dür-i nā-yābumı:**-*um, -ı*
Muaşşer 1
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bulunmaz, nadir inci. II Sevgili.
Yād ḳılsam künc-i ġamda ol dür-i nā-yābumı
Terk idüp bir şeb ḫalāliyle ṣafā-yı ḫ∨ābumı

dürī-i ḫāk-i derüñ:

1. **dürī-i ḫāk-i derüñ:**-*üñ*
Tahmis 8
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kapının toprağının uzaklığı II mecazen sevgiliden uzak olma durumu.
Dürī-i ḫāk-i derüñ ʿāşıḳı eyler dil-teng
Bāġa varsa gül-i ter sensüz olur ḫār ü ḫandeg

dürlü:

1. **dürlü:**
Rübai 15
Mısra: **2**
Türlü.
Yüz biñ yıl idüp āyet-i ḳadrüñ imlā
İtsem seni vaṣf itmede biñ dürlü edā

dürlü dürlü:

1. **dürlü dürlü:**
Gazel 505
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çeşit çeşit.
Gehī ʿiẕārını gösterdi gāhī ruḫsārın
Baña o ġonçe-dehen dürlü dürlü āl itdi

dür-pāş olur:

1. **dür-pāş olur:**-*ur*
Kaside 12
Mısra: **34**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnci saçmak.
Nūr-ı şerefüñle yine Ḫallāḳ-ı cihānuñ
Dür-pāş olur ebr-i keremi sübḥa-keşāna

dür-pāşī-i keff-i pādişāh:

1. **dür-pāşī-i keff-i pādişāh:**
Tarih 16
Mısra: **42**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Padişahın inci saçan eli.
Sū-be-sū neşr itmede fevvāresi dürr-i müẕāb
Eyleyüp işrāb dür-pāşī-i keff-i pādişāh

dürr:

1. **dürr:**
Gazel 55
Mısra: **8**
İnci.
Nedür ol vech-i ḥasen yā nedür ol kān-ı ṣadef
Nedür ol dürr ile gevher nedür ol yā leb-i nāb

2. **dürr:**
Murabba 6
Mısra: **78**
İnci.
Ẕikrüñle dil bulsun şeref
Dürr ile ṭolsun ol ṣadef

dürr ü gevheri:

1. **dürr ü gevheri:**-*i*
Kaside 19
Mısra: **34**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Inci ve elmas.
Öyle bir şeh kim binā-yı ḳadr-i ʿālī-şānınuñ
Ṭaş ḥisāb eyler der-i cūdında dürr ü gevheri

dürr ü güher çekdüm:

1. **dürr ü güher çekdüm:**-*dü, -m*
Gazel 335
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnci ve gevherler dizmek II şiir yazmak.
O meh āvīze-i güş-ı ḳabūl eyler ümmīdiyle
Naḥīfî rişte-i naẓma niçe dürr ü güher çekdüm

dürr ü güheri:

1. **dürr ü güheri:**-*i*
Rübai 406
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Inci ve mücevher.
Bir ḳaṭreyi deryā-dil iden sensin sen
Dürr ü güheri ḥāṣıl iden sensin sen

dürr ü laʿl:

1. **dürr ü laʿl:**
Gazel 110
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Inci ve la'l.
O ḫaṭṭ-ı sebz ile dendān ü leblerin seyr it
Ki dürr ü laʿl ile pür ḥoḳka-i zeberceddür

dürr ü mercān:

1. **dürr ü mercān:**
Kaside 28
Mısra: **57**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnci ve mercan || güzel söz, şiir.
Degüldür dürr ü mercān ḫāk-pāy-ı ʿizzetüñde hep
Süreyyā-rīz-i çeşm-i ḥasret ü eşk-i ḫūn-ābumdur

dürr ü mercāndur:

1. **dürr ü mercāndur:**-*dur*
Gazel 151
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnci ve mercan gibi kıymetli taşlar.
Reh-i kūyuñda hep ḫūn-ı ciger eşk-i firāvāndur
Ser-ā-pā rīze-seng-i reh-güẕāruñ dürr ü mercāndur

dürre-i beyżā:

1. **dürre-i beyżā:**
Kaside 11
Mısra: **40**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Beyaz inci.
Rişte-i bārīke dönsün şerm ile cism-i nizār
Bir görürsem seng-i kūyuñ dürre-i beyżā ile

dürr-i deryā-yı melāḥat:

1. **dürr-i deryā-yı melāḥat:**
Gazel 418
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik denizinin incisi.
Ṣıfāt u ẕātuñ oldı gevher-i gencīne-i ḳudret
Vücūduñ dürr-i deryā-yı melāḥat yā Resūla'llāh

dürr-i ġalṭāndur:

1. **dürr-i ġalṭāndur:**-*dur*
Gazel 151
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yuvarlak inci.
Naẓardan eyleyüp sāḳıṭ ġurūr ile başup geçme
Sirişk-i çeşmümüñ her dānesi bir dürr-i ġalṭāndur

dürr-i girān-ḳadri:

1. **dürr-i girān-ḳadri:**-*i*
Kaside 8
Mısra: **248**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Değerli inci.
Ṣadef-i dīdelerüm ider idüm şükrāne
Reh-i ʿışḳuñda niçe dürr-i girān-ḳadri niṯār

dürr-i hemvār:

1. **dürr-i hemvār:**
Kaside 8
Mısra: **262**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Düzgün inci.
Dil ü cān aġlayaraḳ pāyuña düşdükçe ola
Münteşir ḫāk-i rehüñden niçe dürr-i hemvār

dürr-i meknūn olur:

1. **dürr-i meknūn olur:**-*ur*
Gazel 153
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saklı inci olmak.
Eylese laʿl-i güher-pāşuñ / sezā-yı āferīn
Her kelāmı bu Naḥīfīnüñ dürr-i meknūn olur

dürr-i müẕāb:

1. **dürr-i müẕāb:**
Tarih 16
Mısra: **41**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eritilmiş inci.
Sū-be-sū neşr itmede fevvāresi dürr-i müẕāb
Eyleyüp işrāb dür-pāşī-i keff-i pādişāh

dürr-i nā-şüfte:

1. **dürr-i nā-şüfte:**
Gazel 186
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Delinmemiş incinin tertibi, iyi şiir söylemek/yazmak.
Zīver-i gūş-ı ḫıred zīnet-i mengūş-ı cünūn
Rişte-i ṭabʿa ḫayālüñ dürr-i nā-şüfte yeter

dürr-i nā-yāb:

1. **dürr-i nā-yāb:**
Gazel 36
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eşi, benzeri olmayan inci tanesi.
Naḥīfī feyża-i nīsān-ı eşk-i çeşm-i şevḳumdan
Benüm deryā-yı ṭabʿumda dürr-i nā-yāb olur peydā

dürr-i pākīze:

1. **dürr-i pākīze:**
Gazel 519
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Pak, latif inci.
Bu Naḥīfī gibi ġavvāṣ-ı maḥabbet var iken
Ġayrıya ol dürr-i pākīze kenār olsun mı

dürr-i şadef:

1. **dürr-i şadef:**
Gazel 262
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sedef incisi.
Niçün istiġnā ḳılarsın baña ey ġonçe-dehen
Bilürüz kim ʿālem içre sensin ol dürr-i şadef

dürr-i şadef-i şıdḳ u şafā:

1. **dürr-i şadef-i şıdḳ u şafā:**
Kaside 8
Mısra: **91**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Safa ve doğruluğun sadefinin incisi.
Bā-ḫuṣūṣ ol iki dürr-i şadef-i şıdḳ u şafā
Nūr-ı çeşm-i Esedü'llāh ü Veliyyü'l-Cabbār

dürr-i şadef-i şulb-i resūl-i mevlā:

1. **dürr-i şadef-i şulb-i resūl-i mevlā:**
Rübai 2
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah resulünün soyunun sadef incisi II Hz. Muhammet'in kızı Fatımatü'z-zehrâ.
Dürr-i şadef-i şulb-i resūl-i mevlā
Ol seyyide-i nisve-i ʿAdn-i aʿlā

dürr-i şāh-vār-ı salṭanat:

1. **dürr-i şāh-vār-ı salṭanat:**
Tarih 6
Mısra: **35**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saltanat şahlara layık iri taneli inci.
Ne dürr-i şāh-vār-ı salṭanat kim eylemiş Bārī
Mekīn-i şulb-i sulṭān-ı cihān aṣl-ı güher-bārın

dürr-i şehvār:

1. **dürr-i şehvār:**
Kaside 8
Mısra: **86**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şahlara layık olan iri taneli inci.
Cāmiʿ-i Ḥażret-i Ḳurʾān Cenāb-ı ʿOsmān
Ẕāt-ı pāki şadef-i ʿizzete dürr-i şehvār

dürr-i şeh-vārın:

1. **dürr-i şeh-vārın:**-*ın*
Tarih 6
Mısra: **34**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şahlara layık olan iri taneli inci.
Görünce cevher-i zātın aña ʿıḳdü'ş-şeref ḳıldı
İdüp manẓūme-i silk-i ṭahāret dürr-i şeh-vārın

dürr-i semīn:

1. **dürr-i semīn:**
Kaside 13
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çok kıymetli inci tanesi.
Müşerref ḫāk-ı pāy-ı ʿizzetüñ misk ü ʿabīr içre
Mufażżal rīze-seng-i der-gehüñ dürr-i semīn üzre

2. **dürr-i semīn:**
Tahmis 2
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çok kıymetli inci tanesi.
Ṭātuñı ḳudret-i Ḥaḳ eyledi bir dürr-i semīn
Ki ʿadīl olmaz aña cümle semāvāt ü zemīn

dürr-i senāyı:

1. **dürr-i senāyı:**-*yı*
Kaside 8
Mısra: **284**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Övgü incileri.
Ḳāṣıram çünki tamām itmede naʿt-i pāküñ
İdeyüm der-gehüñe dürr-i senāyı īsār

dürr-i yegāne itdi:

1. **dürr-i yegāne itdi:**-*di*
Gazel 423
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Eşsiz inci etmek.
Vücūduñ itdi Ḥaḳ dürr-i yegāne yā Resūla'llāh
Sen olduñ zīver-i tāc-ı şehāne yā Resūla'llāh

dürr-i yegāne oldı:

1. **dürr-i yegāne oldı:**-*dı*
Kaside 12
Mısra: **38**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Biricik inci olmak II Hz. Muhammet.
Şāhenşeh-i ʿālem ki anuñ ẕāt-ı şerīfi
Oldı ṣadef-i ʿizzete çün dürr-i yegāne

dürr-i yek dāneye:

1. **dürr-i yek dāneye:**-*ye-yeye*
Matla 97
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eşi benzeri olmayan inci tanesi II Sevgili, Hz. Muhammed.
Ol dürr-i yek dāneye eyle naẓar
Gör neler ṭoġurur cihānda analar

dürr-i yektādur:

1. **dürr-i yektādur:**-*dur*
Gazel 140
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eşi bulunmaz inci. II Nahifi'nin şiirleri.
Ḫuşūṣan naẓm-ı pāki gevher-i kān-ı belāġatdur
Vücūd baḥr-ı faẓl-ı maʿrifetde dürr-i yektādur

dürr-i yektālarındandur:

1. **dürr-i yektālarındandur:**-*lar, -ı, -n, -dan, -dur*
Gazel 127
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eşi bulunmaz inci.
Cenāb-ı ʿĀrif-i ṣāḥib-maʿārif kim faẓīletle
Vücūdı baḥr-i ʿirfānuñ dürr-i yektālarındandur

dürr-i yektāya:

1. **dürr-i yektāya:**-*ya*
Muamma 3
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eşi bulunmaz inci II Hz. Muhammed.
Dil-i deryā-yı melāḥatde göñül dāʾim arar
Bulmaġa ol dürr-i yektāya müşābih gevher

ḍurūb:

1. **ḍurūb:**
Gazel 45
Mısra: **10**
Atasözleri.
Nüsḫa-i kevn ü mekānda ḥikmetüñ āyātıdur
İḫtilāf-ı şekl ü elvān ile envāʿ u ḍurūb

dürūd ḳıl:

1. **dürūd ḳıl:**
Rübai 147
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dua etmek.
Ey ʿāleme ḥaḳ üzre ilāh u maʿbūd
Ḳıl rūḥ-ı Muḥammede ṣalāt ile dürūd

dürūġ:

1. **dürūġ:**
Gazel 186
Mısra: **4**
Yalan, gerçek olmayan söz.
Niçe demdür ki baña ʿahd-i viṣāl itmiş idüñ
Bu dürūġ ile beni eyledüñ āşüfte yeter

2. **dürūġdur:**-*dur*
Gazel 462
Mısra: **27**
Yalan, gerçek olmayan söz.
Aṣḥāb-ı cāh-ı ʿaṣrı sitāyiş dürūġdur
Nā-müsteḥıḳḳ-ı medḥa şenādan ne fāʾide

dürūġ-ı nāz:

1. **dürūġ-ı nāz:**
Gazel 192
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Naz yalanı.
Dürūġ-ı nāz ile dil-ber bizi āşüfte-ḥāl eyler
Peyām-ı vuṣlatından ey göñül şāfī ḫaber yoḳdur

durur:

1. **durur:**
Gazel 84
Mısra: **3**
"-dır" bildirme eki.
Devlet ü ʿizzet cihānda bir ḳurı ġavġā durur
Bir ʿabā-pūş ol cihānda ġayre olma iḥtiyāc

2. **durur:**
Gazel 89
Mısra: **1**
"-dır" bildirme eki.
Bu ḥüsnüñ vaṣfını mehḍ itmede ḳāṣır durur meddāḥ
Virilmez bir yere vaṣfuñ buña ʿāciz durur ervāḥ

3. **durur:**
Gazel 89
Mısra: **2**
"-dır" bildirme eki.
Bu ḥüsnüñ vaṣfını mehḍ itmede ḳāṣır durur meddāḥ
Virilmez bir yere vaṣfuñ buña ʿāciz durur ervāḥ

4. **durur:**
Gazel 98
Mısra: **2**
"-dır" bildirme eki.
Gele ḳurbān ideyüm cānı saña olma baʿīd

Ki bu eyyām-ı şerīf içre
durur vaḳt-ı saʿīd

5. **durur:**
Kaside 24
Mısra: **93**
Teklik üçüncü şahıs bildirme eki.
Ġaraż ʿarż-ı ʿubūdiyyet
durur der-gāhuña yoḫsa
Ne deñlü medḥ idersem
vaṣfuñ irmez ḥadd ü pāyāna

dürüst:

1. **dürüst:**
Gazel 71
Mısra: **1**
Doğru, düzgün açıkça, sağlam.
Gerçi şāhum nādirāne ʿahd ü
iḳrāmuñ dürüst
Ekṣeriyyā ʿāṣıḳa ammā ki
inkāruñ dürüst

2. **dürüst:**
Gazel 71
Mısra: **2**
Düzgün, kusursuz.
Gerçi şāhum nādirāne ʿahd ü
iḳrāmuñ dürüst
Ekṣeriyyā ʿāṣıḳa ammā ki
inkāruñ dürüst

3. **dürüst:**
Gazel 71
Mısra: **4**
Layıkıyla, hakkını vererek.
Gül-ruḫuñ şevḳına cānum
her seḥer zār itmede
Ṭoġrı sözdür ʿāṣıḳam ben
bülbül-i zāruñ dürüst

4. **dürüst:**
Gazel 71
Mısra: **6**
Layıkıyla, hakkını vererek.
Tārümār olmaz mı ʿaḳlum yā
görince sen şehi
Kim bulımaz hem-serüñ ol
raḳṣ u reftāruñ dürüst

5. **dürüst:**
Gazel 71
Mısra: **8**
Doğru, düzgün açıkça, sağlam.
Diñle gel vaṣfuñ efendüm
bülbül-i bī-çāreden
Ṭūṭī-i gūyā gibi her ḳavl ü
güftāruñ dürüst

6. **dürüst:**
Gazel 71
Mısra: **10**
Doğru, düzgün açıkça, sağlam.
Ey Naḥīfī sen ġarīb yār u
cānum bir ġarīb
Gel ikiñiz yār oluñ kim vaṣf
u eṣʿāruñ dürüst

7. **dürüst:**
Rübai 436
Mısra: **3**
Doğru, düzgün açıkça, sağlam.
Bulmadum anı vaʿde-i
luṭfında dürüst
İşkesteyem ol ʿahd-şiken
āfetden

dürüst olmasa:

1. **dürüst olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 499
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sağlam olmak.
Ḳādeh duʿāsını yārān beyāża
çekmez idi
Dürüst olmasa sāḳī-i bezmüñ
imlāsı

düş:

1. **düşer:**-*er*
Gazel 25
Mısra: **6**
Yakışmak.
Cān virürken rāh-ı ʿışḳuñda
saña biñ şevḳ ile
Hīç düşer mi ḫançerüñden
iḫtirāz itmek baña

2. **düşme:**-*me*
Gazel 80
Mısra: **9**
Meyletmek, mübtela olmak, tutulmak.
Dem-i viṣālde ḳayd-ı vücūda
düşme ṣaḳın
İder mi şuʿle-i meh-tāb hīç
ketān ile baḥs

3. **düşmeye:**-*me, -ye*
Gazel 96
Mısra: **2**
Yukarıdan aşağıya doğru inmek.
Ḳāmetüñ üftādesin servi gibi
eyle bülend
Düşmeye bir daḫi yire
zülfüñi eyle kemend

4. **düşen:**-*en*
Gazel 133
Mısra: **12**
(Kötü bir durum yüzünden) İstenmeyecek bir yerde ve durumda bulunmaya mecbur olmak.
İder pīr-i maḥabbet maẓhar-ı
ism-i ṣabūr anı
Düşen bu ḫān-ḳāh-ı ʿışḳa
taḥsīn-i ṣıfāt eyler

5. **düşen:**-*en*
Gazel 144
Mısra: **12**
Payına sahip olmak.
Üftādelerüñ düşse eger
pāyuña ʿafv it
Saña düşen ye şāh-ı cihān
luṭf u keremdür

6. **düşdi:**-*di*
Gazel 161
Mısra: **9**
(Kötü bir durum yüzünden) İstenmeyecek bir yerde ve durumda bulunmaya mecbur olmak.
Ṭarīḳum vādī-i hicrāna düşdi
Seni şimden girü şāhum
duʿālar

7. **düşdigini:**-*dig, -i, -n, -i*
Gazel 188
Mısra: **5**
Yukarıdan aşağıya birdenbire ve bilâ-ihtiyâr inmek, sukut etmek, yukarıdan inmek.
İstemez sāyesinüñ düşdigini
ḫāke bile
Sevdigüm ʿādet-i iḥsānı
taʿallüm mi ider

8. **düşme:**-*me*
Gazel 200
Mısra: **11**
Meyletmek, mübtela olmak, tutulmak.
Düşme dām-ı ṭaleb-i bü'l-hevesān-ı ġaraża
Şāh-bāzum ḥaẕer it olma ṣaḳın zāġa şikār

9. **düşme:**-*me*
Gazel 230
Mısra: **7**
Meyletmek, mübtela olmak, tutulmak.
Gel düşme ḳayd-ı būd u nebūd-ı murāda kim
Maḥcūb ider seni nefes-i vāpesin-i yeʾs

10. **düşme:**-*me*
Gazel 231
Mısra: **11**
(Kötü bir durum yüzünden) İstenmeyecek bir yerde ve durumda bulunmaya mecbur olmak.
Düşme ḳayd-ı dām-ı nefse ṭālib-i maṭlūb iseñ
Vuṣlat-ı gülden cüdādur ʿandelībān-ı ḳafes

11. **düşdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 270
Mısra: **13**
Değer kaybına uğramak.
Ṣaff-ı niʿāl-i rifʿate düşdüñ Naḥīfîyā
Bezm-i felekde ehl-i dilüñ iʿtibārı yoḳ

12. **düşdüm:**-*dü, -m*
Gazel 335
Mısra: **7**
(Kötü bir durum yüzünden) İstenmeyecek bir yerde ve durumda bulunmaya mecbur olmak.
Bu derd ile gehī kühsāra düşdüm gāhī ṣaḥrāya
Belā-yı ʿışḳı ben Ferhād ü Mecnūndan beter çekdüm

13. **düşmez:**-*mez*
Gazel 356
Mısra: **3**
(Kötü bir durum yüzünden) İstenmeyecek bir yerde ve durumda bulunmaya mecbur olmak.
Ḥarīm-i gülşen-i dil-dāra düşmez reh-güẕāruñ hīç
Tekāsül mi idersin yoḫsa ey bād-ı ṣabā bilmem

14. **düşer:**-*er*
Gazel 396
Mısra: **3**
(Kötü bir durum yüzünden) İstenmeyecek bir yerde ve durumda bulunmaya mecbur olmak.
Düşer maḥall-i recā gerçi ol şehenşāha
Miṣāl-i sāye yanında raḳībi n'eylersin

15. **düşerse:**-*er, -se*
Gazel 406
Mısra: **14**
Yansımak, aksetmek.
Ne ġam germiyyet-i ḫūrşīd-i maḥşerden eger ferdā
Düşerse sāye-i luṭfuñ Naḥīfî-i ḥazīn üzre

16. **düşmekden:**-*mek, -den*
Gazel 406
Mısra: **10**
(Kötü bir durum yüzünden) İstenmeyecek bir yerde ve durumda bulunmaya mecbur olmak.
ʿUluvv-i ḳadrüñe şāhid yeter kim sāyeñi mevlā
Muʿallā ḳıldı düşmekden bu ḫāk-i vāpesin üzre

17. **düşmez:**-*mez*
Gazel 406
Mısra: **2**
Yansımak, aksetmek.
Ẓılāl-i rifʿatüñ pīrāyedür ʿarş-i berīn üzre
Sebeb oldur ki düşmez sāye-i luṭfuñ zemīn üzre

18. **düşmiş:**-*miş*
Gazel 424
Mısra: **2**
(Kötü bir durum yüzünden) İstenmeyecek bir yerde ve durumda bulunmaya mecbur olmak.
Ciger-ḫūn-ı ġam olmış bir gedāyam yā Resūla'llāh
Belā-yı ʿışḳa düşmiş mübtelāyam yā Resūla'llāh

19. **düşme:**-*me*
Gazel 443
Mısra: **7**
Düşmek; peşine düşmek;müptela olmak kapılmak.
Gel düşme ḳayd-ı nām ü nişāne ḳo ġafleti
Bir gün gelür ki seng-i mezāruñ nişān ola

20. **düşdi:**-*di*
Gazel 452
Mısra: **1**
Meyletmek, mübtela olmak, tutulmak.
Düşdi dil-i fütāde bir şūḫ-ı bī-amāna
Ḳāniʿ degül cefāya rāżī degül fiġāna

21. **düşdi:**-*di*
Gazel 454
Mısra: **13**
Meyletmek, mübtela olmak, tutulmak.
Ġayrı cānān ʿışḳına düşdi dimişler ol mehe
Bu süḫan düşmez degül aġyār-ı nā-dān üstüne

22. **düşmez:**-*mez*
Gazel 454
Mısra: **14**
Yakışmak, yaraşmak, uygun gelmek.
Ġayrı cānān ʿışḳına düşdi dimişler ol mehe
Bu süḫan düşmez degül aġyār-ı nā-dān üstüne

23. **düşdüm:**-*dü, -m*
Gazel 503
Mısra: **9**
Yukarıdan aşağıya birdenbire ve bilâ-ihtiyâr inmek, sukut etmek, yukarıdan inmek.
Düşdüm kemend-i zülfüñ ile bend-i ʿışḳuña
Devrān getürdi başuma olmaz belāları

24. **düşüp:**-*üp*
Gazel 506
Mısra: **5**
Meyletmek, mübtela olmak, tutulmak.
Göñül düşüp heves-i zülf-i ʿanberīnine āh
Hevā-yı ʿışḳ ile ṣad pāre oldı şāne gibi

25. **düşmez:**-*mez*
Kaside 8
Mısra: **63**
Yansımak, aksetmek.
Gerçi kim sāye-i ʿulyāsı zemīne düşmez
İder efkende dil-i zārı o ḳadd-i şimşār

26. **düşdi:**-*di*
Kıt'a 30
Mısra: **2**
Yukarıdan aşağıya birdenbire ve bilâ-ihtiyâr inmek, sukut etmek, yukarıdan inmek.
Ey Naḥīfī n'ola görmezse gözüm dünyāyı
Gerd-i ġam düşdi yine merdümek-i idrāke

27. **düş:**
Matla 137
Mısra: **2**
Yansımak, aksetmek.
Terk eyle göñül ġafleti aç dīde-i cānuñ
Bir düş gibidür zīneti bāzār-ı cihānuñ

28. **düşdi:**-*di*
Matla 138
Mısra: **1**
Uğraşmak, yolu düşmek anlamında kullanılmıştır.
Düşdi mi rāh-ı Stanbula ṣabā hīç güẕerüñ
Görelüm gel ḫaberüñ var mı vaṭandan ḫaberüñ

29. **düşmiş:**-*miş*
Matla 241
Mısra: **2**
Yansımak, aksetmek.
Ḫayāl-i ʿārıż-ı dil-ber gelince çeşm-i giryāna
Ṣanursın iki gül düşmiş meyān-ı baḥr-ı ʿUmmāna

30. **düşelden:**-*el, -den*
Matla 243
Mısra: **1**
(Kötü bir durum yüzünden) İstenmeyecek bir yerde ve durumda bulunmaya mecbur olmak.
Leb ü laʿlüñle dendānuñ düşelden baḥr-ı ʿUmmāna
Delindi incinüñ baġrı ʿaceb reng oldı mercāna

31. **düş:**
Matla 255
Mısra: **2**
Uyurken zihinde beliren hayaller ve düşünceler, rüyâ.
Düşme ḳayd-ı rifʿat ü cāha gel itme raġbeti
Düş gibidür intiẓām-ı ʿālemüñ keyfiyyeti

32. **düşme:**-*me*
Matla 255
Mısra: **1**
Meyletmek, mübtela olmak, tutulmak.
Düşme ḳayd-ı rifʿat ü cāha gel itme raġbeti
Düş gibidür intiẓām-ı ʿālemüñ keyfiyyeti

33. **düşüp:**-*üp*
Murabba 4
Mısra: **5**
(Kötü bir durum yüzünden) İstenmeyecek bir yerde ve durumda bulunmaya mecbur olmak.
Düşüp tīġ-i ġama ṣad pāre oldum
Belā-yı ʿışḳ ile bī-çāre oldum

34. **düşmüş:**-*müş*
Rübai 234
Mısra: **3**
(Kötü bir durum yüzünden) İstenmeyecek bir yerde ve durumda bulunmaya mecbur olmak.
Ṣaḥrālara düşmüş der-i Leylāyı ḳoyup
Mecnūn didigüñ var ise dīvāne imiş

35. **düşdi:**-*di*
Rübai 271
Mısra: **1**
Payına düşmek, hissesine sahip olmak.
Emrüñle ġarīb illere çün düşdi ṭarīḳ
Olsaḳ n'ola ḫ∨āhiş-ger-i luṭf-ı tevfīḳ

36. **düşdi:**-*di*
Rübai 472
Mısra: **1**
(Kötü bir durum yüzünden) İstenmeyecek bir yerde ve durumda bulunmaya mecbur olmak.
Bir ẓālime düşdi dil-i şūrīde ki āh
Dīvāne ider ʿāşıḳı itdükçe nigāh

37. **düşdi:**-*di*
Rübai 481
Mısra: **3**
(Kötü bir durum yüzünden) İstenmeyecek bir yerde ve durumda bulunmaya mecbur olmak.
Düşdi sefer-i dūr u dırāzum āḫir
Tebrīz ü Ṣıfāhāna Ḳum u Kāşāna

38. **düşdi:**-*di*
Rübai 487
Mısra: **2**
(Kötü bir durum yüzünden) İstenmeyecek bir yerde ve durumda bulunmaya mecbur olmak.
Maʿmūre-i dil olsa n'ola vīrāne
Düşdi dil ü cān memleket-i Ḫırāna

39. **düşüp:**-*üp*
Tarih 18
Mısra: **21**
Eksiltmek.
Deh düşüp didüm Naḥīfī ṭarḥına tārīḫ içün
Kāḫ Saʿd-ādābād Sulṭān Aḥmed vālā-ʿalem

düş-:

1. **düşme:**-*me*
Gazel 212
Mısra: **11**
Ardından gitmek; kapılmak.
Ḳayd-ı firāşa düşme ki ey ḫ∨āce ʿāḳıbet
Ḫāk-i melāmet olsa gerek cāme-ḫ∨ābumuz

2. **düşdüm:**-*dü, -m*
Gazel 352
Mısra: **3**
(Kötü bir durum yüzünden) İstenmeyecek bir yerde ve durumda bulunmaya mecbur olmak.
Meclis-i aġyāra düşdüm māye-dār-ı ʿışḳ iken
Bir ʿaceb gencīneyem kim künc-i vīrāndur yerüm

3. **düşdi:**-*di*
Kaside 21
Mısra: **4**
Nasip olmak.
Ḫıṭṭa-i Rūma gelüp revnaḳ-ı tāze şimdi
Düşdi Hind ü ʿAceme ḥasreti Saʿd-ābāduñ

4. **düşdi:**-*di*
Kaside 24
Mısra: **92**
Nasip olmak.
Bahār-ı devletüñ vaṣfında ben ḥālümce saʿy itdüm
Bugünden ṣoñra düşdi nāz-ı ġayret ʿandelībāna

düş olmaġıl:

1. **düş olmaġıl:**
Gazel 404
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Müptela olmak.
Dime kim zencīr-i zülfe gel beni baġlayı ḳo
Ẓulmete düş olmaġıl böyle uzun sevdāyı ḳo

düşe ḳalḳa vururlar:

1. **düşe ḳalḳa vururlar:**-*ur, -lar*
Gazel 151
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Engebeleri, zorlukları aşarak bir noktaya varmak.
Düşe ḳalḳa varurlar kūyuña rū-māl içün ʿuşşāḳ
Giriftārān-ı ʿışḳuñ cümlesi üftān ü ḫayrāndur

düşelden:

1. **düşelden:**
Gazel 402
Mısra: **7**
Düştüğünden beri.
Benüm bu ḳaṭre-i eşküm düşelden mecmaʿu'l-baḥre
Nisān-āsā a sulṭānum ṣadeflerde olur luʾlu

düşına almış:

1. **düşına almış:**-*mış*
Gazel 368
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Omzuna almak, omuzunda taşımak.
Var ise maḳṣūdı ʿazm-i kūşe-i mey-ḫānedür
Zāhid-i sālūs almış dūşına seccādesin

düşmen:

1. **düşmenüm:**-*üm*
Gazel 27
Mısra: **1**
Düşman ‖ rakip.
Derdüm görüp teraḥḥum ider düşmenüm baña
Raḥm eylemez mi ol gül-i sīmīn tenüm baña

2. **düşmendür:**-*dür*
Gazel 31
Mısra: **8**
Düşman ‖ rakip.
Kārı taʿlīm-i teġāfüldür nigāh-ı şūḫuña
Ġamze-i bī-şefḳatüñ gūyā ki düşmendür baña

3. **düşmenüme:**-*üm, -e*
Gazel 254
Mısra: **10**
Düşman ‖ rakip.
Oldı bu ser-geştegī-i iftirāḳ Düşmenüme bāʿiṯ-i şevḳ u semāʿ

4. **düşmenüm:**-*üm*
Gazel 332
Mısra: **8**
Düşman ‖ rakip.
Künc-i ḥasretde görüp aḥvālümi aġlar raḳīb
Ḫāṣılı ben mübtelāya şefḳat eyler düşmenüm

5. **düşmen:**
Gazel 351
Mısra: **6**
Düşman ‖ rakip.
ʿĀlemde bir ṭarīḳ ile rencīde olmasun
Benden netīce dost degül düşmen istemem

6. **düşmenlerümle:**-*ler, -üm, -le*
Gazel 353
Mısra: **2**
Düşman ‖ rakip.
Āhum yeter ʿadūya eger ehl-i derd isem
Düşmenlerümle söyleşürem ben de merd isem

7. **düşmen:**
Kaside 19
Mısra: **73**
Düşman ‖ rakip.
Görse düşmen ḍarb-ı ṭūb-ı ḳalʿa-kūbuñ bīmden
Cāy-ı āsāyiş ḳıyās eylerdi kām-ı ejderi

8. **düşmenlerüm:**-*ler, -üm*
Kaside 28
Mısra: **85**
Düşman ‖ rakip.
Daḫı düşmenlerüm maḳhūr olup aḥbābuñ olsun şād
Recā-yı ser-firāzī tā ki efkār-ı ṣavābumdur

9. **düşmenüñe:**-*üñ, -e*
Matla 61
Mısra: **1**
Düşman ‖ rakip.
İtmege düşmenüñe ḥamle-i ḍarb-ı tevbīḫ

Her dem āmāde durur ṭīġı elinde Mirrīḫ

10. **düşmenlerüme:**-*ler, -üm, -e*
Rübai 358
Mısra: **1**
Düşman ‖ rakip.
Düşmenlerüme ḳaṣd-ı mücāzāt itmem
Aḥbābuma daʿvā-yı mükāfāt itmem

11. **düşmenin:**-*in*
Tarih 18
Mısra: **17**
Düşman ‖ rakip.
Düşmenin maḳhūr idüp enṣārını manṣūr ide
Fāṭır-ı arż u semā dārende-i levḥ ü ḳalem

düşmen-:

1. **düşmene:**-*e*
Gazel 381
Mısra: **6**
Düşman ‖ rakip.
Āyā bu mıdur ḳāʿide-i ḥüsn ü melāḥat
Aḥbāba cefā düşmene iʿzāz ḳılarsın

düşmen olmazmış:

1. **düşmen olmazmış:**-*maz, -mış*
Gazel 240
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kin beslemeye başlamak.
Naḥīfî ol büt-i dīrīne bizden kesmedi luṭfın
Kişinüñ ben de bildüm eski yāri düşmen olmazmış

düşmen-i devletüñi:

1. **düşmen-i devletüñi:**-*üñ, -i*
Kaside 27
Mısra: **168**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Devletin düşmanları.
Ḥaḳ Teʿālā ḳılup aḥbābuñı şād ü ḫurrem
Düşmen-i devletüñi eyleye ḫūr u maḳhūr

düşmen-i dīni:

1. **düşmen-i dīni:**-*i*
Rübai 167
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Din düşmanı, kafirler.
Ḳahruñla idüp düşmen-i dīni maḳhūr
Ḳıl leşker-i İslāmı
İlāhī manṣūr

düşmen-i dīrīnedür:

1. **düşmen-i dīrīnedür:**-*dür*
Gazel 457
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eski düşman.
Nefs ü hevā ki düşmen-i dīrīnedür saña
Ruḫsat virür mi ʿāḳıl olan hīç ʿadūsına

düşmen-i şādī vü feryād-āşinā oldum:

1. **düşmen-i şādī vü feryād-āşinā oldum:**-*du, -m*
Gazel 44
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Feryat ve mutluluktan anlayan düşman olmak.
Biñ nigāh-ı luṭf iderseñ olmazam şād-āşinā
Tā ki oldum düşmen-i şādī vü feryād-āşinā

düşmenlik iden:

1. **düşmenlik iden:**-*en*
Gazel 347
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Düşmanlık etmek.
Baña düşmenlik iden dīv-i recīm olsa daḫi
Şiheb-i āh-ı ḥazīnümle bil anı yaḳaram

düşnām:

1. **düşnām:**
Gazel 379
Mısra: **9**
Sövme, sövüp sayma, ta'n.
Telḫ-kām eyledi düşnām ile bīhūde beni
Dādum almaḳ gerek elbet leb-i şīrīnüñden

düşnām eylese:

1. **düşnām eylese:**-*se*
Tahmis 7
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Azarlama, sövme, kötü söz söyleme.
Şehīdān-ı belā-yı ʿışḳa maḥşerde ḥisāb olmaz
Ne deñlü telḫ düşnām eylese laʿl-i şekerbāruñ

düşnām-ı lebüñden:

1. **düşnām-ı lebüñden:**-*üñ, -den*
Gazel 225
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dudağının azarlaması.
Çeker renc-i ḫumār-ı ḥasretüñ ẕevḳ-ı ʿitābuñla
Dil-i mestāne düşnām-ı lebüñden bī-dimāġ olmaz

düşnām-ı telḫüñ:

1. **düşnām-ı telḫüñ:**-*üñ*
Tahmis 7
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Acı sözler, sövme, sövüp sayma, ta'n.
Dile düşnām-ı telḫüñ vāye-baḫş-ı ıżṭırāb olmaz
ʿİtāb-ı laʿl-i nābuñ göñül pür-pīç ü tāb olmaz

düstūr:

1. **düstūr:**
Rübai 39
Mısra: **3**
Aynı konudaki hüküm ve kurallara ölçü teşkil edecek sağlamlık ve genişlikteki ana kural, temel kaide.
Düstūr saña ʿayşa ser-āġāz eyle
Encāmuñ eger olmaz ise mevt ü fenā

düstūr idesin:

1. **düstūr idesin:**-*e, -sin*
Kaside 27
Mısra: **52**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Izin vermek.
Umaram eyleyesin ḫidmet-i cuhmūr-ı ʿibād
İdesin şerʿ-i resūli ʿamelüñde düstūr

düstūr-ı ekrem:

1. **düstūr-ı ekrem:**
Tarih 18
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cömert vezir.
Emr idüp dāmādı İbrāhīm Paşaya hemān
İtdi ol düstūr-ı ekrem der-ʿaḳab beẕl-i himem

düşür:

1. **düşürdüm:**-*dü, -m*
Gazel 448
Mısra: **6**
Düşürmek II aşık olmak.
Zülāl-i laʿl-i nāb-ı yārdan sīr-āb olam dirken
Düşürdüm ʿākıbet delv-i dili çāh-ı zenaḫdāna

2. **düşürdüm:**-*dü, -m*
Gazel 472
Mısra: **10**
Bulunduğu yerden ayrılıp yukarıdan aşağıya doğru inmek.
Baña şimden girü ʿazm-i kenār itmek ne mümkindür
Düşürdüm keştī-i ümmīdi ḫīz-āb-ı yem-i ʿışḳa

3. **düşürdi:**-*di*
Gazel 498
Mısra: **15**
Tutulmak, meftun olmak.
Düşürdi keşmekeş-i zülfüñe dil-i zārı
Nedür bu baḫt-ı siyāhuñ bizümle ġavġāsı

4. **düşürdüm:**-*dü, -m*
Kıt'a 29
Mısra: **6**
Bulunduğu yerden ayrılıp yukarıdan aşağıya doğru inmek.
Żarar itsem n'ola ser-māye-i idrākümden
Çölde bir gevher-i nā-yāb düşürdüm ḫāke

5. **düşürüp:**-*üp*
Tahmis 9
Mısra: **13**
...(ya) uğratmak.
Bir maḥallin düşürüp şimdi o gül-ruḫsāruñ
Pāyına bārī bu taḳrīb ile düşsem yārüñ

duymaġ:

1. **duymaġa:**-*a*
Gazel 321
Mısra: **4**
İşitmek.
Ṭaʿna-kārān-ı felek bilmez bu rāzuñ n'eydigin
Duymaġa rāz-ı dili erbāb-ı ʿışḳ ister göñül

duzaḫ:

1. **dūzaḫı:**-*ı*
Gazel 290
Mısra: **6**
Cehennem.
Naḳş-ı ḳademüñ ġonçeler eylerdi nümāyān
Kāfir sen eger dūzaḫı da cilve-geh itseñ

2. **dūzaḫ:**
Murabba 9
Mısra: **25**
Cehennem.
Eger dūzaḫ eger cennet
Eger ḳahr u eger raḥmet

dūzaḫ-ı cān-sūz:

1. **dūzaḫ-ı cān-sūz:**
Gazel 280
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül yakıcı cehennem.
Firāḳuñ olmada ʿuşşāḳa dūzaḫ-ı cān-sūz
Eyā viṣāli olan cennet es-selāmu ʿaleyk

düzd ü manşūr:

1. **düzd ü manşūr:**
Kaside 27
Mısra: **38**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hırsız ve Allah'ın yardımıyla zafere ulaşan insan.
Ziyy-i İslāma ne mümkin ide kāfir taḳlīd
Niçe ḳābil bu iki yeksān ola düzd ü manṣūr

düzd-i şeb-reve:

1. **düzd-i şeb-reve:**-*e*
Gazel 459
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gece yürüyen hırsız.
Göz göre yaġmā ider kālā-yı ṣabrı ġamzesi
Bu ne merd-i reh-zene beñzer ne düzd-i şeb-reve

düzdīde:

1. **düzdīde:**
Rübai 185
Mısra: **2**
Çalmak.
Kārı dil-i sevdā-keşüñ āh itmekdür

Her meh-veşe düzdīde nigāh itmekdür

düzdīde-nigāh:

1. **düzdīde-nigāh:**
Tahmis 10
Mısra: **24**
Çalınmış bakış; göz ucuyla acele bakış.
ʿIşḳ ile mā-ḥaṣal-ı ṣabrum olup cümle tebāh
Gönlüm aldı niçe nāz ile o düzdīde-nigāh

düzdīde-nigeh:

1. **düzdīde-nigeh:**
Gazel 453
Mısra: **3**
Çalınmış bakış; göz ucuyla acele bakış.
Ġamze düzdīde-nigeh ebrūlar īmā eyledi
Geldi ol şehden baña fermān fermān üstüne

eʿālī vü efāżıl:

1. **eʿālī vü efāżıl:**
Rübai 548
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüce ve faziletli.
Devletde edānī vü erāẕil şimdi
Ẕilletde eʿālī vü efāżıl şimdi

ebced-h∨ān-ı ʿışḳam:

1. **ebced-ḫ∨ān-ı ʿışḳam:**-*am*
Gazel 352
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşkın acemisi, yeni okumaya başlayanı.
Ders-i ʿilm ü ʿaḳl ü fehmi hep ferāmūş eyledüm
Şimdi ebced-ḫ∨ān-ı ʿışḳam bezm-i ʿirfāndur yerüm

ebed olmazdı:

1. **ebed olmazdı:**-*maz, -dı*
Kaside 17
Mısra: **48**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sonsuz olmak.
ʿAfv ü ġufrānuñ meded-kār olmasa ʿāṣīlere
Vādī-i ḫüsrāndan olmazdı ebed rāh-ı rehā

ebedī eyler:

1. **ebedī eyler:**-*r*
Kaside 8
Mısra: **234**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sonsuz eylemek, ebedileştirmek.
Bilse ger ḳıymet-i güftārımı ṣarrāf-ı felek
Beni eyler ebedī güş u dile zīver-kār

ebkem:

1. **ebkemdür:**-*dür*
Gazel 320
Mısra: **14**
Dilsiz.
Ḳudret-i güftār olurdı saʿy olınsa vaṣfuña
N'eylesün ammā ġam-ı ḥasretle ebkemdür göñül

2. **ebkem:**
Gazel 514
Mısra: **8**
Dilsiz.
Şekve-i derd-i firāḳ eylemeden geçdi bahār
N'eylesün bülbül-i ḥasret-zede ebkem ḳaldı

ebnā-yı edeb:

1. **ebnā-yı edeb:**
Matla 41
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Edepli insanlar.
Muʿcize besdür bu kim ey fāżıl-ı ümmī-laḳab
Senden ögrendi belāġat resmin ebnā-yı edeb

ebnā-yı zamān:

1. **ebnā-yı zamān:**
Kaside 27
Mısra: **80**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zamanın çocukları.
Ben Hümāyam dir iken evc-i meʿānīde bugün
itdi ebnā-yı zamān ḳüdrümi ḳadr-ı ʿuṣfūr

ebnā-yı zamāndan:

1. **ebnā-yı zamāndan:**-*dan*
Rübai 496
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zamanın çocukları.
Dil dīde-i ʿibret ile itdükde nigāh
Ebnā-yı zamāndan baña geldi ikrāh

ebniye-i sāḥa-i zühdi:

1. **ebniye-i sāḥa-i zühdi:**-*i*
Kaside 27
Mısra: **42**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zahitlik avlusunun binaları.
Ḥükm-i şerʿ ile idüp künc-i ḫarābātı ḫarāb
Eyledüñ ebniye-i sāḥa-i zühdi maʿmūr

ebr oldı:

1. **ebr oldı:**-*dı*
Gazel 454
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bulut olmak.
Câme-i müşgīn ile pūşide ḳıldı sīnesin
Gūyiyā ebr oldı ḫāʾil māh-ı tābān üstüne

ebr-i keremi:

1. **ebr-i keremi:**-*i*
Kaside 12
Mısra: **34**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Cömertlik bulutu.

Nūr-ı şerefüñle yine Ḫallāḳ-ı cihānuñ
Dür-pāş olur ebr-i keremi sübḥa-keşāna

ebrû:

1. **ebrūlaruñ:**-*lar, -uñ*
Gazel 157
Mısra: **11**
Gözün üzerindeki siyah ve kalın kemerli kıllar, kaş.
Yine ebrūlaruñ biñ ḫışm ile pür-çīn-i nāz olmış
Yine beñzer ki küstāḫī-i ʿāşıḳdan fütūruñ var

2. **ebrū:**
Gazel 275
Mısra: **6**
Gözün üzerindeki siyah ve kalın kemerli kıllar, kaş.
Şehā sen āfet-i devrüñ ruḫ-ı ruḫsārı sürḫ olmış
Görinen ol siyeh ebrū şafaḳ üzre hilāl ancaḳ

3. **ebrūları:**-*lar, -ı*
Gazel 293
Mısra: **1**
Gözün üzerindeki siyah ve kalın kemerli kıllar, kaş.
Ṣaldı sevdāya beni ebrūları cānānenüñ
Māh-ı nev elbet cünūnın arturur dīvānenüñ

4. **ebrūn:**-*n*
Gazel 307
Mısra: **4**
Gözün üzerindeki siyah ve kalın kemerli kıllar, kaş.
Müjgānuñ ile ḫançer urup baġrına tīrüñ
Ebrūn ile ḳaddini kemānuñ da ḫam itdüñ

5. **ebrū:**
Gazel 405
Mısra: **2**
Gözün üzerindeki siyah ve kalın kemerli kıllar, kaş.
Dilüm ṣad pāre itmekde ʿaceb ol ġamze-kār ebrū
Ḫaber al luṭf u iḥsān it olur mı baña yār ebrū

6. **ebrū:**
Gazel 405
Mısra: **4**
Gözün üzerindeki siyah ve kalın kemerli kıllar, kaş.
Dem olmaz ḫāṭıra gelmez ḫayāl-i çeşm ü ebrūlar
ʿAceb naḳş-ı nigār ile bulupdur iʿtibār ebrū

7. **ebrū:**
Gazel 405
Mısra: **6**
Gözün üzerindeki siyah ve kalın kemerli kıllar, kaş.
Gelelden ʿālem-i ʿışḳa cemālüñ māhını gördüm
Bu veche gül cemālüñle olur leyl ü nehār ebrū

8. **ebrū:**
Gazel 405
Mısra: **8**
İçine konan boyalar yüzünde kalacak şekilde kitre ile hazırlanmış bir suya kapatılıp kaldırılmak sûretiyle kâğıt üzerine çıkan hâre, dalga, damar vb. süslere verilen isim.
N'ola Dībāce-i Mışbāḥ olursa sīneñ ey şāhum
Ser-i ṣafḥañda Seyyidden yazılmışdur kenār ebrū

9. **ebrū:**
Gazel 405
Mısra: **10**
Gözün üzerindeki siyah ve kalın kemerli kıllar, kaş.
Naḥīfīnüñ nedür cürmi Ḫudā ʿālim ʿalīm Allāh
Cenāb-ı yāre ḳul itmiş anı bī-iḫtiyār ebrū

10. **ebrūlar:**-*lar*
Gazel 453
Mısra: **3**
Gözün üzerindeki siyah ve kalın kemerli kıllar, kaş.
Ġamze düzdīde-nigeh ebrūlar īmā eyledi
Geldi ol şehden baña fermān fermān üstüne

11. **ebrūları:**-*lar, -ı*
Gazel 459
Mısra: **2**
Gözün üzerindeki siyah ve kalın kemerli kıllar, kaş.
Sevdigüm maḥsūd iken ḫūrşīd-i bālā-perteve
Çoḳ mıdur ebrūları ṭaʿn eylese māh-ı neve

12. **ebrūsına:**-*sı, -n, -a*
Gazel 505
Mısra: **2**
Gözün üzerindeki siyah ve kalın kemerli kıllar, kaş.
Ḫam itdi ḳāmetini cismümi ḫayāl itdi
O meh vücūdımı ebrūsına miṣāl itdi

13. **ebrūların:**-*lar, -ın*
Matla 94
Mısra: **1**
Gözün üzerindeki siyah ve kalın kemerli kıllar, kaş.
Nāzdan taḥrīk ider ebrūların her laḥẓa yār
Gūyiyā meşḳ-i kemān eyler o şūḫ-ı şīvekār

14. **ebrūları:**-*lar, -ı*
Matla 256
Mısra: **2**
Gözün üzerindeki siyah ve kalın kemerli kıllar, kaş.
N'eylesün bīmār olursa nergis-i dil-cūları
Üstine dāʾim ḳılıç ṭutmış ṭurur ebrūları

15. **ebrūsı:**-*sı*
Matla 262
Mısra: **2**
Gözün üzerindeki siyah ve kalın kemerli kıllar, kaş.
Gözedür dāʾim anı her nigeh-i dil-cūsı
Çeşm-i yārüñ ḳılıcın ṣalṣa n'ola ebrūsı

ebrū vu ḫaṭı:

1. **ebrū vu ḫaṭı:**-*ı*
Rübai 330
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Kaş ve ayva tüyleri.

Ebrū vu ḫaṭı vaṣfın idüp ḫūbānuñ

Ḫayyām-ṣıfat şimdi rübāʿī-gūyem

ebrū-kemān:

1. **ebrū-kemān:**
Gazel 73
Mısra: **3**
Kemân kaşlı. II Keman gibi kaşları olan sevgili.
Bü'l-ʿaceb göñlüm kemān itdi ki ol ebrū-kemān
Yā ʿaceb incindi mi bilmez niçün dil-ber sükūt

ebruvān:

1. **ebruvān:**
Gazel 101
Mısra: **9**
Ebrular,kaşlar.
Gūyā ki şaṣt-dīde kemāndur ol ebruvān
Müjgān-ı yār ʿaynı ile tīr-i cestedür

2. **ebruvān:**
Gazel 498
Mısra: **12**
Kaşlar.
Yeter medār-ı tesellī meyān-ı meclisde
Ol ebruvān ile yārüñ nühüfte īmāsı

ebrūy u müjgānuñ:

1. **ebrūy u müjgānuñ:**-*uñ*
Gazel 259
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kaş ve kirpikler.
Dil-berā ebrūy u müjgānuñ senüñ tīr ü kemān
Leblerüñ mānend-i sükker zīver-i çeşmüñ çerāġ

ebrū-yı dil-ārāsına:

1. **ebrū-yı dil-ārāsına:**-*sı, -n, -a*
Kaside 27
Mısra: **107**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönlü süsleyen sevgilinin kaşları.
Beñzer ebrū-yı dil-ārāsına meh-pārelerüñ
Dil-firīb olmada ṭarḥ eyledigüm resm-i suṭūr

ebrū-yı siyehkār:

1. **ebrū-yı siyehkār:**
Tahmis 10
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin günahkâr kaşları.
Ne ebrū-yı siyehkār u bu çeşm-i mekkār
Nedür ol ġamze-i ḫūn-rīz o nigāh-ı bīmār

ebū bekr-i ʿatīḳ:

1. **ebū bekr-i ʿatīḳ:**
Rübai 256
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Atik Ebu Bekir. Atik, Ebu Bekir'in lakabıdır.
Ser-defter-i evliyā Cenāb-ı Ṣıddīḳ
Kim ṣihr-i Muḥammedī Ebū Bekr-i ʿAtīḳ

ebū cehil-i dil-siyāh:

1. **ebū cehil-i dil-siyāh:**
Kaside 6
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönlü siyah Ebu Cehil.
ʿİlmüñle lāl-ı ḥayret Ebū Cehil-i dil-siyāh
Ḳahruñla münṭafī şerer-i şerr-i Bū Leheb

ebūbekr:

1. **ebūbekr:**-*üñ*
Kıt'a 41
Mısra: **2**
İlk müslümanlardan ve Hz. Peygamberin ilk halifesi; Hz. Ebubekir.
On nefer kimse ki cennetle mübeşşer oldı
Ki Ebūbekr ü ʿÖmerdür daḫi ʿOs̱mān u ʿAlī

ebü'l-feth:

1. **ebü'l-feṯḥ:**
Tarih 3
Mısra: **11**
"Fetihlerin babası" anlamında Fatih Sultan Mehmed'in lakabı.
Ebü'l-feṯḥ ü Süleymān ü Selīm ü Ḫān Murāda hem
Şecāʿatde kerāmetde mehābetde budur vāris̱

ebūʿubeydetü'bni'l-cerrāḥ:

1. **ebūʿubeydetü'bni'l-cerrāḥ:**
Rübai 117
Mısra: **2**
Emevîler devri kumandan ve valilerinden.
Ol merdüm-i ḫāṣ u maẓhar-ı fevz ü felāḥ
Yaʿnī ki
Ebūʿubeydetü'bni'l-Cerrāḥ

ebūbekr:

1. **ebūbekr:**
Kıt'a 24
Mısra: **3**
İlk müslümanlardan ve Hz. Peygamberin ilk halifesi; Hz. Ebubekir.
Ki Ebūbekr ü ʿÖmerdür daḫi ʿOs̱mān u ʿAlī
Hem daḫi Saʿd u Saʿīd ü daḫi ʿAbdu'r-raḥmān

ebvāb-ı meʿānī:

1. **ebvāb-ı meʿānī:**
Rübai 125
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mananın kapıları.
Cān z̄īkr-i celīlüñle idüp kesb-i fütūḥ
Olmaḳdadur ebvāb-ı meʿānī meftūḥ

ebyāt u eşʿār:

1. **ebyāt u eşʿār:**
Gazel 209
Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Beyitler ve şiirler.
Ey Naḥīfī sīm ü zerdür matlab u maḳṣad hemān
Yoḫsa ḫubān-ı zamān ebyāt u eşʿār istemez

ecdād ü ābāyı:

1. **ecdād ü ābāyı:**-*yı*
Kaside 22
Mısra: **36**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Soy ve aile.
Gerek ḥıfẓ-ı merātib aña söz yoḳdur müsellemdür
Kişi ḫayr ile zikr itmek gerek ecdād ü ābāyı

ecel:

1. **ecel:**
Rübai 47
Mısra: **3**
Ölüm anı, hayatın sonu, ölüm.
Bir gün ecel eyler seni esfelde mekīn
İtseñ ne ḳadar kibr ile iʿlā-yı binā

ecel derdi ʿilāc bulımaz:

1. **ecel derdi ʿilāc bulımaz:**
Gazel 84
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Atasözü**
Ecel derdine (ölüme) çare bulunmaz: Çaresiz gibi görünen her güç işin bir çıkar yolu bulunur. Çaresi bulunmayan tek şey ölümdür.
Ey Naḥīfī ḳıl inābet Ḥaḳḳa ʿiṣyān eyleme
İricek bir gün ecel derdi bulımaz hīç ʿilāc

ecr:

1. **ecrini:**-*i, -n, -i*
Kaside 27
Mısra: **55**
Manevi karşılık, sevap.
Muḥsinüñ ecrini Ḥaḳ itmez iżāʿat ḫāṣā İder eżʿāfı ile baḫş-ı mükāfāt ü ücūr

2. **ecrini:**-*i, -n, -i*
Tarih 25
Mısra: **7**
Manevi karşılık, sevap.
İlāhī ecrini cennetde Kevser eyle anuñ
Be-āb-ı rūy-ı Muḥammed ʿaleyhi elf ṣalāt

ecr-i naʿtüñle:

1. **ecr-i naʿtüñle:**-*üñ, -le*
Kaside 8
Mısra: **275**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Naatinin sevabı.
Ecr-i naʿtüñle ümmīdüm bu ki ṭabʿ-ı pāküm
Yevm-i maḥşer idem ārāyiş-i germ-i bāzār

ecsād:

1. **ecsād:**
Tarih 17
Mısra: **24**
Cesetler, bedenler.
Bu ḳaṣr-ı cān-fezāda cennet-āsā ʿömr olur efsūn
Hevā-yı dil-keşinden kesb-i feyż-i rūḥ ider ecsād

eczā-yı ḫaḳīḳatden:

1. **eczā-yı ḫaḳīḳatden:**-*den-uñ*
Kaside 1
Mısra: **37**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hakikatin cüzleri, bölümleri II Kimya yoluyle elde edilen, ilâç yapımında ve sanâyide çeşitli işlerde kullanılan birleşiklerin ortak adı, ilaç, hakikat ilacı.
Eyle eczā-yı ḫaḳīḳatden mürekkeb cismüñi
Pūte-i ʿışḳ içre eyle naḳd-ı maġşūşuñ müzāb

eczā-yı şevḳ:

1. **eczā-yı şevḳ:**
Gazel 4
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şevk parçalarıyla II şevk ilacıyla.
Ḳāl olup eczā-yı şevḳ ile anuñ şems ü ḳamer
Oldılar ṣāf ü mücellā iki ḳurṣ-ı ḫoş-nümā

edā:

1. **edālar:**-*lar*
Gazel 161
Mısra: **14**
Naz, işve, cilve.
Nedür bu āh-ı dil-sūz ey Naḥīfī
Nedendür böyle pür-āteş edālar

2. **edā:**
Gazel 168
Mısra: **14**
Söyleyiş, terennüm.
Bu zemīn-i neve ḳābil mi naẓīre bilmem
Ṭabʿ-ı şūḫuñda Naḥīfī bu edā tāze midür

3. **edā:**
Gazel 194
Mısra: **10**
Arz, üslûp, davranış veya anlatış biçimi.
Görüp bu nev-zemīnüm bilsün inṣāf eylesün yārān
Naḥīfīveş daḫi bir şāʿir-i rengīn edā kimdür

4. **edāya:**-*ya*
Gazel 468
Mısra: **14**
Söyleyiş, terennüm.
Naḥīfīyā hele taḥsīn ü āferīn olsun
Bu ʿāṣıḳāne edāya bu ḫüsn-i güftāra

5. **edāya:**-*ya*
Gazel 508
Mısra: **4**
Söyleyiş, terennüm.
Nigāh-ı ʿışvesi itdi ifāde ġamzesine

O nükteler ki o şīrīn edāya söylendi

6. **edā:**
Kaside 26
Mısra: **233**
Söyleyiş, terennüm.
Ḥużūr-ı ʿizzete lāyıḳ edā degüldür bu
Egerçi böyle olınmazdı midḥatüñ ammā

7. **edā:**
Rübai 36
Mısra: **1**
Söyleyiş, terennüm.
Taʿẕīmin idüp ḥaḳḳ-ı edā ile edā
Ḳurʾān ile olan ṭālib-i iḥsān-ı Ḫudā

8. **edā:**
Rübai 42
Mısra: **4**
Söyleyiş, terennüm.
Bilmem niçe taʿbīr ideyüm maḳṣūdum
Yoḳ ʿacz ile bende aña şāyeste edā

9. **edā:**
Rübai 43
Mısra: **4**
Söyleyiş, terennüm.
Cehd eyleseler sābiḳ u lāḥiḳ ʿālem
Biñ niʿmetüñüñ şükrini mümkin mi edā

10. **edā:**
Rübai 46
Mısra: **4**
Söyleyiş, terennüm.
Sendendür eyā Ḳādir ü Vehhāb-ı Kerīm
Medyūna edā merdüm-i bīmāra devā

11. **edāya:**-*ya*
Rübai 56
Mısra: **4**
Söyleyiş, terennüm.
Ben ẕerre degül bir yere gelse ʿālem
Kim ḳādir olur şükrüñ edāya yā Rab

edā idem:

1. **edā idem:**-*em*
Kaside 5
Mısra: **98**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yerine getirme, yapma, îfâ etme, icrâ etme.
Ben ne ʿabd-i kemterem ey maẓhar-ı vaṣf-ı ilāh
Naʿt-i pāküñ tā idem ḥaḳḳ-ı edā ile edā

edā itmede:

1. **edā itmede:**-*me, -de*
Rübai 15
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yerine getirme, yapma, îfâ etme, icrâ etme.
Yüz biñ yıl idüp āyet-i ḳadrüñ imlā
İtsem seni vaṣf itmede biñ dürlü edā

edā ḳıldı:

1. **edā ḳıldı:**-*dı*
Rübai 552
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Namazı eda etmek, kılmak.
ʿAhd-i ezelīde ḳıldı ṣıdḳ ile edā
Dil remz-i Muḥammed-i Resūlu'llāh

edā olmaz:

1. **edā olmaz:**-*maz*
Gazel 5
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dile getirmek, söylemek.
Sedd-i nuṭḳ u ʿaḳl ü idrāk itmedükçe ḥāṣılı
Ḥaḳḳ-ı taʿbīr ile olmaz sırrı bu ʿışḳuñ edā

edānī vü erāẕil:

1. **edānī vü erāẕil:**
Rübai 548
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Alçak ve reziller.
Devletde edānī vü erāẕil şimdi
Ẕilletde eʿālī vü efāżıl şimdi

edā-yı ḫāṣ:

1. **edā-yı ḫāṣ:**
Gazel 118
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Özgün, bikr-i mazmunlarla örülmüş, kendisine mahsus anlayışı olan.
Bu güftār-ı revān-baḫşum edā-yı ḫāṣ ile şimdi
Naḥīfī ġıbṭa-fermā-yı süḫan-sencān-ı Īrāndur

edā-yı meded:

1. **edā-yı meded:**
Gazel 210
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardım usulü.
Gönül ḳo zemzeme-i el-emānı ḫāmūş ol
O bī-taraḥḥum edā-yı meded nedür bilmez

edā-yı midḥat-i ẕātuñ:

1. **edā-yı midḥat-i ẕātuñ:**-*uñ*
Kaside 26
Mısra: **223**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kişiliğini övmenin tarzı.
Edā-yı midḥat-i ẕātuñ mecāza ḥaml itme
Budur ḥaḳīḳati yoḳdur bu sözde reyb ü riyā

edā-yı mihribānīdür:

1. **edā-yı mihribānīdür:**-*dür*
Gazel 181
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Muhabbet edası.
ʿAyāndur nāzenīnüm Ḥaḳ bilür mihr ü vefā sende
Bu vaż̇ʿ-ı dil-nevāzuñ hep edā-yı mihribānīdür

edā-yı naẓm:

1. **edā-yı naẓm:**
Gazel 156
Mısra: **36**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şiirin anlatış biçimi, üslubu.
Süḫandān-ı müsellem nüktedān-ı bī-bedel ol kim
Edā-yı naẓm u neṯr-i ḫūbı merhūn-ı feṣāḥatdur

edā-yı pür-füsūn-ı ṭabʿın:

1. **edā-yı pür-füsūn-ı ṭabʿın:**-*ın*
Gazel 123
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yaratılışının sihir dolu edası.
Naḥīfīnüñ edā-yı pür-füsūn-ı ṭabʿın idrāke
Lisān-ı siḥr ü iʿcāzı bilür bir şīve-kār ister

edā-yı şoḫbetüm:

1. **edā-yı şoḫbetüm:**-*üm*
Gazel 354
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sohbetin tarzı, içeriği, ifadesi.
İstimāʿ eyler sözüm kerrūbiyān-ı maʿnevī
Vāridāt-ı feyż-i muṭlaḳdur edā-yı şoḫbetüm

edā-yı şükre:

1. **edā-yı şükre:**-*e*
Rübai 303
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Verdiği nimetler için Allah'a karşı duyulan minneti dile getirmek, şükrünü eda etmek, şükretmek.
ʿAcz eder iken cümle edā-yı şükre
Ḳādir ki olur bencileyin ʿabd-i ẕelīl

edeb:

1. **edeb:**
Kaside 5
Mısra: **95**
İnsanın hatâya düşüp utanılacak şeyler yapmasını önleyen, yerinde ve ölçülü davranmasını sağlayan meleke, söz ve davranışlardaki ölçülülük, her hususta haddini bilip sınırı aşmama, terbiye, nezâket, zarâfet.
Yoḫsa yoḳdur iştiġāl-i naẓm-ı naʿtüñden edeb
Bende fikr-i ʿarż-ı istiʿdād ü ḳaṣd-ı iddiʿā

2. **edeb:**
Kaside 26
Mısra: **56**
İnsanın hatâya düşüp utanılacak şeyler yapmasını önleyen, yerinde ve ölçülü davranmasını sağlayan meleke, söz ve davranışlardaki ölçülülük, her hususta haddini bilip sınırı aşmama, terbiye, nezâket, zarâfet.
Ṣıfāt u ẕātına pīrāye-i kemāl olmış
Vaḳar u ḥilm ü edeb ḥüsn-i ṭabʿ u fehm ü ẕekā

edʿiye:

1. **edʿiyemüz:**-*müz*
Rübai 305
Mısra: **3**
Dualar, yalvarmalar, niyazlar.
Yoḳ edʿiyemüz gerçi ḳabūle layıḳ
Sen faẓluñ ile eyle
İlāhī maḳbūl

edʿiye eyleyesin:

1. **edʿiye eyleyesin:**-*ye, -sin*
Rübai 262
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dualar etmek.
Her edʿiye kim eyleyesin mevlāya
Ḳıl bedʿ ü tamāmında ṣalātı mülḥaḳ

ednā:

1. **ednā:**
Gazel 160
Mısra: **9**
Pek alçak, pek aşağı.
Andan ednā bir denī ḳalmaz ki ber-kām olmaya
Ey Naḥīfī ʿaṣrımuzda ṣāʿiriyyet böyledür

2. **ednā:**
Kaside 19
Mısra: **64**
Pek alçak, pek aşağı.
Sen o sulṭān-ı cihānsın kim ḥarīm-i ḳadrüñüñ
Olmaġa ṭālib şeh-i Īrān bir ednā çākeri

3. **ednādan:**-*dan*
Matla 212
Mısra: **1**
Pek alçak, pek aşağı.
N'ola ḳadrüñ senüñ ʿālī ise aʿlādan ednādan
Ġaraż sensin eyā Maḥbūb-ı Ḥaḳ remz-i evednāda

4. **ednā:**
Rübai 13
Mısra: **3**
Pek alçak, pek aşağı.
Maẓhar kerem ü faẓluña aʿlā ednā
Sübḥāneke Rabbiye'l-aʿlā

5. **ednā:**
Rübai 357
Mısra: **4**
Pek alçak, pek aşağı.

Biñ var ise de naġme-serā-yı medḥüñ
Ben de der-i luṭfuñda bir ednā ḳuluñam

6. **ednā:**
Rübai 467
Mısra: **2**
Pek alçak, pek aşağı.
Her cünbiş-i nāzında müheyyā şīve
Dīvāne ider ādemi ednā şīve

7. **ednā:**
Tarih 6
Mısra: **12**
(Rütbe olarak) aşağı, alçak (kimse).
Ne sulṭān-ı müsellem istese sulṭān-ı Mıṣr eyler
Der-i luṭfında ednā bir ġulām-ı ẕerre-miḳdārın

ednā olsa:

1. **ednā olsa:**-*sa*
Kaside 22
Mısra: **78**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Pek aşağı, en alçak, küçük ve değersiz olmak.
Hele kim bilmez ise sen bilürsün nūr-ı ḳalb ile
Ne deñlü olsa ednā ḫādim-i şāh-ı ev ednāyī

efʿāl:

1. **efʿālümi:**-*üm, -i*
Rübai 124
Mısra: **1**
İşler, ameller.
Yā Rab idüp efʿālümi āyīne-i rūḥ
Eyle dilümi münbasiṭ-i feyż-i fütūḥ

2. **efʿāline:**-*i, -n, -e*
Rübai 243
Mısra: **1**
İşler, ameller.
Bir kimsenüñ efʿāline itmem taʿrīż
Ḫallāḳuma her umūrum itdüm tefvīż

3. **efʿālümi:**-*üm, -i*
Rübai 518
Mısra: **1**
İşler, ameller.
Efʿālümi sen şerʿa muvāfıḳ eyle
Ādāb-ı ṭarīḳatle muṭābıḳ eyle

efʿālī:

1. **efʿāli:**
Gazel 128
Mısra: **12**
Bir kimsenin/nesnenin hareketlerine, yaptığı işlere ilişkin olan. Fiiller, eylemler, yapılan işlere yönelik olan.
Vāʿiẓ-i şehre ḳulaḳ ṭut naẓar it cünbişine
Cümle aḳvāline efʿāli muġāyir bulunur

efʿāl-i bī-çūnuñda:

1. **efʿāl-i bī-çūnuñda:**-*uñ, -da*
Kaside 2
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eşi benzeri olmayan fiiller.
Hādī-i ḥüsn-i eserdür cāmiʿ-i ḫayr-ı umūr
Ḥaḳ budur efʿāl-i bī-çūnuñda sırr-ı ḥikmetüñ

efāżıl:

1. **efāżıluñ:**-*uñ*
Gazel 279
Mısra: **8**
Bilgililer, faziletli kişiler.
Faż̈l u kemāl-i ẕātuña ʿālem ṭufeyldür
Sensin netīce efżali cümle efāżıluñ

2. **efāżıl:**
Tahmis 6
Mısra: **22**
Bilgililer, faziletli kişiler.
Ṣadr-ı aʿlāda tekebbürle erāẕil şādān
Ṣaff-ı esfelde meẕelletle efāżıl ḫayrān

efāżıl oldı:

1. **efāżıl oldı:**-*dı*
Gazel 456
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Seçkin insanlar olmak.
Efāżıl oldı nevā-sāz-ı meclis-i dīger
Bu bezm-gāha erāzil ziḥām virdükçe

efḍal-ı evlād-ı ādem:

1. **efḍal-ı evlād-ı ādem:**
Gazel 13
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yaratılmış evlatların en şereflisi II Hz. Muhammed.
Efḍal-ı evlād-ı Ādem eşref-i nevʿ-i beşer
Yaʿnī faḫr-ı ʿālem-i imkān Muḥammed Muṣṭafā

efendi:

1. **efendüm:**-*m*
Gazel 9
Mısra: **7**
Efendi, sultan ‖ sevgili.
Luṭfuña ḳaldum efendüm yoḫsa bu ʿışyān ile
Lāyıḳam maḥşerde olsa baña biñ dürlü cezā

2. **efendi:**
Gazel 16
Mısra: **12**
Efendi, sultan ‖ sevgili.
Vaḳf-ı ḥarīm-i ḫānḳah-ı ʿışḳuñ eyledüm
Virdüm efendi mülk-i dil ü cānı hep saña

3. **efendicegüm:**-*ceg, -üm*
Kıt'a 18
Mısra: **1**
Efendi, sahip.
Āh elüñden benüm efendicegüm
Beni cevrüñle çāk çāk itdüñ

efendü:

1. **efendüm:**-*m*
Gazel 66
Mısra: **5**
Efendi, sultan ‖ sevgili.
Allāh bilür yoḳdur efendüm dil-i zāra
Üftāde-i ḫāk-i rehüñ olmaḳ gibi rifʿat

2. **efendüm:**-*m*
Gazel 95
Mısra: **8**
Efendi, sultan ‖ sevgili.
Rāh-ı ʿışḳuñda niçe ġam çekmişemdür bilmiş ol
Gel efendüm şefḳat eyle eyleme şāhum ʿināد

3. **efendüm:**--*m*
Gazel 234
Mısra: **9**
Efendi, sultan ‖ sevgili.
Bir ġarībüñdür efendüm ol Ḫudā ḥaḳḳı içün
Bu Naḥīfī bendeñi ḳıl ḥażretüñle hem celīs

4. **efendüm:**-*m*
Gazel 258
Mısra: **7**
Efendi, sultan ‖ sevgili.
Hep ḥelāl olsun efendüm saña lāyıḳdur cefā
Sevdigüm ḍarb-ı meseldür ʿāşıḳa ṭaġ üsti bāġ

5. **efendüm:**-*m*
Gazel 296
Mısra: **10**
Efendi, sultan ‖ sevgili.
Besdür Naḥīfī-zāra bu luṭf u mürüvvet
Raḥm eyleyüp efendüm gāhī diseñ ne ḥālüñ

6. **efendüm:**-*m*
Gazel 302
Mısra: **12**
Efendi, sultan ‖ sevgili.
Dil ü cān işṭiyāḳ-ı ṣoḥbetüñle zār ü giryāndur
Efendüm gel nedür tā böyle benden iḥtirāz itmek

7. **efendüm:**--*m*
Kıt'a 14
Mısra: **2**
Efendi, sultan ‖ sevgili.
Geçmez ol cān ü serinden reh-i ʿışḳuñda diyü
Beni geçmişler efendüm saña aṣḥāb-ı ġaraż

8. **efendüm:**-*m*
Rübai 4
Mısra: **4**
Efendi, sultan ‖ sevgili.
Bir ḫāk-i siyehde ne ḳadar ḳudret ola
Olmazsa efendüm ḳula tefvīḳ ʿaṭā

9. **efendüm:**-*m*
Rübai 192
Mısra: **4**
Efendi, sultan ‖ sevgili.
Ey cān ü dil āmāde ol istiḳbāle
Ben bende-i müştāḳa efendüm geliyor

efendüm:

1. **efendüm:**
Gazel 71
Mısra: **7**
Efendi, sultan ‖ sevgili.
Diñle gel vaṣfuñ efendüm bülbül-i bī-çāreden
Ṭūṭī-i gūyā gibi her ḳavl ü güftāruñ dürüst

2. **efendüm:**
Gazel 315
Mısra: **2**
Seslenme ve hitap sözü olarak kullanılır.
Ġamuñla ḫasta yatur cān-ı müstemendüñ gel
Esīr-i ʿışḳını bīmār iden efendüm gel

3. **efendüm:**
Gazel 315
Mısra: **10**
Seslenme ve hitap sözü olarak kullanılır.
Ḳuluñ Naḥīfī-i bīmāra bir devā eyle
Esīr-i ʿışḳını bīmār iden efendüm gel

4. **efendüm:**
Gazel 348
Mısra: **14**
Efendi, sultan ‖ sevgili.
Ḳaṣduñ bu Naḥīfīyi helāk itmek imiş āh
Raḥm eyle güzel başuñ içün itme efendüm

5. **efendüm:**
Gazel 367
Mısra: **2**
Efendi, sultan ‖ sevgili.
Yoḳlamaz oldı gelüp ben ʿāşıḳ-ı efkendesin
Ġālibā dūr itdi ḫāṭırdan efendüm bendesin

6. **efendüm:**
Gazel 480
Mısra: **8**
Efendi, sultan ‖ sevgili.
Ruḫlaruñ gül gül olur gāhī tebessüm eyleseñ
Māʾilem māʾil efendüm ḫande-i gül-rīzüñe

7. **efendüm:**
Kaside 7
Mısra: **31**
Efendi, sultan ‖ sevgili.
Bu cürm ile aḥvāl mükedderdür efendüm
Setr itmez ise cürmümi dāmān-ı şefāʿat

8. **efendüm:**
Murabba 10
Mısra: **25**
Efendim, birine karşı saygı hitabı olarak kullanılmaktadır. II Allah.
Efendüm senden olmazsa ʿināyet
Kim itsün ḳullara ʿavn ü ʿināyet

efġān:

1. **efġānı:**-*ı*
Gazel 152
Mısra: **9**
Feryat, inleyiş.
Saña şāhid yeter bülbüllerüñ gülşende efġānı
Ki ʿirfān ehli renc-i ḫār-ı endūh ile nālāndur

2. **efġān:**
Gazel 453
Mısra: **6**
Feryat, inleyiş.

Gāh ʿışḳ-ı gülden aġlar gāh cevr-i ḫārdan
ʿAndelīb-i zār ider efġān efġān üstüne

3. **efġān:**
Gazel 453
Mısra: **6**
Feryat, inleyiş.
Gāh ʿışḳ-ı gülden aġlar gāh cevr-i ḫārdan
ʿAndelīb-i zār ider efġān efġān üstüne

4. **efġānı:**-*ı*
Kaside 27
Mısra: **93**
Feryat, inleyiş.
N'ola maʿẕūr ise efġānı dil-i maḥzūnuñ
ʿAyb olınmaz ne ḳadar nāle iderse rencūr

efġān eylemekdür:

1. **efġān eylemekdür:**-*mek, -dür*
Gazel 38
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağırmak, haykırmak, feryat etmek.
Kārum efġān eylemekdür rūz ile şeb tā ṣabāḥ
Bülbülāsā bir gül-i ḫandāna oldum mübtelā

efġān eylerem:

1. **efġān eylerem:**-*r, -em*
Gazel 302
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Feryat etmek, haykırmak.
Ser-i kūyuñda efġān eylerem tā şevḳ-ı ḫüsnüñle
Feraḥ-zādur bilürsin gülşen içre sūz u sāz itmek

efġān ider:

1. **efġān ider:**-*er*
Gazel 219
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Feryat etmek, inlemek, sızlanmak.
Niçün gülşende bülbül nāle-i bī-iḫtiyār itmez
Hezār efġān ider ammā o ġonçe iʿtibār itmez

efġān iderek:

1. **efġān iderek:**-*erek*
Tahmis 8
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Feryat etmek, inlemek, sızlanmak.
Āşiyān-ı ḥaremüñ itmek içün cāy-ı direng
Şanma efġān iderek gökde geçer ḫayl-i küleng

efġān u zārum:

1. **efġān u zārum:**-*um*
Gazel 524
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ah etmek ve inlemek.
Ser-ā-pā cismümüz mecrūḥ-ı ḫār-ı fürḳat olmışdur
Hezār efġān u zārum ol gül-i raʿnāya degmez mi

efġāna başladuñ:

1. **efġāna başladuñ:**-*du, -ñ*
Gazel 61
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Feryat ve figan etmeye başlamak.
Āteş-feşān-ı ġayret olur cāna ʿandelīb
Gülşende başladuñ yine efġāna ʿandelīb

efġāna başlar:

1. **efġāna başlar:**-*r*
Gazel 135
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Feryat ve figan etmeye başlamak.
Hevā-yı ʿışḳ ile ney gibi başlar efġāna
Ne dem ki gūş-ı dile naġme-i rebāb gelür

efġāne ider:

1. **efġāne ider:**-*er*
Gazel 244
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Feryat figan etmek.
Seḥer murġ ile pervāne niçe olsun baña hem-dem
Ki ʿāşıḳ rūz u şeb ṭurmaz ider efġāne ögrenmiş

efkār:

1. **efkār:**
Gazel 66
Mısra: **10**
Sıkıntı, üzüntü.
Rāḥat bulama itmeyicek kūyuña rū-māl
Oldı vaṭanum baña bu efkār ile ġurbet

2. **efkār:**
Gazel 295
Mısra: **6**
Sıkıntı, üzüntü.
Yādıña gelmedi mi ḫavf-i Ṣırāt-ı maḥşer
Bu ḳadar bārı ne efkār ile ber-dūş itdüñ

3. **efkārum:**-*um*
Rübai 384
Mısra: **2**
Sıkıntı, üzüntü.
Tevḥīdüñ olup ṣubḥ u mesā eẕkārum
Faẓl u keremüñ recāsıdur efkārum

efkār-ı hevādan:

1. **efkār-ı hevādan:**-*dan*
Gazel 46
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Heves fikirleri.
Pertev-i luṭfuñ ḳıl bārikā-i ḫırmen-i ġam

Beni āzāde ḳıl efkār-ı hevādan yā Rab

efkār-ı istirāḥātıdur:

1. **efkār-ı istirāḥātıdur:**-*ı, -dur*
Kaside 26
Mısra: **181**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Istirahat fikirleri.
Mücerred anlaruñ efkār-ı istirāḥātıdur
Bu çekdigüm ġam u endūh-ı ʿāfiyet-fersā

efkār-ı perīşān-ı sivāya:

1. **efkār-ı perīşān-ı sivāya:**-*ya*
Rübai 504
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eşyanın perişan fikirleri.
Endīşe-i bī-sūd-ı hevāya tevbe
Efkār-ı perīşān-ı sivāya tevbe

efkār-ı şavābumdur:

1. **efkār-ı şavābumdur:**-*um, -dur*
Kaside 28
Mısra: **86**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Doğru düşünceler.
Daḫı düşmenlerüm maḳhūr olup aḥbābuñ olsun şād
Recā-yı ser-firāzī tā ki efkār-ı ṣavābumdur

efkende:

1. **efkendeyüz:**-*yüz*
Gazel 270
Mısra: **7**
Düşkünlük, çaresizlik.
Gird-āb-ı derd-i ḥayrete efkendeyüz dirīġ
Fülk-i maḥabbetüñ niçe bir rūzgārı yoḳ

efkende ider:

1. **efkende ider:**-*er*
Gazel 265
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Düşkün, çâresiz, bîçâre etmek.
Āḫirü'l-emr ider efkende ḥażīż-i ḫāke
Seni dehr itse de pīrāye-i bām-ı ʿayyūḳ

2. **efkende ider:**-*er*
Kaside 8
Mısra: **64**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Düşkün, çâresiz, bîçâre etmek.
Gerçi kim sāye-i ʿulyāsı zemīne düşmez
İder efkende dil-i zārı o ḳadd-i şimşār

efkende idersin:

1. **efkende idersin:**-*er, -sin*
Gazel 381
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Düşkün, çâresiz, bîçâre etmek.
Geh cevr ile efkende idersin dil-i zārı
Geh himmet-i luṭfuñla ser-efrāz ḳılarsın

efkende itme:

1. **efkende itme:**-*me*
Rübai 488
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Düşkün, çâresiz, bîçâre etmek.
Dil-beste olup şīve-i ehl-i cāha
İtme dili efkende ġam-ı cān-kāha

efkende itsün:

1. **efkende itsün:**-*sün*
Kaside 24
Mısra: **104**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Düşkün, çâresiz, bîçâre etmek.
Ser-efrāz eyleyüp aḥbābuñı her vech ile mevlā
ʿAdū-yı devletüñ efkende itsün çāh-ı ḫüsrāna

efkende olsa:

1. **efkende olsa:**-*sa*
Tahmis 8
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Âşık, tutkun olmak.
Ne ʿaceb olsa benefşe yoluña efkende
Nedür ey mest-i mey-i nāz bu ḫālet sende

efkende olup:

1. **efkende olup:**-*up*
Tahmis 10
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Âşık, tutkun olmak.
Nev-nihāl-i ġam-ı ḳaddüñle olup efkende
Ḫāk-i rāhuñda muḳīm oldı dil-i nālende

efkende-i çāh:

1. **efkende-i çāh:**
Gazel 289
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çukura atılmak.
Ḳalmayup ḫüsn ü bahā gūy-ı zenaḫ-dānuñda
Yūsuf-ı ṭalʿatüñ efkende-i çāh olsa gerek

eflāk:

1. **eflāke:**-*e*
Gazel 238
Mısra: **2**
Felekler; gökyüzü.

O ḫaṭṭ-ı tāze kim ruḫsār-ı āteş-nāke ser virmiş
Miṣāl-i dūd-ı āh-ı ʿāşıḳān eflāke ser virmiş

2. **eflāke:**-*e*
Gazel 472
Mısra: **3**
Felekler; gökyüzü.
Derūn-ı ġonçeden pervāz ider eflāke ṣafvetle
İrişmez şāhīn-i endīşe murġ-ı şeb-nem-i ʿışḳa

3. **eflāk:**
Gazel 490
Mısra: **1**
Felekler; gökyüzü.
Ḫaḳ bu eflāk ile ḫalḳ ideli ay ü güneşi
Görmedi çeşm-i felek sencileyin māh-veşi

4. **eflākde:**-*de*
Gazel 496
Mısra: **11**
Felekler; gökyüzü.
Yüregin oynadur eflākde mihr ü māhuñ
Ẓāhir olduḳda siyeh tūtede sīmīn bedeni

5. **eflāki:**-*i*
Kaside 8
Mısra: **215**
Felekler; gökyüzü.
Sāl-i gül-gūn ile eflāki getürdi raḳṣa
Zühre şevḳ ile alup destine çeng-i zer-tār

6. **eflāke:**-*e*
Rübai 12
Mısra: **3**
Felekler; gökyüzü.
Baş egmezem eflāke saña ḥamd olsun
itdüñ beni sen pādişeh-i istiġnā

7. **eflāk:**
Rübai 289
Mısra: **2**
Felekler; gökyüzü.
Sensin o şeh-i ṣadr-nişīn-i levlāk
Kemter görinür ḳadrüñ nisbet eflāk

8. **eflāke:**-*e*
Rübai 509
Mısra: **1**
Felekler; gökyüzü.
Ey ġāfil eger hem-ser iseñ eflāke
Gel itme ḫaḳāretle naẓar ben ḫāke

eflāke çıḳdı:

1. **eflāke çıḳdı:**-*dı*
Gazel 235
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Göklere çıkarmak, yükseltmek.
Gör ne deñlü āh ü zārum çıḳdı eflāke bugün
ʿAndelībüñ gibi cānā olmışam bend-i ḳafes

2. **eflāke çıḳdı:**-*dı*
Kıt'a 29
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Göğe çıkan, yükselen.
Veyletā āteş-i fürḳat cigerüm itdi kebāb
Çıḳdı biñ ḥasret ile derd-i dilüm eflāke

eflāke çıḳup:

1. **eflāke çıḳup:**-*up*
Gazel 94
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Göklere çıkmak; göğe yükselmek.
Ruḫlaruñ medḥi çıḳup eflāke seyrān eyledi
Vādī-i ḥayretde ancaḳ bu Naḥīfī derdmend

eflāṭun:

1. **eflāṭūn:**
Gazel 116
Mısra: **8**
Eflatun; Platon (akıl, bilgi timsali olması sebebiyle).
Ben degül ey reşk-baḫş-ı Leylī-i ṣāḥib-cemāl Ḥüsnüñ Eflāṭūn temāşā eylese Mecnūn olur

eflāṭūn-ı yūnāna:

1. **eflāṭūn-ı yūnāna:**-*a*
Kaside 24
Mısra: **48**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aristo'nun hocası olan meşhur filozof.
Sen ol rūşen-żamīr āyīne-ṣafvetsin ki her laḥẓa
Virür ʿaḳl-ı selīmüñ ḥayret Eflāṭūn-ı Yūnāna

efrād ü ebʿāżı:

1. **efrād ü ebʿāżı:**-*ı*
Gazel 486
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tekler ve kısımlar.
Olup ʿilm-i ḥużūrı ʿilm-i ẕātuñ bu şuʾūnāta
Bilürsin cüzʾ ü külliyyāt ile efrād ü ebʿāżı

efrād-ı ʿaşr:

1. **efrād-ı ʿaşr:**
Gazel 353
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Asrın kişileri.
Efrād-ı ʿaşr olur baña ser-germ-i iḳtidā
Ẕevḳ-ı tecerrüd ile ḫaḳīḳatde ferd isem

efrād-ı ehl-i īslāma:

1. **efrād-ı ehl-i islāma:**-*a*
Gazel 107
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İslam ehlinin fertleri.
Ḫulūṣ-ı bāl ile efrād-ı ehl-i İslāma
Duʿā-yı devleti mefrūża-i müʿeyyeddür

efrād-ı ümmet:

1. **efrād-ı ümmet:**
Kaside 23
Mısra: **49**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ümmetin fertleri.
Bilür efrād-ı ümmet gerçi ḳadr-i ẕātını ammā
Hele bir kerre görsün vaḳt-i ʿilm-i rūşenā gelsün

efrāsyāb:

1. **efrāsyābuñ:**-*uñ*
Kaside 24
Mısra: **37**
Firdevsi'nin Şehnamesi'nde geçen Turan hükümdarı.
İderdi Behmen ü Efrāsyābuñ ḫākini lerzān
ʿİnān-gīr itse raḫş-ı ʿazmini Īrān ü Tūrāna

efsāne:

1. **efsāneyem:**-*yem*
Gazel 349
Mısra: **14**
Şöhret, dillere düşen olay, hâl ve destan, meşhur olmuş hadise.
Eylemezler hīç beni şāyān-ı gūş-ı iʿtibār
İʿtiḳād-ı müddeʿīde gūyiyā efsāneyem

2. **efsānedür:**-*dür*
Gazel 526
Mısra: **14**
Şöhret, dillere düşen olay, hâl ve destan, meşhur olmuş hadise.
Yeter fāş-ı maḥabbet keşf-i rāz itme ḫamūş ey dil
Ki zīrā ehl-i ʿışḳuñ sözleri efsānedür şimdi

3. **efsāne:**
Rübai 234
Mısra: **2**
Şöhret, dillere düşen olay, hâl ve destan, meşhur olmuş hadise.
Mecnūn ġam-ı dildār ile bīgāne imiş
Āşüfte-i ʿışḳ oldıġı efsāne imiş

efsāne gelür:

1. **efsāne gelür:**-*ür*
Gazel 37
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gerçeküstü gelmek.
Nāz idersin bu Naḥīfī saña itdükçe niyāz
Gelür ey āfet-i cān nālesi efsāne saña

efsāne oldı:

1. **efsāne oldı:**-*dı*
Gazel 512
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Masal, hayal ürünü hikaye olmak II dilden dile dolaşmak, yayılmak.
Oldı efsāne dem-i vaṣlı baña ol māhuñ
Gitdi çeşmümden o dem ẕāʾiḳa-i ḫ∨āb gibi

efsāne-gūyī-i aġyār:

1. **efsāne-gūyī-i aġyār:**
Gazel 11
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Rakibin efsane sözleri.
Görür misin yine efsāne-gūyī-i aġyār
Getürdi nergis-i dildāra ḫ∨āb-ı istiġnā

efser:

1. **efserine:**-*i, -n, -e*
Kaside 8
Mısra: **106**
Padişah tacı.
Sensin ol server-i ʿālem ki olur ḳurṣ-ı hilāl
Ḫalḳınuñ efserine bir zer-i pākīze-ʿayār

efsūn:

1. **efsūna:**--*a*
Gazel 362
Mısra: **10**
Sihir, büyü.
Naḥīfī ol mehüñ vaṣf-ı nigāh-ı çeşm-i şūḫından
Gehī efsūna gāhī şīve-i iʿcāza başlarsın

efsūn itdüñ:

1. **efsūn itdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 379
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Büyülemek || Etkisi, hükmü altına almak.
İtdüñ efsūn ile ālūde yine her tārın
Çıḳarup kākülüñi zīr-i ʿaraḳ-çīnüñden

efsūn olur:

1. **efsūn olur:**-*ur*
Tarih 17
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sihir, büyü olmak II büyülemek.
Bu ḳaṣr-ı cān-fezāda cennet-āsā ʿömr olur efsūn
Hevā-yı dil-keşinden kesb-i feyż-i rūḥ ider ecsād

efsūn-ger-i niyāz itme:

1. **efsūn-ger-i niyāz itme:**-*me*
Gazel 478
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arzunun büyü yapanı.
Neẕẕāreñ itme çeşmine efsūn-ger-i niyāz
Söyleşmeden o ġamze-i ḫāżır-cevāb ile

efsūn-ı ḥikmet ola:

1. **efsūn-ı ḥikmet ola:**-*a*
Tarih 17
Mısra: **38**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hikmetin büyüsü olmak.

Fem-i ejderden olmaḳda
revān Āb-ı Ḥayāt-āsā
Zihī efsūn-ı ḥikmet ola
ḥükm-i ülfet-i ezdād

efsūn-zede-i ġamze-i cādū-menişüz:

1. **efsūn-zede-i ġamze-i cādū-menişüz:**-*üz*
Rübai 217
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cadı karakterli yan bakışın sihrine maruz kalan.
Efsūn-zede-i ġamze-i cādū-menişüz
Biz anuñ içün böyle perīşān-revişüz

efsūs:

1. **efsūs:**
Kaside 26
Mısra: **167**
Eyvah! Yazık!.
Mużāʿaf eyledi derd-i derūnumı efsūs
Tamām şerm ü ḫacālet kemāl-i istiḥyā

2. **efsūs:**
Rübai 487
Mısra: **3**
Eyvah! Yazık!.
Pā-māl-i güẕer-gāh-ı ġam oldum efsūs
Rifʿatle ḳanāʿatde iken mīrāne

efsūs efsūs:

1. **efsūs efsūs:**
Gazel 233
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eyvah eyvah.
Bu ḳadar ḥüsn ile ey şūḫ-ı cefā-perver-i nāz
Bilmedük resm-i vefā n'eydigin efsūs efsūs

efsūs eyledi:

1. **efsūs eyledi:**-*di*
Matla 125
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
"Yazık, eyvah" demek.
Ḥarf-i ʿillet gibi yanında ʿadū-yı menḥūs
Ḳadrini eyledi nāḳış o perinüñ efsūs

efżal:

1. **efżali:**-*i*
Gazel 279
Mısra: **8**
En erdemli, daha erdemli, en faziletli.
Faẕl u kemāl-i ẕātuña ʿālem ṭufeyldür
Sensin netīce efżali cümle efāżıluñ

2. **efżal:**
Kaside 16
Mısra: **14**
En erdemli, daha erdemli, en faziletli.
ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳ iseñ ey dil-i şūrīde eger
Saña cāndan daḫi efżal daḫi aḳdemdür bu

efżal-ı evlād-ı ādem:

1. **efżal-ı evlād-ı ādem:**
Kaside 17
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yaratılmış kimselerin en faziletlisi II Hz. Muhammet.
Efżal-ı evlād-ı Ādem eşref-i ins ü melek
Vāriş-i mülk-i nübüvvet şāfiʿ-i rūz-ı cezā

efżāl-ı ḫalḳ-ı ḫudā:

1. **efżāl-ı ḫalḳ-ı ḫudā:**
Kaside 18
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın yarattığı en faziletli kişisi II Hz. Muhammet.
Mālik-i mülk-i fütüvvet efżāl-ı ḫalḳ-ı Ḫudā
Kāmil-i silk-i nübüvvet ekmel-i ferḫunde-kār

efżal-i tuḥaf:

1. **efżal-i tuḥaf:**
Gazel 260
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hediyelik eşyaların çokluğu.
Bī-ḥadd taḥiyyet ile ṣalāt ü selāmdan
Der-gāhuña resīde ola efżal-i tuḥaf

efzūn:

1. **efzūndur:**-*dur*
Rübai 327
Mısra: **3**
Çok fazla, ziyade.
ʿĀṣīler içün ʿināyetüñ efzūndur
Bāḳī fermān senüñ benüm sulṭānum

efzūn itdüñ:

1. **efzūn itdüñ:**-*dü, -ñ*
Rübai 282
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Artırmak.
Ey baḫt beni gerçi ki maḥzūn itdüñ
Hicrān ile derd-i dilüm efzūn itdüñ

2. **efzūn itdüñ:**-*dü, -ñ*
Rübai 283
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Artırmak.
Luṭfuñla bu dil-ḫasteyi memnūn itdüñ
İḫlāṣ u ʿubūdiyyetüm efzūn itdüñ

efzūn itse:

1. **efzūn itse:**-*se*
Rübai 439
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Arttırmak, çoğaltmak.
İtse ne ḳadar cevr ü cefāsın efzūn
Başa çıḳmaz ehl-i dil ile gerdūn

efzūn itsün:

1. **efzūn itsün:**-*sün*
Kaside 5
Mısra: **156**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Artırmak.
Rütbe-i mevʿūda yaʿnī menzil-i Maḥmūd ile
Manṣıb-ı ḳurbiyyetüñ efzūn itsün dāʾimā

efzūn oldı:

1. **efzūn oldı:**-*dı*
Gazel 284
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Artmak, çoğalmak.
Oldı efzūn elem-i ʿışḳı dil-i nā-şāduñ
Cevri bulduḳça teraḳḳī o şeh-i bī-dāduñ

2. **efzūn oldı:**-*dı*
Matla 181
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Artmak, çoğalmak.
Ḫaṭuñ geldükde efzūn oldı şevḳ-ı cān-ı nālānum
Baña ʿışḳuñ berāt ile virildi şanki sulṭānum

efzūn olmada:

1. **efzūn olmada:**-*ma, -da*
Gazel 438
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çok, fazla olmak.
Ümmīd-i vuṣlat olmada efzūn Naḥīfīyā
Ammā müsāʿid olmadı baḫt-ı siyāh ise

efzūn olmaḳda:

1. **efzūn olmaḳda:**-*maḳ, -da*
Rübai 446
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çok, fazla olmak.
Ol Ḳādir-i Bī-çūna gerek ḥamd ü s̱enā
Kim niʿmeti olmaḳda ʿibāda efzūn

efzūn olsun:

1. **efzūn olsun:**-*sun*
Kaside 4
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çok, fazla olmak.
Āb ü tābı dil-i miḥnet-zedenüñ
Sūziş-i ʿışḳ ile olsun efzūn

efzūn olur:

1. **efzūn olur:**-*ur*
Gazel 116
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Artmak, çoğalmak.
Tāb-ı āhumdan bulur sūz-ı derūnum izdiyād
Rūzgār ile şirārı āteşüñ efzūn olur

2. **efzūn olur:**-*ur*
Gazel 153
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Artmak, çoğalmak.
Tābiş-i meyden ʿiz̲āruñ gül gül olduḳça senüñ
Şevket-i ḥüsn-i cihān-tābuñ daḫi efzūn olur

efzūn olursa:

1. **efzūn olursa:**-*ur, -sa*
Gazel 53
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çok, fazla olmak.
N'ola efzūn olursa z̲errеden ʿuṣṣāḳ-ı mihr-engīz
Bu şehrüñ dil-rübāsı gün gibi meşhūrlardur hep

efzünter olur:

1. **efzünter olur:**-*ur*
Matla 269
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Daha fazla olmak.
Defʿ-i ġamdur diyü nūş itme ṣaḳın cām-ı Cemi
Ki ġamuñdan daḫi efzünter olur ṣoñra ġamı

eger:

1. **eger:**
Gazel 9
Mısra: **4**
Şart edatı, şayet.
Yoḳ yüzüm dergāh-ı Ḥaḳḳa varmaġa bir vech ile
Vay eger olmazsa luṭfuñ ben ġarībe reh-nümā

2. **eger:**
Gazel 15
Mısra: **5**
Şart edatı, şayet.
Eger āyīne-i dīdār-ı pāküñ görse bir kerre
Kemāl-i ḥayretinden lāl olurdı ṭūṭī-i gūyā

3. **eger:**
Gazel 37
Mısra: **9**
Şart edatı, şayet.
İltifāt eylemez olsañ da eger ḫāk-i rehi
Çāre yoḳ n'eyleyeyüm ey dil-i dīvāne saña

4. **eger:**
Gazel 50
Mısra: **1**
Şart edatı, şayet.
Olsam ey sāḳī eger ben dāḫil-i bezm-i şarāb
Baḫt-ı vārūnum şarābı āb ider ābı serāb

5. **eger:**
Gazel 50

Mısra: **13**
Şart edatı, şayet.
Böyle ḳalursa Naḥīfî şīve-i baḫtum eger
Dāmenin dest-i nedāmet çāk ider rūz-ı ḥisāb

6. **eger:**
Gazel 60
Mısra: **3**
Şart edatı, şayet.
Eger refīḳ muvāfıḳ olursa cennet olur
Velī muḫālif ile her ḳadem hezār ʿaẕāb

7. **eger:**
Gazel 67
Mısra: **9**
Şart edatı, şayet.
Böyle giderse rāh-ber-i kevkebüm eger
Āḫir ṭarīḳ-i yeʾse çıḳar şāh-rāh-ı baḫt

8. **eger:**
Gazel 72
Mısra: **5**
Şart edatı, şayet.
Eger ol ẓulmet-i zülfinde ḳalursam ne ola
Dilerem cāna irür pertev-i vuṣlat ḳat ḳat

9. **eger:**
Gazel 76
Mısra: **8**
Şart edatı, şayet.
Şīvenger olup kūh-ı maḥabbetle ṣadāsı
Ferhād-ı dile irse eger tīşe-i ḥasret

10. **eger:**
Gazel 77
Mısra: **7**
Şart edatı, şayet.
İtdükçe eger nüsḫa-i iʿcāzı tetebbuʿ
Ol ġonçe-femüñ şīve-i güftārını seyr it

11. **eger:**
Gazel 79
Mısra: **12**
Şart edatı, şayet.
Derd ü miḥnetle olurdı dil ü cān güm-şüde-tāb
Olmasa ʿışḳuñ eger şevḳ-ı cenāna bāʿiṣ

12. **eger:**
Gazel 80
Mısra: **12**
Şart edatı, şayet.
Füsūn-ı ġamzesidür ibtidā suʾālüm aña
Eger idersem o meh-rūy-ı nüktedān ile baḥṣ

13. **eger:**
Gazel 91
Mısra: **7**
Şart edatı, şayet.
Eger kim fitne bī-tāb olsa resm-i cān-güdāzīde
Gelür ol mest-i nāzuñ ġamzesinden eyler istimdād

14. **egerçi:**-*çi*
Gazel 101
Mısra: **11**
Şart edatı, şayet.
Nāmı egerçi ḫaste elinden cihān zebūn
El-ḥaḳ taʿaccübüm benüm ol çeşm-i mestedür

15. **eger:**
Gazel 107
Mısra: **15**
Şart edatı, şayet.
Eger ki mevce-i baḥrüñ şümārı mümkin ise
Sirişk-i ʿāşıḳ-ı şeydā da ḳābil-i ʿaddür

16. **egerçi:**-*çi*
Gazel 111
Mısra: **1**
Şart edatı, şayet.
ʿĀlem egerçi ol şeh-i ḥüsnüñ ġamındadur
ʿĀlem yıḳılsa yoḳ ḫaberi ʿālemindedür

17. **eger:**
Gazel 113
Mısra: **5**
Şart edatı, şayet.
Ṭabībümüz eger ol āfet-i zamāne ise
ʿİlāc-ı Türkī ḳadar bir ʿilacumuz yoḳdur

18. **egerçi:**-*çi*
Gazel 115
Mısra: **10**
Şart edatı, şayet.
Ben Naḥīfīveş ezel siḥr-āşinā-yı naẓm idüm
Mülk-i ʿālemde egerçi iştihārum tāzedür

19. **eger:**
Gazel 116
Mısra: **1**
Şart edatı, şayet.
Seyr-i bāġ itsem eger sensüz göñül maḥzūn olur
Serve baḳsam hecr-i ḳaddüñle gözüm pür-ḫūn olur

20. **eger:**
Gazel 129
Mısra: **3**
Şart edatı, şayet.
Meyān-ı nāzükini mūya beñzedürsem eger
Gürūh-ı ehl-i süḫan öyledür belī dirler

21. **eger:**
Gazel 134
Mısra: **9**
Şart edatı, şayet.
Telḫī-i hicrāna ṣabr it vuṣlat isterseñ eger
Pendümi gūş eyle ṣabr ile ḳoruḳ ḥelvā olur

22. **eger:**
Gazel 144
Mısra: **11**
Şart edatı, şayet.
Üftādelerüñ düşse eger pāyuña ʿafv it
Saña düşen ye şāh-ı cihān luṭf u keremdür

23. **egerçi:**-*çi*
Gazel 145
Mısra: **14**
Şart edatı, şayet.
Cihāna bir daḥi gelmez Naḥīfī-i şeydā
Egerçi dehre niçe şeyḫ u şāb gelür

24. **egerçi:**-*çi*
Gazel 146

Mısra: **10**
Şart edatı, şayet.
Ṣafā-yı sürme-i ḫāk-i derüñ gitmez gözümden hīç
Egerçi hāk-i kuḥlāsā yirüm şimdi Sıfāhāndur

25. **eger:**
Gazel 158
Mısra: **11**
Şart edatı, şayet.
Eger böyle ḳalursa dilde derd-i ḥasretüñ cānā
Naḥīfîveş ten-i pür-dāġumı zār ü nizār eyler

26. **eger:**
Gazel 175
Mısra: **9**
Şart edatı, şayet.
ʿĀdet budur bu gülşen-i dehre gelen eger
Bülbül olursa ḳıymeti yek-reng-i zāġ olur

27. **eger:**
Gazel 204
Mısra: **6**
Şart edatı, şayet.
Naẓar ḳıl çeşm-i ʿibretle kemā-kān ʿālem-i dehre
Ki istiġnā ḳılarsa yār eger pīr ü cevān aġlar

28. **eger:**
Gazel 212
Mısra: **9**
Şart edatı, şayet.
Mecrūḥ-ı tīġ-i nāz olalum ey perī eger
Cevr ü cefādan ise bizüm ictinābumuz

29. **eger:**
Gazel 220
Mısra: **7**
Şart edatı, şayet.
Māh eger olsa da meşʿal-keş eyā mihr-i cemāl
Şuʿlesi berḳ-i żiyā-baḫş-ı elemdür sensüz

30. **eger:**
Gazel 236
Mısra: **3**
Şart edatı, şayet.
Bir Hümāsın Ḳāf-ı ḥüsne murġ-ı ʿAnḳalar eger
Ḥażretüñle ḥaşr olınsa ola mānend-i meges

31. **eger:**
Gazel 239
Mısra: **11**
Şart edatı, şayet.
Senden ferāġat eylemem olsam helāk eger
Çünkim menem bu maʿrekede merd-i cān-fürūş

32. **eger:**
Gazel 256
Mısra: **6**
Şart edatı, şayet.
Baña peymāne ṣunduḳça virürdüñ nuḳl-i şeftālū
Eger kim bezm-i meyde el vireydi sāḳiyā ṭāliʿ

33. **eger:**
Gazel 260
Mısra: **29**
Şart edatı, şayet.
Ḫuddām-ı dergehüñden iderseñ eger şümār
Besdür iki cihānda Naḥīfîye ol şeref

34. **eger:**
Gazel 264
Mısra: **20**
Şart edatı, şayet.
Ḳarīn-i semʿ-i ḳabūl eyleme mürüvvet ḳıl
Raḳīb iderse eger beynümüzde ḳaṣd-ı nifāḳ

35. **eger:**
Gazel 265
Mısra: **12**
Şart edatı, şayet.
Eyle merdān-ı Ḫudā gitdigi semte seferi
Var ise sende eger anlara sevdā-yı luḥūḳ

36. **eger:**
Gazel 267
Mısra: **11**
Şart edatı, şayet.
Laʿlüñ olmazsa eger būsiş-i ḫālüñ luṭf it
Mey-i nābuñ yoġ ise ḥabb-ı ferāḥ-zā da mı yoḳ

37. **eger:**
Gazel 285
Mısra: **6**
Şart edatı, şayet.
Ġamze-i ṣūḫuña teslīm idelim emr eyle
Naḳd-i cān ise eger iki gözüm maṭlūbuñ

38. **eger:**
Gazel 290
Mısra: **6**
Şart edatı, şayet.
Naḳş-ı ḳademüñ ġonçeler eylerdi nümāyān
Kāfir sen eger dūzaḫı da cilve-geh itseñ

39. **eger:**
Gazel 294
Mısra: **8**
Şart edatı, şayet.
Naġme-i ḥālet-fezā-yı dil ḥarām olsun baña
Ey şeh-i ḥüsnüm eger āzürde-i feryād iseñ

40. **eger:**
Gazel 294
Mısra: **10**
Şart edatı, şayet.
Bir naẓīre ḳıl Naḥīfînüñ bu şiʿr-i pākine
Ḫāsidā vādī-i naẓm içre eger üstād iseñ

41. **eger:**
Gazel 310
Mısra: **3**
Şart edatı, şayet.
Aġlayup āh eylemezdüm ey perī-ruḫsār eger
Germ olup meclisde hem-zānū-yı aġyār olmasañ

42. **eger:**
Gazel 318
Mısra: **8**
Şart edatı, şayet.
Revān olmazdı yārān-ı selef bir bir bu ʿālemden
Eger kim olmasaydı miḥnet-i bezm-i cihān müşkil

43. **eger:**
Gazel 337
Mısra: **6**
Şart edatı, şayet.

Cebīnüm böyle çīn-ālūde-i şekvā mı eylerdüm
Eger āyīne-i baḫtumda bir rūy-ı ṣafā görsem

44. **eger:**
Gazel 337
Mısra: **8**
Şart edatı, şayet.
Dil-i āşüfteye gelmez ferāġat derd-i ʿışḳuñdan
Eger senden ben ey şāh-ı cihānum biñ cefā görsem

45. **eger:**
Gazel 349
Mısra: **5**
Şart edatı, şayet.
Hūşyār olmam eger ḳopsa ḳıyāmet başuma
Tā ezelden ben şarāb-ı ʿışḳ ile mestāneyem

46. **eger:**
Gazel 353
Mısra: **1**
Şart edatı, şayet.
Āhum yeter ʿadūya eger ehl-i derd isem
Düşmenlerümle söyleşürem ben de merd isem

47. **eger:**
Gazel 353
Mısra: **9**
Şart edatı, şayet.
Ḫāṣıyyetüm cilā-yı dil ü dīdedür eger
Mānīʿ ne çeşm-i ḥāside mānend-i gerd isem

48. **eger:**
Gazel 353
Mısra: **14**
Şart edatı, şayet.
Şemşīr ü tīr ü nīze gerekmez Naḥīfīyā
Āhum yeter ʿadūya eger ehl-i derd isem

49. **eger:**
Gazel 354
Mısra: **21**
Şart edatı, şayet.
Mālik-i emvāl-i Ḳārūn olsa da nā-dān eger
Reşk ider görse benüm genc-i kemāl-i ʿizzetüm

50. **eger:**
Gazel 355
Mısra: **15**
Şart edatı, şayet.
Ṣūretde ṣadr olursa eger mesnedüm benüm
Maʿnāda meskenetle hemān āsitāneyem

51. **eger:**
Gazel 361
Mısra: **9**
Şart edatı, şayet.
Ḳaṭreye baḫş iderem bulsam eger deryāyı
Ḫāṣılum işte budur ġāyet-i imsākümden

52. **eger:**
Gazel 361
Mısra: **12**
Şart edatı, şayet.
Ḳuvvet-i taṣfiyeden ʿaksi olurdı ẓāhir
Ḳonsa mirʾāta eger cevher-i idrākümden

53. **eger:**
Gazel 389
Mısra: **5**
Şart edatı, şayet.
Eger mümkin ise pīrāhenüñden setr-i ḥāl itmek
Ṣaḳın rāz-ı dilüñ her vech ile aġyāra ifşādan

54. **eger:**
Gazel 399
Mısra: **4**
Şart edatı, şayet.
Olur ser-māye-i ẓulmet şeb-i hicrān-ı dil-dāra
Eger bir nükte açsam şīve-i baḫt-ı siyāhumdan

55. **eger:**
Gazel 401
Mısra: **3**
Şart edatı, şayet.
Helāke himmet iderse eger ki ġamzelerüñ
Berāt-ı ḫaṭṭuñ ile ḳanumuz ḥelāl olsun

56. **eger:**
Gazel 406
Mısra: **13**
Şart edatı, şayet.
Ne ġam germiyyet-i ḫūrşīd-i maḥşerden eger ferdā
Düşerse sāye-i luṭfuñ Naḥīfī-i ḥazīn üzre

57. **eger:**
Gazel 407
Mısra: **1**
Şart edatı, şayet.
Eger biñde birin ḳılsam ḥikāyet yā Resūla'llāh
Yine derd-i dilüm bulmaz nihāyet yā Resūla'llāh

58. **eger:**
Gazel 410
Mısra: **10**
Şart edatı, şayet.
Ḫarāb eylerdi seyl-āb-ı sirişküm ḫāne-i ṣabrı
Eger olmasa çeşmümde ḫayālüñ yā Resūla'llāh

59. **eger:**
Gazel 420
Mısra: **10**
Şart edatı, şayet.
Gerekmez ḫāk-i pāyüñden cüdā iki cihān içre
Eger bāġ-ı bihişt olsa mekānum yā Resūla'llāh

60. **eger:**
Gazel 425
Mısra: **1**
Şart edatı, şayet.
Eger kim olsa da şāh-ı zamāne yā Resūla'llāh
Giriftār-ı ġamuñ baḳmaz cihāna yā Resūla'llāh

61. **eger:**
Gazel 427
Mısra: **11**
Şart edatı, şayet.
Eger kim cān virürsem tāb-ı ʿışḳ-ı cānsitānuñla
Olur şems ü ḳamer şemʿ-i mezārum yā Resūla'llāh

62. **eger:**
Gazel 428
Mısra: **7**
Şart edatı, şayet.
Eger endīşe-i naʿt-i şerīfüñ olmasa dilde

Ne mümkin idi ʿālemde
ḳarārum yā Resūla'llāh

63. **eger:**
Gazel 431
Mısra: **9**
Şart edatı, şayet.
Derd ü ġamdan olmasun
ḫālī dil-i şeydā eger
Ḫiẕmet-i kūyuñ ḳoyup
isterse ġayrı ʿizz ü cāh

64. **eger:**
Gazel 431
Mısra: **13**
Şart edatı, şayet.
Besdür ey kān-ı şefāʿat rūz-ı
maḥşerde eger
Çeşm-i şefḳatle Naḥīfīye
iderseñ bir nigāh

65. **eger:**
Gazel 436
Mısra: **10**
Şart edatı, şayet.
Farḳ idüp mūy-ı meyānın
diyemezdüm beli var
Görmesem bend-i meyānın
eger ol ḫançer ile

66. **eger:**
Gazel 437
Mısra: **7**
Şart edatı, şayet.
Eger bir yerde olmazsa
temennā-yı viṣāl-i dost
Olur elbette ṣabr it ey dil-i
āgāh bir yerde

67. **eger:**
Gazel 438
Mısra: **6**
Şart edatı, şayet.
Ḥükm-i kitāb-ı ʿışḳ ile
öldür sevāba gir
Ey bī-vefā eger seni sevmek
günāh ise

68. **eger:**
Gazel 439
Mısra: **10**
Şart edatı, şayet.
Şīve vü nāzı kime eylerdi
meh-rūlar ʿaceb
Bezm-i ʿālemde eger ʿuşşāḳ-
ı ġam-ḫ∨ār olmasa

69. **eger:**
Gazel 440
Mısra: **6**
Şart edatı, şayet.
Naḳd-i cān idi bahā kālā-yı
ʿahd-i vuṣlata
Āh eger fersūde-i tamġā-yı
inkār olmasa

70. **eger:**
Gazel 440
Mısra: **14**
Şart edatı, şayet.
Ülfet itmezdüm Naḥīfī-i
süḫan-perdāz ile
Lafẓ u maʿnāda eger pākīze-
güftār olmasa

71. **eger:**
Gazel 445
Mısra: **6**
Şart edatı, şayet.
Lāleler tāb-ı derūnumla olur
ḫākister
Seyr-i bāġ itsem eger bu dil-i
sūzānum ile

72. **eger:**
Gazel 445
Mısra: **8**
Şart edatı, şayet.
Nāleden bülbüle nevbet mi
deger gülşende
Hem-nişīn olsam eger ol gül-
i ḫandanum ile

73. **eger:**
Gazel 461
Mısra: **25**
Şart edatı, şayet.
Naḥīfī ḳayd-ı hicrāndan eger
āsāyiş isterseñ
Yaḳīn ol bezm-gāh-ı ḳurba
ṭāʿatle ʿibādetle

74. **eger:**
Gazel 463
Mısra: **12**
Şart edatı, şayet.
Cevr eyle bize ḳāʾilüz ey
baḫt-ı siyeh-kār
Bizden saña bir dāne eger
ḥāṣıl olursa

75. **eger:**
Gazel 467
Mısra: **8**
Şart edatı, şayet.
Niṣār-ı maḳdem-i nāzuñ
olurdı cevher-i cān
Eger ki Yūsuf-ı ḥüsnüñ
çıḳaydı bāzāra

76. **eger:**
Gazel 468
Mısra: **1**
Şart edatı, şayet.
Ṣabā eger ki varursañ ḥarīm-
i dil-dāra
Duʿālar it yüri benden o
māh-ruḫ-sāra

77. **eger:**
Gazel 469
Mısra: **4**
Şart edatı, şayet.
İdem ʿarż-ı maḥabbet
meşhedümden saña sultānum
Netīce geçmezem senden
eger ṣad çāk olursam da

78. **eger:**
Gazel 471
Mısra: **8**
Şart edatı, şayet.
Açılurdı baña bī-vāsıṭa-i
bād-ı ṣabā
Eger ol ġonçe-dehen vāḳıf-ı
esrār olsa

79. **eger:**
Gazel 491
Mısra: **17**
Şart edatı, şayet.
Ey Naḥīfī sırr-ı ḥikmetden
eger āgāh iseñ
Semt-i istiġnādan ayrılma
dil-i şeydā gibi

80. **eger:**
Gazel 495
Mısra: **2**
Şart edatı, şayet.
Teferrüc-gāh-ı ḥüsn itmezdi
ol rūy-ı dil-ārāyı
Eger kim olmasaydı kākül-i
cānāna sevdāyī

81. **eger:**
Gazel 495
Mısra: **8**
Şart edatı, şayet.
Temāşā eyle laʿl-i neşve-
baḫşı nuṭḳa geldükçe
Mücessem görmek isterseñ
eger kim keyf-i ṣahbāyı

82. **eger:**
Gazel 499
Mısra: **11**
Şart edatı, şayet.
Fiġānı ʿālemi ṭutmazdı ʿandelībüñ eger
Ḳarīn-i semʿ-i ḳabūl-i gül olsa daʿvāsı

83. **eger:**
Gazel 515
Mısra: **4**
Şart edatı, şayet.
Senüñle bāde-nūş-ı kām olan ālüfte-i ser-mest
Revādur sāġar eylerse eger mihr-i dırāḫşānı

84. **eger:**
Gazel 520
Mısra: **3**
Şart edatı, şayet.
Eger merdānegī-i ġamzesin gösterse ʿuşşāḳa
İder zerrīn külāh-ı ʿişve ol mihr-i dıraḫşānı

85. **eger:**
Gazel 525
Mısra: **3**
Şart edatı, şayet.
Eger Ḫıżr olsa da ʿāşıḳ ḥayāt ümmīdin eyler mi
Ḫandeg-i ġamze-i dil-ber derūn-ı cāna kār itdi

86. **eger:**
Kaside 3
Mısra: **3**
Şart edatı, şayet.
Mā-sivā'llāha naẓar ḳılma eger ʿārif iseñ
Ne belādur başuña meşġalesi devrānuñ

87. **eger:**
Kaside 3
Mısra: **98**
Şart edatı, şayet.
ʿAfv ü ġufrān-ı Ḫudāvende nihāyet yoḳdur
Cürm ü ʿisyānda eger kim yoġ ise pāyāndur

88. **eger:**
Kaside 3
Mısra: **109**
Şart edatı, şayet.
Baḥr-ı ʿUmmān ise ʿisyānum eger ḳādirdür
Ḳaṭre-i kemter ile ʿafve yem-i ġufrānuñ

89. **eger:**
Kaside 4
Mısra: **12**
Şart edatı, şayet.
Deşt-i ḥırmānda ḳalurdı sālik Olmasa luṭfuñ eger rāh-nümūn

90. **eger:**
Kaside 8
Mısra: **223**
Şart edatı, şayet.
Rūḥ-ı Ferhāda eger ʿışḳ ile taʿlīm itsem
Naʿt-i şīrīnüñi yanınca oḳurdı kühsār

91. **eger:**
Kaside 8
Mısra: **230**
Şart edatı, şayet.
Kime tevcīh-i ḫitāb eyleyeyüm ʿālemde
Ṣūretā baḳsañ eger her biri bir seng-i mezār

92. **eger:**
Kaside 8
Mısra: **256**
Şart edatı, şayet.
Bende-i ḫalḳa-be-gūş-ı şeh-i ʿālem ki menem
Çoḳ mıdur olsam eger tevsen-i āmāle süvār

93. **eger:**
Kaside 8
Mısra: **273**
Şart edatı, şayet.
Himmet eylerseñ eger ben ḳuluña sulṭānum
ʿÖmrüm olduḳça idem vaṣf-ı şerīfüñ ikṣār

94. **eger:**
Kaside 13
Mısra: **76**
Şart edatı, şayet.
Eṣer ḳalmazdı dünyāda ser ü sāmān-ı aʿdādan
Eger müşriklere bir kerre baḳsañ ḫışm u kīn üzre

95. **eger:**
Kaside 16
Mısra: **13**
Şart edatı, şayet.
ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳ iseñ ey dil-i şūrīde eger
Saña cāndan daḫi efżal daḫi aḳdemdür bu

96. **eger:**
Kaside 19
Mısra: **30**
Şart edatı, şayet.
Öyle bir şeh kim revā çetr-i hümāyūn-ḳadrinüñ
Aṭlas-ı gerdūn eger olsa firāş-ı çāderi

97. **eger:**
Kaside 19
Mısra: **31**
Şart edatı, şayet.
Öyle bir şeh kim ʿuluvv-i ḳadrine nisbet eger
Mīr-i ışṭablı disem şāyeste Sulṭān Senceri

98. **eger:**
Kaside 19
Mısra: **35**
Şart edatı, şayet.
Midḥat-i ẕātında maḥcūb-ı ḳıyās olmam eger
Farż idersem ḥācib-i der-gāhı Faźl ü Caʿferi

99. **eger:**
Kaside 19
Mısra: **37**
Şart edatı, şayet.
Öyle bir şeh kim eger teşrīf-i gülzār eylese
Ferş ider bülbül güẕer-gāhında verd-i aḥmeri

100. **eger:**
Kaside 19
Mısra: **70**
Şart edatı, şayet.
Hep luġāt-ı nüsḫa-i medḥüñ iderdi iltizām
Cevher-i ẕātuñ eger görseydi şāhā Cevherī

101. **eger:**
Kaside 19
Mısra: **131**
Şart edatı, şayet.
Reşk-i naḳş-ı Çīn olur luṭf-ı nigāhından eger
Sāḥa-i naẓmum olursa şāh-ı dehrüñ manẓarı

102. **eger:**
Kaside 23
Mısra: **14**
Şart edatı, şayet.
Benümle imtiḥān-ı ʿışḳ ḳaṣdın eylemiş Mecnūn
Eger var ise cānı işte meydānü'ṣ-ṣalā gelsün

103. **eger:**
Kaside 26
Mısra: **197**
Şart edatı, şayet.
Ḥuṣūl-i kāma ne miḥnet eger teraḥḥum idüp
İderse kūşe-i ebrū-yı himmetüñ īmā

104. **eger:**
Kaside 27
Mısra: **70**
Şart edatı, şayet.
Böyle mi eyler idüm nüsḫa-i medḥüñ inşā
Olmasa ḳalbüm eger ḥüzn-i kederle pür-sūz

105. **eger:**
Kaside 27
Mısra: **101**
Şart edatı, şayet.
Baña bir ehl-i mürüvvet eger olsaydı ẓāhir
Ṭabʿ-ı pākümde göreydi neler eylerdi ẓuhūr

106. **eger:**
Kıt'a 10
Mısra: **4**
Şart edatı, şayet.
Encüm-i bī-şümār ile Zühre olurdı müşterī
Devr-i felekde fi'l-meṣel olsa mümāṣili eger

107. **eger:**
Kıt'a 15
Mısra: **1**
Şart edatı, şayet.
Ḳaṣduñ eger müşāhede-i bāġ-ı ʿAdn ise
Ḳıl küḥl-i ḫāk-i pāyı ile rūşenā gözüñ

108. **eger:**
Kıt'a 16
Mısra: **3**
Şart edatı, şayet.
Tā rūz-ı ḥaşr idersem eger naʿt-i pāküñi
İtmez ḳabūl-ı ḫātime ẕikr-i feżāʾilüñ

109. **eger:**
Kıt'a 36
Mısra: **6**
Şart edatı, şayet.
N'oldıġın bilmez idüm bāġ-ı cinānuñ el-ḥaḳ
Görmeyeydüm ben eger şām-ı bihişt-ābādı

110. **eger:**
Matla 19
Mısra: **1**
Şart edatı, şayet.
Olmaḳ isterseñ eger maḳbūl-ı ḫās-ı kibriyā
Olmasun ḳalbüñde saʿy it ẕerrece kibr ü riyā

111. **eger:**
Matla 37
Mısra: **1**
Şart edatı, şayet.
Ṭamaʿ-ı ḫāmum eger itmese īcāb-ı ġażab
Bāġ-ı ḥüsnüñden iderdüm iki şeftalü ṭaleb

112. **eger:**
Matla 99
Mısra: **1**
Şart edatı, şayet.
Ḫvān-ı iḥsānuñı nāz ile güşād itseñ eger
Niʿmet-i vaṣluñ umar ehl-i maḥabbet yer yer

113. **eger:**
Matla 102
Mısra: **2**
Şart edatı, şayet.
Bend-i zülfinde dili itmez idi der-zencīr
O cefā-pīşe eger olmasa bizden dil-gīr

114. **eger:**
Matla 120
Mısra: **1**
Şart edatı, şayet.
Dinilse çeşmine nergis o mest-i nāzuñ eger
Lisān-ı ḥāl ile dir ġamzesi Ve fīhi naẓar

115. **eger:**
Matla 184
Mısra: **1**
Şart edatı, şayet.
Naẓar-ı ʿibret ile baḳsa eger dīde-i cān
Ṭoludur āh mine'l-mevt ile dīvār-ı cihān

116. **eger:**
Matla 225
Mısra: **1**
Şart edatı, şayet.
Olmaḳ isterseñ eger ḳabre girüp āsūde
Mā-sivā'llāh ile olma bu ḳadar ālūde

117. **eger:**
Murabba 5
Mısra: **5**
Şart edatı, şayet.
Derd-i dilümden eger
İster iseñ bir ḫaber

118. **eger:**
Rübai 3
Mısra: **3**
Şart edatı, şayet.
Olmazsa müyesser baña dergāhuñ eger
Ḳabrüm pür ider velvele-i vāveylā

119. **eger:**
Rübai 39
Mısra: **4**
Şart edatı, şayet.
Düstūr saña ʿayşa ser-āġāz eyle
Encāmuñ eger olmaz ise mevt ü fenā

120. **eger:**
Rübai 84
Mısra: **1**
Şart edatı, şayet.

Fermānuñ eger itmese feyż-i ḳudret
Bir peşşe-i kem-terden ne mümkin ḥareket

121. **eger:**
Rübai 196
Mısra: **1**
Şart edatı, şayet.
Maḫlūḳa ḳalursa benüm aḥvālüm eger
Maḥṣūlum olur ġuṣṣa vü endūh u keder

122. **eger:**
Rübai 212
Mısra: **4**
Şart edatı, şayet.
Ṭavf-ı ḥarem-i der-gehüñe şevḳından
Cān murġı eger bulsa iderdi pervāz

123. **eger:**
Rübai 221
Mısra: **2**
Şart edatı, şayet.
Bu deñlü ġamı kimse dem-ā-dem çekmez
Cemʿ olsa eger bir yere ʿālem çekmez

124. **eger:**
Rübai 262
Mısra: **1**
Şart edatı, şayet.
Eylerseñ eger kim ṭaleb-i raḥmet-i Ḥaḳ
Olmaḳ ise maḳṣuduñ o luṭfa elyaḳ

125. **eger:**
Rübai 311
Mısra: **4**
Şart edatı, şayet.
Ben ẕerre ḳadar nesneye ḳādir degülem
Tevfīḳuñ eger olmaz ise yār ü delīl

126. **eger:**
Rübai 323
Mısra: **1**
Şart edatı, şayet.
Tevfīḳuñ eger olmaz ise dād-resüm
Eyler beni güm-geşte hevā vü hevesüm

127. **eger:**
Rübai 364
Mısra: **1**
Şart edatı, şayet.
Lāyıḳdur eger āh ü fiġān eyler isem
ʿIşḳuñla fedā-yı ser ü cān eyler isem

128. **eger:**
Rübai 446
Mısra: **1**
Şart edatı, şayet.
Bir yüzden eger ḳulları olsa maḥzūn
Bir yüzden ider faẕ̇l u keremle memnūn

129. **eger:**
Rübai 459
Mısra: **3**
Şart edatı, şayet.
Ṭopraḳ başuma zīr-i türāb içre eger
Luṭfuñ baña olmazsa İlāhī hem-rāh

130. **eger:**
Rübai 509
Mısra: **1**
Şart edatı, şayet.
Ey ġāfil eger hem-ser iseñ eflāke
Gel itme ḥaḳāretle naẓar ben ḫāke

131. **eger:**
Tahmis 7
Mısra: **21**
Şart edatı, şayet.
Dirīġ itme eger kim naḳd-i cān isterse de cānān
Muṭīʿ olmaḳ gerek maʿşūḳa elbet ʿāşıḳ-ı nālān

132. **eger:**
Tahmis 8
Mısra: **41**
Şart edatı, şayet.
Şöhretüñ ṭutsa Naḫīfīveş eger āfāḳı
Mihr-i raḫşān gibi gezseñ felek-i nüh ṭāḳı

133. **eger:**
Tarih 17
Mısra: **17**
Şart edatı, şayet.
Eger kim ḳaṣd-ı iġrāḳ itseler vaṣf-ı Ḫavernaḳda
İder vaṣṣāflar bu ḳaṣr-ı bī-mis̱l ile istişhād

134. **eger:**
Tarih 17
Mısra: **26**
Şart edatı, şayet.
Nevā-yı şevḳ olur ḫāṣıyyet-i āb ü hevāsından
Eger ġam-dīde anda ide ḳaṣd-ı nāle vü feryād

135. **eger:**
Tarih 17
Mısra: **30**
Şart edatı, şayet.
Vedīʿa eyler esbāb-ı neşāt u ʿayşı gitdükçe
Bu nüzhet-gāh-ı zībāda eger nev-rūz u eger aʿyād

136. **eger:**
Tarih 17
Mısra: **30**
Şart edatı, şayet.
Vedīʿa eyler esbāb-ı neşāt u ʿayşı gitdükçe
Bu nüzhet-gāh-ı zībāda eger nev-rūz u eger aʿyād

137. **eger:**
Tarih 30
Mısra: **10**
Şart edatı, şayet.
O resme müsteʿidd-i tābdārī kim olur maḥrūr
Eger bir kūşede vażʿ itseler şemʿ-i fürūzānı

138. **eger:**
Tarih 30
Mısra: **16**
Şart edatı, şayet.
Bu ḥammāmuñ olurdı ḫāme-sāz-ı naḳş u nīrengi
Eger bir ṣūret-i germābe taḥrīr eylese Mānī

139. **eger:**
Tarih 34
Mısra: **7**
Şart edatı, şayet.
Fātiḥ-i Mıṣr-ı ʿArab Sulṭān Selīm ise eger

Fetḥidür Mışr-ı ʿAcem bu pādişāh-ı evḥadüñ

eger eger:

1. **eger eger:**
Gazel 402
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
"gerek ...., gerek ..." anlamını veren bağlaç.
Gelelden tīġ-i bürrānuñ şehā bu sīneme ḳarşu
Pür olur şerḥa vü dāġlar eger sīne eger pehlū

2. **eger eger:**
Gazel 486
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
"İster... ister" anlamını veren bağlaç.
Ḫudāvendā eger ḥāl ü eger müstaḳbel ü māżī
Senüñ taḳdīrüñe ṣıdḳ-ı dil ile rāżıyam rāżī

3. **eger eger:**
Kaside 3
Mısra: **46**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
"İster... ister" anlamını veren bağlaç.
Ḫāk olur menzil-i āsāyişi bir gün elbet
Dār-ı fānīde eger bende eger sulṭānuñ

4. **eger eger:**
Kaside 26
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
"hem...., hem ..." anlamını veren bağlaç.
Teġāfül eyleme kim dār-ı imtiḥāndur bu
Eger ki dāʾ ü devādur eger ki faḳr u ġınā

5. **eger eger:**
Kaside 26
Mısra: **213**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
"gerek ...., gerek ..." anlamını veren bağlaç.
Eger ki Bāḳī-i siḥr-āşinā eger Nefʿī
Netīce cümle meşāhīr-i zümre-i şuʿarā

6. **eger eger:**
Murabba 2
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
"İster... ister" anlamını veren bağlaç.
Eger ẓāhir eger mektūm
Eger manṭūḳ eger mefhūm

7. **eger eger:**
Murabba 2
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
"İster... ister" anlamını veren bağlaç.
Eger ẓāhir eger mektūm
Eger manṭūḳ eger mefhūm

8. **eger eger:**
Murabba 3
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
"gerek ...., gerek ..." anlamını veren bağlaç.
Eger lāl ü eger gūyā
Seni tesbīḥ ider eşyā

9. **eger eger:**
Murabba 9
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
"gerek ...., gerek ..." anlamını veren bağlaç.
Eger dūzaḫ eger cennet
Eger ḳahr u eger raḥmet

10. **eger eger:**
Murabba 9
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
"gerek ...., gerek ..." anlamını veren bağlaç.
Eger dūzaḫ eger cennet
Eger ḳahr u eger raḥmet

11. **eger eger:**
Tarih 17
Mısra: **43**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
"İster... ister" anlamını veren bağlaç.
Eger ḥammām-ı şādurvān eger ḳaṣr-ı dil-ārāsı
Pür-āb ü tāb-ı ṣafvetdür miṣāl-i ḫāṭır-ı vaḳḳād

12. **eger eger:**
Tarih 35
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
"İster... ister" anlamını veren bağlaç.
Bu āb-ı ṣāfdan nūş eyledikçe ʿİbādu'llāh eger şeyḫ u eger şāb

eger ki:

1. **eger ki:**
Gazel 343
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eğer ki, şayet.
Eger ki ʿārif iseñ gūş-ı hūşuña zāhid
Netīce hem-ser-i dürr-i yegānedür süḫanum

2. **eger ki:**
Kaside 26
Mısra: **119**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eğer ki.
Eger ki nālemi gūş itse ʿan-ṣamīmi'l-bāl
İderdi kendüyi ṣad pāre ṣaḫrā-i ṣammā

3. **eger ki:**
Kaside 26
Mısra: **121**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eğer ki.
Eger ki girye-künān naḳl-i mā-cerā itsem
İderdi derd-i dilüm ṣaḫṣ-ı ḫandeyi ibkā

4. **eger ki:**
Kaside 26
Mısra: **177**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eğer ki.
Eger ki bir başum olsaydı Ḳays-ı zār gibi
Kifāyet eyler idi baña kūçe-i Leylā

eger kim:

1. **eger kim:**
Gazel 228
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Galiba.
Ḫıred-pīşe ider ol resme istiḳrāzdan perhīz
Eger kim Ḫıżr-ı devrān naḳd-i ʿömrin virse vām olmaz

egerçi:

1. **egerçi:**
Gazel 20
Mısra: **10**
Her ne kadar, ise de, gerçi.
Naḥīfī bendeñi çoḳ yād idersin ṣoñra sulṭānum
Egerçi cevr idersin şimdi gelse yādıña cānā

2. **egerçi:**
Gazel 26
Mısra: **14**
"Eğer" şayet, koşul anlamı veren bağlaç.
Bir Naḥīfīyā seni çoḳ cüst-cū ider
Şimdi egerçi ḳadriñi bilmez o bī-vefā

3. **egerçi:**
Gazel 53
Mısra: **13**
"Eğer" şayet, koşul anlamı veren bağlaç.
Egerçi söyleşilmek yār ile āsān idi ammā
Beni lāl eyleyen ol ġamze-i pür-şūrlardur hep

4. **egerçi:**
Gazel 113
Mısra: **12**
Her ne kadar, ise de, gerçi.
Ḫaḳīḳat üzre rüsūm-ı ṭarīḳati bilürüz
Egerçi ṣūfī bizüm delk u tācumuz yoḳdur

5. **egerçi:**
Gazel 335
Mısra: **3**
Her ne kadar, ise de, gerçi.
Egerçi ḫāk-i rāh oldum güẕer-gāhuñda sulṭānum
Seni muġber olur fikriyle ammā çoḳ keder çekdüm

6. **egerçi:**
Gazel 358
Mısra: **1**
Her ne kadar, ise de, gerçi.
Egerçi ṣaḥn-ı gülzāra fütāde bir siyeh ḫākem
Bi-ḥamdi'llāh ki küḥl-i dīde-i erbāb-ı idrākem

7. **egerçi:**
Gazel 371
Mısra: **13**
Her ne kadar, ise de, gerçi.
Ben Naḥīfī-veş egerçi bir kemīne bendeyem
Ḫışm-ı nāgeh-gīr-i ḳahr-ı Kirdigārumdan ṣaḳın

8. **egerçi:**
Gazel 424
Mısra: **10**
Her ne kadar, ise de, gerçi.
Sezā-yı ẕāt-ı pāküñ bendeñe luṭf-ı ṣefāʿatdür
Egerçi her cezāya ben sezāyam yā Resūla'llāh

9. **egerçi:**
Gazel 424
Mısra: **4**
Her ne kadar, ise de, gerçi.
Benüm cān ü dilüm maʿnīde ḫāk-i āsitānuñdur
Egerçi ṣūreta senden cüdāyam yā Resūla'llāh

10. **egerçi:**
Gazel 429
Mısra: **8**
Her ne kadar, ise de, gerçi.
Ümmīd oldur delīl olsa cenābuñ ʿafv-i mevlāya
Egerçi cürmüme yoḳdur nihāyet yā Resūla'llāh

11. **egerçi:**
Gazel 504
Mısra: **6**
Her ne kadar, ise de, gerçi.
Gitdükçe kār ider dil-i ʿuṣṣāḳa miḥneti
ʿIşḳuñ egerçi ḫoş görinür ibtidāları

12. **egerçi:**
Gazel 504
Mısra: **1**
Her ne kadar, ise de, gerçi.
Ḫoşdur egerçi ʿālem-i ʿışḳuñ ṣafāları
ʿUṣṣāḳı nā-tüvān ider ammā cefāları

13. **egerçi:**
Gazel 509
Mısra: **9**
Her ne kadar, ise de, gerçi.
Egerçi farż-ı muḥāl ile olsa kesb-i ḥalāl
Netīcesinde vaʿīd-i ḥisāb gelmez mi

14. **egerçi:**
Kaside 6
Mısra: **33**
Her ne kadar, ise de, gerçi.
Ḫaddüm degül egerçi senüñ vaṣfuñ eylemek
Meʾmūl odur ki raḥmet-i Ḫaḳḳa ola sebeb

15. **egerçi:**
Kaside 13
Mısra: **33**
Her ne kadar, ise de, gerçi.

Muʾaḫḫardur egerçi biʿs̱etüñ
ṣerʿ-i müebbedle
Muḳaddemsin mufażżalsın
cemīʿ-i mürselīn üzre

16. **egerçi:**
Kaside 13
Mısra: **7**
Her ne kadar, ise de, gerçi.
Egerçi ẓıll-ı z̲ātuñ zīver-i güster ḫafā oldı
Ẓıllāl-i reʾfetüñ memdūd her rükn-i rekīn üzre

17. **egerçi:**
Kaside 26
Mısra: **240**
Her ne kadar, ise de, gerçi.
Şemāʾil-i nebevī nā-tamām ḳalmışdur
Egerçi bir iki biñ beytin eyledüm imlā

18. **egerçi:**
Kaside 26
Mısra: **234**
Her ne kadar, ise de, gerçi.
Ḥużūr-ı ʿizzete lāyıḳ edā degüldür bu
Egerçi böyle olınmazdı midḥatüñ ammā

19. **egerçi:**
Kaside 26
Mısra: **103**
Her ne kadar, ise de, gerçi.
Egerçi ḳudret-i güftār ḳalmadı bende
Ki lāl-i bī-dil ü bī-nuṭḳ-ı ḥasretden gūyā

20. **egerçi:**
Rübai 52
Mısra: **4**
Her ne kadar, ise de, gerçi.
Ḳurʾānda didi -
Sebḳ itdi egerçi ġażabın raḥmet-i Rab

21. **egerçi:**
Rübai 253
Mısra: **4**
Her ne kadar, ise de, gerçi.
ʿAfvüñla İlāhī kām-yāb eyle bizi
Bir vech ile yoḳ egerçi bizde inṣāf

22. **egerçi:**
Tarih 3
Mısra: **6**
Her ne kadar, ise de, gerçi.
Bi-ḥamdi'llāh zamāne tevbekār-ı iʿtiẕār oldı
Egerçi olmış idi bir iki gün ʿahdine nākiṣ

egil:

1. **egilüp:**-*üp*
Gazel 261
Mısra: **3**
Bir yana doğru eğik duruma gelmek.
Egilüp bād-ı firāḳuñla ḳamu ḳāmet ü ḳad
Aña nisbet dizilür serv-i ḫırāman ṣaf ṣaf

egin:

1. **egninde:**-*i, -n, -de*
Gazel 275
Mısra: **4**
Sırt, üst.
Ne rengīn cāme-i ṭalʿat kedūd ü sürḫ u sebz olsun
Ḳamu bī-çāre ʿāşıḳlar ṭutar egninde şāl ancaḳ

eglen:

1. **eglenürüz:**-*ür, -üz*
Gazel 510
Mısra: **3**
Eğlenmek, hoşça vakit geçirmek.
Āh itmek ile eglenürüz künc-i ʿışḳda
Dūd eyledük ġamuñla muḥaṣṣal ġıdāmuzı

eglen-:

1. **eglenür:**-*ür*
Gazel 67
Mısra: **3**
Avunmak, oyalanmak, hoşça vakit geçirmek.
Ḫālüñle eglenür olan āşüfte rūyuña
Encüm-şümār-ı ḥasret olur kām-ḫvāh-ı baḫt

2. **eglenür:**-*ür*
Gazel 220
Mısra: **11**
Avunmak, oyalanmak, hoşça vakit geçirmek.
Eglenür vaṣf-ı cemālüñle Naḥīfī ancaḳ
Hem-zebān aña ḥayālüñle ḳalemdür sensüz

egn:

1. **egnümde:**-*üm, -de*
Gazel 72
Mısra: **8**
Boyundan bele kadar olan vücut bölümü, sırt, arka.
Aluben sebze ḳabā egnine yārüm ṣalınur
Benüm egnümde ḳamu cāme-i fürḳat ḳat ḳat

egnin:

1. **egnine:**-*e*
Gazel 72
Mısra: **7**
Boyundan bele kadar olan vücut bölümü, sırt, arka.
Aluben sebze ḳabā egnine yārüm ṣalınur
Benüm egnümde ḳamu cāme-i fürḳat ḳat ḳat

eḫab olmaya:

1. **eḫab olmaya:**-*ma, -ya*
Kaside 6
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Daha çok sevilmek, en çok sevilen olmak.
Īmānı kāmil olmaz anuñ kim senüñ aña
Ẕāt-ı şerīfüñ olmaya tā cümleden eḫab

eḥab olmazsa:

1. **eḥab olmazsa:**-*maz, -sa*
Gazel 48
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Daha çok sevilmek, en çok sevilen olmak.
Müʾmin degüldür ol kişi kim ẕāt-ı ekremüñ
Olmazsa vālid ü veledinden aña eḥab

eḥad:

1. **eḥad:**
Murabba 2
Mısra: **9**
Allah.“Tek, bir” anlamında esmâ-i hüsnâdandır.
Eḥad sensin naṣīrüñ yoḳ
Ṣamed sensin vezīrüñ yoḳ

2. **eḥad:**
Rübai 97
Mısra: **2**
Allah.“Tek, bir” anlamında esmâ-i hüsnâdandır.
Sensin Ṣamed ü Kebīr ü Rezzāḳ u Muḳīt
Sensin Eḥad ü Ḳādir ü Muḥyī vü Mümīt

eḥad-ı bī-endād:

1. **eḥad-ı bī-endād:**
Tarih 4
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eşsiz olan tek II Allah.
Vāriṯ ü dāʿim ü Bāḳī eḥad-ı bī-endād
Mālikü’l-mülk ü Ṣamed Kādir ü Ḳayyūm ü Vedūd

eḥad-i ḥayy:

1. **eḥad-i ḥayy:**
Rübai 112
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tek olan Allah.
Ey ferd ü eḥad-i Ḥayy ü Şehīd ü Vāriṯ
V’ey vitr ü Ṣamed Ḥaḳḳ u Mecīd ü Bāʿiṯ

eḥādīs:

1. **eḥādīṯ:**
Kaside 10
Mısra: **11**
Hadisler, Hz. Muhammed (s.a.v.)'in sözleri.
Eḥādīṯ ü aḫbārı maḥż-ı ḥikem
Meʿānī-i elfāẓı muʿciz-niẓām

eḥaḳ:

1. **eḥaḳ:**
Rübai 442
Mısra: **4**
Hakkı olmak, layık olmak.
Maʿbūdı cemīʿ-i kāʾinātuñ sensin
Ṭāʿata eḥaḳ ṯenāya elyaḳ Ḥaḳsın

eḥibbā-yı vaṭan:

1. **eḥibbā-yı vaṭan:**
Gazel 390
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Vatan dostları, aynı vatanda yaşayan dostlar.
Dest-gīr ol ki Naḥīfī ola reh-yāb-ı vuṣūl
Muntaẓırdur bize ser-cümle eḥibbā-yı vaṭan

ehl:

1. **ehlini:**-*i, -n, -i*
Gazel 456
Mısra: **21**
Bir yerin, bir topluluğun halkından olanlar, oraya mensup bulunanlar, cemâat.
Mekārim ehlini pā-māl-i cevr ider devrān
Denīye mertebe-i iḥtirām virdükçe

2. **ehlinüñ:**-*i, -nün*
Kaside 19
Mısra: **159**
Bir yerin, bir topluluğun halkından olanlar, oraya mensup bulunanlar, cemâat.
İltifāt-ı pādişāhīdür maʿārif ehlinüñ
Kesb-i ʿirfān itmede ser-māye-i ḫ∨āhişleri

3. **ehline:**-*i, -n, -e*
Kaside 26
Mısra: **207**
Bir yerin, bir topluluğun halkından olanlar, oraya mensup bulunanlar, cemâat.
Maʿārif ehline aṣḥāb-ı faẓla raġbet idüp
İderdi ḥaḳ bu ki cūd u ʿaṭā-yı lā-yuḥṣā

4. **ehlinüñ:**-*i, -n, -üñ*
Kaside 26
Mısra: **211**
Bir yerin, bir topluluğun halkından olanlar, oraya mensup bulunanlar, cemâat.
Mekārim ehlinüñ āṣār-ı luṭf u himmetidür
Süḫanverānı iden naẓm u neṯr ile gūyā

ehl-i ʿayşa:

1. **ehl-i ʿayşa:**-*a*
Rübai 544
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zevk u safa sahipleri, hayatın zevkini çıkaranlar.
Murġān-ı çemen itmede ehl-i ʿayşa
Her kūşeden āheng-i mübārek-bādī

ehl-i başīret:

1. **ehl-i başīret:**
Kaside 1
Mısra: **65**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade

Basiret sahipleri ‖ ârifler.
Noḳṭadan ehl-i baṣīret fehm ider maḳṣūdını
Ṣaḫṣ-ı nā-dāna vefā itmez olursa biñ kitāb

2. **ehl-i başīret:**
Tarih 6
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bilgin, ileri görüşlü.
O sulṭānü'bni sulṭān kim anuñ mirʾāt-ı luṭfında
Görür ehl-i başīret şāhid-i maḳṣūd-ı didārın

ehl-i beşāʾir:

1. **ehl-i beşāʾir:**
Kaside 22
Mısra: **39**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İbret veren durumların topluluğu.
İder ehl-i beṣāʾir bī-başīret ḳulına iġmaż
Görür maʿẕūr aṣḥāb-ı baṣar evżāʿ-ı aʿmāyı

ehl-i beyān:

1. **ehl-i beyān:**
Kaside 14
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Beyan ehli.
Ḫatm-i ensābı āḫir ehl-i beyān
Ḳıldı maḥdūd-ı laḥme-i ʿAdnān

2. **ehl-i beyān:**
Mesnevi 1
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Beyan üstatları; şairler.
Ḫatm-i ensābı āḫir ehl-i beyān
Ḳıldı maḥdūd-ı laḥme-i ʿAdnān

ehl-i bezmi:

1. **ehl-i bezmi:**-*i*
Gazel 163
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İçki meclisinde bulunan kimseler II âşıklar.
Siḥr ile sāḳī ki elde sāġarın pür-āb ider
Ehl-i bezmi ġarḳa-i deryā-yı āteş-tāb ider

ehl-i bezmüñ:

1. **ehl-i bezmüñ:**-*üñ*
Gazel 143
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İçki meclisinde bulunan kimseler II âşıklar.
Ehl-i bezmüñ ser-be-ser rüy-ı ümmīdin zerd iden
İntiẓār-ı maḳdem-i sāḳī-i sīmīn sāḳdur

ehl-i bidʿat:

1. **ehl-i bidʿat:**
Tarih 4
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kur'an-ı Kerim'in ve Hazreti Peygamberin sünnetine tabi olmayıp hak yoldan ayrılan kimseler.
Ehl-i sünnet ola devrinde ʿazīz ü maḳbūl
Ehl-i bidʿat ola ʿahdinde ẕelīl ü merdūd

ehl-i cürm:

1. **ehl-i cürm:**
Gazel 425
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Suçlular, günahkârlar.
Naḥīfī ümmet içre her ne deñlü ehl-i cürm ise
Reh-i ʿışḳuñda ḳalmaz baş u cāna yā Resūla'llāh

ehl-i cürmüñ:

1. **ehl-i cürmüñ:**-*üñ*
Gazel 13
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Suçlular, günahkârlar.
Merhem-i zaḫm-ı derūn-ı ümmetān-ı bī-nevā
Ehl-i cürmüñ derdine dermān Muḥammed Muṣṭafā

ehl-i derd:

1. **ehl-i derd:**
Gazel 353
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dert sahibleri ‖ âşıklar.
Āhum yeter ʿadūya eger ehl-i derd isem
Düşmenlerümle söyleşürem ben de merd isem

2. **ehl-i derd:**
Gazel 353
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dert sahibleri ‖ âşıklar.
Şemşīr ü tīr ü nīze gerekmez Naḥīfīyā
Āhum yeter ʿadūya eger ehl-i derd isem

ehl-i derde:

1. **ehl-i derde:**-*e*
Gazel 231
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dert sahibleri ‖ âşıklar.
Baġrumuz deldi nevā-yı naġme-i ser-tīz-i ney
Ehl-i derde böyle teʾsīr eylese zāhid nefes

ehl-i dil:

1. **ehl-i dil:**
Gazel 164
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Âşıklar ‖ gönül adamları, ârifler.

Ehl-i dil ser-germ olursa
ṭaʿn-ı dūnāndan n’ola
Bülbüli zāġ-ı siyāhum nālesi
iġżāb ider

2. **ehl-i dil:**
Gazel 228
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Âşıklar ‖ gönül adamları, ârifler.
Süḫan-pervāz iken her bir nigehde çeşm-i fettānı
O şūḫ-ı ġonçe-lebden ehl-i dil ḳaṭʿā kelām almaz

3. **ehl-i dil:**
Rübai 439
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Âşıklar ‖ gönül adamları, ârifler.
İtse ne ḳadar cevr ü cefāsın efzūn
Başa çıḳmaz ehl-i dil ile gerdūn

4. **ehl-i dil:**
Tahmis 8
Mısra: **34**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Âşıklar ‖ gönül adamları, ârifler.
Ne revā pādişehüm münkir-i niʿmet itsün Ḥaḳ
Ehl-i dil derd ü ġamuñ niʿmetine müstaġraḳ

ehl-i dile:

1. **ehl-i dile:**-*e*
Gazel 60
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Âşıklar ‖ gönül adamları, ârifler.
Ḫilāf cins ile ṣoḥbet belādur ehl-i dile
İder şikeste-edā ʿandelībi ṣavt-ı ġurāb

2. **ehl-i dile:**-*e*
Gazel 144
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Âşıklar ‖ gönül adamları, ârifler.
Yoḳdur ġam-ı ʿışḳuñ gibi esbāb-ı meserret
Şādī-i cihān ehl-i dile ḥüzn ü elemdür

3. **ehl-i dile:**-*e*
Kaside 26
Mısra: **204**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Âşıklar ‖ gönül adamları, ârifler.
Ya bir midür meger iḥsān ü himmet ü vüzerā
Degüldür ehl-i dile luṭfı ḳābil-i iḥṣā

4. **ehl-i dile:**-*e*
Kaside 27
Mısra: **121**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Âşıklar ‖ gönül adamları, ârifler.
Başḳa ḥālet virür ehl-i dile ḥüsn-i raġbet
Cünbüş-i bād-ı vezān ile gelür cūşa buḥūr

5. **ehl-i dile:**-*e*
Rübai 247
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Âşıklar ‖ gönül adamları, ârifler.
Ehl-i dile dünyāda eşedd-i evcāʿ
Aṣḥāb-ı tecārib didiler bi’l-icmāʿ

6. **ehl-i dile:**-*e*
Tahmis 1
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül ehli.
Ey Naḥīfī yeter ehl-i dile ṣıdḳ ile bu pend
-

ehl-i dili:

1. **ehl-i dili:**-*i*
Gazel 148
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Âşıklar ‖ gönül adamları, ârifler.
Lāl iden ehl-i dili nā-güfte güftāruñ mıdur
ʿĀşıḳı ḥayrān iden nā-dīde eṭvāruñ mıdur

2. **ehl-i dili:**-*i*
Gazel 313
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Âşıklar ‖ gönül adamları, ârifler.
Hüner ehl-i dili pā-beste-i endūh eyler
Sebeb oldur ki giriftār-ı ḳafesdür bülbül

3. **ehl-i dili:**-*i*
Gazel 394
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Âşıklar ‖ gönül adamları, ârifler.
Sāḳī-i zamānuñ da siyeh kāseligin gör
Ḫālī ḳomaz ehl-i dili zehr-i siteminden

ehl-i dilüñ:

1. **ehl-i dilüñ:**-*üñ*
Gazel 176
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Âşıklar ‖ gönül adamları, ârifler.
Derd-i derūn-ı ʿāşıḳa bilsek sebeb nedür
Ehl-i dilüñ bu çekdigi renc ü teʿab nedür

2. **ehl-i dilüñ:**-*üñ*
Gazel 270
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül ehli II Şairler.
Ṣaff-ı niʿāl-i rifʿate düşdüñ Naḥīfīyā

Bezm-i felekde ehl-i dilüñ
iʿtibārı yoḳ

3. **ehl-i dilüñ:**-*üñ*
Kaside 22
Mısra: **49**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Âşıklar ‖ gönül adamları, ârifler.
Bilür ehl-i dilüñ mā-fî'ż-żamīrin keşf-i ḥāl eyler
Bu burhān-ı müsellemdür ider taḥḳīḳ daʿvāyı

ehl-i ġaflet:

1. **ehl-i ġaflet:**
Gazel 128
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dalgınlar, boş bulunanlar, olup biteni anlayamayanlar.
Ḳāniʿ-i devlet-i dünyā olan ehl-i ġaflet
Bī-ʿamel rūz-ı cezā ḫāʾib ü ḫāsir bulunur

ehl-i ġam:

1. **ehl-i ġam:**
Gazel 249
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gam sahibi olanlar II âşıklar.
Ehl-i ġam cān virmede bir laḥẓa mesrūr olmaġa
Ḫod-fürūş olmaḳda bu vech ile kālā-yı neşāṭ

ehl-i ġaraż:

1. **ehl-i ġaraż:**
Rübai 508
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Amaçlayan, niyetlenen.
Ey ehl-i ġaraż ol bu ḫaberden āgāh
Kim eylemesün ġırre seni devlet ü cāh

ehl-i ġarażuñ:

1. **ehl-i ġarażuñ:**-*uñ*
Rübai 341
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Amaçlayan, niyetlenen.
Ehl-i ġarażuñ cevrine ṣabr eyleyelüm
Ṣabr itmede cān ü dile cebr eyleyelüm

ehl-i gümānı:

1. **ehl-i gümānı:**-*ı*
Gazel 347
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zan sahipleri, şüpheci kimseler.
Birdür Allāh diyen müʾmine sükker ṣunaram
Mülḥid ü müşrik olan ehl-i gümānı yaḳaram

ehl-i günāh:

1. **ehl-i günāh:**
Gazel 245
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Günahkar kişi.
Ne ḳadar ehl-i günāh ise Naḥīfî-i ġarīb
Umaram ḳayd idesin nāmını ʿabd-i aḫlaṣ

ehl-i ġurūrı:

1. **ehl-i ġurūrı:**-*ı*
Gazel 112
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kibir sahipleri; kibirli kimse(ler).
Ḳaṭreveş nā-būd ider ehl-i ġurūrı rūzgār
Bir iki gün gerçi deryālar gibi cūş itdirür

ehl-i ġurūruñ:

1. **ehl-i ġurūruñ:**-*uñ*
Gazel 130
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gururlu ve kibirli kimseler.
Hevādur ehl-i ġurūruñ zevāline bāʿiṣ
Ḥabāba her ne olursa yine hevādan olur

ehl-i ḫācete:

1. **ehl-i ḫācete:**-*e*
Matla 220
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İhtiyaç sahipleri.
Bāb-ı Ḥaḳ meftūḥ iken her laḥẓa ehl-i ḫācete
İlticā lāyıḳ mı maġrūrān-ı cāh-ı devlete

ehl-i ḫāli:

1. **ehl-i ḫāli:**-*i*
Gazel 192
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül ehli.
Naḥīfîveş n'ola her merd-i kāmil pāy-māl olsa
Cihānda ehl-i ḫāli farḳ ider ṣāḥib-naẓar yoḳdur

ehl-i ḫaṭā:

1. **ehl-i ḫaṭā:**
Rübai 206
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hata ve günaha karışmış kimseler.
Ṣāyān-ı cezā ehl-i ḫaṭā bir ḳuluñam
Fermān senüñ ey pādişeh-i bī-enbāz

ehl-i hevā:

1. **ehl-i hevā:**
Kaside 11
Mısra: **41**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Gününü gün eden, günlük yaşayan, havai nitelikte insan.
Rütbe-i ḳadrüñ niçe fehm eylesün ehl-i hevā
Şems-i ẕātuñ derk olınmaz çeşm-i nā-bīnā ile

ehl-i hevāya:

1. **ehl-i hevāya:**-*ya*
Kaside 4
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Heveslerine uyarak yaşayanlar.
Mā-sivādan ḳoma ḳalbümde eşer
Eyleme ehl-i hevāya maḳrūn

ehl-i ḫilāf:

1. **ehl-i ḫilāf:**
Tarih 4
Mısra: **40**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yalancılar.
Tīġ-i ḳahrından olup ser-be-girībān-ı emān
Ḫavf ile ehl-i ḫilāf eyleye tecdīd-i ʿuhūd

ehl-i inṣāfa:

1. **ehl-i inṣāfa:**-*a*
Gazel 486
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Insaflı kişiler. merhametli kişiler.
Olur müstelzim-i tehẕīb-i aḫlāḳ ehl-i inṣāfa
ʿAbeş ẕann itme ey dil ṭaʿna-i aṣḥāb-ı aġrāżı

ehl-i ʿirfān:

1. **ehl-i ʿirfān:**
Gazel 454
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
'ârif.
ʿAksine döndi niẓāmı şimdi bezm-i ʿālemüñ
Cāhili tercīh iderler ehl-i ʿirfān üstüne

ehl-i ʿirfān olana:

1. **ehl-i ʿirfān olana:**-*an, -a*
Gazel 83
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İrfan sahibi olmak.
Rütbe-i ʿulyā budur çün ehl-i ʿirfān olana
Manṣıb-ı ʿışḳ ister iseñ cāh-ı aʿlādan da geç

ehl-i ʿirfāna:

1. **ehl-i ʿirfāna:**-*a*
Gazel 228
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İrfan sahibi, bilgili.
Ḫudā bir nefḥa iḥsān eylemişdür ehl-i ʿirfāna
O būy-ı dilsitān u cān-fezāyı her meşām almaz

ehl-i ʿışḳ:

1. **ehl-i ʿışḳ:**
Gazel 4
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk ehli, âşıklar.
Ḫāk-i pāyı var iken iksīri n'eyler ehl-i ʿışḳ
Yoḳ yere eyler mi ʿāḳıl cüst ü cūy-ı mā-sivā

ehl-i ʿışḳa:

1. **ehl-i ʿışḳa:**-*a*
Gazel 84
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk ehli II âşık.
Niçün ehl-i ʿışḳa uyduñ ider iseñ bil ṣūfiyā
İde şāyed bu mecāzī ʿışḳ Ḥaḳla imtizāc

2. **ehl-i ʿışḳa:**-*a*
Gazel 204
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk ehli, âşık.
Bu ehl-i ʿışḳa ʿaḳl irmez kimisi rāz açar yāra
Kimisi künc-i fürḳatde oturmışdur nihān aġlar

ehl-i ʿışḳı:

1. **ehl-i ʿışḳı:**-*ı*
Gazel 452
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Âşıklar.
Her bir sözüñ Naḥīfī çāk eyler ehl-i ʿışḳı
Sende nedür bu ḥālet bu ṭarz-ı ʿāşıḳāne

ehl-i ʿışḳuñ:

1. **ehl-i ʿışḳuñ:**-*uñ*
Gazel 28
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Âşıklar.
Bülbülüñ teʾsīr ider her laḥẓa feryādı bāña
Ehl-i ʿışḳuñ ḫoş gelür eẕkār ü evrādı bāña

2. **ehl-i ʿışḳuñ:**-*uñ*
Gazel 84
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk ehli II âşık.
Ehl-i ʿışḳuñ mālı cānā bir ḫafī gencīnedür
Kimse bācın alımazlar yārdan alur ol ḫarāc

3. **ehl-i ʿışḳuñ:**-*uñ*
Gazel 526
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Âşıklar.
Yeter fāş-ı maḥabbet keşf-i rāz itme ḫamūş ey dil
Ki zīrā ehl-i ʿışḳuñ sözleri efsānedür şimdi

4. **ehl-i ʿışḳuñ:**-*uñ*
Matla 203
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Âşıklar.
Ehl-i ʿışḳuñ lezzetinden zāhidā maḥrūmsın
Sen hevā-yı ʿışḳı bilmezsin daḫi maʿṣūmsın

ehl-i ʿişyāna:

1. **ehl-i ʿişyāna:**-*a*
Gazel 47
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İsyankar, isyan eden.
Ehl-i ʿişyāna müdāvā-yı şefāʿat ḳıl meded
Pādişāhā derdine ümmetlerüñ sensin ṭabīb

ehl-i ḳabri:

1. **ehl-i ḳabri:**-*i*
Gazel 327
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kabir ehli, ölmüşler.
Ḫāk olursam kūyuña yüz sürmeden tā ḥaşre dek
Ehl-i ḳabri cümle bīdār ide ṣavt-ı şīvenüm

ehl-i ḳanāʿatuñ:

1. **ehl-i ḳanāʿatuñ:**-*uñ*
Gazel 130
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kanaat edenler.
Nevāziş-i dili ehl-i ḳanāʿatuñ ancaḳ
Ṣafā-yı ḳalb ile bir ḥüsn-i merḥabādan olur

ehl-i kemāl:

1. **ehl-i kemāl:**
Kaside 1
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ilim ve fazilet sahipleri, kâmil insanlar.
Saʿy-ı bī-encāmuñ gördükde dir ehl-i kemāl
Mā re'aynā miṯli hazā innehū ṣey'in ʿicāb

2. **ehl-i kemāl:**
Rübai 184
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Olgun bir kimse.
Nā-dān ile ülfet idemez ehl-i kemāl
Sāḳī bizüm ancaḳ sözümüz ʿārifānedür

ehl-i kemāl olmayıcaḳ:

1. **ehl-i kemāl olmayıcaḳ:**-*ma, -yıcaḳ*
Gazel 268
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kamil olmak.
Bī-meẕāḳān-ı zamāne n'ola ṭaʿn itse baña
Ne bilür ḳıymetini ehl-i kemāl olmayıcaḳ

ehl-i kemāle:

1. **ehl-i kemāle:**-*e*
Gazel 122
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ilim ve fazilet sahipleri, kâmil insanlar.
Evżāʿ-ı nā-sezāsı bu ʿaṣruñ Naḥīfīyā
Ehl-i kemāle mūcib-i ḳayd-ı telāş olur

2. **ehl-i kemāle:**-*e*
Gazel 136
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Olgun bir kimse.
Bilmem nedür bu cevr ü sitemler Naḥīfīyā
Ehl-i kemāle yoḫsa bu devrān ʿadū mıdur

3. **ehl-i kemāle:**-*e*
Gazel 475
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ilim ve fazilet sahipleri, kâmil insanlar.
Bir kerre beni eylemedüñ luṭf ile mesrūr
Hep cevr ü cefā mı ġarażuñ ehl-i kemāle

4. **ehl-i kemāle:**-*e*
Kaside 27
Mısra: **62**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ilim ve fazilet sahipleri, kâmil insanlar.
Serverā kendime şāʿir dimege ʿār iderem
Şiʿr ile şöhret olur ehl-i kemāle menfūr

5. **ehl-i kemāle:**-*e*
Matla 35
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Olgun bir kimse.
Zamāne itmede ehl-i kemāle cevr ü ʿitāb
Ḥużūr-ı Ḥaḳḳa cevābın virürse başḳa ḥisāb

ehl-i kemāli:

1. **ehl-i kemāli:**-*i*
Gazel 159
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ilim ve fazilet sahipleri, kâmil insanlar.
Cevr ile maḥzūn ider ehl-i kemāli dāʿimā
Āh kim bu gerdiş-i bī-raḥm ü şefḳat böyledür

2. **ehl-i kemāli:**-*i*
Gazel 199
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Olgun bir kimse.
Kār ider ṭaʿn-ı girān-ḥüzni dil-i dānāya

Öldürür ehl-i kemāli hele cevr-i aġyār

ehl-i keremüñ:

1. **ehl-i keremüñ:**-*üñ*
Kaside 27
Mısra: **134**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cömertlik ve iyilik sahibi.
Olsa merd-i himemüñ ḫürmeti vefḳu'l-meʾlūl
Olur ehl-i keremüñ ḫidmeti fevḳa'l-meʾmūr

ehl-i ḳulūba:

1. **ehl-i ḳulūba:**-*a*
Kaside 22
Mısra: **59**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül ehli.
Teferrüs eylemek ehl-i ḳulūba dād-ı mevlādur
Yeter şāhid bu nūr-ı bāṭına bil sırr-ı esmāyı

ehl-i maḥabbet:

1. **ehl-i maḥabbet:**
Gazel 184
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Muhabbet, sevgi ehli.
Naḳş-ı pāyın ḳanda resm itse o serv-i ḫoş-ḫırām
Cilvesin ehl-i maḥabbet ḫāk-i rāhından bilür

2. **ehl-i maḥabbet:**
Matla 99
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Muhabbet, sevgi ehli.
Ḫvān-ı iḥsānuñı nāz ile güşād itseñ eger
Niʿmet-i vaṣluñ umar ehl-i maḥabbet yer yer

ehl-i maḥabbetüñ:

1. **ehl-i maḥabbetüñ:**-*üñ*
Gazel 504
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Muhabbet, sevgi ehli.
Keyfiyyet-i mecāz ü ḥaḳīḳat nedür ʿaceb
Ehl-i maḥabbetüñ bir iken müddeʿāları

ehl-i maḥşer:

1. **ehl-i maḥşer:**
Kaside 5
Mısra: **140**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mahşer ehli.
Ol zamān kim ilticā-yı raḥmet-i mevlā idüp
Ehl-i maḥşer diyeler yā Rabbenā yā Rabbenā

ehl-i maʿşiyet ola:

1. **ehl-i maʿşiyet ola:**-*a*
Kaside 11
Mısra: **55**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Günahkarlardan olmak.
Bā-ḫuṣūṣ ola benüm gibi bir ehl-i maʿṣiyet
Kim geçüp ʿömri hevā-yı zīnet-i eşyā ile

ehl-i mışra:

1. **ehl-i mışra:**-*a*
Gazel 119
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mısır halkı; Mısır'ın ileri gelen kimseleri.
Naḥīfī ehl-i Mışra vasf-ı ḥāl-i ḥālet-engīzüñ
Nümūdār-ı cefā-yı ser-güẕeşt-i māh-ı Kenʿāndur

ehl-i mürüvvet:

1. **ehl-i mürüvvet:**
Kaside 27
Mısra: **101**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Insanlık, yardımseverlik.
Baña bir ehl-i mürüvvet eger olsaydı ẓāhir
Ṭabʿ-ı pākümde göreydi neler eylerdi ẓuhūr

ehl-i naẓar:

1. **ehl-i naẓar:**
Gazel 109
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bakış ehli.
Olur muẓāriʿ ü māżī zamān-ı müstaḳbel
Bu ḥāli fehm iden ehl-i naẓar müʾeyyeddür

2. **ehl-i naẓar:**
Gazel 211
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bakış ehli, bir bakışta kavrayan, ermiş kişi.
Bizüz ol ehl-i naẓar kim göricek bir şūḫı
N'eydigin ġamze-i pür-şūr u fitenden bilürüz

3. **ehl-i naẓar:**
Gazel 233
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Görüş sahipleri.
Seni maʿḳūl görür ehl-i naẓar ḥikmet ile
Sensin ey āfet-i cān ḫāṣılı rūḥ-ı maḥsūs

ehl-i naẓmuñ:

1. **ehl-i naẓmuñ:**-*uñ*
Kaside 19
Mısra: **144**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nazım ehli, şairler.
Lāf-ı daʿvā-yı mübāhāt itdi kim maʿẕūrdur
Gitdiler bu semte zīrā ehl-i naẓmuñ ekẕeri

ehl-i niyāza:

1. **ehl-i niyāza:**-*a*
Gazel 102

Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yalvaran, yakaran kimseler; istekte bulunan kişiler II âşıklar.
Niyāz ehl-i niyāza ne sūd virse gerek
Niyāz eylemege bī-niyāz lāzımdur

ehl-i nücūm:

1. **ehl-i nücūm:**
Gazel 69
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yıldızlar ehli, yıldızlarla ilgili ilim sahibi.
Göricek necm-i saʿādetle seni ehl-i nücūm
Saña ḳarşu ʿulemāsı didiler dām-ı s̲ebāt

ehl-i pesend:

1. **ehl-i pesend:**
Gazel 107
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Takdir ehli.
Daḳīḳadān ü maʿrifet-şinās ü ehl-i pesend
Sözüñ ḥaḳīḳati sulṭān-ı esʿadü'l-ceddür

ehl-i raʿiyyet:

1. **ehl-i raʿiyyet:**
Tarih 1
Mısra: **46**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Halk.
Olup luṭfıyla şādān dāʿiyān-ı devleti her dem
Ola ehl-i raʿiyyet maẓhar-ı elṭāf ü iḥsānı

ehl-i saʿādet:

1. **ehl-i saʿādet:**
Kaside 16
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mutlu kimseler.
Ḳadrini ehl-i saʿādet bilür ancaḳ anuñ
Naẓar-ı ʿārife bir emr-i müfaḫḫamdur bu

ehl-i semāvāt ü zemīn:

1. **ehl-i semāvāt ü zemīn:**
Murabba 8
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gökyüzü ve yeryüzünün sâkinleri.
Didi teşrīfüñde hep ehl-i semāvāt ü zemīn
Eṣ-ṣalātü ve's-selām ey faḫr-ı ʿālem es-selām

ehl-i şirküñ:

1. **ehl-i şirküñ:**-*üñ*
Kaside 27
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'a ortak koşanlar ve sonradan meydana çıkan şeyler.
Ehl-i şirküñ ikisi bir yere gelemez oldı
Oldı güm-geşte zamānuñda senüñ şāhid-i zūr

ehl-i sūḳuñ:

1. **ehl-i sūḳuñ:**-*uñ*
Gazel 507
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çarşı halkı, esnaf.
Şeref-i vezn ü ḥudūd-ı süḫane şāhiddür
Ehl-i sūḳuñ saña mīzān ile endāzeleri

ehl-i sünnet:

1. **ehl-i sünnet:**
Tarih 4
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kendilerine Hz. Muhammed'i (sav) ve sahabesini örnek alanlar.
Ehl-i sünnet ola devrinde ʿazīz ü maḳbūl
Ehl-i bidʿat ola ʿahdinde ẕelīl ü merdūd

ehl-i şürūr:

1. **ehl-i şürūr:**
Kaside 27
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şerli kişiler, kötü kişiler.
Tīġ-i ḥükmüñ o ḳadar ʿāleme cārīdür kim
Bīm-i ḳahruñ ile baş gösteremez ehl-i şürūr

ehl-i ṭabʿ u süḫandān:

1. **ehl-i ṭabʿ u süḫandān:**
Kaside 26
Mısra: **64**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Söz söyleyen ve yaratılışı iyi olan zümre.
Cihānda mis̲li bulunmaz vezīr-i ẕī-şāndur
Hem ehl-i ṭabʿ u süḫandān ü hem kerem-peymā

ehl-i taḳvāya:

1. **ehl-i taḳvāya:**-*ya*
Matla 219
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Takva ehli, takva içinde olanlar..
Oldı hādī ehl-i taḳvāya o sulṭān-ı vecīh
Muṣḥaf-ı teblīġini taṣdīḳ idüp lā-raybe fīh

ehl-i ṭaʿnuñ:

1. **ehl-i ṭaʿnuñ:**-*uñ*
Gazel 491
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayıplayan kişiler II zahit kimseler.

Ehl-i ṭaʿnuñ zaḫm-miḳrāż-ı lebinden ḳıl ḥaẕer
Ortaya atma vücūduñ şemʿ-i bezm-ārā gibi

ehl-i tecrīd:

1. **ehl-i tecrīd:**
Rübai 399
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dervişler, Arifler.
Baş üzre ṭutarken seni ehl-i tecrīd
Dünyā ṭalebiyle pāy-māl olma ṣaḳın

ehl-i tekebbürüñ:

1. **ehl-i tekebbürüñ:**-*üñ*
Gazel 457
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kibir sahibi.
Lāzım degül ʿināyeti ehl-i tekebbürüñ
Baḫş eyledüm ʿaṭāsını vech-i ʿabūsına

ehl-i tevāżuʿ:

1. **ehl-i tevāżuʿ:**
Kaside 22
Mısra: **47**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tevazu ehli, mütevazı, alçakgönüllü.
Meḳādir-āşinā ehl-i tevāżuʿ maṣdar-ı iḥsān
Ḫudā ẕātında cemʿ itmiş anuñ bu vaṣf-ı aşfāyı

ehl-i ṭuġyāna:

1. **ehl-i ṭuġyāna:**-*a*
Kaside 24
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Haddi aşanlar, günahkarlar.
Teʿālā'llāh bu ḥaşmet bu ṣalābet bu şecāʿatle
Müʾessirdür şu resme heybeti kim ehl-i ṭuġyāna

ejdehā-yı heft-serdür:

1. **ejdehā-yı heft-serdür:**-*dür*
Gazel 461
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yedi başlı ejderha; mitolojik bir hayvan.
Semūmından ḥaẕer ḳıl ejdehā-yı heft-serdür bu
Göz açdurma bu nefs-i dūna tevbīḫ u melāmetle

ekdār:

1. **ekdār:**
Kaside 26
Mısra: **114**
Kederler.
Ṣafā-yı ḫāṭır olur mı o dilde kim şeb ü rūz
Teʿāḳub eyleye ekdār u şiddet ü beʾsā

2. **ekdār:**
Rübai 344
Mısra: **3**
Kederler.
Ser-tā-ḳadem ekdār ila ālūde cihān
Bilmem yere mi geçdi ṣafā-yı ʿālem

ekmel:

1. **ekmelidür:**-*i, -dür*
Gazel 279
Mısra: **1**
Mükemmel.
Ḫalḳ-ı cihānuñ ekmelidür ẕāt-ı kāmilüñ
Şāmil vücūh-ı ḥüsne şümūl-ı şemāʾilüñ

ekmel-i evṣaf-ı velī:

1. **ekmel-i evṣaf-ı velī:**
Rübai 524
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Velayete erenlerin vasıflarının olgunluğu.
Ol Yār-ı Çehār ekmel-i evṣaf-ı velī
ʿUnvān-ı ḫilāfetle muḫaṣṣaṣ ezelī

ekmel-i ferḫunde-kār:

1. **ekmel-i ferḫunde-kār:**
Kaside 18
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bahtlı işler yapanın en olgunu II Hz. Muhammet.
Mālik-i mülk-i fütüvvet efżāl-ı ḫalḳ-ı Ḫudā
Kāmil-i silk-i nübüvvet ekmel-i ferḫunde-kār

ekmel-i resūl ü nebī:

1. **ekmel-i resūl ü nebī:**
Gazel 487
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Peygamberlerin en olgunu II Hz. Muhammet.
Delīl-i rāh-ı hüdā ekmel-i resūl ü nebī
Ḥabīb-i ḫāṣ-ı İlāhī Muḥammed-i ʿArabī

ekmel-i teslīm:

1. **ekmel-i teslīm:**
Kaside 18
Mısra: **43**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın hükmüne îtirazsız râzı olma, boyun eğme, mukadderâtı kabullenmenin olgunu.
Ekmel-i teslīm ü aṣfā-yı ṣālāt-ı bī-ḥisāb
Rūḥ-ı ʿālī-şānına olsun ilā-yevmi'l-ḳarār

ekrem:

1. **ekrem:**
Kaside 26
Mısra: **39**
Daha cömert, daha üstün.
Vezīr-i aʿẓam u ekrem Ḥüseyn Paşa kim
Anuñla buldı şerāfetle ṣadāret-i ʿuẓmā

2. **ekremsin:**-*sin*
Murabba 2
Mısra: **15**
Çok merhametli.
Ḳula ekremsin erḥamsın
Meded senden meded mevlā

3. **ekremsin:**-*sin*
Rübai 409
Mısra: **2**
Pek cömert, bağış ve cömertliği çok olan.
Sen dād-res-i ḫaste-dilān-ı ġamsın
Hem erḥam-ı rāḥimīn ü hem ekremsin

4. **ekrem:**
Rübai 424
Mısra: **2**
Daha cömert, daha üstün.
Ey erḥam ü Tevvāb ü Raḥīm ü Raḥmān
V'ey ekrem ü Vehhāb ü Kerīm ü Ġufrān

ekrem ü erḥam:

1. **ekrem ü erḥam:**
Rübai 514
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
En çok kerem eden ve rahmette bulnan.
Ḳaldı işüm ancaḳ kerem ü raḥmetüñe
Ey ḳullarına ekrem ü erḥam Allāh

2. **ekrem ü erḥam:**
Rübai 523
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
En çok kerem eden ve rahmette bulnan.
Ey cümle-i esmāsı muʿaẓẓam Allāh
V'ey Rabb-i Eḥad ekrem ü erḥam Allāh

ekrem-i ecdād:

1. **ekrem-i ecdād:**
Tarih 17
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Atalarının büyüğü.
Vezīr-i aʿẓam u dāmādı İbrāhīm Paşa kim
Odur Āṣaf-ṣıfat Risṭo-ṭabīʿat ekrem-i ecdād

ekser:

1. **ekṣeri:**-*i*
Kaside 19
Mısra: **144**
Genellikle, çoğunlukla, çok zaman.
Lāf-ı daʿvā-yı mübāhāt itdi kim maʿẓūrdur
Gitdiler bu semte zīrā ehl-i naẓmuñ ekṣeri

2. **ekṣer:**
Matla 90
Mısra: **1**
Genellikle, çoğunlukla, çok zaman.
Ekṣer ol āfet raḳīb-i nā-sezā yanındadur
Bu meṣel meşhūrdur devlet ḳażā yanındadur

ekseri:

1. **ekṣeri:**
Gazel 53
Mısra: **10**
Genellikle, çoğunlukla, çok zaman.
Saña şāhid yeter Mecnūn u Ferhāduñ ser-encāmı
Giriftārān-ı ʿışḳuñ ekṣeri maġdūrlardur hep

2. **ekṣeri:**
Gazel 128
Mısra: **14**
Genellikle, çoğunlukla, çok zaman.
Ḥüsn-i ẓann eyledigüñ ʿābid-i ḫalvetkāruñ
Ekṣeri muʿtekif-i beyt-i ekābir bulunur

ekser-i evḳatini:

1. **ekṣer-i evḳatini:**-*i, -n, -i*
Tarih 28
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Vakitlerin çoğu.
Midḥāt-i ẕātı meʿānīsin beyān mümkin degül
Ekṣer-i evḳatini ṣarf eylese ʿabd-i eḳal

ekseriyyā:

1. **ekṣeriyyā:**
Gazel 71
Mısra: **2**
Çoğunlukla.
Gerçi şāhum nādirāne ʿahd ü iḳrāmuñ dürüst
Ekṣeriyyā ʿāṣıḳa ammā ki inkāruñ dürüst

eksük:

1. **eksük:**
Gazel 323
Mısra: **1**
Noksanlık.
Ḫāṭır-ı nā-şādumuzdan hīç ġubār eksük degül
Dāʾimā āyinemüzde inkisār eksük degül

2. **eksük:**
Gazel 323
Mısra: **2**
Noksanlık.
Ḫāṭır-ı nā-şādumuzdan hīç ġubār eksük degül
Dāʾimā āyinemüzde inkisār eksük degül

3. **eksük:**
Gazel 323
Mısra: **4**
Noksanlık.
Derd-i serdür dür olmaz fikr-i sevdā-yı ḫaṭı
Bāde-nūşān-ı maḥabbetde ḫumār eksük degül

4. **eksük:**
Gazel 323
Mısra: **6**
Noksanlık.
Çoḳ görüp ḫayfā senüñle ṣoḥbet-i yek-rūzeyi
Ṭaʿnı aġyāruñ baña leyl ü nehār eksük degül

5. **eksük:**
Gazel 323
Mısra: **8**
Noksanlık.
Çarḫ-ı ẓālim ʿāḳıbet itdi seni senden cüdā
Sevdigüm ben ḫāke cevr-i rūzgār eksük degül

6. **eksük:**
Gazel 323
Mısra: **10**
Noksanlık.
Ġonçe-i ṣad dāġı var bāġ-ı ḳażādur sīnemüz
Bülbülüz bizde dem-ā-dem āh ü zār eksük degül

7. **eksük:**
Gazel 323
Mısra: **12**
Noksanlık.
Cān virür āşüfteler kūyuñda reftāruñ görüp
Ṣayd-gāhuñda hele bir gün şikār eksük degül

8. **eksük:**
Gazel 323
Mısra: **14**
Noksanlık.
Ey Naḥīfī gülşen-i ṭabʿumda feyż-i ʿışḳ ile
Nev-be-nev yārāna şiʿr-i tābdār eksük degül

9. **eksük:**
Gazel 355
Mısra: **3**
Noksanlık.
Eksük degül işābet-i zaḫm-ı elem baña
Gūyā ki tīr-i ʿışḳa muʿayyen nişāneyem

10. **eksük:**
Gazel 450
Mısra: **2**
Noksanlık.
Gördüm o şeh-i ḥüsni dün aġyār yanında
Eksük degül elbette gülüñ ḫār yanında

11. **eksük:**
Gazel 502
Mısra: **1**
Noksanlık.
Eksük degül elemleri derd ü belāları
Ey dil bu ʿālemüñ çekilür mi cefāları

12. **eksük:**
Rübai 428
Mısra: **2**
Noksanlık.
Ḳul ġaflet ile itse ʿaceb mi ʿiṣyān
Eksük mi olur ḳulda ḫaṭā vü nisyān

eksük olmaz:

1. **eksük olmaz:**-*maz*
Gazel 222
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her zaman bulunur olmak.
Göñülden derd ü ġamle cevr-i dildār eksük olmaz hīç
Dime ġam-ḫāne-i ʿuṣṣāḳa yārān-ı ṣafā gelmez

2. **eksük olmaz:**-*maz*
Matla 172
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Her zaman bulunur olmak.
Eksük olmaz o perīnüñ baña āzārı müdām
Bu dil-i kemterüñ oldı işi ʿışḳ ile tamām

el:

1. **elinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 74
Mısra: **4**
İnsanın avuç ve parmaklardan ibaret olan tutma, kavrama ve iş görme uzvu.
Ḫarāb-ender-ḫarāb-ı ʿışḳ-ı yār olsaḳ n'ola biz de
Ki sāḳī mest elinde sāġar-ı ʿālem-nümā ser-mest

2. **elinden:**-*i, -n, -den, -*
Gazel 101
Mısra: **11**
"-den dolayı, yüzünden" anlamına gelen ifade.
Nāmı egerçi ḫaste elinden cihān zebūn
El-ḫaḳ taʿaccübüm benüm ol çeşm-i mestedür

3. **elde:**-*de*
Gazel 163
Mısra: **1**
İnsanın avuç ve parmaklardan ibaret olan tutma, kavrama ve iş görme uzvu.
Siḥr ile sāḳī ki elde sāġarın pür-āb ider
Ehl-i bezmi ġarḳa-i deryā-yı āteş-tāb ider

4. **elde:**-*de*
Gazel 207
Mısra: **5**
İnsanın avuç ve parmaklardan ibaret olan tutma, kavrama ve iş görme uzvu.
Cevvāle-ṣıfat gösterürüz sāġarı elde
Ṣīrān-ı beyābān-ı ġama şuʿle-nümūnuz

5. **elüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 275
Mısra: **2**
İnsanın avuç ve parmaklardan ibaret olan tutma, kavrama ve iş görme uzvu.
Geyindüñ câme-i sürḫuñ ṣıfat ʿālī-celāl ancaḳ
Elüñde tīġ-i reftāruñ saña ḳanum ḫelāl ancaḳ

6. **elümde:**-*üm, -de*
Gazel 448
Mısra: **1**
İnsanın avuç ve parmaklardan ibaret olan tutma, kavrama ve iş görme uzvu.
Elümde ġonçe-veş peymāne āġūşumda cānāne
Bu bezm-i cān-fezāyı tāze ṭarḥ itdüm ẓarīfāne

7. **eliyle:**-*i, -y, -le*
Gazel 456
Mısra: **10**
Vesile, araç, vasıta.

O mest-i bāde-i nāzuñ ayaġına düşerem
Eliyle destüme meclisde cām virdükçe

8. **elüñden:**-*ün, -den*
Gazel 464
Mısra: **9**
İnsanın avuç ve parmaklardan ibaret olan tutma, kavrama ve iş görme uzvu.
Elüñden bir ḳadeh nūş eylesek ʿaḳlı ḫarāb eyler
Ayaḳ gezdürmemüz lāzım degül mey-ḫāne mey-ḫāne

9. **elüñle:**-*üñ, -le*
Kaside 3
Mısra: **27**
Güç, iktidar, irade.
Eyleme ḫaşmuñı perverde elüñle zinhār
Ḫᵛāhişin virme ṣaḳın nefs-i hevā-peymānuñ

10. **elümde:**-*üm, -de*
Kaside 26
Mısra: **107**
İnsanın avuç ve parmaklardan ibaret olan tutma, kavrama ve iş görme uzvu.
Elümde levḥ ü ḳalem ḫāṭırumda ḫūn u elem
Cigerde sūziş-i ġam dilde ġuṣṣa gözde bükā

11. **elinde:**-*i, -n, -de*
Kaside 28
Mısra: **42**
İnsanın avuç ve parmaklardan ibaret olan tutma, kavrama ve iş görme uzvu.
N'ola ḫışm ile ġarḳ-ı mevce-i ḳahr itse aʿdāyı
Elinde tīġ-i zerrīn kārı zār-ı ṣuʿle-tābumdur

12. **elüñde:**-*üñ, -de*
Kıt'a 25
Mısra: **1**
İnsanın avuç ve parmaklardan ibaret olan tutma, kavrama ve iş görme uzvu.
Elüñde gösterüp nāz ile tesbīḥ
Lebüñ ālūde-i evrād idersin

13. **elümle:**-*üm, -le*
Rübai 141
Mısra: **3**
İnsanın avuç ve parmaklardan ibaret olan tutma, kavrama ve iş görme uzvu.
Ẕeyl-i keremüñ iki elümle ṭutdum
Ben sāʾili maḥşerde ḳoma ṣıfru'l-yed

14. **elüm:**-*üm*
Rübai 376
Mısra: **4**
İnsanın avuç ve parmaklardan ibaret olan tutma, kavrama ve iş görme uzvu.
Bir bende-i ʿācizem meded itmez iseñ
Ḳādir degülem nesneye ḳāṣırdur elüm

el açar:

1. **el açar:**-*ar*
Gazel 261
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Duâ etmek için ellleri bir araya getirip açmak II dilenmek; başkasının yardımını isteyecek durumda olmak.
Çekilür kūyuña ʿuṣṣāḳ-ı perīşān ṣaf ṣaf
El açar būse-i iḥsānuña rindān ṣaf ṣaf

2. **el açar:**-*ar*
Kaside 8
Mısra: **178**
Kelime Tipi: **Deyim**
Duâ etmek için ellleri bir araya getirip açmak II dilenmek; başkasının yardımını isteyecek durumda olmak.
Luṭfuña dāmen ü destüm niçün ilḳā itmem
El açar luṭfuña iḥsānuña ḫālince çınār

el açarsam:

1. **el açarsam:**-*ar, -sa, -m*
Gazel 422
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Duâ etmek için ellleri bir araya getirip açmak II dilenmek; başkasının yardımını isteyecek durumda olmak.
ʿAceb mi el açarsam luṭfuña iḥsānuña dāʾim
Şeh-i gencīne-ārā-yı ʿaṭāsın yā Resūla'llāh

el açsam:

1. **el açsam:**-*sa, -m*
Kaside 24
Mısra: **97**
Kelime Tipi: **Deyim**
Duâ etmek için ellleri bir araya getirip açmak.
Naḥīfī-veş el açsam vaḳitdür ḳasḍ-ı icābetle
Sürüp rūy-ı niyāzum şevḳ ile der-gāh-ı mannāna

el almaḳ:

1. **el almaḳ:**-*maḳ*
Gazel 269
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir işi yapmak için yeterli seviyeye gelip izin almak.
El almaḳ sāḳī-i gül-çehreden ḳābildür ammā kim
Ne çāre ḳudret-i reftāra meclisde ayaġum yoḳ

2. **el almaḳ:**-*maḳ*
Gazel 393
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
İzin, ruhsat, icazet almak.
Kāse-şūyān-ı maḥabbetden el almaḳ isteyen
Varsın evvel sāġar-ı mīnāyı tenḳīḥ eylesün

el almış:

1. **el almış:**-*mış*
Matla 68
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
İzin, ruhsat, icazet almak.
Cihānı zīr-i dest itmekde eyler hep sana taḳlīd
Meger kim senden el almış felekde pençe-i ḫūrşīd

el bağlaya:

1. **el bağlaya:**-*ya*
Gazel 261
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Namaza durmak.
De Naḥīfī esicek bāġ-ı tene bād-ı ecel
Bilüben ḳadrini el bağlaya ḫūbān ṣaf ṣaf

el bağlayalar:

1. **el bağlayalar:**-*ya, -lar*
Tahmis 8
Mısra: **45**
Kelime Tipi: **Deyim**
Namaza durmak.
Ṭurup el bağlayalar ḳarşuña yārān ṣaf ṣaf

el çek:

1. **el çek:**
Gazel 17
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
İlgisini kesmek, vazgeçmek.
Füzūndur derd-i ʿışḳ ey sāḳī-i deryā-fürūş el çek
Baña kār eylemez keyfiyyet-i ṣahbā-yı ġam-fersā

2. **el çek:**
Gazel 354
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ilgisini kesmek, vaz geçmek.
El çek ey şūḫ-ı cefā-cū ḫançer-i āzārdan
Ḳalmadı ṣabra mecālüm cevre tāb ü ṭāḳātüm

3. **el çek:**
Gazel 435
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Vazgeçmek.
Yeter ālāyiş-i dünyādan el çek ey Naḥīfī gel
Biraz ṭabʿ-ı heves-ālūdına ʿarż-ı ferāġ eyle

4. **el çek:**
Rübai 134
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Vazgeçmek.
Ālāyiş-i mā-sivādan el çek tā kim
Taḥḳīḳa muḥavvel ola resm-i taḳlīd

5. **el çek:**
Rübai 534
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Vazgeçmek.
İfrāṭ-ı cefādan el çek ey bed-peymān
Çoḳ nāz uşandurur ṣaḳın ʿuşşāḳı

el çekem:

1. **el çekem:**-*em*
Gazel 159
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ilgisini kesmek, dünyadan el etek çekmek.
Mest olam bī-hūş olam keyfiyyet-i esrār ile
El çekem cām-ı hevādan dilde niyyet böyledür

el el üzre oldığın:

1. **el el üzre oldığın:**-*dığ, -ın*
Matla 40
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Birlikte beraber olmak.
Pençe-gīr ol pençe-i ḫūrşīd ile ey māh-tāb
El el üzre oldığın görsün felekde āfitāb

el irmez oldı:

1. **el irmez oldı:**-*dı*
Gazel 40
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gücü yetmemek, yapamamak.
İrişdi Ḥażret-i Ḥaḳdan bir imtiyāz saña
El irmez oldı eyā serv-i ser-firāz saña

el ḳaldırsun:

1. **el ḳaldırsun:**-*sın*
Tarih 28
Mısra: **54**
Kelime Tipi: **Deyim**
Dua etmek maksadıyla ellerini açmak.
Ol ḥidīv-i ṣāḥibü'l-ḫayra ġarīb ü āşinā
İtmege ḫayr-ı duʿā iḫlāṣ ile ḳaldırsun el

el ḳorsa:

1. **el ḳorsa:**-*r, -sa*
Gazel 454
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ele geçirmek, hükmü altına almak.
Ġayret-i ʿışḳıyla cismüm çāk çāk-ı reşk olur
Şāne el ḳorsa ger ol zülf-i perīşān üstüne

el üstünde ṭutar:

1. **el üstünde ṭutar:**-*ar*
Gazel 495
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Deyim**
Çok değer verip sevmek.
El üstünde ṭutar cümle anı erbāb-ı istiġnā
O kim bezm-i edebden defʿ ider pāy-ı temennāyı

el üzre ṭutsun:

1. **el üzre ṭutsun:**-*sun*
Kaside 1
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir kimseye ya da bir

şeye çok saygı ve sevgi göstermek.
Ḫālıḳ-i iksīr-i ʿışḳ ol ey dil-i pür-pīç ü tāb
Tā seni altun gibi el üzre ṭutsun şeyḫ u şāb

el vireydi:

1. **el vireydi:**-*e, -ydi*
Gazel 256
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yardım etmek, fırsat vermek.
Bana peymāne ṣunduḳça virürdüñ nuḳl-i şeftālū
Eger kim bezm-i meyde el vireydi sāḳiyā ṭāliʿ

el virmez:

1. **el virmez:**-*mez*
Gazel 217
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yardım etmek, fırsat vermek.
Düşüp ol şāh-ı ḥüsnüñ pāyine hengām-ı vuṣlatda
Recā-yı dest-būs eylerdüm ammā āh el virmez

el virürse:

1. **el virürse:**-*ür, -se*
Gazel 233
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yardım etmek, fırsat vermek.
El virürse bize de şaḫṣ-ı emel ey dil-i zār
Biz de bir gün oluruz maẓhar-ı luṭf-ı pā-būs

elā:

1. **elā:**
Tahmis 5
Mısra: **15**
(Göz için) sarıya çalan kestane rengi.
Fitneli elā gözler çün uyḫudan uyana
İtsem n'ola ḫayretle her laḥẓada vāveylī

el-aʿlā:

1. **el-aʿlā:**
Murabba 3
Mısra: **11**
Yüksek derece.
Teʿālā şānuñ el-aʿlā
Meded eyle meded mevlā

el-amān-ḫ∨āh oldı:

1. **el-amān-ḫ∨āh oldı:**-*dı*
Gazel 187
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yardım isteyen olmak.
El-amān-ḫ∨āh oldı dil ol şūḫ-ı kec-destārdan
Mest-i nāzum var ise ḫançer-be-dest-i ʿişvedür

el'ān:

1. **el'ān:**
Gazel 263
Mısra: **5**
Hala, şu anda.
Ol bülbül-i bī-lāneyem el'ān ki cihānda
Gülzār degül şimdi şikeste ḳafesüm yoḳ

elbet:

1. **elbet:**
Gazel 25
Mısra: **8**
"Mutlaka, hiç şüphesiz" anlamlarında kullanılan kelime.
Çoḳ degüldür ġamze-i fettānuñ öldürürsün beni
Mūcib-i ḥüsnüñdür elbet ʿarż-ı nāz itmek bana

2. **elbet:**
Gazel 120
Mısra: **13**
"Mutlaka, hiç şüphesiz" anlamlarında kullanılan kelime.
O ḥüsn-i bī-naẓīre leb-güşā-yı vaṣf olan elbet
Yā Nefʿīdür yā Ṣabrī yā Naḥīfī-i süḫandāndur

3. **elbet:**
Gazel 133
Mısra: **14**
"Mutlaka, hiç şüphesiz" anlamlarında kullanılan kelime.
Naḥīfī her ne dem inşā-nüvīs-i fenn-i naẓm olsam
Dem-i iʿcāz elbet baña iḫżār-ı devāt eyler

4. **elbet:**
Gazel 149
Mısra: **12**
"Mutlaka, hiç şüphesiz" anlamlarında kullanılan kelime.
Mışr içre ey Naḥīfī ʿazīz olsa da yine
Elbet ġarīb hecr-i vaṭanla ẕelīl olur

5. **elbet:**
Gazel 156
Mısra: **33**
"Mutlaka, hiç şüphesiz" anlamlarında kullanılan kelime.
Cevāhir ḳıymetin sarrāf-ı ḫāẕiḳ fehm ider elbet
Bilen ḳadr-i edā-yı naẓmuñ ol ṣāḥib-baṣīretdür

6. **elbet:**
Gazel 180
Mısra: **9**
"Mutlaka, hiç şüphesiz" anlamlarında kullanılan kelime.
Naḥīfī vāṣıl-ı ser-menzil-i maḳṣūd olur elbet
Cenāb-ı Ḥaḳ ki nur-ı feyż-i luṭfin reh-nümūn eyler

7. **elbet:**
Gazel 293
Mısra: **2**
"Mutlaka, hiç şüphesiz" anlamlarında kullanılan kelime.
Ṣaldı sevdāya beni ebrūları cānānenüñ
Māh-ı nev elbet cünūnın arturur dīvānenüñ

8. **elbet:**
Gazel 317
Mısra: **2**

"Mutlaka, hiç şüphesiz" anlamlarında kullanılan kelime.
Olur ʿāşıḳlara hicrān-ı yār-ı dilsitān müşkil
Gelür murġāna elbet tündī-i faṣl-ı ḫazān müşkil

9. **elbet:**
Gazel 318
Mısra: **2**
"Mutlaka, hiç şüphesiz" anlamlarında kullanılan kelime.
N'ola gelse dile sevdā-yı ebrū-yı bütān müşkil
Olur bīmāra elbet saḫtī-i meşḳ-ı kemān müşkil

10. **elbet:**
Gazel 366
Mısra: **13**
"Mutlaka, hiç şüphesiz" anlamlarında kullanılan kelime.
Elbet Naḥīfīyā seni pā-māl-i cevr ider
Ol şeh-süvār-ı nāza hemān ruḫṣat olmasun

11. **elbet:**
Gazel 379
Mısra: **10**
"Mutlaka, hiç şüphesiz" anlamlarında kullanılan kelime.
Telḫ-kām eyledi düşnām ile bīhūde beni
Dādum almaḳ gerek elbet leb-i şīrīnüñden

12. **elbet:**
Gazel 410
Mısra: **11**
"Mutlaka, hiç şüphesiz" anlamlarında kullanılan kelime.
Ümmīd oldur bu deñlü rūze-i eyyām-ı hecr elbet
Olur müstelzim-i ʿıyd-ı viṣālüñ yā Resūla'llāh

13. **elbet:**
Gazel 416
Mısra: **3**
"Mutlaka, hiç şüphesiz" anlamlarında kullanılan kelime.
Ṣafā-yı ʿıyd-ı vaṣluñla olurlar şādumān elbet
İdenler rūze-i hecre taḥammül yā Resūla'llāh

14. **elbet:**
Kaside 3
Mısra: **45**
"Mutlaka, hiç şüphesiz" anlamlarında kullanılan kelime.
Ḫāk olur menzil-i āsāyişi bir gün elbet
Dār-ı fānīde eger bende eger sulṭānuñ

15. **elbet:**
Kaside 23
Mısra: **9**
"Mutlaka, hiç şüphesiz" anlamlarında kullanılan kelime.
Ḳudūmi bāʿiṯ-i cemʿiyyet-i yārān olur elbet
Gelürler ṣoñra yārān bezme sāḳī ibtidā gelsün

16. **elbet:**
Kaside 24
Mısra: **96**
"Mutlaka, hiç şüphesiz" anlamlarında kullanılan kelime.
Ḫudāvendā cihānda çün vekīl-i şāh-ı ʿālemsin
Duʿā-yı devletüñ vācibdür elbet her Müselmāna

17. **elbet:**
Kaside 26
Mısra: **313**
"Mutlaka, hiç şüphesiz" anlamlarında kullanılan kelime.
Olınca sūz-ı derūn ile bir duʿā elbet
Bi-lā-tavaḳḳuf olur vāṣıl-ı ḥarīm-i semā

18. **elbet:**
Matla 31
Mısra: **2**
"Mutlaka, hiç şüphesiz" anlamlarında kullanılan kelime.
ʿAceb mi fikr-i ḫaṭuñ itse ʿāşıḳ-ı şeydā
Siyeh-bahārda elbet füzūn olur sevdā

19. **elbet:**
Matla 39
Mısra: **2**
"Mutlaka, hiç şüphesiz" anlamlarında kullanılan kelime.
Sırr-ı ʿışḳı baña ifşā itdirür ol laʿl-i nāb
Söyledür raz-ı derūnı ādeme elbet şarāb

20. **elbet:**
Murabba 8
Mısra: **23**
"Mutlaka, hiç şüphesiz" anlamlarında kullanılan kelime.
Bu şadā elbet gelür ḫāk-i mezārumdan bile
Eṣ-ṣalātü ve's-selām ey faḫr-ı ʿālem es-selām

21. **elbet:**
Tahmis 7
Mısra: **22**
"Mutlaka, hiç şüphesiz" anlamlarında kullanılan kelime.
Dirīġ itme eger kim naḳd-i cān isterse de cānān
Muṭīʿ olmaḳ gerek maʿşūḳa elbet ʿāşıḳ-ı nālān

elbette:

1. **elbette:**
Gazel 102
Mısra: **7**
"Mutlaka, hiç şüphesiz" anlamlarında kullanılan kelime.
Bu ḥırṣ u āz olur elbette bāʿiṯ-i ḥırmān
Viṣāl-i şāhid-i āmale nāz lāzımdur

2. **elbette:**
Gazel 121
Mısra: **2**
"Mutlaka, hiç şüphesiz" anlamlarında kullanılan kelime.
Ḳanda varsa ʿāşıḳ-ı bī-çāre cānānın arar

Derd ile bīmār olan elbette dermānın arar

3. **elbette:**
Gazel 145
Mısra: **12**
"Mutlaka, hiç şüphesiz" anlamlarında kullanılan kelime.
Olur mı ḥürmeti inkār hīç ḫarābātuñ
Varur esīr-i ġam elbette neşve-yāb gelür

4. **elbette:**
Gazel 157
Mısra: **4**
"Mutlaka, hiç şüphesiz" anlamlarında kullanılan kelime.
Neden āsūdesin ey mihr ü cān sen bu menāzilde
Bilürsin bu ẓıll-ı fānīden elbette ʿubūruñ var

5. **elbette:**
Gazel 162
Mısra: **10**
"Mutlaka, hiç şüphesiz" anlamlarında kullanılan kelime.
Böyle ḳalmazsın cihānda ey Naḥīfī ġam yime
Saña da bir gün Ḫudā elbette feṯḥ-i bāb ider

6. **elbette:**
Gazel 265
Mısra: **3**
"Mutlaka, hiç şüphesiz" anlamlarında kullanılan kelime.
İder elbette ʿaṭā lāḥiḳ u müstüḳbelde
Kimüñ iḥsānı ise bunca ʿaṭā-yı mesbūḳ

7. **elbette:**
Gazel 305
Mısra: **5**
"Mutlaka, hiç şüphesiz" anlamlarında kullanılan kelime.
Elbette beni eyler idüñ cevre sezāvār
Mevlā da bilür ben ḳuluña çoḳ kerem itdüñ

8. **elbette:**
Gazel 317
Mısra: **4**
"Mutlaka, hiç şüphesiz" anlamlarında kullanılan kelime.
O māhı göz göre aġyāra virmek ḫayli müşkildür
Bu ẓāhirdür ki elbette olur teslīm-i cān müşkil

9. **elbette:**
Gazel 437
Mısra: **8**
"Mutlaka, hiç şüphesiz" anlamlarında kullanılan kelime.
Eger bir yerde olmazsa temennā-yı viṣāl-i dost
Olur elbette ṣabr it ey dil-i āgāh bir yerde

10. **elbette:**
Gazel 450
Mısra: **2**
"Mutlaka, hiç şüphesiz" anlamlarında kullanılan kelime.
Gördüm o şeh-i ḥüsni dün aġyār yanında
Eksük degül elbette gülüñ ḫār yanında

11. **elbette:**
Gazel 463
Mısra: **5**
"Mutlaka, hiç şüphesiz" anlamlarında kullanılan kelime.
Ben şāhidem elbette ider cānını ḳurbān
Dil ʿıyd-geh-i vuṣlatuña vāṣıl olursa

12. **elbette:**
Gazel 511
Mısra: **8**
"Mutlaka, hiç şüphesiz" anlamlarında kullanılan kelime.
Ya bir şūḫuñ esīr-i ʿışḳı ya mehcūrı olmışdur
Dil-i şūrīdenüñ elbette vardur bir nihān derdi

13. **elbette:**
Kaside 22
Mısra: **52**
"Mutlaka, hiç şüphesiz" anlamlarında kullanılan kelime.
Ḫuṣūṣan kim vekīl-i muṭlaḳı sulṭān-ı İslāmuñ
Olur elbette ḥikmet-āşinā-yı kār-fermāyī

14. **elbette:**
Matla 55
Mısra: **2**
"Mutlaka, hiç şüphesiz" anlamlarında kullanılan kelime.
Ġırre-i devlet-i dünyā n'ola eylerse ḥades
Mestüñ elbette olur mest iken eṭvārı ʿabes

15. **elbette:**
Rübai 176
Mısra: **2**
"Mutlaka, hiç şüphesiz" anlamlarında kullanılan kelime.
İtmişdür o kim kilk-i ḳażā ile ṣudūr
Elbette ider levḥ-i meẓāhirde ẓuhūr

16. **elbette:**
Rübai 469
Mısra: **3**
"Mutlaka, hiç şüphesiz" anlamlarında kullanılan kelime.
Elbette bulur ṣāḥil-i maḳṣūda vüṣūl
Bir dil ki ider baḥr-ı niyāz içre şināh

17. **elbette:**
Rübai 540
Mısra: **3**
"Mutlaka, hiç şüphesiz" anlamlarında kullanılan kelime.
Elbette girīve-i ḍalāletde ḳalur
Minhāc-ı rıżā eylemeyen şeh-rāhı

elbise-i zībānuñ:

1. **elbise-i zībānuñ:**-*uñ*
Kaside 3
Mısra: **34**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Süslü ve güzel elbise.
İftiḫār eyleme gel cāme-i pür-zīb ile kim
Bir kefendür bedeli elbise-i zībānuñ

elden çıḳardı:

1. **elden çıḳardı:**-*dı*
Gazel 264
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yitirmek.
Çıḳardı ṣabrumı elden ayaġa ṣaldı beni
Amān o sāʿid-i billūr ile o sīmīn sāḳ

elden gelen:

1. **elden gelen:**-*en*
Rübai 491
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yapabilmek, yapmak.
Elden gelen iḥsānı dirīġ itme ne var
Kendi ḳalemüñle beni dil-şād eyle

elden gider:

1. **elden gider:**-*er*
Gazel 427
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir şeyi yitirmek, yoksun olmak.
Ḥarīm-i ravża-i cennet-meʾābuñ yāda geldükçe
Gider elden ʿinān-ı iḫtiyārum yā Resūla'llāh

elden ḳoma:

1. **elden ḳoma:**-*ma*
Rübai 540
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bırakmak.
Maḳṣūduñ ise mertebe-i āgāhī
Elden ḳoma resm ü reh-i şerʿu'llāhı

elden ḳomam:

1. **elden ḳomam:**-*ma, -m*
Gazel 421
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Deyim**
Elden bırakmak, terk etmek, ihmal etmek.
Naḫīfī bendeñem elden ḳomam dāmān-ı iḥsānuñ
Ne deñlü var ise cürm ü günāhum yā Resūla'llāh

elden ḳomazam:

1. **elden ḳomazam:**-*maz, -am*
Kaside 8
Mısra: **151**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bırakmak.
Dāmen-i luṭfuñı elden ḳomazam sulṭānum
Olmışam gerçi ki ben tābiʿ-i nefs-i bed-kār

elden ḳomazsam:

1. **elden ḳomazsam:**-*maz, -sa, -m*
Gazel 266
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Elden bırakmak, terk etmek, ihmal etmek.
Naḫīfī-veş n'ola elden ḳomazsam dāmen-i luṭfuñ
Benüm ʿālemde senden ġayrı yār-ı mihribānum yoḳ

elden ne gelür:

1. **elden ne gelür:**-*ür*
Rübai 480
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
"Elden bir şey gelmez, yapacak bir şey yok" anlamında kalıp ifade.
Elden ne gelür sāʾiḳ-i taḳdīr-i ezel
Sevḳ itdi bizi memleket-i Ḫırāna

ele:

1. **ele:**
Gazel 97
Mısra: **8**
Öyle.
Beni uṣlat kerem it vuṣlat ile
Ele ʿibret beni ḳıl sīneye bend

ele al:

1. **ele al:**
Gazel 75
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ele almak; (Bir meseleye) Halletmek üzere sâhip çıkmak.
Sikeşte-dil itdi beni tā şaḥne-i hecrüñ
Cānā ele al ḫātırumı ʿahd-i viṣāl it

2. **ele al:**
Gazel 159
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tutmak, eline almak, ele geçirmek.
Ḫātır-ı maḥzūnı ṣor ṣarṭ-ı ḥaḳīḳat böyledür
Al ele göñlüm ki ādāb-ı maḥabbet böyledür

3. **ele al:**
Gazel 371
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Elinde tutmak, eline almak.
Şīşe-i şikestenüñ ser-tīz olur her pāresi
Al ele mirʾāt-ı ḳalbüm inkisārumdan ṣaḳın

4. **ele al:**
Gazel 522
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Elinde tutmak, eline almak.
Göñüllerin ele al gāhī dest-i luṭfuñ ile

Dirīġ eyleme ʿuşşāḳa
merḥabālaruñı

5. **ele al:**
Tahmis 10
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ele almak; (Bir meseleye) Halletmek üzere sâhip çıkmak.
Bir nigāhuñla meded gel beni şādān eyle
Ele al ḫāṭır-ı vīrānumı iḥsān eyle

ele alduḳça:

1. **ele alduḳça:**-*duḳça*
Muamma 2
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ele geçir, eline al.
Ele alduḳça anı ġamze-i şūriş-fikenüñ
Ḫūn-ı dil żāhir olur tīr-i kemānuñda senüñ

2. **ele alduḳça:**-*duḳça*
Rübai 139
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ele geçir, eline al.
Alduḳça ele sāzın o reşk-i Nāhīd
ʿIşḳ ehli ider kesb-i ṣafā-yı cāvīd

ele almaz:

1. **ele almaz:**-*maz*
Matla 88
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Elinde tutmak, eline almak.
Kīmyā olsam ele almaz beni ol şīvekār
Eylemez ben ḫāki şāyān-ı ʿayār-ı iʿtibār

ele cām alduḳça:

1. **ele cām alduḳça:**-*duḳça*
Gazel 284
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ele kadeh almak.
Rindler şevḳ-ı lebüñle ele cām alduḳça
Reşkden ḳanı ḳurur ḥasret ile zühhāduñ

elem:

1. **elemi:**-*i*
Gazel 314
Mısra: **3**
Üzüntü, tasa, keder.
O gül-ʿiẕār elemi bende gül ġamı sende
Yeter fiġān ü enīne bahāne ey bülbül

2. **elemleri:**-*ler, -i*
Gazel 502
Mısra: **1**
Üzüntü, tasa, keder.
Eksük degül elemleri derd ü belāları
Ey dil bu ʿālemüñ çekilür mi cefāları

3. **elemin:**-*in*
Kaside 3
Mısra: **82**
Üzüntü, tasa, keder.
Olma ünsiyyet-i dehre bu ḳadar dil-beste
Vaḥşet-i ḳabr ile fikr it elemin ferdānuñ

4. **elem:**
Kaside 19
Mısra: **88**
Üzüntü, tasa, keder.
Ben o ser-gerdān-ı deşt-i ıżṭırābam şöyle kim
Baña teng itdi elem bu ʿarṣa-i pehnāveri

5. **elem:**
Kaside 27
Mısra: **83**
Üzüntü, tasa, keder.
Gözde nem dilde elem sīnede dāġ-ı ekdār
Ḳalmadı bende muḥaṣṣal eser-i ẕevḳ u sürūr

6. **elemi:**-*i*
Rübai 538
Mısra: **2**
Üzüntü, tasa, keder.
Āfāḳı ṭutarsa n'ola āh ü zārı
ʿIşḳuñ elemi aldı dil-i bīmārı

elem çekme:

1. **elem çekme:**-*me*
Gazel 271
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Üzüntü, tasa duymak.
Ġarībüñ şādumān idüp viṣālüñ vir Naḥīfīye
Elem çekme raḳībüñden ḳamusı ḫāksār ancaḳ

2. **elem çekme:**-*me*
Kaside 26
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Üzüntü, tasa duymak.
Bu ʿusri yüsra mübeddel ider elem çekme
Gelür ẓuhūra yine gażl-ı vāhibü'l-illā

3. **elem çekme:**-*me*
Rübai 531
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Üzüntü, tasa duymak.
Rızḳ içün elem çekme Naḥīfī zinhār
Ol kim seni ḫalḳ itdi virür ḳısmetüñi

elem çekmez:

1. **elem çekmez:**-*mez*
Gazel 223
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Üzüntü, tasa duymak.
Dil elem çekmez fenā dünyā içün ammā ki āh
Ḫasretüñdür ey perī sermāye-i ālāmumuz

elem ü miḥnet-i ʿışḳa:

1. **elem ü miḥnet-i ʿışḳa:**-*a*
Tahmis 10
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşkın mihneti ve elemi.
Yine oldum elem ü miḥnet-i ʿışḳa lāyıḳ

Saña şimden girü biñ cān ile oldum ʿāşıḳ

elem-i cān-kāhın:

1. **elem-i cān-kāhın:**-*ın*
Rübai 431
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Can alan eziyet.
ʿAşruñ çekemem ben elem-i cān-kāhın
Almam naẕar-ı raġbete ʿizz ü cāhın

elem-i dūrī:

1. **elem-i dūrī:**
Tahmis 5
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uzun elem.
Her geh ki seḥer yili zülfüñe ḳılur şāne
Tā key elem-i dūrī tā key bu ġam-ı cān-kāh

elem-i ḥasretüñle:

1. **elem-i ḥasretüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 135
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Özlem üzüntüsü.
Ne dil senüñ elem-i ḥasretüñle rāḥat olur
Ne fikr-i fürḳat ile çeşm-i cāna ḫ∨āb gelür

elem-i hecr-i vaṭan:

1. **elem-i hecr-i vaṭan:**
Rübai 430
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Vatandan ayrılığın elemi.
Kār itdi derūna elem-i hecr-i vaṭan
Nār-ı ġam ile oldı derūnum külḫan

elem-i ʿışḳı:

1. **elem-i ʿışḳı:**-*ı*
Gazel 284
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşkın elemi.
Oldı efzūn elem-i ʿışḳı dil-i nā-şāduñ
Cevri bulduḳça teraḳḳī o şeh-i bī-dāduñ

elẕ:

1. **elẕ:**
Murabba 6
Mısra: **33**
Daha lezzetli.
Yoḳ ʿışḳ-ı cānāndan elẕ
Bulmadı cān andan elẕ

2. **elẕ:**
Murabba 6
Mısra: **34**
Daha lezzetli.
Yoḳ ʿışḳ-ı cānāndan elẕ
Bulmadı cān andan elẕ

3. **elẕ:**
Murabba 6
Mısra: **35**
Daha lezzetli.
Bir neşve kim cāndan elẕ
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

4. **elẕ:**
Rübai 150
Mısra: **1**
Daha lezzetli.
Ey derdi olan ʿāşıḳa dermāndan elẕ
Dil-i teşnelügüñ şerbet-i ḥayvāndan elẕ

5. **elẕ:**
Rübai 150
Mısra: **2**
Daha lezzetli.
Ey derdi olan ʿāşıḳa dermāndan elẕ
Dil-i teşnelügüñ şerbet-i ḥayvāndan elẕ

elẕ gelür:

1. **elẕ gelür:**-*ür*
Rübai 150
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Daha lezzetli gelmek.
Allāh bilür ḫāk-i der-i iḥsānuñ
Bī-çāre Naḥīfīye gelür cāndan elẕ

elf:

1. **elf:**
Tarih 25
Mısra: **8**
Çok, fazla.
İlāhī ecrini cennetde Kevṯer eyle anuñ
Be-āb-ı rūy-ı Muḥammed ʿaleyhi elf ṣalāt

elfāẕ:

1. **elfāẕı:**-*ı*
Gazel 458
Mısra: **14**
Kelimeler, lafızlar.
Derd ehlinüñ Naḥīfī eşʿārı böyle ister
Elfāẕı şāʿirāne maʿnāsı ʿāşıḳāne

elfāẕ-ı perīşānumı:

1. **elfāẕ-ı perīşānumı:**-*um, -ı*
Kaside 12
Mısra: **59**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dağınık, düzensiz sözler.
Ancaḳ bu ki elfāẕ-ı perīşānumı itdüm
Der-gāhına ʿarż itmege aḥvāli bahāne

el-firāḳ:

1. **el-firāḳ:**
Gazel 231
Mısra: **5**
Ayrılık sözü, elveda.
Nāle-i āh el-firāḳ ile pür itdi gūşumı
Pīş-i rāhumda güẕārān eyleyen ṣavt-ı ceres

el-ġıyās:

1. **el-ġıyāṯ:**
Murabba 6

Mısra: **13**
Medet, aman!.
Ẓulm itdi devrān el-ġıyāṯ
Ḥālüm perīşān el-ġıyāṯ

2. **el-ġıyāṯ:**
Murabba 6
Mısra: **14**
Medet, aman!.
Ẓulm itdi devrān el-ġıyāṯ
Ḥālüm perīşān el-ġıyāṯ

3. **el-ġıyāṯ:**
Murabba 6
Mısra: **15**
Medet, aman!.
Ey Rabb-i Raḥmān el-ġıyāṯ
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

el-ḥaḳ:

1. **el-ḥaḳ:**
Gazel 16
Mısra: **13**
"Hak ve gerçek olan budur!" anlamına gelen ifade.
El-ḥaḳ Naḥīfī mevhibe-i feyż-i ʿışḳdur
Bu şiʿr-i tāze süḫan-ı münteḫāb saña

2. **el-ḥaḳ:**
Gazel 49
Mısra: **6**
"Hak ve gerçek olan budur!" anlamına gelen ifade.
Şeb-tā-seḥer o ġonçeye ʿarż-ı niyāz ider
El-ḥaḳ ġarībdür hele muʿtād-ı ʿandelīb

3. **el-ḥaḳ:**
Gazel 101
Mısra: **12**
"Hak ve gerçek olan budur!" anlamına gelen ifade.
Nāmı egerçi ḫaste elinden cihān zebūn
El-ḥaḳ taʿaccübüm benüm ol çeşm-i mestedür

4. **el-ḥaḳ:**
Gazel 140
Mısra: **21**
"Hak ve gerçek olan budur!" anlamına gelen ifade.
Miṯāl-i ḫāme el-ḥaḳ müstaḳīmü'l-ḳalb-i ʿirfāndur
Muḥaṣṣal ṭabʿ-ı mevzūnı nihāl-i bāġ-ı maʿnādur

5. **el-ḥaḳ:**
Gazel 149
Mısra: **6**
"Hak ve gerçek olan budur!" anlamına gelen ifade.
Biñ merdüm-i neẕāre fedā bir nigāhına
El-ḥaḳ bu ḥüsn-i pāk ne ḥüsn-i cemīl olur

6. **el-ḥaḳ:**
Gazel 279
Mısra: **5**
"Hak ve gerçek olan budur!" anlamına gelen ifade.
El-ḥaḳ yegānesin şeref-i ḫalḳ u ḫulḳ ile
Maḫlūḳ içinde gelmedi gelmez muʿādilüñ

7. **el-ḥaḳ:**
Gazel 468
Mısra: **10**
"Hak ve gerçek olan budur!" anlamına gelen ifade.
Meyān-ı yāra şarılmaḳ ümmīdin eyler imiş
ʿAdāvet eyledüm el-ḥaḳ raḳīb-i ġaddāra

8. **el-ḥaḳ:**
Kaside 26
Mısra: **69**
"Hak ve gerçek olan budur!" anlamına gelen ifade.
Sülūk-i ḫayra muvaffaḳ ṭabīʿatı el-ḥaḳ
Serīr-i devlete elyaḳ ṣadārete aḥrā

9. **el-ḥaḳ:**
Kıt'a 7
Mısra: **2**
"Hak ve gerçek olan budur!" anlamına gelen ifade.
Maḥmūd nām o dil-ber-i raʿnā o naḫl-i nāz
El-ḥaḳ ne dil-rübā ṣanem-i dil-peẕīr olur

10. **el-ḥaḳ:**
Kıt'a 36
Mısra: **5**
"Hak ve gerçek olan budur!" anlamına gelen ifade.
N'oldıġın bilmez idüm bāġ-ı cinānuñ el-ḥaḳ
Görmeyeydüm ben eger şām-ı bihişt-ābādı

11. **el-ḥaḳ:**
Tahmis 4
Mısra: **16**
"Hak ve gerçek olan budur!" anlamına gelen ifade.
Niçe yüz biñ kişiden defʿ idisersin ʿaṭşı
ʿİllet-i gāʾiye-i kevn ü mekānsın el-ḥaḳ

elḥaḳ:

1. **elḥaḳ:**
Kaside 25
Mısra: **37**
Hakikaten, doğrusu.
Zūr-ı bāzū-yı himmetüñ elḥaḳ
Kuvvet-i Ḥaydere miṯāl itdüm

el-ḥased:

1. **el-ḥased:**
Gazel 459
Mısra: **3**
Hased olunur, kıskanılır.
El-ḥased üftādegān-ı ʿışḳdan ol rinde kim
Pāk-dāmen serv-ḳad bir şūḫ-ı müsteṯnā seve

el-ḥāṣıl:

1. **el-ḥāṣıl:**
Gazel 140
Mısra: **9**
Sözün kısası, kısacası.
Buña ey müddeʿī derd-i maḥabbet dirler el-ḥāṣıl

Senüñ ẕann itdigüñ daʿvā degül bir başḳa sevdādur

2. **el-ḥāṣıl:**
Gazel 334
Mısra: **11**
Sözün kısası, kısacası.
Gedā-yı kūyuñ olmaḳdan ferāġat itmez el-ḥāṣıl
Niçe kerre dil-i şūrīdeye teklīf-i cāh itdüm

el-ḥaẕer:

1. **el-ḥaẕer:**
Gazel 44
Mısra: **8**
"sakın, sakınınız, kendini koru" anlamında bir ifade.
Ṣaydgāh-ı fitnedür oldum helāk-i ġayretüñ
Olma ey āhū-yı ḥüsnüm el-ḥaẕer yād-āşinā

2. **el-ḥaẕer:**
Gazel 189
Mısra: **9**
"sakın, sakınınız, kendini koru" anlamında bir ifade.
Ḥaẕer ey āfet-i cān el-ḥaẕer kim ḳalb-i giryānum
Rümūz-ı āhı vaḳf-ı nükte-i esrār-ı hū eyler

3. **el-ḥaẕer:**
Gazel 475
Mısra: **13**
"sakın, sakınınız, kendini koru" anlamında bir ifade.
Ṣad el-ḥaẕer ey mihr perestān-ı maḥabbet
Ġarḳ olmış o ḫūnī yine bir cāme-i āle

4. **el-ḥaẕer:**
Gazel 488
Mısra: **15**
"sakın, sakınınız, kendini koru" anlamında bir ifade.
Besdür ḳo keşf-i rāz-ı maḥabbetden el-ḥaẕer
Gelmez beyāna ḥālet-i ʿışḳ-ı Muḥammedī

5. **el-ḥaẕer:**
Matla 84
Mısra: **2**
"sakın, sakınınız, kendini koru" anlamında bir ifade.
ʿĀşıḳı ārāyiş-i fitrāk-i cevr itme yeter
Terki lāzımdur saña ey şeh-süvārum el-ḥaẕer

elif:

1. **elif:**
Gazel 107
Mısra: **2**
Arap alfabesinin ilk harfi II Sevgilinin boyu.
O naḫl-i bāġ-ı leṭāfet ki bir elif-ḳaddür
O kec-küleh elif üstinde ṣūret-i meddür

2. **elif:**
Gazel 109
Mısra: **3**
Arap alfabesinin ilk harfi II Sevgilinin boyu.
Elif devām-ı ḳıyām ile tācdār oldı
Ḳıyās eyleme farḳındaki anuñ meddür

3. **elifle:**-*le*
Gazel 339
Mısra: **7**
Vücutta elif şeklinde açılmış yaralar.
Cism-i nizārı dāġ u elifle pür eyledüm
Dīvān-ı şāh-ı ʿışḳda gūyā muḥāsibem

4. **elif:**
Rübai 353
Mısra: **3**
Arap alfabesinin ilk harfi.
İllāda elif şāhid-i ẕāt-ı Vāḥid
Lā-bī-elif itmekde sivāyı maʿdūm

elif-ḳad:

1. **elif-ḳaddür:**-*dür*
Gazel 107
Mısra: **1**
Elif gibi dimdik, dosdoğru.
O naḫl-i bāġ-ı leṭāfet ki bir elif-ḳaddür
O kec-küleh elif üstinde ṣūret-i meddür

elif-ḳadd:

1. **elif-ḳaddin:**-*in*
Gazel 228
Mısra: **19**
Elif gibi dimdik, dosdoğru.
Bileydi resm-i İslāmı elif-ḳaddin iderdi dāl
Müsellemdür cehāletde o kim senden selām almaz

elifveş:

1. **elifveş:**
Matla 242
Mısra: **1**
Elif gibi dimdik, dosdoğru.
Ser-āmeddür elifveş ḳadd-i cānān istiḳāmetde
Netīce vāḥid-i ke'l-elfdür ol serv ḳāmetde

elim irmez:

1. **elim irmez:**-*m*
Kaside 24
Mısra: **68**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yetişmek, eli yetmek, ulaşmak.
Niçe demdür kim oldum bülbül-i destān-zen-i ḥasret
Elim irmez ne çāre n'eyleyem ol verd-i ḫandāna

elinde:

1. **elinde:**-*in*, -*de*
Matla 61
Mısra: **2**
Avucunda,hakimiyetinde bulunmak.
İtmege düşmenüñe ḥamle-i ḍarb-ı tevbīḫ
Her dem āmāde durur ṭīġı elinde Mirrīḫ

eline girse:

1. **eline girse:**-*se*
Kaside 13
Mısra: **43**
Kelime Tipi: **Deyim**
Eline geçmek, elde etmek.
Nesīm-i cennetüñ girse eline ḫāk-i pāyuñdan
İder küḥl-i şeref minnetle ʿayn-ı ḥūr-ı ʿīn üzre

el-meded:

1. **el-meded:**
Kaside 11
Mısra: **69**
Yardım, imdat,.
El-meded ey melceʾ-i ümmet melāẕ-ı ʿāṣiyān
Lerze-nāk olduḳda çeşmüm vaḥşet-i ferdā ile

el-minnetü li'llāh:

1. **el-minnetü li'llāh:**
Kaside 12
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Minnet ancak Allah içindir.
El-minnetü li'llāh ki yine devr-i zamāne
Teşrīf-i meh-i rūze ile döndi cināne

elsine-i ḥāl:

1. **elsine-i ḥāl:**
Kaside 3
Mısra: **51**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hâl dili.
Saña hep elsine-i ḥāl ile güftār eyler
ʿĀrif ol baḳma ḫāmuş oldığına mevtānuñ

elsine-i ḥāli:

1. **elsine-i ḥāli:**-*i*
Rübai 293
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hâl dili.
Ey Vāḥid-i muṭlaḳ seni tevḥīd eyler
Hep elsine-i ḥāli bu maṣnūʿātuñ

elṭāf:

1. **elṭāf:**
Matla 44
Mısra: **1**
Lütuflar, güzel ve iyi davranışlar.
İdüp sebḳ-ı ġażab elṭāf u faż̧l u raḥmetüñ yā Rab
ʿİbād-ı ʿācize şāmil ʿaṭā vü niʿmetüñ yā Rab

2. **eltāfuña:**-*uñ, -a*
Murabba 6
Mısra: **42**
Lütuflar, güzel ve iyi davranışlar.
Biz bir bölük üftādeyüz
Eltāfuña cān-dādeyüz

3. **elṭāfuñ:**-*uñ*
Rübai 107
Mısra: **2**
Lütuflar, güzel ve iyi davranışlar.
Yā Rab baña feyż-i neşve-i taḥḳīḳ it
Elṭāfuñ ile taṣavvurum taṣdīḳ it

4. **elṭāfuña:**-*uñ, -a*
Rübai 295
Mısra: **3**
Lütuflar, güzel ve iyi davranışlar.
Elṭāfuña iḥsānuña itdikçe naẓar
Taʿbīr idemem şükr ü senā-yı niʿamuñ

5. **elṭāfuña:**-*uñ, -a*
Rübai 322
Mısra: **2**
Lütuflar, güzel ve iyi davranışlar.
Ḳulluḳda saña gerçi tekābül itdüm
Elṭāfuña ṣıdḳ ile tevekkül itdüm

6. **elṭāfuña:**-*uñ, -a*
Rübai 465
Mısra: **1**
Lütuflar, güzel ve iyi davranışlar.
Yā Rab beni elṭāfuña şāyān eyle
Müşkillerümi ḫayr ile āsān eyle

elṭāf u cūduñ:

1. **elṭāf u cūduñ:**-*uñ*
Murabba 6
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Lutuflar ve cömertlik.
Ey Ḫāliḳ-ı Ferd ü Samed
Elṭāf u cūduñ bī-ʿaded

elṭāf ü kerem:

1. **elṭāf ü kerem:**
Rübai 277
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kerem ve lütuf.
Ḳaṣdum ṭaleb-i şefāʿat ü iḥsāndur
Elṭāf ü kerem ḥüsn-i ḳabūl ol şāhuñ

elṭāfa eylerse:

1. **elṭāfa eylerse:**-*r, -se*
Kaside 27
Mısra: **67**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İltifatlar eylemek.
N'ola dil vaṣfuñı eylerse bu ḳadar elṭāfa
Tuḥfe ʿarż itdi Süleymāna niçe şerm ile mūr

elṭāf-ı ḫaḳla:

1. **elṭāf-ı ḫaḳla:**-*la*
Gazel 250
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın ihsanda bulunması.
Geç ire elṭāf-ı Ḫaḳla gülşen-i gülzāra ḫaṭ
Bilmezüz kim yazılur mı gökde ol meh-pāre ḫaṭ

elṭāf-ı rabbānī:

1. **elṭāf-ı rabbānī:**
Kıt'a 38
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İlahi yardım, Allah'ın lütfu.
Bi-ḥamdi'llāh Naḥīfī ʿālem-i fānī vü bāḳīde
Şefīʿum faḫr-ı ʿālem mesnedüm elṭāf-ı Rabbānī

2. **elṭāf-ı rabbānī:**
Tarih 1
Mısra: **48**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Rabbin lutfu.
Cihān hep müjde-gūyān merḥabā-sāz-ı meserretdür
Zihī iḥsān-ı Yezdānī zihī elṭāf-ı Rabbānī

elṭāf-ı şunʿ-ı kibriyā:

1. **elṭāf-ı şunʿ-ı kibriyā:**
Kaside 19
Mısra: **59**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın yarattıkları lütuflar.
Sensin ol şeh kim seni elṭāf-ı şunʿ-ı kibriyā
Eylemiş envāʿ-ı aḫlāḳ-ı meḥāsin maẕharı

elüf:

1. **elüf:**
Gazel 499
Mısra: **5**
Elif harfi gibi düzgün boy.
Ḥaẕer ki miḥnet ile lām ider elüf ḳaddüñ
Belā-yı cāndur o şūḫuñ o ḳadd-i bālāsı

elüñ çek:

1. **elüñ çek:**-*üñ*
Gazel 276
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ilgisini kesmek, dünyadan el etek çekmek.
Elüñ çek mā-sivādan gel ḳamu ʿālem helāk ancaḳ
Ümmīd-i vuṣlat-ı yār it ġam ile sīne çāk ancaḳ

elüñ şunma:

1. **elüñ şunma:**-*ma*
Gazel 366
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Elini uzatmak.
Al murġ-ı cān-ı zārımı olsun fedā saña
Tīġ-i cefāya şunma elüñ zaḥmet olmasun

elüñden dād itmez:

1. **elüñden dād itmez:**-*mez*
Gazel 307
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Elinden yardım etmemek.
Bī-çāre Naḥīfī niçe dād itmez elüñden
Her gün baña biñ dürlü cefā mültezem itdüñ

elüñden geldigin itme:

1. **elüñden geldigin itme:**-*me*
Gazel 435
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Elinden geleni yapmak, zarar vermek.
Dirīġ itme elüñden geldigin sāḳī mürüvvet ḳıl
Dil-i ser-mestüme gāhīce teklīf-i ayaġ eyle

elvāḥ-ı dil ü cān:

1. **elvāḥ-ı dil ü cān:**
Kaside 28
Mısra: **72**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül ve can manzaraları.
Ser-i daʿvāta taḥrīr itdim istidʿā-yı meʾmūluñ
Çü elvāḥ-ı dil ü cān defter-i ḫayr ü şevābumdur

elvedāʿ:

1. **elvedāʿ:**
Gazel 254
Mısra: **8**
"Güle güle" anlamında son veda ifadesi.
Muḥtażır-ı bādiye-i hecr olup
Didüm o cān pāresine elvedāʿ

elyaḳ:

1. **elyaḳ:**
Kaside 26
Mısra: **70**
Daha münasip, daha layık.
Sülūk-i ḫayra muvaffaḳ ṭabīʿatı el-ḥaḳ
Serīr-i devlete elyaḳ ṣadārete aḥrā

2. **elyaḳ:**
Murabba 1
Mısra: **6**
Daha münasip, daha layık.
Senā vü ḥamd ü şükr ancaḳ
Cenāb-ı pāküñe elyaḳ

3. **elyaḳ:**
Rübai 442
Mısra: **4**
Daha münasip, daha layık.
Maʿbūdı cemīʿ-i kāʾinātuñ sensin
Ṭāʿata eḥaḳ şenāya elyaḳ Ḥaḳsın

elyaḳ eyle:

1. **elyaḳ eyle:**
Rübai 263
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Layık görmek.
Olduḳsa da cürm ile ʿiḳāba elyaḳ
ʿAfvüñle bizi merḥamete eyle elyaḳ

elyaḳ olduḳsa:

1. **elyaḳ olduḳsa:**-*duḳ, -sa*
Rübai 263
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Layık, uygun olmak.
Olduḳsa da cürm ile ʿiḳāba elyaḳ
ʿAfvüñle bizi merḥamete eyle elyaḳ

elyaḳ olmaḳ:

1. **elyaḳ olmaḳ:**-*maḳ*
Rübai 262
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Layık, uygun olmak.
Eylerseñ eger kim ṭaleb-i raḥmet-i Ḥaḳ
Olmaḳ ise maḳṣuduñ o luṭfa elyaḳ

emānet:

1. **emānetdür:**-*dür*
Gazel 461
Mısra: **9**
Güvenilir bir kimseye saklaması veya birine teslim etmesi için bırakılan şey veya kimse.
Emānetdür saña rūḥ-ı ʿazīz ey merdüm-i ġāfil
Keder-sāz olma mirʾāt-i dile gerd-i ḫıyānetle

emān-ı maḥmedetüñ:

1. **emān-ı maḥmedetüñ:**-*üñ*
Kaside 26
Mısra: **80**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şükrün yardımı.
Zamān-ı mekremetüñ māye-i emān-ı enām
Emān-ı maḥmedetüñ vāye-baḫş-ı verd-i velā

emānı virmem:

1. **emānı virmem:**-*ı, -me, -m*
Gazel 347
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Rahat bırakmak.
Şāh-ı dehr olsa da daʿvā-yı ulūhiyyet iden
Nār-ı ḳahr-ı Ḥaḳ ile virmem emānı yaḳaram

emārāt-ı sefer:

1. **emārāt-ı sefer:**
Rübai 499
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Seferlerin emirleri.
Olduḳda emārāt-ı sefer merʾiyye
Aḥvālümi ḳıl rahmet ile merʿiyye

emel:

1. **emelüm:**-*üm*
Rübai 237
Mısra: **3**
İstek, arzu.
Eyle emelüm şükr ü şenāda ṣādıḳ
Ḳıl her ʿamelüm kesb-i rıżāya maḫṣūṣ

2. **emelüm:**-*üm*
Rübai 326
Mısra: **2**
İstek, arzu.
Reh-zenlük idüp baña ʿamelde keselüm
Hep leẕẕet-i nefs oldı Ḫudāyā emelüm

3. **emelüm:**-*üm*
Rübai 376
Mısra: **2**
İstek, arzu.
Yoḳdur saña lāyıḳ ḥasenāt ü ʿamelüm
Senden kerem ü ʿafv ü ʿaṭādur emelüm

4. **emelüm:**-*üm*
Rübai 386
Mısra: **1**
İstek, arzu.
Her ḥāl ile tevfīḳ-ı rıżādur emelüm
Ammā ki ḫilāf u nā-sezādur ʿamelüm

emīn:

1. **emīn:**
Matla 196
Mısra: **1**
Doğru, güçlü, güvenilir.
Dil ü dīnüm ile ʿadūdan emīn
Meded eyle yā erḥame'r-rāḥimīn

emīn eyle:

1. **emīn eyle:**
Matla 193
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Korkusuz kılmak, güvenli kılmak.
İki ʿālemde beni eyle meḫāvifden emīn
Maẕhar-ı ḥüsn-i ḳabūl eyle duʿāmı āmīn

emīn eyleye:

1. **emīn eyleye:**-*ye*
Gazel 501
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Dua**
İfadesi
Güvenmek.
Eyleme mekr-i raḳīb ile beni āzürde
Mekr-i düşmenden emīn eyleye Allāh seni

emīn it:

1. **emīn it:**
Matla 261
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güvende olmak, emniyetini sağlamak.
Bī-ʿivaż eyledüñ īmān ile teşrīf beni
Sen zevālinden emīn it meded ey Rabb-i Ġanī

emīn oldı:

1. **emīn oldı:**-*dı*
Kaside 26
Mısra: **88**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnanmak, güvenmek.
Cihānı eyledi tarṭīb reşḥa-i keremüñ
Ġubār-ı ġamdan emīn oldı sāḥa-i ġabrā

emīn olmaḳ:

1. **emīn olmaḳ:**-*maḳ*
Gazel 182
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnanmak, güvenmek.
Dil-i zārum emīn olmaḳ içün aġyār-ı bed-ḫūdan
Maḥabbet-nāmeñi taʿvīẕ-i bāzū-bend-i cān eyler

2. **emīn olmaḳ:**-*maḳ*
Gazel 491
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnanmak, güvenmek.
Rūzgāruñ sillesinden olmaḳ isterseñ emīn
Pür-ḫurūş olma hevā-yı nefs ile deryā gibi

emīn olur:

1. **emīn olur:**-*ur*
Gazel 130
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Emin olmak, şüphe kalmamak.
Emīn olur kişi bīgāneden umūrında
Cihānda her ne sitem olsa āşinādan olur

emīn ü sālim ide:

1. **emīn ü sālim ide:**-*e*
Kaside 26
Mısra: **320**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Muhafaza ve iyi etmek.
Teʿāḳub-ı melevānuñ mükedderātından
Emīn ü sālim ide ṭabʿ-ı enverin mevlā

emīn-i yeʾs olmam:

1. **emīn-i yeʾs olmam:**-*ma, -m*
Gazel 230
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ümitsizliğin emini olmak.
Biñ ʿarż-ı kām ḳılsa dil-i nā-murādıma
Bu devr-i dūna ben yine olmam emīn-i yeʾs

emīnü'l-ümmet:

1. **emīnü'l-ümmet:**
Rübai 117
Mısra: **3**
Ümmetin emini II Hz. Muhammet.
Vaṣfında anuñ didi emīnü'l-ümmet
Sulṭān-ı rusül Ḥabīb-i Rabb-i Fettāḥ

emīr:

1. **emīre:**-*e*
Tahmis 4
Mısra: **29**
Bir kavmin, bir memleketin reisi.
Sen emīre ḳul olan her ne ḳadar müdbir ise
Bende-i muḳbil olur miṣl-i Bilāl-i Ḥabeşī

emir saṭr olmış:

1. **emir saṭr olmış:**-*mış*
Gazel 241
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
(Allah tarafından verilen) emir yazılmış olmak.
Naḥīfī şol ki saṭr olmış emir āḫir Ḫudānuñdur
Ezelden kātib-i ḳudret saña andan cüdā yazmış

emn eylesün:

1. **emn eylesün:**-*sün*
Tarih 2
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Huzurlu etmek.
Zevraḳ-ı rezm ü semend-i ʿazm ile tesḫīr idüp
ʿArṣa-i āsāyiş ü emn eylesün baḥr ü beri

emn ü emānda:

1. **emn ü emānda:**-*da*
Tarih 10
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Huzur ve güven.
Sāye-endāz olalı bir taḫt-ı ʿadl-i salṭanat
Hep cihān emn ü emānda ḫalḳ hem her rūzı ʿıyd

emn-i ʿāleme:

1. **emn-i ʿāleme:**-*e*
Kaside 26
Mısra: **68**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Alemin korkusuzluğu.
Vücūd-ı luṭf-ı ilāhī degül midür ḫalḳa
Ki emn-i ʿāleme vābeste himmeti maḥżā

emn-i bendegān-ı ḫudā:

1. **emn-i bendegān-ı ḫudā:**
Kaside 26
Mısra: **54**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın kullarının güvenliği.
Müdām pīşesi fikr-i meṣāliḥ-i cumhūr
Hemīşe ḫāṭırası emn-i bendegān-ı Ḫudā

emr:

1. **emriñe:**-*i, -n, -e*
Gazel 45

Mısra: **5**
Emir, buyruk.
Sensin ol Rabb-i eḥad kim emriñe mevḳūfdur
Ser-be-ser mihr ü meh ü encümde işrāḳ u ġurūb

2. **emriñe:**-*iñ, -e*
Gazel 95
Mısra: **6**
Emir, buyruk.
Tīġ-i ġamzüñle kesüp ḳatl eyle sulṭānum beni
Emriñe ger pādişāhum eylemezsen inḳıyād

3. **emre:**-*e*
Gazel 109
Mısra: **10**
Emir, buyruk.
İder ṣurūf-ı zamān nefy-i ḥāl ü istiḳbāl
Bu emre ṣīġa-i māżī dilīl-i erşeddür

4. **emrüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 232
Mısra: **12**
Emir, buyruk.
Kevşer-i ẕikrüñle sīr-āb it leb-i tefsīdemi
Çünki emrüñle Ḫudāvendā ola āḫir nefes

5. **emre:**-*e*
Gazel 461
Mısra: **5**
Emir, buyruk.
Kemāl-i imtiṣāl it emre nehyinden gürīzān ol
Muḳīm ol der-geh-i vālā-yı Ḥaḳda istiḳāmetle

6. **emrüñ:**-*üñ*
Kaside 4
Mısra: **7**
Emir, buyruk.
Emrüñ olduḳda ẕuhūr-ı eşyā -

7. **emrüñle:**-*üñ, -le*
Kaside 4
Mısra: **5**
Emir, buyruk.
Gelür emrüñle vücūda ʿālem -

8. **emrine:**-*i, -n, -e*
Kaside 19
Mısra: **171**
Emir, buyruk.
Rām olup kişver-be-kişver emrine ḫalḳ-ı cihān
Ser-keşān-ı ʿālem olsun bende-i fermān-berī

9. **emre:**-*e*
Kaside 26
Mısra: **27**
Emir, buyruk.
Bu emre itse taʿalluḳ irādet-i Bārī
Olur ẕuhūrına bāʿiṣ teveccüh-i ednā

10. **emrinde:**-*i, -n, -de*
Rübai 152
Mısra: **4**
Emir, buyruk.
Bī-iẕn ü ʿināyetüñ şefāʿat memnūʿ
Ancaḳ sañadur şefāʿat emrinde livāẕ

11. **emrüñle:**-*üñ, -le*
Rübai 271
Mısra: **1**
Emir, buyruk.
Emrüñle ġarīb illere çün düşdi ṭarīḳ
Olsaḳ n'ola ḫ∨āhiş-ger-i luṭf-ı tevfīḳ

12. **emrüñe:**-*üñ, -e*
Rübai 427
Mısra: **1**
Emir, buyruk.
Ġafletle idüp emrüñe ḫāṣā ʿişyān
Oldum niçe dem tābiʿ-i nefs ü şeyṭān

13. **emrüñ:**-*üñ*
Rübai 461
Mısra: **3**
Emir, buyruk.
Yā Rab bulalı emrüñ ile feyż-i vücūd
Cān muntaẕır olmaḳda ẕuhūr-ı ʿışḳa

14. **emrine:**-*i, -n, -e*
Tarih 8
Mısra: **11**
Emir, buyruk.
Ercaiʿ emrine teveccüh idüp Cān ile gitdi ṣavb-ı maḳṣūda

emr eyle:

1. **emr eyle:**
Gazel 285
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Emretmek.
Ġamze-i şūḫuña teslīm idelim emr eyle
Naḳd-i cān ise eger iki gözüm maṭlūbuñ

emr eyler:

1. **emr eyler:**-*r*
Kaside 27
Mısra: **117**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Emretmek.
Fārsī vü ʿArabīden ne ki emr eyler iseñ
Terceme ḫidmetine eyler idüm vażʿ-ı cesūr

2. **emr eyler:**-*r*
Matla 21
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Emretmek.
Her kime ḥālüm disem ṣabr eyle emr eyler baña
Sen niçe fermān idersin söyledüm ḥālüm saña

emr eylerse:

1. **emr eylerse:**-*r, -se*
Tahmis 7
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Emretmek.
Naḥīfī eyle resm-i ḫidmeti ber-mūcib-i fermān
Bahāyī her ne emr eylerse o şāhenşeh-i ḫūbān

emr idüp:

1. **emr idüp:**-*üp*
Kaside 8
Mısra: **24**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Emir etmek, buyurmak.
Ḥāṣılı rūy-ı cihān böyle iken ser-tā-pā
Emr idüp cümlesine şimdi Ḫudā-yı Dādār

2. **emr idüp:**-*üp*
Tarih 17
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Emir etmek, buyurmak.
ʿİmārın emr idüp ḥüsn-i ṭabīʿat muḳteżāsınca
Rüsūm-ı ṭarḥ u ṭarzın itdi reşk-i Ḫellūḥ u Nev-şād

3. **emr idüp:**-*üp*
Tarih 18
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Emir etmek, buyurmak.
Emr idüp dāmādı İbrāhīm Paşaya hemān
İtdi ol düstūr-ı ekrem der-ʿaḳab beẕl-i himem

emr oldı:

1. **emr oldı:**-*dı*
Rübai 377
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hükmetmek, emir vermek.
Senden bize emr oldı çün ey Rabb-i enām
Ol mefḫar-ı kevneyne ṣalāt ile selām

emr ü fermān:

1. **emr ü fermān:**
Rübai 426
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Emir ve buyruk.
Bildüm keremüñ ʿafvüñe maġrūr oldum
Aḥvāl bu bāḳī senüñ emr ü fermān

emr ü nehyinde:

1. **emr ü nehyinde:**-*i, -n, -de*
Tarih 4
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yapılması gereken işleri teşvik, yapılmaması gereken işleri de yasaklamak ve önlemek.
Emr ü nehyinde nüfūẕ eyleye iḥsānı Allāh
Tīġ-i ḳahrı ile maʿdūm ola aʿdā-yı ʿanud

emrāż:

1. **emrāżı:**-*ı*
Gazel 486
Mısra: **12**
Hastalıklar, illetler, marazlar.
Ḫalāṣ it ʿillet-i cān-kāh-ı aḫlāḳ-ı ẕemāyimden
ʿİnāyet ḳıl bu ben dil-ḫasteden refʿ it bu emrāżı

emr-i ʿaẓīm:

1. **emr-i ʿaẓīm:**
Tarih 3
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Büyük emir.
Verā-yı perde-i taḳdīrden geldi ẓuhūr itdi
Cihānda bir ʿaceb emr-i ʿaẓīm oldı yine ḥādiṯ

emr-i ḥaḳḳ:

1. **emr-i ḥaḳḳ:**
Kaside 8
Mısra: **176**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın emri, buyruğu.
Ben ġarībe idesin himmet ü luṭfuñ hem-rāh
Emr-i Ḥaḳḳ ile k'olam mülk-i beḳāya reh-vār

emr-i ḥaḳḳa:

1. **emr-i ḥaḳḳa:**-*a*
Tarih 12
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın emri, buyruğu.
İmtisāl eyleyüp emr-i Ḥaḳḳa Pederüm eyledi çün ʿazm-ı naʿīm

emr-i ḥaḳḳı:

1. **emr-i ḥaḳḳı:**-*ı*
Gazel 461
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın emri, buyruğu.
Mürāʿāt eyler iseñ emr-i Ḥaḳḳı eyleyüp ʿizzet
Varursın ʿarṣa-gāh-ı ḥaşre ʿizzetle saʿādetle

emr-i ḫudā:

1. **emr-i ḫudā:**
Kaside 8
Mısra: **169**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın emri.
Defter-i ʿömrimi ṭayy eyleyicek emr-i Ḫudā
Ḫatm olup bī-ʿamel olınca o köhne ṭūmār

emr-i lāzımdur:

1. **emr-i lāzımdur:**-*dur*
Kaside 27
Mısra: **125**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gerekli olmak.
Emr-i lāzımdur ahālī-i kemāle raġbet
Ne sebebden ... eyā ṣadr-ı ṣudūr

emr-i maʿrūf:

1. **emr-i maʿrūf:**
Tarih 2
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
. iyiliğe buyurma, hak yola yöneltme, sevketme.

Ḫāme-i luṭfıyla tīġ-i ḳahrı olsun kār-ger
Temşiyetde emr-i maʿrūf ile nehy-i münkeri

emr-i maʿrūf ḳılup:

1. **emr-i maʿrūf ḳılup:**-*up*
Kaside 27
Mısra: **47**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İyiliği emretmek.
Emr-i maʿrūf ḳılup münkeri nehy itmek içün
Ḳıl hemān himmetüñi ḫidmet-i şerʿa maḳṣūr

emr-i mevlā:

1. **emr-i mevlā:**
Kaside 11
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın emri.
Ḳıldı cennetden saña ʿizzetle iḥżār-ı Burāḳ
Çün irişdi emr-i mevlā
Ḥażret-i Cebrāʾile

emr-i mevlāyı:

1. **emr-i mevlāyı:**-*yı*
Kaside 3
Mısra: **63**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın emri.
Emr-i mevlāyı ḳoyup ḥükm-i hevāyı tutasın
Göñül inṣāf idelüm böyle midür ʿirfānuñ

emr-i muʿallel:

1. **emr-i muʿallel:**
Tarih 28
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kusursuz emir.
Ḳalmadı emr-i muʿallel buldı ḥüsn-i iʿtilāf
Şöyle kim metrūk ḳaldı gūyiyā baḫş-i cedel

emr-i mübāḥ:

1. **emr-i mübāḥ:**
Kıt'a 42
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dinen sakınca olmayan bir emir.
Emr-i mübāḥ iken niʿam-ı Cennetü'n-naʿīm
Bir iki dāne eyledi meslūb cenneti

emr-i müfaḫḫamdur:

1. **emr-i müfaḫḫamdur:**-*dur*
Kaside 16
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Itibarlı buyruk.
Ḳadrini ehl-i saʿādet bilür ancaḳ anuñ
Naẓar-ı ʿārife bir emr-i müfaḫḫamdur bu

emr-i muḥāl:

1. **emr-i muḥāl:**
Rübai 312
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gerçekleşmesi mümkün olmayan, imkansız buyruk.
Sensin o Ḫudāvend-i Ḳādir ü Müteʿāl
Yoḳ ḳudretüñe ḳuvvetüñe emr-i muḥāl

emr-i muḥāl oldı:

1. **emr-i muḥāl oldı:**-*dı*
Matla 247
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İmkânsız, zor bir iş durumuna gelmek.
Bu ġurbet ilde vaṣluñ ol ḳadar emr-i muḥāl oldı
Baña fikr-i viṣālüñ eylemek ʿayn-ı viṣāl oldı

emr-i muḥāl olur:

1. **emr-i muḥāl olur:**-*ur*
Gazel 498
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İmkânsız, zor bir iş durumuna gelmek.
Marīż-i ʿışḳuña emr-i muḥāl olur ṣıḥḥat
Şarāb-ı laʿlüñe mevḳūf ise müdāvāsı

emr-i muḳarrerdür:

1. **emr-i muḳarrerdür:**-*dür*
Matla 78
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kararlaştırılmış emir.
Derūnında ġam-ı ʿışḳ-ı cevān emr-i muḳarrerdür
Açılmazsa ṣaḳın ʿayb eyleme ṣūfī muḥayyerdür

emr-i sulṭāna:

1. **emr-i sulṭāna:**-*a*
Kaside 25
Mısra: **50**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hükümdarın emri.
Seferde niyyet eyleyüp şimdi Emr-i sulṭāna imtiṣāl itdüm

emr-i vācibdür:

1. **emr-i vācibdür:**-*dür*
Tarih 29
Mısra: **41**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yerine getirilmesi gerekli olan emir.
Emr-i vācibdür o sulṭān-ı celīlü'ş-şāna
İdeler ḫayr-ı duʿā itmede beẕl-i mechūd

emṣāl:

1. **emṣāli:**-*i*
Gazel 403
Mısra: **2**

Eş, eşler, benzer, benzer olanlar.
Görenler ḳaşuñı şāhum didiler kim kemāndur bu
Yazılmış ṭuġrā emṯāli ḳamu ʿuşşāḳa şāndur bu

emṯāl ü aḳrān:

1. **emṯāl ü aḳrān:**
Gazel 455
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yaşıt, akran.
İtsün istiġnā Ḫudādan ġayra minnet itmesün
Fāyiḳ olmaḳ isteyen emṯāl ü aḳrān üstüne

emvāc:

1. **emvāci:**-*i*
Rübai 259
Mısra: **4**
Dalgalar II içinden çıkılması zor durum.
Bahr-ı ʿaẓamatuñda olup cūş u ḫurūş
Emvāci ider ʿārif ü dānāları ġarḳ

emvāc-ı belā:

1. **emvāc-ı belā:**
Rübai 72
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bela dalgaları.
Bir baḥr-ı ʿamīḳa lenger-endāzam kim
Emvāc-ı belā birbirin eyler taʿḳīb

emvāl:

1. **emvālini:**-*i*, -*n*, -*i*
Rübai 396
Mısra: **4**
Mallar, mülkler, satın alınan şeyler.
İḫlāṣ ile infāḳ ḳılup itmiş idi
Emvālini mebẕūl-i rıżā-yı Sübḥān

enʿām-ı cemīl:

1. **enʿām-ı cemīl:**
Rübai 303
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzel nimetler.
Ey Müʿmin-i bī-minnet ü Vehhāb ü Celīl
Senden irişür ʿāleme enʿām-ı cemīl

enbāz olur:

1. **enbāz olur:**-*ur*
Gazel 172
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Eş, benzer, ortak olmak.
Eylesem kālā-yı vaṣfuñ zīver-i bāzār-ı şevḳ
Der-ʿaḳab feyż-i meʿānī ṭabʿuma enbāz olur

enbiyānuñ güzeli:

1. **enbiyānuñ güzeli:**
Tahmis 4
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Peygamberlerin güzeli II Hz. Muhammet.
Enbiyānuñ güzeli sevgilüsi ḫūb u ḫoşı
Ġam degüldür baña ḥussād-ı zamān münkir ise

enbiyā-yı kirāma:

1. **enbiyā-yı kirāma:**-*a*
Kaside 10
Mısra: **50**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Büyük peygamberler.
Odur muḳtedā evvel ü āḫire Olup enbiyā-yı kirāma imām

enbūb:

1. **enbūblarla:**-*lar*, -*la*
Tarih 17
Mısra: **36**
Boru.
Meyān-ı cūda ṭarḥ-ı tāzedür temhīd-i ḥavż itmek
İdüp enbūblarla çeşme-i dīgerden istimdād

encām:

1. **encāmı:**-*ı*
Gazel 288
Mısra: **14**
İşin sonu, son.
Ey Naḥīfī ola gör ṭālib-i vech-i Bāḳī
Baḳma ol ḥüsne ki encāmı tebāh olsa gerek

2. **encāmı:**-*ı*
Gazel 457
Mısra: **21**
İşin sonu, son.
Encāmı ḫāk olınca Naḥīfī bu ʿālemüñ
Ṭopraḳ hezār levm ile her ārzūsına

3. **encāmuñ:**-*uñ*
Rübai 39
Mısra: **4**
İşin sonu, son.
Düstūr saña ʿayşa ser-āġāz eyle
Encāmuñ eger olmaz ise mevt ü fenā

4. **encāmı:**-*ı*
Rübai 104
Mısra: **3**
İşin sonu, son.
Encāmı ḥisāb ile ʿaẕāb olmış iken
Ḫāşā ki ola devlet-i dünyā devlet

encām-ı dehrüñ:

1. **encām-ı dehrüñ:**-*üñ*
Matla 155
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyanın sonu.
Bozuldı donanması bāzār-ı şehrüñ
Fenāsı beyān itdi encām-ı dehrüñ

encüm:

1. **encümde:**-*de*
Gazel 45
Mısra: **6**
Yıldızlar, nücum.

Sensin ol Rabb-i eḥad kim
emriñe mevḳūfdur
Ser-be-ser mihr ü meh ü
encümde işrāḳ u ġurūb

2. **encüm:**
Gazel 96
Mısra: **10**
Yıldızlar, nücum.
Bu Naḥīfī ḳaddüñ evṣāfın
dirince naẓmına
Gökde encüm ṣuda
māhī cümlesi ḳıldı pesend

3. **encüm:**
Gazel 100
Mısra: **6**
Yıldızlar, nücum.
Ser-ā-ser aṭlas-ı çarḫ oldı
pāy-endāz-ı teşrīfüñ
Degül encüm nişān-ı naʿl-i
zerrīn-i semendüñdür

4. **encüm:**
Kaside 2
Mısra: **4**
Yıldızlar, nücum.
Sācid-i taḳdīs-i ẕātuñ ser-be-
ser necm ü şecer
Encüm ü şems ü ḳamer
tesbīḥ-ḫ∨ān-ı ʿizzetüñ

5. **encüm:**
Rübai 131
Mısra: **3**
Yıldızlar, nücum.
Encüm degül ey nūr-ı Ḫudā
şükrāna
Beẕl oldı senüñ yoluña ser-
māye-i çarḫ

6. **encüm:**
Rübai 270
Mısra: **3**
Yıldızlar, nücum.
Encüm degül ol gice
nümāyān oldı
Ser-tā-be-ḳadem çarḫa dāġ-ı
eşvāḳ

7. **encüm:**
Rübai 299
Mısra: **1**
Yıldızlar, nücum.
Ḫallāḳı odur encüm ü mihr ü
māhuñ
Rezzāḳı odur cümle gedā vü
şāhuñ

8. **encüm:**
Tarih 19
Mısra: **15**
Yıldızlar, nücum.
Āsumān-ı saḳfını zeyn
eylemiş encüm gibi
Noḳṭa-i zerrīneler kim naḳş
olınmış cā-be-cā

9. **encüm:**
Tarih 28
Mısra: **58**
Yıldızlar, nücum.
Meclis-i imlā gibi memlūʾ
olup rūy-ı semā
Ḫalḳa-dār olduḳça āfāḳ üzre
encüm fi'l-meṣel

encümen:

1. **encümen:**
Gazel 203
Mısra: **6**
Meclis, cemiyet, topluluk.
Gelmez ġam ü şādī dil-i
vīrānuma hergiz
Cemʿ olmaġa yārān-ı ṣafā
encümen ister

2. **encümeninden:**-*i, -n, -den*
Gazel 372
Mısra: **2**
Meclis, cemiyet, topluluk.
Gül-çīn-i ümmīd olma bu
dehrüñ çemeninden
Ārām-ı ṣafā umma ṣaḳın
encümeninden

encümen-gāh-ı fenāda:

1. **encümen-gāh-ı fenāda:**-*da*
Gazel 494
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yokluğun toplanıldığı yer.
Görmez olduḳ hīç vefāsın
derd-i ʿışḳuñda dirīġ
Encümen-gāh-ı fenāda şimdi
yārān ḳalmadı

encümengāh-ı maḥabbetdür:

1. **encümengāh-ı maḥabbetdür:**-*dür*
Gazel 225
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk topluluğudur.
Ḫudā dūr itmesün bir laḥẓa
dilden ġuṣṣa-i ʿışḳı
Ki zīrā encümengāh-ı
maḥabbetdür bī-çerāġ olmaz

encümen-i ʿālemde:

1. **encümen-i ʿālemde:**-*de*
Rübai 81
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya meclisi.
Ger ʿārif iseñ encümen-i
ʿālemde
Virsün şeref-i taşliye ḫatm-i
kelimāt

encümen-i ehl-i ʿışḳa:

1. **encümen-i ehl-i ʿışḳa:**-*a*
Gazel 377
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk ehlinin topluluğu.
Gerekmez encümen-i ehl-i
ʿışḳa bīgāne
Vücūdı ʿışḳ ile zerd ü nizār
olan gelsün

encümen-i fānīden:

1. **encümen-i fānīden:**-*den*
Gazel 287
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Geçici topluluk.
Zād-ı rāhuñ ḳanı bu
encümen-i fānīden
Dem-i rıḥlet didigüñ ḫ∨āh
ne-ḫ∨āh olsa gerek

encüm-i bī-ḥad:

1. **encüm-i bī-ḥad:**
Gazel 3
Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sınırsız yıldızlar.
Encüm-i bī-ḥad degüldür āsumān üzre meger
ʿArş ü kürsī oldı yüz biñ çeşm ile ḥayrān saña

encüm-i bī-perteve:

1. **encüm-i bī-perteve:**-*e*
Gazel 460
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Işıksız yıldızlar.
Ṣubḥ-dem ol āfitābum ʿarż-ı dīdār eylese
Māh-peykerler dönerdi encüm-i bī-perteve

encüm-i bī-şümār:

1. **encüm-i bī-şümār:**
Kıt'a 10
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sayısız yıldızlar.
Encüm-i bī-şümār ile Zühre olurdı müşterī
Devr-i felekde fi'l-meşel olsa mümāşili eger

encüm-i şevḳ:

1. **encüm-i şevḳ:**
Gazel 87
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şevk yıldızları.
Teraşşuḥ eyledi ẓann itme şīşe-i ṣahbā
Pür oldı encüm-i şevḳ ile āsumān-ı feraḥ

encüm-i seyyāre:

1. **encüm-i seyyāre:**
Gazel 316
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yıldızlar kâfilesi.
Baḳmaz māh saña encüm-i seyyāre degül
Tābiş-i mihr-i ruḫuñ ḳābil-i neẕẕāre degül

encüm-i seyyāresidür:

1. **encüm-i seyyāresidür:**-*si, -dür*
Kaside 8
Mısra: **99**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yıldızlar kâfilesi.
Ḥāṣılı encüm-i seyyāresidür ol māhuñ
Ḳuṭb-ı iclāl-i nübüvvetde bu āl-i aḫyār

encüm-i tābān:

1. **encüm-i tābān:**
Gazel 126
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Parlak yıldızlar.
Görinen encüm-i tābān mıdur sipihr üzre
Benüm yā āteş-i āhumdaki şerāre midür

encüm-rīz-i dāġ-ı fürḳat:

1. **encüm-rīz-i dāġ-ı fürḳat:**
Gazel 23
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayrılığın dağıtılmış yıldız gibi yaraları.
Sipihr-i sīne encüm-rīz-i dāġ-ı fürḳat olmaġla
Gider mi dīdeden hīç naḳş-ı mihr-i ṭalʿatuñ cānā

encüm-şümār-ı ḥasret:

1. **encüm-şümār-ı ḥasret:**
Gazel 67
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yıldızlar kadar çok olan özlem.
Ḫālüñle eglenür olan āşüfte rüyuña
Encüm-şümār-ı ḥasret olur kām-ḫ∨āh-ı baḫt

endaḫte-i şad berzaḫ itdüm:

1. **endaḫte-i şad berzaḫ itdüm:**-*dü, -m*
Rübai 130
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Berzaha yüz kez atılmış.
İtdüm dili endaḫte-i ṣad berzaḫ
Geçdüm reh-i maḳṣūdumı fersaḫ fersaḫ

endām:

1. **endāmına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 272
Mısra: **7**
Beden, vücut.
Câme-i gül-gūn ile zīnet virüp endāmına
Şalınan servi gibi ol ḳāmet-i cānāna baḳ

endāze:

1. **endāzeleri:**-*ler, -i*
Gazel 507
Mısra: **12**
Bez, kumaş gibi şeyleri ölçmekte kullanılan ve çarşı arşını da denen 65 santim uzunluğunda ölçü.
Şeref-i vezn ü ḥudūd-ı süḫane şāhiddür
Ehl-i sūḳuñ saña mīzān ile endāzeleri

endīşe:

1. **endīşe:**
Kaside 26
Mısra: **29**
Fikir, hayal.
Nedür bu mertebe ḥayret nedür bu endīşe
Var eyle ol şerefü'ṣ-ṣadra ḫālüñi inhā

endīşe eyle:

1. **endīşe eyle:**
Gazel 287
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Endişelenmek, kaygılanmak.
Eyle endîşe o der-gāh-ı muʿallāyı hele
Dehşet-endāz-ı dil-i bende vü şāh olsa gerek

2. **endîşe eyle:**
Gazel 444
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Düşünmek.
Hele bir kerre de rūz-ı ḥisāb eyle endîşe
Ġurūr-ı ḥüsn ile ʿuşşāḳa cevr-i bī-ḥisāb itme

3. **endîşe eyle:**
Kaside 3
Mısra: **39**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Endişelenmek, kaygılanmak.
Eyle endîşe ġam-ı ẕillet-i ʿazlin nā-gāh
Olma dil-bestesi gel cāh-ı ġurūr-efzānuñ

endîşe eyler:

1. **endîşe eyler:**-*r*
Matla 182
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Endişelenmek, kaygılanmak.
Maḳarr-ı ʿāfiyet olmaḳ ne mümkin ādeme ʿālem
Fenā-yı ʿālemi endîşe eyler de ölür ādem

endîşe eyleye:

1. **endîşe eyleye:**-*ye*
Kaside 6
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Endişelenmek, kaygılanmak.
Devlet anuñ ki ʿışḳun ile āşinā olup
Fikr-i viṣālüñ eyleye endîşe rūz u şeb

endîşe idüp:

1. **endîşe idüp:**-*üp*
Tarih 6
Mısra: **42**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tasalanmak, kaygılanmak.
Naḥīfî ben iderken mülhem-i ġaybīden istiḫbār
İdüp endîşe naḳş-ı ṣafḥa-i taḳdīrüñ esrārın

endîşe itse:

1. **endîşe itse:**-*se*
Matla 163
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tasalanmak, kaygılanmak.
Bedr olur mah eyledükçe cebhe-i pāküñ ḫayāl
Ḳaşlaruñ endîşe itse cismini eyler hilāl

endîşe ḳıl:

1. **endîşe ḳıl:**
Kaside 3
Mısra: **87**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Düşünmek.
Hele endîşe ḳıl ey mest-i şarāb-ı ġaflet
Ḳabre girdikde n'olur ḥāl-i dil-i vīrānuñ

2. **endîşe ḳıl:**
Kıt'a 42
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Düşünmek.
Sen mā-cerā-yı Ādemi endîşe ḳıl müdām
Kāfidür ey püser saña baba naṣīḥati

endîşe ḳılup:

1. **endîşe ḳılup:**-*up*
Rübai 505
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Düşünmek.
Endîşe ḳılup devlet-i vaṣluñ her gāh
Ben niçe taḥammül ideyüm hecrüñe āh

endîşe-i bī-sūd-ı hevāya:

1. **endîşe-i bī-sūd-ı hevāya:**-*ya*
Rübai 504
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zevkin faydasız düşüncesi.
Endîşe-i bī-sūd-ı hevāya tevbe
Efkār-ı perīşān-ı sivāya tevbe

endîşe-i dehān-ı ḫabīb eyleyüp:

1. **endîşe-i dehān-ı ḫabīb eyleyüp:**-*yüp*
Matla 34
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin ağzını düşünmek.
Dem-ā-dem eyleyüp endîşe-i dehān-ı ḫabīb
ʿAdem ʿadem diyerek ʿāḳıbet yoḳ oldı raḳīb

endîşe-i dünyā:

1. **endîşe-i dünyā:**
Gazel 263
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya düşüncesi, endişesi.
Endîşe-i dünyā ile olmam mütekeddir
Deryā gibi ṣāfam keder-i ḫār u ḫasum yoḳ

endîşe-i ġayr:

1. **endîşe-i ġayr:**
Rübai 55
Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Başka düşünce.
Endīşe-i ġayr ile olup ḫāne ḫarāb
Ālāyiş-i esbāb bana oldı ḥicāb

endīşe-i ḥasret:

1. **endīşe-i ḥasret:**
Gazel 76
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasret düşüncesi.
Ḳıl çāre Naḥīfīye meded şerbet-i laʿlüñ
Öldürdi anı işte bu endīşe-i ḥasret

endīşe-i imsāk:

1. **endīşe-i imsāk:**
Gazel 154
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cimrilik endişesi.
Ne sīm ü zer ne bīm-i ṭarf u ne endīşe-i imsāk
Baḳılsa dīde-i imʿān ile rāḥatda müflisler

endīşe-i luṭfuñla:

1. **endīşe-i luṭfuñla:**-*uñ, -la*
Rübai 154
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Lütuf endişesi.
Endīşe-i luṭfuñla göñül ḫurrem olur
Fażl u keremüñ zaḫm-ı dile merhem olur

endīşe-i mā-fāt:

1. **endīşe-i mā-fāt:**
Gazel 288
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kaybolma, elden çıkmanın endişesi.
ʿAcebā yādıña gelmez mi o demler ki senüñ Kāruñ endīşe-i mā-fāt ile āh olsa gerek

endīşe-i melāl:

1. **endīşe-i melāl:**
Gazel 462
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Keder düşüncesi.
Taġyīr-i ser-nüvişt-i ezel çün muḥāldür
Endīşe-i melāl fezādan ne fāʾide

endīşe-i merg eyler:

1. **endīşe-i merg eyler:**-*r*
Matla 101
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ölüm düşüncesinde bulunmak.
Ḫaste endīşe-i merg eyler iken leyl ü nehār
Ölümi yāda getürmez mi o çeşm-i bīmār

endīşe-i muḥāl itdüm:

1. **endīşe-i muḥāl itdüm:**-*dü, -m*
Kaside 25
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Imkansız düşüncede bulunmak.
Ḫayretümde feżā-yı ʿālemde Niçe endīşe-i muḥāl itdüm

endīşe-i naʿt-i şerīfüñ:

1. **endīşe-i naʿt-i şerīfüñ:**-*üñ*
Gazel 428
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şerefli naatinin düşüncesi.
Eger endīşe-i naʿt-i şerīfüñ olmasa dilde
Ne mümkin idi ʿālemde ḳarārum yā Resūla'llāh

endīşe-i naʿtüñ:

1. **endīşe-i naʿtüñ:**-*üñ*
Kaside 5
Mısra: **103**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Naatın düşüncesi, vasıflarını övme düşüncesi.
Mūcib-i ışlāḥ olup endīşe-i naʿtüñ müdām
Eyleye ben zārı munẓamm-ı gürūh-ı etḳıyā

endīşe-i rızḳ:

1. **endīşe-i rızḳ:**
Gazel 265
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Rızk derdi, düşüncesi.
Olmaz endīşe-i rızḳ ile giriftār-ı melāl
Eyleyen ḳısmet-i bī-çūn-ı ilāhīye vüṣūḳ

endīşe-i ruḥsār-ı dil-ber:

1. **endīşe-i ruḫsār-ı dil-ber:**
Kaside 28
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin yanağının düşüncesi.
N'ola her bir nigehde şevḳ ile feyż iktisāb itsem
Benüm endīşe-i ruḫsār-ı dil-ber āfitābumdur

endīşe-i viṣāl:

1. **endīşe-i viṣāl:**
Gazel 78
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşma düşüncesi, kaygısı.
Endīşe-i viṣāl ile şād ol Naḥīfīyā
Besdür belā-yı hecrine yārüñ teʾessüf it

endīşe-i vuṣlat:

1. **endīşe-i vuṣlat:**
Matla 50
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşma hayali.
Gelmezse n'ola ḫāṭıra endīşe-i vuṣlat
Bir vech ile yoḳ şāhid-i baḫtumda mürüvvet

endīşe-i vuṣlatla:

1. **endīşe-i vuṣlatla:**-*la*
Rübai 336
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşma hayali.
Endīşe-i vuṣlatla olup āşüfte
Günden güne olmaḳda perīşān ḥālüm

endīşe-i zülif-i ṭarrār:

1. **endīşe-i zülif-i ṭarrār:**
Kaside 8
Mısra: **132**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hilekâr saçın düşüncesi.
Getürür şām ü seḥer başuma sevdāyī-i ḫām
N'eyleyem n'eyleyem endīşe-i zülif-i ṭarrār

endūh:

1. **endūhı:**-*ı*
Kaside 25
Mısra: **54**
Gam, iç sıkıntısı.
Şeh-süvāra ümmīd-i luṭfuñ ile
Ġam endūhı pāy-māl itdüm

2. **endūh:**
Rübai 196
Mısra: **2**
Gam, iç sıkıntısı.
Maḫlūḳa ḳalursa benüm aḥvālüm eger
Maḥṣūlum olur ġuṣṣa vü endūh u keder

3. **endūh:**
Rübai 269
Mısra: **4**
Gam, iç sıkıntısı.
Ġurbetde n'ola rūz u şeb olsam maḥzūn
Mümkin mi bu endūh ile mesrūr olmaḳ

endūh u ġam ü miḥnetine:

1. **endūh u ġam ü miḥnetine:**-*i, -n, -e*
Rübai 522
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sıkıntı, gam ve mihnet.
Raḥm eyle Ḫudā ben ḳuluñuñ ġurbetine
Endūh u ġam ü miḥnetine kürbetine

endūh u kederden:

1. **endūh u kederden:**-*den*
Tarih 21
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gam, keder.
Ṣāḥibi cümle-i aḥbābı ile
Ola endūh u kederden ḫālī

endūh-ı firāvān:

1. **endūh-ı firāvān:**
Rübai 231
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bolca sıkıntı.
Bī-reh-ber ü hem-rāh bu deşt-i ġamda
Endūh-ı firāvān ile ḳaldum bī-kes

endūh-ı iftirāḳuñ:

1. **endūh-ı iftirāḳuñ:**-*uñ*
Gazel 458
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayrılık elemi.
Endūh-ı iftirāḳuñ ālam-i iştiyāḳuñ
Derd ü ġam-ı firāḳuñ bi'llāhi geçdi cāna

endūh-ı nā-dīde:

1. **endūh-ı nā-dīde:**
Gazel 151
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Görülmemiş gam.
Ẓuhūr itmekde dilden nev-be-nev endūh-ı nā-dīde
Derūn-ı sīne gūyā maḥzen-i ālām-ı devrāndur

enfās:

1. **enfāsumuzı:**-*umuz, -ı*
Rübai 205
Mısra: **4**
Nefesler, soluklar II Ömür.
Āh eylersek Allāh dirüz tā cāndan
Enfāsumuzı ʿabeş tebāh eylemezüz

2. **enfāsın:**-*ı, -n*
Tarih 16
Mısra: **44**
Nefesler, soluklar II Ömür.
Ṣāḥib-i ḳaṣr-ı Ḫavernaḳ görse ṭarḥ-ı dil-keşi
Reşk ile enfāsın eylerdi rehīn-i medd-i āh

engīne-i ʿışḳa:

1. **engīne-i ʿışḳa:**-*a*
Gazel 89
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk denizinin ucu.
Dilerseñ baḥr-ı ʿışḳ içre selāmet bula bu geştī
Çevir engīne-i ʿışḳa dümen sensin eyā mellāḥ

engüşt:

1. **engüştine:**-*i, -n, -e*
Matla 173
Mısra: **2**
Parmak.
Gördigüm destini būs itmege ṭālib ʿālem

Yārüñ engüştine şevḳ ile ṭaḳıldı ḫātem

2. **engüşt:**
Rübai 515
Mısra: **4**
Parmak.
İlzām-ı ʿadū itmek niçün şaḳḳ itdi
Engüşt ile itdükde işāret māha

engüşt-i dilde:

1. **engüşt-i dilde:**-*de*
Gazel 179
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönlün baş parmağı.
Ey Naḥīfī var iken engüşt-i dilde mühr-i ʿışḳ
Mülk-i naẓm içre Süleymān oldığum bilmez mi var

engüşt-i laṭīfüñden:

1. **engüşt-i laṭīfüñden:**-*üñ, -den*
Rübai 420
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Narin, güzel parmak.
Engüşt-i laṭīfüñden aḳup āb-ı revān
Dil-teşneleri şevḳ ile itdi reyyān

enhār-ı ḥaḳīḳat:

1. **enhār-ı ḥaḳīḳat:**
Rübai 542
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hakikat nehirleri.
Tā olmaya ḫāşāk-i sivādan ʿārī
Olmaz dile enhār-ı ḥaḳīḳat cārī

enīs:

1. **enīsüm:**-*üm*
Gazel 329
Mısra: **3**
Görüşülen kimse, arkadaş, dost.
Enīsüm yār-ı cānum gitdi ḳaldum derd-i ḥasretle
Bu ġurbet ilde ḥayfā ben daḫi şimdi ġarīb oldum

2. **enīsüm:**-*üm*
Gazel 337
Mısra: **3**
Görüşülen kimse, arkadaş, dost.
Ne āh eylerdüm olsa bir enīsüm künc-i ġurbetde
Ne aġlardum bu yād illerde bārī āşinā görsem

3. **enīs:**
Kaside 3
Mısra: **89**
Görüşülen kimse, arkadaş, dost.
Ne enīs ü ne meded-kār u ne şemʿ u ne firāş
Dehşet ü hevlini fikr it o demüñ ol ānuñ

enīs olmaḳdan:

1. **enīs olmaḳdan:**-*maḳ, -dan*
Rübai 159
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arkadaş olmak, alışmak.
Bu girye vü āh ile enīs olmaḳdan
Ḳaṣd-ı dil-i şūrīde hemān ʿışḳuñdur

enīs olmamışdur:

1. **enīs olmamışdur:**-*ma, -mış, -dur*
Gazel 234
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arkadaş olmak, alışmak.
Ol nesīm-i kākülüñden irdi bir būy-ı nefīs
Olmamışdur pādişāhum ḫāk-i pāyuñla enīs

enīs ü ġam-güsār:

1. **enīs ü ġam-güsār:**
Gazel 123
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gam keder gideren, teselli veren dert ortağı, arkadaş, dost, yaren.
Ḥarīm-i cāna gönder ġamze-i dil-dūzuñı gāhī
Dil-i āvāre çoḳdan bir enīs ü ġam-güsār ister

enīs-i ḳalb-i maḥzūn olmadı:

1. **enīs-i ḳalb-i maḥzūn olmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 493
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hüzünlü kalbin dostu olmak.
Şādī-i ʿālem enīs-i ḳalb-i maḥzūn olmadı
Keşret-i ālāmdan var ise memnūn olmadı

enīs-i künc-i firāḳ oldı:

1. **enīs-i künc-i firāḳ oldı:**-*dı*
Gazel 264
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayrılık köşesinin dostu olmak.
Ḥaḳīḳat ehli imiş ḥaḳ budur ki var olsun
Ḫayālüñ oldı benümle enīs-i künc-i firāḳ

enṣār:

1. **enṣārını:**-*ı, -n, -ı*
Tarih 18
Mısra: **17**
Yardımcılar, Hz. Muhammed'e Medine'de yardıma eden müslümanlar.
Düşmenin maḳhūr idüp enṣārını manṣūr ide

Fāṭır-ı arż u semā dārende-i levḥ ü ḳalem

envāʿ:

1. **envāʿ:**
Gazel 45
Mısra: **10**
Nev, çeşit, tür.
Nüsḫa-i kevn ü mekânda ḥikmetüñ āyātıdur
İḫtilāf-ı şekl ü elvān ile envāʿ u ḍurūb

2. **envāʿı:**-*ı*
Rübai 402
Mısra: **4**
Nev, çeşit, tür.
Her mürselüñ icāzı cenābında bedīd
Her muʿcizüñ envāʿı vücūdında ʿayān

envāʿ-ı aḫlāḳ-ı meḥāsin eylemiş:

1. **envāʿ-ı aḫlāḳ-ı meḥāsin eylemiş:**-*miş*
Kaside 19
Mısra: **60**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzel ahlak çeşitleri eylemek.
Sensin ol şeh kim seni elṭāf-ı ṣunʿ-ı kibriyā
Eylemiş envāʿ-ı aḫlāḳ-ı meḥāsin maẓharı

envāʿ-ı belāġat:

1. **envāʿ-ı belāġat:**
Rübai 211
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Belagatin çeşitleri.
Ey manṭıḳ-ı pākinde meʿānī meknūz
Envāʿ-ı belāġat süḫanında mermūz

envāʿ-ı ḫarāc:

1. **envāʿ-ı ḫarāc:**
Rübai 113
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Vergilerin çeşitliliği.
Āşüfte-ser itdi beni envāʿ-ı ḫarāc
Fażluñ ile eyle baña iḥsān-ı ferec

envāʿ-ı hümūm:

1. **envāʿ-ı hümūm:**
Rübai 379
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kederlerin çeşitleri.
Envāʿ-ı hümūm eylemede ḳalbe hücūm
Ḳaldum ġam ü ḥayretle İlāhī maġmūm

envāʿ-ı kemālāt:

1. **envāʿ-ı kemālāt:**
Rübai 318
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çeşitli olgunluklar.
Envāʿ-ı kemālāt ile ey faḫr-ı rusül
Ḥaḳ gülşen-i ḥüsne seni itdi bir gül

envāʿ-ı meḥāsin:

1. **envāʿ-ı meḥāsin:**
Tarih 17
Mısra: **53**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Göze hitap eden türler.
Olur manẓūrı envāʿ-ı meḥāsin resm ü ṭarḥında
Neẓāre eyledükçe sū-be-sū dānā-dil-i nuḳḳād

envāʿ-ı tenāsüb:

1. **envāʿ-ı tenāsüb:**
Kıt'a 48
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kelimelerin birbiriyle ilgisinin çeşitleri.
Virüp ṭuġrāya envāʿ-ı tenāsüb luṭf-ı ṭabʿıyla Rüsūm-ı ḥaṭṭı oldı cümlenüñ memdūḥ u mümtāzı

envār:

1. **envāruñ:**-*uñ*
Rübai 259
Mısra: **2**
Nurlar, aydınlıklar.
Şems ü ḳamer ü s̱ābit ü seyyāre vü berḳ
Envāruñ ile ṭoptoludur ġarb ile şarḳ

2. **envārı:**-*ı*
Rübai 401
Mısra: **2**
Nurlar, aydınlıklar.
Geldükde vücūda ol Ḥabīb-i Yezdān
Envārı ile münevver oldı bu cihān

envār bulsa:

1. **envār bulsa:**-*sa*
Kaside 8
Mısra: **238**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nurlar, ışıklar bulmak || lütuf ve ihsan bulmak.
Naʿt-i pāküñde ḳuṣūr itmez idüm sulṭānum
Bulsa tekmīl-i ṣalāḥ ile ṭabīʿat envār

envār-ı ḳandīl:

1. **envār-ı ḳandīl:**
Kaside 12
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temizlenmiş kandil.
Envār-ı ḳandīl ile hep ʿarṣa-i ʿālem
Āġāze ider şīve-i āyīne-gerāna

envār-ı rūyından:

1. **envār-ı rūyından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 140
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Yüzünün nurları.
ʿAyāndur pertev-i zühd ü verāʿ envār-ı rūyından
Cebīn-i tābdārı maṭlaʿ-ı ḫūrşīd-i taḳvādur

envār-ı viṣāl:

1. **envār-ı viṣāl:**
Gazel 248
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşma nurları.
Be Naḥīfī yine göñli ṭutsa envār-ı viṣāl
Ki açıldı baña ḳārşu bu gün ol sīne-i feyż

enzār:

1. **enẓārın:**-*ın*
Tarih 6
Mısra: **14**
Bakışlar, nazarlar.
Olur şāyeste-i ḥüsn-i naẓar dergāh-ı luṭfında
İden ṣıdḳ u ḫulūṣ-ı niyyete vābeste enẓārın

er:

1. **er:**
Gazel 139
Mısra: **8**
Yiğit, erkek.
Ḫor baḳma zāhidā dervīş-i delḳ-ālūdeye
Ġāfil olma ḫırḳa-i peşmīne içre er yatur

2. **er:**
Gazel 447
Mısra: **14**
Yiğit, erkek.
Dün Naḥīfī-i ʿabā-pūşı temāşā eyledüm
Er yaturmış ben de bildüm ḫırḳa-i peşīmende

er başumuz:

1. **er başumuz:**-*umuz*
Rübai 140
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Yiğit baş.
Biz bāzī-i ʿışḳa kim ser-āġāz itdük
Er başumuz oldı ol zamānda Ferhād

erāzil:

1. **erāzil:**
Gazel 456
Mısra: **24**
Pek alçak ve soysuz kimseler. II rakipler.
Efāżıl oldı nevā-sāz-ı meclis-i dīger
Bu bezm-gāha erāzil ziḥām virdükçe

2. **erāẕil:**
Tahmis 6
Mısra: **21**
Pek alçak ve soysuz kimseler. II rakipler.
Ṣadr-ı aʿlāda tekebbürle erāẕil şādān
Ṣaff-ı esfelde meẕelletle efāżıl ḥayrān

erbāb:

1. **erbābuñ:**--*uñ*
Rübai 294
Mısra: **2**
Ahali, halk.
Vardur sebebi gerçi ki feṯḥ-i bābuñ
Rabbüñdür o mevhibe degül erbābuñ

erbāb-ı cāhın:

1. **erbāb-ı cāhın:**-*ın*
Gazel 166
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Makam sahipleri.
Baña lāzım degül erbāb-ı cāhın minnetin çekmek
Benüm tevfīḳ-ı Ḥaḳ rāh-ı ṭalebde reh-nümūnumdur

erbāb-ı cefā:

1. **erbāb-ı cefā:**
Kaside 5
Mısra: **54**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sıkıntı ustası.
Faḫr iderken ḫidmet-i naʿtüñle ben şām ü seḥer
Kesr-i şān-ı ṭabʿuma ḳaṣd eyler erbāb-ı cefā

erbāb-ı dile:

1. **erbāb-ı dile:**-*e*
Gazel 77
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül erbabı, olgun insan, kamil insan.
Erbāb-ı dile eylemede ʿarż-ı melāmet
Çarḫuñ bize evżāʿını eṭvārını seyr it

2. **erbāb-ı dile:**-*e*
Gazel 365
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül erbabı II Şairler.
Nā-murād olmaḳ daḥi aʿlādur erbāb-ı dile
Kesb-i kām-ı dehr ile memnūn-ı dūnān olmadan

3. **erbāb-ı dile:**-*e*
Gazel 517
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül erbabı, olgun insan, kamil insan.
Cünbüş-i ebrū-yı maġrūrīdür erbāb-ı dile
Nā-kesān-ı devletüñ maḥṣūl-ı luṭf-ı himmeti

erbāb-ı dili:

1. **erbāb-ı dili:**-*i*
Gazel 382
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül erbabı II Şairler.
Keyfiyyet-i laʿlüñle Felāṭūn da olursa
Erbāb-ı dili mest-i ser-endāz ḳılarsın

erbāb-ı ġaraż:

1. **erbāb-ı ġaraż:**
Gazel 177
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Maksat erbabı.
Ferde-i ḫacletümüz dāmen-i istiġnādur
Aña erbāb-ı ġaraż ẕeyl-i temennā dirler

erbāb-ı ḥācāt:

1. **erbāb-ı ḥācāt:**
Kaside 23
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dilek, istek, dua ehli.
Olup meftūḥ bāb-ı himmeti erbāb-ı ḥācāt
Gidenler ʿarż-ı ḥāle kām-yāb-ı müddeʿā gelsün

erbāb-ı ḥased:

1. **erbāb-ı ḥased:**
Gazel 207
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kıskanç kişiler, kıskançlar.
Almaz bizi gerçi göze erbāb-ı ḥased līk
Biz ḫāk-i reh-i ehl-i dilüz küḥl-i ʿuyūnuz

erbāb-ı ḥaşrı:

1. **erbāb-ı ḥaşrı:**-*ı*
Gazel 473
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mahşer günü bir araya gelecek olanlar, mahşer erbabı.
Eyledi erbāb-ı ḥaşrı nev-giriftār-ı ḳażā
Bāʿiṯ-i şūr-ı ḳıyāmet oldı reftāruñ yine

erbāb-ı ʿirfāna:

1. **erbāb-ı ʿirfāna:**-*a*
Kaside 24
Mısra: **50**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İrfan sahibi kişiler, arifler.
Sen ol ṣāḥīb-kerem ʿālī-himem devletlisin tā kim
Der-i der-gāhuñ olmışdur penāh erbāb-ı ʿirfāna

erbāb-ı ʿışḳ:

1. **erbāb-ı ʿışḳ:**
Gazel 103
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk ehli, âşıklar.
Maḥrūm-ı dāġ-ı derdüñ olan merd-i sāde-dil
Erbāb-ı ʿışḳ içinde hele bī-sitāredür

2. **erbāb-ı ʿışḳ:**
Gazel 321
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk ehli, âşıklar.
Ṭaʿna-kārān-ı felek bilmez bu rāzuñ n'eydigin
Duymaġa rāz-ı dili erbāb-ı ʿışḳ ister göñül

erbāb-ı ʿışḳa:

1. **erbāb-ı ʿışḳa:**-*a*
Gazel 146
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk ehli, âşıklar.
Ne ḥācet ey Naḥīfī külfet-i tertīb-i dīvāna
Benüm erbāb-ı ʿışḳa her sözüm bir tāze dīvāndur

2. **erbāb-ı ʿışḳa:**-*a*
Gazel 504
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk ehli, âşıklar.
Erbāb-ı ʿışḳa zāhid ider ṭaʿn-ı bī-şümār
Bilmez ki her sözinde şayılmaz ḫaṭāları

erbāb-ı ʿışḳı:

1. **erbāb-ı ʿışḳı:**-*ı*
Gazel 503
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk ehli, âşıklar.
Erbāb-ı ʿışḳı mest-i ser-endāz-ı şevḳ ider
Faṣl-ı bahār neşvesi bülbül ṣadāları

erbāb-ı ʿışḳuñ:

1. **erbāb-ı ʿışḳuñ:**-*uñ*
Gazel 232
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk ehli, âşıklar.
Iṣṭılāḥı başḳadur erbāb-ı ʿışḳuñ zāhidā
Ẕerreye ḫūrşīd dirler murġ-ı ʿAnḳāya meges

2. **erbāb-ı ʿışḳuñ:**-*uñ*
Gazel 526
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk ehli, âşıklar.
Bu çarḫ erbāb-ı ʿışḳuñ istemez maḫmūr u hüşyārın
Anuñçün cām-ı miḥnetle göñül mestānedür şimdi

erbāb-ı istiʿdāda:

1. **erbāb-ı istiʿdāda:**-*da*
Gazel 526
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kabiliyetliler.
Göñül āh eyle kim erbāb-ı istiʿdāda yer yoḳdur
Serīr-i cāh-ı ʿizzet cāhil ü nādānedür şimdi

erbāb-ı istiġnā:

1. **erbāb-ı istiġnā:**
Gazel 495
Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kanaat sahibi ve tok gözlü insanlar.
El üstünde ṭutar cümle anı erbāb-ı istiġnā
O kim bezm-i edebden defʿ ider pāy-ı temennāyı

erbāb-ı kemāle:

1. **erbāb-ı kemāle:**-*e*
Gazel 474
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Olgunluk ehilleri, olgun kişiler.
Āzürde-dil olmaḳda Naḥīfī sitemüñden
Bilsek hele ḳaṣduñ nedür erbāb-ı kemāle

erbāb-ı kemālüñ:

1. **erbāb-ı kemālüñ:**-*üñ*
Gazel 395
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Olgunluk ehilleri, olgun kişiler.
Erbāb-ı kemālüñ neʿaceb devr-i zamāne
Maḥẓūẓ degül resm-i nuḳūş-ı ḳademinden

erbāb-ı ḳulūb:

1. **erbāb-ı ḳulūb:**
Rübai 477
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kalplerin sahibi.
Ser-cümle perīşān iken erbāb-ı ḳulūb
Cemʿiyyet-i ḫāṭır mı ḳalur ādemde

erbāb-ı maḥabbet:

1. **erbāb-ı maḥabbet:**
Gazel 74
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgiden anlayanlar, âşıklar.
Niçe mest olmaz erbāb-ı maḥabbet cām-ı ʿışḳuñla
İder fikr-i lebüñ ʿāşıḳları ey bī-vefā ser-mest

2. **erbāb-ı maḥabbet:**
Gazel 372
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Âşıklar.
Bī-çāre Naḥīfīde olan āteş-i ʿışḳı
Fehm eylesün erbāb-ı maḥabbet süḫanından

3. **erbāb-ı maḥabbet:**
Gazel 373
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Âşıklar.
Derd ile düşüp bādiye-i ġurbete yā Rab
Dūr olmasun erbāb-ı maḥabbet vaṭanından

erbāb-ı naẓar:

1. **erbāb-ı naẓar:**
Gazel 298
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bakış sahipleri.
Ṣūret-i ḥüsnüñi seyr eyleyen erbāb-ı naẓar
Didiler işte budur istedigi Bihzāduñ

2. **erbāb-ı naẓar:**
Gazel 447
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bakış sahipleri.
Yoḳ bilürler hep naẓīr-i ḥüsnüñ erbāb-ı naẓar
Var ise ʿaks-i cemālüñdür yine āyīnede

erbāb-ı naẓma:

1. **erbāb-ı naẓma:**-*a*
Kaside 5
Mısra: **84**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şairler.
Rütbe-i ḳudret ḳadar ben naġme-senc-i naʿtüñem
İşte meydān-ı süḫan erbāb-ı naẓma eṣ-ṣalā

erbāb-ı naẓmı:

1. **erbāb-ı naẓmı:**-*ı*
Gazel 374
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şairler.
Bu ṭarz-ı ḫāṣı ḳanda bulursın Naḥīfīyā
Erbāb-ı naẓmı reşk ile bīmār ider misin

erbāb-ı rifʿat ü cāhuñ:

1. **erbāb-ı rifʿat ü cāhuñ:**-*uñ*
Gazel 130
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüksek ve yüce erbap.
Ġurūr u naḫveti erbāb-ı rifʿat ü cāhuñ
Dü rūze devlet-i dünyāya iʿtinādan olur

erbāb-ı riyānuñ:

1. **erbāb-ı riyānuñ:**-*uñ*
Gazel 363
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İki yüzlülük sahipleri.
Bunda yoḳdur yeri erbāb-ı riyānuñ sāḳī
Gelmesün bezmümüze zāhid-i nā-dān dönsün

erbāb-ı ṣafānuñ:

1. **erbāb-ı ṣafānuñ:**-*nuñ*
Kaside 12
Mısra: **41**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Safa ehli.
Ey şīvesini bilmeyen erbāb-ı ṣafānuñ

Taḥṣīl-i vuḳūf eyle bu esrār-ı nihāna

erbāb-ı süḫan:

1. **erbāb-ı süḫan:**
Kaside 27
Mısra: **141**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzel söz söyleme üstatları.
Seni medḥ eyleyen erbāb-ı süḫan lāyıḳdur
Olsa meydān-ı meʿānīde mübāhī vü faḫūr

erbāb-ı süḫan-gūyā-yı naẓm u nesr olup:

1. **erbāb-ı süḫan-gūyā-yı naẓm u neṣr olup:**-*up*
Kaside 5
Mısra: **149**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nesir ve şiirin söz söyleyen erbapları olmak.
Tā ki erbāb-ı süḫan-gūyā-yı naẓm u neṣr olup
Olalar inşā-nüvīs-i nāme-i ḥālet-fezā

erbāb-ı ṭarab:

1. **erbāb-ı ṭarab:**
Gazel 93
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevinçli kimseler.
Şād olsun erbāb-ı ṭarab geldi yine eyyām-ı ʿıyd
Āfāḳı ṭutdı şimdi hep āvāze-i peyġām-ı ʿıyd

erbāb-ı vücūd:

1. **erbāb-ı vücūd:**
Rübai 145
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Varlığın sahipleri.
Mevcūd-ı eḥad ü bī-zevālüñdür bes
Maṣnūʿ-ı meşiyyetüñdür erbāb-ı vücūd

erbāb-ı zamāne:

1. **erbāb-ı zamāne:**
Gazel 423
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zamanın erbapları II şairler.
Revā mıdur Naḥīfī şevḳ ile vaṣṣāfuñ olmışken
İde āzürde erbāb-ı zamāne yā Resūla'llāh

ercaiʿ:

1. **ercaiʿ:**
Tarih 8
Mısra: **11**
Arapça dön anlamına gelen müennes bir kelime.
Ercaiʿ emrine teveccüh idüp
Cān ile gitdi ṣavb-ı maḳṣūda

erfaʿ idüp:

1. **erfaʿ idüp:**-*üp*
Matla 133
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüce etmek.
İdüp ḳadr ü cāh-ı şefāʿatle erfaʿ
Seni ḳıldı mevlā şefīʿ u müşeffaʿ

erḥam:

1. **erḥamsın:**-*sın*
Murabba 2
Mısra: **15**
Çok merhametli olan Allah.
Ḳula ekremsin erḥamsın
Meded senden meded mevlā

2. **erḥam:**
Rübai 199
Mısra: **1**
Çok merhametli olan Allah.
Ey erḥam ü Raḥmān ü Mucīb-i muẓṭar
Ey Ḳādir ü Ḳayyūm u Celīl-i Ekber

3. **erḥam:**
Rübai 360
Mısra: **3**
Çok merhametli olan Allah.
Sen erḥam iken ümmete ey faḫr-ı cihān
Ḥāşā ki olam ben keremüñden maḥrūm

4. **erḥam:**
Rübai 422
Mısra: **2**
Çok merhametli olan Allah.
Ey raḥmeti çoḳ Rabb-i Raḥīm ü Raḥmān
Ey erḥam ü Ḳuddūs ü Kerīm ü Sübḥān

5. **erḥam:**
Rübai 424
Mısra: **1**
Çok merhametli olan Allah.
Ey erḥam ü Tevvāb ü Raḥīm ü Raḥmān
V'ey ekrem ü Vehhāb ü Kerīm ü Ġufrān

6. **erḥamsın:**-*sın*
Rübai 444
Mısra: **1**
Çok merhametli olan Allah.
Her ḥāl ile sen ḳullarıña erḥamsın
Maʿbūd-ı Ġanī vü Ḳādir-i ekremsin

7. **erḥam:**
Rübai 496
Mısra: **4**
Çok merhametli olan Allah.
İtme beni muḥtāc bu nā-keslere sen
Ey bī-kes olan ḳullara erḥam Allāh

erḥam olan:

1. **erḥam olan:**-*an*
Rübai 127
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çok merhametli olmak.

Ey ḳullarına erḥam olan
Rabb-i Ġafūr
Eyle bizi āzāde-i nār-ı dūzaḫ

2. **erḥam olan:**-*an*
Rübai 356
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çok merhametli olmak.
Ey rāzıḳ-ı kāʾināt olan
Rezzāḳum
Bī-kes ḳulına erḥam olan
Ḫallāḳum

3. **erḥam olan:**-*an*
Rübai 383
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çok merhametli olmak.
Ey ḳullarına erḥam olan
maʿbūdum
Sensin iki ʿālemde benüm
maḳṣūdum

erḥam ü ekrem:

1. **erḥam ü ekrem:**
Murabba 9
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
En rahmetlisi en büyüğü.
Ki sensin erḥam ü ekrem
Sen iḥsān eyle yā Allāh

erḥam ü raḥmān:

1. **erḥam ü raḥmān:**
Rübai 462
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Esirgeyen bağışlayan Allah.
Ey ḳullarına erḥam ü
Raḥmān Allāh
Ferd ü Ṣamed ü Ḳādir ü
Mennān Allāh

erḥam ü tevvāb olan:

1. **erḥam ü tevvāb olan:**-*an*
Rübai 464
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kullarını günahtan vazgeçiren, tövbe yollarını kolaylaştıran ve tövbeleri kabul eden ve en merhametli kimse olan Allah.
Ey erḥam ü Tevvāb olan
Allāh-ı Kerīm
İtdüklerime tevbe hezārān
tevbe

erḥam-ı rāḥimīn:

1. **erḥam-ı rāḥimīn:**
Rübai 409
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Rahmeti çok olanların en rahmetlisi.
Sen dād-res-i ḫaste-dilān-ı
ġamsın
Hem erḥam-ı rāḥimīn ü hem
ekremsin

erḥam-ı rāḥimīn olan:

1. **erḥam-ı rāḥimīn olan:**-*an*
Rübai 347
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Rahmeti çok olanların en rahmetlisi.
Ey erḥam-ı rāḥimīn olan
maʿbūdum
Taḥṣīl-i rızāsı aʿẓam-ı
maḳṣūdum

erkān:

1. **erkān:**
Tahmis 8
Mısra: **40**
Sütunlar, direkler.
Kūyuñ eṭrāfına ʿuṣṣāḳ
dizilmiş gūyā
Ḥarem-i Kaʿbede her cānibe
erkān ṣafʿṣafʿ

2. **erkānı:**-*ı*
Tarih 30
Mısra: **22**
Esaslar.
Ṣuyı reşk-i gül-āb olsun
türābı müşg-i nāb olsun
Rehīn-i āb ü tāb olsun netīce
cümle erkānı

erkān-ı ʿuluvv-i ḥarem-i rifʿatidür:

1. **erkān-ı ʿuluvv-i ḥarem-i rifʿatidür:**-*i, -dür*
Kaside 8
Mısra: **77**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yücelik hareminin ulu direkleri.
Çār erkān-ı ʿuluvv-i ḥarem-i
rifʿatidür
Ḥāṣılı bezm-i şerīfinde anuñ
yār-ı çehār

erşedü'l-ḫulefā olmışdı:

1. **erşedü'l-ḫulefā olmışdı:**-*mış, -dı*
Kaside 26
Mısra: **258**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Halifelerin seçkini olmak.
Ḳarīn-i ʿilm-i şerīfüñ
ḥikāyet-i Hārūn
Ki rüşd-i ṭabʿ ile olmışdı
erşedü'l-ḫulefā

ervāḥ:

1. **ervāḥ:**
Gazel 89
Mısra: **2**
Ruhlar, canlar.
Bu ḥüsnüñ vaṣfını mehḍ
itmede ḳāṣır durur meddāḥ
Virilmez bir yere vaṣfuñ
buña ʿāciz durur ervāḥ

2. **ervāḥa:**-*a*
Kaside 22
Mısra: **63**
Ruhlar, canlar.
Kimi eşbāḥa māʾildür kimi
ervāḥa nāẓırdur
Bu ḫalḳuñ bir degüldür
ḫilḳatinde resm-i bīnāyī

3. **ervāḥı:**-*ı*
Kaside 22
Mısra: **65**
Ruhlar, canlar.

Şühūd eyler kimi birden kimi ervāḥı hem eşbāḥı
Bu ṭavr-ı enbiyā vü evliyādur eyle imżāyı

ervāḥ-ı enbiyā vü rusül:

1. **ervāḥ-ı enbiyā vü rusül:**
Gazel 260
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nebi ve resullerin ruhları.
Varduḳda Ḳudse ʿizzet ile itdi iḳtidā
Ervāḥ-ı enbiyā vü rusül saña ṣaf-be-ṣaf

ervāḥ-ı muḳaddes:

1. **ervāḥ-ı muḳaddes:**
Kaside 12
Mısra: **40**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kutsal, değerli ruhlar.
Gülzār-ı ḥarīminde o sulṭān-ı cihānuñ
Gelmekdedür ervāḥ-ı muḳaddes cevelāna

ervāḥ-ı şehīdān:

1. **ervāḥ-ı şehīdān:**
Tahmis 8
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şehitlerin ruhları.
Nāvek-endāz-ı nigāh olsa o cānān ṣaf sāf
Cān virür zaḫmına ervāḥ-ı şehīdān ṣaf ṣaf

ervāḥ-ı şehīdān-ı ḳażā:

1. **ervāḥ-ı şehīdān-ı ḳażā:**
Gazel 170
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kader şehitlerinin ruhları II âşıkların ruhları.
Yine şād olsun ervāḥ-ı şehīdān-ı ḳażā tā kim
Firāḳuñla helāk-i çeşm-i pür-sūz oldıġum demdür

erẕāl:

1. **erẕāle:**-*e*
Gazel 511
Mısra: **13**
Alçaklar, soysuzlar, reziller, yüzsüzler.
Virüp erẕāle rifʿat terk ider eşrāfı ẕilletle
Netīce beñzemez bir derde evżāʿ-ı cihān derdi

erẕāl-i nāsa:

1. **erẕāl-i nāsa:**-*a*
Gazel 462
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnsanların en rezilleri.
Erẕāl-i nāsa rabṭ-ı derūnuñ ne vechi var
Meyl ü maḥabbet-i süfehādan ne fāʾide

erzende:

1. **erzende:**
Gazel 460
Mısra: **6**
Değen, layık olan.
Ḫākden refʿ eyle luṭf it būse-i ḫālüñ baña
Kendimi erzende görmem gerçi miḳdār-ı ceve

erzende-i nān-pāre-i kām olmadum:

1. **erzende-i nān-pāre-i kām olmadum:**-*ma, -du, -m*
Kıt'a 1
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arzunun ekmek diliminin darısında olmak.
Olmadum dünyede erzende-i nān-pāre-i kām
Bu ocāġ içre ḳul oġlu ḳul iken ben ḥayfā

eş:

1. **eser:**-*er*
Gazel 19
Mısra: **7**
Hava bir yönden bir yöne akmak, rüzgâr olmak.
Eser bād-ı maḥabbet āteş-i ʿışḳın füzūn eyler
Döker ḫāk-i niyāza āb-ı rūyın ʿāşıḳ-ı şeydā

2. **esicek:**-*icek*
Gazel 261
Mısra: **15**
Hava bir yönden bir yöne akmak, rüzgâr olmak.
De Naḥīfī esicek bāġ-ı tene bād-ı ecel
Bilüben ḳadrini el bağlaya ḫūbān ṣaf ṣaf

3. **eşi:**-*i*
Tahmis 1
Mısra: **2**
Benzer.
Gözümüñ ḥasret ile n'ola revān olsa yaşı
ʿĀşıḳam ol şehe kim yoḳ iki ʿālemde eşi

4. **eşi:**-*i*
Tahmis 4
Mısra: **2**
Benzer.
Ey yegāne şeh-i kevneyn ü nebiyy-i Ḳureyşī
Sensin ol kim yoḳ anuñ iki cihānda bir eşi

esʿad:

1. **esʿaddür:**-*dür*
Gazel 107
Mısra: **34**
En mutlu.
Olur ṣadāḳat ile ḫidmetinde kām-revā
Anuñ ki ṣıdḳ u sedād ile baḫtı esʿaddür

esʿad-ı sāʿatde:

1. **esʿad-ı sāʿatde:**-*de*
Tarih 10
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çok mutlu zaman.
Ḥamdü li'llāh esʿad-ı sāʿatde eyleyüp ṭulūʿ
Ṣulb-i pāki maṭlaʿından eyledi bezme bedīd

esāfil:

1. **esāfilden:**-*den*
Gazel 130
Mısra: **15**
Halkın aşağı, bayağı takımı.
Ne himmet olsa gerek ādeme esāfilden
Zemīne feyż-i nemā cānib-i semādan olur

2. **esāfil:**
Tahmis 6
Mısra: **18**
Çok aşağı ve bayağı kimseler.
ʿAksine başladı devre felek-i sifle-perest
Olmada cām-ı ġurūr ile esāfil ser-mest

eşʿār:

1. **eşʿāruñ:**-*uñ*
Gazel 71
Mısra: **10**
Şiirler, manzum olarak kaleme alınmış eserler.
Ey Naḥīfī sen ġarīb yār u cānum bir ġarīb
Gel ikiñiz yār oluñ kim vaṣf u eşʿāruñ dürüst

2. **eşʿārdan:**-*dan*
Gazel 252
Mısra: **8**
Şiirler, manzum olarak kaleme alınmış eserler.
Senüñ evṣāf-ı hüṣnüñdür ser-ā-pā
Anuñçün eylerem eşʿārdan ḫaẕ

3. **eşʿārı:**-*ı*
Gazel 292
Mısra: **10**
Şiirler, manzum olarak kaleme alınmış eserler.
Naḥīfīyā hele ṭursun tekellüf-i tecnīs
Hüner degül midür eşʿārı ʿāṣıḳāne dimek

4. **eşʿāruñı:**-*uñ, -ı*
Gazel 305
Mısra: **12**
Şiirler, manzum olarak kaleme alınmış eserler.
Cibrīl-pesend olsa
Naḥīfī n'ola ṭabʿuñ
Eşʿāruñı hep zīver-i levḥ u ḳalem itdüñ

5. **eşʿāruñı:**-*uñ, -ı*
Gazel 382
Mısra: **10**
Şiirler, manzum olarak kaleme alınmış eserler.
Ol ġonçe-femüñ vaṣf-ı cemālinde Naḥīfī
Eşʿāruñı ya siḥr ü ya iʿcāz ḳılarsın

6. **eşʿār:**
Gazel 439
Mısra: **14**
Şiirler, manzum olarak kaleme alınmış eserler.
Ben Naḥīfī-veş ḳarār itmez idüm ʿālemde hīç
Gāh ü geh destümde ḫāme gāhī eşʿār olmasa

7. **eşʿārı:**-*ı*
Gazel 458
Mısra: **13**
Şiirler, manzum olarak kaleme alınmış eserler.
Derd ehlinüñ Naḥīfī eşʿārı böyle ister
Elfāẓı şāʿirāne maʿnāsı ʿāṣıḳāne

8. **eşʿāruñ:**-*uñ*
Gazel 473
Mısra: **12**
Şiirler, manzum olarak kaleme alınmış eserler.
Ey Naḥīfī şāʿirān-ı ʿaṣra dest-āvīz içün
Meclis-ārā-yı ṣafādur tāze eşʿāruñ yine

9. **eşʿārı:**-*ı*
Kaside 19
Mısra: **116**
Şiirler, manzum olarak kaleme alınmış eserler.
Olmasa muḫtel niẓām-ı mülk-i dil bu ṭabʿ ile
Olmaḳ āsānter idi aṣḥāb-ı naẓmuñ eşʿārı

10. **eşʿārını:**-*ı, -n, -ı*
Tarih 17
Mısra: **42**
Şiirler, manzum olarak kaleme alınmış eserler.
Niẓām üzre olur fevvāreler rīzān güher-āsā
İder gūyā ki bir muʿciz-süḫan eşʿārını inşād

esās:

1. **esāsında:**-*ı, -n, -da*
Tarih 30
Mısra: **17**
Temel, asıl, hakikat.
Esāsında muḫammer ṣafvet-i ḥüsn-i dil-ārāyī
Bināsında muṣavver ẕevḳ-ı rūḥānī vü cismānī

esās-ı dili:

1. **esās-ı dili:**-*i*
Kaside 8
Mısra: **259**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönlün esası.
Seyl-i eşküm bu esās-ı dili eylerdi ḫarāb
Ḳaṣr-ı çeşmümde ger olmasa ḫayālüñ miʿmār

esās-ı īmān oldı:

1. **esās-ı īmān oldı:**-*dı*
Rübai 410
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Imanın esası olmak.
İḳrār-ı lisānī ile taṣdīḳ-i cenān
Müʾminler içün oldı esās-ı īmān

esās-ı intiẓām-ı ʿālemi:

1. **esās-ı intiẓām-ı ʿālemi:**-*i*
Tarih 28
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Âlemin düzeninin esasları.
Eyledi muḥkem esās-ı intiẓām-ı ʿālemi

Ḳalmadı tevfīḳ-ı Rabbü'n-nās ile fikr-i ḫalel

esās-ı ḳadr ü cāhın:

1. **esās-ı ḳadr ü cāhın:**-*ın*
Tarih 17
Mısra: **58**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Makam ve kıymetinin özü.
Muʿammer eyle yā Rab ʿāfiyetle şāh-ı İslām
Esās-ı ḳadr ü cāhın eyleyüp ābād ile'l-ābād

esās-ı ʿömrüñe:

1. **esās-ı ʿömrüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 509
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hayatın temeli,yaşamın esası.
Ḳuṣūr-ı ʿāliyeden ḳabre riḥletüñ yoḳ mı
Esās-ı ʿömrüñe vaḳt-i ḫarāb gelmez mi

esbāb:

1. **esbāba:**-*a*
Rübai 115
Mısra: **2**
Unsurlar, ögeler.
Aġyāra teşebbüs̲le olup ḫaste-mizāc
Esbāba naẓar eyledi ṣabrum tārāc

2. **esbāba:**-*a*
Rübai 294
Mısra: **3**
Unsurlar, ögeler.
Meşrūʿdur esbāba teşebbüs̲ ammā
Tevfīḳ-ı sebeb müsebbibü'l-esbābuñ

3. **esbāba:**-*a*
Rübai 310
Mısra: **1**
Unsurlar, ögeler.
Esbāb-ı ḥuṣūli sen müsebbibden bil

4. **esbābı:**-*ı*
Rübai 310
Mısra: **3**
Sebepler.
Ḫalḳ eyleyen esbābı viren maḳṣūdı
Ol Ḫāliḳ-ı bī-şerīküñ ġayrı degil

5. **esbāba:**-*a*
Rübai 503
Mısra: **3**
Unsurlar, ögeler.
Esbāba rehīn ise ḥuṣūl-ı āmāl
Esbābı daḫi sensin iden āmāde

6. **esbābı:**-*ı*
Rübai 503
Mısra: **4**
Sebepler.
Esbāba rehīn ise ḥuṣūl-ı āmāl
Esbābı daḫi sensin iden āmāde

7. **esbābı:**-*ı*
Tahmis 9
Mısra: **21**
Unsurlar, ögeler.
Oldı āmāde yine ʿayş u ṭarab esbābı
Destüme şundı o gül-çehre şarāb-ı nābı

esbāb-ı cemāl:

1. **esbāb-ı cemāl:**
Gazel 288
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik sebebleri.
Şimdi memnūʿ-ı temāşā olan esbāb-ı cemāl
Ṣoñra ḥasret-keş-i iḳbāl-i nigāh olsa gerek

2. **esbāb-ı cemāl:**
Rübai 126
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik sebebleri.
Olmış iken esbāb-ı cemāl ile melīḥ
Mümkin midür inkār ola ḫūbān-ı ṣabīḥ

esbāb-ı ġam u melāl:

1. **esbāb-ı ġam u melāl:**
Rübai 489
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Melal ve gam sebepleri.
Esbāb-ı ġam u melāl tūde tūde
Ammā ki metāʿ-ı şevḳ nādir dilde

esbāb-ı ḥuṣūli:

1. **esbāb-ı ḥuṣūli:**-*i*
Rübai 310
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Varlık sebepleri.
Esbāba teşebbüs̲le olursañ muḳbil
Esbāb-ı ḥuṣūli sen müsebbibden bil

esbāb-ı meserret:

1. **esbāb-ı meserret:**
Gazel 144
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Neşelenmek için gereken nedenler.
Yoḳdur ġam-ı ʿışḳuñ gibi esbāb-ı meserret
Şādī-i cihān ehl-i dile ḥüzn ü elemdür

esbāb-ı neşāt u ʿayşı:

1. **esbāb-ı neşāt u ʿayşı:**-*ı*
Tarih 17
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eğlence ve sevinç sebepleri.
Vedīʿa eyler esbāb-ı neşāt u ʿayşı gitdükçe
Bu nüzhet-gāh-ı zībāda eger nev-rūz u eger aʿyād

esbāb-ı sivādan:

1. **esbāb-ı sivādan:**-*dan*
Rübai 230
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyalık sebepler, dünyalık işler.
Esbāb-ı sivādan itdi ẕātın ʿāri
Nāzüklük ile kesb-i cünūn eyledi Ḳayṣ

esbāb-ı vücūd:

1. **esbāb-ı vücūd:**
Rübai 145
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Varlığın sebepleri.
Maḥṣūṣ senüñ ẕātuña īcāb-ı vücūd
Mevḳūf-ı irādetüñdür esbāb-ı vücūd

eşbāh:

1. **eşbāḥa:**-*a*
Kaside 22
Mısra: **63**
Şahıslar, cisimler, vücutlar.
Kimi eşbāḥa māʾildür kimi ervāḥa nāẕırdur
Bu ḫalḳuñ bir degüldür ḫilḳatinde resm-i bīnāyī

2. **eşbāḥı:**-*ı*
Kaside 22
Mısra: **65**
Cisimler, vücutlar, gövdeler.
Şühūd eyler kimi birden kimi ervāḥı hem eşbāḥı
Bu ṭavr-ı enbiyā vü evliyādur eyle imżāyı

esbaḳ-i ḫalḳ-ı cihānsın:

1. **esbaḳ-i ḫalḳ-ı cihānsın:**-*sın*
Tahmis 4
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya halkının öncesisin II Hz. Muhammet'in nurunun yaratılmasına gönderme vardır.
Esbaḳ-i ḫalḳ-ı cihānsın saña ʿālem mülḥaḳ
Ḳurb-ı ḫāṣa n'ola olduñ ise ṣāyān ü eḥaḳ

esb-i bād-peymāna:

1. **esb-i bād-peymāna:**-*a*
Matla 82
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayağı çabuk, hızlı at.
Bindi esb-i bād-peymāna o ṣūḫ-ı şeh-süvār
Gūyiyā berg-i güli aldı götürdi rūzgār

esb-i lāġarı:

1. **esb-i lāġarı:**-*ı*
Kaside 19
Mısra: **124**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zayıf at.
Raḫş-ı çābükdür semend-i baḫtum nisbet benüm
Ṣaḥn-ı ʿālemde gedā-yı ṣāhuñ esb-i lāġarı

esb-i ṭaʿbum:

1. **esb-i ṭaʿbum:**-*um*
Kaside 19
Mısra: **121**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mizaç atı; şairin şiirlerinde görülen üslup.
Esb-i ṭaʿbum tīz ammā raḫş-ı baḫtum bī-mecāl
Dād dād ey şeh-süvār-ı ʿarṣa-gāh-ı bihterī

esb-i ṭabʿum olsa:

1. **esb-i ṭabʿum olsa:**-*um, -sa*
Kaside 19
Mısra: **119**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mizacın atı olmak.
Esb-i ṭabʿum olsa cevlān-sāz-ı meydān-ı süḫān
Ḫaşm-ı bed-kārı ider vaḳf-ı rücūʿ-ı kemteri

eşcār:

1. **eşcār:**
Gazel 45
Mısra: **8**
Ağaçlar.
Cümle muḥtāc-ı nemā-yı ḳudretüñdür şübhe yoḳ
Gülşen-i ʿālemde eşcār ü nebātāt ü ḥubūb

2. **eşcār:**
Kaside 8
Mısra: **18**
Ağaçlar.
Penbezār olmış iken dāġ-ı taḥassürle zemīn
Şerḥalar çekmiş iken sīnesine her eşcār

3. **eşcār:**
Rübai 45
Mısra: **4**
Ağaçlar.
Rū-māl-i ḫużūʿ olup nebātāt-ı zemīn
Eşcār ider destini merfūʿ-ı semā

4. **eşcār:**
Rübai 151
Mısra: **4**
Ağaçlar.
Mümkin degül evṣāf-ı kemālüñ tekmīl
Eşcār ḳalem olsa varaḳlar ḳāġıẕ

5. **eşcār:**
Rübai 476
Mısra: **3**
Ağaçlar.
Evrāḳ degül mülk-i ʿademden eşcār
Gelmekde yeşil yapraḳ ile yārāna

6. **eşcār:**
Rübai 506
Mısra: **1**
Ağaçlar.

Eşcār gelüp nāle-künān ḥażretine
Eylerdi icābet şeref-i daʿvetine

eşcār ü aḥcār:

1. **eşcār ü aḥcār:**
Murabba 8
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağaçlar ve taşlar.
Dir idi eşcār ü aḥcār eyleyüp ʿizzet saña
Eş-ṣalātü ve'ş-selām ey faḫr-ı ʿālem es-selām

2. **eşcār u aḥcār:**
Rübai 19
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağaçlar ve taşlar.
Her ḳanda giderseñ eşcār u aḥcār
Eylerler idi şevḳ ile teslīm saña

esed-āsā:

1. **esed-āsā:**
Gazel 248
Mısra: **8**
Aslan gibi.
Ġamm ile vādī-i hecr içre gezerken bu gice
Esed-āsā bana irdi yine ol pençe-i feyż

eşedd-i evcāʿ:

1. **eşedd-i evcāʿ:**
Rübai 247
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağrıların çokluğu.
Ehl-i dile dünyāda eşedd-i evcāʿ
Aṣḥāb-ı tecārib didiler bi'l-icmāʿ

eser:

1. **eser:**
Kaside 23
Mısra: **11**
Eser, iz, nişan.
Ḳalur mı sende bu zühd ü riyālardan eser zāhid
Hele ṣabr eyle bezme ol cevān-ı dil-rübā gelsün

2. **eser:**
Kaside 26
Mısra: **111**
Eser, iz, nişan.
Derūn-ı dilde eser yoḳ ṣafā-yı ḫāṭırdan
ʿAceb mi şerm-i ḳuṣūr ile itsem istiʿfā

3. **eseri:**-*i*
Kıt'a 9
Mısra: **3**
Eser, iz, nişan.
Bu cihān içre anuñ kim eseri bāḳīdür
Ölmez ol Ḫıżr-ṣıfat zinde durur tā maḥşer

4. **eserüñ:**-*üñ*
Rübai 26
Mısra: **2**
Etki, tesir.
Ey maḥrem-i bī-müşterek-i ḳurb-ı Ḫudā
Dilden eserüñ itmesün Allāh cüdā

5. **eseri:**-*i*
Rübai 555
Mısra: **1**
Eser, iz, nişan.
Her ḳanda ẓuhūr itse o māhuñ eseri
Yüz sürmege cān-dāde idi ins ü perī

6. **eseri:**-*i*
Rübai 556
Mısra: **4**
Eser, iz, nişan.
Yerden göge dek kevkebe-i ẕātı ʿayān
Manẓūr-ı cihān arż u semāda eseri

7. **eser:**
Tarih 19
Mısra: **11**
Eser, iz, nişan.
Bu sarāy-ı dil-güşāda bir eser ḳaṣd eyleyüp
İtdi bu ḳaṣr-ı feraḥ-baḫşı bu resm üzre binā

eser eylemez:

1. **eser eylemez:**-*mez*
Gazel 41
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Iz bırakmak, tesir etmek.
Eser mi eylemez ey nev-nihāl-i nāz saña
Bu āh ü nāle bu feryād-ı cān-güdāz saña

2. **eser eylemez:**-*mez*
Gazel 43
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Iz bırakmak, tesir etmek.
Āh idüp ʿarż iderem ḥālümi her gāh saña
Eylemez mi eser āyā bu ḳadar āh saña

eser eyler:

1. **eser eyler:**-*r*
Gazel 237
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İz bırakmak.
Eser mi eyler idi zaḫm-ı tīşe Ferhāda
Serinde var ise bī-çārenüñ hevā yoġ imiş

eser itdi:

1. **eser itdi:**-*di*
Tarih 18
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Etki, iz bırakmak.
Bir eser itdi anı kim her gören taḥsīn idüp
Ṣu gibi evṣāf-ı ḥüsnin eyler icrā dem-be-dem

eser itmedi:

1. **eser itmedi:**-*me*, -*di*
Gazel 508

Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tesir etmek, etki etmek.
Dil-i ḥazīne eṯer itmedi naṣīḥatümüz
Ya kūh-ı senge ya ol mübtelāya söylendi

eser ḳalmayup:

1. **eṯer ḳalmayup:**-*ma, -yup*
Gazel 283
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Hiçbir belirti, iz olmamak.
Ḳalmayup rūy u cebīnüñde leṭāfet eṯer
Āsumānuñda ne ḫūrşīd ü ne māh olsa gerek

eser ḳalmazdı:

1. **eṯer ḳalmazdı:**-*maz, -dı*
Gazel 373
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hiçbir belirti, iz olmamak.
Bir vech ile ḳalmazdı eṯer bād-ı ṣabādan
İtseydi güẕer şehr-i firāḳuñ çemeninden

2. **eṯer ḳalmazdı:**-*maz, -dı*
Kaside 13
Mısra: **75**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hiçbir belirti, iz olmamak.
Eṯer ḳalmazdı dünyāda ser ü sāmān-ı aʿdādan
Eger müşriklere bir kerre baḳsañ ḫışm u kīn üzre

eser ḳoma:

1. **eṯer ḳoma:**-*ma*
Kaside 4
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İz bırakmamak.
Mā-sivādan ḳoma ḳalbümde eṯer
Eyleme ehl-i hevāya maḳrūn

eser yok:

1. **eṯer yoḳ:**
Gazel 118
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
İz, işaret bulunmamak.
Eṯer yoḳ ẕevḳ u ṣādīden dil-i dīvānede gerçi
Zamān-ı ʿayş ü ʿişret mevsim-i seyr-i gülistāndur

eser yoḳdur:

1. **eṯer yoḳdur:**-*dur*
Gazel 192
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Etkisi olmamak.
Göñülde şevḳ u ḥāletler dem-i ferḫundeler yoḳdur
Yerinde bād eser şimdi o demlerden eṯer yoḳdur

eser-i āh:

1. **eṯer-i āh:**
Gazel 501
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ahın tesiri.
İtmedi ḥālüme vāḳıf eṯer-i āh seni
Ḥaḳ ide derd-i dilümden meger āgāh seni

eser-i ḫāṣ-ı mülūkāne-i aḥmed ḫānī:

1. **eṯer-i ḫāṣ-ı mülūkāne-i aḥmed ḫānī:**
Kıt'a 45
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sultan Ahmet Han'ın sultana yakışan tarzda orijinal eseri.
Ḥabbeẕā ḳaṣr-ı celīlü'ş-şeref-i sulṭānī
Eṯer-i ḫāṣ-ı mülūkāne-i Aḥmed Ḫānī

eser-i ḫayr ḳodı:

1. **eṯer-i ḫayr ḳodı:**-*dı*
Kıt'a 9
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Faydalı eser olarak gönderdi.
Devlet anuñ ki cihānda eṯer-i ḫayr ḳodı
Eṯeri olmayanuñ gör ki yerinde yel eser

eser-i jeng-i riyā:

1. **eṯer-i jeng-i riyā:**
Gazel 207
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Riya pasının izi.
Yoḳdur eṯer-i jeng-i riyā bizde Naḥīfī
Āyīne-ṣıfat sāde-dilüz ṣāf-derūnuz

eseri ḳıl:

1. **eṯeri ḳıl:**-*i*
Kaside 3
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Iz bırakmak; tesir etmek, etkilemek.
Bunda ḳıl eyler iseñ āh-ı nedāmet eṯeri
Nefʿi yoḳdur saña maḥşerdeki vāveylānuñ

eser-i mihr-i münīr:

1. **eṯer-i mihr-i münīr:**
Kaside 3
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Parlak güneşin eseri, tesiri.
Ḳalmaya bir gün ola ṣafḥa-i gerdūn üzre
Eṯer-i mihr-i münīr ile meh-i ġarrānuñ

eseri olmayanuñ:

1. **eseri olmayanuñ:**-*ma, -ya, -nuñ*
Kıt'a 9
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Belirtisi olmak.
Devlet anuñ ki cihānda eser-i ḫayr ḳodı
Eseri olmayanuñ gör ki yerinde yel eser

eser-i şāḳ:

1. **eser-i şāḳ:**
Gazel 282
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ikiye bölünme eseri.
Kilk-i süḫan-ārāda degüldür eser-i şāḳ
Çāk itdi dimāġ-ı ḳalemi lezzet-i naʿtüñ

eser-i sūz-ı melāmet:

1. **eser-i sūz-ı melāmet:**
Rübai 70
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Melamet ateşinin eseri.
Dilde şerer-i nār-ı nedāmet yā Rab
Cānda eser-i sūz-ı melāmet yā Rab

eser-i sūziş-i zebānumdan:

1. **eser-i sūziş-i zebānumdan:**-*um, -dan*
Gazel 343
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dilin yakıcı eseri.
Naḫīfīyā eser-i sūziş-i zebānumdan
Bilür ki ʿāşıḳ olan ʿāşıḳānedür süḫanum

eser-i zevḳ u şafā:

1. **eser-i zevḳ u şafā:**
Rübai 477
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zevk, eğlence eseri.
Hep ġuṣṣa ile ḫalḳ-ı cihān mātemde
Yoḳdur eser-i zevḳ u şafā ʿālemde

eser-i zevḳ u sürūr:

1. **eser-i zevḳ u sürūr:**
Kaside 27
Mısra: **84**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mutluluğa dair bir iz.
Gözde nem dilde elem sīnede dāġ-ı ekdār
Ḳalmadı bende muḥaṣṣal eser-i zevḳ u sürūr

esfel:

1. **esfelde:**-*de*
Rübai 47
Mısra: **3**
Daha, pek sefil; alçak yer, aşağı, dip.
Bir gün ecel eyler seni esfelde mekīn
İtseñ ne ḳadar kibr ile iʿlā-yı binā

2. **esfelde:**-*de*
Rübai 247
Mısra: **4**
Daha, pek sefil; alçak yer, aşağı, dip.
Aʿlāda münāfī-i büzürgī ḫarekāt
Esfelde vaḳūrāne muṣannaʿ evżāʿ

3. **esfele:**-*e*
Rübai 548
Mısra: **4**
Daha, pek sefil; alçak yer, aşağı, dip.
Yüz ṭutdı ḫarāb olmaġa bünyād-ı cihān
Bu devr-i denī esfele māʾil şimdi

esfelde ḳoduñ:

1. **esfelde ḳoduñ:**-*du, -ñ*
Gazel 306
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Alçakta bırakmak.
Ḳoduñ ey bāġbān-ı ʿişve naḫl-i mihri esfelde
Neden ammā nihāl-i cevri bilmem ser-firāz itdüñ

eşheb-i nāzı:

1. **eşheb-i nāzı:**-*ı*
Matla 246
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nazın kır atı. II Çok fazla naz, aşırı işve, cilve.
Zamān-ı yaḫda çıḳmaz ṣanma sen ol ṭıfl-ı mümtāzı
Daḫi şimdi ḳayar oldı o māhuñ eşheb-i nāzı

eshel olur:

1. **eshel olur:**-*ur*
Murabba 6
Mısra: **82**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çok kolay hale gelmek.
Tevfīḳuñ olduḳda refīḳ
Eshel olur kār-ı ṭarīḳ

eşig:

1. **eşiginde:**-*i, -n, -de*
Gazel 56
Mısra: **10**
Kapı önü II Sevgilinin kapısının önü.
Saña dünyāda Naḫīfī ġam-ı fürḳat mi hemān
Olamaz mı eşiginde dem-i ʿulyā ne ʿaceb

esīr itdi:

1. **esīr itdi:**-*di*
Kaside 5
Mısra: **47**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Esir etmek. Köle yapmak.
Bir ʿaceb derde esīr itdi beni baḫt-ı siyāh
Dehr içinde çekdigüm ālām u ġamdan mā-ʿadā

esīr itdüñ:

1. **esīr itdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 480
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Esir etmek. Köle yapmak.
Zühd ü taḳvāyı esīr itdüñ riyāżat gösterüp
Āferīn ey mest-i nāzum şīve-i perhīzüñe

esīr olmış:

1. **esīr olmış:**-*mış*
Gazel 35
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Köle olmak II Bir şeye tutulmak, müptela olmak,bağlılık göstermek.
Bilmedüñ ḳadrini ḥayfā ki esīr olmış iken
Bu Naḥīfī gibi bir ʿāşıḳ-ı ġam-ḫvār saña

esīr olsa:

1. **esīr olsa:**-*sa*
Rübai 221
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Esir düşmek, tutsak olmak, yakalanmak; bağlanmak, gönül vermek.
Ẓālim ġam-ı zülfüñle benüm çekdigümi
Kāfirde esīr olsa bir ādem çekmez

esīr olur:

1. **esīr olur:**-*ur*
Kıt'a 7
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Esir düşmek, tutsak olmak, yakalanmak; bağlanmak, gönül vermek.
Bir āfitāb-ı ḥüsn ü bahā kim anı gören
Maḥmūd Efendi ṣūfīsi olsa esīr olur

esīr-i çāh-ı bīmārı olup:

1. **esīr-i çāh-ı bīmārı olup:**-*up*
Gazel 299
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hastalık çukurunun esiri olmak.
Esīr-i çāh-ı bīmārı olup ey Yūsuf-ı s̱ānī
Naḥīfī-zāra mıṣr-ı ġamda dīdārı ʿazīz itdüñ

esīr-i derd-i ġurbetdür:

1. **esīr-i derd-i ġurbetdür:**-*dür*
Gazel 21
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gurbet derdinin esiri II sevgiliden ayrı kalmanın vermiş oldu derdin eseri.
Fiġān kim āsitān-ı vuṣlatuñdur dūr olup ḥayfā
Niçe demdür esīr-i derd-i ġurbetdür dil-i şeydā

esīr-i derd-i ʿışḳam:

1. **esīr-i derd-i ʿışḳam:**-*am*
Gazel 426
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk derdinin esiri, müptelası.
N'ola olsam devā-cūyende-i dārū-yı iḥsānuñ
Esīr-i derd-i ʿışḳam mübtelāyam yā Resūla'llāh

esīr-i devlet ü şānı olup:

1. **esīr-i devlet ü şānı olup:**-*up*
Kıt'a 38
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şan ve bahtın esiri olmak.
Cihān bezminde şimdi niçe ẓāhir-biñ olan kimse Olup bu devr-i fānīnüñ esīr-i devlet ü şānı

esīr-i dünyā:

1. **esīr-i dünyā:**
Gazel 128
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyanın esiri.
Mest olup ṭāʿat-ı Bārīde esīr-i dünyā
Celb-i māl eylemege gelse bahādır bulunur

esīr-i ferş-i ġurbet oldum:

1. **esīr-i ferş-i ġurbet oldum:**-*du, -m*
Gazel 494
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gurbet yeryüzünün esiri II dünyanın esiri olmak.
Ol ḳadar oldum esīr-i ferş-i ġurbet kim benüm
Ḥālüme raḥm itmedük kāfir Müselmān ḳalmadı

esīr-i fürḳat-ı yār ü diyār olan:

1. **esīr-i fürḳat-ı yār ü diyār olan:**-*an*
Gazel 377
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Memleket ve sevgilinin ayrılığının esiri olmak.
Bu künc-i ġamda añup derd-i hecri aġlayalım
Esīr-i fürḳat-ı yār ü diyār olan gelsün

esīr-i ġam:

1. **esīr-i ġam:**
Gazel 145
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Keder esiri, keder tutsağı.
Olur mı ḥürmeti inkār hīç ḫarābātuñ

Varur esīr-i ġam elbette neşve-yāb gelür

esīr-i ġam-ı ʿışḳa:

1. **esīr-i ġam-ı ʿışḳa:**-*a*
Gazel 284
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk gamının esiri II âşık.
Bu cefā baña mıdur yoḫsa benüm sulṭānum
Her esīr-i ġam-ı ʿışḳa bu mıdur muʿtāduñ

esīr-i ġamzeñ olam:

1. **esīr-i ġamzeñ olam:**-*ñ, -am*
Gazel 246
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin yan bakışının esiri olmak.
Şāyed taḥammül itmeye diller cemālüñe
İtme esīr-i ġamzeñ olam bī-niḳāb raḳṣ

esīr-i ġurbet:

1. **esīr-i ġurbet:**
Gazel 458
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gurbet tutsağı.
Çeşmümde seyl-i ḥasret sīnemde dāġ-ı fürḳat
İtdi esīr-i ġurbet ben ḫāki āb ü dāne

esīr-i ḥalḳa-i zülf-i müselseli:

1. **esīr-i ḥalḳa-i zülf-i müselseli:**-*i*
Gazel 129
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Silsile olmuş saç halkasının kölesi.
Cihānda her kimi görsek o sāḥir-i ḥüsnüñ
Esīr-i ḥalḳa-i zülf-i müselseli dirler

esīr-i ḥasretidür:

1. **esīr-i ḥasretidür:**-*i, -dür*
Gazel 106
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayrılık esiri.
Göñül o ġonçe-femüñ bī-nevālarındandur
Esīr-i ḥasretidür mübtelālarındandur

esīr-i inḳılāb olma:

1. **esīr-i inḳılāb olma:**-*ma*
Kaside 1
Mısra: **34**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Değişimin esiri olmak.
Ḥükm-i mīzān-ı şerīʿat bulmasun noḳṣānuñı
Ḥırş u āz ile yeter olma esīr-i inḳılāb

esīr-i ʿışḳı:

1. **esīr-i ʿışḳı:**-*ı*
Gazel 511
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşkın esiri.
Ya bir şūḫuñ esīr-i ʿışḳı ya mehcūrı olmışdur
Dil-i şūrīdenüñ elbette vardur bir nihān derdi

esīr-i ʿışḳ-ı ciger-sūza:

1. **esīr-i ʿışḳ-ı ciger-sūza:**-*a*
Gazel 442
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ciğer yakan aşkın esiri.
Vāy ol esīr-i ʿışḳ-ı ciger-sūza kim anuñ
Ārām-ı cān sencileyin bī-amān ola

esīr-i ʿışḳı oldum:

1. **esīr-i ʿışḳı oldum:**-*du, -m*
Gazel 442
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşkının esiri olmak.
Oldum esīr-i ʿışḳı Naḥīfī bir āfetüñ
Ya meyl-i şefḳat ide ya nā-mihribān ola

esīr-i ʿışḳı olmışsın:

1. **esīr-i ʿışḳı olmışsın:**-*ı, -mış, -sın*
Gazel 91
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Deyim**
Aşkın esiri olmak, aşka tutulmak.
İşitdüm yine bir şūḫuñ esīr-i ʿışḳı olmışsın
Naḥīfī manṣıb-ı bī-ṣabr ü sāmānī mübārek-bād

esīr-i ʿışḳı olurdı:

1. **esīr-i ʿışḳı olurdı:**-*ur, -dı*
Gazel 376
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşkının esiri olmak.
Hūbān esīr-i ʿışḳı olurdı Naḥīfīnüñ
Naḳl eylesem muʿāmele-i ʿāşıḳānesin

esīr-i ʿışḳını:

1. **esīr-i ʿışḳını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 210
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk esiri II âşık.
Esīr-i ʿışḳını cevr ile pāy-māl eyler
Fütāde-ḥālini ol serv-ḳad nedür bilmez

2. **esīr-i ʿışḳını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 315
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşkın esiri.

Ġamuñla ḫasta yatur cān-ı müstemendüñ gel
Esīr-i ʿışḳını bīmār iden efendüm gel

3. **esīr-i ʿışḳını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 315
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşkın esiri.
Ḳuluñ Naḥīfī-i bīmāra bir devā eyle
Esīr-i ʿışḳını bīmār iden efendüm gel

esīr-i ʿışḳıyam:

1. **esīr-i ʿışḳıyam:**-*ı, -yam*
Gazel 28
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşkın esiri.
Ben ne Leylānuñ ne Şīrīnüñ esīr-i ʿışḳıyam
Sen niçe teşbīh idersin Ḳays ü Ferhādı baña

esīr-i ʿışḳuñ olan:

1. **esīr-i ʿışḳuñ olan:**-*uñ , -an*
Kıt'a 28
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Aşkın esiri olmak, aşka tutulmak.
Merhem gerekse zaḫm-ı dil-i dāġ dāġuña
Raḥm it esīr-i ʿışḳuñ olan bī-dimāġuña

esīr-i keşmekeş-i miḥnet olmasun:

1. **esīr-i keşmekeş-i miḥnet olmasun:**-*ma, -sun*
Gazel 366
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mihnet kargaşasının esiri olmak.
Kimse esīr-i keşmekeş-i miḥnet olmasun
Bīhūde gerd-i bādiye-i ġurbet olmasun

esīr-i nāvek-i ser-tīz-i ʿışḳ-ı yār:

1. **esīr-i nāvek-i ser-tīz-i ʿışḳ-ı yār:**
Gazel 80
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin aşkının ucu keskin okunun esiri.
Esīr-i nāvek-i ser-tīz-i ʿışḳ-ı yār olalı
Ḫadeng-i āhum ider her dem āsumān ile baḥs

esīr-i nefḥa-i pīrāhenüñdür:

1. **esīr-i nefḥa-i pīrāhenüñdür:**-*üñ, -dür*
Gazel 430
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gömleğinin güzel kokusunun tutsağı.
Gül-i ʿanber-şemīmi gülşen-i Firdevs-i aʿlānuñ
Esīr-i nefḥa-i pīrāhenüñdür yā Resūla'llāh

esīr-i nigāh-ı ġamzeñdür:

1. **esīr-i nigāh-ı ġamzeñdür:**-*ñ, -dür*
Gazel 297
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yan bakışın esiri.
Dil esīr-i nigāh-ı ġamzeñdür
Sīne mecrūḥ-ı ṭīġ-i müjgānuñ

esīr-i nigeh-i nāz itdüñ:

1. **esīr-i nigeh-i nāz itdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 307
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Naz bakışının esiri etmek.
Kūyuñda beni itdüñ esīr-i nigeh-i nāz
Kāfir ne ʿaceb cürʾet-i ṣayd-ı ḥarem itdüñ

esīr-i pençe-i nāz itdi:

1. **esīr-i pençe-i nāz itdi:**-*di*
Matla 123
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Naz pençesinin esiri etmek.
Kebūter-i dili itdi esīr-i pençe-i nāz
Ṭoy avladı beni şāhīn baḳışlu bir şehbāz

esīr-i şeb-i ḥayret eyleyen:

1. **esīr-i şeb-i ḥayret eyleyen:**-*yen*
Gazel 147
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şaşkınlık gecesinin tutsağı eylemek.
Seni esīr-i şeb-i ḥayret eyleyen āyā
O reşk-i mihr-i cihān-tāb o māh-pāre midür

esīr-i şoḥbetüñ:

1. **esīr-i şoḥbetüñ:**-*üñ*
Gazel 193
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin sohbetinin esiri.
Kim oldı ser-be-zānū-yı taḥayyür bezm-i nāzuñda
Dil-i şūrīdeveş āyā esīr-i şoḥbetüñ kimdür

esīr-i şöhret ü nām olanlar:

1. **esīr-i şöhret ü nām olanlar:**-*an, -lar*
Matla 171
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nâmın ve şöhretin esiri olmak.
Miṣāl-i ḫātem olanlar esīr-i şöhret ü nām

Olur sezā-yı ser-engüşt-i
iʿtirāż-ı enām

esīr-i ṭurra-i ʿālem-firīb oldum:

1. **esīr-i ṭurra-i ʿālem-firīb oldum:**-*du, -m*
Gazel 330
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyayı aldatıcı saçın esiri olmak II sevgilinin saçının esiri olmak.
İderken ġayre pend-i el-
ḥaẕer ḳayd-ı taʿalluḳdan
Yine vardum esīr-i ṭurra-i
ʿālem-firīb oldum

esīr-i vaʿde-i ferdā olur:

1. **esīr-i vaʿde-i ferdā olur:**-*ur*
Gazel 134
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gelecek sözlerin esiri olmak.
Ḫᵛāb görmez intiẓārıyla
zamān-ı ḥaşre dek
Mübtelālar kim esīr-i vaʿde-i
ferdā olur

esīr-i zülf-i perīşānum oldıġum:

1. **esīr-i zülf-i perīşānum oldıġum:**-*dıġ, -um*
Gazel 342
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dağının saçının esiri olmak.
Bildüñ esīr-i zülf-i
perīşānum oldıġum
Ṭuyduñ netīce bende-i
fermānuñ oldıġum

esīr-i zülf-i yār ol:

1. **esīr-i zülf-i yār ol:**
Gazel 324
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin saçının esiri olmak.
Esīr-i zülf-i yār ol
müstemend ol
Hemān n'eylerseñ eyle ser-
bülend ol

esīrüñ oldıġuma:

1. **esīrüñ oldıġuma:**-*dıġ, -um, -a-üñ, -dıġ, -um, -a*
Gazel 32
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Köle olmak II Bir şeye tutulmak, müptela olmak,bağlılık göstermek.
Beyān ider ġam-ı ʿışḳum
sirişk ü āh saña
Esīrüñ oldıġuma bu yeter
güvāh saña

eşk:

1. **eşküñi:**-*üñ, -i*
Matla 25
Mısra: **1**
Göz yaşı.
Ḫāk-i rehinde eyleme gel
eşküñi hebā
Eyler faḳīr ādemi sevdā-yı
kīmyā

eşk ü āh:

1. **eşk ü āh:**
Muamma 1
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gözyaşı ve üzüntü.
Olalı mihr-i ġam-ı ʿışḳuñ ile
perverde
Eşk ü āh oldı nümāyan bu
dil-i kemterde

eşkāl-i ġarīb:

1. **eşkāl-i ġarīb:**
Gazel 62
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Garip şekiller II zavallı şekiller mecazen zavallı âşıklar bağlamında kullanılmıştır.
Baḳsañ āyīne-i devrāna biraz
ʿibret ile
Gösterür saña felekler biraz
eşkāl-i ġarīb

eşkāl-i raḫşı:

1. **eşkāl-i raḫşı:**-*ı*
Kaside 24
Mısra: **40**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Atın şekilleri.
Dem-i sürʿatde ol zerrīn
rikāb-ı şuʿle-pāşıyla
Döner eşkāl-i raḫşı bir
Hümā-yı bāl-cünbāna

eski:

1. **eski:**
Gazel 61
Mısra: **3**
Çok zaman geçmiş olan, kadim.
Yaḳduñ derūnı tāzeledüñ
eski derdimi
Bilmem nedür bu āh-ı
ġarībāne ʿandelīb

2. **eski:**
Gazel 240
Mısra: **10**
Çok zaman geçmiş olan, kadim.
Naḫīfī ol büt-i dīrīne bizden
kesmedi luṭfın
Kişinüñ ben de bildüm eski
yāri düşmen olmazmış

3. **eski:**
Gazel 522
Mısra: **2**
Çok zaman geçmiş olan, kadim.
Taraḥḥum eyle getür yāda
mübtelālaruñı
Unıtma ey yüzi gül eski
āşınālaruñı

eşk-i bī-şümārumdan:

1. **eşk-i bī-şümārumdan:**-*um, -dan*
Gazel 370
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Sayısız gözyaşı.
Ḳāḍir olmazsın cevāba şermden rūz-ı ḥisāb
Gel beni ağlatma eşk-i bī-şümārumdan ṣaḳın

eşk-i çeşm-i bī-kesān:

1. **eşk-i çeşm-i bī-kesān:**
Gazel 371
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kimsesizlerin gözünün gözyaşı.
Reh-ber-i seyl-i belādur eşk-i çeşm-i bī-kesān
İtme giryān girye-i ṭūfān-niş̱ārumdan ṣaḳın

eşk-i çeşm-i giryānı:

1. **eşk-i çeşm-i giryānı:**-*ı*
Gazel 520
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlayan gözyaşı.
Nigāh-ı reşk ile gördükçe eşk-i çeşm-i giryānı
N'ola ḳana boyansa zāhidüñ tesbīḥ-i mercānı

eşk-i çeşm-i ḫūn-pālā:

1. **eşk-i çeşm-i ḫūn-pālā:**
Kaside 11
Mısra: **62**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kan dökücü gözün göz yaşı.
Aġlayam sulṭānuma ḥāl-i dil-i bī-çāremi
Āh-ı āteş-bār u eşk-i çeşm-i ḫūn-pālā ile

eşk-i çeşmini:

1. **eşk-i çeşmini:**-*i, -n, -i*
Gazel 162
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gözyaşı.
Her seḥer bülbül ki eşk-i çeşmini seyl-āb ider
Ġonçe-i gülzāra meftūn oldığın işrāb ider

eşk-i çeşmüm:

1. **eşk-i çeşmüm:**-*üm*
Gazel 178
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gözyaşı.
Nuḳl-i laʿlüñ ki ola taʿbiye-i güft ü şinīd
Eşk-i çeşmüm benüm ol bezme şarāb-āver olur

2. **eşk-i çeşmüm:**-*üm*
Kaside 8
Mısra: **149**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gözyaşı.
Eşk-i çeşmüm aña żamm ile idem şu yerine
Yazmaġa cürmümi ger cümle midād olsa biḥār

eşk-i çeşmüñ:

1. **eşk-i çeşmüñ:**-*üñ*
Gazel 68
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gözyaşı.
Ey Naḥīfī eşk-i çeşmüñ olmasun Nīl ü Furāt
Lücce-i ʿUmmānına irmez anuñ bālā-yı dost

eşk-i dīde:

1. **eşk-i dīde:**
Kaside 9
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gözyaşı.
Gāh eşk-i dīde geh ḫūn-ı ciger īş̱ār idüp
Rāh-ı ḥuccāca niş̱ār-ı dürr ü mercān eylesem

eşk-i dil-dūzum:

1. **eşk-i dil-dūzum:**-*um*
Gazel 501
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül delen gözyaşı.
Getürür bir gün olur dāʾire-i tesḫīre
Eşk-i dil-dūzum ile nāle-i cān-kāh seni

eşk-i firāvāndur:

1. **eşk-i firāvāndur:**-*dur*
Gazel 151
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bol gözyaşı.
Reh-i kūyuñda hep ḫūn-ı ciger eşk-i firāvāndur
Ser-ā-pā rīze-seng-i reh-güẕāruñ dürr ü mercāndur

2. **eşk-i firāvāndur:**-*dur*
Matla 77
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bol gözyaşı.
Ḫırām itdürmeyen dildāra bu eşk-i firāvāndur
Ḫilāf-ı vaʿde-i teşrīfe bāʿiş̱ yaʿnī bārāndur

eşk-i firāvānum:

1. **eşk-i firāvānum:**-*um*
Gazel 446
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bol gözyaşı.
Ey Naḥīfī o şeh-i ḥüsne yeter şāhid-i ḥāl
Āh-ı pür-sūz-ı derūn eşk-i firāvānum ile

eşk-i ḥasret:

1. **eşk-i ḥasret:**
Gazel 425
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasret gözyaşı.
Olup ālūde-i ḫūn-ı ciger mercāna dönmişdür
Gözümde eşk-i ḥasret dāne dāne yā Resūla'llāh

eşk-i ḫūn-ābumdur:

1. **eşk-i ḫūn-ābumdur:**-*um, -dur*
Kaside 28
Mısra: **58**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kanla karışık suyun göz yaşları.
Degüldür dürr ü mercān ḫāk-pāy-ı ʿizzetüñde hep
Süreyyā-rīz-i çeşm-i ḥasret ü eşk-i ḫūn-ābumdur

eşk-i ḫūn-ālūd:

1. **eşk-i ḫūn-ālūd:**
Kaside 24
Mısra: **73**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kanlı gözyaşı.
ʿAceb mi eşk-i ḫūn-ālūd ile peyġūle-i ġamda
Müşābih olsa çeşmüm maʿden-i yāḳūt u mercāna

eşk-i ḫūn-ālūd-ı dildür:

1. **eşk-i ḫūn-ālūd-ı dildür:**-*dür*
Gazel 223
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönüldeki kanlı gözyaşları.
Mest-i ʿışḳuz cürʿa-i ḥasretle pürdür cānumuz
Eşk-i ḫūn-ālūd-ı dildür bāde-i gülfāmumuz

eşk-i ḫūn-ālūd-ı ḥasretdür:

1. **eşk-i ḫūn-ālūd-ı ḥasretdür:**-*dür*
Gazel 156
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasretin kanlı gözyaşı.
Gözümde ḳaṭre ḳaṭre eşk-i ḫūn-ālūd-ı ḥasretdür
Cigerde tāze tāze dāġ-ı āteş-tāb-ı fürḳatdür

eşk-i ḫūn-ālūd-ı ʿuşşāḳuñ:

1. **eşk-i ḫūn-ālūd-ı ʿuşşāḳuñ:**-*uñ*
Gazel 134
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Âşıkların kana bulanmış göz yaşı.
Eşk-i ḫūn-ālūd-ı ʿuşşāḳuñ budur ḫāṣıyyeti
Bir kemīne ḳaṭresi biñ lāle-i ḥamrā olur

eşk-i lücce-peymādur:

1. **eşk-i lücce-peymādur:**-*dur*
Gazel 383
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dalga ölçen gözyaşı.
Gün yüzüñ gördükçe ey mihr-i melāḥat çeşmüme
Ḫūn-ı ḥasretdür ya eşk-i lücce-peymādur gelen

eşk-i mercān-rīzimi:

1. **eşk-i mercān-rīzimi:**-*im, -i*
Kaside 9
Mısra: **40**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mercan döken gözyaşı.
Gevher-i maḳṣūdı ḳılsam zīver-i dürc-i ḥuṣūl
Eşk-i mercān-rīzimi maḥsūd-ı ʿummān eylesem

eşk-i nedāmet:

1. **eşk-i nedāmet:**
Gazel 280
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Pişmanlık gözyaşları.
Gözümde eşk-i nedāmet cigerde dāġ-ı belā
Göñülde tāb-ı teb-i ḥayret es-selāmu ʿaleyk

eşk-i nedāmetle:

1. **eşk-i nedāmetle:**-*le*
Gazel 461
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Pişmanlık gözyaşları.
Meʿāṣīden vücūduñ ṭāhir it eşk-i nedāmetle
Naṣīḥāt saña varma ʿarṣa-i ḥaşre bu ḥāletle

2. **eşk-i nedāmetle:**-*le*
Kaside 3
Mısra: **71**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Pişmanlık gözyaşları.
Ḳan döküp yaş yerine eşk-i nedāmetle tamām
ʿAfvini eyle recā eyledigüñ ʿişyānuñ

eşk-i pür-ḫūn-ı dü çeşmüm:

1. **eşk-i pür-ḫūn-ı dü çeşmüm:**-*üm*
Gazel 37
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kan dolu iki göz.
Eşk-i pür-ḫūn-ı dü çeşmüm seni bī-hūş eyler
Besdür ey mest-i teġāfül iki peymāne saña

eşk-i pür-seyl-ābumı:

1. **eşk-i pür-seyl-ābumı:**-*um, -ı*
Muaşşer 1
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sel dolu göz yaşı II âşığın göz yaşı.
Eylesem rīzān dem-ā-dem eşk-i pür-seyl-ābumı
Girye teskīn eylemez sūz-ı dil-i pür-tābumı

eşk-i rikḳat-ḫīz:

1. **eşk-i riḳḳat-ḫīz:**
Kıt'a 46
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Merhamet döken gözyaşı.
Eşk-i riḳḳat-ḫīz ile gūyān olup bī-ḳīl u ḳāl
Dāʾimā eyler duʿā-yı şāh-ı devrān selsebīl

eşk-i ter:

1. **eşk-i ter:**
Gazel 436
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Taze gözyaşı.
Vāṣıl oldum bu ruḫ-ı zerd ü bu eşk-i ter ile
Aldum ol sīmīn tenüñ vaṣlını sīm ü zer ile

2. **eşk-i ter:**
Rübai 343
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Taze gözyaşı.
Eşk-i ter ile ḳalbümi tenḳīḥ iderem
Ben aġlamaġı gülmeye tercīḥ iderem

eşk-i terüñ:

1. **eşk-i terüñ:**-*üñ*
Kıt'a 46
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Taze gözyaşı.
Selsebīl-āsā sebīl-i Ḥaḳda dök eşk-i terüñ
Tā ṣafā-baḫş-ı dil ü cān ola ḥüsn-i manẓaruñ

eşk-rīz olsam:

1. **eşk-rīz olsam:**-*sa, -m*
Kaside 19
Mısra: **95**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gözyaşı dökmek, ağlayan olmak.
Künc-i ḥasretde ʿaceb mi eşk-rīz olsam müdām
Tūtiyādur çeşmümde ġam-ḫānemüñ ḫākisteri

eşk-rīz-i ıżṭırāb olsam:

1. **eşk-rīz-i ıżṭırāb olsam:**-*sa, -m*
Matla 95
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Acının göz yaşını döken olmak.
Eşk-rīz-i ıżṭırāb olsam n'ola leyl ü nehār
Çeşmüme müjgān düşürdi ʿaks-i ḥaṭṭ-ı müşkbār

eslāf:

1. **eslāfden:**-*den*
Kaside 22
Mısra: **33**
Selefler, evvelkiler, geçmişler.
Hele eslāfden taḳdīme lāyıḳ kimse yoḳ ancaḳ
Meger fażl-ı taḳaddüm eyleye taḥvīl-i feḥvāyı

esmā:

1. **esmā:**
Gazel 177
Mısra: **6**
İsimler, adlar II
Allah'ın en güzel isimleri.
Naḳd-i cān beẕl idenüñ zīver-i āġūşı olur
Ṣayd-ı dildāra ne tesḫīr ü ne esmā dirler

2. **esmānuñ:**-*nuñ*
Kaside 3
Mısra: **104**
İsimler, adlar II
Allah'ın en güzel isimleri.
Ẕāt-ı bī-çūnuña maḫṣūṣ olan vaḥdet içün
Feyż-i bī-ġāyet-i esrārı içün esmānuñ

3. **esmāsına:**-*sı, -n, -a*
Kaside 3
Mısra: **75**
İsimler, adlar II
Allah'ın en güzel isimleri.
ʿĀdil ü Müntaḳım esmāsına inkāruñ yoḳ
Var ise Rabb-ı Raḥīm oldığına īmānuñ

4. **esmānuñ:**-*nuñ*
Rübai 280
Mısra: **1**
İsimler, adlar II
Allah'ın en güzel isimleri.
Taʿlīm ḳılup mertebesin esmānuñ
Ḳıl maẓharı ol niʿmet-i ʿālī-şānuñ

esmāʾ-i ḥüsnāyı:

1. **esmāʾ-i ḥüsnāyı:**-*yı*
Kaside 22
Mısra: **84**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın en güzel, en şerefli isimleri. 99 tanedir.
Naḥīfī itdigüm her bir duʿāya isticābetde
Vesīle itsün ism-i aʿẓam ü esmāʾ-i ḥüsnāyı

eşnāf-ı ʿacāyib:

1. **eşnāf-ı ʿacāyib:**
Kaside 21
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Acayip bölümler.
Olmış eşnāf-ı ʿacāyib ile meşḥūn u muḥāṭ
Bü'l-ʿaceb olsa n'ola künyeti Saʿd-ābāduñ

eşnāf-ı müsāfir:

1. **eşnāf-ı müsāfir:**
Gazel 128
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Misafir olan kişiler.
Tekye mihmānı gerekdür ola merd-i sālik
Yoḫsa her ḫānede eşnāf-ı müsāfir bulunur

eṣnāf-ı tecelliyāt:

1. **eṣnāf-ı tecelliyāt:**
Rübai 142
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tecellilerin sınıfları.
Her laḥẓa Ḫudādan saña olsun vāṣıl
Eṣnāf-ı tecelliyāt ü selām-ı bī-ḥad

eṣnāf-ı ʿulūm:

1. **eṣnāf-ı ʿulūm:**
Rübai 381
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Alimler sınıfı.
Bir ḳalbi münevver itse feyż-i Ḳayyūm
Ḥaḳḳ üzre aña keşf olur eṣnāf-ı ʿulūm

eṣnām:

1. **eṣnāmı:**-*ı*
Rübai 321
Mısra: **3**
Putlar.
Eṣnāmı şikest iden olur hem-çü Ḫalīl
Āteşde daḫi muġtenim-i berd ü selām

eṣrāf:

1. **eṣrāfı:**-*ı*
Gazel 511
Mısra: **13**
İleri gelenler, itibar sahipleri.
Virüp erẕāle rifʿat terk ider eṣrāfı ẕilletle
Netīce beñzemez bir derde evżāʿ-ı cihān derdi

esrār:

1. **esrāra:**-*a*
Gazel 154
Mısra: **10**
Çok kötü kimseler.
Rümūz-ı ʿışḳ bir vicdāna dāʾir fendür ey ṭālib
Degüldür vāḳıf ol esrāra mollālar müderrisler

2. **esrārıdur:**-*ı, -dur*
Kaside 1
Mısra: **15**
Sırlar, gizler.
Kāfdan maḳṣūd-ı aṣlī küntü kenzen esrārıdur
Saña kāfīdür bu söz vallāhu aʿlem bi'ṣ-ṣavāb

3. **esrārı:**-*ı*
Kaside 8
Mısra: **49**
Sırlar, gizler.
Tā ki ḳaṣd itmiş idüm bilmege bu esrārı
Ḳudsiyān-ı ḥarem-i dilden idem istiḫbār

4. **esrāra:**-*a*
Kaside 11
Mısra: **27**
Sırlar, gizler.
Niçe biñ esrāra maẕhar ḳıldı Rabbü'l-ʿālemīn
Nüsḫa-i ḳalbüñ hezārān vaʿde-i aḫfā ile

5. **esrārına:**-*ı, -n, -a*
Rübai 317
Mısra: **2**
Sırlar, gizler.
Ey ḥikmetinüñ vālihi ʿaḳl-ı evvel
Esrārına dem-beste nebiyy-i mürsel

6. **esrārın:**-*ın*
Tarih 6
Mısra: **42**
Sırlar, gizler.
Naḥīfī ben iderken mülhem-i ġaybīden istiḫbār
İdüp endīşe naḳş-ı ṣafḥa-i taḳdīrüñ esrārın

esrār u ḫafā:

1. **esrār u ḫafā:**
Rübai 64
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sırlar ve gizler.
Sen Nūr u Bedīʿ u Ẓāhir ü Bāṭınsın
Esrār u ḫafā yā saña ẓāhir yā Rab

esrār-ı bāṭın:

1. **esrār-ı bāṭın:**
Tarih 5
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Içteki sırlar.
Ṣalāḥ-ı ḥāl ü ḥüsn-i iʿtiḳād ile müʾeyyeddür
Benüm ẓannum budur esrār-ı bāṭın Ḫāliḳa meşhūd

esrār-ı dile:

1. **esrār-ı dile:**-*e*
Rübai 184
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönlün sırları.
ʿUṣṣāk-ı belā-dīde ʿaceb ṭāʿifedür
Bu ṭāʿife esrār-ı dile vāḳıfedür

esrār-ı elem neşraḥ:

1. **esrār-ı elem neşraḥ:**
Kaside 5
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
"E lem neşrah" (İnşirah, 94/1)'ın sırrı.
Virdi esrār-ı elem neşraḥ ṣafā-yı inşirāḥ
Eyledi Ḥaḳ sīneñi gencīne-i ṣıdḳ u ṣafā

esrār-ı ġamından:

1. **esrār-ı ġamından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 394
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gam sırları.
Ḥayret-zedeyem ʿālemüñ esrār-ı ġamından
Geçdüm bu fenā meykedenüñ cām-ı Ceminden

esrār-ı ḥaḳīḳatden:

1. **esrār-ı ḥaḳīḳatden:**-*den*
Rübai 518
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Hakîkat sırları.
Esrār-ı ḥaḳīḳatden idüp yaʿnī ḫabīr
Taḥḳīḳ-i ʿubūdiyyete lāyıḳ eyle

esrār-ı ışḳ:

1. **esrār-ı ışḳ:**
Kaside 9
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Aşkın gizemi.
Ḳalbüme ḳılsa ġuluvv-i keyfiyet esrār-ı ışḳ
Rīziş-i ḫūn-ābe-i bī-ḥadd ü pāyān eylesem

esrār-ı ʿışḳ:

1. **esrār-ı ʿışḳ:**
Gazel 274
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Aşkın gizemi.
Āsiyāb-ı çarḫ içinde ḥıfẓ ider anı felek
Anuñ içün cāhile virmez Ḫudā esrār-ı ʿışḳ

esrār-ı ʿışḳdur:

1. **esrār-ı ʿışḳdur:**-*dur*
Gazel 80
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Aşkın gizemi.
Naḥīfīyā sözüm esrār-ı ʿışḳdur cümle
ʿAceb mi eyler isem ġamze-i bütān ile baḥs

esrār-ı maḥabbetle:

1. **esrār-ı maḥabbetle:**-*le*
Gazel 221
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Aşk sırları.
Esrār-ı maḥabbetle olup ser-be-girībān
Bir kūşede ḥayrānī-i devrān ile lālüz

esrār-ı mesti:

1. **esrār-ı mesti:**-*i*
Gazel 88
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Kendinden geçmiş olan sarhoşun sırları.
Derd-i derūnum itdi o laʿl-i müẕāb şerḥ
Esrār-ı mesti bir bir idermiş şarāb şerḥ

esrār-ı nihān:

1. **esrār-ı nihān:**
Kaside 12
Mısra: **68**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Gizli sırlar.
Bir ḥālet-i pür-şevḳ ile şād eyle beni kim
Esrār-ı nihān ile irem baḫṣ-i ʿayāna

esrār-ı nihāna:

1. **esrār-ı nihāna:**-*a*
Kaside 12
Mısra: **42**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Gizli sırlar.
Ey şīvesini bilmeyen erbāb-ı ṣafānuñ
Taḥṣīl-i vuḳūf eyle bu esrār-ı nihāna

eşref:

1. **eşref:**
Kaside 13
Mısra: **10**
En şerefli.
Seni Ḫallāḳ-ı ʿĀlem ḥikmetiyle bī-miṣāl itdi
Bulunmaz senden eşref āsumān üzre zemīn üzre

eşref idüp:

1. **eşref idüp:**-*üp*
Kaside 7
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Şereflendirmek.
Ḫallāḳ-ı ezel ẕātuñ idüp cümleden eşref
İtmiş seni ārāyiş-i eyvān-ı şefāʿat

eşref-i gürūh oldı:

1. **eşref-i gürūh oldı:**-*dı*
Gazel 260
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Kalabalığın eşrafından olmak.
Oldı Ḳureyş ü Hāşimiyān eşref-i gürūh
Böyle naḳl eyledi bu vech üzre selef

eşref-i halḳuñ:

1. **eşref-i ḫalḳuñ:**-*uñ*
Rübai 207
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Halkın en şereflisi.
Ol eşref-i ḫalḳuñ şeb-i Miʿrācı içün
Eyle şeref-i leyle-i Ḳadre fāʾiz

eşref-i ins ü melek:

1. **eşref-i ins ü melek:**
Kaside 17
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Insan ve meleğin en şereflisi.
Efżal-ı evlād-ı Ādem eşref-i ins ü melek
Vāriṣ-i mülk-i nübüvvet şāfiʿ-i rūz-ı cezā

eşref-i nevʿ-i beşer:

1. **eşref-i nevʿ-i beşer:**
Gazel 13
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Insan soyunun en şereflisi II Hz. Muhammed.
Efḍal-ı evlād-ı Ādem eşref-i nevʿ-i beşer
Yaʿnī faḫr-ı ʿālem-i imkān Muḥammed Muṣṭafā

eşrefü'l-ensāb:

1. **eşrefü'l-ensāb:**
Kaside 18
Mısra: **30**
Soyun en şereflisi II Hz. Muhammet.
Ṭayyibü'l-aʿrāḳ u maḥfūẓu'n-neseb vālā-nijād
Eşrefü'l-ensāb ü maʿrūfu'l-ḥaseb ʿālī-tebār

eşrefü'l-ḫalḳ-ı ḫudā:

1. **eşrefü'l-ḫalḳ-ı ḫudā:**
Kaside 17
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın yarattığı en şereflisi II Hz. Muhammet.
Mefḫar-ı ʿālem sipeh-dār-ı beşer reşk-i melek
Eşrefü'l-ḫalḳ-ı Ḫudā maḥbūb-ı ḫāṣ-ı kibriyā

eṣ-ṣalā:

1. **eṣ-ṣalā:**
Kaside 5
Mısra: **84**
Halkı namaza davet için kullanılan söz, kendine güvenen meydana çıksın manasında kullanılır.
Rütbe-i ḳudret ḳadar ben naġme-senc-i naʿtüñem
İşte meydān-ı süḫan erbāb-ı naẓma eṣ-ṣalā

eṣ-ṣalāt:

1. **eṣ-ṣalāt:**
Gazel 428
Mısra: **10**
Dua, Hz. Peygamber'e edilen dua.
Varınca ḳabre mevtā vaṣf-ı pāküñle ṣafā bulsun
Pür olsun eṣ-ṣalāt ile mezārum yā Resūla'llāh

eṣ-ṣalātü ve's-selām:

1. **eṣ-ṣalātü ve's-selām:**
Murabba 8
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Salat ve selam. (Allah'ın peygamberi olan Muhammed'e, ailesine ve ashabının tümüne olsun).
Yā Resūla'llāh budur vird-i zebānum ṣubḥ u ṣām
Eṣ-ṣalātü ve's-selām ey faḫr-ı ʿālem es-selām

2. **eṣ-ṣalātü ve's-selām:**
Murabba 8
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Salat ve selam. (Allah'ın peygamberi olan Muhammed'e, ailesine ve ashabının tümüne olsun).
Eylerem bu vech ile ʿarż-ı ʿubūdiyyet müdām
Eṣ-ṣalātü ve's-selām ey faḫr-ı ʿālem es-selām

3. **eṣ-ṣalātü ve's-selām:**
Murabba 8
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Salat ve selam. (Allah'ın peygamberi olan Muhammed'e, ailesine ve ashabının tümüne olsun).
Öldürürse ben ġarīb ü zārı derd-i ḥasretüñ
Eṣ-ṣalātü ve's-selām ey faḫr-ı ʿālem es-selām

4. **eṣ-ṣalātü ve's-selām:**
Murabba 8
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Salat ve selam. (Allah'ın peygamberi olan Muhammed'e, ailesine ve ashabının tümüne olsun).
Yüz sürüp dergāhuña şevḳ ile ʿışḳ ile disem
Eṣ-ṣalātü ve's-selām ey faḫr-ı ʿālem es-selām

5. **eṣ-ṣalātü ve's-selām:**
Murabba 8
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Salat ve selam. (Allah'ın peygamberi olan Muhammed'e, ailesine ve ashabının tümüne olsun).
Didi teşrīfüñde hep ehl-i semāvāt ü zemīn
Eṣ-ṣalātü ve's-selām ey faḫr-ı ʿālem es-selām

6. **eṣ-ṣalātü ve's-selām:**
Murabba 8
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Salat ve selam. (Allah'ın peygamberi olan Muhammed'e, ailesine ve ashabının tümüne olsun).
Dir idi eṣcār ü aḥcār eyleyüp ʿizzet saña
Eṣ-ṣalātü ve's-selām ey faḫr-ı ʿālem es-selām

7. **eṣ-ṣalātü ve's-selām:**
Murabba 8
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Salat ve selam. (Allah'ın peygamberi olan Muhammed'e, ailesine ve ashabının tümüne olsun).
Ḳabrüm üstünde disünler kim Naḥīfīden saña
Eṣ-ṣalātü ve's-selām ey faḫr-ı ʿālem es-selām

8. **eṣ-ṣalātü ve's-selām:**
Murabba 8
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Salat ve selam. (Allah'ın peygamberi olan Muhammed'e, ailesine ve ashabının tümüne olsun).

Bu ṣadā elbet gelür ḥāk-i mezārumdan bile
Eṣ-ṣalātü ve’s-selām ey faḫr-ı ʿālem es-selām

es-selām:

1. **es-selām:**
Murabba 8
Mısra: **2**
Selam olsun!.
Yā Resūla’llāh budur vird-i zebānum ṣubḥ u şām
Eṣ-ṣalātü ve’s-selām ey faḫr-ı ʿālem es-selām

2. **es-selām:**
Murabba 8
Mısra: **4**
Selam olsun!.
Eylerem bu vech ile ʿarż-ı ʿubūdiyyet müdām
Eṣ-ṣalātü ve’s-selām ey faḫr-ı ʿālem es-selām

3. **es-selām:**
Murabba 8
Mısra: **8**
Selam olsun!.
Öldürürse ben ġarīb ü zārı derd-i ḥasretüñ
Eṣ-ṣalātü ve’s-selām ey faḫr-ı ʿālem es-selām

4. **es-selām:**
Murabba 8
Mısra: **12**
Selam olsun!.
Yüz sürüp dergāhuña şevḳ ile ʿışḳ ile disem
Eṣ-ṣalātü ve’s-selām ey faḫr-ı ʿālem es-selām

5. **es-selām:**
Murabba 8
Mısra: **16**
Selam olsun!.
Didi teşrīfüñde hep ehl-i semāvāt ü zemīn
Eṣ-ṣalātü ve’s-selām ey faḫr-ı ʿālem es-selām

6. **es-selām:**
Murabba 8
Mısra: **20**
Selam olsun!.
Dir idi eşcār ü aḥcār eyleyüp ʿizzet saña
Eṣ-ṣalātü ve’s-selām ey faḫr-ı ʿālem es-selām

7. **es-selām:**
Murabba 8
Mısra: **24**
Selam olsun!.
Bu ṣadā elbet gelür ḥāk-i mezārumdan bile
Eṣ-ṣalātü ve’s-selām ey faḫr-ı ʿālem es-selām

8. **es-selām:**
Murabba 8
Mısra: **28**
Selam olsun!.
Ḳabrüm üstünde disünler kim Naḥīfīden saña
Eṣ-ṣalātü ve’s-selām ey faḫr-ı ʿālem es-selām

es-selāmu ʿaleyk:

1. **es-selāmu ʿaleyk:**
Gazel 280
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Selamlar ve hayır dualar senin üzerine olsun.
Eyā bihīn güher-i ḥikmet es-selāmu ʿaleyk
Yetīme-i ṣadef-i ḳudret es-selāmu ʿaleyk

2. **es-selāmu ʿaleyk:**
Gazel 280
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Selamlar ve hayır dualar senin üzerine olsun.
Eyā bihīn güher-i ḥikmet es-selāmu ʿaleyk
Yetīme-i ṣadef-i ḳudret es-selāmu ʿaleyk

3. **es-selāmu ʿaleyk:**
Gazel 280
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Selamlar ve hayır dualar senin üzerine olsun.
Vücūd-ı pāküñi fażlından eyledi Allāh
Cihāna vāsıṭa-i raḥmet es-selāmu ʿaleyk

4. **es-selāmu ʿaleyk:**
Gazel 280
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Selamlar ve hayır dualar senin üzerine olsun.
Żaʿīf-i ümmete sensin şefīʿ-i rūz-ı cezā
Fedā senüñ yoluña ümmet es-selāmu ʿaleyk

5. **es-selāmu ʿaleyk:**
Gazel 280
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Selamlar ve hayır dualar senin üzerine olsun.
Muḥāl bir ḳılınuñ midḥatinde ḥaḳḳ-ı edā
Cihān iderse niçe diḳḳat es-selāmu ʿaleyk

6. **es-selāmu ʿaleyk:**
Gazel 280
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Selamlar ve hayır dualar senin üzerine olsun.
Gözümde eşk-i nedāmet cigerde dāġ-ı belā
Göñülde tāb-ı teb-i ḥayret es-selāmu ʿaleyk

7. **es-selāmu ʿaleyk:**
Gazel 280
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Selamlar ve hayır dualar senin üzerine olsun.
Müyesser olmaz ise rūy-māl-i der-gāhuñ
Helāk ider beni bu ḥasret es-selāmu ʿaleyk

8. **es-selāmu ʿaleyk:**
Gazel 280
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Selamlar ve hayır dualar senin üzerine olsun.
Firāḳuñ olmada ʿuṣṣāḳa dūzaḫ-ı cān-sūz

Eyā viṣāli olan cennet es-selāmu ʿaleyk

9. **es-selāmu ʿaleyk:**
Gazel 280
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Selamlar ve hayır dualar senin üzerine olsun.
Revā mı bülbül-i gülzār-ı naʿt-i pāküñ ola
Ḫamūş-ı dāġdāġ-ı miḥnet es-selāmu ʿaleyk

10. **es-selāmu ʿaleyk:**
Gazel 280
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Selamlar ve hayır dualar senin üzerine olsun.
Degül miyem daḫi şāyān-ı merhem-i vuṣlat
Beni bu ḥāle ḳodı fürḳat es-selāmu ʿaleyk

11. **es-selāmu ʿaleyk:**
Gazel 280
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Selamlar ve hayır dualar senin üzerine olsun.
Amān amān cigerüm yaḳdı āteş-i hicrān
Zülāl-i vuṣlata ḳıl himmet es-selāmu ʿaleyk

12. **es-selāmu ʿaleyk:**
Gazel 280
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Selamlar ve hayır dualar senin üzerine olsun.
Göñülde ḫ∨āhiş-i rū-māl-i der-geh-i luṭfuñ
Derūnda dāʿiye-i vuṣlat es-selāmu ʿaleyk

13. **es-selāmu ʿaleyk:**
Gazel 280
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Selamlar ve hayır dualar senin üzerine olsun.
Ġubār-ı der-gehüñ olmaḳluġa ḳabūl eyle
Bu ḫāk-i pāyüñe ḳıl şefḳat es-selāmu ʿaleyk

14. **es-selāmu ʿaleyk:**
Gazel 280
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Selamlar ve hayır dualar senin üzerine olsun.
Niṣār-ı cān ideyüm āsitān-ı pāküñde
Derūn-ı dilde budur niyyet es-selāmu ʿaleyk

15. **es-selāmu ʿaleyk:**
Gazel 280
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Selamlar ve hayır dualar senin üzerine olsun.
Ne deñlü mücrim isem ʿarṣa-gāh-ı maḥşerde
Ḫudādan eyle beni minnet es-selāmu ʿaleyk

16. **es-selāmu ʿaleyk:**
Gazel 280
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Selamlar ve hayır dualar senin üzerine olsun.
Sezā-yı şefḳat iderseñ Naḥīfī-i zārı
Aña yeter şeref ü ʿizzet es-selāmu ʿaleyk

<u>eşyā:</u>

1. **eşyānuñ:**-*nuñ*
Kaside 3
Mısra: **26**
Mevcudat, yaratılmış olan her şey.
Bir gün evvel bulagör menzil-i maḳṣūda vuṣūl
Aldanup ḳalma ṣaḳın zīnetine eşyānuñ

2. **eşyā:**
Kaside 26
Mısra: **22**
Mevcudat, yaratılmış olan her şey.
Meşiyyet-i ezelī böyle iḳtiżā itmiş
Ki münkeşif ola eżdādı ile hep eşyā

3. **eşyā:**
Matla 2
Mısra: **1**
Mevcudat, yaratılmış olan her şey.
Seni tevḥīd ü tesbīḥ eyleyüp şām ü seḥer eşyā
Lisān-ı ḥāl ile dirler teʿālā Rabbünā'l-aʿlā

4. **eşyā:**
Murabba 3
Mısra: **10**
Mevcudat, yaratılmış olan her şey.
Eger lāl ü eger gūyā
Seni tesbīḥ ider eşyā

5. **eşyā:**
Rübai 38
Mısra: **4**
Mevcudat, yaratılmış olan her şey.
Ey maẓhar-ı sırr-ı eḥadiyyet cümle
Müstaġrıḳ-ı baḥr-ı keremüñdür eşyā

6. **eşyā:**
Rübai 95
Mısra: **3**
Mevcudat, yaratılmış olan her şey.
Maḳdūr-ı meşiyyetüñ İlāhī eşyā
Maḥḳūm-ı irādetüñ ẕılāl-i keşret

7. **eşyā:**
Rübai 123
Mısra: **3**
Mevcudat, yaratılmış olan her şey.
İcmāl-i süḫan budur ki cümle eşyā
Rabb-i Eḥadüñ ẕikrini eyler taṣriḥ

8. **eşyā:**
Rübai 203
Mısra: **3**
Mevcudat, yaratılmış olan her şey.

Maḥkūm-ı meşiyyeti cümle eşyā
Ḥükminde muʿāvin ü müşīri yoḳdur

9. **eşyā:**
Rübai 224
Mısra: **3**
Mevcudat, yaratılmış olan her şey.
Tevḥīde ser-āġāz idüp eşyā cümle
Cān semʿine geldi hüve Rabbü Ḳuddūs

10. **eşyānuñ:**-*nuñ*
Rübai 280
Mısra: **4**
Mevcudat, yaratılmış olan her şey.
Fażluñla idüp keşf-i ḥaḳāyıḳ yā Rab
Göster baña māhiyyetini eşyānuñ

11. **eşyāda:**-*da*
Rübai 293
Mısra: **1**
Mevcudat, yaratılmış olan her şey.
Eşyāda bedīdār vücūb-ı ẕātuñ
Şāhid ṣıfat-ı vaḥdetüñe āyātuñ

12. **eşyā:**
Rübai 346
Mısra: **4**
Mevcudat, yaratılmış olan her şey.
Tesbīḥ ḳılup ḥamdüñ ider her nesne
Eşyā ne ki var vaḥdetüñ eyler īhām

13. **eşyā:**
Rübai 563
Mısra: **3**
Mevcudat, yaratılmış olan her şey.
Eşyā yine cümle hālik ü fānīdür
Sübḥāneke ente'l-Ḫallāḳū'l-Bāḳī

etbāʿ:

1. **eṭbāʿuña:**-*uñ, -a*
Kaside 5
Mısra: **157**
Tabi olanlar, bağlı olanlar, emri altında bulunanlar.
Ālüñe aṣḥābuña eṭbāʿuña aḥbābuña
Tuḥfe olsun dem-be-dem yüz biñ selām-ı müctebā

eṭbāḳ-ı semāvāt ola:

1. **eṭbāḳ-ı semāvāt ola:**-*a*
Rübai 350
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Göklerin tabakalarında olmak.
Taʿḳīb ide tā birbirini ṣubḥ ile şām
Eṭbāḳ-ı semāvāt ola tā rūz-ı ḳıyām

eṭraf:

1. **eṭrāfına:**-*ı, -n, -a*
Tahmis 8
Mısra: **39**
Bir yer veya şeyi kuşatan, çevreleyen yerler, çevre, yöre.
Kūyuñ eṭrāfına ʿuṣṣāḳ dizilmiş gūyā
Ḥarem-i Kaʿbede her cānibe erkān ṣaf ṣaf

etrāk:

1. **etrākden:**-*den*
Kıt'a 26
Mısra: **1**
Türkler.
Gerçi Etrākden ol dil-ber-i raʿnā ammā
Niçe Leylāyı ider naḳş-ı cemāli Mecnūn

eṭvār:

1. **eṭvārını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 77
Mısra: **10**
Tavırlar, edalar, hareketler.
Erbāb-ı dile eylemede ʿarż-ı melāmet
Çarḫuñ bize evżāʿını eṭvārını seyr it

2. **eṭvārına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 128
Mısra: **10**
Hal ve hareketler, işler, tarzlar.
Yoḳlasañ dāʾire-i ehl-i hevāyı cümle
Nefs-i emmārenüñ eṭvārına dāʾir bulunur

3. **eṭvāruñ:**-*uñ*
Gazel 148
Mısra: **2**
Tavırlar, edalar, hareketler.
Lāl iden ehl-i dili nā-güfte güftāruñ mıdur
ʿĀşıḳı ḥayrān iden nā-dīde eṭvāruñ mıdur

4. **eṭvārına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 213
Mısra: **12**
Hal ve hareketler, işler, tarzlar.
Deşt ü kūha gitmezüz Ferhād ü Mecnūn gibi biz
Kimsenüñ eṭvārına yoḳdur bizüm taḳlīdümüz

5. **eṭvār:**
Gazel 284
Mısra: **9**
Hal ve hareketler, işler, tarzlar.
Sende ey şūḫ-ı cefā-pīşe bu eṭvār nedür
Ḳul ider ādemi bir şīve-i māder-zāduñ

6. **eṭvārı:**-*ı*
Gazel 442
Mısra: **4**
Tavırlar, edalar, hareketler.
ʿÜnvān-ı ḥüsn o meh-veşe olsun ḥelāl kim
Eṭvārı dil-rübā nigehi cānsitān ola

7. **eṭvārı:**-*ı*
Matla 55
Mısra: **2**
Tavırlar, edalar, hareketler.

Ġırre-i devlet-i dünyā n'ola eylerse ḥades
Mestüñ elbette olur mest iken eṭvārı ʿabes

8. **eṭvārın:**-*ın*
Tarih 6
Mısra: **24**
Tavırlar, edalar, hareketler.
ʿAliyyü'l-ism ü ʿālī-ḳadr ü vālā-rütbe kim mevlā
Müheẕẕeb itmiş aḫlāḳın müʾebbed itmiş eṭvārın

eṭvār-ı āgehāne eyle:

1. **eṭvār-ı āgehāne eyle:**
Gazel 451
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Haberli tavırlar eylemek II kendinden emin bir şekilde hareket etmek.
Bu rāḥ-ı pür-ḥaṭardur bunda ḥaẕer gerekdür
Her bir ḳademde eyle eṭvār-ı āgehāne

eṭvār-ı hem-vārın:

1. **eṭvār-ı hem-vārın:**-*ın*
Tarih 6
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uygun tavırlar.
Nigāh-ı iltifāta maẕhar itdi kendi luṭfından
Ḳarīn-i feyż-i istiḥsān idüp eṭvār-ı hem-vārın

eṭvār-ı ʿibādetüñde:

1. **eṭvār-ı ʿibādetüñde:**-*üñ, -de*
Rübai 375
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İbadetin tavırları.
Yā Rab beni maḥcūb-ı ḳuṣūr itmededür
Eṭvār-ı ʿibādetüñde sūʾ-i edebüm

ev:

1. **evden:**-*den*
Gazel 459
Mısra: **6**
Barınma yeri, dünya.
Ġālibā ol māh-ı burc-ı ḥüsni eyler cüst-cū
Mihr-i raḫşānı bu gün gördüm gezer evden eve

2. **eve:**-*e*
Gazel 459
Mısra: **6**
Barınma yeri, dünya.
Ġālibā ol māh-ı burc-ı ḥüsni eyler cüst-cū
Mihr-i raḫşānı bu gün gördüm gezer evden eve

3. **eve:**-*e*
Gazel 460
Mısra: **10**
Barınma yeri, dünya.
Ṭālib-i ser-menzil-i maḳṣūd iseñ olma ʿacūl
Tīz ḳalur rāh-ı ṭalebde ḥırṣ ile ol kim eve

evāmir:

1. **evāmir:**
Kaside 10
Mısra: **26**
Emirler, buyruklar.
Anuñ şerʿ-i pākiyle oldı ʿayān
Evāmir nevāhī ḥelāl ü ḥarām

evc:

1. **evci:**-*i*
Rübai 243
Mısra: **4**
Gök ‖ gökyüzünün en yüksek noktası, doruk, yüce.
Ol aḥkem-i ḥākimīn olan Rabb-i Ḥakīm
Ḥikmetle ḫażīżi evc ider evci ḫażīż

evc ider:

1. **evc ider:**-*er*
Rübai 243
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
En yüksek yer etmek, mecazen yüceltmek.
Ol aḥkem-i ḥākimīn olan Rabb-i Ḥakīm
Ḥikmetle ḫażīżi evc ider evci ḫażīż

evc-i āsumān:

1. **evc-i āsumān:**
Gazel 51
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gökyüzünün en yüksek noktası.
Dūd-ı āhum ol ḳamer-rūyuñ şeb-i hecrinde āh
Eyler evc-i āsumān üzre seḥābāsā şitāb

evc-i āsumān olmış:

1. **evc-i āsumān olmış:**-*mış*
Gazel 165
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gökyüzünün doruğu olmak.
Maḳāmum ṭut ki evc-i āsumān olmış Mesīḥāveş
Yanumda n'eyleyem ol āfitāb-ı ṭalʿatum yoḳdur

evc-i eflāke çıḳar:

1. **evc-i eflāke çıḳar:**-*ar*
Gazel 434
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Feleklerin en üstüne çıkmak.
Çıḳar tā evc-i eflāke ṣafādan şuʿle-i şevḳum
Yanumda her ne dem bir āfitāb-ı meh-cebīn olsa

evc-i emelden:

1. **evc-i emelden:**-*den*
Gazel 354
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arzunun ucu.

Perr açup evc-i emelden şāh-bāz-ı himmetüm
Ḳāf-ı istiġnāya pervāz eylemekdür niyyetüm

evc-i felekde:

1. **evc-i felekde:**-*de*
Gazel 431
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gökyüzü.
Ṭalʿat-ı ẕī-şānuña nisbetle ey nūr-ı ilāh
Bir kemīne ẕerredür evc-i felekde mihr ü māh

evc-i istiġnādan eyler:

1. **evc-i istiġnādan eyler:**-*r*
Gazel 172
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Kanaat makamında olmak.
Evc-i istiġnādan eyler niçe ʿAnḳāyı şikār
Şāb-bāz-ı sāʿid-i himmet sebük-pervāz olur

evc-i istiġnādasın:

1. **evc-i istiġnādasın:**-*da, -sın*
Gazel 368
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nazlanma zirvesi.
Bu ne vech ile idem taḳbīl-i dāmān-ı viṣāl
Ben ḥażīż-i ḫākde sen evc-i istiġnādasın

evc-i lā mekāna:

1. **evc-i lā mekāna:**-*a*
Gazel 279
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Lâmekânın doruğu II Allah katı.
Baḥr-i ḥaḳīḳat itdi seni ṣunʿ-ı Kirdigār
Tā evc-i lā mekāna çıḳar ḥadd-i sāliküñ

evc-i meʿānīde:

1. **evc-i meʿānīde:**-*de*
Kaside 27
Mısra: **79**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mana burcu.
Ben Hümāyam dir iken evc-i meʿānīde bugün
itdi ebnā-yı zamān ḳüdrümi ḳadr-ı ʿuṣfūr

evc-i nāzda:

1. **evc-i nāzda:**-*da*
Gazel 362
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Naz ve işvenin zirvesi.
Niyāz-ı vaṣl idince saña ʿāşıḳ nāza başlarsın
Hümā-meşrebsin evc-i nāzda pervāza başlarsın

evc-i risāletüñ māhı:

1. **evc-i risāletüñ māhı:**
Murabba 12
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Peygamberlik doruğunun ayı II Hz. Muhammet.
Sensin evc-i risāletüñ māhı
Cān fedā saña yā Resūla'llāh

evc-i şafā:

1. **evc-i şafā:**
Rübai 557
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül huzurunun zirvesi.
Ol nūr-ı Ḫudādur iki ʿālem şāhı
Ol evc-i şafā mihri nübüvvet māhı

evc-i şerefde:

1. **evc-i şerefde:**-*de*
Tarih 4
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
En yüce gök.
Leşkeri her dem olup fetḥ ü ẓaferle hem-rāh
Kevkebi dāʾim ola evc-i şerefde meşhūd

evc-i sipihr-i ışṭıfānuñ:

1. **evc-i sipihr-i ışṭıfānuñ:**-*nuñ*
Rübai 552
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Seçkin gökyüzünün zirvesi II Hz. Muhammet.
Ey taḫt-geh-i berīn-i ḥüsnüñ şāhı
V'ey evc-i sipihr-i ışṭıfānuñ māhı

èvel:

1. **evel:**
Gazel 34
Mısra: **6**
Evvelâ, önce, ilk önce.
Şimdi biñ ḳayda düşürdi ser-i zülfüñ de beni
Gerçi bir ḳayd idi evel dil-i bīmār baña

evḳāt:

1. **evḳatüm:**-*um*
Rübai 251
Mısra: **2**
Vakitler, zamanlar.
Yā Rab beni ḳıl ʿārif-i emr-i maʿrūf
Evḳatüm olup semt-i rıżāya maṣrūf

2. **evḳātumuzı:**-*umuz, -ı*
Rübai 253
Mısra: **1**
Vakitler, zamanlar.
Evḳātumuzı ḳılup hevāda itlāf
Ġafletle nuḳūd-ı ʿömri itdük isrāf

evḳāt-ı nāzenīni:

1. **evḳāt-ı nāzenīni:**-*i*
Gazel 26
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin vakitleri.
Eyyām-ı ʿışḳ geçdi dirīġ āh ü vāh ile
Evḳāt-ı nāzenīni dilüñ oldı hep hevā

evlā:

1. **evlādur:**-*dur*
Kıt'a 11
Mısra: **4**
Daha iyi, daha üstün, yeğ. II Layık, münasip.
Vażī-ı nā-sāzını görmekden ise dünānuñ
Künc-i vaḥdetde kanāʿat kişiye evlādur

evlā olan:

1. **evlā olan:**-*an*
Kaside 26
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Daha iyi daha makbul olmak.
Ḫudā-yı Lem-yezelüñ bunda ḥikmeti vardur
Saña tevekkül ü teslīmdür olan evlā

evliyā:

1. **evliyā:**
Kaside 15
Mısra: **15**
Allah dostları, veliler, erenler.
Evliyā zümresinüñ ṣaf-zede-i ʿunvānı
Merd-i ferḫunde-edā Ḥażret-i Veys'el-Ḳaranī

evrād-ı dil ü cān olup:

1. **evrād-ı dil ü cān olup:**-*up*
Rübai 464
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül ve canın sürekli tekrar ettiği olmak.
Yā Rab olup evrād-ı dil ü cān tevbe
Olsun güneh ü cürmüme her ān tevbe

evrād-ı elfāẕ-intiḫābumdur:

1. **evrād-ı elfāẕ-intiḫābumdur:**-*um, -dur*
Kaside 28
Mısra: **76**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Seçilmiş sözlerin tekrarlanması.
Ferāmuş eyleyem her ḥāl ile ṣubḥ u mesā tā kim
Duʿā-yı devletüñ evrād-ı elfāẕ-intiḫābumdur

evrāk:

1. **evrāḳ:**
Rübai 476
Mısra: **3**
Yapraklar.
Evrāḳ degül mülk-i ʿademden eşcār
Gelmekde yeşil yapraḳ ile yārāna

evrāḳ-ı eşcārından:

1. **evrāḳ-ı eşcārından:**-*ı, -n, -dan*
Tarih 17
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağaçların yaprakları.
Vezān olduḳça bād-ı cān-fezā-yı ʿālem-i ġaybī
Gelür evrāḳ-ı eşcārından āvāz-ı mübārek-bād

evrāḳ-ı maʿrifet:

1. **evrāḳ-ı maʿrifet:**
Kıt'a 43
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Marifet evrakları.
Cihānı ṭutdı hevāyī ġazelleri ḥayfā
Kelām-ı ḥalṭ ile evrāḳ-ı maʿrifet ṭoldı

evrāḳ-ı sipihri:

1. **evrāḳ-ı sipihri:**-*i*
Gazel 282
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gökyüzünün sayfaları. II Feleğin sayfaları.
Ḫūrşīd ü ḳamer mühreler evrāḳ-ı sipihri
Tā şevḳ ile taḥrīr olına āyet-i naʿtüñ

evreng-i muʿallāyı:

1. **evreng-i muʿallāyı:**-*yı*
Kaside 22
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüksek taht.
Şeh-i İslām Sulṭān Aḥmedi Ḫaḳ ber-devām itsün
Müşerref eylesün hemvāre evreng-i muʿallāyı

evṣāf:

1. **evṣāfın:**-*ın*
Gazel 96
Mısra: **9**
Vasıflar, nitelikler.
Bu Naḥīfī ḳaddüñ evṣāfın dirince naẓmına
Gökde encüm ṣuda māhī cümlesi ḳıldı pesend

2. **evṣāfuñı:**-*uñ, -ı*
Gazel 423
Mısra: **11**
Vasıflar, nitelikler.
Perīşān-ḫāṭır iken cemʿ ider evṣāfuñı ṭabʿum
Yeter bu ṣıdḳ-ı daʿvāma nişāne yā Resūla'llāh

3. **evṣāfıña:**-*ı, -n, -a*
Kaside 7
Mısra: **23**
Vasıflar, nitelikler.
Ḥaddüm degül evṣāfıña taḥrīḳ-i leb ammā
Maḳṣūdum odur ey meh-i tābān-ı şefāʿat

4. **evṣāfuñ:**-*uñ*
Kaside 11
Mısra: **37**
Vasıflar, nitelikler.
Bulmaz evṣāfuñ nihāyet ey meh-i burc-ı kemāl
Tā zamān-ı ḥaşre dek taʿdād ile iḥṣā ile

5. **evṣāfuñı:**-*uñ, -ı*
Kaside 12
Mısra: **28**
Vasıflar, nitelikler.
Şevḳuñdan eyā māh-ı muʿaẕẕam yine ṭabʿum
Taʿlīm ider evṣāfuñı her menḳabe-ḫ∨āna

6. **evṣāfını:**-*ı, -n, -ı*
Kaside 17
Mısra: **6**
Vasıflar, nitelikler.
ʿĀleme raḥmet ḳılup ẕāt-ı şerīfin tā ezel
Zīver-i levḥ-i kemālāt itdi evṣāfını Ḫudā

7. **evṣāfuña:**-*uñ, -a*
Kaside 25
Mısra: **11**
Vasıflar, nitelikler.
Ṣoñra evṣāfuña idüp āġāz
Fenn-i naẓm içre ḳīl ü ḳāl itdüm

8. **evṣāfuñ:**-*uñ*
Kaside 26
Mısra: **99**
Vasıflar, nitelikler.
Kimisi neşr ile neşr eylemekde evṣāfuñ
Kimisi naẓm ile itmekde midḥatüñ inşā

9. **evṣāfuña:**-*uñ, -a*
Tahmis 8
Mısra: **27**
Vasıflar, nitelikler.
Ḳılsa basṭ-ı süḫan evṣāfuña ḫalḳ-ı ʿālem
Medḥüñi itmek içün ṣafḥa-i taʿbīre raḳam

evṣāf-ı ʿadāletle:

1. **evṣāf-ı ʿadāletle:**-*le*
Rübai 49
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Adaletin vasıfları.
Mevṣūf olup evṣāf-ı ʿadāletle tamām
Ḥaḳ itmiş idi nuṭḳını miftāḥ u ṣavāb

evṣāf-ı celāl ü kibriyā:

1. **evṣāf-ı celāl ü kibriyā:**
Rübai 96
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
En büyük ve celal sahibinin vasıfları.
Maḫṣūṣ senüñ ẕātuña bī-şirket-i ġayr
Evṣāf-ı celāl ü kibriyā vü ʿaẓamet

evṣāf-ı cemīlüñle:

1. **evṣāf-ı cemīlüñle:**-*üñ, -le*
Rübai 322
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzel vasıflar.
Biñ şerm ile ḳıldum ṭaleb-i ġufrānuñ
Evṣāf-ı cemīlüñle tevessül itdüm

evṣāf-ı ḥamīde:

1. **evṣāf-ı ḥamīde:**
Tarih 5
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Övülmeye layık nitelikler.
Ṣafā-yı bāl ile ḫallāḳ-ı ʿālem eyleyüp mecbūl
Ḫışāl-i ḫayr ü evṣāf-ı ḥamīde anda hep mevcūd

evṣāf-ı hāşü'l-hāşı:

1. **evṣāf-ı ḫāṣü'l-ḫāṣı:**-*ı*
Kaside 28
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gerçek vasıflar.
O ḫūrşīd-i refīʿü'ş-şān ü rifʿat-ilticādur kim
Anuñ evṣāf-ı ḫāṣü'l-ḫāṣı cām-ı teşne-tābumdur

evṣāf-ı ḫüsnin:

1. **evṣāf-ı ḥüsnin:**-*in*
Tarih 18
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzelliğin vasıfları, sıfatları.
Bir eşer itdi anı kim her gören taḥsīn idüp
Şu gibi evṣāf-ı ḥüsnin eyler icrā dem-be-dem

evṣāf-ı hüşnüñdür:

1. **evṣāf-ı hüşnüñdür:**-*üñ, -dür*
Gazel 252
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzelliğin vasıfları, sıfatları.
Senüñ evṣāf-ı hüşnüñdür ser-ā-pā
Anuñçün eylerem eşʿārdan ḥaẕ

evṣāf-ı ḳadr ü rifʿatüñ:

1. **evṣāf-ı ḳadr ü rifʿatüñ:**-*üñ*
Kaside 5
Mısra: **87**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Vasıflarının kıymet ve derecesi.
Ben dimek lāzım degül evṣāf-ı ḳadr ü rifʿatüñ
Vaṣf-ı taʿrīfe ne ḥācet nūr-ı mihr-i rūşenā

evṣāf-ı kemālüñ:

1. **evṣāf-ı kemālüñ:**-*üñ*
Gazel 410
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Olgunluğa, mükemmelliğe ait özellikler.

Naḥīfî ḥaşre dek taḥrīr-i
naʿt-i pāküñ eylerse
Nihāyet bulmaz evṣāf-ı
kemālüñ yā Resūla'llāh

2. **evṣāf-ı kemālüñ:**-*üñ*
Rübai 151
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Olgunluğun vasıfları.
Mümkin degül evṣāf-ı
kemālüñ tekmīl
Eşcār ḳalem olsa varaḳlar
ḳāġıẕ

evṣāf-ı laʿlinde:

1. **evṣāf-ı laʿlinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 15
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin lal taşına benzeyen dudaklarının özellikleri.
Revān itdüm sirişk-i ḫāmemi
evṣāf-ı laʿlinde
Naḥīfî gūyiyā Āb-ı Ḥayātı
eyledüm icrā

evṣāf-ı pāküñle:

1. **evṣāf-ı pāküñle:**-*üñ, -le*
Gazel 416
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz, halis vasıflar.
Murādum intisāb-ı der-geh-i
devlet-meʾābuñdur
İdüp evṣāf-ı pāküñle tevessül
yā Resūla'llāh

2. **evṣāf-ı pāküñle:**-*üñ, -le*
Kaside 5
Mısra: **73**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz, halis vasıflar.
Faḫr idersem vechi var
evṣāf-ı pāküñle senüñ
Sensin ey nūr-ı ilāhī maẓhar-
ı ʿizz ü ʿulā

evṣāf-ı pesen-dīdeñi:

1. **evṣāf-ı pesen-dīdeñi:**-*ñ, -i*
Kaside 27
Mısra: **66**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Makbul olan özellikleri, vasıfları.
İḳtiżā itdi senüñ medḥüñi
inşā itmek
Görüp evṣāf-ı pesen-dīdeñi
ey ẕāt-ı vaḳur

evṣāf-ı saʿādet-intihā:

1. **evṣāf-ı saʿādet-intihā:**
Kaside 5
Mısra: **102**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sonsuz mutluluğun vasıfları.
Budur ümmīdüm ki āḫir
bāʿiş-i raḥmet ola
Ben güneh-kāra bu evṣāf-ı
saʿādet-intihā

evṣāf-ı şefāʿat:

1. **evṣāf-ı şefāʿat:**
Rübai 153
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şefaatin nitelikleri.
Olmışdı Zübeyr o merd-i
pākīze-siyer
Evṣāf-ı şefāʿat ile ṣavlet-
güster

evṣāf-ı şerīfüñ:

1. **evṣāf-ı şerīfüñ:**-*üñ*
Rübai 157
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şerefli, üstün vasıflar.
Şevḳuñ baña ser-māye-i
cemʿiyyetdür
Evṣāf-ı şerīfüñ sebeb-i
rifʿatdür

evṣāf-ı ʿulyāsı:

1. **evṣāf-ı ʿulyāsı:**-*sı*
Kaside 28
Mısra: **47**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüce vasıflar.
Ne mümkin ḳābil-i tekmīl
ola evṣāf-ı ʿulyāsı
O deryādan bu güftārum
hemān bir ḳaṭre ābumdur

evṣāf-ı ẕātında:

1. **evṣāf-ı ẕātında:**-*ı, -n, -da*
Tarih 20
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kişiliğinin özellikleri.
O şeh kim yazdı ressām-ı
ḫıred evṣāf-ı ẕātında
Olup imlā nüvīs-i menḳabet-
pīrā-yı ʿunvānı

evṣāf-ı ẕātuñ eylese:

1. **evṣāf-ı ẕātuñ eylese:**-*se-uñ, -se*
Gazel 425
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kişiliğinin vasıflarını belirtmek.
Zamān-ı ḥaşre dek evṣāf-ı
ẕātuñ eylese ʿālem
Ṣıfāt-ı ʿizzetüñ gelmez
beyāna yā Resūla'llāh

evṣāf-ı zībāyı:

1. **evṣāf-ı zībāyı:**-*yı*
Kaside 22
Mısra: **38**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yakışıklı, ziynetli, vasıf'lar, sıfatlar.
Senā-yı ẕātın itmez kimse
yoḳ illā ḥasūd-ı bed
O da inşāf ider gördükçe bu
evṣāf-ı zībāyı

evṣāfuñ eyler:

1. **evṣāfuñ eyler:**-*uñ, -r*
Gazel 428
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Özelliklerini anlatarak övmek.

Naḥīfî ḫāk olursa şevḳ-ı vaṣl-ı cānsitānuñla
Yine evṣāfuñ eyler her ġubārum yā Resūla'llāh

<u>evṣāfuñ eylerse:</u>

1. **evṣāfuñ eylerse:**-*uñ, -r, -se*
Gazel 418
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Özelliklerini anlatarak övmek.
Zamān-ı ḥaşre dek ḫalḳ-ı cihān evṣāfuñ eylerse
Kemāl-i ẕātuña yoḳdur nihāyet yā Resūla'llāh

<u>evṣāfuñı eylerem:</u>

1. **evṣāfuñı eylerem:**-*uñ, -ı, -r, -em*
Murabba 8
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Özelliklerini anlatarak övmek.
Naʿt-i pāküñ māye-i faḫr oldı bu cān ü dile
Eylerem tā ḥaşre dek evṣāfuñı iḫlāṣ ile

<u>evsān:</u>

1. **evsān:**
Rübai 401
Mısra: **4**
Putlar.
Āyāt-ı ẕuhūrın eyleyüp cümle yaḳīn
Üftāde-i ḫāk-i ḫaclet oldı evsān

<u>evtād:</u>

1. **evtādı:**-*ı*
Kaside 20
Mısra: **32**
Allah tarafından âlemi mânen idâre etmekle görevlendirilmiş ve kendilerine olaylara hükmetme izni verilmiş olan velîlerin belli bir mertebede olanlarına verilen isim [Dört kişi oldukları kabul edilir. Bu velîlerin mertebelerine göre aldıkları diğer isimler sırasıyle abdal, büdelâ, nükabâ, gavs ve kutuptur].
Ey Naḥīfî ben duʿā itdükçe şāh-ı ʿālem
Sen icābet-ḫ∨ān olan aḳṭāb ile evtādı gör

<u>evvel:</u>

1. **evveli:**-*i*
Gazel 129
Mısra: **6**
"Önce" anlamında kullanılan zarf.
Ḳalenderān-ı maḥabbet görüp cünūnumuzı
Cihānda böyle olur ʿışḳuñ evveli dirler

2. **evvel:**
Gazel 133
Mısra: **6**
"Önce" anlamında kullanılan zarf.
Olan pervāne-i şemʿ-i tecellī bezm-i ʿışḳ içre
Miṣāl-i dūd evvel irtikāb-ı maḥv-i ẕat eyler

3. **evvel:**
Gazel 156
Mısra: **11**
"Önce" anlamında kullanılan zarf.
Gören evvel naẓarda tār-ı gīsūdur ḳıyās eyler
Meyān-ı yāra imʿān-ı naẓar ḳıl cāy-ı diḳḳatdür

4. **evvel:**
Gazel 158
Mısra: **5**
"Önce" anlamında kullanılan zarf.
Ser-i kūyuñda evvel naġme-sāz-ı şevḳ olan göñlüm
Ġarīb illerde şimdi ḥasretüñle āh ü zār eyler

5. **evvel:**
Gazel 266
Mısra: **7**
"Önce" anlamında kullanılan zarf.
Niyāz itmezden evvel şāh-ı nāzum ḳaṣd-ı cān eyler
Yanında āh kim bir āh-ı ʿālem-sūza cānum yoḳ

6. **evvel:**
Gazel 334
Mısra: **6**
"Önce" anlamında kullanılan zarf.
Baña teslīm olındı ser-be-ser sāmān-ı şeydāyī
Dem-i ḫilḳatde zīrā cümleden evvel ben āh itdüm

7. **evvel:**
Gazel 387
Mısra: **14**
"Önce" anlamında kullanılan zarf.
Nāḥīfî itdigüñ cürm ü günehler yāda gelmez mi
Niçün yanmazdan evvel āteş-i levm ile yanmazsın

8. **evvel:**
Gazel 393
Mısra: **6**
"Önce" anlamında kullanılan zarf.
Kāse-şūyān-ı maḥabbetden el almaḳ isteyen
Varsın evvel sāġar-ı mīnāyı tenḳīḥ eylesün

9. **evvel:**
Gazel 516
Mısra: **1**
"Önce" anlamında kullanılan zarf.
ʿIşḳ iken evvel dilüñ ser-māye-i cemʿiyyeti
Eyledi ḥayfā perīşān şimdi dünyā miḥneti

10. **evvel:**
Kaside 3
Mısra: **9**
"Önce" anlamında kullanılan zarf.
Bir gün evvel ider āmāde zevād-ı rāhın
Ey göñül mūr ḳadar yoḳ mı senüñ iẕʿānuñ

11. **evvel:**
Kaside 3

Mısra: **25**
"Önce" anlamında kullanılan zarf.
Bir gün evvel bulagör menzil-i maḳṣūda vuṣūl
Aldanup ḳalma ṣaḳın zīnetine eşyānuñ

12. **evvel:**
Kaside 8
Mısra: **241**
"Önce" anlamında kullanılan zarf.
Gerçi kim baḫt-ı siyeh-kārum iderdi evvel
Her nefesde baña biñ vech ile ḳahr u āzār

13. **evvel:**
Kaside 23
Mısra: **15**
"Önce" anlamında kullanılan zarf.
Ṣabā var eyle inhā ḳaṣd-ı rūy-māl itdigüm evvel
Saña ya gelmesün dir ol nihāl-i tāze ya gelsün

14. **evvel:**
Rübai 74
Mısra: **4**
"Önce" anlamında kullanılan zarf.
Ḥaḳ üzre olur cümle-i evṣāfından
Evvel ṣıfatı ḫāṣṣa-i ceẕb-i ḳulūb

15. **evvel:**
Rübai 412
Mısra: **4**
Ezeli olan, varlığının başlangıcı olmayan (Allah).
Yoḳ evvel ü āḫirde şerīküñ yā Rab
ʿAdl ü Ḥakem ü Evvel ü Āḫir sensin

evvel ü āḫir:

1. **evvel ü āḫir:**
Rübai 64
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Başlangıç, önce ve son, akıbet.
Yoḳ saña ne evvel ü ne āḫir yā Rab
Sensin ne murāduñ olsa Ḳādir yā Rab

evvel ü āḫir olduñ:

1. **evvel ü āḫir olduñ:**-*du, -ñ*
Murabba 2
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her zaman, eninde sonunda olan.
Sen olduñ Evvel ü Āḫir
Sen olduñ Bāṭın u Ẓāhir

evvel ü āḫirde:

1. **evvel ü āḫirde:**-*de*
Gazel 260
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Başlangıç ve son.
Oldı vücūduñ evvel ü āḫirde bī-ʿadīl
Sensin güzīde ḫayr-ı ḫalef mefḫar-ı selef

2. **evvel ü āḫirde:**-*de*
Rübai 412
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Başlangıç, önce ve son, akıbet.
Yoḳ evvel ü āḫirde şerīküñ yā Rab
ʿAdl ü Ḥakem ü Evvel ü Āḫir sensin

evvel ü āḫire:

1. **evvel ü āḫire:**-*e*
Kaside 10
Mısra: **49**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Başlangıç, önce ve son, akıbet.
Odur muḳtedā evvel ü āḫire
Olup enbiyā-yı kirāma imām

evvelā:

1. **evvelā:**
Kaside 20
Mısra: **9**
Birinci derecede, birinci olarak.
Evvelā bu cūy-ı ṣāfa ḳıl naẓar inṣāf ile
İki cānibde ruḫām-ı dil-güşā bünyādı gör

evvel-bahār:

1. **evvel-bahār:**
Gazel 465
Mısra: **2**
Ilkbahar.
Füzūn olmaḳdadur şevḳum ḫaṭ-ı nev-ḫīz-i yār üzre
Cünūnum tāzelendi gör yine evvel-bahār üzre

evvelde vü āḫirde:

1. **evvelde vü āḫirde:**-*de, -de*
Rübai 502
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Öncesi ve sonrası.
Evvelde vü āḫirde budur ḳavl-i eḥaḳ
Yoḳ ġayr-ı Ḫudā netīce birdür Allāh

evvelīn ü āḫirīn:

1. **evvelīn ü āḫirīn:**
Kaside 13
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Öncekiler ve sonrakiler.
Ẓuhūra geldi çün ẕātuñ ṣıfāt-ı bihterīn üzre
Vücūduñ oldı raḥmet evvelīn ü āḫirīn üzre

evvelīn-i nıṣf-ı muḥammed:

1. **evvelīn-i nıṣf-ı muḥammed:**
Matla 64
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hz. Muhammed'in yarısının ilki II Mecazen hamd.

Evvelīn-i nışf-ı Muḥammed
ile āḫirdeki med
Buna dāl oldı ki sensin bize
maḥşerde meded

evżaʿ:

1. **evżāʿını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 77
Mısra: **10**
Haller, vaziyetler.
Erbāb-ı dile eylemede ʿarż-ı
melāmet
Çarḫuñ bize evżāʿını eṭvārını
seyr it

2. **evżāʿ:**
Rübai 247
Mısra: **4**
Haller, vaziyetler.
Aʿlāda münāfī-i
büzürgī ḥarekāt
Esfelde vaḳūrāne muṣannaʿ
evżāʿ

evżaḥ idüp:

1. **evżaḥ idüp:**-*üp*
Matla 60
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Açıklamak, açık.
İdüp ṣubḥ-ı kemālüñ āfitāb-ı
veḍḍuḥā evżaḥ
İder ṣadr-ı şerīfüñ şerḥini
metn-i elem neşraḥ

evżaḥ-ı burhān:

1. **evżaḥ-ı burhān:**
Kıt'a 5
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kanıtların açıklığı.
İḫtiyārī faḳr ile şanma ġınā
yeksān ola
Evżaḥ-ı burhān ile benden
saña budur cevāb

evżāʿ-ı aʿmāyı:

1. **evżāʿ-ı aʿmāyı:**-*yı*
Kaside 22
Mısra: **40**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Körün vaziyetleri.
İder ehl-i beṣāʾir bī-baṣīret
ḳulına iġmaż
Görür maʿẕūr aṣḥāb-ı baṣar
evżāʿ-ı aʿmāyı

evżāʿ-ı cihān:

1. **evżāʿ-ı cihān:**
Gazel 511
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyanın vaziyetine.
Virüp erẕāle rifʿat terk ider
eşrāfı ẕilletle
Netīce beñzemez bir derde
evżāʿ-ı cihān derdi

evżāʿ-ı dil-nevāzuñ:

1. **evżāʿ-ı dil-nevāzuñ:**-*uñ*
Gazel 264
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül okşayan durumlar.
Ḳul eyledüñ beni evżāʿ-ı dil-
nevāzuñ ile
Ümmīd odur ola sende
merāḥim ü eşfāḳ

evżāʿ-ı füsūn-sāz ḳılarsın:

1. **evżāʿ-ı füsūn-sāz
ḳılarsın:**-*ar, -sın*
Gazel 382
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sihir yapan durumlarda bulunmak.
Ol sīneyi geh bend ü
gehī bāz ḳılarsın
ʿĀşıḳlara evżāʿ-ı füsūn-sāz
ḳılarsın

evżāʿ-ı gūn-ā-gūn:

1. **evżāʿ-ı gūn-ā-gūn:**
Tarih 3
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Türlü türlü haller.
Niẓām-ı ʿāleme ṭārī olan
evżāʿ-ı gūn-ā-gūn
ʿUḳūl-i zümre-i elbāb ile
olmış idi ābiş

evżāʿ-ı ḫazīnümle:

1. **evżāʿ-ı ḫazīnümle:**-*üm, -le*
Gazel 333
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Üzgün vaziyetler.
ʿĀşıḳluġuma şāhid-i ʿādil mi
degüldür
Evżāʿ-ı ḥazīnümle ġarībāne
nigāhum

evżāʿ-ı nā-sezā:

1. **evżāʿ-ı nā-sezā:**
Gazel 26
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yakışmayan, uygun olmayan haller vaziyetler.
ʿUşşāḳ āh ü giryede aġyar
ḫandede
Lāyıḳ degül o şūḫa bu evżāʿ-
ı nā-sezā

evżāʿ-ı nā-sezāsı:

1. **evżāʿ-ı nā-sezāsı:**-*sı*
Gazel 122
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yakışmayan, uygun olmayan haller vaziyetler.
Evżāʿ-ı nā-sezāsı bu ʿaşruñ
Naḥīfīyā
Ehl-i kemāle mūcib-i ḳayd-ı
telāş olur

evżāʿ-ı perīşānum:

1. **evżāʿ-ı perīşānum:**-*um*
Gazel 356
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Perişan vaziyet.
Taʿaccüb itme evżāʿ-ı
perīşānum görüp ey gül
Senüñ bir bülbül-i

küstāḫuñam rengīn edā bilmem

<u>evżāʿ-ı ser-mestī idüp:</u>

1. **evżāʿ-ı ser-mestī idüp:**-*üp*
Kaside 28
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sarhoş vaziyetlerinde bulunmak.
N'ola evżāʿ-ı ser-mestī idüp ifşā-yı rāz itsem
Bu bezm-i dil-güşāda laʿl-i dil-ber gül-şarābumdur

<u>ey:</u>

1. **ey:**
Beyit 2
Mısra: **1**
Nida edatı.
Sensüz ey ruḫları gül lebleri mül
Ḳamış işkencesidür ʿāşıḳa ney

2. **ey:**
Gazel 1
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ey ḫāk-i nem-sirişteyi insān iden Ḫudā
İnsānı genc-i gevher-i īmān iden Ḫudā

3. **ey:**
Gazel 1
Mısra: **4**
Nida edatı.
Baḫş eyle genc-i merḥametüñden murādumı
Ey ʿālemüñ murādını iḥsān iden Ḫudā

4. **ey:**
Gazel 1
Mısra: **6**
Nida edatı.
Ḳıl külḫan-ı derūnumı gülşen-sarāy-ı ʿışḳ
Ey āteş-i belāyı gülistān iden Ḫudā

5. **ey:**
Gazel 1
Mısra: **14**
Nida edatı.
Gūyā Naḥīfī-zārıñı bir bülbül eylemiş
Ruḫsāruñ ey perī gül-i ḫandān iden Ḫudā

6. **ey:**
Gazel 3
Mısra: **14**
Nida edatı.
Ḫidmet-i naʿtüñle maḳṣūdum Naḥīfīveş hemā
İntisāb itmekdür ey şāhenşeh-i ẕī-şān saña

7. **ey:**
Gazel 4
Mısra: **11**
Nida edatı.
Cism ü cānuñ eyle maḥż-ı kīmyā ey bī-ḫaber
Pūte-i ʿışḳında ḳal ol şevḳ ile ṣubḥ u mesā

8. **ey:**
Gazel 4
Mısra: **13**
Nida edatı.
Ey Naḥīfī var ise iksīr-i aʿẓam kendidür
Ḫāk-i pāy-ı Muṣṭafādur ḫāk-i pāy-ı Muṣṭafā

9. **ey:**
Gazel 5
Mısra: **1**
Nida edatı.
Merḥabā ey āfitāb-ı ʿışḳ
Maḥbūb-ı Ḫudā
Bir kemīne ẕerre-i cān-baḫşuña ʿālem feda

10. **ey:**
Gazel 5
Mısra: **5**
Nida edatı.
Sende bu ḥālet nedür ey neşʾe-i pür-zūr-ı ʿışḳ
Kim gedāyı şāh idersin şāhı eylerdin gedā

11. **ey:**
Gazel 5
Mısra: **13**
Nida edatı.
Zīver-i miḥrāb-ı ʿışḳam ben bugün ey müddeʿī
Ger hidāyet ister iseñ baña eyle iḳtidā

12. **ey:**
Gazel 8
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ey ʿuṣāt-ı ümmete dergāh-ı luṭfı mültecā
Mücrimem dergāhuña ṣıdḳ ile ḳıldum ilticā

13. **ey:**
Gazel 9
Mısra: **14**
Nida edatı.
Ḥāline raḥm eyle kendi ḫāk-i pāyüñdür ne var
Ḳıl Naḥīfīye şefāʿat ey ḫabīb-i kibriyā

14. **ey:**
Gazel 12
Mısra: **6**
Nida edatı.
Açılup sen de başla güftāra
Nedür ey ġonçe-fem bu istiġnā

15. **ey:**
Gazel 12
Mısra: **10**
Nida edatı.
Kişver-i dilde tīġ-i ġamzeñ ile
Ḥükmüñ ey āfet eyledüñ icrā

16. **ey:**
Gazel 13
Mısra: **17**
Nida edatı.
Ey Naḥīfī ümmetinden eylemez luṭfın dirīġ
Ol şefāʿat kāñı ʿālī-şān Muḥammed Muṣṭafā

17. **ey:**
Gazel 14
Mısra: **11**
Nida edatı.
Daḥi derd-i ser-i hicrānuñ ey sāḳī-i gül-çehre
Beni āzürde-dil itmekdedür renc-i ḫumārāsā

18. **ey:**
Gazel 15

Mısra: **1**
Nida edatı.
Görüp germiyyet-i cām-ı lebüñ ey sāḳī-i raʿnā
Çınarāsā derūnından ṭutuşdı sāġar-ı şahbā

19. **ey:**
Gazel 15
Mısra: **8**
Nida edatı.
Dil-i divāneden gel ḳaçma luṭf it terk-i cevr eyle
Bu vādīlerde olma ey ġazāl-i deşt-i istiġnā

20. **ey:**
Gazel 16
Mısra: **6**
Nida edatı.
Güllerle bülbülüñ yoġ iken āşinālıġı
Ben bülbül idüm ey gül-i bāġ-ı ṭarab saña

21. **ey:**
Gazel 16
Mısra: **7**
Nida edatı.
Bāʿiṣ nedür sükūtuña ey ġonçe-fem ʿaceb
Yoḫsa ḫaṭā mı şīve-i taḥrīk-i leb saña

22. **ey:**
Gazel 17
Mısra: **5**
Nida edatı.
Füzūndur derd-i ʿışḳ ey sāḳī-i deryā-fürūş el çek
Baña kār eylemez keyfiyyet-i şahbā-yı ġam-fersā

23. **ey:**
Gazel 17
Mısra: **8**
Nida edatı.
Ḳomazsın bizde cemʿiyyet perīşān-ḫāṭır eylersin
Nedür derdüñ ʿaceb bilsek bizümle ey ġam-ı dünyā

24. **ey:**
Gazel 18
Mısra: **2**
Nida edatı.
O māha dün gice rāz-ı derūnum eyledüm ifşā
Hele ey dil şaḳın bu rāza vāḳıf olmasun aʿdā

25. **ey:**
Gazel 18
Mısra: **6**
Nida edatı.
Kimüñ şevḳ-ı lebiyle mest-i cām-ı ḥayret olmışsa
Kimüñ ʿışḳıyla ser-germ-i ṣafāsın ey dil-i şeydā

26. **ey:**
Gazel 18
Mısra: **7**
Nida edatı.
Baña ʿarż itme ey dil iddiʿā-yı rifʿat-i cāhı
Belādur rind-i bī-ḳaydān-ı ʿışḳa miḥnet-i dünyā

27. **ey:**
Gazel 20
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ḫazān-ı nev-bahār-ı vuṣlatuñla ey gül-i raʿnā
Fiġāndur rūz u şeb kārum miṣāl-i bülbül-i şeydā

28. **ey:**
Gazel 20
Mısra: **4**
Nida edatı.
Ferāmūş eyledüñ ben nā-tüvānı şām-ı ḥasretde
Senüñle böyle mi ʿahd eylemişdük ey ḳamer-simā

29. **ey:**
Gazel 25
Mısra: **9**
Nida edatı.
Ey Naḥīfī böyle bir şiʿr-i leṭāfet-baḫş ile
Çoḳ mıdur aḥbāba ʿarż-ı imtiyāz itmek baña

30. **ey:**
Gazel 26
Mısra: **11**
Nida edatı.
Aġlatduñ ey felek beni hicrān-ı yār ile
Ḳaldı ḥużūr-ı Ḥaḳḳa senüñle bu mā-cerā

31. **ey:**
Gazel 27
Mısra: **6**
Nida edatı.
Al bārī ḥüsn ü ʿışḳuñı vir baña göñlümi
Ey bī-vefa senüñ saña olsun benüm baña

32. **ey:**
Gazel 28
Mısra: **9**
Nida edatı.
Ey Naḥīfī menzil-i maḳṣūda mümkindür vuṣūl
Fażl-ı Rabbānī olursa reh-ber ü hādī baña

33. **ey:**
Gazel 30
Mısra: **5**
Nida edatı.
Eyleme bīhūde iẓhār-ı ḥaz̲āḳat ey ṭabīb
Şād ḳıl üstād iseñ bu ḳalb-i nā-şādı baña

34. **ey:**
Gazel 31
Mısra: **3**
Nida edatı.
Ey nihāl-i ʿişve sensüz ʿazm-i gülzār eylesem
Naġme-i murġān-ı gülşen ṣavt-ı şīvedür baña

35. **ey:**
Gazel 32
Mısra: **5**
Nida edatı.
Recā-yı feyż ile ey mihr olurdı pā-mālüñ
Muḳābil olmaġa şāyeste olsa māh saña

36. **ey:**
Gazel 33
Mısra: **9**
Nida edatı.
Ey Naḥīfī ben anı luṭf u vefādan bilürem
Her ne cevr eylese ol yār-ı cefākār baña

37. **ey:**
Gazel 34
Mısra: **2**
Nida edatı.

Nedür āṣūbī-i ġamzeñle bu āzār baña
Neden āzürdesin ey dil-ber-i ġaddār baña

38. **ey:**
Gazel 34
Mısra: **9**
Nida edatı.
Ey Naḥīfī yüri sen ẕevḳ-i gülistān eyle
Ṣaḥn-ı gülzār saña kūçe-i dildār baña

39. **ey:**
Gazel 35
Mısra: **2**
Nida edatı.
Mübtelā oldum ise ʿışḳ ile nā-çār saña
N'eyledüm n'eyledüm ey dil-ber-i mekkār saña

40. **ey:**
Gazel 35
Mısra: **6**
Nida edatı.
Dil-i maḥzūnumı biñ cevr ile vīrān itdüñ
Ḳaldı ḫāṭırcıġum ey ṣūḫ-ı cefākār saña

41. **ey:**
Gazel 37
Mısra: **8**
Nida edatı.
Eşk-i pür-ḫūn-ı dü çeşmüm seni bī-hūş eyler
Besdür ey mest-i teġāfül iki peymāne saña

42. **ey:**
Gazel 37
Mısra: **10**
Nida edatı.
İltifāt eylemez olsañ da eger ḫāk-i rehi
Çāre yoḳ n'eyleyeyüm ey dil-i dīvāne saña

43. **ey:**
Gazel 37
Mısra: **11**
Nida edatı.
Bilesin ḳıymetüm ey ṣūḫ-ı cefā-pīşe benüm
Āşınālar dem olur hep ola bīgāne saña

44. **ey:**
Gazel 37
Mısra: **14**
Nida edatı.
Nāz idersin bu Naḥīfī saña itdükçe niyāz
Gelür ey āfet-i cān nālesi efsāne saña

45. **ey:**
Gazel 38
Mısra: **9**
Nida edatı.
Ey Naḥīfī sen bilürsin bārī derdümden benüm
Şimdi ben bir dil-ber-i fettāna oldum mübtelā

46. **ey:**
Gazel 39
Mısra: **9**
Nida edatı.
Ey Naḥīfī ben ki bir āşüfte-meşreb ʿāşıḳam
Ġamze-i pür-şūr-ı ḫūbān cümle māʾildür baña

47. **ey:**
Gazel 40
Mısra: **10**
Nida edatı.
Naḥīfī bendede ṭāḳat mı ḳaldı feryāda
Ne eylesüñ saña ey ṣūḫ-ı ʿişve-bāz saña

48. **eyā:**-*a*
Gazel 40
Mısra: **2**
Nida edatı.
İrişdi Ḥażret-i Ḥaḳdan bir imtiyāz saña
El irmez oldı eyā serv-i serfirāz saña

49. **ey:**
Gazel 41
Mısra: **1**
Nida edatı.
Eşer mi eylemez ey nev-nihāl-i nāz saña
Bu āh ü nāle bu feryād-ı cān-güdāz saña

50. **ey:**
Gazel 43
Mısra: **12**
Nida edatı.
Baḳma her bir ṣaneme ṣarf-ı nigāh itdigüme
Sañadur meyl ü maḥabbet saña ey māh saña

51. **ey:**
Gazel 43
Mısra: **13**
Nida edatı.
Ey Naḥīfī seni ḥāṣā ide ġayre muḥtāc
Bu ḳadar faẓl u ʿināyet iden Allāh saña

52. **ey:**
Gazel 44
Mısra: **6**
Nida edatı.
Milket-i ṣabr u şekībi eyledi ġamzeñ ḫarāb
Ey şeh-i mülk-i melāḥat olmaduñ dād-āşinā

53. **ey:**
Gazel 44
Mısra: **8**
Nida edatı.
Ṣaydgāh-ı fitnedür oldum helāk-i ġayretüñ
Olma ey āhū-yı ḥüsnüm el-ḥaẕer yād-āşinā

54. **ey:**
Gazel 44
Mısra: **10**
Nida edatı.
İtmedüñ gitdi teraḥḥum bu Naḥīfīye dirīġ
Olmaduñ üftādeñe ey serv-i āzād āşinā

55. **ey:**
Gazel 45
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ey muʿallā āyet-i ġufrānı Ġaffāru'ẕ-Ẕünūb
V'ey ʿuṣāta müjde-i iḥsānı Settāru'l-ʿuyūb

56. **ey:**
Gazel 45
Mısra: **4**
Nida edatı.
Mümkināt oldı vücūb-ı ẕātuñuñ āyīnesi

Ey vücūd-ı aḳdesi
müstelzim-i ḥükm-i vücūb

57. **ey:**
Gazel 47
Mısra: **2**
Nida edatı.
Cān ü dilde ḥasretüñle
ḳalmadı ṣabr u şekīb
ʿArż-ı dīdār it ne var ben
mübtelāya ey ḥabīb

58. **ey:**
Gazel 48
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ey ẕāt-ı pāki müntesib-i
eşref-i neseb
Vābestedür vücūdıña pīrāye-
i ḥaseb

59. **ey:**
Gazel 50
Mısra: **1**
Nida edatı.
Olsam ey sāḳī eger ben
dāḫil-i bezm-i şarāb
Baḫt-ı vārūnum şarābı āb
ider ābı serāb

60. **ey:**
Gazel 51
Mısra: **10**
Nida edatı.
Būmveş ġurbetde itdüñ sen
beni vīrāne-dost
Ḫānümānuñ ey ġam-ı hicrān
ḫarāb olsun ḫarāb

61. **ey:**
Gazel 51
Mısra: **14**
Nida edatı.
ʿĀşıḳ-ı şūrīdeñ olmışdur
Naḥīfī tā ezel
İtme ey şāh-ı cihānum
bendeñe bī-cā ʿaẕāb

62. **ey:**
Gazel 52
Mısra: **11**
Nida edatı.
Seni pā-beste-i zencīr-i
sevdā eyleyen ey dil
Ḫayāl-i pīç ü tāb-ālūd-ı zülf-
i ḫam-be-ḫamdur hep

63. **ey:**
Gazel 58
Mısra: **8**
Nida edatı.
Tīr-i zaḫmuñ derdine ben
bulmadım aṣlā devā
Olmaya ey pādişāhum
bendenüñ āhı ḥisāb

64. **ey:**
Gazel 58
Mısra: **9**
Nida edatı.
Ey Naḥīfī bu ʿacebdür
kimseler bilmez anı
Tāzelükler ʿāleminde irdi bu
cāh-ı şebāb

65. **ey:**
Gazel 59
Mısra: **8**
Nida edatı.
Yaṣdanup ḫāk-i sütūnuñ
durmayup her ruz u şeb
Ḥasretüñle bir devāsuz derde
düşdüm ey ḥabīb

66. **ey:**
Gazel 59
Mısra: **10**
Nida edatı.
Mīve-i şeftālüler almaḳ
degül mi maḳṣaduñ
Ġam degüldür ey Naḥīfī çün
yüṣīb mā yüṣīb

67. **ey:**
Gazel 64
Mısra: **1**
Nida edatı.
Dil ü cān ḳullıġuña ey şeh-i
ferḫunde-ṣıfāt
Her nefes itmededür ṣıdḳ ile
tecdīd-i berāt

68. **ey:**
Gazel 64
Mısra: **6**
Nida edatı.
Yoḳ yüzüm varmaġa dergāh-
ı Cenāb-ı Ḥaḳḳa
Meded ey pādişeh-i dādger-i
ḫayl-i ʿuṣāt

69. **ey:**
Gazel 65
Mısra: **7**
Nida edatı.
Ey mededkār-ı ümem budur
ümmīdüm Ḥaḳdan
Ṣafḥa-i naʿtüñ ola bendeñe
menşūr-ı necāt

70. **ey:**
Gazel 66
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ey nūr-ı Ḫudā faḫr-ı cihān
melceʾ-i ümmet
Ẕātuñdur olan ʿāleme ser-
māye-i raḥmet

71. **ey:**
Gazel 66
Mısra: **8**
Nida edatı.
Bī-tāb ü tüvān itdi beni
ḥasret-i vaṣluñ
Raḥm eyle bu müştāḳuña ey
māye-i şefḳat

72. **ey:**
Gazel 67
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ey lemʿa-i neẕāresi nūr-ı
nigāh-ı baḫt
Ṭutdı cihānı velvele-i āh ü
vāh-ı baḫt

73. **ey:**
Gazel 68
Mısra: **9**
Nida edatı.
Ey Naḥīfī eşk-i çeşmüñ
olmasun Nīl ü Furāt
Lücce-i ʿUmmānına irmez
anuñ bālā-yı dost

74. **ey:**
Gazel 71
Mısra: **9**
Nida edatı.
Ey Naḥīfī sen ġarīb yār u
cānum bir ġarīb
Gel ikiñiz yār oluñ kim vaṣf
u eşʿāruñ dürüst

75. **ey:**
Gazel 73
Mısra: **10**
Nida edatı.
Bu zemīne bir ḳadem-
rencīde ḳılmaz ol cevān
Ey Naḥīfī n'eylesün ʿāşıḳ
daḫi eyler sükūt

76. **ey:**
Gazel 74
Mısra: **8**
Nida edatı.
Niçe mest olmaz erbāb-ı maḥabbet cām-ı ʿışḳuñla
İder fikr-i lebüñ ʿāşıḳları ey bī-vefā ser-mest

77. **ey:**
Gazel 75
Mısra: **2**
Nida edatı.
Gel revzen-i iḥsānuña gel ʿarż-ı cemāl it
Ey māh-liḳā bendeñe iẓhār-ı celāl it

78. **ey:**
Gazel 75
Mısra: **3**
Nida edatı.
Güftāra gel ey dil-ber-i şīrīn süḫanum gel
Çün ṭūṭī-i muʿciz-nefesi nāz ile lāl it

79. **ey:**
Gazel 76
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ey ġamzesi şūriş-fiken-i pīşe-i ḥasret
-

80. **ey:**
Gazel 78
Mısra: **7**
Nida edatı.
Her-cāyī-meşreb olma yeter ey gönül yeter
Bārī ḫayāl-i yār ile olsun teʾellüf it

81. **ey:**
Gazel 79
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ey vücūduñdur olan kevn ü mekāna bāʿiş
Naḳş-ı ḫüsnüñ ṣuver-i ʿālemiyāna bāʿiş

82. **ey:**
Gazel 79
Mısra: **7**
Nida edatı.
Sensin ey pertev-i eflāk-nişīn-i levlāk
Ḥāṣılı ḫilḳat-i eflāk-i cihāna bāʿiş

83. **ey:**
Gazel 80
Mısra: **1**
Nida edatı.
Gel ey dil eyleme ol çeşm-i bī-emān ile baḥş
İder mi ʿāḳıl olan tīġ-i ḫūn-feşān ile baḥş

84. **ey:**
Gazel 80
Mısra: **7**
Nida edatı.
Düşer mi ʿaḳluña ey ḫᵛace-i ḫıred-fersā
Ki dāʾim eyleyesin vażʿ-ı nā-kesān ile baḥş

85. **ey:**
Gazel 83
Mısra: **9**
Nida edatı.
Ey Naḥīfī geç sivādan maṭlabuñ olsun Ḫudā
Zülf-i maḥbūba dolaşma ḳara sevdādan da geç

86. **ey:**
Gazel 84
Mısra: **9**
Nida edatı.
Ey Naḥīfī ḳıl inābet Ḥaḳḳa ʿişyān eyleme
İricek bir gün ecel derdi bulımaz hīç ʿilāc

87. **ey:**
Gazel 86
Mısra: **9**
Nida edatı.
Ey Naḥīfī böyle üstādane ṭarḥ-endāz olan
Vādī-i cān-baḫş-ı yār-ı dil-güşā bilmez mi hīç

88. **ey:**
Gazel 87
Mısra: **10**
Nida edatı.
Yeter yeter bu perīşānī-i ġam u endūh
Görinsün ey dil-i şeydā biraz nişān-ı feraḥ

89. **ey:**
Gazel 89
Mısra: **6**
Nida edatı.
Mülāḳī olmaġa yāra bu ʿışḳı vāsıṭa ḳılduḳ
Reh-i ʿışḳ içre ey ʿāşıḳ olupdur cānumuz seyyāḥ

90. **ey:**
Gazel 91
Mısra: **4**
Nida edatı.
Ḳalem ḳatmaḳ dilerseñ naḳş-ı ḥüsn ü ḫaṭṭ-ı ḫūbāna
Ne ṣūretle gelürsin ʿarṣagāh-ı ḥaşre ey Bihzād

91. **ey:**
Gazel 92
Mısra: **11**
Nida edatı.
Sensin ṣafā-yı ḫāṭırum ey serv-i ḫoş-ḫırām
Sensiz ne seyr-i bāġ u ne ḫod iddiʿā-yı ʿıyd

92. **ey:**
Gazel 92
Mısra: **13**
Nida edatı.
Ey şāh-ı lem-yezel bu Naḥīfī-i zārıñı
Fażluñla eyle maẓhar-ı luṭf-ı duʿā-yı ʿıyd

93. **ey:**
Gazel 93
Mısra: **13**
Nida edatı.
Gel ey Naḥīfī ḳıl ḥaẕer her mehveşe itme naẓar
Şāyed seni pā-māl ider ḫūbān-ı serv-endām-ı ʿıyd

94. **ey:**
Gazel 95
Mısra: **9**
Nida edatı.
Bu Naḥīfī bir ġarībüñdür senüñ ey dil-berā
Sāye-i vaṣluñda ḫoş geçsün ilā-yevmi'ṭ-tenād

95. **ey:**
Gazel 97

Mısra: **4**
Nida edatı.
Lebüñüñ şerbetini luṭfuñ ile
Meded irgür baña ey serv-i bülend

96. **ey:**
Gazel 98
Mısra: **3**
Nida edatı.
Ġafera'llāhü lenā ey şeh-i meh-rū ve le-küm
Güzelüm Rūm ili bayrāmıdur ol ʿıyd-ı vaʿīd

97. **ey:**
Gazel 100
Mısra: **13**
Nida edatı.
Naḥīfī-i ġarībüñ ey melāz̲-ı cümle-i ümmet
Ne deñlü mücrim ise kendi ʿabd-i müstemendüñdür

98. **ey:**
Gazel 104
Mısra: **8**
Nida edatı.
Āhumdan olmaduñ müteʾess̲ir ġarībdür
Ey seng-dil meger ki dilüñ seng-i ḫāredür

99. **ey:**
Gazel 105
Mısra: **3**
Nida edatı.
Sen ol şehsin ki ey ġāretger-i mülk-i şekībāyī
Füsūn u fitne nāz ü ʿişve ser-cümle sipāhuñdur

100. **ey:**
Gazel 105
Mısra: **7**
Nida edatı.
İdüp ṣaḥrā-neverd ey reşk-i Leylā cān-ı şeydāyı
Miṣ̲āl-i Ḳays-ı ser-gerdān iden āhū-nigāhuñdur

101. **ey:**
Gazel 108
Mısra: **4**
Nida edatı.
Baʿīd olmaz ḥaḳāretle baḳarsañ müstemendāna
Seni ey ḫ∨āce māl ü cāh-ı dünyā ġırre itmişdür

102. **ey:**
Gazel 114
Mısra: **9**
Nida edatı.
Ey Naḥīfī şübhesüz teşrīf ider sulṭān-ı ʿışḳ
Bir gönülden kim ḫayāl-i ġayr kālʿ olur

103. **ey:**
Gazel 115
Mısra: **7**
Nida edatı.
Ey gül-i nev-ḫīz-i bāġ-ı ʿişve ruḫsāruñ ṣaḳın
Āteş-i dil-sūz-ı āh-ı ṣuʿlebārum tāzedür

104. **ey:**
Gazel 116
Mısra: **3**
Nida edatı.
Yād idüp ey māh-ı tābānum seni āh eylesem
Dūd-ı āh-ı ṣuʿlebārum hem-ser-i gerdūn olur

105. **ey:**
Gazel 116
Mısra: **7**
Nida edatı.
Ben degül ey reşk-baḫş-ı Leylī-i ṣāḥib-cemāl
Ḥüsnüñ Eflāṭūn temāşā eylese Mecnūn olur

106. **ey:**
Gazel 117
Mısra: **12**
Nida edatı.
Gözden nihān olup bu ḳadar nāz u ʿişveden
Maḳṣūduñ ey perī bize cevr ü cefā mıdur

107. **ey:**
Gazel 118
Mısra: **3**
Nida edatı.
Şeb-i ḥasretde ey meh-pāre hecr-i ebruvānuñla
Hilāl-i āsumān cism-i nizāra ṭīġ-i bürrāndur

108. **ey:**
Gazel 118
Mısra: **7**
Nida edatı.
Ġamuñla ey dür-i baḥr-ı melāḥat niçe demlerdür
Sirişküm ṭaʿne-sāz-ı mevc-i bī-pāyān-ı ʿummāndur

109. **ey:**
Gazel 119
Mısra: **10**
Nida edatı.
Selām-ı sāde yoḳ geçdik maḥabbet-nāme ḳaydından
Senüñ peymānuñ ey şūḫ-ı vefā-düşmen ne peymāndur

110. **ey:**
Gazel 120
Mısra: **8**
Nida edatı.
Melāmet itme şevḳ ile görüp meftūnluġum luṭf it
Sen ey zāhid o mest-i nāzı bilmezsin ne fettāndur

111. **ey:**
Gazel 120
Mısra: **12**
Nida edatı.
Raḳīb-i dūn ile devre girüp cevr itme ʿuşşāḳa
Geçer bu devr-i dūn ey āfet-i devrān bu devrāndur

112. **ey:**
Gazel 122
Mısra: **3**
Nida edatı.
Teşrīf iderseñ ey yüzi gül berḳ-ı āhumuz
Ṣadr-ı revāḳ-ı sīneye zerrīn firāş olur

113. **ey:**
Gazel 122
Mısra: **7**
Nida edatı.
Ey şeh-süvār-ı ʿişve ruḫ-ı lāle bāġda
Pāy-ı semend-i nāziña rengīn ḳumāş olur

114. **ey:**
Gazel 123
Mısra: **4**
Nida edatı.

Açılmaz dāġ-ber-dāġ olmaduḳça ġonçe-i ḫāṭır
Güşād-ı ṭabʿ-ı ehl-i ʿışḳa ey dil nev-bahār ister

115. **ey:**
Gazel 124
Mısra: **13**
Nida edatı.
Ey Naḥīfī feyż-i mevlā ile yārān-ı ṣafā
Ṣaġ olursaḳ böyle şiʿr-i dil-güşāmuz çoḳ görür

116. **ey:**
Gazel 125
Mısra: **1**
Nida edatı.
Senüñle ey cefā-cū ḳaṣdımuz hem-ḫāne olmaḳdur
Cemālüñ şemʿine biñ şevḳ ile pervāne olmaḳdur

117. **ey:**
Gazel 125
Mısra: **9**
Nida edatı.
Bu deñlü cüst-cūdan ey dil-i şūrīde ʿālemde
Naḥīfīveş murāduñ şāʿir-i ferzāne olmaḳdur

118. **ey:**
Gazel 126
Mısra: **1**
Nida edatı.
Teveccühüñ yine ey dil diyār-ı yāre midür
Bu deñlü sūziş ü ḥasret o gül-ʿiẕāre midür

119. **ey:**
Gazel 128
Mısra: **21**
Nida edatı.
Ey Naḥīfī olamaz ḳābil-i sırr-ı melekūt
Ol ki pehlū-zede-i dām-ı ʿanāṣır bulunur

120. **ey:**
Gazel 131
Mısra: **2**
Nida edatı.
Derūn-ı dil-āzürde-i dūrī-i der
Dil-i zāra dārū-res ol ey dil-āver

121. **ey:**
Gazel 134
Mısra: **14**
Nida edatı.
Bir kelām olsun hemān maʿnī-şināṣ-ı ḥikmet ol
Ey Naḥīfī ḳaṭre cemʿ olduḳça bir deryā olur

122. **ey:**
Gazel 136
Mısra: **3**
Nida edatı.
Ey dil miṣāl-i cū bu ḳadar pūyeden ʿaceb
Ḳaṣduñ o naḫl-i ʿişve-beri cüst ü cū mıdur

123. **ey:**
Gazel 136
Mısra: **5**
Nida edatı.
Tā böyle ihtizāzdan ey serv-i būstān
Ol nev-nihāl-i nāza ġaraż ser-fürū mıdur

124. **ey:**
Gazel 136
Mısra: **11**
Nida edatı.
Ey ʿandelīb-i dil bu fiġāna nedür sebeb
Meftūnı oldıġuñ o gül-i sāde-rū mıdur

125. **ey:**
Gazel 139
Mısra: **3**
Nida edatı.
Ey naẓar-peymā-yı ʿibret zümre-i mevtāya baḳ
Ḳıl temāşā gör niçe ʿāşıḳ niçe dil-ber yatur

126. **ey:**
Gazel 140
Mısra: **8**
Nida edatı.
Nem-i eşküm miṣāl-i jāle durmaz feyż-yāb eyler
Anuñçün böyle ey gül sünbül-i zülfüñ muṭarrādur

127. **ey:**
Gazel 140
Mısra: **9**
Nida edatı.
Buña ey müddeʿī derd-i maḥabbet dirler el-ḫāṣıl
Senüñ ẓann itdigüñ daʿvā degül bir başḳa sevdādur

128. **ey:**
Gazel 142
Mısra: **13**
Nida edatı.
Ey Naḥīfī ṭabʿum ol ʿummān-ı maʿnīdür benüm
Kim bün-i ḳaʿrında bī-ḥad gevher-i yektā yatur

129. **ey:**
Gazel 143
Mısra: **4**
Nida edatı.
Olma muġber ḫaṭ gelürse ṣafḥa-i ruḫsāruña
Ḥüsn-i ḫat ey sāde-rūyum zīnet-i evrāḳdur

130. **ey:**
Gazel 146
Mısra: **2**
Nida edatı.
Ruḫ-ı rengīn ü ḫoş-būyuñ ki reşk-i verd-i ḫandāndur
Senüñ bülbüllerüñ ey ġonçe-i raʿnā hezārāndur

131. **ey:**
Gazel 146
Mısra: **13**
Nida edatı.
Ne ḫācet ey Naḥīfī külfet-i tertīb-i dīvāna
Benüm erbāb-ı ʿışḳa her sözüm bir tāze dīvāndur

132. **ey:**
Gazel 147
Mısra: **8**
Nida edatı.
Görüp bu āh-ı hezārum gelüp açılmazsın
Derūnuñ ey gül-i neşgüfte senüñ ḫāre midür

133. **ey:**
Gazel 147
Mısra: **9**
Nida edatı.
Cihānda hep senüñ ey dil-ber-i sitem-pīşe

Cefālaruñ bu Naḥīfī-i dil-figāre midür

134. **ey:**
Gazel 148
Mısra: **15**
Nida edatı.
Ey Naḥīfī muṭribān-ı bezmi pür-cūş eyleyen
Ḥālet-i ʿışḳuñ mıdur teʾs̲īr-i eşʿāruñ mıdur

135. **ey:**
Gazel 149
Mısra: **10**
Nida edatı.
Gūş itme güft ü gūsını aʿdā-yı bedterüñ
Ey şāh beynümüzde niçe ḳīl ü ḳāl olur

136. **ey:**
Gazel 149
Mısra: **11**
Nida edatı.
Mıṣr içre ey Naḥīfī ʿazīz olsa da yine
Elbet ġarīb hecr-i vaṭanla z̲elīl olur

137. **ey:**
Gazel 154
Mısra: **9**
Nida edatı.
Rümūz-ı ʿışḳ bir vicdāna dāʾir fendür ey ṭālib
Degüldür vāḳıf ol esrāra mollālar müderrisler

138. **ey:**
Gazel 156
Mısra: **25**
Nida edatı.
Gel ey pervāne şemʿ-i bezm ile ṭarh-ı tekellüf ḳıl
Me s̲eldür bu cihānda şarṭ-ı ülfet terk-i külfetdür

139. **ey:**
Gazel 157
Mısra: **1**
Nida edatı.
Nedür ey ṭālib-i dünyā yine şevḳ u sürūruñ var
Metāʿ-ı bī-beḳā-yı dehre beñzer kim ġurūruñ var

140. **ey:**
Gazel 157
Mısra: **3**
Nida edatı.
Neden āsūdesin ey mihr ü cān sen bu menāzilde
Bilürsin bu ẓıll-ı fānīden elbette ʿubūruñ var

141. **ey:**
Gazel 157
Mısra: **8**
Nida edatı.
Cünūn-ı ʿışḳ-ı Leylā ile ṣalduñ ʿaḳlı ṣaḥrāya
Senüñ ey Ḳays-ı maġz-āşüfte ʿaḳlun yoḳ ḥużūruñ var

142. **ey:**
Gazel 158
Mısra: **3**
Nida edatı.
N'ola bir laḥẓa ārām itmeyem ey māh-rū sensüz
Ġarībüñ başına fürḳat cihānı teng ü tār eyler

143. **ey:**
Gazel 159
Mısra: **6**
Nida edatı.
Saña cevr eyler varur aġyāra yüz biñ luṭf ider
Ey göñül maʿz̲ūr ṭut ḫūbānda ʿādet böyledür

144. **ey:**
Gazel 159
Mısra: **8**
Nida edatı.
Dāḫil-i bezm-i murād iken tekāsül eyledüñ
İşte ey ġāfil ḫumār-ı fevt-i furṣat böyledür

145. **ey:**
Gazel 159
Mısra: **14**
Nida edatı.
Merdüm-i ṣāḥib-dili minnet-keş-i dünān ider
Ey Naḥīfī işte baḫt-ı bī-mürüvvet böyledür

146. **ey:**
Gazel 160
Mısra: **4**
Nida edatı.
Dāmenüñ mehcūr ola ser-pençe-i bīgāneden
Ey büt-i nā-āşinā āyīn-i ʿişmet böyledür

147. **ey:**
Gazel 160
Mısra: **10**
Nida edatı.
Andan ednā bir denī ḳalmaz ki ber-kām olmaya
Ey Naḥīfī ʿaṣrımuzda ṣāʿiriyyet böyledür

148. **ey:**
Gazel 161
Mısra: **13**
Nida edatı.
Nedür bu āh-ı dil-sūz ey Naḥīfī
Nedendür böyle pür-āteş edālar

149. **ey:**
Gazel 162
Mısra: **9**
Nida edatı.
Böyle ḳalmazsın cihānda ey Naḥīfī ġam yime
Saña da bir gün Ḫudā elbette feṭḥ-i bāb ider

150. **ey:**
Gazel 163
Mısra: **7**
Nida edatı.
Cām-ı bezm-ārāya ḥācet yoḳdur ey sāḳī-i şūḫ
Fikr-i laʿlüñ ʿāşıḳı mest-i şarāb-ı nāb ider

151. **ey:**
Gazel 165
Mısra: **4**
Nida edatı.
Murāduñ nāz ü istiġnā ise besdür helāk oldum
Bu cevri çekmege ey bī-teraḥḥum ṭāḳatüm yoḳdur

152. **ey:**
Gazel 168
Mısra: **2**
Nida edatı.
Luṭf-ı mihri o mehüñ şimdi baña tāze midür
Bu ḫaberler bize ey bād-ı ṣabā tāze midür

153. **ey:**
Gazel 169
Mısra: **3**
Nida edatı.
Ey ġonçe-i nev-reste cefādan ḥaẕer it kim
ʿĀlemleri sūzān ider āh-ı seḥerüm var

154. **ey:**
Gazel 170
Mısra: **4**
Nida edatı.
Getür gel ḫāṭır-ı nā-şādıma gel ṣoḥbet-i yāri
O demler ey ṣabā ʿālemde mesrūr oldıġum demdür

155. **ey:**
Gazel 170
Mısra: **10**
Nida edatı.
Düşüp pāyıña yalvardumsa küstāḫāne incinme
Sen ey āfet bilürsin çünki maʿẕūr oldıġum demdür

156. **ey:**
Gazel 173
Mısra: **6**
Nida edatı.
Gelüp bir laḥẓa Mecnūnuñ ile hem-ṣoḥbet olmazsın
Nedür bu vaḥşet ey āhū-yı ʿişve söyle n'emdür

157. **ey:**
Gazel 174
Mısra: **16**
Nida edatı.
Cūş-ı taḥsīne n'ola zīver-i mengūş olsa
Ey Naḥīfī bu ġazel bir güher-i pākümdür

158. **ey:**
Gazel 175
Mısra: **12**
Nida edatı.
Gel gel ki tā viṣālüñ ile kām-yāb olam
Ey meh sevüp sevülmege belkim yasaġ olur

159. **ey:**
Gazel 177
Mısra: **2**
Nida edatı.
Sen gül-i ḥüsne beni bülbül-i şeydā dirler
Ey cefā-cū baña Mecnūn saña Leylā dirler

160. **ey:**
Gazel 177
Mısra: **9**
Nida edatı.
Ey Naḥīfī saña inṣāf ile dirse yārān
Şāʿir-i şīve-nümā muʿcize-gūyā dirler

161. **ey:**
Gazel 179
Mısra: **4**
Nida edatı.
Olma āzürde nigāh-ı ʿandelīb-i zārdan
Ḥüsnüñe ey ġonçe ḫayrān oldıġum bilmez mi var

162. **ey:**
Gazel 179
Mısra: **9**
Nida edatı.
Ey Naḥīfī var iken engüşt-i dilde mühr-i ʿışḳ
Mülk-i naẓm içre Süleymān oldıġum bilmez mi var

163. **ey:**
Gazel 181
Mısra: **7**
Nida edatı.
Hevādār-ı nihāl-i ḳaddüñem ey serv-i nāzum gel
Bahār oldı güzellendi çemen ʿişret zamānıdur

164. **ey:**
Gazel 183
Mısra: **11**
Nida edatı.
Kesme ümmīdüñ ey göñül kām-ı viṣāl-i yārdan
Belki seni o bī-vefā luṭf ile behre-yāb ider

165. **ey:**
Gazel 186
Mısra: **2**
Nida edatı.
Yeter āh itdi yeter bülbül-i nā-ḫufte yeter
Daḫi dem-beste misin ey gül-i neşgüfte yeter

166. **ey:**
Gazel 186
Mısra: **5**
Nida edatı.
Ey cefā-cū sitem ü luṭfuña ḳurbān olayum
Vażʿ-ı nā-dīde yeter şīve-i nā-güfte yeter

167. **ey:**
Gazel 187
Mısra: **9**
Nida edatı.
Ey Naḥīfī raḥm ider mi ʿāşıḳ-ı meftūnına
Ol nigāh-ı nīm kim maġrūr u mest-i ʿişvedür

168. **ey:**
Gazel 189
Mısra: **9**
Nida edatı.
Ḫaẕer ey āfet-i cān el-ḥaẕer kim ḳalb-i giryānum
Rümūz-ı āhı vaḳf-ı nükte-i esrār-ı hū eyler

169. **ey:**
Gazel 191
Mısra: **8**
Nida edatı.
N'ola günden güne revnaḳ-dih-i gülzār-ı ḥüsn olsañ
Hezār-ı ṭabʿumı ey ġonçe ḫāmūş itdigüm yoḳdur

170. **ey:**
Gazel 192
Mısra: **6**
Nida edatı.
Dürūġ-ı nāz ile dil-ber bizi āşüfte-ḥāl eyler
Peyām-ı vuṣlatından ey göñül şāfī ḫaber yoḳdur

171. **ey:**
Gazel 193
Mısra: **5**
Nida edatı.
Kim oldı çāre-yāb-ı zaḫm-ı tīr-i hecrüñ ey āfet
Şifā-ālūde-i merhem-güẕār-ı vuṣlatuñ kimdür

172. **ey:**
Gazel 193
Mısra: **10**
Nida edatı.
Yā kimler geşt ider gülzār-ı kūyuñ tāb-ı ʿışḳuñla
Senüñ ey naḫl-i nev gül-çīn bāġ-ı ʿişretüñ kimdür

173. **ey:**
Gazel 194
Mısra: **2**
Nida edatı.
Hele gördüñ mi saña cān ü dilden mübtelā kimdür
Bil ey bīgāne-i mihr ü maḥabbet-āşinā kimdür

174. **ey:**
Gazel 194
Mısra: **4**
Nida edatı.
Dil-i şūrīdeden ġayrı bu meydān-ı maḥabbetde
Nişān-ı nāvek-i tīr-i müjeñ ey ḳaşı yā kimdür

175. **ey:**
Gazel 194
Mısra: **6**
Nida edatı.
ʿAceb kimlerle meʾlūf-ı niyāz olmaḳdasın bilmem
Neşāṭ-ālūde-i nāzuñ senüñ ey bī-vefā kimdür

176. **ey:**
Gazel 194
Mısra: **8**
Nida edatı.
Ne serv-i ser-bülend-i bāġ-ı dil-keş oldıġuñ gördük
Hele bildüñ mi sen de ey ṣabā ol meh-liḳā kimdür

177. **ey:**
Gazel 195
Mısra: **6**
Nida edatı.
Luṭf-ı güftāruñ kimi āyīnedār itdi ʿaceb
Söyle ey ṭūṭī lisānum ṣoḥbetüñ kimlerledür

178. **ey:**
Gazel 195
Mısra: **8**
Nida edatı.
Kimlere hem-rāh olursın seyr-i gülzār itmede
Bilsem ey serv-i revānum sürʿatüñ kimlerledür

179. **ey:**
Gazel 195
Mısra: **10**
Nida edatı.
Bir zamān yārüñle ser-germ-i niyāz idüñ hele
Şimdi ey bī-çāre dil germiyyetüñ kimlerledür

180. **ey:**
Gazel 195
Mısra: **12**
Nida edatı.
Geşt idüp ṣaḥrāları Mecnūn-ı bī-Leylī-miṣāl
Ey Naḥīfī-i ġarīb ünsiyyetüñ kimlerledür

181. **ey:**
Gazel 197
Mısra: **9**
Nida edatı.
Ey Naḥīfī böyle āteş-pāre güftāra sebeb
Ṭabʿ-ı pür-tābum mıdur ol ṣūḫ-ı dil-ḫᵛāhum mıdur

182. **ey:**
Gazel 198
Mısra: **9**
Nida edatı.
Ey Naḥīfī çoḳ Mesīḥā-dem bu şiʿr-i tāzeye
Şevḳ ile dil-bend-i ḳayd-ı iştirāk-i reşk olur

183. **ey:**
Gazel 199
Mısra: **7**
Nida edatı.
Sen de ey serv-i revān-ı çemen-i ʿişve hele
Nāzükāne nedür ol şīve-i ṭarz u reftār

184. **ey:**
Gazel 200
Mısra: **4**
Nida edatı.
Ṣabr u ārāmumı ser-cümle perīşān itdüñ
Niçe biñ nāz ile ey ṣūḫ-ı perīşān-destār

185. **ey:**
Gazel 201
Mısra: **9**
Nida edatı.
Ey Naḥīfī āh ü zār ile pür itdüñ ʿālemi
Bu şikāyet ol şeh-i ʿālem-penāhumdan mıdur

186. **ey:**
Gazel 202
Mısra: **9**
Nida edatı.
Vaṣf itmege laʿl-i lebüñ ey āyīne-i cān
ʿĀlemde Naḥīfī gibi şīrīn süḫan ister

187. **ey:**
Gazel 205
Mısra: **3**
Nida edatı.
Ey bād-ı ṣabā dūr olalı ol gül-i terden
Biz muntaẓır-ı şīve-i tebşīr-i ḳudūmuz

188. **ey:**
Gazel 209
Mısra: **9**
Nida edatı.
Ey Naḥīfī sīm ü zerdür maṭlab u maḳṣad hemān
Yoḫsa ḫubān-ı zamān ebyāt u eşʿār istemez

189. **ey:**
Gazel 212
Mısra: **9**
Nida edatı.
Mecrūḥ-ı tīġ-i nāz olalum ey perī eger
Cevr ü cefādan ise bizüm ictinābumuz

190. **ey:**
Gazel 212
Mısra: **11**
Nida edatı.
Ḳayd-ı firāşa düşme ki ey ḫᵛāce ʿāḳıbet
Ḫāk-i melāmet olsa gerek cāme-ḫᵛābumuz

191. **ey:**
Gazel 213

Mısra: **5**
Nida edatı.
Nefḥa-dād ol ey ṣabā gel ṭurra-i dildārdan
Ḳalmasun pejmürde luṭf it ġonçe-i ümmīdümüz

192. **ey:**
Gazel 214
Mısra: **14**
Nida edatı.
Bulsun ḥayāt dillerimüz feyż-i luṭf ile
Sen söyle ey Naḥīfī-i muʿciz-kelāmumuz

193. **ey:**
Gazel 215
Mısra: **9**
Nida edatı.
Vaṣf-ı laʿlüñde Naḥīfī gibi ey āfet-i cān
Câme-i şīvegeri muʿcize-pervāz iderüz

194. **ey:**
Gazel 216
Mısra: **2**
Nida edatı.
Senüñle serv olamaz hem-ṭırāz-ı dāmen-i nāz
Uzatma ḳāmeti ey nev-nihāl-i gülşen-i nāz

195. **ey:**
Gazel 216
Mısra: **3**
Nida edatı.
Ḥaẕer ḥaẕer beni yaḳmaḳdan ey perī yoḫsa
Niyāzum eylerem āteş-feşān-ı ḫırmen-i nāz

196. **ey:**
Gazel 218
Mısra: **2**
Nida edatı.
Ḳad-i şimşādıña beñzer senüñ serv-i çemān olmaz
Bu gülşende hele mānendüñ ey rūḥ-ı revān olmaz

197. **ey:**
Gazel 219
Mısra: **3**
Nida edatı.
Hevā-yı ḳadd-i mevzūnuñla ey serv-i ḫırāmānum
Ġubārāsā dil-i şūrīde bir yerde ḳarār itmez

198. **ey:**
Gazel 219
Mısra: **5**
Nida edatı.
Benüm kim ey perī ḥırz-ı ḥaḳīḳat bāzū-bendümdür
Füsūn-ı fitne-i çeşm-i siyāhuñ baña kār itmez

199. **ey:**
Gazel 223
Mısra: **4**
Nida edatı.
Ḥasretüñle sū-be-sū pūyendeyüz mānend-i cū
Yoḳdur ey gül-çehre sensüz bir nefes ārāmumuz

200. **ey:**
Gazel 223
Mısra: **7**
Nida edatı.
İştiyāḳuñla dem-ā-dem ey gül-i gülzār-ı nāz
Bülbül-i ḥasret-terennümdür dil-i nā-kāmumuz

201. **ey:**
Gazel 223
Mısra: **10**
Nida edatı.
Dil elem çekmez fenā dünyā içün ammā ki āh
Ḥasretüñdür ey perī sermāye-i ālāmumuz

202. **ey:**
Gazel 224
Mısra: **3**
Nida edatı.
Ey ṣabā yāda getürmez mi bizi gāhīce yār
Ḥālümüz ṣormaz mı ol serv-i sīm-endāmumuz

203. **ey:**
Gazel 229
Mısra: **2**
Nida edatı.
Nāle-sāz oldum reh-i ʿışḳuñda mānend-i ceres
Olmaduñ ey dil-ber-i nā-mihribān feryād-res

204. **ey:**
Gazel 229
Mısra: **13**
Nida edatı.
Ey Naḥīfī eyledi deryā-yı şevḳüm mevc-ḫīz
Ḥāfiẓ-ı Şīrāzı pürcūş eyleyen rūd-ı Eres

205. **ey:**
Gazel 232
Mısra: **1**
Nida edatı.
Mā-sivādan ey göñül gel rişte-i ümmīdi kes
Dād-res olmaz Ḫudādan ġayrı saña hiç kes

206. **ey:**
Gazel 232
Mısra: **3**
Nida edatı.
ʿİsmet-i Ḥaḳdur saña ey mahrem-i bezm-i ḳabūl
Şāhid-i āmāle olmazsa müyesser dest-res

207. **ey:**
Gazel 232
Mısra: **13**
Nida edatı.
Ey Naḥīfī mā-sivādan eyledi ḳaṭʿ-ı ümmīd
İstinād ü ilticāmuz Ḥaḳḳadur Allāh bes

208. **ey:**
Gazel 233
Mısra: **3**
Nida edatı.
Ey göñül kūyına varduḳça fiġān eyleme kim
Girmez ol muġ-beçenüñ gūşına şavt-ı nāḳūs

209. **ey:**
Gazel 233
Mısra: **6**
Nida edatı.
Seni maʿḳūl görür ehl-i naẕar ḥikmet ile
Sensin ey āfet-i cān ḫāṣılı rūḥ-ı maḥsūs

210. **ey:**
Gazel 233
Mısra: **9**
Nida edatı.

Bu ḳadar ḥüsn ile ey şūḫ-ı cefā-perver-i nāz
Bilmedük resm-i vefā n’eydigin efsūs efsūs

211. **ey:**
Gazel 233
Mısra: **11**
Nida edatı.
El virürse bize de şaḫş-ı emel ey dil-i zār
Biz de bir gün oluruz maẓhar-ı luṭf-ı pā-būs

212. **ey:**
Gazel 233
Mısra: **13**
Nida edatı.
Ey Naḥīfī ne ḳadar cürm ü ḫaṭāmuz var ise
Olmazuz maġfiret-i Ḥażret-i Ḥaḳdan meʾyūs

213. **ey:**
Gazel 234
Mısra: **3**
Nida edatı.
Geşt-i bāġı eyler isem sensüz ey şāh-ı cihān
Ẕevḳı bilmem çünki bana fürḳatüñ olmış ferīs

214. **ey:**
Gazel 234
Mısra: **5**
Nida edatı.
Teşne-i āb-ı zülālem dilerem ey meh seni
Leblerüñden baña luṭf it olma sāḳī gel ḫasīs

215. **ey:**
Gazel 235
Mısra: **9**
Nida edatı.
Ey Naḥīfī şāh-ı dilden ister iseñ ger viṣāl
Eyle ser-keş tīġ-ı āhı cümleten aġyārı kes

216. **ey:**
Gazel 236
Mısra: **7**
Nida edatı.
Bezm-i vaṣluñ isterem ve’l-ḥāṣıl ey şāh-ı cevān
Dilerem olam o demde ʿandelībe hem-nefes

217. **ey:**
Gazel 239
Mısra: **9**
Nida edatı.
Sāġar-be-dest şevḳ olalum bize de ey göñül
Zühhād iderse ḫırḳa-i sālūsı zīb-i dūş

218. **ey:**
Gazel 246
Mısra: **5**
Nida edatı.
Şevḳ-ı lebüñle ey ṣanem-i cürʿa-nūş-ı nāz
Eyler derūn-ı şīşede her bir ḥabāb raḳṣ

219. **ey:**
Gazel 249
Mısra: **13**
Nida edatı.
İçmemek mümkin midür ey zāhid-i bed-rāy anı
Devr-i gülde ḫoş gelür cām-ı temennā-yı neşāṭ

220. **ey:**
Gazel 249
Mısra: **22**
Nida edatı.
Tā ġam-ı ʿışḳı o māhuñ sende māder-zāddur
Ey Naḥīfī eyleme bīhūde daʿvā-yı neşāṭ

221. **ey:**
Gazel 253
Mısra: **1**
Nida edatı.
Reh-i ʿışḳ içre ey zāhid kim iderse vefādan ḥaẕ
Gerekdür aña kim cānā ide cevr ü cefādan ḥaẕ

222. **ey:**
Gazel 253
Mısra: **9**
Nida edatı.
Kerem ḳıl luṭf u iḥsān it ruḫuñdan ey şeh-i meh-rū
-

223. **ey:**
Gazel 255
Mısra: **13**
Nida edatı.
Ey Naḥīfī başlaram sūz u güdāz-ı ḥasrete
Şemʿ-i cemʿ-i zümre-i ḫūbān olup mānend-i şemʿ

224. **ey:**
Gazel 256
Mısra: **8**
Nida edatı.
Bugün ben zārı maḥrūm eyledüñ dīdār-ı dil-berden
Hemān aġlatmadur kāruñ beni ey bī-vefā ṭāliʿ

225. **ey:**
Gazel 260
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ey ders-i evvelīni olan sırr-ı men ʿaref
Āfāḳ-ı müstefād-ı ʿulūmuñ ṭaraf ṭaraf

226. **ey:**
Gazel 262
Mısra: **3**
Nida edatı.
Niçün istiġnā ḳılarsın baña ey ġonçe-dehen
Bilürüz kim ʿālem içre sensin ol dürr-i ṣadef

227. **ey:**
Gazel 264
Mısra: **23**
Nida edatı.
Ṣorarsañ ey şeh-i ḫüsnüm Naḥīfī-i zārı
Ayaġuñ öpmege ḥasret cemālüñe müştāḳ

228. **ey:**
Gazel 265
Mısra: **19**
Nida edatı.
Ey Naḥīfī saña benden bu naṣīḥat besdür
İde gör ḥāl ü meʾālüñde mürāʿāt-ı ḥuḳūḳ

229. **ey:**
Gazel 266
Mısra: **3**
Nida edatı.
Baña ey bāġbān teklīf-i geşt-i bāġ u rāġ itme
Benüm bir lāle-ḫad gül-çehre yār-ı dilsitānum yoḳ

230. **ey:**
Gazel 267
Mısra: **5**
Nida edatı.
Göñül eglencesi ey bād-ı ṣabā gülşende
Yārimüz hem-demümüz bülbül-i şeydā da mı yoḳ

231. **ey:**
Gazel 267
Mısra: **17**
Nida edatı.
Ey Naḥīfī bilürüz hem-serimüz yoḳ ammā
Yā bu meydān-ı süḫanda bize hem-pā da mı yoḳ

232. **ey:**
Gazel 268
Mısra: **17**
Nida edatı.
Ey Naḥīfī n'ola iʿcāzı idersem terḳīm
Çekmezem levḥa ḳalem siḥr-i ḥelāl olmayıcaḳ

233. **ey:**
Gazel 274
Mısra: **9**
Nida edatı.
Ey Naḥīfī salṭanatdur ḫidmetinde ḳāʾim ol
Rūzgār-ı vuṣlatına ḫoş döner devvār-ı ʿışḳ

234. **ey:**
Gazel 281
Mısra: **3**
Nida edatı.
Burāḳ-ı berḳ-reftār ile ey reh-bürde-i vuṣlat
Miṣāl-i berḳ-ı ḫāṭif ṭayy-ı arż u āsumān itdüñ

235. **ey:**
Gazel 284
Mısra: **6**
Nida edatı.
Hele ben gülşen-i kūyından o ṣūḫuñ dūram
Senüñ ey bülbül-i şūrīde nedür feryāduñ

236. **ey:**
Gazel 284
Mısra: **9**
Nida edatı.
Sende ey ṣūḫ-ı cefā-pīşe bu eṭvār nedür
Ḳul ider ādemi bir şīve-i māder-zāduñ

237. **ey:**
Gazel 284
Mısra: **11**
Nida edatı.
Ṭıfl iken ey sebaḳ-āmūz-ı leṭāfet cümle
Nüsḫa-i ʿişve mi ögretdi saña üstāduñ

238. **ey:**
Gazel 284
Mısra: **17**
Nida edatı.
Ey Naḥīfī baña tā rūz-ı ezelde didi Ḳays
ʿIşḳa benden daḫi aʿlā senüñ istiʿdāduñ

239. **ey:**
Gazel 285
Mısra: **3**
Nida edatı.
Derd-i hicrānı sen ey Yūsuf-ı ṯānī baña ṣor
Çekdigin ben bilürim ḥasret ile Yaʿḳūbuñ

240. **ey:**
Gazel 285
Mısra: **14**
Nida edatı.
Dil-i aḥbāba ṣafā ḥāside dāġ-ı ġamdur
Ey Naḥīfī yine bu şiʿr-i ṣafā-maṣḥūbuñ

241. **ey:**
Gazel 286
Mısra: **2**
Nida edatı.
ʿArż-ı ḥāl eyledüm ol āfete cānum diyerek
Baḳ benüm ḥālüme ey ṣūḫ-ı cihānum diyerek

242. **ey:**
Gazel 286
Mısra: **4**
Nida edatı.
Ḳaddimi reh-güẕer-i yāra varup dāl itdüm
Beni pīr eyledüñ ey tāze cevānum diyerek

243. **ey:**
Gazel 286
Mısra: **8**
Nida edatı.
Sīnemi nāvek-i müjgānına ṭutdum yārüñ
Ben de mecrūḥuñam ey ḳaşı kemānum diyerek

244. **ey:**
Gazel 287
Mısra: **17**
Nida edatı.
Ey Naḥīfī ṭuta gör sünnetin ol şāhuñ kim
Rūz-ı maḥşerde saña cāy-ı penāh olsa gerek

245. **ey:**
Gazel 288
Mısra: **12**
Nida edatı.
Gūş ḳıl pendümi naḫvetle teġāfül itme
Ben saña hep didigüm ey yüzi māh olsa gerek

246. **ey:**
Gazel 288
Mısra: **13**
Nida edatı.
Ey Naḥīfī ola gör ṭālib-i vech-i Bāḳī
Baḳma ol ḥüsne ki encāmı tebāh olsa gerek

247. **ey:**
Gazel 289
Mısra: **5**
Nida edatı.
Bu ṭarāvet gidüp ey ġonçe-i bāġ-ı ʿişve
Ḥüsnüñ ālūde-i ḫod-resteġiyāh olsa gerek

248. **ey:**
Gazel 290
Mısra: **8**
Nida edatı.
Ḫākisterime kendiñi pervāne bulurduñ
Ey bād-ı fenā şemʿ-i vücūdum tebeh itseñ

249. **ey:**
Gazel 291
Mısra: **10**
Nida edatı.
Benüm gibi ʿaceb sen daḫi bir gülden mi ayrılduñ
Nedür ey bülbül-i şūrīde feryād-ı seḥer-ḫīzüñ

250. **ey:**
Gazel 292
Mısra: **8**
Nida edatı.
Gelür diyār-ı ʿademden hezārı görmege gül
Ḥaḳīḳat ey gül-i raʿnā olınca böyle gerek

251. **ey:**
Gazel 293
Mısra: **6**
Nida edatı.
Dil ḫayālüñden cüdā peyġüle-i tārīkdür
Sensüz ey şemʿ-i şeb-ārā luṭfı yoḳ kāşānenüñ

252. **ey:**
Gazel 293
Mısra: **13**
Nida edatı.
Ey Naḥīfī nālesinden şimdi Yaʿḳūb-ı dilüñ
Şöhreti Beytü'l-ḥazenüñdür kūşe-i ġam-ḫānenüñ

253. **ey:**
Gazel 294
Mısra: **8**
Nida edatı.
Naġme-i ḫālet-fezā-yı dil ḫarām olsun baña
Ey şeh-i ḥüsnüm eger āzürde-i feryād iseñ

254. **ey:**
Gazel 295
Mısra: **4**
Nida edatı.
Ḳıl tefekkür dem-i ḫāmūşī-i rūz-ı ḥaşri
Ey göñül bād-ı hevā ile yeter cūş itdüñ

255. **ey:**
Gazel 295
Mısra: **13**
Nida edatı.
Ey Naḥīfī söziñe ḳalmadı cāy-ı inkār
Beni sen mevʿiẓa-i Ḥaḳ ile ḫāmūş itdüñ

256. **ey:**
Gazel 296
Mısra: **4**
Nida edatı.
Gül gibi sen ṭururken dil niçe ġayre baḳsun
Bāġ-ı cihānda yoḳdur ey ġonçe-fem miṣālüñ

257. **ey:**
Gazel 297
Mısra: **3**
Nida edatı.
ʿAceb ey ġırre-mest-i bāde-i nāz
Yāda gelmez mi ʿahd ü peymānuñ

258. **ey:**
Gazel 297
Mısra: **7**
Nida edatı.
Seni gördükçe ey perī-çehre Ṣabr u ārāmı ḳalmaz insānuñ

259. **ey:**
Gazel 298
Mısra: **18**
Nida edatı.
Ceyş-i ġam itdi Naḥīfī-i ciger-ḫūna hücūm
İde gör var ise ey āh-ı seḥer imdāduñ

260. **ey:**
Gazel 299
Mısra: **3**
Nida edatı.
Teb-i ʿilletden ey gül-çehre şebnem-dār-ı ḥüzn oldum
Anuñçün ṣubḥ-dem ben ʿandelībi naġme-rīz itdüñ

261. **ey:**
Gazel 299
Mısra: **11**
Nida edatı.
N'ola rīzān olursa ḫūn-ı dil ey māh çeşmümden
Nigāhuñ gāhī luṭf-ālūd gāhī pür-sitīz itdüñ

262. **ey:**
Gazel 299
Mısra: **13**
Nida edatı.
Esīr-i çāh-ı bīmārı olup ey Yūsuf-ı ṢānīNaḥīfī-zāra mıṣr-ı ġamda dīdārı ʿazīz itdüñ

263. **ey:**
Gazel 302
Mısra: **1**
Nida edatı.
Saña ḳalmışdur ey āfet baña göñlümce nāz itmek
Nigāh-ı ʿişvelerle böyle vażʿ-ı dil-nevāz itmek

264. **ey:**
Gazel 303
Mısra: **3**
Nida edatı.
Nedür nedür bu ḳadar sūzişüñ ki ey Mirrīḫ
Taʿalluḳ itdi dil-i zāra tābiş-i naẓaruñ

265. **ey:**
Gazel 304
Mısra: **3**
Nida edatı.
Āsumān üzre doyınca saña ey māh-cemāl
Baḳamaz ḫīrelenür dīdesi seyyārelerüñ

266. **ey:**
Gazel 306
Mısra: **1**
Nida edatı.
Dem-i vaṣluñ ki ey meh ʿālem-i nāz ü niyāz itdüñ
Girībān-ı şekīb-i cāna ġamzeñ çāk-sāz itdüñ

267. **ey:**
Gazel 306
Mısra: **3**
Nida edatı.
Ḳoduñ ey bāġbān-ı ʿişve naḫl-i mihri esfelde
Neden ammā nihāl-i cevri bilmem ser-firāz itdüñ

268. **ey:**
Gazel 307
Mısra: **10**
Nida edatı.

Mektūb-ı firāḳ ile sebük-bār-ı viṣālüñ
Ey āfet-i cān ḳāṣıd-ı rāh-ı ʿadem itdüñ

269. **ey:**
Gazel 308
Mısra: **1**
Nida edatı.
Cihānda yoḳdur ey āfet miṣālüñ
Meger āyīnede ʿaks-i cemālüñ

270. **ey:**
Gazel 308
Mısra: **5**
Nida edatı.
Beni ey ġonçe-i gülzār-ı ʿiṣmet
Helāk itdi senüñ bu vaż'-ı lālüñ

271. **ey:**
Gazel 309
Mısra: **7**
Nida edatı.
Bāde-i ḥasretdür ey sāḳī bizi mest eyleyen
Yoḫsa biz cām-ı şarāb-ı dil-güşāya degmedük

272. **ey:**
Gazel 309
Mısra: **11**
Nida edatı.
Ey Naḥīfī gerd-i rāh-ı şevḳ olup pūyān iken
Gülşen-i ʿālemde bir berg-i şafāya degmedük

273. **ey:**
Gazel 310
Mısra: **3**
Nida edatı.
Aġlayup āh eylemezdüm ey perī-ruḫsār eger
Germ olup meclisde hem-zānū-yı aġyār olmasañ

274. **ey:**
Gazel 310
Mısra: **8**
Nida edatı.
Zülfüñüñ her tārına bend eylemezdüñ biñ dili
Ey büt-i siḥr-āşinā-yı ʿişve seḥḥār olmasañ

275. **ey:**
Gazel 310
Mısra: **10**
Nida edatı.
Ol ṭabīb-i cāna iẕhār eylemezdüñ derdiñi
Ey Naḥīfī pister-i ḥasretde bīmār olmasañ

276. **ey:**
Gazel 311
Mısra: **5**
Nida edatı.
Baḳmayup Mecnūnuña ey Leylī-i şīrīn edā
Muṭlaḳ istiġnā mı bilmem iḫtirāz itdüklerüñ

277. **ey:**
Gazel 311
Mısra: **13**
Nida edatı.
Ey Naḥīfī sen bu ṭabʿ-ı āteşīn āşār ile
Çoḳ mıdur aḥbāba ʿarż-ı imtiyāz itdüklerüñ

278. **ey:**
Gazel 312
Mısra: **1**
Nida edatı.
Sensin ey nūr-ı İlāhī mefḫar-ı ferʿ u uṣūl
Hem ḥabīb-i kibriyāsın hem nebīsin hem resūl

279. **ey:**
Gazel 313
Mısra: **14**
Nida edatı.
Bülbül olmaz aña hem-nāle hezarān olsa
Ey gül-i ʿişve Naḥīfī saña besdür bülbül

280. **ey:**
Gazel 314
Mısra: **1**
Nida edatı.
Seḥerde başlayup āh ü fiġāna ey bülbül
Senüñle aġlayalum yana yana ey bülbül

281. **ey:**
Gazel 314
Mısra: **2**
Nida edatı.
Seḥerde başlayup āh ü fiġāna ey bülbül
Senüñle aġlayalum yana yana ey bülbül

282. **ey:**
Gazel 314
Mısra: **4**
Nida edatı.
O gül-ʿiẕār elemi bende gül ġamı sende
Yeter fiġān ü enīne bahāne ey bülbül

283. **ey:**
Gazel 314
Mısra: **6**
Nida edatı.
Gül ile ḫār nedīm oldı yār ile aġyār
Budur ḥikāyet-i devr-i zamāne ey bülbül

284. **ey:**
Gazel 314
Mısra: **8**
Nida edatı.
Yaḳar cigerleri eyler ḫarāb sīneleri
Bu sūz u nāle bu ḫūnīn terāne ey bülbül

285. **ey:**
Gazel 314
Mısra: **10**
Nida edatı.
Dem-i seḥerde Naḥīfīden oldı tuḥfe saña
Bedīhī bir ġazel-i ʿāşıḳāne ey bülbül

286. **ey:**
Gazel 315
Mısra: **4**
Nida edatı.
Dil-i fütādeyi derd ü firāḳ n'eyledi gör
Tenezzül eyle gel ey serv-i ser-bülendüm gel

287. **ey:**
Gazel 315
Mısra: **6**
Nida edatı.
Görünce ḥālümi şāyed taraḥḥum eyleyesin

Gözüñle gör beni ey şūḫ-ı şeh-levendüm gel

288. **ey:**
Gazel 315
Mısra: **8**
Nida edatı.
Devā-yı cān ü dil olsun ḳudūm-ı cān-baḫşuñ
Gel ey ṭabīb-i devā-sāz-ı dil-pesendüm gel

289. **ey:**
Gazel 316
Mısra: **12**
Nida edatı.
Kim gider kūçe-i dildārı ḳoyup gülzāra
Ey ṣabā sencileyin her kişi āvāre degül

290. **ey:**
Gazel 316
Mısra: **13**
Nida edatı.
Ey Naḥīfī bize bu feyż-i Ḫudādur cümle
Ṭabʿumuz yoḫsa füsūn-perver-i seḥḥāre degül

291. **ey:**
Gazel 317
Mısra: **10**
Nida edatı.
Görüp giryānluġum itme taʿaccüb künc-i ḥasretde
Bu ʿışḳ-ı bī-amān müşkildür ey nā-mihribān müşkil

292. **ey:**
Gazel 318
Mısra: **4**
Nida edatı.
Tesellī-yāb-ı luṭf-ı nāz olan ʿuşşāḳa āsāndur
Ne deñlü olsa cevr-i ʿışḳuñ ey rūḥ-ı revān müşkil

293. **ey:**
Gazel 319
Mısra: **2**
Nida edatı.
Nāle-sāz olsa ʿaceb mi ʿandelīb-āsā göñül
Saña düşdi n'eylesün ey ġonçe-i raʿnā göñül

294. **ey:**
Gazel 319
Mısra: **13**
Nida edatı.
Ey Naḥīfī zümre-i ḫūbāna itmezdüm naẓar
Āh ammā n'eyleyem illā göñül illā göñül

295. **ey:**
Gazel 320
Mısra: **12**
Nida edatı.
Ārzū-yı dāne-i ḫāl-i siyāh itse n'ola
Ey cefā-cū cennet-i ḥüsnüñde Ādemdür göñül

296. **ey:**
Gazel 320
Mısra: **17**
Nida edatı.
Ey Naḥīfī pey-rev-i naẓmum n'ola olsa cihān
Şāʿir-i nāzük-edā merd-i müsellemdür göñül

297. **ey:**
Gazel 322
Mısra: **3**
Nida edatı.
Ey Yūsuf-ı gül-pīrehen it nāz ile teşrīf
Beytü'l-ḥazen-i ḥasreti maḥsūd-ı İrem ḳıl

298. **ey:**
Gazel 322
Mısra: **7**
Nida edatı.
Her vech ile memnūnuñam ey yār-ı vefā-dār
Ben bendeñe sen ister iseñ cevr ü sitem ḳıl

299. **ey:**
Gazel 322
Mısra: **9**
Nida edatı.
Ey dil ḫaṭ-ı nev-ḫīz-i ruḫ-ı yāri ḫayāl it
Gel ṣaḥn-ı çemen-zāra biraz refʿ-i elem ḳıl

300. **ey:**
Gazel 322
Mısra: **17**
Nida edatı.
Ey bülbül idüp pey-revī-i ṭabʿ-ı Naḥīfī
Gül-zār-ı maʿānīde var icrā-yı naġam ḳıl

301. **ey:**
Gazel 323
Mısra: **13**
Nida edatı.
Ey Naḥīfī gülşen-i ṭabʿumda feyż-i ʿışḳ ile
Nev-be-nev yārāna şiʿr-i tābdār eksük degül

302. **ey:**
Gazel 324
Mısra: **3**
Nida edatı.
Ḫalāṣ ol ey göñül ḳayd-ı cihāndan
Muḳayyed olma zülf-i yāra bend ol

303. **ey:**
Gazel 326
Mısra: **5**
Nida edatı.
ʿAdl eyleseñ ey şāh-ı cihānum ne ola
-

304. **ey:**
Gazel 327
Mısra: **11**
Nida edatı.
Ḫaḳ bilür ey şemʿ-i cemʿ-i enbiyā vü mürselīn
ʿAyn-ı ẓulmetdür ġam-ı hecrüñle rūz-ı rūşenüm

305. **ey:**
Gazel 328
Mısra: **9**
Nida edatı.
Ey gül-i bāġ-ı muḳaddes rū-nümā-yı şefḳat ol
Olmasun tā bülbülüñ āzürde-i ḫār-ı hümūm

306. **ey:**
Gazel 330
Mısra: **3**
Nida edatı.
Müdāvā-yı viṣāle himmet it ey baḫt-ı her-cāyī
Ki derd-i hecr-i cānān ile bī-ṣabr u şekīb oldum

307. **ey:**
Gazel 331
Mısra: **6**
Nida edatı.
Benümle güft u gūy-ı ḥüsn-i leylā eyler ādem yoḳ
Gel ey Mecnūn ki ben şehr-i maḥabbetde ġarīb oldum

308. **ey:**
Gazel 332
Mısra: **14**
Nida edatı.
Cilve-ger olsa ʿaceb mi anda naḳş-ı kāʾināt
Ey Naḥīfī ṣāfdur mirʾāt-ı ṭabʿ-ı rūşenüm

309. **ey:**
Gazel 333
Mısra: **1**
Nida edatı.
Göz gördi göñül sevdi seni ey yüzi māhum
Ḳurbānuñ olam var mı benüm bunda günāhum

310. **ey:**
Gazel 333
Mısra: **7**
Nida edatı.
Ey seng-dil itmez mi senüñ ḳalbüñe teʾs̲īr
Ḫārāları ḫākister iden āteş-i āhum

311. **ey:**
Gazel 335
Mısra: **2**
Nida edatı.
Bu şeb tā ṣubḥa dek derd ile āh-ı pür-şerer çekdüm
Ġam-ı hecrüñle ey mihr-i dıraḫşān ben neler çekdüm

312. **ey:**
Gazel 335
Mısra: **10**
Nida edatı.
Olup ser-geşte-i bīm-i gezend-i reh-zen-i hecrüñ
Reh-i vaṣluñda ey rūḥ-ı revānum çoḳ ḫaṭar çekdüm

313. **ey:**
Gazel 337
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ḫudā gösterse bir kerre seni ey bī-vefā görsem
Cihānda ölmeden çeşm-i ümmīdi rūşenā görsem

314. **ey:**
Gazel 337
Mısra: **8**
Nida edatı.
Dil-i āşüfteye gelmez ferāġat derd-i ʿışḳuñdan
Eger senden ben ey şāh-ı cihānum biñ cefā görsem

315. **ey:**
Gazel 337
Mısra: **12**
Nida edatı.
Düşerdüm pāyına mānend-i cū feryāda başlardım
O serv-i nāzı ben bir kerre ey bād-ı ṣabā görsem

316. **ey:**
Gazel 338
Mısra: **3**
Nida edatı.
Ey āfitāb-ı ʿişve aña aġlaram hemān
Yoḳdur yanuñda ẕerre ḳadar raġbetüm benüm

317. **ey:**
Gazel 339
Mısra: **5**
Nida edatı.
İnkār idersem ey gül-i ter mübtelāluġum
Sen iʿtimād itme bu ḳavlümde kāẕibem

318. **ey:**
Gazel 342
Mısra: **5**
Nida edatı.
Ẓāhirdür āh-ı şuʿle-feşānumdan ey perī
Sūz-āşinā-yı āteş-i hicranuñ oldıġum

319. **ey:**
Gazel 342
Mısra: **7**
Nida edatı.
Hep şevḳ-ı ʿārıżuñladur ey ġonçe-fem senüñ
Bāġ-ı cihānda bülbül-i nālānuñ oldıġum

320. **ey:**
Gazel 343
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ṣorarsañ ey şeh-i ḥüsn ü bahā nedür süḫanum
Recā-yı vaṣla mücerred bahānedür süḫanum

321. **ey:**
Gazel 343
Mısra: **7**
Nida edatı.
Senüñle yoḳ sözüm ey devr-i dūn benüm ancaḳ
Perī-veşān-ı gürūḥ-ı bütānedür süḫanum

322. **ey:**
Gazel 344
Mısra: **9**
Nida edatı.
Ölmeden Ḥaḳdan ümmīdüm budur ey āfet-i cān
Hep baña eyledigüñ cevre peşīmān göreyüm

323. **ey:**
Gazel 345
Mısra: **13**
Nida edatı.
Ey Naḥīfī dāġlar çekdüm ten-i ʿuryānuma
Ol şeh-i ḥüsne yine bir nāme tesvīd eyledüm

324. **ey:**
Gazel 347
Mısra: **29**
Nida edatı.
Ey Naḥīfī ide Ḥaḳ sūz-ı derūnuñ teskīn
Dime şimden girü ben īn ile ānı yaḳaram

325. **ey:**
Gazel 348
Mısra: **2**
Nida edatı.
Bir ġamze ile dāġ-ı ġamuñ cāna begendüm
Vardur hele ey āfet-i cān saña pesendüm

326. **ey:**
Gazel 348

Mısra: **4**
Nida edatı.
Üftādelerüñ ḥasret ile ḫāk-i reh olsun
Sen bāġ-ı ṣafāda ṣalın ey serv-i bülendüm

327. **ey:**
Gazel 348
Mısra: **6**
Nida edatı.
Öldürdi beni renc-i ḫumār-ı ġam-ı laʿlüñ
Ey mest-i mey-i ʿişve olan ṣāh-levendüm

328. **ey:**
Gazel 348
Mısra: **12**
Nida edatı.
Biñ kerre didüm olma giriftārı o ṣūḫuñ
Bīhūde midür ey dil-i şeydā saña pendüm

329. **ey:**
Gazel 351
Mısra: **2**
Nida edatı.
Kūyuñdadur ṣafā-yı dilüm gülşen istemem
Sensüz ṣafāyı ey meh-i sīmīn ten istemem

330. **ey:**
Gazel 351
Mısra: **7**
Nida edatı.
Bīhūde minnet eyleme ey devr-i dūn baña
Ḥaḳdur viren murādumı ben senden istemem

331. **ey:**
Gazel 352
Mısra: **17**
Nida edatı.
Ey Naḥīfī gerçi hem-demsin baña ẓāhirde sen
Sen de bilmezsin benüm bir cāy-ı pinhāndur yerüm

332. **ey:**
Gazel 354
Mısra: **9**
Nida edatı.
Ẕerre-i nā-çīziñem ammā ki ey āfet benüm
Mihr-i envār-ı ruḫuñdur māye-i germiyyetüm

333. **ey:**
Gazel 354
Mısra: **13**
Nida edatı.
El çek ey ṣūḫ-ı cefā-cū ḫançer-i āzārdan
Ḳalmadı ṣabra mecālüm cevre tāb ü ṭāḳātüm

334. **ey:**
Gazel 356
Mısra: **4**
Nida edatı.
Ḥarīm-i gülşen-i dil-dāra düşmez reh-güẕāruñ hīç
Tekāsül mi idersin yoḫsa ey bād-ı ṣabā bilmem

335. **ey:**
Gazel 356
Mısra: **7**
Nida edatı.
Taʿaccüb itme evżāʿ-ı perīşānum görüp ey gül
Senüñ bir bülbül-i küstāḫuñam rengīn edā bilmem

336. **ey:**
Gazel 356
Mısra: **10**
Nida edatı.
Yine dil-ḫufte-i evżāʿ-ı istiġnā olup ḳalduñ
Neden āzürde-ḫāṭırsın seni ey bī-vefā bilmem

337. **ey:**
Gazel 359
Mısra: **7**
Nida edatı.
Ey cefā-yı yār derd-i ʿışḳumı itdüñ füzūn
Bāʿiṣ-i iclāl-i ḳadr ü ferr-i cāhumsın benüm

338. **ey:**
Gazel 359
Mısra: **9**
Nida edatı.
Ey felek zīb-āver-i destār-ı ʿışḳ olsañ n'ola
Sünbül-i nüh dāne-i gülzār-ı āhumsın benüm

339. **ey:**
Gazel 359
Mısra: **11**
Nida edatı.
Sīnede ey zaḫme-i dest-i cefā-yı rūzgār
Lāle-i bāġ-ı ġamem dāġ-ı siyāhumsın benüm

340. **ey:**
Gazel 360
Mısra: **1**
Nida edatı.
Merḥabā ey şeref-efrūz-ı gürūh-ı ṣaḳaleyn
Ṣāh-ı mülk-i dü serā māh-ı sipihr-i kevneyn

341. **ey:**
Gazel 360
Mısra: **5**
Nida edatı.
Sensin ey zīver-i miḥrāb-ı risālet ḥaḳḳā
Maẕhar-ı aʿẓam-ı ʿunvān-ı imāmü'l-ḥarameyn

342. **ey:**
Gazel 361
Mısra: **13**
Nida edatı.
Ey Naḥīfī bilüp ol serv-i dil-ārā ḳadrüm
Tūtiyā-sāz ola biñ ḥasret ile ḫākümden

343. **ey:**
Gazel 362
Mısra: **6**
Nida edatı.
Olup ser-germ-i ṣahbā-yı maḥabbet bezm-i vuṣlatda
Hemān ey dil o mest-i nāza keşf-i rāza başlarsın

344. **ey:**
Gazel 363
Mısra: **14**
Nida edatı.
Eylesün ḥalḳa-i tevḥīdi müşerref yine yār
Ey Naḥīfī niçe biñ nāz ile cānān dönsün

345. **ey:**
Gazel 365
Mısra: **4**
Nida edatı.

Ẕevḳ-yāb-ı nālesin ālām-ı ʿışḳ-ı yār ile
Ey dil-i şeydā ne bulduñ böyle nālān olmadan

346. **ey:**
Gazel 365
Mısra: **9**
Nida edatı.
Ey Naḥīfī bir şeh-i ḥüsne ḳul olmaḳ Rūmda
Baña yegdür taḫt-ı mülk-i Mıṣra sulṭān olmadan

347. **ey:**
Gazel 367
Mısra: **8**
Nida edatı.
Sensüz ārām itmez oldı tende cānum bir nefes
Gel benüm ey māye-i ārām-ı cānum ḳandasın

348. **ey:**
Gazel 368
Mısra: **5**
Nida edatı.
İtme ey āyīne naḳş-ı ḥüsn-i yāra iʿtirāż
Yoḳ degül ḥüsnüñ senüñ ammā ḥaḳīḳat sādesin

349. **ey:**
Gazel 368
Mısra: **11**
Nida edatı.
Yine āġāz itdüñ ey dil girye-i pey-der-peye
Ġālibā ʿazm-i reh-i yār itmege āmādesin

350. **ey:**
Gazel 368
Mısra: **13**
Nida edatı.
Ey Naḥīfī görmez oldum sende āṯār-ı sürūr
Var ise şimdi ġumūm-ı ʿışḳdan āzādesin

351. **ey:**
Gazel 369
Mısra: **4**
Nida edatı.
Nāzdan rūyuña kāküllerüñi itme niḳāb
Niçün ey şūḫ-ı cefā-pīşe ḥicāb eylersin

352. **ey:**
Gazel 369
Mısra: **9**
Nida edatı.
Yap yap ey şāh-ı sitem-pīşe bu ẓulm ile hemān
Ḳorḳaram mülk-i dil ü ṣabrı ḫarāb eylersin

353. **ey:**
Gazel 369
Mısra: **11**
Nida edatı.
ʿĀşıḳ-ı cān-be-leb-i ḥasretem ey ḫūnī meded
Öldürürseñ beni öldür ki sevāb eylersin

354. **ey:**
Gazel 373
Mısra: **5**
Nida edatı.
Ey bād-ı ṣabā ḥāl-i perīşānumı ṣorma
Āzürde-dilem ḫāṭır-ı kākül-şikeninden

355. **ey:**
Gazel 374
Mısra: **4**
Nida edatı.
Yār-ı ḳadīmi miḥnet-i hecrüñle aġladup
Ey māh meyl-i ṣoḥbet-i aġyār ider misin

356. **ey:**
Gazel 374
Mısra: **7**
Nida edatı.
ʿĀlemde bir ben ölmek içün nāmuñ ey perī
Bī-raḥm ü bī-mürüvvet ü ġaddār ider misin

357. **ey:**
Gazel 374
Mısra: **16**
Nida edatı.
Geçdi dem-i müsāʿade-i geşt-i bāġ u rāġ
Ey baḫt-ı bī-vefā daḫi ışrār ider misin

358. **ey:**
Gazel 375
Mısra: **7**
Nida edatı.
Benüm ẕevḳ u sürūrum sensin ey rūḥ-ı revān yoḫsa
Ṣafā kesb idemem sensüz ne ġurbetden ne meskenden

359. **ey:**
Gazel 375
Mısra: **12**
Nida edatı.
Ölünce ṣaḳlaram cānum gibi zaḫm-ı ġamuñ dilde
Cüdā itmezse mevlā cānum ey rūḥ-ı revān tenden

360. **ey:**
Gazel 376
Mısra: **4**
Nida edatı.
Ḥācet ne şekve-sāzī-i ʿuşşāḳ-ı bī-dile
ʿĀlem bilür seni nesin ey bī-vefā nesin

361. **ey:**
Gazel 376
Mısra: **15**
Nida edatı.
Ḳıl cilve-gāh-ı maʿẕeret ey bād-ı ṣubḥ-gāh
Ol şāh-bāz-ı maʿrifetüñ āşiyānesin

362. **ey:**
Gazel 378
Mısra: **3**
Nida edatı.
Var söyle duḫter-i reze ey pīr-i meykede
Gelsün meyān-ı meclise bizden ṣıḳılmasun

363. **ey:**
Gazel 379
Mısra: **11**
Nida edatı.
Bu Naḥīfī bilür ey āfet-i cān çekdigiñi
O nigehlerle o çeşm-i sitem-āyīnüñden

364. **ey:**
Gazel 380
Mısra: **4**
Nida edatı.
Belā-yı ʿışḳ ile ṣad çāk-i tīġ-ı fürḳat olsunlar

Cüdā idenler ey serv-i ḫırāmānum seni benden

365. **ey:**
Gazel 380
Mısra: **10**
Nida edatı.
Çıḳarma ḫāṭırumdan bu Naḥīfī-i ciger-ḫūnı
Benüm ey şāh-ı ʿālem minnetüm ancaḳ budur senden

366. **ey:**
Gazel 383
Mısra: **5**
Nida edatı.
Gün yüzüñ gördükçe ey mihr-i melāḥat çeşmüme
Ḫūn-ı ḥasretdür ya eşk-i lücce-peymādur gelen

367. **ey:**
Gazel 383
Mısra: **10**
Nida edatı.
Başladı cismümde cānum ıżṭırāb-ı ḥasrete
Ey Naḥīfī ġālibā ol şūḫ-ı raʿnādur gelen

368. **ey:**
Gazel 384
Mısra: **4**
Nida edatı.
Bir ser-āmed dil-rübā gördüm didüñ gülzārda
Gördigüñ ey bād-ı ṣubḥ ol serv-ḳāmet olmasun

369. **ey:**
Gazel 386
Mısra: **10**
Nida edatı.
Ḫırḳa-i ʿışḳ u maḥabbet ḥāletin fehm idemez
Ey Naḥīfī aṭlas u dībāyı berdūş eyleyen

370. **ey:**
Gazel 390
Mısra: **5**
Nida edatı.
Cāme-i sürḫ ile görsem seni ey āfet-i cān
Ḫāṭır-ı zāra gelür ġonçe-i ḥamrā-yı vaṭan

371. **ey:**
Gazel 390
Mısra: **12**
Nida edatı.
Dest-i ġamdan niçe bir derd ü belālar çekelüm
Eyle ey cān-ı ġarīb eyle temennā-yı vaṭan

372. **ey:**
Gazel 391
Mısra: **1**
Nida edatı.
Gel ey rūḥ-ı revān āyīne-i meh-ṭalʿatum sensin
Cihānda maşrıḳ-ı envār-ı çeşm-i raġbetüm sensin

373. **ey:**
Gazel 391
Mısra: **10**
Nida edatı.
Dökülsin cām-ı şevḳa dīdeden ḫūn-ābe-i ḥasret
Çün ey sāḳī-i meclis āb-ı rūy-ı ʿişretüm sensin

374. **ey:**
Gazel 392
Mısra: **5**
Nida edatı.
Baḳ hilāl ebrūsına inşāfa gel ey māh-ı nev
Tāb-ı ḥüsn ile o ḫūrşīd-iştihārumdur gelen

375. **ey:**
Gazel 392
Mısra: **9**
Nida edatı.
Ey Naḥīfī sīnemüz pür-dāġ-ı reşk olmaz mı hīç
Bāġ-ı ʿişretden ki yār-ı ġam-güsārumdur gelen

376. **ey:**
Gazel 393
Mısra: **15**
Nida edatı.
Ey Naḥīfī her seḥer işrāḳıyān-ı ehl-i ʿışḳ
Şiʿr-i pāküm isticābet-ḫ∨āh-ı tesbīḥ eylesün

377. **ey:**
Gazel 396
Mısra: **7**
Nida edatı.
Fiġān ü nālemi gūş eyle ey gül-i nev-ḫīz
Bu gülsitānda daḫi ʿandelībi n’eylersin

378. **ey:**
Gazel 397
Mısra: **5**
Nida edatı.
Ḥikmet bu ki ey reşk-i Mesīḥā-yı maḥabbet
Loḳmānı bile ʿışḳ ile bī-çāre idersin

379. **ey:**
Gazel 397
Mısra: **9**
Nida edatı.
Ṣaḥrā-yı maḥabbetde Naḥīfī gibi ey māh
Çoḳ ʿāşıḳ-ı dil-ḫasteyi āvāre idersin

380. **ey:**
Gazel 398
Mısra: **3**
Nida edatı.
Mecrūḥ-ı tīġ-ı ḥasretem bildür ey ṣabā
Ḫūnīn libās ü pīrehenüm aña vir nişān

381. **ey:**
Gazel 398
Mısra: **10**
Nida edatı.
Gördüm hezār baḫşīş-i cevr ü cefālaruñ
Memnūnam ey felek hele senden cihān cihān

382. **ey:**
Gazel 399
Mısra: **6**
Nida edatı.
-
Ṣaḳın ey bī-vefā tīr-i şerer-peykān-ı āhumdan

383. **ey:**
Gazel 400
Mısra: **6**
Nida edatı.
Gelürsin ṣayd-gāh-ı vuṣlata bir gün ayaġuñla
Ḫalāṣ olmazsın ey āhū-nigeh dām-ı füsūnumdan

384. **ey:**
Gazel 400
Mısra: **9**
Nida edatı.
Belā-yı ʿışḳı gör benden
cüdā ol ey ġam-ı dünyā
Sirāyet eyleye şāyed saña
derd-i füzūnumdan

385. **ey:**
Gazel 401
Mısra: **5**
Nida edatı.
Taraḥḥum eyle şehīdān-ı
ʿışḳa ey sāḳī
Lebüñ nümüne-i ser-çeşme-i
zülāl olsun

386. **ey:**
Gazel 402
Mısra: **10**
Nida edatı.
Naḥīfī fürḳatüñ birle
geyinmiş ol siyeh gīsū
Naẓar ḳıl ol perīşāna kerem
ḳıl gözi ḳanlu ey

387. **ey:**
Gazel 405
Mısra: **7**
Nida edatı.
N'ola Dībāce-i Mışbāḥ
olursa sīneñ ey şāhum
Ser-i ṣafḥañda Seyyidden
yazılmışdur kenār ebrū

388. **ey:**
Gazel 426
Mısra: **7**
Nida edatı.
Meded sendendür ey kān-ı
şefāʿat bendeñe yoḫsa
Ḥużūr-ı Ḥaḳda maḥcūb-ı
ḫaṭāyam yā Resūla'llāh

389. **ey:**
Gazel 431
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ṭalʿat-ı ẕī-şānuña nisbetle ey
nūr-ı ilāh
Bir kemīne ẕerredür evc-i
felekde mihr ü māh

390. **ey:**
Gazel 431
Mısra: **13**
Nida edatı.
Besdür ey kān-ı şefāʿat rūz-ı
maḥşerde eger
Çeşm-i şefḳatle Naḥīfīye
iderseñ bir nigāh

391. **ey:**
Gazel 433
Mısra: **8**
Nida edatı.
Ḳaṣduñ devā-yı derd-i dil-i
nā-tüvān ise
Var ey ṭabīb eyle ḫaber çāre-
sāzuma

392. **ey:**
Gazel 433
Mısra: **11**
Nida edatı.
Gülzār-ı kūyına yoluñ
uġrarsa ey ṣabā
Benden duʿālar ile var ol
ʿışve-bāzuma

393. **ey:**
Gazel 435
Mısra: **6**
Nida edatı.
Güzeller çıḳdılar ʿuşşāḳ ile
hep seyr-i gülzāra
Benümle sen de gel ey
ġonçe-fem gül-geşt-i bāġ
eyle

394. **ey:**
Gazel 435
Mısra: **8**
Nida edatı.
Bize besdür şarāb-ı laʿl-i
sāḳī bezm-i ʿālemde
Mey-i gül-gūna isterseñ sen
ey zāhid yasaġ eyle

395. **ey:**
Gazel 435
Mısra: **9**
Nida edatı.
Yeter ālāyiş-i dünyādan el
çek ey Naḥīfī gel
Biraz ṭabʿ-ı heves-ālūdına
ʿarż-ı ferāġ eyle

396. **ey:**
Gazel 437
Mısra: **8**
Nida edatı.
Eger bir yerde olmazsa
temennā-yı viṣāl-i dost
Olur elbette ṣabr it ey dil-i
āgāh bir yerde

397. **ey:**
Gazel 438
Mısra: **6**
Nida edatı.
Ḥükm-i kitāb-ı ʿışḳ ile
öldür ṣevāba gir
Ey bī-vefā eger seni sevmek
günāh ise

398. **eylerdi:**-*ler, -di*
Gazel 439
Mısra: **9**
Yapmak , etmek.
Şīve vü nāzı kime eylerdi
meh-rūlar ʿaceb
Bezm-i ʿālemde eger ʿuşşāḳ-
ı ġam-ḫ∨ār olmasa

399. **ey:**
Gazel 440
Mısra: **12**
Nida edatı.
Serve teşbīh eylemek āsān
idi ḳaddüñ senüñ
Ey nihāl-i ʿışve sende ḥüsn-i
reftār olmasa

400. **ey:**
Gazel 444
Mısra: **8**
Nida edatı.
Cefā ḳaṣdın idüp aġyār ile
ülfetler eylersin
Baña bu cevri gel ey dil-ber-i
ʿālī-cenāb itme

401. **ey:**
Gazel 444
Mısra: **17**
Nida edatı.
Naḥīfīden gürīzān olma ey
şūḫ-ı perī-peyker
Seni cāndan sever bir
mübtelādur ictināb itme

402. **ey:**
Gazel 445
Mısra: **10**
Nida edatı.
Benden isterse ḥisāb-ı ġam-ı
ʿışḳı ol şāh
Ey Naḥīfī varayum defter ü
dīvānum ile

403. **ey:**
Gazel 446
Mısra: **9**
Nida edatı.
Ey Naḥīfī o şeh-i ḥüsne yeter şāhid-i ḥāl
Āh-ı pür-sūz-ı derūn eşk-i firāvānum ile

404. **ey:**
Gazel 447
Mısra: **7**
Nida edatı.
Sīne-i yāra gözüñ dikme gel ey ḥayrān-ı ʿışḳ
Çoḳ mıdur bir levḥ-i sīmīn öyle bir gencīnede

405. **ey:**
Gazel 448
Mısra: **3**
Nida edatı.
Ölürsem şevḳ-ı reftāruñla ey serv-i ḫırāmānum
Senüñ hep şīveñi taḳrīr idem cennetde ġılmāna

406. **ey:**
Gazel 448
Mısra: **13**
Nida edatı.
Revādur ey Naḥīfī ḫāme-i zerrīn ile yazsam
Bu bir ser-levḥadur mecmūʿa-i rengīn-i ʿirfāna

407. **ey:**
Gazel 452
Mısra: **7**
Nida edatı.
Pervāne-veş niyāz it ol şemʿ-i ḥüsne ey dil
Aḥvāl-i sūz-ı ʿışḳı ʿarż eyle yana yana

408. **ey:**
Gazel 453
Mısra: **21**
Nida edatı.
Ey Naḥīfī ʿafv-i Ḫaḳ olmazsa müşkil ḥāldür
Eyledüm ġafletle çoḳ ʿiṣyān ʿiṣyān üstüne

409. **ey:**
Gazel 454
Mısra: **18**
Nida edatı.
ʿAndelibān-ı süḫan yazsun naẓm-ı tāzeyi
Ey Naḥīfī ṣafḥa-i gül-berg-i ḫandān üstüne

410. **ey:**
Gazel 455
Mısra: **13**
Nida edatı.
Ey Naḥīfī zīver-i ser-nāme-i iʿcāzdur
Bu ġazel mecmūʿa-i aṣḥāb-ı ʿirfān üstüne

411. **ey:**
Gazel 458
Mısra: **5**
Nida edatı.
Ey gül bahār-ı ḥüsne tā böyle ġırra olma
Gör ṣarṣar-ı fenāyı baḳ tündī-i ḫazāna

412. **ey:**
Gazel 458
Mısra: **11**
Nida edatı.
Luṭf eyle ey ṣabā var ʿarż eyle ḥasb-i ḥālüm
Ol lāle-ḫad nigāra ol serv-ḳad cevāna

413. **ey:**
Gazel 458
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ḫāk-i rehüñ firāḳı ey şūḫ-ı bī-bahāne
Ben ḫāk-sārı ṣaldı tā şehr-i Iṣfahāna

414. **ey:**
Gazel 458
Mısra: **4**
Nida edatı.
İtdükçe ben taẓallum yoḳ sende bir tekellüm
Ey şūḫ-ı bī-taraḥḥum raḥm it bu nā-tüvāna

415. **ey:**
Gazel 459
Mısra: **11**
Nida edatı.
Ey Naḥīfī Ġāzī Sulṭān Muṣṭafā Ḫānuñ müdām
Būse-gehdür der-geh-i luṭfı niçe Key-Ḫüsreve

416. **ey:**
Gazel 460
Mısra: **11**
Nida edatı.
Ey Naḥīfī şāh-ı dehrüñ devletinde sözlerüm
Ġıbṭa-baḫş-ı şevḳdur rūḥ-ı Selīm ü Ḫüsreve

417. **ey:**
Gazel 461
Mısra: **9**
Nida edatı.
Emānetdür saña rūḥ-ı ʿazīz ey merdüm-i ġāfil
Keder-sāz olma mirʾāt-i dile gerd-i ḫıyānetle

418. **ey:**
Gazel 461
Mısra: **11**
Nida edatı.
Hele bir kerre ey maḫlūḳ-ı bī-miḳdār fikr eyle
Ne müşkildür ḫużūr-ı Ḫāliḳa varmaḳ ḫacāletle

419. **ey:**
Gazel 463
Mısra: **11**
Nida edatı.
Cevr eyle bize ḳāʾilüz ey baḫt-ı siyeh-kār
Bizden saña bir dāne eger ḥāṣıl olursa

420. **ey:**
Gazel 467
Mısra: **1**
Nida edatı.
Nigāh-ı reşki ḳo ey mihr o māh-ruḫ-sāra
Naẓar taʿalluḳ ider belki ol cefā-kāra

421. **ey:**
Gazel 470
Mısra: **2**
Nida edatı.
Zeyn idüp ʿārıżuñı ḳākül-i dil-cūlar ile
Ṣalın ey serv-i revān sünbül-i ḫoş-būlar ile

422. **ey:**
Gazel 473

Mısra: **9**
Nida edatı.
Ey gül-i nev-ḫīz-i ʿışve
câme-i âlüñ görüp
Dâġ dâġ oldı derūnı bülbül-i
zâruñ yine

423. **ey:**
Gazel 473
Mısra: **11**
Nida edatı.
Ey Naḥīfî şāʿirān-ı ʿaṣra
dest-āvīz içün
Meclis-ārā-yı ṣafādur tāze
eşʿāruñ yine

424. **ey:**
Gazel 474
Mısra: **11**
Nida edatı.
Ey çarḫ-ı kühen söyleşemem
çün ki senüñle
İtdüm seni ben ḥażret-i
mevlāya ḥavāle

425. **ey:**
Gazel 475
Mısra: **13**
Nida edatı.
Ṣad el-ḥaẕer ey mihr
perestān-ı maḥabbet
Ġarḳ olmış o ḫūnī yine bir
câme-i âle

426. **ey:**
Gazel 475
Mısra: **8**
Nida edatı.
Gel gel ki helāk itdi beni tīġ-
ı taḥassür
Bīhūde gel ey ḫūnī yeter
girme vebāle

427. **ey:**
Gazel 475
Mısra: **4**
Nida edatı.
Maʿẕūr ola bir ẕerre
degülsek naẓaruñda
Biz ḳāʾilüz ey māh-liḳā seyr-
i cemāle

428. **ey:**
Gazel 475
Mısra: **12**
Nida edatı.
Baña ġam-ı ebrūlaruñı çoḳ
mı görürsin
Degmez miyüz ey meh yine
yanuñda hilāle

429. **ey:**
Gazel 476
Mısra: **5**
Nida edatı.
Māʾilem māʾilem ey ṣūḫ-ı
cefā-cū ġāyet
Niyyet-i cevr ile câna
nigerān oldıġuña

430. **ey:**
Gazel 476
Mısra: **9**
Nida edatı.
Ey Naḥīfî hele hīç ḳalmadı
cāy-ı inkār
Ṭūṭī-i muʿcize-i ḥüsn-i beyān
oldıġuña

431. **ey:**
Gazel 478
Mısra: **5**
Nida edatı.
Tāb-ı ruḫuñdan ey meh-i nev
āfitāb-ı çarḫ
ʿArż-ı ḥicāb ider saña zerrīn
niḳāb ile

432. **ey:**
Gazel 480
Mısra: **12**
Nida edatı.
Zühd ü taḳvāyı esīr itdüñ
riyāżat gösterüp
Āferīn ey mest-i nāzum şīve-
i perhīzüñe

433. **ey:**
Gazel 483
Mısra: **7**
Nida edatı.
Besdür istiġnā gel ey mihr-i
cihān-tāb-ı cemāl
Bir nigāh-ı merḥamet ḳıl
ẕerre-i nā-çīzüñe

434. **ey:**
Gazel 483
Mısra: **9**
Nida edatı.
Ey Naḥīfî tāb-ı āhuñ ʿālemi
sūzān ider
Kim taḥammül eylesün
feryād-ı āteş-ḫīzüñe

435. **ey:**
Gazel 486
Mısra: **16**
Nida edatı.
Olur müstelzim-i tehẕīb-i
aḫlāḳ ehl-i inṣāfa
ʿAbeṣ ẓann itme ey dil ṭaʿna-
i aṣḥāb-ı aġrāżı

436. **ey:**
Gazel 488
Mısra: **3**
Nida edatı.
İtme şikeste ḫāṭırum ey bī-
ḫaber benüm
Eyler ẓuhūr-ı ġayret-i ʿışḳ-ı
Muḥammedī

437. **ey:**
Gazel 490
Mısra: **13**
Nida edatı.
Ey Naḥīfî ne bilür mest-i
maḥabbet ḥālin
Sāḳī-i ʿışḳuñ o kim olmaya
peymāne-keşi

438. **ey:**
Gazel 490
Mısra: **3**
Nida edatı.
Sensin ey mihr-i żiyā-güster-
i Mekkī-maṭlaʿ
Hāşimī vü Medenī vü
ʿArabī vü Ḳureyşī

439. **ey:**
Gazel 491
Mısra: **17**
Nida edatı.
Ey Naḥīfî sırr-ı ḥikmetden
eger āgāh iseñ
Semt-i istiġnādan ayrılma
dil-i şeydā gibi

440. **ey:**
Gazel 492
Mısra: **8**
Nida edatı.
ʿAḳla uydum deşt-i ḥayretde
yitürdüm kendimi
Gel yetiş ey ʿışḳ-ı pāk ey
hādī-i ferḫunde-pey

441. **ey:**
Gazel 492
Mısra: **8**
Nida edatı.

ʿAḳla uydum deşt-i ḥayretde yitürdüm kendimi
Gel yetiş ey ʿışḳ-ı pāk ey hādī-i ferḫunde-pey

442. **ey:**
Gazel 492
Mısra: **13**
Nida edatı.
Ey Naḥīfī ṭabʿuña maḫṣūṣdur ancaḳ senüñ
Bir nefesde eylemek biñ vādī-i iʿcāzı ṭay

443. **ey:**
Gazel 493
Mısra: **8**
Nida edatı.
Girye-i şādī senüñ ḫūn-pāşī-i miḥnet senüñ
Aġlamaḳdan geçmedüñ ey çeşm-i pür-ḫūn olmadı

444. **ey:**
Gazel 493
Mısra: **9**
Nida edatı.
Ey Naḥīfī böyledür ḥükm-i esās-ı çarḫ-ı dūn
Kimseler vāreste-i ehdūh-ı gerdūn olmadı

445. **ey:**
Gazel 494
Mısra: **13**
Nida edatı.
Ey Naḥīfī geşt-i deşt-i miḥnet itdüm şöyle kim
Dilde tāb ü cānda ṭāḳat tende dermān ḳalmadı

446. **ey:**
Gazel 496
Mısra: **2**
Nida edatı.
Derd-i ḥasretle ḳoduñ kūşe-i miḥnetde beni
Bu ḳadar ʿarż-ı maḥabbet ḳanı ey māh ḳanı

447. **ey:**
Gazel 496
Mısra: **5**
Nida edatı.
Sensüz ey ġonçe-dehen gülşen-i dehr-i dūnuñ
Çeşmüme ḫār-ı cefā oldı gül ü yāsemeni

448. **ey:**
Gazel 498
Mısra: **4**
Nida edatı.
Recā-yı būs-ı dehānuñ idince yoḳ dirsin
Bu lafẓ-ı bāridüñ ey ġonçe var mı maʿnāsı

449. **ey:**
Gazel 501
Mısra: **14**
Nida edatı.
Āfitāb olsa görünmez baña senden ġayrı
Bu Naḥīfī seni özler seni ey māh seni

450. **ey:**
Gazel 502
Mısra: **2**
Nida edatı.
Eksük degül elemleri derd ü belāları
Ey dil bu ʿālemüñ çekilür mi cefāları

451. **ey:**
Gazel 512
Mısra: **13**
Nida edatı.
Ey Naḥīfī dil-i şūrīde ḳarār itmez hīç
Iżṭırāb-ı ġam-ı hicrān ile sīm-āb gibi

452. **ey:**
Gazel 513
Mısra: **5**
Nida edatı.
Daḫi nev-resīdesin ey perī ḳo cefāyı ʿāşıḳ-ı bī-dile
Ḥaẕer it gel alma benüm meded ṣaḳın āh-ı şuʿle-ṭırāzumı

453. **ey:**
Gazel 514
Mısra: **13**
Nida edatı.
Ey Naḥīfī göricek nükte-i naẓm-ı pāküñ
Tāze-gūyān-ı zamāne yine mülzem ḳaldı

454. **ey:**
Gazel 515
Mısra: **11**
Nida edatı.
Bu cünbiş tā ki vardur sende ey naḫl-i ḳıyāmet-ber
Nihāl-i ḳāmetüñ pā-māl ider serv-i ḫırāmānı

455. **ey:**
Gazel 515
Mısra: **6**
Nida edatı.
Ne var bir laḥẓa ḫandān eyle raḥm it devr-i ḥüsnüñde
Yeter aġlatduñ ey şūḫ-ı cefā-cū çeşm-i giryānı

456. **ey:**
Gazel 515
Mısra: **10**
Nida edatı.
Yine mevc-i ġażab buldı nümāyiş baḥr-ı ḥüsnüñde
Nedür ey āfet-i bī-merḥamet bu çīn-i pīşānī

457. **ey:**
Gazel 519
Mısra: **6**
Nida edatı.
Bāġbān minnetini çekmede bī-ṭāḳat iken
Bülbül ey ġonçe-fem āzürde-i ḫār olsun mı

458. **ey:**
Gazel 521
Mısra: **11**
Nida edatı.
N'ola ey fitne-cū tā cāna geçse naẓre-i nāzuñ
Müḳaḥḥal çeşmüñe küḥl-i vefā reng-i füsūn oldı

459. **ey:**
Gazel 521
Mısra: **5**
Nida edatı.
Gel ey bī-raḥm ü küfr-āyīn-i nāz ü ʿişve gel gūş it
Fiġānum deyr-i ʿışḳuñda miṣāl-i erġanūn oldı

460. **ey:**
Gazel 522
Mısra: **6**
Nida edatı.
Cigerde her biri bir dāġ-ı şuʿle-perverdür

Unıtmadum daḫi ey bī-vefā cefālaruñı

461. **ey:**
Gazel 522
Mısra: **2**
Nida edatı.
Taraḥḥum eyle getür yāda mübtelālaruñı
Unıtma ey yüzi gül eski āşinālaruñı

462. **ey:**
Gazel 524
Mısra: **3**
Nida edatı.
Ne var būs eylesek laʿl-i lebüñ ey sāḳī-i gül-rū
Dil-i ser-mestümüz bir sāġar-ı ṣahbāya degmez mi

463. **ey:**
Gazel 524
Mısra: **2**
Nida edatı.
Senüñ gülzār-ı kūyuñ cennet-i aʿlāya degmez mi
Nihāl-i ḳāmetüñ ey naḫl-i nev ṭūbāya degmez mi

464. **ey:**
Gazel 526
Mısra: **13**
Nida edatı.
Yeter fāş-ı maḥabbet keşf-i rāz itme ḫamūş ey dil
Ki zīrā ehl-i ʿışḳuñ sözleri efsānedür şimdi

465. **ey:**
Kaside 1
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ḫālıḳ-i iksīr-i ʿışḳ ol ey dil-i pür-pīç ü tāb
Tā seni altun gibi el üzre ṭutsun şeyḫ u şāb

466. **ey:**
Kaside 1
Mısra: **22**
Nida edatı.
Ḳıl mürekkeb şevḳ ile rūḥ u cesed beynin tamām
Ṭālib-i iksīr iseñ ey merdüm-i şāḥib-nisāb

467. **ey:**
Kaside 1
Mısra: **69**
Nida edatı.
Ey Naḥīfîden suʾāl iden bu rāzuñ ġāyetin
Mā-sivā-yı Ḥaḳ ile bīgāne ol budur cevāb

468. **ey:**
Kaside 3
Mısra: **1**
Nida edatı.
Bedenüñden daḫi dūr olmadan ey dil cānuñ
İştiġāl eyleyegör ṭāʿatine mevlānuñ

469. **ey:**
Kaside 3
Mısra: **10**
Nida edatı.
Bir gün evvel ider āmāde zevād-ı rāhın
Ey göñül mūr ḳadar yoḳ mı senüñ iẕʿānuñ

470. **ey:**
Kaside 3
Mısra: **38**
Nida edatı.
Siḳlet-i māli bu bāzār-ı fenānuñ āḫir
Degmez ey ḫ∨āce dem-i ḫacletine mīzānuñ

471. **ey:**
Kaside 3
Mısra: **87**
Nida edatı.
Hele endīşe ḳıl ey mest-i şarāb-ı ġaflet
Ḳabre girdikde n'olur ḥāl-i dil-i vīrānuñ

472. **ey:**
Kaside 3
Mısra: **93**
Nida edatı.
Ey Naḥīfî ḳanı bu bezm-geh-i fānīde
Bunca dem hem-dem ü hem-ṣoḥbet olan yārānuñ

473. **ey:**
Kaside 5
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ey ṣaf-ārā-yı gürūh-ı mürselīn ü enbiyā
V'ey sipeh-sālār-ı ʿālem pīşvā-yı aṣfiyā

474. **ey:**
Kaside 5
Mısra: **3**
Nida edatı.
Ey vücūd-ı bī-naẓīrüñ oldı tā rūz-ı ezel
ʿİllet-i şevket-nümā-yı ḫilḳat-i arż u semā

475. **ey:**
Kaside 5
Mısra: **24**
Nida edatı.
Bülbülān-ı naġme-sāz-ı midḥatüñdür ḳudsiyān
Ey gül-i gülşen-serāy-ı lī maʿ allah merḥabā

476. **ey:**
Kaside 5
Mısra: **27**
Nida edatı.
ʿArż-ı ḥāle gerçi yüz yoḳ bende ey kān-ı kerem
Luṭfuña maġrūr olup taḳrīre ḳıldum ibtidā

477. **ey:**
Kaside 5
Mısra: **41**
Nida edatı.
Bir degül derd-i derūnum ey ṭabīb-i ümmetān
Ḳanḳı derde eyleyem ʿālemde tedbīr-i devā

478. **ey:**
Kaside 5
Mısra: **58**
Nida edatı.
Telḫ-kām eyler beni zehr-i sitemle nā-kesān
Dād ü feryād ey melāẕ-ı ümmetān-ı bī-nevā

479. **ey:**
Kaside 5
Mısra: **67**
Nida edatı.
Ey gül-i bāġ-ı muḳaddes bülbül-i nālānunam
Cevr-i aġyār ile ḫāmūş oldıġum görme revā

480. **ey:**
Kaside 5
Mısra: **74**
Nida edatı.
Faḫr idersem vechi var evṣāf-ı pāküñle senüñ
Sensin ey nūr-ı ilāhī maẓhar-ı ʿizz ü ʿulā

481. **ey:**
Kaside 5
Mısra: **76**
Nida edatı.
Bülbülān-ı midḥatüñ faḫr itmesün kim eylesün
Ey gül-i zīnet-fezā-yı gülşen-i mihr ü vefā

482. **ey:**
Kaside 5
Mısra: **85**
Nida edatı.
Raġmına ḫuṣṣāduñ ey faḫr-ı zemīn ü āsumān
Eyleyem naʿtüñde ġarrā nice beyt-i müntehā

483. **ey:**
Kaside 5
Mısra: **90**
Nida edatı.
Sen ne şāh-ı mülk-i ʿizzet oldığın ʿālem bilür
Ey şehenşāh-ı serīr-efrūz-ı mülk-i ışṭıfā

484. **ey:**
Kaside 5
Mısra: **92**
Nida edatı.
Dünyede kesb-i şeref ʿuḳbāda luṭf-ı Kirdigār
Ġāyet-i ḳaṣdum budur ey menbaʿ-ı cūd u seḫā

485. **ey:**
Kaside 5
Mısra: **97**
Nida edatı.
Ben ne ʿabd-i kemterem ey maẓhar-ı vaṣf-ı ilāh
Naʿt-i pāküñ tā idem ḥaḳḳ-ı edā ile edā

486. **ey:**
Kaside 5
Mısra: **119**
Nida edatı.
Bā-ḫuṣūṣ ey sırr-ı ḫāṣ-ı raḥmeten lil ʿālemīn
V'ey şeref-yāb-ı ḫiṭāb-ı müsteṭāb-ı kibriyā

487. **ey:**
Kaside 5
Mısra: **145**
Nida edatı.
Ben degül ey melceʾ-i ümmet olursa himmetüñ
Raḥm idüp ḥāl-i dil-i nālānuma rūz-ı cezā

488. **ey:**
Kaside 6
Mısra: **36**
Nida edatı.
Ẕātuñ yeter medīḥa senüñ vaṣf-ı pāküñe
Ey ṭāhirü'n-neseb şerefü'l-cāhi ve'l-ḥaseb

489. **ey:**
Kaside 7
Mısra: **2**
Nida edatı.
Ṣıdḳ ile olup ṭālib-i iḥsān-ı şefāʿat
Geldüm der-i elṭāfuña ey kān-ı şefāʿat

490. **ey:**
Kaside 7
Mısra: **4**
Nida edatı.
Baḳ seyl-i sirişküme olan cūş u ḫurūşa
Ey gevher-i pākīze-i ʿummān-ı şefāʿat

491. **ey:**
Kaside 7
Mısra: **8**
Nida edatı.
Ser-cümle selāṭīn ü gedā bendelerüñdür
Ey ḥażret-i şāhenşeh-i ẕī-şān-ı şefāʿat

492. **ey:**
Kaside 7
Mısra: **24**
Nida edatı.
Ḥaddüm degül evṣāfıña taḥrīḳ-i leb ammā
Maḳṣūdum odur ey meh-i tābān-ı şefāʿat

493. **ey:**
Kaside 7
Mısra: **29**
Nida edatı.
Ey kān-ı kerem meclis-i ʿişyānda benüm ben
Leb-teşne-i peymāne-i peymān-ı şefāʿat

494. **ey:**
Kaside 7
Mısra: **46**
Nida edatı.
Bī-ḥadd ṣalāt ile selām eyleye mevlā
Dāʾim saña ey şāh-ı cihān-bān-ı şefāʿat

495. **ey:**
Kaside 8
Mısra: **102**
Nida edatı.
Seyyidā dādgerā şāh-ı şefīʿ-i ḥaşrā
Ey cenābuñdur olan cümle-i ḫalḳa sālār

496. **ey:**
Kaside 8
Mısra: **109**
Nida edatı.
Ḳudsiyāndan der-i der-gāhıña ey şāh-ı cihān
Rūy-māl eylemege yer mi bulurlar zevvār

497. **ey:**
Kaside 8
Mısra: **122**
Nida edatı.
Ḥasret-i merhem-i luṭfuñ sebeb-i mevtüm olur
Ey ṭabīb-i dil ü cān eyle bu zaḫma tīmār

498. **ey:**
Kaside 8
Mısra: **139**
Nida edatı.
Ḫuftedür ṭāliʿum ey pādişeh-i sidre-mekān
Tā ki eyler baña her demde bu baḫtum ışrār

499. **ey:**
Kaside 8
Mısra: **156**
Nida edatı.
Sen dururken kime ʿarż eyleyem aḥvālümi ben
Ḳoma ey kān-ı şefāʿat bu ġarībüñ nā-çār

500. **ey:**
Kaside 8
Mısra: **161**
Nida edatı.
Umaram kim yalıñız ben degül ey şāh-ı cihān
Luṭf u iḥsānuñı itdükçe cenābuñ der-kār

501. **ey:**
Kaside 8
Mısra: **211**
Nida edatı.
Müjde ey ʿāşıḳ-ı şūrīde irüp faṣl-ı bahār
Başladı nāle vü feryāda yine bülbül-i zār

502. **ey:**
Kaside 8
Mısra: **219**
Nida edatı.
Ey Naḥīfī mey-i feyż-i nefes-i cān-sūzum
Hūşyārı ide mest ü niçe mesti hūşyār

503. **ey:**
Kaside 8
Mısra: **263**
Nida edatı.
Himmetüñle umaram bendeñi ey faḫr-ı rusül
Eyleye Ḥażret-i Ḥaḳ nāʾil-i ecr-i bisyār

504. **ey:**
Kaside 8
Mısra: **272**
Nida edatı.
Baña āzādegī-i nāra ʿıtıḳ-nāme yeter
Naʿt-i pāküñ senüñ ey pādişeh-i muʿcize-kār

505. **ey:**
Kaside 9
Mısra: **63**
Nida edatı.
Ey Naḥīfī çehre-fersā-yı der-i mevlā olup
Biñ nedāmetle recā-yı ʿafv ü ġufrān eylesem

506. **ey:**
Kaside 11
Mısra: **37**
Nida edatı.
Bulmaz evṣāfuñ nihāyet ey meh-i burc-ı kemāl
Tā zamān-ı ḥaşre dek taʿdād ile iḥṣā ile

507. **ey:**
Kaside 11
Mısra: **53**
Nida edatı.
Yoḫsa ey faḫr-ı cihān-ı ḥaḳḳ-ı edā-yı medḥüñe
Kimseler ḳādir degül imlā ile inşā ile

508. **ey:**
Kaside 11
Mısra: **69**
Nida edatı.
El-meded ey melceʾ-i ümmet melāz̲-ı ʿāṣiyān
Lerze-nāk olduḳda çeşmüm vaḥşet-i ferdā ile

509. **ey:**
Kaside 12
Mısra: **19**
Nida edatı.
Biñ ḥamd iderem Ḥaḳḳa ki ey şehr-i mübārek
Ser-māye-i şevḳ oldı ḳudūmuñ dil ü cāna

510. **ey:**
Kaside 12
Mısra: **29**
Nida edatı.
Ümmīd-i şefāʿatla ḳudūmüñ senüñ ey māh
Ser-çeşme-i Kevs̲er mi degül teşne-lebāna

511. **ey:**
Kaside 12
Mısra: **35**
Nida edatı.
Ey māh-ı ʿulā pādişeh-i şehr-i şerāfet
Olduñ ḳadem-i Aḥmed-i Muḫtāre nişāne

512. **ey:**
Kaside 12
Mısra: **41**
Nida edatı.
Ey şīvesini bilmeyen erbāb-ı ṣafānuñ
Taḥṣīl-i vuḳūf eyle bu esrār-ı nihāna

513. **ey:**
Kaside 12
Mısra: **63**
Nida edatı.
Feyż-i keremüñle yine ey Ḫālıḳ-ı Bī-çūn
Vir neşv ü nemā ġonçe-i gülzār-ı cināna

514. **ey:**
Kaside 13
Mısra: **3**
Nida edatı.
Ẓuhūr-ı z̲āt-ı pāküñ ey ḫidīv-i kişver-i levlāk
Şeref-baḫşā-yı iḳbāl oldı eyyām ü sinīn üzre

515. **ey:**
Kaside 13
Mısra: **11**
Nida edatı.
Miṣ̲āl-i ebruvān-ı dil-keşüñ ey āyet-i raḥmet
Yazılmış medd-i bismi'llāhdur levḥ-i cebīn üzre

516. **ey:**
Kaside 13
Mısra: **23**
Nida edatı.
Ḥarīm-i Kaʿbe-i kūyuñ ṭavāfa ey Ḫāliḳ-ı Ḥaḳ
Melāʾik cān virür ol ravża-i nüzhet-berīn üzre

517. **ey:**
Kaside 16
Mısra: **13**
Nida edatı.
ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳ iseñ ey dil-i şūrīde eger
Saña cāndan daḫi efżal daḫi aḳdemdür bu

518. **ey:**
Kaside 16

Mısra: **29**
Nida edatı.
Ey Naḥīfī yüri sür şevḳ ile rūy-ı siyehüñ
Maẓhar-ı raḥmet-i mevlā olacaḳ demdür bu

519. **ey:**
Kaside 17
Mısra: **37**
Nida edatı.
Lākin ey Mevlā-yı Raḥmān ey Kerīm-i Lā-yezāl
Maḳṣadı ʿafvüñ recāsı raḥmetüñdür dāʾimā

520. **ey:**
Kaside 17
Mısra: **37**
Nida edatı.
Lākin ey Mevlā-yı Raḥmān ey Kerīm-i Lā-yezāl
Maḳṣadı ʿafvüñ recāsı raḥmetüñdür dāʾimā

521. **ey:**
Kaside 18
Mısra: **1**
Nida edatı.
Medḥ-i pāk-i Aḥmed-i Muḫtār ile ey cān-ı zār
Jāle-i gül-berg-i şevḳ olsun sirişk-i ābdār

522. **ey:**
Kaside 18
Mısra: **32**
Nida edatı.
Naʿt-i pākin eyleyüp vird-i zebān ü ḫırz-ı cān
Ey Naḥīfī naẓmuñ it pīrāye-i şehr ü diyār

523. **ey:**
Kaside 19
Mısra: **62**
Nida edatı.
Dādgārā serverā sulṭān-ı dāniş-perverā
Ey şehenşāhān-ı mülk-i ʿālemüñ ser-defteri

524. **ey:**
Kaside 19
Mısra: **86**
Nida edatı.
ʿArż-ı ḥālüm mūcib-i taṣdīʿ olur ḫavf eylerem
Ey duʿā-gūyān-ı dīn ü devletüñ dād-āveri

525. **ey:**
Kaside 19
Mısra: **108**
Nida edatı.
Kim vücūd-ı bī-naẓīrüñ sāye ṣaldı āleme
Merḥabā ey bī-kesānuñ dest-gīr ü yāveri

526. **ey:**
Kaside 19
Mısra: **122**
Nida edatı.
Esb-i ṭaʿbum tīz ammā raḫş-ı baḫtum bī-mecāl
Dād dād ey şeh-süvār-ı ʿarṣa-gāh-ı bihterī

527. **ey:**
Kaside 19
Mısra: **141**
Nida edatı.
Sen bilürsin ḳıymet-i güftārum ey şāh-ı güzīn
-

528. **ey:**
Kaside 19
Mısra: **149**
Nida edatı.
Bāreke'llāh ey serīr-ārā-yı ṣadr-ı ḫüsrevī
Eyyeda'llāh ey şikestī-baḫş-ı ḳaṣr-ı ḳayṣarī

529. **ey:**
Kaside 19
Mısra: **150**
Nida edatı.
Bāreke'llāh ey serīr-ārā-yı ṣadr-ı ḫüsrevī
Eyyeda'llāh ey şikestī-baḫş-ı ḳaṣr-ı ḳayṣarī

530. **ey:**
Kaside 19
Mısra: **153**
Nida edatı.
Eyledi yümn-i cülūsuñ ey hümāyūn-menḳabet
Āteş-i ḳahr ile sūzān hep ʿadū-yı ebteri

531. **ey:**
Kaside 19
Mısra: **155**
Nida edatı.
Āsumān-ı salṭanatda ey şeh-i gerdūn-vaḳar
ʿĀlem-i tevfīḳuñ olduñ yaʿnī saʿd-i ekberi

532. **ey:**
Kaside 19
Mısra: **161**
Nida edatı.
Ey Naḥīfī eyleme tā böyle iṭnāb-ı süḫān
Besdür ol şāha bu deñlü ʿarż-ı ḥāl-i çākerī

533. **ey:**
Kaside 20
Mısra: **31**
Nida edatı.
Ey Naḥīfī ben duʿā itdükçe şāh-ı ʿālem
Sen icābet-ḫ∨ān olan aḳṭāb ile evtādı gör

534. **ey:**
Kaside 21
Mısra: **25**
Nida edatı.
Ey Naḥīfī olamaz ḥaḳḳ-ı edā-yı taʿbīr
Ne ḳadar olsa beyān midḥati Saʿd-ābāduñ

535. **ey:**
Kaside 22
Mısra: **71**
Nida edatı.
Senüñ ey Āṣaf-ı devr-i zamān çoḳ luṭfuñ gördüm
Gerekdür şükr-i niʿmetde teẕekkür luṭf-ı vālāyı

536. **ey:**
Kaside 23
Mısra: **3**
Nida edatı.
Var ey āh-ı seḥer hecr ile giryān oldıġum naḳl it
Ki çeşm-i bī-emān-ı yāra raḥminden bükā gelsün

537. **ey:**
Kaside 24
Mısra: **45**
Nida edatı.
Ḫidīvā kām-baḫşā ey vezīr-i maʿdelet-kāra

Cenābuñdur nigeh-bān-ı ʿadālet çār erkāna

538. **ey:**
Kaside 24
Mısra: **70**
Nida edatı.
Naḥīfî bir ş̱enā-kār u duʿā-endîşe bendedür
Taraḥḥum eyle ey kān-ı kerem ol zār u nālāna

539. **ey:**
Kaside 24
Mısra: **85**
Nida edatı.
Gel ey kān-ı mürüvvet reh-ber eyle meşʿal-i luṭfuñ
Dil-i güm-rāhı pūyān eyleme vādī-i ḥırmāna

540. **ey:**
Kaside 25
Mısra: **21**
Nida edatı.
Ey kerem kānı her sözümde hemān
Medḥüñi ḥāṣıl-ı meʾāl itdüm

541. **ey:**
Kaside 26
Mısra: **1**
Nida edatı.
Gel ey dil eyleme bīhūde āh ü vāveylā
Virür murādını ol Ḥayy ü Ḳādir ü Dānā

542. **ey:**
Kaside 26
Mısra: **245**
Nida edatı.
Olursa himmetüñ ey Āṣaf-ı kerem-pīşe
Bulur nihāyet o ferḫunde tuḥfe-i zībā

543. **ey:**
Kaside 26
Mısra: **305**
Nida edatı.
Budur niyāz-ı faḳīrāne ey Ġafūr u Kerīm
Bu sözden itme beni şermsār-ı rūz-ı cezā

544. **ey:**
Kaside 27
Mısra: **66**
Nida edatı.
İḳtiżā itdi senüñ medḥüñi inşā itmek
Görüp evṣāf-ı pesen-dīdeñi ey ẕāt-ı vaḳur

545. **ey:**
Kaside 27
Mısra: **159**
Nida edatı.
Besdür ey ṭabʿ-ı
Naḥīfî idelüm ḫatm-i süḫan
Çünki taṭvīl-i kelām itmede vardur maḥẕūr

546. **ey:**
Kaside 28
Mısra: **8**
Nida edatı.
Yanup nār-ı ġam-ı ʿışḳuñla geldüm bezm-i devrāna
Dil-i sūzānum ol meclisde ey āfet kebābumdur

547. **ey:**
Kaside 28
Mısra: **83**
Nida edatı.
Cihān durduḳça var ol ey mekārim-pīşe-i devrān
Senüñ medḥ-i şerīfüñ zīver-i levḥ-i kitābumdur

548. **ey:**
Kıt'a 8
Mısra: **3**
Nida edatı.
Sebeb oldur ki ey Ḥabīb-i Ḫudā
Faḫr idüp ḳıldı ḫiẕmetüñ ber-ser

549. **ey:**
Kıt'a 13
Mısra: **1**
Nida edatı.
Sizden ey zümre-i ḥuccāc budur maḳṣūdum
Çün varup ravża-i ẕī-şāna ṣalavāt eyleyesiz

550. **ey:**
Kıt'a 15
Mısra: **3**
Nida edatı.
Ey dil ḫayāl idüp ḳadem-i ʿarş-maḳdemin
Naʿlīn-i pāk-i Aḥmed-i Muḫtāra sür yüzüñ

551. **ey:**
Kıt'a 21
Mısra: **2**
Nida edatı.
Bu teġāfülle bu cevr ile bu istiġnādan
Ṣanma ey şūḫ-ı sitem-pīşe ʿudūl eylemişem

552. **ey:**
Kıt'a 21
Mısra: **3**
Nida edatı.
Biñ cefālar eyler iseñ geçmezem ey meh senden
Ben seni cevr ü cefāñ ile ḳabūl eylemişem

553. **ey:**
Kıt'a 25
Mısra: **3**
Nida edatı.
Budur ẓannum ki ey āşūb-ı devrān
Meger ʿāşıḳlaruñ taʿdād idersin

554. **ey:**
Kıt'a 27
Mısra: **1**
Nida edatı.
Devlet-i ḥüsnüñde lāyıḳ mıdur ey şāh senüñ
Ki beni cevr ile maḥrūm-ı vefā eylersin

555. **ey:**
Kıt'a 30
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ey Naḥīfî n'ola görmezse gözüm dünyāyı
Gerd-i ġam düşdi yine merdümek-i idrāke

556. **ey:**
Kıt'a 31
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ey Naḥīfî bu müsāfır-ḫāne-i fānīde āh
Cān-ı bīmārum fedādur ol dem-i ferḫundeye

557. **ey:**
Kıt'a 32
Mısra: **4**
Nida edatı.
Gelüp ben pāyuña yüz sürmede yüz biñ ḳuṣūr itdüm
Hemān ey şāh-ı ḥüsnüm sen benüm ʿözrüm ḳabūl eyle

558. **ey:**
Kıt'a 40
Mısra: **1**
Nida edatı.
Tesḫīr-i dil-i ʿāşıḳ içün ey büt-i raʿnā
Ḥācet ne saña tā bu ḳadar sübḥa-nevāzī

559. **ey:**
Kıt'a 42
Mısra: **6**
Nida edatı.
Sen mā-cerā-yı Ādemi endīşe ḳıl müdām
Kāfidür ey püser saña baba naṣīḥati

560. **ey:**
Matla 4
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ne vālā-rütbesin ey pādişāh-ı taḫt-ı -
ʿUrūc-ı āsumān itdüñ duʿā-yı müstecābāsā

561. **ey:**
Matla 6
Mısra: **1**
Nida edatı.
Remedden çeşm-i ḫūn-rīzüñ ḳızarmış gül-i raʿnā ey
Yine beñzer ki irmiş saña zaḫm-ı dīde-i aʿdā

562. **ey:**
Matla 7
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ey olan maẕhar-ı ḫāṣ-ı şeref-i -
Ḳıldı Miʿrācuñı Ḥaḳ muḥterem-i -

563. **ey:**
Matla 40
Mısra: **1**
Nida edatı.
Pençe-gīr ol pençe-i ḫūrşīd ile ey māh-tāb
El el üzre oldıġın görsün felekde āfitāb

564. **ey:**
Matla 41
Mısra: **1**
Nida edatı.
Muʿcize besdür bu kim ey fāżıl-ı ümmī-laḳab
Senden ögrendi belāġat resmin ebnā-yı edeb

565. **ey:**
Matla 47
Mısra: **1**
Nida edatı.
Olurmış ey dil-i şeydā cihānda bī-minnet
Muḳaddimāt-ı viṣālüñ netīcesi vuṣlat

566. **ey:**
Matla 52
Mısra: **1**
Nida edatı.
Her bir nefesümde saña ey kān-ı nübüvvet
Ḥaḳdan ola bī-ġāye ṣālāt ile taḥiyyet

567. **ey:**
Matla 66
Mısra: **2**
Nida edatı.
Bulmada günden güne cürm ü meʿāṣī izdiyād
Āh ü feryād ey şeh-i mülk-i şefāʿat dād dād

568. **ey:**
Matla 73
Mısra: **1**
Nida edatı.
Olup aḥbāb reyyān-ı ṣafā ey Ṣāḥibü'l-Kevṯer
ʿAdū-yı bed-nihāduñ oldı manṣūṣ-ı hüvel ebter

569. **ey:**
Matla 75
Mısra: **2**
Nida edatı.
Sevād-ı çeşmüñe ḥurmet neden tā böyle ḥāʾildür
Senüñ beñzer ki çeşmüñ ey cefā-ḫū ḳana māʾildür

570. **ey:**
Matla 84
Mısra: **2**
Nida edatı.
ʿĀşıḳı ārāyiş-i fitrāk-i cevr itme yeter
Terki lāzımdur saña ey şeh-süvārum el-ḥaẕer

571. **ey:**
Matla 100
Mısra: **2**
Nida edatı.
Yüzüñe ḳarşu n'ola girye iderse dil-i zār
Ḫoş gelür ey gül-i raʿnā baña bārān-ı bahār

572. **ey:**
Matla 106
Mısra: **1**
Nida edatı.
Dil miyānuñ görüp uydı saña ey lāle-ʿiẕār
Bī-tekellüf yedilür bir ḳıl ile ʿāşıḳ-ı zār

573. **ey:**
Matla 115
Mısra: **2**
Nida edatı.
Güncişk-i dil miyānuña bend oldı bī-ḫaber
Mūy-ı miyānuñ ey gül-i ter ḳılcadur meger

574. **ey:**
Matla 119
Mısra: **1**
Nida edatı.
Sensin mücerred istedigüm ey nihāl-i ter
Aṣlā benüm gözümde degüldür o cāmeler

575. **ey:**
Matla 124
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ey menḳabesi vird-i sürūşān-ı muḳaddes
Olsun saña ḳurbān niçe biñ cān-ı muḳaddes

576. **ey:**
Matla 132

Mısra: **1**
Nida edatı.
Şefḳatüñden budur ey kān-ı ʿināyet melḥūẕ
Ola ḥaḳḳumda benüm lafẓ-ı şefāʿat melfūẕ

577. **ey:**
Matla 139
Mısra: **2**
Nida edatı.
Uġramış kūçe-i dildāra seḥer reh-güẕerüñ
Olsun ey ʿāşıḳ-ı şūrīde mübārek seferüñ

578. **ey:**
Matla 146
Mısra: **1**
Nida edatı.
Nālesin gūş itme ey dil bülbül-i ferzānenüñ
Ol daḫi yanında bir nā-puḫtedür pervānenüñ

579. **ey:**
Matla 186
Mısra: **2**
Nida edatı.
Gün gibi pertev-i ḥüsn ile cihān-ārāsın
Yüzüñ arduñ hele ey māh ʿaceb ġarrāsın

580. **ey:**
Matla 188
Mısra: **1**
Nida edatı.
Yüz virürsin varup āyīneye ey sīm-beden
Gör ne söyler ol iki yüzli senüñ arduñdan

581. **ey:**
Matla 223
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ḥasret-i ḫāk-i reḥüñle sensüñ ey nūr-ı İlāh
Atılur ṭāḳ-ı felekden yere ḫūrşīd ile māh

582. **ey:**
Matla 226
Mısra: **2**
Nida edatı.
Seni beñzer dimem ol şūḫ-ı cefā-āyīne
Ḳāʾilem ben naẓar erbābına ey āyīne

583. **ey:**
Matla 230
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ẕātuñı nūr ḳılup ey şeh-i gerdūn-pāye
Eyledi nūr-ı cihān-tābuñı Ḥaḳ bī-sāye

584. **ey:**
Matla 239
Mısra: **2**
Nida edatı.
Senüñle iftiḫār eyler iken dünyāda ʿuḳbāda
Beni itme ḫacel ey kān-ı şefḳat rūz-ı ferdāda

585. **ey:**
Matla 252
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ey pādişeh-i kişver-i levlāk n'olaydı
Ol yer ki baṣarduñ gözümüñ nūrı olaydı

586. **ey:**
Matla 254
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ey vücūduñ bezm-i levlāküñ münevver şemʿası
Āfitāb-ı ẕātuñuñ şems ü ḳamerdür lemʿası

587. **ey:**
Matla 261
Mısra: **2**
Nida edatı.
Bī-ʿivaż eyledüñ īmān ile teşrīf beni
Sen zevālinden emīn it meded ey Rabb-i Ġanī

588. **ey:**
Muaşşer 1
Mısra: **21**
Nida edatı.
Ey Naḥīfī reşk ider Cem görse cām-ı ʿişretüm
Feyżgāh-ı zümre-i rūḥāniyāndur ṣoḥbetüm

589. **ey:**
Murabba 6
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ey fāṭır-ı arż u semā
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

590. **ey:**
Murabba 6
Mısra: **11**
Nida edatı.
Ey Ḳādir-i ʿālī-ṣıfāt
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

591. **ey:**
Murabba 6
Mısra: **15**
Nida edatı.
Ey Rabb-i Raḥmān el-ġıyāṣ
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

592. **ey:**
Murabba 6
Mısra: **29**
Nida edatı.
Ey Ḫāliḳ-ı Ferd ü Samed
Elṭāf u cūduñ bī-ʿaded

593. **ey:**
Murabba 6
Mısra: **89**
Nida edatı.
Ey pādişāh-ı bī-zevāl
V'ey Ḳādir-i şāḥib-kemāl

594. **ey:**
Murabba 6
Mısra: **99**
Nida edatı.
Ey vāḳıf-ı sırr u ʿalen
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

595. **ey:**
Murabba 7
Mısra: **3**
Nida edatı.
Amān ey mefḫar-ı ʿālem
Şefāʿat ḳıl şefāʿat ḳıl

596. **ey:**
Murabba 7
Mısra: **7**
Nida edatı.
Bize ey merḥamet kānı
Şefāʿat ḳıl şefāʿat ḳıl

597. **ey:**
Murabba 7

Mısra: **15**
Nida edatı.
Meded ey melceʾ-i ümmet
Şefāʿat ḳıl şefāʿat ḳıl

598. **ey:**
Murabba 8
Mısra: **2**
Nida edatı.
Yā Resūla'llāh budur vird-i zebānum ṣubḥ u şām
Eṣ-ṣalātü ve's-selām ey faḫr-ı ʿālem es-selām

599. **ey:**
Murabba 8
Mısra: **4**
Nida edatı.
Eylerem bu vech ile ʿarż-ı ʿubūdiyyet müdām
Eṣ-ṣalātü ve's-selām ey faḫr-ı ʿālem es-selām

600. **ey:**
Murabba 8
Mısra: **8**
Nida edatı.
Öldürürse ben ġarīb ü zārı derd-i ḥasretüñ
Eṣ-ṣalātü ve's-selām ey faḫr-ı ʿālem es-selām

601. **ey:**
Murabba 8
Mısra: **12**
Nida edatı.
Yüz sürüp dergāhuña şevḳ ile ʿışḳ ile disem
Eṣ-ṣalātü ve's-selām ey faḫr-ı ʿālem es-selām

602. **ey:**
Murabba 8
Mısra: **16**
Nida edatı.
Didi teşrīfüñde hep ehl-i semāvāt ü zemīn
Eṣ-ṣalātü ve's-selām ey faḫr-ı ʿālem es-selām

603. **ey:**
Murabba 8
Mısra: **20**
Nida edatı.
Dir idi eşcār ü aḥcār eyleyüp ʿizzet saña
Eṣ-ṣalātü ve's-selām ey faḫr-ı ʿālem es-selām

604. **ey:**
Murabba 8
Mısra: **24**
Nida edatı.
Bu ṣadā elbet gelür ḥāk-i mezārumdan bile
Eṣ-ṣalātü ve's-selām ey faḫr-ı ʿālem es-selām

605. **ey:**
Murabba 8
Mısra: **28**
Nida edatı.
Ḳabrüm üstünde disünler kim Naḥīfīden saña
Eṣ-ṣalātü ve's-selām ey faḫr-ı ʿālem es-selām

606. **ey:**
Murabba 9
Mısra: **21**
Nida edatı.
Bizi ey ʿĀlim ü Dānā ʿAdemden eyledüñ inşā

607. **ey:**
Murabba 11
Mısra: **25**
Nida edatı.
Naḥīfī bendeñe ey māh Budur vird-i zebān her gāh

608. **ey:**
Rübai 3
Mısra: **1**
Nida edatı.
Āh ey şeh-i kevneyn ü ḥabīb-i mevlā
Müştāḳ-ı der-i devletüñem ben ḥālā

609. **ey:**
Rübai 12
Mısra: **2**
Nida edatı.
Pūşīde iken cismüme bir köhne ʿabā
Fażluñla ben ey pādişeh-i bī-hemtā

610. **ey:**
Rübai 17
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ey mertebesi hem-ser-i ʿarş-ı aʿlā
Ferş-i ḳademi künküre-i kāḫ-ı semā

611. **ey:**
Rübai 18
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ey gevher-i pāk-i şādef-i ṣıdḳ u ṣafā
Ārāyiş-i tāc-ı ser-i erbāb-ı vefā

612. **ey:**
Rübai 23
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ey naḳş-ı niʿāli şeref-i ʿarż u semā
Buldı bu cihān z̲ātuñ ile neşv ü nemā

613. **ey:**
Rübai 25
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ey muḥterem-i daʿvet-i ḫāṣ-ı mevlā
Olduḳda sefer-kerde-i çarḫ-ı vālā

614. **ey:**
Rübai 26
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ey maḥrem-i bī-müşterek-i ḳurb-ı Ḫudā
Dilden eş̲erüñ itmesün Allāh cüdā

615. **ey:**
Rübai 30
Mısra: **1**
Nida edatı.
Daʿvāyı ḳo ey müddeʿī-i bī-pervā
Müşkil saña ilhām ile farḳ-ı iġvā

616. **ey:**
Rübai 33
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ey Ḫāliḳ-i ins ü melek ü arż u semā
V'ey Rāzıḳ-ı bī-minnet-i sulṭān u gedā

617. **ey:**
Rübai 35
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ey Vāḥid-i bī-miṯl ü ʿAlīm ü Dānā
Ẕātuñdur olan ʿālim-i ġayb āmennā

618. **ey:**
Rübai 38
Mısra: **1**
Nida edatı.
Yoḳ luṭfuña ḥad ey kerem ıssı mevlā
Maẓhar kerem ü luṭfuña sulṭān u gedā

619. **ey:**
Rübai 38
Mısra: **3**
Nida edatı.
Ey maẓhar-ı sırr-ı eḥadiyyet cümle
Müstaġrıḳ-ı baḥr-ı keremüñdür eşyā

620. **ey:**
Rübai 43
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ey münʿim-i bī-ʿillet olan bār-ı Ḫudā
Muḫtāc senüñ luṭfuña sulṭān u gedā

621. **ey:**
Rübai 44
Mısra: **3**
Nida edatı.
Senden benüm ey Rabb-i Ġafūr u Ġaffār
Hep gördigim iḥsān u kerem faẕl u ʿaṭā

622. **ey:**
Rübai 51
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ey ʿālim ü dānende-i esrār-ı ḳulūb
Ḳahr-ı ceberūtuñla ʿavālim maġlūb

623. **ey:**
Rübai 62
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ey maġfireti tesellī-i ehl-i ẕünūb
V'ey faẕl u ʿināyet ile settār-ı ʿuyūb

624. **ey:**
Rübai 63
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ey mihr-i cihān-tāb ü żiyā-perver-i ḳurb
V'ey lemʿa-i ġarrā-yı ṣafā-güster-i ḳurb

625. **ey:**
Rübai 65
Mısra: **2**
Nida edatı.
Olsam ne ḳadar sehv ü günehle pür-ʿayb
Ġufrānuñ ümmīd eylerem ey ʿālim-i ġayb

626. **ey:**
Rübai 66
Mısra: **4**
Nida edatı.
Ḫālüm saña maʿlūm baña sen meded it
Ey vāḳıf-ı sırr u ʿalem ü ʿālim-i ġayb

627. **ey:**
Rübai 67
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ey derd ü ġamı cāna cihāndan merġūb
V'ey ʿışḳ-ı girān-ḳadri ṣafā-baḫş-ı ḳulūb

628. **ey:**
Rübai 76
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ey muttaṣıf-ı müjde-i Ġaffār-ı ẕünūb
V'ey raḥmet-i bī-ḥadd ile Settār-ı ʿuyūb

629. **ey:**
Rübai 77
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ey ẕikr-i muʿallāsı ṣafā-baḫş-ı ḳulūb
V'ey ism-i muḳaddesi mefātīḥ-i ġuyūb

630. **ey:**
Rübai 82
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ey vaḥdetüñüñ şāhidi bunca āyāt
Yoḳ ḥażretüñe ruḫṣat-ı isnād-ı cihāt

631. **ey:**
Rübai 83
Mısra: **3**
Nida edatı.
Yoḳ çāre baña ġayrdan ey Rabb-i Kerīm
Derd-i dil-i bīmāruma sen dermān it

632. **ey:**
Rübai 84
Mısra: **4**
Nida edatı.
Fermānuña ser-beste ser-ā-ser ʿālem
Ey Ḳādir ü Ḳayyūm senüñdür ḳuvvet

633. **ey:**
Rübai 85
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ey meşhedi maġbūṭ-ı riyāż-ı cennet
V'ey ẕāt-ı felek-rütbesi maḥż-ı raḥmet

634. **ey:**
Rübai 87
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ey her sözi maḳbūl-ı cenāb-ı ʿizzet
V'ey ẕātı olan maẓhar-ı sırr-ı raḥmet

635. **ey:**
Rübai 87
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ey her sözi maḳbūl-ı cenāb-ı ʿizzet
V'ey ẕātı olan maẓhar-ı sırr-ı raḥmet

636. **ey:**
Rübai 93

Mısra: **1**
Nida edatı.
Ey kān-ı kerem maʿden-i ḥilm ü şefḳat
V’ey ẕātı melāẕ-ı żuʿafā-yı ümmet

637. **ey:**
Rübai 96
Mısra: **2**
Nida edatı.
Biñ ḥamd ü s̱enā şükr ü sipās ü minnet
Olsun saña ey Mālik-i mülk-i vaḥdet

638. **ey:**
Rübai 101
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ey mest-i ser-endāz-ı şarāb-ı ġaflet
V’ey ġāfil-i ser-bürde-i deşt-i ḥayret

639. **ey:**
Rübai 102
Mısra: **4**
Nida edatı.
Mülk-i dile ceyş-i ġam-ı hecr itdi hücūm
Dād ey şāh-i bī-dād yetiş imdād it

640. **ey:**
Rübai 103
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ey nūr-ı cemāli lemʿa-baḫş-ı ḥayret
Sübḥāne’llāh nedür bu ḥüsn-i ṭalʿat

641. **ey:**
Rübai 109
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ey ẕātı olan ʿizzet ü şāna bāʿi s̱
Tekvīn-i rüsūmāt-ı cihāna bāʿi s̱

642. **ey:**
Rübai 110
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ey ẕātı olan ins ile cāna mebʿūs̱
Olsa n’ola ʿışḳuñ dil ü cāna mebʿūs̱

643. **ey:**
Rübai 111
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ey ʿilm-i nüḫüstīn ü pesīne vāri s̱
Ẕātuñdur olan ḫalḳ-ı cihāna bāʿi s̱

644. **ey:**
Rübai 112
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ey ferd ü eḥad-i Ḥayy ü Şehīd ü Vāri s̱
V’ey vitr ü Ṣamed Ḥaḳḳ u Mecīd ü Bāʿi s̱

645. **ey:**
Rübai 114
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ey gevgebe-efrūz-ı serīr-i Miʿrāc
V’ey gevher-i ḫāk-i ḳademi zīver-i tāc

646. **ey:**
Rübai 115
Mısra: **3**
Nida edatı.
Ey bār-ı Ḫudā vaḥdetüñüñ ḥaḳḳı içün
İtme beni bir ġayrı ḳapuya muḥtāc

647. **ey:**
Rübai 116
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ey rāh-ı ʿubūdiyyeti ḫayrü’l-minhāc
Derd-i dilüme luṭfuñ ile eyle ʿilāc

648. **ey:**
Rübai 120
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ey ḳullarına bāb-ı ʿaṭāsı meftūḥ
Fermānuñda ser-beste cemād ü ẕī-rūḥ

649. **ey:**
Rübai 126
Mısra: **3**
Nida edatı.
Ey ḥüsn-i Ḫudā-dāda olanlar münkir
Ḳābil mi diye ʿāḳıl olan ḥüsne ḳabīḥ

650. **ey:**
Rübai 127
Mısra: **3**
Nida edatı.
Ey ḳullarına erḥam olan Rabb-i Ġafūr
Eyle bizi āzāde-i nār-ı dūzaḫ

651. **ey:**
Rübai 128
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ey sūziş-i hicrānı şirār-ı dūzaḫ
V’ey ʿışḳı olan vāsıṭa-i ṣad berzaḫ

652. **ey:**
Rübai 131
Mısra: **3**
Nida edatı.
Encüm degül ey nūr-ı Ḫudā şükrāna
Beẕl oldı senüñ yoluña ser-māye-i çarḫ

653. **ey:**
Rübai 136
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ey ʿālim-i sırr u ʿalen-i cümle ʿibād
Ẓāhir saña kām-ı dil ü maḳṣūd-ı fuʿād

654. **ey:**
Rübai 137
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ey muḥterem-i vaʿde-i ḥavż-ı mevrūd
Ṣāyeste-i ikrām-ı naʿīm-i mevʿūd

655. **ey:**
Rübai 138
Mısra: **1**
Nida edatı.

Ḥaddüm degül iken benüm ey Rabb-i Eḥad
İtdüñ beni sen ḫādim-i naʿt-i Aḥmed

656. **ey:**
Rübai 141
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ey ẕātı olan maẓhar-ı elṭāf-ı Ṣamed
Āyāt-ı kemālātuña yoḳ ḥadd ü ʿaded

657. **ey:**
Rübai 142
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ey maẓhar-ı envār-ı tecellī-i Ṣamed
Yoḳ menḳabet-i ẕātuñ içün ḥaṣr ü ʿaded

658. **ey:**
Rübai 143
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ey şāh-ı kerem-pīşe nebiyy-i emced
V'ey ẕāt-ı nemā-güster-i nām-ı Aḥmed

659. **ey:**
Rübai 146
Mısra: **1**
Nida edatı.
Yoḳ miṯl ü şerīküñ ey Ḫudāvend-i Vedūd
Ḥaḳ üzre cemīʿ-i ḫalḳa sensin maʿbūd

660. **ey:**
Rübai 147
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ey ʿāleme ḥaḳ üzre ilāh u maʿbūd
Ḳıl rūḥ-ı Muḥammede ṣalāt ile dürūd

661. **ey:**
Rübai 150
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ey derdi olan ʿāşıḳa dermāndan eleẕ
Dil-i teşnelügüñ şerbet-i ḥayvāndan eleẕ

662. **ey:**
Rübai 151
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ey nefḫa-i naʿtüñle muʿaṭṭar kāġıẕ
V'ey lemʿa-i vaṣfuñla münevver kāġıẕ

663. **ey:**
Rübai 158
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ey şāh-ı melek-sipāh ü gerdūn-miḳdār
V'ey māh-ı felek-nişīmen ü ʿarş-vaḳar

664. **ey:**
Rübai 159
Mısra: **2**
Nida edatı.
Bīmār-ı ġama ḳuvvet-revān ʿışḳuñdur
Ey rūḥ-ı revān cānlara cān ʿışḳuñdur

665. **ey:**
Rübai 160
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ey bedr-i żīyā-güster-i eflāk-i ẓuhūr
Ḫūrşīd-i cihān-tāb-ı kemālüñ meşhūr

666. **ey:**
Rübai 169
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ṣad āh ki ey Rabb-i Kerīm ü Ġaffār
Ol deñlü günāh eylemişem leyl ü nehār

667. **ey:**
Rübai 175
Mısra: **2**
Nida edatı.
Her ḫaste-dile derd ü devā sendendür
Luṭf u kerem ey bār-ı Ḫudā sendendür

668. **ey:**
Rübai 187
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ey vaʿde-i teşrīfi şafā-yı dil-i zār
Naḳş-ı ḳademi merhem-i cān-ı bīmār

669. **ey:**
Rübai 191
Mısra: **2**
Nida edatı.
Gülzār-ı cemālüñde o ruḫlar güldür
Kāküllerüñ ey ġonçe-dehen sünbüldür

670. **ey:**
Rübai 192
Mısra: **3**
Nida edatı.
Ey cān ü dil āmāde ol istiḳbāle
Ben bende-i müştāḳa efendüm geliyor

671. **ey:**
Rübai 195
Mısra: **1**
Nida edatı.
İnşāfa gel ey nefs-i bed-āmūz yeter
Ġafletle güẕār itdi şeb u rūz yeter

672. **ey:**
Rübai 196
Mısra: **3**
Nida edatı.
Ey Ḫāliḳ u Rezzāḳ-ı cemīʿ-i ʿālem
Sen eyle baña raḥmet ü fażluñla naẓar

673. **ey:**
Rübai 198
Mısra: **2**
Nida edatı.
Kārumda olup muʿterif-i ʿacz ü ḳuṣūr
Oldum mütevekkil saña ey Rabb-i Şekūr

674. **ey:**
Rübai 199
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ey erḥam ü Raḥmān ü Mucīb-i mużṭar

Ey Ḳādir ü Ḳayyūm u Celīl-i Ekber

675. **ey:**
Rübai 199
Mısra: **2**
Nida edatı.
Ey erḥam ü Raḥmān ü Mucīb-i muẕṭar
Ey Ḳādir ü Ḳayyūm u Celīl-i Ekber

676. **ey:**
Rübai 206
Mısra: **4**
Nida edatı.
Şāyān-ı cezā ehl-i ḫaṭā bir ḳuluñam
Fermān senüñ ey pādişeh-i bī-enbāz

677. **ey:**
Rübai 211
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ey manṭıḳ-ı pākinde meʿānī meknūz
Envāʿ-ı belāġat süḫanında mermūz

678. **ey:**
Rübai 212
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ey ravża-i ʿulyāsı ḥarem-gāh-ı niyāz
V'ey şāh-ı melāʾik-sipeh ü bende-nevāz

679. **ey:**
Rübai 218
Mısra: **2**
Nida edatı.
Şāh u ümerā ile degül rifʿat ü ʿiz
Allāhdur ey ġāfil-i ser-geşte Muʿiz

680. **ey:**
Rübai 232
Mısra: **3**
Nida edatı.
Ey nūr-ı Ḫudā neşve-i naʿtüñle n'ola
Her şām ü seḥer ben de olursam pür-cūş

681. **ey:**
Rübai 238
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ey gevher-i pāk-i ṣadef-i ḫāṣü'l-ḫāṣ
V'ey ẕātı olan maẓhar-ı ṣıdḳ u iḫlāṣ

682. **ey:**
Rübai 240
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ey zīb-i semāvāt ü eyā zīnet-i arż
İns ü meleke oldı senüñ ʿışḳuñ farż

683. **ey:**
Rübai 245
Mısra: **3**
Nida edatı.
Ey Ḥāfıẓ-ı eṭbāḳ-ı semāvāt ü zemīn
Āfātdan eyle bu żaʿīfi maḥfūẓ

684. **ey:**
Rübai 249
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ey bülbül-i muʿciz-nefes-i bāġ-ı belāġ
Şevḳ-ı gül-i rūyuñla dil olsun pür-dāġ

685. **ey:**
Rübai 250
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ey zīb-dih-i silsile-i ʿAbd-i Menāf
V'ey ẕāt-ı şeref-sāzı şerīfü'l-eşrāf

686. **ey:**
Rübai 254
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ey şāhid-i peymān-ı hem-āġūş-ı ḫilāf
V'ey meşreb-i bī-raḥmı ʿadū-yı inṣāf

687. **ey:**
Rübai 255
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ey ġamze-i ḫūn-feşānı ser-germ-i ḫilāf
Ḳılduñ güher-i sirişk-i çeşmüm itlāf

688. **ey:**
Rübai 255
Mısra: **4**
Nida edatı.
Bīm-i sitemüñ derūnum itmekde dü nīm
İnṣāf inṣāf ey cefā-cū inṣāf

689. **ey:**
Rübai 258
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ey reh-güẕerüñ hem-ser-i ḳaṣr-ı āfāḳ
Ḫāk-i ḳademüñ sürme-i çeşm-i ʿuşşāḳ

690. **ey:**
Rübai 260
Mısra: **3**
Nida edatı.
Ey ḥaḳḳ ile maʿbūdum olan Rabb-i Eḥad
İsʿāf-ı murādata beni it mülḥaḳ

691. **ey:**
Rübai 264
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ey maẓhar-ı luṭf u kerem-i Ḥażret-i Ḥaḳ
Ḥāl-i dilüme dīde-i iḥsān ile baḳ

692. **ey:**
Rübai 265
Mısra: **3**
Nida edatı.
Bī-nuṭḳ-ı ḫalāyıḳ ey ʿAlīm ü Dānā
Eyle beni genc-i keremüñden merzūḳ

693. **ey:**
Rübai 267
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ey ġamze-i ḫūn-rīzi belā-yı ʿuşşāḳ
V'ey çeşm-i ciger-dūzı ḳażā-yı ʿuşşāḳ

694. **ey:**
Rübai 271
Mısra: **3**
Nida edatı.
Her ḥālde ey pādişeh-i ferd ü Ṣamed
Eyle bize tevfīḳuñı luṭfuñla refīḳ

695. **ey:**
Rübai 279
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ey Ḫāliḳ-ı bī-yāver-i arż u eflāk
Yoḳ ẕātuñı idrāke mecāl-i idrāk

696. **ey:**
Rübai 282
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ey baḫt beni gerçi ki maḥzūn itdüñ
Hicrān ile derd-i dilüm efzūn itdüñ

697. **ey:**
Rübai 287
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ey ḫāk-i deri būse-geh-i ins ü melek
V'ey naḳş-ı niʿāli şeref-i tāc-i felek

698. **ey:**
Rübai 292
Mısra: **3**
Nida edatı.
Ey zīver-i dūş dāye-i kevn ü mekān
Telmīḥ idi şaḳḳ-ı māha şerḥ-i ṣadruñ

699. **ey:**
Rübai 293
Mısra: **3**
Nida edatı.
Ey Vāḥid-i muṭlaḳ seni tevḥīd eyler
Hep elsine-i ḥāli bu maṣnūʿātuñ

700. **ey:**
Rübai 296
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ey Ḫāliḳ-i bī-şerīki maḫlūḳātuñ
Rezzāḳ u Kerīmi cümle mevcūdātuñ

701. **ey:**
Rübai 303
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ey Müʿmin-i bī-minnet ü Vehhāb ü Celīl
Senden irişür ʿāleme enʿām-ı cemīl

702. **ey:**
Rübai 305
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ey raḥmet-i bī-ġāyeti ḫayrü'l-mesʾūl
Eyle bizi şeh-rāh-ı murāda mevṣūl

703. **ey:**
Rübai 307
Mısra: **1**
Nida edatı.
Vir bezme şeref ey meh-i tābānum gel
Luṭf eyle gel ey şemʿ-i şebistānum gel

704. **ey:**
Rübai 307
Mısra: **2**
Nida edatı.
Vir bezme şeref ey meh-i tābānum gel
Luṭf eyle gel ey şemʿ-i şebistānum gel

705. **ey:**
Rübai 307
Mısra: **4**
Nida edatı.
Dil muntaẓır-ı vaʿde-i teşrīfüñdür
Gel gel benüm ey serv-i ḫırāmānum gel

706. **ey:**
Rübai 308
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ey mā-ḥaṣal-ı nüsḫa-i zībā-yı cemāl
V'ey ḫātime-i defter-i ʿunvān-ı kemāl

707. **ey:**
Rübai 309
Mısra: **4**
Nida edatı.
Luṭf eyle Naḥīfī ne ḳadar mücrim ise
Ey şāh-ı rusül bendelüge eyle ḳabūl

708. **ey:**
Rübai 315
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ey ẕātı olan ʿibāda ḫayrü'l-mesʾūl
Eyle beni mesrūr-ı ḥusūl-i meʾmūl

709. **ey:**
Rübai 317
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ey ḥikmetinüñ vālihi ʿaḳl-ı evvel
Esrārına dem-beste nebiyy-i mürsel

710. **ey:**
Rübai 318
Mısra: **1**
Nida edatı.
Envāʿ-ı kemālāt ile ey faḫr-ı rusül
Ḫaḳ gülşen-i ḥüsne seni itdi bir gül

711. **ey:**
Rübai 328
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ey Rāzıḳ-ı bī-minnet olan Ḫallāḳum
Ey ḳuvveti çoḳ ḳudreti çoḳ Rezzāḳum

712. **ey:**
Rübai 328
Mısra: **2**
Nida edatı.
Ey Rāzıḳ-ı bī-minnet olan Ḫallāḳum
Ey ḳuvveti çoḳ ḳudreti çoḳ Rezzāḳum

713. **ey:**
Rübai 334

Mısra: **1**
Nida edatı.
Ey taḫt-ı melāḥatde şeh-i ḫūbānum
V'ey bürc-i leṭāfetde meh-i tābanum

714. **ey:**
Rübai 335
Mısra: **2**
Nida edatı.
ʿIşḳuñla benüm oldı mükedder ḥālüm
Mevlā bilür ey şāh-ı cihān aḥvālüm

715. **ey:**
Rübai 340
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ey dil niçe bir āh ü fiġān eyleyelüm
Aġyāra niçün rāzı ʿayān eyleyelüm

716. **ey:**
Rübai 347
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ey erḥam-ı rāḥimīn olan maʿbūdum
Taḥṣīl-i rıżāsı aʿẕam-ı maḳṣūdum

717. **ey:**
Rübai 351
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ey rāhib-i büd-kīş ne bu ḫalṭ-ı kelām
Mümkin mi müsāvāt ide küfr ü İslām

718. **ey:**
Rübai 355
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ey Rabb-i Eḥad Ḳādir ü Ḥayy u Ḳayyūm
Bī-ecr ü ʿivaż ʿāleme rızḳuñ maḳsūm

719. **ey:**
Rübai 356
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ey rāzıḳ-ı kāʾināt olan Rezzāḳum
Bī-kes ḳulına erḥam olan Ḫallāḳum

720. **ey:**
Rübai 360
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ey ẕātı olan raḥmete ʿayn-ı mefhūm
Luṭf u keremüñ ẓāhir ü bāṭın maʿlūm

721. **ey:**
Rübai 360
Mısra: **3**
Nida edatı.
Sen erḥam iken ümmete ey faḫr-ı cihān
Ḥāşā ki olam ben keremüñden maḥrūm

722. **ey:**
Rübai 365
Mısra: **3**
Nida edatı.
Rū-mālī-i der-gāhuña ey faḫr-ı cihān
Beñzer ki benüm yoḳ daḫi istiʿdādum

723. **ey:**
Rübai 368
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ey şāh-ı rusül ẕātuñ idüp faḫr-ı enām
Ḫaḳ eyledi taṣdīḳuñı rükn-i İslām

724. **ey:**
Rübai 371
Mısra: **4**
Nida edatı.
Maḥşerde bu küstāḫ benümdür diyesin
Ey faḫr-ı dü ʿālem budur ancaḳ garażum

725. **ey:**
Rübai 377
Mısra: **1**
Nida edatı.
Senden bize emr oldı çün ey Rabb-i enām
Ol mefḫar-ı kevneyne ṣalāt ile selām

726. **ey:**
Rübai 382
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ey ḫaḳḳ ile maʿbūdum olan maʿbūdum
Muṭlaḳ saña ṭālib dil-i şevḳ-ālūdum

727. **ey:**
Rübai 383
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ey ḳullarına erḥam olan maʿbūdum
Sensin iki ʿālemde benüm maḳṣūdum

728. **ey:**
Rübai 400
Mısra: **4**
Nida edatı.
Ḫāk olsa gerekdür bu vücūd-ı ḫākī
Ey ḫāk gerek ḫāk ile yeksān olasın

729. **ey:**
Rübai 408
Mısra: **3**
Nida edatı.
Ey ẓann-ı ʿibādīne ḳılan vaʿd-i cezā
Ẓannum saña aḥsendür İlāhī aḥsen

730. **ey:**
Rübai 417
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ey seyyid-i kevneyn ü nebiyyü'ṣ-ṣaḳaleyn
V'ey ẕāt-ı muʿallāsı imāmü'l-ḥaremeyn

731. **ey:**
Rübai 418
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ey māye-i faḫr-ı enbiyā-yı pīşīn
Sensin o felek-cenāb ü gerdūn-temkīn

732. **ey:**
Rübai 419
Mısra: **3**
Nida edatı.

Ümmetlerüñ ey padişeh-i Sidre-mekān
Biñ ḥasret ile yoluña ḳurbān olsun

733. **ey:**
Rübai 420
Mısra: **4**
Nida edatı.
Bir ḳaṭre-i ʿafvüñle beni sīr-āb it
Ey menbaʿ-ı enhār-ı ʿaṭā vü iḥsān

734. **ey:**
Rübai 421
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ey mihr-i żiyā-güster-i envār-ı yaḳīn
V'ey māh-ı ṣafā-baḫş-ı semāvāt ü zemīn

735. **ey:**
Rübai 422
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ey raḥmeti çoḳ Rabb-i Raḥīm ü Raḥmān
Ey erḥam ü Ḳuddūs ü Kerīm ü Sübḥān

736. **ey:**
Rübai 422
Mısra: **2**
Nida edatı.
Ey raḥmeti çoḳ Rabb-i Raḥīm ü Raḥmān
Ey erḥam ü Ḳuddūs ü Kerīm ü Sübḥān

737. **ey:**
Rübai 424
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ey erḥam ü Tevvāb ü Raḥīm ü Raḥmān
V'ey ekrem ü Vehhāb ü Kerīm ü Ġufrān

738. **ey:**
Rübai 425
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ey neşve-i luṭfuñla teşekkürde cinān
Pür-tāb-ı şirār-ı ġażabuñdur nīrān

739. **ey:**
Rübai 425
Mısra: **4**
Nida edatı.
Ferdā ki ẓuhūr ide ʿiḳāb ü ḳahruñ
ʿAfv it beni ey Rabb-i Ġafūr u Raḥmān

740. **ey:**
Rübai 427
Mısra: **4**
Nida edatı.
Geldüm der-i ġufrānuña biñ ḫaclet ile
İḥsān senüñ ey Rabb-i Raḥīm ü Raḥmān

741. **ey:**
Rübai 431
Mısra: **3**
Nida edatı.
Ey minnet ile ḳalbüm idenler tażyīḳ
Bilmez degülem mülk-i tecerrüd rāhın

742. **ey:**
Rübai 432
Mısra: **1**
Nida edatı.
Tā key bu cefālar bize ey ṭāliʿ-i dūn
Kim olmadayuz dest-i melāmet zebūn

743. **ey:**
Rübai 435
Mısra: **4**
Nida edatı.
Āḫir ḳoduñ ol māhı ḥicāb altında
Ey ḫaṭṭ-ı siyeh-kār yüzüñ aġ olsun

744. **ey:**
Rübai 438
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ey bī-ḫaber-i resm-i sülūk-ı ʿirfān
Āsān mı gelür saña ṭarīḳ-i merdān

745. **ey:**
Rübai 448
Mısra: **2**
Nida edatı.
Yā Rab sañadur teveccüh-i ḳalb-i ḥazīn
Yoḳ kimseye iʿtimādum ey Rabb-i Muʿīn

746. **ey:**
Rübai 462
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ey ḳullarına erḥam ü Raḥmān Allāh
Ferd ü Ṣamed ü Ḳādir ü Mennān Allāh

747. **ey:**
Rübai 464
Mısra: **3**
Nida edatı.
Ey erḥam ü Tevvāb olan Allāh-ı Kerīm
İtdüklerime tevbe hezārān tevbe

748. **ey:**
Rübai 474
Mısra: **3**
Nida edatı.
Allāh bilür ey şeh-i ḥüsnüm sensüz
Farḳ idemez oldum vaṭanum ġurbet ile

749. **ey:**
Rübai 475
Mısra: **3**
Nida edatı.
Āyīni budur bezm-i fenānuñ ey dōst
Ya sen baña ya ben saña eyvāh diye

750. **ey:**
Rübai 478
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ey Zühre-cebīn pādişeh-i ʿişve-sipāh
Pervānesi şemʿ-i ruḫuñuñ mihr ile māh

751. **ey:**
Rübai 485
Mısra: **4**
Nida edatı.
Maẓlūm ile ẓālim saña olmaz maḫfī

Ey Münteḳım ü Ḳādir ü Ḳayyūm Allāh

752. **ey:**
Rübai 490
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ey Ḫāliḳ-ı Bī-çūn ü ʿadīmü'l-eşbāh
Cüyende-i luṭf u keremüñ bende vü şāh

753. **ey:**
Rübai 496
Mısra: **4**
Nida edatı.
İtme beni muḥtāc bu nā-keslere sen
Ey bī-kes olan ḳullara erḥam Allāh

754. **ey:**
Rübai 497
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ey şāmil olan raḥmeti baḥr ü berre
Mihr-i keremüñ maẕharıdur her ẕerre

755. **ey:**
Rübai 498
Mısra: **4**
Nida edatı.
Yārān-ı ṣafāya var selām it benden
Ey bād-ı ṣabā ḥālümi bir bir söyle

756. **ey:**
Rübai 505
Mısra: **4**
Nida edatı.
Muʿtād-ı ḥanīn eyledi ceẕʿu'n-naḫli
Teʾsīr-i ġam-ı fürḳatüñ ey nūr-ı İlāh

757. **ey:**
Rübai 507
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ey raḥmet olan vücūdı ḫāṣ u ʿāma
Virdi şeb-i mevlidüñ şeref eyyāma

758. **ey:**
Rübai 508
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ey ehl-i ġaraż ol bu ḫaberden āgāh
Kim eylemesün ġırre seni devlet ü cāh

759. **ey:**
Rübai 509
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ey ġāfil eger hem-ser iseñ eflāke
Gel itme ḥaḳāretle naẕar ben ḫāke

760. **ey:**
Rübai 513
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ey pādişeh-i serīr-i gerdūn-pāye
V'ey mihr-i vücūd-ı enverüñ bī-sāye

761. **ey:**
Rübai 514
Mısra: **4**
Nida edatı.
Ḳaldı işüm ancaḳ kerem ü raḥmetüñe
Ey ḳullarına ekrem ü erḥam Allāh

762. **ey:**
Rübai 523
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ey cümle-i esmāsı muʿaẕẕam Allāh
V'ey Rabb-i Eḥad ekrem ü erḥam Allāh

763. **ey:**
Rübai 526
Mısra: **1**
Nida edatı.
Bir vech ile ey Ḥażret-i Rabb-i Hādī
Mümkin mi senüñ niʿmetüñüñ taʿdādı

764. **ey:**
Rübai 527
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ey ẕerre-i fażlı ṣaḳaleyne kāfī
V'ey ḳaṭre-i ʿafvı dü cihāna vāfī

765. **ey:**
Rübai 528
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ey bī-kes olan bendelerüñ dād-resi
Raḥm it aña kim olmaya ġam-ḫᵛar ü kesi

766. **ey:**
Rübai 534
Mısra: **3**
Nida edatı.
İfrāṭ-ı cefādan el çek ey bed-peymān
Çoḳ nāz uṣandurur ṣaḳın ʿuṣṣāḳı

767. **ey:**
Rübai 538
Mısra: **4**
Nida edatı.
Sensüz gözüme şimdi görünmez ʿālem
Ey kāş seni görmemiş olsam bārī

768. **ey:**
Rübai 541
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ey dil ne müfīd ola bu mā-lā-yaʿnī
Tezyīn-i maḳālāt-ı mecāzī yaʿnī

769. **ey:**
Rübai 543
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ey ġāfil olup ʿayb-ı vücūduñ nāsī
Gel eyleme teftīş ʿuyūb-ı nāsı

770. **ey:**
Rübai 552
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ey taḫt-geh-i berīn-i ḥüsnüñ şāhı
V'ey evc-i sipihr-i ışṭıfānuñ māhı

771. **ey:**
Rübai 555
Mısra: **3**
Nida edatı.
Ey kāş o mübārek ḳadem-i ʿālī-şān
Tā merdüm-i çeşmümde ideydi güẕeri

772. **ey:**
Rübai 559
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ey ḫaşm-ı denī eyle tefekkür gāhī
Memdūḥum olan nebiyy-i ʿālī-cāhı

773. **ey:**
Rübai 561
Mısra: **4**
Bıkkınlık.
Bir ʿāleme varduñ ki cihetden ḫālī
Yoḳ anda kem ü keyf ü metā eyn ile ey

774. **ey:**
Tahmis 1
Mısra: **33**
Nida edatı.
Ey Naḥīfī yeter ehl-i dile ṣıdḳ ile bu pend
-

775. **ey:**
Tahmis 2
Mısra: **2**
Nida edatı.
İdüp iḥsān ü kerem ḳullara mevlā-yı Ġanī
Eyledi ʿāleme raḥmet seni ey māh seni

776. **ey:**
Tahmis 2
Mısra: **21**
Nida edatı.
Ey Naḥīfī hiçe bir żāyiʿ idüp eyyāmı
Eyledüñ ṣarf-ı hevā māye-i ṣubḥ u şāmı

777. **ey:**
Tahmis 3
Mısra: **26**
Nida edatı.
-
Rūy-māl-i dergehüñle ey melāẕ-ı ümmetān

778. **ey:**
Tahmis 4
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ey yegāne şeh-i kevneyn ü nebiyy-i Ḳureyşī
Sensin ol kim yoḳ anuñ iki cihānda bir eşi

779. **ey:**
Tahmis 4
Mısra: **8**
Nida edatı.
İtdi Ḥaḳ ḫulḳ-ı ʿaẓīm ile seni müstaḥsen
Sensin ey faḫr-ı cihān ḫulḳı ḥasen ḫalḳı ḥasen

780. **ey:**
Tahmis 5
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ey ḫüsni revnaḳ bu günbed-i gerdāna
Şemʿ-i ruḫuña ʿuşşāḳ biñ cān ile pervāne

781. **ey:**
Tahmis 5
Mısra: **8**
Nida edatı.
Hicrān elemi itdi derd-i dilümi müşted
Vaṣluñla müdāvā ḳıl raḥm it baña ey gül-ḫad

782. **ey:**
Tahmis 8
Mısra: **8**
Nida edatı.
Ne ʿaceb olsa benefşe yoluña efkende
Nedür ey mest-i mey-i nāz bu ḥālet sende

783. **ey:**
Tahmis 8
Mısra: **44**
Nida edatı.
Şanma fehm eyleyeler ḳadr-i dil-i ʿuşşāḳı
Ḳadrüñi seng-i muṣallāda bilüp ey Bāḳī

784. **ey:**
Tahmis 9
Mısra: **3**
Nida edatı.
Nuṭḳa gel ey şanem-i nādiredānum diyerek
Yārı açdum açıl ey ġonçe-dehānum diyerek

785. **ey:**
Tahmis 9
Mısra: **4**
Nida edatı.
Nuṭḳa gel ey şanem-i nādiredānum diyerek
Yārı açdum açıl ey ġonçe-dehānum diyerek

786. **ey:**
Tahmis 9
Mısra: **5**
Nida edatı.
Bezme geldi gele ey rūḥ-ı revānum diyerek
Rūzgār olsa müsāʿid bu dil-i bī-hūşa

787. **ey:**
Tahmis 9
Mısra: **24**
Nida edatı.
Getürüp şevḳa Naḥīfī bu dil-i pür-tābı
Yār söyletdi baña bu ġazeli ey Nābī

788. **ey:**
Tahmis 9
Mısra: **25**
Nida edatı.
Söyleye söyleye ey tāze zebānum diyerek

789. **ey:**
Tahmis 10
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ey şeh-i mülk-i felek-ḳadr ü meh-i Zühre-cenāb
Ey melek-rūy u perī-ṭalʿat-ı ḫūrşīd-niḳāb

790. **ey:**
Tahmis 10
Mısra: **2**
Nida edatı.
Ey şeh-i mülk-i felek-ḳadr ü meh-i Zühre-cenāb

Ey melek-rūy u perī-ṭalʿat-ı ḫūrşīd-niḳāb

791. **ey:**
Tahmis 10
Mısra: **18**
Nida edatı.
Nedür ol cebhe-i nūr ile o gül-gūn ruḫsār
Nedür ey āfet-i cān sende bu ḫüsn-i dīdār

792. **ey:**
Tahmis 10
Mısra: **21**
Nida edatı.
Ḥāṣılı söz budur ey pādişeh-i ʿişve-sipāh
Eyleyem hāl-i dilümden seni bārī āgāh

793. **ey:**
Tahmis 10
Mısra: **41**
Nida edatı.
Seni bu ḫüsn ü cemāl ile görüp ey meh-rū
Didüm āh eyleyerek ṣabr u ḳarāra yā hū

794. **ey:**
Tarih 2
Mısra: **37**
Nida edatı.
Ey Naḥīfī şevḳ ile ol dem didüm tārīḫ içün
Oldı Sulṭān Muṣṭafā zīb-i maḳām serveri

795. **ey:**
Tarih 4
Mısra: **45**
Nida edatı.
Ey Naḥīfī bu duʿā oldı cülūsa tārīḫ
Ola memdūḥ-ı Ḫudā ʿadl ile Sulṭān Maḥmūd

796. **ey:**
Tarih 8
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ey Naḥīfī bu dār-ı fānīde Olma ġafletle dāmen-ālūde

797. **ey:**
Tarih 9
Mısra: **5**
Nida edatı.
Ey Naḥīfī oldı gül-berg-i duʿā tārīḫ aña
Gülci-başı-zādeye gülzār-ı ʿadn olsun maḳām

798. **ey:**
Tarih 11
Mısra: **9**
Nida edatı.
Ey Naḥīfī gūş idince söyledüm tārīḫin
Ṭūl-i ʿömr ile muʿammer eyleye Ḥayy-ı Kerīm

799. **ey:**
Tarih 15
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ey Naḥīfī geldi bir mışraʿ aña tārīḫ içün
Kāḫ-ı Saʿd-ābād-ı Sulṭān Aḥmed ʿālī-cenāb

800. **ey:**
Tarih 16
Mısra: **55**
Nida edatı.
Ey Naḥīfī söyledüm itmāmınuñ tārīḫin
Ḳaṣr-ı ʿālī-ṭarḥ-ı Sulṭān Aḥmed-i ʿālem-penāh

801. **ey:**
Tarih 19
Mısra: **21**
Nida edatı.
Ey Naḥīfī söyledüm taḥsīn idüp tārīḫin
Dil-güşā ḳaṣr-ı muʿallā cāy-ı dil-cū cān-fezā

802. **ey:**
Tarih 21
Mısra: **11**
Nida edatı.
Ey Naḥīfī didüm itmāmında Vaṣf-ı tekmīlin idüp icmālī

803. **ey:**
Tarih 27
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ey Naḥīfī didiler teşne-dilān tārīḫin
İtdi sīr-āb meded ʿālemi Sulṭān Maḥmūd

804. **ey:**
Tarih 28
Mısra: **69**
Nida edatı.
Ey Naḥīfī söyledüm itmāmınuñ tārīḫini
Āṣaf-ı ʿahd eyledi dārü'l-ḥadīṯ-i bī-bedel

805. **ey:**
Tarih 34
Mısra: **13**
Nida edatı.
Ey Naḥīfī tuḥfe-i ilhāmdur tārīḫ aña
ʿAvn-i Ḥaḳdan Gence fetḥi oldı Sulṭān Aḥmedüñ

806. **ey:**
Tarih 37
Mısra: **1**
Nida edatı.
Ey Naḥīfī şevḳ ile ol dem didüm tārīḫ içün
Oldı Sulṭān Muṣṭafā zīb-i maḳām serveri

<u>eyā:</u>

1. **eyā:**
Gazel 37
Mısra: **4**
Seslenme edatı, ey.
Bu ḳadar germī-i ülfet bu ḳadar nāz ü niyāz
Sañadur saña eyā ġamzesi mestāne saña

2. **eyā:**
Gazel 37
Mısra: **2**
Seslenme edatı, ey.
Çoḳ niyāz itdi göñül olmadı hem-ḫāne saña
Hele ʿışḳ olsun eyā şāhid-i kāşāne saña

3. **eyā:**
Gazel 64
Mısra: **4**
Seslenme edatı, ey.
Teşne-i vaṣluñ olan Āb-ı Ḥayātı n'eyler
ʿIşḳ-ı pāküñdür eyā faḫr-ı cihān Āb-ı Ḥayāt

4. **eyā:**
Gazel 77
Mısra: **3**
Seslenme edatı, ey.
Gör sāde ruḫ-ı yārı eyā bülbül-i şeydā
Gülzār-ı cemālüñ gül-i bī-ḫārını seyr it

5. **eyā:**
Gazel 89
Mısra: **8**
Seslenme edatı, ey.
Dilerseñ baḥr-ı ʿışḳ içre selāmet bula bu geştī
Çevir engīne-i ʿışḳa dümen sensin eyā mellāḥ

6. **eyā:**
Gazel 100
Mısra: **10**
Seslenme edatı, ey.
Nihāl-i ḳāmetüñ bī-sāye olmaḳ ṣaḥn-ı ʿālemde
Eyā nūr-ı ilāhī şāhid-i ḳadr-i bülendüñdür

7. **eyā:**
Gazel 199
Mısra: **9**
Seslenme edatı, ey.
Ḫ∨āhiş-i būs-ı ʿiẕāruñla eyā ġonçe-dehen
Bend olur zülf-i siyehkārına diller nā-çār

8. **eyā:**
Gazel 203
Mısra: **7**
Seslenme edatı, ey.
Senden ne recāmuz var eyā devr-i zamāne
Maḳṣūdını dil Ḥażret-i Allāhdan ister

9. **eyā:**
Gazel 220
Mısra: **7**
Seslenme edatı, ey.
Māh eger olsa da meşʿal-keş eyā mihr-i cemāl
Şuʿlesi berḳ-i żiyā-baḫş-ı elemdür sensüz

10. **eyā:**
Gazel 276
Mısra: **3**
Seslenme edatı, ey.
Beni ṣanma eyā şāhum ġamum bu ẕillet-i dilden
Senüñ ʿışḳuñ ġamı birle ġarībüñ derd-nāk ancaḳ

11. **eyā:**
Gazel 279
Mısra: **3**
Seslenme edatı, ey.
Ābā vü ümmehātuñ eyā gevher-i güzīn
Oldı ʿilāve-i şerefi her ḳabāyilüñ

12. **eyā:**
Gazel 280
Mısra: **1**
Seslenme edatı, ey.
Eyā bihīn güher-i ḥikmet es-selāmu ʿaleyk
Yetīme-i ṣadef-i ḳudret es-selāmu ʿaleyk

13. **eyā:**
Gazel 280
Mısra: **14**
Seslenme edatı, ey.
Firāḳuñ olmada ʿuṣṣāḳa dūzaḫ-ı cān-sūz
Eyā viṣāli olan cennet es-selāmu ʿaleyk

14. **eyā:**
Gazel 281
Mısra: **1**
Seslenme edatı, ey.
Eyā maḥbūb-ı Ḥaḳ ol dem ki ʿazm-i lā-mekān itdüñ
Ġubār-ı maḳdemüñ küḥl-i ʿuyūn-ı ḳudsiyān itdüñ

15. **eyā:**
Gazel 298
Mısra: **11**
Seslenme edatı, ey.
Sen ne aġlarsın eyā bülbül-i şeydā bilsem
Diñlenür bārī senüñ şām ü seḥer feryāduñ

16. **eyā:**
Gazel 325
Mısra: **2**
Seslenme edatı, ey.
İster aġyār ile ṭarḥ-efgen-i ṣaḥn-ı bāġ ol
İşte ben gitdüm eyā ġonçe-dehen sen ṣaġ ol

17. **eyā:**
Gazel 325
Mısra: **10**
Seslenme edatı, ey.
Bu Naḥīfīyi çıḳarma kerem it ḫāṭırdan
İşte ben gitdüm eyā ġonçe-dehen sen ṣaġ ol

18. **eyā:**
Gazel 359
Mısra: **13**
Seslenme edatı, ey.
Ben Naḥīfīyem eyā ümmīd-i ʿafv-i Kirdigār
Dāġ-sūz-ı sīne-i cürm ü günāhumsın benüm

19. **eyā:**
Gazel 381
Mısra: **3**
Seslenme edatı, ey.
Alçaḳlardur meylüñ eyā serv-i ser-efrāz
Mānend-i Hümā gerçi ki pervāz ḳılarsın

20. **eyā:**
Kaside 3
Mısra: **53**
Seslenme edatı, ey.
ʿİbret al bizden eyā merdüm-i ġāfil dirler
Her biri saña türāb içre olan sükkānuñ

21. **eyā:**
Kaside 6
Mısra: **1**
Seslenme edatı, ey.
Sensin eyā sütūde-ḥabīb-i refīʿ-i Rab
Maḥsūd-ı Rūm u reşk-i ʿAcem mefḫar-ı ʿArab

22. **eyā:**
Kaside 8
Mısra: **257**
Seslenme edatı, ey.
İştiyāḳuñla helāk oldum eyā mihr-i münīr
Eyle ben ẕerre-i nā-çīzine ʿarż-ı dīdār

23. **eyā:**
Kaside 12

Mısra: **43**
Seslenme edatı, ey.
Bāzār-ı maḥabbetde eyā ġāfil ü güm-rāh
Eyler mi naẓar ʿārif olan sūd u ziyāna

24. **eyā:**
Kaside 12
Mısra: **27**
Seslenme edatı, ey.
Şevḳuñdan eyā māh-ı muʿaẓẓam yine ṭabʿum
Taʿlīm ider evṣāfuñı her menḳabe-ḫ∨āna

25. **eyā:**
Kaside 15
Mısra: **26**
Seslenme edatı, ey.
Āşinā bir nigeh it rūz-ı cezāda sen de
Bu Naḥīfīye eyā Ḥażret-i Veys'el-Ḳaranī

26. **eyā:**
Kaside 26
Mısra: **78**
Seslenme edatı, ey.
Sütūde-menḳabetā Āṣāfā mededkāra
Eyā ḫidīv-i ʿaṭā-baḫş u server-i vālā

27. **eyā:**
Kaside 26
Mısra: **89**
Seslenme edatı, ey.
Tebāreke'llāh eyā devr-i gülşen-i iḳbāl
Bahār-ı devletüñ itdi cihāna feyż-i ṣafā

28. **eyā:**
Kaside 27
Mısra: **1**
Seslenme edatı, ey.
Bāreke'llāh eyā dāver-i devlet-mevfūr
Olmada gün gibi günden güne nāmuñ meşhūr

29. **eyā:**
Kaside 27
Mısra: **126**
Seslenme edatı, ey.
Emr-i lāzımdur ahālī-i kemāle raġbet
Ne sebebden ... eyā ṣadr-ı ṣudūr

30. **eyā:**
Matla 13
Mısra: **2**
Seslenme edatı, ey.
Geldüñ ol ġonçe-femüñ müjde-i vaṣlıyla bana
Āferīn-bād eyā bād-ı seḥergāh saña

31. **eyā:**
Matla 24
Mısra: **2**
Seslenme edatı, ey.
Ḥüsn-i ḳabūle eyle bu ḫāk-i rehüñ sezā
Cānum fedā yoluña eyā nūr-ı kibriyā

32. **eyā:**
Matla 58
Mısra: **1**
Seslenme edatı, ey.
Eyā sulṭān-ı ʿālī-taḫt-ı - tāc
Muʿallā mehçe-i rāyāt-ı ḳadrüñ āyet-i Miʿrāc

33. **eyā:**
Matla 59
Mısra: **1**
Seslenme edatı, ey.
Ḫudā refʿ eyleyüp ẕikrüñ eyā peyġām-ber-i efsaḥ
Pür itdi ṣadr-ı pāküñ gevher-i sırr-ı -

34. **eyā:**
Matla 208
Mısra: **1**
Seslenme edatı, ey.
Vaṣf-ı ẕī-şānuñ ne ḥaddümdür eyā faḫr-ı cihān
Naʿt-i pāküñden ġaraż tekrār-ı ẕikrüñ hemān

35. **eyā:**
Matla 212
Mısra: **2**
Seslenme edatı, ey.
N'ola ḳadrüñ senüñ ʿālī ise aʿlādan ednādan
Ġaraż sensin eyā Maḥbūb-ı Ḫaḳ remz-i evednāda

36. **eyā:**
Murabba 8
Mısra: **17**
Seslenme edatı, ey.
Ḳanda ʿazm itsen eyā sulṭān-ı mülk-i ışṭıfā
Faḫr iderdi ḫāk-i pāyüñle senüñ arż u semā

37. **eyā:**
Rübai 46
Mısra: **3**
Seslenme edatı, ey.
Sendendür eyā Ḳādir ü Vehhāb-ı Kerīm
Medyūna edā merdüm-i bīmāra devā

38. **eyā:**
Rübai 118
Mısra: **3**
Seslenme edatı, ey.
ʿIşḳuñdur eyā nūr-ı dü çeşm-i ʿuşşāḳ
Dil-ḫaste-i derd ü ġamuñuñ ravḥine rūḥ

39. **eyā:**
Rübai 235
Mısra: **4**
Seslenme edatı, ey.
Ṭāḳat mı ḳoduñ çekmege bār-ı ʿışḳı
Destüñden eyā şūḫ-ı sitem-pīşe ḫalāṣ

40. **eyā:**
Rübai 240
Mısra: **1**
Seslenme edatı, ey.
Ey zīb-i semāvāt ü eyā zīnet-i arż
İns ü meleke oldı senüñ ʿışḳuñ farż

41. **eyā:**
Rübai 244
Mısra: **3**
Seslenme edatı, ey.
Çeşmümde degül sürme eyā nūr-ı Ḫudā
Ḫak-i ḳademüñ dīdede itdüm maḥfūẓ

42. **eyā:**
Rübai 291
Mısra: **3**
Seslenme edatı, ey.
Ḫāk-i der-i luṭfuñda eyā faḫr-ı cihān

Bir bencileyin ḫāk-i siyāh
n'olsa gerek

43. **eyā:**
Rübai 302
Mısra: **1**
Seslenme edatı, ey.
Sensin sen eyā ferd ü Ḫudāy-ı Müteʿāl
Ḫallāḳ-ı cihān Mübdiʿ-i eyyām ü leyāl

44. **eyā:**
Rübai 304
Mısra: **1**
Seslenme edatı, ey.
Sensin sen eyā Ḳādir ü Rezzāḳ u Celīl
Ḫayret-zedegān-ı ġam ü endūha delīl

45. **eyā:**
Rübai 364
Mısra: **3**
Seslenme edatı, ey.
Nā-çāram eyā nūr-ı dü çeşm-i şaḳaleyn
Rāz-ı dilümi ḫalḳa ʿayān eyler isem

46. **eyā:**
Rübai 423
Mısra: **3**
Seslenme edatı, ey.
Ben ẕerreyem ammā ki eyā Rabb-i Ḳādir
Sensin sen iden ẕerreyi mihr-i raḫşān

47. **eyā:**
Rübai 433
Mısra: **3**
Seslenme edatı, ey.
Destüñden eyā şūḫ-ı cefā-kār senüñ
Bī-çāre Naḥīfī kime feryād itsün

48. **eyā:**
Rübai 512
Mısra: **1**
Seslenme edatı, ey.
Ṣad ġıbṭa eyā muʿtekifān-ı der-gāh
Biz ḫasret ile naʿra-keş-i nāle vü āh

eyle:

1. **eyle:**
Gazel 5
Mısra: **15**
Eylemek, yapmak.
Derdimi ʿışḳ eyle hem dermānumı ʿışḳ it benüm
Eyleme yā Rab beni ʿışḳ u maḥabbetden cüdā

2. **eyleyen:**-*y, -en*
Gazel 185
Mısra: **10**
Eylemek, yapmak.
Naḥīfī sensin ol murġ-ı çemenzār-ı maʿārif kim
Seni maḥsūd-ı yārān eyleyen rengīn edālardur

3. **eylemiş:**-*miş*
Gazel 213
Mısra: **9**
Eylemek, yapmak.
Tār u pūdın eylemiş nessāc-ı ḥikmet şuʿleden
Reşk-i dībā-yı felekdür ḫırḳa-i tecrīdümüz

4. **eyleyesin:**-*y, -e, -sin*
Gazel 260
Mısra: **25**
Demek, söylemek.
Meʾmūl odur ki eyleyesin ben ġarībüñi
Rūz-ı cezāda nāʾil-i tebşīr-i lā teḫaf

5. **eyle:**
Gazel 390
Mısra: **12**
Eylemek, yapmak.
Dest-i ġamdan niçe bir derd ü belālar çekelüm
Eyle ey cān-ı ġarīb eyle temennā-yı vaṭan

6. **eyle:**
Gazel 419
Mısra: **9**
Eylemek, yapmak.
Zülāl-i çeşme-sār-ı şefḳatüñden eyle maḥşerde
Gül-i ümmīdi sīr-āb-ı ʿināyet yā Resūla'llāh

7. **eyle:**
Gazel 500
Mısra: **16**
Eylemek, yapmak.
Biñ saʿy iderseñ olmaz maḳṣūduñ üzre ʿışret
Ḳābil olursa eyle bir ẕevḳ-ı ittifāḳī

8. **eyle:**
Kaside 3
Mısra: **24**
Eylemek, yapmak.
İrmeden gūşuña āvāze-i ṭabl-ı rıḥlet
Çāresin eyle yüri zād-ı reh-i ʿuḳbānuñ

9. **eyle:**
Kaside 22
Mısra: **2**
Eylemek, yapmak.
Yeter taṭvīl-i vaṣf-ı Bermeki vü Ḫātem-i Ṭāyī
Baña medḥ eyler iseñ eyle İbrāhīm Paşayı

10. **eylemekde:**-*mekde*
Kaside 26
Mısra: **98**
Eylemek, yapmak.
Ki ḫalḳ-ı ʿālem idüp ittifāḳ-ı yek-cihetī
Medāyiḥ-i şıfatuñ eylemekde ser-tā-pā

11. **eyledüñ:**-*dü, -ñ*
Kaside 27
Mısra: **6**
Eylemek, yapmak.
Fihrist-i cāhuñ olup ḳurb-ı civār-ı Kaʿbe
Eyledüñ Ciddede cidd-i kerem ü luṭf-ı vüfūr

12. **eyle:**
Rübai 147
Mısra: **3**
Öyle.
Taʿrīf-i feżāʾil eyleyüp eyle aña
İʿṭā-yı vesīle vü maḳām-ı Maḥmūd

13. **eylemiş:**-*miş*
Tarih 6
Mısra: **35**
Eylemek, yapmak.

Ne dürr-i şāh-vār-ı salṭanat
kim eylemiş Bārī
Mekīn-i ṣulb-i sulṭān-ı cihān
aṣl-ı güher-bārın

14. **eylemişdi:**-*miş, -di*
Tarih 8
Mısra: **9**
Eylemek, yapmak.
Eylemişdi o maʿrifet kānı
İktisāb-ı ḫıṣāl-ı maḥmūde

eyle-:

1. **eyledüm:**-*dü, -m*
Gazel 16
Mısra: **11**
Eylemek, yapmak.
Vaḳf-ı ḥarīm-i ḫānḳah-ı
ʿışḳuñ eyledüm
Virdüm efendi mülk-i dil ü
cānı hep saña

2. **eyleme:**-*me*
Gazel 82
Mısra: **1**
Eylemek, yapmak.
Ḥaẕer ḳıl eyleme iḳbāl-i
ṣoḥbet-i aḥdāṣ
Muṣāḥabetleri meyl-i hevā
ider īrāṣ

3. **eylesem:**-*se, -m*
Gazel 172
Mısra: **9**
Eylemek, yapmak.
Eylesem kālā-yı vaṣfuñ
zīver-i bāzār-ı şevḳ
Der-ʿaḳab feyż-i
meʿānī ṭabʿuma enbāz olur

4. **eyledi:**-*di*
Gazel 280
Mısra: **3**
Eylemek, yapmak.
Vücūd-ı pāküñi fażlından
eyledi Allāh
Cihāna vāsıṭa-i raḥmet es-
selāmu ʿaleyk

5. **eyledi:**-*di*
Gazel 360
Mısra: **7**
Eylemek, yapmak.
Eyledi ẕāt-ı şeref-baḫşuñı
Dādār-ı cihān
Rifʿat-i ḳadr ile ārāyiş-i ṣadr-
ı dāreyn

6. **eyledi:**-*di*
Gazel 415
Mısra: **3**
Eylemek, yapmak.
Sen ol şehsin ki tā rūz-ı
ezelde eyledi mevlā
Livā-yı ḳadriñi mümtāz-ı
rifʿat yā Resūla'llāh

7. **eylesün:**-*sün*
Kaside 5
Mısra: **75**
Eylemek, yapmak.
Bülbülān-ı midḥatüñ faḫr
itmesün kim eylesün
Ey gül-i zīnet-fezā-yı gülşen-
i mihr ü vefā

8. **eyledi:**-*di*
Kaside 11
Mısra: **15**
Eylemek, yapmak.
Merḥabā-sāz-ı mülāḳāt
eyledi ẕātuñ Ḫudā
Her maḳām üzre niçe
peyġāmber-i yektā ile

9. **eylesün:**-*sün*
Kaside 26
Mısra: **62**
Eylemek, yapmak.
ʿUluvv-i ḳadrini fehm
eylesün ṣıġār u kibār
Duʿā-yı devletini eylesün
ricāl ü nisā

10. **eyledi:**-*di*
Matla 70
Mısra: **2**
Eylemek, yapmak.
Mā-verā-yı ʿarşa eylerseñ
n'ola her dem naẕar
Çeşmüñi Ḥaḳ eyledi mekḥūl-
ı mā-zāġa'l-baṣar

11. **eylesün:**-*sün*
Rübai 389
Mısra: **3**
Eylemek, yapmak.
Bildüklerini eylesün aṣḥāb-ı
ġaraż
Ben ʿādili olan Rabb-i Ḳādiri
bilürem

12. **eyler:**-*r*
Tarih 16
Mısra: **38**
Eylemek, yapmak.
Her biri fevvārenüñ bir sīm-
ten raḳḳāṣdur
Şevḳ u şādīden hevāya eyler
ilḳā-yı külāh

13. **eyler:**-*r*
Tarih 16
Mısra: **39**
Eylemek, yapmak.
Gūyiyā fevvāreler eyler
lisān-ı ḥāl ile
Dem-be-dem ḫüsn-i ṣenā-yı
şāha taḫrīk-i şifāh

14. **eyler:**-*r*
Tarih 20
Mısra: **3**
Eylemek, yapmak.
Revādur dest-i miʿmār-ḳadr
eyler ise ger anuñ
Firāż-ı bāmına zerrīn ʿalem
ḫūrşīd-i raḫşānı

15. **eyledi:**-*di*
Tarih 29
Mısra: **18**
Eylemek, yapmak.
Zādehu'llāh zihī himmet-i
sulṭān-ı cihān
Eyledi teşne-dilāna kerem ü
reʾfet ü cūd

eyledüm:

1. **eyledüm:**-*dü, -m*
Gazel 453
Mısra: **22**
Eylemek, yapmak.
Ey Naḫīfī ʿafv-i Ḥaḳ
olmazsa müşkil ḥāldür
Eyledüm ġafletle çoḳ ʿışyān
ʿışyān üstüne

eyler:

1. **eyler:**-*r*
Gazel 453
Mısra: **10**
Eylemek, yapmak.
Zaḫm-ı sīnem dāġ-sāz-ı reşk
ider biñ nāz ile
Eyler ol sulṭān-ı ḫüsn iḥsān
iḥsān üstüne

2. **eyler:**-*r*
Gazel 488

Mısra: **4**
Eylemek, yapmak.
İtme şikeste ḫāṭırum ey bī-ḫaber benüm
Eyler ẕuhūr-ı ġayret-i ʿışḳ-ı Muḥammedī

3. **eyler:**-*r*
Rübai 470
Mısra: **4**
Eylemek, yapmak.
Ger ẕerre ḳadar ḳudretin iẓhār itse
Eyler yem-i ḫaḍrāyı bize sebz-i giyāh

4. **eyler:**
Tarih 6
Mısra: **11**
Eylemek, yapmak.
Ne sulṭān-ı müsellem istese sulṭān-ı Mışr eyler
Der-i luṭfında ednā bir ġulām-ı ẕerre-miḳdārın

eylük:

1. **eylükleri:**-*ler, -i*
Gazel 211
Mısra: **4**
Lütuf, ihsan, iyilik, kerem.
Dīdemüz ḫāk-i reh-i yār ile rūşen oldı
Biz ṣabā cümle bu eylükleri senden bilürüz

eyn:

1. **eyn:**
Rübai 561
Mısra: **4**
Zaman.
Bir ʿāleme varduñ ki cihetden ḫālī
Yoḳ anda kem ü keyf ü metā eyn ile ey

eyvāh:

1. **eyvāh:**
Gazel 346
Mısra: **12**
Kötü bir haber veya olay karşısında duyulan üzüntüyü, korku, panik, pişmanlık, esef, hayıflanma gibi duyguları ifâde etmek için kullanılır, yazık.
Ben bilmez idüm n'eydigini miḥnet-i hecrüñ
Der-ḫ∨āb idüm eyvāh daḫi şimdi uyandum

2. **eyvāh:**
Gazel 482
Mısra: **6**
Kötü bir haber veya olay karşısında duyulan üzüntüyü, korku, panik, pişmanlık, esef, hayıflanma gibi duyguları ifâde etmek için kullanılır, yazık.
Ḫasretde ḳoyup bülbülini itdi ferāmūş
Āh ol gül-i nev-ḫīz-i vefā-düşmene eyvāh

3. **eyvāh:**
Kaside 3
Mısra: **61**
Kötü bir haber veya olay karşısında duyulan üzüntüyü, korku, panik, pişmanlık, esef, hayıflanma gibi duyguları ifâde etmek için kullanılır, yazık.
Nefs ü şeyṭāna niçün tābiʿ olursın eyvāh
ʿĀḳıl eyler mi naẓar ḥīlesine aʿdānuñ

4. **eyvāh:**
Murabba 5
Mısra: **62**
Kötü bir haber veya olay karşısında duyulan üzüntüyü, korku, panik, pişmanlık, esef, hayıflanma gibi duyguları ifâde etmek için kullanılır, yazık.
Sīne döküp āh ile Aġlaram eyvāh ile

5. **eyvāh:**
Rübai 463
Mısra: **2**
Kötü bir haber veya olay karşısında duyulan üzüntüyü, korku, panik, pişmanlık, esef, hayıflanma gibi duyguları ifâde etmek için kullanılır, yazık.
Ālūde olup cürm ü günehle her gāh
Bīhūde güẕār eyledi ʿömrüm eyvāh

6. **eyvāh:**
Rübai 475
Mısra: **4**
Kötü bir haber veya olay karşısında duyulan üzüntüyü, korku, panik, pişmanlık, esef, hayıflanma gibi duyguları ifâde etmek için kullanılır, yazık.
Āyīni budur bezm-i fenānuñ ey dōst
Ya sen baña ya ben saña eyvāh diye

eyvān:

1. **eyvāna:**-*a*
Kaside 24
Mısra: **1**
Çardak şeklinde yapılmış, sütunlu veya kemerli, önü açık, üstü örtülü bina bölümlerine verilen isim, büyük sofa.
Bi-ḥamdi'llāh yine feyż-i bahār irdi bu eyvāna
Yine cūy-ı ṭarāvet oldı cārī her gülistāna

eyvān-ı keyvāna:

1. **eyvān-ı keyvāna:**-*a*
Kaside 24
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Keyvan'ın çardağı, Satürn'ün eyvanı.
Zihī paşa-yı ʿālī-ḳadr ü gerdūn-rütbe kim dāʾim
Serīr-i devleti pīrāyedür eyvān-ı keyvāna

eyvān-ı nüh:

1. **eyvān-ı nüh:**
Gazel 260
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dokuz kubbe II Felek.
İcād-ı ẕāt-ı pāküñ içündür bu kāʾināt
Buldı şeref senüñle bu eyvān-ı nüh ġuraf

eyvān-sarāy-ı maʿdelet:

1. **eyvān-sarāy-ı maʿdelet:**
Kıt'a 49
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Adaletli sarayın kemeri.
Dergāh-ı ḫāṣ-ı salṭanat
eyvān-sarāy-ı maʿdelet
Tāḳ-ı bülend-i maḥmedet
şevket-nümā-yı serverī

eyvāy:

1. **eyvāy:**
Gazel 239
Mısra: **14**
Eyvah, yazık.
Vecd ü semāʿa nāle-i cān-sūza başlaram
Eyvāy olınca ṣaḥn-ı çemende terāne-gūş

eyyām:

1. **eyyāmumuz:**-*umuz*
Gazel 224
Mısra: **1**
Günler, devir, zaman.
Tīregī-i baḫt ile geçmekdedür eyyāmumuz
Şöyle kim temyīz olınmaz oldı ṣubḥ u şāmumuz

2. **eyyāmıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 225
Mısra: **2**
Günler, devir, zaman.
Ġam-ı hicrān ile gülzār-ı cismüm dāġdāġ olmaz
Şitā eyyāmıdur bunda ṣafā-yı seyr-i bāġ olmaz

3. **eyyāma:**-*a*
Rübai 507
Mısra: **2**
Günler, devir, zaman.
Ey raḥmet olan vücūdı ḫāṣ u ʿāma
Virdi şeb-i mevlidüñ şeref eyyāma

eyyām ü sinīn:

1. **eyyām ü sinīn:**
Kaside 13
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Günler ve mezarın.
Ẓuhūr-ı ẕāt-ı pāküñ ey ḫidīv-i kişver-i levlāk
Şeref-baḫşā-yı iḳbāl oldı eyyām ü sinīn üzre

eyyām-ı firāḳ:

1. **eyyām-ı firāḳ:**
Gazel 446
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayrılık günleri.
Ḥaḳḳa minnet ki irüp ġāyete eyyām-ı firāḳ
Yine dīdār görüşdük hele sulṭānum ile

eyyām-ı iʿmārın:

1. **eyyām-ı iʿmārın:**-*ın*
Tarih 6
Mısra: **38**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Imar günleri.
Olup pīrāye-i ʿişmet-sarāy-ı devlet ü iḳbāl
Füzūn itsün Ḫudāvend-i Kerīm eyyām-ı iʿmārın

eyyām-ı ʿışḳ:

1. **eyyām-ı ʿışḳ:**
Gazel 26
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk günleri.
Eyyām-ı ʿışḳ geçdi dirīġ āh ü vāh ile
Evḳāt-ı nāzenīni dilüñ oldı hep hevā

eyyām-ı ʿıyd geldi:

1. **eyyām-ı ʿıyd geldi:**-*di*
Gazel 93
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bayram günleri erişmek.
Şād olsun erbāb-ı ṭarab geldi yine eyyām-ı ʿıyd
Āfāḳı ṭutdı şimdi hep āvāze-i peyġām-ı ʿıyd

eyyām-ı ʿömr:

1. **eyyām-ı ʿömr:**
Matla 26
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ömrünün günleri.
Bir laḥẓa gelmedi saña bu zīb-i ḫoş-nümā
Eyyām-ı ʿömr böyle geçer aç gözüñ dilā

eyyām-ı şebāb:

1. **eyyām-ı şebāb:**
Kaside 1
Mısra: **58**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gençlik günleri.
ʿİbret al mūy-ı siyāḥ-ı rīş ü ser oldı sefīd
Yaʿnī kim itdi güẕer ġafletle eyyām-ı şebāb

eyyām-ı şerīf:

1. **eyyām-ı şerīf:**
Gazel 98
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mübarek günler, bayram günleri.
Gele ḳurbān ideyüm cānı saña olma baʿīd
Ki bu eyyām-ı şerīf içre durur vaḳt-ı saʿīd

eyyām-ı şitā gitdi:

1. **eyyām-ı şitā gitdi:**-*di*
Kaside 8
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kış mevsimi gitmek, sona ermek.
Bāreke'llāh zihī feyż-i Ḫudāvend-i Kerīm
Gitdi eyyām-ı şitā eyledi teşrīf-i bahār

eyyāmı żāyiʿ idüp:

1. **eyyāmı żāyiʿ idüp:**-*üp*
Tahmis 2
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Deyim**
Günü boş geçirmek.
Ey Naḥīfī hiçe bir żāyiʿ idüp eyyāmı
Eyledüñ ṣarf-ı hevā māye-i ṣubḥ u ṣāmı

eyyāmumuz geçmesün:

1. **eyyāmumuz geçmesün:**-*umuz, -me, -sün*
Gazel 223
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Günler geçmek.
Himmet-i vaṣluñ dirīġ itme Naḥīfîden meded
Geçmesün ḥasretle iḥsān eyle gel eyyāmumuz

eyyeda'llāh:

1. **eyyeda'llāh:**
Kaside 19
Mısra: **150**
Allah kuvvetlendirsin!.
Bāreke'llāh ey serīr-ārā-yı ṣadr-ı ḫüsrevī
Eyyeda'llāh ey şikestī-baḫş-ı ḳaṣr-ı ḳayṣarī

eżʿāf:

1. **eżʿāfı:**-*ı*
Kaside 27
Mısra: **56**
Fazlalıklar.
Muḥsinüñ ecrini Ḥaḳ itmez iżāʿat ḥāṣā
İder eżʿāfı ile baḫş-ı mükāfāt ü ücūr

2. **eżʿāfını:**-*ı, -n, -ı*
Rübai 21
Mısra: **2**
Fazlalıklar.
Mevlā ḳulın itdükde sezā-vār-ı ʿaṭā
Meʾmūlünüñ eżʿāfını eyler iʿṭā

eżʿāf-ı mużāʿaf:

1. **eżʿāf-ı mużāʿaf:**
Rübai 449
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Fazla fazla, kat kat olmak.
Yā Rab ne ümmīd itdüm ise fażluñdan
Eżʿāf-ı mużāʿaf baña luṭf itdüñ sen

eżdād:

1. **eżdādı:**-*ı*
Kaside 26
Mısra: **22**
Mukabil ve muhalif olan şeyler, birbirinin tersi veya zıddı olanlar.
Meşiyyet-i ezelī böyle iḳtiżā itmiş
Ki münkeşif ola eżdādı ile hep eşyā

ezel:

1. **ezel:**
Gazel 3
Mısra: **7**
Başlangıcı belli olmayan zaman mefhumu.
Sensin ol şāhenşeh-i mülk-i risālet kim ezel
Oldı sulṭān u gedā hep bende-i fermān saña

2. **ezelden:**-*den*
Gazel 5
Mısra: **12**
Başlangıcı belli olmayan zaman mefhumu.
Bir nefes pīr-i maḥabbetden n'ola dūr olmasam
Gerden-i cāna ezelden bend-i ʿışḳ oldı ridā

3. **ezelden:**-*den*
Gazel 9
Mısra: **10**
Başlangıcı belli olmayan zaman mefhumu.
Budur ümmīdüm ki maḥrūm-ı saʿādet olmaya
Ol ki olmışdur ezelden ʿışḳuñ ile āşinā

4. **ezelden:**-*den*
Gazel 13
Mısra: **15**
Başlangıcı belli olmayan zaman mefhumu.
Şübhe yoḳ maḥż-ı ʿināyetdür ezelden ʿāleme
Raḥmet-i Ḥaḳ āyet-i ġufrān Muḥammed Muṣṭafā

5. **ezel:**
Gazel 30
Mısra: **4**
Başlangıcı olmayan geçmiş zaman, başlangıcı tasavvur edilemeyen zaman II Ruhlar âleminin başlangıcı.
Ġamze-i dildārı gördüm dir lisān-ı ḥāl ile
Tā ezel tefvīż olındı resm-i bī-dādī baña

6. **ezel:**
Gazel 39
Mısra: **7**
Başlangıcı olmayan geçmiş zaman, başlangıcı tasavvur edilemeyen zaman II Ruhlar âleminin başlangıcı.
Ḥ∨āce-i ḥikmet-şinās-ı sırr-ı ʿışḳam tā ezel
Ḳays ile Ferhād iki şākird-i ḳābildür baña

7. **ezel:**
Gazel 51
Mısra: **13**
Başlangıcı olmayan geçmiş zaman, başlangıcı tasavvur edilemeyen zaman II Ruhlar âleminin başlangıcı.
ʿĀşıḳ-ı şūrīdeñ olmışdur Naḥīfī tā ezel
İtme ey şāh-ı cihānum bendeñe bī-cā ʿaẕāb

8. **ezel:**
Gazel 115
Mısra: **9**
Başlangıcı belli olmayan zaman mefhumu.

Ben Naḥīfīveş ezel siḥr-āşinā-yı naẓm idüm
Mülk-i ʿālemde egerçi iştihārum tāzedür

9. **ezelden:**-*den*
Gazel 241
Mısra: **10**
Başlangıcı belli olmayan zamanmefhumu.
Naḥīfī şol ki satr olmış emir āḫir Ḫudānuñdur
Ezelden kātib-i ḳudret saña andan cüdā yazmış

10. **ezelden:**-*den*
Gazel 409
Mısra: **9**
Başlangıcı belli olmayan zamanmefhumu.
Cenāb-ı Ḥaḳ ezelden zīver-i ʿarş-ı berīn itmiş
ʿUluvv-i āyet-i ḳadr ü celālüñ yā Resūla'llāh

11. **ezel:**
Gazel 423
Mısra: **9**
Başlangıcı belli olmayan zamanmefhumu.
Cenāb-ı Ḥaḳ ezel ser-māye-i luṭf u ʿaṭā itmiş
Kef-i iḥsānuñı deryā vü kāna yā Resūla'llāh

12. **ezel:**
Gazel 526
Mısra: **5**
Başlangıcı belli olmayan zamanmefhumu.
Ezel bir ʿandelīb-i naġme-senc-i feyż idi ammā
Belā bezminde dil şemʿ-i ġama pervānedür şimdi

13. **ezel:**
Matla 128
Mısra: **1**
Başlangıcı belli olmayan zamanmefhumu.
Żaʿf-ı ʿışḳ oldı ezel cism-i nizāra muḫtaş
N'ola ʿālemde baña olsa Naḥīfī maḫlaş

14. **ezel:**
Murabba 1
Mısra: **3**
Başlangıcı belli olmayan zamanmefhumu.
Ezel maḳṣūdumuz sensin
ʿİnāyet eyle yā mevlā

15. **ezel:**
Rübai 110
Mısra: **3**
Başlangıcı belli olmayan zamanmefhumu.
Sensin sen o ser-māye-i raḥmet ki ezel
Ḥaḳḳ itdi seni cümle cihāna mebʿūṯ

16. **ezelden:**
Rübai 140
Mısra: **1**
Başlangıcı belli olmayan zamanmefhumu.
İtdi bizi pīr-i ʿışḳ ezelden irşād
Olsaḳ ne ʿaceb kemāli üzre üstād

17. **ezelden:**-*den*
Rübai 415
Mısra: **1**
Başlangıcı belli olmayan zamanmefhumu.
Leylīye ki Ḳays oldı ezelden meftūn
Gösterdi bu vādīde cünūn ile fünūn

ezel bezminde:

1. **ezel bezminde:**-*n, -de*
Kaside 5
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ezel meclisi, başlangıç meclisi.
Sensin ol ḫūrşīd-ṭalʿat kim ezel bezminde Ḥaḳ
Eyledi ẕāt-ı münīrüñ şemʿ-i pür-nūr-ı hüdā

ezelī:

1. **ezelī:**
Gazel 72
Mısra: **9**
Çok eskiden beri, devamlı.
Ḳafes-i ʿışḳ-ı cevān içre Naḥīfī ezelī
Ṣaff-ı bülbülde aña perde-i ḥasret ḳat ḳat

2. **ezelī:**
Rübai 524
Mısra: **2**
Çok eskiden beri, devamlı.
Ol Yār-ı Çehār ekmel-i evṣaf-ı velī
ʿUnvān-ı ḫilāfetle muḫaṣṣaṣ ezelī

ezhār:

1. **ezhār:**
Kaside 8
Mısra: **46**
Çiçekler.
Ser-be-ser bāġ-ı cihān virdi nişān cennetden
Ḥūr u ġılmānı idüp ʿāşıḳa tezkīr ezhār

2. **ezhārın:**-*ın*
Tarih 6
Mısra: **40**
Çiçekler.
Nemā-yāb eyleyüp gülzār-ı şulb-ı şāh-ı devrānı
İlāhī dem-be-dem ber-sebz ü reyyān eyle ezhārın

ezhār-ı bāġuñ:

1. **ezhār-ı bāġuñ:**-*uñ*
Gazel 156
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağın çiçekleri.
Görüp ezhār-ı bāġuñ zīb-i destān oldığın bildim
Tevāżuʿ üzre olmaḳ mūcib-i ʿunvān-ı rifʿatdür

ezhār-ı bahār:

1. **ezhār-ı bahār:**
Gazel 220
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bahar çiçekleri.
Dīde-i ḥasretümde ḫār olup ezhār-ı bahār
Seng-i ġam mānīʿ-i reftār-ı ḳademdür sensüz

ezhār-ı gülşenden:

1. **ezhār-ı gülşenden:**-*den*
Gazel 228
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gülbahçesi çiçekleri.
Ne ʿālemden gelürler ḳanḳı bāġuñ güllerindendür
Niçün peyk-i ṣafā ezhār-ı gülşenden peyām almaz

ezhār-ı maʿnā-yı dil-ārāyı:

1. **ezhār-ı maʿnā-yı dil-ārāyı:**-*yı*
Gazel 340
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönlü süsleyen mananın çiçekleri.
Nümū-dār itmege ezhār-ı maʿnā-yı dil-ārāyı
Naḥīfī bu zemīn-i dil-güşāyı iḫtirāʿ itdüm

ezhār-ı zībā-peykeri:

1. **ezhār-ı zībā-peykeri:**-*i*
Kaside 19
Mısra: **112**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzel yüzün çiçekleri.
Bunca dem pejmürde olmışken ḫazān-ı ḥüzn ile
Gülşen-i endīşenüñ ezhār-ı zībā-peykeri

ezin:

1. **ezīn:**
Kaside 8
Mısra: **142**
... den tarafta.
Miḫleb-i cevr ile mecrūh u figār itdi beni
Dād u feryād ezīn dest-i cihān-ı cevvār

ezkār:

1. **ezkāruñ:**-*uñ*
Rübai 8
Mısra: **1**
Allah'ı çokça anma.
Ezkāruñ idüp mūnis-i cān-ı şeydā
Eyle beni vāreste-i efkār-ı sivā

2. **ezkāruña:**-*uñ, -a*
Rübai 252
Mısra: **2**
Allah'ı çokça anma.
Cān ü dili ḳıl şevḳ-ı ʿubūdiyyete ẓarf
Her bir nefesüm tā ola ezkāruña ṣarf

ezkār u efkārın:

1. **ezkār u efkārın:**-*ın*
Tarih 6
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Fikirler ve zikirler.
Semiyy-i bāb-ı ʿilm ol maẓhar-ı faẓl u maʿārif kim
Rıżā-yı Ḥaḳḳa taḫṣīṣ eylemiş ezkār u efkārın

ezkār ü evrādı:

1. **ezkār ü evrādı:**-*ı*
Gazel 28
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Vird ve zikirler, belli vakitlerde düzenli olarak okunan âyet, salavât, zikir ve duâlar.
Bülbülüñ teʾsīr ider her laḥẓa feryādı baña
Ehl-i ʿışḳuñ ḫoş gelür ezkār ü evrādı baña

ezkārın ider:

1. **ezkārın ider:**-*ın, -er*
Tarih 6
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zikretmek, devamlı söylemek.
Sütūde-menḳabet sāmī-ṣıfat pākīze-meşreb kim
İder aṣḥāb-ı maʿnā dāʾim ḫayr ile ezkārın

ezkārum olup:

1. **ezkārum olup:**-*um, -up*
Rübai 384
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zikretmek. Allah'ın isimlerini ve belli duaları okumak suretiyle yapılan zikirler.
Tevḥīdüñ olup ṣubḥ u mesā ezkārum
Faẓl u keremüñ recāsıdur efkārum

ezkā-yı taḥiyyāt:

1. **ezkā-yı taḥiyyāt:**
Rübai 144
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Selamı ve duası temiz.
Aṣfā-yı dürūd u ṣalavāt-ı bī-ḥad
Ezkā-yı taḥiyyāt ü selām-ı bī-ʿad

ezkā-yı taḥiyyāt ü dürūd ü tekrīm:

1. **ezkā-yı taḥiyyāt ü dürūd ü tekrīm:**
Rübai 378
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ululama, selamlama ve övmenin halisliği.
Bī-ḥadd ü nihāyet ṣalavāt ü teslīm
Ezkā-yı taḥiyyāt ü dürūd ü tekrīm

ezkā-yı taḥiyyāt ü senā:

1. **ezkā-yı taḥiyyāt ü senā:**
Matla 8
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Selamı ve duası temiz.
Ola ben ḫāk-i rehüñ tuḥfesi her ṣubḥ u meşā
Rūḥ-ı zī-şānuña ezkā-yı taḥiyyāt ü senā

eżyaḳ u tār olıcaḳ:

1. **eżyaḳ u tār olıcaḳ:**-*ıcaḳ*
Kaside 8
Mısra: **174**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dar, sıkıntılı ve karanlık olmak.
Nūr-ı iḥsānuñ ile eyle riyāż-ı cennet
Olıcaḳ ʿāḳıbet-i meskenümüz eżyaḳ u tār

faʿʿāl-i murād:

1. **faʿʿāl-i murād:**
Rübai 442
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Istenileni en çok yapan.
Faʿʿāl-i murād ü Ḳādir-i muṭlaḳsın
ʿAllām ü Ḫabīr ü ḳāʾil-i eṣdaḳsın

fahr:

1. **faḫr:**
Kaside 14
Mısra: **11**
Büyüklük, ululuk.
Ġālib ü Faḫr u Ḫāliḳ oldı benām
Ṣoñra Nużr u Kināne geldi ʿayān

2. **faḫrum:**-*um*
Kıt'a 17
Mısra: **3**
Büyüklük, ululuk.
İki ʿālemde Naḥīfī budur ancaḳ faḫrum
Bendesidür diyeler baña Ḥabību'llāhuñ

3. **faḫr:**
Mesnevi 1
Mısra: **11**
Büyüklük, ululuk.
Ġālib ü Faḫr u Ḫāliḳ oldı benām
Ṣoñra Nużr u Kināne geldi ʿayān

4. **faḫr:**
Rübai 362
Mısra: **4**
Büyüklük, ululuk.
Ammā ki senüñ mihrüñle oldum ẕerre
Bu faḫr ile hem-mertebe-i eflāküm

fahr eylemez:

1. **faḫr eylemez:**-*mez*
Kaside 19
Mısra: **145**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Övünmek, iftihar etmek.
Yā niçe faḫr eylemez inṣāf olınsa vaṣf iden
Ẕāt-ı ẕī-şānuñ gibi bir ẕāt-ı ʿālī-gevheri

faḫr eyler:

1. **faḫr eyler:**-*r*
Gazel 423
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Övünmek, iftihar etmek.
N'ola ümmetlerüñ faḫr eyler ise ẕāt-ı pāküñle
Ḳudūmüñ raḥmet olmışdur cihāna yā Resūla'llāh

fahr idecek:

1. **faḫr idecek:**-*ecek*
Rübai 369
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Övünmek.
Aġyār n'ola ṣormaz ise aḥvālüm
Yoḳ faḫr idecek anlara cāh ü mālum

faḫr ider:

1. **faḫr ider:**-*er*
Gazel 99
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Övünmek.
Bu Naḥīfī faḫr ider ʿālemde bulmış gül-ʿiẕār Gülşen-i dehr içre var mı būy-ı raʿnādan leẕīẕ

faḫr iderdi:

1. **faḫr iderdi:**-*er, -di*
Murabba 8
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Öğün; iftihâr et.
Ḳanda ʿazm itsen eyā sulṭān-ı mülk-i ışṭıfā
Faḫr iderdi ḫāk-i pāyüñle senüñ arż u semā

faḫr iderken:

1. **faḫr iderken:**-*er, -ken*
Kaside 5
Mısra: **53**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Övünmek.
Faḫr iderken ḫidmet-i naʿtüñle ben şām ü seḥer
Kesr-i şān-ı ṭabʿuma ḳaṣd eyler erbāb-ı cefā

fahr idersem:

1. **faḫr idersem:**-*er, -se, -m*
Kaside 5
Mısra: **73**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Övünmek.
Faḫr idersem vechi var evṣāf-ı pāküñle senüñ
Sensin ey nūr-ı ilāhī maẓhar-ı ʿizz ü ʿulā

faḫr idüp:

1. **faḫr idüp:**-*üp*
Kıt'a 8
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Övünmek.
Sebeb oldur ki ey Ḥabīb-i Ḫudā
Faḫr idüp ḳıldı ḫiẕmetüñ ber-ser

fahr itmesün:

1. **faḫr itmesün:**-*me, -sün*
Kaside 5
Mısra: **75**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Övünmek.
Bülbülān-ı midḥatüñ faḫr itmesün kim eylesün
Ey gül-i zīnet-fezā-yı gülşen-i mihr ü vefā

faḫr-ı ʿālem:

1. **faḫr-ı ʿālem:**
Kaside 8
Mısra: **56**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Alemin iftiharı.
Şehryār-ı dü cihān yaʿnī ḥabīb-i mevlā
Faḫr-ı ʿālem şeh-i levlāk ü resūl-i muḫtār

2. **faḫr-ı ʿālem:**
Kaside 14
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Alemin iftiharı.
Faḫr-ı ʿĀlem Muḥammed-i ʿArabī
Şeref-i dūdmān-ı Muṭṭalibī

3. **faḫr-ı ʿālem:**
Kıt'a 38
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Âlemin, kainatın övüncü; Hazreti Muhammed.
Bi-ḥamdi'llāh Naḥīfī ʿālem-i fānī vü bāḳīde
Şefīʿum faḫr-ı ʿālem mesnedüm elṭāf-ı Rabbānī

4. **faḫr-ı ʿālem:**
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Âlemin, kainatın övüncü; Hazreti Muhammed.
Faḫr-ı ʿĀlem Muḥammed-i ʿArabī
Şeref-i dūdmān-ı Muṭṭalibī

5. **faḫr-ı ʿālem:**
Murabba 8
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Alem'in övüncü II Hz. Muhammed.
Yā Resūla'llāh budur vird-i zebānum ṣubḥ u şām
Eṣ-ṣalātü ve's-selām ey faḫr-ı ʿālem es-selām

6. **faḫr-ı ʿālem:**
Murabba 8
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Alem'in övüncü II Hz. Muhammed.
Eylerem bu vech ile ʿarż-ı ʿubūdiyyet müdām
Eṣ-ṣalātü ve's-selām ey faḫr-ı ʿālem es-selām

7. **faḫr-ı ʿālem:**
Murabba 8
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Alem'in övüncü II Hz. Muhammed.
Öldürürse ben ġarīb ü zārı derd-i ḥasretüñ
Eṣ-ṣalātü ve's-selām ey faḫr-ı ʿālem es-selām

8. **faḫr-ı ʿālem:**
Murabba 8
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Alem'in övüncü II Hz. Muhammed.
Yüz sürüp dergāhuña şevḳ ile ʿışḳ ile disem
Eṣ-ṣalātü ve's-selām ey faḫr-ı ʿālem es-selām

9. **faḫr-ı ʿālem:**
Murabba 8
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Alem'in övüncü II Hz. Muhammed.
Didi teşrīfüñde hep ehl-i semāvāt ü zemīn
Eṣ-ṣalātü ve's-selām ey faḫr-ı ʿālem es-selām

10. **faḫr-ı ʿālem:**
Murabba 8
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Alem'in övüncü II Hz. Muhammed.
Dir idi eşcār ü aḥcār eyleyüp ʿizzet saña
Eṣ-ṣalātü ve's-selām ey faḫr-ı ʿālem es-selām

11. **faḫr-ı ʿālem:**
Murabba 8
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Alem'in övüncü II Hz. Muhammed.
Bu ṣadā elbet gelür ḥāk-i mezārumdan bile
Eṣ-ṣalātü ve's-selām ey faḫr-ı ʿālem es-selām

12. **faḫr-ı ʿālem:**
Murabba 8
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Alem'in övüncü II Hz. Muhammed.
Ḳabrüm üstünde disünler kim Naḥīfīden saña
Eṣ-ṣalātü ve's-selām ey faḫr-ı ʿālem es-selām

faḫr-ı ʿāleme:

1. **faḫr-ı ʿāleme:**-*e*
Gazel 485
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Alemin iftiharı.
Naḥīfī-i ġarībinden idüp ʿarż-ı ʿubūdiyyet
O faḫr-ı ʿāleme yüz biñ ṣalāt ile selām eyle

2. **faḫr-ı ʿāleme:**-*e*
Kaside 18
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Alemin iftiharı.

Dem-be-dem eyle o faḫr-ı ʿāleme bī-ḥad ṣalāt
Her nefes ḳıl ol Resūl içün selām-ı bī-şümār

faḫr-ı ʿālem-i imkān:

1. **faḫr-ı ʿālem-i imkān:**
Gazel 13
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Fâni dünyanın övüncü II Hz. Muhammed.
Efḍal-ı evlād-ı Ādem eşref-i nevʿ-i beşer
Yaʿnī faḫr-ı ʿālem-i imkān Muḥammed Muṣṭafā

faḫr-ı cihān:

1. **faḫr-ı cihān:**
Gazel 64
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyanın övüncü II Hz. Muhammed.
Teşne-i vaṣluñ olan Āb-ı Ḥayātı n'eyler
ʿIşḳ-ı pāküñdür eyā faḫr-ı cihān Āb-ı Ḥayāt

2. **faḫr-ı cihān:**
Gazel 66
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyanın övüncü II Hz. Muhammed.
Ey nūr-ı Ḫudā faḫr-ı cihān melceʾ-i ümmet
Ẕātuñdur olan ʿāleme ser-māye-i raḥmet

3. **faḫr-ı cihān:**
Matla 208
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyanın övüncüsü(Hz. Muhammed).
Vaṣf-ı ẕī-şānuñ ne ḥaddümdür eyā faḫr-ı cihān
Naʿt-i pāküñden ġaraż tekrār-ı ẕikrüñ hemān

4. **faḫr-ı cihān:**
Rübai 98
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyanın övüncü II Hz. Muhammet.
Bildüñ mi nedür bu rūz u şebde ḥālāt
Ol faḫr-ı cihān şevḳinedür bu ḥarekāt

5. **faḫr-ı cihān:**
Rübai 291
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyanın övünç kaynağı, Hz. Muhammed.
Ḫāk-i der-i luṭfuñda eyā faḫr-ı cihān
Bir bencileyin ḫāk-i siyāh n'olsa gerek

6. **faḫr-ı cihān:**
Rübai 360
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hz. Muhammed.
Sen erḥam iken ümmete ey faḫr-ı cihān
Ḥāşā ki olam ben keremüñden maḥrūm

7. **faḫr-ı cihān:**
Rübai 365
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hz. Muhammed.
Rū-mālī-i der-gāhuña ey faḫr-ı cihān
Beñzer ki benüm yoḳ daḫi istiʿdādum

8. **faḫr-ı cihān:**
Rübai 508
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyanın övüncü (Hz. Muhammed).
Sen baña ẓafer-yāb olamazsın zīrā
Ol faḫr-ı cihān oldı baña püşt ü penāh

9. **faḫr-ı cihān:**
Rübai 522
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyanın övüncü (Hz. Muhammed).
Luṭfuñla reh-i maḳṣūdum āsān eyle
Sulṭān-ı rusül faḫr-ı cihān ḥürmetine

10. **faḫr-ı cihān:**
Tahmis 4
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Âlemin ftihar kaynağı, övünme sebebi olan, Hz. Muhammed.
İtdi Ḫaḳ ḫulḳ-ı ʿaẓīm ile seni müstaḥsen
Sensin ey faḫr-ı cihān ḫulḳı ḥasen ḫalḳı ḥasen

faḫr-ı cihāna:

1. **faḫr-ı cihāna:**-*a*
Kaside 22
Mısra: **79**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyanın övüncüsü(Hz. Muhammed).
Ne ḥaddümdür benüm faḫr-ı cihāna daʿvī-i ḫidmet
Şeref besdür olursam ḫāk-i vālā-pāye-i pāyı

faḫr-ı cihān-ı ḥaḳḳ-ı edā-yı medḥüñe:

1. **faḫr-ı cihān-ı ḥaḳḳ-ı edā-yı medḥüñe:**-*üñ, -e*
Kaside 11
Mısra: **53**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Övgü edasının hakkı (olan) dünyanın övüncü II Hz. Muhammet.
Yoḫsa ey faḫr-ı cihān-ı ḥaḳḳ-ı edā-yı medḥüñe
Kimseler ḳādir degül imlā ile inşā ile

faḫr-ı cihānuñ:

1. **faḫr-ı cihānuñ:**-*uñ*
Kaside 12
Mısra: **57**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyanın övüncü II Hz. Muhammet.
Ḳābil mi velī vaṣfını ol faḫr-ı cihānuñ
Sebt eyleye naḳḳaş-ı ḫırad levḥ-i beyāna

faḫr-ı dü ʿālem:

1. **faḫr-ı dü ʿālem:**
Rübai 371
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Iki alemin övüncü II Hz. Muhammet.
Maḥşerde bu küstāḫ benümdür diyesin
Ey faḫr-ı dü ʿālem budur ancaḳ garażum

faḫr-ı dü cihān:

1. **faḫr-ı dü cihān:**
Rübai 275
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İki alemin fahri (övüncü).
Faḫr-ı dü cihān Muḥammed ol nūr-ı Ḫudā
Hem bendesi hem resūlidür Allāhuñ

2. **faḫr-ı dü cihān:**
Rübai 402
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Iki alemin övüncü II Hz. Muhammet.
Ancaḳ bu ḳadar vaṣfına vardur imkān
Kim maẓhar-ı tām oldı o faḫr-ı dü cihān

faḫr-ı dü serā:

1. **faḫr-ı dü serā:**
Rübai 24
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Iki dünyanın övüncü II Hz. Muhammet.
Ol seyyid-i enbiyā o faḫr-ı dü serā
Ol maẓhar-ı ḫāṣ-ı muʿcizāt-ı isrā

faḫr-ı enām idüp:

1. **faḫr-ı enām idüp:**-*üp*
Rübai 368
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yaratılmış olanların övüncü etmek.
Ey şāh-ı rusül ẕātuñ idüp faḫr-ı enām
Ḥaḳ eyledi taṣdīḳuñı rükn-i İslām

faḫr-ı ensāb:

1. **faḫr-ı ensāb:**
Tarih 35
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sülalenin övüncü II Rahime Hanım.
ʿAmuca-zāde ol ṣadr-ı güzīnin
Yegāne ḫ∨āheri ol faḫr-ı ensāb

faḫr-ı nā-dānī eyler:

1. **faḫr-ı nā-dānī eyler:**-*r*
Kıt'a 38
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Alçakça övünç duymak.
Naẓīr-i ẕātı bir maḫlūḳ-ı fānīye olup bende
Şefīʿ u mesnedüm var diyü eyler faḫr-ı nā-dānī

faḫr-ı nevʿ-i beşer itdi:

1. **faḫr-ı nevʿ-i beşer itdi:**-*di*
Gazel 279
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnsanların övüncü.
Ḥaḳḳ itdi faḫr-ı nevʿ-i beşer
ẕāt-ı pāküñi
Ẕāt u ṣıfatda olmadı kimse mümāsilüñ

faḫr-ı rusül:

1. **faḫr-ı rusül:**
Kaside 8
Mısra: **263**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Peygamberlerin övünç kaynağı.
Himmetüñle umaram bendeñi ey faḫr-ı rusül
Eyleye Ḥażret-i Ḥaḳ nāʾil-i ecr-i bisyār

2. **faḫr-ı rusül:**
Rübai 318
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Peygamberlerin övünç kaynağı.
Envāʿ-ı kemālāt ile ey faḫr-ı rusül
Ḥaḳ gülşen-i ḥüsne seni itdi bir gül

faḫr-ı rusüle:

1. **faḫr-ı rusüle:**-*e*
Kaside 8
Mısra: **82**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Peygamberlerin övünç kaynağı.
Şeref-ārā-yı cihān yaʿnī Cenāb-ı Ṣıddīḳ
Ol ki faḫr-ı rusüle olmış idi hem-reh-i ġār

2. **faḫr-ı rusüle:**-*e*
Rübai 395
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Peygamberlerin övünç kaynağı.
Ol sıbṭ-ı nebī nūr-ı dü çeşm-i saḳaleyn
Faḫr-ı rusüle olmış idi naṣbü'l-ʿayn

faḫr-ı rusülüñ:

1. **faḫr-ı rusülüñ:**-*üñ*
Gazel 489
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Peygamberlerin övüncü II Hz. Muhammed.
Nūr idi o faḫr-ı rusülüñ ẕat-ı laṭīfi
Kim olmadı ḫāk üzre ʿayān ẓıll-ı şerīfi

2. **faḫr-ı rusülüñ:**-*üñ*
Rübai 133
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Peygamberlerin övünç kaynağı.
Faḫr-ı rusülüñ ḫidmetine ḳāʾim idi
Olsun aña rıżvān-ı Ḫudāvend-i Mecīd

faḫr-ı ẕātıdur:

1. **faḫr-ı ẕātıdur:**-*ı, -dur*
Kaside 22
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kişiliğinin övüncü.
O şeh kim ḫidmet-i Mekke Medīne faḫr-ı ẕātıdur
Niçe tanẓīr olur şāyān aña Dārāb u Dārāyı

faḫr-ı zemīn ü āsumān:

1. **faḫr-ı zemīn ü āsumān:**
Kaside 5
Mısra: **85**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yeryüzünün ve gökyüzünün övüncü.
Raġmına ḫuṣṣāduñ ey faḫr-ı zemīn ü āsumān
Eyleyem naʿtüñde ġarrā nice beyt-i müntehā

faḫşā:

1. **faḫşādan:**-*dan*
Gazel 389
Mısra: **4**
Çirkin davranış.
Ḳula lāyıḳ mı zīb ü zīnet-i dünyāya meyl itmek
Ḫudā nehy eylemişken münkirāt ü baġy ü faḫşādan

fāḫte:

1. **fāḫte:**
Gazel 449
Mısra: **4**
Kumru kuşu (Dîvân şiirinde bülbül-gül münasebeti ne ise, servi ile kumru arasında da bu tür bir münasebet vardır. Kumru âşıkı servi de sevgiliyi temsil eder.).
Hecr-i nihāl-i ḳāmetüñ eyledi nā-tüvān beni
Nāle-keş-i firāḳdur derd ile dil çü fāḫte

2. **fāḫte:**
Matla 222
Mısra: **2**
Kumru kuşu (Dîvân şiirinde bülbül-gül münasebeti ne ise, servi ile kumru arasında da bu tür bir münasebet vardır. Kumru âşıkı servi de sevgiliyi temsil eder.).
Bülbül aġlar dem-be-dem ol verd-i ḫandān üstine
Fāḫte feryād ider serv-i ḫırāmān üstine

fāʾide buldum:

1. **fāʾide buldum:**-*du, -m*
Gazel 388
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Fayda bulmak, elde etmek.
Bildüm ki ʿilāc olmaz imiş ʿışḳa seferle
Ancaḳ bu ḳadar fāʾide buldum seferümden

fāʾiz eyle:

1. **fāʾiz eyle:**
Murabba 1
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Başarılı eylemek.
Sen eyle faẓluña fāʾiz ʿİnāyet eyle yā mevlā

2. **fāʾiz eyle:**
Rübai 207
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Başarılı eylemek.
Ol eşref-i ḫalḳuñ şeb-i Miʿrācı içün
Eyle şeref-i leyle-i Ḳadre fāʾiz

fakat:

1. **faḳaṭ:**
Gazel 251
Mısra: **4**
"Ama, ancak" anlamlarında bağlaç.
Ṣafḥa-i ruḫsāriña taḥrīr olan ʿuṣṣāḳ içün
Baḫṣ-i şeftālū gerekdür gördüm anı ben faḳaṭ

faḳīr:

1. **faḳīr:**
Gazel 258
Mısra: **5**
Yoksul, muhtaç.
Vuṣlatuñ cāhın bilürsin pādişāhum ben faḳīr
Şol ḳadar ḳıldum ṭaleb kim ḳalmadı tāb ü dimāġ

2. **faḳīre:**-*e*
Gazel 272
Mısra: **6**
Yoksul, muhtaç.
Kūşe-i hecr içre ḳaldum derde dermān eylemez
Şefḳat itmez ben faḳīre gel meded dermāna baḳ

3. **faḳīri:**-*i*
Kaside 5
Mısra: **127**
Yoksul, muhtaç.
Ben faḳīri ʿıyd-gāh-ı vaṣluña şāyeste ḳıl
Yā Resūla'llāh fedā olsun saña cānum fedā

4. **faḳīre:**-*e*
Kaside 26
Mısra: **155**
Yoksul, muhtaç.
Ḫilāf-ı meşreb idi ben faḳīre ʿarż-ı merām
Olup ḳanāʿat ile kūşe-gīr-i istiġnā

5. **faḳīr:**
Matla 25
Mısra: **2**
Yoksul, muhtaç.
Ḫāk-i rehinde eyleme gel eşküñi hebā
Eyler faḳīr ādemi sevdā-yı kīmyā

6. **faḳīrüñ:**-*üñ, -*
Rübai 264
Mısra: **3**
Yoksul, muhtaç.
Şād it bu faḳīrüñ naẓar-ı şefḳat ile
Çün ḥaşre varam başum açıḳ yalın ayaḳ

faḳīr ü aġniyā:

1. **faḳīr ü aġniyā:**
Kaside 5
Mısra: **116**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Fakir ve zenginler (herkes).
Bir Raḥīm-i ẕü'l-ʿaṭānuñ ṭālib-i iḥsānıyam
Kim anuñ muḥtācıdur cümle faḳīr ü aġniyā

2. **faḳīr ü aġniyā:**
Kaside 23
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Fakir ve zenginler (herkes).
Müsellem her cihetle luṭf-ı ṭabʿ u ḥüsn-i aḫlāḳı
Güşāde bāb-ı iḥsānı faḳīr ü aġniyā gelsün

faḳīrāne:

1. **faḳīrāne:**
Gazel 416
Mısra: **5**
Fakirce. Fakire yakışacak biçimde.
Faḳīrāne iderdüm maġz-ı cānı ṭuʿma-i minnet
Hümā-yı ʿışḳuñ itseydi tenezzül yā Resūla'llāh

faḳr:

1. **faḳr:**
Kıt'a 5
Mısra: **1**
Aciz, çaresiz, kimsesiz.
İḫtiyārī faḳr ile ṣanma ġınā yeksān ola
Evżaḥ-ı burhān ile benden saña budur cevāb

faḳr u ġınā:

1. **faḳr u ġınā:**
Kaside 26
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zenginlik ve fakirlik.
Teġāfül eyleme kim dār-ı imtiḥāndur bu
Eger ki dāʾ ü devādur eger ki faḳr u ġınā

fāl itdüm:

1. **fāl itdüm:**-*dü, -m*
Kaside 25
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Fal bakmak.
Tā ki ümmīd-i ḥasb-i ḥāl itdüm
Nüsḫa-i himmetüñle fāl itdüm

fāl-i bi'l-ḫayr-ı cülūs-ı pākidür:

1. **fāl-i bi'l-ḫayr-ı cülūs-ı pākidür:**-*i, -dür*
Kaside 19
Mısra: **47**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz tahta çıkmanın hayırlı falı.
Fetḥ-i Saḳız fāl-i bi'l-ḫayr-ı cülūs-ı pākidür
Ol şehüñ kim ẕātıdur ʿOs̱māniyānuñ mefḫarı

fāl-i ḫucestedür:

1. **fāl-i ḫucestedür:**-*dür*
Gazel 101
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uğurlu fal.
Gör ḫande-i nevāzişi ol laʿl-i nābdan
Müjde Naḥīfīyā sana fāl-i ḫucestedür

fāliḳü'l-esbāḥ:

1. **fāliḳu'l-eşbāḥ:**
Kaside 26
Mısra: **23**
Vücutları ikiye bölen.
Ẕalāma nūrı bedel ḳıldı Fāliḳu'l-eşbāḥ
Bükāya ḫandeyi der-pey-ʿaḳīb derde devā

fānī:

1. **fānīden:**-*den*
Gazel 83
Mısra: **8**
Bekası olmayan, fena bulan, devamsız. II dünya.
Pes fenādur işbu menzil çün görürsin ʿāḳıbet
Devlet-i ʿuḳbā dilerseñ işbu fānīden de geç

2. **fānīde:**
Gazel 499
Mısra: **13**
Bekası olmayan, fena bulan, devamsız. II dünya.
Naḥīfīyā bize yer ḳalmadı bu fānīde
Beḳā diyārına ʿazm eylemekdür aʿlāsı

3. **fānīdür:**-*dür*
Rübai 563
Mısra: **3**
Bekası olmayan, fena bulan, devamsız. II dünya.
Eşyā yine cümle hālik ü fānīdür
Sübḥāneke ente'l-Ḫallāḳü'l-Bāḳī

fānī dünyānuñ:

1. **fānī dünyānuñ:**-*nuñ*
Gazel 297
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gelip, geçici dünya, fani dünya, ölümlü dünya.
Sende bu şīve ber-ḳarār olmaz
Ṣonı yoḳdur bu
fānī dünyānuñ

fāriġ oldum:

1. **fāriġ oldum:**-*du, -m*
Gazel 365
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Feragat etmiş, vageçmiş olmak.
Fāriġ oldum meclis-i fānīde ṣādān olmadan
Aġlamaḳ yegdür baña ʿālemde ḫandān olmadan

fāriġ olmaz:

1. **fāriġ olmaz:**-*maz*
Gazel 6
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kenara çekilmek, uzak durmak; bir kimsenin yapacağı işe karışmamak.
Fāriġ olmaz bu Naḥīfī vaṣf-ı pāküñden senüñ
Eylese yüz biñ taʿarruż ḥāsid-i fāsid baña

2. **fāriġ olmaz:**-*maz*
Gazel 364
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
El çekmek, uzak durmak, vazgeçmek,.
Fāriġ olmaz mı Naḥīfī bu hevālardan ʿaceb
Dün işitdüm yine bir şūḫa giriftār oldığın

3. **fāriġ olmaz:**-*maz*
Kaside 24
Mısra: **75**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Feragat etmek, geri durmak, uzak kalmak.
Hücūm-ı girye-i endūh u ġamdan fāriġ olmaz hīç
Nigāh-ı şefḳatüñle bir naẓar ḳıl çeşm-i giryāna

fāriġ olmazam:

1. **fāriġ olmazam:**-*maz, -am*
Gazel 271
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Feragat etmek, geri durmak, uzak kalmak.
Ne dilerse cihān ḫalḳı disünler olmazam fāriġ
Senüñ bir būseñi almaḳ lebüñden ber-güẕār ancaḳ

fāriġ-i āmāl:

1. **fāriġ-i āmāl:**
Gazel 263
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Emellerden uzak.
Yeʾs itdi beni fāriġ-i āmāl o ḳadar kim
Sulṭān-ı cihāndan daḫi bir mültemesüm yoḳ

fāriġ-i bāġ u rāġ ol:

1. **fāriġ-i bāġ u rāġ ol:**
Gazel 325
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağ ve çimenden uzak olmak.
Kūşe-i ʿuzleti reşk-āver-i gülşen-geh idüp
Yüri şimden girü var fāriġ-i bāġ u rāġ ol

fāris:

1. **fārisler:**-*ler*
Gazel 154
Mısra: **4**
At binicisi. II söz atına binen şairler.
Bulunmaz bī-muḥābā bir feres-rān-ı süḫan şimdi
Hüner meydānını ḫālī bıraḳdı gitdi fārisler

farḳ:

1. **farḳını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 108
Mısra: **8**
Baş, kafa.
Ḫudā itmiş kimin şāyeste-i tāc-ı cihāndārī
Kimüñ farḳını mevḳūf-ı tīġ u erre itmişdür

2. **farḳındaki:**-*ı, -n, -da, -ki*
Gazel 109
Mısra: **4**
Baş, kafa.
Elif devām-ı ḳıyām ile tācdār oldı
Ḳıyās eyleme farḳındaki anuñ meddür

3. **farḳı:**-*ı*
Gazel 380
Mısra: **2**
Fark, başkalık, ayrım.
Baña sensüz ne ḥāṣıl serv-i nāzum seyr-i gülşenden
Nedür farḳı yanumda āteş-i hecrüñle külḫandan

4. **farḳı:**-*ı*
Kaside 3
Mısra: **66**
Fark, başkalık, ayrım.
Merd-i dānā geçinürsin bu ḳadar ġaflet ile
ʿAceb farḳı senüñle ne ola nā-dānuñ

5. **farḳı:**-*ı*
Rübai 351
Mısra: **3**
Fark, başkalık, ayrım.
İslām ile küfrüñ ḳatı ẓāhir farḳı
Hīç nūra ider ki ġalebe ʿayn-ı ẓalām

farḳ eylemez:

1. **farḳ eylemez:**-*mez*
Gazel 115
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Farkına varmak, fark etmek.

Şimdi yād u āşinānuñ rütbesi farḳ eylemez
Ṭıfl-ı nev-resdür daḫi ol şīvekārum tāzedür

farḳ ide:

1. **farḳ ide:**-*e*
Gazel 375
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Ayırt etmek, ayırmak.

Göñül sūzān olurken āteş-i pür-sūz-ı fürḳatle
Ne mümkin farḳ ide çeşm-i emel gülzārı külḫandan

farḳ idemez:

1. **farḳ idemez:**-*e, -mez*
Gazel 445
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Ayırt etmek, ayırmak.

Ol ḳadar ḫāk-zen-i deşt-i ġam oldum ki benüm
Dāmenüm farḳ idemez kimse girībānum ile

farḳ idemez oldum:

1. **farḳ idemez oldum:**-*du, -m*
Rübai 474
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Fark edememek, iki nesne arasındaki benzerlik veya farklılığı anlayamama durumu.

Allāh bilür ey şeh-i ḥüsnüm sensüz
Farḳ idemez oldum vaṭanum ġurbet ile

farḳ ider:

1. **farḳ ider:**-*er*
Gazel 192
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Ayırt etmek, ayırmak.

Naḥīfīveş n'ola her merd-i kāmil pāy-māl olsa
Cihānda ehl-i ḥāli farḳ ider ṣāḥib-naẓar yoḳdur

farḳ idüp:

1. **farḳ idüp:**-*üp*
Gazel 436
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Ayırt etmek, ayırmak.

Farḳ idüp mūy-ı meyānın diyemezdüm beli var
Görmesem bend-i meyānın eger ol ḫançer ile

farḳ idüpdür:

1. **farḳ idüpdür:**-*üp, -dür*
Gazel 90
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Ayırt etmek, ayırmak.

Farḳ idüpdür her naẓar ehli bugün meclisde kim
Şīve-i keyfiyyetüñle görinür şīrīn ḳadeḥ

farḳ itmez oldum:

1. **farḳ itmez oldum:**-*du, -m*
Gazel 375
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Ayırt edemez olmak.

Benüm sensüz ṣafā-yı ḫāṭırum yoḳ seyr-i gülşenden
Nevā-yı bülbüli farḳ itmez oldum ṣavt-ı şīveden

2. **farḳ itmez oldum:**-*du, -m*
Gazel 380
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Ayırt edemez olmak.

Cihān çeşm-i dile ṭār oldı hecr-i zülf ü rūyuñla
Şebüm farḳ itmez oldum ḥasretüñle rūz-ı rūşenden

farḳ olınmaz:

1. **farḳ olınmaz:**-*ı, -n, -maz*
Gazel 148
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Fark edilmek II ayrılmak, seçilmek.

Āb ü tāb-ı ṭalʿatından farḳ olınmaz geydigüñ
Cāme-i gül-gūn mıdur yā ʿaks-i ruḫsāruñ mıdur

2. **farḳ olınmaz:**
Gazel 178
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Ayırt edilememek.

Farḳ olınmaz dem-i vuṣlatda ruḫuñla gülşen
Ol ḳadar reng-i ḥayā rūyuña tāb-āver olur

3. **farḳ olınmaz:**-*ın, -maz*
Muaşşer 1
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Fark edilmek II ayrılmak, seçilmek.

Āteş-efrūz-ı ġam olduḳça dil-i pür-tābdan
Farḳ olınmaz şuʿle-i āhum gice meh-tābdan

farḳ-ı iġvā:

1. **farḳ-ı iġvā:**
Rübai 30
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Baştan çıkarmanın farkı.

Daʿvāyı ḳo ey müddeʿī-i bī-pervā
Müşkil saña ilhām ile farḳ-ı iġvā

farḳ-ı seri:

1. **farḳ-ı seri:**-*i*
Rübai 546
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Tepe üstü.

Bir mertebede eyledi taḥṣīl-i vaḳar
Farḳ-ı seri āṣiyān-ı murġān oldı

farḳ-ı serini:

1. **farḳ-ı serini:**-*i, -n, -i*
Rübai 284
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Başın üstü, tepesi.

Murġ eyledi ṣanma lāne farḳ-ı serini
Devlet ḳuşı ḳondı başına Mecnūnuñ

fārsī:

1. **fārsī:**
Kaside 27
Mısra: **117**
Farsça.

Fārsī vü ʿArabīden ne ki emr eyler iseñ
Terceme ḫidmetine eyler idüm vażʿ-ı cesūr

fārūḳ-laḳab:

1. **fārūḳ-laḳabdur:**-*dur*
Rübai 48
Mısra: **2**
"Ayıran" anlamına gelen kelime hakkı hak olmayandan, bâtıldan ayırması ve çok âdil olması sebebiyle Hz. Ömer'in lakabı olmuştur.

Ṣıddīḳ Ebūbekre olup ṣıdḳ-ı ḫiṭāb
Fārūḳ-laḳabdur ʿÖmerü'bni'l-Ḫaṭṭāb

farż:

1. **farż:**
Matla 129
Mısra: **2**
Allah'ın, insanların yapmaları için şart koştuğu dinî emir, şart ve gerekli olan şey.

Ne ʿaceb şām ü seḥer ḳulluġum itsem saña ʿarż
Farżdur ümmetüñe ṣıdḳ-ı ʿubūdiyyet farż

2. **farżdur:**-*dur*
Matla 129
Mısra: **2**
Allah'ın, insanların yapmaları için şart koştuğu dinî emir, şart ve gerekli olan şey.

Ne ʿaceb şām ü seḥer ḳulluġum itsem saña ʿarż
Farżdur ümmetüñe ṣıdḳ-ı ʿubūdiyyet farż

farż eyle:

1. **farż eyle:**
Rübai 483
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Zorunlu kılmak.

Farż eyle ki sen mihr olasın ben ẕerre
Bu kevkebe-i ṭalʿata olma ġırre

farż idelüm:

1. **farż idelüm:**-*e, -lüm*
Kaside 3
Mısra: **41**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Varsaymak, öyleymiş gibi kabul etmek.

Ẕerreden farż idelüm aḥḳar imişsin yāḫud
Kevkebi sende imiş mihr-i cihān-ārānuñ

farż idersem:

1. **farż idersem:**-*er, -se, -m*
Kaside 19
Mısra: **36**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Varsaymak, öyleymiş gibi kabul etmek.

Midḥat-i ẕātında maḥcūb-ı ḳıyās olmam eger
Farż idersem ḥācib-i dergāhı Faẓl ü Caʿferi

farż oldı:

1. **farż oldı:**-*dı*
Rübai 240
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Lüzumlu, zaruri, gerekli.

Ey zīb-i semāvāt ü eyā zīnet-i arż
İns ü meleke oldı senüñ ʿışḳuñ farż

farżā:

1. **farżā:**
Gazel 21
Mısra: **12**
Diyelim ki, farzedelim ki, öyle kabul edelim ki, ola ki.

Yine mehcūrī-i ʿışḳ ile feryād itmedür kārı
Göñül derd-i ġam-ı ʿışḳuñdan āzād olsa da farżā

farżā olsa:

1. **farżā olsa:**-*sa*
Rübai 15
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Gerekli olmak.

Bir şemme beyān eyleyemem naʿtüñden
Her bir nefesüm biñ nefes olsa farżā

farż-ı muḥāl:

1. **farż-ı muḥāl:**
Gazel 509
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Olmayacak bir şeyi olacakmış gibi düşünme veya anlama.

Egerçi farż-ı muḥāl ile olsa kesb-i ḥalāl
Netīcesinde vaʿīd-i ḥisāb gelmez mi

farżu'l-ʿayn olur:

1. **farżu'l-ʿayn olur:**-*ur*
Rübai 417
Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İslamın beş şartı olmak. İslam dininde her mükellef müslüman tarafından bizzat yapılması gereken farz beş vakit namaz, oruç vb.
Ḫāk-i ḳadem-i pāküñ ülü'l-ebṣāra
Küḥl itmek olur ʿizzet ile farżu'l-ʿayn

fāş eylemezüz:

1. **fāş eylemezüz:**-*mez, -üz*
Gazel 207
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ortaya çıkarmak, ifşa etmek.
Bülbül gibi fāş eylemezüz rāz-ı derūnı
Pervāne-ṣıfat ser-be-girībān-ı sükūnuz

fāş oldı:

1. **fāş oldı:**-*dı*
Gazel 518
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Meydana çıkmak, açığa vurmak.
Ṭutdı dünyāyı yine āh ü fiġānum şimdi
Ḫalḳa fāş oldı benüm rāz-ı nihānum şimdi

fāş olur:

1. **fāş olur:**-*ur*
Gazel 122
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Meydana çıkmak, açığa vurmak.
Cānā ne dem ki ḫaṭṭ-ı ʿiẕāruñ tırāş olur
Baḫt-ı siyāh-ı ʿāşıḳ-ı şūrīde fāş olur

fāş-ı maḥabbet:

1. **fāş-ı maḥabbet:**
Gazel 526
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevginin ifşası.
Yeter fāş-ı maḥabbet keşf-i rāz itme ḫamūş ey dil
Ki zīrā ehl-i ʿışḳuñ sözleri efsānedür şimdi

fāsid olmış:

1. **fāsid olmış:**-*mış*
Gazel 393
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bozulmak.
Fāsid olmış ḥubb-ı dünyā ile luṭf itsün ṭabīb
Bāde virsün miʿde-i zühhādı taṣḥīḥ eylesün

fāsid olsa:

1. **fāsid olsa:**-*sa*
Gazel 228
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bozulmak.
Ḳabūl-i ṭuʿma-i feyż-i reşād itmez ṭamaʿkārān
Bu ẓāhirdür ki fāsid olsa bir miʿde ṭaʿām almaz

faṣīhü'l-lisān:

1. **faṣīḥu'l-lisān:**
Kaside 10
Mısra: **10**
Akıcı ve güzel konuşan.
Bedīʿu'l-beyān ü belīġu'l-edā
Faṣīḥu'l-lisān ü cemīlü'l-kelām

fāṣıla-i kübrāya:

1. **fāṣıla-i kübrāya:**-*ya*
Matla 228
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ulu kısım, mecazen Allah'ın katı. II Aruz vezninde üc açık bir kapalı hece.
Vardum ḫaylī zamāndur o der-i vālāya
Bir ṣaḳīl oldı sebeb fāṣıla-i kübrāya

faṣl:

1. **faṣlında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 42
Mısra: **4**
Mevsim.
Dem-i nā-muʿtedilen ıżṭırāb-ālūd olur diller
Şitā faṣlında teʾṣīr-i hevā-yı berd olur peydā

2. **faṣlında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 486
Mısra: **4**
Mevsim.
Ḫaḳīḳatde ʿibāda ʿadl-i ṣırf u maḫż-ı ḥikmetdür
O daʿvā kim anuñ faṣlında taḳdīrüñ ola ḳāżī

faṣl-ı bahār:

1. **faṣl-ı bahār:**
Gazel 503
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bahar mevsimi.
Erbāb-ı ʿışḳı mest-i ser-endāz-ı şevḳ ider
Faṣl-ı bahār neşvesi bülbül ṣadāları

faṣl-ı bahār irüp:

1. **faṣl-ı bahār irüp:**-*üp*
Kaside 8
Mısra: **211**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bahar mevsimine ulaşmak.
Müjde ey ʿāşıḳ-ı şūrīde irüp faṣl-ı bahār
Başladı nāle vü feryāda yine bülbül-i zār

faṣl-ı dil-güşāda:

1. **faṣl-ı dil-güşāda:**-*da*
Gazel 49
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Gönül ferahlatan fasıl. II ilkbahar.

Bu faṣl-ı dil-güṣāda ider ṣāh-ı gül yine
Teşrīf-i lāne-i ḥüzn-ābād-ı ʿandelīb

faṣl-ı erġanūn eyler:

1. **faṣl-ı erġanūn eyler:**-*r*
Gazel 180
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Org faslı eylemek. Mecazen bahar mevsimini başlatmak.

İdüp ṣāḫ-ı nihāl-i verdi berg-i ġonçeye ilḳā
Çemende bülbül-i sāzende faṣl-ı erġanūn eyler

faṣl-ı ḫazānı:

1. **faṣl-ı ḫazānı:**-*ı*
Gazel 270
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Güz mevsimi.

Her kim ṣorarsa ʿālem-i ʿışḳuñ hevāsını
Faṣl-ı ḫazānı çoḳ dem-i evvel-bahārı yoḳ

faṣl-ı rabbānī:

1. **faṣl-ı rabbānī:**
Kaside 26
Mısra: **95**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

İlahi zaman.

Zihī ʿināyet-i bī-çūn faṣl-ı Rabbānī
Zihī ʿatıyye-i ḫāṣ-ı Ḫudā-yı bī-hemtā

fātiḥ-i mıṣr-ı ʿarab:

1. **fātiḥ-i mıṣr-ı ʿarab:**
Tarih 34
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Arap Mısır'ın fâtihi.

Fātiḥ-i Mıṣr-ı ʿArab Sulṭān Selīm ise eger
Fetḥidür Mıṣr-ı ʿAcem bu pādiṣāh-ı evḥadüñ

fātiḥ-i sānī:

1. **fātiḥ-i ṣānī:**
Tarih 19
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

İkinci Fatih (Fatih Sultan Mehmed gibi olmak).

Fātiḥ-i ṣānī ʿAlī-sīret şeh-i nuṣret-sipāh
Şehr-i yār-ı baḥr ü ber sulṭān-ı manṣūru'l-livā

fātımatü'z-zehrā:

1. **fātımatü'z-zehrādur:**-*dur*
Rübai 2
Mısra: **3**

Hz. Peygamber'in ilk zevceleri Hz. Hadîce'den dünyāya gelen, dört kızının en küçüğüdür.

Vaṣf eyledigüm Fātımatü'z-Zehrādur
-

fātır-ı arż u semā:

1. **fātır-ı arż u semā:**
Murabba 6
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Yerin ve göğün yaratıcısı II Yeri ve göğü yaratan Allah.

Ey fātır-ı arż u semā
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

2. **fātır-ı arż u semā:**
Tarih 18
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Yerin ve göğün yaratıcısı II Yeri ve göğü yaratan Allah.

Düşmenin maḳhūr idüp enṣārını manṣūr ide
Fātır-ı arż u semā dārende-i levḥ ü ḳalem

fāyiḳ olmaḳ:

1. **fāyiḳ olmaḳ:**-*maḳ*
Gazel 455
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Seçkin, üstün olmak.

İtsün istiġnā Ḫudādan ġayra minnet itmesün
Fāyiḳ olmaḳ isteyen emṣāl ü aḳrān üstüne

fażīḥat:

1. **fażīḥati:**-*i*
Kıt'a 42
Mısra: **2**

Ahlaksızlık, edepsizlik, alçaklık.

Nehy-i Ḫudāya itme cesāret Naḥīfīyā
Eyle nihāyetinde taṣavvur fażīḥati

fāżıl:

1. **fāżıl:**
Tarih 8
Mısra: **5**

Âlîcenaplık ve cömertlik, iyilik, lutuf, kerem.

Ḥācı Ḫurrem Efendi ol fāżıl
İtdi rāh-ı beḳāyı peymūde

fażīlet:

1. **fażīletle:**-*le*
Gazel 127
Mısra: **21**

İyi huy, erdem, güzel ahlak.

Cenāb-ı ʿĀrif-i ṣāḥib-maʿārif kim fażīletle
Vücūdı baḥr-i ʿirfānuñ dürr-i yektālarındandur

2. **fażīlet:**
Kaside 26
Mısra: **206**

İyi huy, erdem, güzel ahlak.

Ya ol semiyy-i nebī ol vezīr-i fāżıl kim
Fażīlet ile idi şān ü şöhreti ḥaḳḳā

fāżıl-ı ümmī-laḳab:

1. **fāżıl-ı ümmī-laḳab:**
Gazel 328
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ümmi lakaplı faziletli insan II Hz. Muhammet.
Sensin ol kim kemterīn vaṣf-ı şerīfüñdür senüñ
Fāżıl-ı Ümmī-laḳab ʿallāme-i ümmü'l-ʿulūm

2. **fāżıl-ı ümmī-laḳab:**
Matla 41
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ümmi lakaplı faziletli insan II Hz. Muhammed.
Muʿcize besdür bu kim ey fāżıl-ı ümmī-laḳab
Senden ögrendi belāġat resmin ebnā-yı edeb

fāżıl-ı zamān:

1. **fāżıl-ı zamān:**
Tarih 13
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zamanın faziletlisi.
Ol kāñ-ı ʿilm ü baḥr-ı hüner fāżıl-ı zamān
Oldı şeref-nümā-yı ṣadāret Naḥīfīyā

faẕ̇l:

1. **fażluñla:**-*uñ, -la*
Gazel 92
Mısra: **14**
Âlîcenaplık ve cömertlik, iyilik, lutuf, kerem.
Ey şāh-ı lem-yezel bu Naḥīfī-i zārıñı
Fażluñla eyle maẓhar-ı luṭf-ı duʿā-yı ʿıyd

2. **fażlından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 280
Mısra: **3**
Âlîcenaplık ve cömertlik, iyilik, lutuf, kerem.
Vücūd-ı pāküñi fażlından eyledi Allāh
Cihāna vāsıṭa-i raḥmet es-selāmu ʿaleyk

3. **fażluñla:**-*uñ, -la*
Kaside 2
Mısra: **24**
Âlîcenaplık ve cömertlik, iyilik, lutuf, kerem.
Eyledüñ taʿḳīb-i yüsrin ile her ʿüsri beyān
Yüsrin iḥsān eyle fażluñla bize bu ʿusretüñ

4. **fażluñla:**-*uñ, -la*
Kaside 3
Mısra: **105**
Âlîcenaplık ve cömertlik, iyilik, lutuf, kerem.
Kendi fażluñla idüp maẓhar-ı ʿafv ü ġufrān
Baḳma ʿisyānına ben ʿabd-i ḫaṭā-peymānuñ

5. **fażlıyla:**-*ı, -y, -la*
Kaside 22
Mısra: **7**
Âlîcenaplık ve cömertlik, iyilik, lutuf, kerem.
Müʾeyyed eyledi fażlıyla Ḥaḳ ẕāt-ı dil-ārāsın
Seḫā vü mekremetle virdi ḥükm-i ṣadr-ı aʿlāyı

6. **fażluñla:**--*uñ, --la*
Kaside 26
Mısra: **307**
Âlîcenaplık ve cömertlik, iyilik, lutuf, kerem.
Bu ḳavl-i mülhemi fażluñla eyleyüp taṣdīḳ
Bu ʿabd-i mücrimi şāyan-ı raḥmet it ferdā

7. **faẕ̇l:**
Matla 44
Mısra: **1**
Âlîcenaplık ve cömertlik, iyilik, lutuf, kerem.
İdüp sebḳ-ı ġażab elṭāf u faẕ̇l u raḥmetüñ yā Rab
ʿİbād-ı ʿācize şāmil ʿaṭā vü niʿmetüñ yā Rab

8. **fażluña:**-*uñ, -a*
Murabba 1
Mısra: **15**
Âlîcenaplık ve cömertlik, iyilik, lutuf, kerem.
Sen eyle fażluña fāʾiz ʿİnāyet eyle yā mevlā

9. **fażluñ:**--*uñ*
Murabba 4
Mısra: **1**
Âlîcenaplık ve cömertlik, iyilik, lutuf, kerem.
Dil-i güm-rāha fażluñ reh-ber eyle
ʿİnāyet ḳıl hidāyet ḳıl ilāhā

10. **fażluña:**-*uñ, -a*
Murabba 6
Mısra: **31**
Âlîcenaplık ve cömertlik, iyilik, lutuf, kerem.
Yoḳ fażluña hīç ḥadd ü ʿad Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

11. **fażluñla:**--*uñ, --la*
Murabba 9
Mısra: **29**
Âlîcenaplık ve cömertlik, iyilik, lutuf, kerem.
Bizi fażluñla şādān it ʿAṭā vü luṭfa şāyān it

12. **fażluñla:**--*uñ, --la*
Rübai 6
Mısra: **4**
Âlîcenaplık ve cömertlik, iyilik, lutuf, kerem.
Luṭf it baña bī-vāsıṭa-i ẕell-i ṭaleb
Maḳṣūdumı fażluñla sen eyle iʿṭā

13. **fażluñla:**--*uñ, --la*
Rübai 12
Mısra: **2**
Âlîcenaplık ve

cömertlik, iyilik, lutuf, kerem.
Pūşīde iken cismüme bir köhne ʿabā
Fażluñla ben ey pādişeh-i bī-hemtā

14. **fażluñla:**--*uñ, --la*
Rübai 14
Mısra: **1**
Âlîcenaplık ve cömertlik, iyilik, lutuf, kerem.
Tevfīḳuñı fażluñla refīḳ eyle baña
Luṭf u keremüñ yār-ı şefīk eyle baña

15. **fażl:**
Rübai 20
Mısra: **1**
Âlîcenaplık ve cömertlik, iyilik, lutuf, kerem.
Allāh senüñdür kerem ü fażl u ʿaṭā
Aġyārdan ümmīd-i ʿaṭā ʿayn-ı ḫaṭā

16. **fażluñla:**--*uñ, --la*
Rübai 34
Mısra: **3**
Âlîcenaplık ve cömertlik, iyilik, lutuf, kerem.
Fażluñla benī Ādemi ḳılduñ teşrīf
Ḥaḳḳında buyurduñ -

17. **fażluñ:**-*uñ*
Rübai 44
Mısra: **2**
Âlîcenaplık ve cömertlik, iyilik, lutuf, kerem.
Yā Rab beşeriyyetle ben itdükçe ḫaṭā
Sen rızḳumı fażluñ ile itdün iʿṭā

18. **fażluñ:**-*uñ*
Rübai 59
Mısra: **3**
Âlîcenaplık ve cömertlik, iyilik, lutuf, kerem.
Her ḳanda teveccüh eylesem fażluñ ile
Tevfīḳuñı ḳıl refīḳ-ı rāhum yā Rab

19. **fażluñla:**--*uñ, --la*
Rübai 107
Mısra: **4**
Âlîcenaplık ve cömertlik, iyilik, lutuf, kerem.
Mesʾūl ü niyāzum bu ki her kārumda
Fażluñla baña hidāyet ü tevfīḳ it

20. **fażluñ:**-*uñ*
Rübai 113
Mısra: **2**
Âlîcenaplık ve cömertlik, iyilik, lutuf, kerem.
Āşüfte-ser itdi beni envāʿ-ı ḫarāc
Fażluñ ile eyle baña iḥsān-ı ferec

21. **fażluña:**-*uñ, -a*
Rübai 116
Mısra: **4**
Âlîcenaplık ve cömertlik, iyilik, lutuf, kerem.
Senden olmaz şāh u gedā müstaġnī
Muḥtāc senüñ fażluña ʿālem muḥtāc

22. **fażluñ:**-*uñ*
Rübai 121
Mısra: **1**
Âlîcenaplık ve cömertlik, iyilik, lutuf, kerem.
Ḳıl fażluñ ile ḳalbümi yā Rab meşrūḥ
Teysīr ḳılup eyle umūrum meftūḥ

23. **fażluñla:**--*uñ, --la*
Rübai 122
Mısra: **2**
Âlîcenaplık ve cömertlik, iyilik, lutuf, kerem.
Ben ḫāki idüp muġtenim-i ḳuvvet-i rūḥ
Ḳıl ṣadrumı fażluñla İlāhī meşrūḥ

24. **fażluña:**-*uñ, -a*
Rübai 136
Mısra: **3**
Âlîcenaplık ve cömertlik, iyilik, lutuf, kerem.
Vābeste senüñ fażluña teshīl-i umūr
Mevḳūf senüñ luṭfuña teysīr-i murād

25. **fażluñla:**--*uñ, --la*
Rübai 198
Mısra: **3**
Âlîcenaplık ve cömertlik, iyilik, lutuf, kerem.
Fażluñla murādātumı iḥsān eyle
İḫlāṣ ile itdüm saña tefvīż-i umūr

26. **fażla:**-*a*
Rübai 199
Mısra: **4**
Âlîcenaplık ve cömertlik, iyilik, lutuf, kerem.
Sen ʿaczime ıżṭırāruma aʿlemsin
Ḳıl ḳudretüñ ile beni fażla maẓhar

27. **fażlı:**-*ı*
Rübai 201
Mısra: **1**
Âlîcenaplık ve cömertlik, iyilik, lutuf, kerem.
Bir bendeye fażlı olsa yār ü yāver
Her ḥāl ile müşkilātın āsān eyler

28. **fażl:**
Rübai 257
Mısra: **2**
Âlîcenaplık ve cömertlik, iyilik, lutuf, kerem.
Yā Rab baña tevfīḳuñı sen eyle refīḳ
Ḳıl ʿişmet ü fażl ü keremüñ yār-ı şefīḳ

29. **fażlını:**-*ı, -n, -ı*
Rübai 273
Mısra: **1**

Âlîcenaplık ve cömertlik, iyilik, lutuf, kerem.
Gör fażlını Saʿdü'bni Ebī Vaḳḳāsuñ
Ol nāʾil-i sehmü'ş-şeref-i iḫlāṣuñ

30. **fażluñla:**--*uñ, --la*
Rübai 280
Mısra: **3**
Âlîcenaplık ve cömertlik, iyilik, lutuf, kerem.
Fażluñla idüp keşf-i ḥaḳāyıḳ yā Rab
Göster baña māhiyyetini eşyānuñ

31. **fażluñ:**-*uñ*
Rübai 305
Mısra: **4**
Âlîcenaplık ve cömertlik, iyilik, lutuf, kerem.
Yoḳ edʿiyemüz gerçi ḳabūle layıḳ
Sen fażluñ ile eyle
İlāhī maḳbūl

32. **fażluñla:**--*uñ, --la*
Rübai 311
Mısra: **1**
Âlîcenaplık ve cömertlik, iyilik, lutuf, kerem.
Fażluñla idüp aḥsen-i ḥāle taḥvīl
Sūʾ-i ʿamelüm ḳıl ḥasenāta tebdīl

33. **fażluña:**-*uñ, -a*
Rübai 312
Mısra: **4**
Âlîcenaplık ve cömertlik, iyilik, lutuf, kerem.
Sulṭān u gedā ins ü melek her ne ki var
Muḥtāc senüñ fażluña fī-külli'l-ḥāl

34. **fażluñla:**--*uñ, --la*
Rübai 315
Mısra: **4**
Âlîcenaplık ve cömertlik, iyilik, lutuf, kerem.
Ḫıṣṣīṣa-i ism-i aʿẓamuñ ḥaḳḳıyçün
Fażluñla benüm duʿāmı eyle maḳbūl

35. **fażluñadur:**-*uñ, -a, -dur*
Rübai 328
Mısra: **3**
Âlîcenaplık ve cömertlik, iyilik, lutuf, kerem.
Ümmīd senüñ fażluñadur hep yoḫsa
Yoḳ luṭfuña iḥsānuña istiḥḳāḳum

36. **fażluñla:**--*uñ, --la*
Rübai 356
Mısra: **3**
Âlîcenaplık ve cömertlik, iyilik, lutuf, kerem.
Fażluñla ʿibād-ı muḫliṣīnüñden ḳıl
Ol rütbeye gerçi yoḳdur istiḥḳāḳum

37. **fażluñ:**-*uñ*
Rübai 377
Mısra: **4**
Âlîcenaplık ve cömertlik, iyilik, lutuf, kerem.
Her laḥẓada yüz biñ ṣalavāt ü teslīm
Ḳıl fażluñ ile rūḥına tā rūz-ı ḳıyām

38. **fażluña:**-*uñ, -a*
Rübai 388
Mısra: **1**
Âlîcenaplık ve cömertlik, iyilik, lutuf, kerem.
Muḥtāc senüñ fażluña cinn ü ādem
Maḳhūr-ı irādetüñ cemīʿ-i ʿālem

39. **fażlına:**-*ı, -n, -a*
Rübai 397
Mısra: **4**
Âlîcenaplık ve cömertlik, iyilik, lutuf, kerem.
Zehrā vü dü çeşm-i dil ü cān ol Ḥaseneyn
Bil āl-i ʿabā fażlına bunlar zeyn

40. **fażluñla:**--*uñ, --la*
Rübai 413
Mısra: **4**
Âlîcenaplık ve cömertlik, iyilik, lutuf, kerem.
Ben ʿācizi ʿācizlere muḥtāc itme
Fażluñla murādātumı eyle iḥsān

41. **fażluñı:**-*uñ, -ı*
Rübai 422
Mısra: **3**
Âlîcenaplık ve cömertlik, iyilik, lutuf, kerem.
Ḳıl fażluñı hem-dem ḳoma vaḥşetle beni
Ḳabrümde baña eyle suʾālüm āsān

42. **fażluñla:**--*uñ, --la*
Rübai 423
Mısra: **1**
Âlîcenaplık ve cömertlik, iyilik, lutuf, kerem.
Fażluñla idüp maẓhar-ı luṭf u iḥsān
Yā Rab beni ḳıl devlet-i ʿışḳa şāyān

43. **fażl:**
Rübai 443
Mısra: **3**
Âlîcenaplık ve cömertlik, iyilik, lutuf, kerem.
Fażl u kerem ü ʿināyetüñle yā Rab
Meʾmūluma nāʾil eyleyen sensin sen

44. **fażluñdan:**-*uñ, -dan*
Rübai 449
Mısra: **1**
Âlîcenaplık ve cömertlik, iyilik, lutuf, kerem.
Yā Rab ne ümmīd itdüm ise fażluñdan
Eżʿāf-ı mużāʿaf baña luṭf itdüñ sen

45. **fażluñ:**-*uñ*
Rübai 453
Mısra: **1**
Âlîcenaplık ve cömertlik, iyilik, lutuf, kerem.
Fażluñ ile idüp bizi nevʿ-i insān
Bī-sebḳ-ı ʿivaż eyledüñ īmān iḥsān

46. **fażluñla:**--*uñ, --la*
Rübai 465
Mısra: **4**
Âlîcenaplık ve cömertlik, iyilik, lutuf, kerem.
Çün-kim ideyüz ʿazm-i Ṣırāta meʾmūr
Fażluñla ş̲ebāt-ı ḳadem iḥsān eyle

47. **fażluñ:**-*uñ*
Rübai 495
Mısra: **4**
Âlîcenaplık ve cömertlik, iyilik, lutuf, kerem.
Yā Rab sañadur tevekkül ü iḫlāṣum
Fażluñ baña yār eyle iki ʿālemde

48. **fażl:**
Rübai 497
Mısra: **4**
Âlîcenaplık ve cömertlik, iyilik, lutuf, kerem.
ʿİṣyāna cesāret niçe mümkin ancaḳ
Fażl u kerem ü ʿafvüñe oldum ġırre

fażl u ʿaṭā:

1. **fażl u ʿaṭā:**
Rübai 44
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İyilik ve bağış.
Senden benüm ey Rabb-i Ġafūr u Ġaffār
Hep gördigim iḥsān u kerem fażl u ʿaṭā

fażl u ʿaṭā vü raḥmet olur:

1. **fażl u ʿaṭā vü raḥmet olur:**-*ur*
Rübai 106
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Fazilet, himmet ve rahmet olmak.
Her ḥālde bī-reyb ü mürā andan olur
Bī-çārelere fażl u ʿaṭā vü raḥmet

fażl ü caʿferi:

1. **fażl ü caʿferi:**
Kaside 19
Mısra: **36**
Kelime Tipi: **-**
Fazl u Cafer: Cafer-i Sadık Hazretleridir. Fazıl onun lakabıdır. Ehl-i Beyt'ten olup Altın Silsile'nin dördüncüsü, 12 İmam'ın altıncısıdır.Câfer-i Sâdık Hazretleri hicrî 80 senesinde Medîne-i Münevvere'de doğmuştur.Özü-sözü doğru, son derece dürüst ve güvenilir bir şahsiyete sahip olması sebebiyle,kendisine Sâdık denilmiştir. Ayrıca Sâbir (sabreden, tahammül gösteren), Fâzıl (fazîlet ve yüksek ahlâk sahibi, olgun), Tâhir (temiz, nezih) ve Âtır(hoş kokulu) lâkaplarıyla da anılmıştır.
Midḥat-i z̲ātında maḥcūb-ı ḳıyās olmam eger
Farż idersem ḥācib-i der-gāhı Fażl ü Caʿferi

fażl u ġufrān:

1. **fażl u ġufrān:**
Kıt'a 35
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Fazilet ve af.
Fażl u ġufrān u luṭf u ʿafvüñdür
Ḥāṣıl-ı kāmı ġāyet-i ṭalebi

fażl u ġufrāna:

1. **fażl u ġufrāna:**-*a*
Murabba 3
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Fazilet ve af.
Ḳarīn it fażl u ġufrāna
Meded eyle meded mevlā

fażl u ġufrānını:

1. **fażl u ġufrānını:**-*ı, -n, -ı*
Kaside 3
Mısra: **73**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Fazilet ve af.
Fażl u ġufrānını itdükçe tefekkür gāhī
Ġażab u ḳahrını fikr eyle biraz Yezdānuñ

fażl u ġufrānuñla:

1. **fażl u ġufrānuñla:**-*uñ, -la*
Kaside 17
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Fazilet ve af.
Fażl u ġufrānuñla şādān it Naḥīfī bendeñi
Yā ilāhī ḳıl anı maḥşūr-ı ḳurb-ı Muṣṭafā

fażl u hüner:

1. **fażl u hüner:**
Gazel 506
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Fazilet ve hüner.
Olan leb-ā-leb-i naḳd-ı kemāl ü fażl u hüner
Defîn-i kūşe-i nisyān olur ḫızāne gibi

fażl u iḥsānuñ:

1. **fażl u iḥsānuñ:**-*uñ*
Gazel 46
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
İyilik ve bağış.
Faż̧l u iḥsānuñ ile eyle ṣaḥīḥü'l-kelimāt
Ṣaḳla levḥ-i ʿamelüm ḥārf-i ḫaṭādan yā Rab

faż̧l u ʿināyet:

1. **faż̧l u ʿināyet:**
Rübai 62
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Iyilik ve yardım.
Ey maġfireti tesellī-i ehl-i ẕünūb
V'ey faż̧l u ʿināyet ile settār-ı ʿuyūb

2. **faż̧l u ʿināyet:**
Rübai 148
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Iyilik ve yardım.
Hep gördigümüz faż̧l u ʿināyet yā Rab
Oldı bize bī-vāsıṭa-i istiʿdād

3. **faż̧l u ʿināyet:**
Rübai 450
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Iyilik ve yardım.
Güm-rāhlara luṭf u hidāyet senden
Bī-çārelere faż̧l u ʿināyet senden

faż̧l u ʿināyet iden:

1. **faż̧l u ʿināyet iden:**-*en*
Gazel 43
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Fazliyet ve yardım etmek.
Ey Naḥīfī seni ḫāṣā ide ġayre muḥtāc
Bu ḳadar faż̧l u ʿināyet iden Allāh saña

faż̧l u kemāl-i ẕātuña:

1. **faż̧l u kemāl-i ẕātuña:**-*uñ, -a*
Gazel 279
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kişiliğinin olgunluk ve fazileti.
Faż̧l u kemāl-i ẕātuña ʿālem ṭufeyldür
Sensin netīce efżali cümle efāżıluñ

faż̧l u kemālüñdür:

1. **faż̧l u kemālüñdür:**-*üñ, -dür*
Murabba 6
Mısra: **58**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Fazilet ve kemal.
Yā Rab cemālüñdür ġaraż
Faż̧l u kemālüñdür ġaraż

faż̧l u kerem:

1. **faż̧l u kerem:**
Gazel 113
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Erdem ve cömertlik.
Naḥīfīyā bize faż̧l u kerem Ḫudādandur
ʿAṭā-yı ġayre bizüm iḥtiyācumuz yoḳdur

2. **faż̧l u kerem:**
Rübai 200
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yücelik.
Faż̧l u kerem ü ʿafvüñ olup mesʾūlüm
Yā Rab dü cihānda iʿtimādum sañadur

3. **faż̧l u kerem:**
Rübai 414
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Erdem ve cömertlik.
Faż̧l u kerem ü luṭfuña şāhid bu yeter
Ben maʿṣiyet itdükçe ʿaṭā itdüñ sen

faż̧l u kereme:

1. **faż̧l u kereme:**-*e*
Rübai 562
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yücelik.
Yoḳdur ʿamelüm aḥsen-i ẕandan ġayrı
Faż̧l u kereme ẕann-ı ḥasenden ġayrı

faż̧l u keremle:

1. **faż̧l u keremle:**-*le*
Rübai 446
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yücelik.
Bir yüzden eger ḳulları olsa maḥzūn
Bir yüzden ider faż̧l u keremle memnūn

faż̧l u keremüñ:

1. **faż̧l u keremüñ:**-*üñ*
Rübai 89
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Erdem ve cömertlik.
Tevfīḳ ü hidāyetüñ refīḳ eyle baña
Faż̧l u keremüñ rāh-nümūn iḥsān it

2. **faż̧l u keremüñ:**-*üñ*
Rübai 154
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Erdem ve cömertlik.
Endīşe-i luṭfuñla göñül ḫurrem olur
Faż̧l u keremüñ zaḫm-ı dile merhem olur

3. **faż̧l u keremüñ:**-*üñ*
Rübai 272
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Erdem ve cömertlik.
Yā Rab baña faż̧l u keremüñ eyle refīḳ
Āsān ola tā cān ü dile kār-ı ṭarīḳ

4. **faż̧l u keremüñ:**-*üñ*
Rübai 384
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yücelik.
Tevḥīdüñ olup ṣubḥ u mesā eẕkārum
Faż̧l u keremüñ recāsıdur efkārum

faż̧l u niʿam:

1. **faż̧l u niʿam:**
Rübai 10
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Fazilet ve rızık.
Tā maḥşer olur müfīd-i ʿacz-i şākir
Bu faż̧l u niʿam bu kerem-i lā-yuḥṣā

faż̧l u raḥmetüñ:

1. **faż̧l u raḥmetüñ:**-*üñ*
Murabba 6
Mısra: **85**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cömertlik ve merhamet.
Bī-ġāye faż̧l u raḥmetüñ
Maḫlūḳa vāṣıl niʿmetüñ

faż̧l-ı bārīden:

1. **faż̧l-ı bārīden:**-*den*
Gazel 206
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın fazileti.
Bu kār-ḫāne-i ʿālemde faż̧l-ı Bārīden
Ferāġ-ı ḫāṭıra bādī niẕāma muntaẕıruz

faż̧l-ı ġafūr:

1. **faż̧l-ı ġafūr:**
Kaside 27
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Rahmeti çok olan Allah'ın fazileti.
Virdi Allāh saña ḥacc u ġazā ʿunvānın
Ḥabbeẕā luṭf-ı Ḫudāvend zihī faż̧l-ı Ġafūr

faż̧l-ı ḥaḳ:

1. **faż̧l-ı ḥaḳ:**
Kaside 26
Mısra: **196**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın lütfu.
Cemīʿ-i vaḳtüm ḫayr-ı duʿāya ṣarf iderem
Bu ġamda eyler ise faż̧l-ı Ḥaḳ beni incā

faż̧l-ı ḥaḳdan:

1. **faż̧l-ı ḥaḳdan:**-*dan*
Kaside 26
Mısra: **170**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın lütfu.
Ne bir cihet ne ʿaḳār u ne māl ü cāhum var
Müdām itmedeyüm faż̧l-ı Ḥaḳdan istiʿṭā

faż̧l-ı ḫudā:

1. **faż̧l-ı ḫudā:**
Tarih 1
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın lütfu.
Yine faż̧l-ı Ḫudā şād eyledi sükkān-ı āfāḳı
Yine luṭf-ı ilāhī rūşen itdi çeşm-i devrānı

faż̧l-ı ḫudādan:

1. **faż̧l-ı ḫudādan:**-*dan*
Kaside 23
Mısra: **60**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın lütfu.
Taḥiyyāt ü dürūd itdükçe rūḥ-ı pākine her dem
Bize faż̧l-ı Ḫudādan müjde-i ḥüsn-i rıżā gelsün

faż̧l-ı luṭfuñla:

1. **faż̧l-ı luṭfuñla:**-*uñ, -la*
Murabba 10
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnayetinin cömertliği, ihsan.
Meded ḳıl faż̧l-ı luṭfuñla ilāhī
ʿİbād-ı Müslimīne nuṣret eyle

faż̧l-ı mevlāyı:

1. **faż̧l-ı mevlāyı:**-*yı*
Kaside 22
Mısra: **82**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın lutfu.
Duʿā hengāmıdur bu ḥarf miskiyyü'l-ḫıtām olsun
Ṭalebde ẓāhir ü bāṭında maḳṣad faż̧l-ı mevlāyı

faż̧l-ı rabbānī:

1. **faż̧l-ı rabbānī:**
Gazel 28
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İlahi fazilet.
Ey Naḥīfī menzil-i maḳṣūda mümkindür vuṣūl
Faż̧l-ı Rabbānī olursa reh-ber ü hādī baña

2. **faż̧l-ı rabbānī:**
Kaside 26
Mısra: **65**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İlahi fazilet.
Degül mi meymenet-i ẕātı faż̧l-ı Rabbānī
Ki oldur feth-i Saḳız himmetiyle çehre-nümā

fażl-ı sübhānī:

1. **fażl-ı sübhānī:**
Murabba 7
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Allah'ın yüceliği, lütfu.
Ḳudūmüñ luṭf-ı Rabbānī
Ẓuhūruñ fażl-ı Sübhānī

fażl-ı taḳaddüm eyleye:

1. **fażl-ı taḳaddüm eyleye:**-*ye*
Kaside 22
Mısra: **34**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Öne geçme fazileti eylemek.
Hele eslāfden taḳdīme lāyıḳ kimse yoḳ ancaḳ
Meger fażl-ı taḳaddüm eyleye taḥvīl-i feḥvāyı

feda:

1. **feda:**
Gazel 5
Mısra: **2**
Bir amaç uğrunda bir değer veya varlıktan vazgeçme, uğruna verme.
Merḥabā ey āfitāb-ı ʿışḳ Maḥbūb-ı Ḫudā
Bir kemīne ẕerre-i cān-baḫşuña ʿālem feda

2. **fedā:**
Gazel 149
Mısra: **5**
Bir amaç uğrunda bir değer veya varlıktan vazgeçme, uğruna verme.
Biñ merdüm-i neẕāre fedā bir nigāhına
El-ḥaḳ bu ḥüsn-i pāk ne ḥüsn-i cemīl olur

3. **fedā:**
Gazel 411
Mısra: **8**
Bir amaç uğrunda bir değer veya varlıktan vazgeçme, uğruna verme.
O ḫāk-i dil-güşā kim sāye-baḫş olduñ saʿādetle
Benüm cānum fedā ol reh-güẕāra yā Resūla'llāh

4. **fedādur:**-*dur*
Gazel 412
Mısra: **8**
Bir amaç uğrunda bir değer veya varlıktan vazgeçme, uğruna verme.
Beni şāyān-ı ʿıyd-ı vuṣlat eyle kendi luṭfuñla
Dil ü cān rāh-ı ʿışḳuñda fedādur yā Resūla'llāh

5. **fedādur:**-*dur*
Gazel 507
Mısra: **5**
Bir amaç uğrunda bir değer veya varlıktan vazgeçme, uğruna verme.
Öyle gül-çehreye cān naḳdi fedādur ki anuñ
Ḥüsn ü ānında ola ġāliye vü ġāzeleri

6. **fedā:**
Kaside 5
Mısra: **128**
Bir amaç uğrunda bir değer veya varlıktan vazgeçme, uğruna verme.
Ben faḳīri ʿıyd-gāh-ı vaṣluña ṣāyeste ḳıl
Yā Resūla'llāh fedā olsun saña cānum fedā

7. **fedādur:**-*dur*
Kıt'a 31
Mısra: **2**
Bir amaç uğrunda bir değer veya varlıktan vazgeçme, uğruna verme.
Ey Naḥīfī bu müsāfir-ḫāne-i fānīde āh
Cān-ı bīmārum fedādur ol dem-i ferḫundeye

8. **fedā:**
Rübai 26
Mısra: **4**
Bir amaç uğrunda bir değer veya varlıktan vazgeçme, uğruna verme.
Her ẕerre-i ḫāk-i ḳadem-i ḥażretüñe
Cānum da fedā ten de fedā ben de fedā

9. **fedā:**
Rübai 26
Mısra: **4**
Bir amaç uğrunda bir değer veya varlıktan vazgeçme, uğruna verme.
Her ẕerre-i ḫāk-i ḳadem-i ḥażretüñe
Cānum da fedā ten de fedā ben de fedā

10. **fedā:**
Rübai 26
Mısra: **4**
Bir amaç uğrunda bir değer veya varlıktan vazgeçme, uğruna verme.
Her ẕerre-i ḫāk-i ḳadem-i ḥażretüñe
Cānum da fedā ten de fedā ben de fedā

11. **fedā:**
Rübai 42
Mısra: **2**
Bir amaç uğrunda bir değer veya varlıktan vazgeçme, uğruna verme.
Aʿlā-yı meṭālib ṭaleb-i ḳurb-ı Ḫudā
Biñ cān ü ser ol ḳurb-ı muʿallāya fedā

fedā itmek:

1. **fedā itmek:**-*mek*
Matla 121
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Feda etmek. Kıymak, gözden çıkarmak.
Çün degül ḫiẕmete şāyeste bu cism-i nā-çīz
Ṭutaram saña fedā itmek içün cānı ʿazīz

fedā itmeklüge:

1. **fedā itmeklüge:**-*mek, -lüg, -e*
Gazel 241
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Feda etmek. Kıymak, gözden çıkarmak.
Bu sīnem levḥası üzre Ḫudā cānum fedā yazmış
Fedā itmeklüge yāre bu rūḥa ḫoş ġıdā yazmış

fedā ḳıldı:

1. **fedā ḳıldı:**-*dı*
Gazel 248
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir amaç uğrunda bir değer veya varlıktan vazgeçmek.
Güzelüm nāz iderek vuṣlatını ḳıldı fedā
Ne güzel ʿālem ile geldi baña ṣīve-i feyż

2. **fedā ḳıldı:**-*dı*
Kaside 15
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Feda etmek.
İttibāʿ-ı sened-i ʿālem içün dendānın
Ḳıldı ʿışḳ ile fedā Ḥażret-i Veys'el-Ḳaranī

fedā ḳılsa:

1. **fedā ḳılsa:**-*sa*
Gazel 356
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir amaç uğrunda bir değer veya varlıktan vazgeçmek.
Taraḥḥum eylemezsin cān-ı şīrīnin fedā ḳılsa
Neye müncerr olur bi'llāhi ḥāl-i mübtelā bilmem

fedā olsun:

1. **fedā olsun:**
Gazel 3
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Feda olsun II onun uğrunda harcansın.
Bir ser ü bir cān nedür kim olmaya ḳurbān saña
Yā Resūla'llāh fedā olsun hezārān cān saña

2. **fedā olsun:**-*sun*
Gazel 9
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Uğrunda yok olmak.
Bir nigāh-ı şefḳat eyle rūz-ı maḥşerde baña
Yā Resūla'llāh fedā olsun dil ü cānum saña

3. **fedā olsun:**-*sun*
Gazel 264
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uğrunda yok olmak.
Hezār cān ü dil olsun fedā o nāmeye kim
Viṣāl müjdesidür anda hep siyāḳ u sibāḳ

4. **fedā olsun:**-*sun*
Gazel 366
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uğrunda yok olmak.
Al murġ-ı cān-ı zārımı olsun fedā saña
Tīġ-i cefāya şunma elüñ zaḥmet olmasun

5. **fedā olsun:**-*sun*
Gazel 427
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uğrunda yok olmak.
Naḥīfī ʿışḳuña ben saña cismüm kūyuña ḳurbān
Fedā olsun saña ser-cümle vārum yā Resūla'llāh

fedāke ebī:

1. **fedāke ebī:**
Gazel 487
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Fedâke Ebî Rasûlallâh (Sav)(Anam babam sana fedâ olsunYâ Rasûlallâh).
Şefāʿat eyle Naḥīfī-i zāra maḥşerde
Nigāh-ı luṭf ile şād it beni fedāke ebī

fedā-yı devlet-i ʿışḳ u maḥabbetüñ olsun:

1. **fedā-yı devlet-i ʿışḳ u maḥabbetüñ olsun:**-*üñ , -sun*
Kaside 6
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk ve sevgi bahtının fedası olmak.
Olsun fedā-yı devlet-i ʿışḳ u maḥabbetüñ
Bezm-i cihānda māl ü benūn ile ümm ü eb

fedā-yı devlet-i ʿışḳ-ı muḥammedī olsun:

1. **fedā-yı devlet-i ʿışḳ-ı muḥammedī olsun:**-*sun*
Gazel 488
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Peygamber aşkının makamının fedası olmak.
Māl ü menāli rifʿat ü cāhı bu ʿālemüñ
Olsun fedā-yı devlet-i ʿışḳ-ı Muḥammedī

fedā-yı ser ü cān eyler:

1. **fedā-yı ser ü cān eyler:**-*r*
Rübai 364
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Baş ve canı feda etmek II Bir kişinin uğrunda ölmek.
Lāyıḳdur eger āh ü fiġān eyler isem
ʿIşḳuñla fedā-yı ser ü cān eyler isem

fehm:

1. **fehm:**
Kaside 26
Mısra: **56**
Anlamak.

Ṣıfāt u ẕātına pīrāye-i kemāl olmış
Vaḳar u ḥilm ü edeb ḥüsn-i ṭabʿ u fehm ü ẕekā

fehm eylemez:

1. **fehm eylemez:**-*mez*
Gazel 155
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Anlamak.
Fehm eylemez mi mertebe-i ḥüsnin ol perī
Ol naḫl-i ʿışve kendiye māʾil degül midür

2. **fehm eylemez:**-*mez*
Matla 150
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Anlamak.
Lisān-ı ʿışḳı bilmez nüktesin fehm eylemez yārüñ
Ne ḳuşdur bülbül-i şeydā yanında ʿāşıḳ-ı zāruñ

fehm eyler:

1. **fehm eyler:**-*r*
Gazel 110
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Anlamak.
Kitāb-ı derd-i dili bir baḳışda fehm eyler
O nev-resīde daḫi gerçi ṭıfl-ı ebceddür

fehm eylesün:

1. **fehm eylesün:**-*sün*
Gazel 372
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Anlamak.
Bī-çāre Naḥīfīde olan āteş-i ʿışḳı
Fehm eylesün erbāb-ı maḥabbet süḫanından

2. **fehm eylesün:**-*sün*
Kaside 11
Mısra: **41**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Anlamak.
Rütbe-i ḳadrüñ niçe fehm eylesün ehl-i hevā
Şems-i ẕātuñ derk olınmaz çeşm-i nā-bīnā ile

3. **fehm eylesün:**-*sün*
Kaside 26
Mısra: **61**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Anlamak.
ʿUluvv-i ḳadrini fehm eylesün ṣıġār u kibār
Duʿā-yı devletini eylesün ricāl ü nisā

fehm eyleye:

1. **fehm eyleye:**-*ye*
Rübai 112
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Anlamak.
ʿĀlem niçe fehm eyleye ẕāt-ı pāküñ
İdrāk ide mümkin mi Ḳadīmi ḥādiṯ

fehm eyleyeler:

1. **fehm eyleyeler:**-*ye, -ler*
Tahmis 8
Mısra: **43**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Anlamak.
Ṣanma fehm eyleyeler ḳadr-i dil-i ʿuşşāḳı
Ḳadrüñi seng-i muṣallāda bilüp ey Bāḳī

fehm ide:

1. **fehm ide:**-*e*
Gazel 441
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Anlamak.
Cānlar fedā ol āfete kim bir nigāh ile
Rāz-ı derūnı fehm ide rind-i cihān ola

fehm idemedüm:

1. **fehm idemedüm:**-*e, -me, -dü, -m*
Gazel 512
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Anlamak, idrak etmek, kavramak.
Kevkeb-i ṭāliʿ-i baḫtum daḫi fehm idemedüm
Dāġ dāġ oldı tenüm gerçi suṭurlāb gibi

fehm idemez:

1. **fehm idemez:**-*e, -mez*
Gazel 386
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Anlamak.
Ḫırḳa-i ʿışḳ u maḥabbet ḥāletin fehm idemez
Ey Naḥīfī aṭlas u dībāyı ber-dūş eyleyen

fehm iden:

1. **fehm iden:**-*en*
Gazel 109
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Anlamak.
Olur mużāriʿ ü māżī zamān-ı müstaḳbel
Bu ḥāli fehm iden ehl-i naẓar müʾeyyeddür

fehm ider:

1. **fehm ider:**-*er*
Gazel 156
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Anlamak.
Cevāhir ḳıymetin sarrāf-ı ḥāẕiḳ fehm ider elbet
Bilen ḳadr-i edā-yı naẓmuñ ol ṣāḥib-baṣīretdür

2. **fehm ider:**-*er*
Gazel 184
Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İdrak etmek, düşünmek.
Pīş-i ruḫsārında āhumdan ṣadāḳat fehm ider
Zāhid-i ʿışḳı duʿā-yı ṣubḥ-ġāhından bilür

3. **fehm ider:**-*er*
Gazel 349
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İdrak etmek, düşünmek.
Zümre-i ehl-i baṣīret fehm ider ḫāṣıyyetüm
Sürme-i çeşm-i dilem ḫāk-i reh-i cānāneyem

4. **fehm ider:**-*er*
Kaside 1
Mısra: **65**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İdrak etmek, düşünmek.
Noḳṭadan ehl-i baṣīret fehm ider maḳṣūdını
Ṣaḫṣ-ı nā-dāna vefā itmez olursa biñ kitāb

5. **fehm ider:**-*er*
Tarih 28
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İdrak etmek, düşünmek.
Müslim-i ṣāḥib-baṣīret fehm ider ḳadrin anuñ
Ṭayy-ı güftār idelüm -

fehm it:

1. **fehm it:**
Kaside 3
Mısra: **50**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Anlamak.
Şübhe yoḳ ʿārıża-i merg-i ẕevi'l-ervāḥa
Nüktesin remz ile fehm it yüri bu maʿnānuñ

2. **fehm it:**
Kaside 22
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Anlamak.
Bu sünnet ḥaḳ budur māżīde mesbūḳ olmadı fehm it
Bu vech ile aña maḫṣūṣ olur ol ṭavr-ı yektāyī

3. **fehm it:**
Rübai 557
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Anlamak.
Gör rütbe-i ẕātın ne dimekdür fehm it
Maʿnā-yı dil-ārā-yı Ḥabību'llāhı

fehm itdüñ:

1. **fehm itdüñ:**-*dü, -ñ*
Rübai 531
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Anlamak.
Fehm itdüñ ise maʿnī-i keyfiyyetüñi
İcrā idegör şarṭ-ı ʿubūdiyyetüñi

fehm olınup:

1. **fehm olınup:**-*ın, -up*
Kıt'a 4
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Anlaşılmak, idrak edilmek.
Maʿnā-yı ḥüsni fehm olınup oldı bī-bedel
Türkīye oldı terceme gūyā ki bir kitāb

fehm-i ḥikmetüñ:

1. **fehm-i ḥikmetüñ:**-*üñ*
Murabba 6
Mısra: **87**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hikmeti anlamak.
Mümkin mi fehm-i ḥikmetüñ
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

fehm-i künh-i ẕātuñ:

1. **fehm-i künh-i ẕātuñ:**-*uñ*
Rübai 296
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kişiliğinin tüm bilgisine vakıf.
Dānende-i ẕāt-ı bī-naẓīrüñ sensin
Maḫlūḳa muḥāl fehm-i künh-i ẕātuñ

felāket:

1. **felāket:**
Kaside 19
Mısra: **50**
Bela, musibet.
Tünd-bād-ı heybetinden ol Sikender-şevketüñ
Oldı ṭārī fülk-i aʿdāya felāket ṣarṣarı

felāṭūn:

1. **felāṭūn:**
Gazel 24
Mısra: **7**
Antik Yunan filozofu ve bilgesi, Platon.
Dil-i ʿāṣıḳ Felāṭūn olsa bī-ʿaḳl ü hūş eyler
Nigāh-ı pür-füsūnuñ bir ʿaceb mekkāredür cānā

2. **felāṭūn:**
Gazel 382
Mısra: **5**
Antik Yunan filozofu ve bilgesi, Platon.
Keyfiyyet-i laʿlüñle Felāṭūn da olursa
Erbāb-ı dili mest-i ser-endāz ḳılarsın

3. **felāṭūn:**
Tarih 17
Mısra: **39**
Antik Yunan filozofu ve bilgesi, Platon.
Felāṭūn görse istiḥsān ider bu resm-i maṭbūʿı
Zihī tedḳīḳ-i tabʿ-ı Āṣafü'l-ʿahd-i ṣafā-muʿtād

felāṭūn olsa:

1. **felāṭūn olsa:**-*sa*
Gazel 180
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eflatun olmak, akıllı ve zeki olmak.
O cādū-fen ḳaçan āġāze-i siḥr ü füsūn eyler
Felāṭūn olsa da āṣüftesi baḫṣ-i cünūn eyler

felāṭūn-ı zamān olsa:

1. **felāṭūn-ı zamān olsa:**-*sa*
Gazel 153
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Zamanın aklı temsil eden Platon'u olmak.
Nāzenīnüm ḥüsn-i pür-tāb-ı cemālüñ seyr iden
Ger Felāṭūn-ı zamān olsa yine Mecnūn olur

felāṭūn-veş:

1. **felāṭūn-veş:**
Tarih 3
Mısra: **14**
Eflatun gibi. II Çok akıllıca, bilgece.
Vücūdı maṭlaʿ-ı işrāḳ-ı nūr-ı ḥikmet olmışdur
Felāṭūn-veş olup ḫumm-ı ḫafāda pençe yıl lāyiş

felek:

1. **felek:**
Gazel 26
Mısra: **11**
Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda) ‖ dünya.
Aġlatduñ ey felek beni hicrān-ı yār ile
Ḳaldı ḥużūr-ı Ḥaḳḳa senüñle bu mā-cerā

2. **feleklere:**-*ler, -e*
Gazel 48
Mısra: **10**
Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda) ‖ dünya.
Olduñ resīde tā ḥarem-i Ḳudse Mekkeden
İtdüñ sefer feleklere bī-zaḥmet ü teʿab

3. **felekler:**-*ler*
Gazel 62
Mısra: **10**
Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda) ‖ dünya.
Baḳsañ āyīne-i devrāna biraz ʿibret ile
Gösterür saña felekler biraz eşkāl-i ġarīb

4. **felekde:**-*de*
Gazel 84
Mısra: **1**
Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda) ‖ dünya.
Ḥükmüñe girse felekde heft kişver taḫt ü tāc
Ẕikr-i Ḥaḳḳı pīşe eyle ġāfil olma gözüñ aç

5. **felekler:**-*ler*
Gazel 100
Mısra: **1**
Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda) ‖ dünya.
Felekler sāyedār-ı āsumān-ı ercümendüñdür
Melekler ṣaf-nümā-yı ḫidmet-i ḥavra-pesendüñdür

6. **felek:**
Gazel 127
Mısra: **13**
Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda) ‖ dünya.
Felek ḥāṣā senüñçün ṣanma āh-ı şevke-engīzi
Fiġān-ı ehl-i dil baḫt-ı sitem-peymālarındandur

7. **felekden:**-*den*
Gazel 173
Mısra: **9**
Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda) ‖ dünya.
Felekden hep āhālī-i himem terk-i diyār itmiş
Hemān taḫrīb-i ʿālem cümle imsāk-i keremdendür

8. **felekde:**-*de*
Gazel 226
Mısra: **4**
Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda) ‖ dünya.
Şeh-per-i murġ-ı saʿādet zülf-i yār olmış aña
Bu felekde andan özge ẓıll-i rifʿat istemez

9. **felek:**
Gazel 243
Mısra: **8**
Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda) ‖ dünya.
N'ola ol şāha ḳul isem dün ü gün ḫidmetine
Ḳamer ü mihr ü felek vālih ü ser-keşte imiş

10. **felekde:**-*de*
Gazel 246
Mısra: **2**
Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda) ‖ dünya.
Nāz ile itse ol ṣanem-i pür-ḥicāb raḳṣ
Eyler felekde āh iderek āfitāb raḳṣ

11. **felek:**
Gazel 274
Mısra: **7**
Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda) ‖ dünya.
Āsiyāb-ı çarḫ içinde ḥıfẓ ider anı felek
Anuñ içün cāhile virmez Ḫudā esrār-ı ʿışḳ

12. **felek:**
Gazel 303
Mısra: **6**
Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda) ‖ dünya.
Sipihr-i sīnede itdüñ o māhı zār ü ḥazīn
Felek bilindi netīce senüñ daḫi hünerüñ

13. **felekde:**-*de*
Gazel 328
Mısra: **11**
Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda) ‖ *dünya.*
Ṣūret-i resm-i rikābuñdur felekde mihr ü māh
Naḳş-ı mīḫ-i naʿl-i esbüñdür semā üzre nücūm

14. **felek:**
Gazel 359
Mısra: **9**
Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda) ‖ *dünya.*
Ey felek zīb-āver-i destār-ı ʿışḳ olsañ n'ola
Sünbül-i nüh dāne-i gülzār-ı āhumsın benüm

15. **felek:**
Gazel 394
Mısra: **5**
Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda) ‖ *dünya.*
Gūyā ki felek ḫisset ile müttehem olmaz
Baḫş itmede her dem bize naḳd-i eleminden

16. **felek:**
Gazel 398
Mısra: **10**
Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda) ‖ *dünya.*
Gördüm hezār baḫşīş-i cevr ü cefālaruñ
Memnūnam ey felek hele senden cihān cihān

17. **felek:**
Gazel 430
Mısra: **4**
Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda) ‖ *dünya.*
Melekler şevḳ ile ḫidmet-güẕār-ı āsitānuñdur
Felek müştāḳ-ı būs-ı dāmenüñdür yā Resūla'llāh

18. **felek:**
Gazel 456
Mısra: **18**
Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda) ‖ *dünya.*
Kerīm odur ki mücāzāt-ı ʿafv ide ḫaşma
Felek müsāʿade-i intiḳām virdükçe

19. **felekde:**-*de*
Gazel 519
Mısra: **3**
Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda) ‖ *dünya.*
Olmayup şevḳ-ı viṣālüñle felekde dil-şād
Her zamān dil ġam-ı hicrān ile zār olsun mı

20. **felek:**
Gazel 526
Mısra: **1**
Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda) ‖ *dünya.*
O mest-i ḫasretem baña felek mey-ḫanedür şimdi
Sirişküm mey ḳażā sāḳī belā peymānedür şimdi

21. **felek:**
Gazel 526
Mısra: **9**
Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda) ‖ *dünya.*
Felek ol āfitāb-ı ʿişmetüm benden cüdā ḳılduñ
Benüm ol serv-i nāzum ya kime cānānedür şimdi

22. **felek:**
Kaside 8
Mısra: **107**
Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda) ‖ *dünya.*
Mihr ü māh ile ider şīve-i zer-kūbī felek
Ola ser-levḥa-i evṣāfına tā kim ḥall-kār

23. **felek:**
Kaside 13
Mısra: **41**
Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda) ‖ *dünya.*
Ṭoḳuz ḳat maḥfaza içre felek ʿaks-i ruḫuñ ṣaḳlar
Degüldür mihr pür-envār çarḫ-ı çāromīn üzre

24. **felek:**
Kaside 24
Mısra: **101**
Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda) ‖ *dünya.*
Ola tā kim felek pertev-fürūz-ı maṭlaʿ-ı iḳbāl
Ola tā mihr-i behcet zīver-efken tāc-ı devrāna

25. **felekde:**-*de*
Matla 68
Mısra: **2**
Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda) ‖ *dünya.*
Cihānı zīr-i dest itmekde eyler hep sana taḳlīd
Meger kim senden el almış felekde pençe-i ḫūrşīd

26. **felekden:**-*den*
Rübai 352
Mısra: **1**
Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda) ‖ *dünya.*
Ben nīk ü bedi ṣanma felekden bilürem
ʿAcz oldığını ins ü melekden bilürem

27. **felekde:**-*de*
Tarih 30
Mısra: **8**
Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda) ‖ *dünya.*
Görenler ḳubbede ṣafvetle her dem cām-ı raḫşānın
Taʿaddüd üzre ẕann eyler felekde māh-ı tābānı

felek-cenāb:

1. **felek-cenāb:**
Rübai 418
Mısra: **2**
Felek makamlı ‖ *yüce.*
Ey māye-i faḫr-ı enbiyā-yı pīşīn

Sensin o felek-cenāb ü gerdūn-temkīn

felekde:

1. **felekde:**-*/de*
Matla 40
Mısra: **2**
Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda) ‖ *dünya.*
Pençe-gīr ol pençe-i ḫūrşīd ile ey māh-tāb
El el üzre oldığın görsün felekde āfitāb

felek-i köhne-ṭāḳa:

1. **felek-i köhne-ṭāḳa:**-*a*
Gazel 196
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eski kubbeli felek.
Gūş-ı zemīne eyleme teklīf-i istimāʿ
Āheng-i nālemi felek-i köhne-ṭāḳa şor

felek-i nüh:

1. **felek-i nüh:**
Tahmis 8
Mısra: **42**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dokuz felek.
Şöhretüñ ṭutsa Naḥīfīveş eger āfāḳı
Mihr-i raḫşān gibi gezseñ felek-i nüh ṭāḳı

felek-i sifle-perest:

1. **felek-i sifle-perest:**
Tahmis 6
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Alçağa tapan talih.
ʿAksine başladı devre felek-i sifle-perest
Olmada cām-ı ġurūr ile esāfil ser-mest

felekler:

1. **felekler:**-*ler*
Kaside 13
Mısra: **26**
Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda) ‖ *dünya.*
Melekler pās-bān ol āsitān-ı āsumān-ḳadre
Felekler sāye-bān ol ḥücre-i raḥmet-ḳarīn üzre

2. **felekler:**-*ler*
Kaside 28
Mısra: **74**
Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda) ‖ *dünya.*
Vücūduñ āfet-i ʿālemden olsun dāʾimā maḥfūẓ
Felekler tā ki ser-gerdān-ı ṭarz-ı inḳılābumdur

feleklere çıḳar:

1. **feleklere çıḳar:**-*ar*
Gazel 506
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Göğe yükselmek.
Nesīm-i āh ile taḥrīk-i nār-ı ʿışḳ itsem
Çıḳar feleklere dūd-ı dilüm zebāne gibi

felek-meniş:

1. **felek-menişler:**-*ler*
Gazel 113
Mısra: **1**
Feleğin huyu, tabiatı.
Felek-menişler ile imtizācumuz yoḳdur
Bizüm nifāḳa münāsib mizācumuz yoḳdur

felek-meşrebān olma:

1. **felek-meşrebān olma:**-*ma*
Gazel 462
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dönek olmak, sözünde durmamak.
Germiyyet üzre olma felek-meşrebān ile Bed-sīretān-ı ḫudʿa-nümādan ne fāʾide

felek-rütbe:

1. **felek-rütbe:**
Kaside 26
Mısra: **47**
Yüksek rütbeli, yüce makamlı.
Melek-ḫışāl ü felek-rütbe Müşterī-tedbīr
Ḳamer-ḫaṣāyiṣ ü ḫūrşīd-ṭābʿ rūşen-rā

feleküñ encāmı:

1. **feleküñ encāmı:**-*ı*
Tahmis 2
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyanın sonu II kıyamet.
Çün fenā olsa gerekdür feleküñ encāmı
-

fem:

1. **femindedür:**-*i, -n, -de, -dür*
Gazel 111
Mısra: **6**
Ağız.
Terkīb-i resm-i lā vü neʿam leblerindedür
Ḥarf-i vefā o ġonçe-dehānuñ femindedür

fem-i ejderden:

1. **fem-i ejderden:**-*den*
Tarih 17
Mısra: **37**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ejderin ağzı.
Fem-i ejderden olmaḳda revān Āb-ı Ḥayāt-āsā
Zihī efsūn-ı ḥikmet ola ḥükm-i ülfet-i ezdād

fem-i gevherbār:

1. **fem-i gevherbār:**
Tahmis 10
Mısra: **14**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cevher yüklü ağız II sevgilinin cevher yüklü ağzı.
Nedür ol laʿl-i şeker-ḫand ü o şīrīn güftār
Nedür ol luṭf-ı tebessüm o fem-i gevherbār

fen:

1. **fendür:**-*dür*
Gazel 154
Mısra: **9**
Hüner, mârifet, sanat.
Rümūz-ı ʿışḳ bir vicdāna dāʾir fendür ey ṭālib
Degüldür vāḳıf ol esrāra mollālar müderrisler

fenā:

1. **fenā:**
Gazel 70
Mısra: **3**
Fânî, geçici; sonu olan.
Ki serv-endāmına yā Rab irüşdürme fenā bādın
O ḳadd-i serv-i şeh-nāza ilāhī ḳıl ʿaṭā ṣıḥḥat

2. **fenā:**
Gazel 394
Mısra: **2**
Fânî, geçici; sonu olan.
Ḫayret-zedeyem ʿālemüñ esrār-ı ġamından
Geçdüm bu fenā meykedenüñ cām-ı Ceminden

3. **fenādur:**-*dur*
Gazel 403
Mısra: **8**
Fânî, geçici; sonu olan.
Ne ġam andan bu ʿuşşāḳa çekerseñ ḫançer-i ġamzeñ
Ḳamu maḫlūḳa çün rıḥlet fenādur bu cihāndur bu

4. **fenā:**
Gazel 451
Mısra: **12**
Fânî, geçici; sonu olan.
Taḥsīne görme lāyıḳ bu dār-ı bī-beḳāyı
Cümle fenā dimişdür kim gelse bu cihāna

5. **fenā:**
Kaside 3
Mısra: **83**
Fânî, geçici; sonu olan.
Saña yetmez mi naṣīḥat bu fenā dünyādan
Yek-be-yek rıḥlet-i nā-gāhī geçen iḫvānuñ

6. **fenā:**
Kaside 8
Mısra: **167**
Fânî, geçici; sonu olan.
Ḳalmayup serserī-i ḫāne-nişīnāne fenā
Bir zamān ola ki ber-bād ola dār ü deyyār

7. **fenāsı:**-*sı*
Matla 155
Mısra: **2**
Fânî, geçici; sonu olan.
Bozuldı donanmāsı bāzār-ı şehrüñ
Fenāsı beyān itdi encām-ı dehrüñ

8. **fenādur:**-*dur*
Murabba 1
Mısra: **11**
Fânî, geçici; sonu olan.
Fenādur cümle sen Bāḳī ʿİnāyet eyle yā mevlā

fenā bezminde:

1. **fenā bezminde:**-*n, -de*
Murabba 13
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yokluk meclisi.
Fenā bezminde cān ü dil
Mey-i ġafletle lā-yaʿḳıl

fenā dünyā:

1. **fenā dünyā:**
Gazel 223
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Geçici, fani dünya.
Dil elem çekmez fenā dünyā içün ammā ki āh
Ḥasretüñdür ey perī sermāye-i ālāmumuz

fenā dünyānuñ:

1. **fenā dünyānuñ:**-*nuñ*
Kaside 3
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Geçici dünya.
ʿĀḳıbet ḫāk ile yeksān olacaḳsın bildük
Nesine ġırresin āyā bu fenā dünyānuñ

fenā olsa:

1. **fenā olsa:**-*sa*
Tahmis 2
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yok olmak.
Çün fenā olsa gerekdür feleküñ encāmı
-

fenād:

1. **fenādur:**-*ur*
Gazel 83
Mısra: **7**
Fani, geçici, sonu olan.
Pes fenādur işbu menzil çün görürsin ʿāḳıbet
Devlet-i ʿuḳbā dilerseñ işbu fānīden de geç

fenā-ender-fenā itdi:

1. **fenā-ender-fenā itdi:**-*di*
Kıt'a 38
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yokluk içinde yok etmek.
Anı fikr eylemez kim dest-bürd-i ḳahr-ı Ḳahhārı
Fenā-ender-fenā itdi niçe Sām ü Nerīmānı

fenā-yı ʿālemi:

1. **fenā-yı ʿālemi:**-*i*
Matla 182
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Geçici olan dünya.
Maḳarr-ı ʿāfiyet olmaḳ ne mümkin ādeme ʿālem
Fenā-yı ʿālemi endīşe eyler de ölür ādem

fenn-i cefāyı:

1. **fenn-i cefāyı:**-*yı*
Matla 116
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eziyet ilmi.
Bilse ʿaceb mi fenn-i cefāyı o şīvekār
Üstād önünde
ḫaylī zamandur ki diz çöker

fenn-i ʿışḳı:

1. **fenn-i ʿışḳı:**-*ı*
Gazel 91
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk ilmi.
Saña mümkin degüldür fenn-i ʿışḳı zāhidā taʿlīm
Bilürsin dād-ı Ḥaḳdur her kişiye feyż-i istiʿdād

fenn-i muʿallāyı:

1. **fenn-i muʿallāyı:**-*yı*
Kaside 22
Mısra: **46**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüce ilim.
Rumūz-ı ḥikmetde her şaḫṣ-ı ʿāmī vāḳıf olsun mı
Ne ḳādir ḥall ü keşfe bilmeyen fenn-i muʿallāyı

fenn-i naẓm:

1. **fenn-i naẓm:**
Kaside 25
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şiir ilmi.
Ṣoñra evṣāfuña idüp āġāz
Fenn-i naẓm içre ḳīl ü ḳāl itdüm

ferāġ:

1. **ferāġum:**-*um*
Gazel 269
Mısra: **4**
Bırakma, terk etme, vazgeçme.
Niçe dāmen-keş olsun dil ṣafā-yı ʿışḳ-ı dil-berden
Benüm maḥşerde daḫi ḫūb sevmekden ferāġum yoḳ

ferāġ geldi:

1. **ferāġ geldi:**-*di*
Gazel 338
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Vazgeçme, çekilme, el çekme, ferâgat etme.
Geldi ferāġ ṣoḥbet-i aġyārdan baña
Şimdi ḫayāl-i yār iledür ülfetüm benüm

ferāġ ḳıl:

1. **ferāġ ḳıl:**
Rübai 249
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
El çekmek, kurtulmak.
Dest-i keremüñle zer-i ʿışḳ-ı pāküñ
Ḳıl kālbed-i cism-i Naḥīfīye ferāġ

ferāġ olmayınca:

1. **ferāġ olmayınca:**-*ma, -yınca*
Gazel 257
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir işten vazgeçmiş olmak, el çekmiş olmak, terk etmiş olmak.
Pādişāhā n'eylesün ʿuṣṣāḳa yārsuz seyr-i bāġ
Olmayınca bile yāri ʿāşıḳa yegdür ferāġ

ferāġ vir:

1. **ferāġ vir:**
Murabba 6
Mısra: **75**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kurtarmak.
Cān ü cihāndan vir ferāġ
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

ferāġat:

1. **ferāġat:**
Kaside 26
Mısra: **131**
Hakkından vazgeçmek, el çekmek.
Ne ḫāṭırumda ferāġat ne dilde āsāyiş
Ne ṭāliʿumda mürüvvet ne kevkebümde vefā

ferāġat eylemem:

1. **ferāġat eylemem:**-*me, -m*
Gazel 239
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Vazgeçmek, el çekmek.
Senden ferāġat eylemem olsam helāk eger
Çünkim menem bu maʿrekede merd-i cān-fürūş

ferāġat gelmez:

1. **ferāġat gelmez:**-*mez*
Gazel 337
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dinlenmek, rahatlamak.
Dil-i āşüfteye gelmez ferāġat derd-i ʿışḳuñdan
Eger senden ben ey şāh-ı cihānum biñ cefā görsem

ferāġat itmedi:

1. **ferāġat itmedi:**-*me, -di*
Gazel 508
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Vazgeçmek, bırakmak.
Ferāġat itmedi gördükçe āhdan yāri

Hezār kerre dil-i bī-nevāya söylendi

ferāġat itmek:

1. **ferāġat itmek:**-*mek*
Gazel 318
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Vazgeçmek, bırakmak.
Ferāġat itmek āsān idi ol rūḥ-ı revānumdan
Naḥīfī olmasa cism-i nizāra terk-i cān müşkil

ferāġat itmez:

1. **ferāġat itmez:**-*mez*
Gazel 334
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Vazgeçmek, bırakmak.
Gedā-yı kūyuñ olmaḳdan ferāġat itmez el-ḥāṣıl
Niçe kerre dil-i şūrīdeye teklīf-i cāh itdüm

ferāġ-ı ḫāṭıra:

1. **ferāġ-ı ḫāṭıra:**-*a*
Gazel 206
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül rahatlığı II huzurlu, sıkıntısı olmayan kimse.
Bu kār-ḫāne-i ʿālemde fażl-ı Bārīden
Ferāġ-ı ḫāṭıra bādī niẓāma muntaẓıruz

ferāh bulsun:

1. **ferāḫ bulsun:**-*sun*
Murabba 6
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevinmek, mutlu olmak, tasasız hale gelmek.
Tengī-i dil bulsun ferāḫ
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

ferāḫte itdi:

1. **ferāḫte itdi:**-*di*
Gazel 449
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağlama göre uyandırmak, harekete geçirmek.
Geldi ḳıyāma ol perī cünbüş-i dil-firīb ile
Rāyet-i cünd-i fitneyi itdi yine ferāḫte

ferāḥ-yāb eyleyüp:

1. **ferāḥ-yāb eyleyüp:**-*yüp*
Murabba 10
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ferahlatmak.
Ferāḥ-yāb eyleyüp āmālümüzle
ʿİbād-ı Müslimīne nuṣret eyle

feraḥ-zā:

1. **feraḥ-zādur:**-*dur*
Gazel 302
Mısra: **8**
Ferahlık veren.
Ser-i kūyuñda efġān eylerem tā şevḳ-ı ḥüsnüñle
Feraḥ-zādur bilürsin gülşen içre sūz u sāz itmek

ferāmūş eyledi:

1. **ferāmūş eyledi:**-*di*
Gazel 517
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Unutmak, hatırından çıkarmak.
ʿĀlem-i ʿışḳuñ olup tenhā-nişīn-i ʿuzleti
Hep ferāmūş eyledi göñlüm bu resm ü heyʾeti

ferāmūş eyledüm:

1. **ferāmūş eyledüm:**-*dü, -m*
Gazel 352
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Unutmak, hatırından çıkarmak.
Ders-i ʿilm ü ʿaḳl ü fehmi hep ferāmūş eyledüm
Şimdi ebced-ḫ∨ān-ı ʿışḳam bezm-i ʿirfāndur yerüm

ferāmūş eyledüñ:

1. **ferāmūş eyledüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 20
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Unutmak.
Ferāmūş eyledüñ ben nā-tüvānı şām-ı ḥasretde
Senüñle böyle mi ʿahd eylemişdük ey ḳamer-simā

2. **ferāmūş eyledüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 497
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Unutmak, hatırından çıkarmak.
Ferāmūş eyledüñ mi itdigüm feryādı kūyuñda
O āh ü nāle-i ḥālet-fezālar yāda gelmez mi

ferāmūş eylemem:

1. **ferāmūş eylemem:**-*me, -m*
Gazel 191
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Unutmak.
Ferāmūş eylemem şevḳ-ı ruḫuñ tevḳīʿ-i ḫaṭṭuñla
Benüm tāb-ı şerār-ı nāzı ḫas-pūş itdigüm yoḳdur

ferāmuş eyleyem:

1. **ferāmuş eyleyem:**-*yem*
Kaside 28
Mısra: **75**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Unutmak, hatırından çıkarmak.
Ferāmuş eyleyem her ḥāl ile ṣubḥ u mesā tā kim

Duʿā-yı devletüñ evrād-ı elfāẕ-intiḫābumdur

ferāmūş eyleyen:

1. **ferāmūş eyleyen:**-*yen*
Gazel 386
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Unutmak, hatırından çıkarmak.
Ṭālib-i ḫuld-ı berīnem dirse itmem iʿtimād
Rūz u şeb fikr-i ser-i kūyuñ ferāmūş eyleyen

ferāmūş itdi:

1. **ferāmūş itdi:**-*di*
Gazel 482
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Unutmak.
Ḥasretde ḳoyup bülbülini itdi ferāmūş
Āh ol gül-i nev-ḫīz-i vefā-düşmene eyvāh

ferāmūş itdirür:

1. **ferāmuş itdirür:**-*ür*
Gazel 112
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Unutturmak.
Sāḳī-i ġaflet aña kim sāġarın nūş itdirür
Telḫī-i mevt ü fenāyı hep ferāmuş itdirür

2. **ferāmūş itdirür:**-*ür*
Gazel 308
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Unutturmak.
Ferāmūş itdirür telḫ-āb-ı hecri
Dile şīrīnī-i ḳandi zülālüñ

3. **ferāmūş itdirür:**-*dir, -ür*
Tarih 30
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Unutmak.
O deñlü dil-keş ü ḫāṭır-güşā kim ḥüsn-i ṭalʿatla
Ferāmūş itdirür neẕẕāresi seyr-i gülistānı

ferāmūş itdüñ:

1. **ferāmūş itdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 295
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Unutmak.
Mey-i defʿ-i ġam-ı dünyā diyerek nūş itdüñ
Ne ʿaceb ġuṣṣa-i ʿuḳbāyı ferāmūş itdüñ

ferāmūş itme:

1. **ferāmūş itme:**-*me*
Gazel 241
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Unutmak.
Didi artuḳ ırağ oldum yine ḳal künc-i ḥasretde
Ferāmūş itme ʿuṣṣāḳı didüm yāre cefā yazmış

ferd:

1. **ferd:**
Gazel 353
Mısra: **4**
Tek, yalnız, eşsiz.
Efrād-ı ʿaṣr olur baña ser-germ-i iḳtidā
Ẕevḳ-ı tecerrüd ile ḥaḳīḳatde ferd isem

2. **ferd:**
Rübai 112
Mısra: **1**
Tek, yalnız ve eşsiz olan Allah.
Ey ferd ü eḥad-i Ḥayy ü Şehīd ü Vāriş
V'ey vitr ü Ṣamed Ḥaḳḳ u Mecīd ü Bāʿiş

3. **ferd:**
Rübai 462
Mısra: **2**
Tek, yalnız ve eşsiz olan Allah.
Ey ḳullarına erḥam ü Raḥmān Allāh
Ferd ü Ṣamed ü Ḳādir ü Mennān Allāh

ferd ü ḫudāy-ı müteʿāl:

1. **ferd ü ḫudāy-ı müteʿāl:**
Rübai 302
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çok yüce Allah.
Sensin sen eyā ferd ü Ḫudāy-ı Müteʿāl
Ḫallāḳ-ı cihān Mübdiʿ-i eyyām ü leyāl

ferdā:

1. **ferdā:**
Gazel 22
Mısra: **6**
Ertesi gün, gelecek. II Kıyamet.
Viṣālin eyledi mevḳūf-ı maḥşer ol ḳıyāmet-ḳad
Beni öldürdi işte ārzū-yı vaʿde ferdā

2. **ferdāya:**-*y, -a*
Gazel 127
Mısra: **3**
Ertesi gün, gelecek. II Kıyamet.
Ḳıyāmetdür ider ḥaşr olmaġı taʿlīḳ ferdāya
Şikāyet ol perīnüñ vaʿde-i ferdālarındandur

3. **ferdā:**
Gazel 377
Mısra: **9**
Ertesi gün, gelecek. II Kıyamet.
Şehādet itmege ferdā ḥużūr-ı Ḥaḳda baña
Şehīd-i ġamze-i bī-raḥm-ı yār olan gelsün

4. **ferdā:**
Gazel 406
Mısra: **13**
Ertesi gün, gelecek. II Kıyamet.

Ne ġam germiyyet-i ḫūrşīd-i maḥşerden eger ferdā
Düşerse sāye-i luṭfuñ Naḥīfī-i ḥazīn üzre

5. **ferdānuñ:**-*nuñ*
Kaside 3
Mısra: **82**
Ertesi gün, gelecek. II Kıyamet.
Olma ünsiyyet-i dehre bu ḳadar dil-beste
Vaḥşet-i ḳabr ile fikr it elemin ferdānuñ

6. **ferdā:**
Kaside 7
Mısra: **39**
Ertesi gün, gelecek. II Kıyamet.
Ümmīdüm odur itmeyesin bendeñi ferdā
Maḥzūn-ı belā-dīde-i ḫırmān-ı şefāʿat

7. **ferdā:**
Kaside 26
Mısra: **308**
Ertesi gün, gelecek. II Kıyamet.
Bu ḳavl-i mülhemi faẕluñla eyleyüp taṣdīḳ
Bu ʿabd-i mücrimi şāyan-ı raḥmet it ferdā

8. **ferdā:**
Murabba 2
Mısra: **35**
Ertesi gün, gelecek. II Kıyamet.
Beni ʿafv eyle sen ferdā
Meded senden meded mevlā

9. **ferdā:**
Rübai 425
Mısra: **3**
Ertesi gün, gelecek. II Kıyamet.
Ferdā ki ẓuhūr ide ʿiḳāb ü ḳahruñ
ʿAfv it beni ey Rabb-i Ġafūr u Raḥmān

ferdāya şaldı:

1. **ferdāya şaldı:**-*dı*
Gazel 10
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yarına bırakmak, ertelemek II oyalamak.
Bizi taʿahhüd-i vaşlıyla şaldı ferdāya
Vefāsı ol ṣanemüñ hep cefā imiş ḥayfā

ferde-i ḫacletümüz:

1. **ferde-i ḫacletümüz:**-*ümüz*
Gazel 177
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Utanç kumaşı.
Ferde-i ḫacletümüz dāmen-i istiġnādur
Aña erbāb-ı ġaraż ẕeyl-i temennā dirler

ferd-i bī-çünū:

1. **ferd-i bī-çünū:**-*ü*
Kaside 4
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kendisine soru sorulamayan, Allah.
Sensin ol Ḫālıḳ u ferd-i bī-çünū
-

ferd-i muṭlaḳ:

1. **ferd-i muṭlaḳ:**
Tarih 28
Mısra: **64**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tek, yalnız hükümdar. II Allah.
Aḥmed-i Mürsel şefāʿat-ḫvāh-ı rūz-ı ḥaşr olup
Ferd-i muṭlaḳ ẕātın itsün maẓhar-ı feyż-i ezel

ferdiyyet:

1. **ferdiyyetüñe:**-*üñ, -e*
Rübai 285
Mısra: **3**
Birlik, teklik, vahdaniyet.
Ferdiyyetüñe şāhid-i ʿādil besdür
Bu arż u semāda görinen āyātuñ

feres-rān-ı süḫan:

1. **feres-rān-ı süḫan:**
Gazel 154
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Söz atını süren kişi olmak II şair olmak.
Bulunmaz bī-muḥābā bir feres-rān-ı süḫan şimdi
Hüner meydānını ḫālī bıraḳdı gitdi fārisler

ferhād:

1. **ferhād:**
Gazel 39
Mısra: **8**
Klasik edebiyatta mesnevilere konu olan Fars kökenli Hüsrev ü Şîrîn ve Ferhâd ü Şîrîn aşk hikâyelerinin ünlü erkek kahramanı.
Ḫvāce-i ḥikmet-şinās-ı sırr-ı ʿışḳam tā ezel
Ḳays ile Ferhād iki şākird-i ḳābildür baña

2. **ferhād:**
Gazel 91
Mısra: **2**
Klasik edebiyatta mesnevilere konu olan Fars kökenli Hüsrev ü Şîrîn ve Ferhâd ü Şîrîn aşk hikâyelerinin ünlü erkek kahramanı.
Gelüp vādī-i ʿışḳa tīşe kārın eylemiş īcād
Bizi başdan çıḳarmaḳ ḳaṣdın itmiş var ise Ferhād

3. **ferhāda:**-*a*
Gazel 237
Mısra: **7**
Klasik edebiyatta mesnevilere konu olan Fars kökenli Hüsrev ü Şîrîn ve Ferhâd ü Şîrîn aşk hikâyelerinin ünlü erkek kahramanı.

Eṣer mi eyler idi zaḫm-ı tīşe Ferhāda
Serinde var ise bī-çārenüñ hevā yoġ imiş

4. **ferhāduñ:**-*uñ*
Gazel 284
Mısra: **4**
Klasik edebiyatta mesnevilere konu olan Fars kökenli Hüsrev ü Şîrîn ve Ferhâd ü Şîrîn aşk hikâyelerinin ünlü erkek kahramanı.
Zaḫm-ı dāġ-ı serimi cümle görenler didiler
Gelmemişdür bu belālar başına Ferhāduñ

5. **ferhāduñ:**-*uñ*
Gazel 298
Mısra: **14**
Klasik edebiyatta mesnevilere konu olan Fars kökenli Hüsrev ü Şîrîn ve Ferhâd ü Şîrîn aşk hikâyelerinin ünlü erkek kahramanı.
Kendinüñ kesb-i yedi olduġına şekk itme
Başına her ne doḳundıysa hele Ferhāduñ

6. **ferhād:**
Gazel 335
Mısra: **8**
Klasik edebiyatta mesnevilere konu olan Fars kökenli Hüsrev ü Şîrîn ve Ferhâd ü Şîrîn aşk hikâyelerinin ünlü erkek kahramanı.
Bu derd ile gehī kühsāra düşdüm gāhī ṣaḥrāya
Belā-yı ʿışḳı ben Ferhād ü Mecnūndan beter çekdüm

7. **ferhāduñ:**-*uñ*
Gazel 453
Mısra: **7**
Klasik edebiyatta mesnevilere konu olan Fars kökenli Hüsrev ü Şîrîn ve Ferhâd ü Şîrîn aşk hikâyelerinin ünlü erkek kahramanı.
Ġayreti Mecnūn u Ferhāduñ bizümdür ḥaşre dek
Dönmemek lāyıḳ mıdur yārān yārān üstüne

8. **ferhād:**
Gazel 500
Mısra: **5**
Klasik edebiyatta mesnevilere konu olan Fars kökenli Hüsrev ü Şîrîn ve Ferhâd ü Şîrîn aşk hikâyelerinin ünlü erkek kahramanı.
ʿÖmrinde görmedi Ḳays Ferhād çekmedi hīç
Ben gördigüm belāyı ben çekdigüm firāḳı

9. **ferhādı:**-*ı*
Kaside 20
Mısra: **12**
Klasik edebiyatta mesnevilere konu olan Fars kökenli Hüsrev ü Şîrîn ve Ferhâd ü Şîrîn aşk hikâyelerinin ünlü erkek kahramanı.
Kūh-kenlik kār-ı muzdūrān-ı nā-hencārdur
Kāviş-i āb-ı muṣaffā eyleyen Ferhādı gör

10. **ferhādı:**-*ı*
Matla 270
Mısra: **2**
Klasik edebiyatta mesnevilere konu olan Fars kökenli Hüsrev ü Şîrîn ve Ferhâd ü Şîrîn aşk hikâyelerinin ünlü erkek kahramanı.
Getürme başuña sevdā-yı ʿışḳ-ı bī-dādı
Ṣaḳın ṣaḳın hele başdan çıḳardı Ferhādı

11. **ferhād:**
Rübai 140
Mısra: **4**
Klasik edebiyatta mesnevilere konu olan Fars kökenli Hüsrev ü Şîrîn ve Ferhâd ü Şîrîn aşk hikâyelerinin ünlü erkek kahramanı.
Biz bāzī-i ʿışḳa kim ser-āġāz itdük
Er başumuz oldı ol zamānda Ferhād

12. **ferhād:**
Tarih 17
Mısra: **20**
Klasik edebiyatta mesnevilere konu olan Fars kökenli Hüsrev ü Şîrîn ve Ferhâd ü Şîrîn aşk hikâyelerinin ünlü erkek kahramanı.
Bu ḳaṣr-ı dil-keş-i Ḫüsrev-pesendi gelse seyr itse
Budur Şīrīn diyü müzdūr olurdı şübhesüz Ferhād

ferhād ü ḳaysa:

1. **ferhād ü ḳaysa:**-*a*
Gazel 150
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ferhat ve Mecnun.
N'ola Ferhād ü Ḳaysa ġālib olmaḳ ḳaṣdın eylersem
Kişinüñ çekdigi hep ġayret-i emsāl ü aḳrāndur

2. **ferhād ü ḳaysa:**-*a*
Gazel 339
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ferhat ve Mecnun.
İnṣāf olınsa ben bu ḳadar miḥnet ile hem
Ferhād ü Ḳaysa vādī-i ʿışḳ içre ġālibem

ferhād ü ḳaysuñ:

1. **ferhād ü ḳaysuñ:**-*uñ*
Gazel 127
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ferhat ve Mecnun.
N'ola her laḥẓa meyl-i kūh u deşt eylerse ʿışḳ ile
Göñül Ferhād ü Ḳaysuñ hem-reh ü hem-pālarındandur

ferhād ü mecnūn:

1. **ferhād ü mecnūn:**
Gazel 213
Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ferhat ve Mecnûn (Ünlü aşk mesnevilerinin erkek kahramanları).
Deşt ü kūha gitmezüz Ferhād ü Mecnūn gibi biz
Kimsenüñ eṭvārına yoḳdur bizüm taḳlīdümüz

ferhād-āşinā:

1. **ferhād-āşinā:**
Gazel 44
Mısra: **4**
Ferhad'ı bilen.
Ḥasret-i vaṣluñla bir vādīde Mecnūnam ki ben
Olmamışdur seng-i ḫūn-ālūdı Ferhād-āşinā

ferhād-ı dile:

1. **ferhād-ı dile:**-*e*
Gazel 76
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül Ferhat'ı II âşık.
Şīvenger olup kūh-ı maḥabbetle ṣadāsı
Ferhād-ı dile irse eger tīşe-i ḥasret

ferhād-ı miḫnet-zāda:

1. **ferhād-ı miḫnet-zāda:**-*a*
Gazel 320
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dert sahibi Ferhad.
Ḳanda baḳsa naẕre-gāh-ı çeşmidür bir Bī-sütūn
Var ise Ferhād-ı miḫnet-zāda tevʾemdür göñül

ferhād-ı nā-kes:

1. **ferhād-ı nā-kes:**
Gazel 338
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cimri Ferhat.
Ferhād-ı nā-kes itdiği himmet midür meger
Küh-sār-ı ġamda böyle midür himmetüm benüm

ferḫunde:

1. **ferḫunde:**
Kaside 26
Mısra: **246**
Kutlu, mübarek.
Olursa himmetüñ ey Āṣaf-ı kerem-pīşe
Bulur nihāyet o ferḫunde tuḥfe-i zībā

2. **ferḫunde:**
Tarih 1
Mısra: **1**
Kutlu, mübarek.
Teʿāla'llāh zihī ferḫunde peyġām-ı neşāṭ-efzā
Ki ḳıldı şād ü ḫurrem sākinān-ı çār erkān

ferḫunde-ārā:

1. **ferḫunde-ārāyı:**-*yı*
Kaside 22
Mısra: **90**
Bahtı süsleyen.
Muvāfıḳ eyleye taḳdīre tedbīrin işābetle
Muvaffaḳ ide kār-ı ḫayra ol ferḫunde-ārāyı

ferḫunde-cenāb:

1. **ferḫunde-cenāb:**
Rübai 48
Mısra: **4**
Talihi açık efendi II Hz. Ali.
ʿOs̱mān-ı şehīdüñ ṣıfatı Ẕi'n-nūreyn
ʿUnvān-ı ʿAlī Murtażā ferḫunde-cenāb

ferḫunde-ḫarem:

1. **ferḫunde-ḫarem:**
Tahmis 1
Mısra: **16**
Uğurlu bölüm.
-
Baña gülzār-ı bihişt oldı o ferḫunde-ḫarem

ferḫunde-sīret:

1. **ferḫunde-sīret:**
Tarih 35
Mısra: **3**
Kutlu karakterli.
Raḥīme Ḫanum ol ferḫunde-sīret
İdüp iḫlāṣ ile tertīb-i aṣḥāb

ferʿ-i müstesnā:

1. **ferʿ-i müstes̱nā:**
Kaside 26
Mısra: **38**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hariç kök, ayrıcalıklı olan kök.
Baḳılsa neşʾet-i aṣl-ı aṣīli ʿırḳ-ı ḥasen
Vücūdı mecd ü necābetde ferʿ-i müstes̱nā

fer-i şaḫn-ı peyker:

1. **fer-i şaḫn-ı peyker:**
Kaside 8
Mısra: **88**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüz alanının parıltısı.
Birisi Şīr-i Ḫudā merd-i ṣalābet-ʿunvān
Ẕāt-ı pür-nūrı ġażanfer fer-i ṣaḥn-ı peyker

ferîd:

1. **ferīd:**
Tarih 10
Mısra: **14**
Eşi ve benzeri olmayan.
Bu peyām-ı behcet-ās̱ārı getürdükde ṣabā
Ḳalmadı şād olmaduḳ hīç ins ü cāndan bir ferīd

ferīs olmış:

1. **ferīs olmış:**-*mış*
Gazel 234
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yaralı olmak.
Geşt-i bāġı eyler isem sensüz ey şāh-ı cihān
Ẕevḳı bilmem çünki baña fürḳatüñ olmış ferīs

fermān:

1. **fermān:**
Gazel 82
Mısra: **9**
Emir, buyruk II Allah'ın kıyamet emri bağlamında kullanılmıştır.
O dem ki nefḥa-i sūr-ı ḳıyām ol fermān
Olur meʿābir-i maḥşer meḳābir ü ecdāş

2. **fermān:**
Gazel 453
Mısra: **4**
Emir, buyruk.
Ġamze düzdīde-nigeh ebrūlar īmā eyledi
Geldi ol şehden baña fermān fermān üstüne

3. **fermān:**
Gazel 453
Mısra: **4**
Emir, buyruk.
Ġamze düzdīde-nigeh ebrūlar īmā eyledi
Geldi ol şehden baña fermān fermān üstüne

4. **fermān:**
Kaside 8
Mısra: **10**
Emir, buyruk.
Zevraḳ-ı ʿişret-i erbāb-ı ṣafāyı āḫir
Ser-nigūn eyledi fermān ile çarḫ-ı ġaddār

5. **fermānuña:**-*uñ, -a*
Rübai 55
Mısra: **4**
Emir, buyruk.
Ḫāṭırda olan fikr-i hevāya tevbe
Fermānuña merbūṭ ḥıbāl-ı esbāb

6. **fermānuñ:**-*uñ*
Rübai 84
Mısra: **1**
Emir, buyruk.
Fermānuñ eger itmese feyż-i ḳudret
Bir peşşe-i kem-terden ne mümkin ḥareket

7. **fermānuña:**-*uñ, -a*
Rübai 84
Mısra: **3**
Emir, buyruk.
Fermānuña ser-beste ser-āser ʿālem
Ey Ḳādir ü Ḳayyūm senüñdür ḳuvvet

8. **fermānuñ:**-*uñ*
Rübai 90
Mısra: **1**
Emir, buyruk.
Fermānuñ ile çün ola vaḳt-i rıḥlet
ʿUḳbāya ʿazīmet görine bī-ʿillet

9. **fermānuñda:**-*uñ, -da*
Rübai 120
Mısra: **2**
Emir, buyruk.
Ey ḳullarına bāb-ı ʿaṭāsı meftūḥ
Fermānuñda ser-beste cemād ü ẕī-rūḥ

10. **fermānuñ:**-*uñ*
Rübai 146
Mısra: **3**
Emir, buyruk.
Fermānuñ ile cemīʿ-i mevcūdāta
Bī-çūn ü çerā senüñdür iḥsān-ı vücūd

11. **fermānuña:**-*uñ, -a*
Rübai 172
Mısra: **3**
Emir, buyruk.
Fermānuña vābeste vücūd ile ʿadem
Bir kārda yāver ü naṣīrüñ yoḳdur

12. **fermān:**
Rübai 206
Mısra: **4**
Emir, buyruk.
Ṣāyān-ı cezā ehl-i ḫaṭā bir ḳuluñam
Fermān senüñ ey pādişeh-i bī-enbāz

13. **fermānuña:**-*uñ, -a*
Rübai 306
Mısra: **4**
Emir, buyruk.
Ṣād it beni maḳṣūdumı iḥsān eyle
Fermānuña mevḳūf ḥuṣūl-i āmāl

14. **fermān:**
Rübai 327
Mısra: **4**
Emir, buyruk.
ʿĀṣīler içün ʿināyetüñ efzūndur
Bāḳī fermān senüñ benüm sulṭānum

fermān ide:

1. **fermān ide:**-*e*
Kaside 27
Mısra: **90**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ferman etmek, buyurmak, emretmek.
Güft ü gūdan ġarażum şevke degüldür ḥāşā
Rāżıyam her ne ki fermān ide Mevlā-yı Şekūr

fermān idersin:

1. **fermān idersin:**-*er, -sin*
Matla 21
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ferman etmek, buyurmak, emretmek.
Her kime ḥālüm disem ṣabr eyle emr eyler baña
Sen niçe fermān idersin söyledüm ḥālüm saña

fermān idince:

1. **fermān idince:**-*ince*
Murabba 6
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ferman etmek, buyurmak, emretmek.
Fermān idince bī-teʿab
Geldi vücūda cümle hep

fermān-ı ʿālī pādişāhum:

1. **fermān-ı ʿālī pādişāhum:**-*um*
Gazel 201
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüce padişahın buyruğu.
Rāh-ı ʿışḳumda benüm teslīm-i cān itsün dimiş
Baña bu fermān-ı ʿālī pādişāhum mıdur

fermān-ı ḫudā:

1. **fermān-ı ḫudā:**
Rübai 16
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın emri, Allah'ın buyruğu.
Fermān-ı Ḫudā budur kelāmında saña
-

fermān-ı ḫudāyı:

1. **fermān-ı ḫudāyı:**-*yı*
Rübai 248
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın emri, Allah'ın buyruğu.
Ber-vefḳ-ı rıżā yaʿnī ki bī-naḳṣ u ziyād
İtdüñ bize fermān-ı Ḫudāyı teblīġ

fermān-ı hümāyūn:

1. **fermān-ı hümāyūn:**
Tarih 17
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Padişah fermanı.
O ʿālī-himmet itdi imtiṣāl-i emr-i sulṭānī
Çü fermān-ı hümāyūn oldı ṣādır kim ide bünyād

fermān-ı müdām:

1. **fermān-ı müdām:**
Kıt'a 47
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Daim ferman.
Nafīẕü'l-ḥükm ola ṣarḳ u ġarba fermān-ı müdām
Zīb-i taḫt-ı salṭanat olsun vücūd-ı esʿadi

fermān-revā-yı bī-misāl:

1. **fermān-revā-yı bī-miṣāl:**
Kaside 19
Mısra: **173**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Emsalsiz uygun olan ferman.
Ḥükmine rām eylesün fermān-revā-yı bī-miṣāl
Berr ü baḥri ṣarḳ u ġarbı yaʿnī cümle kişveri

fermūde-i:

1. **fermūde-i:**
Rübai 317
Mısra: **4**
Ferman.
Eyler mütesellī dil-i ḥayret-zedeyi
Fermūde-i -

ferr:

1. **ferr:**
Kaside 24
Mısra: **13**
Parlaklık, aydınlık.
Ne paşa kim kemāl-i zīb ü ferr ü ḳadr ü cāhından
Serīr-i cān-fezāsı ṭāʿna-zendür taḫt-ı ḫaḳana

ferr ü bahā:

1. **ferr ü bahā:**
Kaside 26
Mısra: **60**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nur ve kıymet.
Aña ʿaṭıyye-i Ḫaḳdur bu rifʿat ü temkīn
Aña ʿināyet-i feyyāżdur bu ferr ü bahā

ferr ü iclāli:

1. **ferr ü iclāli:**-*i*
Tarih 29
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ululuk ve parlaklık.
Ferr ü iclāli olup muġtenim-i baḫt-ı saʿīd
ʿİzz ü iḳbāli ola muttaṣıf-ı yümn ü süʿūd

ferrāş-ı ṣabā:

1. **ferrāş-ı ṣabā:**
Gazel 516
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sabah esen hafif rüzgarın hizmetçisi.
Reh-güẕārın reft ü rūb itmekde ferrāş-ı ṣabā
Ġālibā gülzāradur ol serv-i nāzuñ niyyeti

ferr-i cāhumsın:

1. **ferr-i cāhumsın:**-*um, -sın*
Gazel 359
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mertebenin ışığı.
Ey cefā-yı yār derd-i ʿışḳumı itdüñ füzūn
Bāʿiṣ-i iclāl-i ḳadr ü ferr-i cāhumsın benüm

ferş eyleyem:

1. **ferş eyleyem:**-*yem*
Gazel 47
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Döşeyip süslemek.
Rūy-ı zerdüm āsitān-ı pāküñe ferş eyleyem
Ravża-i ẕī-şānuña yüz sürmek olursa naṣīb

ferş ider:

1. **ferş ider:**-*er*
Kaside 19
Mısra: **38**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade

Döşenmek, kapanmak, yüz sürmek.
Öyle bir şeh kim eger teşrīf-i gülzār eylese
Ferş ider bülbül güẕergāhında verd-i aḥmeri

ferş idüp:

1. **ferş idüp:**-*üp*
Gazel 421
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Döşenmek, kapanmak, yüz sürmek.
Ġubār olmaḳ ümmīdin eylerem der-gāh-ı luṭfuñdan
Yoluñda ferş idüp rūy-ı siyāhum yā Resūla'llāh

ferş ü dīvārı:

1. **ferş ü dīvārı:**-*ı*
Tarih 30
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zemin ve duvar.
Müferriḥ vaż'-ı zībāsı müsellem resm-i maṭbū'ı
Mücellā ferş ü dīvārı muṣanna' ṭarḥ-ı bünyādı

fersaḥ fersaḥ:

1. **fersaḫ fersaḫ:**
Rübai 128
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kat kat, pek çok.
Ümmīd-i viṣāl eyler iken kūyuñda
Dūr eyledi devrān beni fersaḫ fersaḫ

2. **fersaḫ fersaḫ:**
Rübai 130
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kat kat, pek çok.
İtdüm dili endaḫte-i ṣad berzaḫ
Geçdüm reh-i maḳṣūdumı fersaḫ fersaḫ

ferş-i āsāyişe:

1. **ferş-i āsāyişe:**-*e*
Kaside 3
Mısra: **36**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Emniyetli ve huzurlu gök (mekan).
Ḫāk-i ḫuşk olsa gerek çünki mekānuñ bir gün
Ferş-i āsāyişe ṣalma beden-i 'uryānuñ

ferş-i güzergāhıdur:

1. **ferş-i güẕergāhıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 7
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Geçiş yoluna serilmek, geçiş yolunun sergisi olmak.
Gözüm nūrı ferş-i güẕergāhıdur
Anuñ ḫāk-i pāine cānum fedā

ferş-i ḳademi:

1. **ferş-i ḳademi:**-*i*
Rübai 17
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayağın altında serilen halı.
Ey mertebesi hem-ser-i 'arş-ı a'lā
Ferş-i ḳademi künküre-i kāḫ-ı semā

ferş-i naẕīfi:

1. **ferş-i naẕīfi:**-*i*
Gazel 489
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz makam.
Şeh-perr-i melā'ikle olur rüfte-i ta'ẕīm
Der-gāh-ı felek-rütbesinüñ ferş-i naẕīfi

ferş-i nişīnimden:

1. **ferş-i nişīnimden:**-*im, -den*
Gazel 375
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yeryüzü.
Ben ol 'uzlet-nişīn-i nālemu'tādam ki hecrüñle
Ṣadā-yı āh-ı ḥasretdür gelen ferş-i nişīnimden

ferş-i rāh ola:

1. **ferş-i rāh ola:**-*a*
Gazel 427
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yoluna serilmek.
Ümmīd oldur ser-i kūyuñda ferş-i rāh ola āḫır
Hevā-āmīz olan cism-i nizārum yā Resūla'llāh

ferş-i rāhuñdur:

1. **ferş-i rāhuñdur:**-*uñ, -dur*
Gazel 105
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yolunun halısı.
Ruḫ-ı ümmīd zīr-i maḳdemüñde ferş-i rāhuñdur
Metā'-ı sīne pāy-endāz-ı ṣaḥn-ı cilvegāhuñdur

fersūde:

1. **fersūde:**
Rübai 313
Mısra: **2**
Eskimiş, yıpranmış.
Āsūde me'ālīde gürūh-ı esfel
Fersūde meẕelletle ricāl-i kümmel

fersūde olur:

1. **fersūde olur:**-*ur*
Tarih 8
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Eskimek.

Her gelen bu pel-i fenāya olur
Zīr-i pāy-ı ecelde fersūde

fersūde-i tamġā-yı inkār olmasa:

1. **fersūde-i tamġā-yı inkār olmasa:**-*ma, -sa*

Gazel 440

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

İnkar damgasının yıpranmışı olmak.

Naḳd-i cān idi bahā kālā-yı ʿahd-i vuṣlata
Āh eger fersūde-i tamġā-yı inkār olmasa

feryād:

1. **feryādı:**-*ı*

Gazel 28

Mısra: **1**

Haykırış, çığlık, bağırtı.

Bülbülüñ teʾsīr ider her laḥẓa feryādı bāña
Ehl-i ʿışḳuñ ḫoş gelür ezkār ü evrādı bāña

2. **feryāda:**-*a*

Gazel 40

Mısra: **9**

Haykırış, çığlık, bağırtı.

Naḥīfī bendede ṭāḳat mı ḳaldı feryāda
Ne eylesüñ saña ey şūḫ-ı ʿişve-bāz saña

3. **feryāduñ:**-*uñ*

Gazel 61

Mısra: **10**

Haykırış, çığlık, bağırtı.

Āfet-resān-ı ʿaḳl-ı Felāṭūn-ı ʿışḳ olup
Feryāduñ eyledi beni dīvāne ʿandelīb

4. **feryād:**

Gazel 91

Mısra: **6**

Yardım, bağırış II

Tanıkta daha önce kullanılan feryat kelimesini kuvvetlendirmek amacıyla kullanılmıştır.

Sipāh-ı cevr ile virdi ḫarāba kişver-i ṣabrı
Muḥaṣṣal dād ü feryād ol şeh-i bī-dāddan feryād

5. **feryād:**

Gazel 133

Mısra: **3**

Haykırış, çığlık, bağırtı.

Ṣafā-yı ārzū-yı ḥaşr o gül-ruḫsār ile feryād
Dil-i şūrīdemi müstaġnī-i ḳayd-ı ḥayāt eyler

6. **feryād:**

Gazel 144

Mısra: **9**

"Eyvah!".

Feryād ki baḳduḳça ol āyīne-i ḥüsne
Hep gördigümüz cebhe-i pür-çīn-i sitemdür

7. **feryāduñ:**-*uñ*

Gazel 284

Mısra: **6**

Haykırış, çığlık, bağırtı.

Hele ben gülşen-i kūyından o şūḫuñ dūram
Senüñ ey bülbül-i şūrīde nedür feryāduñ

8. **feryāduñ:**-*uñ*

Gazel 298

Mısra: **12**

Haykırış, çığlık, bağırtı.

Sen ne aġlarsın eyā bülbül-i şeydā bilsem
Diñlenür bārī senüñ şām ü seḥer feryāduñ

9. **feryādın:**-*ın*

Gazel 508

Mısra: **9**

Haykırış, çığlık, bağırtı.

Ṭutuşdı yandı çıḳardı sipihre feryādın
Meger ki sūz-ı dilüm gūş-ı nāya söylendi

10. **feryādını:**-*ı, -n, -ı*

Gazel 516

Mısra: **7**

Haykırış, çığlık, bağırtı.

Naġme-i şādī şanur feryādını bülbüllerüñ
Çekmeyen ālāyiş-i dūr u dırāz-ı ġurbeti

11. **feryād:**

Rübai 188

Mısra: **4**

Haykırış, çığlık, bağırtı.

Ṭāʿāt-i Ḫudādan beni işġāl itdi
Feryād ki sevdā-yı ḫayāl-i dil-ber

12. **feryādını:**-*ı, -n, -ı*

Rübai 191

Mısra: **4**

Haykırış, çığlık, bağırtı.

Zülfüñde göñül şevḳ-ı ruḫuñla ḳaldı
Feryādını güş it giceci bülbüldür

13. **feryād:**

Rübai 226

Mısra: **3**

Haykırış, çığlık, bağırtı.

Feryād ki her şām ü seḥer bu dil-i zār
Ḫayretle ider geşt-i beyābān-ı heves

14. **feryādum:**-*um*

Rübai 365

Mısra: **2**

Haykırış, çığlık, bağırtı.

Geldükçe fiġāna dil-i miḥnet-zādum
Āfāḳı ṭutar ḥasret ile feryādum

15. **feryād:**

Rübai 437

Mısra: **1**

Haykırış, çığlık, bağırtı.

Feryād senüñ ġamze-i Tataruñdan
Ġayret-gerī-i çeşm-i siyeh-kāruñdan

feryād ider:

1. **feryād ider:**-*er*

Gazel 93

Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Bağırıp çağırmak, yüksek sesle haykırmak.

Feryād ider āşüftegān her kūşe pür-āh ü fiġān
Virdi ḳıyāmetden nişān hengāme-i hengām-ı ʿıyd

2. **feryād ider:**-*er*
Matla 67
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağırıp çağırmak, yüksek sesle haykırmak.
Firāz-ı naḫl-i gülde bülbül-i nālān ider feryād
Ṣanursın devr oḳur maḥfelde bir ṣāḥib-nefes üstād

3. **feryād ider:**-*er*
Matla 222
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bağırıp çağırmak, yüksek sesle haykırmak.
Bülbül aġlar dem-be-dem ol verd-i ḫandān üstine
Fāḫte feryād ider serv-i ḫırāmān üstine

feryād itmedür:

1. **feryād itmedür:**-*me, -dür*
Gazel 21
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağırıp çağırmak, yüksek sesle haykırmak.
Yine mehcūrī-i ʿışḳ ile feryād itmedür kārı
Göñül derd-i ġam-ı ʿışḳuñdan āzād olsa da farżā

feryād itsün:

1. **feryād itsün:**-*sün*
Rübai 433
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağırıp çağırmak, yüksek sesle haykırmak.
Destüñden eyā ṣūḫ-ı cefā-kār senüñ
Bī-çāre Naḥīfī kime feryād itsün

feryād ü āh:

1. **feryād ü āh:**
Gazel 438
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Feryat figan.
Yoḳ bende tāb cevr ü cefāda o māh ise
Āfāḳı ṭutdı derd ile feryād ü āh ise

feryād ü āhum:

1. **feryād ü āhum:**-*um*
Gazel 421
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Feryat figan.
Pür olsun naʿt-i pāküñle zemīn ü āsumān cümle
Ḳo ṭutsun ʿālemi feryād ü āhum yā Resūla'llāh

feryād ü efġān eylemekde:

1. **feryād ü efġān eylemekde:**-*mekde*
Gazel 331
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağırıp çağırmak ve inlemek.
Yine bir ġonçe-i gülzār-ı ḫüsne ʿandelīb oldum
Yine feryād ü efġān eylemekde bī-şekīb oldum

feryād ü fiġān:

1. **feryād ü fiġān:**
Rübai 266
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağırıp çağırma, ağlayıp sızlama.
Gitdükçe füzūn olmada nār-ı eşvaḳ
Feryād ü fiġān ile pür oldı āfāḳ

feryād ü fiġāna gelsem:

1. **feryād ü fiġāna gelsem:**-*se, -m*
Kaside 12
Mısra: **54**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Feryat ve iniltiye başlamak.
Vaṣf eyleyicek ol gül-i gülzār-ı ṣafāyı
Gelsem n'ola bülbül gibi feryād ü fiġāna

feryād ü ḥanīn:

1. **feryād ü ḥanīn:**
Kaside 13
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Feryat ve ağlama.
Sen ol şehsin ki teʾsīr-i firāḳ-ı ḫiẕmet-i pāküñ
Ciger-ḫūn oldı ceẕʿu'n-naḫl feryād ü ḥanīn üzre

feryād ü zārın:

1. **feryād ü zārın:**-*ın*
Gazel 340
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Feryad ve inleme.
Ne dem bülbüllerüñ feryād ü zārın istimāʿ itdüm
Nesīm-i āh ile gül-berg-i bāġ-āsā simāʿ itdüm

feryāda başladuḳ:

1. **feryāda başladuḳ:**-*du, -ḳ*
Gazel 479
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Feryat etmeye başlamak.
Der-kār idince muṭrib-i ḫoş-lehçe naġmesin
Feryāda başladuḳ bile çeng ü rebāb ile

feryāda başladum:

1. **feryāda başladum:**-*du, -m*
Gazel 247
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade

Feryat etmeye başlamak.
Gördüm nigāh-ı ḫışmuñı feryāda başladum
Maʿẕūr ṭut ki bilmedüm itdüm ḫaṭā-yı maḥż

feryāda başlardım:

1. **feryāda başlardım:**-*r, -dı, -m*
Gazel 337
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Feryat etmeye başlamak.
Düşerdüm pāyına mānend-i cū feryāda başlardım
O serv-i nāzı ben bir kerre ey bād-ı ṣabā görsem

feryāda geldi:

1. **feryāda geldi:**-*di*
Gazel 12
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Feryat etmek, ağlamak.
Gül-i ruḫsāriñı görünce göñül
Geldi feryāda ʿandelībāsā

feryād-gūş-ı bī-kesānsın:

1. **feryād-gūş-ı bī-kesānsın:**-*sın*
Kaside 24
Mısra: **51**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kimsesizlerin feryadını işiten.
Sen ol raḥm-āşinā feryād-gūş-ı bī-kesānsın kim
Ġubār-ı der-gehüñ cāy-ı emāndur dād-ḫ∨āhāna

feryād-ı āteş-ḫīzüñe:

1. **feryād-ı āteş-ḫīzüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 483
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ateşi harekete geçiren feryat.
Ey Naḥīfī tāb-ı āhuñ ʿālemi sūzān ider
Kim taḥammül eylesün feryād-ı āteş-ḫīzüñe

feryād-ı cān-güdāz:

1. **feryād-ı cān-güdāz:**
Gazel 41
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Canı eriten feryat.
Eser mi eylemez ey nev-nihāl-i nāz saña
Bu āh ü nāle bu feryād-ı cān-güdāz saña

feryādı itdigüm:

1. **feryādı itdigüm:**-*ı, -dig, -üm*
Gazel 497
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağırıp çağırmak, yüksek sesle haykırmak.
Ferāmūş eyledüñ mi itdigüm feryādı kūyuñda
O āh ü nāle-i ḥālet-fezālar yāda gelmez mi

feryādı itdiren:

1. **feryādı itdiren:**-*dir, -en*
Gazel 29
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Feryad etmek.
Nāle-i dil-sūzuma zāhid taʿaccüb eyleme
İtdiren derd-i maḥabbetdür bu feryādı baña

feryād-ı mecbūr-ı çemen-sūz itdiren:

1. **feryād-ı mecbūr-ı çemen-sūz itdiren:**-*dir, -en*
Gazel 52
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çemeni yakan feryadı mecbur itmek.
Baña feryād-ı mecbūr-ı çemen-sūz itdiren cümle
Nevā-yı āteşīn-i bülbül-i rengīn naġamdur hep

feryād-ı ney:

1. **feryād-ı ney:**
Gazel 492
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Neyin inleyen sesi, nağmesi.
Mest-i ser-germ-i neşāṭ itdi beni feryād-ı ney
Çeşm-i ḫūn-ālūda geldi neşve-i cān-baḫş-ı mey

feryād-ı seḥer-ḫīzüñ:

1. **feryād-ı seḥer-ḫīzüñ:**-*üñ*
Gazel 291
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Erken feryat.
Benüm gibi ʿaceb sen daḫi bir gülden mi ayrılduñ
Nedür ey bülbül-i şūrīde feryād-ı seḥer-ḫīzüñ

feryād-ı vaḳt-i ıżṭırārumdan:

1. **feryād-ı vaḳt-i ıżṭırārumdan:**-*um, -dan*
Gazel 370
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Izdırap vaktinin inlemesi.
Ḥāʾil olmaz tīr-i tīz-i āh-ı maẓlūmāna hiç
Cevri ḳo feryād-ı vaḳt-i ıżṭırārumdan ṣaḳın

feryād-res olmaduñ:

1. **feryād-res olmaduñ:**-*ma, -du, -ñ*
Gazel 229
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İmdada yetişen, yardımcı olmak.

Nāle-sāz oldum reh-i ʿışḳuñda mānend-i ceres
Olmaduñ ey dil-ber-i nā-mihribān feryād-res

ferzāne:

1. **ferzāneyem:**-*yem*
Gazel 349
Mısra: **2**
Bilgili.
Rāz-dān-ı müşkilāt-ı ʿāḳıl u dīvāneyem
Ben fünūn-ı ʿışḳı tekmīl eylemiş ferzāneyem

ferzend-i ʿalī:

1. **ferzend-i ʿalī:**
Rübai 392
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hz. Ali'nin temiz evladı; Hz. Hüseyin.
Ferzend-i ʿAlī nūr-ı dü çeşm-i Zehrā
Mihr ü meh-i eflāk-i saʿādeü Ḥaseneyn

ferzend-i ḫāṣ-ı ʿabdu'llāh:

1. **ferzend-i ḫāṣ-ı ʿabdu'llāh:**
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Abdullah'ın has oğlu II Hz. Muhammed.
O vücūd-ı güzīn-i ḫalḳ-ı ilāh
Oldı ferzend-i ḫāṣ-ı ʿAbdu'llāh

ferzend-i ḫāṣ-ı ʿabdu'llāh oldı:

1. **ferzend-i ḫāṣ-ı ʿabdu'llāh oldı:**-*dı*
Kaside 14
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Abdullah'ın seçkin çocuğu olmak II Hz. Muhammet.
O vücūd-ı güzīn-i ḫalḳ-ı ilāh
Oldı ferzend-i ḫāṣ-ı ʿAbdu'llāh

ferzend-i şehenşāh-ı rusül:

1. **ferzend-i şehenşāh-ı rusül:**
Rübai 319
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hz. Muhammet'in şahlar şahı erkek evladı II Hz. İbrahim.
Şeh-zāde-i ẕī-şān ü celīlü't-tekrīm
Ferzend-i şehenşāh-ı rusül İbrāhīm

fesād-ı ʿālem:

1. **fesād-ı ʿālem:**
Rübai 320
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyanın bozulması.
Işlāḥın ümmīd eyler iken dünyānuñ
Gitdükde ziyād oldı fesād-ı ʿālem

feṣāḥat:

1. **feṣāḥatüñ:**-*üñ*
Matla 162
Mısra: **2**
Kusursuz, akıcı, etkileyici söz söyleme.
Belāġatuñ büleġā-yı cihānı eyledi lāl
Feṣāḥatüñ fuṣaḥā-yı zamāna virdi kelāl

feṣāḥat ü edebi:

1. **feṣāḥat ü edebi:**-*i*
Gazel 487
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Doğru konuşma ve ahlak.
Gelüp beyāna meʿānī-i mantıḳ-ı pākī
Taʿallüm itdiler andan feṣāḥat ü edebi

fesīḥatü'l-ercā:

1. **fesīḥatü'l-ercā:**
Kaside 26
Mısra: **172**
Her tarafı açık alan.
Bu demde başuma teng oldı ġuṣṣa vü ġamdan
Bu ʿarṣa-gāh-ı vesīʿu fesīḥatü'l-ercā

feṯḥ:

1. **feṯḥi:**-*i*
Kaside 24
Mısra: **44**
Açmak, açılmak, ele geçirmek.
Mücāhid fī-sebīli'llāh o paşa-yı melek-ḫūyuñ
Deger bir feṯḥi yüz biñ ḳahramān-ı dil-pesendāne

2. **feṯḥ:**
Tarih 33
Mısra: **16**
Ele geçirmek.
İsm-i Saʿd-ābāduñ oldı şimdi ẓāhir ḥikmeti
Oldı saʿd ile bu feṯḥ ābādī-i mülk-i ṣafā

3. **feṯḥidür:**-*i, -dür*
Tarih 34
Mısra: **8**
Ele geçirmek.
Fātiḥ-i Mıṣr-ı ʿArab Sulṭān Selīm ise eger
Feṯḥidür Mıṣr-ı ʿAcem bu pādişāh-ı evḥadüñ

feṯḥ olmaḳ:

1. **feṯḥ olmaḳ:**-*maḳ*
Gazel 89
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ele geçirilmek, zaptedilmek.
Saʿādet bābı feṯḥ olmaḳ dilerseñ ger Naḥīfī sen
Muʿaṭṭar ḳılsun āfāḳı hemān ur naʿra-i fettāḥ

feṯḥ ü ġazā itmiş:

1. **feṯḥ ü ġazā itmiş:**-*miş*
Kaside 25
Mısra: **41**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Fetih ve gaza etmek, savaşmak.
Sen o feṯḥ ü ġazā ki itmiş idüñ
Vaṣfını defter-i kemāl itdüm

feṯḥ ü nuṣret:

1. **feṯḥ ü nuṣret:**
Tarih 1
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Fetih ve yardım.
Ne yaña ʿazm iderse feṯḥ ü nuṣret reh-nümā olsun
Olup ʿavn ü ẓafer rāyet-keş-i enṣār u aʿvānı

feṯḥ ü ẓaferle:

1. **feṯḥ ü ẓaferle:**-*le*
Rübai 167
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Fetih ve zafer.
Demdür ki olup ʿavn ü ʿināyet der-kār
Müʾminler ola feṯḥ ü ẓaferle mesrūr

2. **feṯḥ ü ẓaferle:**-*le*
Tarih 4
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Fetih ve zafer.
Leşkeri her dem olup feṯḥ ü ẓaferle hem-rāh
Kevkebi dāʾim ola evc-i şerefde meşhūd

feṯḥ-i bāb-ı ʿışḳ:

1. **feṯḥ-i bāb-ı ʿışḳ:**
Gazel 321
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk kapısının fethi.
Himmet-i pīr-i maḥabbetle Naḥīfī-veş hemān
Vuṣlat-ı dildāra feṯḥ-i bāb-ı ʿışḳ ister göñül

feṯḥ-i bābuñ:

1. **feṯḥ-i bābuñ:**-*uñ*
Rübai 294
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kapı açmak.
Vardur sebebi gerçi ki feṯḥ-i bābuñ
Rabbüñdür o mevhibe degül erbābuñ

feṯḥ-i bī-ʿadīl:

1. **feṯḥ-i bī-ʿadīl:**
Tarih 33
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Benzeri olmayan fetih.
Gelmez iken ḫāṭır-ı ḫalḳa bu feṯḥ-i bī-ʿadīl
Defʿaten geldi ẓuhūra bu peyām-ı dil-güşā

feṯḥ-i cemīl:

1. **feṯḥ-i cemīl:**
Tarih 33
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzel fetih II Tiflis'in fethi.
Bir teveccüh ile ṣūret buldı bu feṯḥ-i cemīl
Baʿdezīn çoḳ ṣūret-i ḫayr eyleye meftūḥ Ḫudā

feṯḥ-i ġaybī:

1. **feṯḥ-i ġaybī:**
Tarih 5
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İlahi fetih.
Ümmīd oldur bu ẕātuñ ḥüsn-i tedbīrinde mużmerdür
Ḫudāvend-i Ṣamedden feṯḥ-i ġaybī nuṣret-i mevʿūd

feṯḥ-i gence:

1. **feṯḥ-i gence:**
Tarih 34
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gence'nin fethi. Gence bugün Azerbaycan sınırları içerisinde kalan bölgedir.
Feṯḥ-i Gence genc-i bād-āver gibi oldı güşād
Himmet ü ḫayr-ı duʿāsıyla o şāh-ı emcedüñ

feṯḥi oldı:

1. **feṯḥi oldı:**-*i , -dı*
Tarih 34
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ele geçirilmek, zaptedilmek.
Ey Naḥīfī tuḥfe-i ilhāmdur tārīḫ aña
ʿAvn-i Ḥaḳdan Gence feṯḥi oldı Sulṭān Aḥmedüñ

feṯḥ-i saḳız:

1. **feṯḥ-i saḳız:**
Kaside 19
Mısra: **47**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sakız'ın fethi.
Feṯḥ-i Saḳız fāl-i bi'l-ḫayr-ı cülūs-ı pākidür
Ol şehüñ kim ẕātıdur ʿOs̱māniyānuñ mefḫarı

2. **feṯḥ-i saḳız:**
Kaside 26
Mısra: **66**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sakız'ın fethi.
Degül mi meymenet-i ẕātı faẕ̇l-ı Rabbānī
Ki oldur feṯḥ-i Saḳız himmetiyle çehre-nümā

fetīl:

1. **fetīli:**-*i*
Matla 27
Mısra: **2**
Kandil fitili.

Teʾs̲īr-i tāb-ı şemʿ-i
cemālüñle dil-berā
Aldı gibi fetīli ḳanādil-i ḫoş-nümā

fetīl-efşān olup:

1. **fetīl-efşān olup:**-*up*
Gazel 255
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Fitil saçan olmak.
Dāġ-sāz-ı şekveyem ben rūzgārumdan hele
Bād-ı āh ile fetīl-efşān olup mānend-i şemʿ

fetīle-i dāġ-ı maḥabbeti:

1. **fetīle-i dāġ-ı maḥabbeti:**-*i*
Gazel 433
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk yarasının pamuğu.
Pür-tāb idüp fetīle-i dāġ-ı maḥabbeti
Yansam yaḳılsam ol şeh-i ḫāṭır-nevāzuma

fetīli aldı:

1. **fetīli aldı:**-*dı-i*
Matla 253
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Fitili almak, yanmak.
Ṣad çāk-i ġam-ı ḥasret olup cism-i ʿalīli
Mecrūḥ-ı ḫadeng-i nigehüñ aldı fetīli

fettāh-ı ʿaẕīmü'l-iḥsān:

1. **fettāh-ı ʿaẕīmü'l-iḥsān:**
Rübai 122
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cömerdi yüce olan Fetheden II Allah.
Sensin sen o Fettāh-ı ʿAẕīmü'l-iḥsān
Bāb-ı keremüñ ḳullara dāʾim meftūḥ

fettān:

1. **fettāndur:**-*dur*
Gazel 120
Mısra: **8**
Fitne çıkaran II sevgili.
Melāmet itme şevḳ ile görüp meftūnluġum luṭf it
Sen ey zāhid o mest-i nāzı bilmezsin ne fettāndur

2. **fettānuñ:**-*uñ*
Matla 149
Mısra: **1**
Fitne çıkaran II sevgili.
Kebūdī câme içre sīnesin seyr it o fettānuñ
Sipihr-i nīl-gūnda ʿaynıdur ḫūrşīd-i raḫşānuñ

fettān-ı cihān:

1. **fettān-ı cihān:**
Matla 187
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyanın fesadı, kötülük yapanı.
Zāhidā görmek imiş ḳaṣduñ o yāri her ān
Görinür saña da bir gün gör o fettān-ı cihān

fettān-ı cihāna:

1. **fettān-ı cihāna:**-*a*
Kıt'a 26
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Fitne çıkaran, cilveli dünya güzeli.
ʿAḳlumı ġamze-i Tatar ile meftūn itdi
Türkçe oldum ben o fettān-ı cihāna meftūn

fevḳ:

1. **fevḳında:**-*ı, -n, -da*
Matla 218
Mısra: **2**
Üst taraf.
Şāh-ı cihāna olsun şām ü seḥer nişīmen
Fevḳında ṣaḥn-ı ʿālī taḫtında ṣaḥn-ı gülşen

fevḳ u taḫtında:

1. **fevḳ u taḫtında:**-*ı, -n, -da*
Kaside 21
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Üst ve alt.
Fevḳ u taḫtında anuñ māh ile māhī ḫayrān
Şerḥ olınmaz hele māhiyyeti Saʿd-ābāduñ

fevḳa'l-meʾmūr olur:

1. **fevḳa'l-meʾmūr olur:**-*ur*
Kaside 27
Mısra: **134**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Üstün memur olmak.
Olsa merd-i himemüñ ḫürmeti vefḳu'l-meʾlūl
Olur ehl-i keremüñ ḫidmeti fevḳa'l-meʾmūr

fevt:

1. **fevtine:**-*i, -n, -e*
Tarih 12
Mısra: **9**
Ölüm, mevt.
Didi fevtine Naḥīfī tārīḫ
Peder-i pīr ola cennetde muḳīm

fevvāre:

1. **fevvāreler:**-*ler*
Tarih 16
Mısra: **39**
İçinden su fışkıran şey, fıskiye.
Gūyiyā fevvāreler eyler lisān-ı ḥāl ile
Dem-be-dem ḫüsn-i s̲enā-yı şāha taḥrīk-i şifāh

2. **fevvārenüñ:**-*nüñ*
Tarih 16
Mısra: **37**
İçinden su fışkıran şey, fıskiye.
Her biri fevvārenüñ bir sīm-ten raḳḳāṣdur

Şevḳ u şādīden hevāya eyler
ilḳā-yı külāh

3. **fevvāresi:**-*si*
Tarih 16
Mısra: **41**
İçinden su fışkıran şey, fıskiye.
Sū-be-sū neşr itmede
fevvāresi dürr-i müẕāb
Eyleyüp işrāb dür-pāşī-i
keff-i pādişāh

4. **fevvāreler:**-*ler*
Tarih 17
Mısra: **41**
İçinden su fışkıran şey, fıskiye.
Niẓām üzre olur fevvāreler
rīzān güher-āsā
İder gūyā ki bir muʿciz-
süḫan eşʿārını inşād

feyyāż ü müfīż:

1. **feyyāż ü müfīż:**
Rübai 239
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
En çok feyizlendiren.
İḫlāṣ ile eyle Ḥaḳḳa kāruñ
tefvīż
Zīrā ki odur cümleye feyyāż
ü müfīż

feyyāż-ı muṭlaḳ:

1. **feyyāż-ı muṭlaḳ:**
Kaside 6
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah.
Feyyāż-ı muṭlaḳ itdi saña
kevs̱eri ʿaṭā
Ḥāṣā ki ümmetüñ ḳala
maḥşerde teşne-leb

feyż:

1. **feyż:**
Gazel 171
Mısra: **7**
Bağış, ihsan.
Göz yaşı gülzār-ı ḥüsnin
feyż ile sīr-āb ider
Ol nihāl-i tāze gitdükçe daḫi
mümtāz olur

2. **feyż:**
Kaside 28
Mısra: **3**
İhsan.
N'ola her bir nigehde şevḳ
ile feyż iktisāb itsem
Benüm endīşe-i ruḫsār-ı dil-
ber āfitābumdur

feyż it:

1. **feyż it:**
Rübai 354
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İhsan etmek.
Feyż it baña ol neşve-i
ḫāṣü'l-ḫāṣı
Kim leẕẕetin idrāk ile
medhūş olayum

feyż oldı:

1. **feyż oldı:**-*dı*
Rübai 523
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Feyzlenme, bereketlenme.
Bir ḳul ki ola ẕikr ü devām
üzre seni
Oldı aña feyż ism-i aʿẓam
Allāh

feyża-i cān-baḫş-ı naʿt-i müsteṭābuñ:

1. **feyża-i cān-baḫş-ı naʿt-i müsteṭābuñ:**-*uñ*
Kaside 5
Mısra: **105**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Beğenilen natin can bağışlayan fazileti.
Feyża-i cān-baḫş-ı naʿt-i
müsteṭābuñ ʿāḳıbet
Bāġ-ı āmāle ola ser-māye-i
neşv ü nemā

feyża-i luṭfından:

1. **feyża-i luṭfından:**-*ı, -n, -dan*
Tarih 19
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Lutfunun feyzi.
Şöyle kim ger revzeninden
eylese gāhī güẕer
Feyża-i luṭfından eylerdi
hevā kesb-i hevā

feyża-i naʿtüñle:

1. **feyża-i naʿtüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 431
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Naatinin bereketi.
Feyża-i naʿtüñle ser-cümle
lisān-ı ḥāl olur
Ḳabrüm üstünde ẓuhūr iden
nebātāt ü giyāh

feyża-i nīsān-ı eşk-i çeşm-i şevḳumdan:

1. **feyża-i nīsān-ı eşk-i çeşm-i şevḳumdan:**-*um, -dan*
Gazel 36
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şevkli göz yaşımın nisan bereketi.
Naḥīfī feyża-i nīsān-ı eşk-i
çeşm-i şevḳumdan
Benüm deryā-yı ṭabʿumda
dürr-i nā-yāb olur peydā

feyża-i şahbā-yı cemdendür:

1. **feyża-i şahbā-yı cemdendür:**-*den, -dür*
Gazel 173
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Cem'in şarabının bereketi.
Neşāt ṣanmañuz kim feyża-i
ṣahbā-yı Cemdendür
Fiġān-ı neşve-baḫşum māye-
i luṭf u sitemdendür

feyża-yı çemenzār-ı

hūşdan:

1. **feyża-yı çemenzār-ı hūşdan:**-*dan*
Gazel 398
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Akıl çimenliğinin bereketi.
Mehcūr olup feyża-yı çemenzār-ı hūşdan
Ṭutdum ġamuñla vādī-i ḫayretde āşiyān

feyż-baḫş olmaz:

1. **feyż-baḫş olmaz:**-*maz*
Gazel 213
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bereket vermek.
Böyle neşgüfte ḳalur mı ġonçe-i dāġ-ı derūn
Feyż-baḫş olmaz mı āyā pertev-i ḫūrşīdümüz

feyż-baḫşā-yı türābumdur:

1. **feyż-baḫşā-yı türābumdur:**-*um, -dur*
Kaside 28
Mısra: **44**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Toprağının feyiz bahşedeni.
N'ola dil-şād isem ümmīd-i būs-ı ḫāk-i pāy ile
Ġubār-ı der-gehi tā feyż-baḫşā-yı türābumdur

feyżgāh-ı zümre-i rūḥāniyāndur:

1. **feyżgāh-ı zümre-i rūḥāniyāndur:**-*dur*
Muaşşer 1
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ruhlar meclisinin feyz yeri.
Ey Naḥīfī reşk ider Cem görse cām-ı ʿişretüm
Feyżgāh-ı zümre-i rūḥāniyāndur ṣoḥbetüm

feyż-i aḫfāyı:

1. **feyż-i aḫfāyı:**-*yı*
Kaside 22
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çok feyiz.
Vücūdın ṣadra lāyıḳ gördi ḥükm-i Ḳādir-i Muṭlaḳ
Şeh-i İslāma ilhām eyledi ol feyż-i aḫfāyı

feyż-i ʿālī:

1. **feyż-i ʿālī:**
Rübai 539
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüce feyz.
Ḳalb olmayıcaḳ naḳş-ı riyādan ḥālī
Olmaz mütecellī aña feyż-i ʿālī

feyż-i ʿaṭā idüp:

1. **feyż-i ʿaṭā idüp:**-*üp*
Kaside 2
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Armağanın feyziyle II inayetle.
Maḥż-ı faẕluñla Naḥīfīye idüp feyż-i ʿaṭā
Ol ġarībi eyle maḳbūl-i ḥarīm-i ḥażretüñ

feyż-i bahār irdi:

1. **feyż-i bahār irdi:**-*di*
Kaside 24
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Baharın feyzinin ulaşması.
Bi-ḥamdi'llāh yine feyż-i bahār irdi bu eyvāna
Yine cūy-ı ṭarāvet oldı cārī her gülistāna

feyż-i bahār-ı devletüñi:

1. **feyż-i bahār-ı devletüñi:**-*üñ, -i*
Kaside 26
Mısra: **227**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Devlet baharının feyzi.
İdüp müşāhede feyż-i bahār-ı devletüñi
Açıldı ġonçe-şıfat ṭabʿ-ı zümre-i fuṣaḥā

feyż-i bārān:

1. **feyż-i bārān:**
Tarih 28
Mısra: **34**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yağmurun bereketi, çokluğu.
Gülşen-i āmāli reyyān itmede ṣayf ü şitā
Feyż-i bārān ʿaṭāyāsıyla terdür bell ü ṭal

feyż-i bī-ġāyet-i esrārı:

1. **feyż-i bī-ġāyet-i esrārı:**-*ı*
Kaside 3
Mısra: **104**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sırların sonsuz feyzi.
Ẕāt-ı bī-çūnuña maḫṣūṣ olan vaḥdet içün
Feyż-i bī-ġāyet-i esrārı içün esmānuñ

feyż-i cedīd eyler:

1. **feyż-i cedīd eyler:**-*r*
Rübai 139
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yeni bir feyiz etmek.
Ṭūṭī gibi olduḳça terennüm-pīrā
Her naġmesi eyler dile bir feyż-i cedīd

feyż-i devā itdüñ:

1. **feyż-i devā itdüñ:**-*dü, -ñ*
Rübai 414
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Çare feyz etmek.
Ben ḫaste-dile feyż-i devā itdüñ sen
Luṭf eyledüñ iḥsāna sezā itdüñ sen

feyż-i dil olmaz:

1. **feyż-i dil olmaz:**-*maz*
Gazel 351
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönlün fazileti olmak.
Bī-nūr-ı ʿışḳ feyż-i dil olmaz Naḥīfīyā
ʿĀlemde rūşen olmasa bir mesken istemem

feyż-i dile:

1. **feyż-i dile:**-*e*
Rübai 551
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönlün bereketi.
Ḥüsn-i naẓar it ister iseñ kec naẓar it
Mevlā beni feyż-i dile lāyıḳ itdi

feyż-i fütūḥ ola:

1. **feyż-i fütūḥ ola:**-*a*
Rübai 118
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Fetihlerin feyzi olmak.
Bir dilde ki ʿışḳuñla ola feyż-i fütūḥ
Reşk eyler anuñ pertevine ṣafvet-i Nūḥ

feyż-i güftārum:

1. **feyż-i güftārum:**-*um*
Rübai 27
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sözün bereketi, bolluğu II şiirin uğurlu etkisi.
ʿİsā-nefesem ki feyż-i güftārum ile
Maʿnīde niçe mürdeler itdüm iḥyā

feyż-i ḥaḳ:

1. **feyż-i ḥaḳ:**
Tarih 4
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın lütfu.
Feyż-i Ḥaḳ ḳalbin ide mevrid-i ṣıdḳ-ı ilhām
ʿAyn-i ʿibretle ola muttaṣıf-ı keşf ü şühūd

feyż-i ḫiẕmet-i naʿtüñ:

1. **feyż-i ḫiẕmet-i naʿtüñ:**-*üñ*
Kaside 13
Mısra: **65**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Naatine hizmet feyzi.
Ḫudāya ḥamd ü şükr olsun ki feyż-i ḫiẕmet-i naʿtüñ
Şeref-baḫşā-yı iḳbāl oldı ben ʿabd-i kemīn üzre

feyż-i ḫudā:

1. **feyż-i ḫudā:**
Kaside 27
Mısra: **113**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın ihsanı.
Ḳalbümi feyż-i Ḫudā eyledi kenz-i maʿnā
Ḥamdü li'llāh benem kenz-i ḫafīye gencūr

feyż-i ḫudādan:

1. **feyż-i ḫudādan:**-*dan*
Rübai 244
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın ihsanı.
Ol dem ki olup feyż-i Ḫudādan maḫẕūẓ
ʿIşḳ oldı dil ü cāna recā-yı melḥūẓ

feyż-i ḫudādur:

1. **feyż-i ḫudādur:**-*dur*
Gazel 316
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın ihsanı.
Ey Naḥīfī bize bu feyż-i Ḫudādur cümle
Ṭabʿumuz yoḫsa füsūn-perver-i seḫḥāre degül

feyż-i ḫudāvend-i kerīm:

1. **feyż-i ḫudāvend-i kerīm:**
Kaside 8
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cömert olan Allah'ın feyzi.
Bāreke'llāh zihī feyż-i Ḫudāvend-i Kerīm
Gitdi eyyām-ı şitā eyledi teşrīf-i bahār

feyż-i icābet:

1. **feyż-i icābet:**
Tarih 2
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Duanın kabul edilmesinin bereketi.
Dir idi ḫalḳa lisān-ı ḥāl ile tebşīr idüp
Kim duʿālar oldı hep feyż-i icābet maẓharı

feyż-i iḫtişāş vir:

1. **feyż-i iḫtişāş vir:**
Murabba 6
Mısra: **53**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kuvvetle bağlanma feyzi vermek.
Vir baña feyż-i iḫtişāṣ
Ḳıl mülḥaḳ-ı bezm-i ḫavāṣ

feyż-i ilāhīden:

1. **feyż-i ilāhīden:**-*den*
Tarih 1
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade

Allah'ın bolluğu, bereketi.
Cihān bir tāze cān buldı yine feyż-i ilāhīden
Ġuluvvī ṣādumān ḳıldı memlūʾ cümle sükkān

feyż-i ilāhīdür:

1. **feyż-i ilāhīdür:**-*dür*
Kaside 1
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın lütfu.
Kīmyā feyż-i ilāhīdür ḳo fikr-i ġayrı sen
Eyleme zibāḳ gibi bīhūde ʿarż-ı ıżṭırāb

feyż-i intibāh:

1. **feyż-i intibāh:**
Gazel 431
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gafletten uyanma nimeti, ihsanı.
Ben ḳuluñ manẓūr-ı çeşm-i himmet it tā kim gele
Dīde-i cān ü dil-i bīmāra feyż-i intibāh

feyż-i ʿışḳ:

1. **feyż-i ʿışḳ:**
Gazel 323
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşkın bereketi, bolluğu.
Ey Naḥīfī gülşen-i ṭabʿumda feyż-i ʿışḳ ile
Nev-be-nev yārāna şiʿr-i tābdār eksük degül

feyż-i istiʿdād:

1. **feyż-i istiʿdād:**
Gazel 91
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yetenekli olmak.
Saña mümkin degüldür fenn-i ʿışḳı zāhidā taʿlīm
Bilürsin dād-ı Ḥaḳdur her kişiye feyż-i istiʿdād

feyż-i iʿtidālinden:

1. **feyż-i iʿtidālinden:**-*i, -n, -den*
Tarih 6
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Orta yollu olmanın feyzi.
Mübeddel . itdi ḥüsn-i ḫulḳa feyż-i iʿtidālinden
Zamāne ṭavr-ı nā-matbūʿ u vażʿ-ı nā-be-hencārın

feyż-i ḳabūl-i mevlā olur:

1. **feyż-i ḳabūl-i mevlā olur:**-*ur*
Matla 10
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allahın kabul feyzi olmak.
Ḳıl resūle ṣalavāt eyledigüñ demde duʿā
Ki ṣalāt ile olur feyż-i ḳabūl-i mevlā

feyż-i ḳayyūm:

1. **feyż-i ḳayyūm:**
Rübai 381
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hiçbir şeye muhtaç olmayan Allah'ın feyzi.
Bir ḳalbi münevver itse feyż-i Ḳayyūm
Ḥaḳḳ üzre aña keşf olur eṣnāf-ı ʿulūm

feyż-i keremüñle:

1. **feyż-i keremüñle:**-*üñ, -le*
Kaside 12
Mısra: **63**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cömertliğinin bolluğu.
Feyż-i keremüñle yine ey Ḫālıḳ-ı Bī-çūn
Vir neşv ü nemā ġonçe-i gülzār-ı cināna

feyż-i ḳudret itmese:

1. **feyż-i ḳudret itmese:**-*me, -se*
Rübai 84
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kudretin feyzi etmek.
Fermānuñ eger itmese feyż-i ḳudret
Bir peşşe-i kem-terden ne mümkin ḥareket

feyż-i ḳudūm:

1. **feyż-i ḳudūm:**
Gazel 328
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayağının uğuru, gelişinin bereketi.
Oldı Miʿrācuñ ṣafā-baḫş-ı dil-i kerrūbiyān
Maḥż-ı rifʿatdür daḫi āfāḳa ol feyż-i ḳudūm

feyż-i leṭāfet:

1. **feyż-i leṭāfet:**
Rübai 29
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzelliğin, inceliğin güzel etkisi.
Gülşende ne bu feyż-i leṭāfet āyā
Gül ḫande-künān şevḳ ile bülbül gūyā

feyż-i luṭf:

1. **feyż-i luṭf:**
Gazel 214
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Lütfun bereketi, cömertlik.
Bulsun ḥayāt dillerimüz feyż-i luṭf ile
Sen söyle ey Naḥīfī-i muʿciz-kelāmumuz

feyż-i luṭfından:

1. **feyż-i luṭfından:**-*ı, -n, -dan*
Kaside 19
Mısra: **130**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Lütfun bereketi, cömertlik.
Ṭarfetü'l-ʿayn içre ṭayy-ı ʿarṣa-i idbār ider
Feyż-i luṭfından olur tā ol ḳadar cüst ü ceri

feyż-i maʿnā:

1. **feyż-i maʿnā:**
Kaside 19
Mısra: **110**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mananın bereketi, bolluğu.
Ser-girān-ı cām-ı dürd-ālūd-ı derd ü ġuṣṣaya
Bezm-i vaṣfuñda ṣunuldı feyż-i maʿnā sāġarı

feyż-i meʿānī:

1. **feyż-i meʿānī:**
Gazel 172
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Manaların, anlamların ihsanı.
Eylesem kālā-yı vaṣfuñ zīver-i bāzār-ı şevḳ
Der-ʿaḳab feyż-i meʿānī ṭabʿuma enbāz olur

feyż-i medḥ-i pādişāhīdür:

1. **feyż-i medḥ-i pādişāhīdür:**-*dür*
Kaside 19
Mısra: **135**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Padişahın medhinin feyzi.
Feyż-i medḥ-i pādişāhīdür beni gūyān ider
Eyleyen iẓhār odur hep bunca remz-i mużmeri

feyż-i medḥüñle:

1. **feyż-i medḥüñle:**-*üñ, -le*
Kaside 25
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Övgünün bolluğu; övme coşkusu.
Feyż-i medḥüñle ṭabʿ-ı pür-tābum
Hem-ser-i çeşme-i zülāl itdüm

feyż-i mevlā:

1. **feyż-i mevlā:**
Gazel 124
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın bereketi.
Ey Naḥīfī feyż-i mevlā ile yārān-ı ṣafā
Ṣaġ olursaḳ böyle şiʿr-i dil-güşāmuz çoḳ görür

2. **feyż-i mevlā:**
Tarih 19
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın bereketi.
Feyż-i mevlā eyleyüp şād-āb bāġ-ı devletin
Gülşen-i ʿömrin ide her laḥẓa pür-neşv ü nemā

feyż-i müjgānı:

1. **feyż-i müjgānı:**-*ı*
Kaside 24
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kirpiklerinin feyzi.
Nigāh-ı ḫışm idince Rüstemāne feyż-i müjgānı
Nişān eyler dil-i aʿdāyı tīr-i ṣuʿle-peykāna

feyż-i murād olup:

1. **feyż-i murād olup:**-*up*
Rübai 148
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arzunun feyzi olmak.
Bī-ecr ü ʿivaż luṭfuñ olup feyż-i murād
Memnūn-ı ʿaṭā vü keremüñ cümle ʿibād

feyż-i muṭlaḳdur:

1. **feyż-i muṭlaḳdur:**-*dur*
Murabba 11
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mutlak, kayıtsız, şartsız bolluk, bereket.
Ẓuhūruñ feyż-i muṭlaḳdur Şefāʿat yā Resūla'llāh

feyż-i naʿtüñle:

1. **feyż-i naʿtüñle:**-*üñ, -le*
Kaside 8
Mısra: **251**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Naatinin feyzi.
Feyż-i naʿtüñle niyāzum bu ki tā maḥşere dek
Taşliye-ḫᵛān ola ḳabrümde daḫi cism-i nizār

feyż-i nefes-i şıdḳ u şavāb eyle:

1. **feyż-i nefes-i şıdḳ u şavāb eyle:**
Rübai 91
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Doğruluk ve sevap nefesinin feyzi etmek.
Eyle baña feyż-i nefes-i şıdḳ u şavāb
Her bir süḫanum terceme-i ilhām it

feyż-i nemā:

1. **feyż-i nemā:**
Gazel 130
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çoğalan bereket.
Ne himmet olsa gerek ādeme esāfilden

Zemīne feyż-i nemā cānib-i semādan olur

feyż-i neşve-i taḥḳīḳ it:

1. **feyż-i neşve-i taḥḳīḳ it:**
Rübai 107
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bulma neşesinin feyzinde bulunmak.
Yā Rab baña feyż-i neşve-i taḥḳīḳ it
Elṭāfuñ ile taṣavvurum taṣdīḳ it

feyż-i nevāl:

1. **feyż-i nevāl:**
Rübai 302
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Feyiz bağışlamak.
Sensin şeb-i Ḳadre iden ibdāʿ-ı şeref
Senden irişür bendelere feyż-i nevāl

feyż-i nigāhumdan:

1. **feyż-i nigāhumdan:**-*um, -dan*
Gazel 201
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bakışların bereketi, ihsanı.
Tābiş-i mihr-i ruḫuñ feyż-i nigāhumdan mıdur
Yoḫsa teʾsīr-i şerār-engīz-i āhumdan mıdur

feyż-i nuṭḳ-ı rūḥ-efzālarındandur:

1. **feyż-i nuṭḳ-ı rūḥ-efzālarındandur:**-*lar, -ı, -n, -dan, -dur*
Gazel 127
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ruhu arttıran (ruha can katan) söyleyişin feyzi.
Bu naẓm-ı dil-keşi görse Mesīḥā şübhesüz dirdi
Naḥīfīnüñ bu feyż-i nuṭḳ-ı rūḥ-efzālarındandur

feyż-i risālāt-ı ʿumūm:

1. **feyż-i risālāt-ı ʿumūm:**
Gazel 328
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cümle peygamberlerin fazileti.
Pādişāhā sensin ol peyġām-ber-i şevket-rüsūm
Baḫş olındı ẕātuña feyż-i risālāt-ı ʿumūm

feyż-i şāfā:

1. **feyż-i şāfā:**
Kıt'a 45
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mutluluğun bolluğu.
Sāḥa-i ḫurreminüñ lāzımesi feyż-i şāfā
Manẓar-ı dil-keşinüñ ḫāṣıyeti şādānī

feyż-i şafā itdi:

1. **feyż-i şafā itdi:**-*di*
Kaside 26
Mısra: **90**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Safa bağışlamak.
Tebāreke'llāh eyā devr-i gülşen-i iḳbāl
Bahār-ı devletüñ itdi cihāna feyż-i şafā

feyż-i şafādan:

1. **feyż-i şafādan:**-*dan*
Kaside 1
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mutluluğun bolluğu.
Eyleme rūḥ-ı ʿazīzuñ cevr ile āzurde gel
Cismüñ saʿy ile ḳıl feyż-i şafādan behre-yāb

feyż-i şafā-yı şubḥ-gāh:

1. **feyż-i şafā-yı şubḥ-gāh:**
Tarih 16
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tan yeri safasının feyzi.
Ṣubḥ-gāhında nümāyān inbisāṭ-ı rūz-ı ʿıyd
Şeb-gehinde müncelī feyż-i ṣafā-yı ṣubḥ-gāh

feyż-i şalāḥ idüp:

1. **feyż-i şalāḥ idüp:**-*üp*
Murabba 6
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Doğru yolu feyz etmek.
Baña idüp feyż-i ṣalāḥ
Ḳıl maẓhar-ı fevz ü felāḥ

feyż-i şalāḥ ḳıl:

1. **feyż-i şalāḥ ḳıl:**
Rübai 386
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Iyi duruma getirmenin feyzini kılmak.
Yā Rab keremüñle beni ḳıl feyż-i ṣalāḥ
Ḳıl himmete taḥvīl fütūr u keselüm

feyż-i şeref-i nuṭḳ idüp:

1. **feyż-i şeref-i nuṭḳ idüp:**-*üp*
Rübai 560
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nutkun şerefinin feyzinde bulunmak.
Feyż-i şeref-i nuṭḳ idüp ol Rabb-i Ġanī
Ṣad şükr ü şenā ḫādim-i naʿt itdi beni

feyż-i sürūr bulur:

1. **feyż-i sürūr bulur:**-*ur*
Rübai 164

Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eğlence feyzi bulmak.
Bir ḳul ki ide Ḫāliḳa tefvīż-i umūr
Serrāda vü żarrāda bulur feyż-i sürūr

feyż-i tām almaz:

1. **feyż-i tām almaz:**-*maz*
Gazel 228
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tam feyiz almak, sonsuz aydınlanmak.
Ṭarīḳ-ı istifāża merd-i kāmilen ṣadāḳatdür
Mürīd-i bī-iṭāʿat mürşidinden feyż-i tām almaz

feyż-i tām it:

1. **feyż-i tām it:**
Rübai 91
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tam bir feyiz etmek.
Yā Rab dil-i maḥcūbuma feyż-i tām it
Nuṭḳum güher-i tāc-ı ser-i eyyām it

feyż-i tecellī-i ilāh olur:

1. **feyż-i tecellī-i ilāh olur:**-*ur*
Matla 224
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın tecelli ettiği feyz olmak.
Ġayrdan taḫliye ḳıl ṣıdḳ ile ḳalbüm her gāh
Ḳalb-i ḫālīye olur feyż-i tecellī-i İlāh

feyż-i vücūd bulalı:

1. **feyż-i vücūd bulalı:**-*alı*
Rübai 461
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Varlığın feyzini bulmak.
Yā Rab bulalı emrüñ ile feyż-i vücūd
Cān muntaẓır olmaḳda ẓuhūr-ı ʿışḳa

feyż-iktisāb:

1. **feyż-iktisābumdur:**-*um, -dur*
Kaside 28
Mısra: **38**
Bereketli padişah.
Ḫudā ol ẕāt-ı pāke bir ṣalābet eylemiş iḥsān
Ki raḫşende cemāl-i behceti feyż-iktisābumdur

feyż-resān:

1. **feyż-resān:**
Rübai 413
Mısra: **1**
Bereket ve bolluk getiren.
Eyle mededüñ cān ü dile feyż-resān
Tā ḫayr ile müşkillerüm olsun āsān

feyż-yāb eyle:

1. **feyż-yāb eyle:**
Gazel 46
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağış, ihsan bulan eylemek.
Teşnedür germī-i şevḳ ile Naḥīfī teşne
Feyż-yāb eyle anı ḥavż-ı ʿaṭādan yā Rab

feyż-yāb eyler:

1. **feyż-yāb eyler:**-*r*
Gazel 140
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Feyizlendirmek, ihsanda bulunmak.
Nem-i eşküm miṣāl-i jāle durmaz feyż-yāb eyler
Anuñçün böyle ey gül sünbül-i zülfüñ muṭarrādur

feyż-yāb olsam:

1. **feyż-yāb olsam:**-*sa, -m*
Kaside 9
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bereket, bolluk bulmak II hararetlenmek, ateşi artmak; artmak, fazlalaşmak.
Feyż-yāb olsam ṣafā-yı vuṣlat-ı cānān ile
Dīdeden ḫūnābe-i hicrānı rīzān eylesem

feyż-yāb-ı cezm-i vaḥdet ḳıl:

1. **feyż-yāb-ı cezm-i vaḥdet ḳıl:**
Rübai 88
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Teklik bilgisinin feyiz alanı kılmak.
Yaʿnī beni sen şirk-i ḫafīden ṣaḳla
Ḳıl ṣıdḳumı feyż-yāb-ı cezm-i vaḥdet

feyż-yāb-ı reşḥa-i pāki:

1. **feyż-yāb-ı reşḥa-i pāki:**-*i*
Gazel 156
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz damlanın feyiz bulucusu II saf ilhamla feyiz bulan.
Olur aʿlā vü ednā feyż-yāb-ı reşḥa-i pāki
Miṣāl-i kūze ʿālemde o kim pākīze-ṭıynetdür

feyż-yāb-ı şeref-i nüzheti ide:

1. **feyż-yāb-ı şeref-i nüzheti ide:**-*e*
Kaside 21
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade

Ferahlığın şerefinin feyiz yayanı etmek.
Ḥaḳ Teʿālā ide Ḫān Aḥmed-i ʿālī-şānı
Feyż-yāb-ı şeref-i nüzheti Saʿd-ābāduñ

feyż-yāb-ı şeref-i şoḥbet-i fārūḳ u ʿalī:

1. **feyż-yāb-ı şeref-i şoḥbet-i fārūḳ u ʿalī:**
Kaside 15
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hz. Ömer ve Hz. Ali'nin sohbetinin şerefinden feyz elde etmek.
Feyż-yāb-ı şeref-i şoḥbet-i Fārūḳ u ʿAlī
Ḫilʿat-efrūz-ı ṣafā Ḥażret-i Veys'el-Ḳaranī

feyż-yāb-ı şevḳ olup:

1. **feyż-yāb-ı şevḳ olup:**-*up*
Kaside 19
Mısra: **113**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şevkin feyz vereni olmak.
Nev-bahār-ı devletüñden feyż-yāb-ı şevḳ olup
Şimdi oldı her biri reşk-āver-i verd-i ṭarī

fezādan:

1. **fezādan:**-*dan*
Gazel 462
Mısra: **16**
Gökyüzü.
Taġyīr-i ser-nüvişt-i ezel çün muḥāldür
Endīşe-i melāl fezādan ne fāʾide

feżā-yı ʿālemde:

1. **feżā-yı ʿālemde:**-*de*
Kaside 25
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Alemim göğü, gökyüzü.
Ḫayretümde feżā-yı ʿālemde Niçe endīşe-i muḥāl itdüm

feżā-yı çemeninden:

1. **feżā-yı çemeninden:**-*i, -n, -den*
Kaside 27
Mısra: **88**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Geniş çimenlik.
Oldı Beytü'l-ḥazenüm gümşüde-i nār-ı ḳażā
Murġ-ı dil ḳaldı feżā-yı çemeninden mehcūr

feżā-yı dil-keşe:

1. **feżā-yı dil-keşe:**-*e*
Kaside 20
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül çekici alan.
Bu feżā-yı dil-keşe gel Ḳaṣr-ı Saʿd-ābādı gör
Ṣafḥa-i sebz üzre naḳş-ı ḫāme-i Bihzādı gör

feżā-yı dil-keşi:

1. **feżā-yı dil-keşi:**-*i*
Tarih 17
Mısra: **49**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül çeken yer.
Feżā-yı dil-keşi miżmār-ı esb-i bād-bāndur
Mesīr-i cūyıdur zevraḳ-süvār-ı behcete mirṣād

feżā-yı ġamda:

1. **feżā-yı ġamda:**-*da*
Rübai 493
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Üzüntünün ucu bucağı olmayan boşluğu.
Ol bādiye-peymā-yı fırāḳam ki benüm
Raḫş-ı emelüm ḳaldı feżā-yı ġamda

feżā-yı gülşenüm:

1. **feżā-yı gülşenüm:**-*üm*
Gazel 332
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gül bahçesinin göğü, alanı.
Bü'l-ʿaceb pervāne-meşreb bülbül-i şūrīdeyem
Şuʿle-zār itdüm ser-ā-pā ben feżā-yı gülşenüm

feżā-yı himmetümde:

1. **feżā-yı himmetümde:**-*üm, -de*
Gazel 166
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cömertlik sahası.
Benem ol şeh-süvār-ı raḫş-ı istiġnā ki her laḥẓa
Feżā-yı himmetümde üştür-i dünān zebūnumdur

feżā-yı ḳāma:

1. **feżā-yı ḳāma:**-*a*
Gazel 340
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arzu göğü, arzu âlemi.
Feżā-yı ḳāma imkān-ı taʿalluḳ ṩābit olmışken
Semend-i ḫᵛāhişi ser-germ-i rāh-ı imtināʿ itdüm

feżā-yı külḫan-ı ġamdur:

1. **feżā-yı külḫan-ı ġamdur:**-*dur*
Gazel 214
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gam ocağının genişliği.
Ḫāk-i derūñde sākin idük bir zamān ile
Şimdi feżā-yı külḫan-ı ġamdur maḳāmumuz

feżā-yı maḥşeri:

1. **feżā-yı maḥşeri:**-*i*
Kaside 19
Mısra: **52**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kıyamet ovası.
Raḫş-ı iclāli tek ü tāz itse vaḳt-i kārzār
Teng ider aʿdā-yı bed-kāra feżā-yı maḥşeri

feżā-yı sebz-i kāġıd-ḫānede:

1. **feżā-yı sebz-i kāġıd-ḫānede:**-*de*
Tarih 17
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kâğıthane'nin yeşil yeri.
Feżā-yı sebz-i kāġıd-ḫānede bu kāḫı seyr eyle
Ṣanursın ḳaṣr-ı şīrīn yazdı levḥ-i aḫżara Bihzād

fiġān:

1. **fiġāndur:**-*dur*
Gazel 20
Mısra: **2**
Acı inilti, çığlık.
Ḫazān-ı nev-bahār-ı vuṣlatuñla ey gül-i raʿnā
Fiġāndur rūz u şeb kārum miṣāl-i bülbül-i şeydā

2. **fiġān:**
Gazel 21
Mısra: **1**
Acı inilti, çığlık.
Fiġān kim āsitān-ı vuṣlatuñdur dūr olup ḥayfā
Niçe demdür esīr-i derd-i ġurbetdür dil-i şeydā

3. **fiġāna:**-*a*
Gazel 136
Mısra: **11**
Acı inilti, çığlık.
Ey ʿandelīb-i dil bu fiġāna nedür sebeb
Meftūnı oldıġuñ o gül-i sāde-rū mıdur

4. **fiġānuñ:**-*un*
Gazel 321
Mısra: **7**
Acı inilti, çığlık.
Cūşına almaz fiġānuñ ḳaṭre-i eşk olmasa
Zīb-i mengūşa dür-i nā-yāb-ı ʿışḳ ister göñül

5. **fiġānum:**-*um*
Gazel 420
Mısra: **1**
Acı inilti, çığlık.
Cihānı ṭutdı ʿışḳuñla fiġānum yā Resūla'llāh
Ṭuyıldı ʿāleme rāz-ı nihānum yā Resūla'llāh

6. **fiġāna:**-*a*
Gazel 452
Mısra: **2**
Acı inilti, çığlık.
Düşdi dil-i fütāde bir şūḫ-ı bī-amāna
Ḳāniʿ degül cefāya rāżī degül fiġāna

7. **fiġānı:**-*ı*
Gazel 499
Mısra: **11**
Acı inilti, çığlık.
Fiġānı ʿālemi ṭutmazdı ʿandelībüñ eger
Ḳarīn-i semʿ-i ḳabūl-i gül olsa daʿvāsı

8. **fiġānum:**-*um*
Gazel 521
Mısra: **6**
Acı inilti, çığlık.
Gel ey bī-raḥm ü küfr-āyīn-i nāz ü ʿışve gel gūş it
Fiġānum deyr-i ʿışḳuñda miṣāl-i erġanūn oldı

9. **fiġānumı:**-*um, -ı*
Kaside 26
Mısra: **154**
Acı inilti, çığlık.
Be-ʿışḳ-ı pāk-i nebī ḥālüme teraḥḥum ḳıl
Ḳılup fiġānumı semʿ-i ḳabūl ile ışġā

10. **fiġāna:**-*a*
Rübai 365
Mısra: **1**
Acı inilti, çığlık.
Geldükçe fiġāna dil-i miḥnet-zādum
Āfāḳı ṭutar ḥasret ile feryādum

fiġān eyleme:

1. **fiġān eyleme:**-*me*
Gazel 233
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Üzüntü ile bağırıp çağırmak.
Ey göñül kūyına varduḳça fiġān eyleme kim
Girmez ol muġ-beçenüñ gūşına şavt-ı nāḳūs

fiġān eyler:

1. **fiġān eyler:**-*r*
Gazel 121
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Haykırıp bağırma.
Cān fiġān eyler seni özler ḫarīm-i bāġda
Bülbül-i şūrīde gūyā verd-i ḫandānın arar

2. **fiġān eyler:**-*r*
Gazel 182
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Haykırıp bağırma.
Göñül şevḳ-ı cemālüñ zīver-i bāġ-ı cinān eyler
Düşüp sevdā-yı vaṣla ʿandelībāsā fiġān eyler

fiġān itse:

1. **fiġān itse:**-*se*
Rübai 545
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eyvah etmek.
Biñ kerre fiġān itse rebāb ü def ü ney
Gird-āb-ı belādur baḳamam meclis-i mey

fiġān ü enīne:

1. **fiġān ü enīne:**-*e*
Gazel 314

Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlayıp inleme.
O gül-ʿiẕār elemi bende gül ġamı sende
Yeter fiġān ü enīne bahāne ey bülbül

fiġān u nāle:

1. **fiġān u nāle:**
Gazel 503
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Feryat ve İnilti.
Muṭrib fiġān u nāle Ḥüseynīye çıḳmasun
Luṭf it getürme yāda o ẕevḳ u ṣafāları

fiġān ü nālede:

1. **fiġān ü nālede:**-*de*
Gazel 49
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Feryat ve İnilti.
İtdüm ġamuñla ben o ḳadar meşḳ-ı nāle kim
Oldum fiġān ü nālede üstād-ı ʿandelīb

2. **fiġān ü nālede:**-*de*
Gazel 330
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Feryat ve İnilti.
Naḥīfī ol gül-i gülzār-ı ḥüsne meyl idelden āh
Fiġān ü nālede ben şimdi reşk-i ʿandelīb oldum

fiġān ü nāleden:

1. **fiġān ü nāleden:**-*den*
Gazel 165
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Feryat ve İnilti.
Ġamuñla ben perīşān ḫāṭıram cemʿiyyetüm yoḳdur
Fiġān ü nāleden ġayrı benüm hem-ṣoḥbetüm yoḳdur

fiġān ü nālemi:

1. **fiġān ü nālemi:**-*i*
Gazel 396
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlayış ve inlemem.
Fiġān ü nālemi gūş eyle ey gül-i nev-ḫīz
Bu gülsitānda daḫi ʿandelībi n'eylersin

fiġān u nāliş-i bülbül:

1. **fiġān u nāliş-i bülbül:**
Gazel 525
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bülbülün inleyişi ve figanı II âşığın inlemesi ve figanı.
ʿAceb mi ġonçeler çāk-i girībān itseler yer yer
Fiġān u nāliş-i bülbül gül-i ḫandāna kār itdi

fiġān-ı ehl-i dil:

1. **fiġān-ı ehl-i dil:**
Gazel 127
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül ehlinin inlemesi.
Felek ḫāṣā senüñçün ṣanma āh-ı şevke-engīzi
Fiġān-ı ehl-i dil baḫt-ı sitem-peymālarındandur

fiġān-ı neşve-baḫşum:

1. **fiġān-ı neşve-baḫşum:**
Gazel 173
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Keyif ve neşe veren, neşelendiren feryat.
Neşāt ṣanmañuz kim feyża-i ṣaḥbā-yı Cemdendür
Fiġān-ı neşve-baḫşum māye-i luṭf u sitemdendür

fihrist-i cāhuñ:

1. **fihrist-i cāhuñ:**-*uñ*
Kaside 27
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mertebenin kaydı.
Fihrist-i cāhuñ olup ḳurb-ı civār-ı Kaʿbe
Eyledüñ Ciddede cidd-i kerem ü luṭf-ı vüfūr

fikr:

1. **fikriyle:**-*i, -yle*
Gazel 36
Mısra: **3**
Düşünce, endişe.
ʿAceb mi ʿārıżuñ fikriyle gāhī eylesem girye
Zemīn-i sīnede yüz biñ gül-i sīr-āb olur peydā

2. **fikrüm:**-*üm*
Gazel 111
Mısra: **8**
Düşünce, endişe.
ʿAḳlum müdām ġamze-i şūḫındadur benüm
Fikrüm hemīşe kākül-i ḫamder-ḫamındadur

3. **fikriyle:**-*i, -yle*
Gazel 156
Mısra: **5**
Düşünce, endişe.
Firāz-ı bām-ı ġurbetde vaṭan fikriyle her demde
Dil-i āvāre kebūter gibi sergerdān-ı ḫayretdür

4. **fikriyle:**-*i, -y, -le*
Gazel 335
Mısra: **4**
Düşünce, endişe.
Egerçi ḫāk-i rāh oldum güẕer-gāhuñda sulṭānum
Seni muġber olur fikriyle ammā çoḳ keder çekdüm

5. **fikrüm:**-*üm*
Gazel 488
Mısra: **13**
Düşünce, endişe.
Fikrüm hemīşe ḥamd-i ʿaṭā-yı İlāhdur
Ẕikrüm hemān taḥiyyet-i ʿışḳ-ı Muḥammedī

6. **fikri:**-*i*
Gazel 511
Mısra: **4**
Düşünce, endişe.
Düçār itdi beni miḥnetlere bu ġurbet illerde
Vaṭan fikri cihān mekri zamān ḳahrı cevān derdi

7. **fikrüñ:**-*üñ*
Rübai 77
Mısra: **3**
Düşünce, endişe.
Ẕikrüñ ile fikrüñ ile şükrüñle olur
Her demde devā kesb-i ṣafā keşf-i kürūb

8. **fikrüñ:**-*üñ*
Rübai 125
Mısra: **3**
Düşünce, endişe.
Ẕikrüñ ile fikrüñ ile şükrüñle olur
Tarṭīb-i lisān ṣevḳ-ı derūn ḳuvvet-i rūḥ

9. **fikrümde:**-*üm, -de*
Rübai 188
Mısra: **2**
Düşünce, endişe.
Çeşmümde temāṣā-yı cemāl-i dil-ber
Fikrümde temennā-yı viṣāl-i dil-ber

fikr eyle:

1. **fikr eyle:**
Gazel 461
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Düşünmek, tefekkür etmek.
Hele bir kerre ey maḫlūḳ-ı bī-miḳdār fikr eyle
Ne müşkildür ḥużūr-ı Ḫāliḳa varmaḳ ḫacāletle

2. **fikr eyle:**
Gazel 484
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Düşünmek; teşebbüs etmek.
Fikr eyle dest-bürd-i ḫazānı bu bāġda
Destüñde ṭut ki bir iki gül-deste olmaya

3. **fikr eyle:**
Kaside 3
Mısra: **74**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Düşünmek; teşebbüs etmek.
Faẓl u ġufrānını itdükçe tefekkür gāhī
Ġażab u ḳahrını fikr eyle biraz Yezdānuñ

4. **fikr eyle:**
Rübai 180
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Düşünmek; teşebbüs etmek.
Fikr eyle bu miḥnet-gede-i fānīnüñ
Meftūn olacaḳ ḳanġı sürūrı vardur

5. **fikr eyle:**
Rübai 214
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Düşünmek; teşebbüs etmek.
İnṣāf ile fikr eyle neye ḳādirdür
Kendüñ gibi bir ʿabd-i ẕelīl ü ʿāciz

6. **fikr eyle:**
Rübai 559
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Düşünmek; teşebbüs etmek.
Āzürde-dil itme ḫādim-i naʿtin gel
Fikr eyle Muḥammed-i Resūlu'llāhı

fikr eylemez:

1. **fikr eylemez:**-*mez*
Kıt'a 38
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Düşünmek; teşebbüs etmek.
Anı fikr eylemez kim dest-bürd-i ḳahr-ı Ḳahhārı
Fenā-ender-fenā itdi niçe Sām ü Nerīmānı

fikr eyleyüp:

1. **fikr eyleyüp:**-*yüp*
Rübai 475
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Düşünmek; teşebbüs etmek.
Āgāh odur her nefes Allāh diye
Fikr eyleyüp āḫir nefesin āh diye

fikr it:

1. **fikr it:**
Gazel 287
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Düşünmek.
Tā-be-key ḫande-i ġaflet o güni fikr it kim
Şerm-i cürm ile işüñ girye vü āh olsa gerek

2. **fikr it:**
Kaside 3
Mısra: **82**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Düşünmek.
Olma ünsiyyet-i dehre bu ḳadar dil-beste
Vaḫşet-i ḳabr ile fikr it elemin ferdānuñ

3. **fikr it:**
Kaside 3
Mısra: **90**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Düşünmek.
Ne enīs ü ne meded-kār u ne şemʿ u ne firāş
Dehşet ü hevlini fikr it o demüñ ol ānuñ

4. **fikr it:**
Kıt'a 5
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Düşünmek, idrak etmek.
Şirket-i Firʿavn ü Ḳārūn ile fikr it bir midür
İttibāʿ-ı sünnet-i peyġām-ber-i ʿāli-cenāb

5. **fikr it:**
Rübai 37
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Düşünmek.
Allāh kelāmı ne dimekdür fikr it
Tā kim olasın maẓhar-ı feyż-i mevlā

6. **fikr it:**
Rübai 483
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Düşünmek.
Fikr it hele hengām-ı zevāl-i ḥüsni
Ben ẕerreye ḥüsn-i naẓar it bir kerre

fikr itmededür:

1. **fikr itmededür:**-*me, -de, -dür*
Matla 156
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Düşünmek.
Fikr itmededür heybetini Beyt-i Ḫudānuñ
Bīhūde degül ditredügi ḳıble-nümānuñ

fikr ü ẕikrüñ:

1. **fikr ü ẕikrüñ:**-*üñ*
Kaside 8
Mısra: **200**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Düşünmek ve anmak.
Ḳand-i evṣāfını bir dil ki tanaġġum eyler
Fikr ü ẕikrüñ ide kām-ı dilini şīrīn kār

fikre varduḳça:

1. **fikre varduḳça:**-*duḳça*
Kaside 25
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **Deyim**
Düşünmek.
Fikre varduḳça her kelāmumda
ʿĀlem-i himmetüñ ḫayāl itdüm

fikret-i aḥvāl-i pür-ehvāl-i ġam-peymā:

1. **fikret-i aḥvāl-i pür-ehvāl-i ġam-peymā:**
Kaside 11
Mısra: **58**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gam ölçen korku dolu durumların düşüncesi.
Gelme çeşm-i dil-i zārına bir dem intibāh
Fikret-i aḥvāl-i pür-ehvāl-i ġam-peymā ile

fikret-i çeşm-i siyeh-kārı:

1. **fikret-i çeşm-i siyeh-kārı:**-*ı*
Kaside 8
Mısra: **133**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hile yapan gözün düşüncesi.
Fikret-i çeşm-i siyeh-kārı bütān ile dirīġ
Ġāret-i mülk-i ṣalāḥ eyledi çeşm-i Tatar

fikret-i pür-pīç ü tābumdur:

1. **fikret-i pür-pīç ü tābumdur:**-*um, -dur*
Kaside 28
Mısra: **46**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Iç sıkıntısı düşüncesi.
Sürūr-ālūdeyem ben sāye-i luṭfında ammā kim
Beni maḥzūn iden bu fikret-i pür-pīç ü tābumdur

fikr-i aġyār:

1. **fikr-i aġyār:**
Gazel 45
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağyar endişesi, ağyar korkusu.
Maẓhar-ı iḫlāṣ ḳıl yā Rab dil-i nā-çīzümi
Olmasun tā fikr-i aġyār ile aʿmālüm meşūb

fikr-i ʿarż-ı istiʿdād:

1. **fikr-i ʿarż-ı istiʿdād:**
Kaside 5
Mısra: **96**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kabiliyeti arz eden fikir.
Yoḫsa yoḳdur iştiġāl-i naẓm-ı naʿtüñden edeb
Bende fikr-i ʿarż-ı istiʿdād ü ḳaṣd-ı iddiʿā

fikr-i bāṭıl:

1. **fikr-i bāṭıl:**
Gazel 128
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Boş, esassız, geçersiz, hükümsüz düşünce.
Fikr-i bāṭıl dil-i ʿārifde ḳarār itmez hīç
Ḥarem-i Kaʿbede ẓann itme ki kāfir bulunur

fikr-i dil-i nālāna:

1. **fikr-i dil-i nālāna:**-*a*
Rübai 481
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnleyen gönlün fikri.
Hīç gelmez iken fikr-i dil-i nālāna
Çıḳdı yolumuz memleket-i Ḫırāna

fikr-i ebruvān eyler:

1. **fikr-i ebruvān eyler:**-*r*
Matla 74
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kaşlarını düşünmek.
Göñül bīdār-ı ḫ∨āb olduḳça fikr-i ebruvān eyler
O tīr-endāzdur kim fi'l-meşel meşḳ-ı kemān eyler

fikr-i firāḳuñ:

1. **fikr-i firāḳuñ:**-*uñ*
Matla 45
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayrılık fikri.
Dem-i teşrīf anı fikr-i firāḳuñ eyleyüp bī-tāb
Daḫi dīvāra virmiş arḳasın ḫayretdür mihrāb

fikr-i fürḳat:

1. **fikr-i fürḳat:**
Gazel 135
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgiliden ayrı kalmanın düşüncesi.
Ne dil senüñ elem-i ḥasretüñle rāḥat olur
Ne fikr-i fürḳat ile çeşm-i cāna ḫ∨āb gelür

fikr-i ġam-ı maḥşer ü ḳabr eyleyelüm:

1. **fikr-i ġam-ı maḥşer ü ḳabr eyleyelüm:**-*ye, -lüm*
Rübai 341
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kabir ve mahşer gamını düşünmek.
İtdükçe teḳāżā bize nefs-i bedkār
Biz fikr-i ġam-ı maḥşer ü ḳabr eyleyelüm

fikr-i ġayrı:

1. **fikr-i ġayrı:**-*ı*
Kaside 1
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Diğer fikir, öteki görüş.
Kīmyā feyż-i ilāhīdür ḳo fikr-i ġayrı sen
Eyleme zibāḳ gibi bīhūde ʿarż-ı ıżṭırāb

fikr-i ḫalel:

1. **fikr-i ḫalel:**
Tarih 28
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bozuk düşünce.
Eyledi muḥkem esās-ı intiẓām-ı ʿālemi
Ḳalmadı tevfīḳ-ı Rabbü'n-nās ile fikr-i ḫalel

fikr-i ḫālüñ itmedeyüz:

1. **fikr-i ḫālüñ itmedeyüz:**-*üñ, -me, -de, -yüz*
Gazel 506
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
(sevgili) benini düşünmek.
Ümmīd-i būs-ı leb ü fikr-i ḫālüñ itmedeyüz
Bizi çeken ṭaraf-ı ʿışḳa āb ü dāne gibi

fikr-i ḫaṭṭuñ:

1. **fikr-i ḫaṭṭuñ:**-*uñ*
Gazel 131
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayva tüylerinin düşüncesi.
Baña ḳayd-ı bend-i belā fikr-i ḫaṭṭuñ
Saña maḥż-ı ḳand-i ṣafā laʿl-i sükker

fikr-i ḫaṭuñ itse:

1. **fikr-i ḫaṭuñ itse:**-*uñ, -se*
Matla 31
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin ayva tüylerini düşünmek.
ʿAceb mi fikr-i ḫaṭuñ itse ʿāṣıḳ-ı şeydā
Siyeh-bahārda elbet füzūn olur sevdā

fikr-i hevāya:

1. **fikr-i hevāya:**-*ya*
Rübai 55
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zevk düşüncesi.
Ḫāṭırda olan fikr-i hevāya tevbe
Fermānuña merbūṭ ḥıbāl-ı esbāb

fikr-i ḥisāb:

1. **fikr-i ḥisāb:**
Gazel 260
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hesap günü.
Fikr-i ḥisāb ile cigerüm dāġ dāġdur
İtdüm nuḳūd-ı ʿömr-i girān-māyemi telef

fikr-i ḥisāb ü ʿiḳāb:

1. **fikr-i ḥisāb ü ʿiḳāb:**
Gazel 509
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eziyet ve hesap günü.
Görüp tekāsür-i emvāl ü cāhı ḫurremseñ
Derūna fikr-i ḥisāb ü ʿiḳāb gelmez mi

fikr-i kākül-i dildār:

1. **fikr-i kākül-i dildār:**
Gazel 448
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade

Gönül sahibinin saçının düşüncesi II sevgilinin saçlarının düşüncesi.
Ne sevdādur ki fikr-i kākül-i dildār ile her dem
Ṭabībān cān atar gül-geşt-i ṣaḥn-ı sünbülistāna

fikr-i laʿlüñ:

1. **fikr-i laʿlüñ:**-*üñ*
Gazel 163
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin lal gibi olan dudağının düşüncesi.
Cām-ı bezm-ārāya ḥācet yoḳdur ey sāḳī-i şūḫ
Fikr-i laʿlüñ ʿāşıḳı mest-i şarāb-ı nāb ider

fikr-i leb-i laʿlüñle:

1. **fikr-i leb-i laʿlüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 198
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Lal dudağının hayali.
ʿArż-ı bī-hūşī ider fikr-i leb-i laʿlüñle dil
Şanma ser-mest-i mey-i engūr-i tāk-i reşk olur

fikr-i lebüñ:

1. **fikr-i lebüñ:**-*üñ*
Gazel 74
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dudağın fikri.
Niçe mest olmaz erbāb-ı maḥabbet cām-ı ʿışḳuñla
İder fikr-i lebüñ ʿāşıḳları ey bī-vefā ser-mest

fikr-i mā-sivā:

1. **fikr-i mā-sivā:**
Kaside 11
Mısra: **68**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgili dışındaki tüm düşünceler.
Ṭāʿat-ı mevlādan işġāl itmek isterler beni
Niçe fikr-i mā-sivā her dem niçe sevdā ile

fikr-i mā-sivādan:

1. **fikr-i mā-sivādan:**-*dan*
Gazel 130
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgili dışındaki tüm düşünceler.
Derūn-ı ṣafā keder fikr-i mā-sivādan olur
Tevekkül ehline ġam ġayre ilticādan olur

2. **fikr-i mā-sivādan:**-*dan*
Gazel 324
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'tan başka tüm düşüncelerin fikri.
Olup āzāde fikr-i mā-sivādan
Naḥīfī-veş yüri rindāne rind ol

fikr-i maṭlaʿ-ı ruḥsārına:

1. **fikr-i maṭlaʿ-ı ruḥsārına:**-*ı, -n, -a*
Matla 148
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
(Güneş) yanağının doğumunun fikri.
Olup āşüfte fikr-i maṭlaʿ-ı ruḫsārına yārüñ
Cemāli semtine meyl itdi sevdāsı dil-i zāruñ

fikr-i meṣāliḥ-i cumhūr:

1. **fikr-i meṣāliḥ-i cumhūr:**
Kaside 26
Mısra: **53**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Halkın işlerinin düşüncesi.
Müdām pīşesi fikr-i meṣāliḥ-i cumhūr
Hemīşe ḫāṭırası emn-i bendegān-ı Ḫudā

fikr-i meyānuñ:

1. **fikr-i meyānuñ:**-*uñ*
Gazel 189
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin belini sarma düşüncesi.
N'ola mānend-i mū cism-i nizārum tār-ı şevḳ olsa
Dil-i āşüftemüz fikr-i meyānuñ mū-be-mū eyler

fikr-i naẓma:

1. **fikr-i naẓma:**-*a*
Kaside 26
Mısra: **123**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yazıya fikir.
Ne cemʿ-i ḫāṭıra imkān ne fikr-i naẓma mecāl
Ḫudā bilür ki beni ḥayret itdi istīlā

fikr-i ruḥsārın idüp:

1. **fikr-i ruḫsārın idüp:**-*ın-ın, -üp*
Gazel 477
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yanağını hayal etmek.
Fikr-i ruḫsārın idüp māye-i şevḳ-ı dil ü cān
Bāġ-ı ümmīdi nümāyān idelüm güller ile

fikr-i şafā-yı ʿıyd:

1. **fikr-i şafā-yı ʿıyd:**
Gazel 92
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bayram safasının düşüncesi.
Ol ḥadde dāġdār-ı firāḳam ki bir nefes
Gelmez ġamuñla ḫāṭıra fikr-i ṣafā-yı ʿıyd

fikr-i şaḥne:

1. **fikr-i şaḥne:**
Gazel 229
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Inzibat memuru düşüncesi.
Öyle bir bezmüñ ḳadeh-peymā-yı ʿayş u nūşıyuz
Kim ne fikr-i şaḥne var anda ne pervā-yı ʿases

fikr-i şeref-i vaṣluñ idüp:

1. **fikr-i şeref-i vaṣluñ idüp:**-*uñ, -üp*
Rübai 23
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşma şerefini düşünmek.
Fikr-i şeref-i vaṣluñ idüp şām ü seḥer
İñlerdi ġam-ı hecr ile cīẕʿ-i ḫurmā

fikr-i ser-i kūyuñ:

1. **fikr-i ser-i kūyuñ:**-*uñ*
Gazel 386
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin mahallesinin köşe başının düşüncesi.
Ṭālib-i ḫuld-ı berīnem dirse itmem iʿtimād
Rūz u şeb fikr-i ser-i kūyuñ ferāmūş eyleyen

fikr-i sevdā-yı ḫaṭı:

1. **fikr-i sevdā-yı ḫaṭı:**-*ı*
Gazel 323
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Siyah hattının fikri.
Derd-i serdür dūr olmaz fikr-i sevdā-yı ḫaṭı
Bāde-nūşān-ı maḥabbetde ḫumār eksük degül

fikr-i viṣālüñ:

1. **fikr-i viṣālüñ:**-*üñ*
Kaside 6
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşma düşüncesi.
Devlet anuñ ki ʿışḳun ile āşinā olup
Fikr-i viṣālüñ eyleye endīşe rūz u şeb

fikr-i viṣālüñ eylemek:

1. **fikr-i viṣālüñ eylemek:**-*üñ, -mek*
Matla 247
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
(Sevgiliye) kavuşmayı hayal etmek.
Bu ġurbet ilde vaṣluñ ol ḳadar emr-i muḥāl oldı
Baña fikr-i viṣālüñ eylemek ʿayn-ı viṣāl oldı

fikr-i vuṣlatuñdur:

1. **fikr-i vuṣlatuñdur:**-*uñ, -dur*
Gazel 420
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgiliye kavuşma düşüncesi.
Ġam-ı ʿışḳuñla fikr-i vuṣlatuñdur bezm-i ʿālemde
Ṣafā-yı ḫātırum şevḳ-ı revānum yā Resūla'llāh

fikr-i zād-ı rıḥlet:

1. **fikr-i zād-ı rıḥlet:**
Gazel 387
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ölüm azığının düşüncesi II ölüme hazırlık düşüncesi.
Ne fikr-i zād-ı rıḥlet var ne ḫod ḳayd-ı sefer sende
Meger kim irtiḥāl-i mülk-i ʿuḳbāya inanmazsın

fikr-i zülf-i yārdan:

1. **fikr-i zülf-i yārdan:**-*dan*
Gazel 252
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin saçlarının düşüncesi.
İder dil fikr-i zülf-i yārdan ḥaẕ
Kim itmez geşt-i sünbül-zārdan ḥaẕ

fī-külli'l-ḥāl:

1. **fī-külli'l-ḥāl:**
Rübai 312
Mısra: **4**
Tüm durumlarda.
Sulṭān u gedā ins ü melek her ne ki var
Muḥtāc senüñ faẓluña fī-külli'l-ḥāl

fiʿl:

1. **fiʿlüñ:**-*üñ*
Rübai 46
Mısra: **2**
İş, eylem, amel.
Luṭf it baña ḳıl muġtenim-i terk ü nevā
Fiʿlüñ ile ḥācātumı eyle devā

2. **fiʿlüñ:**-*üñ*
Rübai 410
Mısra: **4**
İş, eylem, amel.
Aḥkām-ı diyānetde bu remz oldı bize
Vācibdür ola ḳavl ile fiʿlüñ yeksān

fīl ü ʿanḳāyı:

1. **fīl ü ʿanḳāyı:**-*yı*
Kaside 2
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Fil ve Anka II mecazen kahredilmesi güç varlıklar.
Fīl ü ʿAnḳāyı ider maḳhūr dest-i iḳtidār
Olsa bir mūr-ı ḥaḳīre ẕerre ʿavn ü ḳudretüñ

fi'l-cümle:

1. **fi'l-cümle:**
Kaside 28

Mısra: **68**
Iyice, iyiden iyiye, büsbütün, baştan başa.
Ḫudāvendā bu ʿöz̲rüm dest-i luṭfuñla ḳabūl eyle
Perīşān sözlerüm fi'l-cümle mānend-i serābumdur

fi'l-ḥaḳīḳa:

1. **fi'l-ḥaḳīḳa:**
Gazel 156
Mısra: **30**
Hakikatlice, dikkatli.
Beni bī-kes ḳodı peyġüle-i ġurbetde ḥasretle
Benüm baḫt-ı siyāhum fi'l-ḥaḳīḳa bī-mürüvvetdür

fi'l-mesel:

1. **fi'l-me̲sel:**
Kıt'a 10
Mısra: **4**
Diyelim ki, farz edelim ki, mesela.
Encüm-i bī-şümār ile Zühre olurdı müşterī
Devr-i felekde fi'l-me̲sel olsa mümāsili eger

2. **fi'l-me̲sel:**
Matla 74
Mısra: **2**
Diyelim ki, farz edelim ki, mesela.
Göñül bīdār-ı ḫ∨āb olduḳça fikr-i ebruvān eyler
O tīr-endāzdur kim fi'l-me̲sel meşḳ-ı kemān eyler

3. **fi'l-me̲sel:**
Tarih 28
Mısra: **58**
Diyelim ki, farz edelim ki, mesela.
Meclis-i imlā gibi memlūʾ olup rūy-ı semā
Ḫalḳa-dār olduḳça āfāḳ üzre encüm fi'l-me̲sel

firāḳ:

1. **firāḳa:**-*a*
Gazel 126
Mısra: **5**
Ayrılık, hicran.
ʿAceb raḳīb-i bed-aḫter midür firāḳa sebeb
Cüdā iden beni ol māhdan sitāre midür

2. **firāḳuña:**-*uñ, -a*
Gazel 155
Mısra: **4**
Ayrılık, hicran.
Mirʾāta baḳma bir iki gün eyle tecribe
Ṣabr eylemek firāḳuña müşkil degül midür

3. **firāḳuñ:**-*uñ*
Gazel 158
Mısra: **1**
Ayrılık, hicran.
Firāḳuñ ʿāşıḳ u mehcūrı bī-ṣabr u ḳarār eyler
Bu ḥasret bir belādur tā derūn-ı cāna kār eyler

4. **firāḳuñla:**-*uñ, -la*
Gazel 170
Mısra: **12**
Ayrılık, hicran.
Yine şād olsun ervāḥ-ı şehīdān-ı ḳażā tā kim
Firāḳuñla helāk-i çeşm-i pür-sūz oldıġum demdür

5. **firāḳuñla:**-*uñ, -la*
Gazel 195
Mısra: **3**
Ayrılık, hicran.
Ben hele ḫāṭır perīşānem firāḳuñla senüñ
Bezm-i nāzuñda ʿaceb cemʿiyyetüñ kimlerledür

6. **firāḳıyla:**-*ı, -y, -la*
Gazel 204
Mısra: **4**
Ayrılık, hicran.
Niçe zār itmeyem şāhum ki ḳaldum künc-i ḥasretde
Ki ʿuşşāḳına dildāruñ firāḳıyla cihān aġlar

7. **firāḳuñ:**-*uñ*
Gazel 276
Mısra: **7**
Ayrılık, hicran.
Firāḳuñ nārına düşdüm irersem ḥālet-i nezʿa
Beni sīneñde defn eyle ḳamer-veş sīne-pāk ancaḳ

8. **firāḳuñ:**-*uñ*
Gazel 280
Mısra: **13**
Ayrılık, hicran.
Firāḳuñ olmada ʿuşşāḳa dūzaḫ-ı cān-sūz
Eyā viṣāli olan cennet es-selāmu ʿaleyk

9. **firāḳı:**-*ı*
Gazel 458
Mısra: **1**
Ayrılık, hicran.
Ḫāk-i rehüñ firāḳı ey şūḫ-ı bī-bahāne
Ben ḫāk-sārı ṣaldı tā şehr-i Işfahāna

10. **firāḳuñla:**-*uñ, -la*
Gazel 521
Mısra: **9**
Ayrılık, hicran.
Firāḳuñla yatur peyġüle-i ḥasretde bī-çāre
Ṭabībüm bu dil-i bīmārı gör kim pek zebūn oldı

11. **firāḳ:**
Rübai 266
Mısra: **4**
Ayrılık, hicran.
Aḥvālini ṣordum dil-i miḥnet-zedenüñ
Derd ile bir āh itdi didi āh firāḳ

firāḳı çekdigüm:

1. **firāḳı çekdigüm:**-*ı, -dig, -üm*
Gazel 500
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ayrılık, hicran çekmek.
ʿÖmrinde görmedi Ḳays Ferhād çekmedi hīç
Ben gördigüm belāyı ben çekdigüm firāḳı

firāḳ-ı dildār:

1. **firāḳ-ı dildār:**
Kaside 8
Mısra: **232**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin yüzünden ayrı düşmek.
ʿĀlemi siḥr-i ḥelāl ile iderdüm tesḫīr
Olmasa ṭabʿuma reh-zen bu firāḳ-ı dildār

firāḳ-ı zülfüñ:

1. **firāḳ-ı zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 101
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saçtan ayrı düşmek || Sevilen birinden ayrı olmak.
Sünbül firāḳ-ı zülfüñ ile dil-şikestedür
Nergis ḫayāl-i çeşmüñ ile zār ü ḫastedür

firāḳuñı çekdi:

1. **firāḳuñı çekdi:**-*uñ, -ı, -di*
Gazel 401
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ayrılık, hicran çekmek.
-
Yeter firāḳuñı çekdi ḳo bir viṣāl olsun

firār:

1. **firār:**
Kaside 8
Mısra: **8**
Kaçma.
Naẓar it ol deme kim ceyş-i şitā itdi hücūm
Nev-bahār eyledi şehr-i ʿademe yaʿnī firār

firāş:

1. **firāş:**
Kaside 3
Mısra: **89**
Yatak, döşek.
Ne enīs ü ne meded-kār u ne şemʿ u ne firāş
Dehşet ü hevlini fikr it o demüñ ol ānuñ

firāş olur:

1. **firāş olur:**-*ur*
Gazel 122
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Döşek olmak.
Teşrīf iderseñ ey yüzi gül berḳ-ı āhumuz
Ṣadr-ı revāḳ-ı sīneye zerrīn firāş olur

firāş-ı çāderi olsa:

1. **firāş-ı çāderi olsa:**-*sa*
Kaside 19
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çadırın yatağı olmak.
Öyle bir şeh kim revā çetr-i hümāyūn-ḳadrinüñ
Aṭlas-ı gerdūn eger olsa firāş-ı çāderi

firāş-ı ġamda:

1. **firāş-ı ġamda:**-*da*
Kaside 23
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dert yatağı.
Görince raḥm ide şāyed firāş-ı ġamda bīmārın
Beni görsün göziyle gelsün ol mest-i cefā gelsün

2. **firāş-ı ġamda:**-*da*
Rübai 348
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dert yatağı.
Yoḳ ḫāṭırumı ṣorar firāş-ı ġamda
Ḥaḳḳā ki ġarīb-i ḫaste vü bīmārem

firāş-ı nāzuñda:

1. **firāş-ı nāzuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 41
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Naz döşeği.
Bulup seni gice tenhā firāş-ı nāzuñda
Murādum üzre biraz eylesem niyāz saña

firāş-ı ümmīd:

1. **firāş-ı ümmīd:**
Rübai 189
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ümit döşeği.
Gel gel ki şeb-i ġamda firāş-ı ümmīd
Ḫamyāze-keş-i ḥasret-i āġūşuñdur

firāz-ı bām-ı ġurbetde:

1. **firāz-ı bām-ı ġurbetde:**-*de*
Gazel 156
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gurbetin en yüksek yerin üstünde.
Firāz-ı bām-ı ġurbetde vaṭan fikriyle her demde
Dil-i āvāre kebūter gibi ser-gerdān-ı ḥayretdür

firāż-ı bāmına:

1. **firāż-ı bāmına:**-*ı, -n, -a*
Tarih 20
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arşın çatısının üstü, en yüce makam.
Revādur dest-i miʿmār-ḳadr eyler ise ger anuñ
Firāż-ı bāmına zerrīn ʿalem ḫūrşīd-i raḫşānı

firāz-ı naḫl-i gülde:

1. **firāz-ı naḫl-i gülde:**-*de*
Matla 67
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gül fidanının tepesi.
Firāz-ı naḫl-i gülde bülbül-i nālān ider feryād
Ṣanursın devr oḳur maḥfelde bir ṣāḥib-nefes üstād

firdevs:

1. **firdevse:**-*e*
Kaside 8
Mısra: **189**
Kur'an-ı Kerim'de bahsedilen sekiz cennetten biri.
Hele bu devleti tercīḥ iderem Firdevse
Ḫāk-i pāyüñde olursa dil-i şūrīde ġubār

firifte olma:

1. **firifte olma:**-*ma*
Gazel 443
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aldanmak, kanmak II güvenmek, övünmek.
Olma firifte ṣaḳın ol bāġa kim anuñ
Rūy-ı bahārı reng-peẕīr-i ḫazān ola

fī-sebili'llāh:

1. **fī-sebīli'llāh:**
Kaside 24
Mısra: **43**
Allah yolunda; karşılık beklemeksizin.
Mücāhid fī-sebīli'llāh o paşa-yı melek-ḫūyuñ
Deger bir fetḥi yüz biñ ḳahramān-ı dil-pesendāne

2. **fī-sebīli'llāh:**
Tarih 25
Mısra: **5**
Allah yolunda; karşılık beklemeksizin.
Yapup bu çeşme-i zībāyı fī-sebīli'llāh
Beḳā-yı ẕikre sebeb ḳıldı ol sütūde-ṣıfāt

fitan:

1. **fitan:**
Tarih 4
Mısra: **22**
Fitne.
Sāye-i salṭanatında ola āsūde ʿibād
Ẓulm ü āşūb u fitan ola ʿadīm ü nā-būd

fiten-i çeşmin:

1. **fiten-i çeşmin:**-*in*
Gazel 75
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Göz fitnesi.
Vaṣf eyle Naḥīfī fiten-i çeşmin o māhuñ
Her bir süḫan-ı pāküñi bir siḥr-i ḥelāl it

fitiḫār ider:

1. **fitiḫār ider:**-*er*
Gazel 2
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İftihar etmek, övünmek.
Devr-i felek ḳudūmüñ ile fitiḫār ider
ARAPÇA

fitne:

1. **fitne:**
Gazel 91
Mısra: **7**
Ara bozucu, kışkırtıcı.
Eger kim fitne bī-tāb olsa resm-i cān-güdāzīde
Gelür ol mest-i nāzuñ ġamzesinden eyler istimdād

2. **fitne:**
Gazel 385
Mısra: **5**
Ara bozucu, kışkırtıcı.
Āfet ṣalındı fitne ile kişver-i dile
Kāküllerin güşād iden ol āfet olmasun

3. **fitne:**
Gazel 480
Mısra: **6**
Ara bozucu, kışkırtıcı.
Ḳaṣd-ı reftār eyleseñ āşūb-gāh-ı ʿişvede
Fitne dāmen-gīr olur ḳadd-i ḳıyāmet-ḫīzüñe

fitne ḳopar:

1. **fitne ḳopar:**-*ar*
Gazel 373
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İkilik ve kargaşa ortamının meydana gelmesi.
Baḳduḳça Naḥīfī bana ol mest-i mey-i nāz
Biñ fitne ḳopar her nigeh-i pür-fiteninden

fitne vü āşūba:

1. **fitne vü āşūba:**-*a*
Gazel 491
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bela ve karıştıran.
Fitne vü āşūba eylerseñ temeyyül bilmiş ol
ʿĀḳıbet ḳanuñ içerler bāde-i ḥamrā gibi

fitne-cū:

1. **fitne-cū:**
Gazel 521
Mısra: **11**
Fitne arayan, fesatçı, fitneci.
N'ola ey fitne-cū tā cāna geçse naẕre-i nāzuñ
Müḳaḥḥal çeşmüñe küḥl-i vefā reng-i füsūn oldı

fitne-i baḫt-ı siyāhumdan:

1. **fitne-i baḫt-ı siyāhumdan:**-*um*, -*dan*
Gazel 201
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kara bahtın fitnesi.
Nev-ẕuhūr-ı ḥüsn iken ḫaṭ geldigin eyler recā
Bilmezem kim fitne-i baḫt-ı siyāhumdan mıdur

fitne-i çeşmüñ:

1. **fitne-i çeşmüñ:**-*üñ*
Gazel 76
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade

(Sevgilinin) gözünün fitnesi, gözünün güzelliği.
Ser-geşte ider ʿāşıḳuñı fitne-i çeşmüñ
Kim siḥr ile ālūdedür ol şīşe-i ḥasret

fitne-i devr-i ḳıyāmet:

1. **fitne-i devr-i ḳıyāmet:**
Gazel 148
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kıyamet zamanının fitnesi.
Bir nigāhuñ fitne-i devr-i ḳıyāmet olmada
Sen misin bāʿiṣ ʿaceb yā çeşm-i mekkāruñ mıdur

fitne-i ferdā:

1. **fitne-i ferdā:**
Gazel 465
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Geleceğin fitnesi.
Olur dām-efgen-i reftārı yüz biñ fitne-i ferdā
Ḳıyāmetler ḳopar ol ḳāmet-i āşūb-kār üzre

fitneli:

1. **fitneli:**
Tahmis 5
Mısra: **15**
Fitneci, fitnekar || fitneye, fesada sebep olan, fitne salan.
Fitneli elā gözler çün uyḫudan uyana
İtsem n'ola ḥayretle her laḥẓada vāveylī

fıṭrat-ı arż u semāvāta:

1. **fıṭrat-ı arż u semāvāta:**-*a*
Gazel 79
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Feleklerin ve yerin yaratılışı.
Bī-bahāne şeref-i ẕāt-ı şeref-sāzuñdur
Fıṭrat-ı arż u semāvāta bahāne bāʿiṣ

fuḳarā vü żuʿafā:

1. **fuḳarā vü żuʿafā:**
Tarih 29
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Fakirler ve zayıf olanlar.
Fuḳarā vü żuʿafā pīve-zenān-ı Ġalaṭa
İtdi bu āb-ı ṣafā-baḫş ile celb-i maḳṣūd

fülānü'bni fülānı:

1. **fülānü'bni fülānı:**-*ı*
Gazel 347
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Falanca kişi, bilinmeyen bir kişi.
Ṣoñra ḫākisterine eyle naẓar ʿārif iseñ
Ben dimem saña fülānü'bni fülānı yaḳaram

fülk-i aʿdāya:

1. **fülk-i aʿdāya:**-*ya*
Kaside 19
Mısra: **50**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Düşmanın gemisi.
Tünd-bād-ı heybetinden ol Sikender-şevketüñ
Oldı ṭārī fülk-i aʿdāya felāket ṣarṣarı

fülk-i dili:

1. **fülk-i dili:**-*i*
Rübai 72
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül gemisi.
Fülk-i dili gird-āba ṣalup hecr-i ḥabīb
Olmadı aña sāḥil-i ārām naṣīb

fülk-i maḥabbetüñ:

1. **fülk-i maḥabbetüñ:**-*üñ*
Gazel 270
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Muhabbet gemisi.
Gird-āb-ı derd-i ḥayrete efkendeyüz dirīġ
Fülk-i maḥabbetüñ niçe bir rüzgārı yoḳ

fülk-i ümmīde:

1. **fülk-i ümmīde:**-*e*
Gazel 123
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ümidin gemisi.
Ḥuṣūl-i kāma ber-vefḳ-ı icābet āh ü zār ister
Belī fülk-i ümmīde bin muvāfıḳ rüzgār ister

fünūn-ı ʿışḳı:

1. **fünūn-ı ʿışḳı:**-*ı*
Gazel 349
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk ilimleri.
Rāz-dān-ı müşkilāt-ı ʿāḳıl u dīvāneyem
Ben fünūn-ı ʿışḳı tekmīl eylemiş ferzāneyem

2. **fünūn-ı ʿışḳı:**-*ı*
Gazel 393
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk ilimleri.
Zāhide sāḳī fünūn-ı ʿışḳı tavżīḥ eylesün
Nüsḫa-i cām-ı Cemi bir pāre taṣrīḥ eylesün

furāt:

1. **furāt:**
Gazel 68
Mısra: **9**
Türkiye topraklarından doğup Irak'ta Dicle ile

birleştikten sonra denize ulaşan akarsu, Fırat nehri. II Âşığın gözyaşlarının çokluğu.
Ey Naḥīfī eşk-i çeşmüñ olmasun Nīl ü Furāt
Lücce-i ʿUmmānına irmez anuñ bālā-yı dost

fürḳat:

1. **fürḳatde:**-*de*
Gazel 56
Mısra: **8**
Ayrılık, sevgiliden ayrı kalmak.
Dil ü cānum saña āh itmeye mi ḥasret ile
Beni fürḳatde ḳoduñ ḳāmeti bālā ne ʿaceb

2. **fürḳat:**
Gazel 69
Mısra: **10**
Ayrılık, sevgiliden ayrı kalmak.
Bu Naḥīfīñi ṭutup vaṣl-ı viṣamüñ hevesi
Niçe biñ fürḳat ile baġladı yek-bend-i memāt

3. **fürḳat:**
Gazel 144
Mısra: **1**
Ayrılık, sevgiliden ayrı kalmak.
Fürḳat demidür dīdeler ālūde-i ġamdur
Ḫūn-pāşī-i çeşm-i dil ü cān işte bu demdür

4. **fürḳat:**
Gazel 158
Mısra: **4**
Ayrılık, sevgiliden ayrı kalmak.
N'ola bir laḥẓa ārām itmeyem ey māh-rū sensüz
Ġarībüñ başına fürḳat cihānı teng ü tār eyler

5. **fürḳatüñ:**-*üñ*
Gazel 234
Mısra: **4**
Ayrılık, sevgiliden ayrı kalmak.
Geşt-i bāġı eyler isem sensüz ey şāh-ı cihān
Ẕevḳı bilmem çünki baña fürḳatüñ olmış ferīs

6. **fürḳatüñdür:**-*üñ, -dür*
Gazel 235
Mısra: **7**
Ayrılık, sevgiliden ayrı kalmak.
Hem-nişīnüm fürḳatüñdür dīdede vaṣluñ ḫayāl
Medḥ-i ḫüsnüñdür dilümde pādişāhā her nefes

7. **fürḳatüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 258
Mısra: **3**
Ayrılık, sevgiliden ayrı kalmak.
Fürḳatüñle künc-i ġamda dem-be-dem ḳan aġlaram
Perde çekdi küḥl-i ġam kim dīdem içre oldı aġ

8. **fürḳatüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 262
Mısra: **1**
Ayrılık, sevgiliden ayrı kalmak.
Fürḳatüñle naḳd-i eşküm eyledüñ cānā telef
Şimdi ġayrı pādişāha açdurursañ baña kef

9. **fürḳat:**
Gazel 280
Mısra: **18**
Ayrılık, sevgiliden ayrı kalmak.
Degül miyem daḥi şāyān-ı merhem-i vuṣlat
Beni bu ḥāle ḳodı fürḳat es-selāmu ʿaleyk

10. **fürḳatüñ:**-*üñ*
Gazel 402
Mısra: **9**
Ayrılık, sevgiliden ayrı kalmak.
Naḥīfī fürḳatüñ birle geyinmiş ol siyeh gīsū
Naẓar ḳıl ol perīşāna kerem ḳıl gözi ḳanlu ey

11. **fürḳatle:**-*le*
Murabba 13
Mısra: **3**
Ayrılık, sevgiliden ayrı kalmak.
Ciger fürḳatle ṣad pāre Şefāʿat yā Resūla'llāh

12. **fürḳatler:**-*ler*
Rübai 183
Mısra: **2**
Ayrılık, sevgiliden ayrı kalmak.
Şevḳ ile idüp şām ü seḥer ṣoḥbetler
Hīç gelmez idi ḫāṭıra bu fürḳatler

fürḳat-i dīdāruña:

1. **fürḳat-i dīdāruña:**-*uñ, -a*
Gazel 501
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin yüzünde ayrı olma.
Bir nefes ṣabr idemem fürḳat-i dīdāruña āh
Görmek ister dil-i ḥasret-zede her gāh seni

fürḳat-i dildār:

1. **fürḳat-i dildār:**
Gazel 33
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin ayrılığı.
Kār-sāz-ı ġam iken fürḳat-i dildār baña
Ne belādur ʿacebā minnet-i aġyār baña

fürḳat-serāy-ı kūşe-i ġurbetde:

1. **fürḳat-serāy-ı kūşe-i ġurbetde:**-*de*
Gazel 383
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gurbet köşesinin ayrılık köşkü.
Dem-be-dem fürḳat-serāy-ı kūşe-i ġurbetde āh
Ḫāṭıra cemʿiyyet-i bezm-i eḥibbādur gelen

fürūġ-ı islām olduḳda:

1. **fürūġ-ı islām olduḳda:**-*duḳda*
Rübai 321
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İslamın nuru olmak.
Olduḳda nümāyende fürūġ-ı İslām
Nā-dīde olur ser-be-ser āş̲ār-ı ẓalām

fürūġ-ı kevkebe-i ẕātı:

1. **fürūġ-ı kevkebe-i ẕātı:**-*ı*
Gazel 487
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kişiliğinin yıldızının parlaması.
Fürūġ-ı kevkebe-i ẕātı şöyle rūşen kim
ʿUlüvv-i ḳadrini taṣdīḳ ider ẕekī vü ġabī

fürūġ-ı mihr-i rāḫşāna:

1. **fürūġ-ı mihr-i rāḫşāna:**-*a*
Kaside 24
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Parlak güneşin nuru.
Muḳābil ẓıll-ı iḥsānı sipihr-i ʿālem-ārāya
Müşābih dest-i zer-pāşı fürūġ-ı mihr-i rāḫşāna

fürūġ-ı mihr-i ruḫsārı:

1. **fürūġ-ı mihr-i ruḫsārı:**-*ı*
Gazel 240
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
(Sevgilinin) Güneşe benzeyen yüzünün ışığı.
Fürūġ-ı mihr-i ruḫsārı gerek cānānenüñ yoḫsa
Çerāġ-ı āh ile deycūr-ı ḥasret rūşen olmazmış

fürūġ-ı şems ü ḳamer:

1. **fürūġ-ı şems ü ḳamer:**
Kaside 26
Mısra: **315**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güneş ve ay ışığı.
Hemīşe żāhir olup tā fürūġ-ı şems ü ḳamer
Hemīşe s̲ābit ola tā bu ḳubbe-i mīnā

fürūġ-ı vech-i pāküñden:

1. **fürūġ-ı vech-i pāküñden:**-*üñ, -den*
Gazel 414
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz yönün parlaklığı.
Sen ol nūr-ı Ḫudāsın kim fürūġ-ı vech-i pāküñden
Ser-ā-pā rūy-ı ʿālem pür-żiyādur yā Resūla'llāh

fürūzān eyledüñ:

1. **fürūzān eyledüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 391
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aydınlatmak, parlatmak.
Fürūzān eyledüñ şemʿ-i niyāzı tāb-ı nāzuñla
Netīce nāzenīnüm bāʿi̲ş̲-i germiyyetüm sensin

fürūzān itdüm:

1. **fürūzān itdüm:**-*dü, -m*
Rübai 511
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Parlatmak.
Āhum şererin böyle fürūzān itdüm
Tābende ola mihri anuñ tābende

fürūzān oldı:

1. **fürūzān oldı:**-*dı*
Matla 91
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Parlamak.
Dil peyām-ı maḳdem-i yār ile oldı bī-ḳarār
Bād-ı şevḳ ile fürūzān oldı nār-ı intiẓār

fürūzān olmaya:

1. **fürūzān olmaya:**-*ma, -ya*
Gazel 432
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Parlamak, ışık vermek, aydınlatmak II sürekli, devamlı olmak.
Yā Resūla'llāh gerekmez māh-ı tābān olsa da
Ḳanġı dāġ-ı dil ki ʿışḳuñla fürūzān olmaya

fuṣaḥā-yı zamāna:

1. **fuṣaḥā-yı zamāna:**-*a*
Matla 162
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zamanın söz üstadı.
Belāġatuñ büleġā-yı cihānı eyledi lāl
Feṣāḥatüñ fuṣaḥā-yı zamāna virdi kelāl

füṣḥat-ı baḥr ü beri:

1. **füṣḥat-ı baḥr ü beri:**-*i*
Tahmis 8
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kara ve denizin genişliği.
Merdüm-i çeşmi serāsīme vü deng itmek içün
Ḫaşmına füṣḥat-ı baḥr ü beri teng itmek içün

füsūn itdi:

1. **füsūn itdi:**-*di*
Rübai 336
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Büyü yapmak.
Bilmem ne füsūn itdi baña ol ẓālim

Ārām idemez oldı dil-i meyyālüm

füsūn u fitne:

1. **füsūn u fitne:**
Gazel 105
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Büyü ve bela.
Sen ol şehsin ki ey ġāretger-i mülk-i şekībāyī
Füsūn u fitne nāz ü ʿişve sercümle sipāhuñdur

füsūn u fitneden:

1. **füsūn u fitneden:**-*den*
Gazel 208
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Büyü ve bela.
Çeşmüñ füsūn u fitneden eyler mübāḥaşe
Ol āfetüñ suʾāline yoḳdur cevābumuz

füsūn-ı fitne-i çeşm-i siyāhuñ:

1. **füsūn-ı fitne-i çeşm-i siyāhuñ:**-*uñ*
Gazel 219
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Siyah gözünün fitne sihri II sevgilinin fitne çıkaran siyah gözlerinin yapmış olduğu sihir.
Benüm kim ey perī ḥırz-ı ḥaḳīḳat bāzū-bendümdür
Füsūn-ı fitne-i çeşm-i siyāhuñ baña kār itmez

füsūn-ı ġamzesidür:

1. **füsūn-ı ġamzesidür:**-*si, -dür*
Gazel 80
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Süzgün bakışın büyüsü.
Füsūn-ı ġamzesidür ibtidā suʾālüm aña
Eger idersem o meh-rūy-ı nüktedān ile baḥs

füsūn-perver-i seḥḥāre:

1. **füsūn-perver-i seḥḥāre:**
Gazel 316
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sihirbazın sınırını seven.
Ey Naḥīfī bize bu feyż-i Ḫudādur cümle
Ṭabʿumuz yoḫsa füsūn-perver-i seḥḥāre degül

füsūn-sāz-ı teʾellüf:

1. **füsūn-sāz-ı teʾellüf:**
Gazel 397
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Buluşmanın sihrini yapan.
Sensin o füsūn-sāz-ı teʾellüf ki lebüñle
Hem yāre açar sīneme hem çāre idersin

füsūn-sāzī-i nāzı:

1. **füsūn-sāzī-i nāzı:**-*ı*
Kaside 12
Mısra: **73**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nazın sihir yapanı.
Tā siḥr-i ḥelāl ile füsūn-sāzī-i nāzı
Taʿlīm ide her bir süḫanum çeşm-i bütāna

füsurde olmaz:

1. **füsurde olmaz:**-*maz*
Gazel 350
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sönmek, ışığını kaybetmek.
Āgaşte-i telāṭum-ı ṭūfān olursa da
Olmaz füsurde āteş-i ḫaspūşumuz bizüm

fütāde:

1. **fütāde:**
Gazel 358
Mısra: **1**
Düşkün, Tutkun.
Egerçi şaḥn-ı gülzāra fütāde bir siyeh ḫākem
Bi-ḥamdi'llāh ki küḥl-i dīde-i erbāb-ı idrākem

2. **fütādesine:**-*si, -n, -e*
Gazel 505
Mısra: **7**
Düşkün, biçare II âşık.
Güẕer-gehinde göz açdurmadı fütādesine
Semend-i ser-keş-i nāz ile pāy-māl itdi

fütāde eyleyen:

1. **fütāde eyleyen:**-*yen*
Gazel 110
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Düşkün etmek.
Güẕergehinde beni vaḳf-ı rāh idüp böyle
Fütāde eyleyen ol dil-ber-i sehī-ḳaddür

fütāde olmayana:

1. **fütāde olmayana:**-*ma, -yan, -a*
Kaside 26
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Düşkün, biçare olmak II aşık olmak.
Fütāde olmayana kimse destgīr olmaz
Olur ʿimārete müfżī ḫarāb olınca binā

fütāde-ḥāl:

1. **fütāde-ḥālini:**-*i, -n, -i*
Gazel 210
Mısra: **6**
Düşkün, perişan vaziyet.
Esīr-i ʿışḳını cevr ile pāymāl eyler

Fütāde-ḫālini ol serv-ḳad nedür bilmez

fütāde-i ḫāk-i rehi olup:

1. **fütāde-i ḫāk-i rehi olup:**-*i, -up-up*
Matla 197
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yolunun toprağına düşkün olmak.
Olup fütāde-i ḫāk-i rehi bu cān ile ten
Göñül düşürdüm o serv-i bülend-i ʿişveye ben

füte:

1. **fütede:**-*de*
Gazel 496
Mısra: **12**
Önlük, peştemal.
Yüregin oynadur eflākde mihr ü māhuñ
Ẓāhir olduḳda siyeh fütede sīmīn bedeni

fütūḥ iderek:

1. **fütūḥ iderek:**-*erek*
Gazel 300
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Fethetmek.
Süḫan-şināsī-i devrānı peyrev eyleyelüm
Göñül ṭabīʿat-ı der-besteyi fütūḥ iderek

fütūḥat:

1. **fütūḥāt:**
Tarih 33
Mısra: **9**
Fetihler, zaferler.
Devletinde çoḳ fütūḥāt ile ʿālem şād olup
Budur ümmīd ola her cānibde manṣūru'l-livā

fütūr:

1. **fütūruñ:**-*uñ*
Gazel 157
Mısra: **12**
Bezginlik, bıkkınlık, usanma, usanç, bıkma; gevşeklik, gayretsizlik, zayıflık; keder, ümitsizlik, umutsuzluk.
Yine ebrūlaruñ biñ ḫışm ile pür-çīn-i nāz olmış
Yine beñzer ki küstāḫī-i ʿāşıḳdan fütūruñ var

fütūr u keselüm:

1. **fütūr u keselüm:**-*üm*
Rübai 386
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ümitsizlik, gevşeklik ve üşengeçlik.
Yā Rab keremüñle beni ḳıl feyż-i ṣalāḥ
Ḳıl himmete taḥvīl fütūr u keselüm

fütūr virdi:

1. **fütūr virdi:**-*di*
Kaside 27
Mısra: **74**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
I. Bıkkınlık vermek. II. Acı ve keder vermek.
Ḳalmadı leẕẕet-i dünyāya derūnumda maḥal
Telḫī-i ġuṣṣa vü endūh baña virdi fütūr

füzūn:

1. **füzūndur:**-*dur*
Gazel 17
Mısra: **5**
Çok fazla, bir hayli, aşırı.
Füzūndur derd-i ʿışḳ ey sāḳī-i deryā-fürūş el çek
Baña kār eylemez keyfiyyet-i ṣahbā-yı ġam-fersā

füzūn eyler:

1. **füzūn eyler:**-*r*
Gazel 19
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arttırmak, çoğaltmak, fazlalaştırmak.
Eser bād-ı maḥabbet āteş-i ʿışḳın füzūn eyler
Döker ḫāk-i niyāza āb-ı rūyın ʿāşıḳ-ı şeydā

füzūn itdüñ:

1. **füzūn itdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 359
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Artırmak, fazlalaştırmak.
Ey cefā-yı yār derd-i ʿışḳumı itdüñ füzūn
Bāʿiş-i iclāl-i ḳadr ü ferr-i cāhumsın benüm

füzūn itsün:

1. **füzūn itsün:**-*sün*
Tarih 6
Mısra: **38**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Artırmak, fazlalaştırmak.
Olup pīrāye-i ʿişmet-sarāy-ı devlet ü iḳbāl
Füzūn itsün Ḫudāvend-i Kerīm eyyām-ı iʿmārın

füzūn oldı:

1. **füzūn oldı:**-*dı*
Gazel 521
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Artmak, çoğalmak.
Teraḳḳī buldı şevḳ-ı vuṣlatuñla āteş-i ʿışḳum
Bu derde ben devā itdükçe ol daḫi füzūn oldı

2. **füzūn oldı:**-*dı*
Murabba 5
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Artmak, çoğalmak.
Oldı maḥabbet füzūn ʿIşḳ ile ṭoldı derūn

füzūn olmada:

1. **füzūn olmada:**-*ma, -da*
Rübai 266
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Artmak, çoğalmak.
Gitdükçe füzūn olmada nār-ı eşvaḳ
Feryād ü fiġān ile pür oldı āfāḳ

füzūn olmaḳda:

1. **füzūn olmaḳda:**-*maḳ, -da*
Rübai 287
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Artmak, çoğalmak.
Tā maḥşere dek debdebe-i rifʿatüñe
Olmaḳda füzūn naġme-i -

füzūn olmaḳdadur:

1. **füzūn olmaḳdadur:**-*maḳda, -dur*
Gazel 465
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Artmak, çoğalmak.
Füzūn olmaḳdadur şevḳum ḫaṭ-ı nev-ḫīz-i yār üzre
Cünūnum tāzelendi gör yine evvel-bahār üzre

füzūn olur:

1. **füzūn olur:**-*ur*
Matla 31
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Artmak, çoğalmak.
ʿAceb mi fikr-i ḫaṭuñ itse ʿāşıḳ-ı şeydā
Siyeh-bahārda elbet füzūn olur sevdā

füzünter ola:

1. **füzünter ola:**-*a*
Tahmis 1
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çok fazla, pek çok olmak.
Virsün Allāh bu sūz-ı dil-i nālāna şebāt
Tābiş-i ʿışḳı füzünter ola tā rūz-ı memāt

ġabġab:

1. **ġabġabuñ:**-*uñ*
Gazel 90
Mısra: **2**
Çene altı, gerdan.
Alayum baş üzre destüñden senüñ zerrīn ḳadeḥ
Ġabġabuñ çāhına şāhum didiler sīmīn ḳadeḥ

ġaddār:

1. **ġaddār:**
Gazel 374
Mısra: **8**
Gadredici, hain, cefakâr.
ʿĀlemde bir ben ölmek içün nāmuñ ey perī
Bī-raḥm ü bī-mürüvvet ü ġaddār ider misin

ġaddār oldıġın:

1. **ġaddār oldıġın:**-*dıġ, -ın*
Gazel 364
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Acımasız, insafsız, merhametsiz davranmak.
Kim bilürdi ol perī-rūyuñ cefā-kār oldıġın
Çeşm-i mekkārı gibi tā böyle ġaddār oldıġın

ġaddār olmasa:

1. **ġaddār olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 440
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Acımasız, insafsız, merhametsiz davranmak.
İtmese ʿarż-ı teġāfül ʿāşıḳ-ı dīrīneye
Çeşm-i şūḫ-ı dil-firībüñ böyle ġaddār olmasa

ġaddār olmasañ:

1. **ġaddār olmasañ:**-*ma, -sa, -ñ*
Gazel 310
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Acımasız, insafsız, merhametsiz davranmak.
Bī-vefā kim dirdi saña ger cefā-kār olmasañ
Hīç bahāñ olmazdı ammā böyle ġaddār olmasañ

ġafera'llāhü:

1. **ġafera'llāhü:**
Gazel 98
Mısra: **3**
Kusurları örten Allah.
Ġafera'llāhü lenā ey şeh-i meh-rū ve le-küm
Güzelüm Rūm ili bayrāmıdur olʿıyd-ı vaʿīd

ġāfil:

1. **ġāfil:**
Gazel 159
Mısra: **8**
Basiretsiz.
Dāḫil-i bezm-i murād iken tekāsül eyledüñ
İşte ey ġāfil ḫumār-ı fevt-i furṣat böyledür

2. **ġāfilüñ:**-*ūn*
Gazel 283
Mısra: **14**
Yapacağını ve bundan dolayı başına geleceğini önceden düşünmeyip ihmal eden, gaflette bulunan.
Aç gözüñ ġafleti terk it ki Naḥīfī āḫir
Ġāfilüñ kārı nedāmet ile āh olsa gerek

3. **ġāfilsin:**-*sin*
Gazel 387
Mısra: **12**
Yapacağını ve bundan dolayı başına geleceğini

önceden düşünmeyip ihmal eden, gaflette bulunan.
Olursın yoḳ yere dil-beste şerr-i nefs ü şeyṭāna
Ne ġāfilsin dirīġā kendiñe hīç ḫayr ṣanmazsın

4. **ġāfil:**
Rübai 509
Mısra: **1**
Yapacağını ve bundan dolayı başına geleceğini önceden düşünmeyip ihmal eden, gaflette bulunan.
Ey ġāfil eger hem-ser iseñ eflāke
Gel itme ḫaḳāretle naẓar ben ḫāke

5. **ġāfil:**
Rübai 543
Mısra: **1**
Yapacağını ve bundan dolayı başına geleceğini önceden düşünmeyip ihmal eden, gaflette bulunan.
Ey ġāfil olup ʿayb-ı vücūduñ nāsī
Gel eyleme teftīş ʿuyūb-ı nāsı

ġāfil olma:

1. **ġāfil olma:**-*ma*
Gazel 84
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gaflette bulunmak, tedbirsiz olmak.
Ḥükmüñe girse felekde heft kişver taḫt ü tāc
Ẕikr-i Ḥaḳḳı pīşe eyle ġāfil olma gözüñ aç

2. **ġāfil olma:**-*ma*
Gazel 139
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gafil avlanmak, boş bulunmak.
Ḫor baḳma zāhidā dervīş-i delḳ-ālūdeye
Ġāfil olma ḫırḳa-i peşmīne içre er yatur

3. **ġāfil olma:**-*ma*
Gazel 383
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gafil avlanmak, boş bulunmak.
ʿIşḳ-ı cānān taḫt-gāh-ı cāna ʿazm itmiş yine
Ġāfil olma pādişāh-ı şevket-efzādur gelen

ġāfil ü güm-rāh:

1. **ġāfil ü güm-rāh:**
Kaside 12
Mısra: **43**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yolunu kaybetmiş ve gafil.
Bāzār-ı maḥabbetde eyā ġāfil ü güm-rāh
Eyler mi naẓar ʿārif olan sūd u ziyāna

ġāfil-i ser-bürde-i deşt-i ḥayret:

1. **ġāfil-i ser-bürde-i deşt-i ḥayret:**
Rübai 101
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hayret çölünün sarhoş gafili.
Ey mest-i ser-endāz-ı şarāb-ı ġaflet
V'ey ġāfil-i ser-bürde-i deşt-i ḥayret

ġāfil-i ser-geşte:

1. **ġāfil-i ser-geşte:**
Rübai 218
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Başı bozuk gafil.
Şāh u ümerā ile degül rifʿat ü ʿiz
Allāhdur ey ġāfil-i ser-geşte Muʿiz

ġaflet:

1. **ġaflet:**
Gazel 8
Mısra: **4**
Çevresinde olanları farkedememe, açık gerçeği görememe, dalgınlık, dikkatsizlik, basîretsizlik, aymazlık, gāfillik.
Yā Resūla'llāh ben ol āvāreyem kim ṣubḥ u şām
Ġaflet ile eyledüm biñ dürlü vażʿ-ı nā-becā

2. **ġafleti:**-*i*
Gazel 283
Mısra: **13**
Çevresinde olanları farkedememe, açık gerçeği görememe, dalgınlık, dikkatsizlik, basîretsizlik, aymazlık, gāfillik.
Aç gözüñ ġafleti terk it ki Naḥīfī āḫir
Ġāfilüñ kārı nedāmet ile āh olsa gerek

3. **ġafleti:**-*i*
Gazel 443
Mısra: **7**
Çevresinde olanları farkedememe, açık gerçeği görememe, dalgınlık, dikkatsizlik, basîretsizlik, aymazlık, gāfillik.
Gel düşme ḳayd-ı nām ü nişāne ḳo ġafleti
Bir gün gelür ki seng-i mezāruñ nişān ola

4. **ġafletle:**-*le*
Gazel 453
Mısra: **22**
Çevresinde olanları farkedememe, açık gerçeği görememe, dalgınlık, dikkatsizlik, basîretsizlik, aymazlık, gāfillik.
Ey Naḥīfī ʿafv-i Ḥaḳ olmazsa müşkil ḫāldür
Eyledüm ġafletle çoḳ ʿişyān ʿişyān üstüne

5. **ġafletle:**-*le*
Gazel 461
Mısra: **17**
Çevresinde olanları farkedememe, açık gerçeği görememe, dalgınlık,

dikkatsizlik, basîretsizlik, aymazlık, gāfillik.
Hevāya meyl idüp ġafletle irḫā-yı ʿinān itme
Bu nefs-i ser-keşi rām itmege saʿy it riyāżetle

6. **ġafletle:**-*le*
Kaside 1
Mısra: **58**
Çevresinde olanları farkedememe, açık gerçeği görememe, dalgınlık, dikkatsizlik, basîretsizlik, aymazlık, gāfillik.
ʿİbret al mūy-ı siyāḥ-ı rīş ü ser oldı sefīd
Yaʿnī kim itdi güẕer ġafletle eyyām-ı şebāb

7. **ġaflet:**
Kaside 3
Mısra: **65**
Çevresinde olanları farkedememe, açık gerçeği görememe, dalgınlık, dikkatsizlik, basîretsizlik, aymazlık, gāfillik.
Merd-i dānā geçinürsin bu ḳadar ġaflet ile
ʿAceb farḳı senüñle ne ola nā-dānuñ

8. **ġafleti:**-*i*
Kaside 3
Mısra: **22**
Çevresinde olanları farkedememe, açık gerçeği görememe, dalgınlık, dikkatsizlik, basîretsizlik, aymazlık, gāfillik.
ʿĀḳıbet menzili ḫāk oldığına vāḳıf iken
Neyedür ġafleti tā böyle żaʿīf insānuñ

9. **ġafletle:**-*le*
Kaside 5
Mısra: **38**
Çevresinde olanları farkedememe, açık gerçeği görememe, dalgınlık, dikkatsizlik, basîretsizlik, aymazlık, gāfillik.
Sünnet-i ẕī-şānuñ icrāda taḳṣīr eyledüm
Bilmedüm ġafletle oldım tābiʿ-i nefs ü hevā

10. **ġafletde:**-*de*
Kaside 11
Mısra: **63**
Çevresinde olanları farkedememe, açık gerçeği görememe, dalgınlık, dikkatsizlik, basîretsizlik, aymazlık, gāfillik.
Yā Ḥabība'llāh ben ol ġafletde ḳalmış ʿācizem
İtmede ʿömrüm güẕer ālāyiş-i dünyā ile

11. **ġaflet:**
Kıt'a 38
Mısra: **12**
Çevresinde olanları farkedememe, açık gerçeği görememe, dalgınlık, dikkatsizlik, basîretsizlik, aymazlık, gāfillik.
Görürken ʿibret almaz inḳılāb-ı çarḫ-ı gerdūnı
Bu ġaflet ġālibā aʿmā ider bī-çāre insānı

12. **ġafleti:**-*i*
Matla 137
Mısra: **1**
Çevresinde olanları farkedememe, açık gerçeği görememe, dalgınlık, dikkatsizlik, basîretsizlik, aymazlık, gāfillik.
Terk eyle göñül ġafleti aç dīde-i cānuñ
Bir düş gibidür zīneti bāzār-ı cihānuñ

13. **ġafletle:**-*le*
Murabba 2
Mısra: **29**
Çevresinde olanları farkedememe, açık gerçeği görememe, dalgınlık, dikkatsizlik, basîretsizlik, aymazlık, gāfillik.
Olup āvāre ġafletle
Geçürdüm ʿömri ẕilletle

14. **ġafletle:**-*le*
Rübai 50
Mısra: **1**
Çevresinde olanları farkedememe, açık gerçeği görememe, dalgınlık, dikkatsizlik, basîretsizlik, aymazlık, gāfillik.
Ġafletle idüp niçe günehler yā Rab
Āyīne-i dil oldı mükedder yā Rab

15. **ġafletle:**-*le*
Rübai 195
Mısra: **2**
Çevresinde olanları farkedememe, açık gerçeği görememe, dalgınlık, dikkatsizlik, basîretsizlik, aymazlık, gāfillik.
İnṣāfa gel ey nefs-i bed-āmūz yeter
Ġafletle güẕār itdi şeb u rūz yeter

16. **ġafletle:**-*le*
Rübai 253
Mısra: **2**
Çevresinde olanları farkedememe, açık gerçeği görememe, dalgınlık, dikkatsizlik, basîretsizlik, aymazlık, gāfillik.
Evḳātumuzı ḳılup hevāda itlāf
Ġafletle nuḳūd-ı ʿömri itdük isrāf

17. **ġaflet:**
Rübai 387
Mısra: **2**
Çevresinde olanları farkedememe, açık gerçeği görememe, dalgınlık, dikkatsizlik, basîretsizlik, aymazlık, gāfillik.
Ṭāʿat ü ʿibādete keseldür kārum
Ġaflet ile taḳṣīr-i ʿameldür kārum

18. **ġafletle:**-*le*
Rübai 427
Mısra: **1**
Çevresinde olanları farkedememe, açık gerçeği görememe, dalgınlık, dikkatsizlik, basîretsizlik, aymazlık, gāfillik.
Ġafletle idüp emrüñe ḫāṣā ʿişyān
Oldum niçe dem tābiʿ-i nefs ü şeyṭān

19. **ġaflet:**
Rübai 428
Mısra: **1**
Çevresinde olanları farkedememe, açık gerçeği görememe, dalgınlık, dikkatsizlik, basîretsizlik, aymazlık, gāfillik.
Ḳul ġaflet ile itse ʿaceb mi ʿiṣyān
Eksük mi olur ḳulda ḫaṭā vü nisyān

20. **ġafletle:**-*le*
Rübai 458
Mısra: **2**
Çevresinde olanları farkedememe, açık gerçeği görememe, dalgınlık, dikkatsizlik, basîretsizlik, aymazlık, gāfillik.
Yā Rab baña tevfīḳūñı hem-rāh eyle
Ġafletle ḳoma ḳalbümi āgāh eyle

21. **ġafletle:**-*le*
Tarih 8
Mısra: **2**
Çevresinde olanları farkedememe, açık gerçeği görememe, dalgınlık, dikkatsizlik, basîretsizlik, aymazlık, gāfillik.
Ey Naḥīfī bu dār-ı fānīde
Olma ġafletle dāmen-ālūde

ġaflet ü ʿiṣyān:

1. **ġaflet ü ʿiṣyān:**
Kaside 5
Mısra: **36**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gaflet ve isyan ile.
Ḥaḳḳa lāyıḳ itmedüm ʿālemde bir ḫüsn-i ʿamel
Geçdi ʿömrüm ġaflet ü ʿiṣyān ile ṣubḥ u mesā

ġaflet vü ʿiṣyāna girdimse:

1. **ġaflet vü ʿiṣyāna girdimse:**-*di, -m, -se*
Kaside 12
Mısra: **66**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gaflet ve isyana başlamak.
Laḫt-ı cigerüm itme naṣīb-i dil-i düşmen
Girdimse de ger ġaflet … vü ʿiṣyāna

ġafūr u kerīm:

1. **ġafūr u kerīm:**
Kaside 26
Mısra: **305**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağışlayan ve Cömert Allah.
Budur niyāz-ı faḳīrāne ey Ġafūr u Kerīm
Bu sözden itme beni şermsār-ı rūz-ı cezā

gāh:

1. **gāh:**
Gazel 43
Mısra: **1**
"Ara sıra, bazen" anlamında bağlaç.
Āh idüp ʿarż iderem ḥālümi her gāh saña
Eylemez mi eşer āyā bu ḳadar āh saña

2. **gāh:**
Gazel 437
Mısra: **4**
"Ara sıra, bazen" anlamında bağlaç.
ʿAcebdür yād iderse bāġ-ı ʿAdnüñ zevḳ-ı cān-baḫşın
Olan ol ḥūr-ṭalʿat yār ile her gāh bir yerde

3. **gāh:**
Gazel 501
Mısra: **10**
Zaman.
Bir nefes ṣabr idemem fürḳat-i dīdāruña āh
Görmek ister dil-i ḥasret-zede her gāh seni

4. **gāh:**
Rübai 7
Mısra: **3**
Zaman.
Eyle ḥarekāt u sekenātum her gāh
Tevfīḳuñ ile maẓhar-ı esbāb-ı rıżā

gāh gāh:

1. **gāh gāh:**
Gazel 32
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bazan…..bazan, kimi…..kimi, kâh…..kâh.
Sezā-yı gūş-ı ḳabūl eyle gevher-i süḫānum
Recā-yı vaṣl ile geldükçe gāh gāh saña

2. **gāh gāh:**
Gazel 112
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bazan…..bazan, kimi…..kimi, kâh…..kâh.
Ṭūṭī-i ṭabʿı Naḥīfī muḳteżā-yı ḥāl-i çarḫ
Gāh gūyā itdirürse gāh ḫāmūş itdirür

3. **gāh gāh:**
Gazel 118
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bazan…..bazan, kimi…..kimi, kâh…..kâh.
Ümmīd-i vaṣl u bīm-i fürḳatüñle kūşe-i ġamda
Dil-i dīvāne şāhum gāh giryān gāh ḫandāndur

4. **gāh gāh:**
Gazel 386
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Vakit vakit, ara sıra, zaman zaman. Cümlelerde "bazen öyle, bazen böyle" anlamını sağlamak için kullanılmıştır.
İştiyāḳ-ı gevher-i yektā-yı ʿışḳuñdur beni
Gāh ġarḳ-ı baḥr-ı ḥayret gāh pür-cūş eyleyen

5. **gāh gāh:**
Gazel 453
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Vakit vakit.
Gāh ʿışḳ-ı gülden aġlar gāh cevr-i ḫārdan
ʿAndelīb-i zār ider efġān efġān üstüne

6. **gāh gāh:**
Tarih 16
Mısra: **48**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ara ara.
Pādişāh-ı ʿāleme olsun maḳām-ı ḫürremi
Devlet ü iḳbāl ile teşrīf idince gāh gāh

gāh geh:

1. **gāh geh:**
Gazel 311
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ara ara.
Maḥż-ı nāz u şīvedārī dil-rübā meclisde hep
Ben ġarībe gāh nāz ü geh niyāz itdüklerüñ

2. **gāh geh:**
Gazel 453
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ara ara.
Gāh būs u geh kenāra çoḳ da māʾil olma kim
Ḫasteyi bī-tāb ider dermān dermān üstüne

3. **gāh geh:**
Gazel 520
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ara ara.
Ol āfet sīnesin kim gāh bend ü geh güşād eyler
Nezāketle baña taʿlīm ider çāk-i girībānı

4. **gāh geh:**
Kaside 9
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ara ara.
Gāh eşk-i dīde geh ḫūn-ı ciger īşār idüp
Rāh-ı ḥuccāca niṣār-ı dürr ü mercān eylesem

5. **gāh geh:**
Rübai 468
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ara ara.
Mevlādan idüp recā-yı nuṣret her gāh
Gāh aġlayalum geh idelüm nāle vü āh

gāh olur:

1. **gāh olur:**
Gazel 164
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bazen.
Cūşiş-i baḥr-ı ṭabīʿatle Naḥīfī gāh olur
Gevher-i eşʿārını reşk-i dürr-i nā-yāb ider

2. **gāh olur:**
Gazel 215
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bazen.
Mest olup cām-ı lebüñle hele maġrūr olsun
Gāh olur destümüzi perde-der-i rāz iderüz

gāh ü geh:

1. **gāh ü geh:**
Gazel 439
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kimi zaman.
Ben Naḥīfī-veş ḳarār itmez idüm ʿālemde hīç
Gāh ü geh destümde ḫāme gāhī eşʿār olmasa

gāhī:

1. **gāhī:**
Gazel 36
Mısra: **3**
Bazen, zaman zaman.
ʿAceb mi ʿārıżuñ fikriyle gāhī eylesem girye
Zemīn-i sīnede yüz biñ gül-i sīr-āb olur peydā

2. **gāhī:**
Gazel 105
Mısra: **9**
Bazen, zaman zaman.
Naḥīfī-i ḥazīni şādumān it gāhī luṭfuñla
Ġarīb-i çāre-cūyuñ müstemend-i ḫayr-ḫ∨āhuñdur

3. **gāhī:**
Gazel 114
Mısra: **6**
Bazen, zaman zaman.
Cān ü dil cism-i nizārumda semāʿ-ı şevḳ ider
Nuṭḳ-ı şīrīnüñ ki gāhī naġme-rīz-i semʿ olur

4. **gāhī:**
Gazel 123
Mısra: **5**
Bazen, zaman zaman.
Ḥarīm-i cāna gönder ġamze-i dil-dūzuñı gāhī
Dil-i āvāre çoḳdan bir enīs ü ġam-güsār ister

5. **gāhī:**
Gazel 185
Mısra: **3**
Bazen, zaman zaman.
ʿAceb mi gelse gāhī aña dest-āvīz-i ḥasretle
Dil-i mecrūḥ ile ġamzeñ ḳadīmī āşinālardur

6. **gāhī:**
Gazel 239
Mısra: **7**
Bazen, zaman zaman.
Gāhī telāṭum eyleyicek baḥr-ı iştiyāḳ
Mānend-i eşk-i dīde ider ḳaṭre daḫi cūş

7. **gāhī:**
Gazel 247
Mısra: **3**
Bazen, zaman zaman.
Cevr olsun eyle gāhī dirīġ itme luṭfuñı
Baña gelür o cevr ü cefālar vefā-yı maḥż

8. **gāhī:**
Gazel 247
Mısra: **9**
Bazen, zaman zaman.
Gāhī taraḥḥum eyle Naḥīfī-i zārıña
Ol nā-tüvāne her dem idersin cefā-yı maḥż

9. **gāhī:**
Gazel 296
Mısra: **10**
Bazen, zaman zaman.
Besdür Naḥīfī-zāra bu luṭf u mürüvvet
Raḥm eyleyüp efendüm gāhī diseñ ne ḥālüñ

10. **gāhī:**
Gazel 302
Mısra: **16**
Bazen, zaman zaman.
Bi-ḥamdi'llāh Naḥīfī ġırre-mest-i feyż-i mevlāyuz
Olur yārāna gāhī böyle ʿarż-ı imtiyāz itmek

11. **gāhī:**
Gazel 439
Mısra: **14**
Bazen, zaman zaman.
Ben Naḥīfī-veş ḳarār itmez idüm ʿālemde hīç
Gāh ü geh destümde ḫāme gāhī eşʿār olmasa

12. **gāhī:**
Gazel 447
Mısra: **10**
Bazen, zaman zaman.
Şefḳat itdüm ser-bürīde kākül-i yāri görüp
Raḥm idermiş gāhī ādem kāfir-i bī-dīne de

13. **gāhī:**
Gazel 449
Mısra: **13**
Bazen, zaman zaman.
İtse Naḥīfīyā o meh gāhī güşāde cismini
Tābiş-i sīnesi ider Zühre-i māhı bāḫte

14. **gāhī:**
Gazel 449
Mısra: **2**
Bazen, zaman zaman.
Raḫş-ı teġāfülüñ yeter cevr ile itme tāḫte
Gāhī bu pāy-mālüñi luṭf ile ḳıl nevāḫte

15. **gāhī:**
Gazel 452
Mısra: **11**
Bazen, zaman zaman.
Virsem zebāna gāhī taḳrīr-i ḥāle ruḫṣat
Sūz-ı derūnum eyler her ḥarfi bir zebāne

16. **gāhī:**
Gazel 475
Mısra: **5**
Bazen, zaman zaman.
Gül-rūyuñ ile bulmış iken tesliyet gāhī
Pervāne olur bülbül-i dil şemʿ-i ḫılāle

17. **gāhī:**
Gazel 480
Mısra: **7**
Bazen, zaman zaman.
Ruḫlaruñ gül gül olur gāhī tebessüm eyleseñ
Māʾilem māʾil efendüm ḫande-i gül-rīzüñe

18. **gāhī:**
Gazel 497
Mısra: **5**
Bazen, zaman zaman.
Celīs olduḳda gāhī bezm-i meyde nev-heveslerle
Ḳadīmi āşinālar mübtelālar yāda gelmez mi

19. **gāhī:**
Gazel 522
Mısra: **3**
Bazen, zaman zaman.
Göñüllerin ele al gāhī dest-i luṭfuñ ile
Dirīġ eyleme ʿuşşāḳa merḥabālaruñı

20. **gāhī:**
Kaside 3
Mısra: **69**
Bazen, zaman zaman.
Sebeb-i ḫilḳatüni eyle taşavvur gāhī
Saʿy ḳıl ṭāʿatine Ḫālıḳ-ı bī-hemtānuñ

21. **gāhī:**
Kaside 3
Mısra: **73**
Bazen, zaman zaman.
Fażl u ġufrānını itdükçe tefekkür gāhī
Ġażab u ḳahrını fikr eyle biraz Yezdānuñ

22. **gāhī:**
Kaside 27
Mısra: **81**
Bazen, zaman zaman.
Cūşiş-i seyl-i sirişküm o ḳadar kīm gāhī
İdemez ceyş-i neẕāre gül-i müjgānı ʿubūr

23. **gāhī:**
Rübai 532
Mısra: **1**
Bazen, zaman zaman.
Biñ ʿuḳde virürse dile gerdūn gāhī
Münḥall-i melāl itme dil-i āgāhı

24. **gāhī:**
Rübai 559
Mısra: **1**
Bazen, zaman zaman.
Ey ḫaşm-ı denī eyle tefekkür gāhī
Memdūḥum olan nebiyy-i ʿālī-cāhı

25. **gāhī:**
Tarih 1
Mısra: **23**
Bazen, zaman zaman.
Ne şeh cevlāna gelse gāhī raḫş-ı bād-peymāsı
İder lerzende ḫāk içre dil-i Sām ü Nerīmānı

26. **gāhī:**
Tarih 17

Mısra: **3**
Bazen, zaman zaman.
O sulṭān ibni sulṭān eyleyüp
ḥüsn-i naẓar gāhī
Bu nüzhet-gāhı ābād itmek
içün ḳıldı istirşād

27. **gāhī:**
Tarih 19
Mısra: **13**
Bazen, zaman zaman.
Şöyle kim ger revzeninden
eylese gāhī güẕer
Feyża-i luṭfından eylerdi
hevā kesb-i hevā

gāhī gāh:

1. **gāhī gāh:**
Gazel 127
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bazan... bazen.....
O şūḥuñ bī-güneh
gāhī teġāfül gāh āzārı
Kemāl-i ʿişvesinden nāz ü
istiġnālarındandur

gāhī gāhī:

1. **gāhī gāhī:**
Gazel 58
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bazen... bazen.
Bendesine gāhī yārüm luṭf
ider gāhī ʿitāb
Gāhī bir cevriyle cānā
iyleyor gāhī ḫiṭāb

2. **gāhī gāhī:**
Gazel 58
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bazen... bazen.
Bendesine gāhī yārüm luṭf
ider gāhī ʿitāb
Gāhī bir cevriyle cānā
iyleyor gāhī ḫiṭāb

3. **gāhī gāhī:**
Gazel 299
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bazen... bazen.
N'ola rīzān olursa ḫūn-ı dil
ey māh çeşmümden
Nigāhuñ gāhī luṭf-ālūd
gāhī pür-sitīz itdüñ

4. **gāhī gāhī:**
Gazel 322
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bazen... bazen.
Her laḥẓa ciger-ḫūn-ı ġam
itme dil-i zārı
Ḳurbānuñ olam gāhī sitem
gāhī kerem ḳıl

5. **gāhī gāhī:**
Murabba 5
Mısra: **46**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bazen... bazen.
Serde hevā gözde nem
Gāhī ṣafā gāhī ġam

gāhī geh:

1. **gāhī geh:**
Tarih 28
Mısra: **68**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bazen...bazen...
Maʿraż-ı ḫayr-i duʿā olsun
cenāb-ı ḥażreti
ʿArż olup der-gāhına
gāhī ḳaṣāyid geh ġazel

gāhïce:

1. **gāhīce:**
Gazel 57
Mısra: **3**
Bazen, ara sıra.
Ruḫuñ āyīnesine gāhīce
ḳılsam naẓarı
Müjeñ eyler niçe biñ ġamz
ile ʿuşşāḳa ʿitāb

2. **gāhīce:**
Gazel 224
Mısra: **3**
Bazen. ara sıra. yer yer.
Ey ṣabā yāda getürmez mi
bizi gāhīce yār
Ḥālümüz şormaz mı ol serv-i
sīm-endāmumuz

3. **gāhīce:**
Gazel 435
Mısra: **4**
Bazen, ara sıra.
Dirīġ itme elüñden geldigin
sāḳī mürüvvet ḳıl
Dil-i ser-mestüme gāhīce
teklīf-i ayaġ eyle

4. **gāhīce:**
Rübai 432
Mısra: **3**
Bazen, ara sıra.
Gāhīce ne var luṭf ile mesrūr
eyle
Ḫāṭır niçe bir ḳahr ile olsun
maḥzūn

ġāʾib ü şāhid:

1. **ġāʾib ü şāhid:**
Rübai 441
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gaip ve şahit.
Maḫfī olamaz ẕerre daḫi
ʿilmüñden
ʿAllām-ı ġuyūb ġāʾib ü şāhid
sensin

ġalaṭ:

1. **ġalaṭ:**
Gazel 251
Mısra: **6**
Hata, yanlış.
Bī-vefā ol diyü dāʾim sīneñe
ḫāsid raḳīb
Ḳavl-i żaʿf ile yazupdur niçe
yüzden var ġalaṭ

ġalebe ider:

1. **ġalebe ider:**-*er*
Rübai 351
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Üstün gelmek.
İslām ile küfrüñ ḳatı ẕāhir
farḳı
Hīç nūra ider ki ġalebe ʿayn-
ı ẓalām

ġālib:

1. **ġālibem:**-*em*
Gazel 339
Mısra: **4**
Üstün gelmek.
İnṣāf olınsa ben bu ḳadar miḥnet ile hem
Ferhād ü Ḳaysa vādī-i ʿışḳ içre ġālibem

2. **ġālib:**
Kaside 14
Mısra: **11**
Üstün gelmek.
Ġālib ü Faḫr u Ḫāliḳ oldı benām
Ṣoñra Nużr u Kināne geldi ʿayān

3. **ġālibdür:**-*dür*
Kaside 26
Mısra: **185**
Üstün gelmek.
Ümmīd odur ki bu mecmūʿ-ı ḫayra ġālibdür
Bu ḳavli reʾy-i sedīdüñden eyle istiftā

4. **ġālib:**
Mesnevi 1
Mısra: **11**
Üstün gelmek.
Ġālib ü Faḫr u Ḫāliḳ oldı benām
Ṣoñra Nużr u Kināne geldi ʿayān

ġālib olmaḳ:

1. **ġālib olmaḳ:**-*maḳ*
Gazel 150
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Üstün gelmek.
N'ola Ferhād ü Ḳaysa ġālib olmaḳ ḳaṣdın eylersem
Kişinüñ çekdigi hep ġayret-i emsāl ü aḳrāndur

ġālib olup:

1. **ġālib olup:**-*up*
Kaside 17
Mısra: **51**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Üstün, baskın gelmek.
Leşker-i İslām olup ġālib ʿadū-yı ebtere
Hem-reh olsun ḳudretüñle anlara cünd-i semā

ġālibā:

1. **ġālibā:**
Gazel 4
Mısra: **6**
İhtimal, ihtimal ki, zannıma göre.
Iṣṭılāḥ-ı kīmyākārīde bunca güft ü gū
Ayaġı ṭoprağına telmīḫ içündür ġālibā

2. **ġālibā:**
Gazel 127
Mısra: **16**
İhtimal, ihtimal ki, zannıma göre.
O māhuñ kākül-i pür-tābını zencīre beñzetmek
Gürūh-ı ehl-i naẓmuñ ġālibā sevdālarındandur

3. **ġālibā:**
Gazel 137
Mısra: **10**
İhtimal, ihtimal ki, zannıma göre.
Seni her ḳanda bir meh-pāre görseñ mübtelā bulduḳ
Naḥīfī ġālibā bu māh-rūlar hep senüñçündür

4. **ġalibā:**
Gazel 319
Mısra: **5**
İhtimal, ihtimal ki, zannıma göre.
Ġalibā oldı yine bir şāh-ı ḥüsnüñ bendesi
Ḫaylī demdür dīdelerden oldı nā-peydā göñül

5. **ġālibā:**
Gazel 367
Mısra: **2**
İhtimal, ihtimal ki, zannıma göre.
Yoḳlamaz oldı gelüp ben ʿāṣıḳ-ı efkendesin
Ġālibā dūr itdi ḫāṭırdan efendüm bendesin

6. **ġālibā:**
Gazel 368
Mısra: **12**
İhtimal, ihtimal ki, zannıma göre.
Yine āġāz itdüñ ey dil girye-i pey-der-peye
Ġālibā ʿazm-i reh-i yār itmege āmādesin

7. **ġālibā:**
Gazel 383
Mısra: **10**
İhtimal, ihtimal ki, zannıma göre.
Başladı cismümde cānum ıżṭırāb-ı ḥasrete
Ey Naḥīfī ġālibā ol şūḫ-ı raʿnādur gelen

8. **ġālibā:**
Gazel 447
Mısra: **6**
İhtimal, ihtimal ki, zannıma göre.
Kendüye biñ şevḳ ile ceẕb eylemekde ʿālemi
Ġālibā ḥırz-ı füsūn vardur o sīmīn sīnede

9. **ġālibā:**
Gazel 459
Mısra: **5**
İhtimal, ihtimal ki, zannıma göre.
Ġālibā ol māh-ı burc-ı ḥüsni eyler cüst-cū
Mihr-i raḫşānı bu gün gördüm gezer evden eve

10. **ġālibā:**
Gazel 516
Mısra: **10**
İhtimal, ihtimal ki, zannıma göre.
Reh-güẕārın reft ü rūb itmekde ferrāş-ı ṣabā
Ġālibā gülzāradur ol serv-i nāzuñ niyyeti

11. **ġālibā:**
Kıt'a 38
Mısra: **12**
İhtimal, ihtimal ki, zannıma göre.
Görürken ʿibret almaz inḳılāb-ı çarḫ-ı gerdūnı

Bu ġaflet ġālibā aʿmā ider
bī-çāre insānı

<u>gāliye:</u>

1. **ġāliye:**
Gazel 507
Mısra: **6**
Misk kokulu.
Öyle gül-çehreye cān naḳdi fedādur ki anuñ
Ḥüsn ü ānında ola ġāliye vü ġāzeleri

<u>ġam:</u>

1. **ġam:**
Gazel 29
Mısra: **3**
Acı, dert, keder, üzüntü.
Ben ne ġamdan ġam ne ṣādīden ṣafā kesb iderem
Cümle yeksāndur cihānda mātem ü ṣādī bāna

2. **ġamdan:**-*dan*
Gazel 29
Mısra: **3**
Acı, dert, keder, üzüntü.
Ben ne ġamdan ġam ne ṣādīden ṣafā kesb iderem
Cümle yeksāndur cihānda mātem ü ṣādī bāna

3. **ġamuñla:**-*uñ, -la*
Gazel 49
Mısra: **7**
Acı, dert, keder, üzüntü.
İtdüm ġamuñla ben o ḳadar meşḳ-ı nāle kim
Oldum fiġān ü nālede üstād-ı ʿandelīb

4. **ġam:**
Gazel 73
Mısra: **5**
Acı, dert, keder, üzüntü.
Dilde teʾsīr eylemiş ġam bādesi bir mertebe
Öyle geçkindür ki eyler dāʾimā ḫançer sükūt

5. **ġamdan:**-*dan*
Gazel 73
Mısra: **2**
Acı, dert, keder, üzüntü.
Çünki bāġ-ı ʿışḳ içinde oldı hep güller sükūt
İşbu ġamdan gülşen içre cümle bülbüller sükūt

6. **ġamuñla:**-*uñ, -la*
Gazel 92
Mısra: **10**
Acı, dert, keder, üzüntü.
Ol ḥadde dāġdār-ı firāḳam ki bir nefes
Gelmez ġamuñla ḫāṭıra fikr-i ṣafā-yı ʿıyd

7. **ġamındadur:**-*ı, -n, -da, -dur*
Gazel 111
Mısra: **1**
Acı, dert, keder, üzüntü.
ʿĀlem egerçi ol şeh-i ḥüsnüñ ġamındadur
ʿĀlem yıḳılsa yoḳ ḫaberi ʿālemindedür

8. **ġamuñla:**-*uñ, -la*
Gazel 118
Mısra: **7**
Acı, dert, keder, üzüntü.
Ġamuñla ey dür-i baḥr-ı melāḥat niçe demlerdür
Sirişküm ṭaʿne-sāz-ı mevc-i bī-pāyān-ı ʿummāndur

9. **ġamuñ:**-*uñ*
Gazel 121
Mısra: **9**
Acı, dert, keder, üzüntü.
Dil ḫayālüñle ġamuñ itse ʿaceb mi cüst-cū
Her kişi bu bezmgāh-ı ġamda yārānın arar

10. **ġam:**
Gazel 130
Mısra: **2**
Acı, dert, keder, üzüntü.
Derūn-ı ṣafā keder fikr-i māsivādan olur
Tevekkül ehline ġam ġayre ilticādan olur

11. **ġamuñla:**-*uñ, -la*
Gazel 131
Mısra: **10**
Acı, dert, keder, üzüntü.
Ḥabībüm şikeste-ṭabīʿat Naḥīfī
Hemīşe ġamuñla naṣībi sitemler

12. **ġamuñla:**-*uñ, -la*
Gazel 149
Mısra: **1**
Acı, dert, keder, üzüntü.
Yaʿḳūbveş o dil ki ġamuñla ʿalīl olur
Cūy-ı sirişk-i dīdesi maḥsūd-ı Nīl olur

13. **ġamuñla:**-*uñ, -la*
Gazel 165
Mısra: **1**
Acı, dert, keder, üzüntü.
Ġamuñla ben perīşān ḫāṭıram cemʿiyyetüm yoḳdur
Fiġān ü nāleden ġayrı benüm hem-ṣoḥbetüm yoḳdur

14. **ġam:**
Gazel 170
Mısra: **13**
Acı, dert, keder, üzüntü.
Naḥīfī pāy-māl itdi beni ġam ḫāk-i ḥasretde
Süleymān-ı serīr-i şevḳ iken mūr oldıġum demdür

15. **ġamuñ:**-*uñ*
Gazel 176
Mısra: **10**
Acı, dert, keder, üzüntü.
Mānīʿ mi seyr-i rūyına dūd-ı siyāh-ı āh
Bilmem Naḥīfīyā bu ġamuñ rūz u şeb nedür

16. **ġamuñla:**-*uñ, -la*
Gazel 204
Mısra: **1**
Acı, dert, keder, üzüntü.
Hemīşe ṭurmayup cānā ġamuñla dīde ḳan aġlar
A şāhum yaluñuz çeşmüm degüldür tende cān aġlar

17. **ġamdur:**-*dur*
Gazel 220
Mısra: **2**
Acı, dert, keder, üzüntü.
Nūş-ı mey kim baña telḫ-āb-ı sitemdür sensüz
Neşʾesi bī-meze keyfiyyeti ġamdur sensüz

18. **ġam:**
Gazel 230
Mısra: **10**
Acı, dert, keder, üzüntü.

Mihnetle şād-kām-ı ümīd olmadan ise
ʿĀlemde ġam degüldür olursañ ḥazīn-i yeʾs

19. **ġamuñdan:**-*uñ, -dan*
Gazel 237
Mısra: **2**
Acı, dert, keder, üzüntü.
Meserretinde cihānuñ meger vefā yoġ imiş
Ġamuñdan özge dil-i zāra āşinā yoġ imiş

20. **ġamdan:**-*dan*
Gazel 273
Mısra: **9**
Acı, dert, keder, üzüntü.
Naḥīfī çünki bu ġamdan ḫalāṣ olmaya çāre
Bu tīġ-i āh ile her dem bu sīne çāk ü nāk ancaḳ

21. **ġam:**
Gazel 276
Mısra: **2**
Acı, dert, keder, üzüntü.
Elüñ çek mā-sivādan gel ḳamu ʿālem helāk ancaḳ
Ümmīd-i vuṣlat-ı yār it ġam ile sīne çāk ancaḳ

22. **ġamı:**-*ı*
Gazel 276
Mısra: **4**
Acı, dert, keder, üzüntü.
Beni şanma eyā şāhum ġamum bu ẕillet-i dilden
Senüñ ʿışḳuñ ġamı birle ġarībüñ derd-nāk ancaḳ

23. **ġamum:**-*um*
Gazel 276
Mısra: **3**
Acı, dert, keder, üzüntü.
Beni şanma eyā şāhum ġamum bu ẕillet-i dilden
Senüñ ʿışḳuñ ġamı birle ġarībüñ derd-nāk ancaḳ

24. **ġamuñ:**-*uñ*
Gazel 293
Mısra: **7**
Acı, dert, keder, üzüntü.
Var iken dilde ġamuñ ẕevḳ u meserret gelmesün
Āşinālar bezmidür yoḳdur yeri bīgānenüñ

25. **ġam:**
Gazel 306
Mısra: **8**
Acı, dert, keder, üzüntü.
Ben āh itdükçe şunduñ dest-i cāna cām-ı iḥsānuñ
Bu āb ü tāb ile ġam neşvesin ʿişret-nevāz itdüñ

26. **ġamı:**-*ı*
Gazel 314
Mısra: **3**
Acı, dert, keder, üzüntü.
O gül-ʿiẕār elemi bende gül ġamı sende
Yeter fiġān ü enīne bahāne ey bülbül

27. **ġamuñla:**-*uñ, -la*
Gazel 315
Mısra: **1**
Acı, dert, keder, üzüntü.
Ġamuñla ḫasta yatur cān-ı müstemendüñ gel
Esīr-i ʿışḳını bīmār iden efendüm gel

28. **ġamuñla:**-*uñ, -la*
Gazel 345
Mısra: **10**
Acı, dert, keder, üzüntü.
ʿİşret-i deh-rūze-i dehre tenezzül eylemem
Ben ġamuñla iktisāb-ı ẕevḳ-ı cāvīd eyledüm

29. **ġamuñla:**-*uñ, -la*
Gazel 398
Mısra: **8**
Acı, dert, keder, üzüntü.
Mehcūr olup feyża-yı çemenzār-ı hūşdan
Ṭutdum ġamuñla vādī-i ḥayretde āşiyān

30. **ġamuñdan:**-*uñ, -dan*
Gazel 407
Mısra: **10**
Acı, dert, keder, üzüntü.
Vücūdum ser-be-ser ḫākister itse āteş-i ʿışḳuñ
Ġamuñdan eylemem ʿarż-ı ferāġat yā Resūla'llāh

31. **ġamuñdan:**-*uñ, -dan*
Gazel 411
Mısra: **2**
Acı, dert, keder, üzüntü.
Ġam-ı ʿışḳuñla olsam pāre pāre yā Resūla'llāh
Ḳabūl itmem ġamuñdan ġayrı çāre yā Resūla'llāh

32. **ġamuñ:**-*uñ*
Gazel 414
Mısra: **2**
Acı, dert, keder, üzüntü.
Dil-i bī-çāreye derdüñ devādur yā Resūla'llāh
Ġamuñ ser-māye-i şevḳ u ṣafādur yā Resūla'llāh

33. **ġamuñla:**-*uñ, -la*
Gazel 416
Mısra: **2**
Acı, dert, keder, üzüntü.
Olup pūyān-ı ṣaḥrā-yı tevekkül yā Resūla'llāh
Ġamuñla eyledim terk-i tecemmül yā Resūla'llāh

34. **ġamuñla:**-*uñ, -la*
Gazel 424
Mısra: **12**
Acı, dert, keder, üzüntü.
N'ola deryā-yı ʿışḳuñda bulursam gevher-i kānı
Ġamuñla niçe demdür āşināyam yā Resūla'llāh

35. **ġam:**
Gazel 439
Mısra: **2**
Acı, dert, keder, üzüntü.
Göñlüm ārām eylemez ʿālemde dil-dār olmasa
Ġam helāk eyler beni bende ġam-ı yār olmasa

36. **ġamdan:**-*dan*
Gazel 484
Mısra: **4**
Acı, dert, keder, üzüntü.
Yüz biñ ʿilāc olursa degül ḳābil-i neşāṭ
Ġamdan o dil ki ʿışḳ ile vāreste olmaya

37. **ġam:**
Gazel 501
Mısra: **7**
Acı, dert, keder, üzüntü.
Ġam degüldür ʿadem iḳlīmine ʿazm eylerse

Eyleyen şām ü seḥer cān gibi hem-rāh seni

38. **ġamuñla:**-*uñ, -la*
Gazel 510
Mısra: **4**
Acı, dert, keder, üzüntü.
Āh itmek ile eglenürüz künc-i ʿışḳda
Dūd eyledük ġamuñla muḥaṣṣal ġıdāmuzı

39. **ġamını:**-*ı, -n, -ı*
Kaside 3
Mısra: **30**
Acı, dert, keder, üzüntü.
Çāredür defʿ-i ġam-ı dehre dimekden ḥaẕer it
Ġamını ṣoñra görürsin mey-i ġam-fersānuñ

40. **ġam:**
Kaside 25
Mısra: **54**
Acı, dert, keder, üzüntü.
Şeh-süvāra ümmīd-i luṭfuñ ile
Ġam endūhı pāy-māl itdüm

41. **ġam:**
Kaside 26
Mısra: **243**
Acı, dert, keder, üzüntü.
Revā degüldür olam ben ġam ile pejmürde
Ḫitām bulmaya ol nüsḫa-i cihān-ārā

42. **ġamda:**-*da*
Kaside 26
Mısra: **196**
Acı, dert, keder, üzüntü.
Cemīʿ-i vaḳtüm ḫayr-ı duʿāya ṣarf iderem
Bu ġamda eyler ise faż-ı Ḥaḳ beni incā

43. **ġam:**
Kaside 27
Mısra: **155**
Acı, dert, keder, üzüntü.
Umaram kim mütebeddil ola şādīye bu ġam
Ṣubḥ-ı maḳṣūda ḳarīn ola bu şām-ı deycūr

44. **ġamdan:**-*dan*
Kıt'a 3
Mısra: **2**
Acı, dert, keder, üzüntü.
Yā Rab yā Rab yā Rab yā Rab
Pürdür ġamdan ḳalb ü ḳāleb

45. **ġamı:**-*ı*
Matla 259
Mısra: **2**
Acı, dert, keder, üzüntü.
Zaḫm-ḫūr-ı miḥnet ider ādemi
Bir gül içün bir niçe ḫāruñ ġamı

46. **ġamı:**-*ı*
Matla 269
Mısra: **2**
Acı, dert, keder, üzüntü.
Defʿ-i ġamdur diyü nūş itme ṣaḳın cām-ı Cemi
Ki ġamuñdan daḫi efzünter olur ṣoñra ġamı

47. **ġamuñdan:**-*uñ, -dan*
Matla 269
Mısra: **2**
Acı, dert, keder, üzüntü.
Defʿ-i ġamdur diyü nūş itme ṣaḳın cām-ı Cemi
Ki ġamuñdan daḫi efzünter olur ṣoñra ġamı

48. **ġam:**
Murabba 5
Mısra: **46**
Acı, dert, keder, üzüntü.
Serde hevā gözde nem
Gāhī ṣafā gāhī ġam

49. **ġam:**
Rübai 182
Mısra: **2**
Acı, dert, keder, üzüntü.
ʿĀlemde ḳıyās eyleme kim ʿālem var
Bir laḫẓa sürūrında hezārān ġam var

50. **ġamı:**-*ı*
Rübai 221
Mısra: **1**
Acı, dert, keder, üzüntü.
Bu deñlü ġamı kimse dem-ā-dem çekmez
Cemʿ olsa eger bir yere ʿālem çekmez

51. **ġam:**
Rübai 269
Mısra: **1**
Acı, dert, keder, üzüntü.
Müşkil ġam imiş dāʾireden dūr olmaḳ
Yārān-ı ṣāfādan kişi mehcūr olmaḳ

52. **ġam:**
Rübai 333
Mısra: **3**
Acı, dert, keder, üzüntü.
Ġam çekme ki ġam āḫiri şādīlikdür
Şād olasın Allāhü Teʿālā aʿlem

53. **ġamı:**-*ı*
Rübai 419
Mısra: **1**
Acı, dert, keder, üzüntü.
ʿIşḳuñ ġamı dārū-yı dil ü cān olsun
Derdüñ baña ser-maye-i dermān olsun

54. **ġamdan:**-*dan*
Rübai 503
Mısra: **1**
Acı, dert, keder, üzüntü.
Allāh beni ġamdan idüp āzāde
Luṭf u kerem ile bu dil-i nā-şāde

55. **ġam:**
Rübai 549
Mısra: **2**
Acı, dert, keder, üzüntü.
Dāmān u girībānumı ḥayret aldı
Ġam ḫāṭırum ālām-ı hevāya ṣaldı

56. **ġam:**
Tahmis 4
Mısra: **26**
Acı, dert, keder, üzüntü.
Enbiyānuñ güzeli sevgilüsi ḫūb u ḫoşı
Ġam degüldür baña ḥussād-ı zamān münkir ise

<u>ġam çekme:</u>

1. **ġam çekme:**-*me*
Gazel 190

Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Tasalanmak, üzülmek.
Ġam çekme cevr-i dehre Naḥīfī ki dāʾimā
Minnet Cenāb-ı Ḥażret-i Rabb-ı Mecīdedür

2. **ġam çekme:**-*me*
Rübai 333
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Tasalanmak, kaygılanmak, üzülmek.
Ġam çekme ki ġam āḫiri şādīlikdür
Şād olasın Allāhü Teʿālā aʿlem

ġam çekmişemdür:

1. **ġam çekmişemdür:**-*miş, -em, -dür*
Gazel 95
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Tasalanmak, üzülmek.
Rāh-ı ʿışḳuñda niçe ġam çekmişemdür bilmiş ol
Gel efendüm şefḳat eyle eyleme şāhum ʿinād

ġam degül:

1. **ġam degül:**
Gazel 298
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne çıkar, zararı yok, aldırma!.
Ġam degül baña cefā itmek ise muʿtāduñ
Bī-vefādur diyü meşhūr olur ancaḳ aduñ

ġam degüldür:

1. **ġam degüldür:**-*dür*
Gazel 59
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne çıkar, zararı yok, aldırma!.
Mīve-i şeftālüler almaḳ degül mi maḳṣaduñ
Ġam degüldür ey Naḥīfī çün yüşīb mā yüşīb

2. **ġam degüldür:**-*dür*
Gazel 250
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne çıkar, zararı yok, aldırma!.
Bu Naḥīfī ʿārıżıña ke'l-ʿadem dir dil-berā
Ġam degüldür ʿārıż olsa ṣafḥa-i ruḫsāra ḫaṭ

ġam ġam:

1. **ġam ġam:**
Rübai 533
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gam keder.
Bir şemme beyān eyleyem aḥvālümden
Ġam ġam diyerek ʿayn-ı ġam oldum şimdi

ġam olmaḳda:

1. **ġam olmaḳda:**-*maḳ, -da*
Rübai 344
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Üzülmek.
Gitdikçe ġam olmaḳda ġınā-yı ʿālem
Yaḳlaşdı gibi vaḳt-i fenā-yı ʿālem

ġam u endūh-ı ʿāfiyet-fersā:

1. **ġam u endūh-ı ʿāfiyet-fersā:**
Kaside 26
Mısra: **182**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sağlığı eskiten gam ve sıkıntı.
Mücerred anlaruñ efkār-ı istirāḥātıdur
Bu çekdigüm ġam u endūh-ı ʿāfiyet-fersā

ġam ü ḫayretle:

1. **ġam ü ḫayretle:**-*le*
Rübai 379
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Keder ve şaşkınlık.
Envāʿ-ı hümūm eylemede ḳalbe hücūm
Ḳaldum ġam ü ḫayretle İlāhī maġmūm

ġam ü kürbetde:

1. **ġam ü kürbetde:**-*de*
Rübai 473
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gam ve tasa.
Yā Rab ḳoma ben zārı ġam ü kürbetde
Yaʿnī sebeb-i kürbet olan ġurbetde

ġam ü şādī:

1. **ġam ü şādī:**
Gazel 203
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Üzüntü ve sevinç.
Gelmez ġam ü şādī dil-i vīrānuma hergiz
Cemʿ olmaġa yārān-ı ṣafā encümen ister

2. **ġam u şādī:**
Gazel 205
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Üzüntü ve sevinç.
Birdür ġam u şādī bize bu bezm-i fenāda
Ne mültemis-i şevḳ u ne dil-gīr-i humūmuz

ġam yime:

1. **ġam yime:**
Gazel 42
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Deyim**
Üzülmemek.

Naḥīfî ġam yime bir dest-gīr iḥsān ider Allāh
Bu ʿālem böyle ḳalmaz bir ser-āmed merd olur peydā

2. **ġam yime:**
Gazel 162
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Üzülmemek.
Böyle ḳalmazsın cihānda ey Naḥīfî ġam yime
Saña da bir gün Ḫudā elbette feṯḥ-i bāb ider

3. **ġam yime:**-*me*
Gazel 183
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Deyim**
Dertlenmek, Kederlenmek.
Ġam yime pāy-māl iseñ miḥnet-i çarḫ-ı dūn ile
Ḥażret-i Ḫaḳ duʿāmuzı vaḳt ola müstecāb ider

4. **ġam yime:**-*me*
Gazel 384
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Hayıflanmak.
Ġam yime bir gün irersin vaṣluma dirsin baña
Mevʿid-i vaṣluñ ṣaḳın rūz-ı ḳıyāmet olmasun

5. **ġam yime:**-*me*
Kaside 26
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **Deyim**
Dertlenmek, Kederlenmek.
Bu deñlü ġam yime kim böyledür bu ḥāl-i cihān
Gehī ġumūm u melālet gehī sürūr u ṣafā

ġam yimez:

1. **ġam yimez:**-*mez*
Gazel 258
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Hayıflanmak.
Vaṣluña daʿvet olursa bu Naḥīfî ġam yimez
Ger daḫi Baġdād olursa ʿāṣıḳa olmaz ıraġ

ġam-ālūde:

1. **ġam-ālūde:**
Gazel 267
Mısra: **15**
Üzüntülü.
Miḥnet-i gerdiş-i dūn ile ġam-ālūde iken
Dilde ḳayd-ı heves-i zülf-i semen-sā da mı yoḳ

ġamām:

1. **ġamām:**
Kaside 10
Mısra: **36**
Bulut.
Anı ḥıfẓ içün tāb-ı ḫūrşīdden
Olurdı meẓalle aña bir ġamām

ġam-dīde:

1. **ġam-dīde:**
Tarih 17
Mısra: **26**
Gam görmüş, kederli.
Nevā-yı şevḳ olur ḫāṣıyyet-i āb ü hevāsından
Eger ġam-dīde anda ide ḳaṣd-ı nāle vü feryād

ġam-ender-ġam olur:

1. **ġam-ender-ġam olur:**-*ur*
Rübai 154
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam içinde gam olmak.
Senden baña olmazsa ʿināyet yā Rab
Saʿy ü ṭalebüm cümle ġam-ender-ġam olur

ġamgīn:

1. **ġamgīnem:**-*em*
Tahmis 6
Mısra: **2**
Gamlı, kederli.
Gerçi tedḳīḳ-i meẓāhirde ḥaḳīḳatbīnem
Şimdi itdükçe merāyāya naẓar ġamgīnem

ġam-güsār:

1. **ġam-güsār:**
Gazel 252
Mısra: **9**
Dert ortağı, gam ve kederi def eden.
Münāsib ġam-güsār ister bu bezme
Olınmaz ṣoḥbet-i aġyārdan ḥaẓ

ġam-ḫāne:

1. **ġam-ḫānede:**-*de*
Gazel 301
Mısra: **3**
Keder evi II Gönül.
Niçe ġam-ḫānede bir laḥẓa ḳarār eyleyelüm
Gülşen-i cennete dönmiş hele gülzārı görüñ

2. **ġam-ḫāneme:**-*m, -e*
Gazel 494
Mısra: **3**
Keder evi II Gönül.
Dün gice ġam-ḫāneme biñ nāz ü istiġnā ile
Geldi ammā ṣubḥa dek ol māh-ı tābān ḳalmadı

3. **ġam-ḫānemüñ:**-*m, -üñ*
Kaside 19
Mısra: **96**
Keder evi II Gönül.
Künc-i ḥasretde ʿaceb mi eşk-rīz olsam müdām
Tūtiyādur çeşmümde ġam-ḫānemüñ ḫākisteri

ġam-ḫāne-i ʿuşşāḳa:

1. **ġam-ḫāne-i ʿuşşāḳa:**-*a*
Gazel 222
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşıkların gam yuvası. || *Dünya.*
Göñülden derd ü ġamle cevr-i dildār eksük olmaz hīç
Dime ġam-ḫāne-i ʿuşşāḳa yārān-ı ṣafā gelmez

ġam-ḫvān:

1. **ġam-ḫ∨āna:**-*a*
Gazel 141
Mısra: **9**
Gam yuvası (dünya) hocaları.
Nuḳūd-ı eşküñi itme niṣār ġam-ḫ∨āna
Tefekkür eyle maḥall-i ḥisāb āteşdür

ġam-ḫ∨ar olmaya:

1. **ġam-ḫ∨ar olmaya:**-*ma, -ya*
Rübai 528
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gam yemek, kederlenmek, tasalanmak.
Ey bī-kes olan bendelerüñ dād-resi
Raḥm it aña kim olmaya ġam-ḫ∨ar ü kesi

ġam-ı cān-kāh:

1. **ġam-ı cān-kāh:**
Tahmis 5
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aciz canın gamı.
Her geh ki seḥer yili zülfüñe ḳılur şāne
Tā key elem-i dūrī tā key bu ġam-ı cān-kāh

ġam-ı cān-kāha:

1. **ġam-ı cān-kāha:**-*a*
Rübai 488
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aciz canın gamı.
Dil-beste olup şīve-i ehl-i cāha
İtme dili efkende ġam-ı cān-kāha

ġam-ı cān-sūz:

1. **ġam-ı cān-sūz:**
Kaside 19
Mısra: **99**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Can yakan gam.
Bir ġam-ı cān-sūz ile meşġūl olurken rūzgār
Gönderür mihmān-serāy-ı ḳalbe ḥüzn-i āḫarı

ġam-ı cihāna:

1. **ġam-ı cihāna:**-*a*
Kaside 6
Mısra: **37**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya kederi.
Baḳmaz ġam-ı cihāna Naḥīfī-i nā-tüvān
Naʿt-i şerīfüñ oldı aña māye-i ṭarab

ġam-ı dildār:

1. **ġam-ı dildār:**
Rübai 234
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin gamı, kederi.
Mecnūn ġam-ı dildār ile bīgāne imiş
Āşüfte-i ʿışḳ oldığı efsāne imiş

ġam-ı dil-ḫırāş olur:

1. **ġam-ı dil-ḫırāş olur:**-*ur*
Gazel 122
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönlü tırmalayan gam olmak.
Zāhid maḥabbet ehline pend ü naṣīḥatüñ
Bīhūde her nefesde ġam-ı dil-ḫırāş olur

ġam-ı dünyā:

1. **ġam-ı dünyā:**
Gazel 17
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyanın kederi, tasası.
Ḳomazsın bizde cemʿiyyet perīşān-ḫāṭır eylersin
Nedür derdüñ ʿaceb bilsek bizümle ey ġam-ı dünyā

2. **ġam-ı dünyā:**
Gazel 400
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyanın kederi, tasası.
Belā-yı ʿışḳı gör benden cüdā ol ey ġam-ı dünyā
Sirāyet eyleye şāyed saña derd-i füzūnumdan

ġam-ı ebrūlaruñı:

1. **ġam-ı ebrūlaruñı:**-*lar, -uñ, -ı*
Gazel 475
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kaşlarının gamı, kederi.
Baña ġam-ı ebrūlaruñı çoḳ mı görürsin
Degmez miyüz ey meh yine yanuñda hilāle

ġam-ı ferdāyı:

1. **ġam-ı ferdāyı:**-*yı*
Gazel 404
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yarının derdi II Gelecek kaygısı.
Ṭālib-i vaṣl olur iseñ baḳma aġyār āline
Cehd ü saʿy it vaṣl-ı yāra bu ġam-ı ferdāyı ḳo

ġam-ı fürḳat:

1. **ġam-ı fürḳat:**
Gazel 56
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayrılık acısı.
Saña dünyāda Naḥīfī ġam-ı fürḳat mi hemān
Olamaz mı eşiginde dem-i ʿulyā ne ʿaceb

ġam-ı ḥasret:

1. **ġam-ı ḥasret:**
Gazel 513
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Özlem, kavuşma arzusunun kederi.
Ġam-ı ḥasret ile virince cān baña raḥm ider mi Naḥīfīyā
O ṣanem bu naḫvet-i ḥüsn ile ʿacebā ḳılar mı namāzumı

2. **ġam-ı ḥasret:**
Rübai 474
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Özlem, kavuşma arzusunun kederi.
Yaḳduñ cigerüm tāb-ı teb-i fürḳat ile
Ḳaldı dil-i şūrīde ġam-ı ḥasret ile

ġam-ı ḥasretde:

1. **ġam-ı ḥasretde:**-*de*
Rübai 535
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Özlem, kavuşma arzusunun kederi.
ʿIşḳ ile dil-i zār cefā-keş oldı
Cāna ġam-ı ḥasretde bir āteş oldı

ġam-ı ḥasretle:

1. **ġam-ı ḥasretle:**-*le*
Gazel 119
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Özlem, kavuşma arzusunun kederi.
Ġam-ı ḥasretle dāʾim ḫāṭır-ı maḥzūn perīşāndur
Dil-i şūride nālān sīne sūzān dīde giryāndur

2. **ġam-ı ḥasretle:**-*le*
Gazel 320
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Özlem, kavuşma arzusunun kederi.
Ḳudret-i güftār olurdı saʿy olınsa vaṣfuña
N'eylesün ammā ġam-ı ḥasretle ebkemdür göñül

ġam-ı ḥasretüñ:

1. **ġam-ı ḥasretüñ:**-*üñ*
Gazel 175
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Özlem, kavuşma arzusunun kederi.
Āḫir helāk ider bu ġam-ı ḥasretüñ beni
Cānā Naḥīfī dünyede ḫāṣā ki ṣāġ olur

ġam-ı hecr:

1. **ġam-ı hecr:**
Rübai 23
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayrılığın üzüntüsü.
Fikr-i şeref-i vaṣluñ idüp şām ü seḥer
İñlerdi ġam-ı hecr ile cīẕʿ-i ḫurmā

ġam-ı hecrüñle:

1. **ġam-ı hecrüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 327
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayrılığın üzüntüsü.
Ḥaḳ bilür ey şemʿ-i cemʿ-i enbiyā vü mürselīn
ʿAyn-ı ẓulmetdür ġam-ı hecrüñle rūz-ı rūşenüm

2. **ġam-ı hecrüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 335
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayrılığın üzüntüsü.
Bu şeb tā ṣubḥa dek derd ile āh-ı pür-şerer çekdüm
Ġam-ı hecrüñle ey mihr-i dıraḫşān ben neler çekdüm

ġam-ı hicrān:

1. **ġam-ı hicrān:**
Gazel 51
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayrılık acısı.
Būmveş ġurbetde itdüñ sen beni vīrāne-dost
Ḫānümānuñ ey ġam-ı hicrān ḫarāb olsun ḫarāb

2. **ġam-ı hicrān:**
Gazel 225
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayrılık acısı.
Ġam-ı hicrān ile gülzār-ı cismüm dāġdāġ olmaz
Şitā eyyāmıdur bunda ṣafā-yı seyr-i bāġ olmaz

3. **ġam-ı hicrān:**
Gazel 519
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayrılık acısı.
Olmayup şevḳ-ı viṣālüñle felekde dil-şād
Her zamān dil ġam-ı hicrān ile zār olsun mı

ġam-ı intiẓār:

1. **ġam-ı intiẓār:**
Gazel 398
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Beklemenin üzüntüsü.
Ḫavfüm budur ki böyle ġam-ı intiẓār ile
Bir gün helāk olur bu Naḥīfī-i nā-tüvān

ġam-ı ʿışḳ:

1. **ġam-ı ʿışḳ:**
Gazel 169
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk üzüntüsü.

Tā dilde ġam-ı ʿışḳ ile dāġ-ı cigerüm var
Gülzār-ı maḥabbetde benüm verd-i terüm var

2. **ġam-ı ʿışḳ:**
Gazel 237
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk üzüntüsü.
Devāsı ṣabr imiş ancaḳ bu derd-i cān-sūzuñ
ʿAceb ʿaceb ki ġam-ı ʿışḳ içün devā yoġ imiş

3. **ġam-ı ʿışḳ:**
Gazel 276
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk üzüntüsü.
Naḥīfīyem a sulṭānum ġam-ı ʿışḳ ile bīmārem
Görindi menzil-i maḳṣūd mekānum zīr-i ḫāk ancaḳ

4. **ġam-ı ʿışḳ:**
Gazel 344
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk üzüntüsü.
Seni her laḥẓa ġam-ı ʿışḳ ile giryān göreyüm
Ḫāṭıruñ bencileyin böyle perīşān göreyüm

5. **ġam-ı ʿışḳ:**
Gazel 390
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk üzüntüsü.
Ne belādur sitem-i dūn ile ṭaʿn-ı aġyār
Var iken serde ġam-ı ʿışḳ ile sevdā-yı vaṭan

6. **ġam-ı ʿışḳ:**
Rübai 520
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk üzüntüsü.
Ḫuşḳ eyleme çeşm-i teri luṭf eyle meded
Her laḥẓa ġam-ı ʿışḳ ile giryān eyle

ġam-ı ʿışḳı:

1. **ġam-ı ʿışḳı:**-*ı*
Gazel 249
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk üzüntüsü.
Tā ġam-ı ʿışḳı o māhuñ sende māder-zāddur
Ey Naḥīfī eyleme bīhūde daʿvā-yı neşāṭ

2. **ġam-ı ʿışḳı:**-*ı*
Rübai 339
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk üzüntüsü.
Ben tāzelendüm köhne ġam-ı ʿışḳı yine
Bin tāze cevāna yeni ʿāşıḳ oldum

ġam-ı ʿışḳ-ı cevān:

1. **ġam-ı ʿışḳ-ı cevān:**
Matla 78
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Genç (sevgilinin) aşk derdi ve üzüntüsü.
Derūnında ġam-ı ʿışḳ-ı cevān emr-i muḳarrerdür
Açılmazsa ṣaḳın ʿayb eyleme ṣūfī muḥayyerdür

ġam-ı ʿışḳ-ı dil-ārā:

1. **ġam-ı ʿışḳ-ı dil-ārā:**
Gazel 267
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönlü süsleyen aşkın gamı.
Ẕevḳ yoḳ dilde ġam-ı ʿışḳ-ı dil-ārā da mı yoḳ
Ẓulmet-i bezm-i ġama bir meh-i ġarrā da mı yoḳ

ġam-ı ʿışḳ-ı yār:

1. **ġam-ı ʿışḳ-ı yār:**
Gazel 510
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin aşkının üzüntüsü.
Dilden remīde oldı ġam-ı ʿışḳ-ı yār ḥayf
Bīgāne baḫt-ı siyeh āşināmuzı

ġam-ı ʿışḳıyla:

1. **ġam-ı ʿışḳıyla:**-*ı, -yla*
Gazel 361
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk üzüntüsü.
Ḫāk olursam ġam-ı ʿışḳıyla o serv-i nāzuñ
Nāle-i āh gele her ḥas ü ḫāşākümden

ġam-ı ʿışḳum:

1. **ġam-ı ʿışḳum:**-*um*
Gazel 32
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk üzüntüsü.
Beyān ider ġam-ı ʿışḳum sirişk ü āh saña
Esīrüñ oldıġuma bu yeter güvāh saña

ġam-ı ʿışḳumuz:

1. **ġam-ı ʿışḳumuz:**-*umuz*
Gazel 300
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk üzüntüsü.
Ṣarāb-ı nāb içelüm ʿālem-i ṣabūḥ iderek
O ṣūḫa dilde ġam-ı ʿışḳumuz vuzūḥ iderek

ġam-ı ışḳuñ:

1. **ġam-ı ışḳuñ:**-*uñ*
Gazel 411
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Aşk üzüntüsü.
Be-ḥaḳḳ-ı ẕāt-ı Bārī māye-i ʿizz ü saʿādetdür
Ġam-ı ışḳuñ dil-i bī-iḫtiyāra yā Resūla'llāh

ġam-ı ʿışḳuñ:

1. **ġam-ı ʿışḳuñ:**-*uñ*
Gazel 144
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk üzüntüsü.
Yoḳdur ġam-ı ʿışḳuñ gibi esbāb-ı meserret
Şādī-i cihān ehl-i dile ḥüzn ü elemdür

2. **ġam-ı ʿışḳuñ:**-*uñ*
Kaside 13
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk üzüntüsü.
Neşāṭ-ı ʿālem-i fānīye itmez ẕerrece raġbet
Ġam-ı ʿışḳuñ ṣafā-baḫş olsa bir ḳalb-i ḥazīn üzre

ġam-ı ʿışḳuñla:

1. **ġam-ı ʿışḳuñla:**-*uñ, -la*
Gazel 215
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk üzüntüsü.
Ġam-ı ʿışḳuñla hilāl olmamaġa çāre mi var
Tīġ-i dil-sūz-ı cefāña niçe bir nāz iderüz

2. **ġam-ı ʿışḳuñla:**-*uñ, -la*
Gazel 356
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk üzüntüsü.
Senüñ Mecnūnuñam semt-i ḥalāṣı ārzū itmem
Ġam-ı ʿışḳuñla derd-ālūdeyem cānā devā bilmem

3. **ġam-ı ʿışḳuñla:**-*uñ, -la*
Gazel 365
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk üzüntüsü.
Bir ʿaceb keyfiyyet-i ḥālet-fezā geldi baña
Şād olur gönlüm ġam-ı ʿışḳuñla giryān olmadan

4. **ġam-ı ʿışḳuñla:**-*uñ, -la*
Gazel 411
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk üzüntüsü.
Ġam-ı ʿışḳuñla olsam pāre pāre yā Resūla'llāh
Ḳabūl itmem ġamuñdan ġayrı çāre yā Resūla'llāh

5. **ġam-ı ʿışḳuñla:**-*uñ, -la*
Gazel 420
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk üzüntüsü.
Ġam-ı ʿışḳuñla fikr-i vuṣlatuñdur bezm-i ʿālemde
Ṣafā-yı ḫāṭırum şevḳ-ı revānum yā Resūla'llāh

ġam-ı küdüret-zā:

1. **ġam-ı küdüret-zā:**
Kaside 26
Mısra: **130**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kederler doğuran gam.
Mükedder eyledi mirʾāt-ı ḳalbümi devrān
Beni meşāġile ṣaldı ġam-ı küdüret-zā

ġam-ı müdġāmındadur:

1. **ġam-ı müdġāmındadur:**-*ı, -n, -da, -dur-ındadur*
Gazel 111
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Iç içe girmiş gam.
Mirʾāt-ı mihre vāsıṭa-i incilā olur
ʿUṣṣāḳuñ ol ṣafā ki ġam-ı müdġāmındadur

ġam-ı nā-dīde:

1. **ġam-ı nā-dīde:**
Gazel 10
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Daha önce görülmemiş gam.
Cihān cihāñ ġam-ı nā-dīde var derūnumda
Bu derd-i ʿışḳ görünmez belā imiş ḥayfā

ġam-ı nā-kāmī:

1. **ġam-ı nā-kāmī:**
Rübai 272
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Murada erememe, keder ve dert.
Reh-yāb olamaz ḳalbe ġam-ı nā-kāmī
Senden ki ola baña ʿaṭā-yı tevfīḳ

ġam-ı rūzgāra:

1. **ġam-ı rūzgāra:**-*a*
Kaside 26
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sıkıntı rüzgarı.
Vücūd virme ġam-ı rūzgāra ẕerre ḳadar
Gel itme āh-ı taḥassürle ʿömrüñi ifnā

ġam-ı yār olmasa:

1. **ġam-ı yār olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 439
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin gamı, kederi olmak.
Gönlüm ārām eylemez ʿālemde dil-dār olmasa
Ġam helāk eyler beni bende ġam-ı yār olmasa

ġam-ı yeʾs:

1. **ġam-ı yeʾs:**
Gazel 481
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Keder, ümitsizlik.
Dün Naḫīfīyi ġam-ı yeʾs ile gördüm maḥzūn
Himmet itseñ ya ne var ol daḫi ber-kām olsa

ġam-ı ẕillet-i ʿazlin:

1. **ġam-ı ẕillet-i ʿazlin:**-*in*
Kaside 3
Mısra: **39**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Azlolmanın keder ve hakirliği.
Eyle endīşe ġam-ı ẕillet-i ʿazlin nā-gāh
Olma dil-bestesi gel cāh-ı ġurūr-efzānuñ

ġam-ı zülf-i siyāhuñla:

1. **ġam-ı zülf-i siyāhuñla:**-*uñ, -la*
Gazel 21
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin siyah saçının derdi.
Şeb-i tārīk-i hecre döndi rūz-ı rūşenüm şimdi
Ġam-ı zülf-i siyāhuñla derūna düşdi bir sevdā

ġam-ı zülfüñle:

1. **ġam-ı zülfüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 200
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zülfün gamı.
Ġam-ı zülfüñle niçe ʿāşıḳ u bī-ṣabr u ḳarār
Tevbe-i ʿışḳa olur sübḥa-keş-i istiġfār

2. **ġam-ı zülfüñle:**-*üñ, -le*
Rübai 221
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zülfün gamı.
Ẓālim ġam-ı zülfüñle benüm çekdigümi
Kāfirde esīr olsa bir ādem çekmez

ġamın çekdüm:

1. **ġamın çekdüm:**-*ın, -dü, -m*
Kaside 19
Mısra: **101**
Kelime Tipi: **Deyim**
Tasalanmak, kaygılanmak, üzülmek.
Ol ḳadar çekdüm zen-i ferṭūte-i dünyā ġamın
Ẓann iderdüm ḳalmadı dünyāda bir himmet eri

ġam-keş-i āşūb-ı rūz-ı rüsteḫīz itdüñ:

1. **ġam-keş-i āşūb-ı rūz-ı rüsteḫīz itdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 299
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mahşer günü kargaşasının gam çekeni etmek.
Ne dem tīġ-i nigāh-ı nāzuñı dem-rīz ü tīz itdüñ
Cihānı ġam-keş-i āşūb-ı rūz-ı rüsteḫīz itdüñ

ġamm:

1. **ġamm:**
Gazel 85
Mısra: **8**
Gam, keder, üzüntü.
Gülsitānum güllerini bend ider ḫār-ı raḳīb
Ġamm aña kim hey meded ol ʿandelīb-i zāra güç

2. **ġamm:**
Gazel 248
Mısra: **7**
Gam, keder, üzüntü.
Ġamm ile vādī-i hecr içre gezerken bu gice
Esed-āsā baña irdi yine ol pençe-i feyż

ġamm irişdi:

1. **ġamm irişdi:**-*iş, -di*
Gazel 273
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gam ulaşmak.
Ne ġamdur bilmezem bu ġamm irişdi ṭabʿuma ẓillet
Nedendür ḳara sevdālar göñül pür-pāk ü nāk ancaḳ

ġammāz olur:

1. **ġammāz olur:**-*ur*
Gazel 171
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Birisine iftira ederek zarar veren, münafık, fitneci olmak.
Çeşmine iʿlām ider ḳaṣd-ı nigāh itdüklerim
Ġamze-i bī-raḥm-i dil-ber de ʿaceb ġammāz olur

2. **ġammāz olur:**-*ur*
Gazel 172
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Koğucu, gammaz ‖ kaşla gözle işaret etme, fitleme.
Ol perīnüñ çeşm-i fettānı ʿaceb ġammāz olur
Her nigāh-ı ġamzesi ʿuṣṣāḳa ḥarf-endāz olur

gam-nāk:

1. **ġam-nāk:**
Gazel 273
Mısra: **1**
Gamlı, kederli, hüzünlü.
Dün ü gün kūşe-i ġamda göñül ġam-nāk ü nāk ancaḳ
İrişdi ḫançer-i cevri tenüm çālāk ü nāk ancaḳ

ġam-nāk olursam:

1. **ġam-nāk olursam:**-*ur, -sa, -m*
Gazel 469

Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gamlı, kederli olmak.
Ümmīd-i vuṣlatuñla devlet-i ḥüsnüñde mesrūram
Ne deñlü ġuṣṣa-i dünyā ile ġam-nāk olursam da

ġamz:

1. **ġamz:**
Gazel 57
Mısra: **4**
Bakış.
Ruḫuñ āyīnesine gāhīce ḳılsam naẓarı
Müjeñ eyler niçe biñ ġamz ile ʿuṣṣāḳa ʿitāb

2. **ġamz:**
Gazel 273
Mısra: **3**
Bakış.
Ġarībe cevr ü ġamz ile gelüpdür nāme-i gül-gūn
Oḳurken ḥarfini bir bir gözüm nem-nāk ü nāk ancaḳ

ġamze:

1. **ġamzeñ:**-*ñ*
Gazel 44
Mısra: **5**
Süzerek göz ucu ile yan bakış.
Milket-i ṣabr u şekībi eyledi ġamzeñ ḫarāb
Ey şeh-i mülk-i melāḥat olmaduñ dād-āşınā

2. **ġamzesi:**-*si*
Gazel 76
Mısra: **1**
Süzerek göz ucu ile yan bakış.
Ey ġamzesi şūriş-fiken-i pīşe-i ḥasret
-

3. **ġamzeñe:**-*ñ, -e*
Gazel 116
Mısra: **9**
Süzerek göz ucu ile yan bakış.
Cām-ı ṣahbā-yı niyāzı ġamzeñe ṣunduḳça ben
Her nigāh-ı āfetüñ mest-i mey-i efsūn olur

4. **ġamzedür:**-*dür*
Gazel 120
Mısra: **1**
Süzerek göz ucu ile yan bakış.
Ne ẓālim ġamzedür bilmem ne āfet çeşm ü müjgāndur
Ki her ḫūnī-nigāhuñ bir ḥadeng-i şuʿle-peykāndur

5. **ġamzeñ:**-*ñ*
Gazel 146
Mısra: **6**
Süzerek göz ucu ile yan bakış.
Çekilmiş kūşeye bīm-i nigāh-ı cān-güdāzuñla
Meger ġamzeñ de çeşm-i bī-emānuñdan hirāsāndur

6. **ġamzesiyle:**-*si, -y, -le*
Gazel 171
Mısra: **3**
Süzerek göz ucu ile yan bakış.
Ġamzesiyle biñ dili bin demde lerzān eyleyüp
Muṭrib-i nāzum yine meclisde ḫançer-bāz olur

7. **ġamzeñ:**-*ñ*
Gazel 173
Mısra: **7**
Süzerek göz ucu ile yan bakış.
Helāk itse beni cevriyle ġamzeñ āh ü zār itmem
Ṣaḳın incinme ḫūnkārum şikāyet dest-i ġamdur

8. **ġamzeler:**-*ler*
Gazel 181
Mısra: **4**
Süzerek göz ucu ile yan bakış.
Murādı çeşminüñ her n'eydigin iʿlām ider cāna
Lisān-ı ʿişvenüñ ol ġamzeler kim tercümānıdur

9. **ġamzeñ:**-*ñ*
Gazel 185
Mısra: **4**
Süzerek göz ucu ile yan bakış.
ʿAceb mi gelse gāhī aña dest-āvīz-i ḥasretle
Dil-i mecrūḥ ile ġamzeñ ḳadīmī āşınālardur

10. **ġamzesine:**-*si, -n, -e*
Gazel 188
Mısra: **8**
Süzerek göz ucu ile yan bakış ‖ gözle işaret etmek.
Virmeden ruḫṣat-ı taḥrīk leb-i bī-dādı
Kimseler ġamzesine ʿarż-ı taẓallum mı ider

11. **ġamzeler:**-*ler*
Gazel 283
Mısra: **5**
Süzerek göz ucu ile yan bakış.
Ġamzeler bī-eser-i ʿişve nigehler mebẕūl
Şīve ġāret-zede-i ḫaṭṭ-ı siyāh olsa gerek

12. **ġamzeñe:**-*ñ, -e*
Gazel 294
Mısra: **3**
Süzerek göz ucu ile yan bakış.
Ġamzeñe ḫūn-ı dilüm māʾü'l-ḥayāt-ı ḥüsn ola
Ḳanum iç memnūn-ı ḳatl-i ʿāşıḳ-ı nā-şād iseñ

13. **ġamzeñ:**-*ñ*
Gazel 306
Mısra: **2**
Süzerek göz ucu ile yan bakış ‖ gözle işaret etmek.
Dem-i vaṣluñ ki ey meh ʿālem-i nāz ü niyāz itdüñ
Girībān-ı şekīb-i cāna ġamzeñ çāk-sāz itdüñ

14. **ġamzeñi:**-*ñ, -i*
Gazel 311
Mısra: **2**
Süzerek göz ucu ile yan bakış.
Hīç çıḳar mı ḫāṭırumdan baña nāz itdüklerüñ
Ġamzeñi dāmān-ı ṣabra çāk-sāz itdüklerüñ

15. **ġamze:**
Gazel 348
Mısra: **1**

Süzerek göz ucu ile yan bakış.
Bir ġamze ile dāġ-ı ġamuñ cāna begendüm
Vardur hele ey āfet-i cān saña pesendüm

16. **ġamzede:**-*de*
Gazel 382
Mısra: **4**
Süzerek göz ucu ile yan bakış.
Ādem niçe olmaz saña biñ cān ile meftūn
Bir ġamzede biñ şīve-i mümtāz ḳılarsın

17. **ġamzeleri:**-*ler, -i*
Gazel 397
Mısra: **8**
Süzerek göz ucu ile yan bakış ‖ gözle işaret etmek.
ʿArż-ı ḥased eyler nigehüñ cān-ı ḥazīne
Ol ġamzeleri tā ki sen aġyāra idersin

18. **ġamzelerüñ:**-*ler, -üñ*
Gazel 401
Mısra: **3**
Süzerek göz ucu ile yan bakış.
Helāke himmet iderse eger ki ġamzelerüñ
Berāt-ı ḫaṭṭuñ ile ḳanumuz ḥelāl olsun

19. **ġamzesi:**-*si*
Gazel 441
Mısra: **1**
Süzerek göz ucu ile yan bakış ‖ gözle işaret etmek.
Maḥbūb odur ki ġamzesi āşūb-ı cān ola
Rūyında reng-i cāẕibe-i ḥüsn ü ān ola

20. **ġamze:**
Gazel 453
Mısra: **3**
Süzerek göz ucu ile yan bakış.
Ġamze düzdīde-nigeh ebrūlar īmā eyledi
Geldi ol şehden baña fermān fermān üstüne

21. **ġamzesi:**-*si*
Gazel 459
Mısra: **7**
Süzerek göz ucu ile yan bakış ‖ gözle işaret etmek.
Göz göre yaġmā ider kālā-yı ṣabrı ġamzesi
Bu ne merd-i reh-zene beñzer ne düzd-i şeb-reve

22. **ġamzeler:**-*ler*
Gazel 464
Mısra: **1**
Süzerek göz ucu ile yan bakış.
O ḫūnī ġamzeler işler geçer bu cān-ı nālāna
Nigāh itdükçe çeşm-i āfetüñ mestāne mestāne

23. **ġamzeñ:**-*ñ*
Gazel 470
Mısra: **7**
Süzerek göz ucu ile yan bakış ‖ gözle işaret etmek.
Bulsa ġamzeñ n'ola īmā-yı viṣāle ruḫṣat
Başladum ʿişvelere kūşe-i ebrūlar ile

24. **ġamzeñ:**-*ñ*
Gazel 470
Mısra: **5**
Süzerek göz ucu ile yan bakış.
Ṭurma hem-demlük ider ġamzeñ ile çeşmüñe dil
Ülfet itmekde o mecnūn yine āhūlar ile

25. **ġamzesine:**-*si, -n, -e*
Gazel 508
Mısra: **3**
Süzerek göz ucu ile yan bakış.
Nigāh-ı ʿişvesi itdi ifāde ġamzesine
O nükteler ki o şīrīn edāya söylendi

26. **ġamzesine:**-*si, -n, -e*
Gazel 510
Mısra: **2**
Süzerek göz ucu ile yan bakış.
Açduḳ o māha rāz-ı dil-i mübtelāmuzı
İtdük ifāde ġamzesine müddeʿāmuzı

27. **ġamzesi:**-*s, -i*
Matla 120
Mısra: **2**
Süzerek göz ucu ile yan bakış.
Dinilse çeşmine nergis o mest-i nāzuñ eger
Lisān-ı ḥāl ile dir ġamzesi Ve fīhi naẓar

28. **ġamzelerinden:**-*ler, -i, -n, -den*
Rübai 129
Mısra: **4**
Süzerek göz ucu ile yan bakış.
Tā öyle sitem-pīşedür ol ḫūnī kim
Lerzende olur ġamzelerinden Mirrīḫ

29. **ġamzeñ:**-*ñ*
Rübai 433
Mısra: **1**
Süzerek göz ucu ile yan bakış ‖ gözle işaret etmek.
Lāyıḳ mı ki ġamzeñ beni ber-bād itsün
Cevr ile dil-i zārumı nā-şād itsün

30. **ġamzesin:**-*si, -n*
Tahmis 5
Mısra: **11**
Süzerek göz ucu ile yan bakış.
Her ġamzesin itmekde tīz ol nigeh-i cādū
Nāvek-fiken-i ʿişve ol çeşm-i siyeh her sū

<u>ġamze-i āşūb-feninden:</u>

1. **ġamze-i āşūb-feninden:**-*i, -n, -den*
Gazel 373
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kargaşa sanatını bilen yan bakış II sevgilinin yan bakışı.
Ḳaşdın bilüriz ġamze-i āşūb-feninden

Bir söz mi çıḳar yoḫsa o māhuñ deheninden

ġamze-i āşūb-kāruñla:

1. **ġamze-i āşūb-kāruñla:**-*uñ, -la*
Gazel 217
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kargaşa yapan yan bakış II sevgilinin kargaşa çıkaran yan bakışı.
Naḥīfî söyleşürdi ġamze-i āşūb-kāruñla
Velī şerʿ-i maḥabbet ruḫṣat-ı baḫṣ-i cedel virmez

ġamze-i bī-bake:

1. **ġamze-i bī-bake:**-*e*
Gazel 238
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Korkusuz yan bakış.
Göñül ṭurmaz niyāz eyler senüñ ḳarşuñda bī-pervā
Geçüp cān ü cihāndan ġamze-i bī-bake ser virmiş

ġamze-i bī-dīn-i dil-ber:

1. **ġamze-i bī-dīn-i dil-ber:**
Gazel 187
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin imansız yan bakışı.
Dil-nişīn-i secdegāh-ı ebruvān olmış meger
Ġamze-i bī-dīn-i dil-ber büt-perest-i ʿişvedür

ġamze-i bī-dīnüñden:

1. **ġamze-i bī-dīnüñden:**-*üñ, -den*
Gazel 379
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin imansız yan bakışı.
Çoḳ Müselmānı ciger-ḫūn-ı taḥassür itdüñ

Bī-teġāfül niçe bir ġamze-i bī-dīnüñden

ġamze-i bī-raḥm ü pür-ḫūnuñ:

1. **ġamze-i bī-raḥm ü pür-ḫūnuñ:**-*uñ*
Gazel 302
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kanlı ve merhametsiz yan bakış II sevgilinin merhametsiz yan bakışı.
Beni öldürdi ẓālim ġamze-i bī-raḥm ü pür-ḫūnuñ
Nedür bu şīvelerle çeşm-i mestüñ ʿişve-bāz itmek

ġamze-i bī-raḥmi:

1. **ġamze-i bī-raḥmi:**-*i*
Gazel 188
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Merhametsiz yan bakış.
Ḳatlüme ġamze-i bī-raḥmi tenezzül itmez
O cefā-cū dil-i ʿuşşāḳa taraḥḥum mı ider

ġamze-i bī-raḥm-i dil-ber:

1. **ġamze-i bī-raḥm-i dil-ber:**
Gazel 171
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Gönül alan merhametsiz sevgilinin yan bakışı.
Çeşmine iʿlām ider ḳaṣd-ı nigāh itdüklerim
Ġamze-i bī-raḥm-i dil-ber de ʿaceb ġammāz olur

ġamze-i bī-şefḳati:

1. **ġamze-i bī-şefḳati:**-*i*
Tahmis 10
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şefkatsiz bakış II sevgilinin şefkatsiz bakışı.

Āh ki ġamze-i bī-şefḳati sergerm-i ʿitāb
Çeşm-i maġrūr ise mestī gibi ʿişve-ḫıṭāb

ġamze-i bī-şefḳatüñ:

1. **ġamze-i bī-şefḳatüñ:**-*üñ*
Gazel 31
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şefkatsiz bakış II sevgilinin şefkatsiz bakışı.
Kārı taʿlīm-i teġāfüldür nigāh-ı şūḫuña
Ġamze-i bī-şefḳatüñ gūyā ki düşmendür baña

ġamze-i bütān:

1. **ġamze-i bütān:**
Gazel 80
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Putların gamzesi II sevgililerin yan bakışı.
Naḥīfīyā sözüm esrār-ı ʿışḳdur cümle
ʿAceb mi eyler isem ġamze-i bütān ile baḫṣ

ġamze-i cādū:

1. **ġamze-i cādū:**
Gazel 298
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cadı bakış.
Siḥr u efsūna gelince saña kim ḳarşu ṭurur
Var iken ġamze-i cādū gibi bir üstāduñ

ġamze-i çeşm-i teġāfül-sāza başlarsın:

1. **ġamze-i çeşm-i teġāfül-sāza başlarsın:**-*r, -sın*
Gazel 362
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ilgisizce davranan gözün yan bakmaya başlaması.

ʿAcebdür ben ümmīd-i yek-nigāh-ı luṭfuñ itdükçe
Baña sen ġamze-i çeşm-i teġāfül-sāza başlarsın

ġamze-i dil-bere:

1. **ġamze-i dil-bere:**-*e*
Matla 98
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül alan güzelin yan bakışı.
Bīm-i ḥışm ile nigāhı bile bī-ṭāḳatdür
Ġamze-i dil-bere āfet dir iseñ āfetdür

ġamze-i dildārı:

1. **ġamze-i dildārı:**-*ı*
Gazel 30
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin yan bakışı.
Ġamze-i dildārı gördüm dir lisān-ı ḥāl ile
Tā ezel tefvīż olındı resm-i bī-dādī baña

ġamze-i dil-dūzı:

1. **ġamze-i dil-dūzı:**-*ı*
Rübai 472
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül delici yan bakış.
Her bir nigeh-i nāzı belā-yı ʿāşıḳ
Her ġamze-i dil-dūzı ḳażā-yı nā-gāh

ġamze-i dil-dūzuñı:

1. **ġamze-i dil-dūzuñı:**-*uñ, -ı*
Gazel 123
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül delici yan bakış.
Ḥarīm-i cāna gönder ġamze-i dil-dūzuñı gāhī
Dil-i āvāre çoḳdan bir enīs ü ġam-güsār ister

ġamze-i efsūnkāruñ:

1. **ġamze-i efsūnkāruñ:**-*uñ*
Tahmis 10
Mısra: **49**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sihir yapan yan bakış.
Çāre yoḳ aldı beni ġamze-i efsūnkāruñ
Çāresi luṭfuña ḳaldı bu Naḥīfī-zāruñ

ġamze-i fettān:

1. **ġamze-i fettān:**
Tahmis 8
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Fitneci yan bakış || *Sevgilinin bakışları.*
Şevket-i ḥüsnini itdükçe nümāyān ṣaf ṣaf
Müje ḫaylin dizer ol ġamze-i fettān ṣaf ṣaf

ġamze-i fettānuñ:

1. **ġamze-i fettānuñ:**-*uñ*
Gazel 25
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Fitneci yan bakış || *Sevgilinin bakışları.*
Çoḳ degüldür ġamze-i fettānuñ öldürürsün beni
Mücib-i ḥüsnüñdür elbet ʿarż-ı nāz itmek baña

ġamze-i ġaddār:

1. **ġamze-i ġaddār:**
Gazel 505
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Acımasız yan bakış, göz süzme.
Ḫilāfın eyledi īmā o ġamze-i ġaddār
Ne dem ki yār baña vaʿde-i viṣāl itdi

ġamze-i ġammāzdan:

1. **ġamze-i ġammāzdan:**-*dan*
Gazel 319
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Fitneci yan bakış.
Gerçi kim eyler şikāyet ġamze-i ġammāzdan
Geçmez ol şūḫ-ı teġāfül-pīşeden ammā göñül

ġamze-i ġammāzıña:

1. **ġamze-i ġammāzıña:**-*ıñ, -a*
Muaşşer 1
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Fitneci yan bakış.
Eyledüm ʿarż-ı taʿalluḳ ġamze-i ġammāzıña
Gerd-i rāh olmaḳ dilerdim ḳāmet-i mümtāzıña

ġamze-i ḥāżır-cevāb:

1. **ġamze-i ḥāżır-cevāb:**
Gazel 478
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Söz söyleme hünerine sahip yan bakış. Ne yapacağı belli olmayan, değişken yan bakış.
Neẕẕāreñ itme çeşmine efsūn-ger-i niyāz
Söyleşmeden o ġamze-i ḥāżır-cevāb ile

ġamze-i ḥāżır-cevāba:

1. **ġamze-i ḥāżır-cevāba:**-*a*
Gazel 94
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Söz söyleme hünerine sahip yan bakış. Ne yapacağı belli olmayan, değişken yan bakış.
Eyledüñ şāhā tesellī baña ḳılduñ sen ʿitāb
Ġamze-i ḥāżır-cevāba pādişāhum şād pesend

ġamze-i ḥāżır-cevābumdur:

1. **ġamze-i ḥāżır-cevābumdur:**-*um, -dur*
Kaside 28
Mısra: **34**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Söz söyleme hünerine sahip yan bakış//ne yapacağı belli olmayan, değişken yan bakış.
N'ola reşk-āver olsa Ẕü'l-feḳār-ı Ḥaydār-ı Kerrār
O tīġ-i ḫūn-feşānı ġamze-i ḥāżır-cevābumdur

ġamze-i ḥāżır-cevābuñla:

1. **ġamze-i ḥāżır-cevābuñla:**-*uñ, -la*
Gazel 523
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Âşığın sualine sevgilinin bakışlarının cevap vermesi, imada bulunması.
Ġamze-i ḥāżır-cevābuñla tekellüm itmege
Var ise gelsün Naḥīfī-i süḫandānuñ gibi

ġamze-i her-cāyī:

1. **ġamze-i her-cāyī:**
Gazel 237
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kararsız yan bakış.
Görince ġamze-i her-cāyī ṭabʿuñı bildüm
Cihān içinde ḥaḳīḳatli dil-rübā yoġ imiş

ġamze-i ḫūn-feşānı:

1. **ġamze-i ḫūn-feşānı:**-*ı*
Rübai 255
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kan döken yan bakış II sevgilinin yan bakışı.
Ey ġamze-i ḫūn-feşānı ser-germ-i ḥilāf
Ḳılduñ güher-i sirişk-i çeşmüm itlāf

ġamze-i ḫūnī:

1. **ġamze-i ḫūnī:**
Gazel 55
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kan dökücü, öldürücü gamze.
Nedür ol ġamze-i ḫūnī nedür ol şīve-cenāb
Nedür ol çeşm-i siyāhī nedür ol ḫışm u ʿitāb

ġamze-i ḫūn-rīz:

1. **ġamze-i ḫūn-rīz:**
Tahmis 10
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kan dökücü yan bakış.
Ne ebrū-yı siyehkār u bu çeşm-i mekkār
Nedür ol ġamze-i ḫūn-rīz o nigāh-ı bīmār

ġamze-i ḫūn-rīzi:

1. **ġamze-i ḫūn-rīzi:**-*i*
Rübai 267
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kan dökücü yan bakış.
Ey ġamze-i ḫūn-rīzi belā-yı ʿuşşāḳ
V'ey çeşm-i ciger-dūzı ḳażā-yı ʿuşşāḳ

ġamze-i ḫūn-rīzüñ:

1. **ġamze-i ḫūn-rīzüñ:**-*üñ*
Gazel 361
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kan dökücü yan bakış.
Söyleşür ġamze-i ḫūn-rīzüñ ile bī-pervā
Hele ben ḫavf ider oldum dil-i bī-bākümden

ġamze-i mekkāre:

1. **ġamze-i mekkāre:**
Gazel 316
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hilekar yan bakış.
Zaḫm uran cāna nigāh-ı sitemdür yoḫsa
Beni mecrūḥ iden ol ġamze-i mekkāre degül

ġamze-i mekkārelerüñ:

1. **ġamze-i mekkārelerüñ:**-*ler, -üñ*
Gazel 304
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hilekar yan bakış.
Ne müdāvā meded var ne temennāya mecāl
Beni öldürdi senüñ ġamze-i mekkārelerüñ

ġamze-i pür-şūr u fitenden:

1. **ġamze-i pür-şūr u fitenden:**-*den*
Gazel 211
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
(Sevgilinin) fitne ve kavga dolu yan bakışı.
Bizüz ol ehl-i naẓar kim göricek bir şūḫı
N'eydigin ġamze-i pür-şūr u fitenden bilürüz

ġamze-i pür-şūr-ı ḫūbān:

1. **ġamze-i pür-şūr-ı ḫūbān:**
Gazel 39
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Fitne bakışlı sevgili.
Ey Naḥīfī ben ki bir āşüfte-meşreb ʿāşıḳam
Ġamze-i pür-şūr-ı ḫūbān cümle māʾildür bana

ġamze-i pür-şūrlardur:

1. **ġamze-i pür-şūrlardur:**-*lar, -dur*
Gazel 53
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kargaşaya sebep olan süzgün yan bakış. II sevgilinin fitne yayan yan bakışı.
Egerçi söyleşilmek yār ile āsān idi ammā
Beni lāl eyleyen ol ġamze-i pür-şūrlardur hep

ġamze-i seḥḥārı:

1. **ġamze-i seḥḥārı:**-*ı*
Gazel 301
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sihirli, büyülü yan bakış.
Niçe ʿāḳılları mecnūn ider āhū-nigehi
Çeşm-i fettāna baḳuñ ġamze-i seḥḥārı görüñ

ġamze-i ser-germi:

1. **ġamze-i ser-germi:**-*i*
Gazel 201
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
(sevgilinin) coşturan, sarhoş eden yan bakışı.
Ġamze-i ser-germi yārüñ daḥi muʿtād oldıġı
Girye-i bī-ṣabr u āh-ı gāh gāhumdan mıdur

ġamze-i ser-tīzüñe:

1. **ġamze-i ser-tīzüñe:**-*üñ, -e-üñe*
Gazel 480
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Keskin yan bakış.
Yāreler açsun derūn-ı ʿāşıḳ-ı nā-çīzüñe
Böyle mi taʿlīm idersin ġamze-i ser-tīzüñe

ġamze-i siyehkārı:

1. **ġamze-i siyehkārı:**-*ı*
Gazel 145
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kötü niyetli yan bakış.
Cihānı görmez olur ġamze-i siyehkārı
Ne dem ki çeşmine germiyyet-i şarāb gelür

ġamze-i şūḫındadur:

1. **ġamze-i şūḫındadur:**-*ı, -n, -da, -dur*
Gazel 111
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Işveli, cilveli yan bakış.
ʿAḳlum müdām ġamze-i şūḫındadur benüm
Fikrüm hemīşe kākül-i ḫam-der-ḫamındadur

ġamze-i şūḫuñ:

1. **ġamze-i şūḫuñ:**-*uñ*
Gazel 298
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Işveli, cilveli yan bakış.
İttifāḳ eylediler nehb-i metāʿ-ı ḫırede
Ġamze-i şūḫuñ ile ol nigeh-i bī-dāduñ

ġamze-i şūḫuña:

1. **ġamze-i şūḫuña:**-*uñ, -a*
Gazel 285
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Işveli, cilveli yan bakış.
Ġamze-i şūḫuña teslīm idelim emr eyle
Naḳd-i cān ise eger iki gözüm maṭlūbuñ

2. **ġamze-i şūḫuña:**-*uñ, -a*
Gazel 369
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Işveli, cilveli yan bakış.
Beni öldürmede bir vech ile teʾḫīr itmez
Ġamze-i şūḫuña bīhūde ʿitāb eylersin

ġamze-i şūriş-fikeninden:

1. **ġamze-i şūriş-fikeninden:**-*i, -n, -den*
Gazel 373
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Karışıklık çıkaran bakış II sevgilinin bakışı.
Bir nīm-nigāhıyla beni eyledi bī-hūş
Dād ol ṣanemüñ ġamze-i şūriş-fikeninden

ġamze-i şūriş-fikenüñ:

1. **ġamze-i şūriş-fikenüñ:**-*üñ*
Muamma 2
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Karışıklık çıkaran bakış II sevgilinin bakışı.
Ele alduḳça anı ġamze-i şūriş-fikenüñ
Ḫūn-ı dil ẓāhir olur tīr-i kemānuñda senüñ

ġamze-i tatar:

1. **ġamze-i tatar:**
Kıt'a 26
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Merhametsiz yan bakış. || Sevgilinin bakışı.
ʿAḳlumı ġamze-i Tatar ile meftūn itdi
Türkçe oldum ben o fettān-ı cihāna meftūn

ġamze-i tataruñdan:

1. **ġamze-i tataruñdan:**-*uñ, -dan*
Rübai 437

Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tatar (acımasız) yan bakış.
Feryād senüñ ġamze-i Tataruñdan
Ġayret-gerī-i çeşm-i siyeh-kāruñdan

ġamze-kār ebrū:

1. **ġamze-kār ebrū:**
Gazel 405
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yan bakışı yapan kaşlar II sevgilinin kaşları.
Dilüm ṣad pāre itmekde ʿaceb ol ġamze-kār ebrū
Ḫaber al luṭf u iḥsān it olur mı baña yār ebrū

gamzesi:

1. **ġamzesi:**-*si*
Gazel 134
Mısra: **4**
Süzerek göz ucu ile yan bakış.
Mümkin olmaz çeşm-i ḫūn-āşāmına ʿarż-ı niyāz
Ġamzesi şol dem ki mest-i cām-ı istiġnā olur

2. **ġamzesi:**-*si*
Gazel 183
Mısra: **2**
Süzerek göz ucu ile yan bakış.
Luṭfını ol perī baña gerçi ki bī-ḥisāb ider
Bir kerem ü ʿaṭāsına ġamzesi biñ ʿitāb ider

ġamzesi mestāne:

1. **ġamzesi mestāne:**
Gazel 37
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gamzesi sarhoş olmuş, kendinden geçmiş, mahmur II sevgili.
Bu ḳadar germī-i ülfet bu ḳadar nāz ü niyāz
Sañadur saña eyā ġamzesi mestāne saña

gamzesinden:

1. **ġamzesinden:**-*si, -n, -den*
Gazel 91
Mısra: **8**
(Sevgilinin) süzerek göz ucu ile yaralayan yan bakışı.
Eger kim fitne bī-tāb olsa resm-i cān-güdāzīde
Gelür ol mest-i nāzuñ ġamzesinden eyler istimdād

ġanīmet bil:

1. **ġanīmet bil:**
Gazel 486
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kazanç olarak addetmek.
Teġāfül eyleme ḥüsn-i naẓar iksīr-i aʿẓamdur
Ġanīmet bil nigāh-ı himmet-i merdān-ı mürtāżı

ġaraż:

1. **ġaraż:**
Gazel 6
Mısra: **3**
Gaye, maksat, amaç.
Yā Resūla'llāh sensüñ ḥüsn-i ḳabūlüñdür ġaraż
Yoḫsa ʿālemde nedür aġyārdan āʾid baña

2. **ġarażuñ:**-*uñ*
Gazel 12
Mısra: **7**
Gaye, maksat, amaç.
Ġarażuñ ṣayd-ı cān imiş bildüm
O vefālar cefā imiş maḥżā

3. **ġaraż:**
Gazel 86
Mısra: **7**
Gaye, maksat, amaç.
Saña nāz u şīvedür bunca tecāhülden ġaraż
Ḳaṣdını yoḫsa o şūḫ-ı pür-cefā bilmez mi hīç

4. **ġaraż:**
Gazel 136
Mısra: **6**
Gaye, maksat, amaç.
Tā böyle ihtizāzdan ey serv-i būstān
Ol nev-nihāl-i nāza ġaraż ser-fürū mıdur

5. **ġarażuñ:**-*uñ*
Gazel 136
Mısra: **1**
Gaye, maksat, amaç.
Bülbül bu nāleden ġarażuñ güft ü gū mıdur
Yoḫsa murād dünyede bir ārzū mıdur

6. **ġaraż:**
Gazel 209
Mısra: **7**
Gaye, maksat, amaç.
Mā-ḥaṣal mūy-ı meyānuñ ḳucmadur cānā ġaraż
Andan ince fikr ile dil ḥālin işʿār istemez

7. **ġaraż:**
Gazel 231
Mısra: **13**
Gaye, maksat, amaç.
Cüst ü cūy-ı ḥüsn-i fānīden ġaraż taḳlīddür
Vuṣlat-ı maḥbūb-ı Bāḳīdür Naḥīfī mültemes

8. **ġaraż:**
Gazel 346
Mısra: **3**
Gaye, maksat, amaç.
Cān ise ġaraż cevr ü cefādan senüñ olsun
Ben miḥnet-i hicrān ile cānumdan uṣandum

9. **ġaraż:**
Gazel 376
Mısra: **23**
Gaye, maksat, amaç.
ʿArż-ı naẓīreden ġaraż inşā-yı medḥidür
Yād eyleyüp mülāṭafat-ı kām-rānesin

10. **ġaraż:**
Gazel 417
Mısra: **10**
Gaye, maksat, amaç.

İdüp terk-i tecemmül iḫtiyār-ı ʿuzlet itmekden
Ġaraż saña ḳul olmaḳdur mücerred yā Resūla'llāh

11. **ġarażuñ:**-*uñ*
Gazel 475
Mısra: **16**
Gaye, maksat, amaç.
Bir kerre beni eylemedüñ luṭf ile mesrūr
Hep cevr ü cefā mı ġarażuñ ehl-i kemāle

12. **ġaraż:**
Kaside 8
Mısra: **281**
Gaye, maksat, amaç.
Ġaraż oldur ki olam bendelerüñden maʿdūd
Olıcaḳ ʿarṣa-i dīvān-ı Ḫudāya iḥżār

13. **ġaraż:**
Kaside 11
Mısra: **51**
Gaye, maksat, amaç.
İntisāb-ı ḫāk-i pāye bir tevessüldür ġaraż
Midḥatüñ itmekde bu naẓm-ı cihān-ārā ile

14. **ġaraż:**
Kaside 23
Mısra: **21**
Gaye, maksat, amaç.
Ġaraż ʿarż-ı ʿubūdiyyetdür iṭnāb-ı kelām itme
Siyāḳ-ı naẓma şimden ṣoñra temhīd-i duʿā gelsün

15. **ġaraż:**
Kaside 24
Mısra: **93**
Gaye, maksat, amaç.
Ġaraż ʿarż-ı ʿubūdiyyet durur der-gāhuña yoḫsa
Ne deñlü medḥ idersem vaṣfuñ irmez ḥadd ü pāyāna

16. **ġaraż:**
Kaside 27
Mısra: **92**
Gaye, maksat, amaç.
Nüsḫa-i midḥat-i ẕātuñda bu taḳrīb ile ben
Ġaraż oldur ki idem maʿẕeret-i sehv ü ḳuṣūr

17. **ġarażum:**-*um*
Kaside 27
Mısra: **89**
Gaye, maksat, amaç.
Güft ü gūdan ġarażum şevke degüldür ḥāṣā
Rāżıyam her ne ki fermān ide Mevlā-yı Şekūr

18. **ġaraż:**
Matla 208
Mısra: **2**
Gaye, maksat, amaç.
Vaṣf-ı ẕī-şānuñ ne ḥaddümdür eyā faḫr-ı cihān
Naʿt-i pāküñden ġaraż tekrār-ı ẕikrüñ hemān

19. **ġaraż:**
Matla 212
Mısra: **2**
Gaye, maksat, amaç.
N'ola ḳadrüñ senüñ ʿālī ise aʿlādan ednādan
Ġaraż sensin eyā Maḥbūb-ı Ḥaḳ remz-i evednāda

20. **ġaraż:**
Murabba 6
Mısra: **59**
Gaye, maksat, amaç.
Birr ü nevālüñdür ġaraż Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

21. **ġaraż:**
Murabba 6
Mısra: **58**
Gaye, maksat, amaç.
Yā Rab cemālüñdür ġaraż Fażl u kemālüñdür ġaraż

22. **ġaraż:**
Murabba 6
Mısra: **57**
Gaye, maksat, amaç.
Yā Rab cemālüñdür ġaraż Fażl u kemālüñdür ġaraż

23. **ġaraż:**
Murabba 11
Mısra: **19**
Gaye, maksat, amaç.
Ġaraż maḳṣūdumı inhā Şefāʿat yā Resūla'llāh

24. **ġarażum:**-*um*
Rübai 157
Mısra: **4**
Gaye, maksat, amaç.
Ḳādir degülem medḥüñe ben sulṭānum
Ancaḳ ġarażum ʿarż-ı ʿubūdiyyetdür

25. **ġarażum:**-*um*
Rübai 371
Mısra: **1**
Gaye, maksat, amaç.
Ṣıdḳ ile ḳul olmaḳ saña muṭlaḳ ġarażum
Mensūb-ı der-i devletüñ olmaḳ garażum

26. **garażum:**-*um*
Rübai 371
Mısra: **2**
Gaye, maksat, amaç.
Ṣıdḳ ile ḳul olmaḳ saña muṭlaḳ ġarażum
Mensūb-ı der-i devletüñ olmaḳ garażum

27. **garażum:**-*um*
Rübai 371
Mısra: **4**
Gaye, maksat, amaç.
Maḥşerde bu küstāḫ benümdür diyesin
Ey faḫr-ı dü ʿālem budur ancaḳ garażum

ġarazuñ:

1. **ġarażuñ:**-*un*
Gazel 313
Mısra: **10**
Gaye, maksat, amaç.
Yaḳdı yandurdı bizi sūz u güdāz-ı nefesüñ
Ġarażuñ sūz-ı dili ʿarż ise besdür bülbül

2. **ġarażuñ:**-*un*
Gazel 481
Mısra: **5**
Gaye, maksat, amaç.
Nāzikāne yine bir āh ile bildür ġarażuñ
Ṣıḳılur ol gül-i nev-resteye ibrām olsa

ġarb ile şarḳ:

1. **ġarb ile şarḳ:**
Rübai 259

Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Batı ile doğu.
Şems ü ḳamer ü s̱ābit ü seyyāre vü berḳ
Envāruñ ile ṭoptoludur ġarb ile şarḳ

<u>ġāret:</u>

1. **ġāretden:**-*den*
Rübai 436
Mısra: **2**
Çapul, yağma, yağmalama.
Meʾmūl degül luṭf o sehī-ḳāmetden
Mülk-i dili āsūde ḳomaz ġāretden

<u>ġāret olmasun:</u>

1. **ġāret olmasun:**-*ma, -sun*
Gazel 384
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yağmalanmak.
Kimsenüñ ser-māye-i ārāmı ġāret olmasun
Kimseler āvāre-i deşt-i melāmet olmasun

2. **ġāret olmasun:**-*ma, -sun*
Gazel 385
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yağmalanmak.
ʿĀşıḳ ümmīd-i vaṣl ile bī-ṭāḳat olmasun
Kālā-yı ṣabrı kimselerüñ ġāret olmasun

<u>ġāretger-i mülk-i şekībāyī:</u>

1. **ġāretger-i mülk-i şekībāyī:**
Gazel 105
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sabır ülkesinin yağmacısı II tahammülü zorlayan sevgili.
Sen ol şehsin ki ey ġāretger-i mülk-i şekībāyī
Füsūn u fitne nāz ü ʿişve ser-cümle sipāhuñdur

<u>ġāret-i mülk-i ṣalāḥ:</u>

1. **ġāret-i mülk-i ṣalāḥ:**
Kaside 8
Mısra: **134**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Huzur mülkünün yağması.
Fikret-i çeşm-i siyeh-kārı bütān ile dirīġ
Ġāret-i mülk-i ṣalāḥ eyledi çeşm-i Tatar

<u>ġāret-kerān:</u>

1. **ġāret-kerān:**
Gazel 495
Mısra: **3**
Yağma yapanlar.
Ḳosun ālāyiş-i peygārı hep ġāret-kerān gelsün
Nigāh-ı yārdan meşḳ eylesünler resm-i yaġmāyı

<u>ġāret-zede-i ḫaṭṭ-ı siyāh:</u>

1. **ġāret-zede-i ḫaṭṭ-ı siyāh:**
Gazel 283
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Siyah hattının yağmaya uğrayanı.
Ġamzeler bī-e̱ser-i ʿişve nigehler meḇẕūl
Ṣīve ġāret-zede-i ḫaṭṭ-ı siyāh olsa gerek

<u>ġār-ı dil-ārāyı:</u>

1. **ġār-ı dil-ārāyı:**-*yı*
Rübai 67
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönlü süsleyen mağara.
Ol ġār-ı dil-ārāyı ki teşrīf itdüñ
Müjgānum anuñ ḫākine olsun çārūb

<u>ġarīb:</u>

1. **ġarībe:**-*e*
Gazel 2
Mısra: **13**
Düşkün, zavallı, biçare || Âşık.
Luṭf it şefāʿat eyle Naḥīfī ġarībe
ARAPÇA

2. **ġarībe:**-*e*
Gazel 9
Mısra: **4**
Düşkün, zavallı, biçare || Âşık.
Yoḳ yüzüm dergāh-ı Ḥaḳḳa varmaġa bir vech ile
Vay eger olmazsa luṭfuñ ben ġarībe reh-nümā

3. **ġarībdür:**-*dür*
Gazel 49
Mısra: **6**
Gurbet ellerde kalmış, kendi ilinden ayrılmış, bulunduğu yerde yabancı olan (kimse), yabancı.
Şeb-tā-seḥer o ġonçeye ʿarż-ı niyāz ider
El-ḥaḳ ġarībdür hele muʿtād-ı ʿandelīb

4. **ġarībe:**-*e*
Gazel 58
Mısra: **5**
Düşkün, zavallı, biçare || Âşık.
Ben ġarībe hep ʿadūdur ol raḳīb-i bed-kilāb
Dilerem cāy-ı ṣafāsı ola her çāh-ı ḫarāb

5. **ġarīb:**
Gazel 71
Mısra: **9**
Tuhaf, acayip.
Ey Naḥīfī sen ġarīb yār u cānum bir ġarīb
Gel ikiñiz yār oluñ kim vaṣf u eşʿāruñ dürüst

6. **ġarīb:**
Gazel 71
Mısra: **9**
Düşkün, zavallı, biçare || Âşık.
Ey Naḥīfī sen ġarīb yār u cānum bir ġarīb

Gel ikiñiz yār oluñ kim vaṣf u eṣʿāruñ dürüst

7. **ġarībi:**-*i*
Gazel 81
Mısra: **7**
Düşkün, zavallı, biçare || Âşık.
O ṣaḥn-ı bāġ-ı kūyuñda ġarībi ṣayd iden sensin
Yine sensin bu dāma ben giriftār olmaġa bāʿiṯ

8. **ġarībüñdür:**-*üñ, -dür*
Gazel 95
Mısra: **9**
Düşkün, zavallı, biçare || Âşık.
Bu Naḥīfī bir ġarībüñdür senüñ ey dil-berā
Sāye-i vaṣluñda ḫoş geçsün ilā-yevmi't-tenād

9. **ġarībi:**-*i*
Gazel 99
Mısra: **3**
Düşkün, zavallı, biçare || Âşık.
N'ola şāhum ben ġarībi zülfüñe bend eyleseñ
ʿĀşıḳ dünyāda var mı zülf-i sevdādan leẕīẕ

10. **ġarībdür:**-*dür*
Gazel 104
Mısra: **7**
Tuhaf, acayip.
Āhumdan olmaduñ müteʾeṣṣir ġarībdür
Ey seng-dil meger ki dilüñ seng-i ḫāredür

11. **ġarīb:**
Gazel 149
Mısra: **12**
Düşkün, zavallı, biçare || Âşık.
Mıṣr içre ey Naḥīfī ʿazīz olsa da yine
Elbet ġarīb hecr-i vaṭanla ẕelīl olur

12. **ġarībüñ:**-*üñ*
Gazel 158
Mısra: **4**
Düşkün, zavallı, biçare || Âşık.
N'ola bir laḥẓa ārām itmeyem ey māh-rū sensüz
Ġarībüñ başına fürḳat cihānı teng ü tār eyler

13. **ġarībüñ:**-*üñ*
Gazel 167
Mısra: **6**
Düşkün, zavallı, biçare || Âşık.
ʿĀşıḳuñ şāhum ne cānı var saña ʿarż itmege
Ol ġarībüñ saña lāyıḳ bir dil-i nā-çīzi var

14. **ġarībüz:**-*üz*
Gazel 222
Mısra: **2**
Düşkün, zavallı, biçare || Âşık.
Vaṭandan çoḳ zamān oldı bize bād-ı ṣabā gelmez
Ġarībüz bu diyāra bir peyām-ı āşinā gelmez

15. **ġarībe:**-*e*
Gazel 229
Mısra: **4**
Düşkün, zavallı, biçare || Âşık.
Olma dāmen-keş ġurūr ile dil-i üftādeden
Būs-ı dāmānuñdur ancaḳ ol ġarībe mültemes

16. **ġarībüñdür:**-*üñ, -dür*
Gazel 234
Mısra: **9**
Düşkün, zavallı, biçare || Âşık.
Bir ġarībüñdür efendüm ol Ḫudā ḥaḳḳı içün
Bu Naḥīfī bendeñi ḳıl ḥażretüñle hem celīs

17. **ġarībe:**-*e*
Gazel 253
Mısra: **6**
Düşkün, zavallı, biçare || Âşık.
Ṭavāf-ı kūy-ı dil-berde sirişküm ḳaṭresin buldum
Ġarībe dār-ı ġurbetde gelürmiş āşinādan ḥaẕ

18. **ġarībüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 260
Mısra: **25**
Düşkün, zavallı, biçare || Âşık.
Meʾmūl odur ki eyleyesin ben ġarībüñi
Rūz-ı cezāda nāʾil-i tebşīr-i lā teḫaf

19. **ġarībem:**-*em*
Gazel 266
Mısra: **1**
Düşkün, zavallı, biçare || Âşık.
Ġarībem ʿāşıḳam bir dil-ber-i şīrīn zebānum yoḳ
Cihānda baña aġlañ baña kim bir nev-cevānum yoḳ

20. **ġarībüñ:**-*üñ*
Gazel 271
Mısra: **9**
Düşkün, zavallı, biçare || Âşık.
Ġarībüñ şādumān idüp viṣālüñ vir Naḥīfīye
Elem çekme raḳībüñden ḳamusı ḫāksār ancaḳ

21. **ġarībe:**-*e*
Gazel 273
Mısra: **3**
Düşkün, zavallı, biçare || Âşık.
Ġarībe cevr ü ġamz ile gelüpdür nāme-i gül-gūn
Oḳurken ḥarfini bir bir gözüm nem-nāk ü nāk ancaḳ

22. **ġarīb:**
Gazel 275
Mısra: **11**
Tuhaf, acayip.
Bi-ḥamdi'llāh ki ol yārüm ġarīb ismimi yād itmiş
Naḥīfī luṭf-ı Ḫaḳḳ ile müyesser ol viṣāl ancaḳ

23. **ġarībüñ:**-*üñ*
Gazel 276
Mısra: **4**
Düşkün, zavallı, biçare || Âşık.
Beni ṣanma eyā şāhum ġamum bu ẕillet-i dilden
Senüñ ʿışḳuñ ġamı birle ġarībüñ derd-nāk ancaḳ

24. **ġarībe:**-*e*
Gazel 303

Mısra: **16**
Düşkün, zavallı, biçare || Âşık.
Taḥammül eyleyelüm ġurbetüñ melāmetine
Yeter semīm-i vaṭan ben ġarībe ḫāk-i derüñ

25. **ġarībe:**-*e*
Gazel 311
Mısra: **12**
Düşkün, zavallı, biçare || Âşık.
Maḥż-ı nāz u şīvedārī dil-rübā meclisde hep
Ben ġarībe gāh nāz ü geh niyāz itdüklerüñ

26. **ġarībüñden:**-*üñ, -den*
Gazel 327
Mısra: **3**
Düşkün, zavallı, biçare || Âşık.
Ben ġarībüñden dirīġ itme nigāh-ı himmetüñ
Olmasun mesdūd-ı ḥubb-ı mā-sivā pīrāmenüm

27. **ġarībdür:**-*dür*
Gazel 342
Mısra: **13**
Tuhaf, acayip.
ʿUşşāḳ içinde luṭfa sezā bir ġarībdür
Raḥm it Naḥīfī-i zārıña ḳurbānuñ oldıġum

28. **ġarībem:**-*em*
Gazel 356
Mısra: **18**
Düşkün, zavallı, biçare || Âşık.
Naḥīfīyem bilinmez ḳıymetüm bīgāne-i luṭfem
Diyār-ı ġurbete geldüm ġarībem āşinā bilmem

29. **ġarībi:**-*i*
Gazel 435
Mısra: **2**
Düşkün, zavallı, biçare || Âşık.
Dil-i mehcūrumı vaṣluñla şāhum dāġ dāġ eyle
Ḳuluñdur tā ezelden ol ġarībi bir çerāġ eyle

30. **ġarībüz:**-*üz*
Gazel 468
Mısra: **11**
Düşkün, zavallı, biçare || Âşık.
Vaṭanda daḥi ġarībüz hezār miḥnet ile
Ne çāre n'eyleyelüm gerdiş-i sitem-kāra

31. **ġarībüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 478
Mısra: **8**
Düşkün, zavallı, biçare || Âşık.
Müştāḳ-ı ḥüsnüñem niçe demdür Ḫudā bilür
Şād eyle ben ġarībüñi refʿ-i ḥicāb ile

32. **ġarībi:**-*i*
Kaside 2
Mısra: **28**
Düşkün, zavallı, biçare || Âşık.
Maḥż-ı fażluñla Naḥīfīye idüp feyż-i ʿaṭā
Ol ġarībi eyle maḳbūl-i ḥarīm-i ḥażretüñ

33. **ġarībi:**-*i*
Kaside 5
Mısra: **108**
Düşkün, zavallı, biçare || Âşık.
ʿArṣa-i maḥşerde manẓūr-ı nigāh-ı raḥm idüp
Ben ġarībi sāye-dār-ı şefḳat it taḥte'l-livā

34. **ġarībüñ:**-*üñ*
Kaside 5
Mısra: **62**
Düşkün, zavallı, biçare || Âşık.
Bunca ʿāṣīler içinde yoḳ mıdur bilmem yiri
Ümmetüñden biri ḫaṭā-pīşe ġarībüñ serverā

35. **ġarībe:**-*e*
Kaside 8
Mısra: **175**
Düşkün, zavallı, biçare || Âşık.
Ben ġarībe idesin himmet ü luṭfuñ hem-rāh
Emr-i Ḥaḳḳ ile k'olam mülk-i beḳāya reh-vār

36. **ġarībüñ:**-*üñ*
Kaside 8
Mısra: **156**
Düşkün, zavallı, biçare || Âşık.
Sen dururken kime ʿarż eyleyem aḥvālümi ben
Ḳoma ey kān-ı şefāʿat bu ġarībüñ nā-çār

37. **ġarībi:**-*i*
Kaside 11
Mısra: **47**
Düşkün, zavallı, biçare || Âşık.
Ol ġarībi ḳıl şefāʿatle kerem ḳıl kām-yāb
Şād ola tā raḥmet-i Raḥmān-ı bī-hemtā ile

38. **ġarībi:**-*i*
Kaside 24
Mısra: **87**
Düşkün, zavallı, biçare || Âşık.
Zamān-ı devletüñde ben ġarībi bir çerāġ eyle
Biraz cemʿiyyet iḥsān eyle aḥvāl-i perīşāna

39. **ġarīb:**
Kaside 26
Mısra: **161**
Tuhaf, acayip.
Ġarīb ḥāle düçār itdi rūzgār beni
Netīce ḳalmadı ṣabra taḥammülüm ḳaṭʿā

40. **ġarīb:**
Kıt'a 22
Mısra: **3**
Düşkün, zavallı, biçare || Âşık.
Ümmetinden bir ġarīb üftādeyem
Ben Resūl-i müctebāya bendeyem

41. **ġarībi:**-*i*
Tahmis 3
Mısra: **22**
Düşkün, zavallı, biçare || Âşık.

Cürm ü ʿisyān ile oldum gerçi maḥcūb u ḫacīl
Ben ġarībi ḫāk-i pāyüñ olmaġa şāyeste ḳıl

ġarīb illerde:

1. **ġarīb illerde:**-*ler, -de*
Gazel 24
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gurbet.
Ser-i kūyuñda sensiz bir dem ārām itmeyen göñlüm
Ġarīb illerde şimdi derd ile āvāredür cānā

2. **ġarīb illerde:**-*lerde*
Gazel 158
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gurbet.
Ser-i kūyuñda evvel naġme-sāz-ı şevḳ olan göñlüm
Ġarīb illerde şimdi ḥasretüñle āh ü zār eyler

3. **ġarīb illerde:**-*ler, -de*
Gazel 518
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gurbet.
Derdümi ṣorma Nahīfī ki ġarīb illerde
Ḳalmadı miḥnet ile tāb ü tüvānum şimdi

ġarīb illerden:

1. **ġarīb illerden:**-*ler, -den*
Rübai 430
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gurbet.
Yā Rab keremüñ rāh-nümā eyle baña
Ben zārı ḫalāṣ it bu ġarīb illerden

ġarīb illere:

1. **ġarīb illere:**-*ler, -e*
Rübai 271
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gurbet.
Emrüñle ġarīb illere çün düşdi ṭarīḳ
Olsaḳ n'ola ḫ∨āhiş-ger-i luṭf-ı tevfīḳ

2. **ġarīb illere:**-*ler, -e*
Rübai 451
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gurbet.
Aḥkām-ı ḳażā vü ḳader olduḳda revān
Oldum bu ġarīb illere pūyān ü devān

ġarīb oldum:

1. **ġarīb oldum:**-*du, -m*
Gazel 329
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Garip, zavallı, çaresiz olmak.
Enīsüm yār-ı cānum gitdi ḳaldum derd-i ḥasretle
Bu ġurbet ilde ḥayfā ben daḫi şimdi ġarīb oldum

2. **ġarīb oldum:**-*du, -m*
Gazel 330
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yabancı, uzak olmak.
Niçe demdür ki mehcūr-ı temāşā-yı ḥabīb oldum
Şeb-i ḥasretde ḳaldum ġurbet illerde ġarīb oldum

3. **ġarīb oldum:**-*du, -m*
Gazel 331
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yabancı, uzak olmak.
Benümle güft u gūy-ı ḥüsn-i leylā eyler ādem yoḳ
Gel ey Mecnūn ki ben şehr-i maḥabbetde ġarīb oldum

ġarīb ü āşinā:

1. **ġarīb ü āşinā:**
Tarih 28
Mısra: **53**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yabancı ve dost.
Ol ḫidīv-i ṣāḥibü'l-ḫayra ġarīb ü āşinā
İtmege ḫayr-ı duʿā iḫlāṣ ile ḳaldırsun el

ġarīb ü ġam-ḫ∨ār:

1. **ġarīb ü ġam-ḫ∨ār:**
Kaside 8
Mısra: **268**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Garip ve gam yiyen.
Behre-yāb eyle ki bir bende-i nā-çāruñdur
Ḳalmasun ḫāk-i meẕelletde ġarīb ü ġam-ḫ∨ār

ġarīb ü mübtelā:

1. **ġarīb ü mübtelā:**
Kaside 5
Mısra: **144**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zavallı ve düşkün II Âşık.
Budur ümmīdüm ki maḥrūm-ı şefāʿat olmaya
Āsitān-ı şefḳatüñde ben ġarīb ü mübtelā

ġarīb ü zārı:

1. **ġarīb ü zārı:**-*ı*
Gazel 426
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gurbette kalmış ve inleyen.
Nigāh-ı şefḳatüñden ben ġarīb ü zārı dūr itme
Yoluñda ben de kemter ḫāk-i pāyam yā Resūla'llāh

2. **ġarīb ü zārı:**-*ı*
Murabba 8
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade

Garip, feryad eden ve kimsesiz.
Öldürürse ben ġarīb ü zārı derd-i ḥasretüñ
Eṣ-ṣalātü ve's-selām ey faḫr-ı ʿālem es-selām

ġarīb üftāde:

1. **ġarīb üftāde:**
Gazel 148
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zavallı, çaresiz, düşkün âşığın hâli.
Sāye-i zībendeñi pā-māl-i nāz itmekdesin
Ol ġarīb üftāde yoḳsa ʿāṣıḳ-ı zāruñ mıdur

ġarībāne:

1. **ġarībāne:**
Gazel 333
Mısra: **4**
Garip gibi, garip kimselere yakışır şekilde, garipçesine.
ʿĀṣıḳluġuma şāhid-i ʿādil mi degüldür
Evżāʿ-ı ḥazīnümle ġarībāne nigāhum

ġarīb-i bī-nevā:

1. **ġarīb-i bī-nevā:**
Kaside 17
Mısra: **42**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kimsesiz garip kişi.
Yād idüp cürm ü günāhın şerm ider ammā ki āh
N'eylesün ya ḳanda varsun ol ġarīb-i bī-nevā

ġarīb-i bī-nevādur:

1. **ġarīb-i bī-nevādur:**-*dur*
Gazel 413
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kimsesiz garip kişi.
Ümmīd-i yek nigāhuñla der-i luṭfuñda ḫāk olmış Naḥīfī bir ġarīb-i bī-nevādur yā Resūla'llāh

ġarīb-i bī-nevāyam:

1. **ġarīb-i bī-nevāyam:**-*yam*
Murabba 3
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zavallı garip II şair Nahîfî.
Naḥīfī-i gedayam ben Ġarīb-i bī-nevāyam ben

ġarīb-i çāre-cūyuñ:

1. **ġarīb-i çāre-cūyuñ:**-*yuñ*
Gazel 105
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çare arayan garip II şair.
Naḥīfī-i ḥazīni şādumān it gāhī luṭfuñla
Ġarīb-i çāre-cūyuñ müstemend-i ḫayr-ḫᵛāhuñdur

ġarīb-i ḥaste vü bīmārem:

1. **ġarīb-i ḥaste vü bīmārem:**-*em*
Rübai 348
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasta ve yorgun garip.
Yoḳ ḫāṭırumı ṣorar firāṣ-ı ġamda
Ḥaḳḳā ki ġarīb-i ḥaste vü bīmārem

ġarīb-i pāy-bendüñdür:

1. **ġarīb-i pāy-bendüñdür:**-*üñ, -dür*
Murabba 13
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayağına bağlı garip II âşık.
Naḥīfī müstemendüñdür Ġarīb-i pāy-bendüñdür

ġarḳ eylemiş:

1. **ġarḳ eylemiş:**-*miş*
Gazel 262
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Suyla doldurmak; çok fazla ağlamak.
ʿĀṣıḳ-ı ṣādıḳlaruñ ġarḳ eylemiş baḥr-ı cefā
Nāle ile nāya döndi şimdi oldı sīne def

ġarḳ ider:

1. **ġarḳ ider:**-*er*
Rübai 259
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Batırmak, boğmak.
Bahr-ı ʿaẓamatuñda olup cūş u ḫurūş
Emvāci ider ʿārif ü dānāları ġarḳ

ġarḳ itdi:

1. **ġarḳ itdi:**-*di*
Gazel 259
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Batırmak, boğmak.
ʿĀṣıḳı ġarḳ itdi nūra meşʿal-i luṭfuñ senüñ
Hem ḳamer ṭutdı ḫacālet oldı çün vechüñ çerāġ

ġarḳ itse:

1. **ġarḳ itse:**-*se*
Tahmis 5
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Batırmak, boğmak.
Leyli baña rūz itdi rūz itdi baña leylī
Ġarḳ itse ʿaceb olmaz āfāḳı yaşum seyli

ġarḳ olmış:

1. **ġarḳ olmış:**-*mış*
Gazel 475

Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Boğulmak, batmak.
Ṣad el-ḥaẕer ey mihr perestān-ı maḥabbet
Ġarḳ olmış o ḫūnī yine bir cāme-i āle

ġarḳa-i cürm ü güneh:

1. **ġarḳa-i cürm ü güneh:**
Murabba 6
Mısra: **105**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Günah ve suça boğulmuş.
Ben ġarḳa-i cürm ü güneh ʿIṣyān ile kārum tebāh

ġarḳa-i deryā-yı āteş-tāb ider:

1. **ġarḳa-i deryā-yı āteş-tāb ider:**
Gazel 163
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Parlak ateşin denizinde boğmak.
Siḥr ile sāḳī ki elde sāġarın pür-āb ider
Ehl-i bezmi ġarḳa-i deryā-yı āteş-tāb ider

ġarḳa-i nūr idüp:

1. **ġarḳa-i nūr idüp:**-*üp*
Rübai 171
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nura boğmak.
Yā Rab beni ʿışḳuñla idüp ġarḳa-i nūr
Ḳıl ẕulmet-i deycūr-ı hevādan mehcūr

ġarḳa-i pīç ü tāb ider:

1. **ġarḳa-i pīç ü tāb ider:**-*er*
Gazel 183
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kıvrıma boğmak.
Tā ki ruḥı o mehveşüñ māye-i şerm ü nāzdur
Reşk ile mihr-i ʿālemi ġarḳa-i pīç ü tāb ider

ġarḳa-i seyl-āb:

1. **ġarḳa-i seyl-āb:**
Gazel 524
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gözyaşı selinde boğulmak, çok ağlamak.
Niçün dāmen-keş olmaz ġarḳa-i seyl-āb iken ʿālem
Sirişk-i çeşmüm ol serv-i semen-sīmāya degmez mi

ġarḳ-ı ʿaraḳ-ı şerm olup:

1. **ġarḳ-ı ʿaraḳ-ı şerm olup:**-*up*
Gazel 346
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Utancın terlerinde boğulmak.
Ġarḳ-ı ʿaraḳ-ı şerm olup ol ruḫları gülden
Dāġ-ı dil ile lāle-ṣıfāt ḳana boyandum

ġarḳ-ı baḥr-ı ḥayret:

1. **ġarḳ-ı baḥr-ı ḥayret:**
Gazel 386
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şaşkınlık denizinde boğulma.
İştiyāḳ-ı gevher-i yektā-yı ʿışḳuñdur beni
Gāh ġarḳ-ı baḥr-ı ḥayret gāh pür-cūş eyleyen

ġarḳ-ı mevce-i ḳahr itse:

1. **ġarḳ-ı mevce-i ḳahr itse:**-*se*
Kaside 28
Mısra: **41**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Azap dalgasında boğmak.
N'ola ḫışm ile ġarḳ-ı mevce-i ḳahr itse aʿdāyı
Elinde tīġ-i zerrīn kārı zār-ı şuʿle-tābumdur

ġarḳ-ı nūr olsun:

1. **ġarḳ-ı nūr olsun:**-*sun*
Kaside 23
Mısra: **57**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Işığa batmak, aydınlıkla boğulmak.
Oḳunsun naʿt-i ẕāt-ı pāki meclis ġarḳ-ı nūr olsun
Nüzūl-i raḥmet itsün dillerde şevḳ u şafā gelsün

ġarrā:

1. **ġarrāsın:**-*sın*
Matla 186
Mısra: **2**
Ak, parlak, güzel, gösterişli, nümâyişli.
Gün gibi pertev-i ḥüsn ile cihān-ārāsın
Yüzüñ arduñ hele ey māh ʿaceb ġarrāsın

ġarrā eyleyem:

1. **ġarrā eyleyem:**-*yem*
Kaside 5
Mısra: **86**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Meşhur etmek, gösterişli kılmak.
Raġmına ḥuṣṣāduñ ey faḫr-ı zemīn ü āsumān
Eyleyem naʿtüñde ġarrā nice beyt-i müntehā

ġarrālan:

1. **ġarrālanma:**-*ma*
Kaside 3
Mısra: **31**
Kibirlenmek, büyüklenmek.
Germ olup şems-i dıraḫşān gibi ġarrālanma
ʿĀḳıbet bī-fer olur kevkebe-i ʿunvānuñ

ġaṭā:

1. **ġaṭā:**
Rübai 4
Mısra: **2**
Ötrü, kalın kumaş.
Ben ẕerreye ḳıl pertev-i faẕluñ iʿṭā
Mekşūf ola tā dīde-i dilden bu ġaṭā

ġavġā:

1. **ġavġāyı:**-*y, -ı*
Gazel 404
Mısra: **8**
Döğüşme, gürültü.
Ḥażret-i Ḥaḳḳa tażarruʿ eyleyüp eyle niyāz
Āh ü zār itme dilā sen rūz u şeb ġavġāyı ḳo

2. **ġavġāsı:**-*sı*
Gazel 498
Mısra: **16**
Döğüşme, gürültü.
Düşürdi keşmekeş-i zülfüñe dil-i zārı
Nedür bu baḫt-ı siyāhuñ bizümle ġavġāsı

ġavvāş-ı maḥabbet:

1. **ġavvāş-ı maḥabbet:**
Gazel 519
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk dalgıcı II âşık.
Bu Naḥīfī gibi ġavvāş-ı maḥabbet var iken
Ġayrıya ol dürr-i pākīze kenār olsun mı

ġayb-ı hüviyyetden:

1. **ġayb-ı hüviyyetden:**-*den*
Murabba 11
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kimliği gizli olan (Allah).
Gelüp ġayb-ı hüviyyetden Cihānı eyledüñ rūşen

ġāyet:

1. **ġāyet:**
Gazel 119
Mısra: **11**
Uç, son, son derece.
Cihānda buldı ġāyet ḳıṣṣa-i Ferhād ü Ḳays ammā
Ḥikāyāt-ı ġam-ı ʿışḳum benüm bī-ḥadd ü pāyāndur

2. **ġāyetde:**-*de*
Gazel 253
Mısra: **8**
"Çok, oldukça, pek, son derece" anlamında miktar zarfı.
Ḳatı bīgānelük itme cefālar eyle sulṭānum
Bu dil mirʾātı ġāyetde ider jeng ü cilādan ḥaẕ

3. **ġāyet:**
Gazel 335
Mısra: **11**
"Çok, oldukça, pek, son derece" anlamında miktar zarfı.
Girān geldi baña meclisde ġāyet minnet-i sāḳī
Anuñçün ben de ṣahbā yerine ḫūn-ı ciger çekdüm

4. **ġāyeti:**-*i*
Gazel 471
Mısra: **3**
Amaç, maksat, gaye; netice, son.
Bāġda ġāyeti yoḳ güllerüñ ammā bülbül
Bir gül olsa baña kim zīver-i destār olsa

5. **ġāyet:**
Gazel 476
Mısra: **5**
"Çok, oldukça, pek, son derece" anlamında miktar zarfı.
Māʾilem māʾilem ey ṣūḫ-ı cefā-cū ġāyet
Niyyet-i cevr ile cāna nigerān oldıġuña

6. **ġāyet:**
Gazel 511
Mısra: **16**
"Çok, oldukça, pek, son derece" anlamında miktar zarfı.
Teġāfül itme derdinden ṭabībā ʿāṣıḳ-ı zāruñ
Gözinden belli anuñ ʿilleti ġāyet ʿayān derdi

7. **ġāyetin:**-*in*
Kaside 1
Mısra: **69**
Amaç, maksat, gaye; netice, son.
Ey Naḥīfīden suʾāl iden bu rāzuñ ġāyetin
Mā-sivā-yı Ḥaḳ ile bīgāne ol budur cevāb

8. **ġāyet:**
Kaside 24
Mısra: **84**
"Çok, oldukça, pek, son derece" anlamında miktar zarfı.
Cenāb-ı ḥażretüñ taṣdīʿa cürʾet mümkin olmazdı
Ṣudāʿ-ı ḳahr u ẕillet ġāyet ile geçmese cāna

9. **ġāyet:**
Matla 63
Mısra: **2**
"Çok, oldukça, pek, son derece" anlamında miktar zarfı.
Naḳl ider ḥaşri velī dīdesi yāre ʿāyid
Ḥaşerī müʾmine beñzer gibi ġāyet zāhid

ġāyet bula:

1. **ġāyet bula:**-*a*
Rübai 323
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nihayete ermek.
Yā Rab bula çün muṣḥaf-ı ʿömrüm ġāyet
Ḥatm it benüm īmān ile āḫir nefesüm

ġāyet bulur:

1. **ġāyet bulur:**-*ur*
Gazel 504
Mısra: **14**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Son bulmak, nihayete ermek II tam, eksiksiz bulunmak.
İşrāb-ı derd-i hecr ile biñ kerre aġlasa
Ġāyet bulur mı çeşm-i terüñ mā-cerāları

ġāyet olmasun:

1. **ġāyet olmasun:**-*ma, -sun*
Gazel 385
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Son bulmak.
Müstaġriḳān-ı ʿışḳ ile ḳıl āşinā beni
İster yem-i maḥabbete hīç ġāyet olmasun

ġāyete irüp:

1. **ġāyete irüp:**-*üp*
Gazel 446
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sona ulaşmak, bitmek.
Ḥaḳḳa minnet ki irüp ġāyete eyyām-ı firāḳ
Yine dīdār görüşdük hele sulṭānum ile

ġāyet-i imsākümden:

1. **ġāyet-i imsākümden:**-*üm, -den*
Gazel 361
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cimriliğin fazlalığı.
Ḳaṭreye baḫş iderem bulsam eger deryāyı
Ḥāṣılum işte budur ġāyet-i imsākümden

ġāyet-i ḳaṣdum:

1. **ġāyet-i ḳaṣdum:**-*um*
Kaside 5
Mısra: **92**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Maksadım, amacım.
Dünyede kesb-i şeref ʿuḳbāda luṭf-ı Kirdigār
Ġāyet-i ḳaṣdum budur ey menbaʿ-ı cūd u seḫā

ġāyet-i meʾmūl:

1. **ġāyet-i meʾmūl:**
Tahmis 3
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ümit edilen son.
Eylesem rāh-ı ʿubūdiyyetde bezl-i naḳd-i cān
Ġāyet-i meʾmūl odur ben ḫāke rūzān ü şebān

ġāyet-i mestī-i naḥvetden:

1. **ġāyet-i mestī-i naḫvetden:**-*den*
Gazel 311
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kibirlik sarhoşluğunun çokluğu.
Ġāyet-i mestī-i naḫvetden midür āyā bize
Bezm-i meyde germ olup ifşā-yı rāz itdüklerüñ

ġāyet-i rāh:

1. **ġāyet-i rāh:**
Tahmis 10
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yolun sonu.
Dolanup pāyuma çekdi beni ol zülf-i siyāh
ʿĀḳıbet ʿışḳ iline çıḳdı yine ġāyet-i rāh

ġāyet-i ṭalebi:

1. **ġāyet-i ṭalebi:**-*i*
Kıt'a 35
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Talebin çokluğu.
Fażl u ġufrān u luṭf u ʿafvüñdür
Ḥāṣıl-ı kāmı ġāyet-i ṭalebi

ġayr:

1. **gayrdan:**-*dan*
Gazel 6
Mısra: **8**
Allah'tan başka her şey, masiva.
ʿIşḳuñuñ bir ẕerre-i nā-çīzine biñ cān fedā
Gayrdan lāzım degül biñ neşve-i zāʾid baña

2. **ġayre:**-*e*
Gazel 43
Mısra: **13**
Başka bir kimse, başkası II rakip.
Ey Naḥīfī seni ḫāṣā ide ġayre muḥtāc
Bu ḳadar fażl u ʿināyet iden Allāh saña

3. **ġayre:**-*e*
Gazel 84
Mısra: **4**
Allah'tan başka her şey, masiva.
Devlet ü ʿizzet cihānda bir ḳurı ġavġā durur
Bir ʿabā-pūş ol cihānda ġayre olma iḥtiyāc

4. **ġayre:**-*e*
Gazel 130
Mısra: **2**
Allah'tan başka her şey, masiva.
Derūn-ı ṣafā keder fikr-i mā-sivādan olur
Tevekkül ehline ġam ġayre ilticādan olur

5. **ġayre:**-*e*
Gazel 165
Mısra: **14**
Ayrı, başka , özge.
Naḥīfī bendenem dergāhuna rū-māl idüp geldüm
Cenāb-ı ḥażretüñden ġayre yā Rab minnetüm yoḳdur

6. **ġayrdan:**-*dan*
Gazel 202
Mısra: **7**
Ayrı, başka , özge.
Cāʾiz ki ola ġayrdan āzürde vücūdı

Ol sīm-ten-i ʿişmete gül-pīrehen ister

7. **ġayrı:**-*ı*
Gazel 309
Mısra: **3**
Başka bir kimse, başkası II rakip.
Sīneñ üstinde ḳabādan ġayrı neñ gördük senüñ
Biz ki ol āyīne-i ʿālem-nümāya degmedük

8. **ġayre:**-*e*
Gazel 317
Mısra: **7**
Başka bir kimse, başkası II rakip.
Baña ʿarż-ı teġāfül ġayre tevcīh-i nigāh-ı nāz
Niçe gelmez dil-i nālāna bu vażʿ-ı girān müşkil

9. **ġayre:**-*e*
Gazel 330
Mısra: **5**
Başka bir kimse, başkası II rakip.
İderken ġayre pend-i el-ḥaẕer ḳayd-ı taʿalluḳdan
Yine vardum esīr-i ṭurra-i ʿālem-fırīb oldum

10. **ġayre:**-*e*
Gazel 338
Mısra: **5**
Başka bir kimse, başkası II rakip.
Yıllarca ġayre mūnis olan yār-ı bī-vefā
Ḥayfā ki bir dem olmadı hem-ṣoḥbetüm benüm

11. **ġayrı:**-*ı*
Gazel 411
Mısra: **2**
Başka bir kimse, başkası II rakip.
Ġam-ı ʿışḳuñla olsam pāre pāre yā Resūla'llāh
Ḳabūl itmem ġamuñdan ġayrı çāre yā Resūla'llāh

12. **ġayrı:**-*ı*
Gazel 431
Mısra: **10**
Başka bir kimse, başkası II rakip.
Derd ü ġamdan olmasun ḫālī dil-i şeydā eger
Ḫiẕmet-i kūyuñ ḳoyup isterse ġayrı ʿizz ü cāh

13. **ġayr:**
Gazel 453
Mısra: **13**
Başka bir kimse, başkası II rakip.
ʿIşḳ-ı yār olan göñülde ġayr içün ḳalmaz maḥal
Teng ider bir ḫāneyi mihmān mihmān üstüne

14. **ġayrı:**-*ı*
Gazel 454
Mısra: **13**
Başka bir kimse, başkası II rakip.
Ġayrı cānān ʿışḳına düşdi dimişler ol mehe
Bu süḫan düşmez degül aġyār-ı nā-dān üstüne

15. **ġayra:**-*a*
Gazel 455
Mısra: **11**
Başka bir kimse, başkası II rakip.
İtsün istiġnā Ḫudādan ġayra minnet itmesün
Fāyiḳ olmaḳ isteyen emsāl ü aḳrān üstüne

16. **ġayruñ:**-*üñ*
Gazel 457
Mısra: **6**
Başka kimse, başkası.
Bir dest-būsuñ itmek içün nev-niyāzlar
Ġayruñ revā mı vaḳf olasın pāy-būsına

17. **ġayrı:**-*ı*
Gazel 461
Mısra: **19**
Başka bir kimse, başkası II rakip.
Saña rāh-ı rehā ṭāʿat-i Ḥaḳdur ġayrı terk eyle
Alınmaz Cennetü'l-meʾvā nezāketle ẕarāfetle

18. **ġayra:**-*a*
Gazel 471
Mısra: **1**
Başka bir kimse, başkası II rakip.
İtmezüz ġayra naẕar ʿāşıḳına yār olsa
Kişinüñ sevdigi şarṭınca vefā-dār olsa

19. **ġayruñ:**-*üñ*
Gazel 484
Mısra: **5**
Başka kimse, başkası.
Ġayruñ revā mı sāġarı serşār olup müdām
Bir cürʿa-i kemīne bu sermeste olmaya

20. **ġayrı:**-*ı*
Gazel 501
Mısra: **13**
Başka bir kimse, başkası II rakip.
Āfitāb olsa görünmez baña senden ġayrı
Bu Naḥīfī seni özler seni ey māh seni

21. **ġayrıdan:**-*ı, -dan*
Kaside 5
Mısra: **64**
Başka, diğer.
Ben cenāb-ı ḫażretüñden şerm-sār-ı cürm iken
Ġayrıdan levm-i dil-āzārī revā mıdur baña

22. **ġayrı:**-*ı*
Kaside 28
Mısra: **77**
Başka bir kimse, başkası II rakip.
Neye ḳādir ola bendeñ duʿādan ġayrı sulṭānum
Der-i der-gāhuña tuḥfem ḳuṣūr-ı bī-ḥisābumdur

23. **ġayr:**
Matla 130
Mısra: **2**
Allah'tan başka her şey, masiva.
Vaʿde-i vaṣluñ gibi yoḳ sözlerüñde irtibāṭ
Yine beñzer kim bu şeb ġayr ile itdüñ iḫtilāṭ

24. **ġayrdan:**-*dan*
Matla 224
Mısra: **1**

Allah'tan başka her şey, masiva.
Ġayrdan taḫliye ḳıl ṣıdḳ ile ḳalbüm her gāh
Ḳalb-i ḥālīye olur feyż-i tecellī-i İlāh

25. **ġayrı:**-*ı*
Rübai 58
Mısra: **3**
Başka bir kimse, başkası II rakip.
ʿAfv ü kerem ü ʿināyetüñden ġayrı
Yoḳ ḥāṣılı melceʾ ü penāhum yā Rab

26. **ġayrı:**-*ı*
Rübai 59
Mısra: **1**
Başka bir kimse, başkası II rakip.
Sensin daḫi yoḳ ġayrı penāhum yā Rab
Maḳṣūdum u maʿbūdum ilāhum yā Rab

27. **ġayrdan:**-*dan*
Rübai 83
Mısra: **3**
Allah'tan başka her şey, masiva.
Yoḳ çāre baña ġayrdan ey Rabb-i Kerīm
Derd-i dil-i bīmāruma sen dermān it

28. **ġayruñ:**-*uñ*
Rübai 213
Mısra: **3**
Başka bir kimse, başkası II rakip.
Ġayruñ baña dermānı gerekmez şāhā
Derdüñ gibi ben ḫasteye dermān olmaz

29. **ġayra:**-*a*
Rübai 358
Mısra: **4**
Başka bir kimse, başkası II rakip.
Her kārumı maʿbuduma tefvīż itdüm
Besdür baña ol ġayra münācāt itmem

30. **ġayrı:**-*ı*
Rübai 382
Mısra: **3**
Başka bir kimse, başkası II rakip.
Ben her ne ḳadar ġayrı ḳıyās itsem de
Ya Rab sañadur teveccüh ü maḳṣūdum

31. **ġayra:**-*a*
Rübai 390
Mısra: **2**
Başka bir kimse, başkası II rakip.
Ben şāh ü vezīr ile mübāhāt itmem
Allāh direm ġayra münācāt itmem

32. **ġayra:**-*a*
Rübai 471
Mısra: **4**
Başka bir kimse, başkası II rakip.
Ben derd ile gird-āb-ı taḥassürdeyem āh
Ol gevher ise ġayra kenār olmaḳda

33. **ġayrı:**-*ı*
Rübai 529
Mısra: **1**
Başka bir kimse, başkası II rakip.
Yoḳdur ʿamelüm sehv ü zelelden ġayrı
Ṭāʿāt ü ʿibādetde keselden ġayrı

34. **ġayrı:**-*ı*
Rübai 529
Mısra: **2**
Başka bir kimse, başkası II rakip.
Yoḳdur ʿamelüm sehv ü zelelden ġayrı
Ṭāʿāt ü ʿibādetde keselden ġayrı

35. **ġayrı:**-*ı*
Rübai 529
Mısra: **4**
Başka bir kimse, başkası II rakip.
Ben ʿaczümi iḳrāra ne ḥācet yā Rab
Ḳuldan ne olaʿacz ü ʿilelden ġayrı

36. **ġayrı:**-*ı*
Rübai 562
Mısra: **1**
Başka bir kimse, başkası II rakip.
Yoḳdur ʿamelüm aḥsen-i ẓandan ġayrı
Faż̈l u kereme ẓann-ı ḥasenden ġayrı

37. **ġayrı:**-*ı*
Rübai 562
Mısra: **2**
Başka bir kimse, başkası II rakip.
Yoḳdur ʿamelüm aḥsen-i ẓandan ġayrı
Faż̈l u kereme ẓann-ı ḥasenden ġayrı

38. **ġayrı:**-*ı*
Rübai 562
Mısra: **4**
Başka bir kimse, başkası II rakip.
Bir ʿabd-i ġarībem ki iki ʿālemde
Yoḳ yār ü muʿīnüm daḫi senden ġayrı

39. **ġayre:**-*e*
Tahmis 2
Mısra: **18**
Başka bir kimse, başkası.
Anlaruñ medḥine ṣarf eyle dem-ā-dem nefesi
Ṭut sözüm ʿāṣıḳ iseñ eyleme ġayre hevesi

ġayre:

1. **ġayre:**
Gazel 296
Mısra: **3**
Başka, başka bir şey.
Gül gibi sen ṭururken dil niçe ġayre baḳsun
Bāġ-ı cihānda yoḳdur ey ġonçe-fem miṣālüñ

ġayret:

1. **ġayret:**
Gazel 430

Mısra: **10**
Çaba, azim.
Naḥīfî bendeñi cevr ile giryān itdiler aʿdā
Mürüvvet kānısın ġayret senüñdür yā Resūla'llāh

2. **ġayreti:**-*i*
Gazel 453
Mısra: **7**
İçten gelerek çalışma, belli bir şey için çabalama, didinme, çaba.
Ġayreti Mecnūn u Ferhāduñ bizümdür ḥaşre dek
Dönmemek lāyıḳ mıdur yārān yārān üstüne

ġayret-gerī-i çeşm-i siyeh-kāruñdan:

1. **ġayret-gerī-i çeşm-i siyeh-kāruñdan:**-*uñ, -dan*
Rübai 437
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kötülük yapan gözün gayret edeni.
Feryād senüñ ġamze-i Tataruñdan
Ġayret-gerī-i çeşm-i siyeh-kāruñdan

ġayret-i aḥmed-i muḫtār:

1. **ġayret-i aḥmed-i muḫtār:**
Gazel 347
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hz. Muhammet'in mücadelesi.
Ġayret-i Aḥmed-i Muḫtār ile ḳılduḳça ḫurūş
Berḳ-ı sūzende gibi Bū-Lehebānı yaḳaram

ġayret-i emsāl ü aḳrāndur:

1. **ġayret-i emsāl ü aḳrāndur:**-*dur*
Gazel 150
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yaşıtların, akranların kıskançlığı.
N'ola Ferhād ü Ḳaysa ġālib olmaḳ ḳaṣdın eylersem
Kişinüñ çekdigi hep ġayret-i emsāl ü aḳrāndur

ġayret-i ʿışḳıyla:

1. **ġayret-i ʿışḳıyla:**-*ı, -yla*
Gazel 454
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşkın kıskançlığı.
Ġayret-i ʿışḳıyla cismüm çāk çāk-ı reşk olur
Şāne el ḳorsa ger ol zülf-i perīşān üstüne

ġayri:

1. **ġayrı:**
Gazel 165
Mısra: **2**
–den başka.
Ġamuñla ben perīşān ḫāṭıram cemʿiyyetüm yoḳdur
Fiġān ü nāleden ġayrı benüm hem-ṣoḥbetüm yoḳdur

2. **ġayrı:**
Gazel 194
Mısra: **3**
–den başka.
Dil-i şūrīdeden ġayrı bu meydān-ı maḥabbetde
Nişān-ı nāvek-i tīr-i müjeñ ey ḳaşı yā kimdür

3. **ġayrı:**
Gazel 209
Mısra: **2**
–den başka.
Gül yüzüñ seyr eyleyen ʿālemde gülzār istemez
ʿAndelībi gör ki gülden ġayrı bir yār istemez

4. **ġayrı:**
Gazel 209
Mısra: **4**
–den başka.
Öldürürseñ cevrüñ ile bu dil-i şeydā yine
Sen sehī-ḳad dil-rübādan ġayrı dildār istemez

5. **ġayrı:**
Gazel 232
Mısra: **2**
(Allah'tan) başkası.
Mā-sivādan ey göñül gel rişte-i ümmīdi kes
Dād-res olmaz Ḫudādan ġayrı saña hiç kes

6. **ġayrı:**
Gazel 237
Mısra: **5**
–den başka.
Żiyā-yı şuʿle-i pür-tāb-ı āhdan ġayrı
Ṭarīḳ-ı ʿışḳ u maḥabbetde reh-nümā yoġ imiş

7. **ġayrı:**
Gazel 240
Mısra: **2**
–den başka.
Çemenler bülbülān-ı ʿışḳa sensüz mesken olmazmış
Ki zīrā devr-i gülden ġayrı ẕevḳ-ı gülşen olmazmış

8. **ġayrı:**
Gazel 262
Mısra: **2**
–den başka.
Fürḳatüñle naḳd-i eşküm eyledüñ cānā telef
Şimdi ġayrı pādişāha açdurursañ bāña kef

9. **ġayrı:**
Gazel 266
Mısra: **10**
–den başka.
Naḥīfī-veş n'ola elden ḳomazsam dāmen-i luṭfuñ
Benüm ʿālemde senden ġayrı yār-ı mihribānum yoḳ

10. **ġayrı:**
Gazel 268
Mısra: **9**
–den başka.
Nāleden ġayrı daḫi n'eyleyem ol āfete ben
ʿArż-ı ḥāl eylemege tāb ü mecāl olmayıcaḳ

11. **ġayrıya:**-*y, -a*
Gazel 519
Mısra: **10**
–den başka.

Bu Naḥīfī gibi ġavvāṣ-ı maḥabbet var iken
Ġayrıya ol dürr-i pākīze kenār olsun mı

12. **ġayrı:**
Matla 57
Mısra: **1**
–den başka.
Baña senden ġayrı yoḳdur bir megāṣ
-

13. **ġayrı:**
Murabba 5
Mısra: **51**
–den başka.
Ġayrı sözüm yoḳ benüm Çaġıruram dost dost

14. **ġayriye:***-y, -e*
Murabba 5
Mısra: **14**
–den başka.
Ẕikr-i Ḫudā baña bes Ġayriye itmem heves

15. **ġayrı:**
Rübai 115
Mısra: **4**
–den başka.
Ey bār-ı Ḫudā vaḥdetüñüñ ḥaḳḳı içün
İtme beni bir ġayrı ḳapuya muḥtāc

16. **ġayrı:**
Rübai 310
Mısra: **4**
–den başka.
Ḫalḳ eyleyen esbābı viren maḳṣūdı
Ol Ḫāliḳ-ı bī-şerīküñ ġayrı degil

17. **ġayrı:**
Tahmis 7
Mısra: **25**
–den başka.
Seri teslīm-i ḫāk-i ʿaczden ġayrı cevāb olmaz

ġayr-ı ḫudā:

1. **ġayr-ı ḫudā:**
Rübai 502
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'dan başka.
Evvelde vü āḫirde budur ḳavl-i eḥaḳ
Yoḳ ġayr-ı Ḫudā netīce birdür Allāh

ġayrıdan:

1. **ġayrıdan:**
Gazel 41
Mısra: **9**
(Allah'tan) başkası.
İder ḫadeng-i nigāhıyla ġayrıdan maḥfūẓ
Neẓāret eyleyüp ol çeşm-i ḫīle-bāz saña

ġazā:

1. **ġazāñı:***-nı*
Kaside 25
Mısra: **35**
Din uğruna yapılan savaş.
Naḳş idince ġazāñı levḥ-i dile
Tīġuñı cevher-i celāl itdüm

2. **ġazā:**
Kaside 27
Mısra: **15**
Cenk, savaş.
Virdi Allāh saña ḥacc u ġazā ʿunvānın
Ḫabbeẓā luṭf-ı Ḫudāvend zihī fażl-ı Ġafūr

ġażab:

1. **ġażabın:***-ı, -n*
Rübai 52
Mısra: **4**
Hiddet, öfke.
Ḳurʾānda didi -
Sebḳ itdi egerçi ġażabın raḥmet-i Rab

2. **ġażabuñdan:***-uñ, -dan*
Rübai 151
Mısra: **1**
Hiddet, öfke.
Yā Rab ġażabuñdan sañadur yine meʿāẓ
ʿAfv ü keremüñdür iki ʿālemde melāẓ

3. **ġażabuñdan:***-uñ, -dan*
Rübai 152
Mısra: **1**
Hiddet, öfke.
Yā Rab ġażabuñdan sañadur yine meʿāẓ
ʿAfv ü keremüñdür iki ʿālemde melāẓ

ġażab u ḳahrını:

1. **ġażab u ḳahrını:***-ı, -n, -ı*
Kaside 3
Mısra: **74**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Can yakıcılık ve dert.
Faẓl u ġufrānını itdükçe tefekkür gāhī
Ġażab u ḳahrını fikr eyle biraz Yezdānuñ

ġażab-ālūde:

1. **ġażab-ālūde:**
Gazel 74
Mısra: **1**
Öfkeyle dolu.
Ġażab-ālūde ol şeh ḫançer-i şefḳat-güẓā ser-mest
Yine maḫmūr-ı ḫūn-ı ʿāşıḳān tīr-i ḳāżā ser-mest

ġażabī:

1. **ġażabī:**
Gazel 487
Mısra: **14**
Allah'ın gazabı.
Cemīʿ-i ʿāleme sebḳ-ı vücūduñ īmādur
Kerīme-i sebiḳat rahmetī ʿalā ġażabī

ġazālān-ı ḫuten:

1. **ġazālān-ı ḫuten:**
Gazel 379
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hoten ahuları.
Hep ġazālān-ı Ḫuten reşk ile dil-ḫaste olur
Nefḫa-dād olsa ṣabā kākül-i müşkīnüñden

ġazāl-i çīnüñ:

1. **ġazāl-i çīnüñ:**-*üñ*
Matla 141
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çinde yaşayan bir ceylan türü.
Ḥiss idüp nefḥasın ol ṭurra-i müşk-āgīnüñ
Ḥasedinden göbegi düşdi ġazāl-i Çīnüñ

ġazāl-i deşt-i istiġnā:

1. **ġazāl-i deşt-i istiġnā:**
Gazel 15
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çölün nazlı ceylanı.
Dil-i divāneden gel ḳaçma luṭf it terk-i cevr eyle
Bu vādīlerde olma ey ġazāl-i deşt-i istiġnā

ġazāl-ı mihr-i gerdūn:

1. **ġazāl-ı mihr-i gerdūn:**
Gazel 100
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Feleğin ihsanlı ahusu.
Yoluñda bedr-i tābān sīne-çāk-i mevḳaf-ı ḫidmet
Ġazāl-ı mihr-i gerdūn gerden-endāz-ı kemendüñdür

ġażanfer:

1. **ġażanfer:**
Kaside 8
Mısra: **88**
İri arslan; Hz. Ali'nin lakabı.
Birisi Şīr-i Ḫudā merd-i ṣalābet-ʿunvān
Ẕāt-ı pür-nūrı ġażanfer fer-i ṣaḥn-ı peyker

ġazā-yı ekberi eylesün:

1. **ġazā-yı ekberi eylesün:**-*sün*
Tarih 2
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Din uğrunda kâfirlerle yapılan büyük muhârebe yapmak.
Tīġı olsun ḥaşre dek āvīze-i ʿarş-ı berīn
Eylesün aʿdā-yı bed-kārā ġazā-yı ekberi

ġāze:

1. **ġāzeleri:**-*ler, -i*
Gazel 507
Mısra: **6**
Allık.
Öyle gül-çehreye cān naḳdi fedādur ki anuñ
Ḥüsn ü ānında ola ġāliye vü ġāzeleri

ġazel:

1. **ġazel:**
Gazel 173
Mısra: **11**
Divan şiirinde en önemli ve en çok kullanılan nazım şeklidir.
Naḥīfī bu ġazel kim ḥasb ü ḥāl ü ser-nüvişt ümdür
Şikāyet levḥ-i baḫtumda mededkār-ı ḳalemdendür

2. **ġazel:**
Gazel 174
Mısra: **16**
Divan şiirinde en önemli ve en çok kullanılan nazım şeklidir.
Cūş-ı taḥsīne n'ola zīver-i mengūş olsa
Ey Naḥīfī bu ġazel bir güher-i pākümdür

3. **ġazel:**
Gazel 455
Mısra: **14**
Divan şiirinde en önemli ve en çok kullanılan nazım şeklidir.
Ey Naḥīfī zīver-i ser-nāme-i iʿcāzdur
Bu ġazel mecmūʿa-i aṣḥāb-ı ʿirfān üstüne

4. **ġazel:**
Gazel 508
Mısra: **13**
Divan şiirinde en önemli ve en çok kullanılan nazım şeklidir.
Bu ṭarz-ı ḫāṣ ile söylenmedi ġazel gerçi
Naḥīfīyā süḫan-ı bī-nihāye söylendi

5. **ġazeli:**-*i*
Kaside 8
Mısra: **210**
Divan şiirinde en önemli ve en çok kullanılan nazım şeklidir.
Benem ol şāʿir-i dil-dūz u bedīhī-gūyā
K'eyledüm bu ġazeli tuḥfe-i rūḥ-ı ʿAṭṭār

6. **ġazelleri:**-*ler, -i*
Kıt'a 43
Mısra: **1**
Divan şiirinde en önemli ve en çok kullanılan nazım şeklidir.
Cihānı ṭutdı hevāyī ġazelleri ḥayfā
Kelām-ı ḫalṭ ile evrāḳ-ı maʿrifet ṭoldı

7. **ġazeli:**-*i*
Tahmis 9
Mısra: **24**
Divan şiirinde en önemli ve en çok kullanılan nazım şeklidir.
Getürüp şevḳa Naḥīfī bu dil-i pür-tābı
Yār söyletdi baña bu ġazeli ey Nābī

8. **ġazel:**
Tarih 28
Mısra: **68**
Divan şiirinde en önemli ve en çok kullanılan nazım şeklidir.
Maʿraż-ı ḫayr-i duʿā olsun cenāb-ı ḥażreti
ʿArż olup der-gāhına gāhī ḳaṣāyid geh ġazel

ġazel-i ʿāşıḳāne:

1. **ġazel-i ʿāşıḳāne:**
Gazel 314
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Âşıkane gazel.
Dem-i seḥerde Naḥīfîden oldı tuḥfe saña
Bedīhī bir ġazel-i ʿāşıḳāne ey bülbül

ġāzī sulṭān muṣṭafā ḫānuñ:

1. **ġāzī sulṭān muṣṭafā ḫānuñ:**-*uñ*
Gazel 459
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sultan II. Mustafa.
Ey Naḥīfî Ġāzī Sulṭān Muṣṭafā Ḫānuñ müdām
Būse-gehdür der-geh-i luṭfı niçe Key-Ḫüsreve

gażl-ı vāhibü'l-illā:

1. **gażl-ı vāhibü'l-illā:**
Kaside 26
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağışlayıcı bir tarzda güzelleştirerek.
Bu ʿusri yüsra mübeddel ider elem çekme
Gelür ẓuhūra yine gażl-ı vāhibü'l-illā

geç:

1. **geçdi:**-*di*
Gazel 26
Mısra: **7**
Gitmek, uzaklaşmak.
Eyyām-ı ʿışḳ geçdi dirīġ āh ü vāh ile
Evḳāt-ı nāzenīni dilüñ oldı hep hevā

2. **geçdi:**-*di*
Gazel 30
Mısra: **9**
Vazgeçmek, uzaklaşmak, terk etmek.
Māh-rūlardan dimişler kim Naḥīfî geçdi hep
Bilmem āyā eyleyen kimdür bu isnādı baña

3. **geçdik:**-*dik*
Gazel 119
Mısra: **9**
Vazgeçmek, uzaklaşmak, terk etmek.
Selām-ı sāde yoḳ geçdik maḥabbet-nāme ḳaydından
Senüñ peymānuñ ey şūḫ-ı vefā-düşmen ne peymāndur

4. **geçer:**-*er*
Gazel 120
Mısra: **12**
Gitmek, uzaklaşmak.
Raḳīb-i dūn ile devre girüp cevr itme ʿuşşāḳa
Geçer bu devr-i dūn ey āfet-i devrān bu devrāndur

5. **geçmez:**-*mez*
Gazel 185
Mısra: **7**
(Bir şey) Bir nesnenin bir tarafından girip öbür tarafından çıkmak.
Dil-i āşüfte geçmez n'eyleyem vaṣluñ hevāsından
Cünūnum böyle taḥrīḳ eyleyen hep bu hevālardur

6. **geçmekdedür:**-*mekde, -dür*
Gazel 224
Mısra: **1**
(Bir şey) Bir nesnenin bir tarafından girip öbür tarafından çıkmak.
Tīregī-i baḫt ile geçmekdedür eyyāmumuz
Şöyle kim temyīz olınmaz oldı ṣubḥ u şāmumuz

7. **geç:**
Gazel 227
Mısra: **8**
Gitmek, uzaklaşmak.
Destinde ḥarāmī gibi bir ḫançer-i zer var
Geç rāh-ı ḳażādan ki sitemkāra baḳılmaz

8. **geçüp:**-*üp*
Gazel 238
Mısra: **4**
Vazgeçmek, uzaklaşmak, terk etmek.
Göñül ṭurmaz niyāz eyler senüñ ḳarşuñda bī-pervā
Geçüp cān ü cihāndan ġamze-i bī-bake ser virmiş

9. **geçer:**-*er*
Gazel 293
Mısra: **9**
Gitmek, uzaklaşmak.
Rūy-ı şemʿi gün geçer göstermez aña rūzgār
Çoḳ mıdur sūz u güdāzı her gice pervānenüñ

10. **geçemez:**-*e, -mez*
Gazel 316
Mısra: **10**
(Bir şey) Bir nesnenin bir tarafından girip öbür tarafından çıkmak.
Bir sehī-serve göñül düşmemek olmaz zāhid
Dil-i şeydā bu hevādan geçemez çāre degül

11. **geçmez:**-*mez*
Gazel 319
Mısra: **10**
Gitmek, uzaklaşmak.
Gerçi kim eyler şikāyet ġamze-i ġammāzdan
Geçmez ol şūḫ-ı teġāfül-pīşeden ammā göñül

12. **geçdükçe:**-*dükce*
Gazel 347
Mısra: **25**
Bir yerden başka bir yere gitmek.
Virmesün daġdaġa geçdükçe Ṣırāṭ-ı ḥaşri
Ne belā başuma bu bār-ı girānı yaḳaram

13. **geçmez:**-*mez*
Gazel 368
Mısra: **2**
Bir engeli aşmak.
Luṭf idüp eyler müşerref ʿāşıḳ-ı dil-dādesin
Ol şeh-i ḥüsnüm başup geçmez bu ben üftādesin

14. **geçdi:**-*di*
Gazel 374

Mısra: **15**
Gitmek, uzaklaşmak.
Geçdi dem-i müsāʿade-i geşt-i bāġ u rāġ
Ey baḫt-ı bī-vefā daḫi ışrār ider misin

15. **geçmedi:**-*me, -di*
Gazel 375
Mısra: **14**
Vazgeçmek, uzaklaşmak, terk etmek.
Naḫīfī-veş reh-i ʿışḳuñda ḳurbān oldı ḥasretle
Benüm bī-çāre göñlüm geçdi cāndan geçmedi senden

16. **geçdüm:**-*dü, -m*
Gazel 394
Mısra: **2**
(Bir şey) Bir nesnenin bir tarafından girip öbür tarafından çıkmak.
Ḥayret-zedeyem ʿālemüñ esrār-ı ġamından
Geçdüm bu fenā meykedenüñ cām-ı Ceminden

17. **geçdi:**-*di*
Gazel 395
Mısra: **8**
Gitmek, uzaklaşmak.
Yoḳ renc-i ḫumārına bedel neşve-i ṣāfı
Bezm-i feleküñ geçdi göñül ʿayş u deminden

18. **geçen:**-*en*
Gazel 465
Mısra: **7**
Geçip gitmek.
Geçen her serv-ḳad ḫūbāna istiḳbāl içün maḥżā
Ṭururlar servler üftāde-āsā reh-güẕār üzre

19. **geçmezem:**-*mez, -em*
Gazel 469
Mısra: **4**
Vazgeçmek, uzaklaşmak, terk etmek.
İdem ʿarż-ı maḥabbet meşhedümden saña sultānum
Netīce geçmezem senden eger ṣad çāk olursam da

20. **geçdi:**-*di*
Gazel 514
Mısra: **7**
Gitmek, uzaklaşmak.
Şekve-i derd-i firāḳ eylemeden geçdi bahār
N'eylesün bülbül-i ḥasret-zede ebkem ḳaldı

21. **geç:**
Kaside 1
Mısra: **29**
Boş vermek, terketmek II Bir safhadan başka bir safhaya girmek, yeni bir safhaya başlamak, atlamak, bırakmak.
Geç ʿUṭāridden Züḫālden Zühre vü Mirrīḫden
Olma kālā-yı hevāya müşterī ḳıl ictināb

22. **geçen:**-*en*
Kaside 3
Mısra: **84**
Gitmek, uzaklaşmak.
Saña yetmez mi naṣīḥat bu fenā dünyādan
Yek-be-yek rıḫlet-i nā-gāhī geçen iḫvānuñ

23. **geçmişler:**-*miş, -ler*
Kıt'a 14
Mısra: **2**
Aşmak.
Geçmez ol cān ü serinden reh-i ʿışḳuñda diyü
Beni geçmişler efendüm saña aṣḥāb-ı ġaraż

24. **geçmezem:**-*mez, -em*
Kıt'a 21
Mısra: **3**
Vazgeçmek, uzaklaşmak, terk etmek.
Biñ cefālar eyler iseñ geçmezem ey meh senden
Ben seni cevr ü cefāñ ile ḳabūl eylemişem

25. **geçdi:**-*di*
Kıt'a 35
Mısra: **2**
Vaktin ilerlemesi.
Dil-i āşüftenüñ niçe demdür
Geçdi cürm ü günehle rūz u şebi

26. **geçer:**-*er*
Matla 26
Mısra: **2**
Vaktin ilerlemesi.
Bir laḥẓa gelmedi saña bu zīb-i ḫoş-nümā
Eyyām-ı ʿömr böyle geçer aç gözüñ dilā

27. **geçüp:**-*üp*
Matla 49
Mısra: **1**
Yaşamak.
Pür-teġāfül geçüp itdi dil-i ʿuşşāḳı şikest
ʿĀlemi ḳırdı geçürdi yine ol dil-ber-i mest

28. **geçdüm:**-*dü, -m*
Rübai 130
Mısra: **2**
(Bir şey) Bir nesnenin bir tarafından girip öbür tarafından çıkmak.
İtdüm dili endaḫte-i ṣad berzaḫ
Geçdüm reh-i maḳṣūdumı fersaḫ fersaḫ

geç-:

1. **geç:**
Gazel 83
Mısra: **1**
Vazgeçmek, uzaklaşmak, terk etmek.
İster iseñ vaṣl-ı yāri serv-i bālādan da geç
Minnet-i aġyārı çekme būy-ı raʿnādan da geç

2. **geç:**
Gazel 83
Mısra: **2**
Vazgeçmek, uzaklaşmak, terk etmek.
İster iseñ vaṣl-ı yāri serv-i bālādan da geç
Minnet-i aġyārı çekme būy-ı raʿnādan da geç

3. **geç:**
Gazel 83
Mısra: **4**
Vazgeçmek, uzaklaşmak, terk etmek.
Meyl iderseñ yār-ı cāna bende-i memlūki ol

Cevr iderse ḳāʾil ol luṭf u ʿaṭāyādan da geç

4. **geç:**
Gazel 83
Mısra: **6**
Vazgeçmek, uzaklaşmak, terk etmek.
Rütbe-i ʿulyā budur çün ehl-i ʿirfān olana
Manṣıb-ı ʿışḳ ister iseñ cāh-ı aʿlādan da geç

5. **geç:**
Gazel 83
Mısra: **8**
Vazgeçmek, uzaklaşmak, terk etmek.
Pes fenādur işbu menzil çün görürsin ʿāḳıbet
Devlet-i ʿuḳbā dilerseñ işbu fānīden de geç

6. **geç:**
Gazel 83
Mısra: **9**
Vazgeçmek, uzaklaşmak, terk etmek.
Ey Naḥīfī geç sivādan maṭlabuñ olsun Ḫudā
Zülf-i maḥbūba dolaşma ḳara sevdādan da geç

7. **geç:**
Gazel 83
Mısra: **10**
Vazgeçmek, uzaklaşmak, terk etmek.
Ey Naḥīfī geç sivādan maṭlabuñ olsun Ḫudā
Zülf-i maḥbūba dolaşma ḳara sevdādan da geç

8. **geçmez:**-*mez*
Gazel 399
Mısra: **2**
Vazgeçmek, uzaklaşmak, terk etmek.
Olup biñ nāz ile āzürde tevcīh-i nigāhumdan
Daḫi ol dil-ber-i nā-mihribān geçmez günāhumdan

9. **geçer:**-*er*
Tahmis 8
Mısra: **24**
(Bir şey) Bir nesnenin bir tarafından girip öbür tarafından çıkmak.
Āşiyān-ı ḥaremüñ itmek içün cāy-ı direng
Şanma efġān iderek gökde geçer ḫayl-i küleng

geç ire:

1. **geç ire:**-*e*
Gazel 250
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Geç ortaya çıkmak.
Geç ire elṭāf-ı Ḥaḳla gülşen-i gülzāra ḫaṭ
Bilmezüz kim yazılur mı gökde ol meh-pāre ḫaṭ

geçin:

1. **geçinür:**-*ür*
Gazel 290
Mısra: **9**
Kendini ... gibi görmek, kendini ... gibi saymak.
Biñ şevḳ ile Mecnūn geçinür saña Naḥīfī
Lāyıḳdur anı beste-i zülf-i siyeh itseñ

2. **geçinürsin:**-*ür, -sin*
Kaside 3
Mısra: **65**
Kendini ... gibi görmek, kendini ... gibi saymak.
Merd-i dānā geçinürsin bu ḳadar ġaflet ile
ʿAceb farḳı senüñle ne ola nā-dānuñ

geçin-:

1. **geçinürdüm:**-*ür, -dü, -m*
Kaside 26
Mısra: **157**
Geçinmek, hayatını devam ettirmek.
Ne ḥāl ise geçinürdüm bu bezm-i fānīde
Cihānda bilmez idi kimse ḥālümi aṣlā

geçkin:

1. **geçkindür:**-*dür*
Gazel 73
Mısra: **6**
Kendinden geçmiş, aşırı sarhoş, aşırı derecede II tesirli, etkili.
Dilde teʾsīr eylemiş ġam bādesi bir mertebe
Öyle geçkindür ki eyler dāʾimā ḫançer sükūt

geçme-:

1. **geçmedüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 493
Mısra: **8**
Vazgeçmemek.
Girye-i şādī senüñ ḫūn-pāşī-i miḥnet senüñ
Aġlamaḳdan geçmedüñ ey çeşm-i pür-ḫūn olmadı

gedā:

1. **gedāyı:**-*yı*
Gazel 5
Mısra: **6**
Dilenci, fakir.
Sende bu ḥālet nedür ey neşʾe-i pür-zūr-ı ʿışḳ
Kim gedāyı şāh idersin şāhı eylerdin gedā

2. **gedā:**
Gazel 9
Mısra: **12**
Dilenci, fakir II mecazen günahkâr.
Redd olınmaz her ne deñlü mücrim-i bedkār ise
Bir gedā kim eyleye bāb-ı kerīme ilticā

3. **gedādur:**-*dur*
Gazel 43
Mısra: **8**
Aciz, çaresiz, düşkün. II Âşık.
O ḳadar ʿışḳuñ ile şühre-i dehr oldum kim
İsterem baña gedādur diyeler şāh saña

4. **gedādan:**-*dan*
Gazel 130
Mısra: **12**
Aciz, çaresiz, düşkün. II Âşık.
Ricāl-i devlet-i dünyā işābet eyler hep

Netīce her ne ḫaṭā var ise gedādan olur

5. **gedālarını:**-*lar, -ı, -n, -ı*
Gazel 212
Mısra: **3**
Aciz, çaresiz, düşkün. II Âşık.
Memnūn ider gedālarını ruḫṣat-ı niyāz
Nāz eyledükçe ol şeh-i ʿālī-cenābumuz

6. **gedādur:**-*dur*
Gazel 414
Mısra: **12**
Dilenci, fakir.
Sen ol sulṭān-ı gerdūn-mesned-i taḫt-ı risāletsin
Ki şāhān-ı cihān saña gedādur yā Resūla'llāh

7. **gedāyam:**-*y, -am*
Gazel 424
Mısra: **1**
Aciz, çaresiz, düşkün. II Âşık.
Ciger-ḫūn-ı ġam olmış bir gedāyam yā Resūla'llāh
Belā-yı ʿışḳa düşmiş mübtelāyam yā Resūla'llāh

8. **gedāyam:**-*y, -am*
Gazel 426
Mısra: **14**
Aciz, çaresiz, düşkün. II Âşık.
Kerem ḳıl luṭf u iḥsānuñla dil-şād eyle ben zārı
Naḥīfīyem ḳapuñda bir gedāyam yā Resūla'llāh

9. **gedālara:**-*lar, -a*
Gazel 462
Mısra: **29**
Dilenci, fakir.
Ḫayl ü ḥaşem ne menfaʿat eyler gedālara
İẓhār-ı şevket-i ümerādan ne fāʾide

10. **gedāyam:**-*y, -am*
Kaside 8
Mısra: **280**
Aciz, çaresiz, düşkün. II Âşık.
Ben ne ḫākem ki senüñ medḥüñe şāyeste olam
Ne gedāyam ki idem naʿt-i şerīfüñ işʿār

gedā eylerdin:

1. **gedā eylerdin:**-*r, -di, -n*
Gazel 5
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dilenci, kul yapmak.
Sende bu ḥālet nedür ey neşʾe-i pür-zūr-ı ʿışḳ
Kim gedāyı şāh idersin şāhı eylerdin gedā

gedā olup:

1. **gedā olup:**-*up*
Gazel 7
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dilenci olmak, dilenmek. II kul köle olmak, hizmetkar olmak.
Naḥīfī-i küstāḫiyem ol şehüñ
Olup bāb-ı luṭfında kemter gedā

gedā vü şāhuñ:

1. **gedā vü şāhuñ:**-*uñ*
Rübai 276
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dilenci ve padişah.
ʿUḳbāda şefīʿ-i müẕnibīn-i ümmet
Dünyāda melāẕıdur gedā vü şāhuñ

2. **gedā vü şāhuñ:**-*uñ*
Rübai 299
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dilenci ve padişah.
Ḫallāḳı odur encüm ü mihr ü māhuñ
Rezzāḳı odur cümle gedā vü şāhuñ

gedā-yı aḥḳarı:

1. **gedā-yı aḥḳarı:**-*ı*
Kaside 19
Mısra: **66**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hakir dilenci.
Sen o şāhenşāh-ı aʿẓamsın ki ḳılsañ iltifāt
Şāh ider dünyāya luṭfuñ bir gedā-yı aḥḳarı

gedā-yı faḳīr:

1. **gedā-yı faḳīr:**
Kaside 26
Mısra: **259**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Fakir dilenci.
Gelüp ḥużūrına nā-gāh bir gedā-yı faḳīr
O dem ki ḥilye-i faḫr-ı cihānı şundı aña

gedā-yı ʿışḳuñ olmaḳ:

1. **gedā-yı ʿışḳuñ olmaḳ:**-*uñ, -maḳ*
Gazel 389
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşkın esiri, kulu, kölesi olmak.
Göñül dūr olmasun ḥüsn-i cihān-tābuñ temāşādan
Gedā-yı ʿışḳuñ olmaḳ bāna ḫoşdur mīr ü paşadan

gedā-yı kūyuñ olmaḳdan:

1. **gedā-yı kūyuñ olmaḳdan:**-*uñ, -maḳ, -dan*
Gazel 334
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Köyünün dilencisi olmak.
Gedā-yı kūyuñ olmaḳdan ferāġat itmez el-ḥāṣıl
Niçe kerre dil-i şūrīdeye teklīf-i cāh itdüm

gedā-yı kūyuñ olmaḳdur:

1. **gedā-yı kūyuñ olmaḳdur:**-*uñ, -maḳ, -dur*
Gazel 427
Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mahallenin dilencisi olmak II âşık olmak.
Gedā-yı kūyuñ olmaḳdur benüm maḥṣūl-i āmālüm
Cihān mülkine yoḳdur iʿtibārum yā Resūla'llāh

gedā-yı şāhuñ:

1. **gedā-yı şāhuñ:**-*uñ*
Kaside 19
Mısra: **124**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Padişahın dilencisi.
Raḫş-ı çābükdür semend-i baḫtum nisbet benüm
Ṣaḥn-ı ʿālemde gedā-yı şāhuñ esb-i lāġarı

geh:

1. **geh:**
Tahmis 5
Mısra: **25**
Bazen.
Her geh ki seḥer yili zülfüñe ḳılur şāne
Tā key elem-i dūrī tā key bu ġam-ı cān-kāh

geh gāhī:

1. **geh gāhī:**
Gazel 464
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zaman zaman, bazen.
Bulur geh cānda gāhī sīnede gencīne-i ʿışḳuñ
Göñül bir maġribīdür kim gezer vīrāne vīrāne

2. **geh gāhī:**
Rübai 359
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zaman zaman, bazen.
Geh ʿışḳ ile Ḳays ü gāhī Ferhād oldum
Geh ḫürrem ü şād gāhī nā-şād oldum

3. **geh gāhī:**
Rübai 359
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zaman zaman, bazen.
Geh ʿışḳ ile Ḳays ü gāhī Ferhād oldum
Geh ḫürrem ü şād gāhī nā-şād oldum

4. **geh gāhī:**
Rübai 498
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zaman zaman, bazen.
Ġurbetde ḳalup bī-kes ü tenhā şöyle
Dil ḫüzn ile geh şöyle vü gāhī böyle

geh geh:

1. **geh geh:**
Gazel 93
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bazen... bazen...
Geh dest geh pāyına öper dāman-ı yāra yüz sürer
Yaʿnī recā-yı vaṣl ider her ʿāşıḳ-ı nā-kām-ı ʿıyd

2. **geh geh:**
Gazel 381
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bazı bazı, ara sıra, arada bir.
Geh cevr ile efkende idersin dil-i zārı
Geh himmet-i luṭfuñla ser-efrāz ḳılarsın

3. **geh geh:**
Rübai 268
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bazı bazı, ara sıra, arada bir.
Geh şevḳ-ı mülāḳāt ile pür-cūş olduḳ
Geh ḥayret-i vuṣlat ile ḫāmūş olduḳ

geh gehī:

1. **geh gehī:**
Gazel 382
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bazen... bazen (de)...
Ol sīneyi geh bend ü gehī bāz ḳılarsın
ʿĀşıḳlara evżāʿ-ı füsūn-sāz ḳılarsın

gehī gāhī:

1. **gehī gāhī:**
Gazel 335
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gâh...gâh.
Bazen...bazen.
Bu derd ile gehī kühsāra düşdüm gāhī ṣaḥrāya
Belā-yı ʿışḳı ben Ferhād ü Mecnūndan beter çekdüm

2. **gehī gāhī:**
Gazel 362
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gâh...gâh.
Bazen...bazen.
Naḥīfī ol mehüñ vaṣf-ı nigāh-ı çeşm-i şūḫından
Gehī efsūna gāhī şīve-i iʿcāza başlarsın

3. **gehī gāhī:**
Gazel 505
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gâh...gâh.
Bazen...bazen.
Gehī ʿiẕārını gösterdi gāhī ruḫsārın
Baña o ġonçe-dehen dürlü dürlü āl itdi

gehī gehī:

1. **gehī gehī:**
Gazel 60
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Kimi….kimi, bazen...bazen.

Gehī güsişte-ʿinānuz
gehī şikeste-riḳāb
Şikeste-beste sefer ādemi
ider iġżāb

2. **gehī gehī:**

Kaside 26

Mısra: **26**

Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Kimi….kimi, bazen...bazen.

Bu deñlü ġam yime kim
böyledür bu ḥāl-i cihān
Gehī ġumūm u melālet
gehī sürūr u ṣafā

<u>gel:</u>

1. **gel:**

Gazel 15

Mısra: **7**

"Bırak, vazgeç!" anlamlarında olup bir kimseden bir davranışını, alışkanlığını terk etmesini istemek.

Dil-i divāneden gel ḳaçma
luṭf it terk-i cevr eyle
Bu vādīlerde olma ey ġazāl-i
deşt-i istiġnā

2. **gelince:**-*ince*

Gazel 23

Mısra: **8**

Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.

Baña zindān olur gūyā bu
vaḥşet-ḫāne-i ġurbet
Gelince ḫāṭır-ı nā-şāde ẕevḳ-
ı ülfetüñ cānā

3. **gelür:**-*ür*

Gazel 27

Mısra: **8**

Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.

Uçmaḳ ümmīdin itse n'ola
şāh-bāz-ı dil
Kim ḳıṭʿa-i bihişt gelür
meskenüm baña

4. **gel:**

Gazel 42

Mısra: **9**

Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.

Ġurūr ile gel aṣḥāb-ı derūnı
ḫāksār itme
Göz açdurmaz saña bir
ṣarṣar-ı pür-gerd olur peydā

5. **geldi:**-*di*

Gazel 49

Mısra: **10**

Belli bir zamana ulaşmak.

Gördüm Naḥīfī zemzeme-i
āha başlamış
Beñzer ki geldi mevsim-i
feryād-ı ʿandelīb

6. **geliyor:**-*iyor*

Gazel 55

Mısra: **10**

Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.

Ṣaḳın andan ki Naḥīfī ura bir
zaḫme saña
Geliyor ḫancer-i ġamz ile
güzel mest ü ḫarāb

7. **gel:**

Gazel 57

Mısra: **1**

Gel hele! ‖ hadi.

Güzelüm gel kerem it gül
yüziñe ṭutma niḳāb
Yol ile söyleşelüm arada refʿ
ola ḥicāb

8. **geldükçe:**-*dükçe*

Gazel 61

Mısra: **7**

Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.

Geldükçe seyr-i gülşene
aḥvāl-i ʿışḳumı
Söyle lisān-ı ḥāl ile cānāna
ʿandelīb

9. **gel:**

Gazel 71

Mısra: **10**

"Bırak, vazgeç!" anlamlarında olup bir kimseden bir davranışını, alışkanlığını terk etmesini istemek.

Ey Naḥīfī sen ġarīb yār u
cānum bir ġarīb
Gel ikiñiz yār oluñ kim vaṣf
u eşʿāruñ dürüst

10. **gelür:**-*ür*

Gazel 74

Mısra: **10**

Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.

Yine beñzer o serv-i nāz ile
hem-ṣoḥbet olmışdur
Gelür bezm-i çemende şevḳ
ile bād-ı ṣabā ser-mest

11. **gel:**

Gazel 75

Mısra: **1**

"Bırak, vazgeç!" anlamlarında olup bir kimseden bir davranışını, alışkanlığını terk etmesini istemek.

Gel revzen-i iḥsānuña gel
ʿarż-ı cemāl it
Ey māh-liḳā bendeñe iẓhār-ı
celāl it

12. **gel:**

Gazel 75

Mısra: **1**

Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.

Gel revzen-i iḥsānuña gel
ʿarż-ı cemāl it
Ey māh-liḳā bendeñe iẓhār-ı
celāl it

13. **gel:**

Gazel 75

Mısra: **3**

"Bırak, vazgeç!" anlamlarında olup bir kimseden bir davranışını, alışkanlığını terk etmesini istemek.

Güftāra gel ey dil-ber-i şīrīn
süḫanum gel
Çün ṭūṭī-i muʿciz-nefesi nāz
ile lāl it

14. **gel:**

Gazel 75

Mısra: **10**

"Bırak, vazgeç!" anlamlarında olup bir kimseden bir davranışını, alışkanlığını terk etmesini istemek.

Gör n'eyledi ol ḫançer-i ser-
tīz-i teġāfül

Gel sīne-i mecrūḥa dil-i zārı suʾāl it

15. **gel:**
Gazel 78
Mısra: **2**
"Bırak, vazgeç!" anlamlarında olup bir kimseden bir davranışını, alışkanlığını terk etmesini istemek.
Tā key ḥarīm-i ʿişvede ʿarż-ı tevaḳḳuf it
Gel cāygāh-ı sīneye ṭarḥ-ı tekellüf it

16. **gel:**
Gazel 80
Mısra: **1**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Gel ey dil eyleme ol çeşm-i bī-emān ile baḥs
İder mi ʿāḳıl olan tīġ-i ḫūn-feşān ile baḥs

17. **gelsün:**-*sün*
Gazel 87
Mısra: **12**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Ḫayāle başlayalum ḫaṭṭın ol sitemkāruñ
Meyān-ı meclise gelsün ḳo cürʿadān-ı feraḥ

18. **gelür:**-*ür*
Gazel 91
Mısra: **8**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Eger kim fitne bī-tāb olsa resm-i cān-güdāzīde
Gelür ol mest-i nāzuñ ġamzesinden eyler istimdād

19. **geldi:**-*di*
Gazel 92
Mısra: **1**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Minnet Ḫudāya geldi dem-i dil-güşā-yı ʿıyd
Doldı cihāna zemzeme-i merḥabā-yı ʿıyd

20. **gel:**
Gazel 98
Mısra: **9**
"Bırak, vazgeç!" anlamlarında olup bir kimseden bir davranışını, alışkanlığını terk etmesini istemek.
Bu Naḥīfî dil ü cānı saña ḳurbān ide gel
Dilerem anı ḳabūl eyleye Mevlā-yı Mecīd

21. **gel:**
Gazel 99
Mısra: **8**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Niçe şemʿ-i vaṣluña pervāne olmaz cān ü dil
Gel suʾāl it var mıdur vaṣl-ı mużayyādan leẕīẕ

22. **gelse:**-*se*
Gazel 128
Mısra: **4**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Mest olup ṭāʿat-ı Bārīde esīr-i dünyā
Celb-i māl eylemege gelse bahādır bulunur

23. **gelür:**-*ür*
Gazel 135
Mısra: **1**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
O ġonçeden ki dile nāme-i ʿitāb gelür
Derūna derd-i maḥabbetle ıżṭırāb gelür

24. **gelür:**-*ür*
Gazel 135
Mısra: **2**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
O ġonçeden ki dile nāme-i ʿitāb gelür
Derūna derd-i maḥabbetle ıżṭırāb gelür

25. **gelür:**-*ür*
Gazel 135
Mısra: **4**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Ne deñlü ʿāşıḳ-ı bīmār olursa zerd ü nizār
O deñlü ol gül-i ḫod-rūya āb ü tāb gelür

26. **gelür:**-*ür*
Gazel 135
Mısra: **6**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Hevā-yı ʿışḳ ile ney gibi başlar efġāna
Ne dem ki güş-ı dile naġme-i rebāb gelür

27. **gelür:**-*ür*
Gazel 135
Mısra: **8**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
ʿAceb mi cürʿa-keş-i minnet-i mey olmaz isem
Şarāb-ı bezm-i fenā ʿārife serāb gelür

28. **gelür:**-*ür*
Gazel 135
Mısra: **12**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Senüñle söyleşürüz cümle-i ser-encāmı
ʿİẕār-ı pāküñe çün ḫaṭṭ-ı müşk-nāb gelür

29. **gelür:**-*ür*
Gazel 135
Mısra: **14**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Naḥīfīyā dem-i vuṣlatda maḳdem-i aġyār
Ḫudā bilür ki dil-i ʿāşıḳa ʿaẕāb gelür

30. **gelürse:**-*ür, -se*
Gazel 143
Mısra: **3**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Olma muġber ḫaṭ gelürse ṣafḥa-i ruḫsāruña
Ḥüsn-i ḫat ey sāde-rūyum zīnet-i evrāḳdur

31. **gelür:**-*ür*
Gazel 145
Mısra: **1**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.

Ne dem ki bezme o māh-ı felek-cenāb gelür
Derūn-ı cān ü dile şevḳ-ı bī-ḥisāb gelür

32. **gelür:**-*ür*
Gazel 145
Mısra: **2**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Ne dem ki bezme o māh-ı felek-cenāb gelür
Derūn-ı cān ü dile şevḳ-ı bī-ḥisāb gelür

33. **gelür:**-*ür*
Gazel 145
Mısra: **4**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Recā-yı vaṣla ḳomaz tāb şevket-i ḥüsni
O reşk-i māhı görünce baña ḥicāb gelür

34. **gelür:**-*ür*
Gazel 145
Mısra: **6**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
ʿAceb mi çeşmine yeksān gelürse luṭf u ġażab
Ḫaṭā da eylese mestāneye ṣavāb gelür

35. **gelür:**-*ür*
Gazel 145
Mısra: **8**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Güşāde olsa o pehlū meyān-ı meclisde
Dil-i sipihre degül mihre ıżṭırāb gelür

36. **gelür:**-*ür*
Gazel 145
Mısra: **10**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Cihānı görmez olur ġamze-i siyehkārı
Ne dem ki çeşmine germiyyet-i şarāb gelür

37. **gelür:**-*ür*
Gazel 145
Mısra: **12**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Olur mı ḥürmeti inkār hīç ḫarābātuñ
Varur esīr-i ġam elbette neşve-yāb gelür

38. **gelür:**-*ür*
Gazel 145
Mısra: **14**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Cihāna bir daḫi gelmez Naḥīfī-i şeydā
Egerçi dehre niçe şeyḫ u şāb gelür

39. **gelürse:**-*ür, -se*
Gazel 145
Mısra: **5**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
ʿAceb mi çeşmine yeksān gelürse luṭf u ġażab
Ḫaṭā da eylese mestāneye ṣavāb gelür

40. **gelüp:**-*üp*
Gazel 147
Mısra: **7**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Görüp bu āh-ı hezārum gelüp açılmazsın
Derūnuñ ey gül-i neşgüfte senüñ ḫāre midür

41. **gel:**
Gazel 156
Mısra: **25**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Gel ey pervāne şemʿ-i bezm ile ṭarh-ı tekellüf ḳıl
Meşeldür bu cihānda şarṭ-ı ülfet terk-i külfetdür

42. **geldüm:**-*dü, -m*
Gazel 165
Mısra: **13**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Naḥīfī bendenem dergāhuna rū-māl idüp geldüm
Cenāb-ı ḥażretüñden ġayre yā Rab minnetüm yoḳdur

43. **gel:**
Gazel 170
Mısra: **3**
"Bırak, vazgeç!" anlamlarında olup bir kimseden bir davranışını, alışkanlığını terk etmesini istemek.
Getür gel ḫātır-ı nā-şādıma gel ṣoḥbet-i yāri
O demler ey ṣabā ʿālemde mesrūr oldıġum demdür

44. **gel:**
Gazel 170
Mısra: **3**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Getür gel ḫātır-ı nā-şādıma gel ṣoḥbet-i yāri
O demler ey ṣabā ʿālemde mesrūr oldıġum demdür

45. **gelüp:**-*üp*
Gazel 173
Mısra: **5**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Gelüp bir laḥẓa Mecnūnuñ ile hem-ṣoḥbet olmazsın
Nedür bu vaḥşet ey āhū-yı ʿişve söyle n'emdür

46. **gel:**
Gazel 181
Mısra: **7**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Hevādār-ı nihāl-i ḳaddüñem ey serv-i nāzum gel
Bahār oldı güzellendi çemen ʿişret zamānıdur

47. **gelse:**-*se*
Gazel 185
Mısra: **3**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
ʿAceb mi gelse gāhī aña dest-āvīz-i ḥasretle
Dil-i mecrūḥ ile ġamzeñ ḳadīmī āşinālardur

48. **gelmez:**-*mez*
Gazel 203
Mısra: **5**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.

Gelmez ġam ü şādī dil-i vīrānuma hergiz
Cemʿ olmaġa yārān-ı ṣafā encümen ister

49. **gel:**
Gazel 213
Mısra: **5**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Nefḥa-dād ol ey ṣabā gel ṭurra-i dildārdan
Ḳalmasun pejmürde luṭf it ġonçe-i ümmīdümüz

50. **gelmez:**-*mez*
Gazel 222
Mısra: **1**
Ulaşmak.
Vaṭandan çoḳ zamān oldı bize bād-ı ṣabā gelmez
Ġarībüz bu diyāra bir peyām-ı āşinā gelmez

51. **gelmez:**-*mez*
Gazel 222
Mısra: **2**
Ulaşmak.
Vaṭandan çoḳ zamān oldı bize bād-ı ṣabā gelmez
Ġarībüz bu diyāra bir peyām-ı āşinā gelmez

52. **gelmez:**-*mez*
Gazel 222
Mısra: **10**
Ulaşmak.
Dimiş laʿl-i lebüm şimden girü aña ḥarām olsun
Anuñçün çeşmüme tāb-ı şarāb-ı dil-güşā gelmez

53. **gelmez:**-*mez*
Gazel 222
Mısra: **12**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Yazarsın defter-i iḥsāna her bir bendeñi ammā
Senüñ hīç ḫāṭır-ı bī-dādıña ben mübtelā gelmez

54. **gelmez:**-*mez*
Gazel 222
Mısra: **14**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Neler var gülşen-i ḥüsn-i Ḫudā-dāduñda ammā kim
Naḥīfīveş hele bir bülbül-i tāze edā gelmez

55. **gel:**
Gazel 223
Mısra: **14**
"Bırak, vazgeç!" anlamlarında olup bir kimseden bir davranışını, alışkanlığını terk etmesini istemek.
Himmet-i vaṣluñ dirīġ itme Naḥīfīden meded
Geçmesün ḥasretle iḥsān eyle gel eyyāmumuz

56. **gel:**
Gazel 227
Mısra: **4**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Ḫūbāna ser-i leşker o sulṭān-ı cihānum
Gel terk-i edeb eyleme ḫūnkāra baḳılmaz

57. **gel:**
Gazel 230
Mısra: **7**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Gel düşme ḳayd-ı būd u ne-būd-ı murāda kim
Maḥcūb ider seni nefes-i vāpesin-i yeʾs

58. **gel:**
Gazel 232
Mısra: **1**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Mā-sivādan ey göñül gel rişte-i ümmīdi kes
Dād-res olmaz Ḫudādan ġayrı saña hiç kes

59. **gel:**
Gazel 234
Mısra: **6**
"Bırak, vazgeç!" anlamlarında olup bir kimseden bir davranışını, alışkanlığını terk etmesini istemek.
Teşne-i āb-ı zülālem dilerem ey meh seni
Leblerüñden baña luṭf it olma sāḳī gel ḥasīs

60. **gelsün:**-*sün*
Gazel 247
Mısra: **8**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Āyīne-i cemālüñi göster ki sevdigüm
Gelsün derūna pertev-i nūr-ı ṣafā-yı maḥż

61. **gelür:**-*ür*
Gazel 247
Mısra: **4**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Cevr olsun eyle gāhī dirīġ itme luṭfuñı
Baña gelür o cevr ü cefālar vefā-yı maḥż

62. **geldi:**-*di*
Gazel 248
Mısra: **2**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Dile cārī oluben vuṣlata nev-çeşme-i feyż
Dehenüm cāhına geldi bugün ol mīve-i feyż

63. **geldi:**-*di*
Gazel 248
Mısra: **4**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Güzelüm nāz iderek vuṣlatını ḳıldı fedā
Ne güzel ʿālem ile geldi baña şīve-i feyż

64. **gelür:**-*ür*
Gazel 248
Mısra: **6**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
ʿAcebā nāz ile tāvūs-ı ḳudüs mi ola bu
Ki gelür cāme-i sebz ile baña cilve-i feyż

65. **gel:**
Gazel 252
Mısra: **13**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.

Olınmaz mı gel inṣāf it Naḥīfī
Cihānda böyle bir dildārdan ḥaẕ

66. **geliyor:**-*i, -yor*
Gazel 261
Mısra: **12**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Didiler kişver-i dilden çıḳıcaḳ rāyet-i āh
Geliyor cevşen ile leşker-i ḫāḳān ṣafṣaf

67. **gel:**
Gazel 262
Mısra: **9**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Bu Naḥīfī derdmendüñ cürmini ʿafv eyle gel
İtmesün va'llāhi şāhum ol daḥi mā-ḳad-selef

68. **gel:**
Gazel 272
Mısra: **2**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Sīnesin çāk eylemişdür ḫaste-i hicrāna baḳ
Hey meded bayrāmı görsün gel meded dermāna baḳ

69. **gel:**
Gazel 272
Mısra: **6**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Kūşe-i hecr içre ḳaldum derde dermān eylemez
Şefḳat itmez ben faḳīre gel meded dermāna baḳ

70. **gelüpdür:**-*üp, -dür*
Gazel 273
Mısra: **3**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Ġarībe cevr ü ġamz ile gelüpdür nāme-i gül-gūn
Oḳurken ḥarfini bir bir gözüm nem-nāk ü nāk ancaḳ

71. **gel:**
Gazel 276
Mısra: **1**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Elüñ çek mā-sivādan gel ḳamu ʿālem helāk ancaḳ
Ümmīd-i vuṣlat-ı yār it ġam ile sīne çāk ancaḳ

72. **gelsün:**-*sün*
Gazel 276
Mısra: **5**
(Bir kimse üzerinde) belli bir durum veya sıfatın etkisi görünür, hissedilir olmak.
Cemālüñ muṣḥafı gelsün oḳınsun sūre-i Yāsīn
A şāhum merḥamet eyle bu demde dīde-nāk ancaḳ

73. **geldi:**-*di*
Gazel 277
Mısra: **10**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Bu Naḥīfī kūyuña sūr sürmege
Geldi şimdi pāy ü ser şāhā ḳabaḳ

74. **gelmedi:**-*me, -di*
Gazel 279
Mısra: **6**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
El-ḥaḳ yegānesin şeref-i ḫalḳ u ḫulḳ ile
Maḫlūḳ içinde gelmedi gelmez muʿādilüñ

75. **gelmez:**-*mez*
Gazel 279
Mısra: **6**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
El-ḥaḳ yegānesin şeref-i ḫalḳ u ḫulḳ ile
Maḫlūḳ içinde gelmedi gelmez muʿādilüñ

76. **gel:**
Gazel 284
Mısra: **15**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Vaḳt-i maʿmūrını kim gördi gel inṣāf idelüm
Böyledür ṭarḥ-ı esāsı bu ḫarāb-ābāduñ

77. **gelen:**-*en*
Gazel 287
Mısra: **6**
(Bir hâl bir kimseye) hâkim olmak; belli bir durum veya sıfatın etkisi görünür, hissedilir olmak.
Sende hīç ḳayd-ı sefer yoḳ ne bu ḫvāb-ı ġaflet
ʿĀḳıbet bunda gelen ʿāzim-i rāh olsa gerek

78. **gelmesün:**-*me, -sün*
Gazel 293
Mısra: **7**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Var iken dilde ġamuñ z̲evḳ u meserret gelmesün
Āşināla bezmidür yoḳdur yeri bīgānenüñ

79. **gel:**
Gazel 302
Mısra: **12**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Dil ü cān iştiyāḳ-ı ṣoḥbetüñle zār ü giryāndur
Efendüm gel nedür tā böyle benden iḥtirāz itmek

80. **gel:**
Gazel 315
Mısra: **1**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Ġamuñla ḫasta yatur cān-ı müstemendüñ gel
Esīr-i ʿışḳını bīmār iden efendüm gel

81. **gel:**
Gazel 315
Mısra: **2**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Ġamuñla ḫasta yatur cān-ı müstemendüñ gel
Esīr-i ʿışḳını bīmār iden efendüm gel

82. **gel:**
Gazel 315
Mısra: **4**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.

Dil-i fütādeyi derd ü fırāḳ
n’eyledi gör
Tenezzül eyle gel ey serv-i
ser-bülendüm gel

83. **gel:**
Gazel 315
Mısra: **4**
*Gelmek, uğramak;
buyurmak, şereflendirmek.*
Dil-i fütādeyi derd ü fırāḳ
n’eyledi gör
Tenezzül eyle gel ey serv-i
ser-bülendüm gel

84. **gel:**
Gazel 315
Mısra: **6**
*Gelmek, uğramak;
buyurmak, şereflendirmek.*
Görünce ḥālümi şāyed
taraḥḥum eyleyesin
Gözüñle gör beni ey şūḫ-ı
şeh-levendüm gel

85. **gel:**
Gazel 315
Mısra: **8**
*Gelmek, uğramak;
buyurmak, şereflendirmek.*
Devā-yı cān ü dil olsun
ḳudūm-ı cān-baḫşuñ
Gel ey ṭabīb-i devā-sāz-ı dil-
pesendüm gel

86. **gel:**
Gazel 315
Mısra: **8**
*Gelmek, buyurmak,
şereflendirmek II Daha önce
kullanılan "Gel" sözcüğünün
anlamını kuvvetlendirmek
amacıyla kullanılmıştır.*
Devā-yı cān ü dil olsun
ḳudūm-ı cān-baḫşuñ
Gel ey ṭabīb-i devā-sāz-ı dil-
pesendüm gel

87. **gel:**
Gazel 315
Mısra: **10**
*Gelmek, uğramak;
buyurmak, şereflendirmek.*
Ḳuluñ Naḥīfī-i bīmāra bir
devā eyle
Esīr-i ʿışḳını bīmār iden
efendüm gel

88. **gel:**
Gazel 322
Mısra: **5**
*Gelmek, uğramak;
buyurmak, şereflendirmek.*
Eyle dil-i mehcūrıma gel
ʿarż-ı tecellā
Berḳ-ı ruḫuñ āteş-fiken-i
ḫırmen-i ġam ḳıl

89. **gel:**
Gazel 322
Mısra: **10**
*Gelmek, uğramak;
buyurmak, şereflendirmek.*
Ey dil ḫaṭ-ı nev-ḫīz-i ruḫ-ı
yāri ḫayāl it
Gel ṣaḥn-ı çemen-zāra biraz
refʿ-i elem ḳıl

90. **gel:**
Gazel 331
Mısra: **6**
*Gelmek, uğramak;
buyurmak, şereflendirmek.*
Benümle güft u gūy-ı ḥüsn-i
leylā eyler ādem yoḳ
Gel ey Mecnūn ki ben şehr-i
maḥabbetde ġarīb oldum

91. **gel:**
Gazel 333
Mısra: **5**
*Gelmek, uğramak;
buyurmak, şereflendirmek.*
Memnūn-ı vefā eyle beni gel
keremüñle
Yansun ḥased āteşlerine
baḫt-ı siyāhum

92. **gel:**
Gazel 333
Mısra: **9**
*Gelmek, uğramak;
buyurmak, şereflendirmek.*
Bir baġrı yanıḳ ʿāşıḳ-ı
miḥnet-zededür gel
Aġlatma Naḥīfī ḳuluñı cevr
ile şāhum

93. **geldüm:**-*d, -üm*
Gazel 341
Mısra: **1**
*Gelmek, uğramak;
buyurmak, şereflendirmek.*
Yine ser-germ-i şevḳam
kūçe-i dil-dārdan geldüm
Ḥarem-gāh-ı ḥaḳīḳatdan
meṭāf-ı yārdan geldüm

94. **geldüm:**-*dü, -m*
Gazel 341
Mısra: **2**
*Gelmek, uğramak;
buyurmak, şereflendirmek.*
Yine ser-germ-i şevḳam
kūçe-i dil-dārdan geldüm
Ḥarem-gāh-ı ḥaḳīḳatdan
meṭāf-ı yārdan geldüm

95. **geldüm:**-*d, -üm*
Gazel 341
Mısra: **4**
*Gelmek, uğramak;
buyurmak, şereflendirmek.*
Ne gül-çīn-i murād oldum ne
şemm-i būy-ı vaṣl itdüm
Bu dem bād-ı ṣabā-veş gerçi
kim gül-zārdan geldüm

96. **geldüm:**-*dü, -m*
Gazel 341
Mısra: **6**
*Gelmek, uğramak;
buyurmak, şereflendirmek.*
Menem sāḳī o maḥrūr-ı ciger
dil-teşne kim şimdi
Ḫumār-ālūd-ı hecrem ḫāne-i
ḫammārdan geldüm

97. **geldüm:**-*dü, -m*
Gazel 341
Mısra: **8**
*Gelmek, uğramak;
buyurmak, şereflendirmek.*
Pür itdüm naʿra-i şekvā ile
dün kūy-ı dil-dārı
Bugün ammā o mest-i
ʿişveye inkārdan geldüm

98. **geldüm:**-*dü, -m*
Gazel 341
Mısra: **10**
*Gelmek, uğramak;
buyurmak, şereflendirmek.*
N’ola tāb-ı tecellīden
derūnum dāġ dāġ olsa
Naḥīfī cāy-gāh-ı ḥayret-i
dīdārdan geldüm

99. **gel:**
Gazel 354
Mısra: **16**
*Gelmek, uğramak;
buyurmak, şereflendirmek.*

Ġonçe-i neşgüfte-i ṭabʿum
ḫazāna irmesün
Gel perīşān itme luṭf it
gülşen-i cemʿiyyetüm

100. **geldüm:**-*dü, -m*
Gazel 356
Mısra: **18**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Naḥīfīyem bilinmez
ḳıymetüm bīgāne-i luṭfem
Diyār-ı ġurbete geldüm
ġarībem āşinā bilmem

101. **gel:**
Gazel 367
Mısra: **8**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Sensüz ārām itmez oldı
tende cānum bir nefes
Gel benüm ey māye-i ārām-ı
cānum ḳandasın

102. **gelüp:**-*üp*
Gazel 367
Mısra: **1**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Yoḳlamaz oldı gelüp ben
ʿāşıḳ-ı efkendesin
Ġālibā dūr itdi ḫāṭırdan
efendüm bendesin

103. **gel:**
Gazel 370
Mısra: **4**
"Bırak, vazgeç!" anlamlarında olup bir kimseden bir davranışını, alışkanlığını terk etmesini istemek.
Ḳādir olmazsın cevāba
şermden rūz-ı ḥisāb
Gel beni ağlatma eşk-i bī-
şümārumdan ṣaḳın

104. **gel:**
Gazel 371
Mısra: **2**
"Bırak, vazgeç!" anlamlarında olup bir kimseden bir davranışını, alışkanlığını terk etmesini istemek.
Ḫāṭır-ı maḥzūnumı yıḳma
ġubārumdan ṣaḳın
Gel derūnum cevr ile yaḳma
şerārumdan ṣaḳın

105. **gel:**
Gazel 374
Mısra: **13**
"Bırak, vazgeç!" anlamlarında olup bir kimseden bir davranışını, alışkanlığını terk etmesini istemek.
Luṭf eyle gel riyāyı ḳo ḥaḳ
söyle zāhidā
Maḥbūb u mey ṣafāsını inkār
ider misin

106. **gelen:**-*en*
Gazel 375
Mısra: **4**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Ben olʿuzlet-nişīn-i nāle-
muʿtādam ki hecrüñle
Ṣadā-yı āh-ı ḥasretdür gelen
ferş-i nişīnimden

107. **gelsün:**-*sün*
Gazel 377
Mısra: **1**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Bu bezme derd-i maḥabbetle
zār olan gelsün
Belā-yı ḥasret ile dil-figār
olan gelsün

108. **gelsün:**-*sün*
Gazel 377
Mısra: **2**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Bu bezme derd-i maḥabbetle
zār olan gelsün
Belā-yı ḥasret ile dil-figār
olan gelsün

109. **gelsün:**-*sün*
Gazel 377
Mısra: **4**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Gerekmez encümen-i ehl-i
ʿışḳa bīgāne
Vücūdı ʿışḳ ile zerd ü nizār
olan gelsün

110. **gelsün:**-*sün*
Gazel 377
Mısra: **6**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Hezār şevḳ ile biz ḫāk-i rāh-ı
dil-dāruz
Güẕer-gehinde o servüñ
ġubār olan gelsün

111. **gelsün:**-*sün*
Gazel 377
Mısra: **8**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Bu künc-i ġamda añup derd-i
hecri ağlayalım
Esīr-i fürḳat-ı yār ü diyār
olan gelsün

112. **gelsün:**-*sün*
Gazel 377
Mısra: **10**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Şehādet itmege ferdā ḥużūr-ı
Ḥaḳda baña
Şehīd-i ġamze-i bī-raḥm-ı
yār olan gelsün

113. **gelsün:**-*sün*
Gazel 377
Mısra: **12**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Benümle lāle-sitān-ı feżā-yı
maḥşere dek
Güdāziş-i ġam ile dāġ-dār
olan gelsün

114. **gelsün:**-*sün*
Gazel 377
Mısra: **14**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Naḥīfīyā girih-i kāküline dil-
dāruñ
Şikeste-i sitem-i rūzgār olan
gelsün

115. **gelsün:**-*sün*
Gazel 378
Mısra: **4**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Var söyle duḫter-i reze ey
pīr-i meykede
Gelsün meyān-ı meclise
bizden şıḳılmasun

116. **gel:**
Gazel 385
Mısra: **13**
Gel boşver.
Öldürme gel Naḥīfī-i şeydāyı cevr ile
Ḫūbān içinde ol daḫi bir ādet olmasun

117. **gel:**
Gazel 391
Mısra: **1**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Gel ey rūḥ-ı revān āyīne-i meh-ṭalʿatum sensin
Cihānda maşrıḳ-ı envār-ı çeşm-i raġbetüm sensin

118. **gel:**
Gazel 404
Mısra: **1**
Gel hele! ‖ hadi.
Dime kim zencīr-i zülfe gel beni bağlayı ḳo
Ẓulmete düş olmaġıl böyle uzun sevdāyı ḳo

119. **gelsem:**-*se*, -*m*
Gazel 412
Mısra: **3**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
N'ola biñ derd ile giryān olup der-gāhuña gelsem
Der-i luṭfuñ ʿuṣāta mültecādur yā Resūla'llāh

120. **geldüm:**-*dü*, -*m*
Gazel 429
Mısra: **5**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Recā-yı ʿafv ile aḥvālümi ʿarż eyleyüp geldüm
Olup mustaġrıḳ-ı şerm ü ḫacālet yā Resūla'llāh

121. **gele:**-*e*
Gazel 431
Mısra: **7**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Ben ḳuluñ manẓūr-ı çeşm-i himmet it tā kim gele
Dīde-i cān ü dil-i bīmāra feyż-i intibāh

122. **gel:**
Gazel 435
Mısra: **6**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Güzeller çıḳdılar ʿuşşāḳ ile hep seyr-i gülzāra
Benümle sen de gel ey ġonçe-fem gül-geşt-i bāġ eyle

123. **gel:**
Gazel 435
Mısra: **9**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Yeter ālāyiş-i dünyādan el çek ey Naḥīfī gel
Biraz ṭabʿ-ı heves-ālūdına ʿarż-ı ferāġ eyle

124. **gel:**
Gazel 436
Mısra: **14**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Bu Naḥīfī var iken eyleme aġyāra naẓar
İḫtilāṭ eyleme gel ḳadrüñi bilmezler ile

125. **gel:**
Gazel 443
Mısra: **7**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Gel düşme ḳayd-ı nām ü nişāne ḳo ġafleti
Bir gün gelür ki seng-i mezāruñ nişān ola

126. **gel:**
Gazel 444
Mısra: **8**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Cefā ḳaṣdın idüp aġyār ile ülfetler eylersin
Baña bu cevri gel ey dil-ber-i ʿālī-cenāb itme

127. **gel:**
Gazel 447
Mısra: **7**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Sīne-i yāra gözüñ dikme gel ey ḫayrān-ı ʿışḳ
Çoḳ mıdur bir levḥ-i sīmīn öyle bir gencīnede

128. **gelse:**-*se*
Gazel 451
Mısra: **12**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Taḥsīne görme lāyıḳ bu dār-ı bī-beḳāyı
Cümle fenā dimişdür kim gelse bu cihāna

129. **geldi:**-*di*
Gazel 453
Mısra: **4**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Ġamze düzdīde-nigeh ebrūlar īmā eyledi
Geldi ol şehden baña fermān fermān üstüne

130. **gelmiş:**-*miş*
Gazel 453
Mısra: **1**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Ḫvāba varmış gelmiş ol müjgān müjgān üstüne
Gūyiyā ser-dādedür peykān peykān üstüne

131. **gel:**
Gazel 466
Mısra: **8**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Ṣaḳın mirʾāt-ı ruḫsāruñ ġubār-ı āh-ı serdümden
Ḳoma gel ḫāṭır-ı maḥzūnumı gel inkisār üzre

132. **gel:**
Gazel 466
Mısra: **8**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Ṣaḳın mirʾāt-ı ruḫsāruñ ġubār-ı āh-ı serdümden
Ḳoma gel ḫāṭır-ı maḥzūnumı gel inkisār üzre

133. **gel:**
Gazel 466
Mısra: **9**
"Bırak, vazgeç!" anlamlarında olup bir

kimseden bir davranışını, alışkanlığını terk etmesini istemek.
Taraḥḥum eyle iḥsān it gel inṣāf eyle sulṭānum
Naḥīfī pāy-māl olsun mı rāh-ı intiẓār üzre

134. **gel:**
Gazel 474
Mısra: **10**
Gel hele! ‖ hadi.
Keşf olmaz ise nükte-i esrār-ı süveydā
ʿİbretle naẓẓar eyle gel ol noḳṭa-i ḫāle

135. **gel:**
Gazel 475
Mısra: **7**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Gel gel ki helāk itdi beni tīġ-ı taḥassür
Bīhūde gel ey ḫūnī yeter girme vebāle

136. **gel:**
Gazel 475
Mısra: **7**
Gelmek, buyurmak, şereflendirmek II Daha önce kullanılan "Gel" sözcüğünün anlamını kuvvetlendirmek amacıyla kullanılmıştır.
Gel gel ki helāk itdi beni tīġ-ı taḥassür
Bīhūde gel ey ḫūnī yeter girme vebāle

137. **gel:**
Gazel 475
Mısra: **8**
Gel hele! ‖ hadi.
Gel gel ki helāk itdi beni tīġ-ı taḥassür
Bīhūde gel ey ḫūnī yeter girme vebāle

138. **gel:**
Gazel 475
Mısra: **18**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Olmaz mı Naḥīfīye sezā milket-i iʿcāz
İnṣāf ile gel baḳ hele bu siḥr-i ḥalāle

139. **geldi:**-*di*
Gazel 475
Mısra: **1**
Vaktin gelmesi bağlamında kullanılmıştır.
Sāḳī yine geldi dem-i seyr-i gül ü lāle
Nūş eyleyelüm ʿışḳunā bir iki piyāle

140. **gelmez:**-*mez*
Gazel 479
Mısra: **7**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Gelmez Naḥīfīyā ser-i kūyından ol mehüñ
Bir derde düşmişüz dil-i pür-ıżṭırāb ile

141. **gel:**
Gazel 483
Mısra: **7**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Besdür istiġnā gel ey mihr-i cihān-tāb-ı cemāl
Bir nigāh-ı merḥamet ḳıl ẕerre-i nā-çīzüñe

142. **gel:**
Gazel 492
Mısra: **8**
Gel hele! ‖ hadi.
ʿAḳla uydum deşt-i ḥayretde yitürdüm kendimi
Gel yetiş ey ʿışḳ-ı pāk ey hādī-i ferḫunde-pey

143. **gelür:**-*ür*
Gazel 492
Mısra: **6**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Küşte-i ʿışḳuñ temāşā eyle zāhid meşhedin
Kim gelür ḫāk-i mezārından ṣadā-yı ism-i Ḥay

144. **gelür:**-*ür*
Gazel 495
Mısra: **15**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Gelür her serv-ḳad sīmīn tenüñ ḫāk oldıġı yāda
Zemīn üzre temāşā eyledükçe naḫl-i ḫurmāyı

145. **gelmiş:**-*miş*
Gazel 498
Mısra: **17**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Naḥīfī kūyuña teslīm-i cān içün gelmiş
İlāhī ʿAdn ola anuñ maḳām u meʾvāsı

146. **gelmez:**-*mez*
Gazel 509
Mısra: **1**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
ʿAceb ḫayālüñe mevt ü türāb gelmez mi
Saña bu daġdaġadan pīç ü tāb gelmez mi

147. **gelmez:**-*mez*
Gazel 509
Mısra: **2**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
ʿAceb ḫayālüñe mevt ü türāb gelmez mi
Saña bu daġdaġadan pīç ü tāb gelmez mi

148. **gelmez:**-*mez*
Gazel 509
Mısra: **4**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Ḳuṣūr-ı ʿāliyeden ḳabre riḥletüñ yoḳ mı
Esās-ı ʿömrüñe vaḳt-i ḫarāb gelmez mi

149. **gelmez:**-*mez*
Gazel 509
Mısra: **6**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Görüp tekāṣür-i emvāl ü cāhı ḫurremseñ
Derūna fikr-i ḥisāb ü ʿiḳāb gelmez mi

150. **gelmez:**-*mez*
Gazel 509
Mısra: **8**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.

Hemīşe itmedesin gerçi
cemʿ-i māl-i ḥarām
Ḫılāl-ı fikrüñe ḫavf-i ʿaẕāb
gelmez mi

151. **gelmez:**-*mez*
Gazel 509
Mısra: **10**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Egerçi farż-ı muḥāl ile olsa
kesb-i ḥalāl
Netīcesinde vaʿīd-i ḥisāb
gelmez mi

152. **gelmez:**-*mez*
Gazel 509
Mısra: **12**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Nedür bu naḫvet ü kibr ü
ġurūr ẕātuñda
Saña Cenāb-ı Ḫudādan ḥicāb
gelmez mi

153. **gelmez:**-*mez*
Gazel 509
Mısra: **14**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Degül mi rifʿat ü iḳbālüñ
āḫiri idbār
Niẓām-ı ḥāle dem-i inḳılāb
gelmez mi

154. **gelmez:**-*mez*
Gazel 509
Mısra: **16**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Vüfūr-ı cürm ü günehden
ḳuṣūr-ı ṭāʿatden
Ḫużūr-ı Ḫaḳda saña ıżṭırāb
gelmez mi

155. **gelmez:**-*mez*
Gazel 509
Mısra: **18**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Ümmīd-i raḥmete söz yoḳ
Naḥīfīyā ammā
Biraz da ḫāṭıra bīm-i ʿiḳāb
gelmez mi

156. **gel:**
Gazel 513
Mısra: **6**
Gel hele! ǁ hadi.
Daḫi nev-resīdesin ey
perī ḳo cefāyı ʿāşıḳ-ı bī-dile
Ḫaẕer it gel alma benüm
meded ṣaḳın āh-ı şuʿle-ṭırāzumı

157. **gel:**
Gazel 521
Mısra: **5**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Gel ey bī-raḥm ü küfr-āyīn-i
nāz ü ʿişve gel gūş it
Fiġānum deyr-i ʿışḳuñda
miṣāl-i erġanūn oldı

158. **gel:**
Gazel 521
Mısra: **5**
Gel hele! ǁ hadi.
Gel ey bī-raḥm ü küfr-āyīn-i
nāz ü ʿişve gel gūş it
Fiġānum deyr-i ʿışḳuñda
miṣāl-i erġanūn oldı

159. **gel:**
Kaside 1
Mısra: **41**
"Bırak, vazgeç!" anlamlarında olup bir kimseden bir davranışını, alışkanlığını terk etmesini istemek.
Gel teẕekkür ḳıl vāʿīdi lafẓa-i taṣʿīdden
Ārzū-yı nefsi terk it olma
şāyān-ı ʿıḳāb

160. **gel:**
Kaside 1
Mısra: **47**
"Bırak, vazgeç!" anlamlarında olup bir kimseden bir davranışını, alışkanlığını terk etmesini istemek.
Gel nüḳud-ı ʿömrüñi bīhūde itlāf eyleme
Kim dem-i mīzān-ı Ḫaḳda senden isterler ḥisāb

161. **gelsün:**-*sün*
Kaside 1
Mısra: **54**
Değişsin, eski davranış ve düşünceleri değişsin bağlamında.
Eyle mıḳnāṭīs-ı maʿnā ẕātuñı
tevḥīd ile
Münkir-i āhen-dile gelsün
żarūrī inciẕāb

162. **gel:**
Kaside 3
Mısra: **33**
Gel hele! ǁ hadi.
İftiḫār eyleme gel câme-i
pür-zīb ile kim
Bir kefendür bedeli elbise-i
zībānuñ

163. **gel:**
Kaside 3
Mısra: **40**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Eyle endīşe ġam-ı ẕillet-i
ʿazlin nā-gāh
Olma dil-bestesi gel cāh-ı
ġurūr-efzānuñ

164. **gel:**
Kaside 3
Mısra: **95**
Dönmek, sığınmak.
Bir duʿā eyle göñül ṣıdḳ ile
gel Allāha
Ola sükkān-ı semā cümle
icābet-ḫ∨ānuñ

165. **geldüm:**-*dü, -m*
Kaside 5
Mısra: **26**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Eyleyüp biñ ḫaclet ü şerm ile
ʿarż-ı iʿtiẕār
Pādişāhā ḫālümi ʿarż itmege
geldüm saña

166. **geldüm:**-*dü, -m*
Kaside 7
Mısra: **2**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Ṣıdḳ ile olup ṭālib-i iḥsān-ı
şefāʿat
Geldüm der-i elṭāfuña ey
kān-ı şefāʿat

167. **geldi:**-*di*
Kaside 8
Mısra: **31**

Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Nāz ile geldi yine meclise şemʿ-i ḫāver
Şeb-i tārīk-i ġama eyledi baḫş-ı envār

168. **geldi:**-*di*
Kaside 8
Mısra: **35**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Meclis-i şāh-ı güle geldi benefşe ser-mest
Serde biñ şevḳ ile şikeste külāh-ı zencār

169. **geldüm:**-*dü, -m*
Kaside 11
Mısra: **49**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Ḥālümi ʿarż itmege geldüm der-i iḥsānuña
Müstemendāne bu naẓm-ı menḳabet-pīrā ile

170. **gel:**
Kaside 12
Mısra: **47**
Gel hele! ǁ hadi.
Gel sūziş-i ʿışḳıyla o Maḥbūb-ı Ḫudānuñ
Yaḳ cān ü dili bir şerer-i şuʿle-feşāna

171. **geldi:**-*di*
Kaside 17
Mısra: **40**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Ol şefīʿ-i rūz-ı maḥşer ol ḥabīb-i ekremüñ
Medḥ-i pākiyle tevessül eyleyüp geldi saña

172. **gel:**
Kaside 20
Mısra: **1**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Bu feżā-yı dil-keşe gel Ḳaṣr-ı Saʿd-ābādı gör
Ṣafḥa-i sebz üzre naḳş-ı ḫāme-i Bihzādı gör

173. **gelenler:**-*en, -ler*
Kaside 23
Mısra: **28**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Müberrādur riyādan ṣıdḳ-ı daʿvāya şühūdum çoḳ
Gelenler ḥāsidān-ı nā-sezādan maʿ-ʿadā gelsün

174. **gelmesün:**-*me, -sün*
Kaside 23
Mısra: **16**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Ṣabā var eyle inhā ḳaṣd-ı rūy-māl itdigüm evvel
Saña ya gelmesün dir ol nihāl-i tāze ya gelsün

175. **gelsün:**-*sün*
Kaside 23
Mısra: **10**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Ḳudūmi bāʿiş-i cemʿiyyet-i yārān olur elbet
Gelürler ṣoñra yārān bezme sāḳī ibtidā gelsün

176. **gelürler:**-*ür, -ler*
Kaside 23
Mısra: **10**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Ḳudūmi bāʿiş-i cemʿiyyet-i yārān olur elbet
Gelürler ṣoñra yārān bezme sāḳī ibtidā gelsün

177. **gel:**
Kaside 24
Mısra: **85**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Gel ey kān-ı mürüvvet reh-ber eyle meşʿal-i luṭfuñ
Dil-i güm-rāhı pūyān eyleme vādī-i ḥırmāna

178. **geldi:**-*di*
Kaside 24
Mısra: **63**
Gelmek, başlamak.
Bahār eyyāmı geldi ʿazm-i gülzār itmek ister dil
Bu demlerde baña Beytü'l-ḥazendür künc-i ġam-ḫāne

179. **gelmemişdür:**-*me, -miş, -dür*
Kaside 24
Mısra: **56**
Doğmak, yaşamak, dünyaya gelmek.
Bu aḫlāḳ-ı mekārimle bu luṭf u cūd ile ḥaḳḳā
Naẕīrüñ ḥaḳ budur kim gelmemişdür mülk-i ʿOs̱māna

180. **gel:**
Kaside 26
Mısra: **1**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Gel ey dil eyleme bīhūde āh ü vāveylā
Virür murādını ol Ḥayy ü Ḳādir ü Dānā

181. **gel:**
Kaside 26
Mısra: **6**
Gel hele! ǁ hadi.
Vücūd virme ġam-ı rūzgāra z̲erre ḳadar
Gel itme āh-ı taḥassürle ʿömrüñi ifnā

182. **gel:**
Kaside 26
Mısra: **248**
"Bırak, vazgeç!" anlamlarında olup bir kimseden bir davranışını, alışkanlığını terk etmesini istemek.
Helāke eyledi müşrif beni semūm-ı hümūm
Gel eyle bendeñi tiryāk-ı luṭf ile iḥyā

183. **gel:**
Kaside 26
Mısra: **254**
Gel hele! ǁ hadi.
Dirīġ itme ne var ḳand-i luṭfuñı benden
Gel eyle şevḳ ile ṭūṭī-i ṭabʿumı gūyā

184. **gelmekde:**-*mek, -de*
Kaside 26
Mısra: **118**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.

Ben ol şikeste-dilem kim
nevā-yı şevḳa bedel
Şimāḫ-ı ḳalbüm gelmekde
ṣıyt-ı vā-esefā

185. **gelür:**-*ür*
Kaside 26
Mısra: **9**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Bu ḥüzn ü ġam gider āḫir
gelür sürūr-ı ḥubūr
Ḥużūr-ı ḳalbe muḥavvel olur
bu renc ü ʿınā

186. **geldigi:**-*dig, -i*
Kaside 27
Mısra: **43**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Virdiler geldigi yere yine
bintü'l-ʿınebi
Tākde oldı nihān ṣanki
ṣarāb-ı engür

187. **geldüm:**-*dü, -m*
Kaside 28
Mısra: **7**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Yanup nār-ı ġam-ı ʿışḳuñla
geldüm bezm-i devrāna
Dil-i sūzānum ol meclisde ey
āfet kebābumdur

188. **gelür:**-*ür*
Kıt'a 2
Mısra: **4**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Aña ḫayr-muḫric ʿināyet ider
Gelür rızḳı min ḥaysü lā-yehtesib

189. **gelüp:**-*üp*
Kıt'a 32
Mısra: **3**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Gelüp ben pāyuña yüz
sürmede yüz biñ ḳuṣūr itdüm
Hemān ey şāh-ı ḥüsnüm sen
benüm ʿözrüm ḳabūl eyle

190. **gele:**-*e*
Kıt'a 33
Mısra: **2**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Naḳd-i cān müjdedür ol
ḳāsıd-ı ferḫundeye kim
Yārdan ʿāşıḳ-ı mehcūra
beşāretle gele

191. **gelmez:**-*mez*
Kıt'a 39
Mısra: **2**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Niṣār-ı zemzeme-i āmīn
eyleyüp āyā
O ṭıfl-ı mekteb-i nāzum
duʿāya gelmez mi

192. **gelmez:**-*mez*
Kıt'a 39
Mısra: **4**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Ḫalāṣ bulmaġ içün ṭavr-ı bī-vefāyīden
Duʿālar itmege ṣaḥn-ı vefāya gelmez mi

193. **geldüñ:**-*dü, -ñ*
Matla 13
Mısra: **1**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Geldüñ ol ġonçe-femüñ müjde-i vaṣlıyla baña
Āferīn-bād eyā bād-ı seḥergāh saña

194. **gel:**
Matla 25
Mısra: **1**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Ḫāk-i rehinde eyleme gel eşküñi hebā
Eyler faḳīr ādemi sevdā-yı kīmyā

195. **gelmedi:**-*me, -di*
Matla 26
Mısra: **1**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Bir laḥẓa gelmedi saña bu zīb-i ḫoş-nümā
Eyyām-ı ʿömr böyle geçer aç gözüñ dilā

196. **gel:**
Matla 138
Mısra: **2**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Düşdi mi rāh-ı Stanbula ṣabā hīç güẕerüñ
Görelüm gel ḫaberüñ var mı vaṭandan ḫaberüñ

197. **gelmedi:**-*me, -di*
Matla 209
Mısra: **1**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Hücūm-ı şiddet-i berf oldı mānīʿ gelmedi cānān
Bıraḳdı bir bürūdet beynümüzde yār ile devrān

198. **gelürsin:**-*ür, -sin*
Matla 210
Mısra: **2**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Ḫırām-ı nāz ile ḳaddüñ cihāna āfet eylersin
Gelürsin cāmiʿe ʿuşşāḳa ʿarż-ı ḳāmet eylersin

199. **gel:**
Murabba 5
Mısra: **57**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Ẕāhirüme baḳma gel
İtme benümle cedel

200. **gelsün:**-*sün*
Murabba 6
Mısra: **66**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Vir ʿışḳdan bu cāna ḥaẓ
Gelsün dil-i nālāna ḥaẓ

201. **gelür:**-*ür*
Murabba 8
Mısra: **23**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Bu ṣadā elbet gelür ḫāk-i mezārumdan bile
Eṣ-ṣalātü ve's-selām ey faḫr-ı ʿālem es-selām

202. **gelüp:**-*üp*
Murabba 11

Mısra: **13**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Gelüp ġayb-ı hüviyyetden
Cihānı eyledüñ rūşen

203. **geldükde:**-*dükde*
Rübai 8
Mısra: **4**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Ḫmān u emān eyle refīḳum yā Rab
Geldükde dem-i rıḥlet-i mülk-i ʿuḳbā

204. **gelse:**-*se*
Rübai 56
Mısra: **3**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Ben ẕerre degül bir yere gelse ʿālem
Kim ḳādir olur şükrüñ edāya yā Rab

205. **gelüp:**-*üp*
Rübai 69
Mısra: **3**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Der-gāhuña şerm ile tehī-dest gelüp
Der-yūze-ger-i luṭf u ʿaṭāyam yā Rab

206. **gel:**
Rübai 73
Mısra: **2**
Gel hele! ‖ hadi.
Bīhūde olup cāh ü celāle rāġıb
Gel olma göñül zīb-i fenāya ṭālib

207. **geldükçe:**-*dükce*
Rübai 108
Mısra: **3**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Ḫār ü ḥasa geldükçe nemā bed-ter olur
Āzürde ider nīk ü bedi bī-ʿillet

208. **gelür:**-*ür*
Rübai 178
Mısra: **1**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Cān şemʿine kim naġme-i tevḥīd gelür
Ṣıdḳ ile dile neşve-i cāvīd gelür

209. **gelür:**-*ür*
Rübai 178
Mısra: **2**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Cān şemʿine kim naġme-i tevḥīd gelür
Ṣıdḳ ile dile neşve-i cāvīd gelür

210. **gelür:**-*ür*
Rübai 178
Mısra: **4**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Bir şehr-i ġarībdür dil-i ʿārif kim
Her kūşeden āvāze-i temcīd gelür

211. **gel:**
Rübai 189
Mısra: **3**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Gel gel ki şeb-i ġamda firāş-ı ümmīd
Ḫamyāze-keş-i ḥasret-i āġūşuñdur

212. **gel:**
Rübai 189
Mısra: **3**
Gelmek, buyurmak, şereflendirmek II Daha önce kullanılan "Gel" sözcüğünün anlamını kuvvetlendirmek amacıyla kullanılmıştır.
Gel gel ki şeb-i ġamda firāş-ı ümmīd
Ḫamyāze-keş-i ḥasret-i āġūşuñdur

213. **geliyor:**-*iyor*
Rübai 192
Mısra: **1**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Gülzāra o serv-i ser-bülendüm geliyor
Biñ nāz ile şūḫ-ı şeh-levendüm geliyor

214. **geliyor:**-*iyor*
Rübai 192
Mısra: **2**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Gülzāra o serv-i ser-bülendüm geliyor
Biñ nāz ile şūḫ-ı şeh-levendüm geliyor

215. **geliyor:**-*iyor*
Rübai 192
Mısra: **4**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Ey cān ü dil āmāde ol istiḳbāle
Ben bende-i müştāḳa efendüm geliyor

216. **geldi:**-*di*
Rübai 224
Mısra: **4**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Tevḥīde ser-āġāz idüp eşyā cümle
Cān semʿine geldi hüve Rabbü Ḳuddūs

217. **gel:**
Rübai 307
Mısra: **1**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Vir bezme şeref ey meh-i tābānum gel
Luṭf eyle gel ey şemʿ-i şebistānum gel

218. **gel:**
Rübai 307
Mısra: **2**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Vir bezme şeref ey meh-i tābānum gel
Luṭf eyle gel ey şemʿ-i şebistānum gel

219. **gel:**
Rübai 307
Mısra: **2**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.

Vir bezme şeref ey meh-i tābānum gel
Luṭf eyle gel ey şemʿ-i şebistānum gel

220. **gel:**
Rübai 307
Mısra: **4**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Dil muntaẓır-ı vaʿde-i teşrīfüñdür
Gel gel benüm ey serv-i ḫırāmānum gel

221. **gel:**
Rübai 307
Mısra: **4**
Gelmek, buyurmak, şereflendirmek II Daha önce kullanılan "Gel" sözcüğünün anlamını kuvvetlendirmek amacıyla kullanılmıştır.
Dil muntaẓır-ı vaʿde-i teşrīfüñdür
Gel gel benüm ey serv-i ḫırāmānum gel

222. **gel:**
Rübai 307
Mısra: **4**
Gelmek, buyurmak, şereflendirmek II Daha önce kullanılan "Gel" sözcüğünün anlamını kuvvetlendirmek amacıyla kullanılmıştır.
Dil muntaẓır-ı vaʿde-i teşrīfüñdür
Gel gel benüm ey serv-i ḫırāmānum gel

223. **gel:**
Rübai 340
Mısra: **4**
Gel hele! ‖ hadi.
Min-baʿd olup künc-i ḳanāʿatde muḳīm
Gel ṭāʿat-ı Ḫallāḳ-ı cihān eyleyelüm

224. **geldükçe:**-*dükçe*
Rübai 365
Mısra: **1**
Başlamak.
Geldükçe fiġāna dil-i miḥnet-zādum
Āfāḳı ṭutar ḥasret ile feryādum

225. **geldüm:**-*dü, -m*
Rübai 427
Mısra: **3**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Geldüm der-i ġufrānuña biñ ḫaclet ile
İḥsān senüñ ey Rabb-i Raḥīm ü Raḥmān

226. **gelmez:**-*mez*
Rübai 481
Mısra: **1**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Hīç gelmez iken fikr-i dil-i nālāna
Çıḳdı yolumuz memleket-i Īrāna

227. **geldüm:**-*dü, -m*
Rübai 492
Mısra: **4**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Bir gerd-i ḥaḳīrem beni mehcūr itme
Yüz sürmege geldüm ḳadem-i ʿizzetüñe

228. **gel:**
Rübai 509
Mısra: **2**
Gel hele! ‖ hadi.
Ey ġāfil eger hem-ser iseñ eflāke
Gel itme ḥaḳāretle naẓar ben ḫāke

229. **gel:**
Rübai 510
Mısra: **3**
Gel hele! ‖ hadi.
Gel bendesin āzürdelüge görme revā
Ümmet iseñ ol server-i ʿālī-cāha

230. **gel:**
Rübai 534
Mısra: **1**
Gel hele! ‖ hadi.
Gel cevr ile incitme dil-i müştāḳı
Kim nālesi lerzende ider āfāḳı

231. **gel:**
Rübai 543
Mısra: **2**
Gel hele! ‖ hadi.
Ey ġāfil olup ʿayb-ı vücūduñ nāsī
Gel eyleme teftīş ʿuyūb-ı nāsı

232. **gel:**
Rübai 559
Mısra: **3**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Āzürde-dil itme ḫādim-i naʿtin gel
Fikr eyle Muḥammed-i Resūlu'llāhı

233. **gelüp:**-*üp*
Tahmis 3
Mısra: **8**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Kim idem tekbīr ü lebbeyk ile anda demdeme
Girye-i ḥasret gelüp şevḳ ile çeşm-i pür-neme

234. **gel:**
Tahmis 6
Mısra: **26**
"Bırak, vazgeç!" anlamlarında olup bir kimseden bir davranışını, alışkanlığını terk etmesini istemek.
-
Gel Naḫīfīden işit bir iki pākīze-süḫün

235. **gel:**
Tahmis 10
Mısra: **9**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Bir nigāhuñla meded gel beni şādān eyle
Ele al ḫāṭır-ı vīrānumı iḥsān eyle

236. **gel:**
Tahmis 10
Mısra: **40**
"Bırak, vazgeç!" anlamlarında olup bir kimseden bir davranışını,

alışkanlığını terk etmesini istemek.
Vuṣlatuñla dil-i maḥzūna biraz tesliyet it
ʿĀşıḳa ḫaste-dilem ḥālüme gel merḥamet it

237. **geldi:**-*di*
Tarih 3
Mısra: **1**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Verā-yı perde-i taḳdīrden geldi ẓuhūr itdi
Cihānda bir ʿaceb emr-i ʿaẓīm oldı yine ḥādiṣ

238. **gelüp:**-*üp*
Tarih 6
Mısra: **43**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
İki şāhid gelüp tebşīr-güne söyledi tārīḫ
Şeh-i dehr eyledi dāmād yümn ile silaḥ-dārın

239. **gelen:**-*en*
Tarih 8
Mısra: **3**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Her gelen bu pel-i fenāya olur
Zīr-i pāy-ı ecelde fersūde

240. **geldi:**-*di*
Tarih 10
Mısra: **11**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Geldi bu gülzār-ı bezme iderek ol şeh ḫirām
Maḳdem-i pāküñ mübārek eyleye Rabbü'l-Mecīd

241. **geldi:**-*di*
Tarih 14
Mısra: **1**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Geldi bir dāʿī Naḥīfī söyledi tārīḫin
Kāḫ-ı bī-mānend-i Saʿd-ābād-ı Sulṭān Aḥmedī

242. **geldi:**-*di*
Tarih 15
Mısra: **1**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Ey Naḥīfī geldi bir mışraʿ aña tārīḫ içün
Kāḫ-ı Saʿd-ābād-ı Sulṭān Aḥmed ʿālī-cenāb

243. **gelse:**-*se*
Tarih 17
Mısra: **19**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Bu ḳaṣr-ı dil-keş-i Ḫüsrev-pesendi gelse seyr itse
Budur Şīrīn diyü müzdür olurdı şübhesüz Ferhād

244. **gelür:**-*ür*
Tarih 17
Mısra: **28**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Vezān olduḳça bād-ı cān-fezā-yı ʿālem-i ġaybī
Gelür evrāḳ-ı eşcārından āvāz-ı mübārek-bād

245. **gel:**
Tarih 28
Mısra: **52**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Vāḳıf-ı sırr-ı uṣūl ol kāşif-i ʿilm-i ḫaber
Ṭālib-i ʿirfān iseñ kesb-i kemālāt eyle gel

gel-:

1. **geldükçe:**-*dükçe*
Gazel 32
Mısra: **8**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Sezā-yı gūş-ı ḳabūl eyle gevher-i süḫānum
Recā-yı vaṣl ile geldükçe gāh gāh saña

2. **gelüp:**-*üp*
Gazel 91
Mısra: **1**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Gelüp vādī-i ʿışḳa tīşe kārın eylemiş īcād
Bizi başdan çıḳarmaḳ ḳaṣdın itmiş var ise Ferhād

3. **gelenler:**-*en, -ler*
Gazel 150
Mısra: **6**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
N'ola cānı çıḳarsa ʿazm idince mülk-i ʿuḳbāya
Gelenler bu cihān-ı bi-beḳāya hep peşīmāndur

4. **gelse:**-*se*
Gazel 155
Mısra: **10**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Şevḳ-ı ḳudūmi dīdemüzi rūşen eylese
Gelse o māh meclise ḳābil degül midür

5. **gelür:**-*ür*
Gazel 156
Mısra: **13**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Belā-yı cān gelür manẓūr-ı aġyār oldıġı şemʿüñ
Yaḳan pervāneyi meclisde sūz u tāb-ı ġayretdür

6. **gelen:**
Gazel 175
Mısra: **9**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
ʿĀdet budur bu gülşen-i dehre gelen eger
Bülbül olursa ḳıymeti yek-reng-i zāġ olur

7. **gelen:**
Gazel 175
Mısra: **3**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Tekmīl-i ʿışḳ ider bu debistāna her gelen
Yoḫsa ne ders-i hecr ü ne baḫs-i ferāġ olur

8. **geldigin:**-*dig, -i, -n*
Gazel 201
Mısra: **3**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.

Nev-ẕuhūr-ı ḥüsn iken ḫaṭ geldigin eyler recā
Bilmezem kim fitne-i baḫt-ı siyāhumdan mıdur

9. **gelmez:**-*mez*
Gazel 222
Mısra: **8**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Göñülden derd ü ġamle cevr-i dildār eksük olmaz hīç
Dime ġam-ḫāne-i ʿuşşāḳa yārān-ı ṣafā gelmez

10. **gelmez:**-*mez*
Gazel 222
Mısra: **6**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
İşitdüm ḫāne-i aġyāra teşrīf eylemiş ol māh
ʿAcebdür ʿāşıḳ-ı müştāḳına ol meh-liḳā gelmez

11. **gelürler:**-*ür, -ler*
Gazel 228
Mısra: **25**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Ne ʿālemden gelürler ḳanḳı bāġuñ güllerindendür
Niçün peyk-i ṣafā ezhār-ı gülşenden peyām almaz

12. **gelmez:**-*mez*
Gazel 249
Mısra: **2**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Bād-ı efġānumla ḫīz-āb olsa deryā-yı neşāṭ
Sāḥil-i maḳṣūda gelmez zevrāḳ-ārā-yı neşāṭ

13. **gelür:**-*ür*
Gazel 292
Mısra: **7**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Gelür diyār-ı ʿademden hezārı görmege gül
Ḥaḳīḳat ey gül-i raʿnā olınca böyle gerek

14. **gelmesün:**-*me, -sün*
Gazel 363
Mısra: **10**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Bunda yoḳdur yeri erbāb-ı riyānuñ sāḳī
Gelmesün bezmümüze zāhid-i nā-dān dönsün

15. **gelen:**-*en*
Gazel 383
Mısra: **1**
Gelmek, buyurmak, şereflendirmek.
Ḥāżır it cānuñ dem-i vaṣl-ı dil-ārādur gelen
Eyle ḳurbānuñ müheyyā ʿıyd-ı aḍḥādur gelen

16. **gelen:**-*en*
Gazel 383
Mısra: **2**
Gelmek, buyurmak, şereflendirmek.
Ḥāżır it cānuñ dem-i vaṣl-ı dil-ārādur gelen
Eyle ḳurbānuñ müheyyā ʿıyd-ı aḍḥādur gelen

17. **gelen:**-*en*
Gazel 383
Mısra: **4**
Gelmek, buyurmak, şereflendirmek.
ʿIşḳ-ı cānān taḫt-gāh-ı cāna ʿazm itmiş yine
Ġāfil olma pādişāh-ı şevket-efzādur gelen

18. **gelen:**-*en*
Gazel 383
Mısra: **6**
Gelmek, buyurmak, şereflendirmek.
Gün yüzüñ gördükçe ey mihr-i melāḥat çeşmüme
Ḫūn-ı ḥasretdür ya eşk-i lücce-peymādur gelen

19. **gelen:**-*en*
Gazel 383
Mısra: **10**
Gelmek, buyurmak, şereflendirmek.
Başladı cismümde cānum ıżṭırāb-ı ḥasrete
Ey Naḥīfī ġālibā ol şūḫ-ı raʿnādur gelen

20. **gelen:**-*en*
Gazel 392
Mısra: **1**
Gelmek, buyurmak, şereflendirmek.
Seyr-i gülşende niçe nāz ile yārümdür gelen
Serv-i nāz-ı ḫoş-ḫırāmānum şīve-kārumdur gelen

21. **gelen:**-*en*
Gazel 392
Mısra: **1**
Gelmek, buyurmak, şereflendirmek.
Seyr-i gülşende niçe nāz ile yārümdür gelen
Serv-i nāz-ı ḫoş-ḫırāmānum şīve-kārumdur gelen

22. **gelen:**-*en*
Gazel 392
Mısra: **2**
Gelmek, buyurmak, şereflendirmek.
Seyr-i gülşende niçe nāz ile yārümdür gelen
Serv-i nāz-ı ḫoş-ḫırāmānum şīve-kārumdur gelen

23. **gelen:**-*en*
Gazel 392
Mısra: **4**
Gelmek, buyurmak, şereflendirmek.
ʿAndelīb-i dil ider sūz-ı derūnın āşikār
Cāme-i gül-gūn ile ol gül-ʿiẕārumdur gelen

24. **gelen:**-*en*
Gazel 392
Mısra: **6**
Gelmek, buyurmak, şereflendirmek.
Baḳ hilāl ebrūsına inşāfa gel ey māh-ı nev
Tāb-ı ḥüsn ile o ḫūrşīd-iştihārumdur gelen

25. **gelen:**-*en*
Gazel 392
Mısra: **8**
Gelmek, buyurmak, şereflendirmek.
Reh-güẕārında niçe diller yine pā-māl olur

Raḫş-ı istiġnā ile ol şeh-süvārumdur gelen

26. **gelen:**-*en*
Gazel 392
Mısra: **10**
Gelmek, buyurmak, şereflendirmek.
Ey Naḥīfī sīnemüz pür-dāġ-ı reşk olmaz mı hīç
Bāġ-ı ʿişretden ki yār-ı ġam-güsārumdur gelen

27. **gelüp:**--*üp*
Gazel 399
Mısra: **10**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Naḥīfī cān virürsem ḥasret-i dil-dār ile āḫir
Ḫaber ṣorsun gelüp ol dil-rübā her bir giyāhumdan

28. **geldüm:**-*dü, -m*
Gazel 408
Mısra: **7**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Ümmīd-i merhem-i luṭfuñla geldüm şimdi sulṭānum
Olup ṣad çāk-i şemşīr-i ḫacālet yā Resūla'llāh

29. **geldi:**-*di*
Gazel 479
Mısra: **1**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Sāḳī ki geldi meclise cām-ı ṣarāb ile
Germ itdi devr-i ṣoḥbetümüz āb ü tāb ile

30. **geldi:**-*di*
Gazel 494
Mısra: **4**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Dün gice ġam-ḫāneme biñ nāz ü istiġnā ile
Geldi ammā ṣubḥa dek ol māh-ı tābān ḳalmadı

31. **geldi:**-*di*
Gazel 499
Mısra: **4**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Dil-i ḥazīni ḳudūmıyla dil-ber eyledi şād
Hezār müjde o Mecnūna geldi Leylāsı

32. **gelüp:**--*üp*
Kaside 8
Mısra: **218**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Şāhid-i cilve-fürūşāna ṣabā müjdeler it
Eylesünler yine gülzāra gelüp geşt ü güẕār

33. **gelme:**-*me*
Kaside 11
Mısra: **57**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Gelme çeşm-i dil-i zārına bir dem intibāh
Fikret-i aḥvāl-i pür-ehvāl-i ġam-peymā ile

34. **geldi:**--*di*
Kaside 19
Mısra: **10**
Bulmak, karşılaşmak.
Daʿvī-i ser-geştegān-ı rūzgārı görmege
Cāy-gāh-ı ḳubbe-i eflāke geldi Müşterī

35. **gelüp:**-*üp*
Kaside 21
Mısra: **3**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Ḫıṭṭa-i Rūma gelüp revnaḳ-ı tāze şimdi
Düşdi Hind ü ʿAceme ḥasreti Saʿd-ābāduñ

36. **geldi:**-*di*
Kaside 26
Mısra: **85**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Cihāna nevbet-i ḥükmüñde geldi sārā
Senüñle oldı müyesser bu niʿmet-i kübrā

37. **gelüp:**--*üp*
Kaside 26
Mısra: **259**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Gelüp ḥużūrına nā-gāh bir gedā-yı faḳīr
O dem ki ḥilye-i faḫr-ı cihānı ṣundı aña

38. **gelüp:**-*üp*
Kaside 27
Mısra: **106**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
İstese birbirini siḥr ü füsūnı iʿcāz
Hep gelüp sāḥa-i ṭabʿumda olurlar maḥsūr

39. **gele:**-*e*
Kıt'a 33
Mısra: **4**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Ḳademin merdümek-i dīdeye vażʿ itse revā
Ol ki ḫāk-i ḳademüñden bir işāretle gele

40. **geldükde:**-*dükde*
Matla 181
Mısra: **1**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Ḫaṭuñ geldükde efzūn oldı şevḳ-ı cān-ı nālānum
Baña ʿışḳuñ berāt ile virildi ṣanki sulṭānum

41. **gelince:**-*ince*
Matla 241
Mısra: **1**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Ḫayāl-i ʿārıż-ı dil-ber gelince çeşm-i giryāna
Ṣanursın iki gül düşmiş meyān-ı baḥr-ı ʿUmmāna

42. **geldi:**--*di*
Rübai 105
Mısra: **4**
Bulmak, karşılaşmak.
Ḳaṣdum saña tafṣīl idi ol ḫāli velī
Geldi bu maḥalle ḳalemüm oldı şikest

43. **gelüp:**-*üp*
Rübai 278

Mısra: **4**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Ol revnaḳ-ı mesned-i risāletsin kim
Āḫirde gelüp ḫatm-i nebiyyīn olduñ

44. **gelmekde:**-*mek, -de*
Rübai 476
Mısra: **4**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Evrāḳ degül mülk-i ʿademden eşcār
Gelmekde yeşil yapraḳ ile yārāna

45. **gelüp:**-*üp*
Rübai 506
Mısra: **1**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Eşcār gelüp nāle-künān ḫażretine
Eylerdi icābet şeref-i daʿvetine

46. **geldi:**-*di*
Rübai 535
Mısra: **3**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.
Geldi ḫaṭ-ı yār zülfi baḫsinde iken
Gör baḫtumızı ḳıṣṣa müşevveş oldı

47. **gelmez:**-*mez*
Tarih 33
Mısra: **17**
... görünmek.
Gelmez iken ḫāṭır-ı ḫalḳa bu fetḥ-i bī-ʿadīl
Defʿaten geldi ẓuhūra bu peyām-ı dil-güşā

gel beri:

1. **gel beri:**
Gazel 404
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Beri gelmek, yaklaşmak.
-
Mā-sivādan gel beri ol manṣıb-ı ʿulyāyı ḳo

gel diñle:

1. **gel diñle:**
Gazel 71
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
"gel hadi dinle", "insafa gelip kulak ver." anlamlarında bir uyarı, tavsiye ifadesi.
Diñle gel vaṣfuñ efendüm bülbül-i bī-çāreden
Ṭūṭī-i gūyā gibi her ḳavl ü güftāruñ dürüst

gel eyleme:

1. **gel eyleme:**
Kaside 1
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yapma, etme. Gel yapma!.
Eyleme rūḥ-ı ʿazīzuñ cevr ile āzurde gel
Cismüñ saʿy ile ḳıl feyż-i ṣafādan behre-yāb

gel gel:

1. **gel gel:**
Gazel 175
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Büyük bir istekle ve ivedilikle muhatabın yaklaşmasını isteyen vurgulu söylem.
Gel gel ki tā viṣālüñ ile kām-yāb olam
Ey meh sevüp sevülmege belkim yasaġ olur

2. **gel gel:**
Rübai 179
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Büyük bir istekle ve ivedilikle muhatabın yaklaşmasını isteyen vurgulu söylem.
Hem-rāh olalum biz de Naḥīfīye bugün
Gel gel idelüm şevḳ ile ʿazm-ı gülzār

3. **gel gel:**
Rübai 545
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uğra uğra.
Gel gel ḳademüñ ḫākini küḥl eyle baña
Sensüz gözüme görünmez oldı bir şey

gel imdi:

1. **gel imdi:**
Gazel 22
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gel şimdi (Dikkatini bir konuya yöneltmek.).
Nigāh-ı ġamzesi ṭurmaz nühüfte ʿişveler eyler
Gel imdi n'eylesün inṣāf olınsa ʿāṣıḳ-ı şeydā

gel itme:

1. **gel itme:**
Matla 255
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir davranış karşısında "yapma" anlamında kullanılan bir söz.
Düşme ḳayd-ı rifʿat ü cāha gel itme raġbeti
Düş gibidür intiẓām-ı ʿālemüñ keyfiyyeti

gel ḳılma:

1. **gel ḳılma:**
Gazel 141
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
"gel yapma, vazgeç" anlamlarında kalıp bir ifade.
Ten-i żaʿīfüñi gel ḳılma lāyıḳ-ı dūzaḫ

Gel olma bāde ile neşve-yāb āteşdür

gel olma:

1. **gel olma:**
Gazel 141
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gel yapma, gel etme, gel olma.
Ten-i żaʿīfüñi gel ḳılma lāyıḳ-ı düzaḫ
Gel olma bāde ile neşve-yāb āteşdür

gel!:

1. **gel:**
Gazel 78
Mısra: **3**
"Bırak, vazgeç!" anlamlarında olup bir kimseden bir davranışını, alışkanlığını terk etmesini istemek için kullanılan bir söz.
Āzāde eyle gel beni bu intiẓārdan
Dīrīne ʿahd-i vuṣlata vaʿd-i teḫallüf it

2. **gel:**
Gazel 93
Mısra: **13**
"Bırak, vazgeç!" anlamlarında olup bir kimseden bir davranışını, alışkanlığını terk etmesini istemek için kullanılan bir söz.
Gel ey Naḥīfī ḳıl ḥaẕer her mehveşe itme naẕar
Şāyed seni pā-māl ider ḫūbān-ı serv-endām-ı ʿıyd

3. **gel:**
Gazel 94
Mısra: **6**
"Bırak, vazgeç!" anlamlarında olup bir kimseden bir davranışını, alışkanlığını terk etmesini istemek için kullanılan bir söz.
Çıḳmasun nām ü nişānum itmeyem āh ü ṣadā
Gel nişān it tīr-i ġamze perçemüñle eyle bend

4. **gel:**
Gazel 95
Mısra: **8**
"Bırak, vazgeç!" anlamlarında olup bir kimseden bir davranışını, alışkanlığını terk etmesini istemek için kullanılan bir söz.
Rāh-ı ʿışḳuñda niçe ġam çekmişemdür bilmiş ol
Gel efendüm şefḳat eyle eyleme şāhum ʿinād

geldi gele:

1. **geldi gele:**
Tahmis 9
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Geldiğinden beri.
Bezme geldi gele ey rūḥ-ı revānum diyerek
Rūzgār olsa müsāʿid bu dil-i bī-hūşa

geldi gitdi:

1. **geldi gitdi:**
Gazel 309
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gelip geçmek.
ʿIyd geldi gitdi dest-i dil-rübāya degmedük
Bir ḫoş-āmed şīveye bir merḥabāya degmedük

gele:

1. **gele:**
Gazel 98
Mısra: **1**
"Buyur, haydi gel!" anlamında bir temenni, davet ve çağırma sözü.
Gele ḳurbān ideyüm cānı saña olma baʿīd
Ki bu eyyām-ı şerīf içre durur vaḳt-ı saʿīd

gelelden:

1. **gelelden:**
Gazel 350
Mısra: **9**
Geldiğinden beri, geldiğinden bu yana.
Mātem-sarāy-ı dehre gelelden ne ḥāldür
Pürdür nevā-yı nevḥa ile gūşumuz bizüm

2. **gelelden:**
Gazel 402
Mısra: **1**
Geldiğinden beri, geldiğinden bu yana.
Gelelden tīġ-i bürrānuñ şehā bu sīneme ḳarşu
Pür olur şerḥa vü dāġlar eger sīne eger pehlū

3. **gelelden:**
Gazel 405
Mısra: **5**
Geldiğinden beri, geldiğinden bu yana.
Gelelden ʿālem-i ʿışḳa cemālüñ māhını gördüm
Bu veche gül cemālüñle olur leyl ü nehār ebrū

4. **gelelden:**
Gazel 420
Mısra: **7**
Geldiğinden beri, geldiğinden bu yana.
Menem ol murġ-ı nālān kim gelelden gülşen-i dehre
Der-i iḥsānuñ oldı āşiyānum yā Resūla'llāh

gelicek:

1. **gelicek:**
Kaside 3
Mısra: **60**
Yaklaşan, gelecek olan.
Cest ü çābüklük idersin heves-i nefsüñ içün
Süst olursın gelicek ṭāʿatına mennānuñ

gelince:

1. **gelince:**
Gazel 298
Mısra: **5**
"-e gelince; sıra

gelince" anlamlarında bir söz.
Siḥr u efsūna gelince saña kim ḳarşu ṭurur
Var iken ġamze-i cādū gibi bir üstāduñ

gelsün:

1. **gelsün:**-*sün*
Gazel 495
Mısra: **3**
Gelmek.
Ḳosun ālāyiş-i peygārı hep ġāret-kerān gelsün
Nigāh-ı yārdan meşḳ eylesünler resm-i yaġmāyı

2. **gelsün:**-*sün*
Gazel 523
Mısra: **14**
Gelmek.
Ġamze-i ḥāžır-cevābuñla tekellüm itmege
Var ise gelsün Naḥīfī-i süḫandānuñ gibi

3. **gelsün:**-*sün*
Kaside 19
Mısra: **169**
Gelmek.
Ḳanda ḳaṣd eylerse gelsün ḳabża-i teshīrine
Ḳanda ʿazm eylerse manṣūr ola yā Rab leşkeri

4. **gelsün:**-*sün*
Kaside 19
Mısra: **82**
Gelmek.
Yazdıġum ḫaṭṭ-ı şülüş maḳbūl-i şeyḫ ü şābdur
Rubʿ-ı meskūna ṣalā inkār iden gelsün beri

5. **gelsün:**-*sün*
Kaside 22
Mısra: **41**
Gelmek.
Muʿārıż var ise gelsün benümle baḥş-i zātında
Vücūh ile şübūt-ı müddeʿāya görsün iftāyı

6. **gelsün:**-*sün*
Kaside 23
Mısra: **36**
Gelmek.
Zamānın böyle ḫurem eylesün teʾyīd-i Bārī kim
Berāy-ı tehniyet her sāl ʿıyd-i dil-güşā gelsün

7. **gelsün:**-*sün*
Kaside 23
Mısra: **34**
Gelmek.
Olup meftūḥ bāb-ı himmeti erbāb-ı ḥācāt
Gidenler ʿarż-ı ḥāle kām-yāb-ı müddeʿā gelsün

8. **gelsün:**-*sün*
Kaside 23
Mısra: **38**
Gelmek.
Olup maẓhar duʿā-yı bī-riyā-yı pāk-ṭabʿāna
Peyām-ı fażl-ı Ḥaḳ iḳbāline ṣubḥ u mesā gelsün

9. **gelsün:**-*sün*
Kaside 23
Mısra: **40**
Gelmek.
Dem-ā-dem nev-bahār-ı devletin şād-āb idüp mevlā
Hemīşe gülşen-i iḳbāline ṣubḥ u mesā gelsün

10. **gelsün:**-*sün*
Kaside 23
Mısra: **42**
Gelmek.
Redīf-i teng ile müşkildür īrād-ı murād itmek
Maḳāl-i iḫtişār-ı maʿẕeret bi'l-iḳtiżā gelsün

11. **gelsün:**-*sün*
Kaside 23
Mısra: **44**
Gelmek.
Duʿāya şarṭ-ı evvel ṣıdḳ-ı dil cezm-i icābetdür
Mürāʿāt idelüm tā kim icābet der-ḳażā gelsün

12. **gelsün:**-*sün*
Kaside 23
Mısra: **46**
Gelmek.
Duʿāda taşliye naşş ile mevʿūd-ı ḳabūl oldı
Ḫitāmında bu naẓmuñ naʿt-i ḫatmü'l-enbiyā gelsün

13. **gelsün:**-*sün*
Kaside 23
Mısra: **48**
Gelmek.
O ḫatmü'l-ebiyā ḫayru'l-verā nūru'l-hüdādur kim
Görürsin şān-ı aʿlāsın hele rūz-ı cezā gelsün

14. **gelsün:**-*sün*
Kaside 23
Mısra: **50**
Gelmek.
Bilür efrād-ı ümmet gerçi ḳadr-i zātını ammā
Hele bir kerre görsün vaḳt-i ʿilm-i rūşenā gelsün

15. **gelsün:**-*sün*
Kaside 23
Mısra: **52**
Gelmek.
Şefīʿ-i ḫayl-i ümmet kān-ı şefḳat āyet-i raḥmet
Lisān-ı zikri ḳalbe ʿışḳ-ı pāki dāʾimā gelsün

16. **gelsün:**-*sün*
Kaside 23
Mısra: **54**
Gelmek.
Müselsel idelüm metn-i ḥādiş-i midḥatin taḳrīr
Göñüller müstefīż-i şerḥ-i ṣadr olsun żiyā gelsün

17. **gelsün:**-*sün*
Kaside 23
Mısra: **56**
Gelmek.
Yegāne Aḥmet-i Muḫtār kim taʿẓīm-i zikrinde
Olup ʿaṭı-ı beyān ism-i Muḥammed Muṣṭafā gelsün

18. **gelsün:**-*sün*
Kaside 23
Mısra: **58**
Gelmek.
Oḳunsun naʿt-i zāt-ı pāki meclis ġarḳ-ı nūr olsun
Nüzūl-i raḥmet itsün dillerde şevḳ u ṣafā gelsün

19. **gelsün:**-*sün*
Kaside 23
Mısra: **60**
Gelmek.
Taḥiyyāt ü dürūd itdükçe rūḥ-ı pākine her dem
Bize faż̧l-ı Ḫudādan müjde-i ḥüsn-i rıżā gelsün

20. **gelsün:**-*sün*
Kaside 23
Mısra: **62**
Gelmek.
Ṣalāt ile selām olsun resūl ü āl ü aṣḥāba
ʿAṭā vü faż̧l-ı Bārī ümmete bī-intihā gelsün

21. **gelsün:**-*sün*
Kaside 23
Mısra: **1**
Gelmek.
Giderseñ bāġ-ı kūy-ı yāra ṣabr eyle ṣabā gelsün
Delīl olsun saña rāh-ı murāda reh-nümā gelsün

22. **gelsün:**-*sün*
Kaside 23
Mısra: **32**
Gelmek.
Teşekkür-nāme olsun ʿarż̧-ı ḥāli dād-ḫvāhānuñ
Hemīşe semʿine ḫayr-ı duʿā ḥüsn-i ş̲enā gelsün

23. **gelsün:**-*sün*
Kaside 23
Mısra: **30**
Gelmek.
Vücūh ile olurlar reʾy-i ʿālem-gīrine teslīm
Gerekse İbn-i ʿAbbād Āṣafi'bn-i Berḫiyā gelsün

24. **gelsün:**-*sün*
Kaside 23
Mısra: **28**
Gelmek.
Müberrādur riyādan ṣıdḳ-ı daʿvāya ṣühūdum çoḳ
Gelenler ḥāsidān-ı nā-sezādan maʿ-ʿadā gelsün

25. **gelsün:**-*sün*
Kaside 23
Mısra: **26**
Gelmek.
Müsellem her cihetle luṭf-ı ṭabʿ u ḥüsn-i aḫlāḳı
Güşāde bāb-ı iḥsānı faḳīr ü aġniyā gelsün

26. **gelsün:**-*sün*
Kaside 23
Mısra: **24**
Gelmek.
Teraḳḳī-yāb olur ḫāṣıyyeti ẓıll-ı ẓalīlden
Hümāyūn-sāye-i iḳbāline murġ-ı Hümā gelsün

27. **gelsün:**-*sün*
Kaside 23
Mısra: **22**
Gelmek.
Ġaraż ʿarż̧-ı ʿubūdiyyetdür iṭnāb-ı kelām itme
Siyāḳ-ı naẓma şimden ṣoñra temhīd-i duʿā gelsün

28. **gelsün:**-*sün*
Kaside 23
Mısra: **20**
Gelmek.
Cenāb-ı Āṣaf-ı ṣāfī-nihād ü ṣadr-ı ẕī-şāna
Ne lāyıḳdur melāl-i güft-gūy-ı nā-be-cā gelsün

29. **gelsün:**-*sün*
Kaside 23
Mısra: **18**
Gelmek.
Naḥīfī ḫāk-i pāya rūy-māl itmek murād eyler
İcāzet var mı sulṭānum o ʿabd-i bī-riyā gelsün

30. **gelsün:**-*sün*
Kaside 23
Mısra: **16**
Gelmek.
Ṣabā var eyle inhā ḳaṣd-ı rūy-māl itdigüm evvel
Saña ya gelmesün dir ol nihāl-i tāze ya gelsün

31. **gelsün:**-*sün*
Kaside 23
Mısra: **14**
Gelmek.
Benümle imtiḥān-ı ʿışḳ ḳaṣdın eylemiş Mecnūn
Eger var ise cānı işte meydānü'ṣ-ṣalā gelsün

32. **gelsün:**-*sün*
Kaside 23
Mısra: **12**
Gelmek.
Ḳalur mı sende bu zühd ü riyālardan e̲ser zāhid
Hele ṣabr eyle bezme ol cevān-ı dil-rübā gelsün

33. **gelsün:**-*sün*
Kaside 23
Mısra: **8**
Gelmek.
Görince raḥm ide şāyed firāş̧-ı ġamda bīmārın
Beni görsün göziyle gelsün ol mest-i cefā gelsün

34. **gelsün:**-*sün*
Kaside 23
Mısra: **8**
Gelmek.
Görince raḥm ide şāyed firāş̧-ı ġamda bīmārın
Beni görsün göziyle gelsün ol mest-i cefā gelsün

35. **gelsün:**-*sün*
Kaside 23
Mısra: **6**
Gelmek.
Beni cān gibi teşrīf-i ḳudūmi eylesün iḥyā
Helāk oldum o servüñ yolına cānlar fedā gelsün

36. **gelsün:**-*sün*
Kaside 23
Mısra: **2**
Gelmek.
Giderseñ bāġ-ı kūy-ı yāra ṣabr eyle ṣabā gelsün
Delīl olsun saña rāh-ı murāda reh-nümā gelsün

gelū-gīr-i ceres:

1. **gelū-gīr-i ceres:**
Gazel 232
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çanın boğazı tıkaması.
Rīze-seng-i rāh-ı mülk-i ʿışḳ sünbük sürmedür

Kim olur her gerd-i nā-çīzi gelū-gīr-i ceres

gelür gördüm:

1. **gelür gördüm:**-*dü, -m*
Matla 96
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Geldiğini görmek.
Keştīye binmiş gelür gördüm o şūḫ-ı şīvekār
Mālik-i deryā ʿacebdür kim ola zevraḳ-süvār

gelū-yı ʿayşuma:

1. **gelū-yı ʿayşuma:**-*um, -a*
Gazel 141
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sefa boğazı.
Dehān-ı şevḳuma cām-ı şarāb āteşdür
Gelū-yı ʿayşuma nuḳl-i kebāb āteşdür

genc:

1. **genc:**
Gazel 462
Mısra: **4**
Hazine.
Ol kim ġınā-yı ḳalb ile merzūḳ olmadı
Māl ü menāl ü genc ü ġınādan ne fāʾide

gence:

1. **gence:**
Tarih 34
Mısra: **14**
Azerbaycan Cumhuriyeti'nin Bakü'den sonra ikinci büyük şehri.
Ey Naḥīfī tuḥfe-i ilhāmdur tārīḫ aña
ʿAvn-i Ḥaḳdan Gence fetḥi oldı Sulṭān Aḥmedüñ

genc-i bād-āver:

1. **genc-i bād-āver:**
Tarih 34
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bereketli ve "rüzgarın getirdiği" hazine (İran hükümdârı Husrev Perviz'in hazînelerinden birinin adı Bizanslılar'ın kaçırmak üzere gemiye yükledikleri bu hazîneye, ters esen bir rüzgârla Husrev-i Perviz'in bulunduğu tarafa gittiği için "rüzgârın getirdiği" anlamında bu adın verildiği rivâyet edilir).
Fetḥ-i Gence genc-i bād-āver gibi oldı güşād
Himmet ü ḫayr-ı duʿāsıyla o şāh-ı emcedüñ

genc-i esrār-ı ilāhī:

1. **genc-i esrār-ı ilāhī:**
Tahmis 1
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın sırlarının hazinesi.
Nuḥbe-i sırr-ı belāġat süḫan-ı muḥteremi
Genc-i esrār-ı ilāhī dil-i iʿcāz-demi

genc-i gevher-i īmān iden:

1. **genc-i gevher-i īmān iden:**-*en*
Gazel 1
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Iman hazinesinin cevheri II mecazen eşref-i mahlukat.
Ey ḫāk-i nem-sirişteyi insān iden Ḫudā
İnsānı genc-i gevher-i īmān iden Ḫudā

genc-i ʿışḳın:

1. **genc-i ʿışḳın:**-*ın*
Gazel 293
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk hazinesi.
Bir perīnüñ genc-i ʿışḳın anda pinhān eyledüm
Yaʿnī ber-bādı bu yüzdendür dil-i vīrānenüñ

genc-i kemāl-i ʿizzetüm:

1. **genc-i kemāl-i ʿizzetüm:**-*üm*
Gazel 354
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İzzettin olgun hazinesi.
Mālik-i emvāl-i Ḳārūn olsa da nā-dān eger
Reşk ider görse benüm genc-i kemāl-i ʿizzetüm

genc-i kemāl-i maʿrifet:

1. **genc-i kemāl-i maʿrifet:**
Gazel 63
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Olgun marifet hazinesi.
Ẕāt-ı ʿālī-şānı dürc-i gevher-i iʿcāzdur
Sīne-i tābānıdur genc-i kemāl-i maʿrifet

genc-i keremüñden:

1. **genc-i keremüñden:**-*üñ, -den*
Rübai 265
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cömertlik hazinesi.
Bī-nuḳṭ-ı ḫalāyıḳ ey ʿAlīm ü Dānā
Eyle beni genc-i keremüñden merzūḳ

genc-i maḫfīdür:

1. **genc-i maḫfīdür:**-*dür*
Gazel 89
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gizli hazine.
Bu vuṣlat genc-i maḫfīdür uzatma destüñi ṭālib
Meger kim bulasın cānā bu ʿışḳuñ bābına miftāḥ

genc-i merḥametüñden:

1. **genc-i merḥametüñden:**-*üñ, -den*
Gazel 1
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Merhametin hazinesi, mecazen Allah'ın zengin merhameti.
Baḫş eyle genc-i merḥametüñden murādumı
Ey ʿālemüñ murādını iḥsān iden Ḫudā

genc-i tuḥaf olsun:

1. **genc-i tuḥaf olsun:**-*sun*
Murabba 6
Mısra: **79**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hediyelik hazine olmak.
Olsun derūn genc-i tuḥaf
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

genc-i viṣālüñ:

1. **genc-i viṣālüñ:**-*üñ*
Gazel 56
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Vuslat hazinesi.
Açuben genc-i viṣālüñ baña it vaṣlı ʿaṭā
Saña ḳuldur dil ü cānum bile ṣāhā ne ʿaceb

gencīne:

1. **gencīnedür:**-*dür*
Gazel 84
Mısra: **7**
Hazine.
Ehl-i ʿışḳuñ mālı cānā bir ḫafī gencīnedür
Kimse bācın alımazlar yārdan alur ol ḫarāc

2. **gencīneyem:**-*yem*
Gazel 352
Mısra: **4**
Hazine.
Meclis-i aġyāra düşdüm māye-dār-ı ʿışḳ iken
Bir ʿaceb gencīneyem kim künc-i vīrāndur yerüm

3. **gencīnede:**-*de*
Gazel 447
Mısra: **8**
Hazine.
Sīne-i yāra gözüñ dikme gel ey ḥayrān-ı ʿışḳ
Çoḳ mıdur bir levḥ-i sīmīn öyle bir gencīnede

gencīne-i fażl-ı ḫudādan:

1. **gencīne-i fażl-ı ḫudādan:**-*dan*
Gazel 426
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın faziletli hazinesi.
Beni gencīne-i fażl-ı Ḫudādan behre-yāb eyle
Der-i luṭfuñda muḥtāc-ı ʿaṭāyam yā Resūla'llāh

gencīne-i ġaybuñdan:

1. **gencīne-i ġaybuñdan:**-*uñ, -dan*
Matla 135
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gözle görülemeyen, manevi hazine.
Ḳılma ben bī-kesi muḥtāc-ı ʿaṭā-yı maḫlūḳ
Eyle gencīne-i ġaybuñdan İlāhī merzūḳ

gencīne-i ʿışḳuñ:

1. **gencīne-i ʿışḳuñ:**-*uñ*
Gazel 464
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk hazinesi.
Bulur geh cānda gāhī sīnede gencīne-i ʿışḳuñ
Göñül bir maġribīdür kim gezer vīrāne vīrāne

gencīne-i luṭf-ı ḫudādandur:

1. **gencīne-i luṭf-ı ḫudādandur:**-*dan, -dur*
Gazel 182
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın hazinesinin yardımı.
Ümmīdüm dāʾimā gencīne-i luṭf-ı Ḫudādandur
Baña çarḫ-ı denī bīhūde ʿarż-i imtinān eyler

gencīne-i maʿnā:

1. **gencīne-i maʿnā:**
Gazel 18
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Anlam hazinesi.
N'ola vīrānezār-ı miḫnet ise ḳalb-i maḥzūnum
Naḫīfī anda pinhāndur niçe gencīne-i maʿnā

gencīne-i ṣıdḳ u ṣafā:

1. **gencīne-i ṣıdḳ u ṣafā:**
Kaside 17
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Huzur ve doğruluk hazinesi.
Hādī-i ḫayrü's-sübül ṣāhenṣeh-i ḫayl-i rusül
Maẓhar-ı āyāt-ı kül gencīne-i ṣıdḳ u ṣafā

gencīne-i ṣıdḳ u ṣafā eyledi:

1. **gencīne-i ṣıdḳ u ṣafā eyledi:**-*di*
Kaside 5
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül hoşnutluğu ve doğruluk hazinesi eylemek.
Virdi esrār-ı elem neşraḥ ṣafā-yı inşirāḥ
Eyledi Ḥaḳ sīneñi gencīne-i ṣıdḳ u ṣafā

gencīne-i ṭabʿum:

1. **gencīne-i ṭabʿum:**-*um*
Gazel 256
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yaratılış, tabiat hazinesi.
Naḥīfî keşf iderdüm ʿāleme gencīne-i ṭabʿum
Dil-i vīrānuma ger ḳılmasa her dem cefā ṭāliʿ

gencūr:

1. **gencūr:**
Kaside 27
Mısra: **114**
Hazinedar, hazine bekçisi.
Ḳalbümi feyż-i Ḫudā eyledi kenz-i maʿnā
Ḥamdü li'llāh benem kenz-i ḫafîye gencūr

geñir:

1. **geñirdiklerine:**-*dik, -ler, -i, -n, -e*
Matla 140
Mısra: **2**
Midede biriken gazın ağız yoluyla dışarı atılması.
Haẕmı güç ṭuʿma-i ḫ∨ān-ı niʿam-ı dünyānuñ
ʿAcebe ḳalma geñirdiklerine yārānuñ

ger:

1. **ger:**
Gazel 5
Mısra: **14**
Eğer, şayet.
Zīver-i miḥrāb-ı ʿışḳam ben bugün ey müddeʿī
Ger hidāyet ister iseñ baña eyle iḳtidā

2. **ger:**
Gazel 89
Mısra: **9**
Eğer, şayet.
Saʿādet bābı feṯḥ olmaḳ dilerseñ ger Naḥīfî sen
Muʿaṭṭar ḳılsun āfāḳı hemān ur naʿra-i fettāḥ

3. **ger:**
Gazel 95
Mısra: **6**
Eğer, şayet.
Tīġ-i ġamzüñle kesüp ḳatl eyle sulṭānum beni
Emriñe ger pādişāhum eylemezsen inḳıyād

4. **ger:**
Gazel 153
Mısra: **4**
Eğer, şayet.
Nāzenīnüm ḥüsn-i pür-tāb-ı cemālüñ seyr iden
Ger Felāṭūn-ı zamān olsa yine Mecnūn olur

5. **ger:**
Gazel 159
Mısra: **3**
Eğer, şayet.
Nāz ider ger pādişāh-ı ʿālem olsa ʿāşıḳı
Muḳteżā-yı ṭabʿ-ı erbāb-ı melāḥat böyledür

6. **ger:**
Gazel 213
Mısra: **1**
Eğer, şayet.
Ger hilāl-i ʿıyd olursa sāġar-ı Cemşīdümüz
ʿĀşıḳuz germī-i ġamdur neşve-i cāvīdümüz

7. **ger:**
Gazel 223
Mısra: **12**
Eğer, şayet.
ʿAyn-ı ḫākister olur teʾsīr-i ḥasretle o dem
Ger bir āhen-levḥa taḥrīr olsa ism ü nāmumuz

8. **ger:**
Gazel 235
Mısra: **9**
Eğer, şayet.
Ey Naḥīfî şāh-ı dilden ister iseñ ger viṣāl
Eyle ser-keş tīġ-ı āhı cümleten aġyārı kes

9. **ger:**
Gazel 249
Mısra: **5**
Eğer, şayet.
Şāh-ı mülk-i şevḳ olurdum ger tenezzül eyleyüp
Sāyebān itseydi perrin murġ-ı ʿAnḳā-yı neşāṭ

10. **ger:**
Gazel 256
Mısra: **10**
Eğer, şayet.
Naḥīfî keşf iderdüm ʿāleme gencīne-i ṭabʿum
Dil-i vīrānuma ger ḳılmasa her dem cefā ṭāliʿ

11. **ger:**
Gazel 258
Mısra: **10**
Eğer, şayet.
Vaṣluña daʿvet olursa bu Naḥīfî ġam yimez
Ger daḫi Baġdād olursa ʿāşıḳa olmaz ırag

12. **ger:**
Gazel 261
Mısra: **13**
Eğer, şayet.
İre ger ʿıyd-ı viṣāle güzelüm ʿāşıḳ-ı zār
Vire bu cān ile başı saña ḳurbān ṣaf ṣaf

13. **ger:**
Gazel 261
Mısra: **9**
Eğer, şayet.
Göre ger ḳara ḳaşuñ cümle o ḫūrşīd-i felek
Saña taʿẕīm ide cānā meh-i tābān ṣaf ṣaf

14. **ger:**
Gazel 290
Mısra: **1**
Eğer, şayet.
Luṭf eyler idüñ bendeñi ger ḫāk-i reh itseñ
Bir ḫaṭvede şāyeste-i luṭf-ı nigeh itseñ

15. **ger:**
Gazel 310
Mısra: **1**
Eğer, şayet.
Bī-vefā kim dirdi saña ger cefā-kār olmasañ
Hīç bahāñ olmazdı ammā böyle ġaddār olmasañ

16. **ger:**
Gazel 401
Mısra: **12**
Eğer, şayet.
İlāhī eyleme ben zārı ʿışḳdan maḥrūm
Olursa neşvesi ger mūriş-i melāl olsun

17. **ger:**
Gazel 429
Mısra: **10**
Eğer, şayet.
Bu ʿişyān ile maḥşerde benüm ḥālüm mükedderdür
Cenābuñdan ger olmazsa ʿināyet yā Resūla'llāh

18. **ger:**
Gazel 454
Mısra: **4**
Eğer, şayet.
Ġayret-i ʿışḳıyla cismüm çāk çāk-ı reşk olur
Şāne el ḳorsa ger ol zülf-i perīşān üstüne

19. **ger:**
Gazel 463
Mısra: **10**
Eğer, şayet.
Ben ẕerre olur sāye-ṣıfat ḫāk ile yeksān
Ger sende olan mihr ü vefā zāʾil olursa

20. **ger:**
Kaside 8
Mısra: **62**
Eğer, şayet.
İstinād itmege eyler mi tenezzül ol şāh
Mihr ü māh olsa da ger bāliş-i zer-naḳş-ı nigār

21. **ger:**
Kaside 8
Mısra: **84**
Eğer, şayet.
Birisi Ḥażret-i Fārūḳ-ı ʿadālet-pīşe
Olsa ger ism-i şerīfi n'ola zeyl-i ezkār

22. **ger:**
Kaside 8
Mısra: **150**
Eğer, şayet.
Eşk-i çeşmüm aña żamm ile idem ṣu yerine
Yazmaġa cürmümi ger cümle midād olsa biḥār

23. **ger:**
Kaside 8
Mısra: **233**
Eğer, şayet.
Bilse ger ḳıymet-i güftārımı ṣarrāf-ı felek
Beni eyler ebedī güş u dile zīver-kār

24. **ger:**
Kaside 8
Mısra: **260**
Eğer, şayet.
Seyl-i eşküm bu esās-ı dili eylerdi ḫarāb
Ḳaṣr-ı çeşmümde ger olmasa ḫayālüñ miʿmār

25. **ger:**
Kaside 12
Mısra: **66**
Eğer, şayet.
Laḫt-ı cigerüm itme naṣīb-i dil-i düşmen
Girdimse de ger ġaflet … vü ʿişyāna

26. **ger:**
Rübai 81
Mısra: **3**
Eğer, şayet.
Ger ʿārif iseñ encümen-i ʿālemde
Virsün şeref-i taṣliye ḫatm-i kelimāt

27. **ger:**
Rübai 298
Mısra: **3**
Eğer, şayet.
Ger ḥūr u melek ādem ü cinn arż u semā
Başdan başa müstaġrıḳ-ı cūd u niʿamuñ

28. **ger:**
Rübai 469
Mısra: **1**
Eğer, şayet.
Ger olduñ ise ʿilm-i ledünden āgāh
Ṣıdḳ ile niyāz eyle Ḫudāya her gāh

29. **ger:**
Rübai 470
Mısra: **3**
Eğer, şayet.
Ger ẕerre ḳadar ḳudretin iẓhār itse
Eyler yem-i ḫaḍrāyı bize sebz-i giyāh

30. **ger:**
Tarih 1
Mısra: **20**
Eğer, şayet.
Ne şeh kim ḫāme-i maʿnā yazarken nāme-i vaṣfı
Revādur ger sürūş-ı ġayb olursa maḥmedet-ḫ∨ānı

31. **ger:**
Tarih 10
Mısra: **9**
Eğer, şayet.
Ger ʿUṭārid eylese taḥrīr ṭāliʿuñ sezā
Nāle-i meh olsa devāt hem midād Baḥr-ı Sefīd

32. **ger:**
Tarih 16
Mısra: **28**
Eğer, şayet.
Reng-i rūyı dāġ-sāz-ı lāle-i nuʿmān olur
Ger nemā-yāb olsa ḫāk-i ravżasından berg-i kāh

33. **ger:**
Tarih 19
Mısra: **13**
Eğer, şayet.
Şöyle kim ger revzeninden eylese gāhī güẕer
Feyża-i luṭfından eylerdi hevā kesb-i hevā

34. **ger:**
Tarih 20
Mısra: **3**
Eğer, şayet.
Revādur dest-i miʿmār-ḳadr eyler ise ger anuñ
Firāż-ı bāmına zerrīn ʿalem ḫūrşīd-i raḫşānı

ger ger:

1. **ger ger:**
Gazel 47
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bazen bazen anlamında ikili bağlaç.
Ḫizmet ü fermānuña ser-beste bir bī-çāredür
Bu dil-i şūrīde senden ger baʿīd ü ger ḳarīb

gerçek:

1. **gerçekden:**-*den*
Gazel 346
Mısra: **14**
Aslı olan, uydurma olmayan, doğru, sahih.
Sevdā-yı vişālüñle Naḥīfī gibi ḥayfā
Ol vaʿde-i ferdālara gerçekden inandum

gerçi:

1. **gerçi:**
Gazel 2
Mısra: **11**
" Her ne kadar; ...ise de" anlamlarında bağlaç.
Yoḳ vaṣf-ı z̲āt-ı pākiñe gerçi liyāḳatüm
ARAPÇA

2. **gerçi:**
Gazel 34
Mısra: **6**
" Her ne kadar; ...ise de" anlamlarında bağlaç.
Şimdi biñ ḳayda düşürdi ser-i zülfüñ de beni
Gerçi bir ḳayd idi evel dil-i bīmār baña

3. **gerçi:**
Gazel 42
Mısra: **8**
" Her ne kadar; ...ise de" anlamlarında bağlaç.
Degül ālāyiş-i ḫār-ı siyehden dāmen āzāde
Bu gülzār-ı cihānda gerçi bunca derd olur peydā

4. **gerçi:**
Gazel 71
Mısra: **1**
" Her ne kadar; ...ise de" anlamlarında bağlaç.
Gerçi şāhum nādirāne ʿahd ü iḳrāmuñ dürüst
Ek̲seriyyā ʿāşıḳa ammā ki inkāruñ dürüst

5. **gerçi:**
Gazel 110
Mısra: **8**
" Her ne kadar; ...ise de" anlamlarında bağlaç.
Kitāb-ı derd-i dili bir baḳışda fehm eyler
O nev-resīde daḫi gerçi ṭıfl-ı ebceddür

6. **gerçi:**
Gazel 112
Mısra: **6**
" Her ne kadar; ...ise de" anlamlarında bağlaç.
Ḳaṭreveş nā-būd ider ehl-i ġurūrı rūzgār
Bir iki gün gerçi deryālar gibi cūş itdirür

7. **gerçi:**
Gazel 118
Mısra: **9**
" Her ne kadar; ...ise de" anlamlarında bağlaç.
Es̲er yoḳ z̲evḳ u şādīden dil-i dīvānede gerçi
Zamān-ı ʿayş ü ʿişret mevsim-i seyr-i gülistāndur

8. **gerçi:**
Gazel 119
Mısra: **5**
" Her ne kadar; ...ise de" anlamlarında bağlaç.
Beni bilmezlik ile gerçi ṣaldı deşt-i hicrāna
O mest-i ʿişve şimdi itdigi kāra peşīmāndur

9. **gerçi:**
Gazel 142
Mısra: **11**
" Her ne kadar; ...ise de" anlamlarında bağlaç.
Z̲erreyem gerçi niçe ḫūrşīd ile hem-sāyeyem
Ḳaṭreyem ammā kenārumda niçe deryā yatur

10. **gerçi:**
Gazel 153
Mısra: **5**
" Her ne kadar; ...ise de" anlamlarında bağlaç.
Gerçi kim eyler melāmet zāhid-i nā-dān baña
Bilmez ammā kim seni görse o da meftūn olur

11. **gerçi:**
Gazel 183
Mısra: **1**
" Her ne kadar; ...ise de" anlamlarında bağlaç.
Luṭfını ol perī baña gerçi ki bī-ḥisāb ider
Bir kerem ü ʿaṭāsına ġamzesi biñ ʿitāb ider

12. **gerçi:**
Gazel 207
Mısra: **11**
" Her ne kadar; ...ise de" anlamlarında bağlaç.
Almaz bizi gerçi göze erbāb-ı ḥased līk
Biz ḫāk-i reh-i ehl-i dilüz küḥl-i ʿuyūnuz

13. **gerçi:**
Gazel 236
Mısra: **1**
" Her ne kadar; ...ise de" anlamlarında bağlaç.
Olmadum ḥabl-i vişāle gerçi şāhum dest-res
Oldı dil nūr-ı ḫayāl-i vuṣlatuñdan muḳtebes

14. **gerçi:**
Gazel 319
Mısra: **9**
" Her ne kadar; ...ise de" anlamlarında bağlaç.
Gerçi kim eyler şikāyet ġamze-i ġammāzdan
Geçmez ol şūḫ-ı teġāfül-pīşeden ammā göñül

15. **gerçi:**
Gazel 339
Mısra: **14**
" Her ne kadar; ...ise de" anlamlarında bağlaç.

Ben ʿārif-i edā-yı ṣavābem Naḥīfîyā
Bezm-i cihānda gerçi ne ʿUrfî ne Ṣāʾibem

16. **gerçi:**
Gazel 352
Mısra: **17**
" Her ne kadar; ...ise de" anlamlarında bağlaç.
Ey Naḥīfî gerçi hem-demsin baña ẓāhirde sen
Sen de bilmezsin benüm bir cāy-ı pinhāndur yerüm

17. **gerçi:**
Gazel 396
Mısra: **3**
" Her ne kadar; ...ise de" anlamlarında bağlaç.
Düşer maḥall-i recā gerçi ol şehenşāha
Miṣāl-i sāye yanında raḳībi n'eylersin

18. **gerçi:**
Gazel 460
Mısra: **6**
" Her ne kadar; ...ise de" anlamlarında bağlaç.
Ḫākden refʿ eyle luṭf it būse-i ḫālüñ baña
Kendimi erzende görmem gerçi miḳdār-ı ceve

19. **gerçi:**
Gazel 486
Mısra: **17**
" Her ne kadar; ...ise de" anlamlarında bağlaç.
Maḥabbet bir metāʿ-ı bī-bedeldür gerçi ʿālemde
Nifāḳuñ olmaz ise çāk-sāz-ı zaḫm-miḳrāżı

20. **gerçi:**
Gazel 508
Mısra: **13**
" Her ne kadar; ...ise de" anlamlarında bağlaç.
Bu ṭarz-ı ḫāṣ ile söylenmedi ġazel gerçi
Naḥīfîyā süḫan-ı bī-nihāye söylendi

21. **gerçi:**
Gazel 509
Mısra: **7**
" Her ne kadar; ...ise de" anlamlarında bağlaç.
Hemīşe itmedesin gerçi cemʿ-i māl-i ḥarām
Ḫılāl-ı fikrüñe ḫavf-i ʿaẕāb gelmez mi

22. **gerçi:**
Gazel 512
Mısra: **10**
" Her ne kadar; ...ise de" anlamlarında bağlaç.
Kevkeb-i ṭāliʿ-i baḫtum daḫi fehm idemedüm
Dāġ dāġ oldı tenüm gerçi suṭurlāb gibi

23. **gerçi:**
Kaside 1
Mısra: **5**
" Her ne kadar; ...ise de" anlamlarında bağlaç.
Teşnesin gerçi velī pīrāmen-i külḫandasın
Hīç ider mi merd-i ʿāḳıl şuʿleden ümmīd-i āb

24. **gerçi:**
Kaside 5
Mısra: **27**
" Her ne kadar; ...ise de" anlamlarında bağlaç.
ʿArż-ı ḥāle gerçi yüz yoḳ bende ey kān-ı kerem
Luṭfuña maġrūr olup taḳrīre ḳıldum ibtidā

25. **gerçi:**
Kaside 8
Mısra: **194**
" Her ne kadar; ...ise de" anlamlarında bağlaç.
Umaram ʿafv ile mevlā beni dil-şād eyler
Gerçi bilmezlik ile eylemişem cürm-i hezār

26. **gerçi:**
Kaside 17
Mısra: **35**
" Her ne kadar; ...ise de" anlamlarında bağlaç.
Yoḳ liyāḳat gerçi anda ḫ∨āhiş-i iḥsānuña
Her umūrı nā-sezādur her işi sehv ü ḫaṭā

27. **gerçi:**
Kaside 23
Mısra: **49**
" Her ne kadar; ...ise de" anlamlarında bağlaç.
Bilür efrād-ı ümmet gerçi ḳadr-i ẕātını ammā
Hele bir kerre görsün vaḳt-i ʿilm-i rūşenā gelsün

28. **gerçi:**
Kaside 25
Mısra: **58**
" Her ne kadar; ...ise de" anlamlarında bağlaç.
Bu Naḥīfî gibi ḫużūruñda Serverā gerçi çoḳ maḳāl itdüm

29. **gerçi:**
Kaside 26
Mısra: **159**
" Her ne kadar; ...ise de" anlamlarında bağlaç.
Ṣıyānet eyler idüm gerçi āb-ı rūyumı āh
ʿAraḳ-feşān-ı taḥammül olup ṣabāḥ u mesā

30. **gerçi:**
Kaside 27
Mısra: **119**
" Her ne kadar; ...ise de" anlamlarında bağlaç.
Gerçi bu daʿvī-i küstāḫ degüldür ḥaddim
Söz hemān itmededür saʿy ile ṣarf-ı maḳdūr

31. **gerçi:**
Kaside 27
Mısra: **98**
" Her ne kadar; ...ise de" anlamlarında bağlaç.
Şevḳ-i pīrāye-i vaṣfuñ beni küstāḫ itdi
Gerçi yoḳdur bu ḳadar ṭūl-i kelāma destūr

32. **gerçi:**
Kıt'a 26
Mısra: **1**
" Her ne kadar; ...ise de" anlamlarında bağlaç.
Gerçi Etrākden ol dil-ber-i raʿnā ammā
Niçe Leylāyı ider naḳş-ı cemāli Mecnūn

33. **gerçi:**
Kıt'a 27
Mısra: **4**
" Her ne kadar; ...ise de" anlamlarında bağlaç.
Bu Nahīfī ḳuluñuñ ṣoñra bilürsin ḳadrin
Gerçi bilmezlük ile şimdi cefā eylersin

34. **gerçi:**
Matla 145
Mısra: **1**
" Her ne kadar; ...ise de" anlamlarında bağlaç.
Cismüñe gerçi taʿalluḳ gösterür ammā senüñ
Ya ḳalur ayaḳda ya başdan çıḳar pīrāhenüñ

35. **gerçi:**
Matla 147
Mısra: **1**
" Her ne kadar; ...ise de" anlamlarında bağlaç.
Gerçi göñlüm pençe-i sīmīnini cānānenüñ
Derdi ammā beş beter oldı dil-i dīvānenüñ

36. **gerçi:**
Matla 258
Mısra: **1**
" Her ne kadar; ...ise de" anlamlarında bağlaç.
Sevmişem bir şūḫı gerçi bülbül-i şeydā gibi
Yılda bir ʿarż-ı cemāl eyler gül-i raʿnā gibi

37. **gerçi:**
Rübai 50
Mısra: **3**
" Her ne kadar; ...ise de" anlamlarında bağlaç.
Kārı beşerüñ gerçi ḫaṭādur ammā
Yoḳ nefsine ẓālim bana beñzer yā Rab

38. **gerçi:**
Rübai 53
Mısra: **3**
" Her ne kadar; ...ise de" anlamlarında bağlaç.
Çoḳ ḳulda recā gerçi ki mevlāsından
Taḥṣīl-i rıża oldı recā-yı aġleb

39. **gerçi:**
Rübai 66
Mısra: **1**
" Her ne kadar; ...ise de" anlamlarında bağlaç.
Mūy-ı serimi gerçi sefīd eyledi şeyb
Ḳalbümde sevād-ı keder ü ṣamt ü ʿayb

40. **gerçi:**
Rübai 252
Mısra: **4**
" Her ne kadar; ...ise de" anlamlarında bağlaç.
ʿIşḳ ile pür it ḳalb-i ḥazīnüm yā Rab
Şāyeste degül gerçi o maʿnāya bu ḥarf

41. **gerçi:**
Rübai 305
Mısra: **3**
" Her ne kadar; ...ise de" anlamlarında bağlaç.
Yoḳ edʿiyemüz gerçi ḳabūle layıḳ
Sen faẓluñ ile eyle
İlāhī maḳbūl

42. **gerçi:**
Rübai 322
Mısra: **1**
" Her ne kadar; ...ise de" anlamlarında bağlaç.
Ḳulluḳda saña gerçi tekābül itdüm
Elṭāfuña ṣıdḳ ile tevekkül itdüm

43. **gerçi:**
Rübai 356
Mısra: **4**
" Her ne kadar; ...ise de" anlamlarında bağlaç.
Faẓluñla ʿibād-ı muḫlişīnüñden ḳıl
Ol rütbeye gerçi yoḳdur istiḥḳāḳum

44. **gerçi:**
Rübai 492
Mısra: **1**
" Her ne kadar; ...ise de" anlamlarında bağlaç.
Lāyıḳ degülem gerçi der-i devletüñe
Luṭfuñla ḳabūl eyle beni ḫidmetüñe

45. **gerçi:**
Rübai 560
Mısra: **3**
" Her ne kadar; ...ise de" anlamlarında bağlaç.
Çoḳdur günehüm gerçi budur ümmīdüm
Allāh sever kendi ḥabībin seveni

46. **gerçi:**
Tahmis 3
Mısra: **21**
" Her ne kadar; ...ise de" anlamlarında bağlaç.
Cürm ü ʿiṣyān ile oldum gerçi maḥcūb u ḫacīl
Ben ġarībi ḫāk-i pāyüñ olmaġa şāyeste ḳıl

47. **gerçi:**
Tahmis 6
Mısra: **1**
" Her ne kadar; ...ise de" anlamlarında bağlaç.
Gerçi tedḳīḳ-i meẓāhirde ḥaḳīḳatbīnem
Şimdi itdükçe merāyāya naẓar ġamgīnem

gerçi ki:

1. **gerçi ki:**
Gazel 207
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her ne kadar.
Mecnūn gibi biz gerçi ki ser-germ-i cünūnuz
Ammā zen-i dünyāya bizi ṣanma zebūnuz

2. **gerçi ki:**
Gazel 381
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her ne kadar, ...ise de.
Alçaḳlardur meylüñ eyā serv-i ser-efrāz
Mānend-i Hümā gerçi ki pervāz ḳılarsın

3. **gerçi ki:**
Kaside 8
Mısra: **152**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her ne kadar, ...ise de.
Dāmen-i luṭfuñı elden ḳomazam sulṭānum
Olmışam gerçi ki ben tābiʿ-i nefs-i bed-kār

4. **gerçi ki:**
Rübai 282
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her ne kadar, ...ise de.
Ey baḫt beni gerçi ki maḥzūn itdüñ
Hicrān ile derd-i dilüm efzūn itdüñ

5. **gerçi ki:**
Rübai 294
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her ne kadar, ...ise de.
Vardur sebebi gerçi ki feṭḥ-i bābuñ
Rabbüñdür o mevhibe degül erbābuñ

6. **gerçi ki:**
Rübai 362
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her ne kadar, ...ise de.
Ben gerçi ki mānend-i ḫas ü ḫāşāküm
Bir ẕerre-i nā-çīz ü kemīne ḫāküm

7. **gerçi ki:**
Rübai 363
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her ne kadar, ...ise de.
Ben gerçi ki maʿnīde baḳılsa ḫāküm
Ṣūretde de hem-reng-i ḫas ḫāşāküm

8. **gerçi ki:**
Tahmis 8
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her ne kadar.
Gönderür mevclerin lücce-i ʿUmmān ṣaf ṣaf
Vaḥşī-i ḥüsn ü bahā gerçi ki bir meh-rūsın

gerçi kim:

1. **gerçi kim:**
Gazel 336
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her ne kadar.
Şimdi bir dūr nigāha bile ruḫṣat bulamam
Gerçi kim dīde-i cān ile nigeh-bānuñ idüm

2. **gerçi kim:**
Gazel 341
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her ne kadar.
Ne gül-çīn-i murād oldum ne şemm-i būy-ı vaṣl itdüm
Bu dem bād-ı ṣabā-veş gerçi kim gül-zārdan geldüm

3. **gerçi kim:**
Gazel 349
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her ne kadar.
Beyt-i Maʿmūr-ı ḥaḳīḳatdür serāy-ı bāṭınum
Ṣūret-i ẓāhirde baḳsañ gerçi kim vīrāneyem

4. **gerçi kim:**
Kaside 8
Mısra: **63**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her ne kadar.
Gerçi kim sāye-i ʿulyāsı zemīne düşmez
İder efkende dil-i zārı o ḳadd-i şimşār

5. **gerçi kim:**
Kaside 8
Mısra: **241**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her ne kadar.
Gerçi kim baḫt-ı siyeh-kārum iderdi evvel
Her nefesde bāña biñ vech ile ḳahr u āzār

gerden:

1. **gerden:**
Kaside 13
Mısra: **63**
Boyun, gerdan.
O sīmīn gerden üzre ʿaks-i ruḫsār-ı şafā-baḫşuñ
Gül-i pür-ābdur gūyā ḳonulmış yāsemīn üzre

2. **gerden:**
Kıt'a 12
Mısra: **1**
Boyun, gerdan.
Gerden ü ʿārıż u cebīnine
Nūr-ı ḥüsn ü cemāl ṭāliʿdür

gerden-endāz-ı kemendüñdür:

1. **gerden-endāz-ı kemendüñdür:**-*üñ, -dür*
Gazel 100
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kemendin boyun tutanı.
Yoluñda bedr-i tābān sīne-çāk-i mevḳaf-ı ḫidmet
Ġazāl-ı mihr-i gerdūn gerden-endāz-ı kemendüñdür

gerden-i cāna:

1. **gerden-i cāna:**-*a*
Gazel 5
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Can boynu.
Bir nefes pīr-i maḥabbetden n'ola dūr olmasam
Gerden-i cāna ezelden bend-i ʿışḳ oldı ridā

gerden-i hūşa:

1. **gerden-i hūşa:**-*a*
Gazel 20

Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hoş gerdan II sevgilinin güzel boynu.
Ser-i zülfüñ ʿaceb mi bend idersem gerden-i hūşa
Beni dīvāne itdi ʿışḳ dirler bir ʿaceb sevdā

gerden-i murġ-ı dil ü cāna:

1. **gerden-i murġ-ı dil ü cāna:**-*a*
Gazel 521
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Can ve gönül kuşunun gerdeni.
Bu sevdālarla āḫir gerden-i murġ-ı dil ü cāna
Kemend-i tāb-dār-ı kākülüñ ṭavḳ-ı cünūn oldı

gerden-i sīm:

1. **gerden-i sīm:**
Rübai 405
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gümüş gibi beaz gerdan.
Pūşīde-külāh olup o şūḫ-ı devrān
Ol gerden-i sīm ile olur ser-gerdān

gerd-i bādiye-i ġurbet olmasun:

1. **gerd-i bādiye-i ġurbet olmasun:**-*ma, -sun*
Gazel 366
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gurbet çölünün tozu olmak.
Kimse esīr-i keşmekeş-i miḥnet olmasun
Bīhūde gerd-i bādiye-i ġurbet olmasun

gerd-i ekdār:

1. **gerd-i ekdār:**
Kaside 8
Mısra: **236**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gam,keder tozu.
Gösterürdüm ṣuver-i mihrini mihr-i felege
Ḳonmasa āyīne-i ṭabʿuma gerd-i ekdār

gerd-i ġam:

1. **gerd-i ġam:**
Kaside 28
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gam tozu.
Dil āteş gerd-i ġam ḫāküm hevā āhum yaşum zehr-āb
ʿAnāşır var ise dünyāda terkīb-i ʿaẕābumdur

2. **gerd-i ġam:**
Kıt'a 30
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gam tozu.
Ey Naḥīfī n'ola görmezse gözüm dünyāyı
Gerd-i ġam düşdi yine merdümek-i idrāke

gerd-i ḫaḳīrem:

1. **gerd-i ḫaḳīrem:**-*em*
Rübai 492
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hor toprak.
Bir gerd-i ḫaḳīrem beni mehcūr itme
Yüz sürmege geldüm ḳadem-i ʿizzetüñe

gerd-i ḫıyānetle:

1. **gerd-i ḫıyānetle:**-*le*
Gazel 461
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hıyanet tozu.
Emānetdür saña rūḥ-ı ʿazīz ey merdüm-i ġāfil
Keder-sāz olma mirʾāt-i dile gerd-i ḫıyānetle

gerd-i kederden:

1. **gerd-i kederden:**-*den*
Tarih 2
Mısra: **34**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Keder bulutu. II sıkıntı, dert durumu, hali.
Eyleyüp āyīne-i ṭabʿın mücellā rūz u şeb
Ḫāṭırın gerd-i kederden eylesün Bārī berī

gerd-i kesel:

1. **gerd-i kesel:**
Tarih 28
Mısra: **66**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gevşeklik tozu.
Görmesün naḳş-ı melālet devr-i ʿaks-i çarḫdan
Ḳonmasun mirʾāt-ı ṣāf-ı ṭabʿına gerd-i kesel

gerd-i midādı:

1. **gerd-i midādı:**-*ı*
Gazel 132
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mürekkep tozu.
Bezm-i cihānda bir dem olur kim Naḥīfīnüñ
Gerd-i midādı sürme-i çeşm-i ḥasūd olur

gerd-i miḥnet:

1. **gerd-i miḥnet:**
Kaside 8
Mısra: **136**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gam keder tozu.
Peyker-i maʿnī görünmez ki getürdi gerdūn
Gerd-i miḥnet ile mirʾāt-ı derūna jengār

gerd-i miḥnetden:

1. **gerd-i miḥnetden:**-*den*
Gazel 192
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gam keder tozu.
ʿAceb kimler ṣafā-yāb oldı bilsem bezm-i ʿālemde
Kimüñ āyīnesinde gerd-i miḥnetden keder yoḳdur

2. **gerd-i miḥnetden:**-*den*
Kaside 19
Mısra: **104**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Keder tozu II büyük sıkıntı sebebi.
Bir nefes olmazdı kim āyīne-i ḳalbüm ola
Bu güẕer-gāh-ı fenāda gerd-i miḥnetden berī

gerd-i nā-çīzi:

1. **gerd-i nā-çīzi:**-*i*
Gazel 232
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Önemsiz toz.
Rīze-seng-i rāh-ı mülk-i ʿışḳ sünbük sürmedür
Kim olur her gerd-i nā-çīzi gelü-gīr-i ceres

gerd-i rāh olmaḳ:

1. **gerd-i rāh olmaḳ:**-*maḳ*
Muaşşer 1
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
-Sevgilinin- ayağının altındaki toprağın tozu olmak.
Eyledüm ʿarż-ı taʿalluḳ ġamze-i ġammāzıña
Gerd-i rāh olmaḳ dilerdim ḳāmet-i mümtāzıña

gerd-i rāhı:

1. **gerd-i rāhı:**-*ı*
Gazel 13
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yolun tozu.
Gerd-i rāhı tūtiyā-yı dīde-i kerrūbiyān
Ḫāk-i pāı küḥl-i çeşm-i cān Muḥammed Muṣṭafā

gerd-i rāh-ı şevḳ olup:

1. **gerd-i rāh-ı şevḳ olup:**-*up*
Gazel 309
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şevk yolunun dolaşanı olmak.
Ey Naḥīfī gerd-i rāh-ı şevḳ olup pūyān iken
Gülşen-i ʿālemde bir berg-i ṣafāya degmedük

gerd-i rāhum:

1. **gerd-i rāhum:**-*um*
Gazel 345
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yolun tozu.
Ben o şeb-gerd-i niyāzam ki ṭarīḳ-ı ʿışḳda
Gerd-i rāhum tūtiyā-yı çeşm-i ḫūrşīd eyledüm

gerd-i rehi:

1. **gerd-i rehi:**-*i*
Kaside 19
Mısra: **41**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yolun tozu, yürüyünce yoldan kalkan toz.
Tūtiyā-yı çeşm-i şāhān-ı cihān gerd-i rehi
Kīmyā-yı bī-nevāyān-ı zamān ḫāk-i deri

gerdiş:

1. **gerdişinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 111
Mısra: **16**
Dönme dolaşma.
Reşk ol mürīd-i Ḥaḳḳa ki mevlāya yüz ṭutup Dehrüñ ne gerdişinde ne bīş ü kemindedür

gerdiş-i bī-raḥm ü şefḳat:

1. **gerdiş-i bī-raḥm ü şefḳat:**
Gazel 159
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şefkatsiz ve acımasız dönüş.
Cevr ile maḥzūn ider ehl-i kemāli dāʾimā
Āh kim bu gerdiş-i bī-raḥm ü şefḳat böyledür

gerdiş-i ġaddārdan:

1. **gerdiş-i ġaddārdan:**-*dan*
Gazel 252
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hain dolaşan kişi.
Görenler böyle vażʿ-ı nā-sezāsın
İder mi gerdiş-i ġaddārdan ḥaẕ

gerdiş-i gerdūn-miʿyār:

1. **gerdiş-i gerdūn-miʿyār:**
Kaside 8
Mısra: **244**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Feleğin dönüşünün saflığını ölçen.
Cevher-i ṭabʿuma şimden girü naʿtüñle senüñ
Eyledi himmetini gerdiş-i gerdūn-miʿyār

gerdiş-i kīne-cūda:

1. **gerdiş-i kīne-cūda:**-*da*
Gazel 183
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Öç almaya çalışan felek.
Ḳalmaya intiḳāmumuz gerdiş-i kīne-cūda da
Baña o daḥi ʿāḳıbet şekve-i inḳılāb ider

gerdiş-i pīre-zenüñ:

1. **gerdiş-i pīre-zenüñ:**-*üñ*
Gazel 168
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Koca karı olan felek.
Gerdiş-i pīre-zenüñ gör bize itdüklerini
Bilmezüz şīvesini köhne mi yā tāze midür

gerdiş-i sitem-kāra:

1. **gerdiş-i sitem-kāra:**-*a*
Gazel 468
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sitemli felek.
Vaṭanda daḫi ġarībüz hezār miḥnet ile
Ne çāre n'eyleyelüm gerdiş-i sitem-kāra

gerdūn:

1. **gerdūna:**-*a*
Gazel 122
Mısra: **6**
Dönen, devreden II
Dünya, semâ, felek, gökyüzü.
Şevḳ-ı cemāl-i yār ile āh eyledükçe dil
Gerdūna sūziş-i cigeri şuʿle-pāş olur

2. **gerdūn:**
Gazel 425
Mısra: **3**
Dönen, devreden II
Dünya, semâ, felek, gökyüzü.
Sen ol sulṭān-ı vālā-rütbesin kim oldı bu gerdūn
Sarāy-ı rifʿatüñden bir nişāne yā Resūla'llāh

3. **gerdūn:**
Gazel 456
Mısra: **3**
Dönen, devreden II
Dünya, semâ, felek, gökyüzü.
Hezār naḳş-ı ġarīb iḫtirāʿ ider gerdūn
Ṣaḥīfe-i emele ben ḫitām virdükçe

4. **gerdūn:**
Kaside 8
Mısra: **135**
Dönen, devreden II
Dünya, semâ, felek, gökyüzü.
Peyker-i maʿnī görünmez ki getürdi gerdūn
Gerd-i miḥnet ile mirʾāt-ı derūna jengār

5. **gerdūn:**
Matla 200
Mısra: **1**
Dönen, devreden II
Dünya, semâ, felek, gökyüzü.
Ṭayanmaz oldı benüm tāb-ı āhuma gerdūn
Tüfeng-i nār-mizācuñ ḳulaġına ḳurşun

6. **gerdūnuñ:**-*uñ*
Rübai 284
Mısra: **1**
Dönen, devreden II
Dünya, semâ, felek, gökyüzü.
Bend olmadı dām-ı mekrine gerdūnuñ
Bīş ü kemine baḳmadı çarḫ-ı dūnuñ

7. **gerdūn:**
Rübai 439
Mısra: **2**
Dönen, devreden II
Dünya, semâ, felek, gökyüzü.
İtse ne ḳadar cevr ü cefāsın efzūn
Başa çıḳmaz ehl-i dil ile gerdūn

8. **gerdūn:**
Rübai 532
Mısra: **1**
Dönen, devreden II
Dünya, semâ, felek, gökyüzü.
Biñ ʿuḳde virürse dile gerdūn gāhī
Münḥall-i melāl itme dil-i āgāhı

gerdūn-miḳdār:

1. **gerdūn-miḳdār:**
Rübai 158
Mısra: **1**
Ölçüyle dönen şah.
Ey şāh-ı melek-sipāh ü gerdūn-miḳdār
V'ey māh-ı felek-nişīmen ü ʿarş-vaḳar

gerdūn-rütbe:

1. **gerdūn-rütbe:**
Kaside 24
Mısra: **17**
Rütbesi, derecesi semâ ve felekler kadar yüksek.
Zihī paşa-yı ʿālī-ḳadr ü gerdūn-rütbe kim dāʾim
Serīr-i devleti pīrāyedür eyvān-ı keyvāna

gerdūn-temkīn:

1. **gerdūn-temkīn:**
Rübai 418
Mısra: **2**
Feleğin olgunu.
Ey māye-i faḫr-ı enbiyā-yı pīşīn
Sensin o felek-cenāb ü gerdūn-temkīn

gerek:

1. **gerek:**
Gazel 102
Mısra: **5**
Bir şeyin yapılabilmesi veya gerçekleşmesi bazı nesne, fiil vb.ne bağlı olmak, gerek olmak, lazım olmak, icap etmek, iktiza etmek.
Niyāz ehl-i niyāza ne sūd virse gerek
Niyāz eylemege bī-niyāz lāzımdur

2. **gerek:**
Gazel 113
Mısra: **13**
Bir şeyin yapılabilmesi veya gerçekleşmesi bazı nesne, fiil vb.ne bağlı olmak, gerek olmak, lazım olmak, icap etmek, iktiza etmek.
Sebeb gerek diyemem ben ʿaṭā-yı Bārīye
O ḥüccet ile bizüm iḫticācumuz yoḳdur

3. **gerekdür:**-*dür*
Gazel 128

Mısra: **5**

Bir şeyin yapılabilmesi veya gerçekleşmesi bazı nesne, fiil vb.ne bağlı olmak, gerek olmak, lazım olmak, icap etmek, iktiza etmek.

Tekye mihmānı gerekdür ola merd-i sālik
Yoḫsa her ḫānede eṣnāf-ı müsāfir bulunur

4. **gerek:**

Gazel 212

Mısra: **12**

Bir şeyin yapılabilmesi veya gerçekleşmesi bazı nesne, fiil vb.ne bağlı olmak, gerek olmak, lazım olmak, icap etmek, iktiza etmek.

Ḳayd-ı firāṣa düşme ki ey ḫ∨āce ʿāḳıbet
Ḫāk-i melāmet olsa gerek cāme-ḫ∨ābumuz

5. **gerekdür:**-*dür*

Gazel 216

Mısra: **10**

Bir şeyin yapılabilmesi veya gerçekleşmesi bazı nesne, fiil vb.ne bağlı olmak, gerek olmak, lazım olmak, icap etmek, iktiza etmek.

Siyeh libās giyüp mātem eylesün ḫaṭṭı
Gerekdür ol ṣanem-i bī-vefāya şīven-i nāz

6. **gerek:**

Gazel 240

Mısra: **5**

Bir şeyin yapılabilmesi veya gerçekleşmesi bazı nesne, fiil vb.ne bağlı olmak, gerek olmak, lazım olmak, icap etmek, iktiza etmek.

Fürūġ-ı mihr-i ruḫsārı gerek cānānenüñ yoḫsa
Çerāġ-ı āh ile deycūr-ı ḥasret rūşen olmazmış

7. **gerekdür:**-*dür*

Gazel 251

Mısra: **4**

Bir şeyin yapılabilmesi veya gerçekleşmesi bazı nesne, fiil vb.ne bağlı olmak, gerek olmak, lazım olmak, icap etmek, iktiza etmek.

Ṣafḥa-i ruḫsārıña taḥrīr olan ʿuṣṣāḳ içün
Baḥṣ-i şeftālū gerekdür gördüm anı ben faḳaṭ

8. **gerekdür:**-*dür*

Gazel 253

Mısra: **4**

Bir şeyin yapılabilmesi veya gerçekleşmesi bazı nesne, fiil vb.ne bağlı olmak, gerek olmak, lazım olmak, icap etmek, iktiza etmek.

Ki dirler nīş-i zenbūrdan ne ġamdur ṭālib-i şehde
Gerekdür ṣabr ide cānā kim eylerse ṣafādan ḥaẓ

9. **gerekdür:**-*dür*

Gazel 253

Mısra: **2**

Bir şeyin yapılabilmesi veya gerçekleşmesi bazı nesne, fiil vb.ne bağlı olmak, gerek olmak, lazım olmak, icap etmek, iktiza etmek.

Reh-i ʿışḳ içre ey zāhid kim iderse vefādan ḥaẓ
Gerekdür aña kim cānā ide cevr ü cefādan ḥaẓ

10. **gerek:**

Gazel 292

Mısra: **8**

Bir şeyin yapılabilmesi veya gerçekleşmesi bazı nesne, fiil vb.ne bağlı olmak, gerek olmak, lazım olmak, icap etmek, iktiza etmek.

Gelür diyār-ı ʿademden hezārı görmege gül
Ḫaḳīḳat ey gül-i raʿnā olınca böyle gerek

11. **gerekmez:**--*mez*

Gazel 353

Mısra: **13**

Bir şeyin yapılabilmesi veya gerçekleşmesi bazı nesne, fiil vb.ne bağlı olmak, gerek olmak, lazım olmak, icap etmek, iktiza etmek.

Şemşīr ü tīr ü nīze gerekmez Naḥīfīyā
Āhum yeter ʿadūya eger ehl-i derd isem

12. **gerekmez:**-*mez*

Gazel 377

Mısra: **3**

Bir şeyin yapılabilmesi veya gerçekleşmesi bazı nesne, fiil vb.ne bağlı olmak, gerek olmak, lazım olmak, icap etmek, iktiza etmek.

Gerekmez encümen-i ehl-i ʿışḳa bīgāne
Vücūdı ʿışḳ ile zerd ü nizār olan gelsün

13. **gerek:**

Gazel 379

Mısra: **10**

Bir şeyin yapılabilmesi veya gerçekleşmesi bazı nesne, fiil vb.ne bağlı olmak, gerek olmak, lazım olmak, icap etmek, iktiza etmek.

Telḫ-kām eyledi düşnām ile bīhūde beni
Dādum almaḳ gerek elbet leb-i şīrīnüñden

14. **gerekmez:**-*mez*

Gazel 391

Mısra: **11**

Bir şeyin yapılabilmesi veya gerçekleşmesi bazı nesne, fiil vb.ne bağlı olmak, gerek olmak, lazım olmak, icap etmek, iktiza etmek.

Naḥīfīyem gerekmez baña dehrüñ minnet-i luṭfı
Murādum maṭlabum māl ü menālüm devletüm sensin

15. **gerekmez:**-*mez*

Gazel 420

Mısra: **9**

Bir şeyin yapılabilmesi veya gerçekleşmesi bazı nesne, fiil vb.ne bağlı olmak, gerek olmak, lazım olmak, icap etmek, iktiza etmek.

Gerekmez ḫāk-i pāyüñden cüdā iki cihān içre
Eger bāġ-ı bihişt olsa mekānum yā Resūla'llāh

16. **gerekmez:**-*mez*

Gazel 432

Mısra: **11**

Bir şeyin yapılabilmesi veya gerçekleşmesi bazı nesne, fiil vb.ne bağlı olmak,

gerek olmak, lazım olmak, icap etmek, iktiza etmek.
Yā Resūla'llāh gerekmez māh-ı tābān olsa da
Ḳanġı dāġ-ı dil ki ʿışḳuñla fürūzān olmaya

17. **gerekdür:**-*dür*
Gazel 451
Mısra: **9**
Bir şeyin yapılabilmesi veya gerçekleşmesi bazı nesne, fiil vb.ne bağlı olmak, gerek olmak, lazım olmak, icap etmek, iktiza etmek.
Bu rāḥ-ı pür-ḥaṭardur bunda ḥaẕer gerekdür
Her bir ḳademde eyle eṭvār-ı āgehāne

18. **gerek:**
Gazel 484
Mısra: **15**
Bir şeyin yapılabilmesi veya gerçekleşmesi bazı nesne, fiil vb.ne bağlı olmak, gerek olmak, lazım olmak, icap etmek, iktiza etmek.
Sevḳ-ı süḫan maḥalle münāsib gerek tamām
Terk it o lafẓı meclise bāyiste olmaya

19. **gerek:**
Kaside 22
Mısra: **35**
Bir şeyin yapılabilmesi veya gerçekleşmesi bazı nesne, fiil vb.ne bağlı olmak, gerek olmak, lazım olmak, icap etmek, iktiza etmek.
Gerek ḥıfẓ-ı merātib aña söz yoḳdur müsellemdür
Kişi ḫayr ile ẕikr itmek gerek ecdād ü ābāyı

20. **gerek:**
Kaside 22
Mısra: **36**
Bir şeyin yapılabilmesi veya gerçekleşmesi bazı nesne, fiil vb.ne bağlı olmak, gerek olmak, lazım olmak, icap etmek, iktiza etmek.
Gerek ḥıfẓ-ı merātib aña söz yoḳdur müsellemdür
Kişi ḫayr ile ẕikr itmek gerek ecdād ü ābāyı

21. **gerekdür:**-*dür*
Kaside 22
Mısra: **72**
Bir şeyin yapılabilmesi veya gerçekleşmesi bazı nesne, fiil vb.ne bağlı olmak, gerek olmak, lazım olmak, icap etmek, iktiza etmek.
Senüñ ey Āṣaf-ı devr-i zamān çoḳ luṭfuñ gördüm
Gerekdür şükr-i niʿmetde teẕekkür luṭf-ı vālāyı

22. **gerekse:**-*se*
Kaside 23
Mısra: **30**
Bir şeyin yapılabilmesi veya gerçekleşmesi bazı nesne, fiil vb.ne bağlı olmak, gerek olmak, lazım olmak, icap etmek, iktiza etmek.
Vücūh ile olurlar reʾy-i ʿālem-gīrine teslīm
Gerekse İbn-i ʿAbbād Āṣafi'bn-i Berḫiyā gelsün

23. **gerekse:**-*se*
Kıt'a 28
Mısra: **1**
Bir şeyin yapılabilmesi veya gerçekleşmesi bazı nesne, fiil vb.ne bağlı olmak, gerek olmak, lazım olmak, icap etmek, iktiza etmek.
Merhem gerekse zaḫm-ı dil-i dāġ dāġuña
Raḥm it esīr-i ʿışḳuñ olan bī-dimāġuña

24. **gerek:**
Kıt'a 32
Mısra: **2**
İster bağlamında.
Senüñ ben zāra ʿarż-ı iʿtiẕāruñ kendi luṭfuñdur
Gerek luṭfuñla şād it cevr ile ister melūl eyle

25. **gerekdür:**-*dür*
Matla 32
Mısra: **1**
Bir şeyin yapılabilmesi veya gerçekleşmesi bazı nesne, fiil vb.ne bağlı olmak, gerek olmak, lazım olmak, icap etmek, iktiza etmek.
Ḳalsa gerekdür ol meh sāḳī bu gice tenhā
Saña didüm bu rāzı söz bunda ḳalsun ammā

26. **gerek:**
Rübai 163
Mısra: **3**
Bir şeyin yapılabilmesi veya gerçekleşmesi bazı nesne, fiil vb.ne bağlı olmak, gerek olmak, lazım olmak, icap etmek, iktiza etmek.
Şāhā ne beyān itse gerek naʿtüñden
Bī-çāre Naḥīfī gibi ʿabd-i kemter

27. **gerekmez:**-*mez*
Rübai 213
Mısra: **3**
Bir şeyin yapılabilmesi veya gerçekleşmesi bazı nesne, fiil vb.ne bağlı olmak, gerek olmak, lazım olmak, icap etmek, iktiza etmek.
Ġayruñ baña dermānı gerekmez şāhā
Derdüñ gibi ben ḫasteye dermān olmaz

28. **gerek:**
Rübai 281
Mısra: **1**
Bir şeyin yapılabilmesi veya gerçekleşmesi bazı nesne, fiil vb.ne bağlı olmak, gerek olmak, lazım olmak, icap etmek, iktiza etmek.
İḥsān-ı viṣālüñ bu dil-i zāra gerek
Tedbīr-i devā bu dil-i bīmāra gerek

29. **gerek:**
Rübai 281
Mısra: **2**
Bir şeyin yapılabilmesi veya gerçekleşmesi bazı nesne, fiil vb.ne bağlı olmak, gerek olmak, lazım olmak, icap etmek, iktiza etmek.
İḥsān-ı viṣālüñ bu dil-i zāra gerek
Tedbīr-i devā bu dil-i bīmāra gerek

30. **gerek:**
Rübai 281
Mısra: **4**
Bir şeyin yapılabilmesi veya gerçekleşmesi bazı nesne, fiil vb.ne bağlı olmak, gerek olmak, lazım olmak, icap etmek, iktiza etmek.
Cān virmege çoḳ ḳalmadı hicrānuñ ile
Ol ḫaste-dile çāre gerek çāre gerek

31. **gerek:**
Rübai 281
Mısra: **4**
Bir şeyin yapılabilmesi veya gerçekleşmesi bazı nesne, fiil vb.ne bağlı olmak, gerek olmak, lazım olmak, icap etmek, iktiza etmek.
Cān virmege çoḳ ḳalmadı hicrānuñ ile
Ol ḫaste-dile çāre gerek çāre gerek

32. **gerek:**
Rübai 291
Mısra: **4**
Bir şeyin yapılabilmesi veya gerçekleşmesi bazı nesne, fiil vb.ne bağlı olmak, gerek olmak, lazım olmak, icap etmek, iktiza etmek.
Ḫāk-i der-i luṭfuñda eyā faḫr-ı cihān
Bir bencileyin ḫāk-i siyāh n'olsa gerek

33. **gerek:**
Rübai 300
Mısra: **4**
Bir şeyin yapılabilmesi veya gerçekleşmesi bazı nesne, fiil vb.ne bağlı olmak, gerek olmak, lazım olmak, icap etmek, iktiza etmek.
Māl ile menāl ile degüldür ādem
Muṭlaḳ şeref-i maʿrifetü'llāh gerek

34. **gerek:**
Rübai 300
Mısra: **2**
Bir şeyin yapılabilmesi veya gerçekleşmesi bazı nesne, fiil vb.ne bağlı olmak, gerek olmak, lazım olmak, icap etmek, iktiza etmek.
Taḥṣīl-i kemāle derīçe-i dil āgāh gerek
Sūz-ı dil ile āh-ı seḥer-gāh gerek

35. **gerek:**
Rübai 300
Mısra: **1**
Bir şeyin yapılabilmesi veya gerçekleşmesi bazı nesne, fiil vb.ne bağlı olmak, gerek olmak, lazım olmak, icap etmek, iktiza etmek.
Taḥṣīl-i kemāle derīçe-i dil āgāh gerek
Sūz-ı dil ile āh-ı seḥer-gāh gerek

36. **gerek:**
Rübai 400
Mısra: **4**
Bir şeyin yapılabilmesi veya gerçekleşmesi bazı nesne, fiil vb.ne bağlı olmak, gerek olmak, lazım olmak, icap etmek, iktiza etmek.
Ḫāk olsa gerekdür bu vücūd-ı ḫākī
Ey ḫāk gerek ḫāk ile yeksān olasın

37. **gerek:**
Rübai 446
Mısra: **3**
Bir şeyin yapılabilmesi veya gerçekleşmesi bazı nesne, fiil vb.ne bağlı olmak, gerek olmak, lazım olmak, icap etmek, iktiza etmek.
Ol Ḳādir-i Bī-çūna gerek ḥamd ü s̲enā
Kim niʿmeti olmaḳda ʿibāda efzūn

38. **gerekdür:**-*dür*
Tahmis 2
Mısra: **23**
Bir şeyin yapılabilmesi veya gerçekleşmesi bazı nesne, fiil vb.ne bağlı olmak, gerek olmak, lazım olmak, icap etmek, iktiza etmek.
Çün fenā olsa gerekdür feleküñ encāmı
-

39. **gerek:**
Tahmis 7
Mısra: **22**
Bir şeyin yapılabilmesi veya gerçekleşmesi bazı nesne, fiil vb.ne bağlı olmak, gerek olmak, lazım olmak, icap etmek, iktiza etmek.
Dirīġ itme eger kim naḳd-i cān isterse de cānān
Muṭīʿ olmaḳ gerek maʿṣūḳa elbet ʿāṣıḳ-ı nālān

40. **gerek:**
Tahmis 7
Mısra: **8**
Bir şeyin yapılabilmesi veya gerçekleşmesi bazı nesne, fiil vb.ne bağlı olmak, gerek olmak, lazım olmak, icap etmek, iktiza etmek.
Ḳalur ḫacletde güller reng ü būy-ı rūy-ı ālüñden
Ḥaz̲er itmek gerek teʾs̲īr-i ḫūrşīd-i celālüñden

germ itdi:

1. **germ itdi:**-*di*
Gazel 479
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hararetlendirmek, çoşkunluk vermek, şevklendirmek.
Sāḳī ki geldi meclise cām-ı şarāb ile
Germ itdi devr-i ṣoḥbetümüz āb ü tāb ile

germ oldı:

1. **germ oldı:**-*dı*
Gazel 212
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Coşmak; ısınmak, ateşli olmak, hararetlenmek.
Yer yer ʿiz̲ār-ı pāki şafaḳ-reng-i nāz olup
Germ oldı tāb-ı ḥüsn ile ol āfitābumuz

germ olup:

1. **germ olup:**-*up*
Gazel 310
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Coşmak; ısınmak, ateşli olmak, hararetlenmek.
Aġlayup āh eylemezdüm ey perī-ruḫsār eger
Germ olup meclisde hem-zānū-yı aġyār olmasañ

2. **germ olup:**-*up*
Gazel 311
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Coşmak; ısınmak, ateşli olmak, hararetlenmek.
Ġāyet-i mestī-i naḫvetden midür āyā bize
Bezm-i meyde germ olup ifşā-yı rāz itdüklerüñ

3. **germ olup:**-*up*
Kaside 3
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Coşmak; ısınmak, ateşli olmak, hararetlenmek.
Germ olup şems-i dıraḫşān gibi ġarrālanma
ʿĀḳıbet bī-fer olur kevkebe-i ʿunvānuñ

germābe:

1. **germābede:**-*de*
Gazel 107
Mısra: **9**
Hamam, ılıca.
O ḥüsn-i ḫilḳati germābede temāşā ḳıl
Vücūd-ı enveri bir cevher-i mücerreddür

2. **germābenüñ:**-*nüñ*
Tarih 30
Mısra: **29**
Sıcak su hamamı.
Naḥīfī oldı bu germābenüñ itmāmına tārīḫ
Dil-ārā ṣıḥḥat-efzā bī-bedel ḥamām-ı Sulṭān

germābe-i zībā:

1. **germābe-i zībā:**
Tarih 30
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Süslü sıcak su II sıcak hamam suyu.
Zihī germābe-i zībā
zihī ḥammām-ı şevḳ-efzā
Ki ḥüsn-i ṭarḥınuñ insān olur meftūn u ḥayrānı

germī-i cām-ı meyden:

1. **germī-i cām-ı meyden:**-*den*
Kaside 8
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şarap kadehinin sıcaklığı.
Sünbül āhen-dil olup germī-i cām-ı meyden
İtdi yek-rengī-i maḫmūr perīşān-destār

germī-i ġamdur:

1. **germī-i ġamdur:**-*dur*
Gazel 213
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kederin harareti.
Ger hilāl-i ʿıyd olursa sāġar-ı Cemşīdümüz
ʿĀşıḳuz germī-i ġamdur neşve-i cāvīdümüz

germī-i neẕāre:

1. **germī-i neẕāre:**-*e*
Gazel 147
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bakışın sıcaklığı.
Yaḳan derūn-ı dili āh-ı pür-şerāre midür
Bu sūz u tāba sebeb germī-i neẕāre midür

germī-i şevḳ:

1. **germī-i şevḳ:**
Gazel 46
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arzunun sıcaklığı ll Şiddetli arzu.
Teşnedür germī-i şevḳ ile Naḥīfī teşne
Feyż-yāb eyle anı ḥavż-ı ʿaṭādan yā Rab

2. **germī-i şevḳ:**
Kaside 9
Mısra: **57**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arzunun sıcaklığı ll Şiddetli arzu.
Tāb-dār olsam o deñlü germī-i şevḳ ile kim
Sīnede her dāġı reşk-i māh-ı tābān eylesem

germī-i ʿuḳbā:

1. **germī-i ʿuḳbā:**
Kaside 11
Mısra: **74**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ebedi âlemin sıcaklığı.
Rūy-ı aʿmāle vezān eyle nesīm-i şefḳatüñ
Ḫūy-feşān-ı germ olınca germī-i ʿuḳbā ile

germī-i ülfet:

1. **germī-i ülfet:**
Gazel 37
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sıcaklık, yakınlık, dostluk.
Bu ḳadar germī-i ülfet bu ḳadar nāz ü niyāz
Sañadur saña eyā ġamzesi mestāne saña

germiyyet:

1. **germiyyet:**
Gazel 407
Mısra: **12**
Hararet, sıcaklık.
Bu dem sulṭānumuñ āṣār-ı feyż-i ʿışḳıdur bende
Bu keyfiyyet bu germiyyet bu ḥālet yā Resūla'llāh

2. **germiyyet:**
Gazel 462
Mısra: **7**
Hararet, sıcaklık.
Germiyyet üzre olma felek-meşrebān ile
Bed-sīretān-ı ḫudʿa-nümādan ne fāʾide

3. **germiyyetüm:**--*üm*
Muaşşer 1
Mısra: **23**
Hararet, sıcaklık.
Neşve-i meydür ḳıyās itme görüp germiyyetüm
Yād-ı laʿl-i dil-rübādur bāʿiş-i keyfiyyetüm

germiyyet-i cām-ı lebüñ:

1. **germiyyet-i cām-ı lebüñ:**-*üñ*
Gazel 15
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şarap dudağının sıcaklığı II Sevgilinin mest edici dudağının sıcaklığı.
Görüp germiyyet-i cām-ı lebüñ ey sāḳī-i raʿnā
Çınarāsā derūnından ṭutuşdı sāġar-ı ṣahbā

germiyyet-i ḫūrşīd-i maḫşerden:

1. **germiyyet-i ḫūrşīd-i maḫşerden:**-*den*
Gazel 406
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mahşer güneşinin sıcaklığı.
Ne ġam germiyyet-i ḫūrşīd-i maḫşerden eger ferdā
Düşerse sāye-i luṭfuñ Naḥīfī-i ḥazīn üzre

germiyyet-i ḥüsn:

1. **germiyyet-i ḥüsn:**
Gazel 450
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzelliğin sıcaklığı.
Germiyyet-i ḥüsn ile o ḫūrşīd-cenābuñ
Bir ẕerre degül ʿāşıḳ-ı bīmār yanında

germiyyet-i iḥsān:

1. **germiyyet-i iḥsān:**
Gazel 305
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cömertlik sıcaklığı.
Ṣunduñ dil-i ser-meste biraz cām-ı tesellā
Germiyyet-i iḥsān ile maḥv-i elem itdüñ

germiyyet-i ʿışḳuñla:

1. **germiyyet-i ʿışḳuñla:**-*uñ, -la*
Rübai 186
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşkın harareti.
Germiyyet-i ʿışḳuñla göñül ṣeydādur
Zencīr-i ser-i zülfüñe şevḳ-efzādur

germiyyet-i şarāb:

1. **germiyyet-i şarāb:**
Gazel 145
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şarabın verdiği sıcaklık hissi.
Cihānı görmez olur ġamze-i siyehkārı
Ne dem ki çeşmine germiyyet-i şarāb gelür

germ-ülfet olmasun:

1. **germ-ülfet olmasun:**-*ma, -sun*
Gazel 366
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sıcak, samimi dostluk kurmak.
Bād-ı nesīm-i āhdan itsün ḥaẕer hele
Aġyār o şemʿ-i ḥüsn ile germ-ülfet olmasun

geşt eyledüm:

1. **geşt eyledüm:**-*dü, -m*
Gazel 523
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dolaşmak, gezmek.
Mā-ḥaṣal gülzār-ı dehri sū-be-sū geşt eyledüm
Görmedin bir verd-i raʿnā rūy-ı ḫandānuñ gibi

geşt idelüm:

1. **geşt idelüm:**-*e, -lüm*
Gazel 500
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dolaşmak, gezmek.
Biz hem-reh-i ṣabāyuz ʿuşşāḳ-ı bī-nevāyuz
ʿAzm idüp Işfahāna geşt idelüm ʿIrāḳı

geşt iden:

1. **geşt iden:**-*en*
Tarih 17
Mısra: **45**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dolaşmak, gezmek.
Naẕīrin görmemişdür baḥr ü berri geşt iden seyyāḥ
İderse iḳtiżā berr ile baḥri iderem işhād

geşt ider:

1. **geşt ider:**-*er*
Gazel 193
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dolaşmak, gezmek.
Yā kimler geşt ider gülzār-ı kūyuñ tāb-ı ʿışḳuñla
Senüñ ey naḫl-i nev gül-çīn bāġ-ı ʿişretüñ kimdür

geşt idüp:

1. **geşt idüp:**-*üp*
Gazel 195
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dolaşmak, gezmek.
Geşt idüp ṣaḥrāları Mecnūn-ı bī-Leylī-miṣāl
Ey Naḥīfī-i ġarīb ünsiyyetüñ kimlerledür

2. **geşt idüp:**-*üp*
Gazel 376
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dolaşmak, gezmek.
Ümmīd-i rūy-māl ile ḫūrşīd geşt idüp
Her gün o şāh-ı ḥüsnüñ arar āṣitānesin

3. **geşt idüp:**-*üp*
Kaside 18
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dolaşmak, gezmek.
Geşt idüp şām u seḥer der-gāhını ikrām ile
İtmede ins ü melek ol rifʿat ile iftiḫār

geşt itdüm:

1. **geşt itdüm:**-*dü, -m*
Tahmis 3
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dolaşmak, gezmek.
Cilvegāh oldı dil-i şeydāya bunca kūh u deşt
Rūz u şeb itdüm ḫayāl-i gülşen-i kūyuñla geşt

geşt ü güẕār eylesünler:

1. **geşt ü güẕār eylesünler:**-*sün, -ler*
Kaside 8
Mısra: **218**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gezip dolaşmak.
Şāhid-i cilve-fürūşāna ṣabā müjdeler it
Eylesünler yine gülzāra gelüp geşt ü güẕār

geşt ü güẕar itmededür:

1. **geşt ü güẕar itmededür:**-*me, -de, -dür*
Gazel 390
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gezip dolaşmak.
Yine āhū-nigehān itmededür geşt ü güẕar
Sebze-zār olmış işitdüm hele ṣaḥrā-yı vaṭan

geşt ü güẕār itsün:

1. **geşt ü güẕār itsün:**-*sün*
Tarih 17
Mısra: **61**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gezip dolaşmak.
Ṣafā-yı ḫāṭır ile dem-be-dem geşt ü güẕār itsün
Olup ẕāt-ı hümāyūnı hemīşe ḫurrem ü şādān

geştī:

1. **geştī:**
Gazel 89
Mısra: **7**
Gemi.
Dilerseñ baḥr-ı ʿışḳ içre selāmet bula bu geştī
Çevir engīne-i ʿışḳa dümen sensin eyā mellāḥ

geşt-i bāġ u rāġ:

1. **geşt-i bāġ u rāġ:**
Gazel 441
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çimenlik ve bahçede dolaşma, gezme.
Yāda gelür mi seyr-i çemen geşt-i bāġ u rāġ
Bir meclis içre tā ki o serv-i revān ola

geşt-i bāġı eyler:

1. **geşt-i bāġı eyler:**-*ı, -r*
Gazel 234
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağ gezintisine çıkmak II gezinti, seyir yerinde dolaşmak.
Geşt-i bāġı eyler isem sensüz ey şāh-ı cihān
Ẕevḳı bilmem çünki bana fürḳatüñ olmış ferīs

geşt-i beyābān-ı heves ider:

1. **geşt-i beyābān-ı heves ider:**-*er*
Rübai 226
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Heves çölünün dolaşanı etmek.
Feryād ki her şām ü seḥer bu dil-i zār
Ḥayretle ider geşt-i beyābān-ı heves

geşt-i deşt-i miḥnet eyleyem:

1. **geşt-i deşt-i miḥnet eyleyem:**-*yem*
Tahmis 3
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mihnet çölünü dolaşmak.
Tā-be-key bīhūde geşt-i deşt-i miḥnet eyleyem
-

geşt-i deşt-i miḥnet itdüm:

1. **geşt-i deşt-i miḥnet itdüm:**-*dü, -m*
Gazel 494
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mihnet çölünün dolaşanı etmek II âşık etmek.
Ey Naḥīfī geşt-i deşt-i miḥnet itdüm şöyle kim

Dilde tāb ü cānda ṭāḳat tende dermān ḳalmadı

geşt-i sünbül-zārdan:

1. **geşt-i sünbül-zārdan:**-*dan*
Gazel 252
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sünbül bahçesini dolaşma.
İder dil fikr-i zülf-i yārdan ḥaẕ
Kim itmez geşt-i sünbül-zārdan ḥaẕ

getür:

1. **getürdi:**-*di*
Gazel 11
Mısra: **12**
(Bir yere) Bir kimse veya şeyle birlikte gelmek, gelirken o kimse veya şey yanında olmak.
Görür misin yine efsāne-gūyī-i aġyār
Getürdi nergis-i dildāra ḫ∨āb-ı istiġnā

2. **getür:**
Gazel 170
Mısra: **7**
(Bir yere) Bir kimse veya şeyle birlikte gelmek, gelirken o kimse veya şey yanında olmak.
Getür defʿ-i ḫumāra būs-ı laʿlüñ sāḳiyā luṭf it
Benüm şimden girü hecrüñle maḫmūr oldıġum demdür

3. **getürdükçe:**-*dükçe*
Gazel 182
Mısra: **7**
Getirmek, nakletmek.
Getürdükçe lisān-ı nāẕına ḥarf-i viṣālin yār
Dil-i bīmāruma baḫş-ı ḥayāt-ı cāvidān eyler

4. **getürür:**-*ür*
Gazel 501
Mısra: **11**
Getirmek.
Getürür bir gün olur dāʾire-i tesḫīre
Eşk-i dil-dūzum ile nāle-i cān-kāh seni

5. **getürdi:**-*di*
Kaside 8
Mısra: **135**
(Bir yere) Bir kimse veya şeyle birlikte gelmek, gelirken o kimse veya şey yanında olmak.
Peyker-i maʿnī görünmez ki getürdi gerdūn
Gerd-i miḫnet ile mirʾāt-ı derūna jengār

6. **getürür:**-*ür*
Kaside 12
Mısra: **14**
Getirmek.
Her maʿnī-i eẕkār ile her naġme-i tesbīḥ
Ḥālet getürür ʿışḳ ile şūrīde-dilāna

7. **getürdüm:**-*dü, -m*
Kaside 24
Mısra: **60**
Getirmek, nakletmek.
Ḥużūr-ı ʿizzete ʿarż itmege ḥāl-i perīşānum
Getürdüm der-geh-i iclālüñe bu şiʿri rindāne

8. **getürdüm:**-*dü, -m*
Kaside 26
Mısra: **255**
Getirmek, nakletmek.
Saña şefīʿ getürdüm nebiyy-i muḥteremi
İdüp medīḥa-i naʿt-i şerīfini ihdā

9. **getürdükde:**-*dükde*
Tarih 10
Mısra: **13**
(Bir yere) Bir kimse veya şeyle birlikte gelmek, gelirken o kimse veya şey yanında olmak.
Bu peyām-ı behcet-āṣārı getürdükde ṣabā
Ḳalmadı şād olmaduḳ hīç ins ü cāndan bir ferīd

getür-:

1. **getür:**
Gazel 170
Mısra: **3**
(Bir yere) Bir kimse veya şeyle birlikte gelmek, gelirken o kimse veya şey yanında olmak.
Getür gel ḫāṭır-ı nā-şādıma gel ṣoḥbet-i yāri
O demler ey ṣabā ʿālemde mesrūr oldıġum demdür

gevgebe-efrūz-ı serīr-i miʿrāc:

1. **gevgebe-efrūz-ı serīr-i miʿrāc:**
Rübai 114
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Miraç tahtının yıldızını arttıran.
Ey gevgebe-efrūz-ı serīr-i Miʿrāc
V'ey gevher-i ḫāk-i ḳademi zīver-i tāc

gevher:

1. **gevher:**
Gazel 55
Mısra: **8**
Cevher, mücevher.
Nedür ol vech-i ḥasen yā nedür ol kān-ı ṣadef
Nedür ol dürr ile gevher nedür ol yā leb-i nāb

2. **gevher:**
Gazel 156
Mısra: **49**
Cevher, mücevher.
Bulunmaz degme bir kānda o gevher var ise şimdi
Ḥużūr-ı Āṣafīde şuʿle-perdāz-ı ġanīmetdür

3. **gevheri:**-*i*
Gazel 322
Mısra: **12**
Cevher, mücevher.
Düş aġlayaraḳ pāyına yārüñ dem-i teşrīf
Nā-şüfte niçe gevheri īṣār-ı ḳadem ḳıl

4. **gevher:**
Muamma 3
Mısra: **2**
Cevher, inci II sevgili.
Dil-i deryā-yı melāḥatde
göñül dāʾim arar
Bulmaġa ol dürr-i yektāya
müşābih gevher

5. **gevher:**
Rübai 201
Mısra: **4**
Cevher, mücevher.
Ḫāṣıyyet-i iksīr-i tecellī-i
cemāl
Ḫāki zer ü sīm ider ġubārı
gevher

6. **gevher:**
Rübai 471
Mısra: **4**
Cevher, mücevher.
Ben derd ile gird-āb-ı
taḥassürdeyem āh
Ol gevher ise ġayra kenār
olmaḳda

gevher-i baḥr-ı ışṭıfā:

1. **gevher-i baḥr-ı ışṭıfā:**
Murabba 12
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Seçilmiş okyanusun cevheri II Hz. Muhammet için kullanılmıştır.
Ġonçe-i gülşen-i ṣafā sensin
Gevher-i baḥr-ı ışṭıfā sensin

gevher-i dürc-i saʿādet:

1. **gevher-i dürc-i saʿādet:**
Gazel 63
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saadet hokkasının gevheri.
Māh-ı burc-ı istiḳāmet mihr-i evc-i ışṭıfā
Gevher-i dürc-i saʿādet naḳd-ı genc-i mekremet

gevher-i eşʿārını:

1. **gevher-i eşʿārını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 164
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şiirlerin incisi.
Cūşiş-i baḥr-ı ṭabīʿatle
Naḥīfī gāh olur
Gevher-i eşʿārını reşk-i dürr-i nā-yāb ider

gevher-i gencīne-i ḳudret oldı:

1. **gevher-i gencīne-i ḳudret oldı:**-*dı*
Gazel 418
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kudret hazinesinin cevheri olmak.
Ṣıfāt u ẕātuñ oldı gevher-i gencīne-i ḳudret
Vücūduñ dürr-i deryā-yı melāḥat yā Resūla'llāh

gevher-i güzīn:

1. **gevher-i güzīn:**
Gazel 279
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Seçkin inci.
Ābā vü ümmehātuñ eyā gevher-i güzīn
Oldı ʿilāve-i şerefī her ḳabāyilüñ

gevher-i ḫāk-i ḳademi:

1. **gevher-i ḫāk-i ḳademi:**-*i*
Rübai 114
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayak taprağının cevheri.
Ey gevgebe-efrūz-ı serīr-i Miʿrāc
V'ey gevher-i ḫāk-i ḳademi zīver-i tāc

gevher-i kānı:

1. **gevher-i kānı:**-*ı*
Gazel 424
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cevher kaynağı.
N'ola deryā-yı ʿışḳuñda bulursam gevher-i kānı
Ġamuñla niçe demdür āşināyam yā Resūla'llāh

gevher-i kān-ı belāġatdur:

1. **gevher-i kān-ı belāġatdur:**-*dur*
Gazel 140
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Belagat kaynağının cevheri.
Ḫuṣūṣan naẓm-ı pāki gevher-i kān-ı belāġatdur
Vücūd baḥr-ı faẓl-ı maʿrifetde dürr-i yektādur

gevher-i maḳṣūdı:

1. **gevher-i maḳṣūdı:**-*ı*
Kaside 9
Mısra: **39**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Niyetin özü.
Gevher-i maḳṣūdı ḳılsam zīver-i dürc-i ḥuṣūl
Eşk-i mercān-rīzimi maḥsūd-ı ʿummān eylesem

gevher-i nā-yāb:

1. **gevher-i nā-yāb:**
Gazel 512
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Benzeri olmayan eşsiz bir inci.
Niçe mānend-i ṣadef sīnemi çāk itmeyeyüm
Çıḳdı destümden o meh gevher-i nā-yāb gibi

2. **gevher-i nā-yāb:**
Kıt'a 29
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Benzeri olmayan eşsiz bir inci.
Żarar itsem n'ola ser-māye-i idrākümden

Çölde bir gevher-i nā-yāb düşürdüm ḫāke

gevher-i nā-yāb-āsā:

1. **gevher-i nā-yāb-āsā:**
Kıt'a 19
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eşsiz gevher.
Zīr-i ḫākinde yatur gevher-i nā-yāb-āsā
Bundadur bunda benüm Yūsuf-ı gül-pīrehenüm

gevheri olan:

1. **gevheri olan:**-*an*
Rübai 181
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cevheri olmak.
Deryā ne ḳadar cūş u ḫurūşa gelse
Ḳaʿrında olan gevheri itmez iẓhār

gevher-i pāk-i ṣadef-i hāşü'l-hāş:

1. **gevher-i pāk-i ṣadef-i ḫāşü'l-ḫāş:**
Rübai 238
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hakiki sadefin temiz cevheri II Hz. Muhammet.
Ey gevher-i pāk-i ṣadef-i ḫāşü'l-ḫāş
V'ey ẕātı olan maẓhar-ı ṣıdḳ u iḫlāş

gevher-i pāk-i ṣādef-i ṣıdḳ u ṣafā:

1. **gevher-i pāk-i ṣādef-i ṣıdḳ u ṣafā:**
Rübai 18
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Duru ve doğruluk sadefinin temiz incisi II Hz. Muhammet.
Ey gevher-i pāk-i ṣādef-i ṣıdḳ u ṣafā
Ārāyiş-i tāc-ı ser-i erbāb-ı vefā

gevher-i pākīze-i ʿummān-ı şefāʿat:

1. **gevher-i pākīze-i ʿummān-ı şefāʿat:**
Kaside 7
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şefaat denizinin temiz cevheri.
Baḳ seyl-i sirişküme olan cūş u ḫurūşa
Ey gevher-i pākīze-i ʿummān-ı şefāʿat

gevher-i sırr-ı:

1. **gevher-i sırr-ı:**
Matla 59
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sırrın özü.
Ḫudā refʿ eyleyüp ẕikrüñ eyā peyġām-ber-i efsaḥ
Pür itdi ṣadr-ı pāküñ gevher-i sırr-ı -

gevher-i süḫānum:

1. **gevher-i süḫānum:**-*um*
Gazel 32
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Söz cevheri II şiir.
Sezā-yı gūş-ı ḳabūl eyle gevher-i süḫānum
Recā-yı vaṣl ile geldükçe gāh gāh saña

gevher-i tābdār:

1. **gevher-i tābdār:**
Kıt'a 10
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Parlak mücevherler.
Gevher-i tābdār ile oldı müzeyyen ol kemer
Mınṭıḳatü'l-burūcıdur çarḫ-ı leṭāfetüñ meger

gevher-i yektā:

1. **gevher-i yektā:**
Gazel 142
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eşsiz mücevher.
Ey Naḥīfī ṭabʿum ol ʿummān-ı maʿnīdür benüm
Kim bün-i ḳaʿrında bī-ḥad gevher-i yektā yatur

2. **gevher-i yektā:**
Matla 201
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eşsiz mücevher.
Her biri bir gevher-i yektā gibi oldı ʿayān
Sīm-tenlerle donandı çār-sūy-ı zergerān

gevher-i yektā-yı luṭf itmiş:

1. **gevher-i yektā-yı luṭf itmiş:**-*miş*
Gazel 429
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Lütfun biricik cevheri etmek.
Vücūd-ı pāküñi Ḥaḳ gevher-i yektā-yı luṭf itmiş
İdüp ārāyiş-i tāc-ı keramet yā Resūla'llāh

gevher-i yetīm:

1. **gevher-i yetīm:**
Gazel 350
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Benzeri olmayan cevher.
Bir bir ṣaf-ı ḥabābı olur gevher-i yetīm
Mevc-āver olsa lücce-i pür-cūşumuz bizüm

gevher-şināsān-ı maʿārif:

1. **gevher-şināsān-ı maʿārif:**
Gazel 140
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İlim, irfan, marifet cevherinden (şiirden) anlayanlar.
Olur gevher-şināsān-ı maʿārif behre-yāb andan
Naḥīfīnüñ derūn-ı ṭabʿ-ı pāki ṣanki deryādur

gey:

1. **geydüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 92
Mısra: **4**
Örtünüp korunmak için bir şeyi vücuduna geçirmek.
Ben zāra ḳaṣd-ı cevr ile ʿarż-ı celāl içün
Geydüñ nihāl-i ḳaddiñe gül-gūn ḳabā-yı ʿıyd

2. **geyelim:**-*e, -lim*
Gazel 98
Mısra: **8**
Örtünüp korunmak için bir şeyi vücuduna geçirmek.
Ḳoyalum cāme-i hecri anı iʿtāḳ idelüm
Geyelim cāme-i vaṣlı ola aṭlas-ı cedīd

3. **geydigüñ:**-*dig, -üñ*
Gazel 148
Mısra: **5**
Örtünüp korunmak için bir şeyi vücuduna geçirmek.
Āb ü tāb-ı ṭalʿatından farḳ olınmaz geydigüñ
Cāme-i gül-gūn mıdur yā ʿaks-i ruḫsāruñ mıdur

4. **geyinmiş:**-*in, -miş*
Gazel 402
Mısra: **9**
Örtünüp korunmak için bir şeyi vücuduna geçirmek.
Naḥīfī fürḳatüñ birle geyinmiş ol siyeh gīsū
Naẓar ḳıl ol perīşāna kerem ḳıl gözi ḳanlu ey

gey-:

1. **geymiş:**-*miş*
Gazel 152
Mısra: **6**
Örtünüp korunmak için bir şeyi vücuduna geçirmek.
Ḥużūr-ı şāh-ı gülde bülbül-i nālānı seyr eyle
Remādī ḫırḳa geymiş ṣanki dervīş-i ġazel-ḫᵛāndur

geyin:

1. **geyindüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 275
Mısra: **1**
Örtünüp korunmak için bir şeyi vücuduna geçirmek.
Geyindüñ cāme-i sürḫuñ ṣıfat ʿālī-celāl ancaḳ
Elüñde tīġ-i reftāruñ saña ḳanum ḥelāl ancaḳ

gez:

1. **gezer:**-*er*
Gazel 69
Mısra: **3**
(Bir yerde) Bir yöne doğru sürekli yer değiştirmek, hareket etmek, yürümek, dolaşmak.
Gezer iken uzanup bāġda senüñ gül-ruḫuña
Dolaşur pāyuña şāhum niçe gör ḳand-i nebāt

2. **gezerken:**-*er, -ken*
Gazel 248
Mısra: **7**
(Bir yerde) Bir yöne doğru sürekli yer değiştirmek, hareket etmek, yürümek, dolaşmak.
Ġamm ile vādī-i hecr içre gezerken bu gice
Esed-āsā baña irdi yine ol pençe-i feyż

3. **gezersin:**-*er, -sin*
Gazel 277
Mısra: **5**
(Bir yerde) Bir yöne doğru sürekli yer değiştirmek, hareket etmek, yürümek, dolaşmak.
Ḫoş gezersin meclis-i yār içre sen
Vuṣlat-ı cānānı bulduñ yā ḳabaḳ

4. **gezer:**-*er*
Gazel 459
Mısra: **6**
(Bir yerde) Bir yöne doğru sürekli yer değiştirmek, hareket etmek, yürümek, dolaşmak.
Ġālibā ol māh-ı burc-ı ḥüsni eyler cüst-cū
Mihr-i raḫşānı bu gün gördüm gezer evden eve

5. **gezer:**-*er*
Gazel 464
Mısra: **8**
(Bir yerde) Bir yöne doğru sürekli yer değiştirmek, hareket etmek, yürümek, dolaşmak.
Bulur geh cānda gāhī sīnede gencīne-i ʿışḳuñ
Göñül bir maġribīdür kim gezer vīrāne vīrāne

6. **gezerdi:**-*er, -di*
Kaside 27
Mısra: **11**
(Bir yerde) Bir yöne doğru sürekli yer değiştirmek, hareket etmek, yürümek, dolaşmak.
Bādbān ṣanma niḳāb ile gezerdi küffār
Ḫavf-i tīġuñla idüp kendüyi dāʾim mestūr

7. **gezer:**-*er*
Tahmis 8
Mısra: **20**
(Bir yerde) Bir yöne doğru sürekli yer değiştirmek, hareket etmek, yürümek, dolaşmak.
Cāmiʿ içre göre tā kimlere hem-zānūsın
Şekl-i saḳḳāda gezer dīde-i giryān ṣaf ṣaf

8. **gezseñ:**-*se, -ñ*
Tahmis 8
Mısra: **42**
(Bir yerde) Bir yöne doğru sürekli yer değiştirmek, hareket etmek, yürümek, dolaşmak.

Şöhretüñ ṭutsa Naḥīfīveş
eger āfāḳı
Mihr-i raḫşān gibi gezseñ
felek-i nüh ṭāḳı

gibi:

1. **gibi:**
Gazel 10
Mısra: **10**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Unıtdı ḫayli zamāndur
Naḥīfī bendesini
O meh ḫayālī gibi bī-vefā
imiş ḫayfā

2. **gibi:**
Gazel 14
Mısra: **9**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Bahār-ı ḥüsnüñe bülbül gibi
meftūn olaldan dil
Açıldı tende biñ dāġ-ı
maḥabbet nev-bahārāsā

3. **gibi:**
Gazel 27
Mısra: **9**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Buldum derūn-ı dilde
Naḥīfī gibi seni
Gösterdi rūyuñ āyīne-i
rūşenüm baña

4. **gibi:**
Gazel 32
Mısra: **9**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Niyāz ider yine tā ḫaşre dek
Naḥīfī gibi
Mezārum üzre ẓuhūr eyleyen
giyāh saña

5. **gibi:**
Gazel 35
Mısra: **10**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Bilmedüñ ḳadrini ḫayfā ki
esīr olmış iken
Bu Naḥīfī gibi bir ʿāşıḳ-ı
ġam-ḫ∨ār saña

6. **gibi:**
Gazel 52
Mısra: **8**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Bu gülzār-ı ḫazān-encām-ı
gerdūn içre şevḳ ile
Beni bülbül gibi nālān iden
ol ġonçe-femdür hep

7. **gibi:**
Gazel 59
Mısra: **5**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Diñleme zülfüñ gibi zünnāra
baġlu kāfiri
Dīni yoḳ īmānı yoḳ tersāya
olmışdur ḳarīb

8. **gibi:**
Gazel 62
Mısra: **4**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Ḥālini ʿarż idemez şerm-i
maḥabbetle saña
Kākülüñ gibi perīşān olur
aḥvāl-i ġarīb

9. **gibi:**
Gazel 66
Mısra: **6**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Allāh bilür yoḳdur efendüm
dil-i zāra
Üftāde-i ḫāk-i rehüñ olmaḳ
gibi rifʿat

10. **gibi:**
Gazel 71
Mısra: **8**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Diñle gel vaṣfuñ efendüm
bülbül-i bī-çāreden
Ṭūṭī-i gūyā gibi her ḳavl ü
güftāruñ dürüst

11. **gibi:**
Gazel 88
Mısra: **11**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Yoḳdur cihānda nüsḫa-i
baḫtum gibi benüm
Bir nā-pesend nüsḫa vü bir
na-ṣavāb şerḥ

12. **gibi:**
Gazel 96
Mısra: **1**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Ḳāmetüñ üftādesin servi gibi
eyle bülend
Düşmeye bir daḥi yire
zülfüñi eyle kemend

13. **gibi:**
Gazel 112
Mısra: **6**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Ḳaṭreveş nā-būd ider ehl-i
ġurūrı rūzgār
Bir iki gün gerçi deryālar
gibi cūş itdirür

14. **gibi:**
Gazel 116
Mısra: **13**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Görmedüm hīç ben
Naḥīfī gibi bir āşüfte-dil
Ḳanda bir şūḫ-ı cihān görse
hemān meftūn olur

15. **gibi:**
Gazel 119
Mısra: **7**
Benzetme ve örnek ifade eder.
N'ola bülbül gibi şevḳ ile āh
ü nāle eylersem
Leṭāfetde hemān ol ġonçe bir
ter verd-i ḫandāndur

16. **gibi:**
Gazel 135
Mısra: **5**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Hevā-yı ʿışḳ ile ney gibi
başlar efġāna
Ne dem ki gūş-ı dile naġme-i
rebāb gelür

17. **gibi:**
Gazel 139
Mısra: **1**
Benzetme ve örnek ifade eder.

Ḫāk içinde kelle-i Cem gibi niçe ser yatur
Seng-i hecr ile şikest olmış niçe sāġar yatur

18. **gibi:**
Gazel 144
Mısra: **7**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Yoḳdur ġam-ı ʿışḳuñ gibi esbāb-ı meserret
Şādī-i cihān ehl-i dile ḥüzn ü elemdür

19. **gibi:**
Gazel 156
Mısra: **6**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Firāz-ı bām-ı ġurbetde vaṭan fikriyle her demde
Dil-i āvāre kebūter gibi sergerdān-ı ḥayretdür

20. **gibi:**
Gazel 170
Mısra: **2**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Yine ol ġonçe gülden şimdi mehcūr oldıġum demdür
N'ola bülbül gibi zār eylesem dūr oldıġum demdür

21. **gibi:**
Gazel 199
Mısra: **13**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Devr-i ḥüsnüñde kim aġlardı Naḥīfī gibi hīç
Ḳılmasa ʿāşıḳı āzürde bu çarḫ-ı ġaddār

22. **gibi:**
Gazel 200
Mısra: **14**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Yine şeb-tā-seḥer āh ü fiġān eylemede
Ser-i kūyuñda Naḥīfī gibi ṣad ʿāşıḳ-ı zār

23. **gibi:**
Gazel 202
Mısra: **10**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Vaṣf itmege laʿl-i lebüñ ey āyīne-i cān
ʿĀlemde Naḥīfī gibi şīrīn süḫan ister

24. **gibi:**
Gazel 207
Mısra: **1**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Mecnūn gibi biz gerçi ki sergerm-i cünūnuz
Ammā zen-i dünyāya bizi ṣanma zebūnuz

25. **gibi:**
Gazel 207
Mısra: **13**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Bülbül gibi fāş eylemezüz rāz-ı derūnı
Pervāne-ṣıfat ser-be-girībān-ı sükūnuz

26. **gibi:**
Gazel 213
Mısra: **11**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Deşt ü kūha gitmezüz Ferhād ü Mecnūn gibi biz
Kimsenüñ eṭvārına yoḳdur bizüm taḳlīdümüz

27. **gibi:**
Gazel 215
Mısra: **9**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Vaṣf-ı laʿlüñde Naḥīfī gibi ey āfet-i cān
Cāme-i şīvegeri muʿcize-pervāz iderüz

28. **gibi:**
Gazel 221
Mısra: **9**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Peyġüle-i hecrüñde Naḥīfī gibi dāʾim
Sevdā-yı viṣālüñle hem-āġūş-ı ḫayālüz

29. **gibi:**
Gazel 227
Mısra: **7**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Destinde ḥarāmī gibi bir ḫançer-i zer var
Geç rāh-ı ḳażādan ki sitemkāra baḳılmaz

30. **gibi:**
Gazel 229
Mısra: **9**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Ney gibi bir ḳābil-i bī-rūḥı eyler nale-sāz
Himmetin der-kār idince merdüm-i ṣāḥib-nefes

31. **gibi:**
Gazel 232
Mısra: **10**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Ben Hümā-yı ḳudse hem-pervāz iken n'oldı saña
Bülbül-i şeydā gibi oldum giriftār-ı ḳafes

32. **gibi:**
Gazel 235
Mısra: **6**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Gör ne deñlü āh ü zārum çıḳdı eflāke bugün
ʿAndelībüñ gibi cānā olmışam bend-i ḳafes

33. **gibi:**
Gazel 243
Mısra: **4**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Kemeri mehveşüñ olsa n'ola boynuma ridā
Beline hāle gibi dāʾimā peyveste imiş

34. **gibi:**
Gazel 243
Mısra: **9**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Bu Naḥīfī gibi ṣad mūr Süleymān o şehüñ

Ṣaff-ı ʿışḳında ki zencīr-i ḫama beste imiş

35. **gibi:**
Gazel 245
Mısra: **8**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Benem ol mücrim ü ʿāṣī ki dem-i maḥşerde
Bana hīç luṭf-ı şefāʿat gibi yoḳdur maḫlaṣ

36. **gibi:**
Gazel 263
Mısra: **12**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Endīşe-i dünyā ile olmam mütekeddir
Deryā gibi ṣāfam keder-i ḫār u ḫasum yoḳ

37. **gibidür:**-*dür*
Gazel 265
Mısra: **5**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Berḳ-ı ḫāṭıf gibidür vaʿd-i kerīmān-ı zamān
Nā-kesüñ vaʿdini ẓann eyleme vaʿd-i mevs̱ūḳ

38. **gibi:**
Gazel 272
Mısra: **8**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Cāme-i gül-gūn ile zīnet virüp endāmına
Ṣalınan servi gibi ol ḳāmet-i cānāna baḳ

39. **gibi:**
Gazel 291
Mısra: **9**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Benüm gibi ʿaceb sen daḫi bir gülden mi ayrılduñ
Nedür ey bülbül-i şūrīde feryād-ı seḥer-ḫīzüñ

40. **gibi:**
Gazel 296
Mısra: **1**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Olsun güşāde her dem gül gibi rūy-ı ālüñ
Ḥaḳ ṣaḳlasun naẓardan āyīne-i cemālüñ

41. **gibi:**
Gazel 296
Mısra: **3**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Gül gibi sen ṭururken dil niçe ġayre baḳsun
Bāġ-ı cihānda yoḳdur ey ġonçe-fem mis̱ālüñ

42. **gibi:**
Gazel 298
Mısra: **6**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Siḥr u efsūna gelince saña kim ḳarşu ṭurur
Var iken ġamze-i cādū gibi bir üstāduñ

43. **gibi:**
Gazel 316
Mısra: **6**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Zülfüñe bencileyin ʿarż-ı taʿalluḳ kim ider
Her-kesüñ şāne gibi sīnesi ṣad pāre degül

44. **gibi:**
Gazel 337
Mısra: **10**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Murād üzre saña tefhīm iderdüm miḫnet-i ʿışḳı
Seni kendüñ gibi bir bī-vefāya mübtelā görsem

45. **gibi:**
Gazel 344
Mısra: **8**
Benzetme ve örnek ifade eder.
İntiẓār ile ciger-ḫūn-ı ġam-ı ḫasret olup
Her nefes ṣūret-i bī-cān gibi ḫayrān göreyüm

46. **gibi:**
Gazel 346
Mısra: **13**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Sevdā-yı viṣālüñle Naḫīfī gibi ḫayfā
Ol vaʿde-i ferdālara gerçekden inandum

47. **gibi:**
Gazel 347
Mısra: **10**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Ġayret-i Aḥmed-i Muḫtār ile ḳılduḳça ḫurūş
Berḳ-ı sūzende gibi Bū-Lehebānı yaḳaram

48. **gibi:**
Gazel 347
Mısra: **17**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Āh-ı maẓlūm gibi āteş-i sūzān olmaz
Yaḳaram āhum ile seng-dilānı yaḳaram

49. **gibi:**
Gazel 360
Mısra: **13**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Bu Naḫīfī gibi şevḳ ile benüm sulṭānum
Ḫidmet-i naʿt-i şerīfüñ baña deyn olsun deyn

50. **gibi:**
Gazel 364
Mısra: **2**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Kim bilürdi ol perī-rūyuñ cefā-kār oldıġın
Çeşm-i mekkārı gibi tā böyle ġaddār oldıġın

51. **gibi:**
Gazel 375
Mısra: **11**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Ölünce ṣaḳlaram cānum gibi zaḫm-ı ġamuñ dilde
Cüdā itmezse mevlā cānum ey rūḥ-ı revān tenden

52. **gibi:**
Gazel 397
Mısra: **9**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Ṣaḥrā-yı maḥabbetde
Naḥīfī gibi ey māh
Çoḳ ʿāṣıḳ-ı dil-ḫasteyi āvāre idersin

53. **gibi:**
Gazel 410
Mısra: **6**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Reh-i ʿışḳuñda ḳurbān olmaġa cānlar fedā eyler
Benüm gibi niçe şūrīde-ḥālüñ yā Resūla'llāh

54. **gibi:**
Gazel 432
Mısra: **8**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Tā ebed pejmürde olsun ol ṭabīʿat kim senüñ
Gülşen-i naʿtüñde bülbül gibi nālān olmaya

55. **gibi:**
Gazel 434
Mısra: **5**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Nevā-yı ney gibi vecd ü semāʿ itdürse ʿuṣṣāḳa
Bize taḥrīk-i derd-i ʿışḳa bir ṣavt-ı ḥazīn olsa

56. **gibi:**
Gazel 441
Mısra: **12**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Virmem o bezm-i dil-keşi dünyāya bā-ḫuṣūṣ
Hem-ṣoḥbetüm senüñ gibi bir nev-cevān ola

57. **gibi:**
Gazel 452
Mısra: **4**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Ḥüsn ü bahāda ḥaḳḳā maḥṣūd-ı mihr-i ġarrā
Her-cāyīlükde ammā ḥüsni gibi yegāne

58. **gibi:**
Gazel 468
Mısra: **5**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Hemīşe dil gibi vaḳf-ı nigāh-ı nāz olayum
İdersem ol meh-i tābāna ʿarż-ı neẕẕāre

59. **gibi:**
Gazel 471
Mısra: **11**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Dil-i ʿāṣıḳ gibi sūz olsa Naḥīfī sözde
Naẓm-ı erbāb-ı süḫan muʿcize-āsār olsa

60. **gibi:**
Gazel 491
Mısra: **1**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Pāy-māl-i ẕillet olma ṭālib-i dünyā gibi
Devlet olmaz ʿālem-i dünyāda istiġnā gibi

61. **gibi:**
Gazel 491
Mısra: **2**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Pāy-māl-i ẕillet olma ṭālib-i dünyā gibi
Devlet olmaz ʿālem-i dünyāda istiġnā gibi

62. **gibi:**
Gazel 491
Mısra: **4**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Yüz ḳızardup nā-keşe ʿarż-ı temennā itme kim
Rū-be-ḫāk-i şerm olursın cürʿa-i ṣahbā gibi

63. **gibi:**
Gazel 491
Mısra: **6**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Rūzgāruñ sillesinden olmaḳ isterseñ emīn
Pür-ḫurūş olma hevā-yı nefs ile deryā gibi

64. **gibi:**
Gazel 491
Mısra: **8**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Fitne vü āşūba eylerseñ temeyyül bilmiş ol
ʿĀḳıbet ḳanuñ içerler bāde-i ḥamrā gibi

65. **gibi:**
Gazel 491
Mısra: **10**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Devlet-i ḥüsne ġurūr itme gözüm nūrı ṣaḳın
Bī-vefādur reng ü būy-ı ġonçe-i raʿnā gibi

66. **gibi:**
Gazel 491
Mısra: **12**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Pāk-dāmān ol hemān bu ḫāk-dān-ı dehre
İmtiyāz ister iseñ serv-i çemen-pīrā gibi

67. **gibi:**
Gazel 491
Mısra: **13**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Lafẓ-ı bī-maʿnā gibi her meclise itme duḫūl
Kendüñi gözden nihān it nükte-i maʿnā gibi

68. **gibi:**
Gazel 491
Mısra: **14**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Lafẓ-ı bī-maʿnā gibi her meclise itme duḫūl
Kendüñi gözden nihān it nükte-i maʿnā gibi

69. **gibi:**
Gazel 491
Mısra: **16**

Benzetme ve örnek ifade eder.
Ehl-i ṭaʿnuñ zaḫm-miḳrāż-ı lebinden ḳıl ḥaẕer
Ortaya atma vücūduñ şemʿ-i bezm-ārā gibi

70. **gibi:**
Gazel 491
Mısra: **18**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Ey Naḥīfī sırr-ı ḥikmetden eger āgāh iseñ
Semt-i istiġnādan ayrılma dil-i şeydā gibi

71. **gibi:**
Gazel 501
Mısra: **8**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Ġam degüldür ʿadem iḳlīmine ʿazm eylerse
Eyleyen şām ü seḥer cān gibi hem-rāh seni

72. **gibi:**
Gazel 506
Mısra: **2**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Yolında ḳalmışam ol şāhuñ āsitāne gibi
Ḫadeng-i ġamzesine ṭurmuşam nişāne gibi

73. **gibi:**
Gazel 506
Mısra: **4**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Ümmīd-i būs-ı leb ü fikr-i ḫālüñ itmedeyüz
Bizi çeken ṭaraf-ı ʿışḳa āb ü dāne gibi

74. **gibi:**
Gazel 506
Mısra: **6**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Göñül düşüp heves-i zülf-i ʿanberīnine āh
Hevā-yı ʿışḳ ile ṣad pāre oldı şāne gibi

75. **gibi:**
Gazel 506
Mısra: **8**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Nesīm-i āh ile taḥrīk-i nār-ı ʿışḳ itsem
Çıḳar feleklere dūd-ı dilüm zebāne gibi

76. **gibi:**
Gazel 506
Mısra: **10**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Vefā ẓuhūrı ne mümkin o māh-ṭalʿatdan
Cefāya māʾil iken meşrebi zamāne gibi

77. **gibi:**
Gazel 506
Mısra: **12**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Olan leb-ā-leb-i naḳd-ı kemāl ü faẓl u hüner
Defīn-i kūşe-i nisyān olur ḫızāne gibi

78. **gibi:**
Gazel 506
Mısra: **14**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Naḥīfīyā bu telāş ü bu ıżṭırāb nedür
Teveccühüñ yine ol şūḫ-ı bī-emāna gibi

79. **gibi:**
Gazel 506
Mısra: **1**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Yolında ḳalmışam ol şāhuñ āsitāne gibi
Ḫadeng-i ġamzesine ṭurmuşam nişāne gibi

80. **gibi:**
Gazel 512
Mısra: **10**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Kevkeb-i ṭāliʿ-i baḫtum daḫi fehm idemedüm
Dāġ dāġ oldı tenüm gerçi suṭurlāb gibi

81. **gibi:**
Gazel 512
Mısra: **14**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Ey Naḥīfī dil-i şūrīde ḳarār itmez hīç
Iżṭırāb-ı ġam-ı hicrān ile sīm-āb gibi

82. **gibi:**
Gazel 512
Mısra: **12**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Dār-ı ġurbetde dil-i zār-ı ġarībe yā Rab
Bir ṣafā var mı ola vuṣlat-ı aḥbāb gibi

83. **gibi:**
Gazel 512
Mısra: **8**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Oldı efsāne dem-i vaṣlı baña ol māhuñ
Gitdi çeşmümden o dem ẕāʾiḳa-i ḫ∨āb gibi

84. **gibi:**
Gazel 512
Mısra: **6**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Gülşen-i ʿömrini āsīb-i ḫazān eyledi zerd
Oldı pejmürde o ġonçe gül-i sīr-āb gibi

85. **gibi:**
Gazel 512
Mısra: **4**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Niçe mānend-i ṣadef sīnemi çāk itmeyeyüm
Çıḳdı destümden o meh gevher-i nā-yāb gibi

86. **gibi:**
Gazel 512
Mısra: **2**
Benzetme ve örnek ifade eder.

Aġlaram rūyumı ḫāk üzre sürüp āb gibi
İñlerem miḥnet-i hicrān ile dūlāb gibi

87. **gibi:**
Gazel 512
Mısra: **1**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Aġlaram rūyumı ḫāk üzre sürüp āb gibi
İñlerem miḥnet-i hicrān ile dūlāb gibi

88. **gibi:**
Gazel 519
Mısra: **9**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Bu Naḥīfī gibi ġavvāṣ-ı maḥabbet var iken
Ġayrıya ol dürr-i pākīze kenār olsun mı

89. **gibi:**
Gazel 523
Mısra: **1**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Sīneme zaḫm urma luṭf it tīr-i müjgānuñ gibi
Ḫāṭırum itme şikeste ʿahd ü peymānuñ gibi

90. **gibi:**
Gazel 523
Mısra: **2**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Sīneme zaḫm urma luṭf it tīr-i müjgānuñ gibi
Ḫāṭırum itme şikeste ʿahd ü peymānuñ gibi

91. **gibi:**
Gazel 523
Mısra: **4**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Sen varup aġyār ile cemʿiyyet eylerseñ dirīġ
Ben perīşān-ḫāṭıram zülf-i perīşānuñ gibi

92. **gibi:**
Gazel 523
Mısra: **6**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Ḥasret-i reftāruñ ile cān viren āşüfteler
Pāyuña yüzler sürer şevḳ ile dāmānuñ gibi

93. **gibi:**
Gazel 523
Mısra: **8**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Mā-ḥaṣal gülzār-ı dehri sū-be-sū geşt eyledüm
Görmedin bir verd-i raʿnā rūy-ı ḫandānuñ gibi

94. **gibi:**
Gazel 523
Mısra: **10**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Göz diküp ruḫsāruña yoluñda ḫāk olmış yatur
Nergis-i gülşen senüñ meftūn u ḥayrānuñ gibi

95. **gibi:**
Gazel 523
Mısra: **12**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Her kimi görse nigāh-ı āşināyı gösterür
Görmedüm bir bī-vefā hīç çeşm-i fettānuñ gibi

96. **gibi:**
Gazel 523
Mısra: **14**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Ġamze-i ḥāżır-cevābuñla tekellüm itmege
Var ise gelsün Naḥīfī-i süḫandānuñ gibi

97. **gibi:**
Kaside 1
Mısra: **2**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Ḫālıḳ-i iksīr-i ʿışḳ ol ey dil-i pür-pīç ü tāb
Tā seni altun gibi el üzre ṭutsun şeyḫ u şāb

98. **gibi:**
Kaside 1
Mısra: **4**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Kīmyā feyż-i ilāhīdür ḳo fikr-i ġayrı sen
Eyleme zibāḳ gibi bīhūde ʿarż-ı iżṭırāb

99. **gibi:**
Kaside 1
Mısra: **43**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Ḥüsn-i istiʿdād ile nerm it dilüñ esreb gibi
Bī-taʿab eyle ḳabūl-i feyż-i ʿışḳ-ı müstetāb

100. **gibi:**
Kaside 3
Mısra: **31**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Germ olup şems-i dıraḫşān gibi ġarrālanma
ʿĀḳıbet bī-fer olur kevkebe-i ʿunvānuñ

101. **gibi:**
Kaside 3
Mısra: **55**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Sen de anlar gibi nā-būd olacaḳsın yarın
Dün senüñ gibi idi rıḥlet iden aḳrānuñ

102. **gibi:**
Kaside 3
Mısra: **56**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Sen de anlar gibi nā-būd olacaḳsın yarın
Dün senüñ gibi idi rıḥlet iden aḳrānuñ

103. **gibi:**
Kaside 5
Mısra: **121**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Bir şefīʿum var iken sulṭān-ı ẕī-şānum gibi

Budur ümmīd olmayam maḥrūm-ı elṭāf-ı Ḫudā

104. **gibi:**
Kaside 7
Mısra: **12**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Yoḳ baġçe-i evvel ü āḫirde muḥaṣṣal
Ḳaddüñ gibi bir serv-i ḫırāmān-ı şefāʿat

105. **gibi:**
Kaside 7
Mısra: **36**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Tā ṣubḥ-geh-i maḥşere dek cān ü dil olsun
Biñ şevḳ ile bülbül gibi nālān-ı şefāʿat

106. **gibi:**
Kaside 8
Mısra: **20**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Şemʿ-i ḫūrşīdi nihān itmiş iken ḫāzin-i çarḫ
Eylemişken şeb-i fürḳat gibi dünyāyı tār

107. **gibi:**
Kaside 8
Mısra: **38**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Güle göz dikdi niçe ḥasret ile nergis-i bāġ
Dīde-i yār gibi çeşm-i siyāhı bīmār

108. **gibi:**
Kaside 8
Mısra: **66**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Oldı çārūb-keş-i ḫāk-i deri ol şāhuñ
Cem ü Dārā gibi ṣad pādişeh-i mertebe-dār

109. **gibi:**
Kaside 8
Mısra: **124**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Aġlayup ṣubḥ u mesā derd ile çeşm-i pür-ḫūn
İñlesün ney gibi dil sīne dögünsün def-vār

110. **gibi:**
Kaside 9
Mısra: **18**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Dem-be-dem ʿarż-ı taḥiyyāt ü selām itdükçe ben
Ney gibi cism-i nizārı zār u nālān eylesem

111. **gibi:**
Kaside 11
Mısra: **55**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Bā-ḫuṣūṣ ola benüm gibi bir ehl-i maʿṣiyet
Kim geçüp ʿömri hevā-yı zīnet-i eşyā ile

112. **gibi:**
Kaside 12
Mısra: **54**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Vaṣf eyleyicek ol gül-i gülzār-ı ṣafāyı
Gelsem n'ola bülbül gibi feryād ü fiġāna

113. **gibi:**
Kaside 13
Mısra: **27**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Gül-i cennet gibi tā maḥşer olmazdı ḫazān-dīde
Nigāh-ı iltifāt itseñ gül üzre yāsemīn üzre

114. **gibi:**
Kaside 19
Mısra: **146**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Yā niçe faḫr eylemez inṣāf olınsa vaṣf iden
Ẕāt-ı ẕī-şānuñ gibi bir ẕāt-ı ʿālī-gevheri

115. **gibi:**
Kaside 23
Mısra: **5**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Beni cān gibi teşrīf-i ḳudūmi eylesün iḥyā
Helāk oldum o servüñ yolına cānlar fedā gelsün

116. **gibi:**
Kaside 24
Mısra: **8**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Zihī āyīne kim biñ şevḳ ile taʿlīm-i nuṭḳ eyler
Benüm gibi hezārān ṭūṭiyān-ı muʿciz-elḥāna

117. **gibi:**
Kaside 25
Mısra: **57**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Bu Naḥīfī gibi ḥużūruñda Serverā gerçi çoḳ maḳāl itdüm

118. **gibi:**
Kaside 26
Mısra: **31**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Senüñ gibi niçe nā-kāmı ber-murād itdi
ʿAṭā vü luṭf u keremle o mefḫarü'l-vüzerā

119. **gibi:**
Kaside 26
Mısra: **177**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Eger ki bir başum olsaydı Ḳays-ı zār gibi
Kifāyet eyler idi baña kūçe-i Leylā

120. **gibi:**
Kaside 27
Mısra: **2**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Bāreke'llāh eyā dāver-i devlet-mevfūr
Olmada gün gibi günden güne nāmuñ meşhūr

121. **gibi:**
Kıt'a 10

Mısra: **6**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Ṣayrafiyān-ı ḫurde-bīn didi görince ḥüsnini
Cevher-i naḳd-i cān gibi niçe ḫazīneler deger

122. **gibi:**
Kıt'a 37
Mısra: **1**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Żaʿf-ı ṣavm ile ḳaṣuñ gibi hilāl olduñ ise
Nūr-ı maḥż ile tenüñ reşk-i meh-i bedr oldı

123. **gibi:**
Matla 27
Mısra: **2**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Teʾsīr-i tāb-ı şemʿ-i cemālüñle dil-berā
Aldı gibi fetīli ḳanādil-i ḫoş-nümā

124. **gibi:**
Matla 48
Mısra: **2**
Benzetme ve örnek ifade eder.
ister saña mānendī-i ḥüsnin iṣbāt
Ḫaẕer itmez gibi hīç sūʾ-i edebden mirʾāt

125. **gibi:**
Matla 63
Mısra: **2**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Naḳl ider ḥaşri velī dīdesi yāre ʿāyid
Ḫaşerī müʾmine beñzer gibi ġāyet zāhid

126. **gibidür:**-*dür*
Matla 92
Mısra: **2**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Göz yumup açınca eyler leẕẕet-i vuṣlat güẕār
İḫtilām olmaḳ gibidür ḫāṣılı vaṣl-ı nigār

127. **gibi:**
Matla 108
Mısra: **2**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Pister-i ġamda n'ola eyler isem nāle vü zār
Çeşm-i bīmārı gibi olmış o āfet bīmār

128. **gibi:**
Matla 122
Mısra: **2**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Olamam ḥimmet-i ḫalḳ ile murāda fāʾiz
Neye ḳādir baña kendüm gibi ʿabd-i ʿāciz

129. **gibi:**
Matla 125
Mısra: **1**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Ḥarf-i ʿillet gibi yanında ʿadū-yı menḥūs
Ḳadrini eyledi nāḳış o perinüñ efsūs

130. **gibi:**
Matla 130
Mısra: **1**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Vaʿde-i vaṣluñ gibi yoḳ sözlerüñde irtibāṭ
Yine beñzer kim bu şeb ġayr ile itdüñ iḫtilāṭ

131. **gibidür:**-*dür*
Matla 137
Mısra: **2**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Terk eyle göñül ġafleti aç dīde-i cānuñ
Bir düş gibidür zīneti bāzār-ı cihānuñ

132. **gibi:**
Matla 201
Mısra: **1**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Her biri bir gevher-i yektā gibi oldı ʿayān
Sīm-tenlerle donandı çār-sūy-ı zergerān

133. **gibidür:**-*dür*
Matla 255
Mısra: **2**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Düşme ḳayd-ı rifʿat ü cāha gel itme raġbeti
Düş gibidür intiẓām-ı ʿālemüñ keyfiyyeti

134. **gibi:**
Matla 258
Mısra: **1**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Sevmişem bir şūḫı gerçi bülbül-i şeydā gibi
Yılda bir ʿarż-ı cemāl eyler gül-i raʿnā gibi

135. **gibi:**
Matla 258
Mısra: **2**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Sevmişem bir şūḫı gerçi bülbül-i şeydā gibi
Yılda bir ʿarż-ı cemāl eyler gül-i raʿnā gibi

136. **gibi:**
Rübai 101
Mısra: **4**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Ḫallāḳ-ı cihān rızḳuñ iderken iʿṭā
Kendüñ gibi maḫlūḳa niçündür minnet

137. **gibi:**
Rübai 139
Mısra: **3**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Ṭūṭī gibi olduḳça terennüm-pīrā
Her naġmesi eyler dile bir feyż-i cedīd

138. **gibi:**
Rübai 163
Mısra: **4**
Benzetme ve örnek ifade eder.

Şāhā ne beyān itse gerek naʿtüñden
Bī-çāre Naḥīfī gibi ʿabd-i kemter

139. **gibi:**
Rübai 179
Mısra: **1**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Bülbül gibi itsem ne ʿaceb zār-ı hezār
Āşüfte-dimāġ itdi beni būy-ı bahār

140. **gibi:**
Rübai 213
Mısra: **4**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Ġayruñ baña dermānı gerekmez şāhā
Derdüñ gibi ben ḫasteye dermān olmaz

141. **gibi:**
Rübai 214
Mısra: **4**
Benzetme ve örnek ifade eder.
İnṣāf ile fikr eyle neye ḳādirdür
Kendüñ gibi bir ʿabd-i ẕelīl ü ʿāciz

142. **gibi:**
Rübai 233
Mısra: **1**
Benzetme ve örnek ifade eder.
ʿIşḳuñ gibi bir belā-yı cān olmaz imiş
Derd-i dil ü āfet-i cihān olmaz imiş

143. **gibi:**
Rübai 335
Mısra: **3**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Çeşmüm gibi tā böyle teġāfül itme
Sensin beni dīvāne iden hey ẓālim

144. **gibi:**
Rübai 338
Mısra: **1**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Şevḳuñla Naḥīfī gibi pür-dāġ olayum
Tek lāle-ṣıfat zīb-dih-i bāġ olayum

145. **gibi:**
Rübai 339
Mısra: **2**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Ṭabʿ-ı dil-i meyyāle muvāfiḳ oldum
Her cevre Naḥīfī gibi lāyiḳ oldum

146. **gibi:**
Rübai 344
Mısra: **2**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Gitdikçe ġam olmaḳda ġınā-yı ʿālem
Yaḳlaşdı gibi vaḳt-i fenā-yı ʿālem

147. **gibi:**
Rübai 354
Mısra: **1**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Vir ʿışḳuñı deryā gibi pür-cūş olayum
Ol leẕẕet-i cān-baḫş ile bī-hūş olayum

148. **gibi:**
Rübai 406
Mısra: **4**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Hem-çün meh-i nev nāḳış olan dilleri hep
Ḫūrşīd gibi kāmil iden sensin sen

149. **gibi:**
Rübai 455
Mısra: **3**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Pīrāhen-i Yūsuf gibi Yaʿḳūb-ı dili
Bīnā-yı neşāṭ eyledi ol müşgīn bū

150. **gibi:**
Rübai 520
Mısra: **2**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Yā Rab beni şāyeste-i iḥsān eyle
Şevḳuñla Naḥīfī gibi nālān eyle

151. **gibi:**
Tahmis 5
Mısra: **20**
Benzetme ve örnek ifade eder.
-
Mecnūn gibi vāveylā oldum deli dīvāne

152. **gibi:**
Tahmis 7
Mısra: **1**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Baña güftār-ı cān-baḫşuñ gibi şīrīn ḫiṭāb olmaz
Ki āzāruñ daḫi müstevcib-i ḳahr u ʿitāb olmaz

153. **gibi:**
Tahmis 8
Mısra: **29**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Vaṣf-ı ḳaddüñle ḫırām itse ʿalem gibi ḳalem
Leşker-i saṭr çeker defter ü dīvān ṣaf ṣaf

154. **gibi:**
Tahmis 8
Mısra: **42**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Şöhretüñ ṭutsa Naḥīfīveş eger āfāḳı
Mihr-i raḫşān gibi gezseñ felek-i nüh ṭāḳı

155. **gibi:**
Tahmis 10
Mısra: **4**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Āh ki ġamze-i bī-şefḳati ser-germ-i ʿitāb
Çeşm-i maġrūr ise mestī gibi ʿişve-ḫıṭāb

156. **gibi:**
Tahmis 10
Mısra: **48**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Beni üftāde-i ʿışḳ itdi bu ḳadd-i dil-cū
Şu gibi sürmendeyem rūy-ı niyāzum her sū

157. **gibi:**
Tarih 4
Mısra: **6**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Eyledi ʿālemi bir pādişeh ile mesrūr
İsm-i Maḥmūdı gibi vaṣf-ı cemīli mevdūd

158. **gibi:**
Tarih 10
Mısra: **19**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Şevket ü şānı żiyā-baḫş ola meh gibi müdām
Ḥażret-i Sulṭān Aḥmedüñ ola rūzı medīd

159. **gibi:**
Tarih 18
Mısra: **10**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Bir eser itdi anı kim her gören taḥsīn idüp
Şu gibi evṣāf-ı ḥüsnin eyler icrā dem-be-dem

160. **gibi:**
Tarih 19
Mısra: **15**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Āsumān-ı saḳfını zeyn eylemiş encüm gibi
Noḳṭa-i zerrīneler kim naḳş olınmış cā-be-cā

161. **gibi:**
Tarih 28
Mısra: **57**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Meclis-i imlā gibi memlūʾ olup rūy-ı semā
Ḫalḳa-dār olduḳça āfāḳ üzre encüm fī'l-meṣel

162. **gibi:**
Tarih 29
Mısra: **21**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Meşreb-i ṣāfı gibi her-kese luṭfı cārī
Ḥüsn-i evṣāfı gibi ṣafvet-i ābı mevrūd

163. **gibi:**
Tarih 29
Mısra: **22**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Meşreb-i ṣāfı gibi her-kese luṭfı cārī
Ḥüsn-i evṣāfı gibi ṣafvet-i ābı mevrūd

164. **gibi:**
Tarih 29
Mısra: **37**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Nev-bahār-ı ṭarab-efzā gibi naḳş-ı ezhār
Ṣafḥa-i ṣāf-ı ruḫāmında bedīdār-ı şühūd

165. **gibi:**
Tarih 34
Mısra: **1**
Benzetme ve örnek ifade eder.
Fetḥ-i Gence genc-i bād-āver gibi oldı güşād
Himmet ü ḫayr-ı duʿāsıyla o şāh-ı emcedüñ

<u>ġıbṭa:</u>

1. **ġıbṭa:**
Rübai 512
Mısra: **1**
Aynı hâli şiddetle arzu etme, imrenme.
Ṣad ġıbṭa eyā muʿtekifān-ı der-gāh
Biz ḥasret ile naʿra-keş-i nāle vü āh

2. **ġıbṭa:**
Tahmis 5
Mısra: **23**
İmrenme.
Bu ġıbṭa ile düşdi müşg-i Ḫutene mātem
-

<u>ġıbṭa virür:</u>

1. **ġıbṭa virür:**-*ür*
Gazel 499
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kıskançlık, özentilik vermek.
Göñül bir āfet-i meh-rūnuñ oldı şeydāsı
Ki mihre ġıbṭa virür reng-i rūy-ı raʿnāsı

<u>ġıbṭa-baḫş-ı şevḳdur:</u>

1. **ġıbṭa-baḫş-ı şevḳdur:**-*dur*
Gazel 460
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Arzunun gıpta vereni.
Ey Naḥīfī şāh-ı dehrüñ devletinde sözlerüm
Ġıbṭa-baḫş-ı şevḳdur rūḥ-ı Selīm ü Ḫüsreve

<u>ġıbṭa-baḫş-ı ṭabʿ-ı şāʾibdür:</u>

1. **ġıbṭa-baḫş-ı ṭabʿ-ı şāʾibdür:**-*dür*
Gazel 156
Mısra: **53**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şair Sâib'in ruhuna gıptan veren.
Ne Āṣaf ṭarz-ı şiʿri ġıbṭa-baḫş-ı ṭabʿ-ı Ṣāʾibdür
Ne Āṣaf iḫtişām-ı naẓmı reşk-i rūḥ-ı Şevketdür

<u>ġıbṭa-fermā:</u>

1. **ġıbṭa-fermā:**
Tarih 20
Mısra: **9**
Gıpta verici.
Olur naḳş-ı ḳudūmı ġıbṭa-fermā ṣadr-ı gerdūna

İder şām ü seḥer ser-geşte ḳaṣr-ı çarḫ-ı gerdānı

ġıbṭa-fermā itmiş:

1. **ġıbṭa-fermā itmiş:**-*miş*
Kaside 24
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gıpta hissi uyandırmak, imrendirmek.
O ṣadr-ārā-yı rifʿat kim kemāl-i feyż-i cūdından
Kef-i iḥsānın itmiş ġıbṭa-fermā Baḥr-ı ʿUmmāna

ġıbṭa-fermā-yı fürūġ-ı mihr ü māh:

1. **ġıbṭa-fermā-yı fürūġ-ı mihr ü māh:**
Kaside 18
Mısra: **39**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güneş ve ayın parlaklığının özendirileni.
Vech-i pāki ġıbṭa-fermā-yı fürūġ-ı mihr ü māh
Nūr-ı ẕātı ṣuʿle-baḫşā-yı dil-i leyl ü nehār

ġıbṭa-fermā-yı süḫan-sencān-ı īrāndur:

1. **ġıbṭa-fermā-yı süḫan-sencān-ı i̱rāndur:**-*dur*
Gazel 118
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İran'ın sözü tartan alemin gıpta ettiği.
Bu güftār-ı revān-baḫşum edā-yı ḫāṣ ile şimdi
Naḥīfī ġıbṭa-fermā-yı süḫan-sencān-ı I̱rāndur

ġıbṭa-i baḥs-i süleymānī:

1. **ġıbṭa-i baḥ̱s-i süleymānī:**
Kaside 13
Mısra: **73**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Süleyman bahsinin imrenmesi.
Olurdı raḫş-ı pāküñ ġıbṭa-i baḥ̱s-i Süleymānī
Ne dem teşrīf iderdüñ ḫāne-i vālā-yı zīn üzre

gice:

1. **gice:**
Gazel 18
Mısra: **1**
Güneş battıktan gün ağarıncaya kadar geçen süre, gece; gündüzün karşıtı.
O māha dün gice rāz-ı derūnum eyledüm ifşā
Hele ey dil ṣaḳın bu rāza vāḳıf olmasun aʿdā

2. **gice:**
Gazel 41
Mısra: **7**
Güneş battıktan gün ağarıncaya kadar geçen süre, gece; gündüzün karşıtı.
Bulup seni gice tenhā firāş-ı nāzuñda
Murādum üzre biraz eylesem niyāz saña

3. **gice:**
Gazel 248
Mısra: **7**
Güneş battıktan gün ağarıncaya kadar geçen süre, gece; gündüzün karşıtı.
Ġamm ile vādī-i hecr içre gezerken bu gice
Esed-āsā baña irdi yine ol pençe-i feyż

4. **gice:**
Gazel 261
Mısra: **5**
Güneş battıktan gün ağarıncaya kadar geçen süre, gece; gündüzün karşıtı.
Göricek āl-i ruḫuñ ʿāşıḳ-ı şeydā bu gice
Aḳıda ḳanlu yaşın dīde-i giryān ṣaf ṣaf

5. **gice:**
Gazel 293
Mısra: **10**
Güneş battıktan gün ağarıncaya kadar geçen süre, gece; gündüzün karşıtı.
Rūy-ı şemʿi gün geçer göstermez aña rūzgār
Çoḳ mıdur sūz u güdāzı her gice pervānenüñ

6. **gice:**
Gazel 494
Mısra: **3**
Güneş battıktan gün ağarıncaya kadar geçen süre, gece; gündüzün karşıtı.
Dün gice ġam-ḫāneme biñ nāz ü istiġnā ile
Geldi ammā ṣubḥa dek ol māh-ı tābān ḳalmadı

7. **gice:**
Kıt'a 37
Mısra: **4**
Güneş battıktan gün ağarıncaya kadar geçen süre, gece; gündüzün karşıtı.
Vaḳt-i iftār temāşāsı cemālüñle senüñ
ʿĀşıḳa her gice gūyā ki şeb-i Ḳadr oldı

8. **gice:**
Matla 32
Mısra: **1**
Güneş battıktan gün ağarıncaya kadar geçen süre, gece; gündüzün karşıtı.
Ḳalsa gerekdür ol meh sāḳī bu gice tenhā
Saña didüm bu rāzı söz bunda ḳalsun ammā

9. **gice:**
Matla 142
Mısra: **2**
Güneş battıktan gün ağarıncaya kadar geçen süre, gece; gündüzün karşıtı.
Ḳalmadı ṣabrı görüp tābiş-i vech-i ḥüsnüñ
Şemʿ-i meclis bu gice āteşüñe yandı senüñ

10. **gice:**
Matla 190
Mısra: **1**
Güneş battıktan gün ağarıncaya kadar geçen süre, gece; gündüzün karşıtı.
Her gice gülşen-i kūyuñda idüp āh ü fiġān

Giceci bülbüle döndi dil-i şūride hemān

11. **gice:**
Muaşşer 1
Mısra: **4**
Güneş battıktan gün ağarıncaya kadar geçen süre, gece; gündüzün karşıtı.
Āteş-efrūz-ı ġam olduḳça dil-i pür-tābdan
Farḳ olınmaz şuʿle-i āhum gice meh-tābdan

12. **gice:**
Rübai 105
Mısra: **1**
Güneş battıktan gün ağarıncaya kadar geçen süre, gece; gündüzün karşıtı.
Bir neşve ile olmış idüm dün gice mest
Keşf oldı baña ḥaḳāyıḳ-ı sırr-ı Elest

13. **gice:**
Rübai 270
Mısra: **3**
Güneş battıktan gün ağarıncaya kadar geçen süre, gece; gündüzün karşıtı.
Encüm degül ol gice nümāyān oldı
Ser-tā-be-ḳadem çarḫa dāġ-ı eşvāḳ

gice gündüz:

1. **gice gündüz:**
Rübai 334
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aralıksız, sürekli, her zaman.
ʿIşḳuñla Naḥīfī gice gündüz aġlar
Bī-çāreye raḥm eyle ne var sulṭānum

giceci:

1. **giceci:**
Matla 190
Mısra: **2**
Geceleri faaliyet gösteren. II Karanlık ve siyahtan hoşlanan.
Her gice gülşen-i kūyuñda idüp āh ü fiġān
Giceci bülbüle döndi dil-i şūride hemān

2. **giceci:**
Rübai 191
Mısra: **4**
Geceleri faaliyet gösteren. II Karanlık ve siyahtan hoşlanan.
Zülfüñde gönül şevḳ-ı ruḫuñla ḳaldı
Feryādını gūş it giceci bülbüldür

gid:

1. **gider:**-*er*
Gazel 120
Mısra: **9**
(Belli bir amaçla) Bir yere devam etmek, yönelmek.
Gider gül-geşt-i bāġ u rāġ ider aġyār ile ammā
Benümle seyre çıḳmaz serv-i nāzum bu ne seyrāndur

2. **gidüp:**-*üp*
Gazel 289
Mısra: **5**
(Zaman için) Geçmek, sona ermek, yaşanıp tükenmek, bitmek.
Bu ṭarāvet gidüp ey ġonçe-i bāġ-ı ʿişve
Ḥüsnüñ ālūde-i ḫod-reste-giyāh olsa gerek

3. **gider:**-*er*
Gazel 316
Mısra: **11**
(Belli bir amaçla) Bir yere devam etmek, yönelmek.
Kim gider kūçe-i dildārı ḳoyup gülzāra
Ey ṣabā sencileyin her kişi āvāre degül

4. **gider:**-*er*
Gazel 339
Mısra: **9**
(Belli bir amaçla) Bir yere devam etmek, yönelmek.
Yāran kimisi bāġa gider kimi gülşene
Ammā ki ben o kūy-ı dil-āraya ẕāhibem

5. **gider:**-*er*
Gazel 369
Mısra: **8**
(Belli bir amaçla) Bir yere devam etmek, yönelmek.
Aġladup göz göre aġyār yanında beni āh
Leb-i deryāya gider ʿālem-i āb eylersin

6. **giderseñ:**-*er, -se, -ñ*
Kaside 23
Mısra: **1**
(Belli bir amaçla) Bir yere devam etmek, yönelmek.
Giderseñ bāġ-ı kūy-ı yāra ṣabr eyle ṣabā gelsün
Delīl olsun saña rāh-ı murāda reh-nümā gelsün

7. **gider:**-*er*
Kaside 26
Mısra: **9**
(Belli bir amaçla) Bir yere devam etmek, yönelmek.
Bu ḥüzn ü ġam gider āḫir gelür sürūr-ı ḥubūr
Ḥużūr-ı ḳalbe muḥavvel olur bu renc ü ʿınā

8. **giderseñ:**-*er, -se, -ñ*
Rübai 19
Mısra: **3**
(Belli bir amaçla) Bir yere devam etmek, yönelmek.
Her ḳanda giderseñ eşcār u aḥcār
Eylerler idi şevḳ ile teslīm saña

gid-:

1. **gidüp:**-*üp*
Kaside 27
Mısra: **45**
(Belli bir amaçla) Bir yere devam etmek, yönelmek.
Sürḫī-i rūyı gidüp āb-ı ʿadāletle yine
Yüzi aġını ʿayān eyledi cām-ı billūr

ġıdā:

1. **ġıdādur:**-*dur*
Gazel 403

Mısra: **6**
Yemek, nimet.
Cemālüñ gül-ʿiẕārına didiler bāġ-ı cennet mi
Ġıdādur rūḥ-ı ʿuṣṣāḳa bize bildür ne cāndur bu

2. **ġıdāları:**-*lar, -ı*
Gazel 502
Mısra: **4**
Yemek, nimet.
Mātem-keşān-ı zāviye-i derd-i ḥasretüñ
Ya ḫūn-ı dil ya laḫt-ı cigerdür ġıdāları

3. **ġıdāmuzı:**-*muz, -ı*
Gazel 510
Mısra: **4**
Yemek, nimet.
Āh itmek ile eglenürüz künc-i ʿışḳda
Dūd eyledük ġamuñla muḥaṣṣal ġıdāmuzı

ġıdā-yı bī-zevāl:

1. **ġıdā-yı bī-zevāl:**
Tarih 5
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yok olmayacak gıda.
Muvaffaḳ oldı bir böyle vezīr-i kāmilü'ẕ-ẕāta
Ġıdā-yı bī-zevāl itsün umūr-ı ḫayr ile mesʿūd

ġıdā-yı rūḥ iderek:

1. **ġıdā-yı rūḥ iderek:**-*erek*
Gazel 300
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ruhun gıdası etmek.
Ḥakīm-i ʿaḳlumuzı neşve-yāb-ı feyż idelüm
Ḫayāl-i ḫālini yārüñ ġıdā-yı rūḥ iderek

giden:

1. **gidenler:**-*ler*
Kaside 23
Mısra: **34**
... yapan kişi; doğru yolda yürüyen kimse.
Olup meftūḥ bāb-ı himmeti erbāb-ı ḥācāt
Gidenler ʿarż-ı ḥāle kām-yāb-ı müddeʿā gelsün

gil-endūd eylemişler:

1. **gil-endūd eylemişler:**-*miş, -ler*
Matla 249
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çamurla sıvamak.
Didüm merhemle gördükde ruḫ-ı pür-tāb-ı cānānı
Gil-endūd eylemişler göz göre mihr-i dıraḫşānı

ġılmān:

1. **ġılmāna:**-*a*
Gazel 448
Mısra: **4**
Cennette hizmet edeceğine inanılan delikanlı, cennet erkeği.
Ölürsem şevḳ-ı reftāruñla ey serv-i ḫırāmānum
Senüñ hep şīveñi taḳrīr idem cennetde ġılmāna

ġınā:

1. **ġınādan:**-*dan*
Gazel 462
Mısra: **4**
Varlık, zenginlik.
Ol kim ġınā-yı ḳalb ile merzūḳ olmadı
Māl ü menāl ü genc ü ġınādan ne fāʾide

2. **ġınā:**
Kıt'a 5
Mısra: **1**
Varlık, zenginlik.
İḫtiyārī faḳr ile ṣanma ġınā yeksān ola
Evżaḥ-ı burhān ile benden saña budur cevāb

ġınā gelmez:

1. **ġınā gelmez:**-*mez*
Gazel 32
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bıkkınlık gelmek, usanmak.
Ṣafā-yı ḥayret-i dīdārdan ġınā gelmez
Ne deñlü ḥasret ile eylesem nigāh saña

ġınā-yı ʿālem:

1. **ġınā-yı ʿālem:**
Rübai 344
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyanın doyunluğu.
Gitdikçe ġam olmaḳda ġınā-yı ʿālem
Yaḳlaşdı gibi vaḳt-i fenā-yı ʿālem

ġınā-yı ḳalb:

1. **ġınā-yı ḳalb:**
Gazel 462
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kalp zenginliği. || Gözü doymuşluk.
Ol kim ġınā-yı ḳalb ile merzūḳ olmadı
Māl ü menāl ü genc ü ġınādan ne fāʾide

gir:

1. **girmiş:**-*miş*
Gazel 474
Mısra: **2**
Bürünmek, kaplanmak, sarılmak.
Ḳābil mi nigāh eylemek ol mihr-i cemāle
Girmiş o perī-çehre yine reng-i celāle

2. **girdükçe:**-*dükçe, -*
Tarih 30
Mısra: **27**
Girmek, dahil olmak.
Bu ḥammāmı müşerref eyleyüp girdükçe çıḳduḳça
Ola ḫalvet-güzīnān-ı muḳaddes ʿāfiyet-ḫ∨ānı

gir-:

1. **girdi:**-*di*
Matla 43
Mısra: **1**
Bürünmek, kaplanmak, sarılmak.
Rūmī ḳabāya girdi o meh-pāre-i ʿArab
Gūyiyā olundı terceme bir naẓm-ı münteḫāb

girān geldi:

1. **girān geldi:**-*di*
Gazel 335
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
I. Ağır gelmek, taşıyamadığı kadar ağır gelmek II. Zor gelmek, yapılması güç gelmek.
Girān geldi baña meclisde ġāyet minnet-i sāḳī
Anuñçün ben de ṣahbā yerine ḫūn-ı ciger çekdüm

gird-āb:

1. **gird-āb:**
Gazel 36
Mısra: **2**
Denizlerde, nehirlerde suların döndüğü tehlikeli yer, anafor, su çevrintisi; tehlikeli yer.
Cebīnüñde ne dem ḫışm ile pīç ü tāb olur peydā
Dil-i deryā-ḫurūş-ı ġamda biñ gird-āb olur peydā

2. **gird-ābdan:**-*dan*
Muaşşer 1
Mısra: **15**
Denizlerde, nehirlerde suların döndüğü tehlikeli yer, anafor, su çevrintisi.
Seng-i āteş-rīzdür çıḳmazsa da gird-ābdan
Ṣanma yārüñ māʾil-i būs-ı ruḫ-ı tābānıyam

3. **gird-āba:**-*a*
Rübai 72
Mısra: **1**
Denizlerde, nehirlerde suların döndüğü tehlikeli yer, anafor, su çevrintisi.
Fülk-i dili gird-āba ṣalup hecr-i ḥabīb
Olmadı aña sāḥil-i ārām naṣīb

gird-āb ider:

1. **gird-āb ider:**-*er*
Gazel 164
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Döndürmek.
Ol ki sensüz sāḳiyā nūş-ı ṣarāb-ı nāb ider
Derd-i ḥasret her ḥabābın aña bir gird-āb ider

gird-āb-ı belādur:

1. **gird-āb-ı belādur:**-*dur*
Rübai 545
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bela girdabı.
Biñ kerre fiġān itse rebāb ü def ü ney
Gird-āb-ı belādur baḳamam meclis-i mey

gird-āb-ı derd-i ḥayrete:

1. **gird-āb-ı derd-i ḥayrete:**-*e*
Gazel 270
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hayret derdinin girdabı.
Gird-āb-ı derd-i ḥayrete efkendeyüz dirīġ
Fülk-i maḥabbetüñ niçe bir rūzgārı yoḳ

gird-āb-ı taḥassürdeyem:

1. **gird-āb-ı taḥassürdeyem:**-*de*, -*yem*
Rübai 471
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasret çekmenin girdabı.
Ben derd ile gird-āb-ı taḥassürdeyem āh
Ol gevher ise ġayra kenār olmaḳda

gird-āb-ı yeʾs:

1. **gird-āb-ı yeʾs:**
Kaside 24
Mısra: **79**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Üzüntü/ümitsizlik girdabı.
Ḳoma gird-āb-ı yeʾs içre murādum zevraḳın luṭf it
Revān it bādbān-ı himmetüñle baḥr-ı iḥsāna

girībā:

1. **girībānın:**-*nın*
Gazel 236
Mısra: **6**
Yaka, elbise yakası.
Ser-süḫandur ders-i şeftālūye şāhum leblerüñ
Güş idüp ṭūṭī anı ḳıldı girībānın ceres

girībān:

1. **girībānum:**-*um*
Gazel 445
Mısra: **4**
Yaka, elbise yakası.
Ol ḳadar ḫāk-zen-i deşt-i ġam oldum ki benüm
Dāmenüm farḳ idemez kimse girībānum ile

2. **girībānum:**-*um*
Gazel 464
Mısra: **11**
Yaka, elbise yakası.
Girībānum alur dest-i taḥayyür yāda geldükçe
O ṣoḥbetler ki itdüm yār ile rindāne rindāne

girībān çāk olup:

1. **girībān çāk olup:**-*up*
Gazel 154
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yaka yırtmak II coşmak, kendinden geçmek.
Girībān çāk olup mestāne varmış ḫ∨āba gūyā kim

Açılmış yāsemen gülşende daḫi ġonçe nergisler

girībān-ı şekīb-i cāna:

1. **girībān-ı şekīb-i cāna:**-*a*
Gazel 306
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Can tahammülünün yakası.

Dem-i vaṣluñ ki ey meh ʿālem-i nāz ü niyāz itdüñ
Girībān-ı şekīb-i cāna ġamzeñ çāk-sāz itdüñ

girībān-ı şekībin:

1. **girībān-ı şekībin:**-*in*
Gazel 231
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Sabır elbisesinin yakası.

Dil girībān-ı şekībin tā-be-dāmen çāk ider
Ol nihāl-i nāza olmazsa müyesser dest-res

giriftār oldıġın:

1. **giriftār oldıġın:**-*dıġ, -ın*
Gazel 364
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Esir olmak.

Fāriġ olmaz mı Naḥīfī bu hevālardan ʿaceb
Dün işitdüm yine bir şūḫa giriftār oldıġın

giriftār olmaġa:

1. **giriftār olmaġa:**-*maġ, -a*
Gazel 81
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Düşmek, esir olmak, tutulmak; aşık olmak.

O ṣaḥn-ı bāġ-ı kūyuñda ġarībi ṣayd iden sensin
Yine sensin bu dāma ben giriftār olmaġa bāʿiṣ

giriftār olmasa:

1. **giriftār olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 439
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Esir olmak.

Ḳābil-i żabṭ olmaz idi degme bir zencīr ile
Dil kemend-i ṭūrre-i yāra giriftār olmasa

giriftār olmasun:

1. **giriftār olmasun:**-*ma, -sun*
Gazel 35
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Düşmek, esir olmak, tutulmak; aşık olmak.

ʿÖmri bīhūde geçer āh ü fiġān ile hemān
Olmasun derd ile hīç kimse giriftār saña

giriftārān-ı ʿışḳuñ:

1. **giriftārān-ı ʿışḳuñ:**-*uñ*
Gazel 53
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Aşka tutulmuş, aşka tutsak olmuş.

Saña şāhid yeter Mecnūn u Ferhāduñ ser-encāmı
Giriftārān-ı ʿışḳuñ ekṣeri maġdūrlardur hep

2. **giriftārān-ı ʿışḳuñ:**-*uñ*
Gazel 151
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Aşka tutulmuş, aşka tutsak olmuş.

Düşe ḳalḳa varurlar kūyuña rū-māl içün ʿuṣṣāḳ
Giriftārān-ı ʿışḳuñ cümlesi üftān ü ḫayrāndur

giriftār-ı cefādur:

1. **giriftār-ı cefādur:**-*dur*
Gazel 226
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Cefanın tutsağı.

Dil giriftār-ı cefādur dām-ı ʿuzlet istemez
Ḫāk-i pāy-i yār olur dünyāda devlet istemez

giriftār-ı dām-ı ḫayretdür:

1. **giriftār-ı dām-ı ḫayretdür:**-*dür*
Murabba 12
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Şaşkınlık tuzağının dolaşması.

Dil giriftār-ı dām-ı ḫayretdür
Cān fedā saña yā Resūla'llāh

giriftār-ı ġamuñ:

1. **giriftār-ı ġamuñ:**-*uñ*
Gazel 425
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Gamın elinde tutsak olmak.

Eger kim olsa da şāh-ı zamāne yā Resūla'llāh
Giriftār-ı ġamuñ baḳmaz cihāna yā Resūla'llāh

giriftār-ı hevāyam:

1. **giriftār-ı hevāyam:**-*yam*
Gazel 426
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Arzu ve isteklere müptela olmak.

Yüzüm yoḳ ʿarż-ı ḥāle ʿarṣa-gāh-ı ḥaşre varduḳda
Güneh-kāram giriftār-ı hevāyam yā Resūla'llāh

giriftār-ı ḳafes oldum:

1. **giriftār-ı ḳafes oldum:**-*du, -m*
Gazel 232
Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kafese yakalanmak, tuzağa düşmek, esir olmak.
Ben Hümā-yı ḳudse hem-pervāz iken n'oldı saña
Bülbül-i şeydā gibi oldum giriftār-ı ḳafes

giriftār-ı ḳafesdür:

1. **giriftār-ı ḳafesdür:**-*dür*
Gazel 313
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kafesin mahkumu, tutsağı.
Hüner ehl-i dili pā-beste-i endūh eyler
Sebeb oldur ki giriftār-ı ḳafesdür bülbül

giriftār-ı melāl olmaz:

1. **giriftār-ı melāl olmaz:**-*maz*
Gazel 265
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sıkıntıya düşmek.
Olmaz endīşe-i rızḳ ile giriftār-ı melāl
Eyleyen ḳısmet-i bī-çūn-ı ilāhīye vüs̱ūḳ

giriftār-ı mezellet itme:

1. **giriftār-ı mez̲ellet itme:**-*me*
Murabba 10
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Alçaklığa bulaşmak.
İdüp ʿāṣīleri pā-māl-i z̲illet
Bizi itme giriftār-ı mez̲ellet

giriftārı olma:

1. **giriftārı olma:**-*ma*
Gazel 348
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tutulmuş, yakalanmış, esir olmak.
Biñ kerre didüm olma giriftārı o şūḫuñ
Bīhūde midür ey dil-i şeydā saña pendüm

giriftāruñ olur:

1. **giriftāruñ olur:**-*ur*
Tahmis 7
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tutulmak, yakalanmak, düşmek.
Ḥalvet-baḫş olur ser-mest-i ʿışḳa ṭarz-ı güftāruñ
Olur şevḳuñla deryā-nūş-ı ġam sāḳī giriftāruñ

girifte-bāle olur:

1. **girifte-bāle olur:**-*ur*
Gazel 303
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağlanmak, bağlı kalmak.
Girifte-bāle olur māh-tāb reşkinden
Ne dem ki bend idesin mū-miyānuña kemerüñ

girih-i kāküli:

1. **girih-i kāküli:**-*i*
Gazel 481
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kakülün kıvrımı.
Küfr-i zülfin ruḫ-ı pür-tābına itse taʿlīḳ
Girih-i kāküli bir ʿuḳde-i İslām olsa

girih-i kāküline:

1. **girih-i kāküline:**-*i, -n, -e*
Gazel 377
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Omuza dökülen ve alna düşen kısa saç demetinin düğümü.
Naḥīfīyā girih-i kāküline dil-dāruñ
Şikeste-i sitem-i rūzgār olan gelsün

girīve-i ḍalāletde:

1. **girīve-i ḍalāletde:**-*de*
Rübai 540
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sapkınlığın çıkmaz yolu.
Elbette girīve-i ḍalāletde ḳalur
Minhāc-ı rıżā eylemeyen şeh-rāhı

ġırra olma:

1. **ġırra olma:**-*ma*
Gazel 458
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kibirli olmak.
Ey gül bahār-ı ḥüsne tā böyle ġırra olma
Gör şarşar-ı fenāyı baḳ tündī-i ḫazāna

ġırre:

1. **ġırresin:**-*sin*
Kaside 3
Mısra: **14**
Gururlu, kibirli.
ʿĀḳıbet ḫāk ile yeksān olacaḳsın bildük
Nesine ġırresin āyā bu fenā dünyānuñ

ġırre eylemesün:

1. **ġırre eylemesün:**-*me, -sün*
Rübai 508
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kibirlendirmek.
Ey ehl-i ġaraż ol bu ḫaberden āgāh
Kim eylemesün ġırre seni devlet ü cāh

ġırre itmişdür:

1. **ġırre itmişdür:**-*miş, -dür*
Gazel 108
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gururlanmak, kibirlenmek.
Baʿīd olmaz ḥaḳāretle baḳarsañ müstemendāna
Seni ey ḫ∨āce māl ü cāh-ı dünyā ġırre itmişdür

ġırre ḳılmış:

1. **ġırre ḳılmış:**-*mış*
Gazel 347
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gururlandırmak, kibirlendirmek.
Ġırre ḳılmış bir iki ḫāki tüvān-ı beşeri
Bilmedi anda olan tāb ü tüvānı yaḳaram

ġırre oldum:

1. **ġırre oldum:**-*du, -m*
Rübai 497
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gururlanmak.
ʿİṣyāna cesāret niçe mümkin ancaḳ
Faẓl u kerem ü ʿafvüñe oldum ġırre

ġırre olduñ:

1. **ġırre olduñ:**-*du, -ñ*
Rübai 482
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gururlanmak.
Olduñ o ḳadar ḥüsn ü cemāle ġırre
ʿAnḳāya meges mihre dimezsin ẕerre

ġırre olma:

1. **ġırre olma:**-*ma*
Rübai 483
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gururlanmak.
Farż eyle ki sen mihr olasın ben ẕerre
Bu kevkebe-i ṭalʿata olma ġırre

ġırre-i devlet-i dünyā:

1. **ġırre-i devlet-i dünyā:**
Matla 55
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya bahtının mağrurluğu.
Ġırre-i devlet-i dünyā n'ola eylerse ḥades
Mestüñ elbette olur mest iken eṭvārı ʿabes

ġırre-i iḥsānuñ:

1. **ġırre-i iḥsānuñ:**-*uñ*
Gazel 238
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ihsanın bolluğu.
Yine beñzer Naḥīfī ġırre-i iḥsānuñ olmışdur
Olup ser-germ-i vaṣfuñ bāliş-i idrāke ser virmiş

ġırre-mest-i bāde-i nāz:

1. **ġırre-mest-i bāde-i nāz:**
Gazel 297
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Naz şarabının oldukça kesti II âşık.
ʿAceb ey ġırre-mest-i bāde-i nāz
Yāda gelmez mi ʿahd ü peymānuñ

ġırre-mest-i feyż-i mevlāyuz:

1. **ġırre-mest-i feyż-i mevlāyuz:**-*yuz*
Gazel 302
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın feyzinin çokluğundan mest.
Bi-ḥamdi'llāh Naḥīfī ġırre-mest-i feyż-i mevlāyuz
Olur yārāna gāhī böyle ʿarż-ı imtiyāz itmek

ġırre-mest-i mey-i peymāne-i peymānuñ:

1. **ġırre-mest-i mey-i peymāne-i peymānuñ:**-*uñ*
Gazel 336
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yemin kadehinin şarabının gururlu sarhoşu.
Ḫāṭıra gelmez idi renc-i ḫumār-ı fürḳat
Ġırre-mest-i mey-i peymāne-i peymānuñ idüm

ġırre-mest-i ülfetüñ:

1. **ġırre-mest-i ülfetüñ:**-*üñ*
Gazel 193
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arkadaşlık etmenin sarhoş edici gururu.
Kimüñle hem-dem olduñ ġırre-mest-i ülfetüñ kimdür
O meclis içre āyā nāʾil-i keyfiyyetüñ kimdür

giryān:

1. **giryān:**
Gazel 118
Mısra: **6**
Gözyaşı döken, ağlayan.
Ümmīd-i vaṣl u bīm-i fürḳatüñle kūşe-i ġamda
Dil-i dīvāne şāhum gāh giryān gāh ḫandāndur

2. **giryāndur:**-*dur*
Gazel 118
Mısra: **1**
Gözyaşı döken, ağlayan.
Dü çeşm-i ḫūn-feşānum hecr-i ruḫsāruñla giryāndur
Seni ben görmedim şāhum niçe dem niçe devrāndur

3. **giryāndur:**-*dur*
Gazel 119
Mısra: **2**
Gözyaşı döken, ağlayan.
Ġam-ı ḥasretle dāʾim ḫāṭır-ı maḥzūn perīşāndur
Dil-i şūride nālān sīne sūzān dīde giryāndur

4. **giryānuz:**-*uz*
Gazel 213
Mısra: **13**
Gözyaşı döken, ağlayan.
Mātem-i hecrüñle giryānuz Naḥīfīveş yine
Rūze-i māh-ı muḥarrem oldı gūyā ʿıydumuz

5. **giryānluġum:**-*luġ, -um*
Gazel 317
Mısra: **9**
Gözyaşı döken, ağlayan.
Görüp giryānluġum itme taʿaccüb künc-i ḥasretde
Bu ʿışḳ-ı bī-amān müşkildür ey nā-mihribān müşkil

6. **giryān:**
Gazel 344
Mısra: **1**
Gözyaşı döken, ağlayan.
Seni her laḥẓa ġam-ı ʿışḳ ile giryān göreyüm
Ḫātıruñ bencileyin böyle perīşān göreyüm

7. **giryān:**
Gazel 344
Mısra: **4**
Gözyaşı döken, ağlayan.
Seng-i cevr ile göñül mülkini ber-bād itdüñ
Ḳalbüñi ġuṣṣa vü endūh ile giryān göreyüm

8. **giryān:**
Gazel 344
Mısra: **6**
Gözyaşı döken, ağlayan.
Niçe aġlatduñ ise sen bu dil-i şeydāyı
Seni de derd-i maḥabbet ile giryān göreyüm

9. **giryān:**
Kaside 5
Mısra: **43**
Gözyaşı döken, ağlayan.
Ben nedāmet-pīşe-i ʿişyān olup giryān iken
Aġlaram çeşm-i teʾessüf-kār ile şimdi aña

giryān eyle:

1. **giryān eyle:**
Rübai 520
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlamak.
Ḫuşḳ eyleme çeşm-i teri luṭf eyle meded
Her laḥẓa ġam-ı ʿışḳ ile giryān eyle

giryān iden:

1. **giryān iden:**-*en*
Gazel 1
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
(Üzüntü kaynaklı) Gözü yaşlı hale getirmek.
Bir dem gelür ki şevḳ ile ḫandān ider yine
Derd-i ġam ile dīdemi giryān iden Ḫudā

giryān ider:

1. **giryān ider:**-*er*
Gazel 50
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlamak.
Ṭāliʿum gör ne kim beni biñ ḥüzn ile giryān ider
Ḫalḳı pür-şevḳ eyleyen āvāze-i çeng ü rebāb

giryān itdiler:

1. **giryān itdiler:**-*di, -ler*
Gazel 430
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlamak.
Naḥīfī bendeñi cevr ile giryān itdiler aʿdā
Mürüvvet kānısın ġayret senüñdür yā Resūla'llāh

giryān itme:

1. **giryān itme:**-*me*
Gazel 371
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlamak.
Reh-ber-i seyl-i belādur eşk-i çeşm-i bī-kesān
İtme giryān girye-i ṭūfān-niṣārumdan şaḳın

giryān olaraḳ:

1. **giryān olaraḳ:**-*arak*
Kaside 12
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlamak, gözyaşı dökmek.
Giryān olaraḳ miḥnet ü hecrüñle dem-ā-dem
Aldum dem-i vaṣluñ niçe biñ naḳd-i ginâna

2. **giryān olaraḳ:**-*araḳ*
Rübai 250
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlamak, gözyaşı dökmek.
Ḥaḳ ol güni gösterse ki giryān olaraḳ
İtsem Ḥarem-i Kaʿbe-i kūyuñda ṭavāf

giryān oldıġum:

1. **giryān oldıġum:**-*dıġ, -um*
Kaside 23
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlamak, gözyaşı dökmek.
Var ey āh-ı seḥer hecr ile giryān oldıġum naḳl it

Ki çeşm-i bī-emān-ı yāra raḥminden bükā gelsün

giryān olmadan:

1. **giryān olmadan:**-*ma, -dan*
Gazel 365
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlamak, gözyaşı dökmek.
Bir ʿaceb keyfiyyet-i ḥālet-fezā geldi baña
Şād olur göñlüm ġam-ı ʿışḳuñla giryān olmadan

giryān olmaya:

1. **giryān olmaya:**-*ma, -ya*
Gazel 432
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlamak, gözyaşı dökmek.
Ḫvāb-ı rāḥat görmesün ol dīde-i ġam-dīde kim
Ārzū-yı nūr-ı didāruñla giryān olmaya

giryān olup:

1. **giryān olup:**-*up*
Gazel 255
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Göz yaşı dökmek; yağmak.
Bezm-i ʿışḳ-ı yārda sūzān olup mānend-i şemʿ
Sūz-ı dil ʿarż iderem giryān olup mānend-i şemʿ

2. **giryān olup:**-*up*
Gazel 412
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlamak, gözyaşı dökmek.
N'ola biñ derd ile giryān olup der-gāhuña gelsem
Der-i luṭfuñ ʿuṣāta mültecādur yā Resūla'llāh

3. **giryān olup:**-*up*
Gazel 420
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlamak, gözyaşı dökmek.
Temāşā-yı cemāl-i bi-naẓīrüñ cüst ü cū eyler
Olup giryān dü çeşm-i ḫūn-feşānum yā Resūla'llāh

4. **giryān olup:**-*up*
Gazel 454
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlamak, gözyaşı dökmek.
Ḥasretem ol ḥāle kim giryān olup biñ şevḳ ile
Rūyumı sürsem varup ol dest ü dāmān üstüne

5. **giryān olup:**-*up*
Kıt'a 31
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlamak.
Kim iki ḥasret görince birbirin giryān olup
ʿĀşıḳ-ı mehcūrına dildārı ḫoş geldüñ diye

giryān olur:

1. **giryān olur:**-*ur*
Matla 89
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Göz yaşı dökmek; yağmak.
Niyyet itsem ḫāk-i pāya gözlerüm giryān olur
Kūyuña ʿazm eylesem gör baḫtı kim bārān olur

giryān olursa:

1. **giryān olursa:**-*ur, -sa*
Matla 114
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Göz yaşı dökmek; yağmak.
ʿAceb mi ʿışḳ ile giryān olursa dīde-i ter
Şu aḳdığı yere elbet yine aḳar dirler

giryān-ı şefāʿat olduḳça:

1. **giryān-ı şefāʿat olduḳça:**-*duḳça*
Kaside 7
Mısra: **34**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şefaatin ağlaması olmak.
Sen dīdemi luṭfuñla cilā-sāz-ı ḳabūl it
Olduḳça niçe şerm ile giryān-ı şefāʿat

giryānluġ:

1. **giryānluġa:**-*a*
Gazel 425
Mısra: **12**
Ağlamaklı, çok üzgün.
O deñlü girye-i hicrāna muʿtād olmışam ben kim
Göñül giryānluġa ister bahāne yā Resūla'llāh

girye:

1. **girye:**
Gazel 268
Mısra: **8**
Ağlama, ağlayış, gözyaşı.
ʿArż-ı güftār idemem meclis-i yārāna hele
Gözde girye dil-i pür-ġamda ḫayāl olmayıcaḳ

2. **girye-künān:**
Kaside 26
Mısra: **121**
Ağlama, ağlayış, gözyaşı.
Eger ki girye-künān naḳl-i mā-cerā itsem
İderdi derd-i dilüm şaḫṣ-ı ḫandeyi ibkā

3. **girye:**
Muaşşer 1
Mısra: **14**
Ağlama, ağlayış, gözyaşı.

Eylesem rīzān dem-ā-dem
eşk-i pür-seyl-ābumı
Girye teskīn eylemez sūz-ı
dil-i pür-tābumı

4. **giryeme:**-*m, -e*
Rübai 171
Mısra: **4**
Ağlama, ağlayış, gözyaşı.
Bir ẕevḳ ile eyle
mütesellī beni kim
Reşk ide benüm giryeme
aṣḥāb-ı sürūr

girye eylesem:

1. **girye eylesem:**-*se, -m*
Gazel 36
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlamak.
ʿAceb mi ʿārıżuñ fikriyle
gāhī eylesem girye
Zemīn-i sīnede yüz biñ gül-i
sīr-āb olur peydā

2. **girye eylesem:**-*se, -m*
Gazel 189
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlamak II bir duruma üzülmek; sızlanmak, yakınmak.
Ne dem vaṣf eyler iken serv-ḳaddüñ eylesem girye
Yanumca aġlayup cūlar
çemende güft ü gū eyler

girye iderse:

1. **girye iderse:**-*er, -se*
Matla 100
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlatmak; üzmek.
Yüzüñe ḳarşu n'ola girye
iderse dil-i zār
Ḫoş gelür ey gül-i raʿnā bana
bārān-ı bahār

girye itdi:

1. **girye itdi:**-*di*
Gazel 367
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlatmak; üzmek.
Bu dil-i bī-çārenüñ ḥükm-i
firāḳ-ı dil-rübā
Ḥüzn ü ġam ḳıldı sürūrın
girye itdi ḫandesin

girye itdükçe:

1. **girye itdükçe:**-*dükçe*
Gazel 162
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlatmak; üzmek.
Girye itdükçe ḫayālī-i yāri
ṣanmañ dīdede
Bir perī çıḳmış kenār-ı cūya
seyr-i āb ider

girye ḳılmasun:

1. **girye ḳılmasun:**-*ma, -sun*
Gazel 90
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlamak.
ʿIşḳ-ı yār içün ṣunupdur
şimdi sāḳī destüme
Girye ḳılmasun diyü bu
demde bir pīşīn ḳadeḥ

girye vü āh:

1. **girye vü āh:**
Gazel 287
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlama ve inleme.
Tā-be-key ḫande-i ġaflet o
güni fikr it kim
Şerm-i cürm ile işüñ girye vü
āh olsa gerek

2. **girye vü āh:**
Rübai 159
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlama ve inleme.
Bu girye vü āh ile enīs
olmaḳdan
Ḳaṣd-ı dil-i şūrīde hemān
ʿışḳuñdur

3. **girye vü āh:**
Tahmis 10
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlama ve inleme.
ʿĀşıḳ oldum saña biñ cān ile
āh ü ṣad āh
ʿĀşıḳam ʿışḳuma bu girye vü
āh oldı güvāh

girye vü āh idüp:

1. **girye vü āh idüp:**-*üp*
Rübai 485
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlayıp inlemek.
Aʿdāya ne hācet ki idüp
girye vü āh
ʿAcz ile idem vaḳt-i
mücāzāta nigāh

girye-i bī-iḫtiyār eyledi:

1. **girye-i bī-iḫtiyār eyledi:**-*di*
Gazel 254
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İstemsizce gözyaşı dökmek.
Eyledi hep girye-i bī-iḫtiyār
Āh-ı ciger-sūzum iden
istimāʿ

girye-i bī-ṣabr:

1. **girye-i bī-ṣabr:**
Gazel 201
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sabırsız gözyaşı.
Ġamze-i ser-germi yārüñ
daḥi muʿtād oldıġı
Girye-i bī-ṣabr u āh-ı gāh
gāhumdan mıdur

girye-i ḥasret:

1. **girye-i ḥasret:**
Gazel 264
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Hasret gözyaşı.
Gözinde girye-i ḥasret göñülde āteş-i ʿışḳ
Beni ne ḥāle ḳomışdur taḥassür ü eşvāḳ

2. **girye-i ḥasret:**
Gazel 468
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasret gözyaşı.
Hezār girye-i ḥasret netīce nez̲r olsun
Dem-i müşāhede benden o z̲evḳ-ı dīdāra

3. **girye-i ḥasret:**
Tahmis 3
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasret gözyaşı.
Kim idem tekbīr ü lebbeyk ile anda demdeme
Girye-i ḥasret gelüp şevḳ ile çeşm-i pür-neme

girye-i ḥasretle:

1. **girye-i ḥasretle:**-*le*
Gazel 439
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasret gözyaşı.
Girye-i ḥasretle dünyāyı gözüm görmez olur
Bir nefes ḳarşumda ol āyīne-ruḫsār olmasa

girye-i hicrāna:

1. **girye-i hicrāna:**-*a*
Gazel 425
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayrılık gözyaşı.
O deñlü girye-i hicrāna muʿtād olmışam ben kim
Göñül giryānluġa ister bahāne yā Resūla'llāh

girye-i pey-der-peye:

1. **girye-i pey-der-peye:**-*e*
Gazel 368
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Birbiri ardınca akan gözyaşı.
Yine āġāz itdüñ ey dil girye-i pey-der-peye
Ġālibā ʿazm-i reh-i yār itmege āmādesin

girye-i pür-cūş-ı çeşm-i eşk-bārumdan:

1. **girye-i pür-cūş-ı çeşm-i eşk-bārumdan:**-*um, -dan*
Gazel 371
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gözyaşı yüklü gözün coşku dolu ağlaması.
ʿĀlemi müstaġrıḳ-ı seyl-āb-ı ḫūn eyler meded
Girye-i pür-cūş-ı çeşm-i eşk-bārumdan ṣaḳın

girye-i şādī:

1. **girye-i şādī:**
Gazel 493
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevinç gözyaşı.
Girye-i şādī senüñ ḫūn-pāşī-i miḥnet senüñ
Aġlamaḳdan geçmedüñ ey çeşm-i pür-ḫūn olmadı

girye-i şādī itmekde:

1. **girye-i şādī itmekde:**-*mek, -de*
Kaside 12
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mutluluk gözyaşları etmek.
İtmekde iki dīdelerüm girye-i şādī
Minnet mi çeker şimdi ṭabīʿat yem ü kāne

girye-i ṭūfān-nisārumdan:

1. **girye-i ṭūfān-nis̲ārumdan:**-*um, -dan*
Gazel 371
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tufan saçan gözyaşı.
Reh-ber-i seyl-i belādur eşk-i çeşm-i bī-kesān
İtme giryān girye-i ṭūfān-nis̲ārumdan ṣaḳın

giryeler ḳılsam:

1. **giryeler ḳılsam:**-*ler, -sa, -m*
Gazel 321
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlamak.
Giryeler ḳılsam n'ola bīm-i firāḳ-ı yār ile
Maḥv-ı ḫāşāk-i ġama seyl-āb-ı ʿışḳ ister göñül

girye-sāz-ı derd ü miḥnetdür:

1. **girye-sāz-ı derd ü miḥnetdür:**-*dür*
Gazel 156
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dert ve mihnetin ağlatanı.
Mesāmmāṭ-ı tenümde dāne-i ḫoydur ḳıyās itme
Benüm her mūy-ı cismüm girye-sāz-ı derd ü miḥnetdür

girye-sāz-ı eşk-i ḫūn-ālūd olup:

1. **girye-sāz-ı eşk-i ḫūn-ālūd olup:**-*up*
Kaside 9
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kan bulaşan gözün gözyaşı olmak.
Girye-sāz-ı eşk-i ḫūn-ālūd olup ḥasretle āh
Rīze-seng-i kūyını laʿl-i Bedaḫşān eylesem

gīsū:

1. **gīsū:**
Gazel 402
Mısra: **9**
Kadınların arkalarına saldıkları saç bölüğü; omza dökülen saç, uzun saç, zülüf, kâkül, saç örgüsü II sevgilinin saçları.
Naḥīfî fürḳatüñ birle geyinmiş ol siyeh gīsū
Naẓar ḳıl ol perīşāna kerem ḳıl gözi ḳanlu ey

2. **gīsūya:**-*y, -a*
Gazel 498
Mısra: **2**
Omuz üstüne dökülen saç.
Şemīm-i zülfüñ olursa n'ola temennāsı
Dil-i ḥazīnüñ o gīsūya düşdi sevdāsı

git:

1. **gider:**-*er*
Gazel 17
Mısra: **3**
(Belli bir maksat için) bir yerde bulunmak; yönelmek.
Gider aġyār ile gülşen-be-gülşen seyr-i bāġ eyler
Bize her-cāyīlükler eyler ol mihr-i cihān-ārā

2. **gitdi:**-*di*
Gazel 44
Mısra: **9**
"Bir türlü olmadı, oldu bitti" anlamını pekiştiren fiil.
İtmedüñ gitdi teraḥḥum bu Naḥīfîye dirīġ
Olmaduñ üftādeñe ey serv-i āzād āşinā

3. **giderse:**-*er, -se*
Gazel 67
Mısra: **9**
Devam etmek, sürmek.
Böyle giderse rāh-ber-i kevkebüm eger
Āḫir ṭarīḳ-i yeʾse çıḳar şāh-rāh-ı baḫt

4. **gider:**-*er*
Gazel 117
Mısra: **9**
(Belli bir maksat için) bir yerde bulunmak; yönelmek.
Pīş ü pesüñde şevḳ ile rū-māl olup gider
Sāyeñ de saña bencileyin mübtelā mıdur

5. **gitmezüz:**-*mez, -üz*
Gazel 213
Mısra: **11**
(Belli bir maksat için) bir yerde bulunmak; yönelmek.
Deşt ü kūha gitmezüz Ferhād ü Mecnūn gibi biz
Kimsenüñ eṭvārına yoḳdur bizüm taḳlīdümüz

6. **gitdi:**-*di*
Gazel 239
Mısra: **17**
(Belli bir maksat için) bir yerde bulunmak; yönelmek.
Gitdi ṣafāsı şimdi bu bāġuñ Naḥīfîyā
Pejmürde oldı gülleri bülbülleri ḫamūş

7. **gitdigi:**-*dik, -i*
Gazel 265
Mısra: **11**
(Belli bir maksat için) bir yerde bulunmak; yönelmek.
Eyle merdān-ı Ḫudā gitdigi semte seferi
Var ise sende eger anlara sevdā-yı luḥūḳ

8. **gitdüm:**-*dü, -m*
Gazel 325
Mısra: **2**
Ayrılmak, uzaklaşmak.
İster aġyār ile ṭarḥ-efgen-i ṣaḥn-ı bāġ ol
İşte ben gitdüm eyā ġonçe-dehen sen ṣaġ ol

9. **gitdüm:**-*dü, -m*
Gazel 325
Mısra: **10**
Ayrılmak, uzaklaşmak.
Bu Naḥīfîyi çıḳarma kerem it ḫāṭırdan
İşte ben gitdüm eyā ġonçe-dehen sen ṣaġ ol

10. **gitdi:**-*di*
Gazel 329
Mısra: **3**
(Belli bir maksat için) bir yerde bulunmak; yönelmek.
Enīsüm yār-ı cānum gitdi ḳaldum derd-i ḥasretle
Bu ġurbet ilde ḥayfā ben daḫı şimdi ġarīb oldum

11. **gitdiler:**-*di, -ler*
Kaside 19
Mısra: **144**
(Belli bir maksat için) bir yerde bulunmak; yönelmek.
Lāf-ı daʿvā-yı mübāhāt itdi kim maʿẕūrdur
Gitdiler bu semte zīrā ehl-i naẓmuñ ekṣeri

12. **gitdigüm:**-*dig, -üm*
Kaside 26
Mısra: **105**
(Belli bir maksat için) bir yerde bulunmak; yönelmek.
Hücūm-ı ġayret ile ḳanda gitdigüm bilmem
ʿİnān-ı ḫāmemi ʿayb itme eylesem irḫā

13. **gitmez:**-*mez*
Matla 211
Mısra: **2**
Kaybolmak, sona ermek.
ʿAceb mi vaż'-ı mestī çeşm-i şūḫ-ı dilsitānından
Şarāb-ı laʿli gitmez bir nefes yārüñ dehānından

14. **gitdükçe:**-*dükce*
Tarih 17
Mısra: **29**
Ayrılmak, uzaklaşmak.
Vedīʿa eyler esbāb-ı neşāt u ʿayşı gitdükçe
Bu nüzhet-gāh-ı zībāda eger nev-rūz u eger aʿyād

git-:

1. **gitdi:**-*di*
Gazel 154
Mısra: **4**
"Aldı gitti." anlamını pekiştiren fiil.
Bulunmaz bī-muḫābā bir feres-rān-ı süḫan şimdi
Hüner meydānını ḫālī bıraḳdı gitdi fārisler

2. **gitdi:**-*di*
Gazel 239
Mısra: **6**
(Belli bir maksat için) bir yerde bulunmak; yönelmek.
Reftāra gelse nāz ile ol serv-i ser-keşüm
Gitdi o dem ki eyler idüm āh-ı dil-ḫurūş

3. **gitdi:**-*di*
Gazel 274
Mısra: **2**
(Belli bir maksat için) bir yerde bulunmak; yönelmek.
Ḥamdü li'llāh ol güzelden almışam iḳrār-ı ʿışḳ
Maġrib-i ġamm içre gitdi ẓulmet-i inkār-ı ʿışḳ

4. **gideli:**-*eli*
Gazel 303
Mısra: **2**
Ayrılmak, uzaklaşmak.
Ṣabā senüñ bilelüm kūy-ı dil-rübā mı yerüñ
Alınmadı gideli ol diyāra bir ḫaberüñ

5. **gideler:**-*e, -ler*
Kaside 3
Mısra: **85**
Ayrılmak, uzaklaşmak.
Zīr-i ḫāk içre ḳoyup bī-kes ü tenhā gideler
Seni cān ile seven hem-nefesüñ cānānuñ

6. **gitdükde:**-*dük, -de*
Rübai 320
Mısra: **4**
(Belli bir maksat için) bir yerde bulunmak; yönelmek.
Işlāḥın ümmīd eyler iken dünyānuñ
Gitdükde ziyād oldı fesād-ı ʿālem

7. **gitdi:**--*di*
Rübai 332
Mısra: **3**
Sona ermek.
Gördükde seni ṣabr u ḳarārum gitdi
Biñ cān ile sen māha taʿaşşuḳ itdüm

gitdikçe:

1. **gitdikçe:**
Rübai 344
Mısra: **1**
Artan bir şekilde,giderek artan bir bicimde.
Gitdikçe ġam olmaḳda ġınā-yı ʿālem
Yaḳlaşdı gibi vaḳt-i fenā-yı ʿālem

gitdükçe:

1. **gitdükçe:**
Gazel 171
Mısra: **8**
Artan bir şekilde,giderek artan bir bicimde.
Göz yaşı gülzār-ı ḥüsnin feyż ile sīr-āb ider
Ol nihāl-i tāze gitdükçe daḫi mümtāz olur

2. **gitdükçe:**
Gazel 355
Mısra: **21**
Artan bir şekilde,giderek artan bir bicimde.
Gitdükçe döndi ʿaksine ʿālem Naḥīfīyā
Ser-geşte-ḥāl-i ḥayret-i devr-i zamāneyem

3. **gitdükçe:**
Gazel 504
Mısra: **5**
Artan bir şekilde,giderek artan bir bicimde.
Gitdükçe kār ider dil-i ʿuşşāḳa miḫneti
ʿIşḳuñ egerçi ḫoş görinür ibtidāları

4. **gitdükçe:**
Rübai 266
Mısra: **1**
Artan bir şekilde,giderek artan bir bicimde.
Gitdükçe füzūn olmada nār-ı eşvaḳ
Feryād ü fiġān ile pür oldı āfāḳ

giyāh:

1. **giyāh:**
Gazel 32
Mısra: **10**
Ot, bitki.
Niyāz ider yine tā ḥaşre dek Naḥīfī gibi
Mezārum üzre ẓuhūr eyleyen giyāh saña

2. **giyāhı:**-*ı*
Gazel 134
Mısra: **2**
Ot, bitki.
Ol sehī-ḳad tā ki nāz ile çemen-pīrā olur
Her giyāhı gülşenüñ bir bülbül-i şeydā olur

3. **giyāhumdan:**-*um, -dan*
Gazel 399
Mısra: **10**
Ot, bitki.
Naḥīfī cān virürsem ḥasret-i dil-dār ile āḫir
Ḫaber ṣorsun gelüp ol dil-rübā her bir giyāhumdan

4. **giyāhum:**-*um*
Gazel 421
Mısra: **8**
Ot, bitki.
Ṣafā-yı ʿışḳuñ işʿār eyleyüp ḫāk-i mezārumdan
Ṣalāt itsün saña her bir giyāhum yā Resūla'llāh

5. **giyāhı:**-*ı*
Gazel 443

Mısra: **10**
Ot, bitki.
Aḥvāl-i derd-i ʿışḳdan āgāh ide seni
Her bir giyāhı meşhedümüñ bir zebān ola

6. **giyāh:**
Tarih 16
Mısra: **30**
Ot, bitki.
Ṭıynetinde ḳuvvet-i neşv ü nemā tā öyle kim
Sünbül ü gül serv ü sūsen anda ḫod-reste giyāh

giyāh-ı aḫżārı:

1. **giyāh-ı aḫżārı:**-*ı*
Kaside 19
Mısra: **40**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yemyeşil ot.
ʿAzm-i bāġ itdükçe naʿl-i raḫşına rū-māl ider
İktisāb-ı feyż içün her bir giyāh-ı aḫżārı

giyāh-ı ḳabrüm:

1. **giyāh-ı ḳabrüm:**-*üm*
Gazel 23
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kabrin üzerindeki ot.
Beni ḫāk itse de derd ü belā-yı fürḳatüñ cānā
Giyāh-ı ḳabrüm eyler ārzū-yı vuṣlatuñ cānā

göbegi düşdi:

1. **göbegi düşdi:**-*di*
Matla 141
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Göbek fıtığı olmak II büyük sıkıntı duymak, kahrolmak II misk ahusunun nafesini bırakması.
Ḥiss idüp nefḥasın ol ṭurra-i müşk-āgīnüñ
Ḥasedinden göbegi düşdi ġazāl-i Çīnüñ

gögsin gerüp:

1. **gögsin gerüp:**-*üp*
Matla 72
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Övünmek, gururlanmak.
Lemʿa-i feyż-i ser-engüştüñden oldı behredār
Vechi var gögsin gerüp māh itse ʿarż-ı iftiḫār

gök:

1. **gökde:**-*de*
Gazel 96
Mısra: **10**
Bütün gök cisimlerini içine alan sonsuz boşluk.
Bu Naḥīfī ḳaddüñ evṣāfın dirince naẓmına
Gökde encüm ṣuda māhī cümlesi ḳıldı pesend

2. **gökde:**-*de*
Gazel 250
Mısra: **2**
Bütün gök cisimlerini içine alan sonsuz boşluk.
Geç ire elṭāf-ı Ḥaḳla gülşen-i gülzāra ḫaṭ
Bilmezüz kim yazılur mı gökde ol meh-pāre ḫaṭ

3. **gökde:**-*de*
Tahmis 8
Mısra: **24**
Bütün gök cisimlerini içine alan sonsuz boşluk.
Āṣiyān-ı ḥaremüñ itmek içün cāy-ı direng
Ṣanma efġān iderek gökde geçer ḫayl-i küleng

ġonca-dehen:

1. **ġonça-dehenden:**-*den*
Gazel 456
Mısra: **6**
Gonca ağızlı. II gonca ağıza sahip sevgili.
Hezār-ı dil ḳafes-i cismi çāk ider ṣanuram
Ṣabā o ġonça-dehenden peyām virdükçe

ġonçe:

1. **ġonçe:**
Gazel 10
Mısra: **2**
Henüz açılmamış çiçek, tomurcuk II Sevgilinin ağzı.
Ḫulūṣ o āfete maḥż-ı ḫaṭā imiş ḫayfā
Meger o ġonçe hezār-āşinā imiş ḫayfā

2. **ġonçeleri:**-*ler, -i*
Gazel 34
Mısra: **7**
Yaprakları henüz açılmamış veya az açılmış çiçek; özellikle de gül tomurcuğu. .
Ṣuʿle-i dūzāḫ olur çeşmüme her ġonçeleri
Sensüz āteş görinür ṣaḥn-ı çemenzār baña

3. **ġonçeler:**-*ler*
Gazel 45
Mısra: **12**
Yaprakları henüz açılmamış veya az açılmış çiçek; özellikle de gül tomurcuğu. .
Bülbülān itdükçe temcīd ü ṣenā-yı vaḥdetüñ
Vecd-i taḳdīs ile eyler ġonçeler ṣaḳḳ-ı cüyūb

4. **ġonçeye:**-*ye*
Gazel 49
Mısra: **5**
Henüz açılmamış çiçek, tomurcuk II Sevgilinin ağzı.
Şeb-tā-seḥer o ġonçeye ʿarż-ı niyāz ider
El-ḫaḳ ġarībdür hele muʿtād-ı ʿandelīb

5. **ġonçeler:**-*ler*
Gazel 74
Mısra: **5**
Yaprakları henüz açılmamış veya az açılmış çiçek; özellikle de gül tomurcuğu. .
Olup bīdār-ı ḫ∨āb-ı ʿişve yer yer ġonçeler maḫmūr
Ṣarāb-ı ʿışḳ-ı gülden ʿandelīb-i bī-nevā ser-mest

6. **ġonçe:**
Gazel 119
Mısra: **8**
Yaprakları henüz açılmamış veya az açılmış çiçek; özellikle de gül tomurcuğu. .
N'ola bülbül gibi şevḳ ile āh ü nāle eylersem
Leṭāfetde hemān ol ġonçe bir ter verd-i ḫandāndur

7. **ġonçeden:**-*den*
Gazel 135
Mısra: **1**
Henüz açılmamış çiçek, tomurcuk II Sevgilinin ağzı.
O ġonçeden ki dile nāme-i ʿitāb gelür
Derūna derd-i maḥabbetle ıżṭırāb gelür

8. **ġonçe:**
Gazel 154
Mısra: **8**
Yaprakları henüz açılmamış veya az açılmış çiçek; özellikle de gül tomurcuğu. .
Girībān çāk olup mestāne varmış ḫvāba gūyā kim
Açılmış yāsemen gülşende daḥi ġonçe nergisler

9. **ġonçe:**
Gazel 163
Mısra: **4**
Henüz açılmamış çiçek, tomurcuk II Sevgilinin ağzı.
Göz ḳapatmaz nālesi bülbüllerüñ bir dem aña
Ġonçe de gülşende ʿaḳlınca ṣafā-yı ḫvab ider

10. **ġonçeye:**-*y, -e*
Gazel 178
Mısra: **1**
Henüz açılmamış çiçek, tomurcuk II Sevgilinin ağzı.
Ġonçeye nāle-i bülbül ki ḥicāb-āver olur
Nāz ile rūyına her bergi niḳāb-āver olur

11. **ġonçe:**
Gazel 179
Mısra: **4**
Henüz açılmamış çiçek, tomurcuk II Sevgilinin ağzı.
Olma āzürde nigāh-ı ʿandelīb-i zārdan
Ḥüsnüñe ey ġonçe ḫayrān oldıġum bilmez mi var

12. **ġonçe:**
Gazel 191
Mısra: **8**
Henüz açılmamış çiçek, tomurcuk II Sevgilinin ağzı.
N'ola günden güne revnaḳ-dih-i gülzār-ı ḥüsn olsañ
Hezār-ı ṭabʿumı ey ġonçe ḫāmūş itdigüm yoḳdur

13. **ġonçenüñ:**-*nüñ*
Gazel 199
Mısra: **4**
Yaprakları henüz açılmamış veya az açılmış çiçek; özellikle de gül tomurcuğu. .
Dest-i reşk ile n'ola çāk-i girībān itse
Ġonçenüñ dāġ-ı derūnıdur o ḫāl-i ruḫsār

14. **ġonçeden:**-*den*
Gazel 206
Mısra: **6**
Henüz açılmamış çiçek, tomurcuk II Sevgilinin ağzı.
Niyāz-nāmemüz itdük ṣabā ile irsāl
O ġonçeden bize luṭf-ı peyāma muntaẓıruz

15. **ġonçe:**
Gazel 219
Mısra: **2**
Henüz açılmamış çiçek, tomurcuk II Sevgilinin ağzı.
Niçün gülşende bülbül nāle-i bī-iḫtiyār itmez
Hezār efġān ider ammā o ġonçe iʿtibār itmez

16. **ġonçe:**
Gazel 270
Mısra: **1**
Yaprakları henüz açılmamış veya az açılmış çiçek; özellikle de gül tomurcuğu. .
Niçe bir ġonçe var mı gülşen-i ʿālemde ḫārı yoḳ
Bir bāde var mı bezm-i cihānda ḫumārı yoḳ

17. **ġonçesin:**-*si, -n*
Gazel 277
Mısra: **1**
Henüz açılmamış çiçek, tomurcuk II Sevgilinin ağzı.
Öpmek ister ġonçesin tenhā ḳabaḳ
Bir boġazı iplüdür cānā ḳabaḳ

18. **ġonçeler:**-*ler*
Gazel 290
Mısra: **5**
Yaprakları henüz açılmamış veya az açılmış çiçek; özellikle de gül tomurcuğu. .
Naḳş-ı ḳademüñ ġonçeler eylerdi nümāyān
Kāfir sen eger dūzaḫı da cilve-geh itseñ

19. **ġonçeyi:**-*y, -i*
Gazel 345
Mısra: **3**
Henüz açılmamış çiçek, tomurcuk II Sevgilinin ağzı.
Ben hezārān ġonçeyi bu gülsitān-ı dehrden
Şevḳ ile ārāyiş-i destār-ı ümmīd eyledüm

20. **ġonçesüz:**-*süz*
Gazel 398
Mısra: **5**
Yaprakları henüz açılmamış veya az açılmış çiçek; özellikle de gül tomurcuğu. .
Ol ġonçesüz ḳarār idemem gülşen olsa da
Ṣaḥrā-yı ġamda şimdi benem murġ-ı lā-mekān

21. **ġonçem:**-*m*
Gazel 467
Mısra: **6**
Henüz açılmamış çiçek, tomurcuk II Sevgilinin ağzı.
Hezār ṭūṭī-i gūyāyı lāl-i ḫayret ider
Bu laʿl-i nāb ile ġonçem gelince güftāra

22. **ġonçe:**
Gazel 498
Mısra: **4**
Henüz açılmamış çiçek, tomurcuk II Sevgilinin ağzı.
Recā-yı būs-ı dehānuñ idince yoḳ dirsin
Bu lafẓ-ı bāridüñ ey ġonçe var mı maʿnāsı

23. **ġonçe:**
Gazel 512
Mısra: **6**
Henüz açılmamış çiçek, tomurcuk II Sevgilinin ağzı.
Gülşen-i ʿömrini āsīb-i ḫazān eyledi zerd
Oldı pejmürde o ġonçe gül-i sīr-āb gibi

24. **ġonçeler:**-*ler*
Gazel 525
Mısra: **5**
Henüz açılmamış çiçek, tomurcuk II Sevgilinin ağzı.
ʿAceb mi ġonçeler çāk-i girībān itseler yer yer
Fiġān u nāliş-i bülbül gül-i ḫandāna kār itdi

25. **ġonçelerüñ:**-*ler*, -*üñ*
Matla 191
Mısra: **2**
Henüz açılmamış çiçek, tomurcuk II Sevgilinin ağzı.
Cemʿ-i ḫūbāna kesel virdi raḳīb-i nā-dān
Bozdı cemʿiyyetini ġonçelerüñ bād-ı ḫazān

26. **ġonçe:**
Rübai 429
Mısra: **4**
Henüz açılmamış çiçek, tomurcuk II Sevgilinin ağzı.
İtdükçe recā būs-ı dehānın yoḳ dir
Yoḳ çāremüz ol ġonçe hemān var olsun

ġonçe gülden:

1. **ġonçe gülden:**-*den*
Gazel 170
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gül goncası II sevgili.
Yine ol ġonçe gülden şimdi mehcūr oldıġum demdür
N'ola bülbül gibi zār eylesem dūr oldıġum demdür

ġonçe-dehān:

1. **ġonçe-dehānuñ:**-*uñ*
Gazel 111
Mısra: **6**
Gonca ağızlı. II gonca ağıza sahip sevgili.
Terkīb-i resm-i lā vü neʿam leblerindedür
Ḥarf-i vefā o ġonçe-dehānuñ femindedür

2. **ġonçe-dehān:**
Gazel 218
Mısra: **6**
Gonca ağızlı. II gonca ağıza sahip sevgili.
Naẓīrin görmemiş ol verd-i ḫüsnüñ dīde-i gülzār
Melāḥat gülşeninde öyle bir ġonçe-dehān olmaz

3. **ġonçe-dehānum:**-*um*
Tahmis 9
Mısra: **4**
Gonca ağızlı. II gonca ağıza sahip sevgili.
Nuṭḳa gel ey ṣanem-i nādiredānum diyerek
Yārı açdum açıl ey ġonçe-dehānum diyerek

ġonce-dehen:

1. **ġonçe-dehen:**
Gazel 199
Mısra: **9**
Gonca ağızlı. II gonca ağıza sahip sevgili.
Ḫvāhiş-i būs-ı ʿiẕāruñla eyā ġonçe-dehen
Bend olur zülf-i siyehkārına diller nā-çār

2. **ġonçe-dehen:**
Gazel 203
Mısra: **2**
Gonca ağızlı. II gonca ağıza sahip sevgili.
ʿĀşıḳ ne gül ü lāle ne ḫod yāsemen ister
Bir ġonçe-dehen lāle-ḫad ü sīm-ten ister

3. **ġonçe-dehenden:**-*den*
Gazel 211
Mısra: **2**
Gonca ağızlı. II gonca ağıza sahip sevgili.
Ne gül-i bāġ u ne gül-geşt-i çemenden bilürüz
Bu güşāyişleri ol ġonçe-dehenden bilürüz

4. **ġonçe-dehen:**
Gazel 262
Mısra: **3**
Gonca ağızlı. II gonca ağıza sahip sevgili.
Niçün istiġnā ḳılarsın bāna ey ġonçe-dehen
Bilürüz kim ʿālem içre sensin ol dürr-i ṣadef

5. **ġonçe-dehen:**
Gazel 325
Mısra: **2**
Gonca ağızlı. II gonca ağıza sahip sevgili.
İster aġyār ile ṭarḥ-efgen-i ṣaḥn-ı bāġ ol
İşte ben gitdüm eyā ġonçe-dehen sen ṣaġ ol

6. **ġonçe-dehen:**
Gazel 325
Mısra: **10**
Gonca ağızlı. II gonca ağıza sahip sevgili.
Bu Naḥīfīyi çıḳarma kerem it ḫāṭırdan
İşte ben gitdüm eyā ġonçe-dehen sen ṣaġ ol

7. **ġonçe-dehen:**
Gazel 471
Mısra: **8**
Gonca ağızlı. II gonca ağıza sahip sevgili.
Açılurdı bāna bī-vāsıṭa-i bād-ı ṣabā
Eger ol ġonçe-dehen vāḳıf-ı esrār olsa

8. **ġonçe-dehen:**
Gazel 496
Mısra: **5**
Gonca ağızlı. II gonca ağıza sahip sevgili.
Sensüz ey ġonçe-dehen gülşen-i dehr-i dūnuñ

Çeşmüme ḫār-ı cefā oldı gül ü yāsemeni

9. **ġonçe-dehen:**
Gazel 505
Mısra: **6**
Gonca ağızlı. II gonca ağıza sahip sevgili.
Gehī ʿiẕārını gösterdi gāhī ruḫsārın
Baña o ġonçe-dehen dürlü dürlü āl itdi

10. **ġonçe-dehānum:**-*um*
Gazel 518
Mısra: **6**
Gonca ağızlı. II gonca ağıza sahip sevgili.
Kim olur maẓhar-ı luṭf-ı süḫan-ı cān-baḫşı
Kime yār oldı benüm ġonçe-dehānum şimdi

11. **ġonçe-dehen:**
Rübai 191
Mısra: **2**
Gonca ağızlı. II gonca ağıza sahip sevgili.
Gülzār-ı cemālüñde o ruḫlar güldür
Kāküllerüñ ey ġonçe-dehen sünbüldür

12. **ġonçe-dehen:**
Rübai 435
Mısra: **2**
Gonca ağızlı. II gonca ağıza sahip sevgili.
Dil-ḫasteleri hecr ile pür-dāġ olsun
Ol pīr olası ġonçe-dehen saġ olsun

<u>ġonce-fem:</u>

1. **ġonçe-fem:**
Gazel 12
Mısra: **6**
Gonca ağızlı II Sevgili.
Açılup sen de başla güftāra
Nedür ey ġonçe-fem bu istiġnā

2. **ġonçe-fem:**
Gazel 16
Mısra: **7**
Gonca ağızlı II Sevgili.
Bāʿiṣ nedür sükūtuña ey ġonçe-fem ʿaceb
Yoḫsa ḫaṭā mı ṣīve-i taḥrīk-i leb saña

3. **ġonçe-femdür:**-*dür*
Gazel 52
Mısra: **8**
Gonca ağızlı II Sevgili.
Bu gülzār-ı ḫazān-encām-ı gerdūn içre ṣevḳ ile
Beni bülbül gibi nālān iden ol ġonçe-femdür hep

4. **ġonçe-femüñ:**-*üñ*
Gazel 77
Mısra: **8**
Gonca ağızlı II Sevgili.
İtdükçe eger nüsḫa-i iʿcāzı tetebbuʿ
Ol ġonçe-femüñ ṣīve-i güftārını seyr it

5. **ġonçe-femüñ:**-*üñ*
Gazel 106
Mısra: **1**
Gonca ağızlı II Sevgili.
Göñül o ġonçe-femüñ bī-nevālarındandur
Esīr-i ḫasretidür mübtelālarındandur

6. **ġonçe-fem:**
Gazel 107
Mısra: **18**
Gonca ağızlı II Sevgili.
Nāḥīfī nāmı ʿaceb defterüñde var mı didüm
O ġonçe-fem didi mesṭūrdur muḳayyeddür

7. **ġonçe-femdendür:**-*den, -dür*
Gazel 173
Mısra: **4**
Gonca ağızlı II Sevgili.
Beni gördükçe lāl-i nāz olur güftāra gelmez yār
Hezāram vaż'-ı ḫāmūşī baña ol ġonçe-femdendür

8. **ġonçe-fem:**
Gazel 296
Mısra: **4**
Gonca ağızlı.
Gül gibi sen ṭururken dil niçe ġayre baḳsun
Bāġ-ı cihānda yoḳdur ey ġonçe-fem miṣālüñ

9. **ġonçe-fem:**
Gazel 342
Mısra: **7**
Gonca ağızlı.
Hep ṣevḳ-ı ʿārıżuñladur ey ġonçe-fem senüñ
Bāġ-ı cihānda bülbül-i nālānuñ oldıġum

10. **ġonçe-femüñ:**-*üñ*
Gazel 372
Mısra: **8**
Gonca ağızlı II Sevgili.
Remz-i nigehinden bilürüz ḳaṣdını yoḫsa
Ol ġonçe-femüñ bir söz alınmaz deheninden

11. **ġonçe-femüñ:**-*üñ*
Gazel 382
Mısra: **9**
Gonca ağızlı II Sevgili.
Ol ġonçe-femüñ vaṣf-ı cemālinde Naḥīfī
Eşʿāruñı ya siḥr ü ya iʿcāz ḳılarsın

12. **ġonçe-fem:**
Gazel 435
Mısra: **6**
Gonca ağızlı II Sevgili.
Güzeller çıḳdılar ʿuşşāḳ ile hep seyr-i gülzāra
Benümle sen de gel ey ġonçe-fem gül-geşt-i bāġ eyle

13. **ġonçe-fem:**
Gazel 441
Mısra: **10**
Gonca ağızlı, ağzı küçük ve güzel olan.
ʿĀşıḳ yolında cismini ḫāk eylemez mi hīç
Bir ġonçe-fem ki sencileyin mihribān ola

14. **ġonçe-fem:**
Gazel 519
Mısra: **6**
Gonca ağızlı.
Bāġbān minnetini çekmede bī-ṭāḳat iken
Bülbül ey ġonçe-fem āzürde-i ḫār olsun mı

15. **ġonçe-femüñ:**-*üñ*
Matla 13
Mısra: **1**
Gonca ağızlı, ağzı küçük ve güzel olan.
Geldüñ ol ġonçe-femüñ müjde-i vaṣlıyla bāña
Āferīn-bād eyā bād-ı seḥergāh saña

ġonçe-i bāġ-ı ʿişve:

1. **ġonçe-i bāġ-ı ʿişve:**
Gazel 289
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cilve bağının goncası II Sevgili.
Bu ṭarāvet gidüp ey ġonçe-i bāġ-ı ʿişve
Ḥüsnüñ ālūde-i ḫod-reste-giyāh olsa gerek

ġonçe-i dāġ-ı derūn:

1. **ġonçe-i dāġ-ı derūn:**
Gazel 213
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül yarasının goncası.
Böyle neşgüfte ḳalur mı ġonçe-i dāġ-ı derūn
Feyż-baḫş olmaz mı āyā pertev-i ḫūrşīdümüz

ġonçe-i gül:

1. **ġonçe-i gül:**
Gazel 140
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gül goncası II Sevgili.
Münāsib olmaḳ üzre ġonçe-i gül levḥ-i gülşende
Dehān-ı nāzüküñ vaṣfında bir rengīn muʿammādur

2. **ġonçe-i gül:**
Rübai 29
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gül goncası II Sevgili.
Boynın uzadup reh-güẕer-i yārāna
Her ġonçe-i gül söylemek ister gūyā

ġonçe-i gülşen-i ṣafā:

1. **ġonçe-i gülşen-i ṣafā:**
Murabba 12
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Safa gül bahçesinin goncası II Hz. Muhammet için kullanılmıştır.
Ġonçe-i gülşen-i ṣafā sensin
Gevher-i baḥr-ı ışṭıfā sensin

ġonçe-i gülzāra:

1. **ġonçe-i gülzāra:**-*a*
Gazel 162
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gül bahçesinin goncası.
Her seḥer bülbül ki eşk-i çeşmini seyl-āb ider
Ġonçe-i gülzāra meftūn oldığın işrāb ider

ġonçe-i gülzār-ı cināna:

1. **ġonçe-i gülzār-ı cināna:**-*a*
Kaside 12
Mısra: **64**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cennet bahçesinin açılmamış gülü.
Feyż-i keremüñle yine ey Ḫālıḳ-ı Bī-çūn
Vir neşv ü nemā ġonçe-i gülzār-ı cināna

ġonçe-i gülzār-ı ḥüsne:

1. **ġonçe-i gülzār-ı ḥüsne:**-*e*
Gazel 331
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik bahçesinin goncası.
Yine bir ġonçe-i gülzār-ı ḥüsne ʿandelīb oldum
Yine feryād ü efġān eylemekde bī-şekīb oldum

ġonçe-i gülzār-ı ʿişmet:

1. **ġonçe-i gülzār-ı ʿişmet:**
Gazel 308
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Irz bahçesinin goncası II sevgili.
Beni ey ġonçe-i gülzār-ı ʿişmet
Helāk itdi senüñ bu vażʿ-ı lālüñ

ġonçe-i ḥamrā-yı vaṭan:

1. **ġonçe-i ḥamrā-yı vaṭan:**
Gazel 390
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Vatanın kırmızı goncası.
Cāme-i sürḫ ile görsem seni ey āfet-i cān
Ḫāṭır-ı zāra gelür ġonçe-i ḥamrā-yı vaṭan

ġonçe-i ḫāṭır:

1. **ġonçe-i ḫāṭır:**
Gazel 123
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül goncası.
Açılmaz dāġ-ber-dāġ olmaduḳça ġonçe-i ḫāṭır
Güşād-ı ṭabʿ-ı ehl-i ʿışḳa ey dil nev-bahār ister

ġonçe-i ḫoş-būy-ı gülşen-i maʿnā:

1. **ġonçe-i ḫoş-būy-ı gülşen-i maʿnā:**
Kaside 26
Mısra: **92**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mana gülbahçesinin güzel kokulu goncası.
Terennüm itmede medḥüñle bülbülān-ı süḫān

Güşāde ġonçe-i ḫoş-būy-ı gülşen-i maʿnā

ġonçe-i iḳbāl-i ġarīb:

1. **ġonçe-i iḳbāl-i ġarīb:**
Gazel 62
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Garibin gelecek goncası.
Olsa sīr-āb-ı himem ravża-i āmāl-i ġarīb
Rū-güşād olsa biraz ġonçe-i iḳbāl-i ġarīb

ġonçe-i laʿlüñ:

1. **ġonçe-i laʿlüñ:**-*üñ*
Gazel 171
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin lal gibi kırmızı dudağı.
Ġonçe-i laʿlüñ terennüm-sāz-ı nāz itdükçe sen
Bülbül-i ṭabʿ-ı Naḥīfī böyle siḥr-āġāz olur

ġonçe-i neşgüfte-i ṭabʿum:

1. **ġonçe-i neşgüfte-i ṭabʿum:**-*um*
Gazel 354
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tabiatımın açılmamış goncası.
Ġonçe-i neşgüfte-i ṭabʿum ḫazāna irmesün
Gel perīşān itme luṭf it gülşen-i cemʿiyyetüm

ġonçe-i nev-ḫīze nāz eyler:

1. **ġonçe-i nev-ḫīze nāz eyler:**-*r*
Kaside 24
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nazın taze goncası eylemek.
Nesīm-i ṣubḥ-ı luṭfı ġonçe-i nev-ḫīze nāz eyler
Nihāl-i himmeti ser-keş gelür serv-i ḫırāmāna

ġonçe-i nev-reste:

1. **ġonçe-i nev-reste:**
Gazel 169
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yeni bitmiş, taze gonca. II Sevgili.
Ey ġonçe-i nev-reste cefādan ḥaẕer it kim
ʿĀlemleri sūzān ider āh-ı seḥerüm var

ġonçe-i nev-reste-i gülzār-ı cemālüñ:

1. **ġonçe-i nev-reste-i gülzār-ı cemālüñ:**-*üñ*
Gazel 395
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik gül bahçesinin yeni bitmiş goncası II sevgili.
Ol ġonçe-i nev-reste-i gülzār-ı cemālüñ
Yoḳ çāre ḫalāṣ olmaġa ḫār-ı siteminden

ġonçe-i nev-resteler:

1. **ġonçe-i nev-resteler:**-*ler*
Matla 83
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yeni bitmiş, taze gonca. II Sevgili.
Ḫ∨ābdan bīdār olunca ġonçe-i nev-resteler
Ṣeb-nem ile ṣüste eyler yüzlerin bād-ı seḥer

ġonçe-i nev-restenüñ:

1. **ġonçe-i nev-restenüñ:**-*nüñ*
Gazel 364
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yeni bitmiş, taze gonca. II Sevgili.
Sevdigüm sevmiş raḳīb olmış baña ol gül-ʿiẕār
Şimdi gördüm ġonçe-i nev-restenüñ ḫār oldıġın

ġonçe-i raʿnā:

1. **ġonçe-i raʿnā:**
Gazel 146
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzel, hoş gonca.
Ruḫ-ı rengīn ü ḫoş-būyuñ ki reşk-i verd-i ḫandāndur
Senüñ bülbüllerüñ ey ġonçe-i raʿnā hezārāndur

2. **ġonçe-i raʿnā:**
Gazel 319
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzel, hoş gül. II Sevgili.
Nāle-sāz olsa ʿaceb mi ʿandelīb-āsā göñül
Saña düşdi n'eylesün ey ġonçe-i raʿnā göñül

3. **ġonçe-i raʿnā:**
Matla 237
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzel, hoş gonca.
Alup naḳd-i dil-i zār-ı hezārı biñ ẕarāfetle
Açıldı ṭarf-ı bāġa ġonçe-i raʿnā nezāketle

ġonçe-i ruḥsāruñı:

1. **ġonçe-i ruḥsāruñı:**-*uñ, -ı*
Gazel 482
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağzı gonca gibi küçük olan sevgili.
ʿĀşıḳ ṣaḳınur ġonçe-i ruḥsāruñı yoḫsa
Tesḫīr idemez ṣanma āḥ-ı seḥer-gāh

ġonçe-i şad dāġı:

1. **ġonçe-i şad dāġı:**-*ı*
Gazel 323
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüzlerce yaraya sahip gonca.
Ġonçe-i şad dāġı var bāġ-ı ḳażādur sīnemüz
Bülbülüz bizde dem-ā-dem āh ü zār eksük degül

ġonçe-i ṭabʿı:

1. **ġonçe-i ṭabʿı:**-*ı*
Gazel 156
Mısra: **55**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Açılmamış gül. II Gonca tabiatlı.
Nesīm-i feyż ile olsun güşāde ġonçe-i ṭabʿı
Gül-i maʿnī ki tā gülzār-ı ṭābʿa zīb ü zīnetdür

ġonçe-i ṭabʿın:

1. **ġonçe-i ṭabʿın:**-*ın*
Tarih 19
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Açılmamış gül. II Gonca tabiatlı.
Ġonçe-i ṭabʿın güşād itsün nesīm-i luṭf-ı Ḥaḳ
Şādumān olsun çemenzār-ı ṣafāda dāʾimā

ġonçe-i ümmīdümüz:

1. **ġonçe-i ümmīdümüz:**-*ümüz*
Gazel 213
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ümit goncası.
Nefḥa-dād ol ey ṣabā gel ṭurra-i dildārdan
Ḳalmasun pejmürde luṭf it ġonçe-i ümmīdümüz

ġonce-şıfat:

1. **ġonçe-şıfat:**
Kaside 26
Mısra: **228**
Gonca gibi.
İdüp müşāhede feyż-i bahār-ı devletüñi
Açıldı ġonçe-ṣıfat ṭabʿ-ı zümre-i fuṣaḥā

ġonce-veş:

1. **ġonçe-veş:**
Gazel 448
Mısra: **1**
Gonca gibi.
Elümde ġonçe-veş peymāne āġūşumda cānāne
Bu bezm-i cān-fezāyı tāze ṭarḥ itdüm ẓarīfāne

gönder:

1. **gönderseñ:**-*se, -ñ*
Gazel 114
Mısra: **3**
Bir araçla ulaştırmak, yollamak.
Nāme gönderseñ baña baḳdukça her bir ḥarfine
Merdüm-i çeşm-i ḫayāl ol demde ʿayn-ı demʿ olur

2. **gönder:**
Gazel 123
Mısra: **5**
Bir araçla ulaştırmak, yollamak.
Ḥarīm-i cāna gönder ġamze-i dil-dūzuñı gāhī
Dil-i āvāre çoḳdan bir enīs ü ġam-güsār ister

3. **gönderür:**-*ür*
Kaside 19
Mısra: **100**
Bir araçla ulaştırmak, yollamak.
Bir ġam-ı cān-sūz ile meşġūl olurken rūzgār
Gönderür mihmān-serāy-ı ḳalbe ḥüzn-i āḫarı

4. **gönderür:**-*ür*
Tahmis 8
Mısra: **15**
Bir araçla ulaştırmak, yollamak.
Gönderür mevclerin lücce-i ʿUmmān ṣaf ṣaf
Vaḥşī-i ḥüsn ü bahā gerçi ki bir meh-rūsın

göñl:

1. **göñlüm:**-*üm*
Gazel 24
Mısra: **3**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Ser-i kūyuñda sensiz bir dem ārām itmeyen göñlüm
Ġarīb illerde şimdi derd ile āvāredür cānā

2. **göñlümi:**-*üm, -i*
Gazel 27
Mısra: **5**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Al bārī ḥüsn ü ʿışḳuñı vir baña göñlümi
Ey bī-vefa senüñ saña olsun benüm baña

3. **göñlümi:**-*üm, -i*
Rübai 491
Mısra: **2**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Bir kerre bu mehcūruñı da yād eyle
Vīrāne olan göñlümi ābād eyle

göñli ṭutsa:

1. **göñli ṭutsa:**-*sa*
Gazel 248
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gönlü tutmak.
Be Naḥīfī yine göñli ṭutsa envār-ı viṣāl
Ki açıldı baña ḳārşu bu gün ol sīne-i feyż

göñlin virmez:

1. **göñlin virmez:**-*in, -mez*
Gazel 217
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gönül bağlamak, severek bağlanmak.
Nigāh-ı nāzuñ olsun mübārek ḳaṭʿ-ı ümmīd it

Saña şimden girü gönlin o şūḫ-ı bī-bedel virmez

gönlini alurlar:

1. **gönlini alurlar:**-*ur, -lar*
Gazel 495
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kırılan bir kimseyi güzel bir davranışla hoşnut etmek, sevindirmek.
Alurlar gönlini bir ḥāl ile n'eylerse eylerler
Ḳomazlar māh-rūlar ḥāline ʿuşşāḳ-ı şeydāyı

gönlüm aldı:

1. **gönlüm aldı:**-*üm, -dı*
Tahmis 10
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gönlü fethetmek; hoşnut etmek, sevindirmek.
ʿIşḳ ile mā-ḥaṣal-ı ṣabrum olup cümle tebāh
Gönlüm aldı niçe nāz ile o düzdīde-nigāh

gönlüm almaġa:

1. **gönlüm almaġa:**-*maġ, -a*
Matla 192
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kendine aşık etmek, bağlamak.
İttifāḳ eylediler almaġa gönlüm ḫūbān
Luṭf idüp baña gönül yardımı itsün yārān

gönlümce:

1. **gönlümce:**
Gazel 302
Mısra: **1**
Dileğime uygun, istediğim gibi.
Saña ḳalmışdur ey āfet baña gönlümce nāz itmek
Nigāh-ı ʿişvelerle böyle vażʿ-ı dil-nevāz itmek

gönül:

1. **gönül:**
Gazel 12
Mısra: **3**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Gül-i ruḫsārıñı görünce gönül
Geldi feryāda ʿandelībāsā

2. **gönül:**
Gazel 14
Mısra: **2**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Ḳalup cism-i nizārum cilvegāhuñda ġubārāsā
Gönül bir nev-nihāl-i nāza aḳdı cūybārāsā

3. **gönül:**
Gazel 21
Mısra: **12**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Yine mehcūrī-i ʿışḳ ile feryād itmedür kārı
Gönül derd-i ġam-ı ʿışḳuñdan āzād olsa da farżā

4. **gönül:**
Gazel 35
Mısra: **8**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
O cefā-cū bize yār olmaz ise ṣaġ olsun
Hīç bulunmaz mı gönül dünyede bir yār saña

5. **gönül:**
Gazel 37
Mısra: **1**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Çoḳ niyāz itdi gönül olmadı hem-ḫāne saña
Hele ʿışḳ olsun eyā şāhid-i kāşāne saña

6. **gönül:**
Gazel 41
Mısra: **5**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Gönül ki bāde-i ʿışḳuñla oldı mestāne
ʿAceb mi şevḳ ile eylerse keşf-i rāz saña

7. **gönül:**
Gazel 65
Mısra: **5**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Verziş-i āh iderek ḥasret-i kūyuñla gönül
Oldı berḳ-efken-i ḫırmenkede-i ṣabr ü ṣebāt

8. **gönlüm:**-*üm*
Gazel 73
Mısra: **3**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Bü'l-ʿaceb gönlüm kemān itdi ki ol ebrū-kemān
Yā ʿaceb incindi mi bilmez niçün dil-ber sükūt

9. **gönül:**
Gazel 78
Mısra: **7**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Her-cāyī-meşreb olma yeter ey gönül yeter
Bārī ḫayāl-i yār ile olsun teʾellüf it

10. **gönlüm:**-*üm*
Gazel 81
Mısra: **3**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Ḥarāmī ġamzeler birle idüp yaġmā benüm gönlüm
Yine sensin cihān içre baña yār olmaġa bāʿiṣ

11. **gönülde:**-*de*
Gazel 104
Mısra: **5**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
İşler gönülde yāresi tīr-i nigāhınuñ
Sāḳī bizüm şikāyetümüz hep o yāredür

12. **gönül:**
Gazel 106
Mısra: **1**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Gönül o ġonçe-femüñ bī-nevālarındandur

Esīr-i ḥasretidür
mübtelālarındandur

13. **gönülden:**-*den*
Gazel 114
Mısra: **10**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Ey Naḥīfī şübhesüz teşrīf
ider sulṭān-ı ʿışḳ
Bir gönülden kim ḫayāl-i
ġayr kālʿ olur

14. **gönül:**
Gazel 116
Mısra: **1**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Seyr-i bāġ itsem eger sensüz
gönül maḥzūn olur
Serve baḳsam hecr-i
ḳaddüñle gözüm pür-ḫūn
olur

15. **gönül:**
Gazel 123
Mısra: **7**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Gönül bir lāle-ḫad gül-çehre
servüñ pāy-mālidür
Ne meyl-i gülsitān eyler ne
seyr-i lālezār ister

16. **gönül:**
Gazel 127
Mısra: **12**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
N'ola her laḥẓa meyl-i kūh u
deşt eylerse ʿışḳ ile
Gönül Ferhād ü Ḳaysuñ
hem-reh ü hem-
pālarındandur

17. **gönül:**
Gazel 138
Mısra: **4**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Ayaḳlar altına alma o
ḫāksārı ne var
Gönül didükleri bī-çāre zīr-i
destüñdür

18. **gönül:**
Gazel 156
Mısra: **42**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
ʿİnān-gerdān-ı raḫş-ı ʿazm
olaldan mülk-i Īrāna
Gönül bir özge ümmīd ile
cevlān-ḫīz-i fikretdür

19. **gönlüm:**-*üm*
Gazel 158
Mısra: **5**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Ser-i kūyuñda evvel naġme-
sāz-ı şevḳ olan gönlüm
Ġarīb illerde şimdi
ḥasretüñle āh ü zār eyler

20. **gönlüm:**-*üm*
Gazel 159
Mısra: **2**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Ḫāṭır-ı maḥzūnı ṣor şarṭ-ı
ḥaḳīḳat böyledür
Al ele gönlüm ki ādāb-ı
maḥabbet böyledür

21. **gönül:**
Gazel 159
Mısra: **6**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Saña cevr eyler varur aġyāra
yüz biñ luṭf ider
Ey gönül maʿẕūr ṭut ḫūbānda
ʿādet böyledür

22. **gönül:**
Gazel 182
Mısra: **1**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Gönül şevḳ-ı cemālüñ zīver-i
bāġ-ı cinān eyler
Düşüp sevdā-yı vaṣla
ʿandelībāsā fiġān eyler

23. **gönül:**
Gazel 183
Mısra: **11**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Kesme ümmīdüñ ey gönül
kām-ı viṣāl-i yārdan
Belki seni o bī-vefā luṭf ile
behre-yāb ider

24. **gönül:**
Gazel 185
Mısra: **5**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Gönül zülfüñde ḳaldı cān ise
tīġ-i nigāhuñda
Ol iki bī-nevāla saña
çoḳdan mübtelālardur

25. **gönül:**
Gazel 189
Mısra: **1**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Gönül ol āfitāb-ı ḥüsni her
dem ārzū eyler
Ḫayālin dīdeden dilden
şafāsın cüst ü cū eyler

26. **gönül:**
Gazel 192
Mısra: **6**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Dürūġ-ı nāz ile dil-ber bizi
āşüfte-ḥāl eyler
Peyām-ı vuṣlatından ey
gönül şāfī ḫaber yoḳdur

27. **gönülde:**-*de*
Gazel 192
Mısra: **1**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Gönülde şevḳ u ḥāletler
dem-i ferḫundeler yoḳdur
Yerinde bād eser şimdi o
demlerden eser yoḳdur

28. **gönül:**
Gazel 202
Mısra: **1**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Gülşende gönül şanma ki
berg-i semen ister
Bir sencileyin dil-ber-i sīmīn
beden ister

29. **gönül:**
Gazel 209
Mısra: **5**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Luṭf ümmīd eyler gönül sen
şehden āzār istemez

Şerbet-i laʿlüñ yeter dil keşf-i esrār istemez

30. **gönül:**
Gazel 210
Mısra: **3**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Gönül ḳo zemzeme-i el-emānı ḫāmūş ol
O bī-taraḥḥum edā-yı meded nedür bilmez

31. **gönülden:**-*den*
Gazel 222
Mısra: **7**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Gönülden derd ü ġamle cevr-i dildār eksük olmaz hīç
Dime ġam-ḫāne-i ʿuşşāḳa yārān-ı ṣafā gelmez

32. **gönül:**
Gazel 232
Mısra: **1**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Mā-sivādan ey gönül gel rişte-i ümmīdi kes
Dād-res olmaz Ḫudādan ġayrı saña hiç kes

33. **gönül:**
Gazel 233
Mısra: **3**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Ey gönül kūyına varduḳça fiġān eyleme kim
Girmez ol muġ-beçenüñ gūşına ṣavt-ı nāḳūs

34. **gönül:**
Gazel 238
Mısra: **3**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Gönül ṭurmaz niyāz eyler senüñ ḳarşuñda bī-pervā
Geçüp cān ü cihāndan ġamze-i bī-bake ser virmiş

35. **gönül:**
Gazel 239
Mısra: **9**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Sāġar-be-dest şevḳ olalum bize de ey gönül
Zühhād iderse ḫırḳa-i sālūsı zīb-i dūş

36. **gönüldür:**-*dür*
Gazel 244
Mısra: **2**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Baña cevr itmegi her dem ʿaceb şāhāne ögrenmiş
Gönüldür n'eylesün şimdi şeh-i ḫandāna ögrenmiş

37. **gönül:**
Gazel 252
Mısra: **3**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Gönül bir ʿandelīb-i bī-nevādur
N'ola eylerse āh ü zārdan ḥaẕ

38. **gönül:**
Gazel 255
Mısra: **7**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Rūz-düşmendür şeb-i vaṣluñ recāsıyla gönül
Ser-şikest-i kūşe-i ḥırmān olup mānend-i şemʿ

39. **gönülde:**-*de*
Gazel 264
Mısra: **9**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Gözinde girye-i ḥasret gönülde āteş-i ʿışḳ
Beni ne ḥāle ḳomışdur taḥassür ü eşvāḳ

40. **gönül:**
Gazel 270
Mısra: **6**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Āġuş-ı ṣabra almadadur mevc-i miḥneti
Deryā-yı ʿışḳa düşdi gönül hīç kenārı yoḳ

41. **gönül:**
Gazel 273
Mısra: **1**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Dün ü gün kūşe-i ġamda gönül ġam-nāk ü nāk ancaḳ
İrişdi ḫançer-i cevri tenüm çālāk ü nāk ancaḳ

42. **gönül:**
Gazel 273
Mısra: **6**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Ne ġamdur bilmezem bu ġamm irişdi ṭabʿuma ẓillet
Nedendür ḳara sevdālar gönül pür-pāk ü nāk ancaḳ

43. **gönül:**
Gazel 273
Mısra: **7**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Viṣāl-i yār-ı dil-ḫᵛāhı gönül vird eyledi her dem
Bu virdi yazmaġa mühre ḳamu ḥakkāk ü nāk ancaḳ

44. **gönüller:**-*ler*
Gazel 275
Mısra: **8**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Şehā ol çeşm-i ḫūn-rīzüñ naẓar ḳılduḳça ʿuşşāḳa
Deler baġrın bu ʿuşşāḳuñ gönüller pāy-māl ancaḳ

45. **gönülde:**-*de*
Gazel 280
Mısra: **10**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Gözümde eşk-i nedāmet cigerde dāġ-ı belā
Gönülde tāb-ı teb-i ḥayret es-selāmu ʿaleyk

46. **gönülde:**-*de*
Gazel 280
Mısra: **21**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Gönülde ḫᵛāhiş-i rū-māl-i der-geh-i luṭfuñ
Deründa dāʿiye-i vuṣlat es-selāmu ʿaleyk

47. **göñül:**
Gazel 295
Mısra: **4**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Ḳıl tefekkür dem-i ḫāmūşī-i rūz-ı ḥaşri
Ey göñül bād-ı hevā ile yeter cūş itdüñ

48. **göñül:**
Gazel 300
Mısra: **7**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Şikeste eyle göñül sen de cām-ı maʿṣiyeti
Ḥarīm-i maṣṭabda tevbe-i naṣūḥ iderek

49. **göñül:**
Gazel 300
Mısra: **10**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Süḫan-şināsī-i devrānı pey-rev eyleyelüm
Göñül ṭabīʿat-ı der-besteyi fütūḥ iderek

50. **göñül:**
Gazel 319
Mısra: **1**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Nāle-sāz olsa ʿaceb mi ʿandelīb-āsā göñül
Saña düşdi n'eylesün ey ġonçe-i raʿnā göñül

51. **göñül:**
Gazel 319
Mısra: **4**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Ḳanda bir şūḫ-ı cihān olsa olur üftādesi
Bir belādur ʿāşıḳ-ı bī-çāreye cānā göñül

52. **göñül:**
Gazel 319
Mısra: **6**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Ġalibā oldı yine bir şāh-ı ḥüsnüñ bendesi
Ḫaylī demdür dīdelerden oldı nā-peydā göñül

53. **göñül:**
Gazel 319
Mısra: **8**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Ḥayret-i vuṣlat ḳomaz aḥvālini ʿarż itmege
Bulsa da ol nev-nihāl-i ʿışveyi tenhā göñül

54. **göñül:**
Gazel 319
Mısra: **10**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Gerçi kim eyler şikāyet ġamze-i ġammāzdan
Geçmez ol şūḫ-ı teġāfül-pīşeden ammā göñül

55. **göñül:**
Gazel 319
Mısra: **12**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Çoḳ mıdur Mecnūn-ṣıfat ṣaḥrā-neverd olsa müdām
Oldı bir Leylī-cemāle vālih ü şeydā göñül

56. **göñül:**
Gazel 319
Mısra: **14**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Ey Naḥīfī zümre-i ḫūbāna itmezdüm naẓar
Āh ammā n'eyleyem illā göñül illā göñül

57. **göñül:**
Gazel 319
Mısra: **14**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Ey Naḥīfī zümre-i ḫūbāna itmezdüm naẓar
Āh ammā n'eyleyem illā göñül illā göñül

58. **göñül:**
Gazel 320
Mısra: **1**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Noḳṭa-i mevhūm-ı levḥ-i mühr-i aʿẓamdur göñül
Ḫāṣılı miftāḥ-ı ḳufl-ı sırr-ı mübhemdür göñül

59. **göñül:**
Gazel 320
Mısra: **2**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Noḳṭa-i mevhūm-ı levḥ-i mühr-i aʿẓamdur göñül
Ḫāṣılı miftāḥ-ı ḳufl-ı sırr-ı mübhemdür göñül

60. **göñül:**
Gazel 320
Mısra: **4**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Bezm-i meyde meyl ider vaṣf-ı leb-i cānāneye
Bülbül-i nāliş-ger-i ʿişret-geh-i Cemdür göñül

61. **göñül:**
Gazel 320
Mısra: **6**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Ḳanda baḳsa naẓre-gāh-ı çeşmidür bir Bī-sütūn
Var ise Ferhād-ı miḥnet-zāda tevʾemdür göñül

62. **göñül:**
Gazel 320
Mısra: **8**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Dil ḥazīn olma saña imsāk-i luṭfından ṣaḳın
Cevri de ol āfetüñ bir başḳa ʿālemdür göñül

63. **göñül:**
Gazel 320
Mısra: **10**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Ḫvāhiş-i ẕevḳ-ı viṣālüñ istemez sūr-ı sivā
Çün ḥarīm-i miḥnet-i ʿışḳuñda maḥremdür göñül

64. **göñül:**
Gazel 320
Mısra: **12**

İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Ārzū-yı dāne-i ḫāl-i siyāh itse n'ola
Ey cefā-cū cennet-i ḥüsnüñde Ādemdür göñül

65. **göñül:**
Gazel 320
Mısra: **14**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Ḳudret-i güftār olurdı saʿy olınsa vaṣfuña
N'eylesün ammā ġam-ı ḥasretle ebkemdür göñül

66. **göñül:**
Gazel 320
Mısra: **16**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Zinde eyler küşte-i ḫār-ı cefā iken hezār
Yaʿnī iʿcāz-ı süḫanda İbni Meryemdür göñül

67. **göñül:**
Gazel 320
Mısra: **18**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Ey Naḥīfī pey-rev-i naẓmum n'ola olsa cihān
Ṣāʿir-i nāzük-edā merd-i müsellemdür göñül

68. **göñül:**
Gazel 321
Mısra: **1**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Neşve-i laʿlüñle cānā tāb-ı ʿışḳ ister göñül
Mest-i ḥasretdür şarāb-ı nāb-ı ʿışḳ ister göñül

69. **göñül:**
Gazel 321
Mısra: **2**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Neşve-i laʿlüñle cānā tāb-ı ʿışḳ ister göñül
Mest-i ḥasretdür şarāb-ı nāb-ı ʿışḳ ister göñül

70. **göñül:**
Gazel 321
Mısra: **4**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Ṭaʿna-kārān-ı felek bilmez bu rāzuñ n'eydigin
Duymaġa rāz-ı dili erbāb-ı ʿışḳ ister göñül

71. **göñül:**
Gazel 321
Mısra: **6**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Giryeler ḳılsam n'ola bīm-i firāḳ-ı yār ile
Maḥv-ı ḫāşāk-i ġama seyl-āb-ı ʿışḳ ister göñül

72. **göñül:**
Gazel 321
Mısra: **8**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Cūşına almaz fiġānuñ ḳaṭre-i eşk olmasa
Zīb-i mengūşa dür-i nā-yāb-ı ʿışḳ ister göñül

73. **göñül:**
Gazel 321
Mısra: **10**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Himmet-i pīr-i maḥabbetle Naḥīfī-veş hemān
Vuṣlat-ı dildāra feṭḥ-i bāb-ı ʿışḳ ister göñül

74. **göñül:**
Gazel 324
Mısra: **3**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Ḫalāṣ ol ey göñül ḳayd-ı cihāndan
Muḳayyed olma zülf-i yāra bend ol

75. **göñül:**
Gazel 333
Mısra: **1**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Göz gördi göñül sevdi seni ey yüzi māhum
Ḳurbānuñ olam var mı benüm bunda günāhum

76. **göñlüm:**-*üm*
Gazel 365
Mısra: **6**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Bir ʿaceb keyfiyyet-i ḥālet-fezā geldi baña
Şād olur göñlüm ġam-ı ʿışḳuñla giryān olmadan

77. **göñül:**
Gazel 373
Mısra: **7**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Üftāde göñül çāresi yoḳ ḥükm-i ḳażādur
Ümmīd-i ḫalāṣ eyleme çāh-ı ẕeḳanından

78. **göñlüm:**-*üm*
Gazel 375
Mısra: **14**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Naḥīfī-veş reh-i ʿışḳuñda ḳurbān oldı ḥasretle
Benüm bī-çāre göñlüm geçdi cāndan geçmedi senden

79. **göñül:**
Gazel 375
Mısra: **9**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Göñül sūzān olurken āteş-i pür-sūz-ı fürḳatle
Ne mümkin farḳ ide çeşm-i emel gülzārı külḫandan

80. **göñül:**
Gazel 385
Mısra: **7**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Cūy-ı sirişküñ olmada rīzān nedür göñül
Pā-māli oldıġuñ o sehī-ḳāmet olmasun

81. **göñül:**
Gazel 387
Mısra: **1**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.

Aġlardı mūy-ı rīş ü ser göñül dünyāya ḳanmazsın
Ṣabāḥ oldı daḫi sen ḫ∨āb-ı ġafletden uyanmazsın

82. **göñül:**
Gazel 389
Mısra: **1**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Göñül dūr olmasun ḥüsn-i cihān-tābuñ temāşādan
Gedā-yı ʿışḳuñ olmaḳ baña ḫoşdur mīr ü paşadan

83. **göñül:**
Gazel 395
Mısra: **8**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Yoḳ renc-i ḫumārına bedel neşve-i ṣāfı
Bezm-i feleküñ geçdi göñül ʿayş u deminden

84. **göñülde:**-*de*
Gazel 407
Mısra: **6**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Dem-ā-dem iştiyāḳ-ı rūy-māl-i āsitānuñla
Göñülde ḳalmadı hīç ṣabra ṭāḳat yā Resūla'llāh

85. **göñül:**
Gazel 409
Mısra: **1**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Göñül ḫ∨āhiş-ger-i luṭf-ı viṣālüñ yā Resūla'llāh
Ṭaleb-kār-ı temāşā-yı cemālüñ yā Resūla'llāh

86. **göñülden:**-*den*
Gazel 409
Mısra: **4**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Ümmīd oldur ki bir dem ʿışḳuñ ile olmaya mehcūr
Göñülden ḥasretüñ gözden ḫayālüñ yā Resūla'llāh

87. **göñül:**
Gazel 412
Mısra: **1**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Göñül mecrūḥ-ı ḫār-ı mā-sivādur yā Resūla'llāh
Derūn ālūde-i zaḫm-ı hevādur yā Resūla'llāh

88. **göñül:**
Gazel 412
Mısra: **11**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Göñül cism-i nizārın ḫāk iderdi cilve-gāhuñda
Ne çāre āsitānuñdan cüdādur yā Resūla'llāh

89. **göñül:**
Gazel 413
Mısra: **10**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Taraḥḥum eyle dest-i himmetüñle eyle vāreste
Göñül pā-beste-i ḳayd-ı hevādur yā Resūla'llāh

90. **göñül:**
Gazel 419
Mısra: **5**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Göñül ser-menzil-i maḳṣūdını bulmaḳ muḳarrerdür
İderse reh-ber-i luṭfuñ delālet yā Resūla'llāh

91. **göñül:**
Gazel 425
Mısra: **12**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
O deñlü girye-i hicrāna muʿtād olmışam ben kim
Göñül giryānluġa ister bahāne yā Resūla'llāh

92. **göñlüm:**-*üm*
Gazel 439
Mısra: **1**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Göñlüm ārām eylemez ʿālemde dil-dār olmasa
Ġam helāk eyler beni bende ġam-ı yār olmasa

93. **göñül:**
Gazel 448
Mısra: **10**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
N'ola sūzān iderse nār-ı ʿışḳa şeh-per-i ṣabrın
Göñül pervāne oldı şimdi bir şemʿ-i şebistāna

94. **göñül:**
Gazel 449
Mısra: **7**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Şevḳ ile cān atar göñül bismil-i nāzı olmaġa
Tīġını itse ol perī dest-i ġażabla āḫte

95. **göñlüm:**-*üm*
Gazel 452
Mısra: **6**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Āşüfte-i hevā-yı zülf-i siyāh olaldan
Ṣad pāre oldı göñlüm destinde hem-çü şāne

96. **göñülde:**-*de*
Gazel 453
Mısra: **13**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
ʿIşḳ-ı yār olan göñülde ġayr içün ḳalmaz maḥal
Teng ider bir ḫāneyi mihmān mihmān üstüne

97. **göñlini:**-*i, -n, -i*
Gazel 456
Mısra: **14**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Belā-yı ḥasret ile kārını tamām eyler
O şūḫa göñlini ʿāşıḳ tamām virdükçe

98. **göñül:**
Gazel 463
Mısra: **8**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Ẓannum bu ki cāh-ı feleke raġbeti ḳalmaz

Maḳṣūdına bī-çāre göñül
nāʾil olursa

99. **göñül:**
Gazel 464
Mısra: **8**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Bulur geh cānda gāhī sīnede gencīne-i ʿışḳuñ
Göñül bir maġribīdür kim gezer vīrāne vīrāne

100. **göñül:**
Gazel 472
Mısra: **11**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Göñül aġlar reh-i ḥasretde çeşm-i intiẓār ile
Görinmez mi daḫi ol şīve-kārum maḥrem-i ʿışḳa

101. **göñül:**
Gazel 499
Mısra: **1**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Göñül bir āfet-i meh-rūnuñ oldı şeydāsı
Ki mihre ġıbṭa virür reng-i rūy-ı raʿnāsı

102. **göñül:**
Gazel 502
Mısra: **5**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Ümmīd-i şefḳat itme göñül bī-vefālaruñ
ʿUşşāḳa nevḳ-ı tīġ iledür merḥabāları

103. **göñül:**
Gazel 506
Mısra: **5**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Göñül düşüp heves-i zülf-i ʿanberīnine āh
Hevā-yı ʿışḳ ile ṣad pāre oldı şāne gibi

104. **göñül:**
Gazel 514
Mısra: **12**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Ḳays ü Ferhād güẕār eylediler ṣanʿat ile
Vādī-i ʿışḳ göñül saña müsellem ḳaldı

105. **göñlüm:**-*üm*
Gazel 516
Mısra: **12**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Nev-bahār itdi güẕer ben seyr-i gülzār itmedüm
Ol ḳadar göñlüm mürāʿāt itdi şarṭ-ı ʿuzleti

106. **göñlüm:**-*üm*
Gazel 517
Mısra: **2**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
ʿĀlem-i ʿışḳuñ olup tenhā-nişīn-i ʿuzleti
Hep ferāmūş eyledi göñlüm bu resm ü heyʾeti

107. **göñüllerin:**-*ler, -in*
Gazel 522
Mısra: **3**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Göñüllerin ele al gāhī dest-i luṭfuñ ile
Dirīġ eyleme ʿuşşāḳa merḥabālaruñı

108. **göñül:**
Gazel 526
Mısra: **8**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Hücūm-ı derd ü ġamla sen daḫi sāġar-be-dest ol kim
Göñül maʿmūre-i zühd ü veraʿ vīrānedür şimdi

109. **göñül:**
Gazel 526
Mısra: **12**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Bu çarḫ erbāb-ı ʿışḳuñ istemez maḫmūr u hüşyārın
Anuñçün cām-ı miḥnetle göñül mestānedür şimdi

110. **göñül:**
Gazel 526
Mısra: **15**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Göñül āh eyle kim erbāb-ı istiʿdāda yer yoḳdur
Serīr-i cāh-ı ʿizzet cāhil ü nā-dānedür şimdi

111. **göñül:**
Kaside 3
Mısra: **10**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Bir gün evvel ider āmāde zevād-ı rāhın
Ey göñül mūr ḳadar yoḳ mı senüñ iẕʿānuñ

112. **göñül:**
Kaside 3
Mısra: **64**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Emr-i mevlāyı ḳoyup ḥükm-i hevāyı tutasın
Göñül inṣāf idelüm böyle midür ʿirfānuñ

113. **göñül:**
Kaside 3
Mısra: **95**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Bir duʿā eyle göñül ṣıdḳ ile gel Allāha
Ola sükkān-ı semā cümle icābet-ḫ∨ānuñ

114. **göñül:**
Kaside 8
Mısra: **187**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Gülşen-i kūyuña vāṣıl ola cāʾiz ki göñül
Aġlasun dīde ḳo ʿışḳuñla miṣāl-i enhār

115. **göñülde:**-*de*
Kaside 20
Mısra: **28**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Rūz-ı teşrīf-i hümāyūnı olup ʿıyd-i sürūr
Her göñülde inbisāṭ-ı mevsim-i aʿyādı gör

116. **gönüller:**-*ler*
Kaside 23
Mısra: **54**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Müselsel idelüm metn-i ḥādiṣ̲-i midḥatin taḳrīr
Gönüller müstefīż-i şerḥ-i ṣadr olsun żiyā gelsün

117. **gönül:**
Kaside 26
Mısra: **174**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
O deñlü eyledi tażyīḳ ḫāne ḳaydı beni
Ki eyler oldı gönül zīr-i ḫāki istidʿā

118. **gönül:**
Kaside 28
Mısra: **23**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Gönül maḥzūn iken mesrūr ü şādān eyleyen böyle
Cihān bezminde bir kān-ı kerem ʿālī-cenābumdur

119. **gönül:**
Matla 74
Mısra: **1**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Gönül bīdār-ı ḫ∨āb olduḳça fikr-i ebruvān eyler
O tīr-endāzdur kim fi'l-meṣ̲el meşḳ-ı kemān eyler

120. **gönül:**
Matla 137
Mısra: **1**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Terk eyle gönül ġafleti aç dīde-i cānuñ
Bir düş gibidür zīneti bāzār-ı cihānuñ

121. **gönlüm:**-*üm*
Matla 147
Mısra: **1**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Gerçi gönlüm pençe-i sīmīnini cānānenüñ
Derdi ammā beş beter oldı dil-i dīvānenüñ

122. **gönül:**
Matla 192
Mısra: **2**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
İttifāḳ eylediler almaġa gönlüm ḫūbān
Luṭf idüp baña gönül yardımı itsün yārān

123. **gönül:**
Muamma 3
Mısra: **1**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Dil-i deryā-yı melāḥatde gönül dāʾim arar
Bulmaġa ol dürr-i yektāya müşābih gevher

124. **gönül:**
Murabba 6
Mısra: **18**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Yoḳ cān ü dilde ibtihāc
Maḥzūn gönül ḫaste mizāc

125. **gönül:**
Murabba 13
Mısra: **1**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Gönül ḥasretle āvāre
Şefāʿat yā Resūla'llāh

126. **gönül:**
Rübai 73
Mısra: **2**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Bīhūde olup cāh ü celāle rāġıb
Gel olma gönül zīb-i fenāya ṭālib

127. **gönül:**
Rübai 154
Mısra: **1**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Endīşe-i luṭfuñla gönül ḫurrem olur
Faż̲l u keremüñ zaḫm-ı dile merhem olur

128. **gönül:**
Rübai 186
Mısra: **1**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Germiyyet-i ʿışḳuñla gönül şeydādur
Zencīr-i ser-i zülfüñe şevḳ-efzādur

129. **gönül:**
Rübai 191
Mısra: **3**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Zülfüñde gönül şevḳ-ı ruḫuñla ḳaldı
Feryādını gūş it giceci bülbüldür

130. **gönül:**
Rübai 471
Mısra: **1**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Derdā ki gönül ʿışḳ ile zār olmaḳda
Miḫnet-keş-i intiẓār-ı yār olmaḳda

131. **gönül:**
Rübai 479
Mısra: **1**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
ʿArż eyle gönül ḫācetüñi ol ẕāta
Kim şāmil ola niʿmeti mevcūdāta

132. **gönül:**
Tahmis 7
Mısra: **4**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
Dile düşnām-ı telḫüñ vāye-baḫş-ı ıżṭırāb olmaz
ʿİtāb-ı laʿl-i nābuñ gönül pür-pīç ü tāb olmaz

gönül bezmine:

1. **gönül bezmine:**-*n, -e*
Gazel 75
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Gönül meclisi.
Sen daḫi göñül bezmine ol āfet-i cānuñ
Pür-ḫūn idüben dīdeñi peymāne-miṣāl it

göñül düşdi:

1. **göñül düşdi:**-*di*
Gazel 246
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gönlü tuzağa düşmek; aşık olmak, sevdalanmak.
Bir dil-rübāya düşdi göñül kim Naḥīfīyā
Eyler ṣafā-yı ʿışḳı ile şeyḫ u şāb u raḳṣ

2. **göñül düşdi:**-*di*
Gazel 319
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gönlün akması, aşık olmak, bağlanmak.
Nāle-sāz olsa ʿaceb mi ʿandelīb-āsā göñül
Saña düşdi n'eylesün ey ġonçe-i raʿnā göñül

göñül düşmemek:

1. **göñül düşmemek:**-*me, -mek*
Gazel 316
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gönül bağlamak II âşık olmak.
Bir sehī-serve göñül düşmemek olmaz zāhid
Dil-i şeydā bu hevādan geçemez çāre degül

göñül düşürdüm:

1. **göñül düşürdüm:**-*dü, -m*
Matla 197
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gönül vermek, aşık olmak.
Olup fütāde-i ḫāk-i rehi bu cān ile ten
Göñül düşürdüm o serv-i bülend-i ʿişveye ben

göñül eglencesi:

1. **göñül eglencesi:**
Gazel 267
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül eğlencesi.
Göñül eglencesi ey bād-ı ṣabā gülşende
Yārimüz hem-demümüz bülbül-i şeydā da mı yoḳ

göñül göñül:

1. **göñül göñül:**
Gazel 141
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül gönül, ey gönül.
Olur netīce-i keyfiyyeti ḫumār-ı belā
Göñül göñül mey-i pür-şūr u tāb āteşdür

göñül mülkini:

1. **göñül mülkini:**-*n, -i*
Gazel 344
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül ülkesi, âşığın gönlü.
Seng-i cevr ile göñül mülkini ber-bād itdüñ
Ḳalbüñi ġuṣṣa vü endūh ile giryān göreyüm

göñülde keder ḳomaz:

1. **göñülde keder ḳomaz:**-*de-maz*
Gazel 60
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönülde keder bırakmak.
Ṣafā didükleri yār-ı ʿazīzidür kişinüñ
Ḳomaz göñülde keder eyledükçe ḥüsn-i ḥiṭāb

göñülden refʿ olup:

1. **göñülden refʿ olup:**-*up*
Murabba 8
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gönülden gitmek, temizlenmek.
Şevḳ-ı vuṣlatla göñülden refʿ olup ālām ü ġam
Eylesem kūyuñda teslīm ü taḥiyyet dem-be-dem

gör:

1. **görse:**-*se*
Gazel 15
Mısra: **5**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Eger āyīne-i dīdār-ı pāküñ görse bir kerre
Kemāl-i ḥayretinden lāl olurdı ṭūṭī-i gūyā

2. **görüp:**-*üp*
Gazel 15
Mısra: **1**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Görüp germiyyet-i cām-ı lebüñ ey sāḳī-i raʿnā
Çınarāsā derūnından ṭutuşdı sāġar-ı ṣahbā

3. **görsem:**-*se, -m*
Gazel 20
Mısra: **6**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Ẓuhur itse ne var teʾsīr-i tāb-ı cezbe-i vaṣluñ
Yine görsem cemāl-i tābdāruñ āfitābāsā

4. **görmeyelden:**-*me, -yel, -den*
Gazel 21
Mısra: **3**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Cemālüñ görmeyelden aġlaram ālām-ı hecrüñle
Gözüm nūrı görünmez çeşm-i ḥasret-dīdeme dünyā

5. **görüp:**-*üp*
Gazel 27
Mısra: **1**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Derdüm görüp teraḥḥum ider düşmenüm baña
Raḥm eylemez mi ol gül-i sīmīn tenüm baña

6. **görsem:**-*se, -m*
Gazel 29
Mısra: **9**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Ol güni görsem
Naḥīfī eylese ʿarż-ı cemāl
Raḥm idüp ol nev-nihāl-i bāġ-ı āzādī baña

7. **gördüm:**-*dü, -m*
Gazel 30
Mısra: **3**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Ġamze-i dildārı gördüm dir lisān-ı ḥāl ile
Tā ezel tefvīż olındı resm-i bī-dādī baña

8. **gör:**
Gazel 42
Mısra: **5**
"Bak!, fark et!" anlamında bir ünlem.
Ṭabāyiʿ muḫtelifdür ṭıynet-i ḫāk-i siyehden gör
Sipīd ü sürḫ sebz ile kebūd ü zerd olur peydā

9. **gördüm:**-*dü, -m*
Gazel 49
Mısra: **9**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Gördüm Naḥīfī zemzeme-i āha başlamış
Beñzer ki geldi mevsim-i feryād-ı ʿandelīb

10. **gör:**
Gazel 50
Mısra: **11**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Ṭāliʿum gör ne kim beni biñ ḥüzn ile giryān ider
Ḫalkı pür-şevḳ eyleyen āvāze-i çeng ü rebāb

11. **gördigüm:**-*dig, -üm*
Gazel 52
Mısra: **2**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Reh-i ʿışḳında yārüñ çekdigüm derd ü elemdür hep
O şūḫ-ı pür-cefādan gördigüm cevr ü sitemdür hep

12. **gör:**
Gazel 56
Mısra: **2**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Baña hem-dem ḳıla cevrin büt-i raʿnā ne ʿaceb
Bıraġuñ künc-i ġama gör beni tenhā ne ʿaceb

13. **gör:**
Gazel 69
Mısra: **4**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Gezer iken uzanup bāġda senüñ gül-ruḫuña
Dolaşur pāyuña şāhum niçe gör ḳand-i nebāt

14. **göricek:**-*icek*
Gazel 69
Mısra: **5**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Göricek necm-i saʿādetle seni ehl-i nücūm
Saña ḳarşu ʿulemāsı didiler dām-ı sebāt

15. **görince:**-*ince*
Gazel 71
Mısra: **5**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Tārümār olmaz mı ʿaḳlum yā görince sen şehi
Kim bulımaz hem-serüñ ol raḳṣ u reftāruñ dürüst

16. **gör:**
Gazel 77
Mısra: **3**
"Bak!, fark et!" anlamında bir ünlem.
Gör sāde ruḫ-ı yārı eyā bülbül-i şeydā
Gülzār-ı cemālüñ gül-i bī-ḫārını seyr it

17. **gördükçe:**-*dükçe*
Gazel 81
Mısra: **2**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Güzel bilsem nedür baña cefākār olmaġa bāʿiş
Beni gördükçe her demde sitem-kār olmaġa bāʿiş

18. **görseñ:**-*se, -ñ*
Gazel 81
Mısra: **5**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Ḳaçan görseñ perīşānuñ idersin bunca istiġnā
Degül mi sen o şehsin kim bu nā-çār olmaġa bāʿiş

19. **görmezüz:**-*mez, -üz*
Gazel 87
Mısra: **5**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Zamān-ı maḥşere dek görmezüz ḫumār-ı ġamı
Olursa bāde-i laʿlüñ meded-resān-ı feraḥ

20. **gördüm:**-*dü, -m*
Gazel 88
Mısra: **13**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Bir ṭarz-ı ḫāṣ-ı ḥüsn ile gördüm o māḥı kim

Olmaz Naḥīfīya hele ol āb ü tāb şerḥ

21. **gör:**
Gazel 101
Mısra: **13**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Gör ḫande-i nevāzişi ol laʿl-i nābdan
Müjde Naḥīfīyā sana fāl-i ḫucestedür

22. **görmişdür:**-*miş, -dür*
Gazel 108
Mısra: **5**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Bu vaż'-ı nā-becāyı şimdi görmişdür ḳıyās itme
Baña bu şīveyi baḫt-ı siyeh çoḳ kerre itmişdür

23. **gören:**-*en*
Gazel 109
Mısra: **13**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Gören o kāküli eyler yemīnine raġbet
Belī cevāb-ı ḳasem lām ile müʾekkeddür

24. **görmedüm:**-*me, -dü, -m*
Gazel 116
Mısra: **13**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Görmedüm hīç ben Naḥīfī gibi bir āşüfte-dil
Ḳanda bir şūḫ-ı cihān görse hemān meftūn olur

25. **görse:**-*se*
Gazel 116
Mısra: **14**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Görmedüm hīç ben Naḥīfī gibi bir āşüfte-dil
Ḳanda bir şūḫ-ı cihān görse hemān meftūn olur

26. **görmedim:**-*me, -di, -m*
Gazel 118
Mısra: **2**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Dü çeşm-i ḫūn-feşānum hecr-i ruḫsāruñla giryāndur
Seni ben görmedim şāhum niçe dem niçe devrāndur

27. **görüp:**-*üp*
Gazel 120
Mısra: **7**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Melāmet itme şevḳ ile görüp meftūnluġum luṭf it
Sen ey zāhid o mest-i nāzı bilmezsin ne fettāndur

28. **görinen:**-*i, -nen*
Gazel 126
Mısra: **3**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Görinen encüm-i tābān mıdur sipihr üzre
Benüm yā āteş-i āhumdaki şerāre midür

29. **görse:**-*se*
Gazel 127
Mısra: **17**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Bu naẓm-ı dil-keşi görse Mesīḥā şübhesüz dirdi
Naḥīfīnüñ bu feyż-i nuṭḳ-ı rūḥ-efzālarındandur

30. **gören:**-*en*
Gazel 129
Mısra: **13**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Naḥīfīyā süḫan-ı dil-keşüm gören yārān
Budur maḳāle-i ʿışḳuñ muḥaṣṣalı dirler

31. **görsek:**-*se, -k*
Gazel 129
Mısra: **7**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Cihānda her kimi görsek o sāḥir-i ḫüsnüñ
Esīr-i ḫalḳa-i zülf-i müselseli dirler

32. **görüp:**-*üp*
Gazel 129
Mısra: **5**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Ḳalenderān-ı maḥabbet görüp cünūnumuzı
Cihānda böyle olur ʿışḳuñ evveli dirler

33. **gör:**
Gazel 132
Mısra: **7**
"Bak!, fark et!" anlamında bir ünlem.
Gör tīregī-i baḫtı ki vaḳt-i neẓārede
Āhum cemāl-i yāra niḳāb-ı kebūd olur

34. **görüp:**-*üp*
Gazel 132
Mısra: **3**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Zāhid taʿaccüb eyleme āh itdigüm görüp
Bir yerde tā ki āteş ola anda dūd olur

35. **görseñ:**-*se, -ñ*
Gazel 137
Mısra: **9**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Seni her ḳanda bir meh-pāre görseñ mübtelā bulduḳ
Naḥīfī ġālibā bu māh-rūlar hep senüñçündür

36. **gör:**
Gazel 139
Mısra: **4**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.

Ey naẓar-peymā-yı ʿibret
zümre-i mevtāya baḳ
Ḳıl temāşā gör niçe ʿāşıḳ
niçe dil-ber yatur

37. **görmege:**-*mek, -e*
Gazel 143
Mısra: **2**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Şimdi ḥüsn-i cānsitānuñ
şöhret-i āfāḳdur
Sevdigüm ʿālem cemālüñ
görmege müştāḳdur

38. **gördigümüz:**-*dig, -ümüz*
Gazel 144
Mısra: **10**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Feryād ki baḳduḳça ol āyīne-i ḥüsne
Hep gördigümüz cebhe-i pür-çīn-i sitemdür

39. **görinen:**-*i, -n, -en*
Gazel 144
Mısra: **6**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
nāz ile ʿubūr itdi yine ceyş-i ḫayālüñ
Tende görinen dāġ degül naḳş-ı ḳademdür

40. **görüp:**-*üp*
Gazel 147
Mısra: **7**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Görüp bu āh-ı hezārum gelüp açılmazsın
Derūnuñ ey gül-i neşgüfte senüñ ḫāre midür

41. **gören:**-*en*
Gazel 150
Mısra: **2**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Dil ü cān ol ḳadar ol āfitāb-ı ḥüsne ḫayrāndur
Gören çeşm-i nizārum ẓann ider taṣvīr-i bī-cāndur

42. **görenler:**-*en, -ler*
Gazel 150
Mısra: **4**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
O deñlü ḫūn-feşān-ı miḥnet oldum rāh-ı ġurbetde
Ḳıyās eyler görenler reh-güẕārum deşt-i mercāndur

43. **görenler:**-*en, -ler*
Gazel 152
Mısra: **8**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Şinā itdükçe baḥr-ı nīl-gūn içre o meh-peyker
Ḳıyās eyler görenler āsumānda māh-ı tābandur

44. **görse:**-*se*
Gazel 153
Mısra: **6**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Gerçi kim eyler melāmet zāhid-i nā-dān baña
Bilmez ammā kim seni görse o da meftūn olur

45. **gör:**
Gazel 156
Mısra: **17**
"Bak!, fark et!" anlamında bir ünlem.
Dıraḫtān içre serv-i ser-bülendüñ imtiyāzın gör
Ser-efrāz eyleyen insānı ḥüsn-i istiḳāmetdür

46. **gören:**-*en*
Gazel 156
Mısra: **11**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Gören evvel naẓarda tār-ı gīsūdur ḳıyās eyler
Meyān-ı yāra imʿān-ı naẓar ḳıl cāy-ı diḳḳatdür

47. **gördigüm:**-*dig, -üm*
Gazel 161
Mısra: **6**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Bilürsin sevdigüm gelmez ḥisāba
Yoluñda gördigüm derd ü belālar

48. **gördüm:**-*dü, -m*
Gazel 167
Mısra: **9**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Defter-i eşʿārını gördüm Naḥīfīnüñ hele
Āferīn ancaḳ olur bir ṭabʿ-ı siḥr-āmīzi var

49. **gör:**
Gazel 168
Mısra: **11**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Gerdiş-i pīre-zenüñ gör bize itdüklerini
Bilmezüz şīvesini köhne mi yā tāze midür

50. **gördüm:**-*dü, -m*
Gazel 169
Mısra: **11**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Gördüm çü ġubār-ı ḫaṭ-ı nev-ḫīzini yārüñ
Āyīne-i ṭabʿumda Naḥīfī kederüm var

51. **gördükçe:**-*dükce*
Gazel 173
Mısra: **3**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Beni gördükçe lāl-i nāz olur güftāra gelmez yār
Hezāram vażʿ-ı ḫāmūşī baña ol ġonçe-femdendür

52. **gör:**
Gazel 182
Mısra: **6**

"Bak!, fark et!" anlamında bir ünlem.
İşitdüm seyr-i gülzār itdigin aġyār ile ammā
O ṣūḫ-ı dil-nevāzum gör yine benden nihān eyler

53. **gördük:**-*dü, -k*
Gazel 194
Mısra: **7**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Ne serv-i ser-bülend-i bāġ-ı dil-keş oldıġuñ gördük
Hele bildüñ mi sen de ey ṣabā ol meh-liḳā kimdür

54. **gördüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 194
Mısra: **1**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Hele gördüñ mi saña cān ü dilden mübtelā kimdür
Bil ey bīgāne-i mihr ü maḥabbet-āşinā kimdür

55. **görüp:**-*üp*
Gazel 194
Mısra: **9**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Görüp bu nev-zemīnüm bilsün inṣāf eylesün yārān
Naḥīfīveş daḫi bir şāʿir-i rengīn edā kimdür

56. **gör:**
Gazel 196
Mısra: **3**
"Bak!, fark et!" anlamında bir ünlem.
Renc-i ḫumār-ı ḥasreti gör serde sāḳiyā
Cām-ı ṣabūḥ-ı vaṣluñı mest-i firāḳa ṣor

57. **görse:**-*se*
Gazel 198
Mısra: **5**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Pertev-i ruḫsārıñı görse bu āb ü tāb ile
Ṣubḥa dek şemʿ-i şeb-ārā sūznāk-i reşk olur

58. **göricek:**-*icek*
Gazel 211
Mısra: **5**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Bizüz ol ehl-i naẓar kim göricek bir ṣūḫı
N'eydigin ġamze-i pür-şūr u fitenden bilürüz

59. **gördüm:**-*dü, -m*
Gazel 227
Mısra: **1**
(Bir olayı) yaşamak, tecrübe edinmek.
Gördüm ki bu tāb ile ruḫ-ı yāra baḳılmaz
Bildim ki yaḳīnem ʿalev-i nāra baḳılmaz

60. **gördükçe:**-*dükce*
Gazel 233
Mısra: **7**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Cilve-i ḳāmet-i āşūb-gerüñ gördükçe
Dil-figār olmadadur dāġ-ı ḥasedle ṭāvūs

61. **gör:**
Gazel 235
Mısra: **5**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Gör ne deñlü āh ü zārum çıḳdı eflāke bugün
ʿAndelībüñ gibi cānā olmışam bend-i ḳafes

62. **görince:**-*ince*
Gazel 237
Mısra: **3**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Görince ġamze-i her-cāyī ṭabʿuñı bildüm
Cihān içinde ḥaḳīḳatli dil-rübā yoġ imiş

63. **gördüm:**-*dü, -m*
Gazel 239
Mısra: **4**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Vardım ḥarīm-i maṣṭaba-i ʿayş ü ʿişrete
Gördüm ne pīr-i meykede ḳalmış ne bāde-nūş

64. **görince:**-*ince*
Gazel 240
Mısra: **7**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Ser-encāmın görince kūhkenden ʿibret aldum kim
Ḳażā-yı ʿışḳa kühsār-ı irādet meʾmen olmazmış

65. **göre:**-*e*
Gazel 244
Mısra: **8**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Dimeñ pervāne üstādı ki ʿāşıḳ yanmaġa nāra
Ki yanmaġı bu ʿāşıḳdan göre pervāne ögrenmiş

66. **gördüm:**-*dü, -m*
Gazel 247
Mısra: **5**
(Bir olayı) yaşamak, tecrübe edinmek.
Gördüm nigāh-ı ḫışmuñı feryāda başladum
Maʿẕūr ṭut ki bilmedüm itdüm ḫaṭā-yı maḥż

67. **görüp:**-*üp*
Gazel 249
Mısra: **19**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Ḫāk-i pāyında görüp yüz virmez ol meh-rū bana
Günde yüz biñ kerre olsam çehre-fersā-yı neşāṭ

68. **gör:**
Gazel 251
Mısra: **7**

"Bak!, fark et!"
anlamında bir ünlem.
Gör raḳībi ḫacletinden ḳarşu ṭurmaz ʿāşıḳa
Anuñ içün baḫr-i ġamza ṭalar ol mānend-i baṭ

69. **gördüm:**-*dü, -m*
Gazel 251
Mısra: **4**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Ṣafḥa-i ruḫsārıña taḥrīr olan ʿuşşāḳ içün
Baḫş-i şeftālū gerekdür gördüm anı ben faḳaṭ

70. **görenler:**-*en, -ler*
Gazel 252
Mısra: **11**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Görenler böyle vaż'-ı nā-sezāsın
İder mi gerdiş-i ġaddārdan ḥaẕ

71. **göre:**-*e*
Gazel 261
Mısra: **9**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Göre ger ḳara ḳaşuñ cümle o ḫūrşīd-i felek
Saña taʿẕīm ide cānā meh-i tābān ṣaf ṣaf

72. **göricek:**-*icek*
Gazel 261
Mısra: **5**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Göricek āl-i ruḫuñ ʿāşıḳ-ı şeydā bu gice
Aḳıda ḳanlu yaşın dīde-i giryān ṣaf ṣaf

73. **gören:**-*en*
Gazel 270
Mısra: **9**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
ʿĀşıḳ olur gören seni bu ḥüsn ü ān ile
Bi'llāhi mübtelālarıñuñ iḫtiyārı yoḳ

74. **görsin:**-*sin*
Gazel 274
Mısra: **4**
"Bak!, fark et!"
anlamında bir ünlem.
Gül cemālüñ perdesin ḳat ḳat idüp olma nihān
Tā ki görsin ʿāşıḳānum kimdür ol dīdār-ı ʿışḳ

75. **görinen:**-*i, -n, -en*
Gazel 275
Mısra: **6**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Şehā sen āfet-i devrüñ ruḫ-ı ruḫsārı sürḫ olmış
Görinen ol siyeh ebrū şafaḳ üzre hilāl ancaḳ

76. **görindi:**-*in, -di*
Gazel 276
Mısra: **12**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Naḥīfīyem a sulṭānum ġam-ı ʿışḳ ile bīmārem
Görindi menzil-i maḳṣūd mekānum zīr-i ḫāk ancaḳ

77. **gördi:**-*di*
Gazel 284
Mısra: **15**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Vaḳt-i maʿmūrını kim gördi gel inṣāf idelüm
Böyledür ṭarḥ-ı esāsı bu ḫarāb-ābāduñ

78. **görenler:**-*en, -ler*
Gazel 284
Mısra: **3**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Zaḫm-ı dāġ-ı serimi cümle görenler didiler
Gelmemişdür bu belālar başına Ferhāduñ

79. **görüñ:**-*üñ*
Gazel 285
Mısra: **10**
"Bak!, fark et!"
anlamında bir ünlem.
Himmet-i ʿışḳ ile Ḳays olmadı güm-nām-ı fenā
Niçe andurdı görüñ nāmını bir mecẕūbuñ

80. **gördükçe:**-*dükce*
Gazel 297
Mısra: **7**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Seni gördükçe ey perī-çehre Ṣabr u ārāmı ḳalmaz insānuñ

81. **görüñ:**-*üñ*
Gazel 301
Mısra: **1**
"Bak!, fark et!"
anlamında bir ünlem.
Levḥ-i ḥüsninde yine ḫaṭṭ-ı ruḫ-ı yāri görüñ
Böyledür ṭāliʿumuz baḫt-ı siyehkārı görüñ

82. **görüñ:**-*üñ*
Gazel 301
Mısra: **2**
"Bak!, fark et!"
anlamında bir ünlem.
Levḥ-i ḥüsninde yine ḫaṭṭ-ı ruḫ-ı yāri görüñ
Böyledür ṭāliʿumuz baḫt-ı siyehkārı görüñ

83. **görüñ:**-*üñ*
Gazel 301
Mısra: **4**
"Bak!, fark et!"
anlamında bir ünlem.
Niçe ġam-ḫānede bir laḥẓa ḳarār eyleyelüm
Gülşen-i cennete dönmiş hele gülzārı görüñ

84. **görüñ:**-*üñ*
Gazel 301
Mısra: **6**
"Bak!, fark et!"
anlamında bir ünlem.
Dil ü cān çoḳ mı reh-i vuṣlata iḥsān eyleñ

Siz de bir kerre o şūḫı o cefā-kārı görüñ

85. **görüñ:**-*üñ*
Gazel 301
Mısra: **8**
"Bak!, fark et!" anlamında bir ünlem.
Niçe ʿāḳılları mecnūn ider āhū-nigehi
Çeşm-i fettāna baḳuñ ġamze-i seḥḥārı görüñ

86. **görüñ:**-*üñ*
Gazel 301
Mısra: **10**
"Bak!, fark et!" anlamında bir ünlem.
ʿIşḳ-ı yār ile ʿaceb derde giriftār olmış
Kūşe-i ġamda Naḥīfī-i dil-i zārı görüñ

87. **göresin:**-*esin*
Gazel 304
Mısra: **6**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Ten-i zārumda hele olmadı imkāna şümār
Ḫāk olınca göresin dilde olan yārelerüñ

88. **gör:**
Gazel 309
Mısra: **9**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Gör bizüm kūtāhī-i dest-i temennāmuz ki hīç
Devlet-i ḥüsnüñde dāmān-ı vefāya degmedük

89. **gördük:**-*dü, -k*
Gazel 309
Mısra: **3**
Yaşamak, tecrübe etmek.
Sīneñ üstinde ḳabādan ġayrı neñ gördük senüñ
Biz ki ol āyīne-i ʿālem-nümāya degmedük

90. **gör:**
Gazel 315
Mısra: **3**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Dil-i fütādeyi derd ü firāḳ n'eyledi gör
Tenezzül eyle gel ey serv-i ser-bülendüm gel

91. **gör:**
Gazel 315
Mısra: **6**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Görünce ḥālümi şāyed taraḥḥum eyleyesin
Gözüñle gör beni ey şūḫ-ı şeh-levendüm gel

92. **görünce:**-*ünce*
Gazel 315
Mısra: **5**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Görünce ḥālümi şāyed taraḥḥum eyleyesin
Gözüñle gör beni ey şūḫ-ı şeh-levendüm gel

93. **görüp:**-*üp*
Gazel 317
Mısra: **9**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Görüp giryānluġum itme taʿaccüb künc-i ḥasretde
Bu ʿışḳ-ı bī-amān müşkildür ey nā-mihribān müşkil

94. **görüp:**-*üp*
Gazel 323
Mısra: **11**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Cān virür āşüfteler kūyuñda reftāruñ görüp
Ṣayd-gāhuñda hele bir gün şikār eksük degül

95. **görüp:**-*üp*
Gazel 332
Mısra: **7**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Künc-i ḥasretde görüp aḥvālümi aġlar raḳīb
Ḫāṣılı ben mübtelāya şefḳat eyler düşmenüm

96. **gördi:**-*di*
Gazel 333
Mısra: **1**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Göz gördi göñül sevdi seni ey yüzi māhum
Ḳurbānuñ olam var mı benüm bunda günāhum

97. **gördükde:**-*dükde*
Gazel 334
Mısra: **7**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
ʿUluvv-i himmetin gördükde rāh-ı nā-tüvānīde
Dil-i üftādeyi bir serv-i nāza ḫāk-i rāh itdüm

98. **gör:**
Gazel 335
Mısra: **6**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Ne deñlü ben ḥaẕer ḳıldum ise peykān-ı cevrüñden
Ḳażāyı gör ki ālām-ı cefāyı ol ḳadar çekdüm

99. **görsem:**-*se, -m*
Gazel 337
Mısra: **1**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Ḫudā gösterse bir kerre seni ey bī-vefā görsem
Cihānda ölmeden çeşm-i ümmīdi rūşenā görsem

100. **görsem:**-*se, -m*
Gazel 337
Mısra: **2**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Ḫudā gösterse bir kerre seni ey bī-vefā görsem

Cihānda ölmeden çeşm-i ümmīdi rūşenā görsem

101. **görsem:**-*se, -m*
Gazel 337
Mısra: **4**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Ne āh eylerdüm olsa bir enīsüm künc-i ġurbetde
Ne aġlardum bu yād illerde bārī āşinā görsem

102. **görsem:**-*se, -m*
Gazel 337
Mısra: **10**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Murād üzre saña tefhīm iderdüm miḥnet-i ʿışḳı
Seni kendüñ gibi bir bī-vefāya mübtelā görsem

103. **görsem:**-*se, -m*
Gazel 337
Mısra: **12**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Düşerdüm pāyına mānend-i cū feryāda başlardım
O serv-i nāzı ben bir kerre ey bād-ı ṣabā görsem

104. **görsem:**-*se, -m*
Gazel 337
Mısra: **14**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Naḥīfī naḳd-i cān ile ḫarīdār olmadur kārum
Ser-i bāzār-ı ḥüsn içre hemān bir dil-rubā görsem

105. **göreyüm:**-*e, -yüm*
Gazel 344
Mısra: **1**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Seni her laḥẓa ġam-ı ʿışḳ ile giryān göreyüm
Ḫāṭıruñ bencileyin böyle perīşān göreyüm

106. **göreyüm:**-*e, -yüm*
Gazel 344
Mısra: **2**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Seni her laḥẓa ġam-ı ʿışḳ ile giryān göreyüm
Ḫāṭıruñ bencileyin böyle perīşān göreyüm

107. **göreyüm:**-*e, -yüm*
Gazel 344
Mısra: **4**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Seng-i cevr ile göñül mülkini ber-bād itdüñ
Ḳalbüñi ġuṣṣa vü endūh ile giryān göreyüm

108. **göreyüm:**-*e, -yüm*
Gazel 344
Mısra: **6**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Niçe aġlatduñ ise sen bu dil-i ṣeydāyı
Seni de derd-i maḥabbet ile giryān göreyüm

109. **göreyüm:**-*e, -yüm*
Gazel 344
Mısra: **8**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
İntiẓār ile ciger-ḫūn-ı ġam-ı ḥasret olup
Her nefes ṣūret-i bī-cān gibi ḥayrān göreyüm

110. **göreyüm:**-*e, -yüm*
Gazel 344
Mısra: **10**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Ölmeden Ḥaḳdan ümmīdüm budur ey āfet-i cān
Hep baña eyledigüñ cevre peşīmān göreyüm

111. **göreyüm:**-*e, -yüm*
Gazel 344
Mısra: **12**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Bildigüñ eyle gözüm nūrı dil-i nālāna
Saña bāḳī mi ḳalur ṣoñra bu devrān göreyüm

112. **göreyüm:**-*e, -yüm*
Gazel 344
Mısra: **14**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Sen Naḥīfīye cefāyı ne ḳadar eyler iseñ
Ol ḳadar ben de anı ḫurrem ü şādān göreyüm

113. **gör:**
Gazel 348
Mısra: **8**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Gözden ṣaḳınur oldum o mirʾāt-ı cemāli
Gör derdi raḳīb olmadadur kendime kendüm

114. **görse:**-*se*
Gazel 354
Mısra: **22**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Mālik-i emvāl-i Ḳārūn olsa da nā-dān eger
Reşk ider görse benüm genc-i kemāl-i ʿizzetüm

115. **görüp:**-*üp*
Gazel 356
Mısra: **7**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Taʿaccüb itme evżāʿ-ı perīşānum görüp ey gül
Senüñ bir bülbül-i küstāḫuñam rengīn edā bilmem

116. **görüp:**-*üp*
Gazel 358
Mısra: **5**
(bir şeyin oluşuna veya

var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Görüp her dil-ber-i fettānı
meftūn olmadur kārum
ʿAceb āşüfte-meşreb ʿāşıḳ-ı
ser-bāz-ı çālākem

117. **görüp:**-*üp*
Gazel 358
Mısra: **9**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Görüp her bü'l-ʿaceb vażʿ-ı
cihānı bī-dimāġ oldum
Netīce ḥayret-ālūd-ı rümūz-ı
devr-i eflākem

118. **gördüm:**-*dü, -m*
Gazel 364
Mısra: **4**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Sevdigüm sevmiş raḳīb
olmış baña ol gül-ʿiẕār
Şimdi gördüm ġonçe-i nev-
restenüñ ḫār oldığın

119. **gördükçe:**-*dük, -çe*
Gazel 383
Mısra: **5**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Gün yüzüñ gördükçe ey
mihr-i melāḥat çeşmüme
Ḫūn-ı ḥasretdür ya eşk-i
lücce-peymādur gelen

120. **gördigüñ:**-*dig, -üñ*
Gazel 384
Mısra: **4**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Bir ser-āmed dil-rübā
gördüm didüñ gülzārda
Gördigüñ ey bād-ı ṣubḥ ol
serv-ḳāmet olmasun

121. **gördüm:**-*dü, -m*
Gazel 384
Mısra: **3**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Bir ser-āmed dil-rübā
gördüm didüñ gülzārda
Gördigüñ ey bād-ı ṣubḥ ol
serv-ḳāmet olmasun

122. **gördigüñ:**-*dig, -üñ*
Gazel 387
Mısra: **5**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Miṣāl-i ṭıfl-ı nev-res meyl
idersin gördigüñ naḳṣa
ʿAcebdür bu temāşā-gāh-ı
fānīden uṣanmazsın

123. **gördükçe:**-*dük, -çe*
Gazel 390
Mısra: **7**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Şevḳum artar güzelim
ḳaddiñi gördükçe senüñ
İştiyāḳ-āver olur serv-i dil-
ārā-yı vaṭan

124. **görsün:**-*sün*
Gazel 393
Mısra: **11**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Ḫᵛāce-i dārü'ş-şifā görsün
hüzāl-i cismümi
Mafṣal-ı sīnemden istiḫrāc-ı
teşrīḥ eylesün

125. **gör:**
Gazel 394
Mısra: **9**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Sāḳī-i zamānuñ da siyeh
kāseligin gör
Ḫālī ḳomaz ehl-i dili zehr-i
siteminden

126. **gördüm:**-*dü, -m*
Gazel 398
Mısra: **9**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Gördüm hezār baḫşīş-i cevr
ü cefālaruñ
Memnūnam ey felek hele
senden cihān cihān

127. **gör:**
Gazel 400
Mısra: **9**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Belā-yı ʿışḳı gör benden
cüdā ol ey ġam-ı dünyā
Sirāyet eyleye şāyed saña
derd-i füzūnumdan

128. **görenler:**-*ler, -en*
Gazel 403
Mısra: **1**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Görenler ḳaşuñı şāhum
didiler kim kemāndur bu
Yazılmış ṭuġrā emṣāli ḳamu
ʿuṣṣāḳa şāndur bu

129. **gördüm:**-*dü, -m*
Gazel 405
Mısra: **5**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Gelelden ʿālem-i ʿışḳa
cemālüñ māhını gördüm
Bu veche gül cemālüñle olur
leyl ü nehār ebrū

130. **görmesem:**-*me, -se, -m*
Gazel 436
Mısra: **10**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Farḳ idüp mūy-ı meyānın
diyemezdüm beli var
Görmesem bend-i meyānın
eger ol ḫançer ile

131. **görüp:**-*üp*
Gazel 436
Mısra: **7**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Dil berī oldı cihāndan görüp
ol sīm-beri
Müşkil oldı hele kārı dilüñ ol
dil-ber ile

132. **görmez:**-*mez*
Gazel 447
Mısra: **12**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Nāʾil-i vaṣl olsa da bulmaz tesellī mā-ḥaṣal
Ṭıfl-ı dil āzādelik görmez şeb-i āẕīnede

133. **görüp:**-*üp*
Gazel 447
Mısra: **9**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Şefḳat itdüm ser-bürīde kākül-i yāri görüp
Raḥm idermiş gāhī ādem kāfir-i bī-dīne de

134. **gördüm:**-*dü, -m*
Gazel 450
Mısra: **1**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Gördüm o şeh-i ḥüsni dün aġyār yanında
Eksük degül elbette gülüñ ḫār yanında

135. **görmedi:**-*me, -di*
Gazel 450
Mısra: **3**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Bir nīm-nigāhına bizi görmedi lāyıḳ
Ādem degülüz biz o sitem-kār yanında

136. **görme:**-*me*
Gazel 451
Mısra: **11**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Taḥsīne görme lāyıḳ bu dār-ı bī-beḳāyı
Cümle fenā dimişdür kim gelse bu cihāna

137. **gör:**
Gazel 454
Mısra: **2**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Iżṭırāb itsem n'ola ol şāh-ı ḫūbān üstüne
Cān virür pervāne gör şemʿ-i şebistān üstüne

138. **gör:**
Gazel 454
Mısra: **12**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
ʿĀşıḳ-ı şūrīde-ḥāle ḳaṣd-ı mekr eyler raḳīb
Gör ki şeyṭānı musallaṭ olmış insān üstüne

139. **gör:**
Gazel 458
Mısra: **6**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Ey gül bahār-ı ḥüsne tā böyle ġırra olma
Gör ṣarṣar-ı fenāyı baḳ tündī-i ḫazāna

140. **gördüm:**-*dü, -m*
Gazel 459
Mısra: **6**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Ġālibā ol māh-ı burc-ı ḥüsni eyler cüst-cū
Mihr-i raḫşānı bu gün gördüm gezer evden eve

141. **görmem:**-*me, -m*
Gazel 460
Mısra: **6**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Ḫākden refʿ eyle luṭf it būse-i ḫālüñ baña
Kendimi erzende görmem gerçi miḳdār-ı ceve

142. **görüñ:**-*üñ*
Gazel 463
Mısra: **4**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Kālā-yı viṣāle virelüm naḳd-i ḥayātı
Ol māh bu bāzāra görüñ ḳāʾil olursa

143. **gör:**
Gazel 465
Mısra: **2**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Füzūn olmaḳdadur şevḳum ḫaṭ-ı nev-ḫīz-i yār üzre
Cünūnum tāzelendi gör yine evvel-bahār üzre

144. **görindi:**-*i, -n, -di*
Gazel 466
Mısra: **6**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Yine burc-ı şerefde aḫter-i baḫtum ʿayān oldı
Görindi ḫāli zīr-i ṭurrede ol gül-ʿiẕār üzre

145. **gördükçe:**-*dükçe*
Gazel 467
Mısra: **3**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Ġubār-ı cismümi gördükçe ḫāk-i pāyına
Çekildi sürme-i şefḳat o çeşm-i mekkāra

146. **görinmez:**-*ün, -mez*
Gazel 472
Mısra: **12**
Ortaya çıkmak, görünmek.
Göñül aġlar reh-i ḥasretde çeşm-i intiẓār ile
Görinmez mi daḫi ol şīve-kārum maḥrem-i ʿışḳa

147. **görüp:**-*üp*
Gazel 473
Mısra: **9**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Ey gül-i nev-ḫīz-i ʿişve câme-i ālüñ görüp
Dāġ dāġ oldı derūnı bülbül-i zāruñ yine

148. **gör:**
Gazel 479
Mısra: **5**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Gör şīve-i nezāketin ol şūḫ-ı nev-resüñ
Luṭf itdi cān-ı zāra ṭarīḳ-i ʿitāb ile

149. **görüp:**-*üp*
Gazel 483
Mısra: **5**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Renciş-i zaḫmın görüp bildüm ki üstād-ı ḳażā
Ḫūn-ı ʿāşıḳdan şu virmiş ḫançer-i ser-tīzüñe

150. **göre:**-*e*
Gazel 484
Mısra: **2**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Kimdir baḳup o ṭalʿate dem-beste olmaya
Bīmār gözlerüñ göre dil-ḫaste olmaya

151. **görmedi:**-*me, -di*
Gazel 490
Mısra: **2**
Görmek, rast gelmek, şahit olmak.
Ḫaḳ bu eflāk ile ḫalḳ ideli ay ü güneşi
Görmedi çeşm-i felek sencileyin māh-veşi

152. **gördigüm:**-*dig, -üm*
Gazel 492
Mısra: **9**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Ḳanda baḳsam gördigüm naḳş-ı cemāl-i yārdur
Cevher-i āyīne-i ʿışḳ-ı Ḫudādur cümle şey

153. **gör:**
Gazel 495
Mısra: **5**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Ne ḫoş taʿbīr ider lafẓ-ı füsūnı çeşm-i şūḫuñ gör
İdince böyle taḳrīr eylese üstād maʿnāyı

154. **gördigüm:**-*dig, -üm*
Gazel 500
Mısra: **6**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
ʿÖmrinde görmedi Ḳays Ferhād çekmedi hīç
Ben gördigüm belāyı ben çekdigüm firāḳı

155. **görenler:**-*ler, -en*
Gazel 500
Mısra: **12**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Küḥl-i cilā iderler şevḳ ile ḫāk-i pāyın
Bu ḥüsn ile görenler sāḳī-i sīm-sāḳı

156. **görmek:**-*mek*
Gazel 501
Mısra: **10**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Bir nefes ṣabr idemem fürḳat-i dīdāruña āh
Görmek ister dil-i ḥasret-zede her gāh seni

157. **gör:**
Gazel 503
Mısra: **12**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Tā key ġurūr-ı ḥüsn ile ʿarż-ı teġāfülüñ
Gör dil-figār-ı ʿışḳuñ olan bī-nevāları

158. **gördükçe:**-*dük, -çe*
Gazel 508
Mısra: **5**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Ferāġat itmedi gördükçe āhdan yāri
Hezār kerre dil-i bī-nevāya söylendi

159. **görüp:**-*üp*
Gazel 509
Mısra: **5**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Görüp tekāsür-i emvāl ü cāhı ḫurremseñ
Derūna fikr-i ḥisāb ü ʿiḳāb gelmez mi

160. **göricek:**-*icek*
Gazel 514
Mısra: **13**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Ey Naḥīfī göricek nükte-i naẓm-ı pāküñ
Tāze-gūyān-ı zamāne yine mülzem ḳaldı

161. **gör:**
Gazel 517
Mısra: **5**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Gör zevāl-i mihri naḳş-ı bedri seyr it ʿibret al
Bir iki günlükdür ancaḳ bu cihānuñ devleti

162. **gördükçe:**-*dük, -çe*
Gazel 520
Mısra: **1**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Nigāh-ı reşk ile gördükçe eşk-i çeşm-i giryānı
N'ola ḳana boyansa zāhidüñ tesbīḥ-i mercānı

163. **gör:**
Gazel 521
Mısra: **10**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Firāḳuñla yatur peyġüle-i ḥasretde bī-çāre

Ṭabībüm bu dil-i bīmārı gör kim pek zebūn oldı

164. **görmedin:**-*me, -din*
Gazel 523
Mısra: **8**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Mā-ḥaṣal gülzār-ı dehri sū-be-sū geşt eyledüm
Görmedin bir verd-i raʿnā rūy-ı ḫandānuñ gibi

165. **görmedüm:**-*me, -dü, -m*
Gazel 523
Mısra: **12**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Her kimi görse nigāh-ı āşināyı gösterür
Görmedüm bir bī-vefā hīç çeşm-i fettānuñ gibi

166. **görse:**-*se*
Gazel 523
Mısra: **11**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Her kimi görse nigāh-ı āşināyı gösterür
Görmedüm bir bī-vefā hīç çeşm-i fettānuñ gibi

167. **gördükde:**-*dük, -de*
Kaside 1
Mısra: **11**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Saʿy-ı bī-encāmuñ gördükde dir ehl-i kemāl
Mā re'aynā miṯli hazā innehū şey'in ʿicāb

168. **görsem:**-*se, -m*
Kaside 2
Mısra: **2**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Ḳanda eylersem naẓar āyāt-ı ḫavl ü ḳuvvetüñ
Her ne görsem cümle maṣnūʿāt-ı dest-i ḳudretüñ

169. **görüp:**-*üp*
Kaside 3
Mısra: **57**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Bezm-i fānīde görüp ḫande-i ṣevḳ-āmīzüñ
Olmada cümle senüñ arż u semā ḫayrānuñ

170. **görürsin:**-*ür, -sin*
Kaside 3
Mısra: **30**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Çāredür defʿ-i ġam-ı dehre dimekden ḫaẕer it
Ġamını ṣoñra görürsin mey-i ġam-fersānuñ

171. **görmeyem:**-*me, -y, -em*
Kaside 8
Mısra: **184**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Nūr-ı ʿışḳuñ dil-i nā-çīze cilā-baḫşā ḳıl
Görmeyem tā ki cihān içre ẓalām-ı şeb-i tār

172. **görüp:**-*üp*
Kaside 8
Mısra: **11**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
ʿĀlemi böyle tenük ʿarṣa görüp itmiş idi
Ḫayl-i ezhār birer ḥāl ile tā terk-i diyār

173. **görsem:**-*se, -m*
Kaside 9
Mısra: **1**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Ol güni görsem ki ʿazm-i kūy-ı cānān eylesem
Ravża-i pāk-i Ḥabību'llāhı seyrān eylesem

174. **görsem:**-*se, -m*
Kaside 9
Mısra: **5**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Görsem ol rūz-ı feraḥ-baḫşāyı kim biñ şevḳ ile
Rūy-māl-i der-geh-i maḥbūb-ı ẕī-şān eylesem

175. **görürsem:**-*ür, -se, -m*
Kaside 11
Mısra: **40**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Rişte-i bārīke dönsün şerm ile cism-i nizār
Bir görürsem seng-i kūyuñ dürre-i beyżā ile

176. **gördi:**-*di*
Kaside 19
Mısra: **13**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Gördi çün ḳānūn u erkānın müretteb ʿālemüñ
Zühre ṭutdı raḳṣ-ı taḥsīne uṣūl-i evferi

177. **görmege:**-*mek, -e*
Kaside 19
Mısra: **9**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Daʿvī-i ser-geştegān-ı rūzgārı görmege
Cāy-gāh-ı ḳubbe-i eflāke geldi Müşterī

178. **görse:**-*se*
Kaside 19
Mısra: **73**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Görse düşmen ḍarb-ı ṭūb-ı ḳalʿa-kūbuñ bīmden
Cāy-ı āsāyiş ḳıyās eylerdi kām-ı ejderi

179. **görse:**-*se*
Kaside 19
Mısra: **137**
(bir şeyin oluşuna veya

var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Nüsḫa-i medḥüñde görse şīve-i güftārumı
Reşk-sāz-ı şevḳ olur rūḥ-ı Selīm ü Enverī

180. **görseydi:**-*se, -ydi*
Kaside 19
Mısra: **70**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Hep luġāt-ı nüsḫa-i medḥüñ iderdi iltizām
Cevher-i ẕātuñ eger görseydi şāhā Cevherī

181. **gör:**
Kaside 20
Mısra: **1**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Bu feżā-yı dil-keşe gel Ḳaṣr-ı Saʿd-ābādı gör
Ṣafḥa-i sebz üzre naḳş-ı ḫāme-i Bihzādı gör

182. **gör:**
Kaside 20
Mısra: **2**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Bu feżā-yı dil-keşe gel Ḳaṣr-ı Saʿd-ābādı gör
Ṣafḥa-i sebz üzre naḳş-ı ḫāme-i Bihzādı gör

183. **gör:**
Kaside 20
Mısra: **4**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Sū-be-sū eyle temāşā dīde-i ʿibreti ile
Bu Hümā-sāye hümāyūn kāḫ-ı nev-īcādı gör

184. **gör:**
Kaside 20
Mısra: **6**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Vażʿı zībā resmi dil-keş ṭarz-ı ṭarḥı bī-bedel
Himmet-i ṣadr-ı güzīni ṣanʿat-ı üstādı gör

185. **gör:**
Kaside 20
Mısra: **8**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Tā ebed olmaz mı taḥsīn ile mevḳūf-ı ḳıyām
Pīşgāhında bu ḳaṣruñ serv ile şimşādı gör

186. **gör:**
Kaside 20
Mısra: **10**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Evvelā bu cūy-ı ṣāfa ḳıl naẓar inṣāf ile
İki cānibde ruḫām-ı dil-güşā bünyādı gör

187. **gör:**
Kaside 20
Mısra: **12**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Kūh-kenlik kār-ı muzdūrān-ı nā-hencārdur
Kāviş-i āb-ı muṣaffā eyleyen Ferhādı gör

188. **gör:**
Kaside 20
Mısra: **14**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Ḳaṣr-ı şīrīni bu cūy-ı ṣāf içinde gösterür
Gör ne ṣanʿatlar ider aṣḥāb-ı istiʿdādı gör

189. **gör:**
Kaside 20
Mısra: **14**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Ḳaṣr-ı şīrīni bu cūy-ı ṣāf içinde gösterür
Gör ne ṣanʿatlar ider aṣḥāb-ı istiʿdādı gör

190. **gör:**
Kaside 20
Mısra: **16**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Olmaġ ile cilve-gāh-ı pādişāh-ı baḥr ü berr
Baḥr-ı ʿUmmān eylemekde andan istimdādı gör

191. **gör:**
Kaside 20
Mısra: **18**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Görmedükçe Ḳaṣr-ı Saʿd-ābādı bilmezsin nedür
İster iseñ Mışr u Şām u ḫıṭṭā-i Baġdādı gör

192. **gör:**
Kaside 20
Mısra: **20**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Ṣūretde baḳma mücerred ʿālem-i maʿnāya baḳ
Himmet-i vālā-yı Ḫıżr-ı ṣāḥibü'l-irşādı gör

193. **gör:**
Kaside 20
Mısra: **22**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Rūy-māl eyle teferrüc-gāh-ı Sulṭān Aḥmede
Taḫt-gāh-ı pādişāh-ı mekremet-muʿtādı gör

194. **gör:**
Kaside 20
Mısra: **24**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Oldı bu yevm-i mübārekde ḳudūm-ı şevketi
Devlet ü iclāle baḳāyīn ü istiʿdādı gör

195. **gör:**
Kaside 20
Mısra: **26**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Dāʿiyān-ı devleti āmāde istiḳbāline
Tehniyet-gūyāndan āvāz-ı mübārek-bādı gör

196. **gör:**
Kaside 20
Mısra: **28**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Rūz-ı teşrīf-i hümāyūnı olup ʿıyd-i sürūr
Her göñülde inbisāṭ-ı mevsim-i aʿyādı gör

197. **gör:**
Kaside 20
Mısra: **30**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Hep duʿā-gūy-ı devām-ı devlet ü iḳbālidür
Ṣaḥn-ı ʿālemde gürūh-ı bende vü āzādı gör

198. **gör:**
Kaside 20
Mısra: **32**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Ey Naḥīfī ben duʿā itdükçe şāh-ı ʿālem
Sen icābet-ḫ∨ān olan aḳṭāb ile evtādı gör

199. **görmedükçe:**-*me, -dükçe*
Kaside 20
Mısra: **17**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Görmedükçe Ḳaṣr-ı Saʿd-ābādı bilmezsin nedür
İster iseñ Mıṣr u Şām u ḫıṭṭā-i Baġdādı gör

200. **gördi:**-*di*
Kaside 22
Mısra: **11**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Vücūdın ṣadra lāyıḳ gördi ḥükm-i Ḳādir-i Muṭlaḳ
Şeh-i İslāma ilhām eyledi ol feyż-i aḫfāyı

201. **gördükçe:**-*dükçe*
Kaside 22
Mısra: **38**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Senā-yı z̲ātın itmez kimse yoḳ illā ḥasūd-ı bed
O da inṣāf ider gördükçe bu evṣāf-ı zībāyı

202. **gördüm:**-*dü, -m*
Kaside 22
Mısra: **71**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Senüñ ey Āṣaf-ı devr-i zamān çoḳ luṭfuñ gördüm
Gerekdür şükr-i niʿmetde te̲zekkür luṭf-ı vālāyı

203. **görsün:**-*sün*
Kaside 22
Mısra: **42**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Muʿārıż var ise gelsün benümle baḥs̲-i z̲ātında
Vücūh ile s̲übūt-ı müddeʿāya görsün iftāyı

204. **görince:**-*ince*
Kaside 23
Mısra: **7**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Görince raḥm ide şāyed firāṣ-ı ġamda bīmārın
Beni görsün göziyle gelsün ol mest-i cefā gelsün

205. **görsün:**-*sün*
Kaside 23
Mısra: **50**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Bilür efrād-ı ümmet gerçi ḳadr-i z̲ātını ammā
Hele bir kerre görsün vaḳt-i ʿilm-i rūşenā gelsün

206. **görürsin:**-*ür, -sin*
Kaside 23
Mısra: **48**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
O ḫatmü'l-ebiyā ḫayru'l-verā nūru'l-hüdādur kim
Görürsin şān-ı aʿlāsın hele rūz-ı cezā gelsün

207. **görüp:**-*üp*
Kaside 26
Mısra: **263**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Görüp cenāb-ı resūli o şeb menāmında
Beşāret oldı aña vaʿde-i bihişt ü liḳā

208. **göreydi:**-*e, -y, -di*
Kaside 27
Mısra: **102**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Baña bir ehl-i mürüvvet eger olsaydı z̲āhir
Ṭabʿ-ı pākümde göreydi neler eylerdi z̧uhūr

209. **görüp:**-*üp*
Kaside 27
Mısra: **66**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
İḳtiżā itdi senüñ medḥüñi inṣā itmek
Görüp evṣāf-ı pesen-dīdeñi ey z̲āt-ı vaḳur

210. **gören:**-*en*
Kıt'a 7
Mısra: **3**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.

Bir āfitāb-ı ḥüsn ü bahā kim anı gören
Maḥmūd Efendi ṣūfīsi olsa esīr olur

211. **görince:**-*ince*
Kıt'a 10
Mısra: **5**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Ṣayrafiyān-ı ḫurde-bīn didi görince ḥüsnini
Cevher-i naḳd-i cān gibi niçe ḫazīneler deger

212. **görince:**-*ince*
Kıt'a 31
Mısra: **3**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Kim iki ḥasret görince birbirin giryān olup
ʿĀşıḳ-ı mehcūrına dildārı ḫoş geldüñ diye

213. **görürken:**-*ür, -ken*
Kıt'a 38
Mısra: **11**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Görürken ʿibret almaz inḳılāb-ı çarḫ-ı gerdūnı
Bu ġaflet ġālibā aʿmā ider bī-çāre insānı

214. **görmedi:**-*me, -di*
Kıt'a 45
Mısra: **7**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Böyle bir ḳaṣr-ı ṣafā görmedi çeşm-i gerdūn
Dīde-i encüm ile olsa n'ola ḥayrānı

215. **görsün:**-*sün*
Matla 40
Mısra: **2**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Pençe-gīr ol pençe-i ḫūrşīd ile ey māh-tāb
El el üzre oldıġın görsün felekde āfitāb

216. **görüp:**-*üp*
Matla 86
Mısra: **1**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Ḫālden ḫālī görüp ṣanmañ ki nā-merġūbdur
Levḥ-i ḥüsni ol mehüñ bir bī-nuḳaṭ mektūbdur

217. **gör:**
Matla 97
Mısra: **2**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Ol dürr-i yek dāneye eyle naẓar
Gör neler ṭoġurur cihānda analar

218. **gördüñ:**-*dü, -ñ*
Matla 105
Mısra: **2**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Ṭālib-i vuṣlat-ı cānāne olup şām ü seḥer
Ḳaṣd ider cānuma gördüñ mi ʿadū-yı ebter

219. **görüp:**-*üp*
Matla 106
Mısra: **1**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Dil miyānuñ görüp uydı saña ey lāle-ʿiẕār
Bī-tekellüf yedilür bir ḳıl ile ʿāşıḳ-ı zār

220. **görelüm:**-*e, -lüm*
Matla 138
Mısra: **2**
Görelim, bakalım, ölçelim anlamında kullanılan bir söz.
Düşdi mi rāh-ı Stanbula ṣabā hīç güẕerüñ
Görelüm gel ḫaberüñ var mı vaṭandan ḫaberüñ

221. **gördigüm:**-*dig, -üm*
Matla 173
Mısra: **1**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Gördigüm destini būs itmege ṭālib ʿālem
Yārüñ engüştine şevḳ ile ṭaḳıldı ḫātem

222. **gördükçe:**-*dükce*
Matla 176
Mısra: **1**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Seni gördükçe āh ider cānum
Āh ammā ne āh sulṭānum

223. **gör:**
Matla 187
Mısra: **2**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Zāhidā görmek imiş ḳaṣduñ o yāri her ān
Görinür saña da bir gün gör o fettān-ı cihān

224. **görinür:**-*in, -ür*
Matla 187
Mısra: **2**
(gibi) görünmek, düşünmek.
Zāhidā görmek imiş ḳaṣduñ o yāri her ān
Görinür saña da bir gün gör o fettān-ı cihān

225. **gör:**
Matla 188
Mısra: **2**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Yüz virürsin varup āyīneye ey sīm-beden
Gör ne söyler ol iki yüzli senüñ arduñdan

226. **görüp:**-*üp*
Matla 217
Mısra: **1**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.

Kūyında görüp bendesin ol ṣūḫ-ı cefā-fen
Biñ ṣīve ile didi unutma burayı sen

227. **gördükde:**-*dük, -de*
Matla 249
Mısra: **1**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Didüm merhemle gördükde ruḫ-ı pür-tāb-ı cānānı
Gil-endūd eylemişler göz göre mihr-i dıraḫşānı

228. **gördigi:**-*dig, -i*
Matla 260
Mısra: **1**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Māʾil olur gördigi dem dil-beri
Olmadı bu daġdaġadan dil berī

229. **göricek:**-*icek*
Matla 264
Mısra: **1**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Göricek silsile-i zülfini ʿaḳlum gitdi
Beni ol ṣaçları Leylī hele Mecnūn itdi

230. **görmeyelden:**-*me, -yel, -den*
Muaşşer 1
Mısra: **1**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Görmeyelden rūy dil ol dil-ber-i nā-yābdan
Ḳāldum ol bī-raḥme ḥāl-i zārumı işrābdan

231. **görse:**-*se*
Muaşşer 1
Mısra: **21**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Ey Naḥīfī reşk ider Cem görse cām-ı ʿişretüm
Feyżgāh-ı zümre-i rūḥāniyāndur ṣoḥbetüm

232. **görüp:**-*üp*
Muaşşer 1
Mısra: **23**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Neşve-i meydür ḳıyās itme görüp germiyyetüm
Yād-ı laʿl-i dil-rübādur bāʿiş-i keyfiyyetüm

233. **gördigim:**-*dig, -im*
Rübai 44
Mısra: **4**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Senden benüm ey Rabb-i Ġafūr u Ġaffār
Hep gördigim iḥsān u kerem fażl u ʿaṭā

234. **görsün:**-*sün*
Rübai 87
Mısra: **4**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Ben mücrimi şāyān-ı şefāʿat eyle
Görsün niçedür rütbe-i ʿafvüñ ümmet

235. **görine:**-*i, -n, -e*
Rübai 90
Mısra: **2**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Fermānuñ ile çün ola vaḳt-i rıḥlet
ʿUḳbāya ʿazīmet görine bī-ʿillet

236. **gördigümüz:**-*dig, -ümüz*
Rübai 148
Mısra: **3**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Hep gördigümüz fażl u ʿināyet yā Rab
Oldı bize bī-vāsıṭa-i istiʿdād

237. **gör:**
Rübai 177
Mısra: **2**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Bu dār-ı fenā ki nām aña dünyādur
Gör ṣīġasını müʾennes-i ednādur

238. **gör:**
Rübai 193
Mısra: **1**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Gör derdümi kim bī-dil olan böyle olur
Dāġ-ı ġam ile ḥāṣıl olan böyle olur

239. **gördüm:**-*dü, -m*
Rübai 194
Mısra: **1**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Bir vāḳıʿa gördüm ki ʿaceb ḥikmetdür
Bir ḫ∨āb ki mażmūnı seni rüʾyetdür

240. **gör:**
Rübai 273
Mısra: **1**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Gör fażlını Saʿdü'bni Ebī Vaḳḳāsuñ
Ol nāʾil-i sehmü'ṣ-şeref-i iḫlāṣuñ

241. **göre:**-*e*
Rübai 285
Mısra: **2**
Karşılaşmak, rastlaşmak.
Ṣibh ü şürekādan müteʿāli z̲ātuñ
Ḫayretde ḳalur kim göre maṣnūʿātuñ

242. **gördi:**-*di*
Rübai 331
Mısra: **2**
(bir şeyin oluşuna veya

var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Dildār işidüp velvele-i efġānum
Çün gördi benüm żaʿf-ı dil-i nālānum

243. **gördükde:**-*dükde*
Rübai 332
Mısra: **3**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Gördükde seni ṣabr u ḳarārum gitdi
Biñ cān ile sen māha taʿaşşuḳ itdüm

244. **görsem:**-*se, -m*
Rübai 342
Mısra: **1**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Āsāyiş-i dehr-i bī-amānı görsem
Şād olsa bu ḳalb-i nā-tüvānı görsem

245. **görsem:**-*se, -m*
Rübai 342
Mısra: **2**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Āsāyiş-i dehr-i bī-amānı görsem
Şād olsa bu ḳalb-i nā-tüvānı görsem

246. **görsem:**-*se, -m*
Rübai 342
Mısra: **4**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Baḫtuñ açılur zamānı vardur dirler
Baḫtum açılur mı ol zamānı görsem

247. **göre:**-*e*
Rübai 462
Mısra: **3**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Her kim göre ʿibretle bu maṣnūʿātı
Dir ḥayret ile ṣunʿuña sübḥān Allāh

248. **gördükçe:**-*dükçe*
Rübai 478
Mısra: **4**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Dīdāruñı teʾsīr-i naẓardan ṣaḳınup
Gördükçe direm ḥüsnüñi māşā Allāh

249. **gör:**
Rübai 535
Mısra: **4**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Geldi ḫaṭ-ı yār zülfi baḥsinde iken
Gör baḫtumızı ḳışşa müşevveş oldı

250. **görüp:**-*üp*
Rübai 537
Mısra: **3**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Nā-çār görüp ḥüsnüñi meftūn oldı
Bī-çāre Naḥīfī yā helāk olsun mı

251. **gördük:**-*dü, -k*
Rübai 544
Mısra: **1**
Yaşamak, tecrübe etmek.
Gördük yine ḫurrem bu ḫarāb-ābādı
Gül mevsimidür ʿayş ü neşāṭa bādī

252. **gör:**
Rübai 557
Mısra: **3**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Gör rütbe-i z̲ātın ne dimekdür fehm it
Maʿnā-yı dil-ārā-yı Ḥabību'llāhı

253. **görür:**-*ür*
Tarih 6
Mısra: **4**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
O sulṭānü'bni sulṭān kim anuñ mirʾāt-ı luṭfında
Görür ehl-i baṣīret şāhid-i maḳṣūd-ı didārın

254. **görse:**-*se*
Tarih 16
Mısra: **23**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Naḳş-ı ḫayret-baḫşını Bihzād ü Mānī görse kim
Āsitān-ı ʿacze eylerler idi vażʿ-ı cibāh

255. **görse:**-*se*
Tarih 16
Mısra: **43**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Ṣāḥib-i ḳaṣr-ı Ḫavernaḳ görse ṭarḥ-ı dil-keşi
Reşk ile enfāsın eylerdi rehīn-i medd-i āh

256. **görse:**-*se*
Tarih 17
Mısra: **15**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Bu ḳaṣr-ı bī-ʿadīlüñ görse resm-i dil-keşin Belḳıs
Budur ẓannum ki itmezdi ḫużūr-ı ʿarşını der-bād

257. **görse:**-*se*
Tarih 17
Mısra: **39**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Felāṭūn görse istiḥsān ider bu resm-i maṭbūʿı
Zihī tedḳīḳ-i tabʿ-ı Āṣafü'l-ʿahd-i ṣafā-muʿtād

258. **gören:**-*en*
Tarih 18

Mısra: **9**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Bir eşer itdi anı kim her gören taḥsīn idüp
Şu gibi evṣāf-ı ḥüsnin eyler icrā dem-be-dem

259. **gören:**-*en*
Tarih 20
Mısra: **5**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Gören āmed-şüd-i bād-ı ṣabāyı her ṭarafdan dir
Nümāyān bunda ḥaḳḳā cilve-i taḫt-ı Süleymānī

260. **görenler:**-*en, -ler*
Tarih 30
Mısra: **7**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Görenler ḳubbede ṣafvetle her dem cām-ı raḫṣānın
Taʿaddüd üzre ẓann eyler felekde māh-ı tābānı

gör-:

1. **görünce:**-*ünce*
Gazel 12
Mısra: **3**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Gül-i ruḫsāriñı görünce göñül
Geldi feryāda ʿandelībāsā

2. **görürsin:**-*ür, -sin*
Gazel 83
Mısra: **7**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Pes fenādur işbu menzil çün görürsin ʿāḳıbet
Devlet-i ʿuḳbā dilerseñ işbu fānīden de geç

3. **gördüm:**-*dü, -m*
Gazel 142
Mısra: **4**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Dün varup menzilgeh-i ʿuḳbāyı seyran eyledüm
Gördüm anda çoḳ ṣeh-i iḳlīm-i istiġnā yatur

4. **görünce:**-*ünce*
Gazel 145
Mısra: **4**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Recā-yı vaṣla ḳomaz tāb ṣevket-i ḥüsni
O reşk-i māhı görünce baña ḥicāb gelür

5. **görüp:**-*üp*
Gazel 156
Mısra: **15**
(Bir şeyi veya bir kimseyi) ... olarak tasavvur etmek.
Görüp ezhār-ı bāġuñ zīb-i destān oldıġın bildim
Tevāżuʿ üzre olmaḳ mūcib-i ʿunvān-ı rifʿatdür

6. **görüp:**-*üp*
Gazel 189
Mısra: **7**
(Bir şeyi veya bir kimseyi) ... olarak tasavvur etmek.
Görüp cismümde dāġ-ı ḥasreti şerm idesin ta kim
Beni āyīne-i devrān senüñle rū-be-rū eyler

7. **görüp:**-*üp*
Gazel 198
Mısra: **1**
(Bir şeyi veya bir kimseyi) ... olarak tasavvur etmek.
Ruḫlaruñ gülgül görüp güller helāk-i reşk olur
Lāleler dāġ-ı ḥasedle çākçāk-i reşk olur

8. **gördüm:**-*dü, -m*
Gazel 238
Mısra: **7**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Ḫayāl itmekdedür cām-ı lebüñ keyfiyyetin gördüm
O mest-i bī-muḥābā sīne-i ṣad çāke ser virmiş

9. **göresin:**-*e, -sin*
Gazel 286
Mısra: **10**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Eyledüm yāre Naḥīfī yine biñ ʿarż-ı niyāz
Seni n'eyler göresin āh ü fiġānum diyerek

10. **görmege:**-*meg, -e*
Gazel 292
Mısra: **7**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Gelür diyār-ı ʿademden hezārı görmege gül
Ḫaḳīḳat ey gül-i raʿnā olınca böyle gerek

11. **görsem:**-*se, -m*
Gazel 390
Mısra: **5**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Cāme-i sürḫ ile görsem seni ey āfet-i cān
Ḫāṭır-ı zāra gelür ġonçe-i ḥamrā-yı vaṭan

12. **görmedi:**-*me, -di*
Gazel 500
Mısra: **5**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
ʿÖmrinde görmedi Ḳays Ferhād çekmedi hīç
Ben gördigüm belāyı ben çekdigüm firāḳı

13. **gördüñ:**-*dü, -ñ*
Kaside 26
Mısra: **276**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Riʿāyet eyleyüp ādāb-ı ḳadr-ı ḫuddāmum

Nevāziş-i dile gördüñ o bī-nevāyı sezā

14. **görmekden:**-*mek, -den*
Kıt'a 11
Mısra: **3**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Vażī-ı nā-sāzını görmekden ise dünānuñ
Künc-i vaḥdetde kanāʿat kişiye evlādur

15. **görmeyeydüm:**-*me, -y, -e, -y, -düm*
Kıt'a 36
Mısra: **6**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
N'oldığın bilmez idüm bāġ-ı cinānuñ el-ḥaḳ
Görmeyeydüm ben eger şām-ı bihişt-ābādı

16. **görünce:**-*ünce*
Matla 28
Mısra: **1**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Ḥüsnüñ görünce ʿışḳ ile meyl eyledüm saña
Lāyıḳ mı sevmemek seni sen söyle dil-berā

17. **görüp:**-*üp*
Matla 142
Mısra: **1**
(Bir şeyi veya bir kimseyi) ... olarak tasavvur etmek.
Ḳalmadı ṣabrı görüp tābiş-i vech-i ḥüsnüñ
Şemʿ-i meclis bu gice āteşüñe yandı senüñ

18. **görelden:**-*el, -den*
Matla 152
Mısra: **1**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Görelden tābiş-i ruḫsārın ol mihr-i dıraḫşānuñ
Başında her gice ateş yanar şemʿ-i şebistānuñ

19. **görmek:**-*mek*
Matla 187
Mısra: **1**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Zāhidā görmek imiş ḳaṣduñ o yāri her ān
Görinür saña da bir gün gör o fettān-ı cihān

20. **görinen:**-*in, -en*
Rübai 285
Mısra: **4**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Ferdiyyetüñe şāhid-i ʿādil besdür
Bu arż u semāda görinen āyātuñ

21. **görüp:**-*üp*
Tahmis 10
Mısra: **41**
(Bir şeyi veya bir kimseyi) ... olarak tasavvur etmek.
Seni bu ḥüsn ü cemāl ile görüp ey meh-rū
Didüm āh eyleyerek ṣabr u ḳarāra yā hū

22. **görünce:**-*ünce*
Tarih 6
Mısra: **33**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.
Görünce cevher-i ẕātın aña ʿışḳdü'ş-şeref ḳıldı
İdüp manẓūme-i silk-i ṭahāret dürr-i şeh-vārın

gör ki:

1. **gör ki:**
Gazel 149
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bunu bir gör, işit ki.
İʿcāz-ı ḥüsni gör ki düşen nār-ı ʿışḳına
Yād-ı ruḫuñla vaḳʿa-şinās-ı Ḫalīl olur

2. **gör ki:**
Gazel 209
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gör ki.
Gül yüzüñ seyr eyleyen ʿālemde gülzār istemez
ʿAndelībi gör ki gülden ġayrı bir yār istemez

3. **gör ki:**
Kıt'a 9
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
(gel) gör ki.
Devlet anuñ ki cihānda eser-i ḫayr ḳodı
Eseri olmayanuñ gör ki yerinde yel eser

gör kim:

1. **gör kim:**
Gazel 331
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gör ki.
Gözümden ṣaḳınur oldum o māh-ı ʿālem-ārāyı
Belā-yı ʿışḳı gör kim kendüme kendüm raḳīb oldum

2. **gör kim:**
Matla 89
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gör ki.
Niyyet itsem ḫāk-i pāya gözlerüm giryān olur
Kūyuña ʿazm eylesem gör baḫtı kim bārān olur

gör n'eyledi:

1. **gör n'eyledi:**-*di*
Gazel 75
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bak ne yaptı!.
Gör n'eyledi ol ḫançer-i sertīz-i teġāfül

Gel sīne-i mecrūḥa dil-i zārı suʾāl it

göre:

1. **göre:**
Tahmis 8
Mısra: **19**
Karşılaşmak, rastlaşmak.
Cāmiʿ içre göre tā kimlere hem-zānūsın
Şekl-i saḳḳāda gezer dīde-i giryān ṣaf ṣaf

görin:

1. **görinsün:**-*sün*
Gazel 87
Mısra: **10**
Aşikar, belirgin, açıkta olmak.
Yeter yeter bu perīşānī-i ġam u endūh
Görinsün ey dil-i şeydā biraz nişān-ı feraḥ

2. **görinür:**-*ür*
Gazel 504
Mısra: **6**
Aşikar, belirgin, açıkta olmak.
Gitdükçe kār ider dil-i ʿuşşāḳa miḥneti
ʿIşḳuñ egerçi ḫoş görinür ibtidāları

3. **görinmezse:**-*mez, -se*
Matla 248
Mısra: **2**
Aşikar, belirgin, açıkta olmak.
Ḥicāb altında ḳaldı seyr idelden rūy-ı cānānı
N'ola gündüz görinmezse sipihrüñ māh-ı tābānı

4. **görinür:**-*ür*
Rübai 289
Mısra: **2**
Aşikar, belirgin, açıkta olmak.
Sensin o şeh-i ṣadr-nişīn-i levlāk
Kemter görinür ḳadrüñ nisbet eflāk

5. **görinür:**-*ür*
Rübai 333
Mısra: **2**
Aşikar, belirgin, açıkta olmak.
Bī-çāre Naḥīfī saña n'oldı bilmem
Kim sende nümāyān görinür ṣūret-i ġam

görin-:

1. **görinür:**-*ür*
Gazel 34
Mısra: **8**
Aşikar, belirgin, açıkta olmak.
Şuʿle-i dūzāḫ olur çeşmüme her ġonçeleri
Sensüz āteş görinür ṣaḥn-ı çemenzār baña

2. **görinür:**-*ür*
Gazel 90
Mısra: **4**
Aşikar, belirgin, açıkta olmak.
Farḳ idüpdür her naẓar ehli bugün meclisde kim
Şīve-i keyfiyyetüñle görinür şīrīn ḳadeḥ

3. **görinmez:**-*mez*
Gazel 267
Mısra: **13**
Aşikar, belirgin, açıkta olmak.
Nāmını gūş iderüz kendi görinmez aṣlā
Bilmezüz luṭf u kerem ʿālem-i dünyā da mı yoḳ

görmemiş olsam:

1. **görmemiş olsam:**-*sa, -m*
Rübai 538
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Göz yardımıyla algılamamış olmak; karşılaşmamış olmak.
Sensüz gözüme şimdi görünmez ʿālem
Ey kāş seni görmemiş olsam bārī

görmesün:

1. **görmesün:**--*me, --sü, --n*
Tarih 28
Mısra: **65**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şâhid olmak, müşâhede etmek.
Görmesün naḳş-ı melālet devr-i ʿaks-i çarḫdan
Ḳonmasun mirʾāt-ı ṣāf-ı ṭabʿına gerd-i kesel

görmeyelden:

1. **görmeyelden:**
Gazel 367
Mısra: **4**
Görmediğimden beri.
Rūz-ı rūşen tīre vü tār oldı çeşm-i cānuma
Görmeyelden āfitāb-ı ʿārıż-ı tābendesin

görmez olduḳ:

1. **görmez olduḳ:**-*duḳ*
Gazel 494
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Göremeyecek hâle gelmek.
Görmez olduḳ hīç vefāsın derd-i ʿışḳuñda dirīġ
Encümen-gāh-ı fenāda şimdi yārān ḳalmadı

görmez oldum:

1. **görmez oldum:**-*du, -m*
Gazel 368
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Görmez olmak, görememek, fark edememek.
Ey Naḥīfī görmez oldum sende āsār-ı sürūr
Var ise şimdi ġumūm-ı ʿışḳdan āzādesin

görün:

1. **görünmez:**-*mez*
Gazel 10

Mısra: **6**
Anlaşılmak, sezilmek.
Cihān cihāñ ġam-ı nā-dīde var derūnumda
Bu derd-i ʿışḳ görünmez belā imiş ḥayfā

2. **görünmede:**-*me, -de*
Gazel 27
Mısra: **4**
..... şeklinde algılanmak, yorumlanmak.
Zār ü nizāram ol ḳadar ālām-ı ʿışḳ ile
Bār-ı girān görünmede pīrāhenüm bana

3. **görünmek:**-*mek*
Gazel 106
Mısra: **16**
Başkaları tarafından görülür duruma gelmek, görülür olmak.
Nihān idüp heves-i ʿışḳı dilde zühhāduñ
Bu ṣūret ile görünmek riyālarındandur

4. **görünmez:**-*mez*
Gazel 406
Mısra: **6**
Başkaları tarafından görülür duruma gelmek, görülür olmak.
Münevver eyler iken şeş cihātı ṣuʿle-i ẕātuñ
Görünmez sāye-i pāküñ yesār üzre yemīn üzre

5. **görünmez:**-*mez*
Gazel 501
Mısra: **13**
Başkaları tarafından görülür duruma gelmek, görülür olmak.
Āfitāb olsa görünmez baña senden ġayrı
Bu Naḥīfī seni özler seni ey māh seni

6. **görünmez:**-*mez*
Gazel 505
Mısra: **3**
Başkaları tarafından görülür duruma gelmek, görülür olmak.
Görünmez ise n'ola ża ʿfdan bu cism-i nizār
O māh-pāre beni cevr ile hilāl itdi

7. **görünmez:**-*mez*
Kaside 8
Mısra: **135**
Başkaları tarafından görülür duruma gelmek, görülür olmak.
Peyker-i maʿnī görünmez ki getürdi gerdūn
Gerd-i miḥnet ile mirʾāt-ı derūna jengār

<u>görün-:</u>

1. **göründi:**-*di*
Kaside 19
Mısra: **89**
Anlaşılmak, sezilmek.
Żaʿf-ı miḥnetden göründi mafṣal-ı sīnem ʿayān
Oldı gūyā nüsḫa-i derd ü hümūmuñ mişṭarı

<u>görünmez bir ḳażā:</u>

1. **görünmez bir ḳażā:**
Gazel 120
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Görünmeyen bir kaza, ansızın gelen kaza.
Görünmez bir ḳażā kim söylenür ʿışḳ u maḥabbetdür
Çekilmez bir belā-yı cān ki dirler cevr-i ḫūbāndur

<u>görünmez oldı:</u>

1. **görünmez oldı:**-*dı*
Tarih 28
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Görünmez olmak, görülmemek, fark edilmemek.
Nāsiḫ-i resm-i meẕālimdür ki mensūḫ eyledi
ʿAhd-i pākinde görünmez oldı āṩār-ı ẕilel

<u>görür misin:</u>

1. **görür misin:**
Gazel 11
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
"görür müsün", "anlar mısın", "işitir misin" anlamlarında dikkat çekmek için kullanılan söz öbeği.
Görür misin yine efsāne-gūyī-i aġyār
Getürdi nergis-i dildāra ḫ∨āb-ı istiġnā

<u>göster:</u>

1. **gösterdi:**-*di*
Gazel 27
Mısra: **10**
Görülmesini sağlamak, görmesine yol açmak.
Buldum derūn-ı dilde Naḥīfī gibi seni
Gösterdi rūyuñ āyīne-i rūşenüm bana

2. **gösterür:**-*ür*
Gazel 67
Mısra: **7**
Görülmesini sağlamak, görmesine yol açmak.
Ben nā-tüvānı mevḳaf-ı ḥayretde gösterür
Āyīnezār-ı pertev-i nūr-ı siyāh-ı baḫt

3. **gösterür:**-*ür*
Gazel 90
Mısra: **10**
Görülmesini sağlamak, görmesine yol açmak.
Nūş iderken bāde-i ʿışḳuñ Naḥīfī dem döker
Anuñ içün pādişāhum gösterür rengīn ḳadeḥ

4. **gösterür:**-*ür*
Gazel 172
Mısra: **7**
(Bir hâlini, bir niteliğini) Ortaya koyacak tarzda davranmak.
Bir naẕarda gösterür nāz ü niyāz-ı fitneyi
Her ne dem çeşmüñ dil-i nālān ile hem-rāz olur

5. **gösterürüz:**-*ür, -üz*
Gazel 207
Mısra: **5**

Görülmesini sağlamak, görmesine yol açmak.
Cevvāle-ṣıfat gösterürüz sāġarı elde
Ṣīrān-ı beyābān-ı ġama şuʿle-nümūnuz

6. **göster:**
Gazel 247
Mısra: **7**
Görülmesini sağlamak, görmesine yol açmak.
Āyīne-i cemālüñi göster ki sevdigüm
Gelsün derūna pertev-i nūr-ı ṣafā-yı maḥż

7. **gösterür:**-*ür*
Gazel 292
Mısra: **1**
Görülmesini sağlamak, görmesine yol açmak.
O māh-tābı baña gösterür mi devr-i felek
Ḳalur mı ḥasretümüz yoḫsa tā ḳıyāmete dek

8. **göstermez:**-*mez*, -
Gazel 293
Mısra: **9**
(Bir hâlini, bir niteliğini) Ortaya koyacak tarzda davranmak.
Rūy-ı şemʿi gün geçer göstermez aña rūzgār
Çoḳ mıdur sūz u güdāzı her gice pervānenüñ

9. **göster:**
Gazel 364
Mısra: **5**
Görülmesini sağlamak, görmesine yol açmak.
Ölmeden göster İlāhī dīde-i giryānuma
Ḫaṭṭ-ı şeb-rengi o māhuñ zīb-i ruḫsār oldıġın

10. **gösterme:**-*me*
Gazel 462
Mısra: **17**
Görülmesini sağlamak, görmesine yol açmak.
Gösterme ḫalḳa kendüñi saʿyüñ hebā olur
Ṭāʿāt-ı Ḥaḳda ẕerḳ u riyādan ne fāʾide

11. **gösterüp:**-*üp*
Gazel 480
Mısra: **11**
Görülmesini sağlamak, görmesine yol açmak.
Zühd ü taḳvāyı esīr itdüñ riyāżat gösterüp
Āferīn ey mest-i nāzum şīve-i perhīzüñe

12. **gösterdi:**-*di*
Gazel 505
Mısra: **5**
Görülmesini sağlamak, görmesine yol açmak.
Gehī ʿiẕārını gösterdi gāhī ruḫsārın
Baña o ġonçe-dehen dürlü dürlü āl itdi

13. **gösterse:**-*se*
Gazel 520
Mısra: **3**
Görülmesini sağlamak, görmesine yol açmak.
Eger merdānegī-i ġamzesin gösterse ʿuşşāḳa
İder zerrīn külāh-ı ʿişve ol mihr-i dıraḫşānı

14. **gösterür:**-*ür*
Gazel 523
Mısra: **11**
Görülmesini sağlamak, görmesine yol açmak.
Her kimi görse nigāh-ı āşināyı gösterür
Görmedüm bir bī-vefā hīç çeşm-i fettānuñ gibi

15. **gösterdi:**-*di*
Kaside 10
Mısra: **41**
Görülmesini sağlamak, görmesine yol açmak.
Saʿādetle gösterdi çoḳ muʿcizāt
Taḥayyürde ḳaldı ʿadū-yı liʾām

16. **gösterdi:**-*di*
Kaside 19
Mısra: **106**
Görülmesini sağlamak, görmesine yol açmak.
Ḥamdüli'llāh oldı raḫşān pertev-i ṣubḥ-ı ṣafā
Şeb-nişīnān-ı ġama gösterdi Ḥaḳ bu günleri

17. **gösterür:**-*ür*
Kaside 20
Mısra: **13**
Görülmesini sağlamak, görmesine yol açmak.
Ḳaṣr-ı şīrīni bu cūy-ı ṣāf içinde gösterür
Gör ne ṣanʿatlar ider aṣḥāb-ı istiʿdādı gör

18. **gösterüp:**-*üp*
Kıt'a 25
Mısra: **1**
Görülmesini sağlamak, görmesine yol açmak.
Elüñde gösterüp nāz ile tesbīḥ
Lebüñ ālūde-i evrād idersin

19. **gösterür:**-*ür*
Matla 145
Mısra: **1**
(Bir hâlini, bir niteliğini) Ortaya koyacak tarzda davranmak.
Cismüñe gerçi taʿalluḳ gösterür ammā senüñ
Ya ḳalur ayaḳda ya başdan çıḳar pīrāhenüñ

20. **göster:**
Murabba 4
Mısra: **14**
Görülmesini sağlamak, görmesine yol açmak.
İdüp şāyeste-i luṭf-ı viṣālüñ
Naḥīfī bendeñe göster cemālüñ

21. **göster:**
Rübai 155
Mısra: **4**
Görülmesini sağlamak, görmesine yol açmak.
Yā Rab beni ḳıl maẓhar-ı sırr-ı temyīz
Ḥaḳḳı baña ḥaḳ bāṭılı bāṭıl göster

22. **göster:**
Rübai 155
Mısra: **2**
Görülmesini sağlamak, görmesine yol açmak.

Bu yolda baña mürşid-i kāmil göster
Reh-vār-ı dili maḳṣada vāṣıl göster

23. **göster:**
Rübai 155
Mısra: **1**
Görülmesini sağlamak, görmesine yol açmak.
Bu yolda baña mürşid-i kāmil göster
Reh-vār-ı dili maḳṣada vāṣıl göster

24. **gösterse:**-*se*
Rübai 250
Mısra: **3**
Görülmesini sağlamak, görmesine yol açmak.
Ḥaḳ ol güni gösterse ki giryān olaraḳ
İtsem Ḥarem-i Kaʿbe-i kūyuñda ṭavāf

25. **göster:**
Rübai 280
Mısra: **4**
Görülmesini sağlamak, görmesine yol açmak.
Fażluñla idüp keşf-i ḥaḳāyıḳ yā Rab
Göster baña māhiyyetini eşyānuñ

26. **gösterdi:**-*di*
Rübai 415
Mısra: **2**
Görülmesini sağlamak, görmesine yol açmak.
Leylīye ki Ḳays oldı ezelden meftūn
Gösterdi bu vādīde cünūn ile fünūn

27. **göster:**
Rübai 554
Mısra: **4**
Görülmesini sağlamak, görmesine yol açmak.
Ḳıl behrever-i ʿilm-i ledünnī yā Rab
Göster baña sen ḥaḳāyıḳ-ı eşyāyı

göster-:

1. **gösterür:**-*ür*
Gazel 62
Mısra: **10**
Görülmesini sağlamak, görmesine yol açmak.
Baḳsañ āyīne-i devrāna biraz ʿibret ile
Gösterür saña felekler biraz eşkāl-i ġarīb

2. **gösterürdüm:**-*ür, -dü, -m*
Kaside 8
Mısra: **235**
Görülmesini sağlamak, görmesine yol açmak.
Gösterürdüm ṣuver-i mihrini mihr-i felege
Ḳonmasa āyīne-i ṭabʿuma gerd-i ekdār

3. **göstermesün:**-*me, -sün*
Kaside 22
Mısra: **86**
Yaşatmak, nasip etmek.
Ṣadāret mesnedinde Ḥaḳ vücūdın müstedām itsün
Bize göstermesün andan cüdā ol ṣadr-ı vālāyı

götür:

1. **götürdi:**-*di*
Matla 82
Mısra: **2**
(Bir kimseyi bir yere giderken) Beraberinde bulundurmak, onunla beraber gitmek, refakatine almak.
Bindi esb-i bād-peymāna o şūḫ-ı şeh-süvār
Gūyiyā berg-i güli aldı götürdi rūzgār

göz:

1. **gözüm:**-*üm*
Gazel 116
Mısra: **2**
Görme organı, göz.
Seyr-i bāġ itsem eger sensüz göñül maḥzūn olur
Serve baḳsam hecr-i ḳaddüñle gözüm pür-ḫūn olur

2. **gözümde:**-*üm, -de*
Gazel 156
Mısra: **1**
Görme organı, göz.
Gözümde ḳaṭre ḳaṭre eşk-i ḫūn-ālūd-ı ḥasretdür
Cigerde tāze tāze dāġ-ı āteş-tāb-ı fürḳatdür

3. **göze:**-*e*
Gazel 228
Mısra: **17**
Görme organı, göz.
Ṣalındurmaz göze üftāde-ḥālān-ı ġam-ı ʿışḳı
Ne deñlü ser-fürū itseñ o serv-i ḫoş-ḫırām almaz

4. **gözlerümden:**-*-ler, --üm, --den*
Gazel 258
Mısra: **2**
Görme organı, göz.
Ḥasretüñle şerḥa çekdüm cümle sīnem oldı dāġ
Gözlerümden aḳdı yaşum oldı ırmaġ ile çaġ

5. **gözinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 264
Mısra: **9**
Görme organı, göz.
Gözinde girye-i ḥasret göñülde āteş-i ʿışḳ
Beni ne ḫāle ḳomışdur taḥassür ü eşvāḳ

6. **gözde:**-*de*
Gazel 268
Mısra: **8**
Görme organı, göz.
ʿArż-ı güftār idemem meclis-i yārāna hele
Gözde girye dil-i pür-ġamda ḫayāl olmayıcaḳ

7. **gözüm:**-*üm*
Gazel 273
Mısra: **4**
Görme organı, göz.
Ġarībe cevr ü ġamz ile gelüpdür nāme-i gül-gūn
Oḳurken ḥarfini bir bir gözüm nem-nāk ü nāk ancaḳ

8. **gözümde:**-*üm, -de*
Gazel 280
Mısra: **9**
Görme organı, göz.

Gözümde eşk-i nedāmet
cigerde dāġ-ı belā
Göñülde tāb-ı teb-i ḥayret
es-selāmu ʿaleyk

9. **gözüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 315
Mısra: **6**
Görme organı, göz.
Görünce ḥālümi şāyed
taraḥḥum eyleyesin
Gözüñle gör beni ey şūḫ-ı
şeh-levendüm gel

10. **göz:**
Gazel 333
Mısra: **1**
Görme organı, göz.
Göz gördi göñül sevdi seni
ey yüzi māhum
Ḳurbānuñ olam var mı
benüm bunda günāhum

11. **gözden:**-*den*
Gazel 409
Mısra: **4**
Görme organı, göz.
Ümmīd oldur ki bir dem
ʿışḳuñ ile olmaya mehcūr
Göñülden ḥasretüñ gözden
ḫayālüñ yā Resūla'llāh

12. **gözüm:**-*üm*
Gazel 411
Mısra: **3**
Görme organı, göz.
Gözüm ḫāk-i derüñ küḥl
itmek ister dīde-i cāna
Taḥammül itmez oldum
intiẓāra yā Resūla'llāh

13. **gözümde:**-*üm, -de*
Gazel 425
Mısra: **10**
Görme organı, göz.
Olup ālūde-i ḫūn-ı ciger
mercāna dönmişdür
Gözümde eşk-i ḥasret dāne
dāne yā Resūla'llāh

14. **gözümde:**-*üm, -de*
Gazel 452
Mısra: **9**
Görme organı, göz.
Ḫūn-ı ciger gözümde sūz-ı
derūn sözümde
ʿIşḳum ʿayān olurken ḥācet
ne imtiḥāna

15. **gözlerüñ:**-*ler, -üñ*
Gazel 484
Mısra: **2**
Görme organı, göz.
Kimdir baḳup o ṭalʿate dem-
beste olmaya
Bīmār gözlerüñ göre dil-
ḫaste olmaya

16. **gözümüñ:**-*üm, -üñ*
Gazel 490
Mısra: **12**
Görme organı, göz.
Baña ser-māye-i taḥṣīl-i
ṣafā-yı dildür
Derd-i ʿışḳuñla dem-ā-dem
gözümüñ ḳanlı yaşı

17. **gözde:**-*de*
Kaside 26
Mısra: **108**
Görme organı, göz.
Elümde levḥ ü ḳalem
ḫāṭırumda ḫūn u elem
Cigerde sūziş-i ġam dilde
ġuṣṣa gözde bükā

18. **gözde:**-*de*
Kaside 27
Mısra: **83**
Görme organı, göz.
Gözde nem dilde elem
sīnede dāġ-ı ekdār
Ḳalmadı bende muḥaṣṣal
eṣer-i ẕevḳ u sürūr

19. **gözüñ:**-*üñ*
Kıt'a 15
Mısra: **2**
Görme organı, göz.
Ḳaṣduñ eger müşāhede-i
bāġ-ı ʿAdn ise
Ḳıl küḥl-i ḫāk-i pāyı ile
rūşenā gözüñ

20. **gözlerinden:**-*ler, -in, -den*
Kıt'a 46
Mısra: **2**
Görme organı, göz.
Rūy-māl-i pāy-ı şāhīye idüp
kendin sebīl
Gözlerinden aḳıdur seyl-āb-ı
şevḳı selsebīl

21. **gözi:**-*i*
Matla 11
Mısra: **2**
Bakış, nazar.
Ben kime aġlayayum derd-i
derūnum ḥālā
Merdüm-i dīde daḫi bir gözi
yaşlı şeydā

22. **gözlerüm:**-*ler, -üm*
Matla 89
Mısra: **1**
Görme organı, göz.
Niyyet itsem ḫāk-i pāya
gözlerüm giryān olur
Kūyuña ʿazm eylesem gör
baḫtı kim bārān olur

23. **gözde:**-*de*
Murabba 5
Mısra: **45**
Görme organı, göz.
Serde hevā gözde nem
Gāhī ṣafā gāhī ġam

24. **gözlerden:**-*ler, -den*
Rübai 41
Mısra: **2**
Bakış, nazar.
Şol dem ki ḫiṭāb-ı - ola nidā
Gözlerden ola bu nefs ü ten
nā-peydā

25. **gözümüñ:**-*üm, -üñ*
Tahmis 1
Mısra: **1**
Bakış, nazar.
Gözümüñ ḥasret ile n'ola
revān olsa yaşı
ʿĀşıḳam ol şehe kim yoḳ iki
ʿālemde eşi

26. **gözler:**-*ler*
Tahmis 5
Mısra: **15**
Görme organı, göz.
Fitneli elā gözler çün
uyḫudan uyana
İtsem n'ola ḫayretle her
laḫẓada vāveylī

göz açdurma:

1. **göz açdurma:**
Gazel 461
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gözünü açtırmamak. ||
Başka bir şey yapmasına

fırsat vermemek, şiddetli baskı altında tutmak.
Semūmından ḥaẕer ḳıl ejdehā-yı heft-serdür bu
Göz açdurma bu nefs-i dūna tevbīḫ u melāmetle

göz açdurmadı:

1. **göz açdurmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 505
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gözünü açtırmamak. Başka bir şey yapmasına fırsat vermemek, şiddetli baskı altında tutmak.
Güẕer-gehinde göz açdurmadı fütādesine
Semend-i ser-keş-i nāz ile pāy-māl itdi

göz açdurmaz:

1. **göz açdurmaz:**-*maz*
Gazel 42
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gözünü açtırmamak. Başka bir şey yapmasına fırsat vermemek, şiddetli baskı altında tutmak.
Ġurūr ile gel aṣḥāb-ı derūnı ḫāksār itme
Göz açdurmaz saña bir ṣarṣar-ı pür-gerd olur peydā

2. **göz açdurmaz:**-*z*
Gazel 370
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Göz açtırmamak; başka bir iş yapmasına vakit ve fırsat vermemek.
Tünd-bād-ı ṣarṣar-ı āhum göz açdurmaz saña
Pāy-māl itme beni luṭf it ġubārumdan ṣaḳın

göz açdurmaz oldı:

1. **göz açdurmaz oldı:**-*dı*
Gazel 516
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Göz açtırmamak, bir kişiye rahatlık ve fırsat vermemek.
Āh-ı serdüm mānīʿ-i seyr-i cemāl olsa n'ola
Baña göz açdurmaz oldı rūzgāruñ şiddeti

göz dikdi:

1. **göz dikdi:**-*di*
Kaside 8
Mısra: **37**
Kelime Tipi: **Deyim**
Göz koymak.
Güle göz dikdi niçe ḥasret ile nergis-i bāġ
Dīde-i yār gibi çeşm-i siyāhı bīmār

göz diküp:

1. **göz diküp:**-*üp*
Gazel 523
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Dikkatle bakmak II bir şeyi elde etmeyi aklına koymak, ele geçirmek istemek.
Göz diküp ruḫsāruña yoluñda ḫāk olmış yatur
Nergis-i gülşen senüñ meftūn u ḥayrānuñ gibi

göz göre:

1. **göz göre:**
Gazel 317
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Herkesin gözü önünde.
O māhı göz göre aġyāra virmek ḫayli müşkildür
Bu ẕāhirdür ki elbette olur teslīm-i cān müşkil

2. **göz göre:**
Gazel 369
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Herkesin gözü önünde.
Aġladup göz göre aġyār yanında beni āh
Leb-i deryāya gider ʿālem-i āb eylersin

3. **göz göre:**
Gazel 459
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Herkesin gözü önünde.
Göz göre yaġmā ider kālā-yı ṣabrı ġamzesi
Bu ne merd-i reh-zene beñzer ne düzd-i şeb-reve

4. **göz göre:**
Matla 249
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Herkesin gözü önünde.
Didüm merhemle gördükde ruḫ-ı pür-tāb-ı cānānı
Gil-endūd eylemişler göz göre mihr-i dıraḫşānı

göz ḳapatmaz:

1. **göz ḳapatmaz:**-*maz*
Gazel 163
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Uyutmamak.
Göz ḳapatmaz nālesi bülbüllerüñ bir dem aña
Ġonçe de gülşende ʿaḳlınca ṣafā-yı ḫ∨ab ider

göz yaşı:

1. **göz yaşı:**
Gazel 171
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Göz tarafından üzüntü, sevinç, yanma gibi hallerde salgılanan sıvı, eşk, sirişk.
Göz yaşı gülzār-ı ḥüsnin feyż ile sīr-āb ider
Ol nihāl-i tāze gitdükçe daḫi mümtāz olur

göz yaşların döküp:

1. **göz yaşların döküp:**-*ın, -üp*
Gazel 424
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Üzüntü, acı, sevinç, pişmanlık aldanma vb.nin etkisiyle gözyaşı dökmek. Ağlamak.
Naḫīfī-veş döküp göz yaşların yüz biñ nedāmetle

Temennā-kār-ı ġufrān-ı Ḫudāyam yā Resūla'llāh

göz yumup açınca güẕār eyler:

1. **göz yumup açınca güẕār eyler:**-*r*
Matla 92
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Göz kapayup açıncaya kadar geçip gitmek. II Zamanın çok hızlı gitmesi anlamında kullanılmıştır.
Göz yumup açınca eyler leẕẕet-i vuṣlat güẕār
İḥtilām olmaḳ gibidür ḥāṣılı vaṣl-ı nigār

gözden nihān it:

1. **gözden nihān it:**
Gazel 491
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Deyim**
Görmesine engel olmak.
Lafẓ-ı bī-maʿnā gibi her meclise itme duḫūl
Kendüñi gözden nihān it nükte-i maʿnā gibi

gözden nihān ola:

1. **gözden nihān ola:**-*a*
Gazel 442
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gözden kaybolmak II görünmemek.
Ādemden ictināb ide lāyıḳ mı ol perī
Meclisde ḳaṣd-ı nāz ile gözden nihān ola

gözden nihān olup:

1. **gözden nihān olup:**-*up*
Gazel 117
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gözden kaybolmak II görünmemek.
Gözden nihān olup bu ḳadar nāz u ʿişveden
Maḳṣūduñ ey perī bize cevr ü cefā mıdur

gözden şaḳınur oldum:

1. **gözden şaḳınur oldum:**-*du, -m*
Gazel 348
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gözden sakınmak II birine veya bir şeye değer verip korumaya çabalamak.
Gözden şaḳınur oldum o mirʾāt-ı cemāli
Gör derdi raḳīb olmadadur kendime kendüm

göze almaz:

1. **göze almaz:**
Gazel 207
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ehemmiyet vermek.
Almaz bizi gerçi göze erbāb-ı ḥased līk
Biz ḫāk-i reh-i ehl-i dilüz küḥl-i ʿuyūnuz

gözet:

1. **gözedür:**-*ür*
Matla 262
Mısra: **1**
Aramak, bulmaya çalışmak.
Gözedür dāʾim anı her nigeh-i dil-cūsı
Çeşm-i yārüñ ḳılıcın ṣalṣa n'ola ebrūsı

gözi giryāna:

1. **gözi giryāna:**-*a*
Gazel 244
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gözü sürekli ağlayan II dertli ve sürekli ağlayan âşık.
Naḥīfīnüñ a sulṭānum niçe seyl olmasun yaşı
Dili yalvarmaġa her dem gözi giryāna ögrenmiş

gözi ḳanlu:

1. **gözi ḳanlu:**
Gazel 402
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çok öfkeli, gözünü kan bürümüş; katil II sevgili.
Naḥīfī fürḳatüñ birle geyinmiş ol siyeh gīsū
Naẕar ḳıl ol perīşāna kerem ḳıl gözi ḳanlu ey

gözi yaşın dökerek:

1. **gözi yaşın dökerek:**-*erek*
Matla 157
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gözyaşı dökmek. Ağlamak.
Bülbül aġlar başı üzre gözi yaşın dökerek
Şāḫ-ı gül ḫaste olup var ise çıḳarda çiçek

gözinden belli:

1. **gözinden belli:**
Gazel 511
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Deyim**
"gözlerinden anlaşılmakta" anlamında bir kalıp ifade.
Teġāfül itme derdinden ṭabībā ʿāşıḳ-ı zāruñ
Gözinden belli anuñ ʿilleti ġāyet ʿayān derdi

göziyle görsün:

1. **göziyle görsün:**-*sün*
Kaside 23
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir olaya tanık olmak.
Görince raḥm ide şāyed firāş-ı ġamda bīmārın
Beni görsün göziyle gelsün ol mest-i cefā gelsün

gözler ḳamaşur:

1. **gözler ḳamaşur:**-*ler, -ur*
Gazel 227
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**

Güçlü bir ışık sebebiyle bakamaz olmak.
ʿİşretde mey-i nāb ile gül-gūnedür ol ruḫ
Gözler ḳamaşur şimdi o ruḫsāra baḳılmaz

gözüm dikmem:

1. **gözüm dikmem:**-*üm, -me, -m-üm, -men*
Gazel 351
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Göz koymak.
Dikmem gözüm metāʿ-ı ḳalīl-i cihāna ben
Zaḫm-ı derūnı dikmek içün sūzen istemem

gözüm döker:

1. **gözüm döker:**-*üm, -er*
Tahmis 5
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gözden sevinç ya da üzüntü sebebiyle yaş dökülmesi bağlamında kullanılmıştır.
-
Ḥaḳḳı ki gözüm döker yāḳūt ile dür-dāne

gözüm ḳaldı:

1. **gözüm ḳaldı:**-*m, -dı*
Matla 198
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ulaşılması zor, etkili bir durum veya kişiyi akıldan ve gönülden çıkaramamak; aklı kalmak.
Baḳılmaz oldı o ḥüsn-i cemāle şaʿşaʿadan
Kitāb-ı ḥüsnüñi ḳaldı gözüm muṭālaʿadan

gözüm kimseye baḳmaz:

1. **gözüm kimseye baḳmaz:**-*m*
Murabba 5
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gözü kimseyi görmemek, sevgiliden başka kimseyi sevmemek.
Ṭutdum o yāra yüzüm
Kimseye baḳmaz gözüm

gözüm nūrı:

1. **gözüm nūrı:**
Gazel 7
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Sevgiliye söylenen kalıplaşmış hitap sözü (nûr-ı aynım).
Gözüm nūrı ferş-i güẕergāhıdur
Anuñ ḫāk-i pāine cānum fedā

2. **gözüm nūrı:**
Gazel 21
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Göz nuru. || Sevgili.
Cemālüñ görmeyelden aġlaram ālām-ı hecrüñle
Gözüm nūrı görünmez çeşm-i ḥasret-dīdeme dünyā

3. **gözüm nurı:**
Gazel 40
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gözümün nuru. (Sevgi ifadesi olarak kullanılır.).
Hevā mı oldı gözüm nurı bād-ı āhāsā
Bu deñlü eyledigüm nāle-i niyāz saña

4. **gözüm nūrı:**
Gazel 344
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Deyim**
Göz nuru kadar kıymetli olan.
Bildigüñ eyle gözüm nūrı dil-i nālāna
Saña bāḳī mi ḳalur şoñra bu devrān göreyüm

5. **gözüm nūrı:**-*üm*
Gazel 491
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gözün ışığı. II. Çok sevilen, değerli sayılan kimse için kullanılan söz grubu.
Devlet-i ḥüsne ġurūr itme gözüm nūrı ṣaḳın
Bī-vefādur reng ü būy-ı ġonçe-i raʿnā gibi

6. **gözüm nūrı:**
Matla 250
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Sevgiliye söylenen kalıplaşmış hitap sözü (nûr-ı aynım).
Beni yād itmez olduñ bir selāmuñla gözüm nūrı
Unutduñ mı ʿaceb ben ʿāşıḳ-ı şeydā vü mehcūrı

gözüm yaşı:

1. **gözüm yaşı:**-*üm*
Gazel 513
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı.
O perī ziyāde ider benüm sitem ile tāb-ı niyāzumı
Niçe söndürür bu gözüm yaşı ya bu deñlü sūz u güdāzumı

gözüm yaşına:

1. **gözüm yaşına:**-*üm, -n, -a*
Gazel 21
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Göz tarafından üzüntü, sevinç, yanma gibi hallerde salgılanan sıvı, eşk, sirişk.
Benem ol lücce-ḫīz-i girye-i pür-cūş-ı ḥasret kim
Gözüm yaşına nisbet kemterīn bir ḳaṭredür deryā

gözüm yollarda ḳaldı:

1. **gözüm yollarda ḳaldı:**-*m, -dı*
Matla 236
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Birinin gelmesini merak, istek veya özlemle beklemek.

Seḥer boynum burup hem-sāye oldım reh-güẕāruñla
Gözüm yollarda ḳaldı nergisāsā intiẓāruñla

gözümde raġbeti yoḳdur:

1. **gözümde raġbeti yoḳdur:**-*dur*
Gazel 327
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gözde raġbeti olmamak II gözünde herhangi bir değeri olmamak.
Gülsitān-ı ʿālemüñ yoḳdur gözümde raġbeti
Hep ḫayāl-i ravża-i pāküñdür ancaḳ gülşenüm

gözümden gitmez:

1. **gözümden gitmez:**-*mez*
Gazel 146
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gözünden uzaklaşmak, göz önünde bulunmamak.
Ṣafā-yı sürme-i ḫāk-i derüñ gitmez gözümden hīç
Egerçi hāk-i kuḥlāsā yirüm şimdi Sıfāhāndur

2. **gözümden gitmez:**-*mez*
Matla 178
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gözünden uzaklaşmak, gözünde bulunmamak.
Naḳş-ı reng-i ʿārıżuñ gitmez gözümden dem-be-dem
Çeşm-i giryāna ʿaceb mi lāleli çeşme disem

gözümden şaḳınur oldum:

1. **gözümden şaḳınur oldum:**-*üm, -du, -m*
Gazel 331
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
"Bir şeyi veya birini kişinin kendi gözünden bile koruyor olması".anlamında kullanılan bir deyim. II çok değer vermek.
Gözümden şaḳınur oldum o māh-ı ʿālem-ārāyı
Belā-yı ʿışḳı gör kim kendüme kendüm raḳīb oldum

gözüme görünmez:

1. **gözüme görünmez:**
Rübai 538
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gözüne görünmemek, değersiz olmak.
Sensüz gözüme şimdi görünmez ʿālem
Ey kāş seni görmemiş olsam bārī

gözüme görünmez oldı:

1. **gözüme görünmez oldı:**-*dı*
Rübai 545
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Önemsiz olmak, gözü görmemek.
Gel gel ḳademüñ ḫākini küḥl eyle baña
Sensüz gözüme görünmez oldı bir şey

gözümüñ nūrı olaydı:

1. **gözümüñ nūrı olaydı:**-*üñ , -ün, -a, -ydı-üñ, -a, -ydı*
Matla 252
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gözünün ışığı olmak. En sevgilisi olmak.
Ey pādişeh-i kişver-i levlāk n'olaydı
Ol yer ki başarduñ gözümüñ nūrı olaydı

gözümüñ yaşı:

1. **gözümüñ yaşı:**-*üm, -üñ*
Tahmis 10
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı.
Gözümüñ yaşı olup meclis-i ḫaṣretde şarāb
Āteş-i ʿışḳ ile yandı cigerim oldı kebāb

gözüñ aç:

1. **gözüñ aç:**
Gazel 84
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Uyanık, dikkatli olmak.
Ḥükmüñe girse felekde heft kişver taḫt ü tāc
Ẕikr-i Ḥaḳḳı pīşe eyle ġāfil olma gözüñ aç

2. **gözüñ aç:**
Gazel 283
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Deyim**
Uyanık, dikkatli olmak.
Aç gözüñ ġafleti terk it ki Naḥīfī āḫir
Ġāfilüñ kārı nedāmet ile āh olsa gerek

3. **gözüñ aç:**
Matla 26
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Uyanık, dikkatli olmak.
Bir laḥẓa gelmedi saña bu zīb-i ḫoş-nümā
Eyyām-ı ʿömr böyle geçer aç gözüñ dilā

gözüñ dikme:

1. **gözüñ dikme:**-*üñ, -me*
Gazel 447
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Dikkatle bakmak II bir şeyi elde etmeyi aklına koymak, ele geçirmek istemek.
Sīne-i yāra gözüñ dikme gel ey ḫayrān-ı ʿışḳ
Çoḳ mıdur bir levḫ-i sīmīn öyle bir gencīnede

gözüñe gelmiş:

1. **gözüñe gelmiş:**-*miş*
Matla 30
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Hayal etmek, canlandırmak.
Çeşmüñ ḳızarup renc-i remedden yine cānā

Gelmiş gözüñe ḫūn-ı dil-i ʿāşıḳ-ı şeydā

ġubār:

1. **ġubārāsā:**
Gazel 219
Mısra: **4**
Toz, toprak.
Hevā-yı ḳadd-i mevzūnuñla ey serv-i ḫırāmānum
Ġubārāsā dil-i şūrīde bir yerde ḳarār itmez

2. **ġubār:**
Gazel 323
Mısra: **1**
Toz, toprak.
Ḫāṭır-ı nā-şādumuzdan hīç ġubār eksük degül
Dāʾimā āyinemüzde inkisār eksük degül

3. **ġubārumdan:**-*um, -dan*
Gazel 370
Mısra: **6**
Toz, toprak.
Tünd-bād-ı şarṣar-ı āhum göz açdurmaz saña
Pāy-māl itme beni luṭf it ġubārumdan ṣaḳın

4. **ġubārumdan:**-*um, -dan*
Gazel 371
Mısra: **1**
Toz, toprak.
Ḫāṭır-ı maḥzūnumı yıḳma ġubārumdan ṣaḳın
Gel derūnum cevr ile yaḳma şerārumdan ṣaḳın

5. **ġubārumdan:**-*um, -dan*
Gazel 371
Mısra: **12**
Toz, toprak.
Ḫurḳat-i fürḳatle yanmış bir avuç ḫākisterem
Kūr-sāz-ı çeşm-i aʿdāyam ġubārumdan ṣaḳın

6. **ġubārum:**-*um*
Gazel 428
Mısra: **14**
Toz, toprak.
Naḥīfî ḫāk olursa şevḳ-ı vaṣl-ı cānsitānuñla
Yine evṣāfuñ eyler her ġubārum yā Resūla'llāh

7. **ġubāruñ:**-*uñ*
Gazel 443
Mısra: **13**
Toz, toprak.
Kemter ġubāruñ eyleyeler küḥl-i çeşm-i cān
Ḳadrüñ Naḥīfīyā biline bir zamān ola

8. **ġubār:**
Kaside 8
Mısra: **190**
Toz, toprak.
Hele bu devleti tercīḥ iderem Firdevse
Ḫāk-i pāyüñde olursa dil-i şūrīde ġubār

9. **ġubārı:**-*ı*
Rübai 201
Mısra: **4**
Toz, toprak.
Ḫāṣıyyet-i iksīr-i tecellī-i cemāl
Ḫāki zer ü sīm ider ġubārı gevher

ġubār olan:

1. **ġubār olan:**-*an*
Gazel 377
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Toprak olmak, toprağa karışmak.
Hezār şevḳ ile biz ḫāk-i rāh-ı dil-dāruz
Güẕer-gehinde o servüñ ġubār olan gelsün

ġubār olmaḳ:

1. **ġubār olmaḳ:**-*maḳ*
Gazel 421
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Toprak olmak II ölmek.
Ġubār olmaḳ ümmīdin eylerem der-gāh-ı luṭfuñdan
Yoluñda ferş idüp rūy-ı siyāhum yā Resūla'llāh

ġubār olsa:

1. **ġubār olsa:**-*sa*
Tahmis 7
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Toprak olmak, toprağa karışmak.
Baʿīd olmaz güẕergāhuñdan ʿāşıḳ cān-sipār olsa
Ki rifʿatdür aña rāh-ı maḥabbetde ġubār olsa

ġubārāsā:

1. **ġubārāsā:**
Gazel 14
Mısra: **1**
Toz, toprak misali.
Ḳalup cism-i nizārum cilvegāhuñda ġubārāsā
Göñül bir nev-nihāl-i nāza aḳdı cūybārāsā

ġubār-ı āh-ı serdümden:

1. **ġubār-ı āh-ı serdümden:**-*üm, -den*
Gazel 466
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şiddetli ahın tozu.
Ṣaḳın mirʾāt-ı ruḫsāruñ ġubār-ı āh-ı serdümden
Ḳoma gel ḫāṭır-ı maḥzūnumı gel inkisār üzre

ġubār-ı āsitānuñ:

1. **ġubār-ı āsitānuñ:**-*uñ*
Gazel 413
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Devlet kapısının tozu.
ʿAceb mi şevḳ ile küḥl eyler isem dīde-i cāna
Ġubār-ı āsitānuñ tūtiyādur yā Resūla'llāh

ġubār-ı cismümi:

1. **ġubār-ı cismümi:**-*üm, -i*
Gazel 467
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Beden tozu II sürmesi.

Ġubār-ı cismümi gördükçe ḫāk-i pāyına
Çekildi sürme-i şefḳat o çeşm-i mekkāra

ġubār-ı der-gehi:

1. **ġubār-ı der-gehi:**-*i*
Kaside 28
Mısra: **44**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dergahın (kapısının) tozu.
N'ola dil-şād isem ümmīd-i būs-ı ḫāk-i pāy ile
Ġubār-ı der-gehi tā feyż-baḫşā-yı türābumdur

ġubār-ı der-gehüñ:

1. **ġubār-ı der-gehüñ:**-*üñ*
Gazel 407
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eşiğinin tozu.
Yeter çeşm-i cebīn-sāyān-ı ḫāk-i pāyüñe dāʾim
Ġubār-ı der-gehüñ küḥl-i saʿādet yā Resūla'llāh

2. **ġubār-ı der-gehüñ:**-*üñ*
Gazel 414
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eşiğinin tozu.
Sen ol maḥbūb-ı mevlāsın ki nūr-ı çeşm-i ʿuşşāḳa
Ġubār-ı der-gehüñ küḥl-i cilādur yā Resūla'llāh

3. **ġubār-ı der-gehüñ:**-*üñ*
Kaside 24
Mısra: **52**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kapının tozu gubar: sevgili/padişahın kapısı veya eşiğinde bulunan ve gönülden temizlenmesi gereken toz bağlamlarında.
Sen ol raḥm-āşinā feryād-güş-ı bī-kesānsın kim
Ġubār-ı der-gehüñ cāy-ı emāndur dād-ḫ∨āhāna

ġubār-ı der-gehüñ olmaḳluġa:

1. **ġubār-ı der-gehüñ olmaḳluġa:**-*üñ, -maḳ, -luġ, -a*
Gazel 280
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kapının toprağı olmak.
Ġubār-ı der-gehüñ olmaḳluġa ḳabūl eyle
Bu ḫāk-i pāyüñe ḳıl şefḳat es-selāmu ʿaleyk

ġubār-ı eşk-ḫīz-i ġamdan:

1. **ġubār-ı eşk-ḫīz-i ġamdan:**-*dan*
Gazel 21
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gamın görmeyi engelleyen tozu.
Naḥīfī deştzār-ı rūzgār-ı kīne-perverde
Ġubār-ı eşk-ḫīz-i ġamdan āzād olmadum ḥayfā

ġubār-ı ġamdan:

1. **ġubār-ı ġamdan:**-*dan*
Kaside 26
Mısra: **88**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gam tozu.
Cihānı eyledi tarṭīb reşḥa-i keremüñ
Ġubār-ı ġamdan emīn oldı sāḥa-i ġabrā

ġubār-ı ḥasretem:

1. **ġubār-ı ḥasretem:**-*em*
Gazel 359
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasret tozu.
Ẕerre-i nā-çīz-i ʿışḳam mihr ü māhumsın benüm
Ben ġubār-ı ḥasretem sen dil-penāhumsın benüm

ġubār-ı ḫaṭ-ı nev-ḫīzini:

1. **ġubār-ı ḫaṭ-ı nev-ḫīzini:**-*i, -n, -i*
Gazel 169
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yeni çıkmış ayva tüyünün tozu.
Gördüm çü ġubār-ı ḫaṭ-ı nev-ḫīzini yārüñ
Āyīne-i ṭabʿumda Naḥīfī kederüm var

ġubār-ı maḳdemüñ:

1. **ġubār-ı maḳdemüñ:**-*üñ*
Gazel 281
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayağın tozu II sevgilinin bulunduğu yerin toprağı.
Eyā maḥbūb-ı Ḥaḳ ol dem ki ʿazm-i lā-mekān itdüñ
Ġubār-ı maḳdemüñ küḥl-i ʿuyūn-ı ḳudsiyān itdüñ

güç:

1. **güç:**
Gazel 85
Mısra: **1**
Ağır ve yorucu emekle yapılan, çetin.
Pādişāhā dünyede irmek viṣāl-i yāra güç
Rūz u şeb āvāre ḳaldı bu dil-i nā-çāra güç

2. **güç:**
Gazel 85
Mısra: **2**
Ağır ve yorucu emekle yapılan, çetin.
Pādişāhā dünyede irmek viṣāl-i yāra güç
Rūz u şeb āvāre ḳaldı bu dil-i nā-çāra güç

3. **güç:**
Gazel 85
Mısra: **4**
Ağır ve yorucu emekle yapılan, çetin.

Rāya beñzer ḫançeriyle urdı
ḥışm idüp beni
Sīne ḳan ile boyandı yā
burada yāre güç

4. **güç:**
Gazel 85
Mısra: **6**
Ağır ve yorucu emekle yapılan, çetin.
Zülfine bend eyledi ben
bendesin ol bī-vefā
Ḫaylī dostlar ṣalb olınmaḳ
dünyede bir dāra güç

5. **güç:**
Gazel 85
Mısra: **8**
Ağır ve yorucu emekle yapılan, çetin.
Gülsitānum güllerini bend
ider ḫār-ı raḳīb
Ġamm aña kim hey meded
ol ʿandelīb-i zāra güç

6. **güç:**
Gazel 85
Mısra: **10**
Ağır ve yorucu emekle yapılan, çetin.
Yüz çevirmem ʿarṣa-i
miḥnetde dime dur hele
Yārelenmek cüzʾīdür ammā
Naḥīfī çāre güç

7. **güç:**
Matla 140
Mısra: **1**
Ağır ve yorucu emekle yapılan, çetin.
Hażmı güç ṭuʿma-i ḫ∨ān-ı
niʿam-ı dünyānuñ
ʿAcebe ḳalma geñirdiklerine
yārānuñ

güdāḫte olur:

1. **güdāḫte olur:**-*ur*
Gazel 449
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Erimiş olmak.
Tābiş-i mihr-i ʿārıżı şöyle
müʾessir oldı kim
ʿĀrıż-ı yārda olur nūr-ı nigeh
güdāḫte

güdāz:

1. **güdāzuma:**-*um, -a*
Gazel 433
Mısra: **1**
Eriten, yakan.
Ruḫṣat virürdüm āḥ-ı
taḥammül güdāzuma
Ḫavfüm budur ki bāʿiṣ olur
keşf-i rāzuma

2. **güdāzumı:**-*um, -ı*
Gazel 513
Mısra: **2**
Eriten, yakan.
O perī ziyāde ider benüm
sitem ile tāb-ı niyāzumı
Niçe söndürür bu gözüm
yaşı ya bu deñlü sūz u
güdāzumı

güdāziş-i ġam:

1. **güdāziş-i ġam:**
Gazel 377
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gamın yakıcılığı.
Benümle lāle-sitān-ı feżā-yı
maḥşere dek
Güdāziş-i ġam ile dāġ-dār
olan gelsün

ġufrān:

1. **ġufrān:**
Murabba 6
Mısra: **98**
Cenab-ı Hakk'ın günahları affedip örtmesi, rahmeti.affetme, merhamet etme, yarlıgama.
ʿİṣyān ile maʿrūf ben
Ġufrān ile mevṣūf sen

2. **ġufrānuña:**-*uñ, -a*
Murabba 6
Mısra: **43**
Cenab-ı Hakk'ın günahları affedip örtmesi, rahmeti.affetme, merhamet etme, yarlıgama.
Ġufrānuña āmādeyüz
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

3. **ġufrānuñ:**-*uñ*
Rübai 65
Mısra: **2**
Cenab-ı Hakk'ın günahları affedip örtmesi, rahmeti.affetme, merhamet etme, yarlıgama.
Olsam ne ḳadar sehv ü
günehle pür-ʿayb
Ġufrānuñ ümmīd eylerem ey
ʿālim-i ġayb

4. **ġufrān:**
Rübai 424
Mısra: **2**
Cenab-ı Hakk'ın günahları affedip örtmesi, rahmeti.affetme, merhamet etme, yarlıgama.
Ey erḥam ü Tevvāb ü Raḥīm
ü Raḥmān
V'ey ekrem ü Vehhāb ü
Kerīm ü Ġufrān

güft ü gū:

1. **güft ü gū:**
Gazel 4
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dedikodu; karşılıklı söyleşme, konuşma.
Iṣṭılāḥ-ı kīmyākārīde bunca
güft ü gū
Ayaġı ṭopraġına telmīḫ
içündür ġālibā

2. **güft ü gū:**
Gazel 136
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dedikodu,laf, konuşma.
Bülbül bu nāleden ġarażuñ
güft ü gū mıdur
Yoḫsa murād dünyede bir
ārzū mıdur

güft ü gū eyler:

1. **güft ü gū eyler:**-*r*
Gazel 189
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Söz söylemek, konuşmak.

Ne dem vaṣf eyler iken serv-ḳaddüñ eylesem girye
Yanumca aġlayup cūlar çemende güft ü gū eyler

güft ü gūdan:

1. **güft ü gūdan:**-*dan*
Kaside 27
Mısra: **89**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dedikodu,laf, konuşma.
Güft ü gūdan ġarażum şevke degüldür ḥāşā
Rāżıyam her ne ki fermān ide Mevlā-yı Şekūr

güft ü gūlar:

1. **güft ü gūlar:**-*lar*
Gazel 137
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dedikodu,laf, konuşma.
Bu āh ü nāleler bu hāy ü hūlar hep senüñçündür
Bu deñlü cüst ü cūlar güft ü gūlar hep senüñçündür

güft ü gūsına:

1. **güft ü gūsına:**-*sı, -n, -a*
Gazel 457
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dedikodu. II Karşılıklı söyleşme, konuşma.
Ḥüssād-ı ʿaṣruñ itme naẓar güft ü gūsına
Ṣīr iltifāt ider mi kilābuñ ġulūsına

güft ü gūsını:

1. **güft ü gūsını:**-*sı, -n, -ı*
Gazel 149
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dedikodu,laf, konuşma.
Gūş itme güft ü gūsını aʿdā-yı bedterüñ
Ey şāh beynümüzde niçe ḳīl ü ḳāl olur

güft ü gūy-ı devlet-i dünyāyı:

1. **güft ü gūy-ı devlet-i dünyāyı:**-*yı*
Gazel 355
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya bahtının dedikodusu.
Ben güft ü gūy-ı devlet-i dünyāyı istemem
-

güft u gūy-ı ḥüsn-i leylā eyler:

1. **güft u gūy-ı ḥüsn-i leylā eyler:**-*r*
Gazel 331
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Leyla'nın güzelliğinin dedikodusunu yapmak II sevgilinin dedikodusunu yapmak.
Benümle güft u gūy-ı ḥüsn-i leylā eyler ādem yoḳ
Gel ey Mecnūn ki ben şehr-i maḥabbetde ġarīb oldum

güftār:

1. **güftāruñ:**-*uñ*
Gazel 148
Mısra: **1**
Söz, kelam.
Lāl iden ehl-i dili nā-güfte güftāruñ mıdur
ʿĀṣıḳı ḥayrān iden nā-dīde eṭvāruñ mıdur

2. **güftāra:**-*a*
Gazel 197
Mısra: **9**
Söz, kelam.
Ey Naḥīfī böyle āteş-pāre güftāra sebeb
Ṭabʿ-ı pür-tābum mıdur ol şūḫ-ı dil-ḫᵛāhum mıdur

3. **güftārumı:**-*um, -ı*
Gazel 459
Mısra: **13**
Söz, kelam.
Luṭf idüp güftārumı eylerse mesmūʿ-ı ḳabūl
Sözlerüm maḥsūd ola rūḥ-ı Selīm ü Ḫüsreve

4. **güftāruñ:**-*uñ*
Gazel 524
Mısra: **5**
Söz, kelam.
Ḫayāt-ı nev bağışlar küştegān-ı hecre güftāruñ
Senüñ bir ṣoḥbetüñ biñ devlet-i dünyāya degmez mi

5. **güftārum:**-*um*
Kaside 28
Mısra: **48**
Söz, kelam.
Ne mümkin ḳābil-i tekmīl ola evṣāf-ı ʿulyāsı
O deryādan bu güftārum hemān bir ḳaṭre ābumdur

6. **guftāra:**-*a*
Muaşşer 1
Mısra: **10**
Söz, kelam.
Ḫayli demdür hem-ʿinan oldum semend-i nāzıña
Sāyeveş guftāra ruḫṣat bulmadım ādābdan

güftār eyler:

1. **güftār eyler:**-*r*
Kaside 3
Mısra: **51**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Söz söylemek, konuşmak.
Saña hep elsine-i ḥāl ile güftār eyler
ʿĀrif ol baḳma ḫāmuş oldıġına mevtānuñ

güftāra başla:

1. **güftāra başla:**
Gazel 12
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Söze başlamak.
Açılup sen de başla güftāra
Nedür ey ġonçe-fem bu istiġnā

güftāra gel:

1. **güftāra gel:**
Gazel 75
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Dile düşmek; konuşmaya başlamak.
Güftāra gel ey dil-ber-i şīrīn süḫanum gel
Çün ṭūṭī-i muʿciz-nefesi nāz ile lāl it

güftāra gelince:

1. **güftāra gelince:**-*ince*
Gazel 467
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Dile düşmek; konuşmaya başlamak.
Hezār ṭūṭī-i gūyāyı lāl-i ḥayret ider
Bu laʿl-i nāb ile ġonçem gelince güftāra

güftāra gelmez:

1. **güftāra gelmez:**-*mez*
Gazel 173
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Söz söylemek, konuşmak.
Beni gördükçe lāl-i nāz olur güftāra gelmez yār
Hezāram vażʿ-ı ḫāmūşī bana ol ġonçe-femdendür

güftār-ı ʿabes eylemem:

1. **güftār-ı ʿabes eylemem:**-*me*, -*m*
Matla 56
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Boş yere sohbet etmek.
Eylemem kūyuñda aġyār ile güftār-ı ʿabes
Cāʾiz olmaz Kaʿbede zīrā cidāl ile rafes

güftār-ı cān-baḫşuñ:

1. **güftār-ı cān-baḫşuñ:**-*uñ*
Tahmis 7
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Can bağışlayan söz II sevgilinin can bağışlayan sözü.
Baña güftār-ı cān-baḫşuñ gibi şīrīn ḫiṭāb olmaz
Ki āzāruñ daḫi müstevcib-i ḳahr u ʿitāb olmaz

güftār-ı revān-baḫşum:

1. **güftār-ı revān-baḫşum:**-*um*
Gazel 118
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hayat veren söz II mecazen şairin şiirleri.
Bu güftār-ı revān-baḫşum edā-yı ḫāṣ ile şimdi
Naḥīfī ġıbṭa-fermā-yı süḫan-sencān-ı Īrāndur

güft-gūy-ı ʿışḳ ider:

1. **güft-gūy-ı ʿışḳ ider:**-*er*
Gazel 52
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşkın dedikodusunu yapmak.
Benümle güft-gūy-ı ʿışḳ ider bir yār u hem-dem yoḳ
Naḥīfī hem-sebānum hem-demüm şimdi ḳalemdür hep

güft-gūy-ı yūsuf-ı naẓmem:

1. **güft-gūy-ı yūsuf-ı naẓmem:**-*em*
Gazel 495
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nazım Yusuf'unun dedikodusu.
Naḥīfī Mışr içinde güft-gūy-ı Yūsuf-ı naẓmem
Zamān-ı ḥaşre dek şād eylesün rūh-ı Züleyḫāyı

güher:

1. **güherüñ:**-*üñ*
Gazel 303
Mısra: **10**
Cevher, değerli maden.
Telāṭum-ı yem-i zāra muḳābil olmaz mı
Ṣadefçe-i dile teşrīf-i nāzı ol güherüñ

2. **güher:**
Tarih 17
Mısra: **34**
Cevher, değerli maden.
Taʿaddüd üzre her bir ḥavż lücce-pür-ṣadef oldı
Ḥabāb-ı āb-ı ṣāf andan güher itmekdedür īrād

güher-âsâ:

1. **güher-āsā:**
Tarih 17
Mısra: **41**
Inci gibi.
Niẓām üzre olur fevvāreler rīzān güher-āsā
İder gūyā ki bir muʿciz-süḫan eşʿārını inşād

güher-i güftārum:

1. **güher-i güftārum:**-*um*
Kaside 27
Mısra: **109**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sözlerin cevheri.
Ṣadef-i dilde olan her güher-i güftārum
Şāhid-i naẓma olur zīver-i aʿnāḳ u naḥūr

güher-i ḥikmet:

1. **güher-i ḥikmet:**
Gazel 280
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hikmetin incisi II Hz. Muhammet.
Eyā bihīn güher-i ḥikmet es-selāmu ʿaleyk
Yetīme-i ṣadef-i ḳudret es-selāmu ʿaleyk

güher-i ʿışḳuñ:

1. **güher-i ʿışḳuñ:**-*uñ*
Matla 131
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşkın mücevheri.
Eylemez daġdaġa-i faḳr ü fenāyı melḥūẓ
Ceyb-i cānda güher-i ʿışḳuñ idenler maḥfūẓ

güher-i pākümdür:

1. **güher-i pākümdür:**-*üm, -dür*
Gazel 174
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz, saf cevher II temiz yaradılışlı, kıymetli, değerli kimse.
Cūş-ı taḥsīne n'ola zīver-i mengūş olsa
Ey Naḥīfī bu ġazel bir güher-i pākümdür

güher-i sirişk-i çeşmüm:

1. **güher-i sirişk-i çeşmüm:**-*üm*
Rübai 255
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Göz yaşının cevheri.
Ey ġamze-i ḫūn-feşānı ser-germ-i ḫilāf
Ḳılduñ güher-i sirişk-i çeşmüm itlāf

güher-i tāc-ı ser-i eyyām it:

1. **güher-i tāc-ı ser-i eyyām it:**
Rübai 91
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Günlerin baş tacının cevheri etmek.
Yā Rab dil-i maḥcūbuma feyż-i tām it
Nuṭḳum güher-i tāc-ı ser-i eyyām it

gül:

1. **gül:**
Beyit 2
Mısra: **1**
Kokusuyla maruf çiçek II sevgilinin yanağı.
Sensüz ey ruḫları gül lebleri mül
Ḳamış işkencesidür ʿāşıḳa ney

2. **güllerle:**-*ler, -le*
Gazel 16
Mısra: **5**
Meşhur, kokusuyla maruf katmerli çiçek II sevgili.
Güllerle bülbülüñ yoġ iken āşinālıġı
Ben bülbül idüm ey gül-i bāġ-ı ṭarab saña

3. **güller:**-*ler*
Gazel 73
Mısra: **1**
Meşhur, kokusuyla maruf katmerli çiçek II sevgili.
Çünki bāġ-ı ʿışḳ içinde oldı hep güller sükūt
İşbu ġamdan gülşen içre cümle bülbüller sükūt

4. **güllerini:**-*ler, -i, -n, -i*
Gazel 85
Mısra: **7**
Çok sevilen ve beğenilen, katmerli ve kokulu olan çiçek.
Gülsitānum güllerini bend ider ḫār-ı raḳīb
Ġamm aña kim hey meded ol ʿandelīb-i zāra güç

5. **gül:**
Gazel 140
Mısra: **8**
Meşhur, kokusuyla maruf katmerli çiçek II sevgili.
Nem-i eşküm miṣāl-i jāle durmaz feyż-yāb eyler
Anuñçün böyle ey gül sünbül-i zülfüñ muṭarrādur

6. **güller:**-*ler*
Gazel 142
Mısra: **10**
Meşhur, kokusuyla maruf katmerli çiçek II sevgili.
Bülbül-i şūrīde bīdār olmada şeb-tā-seḥer
Ḫvāb-ı istiġnāda güller mest-i bī-pervā yatur

7. **güller:**-*ler*
Gazel 198
Mısra: **1**
Çok sevilen ve beğenilen, katmerli ve kokulu olan çiçek.
Ruḫlaruñ gülgül görüp güller helāk-i reşk olur
Lāleler dāġ-ı ḥasedle çākçāk-i reşk olur

8. **gülden:**-*den*
Gazel 209
Mısra: **2**
Meşhur, kokusuyla maruf katmerli çiçek II sevgili.
Gül yüzüñ seyr eyleyen ʿālemde gülzār istemez
ʿAndelībi gör ki gülden ġayrı bir yār istemez

9. **güllerindendür:**-*ler, -i, -n, -den, -dir*
Gazel 228
Mısra: **25**
Çok sevilen ve beğenilen, katmerli ve kokulu olan çiçek.
Ne ʿālemden gelürler ḳanḳı bāġuñ güllerindendür
Niçün peyk-i ṣafā ezhār-ı gülşenden peyām almaz

10. **güli:**-*i*
Gazel 229
Mısra: **6**
Çok sevilen ve beğenilen, katmerli ve kokulu olan çiçek.
Reng ü būy-ı ʿārıżuñ ḫaṭṭ ile olmaz kim bahār
Resm-i cārīdür güli eyler iḥāṭa ḫār u ḫas

11. **gülleri:**-*ler, -i*
Gazel 239
Mısra: **18**
Çok sevilen ve beğenilen, katmerli ve kokulu olan çiçek.

Gitdi ṣafāsı şimdi bu bāġuñ Naḥīfīyā
Pejmürde oldı gülleri bülbülleri ḫamūş

12. **gülüñ:**-*üñ*
Gazel 268
Mısra: **5**
Meşhur, kokusuyla maruf katmerli çiçek II sevgili.
Dilde lerziş-dih olur cāme-i āli o gülüñ
Olmasun tā bu ḳadar reng-i celāl olmayıcaḳ

13. **gülden:**-*den*
Gazel 291
Mısra: **9**
Meşhur, kokusuyla maruf katmerli çiçek II sevgili.
Benüm gibi ʿaceb sen daḫi bir gülden mi ayrılduñ
Nedür ey bülbül-i şūrīde feryād-ı seḥer-ḫīzüñ

14. **gül:**
Gazel 292
Mısra: **7**
Meşhur, kokusuyla maruf katmerli çiçek II sevgili.
Gelür diyār-ı ʿademden hezārı görmege gül
Ḥaḳīḳat ey gül-i raʿnā olınca böyle gerek

15. **gül:**
Gazel 296
Mısra: **1**
Meşhur, kokusuyla maruf katmerli çiçek II sevgili.
Olsun güşāde her dem gül gibi rūy-ı ālüñ
Ḥaḳ ṣaḳlasun naẓardan āyīne-i cemālüñ

16. **gül:**
Gazel 296
Mısra: **3**
Çok sevilen ve beğenilen, katmerli ve kokulu olan çiçek.
Gül gibi sen ṭururken dil niçe ġayre baḳsun
Bāġ-ı cihānda yoḳdur ey ġonçe-fem miṣālüñ

17. **gülüñ:**-*üñ*
Gazel 313
Mısra: **12**
Meşhur, kokusuyla maruf katmerli çiçek II sevgili.
Ḥayf bu ḫüsn-i ṭabīʿatla sen olduñ mehcūr
Maḥrem-i bezmi gülüñ ḫār ile ḫasdur bülbül

18. **gül:**
Gazel 314
Mısra: **3**
Çok sevilen ve beğenilen, katmerli ve kokulu olan çiçek.
O gül-ʿiẕār elemi bende gül ġamı sende
Yeter fiġān ü enīne bahāne ey bülbül

19. **gül:**
Gazel 314
Mısra: **5**
Meşhur, kokusuyla maruf katmerli çiçek II sevgili.
Gül ile ḫār nedīm oldı yār ile aġyār
Budur ḥikāyet-i devr-i zamāne ey bülbül

20. **gül:**
Gazel 356
Mısra: **7**
Meşhur, kokusuyla maruf katmerli çiçek II sevgili.
Taʿaccüb itme evżāʿ-ı perīşānum görüp ey gül
Senüñ bir bülbül-i küstāḫuñam rengīn edā bilmem

21. **gülüñ:**-*üñ*
Gazel 450
Mısra: **2**
Meşhur, kokusuyla maruf katmerli çiçek II sevgili.
Gördüm o şeh-i ḫüsni dün aġyār yanında
Eksük degül elbette gülüñ ḫār yanında

22. **gül:**
Gazel 458
Mısra: **5**
Meşhur, kokusuyla maruf katmerli çiçek II sevgili.
Ey gül bahār-ı ḫüsne tā böyle ġırra olma
Gör şarşar-ı fenāyı baḳ tündī-i ḫazāna

23. **gül:**
Gazel 471
Mısra: **4**
Çok sevilen ve beğenilen, katmerli ve kokulu olan çiçek.
Bāġda ġāyeti yoḳ güllerüñ ammā bülbül
Bir gül olsa baña kim zīver-i destār olsa

24. **güllerüñ:**-*ler, -üñ*
Gazel 471
Mısra: **3**
Meşhur, kokusuyla maruf katmerli çiçek II sevgili.
Bāġda ġāyeti yoḳ güllerüñ ammā bülbül
Bir gül olsa baña kim zīver-i destār olsa

25. **güller:**-*ler*
Gazel 472
Mısra: **6**
Çok sevilen ve beğenilen, katmerli ve kokulu olan çiçek.
Yine çeşm-i nizārum ḫasretüñle dāġ dāġ oldı
Açılmış tāze güller bir naẓar ḳıl ʿālem-i ʿışḳa

26. **güller:**-*ler*
Gazel 477
Mısra: **4**
Meşhur, kokusuyla maruf katmerli çiçek II sevgili.
Fikr-i ruḫsārın idüp māye-i şevḳ-ı dil ü cān
Bāġ-ı ümmīdi nümāyān idelüm güller ile

27. **güllerüñ:**-*ler, -üñ*
Gazel 521

Mısra: **1**
Meşhur, kokusuyla maruf katmerli çiçek II sevgili.
Çemende güllerüñ reşk-i ruḫuñla baġrı ḫūn oldı
Siyeh ḫālüñ de vardı lāleye dāġ-ı derūn oldı

28. **güle:**-*e*
Kaside 8
Mısra: **37**
Çok sevilen ve beğenilen, katmerli ve kokulu olan çiçek.
Güle göz dikdi niçe ḥasret ile nergis-i bāġ
Dīde-i yār gibi çeşm-i siyāhı bīmār

29. **gül:**
Kaside 13
Mısra: **28**
Çok sevilen ve beğenilen, katmerli ve kokulu olan çiçek.
Gül-i cennet gibi tā maḥşer olmazdı ḫazān-dīde
Nigāh-ı iltifāt itseñ gül üzre yāsemīn üzre

30. **gülleri:**-*ler, -i*
Matla 109
Mısra: **2**
Meşhur, kokusuyla maruf katmerli çiçek II sevgili.
İtdi ʿışḳ ile çemende o ḳadar nāle vü zār
Gülleri ḫ∨āb-ı teġāfülden uyandurdı hezār

31. **gül:**
Matla 214
Mısra: **2**
Meşhur, kokusuyla maruf katmerli çiçek II sevgili.
N'ola meclis olursa reşk-i gülşen
Açıldı gül gibi oldı o gül şen

32. **gül:**
Matla 241
Mısra: **2**
Çok sevilen ve beğenilen, katmerli ve kokulu olan çiçek.
Ḫayāl-i ʿārıż-ı dil-ber gelince çeşm-i giryāna
Ṣanursın iki gül düşmiş meyān-ı baḥr-ı ʿUmmāna

33. **gül:**
Matla 259
Mısra: **2**
Çok sevilen ve beğenilen, katmerli ve kokulu olan çiçek.
Zaḫm-ḫūr-ı miḥnet ider ādemi
Bir gül içün bir niçe ḫāruñ ġamı

34. **güle:**-*e*
Murabba 5
Mısra: **3**
Meşhur, kokusuyla maruf katmerli çiçek II sevgili.
Ol güle ḥayrān olup
Çaġıruram dost dost

35. **gül:**
Rübai 29
Mısra: **2**
Meşhur, kokusuyla maruf katmerli çiçek II sevgili.
Gülşende ne bu feyż-i leṭāfet āyā
Gül ḫande-künān şevḳ ile bülbül gūyā

36. **gül:**
Rübai 190
Mısra: **4**
Çok sevilen ve beğenilen, katmerli ve kokulu olan çiçek.
Ol zülf ü o ruḫsār ile bāġ-ı ḥüsnüñ
Bir cānibi gül bir ṭarafı sünbüldür

37. **gül:**
Rübai 190
Mısra: **2**
Çok sevilen ve beğenilen, katmerli ve kokulu olan çiçek.
Kākülleri sünbüldür o ruḫlar güldür
Bir gül ki ṣafā-baḫş-ı dil-i bülbüldür

38. **güldür:**-*dür*
Rübai 191
Mısra: **1**
Çok sevilen ve beğenilen, katmerli ve kokulu olan çiçek.
Gülzār-ı cemālüñde o ruḫlar güldür
Kāküllerüñ ey ġonçe-dehen sünbüldür

39. **gül:**
Rübai 318
Mısra: **2**
Çok sevilen ve beğenilen, katmerli ve kokulu olan çiçek.
Envāʿ-ı kemālāt ile ey faḫr-ı rusül
Ḫaḳ gülşen-i ḥüsne seni itdi bir gül

40. **gül:**
Rübai 318
Mısra: **3**
Çok sevilen ve beğenilen, katmerli ve kokulu olan çiçek.
Bir gül ki olup zīnet-i bāġ-ı kevneyn
Cibrīl-i Emīn oldı o bāġa bülbül

41. **gülmeye:**-*me, -y, -e*
Rübai 343
Mısra: **2**
Gülmek.
Eşk-i ter ile ḳalbümi tenḳīḥ iderem
Ben aġlamaġı gülmeye tercīḥ iderem

42. **gülüñe:**-*üñ, -e*
Tahmis 4
Mısra: **32**
Meşhur, kokusuyla maruf katmerli çiçek II sevgili.
Ser-be-ser ümmet-i merḥūme fedādur yoluña
Kimi pervāne-i şemʿūn kimi bülbül gülüñe

43. **güller:**-*ler*
Tahmis 7
Mısra: **7**
Çok sevilen ve

beğenilen, katmerli ve kokulu olan çiçek.
Ḳalur ḫacletde güller reng ü
būy-ı rūy-ı ālüñden
Ḥaẕer itmek gerek teʾs̱īr-i
ḫūrşīd-i celālüñden

44. **güle:**-*e*
Tarih 7
Mısra: **18**
Meşhur, kokusuyla maruf katmerli çiçek II sevgili.
Ol ḫaṭṭ-ı dil-ārāya
Naḥīfī didi tārīḫ
Ārāyiş-i ḥüsn-i dīger oldı
güle sünbül

gül cemālinde:

1. **gül cemālinde:**-*n, -de*
Gazel 168
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gül yüzü. II Sevgilinin yüzü.
Zülfini nāz ile pīrāye mi itmiş ruḫına
Gül cemālinde yine neşv ü nemā tāze midür

gül cemālüñ:

1. **gül cemālüñ:**-*üñ*
Gazel 274
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gül gibi güzel yüz.
Gül cemālüñ perdesin ḳat ḳat idüp olma nihān
Tā ki görsin ʿāşıḳānum kimdür ol dīdār-ı ʿışḳ

gül cemālüñle:

1. **gül cemālüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 405
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gül gibi güzel yüz.
Gelelden ʿālem-i ʿışḳa cemālüñ māhını gördüm
Bu veche gül cemālüñle olur leyl ü nehār ebrū

gül gibi:

1. **gül gibi:**
Matla 214
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Çok iyi, çok güzel anla mına gelen deyim II güle benzer bir şekilde.
N'ola meclis olursa reşk-i gülşen
Açıldı gül gibi oldı o gül şen

gül gül olduḳça:

1. **gül gül olduḳça:**-*duḳça*
Gazel 153
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Pembe bembe allanmak.
Tābiş-i meyden ʿiẕāruñ gül gül olduḳça senüñ
Şevket-i ḥüsn-i cihān-tābuñ daḫi efzūn olur

gül gül olur:

1. **gül gül olur:**-*ur*
Gazel 480
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güllerle dolmak II pembe pembe allanmak.
Ruḫlaruñ gül gül olur gāhī tebessüm eyleseñ
Māʾilem māʾil efendüm ḫande-i gül-rīzüñe

gül mevsimidür:

1. **gül mevsimidür:**-*dür*
Rübai 544
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güllerin açıldığı vakit; güzellerin ortaya çıktığı vakit; seyir, gezinti vakti.
Gördük yine ḫurrem bu ḫarāb-ābādı
Gül mevsimidür ʿayş ü neşāṭa bādī

gül ü lāle:

1. **gül ü lāle:**
Gazel 203
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gül ve lale.
ʿĀşıḳ ne gül ü lāle ne ḫod yāsemen ister
Bir ġonçe-dehen lāle-ḫad ü sīm-ten ister

gül ü sünbül:

1. **gül ü sünbül:**
Gazel 289
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gül ve sümbül.
Gülşen-i ḥüsnüñ pejmürde idüp bād-ı ḫazān
Gül ü sünbül didigüñ hem-ser-i kāh olsa gerek

gül ü ter:

1. **gül ü ter:**
Gazel 242
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gül şeklinde ve taze.
ʿAcebdür aña ʿaḳl irmez gülistān-ı firāḳ içre
Var iken bülbüli anuñ gül ü ter ḫāra yaşdanmış

gül ü yāsemeni:

1. **gül ü yāsemeni:**-*i*
Gazel 496
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gül ve yasemin.
Sensüz ey ġonçe-dehen gülşen-i dehr-i dūnuñ
Çeşmüme ḫār-ı cefā oldı gül ü yāsemeni

gül ü yāsemeninden:

1. **gül ü yāsemeninden:**-*i, -n, -den*
Gazel 372

Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gül ve yasemin.
Gülzārı başup geçmez idi bād-ı seḥer-gāh
Bir būy-ı vefā alsa gül ü yāsemeninden

gül yüziñe:

1. **gül yüziñe:**-*iñ, -e*
Gazel 57
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gül gibi güzel yüz II sevgili.
Güzelüm gel kerem it gül yüziñe ṭutma niḳāb
Yol ile söyleşelüm arada refʿ ola ḥicāb

gül yüzüñ:

1. **gül yüzüñ:**-*üñ*
Gazel 209
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gül yüzlü.
Gül yüzüñ seyr eyleyen ʿālemde gülzār istemez
ʿAndelībi gör ki gülden ġayrı bir yār istemez

ġulām:

1. **ġulām:**
Gazel 109
Mısra: **5**
Delikanlı, genç II Kul, köle, esir, bende.
Ġulām Zeyde taḳaddümle iftiḫār idemez
Mużāf çünki mużāf-ı ileyhe müsneddür

ġulām-ı kemterem:

1. **ġulām-ı kemterem:**-*em*
Gazel 349
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Değersiz, itibarsız köle.
Āşināyān-ı İlāhīye ġulām-ı kemterem
Rū-şināsı mā-sivā-yı Ḥaḳḳ ile bīgāneyem

ġulām-ı pāy-bendüñdür:

1. **ġulām-ı pāy-bendüñdür:**-*üñ, -dür*
Gazel 100
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayak bağı kul.
Saña oldı iṭāʿat ṭāʿat-ı mefrūża-i Bārī
Senüñ şāh ü gedā cümle ġulām-ı pāy-bendüñdür

ġulām-ı ẕerre-miḳdārın:

1. **ġulām-ı ẕerre-miḳdārın:**-*ın*
Tarih 6
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zerre mikdarı esir II Çok az sayıda esir.
Ne sulṭān-ı müsellem istese sulṭān-ı Mışr eyler
Der-i luṭfında ednā bir ġulām-ı ẕerre-miḳdārın

ġūlān-ı heves:

1. **ġūlān-ı heves:**
Rübai 226
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Heves hortlakları.
Derd ile olup bādiye-gerdān-ı heves
Deşt-i ġama şaldı beni ġūlān-ı heves

gül-bāng-i ezāna:

1. **gül-bāng-i ezāna:**-*a*
Kaside 12
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ezan sesi.
Reşk itmededür şām ü seḥer Zühre-gerdūn
Āvāze-i temcīd ile gül-bāng-i ezāna

gülbāng-i muḥammedīye:

1. **gülbāng-i muḥammedīye:**-*ye*
Rübai 468
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Muhammed'in gülbangı (eskiden muhtelif tarîkatların âyinlerinde, saray, lonca, yeniçeri ocağı, mehter vb. yerlerdeki muayyen merâsimlerde belli bir tertîbe göre yüksek sesle okunan duâ ve ilâhî dizisi).
Gülbāng-i Muḥammedīye āġāz idelüm
Ṣıdḳ ile diyüp bu demde Allāh Allāh

gülbang-i şehādetle:

1. **gülbang-i şehādetle:**-*le*
Rübai 9
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şahitlik sedaları.
Gülbang-i şehādetle olup naġme-zedā
İtdükçe kilīsāda derā şıyt u şadā

gül-bāñg-ı senā:

1. **gül-bāñg-ı şenā:**
Tarih 29
Mısra: **50**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Senanın makamlı ilahisi II Gül-bang, Mevleviler'de topluca okunan ilahilere verilen addır.
Tā hübūṭ ide zemīne ḳaṭarāt-ı emṭār
İde gül-bāñg-ı şenā ḫayr-ı duʿā çarḫa şuʿūd

gül-berg-i bāġ-āsā:

1. **gül-berg-i bāġ-āsā:**
Gazel 340
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Bağın gül yaprağı gibi.
Ne dem bülbüllerüñ feryād ü zārın istimāʿ itdüm
Nesīm-i āh ile gül-berg-i bāġ-āsā simāʿ itdüm

gül-berg-i duʿā:

1. **gül-berg-i duʿā:**
Tarih 9
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Duanın gül yaprağı.
Ey Naḥīfī oldı gül-berg-i duʿā tārīḫ aña
Gülci-başı-zādeye gülzār-ı ʿadn olsun maḳām

gül-berg-i teri:

1. **gül-berg-i teri:**-*i*
Kaside 19
Mısra: **98**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Taze gül yaprağı.
Āşiyānından cüdā bir bülbül-i şūrīdeyem
Gülşen-i sāmānumuñ pejmürde gül-berg-i teri

gül-çehre:

1. **gül-çehre:**
Gazel 26
Mısra: **2**
Gül yüzlü II Sevgili.
Künc-i ferāġa çekdi serin cān-ı mübtelā
Bīgānelerle olsun o gül-çehre āşinā

2. **gül-çehre:**
Gazel 123
Mısra: **7**
Gül yüzlü II Sevgili.
Göñül bir lāle-ḫad gül-çehre servüñ pāy-mālidür
Ne meyl-i gülsitān eyler ne seyr-i lālezār ister

3. **gül-çehre:**
Gazel 223
Mısra: **4**
Gül yüzlü II Sevgili.
Ḥasretüñle sū-be-sū pūyendeyüz mānend-i cū
Yoḳdur ey gül-çehre sensüz bir nefes ārāmumuz

4. **gül-çehre:**
Gazel 266
Mısra: **4**
Gül yüzlü II Sevgili.
Baña ey bāġbān teklīf-i geşt-i bāġ u rāġ itme
Benüm bir lāle-ḫad gül-çehre yār-ı dilsitānum yoḳ

5. **gül-çehre:**
Gazel 299
Mısra: **3**
Gül yüzlü II Sevgili.
Teb-i ʿilletden ey gül-çehre şebnem-dār-ı ḥüzn oldum
Anuñçün ṣubḥ-dem ben ʿandelībi naġme-rīz itdüñ

6. **gül-çehre:**
Gazel 481
Mısra: **1**
Gül yüzlü II Sevgili.
Gelse inṣāfa o gül-çehre baña rām olsa
Dil-i nā-kāmuma da ruḫṣat-ı ārām olsa

7. **gül-çehreye:**-*ye*
Gazel 507
Mısra: **5**
Gül yüzlü II Sevgili.
Öyle gül-çehreye cān naḳdi fedādur ki anuñ
Ḥüsn ü ānında ola ġāliye vü ġāzeleri

8. **gül-çehre:**
Tahmis 9
Mısra: **22**
Gül yüzlü II Sevgili.
Oldı āmāde yine ʿayş u ṭarab esbābı
Destüme ṣundı o gül-çehre şarāb-ı nābı

gülci-başı-zāde:

1. **gülci-başı-zāde:**
Tarih 9
Mısra: **2**
Özel isim.
İtdi terk-i ḫār-zār-ı ʿālem-i mevt ü fenā
Gülci-başı-zāde oldı ʿāzim-i dārü's-selām

2. **gülci-başı-zādeye:**-*ye*
Tarih 9
Mısra: **6**
Özel isim.
Ey Naḥīfī oldı gül-berg-i duʿā tārīḫ aña
Gülci-başı-zādeye gülzār-ı ʿadn olsun maḳām

gül-çīn bāġ-ı ʿişretüñ:

1. **gül-çīn bāġ-ı ʿişretüñ:**-*üñ*
Gazel 193
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Işret bağının gül toplayanı.
Yā kimler geşt ider gülzār-ı kūyuñ tāb-ı ʿışḳuñla
Senüñ ey naḫl-i nev gül-çīn bāġ-ı ʿişretüñ kimdür

gül-çīn-i būs-ı rūy-ı yār olsaḳ:

1. **gül-çīn-i būs-ı rūy-ı yār olsaḳ:**-*sa, -ḳ*
Gazel 74
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin yüzünü öpmeyi tercih etmek.
N'ola gül-çīn-i būs-ı rūy-ı yār olsaḳ ki ruḫṣatdur
Ser-ā-ser oldılar meclisde yārān-ı ṣafā ser-mest

gül-çīn-i murād oldum:

1. **gül-çīn-i murād oldum:**-*du, -m*
Gazel 341
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Muradın gül toplayanı olmak.
Ne gül-çīn-i murād oldum ne şemm-i būy-ı vaṣl itdüm
Bu dem bād-ı ṣabā-veş gerçi kim gül-zārdan geldüm

gül-çīn-i ümmīd olma:

1. **gül-çīn-i ümmīd olma:**-*ma*
Gazel 372
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ümidin gül toplayanı olmak.
Gül-çīn-i ümmīd olma bu dehrüñ çemeninden
Ārām-ı ṣafā umma ṣaḳın encümeninden

gül-çīn-i vaṣl olmaḳ:

1. **gül-çīn-i vaṣl olmaḳ:**-*maḳ*
Gazel 14
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Vuslat gülünü toplamak.
Naḥīfī her ne dem gül-çīn-i vaṣl olmaḳ murād itse
İder ṭaʿn-ı raḳībān destümi rencīde ḫārāsā

gül-çīnī-i leṭāfeti:

1. **gül-çīnī-i leṭāfeti:**-*i*
Gazel 442
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Letafetin gül toplayanı.
Cānum fedā o gülşen-i rengīn nihāle kim
Gül-çīnī-i leṭāfeti bī-imtinān ola

gül-deste olmaya:

1. **gül-deste olmaya:**-*ma, -ya*
Gazel 484
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gül demeti olmak.
Fikr eyle dest-bürd-i ḫazānı bu bāġda
Destüñde ṭut ki bir iki gül-deste olmaya

güldür:

1. **güldürme:**-*me*
Kaside 26
Mısra: **250**
Gülmesine sebep olmak, gülmesini sağlamak, sevindirmek.
Beni ḫacel ḳoma baḫtum yanında iḥsān it
O bī-mürüvveti güldürme şefḳat eyle baña

2. **güldür:**
Rübai 190
Mısra: **1**
Gülmesine sebep olmak, gülmesini sağlamak, sevindirmek.
Kākülleri sünbüldür o ruḫlar güldür
Bir gül ki ṣafā-baḫş-ı dil-i bülbüldür

gül-geşt-i bāġ eyle:

1. **gül-geşt-i bāġ eyle:**
Gazel 435
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağ gezintisine çıkmak.
Güzeller çıḳdılar ʿuṣṣāḳ ile hep seyr-i gülzāra
Benümle sen de gel ey ġonçe-fem gül-geşt-i bāġ eyle

gül-geşt-i bāġ u rāġ ider:

1. **gül-geşt-i bāġ u rāġ ider:**-*er*
Gazel 120
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağda gül seyri yapmak.
Gider gül-geşt-i bāġ u rāġ ider aġyār ile ammā
Benümle seyre çıḳmaz serv-i nāzum bu ne seyrāndur

gül-geşt-i çemenden:

1. **gül-geşt-i çemenden:**-*den*
Gazel 211
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çemenin gül bahçesinde gezintiye çıkmak.
Ne gül-i bāġ u ne gül-geşt-i çemenden bilürüz
Bu güşāyişleri ol ġonçe-dehenden bilürüz

gül-geşt-i şaḥn-ı sünbülistāna:

1. **gül-geşt-i şaḥn-ı sünbülistāna:**-*a*
Gazel 448
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sümbül bahçesinin çiçek gezintisi.
Ne sevdādur ki fikr-i kākül-i dildār ile her dem
Ṭabībān cān atar gül-geşt-i ṣaḥn-ı sünbülistāna

ġulġul:

1. **gülgül:**
Gazel 198
Mısra: **1**
Gül rengi olma.
Ruḫlaruñ gülgül görüp güller helāk-i reşk olur
Lāleler dāġ-ı ḥasedle çākçāk-i reşk olur

2. **ġulġul:**
Matla 166
Mısra: **1**
Dalga dalga ortalığa yayılan gürültülü ses, her ağızdan bir ses çıkmasından meydana gelen karışık gürültü, velvele, kuru gürültü.
O deñlü ṣaldı ṣaḥn-ı gülşene bir āteşīn ġulġul
Ḳıyās itdüm ṭutuşdurdı ser-ā-pā gülşeni bülbül

gül-gūn:

1. **gül-gūn:**
Gazel 92
Mısra: **4**
Gül renginde, pembe.

Ben zāra ḳaṣd-ı cevr ile ʿarż-ı celāl içün
Geydüñ nihāl-i ḳaddiñe gül-gün ḳabā-yı ʿıyd

2. **gül-gün:**
Tahmis 10
Mısra: **17**
Gül renkli II kırmızı.
Nedür ol cebhe-i nūr ile o gül-gün ruḫsār
Nedür ey āfet-i cān sende bu ḥüsn-i dīdār

gül-güne:

1. **gül-günesi:**-*si*
Gazel 99
Mısra: **2**
Kadınların kullandıkları gül renkli düzgün.
Dil-berā ol leblerüñ ḥulvi bu ḥalvādan leẕīẕ
Ruḫlaruñ gül-günesi ol verd-i raʿnādan leẕīẕ

2. **gül-günedür:**-*dür*
Gazel 227
Mısra: **5**
Gül renkli.
ʿİşretde mey-i nāb ile gül-günedür ol ruḫ
Gözler ḳamaşur şimdi o ruḫsāra baḳılmaz

gül-güne-sāz:

1. **gül-güne-sāz:**
Gazel 212
Mısra: **1**
Kırmızı yapmak II çok ağlamak.
Gül-güne-sāz sāz dīde-i terdür şarābumuz
Bu bezmgehde laḫt-ı cigerdür kebābumuz

gül-ḫad:

1. **gül-ḫad:**
Tahmis 5
Mısra: **8**
Gül yanak.
Hicrān elemi itdi derd-i dilümi müşted
Vaṣluñla müdāvā ḳıl raḥm it bāña ey gül-ḫad

gül-i āl olmayıcaḳ:

1. **gül-i āl olmayıcaḳ:**-*ma*, -*yıcaḳ*
Gazel 268
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kırmızı gül II sevgilinin olması.
ʿĀlemüñ her çemeni olsa da bir tāze bahār
Lāl olur bülbül-i dil ol gül-i āl olmayıcaḳ

gül-i āle:

1. **gül-i āle:**-*e*
Gazel 474
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kırmızı gül.
Ruḫ-sārını kim reng-i dil-i ʿāşıḳ ider yār
Bülbül niçe cān virmesün āh ol gül-i āle

gül-i ʿanber-şemīmi:

1. **gül-i ʿanber-şemīmi:**-*i*
Gazel 430
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Anber kokulu gül.
Gül-i ʿanber-şemīmi gülşen-i Firdevs-i aʿlānuñ
Esīr-i nefḥa-i pīrāhenüñdür yā Resūla'llāh

gül-i bāġ:

1. **gül-i bāġ:**
Gazel 211
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bahçenin gülü.
Ne gül-i bāġ u ne gül-geşt-i çemenden bilürüz
Bu güşāyişleri ol ġonçe-dehenden bilürüz

gül-i bāġ-ı muḳaddes:

1. **gül-i bāġ-ı muḳaddes:**
Gazel 328
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kutsal bağın gülü.
Ey gül-i bāġ-ı muḳaddes rūnümā-yı şefḳat ol
Olmasun tā bülbülüñ āzürde-i ḫār-ı hümūm

2. **gül-i bāġ-ı muḳaddes:**
Kaside 5
Mısra: **67**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kutsal bağın gülü.
Ey gül-i bāġ-ı muḳaddes bülbül-i nālānunam
Cevr-i aġyār ile ḫāmūş oldığum görme revā

gül-i bāġ-ı ṭarab:

1. **gül-i bāġ-ı ṭarab:**
Gazel 16
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eğlence bahçesinin gülü.
Güllerle bülbülüñ yoġ iken āşinālığı
Ben bülbül idüm ey gül-i bāġ-ı ṭarab saña

gül-i bī-ḫārını:

1. **gül-i bī-ḫārını:**-*ı*, -*n*, -*ı*
Gazel 77
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dikensiz gül.
Gör sāde ruḫ-ı yārı eyā bülbül-i şeydā
Gülzār-ı cemālüñ gül-i bī-ḫārını seyr it

gül-i cennet:

1. **gül-i cennet:**
Kaside 13
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cennet gülü.

Gül-i cennet gibi tā maḥşer olmazdı ḫazān-dīde
Nigāh-ı iltifāt itseñ gül üzre yāsemīn üzre

gül-i dāġ-ı derūna:

1. **gül-i dāġ-ı derūna:**-*a*
Gazel 408
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sinedeki derin yaranın gülü.
Gül-i dāġ-ı derūna bī-dirīġ it himmetüñ tā kim
Bula bārān-ı luṭfuñla ṭarāvet yā Resūla'llāh

gül-i enfās-ı pāki:

1. **gül-i enfās-ı pāki:**-*i*
Gazel 140
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz nefesinin gülü.
Cenāb-ı şeyḫ-i kāmil āb-ı rūy-ı Naḳş-ı bendī kim
Gül-i enfās-ı pāki nefḫa-perdāz-ı Mesiḥādur

gül-i gülşen-sarāy-ı pür-şafāsın:

1. **gül-i gülşen-sarāy-ı pür-şafāsın:**-*sın*
Gazel 422
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Safa dolu gül köşkünün gülü II Hz. Muhammet.
Dil-i nālānum eyle himmetüñle bülbül-i şeydā
Gül-i gülşen-sarāy-ı pür-ṣafāsın yā Resūla'llāh

gül-i gülşen-serāy-ı lī maʿ allah:

1. **gül-i gülşen-serāy-ı lī maʿ allah:**
Kaside 5
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah ile yakınl gül köşkünün gülü II Hz. Muhammet.
Bülbülān-ı naġme-sāz-ı midḥatüñdür ḳudsiyān
Ey gül-i gülşen-serāy-ı lī maʿ allah merḥabā

gül-i gülzār-ı ḫüsne:

1. **gül-i gülzār-ı ḫüsne:**-*e*
Gazel 330
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik gül bahçesinin gülü.
Naḥīfī ol gül-i gülzār-ı ḫüsne meyl idelden āh
Fiġān ü nālede ben şimdi reşk-i ʿandelīb oldum

gül-i gülzār-ı nāz:

1. **gül-i gülzār-ı nāz:**
Gazel 223
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Naz bahçesinin gülü II sevgili.
İştiyāḳuñla dem-ā-dem ey gül-i gülzār-ı nāz
Bülbül-i ḥasret-terennümdür dil-i nā-kāmumuz

gül-i gülzār-ı şafāyı:

1. **gül-i gülzār-ı şafāyı:**-*yı*
Kaside 12
Mısra: **53**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zevk gülbahçesinin gülü.
Vaṣf eyleyicek ol gül-i gülzār-ı şafāyı
Gelsem n'ola bülbül gibi feryād ü fiġāna

gül-i ḫandān iden:

1. **gül-i ḫandān iden:**-*en*
Gazel 1
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Neşeli gül etmek, sevinmek.
Gūyā Naḥīfī-zārıñı bir bülbül eylemiş
Ruḫsāruñ ey perī gül-i ḫandān iden Ḫudā

gül-i ḫandāna:

1. **gül-i ḫandāna:**-*a*
Gazel 38
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Açılmış gül II Sevgili.
Kārum efġān eylemekdür rūz ile şeb tā ṣabāḥ
Bülbülāsā bir gül-i ḫandāna oldum mübtelā

2. **gül-i ḫandāna:**-*a*
Gazel 61
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Açılmış gül II Sevgili.
Āh ü fiġān açar mı leb-i iʿtibārını
Kār eylemez ki ol gül-i ḫandāna ʿandelīb

3. **gül-i ḫandāna:**-*a*
Gazel 525
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Açılmış gül II Sevgili.
ʿAceb mi ġonçeler çāk-i girībān itseler yer yer
Fiġān u nāliş-i bülbül gül-i ḫandāna kār itdi

gül-i ḫandān-ı şefāʿat:

1. **gül-i ḫandān-ı şefāʿat:**
Kaside 7
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şefaatin açılmış gülü.
Ben bülbül-i pür-cūş-ı çemenzār-ı nedāmet
Sen zīb-fezā bir gül-i ḫandān-ı şefāʿat

gül-i ḫandanum:

1. **gül-i ḫandanum:**-*um*
Gazel 445
Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Açılmış gül II Sevgili.
Nāleden bülbüle nevbet mi deger gülşende
Hem-nişīn olsam eger ol gül-i ḫandanum ile

gül-i ḫod-rū:

1. **gül-i ḫod-rū:**
Gazel 50
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yaban gülü.
Ol gül-i ḫod-rū ki kendin bī-tekellüf gösterür
Reng-i ruḫsārından eyler baña iḥżār-ı niḳāb

gül-i ḫod-rūya:

1. **gül-i ḫod-rūya:**-*ya*
Gazel 135
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kendi kendine biten, yetişen gül.
Ne deñlü ʿāşıḳ-ı bīmār olursa zerd ü nizār
O deñlü ol gül-i ḫod-rūya āb ü tāb gelür

gül-i ḥüsne:

1. **gül-i ḥüsne:**-*e*
Gazel 177
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik gülü.
Sen gül-i ḥüsne beni bülbül-i şeydā dirler
Ey cefā-cū baña Mecnūn saña Leylā dirler

gül-i ʿişve:

1. **gül-i ʿişve:**
Gazel 313
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nazlı gül II nazlı sevgili.
Bülbül olmaz aña hem-nāle hezarān olsa
Ey gül-i ʿişve Naḥīfī saña besdür bülbül

gül-i maʿnī:

1. **gül-i maʿnī:**
Gazel 156
Mısra: **56**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mana gülü.
Nesīm-i feyż ile olsun güşāde ġonçe-i ṭabʿı
Gül-i maʿnī ki tā gülzār-ı ṭābʿa zīb ü zīnetdür

gül-i müjgānı:

1. **gül-i müjgānı:**-*ı*
Kaside 27
Mısra: **82**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kirpiklerin gülü.
Cūşiş-i seyl-i sirişküm o ḳadar kīm gāhī
İdemez ceyş-i neẕāre gül-i müjgānı ʿubūr

gül-i nā-yāb:

1. **gül-i nā-yāb:**
Gazel 310
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bulunmaz gül, nadide gül.
Bir gül-i nā-yāb idüñ bir pāk-dāmen-serv idüñ
İtmesen ḫāke temeyyül hem-dem-i ḫār olmasañ

ġül-i nedāmet:

1. **ġül-i nedāmet:**
Gazel 197
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Pişmanlık gülü.
Menzilüm nā-būd u peydā reh-güẕārum tār u bīm
Hem-rehüm ġül-i nedāmet deşt-i ġam rāhum mıdur

gül-i neşgüfte:

1. **gül-i neşgüfte:**
Gazel 147
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Açılmamış gül II taze sevgili.
Görüp bu āh-ı hezārum gelüp açılmazsın
Derūnuñ ey gül-i neşgüfte senüñ ḫāre midür

2. **gül-i neşgüfte:**
Gazel 186
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Açılmamış gül II taze sevgili.
Yeter āh itdi yeter bülbül-i nā-ḫufte yeter
Daḫi dem-beste misin ey gül-i neşgüfte yeter

gül-i nev-ḫīz:

1. **gül-i nev-ḫīz:**
Gazel 396
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Taze gül. II Yeni yetişmiş sevgili.
Fiġān ü nālemi gūş eyle ey gül-i nev-ḫīz
Bu gülsitānda daḫi ʿandelībi n'eylersin

gül-i nev-ḫīz-i bāġ-ı ʿişve:

1. **gül-i nev-ḫīz-i bāġ-ı ʿişve:**
Gazel 115
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Işve bahçesinin yeni yetişen gülü II sevgili.
Ey gül-i nev-ḫīz-i bāġ-ı ʿişve ruḫsāruñ şaḳın
Āteş-i dil-sūz-ı āh-ı şuʿlebārum tāzedür

gül-i nev-ḫīz-i bāġ-ı nāz:

1. **gül-i nev-ḫīz-i bāġ-ı nāz:**
Gazel 366
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Naz bağının taze gülü II sevgili.
Bilmezlük ile ol gül-i nev-ḫīz-i bāġ-ı nāz
Ḳavl-i ʿadūya gūş-zed-i raġbet olmasun

gül-i nev-ḫīz-i ʿişve:

1. **gül-i nev-ḫīz-i ʿişve:**
Gazel 473
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cilvenin yeni sıçrayan gülü.
Ey gül-i nev-ḫīz-i ʿişve
cāme-i ālüñ görüp
Dāġ dāġ oldı derūnı bülbül-i zāruñ yine

gül-i nev-ḫīz-i vefā-düşmene:

1. **gül-i nev-ḫīz-i vefā-düşmene:**-*e*
Gazel 482
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Düşman vefalı yeni yetişmiş gül II sevgili.
Ḥasretde ḳoyup bülbülini itdi ferāmūş
Āh ol gül-i nev-ḫīz-i vefā-düşmene eyvāh

gül-i nev-resīdedür:

1. **gül-i nev-resīdedür:**-*dür*
Gazel 190
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yeni yetişmiş, taze, genç gül II sevgili.
Gūş eylemezse zār-ı hezārān ʿaceb degül
Bāġ-ı ḥasende daḥi o gül-i nev-resīdedür

gül-i nev-reste:

1. **gül-i nev-reste:**
Gazel 440
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Taze gül II körpe, çok genç sevgili.
Bir gül-i nev-reste bulsaḳ kim cefā-kār olmasa
Bülbüle raḥm itse ammā māʾil-i ḫār olmasa

gül-i nev-restesin:

1. **gül-i nev-restesin:**-*sin*
Gazel 329
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Taze gül II körpe, çok genç sevgili.
Naḥīfī yār-ı cānumdan cüdā gülzār-ı ʿālemde
Gül-i nev-restesin güm-geşte ḳılmış ʿandelīb oldum

2. **gül-i nev-restesin:**-*sin*
Gazel 370
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Taze gül II körpe, çok genç sevgili.
Bir gül-i nev-restesin āh-ı hezārumdan ṣaḳın
Nev-cevānum nāle-i bī-iḫtiyārumdan ṣaḳın

gül-i nev-resteye:

1. **gül-i nev-resteye:**-*ye*
Gazel 481
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Taze gül II körpe, çok genç sevgili.
Nāzikāne yine bir āh ile bildür ġarażuñ
Ṣıḳılur ol gül-i nev-resteye ibrām olsa

gül-i pür-ābdur:

1. **gül-i pür-ābdur:**-*dur*
Kaside 13
Mısra: **64**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Su dolu gül.
O sīmīn gerden üzre ʿaks-i ruḫsār-ı ṣafā-baḫşuñ
Gül-i pür-ābdur gūyā ḳonulmış yāsemīn üzre

gül-i raʿnā:

1. **gül-i raʿnā:**
Gazel 20
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzel görünen gül ‖ Sevgili.
Ḫazān-ı nev-bahār-ı vuṣlatuñla ey gül-i raʿnā
Fiġāndur rūz u şeb kārum miṣāl-i bülbül-i şeydā

2. **gül-i raʿnā:**
Gazel 267
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ar. yarısı sarı, yarısı kırmızı çok güzel gül.
Bülbülüz kūşe-i gülzār-ı tecerrüdde isek
Çekmege sīnemüze bir gül-i raʿnā da mı yoḳ

3. **gül-i raʿnā:**
Gazel 292
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzel görünen gül ‖ Sevgili.
Gelür diyār-ı ʿademden hezārı görmege gül
Ḫaḳīḳat ey gül-i raʿnā olınca böyle gerek

4. **gül-i raʿnā:**
Matla 6
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir tarafı sarı, diğer tarafı kırmızı gül.
Remedden çeşm-i ḫūn-rīzüñ ḳızarmış gül-i raʿnā ey
Yine beñzer ki irmiş saña zaḫm-ı dīde-i aʿdā

5. **gül-i raʿnā:**
Matla 100
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ar. yarısı sarı, yarısı kırmızı çok güzel gül.
Yüzüñe ḳarşu n'ola girye iderse dil-i zār
Ḫoş gelür ey gül-i raʿnā bana bārān-ı bahār

6. **gül-i raʿnā:**
Matla 258
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir tarafı sarı, diğer tarafı kırmızı gül.
Sevmişem bir şūḫı gerçi bülbül-i şeydā gibi
Yılda bir ʿarż-ı cemāl eyler gül-i raʿnā gibi

gül-i raʿnāya:

1. **gül-i raʿnāya:**-*ya*
Gazel 524
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ar. yarısı sarı, yarısı kırmızı çok güzel gül.
Ser-ā-pā cismümüz mecrūḥ-ı ḫār-ı fürḳat olmışdur
Hezār efġān u zārum ol gül-i raʿnāya degmez mi

gül-i raʿnā-yı vaṭan:

1. **gül-i raʿnā-yı vaṭan:**
Gazel 390
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Vatanın parlak ve hoş olan gülü II sevgili.
Açılup nāz ile her bir gül-i raʿnā-yı vaṭan
Başlamış nālelere bülbül-i şeydā-yı vaṭan

gül-i ruḫsār-ı ālüñ:

1. **gül-i ruḫsār-ı ālüñ:**-*üñ*
Gazel 152
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin al rengi yanağındaki gül.
ʿİẕār-ı ḫāldāruñ dāġ-sūz-ı sīne-i lāle
Gül-i ruḫsār-ı ālüñ çāk-sāz-ı verd-i ḫandāndur

gül-i ruḫsārıñı:

1. **gül-i ruḫsārıñı:**-*ıñ, -ı*
Gazel 12
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gül yanaklı. II Gül yüzlü, gül yanaklı sevgili.
Gül-i ruḫsārıñı görünce göñül
Geldi feryāda ʿandelībāsā

gül-i sāde-rū:

1. **gül-i sāde-rū:**
Gazel 136
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sade yanaklı (ayva tüyleri henüz çıkmamış) gül.
Ey ʿandelīb-i dil bu fiġāna nedür sebeb
Meftūnı oldıġuñ o gül-i sāde-rū mıdur

gül-i sīmīn tenüm:

1. **gül-i sīmīn tenüm:**-*üm*
Gazel 27
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gümüş tenli gül kokulu II sevgili.
Derdüm görüp teraḥḥum ider düşmenüm bana
Raḥm eylemez mi ol gül-i sīmīn tenüm bana

gül-i sīr-āb:

1. **gül-i sīr-āb:**
Gazel 36
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Suya kanmış gül.
ʿAceb mi ʿārıżuñ fikriyle gāhī eylesem girye
Zemīn-i sīnede yüz biñ gül-i sīr-āb olur peydā

2. **gül-i sīr-āb:**
Gazel 512
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Suya kanmış gül, taze ve taravetli gül.
Gülşen-i ʿömrini āsīb-i ḫazān eyledi zerd
Oldı pejmürde o ġonçe gül-i sīr-āb gibi

gül-i ter:

1. **gül-i ter:**
Gazel 131
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Taze gül.
Büt-i lāle-ḫadsin ne ḫūn-rīztersin
Ne sāḥir ne ẓālim ne ḫūnī gül-i ter

2. **gül-i ter:**
Gazel 137
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Taze gül.
Gül-i ter yüzüñe āşüfte sünbül zülfüñe meftūn
Çemende serv-i nāzum reng ü būlar hep senüñçündür

3. **gül-i ter:**
Gazel 339
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Taze gül II Genç güzel.
İnkār idersem ey gül-i ter mübtelāluġum
Sen iʿtimād itme bu ḳavlümde kāẕibem

4. **gül-i ter:**
Matla 115
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Taze gül.

Güncişk-i dil miyānuña bend oldı bī-ḫaber
Mūy-ı miyānuñ ey gül-i ter ḳılcadur meger

5. **gül-i ter:**
Matla 189
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Taze gül.
O gül-i ter ola pejmürde-i teʾṣīr-i ḫazān
Ki ṭuta bülbüli zāġ-ı siyeh ile yeksān

6. **gül-i ter:**
Tahmis 8
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Taze gül.
Dūrī-i ḫāk-i derüñ ʿāşıḳı eyler dil-teng
Bāġa varsa gül-i ter sensüz olur ḫār ü ḫandeg

gül-i terden:

1. **gül-i terden:**-*den*
Gazel 205
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Taze gül II Genç güzel.
Ey bād-ı ṣabā dūr olalı ol gül-i terden
Biz muntaẓır-ı şīve-i tebşīr-i ḳudūmuz

gül-i ümmīdi:

1. **gül-i ümmīdi:**-*i*
Gazel 419
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gül ümidi, Sevgili.
Zülāl-i çeşme-sār-ı şefḳatüñden eyle maḥşerde
Gül-i ümmīdi sīr-āb-ı ʿināyet yā Resūla'llāh

gül-i ümmīdümi:

1. **gül-i ümmīdümi:**-*üm, -i*
Gazel 297
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ümit gülü.
Gül-i ümmīdümi güşāde ider
Her tebessümde laʿl-i ḫandānuñ

gül-i zībende-i ruḫsār-ı ālüñ:

1. **gül-i zībende-i ruḫsār-ı ālüñ:**-*üñ*
Gazel 409
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kırmızı yanağın süslü gülü.
Dil-i ḫūrşīde tāb-endāz-ı dāġ-ı ḥasret olmışdur
Gül-i zībende-i ruḫsār-ı ālüñ yā Resūla'llāh

gül-i zīnet-fezā-yı gülşen-i mihr ü vefā:

1. **gül-i zīnet-fezā-yı gülşen-i mihr ü vefā:**
Kaside 5
Mısra: **76**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Vefa ve dostluk bahçesinin güzelliğini/süsünü artıran gül.
Bülbülān-ı midḥatüñ faḫr itmesün kim eylesün
Ey gül-i zīnet-fezā-yı gülşen-i mihr ü vefā

gülistān:

1. **gülistāna:**-*a*
Kaside 24
Mısra: **2**
Gül bahçesi.
Bi-ḥamdi'llāh yine feyż-i bahār irdi bu eyvāna
Yine cūy-ı ṭarāvet oldı cārī her gülistāna

gülistān iden:

1. **gülistān iden:**-*en*
Gazel 1
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gül bahçesine çevirmek.
Ḳıl külḫan-ı derūnumı gülşen-sarāy-ı ʿışḳ
Ey āteş-i belāyı gülistān iden Ḫudā

gülistān-ı firāḳ:

1. **gülistān-ı firāḳ:**
Gazel 242
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayrılığın gülbahçesi.
ʿAcebdür aña ʿaḳl irmez gülistān-ı firāḳ içre
Var iken bülbüli anuñ gül ü ter ḫāra yaşdanmış

gülistān-ı ruḫ-ı yāra:

1. **gülistān-ı ruḫ-ı yāra:**-*a*
Gazel 70
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin yanağının gül bahçesi.
Vücūd-ı feyż-i envāra ilāhī ḳıl ʿaṭā şıḥḥat
Gülistān-ı ruḫ-ı yāra ilāhī ḳıl ʿaṭā şıḥḥat

gülistān-ı viṣālüñden:

1. **gülistān-ı viṣālüñden:**-*üñ, -den*
Gazel 330
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgiliye kavuşmanın gülbahçesi.
Olurken vāyedār-ı mīve-i luṭfuñ cihān ẕālim
Gülistān-ı viṣālüñden hemān ben bī-naṣīb oldum

gül-ʿizār:

1. **gül-ʿizārum:**-*um*
Gazel 115
Mısra: **4**
Gül yanaklı II sevgili.
Tāzedür ʿayb eylemeñ bilmezse ḳadr-i ʿāşıḳı

Tāzedür tāze benüm o gül-ʿiẕārum tāzedür

2. **gül-ʿiẕāre:**-*e*
Gazel 126
Mısra: **2**
Gül yanaklı II sevgili.
Teveccühüñ yine ey dil diyār-ı yāre midür
Bu deñlü sūziş ü ḥasret o gül-ʿiẕāre midür

3. **gül-ʿiẕār:**
Gazel 314
Mısra: **3**
Gül yanaklı II sevgili.
O gül-ʿiẕār elemi bende gül ġamı sende
Yeter fiġān ü enīne bahāne ey bülbül

4. **gül-ʿiẕār:**
Gazel 364
Mısra: **3**
Gül yanaklı II sevgili.
Sevdigüm sevmiş raḳīb olmış baña ol gül-ʿiẕār
Şimdi gördüm ġonçe-i nev-restenüñ ḫār oldığın

5. **gül-ʿiẕārumdur:**-*um, -dur*
Gazel 392
Mısra: **4**
Gül yanaklı II sevgili.
ʿAndelīb-i dil ider sūz-ı derūnın āşikār
Câme-i gül-gūn ile ol gül-ʿiẕārumdur gelen

6. **gül-ʿiẕār:**
Gazel 400
Mısra: **3**
Gül yanaklı II sevgili.
Murādum sīne-ber-sīne olup sen gül-ʿiẕār ile
Seni āġūşa almaḳdur geçen her dem derūnumdan

7. **gül-ʿiẕārına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 403
Mısra: **5**
Gül yanaklı II sevgili.
Cemālüñ gül-ʿiẕārına didiler bāġ-ı cennet mi
Ġıdādur rūḥ-ı ʿuşşāḳa bize bildür ne cāndur bu

8. **gül-ʿiẕār:**
Gazel 466
Mısra: **6**
Gül yanaklı II sevgili.
Yine burc-ı şerefde aḫter-i baḫtum ʿayān oldı
Görindi ḫāli zīr-i ṭurrede ol gül-ʿiẕār üzre

gül-ʿiẕār bulmış:

1. **gül-ʿiẕār bulmış:**-*mış*
Gazel 99
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gül yanaklı II gül yanaklı sevgili.
Bu Naḥīfī faḫr ider ʿālemde bulmış gül-ʿiẕār
Gülşen-i dehr içre var mı būy-ı raʿnādan leẕīẕ

gül-ʿiẕār-ı ġonçe-femüñ:

1. **gül-ʿiẕār-ı ġonçe-femüñ:**-*üñ*
Gazel 106
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gonca ağızlı, gül yanaklı (sevgili).
Ṣafā-yı ḫāṭırum ol gül-ʿiẕār-ı ġonçe-femüñ
O nīm-ḫande-i ḥālet-fezālarındandur

gül-ʿiẕār-ı vuṣlat:

1. **gül-ʿiẕār-ı vuṣlat:**
Gazel 257
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kavuşma gül bahçesi.
Gül-ʿiẕār-ı vuṣlat içre var iken ṣad ʿandelīb
Hīç revā mı gülşenüñde āh ü zārı ide zāġ

gül-mīḫī-i destārum:

1. **gül-mīḫī-i destārum:**-*um*
Gazel 76
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sarığımın gül şekline benzeyen çivisi (Osmanlıda sarığa gül takma adetine temih yapımıştır. Gül mihi, gül şekline benzeyen bir iğne tokasıdır.).
Gül-mīḫī-i destārum olup dāġ-ı firāḳuñ
ʿIyd-ı ġama zīb-āver olur rīşe-i ḥasret

gül-pīrehen:

1. **gül-pīrehen:**
Gazel 202
Mısra: **8**
Gül gömlekli.
Cāʾiz ki ola ġayrdan āzürde vücūdı
Ol sīm-ten-i ʿişmete gül-pīrehen ister

gül-rā:

1. **gül-rāyuñı:**-*yuñ, -ı*
Gazel 37
Mısra: **5**
Gül fikri, gül.
Şemʿ-i ḥüsnüñ ile gül-rāyuñı tercīḥ idemem
Lāyıḳam oldum ise bülbül ü pervāne saña

gül-rū:

1. **gül-rūlar:**-*lar*
Gazel 470
Mısra: **10**
Gül yüzlü, gül yanaklı (sevgili).
ʿAndelībāna yine bildirelüm miḳdārın
Gülşende ʿazm idelüm bir iki gül-rūlar ile

gül-ruḫ:

1. **gül-ruḫuña:**-*uñ, -a*
Gazel 69
Mısra: **3**
Gül çiçeği gibi hoş kokulu ve al renkli yanaklı sevgili.
Gezer iken uzanup bāġda senüñ gül-ruḫuña
Dolaşur pāyuña şāhum niçe gör ḳand-i nebāt

2. **gül-ruḫuñ:**-*uñ*
Gazel 71
Mısra: **3**
Gül çiçeği gibi hoş kokulu ve al renkli yanaklı sevgili.
Gül-ruḫuñ şevḳına cānum her seḥer zār itmede
Ṭoġrı sözdür ʿāşıḳam ben bülbül-i zāruñ dürüst

3. **gül-ruḫ:**
Gazel 367
Mısra: **10**
Gül çiçeği gibi hoş kokulu ve al renkli yanaklı sevgili.
Söyleñ ol āfet
Naḥīfī bendesin yād eylesün
Ṣādumān itsün o gül-ruḫ bülbül-i nālendesin

4. **gül-ruḫlar:**-*lar*
Gazel 437
Mısra: **1**
Gül çiçeği gibi hoş kokulu ve al renkli yanaklı sevgili.
O gül-ruḫlar ki oldı hem-dem ü hem-rāh bir yerde
Mülākī oldılar gūyā ki mihr ü māh bir yerde

5. **gül-ruḫa:**-*a*
Matla 160
Mısra: **2**
Gül çiçeği gibi hoş kokulu ve al renkli yanaklı sevgili.
Dūd-ı āhum n'ola zeyn olsa miş̱āl-i sünbül
Lāleli çeşmede bir gül-ruḫa oldum bülbül

gül-ruḥsār:

1. **gül-ruḫsār:**
Gazel 133
Mısra: **3**
Gül yanaklı II sevgili.
Ṣafā-yı ārzū-yı ḥaşr o gül-ruḫsār ile feryād
Dil-i şūrīdemi müstaġnī-i ḳayd-ı ḥayāt eyler

2. **gül-ruḫsāruñ:**-*uñ*
Tahmis 9
Mısra: **13**
Gül yanaklı II sevgili.
Bir maḥallin düşürüp şimdi o gül-ruḫsāruñ
Pāyına bārī bu taḳrīb ile düşsem yārüñ

gül-rūy:

1. **gül-rūyuñ:**-*uñ*
Gazel 475
Mısra: **5**
Yüzü gül II sevgili.
Gül-rūyuñ ile bulmış iken tesliyet gāhī
Pervāne olur bülbül-i dil şemʿ-i ḫılāle

gül-şarāb:

1. **gül-şarābumdur:**-*um, -dur*
Kaside 28
Mısra: **10**
Gül şarabı.
N'ola evżāʿ-ı ser-mestī idüp ifşā-yı rāz itsem
Bu bezm-i dil-güşāda laʿl-i dil-ber gül-şarābumdur

gülşen:

1. **gülşende:**-*de*
Gazel 61
Mısra: **2**
Gül bahçesi II sevgilinin bulunduğu yer.
Āteş-feşān-ı ġayret olur cāna ʿandelīb
Gülşende başladuñ yine efġāna ʿandelīb

2. **gülşen:**
Gazel 73
Mısra: **2**
Gül bahçesi II sevgilinin bulunduğu yer.
Çünki bāġ-ı ʿışḳ içinde oldı hep güller sükūt
İşbu ġamdan gülşen içre cümle bülbüller sükūt

3. **gülşenüñ:**-*üñ*
Gazel 134
Mısra: **2**
Gül bahçesi II sevgilinin bulunduğu yer.
Ol sehī-ḳad tā ki nāz ile çemen-pīrā olur
Her giyāhı gülşenüñ bir bülbül-i şeydā olur

4. **gülşende:**-*de*
Gazel 152
Mısra: **9**
Gül bahçesi II sevgilinin bulunduğu yer.
Saña şāhid yeter bülbüllerüñ gülşende efġānı
Ki ʿirfān ehli renc-i ḫār-ı endūh ile nālāndur

5. **gülşende:**-*de*
Gazel 154
Mısra: **8**
Gül bahçesi II sevgilinin bulunduğu yer.
Girībān çāk olup mestāne varmış ḫ∨āba gūyā kim
Açılmış yāsemen gülşende daḫi ġonçe nergisler

6. **gülşende:**-*de*
Gazel 163
Mısra: **4**
Gül bahçesi II sevgilinin bulunduğu yer.
Göz ḳapatmaz nālesi bülbüllerüñ bir dem aña
Ġonçe de gülşende ʿaḳlınca ṣafā-yı ḫ∨ab ider

7. **gülşen:**
Gazel 178
Mısra: **7**
Gül bahçesi II sevgilinin bulunduğu yer.
Farḳ olınmaz dem-i vuṣlatda ruḫuñla gülşen
Ol ḳadar reng-i ḥayā rūyuña tāb-āver olur

8. **gülşende:**-*de*
Gazel 188
Mısra: **9**
Gül bahçesi II sevgilinin bulunduğu yer.
Nāle-i kilk-i Naḥīfī mi bu gülşende ʿaceb
Yoḫsa bülbül yine taʿlīm-i terennüm mi ider

9. **gülşeninden:**-*i, -n, -den*
Gazel 192
Mısra: **8**

Gül bahçesi II
sevgilinin bulunduğu yer.
Çıḳardı bīm-i fürḳat ḫāṭırumdan reng ü ruḫsāruñ
Cemālüñ gülşeninden bize hīç bir berg-i ter yoḳdur

10. **gülşende:**-*de*
Gazel 199
Mısra: **1**
Gül bahçesi II
sevgilinin bulunduğu yer.
Başlayup nāleye gülşende yine bülbül-i zār
Söyledi gūş-ı güle rāz-ı derūnın nā-çār

11. **gülşende:**-*de*
Gazel 202
Mısra: **1**
Gül bahçesi II
sevgilinin bulunduğu yer.
Gülşende göñül ṣanma ki berg-i semen ister
Bir sencileyin dil-ber-i sīmīn beden ister

12. **gülşende:**-*de*
Gazel 218
Mısra: **2**
Gül bahçesi II
sevgilinin bulunduğu yer.
Ḳad-i şimşādıña beñzer senüñ serv-i çemān olmaz
Bu gülşende hele mānendüñ ey rūḥ-ı revān olmaz

13. **gülşende:**-*de*
Gazel 219
Mısra: **1**
Gül bahçesi II
sevgilinin bulunduğu yer.
Niçün gülşende bülbül nāle-i bī-iḫtiyār itmez
Hezār efġān ider ammā o ġonçe iʿtibār itmez

14. **gülşende:**-*de*
Gazel 239
Mısra: **15**
Gül bahçesi II
sevgilinin bulunduğu yer.
Gülşende vaṣf-ı laʿlüñi yazduḳça sevdigüm
Oldı ṣarīr-i ḫāmeme her berg-i ġonçe gūş

15. **gülşenüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 257
Mısra: **8**
Gül bahçesi II
sevgilinin bulunduğu yer.
Gül-ʿiẕār-ı vuṣlat içre var iken ṣad ʿandelīb
Hīç revā mı gülşenüñde āh ü zārı ide zāġ

16. **gülşende:**-*de*
Gazel 267
Mısra: **5**
Gül bahçesi II
sevgilinin bulunduğu yer.
Göñül eglencesi ey bād-ı ṣabā gülşende
Yārimüz hem-demümüz bülbül-i şeydā da mı yoḳ

17. **gülşenüñ:**-*üñ*
Gazel 288
Mısra: **2**
Gül bahçesi II
sevgilinin bulunduğu yer.
Yād ḳıl ol demi kim ḫ∨āh ne-ḫ∨āh olsa gerek
Gülşenüñ ser-zede-i ḫār u giyāh olsa gerek

18. **gülşen:**
Gazel 302
Mısra: **8**
Gül bahçesi II
sevgilinin bulunduğu yer.
Ser-i kūyuñda efġān eylerem tā şevḳ-ı ḫüsnüñle
Feraḥ-zādur bilürsin gülşen içre sūz u sāz itmek

19. **gülşene:**-*e*
Gazel 305
Mısra: **1**
Gül bahçesi II
sevgilinin bulunduğu yer.
Ol gülşene kim nāz ile vażʿ-ı ḳadem itdüñ
Her ḫākini zībende-i bāġ-ı İrem itdüñ

20. **gülşende:**-*de*
Gazel 325
Mısra: **3**
Gül bahçesi II
sevgilinin bulunduğu yer.
Naġme-i bülbüli gūş eyler iken gülşende
Şimdi lāyıḳ mı ki dil-beste-i ṣavt-ı zāġ ol

21. **gülşenüm:**-*üm*
Gazel 327
Mısra: **6**
Gül bahçesi II
sevgilinin bulunduğu yer.
Gülsitān-ı ʿālemüñ yoḳdur gözümde raġbeti
Hep ḫayāl-i ravża-i pāküñdür ancaḳ gülşenüm

22. **gülşeni:**-*i*
Gazel 332
Mısra: **3**
Gül bahçesi II
sevgilinin bulunduğu yer.
Bülbül olsam külḫan eyler gülşeni sūz-ı dilüm
Sūrı mātem-gāh ider teʾs̲īr-i ṣavt-ı şīvenüm

23. **gülşene:**-*e*
Gazel 339
Mısra: **9**
Gül bahçesi II
sevgilinin bulunduğu yer.
Yāran kimisi bāġa gider kimi gülşene
Ammā ki ben o kūy-ı dil-āraya ẕāhibem

24. **gülşen:**
Gazel 351
Mısra: **1**
Gül bahçesi II
sevgilinin bulunduğu yer.
Kūyuñdadur ṣafā-yı dilüm gülşen istemem
Sensüz ṣafāyı ey meh-i sīmīn ten istemem

25. **gülşen:**
Gazel 354
Mısra: **11**
Gül bahçesi II
sevgilinin bulunduğu yer.
Baña gülşen gülşen-i ḫüsn-i Ḫudā-dāduñ yeter
Sāye-i serv-i ḳaddüñdür sāye-bān-ı ʿişretüm

26. **gülşende:**-*de*
Gazel 426
Mısra: **1**
Gül bahçesi II
sevgilinin bulunduğu yer.

Bu gülşende hezār-ı bī-nevāyam yā Resūla'llāh
Velī āzürde-i ḫār-ı cefāyam yā Resūla'llāh

27. **gülşende:**-*de*
Gazel 445
Mısra: **7**
Gül bahçesi II sevgilinin bulunduğu yer.
Nāleden bülbüle nevbet mi deger gülşende
Hem-nişīn olsam eger ol gül-i ḫandanum ile

28. **gülşende:**-*de*
Gazel 470
Mısra: **10**
Gül bahçesi II sevgilinin bulunduğu yer.
ʿAndelībāna yine bildirelüm miḳdārın
Gülşende ʿazm idelüm bir iki gül-rūlar ile

29. **gülşeninde:**-*i, -n, -de*
Gazel 520
Mısra: **7**
Gül bahçesi II sevgilinin bulunduğu yer.
Maḥabbet gülşeninde naḫl-i himmet ser-fırāz olsa
Der-āġūş eylesem bir kerre ol serv-i ḫırāmānı

30. **gülşende:**-*de*
Kaside 8
Mısra: **48**
Gül bahçesi II sevgilinin bulunduğu yer.
Oldı memlūʾ yine ʿışḳ ile derūn u bīrūn
N'ola gülşende iderse yine ṣad nāle hezār

31. **gülşenüñ:**-*üñ*
Kaside 19
Mısra: **140**
Gül bahçesi II sevgilinin bulunduğu yer.
Ḳılsa bir beytüm terennüm ʿandelib-i ḫoş-nevā
Raḳṣ iderdi gülşenüñ her bir nihāl-i ʿarʿarı

32. **gülşeninde:**-*i, -n, -de*
Kaside 26
Mısra: **166**
Gül bahçesi II sevgilinin bulunduğu yer.
Dirīġ o bī-kese dūr ola ḫānümānından
Yazıḳ o bülbüle kim gülşeninde ola cüdā

33. **gülşeni:**-*i*
Matla 166
Mısra: **2**
Gül bahçesi II sevgilinin bulunduğu yer.
O deñlü ṣaldı ṣaḥn-ı gülşene bir āteşīn ġulġul
Ḳıyās itdüm ṭutuşdurdı ser-āpā gülşeni bülbül

34. **gülşenüm:**-*üm*
Murabba 5
Mısra: **50**
Gül bahçesi II sevgilinin bulunduğu yer.
Bunda degül meskenüm Yār ilidür gülşenüm

35. **gülşende:**-*de*
Rübai 29
Mısra: **1**
Gül bahçesi II sevgilinin bulunduğu yer.
Gülşende ne bu feyż-i leṭāfet āyā
Gül ḫande-künān şevḳ ile bülbül gūyā

gülşen olsa:

1. **gülşen olsa:**-*sa*
Gazel 398
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gül bahçesi olmak.
Ol ġonçesüz ḳarār idemem gülşen olsa da
Ṣaḥrā-yı ġamda şimdi benem murġ-ı lā-mekān

2. **gülşen olsa:**-*sa*
Gazel 434
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir yerin gül bahçesi haline gelmesi, güzelleşmesi.
Naḥīfī bülbüle taʿlīm iderdüm naġme-i ʿışḳı Mekānum gülşen olsa hem-demüm ol nāzenīn olsa

gülşen olur:

1. **gülşen olur:**-*ur*
Gazel 68
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gül bahçesi olmak.
ʿĀşıḳ-ı bī-çāreye gülşen olur her cāy-ı dost
Seyr ider aʿdālar ile hey meded her-cāy-ı dost

gülşen-be-gülşen:

1. **gülşen-be-gülşen:**
Gazel 17
Mısra: **3**
Bahçeden bahçeye.
Gider aġyār ile gülşen-be-gülşen seyr-i bāġ eyler
Bize her-cāyīlükler eyler ol mihr-i cihān-ārā

gülşengeh-i kūyuñ:

1. **gülşengeh-i kūyuñ:**-*uñ*
Gazel 224
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mahallenin gül bahçesi.
Bir zamān mesken bize gülşengeh-i kūyuñ idi
Şimdi külḫangāh-ı ġamdur kūşe-i ārāmumuz

gülşen-i ʿālemde:

1. **gülşen-i ʿālemde:**-*de*
Gazel 45
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyanın gül bahçesi.
Cümle muḥtāc-ı nemā-yı ḳudretüñdür şübhe yoḳ
Gülşen-i ʿālemde eşcār ü nebātāt ü ḫubūb

2. **gülşen-i ʿālemde:**-*de*
Gazel 270
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Dünya.
Niçe bir ġonçe var mı gülşen-i ʿālemde ḫārı yoḳ
Bir bāde var mı bezm-i cihānda ḫumārı yoḳ

3. **gülşen-i ʿālemde:**-*de*
Gazel 309
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyanın gül bahçesi.
Ey Naḥīfī gerd-i rāh-ı şevḳ olup pūyān iken
Gülşen-i ʿālemde bir berg-i ṣafāya degmedük

gülşen-i āmāli:

1. **gülşen-i āmāli:**-*i*
Tarih 28
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Emellerin, isteklerin gül bahçesi.
Gülşen-i āmāli reyyān itmede ṣayf ü şitā
Feyż-i bārān ʿaṭāyāsıyla terdür bell ü ṭal

gülşen-i cemʿiyyetüm:

1. **gülşen-i cemʿiyyetüm:**-*üm*
Gazel 354
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Topluluğun gül bahçesi.
Ġonçe-i neşgüfte-i ṭabʿum ḫazāna irmesün
Gel perīşān itme luṭf it gülşen-i cemʿiyyetüm

gülşen-i cennete:

1. **gülşen-i cennete:**-*e*
Gazel 301
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cennet bahçesi.
Niçe ġam-ḫānede bir laḥẓa ḳarār eyleyelüm
Gülşen-i cennete dönmiş hele gülzārı görüñ

gülşen-i dehr:

1. **gülşen-i dehr:**
Gazel 99
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya bahçesi.
Bu Naḥīfī faḫr ider ʿālemde bulmış gül-ʿiẕār
Gülşen-i dehr içre var mı būy-ı raʿnādan leẕīẕ

2. **gülşen-i dehr:**
Kaside 8
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya bahçesi.
Ḳadd-i ḫūbāna meger itmege tevḳīr ancaḳ
Serv-i bāġ eyledi bu gülşen-i dehr içre ḳarār

gülşen-i dehre:

1. **gülşen-i dehre:**-*e*
Gazel 175
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya bahçesi.
ʿĀdet budur bu gülşen-i dehre gelen eger
Bülbül olursa ḳıymeti yek-reng-i zāġ olur

2. **gülşen-i dehre:**-*e*
Gazel 420
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya bahçesi.
Menem ol murġ-ı nālān kim gelelden gülşen-i dehre
Der-i iḥsānuñ oldı āşiyānum yā Resūla'llāh

gülşen-i dehr-i dūnuñ:

1. **gülşen-i dehr-i dūnuñ:**-*uñ*
Gazel 496
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Alçak dünyanın bahçeçsi.
Sensüz ey ġonçe-dehen gülşen-i dehr-i dūnuñ
Çeşmüme ḫār-ı cefā oldı gül ü yāsemeni

gülşen-i endīşe-i ruḫsārı:

1. **gülşen-i endīşe-i ruḫsārı:**-*ı*
Gazel 31
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yanağının düşüncesinin gülşeni.
Ben Naḥīfī ʿandelīb-i bāġ-ı ʿışḳam ol mehüñ
Gülşen-i endīşe-i ruḫsārı meskendür baña

gülşen-i endīşenüñ:

1. **gülşen-i endīşenüñ:**-*nüñ*
Kaside 19
Mısra: **112**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yanağının düşüncesinin gülşeni.
Bunca dem pejmürde olmışken ḫazān-ı ḥüzn ile
Gülşen-i endīşenüñ ezhār-ı zībā-peykeri

gülşen-i firdevs-i aʿlānuñ:

1. **gülşen-i firdevs-i aʿlānuñ:**-*nuñ*
Gazel 430
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şerefli, yüce cennet bahçesi.
Gül-i ʿanber-şemīmi gülşen-i Firdevs-i aʿlānuñ
Esīr-i nefḥa-i pīrāhenüñdür yā Resūla'llāh

gülşen-i ġamda:

1. **gülşen-i ġamda:**-*da*
Gazel 207
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Gam bahçesi.

Ol bülbül-i āteş-nefesüz
gülşen-i ġamda
Şeb-tā-be-seḥer ṭaʿna-zen-i
ṣabr u sükūnuz

gülşen-i gülzāra:

1. **gülşen-i gülzāra:**-*a*
Gazel 250
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Gül bahçesi.

Geç ire elṭāf-ı Ḥaḳla gülşen-i
gülzāra ḫaṭ
Bilmezüz kim yazılur mı
gökde ol meh-pāre ḫaṭ

gülşen-i ḥüsn:

1. **gülşen-i ḥüsn:**
Gazel 494
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Güzelliğin gül bahçesi II Sevgilinin yüzü.

Āh kim ṣāyeste-i āġūş-ı
taḥsīn olmaġa
Gülşen-i ḥüsn içre bir serv-i
ḫırāmān ḳalmadı

gülşen-i ḥüsn ü ṭarāvet:

1. **gülşen-i ḥüsn ü ṭarāvet:**
Gazel 418
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Körpeliğin ve güzelliğin gül bahçesi.

Cemālüñ gülşen-i ḥüsn ü
ṭarāvet yā Resūla'llāh
Ruḫuñ ārāyiş-i bāġ-ı leṭāfet
yā Resūla'llāh

gülşen-i ḥüsne:

1. **gülşen-i ḥüsne:**-*e*
Rübai 318
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Güzelliğin gül bahçesi; padişahın şiir meclisi.

Envāʿ-ı kemālāt ile ey faḫr-ı
rusül
Ḥaḳ gülşen-i ḥüsne seni itdi
bir gül

gülşen-i ḥüsn-i ḫudā-dāduñ:

1. **gülşen-i ḥüsn-i ḫudā-dāduñ:**-*uñ*
Gazel 354
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Allah'ın vermiş olduğu güzellik bahçesi.

Baña gülşen gülşen-i ḥüsn-i
Ḫudā-dāduñ yeter
Sāye-i serv-i ḳaddüñdür
sāye-bān-ı ʿişretüm

gülşen-i ḥüsn-i ḫudā-dāduñda:

1. **gülşen-i ḥüsn-i ḫudā-dāduñda:**-*uñ, -da*
Gazel 222
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Allah'ın vermiş olduğu güzellik bahçesi.

Neler var gülşen-i ḥüsn-i
Ḫudā-dāduñda ammā kim
Naḥīfīveş hele bir bülbül-i
tāze edā gelmez

gülşen-i ḥüsnini:

1. **gülşen-i ḥüsnini:**-*i, -n, -i*
Gazel 477
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Güzelliğin gül bahçesi; padişahın şiir meclisi.

Revnaḳ-ı tāze virüp rūyına
kāküller ile
Gülşen-i ḥüsnini zeyn eyledi
sünbüller ile

gülşen-i ḥüsnüñ:

1. **gülşen-i ḥüsnüñ:**-*üñ*
Gazel 289
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Güzelliğin gül bahçesi; sevgilinin mekanı.

Gülşen-i ḥüsnüñ pejmürde
idüp bād-ı ḫazān
Gül ü sünbül didigüñ hem-
ser-i kāh olsa gerek

gülşen-i iḳbāline:

1. **gülşen-i iḳbāline:**-*i, -n, -e*
Kaside 23
Mısra: **40**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Gül bahçesine benzeyen talih.

Dem-ā-dem nev-bahār-ı
devletin şād-āb idüp mevlā
Hemīşe gülşen-i iḳbāline
ṣubḥ u mesā gelsün

gülşen-i kūyında:

1. **gülşen-i kūyında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 59
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Mahallenin gül bahçesi; sevgilinin bulunduğu yerdeki gül bahçesi.

Gülşen-i kūyında yārüñ
bülbüle hem-ser benem
Çoḳ ṣadā-yı saḫt idermiş
anda ol zāġ-ı raḳīb

gülşen-i kūyından:

1. **gülşen-i kūyından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 284
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

(Sevgilinin) gül bahçesi.

Hele ben gülşen-i kūyından
o ṣūḫuñ dūram
Senüñ ey bülbül-i şūrīde
nedür feryāduñ

gülşen-i kūyuña:

1. **gülşen-i kūyuña:**-*uñ, -a*
Kaside 8
Mısra: **187**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Köyünün gül bahçesi.
Gülşen-i kūyuña vāṣıl ola cāʾiz ki göñül
Aġlasun dīde ḳo ʿışḳuñla miṣāl-i enhār

gülşen-i kūyuñda:

1. **gülşen-i kūyuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 235
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
(Sevgilinin) Mahallesinin gül bahçesi.
Gülşen-i kūyuñda şāhum şol ḳadar āh eyledüm
Diñleyüp vaḳt-i seḥer bülbüller aldı niçe ders

2. **gülşen-i kūyuñda:**-*uñ, -da*
Matla 190
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Köyünün gül bahçesi.
Her gice gülşen-i kūyuñda idüp āh ü fiġān
Giceci bülbüle döndi dil-i şūride hemān

gülşen-i meʿānīde:

1. **gülşen-i meʿānīde:**-*de*
Kaside 26
Mısra: **217**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Anlam gülşeni II mecazen şiir bahçesi.
Terennüm eylediler gülşen-i meʿānīde
Nevā-yı dil-keş-i naẓm ile ʿandelīb-āsā

gülşen-i naʿtüñde:

1. **gülşen-i naʿtüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 416
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Na't gülşeni, gül bahçesi.
Dem-ā-dem naġme-sāz-ı verd-i raʿnā-yı cemālüñdür
Olup dil gülşen-i naʿtüñde bülbül yā Resūla'llāh

2. **gülşen-i naʿtüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 432
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Na't gülşeni, gül bahçesi.
Tā ebed pejmürde olsun ol ṭabīʿat kim senüñ
Gülşen-i naʿtüñde bülbül gibi nālān olmaya

3. **gülşen-i naʿtüñde:**-*üñ, -de*
Rübai 357
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Na't gülşeni, gül bahçesi.
Ben gülşen-i naʿtüñde senüñ bülbülüñem
Āşüfte-i sevdā-yı gül ü sünbülüñem

gülşen-i ʿömrin:

1. **gülşen-i ʿömrin:**-*in*
Tarih 19
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hayat bahçesi.
Feyż-i mevlā eyleyüp şād-āb bāġ-ı devletin
Gülşen-i ʿömrin ide her laḥẓa pür-neşv ü nemā

gülşen-i ʿömrini:

1. **gülşen-i ʿömrini:**-*i, -n, -i*
Gazel 512
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hayat bahçesi.
Gülşen-i ʿömrini āsīb-i ḫazān eyledi zerd
Oldı pejmürde o ġonçe gül-i sīr-āb gibi

gülşen-i rengīn nihāle:

1. **gülşen-i rengīn nihāle:**-*e*
Gazel 442
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hoş fidanın bahçesi.
Cānum fedā o gülşen-i rengīn nihāle kim
Gül-çīnī-i leṭāfeti bī-imtınān ola

gülşen-i sāmānumuñ:

1. **gülşen-i sāmānumuñ:**-*um, -uñ*
Kaside 19
Mısra: **98**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Huzur gülbahçesi.
Āşiyānından cüdā bir bülbül-i şūrīdeyem
Gülşen-i sāmānumuñ pejmürde gül-berg-i teri

gülşen-i ṭabʿumda:

1. **gülşen-i ṭabʿumda:**-*um, -da*
Gazel 323
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tabiatın gül bahçesi.
Ey Naḥīfī gülşen-i ṭabʿumda feyż-i ʿışḳ ile
Nev-be-nev yārāna şiʿr-i tābdār eksük degül

gülşen-i ṭabʿumı:

1. **gülşen-i ṭabʿumı:**-*um, -ı*
Gazel 46
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tabiatın gül bahçesi.
Gülşen-i ṭabʿumı ḳıl bāġ-ı bihişt-i maʿnā
Ḳoma ḫālī kerem it neşv ü nemādan yā Rab

gülşen-sarāy-ı ʿışḳ kıl:

1. **gülşen-sarāy-ı ʿışḳ ḳıl:**
Gazel 1
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk sarayının bahçesi.
Ḳıl külḫan-ı derūnumı gülşen-sarāy-ı ʿışḳ
Ey āteş-i belāyı gülistān iden Ḫudā

gülşen-serāy-ı midḥatüñde:

1. **gülşen-serāy-ı midḥatüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 412
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Övmenin gül bahçesi köşkü.
Senüñ gülşen-serāy-ı midḥatüñde naġme-sāz olmış
Naḥīfī ʿandelīb-i ḫoş-nevādur yā Resūla'llāh

gülsitān:

1. **gülsitānum:**-*um*
Gazel 85
Mısra: **7**
Gül bahçesi, çiçeklik ‖ sevgilinin yüzü.
Gülsitānum güllerini bend ider ḫār-ı raḳīb
Ġamm aña kim hey meded ol ʿandelīb-i zāra güç

2. **gülsitānda:**-*da*
Gazel 396
Mısra: **8**
Gül bahçesi, çiçeklik ‖ bahçe.
Fiġān ü nālemi gūş eyle ey gül-i nev-ḫīz
Bu gülsitānda daḥi ʿandelībi n'eylersin

gülsitān-ı ʿālemüñ:

1. **gülsitān-ı ʿālemüñ:**-*üñ*
Gazel 327
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyanın gül bahçesi.
Gülsitān-ı ʿālemüñ yoḳdur gözümde raġbeti
Hep ḫayāl-i ravża-i pāküñdür ancaḳ gülşenüm

gülsitān-ı dehr:

1. **gülsitān-ı dehr:**
Gazel 439
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyanın gül bahçesi.
Reng-i ruḫsāruñla itmez idi kimse iltifāt
Gülsitān-ı dehr içinde bülbül-i zār olmasa

gülsitān-ı dehrden:

1. **gülsitān-ı dehrden:**-*den*
Gazel 345
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyanın gül bahçesi.
Ben hezārān ġonçeyi bu gülsitān-ı dehrden
Şevḳ ile ārāyiş-i destār-ı ümmīd eyledüm

gülsitān-ı feraḥ:

1. **gülsitān-ı feraḥ:**
Gazel 87
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Huzurun gül bahçesi.
O ḫaṭṭ-ı tāze ruḫ-ı yāra zīb-baḫş oldı
Bahār irişdi güzellendi gülsitān-ı feraḥ

gülsitān-ı kemālüñ:

1. **gülsitān-ı kemālüñ:**-*üñ*
Gazel 502
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Olgunluk gül bahçesi.
Ṣad ḫayf gülsitān-ı kemālüñ Naḥīfīyā
Dem-beste oldı bülbül-i muʿciz-edāları

gülsitān-ı naʿtüñe:

1. **gülsitān-ı naʿtüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 328
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Naatinin gülbahçesi.
Bülbül-i gūyā olaldan gülsitān-ı naʿtüñe
Oldılar pey-rev Naḥīfīye süḫan-sencān-ı Rūm

gülū:

1. **ġulūsına:**-*sı, -n, -a*
Gazel 457
Mısra: **2**
Boğaz.
Ḥüssād-ı ʿaṣruñ itme naẓar güft ü gūsına
Şīr iltifāt ider mi kilābuñ ġulūsına

ġuluvvī:

1. **ġuluvvī:**
Tarih 1
Mısra: **8**
Aşırı, taşkın.
Cihān bir tāze cān buldı yine feyż-i ilāhīden
Ġuluvvī şādumān ḳıldı memlūʾ cümle sükkān

ġuluvv-i keyfiyet ḳılsa:

1. **ġuluvv-i keyfiyet ḳılsa:**-*sa*
Kaside 9
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zevki aşırı kılmak.
Ḳalbüme ḳılsa ġuluvv-i keyfiyet esrār-ı ışḳ
Rīziş-i ḫūn-ābe-i bī-ḥadd ü pāyān eylesem

ġulū-yı ḫār ü ḫas:

1. **ġulū-yı ḫār ü ḫas:**
Gazel 217
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çalı çırpının çokluğu.
Dil-i ehl-i kemāle ṭaʿna-i ḥāsid kesel virmez

Ġulū-yı ḫār ü ḫas deryā-yı ʿUmmāna ḫalel virmez

gülzār:

1. **gülzār:**
Gazel 209
Mısra: **1**
Gülbahçesi.
Gül yüzüñ seyr eyleyen ʿālemde gülzār istemez
ʿAndelībi gör ki gülden ġayrı bir yār istemez

2. **gülzār:**
Gazel 263
Mısra: **6**
Gülbahçesi.
Ol bülbül-i bī-lāneyem el'ān ki cihānda
Gülzār degül şimdi şikeste ḳafesüm yoḳ

3. **gülzārı:**-*ı*
Gazel 301
Mısra: **4**
Gülbahçesi.
Niçe ġam-ḫānede bir laḥẓa ḳarār eyleyelüm
Gülşen-i cennete dönmiş hele gülzārı görüñ

4. **gülzāra:**-*a*
Gazel 316
Mısra: **11**
Gülbahçesi.
Kim gider kūçe-i dildārı ḳoyup gülzāra
Ey ṣabā sencileyin her kişi āvāre degül

5. **gülzārı:**-*ı*
Gazel 372
Mısra: **3**
Gülbahçesi.
Gülzārı başup geçmez idi bād-ı seḥer-gāh
Bir būy-ı vefā alsa gül ü yāsemeninden

6. **gülzārı:**-*ı*
Gazel 375
Mısra: **10**
Gülbahçesi.
Göñül sūzān olurken āteş-i pür-sūz-ı fürḳatle
Ne mümkin farḳ ide çeşm-i emel gülzārı külḫandan

7. **gülzārda:**-*da*
Gazel 384
Mısra: **3**
Gülbahçesi.
Bir ser-āmed dil-rübā gördüm didüñ gülzārda
Gördigüñ ey bād-ı ṣubḥ ol serv-ḳāmet olmasun

8. **gülzāra:**-*a*
Gazel 467
Mısra: **12**
Gülbahçesi.
Daḫi müsāʿade itmez mi rūzgār bize
Hezār zevraḳ-ı ʿişret çekildi gülzāra

9. **gülzāradur:**-*a, -dur*
Gazel 516
Mısra: **10**
Gülbahçesi.
Reh-güẕārın reft ü rūb itmekde ferrāş-ı ṣabā
Ġālibā gülzāradur ol serv-i nāzuñ niyyeti

10. **gülzāra:**-*a*
Kaside 8
Mısra: **218**
Gülbahçesi.
Şāhid-i cilve-fürūşāna ṣabā müjdeler it
Eylesünler yine gülzāra gelüp geşt ü güẕār

11. **gülzāra:**-*a*
Rübai 192
Mısra: **1**
Gülbahçesi.
Gülzāra o serv-i ser-bülendüm geliyor
Biñ nāz ile şūḫ-ı şeh-levendüm geliyor

gül-zār:

1. **gül-zārdan:**-*dan*
Gazel 341
Mısra: **4**
Gül bahçesi ‖ bahçe.
Ne gül-çīn-i murād oldum ne şemm-i būy-ı vaṣl itdüm
Bu dem bād-ı ṣabā-veş gerçi kim gül-zārdan geldüm

gülzār-ı ʿadn:

1. **gülzār-ı ʿadn:**
Tarih 9
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Adn cennetinde gül bahçesi.
Ey Naḥīfī oldı gül-berg-i duʿā tārīḫ aña
Gülci-başı-zādeye gülzār-ı ʿadn olsun maḳām

gülzār-ı ʿālemde:

1. **gülzār-ı ʿālemde:**-*de*
Gazel 329
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya gülbahçesi.
Naḥīfī yār-ı cānumdan cüdā gülzār-ı ʿālemde
Gül-i nev-restesin güm-geşte ḳılmış ʿandelīb oldum

gülzār-ı bezme:

1. **gülzār-ı bezme:**-*e*
Tarih 10
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eğlence meclisinin gül bahçesi.
Geldi bu gülzār-ı bezme iderek ol şeh ḫirām
Maḳdem-i pāküñ mübārek eyleye Rabbü'l-Mecīd

gülzār-ı bihişt oldı:

1. **gülzār-ı bihişt oldı:**-*dı*
Tahmis 1
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cennet bahçesi olmak.
-
Baña gülzār-ı bihişt oldı o ferḫunde-ḫarem

gülzār-ı cemālüñ:

1. **gülzār-ı cemālüñ:**-*üñ*
Gazel 77

Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik bahçesi; sevgilinin güzel yüzü.
Gör sāde ruḫ-ı yārı eyā bülbül-i şeydā
Gülzār-ı cemālüñ gül-i bī-ḫārını seyr it

gülzār-ı cemālüñde:

1. **gülzār-ı cemālüñde:**-*üñ, -de*
Rübai 191
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin güzel yüzündeki gül bahçesi; sevgilinin yüzü.
Gülzār-ı cemālüñde o ruḫlar güldür
Kāküllerüñ ey ġonçe-dehen sünbüldür

gülzār-ı cennet:

1. **gülzār-ı cennet:**
Tarih 35
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cennet bahçesi.
Olup gülzār-ı cennet cilve-gāhı
Şarāb-ı Kevşer ile ola sīr-āb

gülzār-ı cihān:

1. **gülzār-ı cihān:**
Rübai 174
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyanın gül bahçesi.
Gülzār-ı cihān içre nihāl-i ḫuşke
Senden irişür neşv ü nemā sendendür

gülzār-ı cihānda:

1. **gülzār-ı cihānda:**-*da*
Gazel 42
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya bahçesi.
Degül ālāyiş-i ḫār-ı siyehden dāmen āzāde
Bu gülzār-ı cihānda gerçi bunca derd olur peydā

gülzār-ı cismüm:

1. **gülzār-ı cismüm:**-*üm*
Gazel 225
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gül bahçesini andıran beden,varlık,.
Ġam-ı hicrān ile gülzār-ı cismüm dāġdāġ olmaz
Şitā eyyāmıdur bunda şafā-yı seyr-i bāġ olmaz

gülzār-ı dehri:

1. **gülzār-ı dehri:**-*i*
Gazel 523
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zamanın gül bahçesi.
Mā-ḥaṣal gülzār-ı dehri sū-be-sū geşt eyledüm
Görmedin bir verd-i raʿnā rūy-ı ḫandānuñ gibi

gülzār-ı eḥibbāya:

1. **gülzār-ı eḥibbāya:**-*ya*
Gazel 205
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dostlar bahçesi.
Gülzār-ı eḥibbāya nesīm-i feraḥ-efzā
Ḫırmenkede-i düşmen içün bad-ı semūmuz

gülzār-ı feżāyilde:

1. **gülzār-ı feżāyilde:**-*de*
Tarih 7
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Faziletlerin gül bahçesi.
Hem-nāmı olan cāmiʿ-i Ḳurʾān-ı Şerīfi
Gülzār-ı feżāyilde anı eyleye bülbül

gülzār-ı ḫarīminde:

1. **gülzār-ı ḫarīminde:**-*in, -de*
Kaside 12
Mısra: **39**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Özel gül bahçesi.
Gülzār-ı ḥarīminde o sulṭān-ı cihānuñ
Gelmekdedür ervāḥ-ı muḳaddes cevelāna

gülzār-ı ḫazān-encām-ı gerdūn:

1. **gülzār-ı ḫazān-encām-ı gerdūn:**
Gazel 52
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Feleğin sonbaharı bitiren gül bahçesi.
Bu gülzār-ı ḫazān-encām-ı gerdūn içre şevḳ ile
Beni bülbül gibi nālān iden ol ġonçe-femdür hep

gülzār-ı ḫüsnin:

1. **gülzār-ı ḫüsnin:**-*in*
Gazel 171
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Güzelliğinin gül bahçesi.
Göz yaşı gülzār-ı ḫüsnin feyż ile sīr-āb ider
Ol nihāl-i tāze gitdükçe daḫi mümtāz olur

gülzār-ı ʿışḳ:

1. **gülzār-ı ʿışḳ:**
Gazel 179
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşkın gül bahçesi.
Çoḳ zamāndur mesken olmışdur baña gülzār-ı ʿışḳ
Hīç benüm murġ-ı ḫoş-elḥān oldıġum bilmez mi var

gülzār-ı kūyına:

1. **gülzār-ı kūyına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 433
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yurdun gül bahçesi.
Gülzār-ı kūyına yoluñ uġrarsa ey ṣabā
Benden duʿālar ile var ol ʿişve-bāzuma

gülzār-ı kūyuñ:

1. **gülzār-ı kūyuñ:**-*uñ*
Gazel 193
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yurdun gül bahçesi.
Yā kimler geşt ider gülzār-ı kūyuñ tāb-ı ʿışḳuñla
Senüñ ey naḫl-i nev gül-çīn bāġ-ı ʿişretüñ kimdür

2. **gülzār-ı kūyuñ:**-*uñ*
Gazel 524
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yurdun gül bahçesi.
Senüñ gülzār-ı kūyuñ cennet-i aʿlāya degmez mi
Nihāl-i ḳāmetüñ ey naḫl-i nev ṭūbāya degmez mi

gül-zār-ı maʿānīde:

1. **gül-zār-ı maʿānīde:**-*de*
Gazel 322
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Manaların gül bahçesi.
Ey bülbül idüp pey-revī-i ṭabʿ-ı Naḥīfī
Gül-zār-ı maʿānīde var icrā-yı naġam ḳıl

gülzār-ı maḥabbetde:

1. **gülzār-ı maḥabbetde:**-*de*
Gazel 169
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşkın gülbahçesi.
Tā dilde ġam-ı ʿışḳ ile dāġ-ı cigerüm var
Gülzār-ı maḥabbetde benüm verd-i terüm var

gülzār-ı maḳṣūda:

1. **gülzār-ı maḳṣūda:**-*a*
Gazel 327
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Amacın gül bahçesi.
Vāṣıl it gülzār-ı maḳṣūda dil-i şūrīdeyi
Almadan ālāyiş-i ḫār-ı taʿalluḳ dāmenüm

gülzār-ı siyādetde:

1. **gülzār-ı siyādetde:**-*de*
Kaside 8
Mısra: **94**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Seyitlik gülbahçesi.
Ṣāḥib-i ḫulḳ-ı ḥasen yaʿnī Ḥüseyn ile Ḥasen
Oldı gülzār-ı siyādetde dü verd-i bī-ḫār

gülzār-ı şulb-ı şāh-ı devrānı:

1. **gülzār-ı şulb-ı şāh-ı devrānı:**-*ı*
Tarih 6
Mısra: **39**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zamanın padişahının zürriyeti.
Nemā-yāb eyleyüp gülzār-ı şulb-ı şāh-ı devrānı
İlāhī dem-be-dem ber-sebz ü reyyān eyle ezhārın

gülzār-ı ṭābʿa:

1. **gülzār-ı ṭābʿa:**-*a*
Gazel 156
Mısra: **56**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gül bahçesi mizaç.
Nesīm-i feyż ile olsun güşāde ġonçe-i ṭabʿı
Gül-i maʿnī ki tā gülzār-ı ṭābʿa zīb ü zīnetdür

güm olsa:

1. **güm olsa:**-*sa*
Gazel 415
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kaybolmak,yok olmak.
Güm olsa cümle naḳd-i ʿömrimüz yoḳdur ḫaber bizde
O deñlü olmışuz ser-mest-i ġaflet yā Resūla'llāh

gümān:

1. **gümān:**
Rübai 156
Mısra: **4**
Şüphe, kuşku, zan.
Lā vü neʿam-ı ġayra ne ḥācet bilürem
Bī-reyb ü gümān Māniʿ u Muʿṭī Ḥaḳdur

güm-būde oldı:

1. **güm-būde oldı:**-*dı*
Tarih 8
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kaybolmak II mecazen ölmek.
Ṣadef-i gevher-i maʿārif idi
Oldı ḫāk-i fenāda güm-būde

güm-geşte eyler:

1. **güm-geşte eyler:**-*r*
Rübai 323
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yolunu kaybetmek.
Tevfīḳuñ eger olmaz ise dād-resüm
Eyler beni güm-geşte hevā vü hevesüm

güm-geşte ḳılmış:

1. **güm-geşte ḳılmış:**-*mış*
Gazel 329
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yolunu kaybetmek, yitmek.
Naḥīfî yār-ı cānumdan cüdā gülzār-ı ʿālemde
Gül-i nev-restesin güm-geşte ḳılmış ʿandelīb oldum

güm-geşte oldı:

1. **güm-geşte oldı:**-*dı*
Kaside 27
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yolunu kaybetmek.
Ehl-i şirküñ ikisi bir yere gelemez oldı
Oldı güm-geşte zamānuñda senüñ şāhid-i zūr

güm-geşte-i minhāc itme:

1. **güm-geşte-i minhāc itme:**-*me*
Rübai 521
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Geniş yolun kaybolması.
Yā Rab beni güm-geşte-i minhāc itme
Levḥ-i dili tīr-i ġama āmāc itme

güm-kerde:

1. **güm-kerde:**
Gazel 8
Mısra: **5**
Kaybolmuş.
Ẓulmet-i ʿisyān ile güm-kerde rāh-ı ḥayretem
-

güm-nām-ı fenā olmadı:

1. **güm-nām-ı fenā olmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 285
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyada ismi unutulan olmamak.
Himmet-i ʿışḳ ile Ḳays olmadı güm-nām-ı fenā
Niçe andurdı görüñ nāmını bir mecẕūbuñ

güm-rāh:

1. **güm-rāhuñ:**-*uñ*
Rübai 275
Mısra: **2**
Yolunu şaşırmış, doğru yoldan ayrılmış.
Bil ḳadrini ol şeh-i nübüvvet-cāhuñ
Kim oldı delīli rāhı her güm-rāhuñ

2. **güm-rāh:**
Rübai 374
Mısra: **4**
Yolunu şaşırmış, doğru yoldan ayrılmış.
Sen mühtedī-i rıżā-yı pāküñ eyle
Güm-rāh ise de dil-i ḫaṭā-ālūdum

3. **güm-rāhlara:**-*lar, -a*
Rübai 450
Mısra: **1**
Yolunu şaşırmış, doğru yoldan ayrılmış.
Güm-rāhlara luṭf u hidāyet senden
Bī-çārelere faẕl u ʿināyet senden

güm-rāh olmaz:

1. **güm-rāh olmaz:**-*maz*
Rübai 36
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yolunu şaşırmak,doğru yoldan ayrılmak.
Ser-beste olan ḥükmine güm-rāh olmaz
-

güm-şüde-i nār-ı ḳażā oldı:

1. **güm-şüde-i nār-ı ḳażā oldı:**-*dı*
Kaside 27
Mısra: **87**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kaza ateşinin yolu kaybolmuşu olmak.
Oldı Beytü'l-ḥazenüm güm-şüde-i nār-ı ḳażā
Murġ-ı dil ḳaldı feżā-yı çemeninden mehcūr

güm-şüde-rāh:

1. **güm-şüde-rāh:**
Gazel 283
Mısra: **1**
Yolunu kaybetmiş olmak.
Devlet-i ḥüsn ü bahā güm-şüde-rāh olsa gerek
Seni maġrūr iden iḳbāl-i tebāh olsa gerek

güm-şüde-tāb:

1. **güm-şüde-tāb:**
Gazel 79
Mısra: **11**
Yolunu kaybetmiş yaratılışlı.
Derd ü miḥnetle olurdı dil ü cān güm-şüde-tāb
Olmasa ʿışḳuñ eger şevḳ-ı cenāna bāʿiş

ġumūm u hümūm:

1. **ġumūm u hümūm:**
Kaside 26
Mısra: **187**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Üzüntüler ve kederler.
Ki bir teveccüh ile defʿ olur ġumūm u hümūm
Güşāde-ḫāṭır ola bunca bendegān-ı Ḫudā

ġumūm u melālet:

1. **ġumūm u melālet:**
Kaside 26
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gam ve sıkıntı.
Bu deñlü ġam yime kim böyledür bu ḥāl-i cihān
Gehī ġumūm u melālet gehī sürūr u ṣafā

ġumūm-ı ʿışḳdan:

1. **ġumūm-ı ʿışḳdan:**-*dan*
Gazel 368
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk dertleri.
Ey Naḥīfī görmez oldum sende āṣār-ı sürūr
Var ise şimdi ġumūm-ı ʿışḳdan āzādesin

gün:

1. **gündür:**-*dür*
Gazel 19
Mısra: **6**
Gün, zaman.
Seḥāb-āmīz-i dūd-ı āh-ı ḥasretdür cihān-ı şevḳ
Niçe gündür saña müştāḳ-zāy-ı mihr-i cihān-ārā

2. **güni:**-*i*
Gazel 29
Mısra: **9**
Gün, zaman.
Ol güni görsem
Naḥīfī eylese ʿarż-ı cemāl
Raḥm idüp ol nev-nihāl-i bāġ-ı āzādī baña

3. **gün:**
Gazel 112
Mısra: **6**
Gün, zaman.
Ḳaṭreveş nā-būd ider ehl-i ġurūrı rūzgār
Bir iki gün gerçi deryālar gibi cūş itdirür

4. **gün:**
Gazel 248
Mısra: **10**
Gün, zaman.
Be Naḥīfī yine göñli ṭutsa envār-ı viṣāl
Ki açıldı baña ḳārşu bu gün ol sīne-i feyż

5. **günde:**-*de*
Gazel 249
Mısra: **20**
Gün, zaman.
Ḫāk-i pāyında görüp yüz virmez ol meh-rū baña
Günde yüz biñ kerre olsam çehre-fersā-yı neşāṭ

6. **güni:**-*i*
Gazel 287
Mısra: **9**
Gün, zaman.
Yād ḳıl ol güni olduḳça dehānuñ memhūr
Dest ü pā itdigüñ aʿmāle güvāh olsa gerek

7. **güni:**-*i*
Gazel 287
Mısra: **7**
Gün, zaman.
Tā-be-key ḫande-i ġaflet o güni fikr it kim
Şerm-i cürm ile işüñ girye vü āh olsa gerek

8. **gün:**
Gazel 293
Mısra: **9**
Gün, zaman.
Rūy-ı şemʿi gün geçer göstermez aña rūzgār
Çoḳ mıdur sūz u güdāzı her gice pervānenüñ

9. **gün:**
Gazel 323
Mısra: **12**
Gün, zaman.
Cān virür āşüfteler kūyuñda reftāruñ görüp
Ṣayd-gāhuñda hele bir gün şikār eksük degül

10. **gün:**
Gazel 376
Mısra: **10**
Gün, zaman.
Ümmīd-i rūy-māl ile ḫūrşīd geşt idüp
Her gün o şāh-ı ḥüsnüñ arar āṣitānesin

11. **gün:**
Gazel 459
Mısra: **6**
Gün, zaman.
Ġālibā ol māh-ı burc-ı ḥüsni eyler cüst-cū
Mihr-i raḫşānı bu gün gördüm gezer evden eve

12. **güni:**-*i*
Kaside 9
Mısra: **1**
Gün, zaman.
Ol güni görsem ki ʿazm-i kūy-ı cānān eylesem
Ravża-i pāk-i Ḥabību'llāhı seyrān eylesem

13. **günleri:**-*ler, -i*
Kaside 19
Mısra: **106**
Gün, zaman.
Ḥamdüli'llāh oldı raḫşān pertev-i ṣubḥ-ı ṣafā
Şeb-nişīnān-ı ġama gösterdi Ḥaḳ bu günleri

14. **gün:**
Kaside 27
Mısra: **2**
Güneş.
Bāreke'llāh eyā dāver-i devlet-mevfūr
Olmada gün gibi günden güne nāmuñ meşhūr

15. **güni:**-*i*
Rübai 250
Mısra: **3**
Gün, zaman.
Ḥaḳ ol güni gösterse ki giryān olaraḳ
İtsem Ḥarem-i Kaʿbe-i kūyuñda ṭavāf

16. **gün:**
Tarih 3
Mısra: **6**
Gün, zaman.
Bi-ḥamdi'llāh zamāne tevbekār-ı iʿtiẕār oldı
Egerçi olmış idi bir iki gün ʿahdine nākiṣ

17. **gün:**
Tarih 28
Mısra: **59**
Gün, zaman.
Müstefād olduḳça gün şeyḫu'l-ḥadīṣ-i āfitāb
Māh-ı rūşen-dil idüp her şeb kitābın der-beġal

gün gibi:

1. **gün gibi:**
Gazel 53

Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güneş gibi; açık, ortada.
N'ola efzūn olursa ẕerreden ʿuşşāḳ-ı mihr-engīz
Bu şehrüñ dil-rübāsı gün gibi meşhūrlardur hep

2. **gün gibi:**
Matla 186
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Âşikar, ortada II güneş gibi.
Gün gibi pertev-i ḥüsn ile cihān-ārāsın
Yüzüñ arduñ hele ey māh ʿaceb ġarrāsın

gün yüzüñ:

1. **gün yüzüñ:**-*üñ*
Gazel 383
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güneş gibi parlak yüz.
Gün yüzüñ gördükçe ey mihr-i melāḥat çeşmüme
Ḫūn-ı ḥasretdür ya eşk-i lücce-peymādur gelen

günāh:

1. **günāhı:**-*ı*
Gazel 124
Mısra: **4**
Allah katında yasaklanan şey.
İʿtiẕārın ḥaml ider küstāḫī-i ʿuşşāḳa hep
Bir günāhı biñ ḥisāb eyler ḫaṭāmuz çoḳ görür

2. **günāh:**
Gazel 283
Mısra: **10**
Allah katında yasaklanan şey.
Nīk ü bed vaż'uña ʿuşşāḳuñ iderken taḥsīn
Hünerüñ cümle ḫaṭā ile günāh olsa gerek

3. **günāhum:**-*um*
Gazel 333
Mısra: **2**
Allah katında yasaklanan şey.
Göz gördi göñül sevdi seni ey yüzi māhum
Ḳurbānuñ olam var mı benüm bunda günāhum

4. **günāhumdan:**-*um, -dan*
Gazel 399
Mısra: **2**
Allah katında yasaklanan şey.
Olup biñ nāz ile āzürde tevcīh-i nigāhumdan
Daḫi ol dil-ber-i nā-mihribān geçmez günāhumdan

5. **günāh:**
Gazel 438
Mısra: **6**
Allah katında yasaklanan şey.
Ḥükm-i kitāb-ı ʿışḳ ile öldür ṣevāba gir
Ey bī-vefā eger seni sevmek günāh ise

6. **günāhum:**-*um*
Rübai 58
Mısra: **1**
Allah katında yasaklanan şey.
Bī-ḥadd ü ḥisābdur günāhum yā Rab
Şermende-i ẕenb ü rū-siyāham yā Rab

günāh eylemişem:

1. **günāh eylemişem:**-*miş, -em*
Rübai 169
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Günah işlemek, günah sayılan bir davranışta bulunmak.
Ṣad āh ki ey Rabb-i Kerīm ü Ġaffār
Ol deñlü günāh eylemişem leyl ü nehār

günāh itdüm:

1. **günāh itdüm:**-*dü, -m*
Gazel 334
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Günah, suç, kabahat işlemek; yanlış, hatalı bir davranışta bulunmak.
Naḥīfī-veş recā-yı vuṣlatuñ itdiyse ʿafv eyle
Ḫużūruñda ne var bilmezlük ile bir günāh itdüm

günāh itmekdür:

1. **günāh itmekdür:**-*mek, -dür*
Rübai 185
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Günah, suç, kabahat işlemek; yanlış, hatalı bir davranışta bulunmak.
Ṣad ḫayf ki ḫūbān-ı zamān içre hemān
ʿUşşāḳa vefā şimdi günāh itmekdür

günbed-i gerdān:

1. **günbed-i gerdān:**
Gazel 363
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gökyüzü.
Sen semāʿ eyle ney-i nālemi gūş itdükçe
Çarḫ urup şevḳuñ ile günbed-i gerdān dönsün

günbed-i gerdāna:

1. **günbed-i gerdāna:**-*a*
Tahmis 5
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gökyüzü.
Ey ḫüsni revnaḳ bu günbed-i gerdāna
Şemʿ-i ruḫuña ʿuşşāḳ biñ cān ile pervāne

günbed-i gerdūn-ı gerdānı:

1. **günbed-i gerdūn-ı gerdānı:**-*ı*
Tarih 1
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dönen kubbe II felek.
Ḳudūmiyle cihānda sū-be-sū sūr-ı sürūr oldı
Pür itdi bu beşāret günbed-i gerdūn-ı gerdānı

günbed-i ḫaḍrā:

1. **günbed-i ḫaḍrā:**
Kaside 11
Mısra: **86**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yeşil kubbe, gökyüzü.
Tā ki her ṣubḥ u mesā pertev-fürūz-ı dehr olup
Mihr ü meh devr eyleye bu günbed-i ḫaḍrā ile

güncişk-i dil:

1. **güncişk-i dil:**
Matla 115
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül serçesi.
Güncişk-i dil miyānuña bend oldı bī-ḫaber
Mūy-ı miyānuñ ey gül-i ter ḳılcadur meger

günden güne:

1. **günden güne:**
Gazel 95
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gün geçtikçe, her gün biraz daha, gün günden.
Pādişāhā ʿāṣıḳuñla eyler iseñ ittiḥād
Ḫaḳ Teʿālā ʿömrüñi günden güne ḳılsun ziyād

2. **günden güne:**
Gazel 191
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gün geçtikçe, her gün biraz daha, gün günden.
N'ola günden güne revnaḳ-dih-i gülzār-ı ḥüsn olsañ
Hezār-ı ṭabʿumı ey ġonçe ḫāmūş itdigüm yoḳdur

3. **günden güne:**
Kaside 27
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gün geçtikçe, her gün biraz daha, gün günden.
Bāreke'llāh eyā dāver-i devlet-mevfūr
Olmada gün gibi günden güne nāmuñ meşhūr

4. **günden güne:**
Matla 66
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gün geçtikçe, her gün biraz daha, gün günden.
Bulmada günden güne cürm ü meʿāṣī izdiyād
Āh ü feryād ey şeh-i mülk-i şefāʿat dād dād

5. **günden güne:**
Rübai 336
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gün geçtikçe, her gün biraz daha, gün günden.
Endīşe-i vuṣlatla olup āşüfte
Günden güne olmaḳda perīşān ḥālüm

gündüz:

1. **gündüz:**
Matla 248
Mısra: **2**
Gündüz vakti.
Ḥicāb altında ḳaldı seyr idelden rūy-ı cānānı
N'ola gündüz görinmezse sipihrüñ māh-ı tābānı

güne:

1. **güne:**
Kaside 25
Mısra: **59**
Türlü.
Yine ṣad güne iʿtiẕār iderek
Kerem-i ʿafvüñi suʾāl itdüm

güneh:

1. **günehüm:**-*üm*
Rübai 560
Mısra: **3**
Günah.
Çoḳdur günehüm gerçi budur ümmīdüm
Allāh sever kendi ḥabībin seveni

güneh ü cürmüme:

1. **güneh ü cürmüme:**-*üm, -e*
Rübai 464
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Günah ve suç.
Yā Rab olup evrād-ı dil ü cān tevbe
Olsun güneh ü cürmüme her ān tevbe

güneh ü ʿişyānı:

1. **güneh ü ʿişyānı:**-*ı*
Kaside 3
Mısra: **111**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Günah ve Allah'a karşı itaatsiz olmak.
Ben degül cümle ʿuṣātuñ güneh ü ʿişyānı
Olsa maḳrūn-ı ʿaṭā vü kerem ü iḥsānuñ

güneh-kār:

1. **güneh-kāram:**-*am*
Gazel 426
Mısra: **12**
Günah işleyen suçluyem.
Yüzüm yoḳ ʿarż-ı ḥāle ʿarṣa-gāh-ı ḥaşre varduḳda
Güneh-kāram giriftār-ı hevāyam yā Resūla'llāh

2. **güneh-kāra:**-*a*
Kaside 5

Mısra: **102**
Günah işleyen.
Budur ümmīdüm ki āḫir
bāʿiṯ-i raḥmet ola
Ben güneh-kāra bu evṣāf-ı
saʿādet-intihā

günehkār:

1. **günehkārı:**-*ı*
Gazel 8
Mısra: **10**
Günahı olan, suçlu, kabahatli.
Bu Naḥīfīnüñ niyāzı rūz u şeb senden budur
Ol günehkārı Ḫudādan eyle maḥşerde recā

güneh-kār idügüm:

1. **güneh-kār idügüm:**-*üg, -üm*
Rübai 168
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Günah işler etmek.
Yā Rab bilürem ben ne güneh-kār idügüm
Ancaḳ ṭalebüm raḥmet ü iḥsānuñdur

güneh-kārān-ı ümmet:

1. **güneh-kārān-ı ümmet:**
Kaside 13
Mısra: **47**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ümmetin günahkârları.
N'ola olsa güneh-kārān-ı ümmet ṭālib-i luṭfuñ
Vücūd-ı bī-naẓīrüñ raḥmet oldı ʿālemīn üzre

günehler idüp:

1. **günehler idüp:**-*üp*
Rübai 50
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Suç ve günah işlemek.
Ġafletle idüp niçe günehler yā Rab
Āyīne-i dil oldı mükedder yā Rab

güneş:

1. **güneşde:**-*de*
Gazel 410
Mısra: **1**
Gezegenlere ve dünyaya ısı ve ışık veren gök cismi.
Güneşde ḥasret-i mihr-i cemālüñ yā Resūla'llāh
Ḳamerde bīm-i engüşt-i celālüñ yā Resūla'llāh

2. **güneşden:**-*den*
Rübai 111
Mısra: **4**
Gezegenlere ve dünyaya ısı ve ışık veren gök cismi.
Ḳābil mi idem naʿtuñı ḥaḳ üzre beyān
Mümkin mi ola ẕerre güneşden bāḥiş

3. **güneşi:**-*i*
Tahmis 4
Mısra: **4**
Gezegenlere ve dünyaya ısı ve ışık veren gök cismi.
Ḳābe ḳavseyn ile meşhūr-ı cihān iki ḳaşı
Çün ṭoġup ṭutdı cihān yüzini ḥüsnüñ güneşi

ġuraf:

1. **ġuraf:**
Gazel 260
Mısra: **6**
Genişlik.
Iḳād-ı ẕāt-ı pāküñ içündür bu kāʾināt
Buldı şeref senüñle bu eyvān-ı nüh ġuraf

ġurbet:

1. **ġurbetüñ:**-*üñ*
Gazel 23
Mısra: **12**
Yabancı yerlere gitme, vatanından ayrı kalma; tas. asıl vatan olan ruhlar âlemine göre bu dünya ve bu dünyada bulunma durumu.
Hevā-yı ʿışḳ ile mehcūr olaldan ḫāk-i pāyuñdan
Cefā-yı miḥneti kār itdi cāna ġurbetüñ cānā

2. **ġurbetde:**-*de*
Gazel 51
Mısra: **9**
Yabancı yerlere gitme, vatanından ayrı kalma; tas. asıl vatan olan ruhlar âlemine göre bu dünya ve bu dünyada bulunma durumu.
Būmveş ġurbetde itdüñ sen beni vīrāne-dost
Ḫānümānuñ ey ġam-ı hicrān ḫarāb olsun ḫarāb

3. **ġurbet:**
Gazel 66
Mısra: **10**
Yabancı yerlere gitme, vatanından ayrı kalma; tas. asıl vatan olan ruhlar âlemine göre bu dünya ve bu dünyada bulunma durumu.
Rāḥat bulama itmeyicek kūyuña rū-māl
Oldı vaṭanum baña bu efkār ile ġurbet

4. **ġurbetüñ:**-*üñ*
Gazel 303
Mısra: **15**
Yabancı yerlere gitme, vatanından ayrı kalma; tas. asıl vatan olan ruhlar âlemine göre bu dünya ve bu dünyada bulunma durumu.
Taḥammül eyleyelüm ġurbetüñ melāmetine
Yeter semīm-i vaṭan ben ġarībe ḫāk-i derüñ

5. **ġurbetden:**-*den*
Gazel 375
Mısra: **8**
Yabancı yerlere gitme, vatanından ayrı kalma; tas. asıl vatan olan ruhlar âlemine göre bu dünya ve bu dünyada bulunma durumu.
Benüm ẕevḳ u sürūrum sensin ey rūḥ-ı revān yoḫsa
Ṣafā kesb idemem sensüz ne ġurbetden ne meskenden

6. **ġurbet:**
Kaside 28
Mısra: **63**
Yabancı yerlere gitme, vatanından ayrı kalma; tas. asıl vatan olan ruhlar âlemine göre bu dünya ve bu dünyada bulunma durumu.
Ṣafā-yı intisābuñla vaṭandur baña bu ġurbet
Ki mesken nisbet-i luṭfuñla cāy-ı ictinābumdur

7. **ġurbetde:**-*de*
Rübai 269
Mısra: **3**
Yabancı yerlere gitme, vatanından ayrı kalma; tas. asıl vatan olan ruhlar âlemine göre bu dünya ve bu dünyada bulunma durumu.
Ġurbetde n'ola rūz u şeb olsam maḥzūn
Mümkin mi bu endūh ile mesrūr olmaḳ

8. **ġurbetde:**-*de*
Rübai 473
Mısra: **2**
Yabancı yerlere gitme, vatanından ayrı kalma; tas. asıl vatan olan ruhlar âlemine göre bu dünya ve bu dünyada bulunma durumu.
Yā Rab ḳoma ben zārı ġam ü kürbetde
Yaʿnī sebeb-i kürbet olan ġurbetde

9. **ġurbet:**
Rübai 474
Mısra: **4**
Yabancı yerlere gitme, vatanından ayrı kalma; tas. asıl vatan olan ruhlar âlemine göre bu dünya ve bu dünyada bulunma durumu.
Allāh bilür ey şeh-i ḥüsnüm sensüz
Farḳ idemez oldum vaṭanum ġurbet ile

10. **ġurbetine:**-*i, -n, -e*
Rübai 522
Mısra: **1**
Yabancı yerlere gitme, vatanından ayrı kalma; tas. asıl vatan olan ruhlar âlemine göre bu dünya ve bu dünyada bulunma durumu.
Raḥm eyle Ḫudā ben ḳuluñuñ ġurbetine
Endūh u ġam ü miḥnetine kürbetine

ġurbet ilde:

1. **ġurbet ilde:**-*de*
Gazel 329
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gurbet eller, yabancı memleketler. II mecazen dünya.
Enīsüm yār-ı cānum gitdi ḳaldum derd-i ḥasretle
Bu ġurbet ilde ḥayfā ben daḫi şimdi ġarīb oldum

2. **ġurbet ilde:**-*de*
Gazel 497
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yabancı memleket II dünya.
Niçe müstaġrıḳ-ı deryā-yı ḥayret olmasun ādem
Naḥīfī ġurbet ilde āşinālar yāda gelmez mi

3. **ġurbet ilde:**-*de*
Gazel 500
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gurbet el, yabancı memleket II Ahiret.
Pür-suz u tāb-ı hecrem bu ġurbet ilde şimdi
Lerzende eyler āhum bu kāḫ-ı nüh revāḳı

4. **ġurbet ilde:**-*de*
Matla 247
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gurbet eller, yabancı memleketler. II mecazen dünya.
Bu ġurbet ilde vaṣluñ ol ḳadar emr-i muḥāl oldı
Baña fikr-i viṣālüñ eylemek ʿayn-ı viṣāl oldı

ġurbet illerde:

1. **ġurbet illerde:**-*ler, -de*
Gazel 146
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yabancı şehirler.
Ne mümkin bir nefes cemʿiyyet-i ḫāṭır ki miḥnetle
Dil-i ser-geşte şimdi ġurbet illerde perīşāndur

2. **ġurbet illerde:**-*ler, -de*
Gazel 511
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gurbet el, yabancı memleket II Ahiret.
Düçār itdi beni miḥnetlere bu ġurbet illerde
Vaṭan fikri cihān mekri zamān ḳahrı cevān derdi

ġurbet illerde ḳaldum:

1. **ġurbet illerde ḳaldum:**-*du, -m*
Gazel 330
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bilmediği, tanımadığı yerlerde çaresizce kalmak.
Niçe demdür ki mehcūr-ı temāşā-yı ḥabīb oldum
Şeb-i ḥasretde ḳaldum ġurbet illerde ġarīb oldum

ġurbetde ḳalup:

1. **ġurbetde ḳalup:**-*up*
Rübai 498
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Öz vatanından başka bir mekânda kalmak.
Ġurbetde ḳalup bī-kes ü tenhā şöyle
Dil ḥüzn ile geh şöyle vü gāhī böyle

ġurfe-i raḥmet ide:

1. **ġurfe-i raḥmet ide:**-*e*
Tarih 12
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Rahmet köşkü etmek.
Eyleyüp rūḥını şād ü ḫurrem
Ġurfe-i raḥmet ide Rabb-i Raḥīm

gürīzān ol:

1. **gürīzān ol:**
Gazel 461
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kaçmak.
Kemāl-i imtiṣāl it emre nehyinden gürīzān ol
Muḳīm ol der-geh-i vālā-yı Ḥaḳda istiḳāmetle

gürīzān oldıġum:

1. **gürīzān oldıġum:**-*dıġ, -um*
Gazel 156
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kaçmak.
Ḫadeng-i ġamzesindendür gürīzān oldıġum yoḫsa
Nigāh-ı āteşīn-i çeşm-i şūḫı cāna minnetdür

gürīzān oldılar:

1. **gürīzān oldılar:**-*dı, -lar*
Kaside 24
Mısra: **35**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kaçmak.
Gürīzān oldılar ḫāke ser-ā-pā bīm-i ḳahrından
İrince resm ü nām-ı ṣavleti Sām ü Nerīmāna

gürīzān olma:

1. **gürīzān olma:**-*ma*
Gazel 444
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kaçmak.
Naḥīfīden gürīzān olma ey şūḫ-ı perī-peyker
Seni cāndan sever bir mübtelādur ictināb itme

gürīzān-ı ʿadem ḳıl:

1. **gürīzān-ı ʿadem ḳıl:**
Gazel 322
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yokluğun kaçanı kılmak.
Çek tīġ-ı duʿā-yı seḥeri cān ü göñülden
Aġyār-ı bed-endīşi gürīzān-ı ʿadem ḳıl

gürūh-ı bende vü āzādı:

1. **gürūh-ı bende vü āzādı:**-*ı*
Kaside 20
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hür ve köle topluluğu II herkes.
Hep duʿā-gūy-ı devām-ı devlet ü iḳbālidür
Ṣaḥn-ı ʿālemde gürūh-ı bende vü āzādı gör

gürūh-ı ehl-i naẓmuñ:

1. **gürūh-ı ehl-i naẓmuñ:**-*uñ*
Gazel 127
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nazım ehlinin topluluğu II şairler topluluğu.
O māhuñ kākül-i pür-tābını zencīre beñzetmek
Gürūh-ı ehl-i naẓmuñ ġālibā sevdālarındandur

gürūh-ı ehl-i süḫan:

1. **gürūh-ı ehl-i süḫan:**
Gazel 129
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Söz söyleyenler (şairler) topluluğu.
Meyān-ı nāzükini müya beñzedürsem eger
Gürūh-ı ehl-i süḫan öyledür belī dirler

gürūh-ı esfel:

1. **gürūh-ı esfel:**
Rübai 313
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Alçak topluluk.
Āsūde meʿālīde gürūh-ı esfel
Fersūde meẕelletle ricāl-i kümmel

gürūh-ı güm-rāh:

1. **gürūh-ı güm-rāh:**
Rübai 502
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yolunu kaybetmiş güruh.
Biñ ḫalṭ-ı kelām itse gürūh-ı güm-rāh
Rabb-i Eḥada yoḳ şürekā vü eşbāh

gürūh-ı ḫuccāc:

1. **gürūh-ı ḫuccāc:**
Kaside 27
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hacılar grubu.
Oldı āsūde zamānuñda gürūh-ı ḫuccāc
Ḳıldılar devletüñe ʿarż-ı duʿā-yı meʾsūr

ġurūr:

1. **ġurūr:**
Gazel 42
Mısra: **9**
Gurur, iftihar.
Ġurūr ile gel aṣḥāb-ı derūnı ḫāksār itme
Göz açdurmaz saña bir ṣarṣar-ı pür-gerd olur peydā

2. **ġurūr:**
Gazel 139
Mısra: **5**

Gurur, kibir, kendini büyük görme.
Hestī-i naḳd-i melāḥat virmesün saña ġurūr
Medfen-i ḫāke naẓar ḳıl niçe sīmīn-ber yatur

3. **ġurūr:**
Gazel 151
Mısra: **9**
Gurur, iftihar.
Naẓardan eyleyüp sāḳıṭ ġurūr ile başup geçme
Sirişk-i çeşmümüñ her dānesi bir dürr-i ġalṭāndur

4. **ġurūruñ:**-*uñ*
Gazel 157
Mısra: **2**
Kendini beğenme, büyüklük taslama, kibir.
Nedür ey ṭālib-i dünyā yine şevḳ u sürūruñ var
Metāʿ-ı bī-beḳā-yı dehre beñzer kim ġurūruñ var

5. **ġurūr:**
Gazel 265
Mısra: **15**
Gurur, iftihar.
Kīne vü kibr ü ġurūr ile mükedder olmaz
Nūr-ı īmān ider aṣḥābını ḫoş-ḫū vü ḫalūḳ

6. **ġurūr:**
Gazel 509
Mısra: **11**
Kendini beğenme, büyüklük taslama, kibir.
Nedür bu naḫvet ü kibr ü ġurūr ẕātuñda
Saña Cenāb-ı Ḫudādan ḥicāb gelmez mi

ġurūr itme:

1. **ġurūr itme:**-*me*
Gazel 491
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gururlanmak, gurur etmek.
Devlet-i ḥüsne ġurūr itme gözüm nūrı ṣaḳın
Bī-vefādur reng ü būy-ı ġonçe-i raʿnā gibi

ġurūr u naḫveti:

1. **ġurūr u naḫveti:**-*i*
Gazel 130
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kibir ve gurur.
Ġurūr u naḫveti erbāb-ı rifʿat ü cāhuñ
Dü rūze devlet-i dünyāya iʿtinādan olur

ġurūr-ı ḥüsn:

1. **ġurūr-ı ḥüsn:**
Gazel 444
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik gururu.
Hele bir kerre de rūz-ı ḥisāb eyle endīşe
Ġurūr-ı ḥüsn ile ʿuṣṣāḳa cevr-i bī-ḥisāb itme

2. **ġurūr-ı ḥüsn:**
Gazel 503
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik gururu.
Tā key ġurūr-ı ḥüsn ile ʿarż-ı teġāfülüñ
Gör dil-figār-ı ʿışḳuñ olan bī-nevāları

ġurūr-ı ʿucb:

1. **ġurūr-ı ʿucb:**
Gazel 228
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kibrin gururu.
Zevāl-i devlet-i İskender ü Cemden olan āgāh
Ġurūr-ı ʿucb ile mirʾāta baḳmaz deste cām almaz

güş:

1. **güşumuz:**-*umuz*
Gazel 350
Mısra: **10**
Kulak.
Mātem-sarāy-ı dehre gelelden ne ḥāldür
Pürdür nevā-yı nevḥa ile güşumuz bizüm

güş eyle:

1. **güş eyle:**
Gazel 134
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dinlemek, kulak vermek.
Telḫī-i hicrāna ṣabr it vuṣlat isterseñ eger
Pendümi güş eyle ṣabr ile ḳoruḳ ḥelvā olur

2. **güş eyle:**
Gazel 396
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dinlemek, kulak vermek.
Fiġān ü nālemi güş eyle ey gül-i nev-ḫīz
Bu gülsitānda daḫi ʿandelībi n'eylersin

3. **güş eyle:**
Rübai 550
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dinlemek, kulak vermek.
Güş eyle hele ṭanṭana-i nāḳūsı
Çāk itmededür pīrehen-i nāmūsı

4. **güş eyle:**
Tahmis 9
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dinlemek, kulak vermek.
Çoḳ niyāz eyledüm ol şūḫa cüvānum diyerek
Hele güş eyle biraz āh ü fiġānum diyerek

güş eyledükçe:

1. **güş eyledükçe:**-*dükçe*
Tarih 13
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dinlemek, kulak vermek.
Güş eyledükçe şevḳ ile tārīḫin didüm
ʿĀrif Efendi ṣadr-ı Anaṭolıda revā

güş eyledükde:

1. **güş eyledükde:**-*dükde*
Gazel 376
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dinlemek, kulak vermek.
Küstāḫī-i ṭabīʿatı ʿafv eylesün ne var
Güş eyledükde nāle-i ḫūnīn terānesin

güş eylemezse:

1. **güş eylemezse:**-*mez, -se*
Gazel 190
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dinlemek, kulak vermek.
Güş eylemezse zār-ı hezārān ʿaceb degül
Bāġ-ı ḥasende daḫi o gül-i nev-resīdedür

güş eyler:

1. **güş eyler:**-*r*
Gazel 325
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dinlemek, kulak vermek.
Naġme-i bülbüli güş eyler iken gülşende
Şimdi lāyıḳ mı ki dil-beste-i ṣavt-ı zāġ ol

güş iderüz:

1. **güş iderüz:**-*er, -üz*
Gazel 267
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Deyim**
Dinlemek.
Nāmını güş iderüz kendi görinmez aṣlā
Bilmezüz luṭf u kerem ʿālem-i dünyā da mı yoḳ

güş idince:

1. **güş idince:**-*ince*
Tarih 11
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dinlemek; dinleyip uygulamaya koymak.
Ey Naḥīfī güş idince söyledüm tārīḫin
Ṭūl-i ʿömr ile muʿammer eyleye Ḥayy-ı Kerīm

güş idüp:

1. **güş idüp:**-*üp*
Gazel 236
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dinlemek.
Ser-süḫandur ders-i şeftālūye şāhum leblerüñ
Güş idüp ṭūṭī anı ḳıldı girībānın ceres

2. **güş idüp:**-*üp*
Gazel 354
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dinlemek.
Bu sitem-güne cevābın güş idüp bildüm meger
Ḥüsnine maġrūr imiş ol dil-ber-i pür-naḫvetüm

güş it:

1. **güş it:**
Gazel 521
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dinlemek; dinleyip uygulamaya koymak.
Gel ey bī-raḥm ü küfr-āyīn-i nāz ü ʿişve gel güş it Fiġānum deyr-i ʿışḳuñda miṣāl-i erġanūn oldı

2. **güş it:**
Rübai 191
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dinlemek.
Zülfüñde göñül şevḳ-ı ruḫuñla ḳaldı
Feryādını güş it giceci bülbüldür

güş itdigüm:

1. **güş itdigüm:**-*dig, -üm*
Gazel 191
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dinlemek; dinleyip uygulamaya koymak.
Naḥīfī ben ki Bihzād-ı teṣāvīr-i meʿānīyem
Benüm pend-i ṣarīr-i ḫāmeyi güş itdigüm yoḳdur

güş itdükçe:

1. **güş itdükçe:**-*dükçe*
Gazel 363
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dinlemek; dinleyip uygulamaya koymak.
Sen semāʿ eyle ney-i nālemi güş itdükçe
Çarḫ urup şevḳuñ ile günbed-i gerdān dönsün

güş itdüñ:

1. **güş itdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 295
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dinlemek; dinleyip uygulamaya koymak.
Ḳalbüñe itmedi teʾsīr vedāʿ-ı aḥbāb
Bu ḳadar velvele-i vā-esefi güş itdüñ

güş itme:

1. **güş itme:**-*me*
Gazel 149
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dinlemek; dinleyip uygulamaya koymak.
Güş itme güft ü güsını aʿdā-yı bedterüñ
Ey şāh beynümüzde niçe ḳīl ü ḳāl olur

2. **güş itme:**-*me*
Matla 146
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dinlemek; dinleyip uygulamaya koymak.
Nālesin güş itme ey dil bülbül-i ferzānenüñ
Ol daḫi yanında bir nā-puḫtedür pervānenüñ

güş itse:

1. **güş itse:**-*se*
Kaside 26
Mısra: **119**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dinlemek; dinleyip uygulamaya koymak.
Eger ki nālemi güş itse ʿan-şamīmi'l-bāl
İderdi kendüyi şad pāre şaḫrā-i şammā

2. **güş itse:**-*se*
Kaside 27
Mısra: **76**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dinlemek; dinleyip uygulamaya koymak.
Ḥālüme şefḳat ü raḥminden olurdı şad çāk
Rūz u şeb nāle-i dil-dūzumı güş itse şuḫūr

güş ḳıl:

1. **güş ḳıl:**
Gazel 288
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Deyim**
Dinlemek, dikkate almak.
Güş ḳıl pendümi naḫvetle teġāfül itme
Ben saña hep didigüm ey yüzi māh olsa gerek

2. **güş ḳıl:**
Kaside 22
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dinlemek, dikkate almak.
Ricāl-i devletüñ manṣūb u maʿzūli ber-ā-berdür
Münāfīdür şanursın güş ḳıl bu remz-i iclāli

güş oldı:

1. **güş oldı:**-*dı*
Gazel 239
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Duyulmak.
Gülşende vaṣf-ı laʿlüñi yazduḳça sevdigüm
Oldı ṣarīr-i ḫāmeme her berg-i ġonçe güş

güş u dile:

1. **güş u dile:**-*e*
Kaside 8
Mısra: **234**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kulak ve gönül.
Bilse ger ḳıymet-i güftārımı ṣarrāf-ı felek
Beni eyler ebedī güş u dile zīver-kār

güşād eyler:

1. **güşād eyler:**-*r*
Gazel 520
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Açmak, açıklamak.
Ol āfet sīnesin kim gāh bend ü geh güşād eyler
Nezāketle baña taʿlīm ider çāk-i girībānı

güşād iden:

1. **güşād iden:**-*en*
Gazel 385
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Açmak, çözmek.
Āfet ṣalındı fitne ile kişver-i dile
Kāküllerin güşād iden ol āfet olmasun

güşād itseñ:

1. **güşād itseñ:**-*se, -ñ*
Matla 99
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Açmak. II ferahlatmak.
Ḫvān-ı iḥsānuñı nāz ile güşād itseñ eger
Niʿmet-i vaṣluñ umar ehl-i maḥabbet yer yer

güşād itsün:

1. **güşād itsün:**-*sün*
Tarih 19
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Açmak. II ferahlatmak.
Ġonçe-i ṭabʿın güşād itsün nesīm-i luṭf-ı Ḥaḳ
Şādumān olsun çemenzār-ı ṣafāda dāʾimā

güşād oldı:

1. **güşād oldı:**-*dı*
Tarih 34
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Açılmak.
Feṯḥ-i Gence genc-i bād-āver gibi oldı güşād
Himmet ü ḫayr-ı duʿāsıyla o şāh-ı emcedüñ

güşād olmaz:

1. **güşād olmaz:**-*maz*
Gazel 130
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Açılmak.

Bu ʿuḳde nāḫun-ı tedbīr ile güşād olmaz
Olursa himmet-i merdān-ı bī-riyādan olur

güşâde:

1. **güşāde:**
Gazel 505
Mısra: **15**
Açık, açılmış.
Cihānda ḳalmadı aṣlā güşāde bir ḫāṭır
Zamāne her-kesi mevḳūf-ı infiʿāl itdi

2. **güşāde:**
Kaside 9
Mısra: **27**
Açık, açılmış.
Ser güşāde pā bürehne dīde pür-ḫūn sīne çāk
Sākinān-ı ʿarşı bu ḥālāta ḥayrān eylesem

3. **güşāde:**
Kaside 23
Mısra: **26**
Açık, açılmış.
Müsellem her cihetle luṭf-ı ṭabʿ u ḥüsn-i aḫlāḳı
Güşāde bāb-ı iḥsānı faḳīr ü aġniyā gelsün

4. **güşāde:**
Kaside 26
Mısra: **92**
Açık, açılmış.
Terennüm itmede medḥüñle bülbülān-ı süḫān
Güşāde ġonçe-i ḫoş-būy-ı gülşen-i maʿnā

güşāde ider:

1. **güşāde ider:**-*er*
Gazel 297
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Açmak, ferahlatmak II genişletmek, büyütmek.
Gül-i ümmīdümi güşāde ider
Her tebessümde laʿl-i ḫandānuñ

güşāde itse:

1. **güşāde itse:**-*se*
Gazel 449
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Deyim**
Açmak, ferahlatmak II genişletmek, büyütmek.
İtse Naḥīfīyā o meh gāhī güşāde cismini
Tābiş-i sīnesi ider Zühre-i māhı bāḫte

güşāde olsa:

1. **güşāde olsa:**-*sa*
Gazel 145
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Açılmak, ferahlamak, şenlenmek II işveli, cilveli olmak.
Güşāde olsa o pehlū meyān-ı meclisde
Dil-i sipihre degül mihre ıżṭırāb gelür

güşāde olsun:

1. **güşāde olsun:**-*sun*
Gazel 156
Mısra: **55**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Açılmak, ferahlamak, şenlenmek II işveli, cilveli olmak.
Nesīm-i feyż ile olsun güşāde ġonçe-i ṭabʿı
Gül-i maʿnī ki tā gülzār-ı ṭābʿa zīb ü zīnetdür

2. **güşāde olsun:**-*sun*
Gazel 296
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Açılmak, ferahlamak.
Olsun güşāde her dem gül gibi rūy-ı ālüñ
Ḥaḳ ṣaḳlasun naẓardan āyīne-i cemālüñ

güşāde-ḫāṭır ola:

1. **güşāde-ḫāṭır ola:**-*a*
Kaside 26
Mısra: **188**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönlü rahatlamak.
Ki bir teveccüh ile defʿ olur ġumūm u hümūm
Güşāde-ḫāṭır ola bunca bendegān-ı Ḫudā

güşād-ı şaşt-ı tīr-i nāleye:

1. **güşād-ı şaşt-ı tīr-i nāleye:**-*ye*
Gazel 53
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Feryat okunun atılması.
Bu menzilde güşād-ı şaşt-ı tīr-i nāleye bāʿiş
Nişān-ı nāvek-i idbār olan maġrūrlardur hep

güşād-ı ṭabʿ-ı ehl-i ʿışḳa:

1. **güşād-ı ṭabʿ-ı ehl-i ʿışḳa:**-*a*
Gazel 123
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk ehlinin tabiatını açmak.
Açılmaz dāġ-ber-dāġ olmaduḳça ġonçe-i ḫāṭır
Güşād-ı ṭabʿ-ı ehl-i ʿışḳa ey dil nev-bahār ister

güşāyiş:

1. **güşāyişleri:**-*ler, -i*
Gazel 211
Mısra: **2**
Gözün açılması ‖ ferahlık.
Ne gül-i bāġ u ne gül-geşt-i çemenden bilürüz
Bu güşāyişleri ol ġonçe-dehenden bilürüz

güşāyiş-i dil-i zār:

1. **güşāyiş-i dil-i zār:**
Gazel 206
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zavallı gönlün ferahlaması.

Güşāyiş-i dil-i zār oldı
nuṭḳuña mevḳūf
Tekellüm eyle ki senden
kelāma muntaẓıruz

güşāyiş-i dilüm:

1. **güşāyiş-i dilüm:**-*üm*
Gazel 106
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül açıklığı II gönül ferahlığı, iç huzuru.
Güşāyiş-i dilüm ol mest-i
bāde-i nāzuñ
Nühüfte şīve-i ṭāḳat-
rübālarındandur

güş-ı cān ṭut:

1. **güş-ı cān ṭut:**
Gazel 228
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **Deyim**
Birini can kulağıyla dinlemek.
Naḥīfī güş-ı cān ṭut sözlerüm
ʿayn-ı ḥaḳīḳatdür
Alanlar behre-i ʿayş ü ṣafāyı
ber-devām almaz

güş-ı cānuma:

1. **güş-ı cānuma:**-*um, -a*
Gazel 352
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Can kulağı.
Şāhid-i sırr-ı ḥaḳīḳat didi
güş-ı cānuma
Ḳurretü'l-ʿayn-i viṣālem
çeşm-i giryāndur yerüm

güş-ı derūna gelür:

1. **güş-ı derūna gelür:**-*ür*
Gazel 372
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül kulağına gelmek.
Hep zemzeme-i āb gelür
güş-ı derūna
Aṣḥāb-ı ġamuñ kūşe-i
Beytü'l-ḥazeninden

güş-ı dile:

1. **güş-ı dile:**-*e*
Gazel 135
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül kulağı.
Hevā-yı ʿışḳ ile ney gibi
başlar efġāna
Ne dem ki güş-ı dile naġme-i
rebāb gelür

2. **güş-ı dile:**-*e*
Kaside 8
Mısra: **52**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül kulağı.
Nāgehān pīr-i taʿaḳḳul beni
itdi āgāh
Virdi güş-ı dile biñ dürlü
ḫuceste-aḫbār

güş-ı ehl-i dillere:

1. **güş-ı ehl-i dillere:**-*ler, -e*
Tarih 10
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül ehlinin, şairlerin kulağı.
Güş-ı ehl-i dillere irişdi çün
ḫoş ṣadā
Söylediler her biri bir dürlü
tārīḫ-i cedīd

güş-ı gülden:

1. **güş-ı gülden:**-*den*
Gazel 124
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güle benzeyen kulak.
Güş-ı gülden menʿ iderler
nāle vü feryād ile
ʿAndelībān-ı çemen rengīn
edāmuz çoḳ görür

güş-ı güle:

1. **güş-ı güle:**-*e*
Gazel 199
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güle benzeyen kulak.
Başlayup nāleye gülşende
yine bülbül-i zār
Söyledi güş-ı güle rāz-ı
derūnın nā-çār

2. **güş-ı güle:**-*e*
Gazel 313
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güle benzeyen kulak.
Naġme-sāz olmada ser-
germ-i hevesdür bülbül
Rūz u şeb güş-ı güle
zemzeme-resdür bülbül

güş-ı hūşı ṭut:

1. **güş-ı hūşı ṭut:**-*ı*
Gazel 457
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Akıl kulağını tutmak, dikkatle dinlemek.
Mersiyye-i Sikender ü
Dārāyı şerḥ ider
Ṭut güş-ı hūşı şāhlaruñ ṭabl u
kūsına

güş-ı hūşuña:

1. **güş-ı hūşuña:**-*u, -ña*
Gazel 343
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Işittiğini layıkıyla kavrayan ve anlayan kulak.
Eger ki ʿārif iseñ güş-ı
hūşuña zāhid
Netīce hem-ser-i dürr-i
yegānedür süḫanum

güş-ı nāle eylersin:

1. **güş-ı nāle eylersin:**-*r, -sin*
Gazel 356
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnleyişe kulak vermek.
Ne güş-ı nāle eylersin ne āh
ü zāra ḳāʾilsin
Niçe ʿarż eyleyem derd-i
derūnum ben saña bilmem

gūş-ı nāya:

1. **gūş-ı nāya:**-*a*
Gazel 508
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Neyin kulağı.
Ṭutuşdı yandı çıḳardı sipihre feryādın
Meger ki sūz-ı dilüm gūş-ı nāya söylendi

gūş-ı ʿuşāta irişe:

1. **gūş-ı ʿuşāta irişe:**-*e*
Kaside 5
Mısra: **133**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Âsilerin kulağına erişmek.
Ol zamān kim irişe gūş-ı ʿuşāta ser-be-ser
Naʿra-i eyne'l-mefer ile nice şıyt u nidā

gūş-ı zemīne:

1. **gūş-ı zemīne:**-*e*
Gazel 196
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zeminin kulağı II mecazen yeryüzü, dünya.
Gūş-ı zemīne eyleme teklīf-i istimāʿ
Āheng-i nālemi felek-i köhne-ṭāḳa şor

gūşına girmez:

1. **gūşına girmez:**-*mez*
Gazel 233
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
İşitmek.
Ey göñül kūyına varduḳça fiġān eyleme kim
Girmez ol muġ-beçenüñ gūşına şavt-ı nāḳūs

güsişte-ʿinān:

1. **güsişte-ʿinānuz:**-*uz*
Gazel 60
Mısra: **1**
Yuları kopmuş, gemi azıya almış, dil uzatmış.
Gehī güsişte-ʿinānuz gehī şikeste-riḳāb
Şikeste-beste sefer ādemi ider iġżāb

ġuṣṣa:

1. **ġuṣṣa:**
Kaside 26
Mısra: **7**
Keder.
Ne deñlü ġuṣṣa ile olsa bī-dimāġ insān
Ẓuhūr-ı faẕl-ı ilāhī ider anı insā

2. **ġuṣṣa:**
Kaside 26
Mısra: **108**
Keder.
Elümde levḥ ü ḳalem ḫāṭırumda ḫūn u elem
Cigerde sūziş-i ġam dilde ġuṣṣa gözde bükā

3. **ġuṣṣa:**
Rübai 196
Mısra: **2**
Keder.
Maḫlūḳa ḳalursa benüm aḥvālüm eger
Maḥṣūlum olur ġuṣṣa vü endūh u keder

4. **ġuṣṣa:**
Rübai 477
Mısra: **1**
Keder.
Hep ġuṣṣa ile ḫalḳ-ı cihān mātemde
Yoḳdur eṣer-i ẕevḳ u ṣafā ʿālemde

ġuṣṣa vü endūh:

1. **ġuṣṣa vü endūh:**
Gazel 344
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tasa ve sıkıntı.
Seng-i cevr ile göñül mülkini ber-bād itdüñ
Ḳalbüñi ġuṣṣa vü endūh ile giryān göreyüm

ġuṣṣa vü ġamdan:

1. **ġuṣṣa vü ġamdan:**-*dan*
Kaside 26
Mısra: **171**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gam ve keder.
Bu demde başuma teng oldı ġuṣṣa vü ġamdan
Bu ʿarṣa-gāh-ı vesīʿu fesīḥatü'l-ercā

ġuṣṣa-i dünyā:

1. **ġuṣṣa-i dünyā:**
Gazel 469
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyanın sıkıntıları.
Ümmīd-i vuṣlatuñla devlet-i ḥüsnüñde mesrūram
Ne deñlü ġuṣṣa-i dünyā ile ġam-nāk olursam da

ġuṣṣa-i ḥasretle:

1. **ġuṣṣa-i ḥasretle:**-*le*
Gazel 496
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasret nedeniyle duyulan keder, hüzün.
N'ola pervāne-ṣıfat olsa Naḥīfī ḫāmūş
N'eylesün ġuṣṣa-i ḥasretle açılmaz deheni

ġuṣṣa-i ʿışḳı:

1. **ġuṣṣa-i ʿışḳı:**-*ı*
Gazel 225
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk gamı.
Ḫudā dūr itmesün bir laḥẓa dilden ġuṣṣa-i ʿışḳı
Ki zīrā encümengāh-ı maḥabbetdür bī-çerāġ olmaz

ġuṣṣa-i ʿuḳbāyı:

1. **ġuṣṣa-i ʿuḳbāyı:**-*yı*
Gazel 295

Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ahiret sıkıntısı.
Mey-i defʿ-i ġam-ı dünyā diyerek nūş itdüñ
Ne ʿaceb ġuṣṣa-i ʿuḳbāyı ferāmūş itdüñ

ġuṣṣa-kāh:

1. **ġuṣṣa-kāh:**
Tarih 16
Mısra: **20**
Keder çöpü.
Öyle nüzhet-gāh-ı dil-keş kim dem-i geşt ü güẕār
Olmada neẕẕāresi şādī-fezā vü ġuṣṣa-kāh

gūşuma irdi:

1. **gūşuma irdi:**-*um, -di*
Gazel 230
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kulağına gelmek.
Dün ḫākdān-ı leşker-i nā-kāma uġradum
İrdi Naḥīfī gūşuma ṣad āferīn-i yeʾs

gūşumı pür itdi:

1. **gūşumı pür itdi:**-*m, -ı , -di*
Gazel 231
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kulağını doldurmak.
Nāle-i āh el-firāḳ ile pür itdi gūşumı
Pīş-i rāhumda güẕārān eyleyen ṣavt-ı ceres

gūşuña irmeden:

1. **gūşuña irmeden:**-*me, -den*
Kaside 3
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kulağına gelmek II İşitmek.
İrmeden gūşuña āvāze-i ṭabl-ı rıḥlet
Çāresin eyle yüri zād-ı reh-i ʿuḳbānuñ

gūş-zed-i raġbet olmasun:

1. **gūş-zed-i raġbet olmasun:**-*ma, -sun*
Gazel 366
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ilginin kulağa gelmesi.
Bilmezlük ile ol gül-i nev-ḫīz-i bāġ-ı nāz
Ḳavl-i ʿadūya gūş-zed-i raġbet olmasun

güvāh:

1. **güvāh:**
Gazel 32
Mısra: **2**
Şahit, delil, tanık.
Beyān ider ġam-ı ʿışḳum sirişk ü āh saña
Esīrüñ oldıġuma bu yeter güvāh saña

2. **güvāh:**
Gazel 287
Mısra: **10**
Şahit, delil, tanık.
Yād ḳıl ol güni olduḳça dehānuñ memhūr
Dest ü pā itdigüñ aʿmāle güvāh olsa gerek

3. **güvāhum:**-*um*
Gazel 421
Mısra: **6**
Şahit, delil, tanık.
ʿAceb mi iddiʿā-yı ʿışḳ idersem bezm-i ʿālemde
Sirişk-i çeşm-i giryāndur güvāhum yā Resūla'llāh

4. **güvāh:**
Matla 232
Mısra: **1**
Şahit, delil, tanık.
Cümle ʿālem bu şehādetde baña yār ü güvāh
-

5. **güvāh:**
Rübai 506
Mısra: **3**
Şahit, delil, tanık.
Ṣıdḳ ile güvāh idi cemādāt bile
Ser-dāde olup ḫāk-i reh-i ʿizzetine

6. **güvāh:**
Tarih 16
Mısra: **18**
Şahit, delil, tanık.
Her zücāc-ı revzeni ʿālem-nümā dirsem n'ola
Müddeʿāma cām-ı Cem mirʾāt-ı İskender güvāh

güvāh oldı:

1. **güvāh oldı:**-*dı*
Tahmis 10
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tanık olmak.
ʿĀşıḳ oldum saña biñ cān ile āh ü ṣad āh
ʿĀşıḳam ʿışḳuma bu girye vü āh oldı güvāh

gūyā:

1. **gūyā:**
Gazel 1
Mısra: **13**
"Güya, sanki, âdeta, zannedersin ki" anlamlarında zarf.
Gūyā Naḥīfī-zārıñı bir bülbül eylemiş
Ruḫsāruñ ey perī gül-i ḫandān iden Ḫudā

2. **gūyā:**
Gazel 12
Mısra: **2**
"Güya, sanki, âdeta, zannedersin ki" anlamlarında zarf.
Bu ḳadar āb ü tāb ile cānā Pençe-i āfitābsın gūyā

3. **gūyā:**
Gazel 23
Mısra: **7**
"Güya, sanki, âdeta, zannedersin ki" anlamlarında zarf.
Baña zindān olur gūyā bu vaḥşet-ḫāne-i ġurbet

Gelince ḫāṭır-ı nā-şāde ẕevḳ-ı ülfetüñ cānā

4. **gūyā:**
Gazel 31
Mısra: **8**
"Güya, sanki, âdeta, zannedersin ki" anlamlarında zarf.
Kārı taʿlīm-i teġāfüldür nigāh-ı şūḫuña
Ġamze-i bī-şefḳatüñ gūyā ki düşmendür baña

5. **gūyā:**
Gazel 101
Mısra: **9**
"Güya, sanki, âdeta, zannedersin ki" anlamlarında zarf.
Gūyā ki şaşt-dīde kemāndur ol ebruvān
Müjgān-ı yār ʿaynı ile tīr-i cestedür

6. **gūyā:**
Gazel 108
Mısra: **2**
"Güya, sanki, âdeta, zannedersin ki" anlamlarında zarf.
Ḫudā ʿaynumda cāh-ı dehri berg-i terre itmişdür
Nigāh-ı raġbetümde mihri gūyā ẕerre itmişdür

7. **gūyā:**
Gazel 121
Mısra: **8**
"Güya, sanki, âdeta, zannedersin ki" anlamlarında zarf.
Cān fiġān eyler seni özler ḫarīm-i bāġda
Bülbül-i şūrīde gūyā verd-i ḫandānın arar

8. **gūyā:**
Gazel 151
Mısra: **4**
"Güya, sanki, âdeta, zannedersin ki" anlamlarında zarf.
Ẓuhūr itmekde dilden nev-be-nev endūh-ı nā-dīde
Derūn-ı sīne gūyā maḥzen-i ālām-ı devrāndur

9. **gūyā:**
Gazel 154
Mısra: **7**
"Güya, sanki, âdeta, zannedersin ki" anlamlarında zarf.
Girībān çāk olup mestāne varmış ḫ∨āba gūyā kim
Açılmış yāsemen gülşende daḫi ġonçe nergisler

10. **gūyā:**
Gazel 172
Mısra: **4**
"Güya, sanki, âdeta, zannedersin ki" anlamlarında zarf.
Rīziş-i elmās-ı müjgān ile dāġ-efrūz olup
Şefḳatinden zaḫmuma gūyā ki merhem-sāz olur

11. **gūyā:**
Gazel 213
Mısra: **14**
"Güya, sanki, âdeta, zannedersin ki" anlamlarında zarf.
Mātem-i hecrüñle giryānuz Naḥīfīveş yine
Rūze-i māh-ı muḥarrem oldı gūyā ʿıydumuz

12. **gūyā:**
Gazel 339
Mısra: **8**
"Güya, sanki, âdeta, zannedersin ki" anlamlarında zarf.
Cism-i nizārı dāġ u elifle pür eyledüm
Dīvān-ı şāh-ı ʿışḳda gūyā muḥāsibem

13. **gūyā:**
Gazel 355
Mısra: **4**
"Güya, sanki, âdeta, zannedersin ki" anlamlarında zarf.
Eksük degül işābet-i zaḫm-ı elem baña
Gūyā ki tīr-i ʿışḳa muʿayyen nişāneyem

14. **gūyā:**
Gazel 454
Mısra: **8**
"Güya, sanki, âdeta, zannedersin ki" anlamlarında zarf.
Ol kemer olmış miyān-ı dil-bere zinet-nümā
Hāledür gūyā ṭolanmış māh-ı Kenʿān üstüne

15. **gūyā:**
Kaside 13
Mısra: **71**
"Güya, sanki, âdeta, zannedersin ki" anlamlarında zarf.
Ḫaṭ-ı müşgīnüñ oldı kisve gūyā Kaʿbe-i ḥüsne
-

16. **gūyā:**
Kaside 13
Mısra: **64**
"Güya, sanki, âdeta, zannedersin ki" anlamlarında zarf.
O sīmīn gerden üzre ʿaks-i ruḫsār-ı şafā-baḫşuñ
Gül-i pür-ābdur gūyā ḳonulmış yāsemīn üzre

17. **gūyā:**
Kaside 19
Mısra: **90**
"Güya, sanki, âdeta, zannedersin ki" anlamlarında zarf.
Żaʿf-ı miḥnetden göründi mafṣal-ı sīnem ʿayān
Oldı gūyā nüsḫa-i derd ü hümūmuñ mistarı

18. **gūyā:**
Kaside 19
Mısra: **6**
"Güya, sanki, âdeta, zannedersin ki" anlamlarında zarf.
Ṣadr-ı eflāki müzeyyen itdi necm-i ferḳadeyn
Devletüñ gūyā oturdı iki ḳāżī-ʿaskeri

19. **gūyāyı:**--*y-ı*
Kaside 22
Mısra: **68**
Söyleyen, söyleyici.
Maḳāmumdan degül ḫālüm degül bu itdügüm taḳrīr

ʿAlā-vechi'r-rivāye eyledüm taḳlīd gūyāyı

20. **gūyā:**
Kaside 26
Mısra: **104**
Söyleyen, söyleyici.
Egerçi ḳudret-i güftār ḳalmadı bende
Ki lāl-i bī-dil ü bī-nuṭḳ-ı ḥasretden gūyā

21. **gūyā:**
Kaside 28
Mısra: **15**
Söyleyen, söyleyici.
O baḥr-ı lücce-dāram rūzgār-ı ʿışḳ ile gūyā
Ten-i zārumda her bir dāġlar yer yer ḥabābumdur

22. **gūyā:**
Kaside 28
Mısra: **39**
"Güya, sanki, âdeta, zannedersin ki" anlamlarında zarf.
Süvār olduḳça ol raḫş-ı şabā-reftārına gūyā
Çıḳar tā rütbe-i gerdūna āh-ı pür-şitābumdur

23. **gūyā:**
Kıt'a 4
Mısra: **4**
"Güya, sanki, âdeta, zannedersin ki" anlamlarında zarf.
Maʿnā-yı ḥüsni fehm olınup oldı bī-bedel
Türkīye oldı terceme gūyā ki bir kitāb

24. **gūyā:**
Kıt'a 37
Mısra: **4**
"Güya, sanki, âdeta, zannedersin ki" anlamlarında zarf.
Vaḳt-i iftār temāşāsı cemālüñle senüñ
ʿĀşıḳa her gice gūyā ki şeb-i Ḳadr oldı

25. **gūyā:**
Murabba 3
Mısra: **9**
Söyleyen, söyleyici.
Eger lāl ü eger gūyā
Seni tesbīḥ ider eşyā

26. **gūyā:**
Rübai 29
Mısra: **4**
"Güya, sanki, âdeta, zannedersin ki" anlamlarında zarf.
Boynın uzadup reh-güẕer-i yārāna
Her ġonçe-i gül söylemek ister gūyā

27. **gūyā:**
Rübai 29
Mısra: **2**
"Güya, sanki, âdeta, zannedersin ki" anlamlarında zarf.
Gülşende ne bu feyż-i leṭāfet āyā
Gül ḫande-künān şevḳ ile bülbül gūyā

28. **gūyā:**
Rübai 40
Mısra: **4**
"Güya, sanki, âdeta, zannedersin ki" anlamlarında zarf.
Baḳduḳça ider ādemi mest-i ḥayret
Nuṭḳ itse ider ʿāşıḳı lāl gūyā

29. **gūyā:**
Rübai 366
Mısra: **4**
"Güya, sanki, âdeta, zannedersin ki" anlamlarında zarf.
İtdükçe senüñ naʿt-i şerīfüñ taḳrīr
Gūyā ki hemān maṭlaʿu'l-envār oldum

30. **gūyā:**
Tahmis 8
Mısra: **39**
"Güya, sanki, âdeta, zannedersin ki" anlamlarında zarf.
Kūyuñ eṭrāfına ʿuşşāḳ dizilmiş gūyā
Ḥarem-i Kaʿbede her cānibe erkān ṣaf ṣaf

gūyā eyle:

1. **gūyā eyle:**
Kaside 26
Mısra: **254**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Söyler hale getirmek.
Dirīġ itme ne var ḳand-i lutfuñı benden
Gel eyle şevḳ ile ṭūṭī-i ṭabʿumı gūyā

2. **gūyā eyle:**
Rübai 517
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Söylemek.
Ẕikrüñle lisān-ı ḳalbüm eyle gūyā
Āḫir nefesümde sen benüm yā Allāh

gūyā iden:

1. **gūyā iden:**-*en*
Kaside 26
Mısra: **212**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Söyletmek.
Mekārim ehlinüñ āṣār-ı luṭf u himmetidür
Süḫanverānı iden naẓm u neṣr ile gūyā

gūyā itdirürse:

1. **gūyā itdirürse:**-*ür, -se*
Gazel 112
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Konuşan ettirmek.
Ṭūṭī-i ṭabʿı Naḥīfī muḳteżā-yı ḥāl-i çarḫ
Gāh gūyā itdirürse gāh ḫāmūş itdirür

gūyā ki:

1. **gūyā ki:**
Gazel 340
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Sanki.
Baña derd-i ser oldı būy-ı zülf-i ʿanber-āgīnüñ
Şemīm-i müşg ile gūyā ki taḥṣīl-i ṣudāʿ itdüm

2. **gūyā ki:**
Gazel 394
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sanki.
Gūyā ki felek ḫisset ile müttehem olmaz
Baḫş itmede her dem bize naḳd-i eleminden

3. **gūyā ki:**
Gazel 437
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Varsayalım ki, farzedelim ki.
O gül-ruḫlar ki oldı hem-dem ü hem-rāh bir yerde
Mülākī oldılar gūyā ki mihr ü māh bir yerde

4. **gūyā ki:**
Matla 79
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Varsayalım ki, farzedelim ki.
Devāt-ı sīmden yārüñ miyānı pīç ü tāb eyler
Kenār-ı ābda gūyā ki bir mū ıżṭırāb eyler

5. **gūyā ki:**
Tahmis 10
Mısra: **44**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sanki.
Dil-i pür-tābı şikār itdi o çeşm-i cādū
Ṣayd-ı şīr eyledi gūyā ki hemān bir āhū

6. **gūyā ki:**
Tarih 17
Mısra: **42**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sanki.
Niẓām üzre olur fevvāreler rīzān güher-āsā
İder gūyā ki bir muʿciz-süḫan eşʿārını inşād

gūyān ider:

1. **gūyān ider:**-*er*
Kaside 19
Mısra: **135**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Söyleyen etmek.
Feyż-i medḥ-i pādişāhīdür beni gūyān ider
Eyleyen iẓhār odur hep bunca remz-i mużmeri

gūyān olup:

1. **gūyān olup:**-*up*
Kıt'a 46
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Canlanmak.
Eşk-i riḳḳat-ḫīz ile gūyān olup bī-ḳīl u ḳāl
Dāʾimā eyler duʿā-yı şāh-ı devrān selsebīl

gūy-ı zenaḫ-dānuñda:

1. **gūy-ı zenaḫ-dānuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 289
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çene çukurunun topu II guy u çevgan oyununa gönderme vardır.
Ḳalmayup ḥüsn ü bahā gūy-ı zenaḫ-dānuñda
Yūsuf-ı ṭalʿatüñ efkende-i çāh olsa gerek

gūyiyā:

1. **gūyiyā:**
Gazel 15
Mısra: **10**
"Güya, sanki, âdeta, zannedersin ki" anlamlarında zarf.
Revān itdüm sirişk-i ḫāmemi evṣāf-ı laʿlinde
Naḥīfī gūyiyā Āb-ı Ḥayātı eyledüm icrā

2. **gūyiyā:**
Gazel 90
Mısra: **6**
"Güya, sanki, âdeta, zannedersin ki" anlamlarında zarf.
Destüñe şol dem varıcaḳ anı sen nūş eyledüñ
Nūr-ı rūyuñda olupdur gūyiyā pervīn ḳadeḥ

3. **gūyiyā:**
Gazel 150
Mısra: **8**
"Güya, sanki, âdeta, zannedersin ki" anlamlarında zarf.
Olur ʿuşşāḳ ṣaf ṣaf ṭālib-i bismilgeh-i ʿışḳı
O māhuñ gūyiyā hengām-ı vaṣlı ʿıyd-ı ḳurbandur

4. **gūyiyā:**
Gazel 151
Mısra: **14**
"Güya, sanki, âdeta, zannedersin ki" anlamlarında zarf.
Perī-rūyān-ı maʿnā olmada maḥkūm-ı fermānuñ
Naḥīfī ṭabʿ-ı pāküñ gūyiyā mühr-i Süleymāndur

5. **gūyiyā:**
Gazel 220
Mısra: **10**
"Güya, sanki, âdeta, zannedersin ki" anlamlarında zarf.
Aġlaram senden o dem pā-zen-i dūr olduḳça
Gūyiyā menzilümüz rāh-ı ʿademdür sensüz

6. **gūyiyā:**
Gazel 257
Mısra: **3**
"Güya, sanki, âdeta, zannedersin ki" anlamlarında zarf.
Tīr-i ḫūnī zaḫmesinden gūyiyā bu ḫaste-dil

Şimdi bīmār oldı cānā ḳalmadı yer tende saġ

7. **gūyiyā:**
Gazel 259
Mısra: **1**
"Güya, sanki, âdeta, zannedersin ki" anlamlarında zarf.
Yāre didüm ʿāşıḳāna gūyiyā şuʿleñ çerāġ
Bu şeb-i ḥasretde olsun baña ol vaṣluñ çerāġ

8. **gūyiyā:**
Gazel 349
Mısra: **14**
"Güya, sanki, âdeta, zannedersin ki" anlamlarında zarf.
Eylemezler hīç beni şāyān-ı gūş-ı iʿtibār
İʿtiḳād-ı müddeʿīde gūyiyā efsāneyem

9. **gūyiyā:**
Gazel 453
Mısra: **2**
"Güya, sanki, âdeta, zannedersin ki" anlamlarında zarf.
Ḫvāba varmış gelmiş ol müjgān müjgān üstüne
Gūyiyā ser-dādedür peykān peykān üstüne

10. **gūyiyā:**
Gazel 454
Mısra: **10**
"Güya, sanki, âdeta, zannedersin ki" anlamlarında zarf.
Câme-i müşgīn ile pūşide ḳıldı sīnesin
Gūyiyā ebr oldı ḥāʾil māh-ı tābān üstüne

11. **gūyiyā:**
Gazel 466
Mısra: **2**
"Güya, sanki, âdeta, zannedersin ki" anlamlarında zarf.
ʿAraḳlar kim olur ẓāhir leb-i mey-gūn-ı yār üzre
Dökülmiş gūyiyā berg-i semendür cūy-bār üzre

12. **gūyiyā:**
Kaside 11
Mısra: **11**
"Güya, sanki, âdeta, zannedersin ki" anlamlarında zarf.
Gūyiyā iki rikāb idi semend-i ʿazmüñe
Ḳurṣa-i mihr-i cihān-ārā meh-i ġarrā ile

13. **gūyiyā:**
Kıt'a 44
Mısra: **4**
"Güya, sanki, âdeta, zannedersin ki" anlamlarında zarf.
Yine sulṭān-ı baḫtum baña ʿarż-ı iltifāt itdi
Bu şeb bezmümde yaḳdı gūyiyā bir şemʿ-i kāfūrı

14. **gūyiyā:**
Matla 18
Mısra: **2**
"Güya, sanki, âdeta, zannedersin ki" anlamlarında zarf.
Noḳṭa-i zerrīn-i encümle sipihr-i ḫoş-nümā
Muṣḥaf-ı ḥüsnüñde bir muḫrec varaḳdur gūyiyā

15. **gūyiyā:**
Matla 20
Mısra: **2**
"Güya, sanki, âdeta, zannedersin ki" anlamlarında zarf.
Ol kebūdī câme-i teng içre ol şīrīn liḳā
Şīşe içre ḥabs olunmuş bir perīdür gūyiyā

16. **gūyiyā:**
Matla 43
Mısra: **2**
"Güya, sanki, âdeta, zannedersin ki" anlamlarında zarf.
Rūmī ḳabāya girdi o meh-pāre-i ʿArab
Gūyiyā olundı terceme bir naẓm-ı münteḫāb

17. **gūyiyā:**
Matla 82
Mısra: **2**
"Güya, sanki, âdeta, zannedersin ki" anlamlarında zarf.
Bindi esb-i bād-peymāna o şūḫ-ı şeh-süvār
Gūyiyā berg-i güli aldı götürdi rūzgār

18. **gūyiyā:**
Matla 87
Mısra: **2**
"Güya, sanki, âdeta, zannedersin ki" anlamlarında zarf.
Hū çeküp dil-beste olmış ḫalḳa-i tevḥīde yār
Gūyiyā dem-keş kebūterdür o ṭıfl-ı şīvekār

19. **gūyiyā:**
Matla 94
Mısra: **2**
"Güya, sanki, âdeta, zannedersin ki" anlamlarında zarf.
Nāzdan taḥrīk ider ebrūların her laḥẓa yār
Gūyiyā meşḳ-i kemān eyler o şūḫ-ı şīvekār

20. **gūyiyā:**
Tahmis 8
Mısra: **5**
"Güya, sanki, âdeta, zannedersin ki" anlamlarında zarf.
Gūyiyā cenge ṭurur nīze-güẕārān ṣafʿṣaf
Ḳadd-i āzādıña serv-i çemen olmış bende

21. **gūyiyā:**
Tarih 16
Mısra: **39**
"Güya, sanki, âdeta, zannedersin ki" anlamlarında zarf.
Gūyiyā fevvāreler eyler lisān-ı ḥāl ile
Dem-be-dem ḥüsn-i s̲enā-yı şāha taḥrīk-i şifāh

22. **gūyiyā:**
Tarih 28
Mısra: **10**
"Güya, sanki, âdeta, zannedersin ki" anlamlarında zarf.

Ḳalmadı emr-i muʿallel buldı ḥüsn-i iʿtilāf
Şöyle kim metrūk ḳaldı gūyiyā baḥs-i cedel

güẕār:

1. **güẕār:**
Kaside 8
Mısra: **58**
Geçip gitmek.
O şeh-i muḥteşem-i mülk-i risālet ki aña
Niçe şāhān-ı cihān olmadadur bende güẕār

güẕār eyledi:

1. **güẕār eyledi:**-*di*
Rübai 463
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uğramak, geçip gitmek.
Ālūde olup cürm ü günehle her gāh
Bīhūde güẕār eyledi ʿömrüm eyvāh

güẕār eylediler:

1. **güẕār eylediler:**-*di, -ler*
Gazel 514
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uğramak, geçip gitmek.
Ḳays ü Ferhād güẕār eylediler şanʿat ile
Vādī-i ʿışḳ göñül saña müsellem ḳaldı

güẕār itdi:

1. **güẕār itdi:**-*di*
Rübai 195
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zamanını geçirmek.
İnṣāfa gel ey nefs-i bed-āmūz yeter
Ġafletle güẕār itdi şeb u rūz yeter

güẕār itdükçe:

1. **güẕār itdükçe:**-*dükçe*
Kaside 11
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Geçmek.
Ḳāb-ı ḳavseyne güẕār itdükçe tīr-i himmetüñ
Menzil-i aʿlāya irdüñ ḳurb-ı ev ednā ile

güẕār itmedeyüm:

1. **güẕār itmedeyüm:**-*me, -de, -yüm, -*
Gazel 286
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gezip dolaşmak.
Bāġdan bāġa güẕār itmedeyüm ḥasret ile
Ḳandadur ḳandadur ol serv-i revānum diyerek

güẕārān eyleyen:

1. **güẕārān eyleyen:**-*yen*
Gazel 231
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dolaşmak.
Nāle-i āh el-firāḳ ile pür itdi gūşumı
Pīş-i rāhumda güẕārān eyleyen ṣavt-ı ceres

güzel:

1. **güzel:**
Gazel 55
Mısra: **10**
Çekici, cazip kimse II sevgili.
Ṣaḳın andan ki Naḥīfī ura bir zaḫme saña
Geliyor ḫancer-i ġamz ile güzel mest ü ḫarāb

2. **güzel:**
Gazel 58
Mısra: **4**
Çekici, cazip kimse II sevgili.
Bāde-i eşküm revāndur āb ü tābından yaña
Bilmezem kim nūş ider mi ol güzel şāhī şarāb

3. **güzel:**
Gazel 81
Mısra: **1**
Çekici, cazip kimse II sevgili.
Güzel bilsem nedür baña cefākār olmaġa bāʿiş
Beni gördükçe her demde sitem-kār olmaġa bāʿiş

4. **güzele:**-*e*
Gazel 97
Mısra: **13**
Çekici, cazip kimse II sevgili.
Güzele māʾil olalı dilemez Bu Naḥīfī ne naṣīḥat ü ne pend

5. **güzeller:**-*ler*
Gazel 161
Mısra: **12**
Çekici, cazip kimse II sevgili.
Daḫi inṣāfa gelmezler mi āyā
Güzeller dil-rübālar bī-vefālar

6. **güzel:**
Gazel 190
Mısra: **7**
Çekici, cazip kimse II sevgili.
Yoḳdur murādum üzre güzel ḫayf dünyede
Her bir ṣanemde dāmen-i ʿişmet derīdedür

7. **güzel:**
Gazel 242
Mısra: **9**
Çekici, cazip kimse II sevgili.
Güzel nāz ile bālāda oturmış serv-veş ammā
Velī ṣaff-ı niʿāl üzre Naḥīfī-zāra yaṣdanmış

8. **güzel:**
Gazel 242
Mısra: **1**
Çekici, cazip kimse II sevgili.
Oturmış secde-gāhında güzel dīvāra yaṣdanmış

Didiler āsumān üzre baḳuñ
meh-pāre yaṣdanmış

9. **güzel:**
Gazel 271
Mısra: **4**
Çekici, cazip kimse II sevgili.
Bilinmez ʿāṣıḳuñ ḳadri zamāne içre sulṭānum
Ṣadāḳatle güzel sevmek bu ḫalḳa ʿayb ü ʿār ancaḳ

10. **güzelüñ:**-*üñ*
Gazel 271
Mısra: **1**
Çekici, cazip kimse II sevgili.
Baña luṭfuñ ʿaceb yoḳdur güzelüñ pāy-dār ancaḳ
Dem-ā-dem baña cevr itmek saña dünyāda kār ancaḳ

11. **güzelden:**-*den*
Gazel 274
Mısra: **1**
Çekici, cazip kimse II sevgili.
Ḥamdü li'llāh ol güzelden almışam iḳrār-ı ʿışḳ
Maġrib-i ġamm içre gitdi ẓulmet-i inkār-ı ʿışḳ

12. **güzel:**
Gazel 348
Mısra: **14**
Çekici, cazip kimse II sevgili.
Ḳaṣduñ bu Naḥīfīyi helāk itmek imiş āh
Raḥm eyle güzel başuñ içün itme efendüm

13. **güzel:**
Gazel 403
Mısra: **10**
Çekici, cazip kimse II sevgili.
Naḥīfī bileler ḳadrüñ beḳāya rıḥlet idince
Güzel kim ḳıymetüñ bilmez daḫi tāze cevāndur bu

14. **güzeller:**-*ler*
Gazel 435
Mısra: **5**
Çekici, cazip kimse II sevgili.
Güzeller çıḳdılar ʿuṣṣāḳ ile hep seyr-i gülzāra
Benümle sen de gel ey ġonçe-fem gül-geşt-i bāġ eyle

15. **güzeller:**-*ler*
Gazel 497
Mısra: **12**
Çekici, cazip kimse II sevgili.
Dil-i şeydā niçe dāmen-keş olsun ʿışḳ-ı dil-berden
O meh-veşler güzeller dil-rübālar yāda gelmez mi

16. **güzelüm:**-*üm*
Gazel 513
Mısra: **4**
Çekici, cazip kimse II sevgili.
Ṭutuşur lisānuma gelmeden cigerümde ḥarf-i recā daḫi
Güzelüm bu āteş-i ʿışḳ ile niçe keşf idem saña rāzumı

17. **güzel:**
Matla 168
Mısra: **2**
Çekici, cazip kimse II sevgili.
Yaratmış Ḫudā ḥüsnüñi bī-bedel
ʿAbāda ḳabāda güzelsin güzel

18. **güzelsin:**-*sin*
Matla 168
Mısra: **2**
Çekici, cazip kimse II sevgili.
Yaratmış Ḫudā ḥüsnüñi bī-bedel
ʿAbāda ḳabāda güzelsin güzel

19. **güzeldür:**-*dür*
Matla 263
Mısra: **2**
Çekici, cazip kimse II sevgili.
Hecr-i ebrūsı hilāl itdi vücūd-ı bedri
Bir güzeldür ki o meh-pāre bilinmez ḳadri

20. **güzel:**
Tarih 28
Mısra: **46**
Çekici, cazip kimse II sevgili.
Bāreke'llāh böyle bī-mānend-eşer ancaḳ olur
Şekli zībā resmi dil-keş vażʿı ḫoş ṭarhı güzel

güzelim:

1. **güzelim:**
Gazel 390
Mısra: **7**
Beğenilen, sevilen kimselere hitap sözü olarak kullanılır.
Şevḳum artar güzelim ḳaddiñi gördükçe senüñ
İştiyāḳ-āver olur serv-i dil-ārā-yı vaṭan

güzellen-:

1. **güzellendi:**-*di*
Gazel 87
Mısra: **4**
Güzelleşmek II Doğanın canlanması (Bitkilerin çiçeğe dönmesi ve yeşillenmesi).
O ḫaṭṭ-ı tāze ruḫ-ı yāra zīb-baḫş oldı
Bahār irişdi güzellendi gülsitān-ı feraḥ

2. **güzellendi:**-*di*
Gazel 181
Mısra: **8**
Güzelleşmek II Doğanın canlanması (Bitkilerin çiçeğe dönmesi ve yeşillenmesi).
Hevādār-ı nihāl-i ḳaddüñem ey serv-i nāzum gel
Bahār oldı güzellendi çemen ʿişret zamānıdur

güzeller güzeli itmiş:

1. **güzeller güzeli itmiş:**-*miş*
Rübai 558
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzeller içinde en güzel etmek.
İtmiş seni meşşāṭa-i sunʿ-ı ezelī

Biñ ḥüsn ile ser-cümle güzeller güzeli

güzelüm:

1. **güzelüm:**
Gazel 57
Mısra: **1**
Beğenilen, sevilen kimseler için kullanılan hitap sözü.
Güzelüm gel kerem it gül yüziñe ṭutma niḳāb
Yol ile söyleşelüm arada refʿ ola ḥicāb

2. **güzelüm:**
Gazel 57
Mısra: **7**
Beğenilen, sevilen kimseler için kullanılan hitap sözü.
Güzelüm maḳṣadımız saña ulaşmaḳdı biraz
Saña hep cümle ḥelāl ola begüm ḫışm u ʿaẕāb

3. **güzelüm:**
Gazel 57
Mısra: **9**
Beğenilen, sevilen kimseler için kullanılan hitap sözü.
Bu Naḥīfīye selāmuñ bile yoḳdur güzelüm
Aña bildür ṣuçını sevdicegüm ṣoñra ḫiṭāb

4. **güzelüm:**
Gazel 98
Mısra: **4**
Beğenilen, sevilen kimseler için kullanılan hitap sözü.
Ġafera'llāhü lenā ey şeh-i meh-rū ve le-küm
Güzelüm Rūm ili bayrāmıdur ol ʿıyd-ı vaʿīd

5. **güzelüm:**
Gazel 248
Mısra: **3**
Beğenilen, sevilen kimseler için kullanılan hitap sözü.
Güzelüm nāz iderek vuṣlatını ḳıldı fedā
Ne güzel ʿālem ile geldi baña şīve-i feyż

6. **güzelüm:**
Gazel 261
Mısra: **13**
Beğenilen, sevilen kimseler için kullanılan hitap sözü.
İre ger ʿıyd-ı viṣāle güzelüm ʿāṣıḳ-ı zār
Vire bu cān ile başı saña ḳurbān ṣaf ṣaf

güzer:

1. **güẕer:**
Gazel 375
Mısra: **6**
Geçmek.
Nizār oldum o deñlü şimdi hecr-i mū-miyānuñla
Miṣāl-i rişte mümkindür güẕer sūrāḫ-ı sūzenden

2. **güẕerüñ:**-*üñ*
Matla 138
Mısra: **1**
Geçmek.
Düşdi mi rāh-ı Stanbula ṣabā hīç güẕerüñ
Görelüm gel ḫaberüñ var mı vaṭandan ḫaberüñ

3. **güẕeri:**-*i*
Rübai 555
Mısra: **4**
Geçmek.
Ey kāş o mübārek ḳadem-i ʿālī-şān
Tā merdüm-i çeşmümde ideydi güẕeri

güẕer eylerse:

1. **güẕer eylerse:**-*r, -se*
Matla 110
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Geçmek, geçirmek.
Güẕer eylerse n'ola leyl ü nehār
Tīz yürür sāʿat-ı çarḫ-ı devvār

güẕer eylese:

1. **güẕer eylese:**-*se*
Tarih 19
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Geçmek, geçirmek.
Şöyle kim ger revzeninden eylese gāhī güẕer
Feyża-i luṭfından eylerdi hevā kesb-i hevā

güẕer itdi:

1. **güẕer itdi:**-*di*
Gazel 516
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Geçmek, yayılmak, dağılmak.
Nev-bahār itdi güẕer ben seyr-i gülzār itmedüm
Ol ḳadar göñlüm mürāʿāt itdi şarṭ-ı ʿuzleti

2. **güẕer itdi:**-*di*
Kaside 1
Mısra: **58**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Geçmek, geride bırakmak.
ʿİbret al mūy-ı siyāḥ-ı rīş ü ser oldı sefīd
Yaʿnī kim itdi güẕer ġafletle eyyām-ı şebāb

3. **güẕer itdi:**-*di*
Rübai 327
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Geçmek, yayılmak, dağılmak.
Müstaġrıḳ-ı cürm olup dil-i nālānum
Ḥaddi güẕer itdi rütbe-i ʿişyānum

güẕer itmede:

1. **güẕer itmede:**-*me, -de*
Kaside 11
Mısra: **64**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Geçmek, yayılmak, dağılmak.

Yā Ḥabība'llāh ben ol
ġafletde ḳalmış ʿācizem
İtmede ʿömrüm güẕer ālāyiş-
i dünyā ile

güẕer itseydi:

1. **güẕer itseydi:**-*se, -ydi*
Gazel 373
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Geçmek, yayılmak, dağılmak.
Bir vech ile ḳalmazdı eṣer
bād-ı ṣabādan
İtseydi güẕer şehr-i firāḳuñ
çemeninden

güzerān eyleye:

1. **güẕerān eyleye:**-*ye*
Tarih 21
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Geçmek.
Ṣıḥḥat ü ʿāfiyet ü rāḥat ile
Güẕerān eyleye māh ü sāli

güzerān olmada:

1. **güẕerān olmada:**-*mada*
Gazel 62
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Geçmek, geçip gitmek.
Dem-be-dem dūn-ı
denī raġmına ʿayş eylemede
Güẕerān olmada miḥnetle
meh ü sāl-i ġarīb

güẕerān olsa:

1. **güẕerān olsa:**-*sa*
Kaside 8
Mısra: **112**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Geçmek, geçip gitmek.
Būy-ı cennetden alur neşve
meşāmm-ı ʿuṣṣāḳ
Ṭarafuñdan güẕerān olsa
nesīm-i esḥār

güzer-gāh:

1. **güẕer-gāhuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 335
Mısra: **3**
Geçilen, geçilecek yer, yol, geçit.
Egerçi ḫāk-i rāh oldum
güẕer-gāhuñda sulṭānum
Seni muġber olur fikriyle
ammā çoḳ keder çekdüm

2. **güẕer-gāhuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 444
Mısra: **4**
Geçilen, geçilecek yer, yol, geçit.
Ḳo diller kūşe-i dāmānuña
ṣevḳ ile yüz sürsün
Güẕer-gāhuñda ḳurbān
oldıġum böyle şitāb itme

3. **güẕer-gāhında:**-*ı, -n, -da*
Kaside 19
Mısra: **38**
Dolaşılan yer.
Öyle bir şeh kim eger teşrīf-i
gülzār eylese
Ferş ider bülbül güẕer-
gāhında verd-i aḥmeri

4. **güẕer-gāhında:**-*ı, -n, -da*
Matla 151
Mısra: **2**
Dolaşılan yer.
Ümīd-i pāy-būsın eyleyüp ol
şāh-ı ḫūbānuñ
Ṭurur boynın burup yollar
güẕer-gāhında cānānuñ

güẕergāh:

1. **güẕergāhuñdan:**-*uñ, -dan*
Tahmis 7
Mısra: **11**
Geçilen, geçilecek yer, yol, geçit.
Baʿīd olmaz güẕergāhuñdan
ʿāşıḳ cān-sipār olsa
Ki rifʿatdür aña rāh-ı
maḥabbetde ġubār olsa

güzer-gāh-ı fenāda:

1. **güẕer-gāh-ı fenāda:**-*da*
Kaside 19
Mısra: **104**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yokluk geçidi olmak, gelip geçici dünya olmak.
Bir nefes olmazdı kim āyīne-
i ḳalbüm ola
Bu güẕer-gāh-ı fenāda gerd-i
miḥnetden berī

2. **güẕer-gāh-ı fenāda:**-*da*
Rübai 135
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yokluk geçidi olmak, gelip geçici dünya olmak.
Nīk ü bed olup sālik-i ṣaḥrā-
yı vücūd
Oldum bu güẕer-gāh-ı
fenāda mevcūd

güzer-geh:

1. **güẕer-gehinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 377
Mısra: **6**
Geçilen yer, geçit, yol.
Hezār ṣevḳ ile biz ḫāk-i rāh-ı
dil-dāruz
Güẕer-gehinde o servüñ
ġubār olan gelsün

2. **güẕer-gehinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 504
Mısra: **16**
Geçilen yer, geçit, yol.
Raḥmet revān-ı zümre-i
ʿuṣṣāḳa kim tamām
Ḳaldı güẕer-gehinde dil-i bī-
nevāları

3. **güẕer-gehinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 505
Mısra: **7**
Geçilen yer, geçit, yol.
Güẕer-gehinde göz
açdurmadı fütādesine
Semend-i ser-keş-i nāz ile
pāy-māl itdi

güzergeh:

1. **güẕergehinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 110
Mısra: **3**
Geçilen yer, geçit, yol.
Güẕergehinde beni vaḳf-ı rāh
idüp böyle
Fütāde eyleyen ol dil-ber-i
sehī-ḳaddür

2. **güẕergehinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 206
Mısra: **1**
Geçilen yer, geçit, yol.
Güẕergehinde o şīrīn ḫırāma muntaẓıruz
Nigāh-ı ʿişve ile bir selāma muntaẓıruz

güzīde:

1. **güzīde:**
Gazel 260
Mısra: **8**
Güzel, seçkin.
Oldı vücūduñ evvel ü āḫirde bī-ʿadīl
Sensin güzīde ḫayr-ı ḫalef mefḫar-ı selef

güzīn-i merdüm oldılar:

1. **güzīn-i merdüm oldılar:**-*dı, -lar*
Kıt'a 20
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gözün seçilmişi olmak II seçkin kimse olmak.
Āl ü aṣḥābı şeh-i kevneynüñ
Oldılar güzīn-i merdüm

ġaffārü'ẕ-ẕünūb:

1. **ġaffāru'ẕ-ẕünūb:**
Gazel 45
Mısra: **1**
Bütün günahları, suçları bağışlayan.
Ey muʿallā āyet-i ġufrānı
Ġaffāru'ẕ-Ẕünūb
V'ey ʿuṣāta müjde-i iḥsānı
Settāru'l-ʿuyūb

ġıdā:

1. **ġıdā:**
Gazel 5
Mısra: **8**
Yemek, nimet.
Zāhidā āsān degüldür kārı ʿışḳ aṣḥābınuñ
Anlara ḫūn-ı cigerdür tekye-i ġamda ġıdā

2. **ġıdā:**
Gazel 7
Mısra: **8**
Yemek, nimet.
Muḥammed ki nām-ı şerīfi anuñ
Ḳulūba ṣafā oldı rūḥa ġıdā

3. **ġıdā:**
Gazel 98
Mısra: **6**
Yemek, nimet.
Lebüñüñ sükkerini baḫş u ʿaṭā eyle baña
Ki odur rūḥa ġıdā cāna ṣafā ʿādet-i ʿıyd

4. **ġıdā:**
Gazel 241
Mısra: **2**
Yemek, nimet.
Bu sīnem levḥası üzre Ḫudā cānum fedā yazmış
Fedā itmeklüge yāre bu rūḥa ḫoş ġıdā yazmış

ḫabāb:

1. **ḫabāba:**-*a*
Gazel 130
Mısra: **18**
Kadehin üzerinde olan hava kabarcığı.
Hevādur ehl-i ġurūruñ zevāline bāʿiṣ
Ḫabāba her ne olursa yine hevādan olur

2. **ḫabāb:**
Gazel 141
Mısra: **4**
Kadehin üzerinde olan hava kabarcığı.
ʿAceb mi merdümek-i çeşm-i hūşa virse żarar
Derūn-ı şīşede her bir ḫabāb āteşdür

3. **ḫabābın:**-*ın*
Gazel 164
Mısra: **2**
Kadehin üzerinde olan hava kabarcığı.
Ol ki sensüz sāḳiyā nūş-ı ṣarāb-ı nāb ider
Derd-i ḥasret her ḫabābın aña bir gird-āb ider

4. **ḫabāb:**
Gazel 246
Mısra: **6**
Kadehin üzerinde olan hava kabarcığı.
Şevḳ-ı lebüñle ey ṣanem-i cürʿa-nūş-ı nāz
Eyler derūn-ı şīşede her bir ḫabāb raḳṣ

5. **ḫabābumdur:**-*um, -dur*
Kaside 28
Mısra: **16**
Kadehin üzerinde olan hava kabarcığı.
O baḥr-ı lücce-dāram rūzgār-ı ʿışḳ ile gūyā
Ten-i zārumda her bir dāġlar yer yer ḫabābumdur

ḫabāb-ı āb-ı ṣāf:

1. **ḫabāb-ı āb-ı ṣāf:**
Tarih 17
Mısra: **34**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saf suyun kabarcıkları.
Taʿaddüd üzre her bir ḫavż lücce-pür-ṣadef oldı
Ḫabāb-ı āb-ı ṣāf andan güher itmekdedür īrād

ḫabbe-i tesbīḥüm:

1. **ḫabbe-i tesbīḥüm:**-*üm*
Kaside 2
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tesbihin tanesi.
Ḫabbe-i tesbīḥüm olsaydı nücūm-ı āsumān
Ḫaşre dek mümkin degül ḫaḳ üzre şükr-i niʿmetüñ

ḫabbeẕā:

1. **ḫabbeẕā:**
Kaside 5
Mısra: **22**
"ne güzel, ne sevimli" manasında takdir edatı.
Ẕāt-ı pāküñ maẓhar-ı levlāke ḳıldı Kirdigār
Ḫabbeẕā ʿunvān u ḳadr ü ʿizz ü rifʿat ḫabbeẕā

2. **ḥabbeẕā:**
Kaside 5
Mısra: **22**
Ne güzel! Ne sevimli! II Birinci "ḥabbeẕā" kelimesinin anlamını kuvvetlendirmek amacıyla kullanılmıştır.
Ẕāt-ı pāküñ maẓhar-ı levlāke
ḳıldı Kirdigār
Ḥabbeẕā ʿunvān u ḳadr ü ʿizz ü rifʿat ḥabbeẕā

3. **ḥabbeẕā:**
Kaside 8
Mısra: **1**
"ne güzel, ne sevimli" manasında takdir edatı.
Ḥabbeẕā ḥikmet-i bī-ḥadd-i Ḥakīm ü Settār
Ḥabbeẕā ḳudret-i bī-ʿadd-i Ḳādir ü Ġaffār

4. **ḥabbeẕā:**
Kaside 8
Mısra: **2**
"ne güzel, ne sevimli" manasında takdir edatı.
Ḥabbeẕā ḥikmet-i bī-ḥadd-i Ḥakīm ü Settār
Ḥabbeẕā ḳudret-i bī-ʿadd-i Ḳādir ü Ġaffār

5. **ḥabbeẕa:**
Kaside 8
Mısra: **73**
"ne güzel, ne sevimli" manasında takdir edatı.
Ḥabbeẕa raḥmet-i mevʿūd-ı Ḥudāvendi o şāh
Ḳıldı teşrīf-i vücūdıyla cihāna īs̱ār

6. **ḥabbeẕā:**
Kaside 27
Mısra: **16**
"ne güzel, ne sevimli" manasında takdir edatı.
Virdi Allāh saña ḥacc u ġazā ʿunvānın
Ḥabbeẕā luṭf-ı Ḥudāvend zihī faẕ̇l-ı Ġafūr

7. **ḥabbeẕā:**
Kıt'a 45
Mısra: **1**
"ne güzel, ne sevimli" manasında takdir edatı.
Ḥabbeẕā ḳaṣr-ı celīlü'ş-şeref-i sulṭānī
Es̱er-i ḫāṣ-ı mülūkāne-i Aḥmed Ḫānī

8. **ḥabbeẕā:**
Kıt'a 47
Mısra: **3**
"ne güzel, ne sevimli" manasında takdir edatı.
Ḥabbeẕā ṭuġrā-yı ġarrā bī-bedel tevḳīʿ-i ḫāṣ
Oldı sulṭān-ı cihānuñ şīve-i ḫaṭṭ-ı yedi

9. **ḥabbeẕā:**
Tarih 16
Mısra: **7**
"ne güzel, ne sevimli" manasında takdir edatı.
Ḥabbeẕā ḳaṣr-ı hümāyūn kāḫ-ı zībā kim anuñ
Ṣadr-ı ʿālī-şānıdur şāh-ı cihāna cilve-gāh

ḥabb-ı ferāḥ-zā:

1. **ḥabb-ı ferāḥ-zā:**
Gazel 267
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ferahlık veren tane.
Laʿlüñ olmazsa eger būsiş-i ḫālüñ luṭf it
Mey-i nābuñ yoġ ise ḥabb-ı ferāḥ-zā da mı yoḳ

ḫabb-ı ḫālüñ:

1. **ḥabb-ı ḫālüñ:**-*üñ*
Gazel 393
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ben taneleri.
ʿArż-ı dīdār it beni mest eylesün cām-ı lebüñ
Ḥabb-ı ḫālüñ bu dil-i nā-şādı tefrīḥ eylesün

haber:

1. **ḫaberler:**-*ler*
Gazel 168
Mısra: **2**
Haber, bilgi.
Luṭf-ı mihri o mehüñ şimdi baña tāze midür
Bu ḫaberler bize ey bād-ı ṣabā tāze midür

2. **ḫaber:**
Gazel 192
Mısra: **6**
Haber, bilgi.
Dürūġ-ı nāz ile dil-ber bizi āşüfte-ḥāl eyler
Peyām-ı vuṣlatından ey göñül şāfī ḫaber yoḳdur

3. **ḫaberüm:**-*üm*
Gazel 243
Mısra: **6**
Haber, bilgi.
Yine raḥm eyleyüben söylemiş ol şāh-ı cihān
Ḫaberüm yoḳ o ḳulum ḥasret ile ḫaste imiş

4. **ḫaber:**
Gazel 415
Mısra: **11**
Haber, bilgi.
Güm olsa cümle naḳd-i ʿömrimüz yoḳdur ḫaber bizde
O deñlü olmışuz ser-mest-i ġaflet yā Resūla'llāh

5. **ḫaber:**
Kaside 1
Mısra: **20**
Haber, bilgi.
Ṣafvet-i ervāḥdur cesādı pür-nūr eyleyen
Bu ḫaber besdür saña ʿārif iseñ bī-irtiyāb

6. **ḫaberüñ:**-*üñ*
Matla 138
Mısra: **2**
Haber, bilgi.
Düşdi mi rāh-ı Stanbula ṣabā hīç güz̤erüñ
Görelüm gel ḫaberüñ var mı vaṭandan ḫaberüñ

7. **ḫaberüñ:**-*üñ*
Matla 138
Mısra: **2**
Haber, bilgi.
Düşdi mi rāh-ı Stanbula ṣabā hīç güz̤erüñ

Görelüm gel ḫaberüñ var mı vaṭandan ḫaberüñ

8. **ḫaber:**
Murabba 5
Mısra: **6**
Haber, bilgi.
Derd-i dilümden eger
İster iseñ bir ḫaber

9. **ḫaberden:**-*den*
Rübai 508
Mısra: **1**
Haber, bilgi.
Ey ehl-i ġaraż ol bu
ḫaberden āgāh
Kim eylemesün ġırre seni
devlet ü cāh

10. **ḫaberi:**-*i*
Rübai 556
Mısra: **1**
Haber, bilgi.
Neşr olmaġa āfāḳa nübüvvet
ḫaberi
Ḥaḳ virdi aña āyet-i şaḳḳü'l-
ḳameri

11. **ḫaberi:**-*i*
Tahmis 4
Mısra: **23**
Haber, bilgi.
İtdi irsālüñi Ḥaḳ raḥmet-i
kübrā ḫaberi
Sensin ol püşt ü penāh-ı
melek ü ins ü perī

ḫaber al:

1. **ḫaber al:**
Gazel 405
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kendisine bildirilmek, öğrenmek, bilgi edinmek.
Dilüm ṣad pāre itmekde
ʿaceb ol ġamze-kār ebrū
Ḫaber al luṭf u iḥsān it olur
mı baña yār ebrū

ḫaber eyle:

1. **ḫaber eyle:**
Gazel 433
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Haber vermek, ulaştırmak.
Ḳaṣduñ devā-yı derd-i dil-i
nā-tüvān ise
Var ey ṭabīb eyle ḫaber çāre-
sāzuma

ḫaber isterse:

1. **ḫaber isterse:**-*r, -se*
Gazel 521
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Haber sormak; bir kimseden birisi veya bir şey hakkında bilgi sormak.
Naḥīfîden ḫaber isterse
yārān-ı ṣafā şimdi
O bir üstād-ı kül bir şāʿir-i
ṣāḥib-fünūn oldı

ḫaber şorsun:

1. **ḫaber şorsun:**-*sun*
Gazel 399
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Haber almak.
Naḥīfî cān virürsem ḥasret-i
dil-dār ile āḫir
Ḫaber ṣorsun gelüp ol dil-
rübā her bir giyāhumdan

ḫaber virmek:

1. **ḫaber virmek:**-*mek*
Gazel 118
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bildirmek, ulaştırmak.
Saña mümkin degüldür
ʿuḳde-i dilden ḫaber virmek
Benüm müşkillerüm zīrā
senüñ yanuñda āsāndur

ḫaberdār olmayam:

1. **ḫaberdār olmayam:**-*ma, -yam*
Gazel 328
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bilgi sahibi olmak.
Çāk çāk olsam ḫaberdār
olmayam ol ẕevḳ ile
Ol ḳadar şevḳ-ı ḫayālüñ
eyledi cāna hücūm

ḫaber-i ṣādıḳı:

1. **ḫaber-i ṣādıḳı:**-*ı*
Rübai 248
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Doğru haber.
Aḥkām-ı risāletde idüp saʿy-i
belīġ
Virdüñ ḫaber-i ṣādıḳı bī-
menʿ ü dirīġ

ḫaber-i ṣıḥḥatüñ:

1. **ḫaber-i ṣıḥḥatüñ:**-*üñ*
Gazel 303
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir kimsenin sağlıklı olduğuna dair haber, bilgi.
Naḥīfîye ḫaber-i ṣıḥḥatüñ
irişmedi ḥayf
Şikestedür per ü bāli
kebūter-i seḥerüñ

ḫaberüñ alınmadı:

1. **ḫaberüñ alınmadı:**-*üñ, -ma, -dı*
Gazel 303
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
(Birine bir şey hakkında) Bilgi erişmek; duyulmak, işitilmek.
Ṣabā senüñ bilelüm kūy-ı
dil-rübā mı yerüñ
Alınmadı gideli ol diyāra bir
ḫaberüñ

ḫabīb:

1. **ḫabīb:**
Gazel 47
Mısra: **2**
Sevgili. II. Hz. Muhammed(s.a.v).
Cān ü dilde ḫasretüñle
ḳalmadı ṣabr u şekīb
ʿArż-ı dīdār it ne var ben
mübtelāya ey ḫabīb

2. **ḥabīb:**
Gazel 59
Mısra: **8**
Sevgili, mahbup.
Yaṣdanup ḫāk-i sütūnuñ durmayup her ruz u şeb
Ḥasretüñle bir devāsuz derde düşdüm ey ḥabīb

3. **ḥabībüñ:**-*üñ*
Gazel 63
Mısra: **18**
Sevgili. II. Hz. Muhammed(s.a.v).
Yā Kerīma'llāh Naḥīfī-i meʿāṣī-pīşeyi
Ol ḥabībüñ ḥürmetine ḳıl sezā-yı maġfiret

4. **ḥabībüm:**-*üm*
Gazel 131
Mısra: **9**
Sevgili. II. Hz. Muhammed(s.a.v).
Ḥabībüm şikeste-ṭabīʿat Naḥīfī
Hemīşe ġamuñla naṣībi sitemler

5. **ḥabībin:**-*i, -n*
Rübai 560
Mısra: **4**
Sevgili. II. Hz. Muhammed(s.a.v).
Çoḳdur günehüm gerçi budur ümmīdüm
Allāh sever kendi ḥabībin seveni

<u>ḥabīb-i ekrem-i muḫtārıñı:</u>

1. **ḥabīb-i ekrem-i muḫtārıñı:**-*ıñ, -ı*
Kaside 2
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hz. Muhammed. Seçilmiş kerem sahibi sevgili.
Çün şefīʿ itdüñ Ḥabīb-i Ekrem-i Muḫtārıñı
Ḥürmetiyçün cürmini ʿafv it bu ʿāṣī ümmetüñ

<u>ḥabīb-i ekremüñ:</u>

1. **ḥabīb-i ekremüñ:**-*üñ*
Kaside 17
Mısra: **39**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın en sevdiği kulu ve resulü Hz. Muhammed.
Ol şefīʿ-i rūz-ı maḥşer ol ḥabīb-i ekremüñ
Medḥ-i pākiyle tevessül eyleyüp geldi saña

<u>ḥabīb-i ḫāṣ-ı ḥażretsin:</u>

1. **ḥabīb-i ḫāṣ-ı ḥażretsin:**-*sin*
Murabba 11
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın gerçek sevgilisi II Hz. Muhammet.
Cihāna maḥż-ı raḥmetsin Ḥabīb-i ḫāṣ-ı ḥażretsin

<u>ḥabīb-i ḫāṣ-ı ilāhī:</u>

1. **ḥabīb-i ḫāṣ-ı ilāhī:**
Gazel 487
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın gerçek sevgilisi.
Delīl-i rāh-ı hüdā ekmel-i resūl ü nebī
Ḥabīb-i ḫāṣ-ı
İlāhī Muḥammed-i ʿArabī

<u>ḥabīb-i ḫudā:</u>

1. **ḥabīb-i ḫudā:**
Gazel 7
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın sevgilisi II Hz. Muhammed.
Resūl-i mükerrem nebiyyü'l-hüdā
Ḥalīl-i muʿaẓẓam Ḥabīb-i Ḫudā

2. **ḥabīb-i ḫudā:**
Kıt'a 8
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın sevgilisi II Hz. Muhammed.
Sebeb oldur ki ey Ḥabīb-i Ḫudā
Faḫr idüp ḳıldı ḫizmetüñ ber-ser

<u>ḥabīb-i ilāhī:</u>

1. **ḥabīb-i ilāhī:**
Kaside 10
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın sevgilisi. (Hz. Muhammed sav).
Ḥabīb-i ilāhī resūl-i enām
ʿAleyhi'ṣ-ṣalāt ü ʿaleyhi's-selām

<u>ḥabīb-i kibriyā:</u>

1. **ḥabīb-i kibriyā:**
Gazel 9
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın sevgilisi. II Hz. Muhammed.
Ḥāline raḥm eyle kendi ḫāk-i pāyüñdür ne var
Ḳıl Naḥīfīye şefāʿat ey ḥabīb-i kibriyā

2. **ḥabīb-i kibriyā:**
Murabba 13
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın sevgilisi.
Ḥabīb-i Kibriyā sensin Şefāʿat yā Resūla'llāh

<u>ḥabīb-i kibriyāsın:</u>

1. **ḥabīb-i kibriyāsın:**-*sın*
Gazel 312
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın sevgilisi II Hz. Muhammet.
Sensin ey nūr-ı İlāhī mefḫar-ı ferʿu uṣūl
Hem ḥabīb-i kibriyāsın hem nebīsin hem resūl

ḥabīb-i mevlā:

1. **ḥabīb-i mevlā:**
Kaside 8
Mısra: **55**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hz Muhammed için kullanılan bir ifade.
Şehryār-ı dü cihān
yaʿnī ḥabīb-i mevlā
Faḫr-ı ʿālem şeh-i levlāk ü
resūl-i muḫtār

2. **ḥabīb-i mevlā:**
Rübai 3
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hz Muhammed için kullanılan bir ifade.
Āh ey şeh-i kevneyn ü
ḥabīb-i mevlā
Müştāḳ-ı der-i devletüñem
ben ḥālā

ḥabīb-i muʿaẓẓam:

1. **ḥabīb-i muʿaẓẓam:**
Kaside 10
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüce sevgili II Hz. Muhammet.
Resūl-i mükerrem nebiyy-i
güzīn
Ḥabīb-i muʿaẓẓam ṣafiyy-i
hümām

ḥabīb-i mülk-i şeref:

1. **ḥabīb-i mülk-i şeref:**
Gazel 487
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şeref mülkünün sevgilisi II Hz. Muhammet.
Nesīb-i ʿırḳ-ı aṣālet ḥabīb-i
mülk-i şeref
Ki oldı ẓāhir ü ferḫunde
nisbet-i nesebi

ḥabīb-i rabb-i fettāḥ:

1. **ḥabīb-i rabb-i fettāḥ:**
Rübai 117
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Fethin rabbinin sevileni II Hz. Muhammet.
Vaṣfında anuñ didi emīnü'l-ümmet
Sulṭān-ı rusül Ḥabīb-i Rabb-i Fettāḥ

ḥabīb-i yezdān:

1. **ḥabīb-i yezdān:**
Rübai 401
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın sevgilisi. (Hz. Muhammed sav).
Geldükde vücūda ol Ḥabīb-i Yezdān
Envārı ile münevver oldı bu cihān

ḥabību'llāh:

1. **ḥabību'llāhuñ:**-*uñ*
Kıt'a 17
Mısra: **4**
Allah'ın sevgilisi || Hz. Muhammed.
İki ʿālemde Naḥīfī budur ancaḳ faḫrum
Bendesidür diyeler baña Ḥabību'llāhuñ

2. **ḥabību'llāhuñ:**-*uñ*
Rübai 288
Mısra: **1**
Allah'ın sevgilisi || Hz. Muhammed.
Cān ʿāşıḳ-ı ḫayrānı Ḥabību'llāhuñ
Dil bende-i fermānı Ḥabību'llāhuñ

3. **ḥabību'llāhuñ:**-*uñ*
Rübai 288
Mısra: **2**
Allah'ın sevgilisi || Hz. Muhammed.
Cān ʿāşıḳ-ı ḫayrānı Ḥabību'llāhuñ
Dil bende-i fermānı Ḥabību'llāhuñ

4. **ḥabību'llāhuñ:**-*uñ*
Rübai 288
Mısra: **4**
Allah'ın sevgilisi || Hz. Muhammed.
Biñ şevḳ ile cān-dāde-i iḫsānı cihān
ʿĀlem ḳulı ḳurbānı Ḥabību'llāhuñ

5. **ḥabību'llāhuñ:**-*uñ*
Rübai 290
Mısra: **4**
Allah'ın sevgilisi || Hz. Muhammed.
İncitme Naḥīfī-i ciger-ḫūnı şaḳın
Bir ʿabd-i ḥaḳīridür Ḥabību'llāhuñ

6. **ḥabību'llāha:**-*a*
Rübai 515
Mısra: **2**
Hz. Muhammed.
Eyle ṣalavāt ile selām ol şāha
Ol iki cihān faḫrı Ḥabību'llāha

habīr:

1. **ḫabīr:**
Rübai 442
Mısra: **2**
Her şeyden haberdar olan, her şeyi bilen (Allah).
Faʿʿāl-i murād ü Ḳādir-i muṭlaḳsın
ʿAllām ü Ḫabīr ü ḳāʾil-i eṣdaḳsın

habīr idüp:

1. **ḫabīr idüp:**-*üp*
Rübai 518
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Haberdar et-.
Esrār-ı ḥaḳīḳatden idüp
yaʿnī ḫabīr
Taḥḳīḳ-i ʿubūdiyyete lāyıḳ eyle

ḥabl-i viṣāle:

1. **ḥabl-i viṣāle:**-*e*
Gazel 236
Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşmanın urganı.
Olmadum ḥabl-i viṣāle gerçi ṣāhum dest-res
Oldı dil nūr-ı ḫayāl-i vuṣlatuñdan muḳtebes

ḥabs olunmuş:

1. **ḥabs olunmuş:**-*un, -muş*
Matla 20
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir yerde dışarı çıkamayacak şekilde kapalı kalmak.
Ol kebūdī câme-i teng içre ol şīrīn liḳā
Şīşe içre ḥabs olunmuş bir perīdür gūyiyā

ḥabs-i ḳafes iden:

1. **ḥabs-i ḳafes iden:**-*en*
Gazel 156
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kafese hapsetmek.
Naḥīfī ḳayd-ı endūh u kederden olma āzürde
İden bülbülleri ḥabs-i ḳafes ḥüsn-i ṭabīʿatdür

ḥacālet:

1. **ḫacāletle:**-*le*
Gazel 461
Mısra: **12**
Mahcubiyet, utanma.
Hele bir kerre ey maḫlūḳ-ı bī-miḳdār fikr eyle
Ne müşkildür ḥużūr-ı Ḫāliḳa varmaḳ ḫacāletle

ḥacālet oldı:

1. **ḫacālet oldı:**-*dı*
Gazel 259
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Utanmak, mahcup olmak.
ʿĀṣıḳı ġarḳ itdi nūra meşʿal-i luṭfuñ senüñ
Hem ḳamer ṭutdı ḥacālet oldı çün vechüñ çerāġ

ḫācāt:

1. **ḥācātumı:**-*um, -ı*
Rübai 46
Mısra: **2**
İstekler, dilekler.
Luṭf it baña ḳıl muġtenim-i terk ü nevā
Fiʿlüñ ile ḥācātumı eyle devā

ḫacc:

1. **ḥacc:**
Kaside 27
Mısra: **15**
İslâmiyetin şartlarından biri olup bu farizayı yrine getirmek için Mekke-i Mükerreme'ye gitmek.
Virdi Allāh saña ḥacc u ġazā ʿunvānın
Ḫabbeẕā luṭf-ı Ḫudāvend zihī faẕl-ı Ġafūr

ḫacc u zekāt:

1. **ḥacc u zekāt:**
Kaside 10
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zekat ve hac.
Anuñ tuḥfe-i şerʿi ḥacc u zekāt
Anuñ resm-i ḫāṣı ṣalāt ü ṣıyām

ḫacel itme:

1. **ḫacel itme:**-*me*
Matla 239
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Utanmak.
Senüñle iftiḫār eyler iken dünyāda ʿuḳbāda
Beni itme ḫacel ey kān-ı şefḳat rūz-ı ferdāda

ḫacel ḳoma:

1. **ḫacel ḳoma:**-*ma*
Kaside 26
Mısra: **249**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Utanç içinde bırakmak.
Beni ḫacel ḳoma baḫtum yanında iḥsān it
O bī-mürüvveti güldürme şefḳat eyle baña

ḫācet:

1. **ḥācet:**
Gazel 452
Mısra: **10**
Gereklilik.
Ḫūn-ı ciger gözümde sūz-ı derūn sözümde
ʿIşḳum ʿayān olurken ḥācet ne imtiḥāna

2. **ḥācet:**
Gazel 455
Mısra: **6**
Gereklilik.
Sāye-i müjgān virür küḥl-i leṭāfet ḥāletin
Sürmeye ḥācet nedür ol çeşm-i fettān üstüne

3. **ḥācet:**
Rübai 444
Mısra: **3**
Gereklilik.
Yā Rab saña ʿarż-ı ḥāle ḥācet yoḳdur
Maḳṣūd u murādātumı sen aʿlemsin

4. **ḫācetüñi:**-*üñ, -i*
Rübai 479
Mısra: **1**
Gereklilik.
ʿArż eyle göñül ḥācetüñi ol ẕāta
Kim şāmil ola niʿmeti mevcūdāta

ḫācet ḳalmadı:

1. **ḥācet ḳalmadı:**-*dı*
Kaside 24
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
(Artık) Gerekli olmamak, ihtiyaç kalmamak.
Münevver eyledi bezm-i cihānı şuʿle-i luṭfı

Bi-ḥamdi'llāh ki ḥācet
ḳalmadı şemʿ-i fürūzāna

ḥācet ne:

1. **ḥācet ne:**
Gazel 376
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gerek var mı?.
Ḥācet ne şekve-sāzī-i ʿuşşāḳ-ı bī-dile
ʿĀlem bilür seni nesin ey bī-vefā nesin

2. **ḥācet ne:**
Gazel 378
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gerek var mı?.
Ḥācet ne añadur bes iken tīġ-i ġamzesi
Ol mū-miyāna ḫançer-i bürrān ṭaḳılmasun

3. **ḥācet ne:**
Kıt'a 40
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gerek var mı?.
Tesḫīr-i dil-i ʿāşıḳ içün ey büt-i raʿnā
Ḥācet ne saña tā bu ḳadar sübḥa-nevāzī

ḥācet olmasun:

1. **ḥācet olmasun:**-*ma, -sun*
Gazel 385
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gerekmek, lazım olmak.
Teslīm-i cāna o ḳadar it himmet-i bülend
Ḳatl-i nigāh-ı ġamzesine ḥācet olmasun

ḥācet ü edeb olur:

1. **ḥācet ü edeb olur:**-*ur*
Kaside 6
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ihtiyaç ve edep olmak.
Ṣıdḳ-ı tevessül ile senüñ ism-i pāküñe
Der-gāh-ı Ḫaḳda ḥāṣıl olur ḥācet ü edeb

ḫācet yoḳdur:

1. **ḫācet yoḳdur:**-*dur*
Gazel 163
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gerek yok, gerekli değil, ihtiyaç duymamak.
Cām-ı bezm-ārāya ḥācet yoḳdur ey sāḳī-i şūḫ
Fikr-i laʿlüñ ʿāşıḳı mest-i şarāb-ı nāb ider

ḫācı ḫurrem efendi:

1. **ḫācı ḫurrem efendi:**
Tarih 8
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Özel isim.
Ḥācı Ḫurrem Efendi ol fāżıl
İtdi rāh-ı beḳāyı peymūde

ḫācib-i der-gāhı:

1. **ḫācib-i der-gāhı:**-*ı*
Kaside 19
Mısra: **36**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüksek makamın kapıcısı.
Midḥat-i ẕātında maḥcūb-ı ḳıyās olmam eger
Farż idersem ḥācib-i der-gāhı Fażl ü Caʿferi

ḫaclet:

1. **ḫacletinden:**-*i, -n, -den*
Gazel 251
Mısra: **7**
Mahçup olma, utanma.
Gör raḳībi ḫacletinden ḳarşu ṭurmaz ʿāşıḳa
Anuñ içün baḥr-i ġamza ṭalar ol mānend-i baṭ

2. **ḫaclet:**
Gazel 287
Mısra: **13**
Mahçup olma, utanma.
Olma maġrūr-ı ḫıdem bir gün olur ḫaclet ile
Şāhlar muḫtefī-i ḫayl ü sipāh olsa gerek

3. **ḫaclet:**
Rübai 427
Mısra: **3**
Mahçup olma, utanma.
Geldüm der-i ġufrānuña biñ ḫaclet ile
İḥsān senüñ ey Rabb-i Raḥīm ü Raḥmān

ḫaclet ü nedāmet:

1. **ḫaclet ü nedāmet:**
Kıt'a 35
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Utangaçlık ve pişmanlık.
Şimdi biñ ḫaclet ü nedāmet ile
Der-i iḥsāna geldi yā Rabbī

ḫaclet ü şerm:

1. **ḫaclet ü şerm:**
Kaside 5
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mahçup olma, utanma.
Eyleyüp biñ ḫaclet ü şerm ile ʿarż-ı iʿtiẕār
Pādişāhā ḥālümi ʿarż itmege geldüm saña

ḫacletde ḳalur:

1. **ḫacletde ḳalur:**-*ur*
Tahmis 7
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Utançta kalmak.
Ḳalur ḫacletde güller reng ü būy-ı rūy-ı ālüñden
Ḫaẕer itmek gerek teʾs̱īr-i ḫūrşīd-i celālüñden

ḫaclet-zede:

1. **ḫaclet-zedeyem:**-*yem*
Gazel 388
Mısra: **1**
Utangaç olmak.
Ḫaclet-zedeyem ḫande-i ṣādī-eserümden
Memnūn degülem ḫuşkī-i müjgān-ı terümden

ḫad:

1. **ḫaddür:**-*dür*
Gazel 110
Mısra: **1**
Yanak, ruh, ruhsar.
Hemīşe ḫāline mesken o āteşīn ḫaddür
Ne şübhe kāfir olan nārda muḫalleddür

2. **ḫad:**
Gazel 210
Mısra: **1**
Sınır, bir şeyin sonu; mertebe, derece.
Sirişk-i dīde-i ʿuşşāḳa ḫad nedür bilmez
O baḥr-ı bī-bün-i ġam ceẕr ü med nedür bilmez

3. **ḫaddüm:**-*dü, -m*
Kaside 6
Mısra: **33**
İnsanın yetki ve değeri.
Ḫaddüm degül egerçi senüñ vaṣfuñ eylemek
Meʾmūl odur ki raḥmet-i Ḫaḳḳa ola sebeb

4. **ḫaddüm:**-*dü, -m*
Kaside 7
Mısra: **23**
İnsanın yetki ve değeri.
Ḫaddüm degül evṣāfıña taḥrīḳ-i leb ammā
Maḳṣūdum odur ey meh-i tābān-ı şefāʿat

5. **ḫaddüm:**-*dü, -m*
Kaside 26
Mısra: **109**
İnsanın yetki ve değeri.
Ḫużūr-ı ʿizzetde ḫaddüm degül bu küstāḫī
Żarūret itdi bu semte ṭabīʿatı ilcā

6. **ḫad:**
Rübai 38
Mısra: **1**
Sınır, bir şeyin sonu; mertebe, derece.
Yoḳ luṭfuña ḥad ey kerem ıssı mevlā
Maẓhar kerem ü luṭfuña sulṭān u gedā

7. **ḫaddüm:**-*dü, -m*
Rübai 138
Mısra: **1**
İnsanın yetki ve değeri.
Ḫaddüm degül iken benüm ey Rabb-i Eḥad
İtdüñ beni sen ḫādim-i naʿt-i Aḥmed

ḫadd:

1. **ḫadde:**-*e*
Gazel 92
Mısra: **9**
Sınır, bir şeyin sonu; mertebe, derece.
Ol ḥadde dāġdār-ı firāḳam ki bir nefes
Gelmez ġamuñla ḫāṭıra fikr-i ṣafā-yı ʿıyd

2. **ḫaddümdür:**-*üm, -dür*
Kaside 5
Mısra: **109**
Sınır, bir şeyin sonu; mertebe, derece.
Yoḫsa vaṣf-ı ẕāt-ı ẕī-şānuñ ne ḥaddümdür benüm
Bir ḳıluñ vaṣfında ʿāciz niçe biñ müşkil-güşā

3. **ḫaddümdür:**-*üm, -dür*
Kaside 22
Mısra: **79**
Sınır, bir şeyin sonu; mertebe, derece.
Ne ḥaddümdür benüm faḫr-ı cihāna daʿvī-i ḫidmet
Şeref besdür olursam ḫāk-i vālā-pāye-i pāyı

4. **ḫaddini:**-*i, -n, -i*
Kaside 24
Mısra: **61**
Sınır, bir şeyin sonu; mertebe, derece.
Yine bildürmek içün ḥaddini ceyş-i zemistāna
Bu dem dest urdı sūsen ḫışm ile şemşīr-i bürrāna

5. **ḫaddim:**-*im*
Kaside 27
Mısra: **119**
Sınır, bir şeyin sonu; mertebe, derece.
Gerçi bu daʿvī-i küstāḫ degüldür ḫaddim
Söz hemān itmededür saʿy ile ṣarf-ı maḳdūr

6. **ḫaddümdür:**-*üm, -dür*
Matla 208
Mısra: **1**
Sınır, bir şeyin sonu; mertebe, derece.
Vaṣf-ı ẕī-şānuñ ne ḥaddümdür eyā faḫr-ı cihān
Naʿt-i pāküñden ġaraż tekrār-ı ẕikrüñ hemān

7. **ḫaddi:**-*i*
Rübai 327
Mısra: **2**
Sınır, bir şeyin sonu; mertebe, derece.
Müstaġrıḳ-ı cürm olup dil-i nālānum
Ḫaddi güẕer itdi rütbe-i ʿiṣyānum

ḫadd ü ʿad:

1. **ḫadd ü ʿad:**
Murabba 6
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sayı ve sınır; sayısız ve sınırsız ölçüde fazla.
Yoḳ faẕluña hīç ḥadd ü ʿad
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

ḫadd ü ʿaded:

1. **ḫadd ü ʿaded:**
Rübai 141
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sınır ve sayı.

Ey ẕātı olan maẓhar-ı elṭāf-ı Ṣamed
Āyāt-ı kemālātuña yoḳ ḥadd ü ʿaded

ḥadd ü ġāyet:

1. **ḥadd ü ġāyet:**
Gazel 419
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sınır ve nihayet.
Mücerred ʿafv-i Ḥaḳdur himmetüñle mesnedüm yoḫsa
Benüm ʿişyānuma yoḳ ḥadd ü ġāyet yā Resūla'llāh

ḥadd ü pāyāna irmez:

1. **ḥadd ü pāyāna irmez:**-*mez*
Kaside 24
Mısra: **94**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sona ermek.
Ġaraż ʿarż-ı ʿubūdiyyet durur der-gāhuña yoḫsa
Ne deñlü medḥ idersem vaṣfuñ irmez ḥadd ü pāyāna

ḥadd ü pāyānı:

1. **ḥadd ü pāyānı:**-*ı*
Matla 244
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sınır ve son.
N'ola ser-cümle ʿafv eyler iseñ aṣḥāb-ı ʿişyānı
İlāhī luṭfuñuñ iḥsānuñuñ yoḳ ḥadd ü pāyānı

ḥadd-i ḥayātuñ:

1. **ḥadd-i ḥayātuñ:**-*uñ*
Rübai 54
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yaşam sınırı, derecesi.
Mevt eyler iken ḥadd-i ḥayātuñ taʿḳīb
Bu kibr ü ġurūra nedür āyā taḳrīb

ḥadd-i sāliküñ:

1. **ḥadd-i sāliküñ:**-*üñ*
Gazel 279
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sülûk edenlerin sayısı II İzinden gidenlerin sayısı.
Baḥr-i ḥaḳīḳat itdi seni ṣunʿ-ı Kirdigār
Tā evc-i lā mekāna çıḳar ḥadd-i sāliküñ

ḥaddi yoḳ:

1. **ḥaddi yoḳ:**
Kaside 3
Mısra: **108**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sınırı olmayan.
Baḥr-ı ġufrānuñ o deryā-yı keremdür ki anuñ
Ḳaṭresi olmaġa yoḳ ḥaddi yem-i ʿummānuñ

ḥaddi yoḳ pāyānı yoḳ:

1. **ḥaddi yoḳ pāyānı yoḳ:**
Gazel 152
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sınırı, sonu olmamak.
N'ola keşţī-i dil ser-geşte olsa ıżţırābından
Sirişküm ḥaddi yoḳ pāyānı yoḳ bir baḥr-ı ʿummāndur

ḥaddini bildi:

1. **ḥaddini bildi:**-*di*
Kaside 27
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kendi değer ve yeteneğinin farkında olmak, konumuna, durumuna uygun davranmak.
Ḥaddini bildi zamānuñda ṣıġār ile kibār
Ser-be-ceyb oldı ser-ā-pā süfehā-yı maġrūr

ḥadeng-i āhum:

1. **ḫadeng-i āhum:**-*um*
Gazel 80
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ah oku. || Ah etme.
Esīr-i nāvek-i ser-tīz-i ʿışḳ-ı yār olalı
Ḫadeng-i āhum ider her dem āsumān ile baḫş

ḥadeng-i ġamzesindendür:

1. **ḫadeng-i ġamzesindendür:**-*sin, -den, -dür*
Gazel 156
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin yan bakış oku.
Ḫadeng-i ġamzesindendür gürīzān oldıġum yoḫsa
Nigāh-ı āteşīn-i çeşm-i şūḫı cāna minnetdür

ḥadeng-i ġamzesine:

1. **ḫadeng-i ġamzesine:**-*si, -n, -e*
Gazel 506
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin yan bakış oku.
Yolında ḳalmışam ol şāhuñ āsitāne gibi
Ḫadeng-i ġamzesine ṭurmuşam nişāne gibi

ḥadeng-i nigāhıyla:

1. **ḫadeng-i nigāhıyla:**-*ı, -yla*
Gazel 41
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bakış oku.
İder ḫadeng-i nigāhıyla ġayrıdan maḥfūẓ
Neẓāret eyleyüp ol çeşm-i ḫīle-bāz saña

ḥadeng-i şuʿle-peykāndur:

1. **ḫadeng-i şuʿle-peykāndur:**-*dur*
Gazel 120
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kıvılcım saçan ok.
Ne ẓālim ġamzedür bilmem ne āfet çeşm ü müjgāndur
Ki her ḫūnī-nigāhuñ bir ḫadeng-i şuʿle-peykāndur

ḫades eylerse:

1. **ḫades eylerse:**-*r, -se*
Matla 55
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sonradan meydana çıkmak.
Ġırre-i devlet-i dünyā n'ola eylerse ḫades
Mestüñ elbette olur mest iken eṭvārı ʿabes

hādī:

1. **hādī:**
Matla 219
Mısra: **1**
Allah'ın sıfatlarından olup "doğru yolu gösteren, hidayet eden," anlamlarını ihtiva eder.
Oldı hādī ehl-i taḳvāya o sulṭān-ı vecīh
Muṣḥaf-ı teblīġini taṣdīḳ idüp lā-raybe fīh

2. **hādī:**
Rübai 411
Mısra: **4**
Allah'ın sıfatlarından olup "doğru yolu gösteren, hidayet eden," anlamlarını ihtiva eder.
Yoḳ sābiḳ u lāḥiḳ ḥarem-i ʿizzetüñe
Hādī vü Muḳaddim ü Muʾaḫḫir sensin

ḫadicetü'l-kübrā:

1. **ḫadicetü'l-kübrānuñ:**-*nuñ*
Rübai 1
Mısra: **3**
Büyük Hatice II Hz. Muhammet'in ilk eşi.
Vaṣfın işidüp Ḫadicetü'l-kübrānuñ
-

hādī-i deḳāyık itdi:

1. **hādī-i deḳāyıḳ itdi:**-*di*
Rübai 551
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Anlaşılması güç doğru yola sevk etmek.
Ḥaḳ sırrumı nüsḫa-i ḥaḳāyıḳ itdi
Āsārumı hādī-i deḳāyıḳ itdi

hādī-i ferḫunde-pey:

1. **hādī-i ferḫunde-pey:**
Gazel 492
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayağı uğurlu Allah.
ʿAḳla uydum deşt-i ḥayretde yitürdüm kendimi
Gel yetiş ey ʿışḳ-ı pāk ey hādī-i ferḫunde-pey

hādī-i ḫayrü's-sübül:

1. **hādī-i ḫayrü's-sübül:**
Kaside 17
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
I. En doğru ve gerçek yola yönelten Allah II. Doğru yola ileten Allah.
Hādī-i ḫayrü's-sübül şāhenşeh-i ḫayl-i rusül
Maẓhar-ı āyāt-ı kül gencīne-i ṣıdḳ u ṣafā

hādī-i ḫüsn-i eserdür:

1. **hādī-i ḫüsn-i eserdür:**-*dür*
Kaside 2
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eserin güzelliğinin yol göstermesi. Eserdeki güzelliğin hidayet etmesi.
Hādī-i ḫüsn-i eserdür cāmiʿ-i ḫayr-ı umūr
Ḥaḳ budur efʿāl-i bī-çūnuñda sırr-ı ḥikmetüñ

hādim olup:

1. **ḫādim olup:**-*up*
Rübai 510
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hizmet etmek.
Dil ḫādim olup naʿt-i Resūla'llāha
Daʿvā-yı ʿubūdiyyet ider ol şāha

hādim-i naʿt itdi:

1. **ḫādim-i naʿt itdi:**-*di*
Rübai 560
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Naatinin hizmetçisi etmek.
Feyż-i şeref-i nuṭḳ idüp ol Rabb-i Ġanī
Ṣad şükr ü senā ḫādim-i naʿt itdi beni

hādim-i naʿt-i aḥmed itdüñ:

1. **ḫādim-i naʿt-i aḥmed itdüñ:**-*dü, -ñ*
Rübai 138
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hz. Muhammet'in natinin hizmetçisi etmek II Hz. Muhammet'e naat yazan şair etmek.
Ḥaddüm degül iken benüm ey Rabb-i Eḥad
İtdüñ beni sen ḫādim-i naʿt-i Aḥmed

hādim-i naʿt-i şerīfi:

1. **ḫādim-i naʿt-i şerīfi:**-*i*
Kaside 22
Mısra: **76**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade

Şerefli naatinin hizmetçisi.
Benüm basṭ-ı maḳālüm
resm-i meddāḥīye ṣarf itme
Resūlüñ ḫādim-i naʿt-i şerīfi itmez ıṭrāyı

2. **ḫādim-i naʿt-i şerīfi:**-*i*
Matla 251
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şerefli naatinin hizmetçisi.
Resūluñ ḫādim-i naʿt-i şerīfi
Süleymān bende-i Raḥmān
Naḥīfī

ḫādim-i naʿtin:

1. **ḫādim-i naʿtin:**-*in*
Rübai 559
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hz. Muhammet'in natinin hizmetçisi etmek II Hz. Muhammet'e naat yazan şair etmek.
Āzürde-dil itme ḫādim-i naʿtin gel
Fikr eyle Muḥammed-i Resūlu'llāhı

ḫādim-i şāh-ı ev ednāyī:

1. **ḫādim-i şāh-ı ev ednāyī:**
Kaside 22
Mısra: **78**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
(İki yay aralığı kadar) ya da daha yakın anlamına gelen bu tabir, Hz. Muhammed'in Miraç hadisesi sırasında Allah ile olan yakınlığını ifade eden şahın hizmetçisi II Hz. Muhammet'in hizmetçisi.
Hele kim bilmez ise sen bilürsün nūr-ı ḳalb ile
Ne deñlü olsa ednā ḫādim-i şāh-ı ev ednāyī

ḫādis:

1. **ḫādiṣ:**
Matla 54
Mısra: **2**
Ortada, yeni görünen.
Olmasa bāriḳa-i nūr-ı ẓuhūruñ bāʿiṣ
Kāʾināt olmaz idi ketm-i ʿademden ḥādiṣ

2. **ḥādiṣ:**
Rübai 112
Mısra: **4**
Söz.
ʿĀlem niçe fehm eyleye ẕāt-ı pāküñ
İdrāk ide mümkin mi Ḳadīmi ḥādiṣ

ḫādis oldı:

1. **ḥādiṣ oldı:**-*dı*
Tarih 3
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ortaya çıkmak, meydana gelmek.
Verā-yı perde-i taḳdīrden geldi ẓuhūr itdi
Cihānda bir ʿaceb emr-i ʿaẓīm oldı yine ḥādiṣ

ḫads ü ẕekā-yı ṭabʿ:

1. **ḥads ü ẕekā-yı ṭabʿ:**
Kaside 22
Mısra: **56**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yaratılışının zekası ve sezgisi.
Ḳulūba müşrif-i ilhām olup ḥall-i merām eyler
Bilür ḥads ü ẕekā-yı ṭabʿ ile iẓhār ü iḫfāyı

ḫafā oldı:

1. **ḫafā oldı:**-*dı*
Kaside 13
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gizlenmek.
Egerçi ẓıll-ı ẕātuñ zīver-i güster ḫafā oldı
Ẓılāl-i reʾfetüñ memdūd her rükn-i rekīn üzre

ḫafā-yı sāye-i ʿulyāsınuñ:

1. **ḫafā-yı sāye-i ʿulyāsınuñ:**-*sı, -nuñ*
Gazel 487
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüce gölgesinin sırrı.
Naẓīr-i ẕātı ʿadīm oldıġın beyān eyler
Ḫafā-yı sāye-i ʿulyāsınuñ budur sebebi

ḫafī:

1. **ḫafī:**
Gazel 84
Mısra: **7**
Gizli.
Ehl-i ʿışḳuñ mālı cānā bir ḫafī gencīnedür
Kimse bācın alımazlar yārdan alur ol ḫarāc

ḥāfiż:

1. **ḫāfiż:**
Rübai 440
Mısra: **4**
Saklayan, koruyan (Allah).
Bī-şübhe Muʿizz ü hem Müẕilsin yā Rab
Bī-reyb ü gümān Ḫāfiż Rāfiʿ sensin

ḫafıẓ-ı eṭbāḳ-ı semāvāt ü zemīn:

1. **ḫāfıẓ-ı eṭbāḳ-ı semāvāt ü zemīn:**
Rübai 245
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yerin ve gök tabakalarının koruyanı II Allah.
Ey Ḥāfıẓ-ı eṭbāḳ-ı semāvāt ü zemīn
Āfātdan eyle bu żaʿīfi maḥfūẓ

ḫafīẓ-i muṭlaḳ:

1. **ḥafîẓ-i muṭlaḳ:**
Rübai 263
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her şeyden koruyan, saklayan, muhâfaza eden Allah.
Maḥfūẓ u maṣūn it bizi baḥr ü berde
Sensin sen İlāhī çü Ḥafîẓ-i muṭlaḳ

ḥāfıẓ-ı şīrāzı:

1. **ḥāfıẓ-ı şīrāzı:**-*ı*
Gazel 229
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hâfiz-ı Şirâzî, Şiraz'da doğmuş, 14. yüzyılda yaşamış İran'ın en güçlü şairlerinden biridir.
Ey Naḥīfī eyledi deryā-yı şevḳūm mevc-ḫīz
Ḥāfıẓ-ı Şīrāzı pürcūş eyleyen rūd-ı Eres

ḥafr-ı türāb ider:

1. **ḥafr-ı türāb ider:**-*er*
Kaside 1
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Toprağı kazmak, eşelemek.
Sen defîne ḳaṣdına ḥafr-ı türāb itmekdesin
Defn içün bir gün seni iller ider ḥafr-ı türāb

ḥafr-ı türāb itmekdesin:

1. **ḥafr-ı türāb itmekdesin:**-*mekde, -sin*
Kaside 1
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Toprağı kazmak, eşelemek.
Sen defîne ḳaṣdına ḥafr-ı türāb itmekdesin
Defn içün bir gün seni iller ider ḥafr-ı türāb

ḥafż-ı cenāḥ-ı reʾfet eylersin:

1. **ḥafż-ı cenāḥ-ı reʾfet eylersin:**-*r, -sin*
Kaside 13
Mısra: **59**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Makam kanadının ferahlığı eylemek.
Recā-yı ʿafv ile ḥafż-ı cenāḥ-ı reʾfet eylersin
Kemāl-i şefḳatüñden ümmetān-ı müẕnibīn üzre

ḥāʾib ü ḥāsir:

1. **ḥāʾib ü ḥāsir:**
Gazel 128
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mahrum ve eksik II Mahrum ve zulme uğrayan.
Ḳāniʿ-i devlet-i dünyā olan ehl-i ġaflet
Bī-ʿamel rūz-ı cezā ḥāʾib ü ḥāsir bulunur

ḥāʾil:

1. **ḥāʾil:**
Gazel 454
Mısra: **10**
Engel, mani.
Cāme-i müşgīn ile pūşide ḳıldı sīnesin
Gūyiyā ebr oldı ḥāʾil māh-ı tābān üstüne

2. **ḥāʾildür:**-*dür*
Matla 75
Mısra: **1**
Engel, mani.
Sevād-ı çeşmüñe ḥurmet neden tā böyle ḥāʾildür
Senüñ beñzer ki çeşmüñ ey cefā-ḫū ḳana māʾildür

ḥāʾil olmaz:

1. **ḥāʾil olmaz:**-*maz*
Gazel 370
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Engel olmak, mâni olmak.
Ḥāʾil olmaz tīr-i tīz-i āh-ı maẓlūmāna hiç
Cevri ḳo feryād-ı vaḳt-i ıżṭırārumdan ṣaḳın

ḥāʾil olursa:

1. **ḥāʾil olursa:**-*ur, -sa*
Gazel 463
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Görünmesine engel olmak, perde çekmek, araya girmek.
Pīrāhen-i cismi bile çāk eyle Naḥīfī
Cānān ile cān arasına ḥāʾil olursa

ḥāʾili olur:

1. **ḥāʾili olur:**-*ur*
Kaside 27
Mısra: **78**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Perdesi olmak.
Ṭālib-i şehd-i merām olsam iki ʿālemde
Derd ü ġam ḥāʾili olur baña miṣāl-i zenbūr

ḥāk:

1. **ḥaḳdan:**-*dan*
Gazel 2
Mısra: **9**
Allah.
Ḥaḳdan hemīşe vāṣıl ola rūḥ-ı pākiñe
ARAPÇA

2. **ḥaḳdan:**-*dan*
Gazel 65
Mısra: **7**
Allah.
Ey mededkār-ı ümem budur ümmīdüm Ḥaḳdan
Ṣafḥa-i naʿtüñ ola bendeñe menşūr-ı necāt

3. **ḥaḳdan:**-*dan*
Gazel 66
Mısra: **14**
Allah.

Olduḳça Naḥīfī şeref-i
naʿtüñe maẓhar
Olsun saña Ḥaḳdan niçe
teslīm ü taḥiyyet

4. **ḥaḳla:**-*la*
Gazel 84
Mısra: **6**
Allah.
Niçün ehl-i ʿışḳa uyduñ ider
iseñ bil ṣūfiyā
İde şāyed bu mecāzī ʿışḳ
Ḥaḳla imtizāc

5. **ḥaḳdan:**-*dan*
Gazel 103
Mısra: **11**
Allah.
Ḥaḳdan recā-yı ḫayr iderüz
her umūrda
Reh-ber ṭarīḳumuzda bizüm
istiḫāredür

6. **ḫāk:**
Gazel 139
Mısra: **1**
Toprak II mecazen dünya.
Ḫāk içinde kelle-i Cem gibi
niçe ser yatur
Seng-i hecr ile şikest olmış
niçe sāġar yatur

7. **ḫāke:**-*e*
Gazel 188
Mısra: **5**
Toprak, eşik.
İstemez sāyesinüñ düşdigini
ḫāke bile
Sevdigüm ʿādet-i iḥsānı
taʿallüm mi ider

8. **ḫāke:**-*e*
Gazel 238
Mısra: **6**
Toprak, eşik.
Reh-i ʿışḳuñda ḳurbān olmaḳ
ister n'eylesün nā-çār
Dil-i ser-keşte kim derd ü
ġamuñla ḫāke ser virmiş

9. **ḫāk:**
Gazel 278
Mısra: **16**
Toprak, eşik.
N'olsa gerek ḳadrüñe nisbet
senüñ
Bencileyin pā-zede bir ḳabża
ḫāk

10. **ḫākini:**-*i, -n, -i*
Gazel 305
Mısra: **2**
Toprak, eşik.
Ol gülşene kim nāz ile vażʿ-ı
ḳadem itdüñ
Her ḫākini zībende-i bāġ-ı
İrem itdüñ

11. **ḥaḳdan:**-*dan*
Gazel 344
Mısra: **9**
Allah.
Ölmeden Ḥaḳdan ümmīdüm
budur ey āfet-i cān
Hep baña eyledigüñ cevre
peşīmān göreyüm

12. **ḥaḳ:**
Gazel 347
Mısra: **29**
Allah.
Ey Naḥīfī ide Ḥaḳ sūz-ı
derūnuñ teskīn
Dime şimden girü ben īn ile
ānı yaḳaram

13. **ḫāki:**-*i*
Gazel 347
Mısra: **5**
Toprak, eşik.
Ġırre ḳılmış bir iki ḫāki
tüvān-ı beşeri
Bilmedi anda olan tāb ü
tüvānı yaḳaram

14. **ḫākinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 347
Mısra: **21**
Toprak, eşik.
Ser-be-ser żāyiʿ olur toḫm-ı
emel ḫākinde
Āteş-i āh ile bu şūre-sitānı
yaḳaram

15. **ḥaḳdur:**-*dur*
Gazel 351
Mısra: **8**
Allah.
Bīhūde minnet eyleme ey
devr-i dūn baña
Ḥaḳdur viren murādumı ben
senden istemem

16. **ḫākem:**-*em*
Gazel 358
Mısra: **1**
Toprak, eşik.
Egerçi şaḥn-ı gülzāra fütāde
bir siyeh ḫākem
Bi-ḥamdi'llāh ki küḥl-i dīde-
i erbāb-ı idrākem

17. **ḫākümden:**-*üm, -den*
Gazel 361
Mısra: **14**
Toprak, eşik.
Ey Naḥīfī bilüp ol serv-i dil-
ārā ḳadrüm
Tūtiyā-sāz ola biñ ḥasret ile
ḫākümden

18. **ḥaḳ:**
Gazel 380
Mısra: **8**
Allah.
Cihānda miṣli yoḳ bir dil-
ber-i āyīne-ṭalʿatsın
Seni Ḥaḳ ṣaḳlasun teʾṣīr-i
zaḫm-ı çeşm-i düşmenden

19. **ḥaḳ:**
Gazel 406
Mısra: **7**
Allah.
Seni nūr eyledi Ḥaḳ ẓāhir u
bāṭında bī-şübhe
Ne mümkindür ẓuhūr-ı sāye
hīç nūr-ı zemīñ üzre

20. **ḥaḳ:**
Gazel 417
Mısra: **1**
Allah.
Seni Ḥaḳ ḥamd ile ḳıldı
müʾeyyed yā Resūla'llāh
N'ola ism-i şerīfüñ olsa
Aḥmed yā Resūla'llāh

21. **ḥaḳ:**
Gazel 419
Mısra: **3**
Allah.
Cihāna māye-i raḥmet idüp
ẕāt-ı şerīfüñ Ḥaḳ
Vücūduñ ʿāleme ḳıldı
beşāret yā Resūla'llāh

22. **ḥaḳ:**
Gazel 423
Mısra: **1**
Allah.

Vücūduñ itdi Ḥaḳ dürr-i yegāne yā Resūla'llāh
Sen olduñ zīver-i tāc-ı şehāne yā Resūla'llāh

23. **ḥaḳ:**
Gazel 425
Mısra: **6**
Allah.
Ḳılup āyāt-ı ḳadrüñ şuḳḳā-bend-i āyet-i levlāk
Seni Ḥaḳ eyledi şāh-ı yegāne yā Resūla'llāh

24. **ḥaḳ:**
Gazel 429
Mısra: **3**
Allah.
Vücūd-ı pāküñi Ḥaḳ gevher-i yektā-yı luṭf itmiş
İdüp ārāyiş-i tāc-ı keramet yā Resūla'llāh

25. **ḫāki:**-*i*
Gazel 458
Mısra: **8**
Toprak, eşik.
Çeşmümde seyl-i ḥasret sīnemde dāġ-ı fürḳat
İtdi esīr-i ġurbet ben ḫāki āb ü dāne

26. **ḫākden:**-*den*
Gazel 460
Mısra: **5**
Toprak, eşik.
Ḫākden refʿ eyle luṭf it būse-i ḫālüñ baña
Kendimi erzende görmem gerçi miḳdār-ı ceve

27. **ḫāk:**
Gazel 489
Mısra: **2**
Toprak, eşik.
Nūr idi o faḫr-ı rusülüñ ẕat-ı laṭīfi
Kim olmadı ḫāk üzre ʿayān ẓıll-ı şerīfi

28. **ḥaḳ:**
Gazel 490
Mısra: **1**
Allah.
Ḥaḳ bu eflāk ile ḫalḳ ideli ay ü güneşi
Görmedi çeşm-i felek sencileyin māh-veşi

29. **ḥaḳ:**
Gazel 501
Mısra: **2**
Allah.
İtmedi ḥālüme vāḳıf eşer-i āh seni
Ḥaḳ ide derd-i dilümden meger āgāh seni

30. **ḥaḳ:**
Gazel 510
Mısra: **14**
Allah.
Minnet mi var ḥuṣūl-ı murāda Naḥīfīyā
Eylerse Ḥaḳ ḳarīn-i icābet duʿāmuzı

31. **ḫāk:**
Gazel 512
Mısra: **1**
Toprak, eşik.
Aġlaram rūyumı ḫāk üzre sürüp āb gibi
İñlerem miḥnet-i hicrān ile dūlāb gibi

32. **ḥaḳ:**
Kaside 5
Mısra: **7**
Allah.
Sensin ol ḫūrşīd-ṭalʿat kim ezel bezminde Ḥaḳ
Eyledi ẕāt-ı münīrüñ şemʿ-i pür-nūr-ı hüdā

33. **ḥaḳ:**
Kaside 5
Mısra: **14**
Allah.
Virdi esrār-ı elem neşraḥ ṣafā-yı inşirāḥ
Eyledi Ḥaḳ sīneñi gencīne-i ṣıdḳ u ṣafā

34. **ḥaḳ:**
Kaside 5
Mısra: **17**
Allah.
Şerʿ-i pāküñ eyleyüp Ḥaḳ meslek-i ṣıdḳ u sedād
Cümleye ḳıldı vücūd-ı tāb-nāküñ reh-nümā

35. **ḥaḳ:**
Kaside 5
Mısra: **70**
Allah.
Her ne deñlü bende-i küstāḫ isem eyle ḳabūl
Ḥaḳ bilür kim ḫidmetüñde bī-riyāyam bī-riyā

36. **ḫāküm:**-*üm*
Kaside 5
Mısra: **99**
Toprak, eşik.
Ben ne ḫāküm vaṣfuña ʿarż-ı cesāret eyleyem
İʿtirāf iẕhār iderken kümmelīn-i evliyā

37. **ḫākem:**-*em*
Kaside 8
Mısra: **279**
Toprak, eşik.
Ben ne ḫākem ki senüñ medḥüñe şāyeste olam
Ne gedāyam ki idem naʿt-i şerīfüñ işʿār

38. **ḥaḳ:**
Kaside 10
Mısra: **19**
Allah.
Ḳarīn itdi Ḥaḳ ismine ismini
Zihī ʿizz-i bī-şirket-i müstedām

39. **ḥaḳdan:**-*dan*
Kaside 11
Mısra: **80**
Allah.
Ẕāt-ı ẕī-şānuñ diye ancaḳ o dem vā-ümmetī
Eyleyüp Ḥaḳdan şefāʿat pāye-i aʿlā ile

40. **ḥaḳdan:**-*dan*
Kaside 13
Mısra: **53**
Allah.
Taḥiyyāt ü selām olduḳça vāṣıl rūḥuña Ḥaḳdan
Selām olsun cemīʿ-i āl ü aṣḥāb-ı güzīn üzre

41. **ḥaḳ:**
Kaside 18
Mısra: **23**
Allah.
Yümn-i iḳbāl ile Ḥaḳ itdi ẓuhūr-ı ẕātını

ʿİllet-i ġāʾiyye-i bünyād-ı çarḫ-ı üstüvār

42. **ḥaḳ:**
Kaside 19
Mısra: **106**
Allah.
Ḥamdüli'llāh oldı raḫşān pertev-i ṣubḥ-ı ṣafā
Şeb-nişīnān-ı ġama gösterdi Ḥaḳ bu günleri

43. **ḥaḳ:**
Kaside 21
Mısra: **33**
Allah.
Ṣadr-ı aʿẓam o kerīmü'l-vüzerāyı ide Ḥaḳ
Maẓhar-ı feyż-i ṣafā-ülfeti Saʿd-ābāduñ

44. **ḥaḳ:**
Kaside 22
Mısra: **7**
Allah.
Müʾeyyed eyledi fażlıyla Ḥaḳ ẕāt-ı dil-ārāsın
Seḫā vü mekremetle virdi ḥükm-i ṣadr-ı aʿlāyı

45. **ḥaḳ:**
Kaside 22
Mısra: **13**
Allah.
Şeh-i İslām Sulṭān Aḥmedi Ḥaḳ ber-devām itsün
Müşerref eylesün hemvāre evreng-i muʿallāyı

46. **ḥaḳ:**
Kaside 22
Mısra: **53**
Allah.
Niẓām-ı ʿālemi tedbīrine Ḥaḳ eylemiş mevḳūf
N'ola ilhām-ı ġaybī keşf iderse sırr-ı maʿnāyı

47. **ḥaḳ:**
Kaside 22
Mısra: **85**
Allah.
Ṣadāret mesnedinde Ḥaḳ vücūdın müstedām itsün
Bize göstermesün andan cüdā ol ṣadr-ı vālāyı

48. **ḫākini:**-*i, -n, -i*
Kaside 24
Mısra: **37**
Toprak, eşik.
İderdi Behmen ü Efrāsyābuñ ḫākini lerzān
ʿİnān-gīr itse raḫş-ı ʿazmini Īrān ü Tūrāna

49. **ḥaḳ:**
Kaside 27
Mısra: **55**
Allah.
Muḥsinüñ ecrini Ḥaḳ itmez iżāʿat ḫāṣā
İder eżʿāfı ile baḫş-ı mükāfāt ü ücūr

50. **ḫāküm:**-*üm*
Kaside 28
Mısra: **19**
Toprak, eşik.
Dil āteş gerd-i ġam ḫāküm hevā āhum yaşum zehr-āb
ʿAnāṣır var ise dünyāda terkīb-i ʿaẕābumdur

51. **ḫāke:**-*e*
Kıt'a 29
Mısra: **6**
Toprak, eşik.
Żarar itsem n'ola ser-māye-i idrākümden
Çölde bir gevher-i nā-yāb düşürdüm ḫāke

52. **ḥaḳ:**
Matla 7
Mısra: **2**
Allah.
Ey olan maẓhar-ı ḫāṣ-ı şeref-i -
Ḳıldı Miʿrācuñı Ḥaḳ muḥterem-i -

53. **ḥaḳ:**
Matla 51
Mısra: **2**
Allah.
Besdür şeref ü şānuña bu rifʿat ü ʿizzet
Kim eyledi Ḥaḳ ẕātuñı ʿālemlere raḥmet

54. **ḥaḳdan:**-*dan*
Matla 52
Mısra: **2**
Allah.
Her bir nefesümde saña ey kān-ı nübüvvet
Ḥaḳdan ola bī-ġāye ṣālāt ile taḥiyyet

55. **ḥaḳ:**
Matla 70
Mısra: **2**
Allah.
Mā-verā-yı ʿarşa eylerseñ n'ola her dem naẓar
Çeşmüñi Ḥaḳ eyledi mekḥūl-ı mā-zāġa'l-baṣar

56. **ḥaḳ:**
Matla 71
Mısra: **2**
Allah.
Olsa yüzüñden n'ola şems ü ḳamer müstenīr
Eyledi Ḥaḳ vaṣfuñı nūr u sirāc-ı münīr

57. **ḫāk:**
Matla 158
Mısra: **1**
Toprak, eşik.
Tūtiyādur ḳademüñ başdıġı yer ḫāk degül
Bilmeyen ḳadrin anuñ ṣāḥib-i idrāk degül

58. **ḥaḳ:**
Matla 230
Mısra: **2**
Allah.
Ẕātuñı nūr ḳılup ey şeh-i gerdūn-pāye
Eyledi nūr-ı cihān-tābuñı Ḥaḳ bī-sāye

59. **ḥaḳ:**
Rübai 49
Mısra: **4**
Allah.
Mevṣūf olup evṣāf-ı ʿadāletle tamām
Ḥaḳ itmiş idi nuṭḳını miftāḥ u ṣavāb

60. **ḫākine:**-*i, -n, -e*
Rübai 67
Mısra: **4**
Toprak, eşik.
Ol ġār-ı dil-ārāyı ki teşrīf itdüñ
Müjgānum anuñ ḫākine olsun çārūb

61. **ḫāki:**-*i*
Rübai 85
Mısra: **3**
Toprak, eşik.
Der-gāhuña ben ḫāki daḫi eyle ḳabūl
Ḫāk eylemeden cismümi derd-i ḥasret

62. **ḥaḳ:**
Rübai 111
Mısra: **3**
Allah.
Ḳābil mi idem naʿtuñı ḥaḳ üzre beyān
Mümkin mi ola ẕerre güneşden bāḥiṣ

63. **ḫāki:**-*i*
Rübai 122
Mısra: **1**
Toprak, eşik.
Ben ḫāki idüp muġtenim-i ḳuvvet-i rūḥ
Ḳıl ṣadrumı fażluñla
İlāhī meşrūḥ

64. **ḥaḳ:**
Rübai 137
Mısra: **3**
Allah.
Ḥaḳ rūḥuña teslīm ü taḥiyyetler idüp
İtsün seni mebʿūṣ-ı maḳām-ı Maḥmūd

65. **ḥaḳ:**
Rübai 146
Mısra: **2**
Allah.
Yoḳ miṣl ü şerīküñ ey Ḫudāvend-i Vedūd
Ḥaḳ üzre cemīʿ-i ḫalḳa sensin maʿbūd

66. **ḥaḳ:**
Rübai 147
Mısra: **1**
Allah.
Ey ʿāleme ḥaḳ üzre ilāh u maʿbūd
Ḳıl rūḥ-ı Muḥammede ṣalāt ile dürūd

67. **ḥaḳ:**
Rübai 155
Mısra: **4**
Doğru.
Yā Rab beni ḳıl maẓhar-ı sırr-ı temyīz
Ḥaḳḳı baña ḥaḳ bāṭılı bāṭıl göster

68. **ḥaḳdur:**-*dur*
Rübai 156
Mısra: **4**
Allah.
Lā vü neʿam-ı ġayra ne ḥācet bilürem
Bī-reyb ü gümān Māniʿ u Muʿṭī Ḥaḳdur

69. **ḫāki:**-*i*
Rübai 201
Mısra: **4**
Toprak, eşik.
Ḫāṣıyyet-i iksīr-i tecellī-i cemāl
Ḫāki zer ü sīm ider ġubārı gevher

70. **ḥaḳ:**
Rübai 202
Mısra: **1**
Allah.
Ḥaḳ bendeye māl ü şeref-i cāhı virür
ʿAbdüñ ne ise maṭlab-ı dil-ḫ∨āhı virür

71. **ḥaḳdur:**-*dur*
Rübai 203
Mısra: **1**
Allah.
Maʿbūdum o Ḥaḳdur ki naẓīri yoḳdur
Sulṭān-ı eḥaddür ki vezīri yoḳdur

72. **ḥaḳdur:**-*dur*
Rübai 214
Mısra: **2**
Allah.
Biz bendelerüz tīr-i ġama āmācuz
Mevlāmuz o Ḥaḳdur ki aña muḥtācuz

73. **ḥaḳ:**
Rübai 215
Mısra: **4**
Allah.
Sen ṣabr u tevekkülde ḳuṣūr itme hemān
Ḫāṣā seni Ḥaḳ kimseye muḥtāc itmez

74. **ḥaḳ:**
Rübai 250
Mısra: **3**
Allah.
Ḥaḳ ol güni gösterse ki giryān olaraḳ
İtsem Ḥarem-i Kaʿbe-i kūyuñda ṭavāf

75. **ḥaḳ:**
Rübai 289
Mısra: **3**
Allah.
Raḥmetle idüp ẕātuñı Ḥaḳ müsteṣnā
Şānuñda senüñ didi -

76. **ḥaḳ:**
Rübai 297
Mısra: **3**
Doğru.
Ḥaḳ üzre saña kimse sitāyiş idemez
Sensin yine dānende-i ẕāt-ı pāküñ

77. **ḥaḳ:**
Rübai 318
Mısra: **2**
Allah.
Envāʿ-ı kemālāt ile ey faḫr-ı rusül
Ḥaḳ gülşen-i ḥüsne seni itdi bir gül

78. **ḥaḳdan:**-*dan*
Rübai 319
Mısra: **4**
Allah.
Tā maḥşere dek rūḥ-ı şerīfine anuñ
Ḥaḳdan ola itḥāf-ı ṣalāt ü teslīm

79. **ḥaḳdur:**-*dur*
Rübai 352
Mısra: **3**
Allah.
İmānum odur Māniʿ ü Muʿṭī Ḥaḳdur
Her maṭlabı Allāh dimekden bilürem

80. **ḫāküm:**-*üm*
Rübai 362

Mısra: **2**
Toprak, eşik.
Ben gerçi ki mānend-i ḫas ü ḫāşāküm
Bir ẕerre-i nā-çīz ü kemīne ḫāküm

81. **ḫāküm:**-*üm*
Rübai 363
Mısra: **1**
Toprak, eşik.
Ben gerçi ki maʿnīde baḳılsa ḫāküm
Ṣūretde de hem-reng-i ḫas ḫāşāküm

82. **ḫākine:**-*i, -n, -e*
Rübai 367
Mısra: **2**
Toprak, eşik.
Ḫāk-i reh olup saña ten-i sūzānum
Olsun ḳademüñ ḫākine ḳurbān cānum

83. **ḫaḳ:**
Rübai 368
Mısra: **2**
Allah.
Ey şāh-ı rusül ẕātuñ idüp faḫr-ı enām
Ḥaḳ eyledi taṣdīḳuñı rükn-i İslām

84. **ḫaḳ:**
Rübai 393
Mısra: **4**
Allah.
Besdür şeref-i ẕātına bu şāhid kim
Ḥaḳ ḳıldı anı mülhem-i cemʿ-i Ḳurʾān

85. **ḫāk:**
Rübai 400
Mısra: **4**
Toprak, eşik.
Ḫāk olsa gerekdür bu vücūd-ı ḫākī
Ey ḫāk gerek ḫāk ile yeksān olasın

86. **ḫāk:**
Rübai 400
Mısra: **4**
Toprak, eşik.
Ḫāk olsa gerekdür bu vücūd-ı ḫākī
Ey ḫāk gerek ḫāk ile yeksān olasın

87. **ḥaḳsın:**-*sın*
Rübai 442
Mısra: **4**
Allah.
Maʿbūdı cemīʿ-i kāʾinātuñ sensin
Ṭāʿata eḥaḳ s̱enāya elyaḳ Ḥaḳsın

88. **ḥaḳ:**
Rübai 530
Mısra: **1**
Allah.
Ḥaḳ ẕātın idüp maẓhar-ı feyż-i ebedī
Ḳıldı anı müstaġrıḳ-ı nūr-ı eḥadī

89. **ḫākini:**-*i, -n, -i*
Rübai 545
Mısra: **3**
Toprak, eşik.
Gel gel ḳademüñ ḫākini küḥl eyle baña
Sensüz gözüme görünmez oldı bir şey

90. **ḥaḳ:**
Rübai 551
Mısra: **1**
Allah.
Ḥaḳ sırrumı nüsḫa-i ḥaḳāyıḳ itdi
Āş̱ārumı hādī-i deḳāyıḳ itdi

91. **ḥaḳ:**
Rübai 556
Mısra: **2**
Allah.
Neşr olmaġa āfāḳa nübüvvet ḫaberi
Ḥaḳ virdi aña āyet-i şaḳḳü'l-ḳameri

92. **ḥaḳ:**
Tahmis 4
Mısra: **7**
Allah.
İtdi Ḥaḳ ḫulḳ-ı ʿaẓīm ile seni müstaḥsen
Sensin ey faḫr-ı cihān ḫulḳı ḥasen ḫalḳı ḥasen

93. **ḥaḳ:**
Tahmis 4
Mısra: **19**
Allah.
Dīg-i ḥikmetde pişürdi çü senüñ sevgüñi Ḥaḳ
Cebrāʾile olsa n'ola maṭbaḫununñ hīme-keşi

94. **ḥaḳ:**
Tahmis 4
Mısra: **23**
Allah.
İtdi irsālüñi Ḥaḳ raḥmet-i kübrā ḫaberi
Sensin ol püşt ü penāh-ı melek ü ins ü perī

95. **ḥaḳ:**
Tahmis 8
Mısra: **33**
Allah.
Ne revā pādişehüm münkir-i niʿmet itsün Ḥaḳ
Ehl-i dil derd ü ġamuñ niʿmetine müstaġraḳ

96. **ḫāk:**
Tarih 1
Mısra: **24**
Toprak, eşik.
Ne şeh cevlāna gelse gāhī raḫş-ı bād-peymāsı
İder lerzende ḫāk içre dil-i Sām ü Nerīmānı

97. **ḥaḳdan:**-*dan*
Tarih 4
Mısra: **29**
Allah.
Rāyet ü leşkerine ḥırz ola dāʾim Ḥaḳdan
Āyet-i feṭḥ ü ẓafer naṣr-ı ʿazīz-i mevʿūd

98. **ḥaḳ:**
Tarih 5
Mısra: **22**
Allah.
Naḥīfī bī-riyā oldı lisān-ı ṣıdḳ ile tārīḫ
ʿAlī Paşa ḳulın Ḥaḳ ile ʿālī eylesün Maʿbūd

99. **ḥaḳ:**
Tarih 7
Mısra: **5**
Allah.
Pür-nūr ide Ḥaḳ şeyb-i kemāl ile vücūdın

Hem-vāre saʿādet bula bī-ḳayd-ı taʿallül

100. **ḥaḳ:**
Tarih 19
Mısra: **4**
Allah.
Ḥażret-i Sulṭān Muḥammed Ḫān-ı Ġāzī-iştihār
Ḥaḳ vücūḍ-ı pākini maḥẕūẓ ide ṣubḥ u mesā

101. **ḥaḳ:**
Tarih 29
Mısra: **3**
Allah.
Ḳıldı Ḥaḳ ḫāṣṣa-i māyī-i ḥayāt-ı eşyā
İtdi mefhūmı anuñ naẓm-ı kerīminde vürūd

102. **ḥaḳ:**
Tarih 29
Mısra: **51**
Allah.
Ẕāṭını Ḥaḳ ide maẓhar daʿavāt-ı ḫayra
ẕikr-i ḫayr ü ḥasenātı ola mevḳūf-ı ḫulūd

103. **ḥaḳ:**
Tarih 33
Mısra: **11**
Allah.
Ḥaḳ vezīr-i aʿẓam u dāmād-ı ʿālī-şānını
Ḥüsn-i tedbīre muvaffaḳ eyleye ṣubḥ u mesā

104. **ḥaḳ:**
Tarih 33
Mısra: **20**
Allah.
ʿArż olup der-gāhına dāʾim mefātīḥ-i ḳılāʿ
Künyetin Ḥaḳ bü'l-meġāzī ide bī-reyb ü riyā

105. **ḥaḳ:**
Tarih 34
Mısra: **11**
Allah.
Ḥaḳ bilād-ı şarḳ u ġarbı eyleyüp tesḫīr aña
Eyleye aḥkāmını icrā bu dīn-i sermedüñ

ḥaḳ bilür:

1. **ḥaḳ bilür:**
Gazel 181
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah bilir ya... manasında kullanılan bir söz kalıbı.
ʿAyāndur nāzenīnüm Ḥaḳ bilür mihr ü vefā sende
Bu vażʿ-ı dil-nevāzuñ hep edā-yı mihribānīdür

2. **ḥaḳ bilür:**-*ür*
Gazel 327
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hak bilir, Allah bilir.
Ḥaḳ bilür ey şemʿ-i cemʿ-i enbiyā vü mürselīn
ʿAyn-ı ẓulmetdür ġam-ı hecrüñle rūz-ı rūşenüm

3. **ḥaḳ bilür:**-*ür*
Gazel 488
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hak bilir, Allah bilir.
Bezm-i cihānda şimdi benem Ḥaḳ bilür müdām
Ser-mest-i cām-ı ḫayret-i ʿışḳ-ı Muḥammedī

ḫaḳ bu ki:

1. **ḫaḳ bu ki:**
Kaside 26
Mısra: **208**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Doğrusu bu ki.
Maʿārif ehline aṣḥāb-ı faẕla raġbet idüp
İderdi ḫaḳ bu ki cūd u ʿaṭā-yı lā-yuḥṣā

ḫaḳ bu kim:

1. **ḫaḳ bu kim:**
Gazel 107
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gerçek budur ki.
Naẓīri yoḳdur o nev-naḫl-i gülşen-i ḥüsnüñ
Miṣāl-i serv-i sehī ḫaḳ bu kim ser-āmeddür

ḫaḳ budur:

1. **ḫaḳ budur:**-*dur*
Gazel 172
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Doğrusu bu.
Ḫaḳ budur inṣāf olınsa çoḳ Mesīḥā-lehceye
Nüsḫa-i şiʿrüm Naḥīfī levḥa-i iʿcāz olur

2. **ḫaḳ budur:**
Kaside 2
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Doğrusu budur.
Hādī-i ḥüsn-i eserdür cāmiʿ-i ḫayr-ı umūr
Ḫaḳ budur efʿāl-i bī-çūnuñda sırr-ı ḥikmetüñ

3. **ḫaḳ budur:**-*dur*
Kaside 22
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Doğrusu bu ki, doğrusu.
Bu sünnet ḫaḳ budur māżīde mesbūḳ olmadı fehm it
Bu vech ile aña maḫṣūṣ olur ol ṭavr-ı yektāyī

ḫaḳ budur ki:

1. **ḫaḳ budur ki:**
Gazel 264
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Doğrusu, gerçekte, aslında.
Ḫaḳīḳat ehli imiş ḫaḳ budur ki var olsun
Ḫayālüñ oldı benümle enīs-i künc-i firāḳ

ḫaḳ budur kim:

1. **ḥaḳ budur kim:**
Kaside 24
Mısra: **56**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Doğrusu, gerçekte, aslında.
Bu aḫlāḳ-ı mekārimle bu luṭf u cūd ile ḥaḳḳā
Naẕīrüñ ḥaḳ budur kim gelmemişdür mülk-i ʿOs̱māna

ḫāk eylemeden:

1. **ḫāk eylemeden:***-me, -den*
Rübai 85
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Toprak etmek, öldürmek.
Der-gāhuña ben ḫāki daḫi eyle ḳabūl
Ḫāk eylemeden cismümi derd-i ḥasret

ḥaḳ ḥaṭādan ṣaḳlayup:

1. **ḥaḳ ḫaṭādan ṣaḳlayup:***-yup*
Tarih 10
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Dua**
İfadesi
Allah korusun, hata yapmayasın.
Pādiṣāh-ı dīn Aḥmed Ḫān-ı Ġāzī-i cihān
Ḥaḳ ḫaṭādan ṣaḳlayup ʿömrini eyleye mezīd

ḫāk iderdi:

1. **ḫāk iderdi:***-er, -di*
Gazel 412
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Deyim**
Toprak etmek II öldürmek.
Göñül cism-i nizārın ḫāk iderdi cilve-gāhuñda
Ne çāre āsitānuñdan cüdādur yā Resūla'llāh

ḫāk iderse:

1. **ḫāk iderse:***-er, -se*
Murabba 8
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Toprak etmek.
Ḥasretüñle ḫāk iderse cismümi bād-ı fenā
Rūḥ-ı baḫṣ olsun baña ẕikrüñle yārāñ-ı ṣafā

ḫāk ile yeksān:

1. **ḫāk ile yeksān:**
Gazel 463
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yerle bir olmak.
Ben ẕerre olur sāye-ṣıfat ḫāk ile yeksān
Ger sende olan mihr ü vefā zāʾil olursa

2. **ḫāk ile yeksān:**
Matla 170
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yerle bir || perişân, sürünmekte!.
Yoluñda ḫāk ile yeksān iken dil ü cānum
Baña bu deñlü cefāya sebeb ne sulṭānum

ḫāk ile yeksān olacaḳsın:

1. **ḫāk ile yeksān olacaḳsın:***-acaḳ, -sın*
Kaside 3
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yerle bir olmak, yok olmak, yıkılıp harap olmak ; perişan olmak.
ʿĀḳıbet ḫāk ile yeksān olacaḳsın bildük
Nesine ġırresin āyā bu fenā dünyānuñ

ḫāk ile yeksān olmaya:

1. **ḫāk ile yeksān olmaya:***-ma, -ya*
Gazel 432
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yerle bir olmak, yok olmak, yıkılıp harap olmak ; perişan olmak.
Başına toprak o merd-i ġāfilüñ kim ṣevḳ ile
Āsitānuñda varup ḫāk ile yeksān olmaya

ḫāk itse:

1. **ḫāk itse:***-se*
Gazel 23
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Toprak etmek II ölmek.
Beni ḫāk itse de derd ü belā-yı fürḳatüñ cānā
Giyāh-ı ḳabrüm eyler ārzū-yı vuṣlatuñ cānā

ḫak kerem ü luṭfuñı ʿuṣṣāḳa ziyād itsün:

1. **ḥaḳ kerem ü luṭfuñı ʿuṣṣāḳa ziyād itsün:**
Tahmis 8
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **Dua**
İfadesi
"Allah, cömertliğini ve lutfunu âşıklara fazlaca versin." anlamında söylenmiş bir dua ifadesi.
Bezm-i ḥasretde budur saña duʿāmuz muṭlaḳ
Kerem ü luṭfuñı ʿuṣṣāḳa ziyād itsün Ḥaḳ

ḥaḳ ḳulluġıdur:

1. **ḥaḳ ḳulluġıdur:***-ı, -dur*
Rübai 104
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah kulu; kulluk; yaşayan insan.
Ḥaḳ ḳulluġıdur ʿārife cāh-ı rifʿat
Bāḳī heves ü ḥayret ü ẕell ü miḥnet

ḥaḳ naẕardan ṣaḳlasun:

1. **ḥaḳ naẕardan ṣaḳlasun:**
Gazel 296
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Dua**
İfadesi

Allah kötü gözden korusun.
Olsun güşāde her dem gül gibi rūy-ı ālüñ
Ḫaḳ ṣaḳlasun naẓardan āyīne-i cemālüñ

ḫaḳ naẓarum:

1. **ḫaḳ naẓarum:**-*um*
Gazel 169
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah' ın bakışı.
Mirʾāt-ı ruḫ-ı pāküñde tāb-efken-i ṭūram
Sīneñde senüñ pādişehüm ḫaḳ naẓarum var

hāk olaydum:

1. **ḫāk olaydum:**-*ay, -du, -m*
Gazel 410
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Toprak olma || Ölmek.
N'olaydı ḫāk olaydum reh-güẕār-ı dilsitānuñda
Olup biñ ḥasret ile pāy-mālüñ yā Resūla'llāh

hāk oldığı:

1. **ḫāk oldığı:**-*dıġ, -ı*
Gazel 495
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Toprak olma || Ölmek.
Gelür her serv-ḳad sīmīn tenüñ ḫāk oldığı yāda
Zemīn üzre temāşā eyledükçe naḫl-i ḫurmāyı

hāk olınca:

1. **ḫāk olınca:**-*ınca*
Gazel 304
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Toprak olma || Ölmek.
Ten-i zārumda hele olmadı imkāna şümār
Ḫāk olınca göresin dilde olan yārelerüñ

2. **ḫāk olınca:**-*ınca*
Gazel 457
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Toprak olma || Ölmek.
Encāmı ḫāk olınca Naḥīfī bu ʿālemüñ
Ṭoprāḳ hezār levm ile her ārzūsına

ḫāk olmaḳ:

1. **ḫāk olmaḳ:**-*maḳ*
Gazel 338
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Toprak olma || Ölmek.
Bir serv-i nāz ʿışḳına ḫāk olmaḳ isterem
Çoḳdan derūn-ı dilde budur niyyetüm benüm

2. **ḫāk olmaḳ:**-*maḳ*
Gazel 417
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Toprak olma || Ölmek.
N'ola ḫāk olmaḳ istersem der-i luṭfuñda şevḳ ile
Budur ʿāşıḳlara ʿālemde maḳṣad yā Resūla'llāh

hāk olmış:

1. **ḫāk olmış:**-*mış*
Gazel 413
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Toprak olma || Ölmek.
Ümmīd-i yek nigāhuñla der-i luṭfuñda ḫāk olmış
Naḥīfī bir ġarīb-i bī-nevādur yā Resūla'llāh

2. **ḫāk olmış:**-*mış*
Gazel 523
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ölmek.
Göz diküp ruḫsāruña yoluñda ḫāk olmış yatur
Nergis-i gülşen senüñ meftūn u ḥayrānuñ gibi

hāk olsa gerekdür:

1. **ḫāk olsa gerekdür:**-*dür*
Rübai 400
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mezar olacak.
Ḫāk olsa gerekdür bu vücūd-ı ḫākī
Ey ḫāk gerek ḫāk ile yeksān olasın

hāk olsun:

1. **ḫāk olsun:**-*sun*
Rübai 537
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ölmek.
Dil ḫançer-i hicrān ile çāk olsun mı
Bu miḥnet-i cān-sūz ile ḫāk olsun mı

hāk olur:

1. **ḫāk olur:**-*ur*
Kaside 3
Mısra: **45**
Kelime Tipi: **Deyim**
Toprak olma || Ölmek.
Ḫāk olur menzil-i āsāyişi bir gün elbet
Dār-ı fānīde eger bende eger sulṭānuñ

hāk olursa:

1. **ḫāk olursa:**-*ur, -sa*
Gazel 428
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Toprak olma || Ölmek.
Naḥīfī ḫāk olursa şevḳ-ı vaṣl-ı cānsitānuñla
Yine evṣāfuñ eyler her ġubārum yā Resūla'llāh

hāk olursam:

1. **ḫāk olursam:**-*ur, -sa, -m*
Gazel 327
Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Deyim**
Toprak olma || Ölmek.
Ḫāk olursam kūyuña yüz sürmeden tā ḥaşre dek
Ehl-i ḳabri cümle bīdār ide ṣavt-ı şīvenüm

2. **ḫāk olursam:**-*ur, -sa, -m*
Gazel 361
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Toprak olma || Ölmek.
Ḫāk olursam ġam-ı ʿışḳıyla o serv-i nāzuñ
Nāle-i āh gele her ḫas ü ḫāşākümden

3. **ḫāk olursam:**-*ur, -sa, -m*
Gazel 469
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Toprak olma || Ölmek.
Unıtmam zaḫm-ı şemşīr-i firāḳuñ ḫāk olursam da
Yine vā-ḥasretā-gūyem ḫas ü ḫāşāk olursam da

ḫak rıżāsında:

1. **ḫaḳ rıżāsında:**-*n, -da*
Tarih 4
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah rızası, Allah'ın hoşnutluğunu kazanmak için.
Ḫaḳ rıżāsında ola saʿy-i cemīli meşkūr
Ḫükm-i şerʿ-i nebevīde ide beẕl-i mechūd

ḫaḳ söyle:

1. **ḫaḳ söyle:**
Gazel 374
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Deyim**
Hak söyle, doğru söyle.
Luṭf eyle gel riyāyı ḳo ḫaḳ söyle zāhidā
Maḥbūb u mey ṣafāsını inkār ider misin

ḫaḳ teʿālā:

1. **ḫaḳ teʿālā:**
Gazel 95
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüce Allah.
Pādişāhā ʿāşıḳuñla eyler iseñ ittiḥād
Ḫaḳ Teʿālā ʿömrüñi günden güne ḳılsun ziyād

2. **ḫaḳ teʿālā:**
Kaside 21
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüce Allah.
Ḫaḳ Teʿālā ide Ḫān Aḥmed-i ʿālī-şānı
Feyż-yāb-ı şeref-i nüzheti Saʿd-ābāduñ

3. **ḫaḳ teʿālā:**
Kaside 27
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüce Allah.
Ḫaḳ Teʿālā saña ḫāṣıyyet-i kübrā virmiş
N'ola nāfiẕ ise ḳaṣd eyledigüñ ḫayr-ı umūr

4. **ḫaḳ teʿālā:**
Kaside 27
Mısra: **167**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüce Allah.
Ḫaḳ Teʿālā ḳılup aḥbābuñı şād ü ḫurrem
Düşmen-i devletüñi eyleye ḫūr u maḳhūr

5. **ḫaḳ teʿālā:**
Matla 126
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüce Allah.
Maye-i şefḳat idüp melceʾ-i ümmet itmiş
Ḫaḳ Teʿālā seni ʿālemlere raḥmet itmiş

6. **ḫaḳ teʿālā:**
Murabba 8
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüce Allah.
Ḫaḳ Teʿālā ẕātuñ itdi raḥmeten li'l-ʿālemīn
Ḳıldı ʿunvān-ı şıfātuñ ṣādıḳu'l-vaʿdü'l-emīn

7. **ḫaḳ teʿālā:**
Tarih 18
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüce Allah.
Ḫaḳ Teʿālā pādişāh-ı dīn-i İslāmı ide
Ṭūl-i ʿömr ile muʿammer ʿāfiyetle muġtenem

ḫāk ü ṭīn:

1. **ḫāk ü ṭīn:**
Kaside 13
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Toprak ve çamur.
Ḫudā maʿnīde ḳıldı ẕāt-ı pāküñ nūr ile memlūʾ
Ne mümkin sāye-i nūr ola ẓāhir ḫāk ü ṭīn üzre

ḫaḳ üzre:

1. **ḫaḳ üzre:**
Kaside 2
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hakkıyla, gereği gibi, layıkane.
Ḫabbe-i tesbīḥüm olsaydı nücūm-ı āsumān
Ḫaşre dek mümkin degül ḫaḳ üzre şükr-i niʿmetüñ

ḫaḳ üzre olur:

1. **ḫaḳ üzre olur:**-*ur*
Rübai 74
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah için olmak.
Ḫaḳ üzre olur cümle-i evṣāfından
Evvel ṣıfatı ḫāṣṣa-i ceẕb-i ḳulūb

ḫāḳān-ı hünerver:

1. **ḫāḳān-ı hünerver:**
Kıt'a 48
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Usta hakan.
O ḫāḳān-ı hünerver kim alınca destine ḫāme
Rehīn-i nevk-i kilk-i ḫaṭṭı eyler siḥr ü iʿcāzı

ḥaḳan-ı pākīze-güher:

1. **ḫaḳan-ı pākīze-güher:**
Kaside 19
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cevheri, yaratılışı temiz sultan.
Ḫüsrev-i şāḥib-hüner ḫaḳan-ı pākīze-güher
Pādişāh-ı baḥr ü ber rāyet-keş-i İskenderī

hakâret:

1. **ḫaḳāretle:**-*le*
Gazel 108
Mısra: **3**
Aşağılama, küçük düşürme.
Baʿīd olmaz ḫaḳāretle baḳarsañ müstemendāna
Seni ey ḫ∨āce māl ü cāh-ı dünyā ġırre itmişdür

2. **ḫaḳāretle:**-*le*
Rübai 509
Mısra: **2**
Küçültücü söz veya davranışla onur kırma.
Ey ġāfil eger hem-ser iseñ eflāke
Gel itme ḫaḳāretle naẓar ben ḫāke

ḫaḳāyıḳ-ı eşyādan:

1. **ḫaḳāyıḳ-ı eşyādan:**-*dan*
Rübai 124
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eşyanın hakikatı.
Āgāh ḳılup ḫaḳāyıḳ-ı eşyādan
Müşkillerümi eyle ʿayān u meşrūḥ

ḫaḳāyıḳ-ı eşyāyı:

1. **ḫaḳāyıḳ-ı eşyāyı:**-*yı*
Rübai 554
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eşyanın hakikatı.
Ḳıl behrever-i ʿilm-i ledünnī yā Rab
Göster baña sen ḫaḳāyıḳ-ı eşyāyı

ḫaḳāyıḳ-ı sırr-ı elest:

1. **ḫaḳāyıḳ-ı sırr-ı elest:**
Rübai 105
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Elest meclisinin hakikatleri.
Bir neşve ile olmış idüm dün gice mest
Keşf oldı baña ḫaḳāyıḳ-ı sırr-ı Elest

ḫāk-būs olsa:

1. **ḫāk-būs olsa:**-*sa*
Tarih 16
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Toprak öpen olmak.
Ḫāk-būs olsa n'ola şām ü seḥer iḳbāl ile
Sāḥa-i zībāsıdur peyk-i ṣabāya şāh-rāh

ḫaḳdan dilerem:

1. **ḫaḳdan dilerem:**-*r, -em*
Tarih 2
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hak'tan, Allah'tan istemek.
Ḳanda ʿazm eylerse ol şāhenşeh-i encüm-sipāh
Dilerem Ḥaḳdan ola Ḫıżr-ı hidāyet reh-beri

hāk-dān-ı dehre:

1. **ḫāk-dān-ı dehre:**-*e*
Gazel 491
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya toprağı. || *Dünya.*
Pāk-dāmān ol hemān bu ḫāk-dān-ı dehre
İmtiyāz ister iseñ serv-i çemen-pīrā gibi

hākdān-ı leşker-i nā-kāma:

1. **ḫākdān-ı leşker-i nā-kāma:**-*a*
Gazel 230
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Muradına erişememiş askerin dünyası.
Dün ḫākdān-ı leşker-i nā-kāma uġradum
İrdi Naḥīfī gūşuma ṣad āferīn-i yeʾs

hāke:

1. **ḫāke:**-*e*
Gazel 310
Mısra: **6**
Toprak.
Bir gül-i nā-yāb idüñ bir pāk-dāmen-serv idüñ
İtmesen ḫāke temeyyül hem-dem-i ḫār olmasañ

2. **ḫāke:**-*e*
Gazel 323
Mısra: **8**
Toprak.
Çarḫ-ı ẓālim ʿāḳıbet itdi seni senden cüdā
Sevdigüm ben ḫāke cevr-i rūzgār eksük degül

3. **ḫāke:**-*e*
Gazel 455
Mısra: **3**
Toprak.
Ḫāke başma olmasun rencīde pāy-ı nāzüküñ
Ol ḳadem-sāy-ı tenezzül çeşm-i giryān üstüne

4. **ḫāke:**-*e*
Kaside 24
Mısra: **35**
Toprak.
Gürīzān oldılar ḫāke ser-ā-pā bīm-i ḳahrından
İrince resm ü nām-ı ṣavleti Sām ü Nerīmāna

5. **ḫāke:**-*e*
Rübai 130
Mısra: **3**
Toprak.
Ben ḫāke dirīġ itme nigāh-ı keremüñ
Ol dem ki ẓuhūr eyleye hevl-i dūzaḫ

6. **ḫāke:**-*e*
Rübai 372
Mısra: **3**
Toprak.
Sen her ne ki lāyıḳ göresin ben ḫāke
Yā Rab dil ü cān ile benüm maḳbūlum

7. **ḫāke:**-*e*
Rübai 509
Mısra: **2**
Toprak.
Ey ġāfil eger hem-ser iseñ eflāke
Gel itme ḥaḳāretle naẓar ben ḫāke

8. **ḫāke:**-*e*
Tahmis 3
Mısra: **28**
Toprak.
Eylesem rāh-ı ʿubūdiyyetde beẕl-i naḳd-i cān
Ġāyet-i meʾmūl odur ben ḫāke rūzān ü şebān

hākem:

1. **ḥakem:**
Rübai 412
Mısra: **4**
Her şeye hakkıyla hükmeden,her şeye hakim olan;her hakkı yerine getiren.
Yoḳ evvel ü āḫirde şerīküñ yā Rab
ʿAdl ü Ḥakem ü Evvel ü Āḫir sensin

ḫāki:

1. **ḫāki:**
Matla 88
Mısra: **2**
Toprak.
Kīmyā olsam ele almaz beni ol ṣīvekār
Eylemez ben ḫāki şāyān-ı ʿayār-ı iʿtibār

ḫāk-i āsitānuñdur:

1. **ḫāk-i āsitānuñdur:**-*uñ, -dur*
Gazel 424
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin eşiğinin toprağı.
Benüm cān ü dilüm maʿnīde ḫāk-i āsitānuñdur
Egerçi ṣūreta senden cüdāyam yā Resūla'llāh

ḫāk-i der-gāhuñ olup:

1. **ḫāk-i der-gāhuñ olup:**-*uñ, -up*
Gazel 415
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Makamın toprağı olmak, makamına yüz sürmek.
Olup hep ḫāk-i der-gāhuñ recā-yı luṭfuñ eylerler
Naḥīfī-veş ḳapuñda cümle ümmet yā Resūla'llāh

ḫāk-i deri:

1. **ḫāk-i deri:**-*i*
Kaside 19
Mısra: **42**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
(sevgilinin) kapısının, eşiğinin toprağı.
Tūtiyā-yı çeşm-i şāhān-ı cihān gerd-i rehi
Kīmyā-yı bī-nevāyān-ı zamān ḫāk-i deri

2. **ḫāk-i deri:**-*i*
Rübai 287
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
(sevgilinin) kapısının, eşiğinin toprağı.
Ey ḫāk-i deri būse-geh-i ins ü melek
V'ey naḳş-ı niʿāli şeref-i tāc-i felek

ḫāk-i der-i der-gāhını:

1. **ḫāk-i der-i der-gāhını:**-*ı, -n, -ı*
Kaside 12
Mısra: **76**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Huzurunun kapısının toprağı.
Ol ḥażret-i şāh-ı rusülüñ eyle ilāhī
Ḫāk-i der-i der-gāhını murġ-ı dile lāne

ḫāk-i der-i iḥsānuñ:

1. **ḫāk-i der-i iḥsānuñ:**-*uñ*
Rübai 150
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Himmet kapısının toprağı.
Allāh bilür ḫāk-i der-i iḥsānuñ
Bī-çāre Naḥīfīye gelür cāndan eleẕ

ḫāk-i der-i luṭfuñda:

1. **ḫāk-i der-i luṭfuñda:**-*uñ, -da*
Rübai 291
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Lütuf kapısının toprağı, eşiği.
Ḫāk-i der-i luṭfuñda eyā faḫr-ı cihān
Bir bencileyin ḫāk-i siyāh n'olsa gerek

2. **ḫāk-i der-i luṭfuñda:**-*uñ, -da*
Rübai 421
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Lütuf kapısının toprağı, eşiği.
Biñ āh ü enīn ile meded-ḫvāhuñdur
Ḫāk-i der-i luṭfuñda Naḥīfī-i ḥazīn

ḫāk-i der-i pāküñi:

1. **ḫāk-i der-i pāküñi:**-*üñ, -i*
Gazel 446
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz kapının toprağı II makam, huzur.
Sürüp ḫāk-i der-i pāküñi müjgānum ile
Ṣulayam reh-güẕerüñ dīde-i giryānum ile

ḫāk-i derüñ:

1. **ḫāk-i derüñ:**-*üñ*
Gazel 303
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kapının toprağı, eşik.
Taḥammül eyleyelüm ġurbetüñ melāmetine
Yeter semīm-i vaṭan ben ġarībe ḫāk-i derüñ

2. **ḫāk-i derüñ:**-*üñ*
Gazel 411
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kapının toprağı, eşik II tekke.
Gözüm ḫāk-i derüñ küḥl itmek ister dīde-i cāna
Taḥammül itmez oldum intiẓāra yā Resūla'llāh

3. **ḫāk-i derüñ:**-*üñ*
Kaside 5
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
(sevgilinin) kapısının, eşiğinin toprağı.
Ḥālümi ʿarż itmedür ḳaṣdum ḥużūr-ı ʿizzete
Eyleyüp ḫāk-i derüñ çeşm-i dile küḥl-i cilā

ḫāk-i derüñde:

1. **ḫāk-i derüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 214
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
(sevgilinin) kapısının, eşiğinin toprağı.
Ḫāk-i derüñde sākin idük bir zamān ile
Şimdi feżā-yı külḫan-ı ġamdur maḳāmumuz

ḫāk-i dil-güşā:

1. **ḫāk-i dil-güşā:**
Gazel 411
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül açan toprak.
O ḫāk-i dil-güşā kim sāye-baḫş olduñ saʿādetle
Benüm cānum fedā ol reh-güẕāra yā Resūla'llāh

ḫāk-i fenāda:

1. **ḫāk-i fenāda:**-*da*
Tarih 8
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yokluk toprağı.
Ṣadef-i gevher-i maʿārif idi
Oldı ḫāk-i fenāda güm-būde

ḫāk-i ḥaḳīre:

1. **ḫāk-i ḥaḳīre:**-*e*
Rübai 367
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Değersiz toprak, nefsini terbiye etmemiş insan.
Ben ḫāk-i ḥaḳīre naẓar it şefḳatle
Baḳma yüzümüñ ḳarasına sulṭānum

ḫāk-i ḥasretde:

1. **ḫāk-i ḥasretde:**-*de*
Gazel 170
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasret toprağı.
Naḥīfī pāy-māl itdi beni ġam ḫāk-i ḥasretde
Süleymān-ı serīr-i şevḳ iken mūr oldıġum demdür

ḫāk-i ḫuşk:

1. **ḫāk-i ḫuşk:**
Kaside 3
Mısra: **35**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kuru toprak.
Ḫāk-i ḫuşk olsa gerek çünki mekānuñ bir gün
Ferş-i āsāyişe ṣalma beden-i ʿuryānuñ

ḫāk-i ḳademi:

1. **ḫāk-i ḳademi:**-*i*
Rübai 238
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayağı tozu, ayağı toprağı.
Ḳıl ḫüsn-i ḳabūlüñle bu ḫāk-i ḳademi
Luṭf eyle ne var mülḥaḳ-ı ḫuddām-ı ḫavāṣ

ḫāk-i ḳadem-i pāküñ:

1. **ḫāk-i ḳadem-i pāküñ:**-*üñ*
Rübai 417
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz ayağın toprağı.
Ḫāk-i ḳadem-i pāküñ ülü'l-ebṣāra
Küḥl itmek olur ʿizzet ile farżu'l-ʿayn

hak-i ḳademüñ:

1. **ḫāk-i ḳademüñ:**-*üñ*
Gazel 336

Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayağı tozu, ayağı toprağı.
Şimdi ḫāk-i ḳademüñ çeşm-i dile oldı ḥarām
Bir zamān ser-zede-i kūşe-i dāmānuñ idüm

2. **ḫak-i ḳademüñ:**-*üñ*
Rübai 244
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayağı tozu, ayağı toprağı.
Çeşmümde degül sürme eyā nūr-ı Ḫudā
Ḫak-i ḳademüñ dīdede itdüm maḥfūẓ

3. **ḫāk-i ḳademüñ:**-*üñ*
Rübai 258
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayağı tozu/toprağı ‖ eşik.
Ey reh-güẕerüñ hem-ser-i ḳaṣr-ı āfāḳ
Ḫāk-i ḳademüñ sürme-i çeşm-i ʿuşşāḳ

hāk-i ḳademüñden:

1. **ḫāk-i ḳademüñden:**-*üñ, -den*
Kıt'a 33
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayağı tozu, ayağı toprağı.
Ḳademin merdümek-i dīdeye vaż‘ itse revā
Ol ki ḫāk-i ḳademüñden bir işāretle gele

hāk-i kuḫlāsā:

1. **hāk-i kuḫlāsā:**
Gazel 146
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sürme gibi toprak.
Ṣafā-yı sürme-i ḫāk-i derüñ gitmez gözümden hīç
Egerçi hāk-i kuḫlāsā yirüm şimdi Sıfāhāndur

ḫāk-i melāmet:

1. **ḫāk-i melāmet:**
Gazel 212
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Melamet, rezillik toprağı.
Ḳayd-ı firāṣa düşme ki ey ḫ∨āce ʿāḳıbet
Ḫāk-i melāmet olsa gerek câme-ḫ∨ābumuz

ḫāk-i mezārından:

1. **ḫāk-i mezārından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 492
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mezar toprağı.
Küşte-i ʿışḳuñ temāşā eyle zāhid meşhedin
Kim gelür ḫāk-i mezārından ṣadā-yı ism-i Ḥay

ḫāk-i mezārumdan:

1. **ḫāk-i mezārumdan:**-*um, -dan*
Gazel 421
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mezar toprağı.
Ṣafā-yı ʿışḳuñ işʿār eyleyüp ḫāk-i mezārumdan
Ṣalāt itsün saña her bir giyāhum yā Resūla'llāh

2. **ḫāk-i mezārumdan:**-*um, -dan*
Murabba 8
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mezar toprağı.
Bu ṣadā elbet gelür ḫāk-i mezārumdan bile
Eṣ-ṣalātü ve's-selām ey faḫr-ı ʿālem es-selām

ḫāk-i meẕellet:

1. **ḫāk-i meẕellet:**
Kaside 28
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Alçaklık toprağı II Mec. Ayaklar altı.
Beni āzürde-ḫāṭır eylemişdür ṭaʿna-i aġyār
O bīmār-ı ġamam ḫāk-i meẕellet câme-ḫ∨ābumdur

hāk-i mezelletde:

1. **ḫāk-i meẕelletde:**-*de*
Kaside 8
Mısra: **268**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Alçaklık toprağı; ayaklar altı.
Behre-yāb eyle ki bir bende-i nā-çāruñdur
Ḳalmasun ḫāk-i meẕelletde ġarīb ü ġam-ḫ∨ār

hāk-i nā-çīze:

1. **ḫāk-i nā-çīze:**-*e*
Gazel 486
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Değersiz toprak. II Değersiz beden.
Kime varsun kim iḳbāl eylesün ol ḫāk-i nā-çīze
Olursa bendeden mevlāsınuñ redd üzre iʿrāżı

hāk-i nā-çīzüñ:

1. **ḫāk-i nā-çīzüñ:**-*üñ*
Gazel 291
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Değersiz toprak. II Değersiz beden.
Kemāl-i maʿrifetdür ādemi mümtāz iden yoḫsa
Nedür ʿālemde ḳadr ü ḳıymeti bir ḫāk-i nā-çīzüñ

ḫāk-i nem-sirişteyi:

1. **ḫāk-i nem-sirişteyi:**-*yi*
Gazel 1
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Su ile yoğrulmuş toprak, çamur.
Ey ḫāk-i nem-sirişteyi insān iden Ḫudā
İnsānı genc-i gevher-i īmān iden Ḫudā

ḫāk-i niyāza döker:

1. **ḫāk-i niyāza döker:**-*a-er*
Gazel 19
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Niyaz toprağına dökmek II sevgilinin uğrunda onun toprağına göz yaşı akıtmak.
Eser bād-ı maḥabbet āteş-i ʿışḳın füzūn eyler
Döker ḫāk-i niyāza āb-ı rūyın ʿāşıḳ-ı şeydā

ḫāk-i pā ḳıl:

1. **ḫāk-i pā ḳıl:**
Matla 17
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayağın toprağı yapmak.
Ḳıl beni yā Rab Cenāb-ı Muṣṭafāya ḫāk-i pā
Tā bu vech ile duḫūl-ı cennete olam sezā

ḫāk-i pā oldı:

1. **ḫāk-i pā oldı:**-*dı*
Gazel 4
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayağın bastığı toprak olmak.
Oldı ol mihr-i sipihr-i ışṭıfāya ḫāk-i pā
Tūtiyā oldı anuñçün çeşm-i ḫalḳa kīmyā

ḫāk-i pāı:

1. **ḫāk-i pāı:**-*ı*
Gazel 13
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayağının toprağı.
Gerd-i rāhı tūtiyā-yı dīde-i kerrūbiyān
Ḫāk-i pāı küḥl-i çeşm-i cān Muḥammed Muṣṭafā

ḫāk-i pāine:

1. **ḫāk-i pāine:**-*i, -n, -e*
Gazel 7
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayağının toprağı.
Gözüm nūrı ferş-i güẕergāhıdur
Anuñ ḫāk-i pāine cānum fedā

ḫāk-i pāk-i ṭībeye:

1. **ḫāk-i pāk-i ṭībeye:**-*ye*
Kaside 9
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Medine'nin temiz toprağı.
Ḫāk-i pāk-i ṭībeye ḥasretle ḳılsam rūy-māl
Yolların hep rüfte-i çārūb-ı müjgān eylesem

ḫāk-i pāküñ:

1. **ḫāk-i pāküñ:**-*üñ*
Kaside 8
Mısra: **116**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz toprak.
Serverā melceʾ-i erbāb-ı meʿāṣī sensin
Ḫāk-i pāküñ n'ola ümmetlerüñ eylerse ḥişār

ḫāk-i pāña:

1. **ḫāk-i pāña:**-*ñ, -a*
Gazel 424
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayağının toprağı.
Saña ḫāk-i reh olmaḳ ḫāṣ u ʿāmuñ kārıdur ammā
Senüñ ben ḫāk-i pāña ḫāk-i pāyam yā Resūla'llāh

ḫāk-i pāy olsam:

1. **ḫāk-i pāy olsam:**-*sa, -m*
Tahmis 3
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayağının tozu, toprağı olmak.
Sākinān-ı ravża-i ẕī-şāna olsam ḫāk-i pāy
Olmaġa her dem der-i devlet-meʾāba çehre-sāy

ḫāk-i pāya:

1. **ḫāk-i pāya:**-*ya*
Gazel 413
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayağının toprağı.
Nuʿūt-ı pāküñe şevḳ ile küstāḫāne cürʾetden
Murādum ḫāk-i pāya ilticādur yā Resūla'llāh

2. **ḫāk-i pāya:**-*a*
Kaside 23
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayak toprağı.
Naḥīfī ḫāk-i pāya rūy-māl itmek murād eyler
İcāzet var mı sulṭānum o ʿabd-i bī-riyā gelsün

3. **ḫāk-i pāya:**-*a*
Matla 89
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayak toprağı.
Niyyet itsem ḫāk-i pāya gözlerüm giryān olur
Kūyuña ʿazm eylesem gör baḫtı kim bārān olur

ḫāk-i pāyam:

1. **ḫāk-i pāyam:**-*am*
Gazel 424
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayak toprağı.
Saña ḫāk-i reh olmaḳ ḫāṣ u ʿāmuñ kārıdur ammā
Senüñ ben ḫāk-i pāña ḫāk-i pāyam yā Resūla'llāh

2. **ḫāk-i pāyam:**-*yam*
Gazel 426
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayağının toprağı.
Nigāh-ı şefḳatüñden ben ġarīb ü zārı dūr itme
Yoluñda ben de kemter ḫāk-i pāyam yā Resūla'llāh

ḫāk-i pāy-āsā:

1. **ḫāk-i pāy-āsā:**
Gazel 18
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayağının toprağı gibi.
Niçe kām-āver-i pā-būs olursar sen de inṣāf it
Reh-i ʿışḳında pā-māl olmayanlar ḫāk-i pāy-āsā

ḫāk-i pāye:

1. **ḫāk-i pāye:**-*e*
Gazel 508
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayak toprağı.
ʿAṭā vü luṭf u kerem saña ḳaldı sulṭānum
Murādumuz ne ise ḫāk-i pāye söylendi

ḫāk-i pāyı:

1. **ḫāk-i pāyı:**-*yı*
Gazel 4
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayağın toprağı. II Sevgilinin eşiği.
Ḫāk-i pāyı var iken iksīri n'eyler ehl-i ʿışḳ
Yoḳ yere eyler mi ʿāḳıl cüst ü cūy-ı mā-sivā

ḫāk-ı pāy-ı ʿizzetüñ:

1. **ḫāk-ı pāy-ı ʿizzetüñ:**-*üñ*
Kaside 13
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Değerli, yüce ayağının tozu.
Müşerref ḫāk-ı pāy-ı ʿizzetüñ misk ü ʿabīr içre
Mufażżal rīze-seng-i der-gehüñ dürr-i s̱emīn üzre

ḫāk-i pāy-ı muṣṭafā:

1. **ḫāk-i pāy-ı muṣṭafā:**
Gazel 4
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mustafa'nın ayağının toprağı.
Ey Naḥīfī var ise iksīr-i aʿẓam kendidür
Ḫāk-i pāy-ı Muṣṭafādur ḫāk-i pāy-ı Muṣṭafā

ḫāk-i pāy-ı muṣṭafādur:

1. **ḫāk-i pāy-ı muṣṭafādur:**-*dur*
Gazel 4
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mustafa'nın ayağının toprağı.
Ey Naḥīfī var ise iksīr-i aʿẓam kendidür
Ḫāk-i pāy-ı Muṣṭafādur ḫāk-i pāy-ı Muṣṭafā

ḫāk-i pāy-i yār olur:

1. **ḫāk-i pāy-i yār olur:**-*ur*
Gazel 226
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin ayağının toprağı olmak.
Dil giriftār-ı cefādur dām-ı ʿuzlet istemez
Ḫāk-i pāy-i yār olur dünyāda devlet istemez

ḫāk-i pāyın:

1. **ḫāk-i pāyın:**-*ın*
Gazel 500
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayak toprağı.
Küḥl-i cilā iderler şevḳ ile ḫāk-i pāyın
Bu ḥüsn ile görenler sāḳī-i sīm-sāḳı

ḫāk-i pāyına:

1. **ḫāk-i pāyına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 467
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayak toprağı.
Ġubār-ı cismümi gördükçe ḫāk-i pāyına
Çekildi sürme-i şefḳat o çeşm-i mekkāra

ḫāk-i pāyında:

1. **ḫāk-i pāyında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 249
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayak toprağı.
Ḫāk-i pāyında görüp yüz virmez ol meh-rū baña
Günde yüz biñ kerre olsam çehre-fersā-yı neşāṭ

ḫāk-i pāyine düşsem:

1. **ḫāk-i pāyine düşsem:**-*se, -m*
Gazel 472
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ayağının toprağına düşmek.
Naḥīfī şevḳ-ı teşrīfiyle düşsem ḫāk-i pāyine

O şūḫum tūtiyā-sāz olsa çeşm-i pür-nem-i ʿışḳa

ḫāk-i pāyuñ:

1. **ḫāk-i pāyüñ:**-*üñ*
Gazel 455
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayak toprağı.
Ḫāk-i pāyüñ tūtiyā-yı çeşm-i cān itsem n'ola
İstemem toz ḳondıġın ol pāk dāmān üstüne

2. **ḫāk-i pāyuñ:**-*uñ*
Kaside 24
Mısra: **89**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayak toprağı.
Çekeydüm ḫāk-i pāyuñ tūtiyā-veş çeşm-i ümmīde
Tenezzül eylemezdim bir daḫi küḥl-i Şıfāhāna

ḫāk-i pāyüñ olmaġa:

1. **ḫāk-i pāyüñ olmaġa:**-*üñ, -maġ, -a*
Tahmis 3
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayak toprağı/tozu olmak.
Cürm ü ʿiṣyān ile oldum gerçi maḥcūb u ḫacīl
Ben ġarībi ḫāk-i pāyüñ olmaġa şāyeste ḳıl

ḫāk-i pāyuñdan:

1. **ḫāk-i pāyuñdan:**-*uñ, -dan*
Gazel 23
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayak toprağı.
Hevā-yı ʿışḳ ile mehcūr olaldan ḫāk-i pāyuñdan
Cefā-yı miḥneti kār itdi cāna ġurbetüñ cānā

2. **ḫāk-i pāyuñdan:**-*uñ, -dan*
Kaside 13
Mısra: **43**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayak toprağı.
Nesīm-i cennetüñ girse eline ḫāk-i pāyuñdan
İder küḥl-i şeref minnetle ʿayn-ı ḥūr-ı ʿīn üzre

ḫāk-i pāyüñde:

1. **ḫāk-i pāyüñde:**-*üñ, -de*
Kaside 8
Mısra: **190**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayak toprağı.
Hele bu devleti tercīḥ iderem Firdevse
Ḫāk-i pāyüñde olursa dil-i şūrīde ġubār

ḫāk-i pāyüñden:

1. **ḫāk-i pāyüñden:**-*üñ, -den*
Gazel 420
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayak toprağı.
Gerekmez ḫāk-i pāyüñden cüdā iki cihān içre
Eger bāġ-ı bihişt olsa mekānum yā Resūla'llāh

2. **ḫāk-i pāyüñden:**-*üñ, -den*
Kaside 5
Mısra: **126**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayak toprağı.
Ḫāk-i rāh olsun saña biñ şevḳ ile cism-i nizār
Eyleme ben nā-tüvānı ḫāk-i pāyüñden cüdā

ḫāk-i pāyüñdür:

1. **ḫāk-i pāyüñdür:**-*yüñ, -dür*
Gazel 9
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayağının toprağı.
Ḥāline raḥm eyle kendi ḫāk-i pāyüñdür ne var
Ḳıl Naḥīfîye şefāʿat ey ḥabīb-i kibriyā

2. **ḫāk-i pāyuñdur:**-*uñ, -dur*
Gazel 312
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayak toprağı.
Āteş-i ḥasretle sūzān olmasun raḥm it aña
Ḫāk-i pāyuñdur
Naḥīfî bendeñi eyle ḳabūl

ḫāk-i pāyüñe:

1. **ḫāk-i pāyüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 280
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayak toprağı.
Ġubār-ı der-gehüñ olmaḳluġa ḳabūl eyle
Bu ḫāk-i pāyüñe ḳıl şefḳat es-selāmu ʿaleyk

ḫāk-i pāyuñla:

1. **ḫāk-i pāyuñla:**-*uñ, -la*
Gazel 234
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayak toprağı.
Ol nesīm-i kākülüñden irdi bir būy-ı nefîs
Olmamışdur pādişāhum ḫāk-i pāyuñla enīs

ḫāk-i pāyüñle:

1. **ḫāk-i pāyüñle:**-*üñ, -le*
Murabba 8
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayağının toprağı.
Ḳanda ʿazm itsen eyā sulṭān-ı mülk-i ışṭıfā
Faḫr iderdi ḫāk-i pāyüñle senüñ arż u semā

ḫāk-i rāh:

1. **ḫāk-i rāh:**
Gazel 3
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Ayak toprağı, tozu.
Dāġ-ber-dāġ-ı ġam olsun sūziş-i hicrān ile
Ḫāk-i rāh olmazsa sulṭānum ten-i sūzān saña

ḫāk-i rāh itdüm:

1. **ḫāk-i rāh itdüm:**-*dü, -m*
Gazel 334
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
(Sevgilinin) yolunun toprağı etmek.
ʿUluvv-i himmetin gördükde rāh-ı nā-tüvānīde
Dil-i üftādeyi bir serv-i nāza ḫāk-i rāh itdüm

ḫāk-i rāh oldum:

1. **ḫāk-i rāh oldum:**-*du, -m*
Gazel 335
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yol toprağı olmak, toprak olmak.
Egerçi ḫāk-i rāh oldum güẕer-gāhuñda sulṭānum
Seni muġber olur fikriyle ammā çoḳ keder çekdüm

ḫāk-i rāh olsun:

1. **ḫāk-i rāh olsun:**-*sun*
Kaside 5
Mısra: **125**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yol toprağı olmak, toprak olmak.
Ḫāk-i rāh olsun saña biñ şevḳ ile cism-i nizār
Eyleme ben nā-tüvānı ḫāk-i pāyüñden cüdā

ḫāk-i rāh olup:

1. **ḫāk-i rāh olup:**-*up*
Gazel 193
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yol toprağı olmak, toprak olmak.
Daḫi ümmīd-i pā-būsuñla ḫāk-i rāh olup ḳalmış
Naḥīfīveş senüñ bir dāġdār-ı ḥasretüñ kimdür

ḫāk-i rāh olursa:

1. **ḫāk-i rāh olursa:**-*ur, -sa*
Gazel 407
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yol toprağı olmak, toprak olmak.
Der-i luṭfuñda ḫāk-i rāh olursa şevḳ-ı vaṣluñla
Naḥīfīye yeter ʿizz ü şerāfet yā Resūla'llāh

ḫāk-i rāh-ı dil-dāruz:

1. **ḫāk-i rāh-ı dil-dāruz:**-*uz*
Gazel 377
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül sahibinin yolunun toprağı.
Hezār şevḳ ile biz ḫāk-i rāh-ı dil-dāruz
Güẕer-gehinde o servüñ ġubār olan gelsün

ḫāk-i rāhından:

1. **ḫāk-i rāhından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 184
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayak toprağı, tozu.
Naḳş-ı pāyın ḳanda resm itse o serv-i ḫoş-ḫırām
Cilvesin ehl-i maḥabbet ḫāk-i rāhından bilür

ḫāk-i rāhuñda:

1. **ḫāk-i rāhuñda:**-*uñ, -da*
Tahmis 10
Mısra: **34**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayak toprağı, tozu.
Nev-nihāl-i ġam-ı ḳaddüñle olup efkende
Ḫāk-i rāhuñda muḳīm oldı dil-i nālende

ḫāk-i rāhuñdur:

1. **ḫāk-i rāhuñdur:**-*uñ, -dur*
Gazel 467
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayak toprağı, tozu.
Ḥarīm-i gülşen-i kūyuñda ḫāk-i rāhuñdur
Nigāh-ı merḥamet eyle Nahīfī-i zāra

ḫāk-i ravżasından:

1. **ḫāk-i ravżasından:**-*sı, -n, -dan*
Tarih 16
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cennet bahçesi toprağı.
Reng-i rūyı dāġ-sāz-ı lāle-i nuʿmān olur
Ger nemā-yāb olsa ḫāk-i ravżasından berg-i kāh

ḫāk-i reh itseñ:

1. **ḫāk-i reh itseñ:**-*se, -ñ*
Gazel 290
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayağının toprağı etmek.
Luṭf eyler idüñ bendeñi ger ḫāk-i reh itseñ
Bir ḫaṭvede şāyeste-i luṭf-ı nigeh itseñ

ḫāk-i reh oldıġum:

1. **ḫāk-i reh oldıġum:**-*dıġ, -um*
Gazel 433
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin yürüdüğü yerin toprağı olmak.
ʿUşşāḳ içinde vāsıṭa-i imtiyāzdur
Ḫāk-i reh oldıġum benüm ol serv-i nāzuma

ḫāk-i reh olmaḳ:

1. **ḫāk-i reh olmaḳ:**-*maḳ*
Gazel 424
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yolunda toprak olmak.
Saña ḫāk-i reh olmaḳ ḫāṣ u ʿāmuñ kārıdur ammā
Senüñ ben ḫāk-i pāña ḫāk-i pāyam yā Resūla'llāh

hāk-i reh olsun:

1. **ḫāk-i reh olsun:**-*sun*
Gazel 348
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin yürüdüğü yerin toprağı olmak.
Üftādelerüñ ḥasret ile ḫāk-i reh olsun
Sen bāġ-ı ṣafāda ṣalın ey serv-i bülendüm

hāk-i reh olup:

1. **ḫāk-i reh olup:**-*up*
Rübai 367
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin yürüdüğü yerin toprağı olmak.
Ḫāk-i reh olup saña ten-i sūzānum
Olsun ḳademüñ ḫākine ḳurbān cānum

ḫāk-i rehi:

1. **ḫāk-i rehi:**-*i*
Gazel 470
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yolun toprağı.
Cümlenüñ ḫāk-i rehi biz de Naḥīfī-zāruz
Nükte-senc olmaġa ḥācet ne süḫan-gūlar ile

hāk-i reh-i cānāneyem:

1. **ḫāk-i reh-i cānāneyem:**-*yem*
Gazel 349
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin yolunun toprağı.
Zümre-i ehl-i baṣīret fehm ider ḫāṣıyyetüm
Sürme-i çeşm-i dilem ḫāk-i reh-i cānāneyem

hāk-i reh-i ehl-i dilüz:

1. **ḫāk-i reh-i ehl-i dilüz:**-*üz*
Gazel 207
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül ehlinin yolunun toprağı olmak.
Almaz bizi gerçi göze erbāb-ı ḥased līk
Biz ḫāk-i reh-i ehl-i dilüz küḥl-i ʿuyūnuz

ḫāk-i reh-i ʿizzetine:

1. **ḫāk-i reh-i ʿizzetine:**-*i, -n, -e*
Rübai 506
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İzzetli yolunun toprağı.
Ṣıdḳ ile güvāh idi cemādāt bile
Ser-dāde olup ḫāk-i reh-i ʿizzetine

hāk-i rehi olsañ:

1. **ḫāk-i rehi olsañ:**-*sa, -ñ*
Gazel 37
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yolun toprağı olmak.
İltifāt eylemez olsañ da eger ḫāk-i rehi
Çāre yoḳ n'eyleyeyüm ey dil-i dīvāne saña

ḫāk-i reh-i yār:

1. **ḫāk-i reh-i yār:**
Gazel 211
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin yolunun toprağı.
Dīdemüz ḫāk-i reh-i yār ile rūşen oldı
Biz ṣabā cümle bu eylükleri senden bilürüz

hāk-i rehinde:

1. **ḫāk-i rehinde:**-*i, -n, -de*
Matla 25
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Padişah, sevgilinin yürüdüğü yer, eşik.
Ḫāk-i rehinde eyleme gel eşküñi hebā
Eyler faḳīr ādemi sevdā-yı kīmyā

ḫāk-i rehinden:

1. **ḫāk-i rehinden:**-*i, -n, -den*
Gazel 441
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Padişah, sevgilinin yolunun toprağı.
Lāyıḳ mıdur ki ḫāk-i rehinden o naḫl-i nāz
Ḳavl-i raḳīb-i ḫār ile dāmen-keşān ola

hāk-i rehüñ:

1. **ḫāk-i rehüñ:**-*üñ*
Gazel 138
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Padişah, sevgilinin yürüdüğü yer, eşik.
Benefşe ḫāk-i rehüñ lāle dāġdāruñdur
Nihāl-i serv ise meftūn yā mestüñdür

2. **ḫāk-i rehüñ:**-*üñ*
Gazel 458
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade

Padişah, sevgilinin yolunun toprağı.
Ḫāk-i rehüñ fırāḳı ey şūḫ-ı bī-bahāne
Ben ḫāk-sārı ṣaldı tā şehr-i Iṣfahāna

3. **ḫāk-i rehüñ:**-*üñ*
Kaside 8
Mısra: **114**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Padişah, sevgilinin yolunun toprağı.
Tūtiyā ḫāṣiyet-i bīniş-i çeşm ü dildür
Oldı çün ḫāk-i rehüñ ʿāleme küḥl-i ebṣār

4. **ḫāk-i rehüñ:**-*üñ*
Kaside 8
Mısra: **192**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Padişah, sevgilinin yolunun toprağı.
Merdüm-i dīde-i dāġ-ı dil-i ḫūrşīd itsün
Küḥl idüp ḫāk-i rehüñ şevḳ ile çeşm-i ḫūn-bār

5. **ḫāk-i rehüñ:**-*üñ*
Matla 8
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Padişah, sevgilinin yürüdüğü yer, eşik.
Ola ben ḫāk-i rehüñ tuḥfesi her ṣubḥ u meṣā
Rūḥ-ı z̲ī-şānuña ezkā-yı taḥiyyāt ü s̲enā

6. **ḫāk-i rehüñ:**-*üñ*
Matla 24
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Padişah, sevgilinin yürüdüğü yer, eşik.
Ḥüsn-i ḳabūle eyle bu ḫāk-i rehüñ sezā
Cānum fedā yoluña eyā nūr-ı kibriyā

<u>ḫāk-i rehüñden:</u>

1. **ḫāk-i rehüñden:**-*üñ, -den*
Kaside 8
Mısra: **262**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Padişah, sevgilinin yolunun toprağı.
Dil ü cān aġlayaraḳ pāyuña düşdükçe ola
Münteşir ḫāk-i rehüñden niçe dürr-i hemvār

<u>ḫāk-i rehüñdür:</u>

1. **ḫāk-i rehüñdür:**-*üñ, -dür*
Gazel 47
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Padişah, sevgilinin yürüdüğü yer, eşik.
Yā Resūla'llāh senüñ ḫāk-i rehüñdür şefḳat it
Her ne deñlü mücrim ise bu Naḥīfī-i ġarīb

<u>ḫāk-i rehüñle:</u>

1. **ḫāk-i rehüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 413
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
(birinin) Yolunun toprağı.
Zemīn ü āsumān ḫāk-i rehüñle iftiḫār eyler
Ḳudūmüñ mefḫar-ı arż u semādur yā Resūla'llāh

<u>ḫāk-i reşk olur:</u>

1. **ḫāk-i reşk olur:**-*ur*
Gazel 198
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kıskançlığın toprağı olmak.
ʿAzm-i gül-geşt-i çemenzār eyleseñ aġyār ile
Reh-güz̲āruñda dil-i bī-çāre ḫāk-i reşk olur

<u>ḫāk-i siyāh:</u>

1. **ḫāk-i siyāh:**
Gazel 287
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kara toprak II mezar.
Āh kim ʿömr-i girān-māye tebāh olsa gerek
Menzil-i şāh u gedā ḫāk-i siyāh olsa gerek

2. **ḫāk-i siyāh:**
Rübai 291
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Siyah toprak.
Ḫāk-i der-i luṭfuñda eyā faḫr-ı cihān
Bir bencileyin ḫāk-i siyāh n'olsa gerek

<u>ḫāk-i siyehde:</u>

1. **ḫāk-i siyehde:**-*de*
Rübai 4
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kara, siyah toprak.
Bir ḫāk-i siyehde ne ḳadar ḳudret ola
Olmazsa efendüm ḳula tefvīḳ ʿaṭā

<u>ḫāk-i sütūnuñ:</u>

1. **ḫāk-i sütūnuñ:**-*uñ*
Gazel 59
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Destek toprağı.
Yaṣdanup ḫāk-i sütūnuñ durmayup her ruz u şeb
Ḥasretüñle bir devāsuz derde düşdüm ey ḥabīb

<u>ḫāk-i vālā-pāye-i pāyı olursam:</u>

1. **ḫāk-i vālā-pāye-i pāyı olursam:**-*ur, -sa, -m*
Kaside 22
Mısra: **80**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayağının yüksek mertebesinin toprağı olmak II Mecazen hizmetçisi olmak.

Ne ḥaddümdür benüm faḫr-ı cihāna daʿvī-i ḫidmet
Şeref besdür olursam ḫāk-i vālā-pāye-i pāyı

ḫāk-i vāpesin:

1. **ḫāk-i vāpesin:**
Gazel 406
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Son toprak II ölüm.
ʿUluvv-i ḳadrüñe şāhid yeter kim sāyeñi mevlā
Muʿallā ḳıldı düşmekden bu ḫāk-i vāpesin üzre

ḥaḳīk eyle:

1. **ḥaḳīḳ eyle:**
Murabba 6
Mısra: **83**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Layık eylemek.
İḥsānuña eyle ḥaḳīḳ
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

ḥaḳīḳat:

1. **ḥaḳīḳati:**-*i*
Gazel 107
Mısra: **32**
Asıl olan durum ve şekil, gerçek, asıl, künh, varlığın aslı.
Daḳīḳadān ü maʿrifet-şināsı ü ehl-i pesend
Sözüñ ḥaḳīḳati sulṭān-ı esʿadü'l-ceddür

2. **ḥaḳīḳatde:**-*de*
Gazel 191
Mısra: **3**
Asıl olan durum ve şekil, gerçek, asıl, künh, varlığın aslı.
Ben ol ser-mest-i cām-ı feyż-i ʿışḳam kim ḥaḳīḳatde
Dili bezm-i mecāzī içre bī-hūş itdigüm yoḳdur

3. **ḥaḳīḳat:**
Gazel 292
Mısra: **8**
Asıl olan durum ve şekil, gerçek, asıl, künh, varlığın aslı.
Gelür diyār-ı ʿademden hezārı görmege gül
Ḥaḳīḳat ey gül-i raʿnā olınca böyle gerek

4. **ḥaḳīḳatde:**-*de*
Gazel 353
Mısra: **4**
Asıl olan durum ve şekil, gerçek, asıl, künh, varlığın aslı.
Efrād-ı ʿaṣr olur baña ser-germ-i iḳtidā
Ẕevḳ-ı tecerrüd ile ḥaḳīḳatde ferd isem

5. **ḥaḳīḳat:**
Gazel 368
Mısra: **6**
Asıl olan durum ve şekil, gerçek, asıl, künh, varlığın aslı.
İtme ey āyīne naḳş-ı ḥüsn-i yāra iʿtirāż
Yoḳ degül ḥüsnüñ senüñ ammā ḥaḳīḳat sādesin

6. **ḥaḳīḳatde:**-*de*
Gazel 486
Mısra: **3**
Asıl olan durum ve şekil, gerçek, asıl, künh, varlığın aslı.
Ḥaḳīḳatde ʿibāda ʿadl-i ṣırf u maḥż-ı ḥikmetdür
O daʿvā kim anuñ faṣlında taḳdīrüñ ola ḳāżī

7. **ḥaḳīḳatde:**-*de*
Kaside 13
Mısra: **36**
Asıl olan durum ve şekil, gerçek, asıl, künh, varlığın aslı.
Kemāl-i şerʿ-i pāküñ nesḫ-i edyān eyledi cümle
Ḥaḳīḳatde muḳarrerdür ki dīn olmaz bu dīr üzre

8. **ḥaḳīḳati:**-*i*
Kaside 26
Mısra: **224**
Asıl olan durum ve şekil, gerçek, asıl, künh, varlığın aslı.
Edā-yı midḥat-i ẕātuñ mecāza ḥaml itme
Budur ḥaḳīḳati yoḳdur bu sözde reyb ü riyā

9. **ḥaḳīḳātdür:**-*dür*
Kaside 27
Mısra: **59**
Asıl olan durum ve şekil, gerçek, asıl, künh, varlığın aslı.
Sözlerüm midḥat-i ẕātuñda ḥaḳīḳātdür hep
Eyleme ḥaml-i rüsūm-ı şuʿarā-yı memkūr

10. **ḥaḳīḳatde:**-*de*
Kıt'a 23
Mısra: **1**
Asıl olan durum ve şekil, gerçek, asıl, künh, varlığın aslı.
Ḥaḳīḳatde ẓıll-ı İlāhī odur N'ola olsa bī-sāye faḫr-ı cihān

11. **ḥaḳīḳat:**
Matla 235
Mısra: **1**
Asıl olan durum ve şekil, gerçek, asıl, künh, varlığın aslı.
Ḥaḳīḳat ẓann idüp sūz u güdāzın baḳmadı cāna
Yazıḳlar şemʿ-i bezmüñ āteşine yandı pervāne

12. **ḥaḳīḳat:**
Tahmis 6
Mısra: **13**
Asıl olan durum ve şekil, gerçek, asıl, künh, varlığın aslı.
Ne maḥabbet ne ḥaḳīḳat ne mürüvvet ne meded
-

ḥaḳīḳat ehli:

1. **ḥaḳīḳat ehli:**
Gazel 264
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hakikate mensup olanlar.
Ḥaḳīḳat ehli imiş ḥaḳ budur ki var olsun

Ḫayālüñ oldı benümle enīs-i künc-i firāḳ

ḥaḳīḳat ehline:

1. **ḥaḳīḳat ehline:**-*n, -e*
Gazel 102
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mutlak gerçekliğe ulaşan, hakka erenler II Gönül gözü açık olanlar.
Ḥaḳīm-i kāmile kār-ı ʿabes naḳīṣa virür
Ḥaḳīḳat ehline terk-i mecāz lāzımdur

ḥaḳīḳat ʿilmi:

1. **ḥaḳīḳat ʿilmi:**
Gazel 389
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eşyanın gerçek ve doğru yüzünü gösteren ilim; Kur'ân ilmi.
Ḥaḳīḳat ʿilmi şerḥ-i ṣadr-ı iḫlāṣ ile ḥāṣıldur
Bu müşkil ḥāll olınmaz yoḫsa biñ metn-i muḥaṣṣādan

ḥaḳīḳat üzre:

1. **ḥaḳīḳat üzre:**
Gazel 113
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gerçek üzere.
Ḥaḳīḳat üzre rüsūm-ı ṭarīḳati bilürüz
Egerçi ṣūfī bizüm delk u tācumuz yoḳdur

ḥaḳīḳatbīn:

1. **ḥaḳīḳatbīnem:**-*em*
Tahmis 6
Mısra: **1**
Gerçeği gören, doğru görüşlü (kimse).
Gerçi tedḳīḳ-i meẕāhirde ḥaḳīḳatbīnem
Şimdi itdükçe merāyāya naẓar ġamgīnem

ḥaḳīḳatli:

1. **ḥaḳīḳatli:**
Gazel 237
Mısra: **4**
Bağlılığı ve dostluğu devamlı olan, vefâlı.
Görince ġamze-i her-cāyī ṭabʿuñı bildüm
Cihān içinde ḥaḳīḳatli dil-rübā yoġ imiş

2. **ḥaḳīḳatli:**
Gazel 476
Mısra: **8**
Bağlılığı ve dostluğu devamlı olan, vefâlı.
Niçe cān virmesün āṣüftelerüñ inṣāf it
Sevdigüm böyle ḥaḳīḳatli cevān oldıġuña

ḥaḳīm:

1. **ḥakīm:**
Kıt'a 6
Mısra: **5**
Akıllı, bilgili, hükümleri sağlam. II Allah.
Öyle Ḳādir Ḥakīm ü ʿĀdildür
Ḥikmetinden suʾāl olınmaz hīç

ḥakīm-i ʿaḳlumuzı:

1. **ḥakīm-i ʿaḳlumuzı:**-*umuz, -ı*
Gazel 300
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Akıl hâkimi.
Ḥakīm-i ʿaḳlumuzı neşve-yāb-ı feyż idelüm
Ḫayāl-i ḫālini yārüñ ġıdā-yı rūḥ iderek

ḥaḳīm-i kāmile:

1. **ḥaḳīm-i kāmile:**-*e*
Gazel 102
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Olgun hakim.
Ḥaḳīm-i kāmile kār-ı ʿabes naḳīṣa virür
Ḥaḳīḳat ehline terk-i mecāz lāzımdur

ḥākimü'l-vaḳt:

1. **ḥākimü'l-vaḳte:**-*e*
Kaside 27
Mısra: **50**
Vaktin, zamanın hâkimi.
Şerʿ-i ẕī-şānına cehd eyle Resūlu'llāhuñ
Ḥākimü'l-vaḳte budur ḥāṣılı kār-ı mebrūr

ḥaḳīr ü zārem:

1. **ḥaḳīr ü zārem:**-*em*
Rübai 348
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hakir ve aciz.
Ben cümle ʿibāduñda ḥaḳīr ü zārem
Āṣüfte-serem ḫaste-dilem nā-çārem

ḫākister:

1. **ḫākisterime:**-*im, -e*
Gazel 290
Mısra: **7**
Kül, ateş külü.
Ḫākisterime kendiñi pervāne bulurduñ
Ey bād-ı fenā şemʿ-i vücūdum tebeh itseñ

2. **ḫākisterine:**-*i, -n, -e*
Gazel 347
Mısra: **15**
Kül, ateş külü.
Ṣoñra ḫākisterine eyle naẓar ʿārif iseñ
Ben dimem saña fülānü'bni fülānı yaḳaram

3. **ḫākisterem:**-*em*
Gazel 371
Mısra: **11**
Kül, ateş külü.
Ḫurḳat-i fürḳatle yanmış bir avuç ḫākisterem
Kūr-sāz-ı çeşm-i aʿdāyam ġubārumdan ṣaḳın

4. **ḫākisteri:**-*i*
Kaside 19
Mısra: **96**
Kül, ateş külü.
Künc-i ḥasretde ʿaceb mi eşk-rīz olsam müdām
Tütiyādur çeşmümde ġam-ḫānemüñ ḫākisteri

hākister eyler:

1. **ḫākister eyler:**-*r*
Gazel 160
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kül, ateş külü haline getirmek. II Aşığın perişan olması.
Külḫan eyler sīneñi sūzān ider cān ü dili
Cismüñ ḫākister eyler nār-ı ġayret böyledür

2. **ḫākister eyler:**-*r*
Gazel 411
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kül, ateş külü haline getirmek. II Aşığın perişan olması.
Vücūdum ser-be-ser ḫākister eyler nār-ı ḥasretle
Virürsem ruḫṣat āh-ı pür-şerāra yā Resūla'llāh

hākister iden:

1. **ḫākister iden:**-*en*
Gazel 333
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Küle döndürmek.
Ey seng-dil itmez mi senüñ ḳalbüñe teʾsīr
Ḫārāları ḫākister iden āteş-i āhum

hākister itdi:

1. **ḫākister itdi:**-*di*
Rübai 484
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Küle döndürmek.
Nār-ı elem itdi pisterüm ḫākister
Düşdüm ocaġa kül öksüzi oldum āh

ḫākister itse:

1. **ḫākister itse:**-*se*
Gazel 407
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Küle döndürmek.
Vücūdum ser-be-ser ḫākister itse āteş-i ʿışḳuñ
Ġamuñdan eylemem ʿarż-ı ferāġat yā Resūla'llāh

hākister olur:

1. **ḫākister olur:**-*ur*
Gazel 445
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ateş koru haline gelmek.
Lāleler tāb-ı derūnumla olur ḫākister
Seyr-i bāġ itsem eger bu dil-i sūzānum ile

ḫaḳḳ:

1. **ḥaḳḳ:**
Gazel 48
Mısra: **5**
Allah.
Ḥaḳḳ itdi ḫalḳ ḫulḳı ile z̲āt u ṣıfātuñı
Muḫtār u Muṣṭafā vü muṣaffā vü münteḫab

2. **ḥaḳḳa:**-*a*
Gazel 84
Mısra: **9**
Allah.
Ey Naḥīfī ḳıl inābet Ḥaḳḳa ʿışyān eyleme
İricek bir gün ecel derdi bulımaz hīç ʿilāc

3. **ḥaḳḳadur:**-*a, -dur*
Gazel 232
Mısra: **14**
Allah.
Ey Naḥīfī mā-sivādan eyledi ḳaṭʿ-ı ümmīd
İstinād ü ilticāmuz Ḥaḳḳadur Allāh bes

4. **ḥaḳḳ:**
Gazel 279
Mısra: **13**
Allah.
Ḥaḳḳ itdi faḫr-ı nevʿ-i beşer z̲āt-ı pāküñi
Z̲āt u ṣıfatda olmadı kimse mümās̲ilüñ

5. **ḥaḳḳında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 352
Mısra: **13**
Bir şeye ilişkin, üzerine, dair.
Derdimüñ ḥaḳḳında dermān ṣormaġa şām ü seḥer
Reh-güz̲ār-ı bende-gān-ı ḫāṣ-ı Raḥmāndur yerüm

6. **ḥaḳḳa:**-*a*
Kaside 5
Mısra: **35**
Allah.
Ḥaḳḳa lāyıḳ itmedüm ʿālemde bir ḥüsn-i ʿamel
Geçdi ʿömrüm ġaflet ü ʿışyān ile ṣubḥ u mesā

7. **ḥaḳḳa:**-*a*
Kaside 5
Mısra: **152**
Allah.
Tā meded-ḫ∨āhān-ı ümmet çāre-cūy-ı ʿafv olup
Senden ümmīd-i şefāʿatle ḳıla Ḥaḳḳa duʿā

8. **ḥaḳḳa:**-*a*
Kaside 12
Mısra: **19**
Allah.
Biñ ḥamd iderem Ḥaḳḳa ki ey şehr-i mübārek
Ser-māye-i şevḳ oldı ḳudūmuñ dil ü cāna

9. **ḥaḳḳumda:**-*um, -da*
Matla 132
Mısra: **2**
(şahıs) ilgili olarak; üzerine. II kişinin kendisi ile ilgili.
Şefḳatüñden budur ey kān-ı ʿināyet melḥūẓ

Ola ḥaḳḳumda benüm lafẓ-ı şefāʿat melfūẓ

10. **ḥaḳḳuñ:**-*uñ*
Rübai 27
Mısra: **1**
Allah.
Ḥaḳḳuñ kerem ü faẕlına biñ şükr ü şenā
Luṭf ile beni eyledi muʿcizgūyā

11. **ḥaḳḳ:**
Rübai 110
Mısra: **4**
Allah.
Sensin sen o ser-māye-i raḥmet ki ezel
Ḥaḳḳ itdi seni cümle cihāna mebʿūş

12. **ḥaḳḳ:**
Rübai 112
Mısra: **2**
Allah.
Ey ferd ü eḥad-i Ḥayy ü Şehīd ü Vāriş
V'ey vitr ü Ṣamed Ḥaḳḳ u Mecīd ü Bāʿiş

13. **ḥaḳḳı:**-*ı*
Rübai 155
Mısra: **4**
Allah.
Yā Rab beni ḳıl maẓhar-ı sırr-ı temyīz
Ḥaḳḳı baña ḥaḳ bāṭılı bāṭıl göster

14. **ḥaḳḳ:**
Rübai 211
Mısra: **3**
Allah.
Ḥaḳḳ itdi beyān bedāyiʿ-i iʿcāzı
Sen şāha idüp naṣṣ-ı kerīminde rümūz

15. **ḥaḳḳuñ:**-*uñ*
Rübai 219
Mısra: **1**
Allah.
Ḥaḳḳuñ kerem ü raḥmetine muḥtācuz
Bī-çārelerüz niʿmetine muḥtācuz

16. **ḥaḳḳa:**-*a*
Rübai 239
Mısra: **1**
Allah.
İḫlāṣ ile eyle Ḥaḳḳa kāruñ tefvīż
Zīrā ki odur cümleye feyyāż ü müfīż

17. **ḥaḳḳ:**
Rübai 260
Mısra: **3**
Allah.
Ey ḥaḳḳ ile maʿbūdum olan Rabb-i Eḥad
İsʿāf-ı murādata beni it mülḥaḳ

18. **ḥaḳḳ:**
Rübai 382
Mısra: **1**
Doğru, gerçek.
Ey ḥaḳḳ ile maʿbūdum olan maʿbūdum
Muṭlaḳ saña ṭālib dil-i şevḳālūdum

19. **ḥaḳḳ:**
Rübai 418
Mısra: **3**
Allah.
Ḥaḳḳ eyledi nüsḫa-i ṣıfāt-ı pāküñ
Dībāce-ṭırāz şādıḳu'l-vaʿdü'l-emīn

20. **ḥaḳḳa:**-*a*
Rübai 439
Mısra: **3**
Allah.
Zīrā ki idüp Ḥaḳḳa umūrın tefvīż
Döndükçe döner çarḫ ile aṣḥāb-ı derūn

21. **ḥaḳḳa:**-*a*
Rübai 460
Mısra: **3**
Allah.
Ṭāʿat didigüm Ḥaḳḳa degüldür lāyıḳ
ʿİṣyān didigüm ḳulluġa nāşāyeste

22. **ḥaḳḳ:**
Tarih 4
Mısra: **2**
Doğru, gerçek.
Ḥamd ü şükr olsun o mevlāyı ʿaẓimü'ş-şāna
Ki odur ḥaḳḳ ile ser-cümle ʿibāda maʿbūd

23. **ḥaḳḳında:**-*ı, -n, -da*
Tarih 6
Mısra: **16**
Bir şeye ilişkin, üzerine, dair.
Silāḥ-dār-ı cemīlin eyleyüp manẓūr-ı iḥsānı
Nümāyān eyledi ḥaḳḳında ikrām-ı sezā-vārın

ḥaḳḳ üzre:

1. **ḥaḳḳ üzre:**
Rübai 381
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hakikat üzerine II Allah için.
Bir ḳalbi münevver itse feyż-i Ḳayyūm
Ḥaḳḳ üzre aña keşf olur eṣnāf-ı ʿulūm

ḥaḳḳā:

1. **ḥaḳḳā:**
Gazel 175
Mısra: **7**
Doğrusu, gerçekte.
Ḥaḳḳā żamīr-i çarḫa ki devrüñ bu tābişi
Āteş-feşān-ı penbe-i tāb ü dimāġ olur

2. **ḥaḳḳā:**
Gazel 360
Mısra: **5**
Doğrusu, gerçekte.
Sensin ey zīver-i miḥrāb-ı risālet ḥaḳḳā
Maẓhar-ı aʿẓam-ı ʿunvān-ı imāmü'l-ḥarameyn

3. **ḥaḳḳā:**
Gazel 452
Mısra: **3**
Doğrusu, gerçekte.
Ḥüsn ü bahāda ḥaḳḳā maḥṣūd-ı mihr-i ġarrā
Her-cāyīlükde ammā ḥüsni gibi yegāne

4. **ḥaḳḳā:**
Kaside 22
Mısra: **21**
Doğrusu, gerçekte.
Münāsib cāmedür bālā-yı vālā-ḳadrine ḥaḳḳā
Ḳabā-yı mekremet-efzā ile teşrīf-i vālāyī

5. **ḥaḳḳā:**
Kaside 24
Mısra: **55**
Doğrusu, gerçekte.
Bu aḫlāḳ-ı mekārimle bu luṭf u cūd ile ḥaḳḳā
Naẕīrüñ ḥaḳ budur kim gelmemişdür mülk-i ʿOs̱māna

6. **ḥaḳḳā:**
Kaside 26
Mısra: **206**
Doğrusu, gerçekte.
Ya ol semiyy-i nebī ol vezīr-i fāżıl kim
Fażīlet ile idi şān ü şöhreti ḥaḳḳā

7. **ḥaḳḳā:**
Murabba 11
Mısra: **9**
Doğrusu, gerçekte.
Ne ʿālī rütbesin ḥaḳḳā
Ki olduñ cümle aʿlā

8. **ḥaḳḳā:**
Rübai 348
Mısra: **4**
Doğrusu, gerçekte.
Yoḳ ḫāṭırumı ṣorar firāş-ı ġamda
Ḥaḳḳā ki ġarīb-i ḫaste vü bīmārem

9. **ḥaḳḳā:**
Tarih 20
Mısra: **6**
Doğrusu, gerçekte.
Gören āmed-şüd-i bād-ı ṣabāyı her ṭarafdan dir
Nümāyān bunda ḥaḳḳā cilve-i taḫt-ı Süleymānī

ḥaḳḳa ki:

1. **ḥaḳḳa ki:**
Rübai 282
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gerçekten de.
Bir mehveşüñ iḥsānına ḳılduñ maẕhar
Ḥaḳḳa ki bu dem-i luṭf ile memnūn itdüñ

ḥaḳḳa minnet ki:

1. **ḥaḳḳa minnet ki:**
Gazel 446
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'a şükürler olsun.
Ḥaḳḳa minnet ki irüp ġāyete eyyām-ı firāḳ
Yine dīdār görüşdük hele sulṭānum ile

ḥakkāk:

1. **ḥakkāk:**
Gazel 273
Mısra: **8**
Hakkeden, mühür ve saire kazıyan kimse.
Viṣāl-i yār-ı dil-ḫᵛāhı göñül vird eyledi her dem
Bu virdi yazmaġa mühre ḳamu ḥakkāk ü nāk ancaḳ

ḥaḳḳı:

1. **ḥaḳḳı:**
Gazel 70
Mısra: **7**
Hakkı için, yüzü suyu hürmeti anlamında kullanılan bir dua ifadesi.
Celālüñ ʿizzetüñ ḥaḳḳı ḫazān irgürme ol bāġa
ʿAṭā vü feyż-baḫşından ilāhī ḳıl ʿaṭā ṣıḥḥat

ḥaḳḳ-ı edā:

1. **ḥaḳḳ-ı edā:**
Gazel 280
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hakkını vererek yapma.
Muḥāl bir ḳılınuñ midḥatinde ḥaḳḳ-ı edā
Cihān iderse niçe diḳḳat es-selāmu ʿaleyk

2. **ḥaḳḳ-ı edā:**
Kaside 5
Mısra: **98**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzel söz söyleme.
Ben ne ʿabd-i kemterem ey maẕhar-ı vaṣf-ı ilāh
Naʿt-i pāküñ tā idem ḥaḳḳ-ı edā ile edā

3. **ḥaḳḳ-ı edā:**
Rübai 36
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hakkını vererek yapma.
Taʿẓīmin idüp ḥaḳḳ-ı edā ile edā
Ḳurʾān ile olan ṭālib-i iḥsān-ı Ḫudā

ḥaḳḳ-ı edā-yı taʿbīr olamaz:

1. **ḥaḳḳ-ı edā-yı taʿbīr olamaz:***-a, -maz*
Kaside 21
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tabir tarzının hakikati olmak.
Ey Naḥīfī olamaz ḥaḳḳ-ı edā-yı taʿbīr
Ne ḳadar olsa beyān midḥati Saʿd-ābāduñ

ḥakkı içün:

1. **ḥaḳḳı içün:**
Rübai 115
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hakkı için.
Ey bār-ı Ḫudā vaḥdetüñüñ ḥaḳḳı içün
İtme beni bir ġayrı ḳapuya muḥtāc

2. **ḥaḳḳı içün:**
Rübai 407
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade

Hakkı için; ...nın hürmetine.
ʿAfv it beni ẕāt-ı ekremüñ ḥaḳḳı içün
Luṭf it baña nūr-ı aḳdemüñ ḥaḳḳı içün

3. **ḥaḳḳı içün:**
Rübai 407
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hakkı için; ...nın hürmetine.
ʿAfv it beni ẕāt-ı ekremüñ ḥaḳḳı içün
Luṭf it baña nūr-ı aḳdemüñ ḥaḳḳı içün

4. **ḥaḳḳı içün:**
Rübai 407
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hakkı için; ...nın hürmetine.
Sen eyle duʿāmı maẓhar-ı feyż-i ḳabūl
Ḫāṣıyyet-i ism-i aʿẓamuñ ḥaḳḳı içün

ḥaḳḳı ki:

1. **ḥaḳḳı ki:**
Tahmis 5
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hakkı için.
-
Ḥaḳḳı ki gözüm döker yāḳūt ile dür-dāne

ḥaḳḳ-ı taʿbīr:

1. **ḥaḳḳ-ı taʿbīr:**
Gazel 5
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hakkıyla ifade etme.
Sedd-i nuṭḳ u ʿaḳl ü idrāk itmedükçe ḥāṣılı
Ḥaḳḳ-ı taʿbīr ile olmaz sırrı bu ʿışḳuñ edā

ḥaḳḳında:

1. **ḥaḳḳında:**
Rübai 34
Mısra: **4**
İlgili olarak, üzerine.
Fażluñla benī Ādemi ḳılduñ teşrīf
Ḥaḳḳında buyurduñ -

ḥaḳḳıyçün:

1. **ḥaḳḳıyçün:**
Rübai 315
Mısra: **3**
Hakkı için.
Ḫıṣṣīṣa-i ism-i aʿẓamuñ ḥaḳḳıyçün
Fażluñla benüm duʿāmı eyle maḳbūl

ḥaḳḳıyçün olsun:

1. **ḥaḳḳıyçün olsun:**
Murabba 10
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hürmetine olmak.
ʿAṭā vü şefḳatüñ ḥaḳḳıyçün olsun
ʿİbād-ı Müslimīne nuṣret eyle

2. **ḥaḳḳıyçün olsun:**-*sun*
Murabba 10
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hürmetine olmak.
İlāhī ʿizzetüñ ḥaḳḳıyçün olsun
ʿİbād-ı Müslimīne nuṣret eyle

ḫāk-pāy-ı ʿizzetüñde:

1. **ḫāk-pāy-ı ʿizzetüñde:**-*üñ, -de*
Kaside 28
Mısra: **57**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Izzetin ayak toprağı.
Degüldür dürr ü mercān ḫāk-pāy-ı ʿizzetüñde hep
Süreyyā-rīz-i çeşm-i ḥasret ü eşk-i ḫūn-ābumdur

ḫāk-pūş-ı ḥasretem:

1. **ḫāk-pūş-ı ḥasretem:**-*em*
Gazel 142
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasretin toprağını örtünmek.
Ben ser-i kūyında her şeb ḫāk-pūş-ı ḥasretem
Pister-i rāḥatda bilmez ol meh-i ġarrā yatur

ḫāk-sār:

1. **ḫāk-sārı:**-*ı*
Gazel 458
Mısra: **2**
Toz toprak içinde kalmış, hāli perişān.
Ḫāk-i rehüñ firāḳı ey şūḫ-ı bī-bahāne
Ben ḫāk-sārı ṣaldı tā şehr-i Iṣfahāna

ḫāksār:

1. **ḫāksārı:**-*ı*
Gazel 138
Mısra: **3**
Perîşan, düşkün, hakir.
Ayaḳlar altına alma o ḫāksārı ne var
Göñül didükleri bī-çāre zīr-i destüñdür

2. **ḫāksār:**
Gazel 271
Mısra: **10**
Perîşan, düşkün, hakir.
Ġarībüñ şādumān idüp viṣālüñ vir Naḥīfîye
Elem çekme raḳībüñden ḳamusı ḫāksār ancaḳ

ḫāksār itme:

1. **ḫāksār itme:**-*me*
Gazel 42
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Perişan etmek.
Ġurūr ile gel aṣḥāb-ı derūnı ḫāksār itme
Göz açdurmaz saña bir ṣarṣar-ı pür-gerd olur peydā

ḫāk-zen-i deşt-i ġam oldum:

1. **ḫāk-zen-i deşt-i ġam oldum:**-*du, -m*
Gazel 445
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam çölünün toprak atılanı olmak.
Ol ḳadar ḫāk-zen-i deşt-i ġam oldum ki benüm
Dāmenüm farḳ idemez kimse girībānum ile

ḫāl:

1. **ḫāline:**-*i, -n, -e, -*
Gazel 9
Mısra: **13**
Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum, vaziyet.
Ḥāline raḥm eyle kendi ḫāk-i pāyüñdür ne var
Ḳıl Naḥīfīye şefāʿat ey ḥabīb-i kibriyā

2. **ḫālümi:**-*üm, -i*
Gazel 43
Mısra: **1**
Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum, vaziyet.
Āh idüp ʿarż iderem ḫālümi her gāh saña
Eylemez mi eşer āyā bu ḳadar āh saña

3. **ḫālüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 67
Mısra: **3**
Bedende olan siyah nokta, ben.
Ḫālüñle eglenür olan āşüfte rūyuña
Encüm-şümār-ı ḥasret olur kām-ḫ∨āh-ı baḫt

4. **ḫālüme:**-*üm, -e*
Gazel 86
Mısra: **3**
Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum, vaziyet.
Ḥasret öldürdi beni raḥm eylemez mi ḥālüme
Ol ṭabīb-i cān bu derde bir devā bilmez mi hīç

5. **ḫāli:**-*i*
Gazel 109
Mısra: **8**
Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum, vaziyet.
Olur mużāriʿ ü māżī zamān-ı müstaḳbel
Bu ḥāli fehm iden ehl-i naẓar müʾeyyeddür

6. **ḫāline:**-*i, -n, -e*
Gazel 110
Mısra: **1**
Bedende olan siyah nokta, ben.
Hemīşe ḫāline mesken o āteşīn ḫaddür
Ne şübhe kāfir olan nārda muḫalleddür

7. **ḫāle:**-*e*
Gazel 126
Mısra: **10**
Oluş, buluş, suret, keyfiyet.
Bu āh ü girye niçündür Naḥīfīyā bilsem
Seni bu ḥāle ḳoyan hep o māh-pāre midür

8. **ḫālde:**-*de*
Gazel 128
Mısra: **1**
Oluş, buluş, suret, keyfiyet.
Ol ki her ḥālde mevlāsına şākir bulunur
Kūşe-i ʿizz ü ḳanāʿatde mücāvir bulunur

9. **ḫāle:**-*e*
Gazel 249
Mısra: **3**
Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum, vaziyet.
Bü'l-ʿaceb merdüm beni bir ḥāle ḳoymaz rūzgār
Serde sevdā-yı saʿādet dilde daʿvā-yı neşāṭ

10. **ḫālüñ:**-*üñ*
Gazel 251
Mısra: **2**
Bedende olan siyah nokta, ben.
ʿĀrıżuñda pādişāhum bil ḫaṭādur bunca ḫaṭ
ʿĀrife kāfīdür olsa ol siyeh ḫālüñ nuḳaṭ

11. **ḫālüñ:**-*üñ*
Gazel 259
Mısra: **3**
Bedende olan siyah nokta, ben.
Ruḫlaruñ micmer a şāhum ḫālüñ anuñ ʿanberi
Dūdı anuñ mūy-ı ḫālüñ ʿāleme ḥüsnüñ çerāġ

12. **ḫāle:**-*e*
Gazel 280
Mısra: **18**
Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum, vaziyet.
Degül miyem daḫi şāyān-ı merhem-i vuṣlat
Beni bu ḫāle ḳodı fürḳat es-selāmu ʿaleyk

13. **ḫālüñ:**-*ün*
Gazel 283
Mısra: **3**
Bedende olan siyah nokta, ben.
Merdüm-i dīde olan ḫālüñ olup dāġ-ı keder
Tār-ı zülf-i siyehüñ ḫār-ı nigāh olsa gerek

14. **ḫālini:**-*i, -n, -i*
Gazel 285
Mısra: **8**
Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum, vaziyet.
Şerm ider saña niyāz eylemege bī-çāre
Ḫālini sen de bilürsin bu dil-i maḥcūbuñ

15. **ḥālüme:**-*üm, -e*
Gazel 286
Mısra: **2**
Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum, vaziyet.
ʿArż-ı ḥāl eyledüm ol āfete cānum diyerek
Baḳ benüm ḥālüme ey şūḫ-ı cihānum diyerek

16. **ḥālüñ:**-*üñ*
Gazel 296
Mısra: **10**
Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum, vaziyet.
Besdür Naḥīfī-zāra bu luṭf u mürüvvet
Raḥm eyleyüp efendüm gāhī diseñ ne ḥālüñ

17. **ḥāliñe:**-*i, -n, -e*
Gazel 297
Mısra: **13**
Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum, vaziyet.
Ḥāliñe şefḳat eyle sulṭānum
Bu Naḥīfī-i zār u nālānuñ

18. **ḥālini:**-*i, -n, -i*
Gazel 298
Mısra: **10**
Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum, vaziyet.
Sevdigüm ḳāʿide-i bende-nevāzī bu mıdur
Ṣormaduñ ḥālini bir kerre dil-i nā-şāduñ

19. **ḥālümi:**-*üm, -i*
Gazel 315
Mısra: **5**
Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum, vaziyet.
Görünce ḥālümi şāyed taraḥḥum eyleyesin
Gözüñle gör beni ey şūḫ-ı şeh-levendüm gel

20. **ḥāldür:**-*dür*
Gazel 350
Mısra: **9**
Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum, vaziyet.
Mātem-sarāy-ı dehre gelelden ne ḥāldür
Pürdür nevā-yı nevḥa ile gūşumuz bizüm

21. **ḥālüm:**-*üm*
Gazel 429
Mısra: **9**
Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum, vaziyet.
Bu ʿişyān ile maḥşerde benüm ḥālüm mükedderdür
Cenābuñdan ger olmazsa ʿināyet yā Resūla'llāh

22. **ḥāldür:**-*dür*
Gazel 453
Mısra: **21**
Bedende olan siyah nokta, ben.
Ey Naḥīfī ʿafv-i Ḥaḳ olmazsa müşkil ḥāldür
Eyledüm ġafletle çoḳ ʿişyān ʿişyān üstüne

23. **ḥāle:**-*e*
Gazel 454
Mısra: **5**
Oluş, buluş, suret, keyfiyet.
Ḥasretem ol ḥāle kim giryān olup biñ şevḳ ile
Rūyumı sürsem varup ol dest ü dāmān üstüne

24. **ḥālümi:**-*üm, -i*
Gazel 456
Mısra: **7**
Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum, vaziyet.
O mest-i ʿişveye ʿarż eyle ḥālümi sāḳī
Maḳām-ı ruḫṣat-ı şevḳ-ı kelām virdükçe

25. **ḥālüñ:**-*üñ*
Gazel 461
Mısra: **16**
Oluş, buluş, suret, keyfiyet.
Ḳıyām it ṭāʿat-i Mevlāya terk it leẕẕet-i nefsi
Tefekkür eyle ḥālüñ ḥayret-i hevl-i ḳıyāmetle

26. **ḥāl:**
Gazel 486
Mısra: **1**
Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum, vaziyet.
Ḫudāvendā eger ḥāl ü eger müstaḳbel ü māżī
Senüñ taḳdīrüñe ṣıdḳ-ı dil ile rāżıyam rāżī

27. **ḥālin:**-*in*
Gazel 490
Mısra: **13**
Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum, vaziyet.
Ey Naḥīfī ne bilür mest-i maḥabbet ḥālin
Sāḳī-i ʿışḳuñ o kim olmaya peymāne-keşi

28. **ḥālüme:**-*üm, -e*
Gazel 494
Mısra: **10**
Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum, vaziyet.
Ol ḳadar oldum esīr-i ferş-i ġurbet kim benüm
Ḥālüme raḥm itmedük kāfir Müselmān ḳalmadı

29. **ḥāl:**
Gazel 495
Mısra: **9**
Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum, vaziyet.
Alurlar göñlini bir ḥāl ile n'eylerse eylerler
Ḳomazlar māh-rūlar ḥāline ʿuṣṣāḳ-ı şeydāyı

30. **ḥāline:**-*i, -n, -e*
Gazel 495

Mısra: **10**
Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum, vaziyet.
Alurlar gönlini bir ḥāl ile n'eylerse eylerler
Ḳomazlar māh-rūlar ḥāline ʿuşşāḳ-ı şeydāyı

31. **ḫāle:**-*e*
Gazel 498
Mısra: **13**
Oluş, buluş, suret, keyfiyet.
O ṣāf-sīnede ol ḫāle iʿtibār olınur
Ziyāde rāyic olur sīm olınca tamġāsı

32. **ḥālüme:**-*üm, -e*
Gazel 501
Mısra: **1**
Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum, vaziyet.
İtmedi ḥālüme vāḳıf eşer-i āh seni
Ḥaḳ ide derd-i dilümden meger āgāh seni

33. **ḥālinden:**-*i, -n, -den*
Gazel 518
Mısra: **7**
Oluş, buluş, suret, keyfiyet.
O da bir gün bilür üftādelerüñ ḥālinden
Ḳo ṣalınsun benüm ol serv-i revānum şimdi

34. **ḫālüñ:**-*üñ*
Gazel 521
Mısra: **2**
Ben.
Çemende güllerüñ reşk-i ruḫuñla baġrı ḫūn oldı
Siyeh ḫālüñ de vardı lāleye dāġ-ı derūn oldı

35. **ḫālüñ:**-*üñ*
Gazel 525
Mısra: **7**
Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum, vaziyet.
Meded ʿarż itme ḫālüñ cennet-i ḥüsnüñde ʿuşşāḳa
Bilürsin Ādeme cānā ki ol bir dāne kār itdi

36. **ḥālümi:**-*üm, -i*
Kaside 5
Mısra: **26**
Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum, vaziyet.
Eyleyüp biñ ḫaclet ü şerm ile ʿarż-ı iʿtiẕār
Pādişāhā ḥālümi ʿarż itmege geldüm saña

37. **ḥālümi:**-*üm, -i*
Kaside 5
Mısra: **31**
Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum, vaziyet.
Ḥālümi ʿarż itmedür ḳaṣdum ḥużūr-ı ʿizzete
Eyleyüp ḫāk-i derüñ çeşm-i dile küḥl-i cilā

38. **ḥāl:**
Kaside 8
Mısra: **12**
Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum, vaziyet.
ʿĀlemi böyle tenük ʿarṣa görüp itmiş idi
Ḫayl-i ezhār birer ḥāl ile tā terk-i diyār

39. **ḥālime:**-*im, -e*
Kaside 8
Mısra: **179**
Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum, vaziyet.
Ḥālime raḥmet it ʿarṣa-geh-i maḥşerde
Eyle luṭfuñla şefīʿā beni āzāde-i nār

40. **ḥālini:**-*i, -n, -i*
Kaside 11
Mısra: **46**
Oluş, buluş, suret, keyfiyet.
Yā Resūla'llāh Naḥīfī şerm ü ḫacletle bu dem
Naʿtüñe ḳıldı cesāret ḥālini inhā ile

41. **ḥālümi:**-*üm, -i*
Kaside 11
Mısra: **49**
Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum, vaziyet.
Ḥālümi ʿarż itmege geldüm der-i iḥsānuña
Müstemendāne bu naẓm-ı menḳabet-pīrā ile

42. **ḥālüm:**-*üm*
Kaside 22
Mısra: **67**
Oluş, buluş, suret, keyfiyet.
Maḳāmumdan degül ḥālüm degül bu itdügüm taḳrīr
ʿAlā-vechi'r-rivāye eyledüm taḳlīd gūyāyı

43. **ḥāl:**
Kaside 26
Mısra: **157**
Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum, vaziyet.
Ne ḥāl ise geçinürdüm bu bezm-i fānīde
Cihānda bilmez idi kimse ḥālümi aṣlā

44. **ḫāle:**-*e*
Kaside 26
Mısra: **161**
Oluş, buluş, suret, keyfiyet.
Ġarīb ḫāle düçār itdi rūzgār beni
Netīce ḳalmadı ṣabra taḥammülüm ḳatʿā

45. **ḫālüm:**-*üm*
Kaside 26
Mısra: **238**
Oluş, buluş, suret, keyfiyet.
Degül ḳaṣīde bu ancaḳ kelām-ı mevzūndur
Ki oldı ḥāṣıl-ı maẓmūnı ḫālüm inbā

46. **ḥālüme:**-*üm, -e*
Kaside 26
Mısra: **153**
Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum, vaziyet.
Be-ʿışḳ-ı pāk-i nebī ḥālüme teraḥḥum ḳıl
Ḳılup fiġānumı semʿ-i ḳabūl ile ışġā

47. **ḥālümi:**-*üm, -i*
Kaside 26
Mısra: **158**
Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum, vaziyet.
Ne ḥāl ise geçinürdüm bu bezm-i fānīde
Cihānda bilmez idi kimse ḥālümi aṣlā

48. **ḥālüñi:**-*üñ, -i*
Kaside 26
Mısra: **30**
Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum, vaziyet.
Nedür bu mertebe ḥayret nedür bu endīşe
Var eyle ol şerefü'ṣ-ṣadra ḥālüñi inhā

49. **ḥālüme:**-*üm, -e*
Kaside 27
Mısra: **75**
Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum, vaziyet.
Ḥālüme şefḳat ü raḥminden olurdı ṣad çāk
Rūz u şeb nāle-i dil-dūzumı gūş itse ṣuḫūr

50. **ḥāl:**
Kaside 28
Mısra: **75**
Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum, vaziyet.
Ferāmuş eyleyem her ḥāl ile ṣubḥ u mesā tā kim Duʿā-yı devletüñ evrād-ı elfāẓ-intiḫābumdur

51. **ḥālümi:**-*üm, -i*
Matla 15
Mısra: **1**
Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum, vaziyet.
N'ola ʿarż itmez isem ḥālümi ḫalḳa aṣlā
-

52. **ḥālüm:**-*üm*
Matla 21
Mısra: **1**
Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum, vaziyet.
Her kime ḥālüm disem ṣabr eyle emr eyler baña
Sen niçe fermān idersin söyledüm ḥālüm saña

53. **ḫālden:**-*den*
Matla 86
Mısra: **1**
Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum, vaziyet.
Ḫālden ḫālī görüp ṣanmañ ki nā-merġūbdur
Levḥ-i ḥüsni ol mehüñ bir bī-nuḳaṭ mektūbdur

54. **ḥāl:**
Murabba 1
Mısra: **13**
Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum, vaziyet.
Olup her ḥāl ile ʿāciz ʿAṭā vü luṭfa muḥtācuz

55. **ḥālüm:**-*üm*
Rübai 66
Mısra: **3**
Oluş, buluş, suret, keyfiyet.
Ḫālüm saña maʿlūm baña sen meded it
Ey vāḳıf-ı sırr u ʿalem ü ʿālim-i ġayb

56. **ḥālde:**-*de*
Rübai 75
Mısra: **1**
Oluş, buluş, suret, keyfiyet.
Her ḥālde ben ʿabd-i faḳīre yā Rab
Taḥṣīl-i rıżā-yı aʿẓamdur maṭlab

57. **ḥāli:**-*i*
Rübai 105
Mısra: **3**
Oluş, buluş, suret, keyfiyet.
Ḳaṣdum saña tafṣīl idi ol ḥāli velī
Geldi bu maḥalle ḳalemüm oldı şikest

58. **ḥālde:**-*de*
Rübai 106
Mısra: **3**
Oluş, buluş, suret, keyfiyet.
Her ḥālde bī-reyb ü mürā andan olur
Bī-çārelere faż l u ʿaṭā vü raḥmet

59. **ḥāl:**
Rübai 201
Mısra: **2**
Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum, vaziyet.
Bir bendeye fażlı olsa yār ü yāver
Her ḥāl ile müşkilātın āsān eyler

60. **ḥālümi:**-*üm, -i*
Rübai 240
Mısra: **4**
Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum, vaziyet.
Sulṭānumı vaṣf itmege ḳādir degülem
Maḳṣūd hemān eylemedür ḥālümi ʿarż

61. **ḥālümi:**-*üm, -i*
Rübai 242
Mısra: **2**
Bir şeyin içinde

bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum, vaziyet.
Maḥlūḳ-ı żaʿīfe niçün āmālüñi ʿarż
Maʿbūduña ḳıl her ne ise ḥālümi ʿarż

62. **ḥālde:**-*de*
Rübai 271
Mısra: **3**
Oluş, buluş, suret, keyfiyet.
Her ḥālde ey pādişeh-i ferd ü Ṣamed
Eyle bize tevfīḳuñı luṭfuñla refīḳ

63. **ḥālüm:**-*üm*
Rübai 325
Mısra: **4**
Oluş, buluş, suret, keyfiyet.
Bir vech ile meʾmūlumı iḥsān it kim
Aġyār benüm bilmeye aṣlā ḥālüm

64. **ḥāle:**-*e*
Rübai 331
Mısra: **4**
Oluş, buluş, suret, keyfiyet.
Aḥvālümi biñ nāz ile ṣorduḳda didüm
ʿIşḳuñ beni bu ḥāle ḳodı sulṭānum

65. **ḥālüm:**-*üm*
Rübai 335
Mısra: **1**
Oluş, buluş, suret, keyfiyet.
ʿIşḳuñla benüm oldı mükedder ḥālüm
Mevlā bilür ey şāh-ı cihān aḥvālüm

66. **ḥālüm:**-*üm*
Rübai 336
Mısra: **4**
Oluş, buluş, suret, keyfiyet.
Endīşe-i vuṣlatla olup āşüfte
Günden güne olmaḳda perīşān ḥālüm

67. **ḥāl:**
Rübai 343
Mısra: **4**
Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum, vaziyet.
Zāhid ṣaḳın āḥ itdigüme taʿn itme
Ben Rabbümi her ḥāl ile tesbīḥ iderem

68. **ḥālüm:**-*üm*
Rübai 345
Mısra: **4**
Oluş, buluş, suret, keyfiyet.
Yā Rab saña maʿlūm benüm aḥvālüm
Nā-keslere ölsem daḫı ḥālüm diyemem

69. **ḥāl:**
Rübai 379
Mısra: **4**
Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum, vaziyet.
ʿAcz ile ḳuṣūr ile perīşān-ḥālem
Yā Rab saña her ḥāl ile ḥālüm maʿlūm

70. **ḥālüm:**-*üm*
Rübai 379
Mısra: **4**
Oluş, buluş, suret, keyfiyet.
ʿAcz ile ḳuṣūr ile perīşān-ḥālem
Yā Rab saña her ḥāl ile ḥālüm maʿlūm

71. **ḥāl:**
Rübai 386
Mısra: **1**
Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum, vaziyet.
Her ḥāl ile tevfīḳ-ı rıżādur emelüm
Ammā ki ḫilāf u nā-sezādur ʿamelüm

72. **ḥālüme:**-*üm, -e*
Rübai 409
Mısra: **4**
Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum, vaziyet.
Tedbīr-i kesāna bende yoḳdur raġbet
Luṭf it baña kim ḥālüme sen aʿlemsin

73. **ḥāl:**
Rübai 444
Mısra: **1**
Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum, vaziyet.
Her ḥāl ile sen ḳullarıña erḥamsın
Maʿbūd-ı Ġanī vü Ḳādir-i ekremsin

74. **ḥalde:**-*de*
Rübai 457
Mısra: **2**
Oluş, buluş, suret, keyfiyet.
Allāh baña luṭfuñı reh-ber eyle
Her ḥalde tevfīḳ müyesser eyle

75. **hālüñ:**-*üñ*
Rübai 482
Mısra: **3**
Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum, vaziyet.
Bir kerre bu mehcūra ne hālüñ dimedüñ
Aḥvālümi ben saña didüm biñ kerre

76. **ḥālde:**-*de*
Rübai 495
Mısra: **2**
Oluş, buluş, suret, keyfiyet.
Serrāda vü żarrāda sürūr u ġamda
Her laḥẓada her ḥālde her bir demde

77. **ḥālümi:**-*üm, -i*
Rübai 498
Mısra: **4**
Bir şeyin içinde

bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum, vaziyet.
Yārān-ı ṣafāya var selām it benden
Ey bād-ı ṣabā ḥālümi bir bir söyle

78. **ḥālüme:**-*üm, -e*
Tahmis 10
Mısra: **40**
Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum, vaziyet.
Vuṣlatuñla dil-i maḥzūna biraz tesliyet it
ʿĀşıḳa ḫaste-dilem ḥālüme gel merḥamet it

ḥāl añlamaz:

1. **ḥāl añlamaz:**-*maz*
Gazel 68
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Hâlden anlamak, hâlden bilmek.
Her kişi ḥāl añlamaz āyīn-i dildür bezm-i ʿışḳ
ʿĀşıḳuñ peyvendi oldı zülf-i ʿanber-sāy-ı dost

ḥāl añlar:

1. **ḥāl añlar:**-*r*
Gazel 218
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Aşığın içinde bulunduğu durum ve vaziyet hakkında bilgi sahibi olma.
Nigāhumdan bilür meftūn u ḫayrān oldıġum ol māh
Cihānda böyle ḥāl añlar netīce bir cevān olmaz

ḫal idüp:

1. **ḫal idüp:**-*üp*
Rübai 121
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güç görünen bir olay veya duruma çözüm yolu bulmak, halletmek.
Luṭfuñla lisānumdan idüp ʿuḳdeyi ḫal
Temcīd ile aḳvālümi eyle memdūḥ

ḫāl itdüm:

1. **ḫāl itdüm:**-*dü, -m*
Kaside 25
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ben etmek, nokta koymak.
Noḳṭasın her kelām-ı mevzūnuñ
ʿĀrıż-ı bikr-i fikre ḫāl itdüm

ḫal ḳıl:

1. **ḫal ḳıl:**
Rübai 61
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Halletmek, çözüme kavuşturmak.
Ser-rişte-i ümmīdümi hemvār eyle
Ḳıl ʿuḳde-i müşkilātumı ḫal yā Rab

2. **ḫal ḳıl:**
Rübai 313
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Halletmek, çözüme kavuşturmak.
Ḳalmış reh-i ḫayretde ʿibād-ı ʿaceze
Bu ʿuḳdeyi ilhāmuñ ile sen ḳıl ḫal

ḫāl ü meʾālüm:

1. **ḫāl ü meʾālüm:**-*üm*
Rübai 345
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hâl ve durum.
Aġyāra varup ḫāl ü meʾālüm diyemem
Maḥcūb-ı ġam ü ḥüzn ü melālüm diyemem

ḫāl ü meʾālüñde:

1. **ḫāl ü meʾālüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 265
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hâl ve durum.
Ey Naḥīfī saña benden bu naṣīḥat besdür
İde gör ḫāl ü meʾālüñde mürāʿāt-ı ḥuḳūḳ

ḫālā:

1. **ḫālā:**
Kaside 26
Mısra: **102**
Imdi, henüz, şu anda.
Bu demde ben daḫi oldum muraḫḫaṣ-ı ilhām
Bu naẓm-ı dil-keşe ʿacz ü ḳuṣūr ile ḫālā

2. **ḫālā:**
Matla 11
Mısra: **1**
"Bu zamana kadar, şimdi bile, hâlen" anlamlarında zarf.
Ben kime aġlayayum derd-i derūnum ḫālā
Merdüm-i dīde daḫi bir gözi yaşlı şeydā

3. **ḫālā:**
Rübai 3
Mısra: **2**
Imdi, henüz, şu anda.
Āh ey şeh-i kevneyn ü ḫabīb-i mevlā
Müştāḳ-ı der-i devletüñem ben ḫālā

4. **hālā:**
Rübai 28
Mısra: **1**
Imdi, henüz, şu anda.
Hālā menem ol muʿcize-kār-ı maʿnā
Ser-beste baña siḥr-i ḥalāl-ı şuʿarā

5. **ḫālā:**
Rübai 31
Mısra: **4**
Imdi, henüz, şu anda.

İṣbāt olınup daʿvī-i ṣıdḳ-ı tevḥīd
Nefy oldı heyūlā-yı vücūdum ḥālā

6. **hālā:**
Rübai 330
Mısra: **1**
Imdi, henüz, şu anda.
Hālā ki düçār-ı ġam-ı her meh-rūyem
Sevdā-zede-i dil-ber-i çār ebrūyem

halāl:

1. **ḫalāliyle:**-*iyle*
Muaşşer 1
Mısra: **12**
Helal, sakıncası olmayan.
Yād ḳılsam künc-i ġamda ol dür-i nā-yābumı
Terk idüp bir şeb ḫalāliyle ṣafā-yı ḫ∨ābumı

halās:

1. **ḫalāṣ:**
Rübai 235
Mısra: **4**
Kurtulmak, azat olmak.
Ṭāḳat mı ḳoduñ çekmege bār-ı ʿışḳı
Destüñden eyā şūḫ-ı sitem-pīşe ḫalāṣ

halāṣ bulmaġ:

1. **ḫalāṣ bulmaġ:**-*maġ*
Kıt'a 39
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kurtulmak.
Ḫalāṣ bulmaġ içün ṭavr-ı bī-vefāyīden
Duʿālar itmege ṣaḥn-ı vefāya gelmez mi

halāṣ eyle:

1. **ḫalāṣ eyle:**
Murabba 6
Mısra: **55**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kurtarmak.
Eyle ʿavāyıḳdan ḫalāṣ
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

halāṣ it:

1. **ḫalāṣ it:**
Gazel 461
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kurtarmak, çekip çıkarmak.
Ḫalāṣ it nefsüñi vādī-i tārīk-i ḍalāletden
Reh-i maḳṣūda ʿazm it meşʿal-i nūr-ı hidāyetle

2. **ḫalāṣ it:**
Gazel 486
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kurtarmak, çekip çıkarmak.
Ḫalāṣ it ʿillet-i cān-kāh-ı aḫlāḳ-ı ẕemāyimden
ʿİnāyet ḳıl bu ben dil-ḫasteden refʿ it bu emrāżı

3. **ḫalāṣ it:**
Murabba 4
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kurtarmak.
Beni āzāde ḳıl dām-ı hevādan
Ḫalāṣ it ḳayd-ı bend-i mā-sivādan

4. **ḫalāṣ it:**
Rübai 430
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kurtarmak, çekip çıkarmak.
Yā Rab keremüñ rāh-nümā eyle baña
Ben zārı ḫalāṣ it bu ġarīb illerden

halāṣ ol:

1. **ḫalāṣ ol:**
Gazel 324
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kurtulmak, sıyrılmak.
Ḫalāṣ ol ey göñül ḳayd-ı cihāndan
Muḳayyed olma zülf-i yāra bend ol

halāṣ olmaġa:

1. **ḫalāṣ olmaġa:**-*maġ, -a*
Gazel 177
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kurtulmak.
Dil-i şūrīde ḫalāṣ olmaġa hīç çāre mi var
Zülf-i şeb-gūnuña ser-māye-i sevdā dirler

2. **ḫalāṣ olmaġa:**-*maġ, -a*
Gazel 395
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kurtulmak, sıyrılmak.
Ol ġonçe-i nev-reste-i gülzār-ı cemālüñ
Yoḳ çāre ḫalāṣ olmaġa ḫār-ı siteminden

3. **ḫalāṣ olmaġa:**-*maġ, -a*
Kaside 3
Mısra: **43**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kurtulmak, sıyrılmak.
Dem-i āḫirde ḫalāṣ olmaġa var mı çāre
Pençesinden ʿaceb merg-i taḥassür-zānuñ

halāṣ olmaya:

1. **ḫalāṣ olmaya:**-*ma, -ya*
Gazel 273
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kurtulmak.
Naḫīfī çünki bu ġamdan ḫalāṣ olmaya çāre
Bu tīġ-i āh ile her dem bu sīne çāk ü nāk ancaḳ

halāṣ olmazsın:

1. **ḫalāṣ olmazsın:**-*maz, -sın*
Gazel 400

Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kurtulmak, sıyrılmak.
Gelürsin ṣayd-gāh-ı vuṣlata bir gün ayaġuñla
Ḫalāṣ olmazsın ey āhū-nigeh dām-ı füsūnumdan

ḥālāt:

1. **ḥālāta:**-*a*
Kaside 9
Mısra: **28**
Hâller, durumlar.
Ser güşāde pā bürehne dīde pür-ḫūn sīne çāk
Sākinān-ı ʿarşı bu ḥālāta ḥayrān eylesem

2. **ḥālāt:**
Rübai 98
Mısra: **1**
Hâller, durumlar.
Bildüñ mi nedür bu rūz u şebde ḥālāt
Ol faḫr-ı cihān şevḳinedür bu ḥarekāt

ḥālāt-ı ʿışḳı:

1. **ḥālāt-ı ʿışḳı:**-*ı*
Gazel 196
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk haleti ,durumu.
Ẕevḳ-ı cemālüñi dil-i pür-iştiyāḳa ṣor
Ḥālāt-ı ʿışḳı ʿāşıḳ-ı şāḥib-meẕāḳa ṣor

hāle:

1. **hāle:**
Gazel 243
Mısra: **4**
Ay ağılı, ay etrafında bazen peyda olan daire.
Kemeri mehveşüñ olsa n'ola boynuma ridā
Beline hāle gibi dāʾimā peyveste imiş

2. **hāledür:**-*dür*
Gazel 454
Mısra: **8**
Ay ağılı, ay etrafında bazen peyda olan daire.
Ol kemer olmış miyān-ı dil-bere zinet-nümā
Hāledür gūyā ṭolanmış māh-ı Kenʿān üstüne

3. **ḥāle:**
Gazel 508
Mısra: **2**
Ay ağılı, ay etrafında bazen peyda olan daire.
Bu şeb recā-yı dil ol dil-rübāya söylendi
O māha ḥāle münāsib ḥikāye söylendi

Ḫāle ḳomışdur:

1. **ḥāle ḳomışdur:**-*mış, -dur*
Gazel 264
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir halden başka bir hale geçmek II kötü duruma düşmek.
Gözinde girye-i ḥasret göñülde āteş-i ʿışḳ
Beni ne ḥāle ḳomışdur taḥassür ü eşvāḳ

ḫalel virmez:

1. **ḫalel virmez:**-*mez*
Gazel 217
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bozmak, sarsmak; zarar vermek.
Dil-i ehl-i kemāle ṭaʿna-i ḥāsid kesel virmez
Ġulū-yı ḫār ü ḫas deryā-yı ʿUmmāna ḫalel virmez

ḥālet:

1. **ḥālet:**
Gazel 5
Mısra: **5**
Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum, davranış, tutum.
Sende bu ḥālet nedür ey neşʾe-i pür-zūr-ı ʿışḳ Kim gedāyı şāh idersin şāhı eylerdin gedā

2. **ḥāletler:**-*ler*
Gazel 166
Mısra: **2**
Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum, davranış, tutum.
Seni bī-hūş iden meclisde dārū-yı füsūnumdur
Bu ḥāletler benüm ḫāṣıyyet-i ṣaḥbā-yı ḫūnumdur

3. **ḥāletin:**-*in*
Gazel 386
Mısra: **9**
Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum, davranış, tutum.
Ḫırḳa-i ʿışḳ u maḥabbet ḥāletin fehm idemez
Ey Naḥīfī aṭlas u dībāyı berdūş eyleyen

4. **ḥālet:**
Gazel 407
Mısra: **12**
Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum, davranış, tutum.
Bu dem sulṭānumuñ āṯār-ı feyż-i ʿışḳıdur bende
Bu keyfiyyet bu germiyyet bu ḥālet yā Resūla'llāh

5. **ḥālet:**
Gazel 452
Mısra: **14**
Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum, davranış, tutum.
Her bir sözüñ Naḥīfī çāk eyler ehl-i ʿışḳı
Sende nedür bu ḥālet bu ṭarz-ı ʿāşıḳāne

6. **ḥāletin:**-*in*
Gazel 455
Mısra: **5**
Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum, davranış, tutum.

Sāye-i müjgān virür küḥl-i leṭāfet ḥāletin
Sürmeye ḥācet nedür ol çeşm-i fettān üstüne

7. **ḥāletle:**-*le*
Gazel 461
Mısra: **2**
Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum, davranış, tutum.
Meʿāṣīden vücūduñ ṭāhir it eşk-i nedāmetle
Naṣīḥāt saña varma ʿarṣa-i ḥaşre bu ḥāletle

8. **ḥāletlerde:**-*ler, -de*
Kaside 9
Mısra: **16**
Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum, davranış, tutum.
Eyleyüp ḥīn-i ziyāret cümle aṣḥāba selām
Cān-ı maḥzūnı bu ḥāletlerde ṣādān eylesem

9. **ḥālet:**
Kaside 12
Mısra: **14**
Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum, davranış, tutum.
Her maʿnī-i ez̲kār ile her naġme-i tesbīḥ
Ḥālet getürür ʿışḳ ile şūrīde-dilāna

10. **ḥālet:**
Kaside 16
Mısra: **19**
Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum, davranış, tutum.
Ẕāt-ı Veys'el-Ḳaranīye niçe biñ ḥālet ile
Baḫş u itḥāf olınan ḫilʿat-i ekremdür bu

11. **ḥālet:**
Tahmis 8
Mısra: **8**
Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum, davranış, tutum.
Ne ʿaceb olsa benefşe yoluña efkende
Nedür ey mest-i mey-i nāz bu ḥālet sende

ḥālet virür:

1. **ḥālet virür:**-*ür*
Kaside 27
Mısra: **121**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Durum, keyfiyyet vermek.
Başḳa ḥālet virür ehl-i dile ḥüsn-i raġbet
Cünbüş-i bād-ı vezān ile gelür cūşa buḥūr

ḥālet-baḫş-ı feyż-i intibāh:

1. **ḥālet-baḫş-ı feyż-i intibāh:**
Tarih 16
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uyanma feyzinin keyfiyet bahşedeni.
Olmada seyr ü temāşāsı der ü dīvārınuñ
Dīde-i taṣvīre ḥālet-baḫş-ı feyż-i intibāh

ḥālet-dih-i bezm-i sürūşān eylesem:

1. **ḥālet-dih-i bezm-i sürūşān eylesem:**-*se, -m*
Kaside 9
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Melekler bezminin keyif veren eylemek.
Āsumāna olsa peyveste ṣadā-yı eṣ-ṣalāt
Nālemi ḥālet-dih-i bezm-i sürūşān eylesem

ḥālet-efzā-yı dil-i erbāb-ı ʿışḳ olsa:

1. **ḥālet-efzā-yı dil-i erbāb-ı ʿışḳ olsa:**-*sa*
Gazel 140
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk ehlinin keyfini arttıran olmak.
ʿAceb mi ḥālet-efzā-yı dil-i erbāb-ı ʿışḳ olsa
Bu şiʿr-i pāke bāʿiṣ neşve-i feyż-i Saʿīdādur

ḥālet-efzā-yı neşāṭ:

1. **ḥālet-efzā-yı neşāṭ:**
Gazel 249
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mutluluğun keyfiyetini arttıran.
Mey midür sāġar mıdur yā sāḳī-i gül-rū mıdur
Rind-i mey-āşām-ı ʿışḳa ḥālet-efzā-yı neşāṭ

ḥālet-i ehl-i ḥāli:

1. **ḥālet-i ehl-i ḥāli:**-*i*
Rübai 539
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hal ehlinin durumları.
Terk eyle bu ḳīl ü ḳāli bī-fāʾidedür
Taḥṣīl idegör ḥālet-i ehl-i ḥāli

ḥālet-i ʿışḳ-ı muḥammedī:

1. **ḥālet-i ʿışḳ-ı muḥammedī:**
Gazel 488
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Peygamber aşkının niteliği.
Besdür ḳo keşf-i rāz-ı maḥabbetden el-ḥaẕer
Gelmez beyāna ḥālet-i ʿışḳ-ı Muḥammedī

ḥālet-i ʿışḳuñ:

1. **ḥālet-i ʿışḳuñ:**-*uñ*
Gazel 148
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Aşk hali.
Ey Naḥīfī muṭribān-ı bezmi pür-cūş eyleyen
Ḥālet-i ʿışḳuñ mıdur teʾs̱īr-i eşʿāruñ mıdur

ḥālet-i müdġamdur:

1. **ḥālet-i müdġamdur:**-*dur*
Kaside 16
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Başka bir şeye dahil olmuş durum.
Cān-ı şeydāda bu bir neşve-i maḫfīdür āh
Dil-i şūrīdede bir ḥālet-i müdġamdur bu

ḥālet-i müstesnā vir:

1. **ḥālet-i müsteṣnā vir:**
Rübai 166
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Istisna vaziyet vermek.
Yā Rab baña bir ḥālet-i müsteṣnā vir
Cān ü dilüme neşve-i rūḥ-efzā vir

ḥālet-i nezʿa:

1. **ḥālet-i nezʿa:**-*a*
Gazel 276
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Can çekişme durumu.
Firāḳuñ nārına düşdüm irersem ḥālet-i nezʿa
Beni sīneñde defn eyle ḳamer-veş sīne-pāk ancaḳ

ḥālet-i pür-şevḳ:

1. **ḥālet-i pür-şevḳ:**
Kaside 12
Mısra: **67**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şevk dolu durum.
Bir ḥālet-i pür-şevḳ ile şād eyle beni kim
Esrār-ı nihān ile irem baḥs̱-i ʿayāna

ḥālet-i vuṣlat:

1. **ḥālet-i vuṣlat:**
Kaside 9
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşma durumu.
Ḥālet-i vuṣlat o deñlü eylese cāna hücūm
Best-i şevḳ ile hemān çāk-i girībān eylesem

ḥālet-i z̲evḳ-ı ʿaṭşı:

1. **ḥālet-i z̲evḳ-ı ʿaṭşı:**-*ı*
Gazel 490
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Susamışlık zevkinin vaziyeti.
Āb-ı Ḥayvāna olur vāsıṭa-i cūş u ḫurūş
Teşne-i vuṣlatuñuñ ḥālet-i z̲evḳ-ı ʿaṭşı

ḥālī:

1. **ḫālī:**
Gazel 466
Mısra: **6**
Boş, her şeyden arınmış.
Yine burc-ı şerefde aḫter-i baḫtum ʿayān oldı
Görindi ḫālī zīr-i ṭurrede ol gül-ʿiz̲ār üzre

2. **ḫālī:**
Matla 86
Mısra: **1**
Boş, her şeyden arınmış.
Ḫālden ḫālī görüp ṣanmañ ki nā-merġūbdur
Levḥ-i ḥüsni ol mehüñ bir bī-nuḳaṭ mektūbdur

3. **ḫālī:**
Matla 154
Mısra: **2**
Durum, vaziyet.
Ḫaṭṭ-ı ʿiz̲ārı geldi ol şūḫ-ı dilsitānuñ
Ḥāli mükedder oldı ʿuşşāḳ-ı nā-tüvānuñ

4. **ḫālī:**
Rübai 561
Mısra: **3**
Boş, her şeyden arınmış.
Bir ʿāleme varduñ ki cihetden ḫālī
Yoḳ anda kem ü keyf ü metā eyn ile ey

ḫālī bıraḳdı:

1. **ḫālī bıraḳdı:**-*dı*
Gazel 154
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Boş, tenha, ıssız bırakmak.
Bulunmaz bī-muḥābā bir feres-rān-ı süḫan şimdi
Hüner meydānını
ḫālī bıraḳdı gitdi fārisler

ḫāl-i cihān:

1. **ḫāl-i cihān:**
Kaside 26
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyanın hali.
Bu deñlü ġam yime kim böyledür bu ḫāl-i cihān
Gehī ġumūm u melālet gehī sürūr u ṣafā

ḫāl-i dil-cūsın:

1. **ḫāl-i dil-cūsın:**-*sın*
Gazel 180
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönlü cezbeden ben.
İder pūşīde kāküllerle dil-ber ḫāl-i dil-cūsın
Baña baḫt-ı siyāhum böyle biñ dāġ-ı derūn eyler

ḫāl-i dil-i bī-çāremi:

1. **ḫāl-i dil-i bī-çāremi:**-*m*, -*i*
Kaside 11

Mısra: **61**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çaresiz gönlün durumu.
Aġlayam sulṭānuma ḥāl-i dil-i bī-çāremi
Āh-ı āteş-bār u eşk-i çeşm-i ḫūn-pālā ile

ḥāl-i dil-i ġam-nāke:

1. **ḥāl-i dil-i ġam-nāke:**-*e*
Kıt'a 29
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gamlı gönlün vaziyeti.
Ḳaldırup başlarını mātemiyān ḳabrinden
Merḥamet eylediler ḥāl-i dil-i ġam-nāke

ḥāl-i dil-i mecrūḥuma:

1. **ḥāl-i dil-i mecrūḥuma:**-*um, -a*
Rübai 229
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yaralı gönlün durumu.
Ḥāl-i dil-i mecrūḥuma raḥm eyle ne var
Ḳaṣduñ baña cevr itmek ise besdür bes

ḥāl-i dil-i meyyālüm:

1. **ḥāl-i dil-i meyyālüm:**-*üm*
Rübai 325
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sürekli meyleden gönlün durumu.
Sen aʿlem iken ḥāl-i dil-i meyyālüm
Yā Rab kime ʿarż eyleyeyüm aḥvālüm

ḥāl-i dil-i nālānuma:

1. **ḥāl-i dil-i nālānuma:**-*um, -a*
Kaside 5
Mısra: **146**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnleyen gönlün durumu, vaziyeti.
Ben degül ey melceʾ-i ümmet olursa himmetüñ
Raḥm idüp ḥāl-i dil-i nālānuma rūz-ı cezā

ḥāl-i dil-i vīrānuñ:

1. **ḥāl-i dil-i vīrānuñ:**-*uñ*
Kaside 3
Mısra: **88**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Darmadağın olmuş gönlün hâli.
Hele endīşe ḳıl ey mest-i şarāb-ı ġaflet
Ḳabre girdikde n'olur ḥāl-i dil-i vīrānuñ

ḥāl-i dil-i zārum:

1. **ḥāl-i dil-i zārum:**-*um*
Gazel 156
Mısra: **40**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Inleyen, ağlayan gönlün hali, durumu.
Süḫandānā maʿārif-perverā dānende-i ḳadrā
Benüm ḥāl-i dil-i zārum ʿaceb ṭurfe ḥikāyetdür

ḥāl-i dilümden:

1. **ḥāl-i dilümden:**-*üm, -den*
Tahmis 10
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dilin hali, dilin dermanı.
Ḥāṣılı söz budur ey pādişeh-i ʿişve-sipāh
Eyleyem hāl-i dilümden seni bārī āgāh

ḥāl-i dilüme:

1. **ḥāl-i dilüme:**-*üm, -e*
Rübai 264
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dilin hali, dilin dermanı.
Ey maẓhar-ı luṭf u kerem-i Ḥażret-i Ḥaḳ
Ḥāl-i dilüme dīde-i iḥsān ile baḳ

ḥāl-i ḫayr:

1. **ḫāl-i ḫayr:**
Tarih 22
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şaşkınlık durumu.
N'ola olsa pādişāh-ı ʿāleme şeh-rāh-ı feyż
Ḫāl-i ḫayr ile anuñ tārīḫidür der-gāh-ı feyż

ḥāl-i ʿiẕār:

1. **ḫāl-i ʿiẕār:**
Gazel 200
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yanağın beni.
Lāleye māye-i sevdāñ ile dāġ-ı taḥsīn
Seni maḥsūd-ı cihān eyledi ol ḫāl-i ʿiẕār

ḫālī ḳoma:

1. **ḫālī ḳoma:**-*ma*
Gazel 46
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Boş bırakmak, tenha eylemek.
Gülşen-i ṭabʿumı ḳıl bāġ-ı bihişt-i maʿnā
Ḳoma ḫālī kerem it neşv ü nemādan yā Rab

ḫālī ḳomaz:

1. **ḫālī ḳomaz:**-*maz*
Gazel 394
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uzak tutmak.
Sāḳī-i zamānuñ da siyeh kāseligin gör
Ḫālī ḳomaz ehl-i dili zehr-i siteminden

2. **ḫālī ḳomaz:**-*maz*
Kaside 5
Mısra: **49**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir nefes (dahi) boş bırakmamak.
Bu dil-i āşüfte-ḥāli bir nefes ḫālī ḳomaz
Miḥnet ü ġam bir yaña ṭaʿn ü melāmet bir yaña

ḫāl-i melāmet-kārına:

1. **ḫāl-i melāmet-kārına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 408
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kınayanın vaziyeti.
Dil-i bī-çārenüñ ḥāl-i melāmet-kārına besdür
Nigāh-ı şefḳat ile bir işāret yā Resūla'llāh

ḫāl-i mübtelā:

1. **ḫāl-i mübtelā:**
Gazel 356
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tutkun vaziyet.
Taraḥḥum eylemezsin cān-ı şīrīnin fedā ḳılsa
Neye müncerr olur bi'llāhi ḥāl-i mübtelā bilmem

ḫālī ola:

1. **ḫālī ola:**-*a*
Tarih 21
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arınmak, eksik olmak.
Ṣāḥibi cümle-i aḥbābı ile
Ola endūh u kederden ḫālī

ḫālī olmasun:

1. **ḫālī olmasun:**-*ma, -sun*
Gazel 431
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Boş olmak.
Derd ü ġamdan olmasun ḫālī dil-i şeydā eger
Ḫizmet-i kūyuñ ḳoyup isterse ġayrı ʿizz ü cāh

ḫālī olmayıcaḳ:

1. **ḫālī olmayıcaḳ:**-*ma, -yıcaḳ*
Rübai 539
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Boş olmak.
Ḳalb olmayıcaḳ naḳş-ı riyādan ḫālī
Olmaz mütecellī aña feyż-i ʿālī

ḫāl-i perīşānum:

1. **ḫāl-i perīşānum:**-*um*
Kaside 24
Mısra: **59**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Perişan, acınacak hal.
Ḥużūr-ı ʿizzete ʿarż itmege ḫāl-i perīşānum
Getürdüm der-geh-i iclālüñe bu şiʿri rindāne

ḫāl-i perīşānumı:

1. **ḫāl-i perīşānumı:**-*um, -ı*
Gazel 373
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Perişan, acınacak hal.
Ey bād-ı ṣabā ḫāl-i perīşānumı ṣorma
Āzürde-dilem ḫāṭır-ı kākül-şikeninden

ḫāl-i ruḫsār:

1. **ḫāl-i ruḫsār:**
Gazel 199
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüzdeki, yanaktaki ben.
Dest-i reşk ile n'ola çāk-i girībān itse
Ġonçenüñ dāġ-ı derūnıdur o ḫāl-i ruḫsār

ḫāl-i ruḫsār-ı kemāl oldı:

1. **ḫāl-i ruḫsār-ı kemāl oldı:**-*dı*
Gazel 490
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Olgun yanağının beni olmak.
Dāġ-ı ʿışḳuñla olup merdüm-i çeşm-i ʿālem
Ḫāl-i ruḫsār-ı kemāl oldı
Bilāl-ı Ḥabeşī

ḫāl-i siyehkārı:

1. **ḫāl-i siyehkārı:**-*ı*
Gazel 307
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Günahkar ben.
Ruḫsāruñı āteş-zen idüp cān-ı ḥazīne
Ol ḫāl-i siyehkārı dile dāġ-ı ġam itdüñ

ḫāl-i siyeh-laʿl-i leb-i yār:

1. **ḫāl-i siyeh-laʿl-i leb-i yār:**
Gazel 450
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin yakut dudağının siyah beni.
Yā merdüm-i dīde yā süveydā-yı derūndur
Ol ḫāl-i siyeh-laʿl-i leb-i yār yanında

ḫāl-i yāra:

1. **ḫāl-i yāra:**-*a*
Gazel 73
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin beni.
Ḫāl-i yāra öykünicek geldi başa dürlü ḫāl
Bildi yüzi ḳarasın yanup ider ʿanber sükūt

ḫāl-i zārumı:

1. **ḫāl-i zārumı:**-*um, -ı*
Muaşşer 1
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlayan, inleyen hal.
Görmeyelden rūy dil ol dil-ber-i nā-yābdan
Ḳāldum ol bī-raḥme ḥāl-i zārumı işrābdan

ḥalīde eyler oldı:

1. **ḫalīde eyler oldı:**-*dı*
Kaside 19
Mısra: **91**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Batırılmış olmak.
Tārik-i cānı ḫalīde eyler oldı serverā
Dest-i nā-sāz-ı ṭabīb-i ġamdan miḥnet neşteri

ḫālīḳ:

1. **ḫāliḳına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 484
Mısra: **11**
Halk eden, yaratan, yaratıcı (Allah).
Kāmil olur ki Ḫāliḳına ittikāl idüp
Rabṭ-ı derūnı āḫara peyveste olmaya

2. **ḫālıḳ:**
Kaside 4
Mısra: **1**
Yaratan, Allah.
Sensin ol Ḫālıḳ u ferd-i bī-çünū
-

3. **ḫāliḳ:**
Kaside 14
Mısra: **11**
Halk eden, yaratan, yaratıcı (Allah).
Ġālib ü Faḫr u Ḫāliḳ oldı be-nām
Ṣoñra Nużr u Kināne geldi ʿayān

4. **ḫāliḳ:**
Mesnevi 1
Mısra: **11**
Lâyık, uygun, münâsip, yaraşık.
Ġālib ü Faḫr u Ḫāliḳ oldı be-nām
Ṣoñra Nużr u Kināne geldi ʿayān

5. **ḫāliḳa:**-*a*
Rübai 164
Mısra: **1**
Halk eden, yaratan, yaratıcı (Allah).
Bir ḳul ki ide Ḫāliḳa tefvīż-i umūr
Serrāda vü żarrāda bulur feyż-i sürūr

6. **hālik:**
Rübai 563
Mısra: **3**
Halk eden, yaratan, yaratıcı (Allah).
Eşyā yine cümle hālik ü fānīdür
Sübḥāneke ente'l-Ḫallāḳū'l-Bāḳī

7. **ḫāliḳa:**-*a*
Tarih 5
Mısra: **16**
Halk eden, yaratan, yaratıcı (Allah).
Ṣalāḥ-ı ḥāl ü ḥüsn-i iʿtiḳād ile müʾeyyeddür
Benüm ẓannum budur esrār-ı bāṭın Ḫāliḳa meşhūd

hālik olurlar:

1. **hālik olurlar:**-*ur, -lar*
Rübai 301
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Helak olmak, mahvolmak.
Sulṭān u gedā mürşid ü şeyḫ u sālik
Hep mevt ü fenā ile olurlar hālik

ḫāliḳ u rezzāḳ-ı cemīʿ-i ʿālem:

1. **ḫāliḳ u rezzāḳ-ı cemīʿ-i ʿālem:**
Rübai 196
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Alemlerin tamamının rızk vereni ve yaratanı II Allah.
Ey Ḫāliḳ u Rezzāḳ-ı cemīʿ-i ʿālem
Sen eyle baña raḥmet ü fażluñla naẓar

ḫālıḳ-ı ʿālem:

1. **ḫālıḳ-ı ʿālem:**
Gazel 108
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Âlemin yaratıcısı (Allah).
Naḥīfī muḳteżā-yı ḥikmet üzre Ḫālıḳ-ı ʿĀlem
Zen-i dünyāyı ʿuḳbāya raḳīb ü żarre itmişdür

hālik-ı ʿazīmü'ş-şān:

1. **ḫāliḳ-ı ʿaẓīmü'ş-şān:**
Kıt'a 6
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şanı yüce yaratıcı II Allah.
Birdür ol Ḫāliḳ-ı ʿAẓīmü'ş-şān
Anuñ içün miṡāl olınmaz hīç

ḫālıḳ-ı bī-çūn:

1. **ḫālıḳ-ı bī-çūn:**
Kaside 12
Mısra: **63**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eşi ve benzeri olmayan Yaratıcı, Allah.
Feyż-i keremüñle yine ey Ḫālıḳ-ı Bī-çūn
Vir neşv ü nemā ġonçe-i gülzār-ı cināna

2. **ḫāliḳ-ı bī-çūn:**
Rübai 490
Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eşi ve benzeri olmayan Yaratıcı, Allah.
Ey Ḫāliḳ-ı Bī-çūn ü ʿadīmü'l-eşbāh
Cūyende-i luṭf u keremüñ bende vü şāh

ḫālıḳ-ı bī-hemtānuñ:

1. **Ḫālıḳ-ı bī-hemtānuñ:**-*nuñ*
Kaside 3
Mısra: **70**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eşi ve benzeri olmayan Allah.
Sebeb-i ḫilḳatüni eyle taṣavvur gāhī
Saʿy ḳıl ṭāʿatine Ḫālıḳ-ı bī-hemtānuñ

ḫāliḳ-i bī-şerīki:

1. **Ḫāliḳ-i bī-şerīki:**-*i*
Rübai 296
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ortağı olmayan yaratıcı II Allah.
Ey Ḫāliḳ-i bī-şerīki maḫlūḳātuñ
Rezzāḳ u Kerīmi cümle mevcūdātuñ

ḫāliḳ-ı bī-şerīküñ:

1. **Ḫāliḳ-ı bī-şerīküñ:**-*üñ*
Rübai 310
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ortağı olmayan yaratıcı II Allah.
Ḫalḳ eyleyen esbābı viren maḳṣūdı
Ol Ḫāliḳ-ı bī-şerīküñ ġayrı degil

ḫālik-ı bī-yāver-i arż u eflāk:

1. **Ḫāliḳ-ı bī-yāver-i arż u eflāk:**
Rübai 279
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Feleklerin ve yeryüzünün yardımcısız yaratıcısı II Allah.
Ey Ḫāliḳ-ı bī-yāver-i arż u eflāk
Yoḳ ẕātuñı idrāke mecāl-i idrāk

ḫāliḳ-i eşyā:

1. **Ḫāliḳ-i eşyā:**
Rübai 404
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yaratılmış olan her şeyin yaratıcısı olan Allah.
Rezzāḳ-ı cihān Ḫāliḳ-i eşyā sensin
Ser-tā-be-ḳadem ʿāleme mevlā sensin

ḫāliḳ-ı ferd ü samed:

1. **Ḫāliḳ-ı ferd ü samed:**
Murabba 6
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hiçbir şeye muhtaç olmayan ve tek olan yaratıcı II Allah.
Ey Ḫāliḳ-ı Ferd ü Samed
Elṭāf u cūduñ bī-ʿaded

ḫāliḳ-ı ḥaḳ:

1. **Ḫāliḳ-ı ḥaḳ:**
Kaside 13
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yaratan Allah.
Ḥarīm-i Kaʿbe-i kūyuñ ṭavāfa ey Ḫāliḳ-ı Ḥaḳ
Melāʾik cān virür ol ravża-i nüzhet-berīn üzre

ḫālıḳ-i iksīr-i ʿışḳ:

1. **Ḫālıḳ-i iksīr-i ʿışḳ:**
Kaside 1
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk iksirinin yaratıcısı II Allah.
Ḫālıḳ-i iksīr-i ʿışḳ ol ey dil-i pür-pīç ü tāb
Tā seni altun gibi el üzre ṭutsun şeyḫ u şāb

ḫāliḳ-i ins ü melek:

1. **Ḫāliḳ-i ins ü melek:**
Rübai 33
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Insan ve melekin yaratıcısı II Allah.
Ey Ḫāliḳ-i ins ü melek ü arż u semā
V'ey Rāzıḳ-ı bī-minnet-i sulṭān u gedā

ḫāliḳ-ı mevt:

1. **Ḫāliḳ-ı mevt:**
Tarih 9
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hayatı ve ölümü yaratan II Cenâb-ı hak.
Rūḥını şād ide dāʾim raḥmet ü ġufrān ile
Ḫāliḳ-ı mevt ḥayāt olan Ḫudāvend-i enām

ḫālıḳ-ı şems ü ḳamerden:

1. **Ḫālıḳ-ı şems ü ḳamerden:**-*den*
Kaside 1
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ay ve güneşin yaratıcısı olan, Allah.
Ḫālıḳ-ı şems ü ḳamerden ḳıl recā maḳṣūduñı
Āfitāb olduḳda ẓāhir iḫtifā eyler şihāb

ḫalīl:

1. **Ḫalīl:**
Rübai 321
Mısra: **3**
Sadık ve gerçek dost, Hz. İbrahim'e telmihen kullanılabilmektedir.

Eṣnāmı şikest iden olur hem-çü Ḫalīl
Āteşde daḫi muġtenim-i berd ü selām

ḫalīl-i muʿaẓẓam:

1. **ḫalīl-i muʿaẓẓam:**
Gazel 7
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şanı yüce dost II Hz. Muhammed.
Resūl-i mükerrem nebiyyü'l-hüdā
Ḫalīl-i muʿaẓẓam Ḥabīb-i Ḫudā

ḫalīlu'llāh:

1. **ḫalīlu'llāhuñ:**-*uñ*
Kaside 27
Mısra: **33**
Allah'ın dostu II Hazret-i İbrahim peygamber.
Ḳaṣd idüp sünnetin icrāya Ḫalīlu'llāhuñ
Eyledüñ büt-gedeyi dest-zed-i ḍarb-ı küsūr

ḫālin:

1. **ḫālin:**
Gazel 209
Mısra: **8**
Durum.
Mā-ḥaṣal mūy-ı meyānuñ ḳucmadur cānā ġaraż
Andan ince fikr ile dil ḫālin iṣʿār istemez

hālince:

1. **ḫālince:**
Kaside 8
Mısra: **178**
Durumuna göre, kendince.
Luṭfuña dāmen ü destüm niçün ilḳā itmem
El açar luṭfuña iḥsānuña ḫālince çınār

ḫālini ʿarż idebilsem:

1. **ḫālini ʿarż idebilsem:**-*ebil, -se, -m*
Tahmis 9
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Halini anlatmak, derdini söylemek, içinde bulunduğu durumu karşı tarafa bilidirmek.
Cāna kār itmededür derd ü ġamı dildāruñ
Ḫālini ʿarż idebilsem bu dil-i ġam-ḫ∨āruñ

ḫālini ʿarż idemez:

1. **ḫālini ʿarż idemez:**-*e, -mez*
Gazel 62
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Durumunu, vaziyetini anlatmak, izah etmek.
Ḫālini ʿarż idemez şerm-i maḥabbetle saña
Kākülüñ gibi perīşān olur aḥvāl-i ġarīb

ḫalḳ:

1. **ḫalḳı:**-*ı*
Gazel 45
Mısra: **18**
Ahali, insanlar.
Vir Naḥīfī-i günehkāra ş̲ebāt-ı tesliyet
Bī-ḳarār itdükde ḫalḳı aʿẓam-ı hevl-i ḳıyāmet

2. **ḫalḳı:**-*ı*
Gazel 50
Mısra: **12**
Ahali, insanlar.
Ṭāliʿum gör ne kim beni biñ ḥüzn ile giryān ider
Ḫalḳı pür-şevḳ eyleyen āvāze-i çeng ü rebāb

3. **ḫalḳa:**-*a*
Gazel 129
Mısra: **11**
Ahali, insanlar.
Taḥammül eyle hemān ṭaʿn-ı nāsa ḫalḳa saña
Kimi dir ise delidür kimi velī dirler

4. **ḫalḳa:**-*a*
Gazel 271
Mısra: **4**
Ahali, insanlar.
Bilinmez ʿāṣıḳuñ ḳadri zamāne içre sulṭānum
Ṣadāḳatle güzel sevmek bu ḫalḳa ʿayb ü ʿār ancaḳ

5. **ḫalḳa:**-*a*
Gazel 414
Mısra: **7**
Ahali, insanlar.
Sen ol kān-ı şefāʿatsın ki ẕātuñ ḫalḳa raḥmetdür
Vücūduñ mūcib-i luṭf-ı Ḫudādur yā Resūla'llāh

6. **ḫalḳa:**-*a*
Gazel 462
Mısra: **17**
Ahali, insanlar.
Gösterme ḫalḳa kendüñi saʿyüñ hebā olur
Ṭāʿāt-ı Ḥaḳda ẕerḳ u riyādan ne fāʾide

7. **ḫalḳa:**-*a*
Gazel 518
Mısra: **2**
Ahali, insanlar.
Ṭutdı dünyāyı yine āh ü fiġānum şimdi
Ḫalḳa fāş oldı benüm rāz-ı nihānum şimdi

8. **ḫalḳınuñ:**-*ı, -n, -uñ*
Kaside 8
Mısra: **106**
Ahali, insanlar.
Sensin ol server-i ʿālem ki olur ḳurş-ı hilāl
Ḫalḳınuñ efserine bir zer-i pākīze-ʿayār

9. **ḫalḳuñ:**-*uñ*
Kaside 19
Mısra: **152**
Ahali, insanlar.
Ẓāhir ism-i dil-keşüñde resm-i terkīb-i ṣafā
Ṣādumān olsa n'ola ḫalḳuñ kibār u kihteri

10. **ḫalḳuñ:**-*uñ*
Kaside 22
Mısra: **64**
Ahali, insanlar.

Kimi eṣbāḥa māʾildür kimi ervāḥa nāẓırdur
Bu ḫalḳuñ bir degüldür ḫilḳatinde resm-i bīnāyī

11. **ḫalḳa:**-*a*
Kaside 26
Mısra: **67**
Ahali, insanlar.
Vücūd-ı luṭf-ı ilāhī degül midür ḫalḳa
Ki emn-i ʿāleme vābeste himmeti maḥżā

12. **ḫalḳ:**
Kaside 27
Mısra: **21**
Ahali, insanlar.
Ḫalḳ unutmışlar idi nüsḫa-i fenn-i edebi
Ḫāṭır-ı ʿāleme teʾdībüñ ile ḳıldı ḫuṭūr

13. **ḫalḳa:**-*a*
Kaside 27
Mısra: **31**
Ahali, insanlar.
Ṣāh-rāḥ-ı keremüñ başḳa yol açdı ḫalḳa
Menzil-i kāma ider her kişi vüsʿatle mürūr

14. **ḫalḳa:**-*a*
Kaside 27
Mısra: **57**
Ahali, insanlar.
Lāzım oldı hele bu ḫalḳa duʿā-yı ḫayruñ
Sāye-i nevbet-i ḫüḳmüñde cihān itdi ḫużūr

15. **ḫalḳa:**-*a*
Matla 15
Mısra: **1**
Ahali, insanlar.
N’ola ʿarż itmez isem ḫālümi ḫalḳa aṣlā
-

16. **ḫalḳa:**-*a*
Rübai 364
Mısra: **4**
Ahali, insanlar.
Nā-çāram eyā nūr-ı dü çeşm-i s̱aḳaleyn
Rāz-ı dilümi ḫalḳa ʿayān eyler isem

17. **ḫalḳa:**-*a*
Tarih 2
Mısra: **5**
Ahali, insanlar.
Dir idi ḫalḳa lisān-ı ḥāl ile tebşīr idüp
Kim duʿālar oldı hep feyż-i icābet maẓharı

18. **ḫalḳ:**
Tarih 10
Mısra: **4**
Ahali, insanlar.
Sāye-endāz olalı bir taḫt-ı ʿadl-i salṭanat
Hep cihān emn ü emānda ḫalḳ hem her rūzı ʿıyd

ḫalḳ eyleyen:

1. **ḫalḳ eyleyen:**-*yen*
Rübai 310
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yaratmak.
Ḫalḳ eyleyen esbābı viren maḳṣūdı
Ol Ḫāliḳ-ı bī-şerīküñ ġayrı degil

ḫalḳ ideli:

1. **ḫalḳ ideli:**-*eli*
Gazel 490
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yaratmak.
Ḥaḳ bu eflāk ile ḫalḳ ideli ay ü güneşi
Görmedi çeşm-i felek sencileyin māh-veşi

ḫalḳ itdi:

1. **ḫalḳ itdi:**-*di*
Gazel 48
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yaratmak.
Ḥaḳḳ itdi ḫalḳ ḫulḳı ile z̲āt u ṣıfātuñı
Muḫtār u Muṣṭafā vü muṣaffā vü münteḫab

2. **ḫalḳ itdi:**-*di*
Rübai 531
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yaratmak.
Rızḳ içün elem çekme Naḥīfī zinhār
Ol kim seni ḫalḳ itdi virür ḳısmetüñi

ḫalḳ olınmış:

1. **ḫalḳ olınmış:**-*mış*
Gazel 302
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yaratılmak.
Olurlar ḫande-nāk-ı şīve vażʿ-ı ʿāṣıḳānemden
Benümçün ḫalḳ olınmış māh-rūyāna niyāz itmek

ḫalḳa-dār olduḳça:

1. **ḫalḳa-dār olduḳça:**-*duḳça*
Tarih 28
Mısra: **58**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Halka sahibi olmak.
Meclis-i imlā gibi memlūʾ olup rūy-ı semā
Ḫalḳa-dār olduḳça āfāḳ üzre encüm fī’l-me̲sel

ḫalḳa-i tevḥīde:

1. **ḫalḳa-i tevḥīde:**-*e*
Matla 87
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tevhid halkası, Allah'ın bir olarak bilinip ilan edildiği meclislerde kurulan halka.
Hū çeküp dil-beste olmış ḫalḳa-i tevḥīde yār
Gūyiyā dem-keş kebūterdür o ṭıfl-ı şīvekār

ḫalḳa-i tevḥīdi:

1. **ḫalḳa-i tevḥīdi:**-*i*
Gazel 363

Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tevhid halkası, Allah'ın bir olarak bilinip ilan edildiği meclislerde kurulan halka.
Eylesün ḥalḳa-i tevḥīdi müşerref yine yār
Ey Naḥīfī niçe biñ nāz ile cānān dönsün

ḥalḳa-i ẕikre girüp:

1. **ḥalḳa-i ẕikre girüp:**-*üp*
Gazel 363
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zikir halkasına katılmak.
Ḥalḳa-i ẕikre girüp ol meh-i ṭābān dönsün
Aña reşk ile ser-i mihr-i dıraḫşān dönsün

ḥal-kerde-i ḳudret:

1. **ḥal-kerde-i ḳudret:**
Rübai 384
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kuvvetin halledilmişi.
Ṣıdḳ ile İlāhī istinādum sañadur
Ḥal-kerde-i ḳudret bilürem her kārum

halḳ-ı ʿālem:

1. **ḥalḳ-ı ʿālem:**
Kaside 22
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya halkı, herkes.
Zamān-ı devletinde ḥalḳ-ı ʿālem oldı āsūde
Unıtdurdı sülūkı sīret-i emṣāl ü ekfāyı

2. **ḥalḳ-ı ʿālem:**
Kaside 26
Mısra: **97**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya halkı, herkes.
Ki ḥalḳ-ı ʿālem idüp ittifāḳ-ı yek-cihetī
Medāyiḥ-i ṣıfatuñ eylemekde ser-tā-pā

3. **ḥalḳ-ı ʿālem:**
Tahmis 8
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya halkı, herkes.
Ḳılsa basṭ-ı süḥan evṣāfuña ḥalḳ-ı ʿālem
Medḥüñi itmek içün ṣafḥa-i taʿbīre raḳam

ḥalḳ-ı ʿāleme:

1. **ḥalḳ-ı ʿāleme:**-*e*
Gazel 2
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya halkı, herkes.
Ẕāt-ı şerīfüñ oldı sebeb ḥalḳ-ı ʿāleme
ARAPÇA

halḳ-ı cihān:

1. **ḥalḳ-ı cihān:**
Gazel 418
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bütün insanlar.
Zamān-ı ḥaşre dek ḥalḳ-ı cihān evṣāfuñ eylerse
Kemāl-i ẕātuña yoḳdur nihāyet yā Resūla'llāh

2. **ḥalḳ-ı cihān:**
Kaside 8
Mısra: **138**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Herkes, cümlesi.
Dest-gīrā benem üftāde-i ḫāk-i ẕillet
İtmek ister beni bu ḥalḳ-ı cihān istiḥḳār

3. **ḥalḳ-ı cihān:**
Kaside 19
Mısra: **171**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bütün insanlar.
Rām olup kişver-be-kişver emrine ḥalḳ-ı cihān
Ser-keşān-ı ʿālem olsun bende-i fermān-berī

4. **ḥalḳ-ı cihān:**
Rübai 477
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bütün insanlar.
Hep ġuṣṣa ile ḥalḳ-ı cihān mātemde
Yoḳdur eşer-i ẕevḳ u ṣafā ʿālemde

5. **ḥalḳ-ı cihān:**
Tarih 4
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Herkes, cümlesi.
Bir duʿādur bu ki bī-reyb ü riyā ḥalḳ-ı cihān
Ṭaleb-i ḥüsn-i ḳabūl ile ola vaḳf-ı sücūd

halḳ-ı cihāna:

1. **ḥalḳ-ı cihāna:**-*a*
Rübai 111
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Herkes, cümlesi.
Ey ʿilm-i nüḫüstīn ü pesīne vāriş
Ẕātuñdur olan ḥalḳ-ı cihāna bāʿiş

halḳ-ı cihānda:

1. **ḥalḳ-ı cihānda:**-*da*
Tahmis 6
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Herkes, cümlesi.
Ḥasbiye'llāh nedür ḥalḳ-ı cihānda bu ḥased
Yāverümdür didigüñ belki saña ḥaşm-ı eled

halḳ-ı cihānuñ:

1. **ḥalḳ-ı cihānuñ:**-*uñ*
Gazel 279
Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Herkes, cümlesi.
Ḫalḳ-ı cihānuñ ekmelidür ẕāt-ı kāmilüñ
Şāmil vücūh-ı ḥüsne şümūl-ı şemāʾilüñ

ḫalḳı ḥasen:

1. **ḫalḳı ḥasen:**
Tahmis 4
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzel yaratılışlı II Hz. Muhammet.
İtdi Ḥaḳ ḫulḳ-ı ʿaẓīm ile seni müstaḥsen
Sensin ey faḫr-ı cihān ḫulḳı ḥasen ḫalḳı ḥasen

ḫalḳ-ı zamāne:

1. **ḫalḳ-ı zamāne:**
Matla 117
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zamanın yaşayanları.
ʿArż-ı maḥabbeti saña ẕevḳ-ı müdāmedür
Ḫalḳ-ı zamāne şimdi bi-şartı's-selāmedür

ḫall ider:

1. **ḫall ider:**-*er*
Rübai 381
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağlı bir şeyi, bir düğümü açmak; bir işin zor taraflarını çözmek, onu olumlu bir sonuca ulaştırmak II yok etmek, ortadan kaldırmak.
Her ʿuḳdesini ḥall ider ilhām-ı şarīḥ
Her müşkil-i mechūlini eyle maʿlūm

ḫāll olınmaz:

1. **ḫāll olınmaz:**-*maz*
Gazel 389
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çözümlenmek, sonuçlanmak.
Ḫaḳīḳat ʿilmi şerḥ-i ṣadr-ı iḫlāṣ ile ḥāṣıldur
Bu müşkil ḥāll olınmaz yoḫsa biñ metn-i muḥaşşādan

ḫall ü keşfe:

1. **ḫall ü keşfe:**-*e*
Kaside 22
Mısra: **46**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çözmek, keşfetmek.
Rumūz-ı ḥikmetde her şaḫṣ-ı ʿāmī vāḳıf olsun mı
Ne ḳādir ḫall ü keşfe bilmeyen fenn-i muʿallāyı

ḫallāḳ:

1. **ḫallāḳuma:**-*um, -a*
Rübai 243
Mısra: **2**
Yaratıcı, yaratan (Allah).
Bir kimsenüñ efʿāline itmem taʿrīż
Ḫallāḳuma her umūrum itdüm tefvīż

2. **ḫallāḳı:**-*ı*
Rübai 299
Mısra: **1**
Yaratıcı, yaratan (Allah).
Ḫallāḳı odur encüm ü mihr ü māhuñ
Rezzāḳı odur cümle gedā vü şāhuñ

3. **ḫallāḳum:**-*um*
Rübai 328
Mısra: **1**
Yaratıcı, yaratan (Allah).
Ey Rāzıḳ-ı bī-minnet olan Ḫallāḳum
Ey ḳuvveti çoḳ ḳudreti çoḳ Rezzāḳum

4. **ḫallāḳum:**-*um*
Rübai 356
Mısra: **2**
Yaratıcı, yaratan (Allah).
Ey rāzıḳ-ı kāʾināt olan Rezzāḳum
Bī-kes ḳulına erḥam olan Ḫallāḳum

5. **ḫallāḳı:**-*ı*
Rübai 563
Mısra: **2**
Yaratıcı, yaratan (Allah).
Mevcūd ḳılup ʿacāyib-i āfāḳı
Sensin bu ḳadar ʿavālimüñ Ḫallāḳı

ḫallāḳ-ı ʿālem:

1. **ḫallāḳ-ı ʿālem:**
Kaside 13
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Alemleri yaratan.
Seni Ḫallāḳ-ı ʿĀlem ḥikmetiyle bī-miṣāl itdi
Bulunmaz senden eşref āsumān üzre zemīn üzre

2. **ḫallāḳ-ı ʿālem:**
Tarih 5
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Alemleri yaratan.
Ṣafā-yı bāl ile ḫallāḳ-ı ʿālem eyleyüp mecbūl
Ḥışāl-i ḫayr ü evṣāf-ı ḥamīde anda hep mevcūd

ḫallāḳ-ı ʿālemsin:

1. **ḫallāḳ-ı ʿālemsin:**-*sin*
Murabba 2
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Alemleri yaratan.
Sen ol Ḫallāḳ-ı ʿālemsin Ḫudāvend-i Muʿaẓẓamsın

ḫallāḳ-ı bedīʿu'l-eşyā:

1. **ḫallāḳ-ı bedīʿu'l-eşyā:**
Rübai 22
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade

Eşyaların en güzelini yaratan II Allah.
Şāhā seni Ḫallāḳ-ı bedīʿu'l-eşyā
Luṭf u kerem ü ʿafv ile ḳılmış inşā

<u>ḫallāḳ-ı cihān:</u>

1. **ḫallāḳ-ı cihān:**
Rübai 19
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Alemin Allah'ı.
Ḫallāḳ-ı cihān eyledi tekrīm saña
Maḫlūḳ n'ola eylese taʿẓīm saña

2. **ḫallāḳ-ı cihān:**
Rübai 101
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kainatın yaratıcısı II Allah.
Ḫallāḳ-ı cihān rızḳuñ iderken iʿṭā
Kendüñ gibi maḫlūḳa niçündür minnet

3. **ḫallāḳ-ı cihān:**
Rübai 215
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kainatın yaratıcısı: Allah.
Ḫallāḳ-ı cihān bendesini āc itmez
Peykān-ı ġam-ı fāḳaya āmāc itmez

4. **ḫallāḳ-ı cihān:**
Rübai 302
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Alemin Allah'ı.
Sensin sen eyā ferd ü Ḫudāy-ı Müteʿāl
Ḫallāḳ-ı cihān Mübdiʿ-i eyyām ü leyāl

<u>ḫallāḳ-ı cihānuñ:</u>

1. **ḫallāḳ-ı cihānuñ:**-*uñ*
Kaside 12
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kainatın yaratıcısı. II. Allah cc.
Nūr-ı şerefüñle yine Ḫallāḳ-ı cihānuñ
Dür-pāş olur ebr-i keremi sübḥa-keşāna

<u>ḫallāḳ-ı ezel:</u>

1. **ḫallāḳ-ı ezel:**
Kaside 7
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ezelin yaratıcısı. Allah.
Ḫallāḳ-ı ezel ẕātuñ idüp cümleden eşref
İtmiş seni ārāyiş-i eyvān-ı şefāʿat

<u>ḫall-i merām eyler:</u>

1. **ḫall-i merām eyler:**-*r*
Kaside 22
Mısra: **55**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İsteğin arzusunda bulunmak.
Ḳulūba müşrif-i ilhām olup ḫall-i merām eyler
Bilür ḥads ü ẕekā-yı ṭabʿ ile iẓhār ü iḫfāyı

<u>ḫall-i müşkilāt:</u>

1. **ḫall-i müşkilāt:**
Gazel 355
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zorlukları çözen Allah.
Mevkūfdur müṭālaʿama ḫall-i müşkilāt
Ḥikmet-şinās-ı fetḥ-i ṭılısım-ı ḫızāneyem

<u>ḫall-i ʿuḳde-i feḥvā ider:</u>

1. **ḫall-i ʿuḳde-i feḥvā ider:**-*er*
Kaside 26
Mısra: **232**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Anlam düğümünü çözmek.
Ne deñlü ʿarż-ı murād eylemekde ḳāṣır isem
Żamīr-i pāküñ ider ḫall-i ʿuḳde-i feḥvā

<u>ḫall-i ʿuḳde-i işkāl ider:</u>

1. **ḫall-i ʿuḳde-i işkāl ider:**-*er*
Gazel 343
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Anlaşılma güçlüğünün kuvveti etmek.
Menem ki nuṭḳum ider ḫall-i ʿuḳde-i işkāl
Lisān-ı rāz-güşā-yı zamānedür süḫanum

<u>ḫall-i umūr:</u>

1. **ḫall-i umūr:**
Rübai 165
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İşlerin çözümü.
İḥṣānuña muḥtāc ḫuṣūl-ı āmāl
Tevfīḳuña mevḳūf senüñ ḫall-i umūr

<u>ḫall-kār ola:</u>

1. **ḫall-kār ola:**-*a*
Kaside 8
Mısra: **108**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sulu altınla gölgeli tarzda yapılan süsleme [Klasik tezhip çeşitlerinden biridir] olmak.
Mihr ü māh ile ider şīve-i zer-kūbī felek
Ola ser-levḥa-i evṣāfına tā kim ḫall-kār

<u>ḫalṭ-ı kelām:</u>

1. **ḫalṭ-ı kelām:**
Rübai 351
Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sözü karışık ve bozuk söyleme, bozma.
Ey rāhib-i büd-kīş ne bu ḫalṭ-ı kelām
Mümkin mi müsāvāt ide küfr ü İslām

ḫalṭ-ı kelām itse:

1. **ḫalṭ-ı kelām itse:**-*se*
Rübai 502
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sözü karıştırmak,bir şeyi bir şeye karıştırmak, katmak.
Biñ ḫalṭ-ı kelām itse gürūh-ı güm-rāh
Rabb-i Eḥada yoḳ şürekā vü eşbāh

ḫālüm:

1. **ḫālüm:**-*üm*
Matla 21
Mısra: **2**
Aşığın içinde bulunduğu hal,durum,vaziyet.
Her kime ḫālüm disem ṣabr eyle emr eyler baña
Sen niçe fermān idersin söyledüm ḫālüm saña

2. **ḫālüm:**-*üm*
Murabba 6
Mısra: **14**
Aşığın içinde bulunduğu hal,durum,vaziyet.
Ẓulm itdi devrān el-ġıyāṣ
Ḫālüm perīşān el-ġıyāṣ

ḫālümce:

1. **ḫālümce:**-, -
Gazel 349
Mısra: **8**
Kendi hâlimde, kendi çapımda manalarında kullanılır.
Vādī-i ʿışḳ u maḥabbetde teferrüd eyledüm
Ben de ḫālümce cünūn-ı ʿışḳ ile bir dāneyem

2. **ḫālümce:**-, -
Kaside 24
Mısra: **91**
Kendi hâlimde, kendi çapımda manalarında kullanılır.
Bahār-ı devletüñ vaṣfında ben ḫālümce saʿy itdüm
Bugünden ṣoñra düşdi nāz-ı ġayret ʿandelībāna

ḫālümi ʿarż itmege:

1. **ḫālümi ʿarż itmege:**-*üm, -meg, -e*
Kaside 8
Mısra: **118**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Durumunu sunmak.
Sünnet-i pāküñi icrāda ḳuṣūrum çoḳdur
Eylerem anuñ içün ḫālümi ʿarż itmege ʿār

ḫālümüz ṣormaz:

1. **ḫālümüz ṣormaz:**-*ümüz, -maz*
Gazel 224
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hal hatır sormak.
Ey ṣabā yāda getürmez mi bizi gāhīce yār
Ḫālümüz ṣormaz mı ol serv-i sīm-endāmumuz

ḫalvā:

1. **ḫalvādan:**-*dan*
Gazel 99
Mısra: **1**
Un veya nişasta, şeker ve yağdan yapılan tatlı.
Dil-berā ol leblerüñ ḥulvi bu ḫalvādan lez̲īz̲
Ruḫlaruñ gül-günesi ol verd-i raʿnādan lez̲īz̲

ḫalvet-baḫş olur:

1. **ḫalvet-baḫş olur:**-*ur*
Tahmis 7
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah ile konuşma bahşı olmak.
Ḫalvet-baḫş olur ser-mest-i ʿışḳa ṭarz-ı güftāruñ
Olur şevḳuñla deryā-nūş-ı ġam sāḳī giriftāruñ

ḫalvet-güzīnān-ı muḳaddes:

1. **ḫalvet-güzīnān-ı muḳaddes:**
Tarih 30
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kutsal seçkinlerin olduğu yer II Halvet, hamamlarda yalnız başına yıkanmaya mahsus, genellikle tek kurnalı çok sıcak bölme.
Bu ḥammāmı müşerref eyleyüp girdükçe çıḳduḳça
Ola ḫalvet-güzīnān-ı muḳaddes ʿāfiyet-ḫ∨ānı

ham itdi:

1. **ḫam itdi:**-*di*
Gazel 505
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İki büklüm etmek.
Ḫam itdi ḳāmetini cismümi ḫayāl itdi
O meh vücūdımı ebrūsına mi̲sāl itdi

2. **ḫam itdi:**-*di*
Gazel 511
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İki büklüm etmek.
Beni çekdi çevirdi tīr-i cevr-i miḫnet-efzāsı
Ḫam itdi ḳāmetüm ḍarb ile bir ḳaşı kemān derdi

ham itdüñ:

1. **ḫam itdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 307
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
İki büklüm etmek.
Müjgānuñ ile ḫançer urup baġrına tīrüñ
Ebrūn ile ḳaddini kemānuñ da ḫam itdüñ

ḫamāʾil:

1. **ḫamāʾildür:**-*dür*
Gazel 39
Mısra: **4**
Sağ omuzdan sol kalçaya kadar uzanıp ucuna kılıç takılan kayış; muska, tılsım.
Dūd-ı āh-ı pür-şerārum miġfer-i zer-dūzdur
Mihr ü māh-ı çarḫ iki zerrīn ḫamāʾildür bāña

ḫamām-ı sulṭān:

1. **ḫamām-ı sulṭān:**
Tarih 30
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sultanın hamamı.
Naḥīfī oldı bu germābenüñ itmāmına tārīḫ
Dil-ārā ṣıḥḥat-efzā bī-bedel ḫamām-ı Sulṭān

ḫamd:

1. **ḫamd:**
Gazel 417
Mısra: **1**
Şükür.
Seni Ḥaḳ ḫamd ile ḳıldı müʾeyyed yā Resūla'llāh
N'ola ism-i şerīfüñ olsa Aḥmed yā Resūla'llāh

ḫamd iderem:

1. **ḫamd iderem:**-*er, -em*
Kaside 12
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hamdetmek ve şükretmek.
Biñ ḫamd iderem Ḥaḳḳa ki ey şehr-i mübārek
Ser-māye-i şevḳ oldı ḳudūmuñ dil ü cāna

ḫamd olsun:

1. **ḫamd olsun:**
Rübai 12
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şükürler olsun.
Baş egmezem eflāke saña ḫamd olsun
itdüñ beni sen pādişeh-i istiġnā

ḫamd ü senā:

1. **ḫamd ü senā:**
Rübai 96
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şükür ve övgü.
Biñ ḫamd ü senā şükr ü sipās ü minnet
Olsun saña ey Mālik-i mülk-i vaḥdet

2. **ḫamd ü senā:**
Rübai 446
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şükür ve övgü.
Ol Ḳādir-i Bī-çūna gerek ḫamd ü senā
Kim niʿmeti olmaḳda ʿibāda efzūn

ḫamd ü senā eylemekde:

1. **ḫamd ü senā eylemekde:**-*mek, -de*
Kaside 26
Mısra: **94**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın büyüklüğü ve lutufları karşısında onu methederek şükrünü bildirmek.
Duʿā-yı ḫayruñı vird-i zebān idüp şeb ü rūz
Süḫanverān-ı zamān eylemekde ḫamd ü senā

ḫamd ü senā itsem:

1. **ḫamd ü senā itsem:**-*se, -m*
Rübai 33
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın büyüklüğü ve lütufları karşısında onu methederek şükrünü bildirmek.
Şükr eyleyemem bir nefesüñ niʿmetine
Her bir nefes itsem saña biñ ḫamd ü senā

ḫamd ü senā olsun:

1. **ḫamd ü senā olsun:**-*sun*
Rübai 34
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
"Şükürler olsun.".
Olsun kerem ü luṭfuña biñ ḫamd ü senā
Kim cümle-i ḫalḳ içre idüp müstesnā

ḫamd ü senāya:

1. **ḫamd ü senāya:**-*ya*
Rübai 56
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şükür ve övgü.
Müstaġrıḳam iḥsān ü ʿaṭāya yā Rab
Ḳādir degülem ḫamd ü senāya yā Rab

ḫamd ü şükr olsun:

1. **ḫamd ü şükr olsun:**-*sun*
Tarih 4
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
"Allah'a şükürler olsun".
Ḫamd ü şükr olsun o mevlā-yı ʿazimü'ş-şāna
Ki odur ḫaḳḳ ile ser-cümle ʿibāda maʿbūd

ḫamd-i ʿaṭā-yı ilāhdur:

1. **ḥamd-i ʿaṭā-yı ilāhdur:**-*dur*
Gazel 488
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın hediyelerine hamt.
Fikrüm hemīşe ḥamd-i ʿaṭā-yı İlāhdur
Ẕikrüm hemān taḥiyyet-i ʿışḳ-ı Muḥammedī

ḥamdü li'llāh:

1. **ḥamdü li'llāh:**
Gazel 274
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hamd, ancak Allah'adır.
Ḥamdü li'llāh ol güzelden almışam iḳrār-ı ʿışḳ
Maġrib-i ġamm içre gitdi ẓulmet-i inkār-ı ʿışḳ

2. **ḥamdü li'llāh:**
Kaside 8
Mısra: **250**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hamd, ancak Allah'adır.
Nāʾil oldum sebeb-i naʿt-i şerīfüñle senüñ
Ḥamdü li'llāh bu ḳadar ʿizzete ben bī-miḳdār

3. **ḥamdü li'llāh:**
Kaside 27
Mısra: **40**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hamd, ancak Allah'adır.
Şuʿle-i mekremetüñde mütemeyyiz oldı
Ḥamdü li'llāh ki hele mertebe-i ẓulmet ü nūr

4. **ḥamdü li'llāh:**
Kaside 27
Mısra: **114**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hamd, ancak Allah'adır.
Ḳalbümi feyż-i Ḫudā eyledi kenz-i maʿnā
Ḥamdü li'llāh benem kenz-i ḫafīye gencūr

5. **ḥamdü li'llāh:**
Tarih 10
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Dua**
İfadesi
Hamd, ancak Allah'adır.
Ḥamdü li'llāh esʿad-ı sāʿatde eyleyüp ṭulūʿ
Ṣulb-i pāki maṭlaʿından eyledi bezme bedīd

ḥamdüli'llāh:

1. **ḥamdüli'llāh:**
Kaside 19
Mısra: **105**
Allah'a hamdolsun, elhamdülillâh.
Ḥamdüli'llāh oldı raḫşān pertev-i ṣubḥ-ı ṣafā
Şeb-nişīnān-ı ġama gösterdi Ḥaḳ bu günleri

ḥamdüñ ider:

1. **ḥamdüñ ider:**-*üñ, -er*
Rübai 346
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hamdetmek ve şükretmek.
Tesbīḥ ḳılup ḥamdüñ ider her nesne
Eşyā ne ki var vaḥdetüñ eyler īhām

hâme:

1. **ḫāme:**
Gazel 439
Mısra: **14**
Kalem.
Ben Naḥīfī-veş ḳarār itmez idüm ʿālemde hīç
Gāh ü geh destümde ḫāme gāhī eşʿār olmasa

2. **ḫāmeme:**-*m, -e*
Kaside 8
Mısra: **208**
Kalem. || *Söz söyleme yeteneği, şairlik.*
Naġme-sencem o ḳadar dāʾire-i elvāḥa
Ḫāmeme beste-dehen nüsḫa-i fenn-i edvār

3. **ḫāmemi:**-*m, -i*
Kaside 25
Mısra: **29**
Kalem.
Ḫāmemi ʿavn-i himmetüñle bu dem
Bāġ-ı ʿirfāna bir nihāl itdüm

hāme-i himmetle:

1. **ḫāme-i himmetle:**-*le*
Tarih 18
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kalemin yardımıyla.
Ḫāme-i himmetle taḥrīr eyleyüp her cānibin
İtdi Kāġıd-ḫāneyi pīrāye-i ḥüsn-i raḳam

hāme-i luṭfıyla:

1. **ḫāme-i luṭfıyla:**-*ı, -yla*
Tarih 2
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Lutuf kalemi.
Ḫāme-i luṭfıyla tīġ-i ḳahrı olsun kār-ger
Temşiyetde emr-i maʿrūf ile nehy-i münkeri

hāme-i maʿnā:

1. **ḫāme-i maʿnā:**
Tarih 1
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Anlam kalemi.
Ne şeh kim ḫāme-i maʿnā yazarken nāme-i vaṣfı
Revādur ger sürūş-ı ġayb olursa maḥmedet-ḫ∨ānı

hāme-i muʿciz-nümāsın:

1. **ḫāme-i muʿciz-nümāsın:**-*sın*

Gazel 182
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mucize gösteren kalem.
Naḥīfî ḫāme-i muʿciz-nümāsın vaṣf-ı laʿlüñde
Terennüm-rīz idüp ṭūṭī-i ḳanda hem-zebān eyler

ḫāme-i şevḳ:

1. **ḫāme-i şevḳ:**
Tarih 7
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hevesli, istekli bir şekilde yazan kalem.
Ben olmış iken ḫāme-i şevḳ ile dem-ā-dem
Ser-ṣafḥa-i maʿnīde raḳam-sāz-ı taḫayyül

ḫāme-i zerrīn:

1. **ḫāme-i zerrīn:**
Gazel 448
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Altın kalem.
Revādur ey Naḥīfî ḫāme-i zerrīn ile yazsam
Bu bir ser-levḥadur mecmūʿa-i rengīn-i ʿirfāna

ḫāme-i zerrīn-i mihr:

1. **ḫāme-i zerrīn-i mihr:**
Tarih 28
Mısra: **47**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güneşin altın kalemi.
Ḫāme-i zerrīn-i mihr ile ʿUṭārid şebt ider
Başlasa taḳrīre vaṣf-ı rifʿat-i şānın Züḫāl

ḫāme-nüvāz olınca:

1. **ḫāme-nüvāz olınca:**-*ınca*
Kaside 25
Mısra: **39**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kalemi okşayan II kalemi hareket geçirmek, yazmaya başlatmak.
Şerḥ-i ṭīğuñ olınca ḫāme-nüvāz
Cān-ı aʿdāyı şanki nāl itdüm

ḫāme-sāz-ı naḳş u nīrengi olurdı:

1. **ḫāme-sāz-ı naḳş u nīrengi olurdı:**-*ur, -dı*
Tarih 30
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arazinin ölçüsü ve işlemesinin yapanı.
Bu ḥammāmuñ olurdı ḫāme-sāz-ı naḳş u nīrengi
Eger bir ṣūret-i germābe taḥrīr eylese Mānī

ḫam-geşte-i ḥayret eyledi:

1. **ḫam-geşte-i ḥayret eyledi:**-*di*
Gazel 409
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hayretten iki büklüm etmek.
Benān-ı muʿcizātuñ eyledi ḫam-geşte-i ḥayret
Vücūd-ı ʿālem-ārāsın hilālüñ yā Resūla'llāh

ḫāmid ü şākir:

1. **ḫāmid ü şākir:**
Kaside 26
Mısra: **81**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hamd ve şükr eden.
Zamāne vāye-i luṭfuñla ḥāmid ü şākir
Cihān meḥāsin-i ẕātuñla neşvemend-i rıżā

ḫamīde:

1. **ḫamīdedür:**-*dür*
Gazel 190
Mısra: **6**
Eğilmiş, bükülmüş.
Çekdim kemān-ı fürḳat-i ebrū-yı dil-beri Ṣanmañ cefā-yı çarḫ ile ḳaddüm ḫamīdedür

ḫāmī-i şerʿ-i müʾeyyed:

1. **ḫāmī-i şerʿ-i müʾeyyed:**
Kaside 18
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sağlam islam kurallarının koruyucusu II Hz. Muhammet.
Ḫāmī-i şerʿ-i müʾeyyed māḥī-i şirk ü şiḳāḳ
Tāc-dār-ı efḍaliyyet nām-dār-ı kām-kār

ḫamīr-i māye-i pür-nūr-ı ṭıynetüñ oldı:

1. **ḫamīr-i māye-i pür-nūr-ı ṭıynetüñ oldı:**-*üñ, -dı*
Kaside 6
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yaratılışının nur dolu mayasının hamuru olmak.
Oldı ḫamīr-i māye-i pür-nūr-ı ṭıynetüñ
Ḥilm ü vaḳar u ṣıdḳ u ṣafā ḥikmet ü edeb

ḫaml ider:

1. **ḫaml ider:**-*er*
Gazel 124
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yormak, bir sebebe bağlamak.
İʿtiẕārın ḫaml ider küstāḫī-i ʿuṣṣāḳa hep
Bir günāhı biñ ḥisāb eyler ḫaṭāmuz çoḳ görür

ḫaml itme:

1. **ḫaml itme:**-*me*
Kaside 26
Mısra: **223**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüklenmek.
Edā-yı midḥat-i ẕātuñ mecāza ḫaml itme

Budur ḥaḳīḳati yoḳdur bu sözde reyb ü riyā

ḥamle-i ḍarb-ı tevbīḫ:

1. **ḥamle-i ḍarb-ı tevbīḫ:**
Matla 61
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Azarlama darbesinin hamlesi.
İtmege düşmenüñe ḥamle-i ḍarb-ı tevbīḫ
Her dem āmāde durur ṭīġı elinde Mirrīḫ

ḥaml-i rüsūm-ı şuʿarā-yı memkūr eyleme:

1. **ḥaml-i rüsūm-ı şuʿarā-yı memkūr eyleme:**-*me*
Kaside 27
Mısra: **60**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kanlı şairlerin suretlerine isnat eylemek.
Sözlerüm midḥat-i z̲ātuñda ḥaḳīḳātdür hep
Eyleme ḥaml-i rüsūm-ı şuʿarā-yı memkūr

ḥammām:

1. **ḥammāmı:**-*ı*
Tarih 30
Mısra: **27**
Hamam, yıkanılacak yer.
Bu ḥammāmı müşerref eyleyüp girdükçe çıḳduḳça
Ola ḫalvet-güzīnān-ı muḳaddes ʿāfiyet-ḫ∨ānı

2. **ḥammāmuñ:**-*uñ*
Tarih 30
Mısra: **15**
Hamam, yıkanılacak yer.
Bu ḥammāmuñ olurdı ḫāme-sāz-ı naḳş u nīrengi
Eger bir ṣūret-i germābe taḥrīr eylese Mānī

ḥammām-ı şādurvān:

1. **ḥammām-ı şādurvān:**
Tarih 17
Mısra: **43**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şadırvanın hamamı II Şadırvan, fıskiyelerin yanında bulunan kubbe biçimindeki küçük havuz.
Eger ḥammām-ı şādurvān eger ḳaṣr-ı dil-ārāsı
Pür-āb ü tāb-ı ṣafvetdür mis̲āl-i ḫāṭır-ı vaḳḳāḍ

ḥammām-ı şevḳ-efzā:

1. **ḥammām-ı şevḳ-efzā:**
Tarih 30
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zevki arttıran hamam.
Zihī germābe-i zībā
zihī ḥammām-ı şevḳ-efzā
Ki ḥüsn-i ṭarḥınuñ insān olur meftūn u ḥayrānı

ḫāmūn:

1. **ḫāmūnı:**-*ı*
Matla 267
Mısra: **1**
Geniş ova, büyük sahra.
Kendiye mesken iderse ne ʿaceb ḫāmūnı
Saña ʿāḳıl diyü medḥ eylemezem Mecnūnı

ḫāmūş:

1. **ḫamūş:**
Gazel 239
Mısra: **18**
Sessiz bir şekilde, suskun.
Gitdi ṣafāsı şimdi bu bāġuñ Naḥīfīyā
Pejmürde oldı gülleri bülbülleri ḫamūş

2. **ḫamūş:**
Gazel 526
Mısra: **13**
Sessiz bir şekilde, suskun.
Yeter fāş-ı maḥabbet keşf-i rāz itme ḫamūş ey dil
Ki zīrā ehl-i ʿışḳuñ sözleri efsānedür şimdi

3. **ḫamūş:**
Murabba 6
Mısra: **51**
Sessiz bir şekilde, suskun.
Kimisi ḫayretle ḫamūş
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

ḫāmuş eyler:

1. **ḫāmuş eyler:**-*r*
Gazel 11
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Söz söylememek, susmak.
Naḥīfīyā niçe muʿciz-demi ḫāmuş eyler
Gelince nuṭḳa o ḫāżır-cevāb-ı istiġnā

ḫāmūş eyleyen:

1. **ḫāmūş eyleyen:**-*yen*
Gazel 386
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Susmak, susturmak.
Olmasun āsūde-i tīr-i ḳażā tā ḫaşre dek
Bülbülān-ı naʿtüñi cevr ile ḫāmūş eyleyen

ḫāmūş itdigüm:

1. **ḫāmūş itdigüm:**-*dig, -üm*
Gazel 191
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Susturmak.
N'ola günden güne revnaḳ-dih-i gülzār-ı ḥüsn olsañ
Hezār-ı ṭabʿumı ey ġonçe ḫāmūş itdigüm yoḳdur

ḫāmūş itdirür:

1. **ḫāmūş itdirür:**-*ür*
Gazel 112
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Suskun ettirmek.
Ṭūṭī-i ṭabʿı Naḥīfī muḳteżā-yı ḥāl-i çarḫ
Gāh gūyā itdirürse gāh ḫāmūş itdirür

ḫāmūş itdüm:

1. **ḫāmūş itdüm:**-*dü, -m*
Gazel 446
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Susturmak.
Bülbülān-ı çemen-i ser-be-ser itdüm ḫāmūş
Ṣaḥn-ı bāġı pür idüp nāle vü efġānum ile

ḫāmūş itdüñ:

1. **ḫāmūş itdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 295
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Susturmak.
Ey Naḥīfī söziñe ḳalmadı cāy-ı inkār
Beni sen mevʿiẓa-i Ḥaḳ ile ḫāmūş itdüñ

ḫamūş ḳıldum:

1. **ḫamūş ḳıldum:**-*du, -m*
Gazel 504
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Suskun kılmak.
Ol naġme-senc-i gülşen-i ʿışḳam Nahīfīyā
Ḳıldum ḫamūş bülbül-i rengīn edāları

ḫāmūş ol:

1. **ḫāmūş ol:**
Gazel 210
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Susmak.
Göñül ḳo zemzeme-i el-emānı ḫāmūş ol
O bī-taraḥḥum edā-yı meded nedür bilmez

ḫāmuş oldıġına:

1. **ḫāmuş oldıġına:**-*dıġ, -ı, -n, -a*
Kaside 3
Mısra: **52**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Susmak.
Saña hep elsine-i ḥāl ile güftār eyler
ʿĀrif ol baḳma ḫāmuş oldıġına mevtānuñ

ḫāmūş oldıġum:

1. **ḫāmūş oldıġum:**-*dıġ, -um*
Kaside 5
Mısra: **68**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Susmak.
Ey gül-i bāġ-ı muḳaddes bülbül-i nālānunam
Cevr-i aġyār ile ḫāmūş oldıġum görme revā

ḫāmūş olduḳ:

1. **ḫāmūş olduḳ:**-*du, -ḳ*
Rübai 268
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Susmak.
Geh şevḳ-ı mülāḳāt ile pür-cūş olduḳ
Geh ḥayret-i vuṣlat ile ḫāmūş olduḳ

ḫāmūş olsa:

1. **ḫāmūş olsa:**-*sa*
Gazel 496
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Susmak.
N'ola pervāne-ṣıfat olsa Naḥīfī ḫāmūş
N'eylesün ġuṣṣa-i ḥasretle açılmaz deheni

ḫamūşān-ı ḳażā-perverleri:

1. **ḫamūşān-ı ḳażā-perverleri:**-*ler, -i*
Gazel 299
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın takdirini kazanan sessizler II ârif kimseler.
Sükūt-ı nāz idüp ben zāra āġāz itdüñ īmāya
Ḫamūşān-ı ḳażā-perverleri hep nāle-ḫīz itdüñ

ḫamūş-ı dāġdāġ-ı miḥnet:

1. **ḫamūş-ı dāġdāġ-ı miḥnet:**
Gazel 280
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mihnet kargaşasının sessizi.
Revā mı bülbül-i gülzār-ı naʿt-i pāküñ ola
Ḫamūş-ı dāġdāġ-ı miḥnet es-selāmu ʿaleyk

ḫamyāze:

1. **ḫamyāzeleri:**-*ler, -i*
Gazel 507
Mısra: **8**
Can sıkıntısı, usanç.
Kesel-i ṭabʿa açıḳdan aġız iḳrārı olur
Ṭālibüñ meclis-i tedrīsde ḫamyāzeleri

ḫamyāze-keş-i ḥasret-i āġūşuñdur:

1. **ḫamyāze-keş-i ḥasret-i āġūşuñdur:**-*uñ, -dur*
Rübai 189
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kucağın hasret dolu esnekliği.
Gel gel ki şeb-i ġamda firāş-ı ümmīd
Ḫamyāze-keş-i ḥasret-i āġūşuñdur

ḫamyāze-rīz-i rūze-i hicrānuñam:

1. **ḫamyāze-rīz-i rūze-i hicrānuñam:**-*uñ, -am*
Gazel 92
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayrılık orucunun yorgunluğunu saçmak.
Ḫamyāze-rīz-i rūze-i hicrānuñam senüñ
İtsem ʿaceb mi ben daḫi her dem recā-yı ʿıyd

ḫān aḥmed-i ʿālī-şānı:

1. **ḫān aḥmed-i ʿālī-şānı:**-*ı*
Kaside 21
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şanı yüce Sultan III. Ahmed Han Hazretleri.
Ḫaḳ Teʿālā ide Ḫān Aḥmed-i ʿālī-şānı
Feyż-yāb-ı şeref-i nüzheti Saʿd-ābāduñ

ḫān murāda:

1. **ḫān murāda:**-*a*
Tarih 3
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
II. Murad, 6. Osmanlı padişahı, I. Mehmed'in oğlu, Fatih Sultan Mehmed'in babası.
Ebü'l-feṯḥ ü Süleymān ü Selīm ü Ḫān Murāda hem
Şecāʿatde kerāmetde mehābetde budur vāriş

ḫançer:

1. **ḫançerüñden:**-*üñ, -den*
Gazel 25
Mısra: **6**
Hançer, kılıç.
Cān virürken rāh-ı ʿışḳuñda saña biñ şevḳ ile
Hīç düşer mi ḫançerüñden iḫtirāz itmek baña

2. **ḫançer:**
Gazel 73
Mısra: **6**
Hançer, kılıç.
Dilde teʾsīr eylemiş ġam bādesi bir mertebe
Öyle geçkindür ki eyler dāʾimā ḫançer sükūt

3. **ḫançeriyle:**-*i, -y, -le*
Gazel 85
Mısra: **3**
Hançer, kılıç.
Rāya beñzer ḫançeriyle urdı ḫışm idüp beni
Sīne ḳan ile boyandı yā burada yāre güç

4. **ḫançer:**
Gazel 436
Mısra: **10**
Hançer, kılıç.
Farḳ idüp mūy-ı meyānın diyemezdüm beli var
Görmesem bend-i meyānın eger ol ḫançer ile

5. **ḫançerüñ:**-*üñ*
Gazel 440
Mısra: **9**
Hançer, kılıç.
Ḫançerüñ menʿ eylemezdüm sīne-i ṣad pareden
Zaḫm-ı ʿāşıḳ bāʿiş-i şādī-i aġyār olmasa

6. **ḫançerini:**-*i, -n, -i*
Gazel 505
Mısra: **11**
Hançer, kılıç.
Nigāh-ı nāz ile itdi nümūde ḫançerini
Nezāketiyle o meh ḫāṭırum suʾāl itdi

7. **ḫançerde:**-*de*
Tahmis 7
Mısra: **5**
Hançer, kılıç.
Bilür kim kān-ı āteşden çıḳan ḫançerde āb olmaz
Olur şermende mihr ü meh cemāl-i bī-miṣālüñden

ḫançer urup:

1. **ḫançer urup:**-*up*
Gazel 307
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hançerlemek. ||
Sevgilinin keskin bakış atması.
Müjgānuñ ile ḫançer urup baġrına tīrüñ
Ebrūn ile ḳaddini kemānuñ da ḫam itdüñ

ḫançer-bāz olur:

1. **ḫançer-bāz olur:**-*ur*
Gazel 171
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Kılıçla oynamak.
Ġamzesiyle biñ dili bin demde lerzān eyleyüp
Muṭrib-i nāzum yine meclisde ḫançer-bāz olur

ḫançer-be-dest-i ʿişvedür:

1. **ḫançer-be-dest-i ʿişvedür:**-*dür*
Gazel 187
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Işvenin eline hançer.
El-amān-ḫ∨āh oldı dil ol şūḫ-ı kec-destārdan
Mest-i nāzum var ise ḫançer-be-dest-i ʿişvedür

ḫançer-i āzārdan:

1. **ḫançer-i āzārdan:**-*dan*
Gazel 354
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Azarlama kılıcı.
El çek ey şūḫ-ı cefā-cū ḫançer-i āzārdan
Ḳalmadı ṣabra mecālüm cevre tāb ü ṭāḳātüm

ḫançer-i bürrān:

1. **ḫançer-i bürrān:**
Gazel 378
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Keskin kılıç, hançer.
Ḫācet ne añadur bes iken tīġ-i ġamzesi
Ol mū-miyāna ḫançer-i bürrān ṭaḳılmasun

hançer-i cevri:

1. **ẖançer-i cevri:**-*i*
Gazel 273
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eziyet, zulüm hançeri.
Dün ü gün kūşe-i ġamda göñül ġam-nāk ü nāk ancaḳ
İrişdi ẖançer-i cevri tenüm çālāk ü nāk ancaḳ

hançer-i dil-dūzuñ:

1. **ẖançer-i dil-dūzuñ:**-*uñ*
Gazel 136
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül delen hançer.
Cānā belüñde ẖançer-i dil-dūzuñ olmasa
Teşẖīş olınmaz idi meyānuñ mı mū mıdur

hançer-i ġaddār:

1. **ẖançer-i ġaddār:**
Gazel 450
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eziyet veren, acımasız hançer.
Āġūş-ı meyānına taʿalluḳ niçe mümkin
Der-kār iken ol ẖançer-i ġaddār yanında

hançer-i ġaddāruñdan:

1. **ẖançer-i ġaddāruñdan:**-*uñ, -dan*
Rübai 437
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eziyet veren, acımasız hançer.
Biñ naẖvet ü biñ nāz ile der-kār olsa
Kim ḳurtulur ol ẖançer-i ġaddāruñdan

hancer-i ġamz:

1. **ẖancer-i ġamz:**
Gazel 55
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yan bakışın hançeri II sevgilinin yaralayıcı, etkili yan bakışı.
Ṣaḳın andan ki Naẖīfī ura bir zaẖme saña
Geliyor ẖancer-i ġamz ile güzel mest ü ẖarāb

hançer-i ġamzeñ çekerseñ:

1. **ẖançer-i ġamzeñ çekerseñ:**-*ñ, -er, -se, -ñ*
Gazel 403
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yan bakış hançerini çekmek.
Ne ġam andan bu ʿuşşāḳa çekerseñ ẖançer-i ġamzeñ
Ḳamu maẖlūḳa çün rıẖlet fenādur bu cihāndur bu

hançer-i ġayretle:

1. **ẖançer-i ġayretle:**-*le*
Gazel 381
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Azmin hançeri.
ʿUşşāḳı idüp ẖançer-i ġayretle ciger-ẖūn
Bīgāneleri kendiñe hem-rāz ḳılarsın

hançer-i hicrān:

1. **ẖançer-i hicrān:**
Rübai 537
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayrılık hançeri.
Dil ẖançer-i hicrān ile çāk olsun mı
Bu miẖnet-i cān-sūz ile ẖāk olsun mı

hançer-i nigāhuñ:

1. **ẖançer-i nigāhuñ:**-*uñ*
Gazel 11
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bakış hançeri.
Cihānı ḳırmaz idüñ ẖançer-i nigāhuñ ile
Cevāz virmese ḥükm-i kitāb-ı istiġnā

hançer-i şefḳat-güẕā:

1. **ẖançer-i şefḳat-güẕā:**
Gazel 74
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Böylesine şefkatli hançer II kelimenin gazâ şeklinde okunması durumunda şefkat tüketen hançer.
Ġażab-ālūde ol şeh ẖançer-i şefḳat-güẕā ser-mest
Yine maẖmūr-ı ẖūn-ı ʿāşıḳān tīr-i ḳāżā ser-mest

hançer-i ser-tīzi:

1. **ẖançer-i ser-tīzi:**-*i*
Gazel 167
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Keskin, sivri uçlu hançer.
Çeşm-i dildāruñ niçe müjgān-ı şūr-engīzi var
Ol ẖarāmīnüñ hezārān ẖançer-i ser-tīzi var

hançer-i ser-tīz-i teġāfül:

1. **ẖançer-i ser-tīz-i teġāfül:**
Gazel 75
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
(sevgilinin) ilgisiz ucu sivri hançeri.
Gör n'eyledi ol ẖançer-i ser-tīz-i teġāfül
Gel sīne-i mecrūḥa dil-i zārı suʾāl it

hançer-i ser-tīzüñe:

1. **ẖançer-i ser-tīzüñe:**-*üñ, -e*

Gazel 483
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Keskin, sivri uçlu hançer.
Renciş-i zaḫmın görüp bildüm ki üstād-ı ḳażā
Ḫūn-ı ʿāşıḳdan şu virmiş ḫançer-i ser-tīzüñe

ḫançer-i zer:

1. **ḫançer-i zer:**
Gazel 227
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Altın renginde, sarı hançer.
Destinde ḥarāmī gibi bir ḫançer-i zer var
Geç rāh-ı ḳażādan ki sitemkāra baḳılmaz

ḫandān:

1. **ḫandāndur:**-*dur*
Gazel 118
Mısra: **6**
Gülen, gülücü, şen, açık, mesrur.
Ümmīd-i vaṣl u bīm-i fürḳatüñle kūşe-i ġamda
Dil-i dīvāne şāhum gāh giryān gāh ḫandāndur

2. **ḫandān:**
Tahmis 6
Mısra: **23**
Gülen, gülücü, şen, açık, mesrur.
Ṭūṭī maḥbūs-ı ḳafes zāġ çemende ḫandān
-

ḫandān eyle:

1. **ḫandān eyle:**
Gazel 515
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevindirmek, mutlu kılmak, güldürmek.
Ne var bir laḥẓa ḫandān eyle raḥm it devr-i ḥüsnüñde Yeter aġlatduñ ey şūḫ-ı cefā-cū çeşm-i giryānı

ḫandān ider:

1. **ḫandān ider:**-*er*
Gazel 1
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güldürmek; sevindirmek, hoşnut etmek.
Bir dem gelür ki şevḳ ile ḫandān ider yine
Derd-i ġam ile dīdemi giryān iden Ḫudā

ḫandān olmadan:

1. **ḫandān olmadan:**-*ma, -dan*
Gazel 365
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gülmek, neşeli ve mutlu olmak.
Fāriġ oldum meclis-i fānīde şādān olmadan
Aġlamaḳ yegdür bana ʿālemde ḫandān olmadan

ḫande:

1. **ḫandede:**-*de*
Gazel 26
Mısra: **3**
Gülme, gülüş.
ʿUşşāḳ āh ü giryede aġyar ḫandede
Lāyıḳ degül o şūḫa bu evżāʿ-ı nā-sezā

2. **ḫandeye:**-*ye*
Gazel 40
Mısra: **3**
Gülme, gülüş.
Sirişk-i çeşm-i terümdür bu ḫandeye bāʿiş
Ne ḫūb neşve virürmiş şarāb-ı nāz saña

3. **ḫandesin:**-*si, -n*
Gazel 367
Mısra: **6**
Gülme, gülüş.
Bu dil-i bī-çārenüñ ḥükm-i firāḳ-ı dil-rübā Ḥüzn ü ġam ḳıldı sürūrın girye itdi ḫandesin

4. **ḫandeyi:**-*y, -i*
Kaside 26
Mısra: **24**
Gülme, gülüş.
Ẓalāma nūrı bedel ḳıldı Fāliḳu'l-eṣbāḥ
Bükāya ḫandeyi der-peyʿaḳīb derde devā

ḫande itdükçe:

1. **ḫande itdükçe:**-*dükçe*
Gazel 455
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gülmek, gülümsemek.
Ḫande itdükçe şikāf-ı lebde dendānuñ hemān
Naẓm olınmış incidür laʿl-i Bedaḫşān üstüne

ḫandeg-i ġamze-i dil-ber:

1. **ḫandeg-i ġamze-i dil-ber:**
Gazel 525
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül alan gamzenin temreni.
Eger Ḫıżr olsa da ʿāşıḳ ḥayāt ümmīdin eyler mi
Ḫandeg-i ġamze-i dil-ber derūn-ı cāna kār itdi

ḫandeg-i ṭaʿna-i ḫāsid:

1. **ḫandeg-i ṭaʿna-i ḫāsid:**
Gazel 6
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kıskançların sevinç çukuru.
Daḫl idüp ʿarż-ı taʿaṣṣub itmesün zāhid baña
Kārger olmaz ḫandeg-i ṭaʿna-i ḫāsid baña

ḫande-i ġaflet:

1. **ḫande-i ġaflet:**
Gazel 287

Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gaflet gülüşü.
Tā-be-key ḫande-i ġaflet o güni fikr it kim
Şerm-i cürm ile işüñ girye vü āh olsa gerek

<u>ḫande-i gül-rīzüñe:</u>

1. **ḫande-i gül-rīzüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 480
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gül saçan gülüş.
Ruḫlaruñ gül gül olur gāhī tebessüm eyleseñ
Māʾilem māʾil efendüm ḫande-i gül-rīzüñe

<u>ḫande-i nevāzişi:</u>

1. **ḫande-i nevāzişi:**-*i*
Gazel 101
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül alan gülümseme.
Gör ḫande-i nevāzişi ol laʿl-i nābdan
Müjde Naḥīfīyā sana fāl-i ḫucestedür

<u>ḫande-i şādī-eserümden:</u>

1. **ḫande-i şādī-eserümden:**-*üm, -den*
Gazel 388
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mutluluğun izi olan gülüş.
Ḫaclet-zedeyem ḫande-i şādī-eserümden
Memnūn degülem ḫuşkī-i müjgān-ı terümden

<u>ḫande-i şevḳ-āmīzüñ:</u>

1. **ḫande-i şevḳ-āmīzüñ:**-*üñ*
Kaside 3
Mısra: **57**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şevk, arzu, istek veren gülüş.
Bezm-i fānīde görüp ḫande-i şevḳ-āmīzüñ
Olmada cümle senüñ arż u semā ḫayrānuñ

<u>ḫande-künān:</u>

1. **ḫande-künān:**
Rübai 29
Mısra: **2**
Gülerek, güle güle.
Gülşende ne bu feyż-i leṭāfet āyā
Gül ḫande-künān şevḳ ile bülbül gūyā

<u>ḫande-nāk-ı şīve olurlar:</u>

1. **ḫande-nāk-ı şīve olurlar:**-*ur, -lar*
Gazel 302
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cilvenin gülümseyeni olmak.
Olurlar ḫande-nāk-ı şīve vażʿ-ı ʿāşıḳānemden
Benümçün ḫalḳ olınmış māh-rūyāna niyāz itmek

<u>ḫande-rīz olmaya:</u>

1. **ḫande-rīz olmaya:**-*ma, -ya*
Kaside 8
Mısra: **166**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gülücük saçmak.
Rūz-ı maḥşerde baña eyle ʿināyet tā kim
Ḫande-rīz olmaya aḥvālüme aġyār ile yār

<u>ḫande-sāz-ı iltifāt olsa:</u>

1. **ḫande-sāz-ı iltifāt olsa:**-*sa*
Gazel 50
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ilgi göstermek, teveccüh etmek.
Ḫande-sāz-ı iltifāt olsa baña bir kerre yār
Laʿl-i şīrīnin ider ālūde-i ḳahr u ʿitāb

<u>ḫāne:</u>

1. **ḫānede:**-*de*
Gazel 128
Mısra: **6**
Bir kimsenin veya ailenin içinde yaşadığı yer, konut, ev.
Tekye mihmānı gerekdür ola merd-i sālik
Yoḫsa her ḫānede eṣnāf-ı müsāfir bulunur

2. **ḫāneyi:**-*yi*
Gazel 453
Mısra: **14**
Gönül evi.
ʿIşḳ-ı yār olan göñülde ġayr içün ḳalmaz maḥal
Teng ider bir ḫāneyi mihmān mihmān üstüne

3. **ḫāne:**
Kaside 26
Mısra: **163**
Gönül evi.
Ne ḫāne ḳaldı ne ḫod ḫānümān-ı sāmānum
Ne çāre böyle imiş ḥükm-i ser-nüvişt-i ḳażā

4. **ḫāne:**
Kaside 26
Mısra: **173**
Bir kimsenin veya ailenin içinde yaşadığı yer, konut, ev.
O deñlü eyledi tażyīḳ ḫāne ḳaydı beni
Ki eyler oldı göñül zīr-i ḫāki istidʿā

5. **ḫāne:**
Rübai 55
Mısra: **1**
Bir kimsenin veya ailenin içinde yaşadığı yer, konut, ev.
Endīşe-i ġayr ile olup ḫāne ḫarāb
Ālāyiş-i esbāb baña oldı ḥicāb

ḫāne-be-ḫāne:

1. **ḫāne-be-ḫāne:**
   Kaside 12
   Mısra: **8**
   Ev ev.
İşrāb iderek meymenet-i maḳdem-i pākin
Peyk-i bereket müjde ider ḫāne-be-ḫāne

ḫānedān:

1. **ḫānedāna:**-*a*
   Kaside 26
   Mısra: **35**
   Soylu aile.
O ḫānedāna virilmiş ʿuluvv-i himmet ü cūd
O ʿırḳ-ı pāke olınmış ʿaṭā seḫā vü ʿaṭā

ḫānedān u vezāretde:

1. **ḫānedān u vezāretde:**-*de*
   Kaside 26
   Mısra: **34**
   Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
   Hanedanlık ve vezirlik.
Vücūd-ı pākine mīrāṩdur ʿaṭā itmek
Ki ḫānedān u vezāretde buldı neşv ü nemā

ḫāne-i aġyāra:

1. **ḫāne-i aġyāra:**-*a*
   Gazel 222
   Mısra: **5**
   Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
   Rakibin evi.
İşitdüm ḫāne-i aġyāra teşrīf eylemiş ol māh
ʿAcebdür ʿāşıḳ-ı müştāḳına ol meh-liḳā gelmez

ḫāne-i cāna:

1. **ḫāne-i cāna:**-*a*
   Gazel 215
   Mısra: **1**
   Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
   Gönül evi.
Ḫāne-i cāna ḫayālüñ ki şeref-sāz iderüz
Düşerüz pāyına dāmānına iʿzāz iderüz

ḫāne-i dil:

1. **ḫāne-i dil:**
   Kaside 26
   Mısra: **189**
   Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
   Gönül evi.
Cihānda luṭf ile taʿmīr ḫāne-i dil iden
İder müşāhede-i ḳaṣr-ı Cennetü'l-meʾvā

ḫāne-i ḫammārdan:

1. **ḫāne-i ḫammārdan:**-*dan*
   Gazel 341
   Mısra: **6**
   Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
   Şaraphane.
Menem sāḳī o maḫrūr-ı ciger dil-teşne kim şimdi
Ḫumār-ālūd-ı hecrem ḫāne-i ḫammārdan geldüm

ḫāne-i ṣabrı:

1. **ḫāne-i ṣabrı:**-*ı*
   Gazel 410
   Mısra: **9**
   Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
   Sabır evini.
Ḫarāb eylerdi seyl-āb-ı sirişküm ḫāne-i ṣabrı
Eger olmasa çeşmümde ḫayālüñ yā Resūla'llāh

ḫāne-i tārīk-i ḫāṭır:

1. **ḫāne-i tārīk-i ḫāṭır:**
   Gazel 114
   Mısra: **8**
   Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
   Gönül yolunun evi.
Ẓulmet-i şebde ḫayāl itdükçe mihr-i ṭalʿatuñ
Ḫāne-i tārīk-i ḫāṭır pür-fürūġ u lemʿ olur

ḫāne-i vālā-yı zīn:

1. **ḫāne-i vālā-yı zīn:**
   Kaside 13
   Mısra: **74**
   Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
   Eyerin yüksek evi.
Olurdı raḫş-ı pāküñ ġıbṭa-i baḫṩ-i Süleymānī
Ne dem teşrīf iderdüñ ḫāne-i vālā-yı zīn üzre

ḫān-ı aḥmeddür:

1. **ḫān-ı aḥmeddür:**-*dür*
   Gazel 107
   Mısra: **22**
   Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
   Ahmed Han.
Ne şāh-ı emced o sulṭān-ı kişver-i İslām
Semiyy-i faḫr-ı cihān yaʿnī Ḫān-ı aḥmeddür

ḫān-ı aʿẓam ü ekrem:

1. **ḫān-ı aʿẓam ü ekrem:**
   Gazel 107
   Mısra: **27**
   Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
   Ulu ve cömert han.
Ne ḫān-ı aʿẓam ü ekrem o pādişāh-ı celīl
Ki nūr-ı dīde-i sulṭān-ı dīn Muḥammeddür

ḫān-ı ġāzī-iştihār:

1. **ḫān-ı ġāzī-iştihār:**
   Tarih 19
   Mısra: **3**
   Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
   Gazi namlı hükümdar.
Ḥażret-i Sulṭān Muḥammed Ḫān-ı Ġāzī-iştihār
Ḫaḳ vücūḍ-ı pākini maḥẓūẓ ide ṣubḥ u mesā

ḫān-ı muẓaffer:

1. **ḫān-ı muẓaffer:**
   Beyit 1
   Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zafer kazanmış sultan II Sultan II. Mustafa.
Muṣṭafā Ḫān-ı muẓaffer ṣāh-ı ẕī-ḳadr ü celāl
S̱ābitü'l-ʿazm-i ġazā maḥrūs-ı fazl-ı Kirdigār

ḫānis olmazam:

1. **ḫānis olmazam:**-*maz, -am*
Tarih 3
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Verdiği sözü, ettiği yemini yerine getirmeyen (kimse) olmak.
Niçe ṣād olmasunlar böyle ṣāh-ı bī-ʿadīl olmaz
Ümmīd oldur yemīn itsem bu ḳavle olmazam ḫāniṣ

hān-ḳāh-ı ʿışḳa:

1. **ḫān-ḳāh-ı ʿışḳa:**-*a*
Gazel 133
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk tekkesi.
İder pīr-i maḥabbet maẓhar-ı ism-i ṣabūr anı
Düşen bu ḫān-ḳāh-ı ʿışḳa taḥsīn-i ṣıfāt eyler

hānumān:

1. **ḫānümānuñ:**-*uñ*
Gazel 51
Mısra: **10**
Ev, yurt, ocak.
Būmveş ġurbetde itdüñ sen beni vīrāne-dost
Ḫānümānuñ ey ġam-ı hicrān ḫarāb olsun ḫarāb

2. **ḫānumānumdan:**-*um, -dan*
Gazel 511
Mısra: **9**
Ev, yurt, ocak.
Ṣafāsın bilmedüm dūr olmaduḳça ḫānumānumdan
Ne müşkil derd imiş murġ-ı żaʿīfa āşiyān derdi

3. **ḫānümānından:**-*ı, -n, -dan*
Kaside 26
Mısra: **165**
Ev, yurt, ocak.
Dirīġ o bī-kese dūr ola ḫānümānından
Yazıḳ o bülbüle kim gülşeninde ola cüdā

ḫānümān-ı sāmānum:

1. **ḫānümān-ı sāmānum:**-*um*
Kaside 26
Mısra: **163**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Düzen, zenginlik yuvası.
Ne ḫāne ḳaldı ne ḫod ḫānümān-ı sāmānum
Ne çāre böyle imiş ḥükm-i ser-nüvişt-i ḳażā

hâr:

1. **ḫāra:**-*a*
Gazel 242
Mısra: **6**
Diken.
ʿAcebdür aña ʿaḳl irmez gülistān-ı fırāḳ içre
Var iken bülbüli anuñ gül ü ter ḫāra yaṣdanmış

2. **ḫārı:**-*ı*
Gazel 270
Mısra: **1**
Diken.
Niçe bir ġonçe var mı gülşen-i ʿālemde ḫārı yoḳ
Bir bāde var mı bezm-i cihānda ḫumārı yoḳ

3. **ḫār:**
Gazel 313
Mısra: **12**
Diken.
Ḫayf bu ḥüsn-i ṭabīʿatla sen olduñ mehcūr
Maḥrem-i bezmi gülüñ ḫār ile ḫasdur bülbül

4. **ḫār:**
Gazel 314
Mısra: **5**
Diken II rakip.
Gül ile ḫār nedīm oldı yār ile aġyār
Budur ḥikāyet-i devr-i zamāne ey bülbül

5. **ḫār:**
Gazel 450
Mısra: **2**
Diken II rakip.
Gördüm o şeh-i ḥüsni dün aġyār yanında
Eksük degül elbette gülüñ ḫār yanında

6. **ḫāruñ:**-*uñ*
Matla 259
Mısra: **2**
Diken.
Zaḫm-ḫūr-ı miḥnet ider ādemi
Bir gül içün bir niçe ḫāruñ ġamı

hār oldıġın:

1. **ḫār oldıġın:**-*dıġ, -ın*
Gazel 364
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Diken (gibi) olmak.
Sevdigüm sevmiş raḳīb olmış baña ol gül-ʿiẕār
Şimdi gördüm ġonçe-i nev-restenüñ ḫār oldıġın

hār olup:

1. **ḫār olup:**-*up*
Gazel 220
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Diken (gibi) olmak.
Dīde-i ḥasretümde ḫār olup ezhār-ı bahār
Seng-i ġam mānīʿ-i reftār-ı ḳademdür sensüz

hār ü ḫandeg olur:

1. **ḫār ü ḫandeg olur:**-*ur*
Tahmis 8
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Diken ve ok olmak.

Dūrī-i ḫāk-i derūñ ʿāşıḳı eyler dil-teng
Bāġa varsa gül-i ter sensüz olur ḫār ü ḫandeg

ḫār u ḫas:

1. **ḫār u ḫas:**
Gazel 229
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çalı çırpı.
Reng ü būy-ı ʿārıżuñ ḫaṭṭ ile olmaz kim bahār
Resm-i cārīdür güli eyler iḥāṭa ḫār u ḫas

2. **ḫār u ḫas:**
Gazel 231
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çalı çırpı.
Kaʿbe-i maḳṣūda yol virmez muġaylān-ı hevā
Māniʿ-i gül-geşt-i gülşendür bilürsin ḫār u ḫas

ḫār ü ḫasa:

1. **ḫār ü ḫasa:**-*a*
Rübai 108
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çerçöp.
Ḫār ü ḫasa geldükçe nemā bed-ter olur
Āzürde ider nīk ü bedi bī-ʿillet

ḫārā:

1. **ḫārāları:**-*lar, -ı*
Gazel 333
Mısra: **8**
Diken II rakip.
Ey seng-dil itmez mi senüñ ḳalbüñe teʾs̲īr
Ḫārāları ḫākister iden āteş-i āhum

ḫarāb:

1. **ḫarāb:**
Gazel 51
Mısra: **10**
Bozulmuş, yıkılmış, viran. (bir önceki bedduanın tesirini arttırmak için kullanılmıştır.).
Būmveş ġurbetde itdüñ sen beni vīrāne-dost
Ḫānümānuñ ey ġam-ı hicrān ḫarāb olsun ḫarāb

ḫarāb eyledi:

1. **ḫarāb eyledi:**-*di*
Gazel 44
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Viraneye çevirmek, yıkmak; hüzün, gam, keder vermek.
Milket-i ṣabr u şekībi eyledi ġamzeñ ḫarāb
Ey şeh-i mülk-i melāḥat olmaduñ dād-āşinā

ḫarāb eyler:

1. **ḫarāb eyler:**-*r*
Gazel 314
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Viraneye çevirmek, yıkmak; hüzün, gam, keder vermek.
Yaḳar cigerleri eyler ḫarāb sīneleri
Bu sūz u nāle bu ḫūnīn terāne ey bülbül

2. **ḫarāb eyler:**-*r*
Gazel 464
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Viraneye çevirmek, yıkmak; hüzün, gam, keder vermek.
Elüñden bir ḳadeh nūş eylesek ʿaḳlı ḫarāb eyler
Ayaḳ gezdürmemüz lāzım degül mey-ḫāne mey-ḫāne

ḫarāb eylerdi:

1. **ḫarāb eylerdi:**-*r, -di*
Gazel 410
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Viraneye çevirmek, yıkmak; hüzün, gam, keder vermek.
Ḫarāb eylerdi seyl-āb-ı sirişküm ḫāne-i ṣabrı
Eger olmasa çeşmümde ḫayālüñ yā Resūla'llāh

2. **ḫarāb eylerdi:**-*r, -di*
Kaside 8
Mısra: **259**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Viraneye çevirmek, yıkmak; hüzün, gam, keder vermek.
Seyl-i eşküm bu esās-ı dili eylerdi ḫarāb
Ḳaṣr-ı çeşmümde ger olmasa ḫayālüñ miʿmār

ḫarāb eylersin:

1. **ḫarāb eylersin:**-*r, -sin*
Gazel 369
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Viraneye çevirmek, yıkmak; hüzün, gam, keder vermek.
Yap yap ey şāh-ı sitem-pīşe bu ẓulm ile hemān
Ḳorḳaram mülk-i dil ü ṣabrı ḫarāb eylersin

ḫarāb iden:

1. **ḫarāb iden:**-*en*
Gazel 138
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yıkmak, viran etmek.
Ḫarāb iden beni ol çeşm-i mey-perestüñdür
Yaḳan derūnumı tāb-ı nigāh-ı mestüñdür

ḫarāb ider:

1. **ḫarāb ider:**-*er*
Gazel 183
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yıkmak, viran etmek.
Çeşm-i cihān-firībi kim ʿişve-nümā-yı fitnedür

Bir nigehiyle ser-be-ser
mülk-i dili ḫarāb ider

harāb idüp:

1. **ḫarāb idüp:**-*üp*
Kaside 27
Mısra: **41**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yıkmak, viran etmek.
Ḥükm-i şerʿ ile idüp künc-i
ḫarābātı ḫarāb
Eyledüñ ebniye-i sāḥa-i
zühdi maʿmūr

ḫarāb itdi:

1. **ḫarāb itdi:**-*di*
Rübai 501
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yıkmak, viran etmek.
Mülk-i dili leşker-i hevā itdi
ḫarāb
Tevfīḳ-i hidāyetüñle maʿmūr
eyle

2. **ḫarāb itdi:**-*di*
Tahmis 10
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yıkmak, viran etmek.
Ḫayret-i ḥüsn ü cemālüñ
beni itdi bī-tāb
İtdi Tātār-ı müjeñ mülk-i dil
ü cānı ḫarāb

ḫarāb itme:

1. **ḫarāb itme:**-*me*
Gazel 444
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yıkmak, viran etmek.
Maḥabbet şehridür şāh-ı
ḫayālüñ cilve-gāhıdur
Taraḥḥum ḳıl ne var
maʿmūre-i ḳalbüm ḫarāb
itme

ḫarāb olınca:

1. **ḫarāb olınca:**-*ınca*
Kaside 26
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yıkılma, Yıkılmaya yüz tutma.
Fütāde olmayana kimse dest-
gīr olmaz
Olur ʿimārete müfżī ḫarāb
olınca binā

ḫarāb olmaġa:

1. **ḫarāb olmaġa:**-*maġ, -a*
Rübai 548
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yıkılmak, tahrip olmak.
Yüz ṭutdı ḫarāb olmaġa
bünyād-ı cihān
Bu devr-i denī esfele māʾil
şimdi

ḫarāb olmaz:

1. **ḫarāb olmaz:**-*maz*
Tahmis 7
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yıkılmak, tahrip olmak.
Yıḳılmaz dil pey-ender-pey
çekerken cām-ı āzāruñ
Bu bezmüñ bāde-nūşı mest
olur ammā ḫarāb olmaz

ḫarāb olmış:

1. **ḫarāb olmış:**-*mış*
Kaside 24
Mısra: **81**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yıkılma, Yıkılmaya yüz tutma.
Niçe demdür ḫarāb olmış
yatur biñ derd ü miḥnetle
N'ola miʿmār olursa dest-i
luṭfuñ ḳalb-i vīrāna

ḫarāb olsun:

1. **ḫarāb olsun:**
Gazel 51
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
"Harap olsun, kötü duruma düşsün, bitik perişan olsun." anlamındadır.
Būmveş ġurbetde itdüñ sen
beni vīrāne-dost
Ḫānümānuñ ey ġam-ı hicrān
ḫarāb olsun ḫarāb

2. **ḫarāb olsun:**-*sun*
Gazel 526
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yıkılmak, tahrip olmak.
Serīr-i rifʿati pīrāye-i derd ü
elemdür hep
Ḫarāb olsun sarāy-ı ġam
ʿaceb kāşānedür şimdi

ḫarāb olup:

1. **ḫarāb olup:**-*up*
Rübai 55
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yıkılma, Yıkılmaya yüz tutma.
Endīşe-i ġayr ile olup ḫāne
ḫarāb
Ālāyiş-i esbāb baña oldı
ḥicāb

ḫarāba virdi:

1. **ḫarāba virdi:**-*di*
Gazel 91
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Perişan etmek, yakıp yıkmak.
Sipāh-ı cevr ile virdi ḫarāba
kişver-i ṣabrı
Muḥaṣṣal dād ü feryād ol
şeh-i bī-dāddan feryād

ḫarāb-ābād:

1. **ḫarāb-ābāduñ:**-*uñ*
Gazel 284
Mısra: **16**
Harabe, yıkık dökük yer. II Aşığın gönlü.
Vaḳt-i maʿmūrını kim gördi
gel inṣāf idelüm
Böyledür ṭarḥ-ı esāsı bu
ḫarāb-ābāduñ

2. **ḫarāb-ābādı:**-*ı*
Rübai 544
Mısra: **1**
Harabe, yıkık dökük yer. II Aşığın gönlü.
Gördük yine ḫurrem bu ḫarāb-ābādı
Gül mevsimidür ʿayş ü neşāṭa bādī

ḫarābāt:

1. **ḫarābātuñ:**-*uñ*
Gazel 145
Mısra: **11**
Meyhâne II içki içenler.
Olur mı ḥürmeti inkār hīç ḫarābātuñ
Varur esīr-i ġam elbette neşve-yāb gelür

ḫarāb-ender-ḫarāb olsam:

1. **ḫarāb-ender-ḫarāb olsam:**-*sa, -m*
Gazel 464
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Büsbütün bozulmuş, yıkılmış olmak.
N'ola bezm-i maḥabbetde ḫarāb-ender-ḫarāb olsam
Ṣunarlar bāde-i ʿışḳı baña peymāne peymāne

ḫarāb-ender-ḫarāb-ı ʿışḳ-ı yār olsaḳ:

1. **ḫarāb-ender-ḫarāb-ı ʿışḳ-ı yār olsaḳ:**-*sa, -ḳ*
Gazel 74
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin aşkıyla harap içinde harap olmak.
Ḫarāb-ender-ḫarāb-ı ʿışḳ-ı yār olsaḳ n'ola biz de
Ki sāḳī mest elinde sāġar-ı ʿālem-nümā ser-mest

ḫarābe-nişīn-i ġamem:

1. **ḫarābe-nişīn-i ġamem:**-*em*
Kaside 26
Mısra: **115**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gamın harabede oturanı.
Ben ol ḫarābe-nişīn-i ġamem ki çün Mecnūn
Bir oldı kūçe-i şehr ile sāḥa-i ṣaḥrā

ḫarāb-ı nāz olur:

1. **ḫarāb-ı nāz olur:**-*ur*
Gazel 171
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin nazından harap olmak.
Dāmen-i ruḫṣat deger mi dest-i ʿuşşāḳa ʿaceb
Ol cefā-cū her ne dem bī-ḫod ḫarāb-ı nāz olur

ḫarāc alur:

1. **ḫarāc alur:**-*ur*
Gazel 84
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Müslüman olmayanlardan vergi almak.
Ehl-i ʿışḳuñ mālı cānā bir ḫafī gencīnedür
Kimse bācın alımazlar yārdan alur ol ḫarāc

ḫārā-güdāz:

1. **ḫārā-güdāz:**
Gazel 433
Mısra: **3**
Mermer eriten.
Ḫārā-güdāz iken şerer-i sūz u tāb-ı ʿışḳ
Ol māh-ı nev taḥammül ider mi niyāzuma

ḫarām:

1. **ḫarāmdur:**-*dur*
Gazel 92
Mısra: **7**
Din kurallarına aykırı olan, dinî bakımdan yasak olan, helal karşıtı; yasak.
Çün rūzedār-ı hecriñe ʿişret ḫarāmdur
İtmem dil-i ḥazīnümi ẕevḳ-āşinā-yı ʿıyd

ḫarām oldı:

1. **ḫarām oldı:**-*dı*
Gazel 336
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Haram olmak.
Şimdi ḫāk-i ḳademüñ çeşm-i dile oldı ḫarām
Bir zamān ser-zede-i kūşe-i dāmānuñ idüm

ḫarām olmışdur:

1. **ḫarām olmışdur:**-*mış, -dur*
Gazel 220
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Haram ,yasak olmak.
ʿAyş-ı dünyā-yı denī baña ḫarām olmışdur
-

ḫarām olsun:

1. **ḫarām olsun:**
Gazel 222
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Dua**
İfadesi
Yasak olsun, nasip olmasın anlamlarında olumsuz bir temenni.
Dimiş laʿl-i lebüm şimden girü aña ḫarām olsun
Anuñçün çeşmüme tāb-ı şarāb-ı dil-güşā gelmez

2. **ḫarām olsun:**
Gazel 294
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yararlanamamak, hayrını görememek.
Naġme-i ḫālet-fezā-yı dil ḫarām olsun baña
Ey şeh-i ḫüsnüm eger āzürde-i feryād iseñ

ḫarāmī:

1. **ḥarāmīnüñ:**-*nüñ*
Gazel 167
Mısra: **2**
Haydut. II sevgili.
Çeşm-i dildāruñ niçe müjgān-ı şūr-engīzi var
Ol ḥarāmīnüñ hezārān ḫançer-i ser-tīzi var

2. **ḥarāmī:**
Gazel 227
Mısra: **7**
Eşkiya, yol kesen, haydut.
Destinde ḥarāmī gibi bir ḫançer-i zer var
Geç rāh-ı ḳażādan ki sitemkāra baḳılmaz

ḥarāmī ġamzeler:

1. **ḥarāmī ġamzeler:**-*ler*
Gazel 31
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
(Sevgilinin) haramî (hırsız) yan bakışı.
Mānīʿ-i āmed-şüd-i nezzāredür ruḫsāruña
Ol ḥarāmī ġamzeler maʿnīde reh-zendür baña

2. **ḥarāmī ġamzeler:**-*ler*
Gazel 81
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
(Sevgilinin) haramî (hırsız) yan bakışı.
Ḥarāmī ġamzeler birle idüp yaġmā benüm gönlüm
Yine sensin cihān içre baña yār olmaġa bāʿiş

ḥarāret-i dil-i pür-sūzı:

1. **ḥarāret-i dil-i pür-sūzı:**-*ı*
Kaside 26
Mısra: **194**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ateş dolu gönlün harareti.
Olur müsekkin-i dūzaḫ ol āb-ı şefḳat kim
Ḥarāret-i dil-i pür-sūzı eyleye iṭfā

ḫārāsā:

1. **ḫārāsā:**
Gazel 14
Mısra: **14**
Diken gibi.
Naḫīfī her ne dem gül-çīn-i vaṣl olmaḳ murād itse
İder ṭaʿn-ı raḳībān destümi rencīde ḫārāsā

ḫarca sürmezdi:

1. **ḫarca sürmezdi:**-*mez, -di*
Gazel 332
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Harcamak, feda etmek, sarf edip bitirmek.
Beyʿ-gāh-ı ġamda böyle ḫarca sürmezdi beni
Baḳsa rūy-ı zerdime ol dil-ber-i sīmīn tenüm

ḫāre:

1. **ḫāre:**
Gazel 147
Mısra: **8**
Diken.
Görüp bu āh-ı hezārum gelüp açılmazsın
Derūnuñ ey gül-i neşgüfte senüñ ḫāre midür

ḫarekāt:

1. **ḫarekāt:**
Rübai 98
Mısra: **2**
Hareketler, yönelmeler.
Bildüñ mi nedür bu rūz u şebde ḥālāt
Ol faḫr-ı cihān şevḳinedür bu ḫarekāt

2. **ḫarekāt:**
Rübai 247
Mısra: **3**
Hareketler, yönelmeler.
Aʿlāda münāfī-i büzürgī ḫarekāt
Esfelde vaḳūrāne muṣannaʿ evżāʿ

ḫarekāt ü sekenātı:

1. **ḫarekāt ü sekenātı:**-*ı*
Tarih 4
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hareket ve duruşlar.
Ḫarekāt ü sekenātı ola ber-vefḳ-ı rıżā
Her umūrında muʿīni ola Rabb-i Mescūd

ḫarekāt ü sekenātın:

1. **ḫarekāt ü sekenātın:**-*ın*
Rübai 74
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hareket ve duruşlar.
Bir bendeyi kim eyleye mevlā maḥbūb
Eyler ḫarekāt ü sekenātın merġūb

ḫarekāt u sekenātum:

1. **ḫarekāt u sekenātum:**-*um*
Rübai 7
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kımıldamalar ve duruşlar: Davranış, oturuş, duruş.
Eyle ḫarekāt u sekenātum her gāh
Tevfīḳuñ ile maẓhar-ı esbāb-ı rıżā

ḫareket:

1. **ḫareket:**
Rübai 84
Mısra: **2**
Hareketler, yönelmeler.
Fermānuñ eger itmese feyż-i ḳudret
Bir peşşe-i kem-terden ne mümkin ḫareket

ḫarem:

1. **ḫarem:**
Tahmis 1

Mısra: **18**
Herkesin girmesine izin verilmeyen, saygı gösterilmesi gereken yer.
Ki anuñ vālih ü ser-geştesidür bāġ-ı İrem
Ne ḥarem ravża-i şāhenşeh-i iḳlīm-i kerem

ḥarem-gāh-ı ḥaḳīḳatdan:

1. **ḥarem-gāh-ı ḥaḳīḳatdan:**-*dan*
Gazel 341
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hakikatin haremgâhı.
Yine ser-germ-i şevḳam kūçe-i dil-dārdan geldüm
Ḥarem-gāh-ı ḥaḳīḳatdan meṭāf-ı yārdan geldüm

ḥarem-gāh-ı maḥabbet:

1. **ḥarem-gāh-ı maḥabbet:**
Gazel 434
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşkın harem yeri.
Bizümle ol cevān-ı ḥūr-ṭalʿat hem-nişīn olsa
Ḥarem-gāh-ı maḥabbet ʿayn-ı Firdevs-i berīn olsa

ḥarem-gāh-ı niyāz:

1. **ḥarem-gāh-ı niyāz:**
Rübai 212
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Istek haremgahı.
Ey ravża-i ʿulyāsı ḥarem-gāh-ı niyāz
V'ey şāh-ı melāʾik-sipeh ü bende-nevāz

ḥarem-i ʿizzetüñe:

1. **ḥarem-i ʿizzetüñe:**-*üñ, -e*
Rübai 411
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İkram, ihsan haremi II Büyük, yüce harem.
Yoḳ sābiḳ u lāḥiḳ ḥarem-i ʿizzetüñe
Hādī vü Muḳaddim ü Muʾaḫḫir sensin

ḥarem-i kaʿbede:

1. **ḥarem-i kaʿbede:**-*de*
Gazel 128
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kabe ve civarı.
Fikr-i bāṭıl dil-i ʿārifde ḳarār itmez hīç
Ḥarem-i Kaʿbede ẓann itme ki kāfir bulunur

2. **ḥarem-i kaʿbede:**-*de*
Tahmis 8
Mısra: **40**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kabe ve civarı.
Kūyuñ eṭrāfına ʿuşşāḳ dizilmiş gūyā
Ḥarem-i Kaʿbede her cānibe erkān ṣaf ṣaf

ḥarem-i kaʿbe-i kūyuñda:

1. **ḥarem-i kaʿbe-i kūyuñda:**-*uñ, -da*
Rübai 250
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
(Sevgilinin) Kaba'ye benzeyen mahallesi.
Ḥaḳ ol güni gösterse ki giryān olaraḳ
İtsem Ḥarem-i Kaʿbe-i kūyuñda ṭavāf

ḥarem-i ḳudse:

1. **ḥarem-i ḳudse:**-*e*
Gazel 48
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kudüs haremi.
Olduñ resīde tā ḥarem-i Ḳudse Mekkeden
İtdüñ sefer feleklere bī-zaḥmet ü teʿab

ḥarem-i muḥterem-i ḥażretüñe:

1. **ḥarem-i muḥterem-i ḥażretüñe:**-*üñ, -e*
Kaside 8
Mısra: **287**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hazireti ihtiram sahibinin haremi.
Ḥarem-i muḥterem-i ḥażretüñe vāṣıl ola
Her nefesde tuḥaf-ı taşliye bī-ḥadd ü şümār

ḥarf:

1. **ḥarfine:**-*i, -n, -e*
Gazel 114
Mısra: **3**
Söz.
Nāme göndersen baña baḳduḳça her bir ḥarfine
Merdüm-i çeşm-i ḫayāl ol demde ʿayn-ı demʿ olur

2. **ḥarfini:**-*i-n-i*
Gazel 273
Mısra: **4**
Söz.
Ġarībe cevr ü ġamz ile gelüpdür nāme-i gül-gūn
Oḳurken ḥarfini bir bir gözüm nem-nāk ü nāk ancaḳ

3. **ḥarfi:**-*i*
Gazel 452
Mısra: **12**
Söz.
Virsem zebāna gāhī taḳrīr-i ḥāle ruḫṣat
Sūz-ı derūnum eyler her ḥarfi bir zebāne

4. **ḥarfi:**-*i*
Kaside 11
Mısra: **44**
Söz.
Nüsḫā-i ḳadrüñden olmaz noḳṭa-i kemter beyān
Eylesem her ḥarfi memlūʾ niçe biñ maʿnā ile

5. **ḥarf:**
Kaside 22
Mısra: **81**
Söz.

Duʿā hengāmıdur bu ḥarf
miskiyyü'l-ḫıtām olsun
Ṭalebde ẓāhir ü bāṭında
maḳṣad fażl-ı mevlāyı

6. **ḥarf:**
Rübai 252
Mısra: **4**
Söz.
ʿIşḳ ile pür it ḳalb-i ḥazīnüm yā Rab
Şāyeste degül gerçi o maʿnāya bu ḥarf

ḥarf-endāz olur:

1. **ḥarf-endāz olur:**-*ur*
Gazel 172
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Laf atan, gönül kırıcı söz söyleyen olmak.
Ol perīnüñ çeşm-i fettānı ʿaceb ġammāz olur
Her nigāh-ı ġamzesi ʿuşşāḳa ḥarf-endāz olur

ḫārf-i ḫaṭādan:

1. **ḫārf-i ḫaṭādan:**-*dan*
Gazel 46
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yanlış yazılan yazı , harf, eksik yazı.
Fażl u iḥsānuñ ile eyle ṣaḥīḥü'l-kelimāt
Ṣaḳla levḥ-i ʿamelüm ḫārf-i ḫaṭādan yā Rab

ḥarf-i ʿillet:

1. **ḥarf-i ʿillet:**
Matla 125
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arap alfabesindeki vav (و), yâ (ى), elif (ا) harflerinden her biri.
Ḥarf-i ʿillet gibi yanında ʿadū-yı menḥūs
Ḳadrini eyledi nāḳıṣ o perinüñ efsūs

ḥarf-i menḳūṭ:

1. **ḥarf-i menḳūṭ:**
Tarih 21
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Noktalı harf.
Ḥarf-i menḳūṭ ile oldı tārīḫ
Ḳaṣr-ı merġūb u maḥall-i ʿālī

ḫarf-i recā:

1. **ḫarf-i recā:**
Gazel 513
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Umma, istek harfi.
Ṭutuşur lisānuma gelmeden cigerümde ḥarf-i recā daḥi
Güzelüm bu āteş-i ʿışḳ ile niçe keşf idem saña rāzumı

ḫarf-i vefā:

1. **ḫarf-i vefā:**
Gazel 111
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Vefa sözü.
Terkīb-i resm-i lā vü neʿam leblerindedür
Ḥarf-i vefā o ġonçe-dehānuñ femindedür

ḫarf-i viṣālin:

1. **ḫarf-i viṣālin:**-*in*
Gazel 182
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşma harfi. Ulama yapmak için bir kelimenin ünsüzle bitip sonraki kelimenin ünlü ile başlaması durumu; kavuşma sözü II bir araya gelme vaadi.
Getürdükçe lisān-ı nāẓına ḥarf-i viṣālin yār
Dil-i bīmāruma baḫş-ı ḥayāt-ı cāvidān eyler

ḫār-ı cefā oldı:

1. **ḫār-ı cefā oldı:**-*dı*
Gazel 496
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cefa dikeni olmak.
Sensüz ey ġonçe-dehen gülşen-i dehr-i dūnuñ
Çeşmüme ḫār-ı cefā oldı gül ü yāsemeni

ḫār-ı nigāh:

1. **ḫār-ı nigāh:**
Gazel 283
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bakış dikeni.
Merdüm-i dīde olan ḫālüñ olup dāġ-ı keder
Tār-ı zülf-i siyehüñ ḫār-ı nigāh olsa gerek

ḫār-ı raḳīb:

1. **ḫār-ı raḳīb:**
Gazel 85
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Rakibin dikeni, diken olan rakip, rakibin sevgiliyi aldatmak için yapmış olduğu türlü işler.
Gülsitānum güllerini bend ider ḫār-ı raḳīb
Ġamm aña kim hey meded ol ʿandelīb-i zāra güç

ḫār-ı siteminden:

1. **ḫār-ı siteminden:**-*i, -n, -den*
Gazel 395
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eziyet dikeni.
Ol ġonçe-i nev-reste-i gülzār-ı cemālüñ
Yoḳ çāre ḫalāṣ olmaġa ḫār-ı siteminden

ḫarīdār olmadur:

1. **ḫarīdār olmadur:**-*ma, -dur*
Gazel 337
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Müşteri, talep eden, isteyen olmak; gönül vermek, istemek.

Naḥīfī naḳd-i cān ile ḫarīdār olmadur kārum
Ser-i bāzār-ı ḥüsn içre hemān bir dil-rubā görsem

ḫarīdār olmaġa:

1. **ḫarīdār olmaġa:**-*maġ, -a*
Gazel 81
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Müşteri olmak II talep etmek, (bir şeye) eğilim göstermek.

Naḥīfī künc-i ġamm içre ḳalursa ḳo cānı çıḳsun
Yine oldur o raʿnāya ḫarīdār olmaġa bāʿiş

ḫarīf-i ʿişrete:

1. **ḫarīf-i ʿişrete:**-*e*
Gazel 141
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Eğlence meclisi dostu.

Hevā-yı nefse uyup itme meyl-i ʿālem-i āb
Ḫarīf-i ʿişrete zīr-i türāb āteşdür

2. **ḫarīf-i ʿişrete:**-*e*
Gazel 155
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Eğlence meclisi dostu.

Sāḳī ḫarīf-i ʿişrete zühhād-ı bedterüñ
Her bir kelāmı sitem-i helālil degül midür

ḫarīf-i meclis:

1. **ḫarīf-i meclis:**
Gazel 500
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Mecliste bulunmak.

Bī-derd-i ʿışḳ olanlar ḳadr-i viṣāli bilmez
İtme ḫarīf-i meclis her şaḫṣ-ı bī-meẕāḳı

ḫarīm-i bāġda:

1. **ḫarīm-i bāġda:**-*da*
Gazel 121
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Bahçenin içi.

Cān fiġān eyler seni özler ḫarīm-i bāġda
Bülbül-i şūride gūyā verd-i ḫandānın arar

ḫarīm-i cāna:

1. **ḫarīm-i cāna:**-*a*
Gazel 123
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Can yeri, haremi II aşığın kalbi.

Ḫarīm-i cāna gönder ġamze-i dil-dūzuñı gāhī
Dil-i āvāre çoḳdan bir enīs ü ġam-güsār ister

ḫarīm-i der-gehüñdür:

1. **ḫarīm-i der-gehüñdür:**-*üñ, -dür*
Gazel 421
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Eşiğinin mahremi.

Ḫarīm-i der-gehüñdür cāy-gāhum yā Resūla'llāh
İki ʿālemde de sensin penāhum yā Resūla'llāh

ḫarīm-i dil-dāra:

1. **ḫarīm-i dil-dāra:**-*a*
Gazel 468
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Gönül sahibinin haremi.

Ṣabā eger ki varursañ ḫarīm-i dil-dāra
Duʿālar it yüri benden o māh-ruḫ-sāra

ḫarīm-i gülşene:

1. **ḫarīm-i gülşene:**-*e*
Gazel 478
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Gül bahçesi haremi.

Der-pīş olup nesīm-i maḥabbet şitāb ile
Varduḳ ḫarīm-i gülşene bir māh-tāb ile

ḫarīm-i gülşen-i dil-dāra:

1. **ḫarīm-i gülşen-i dil-dāra:**-*a*
Gazel 356
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Gönül sahibi sevgilinin gül bahçesinin haremi.

Ḫarīm-i gülşen-i dil-dāra düşmez reh-güẕāruñ hīç
Tekāsül mi idersin yoḫsa ey bād-ı ṣabā bilmem

ḫarīm-i gülşen-i kūyuñda:

1. **ḫarīm-i gülşen-i kūyuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 467
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Sevgilinin gül bahçesi semtinin haremi.

Ḫarīm-i gülşen-i kūyuñda ḫāk-i rāhuñdur
Nigāh-ı merḥamet eyle Nahīfī-i zāra

ḫarīm-i ʿişvede:

1. **ḫarīm-i ʿişvede:**-*de*
Gazel 78
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Naz dairesi. II sevgilinin mahremi.

Tā key ḫarīm-i ʿişvede ʿarż-ı tevaḳḳuf it
Gel cāygāh-ı sīneye ṭarḥ-ı tekellüf it

ḥarīm-i kaʿbe-i kūyuñ:

1. **ḥarīm-i kaʿbe-i kūyuñ:**-*uñ*
Kaside 13
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kabe'nin mukaddes çevresi.
Ḥarīm-i Kaʿbe-i kūyuñ ṭavāfa ey Ḫāliḳ-ı Ḥaḳ
Melāʾik cān virür ol ravża-i nüzhet-berīn üzre

ḥarīm-i ḳadrüñüñ:

1. **ḥarīm-i ḳadrüñüñ:**-*üñ, -üñ*
Kaside 19
Mısra: **63**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüce makam.
Sen o sulṭān-ı cihānsın kim ḥarīm-i ḳadrüñüñ
Olmaġa ṭālib şeh-i Ḫırān bir ednā çākeri

ḥarīm-i maṣṭaba-i ʿayş ü ʿişrete:

1. **ḥarīm-i maṣṭaba-i ʿayş ü ʿişrete:**-*e*
Gazel 239
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Işret ve eğlence sedirinin yeri.
Vardım ḥarīm-i maṣṭaba-i ʿayş ü ʿişrete
Gördüm ne pīr-i meykede ḳalmış ne bāde-nūş

ḥarīm-i maṣṭabda:

1. **ḥarīm-i maṣṭabda:**-*da*
Gazel 300
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Işret ve eğlence sedirinin yeri.
Şikeste eyle göñül sen de cām-ı maʿşiyeti
Ḥarīm-i maṣṭabda tevbe-i naṣūḥ iderek

ḥarīm-i mekkeden:

1. **ḥarīm-i mekkeden:**-*den*
Gazel 281
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mekke haremi.
Ḥarīm-i Mekkeden bir demde varduñ Mescid-i Ḳudse
İmāmetle cemīʿ-i enbiyāyı şādumān itdüñ

ḥarīm-i miḥnet-i ʿışḳuñda:

1. **ḥarīm-i miḥnet-i ʿışḳuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 320
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk mihnetinin koruyucusu.
Ḫvāhiş-i ẕevḳ-ı viṣālüñ istemez sūr-ı sivā
Çün ḥarīm-i miḥnet-i ʿışḳuñda maḥremdür göñül

ḥarīm-i ravża-i cennet-meʾābuñ:

1. **ḥarīm-i ravża-i cennet-meʾābuñ:**-*uñ*
Gazel 427
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cennete sığınak olan bağın haremi.
Ḥarīm-i ravża-i cennet-meʾābuñ yāda geldükçe
Gider elden ʿinān-ı iḫtiyārum yā Resūla'llāh

ḥarīm-i rūyuña:

1. **ḥarīm-i rūyuña:**-*uñ, -a*
Gazel 193
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüzünün haremi.
Ḥarīm-i rūyuña nā-maḥrem olduḳ biz hele şimdi
Nigehdārende-i mirʾāt-ı pāk-i behcetüñ kimdür

ḥarīm-i vuṣlatuñdan:

1. **ḥarīm-i vuṣlatuñdan:**-*uñ, -dan*
Gazel 53
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Vuslatın mahrem yeri, sevgiliye kavuşma yeri.
O diller kim ḥarīm-i vuṣlatuñdan dūrlardur hep
Miṣāl-i sīne seng-i hecr ile meksūrlardur hep

hārūn:

1. **hārūn:**
Kaside 11
Mısra: **18**
Hz. Harun.
Ādem ü Yaḥyā vü ʿĪsā ile İbrāhīm ile
Yūsuf u İdrīs ü Hārūn ile hem Mūsā ile

ḫas:

1. **ḫasdur:**-*dur*
Gazel 313
Mısra: **12**
Çer çöp, döküntü.
Ḫayf bu ḥüsn-i ṭabīʿatla sen olduñ mehcūr
Maḥrem-i bezmi gülüñ ḫār ile ḫasdur bülbül

ḫāṣ u ʿām:

1. **ḫāṣ u ʿām:**
Gazel 228
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Seçkin kimseler ve halk, herkes.
ʿUluvv-i himmet ü cūd u seḫā merġūbdur ammā
Denāʾet bir belādur müft virseñ ḫāṣ u ʿām almaz

ḫāṣ u ʿāma:

1. **ḫāṣ u ʿāma:**
Kaside 5

Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Seçkinler ve halk.
Sensin ol kim zīver-i miḥrāb-ı iclāl eyleyüp
Ḳıldı mevlā ẕāt-ı muḳtedā pāküñ u ʿāma ḫāṣ

2. **ḫāṣ u ʿāma:**-*a*
Rübai 507
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Seçkin kimseler ve halk, herkes.
Ey raḥmet olan vücūdı ḫāṣ u ʿāma
Virdi şeb-i mevlidüñ şeref eyyāma

ḫāṣ u ʿāmuñ:

1. **ḫāṣ u ʿāmuñ:**-*uñ*
Gazel 424
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Seçkin kimseler ve halk, herkes.
Saña ḫāk-i reh olmaḳ ḫāṣ u ʿāmuñ kārıdur ammā
Senüñ ben ḫāk-i pāña ḫāk-i pāyam yā Resūla'llāh

has ü ḫāṣāk olursam:

1. **ḫas ü ḫāṣāk olursam:**-*ur, -sa, -m*
Gazel 469
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çerçöp olmak.
Unıtmam zaḫm-ı şemşīr-i firāḳuñ ḫāk olursam da
Yine vā-ḥasretā-gūyem ḫas ü ḫāṣāk olursam da

has ü ḫāṣākümden:

1. **ḫas ü ḫāṣākümden:**-*üm, -den*
Gazel 361
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
I. Çalı çırpı, çer çöp II. Değersiz, önemsiz kişiler.
Ḫāk olursam ġam-ı ʿışḳıyla o serv-i nāzuñ
Nāle-i āh gele her ḫas ü ḫāṣākümden

ḫas ü ḫāṣākümdür:

1. **ḫas ü ḫāṣākümdür:**-*üm, -dür*
Gazel 174
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çalı çırpı, döküntü.
Eyleye ṣanma ḫayāl-i ḫaṭṭuñı dilde ḳarār
Bāġ-ı ḫāṭırda benüm ol ḫas ü ḫāṣākümdür

ḫāṣā:

1. **ḫāṣā:**
Gazel 43
Mısra: **13**
"Allah göstermesin, Allah korusun!" anlamında, söylenilen şeyin gerçekleşmesinin istenilmediğini belirtmek için kullanılan bir söz.
Ey Naḥīfī seni ḫāṣā ide ġayre muḥtāc
Bu ḳadar faẕl u ʿināyet iden Allāh saña

2. **ḫāṣā:**
Gazel 127
Mısra: **13**
"Allah göstermesin, Allah korusun!" anlamında, söylenilen şeyin gerçekleşmesinin istenilmediğini belirtmek için kullanılan bir söz.
Felek ḫāṣā senüñçün ṣanma āh-ı şevke-engīzi
Fiġān-ı ehl-i dil baḫt-ı sitem-peymālarındandur

3. **ḫāṣā:**
Gazel 175
Mısra: **14**
"Allah göstermesin, Allah korusun!" anlamında, söylenilen şeyin gerçekleşmesinin istenilmediğini belirtmek için kullanılan bir söz.
Āḫir helāk ider bu ġam-ı ḫasretüñ beni
Cānā Naḥīfī dünyede ḫāṣā ki ṣāġ olur

4. **ḫāṣā:**
Gazel 242
Mısra: **7**
"Allah göstermesin, Allah korusun!" anlamında, söylenilen şeyin gerçekleşmesinin istenilmediğini belirtmek için kullanılan bir söz.
İlāhī kimsenüñ āhın ḳomazmış yerde ḫāṣā kim
Ṭurur zānū-yı ʿuṣṣāḳı cevān aġyāra yaṣdanmış

5. **ḫāṣā:**
Gazel 265
Mısra: **2**
"Allah göstermesin, Allah korusun!" anlamında, söylenilen şeyin gerçekleşmesinin istenilmediğini belirtmek için kullanılan bir söz.
Müʾmin ü müşrik olurken kereminden merzūḳ
Beni ḫāṣā ide muḥtāc-ı niyāz-ı maḫlūḳ

6. **ḫāṣā:**
Kaside 27
Mısra: **55**
"Allah göstermesin, Allah korusun!" anlamında, söylenilen şeyin gerçekleşmesinin istenilmediğini belirtmek için kullanılan bir söz.
Muḥsinüñ ecrini Ḥaḳ itmez iżāʿat ḫāṣā
İder ezʿāfı ile baḫṣ-ı mükāfāt ü ücūr

7. **ḫāṣā:**
Kaside 27
Mısra: **89**
"Allah göstermesin, Allah korusun!" anlamında, söylenilen şeyin gerçekleşmesinin istenilmediğini belirtmek için kullanılan bir söz.

Güft ü gūdan ġarażum şevke degüldür ḥāşā
Rāżıyam her ne ki fermān ide Mevlā-yı Şekūr

8. **ḥāşā:**
Kıt'a 6
Mısra: **3**
"Allah göstermesin, Allah korusun!" anlamında, söylenilen şeyin gerçekleşmesinin istenilmediğini belirtmek için kullanılan bir söz.
ʿAḳl u fehm ü kemāl ile ḥāşā
Künh-i ẕātı ḫayāl olınmaz hīç

9. **ḥāşā:**
Murabba 9
Mısra: **23**
"Allah göstermesin, Allah korusun!" anlamında, söylenilen şeyin gerçekleşmesinin istenilmediğini belirtmek için kullanılan bir söz.
Şerīküñ yoḳ senüñ ḥāşā
Sen iḥsān eyle yā Allāh

10. **ḥāşā:**
Rübai 22
Mısra: **4**
"Allah göstermesin, Allah korusun!" anlamında, söylenilen şeyin gerçekleşmesinin istenilmediğini belirtmek için kullanılan bir söz.
Aʿdāya hidāyetle duʿā eyler iken
Aḥbāb ola maḥrūm-ı şefāʿat ḥāşā

11. **ḥāşā:**
Rübai 68
Mısra: **3**
"Allah göstermesin, Allah korusun!" anlamında, söylenilen şeyin gerçekleşmesinin istenilmediğini belirtmek için kullanılan bir söz.
Ḥāşā ben olam bunca ʿaṭāya lāyıḳ
Hep kendi ʿaṭā vü keremündür yā Rab

12. **ḥāşā:**
Rübai 104
Mısra: **4**
"Allah göstermesin, Allah korusun!" anlamında, söylenilen şeyin gerçekleşmesinin istenilmediğini belirtmek için kullanılan bir söz.
Encāmı ḥisāb ile ʿaẕāb olmış iken
Ḥāşā ki ola devlet-i dünyā devlet

13. **ḥāşā:**
Rübai 197
Mısra: **4**
"Allah göstermesin, Allah korusun!" anlamında, söylenilen şeyin gerçekleşmesinin istenilmediğini belirtmek için kullanılan bir söz.
Maʿbūd-ı eḥad Mālik-i ʿālem sensin
Yoḳdur saña ḥāşā ne şebīh ü ne naẓīr

14. **ḥāşā:**
Rübai 215
Mısra: **4**
"Allah göstermesin, Allah korusun!" anlamında, söylenilen şeyin gerçekleşmesinin istenilmediğini belirtmek için kullanılan bir söz.
Sen ṣabr u tevekkülde ḳuṣūr itme hemān
Ḥāşā seni Ḥaḳ kimseye muḥtāc itmez

15. **ḥāşā:**
Rübai 242
Mısra: **3**
"Allah göstermesin, Allah korusun!" anlamında, söylenilen şeyin gerçekleşmesinin istenilmediğini belirtmek için kullanılan bir söz.
İtmez seni maḥrūm-ı icābet ḥāşā
İḫlāṣ ile eyledükde aḥvālüñi ʿarż

16. **ḥāşā:**
Rübai 355
Mısra: **4**
"Allah göstermesin, Allah korusun!" anlamında, söylenilen şeyin gerçekleşmesinin istenilmediğini belirtmek için kullanılan bir söz.
Ser-cümle cihān maẓhar-ı iḥsānuñ iken
Ḥāşā ola bī-çāre Naḥīfī maḥrūm

17. **ḥāşā:**
Rübai 360
Mısra: **4**
"Allah göstermesin, Allah korusun!" anlamında, söylenilen şeyin gerçekleşmesinin istenilmediğini belirtmek için kullanılan bir söz.
Sen erḥam iken ümmete ey faḫr-ı cihān
Ḥāşā ki olam ben keremüñden maḥrūm

18. **ḥāşā:**
Rübai 363
Mısra: **4**
"Allah göstermesin, Allah korusun!" anlamında, söylenilen şeyin gerçekleşmesinin istenilmediğini belirtmek için kullanılan bir söz.
Ammā yine daʿvā-yı kemāl itsem olur
Zīrā ḳul olan saña ola ḥāşā kim

19. **ḥāşā:**
Rübai 427
Mısra: **1**
"Allah göstermesin, Allah korusun!" anlamında, söylenilen şeyin gerçekleşmesinin istenilmediğini belirtmek için kullanılan bir söz.
Ġafletle idüp emrüñe ḥāşā ʿiṣyān
Oldum niçe dem tābiʿ-i nefs ü şeyṭān

20. **ḥāşā:**
Rübai 449
Mısra: **3**
"Allah göstermesin,

Allah korusun!" anlamında, söylenilen şeyin gerçekleşmesinin istenilmediğini belirtmek için kullanılan bir söz.
Ḥāşā ola maḥrūm-ı ʿaṭā vü cūduñ
Bir ḳul ki saña eyleye ẓann-ı aḥsen

21. **ḥāşā:**
Rübai 490
Mısra: **3**
"Allah göstermesin, Allah korusun!" anlamında, söylenilen şeyin gerçekleşmesinin istenilmediğini belirtmek için kullanılan bir söz.
Mahrūm ola ḥāşā der-i iḥsānuñdan
Bir ḳul ki diye ṣıdḳ ile Allāh Allāh

ḥāşā ki:

1. **ḥāşā ki:**
Kaside 6
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
"Haşa; Allah göstermesin, Allah korusun" anlamında, söylenilen şeyin gerçekleşmesinin istenilmediğini belirtmek için kullanılan bir söz.
Feyyāż-ı muṭlaḳ itdi saña kevs̱eri ʿaṭā
Ḥāşā ki ümmetüñ ḳala maḥşerde teşne-leb

ḥaşāʾil:

1. **ḥaşāʾilüñ:**-*üñ*
Kıt'a 16
Mısra: **2**
Hasletler, fıtrî sıfatlar, huylar.
Memdūḥ-ı kāʾināt vücūd-ı mükerremüñ
Maḳbūl-i ḥāṣ u ʿām ser-ā-pā ḥaṣāʾilüñ

ḥāşāk-i sivādan:

1. **ḥāşāk-i sivādan:**-*dan*
Rübai 542
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın zâtı dışında kalan ve insanı Allah'tan uzaklaştıran çöp.
Tā olmaya ḥāşāk-i sivādan ʿārī
Olmaz dile enhār-ı ḥaḳīḳat cārī

ḥasb ü ḥāl:

1. **ḥasb ü ḥāl:**
Gazel 173
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Halleşme. Görüşüp konuşma.
Naḥīfī bu ġazel kim ḥasb ü ḥāl ü ser-nüvişt̲ümdür
Şikāyet levḥ-i baḫtumda mededkār-ı ḳalemdendür

ḥasb-i ḥālüm:

1. **ḥasb-i ḥālüm:**-*üm*
Gazel 458
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Görüşüp konuşma.
Luṭf eyle ey ṣabā var ʿarż eyle ḥasb-i ḥālüm
Ol lāle-ḫad nigāra ol serv-ḳad cevāna

ḥasbiye'llāh:

1. **ḥasbiye'llāh:**
Tahmis 6
Mısra: **11**
Eğer yüz çevirirlerse de ki: "Bana Allah yeter. O'ndan başka hiçbir ilah yoktur. Ben ancak O'na tevekkül ettim. O, yüce Arş'ın sahibidir." (Tevbe/129).
Ḥasbiye'llāh nedür ḫalḳ-ı cihānda bu ḥased
Yāverümdür didigüñ belki saña ḫaşm-ı eled

ḥased:

1. **ḥased:**
Gazel 210
Mısra: **8**
Çekememezlik, kıskançlık.
Olur resīde-i ṭavvāf nevāle-i āmāl
O dil ki niʿmet-i ġayre ḥased nedür bilmez

2. **ḥased:**
Gazel 333
Mısra: **6**
Çekememezlik, kıskançlık.
Memnūn-ı vefā eyle beni gel keremüñle
Yansun ḥased āteşlerine baḫt-ı siyāhum

3. **ḥased:**
Gazel 522
Mısra: **7**
Çekememezlik, kıskançlık.
Ḥased ki cismüñe şevḳ ile rūy-māl iderek
O pīrehen sürer ancaḳ senüñ ṣafālaruñı

4. **ḥasedi:**-*i*
Kaside 5
Mısra: **77**
Çekememezlik, kıskançlık.
Ḥāsidüñ ḫūn olmasun baġrı ḥasedi n'eylesün
Ben terennüm-sāz-ı naʿt-i pāküñ olduḳça şehā

5. **ḥasedinden:**-*i, -n, -den*
Matla 141
Mısra: **2**
Çekememezlik, kıskançlık.
Ḥiss idüp nefḥasın ol ṭurra-i müşk-āgīnüñ
Ḥasedinden göbegi düşdi ġazāl-i Çīnüñ

6. **ḥased:**
Tahmis 6
Mısra: **11**
Çekememezlik, kıskançlık.
Ḥasbiye'llāh nedür ḫalḳ-ı cihānda bu ḥased
Yāverümdür didigüñ belki saña ḫaşm-ı eled

ḥaşem:

1. **ḥaşem:**
Gazel 43
Mısra: **6**
Maiyet, yanında bulunanlar.
Eyledüñ şevket-i ḥüsn ile cihānı teshīr
İstemez yārī-i ḫayl ü ḥaşem ü cāh saña

ḥasen:

1. **ḥasen:**
Rübai 394
Mısra: **4**
Güzel, hüsünlü.
Ḫilḳatde şebīh idi şeh-i kevneyne
Ol ḫulḳı ḥasen ẕātı ḥasen ismi Ḥasen

2. **ḥasen:**
Rübai 394
Mısra: **4**
Güzel, hüsünlü.
Ḫilḳatde şebīh idi şeh-i kevneyne
Ol ḫulḳı ḥasen ẕātı ḥasen ismi Ḥasen

3. **ḥasen:**
Rübai 394
Mısra: **4**
Güzel, hüsünlü.
Ḫilḳatde şebīh idi şeh-i kevneyne
Ol ḫulḳı ḥasen ẕātı ḥasen ismi Ḥasen

ḥasen-aḫlāḳ:

1. **ḥasen-aḫlāḳ:**
Tarih 28
Mısra: **1**
Ahlakı güzel.
Ol Ḥüseyn-ism ü ḥasen-aḫlāḳ u memdūḥu'l-ḫıṣāl
Ol vezīr-i aʿẓam-ı rūşen-dil ü ṣadr-ı ecel

ḥasenāt:

1. **ḥasenāt:**
Rübai 94
Mısra: **4**
İyilikler, iyi hâller, hayırlı işler.
Her defʿada on seyyi'esi maḥv olınup
Taḥrīr olınur defterine on ḥasenāt

2. **ḥasenāta:**-*a*
Rübai 311
Mısra: **2**
İyilikler, iyi hâller, hayırlı işler.
Faẓluñla idüp aḥsen-i ḥāle taḥvīl
Sūʾ-i ʿamelüm ḳıl ḥasenāta tebdīl

ḥasenāt eyledi:

1. **ḥasenāt eyledi:**-*di*
Tarih 29
Mısra: **54**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnsanların iyiliği için yapılan hayırlı işler, iyilikler yapmak.
Didi bu çeşme-i zībāya Naḥīfī tārīḫ
Rāh-ı Ḥaḳda ḥasenāt eyledi Sulṭān Maḥmūd

ḥasenāt itmege:

1. **ḥasenāt itmege:**-*meg, -e*
Tahmis 6
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Iyilik yapmak.
Ne süḫün muḳtebes-i āyet-i esrār-ı ledün
Rāh-ı Ḥaḳda ḥasenāt itmege saʿy it dün ü gün

ḥasenāt üʿamelüm:

1. **ḥasenāt üʿamelüm:**-*üm*
Rübai 376
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Amel ve iyi işler.
Yoḳdur saña lāyıḳ ḥasenāt üʿamelüm
Senden kerem üʿafv üʿaṭādur emelüm

ḥaseneyn:

1. **ḥaseneyn:**
Rübai 392
Mısra: **4**
Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin'in soyu.
Ferzend-iʿAlī nūr-ı dü çeşm-i Zehrā
Mihr ü meh-i eflāk-i saʿādeü Ḥaseneyn

2. **ḥaseneyn:**
Rübai 397
Mısra: **3**
Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin'in soyu.
Zehrā vü dü çeşm-i dil ü cān ol Ḥaseneyn
Bil āl-iʿabā faẓlına bunlar zeyn

ḥaşerī:

1. **ḥaşerī:**
Matla 63
Mısra: **2**
Diriliş günü.
Naḳl ider ḥaşri velī dīdesi yāreʿāyid
Ḥaşerī müʾmine beñzer gibi ġāyet zāhid

hāsid:

1. **ḥāside:**-*e*
Gazel 285
Mısra: **13**
Kıskanç.
Dil-i aḥbāba ṣafā ḥāside dāġ-ı ġamdur
Ey Naḥīfī yine bu şiʿr-i ṣafā-maşḥūbuñ

2. **ḥāsidüñ:**-*ün*
Kaside 5
Mısra: **77**
Kıskanç.
Ḥāsidüñ ḫūn olmasun baġrı ḥasedi n'eylesün
Ben terennüm-sāz-ı naʿt-i pāküñ olduḳça şehā

hāsid ol:

1. **ḥāsid ol:**
Gazel 251

Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kıskanmak, haset etmek.
Bī-vefā ol diyü dāʾim sīneñe ḥāsid raḳīb
Ḳavl-i żaʿf ile yazupdur niçe yüzden var ġalaṭ

ḥāsidā:

1. **ḥāsidā:**
Gazel 294
Mısra: **10**
Hasetçiler, kıskançlar.
Bir naẓīre ḳıl Naḥīfīnüñ bu şiʿr-i pākine
Ḥāsidā vādī-i naẓm içre eger üstād iseñ

ḥāsidān-ı nā-sezādan:

1. **ḥāsidān-ı nā-sezādan:**-*dan*
Kaside 23
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ehil olmayan hasetçiler.
Müberrādur riyādan ṣıdḳ-ı daʿvāya şühūdum çoḳ
Gelenler ḥāsidān-ı nā-sezādan maʿ-ʿadā gelsün

ḥāsid-i fāsid:

1. **ḥāsid-i fāsid:**
Gazel 6
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Fesat olanın kıskançlığı.
Fāriġ olmaz bu Naḥīfī vaṣf-ı pāküñden senüñ
Eylese yüz biñ taʿarrużḥāsid-i fāsid baña

ḥāṣıl:

1. **ḥāṣıl:**
Gazel 42
Mısra: **2**
Doğrusu, sözün kısası, kısaca.
Bu ʿālem böyle ḳalmaz bir ser-āmed merd olur peydā
Şifā-yı ṣadr olur ḥāṣıl devā-yı derd olur peydā

2. **ḥāṣıl:**
Gazel 104
Mısra: **13**
Doğrusu, sözün kısası, kısaca.
Aġyārdan ne fāʾide ḥāṣıl Naḥīfīyā
Muṭlaḳ ümmīdümüz kerem-i Kirdigāredür

3. **ḥāṣıluñ:**-*uñ*
Gazel 288
Mısra: **10**
Ortaya çıkan, türeyen, kar, kazanç.
Ḳıl ḳadar ḳalmayup ol zülf-i siyāha raġbet
Ḥāṣıluñ serẕeniş-i baḫt-ı siyāh olsa gerek

4. **ḥāṣıl:**
Gazel 346
Mısra: **8**
Doğrusu, sözün kısası, kısaca.
Söyleşmek olurdı nigeh-i şūḫ ile ammā
Ḥāṣıl bu ki ol merdüm-i çeşmümden utandum

5. **ḥāṣılum:**-*um*
Gazel 361
Mısra: **10**
Ortaya çıkan, türeyen, kar, kazanç.
Ḳaṭreye baḫş iderem bulsam eger deryāyı
Ḥāṣılum işte budur ġāyet-i imsākümden

6. **ḥāṣıl:**
Gazel 380
Mısra: **1**
Ortaya çıkan, türeyen, kar, kazanç.
Baña sensüz ne ḥāṣıl serv-i nāzum seyr-i gülşenden
Nedür farḳı yanumda āteş-i hecrüñle külḫandan

7. **ḥāṣıldur:**-*dur*
Gazel 389
Mısra: **12**
Ortaya çıkan, türeyen, kar, kazanç.
Niẓām-ı ḥāl ile bir neşve taḥṣīl it ʿibādetle
Ne ḥāṣıldur Naḥīfī saña naẓm u neṯr ü inşādan

8. **ḥāṣıldur:**-*dur*
Gazel 389
Mısra: **9**
Ortaya çıkan, türeyen, kar, kazanç.
Ḥaḳīḳat ʿilmi şerḥ-i ṣadr-ı iḫlāṣ ile ḥāṣıldur
Bu müşkil ḥāll olınmaz yoḫsa biñ metn-i muḥaşşādan

9. **ḥāṣıl:**
Kaside 6
Mısra: **20**
Doğrusu, sözün kısası, kısaca.
Ṣıdḳ-ı tevessül ile senüñ ism-i pāküñe
Der-gāh-ı Ḥaḳda ḥāṣıl olur ḥācet ü edeb

10. **ḥāṣılı:**-*ı*
Kaside 8
Mısra: **99**
Doğrusu, sözün kısası, kısaca.
Ḥāṣılı encüm-i seyyāresidür ol māhuñ
Ḳuṭb-ı iclāl-i nübüvvetde bu āl-i aḫyār

11. **ḥāṣılı:**-*ı*
Kaside 8
Mısra: **78**
Doğrusu, sözün kısası, kısaca.
Çār erkān-ı ʿuluvv-i ḥarem-i rifʿatidür
Ḥāṣılı bezm-i şerīfinde anuñ yār-ı çehār

12. **ḥāṣılı:**-*ı*
Kaside 8
Mısra: **23**
Doğrusu, sözün kısası, kısaca.
Ḥāṣılı rūy-ı cihān böyle iken ser-tā-pā
Emr idüp cümlesine şimdi Ḫudā-yı Dādār

13. **ḥāṣılı:**-*ı*
Kaside 28
Mısra: **49**
Ortaya çıkan, türeyen, kar, kazanç.
Şerefdür ḥāṣılı ẕāt-ı şerīfi ṣadr-ı iclāle
Vücūd-ı pāki neyyir-baḫş-ı mihr-i feyż-yābumdur

14. **ḥāṣılı:**-*ı*
Matla 92
Mısra: **2**
Doğrusu, sözün kısası, kısaca.
Göz yumup açınca eyler lezzet-i vuṣlat güẕār
İḫtilām olmaḳ gibidür ḥāṣılı vaṣl-ı nigār

15. **ḥāṣıl:**
Muaşşer 1
Mısra: **25**
Doğrusu, sözün kısası, kısaca.
Nāẕımā yoḫsa nedür ḥāṣıl şarāb-ı nābdan

16. **ḥāṣıl:**
Rübai 53
Mısra: **2**
Doğrusu, sözün kısası, kısaca.
Her maṭlabını senden ider bende ṭaleb
Tevfīḳuñ ile ḥāṣıl olur her maṭlab

17. **ḥāṣıl:**
Rübai 268
Mısra: **3**
Doğrusu, sözün kısası, kısaca.
Ḥāṣıl bu ki ol serv-i gül-endām ile biz
Şeb-tā-seḥer āġūş-be-āġūş olduḳ

18. **ḥāṣılı:**-*ı*
Rübai 299
Mısra: **4**
Doğrusu, sözün kısası, kısaca.
Yoḳ ẕerre ḳadar kimsede ḥükm-i şirket
Bī-çūn u çerā ḥāṣılı mülk Allāhuñ

19. **ḥāṣılı:**-*ı*
Tarih 19
Mısra: **5**
Ortaya çıkan, türeyen, kar, kazanç.
Ḥāṣılı ʿahdinde bir ṣāḥib-vezāret bendesi
Niyyet itdi itmege bir cāy-ı ber-ḥüsn ü bahā

20. **ḥāṣıl:**
Tarih 31
Mısra: **8**
Doğrusu, sözün kısası, kısaca.
Niçe isterse itdi ḥüsn-i ḫaṭṭ ü resm-i ṭuġrāyı
Ne ḥükm itdiyse ẕihn-i derrāki anı ḥāṣıl

ḥāṣıl eyleyen:

1. **ḥāṣıl eyleyen:**-*yen*
Rübai 443
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Elde etmek.
Maḳṣūdumı ḥāṣıl eyleyen sensin sen
Her maṭlaba vāṣıl eyleyen sensin sen

ḥāṣıl ide:

1. **ḥāṣıl ide:**-*e*
Matla 161
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Edinmek, yerine getirmek.
Ṭutalum devr-i zamān ide murādum ḥāṣıl
Beni ḳābil mi ide ʿahd-i şebāba vāṣıl

ḥāṣıl iden:

1. **ḥāṣıl iden:**-*en*
Rübai 406
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Edinmek, yerine getirmek.
Bir ḳaṭreyi deryā-dil iden sensin sen
Dürr ü güheri ḥāṣıl iden sensin sen

ḥāṣıl olan:

1. **ḥāṣıl olan:**-*an*
Rübai 193
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Elde edilmek, kazanılmak.
Gör derdümi kim bī-dil olan böyle olur
Dāġ-ı ġam ile ḥāṣıl olan böyle olur

ḥāṣıl olup:

1. **ḥāṣıl olup:**-*up*
Tarih 21
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Elde edilmek, kazanılmak.
Kām-yāb ola iki ʿālemde Ḫayr ile ḥāṣıl olup āmāli

ḥāṣıl olur:

1. **ḥāṣıl olur:**-*ur*
Gazel 338
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Elde etmek, kazanmak.
Ḫūn-ı cigerle ḥāṣıl olur ʿişretüm benüm
Rūz-ı ezelde böyle imiş ḳısmetüm benüm

ḥāṣıl olursa:

1. **ḥāṣıl olursa:**-*ur, -sa*
Gazel 463
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Elde edilmek, kazanılmak.
Cevr eyle bize ḳāʾilüz ey baḫt-ı siyeh-kār
Bizden saña bir dāne eger ḥāṣıl olursa

ḥāsılı:

1. **ḥāşılı:**
Gazel 5
Mısra: **9**
Doğrusu, sözün kısası, kısaca.
Sedd-i nuṭḳ u ʿaḳl ü idrāk itmedükçe ḥāṣılı
Ḥaḳḳ-ı taʿbīr ile olmaz sırrı bu ʿışḳuñ edā

2. **ḥāşılı:**
Gazel 79
Mısra: **8**
Doğrusu, sözün kısası, kısaca.
Sensin ey pertev-i eflāk-nişīn-i levlāk
Ḥāṣılı ḫilḳat-i eflāk-i cihāna bāʿiş

3. **ḥāşılı:**
Gazel 107
Mısra: **12**
Doğrusu, sözün kısası, kısaca.
Meyān-ı ʿāşıḳ u dil-berde ḥüsni yoḳ aşlā
Raḳīb-i bed-menişüñ vażʿı ḥāṣılı beddür

4. **ḥāşılı:**
Gazel 233
Mısra: **6**
Doğrusu, sözün kısası, kısaca.
Seni maʿḳūl görür ehl-i naẓar ḥikmet ile
Sensin ey āfet-i cān ḥāṣılı rūḥ-ı maḥsūs

5. **ḥāşılı:**
Gazel 294
Mısra: **5**
Doğrusu, sözün kısası, kısaca.
İḫtiyār itdüm seni ḫūbān içinde ḥāṣılı
Nev-cevānum her ne deñlü cevre de muʿtād iseñ

6. **ḥāşılı:**
Gazel 320
Mısra: **2**
Doğrusu, sözün kısası, kısaca.
Noḳṭa-i mevhūm-ı levḥ-i mühr-i aʿẓamdur göñül
Ḥāṣılı miftāḥ-ı ḳufl-ı sırr-ı mübhemdür göñül

7. **ḥāşılı:**
Gazel 332
Mısra: **8**
Doğrusu, sözün kısası, kısaca.
Künc-i ḥasretde görüp aḥvālümi aġlar raḳīb
Ḥāṣılı ben mübtelāya şefḳat eyler düşmenüm

8. **ḥāşılı:**
Kaside 19
Mısra: **15**
Doğrusu, sözün kısası, kısaca.
Ḥāṣılı devr-i felek işʿār iderdi ʿāleme
Resm-i dīvān-ı cülūs-ı şāh-ı İskender-ferī

9. **ḥāşılı:**
Kaside 27
Mısra: **50**
Doğrusu, sözün kısası, kısaca.
Şerʿ-i ẕī-şānına cehd eyle Resūlu'llāhuñ
Ḥākimü'l-vaḳte budur ḥāṣılı kār-ı mebrūr

10. **ḥāşılı:**
Rübai 58
Mısra: **4**
Doğrusu, sözün kısası, kısaca.
ʿAfv ü kerem ü ʿināyetüñden ġayrı
Yoḳ ḥāṣılı melceʾ ü penāhum yā Rab

11. **ḥāşılı:**
Tahmis 10
Mısra: **21**
Doğrusu, sözün kısası, kısaca.
Ḥāṣılı söz budur ey pādişeh-i ʿişve-sipāh
Eyleyem hāl-i dilümden seni bārī āgāh

ḥāṣıl-ı kāmı:

1. **ḥāṣıl-ı kāmı:**-*ı*
Kıt'a 35
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Isteği elde etme.
Faż̇l u ġufrān u luṭf u ʿafvüñdür
Ḥāṣıl-ı kāmı ġāyet-i ṭalebi

ḥāṣıl-ı mażmūnı:

1. **ḥāṣıl-ı mażmūnı:**-*ı*
Kaside 26
Mısra: **238**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mazmunun özü.
Degül ḳaṣīde bu ancaḳ kelām-ı mevzūndur
Ki oldı ḥāṣıl-ı mażmūnı ḥālüm inbā

ḥāṣıl-ı mażmūn-ı levlāk:

1. **ḥāṣıl-ı mażmūn-ı levlāk:**
Kaside 18
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Levlak sırrının özü.
Ṣāḥib-i tāc-ı leʿamrük maẓhar-ı ḫulḳ-ı ʿaẓīm
Ḥāṣıl-ı mażmūn-ı levlāk ü Resūl-i Kirdigār

ḥāṣıl-ı meʾāl itdüm:

1. **ḥāṣıl-ı meʾāl itdüm:**-*dü, -m*
Kaside 25
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Anlamını ortaya çıkarmak.
Ey kerem kānı her sözümde hemān
Medḥüñi ḥāṣıl-ı meʾāl itdüm

ḥāşim:

1. **ḥāşimsin:**-*sin*
Tahmis 4
Mısra: **10**
Kureyş kabilelerinin en meşhur kollarındandır. Peygamber efendimizin soyu bu kabileden gelmektedir.
Türk ü Rūm u ʿAcem ü Hind bilür bunı ki sen

Hāşimsin Medenīsin
ʿArabīsin Ḳureyşī

hāşimī:

1. **hāşimī:**
Gazel 490
Mısra: **4**
Kureyş kabilesinin Hz. Peygamber'in de mensup olduğu kolu.
Sensin ey mihr-i żiyā-güster-i Mekkī-maṭlaʿ
Hāşimī vü Medenī vü
ʿArabī vü Ḳureyşī

hāşimiyān:

1. **hāşimiyān:**
Gazel 260
Mısra: **11**
Haşimiler.
Oldı Ḳureyş ü Hāşimiyān eşref-i gürūh
Böyle naḳl eyledi bu vech üzre selef

ḫāsir:

1. **ḫāsir:**
Gazel 128
Mısra: **20**
Ziyana uğrayan.
Şanma ḫüsrān ola āmāl-i fenāda ʿuzlet
Ḫāsir oldur ʿamel-i ḫayrda ḳāṣır bulunur

ḫasīs olma:

1. **ḫasīs olma:**-*ma*
Gazel 234
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cimri olmak.
Teşne-i āb-ı zülālem dilerem ey meh seni
Lebleriñden baña luṭf it olma sāḳī gel ḫasīs

ḫāşiyet:

1. **ḫāşıyeti:**-*i*
Kıt'a 45
Mısra: **10**
Hususiyet, özellik.
Sāḥa-i ḫurreminüñ lāzımesi feyż-i şāfā
Manẓar-ı dil-keşinüñ ḫāşıyeti şādānī

2. **ḫāşiyetdür:**-*dür*
Matla 14
Mısra: **2**
Nitelik, özellik, hususiyet, hasiyet.
Şerḥ-i şemsiyye olup ol ruḥ-ı ḫūrşīd-żiyā
Ṣan ḳara ḫāṣiyetdür zülf-i siyehkārı aña

ḫāşiyet-i bīniş-i çeşm ü dildür:

1. **ḫāşiyet-i bīniş-i çeşm ü dildür:**-*dür*
Kaside 8
Mısra: **113**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül ve gözün görme yetisinin niteliği.
Tūtiyā ḫāṣiyet-i bīniş-i çeşm ü dildür
Oldı çün ḫāk-i rehüñ ʿāleme küḥl-i ebṣār

ḫāşıyyet:

1. **ḫāşıyyeti:**-*i*
Gazel 134
Mısra: **5**
Hususiyet, özellik.
Eşk-i ḫūn-ālūd-ı ʿuşşāḳuñ budur ḫāşıyyeti
Bir kemīne ḳaṭresi biñ lāle-i ḥamrā olur

2. **ḫāşıyyetüm:**-*üm*
Gazel 349
Mısra: **11**
Hususiyet, özellik.
Zümre-i ehl-i baṣīret fehm ider ḫāṣıyyetüm
Sürme-i çeşm-i dilem ḫāk-i reh-i cānāneyem

3. **ḫāşıyyetüm:**-*üm*
Gazel 353
Mısra: **9**
Hususiyet, özellik.
Ḫāṣıyyetüm cilā-yı dil ü dīdedür eger
Mānīʿ ne çeşm-i ḥāside mānend-i gerd isem

4. **ḫāşıyyeti:**-*i*
Kaside 23
Mısra: **23**
Hususiyet, özellik.
Teraḳḳī-yāb olur ḫāṣıyyeti ẓıll-ı ẓalīlden
Hümāyūn-sāye-i iḳbāline murġ-ı Hümā gelsün

5. **ḫāşıyyeti:**-*i*
Tarih 16
Mısra: **15**
Hususiyet, özellik.
Vażʿ u ṭarḥ u resm-i şevḳ-efzāsınuñ ḫāṣıyyeti
Oldı īrāṣ-ı feraḥ celb-i şafā kesb-i refāh

ḫāṣıyyet-i āb ü hevāsından:

1. **ḫāṣıyyet-i āb ü hevāsından:**-*sı, -n, -dan*
Tarih 17
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Suyun ve havanın niteliği.
Nevā-yı şevḳ olur ḫāṣıyyet-i āb ü hevāsından
Eger ġam-dīde anda ide ḳaṣd-ı nāle vü feryād

ḫāṣıyyet-i iksīr-i tecellī-i cemāl:

1. **ḫāṣıyyet-i iksīr-i tecellī-i cemāl:**
Rübai 201
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzelliğinin yansıma iksirinin tesiri.
Ḫāṣıyyet-i iksīr-i tecellī-i cemāl
Ḫāki zer ü sīm ider ġubārı gevher

ḫāṣıyyet-i ism-i aʿẓamuñ:

1. **ḫāṣıyyet-i ism-i aʿẓamuñ:**-*uñ*
Rübai 407
Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın isimlerinin niteliği.
Sen eyle duʿāmı maẕhar-ı feyż-i ḳabūl
Ḫāṣıyyet-i ism-i aʿẓamuñ ḥaḳḳı içün

<u>ḫāṣıyyet-i kübrā:</u>

1. **ḫāṣıyyet-i kübrā:**
Kaside 27
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Büyük nitelikler, huylar.
Ḥaḳ Teʿālā saña ḫāṣıyyet-i kübrā virmiş
N'ola nāfiẕ ise ḳaṣd eyledigüñ ḫayr-ı umūr

<u>ḫāṣıyyet-i ṣahbā-yı ḫūnumdur:</u>

1. **ḫāṣıyyet-i ṣahbā-yı ḫūnumdur:**-*um, -dur*
Gazel 166
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kan şarabının niteliği.
Seni bī-hūş iden meclisde dārū-yı füsūnumdur
Bu ḥāletler benüm ḫāṣıyyet-i ṣahbā-yı ḫūnumdur

<u>ḫāṣıyyet-i zāt-ı pāküñ:</u>

1. **ḫāṣıyyet-i ẕāt-ı pāküñ:**-*üñ*
Rübai 158
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz kişiliğinin nitelikleri.
levlāke levlāk lema ḫalaḳtü'l eflāḳ senüñ
Ḫāṣıyyet-i ẕāt-ı pāküñ eyler iṣʿār

<u>ḫaşm:</u>

1. **ḫaşm:**
Gazel 289
Mısra: **13**
Düşman.
Ḫaşm ile söyleşürüz anda Naḥīfī çün kim
Cümlenüñ maḥżarı dīvān-ı ilāh olsa gerek

2. **ḫaşma:**-*a*
Gazel 456
Mısra: **17**
Düşman.
Kerīm odur ki mücāzāt-ı ʿafv ide ḫaşma
Felek müsāʿade-i intiḳām virdükçe

3. **ḫaşmuñı:**-*uñ, -ı*
Kaside 3
Mısra: **27**
Düşman.
Eyleme ḫaşmuñı perverde elüñle zinhār
Ḫvāhişin virme ṣaḳın nefs-i hevā-peymānuñ

4. **ḫaşmına:**-*ı, -n, -a*
Tahmis 8
Mısra: **12**
Düşman.
Merdüm-i çeşmi serāsīme vü deng itmek içün
Ḫaşmına füṣḥat-ı baḥr ü beri teng itmek içün

<u>ḫaşmet:</u>

1. **ḫaşmet:**
Kaside 24
Mısra: **31**
Azameti ve itibarı.
Teʿālā'llāh bu ḫaşmet bu ṣalābet bu şecāʿatle
Müʾessirdür şu resme heybeti kim ehl-i ṭuġyāna

<u>ḫaşm-ı bed-kārı:</u>

1. **ḫaşm-ı bed-kārı:**-*ı*
Kaside 19
Mısra: **120**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kötü düşmanın hasmı.
Esb-i ṭabʿum olsa cevlān-sāz-ı meydān-ı süḫān
Ḫaşm-ı bed-kārı ider vaḳf-ı rücūʿ-ı kemteri

<u>ḫaşm-ı denī:</u>

1. **ḫaşm-ı denī:**
Rübai 559
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Alçak soysuz düşman.
Ey ḫaşm-ı denī eyle tefekkür gāhī
Memdūḥum olan nebiyy-i ʿālī-cāhı

<u>ḫaşm-ı denīden:</u>

1. **ḫaşm-ı denīden:**-*den*
Gazel 228
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Alçak soysuz düşman.
Kerīmü'ṭ-ṭabʿ olan ḫaşm-ı denīden intikām almaz
Murād üzre bilür kim kimseler dünyāda kām almaz

<u>ḫaşm-ı eled:</u>

1. **ḫaşm-ı eled:**
Tahmis 6
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnatçı, Hak kabul etmeyen düşman.
Ḫasbiye'llāh nedür ḫalḳ-ı cihānda bu ḫased
Yāverümdür didigüñ belki saña ḫaşm-ı eled

<u>ḫaşm-ı ġāfildür:</u>

1. **ḫaşm-ı ġāfildür:**-*dür*
Gazel 39
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gafil düşman II rakip.
Rüstem-i ʿışḳam cihān merd-i muḳābildür baña
ʿArṣa-i ḳahrumda aʿdā ḫaşm-ı ġāfildür baña

<u>ḫas-pūş itdigüm:</u>

1. **ḫas-pūş itdigüm:**-*dig, -üm*
Gazel 191
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Üstünü örtmek.
Ferāmūş eylemem şevḳ-ı ruḫuñ tevḳīʿ-i ḫaṭṭuñla
Benüm tāb-ı şerār-ı nāzı ḫas-pūş itdigüm yoḳdur

ḫas-pūş itdüñ:

1. **ḫas-pūş itdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 295
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Üstünü örtmek.
Mā-sivāyı ḳılup ilḳā-yı dil-i pür-ḥikmet
Çeşme-i maʿrifetüñ rāhını ḫas-pūş itdüñ

ḫaşr:

1. **ḥaşre:**-*e*
Kaside 2
Mısra: **14**
Allah'ın hesap sormak için ölüleri diriltip bir araya toplaması.
Ḥabbe-i tesbīḥüm olsaydı nücūm-ı āsumān
Ḥaşre dek mümkin degül ḥaḳ üzre şükr-i niʿmetüñ

2. **ḥaşri:**-*i*
Matla 63
Mısra: **1**
Allah'ın hesap sormak için ölüleri diriltip bir araya toplaması.
Naḳl ider ḥaşri velī dīdesi yāre ʿāyid
Ḥaşerī müʾmine beñzer gibi ġāyet zāhid

3. **ḥaşre:**-*e*
Murabba 7
Mısra: **18**
Allah'ın hesap sormak için ölüleri diriltip bir araya toplaması.
Varup dergāh-ı mevlāda
Olınca ḥaşre āmāde

4. **ḥaşri:**-*i*
Rübai 127
Mısra: **1**
Allah'ın hesap sormak için ölüleri diriltip bir araya toplaması.
Ol dem ki ṭutup ḥaşri buḫār-ı dūzaḫ
Dehşetle ḫurūş ide şirār-ı dūzaḫ

5. **ḥaşre:**-*e*
Rübai 264
Mısra: **4**
Allah'ın hesap sormak için ölüleri diriltip bir araya toplaması.
Ṣād it bu faḳīrüñ naẓar-ı şefḳat ile
Çün ḥaşre varam başum açıḳ yalın ayaḳ

ḫaşr ider:

1. **ḥaşr ider:**-*er*
Gazel 127
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
(Allah) Kıyâmet günü ölüleri diriltip bir araya toplamak.
Ḳıyāmetdür ider ḥaşr olmaġı taʿlīḳ ferdāya
Şikāyet ol perīnüñ vaʿde-i ferdālarındandur

ḫaşr idüp:

1. **ḥaşr idüp:**-*üp*
Tarih 12
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Diriltmek.
Ḥaşr idüp seyyid-i kevneyn ile hem
Eyleye cilve-gehin dār-ı naʿīm

ḫaşr olınsa:

1. **ḥaşr olınsa:**-*ın, -sa*
Gazel 236
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yeniden dirilmek.
Bir Hümāsın Ḳāf-ı ḥüsne murġ-ı ʿAnḳalar eger
Ḥażretüñle ḥaşr olınsa ola mānend-i meges

ḫaşr üʿaded:

1. **ḥaşr üʿaded:**
Rübai 142
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sınırlı ve sayılı.
Ey maẓhar-ı envār-ı tecellī-i Ṣamed
Yoḳ menḳabet-i ẕātuñ içün ḥaşr üʿaded

ḫaşre dek:

1. **ḥaşre dek:**
Gazel 224
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kıyamete kadar.
Şöyle himmet eyle kim ʿışḳ ile meşhūr olalum
Ḥaşre dek dillerde söylensün Naḥīfī nāmumuz

2. **ḥaşre dek:**
Gazel 410
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kıyamete kadar.
Naḥīfī ḥaşre dek taḥrīr-i naʿt-i pāküñ eylerse
Nihāyet bulmaz evṣāf-ı kemālüñ yā Resūla'llāh

3. **ḥaşre dek:**
Gazel 453
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kıyamete kadar.
Ġayreti Mecnūn u Ferhāduñ bizümdür ḥaşre dek
Dönmemek lāyıḳ mıdur yārān yārān üstüne

4. **ḥaşre dek:**
Kaside 10
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kıyamete kadar.
Anuñ şerʿ-i ẕī-şānıdur ḥaşre dek
Bize ʿurve-i ḫās-ı bī-infiṣām

5. **ḥaşre dek:**
Tarih 2
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kıyamete kadar.
Tīġı olsun ḥaşre dek āvīze-i ʿarş-ı berīn
Eylesün aʿdā-yı bed-kārā ġazā-yı ekberi

6. **ḥaşre dek:**
Tarih 34
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kıyamete kadar.
Ḥaşre dek müstetabʿ-ı iḳbāl ide Rabbü'l-ʿibād
Baḫt-ı rūz-efrūz u fīrūzın o vālā-mesnedüñ

ḥasret:

1. **ḥasretüñ:**-*üñ*
Gazel 19
Mısra: **9**
Ayrı kalınan veya elden kaçırılan bir şeye karşı duyulan istek, tekrar görme ve kavuşma arzusu, özleyiş, özlem, iştiyak.
N'ola tā ḥaşre dek
bāḳī ḳalursa ḥasretüñ dilde
Naḥīfī de ḥicāb-ı ʿarż-ı vuṣlat sende istiġnā

2. **ḥasret:**
Gazel 32
Mısra: **4**
Ayrı kalınan veya elden kaçırılan bir şeye karşı duyulan istek, tekrar görme ve kavuşma arzusu, özleyiş, özlem, iştiyak.
Ṣafā-yı ḥayret-i dīdārdan ġınā gelmez
Ne deñlü ḥasret ile eylesem nigāh saña

3. **ḥasretüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 47
Mısra: **1**
Ayrı kalınan veya elden kaçırılan bir şeye karşı duyulan istek, tekrar görme ve kavuşma arzusu, özleyiş, özlem, iştiyak.
Cān ü dilde ḥasretüñle ḳalmadı ṣabr u şekīb
ʿArż-ı dīdār it ne var ben mübtelāya ey ḥabīb

4. **ḥasretüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 54
Mısra: **7**
Ayrı kalınan veya elden kaçırılan bir şeye karşı duyulan istek, tekrar görme ve kavuşma arzusu, özleyiş, özlem, iştiyak.
Ḥasretüñle künc-i ġamda dīdeler ḳan aġladı
Bu sirişküm baḥrine ol yedi deryā teşne-leb

5. **ḥasret:**
Gazel 56
Mısra: **7**
Ayrı kalınan veya elden kaçırılan bir şeye karşı duyulan istek, tekrar görme ve kavuşma arzusu, özleyiş, özlem, iştiyak.
Dil ü cānum saña āh itmeye mi ḥasret ile
Beni fürḳatde ḳoduñ ḳāmeti bālā ne ʿaceb

6. **ḥasretüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 59
Mısra: **8**
Ayrı kalınan veya elden kaçırılan bir şeye karşı duyulan istek, tekrar görme ve kavuşma arzusu, özleyiş, özlem, iştiyak.
Yaṣdanup ḫāk-i sütūnuñ durmayup her ruz u şeb
Ḥasretüñle bir devāsuz derde düşdüm ey ḥabīb

7. **ḥasret:**
Gazel 79
Mısra: **10**
Acı, keder.
Hep temennā-yı cebīn-sāyī-i dergāhuñdur
Rūz u şeb ḥasret ile āh ü fiġāna bāʿiṣ

8. **ḥasret:**
Gazel 86
Mısra: **3**
Ayrı kalınan veya elden kaçırılan bir şeye karşı duyulan istek, tekrar görme ve kavuşma arzusu, özleyiş, özlem, iştiyak.
Ḥasret öldürdi beni raḥm eylemez mi ḥālüme
Ol ṭabīb-i cān bu derde bir devā bilmez mi hīç

9. **ḥasretüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 103
Mısra: **1**
Ayrı kalınan veya elden kaçırılan bir şeye karşı duyulan istek, tekrar görme ve kavuşma arzusu, özleyiş, özlem, iştiyak.
Dil ḥasretüñle lāle-ṣıfat dāġ u yāredür
Cismüm miṣāl-i ġonçe-i gül pāre pāredür

10. **ḥasretle:**-*le*
Gazel 156
Mısra: **29**
Ayrı kalınan veya elden kaçırılan bir şeye karşı duyulan istek, tekrar görme ve kavuşma arzusu, özleyiş, özlem, iştiyak.
Beni bī-kes ḳodı peyġūle-i ġurbetde ḥasretle
Benüm baḫt-ı siyāhum fi'l-ḥaḳīḳa bī-mürüvvetdür

11. **ḥasret:**
Gazel 158
Mısra: **2**
Ayrı kalınan veya elden kaçırılan bir şeye karşı duyulan istek, tekrar görme ve kavuşma arzusu, özleyiş, özlem, iştiyak.
Firāḳuñ ʿāṣıḳ u mehcūrı bī-ṣabr u ḳarār eyler
Bu ḥasret bir belādur tā derūn-ı cāna kār eyler

12. **ḥasretüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 158
Mısra: **6**
Ayrı kalınan veya elden kaçırılan bir şeye karşı duyulan istek, tekrar görme ve kavuşma arzusu, özleyiş, özlem, iştiyak.

Ser-i kūyuñda evvel naġme-sāz-ı şevḳ olan göñlüm
Ġarīb illerde şimdi ḥasretüñle āh ü zār eyler

13. **ḥasretüñ:**-*üñ*
Gazel 174
Mısra: **4**
Ayrı kalınan veya elden kaçırılan bir şeye karşı duyulan istek, tekrar görme ve kavuşma arzusu, özleyiş, özlem, iştiyak.
Kendiñi böyle nihān eyleme ḳurbānuñ olam
Ḥasretüñ dāġ-zen-i sīne-i ṣad çākümdür

14. **ḥasretle:**-*le*
Gazel 223
Mısra: **14**
Ayrı kalınan veya elden kaçırılan bir şeye karşı duyulan istek, tekrar görme ve kavuşma arzusu, özleyiş, özlem, iştiyak.
Himmet-i vaṣluñ dirīġ itme Naḥīfîden meded
Geçmesün ḥasretle iḥsān eyle gel eyyāmumuz

15. **ḥasretüñdür:**-*üñ, -dür*
Gazel 223
Mısra: **10**
Ayrı kalınan veya elden kaçırılan bir şeye karşı duyulan istek, tekrar görme ve kavuşma arzusu, özleyiş, özlem, iştiyak.
Dil elem çekmez fenā dünyā içün ammā ki āh
Ḥasretüñdür ey perī ser-māye-i ālāmumuz

16. **ḥasretüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 223
Mısra: **3**
Ayrı kalınan veya elden kaçırılan bir şeye karşı duyulan istek, tekrar görme ve kavuşma arzusu, özleyiş, özlem, iştiyak.
Ḥasretüñle sū-be-sū pūyendeyüz mānend-i cū
Yoḳdur ey gül-çehre sensüz bir nefes ārāmumuz

17. **ḥasret:**
Gazel 226
Mısra: **8**
Ayrı kalınan veya elden kaçırılan bir şeye karşı duyulan istek, tekrar görme ve kavuşma arzusu, özleyiş, özlem, iştiyak.
Yār ile tenhā düşince bir yere āh eyleyüp
Ola mı vaṣl-ı cevānī anda ḥasret istemez

18. **ḥasret:**
Gazel 243
Mısra: **6**
Ayrı kalınan veya elden kaçırılan bir şeye karşı duyulan istek, tekrar görme ve kavuşma arzusu, özleyiş, özlem, iştiyak.
Yine raḥm eyleyüben söylemiş ol şāh-ı cihān
Ḫaberüm yoḳ o ḳulum ḥasret ile ḫaste imiş

19. **ḥasretüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 258
Mısra: **1**
Ayrı kalınan veya elden kaçırılan bir şeye karşı duyulan istek, tekrar görme ve kavuşma arzusu, özleyiş, özlem, iştiyak.
Ḥasretüñle şerḥa çekdüm cümle sīnem oldı dāġ
Gözlerümden aḳdı yaşum oldı ırmaġ ile çaġ

20. **ḥasret:**
Gazel 264
Mısra: **24**
Ayrı kalınan veya elden kaçırılan bir şeye karşı duyulan istek, tekrar görme ve kavuşma arzusu, özleyiş, özlem, iştiyak.
Ṣorarsañ ey şeh-i ḥüsnüm Naḥīfî-i zārı
Ayaġuñ öpmege ḥasret cemālüñe müştāḳ

21. **ḥasretüñe:**-*ü, -n, -e*
Gazel 268
Mısra: **12**
Ayrı kalınan veya elden kaçırılan bir şeye karşı duyulan istek, tekrar görme ve kavuşma arzusu, özleyiş, özlem, iştiyak.
Ayrıluḳ demleridür tesliye-baḫş ol bāña kim
Ṭoyamam ḥasretüñe ʿahd-i viṣāl olmayıcaḳ

22. **ḥasret:**
Gazel 280
Mısra: **12**
Ayrı kalınan veya elden kaçırılan bir şeye karşı duyulan istek, tekrar görme ve kavuşma arzusu, özleyiş, özlem, iştiyak.
Müyesser olmaz ise rūy-māl-i der-gāhuñ
Helāk ider beni bu ḥasret es-selāmu ʿaleyk

23. **ḥasret:**
Gazel 284
Mısra: **14**
Ayrı kalınan veya elden kaçırılan bir şeye karşı duyulan istek, tekrar görme ve kavuşma arzusu, özleyiş, özlem, iştiyak.
Rindler şevḳ-ı lebüñle ele cām alduḳça
Reşkden ḳanı ḳurur ḥasret ile zühhāduñ

24. **ḥasret:**
Gazel 285
Mısra: **4**
Ayrı kalınan veya elden kaçırılan bir şeye karşı duyulan istek, tekrar görme ve kavuşma arzusu, özleyiş, özlem, iştiyak.
Derd-i hicrānı sen ey Yūsuf-ı s̱ānī bāña ṣor
Çekdigin ben bilürim ḥasret ile Yaʿḳūbuñ

25. **ḥasret:**
Gazel 286
Mısra: **5**
Ayrı kalınan veya elden kaçırılan bir şeye karşı duyulan istek, tekrar görme ve kavuşma arzusu, özleyiş, özlem, iştiyak.
Bāġdan bāġa güẕār itmedeyüm ḥasret ile
Ḳandadur ḳandadur ol serv-i revānum diyerek

26. **ḥasretümüz:**-*ümüz*
Gazel 292
Mısra: **2**
Ayrı kalınan veya elden kaçırılan bir şeye karşı duyulan istek, tekrar görme ve kavuşma arzusu, özleyiş, özlem, iştiyak.
O māh-tābı baña gösterür mi devr-i felek
Ḳalur mı ḥasretümüz yoḫsa tā ḳıyāmete dek

27. **ḥasret:**
Gazel 334
Mısra: **1**
Ayrı kalınan veya elden kaçırılan bir şeye karşı duyulan istek, tekrar görme ve kavuşma arzusu, özleyiş, özlem, iştiyak.
Ne dem ol āfitāba ḥasret ile bir nigāh itdüm
Bir āh itdüm ki cümle ḫırmen-i ṣabrum tebāh itdüm

28. **ḥasretle:**-*le*
Gazel 340
Mısra: **3**
Ayrı kalınan veya elden kaçırılan bir şeye karşı duyulan istek, tekrar görme ve kavuşma arzusu, özleyiş, özlem, iştiyak.
Vücūdum ṣūret-i dīvāra döndi ḳaldı ḥasretle
Ben ol sāʿat ki ol rūḥ-ı revānumla vedāʿ itdüm

29. **ḥasret:**
Gazel 342
Mısra: **3**
Ayrı kalınan veya elden kaçırılan bir şeye karşı duyulan istek, tekrar görme ve kavuşma arzusu, özleyiş, özlem, iştiyak.
Bir āşinā nigāhuña biñ ḥasret iledür
Mecrūḥ-ı tīġ-i ġamze-i fettānuñ oldıġum

30. **ḥasret:**
Gazel 348
Mısra: **3**
Ayrı kalınan veya elden kaçırılan bir şeye karşı duyulan istek, tekrar görme ve kavuşma arzusu, özleyiş, özlem, iştiyak.
Üftādelerüñ ḥasret ile ḫāk-i reh olsun
Sen bāġ-ı ṣafāda ṣalın ey serv-i bülendüm

31. **ḥasret:**
Gazel 361
Mısra: **14**
Ayrı kalınan veya elden kaçırılan bir şeye karşı duyulan istek, tekrar görme ve kavuşma arzusu, özleyiş, özlem, iştiyak.
Ey Naḥīfī bilüp ol serv-i dil-ārā ḳadrüm
Tūtiyā-sāz ola biñ ḥasret ile ḫākümden

32. **ḥasretle:**-*le*
Gazel 375
Mısra: **13**
Ayrı kalınan veya elden kaçırılan bir şeye karşı duyulan istek, tekrar görme ve kavuşma arzusu, özleyiş, özlem, iştiyak.
Naḥīfī-veş reh-i ʿışḳuñda ḳurbān oldı ḥasretle
Benüm bī-çāre gönlüm geçdi cāndan geçmedi senden

33. **ḥasretüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 380
Mısra: **6**
Ayrı kalınan veya elden kaçırılan bir şeye karşı duyulan istek, tekrar görme ve kavuşma arzusu, özleyiş, özlem, iştiyak.
Cihān çeşm-i dile ṭār oldı hecr-i zülf ü rūyuñla
Şebüm farḳ itmez oldum ḥasretüñle rūz-ı rūşenden

34. **ḥasretüm:**-*üm*
Gazel 391
Mısra: **8**
Ayrı kalınan veya elden kaçırılan bir şeye karşı duyulan istek, tekrar görme ve kavuşma arzusu, özleyiş, özlem, iştiyak.
Dil ü cān dāmenüñde küştegān-ı şādumānīdür
N'ola cān virsem āġūşuñda cānā ḥasretüm sensin

35. **ḥasretüñ:**-*üñ*
Gazel 409
Mısra: **4**
Ayrı kalınan veya elden kaçırılan bir şeye karşı duyulan istek, tekrar görme ve kavuşma arzusu, özleyiş, özlem, iştiyak.
Ümmīd oldur ki bir dem ʿışḳuñ ile olmaya mehcūr
Göñülden ḥasretüñ gözden ḫayālüñ yā Resūla'llāh

36. **ḥasret:**
Gazel 410
Mısra: **8**
Ayrı kalınan veya elden kaçırılan bir şeye karşı duyulan istek, tekrar görme ve kavuşma arzusu, özleyiş, özlem, iştiyak.
N'olaydı ḫāk olaydum reh-güẕār-ı dilsitānuñda
Olup biñ ḥasret ile pāy-mālüñ yā Resūla'llāh

37. **ḥasret:**
Gazel 441
Mısra: **14**
Ayrı kalınan veya elden kaçırılan bir şeye karşı duyulan istek, tekrar görme ve kavuşma arzusu, özleyiş, özlem, iştiyak.
Bil ḳıymetin Naḥīfī-i zāruñ ki sevdigüm
Biñ ḥasret ile yād idesin bir zamān ola

38. **ḥasretem:**-*em*
Gazel 454
Mısra: **5**
Ayrı kalınan veya elden kaçırılan bir şeye karşı duyulan istek, tekrar görme ve kavuşma arzusu, özleyiş, özlem, iştiyak.
Ḥasretem ol ḥāle kim giryān olup biñ şevḳ ile
Rūyumı sürsem varup ol dest ü dāmān üstüne

39. **ḥasretüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 472
Mısra: **5**

Ayrı kalınan veya elden kaçırılan bir şeye karşı duyulan istek, tekrar görme ve kavuşma arzusu, özleyiş, özlem, iştiyak.
Yine çeşm-i nizārum ḥasretüñle dāġ dāġ oldı
Açılmış tāze güller bir naẕar ḳıl ʿālem-i ʿışḳa

40. **ḥasretde:**-*de*
Gazel 482
Mısra: **5**
Ayrı kalınan veya elden kaçırılan bir şeye karşı duyulan istek, tekrar görme ve kavuşma arzusu, özleyiş, özlem, iştiyak.
Ḥasretde ḳoyup bülbülini itdi ferāmūş
Āh ol gül-i nev-ḫīz-i vefā-düşmene eyvāh

41. **ḥasret:**
Kaside 7
Mısra: **21**
Ayrı kalınan veya elden kaçırılan bir şeye karşı duyulan istek, tekrar görme ve kavuşma arzusu, özleyiş, özlem, iştiyak.
Ben ḥasret ile ẕerre-i nā-çīz-i teẕellül
Sen rifʿat ile mihr-i dırḫşān-ı şefāʿat

42. **ḥasret:**
Kaside 8
Mısra: **37**
Ayrı kalınan veya elden kaçırılan bir şeye karşı duyulan istek, tekrar görme ve kavuşma arzusu, özleyiş, özlem, iştiyak.
Güle göz dikdi niçe ḥasret ile nergis-i bāġ
Dīde-i yār gibi çeşm-i siyāhı bīmār

43. **ḥasretle:**-*le*
Kaside 9
Mısra: **7**
Ayrı kalınan veya elden kaçırılan bir şeye karşı duyulan istek, tekrar görme ve kavuşma arzusu, özleyiş, özlem, iştiyak.
Girye-sāz-ı eşk-i ḫūn-ālūd olup ḥasretle āh
Rīze-seng-i kūyını laʿl-i Bedaḫşān eylesem

44. **ḥasretle:**-*le*
Kaside 9
Mısra: **3**
Ayrı kalınan veya elden kaçırılan bir şeye karşı duyulan istek, tekrar görme ve kavuşma arzusu, özleyiş, özlem, iştiyak.
Ḫāk-i pāk-i ṭībeye ḥasretle ḳılsam rūy-māl
Yolların hep rüfte-i çārūb-ı müjgān eylesem

45. **ḥasreti:**-*i*
Kaside 21
Mısra: **4**
Ayrı kalınan veya elden kaçırılan bir şeye karşı duyulan istek, tekrar görme ve kavuşma arzusu, özleyiş, özlem, iştiyak.
Ḫıṭṭa-i Rūma gelüp revnaḳ-ı tāze şimdi
Düşdi Hind ü ʿAceme ḥasreti Saʿd-ābāduñ

46. **ḥasretle:**-*le*
Kıt'a 13
Mısra: **4**
Ayrı kalınan veya elden kaçırılan bir şeye karşı duyulan istek, tekrar görme ve kavuşma arzusu, özleyiş, özlem, iştiyak.
ʿAzm-i rāh itdigümüzde ṭaraf-ı ḥażretüñe
Ḳaldı ḥasretle Naḥīfī-i ġarībüñ diyesiz

47. **ḥasret:**
Kıt'a 29
Mısra: **4**
Ayrı kalınan veya elden kaçırılan bir şeye karşı duyulan istek, tekrar görme ve kavuşma arzusu, özleyiş, özlem, iştiyak.
Veyletā āteş-i fürḳat cigerüm itdi kebāb
Çıḳdı biñ ḥasret ile derd-i dilüm eflāke

48. **ḥasretüñle:**-*üñ, -le*
Murabba 8
Mısra: **25**
Ayrı kalınan veya elden kaçırılan bir şeye karşı duyulan istek, tekrar görme ve kavuşma arzusu, özleyiş, özlem, iştiyak.
Ḥasretüñle ḫāk iderse cismümi bād-ı fenā
Rūḥ-ı baḫş olsun baña ẕikrüñle yārāñ-ı ṣafā

49. **ḥasretle:**-*le*
Murabba 13
Mısra: **1**
Ayrı kalınan veya elden kaçırılan bir şeye karşı duyulan istek, tekrar görme ve kavuşma arzusu, özleyiş, özlem, iştiyak.
Gönül ḥasretle āvāre
Şefāʿat yā Resūla'llāh

50. **ḥasret:**
Rübai 205
Mısra: **1**
Ayrı kalınan veya elden kaçırılan bir şeye karşı duyulan istek, tekrar görme ve kavuşma arzusu, özleyiş, özlem, iştiyak.
Biz yoḳ yere ḥasret ile āh eylemezüz
Āyīne-i ṭabʿumuz siyāh eylemezüz

51. **ḥasret:**
Rübai 365
Mısra: **2**
Ayrı kalınan veya elden kaçırılan bir şeye karşı duyulan istek, tekrar görme ve kavuşma arzusu, özleyiş, özlem, iştiyak.
Geldükçe fiġāna dil-i miḥnet-zādum
Āfāḳı ṭutar ḥasret ile feryādum

52. **ḥasret:**
Rübai 419
Mısra: **4**
Ayrı kalınan veya elden kaçırılan bir şeye karşı duyulan istek, tekrar görme ve kavuşma arzusu, özleyiş, özlem, iştiyak.

Ümmetlerüñ ey padişeh-i Sidre-mekān
Biñ ḥasret ile yoluña ḳurbān olsun

53. **ḥasret:**
Rübai 429
Mısra: **1**
Ayrı kalınan veya elden kaçırılan bir şeye karşı duyulan istek, tekrar görme ve kavuşma arzusu, özleyiş, özlem, iştiyak.
Lāyıḳ mı bu cān ḥasret ile zār olsun
Dil tāb-ı teb-i hecr ile bīmār olsun

54. **ḥasret:**
Rübai 512
Mısra: **2**
Ayrı kalınan veya elden kaçırılan bir şeye karşı duyulan istek, tekrar görme ve kavuşma arzusu, özleyiş, özlem, iştiyak.
Ṣad ġıbṭa eyā muʿtekifān-ı der-gāh
Biz ḥasret ile naʿra-keş-i nāle vü āh

55. **ḥasret:**
Tahmis 1
Mısra: **1**
Ayrı kalınan veya elden kaçırılan bir şeye karşı duyulan istek, tekrar görme ve kavuşma arzusu, özleyiş, özlem, iştiyak.
Gözümüñ ḥasret ile n'ola revān olsa yaşı
ʿĀşıḳam ol şehe kim yoḳ iki ʿālemde eşi

56. **ḥasretem:**-*em*
Tahmis 3
Mısra: **6**
Ayrı kalınan veya elden kaçırılan bir şeye karşı duyulan istek, tekrar görme ve kavuşma arzusu, özleyiş, özlem, iştiyak.
-
Ḥasretem ol rūz-ı fīrūza o vaḳt-i ḫurreme

57. **ḥasretle:**-*le*
Tahmis 5
Mısra: **28**
Ayrı kalınan veya elden kaçırılan bir şeye karşı duyulan istek, tekrar görme ve kavuşma arzusu, özleyiş, özlem, iştiyak.
Dil nuṭḳuña ḥasret-keş cān vaṣluña ḫāṭır-ḫ∨āh
İtmekde Naḥīfīveş ḥasretle dem-ā-dem āh

58. **ḥasret:**
Tahmis 9
Mısra: **7**
Ayrı kalınan veya elden kaçırılan bir şeye karşı duyulan istek, tekrar görme ve kavuşma arzusu, özleyiş, özlem, iştiyak.
Gelse biñ ḥasret ile baḥr-ı maḥabbet cūşa
Ruḥṣat el virse o dildār ile ʿayş ü nūşa

ḥasret ü ġam çekmiş:

1. **ḥasret ü ġam çekmiş:**-*miş*
Gazel 56
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Hasret ve gam çekmek, bu sebeplerden dolayı üzülmek.
Bu ḳadar ḥasret ü ġam çekmiş iken dünyede ben
Baña şefḳat idüben itmeye vālā ne ʿaceb

ḥasret-i dergāh-ı fahr-ı ʿālem:

1. **ḥasret-i dergāh-ı faḫr-ı ʿālem:**
Tahmis 3
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Âlemin övüncünün dergâhının hasreti II Hz. Muhammet'in dergahının hasreti.
Ḥasret-i dergāh-ı faḫr-ı ʿālem ile dem-be-dem
Dilde dāġ-ı iştiyāḳ u dīde-i giryānda nem

ḥasret-i dīdār-ı pāküñle:

1. **ḥasret-i dīdār-ı pāküñle:**-*üñ, -le*
Gazel 3
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz yüzünün hasreti.
Ḥasret-i dīdār-ı pāküñle n'ola pür-ḫūn ise
Cān ile müştāḳdur bu dīde-i giryān saña

ḥasret-i dīdāruñ:

1. **ḥasret-i dīdāruñ:**-*uñ*
Gazel 267
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin yüzünün güzelliğine duyulan hasret.
Yeter öldürdi beni ḥasret-i dīdāruñ āh
Yoḫsa ḳurbānuñ olam ʿarż-ı tecellā da mı yoḳ

ḥasret-i dil-dār:

1. **ḥasret-i dil-dār:**
Gazel 399
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin hasreti.
Naḥīfī cān virürsem ḥasret-i dil-dār ile āḫir
Ḫaber ṣorsun gelüp ol dil-rübā her bir giyāhumdan

ḥasret-i faḫr-i cihān:

1. **ḥasret-i faḫr-i cihān:**
Tahmis 1
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cihanın övüncünün hasreti II Hz. Muhammet'e duyulan hasret.
-
Ḥasret-i faḫr-i cihān ile ʿaleyhi'ṣ-ṣalavāt

ḥasret-i ḫāk-i reḥüñle:

1. **ḥasret-i ḫāk-i reḥüñle:**-*üñ, -le*
Matla 223
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
(Sevgilinin) yolunun toprağının özlemi.
Ḥasret-i ḫāk-i reḥüñle sensüñ ey nūr-ı İlāh
Atılur ṭāḳ-ı felekden yere ḫūrşīd ile māh

ḥasret-i kūyuñla:

1. **ḥasret-i kūyuñla:**-*uñ, -la*
Gazel 65
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin bulunduğu yerin özlemi.
Verziş-i āh iderek ḥasret-i kūyuñla göñül
Oldı berḳ-efken-i ḫırmenkede-i ṣabr ü ṣebāt

ḥasret-i merhem-i luṭfuñ:

1. **ḥasret-i merhem-i luṭfuñ:**-*uñ*
Kaside 8
Mısra: **121**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Lütuf merheminin hasreti.
Ḥasret-i merhem-i luṭfuñ sebeb-i mevtüm olur
Ey ṭabīb-i dil ü cān eyle bu zaḫma tīmār

ḥasret-i mihr-i cemālüñ:

1. **ḥasret-i mihr-i cemālüñ:**-*üñ*
Gazel 410
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik güneşinin özlemi.
Güneşde ḥasret-i mihr-i cemālüñ yā Resūla'llāh
Ḳamerde bīm-i engüşt-i celālüñ yā Resūla'llāh

ḥasret-i reftāruñ:

1. **ḥasret-i reftāruñ:**-*uñ*
Gazel 523
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yürüyen sevgilinin hasreti.
Ḥasret-i reftāruñ ile cān viren āşüfteler
Pāyuña yüzler sürer şevḳ ile dāmānuñ gibi

ḥasret-i vaṣluñ:

1. **ḥasret-i vaṣluñ:**-*uñ*
Gazel 66
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşma hasreti.
Bī-tāb ü tüvān itdi beni ḥasret-i vaṣluñ
Raḥm eyle bu müştāḳuña ey māye-i şefḳat

ḥasret-i vaṣluñla:

1. **ḥasret-i vaṣluñla:**-*uñ, -la*
Gazel 44
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşma hasreti.
Ḥasret-i vaṣluñla bir vādīde Mecnūnam ki ben
Olmamışdur seng-i ḫūn-ālūdı Ferhād-āşinā

ḥasret-i yārān:

1. **ḥasret-i yārān:**
Gazel 492
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgililerin hasreti.
Cāna geçdi ḥasret-i yārān ile hecr-i vaṭan
Tā-be-key ālāyiş-i ālām-ı ġurbet tā-be-key

ḥasret-i yūsuf-ı maḳṣūd:

1. **ḥasret-i yūsuf-ı maḳṣūd:**
Gazel 496
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kasdedilmiş Yusuf'un hasreti.
Ḥasret-i Yūsuf-ı maḳṣūd ile pür itmededür
Nāle-i vā-esefā kūşe-i Beytü'l-ḥazeni

ḥasret-i zülf ü ruḫuñla:

1. **ḥasret-i zülf ü ruḫuñla:**-*uñ, -la*
Gazel 223
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saç ve yüzünün hasreti.
Ḥasret-i zülf ü ruḫuñla şöyle bī-hūşuz ki biz
Kūşe-i ġamdan bilinmez oldı ṣubḥ u şāmumuz

ḥasret-keş:

1. **ḥasret-keş:**
Tahmis 5
Mısra: **27**
Hasret çeken.
Dil nuṭḳuña ḥasret-keş cān vaṣluña ḫāṭır-ḫ∨āh
İtmekde Naḥīfīveş ḥasretle dem-ā-dem āh

ḥasret-keş-i āsāyiş olup:

1. **ḥasret-keş-i āsāyiş olup:**-*up*
Rübai 493
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Huzurun hasret çekeni olmak.
Ḥasret-keş-i āsāyiş olup her demde
Rāḥat yüzini görmemişem ʿālemde

ḥasret-keş-i iḳbāl-i nigāh:

1. **ḥasret-keş-i iḳbāl-i nigāh:**
Gazel 288
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade

Bakış teveccühünün hasret çekeni II âşık.
Şimdi memnūʿ-ı temāşā olan esbāb-ı cemāl
Şoñra ḥasret-keş-i iḳbāl-i nigāh olsa gerek

ḥasret-zede:

1. **ḥasret-zedeyem:**-*em, -y*
Rübai 434
Mısra: **2**
Özlem çeken, hasrete düşmüş, mahrum.
Neẕẕāre idersem n'ola ruḫsāruña ben
Ḥasret-zedeyem şevḳ ile dīdāruña ben

ḥāṣṣa-i cezb-i ḳulūb:

1. **ḫāṣṣa-i ceẕb-i ḳulūb:**
Rübai 74
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kalplerin kendine çekmenin keyfiyeti.
Ḥaḳ üzre olur cümle-i evṣāfından
Evvel ṣıfatı ḫāṣṣa-i ceẕb-i ḳulūb

ḥāṣṣa-i māyī-i ḥayāt-ı eşyā ḳıldı:

1. **ḫāṣṣa-i māyī-i ḥayāt-ı eşyā ḳıldı:**
Tarih 29
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nesnelerin hayatının özünün keyfiyeti kılmak.
Ḳıldı Ḥaḳ ḫāṣṣa-i māyī-i ḥayāt-ı eşyā
İtdi mefhūmı anuñ naẓm-ı kerīminde vürūd

ḥāṣṣa-i tedbīrini:

1. **ḫāṣṣa-i tedbīrini:**-*i, -n, -i*
Kaside 27
Mısra: **151**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tedbirin keyfiyeti.
İstemez ḫāṣṣa-i tedbīrini Calinusuñ
Merhem-i himmete muḥtāc bu zaḫm-ı nāsūr

ḥassān:

1. **ḥassānuñ:**-*uñ*
Rübai 274
Mısra: **1**
Hz. Muhammed döneminde yaşayıp peygamber şairi olarak ünlenmiş Arap şairi Hassan bin Sabit.
Meddāḥı olursam ne ʿaceb Ḥassānuñ
Vaṣṣāfı idi ol şeh-i ʿālī-şānuñ

hasta yatur:

1. **ḥasta yatur:**-*ur*
Gazel 315
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir hastalıktan dolayı yatakta yatmak.
Ġamuñla ḫasta yatur cān-ı müstemendüñ gel
Esīr-i ʿışḳını bīmār iden efendüm gel

ḫaste:

1. **ḫaste:**
Gazel 101
Mısra: **11**
Hasta kelimesinin eski metinlerde rastlanan asıl şekli; sağlığı bozuk olan, sıhhati yerinde olmayan kimse.
Nāmı egerçi ḫaste elinden cihān zebūn
El-ḥaḳ taʿaccübüm benüm ol çeşm-i mestedür

2. **ḫaste:**
Gazel 243
Mısra: **6**
Hasta kelimesinin eski metinlerde rastlanan asıl şekli; sağlığı bozuk olan, sıhhati yerinde olmayan kimse.
Yine raḥm eyleyüben söylemiş ol şāh-ı cihān
Ḫaberüm yoḳ o ḳulum ḥasret ile ḫaste imiş

3. **ḫasteyi:**-*y, -i*
Gazel 453
Mısra: **16**
Hasta II çaresiz âşık.
Gāh būs u geh kenāra çoḳ da māʾil olma kim
Ḫasteyi bī-tāb ider dermān dermān üstüne

4. **ḫaste:**
Matla 101
Mısra: **1**
Hasta kelimesinin eski metinlerde rastlanan asıl şekli; sağlığı bozuk olan, sıhhati yerinde olmayan kimse.
Ḫaste endīşe-i merg eyler iken leyl ü nehār
Ölümi yāda getürmez mi o çeşm-i bīmār

5. **ḫasteye:**-*ye*
Matla 111
Mısra: **2**
Hasta II çaresiz âşık.
Marīż-i ʿışḳına ʿarż-ı firāş ider dil-ber
Ṭabīb olan kişi hīç ḫasteye döşek mi şorar

6. **ḫaste:**
Murabba 6
Mısra: **18**
Hasta kelimesinin eski metinlerde rastlanan asıl şekli; sağlığı bozuk olan, sıhhati yerinde olmayan kimse.
Yoḳ cān ü dilde ibtihāc Maḥzūn göñül ḫaste mizāc

7. **ḫasteye:**-*y, -e*
Rübai 213
Mısra: **4**
Hasta kelimesinin eski metinlerde rastlanan asıl şekli; sağlığı bozuk olan, sıhhati yerinde olmayan kimse.
Ġayruñ baña dermānı gerekmez şāhā
Derdüñ gibi ben ḫasteye dermān olmaz

ḫaste oldı:

1. **ḫaste oldı:**-*dı*
Rübai 460
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Düşkün, perişan olmak.
Ṭāʿatde olup ḳayd-ı hevāya beste
ʿİṣyān ile oldı dil ü cānum ḫaste

ḫaste olup:

1. **ḫaste olup:**-*up*
Matla 157
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasta olmak, hastalanmak.
Bülbül aġlar başı üzre gözi yaşın dökerek
Şāḫ-ı gül ḫaste olup var ise çıḳarda çiçek

ḫaste-dil:

1. **ḫaste-dil:**
Gazel 257
Mısra: **3**
Düşkün, yaralı gönül; zavallı, biçare aşık.
Tīr-i ḫūnī zaḫmesinden gūyiyā bu ḫaste-dil
Şimdi bīmār oldı cānā ḳalmadı yer tende saġ

2. **ḫaste-dile:**-*e*
Rübai 175
Mısra: **1**
Hasta gönül.
Her ḫaste-dile derd ü devā sendendür
Luṭf u kerem ey bār-ı Ḫudā sendendür

3. **ḫaste-dile:**-*e*
Rübai 281
Mısra: **4**
Hasta gönül.
Cān virmege çoḳ ḳalmadı hicrānuñ ile
Ol ḫaste-dile çāre gerek çāre gerek

4. **ḫaste-dilem:**-*em*
Rübai 348
Mısra: **2**
Hasta gönül.
Ben cümle ʿibāduñda ḥaḳīr ü zārem
Āşüfte-serem ḫaste-dilem nā-çārem

5. **ḫaste-dile:**-*e*
Rübai 414
Mısra: **1**
Hasta gönül.
Ben ḫaste-dile feyż-i devā itdüñ sen
Luṭf eyledüñ iḥsāna sezā itdüñ sen

6. **ḫaste-dilem:**-*em*
Tahmis 10
Mısra: **40**
Hasta gönül.
Vuṣlatuñla dil-i maḥzūna biraz tesliyet it
ʿĀṣıḳa ḫaste-dilem ḥālüme gel merḥamet it

ḫaste-ḥāl olmış:

1. **ḫaste-ḥāl olmış:**-*mış*
Gazel 70
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Perişan olmak, gam ve kederden dolayı hasta düşmek.
Benümle vuṣlat-ı aʿlā aña bir kār u dermān it
İşitdüm ḫaste-ḥāl olmış ilāhī ḳıl ʿaṭā ṣıḥḥat

ḫaste-i hicrāna:

1. **ḫaste-i hicrāna:**-*a*
Gazel 272
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayrılık hastası.
Sīnesin çāk eylemişdür ḫaste-i hicrāna baḳ
Hey meded bayrāmı görsün gel meded dermāna baḳ

ḫaste-i ʿışḳ oldıġum:

1. **ḫaste-i ʿışḳ oldıġum:**-*dıġ, -um*
Gazel 302
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk yorgunu olmak.
Bilürsin ḫaste-i ʿışḳ oldıġum nabż-ı fiġānumdan
Ne ḥācetdür ṭabībüm saña şimdi keşf-i rāz itmek

ḫaste-i ʿışḳuñ:

1. **ḫaste-i ʿışḳuñ:**-*uñ*
Gazel 517
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk yorgunu II aşk hastası.
Cism-i ser-tā-pā ʿalīl-i sūz u tāb-ı ʿışḳ iken
Ḫaste-i ʿışḳuñ ne ḥikmetdür bilinmez ʿilleti

ḫaste-mizāc olup:

1. **ḫaste-mizāc olup:**-*up*
Rübai 115
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yorgun mizaçlı olmak.
Aġyāra teşebbüsle olup ḫaste-mizāc
Esbāba naẓar eyledi ṣabrum tārāc

ḫasūd:

1. **ḫasūd:**
Gazel 184
Mısra: **9**
Çok hased eden.
Sözlerümden ḳuvvet-i ṭabʿum n'ola bilse ḥasūd
Zūr-ı bāzū-yı şehi ṭavr-ı sipāhından bilür

ḫasūdān-ı gedā-meşreb:

1. **ḫasūdān-ı gedā-meşreb:**
Gazel 181
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dilenci yaratılışlı

hasetçiler II rakipler, diğer şairler.
Ḥasūdān-ı gedā-meşreb
n'ola pā-māl-i reşk olsa
Naḥīfī mülk-i naẕmuñ şimdi
şāh-ı kām-rānıdur

ḥasūd-ı bed:

1. **ḥasūd-ı bed:**
Kaside 22
Mısra: **37**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şüpheci kıskanç.
Senā-yı zātın itmez kimse
yoḳ illā ḥasūd-ı bed
O da inṣāf ider gördükçe bu
evṣāf-ı zībāyı

ḥaşyet itmezsin:

1. **ḥaşyet itmezsin:**-*mez, -sin*
Gazel 387
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Korkmak.
Ḳanı ṭāʿat-i Rabbānī hevāya
meyl idüp ḳalduñ
Ḫudādan ḥaşyet itmezsin
resūlinden utanmazsın

ḥaşyet-i ḫudā:

1. **ḥaşyet-i ḫudā:**
Gazel 462
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah korkusu.
Ḳalbüñde olmayınca senüñ
ḥaşyet-i Ḫudā
İḳrār-ı lafẓ-ı rūz-ı cezādan ne
fāʾide

ḥaṭ:

1. **ḥaṭ:**
Gazel 143
Mısra: **3**
(Sevgilinin yanağındaki) ayva tüyleri.
Olma muġber ḥaṭ gelürse
ṣafḥa-i ruḫsāruña
Ḥüsn-i ḫat ey sāde-rūyum
zīnet-i evrāḳdur

2. **ḥaṭ:**
Gazel 201
Mısra: **3**
(Sevgilinin yanağındaki) ayva tüyleri.
Nev-ẓuhūr-ı ḥüsn iken ḥaṭ
geldigin eyler recā
Bilmezem kim fitne-i baḫt-ı
siyāhumdan mıdur

3. **ḥaṭ:**
Gazel 212
Mısra: **7**
(Sevgilinin yanağındaki) ayva tüyleri.
İtdi resīd defter-i nāz ü
niyāzı ḥaṭ
Hīç ḳalmadı senüñle ḥisāb ü
kitābumuz

4. **ḥaṭ:**
Gazel 250
Mısra: **1**
(Sevgilinin yanağındaki) ayva tüyleri.
Geç ire elṭāf-ı Ḥaḳla gülşen-i
gülzāra ḫaṭ
Bilmezüz kim yazılur mı
gökde ol meh-pāre ḫaṭ

5. **ḥaṭ:**
Gazel 250
Mısra: **2**
(Sevgilinin yanağındaki) ayva tüyleri.
Geç ire elṭāf-ı Ḥaḳla gülşen-i
gülzāra ḫaṭ
Bilmezüz kim yazılur mı
gökde ol meh-pāre ḫaṭ

6. **ḥaṭ:**
Gazel 250
Mısra: **4**
(Sevgilinin yanağındaki) ayva tüyleri.
Lebleri miḳrāżı ile ʿāşıḳuñ
ḳan itmesün
Teşnedür ḳanına cāʾiz
gelmesün bī-çāre ḫaṭ

7. **ḥaṭ:**
Gazel 251
Mısra: **1**
(Sevgilinin yanağındaki) ayva tüyleri.
ʿĀrıżuñda pādişāhum bil
ḫaṭādur bunca ḫaṭ
ʿĀrife kāfīdür olsa ol siyeh
ḫālüñ nuḳaṭ

8. **ḥaṭuñ:**-*un*
Matla 181
Mısra: **1**
(Sevgilinin yanağındaki) ayva tüyleri.
Ḫaṭuñ geldükde efzūn oldı
şevḳ-ı cān-ı nālānum
Baña ʿışḳuñ berāt ile virildi
şanki sulṭānum

9. **ḥaṭ:**
Tahmis 9
Mısra: **19**
(Sevgilinin yanağındaki) ayva tüyleri.
Ḫaṭ ber-āverde olan tāze
dem-i vuṣlatda
Başḳa bir zevḳ virür geçdi
zamānum diyerek

ḥaṭ ire:

1. **ḥaṭ ire:**-*e*
Gazel 250
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayva tüyü çıkması.
Kaʿbe-i kūy-ı cevānum
nāẓır-ı ḥuccācıdur
Müjde-i vaṣl ile ire belki bu
nā-çāre ḫaṭ

ḥaṭ olmaya:

1. **ḥaṭ olmaya:**-*ma, -ya*
Gazel 250
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çizgi olmak.
ʿĀşıḳuñ meyl eyledükçe ala
bir bir şāne-veş
Pençe-i zūr itmesün olmaya
tā ṣad pāre ḫaṭ

ḥaṭ olsa:

1. **ḥaṭ olsa:**-*sa*
Gazel 250
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çizgi olmak.

Bu Naḥīfī ʿārıżıña ke'l-ʿadem dir dil-berā
Ġam degüldür ʿārıż olsa ṣafḥa-i ruḫsāra ḫaṭ

ḫaṭā:

1. **ḫaṭā:**
Gazel 16
Mısra: **8**
Aslına uygun olmayan, doğru olmayan şey; yanlış, yanlışlık.
Bāʿiṣ nedür sükūtuña ey ġonçe-fem ʿaceb
Yoḫsa ḫaṭā mı ṣīve-i taḥrīk-i leb saña

2. **ḫaṭā:**
Gazel 41
Mısra: **4**
Hata, yanlış, kusur II boş, boşuna, beyhude.
Nedür bu ʿişve n'içündür bu ṭavr-ı bīgāne
Ḫaṭā mı bir nigeh-i āşinā-nevāz saña

3. **ḫaṭā:**
Gazel 117
Mısra: **4**
Aslına uygun olmayan, doğru olmayan şey; yanlış, yanlışlık.
Ölsün mi n'eylesün olan āşüfte ḥüsnüñe
Ḳurbānuñ oldıġum seni sevmek ḫaṭā mıdur

4. **ḫaṭāmuz:**-*muz*
Gazel 124
Mısra: **4**
Aslına uygun olmayan, doğru olmayan şey; yanlış, yanlışlık.
İʿtiẕārın ḥaml ider küstāḫī-i ʿuṣṣāḳa hep
Bir günāhı biñ ḥisāb eyler ḫaṭāmuz çoḳ görür

5. **ḫaṭā:**
Gazel 130
Mısra: **12**
Aslına uygun olmayan, doğru olmayan şey; yanlış, yanlışlık.
Ricāl-i devlet-i dünyā işābet eyler hep
Netīce her ne ḫaṭā var ise gedādan olur

6. **ḫaṭādur:**-*dur*
Gazel 251
Mısra: **1**
Aslına uygun olmayan, doğru olmayan şey; yanlış, yanlışlık.
ʿĀrıżuñda pādişāhum bil ḫaṭādur bunca ḫaṭ
ʿĀrife kāfīdür olsa ol siyeh ḫālüñ nuḳaṭ

7. **ḫaṭā:**
Gazel 283
Mısra: **10**
Boş, boşuna, beyhude.
Nīk ü bed vażʿuña ʿuṣṣāḳuñ iderken taḥsīn
Hünerüñ cümle ḫaṭā ile günāh olsa gerek

8. **ḫaṭāları:**-*lar, -ı*
Gazel 504
Mısra: **12**
Aslına uygun olmayan, doğru olmayan şey; yanlış, yanlışlık.
Erbāb-ı ʿışḳa zāhid ider ṭaʿn-ı bī-şümār
Bilmez ki her sözinde ṣayılmaz ḫaṭāları

9. **ḫaṭāmuzı:**-*muz, -ı*
Gazel 510
Mısra: **8**
Aslına uygun olmayan, doğru olmayan şey; yanlış, yanlışlık.
ʿArż-ı ṣadāḳat itmiş idük dün ol āfete
Bāʿiṣ bu oldı cevrine bildük ḫaṭāmuzı

10. **ḫaṭālardan:**-*lar, -dan*
Kaside 26
Mısra: **323**
Aslına uygun olmayan, doğru olmayan şey; yanlış, yanlışlık.
Vücūd-ı pākini ḥıfẓ eylesün ḫaṭālardan
Ḫudā-yı Ferd ü Ṣamed celle şānühü ve ʿulā

11. **ḫaṭālardan:**-*lar, -dan*
Kaside 28
Mısra: **81**
Aslına uygun olmayan, doğru olmayan şey; yanlış, yanlışlık.
Ḫudā ẕāt-ı şerīfüñ ḥıfẓ ide her dem ḫaṭālardan
Senüñ kim ẕāt-ı pāküñ bāʿiṣ-i şevḳ-ı ḫiṭābumdur

12. **ḫaṭādur:**-*dur*
Rübai 50
Mısra: **3**
Aslına uygun olmayan, doğru olmayan şey; yanlış, yanlışlık.
Kārı beşerüñ gerçi ḫaṭādur ammā
Yoḳ nefsine ẓālim bana beñzer yā Rab

13. **ḫaṭālardan:**-*lar, -dan*
Tarih 3
Mısra: **15**
Aslına uygun olmayan, doğru olmayan şey; yanlış, yanlışlık.
Ḫaṭālardan Ḫudā ẕāt-ı şerīfin eyleye maḥfuẓ
Tamām olmaz olursam raḥmetinden rūz u şeb bāḥiṣ

ḫaṭā eylese:

1. **ḫaṭā eylese:**-*se*
Gazel 145
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yanlışlık yapmak, hata etmek.
ʿAceb mi çeşmine yeksān gelürse luṭf u ġażab
Ḫaṭā da eylese mestāneye ṣavāb gelür

ḫaṭā itdükçe:

1. **ḫaṭā itdükçe:**-*dükçe*
Rübai 44
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yanlışlık yapmak, yanılgıya düşmek.
Yā Rab beşeriyyetle ben itdükçe ḫaṭā
Sen rızḳumı faẕluñ ile itdün iʿṭā

ḫaṭā itdüm:

1. **ḫaṭā itdüm:**-*dü, -m*
Matla 69
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yanlışlık yapmak, yanılgıya düşmek.
Derd-i ʿışḳuñdur dil-i bīmāra dermāndan leẕīẕ
Yoḳ ḫaṭā itdüm meded dermān degül cāndan leẕīẕ

ḫaṭā itme:

1. **ḫaṭā itme:**-*me*
Rübai 21
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yanlışlık yapmak, yanılgıya düşmek.
Teʾḫīr-i ḥuṣūlinde niçe ḥikmet var
Sen itme ṣaḳın ẓann-ı ḫilāf ile ḫaṭā

ḫaṭā vü nisyān:

1. **ḫaṭā vü nisyān:**
Rübai 428
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yanlışlık ve unutmak.
Ḳul ġaflet ile itse ʿaceb mi ʿiṣyān
Eksük mi olur ḳulda ḫaṭā vü nisyān

ḫaṭā-pīşe:

1. **ḫaṭā-pīşe:**
Kaside 5
Mısra: **62**
Sürekli hata yapan.
Bunca ʿāṣīler içinde yoḳ mıdur bilmem yiri
Ümmetüñden biri ḫaṭā-pīşe ġarībüñ serverā

ḫaṭar çekdüm:

1. **ḫaṭar çekdüm:**-*dü, -m*
Gazel 335
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Tehlikeye düşmek, sıkıntı yaşamak.
Olup ser-geşte-i bīm-i gezend-i reh-zen-i hecrüñ
Reh-i vaṣluñda ey rūḥ-ı revānum çoḳ ḫaṭar çekdüm

ḫaṭar-güẕār-ı reh-i ʿışḳ-ı yārsın:

1. **ḫaṭar-güẕār-ı reh-i ʿışḳ-ı yārsın:**-*sın*
Gazel 396
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin aşk yolunun tehlikeli yolu.
Ḫaṭar-güẕār-ı reh-i ʿışḳ-ı yārsın ṭutalım
O yolda ḳayd-ı firāz ü nişībi n'eylersin

ḫaṭ-āver olursa:

1. **ḫaṭ-āver olursa:**-*ur, -sa*
Matla 271
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayva tüyleri yeni çıkmak.
Terk eylemem ḫaṭ-āver olursa o māhumı
Ḫaṭṭ-ı şerīf ile severem pādişāhumı

ḫaṭā-yı maḥż itdüm:

1. **ḫaṭā-yı maḥż itdüm:**-*dü, -m*
Gazel 247
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hatanın ta kendisini etmek.
Gördüm nigāh-ı ḫışmuñı feryāda başladum
Maʿẕūr ṭut ki bilmedüm itdüm ḫaṭā-yı maḥż

ḫātem ṭaḳıldı:

1. **ḫātem ṭaḳıldı:**-*ıl, -dı*
Matla 173
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüzük takmak, nişanlanmak. II Bağ kurmak.
Gördigüm destini būs itmege ṭālib ʿālem
Yārüñ engüştine şevḳ ile ṭaḳıldı ḫātem

ḫātem-i ṭāyī:

1. **ḫātem-i ṭāyī:**
Kaside 22
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arapların Tayy kabilesinden cömertliğiyle ünlü İbn Abdullah bin Sa'd'ın lakabı.
Yeter taṭvīl-i vaṣf-ı Bermeki vü Ḫātem-i Ṭāyī
Bana medḥ eyler iseñ eyle İbrāhīm Paşayı

ḫātem-şıfat:

1. **ḫātem-şıfat:**
Gazel 228
Mısra: **16**
Hâtem gibi II Hâtim et-Tâî, cömertliğiyle bilinen cahiliye dönemi şairlerindendir.
Baḫīlī naḳş-ı ḫātem eyleseñ maʿkūsdur nāmı
Keremkār olmayan Ḫātem-ṣıfat ʿālemde nām almaz

ḫaṭ-ı müşgīnüñ oldı:

1. **ḫaṭ-ı müşgīnüñ oldı:**-*üñ, -dı*
Kaside 13
Mısra: **71**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Misk kokulu hat olmak.
Ḫaṭ-ı müşgīnüñ oldı kisve gūyā Kaʿbe-i ḥüsne
-

ḫaṭ-ı müşk-nāb:

1. **ḫaṭ-ı müşk-nāb:**
Gazel 88
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Saf misk kokulu hat. Eskiden koku vermesi ve yazma eserlerin böceklerden arınmak amacıyla misk kokulu mürekkeplerle yazı yazılmasına telmih vardır.
Çıḳmış beyāża nüsḫa-i ḥüsn ü melāḥati
İtmiş cemāl-i yāri ḫaṭ-ı müşk-nāb şerḥ

<u>ḫaṭ-ı nev-ḫīz-i ruḫ-ı yāri:</u>

1. **ḫaṭ-ı nev-ḫīz-i ruḫ-ı yāri:**-*i*
Gazel 322
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin yanağının yeni çıkan sakalı.
Ey dil ḫaṭ-ı nev-ḫīz-i ruḫ-ı yāri ḫayāl it
Gel ṣaḥn-ı çemen-zāra biraz refʿ-i elem ḳıl

<u>ḫaṭ-ı nev-ḫīz-i yār:</u>

1. **ḫaṭ-ı nev-ḫīz-i yār:**
Gazel 465
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin yeni çıkmış ayva tüyleri.
Füzūn olmaḳdadur şevḳum ḫaṭ-ı nev-ḫīz-i yār üzre
Cünūnum tāzelendi gör yine evvel-bahār üzre

<u>ḫaṭ-ı yār:</u>

1. **ḫaṭ-ı yār:**
Rübai 535
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin yüzündeki ince ayva tüyleri.
Geldi ḫaṭ-ı yār zülfi baḫsinde iken
Gör baḫtumızı ḳıṣṣa müşevveş oldı

<u>ḫaṭīb-i muʿallā:</u>

1. **ḫaṭīb-i muʿallā:**
Kaside 10
Mısra: **52**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüce hatip.
Şeref-dīde-i veche-i ḳıbleteyn
Ḫaṭīb-i muʿallā imām-ı hümām

<u>ḫāṭif-i ġaybī:</u>

1. **ḫāṭif-i ġaybī:**
Tarih 20
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gizliden gelen ses.
Naḥīfī hāṭif-i ġaybī didi itmāmına tārīḫ
Zihī ḳaṣr-ı muʿallā mesned-i pīr-zīb-i sulṭānī

<u>ḫātime-i defter-i ʿunvān-ı kemāl:</u>

1. **ḫātime-i defter-i ʿunvān-ı kemāl:**
Rübai 308
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Olgunluk unvanı defterinin sonu.
Ey mā-ḥaṣal-ı nüsḫa-i zībā-yı cemāl
V'ey ḫātime-i defter-i ʿunvān-ı kemāl

<u>ḫāṭır:</u>

1. **ḫāṭırumı:**-*um, -ı*
Gazel 75
Mısra: **8**
İnsanın düşünme ve hafıza kuvveti, zihin, fikir, akıl II Gönül.
Sikeşte-dil itdi beni tā şaḥne-i hecrüñ
Cānā ele al ḫāṭırumı ʿahd-i viṣāl it

2. **ḫāṭırum:**-*um*
Gazel 91
Mısra: **9**
Durum, vaziyet.
Beni şād olmasun dir ḫāṭırum bir kerre ṣormazsın
Hele şād olmaḳ ister mi suʾāl it ḫāṭır-ı nā-şad

3. **ḫāṭır:**
Gazel 195
Mısra: **3**
Durum, vaziyet.
Ben hele ḫāṭır perīşānem firāḳuñla senüñ
Bezm-i nāzuñda ʿaceb cemʿiyyetüñ kimlerledür

4. **ḫāṭıruñ:**-*uñ*
Gazel 344
Mısra: **2**
İnsanın düşünme ve hafıza kuvveti, zihin, fikir, akıl II Gönül.
Seni her laḥẓa ġam-ı ʿışḳ ile giryān göreyüm
Ḫāṭıruñ bencileyin böyle perīşān göreyüm

5. **ḫāṭır:**
Gazel 505
Mısra: **15**
İnsanın düşünme ve hafıza kuvveti, zihin, fikir, akıl II Gönül.
Cihānda ḳalmadı aṣlā güşāde bir ḫāṭır
Zamāne her-kesi mevḳūf-ı infiʿāl itdi

6. **ḫāṭırum:**-*um*
Gazel 505
Mısra: **12**
İnsanın düşünme ve hafıza kuvveti, zihin, fikir, akıl II Gönül.
Nigāh-ı nāz ile itdi nümūde ḫançerini
Nezāketiyle o meh ḫāṭırum suʾāl itdi

7. **ḫāṭıra:**-*a*
Gazel 509
Mısra: **18**
Durum, vaziyet.
Ümmīd-i raḥmete söz yoḳ Naḥīfīyā ammā
Biraz da ḫāṭıra bīm-i ʿiḳāb gelmez mi

8. **ḫāṭırum:**-*um*
Gazel 523

Mısra: **2**
İnsanın düşünme ve hafıza kuvveti, zihin, fikir, akıl II Gönül.
Sîneme zaḫm urma luṭf it tîr-i müjgānuñ gibi
Ḫāṭırum itme şikeste ʿahd ü peymānuñ gibi

9. **ḫāṭırı:**-*ı*
Kaside 21
Mısra: **14**
İnsanın düşünme ve hafıza kuvveti, zihin, fikir, akıl II Gönül.
Çoḳ perīşān-dil idüp kesb-i leṭāfet anda
Cemʿ ider ḫāṭırı cemʿiyyeti Saʿd-ābāduñ

10. **ḫāṭırumda:**-*um, -da*
Kaside 26
Mısra: **107**
İnsanın düşünme ve hafıza kuvveti, zihin, fikir, akıl II Gönül.
Elümde levḥ ü ḳalem ḫāṭırumda ḫūn u elem
Cigerde sūziş-i ġam dilde ġuṣṣa gözde bükā

11. **ḫāṭırumda:**-*um, -da*
Kaside 26
Mısra: **131**
İnsanın düşünme ve hafıza kuvveti, zihin, fikir, akıl II Gönül.
Ne ḫāṭırumda ferāġat ne dilde āsāyiş
Ne ṭāliʿumda mürüvvet ne kevkebümde vefā

12. **ḫāṭırum:**-*um*
Murabba 6
Mısra: **95**
Durum, vaziyet.
Şād eyle maḥzūn ḫāṭırum
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

13. **ḫāṭırda:**-*da*
Rübai 55
Mısra: **3**
İnsanın düşünme ve hafıza kuvveti, zihin, fikir, akıl II Gönül.
Ḫāṭırda olan fikr-i hevāya tevbe
Fermānuña merbūṭ ḥıbāl-ı esbāb

14. **ḫāṭırda:**-*da*
Rübai 164
Mısra: **3**
Durum, vaziyet.
Ḫāṭırda yoġ iken ider iʿṭā-yı merām
Ol Ḳādir ü Ḳayyūm o Ḫudāvend-i Şekūr

15. **ḫāṭırumı:**-*um, -ı*
Rübai 348
Mısra: **3**
İnsanın düşünme ve hafıza kuvveti, zihin, fikir, akıl II Gönül.
Yoḳ ḫāṭırumı ṣorar firāş-ı ġamda
Ḥaḳḳā ki ġarīb-i ḫaste vü bīmārem

16. **ḫāṭır:**
Rübai 432
Mısra: **4**
İnsanın düşünme ve hafıza kuvveti, zihin, fikir, akıl II Gönül.
Gāhīce ne var luṭf ile mesrūr eyle
Ḫāṭır niçe bir ḳahr ile olsun maḥzūn

17. **ḫāṭırı:**-*ı*
Rübai 455
Mısra: **1**
İnsanın düşünme ve hafıza kuvveti, zihin, fikir, akıl II Gönül.
Taṭyīb ḳılup ḫāṭırı ṭīb-i dil-cū
Olduḳda ṣafā-baḫş-ı vuṣūl ol ten-zū

18. **ḫāṭırum:**-*um*
Rübai 549
Mısra: **2**
İnsanın düşünme ve hafıza kuvveti, zihin, fikir, akıl II Gönül.
Dāmān u girībānumı ḥayret aldı
Ġam ḫāṭırum ālām-ı hevāya ṣaldı

19. **ḫāṭırın:**-*ın*
Tarih 2
Mısra: **34**
Akıl, fikir, düşünce.
Eyleyüp āyīne-i ṭabʿın mücellā rūz u şeb
Ḫāṭırın gerd-i kederden eylesün Bārī berī

<u>ḫāṭıra:</u>

1. **ḫāṭıram:**-*m*
Gazel 165
Mısra: **1**
Gönül.
Ġamuñla ben perīşān ḫāṭıram cemʿiyyetüm yoḳdur
Fiġān ü nāleden ġayrı benüm hem-ṣoḥbetüm yoḳdur

2. **ḫāṭırası:**-*sı*
Kaside 26
Mısra: **54**
Düşünce, gönülde olan his.
Müdām pīşesi fikr-i meṣāliḥ-i cumhūr
Hemīşe ḫāṭırası emn-i bendegān-ı Ḫudā

<u>ḫāṭıra gelen:</u>

1. **ḫāṭıra gelen:**-*en*
Gazel 383
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Hatırlamak, aklına gelmek II hoşa gitmek, beğenilmek.
Dem-be-dem fürḳat-serāy-ı kūşe-i ġurbetde āh
Ḫāṭıra cemʿiyyet-i bezm-i eḥibbādur gelen

<u>ḫāṭıra gelmez:</u>

1. **ḫāṭıra gelmez:**-*mez*
Gazel 92
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Hatırlamak, aklına gelmek II hoşa gitmek, beğenilmek.
Ol ḥadde dāġdār-ı firāḳam ki bir nefes
Gelmez ġamuñla ḫāṭıra fikr-i ṣafā-yı ʿıyd

2. **ḫāṭıra gelmez:**-*mez*
Gazel 176

Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Hatırlamak, aklına gelmek II hoşa gitmek, beğenilmek.
ʿUzlet-nişīn-i ḫāk-i derüñ oldı cān ü dil
Gelmez netīce ḫāṭıra ẕevḳ-ı ṭarab nedür

3. **ḫāṭıra gelmez:**-*mez*
Gazel 336
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Hatırlamak, aklına gelmek II hoşa gitmek, beğenilmek.
Ḫāṭıra gelmez idi renc-i ḫumār-ı fürḳat
Ġırre-mest-i mey-i peymāne-i peymānuñ idüm

4. **ḫāṭıra gelmez:**-*mez*
Gazel 405
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Hatırlamak, aklına gelmek II hoşa gitmek, beğenilmek.
Dem olmaz ḫāṭıra gelmez ḫayāl-i çeşm ü ebrūlar
ʿAceb naḳş-ı nigār ile bulupdur iʿtibār ebrū

5. **ḫāṭıra gelmez:**-*mez*
Rübai 183
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Hatırlamak, aklına gelmek II hoşa gitmek, beğenilmek.
Şevḳ ile idüp şām ü seḥer ṣoḥbetler
Hīç gelmez idi ḫāṭıra bu fürḳatler

<u>ḫāṭıra gelmezse:</u>

1. **ḫāṭıra gelmezse:**-*mez, -se*
Matla 50
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Hatırlamak, aklına gelmek II hoşa gitmek, beğenilmek.
Gelmezse n'ola ḫāṭıra endīşe-i vuṣlat
Bir vech ile yoḳ şāhid-i baḫtumda mürüvvet

<u>ḫāṭırcıġum ḳaldı:</u>

1. **ḫāṭırcıġum ḳaldı:**-*dı-um, -dı*
Gazel 35
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gücenmek, kırılmak.
Dil-i maḥzūnumı biñ cevr ile vīrān itdüñ
Ḳaldı ḫāṭırcıġum ey ṣūḫ-ı cefākār saña

<u>ḫāṭırdan çıḳarma:</u>

1. **ḫāṭırdan çıḳarma:**-*ma*
Gazel 325
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Unutmak, aklından çıkmak.
Bu Naḥīfīyi çıḳarma kerem it ḫāṭırdan
İşte ben gitdüm eyā ġonçe-dehen sen ṣaġ ol

<u>ḫāṭırdan dūr itdi:</u>

1. **ḫāṭırdan dūr itdi:**-*di*
Gazel 367
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gönülden, akıldan uzaklaştırmak.
Yoḳlamaz oldı gelüp ben ʿāṣıḳ-ı efkendesin
Ġālibā dūr itdi ḫāṭırdan efendüm bendesin

<u>ḫāṭırdan gitdi:</u>

1. **ḫāṭırdan gitdi:**-*di*
Gazel 329
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Unutmak, unutulmak.
O mehcūram ki şevḳ-ı vaṣl-ı dil-ber gitdi ḫāṭırdan
O bīmāram ki meʾyūs-ı müdāvā-yı ṭabīb oldum

<u>ḫāṭır-hᵛāh:</u>

1. **ḫāṭır-ḫᵛāh:**
Tahmis 5
Mısra: **27**
Gönlün istediği.
Dil nuṭḳuña ḥasret-keş cān vaṣluña ḫāṭır-ḫᵛāh
İtmekde Naḥīfīveş ḥasretle dem-ā-dem āh

<u>ḫāṭır-ı aʿdāya:</u>

1. **ḫāṭır-ı aʿdāya:**-*ya-yen, -ler*
Gazel 393
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Düşmanların gönlü.
Eyleyenler ḫāṭır-ı aʿdāya tefhīm-i ḳażā
Ḥükm-i teʾsīrin nigāh-ı yāre telmīḥ eylesün

2. **ḫāṭır-ı aʿdāya:**-*ya*
Gazel 524
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Düşman hatrı.
Naḥīfī-i tīġ-ı ṭabʿuñ tā ki sertīz-i belāġatdur
Dil-i ḥussāda irmez ḫāṭır-ı aʿdāya degmez mi

<u>ḫāṭır-ı ʿāleme:</u>

1. **ḫāṭır-ı ʿāleme:**-*e*
Kaside 27
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Alemin gönlü.
Ḫalḳ unutmışlar idi nüsḫa-i fenn-i edebi
Ḫāṭır-ı ʿāleme teʾdībüñ ile ḳıldı ḫuṭūr

<u>ḫāṭır-ı bī-dādıña:</u>

1. **ḫāṭır-ı bī-dādıña:**-*ı, -ñ, -a*
Gazel 222
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Adaletsiz kişilik.
Yazarsın defter-i iḥsāna her bir bendeñi ammā
Senüñ hīç ḫāṭır-ı bī-dādıña ben mübtelā gelmez

ḫāṭır-ı endūh-gīn:

1. **ḫāṭır-ı endūh-gīn:**
Kaside 13
Mısra: **62**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gamlı gönül.
N'olaʿacz ü ḳuṣūr ile idersem vaṣfuñı tekrār
Ṣafādur naʿt-i pāküñ ḫāṭır-ı endūh-gīn üzre

hāṭır-ı eṣḥāb-ı kemāl:

1. **ḫāṭır-ı eṣḥāb-ı kemāl:**
Tahmis 6
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kemal sahiplerinin gönülleri.
-
Neʿaceb ḫāṭır-ı eṣḥāb-ı kemāl olsa şikest

hāṭır-ı ḫalḳa:

1. **ḫāṭır-ı ḫalḳa:**-*a*
Tarih 33
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnsanların gönlü.
Gelmez iken ḫāṭır-ı ḫalḳa bu fetḥ-i bī-ʿadīl
Defʿaten geldi ẓuhūra bu peyām-ı dil-güşā

hāṭır-ı kākül-şikeninden:

1. **ḫāṭır-ı kākül-şikeninden:**-*i, -n, -den*
Gazel 373
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kakülü bozan gönül.
Ey bād-ı ṣabā ḥāl-i perīşānumı ṣorma
Āzürde-dilem ḫāṭır-ı kākül-şikeninden

hāṭır-ı maḫzūn:

1. **ḫāṭır-ı maḫzūn:**
Gazel 119
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hüzünlü gönül.
Ġam-ı ḥasretle dāʾim ḫāṭır-ı maḥzūn perīşāndur
Dil-i şūride nālān sīne sūzān dīde giryāndur

ḫāṭır-ı maḫzūnı:

1. **ḫāṭır-ı maḫzūnı:**-*ı*
Gazel 159
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hüzünlü gönül.
Ḫāṭır-ı maḥzūnı ṣor şarṭ-ı ḥaḳīḳat böyledür
Al ele göñlüm ki ādāb-ı maḥabbet böyledür

ḫāṭır-ı maḫzūnumı:

1. **ḫāṭır-ı maḫzūnumı:**-*um, -ı*
Gazel 371
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hüzünlü gönül.
Ḫāṭır-ı maḥzūnumı yıḳma ġubārumdan ṣaḳın
Gel derūnum cevr ile yaḳma şerārumdan ṣaḳın

2. **ḫāṭır-ı maḫzūnumı:**-*um, -ı*
Gazel 466
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hüzünlü gönül.
Ṣaḳın mirʾāt-ı ruḥsāruñ ġubār-ı āh-ı serdümden
Ḳoma gel ḫāṭır-ı maḥzūnumı gel inkisār üzre

3. **ḫāṭır-ı maḫzūnumı:**-*um, -ı*
Kaside 27
Mısra: **154**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hüzünlü gönül.
Umaram Mānīʿ ü Muʿṭī olan Rabb-ı Kerīm
Eyleye ḫāṭır-ı maḥzūnumı şād ü mesrūr

ḫāṭır-ı meksūrum:

1. **ḫāṭır-ı meksūrum:**-*um*
Kaside 27
Mısra: **146**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kırık gönül.
Dād-gārā umaram sāye-i luṭfuñda olur
Dünyede ḫāṭır-ı meksūrum olursa mecbūr

ḫāṭır-ı nā-şad:

1. **ḫāṭır-ı nā-şad:**
Gazel 91
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gamlı, kederli gönül.
Beni şād olmasun dir ḫāṭırum bir kerre ṣormazsın
Hele şād olmaḳ ister mi suʾāl it ḫāṭır-ı nā-şad

ḫāṭır-ı nā-şāde:

1. **ḫāṭır-ı nā-şāde:**-*e*
Gazel 23
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gamlı, kederli gönül.
Baña zindān olur gūyā bu vaḥşet-ḫāne-i ġurbet
Gelince ḫāṭır-ı nā-şāde ẕevḳ-ı ülfetüñ cānā

ḫāṭır-ı nā-şād-ı ʿandelīb:

1. **ḫāṭır-ı nā-şād-ı ʿandelīb:**
Gazel 49
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bülbülün hüzünlü gönlü II âşığın kederli gönlü.
Geldi bahār irişdi dem-i dād-ı ʿandelīb
Şād oldı şimdi ḫāṭır-ı nā-şād-ı ʿandelīb

ḫāṭır-ı nā-şādıma:

1. **ḫāṭır-ı nā-şādıma:**-*ı, -m, -a*
Gazel 170
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gamlı, kederli gönül.
Getür gel ḫāṭır-ı nā-şādıma gel ṣoḥbet-i yāri
O demler ey ṣabā ʿālemde mesrūr oldıġum demdür

ḫāṭır-ı nā-şādumuzdan:

1. **ḫāṭır-ı nā-şādumuzdan:**-*umuz, -dan*
Gazel 323
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gamlı, kederli gönül.
Ḫāṭır-ı nā-şādumuzdan hīç ġubār eksük degül
Dāʾimā āyinemüzde inkisār eksük degül

ḫāṭır-ı vīrānumı:

1. **ḫāṭır-ı vīrānumı:**-*um, -ı*
Tahmis 10
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yıkılmış, gamlı, kederli gönül.
Bir nigāhuñla meded gel beni şādān eyle
Ele al ḫāṭır-ı vīrānumı iḥsān eyle

ḫāṭır-ı zāra gelür:

1. **ḫāṭır-ı zāra gelür:**-*ür*
Gazel 390
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aciz âşığın aklına gelmek.
Cāme-i sürḫ ile görsem seni ey āfet-i cān
Ḫāṭır-ı zāra gelür ġonçe-i ḥamrā-yı vaṭan

ḫāṭır-nüvāz-ı ehl-i recā:

1. **ḫāṭır-nüvāz-ı ehl-i recā:**
Kaside 26
Mısra: **72**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Istek zümresinin gönlünü okşayan.
Nigāh-ı merḥameti merhem-i şikeste-dīlan
ʿAṭā vü şefḳati ḫāṭır-nüvāz-ı ehl-i recā

ḫāṭırum şikeste itme:

1. **ḫāṭırum şikeste itme:**-*um, -me*
Gazel 488
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kalbini kırmak.
İtme şikeste ḫāṭırum ey bī-ḫaber benüm
Eyler ẓuhūr-ı ġayret-i ʿışḳ-ı Muḥammedī

ḫāṭırumdan çıḳar:

1. **ḫāṭırumdan çıḳar:**-*um, -ar*
Gazel 311
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Unutmak, aklından çıkmak.
Hīç çıḳar mı ḫāṭırumdan baña nāz itdüklerüñ
Ġamzeñi dāmān-ı ṣabra çāk-sāz itdüklerüñ

ḫāṭırumdan çıḳardı:

1. **ḫāṭırumdan çıḳardı:**-*dı*
Gazel 192
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Hatırdan, gönülden çıkarmak, unutmak.
Çıḳardı bīm-i fürḳat ḫāṭırumdan reng ü ruḫsāruñ
Cemālüñ gülşeninden bize hīç bir berg-i ter yoḳdur

ḫāṭırumdan çıḳarma:

1. **ḫāṭırumdan çıḳarma:**-*um, -ma*
Gazel 380
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Unutmak, aklından çıkmak.
Çıḳarma ḫāṭırumdan bu Naḥīfī-i ciger-ḫūnı
Benüm ey şāh-ı ʿālem minnetüm ancaḳ budur senden

ḫāṭırumdan gider:

1. **ḫāṭırumdan gider:**-*um, -dan, -er*
Gazel 497
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Aklından, gönlünden gitmek.
Gider mi ḫāṭırumdan ẕevḳ-ı düşnām-ı ṣafā-baḫşuñ
O nāz ü ʿişveler şīrīn edālar yāda gelmez mi

ḫāṭıruñ ḫoş ṭut:

1. **ḫāṭıruñ ḫoş ṭut:**
Gazel 143
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gönlünü hoş tutmak, içini ferah tutmak, gönül rahatlığını korumak, huzurunu bozmamak.
Ḳaṭreveş rencīde-i yeʾs olma ḫoş ṭut ḫāṭıruñ
Sen ṣadefāsā teveccüh ḳıl Ḫudā Rezzāḳdur

ḫāṭıruñdan çıḳarma:

1. **ḫāṭıruñdan çıḳarma:**-*ma*
Gazel 21
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Unutmak.
Dirīġ itme ṣabā ile peyām-ı luṭfuñı benden
Çıḳarma ḫāṭıruñdan ʿāşıḳ-ı mehcūruñı cānā

ḫatm it:

1. **ḫatm it:**
Rübai 323
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tamamlamak.

Yā Rab bula çün muṣḥaf-ı ʿömrüm ġāyet
Ḫatm it benüm īmān ile āḫir nefesüm

ḫatm oldı:

1. **ḫatm oldı:**-*dı*
Kaside 5
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Toplanmak, bir araya gelmek.
Sensin ol kim āyet-i ḳadrüñle ḫatm oldı senüñ
Nüsḫa-i faẕl u şerāfet muṣḥaf-ı ḥüsn ü bahā

ḫatm olup:

1. **ḫatm olup:**-*up*
Kaside 8
Mısra: **170**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bitmek, sona ermek.
Defter-i ʿömrimi ṭayy eyleyicek emr-i Ḫudā
Ḫatm olup bī-ʿamel olınca o köhne ṭūmār

ḫatm-i ensābı:

1. **ḫatm-i ensābı:**-*ı*
Kaside 14
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Neseplerin sonu.
Ḫatm-i ensābı āḫir ehl-i beyān
Ḳıldı maḥdūd-ı laḥme-i ʿAdnān

2. **ḫatm-i ensābı:**-*ı*
Mesnevi 1
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Neseplerin sonu.
Ḫatm-i ensābı āḫir ehl-i beyān
Ḳıldı maḥdūd-ı laḥme-i ʿAdnān

ḫatm-i kelimāt:

1. **ḫatm-i kelimāt:**
Rübai 81
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sözlerin sonu.
Ger ʿārif iseñ encümen-i ʿālemde
Virsün şeref-i taṣliye ḫatm-i kelimāt

ḫatm-i nebiyyīn olduñ:

1. **ḫatm-i nebiyyīn olduñ:**-*du, -ñ*
Rübai 278
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Peygamberlik makamının sonuncusu olmak.
Ol revnaḳ-ı mesned-i risāletsin kim
Āḫirde gelüp ḫatm-i nebiyyīn olduñ

ḫatm-i süḫan idelüm:

1. **ḫatm-i süḫan idelüm:**-*e, -lüm*
Kaside 27
Mısra: **159**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sözü tamamlamak, sona erdirmek.
Besdür ey ṭabʿ-ı Naḥīfī idelüm ḫatm-i süḫan
Çünki taṭvīl-i kelām itmede vardur maḫẕūr

ḫatmü'l-ebiyā:

1. **ḫatmü'l-ebiyā:**
Kaside 23
Mısra: **47**
En son peygamber II Hz. Muhammet.
O ḫatmü'l-ebiyā ḫayru'l-verā nūru'l-hüdādur kim
Görürsin şān-ı aʿlāsın hele rūz-ı cezā gelsün

ḫatmü'l-mürselīn:

1. **ḫatmü'l-mürselīn:**
Kaside 17
Mısra: **23**
Gönderilmişlerin sonuncusu; peygamberlerin sonuncusu, Hz. Muhammed.
Seyyidü'l-kevneyn ü ḫayru'l-ḫalḳ u ḫatmü'l-mürselīn
Lā-mekān-peymā-yı ev ednā nebiyy-i muḳtedā

ḫatneyne:

1. **ḫatneyne:**
Rübai 524
Mısra: **3**
İki damat; Resûlullah efendimizin iki mübârek damadı olan Hz. Osman ile Hz. Ali.
Şeyḫayn ile ḫatneyne bu oldı tertīb
Bū Bekr ü ʿÖmer hem daḫi ʿOs̱mān u ʿAlī

ḫaṭṭ:

1. **ḫaṭṭın:**-*ın*
Gazel 87
Mısra: **11**
(Sevgili'nin) yüzündeki ayva tüyleri.
Ḫayāle başlayalum ḫaṭṭın ol sitemkāruñ
Meyān-ı meclise gelsün ḳo cürʿadān-ı feraḥ

2. **ḫaṭṭı:**-*ı*
Gazel 147
Mısra: **5**
(Sevgili'nin) yüzündeki ayva tüyleri.
ʿİẕār-ı pākine o ḫaṭṭı eyleyen taʿlīḳ
Bu baḫt-ı tīre midür bilmezüz sitāre midür

3. **ḫaṭṭı:**-*ı*
Gazel 216
Mısra: **9**
(Sevgili'nin) yüzündeki ayva tüyleri.
Siyeh libās giyüp mātem eylesün ḫaṭṭı
Gerekdür ol ṣanem-i bī-vefāya şīven-i nāz

4. **ḫaṭṭ:**
Gazel 229

Mısra: **5**
(Sevgili'nin) yüzündeki ayva tüyleri.
Reng ü būy-ı ʿārıżuñ ḫaṭṭ ile olmaz kim bahār
Resm-i cārīdür güli eyler iḥāṭa ḫār u ḫas

ḫaṭṭ-ı dil-ārāya:

1. **ḫaṭṭ-ı dil-ārāya:**-*ya*
Tarih 7
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül süsleyen hat.
Ol ḫaṭṭ-ı dil-ārāya
Naḥīfī didi tārīḫ
Ārāyiş-i ḥüsn-i dīger oldı güle sünbül

ḫaṭṭ-ı ġubār:

1. **ḫaṭṭ-ı ġubār:**
Matla 93
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gubari hat. II Sevgilinin yanağındaki ayva tüyleri.
ʿĀrıżında ḫaṭṭ-ı nev-ḫīz oldı yārüñ āşikār
Levḥ-i gül-gūna yazıldı ṣanki bir ḫaṭṭ-ı ġubār

ḫaṭṭ-ı ḫoş-nümā:

1. **ḫaṭṭ-ı ḫoş-nümā:**
Matla 23
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hoş görünen yazı, hat.
Ṣanma ruḫsārında ẓāhir oldı ḫaṭṭ-ı ḫoş-nümā
Şerḥ olundı ser-be-ser metn-i cemāl-i dil-rübā

ḫaṭṭ-ı ḥūbāna:

1. **ḫaṭṭ-ı ḫūbāna:**-*a*
Gazel 91
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzel yazı, hat.
Ḳalem ḳatmaḳ dilerseñ naḳş-ı ḥüsn ü ḫaṭṭ-ı ḫūbāna
Ne şūretle gelürsin ʿarṣagāh-ı ḥaşre ey Bihzād

ḫaṭṭ-ı hümāyūnı:

1. **ḫaṭṭ-ı hümāyūnı:**-*ı*
Tarih 31
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Osmanlı padişahlarının önemli konularda bizzat yazdıkları ya da notlar düştükleri fermanlara verilen ad.
Olup ṭuġrā-keşīde bī-bedel ḫaṭṭ-ı hümāyūnı
Rümūz-ı diḳḳati ḥāvī vücūh-ı ḥikmeti şāmil

ḫaṭṭ-ı ʿiẕārı geldi:

1. **ḫaṭṭ-ı ʿiẕārı geldi:**-*di*
Matla 154
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin ayva tüylerinin ortaya çıkması.
Ḫaṭṭ-ı ʿiẕārı geldi ol şūḫ-ı dilsitānuñ
Ḥāli mükedder oldı ʿuşşāḳ-ı nā-tüvānuñ

ḫaṭṭ-ı ʿiẕāruñ:

1. **ḫaṭṭ-ı ʿiẕāruñ:**-*uñ*
Gazel 122
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
(Sevgilinin) yanağındaki ayva tüyler.
Cānā ne dem ki ḫaṭṭ-ı ʿiẕāruñ tırāş olur
Baḫt-ı siyāh-ı ʿāşıḳ-ı şūrīde fāş olur

ḫaṭṭ-ı müşk-nāb:

1. **ḫaṭṭ-ı müşk-nāb:**
Gazel 135
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saf misk hatlı II sevgilinin saf ayva tüyleri.
Senüñle söyleşürüz cümle-i ser-encāmı
ʿİẕār-ı pāküñe çün ḫaṭṭ-ı müşk-nāb gelür

ḫaṭṭ-ı nev-ḫīz:

1. **ḫaṭṭ-ı nev-ḫīz:**
Matla 93
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yeni yeni çıkmaya başlayan ayva tüyleri.
ʿĀrıżında ḫaṭṭ-ı nev-ḫīz oldı yārüñ āşikār
Levḥ-i gül-gūna yazıldı ṣanki bir ḫaṭṭ-ı ġubār

ḫaṭṭ-ı nev-ḫīzi:

1. **ḫaṭṭ-ı nev-ḫīzi:**-*i*
Gazel 133
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yeni yeni çıkmaya başlayan ayva tüyleri.
Ḫaṭṭ-ı nev-ḫīzi ṣanma ṣafḥa-i ruḫsār-ı pākinde
Sipāh-ı ḥüsn-i ʿālem-sūzı tecdīd-i berāt eyler

ḫaṭṭ-ı pāküñdür:

1. **ḫaṭṭ-ı pāküñdür:**-*üñ, -dür*
Kaside 19
Mısra: **79**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz, kusursuz yazı.
Ḫaṭṭ-ı pāküñdür muḥaḳḳaḳ dil-pesend-i kāʾināt
Olsa her saṭrı n'ola levḥ-i kemālüñ zīveri

ḫaṭṭ-ı ruḫ-ı dildāruñ:

1. **ḫaṭṭ-ı ruḫ-ı dildāruñ:**-*uñ*
Rübai 536
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin yanağının tüyü.

Āşüftesiyüz ḫaṭṭ-ı ruḫ-ı dildāruñ
Sevdā-zede-i siyeh-bahāruz şimdi

ḫaṭṭ-ı ruḫ-ı yāri:

1. **ḫaṭṭ-ı ruḫ-ı yāri:**-*i*
Gazel 301
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin yanağındaki ayva tüyleri.
Levḥ-i ḥüsninde yine ḫaṭṭ-ı ruḫ-ı yāri görüñ
Böyledür ṭāliʿumuz baḫt-ı siyehkārı görüñ

ḫaṭṭ-ı şeb-rengi:

1. **ḫaṭṭ-ı şeb-rengi:**-*i*
Gazel 364
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gece renkli ayva tüyü.
Ölmeden göster İlāhī dīde-i giryānuma
Ḫaṭṭ-ı şeb-rengi o māhuñ zīb-i ruḫsār oldıġın

ḫaṭṭ-ı sebz:

1. **ḫaṭṭ-ı sebz:**
Gazel 110
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yeşil ayva tüyü.
O ḫaṭṭ-ı sebz ile dendān ü leblerin seyr it
Ki dürr ü laʿl ile pür ḥoḳka-i zeberceddür

ḫaṭṭ-ı şerīf:

1. **ḫaṭṭ-ı şerīf:**
Matla 271
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Padişah buyruğu II Mübarek, kutlu ayva tüyleri.
Terk eylemem ḫaṭ-āver olursa o māhumı
Ḫaṭṭ-ı şerīf ile severem pādişāhumı

ḫaṭṭ-ı siyeh-kār:

1. **ḫaṭṭ-ı siyeh-kār:**
Rübai 435
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Günahkar, suçlu bıyık, sakal II günahkar ayva tüyleri; siyah ayva tüyleri.
Āḫir ḳoduñ ol māhı ḥicāb altında
Ey ḫaṭṭ-ı siyeh-kār yüzüñ aġ olsun

ḫaṭṭ-ı sulṭān:

1. **ḫaṭṭ-ı sulṭān:**
Tarih 31
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sultanın hattı.
Naḥīfī oldı bu ṭuġrā-yı ġarrā ṭarḥına tārīḫ
Zihī aʿlā hümāyūn ḫaṭṭ-ı Sulṭān Aḥmed-i kāmil

ḫaṭṭ-ı sulṭān aḥmedī:

1. **ḫaṭṭ-ı sulṭān aḥmedī:**
Kıt'a 47
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sultan Ahmet'in hattı.
Mışrāʿ-ı āḫir bu tevḳīʿ-i refīʿuñ vaṣfıdur
Bī-bedel tuġrā-yı ġarrā ḫaṭṭ-ı Sulṭān Aḥmedī

ḫaṭṭ-ı sülüs:

1. **ḫaṭṭ-ı sülüs:**
Kaside 19
Mısra: **81**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sülüs yazısı. (Altı çeşit yazıdan (aklâm-ı sitte) genellikle ağzı 3 mm. genişliğindeki kamış kalemle yazılan; kıta, beyit, kasîde ve mushaf yazımında çok işlenmiş en eski bir yazı türü.).
Yazdıġum ḫaṭṭ-ı sülüs maḳbūl-i şeyḫ ü şābdur
Rubʿ-ı meskūna ṣalā inkār iden gelsün beri

ḫaṭṭ-ı sürḫ:

1. **ḫaṭṭ-ı sürḫ:**
Gazel 241
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kırmızı yazı. Yazma eserlerde dikkat çekilecek kısımların ya da başlıkların kırmızı kalem ile yazılmasına işaret vardır.
Didüm kim levḥa-i ʿārıż içinde ḫaṭṭ-ı sürḫ ile
Budur ol kān-ı şeftālū bāna bundan vefā yazmış

ḫaṭṭ-ı tāze:

1. **ḫaṭṭ-ı tāze:**
Gazel 87
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin yüzündeki taze ve yeni çıkmış ayva tüyleri Yeni yazılmış yazı.
O ḫaṭṭ-ı tāze ruḫ-ı yāra zīb-baḫş oldı
Bahār irişdi güzellendi gülsitān-ı feraḥ

2. **ḫaṭṭ-ı tāze:**
Gazel 88
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin yüzündeki taze ve yeni çıkmış ayva tüyleri Yeni yazılmış yazı.
Dībāce-i leṭāfet-i ḥüsnin o mehveşüñ
Ol ḫaṭṭ-ı tāze eylemede bāb bāb şerḥ

3. **ḫaṭṭ-ı tāze:**
Gazel 238
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin yüzündeki

taze ve yeni çıkmış ayva tüyleri Yeni yazılmış yazı.
O ḫaṭṭ-ı tāze kim ruḫsār-ı āteş-nāke ser virmiş
Miṣāl-i dūd-ı āh-ı ʿāṣıḳān eflāke ser virmiş

<u>haṭṭuñ gelince:</u>

1. **ḫaṭṭuñ gelince:**-*uñ, -ince*
Gazel 462
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yüzde ayva tüyü çıkmak.
Ḫaṭṭuñ gelince mihr ü vefānuñ ne vechi var
Vaḳt-i ḫazānda kesb-i hevādan ne fāʾide

<u>haṭve:</u>

1. **ḫaṭvede:**-*de*
Gazel 290
Mısra: **2**
Adım, bir adım atma.
Luṭf eyler idüñ bendeñi ger ḫāk-i reh itseñ
Bir ḫaṭvede şāyeste-i luṭf-ı nigeh itseñ

2. **ḫaṭvede:**-*de*
Matla 183
Mısra: **1**
Adım, bir adım atma.
Her ḫaṭvede bir serv-ḳad dil-ber temāşā eyledüm
İl bir donanmā eyledi ben biñ donanmā eyledüm

<u>haṭve-i reftāruña:</u>

1. **ḫaṭve-i reftāruña:**-*uñ, -a*
Rübai 187
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Endamlı adımlar.
Her ḫaṭve-i reftāruña ḳurbān olsun
Biñ ʿāṣıḳ-ı miḥnet-zede vü sīne-figār

<u>ḫavāle eyleyüp:</u>

1. **ḫavāle eyleyüp:**-*yüp*
Tarih 17
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Göndermek, sevk etmek, yönlendirmek.
Ḫavāle eyleyüp miʿmār-ı ṭabʿ-ı pākine ol dem
Bu ḳaṣr-ı bī-ʿadīl-i dil-güşāyı eyledi īcād

<u>havaṣṣ:</u>

1. **ḫavāssı:**-*ı*
Gazel 82
Mısra: **4**
Nitelikler, keyfiyetler.
Ṣafā-yı ḳalb ile cemʿ-i ḫavāṭıra saʿy it
İder ḫavāssı perīşān tevaġġul-ı ebḫāṣ

<u>havf:</u>

1. **ḫavfüm:**-*um*
Gazel 398
Mısra: **11**
Korku, endişe.
Ḫavfüm budur ki böyle ġam-ı intiẓār ile
Bir gün helāk olur bu Naḥīfī-i nā-tüvān

2. **ḫavfüm:**-*üm*
Gazel 400
Mısra: **2**
Korku, endişe.
Reh-i ʿışḳuñda şanma geçmezem cān-ı zebūnumdan
Budur ḫavfüm ki tīġuñ mest olur ṣahbā-yı ḫūnumdan

3. **ḫavfüm:**-*üm*
Gazel 433
Mısra: **2**
Korku, endişe.
Ruḫṣat virürdüm āḥ-ı taḥammül güdāzuma
Ḫavfüm budur ki bāʿiṣ olur keşf-i rāzuma

4. **ḫavfüm:**-*um*
Matla 159
Mısra: **2**
Korku, endişe.
Dem-i teşrīfüñe var bende o deñlü iḳbāl
Ḫavfüm oldur bedenümden ide cān istiḳbāl

5. **ḫavf:**
Rübai 227
Mısra: **4**
Korku, endişe.
Seyl-āb-ı bülend-ḳahrın itdi der-yād
Bu ḫavf ile oldı munṭafī nār-ı Mecūs

6. **ḫavf:**
Tarih 4
Mısra: **40**
Korku, endişe.
Tīġ-i ḳahrından olup ser-be-girībān-ı emān
Ḫavf ile ehl-i ḫilāf eyleye tecdīd-i ʿuhūd

<u>ḫavf eylerem:</u>

1. **ḫavf eylerem:**-*r, -em*
Kaside 19
Mısra: **85**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Korkmak.
ʿArż-ı ḫālüm mūcib-i taṣdīʿ olur ḫavf eylerem
Ey duʿā-gūyān-ı dīn ü devletüñ dād-āveri

<u>ḫavf ider oldum:</u>

1. **ḫavf ider oldum:**-*du, -m*
Gazel 361
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Korku durumunda olmak.
Söyleşür ġamze-i ḫūn-rīzüñ ile bī-pervā
Hele ben ḫavf ider oldum dil-i bī-bākümden

<u>ḫavf ü recā:</u>

1. **ḫavf ü recā:**
Gazel 356
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Korku ve ümit.
Ḫayāl-i bīm-i hecr itmem viṣāl-i dil-rübā bilmem
Ben ol dīvāne-i ʿışḳam ki hīç ḫavf ü recā bilmem

ḫavf ü recāda:

1. **ḫavf ü recāda:**-*da*
Rübai 388
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Korku ve ümit.
Ser-cümle cihān ḫavf ü recāda ḫayrān
Luṭf u seḫaṭuñdadur sürūr u mātem

ḫavf-i aʿdā:

1. **ḫavf-i aʿdā:**
Gazel 507
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Düşman korkusu.
Şehr-i ʿışḳ öyle degüldür ki anuñ ṣubḥ u mesā
Ḫavf-i aʿdā ile mesdūd ola dervāzeleri

ḫavf-i ʿaẕāb:

1. **ḫavf-i ʿaẕāb:**
Gazel 509
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Azap çekme korkusu.
Hemīşe itmedesin gerçi cemʿ-i māl-i ḥarām
Ḫılāl-ı fikrüñe ḫavf-i ʿaẕāb gelmez mi

ḫavf-ı ṣırāṭı:

1. **ḫavf-ı ṣırāṭı:**-*ı*
Kaside 8
Mısra: **270**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sırat köprüsünün korkusu.
Bir şefīʿum var iken sencileyin sulṭānum
Çekmezem luṭfuñ ile ḫavf-ı Ṣırāṭı zinhār

ḫavf-i ṣırāt-ı maḥşer:

1. **ḫavf-i ṣırāt-ı maḥşer:**
Gazel 295
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mahşer Sıratının korkusu.
Yādıña gelmedi mi ḫavf-i Ṣırāt-ı maḥşer
Bu ḳadar bārı ne efkār ile ber-dūş itdüñ

ḫavf-ı tīġuñdan:

1. **ḫavf-ı tīġuñdan:**-*uñ, -dan*
Kaside 19
Mısra: **76**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kılıcının korkusu.
Bulsa çeşm-i mūrı eyler kendüye cāy-ı penāh
Ḫavf-ı tīġuñdan ʿadūnuñ şöyle teng oldı yeri

ḫavf-i tīġuñla:

1. **ḫavf-i tīġuñla:**-*uñ, -la*
Kaside 27
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kılıç korkusu.
Bādbān ṣanma niḳāb ile gezerdi küffār
Ḫavf-i tīġuñla idüp kendüyi dāʾim mestūr

hāvi:

1. **ḥāvī:**
Gazel 487
Mısra: **7**
İçine alan, içeren, kapsayan.
Tamām-ı ḥükmini ḥāvī kemāl-i āyātı
Cemīʿ-i muʿcizi cāmiʿ vücūd-ı münteḫābı

2. **ḥāvī:**
Tarih 31
Mısra: **6**
İçine alan, içeren, kapsayan.
Olup ṭuġrā-keşīde bī-bedel ḫaṭṭ-ı hümāyūnı
Rümūz-ı diḳḳati ḥāvī vücūh-ı ḥikmeti şāmil

ḫavl ü ḳuvvet:

1. **ḥavl ü ḳuvvet:**
Rübai 106
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güç ve kuvvet.
Yoḳ ẕerre ḳadar kimsede ḥavl ü ḳuvvet
Ancaḳ o Ḳādir-i bī-zevālüñ ḳudret

2. **ḥavl ü ḳuvvet:**
Rübai 390
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güç ve kuvvet.
Maḫṣūṣdur ancaḳ aña ḥavl ü ḳuvvet
Maḫlūḳ-ı żaʿīfe ʿarż-ı ḥācāt itmem

ḫavrā:

1. **ḥavrāda:**-*da*
Kaside 12
Mısra: **12**
Yahudi mabedi.
Döndi yine ārāyiş-i ḳandīl-i mināre
Ḥavrāda olan naḳş-ı kemer-bend-i meyāne

ḫavż:

1. **ḥavżında:**-*ı, -n, -da*
Tarih 16
Mısra: **36**
Havuz.
Ārzū-yı pāy-būsıyla nihānī yol bulup
Ḥavżında pür-tāb ider biñ şevḳ ile kendin miyāh

2. **ḥavż:**
Tarih 17
Mısra: **33**
Havuz.
Taʿaddüd üzre her bir ḥavż lücce-pür-ṣadef oldı
Ḥabāb-ı āb-ı ṣāf andan güher itmekdedür īrād

3. **ḥavżı:**-*ı*
Tarih 35

Mısra: **5**
Su biriktirme, yüzme, çevreyi güzelleştirme vb. amaçlarla altı ve yanları mermer, beton vb. şeylerden yapılarak içine su doldurulan, genellikle üstü açık yer.
Bu cāmiʿde ḳılup bu ḥavżı bünyād
Anı māʾ-i maʾine etti mīzāb

ḥavż-ı ʿaṭādan:

1. **ḥavż-ı ʿaṭādan:**-*dan*
Gazel 46
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bağışlama ve iyilik havuzu.
Teşnedür germī-i şevḳ ile Naḥīfī teşne
Feyż-yāb eyle anı ḥavż-ı ʿaṭādan yā Rab

ḥavż-ı dil-ārā:

1. **ḥavż-ı dil-ārā:**
Tarih 35
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönlü süsleyen havuz.
Naḥīfī oldı itmāmına tārīḫ
Zihī ḥavż-ı dil-ārā bī-bedel āb

ḥavż-ı ḫoş-nümā:

1. **ḥavż-ı ḫoş-nümā:**
Tarih 35
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzel görünen havuz.
Bu ḥavż-ı ḫoş-nümā bu menhel-i ṣāf
Ṣarāb-ı selsebīli eyler işrāb

hāy ü hūlar:

1. **hāy ü hūlar:**-*lar*
Gazel 137
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gürültü, patırtı, telâşe.
Bu āh ü nāleler bu hāy ü hūlar hep senüñçündür
Bu deñlü cüst ü cūlar güft ü gūlar hep senüñçündür

ḫayāl:

1. **ḫayālī:**-*i*
Gazel 10
Mısra: **10**
Aslı olmadığı halde zihinde kurulan şey, düş.
Unıtdı ḥayli zamāndur Naḥīfī bendesini
O meh ḫayālī gibi bī-vefā imiş ḥayfā

2. **ḫayāle:**-*e*
Gazel 87
Mısra: **11**
Aslı olmadığı halde zihinde kurulan şey, düş.
Ḫayāle başlayalum ḫaṭṭın ol sitemkāruñ
Meyān-ı meclise gelsün ḳo cürʿadān-ı feraḥ

3. **ḫayālüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 121
Mısra: **9**
Aslı olmadığı halde zihinde kurulan şey, düş II Sevgilinin hayali, sureti.
Dil ḫayālüñle ġamuñ itse ʿaceb mi cüst-cū
Her kişi bu bezmgāh-ı ġamda yārānın arar

4. **ḫayālüñ:**-*üñ*
Gazel 186
Mısra: **8**
Aslı olmadığı halde zihinde kurulan şey, düş II Sevgilinin hayali, sureti.
Zīver-i gūş-ı ḫured zīnet-i mengūş-ı cünūn
Rişte-i ṭabʿa ḫayālüñ dürr-i nā-şüfte yeter

5. **ḫayālin:**-*in*
Gazel 189
Mısra: **2**
Aslı olmadığı halde zihinde kurulan şey, düş II Sevgilinin hayali, sureti.
Göñül ol āfitāb-ı ḥüsni her dem ārzū eyler
Ḫayālin dīdeden dilden ṣafāsın cüst ü cū eyler

6. **ḫayālüñ:**-*üñ*
Gazel 215
Mısra: **1**
Aslı olmadığı halde zihinde kurulan şey, düş II Sevgilinin hayali, sureti.
Ḫāne-i cāna ḫayālüñ ki şeref-sāz iderüz
Düşerüz pāyına dāmānına iʿzāz iderüz

7. **ḫayālüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 220
Mısra: **12**
Aslı olmadığı halde zihinde kurulan şey, düş.
Eglenür vaṣf-ı cemālüñle Naḥīfī ancaḳ
Hem-zebān aña ḫayālüñle ḳalemdür sensüz

8. **ḫayāl:**
Gazel 235
Mısra: **7**
Aslı olmadığı halde zihinde kurulan şey, düş.
Hem-nişīnüm fürḳatüñdür dīdede vaṣluñ ḫayāl
Medḥ-i ḥüsnüñdür dilümde pādişāhā her nefes

9. **ḫayālüñ:**
Gazel 264
Mısra: **12**
Aslı olmadığı halde zihinde kurulan şey, düş II Sevgilinin hayali, sureti.
Ḥaḳīḳat ehli imiş ḥaḳ budur ki var olsun
Ḫayālüñ oldı benümle enīs-i künc-i firāḳ

10. **ḫayālüñden:**-*üñ, -den*
Gazel 293
Mısra: **5**
Aslı olmadığı halde zihinde kurulan şey, düş II Sevgilinin hayali, sureti.
Dil ḫayālüñden cüdā peyġüle-i tārīkdür
Sensüz ey şemʿ-i şeb-ārā luṭfı yoḳ kāşānenüñ

11. **ḫayālüñ:**-*üñ*
Gazel 409

Mısra: **4**
Aslı olmadığı halde zihinde kurulan şey, düş.
Ümmīd oldur ki bir dem
ʿışḳuñ ile olmaya mehcūr
Göñülden ḥasretüñ gözden ḫayālüñ yā Resūla'llāh

12. **ḫayālüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 509
Mısra: **1**
Aslı olmadığı halde zihinde kurulan şey, düş.
ʿAceb ḫayālüñe mevt ü türāb gelmez mi
Saña bu daġdaġadan pīç ü tāb gelmez mi

13. **ḫayālüñ:**-*üñ*
Kaside 8
Mısra: **260**
Aslı olmadığı halde zihinde kurulan şey, düş.
Seyl-i eşküm bu esās-ı dili eylerdi ḫarāb
Ḳaṣr-ı çeşmümde ger olmasa ḫayālüñ miʿmār

14. **ḫayālüm:**-*üm*
Kaside 26
Mısra: **236**
Aslı olmadığı halde zihinde kurulan şey, düş.
Ne çāre itdi mükedder ṭabīʿatüm ālām
Ḫayālüm oldı perīşān-ı ḥüzn u ġam ḥayfā

15. **ḫayāliyle:**-*i, -yle*
Tahmis 3
Mısra: **23**
Aslı olmadığı halde zihinde kurulan şey, düş.
Cennet-i kūyuñ ḫayāliyle cihānda muttaṣıl
-

ḫayāl eyledükçe:

1. **ḫayāl eyledükçe:**-*dükçe*
Matla 163
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hayal etmek.
Bedr olur mah eyledükçe cebhe-i pāküñ ḫayāl Ḳaşlaruñ endīşe itse cismini eyler hilāl

ḫayāl eyleyüp:

1. **ḫayāl eyleyüp:**-*yüp*
Gazel 104
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zihinde tasarlayıp canlandırmak, düşünmek.
Döndüm hilāle ḳaşlarını eyleyüp ḫayāl
Cismüm nizār iden benüm ol māh-pāredür

ḫayāl idüp:

1. **ḫayāl idüp:**-*üp*
Gazel 50
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Düşünmek, tasavvur etmek.
Ol cefākārum ḫayāl idüp niyāza başlasam
Dest-res olmaz müyesser benden eyler ictināb

2. **ḫayāl idüp:**-*üp*
Kıt'a 15
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hayal, tasavvur etmek.
Ey dil ḫayāl idüp ḳadem-i ʿarş-maḳdemin
Naʿlīn-i pāk-i Aḥmed-i Muḫtāra sür yüzüñ

ḫayāl it:

1. **ḫayāl it:**
Gazel 322
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hayal, tasavvur etmek.
Ey dil ḫaṭ-ı nev-ḫīz-i ruḫ-ı yāri ḫayāl it
Gel ṣaḥn-ı çemen-zāra biraz refʿ-i elem ḳıl

ḫayāl itdi:

1. **ḫayāl itdi:**-*di*
Gazel 505
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hayal, tasavvur etmek.
Ḫam itdi ḳāmetini cismümi ḫayāl itdi
O meh vücūdımı ebrūsına miṣāl itdi

ḫayāl itdükçe:

1. **ḫayāl itdükçe:**-*dükçe*
Gazel 114
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hayal, tasavvur etmek.
Ẓulmet-i şebde ḫayāl itdükçe mihr-i ṭalʿatuñ
Ḫāne-i tārīk-i ḫāṭır pür-fürūġ u lemʿ olur

ḫayāl itdüm:

1. **ḫayāl itdüm:**-*dü, -m*
Kaside 25
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hayal, tasavvur etmek.
Fikre varduḳça her kelāmumda
ʿĀlem-i himmetüñ ḫayāl itdüm

ḫayāl itmekdedür:

1. **ḫayāl itmekdedür:**-*mek, -de, -dür*
Gazel 238
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hayal, tasavvur etmek.
Ḫayāl itmekdedür cām-ı lebüñ keyfiyyetin gördüm
O mest-i bī-muḥābā sīne-i ṣad çāke ser virmiş

ḫayāl itmez:

1. **ḫayāl itmez:**-*mez*
Gazel 514
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Hayal, tasavvur etmek.

Per-i ʿAnḳāyı meges-rān ḫayāl itmez iken
Dām-ı zülfüñde Hümā-yı dil-i pür-ġam ḳaldı

ḫayāl olınmaz:

1. **ḫayāl olınmaz:**-*ı, -n, -maz*
Kıt'a 6
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Hayal olmak.

ʿAḳl u fehm ü kemāl ile ḥāṣā
Künh-i ẕātı ḫayāl olınmaz hīç

ḫayāl olmayıcaḳ:

1. **ḫayāl olmayıcaḳ:**-*ma, -yıcaḳ*
Gazel 268
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Gerçekleşmesi olanaksız olmak, gerçekleştirilememek.

ʿArż-ı güftār idemem meclis-i yārāna hele
Gözde girye dil-i pür-ġamda ḫayāl olmayıcaḳ

ḫayāl-i ʿārıż-ı dil-ber:

1. **ḫayāl-i ʿārıż-ı dil-ber:**
Matla 241
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Sevgilinin yanağının hayali.

Ḫayāl-i ʿārıż-ı dil-ber gelince çeşm-i giryāna
Şanursın iki gül düşmiş meyān-ı baḥr-ı ʿUmmāna

ḫayāl-i bīm-i hecr itmem:

1. **ḫayāl-i bīm-i hecr itmem:**-*me, -m*
Gazel 356
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Ayrılık kokusunun hayalini etmek.

Ḫayāl-i bīm-i hecr itmem viṣāl-i dil-rübā bilmem
Ben ol dīvāne-i ʿışḳam ki hīç ḫavf ü recā bilmem

ḫayāl-i çeşm ü ebrūlar:

1. **ḫayāl-i çeşm ü ebrūlar:**-*lar*
Gazel 405
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Göz ve kaşın hayali.

Dem olmaz ḫāṭıra gelmez ḫayāl-i çeşm ü ebrūlar
ʿAceb naḳş-ı nigār ile bulupdur iʿtibār ebrū

ḫayāl-i çeşmüñ:

1. **ḫayāl-i çeşmüñ:**-*üñ*
Gazel 101
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Gözünün hayali.

Sünbül firāḳ-ı zülfüñ ile dil-şikestedür
Nergis ḫayāl-i çeşmüñ ile zār ü ḫastedür

ḫayāl-i dīde-i ḫūbān:

1. **ḫayāl-i dīde-i ḫūbān:**
Gazel 332
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Sevgililerin gözünün hayali.

Ben o Mecnūnum ḫayāl-i dīde-i ḫūbān ile
Cilve-gāh-ı āhuvān-ı Çīn olur pīrāmenüm

ḫayāl-i ġayr:

1. **ḫayāl-i ġayr:**
Gazel 114
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Başka, diğer hayal.

Ey Naḥīfī şübhesüz teşrīf ider sulṭān-ı ʿışḳ
Bir göñülden kim ḫayāl-i ġayr kālʿ olur

ḫayāl-i gülşen-i kūyuñla:

1. **ḫayāl-i gülşen-i kūyuñla:**-*uñ, -la*
Tahmis 3
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Köşe bahçenin hayali.

Cilvegāh oldı dil-i şeydāya bunca kūh u deşt
Rūz u şeb itdüm ḫayāl-i gülşen-i kūyuñla geşt

ḫayāl-i ḫālini:

1. **ḫayāl-i ḫālini:**-*i, -n, -i*
Gazel 300
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Bedende olan noktanın, benin hayali.

Ḥakīm-i ʿaḳlumuzı neşve-yāb-ı feyż idelüm
Ḫayāl-i ḫālini yārüñ ġıdā-yı rūḥ iderek

ḫayāl-i ḫançeri:

1. **ḫayāl-i ḫançeri:**-*i*
Kaside 19
Mısra: **58**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Hançerin hayali.

Ḫ∨āb gelmez çeşmine illā meger kim ḫ∨āb-ı merg
Dīde-i aʿdāya geldükçe ḫayāl-i ḫançeri

ḫayāl-i ḫaṭṭuñı:

1. **ḫayāl-i ḫaṭṭuñı:**-*uñ, -ı*
Gazel 174
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

(Sevgilinin) yüz çizgilerinin hayali.

Eyleye şanma ḫayāl-i ḫaṭṭuñı dilde ḳarār
Bāġ-ı ḫāṭırda benüm ol ḫas ü ḫāşākümdür

ḫayāl-i pīç:

1. **ḫayāl-i pīç:**
Gazel 52
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
(saç) kıvrımının hayali.
Seni pā-beste-i zencīr-i sevdā eyleyen ey dil
Ḫayāl-i pīç ü tāb-ālūd-ı zülf-i ḫam-be-ḫamdur hep

ḫayāl-i ravża-i pāküñdür:

1. **ḫayāl-i ravża-i pāküñdür:**-*üñ, -dür*
Gazel 327
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz cennetinin hayali.
Gülsitān-ı ʿālemüñ yoḳdur gözümde raġbeti
Hep ḫayāl-i ravża-i pāküñdür ancaḳ gülşenüm

ḫayāl-i ravża-i pāküñle:

1. **ḫayāl-i ravża-i pāküñle:**-*üñ, -le*
Gazel 430
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz cennetinin hayali.
Ḫayāl-i ravża-i pāküñle her dem kesb-i feyż eyler
Dil ü cān ʿandelīb-i gülşenüñdür yā Resūla'llāh

ḫayāl-i rūy:

1. **ḫayāl-i rūy:**
Gazel 428
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin yüzünün hayali.
Ḫayāl-i rūy u mūy-ı ʿanberīn ü tāb-dāruñdur
Benüm ser-māye-i leyl ü nehārum yā Resūla'llāh

ḫayāl-i vuṣlatı:

1. **ḫayāl-i vuṣlatı:**-*ı*
Gazel 516
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşma hayali.
Vādī-i ġurbetde oldum öyle meʾnūs-ı firāḳ
Şimdi vuṣlatdur baña yārüñ ḫayāl-i vuṣlatı

ḫayāl-i yār:

1. **ḫayāl-i yār:**
Gazel 78
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yarin hayali.
Her-cāyī-meşreb olma yeter ey gönül yeter
Bārī ḫayāl-i yār ile olsun teʾellüf it

2. **ḫayāl-i yār:**
Gazel 338
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yarin hayali.
Geldi ferāġ ṣoḥbet-i aġyārdan baña
Şimdi ḫayāl-i yār iledür ülfetüm benüm

ḫayālī-i yāri:

1. **ḫayālī-i yāri:**-*i*
Gazel 162
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin hayali.
Girye itdükçe ḫayālī-i yāri ṣanmañ dīdede
Bir perī çıḳmış kenār-ı cūya seyr-i āb ider

ḫayā-perver:

1. **ḫayā-perver:**
Gazel 218
Mısra: **9**
Utangaç.
Naḥīfī bir ḫayā-perver nedīm-i bezm-i ḫāṣuñdur
Ḳuluñdur ḳıymetin bil öyle bir rind-i cihān olmaz

ḫayāt:

1. **ḫayāt:**
Gazel 525
Mısra: **3**
Dirilik, sağlık.
Eger Ḫıżr olsa da ʿāṣıḳ ḫayāt ümmīdin eyler mi
Ḫandeg-i ġamze-i dil-ber derūn-ı cāna kār itdi

2. **ḫayāt:**
Tarih 9
Mısra: **4**
Hayat, yaşam.
Rūḥını şād ide dāʾim raḥmet ü ġufrān ile
Ḫāliḳ-ı mevt ḫayāt olan Ḫudāvend-i enām

ḫayāt bulsun:

1. **ḫayāt bulsun:**-*sun*
Gazel 214
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Deyim**
Canlanmak, dirilmek; sıkıntılardan kurtulmak; isteklerine kavuşmak.
Bulsun ḫayāt dillerimüz feyż-i luṭf ile
Sen söyle ey Naḥīfī-i muʿciz-kelāmumuz

ḫayāt-ı cāvidān-baḫş idi:

1. **ḫayāt-ı cāvidān-baḫş idi:**
Gazel 308
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ebedî hayat bahşetmek.
Ḫayāt-ı cāvidān-baḫş idi cāna
Dem-ā-dem ẕevḳ-ı ümmīd-i viṣālüñ

ḫayāt-ı nev baġışlar:

1. **ḫayāt-ı nev baġışlar:**-*r*
Gazel 524
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Yeni hayat bağışlamak II hayat vermek.
Ḫayāt-ı nev bağışlar küştegān-ı hecre güftāruñ
Senüñ bir ṣoḥbetüñ biñ devlet-i dünyāya degmez mi

ḫayāt-ı sānīdür:

1. **ḫayāt-ı sānīdür:**-*dür*
Gazel 107
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yeni hayat.
Marīż-i ʿışḳa o lebler ḫayāt-ı sānīdür
Şemīm-i kākül-i müşgīni ʿömr-i sermeddür

ḫayāt-ı tāze:

1. **ḫayāt-ı tāze:**
Gazel 434
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Taze hayat, yenilik, canlılık.
Ḫayāt-ı tāze virür luṭf ile dil-ḫaste-i ʿışḳa
Kişinüñ sevdigi rūḥ-ı revān cāna yaḳīn olsa

haybet:

1. **ḫaybetle:**-*le*
Rübai 349
Mısra: **1**
Hayal kırıklığına uğrama.
Ḫaybetle şikeste itme cām-ı emelüm
Maḥv it keremüñle seyyiʾāt ü ẕelelüm

ḫaybet ü ḫüsrān:

1. **ḫaybet ü ḫüsrān:**
Tarih 28
Mısra: **36**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hayal kırıklığı ve hüsran.
Devr-i luṭfında cihān memnūn-ı meʾmūl ü merām Ḫaybet ü ḫüsrān zamānında degüldür muḥtemel

ḫaydar:

1. **ḫaydar:**
Rübai 397
Mısra: **2**
Hazreti Ali'nin lakabı.
Sulṭān-ı rusül merdüm-i çeşm-i ṣaḳaleyn
Hem Ḥaydar o ibni ʿamm-i şah-ı kevneyn

ḫaydar-ı kerrār-laḳab:

1. **ḫaydar-ı kerrār-laḳab:**
Rübai 525
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Savaşta düşman üzerine döne döne defalarca saldıran Hz. Ali.
Ol Şīr-i Ḫudā şāh-ı seḫā merd-i celī
Ol Ḥaydar-ı Kerrār-laḳab yaʿnī ʿAlī

ḫayf:

1. **ḫayf:**
Gazel 190
Mısra: **7**
"Eyvah! Yazık!" anlamlarına gelen ünlem.
Yoḳdur murādum üzre güzel ḫayf dünyede
Her bir ṣanemde dāmen-i ʿiṣmet derīdedür

2. **ḫayf:**
Gazel 303
Mısra: **17**
"Eyvah! Yazık!" anlamlarına gelen ünlem.
Naḥīfīye ḫaber-i ṣıḥḥatüñ irişmedi ḫayf
Şikestedür per ü bāli kebūter-i seḥerüñ

3. **ḫayf:**
Gazel 313
Mısra: **11**
"Eyvah! Yazık!" anlamlarına gelen ünlem.
Ḫayf bu ḫüsn-i ṭabīʿatla sen olduñ mehcūr Maḥrem-i bezmi gülüñ ḫār ile ḫasdur bülbül

4. **ḫayf:**
Gazel 510
Mısra: **11**
"Eyvah! Yazık!" anlamlarına gelen ünlem.
Dilden remīde oldı ġam-ı ʿışḳ-ı yār ḫayf
Bīgāne baḫt-ı siyeh āşināmuzı

5. **ḫayf:**
Kaside 3
Mısra: **67**
"Eyvah! Yazık!" anlamlarına gelen ünlem.
Eyledüñ ʿömrüñi bīhūde iżāʿat ṣad ḫayf
Ne yüz ile varasın der-gehine sübḥānuñ

ḫayf ki:

1. **ḫayf ki:**
Rübai 185
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yazık ki.
Ṣad ḫayf ki ḫūbān-ı zamān içre hemān
ʿUşşāḳa vefā şimdi günāh itmekdür

ḫayf u dirīġ:

1. **ḫayf u dirīġ:**
Gazel 443
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eyvahlar olsun, yazık.
Ḫayf u dirīġ o rind-i girān-bār-ı dehre kim
Her mūy-ı cismi beste-i ḳayd-ı cihān ola

ḫayfā:

1. **ḫayfā:**
Gazel 10
Mısra: **1**
"Eyvah, yazık!" anlamına gelen ünlem.
Ḫulūṣ o āfete maḥż-ı ḫaṭā imiş ḫayfā

Meger o ġonçe hezār-āşinā
imiş ḥayfā

2. **ḥayfā:**
Gazel 10
Mısra: **2**
"Eyvah, yazık!"
anlamına gelen ünlem.
Ḫulūş o āfete maḥż-ı ḫaṭā
imiş ḥayfā
Meger o ġonçe hezār-āşinā
imiş ḥayfā

3. **ḥayfā:**
Gazel 10
Mısra: **4**
"Eyvah, yazık!"
anlamına gelen ünlem.
Bizi taʿahhüd-i vaşlıyla şaldı
ferdāya
Vefāsı ol şanemüñ hep cefā
imiş ḥayfā

4. **ḥayfā:**
Gazel 10
Mısra: **6**
"Eyvah, yazık!"
anlamına gelen ünlem.
Cihān cihāñ ġam-ı nā-dīde
var derūnumda
Bu derd-i ʿışḳ görünmez belā
imiş ḥayfā

5. **ḥayfā:**
Gazel 10
Mısra: **8**
"Eyvah, yazık!"
anlamına gelen ünlem.
Ḳanı selāmı ḳanı bir peyāmı
cānānuñ
Ṣabā sensüñ de işüñ hep
hevā imiş ḥayfā

6. **ḥayfā:**
Gazel 10
Mısra: **10**
"Eyvah, yazık!"
anlamına gelen ünlem.
Unıtdı ḥayli zamāndur
Naḥīfī bendesini
O meh ḫayālī gibi bī-vefā
imiş ḥayfā

7. **ḥayfā:**
Gazel 19
Mısra: **1**
"Eyvah, yazık!"
anlamına gelen ünlem.
Nigāh-ı nāvek-endāz-ı müjeñ
der-kār olup ḥayfā
Yine Tātār-ı çeşmüñ mülk-i
ṣabrı eyledi yaġmā

8. **ḥayfā:**
Gazel 21
Mısra: **1**
"Eyvah, yazık!"
anlamına gelen ünlem.
Fiġān kim āsitān-ı
vuṣlatuñdur dūr olup ḥayfā
Niçe demdür esīr-i derd-i
ġurbetdür dil-i şeydā

9. **ḥayfā:**
Gazel 21
Mısra: **14**
"Eyvah, yazık!"
anlamına gelen ünlem.
Naḥīfī deştzār-ı rūzgār-ı
kīne-perverde
Ġubār-ı eşk-ḫīz-i ġamdan
āzād olmadum ḥayfā

10. **ḥayfā:**
Gazel 35
Mısra: **9**
"Eyvah, yazık!"
anlamına gelen ünlem.
Bilmedüñ ḳadrini ḥayfā ki
esīr olmış iken
Bu Naḥīfī gibi bir ʿāşıḳ-ı
ġam-ḫ∨ār saña

11. **ḥayfā:**
Gazel 323
Mısra: **5**
"Eyvah, yazık!"
anlamına gelen ünlem.
Çoḳ görüp ḥayfā senüñle
ṣoḥbet-i yek-rūzeyi
Ṭaʿnı aġyāruñ baña leyl ü
nehār eksük degül

12. **ḥayfā:**
Gazel 329
Mısra: **4**
"Eyvah, yazık!"
anlamına gelen ünlem.
Enīsüm yār-ı cānum gitdi
ḳaldum derd-i ḥasretle
Bu ġurbet ilde ḥayfā ben
daḥi şimdi ġarīb oldum

13. **ḥayfā:**
Gazel 346
Mısra: **13**
"Eyvah, yazık!"
anlamına gelen ünlem.
Sevdā-yı viṣālüñle
Naḥīfī gibi ḥayfā
Ol vaʿde-i ferdālara
gerçekden inandum

14. **ḥayfā:**
Gazel 516
Mısra: **2**
"Eyvah, yazık!"
anlamına gelen ünlem.
ʿIşḳ iken evvel dilüñ ser-
māye-i cemʿiyyeti
Eyledi ḥayfā perīşān şimdi
dünyā miḥneti

15. **ḥayfā:**
Kaside 26
Mısra: **236**
"Eyvah, yazık!"
anlamına gelen ünlem.
Ne çāre itdi mükedder
ṭabīʿatüm ālām
Ḫayālüm oldı perīşān-ı ḥüzn
u ġam ḥayfā

16. **ḥayfā:**
Kıt'a 1
Mısra: **4**
"Eyvah, yazık!"
anlamına gelen ünlem.
Olmadum dünyede erzende-i
nān-pāre-i kām
Bu ocāġ içre ḳul oġlu ḳul
iken ben ḥayfā

17. **ḥayfā:**
Kıt'a 43
Mısra: **1**
"Eyvah, yazık!"
anlamına gelen ünlem.
Cihānı ṭutdı hevāyī ġazelleri
ḥayfā
Kelām-ı ḫalṭ ile evrāḳ-ı
maʿrifet ṭoldı

<u>ḥayfā ki:</u>

1. **ḥayfā ki:**
Gazel 338
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yazık ki.
Yıllarca ġayre mūnis olan
yār-ı bī-vefā

Ḫayfā ki bir dem olmadı hem-ṣoḥbetüm benüm

2. **ḫayfā ki:**
Gazel 510
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yazık ki.
Ḫayfā ki bir görür bizi aġyār ile o māh
Bilmez o nev-resīde ḫulūṣ u riyāmuzı

ḫayl ü ḫaşem:

1. **ḫayl ü ḫaşem:**
Gazel 462
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Süvari ve maiyet.
Ḫayl ü ḫaşem ne menfaʿat eyler gedālara
İẓhār-ı şevket-i ümerādan ne fāʾide

ḫaylī:

1. **ḫayli:**
Gazel 10
Mısra: **9**
Çokça, epeyce, oldukça.
Unıtdı ḫayli zamāndur Naḥīfī bendesini
O meh ḫayālī gibi bī-vefā imiş ḫayfā

2. **ḫaylī:**
Gazel 85
Mısra: **6**
Çokça, epeyce, oldukça.
Zülfine bend eyledi ben bendesin ol bī-vefā
Ḫaylī dostlar ṣalb olınmaḳ dünyede bir dāra güç

3. **ḫaylī:**
Gazel 127
Mısra: **8**
Çokça, epeyce, oldukça.
Hele ben bildigüm ol āfitāb-ı evc-i yektāyı
Baḳılsa mehveşānuñ ḫaylī bī-hemtālarındandur

4. **ḫaylī:**
Gazel 180
Mısra: **6**
Çokça, epeyce, oldukça.
ʿAcebdür nāz ile bīmār iken çeşm-i siyāh-ı yār
Yine her bir nigāhı ḫaylī āşūbı zebūn eyler

5. **ḫaylice:**-*ce*
Gazel 313
Mısra: **4**
Çokça, epeyce, oldukça.
Eylesün maḥfil-i gülşende ser-āġāz-ı nevā
Diñlenür ḫaylice pākīze-nefesdür bülbül

6. **ḫayli:**
Gazel 317
Mısra: **3**
Çokça, epeyce, oldukça.
O māhı göz göre aġyāra virmek ḫayli müşkildür
Bu ẓāhirdür ki elbette olur teslīm-i cān müşkil

7. **ḫaylī:**
Gazel 319
Mısra: **6**
Çokça, epeyce, oldukça.
Ġalibā oldı yine bir şāh-ı ḥüsnüñ bendesi
Ḫaylī demdür dīdelerden oldı nā-peydā göñül

8. **ḫaylī:**
Matla 116
Mısra: **2**
Çokça, epeyce, oldukça.
Bilse ʿaceb mi fenn-i cefāyı o şīvekār
Üstād önünde ḫaylī zamandur ki diz çöker

9. **ḫaylī:**
Matla 228
Mısra: **1**
Çokça, epeyce, oldukça.
Vardum ḫaylī zamāndur o der-i vālāya
Bir ṣaḳīl oldı sebeb fāṣıla-i kübrāya

10. **ḫayli:**
Muaşşer 1
Mısra: **9**
Çokça, epeyce, oldukça.
Ḫayli demdür hem-ʿinan oldum semend-i nāzıña Sāyeveş guftāra ruḫṣat bulmadım ādābdan

11. **ḫaylin:**-*n*
Tahmis 8
Mısra: **4**
Çokça, epeyce, oldukça.
Şevket-i ḥüsnini itdükçe nümāyān ṣaf ṣaf
Müje ḫaylin dizer ol ġamze-i fettān ṣaf ṣaf

ḫayl-i enbiyāsın:

1. **ḫayl-i enbiyāsın:**-*sın*
Gazel 406
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Peygamberler zümresi.
ʿAdīmü'l-misl ḫayl-i enbiyāsın aña şāhiddür
Ki ẓāhir olmadı ẓıll-ı ẓalīlüñ ʿālemīn üzre

ḫayl-i ezhār:

1. **ḫayl-i ezhār:**
Kaside 8
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çiçeklerin çokluğu.
ʿĀlemi böyle tenük ʿarṣa görüp itmiş idi
Ḫayl-i ezhār birer ḥāl ile tā terk-i diyār

ḫayl-i ḫūbānuñ:

1. **ḫayl-i ḫūbānuñ:**-*uñ*
Gazel 106
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzeller topluluğu.
Cefāya ḳāʾilem ammā ki ḫayl-i ḫūbānuñ
Şikāyetüm sitem-i nā-becālarındandur

ḫayl-i küleng:

1. **ḫayl-i küleng:**
Tahmis 8
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Turna kuşu sürüsü.
Āşiyān-ı ḥaremüñ itmek içün cāy-ı direng
Şanma efġān iderek gökde geçer ḫayl-i küleng

ḫayl-i sürūş:

1. **ḫayl-i sürūş:**
Rübai 232
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Melekler zümresi.
Her ḳanda ki naʿtüñ ola pīrāye-i gūş
Raḳş-āver olur ʿışḳuñ ile ḫayl-i sürūş

ḫayl-i ṭuyūr:

1. **ḫayl-i ṭuyūr:**
Kaside 27
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kuşların çoğu.
Devr-i luṭfuñda senüñ oldı ḳafesden āzād
Beste-i bend-i belā olmış iken ḫayl-i ṭuyūr

ḫaylice:

1. **ḫaylīce:**
Gazel 155
Mısra: **6**
"Epeyce, oldukça fazla" anlamlarında zarf.
Mecnūn ṭaḳdı kūçe-i Leylāda nāmını
Dīvāne Ḳays ḫaylīce ʿāḳıl degül midür

ḫaymedārān-ı feżā-yı salṭanat:

1. **ḫaymedārān-ı feżā-yı salṭanat:**
Kaside 19
Mısra: **71**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saltanatın gökyüzünün çadır sahibi II gökyüzünün sultanı.
Ḫaymedārān-ı feżā-yı salṭanat olsa revā
Bār-gāh-ı ḳadr ü iclālüñde çāder mehteri

ḫayme-i mülki:

1. **ḫayme-i mülki:**-*i*
Tarih 4
Mısra: **44**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mülk çadırı II saltanat, devlet, dünya.
Çarḫa hem-sāye ola ḳaṣr-ı bülend-i ḳadri
Ḫayme-i mülki ola beste-i evtād-ı ḫulūd

ḫayr:

1. **ḫayr:**
Gazel 387
Mısra: **12**
İyi, hayırlı, yararlı, faydalı.
Olursın yoḳ yere dil-beste şerr-i nefs ü şeyṭāna
Ne ġāfilsin dirīġā kendiñe hīç ḫayr şanmazsın

2. **ḫayr:**
Kaside 22
Mısra: **36**
"şer" mukabili, halkın muhabbet ve rağbet eylediği şey, iyi şey, nafi şey.
Gerek ḥıfẓ-ı merātib aña söz yoḳdur müsellemdür
Kişi ḫayr ile ẕikr itmek gerek ecdād ü ābāyı

3. **ḫayra:**-*a*
Kaside 26
Mısra: **75**
İyi, hayırlı, yararlı, faydalı.
Cenāb-ı ḥażreti bi'ṭ-ṭabʿ ḫayra māʾildür
ʿAceb mi ḫayra girüp itse maṭlabuñ iʿṭā

4. **ḫayr:**
Kaside 27
Mısra: **14**
İyi, hayırlı, yararlı, faydalı.
Oḳunur maḥşere dek nāme-i feṭḥ ü ẓaferüñ
Ḫayr ile dāʾim olup ism-i şerīfüñ meẕkūr

5. **ḫayr:**
Kaside 27
Mısra: **130**
İyi, hayırlı, yararlı, faydalı.
Eyleyüp her birisi vaṣf-ı mülūk ü vüzerā
Ḫayr ile yād olınur müddet-i aʿṣār u dühūr

6. **ḫayra:**-*a*
Rübai 61
Mısra: **2**
İyi, hayırlı, yararlı, faydalı.
Bu ʿüsri ḳılup yüsre mübeddel yā Rab
Aḥvālümi ḳıl ḫayra muḥavvel yā Rab

7. **ḫayr:**
Rübai 413
Mısra: **2**
İyi, hayırlı, yararlı, faydalı.
Eyle mededüñ cān ü dile feyż-resān
Tā ḫayr ile müşkillerüm olsun āsān

8. **ḫayr:**
Rübai 465
Mısra: **2**
İyi, hayırlı, yararlı, faydalı.
Yā Rab beni elṭāfuña şāyān eyle
Müşkillerümi ḫayr ile āsān eyle

9. **ḫayr:**
Tarih 6
Mısra: **20**
İyi, hayırlı, yararlı, faydalı.
Sütūde-menḳabet sāmī-ṣıfat pākīze-meşreb kim
İder aṣḥāb-ı maʿnā dāʾim ḫayr ile eẕkārın

10. **ḫayr:**
Tarih 21
Mısra: **6**

İyi, hayırlı, yararlı, faydalı.
Kām-yāb ola iki ʿālemde
Ḫayr ile ḥāṣıl olup āmāli

11. **ḫayr:**
Tarih 28
Mısra: **61**
İyi, hayırlı, yararlı, faydalı.
Bu maḳām-ı dil-güşāyı ḫayr ile maʿmūr idüp
Mehbiṭ-i feyż-i ʿulūm itsün Ḫudā-yı Lem-yezel

ḫayr itmedi:

1. **ḫayr itmedi:**-*me*, -*di*
Rübai 209
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hayırlı kıl, hayra vesile kıl.
Ḫayr itmedi kārında bu nefs-i nā-çīz
Kim eylemedi sūd u ziyānı temyīz

ḫayr ü şerr-i aʿmāli:

1. **ḫayr ü şerr-i aʿmāli:**-*i*
Kaside 2
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Amelin hayrı ve şerri.
Ṭāʿat ü ʿişyān ü ḫayr ü şerr-i aʿmāli nedür
Saña nisbet bir bölük aṣḥāb-ı sehv ü ġafletüñ

ḫayra girüp:

1. **ḫayra girüp:**-*üp*
Kaside 26
Mısra: **76**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İyilik etmek, fayda sağlamak.
Cenāb-ı ḥażreti bi'ṭ-ṭabʿ ḫayra māʾildür
ʿAceb mi ḫayra girüp itse maṭlabuñ iʿṭā

ḫayrān:

1. **ḫayrāndur:**-*dur*
Gazel 150
Mısra: **1**
Şaşırmış, kendinden geçmiş.
Dil ü cān ol ḳadar ol āfitāb-ı ḥüsne ḫayrāndur
Gören çeşm-i nizārum ẓann ider taṣvīr-i bī-cāndur

2. **ḫayrān:**
Gazel 344
Mısra: **8**
Şaşırmış, kendinden geçmiş.
İntiẓār ile ciger-ḫūn-ı ġam-ı ḥasret olup
Her nefes ṣūret-i bī-cān gibi ḫayrān göreyüm

3. **ḫayrān:**
Kaside 21
Mısra: **7**
Şaşırmış, kendinden geçmiş.
Fevḳ u taḥtında anuñ māh ile māhī ḫayrān
Şerḥ olınmaz hele māhiyyeti Saʿd-ābāduñ

4. **ḫayrāndur:**-*dur*
Matla 104
Mısra: **1**
Şaşırmış, kendinden geçmiş.
Seyr idenler ruḫ-ı raʿnāsı hep ḫayrāndur
Ḫüsn-i ruḫsāre-i dil-ber ne ʿaceb seyrāndur

5. **ḫayrānıyam:**-*ı*, -*y*, -*am*
Muaşşer 1
Mısra: **19**
Şaşırmış, kendinden geçmiş.
İltifāt-ı cünbüş-i ebrūsınuñ ḫayrānıyam
Tā-be-maḥşer yüz çevirmem kūşe-i mihrābdan

6. **ḫayrān:**
Rübai 388
Mısra: **3**
Şaşırmış, kendinden geçmiş.
Ser-cümle cihān ḫavf ü recāda ḫayrān
Luṭf u seḫaṭuñdadur sürūr u mātem

7. **ḫayrān:**
Tahmis 6
Mısra: **22**
Şaşırmış, kendinden geçmiş.
Ṣadr-ı aʿlāda tekebbürle erāẕil ṣādān
Ṣaff-ı esfelde meẕelletle efāżıl ḫayrān

ḫayrāñ eyledi:

1. **ḫayrāñ eyledi:**-*di*
Gazel 9
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Hayranlık uyandırmak, çok etkilemek; sarhoş etmek, kendinden geçirmek.
Deldi baġrum yaḳdı cānum eyledi ḫayrāñ beni
Hevl-i maḥşer bīm-i dūzaḫ şermī-i cürm ü ḫaṭā

ḫayrān eylesem:

1. **ḫayrān eylesem:**-*se*, -*m*
Kaside 9
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hayranlık uyandırmak, çok etkilemek; sarhoş etmek, kendinden geçirmek.
Ser güşāde pā bürehne dīde pür-ḫūn sīne çāk
Sākinān-ı ʿarşı bu ḥālāta ḫayrān eylesem

ḫayrān iden:

1. **ḫayrān iden:**-*en*
Gazel 148
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şaşırtmak, hayrette bırakmak, şaşkın hale getirmek.
Lāl iden ehl-i dili nā-güfte güftāruñ mıdur
ʿĀşıḳı ḫayrān iden nā-dīde eṭvāruñ mıdur

ḫayrān oldı:

1. **ḫayrān oldı:**-*dı*
Gazel 3
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Tutkun olmak, çok arzu etmek.
Encüm-i bī-ḥad degüldür āsumān üzre meger
ʿArş ü kürsī oldı yüz biñ çeşm ile ḫayrān saña

ḫayrān oldıġum:

1. **ḫayrān oldıġum:**-*dıġ, -um*
Gazel 179
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Tutkun olmak, çok arzu etmek.
Olma āzürde nigāh-ı ʿandelīb-i zārdan
Ḥüsnüñe ey ġonçe ḫayrān oldıġum bilmez mi var

ḫayrān olmaya:

1. **ḫayrān olmaya:**-*ma, -ya*
Gazel 432
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Deyim**
Tutkun olmak, çok arzu etmek.
Bu Naḥīfîden dirīġ itme nigāh-ı luṭfuñı
Şermī-i cürm ile tā maḥşerde ḫayrān olmaya

ḫayrān olup:

1. **ḫayrān olup:**-*up*
Gazel 255
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kendinden geçirmek; esrar.
Dil derūnından yanup yaḳılmadan biñ şevḳ ile
Ol mehüñ dīdārını ḫayrān olup mānend-i şemʿ

2. **ḫayrān olup:**-*up*
Murabba 5
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şaşırmak.
Ol güle ḫayrān olup
Çaġıruram dost dost

ḫayrān olur:

1. **ḫayrān olur:**-*ur*
Gazel 480
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Tutkun olmak, çok arzu etmek.
Baña hīç bilmem ne siḥr eyler bu reftāruñ senüñ
Cān ü dil ḫayrān olur vażʿ-ı neşāṭ-engīzüñe

ḫayrān ü ḥasretem:

1. **ḫayrān ü ḥasretem:**-*em*
Gazel 103
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hayran ve özlem dolu.
Bir āfitāb-ṭalʿata ḫayrān ü ḥasretem
Kim tāb-ı ḥüsni bāriḳa-baḫş-ı neẓāredür

ḫayrān-ı ʿışḳ:

1. **ḫayrān-ı ʿışḳ:**
Gazel 447
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk hayranı.
Sīne-i yāra gözüñ dikme gel ey ḫayrān-ı ʿışḳ
Çoḳ mıdur bir levḥ-i sīmīn öyle bir gencīnede

ḫayrānı olsa:

1. **ḫayrānı olsa:**-*sa*
Kıt'a 45
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Hayran olmak, çok beğenmek.
Böyle bir ḳaṣr-ı ṣafā görmedi çeşm-i gerdūn
Dīde-i encüm ile olsa n'ola ḫayrānı

ḫayrān-ı rūyuñam:

1. **ḫayrān-ı rūyuñam:**-*uñ, -am*
Gazel 16
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüzünün hayranı.
Ḫayrān-ı rūyuñam yine tā ḫaşre dek senüñ
Baḳsam nigāh-ı ḥasret ile rūz u şeb saña

ḫayrānī-i devrān:

1. **ḫayrānī-i devrān:**
Gazel 221
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Devirlerin hayran olunanı.
Esrār-ı maḥabbetle olup ser-be-girībān
Bir kūşede ḫayrānī-i devrān ile lālüz

ḫayrānuñ oldıġum:

1. **ḫayrānuñ oldıġum:**-*dıġ, -um*
Gazel 342
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hayran olmak, çok beğenmek, takdir etmek.
Āyīne-i cemālüñe çeşm-i niyāz ile
Çoḳ görme bir nigāhumı ḫayrānuñ oldıġum

ḫayrānuñ olmada:

1. **ḫayrānuñ olmada:**-*uñ, -ma, -da*
Kaside 3
Mısra: **58**
Kelime Tipi: **Deyim**
Tutkun olmak, çok arzu etmek.
Bezm-i fānīde görüp ḫande-i şevḳ-āmīzüñ
Olmada cümle senüñ arż u semā ḫayrānuñ

ḫayrāt-ı ḥüsānı:

1. **ḫayrāt-ı ḥüsānı:**-*ı*
Tarih 28
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzellik hayratı.
Himmetin mevḳūf-ı taḥṣīl-i rıżāʾu'llāh idüp
İtdi ḫayrāt-ı ḥüsānı ʿumde-i ṣıdḳ-ı emel

ḫayr-endīşe:

1. **ḫayr-endīşe:**
Kaside 22
Mısra: **25**
İyilik düşünen.
Mekārim-pīşe ḫayr-endīşe muḥtācān ü dervīşe
Ṣafā-yı ḫāṭırı her nā-murāda kām-baḫşāyī

ḫayret:

1. **ḫayret:**
Gazel 401
Mısra: **14**
Bir durum veya bir şey karşısında ne yapacağını, ne hüküm vereceğini bilememe, şaşırma, şaşırıp kalma, şaşkınlık.
Naḥīfīyā yine cevher-fürūş-ı maʿnā ol
Süḫan-verān-ı ʿAcem ḫayret ile lāl olsun

2. **ḫayretümde:**-*üm, -de*
Kaside 25
Mısra: **9**
Bir durum veya bir şey karşısında ne yapacağını, ne hüküm vereceğini bilememe, şaşırma, şaşırıp kalma, şaşkınlık.
Ḫayretümde feżā-yı ʿālemde Niçe endīşe-i muḫāl itdüm

3. **ḫayret:**
Kaside 26
Mısra: **29**
Bir durum veya bir şey karşısında ne yapacağını, ne hüküm vereceğini bilememe, şaşırma, şaşırıp kalma, şaşkınlık.
Nedür bu mertebe ḫayret nedür bu endīşe
Var eyle ol şerefü'ṣ-ṣadra ḫālüñi inhā

4. **ḫayret:**
Kaside 26
Mısra: **124**
Bir durum veya bir şey karşısında ne yapacağını, ne hüküm vereceğini bilememe, şaşırma, şaşırıp kalma, şaşkınlık.
Ne cemʿ-i ḫāṭıra imkān ne fikr-i naẓma mecāl
Ḫudā bilür ki beni ḫayret itdi istīlā

5. **ḫayretdür:**-*dür*
Matla 45
Mısra: **2**
Bir durum veya bir şey karşısında ne yapacağını, ne hüküm vereceğini bilememe, şaşırma, şaşırıp kalma, şaşkınlık.
Dem-i teşrīf anı fikr-i firāḳuñ eyleyüp bī-tāb
Daḫi dīvāra virmiş arḳasın ḫayretdür mihrāb

6. **ḫayretle:**-*le*
Murabba 6
Mısra: **51**
Bir durum veya bir şey karşısında ne yapacağını, ne hüküm vereceğini bilememe, şaşırma, şaşırıp kalma, şaşkınlık.
Kimisi ḫayretle ḫamūş
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

7. **ḫayret:**
Rübai 104
Mısra: **2**
Bir durum veya bir şey karşısında ne yapacağını, ne hüküm vereceğini bilememe, şaşırma, şaşırıp kalma, şaşkınlık.
Ḥaḳ ḳulluġıdur ʿārife cāh-ı rifʿat
Bāḳī heves ü ḫayret ü ẕell ü miḥnet

8. **ḫayretle:**-*le*
Rübai 226
Mısra: **4**
Bir durum veya bir şey karşısında ne yapacağını, ne hüküm vereceğini bilememe, şaşırma, şaşırıp kalma, şaşkınlık.
Feryād ki her şām ü seḥer bu dil-i zār
Ḫayretle ider geşt-i beyābān-ı heves

9. **ḫayret:**
Rübai 462
Mısra: **4**
Bir durum veya bir şey karşısında ne yapacağını, ne hüküm vereceğini bilememe, şaşırma, şaşırıp kalma, şaşkınlık.
Her kim göre ʿibretle bu maṣnūʿātı
Dir ḫayret ile ṣunʿuña sübḥān Allāh

10. **ḫayretle:**--*le*
Tahmis 5
Mısra: **16**
Bir durum veya bir şey karşısında ne yapacağını, ne hüküm vereceğini bilememe, şaşırma, şaşırıp kalma, şaşkınlık.
Fitneli elā gözler çün uyḫudan uyana
İtsem n'ola ḫayretle her laḫẓada vāveylī

ḫayret aldı:

1. **ḫayret aldı:**-*dı*
Rübai 549
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Hayrete düşmek,şaşkınlık içinde kalmak.
Dāmān u girībānumı ḫayret aldı
Ġam ḫāṭırum ālām-ı hevāya ṣaldı

ḫayret virür:

1. **ḫayret virür:**-*ür*
Kaside 24
Mısra: **48**

Kelime Tipi: **Deyim**
Hayret vermek.
Sen ol rūşen-żamīr āyīne-ṣafvetsin ki her laḥẓa
Virür ʿaḳl-ı selīmüñ ḥayret
Eflāṭūn-ı Yūnāna

ḥayret-ālūd-ı rümūz-ı devr-i eflākem:

1. **ḥayret-ālūd-ı rümūz-ı devr-i eflākem:**-*em*
Gazel 358
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Feleklerin dönüşünün işaretlerinin hayrete bulanmışı.
Görüp her bü'l-ʿaceb vażʿ-ı cihānı bī-dimāġ oldum
Netīce ḥayret-ālūd-ı rümūz-ı devr-i eflākem

ḥayretde ḳalur:

1. **ḥayretde ḳalur:**-*ur*
Rübai 285
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Şaşırmak, ne yapacağını bilememek.
Şibh ü şürekādan müteʿāli z̲ātuñ
Ḥayretde ḳalur kim göre maṣnūʿātuñ

2. **ḥayretde ḳalur:**-*ur*
Rübai 320
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şaşırmak, ne yapacağını bilememek.
Ḥüzn ile cihān oldı serāy-ı mātem
Ḥayretde ḳalur şīve-i ʿaṣra ādem

ḥayret-fezā-yı yād-ı rıḍvān eylesem:

1. **ḥayret-fezā-yı yād-ı rıḍvān eylesem:**-*se*, -*m*
Kaside 9
Mısra: **34**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Rıdvan'ı hatırlatan hayretin fazlalığı.
Eyleyüp Bābü's-selāma şevḳ ile vażʿı ḳadem
Ḳalbümi ḥayret-fezā-yı yād-ı Rıḍvān eylesem

ḥayret-i dīdār:

1. **ḥayret-i dīdār:**
Gazel 33
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüz güzelliğinin verdiği şaşkınlık.
Ḥüsn-i dildārı sen idrāk idemezsin zāhid
Başḳa bir z̲āʾiḳadur ḥayret-i dīdār bańa

ḥayret-i hevl-i ḳıyāmetle:

1. **ḥayret-i hevl-i ḳıyāmetle:**-*le*
Gazel 461
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kıyamet korkusunun şaşkınlığı.
Ḳıyām it ṭāʿat-i Mevlāya terk it leẕẕet-i nefsi
Tefekkür eyle ḥālüñ ḥayret-i hevl-i ḳıyāmetle

ḥayret-i ḥüsn ü cemālüñ:

1. **ḥayret-i ḥüsn ü cemālüñ:**-*üñ*
Tahmis 10
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik ve çekiciliğin şaşkınlığı, hayreti.
Ḥayret-i ḥüsn ü cemālüñ beni itdi bī-tāb
İtdi Tātār-ı müjeñ mülk-i dil ü cānı ḫarāb

ḥayret-i vuṣlat:

1. **ḥayret-i vuṣlat:**
Gazel 319
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Vuslatın hayreti.
Ḥayret-i vuṣlat ḳomaz aḥvālini ʿarż itmege
Bulsa da ol nev-nihāl-i ʿişveyi tenhā göñül

2. **ḥayret-i vuṣlat:**
Rübai 268
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Vuslatın hayreti.
Geh şevḳ-ı mülāḳāt ile pür-cūş olduḳ
Geh ḥayret-i vuṣlat ile ḫāmūş olduḳ

ḥayret-zede:

1. **ḥayret-zedeyem:**-*yem*
Gazel 394
Mısra: **1**
Hayrete düşmüş.
Ḥayret-zedeyem ʿālemüñ esrār-ı ġamından
Geçdüm bu fenā meykedenüñ cām-ı Ceminden

ḥayret-zedegān-ı ġam ü endūha:

1. **ḥayret-zedegān-ı ġam ü endūha:**-*a*
Rübai 304
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gam ve kederin şaşkınlığına uğramış olanlar.
Sensin sen eyā Ḳādir ü Rezzāḳ u Celīl
Ḥayret-zedegān-ı ġam ü endūha delīl

ḥayr-ḫ∨āhān:

1. **ḥayr-ḫ∨āhānı:**-*ı*
Tarih 29
Mısra: **45**
Hayır isteyen olmak.
Ḥayr-ḫ∨āhānı bulup neşv ü nemā-yı cāvīd
Ola bed-ḫ∨āhları seyl-i ʿademden nā-būd

ḫayr-ḫ∨āhānı olup:

1. **ḫayr-ḫ∨āhānı olup:**-*up*
Tarih 4
Mısra: **41**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Hayır isteyen olmak.
Ḫayr-ḫ∨āhānı olup ʿizzet ü rifʿatde müdām
Olsa bed-ḫ∨āhları ḫūr u ḥaḳīr ü maṭrūd

ḫayr-ı cārī-i ebed:

1. **ḫayr-ı cārī-i ebed:**
Tarih 29
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Sonsuzun akan hayrı.
Bāreke'llāh zihī aḳdem-i hayr u ḥasenāt
Ḫayr-ı cārī-i ebed ʿayn-i ṣevāb-ı mevʿūd

ḫayr-ı duʿā:

1. **ḫayr-ı duʿā:**
Kaside 23
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Hayırlı dua.
Teşekkür-nāme olsun ʿarż-ı ḥāli dād-ḫ∨āhānuñ
Hemīşe semʿine ḫayr-ı duʿā ḫüsn-i ṣenā gelsün

2. **ḫayr-ı duʿā:**
Tarih 29
Mısra: **50**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Hayırlı dua.
Tā hübūṭ ide zemīne ḳaṭarāt-ı emṭār
İde gül-bāñg-ı ṣenā ḫayr-ı duʿā çarḫa ṣuʿūd

ḫayr-ı duʿā ideler:

1. **ḫayr-ı duʿā ideler:**-*e, -ler*
Tarih 29
Mısra: **42**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Hayırlı dua etmek.
Emr-i vācibdür o sulṭān-ı celīlü'ş-şāna
İdeler ḫayr-ı duʿā itmede beẕl-i mechūd

ḫayr-ı duʿā itmege:

1. **ḫayr-ı duʿā itmege:**-*meg, -e*
Tarih 28
Mısra: **54**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Hayırlı dua etmek.
Ol ḫidīv-i ṣāḥibü'l-ḫayra ġarīb ü āşinā
İtmege ḫayr-ı duʿā iḫlāṣ ile ḳaldırsun el

ḫayr-ı duʿāya:

1. **ḫayr-ı duʿāya:**-*ya*
Kaside 26
Mısra: **195**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Hayırlı dua.
Cemīʿ-i vaḳtüm ḫayr-ı duʿāya ṣarf iderem
Bu ġamda eyler ise faż-ı Ḥaḳ beni incā

2. **ḫayr-ı duʿāya:**-*ya*
Kıt'a 24
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Hayırlı dua.
Bunı taḥrīr iden aṣḥāb-ı keremden umaram
Bu Naḥīfīyi ide ḫayr-ı duʿāya ṣāyān

ḫayrı eyledi:

1. **ḫayrı eyledi:**-*ı, -di*
Tarih 25
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Hayır yapmak.
Yeñi-çeri aġası iken eyleyüp himmet
Bu ḫayrı eyledi ʿunvān-ı defter-i ḥasenāt

ḫayr-ı ḫalef:

1. **ḫayr-ı ḫalef:**
Gazel 260
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Hayırlı halef (sonradan gelen).
Oldı vücūduñ evvel ü āḫirde bī-ʿadīl
Sensin güzīde ḫayr-ı ḫalef mefḫar-ı selef

ḫayr-ı maḳdem irişdi:

1. **ḫayr-ı maḳdem irişdi:**-*di*
Gazel 472
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Ayak basmanın hayrının ermesi.
İrişdi ḫayr-ı maḳdem sūr-ı vuṣlat mātem-i ʿışḳa
Selām olsun yine rūḥ-ı şehīdān-ı ġam-ı ʿışḳa

ḫayr-ı umūr:

1. **ḫayr-ı umūr:**
Kaside 27
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
İşlerin hayırlısı.
Ḥaḳ Teʿālā saña ḫāṣıyyet-i kübrā virmiş
N'ola nāfiẕ ise ḳaṣd eyledigüñ ḫayr-ı umūr

ḫayr-muḫric:

1. **ḫayr-muḫric:**
Kıt'a 2
Mısra: **3**
Dışarıdan gelen hayır II Allah'tan gelen hayır.
Aña ḫayr-muḫric ʿināyet ider Gelür rızḳı min ḥaysü lā-yehtesib

ḫayru'l-ḫalḳ:

1. **ḫayru'l-ḫalḳ:**
Kaside 17
Mısra: **23**

Yaratılmışın hayırlısı II Hz. Muhammet.
Seyyidü'l-kevneyn ü ḫayru'l-ḫalḳ u ḫatmü'l-mürselīn
Lā-mekān-peymā-yı ev ednā nebiyy-i muḳtedā

ḫayrü'l-mesʾūl:

1. **ḫayrü'l-mesʾūl:**
Rübai 305
Mısra: **1**
Mesul olanın hayırlısı.
Ey raḥmet-i bī-ġāyeti ḫayrü'l-mesʾūl
Eyle bizi şeh-rāh-ı murāda mevṣūl

ḫayrü'l-mesʾūl olan:

1. **ḫayrü'l-mesʾūl olan:**-*an*
Rübai 315
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mesul olanın hayırlısı olmak.
Ey z̲ātı olan ʿibāda ḫayrü'l-mesʾūl
Eyle beni mesrūr-ı ḥusūl-i meʾmūl

ḫayrü'l-minhāc:

1. **ḫayrü'l-minhāc:**
Rübai 116
Mısra: **1**
Açık, geniş, hayırlı yol.
Ey rāh-ı ʿubūdiyyeti ḫayrü'l-minhāc
Derd-i dilüme luṭfuñ ile eyle ʿilāc

ḫayrü'l-verā:

1. **ḫayru'l-verā:**
Kaside 23
Mısra: **47**
Halkın, alemin hayırlısısın (Hz. Muhammed kastedilmektedir).
O ḫatmü'l-ebiyā ḫayru'l-verā nūru'l-hüdādur kim
Görürsin şān-ı aʿlāsın hele rūz-ı cezā gelsün

ḫayrü'ş-şühedā ḥamza-i şāḥib-şavlet:

1. **ḫayrü'ş-şühedā ḥamza-i şāḥib-şavlet:**
Rübai 79
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şehitlerin hayırlısı atılgan Hamza.
Ser-defter-i şücʿān-ı dilīrān-ı ʿArab
Ḫayrü'ş-şühedā Ḥamza-i ṣāḥib-ṣavlet

ḥayy:

1. **ḥayy:**
Kaside 26
Mısra: **2**
Diri, daima canlı, ebedi hayat sahibi olan Allah.
Gel ey dil eyleme bīhūde āh ü vāveylā
Virür murādını ol Ḥayy ü Ḳādir ü Dānā

2. **ḥayy:**
Rübai 355
Mısra: **1**
Diri, daima canlı, ebedi hayat sahibi olan Allah.
Ey Rabb-i Eḥad Ḳādir ü Ḥayy u Ḳayyūm
Bī-ecr ü ʿivaż ʿāleme rızḳuñ maḳsūm

ḥayyām:

1. **ḫayyāmem:**-*em*
Rübai 329
Mısra: **4**
Rubaileriyle ünlü İranlı şair ve matematikçi Ömer Hayyâm.
Nāmumla pür olsa ne ʿaceb çār cihet
Vādī-i rübāʿīde bugün Ḫayyāmem

ḥayyām-ṣıfat:

1. **ḫayyām-ṣıfat:**
Rübai 330
Mısra: **4**
Ömer Hayyâm gibi.
Ebrū vu ḫaṭı vaṣfın idüp ḫūbānuñ
Ḫayyām-ṣıfat şimdi rübāʿī-gūyem

ḥayy-ı kerīm:

1. **ḥayy-ı kerīm:**
Tarih 11
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kerim olan Allah.
Ey Naḥīfī gūş idince söyledüm tārīḫin
Ṭūl-i ʿömr ile muʿammer eyleye Ḥayy-ı Kerīm

ḥaẕ:

1. **ḥaẕ:**
Gazel 252
Mısra: **14**
Hoşa gitme, zevk, hoşlanma.
Olınmaz mı gel inṣāf it Naḥīfī
Cihānda böyle bir dildārdan ḥaẕ

2. **ḥaẕ:**
Murabba 6
Mısra: **66**
Hoşa gitme, zevk, hoşlanma.
Vir ʿışḳdan bu cāna ḥaẕ
Gelsün dil-i nālāna ḥaẕ

3. **ḥaẕ:**
Murabba 6
Mısra: **67**
Hoşa gitme, zevk, hoşlanma.
Kesb eylesün merdāne ḥaẕ
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

ḥaẕ eylerem:

1. **ḥaẕ eylerem:**-*r*, -*em*
Gazel 252
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hazzetmek, hoşlanmak.
Senüñ evṣāf-ı hüṣnüñdür ser-ā-pā
Anuñçün eylerem eşʿārdan ḥaẕ

ḫaẕ eylerse:

1. **ḫaẕ eylerse:**-*r, -se*
Gazel 252
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hazzetmek, hoşlanmak.
Göñül bir ʿandelīb-i bī-nevādur
N'ola eylerse āh ü zārdan ḫaẕ

2. **ḫaẕ eylerse:**-*r, -se*
Gazel 253
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hazzetmek, hoşlanmak.
Ki dirler nīş-i zenbūrdan ne ġamdur ṭālib-i şehde
Gerekdür ṣabr ide cānā kim eylerse ṣafādan ḫaẕ

ḫaz gelürmiş:

1. **ḫaẕ gelürmiş:**-*ür, -miş*
Gazel 253
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
(Bir şeyden) haz gelmesi, haz duyulması.
Ṭavāf-ı kūy-ı dil-berde sirişküm ḳaṭresin buldum
Ġarībe dār-ı ġurbetde gelürmiş āşinādan ḫaẕ

ḫaz ide:

1. **ḫaẕ ide:**-*e*
Gazel 253
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hoşlanmak, sevmek, ilgi duymak.
Reh-i ʿışḳ içre ey zāhid kim iderse vefādan ḫaẕ
Gerekdür aña kim cānā ide cevr ü cefādan ḫaẕ

ḫaz ider:

1. **ḫaẕ ider:**-*er*
Gazel 252
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hoşlanmak, sevmek, ilgi duymak.
İder dil fikr-i zülf-i yārdan ḫaẕ
Kim itmez geşt-i sünbül-zārdan ḫaẕ

2. **ḫaẕ ider:**-*er*
Gazel 252
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hoşlanmak, sevmek, ilgi duymak.
Görenler böyle vażʿ-ı nā-sezāsın
İder mi gerdiş-i ġaddārdan ḫaẕ

3. **ḫaẕ ider:**-*er*
Gazel 253
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hoşlanmak, sevmek, ilgi duymak.
Ḳatı bīgānelük itme cefālar eyle sulṭānum
Bu dil mirʾātı ġāyetde ider jeng ü cilādan ḫaẕ

ḫaz iderler:

1. **ḫaẕ iderler:**-*er, -ler*
Gazel 252
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hoşlanmak, sevmek, ilgi duymak.
Ne deñlü ketm iderse yine ḫūbān
İderler ʿāşıḳ-ı nā-çārdan ḫaẕ

ḫaz iderse:

1. **ḫaẕ iderse:**-*er, -se*
Gazel 253
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hoşlanmak, sevmek, ilgi duymak.
Reh-i ʿışḳ içre ey zāhid kim iderse vefādan ḫaẕ
Gerekdür aña kim cānā ide cevr ü cefādan ḫaẕ

ḫaz itmez:

1. **ḫaẕ itmez:**-*mez*
Gazel 252
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hoşlanmak, sevmek, ilgi duymak.
İder dil fikr-i zülf-i yārdan ḫaẕ
Kim itmez geşt-i sünbül-zārdan ḫaẕ

ḫaz olınmaz:

1. **ḫaẕ olınmaz:**-*ın, -maz*
Gazel 252
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zevkli olmak.
Münāsib ġam-güsār ister bu bezme
Olınmaz ṣoḥbet-i aġyārdan ḫaẕ

ḫaz vir:

1. **ḫaẕ vir:**
Murabba 6
Mısra: **65**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hoşlanma duygusu uyandırmak, hoşnut etmek.
Vir ʿışḳdan bu cāna ḫaẕ
Gelsün dil-i nālāna ḫaẕ

ḫazān irgürme:

1. **ḫazān irgürme:**-*me*
Gazel 70
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sonbahar yapmak, sonbahara ulaştırmak.
Celālüñ ʿizzetüñ ḫaḳḳı ḫazān irgürme ol bāġa
ʿAṭā vü feyż-baḫşından ilāhī ḳıl ʿaṭā ṣıḥḥat

ḫazān olmış:

1. **ḫazān olmış:**-*mış*
Gazel 413
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sararıp solmak.
Naẕar ḳıl der-gehüñde rūy-ı zerdüm şevḳ-ı luṭfuñla
Ḫazān olmış yatur berg-i recādur yā Resūla'llāh

ḫazāna irmesün:

1. **ḫazāna irmesün:**-*me, -sün*
Gazel 354
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sonbahara erişmek, sonbahar gelmek II canlılığını, güzelliğini yitirmek.
Ġonçe-i neşgüfte-i ṭabʿum ḫazāna irmesün
Gel perīşān itme luṭf it gülşen-i cemʿiyyetüm

ḫazān-dīde olmazdı:

1. **ḫazān-dīde olmazdı:**-*maz, -dı*
Kaside 13
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sonbaharı görmüş, sararmış solmuş olmak.
Gül-i cennet gibi tā maḥşer olmazdı ḫazān-dīde
Nigāh-ı iltifāt itseñ gül üzre yāsemīn üzre

ḫazān-ı ḥüzn:

1. **ḫazān-ı ḥüzn:**
Kaside 19
Mısra: **111**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hüznün sonbaharı.
Bunca dem pejmürde olmışken ḫazān-ı ḥüzn ile
Gülşen-i endīşenüñ ezhār-ı zībā-peykeri

2. **ḫazān-ı ḥüzn:**
Kaside 26
Mısra: **242**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hüznün sonbaharı.
Yazıḳ degül mi ola ʿandelīb-i naʿt-i nebī
Ḫazān-ı ḥüzn ile dem-beste-i ġam-ı dünyā

ḫazān-ı nev-bahār-ı vuṣlatuñla:

1. **ḫazān-ı nev-bahār-ı vuṣlatuñla:**-*uñ, -la*
Gazel 20
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ilkbaharın kavuşma hazanı.
Ḫazān-ı nev-bahār-ı vuṣlatuñla ey gül-i raʿnā
Fiġāndur rūz u şeb kārum miṣāl-i bülbül-i şeydā

ḫażarā-manẓar:

1. **ḫażarā-manẓarı:**-*ı*
Tarih 29
Mısra: **35**
Yeşil manzara.
Dil-güşā-rū ḫażarā-manẓarı pīrāye-nümūd
ʿAyn-ı dil-cūy-ı ṣafā āb-ı leṭāfet-peymūd

ḫaẕer:

1. **ḫaẕer:**
Gazel 141
Mısra: **18**
Sakınma, korunma.
Naḥīfīyā ḫaẕer it sāġar-ı pür-āteşden
Ḫaẕer ki rūz-ı cezāda ʿaẕāb āteşdür

2. **ḫaẕer:**
Gazel 189
Mısra: **9**
Sakınma, korunma.
Ḫaẕer ey āfet-i cān el-ḫaẕer kim ḳalb-i giryānum
Rümūz-ı āhı vaḳf-ı nükte-i esrār-ı hū eyler

3. **ḫaẕer:**
Gazel 370
Mısra: **9**
Sakınma, korunma.
Şuʿle-i dūzaḫ-nümūnem iltihābumdan ḫaẕer
Ḳaṭre-i deryā-ḫurūşem reh-güẕārumdan ṣaḳın

4. **ḫaẕer:**
Gazel 451
Mısra: **9**
Sakınma, korunma.
Bu rāḥ-ı pür-ḫaṭardur bunda ḫaẕer gerekdür
Her bir ḳademde eyle eṭvār-ı āgehāne

5. **ḫaẕer:**
Gazel 499
Mısra: **5**
Sakınma, korunma.
Ḫaẕer ki miḥnet ile lām ider elüf ḳaddüñ
Belā-yı cāndur o şūḫuñ o ḳadd-i bālası

ḫaẕer eyler:

1. **ḫaẕer eyler:**-*r*
Matla 213
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sakınmak, kaçınmak.
Niçün eyler ḫaẕer meh-pāreler ʿuşşāḳ-ı zārından
ʿAcebdür bu ki ṣayyād iḫtirāz ide şikārından

ḫaẕer ḫaẕer:

1. **ḫaẕer ḫaẕer:**
Gazel 216
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sakın sakın, aman ha!.
Ḫaẕer ḫaẕer beni yaḳmaḳdan ey perī yoḫsa
Niyāzum eylerem āteş-feşān-ı ḫırmen-i nāz

ḫaẕer it:

1. **ḫaẕer it:**
Gazel 102
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade

Sakınmak, kaçınmak, korunmak, çekinmek.
Zebān-dırāzī-i esrār-ı ʿışḳdan ḥaẕer it
Naḥīfīyā kişiye ketm-i rāz lāzımdur

2. **ḥaẕer it:**
Gazel 141
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sakınmak, kaçınmak, korunmak, çekinmek.
Naḥīfīyā ḥaẕer it sāġar-ı pür-āteşden
Ḥaẕer ki rūz-ı cezāda ʿaẕāb āteşdür

3. **ḥaẕer it:**
Gazel 169
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çekin, sakın, yapma.
Ey ġonçe-i nev-reste cefādan ḥaẕer it kim
ʿĀlemleri sūzān ider āh-ı seḥerüm var

4. **ḥaẕer it:**
Gazel 200
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sakınmak, kaçınmak, korunmak, çekinmek.
Düşme dām-ı ṭaleb-i bü'l-hevesān-ı ġaraża
Şāh-bāzum ḥaẕer it olma şaḳın zāġa şikār

5. **ḥaẕer it:**
Gazel 513
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çekin, sakın, yapma.
Daḫi nev-resīdesin ey perī ḳo cefāyı ʿāşıḳ-ı bī-dile
Ḥaẕer it gel alma benüm meded şaḳın āh-ı şuʿle-ṭırāzumı

6. **ḥaẕer it:**
Kaside 3
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çekin, sakın, yapma.
Çāredür defʿ-i ġam-ı dehre dimekden ḥaẕer it
Ġamını şoñra görürsin mey-i ġam-fersānuñ

7. **ḥaẕer it:**
Rübai 241
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çekin, sakın, yapma.
Olsañ ne ḳadar behrever-i reʾy-i ʿarīż
İtme ḥaẕer it ḥükm-i ḳażāya taʿrīż

ḥaẕer itmek:

1. **ḥaẕer itmek:**-*mek*
Tahmis 7
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sakınmak, kaçınmak, korunmak, çekinmek.
Ḳalur ḫacletde güller reng ü būy-ı rūy-ı ālüñden
Ḥaẕer itmek gerek teʾsīr-i ḫūrşīd-i celālüñden

ḥaẕer itmez:

1. **ḥaẕer itmez:**-*mez*
Matla 48
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sakınmak, kaçınmak, korunmak, çekinmek.
ister saña mānendī-i ḥüsnin işbāt
Ḥaẕer itmez gibi hīç sūʾ-i edebden mirʾāt

ḥaẕer itsün:

1. **ḥaẕer itsün:**-*sün*
Gazel 366
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çekin, sakın, yapma.
Bād-ı nesīm-i āhdan itsün ḥaẕer hele
Aġyār o şemʿ-i ḥüsn ile germ-ülfet olmasun

ḥaẕer ḳıl:

1. **ḥaẕer ḳıl:**
Gazel 82
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sakınmak, çekinmek.
Ḥaẕer ḳıl eyleme iḳbāl-i şoḥbet-i aḥdāş
Muṣāḥabetleri meyl-i hevā ider īrāş

2. **ḥaẕer ḳıl:**
Gazel 93
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sakınmak, çekinmek.
Gel ey Naḥīfī ḳıl ḥaẕer her mehveşe itme naẕar
Şāyed seni pā-māl ider ḫūbān-ı serv-endām-ı ʿıyd

3. **ḥaẕer ḳıl:**
Gazel 461
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sakınmak, çekinmek.
Semūmından ḥaẕer ḳıl ejdehā-yı heft-serdür bu
Göz açdurma bu nefs-i dūna tevbīḫ u melāmetle

4. **ḥaẕer ḳıl:**
Gazel 491
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çekinmek.
Ehl-i ṭaʿnuñ zaḫm-miḳrāż-ı lebinden ḳıl ḥaẕer
Ortaya atma vücūduñ şemʿ-i bezm-ārā gibi

5. **ḥaẕer ḳıl:**
Rübai 239
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çekinmek.
Aḥkām-ı İlāhiyyede ḥikmet vardur
İtme bu şuʾūnāta ḥaẕer ḳıl taʿrīż

ḫazer ḳıldum:

1. **ḫazer ḳıldum:**-*du, -m*
Gazel 335
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çekinmek.
Ne deñlü ben ḫazer ḳıldum ise peykān-ı cevrüñden
Ḳażāyı gör ki ālām-ı cefāyı ol ḳadar çekdüm

ḫazīn edā:

1. **ḫazīn edā:**
Gazel 237
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Üzgün bir tarz, yanık bir söyleyiş tarzı.
Naḥīfîyā hele āġāze-i maḥabbetde
Nevā-yı ḥasrete beñzer ḫazīn edā yoġ imiş

ḫazīn olma:

1. **ḫazīn olma:**-*ma*
Gazel 320
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kederlenmek, üzülmek.
Dil ḫazīn olma saña imsāk-i luṭfından ṣaḳın
Cevri de ol āfetüñ bir başḳa ʿālemdür göñül

hazine:

1. **ḫazīneler:**-*ler*
Kıt'a 10
Mısra: **6**
Altın, gümüş, mücevher vb. değerli eşya yığını, büyük servet.
Ṣayrafiyān-ı ḫurde-bīn didi görince ḥüsnini
Cevher-i naḳd-i cān gibi niçe ḫazīneler deger

ḫāzin-i çarḫ:

1. **ḫāzin-i çarḫ:**
Kaside 8
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Feleğin hazinesi.
Ṣemʿ-i ḫūrşīdi nihān itmiş iken ḫāzin-i çarḫ
Eylemişken şeb-i fürḳat gibi dünyāyı tār

ḫazīn-i yeʾs olursañ:

1. **ḫazīn-i yeʾs olursañ:**-*ur, -sa, -ñ*
Gazel 230
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ümitsizliğin üzüntüsü olmak.
Mihnetle ṣād-kām-ı ümīd olmadan ise
ʿĀlemde ġam degüldür olursañ ḫazīn-i yeʾs

ḫāżır:

1. **ḫāżır:**
Tarih 17
Mısra: **56**
Amade.
Şeref-yāb olmaġa silk-i ḫıyabān-ı laṭīfinde
Ḳıyām-ı ḫidmete ḫāżır müheyyā serv ile şimşād

ḫāżır it:

1. **ḫāżır it:**
Gazel 383
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hazırlamak, hazır hale getirmek.
Ḫāżır it cānuñ dem-i vaṣl-ı dil-ārādur gelen
Eyle ḳurbānuñ müheyyā ʿıyd-ı aḍḥādur gelen

ḫāżır-cevāb-ı istiġnā:

1. **ḫāżır-cevāb-ı istiġnā:**
Gazel 11
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hazır cevaplı olan tok gözlü sevgili.
Naḥīfîyā niçe muʿciz-demi ḫāmuş eyler
Gelince nuṭḳa o ḫāżır-cevāb-ı istiġnā

ḫażīż:

1. **ḫażīż:**
Rübai 243
Mısra: **4**
En aşağı, en alçak yer.
Ol aḥkem-i ḥākimīn olan Rabb-i Ḥakīm
Ḥikmetle ḫażīżi evc ider evci ḫażīż

2. **ḫażīżi:**-*i*
Rübai 243
Mısra: **4**
En aşağı, en alçak yer.
Ol aḥkem-i ḥākimīn olan Rabb-i Ḥakīm
Ḥikmetle ḫażīżi evc ider evci ḫażīż

ḫażīż-i ḫāk olur:

1. **ḫażīż-i ḫāk olur:**-*ur*
Gazel 469
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Toprağın altı olmak II mezar olmak.
Naḥīfî menzilüm āḫir ḫażīż-i ḫāk olur bir gün
-

ḫażīż-i ḫākde:

1. **ḫażīż-i ḫākde:**-*de*
Gazel 368
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yerin dibi.
Bu ne vech ile idem taḳbīl-i dāmān-ı viṣāl
Ben ḫażīż-i ḫākde sen evc-i istiġnādasın

ḫażīż-i ḫāke:

1. **ḫażīż-i ḫāke:**-*e*
Gazel 265
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Toprağın altı.
Āḫirü'l-emr ider efkende ḥażīż-i ḫāke
Seni dehr itse de pīrāye-i bām-ı ʿayyūḳ

ḥażm:

1. **ḥażmı:**-*ı*
Matla 140
Mısra: **1**
Sindirim.
Ḥażmı güç ṭuʿma-i ḫ∨ān-ı niʿam-ı dünyānuñ
ʿAcebe ḳalma geñirdiklerine yārānuñ

ḥażret:

1. **ḥażretüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 234
Mısra: **10**
Saygı ifadesi II Hz. Muhammet kasdedilerek kullanılmıştır.
Bir ġarībüñdür efendüm ol Ḫudā ḥaḳḳı içün
Bu Naḥīfī bendeñi ḳıl ḥażretüñle hem celīs

2. **ḥażretüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 236
Mısra: **4**
Saygı ifadesi.
Bir Hümāsın Ḳāf-ı ḥüsne murġ-ı ʿAnḳalar eger
Ḥażretüñle ḥaşr olınsa ola mānend-i meges

3. **ḥażretüñe:**-*üñ, -e*
Kaside 27
Mısra: **99**
Yüce kabul edilen kimselerin adlarının başına saygı, övme, yüceltme amacıyla getirilen unvan.
Serverā ḥażretüñe ʿarż ideyüm aḥvālüm
Sözlerüm ʿizz-i ḥużūruñda olursa maʿẕūr

4. **ḥażretüñe:**-*üñ, -e*
Rübai 82
Mısra: **2**
Yüce kabul edilen kimselerin adlarının başına saygı, övme, yüceltme amacıyla getirilen unvan.
Ey vaḥdetüñüñ şāhidi bunca āyāt
Yoḳ ḥażretüñe ruḫṣat-ı isnād-ı cihāt

5. **ḥażretine:**-*i, -n, -e*
Rübai 506
Mısra: **1**
(Bilhassa Allah için) Kat, huzur, nezd.
Eşcār gelüp nāle-künān ḥażretine
Eylerdi icābet şeref-i daʿvetine

ḥażret-i allāhdan:

1. **ḥażret-i allāhdan:**-*dan*
Gazel 203
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah.
Senden ne recāmuz var eyā devr-i zamāne
Maḳṣūdını dil Ḥażret-i Allāhdan ister

ḥażret-i cebrāʾile:

1. **ḥażret-i cebrāʾile:**-*e*
Kaside 11
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hazreti Cebrâil: Peygamberlere vahiy getirmekle görevli melek.
Ḳıldı cennetden saña ʿizzetle iḥżār-ı Burāḳ
Çün irişdi emr-i mevlā Ḥażret-i Cebrāʾile

ḥażret-i fārūḳ-ı ʿadālet-pīşe:

1. **ḥażret-i fārūḳ-ı ʿadālet-pīşe:**
Kaside 8
Mısra: **83**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Adaleti huy edinmiş doğruyu yanlıştan ayıran hazret II Hz. Ömer.
Birisi Ḥażret-i Fārūḳ-ı ʿadālet-pīşe
Olsa ger ism-i şerīfi n'ola zeyl-i eẕkār

ḥażret-i ḥaḳ:

1. **ḥażret-i ḥaḳ:**
Gazel 183
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah.
Ġam yime pāy-māl iseñ miḥnet-i çarḫ-ı dūn ile
Ḥażret-i Ḥaḳ duʿāmuzı vaḳt ola müstecāb ider

2. **ḥażret-i ḥaḳ:**
Kaside 8
Mısra: **264**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah.
Himmetüñle umaram bendeñi ey faḫr-ı rusül
Eyleye Ḥażret-i Ḥaḳ nāʾil-i ecr-i bisyār

3. **ḥażret-i ḥaḳ:**
Tahmis 10
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah.
Devlet-i ḥüsnüñ ide Ḥażret-i Ḥaḳ pāyende
Luṭf u iḥsānuñ ile eyle beni şermende

ḥażret-i ḥaḳdan:

1. **ḥażret-i ḥaḳdan:**-*dan*
Gazel 40
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüce Allah.
İrişdi Ḥażret-i Ḥaḳdan bir imtiyāz saña
El irmez oldı eyā serv-i serfirāz saña

2. **ḥażret-i ḥaḳdan:**-*dan*
Gazel 312
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Yüce Allah.
Eyle şāyān-ı şefāʿat Ḥażret-i Ḫaḳdan beni
Maṭlabum ḳıl rūz-ı maḥşer maẓhar-ı feyż-i ḥuṣūl

3. **ḥażret-i ḥaḳdan:**-*dan*
Kaside 5
Mısra: **141**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah.
Ol zamān kim Ḥażret-i Ḫaḳdan şefāʿat-ḫvāh olup
Diyesin biñ luṭf ile vā-ümmetā vā-ümmetā

ḥażret-i ḥaḳḳa:

1. **ḥażret-i ḥaḳḳa:**-*a*
Gazel 404
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah.
Ḥażret-i Ḥaḳḳa tażarruʿ eyleyüp eyle niyāz
Āh ü zār itme dilā sen rūz u şeb ġavġāyı ḳo

ḥażret-i ḥallāḳ-ı ʿālem:

1. **ḥażret-i ḥallāḳ-ı ʿālem:**
Gazel 400
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Âlemi yaratan Allah.
Murādum Ḥażret-i Ḫallāḳ-ı ʿĀlem baḫş ider bir gün
Niçün āh eylerem bīhūde baḫt-ı vāj-gūnumdan

ḥażret-i ḥallāḳ-ı ʿālemden:

1. **ḥażret-i ḥallāḳ-ı ʿālemden:**-*den*
Kaside 5
Mısra: **153**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Âlemi yaratan Allah.
Vāṣıl olsun Ḥażret-i Ḫallāḳ-ı ʿālemden müdām
Ravża-i ẕī-şānuña bī-ḥad taḥiyyāt ü ṣenā

ḥażret-i maḥmūd:

1. **ḥażret-i maḥmūd:**
Tarih 19
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hz. Muhammed.
Ḥażret-i Maḥmūd Paşa-yı celīlü'l-iʿtibār
Kim o maḥmūdu'ş-şiyem meh-rām-ı Maḥbūb-ı Ḫudā

ḥażret-i mevlā:

1. **ḥażret-i mevlā:**
Tarih 7
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hazret-i Mevla ll Allah.
Sulṭān-ı rusül ḥürmetine ḥażret-i mevlā
Ẕātın ḳıla pīrāye-i aṣḥāb-ı teʾemmül

ḥażret-i mevlāya ḥavāle itdüm:

1. **ḥażret-i mevlāya ḥavāle itdüm:**-*dü, -m*
Gazel 474
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Deyim**
Allah'a havale etmek.
Ey çarḫ-ı kühen söyleşemem çün ki senüñle
İtdüm seni ben ḥażret-i mevlāya ḥavāle

ḥażret-i muḥammed aġa:

1. **ḥażret-i muḥammed aġa:**
Tarih 25
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Muhammet Ağa hazretleri.
Şecīʿ-i rūz-ı veġā Ḥażret-i Muḥammed Aġa
Ki ol dilīr-i ġazā-pīşe pīşvā-yı ġuzāt

ḥażret-i paşa-yı ʿālī-ḳadr:

1. **ḥażret-i paşa-yı ʿālī-ḳadr:**
Tarih 11
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Değeri yüce paşa hazretleri.
Ḥażret-i paşa-yı ʿālī-ḳadr ü memdūḥu'l-ḫıṣāl
Ol kerīmü'ş-şān ü ʿālī-himmet ü merd-i ḥalīm

ḥażret-i rabb-i hādī:

1. **ḥażret-i rabb-i hādī:**
Rübai 526
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah.
Bir vech ile ey Ḥażret-i Rabb-i Hādī
Mümkin mi senüñ niʿmetüñüñ taʿdādı

ḥażret-i rabb-i raḥīm:

1. **ḥażret-i rabb-i raḥīm:**
Tarih 11
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Merhametli Allah.
Dāʾimā Mışr-ı saʿādetde ʿazīz itsün anı
Yūsufı sulṭān iden ol Ḥażret-i Rabb-i Raḥīm

ḥażret-i şāhenşeh-i zī-şān-ı şefāʿat:

1. **ḥażret-i şāhenşeh-i zī-şān-ı şefāʿat:**
Kaside 7
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şefaatin şanlı şahlar şahı hazretleri II Hz. Muhammet.
Ser-cümle selāṭīn ü gedā bendelerüñdür
Ey ḥażret-i şāhenşeh-i ẕī-şān-ı şefāʿat

ḥażret-i şāh-ı rusülüñ:

1. **ḥażret-i şāh-ı rusülüñ:**-*üñ*
Kaside 12
Mısra: **75**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Peygamberlerin yüce şahı.
Ol ḥażret-i şāh-ı rusülüñ eyle ilāhī
Ḫāk-i der-i der-gāhını murġ-ı dile lāne

ḥażret-i sulṭān aḥmedüñ:

1. **ḥażret-i sulṭān aḥmedüñ:**-*üñ*
Tarih 10
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Abdülmecit'in babası Sultan III. Ahmet.
Şevket ü şānı żiyā-baḫş ola meh gibi müdām
Ḥażret-i Sulṭān Aḥmedüñ ola rūzı medīd

ḥażret-i sulṭān muḥammed:

1. **ḥażret-i sulṭān muḥammed:**
Tarih 19
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sultan Mehmed.
Ḥażret-i Sulṭān Muḥammed Ḫān-ı Ġāzī-iştihār
Ḥaḳ vücūḍ-ı pākini maḥżūẓ ide ṣubḥ u mesā

ḥażret-i sulṭāna:

1. **ḥażret-i sulṭāna:**-*a*
Gazel 272
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Padişah hazretleri II sevgili.
Bād-ı āha dīv-i ʿışḳa ḥükm ider bir pādişāh
Taḫt-ı ḥüsn üzre oturmış ḥażret-i sulṭāna baḳ

ḥażret-i sulṭān-ı devrān:

1. **ḥażret-i sulṭān-ı devrān:**
Kaside 19
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Devrin sultan hazretleri II Sultan Mustafa.
Ḥażret-i sulṭān-ı devrān yaʿnī Sulṭān Muṣṭafā
Zīver-i ṣaḥn-ı saʿādet zīb-i ṣadr-ı ṣaf-derī

ḥażret-i veys'el-ḳaranī:

1. **ḥażret-i veys'el-ḳaranī:**
Kaside 15
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tâbiîn neslinden Yemenli zâhid.
Maẓhar-ı fażl-ı Ḫudā Ḥażret-i Veys'el-Ḳaranī
Nāʾil-i luṭf u ʿaṭā Ḥażret-i Veys'el-Ḳaranī

2. **ḥażret-i veys'el-ḳaranī:**
Kaside 15
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tâbiîn neslinden Yemenli zâhid.
Maẓhar-ı fażl-ı Ḫudā Ḥażret-i Veys'el-Ḳaranī
Nāʾil-i luṭf u ʿaṭā Ḥażret-i Veys'el-Ḳaranī

3. **ḥażret-i veys'el-ḳaranī:**
Kaside 15
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tâbiîn neslinden Yemenli zâhid.
ʿĀşıḳ-ı Ḥażret-i Maḥbūb-ı Ḫudā ʿazze ve cel
Menbaʿ-ı mihr ü vefā Ḥażret-i Veys'el-Ḳaranī

4. **ḥażret-i veys'el-ḳaranī:**
Kaside 15
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tâbiîn neslinden Yemenli zâhid.
İttibāʿ-ı sened-i ʿālem içün dendānın
Ḳıldı ʿışḳ ile fedā Ḥażret-i Veys'el-Ḳaranī

5. **ḥażret-i veys'el-ḳaranī:**
Kaside 15
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tâbiîn neslinden Yemenli zâhid.
Feyż-yāb-ı şeref-i ṣoḥbet-i Fārūḳ u ʿAlī
Ḫilʿat-efrūz-ı ṣafā Ḥażret-i Veys'el-Ḳaranī

6. **ḥażret-i veys'el-ḳaranī:**
Kaside 15
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tâbiîn neslinden Yemenli zâhid.
Ḫırḳa-i ḥulle-ṭırāzıyla resūlüñ buldı
Rütbe-i ʿizz ü ʿulā Ḥażret-i Veys'el-Ḳaranī

7. **ḥażret-i veys'el-ḳaranī:**
Kaside 15
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tâbiîn neslinden Yemenli zâhid.
Tā ezel bulmış idi ḥubb-ı Ḥabīb-i Ḥaḳdan
Neşve-i neşv ü nemā Ḥażret-i Veys'el-Ḳaranī

8. **ḥażret-i veys'el-ḳaranī:**
Kaside 15
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tâbiîn neslinden Yemenli zâhid.
Mālik-i mülk-i ġınā sālik-i silk-i fuḳarā
Āb-ı rūy-ı ṣuleḥā Ḥażret-i Veys'el-Ḳaranī

9. **ḥażret-i veys'el-ḳaranī:**
Kaside 15
Mısra: **16**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tâbiîn neslinden Yemenli zâhid.
Evliyā zümresinüñ ṣaf-zede-i ʿunvānı
Merd-i ferḫunde-edā Ḥażret-i Veys'el-Ḳaranī

10. **ḥażret-i veys'el-ḳaranī:**
Kaside 15
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tâbiîn neslinden Yemenli zâhid.
Bende-i muḳbil-i Ḥaḳ merd-i tecerrüd-pīşe
Şeh-i iḳlīm-i rıżā Ḥażret-i Veys'el-Ḳaranī

11. **ḥażret-i veys'el-ḳaranī:**
Kaside 15
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tâbiîn neslinden Yemenli zâhid.
Vāḳıf-ı sırr-ı ṣafā-baḫş-ı rumūz-ı ʿuṣṣāḳ
Merdüm-i ʿuḳde-güşā Ḥażret-i Veys'el-Ḳaranī

12. **ḥażret-i veys'el-ḳaranī:**
Kaside 15
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tâbiîn neslinden Yemenli zâhid.
Reh-ber-i lemʿa-ber-endāz-ı mürīdān-ı Ḫudā
Mürşid-i rāh-nümā Ḥażret-i Veys'el-Ḳaranī

13. **ḥażret-i veys'el-ḳaranī:**
Kaside 15
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tâbiîn neslinden Yemenli zâhid.
Menzilet-bāb-ı ḥarem-gāh-ı ḫavāṣṣ-ı merdān
Reh-rev-i rāh-ı Ḫudā Ḥażret-i Veys'el-Ḳaranī

14. **ḥażret-i veys'el-ḳaranī:**
Kaside 15
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tâbiîn neslinden Yemenli zâhid.
Āşinā bir nigeh it rūz-ı cezāda sen de
Bu Naḥīfīye eyā Ḥażret-i Veys'el-Ḳaranī

hebā eyleme:

1. **hebā eyleme:**-*me*
Matla 25
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ziyan etmek, boşa harcamak.
Ḫāk-i rehinde eyleme gel eşküñi hebā
Eyler faḳīr ādemi sevdā-yı kīmyā

hebā olur:

1. **hebā olur:**-*ur*
Gazel 462
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mahvolmak, perişan olmak, helak olmak.
Gösterme ḫalḳa kendüñi saʿyüñ hebā olur
Ṭāʿāt-ı Ḥaḳda ẕerḳ u riyādan ne fāʾide

hecr:

1. **hecriyle:**-*i, -yle*
Gazel 119
Mısra: **4**
Ayrılık.
ʿAzīz-i Mıṣr olursam da ṣafā-yı ḫāṭırum yoḳdur
O Yūsuf-çehrenüñ hecriyle ʿālem bana zindāndur

2. **hecrüñle:**-*ün, -le*
Gazel 170
Mısra: **8**
Ayrılık.
Getür defʿ-i ḫumāra būs-ı laʿlüñ sāḳiyā luṭf it
Benüm şimden girü hecrüñle maḫmūr oldıġum demdür

3. **hecrüñle:**-*ün, -le*
Gazel 375
Mısra: **3**
Ayrılık.
Ben ol ʿuzlet-nişīn-i nāle-muʿtādam ki hecrüñle
Ṣadā-yı āh-ı ḥasretdür gelen ferş-i nişīnimden

4. **hecr:**
Kaside 23
Mısra: **3**
Ayrılık.
Var ey āh-ı seḥer hecr ile giryān oldıġum naḳl it
Ki çeşm-i bī-emān-ı yāra raḥminden bükā gelsün

5. **hecrüñle:**-*üñ, -le*
Rübai 162
Mısra: **1**
Ayrılık.
Hecrüñle ne ḳalbümde sürūrum vardur
Dünyā-yı denīde ne ḥużūrum vardur

6. **hecr:**
Rübai 435
Mısra: **1**
Ayrılık.
Dil-ḫasteleri hecr ile pür-dāġ olsun
Ol pīr olası ġonçe-dehen saġ olsun

7. **hecrüñe:**-*üñ, -e*
Rübai 505
Mısra: **2**
Ayrılık.
Endīşe ḳılup devlet-i vaṣluñ her gāh
Ben niçe taḥammül ideyüm hecrüñe āh

hecr-i dil-ber-i bāʿiṣ-i terk-i diyār oldı:

1. **hecr-i dil-ber-i bāʿiṣ-i terk-i diyār oldı:**-*dı*
Gazel 453
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Memleketin terk etmenin sebebi sevgilinin ayrılığı olmak.

Hecr-i dil-ber-i bāʿiş-i terk-i diyār oldı bana
Oldı ben mehcūr içün hicrān hicrān üstüne

hecr-i dildār:

1. **hecr-i dildār:**
Kıt'a 30
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin ayrılığı.
Bir yaña derd ü belā bir yaña hecr-i dildār
Dem-be-dem dāġ-zen olmaḳda ten-i ṣad çāke

hecr-i ebrūsı:

1. **hecr-i ebrūsı:**-*sı*
Matla 263
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kaşların ayrılığı.
Hecr-i ebrūsı hilāl itdi vücūd-ı bedri
Bir güzeldür ki o meh-pāre bilinmez ḳadri

hecr-i ebruvānuñla:

1. **hecr-i ebruvānuñla:**-*uñ, -la*
Gazel 118
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kaşının ayrılığı.
Şeb-i ḥasretde ey meh-pāre hecr-i ebruvānuñla
Hilāl-i āsumān cism-i nizāra ṭīġ-i bürrāndur

hecr-i ebrū-yı hilāliyle:

1. **hecr-i ebrū-yı hilāliyle:**-*i, -yle*
Matla 103
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hilal kaşının ayrılığı.
Hecr-i ebrū-yı hilāliyle olup zār ü nizār
Şimdi ol māha uzaḳdan baḳar oldı aġyār

hecr-i ḥabīb:

1. **hecr-i ḥabīb:**
Rübai 72
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin ayrılığı.
Fülk-i dili gird-āba ṣalup hecr-i ḥabīb
Olmadı aña sāḥil-i ārām naṣīb

hecr-i ḥayālüñ:

1. **hecr-i ḥayālüñ:**-*üñ*
Gazel 464
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hayalinin ayrılığı.
Beni hecr-i ḥayālüñ şöyle meftūn itdi ki her dem
Arar naḳş-ı cemālüñ çeşm-i dil kāşāne kāşāne

hecr-i ḳaddüñle:

1. **hecr-i ḳaddüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 116
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgiliden ayrı kalmak.
Seyr-i bāġ itsem eger sensüz göñül maḥzūn olur
Serve baḳsam hecr-i ḳaddüñle gözüm pür-ḫūn olur

hecr-i mū-miyānuñla:

1. **hecr-i mū-miyānuñla:**-*uñ, -la*
Gazel 375
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kıl kadar olan belinin hasreti.
Nizār oldum o deñlü şimdi hecr-i mū-miyānuñla
Miṣāl-i rişte mümkindür güẕer sūrāḫ-ı sūzenden

hecr-i nihāl-i ḳāmetüñ:

1. **hecr-i nihāl-i ḳāmetüñ:**-*üñ*
Gazel 449
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin uzun boyundan ayrılmak.
Hecr-i nihāl-i ḳāmetüñ eyledi nā-tüvān beni
Nāle-keş-i fırāḳdur derd ile dil çü fāḫte

hecr-i ruḫ-ı yār:

1. **hecr-i ruḫ-ı yār:**
Gazel 254
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin yanağının,yüzünün ayrılığının verdiği acı.
Būy-ı gül-i kāma idersem n'ola
Hecr-i ruḫ-ı yār ile ʿarż-ı ṣudāʿ

hecr-i ruḥsāruñla:

1. **hecr-i ruḫsāruñla:**-*uñ, -la*
Gazel 118
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüzünün ayrılığıyla.
Dü çeşm-i ḫūn-feşānum hecr-i ruḫsāruñla giryāndur
Seni ben görmedim şāhum niçe dem niçe devrāndur

hecr-i ruḫuñla:

1. **hecr-i ruḫuñla:**-*uñ, -la*
Gazel 214
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüzünün ayrılığıyla.
Hecr-i ruḫuñla būy-ı güle raġbet itmezüz
Oldı zükām-rīz-i ḥasāret meşāmumuz

hecr-i vaṭan:

1. **hecr-i vaṭan:**
Gazel 492
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Vatandan ayrılık.
Cāna geçdi ḥasret-i yārān ile hecr-i vaṭan
Tā-be-key ālāyiş-i ālām-ı ġurbet tā-be-key

hecr-i vaṭanla:

1. **hecr-i vaṭanla:**-*la*
Gazel 149
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Vatandan ayrılık.
Mıṣr içre ey Naḥīfī ʿazīz olsa da yine
Elbet ġarīb hecr-i vaṭanla ẕelīl olur

hecr-i zülf ü rūyuñla:

1. **hecr-i zülf ü rūyuñla:**-*uñ, -la*
Gazel 380
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüzünün ve saçının ayrılığı.
Cihān çeşm-i dile ṭār oldı hecr-i zülf ü rūyuñla
Şebüm farḳ itmez oldum ḥasretüñle rūz-ı rūşenden

hedāyā-yı ʿināyet:

1. **hedāyā-yı ʿināyet:**
Kaside 11
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Inayet hediyeleri.
Ol hedāyā-yı ʿināyet kim Ḫudā virdi saña
Ümmet-i bī-çāreñi şād eyledüñ ihdā ile

hedef-i ġamze-i ġammāz ḳılarsın:

1. **hedef-i ġamze-i ġammāz ḳılarsın:**-*ar, -sın*
Gazel 381
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Fitneci gamzenin hedefi yapmak.
Sīnem hedef-i ġamze-i ġammāz ḳılarsın
Her dem baña cevr itmege āġāz ḳılarsın

hedef-resīde olmaz:

1. **hedef-resīde olmaz:**-*maz*
Gazel 484
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hedefe ulaşmış olmak.
Olmaz hedef-resīde o tīr-i niyāz kim
Zūr-ı kemān-ı ṣıdḳ ile berceste olmaya

heft kişver:

1. **heft kişver:**
Gazel 84
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yedi kıta II her yer.
Ḥükmüñe girse felekde heft kişver taḫt ü tāc
Ẕikr-i Ḥaḳḳı pīşe eyle ġāfil olma gözüñ aç

helāk:

1. **helāk:**
Gazel 276
Mısra: **1**
Mahvetmek, perişan etmek, öldürmek.
Elüñ çek mā-sivādan gel ḳamu ʿālem helāk ancaḳ
Ümmīd-i vuṣlat-ı yār it ġam ile sīne çāk ancaḳ

2. **helāke:**-*e*
Gazel 401
Mısra: **3**
Mahvetmek, perişan etmek, öldürmek.
Helāke himmet iderse eger ki ġamzelerüñ
Berāt-ı ḫaṭṭuñ ile ḳanumuz ḥelāl olsun

3. **helāke:**-*e*
Kaside 26
Mısra: **247**
Mahvetmek, perişan etmek, öldürmek.
Helāke eyledi müşrif beni semūm-ı hümūm
Gel eyle bendeñi tiryāk-ı luṭf ile iḥyā

helāk eyler:

1. **helāk eyler:**-*r*
Gazel 278
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Öldürmek.
Olmaz iseñ derd-i dile çāre-sāz
Zaḫm-ı melāmet beni eyler helāk

2. **helāk eyler:**-*r*
Gazel 439
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Öldürmek, ortadan kaldırmak II aşırı derecede yormak, bitkin duruma getirmek.
Göñlüm ārām eylemez ʿālemde dil-dār olmasa
Ġam helāk eyler beni bende ġam-ı yār olmasa

helāk ider:

1. **helāk ider:**-*er*
Gazel 175
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mahvetmek, perişan etmek.
Āḫir helāk ider bu ġam-ı ḥasretüñ beni
Cānā Naḥīfī dünyede ḥāşā ki ṣāġ olur

2. **helāk ider:**-*er*
Gazel 280
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Helâk etmek (eylemek): Mahvetmek, yok etmek.

Müyesser olmaz ise rūy-māl-i der-gāhuñ
Helāk ider beni bu ḥasret es-selāmu ʿaleyk

helāk idesin:

1. **helāk idesin:**-*e, -sin*
Gazel 396
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Helâk etmek (eylemek): Mahvetmek, yok etmek.
Meger helāk idesin bir nigāh-ı ġamzeñle
Daḫi Naḥīfî-i zār ü ġarībi n'eylersin

helāk it:

1. **helāk it:**
Gazel 483
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Öldürmek, ortadan kaldırmak II aşırı derecede yormak, bitkin duruma getirmek.
Yā helāk it cevr ile yā eyle iḥyā luṭf ile
Yoḫsa dil ṭāḳat getürmez luṭf-ı cevr-āmīzüñe

helāk itdi:

1. **helāk itdi:**-*di*
Gazel 308
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Helâk etmek (eylemek): Mahvetmek, yok etmek.
Beni ey ġonçe-i gülzār-ı ʿiṣmet
Helāk itdi senüñ bu vażʿ-ı lālüñ

2. **helāk itdi:**-*di*
Gazel 475
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mahvetmek, perişan etmek.
Gel gel ki helāk itdi beni tīġ-ı taḥassür
Bīhūde gel ey ḫūnī yeter girme vebāle

helāk itdüñ:

1. **helāk itdüñ:**-*dü, -ñ*
Kıt'a 18
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Öldürmek, ortadan kaldırmak II aşırı derecede yormak, bitkin duruma getirmek.
Tīġ-ı ḫūn-rīz-i çeşm-i mestüñ ile
Bu Naḥīfîyi sen helāk itdüñ

helāk itmek:

1. **helāk itmek:**-*mek*
Gazel 348
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Öldürmek, ortadan kaldırmak II aşırı derecede yormak, bitkin duruma getirmek.
Ḳaṣduñ bu Naḥīfîyi helāk itmek imiş āh
Raḥm eyle güzel başuñ içün itme efendüm

helāk itmekde:

1. **helāk itmekde:**-*mekde*
Gazel 291
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mahvetmek, perişan etmek.
Helāk itmekde dünyāyı nigāh-ı çeşm-i ḫūn-rīzüñ
Behey ẓālim hele hīç ḫūn-ı dilden yoḳ mı perhīzüñ

helāk itse:

1. **helāk itse:**-*se*
Gazel 173
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Helâk etmek (eylemek): Mahvetmek, yok etmek.
Helāk itse beni cevriyle ġamzeñ āh ü zār itmem
Ṣaḳın incinme ḫūnkārum şikāyet dest-i ġamdur

helāk oldı:

1. **helāk oldı:**-*dı*
Rübai 186
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mahvolmak, perişan hale gelmek; ölmek.
Cevrüñle helāk oldı Naḥīfî nā-çār
Ḳurbānuñ olam ya bu ne istiġnādur

helāk oldum:

1. **helāk oldum:**-*du, -m*
Gazel 165
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Mahvolmak, perişan hale gelmek; ölmek.
Murāduñ nāz ü istiġnā ise besdür helāk oldum
Bu cevri çekmege ey bī-teraḥḥum ṭāḳatüm yoḳdur

2. **helāk oldum:**-*du, -m*
Kaside 8
Mısra: **257**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mahvolmak, perişan hale gelmek; ölmek.
İştiyāḳuñla helāk oldum eyā mihr-i münīr
Eyle ben ẕerre-i nā-çīzine ʿarż-ı dīdār

3. **helāk oldum:**-*du, -m*
Kaside 23
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mahvolmak, perişan hale gelmek; ölmek.
Beni cān gibi teşrīf-i ḳudūmi eylesün iḥyā
Helāk oldum o servüñ yolına cānlar fedā gelsün

helāk olmayayum:

1. **helāk olmayayum:**-*ma, -ya, -yum*

Rübai 456
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mahvolmak, perişan hale gelmek; ölmek.
Yā Rab niçe şerm ile helāk olmayayum
Sen bañā ʿaṭā ben sañā ʿiṣyān

helāk olsam:

1. **helāk olsam:**-*sa, -m*
Gazel 239
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Deyim**
Mahvolmak, perişan hale gelmek; ölmek.
Senden ferāġat eylemem olsam helāk eger
Çünkim menem bu maʿrekede merd-i cān-fürūş

helāk olsun:

1. **helāk olsun:**-*sun*
Gazel 161
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mahvolmak, perişan hale gelmek; ölmek.
Nedür ʿuṣṣāḳa bu cevr ü cefālar
Helāk olsun mı bunca mübtelālar

2. **helāk olsun:**-*sun*
Rübai 338
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mahvolmak, perişan hale gelmek; ölmek.
Aġyār ḳo reşk ile helāk olsun hep
Dünyāda hemān senüñle ben ṣaġ olayum

3. **helāk olsun:**-*sun*
Rübai 537
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Mahvolmak, perişan hale gelmek; ölmek.
Nā-çār görüp ḥüsnüñi meftūn oldı
Bī-çāre Naḥīfī yā helāk olsun mı

helāk olur:

1. **helāk olur:**-*ur*
Gazel 398
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mahvolmak, perişan hale gelmek; ölmek.
Ḫavfüm budur ki böyle ġamı intiẓār ile
Bir gün helāk olur bu Naḥīfīi nā-tüvān

helāk olursa:

1. **helāk olursa:**-*ur, -sa*
Gazel 101
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Mahvolmak, perişan hale gelmek; ölmek.
ʿĀṣıḳ helāk olursa da zaḫm-ı firāḳ ile
Derd-i maḥabbetüñden anı ṣanma restedür

helāk-i çeşm-i pür-sūz oldıġum:

1. **helāk-i çeşm-i pür-sūz oldıġum:**-*dıġ, -um*
Gazel 170
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yakıcılık dolu gözün helaki olmak.
Yine şād olsun ervāḥ-ı şehīdān-ı ḳażā tā kim
Firāḳuñla helāk-i çeşm-i pür-sūz oldıġum demdür

helāk-i ġamzeñ olmaḳ:

1. **helāk-i ġamzeñ olmaḳ:**-*maḳ*
Gazel 116
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin yan bakışıyla yok olmak.
Cānuma minnet helāk-i ġamzeñ olmaḳ n'eyleyem
Mübtelāyān-ı ġam-ı ʿışḳa bu da ḳānūn olur

helāk-i ġayretüñ oldum:

1. **helāk-i ġayretüñ oldum:**-*üñ, -du, -m*
Gazel 44
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gayretin helâkı olmak.
Ṣaydgāh-ı fitnedür oldum helāk-i ġayretüñ
Olma ey āhū-yı ḥüsnüm el-ḥaẕer yād-āşinā

helāk-i nāvek-i müjgānuñ oldıġum:

1. **helāk-i nāvek-i müjgānuñ oldıġum:**-*uñ, -dıġ, -um*
Gazel 342
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kirpik oklarının helâkı olmak.
Bir dāġ-ı dil-nevāzuña lāyıḳ degül miyem
Söyle helāk-i nāvek-i müjgānuñ oldıġum

helāk-i reşk olur:

1. **helāk-i reşk olur:**-*ur*
Gazel 198
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kıskançlıktan helak olmak.
Ruḫlaruñ gülgül görüp güller helāk-i reşk olur
Lāleler dāġ-ı ḥasedle çākçāk-i reşk olur

ḫelāl eylemem:

1. **ḫelāl eylemem:**-*me, -m*
Kıt'a 14
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
(Yaptığı veya verdiği şeyi) Cân ü gönülden bağışlamak, verdiği kimsenin hakkı olarak kabul etmek.

Eylemem maḥşere dek saña bu isnādı ḥelāl
Meger iḥsān-ı viṣālüñ idesin baña ʿivaż

ḥelāl itmem:

1. **ḥelāl itmem:**-*me, -m*
Tarih 5
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Helal etmek.
Degüldür şāʿirāne sözlerüm ʿayn-ı ḥaḳīḳatdür
Ḥelāl itmem kim eylerse beni ol zümreden maʿdūd

ḥelāl ola:

1. **ḥelāl ola:**-*a*
Gazel 57
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yapılmasında veya kullanılmasında dinen sakınca bulunmamak; uygun ve yerinde olmak.
Güzelüm maḳṣadımız saña ulaşmaḳdı biraz
Saña hep cümle ḥelāl ola begüm ḫışm u ʿaẕāb

ḥelāl olsun:

1. **ḥelāl olsun:**
Gazel 216
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hakkımı helal ediyorum anlamında kullanılan bir söz.
Berāt-ı ʿışḳ ile benden yaña ḥelāl olsun
İderse nehb-i metāʿ-ı ḫıred o reh-zen-i nāz

2. **ḥelāl olsun:**
Gazel 258
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yapılmasında veya kullanılmasında dinen sakınca bulunmamak, uygun ve yerinde olmak.
Hep ḥelāl olsun efendüm saña lāyıḳdur cefā
Sevdigüm ḍarb-ı meş̲eldür ʿāşıḳa ṭaġ üsti bāġ

3. **ḥelāl olsun:**-*sun*
Gazel 442
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Helal olmak.
ʿÜnvān-ı ḥüsn o meh-veşe olsun ḥelāl kim
Eṭvārı dil-rübā nigehi cānsitān ola

4. **ḥelāl olsun:**
Gazel 515
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yapılmasında veya kullanılmasında dinen sakınca bulunmamak, uygun ve yerinde olmak.
Naḥīfī şübhe yoḳ siḥr-āşinā-yı lafẕ u maʿnāsın
Ḥelāl olsun saña her vech ile nām-ı süḫandāni

ḥelāl ü ḥarām:

1. **ḥelāl ü ḥarām:**
Kaside 10
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Helal ve haram.
Anuñ şerʿ-i pākiyle oldı ʿayān
Evāmir nevāhī ḥelāl ü ḥarām

hele:

1. **hele:**
Gazel 18
Mısra: **2**
"Ayrıca, bunun yanında, özellikle" anlamında bir bağlaç.
O māha dün gice rāz-ı derūnum eyledüm ifşā
Hele ey dil şaḳın bu rāza vāḳıf olmasun aʿdā

2. **hele:**
Gazel 37
Mısra: **2**
"Ayrıca, bunun yanında, özellikle" anlamında bir bağlaç.
Çoḳ niyāz itdi göñül olmadı hem-ḫāne saña
Hele ʿışḳ olsun eyā şāhid-i kāşāne saña

3. **hele:**
Gazel 49
Mısra: **6**
"Ayrıca, bunun yanında, özellikle" anlamında bir bağlaç.
Şeb-tā-seḥer o ġonçeye ʿarż-ı niyāz ider
El-ḥaḳ ġarībdür hele muʿtād-ı ʿandelīb

4. **hele:**
Gazel 77
Mısra: **14**
"Ayrıca, bunun yanında, özellikle" anlamında bir bağlaç.
Reşk-āver-i devrān olur āḫir bu Naḥīfī
Bir kerre hele nükte-i eşʿārını seyr it

5. **hele:**
Gazel 77
Mısra: **6**
"Ayrıca, bunun yanında, özellikle" anlamında bir bağlaç.
Biñ cān ile ādem niçe üftādesi olmaz
Ol serv-i revānuñ hele reftārını seyr it

6. **hele:**
Gazel 85
Mısra: **9**
"hadi bakalım" anlamında bir ünlem.
Yüz çevirmem ʿarṣa-i miḥnetde dime dur hele
Yārelenmek cüzʾīdür ammā Naḥīfī çāre güç

7. **hele:**
Gazel 87
Mısra: **13**
"Ayrıca, bunun yanında, özellikle" anlamında bir bağlaç.

Naḥīfīyā hele ben böyle eyledüm idrāk
Melāl-ḫāne-i dünyā degül mekān-ı feraḥ

8. **hele:**
Gazel 88
Mısra: **14**
"Ayrıca, bunun yanında, özellikle" anlamında bir bağlaç.
Bir ṭarz-ı ḫāṣ-ı ḥüsn ile gördüm o māḥı kim
Olmaz Naḥīfīya hele ol āb ü tāb şerḥ

9. **hele:**
Gazel 91
Mısra: **10**
"hadi bakalım" anlamında bir ünlem.
Beni şād olmasun dir ḫāṭırum bir kerre ṣormazsın
Hele şād olmaḳ ister mi suʾāl it ḫāṭır-ı nā-şad

10. **hele:**
Gazel 97
Mısra: **11**
"Ayrıca, bunun yanında, özellikle" anlamında bir bağlaç.
Hele yüz virmedüñ aġyāra begüm
Dil ü cān eylediler saña pesend

11. **hele:**
Gazel 103
Mısra: **4**
"Ayrıca, bunun yanında, özellikle" anlamında bir bağlaç.
Maḥrūm-ı dāġ-ı derdüñ olan merd-i sāde-dil
Erbāb-ı ʿışḳ içinde hele bī-sitāredür

12. **hele:**
Gazel 106
Mısra: **18**
"Ayrıca, bunun yanında, özellikle" anlamında bir bağlaç.
Bu naẓm-ı pākine söz var mıdur Naḥīfīnüñ
Zamānenüñ hele şīrīn edālarındandur

13. **hele:**
Gazel 106
Mısra: **6**
"Ayrıca, bunun yanında, özellikle" anlamında bir bağlaç.
Sehī-ḳadān-ı çemenzār-ı ʿālem-i ḥüsnüñ
O naḫl-i nāz hele müntehālarındandur

14. **hele:**
Gazel 127
Mısra: **7**
"hadi bakalım" anlamında bir ünlem.
Hele ben bildigüm ol āfitāb-ı evc-i yektāyı
Baḳılsa mehveşānuñ ḫaylī bī-hemtālarındandur

15. **hele:**
Gazel 167
Mısra: **9**
"Ayrıca, bunun yanında, özellikle" anlamında bir bağlaç.
Defter-i eşʿārını gördüm Naḥīfīnüñ hele
Āferīn ancaḳ olur bir ṭabʿ-ı siḥr-āmīzi var

16. **hele:**
Gazel 193
Mısra: **11**
"Ayrıca, bunun yanında, özellikle" anlamında bir bağlaç.
Ḥarīm-i rūyuña nā-maḥrem olduḳ biz hele şimdi
Nigehdārende-i mirʾāt-ı pāk-i behcetüñ kimdür

17. **hele:**
Gazel 194
Mısra: **1**
"Ayrıca, bunun yanında, özellikle" anlamında bir bağlaç.
Hele gördüñ mi saña cān ü dilden mübtelā kimdür
Bil ey bīgāne-i mihr ü maḥabbet-āşinā kimdür

18. **hele:**
Gazel 194
Mısra: **8**
"Ayrıca, bunun yanında, özellikle" anlamında bir bağlaç.
Ne serv-i ser-bülend-i bāġ-ı dil-keş oldıġuñ gördük
Hele bildüñ mi sen de ey ṣabā ol meh-liḳā kimdür

19. **hele:**
Gazel 195
Mısra: **3**
"Ayrıca, bunun yanında, özellikle" anlamında bir bağlaç.
Ben hele ḫāṭır perīṣānem firāḳuñla senüñ
Bezm-i nāzuñda ʿaceb cemʿiyyetüñ kimlerledür

20. **hele:**
Gazel 195
Mısra: **9**
"Ayrıca, bunun yanında, özellikle" anlamında bir bağlaç.
Bir zamān yārüñle ser-germ-i niyāz idüñ hele
Şimdi ey bī-çāre dil germiyyetüñ kimlerledür

21. **hele:**
Gazel 197
Mısra: **7**
"Ayrıca, bunun yanında, özellikle" anlamında bir bağlaç.
Baḫt-ı maḳṣūrum mı bilmem mānīʿ-i vuṣlat hele
İrmeyen dāmān-ı yāra dest-i kūtāhum mıdur

22. **hele:**
Gazel 199
Mısra: **7**
"Ayrıca, bunun yanında, özellikle" anlamında bir bağlaç.
Sen de ey serv-i revān-ı çemen-i ʿişve hele
Nāzükāne nedür ol şīve-i ṭarz u reftār

23. **hele:**
Gazel 199
Mısra: **12**
"Ayrıca, bunun yanında, özellikle" anlamında bir bağlaç.

Kār ider ṭaʿn-ı girān-ḫüzni dil-i dānāya
Öldürür ehl-i kemāli hele cevr-i aġyār

24. **hele:**
Gazel 215
Mısra: **7**
"hadi bakalım" anlamında bir ünlem.
Mest olup cām-ı lebüñle hele maġrūr olsun
Gāh olur destümüzi perde-der-i rāz iderüz

25. **hele:**
Gazel 218
Mısra: **2**
"Ayrıca, bunun yanında, özellikle" anlamında bir bağlaç.
Ḳad-i şimşādıña beñzer senüñ serv-i çemān olmaz
Bu gülşende hele mānendüñ ey rūḥ-ı revān olmaz

26. **hele:**
Gazel 218
Mısra: **8**
"Ayrıca, bunun yanında, özellikle" anlamında bir bağlaç.
Sirişküm keşf ider derd-i derūnum saña sulṭānum
Hele bir vech ile rāz-ı maḥabbet hīç nihān olmaz

27. **hele:**
Gazel 222
Mısra: **14**
"Ayrıca, bunun yanında, özellikle" anlamında bir bağlaç.
Neler var gülşen-i ḥüsn-i Ḫudā-dāduñda ammā kim
Naḥīfīveş hele bir bülbül-i tāze edā gelmez

28. **hele:**
Gazel 237
Mısra: **13**
"Ayrıca, bunun yanında, özellikle" anlamında bir bağlaç.
Naḥīfīyā hele āġāze-i maḥabbetde
Nevā-yı ḥasrete beñzer ḥazīn edā yoġ imiş

29. **hele:**
Gazel 255
Mısra: **5**
"Ayrıca, bunun yanında, özellikle" anlamında bir bağlaç.
Dāġ-sāz-ı şekveyem ben rūzgārumdan hele
Bād-ı āh ile fetīl-efşān olup mānend-i şemʿ

30. **hele:**
Gazel 268
Mısra: **7**
"Ayrıca, bunun yanında, özellikle" anlamında bir bağlaç.
ʿArż-ı güftār idemem meclis-i yārāna hele
Gözde girye dil-i pür-ġamda ḫayāl olmayıcaḳ

31. **hele:**
Gazel 284
Mısra: **5**
"Ayrıca, bunun yanında, özellikle" anlamında bir bağlaç.
Hele ben gülşen-i kūyından o şūḫuñ dūram
Senüñ ey bülbül-i şūrīde nedür feryāduñ

32. **hele:**
Gazel 287
Mısra: **11**
"Ayrıca, bunun yanında, özellikle" anlamında bir bağlaç.
Eyle endīşe o der-gāh-ı muʿallāyı hele
Dehşet-endāz-ı dil-i bende vü şāh olsa gerek

33. **hele:**
Gazel 291
Mısra: **2**
"Ayrıca, bunun yanında, özellikle" anlamında bir bağlaç.
Helāk itmekde dünyāyı nigāh-ı çeşm-i ḫūn-rīzüñ
Behey ẓālim hele hīç ḫūn-ı dilden yoḳ mı perhīzüñ

34. **hele:**
Gazel 292
Mısra: **9**
"Ayrıca, bunun yanında, özellikle" anlamında bir bağlaç.
Naḥīfīyā hele ṭursun tekellüf-i tecnīs
Hüner degül midür eşʿārı ʿāşıḳāne dimek

35. **hele:**
Gazel 298
Mısra: **14**
"Ayrıca, bunun yanında, özellikle" anlamında bir bağlaç.
Kendinüñ kesb-i yedi oldugına şekk itme
Başına her ne doḳundıysa hele Ferhāduñ

36. **hele:**
Gazel 301
Mısra: **4**
"hadi bakalım" anlamında bir ünlem.
Niçe ġam-ḫāneden bir laḥẓa ḳarār eyleyelüm
Gülşen-i cennete dönmiş hele gülzārı görüñ

37. **hele:**
Gazel 303
Mısra: **8**
"Ayrıca, bunun yanında, özellikle" anlamında bir bağlaç.
Cihān cihān o cevān ile ṣoḥbet eyleyesin
Bu ʿālemi hele inkār olur mı hīç seferüñ

38. **hele:**
Gazel 304
Mısra: **5**
"Ayrıca, bunun yanında, özellikle" anlamında bir bağlaç.
Ten-i zārumda hele olmadı imkāna şümār
Ḫāk olınca göresin dilde olan yārelerüñ

39. **hele:**
Gazel 316
Mısra: **8**
"Ayrıca, bunun yanında, özellikle" anlamında bir bağlaç.

Ne devā-cūy-ı taḥassür ne şifā-yāb-ı viṣāl
Hele hīç zaḫm-ı maḥabbet oñılur yāre degül

40. **hele:**
Gazel 323
Mısra: **12**
"Ayrıca, bunun yanında, özellikle" anlamında bir bağlaç.
Cān virür āşüfteler kūyuñda reftāruñ görüp
Ṣayd-gāhuñda hele bir gün şikār eksük degül

41. **hele:**
Gazel 348
Mısra: **2**
"Ayrıca, bunun yanında, özellikle" anlamında bir bağlaç.
Bir ġamze ile dāġ-ı ġamuñ cāna begendüm
Vardur hele ey āfet-i cān saña pesendüm

42. **hele:**
Gazel 361
Mısra: **6**
"Ayrıca, bunun yanında, özellikle" anlamında bir bağlaç.
Söyleşür ġamze-i ḫūn-rīzüñ ile bī-pervā
Hele ben ḫavf ider oldum dil-i bī-bākümden

43. **hele:**
Gazel 366
Mısra: **11**
"Ayrıca, bunun yanında, özellikle" anlamında bir bağlaç.
Bād-ı nesīm-i āhdan itsün ḫaẕer hele
Aġyār o şemʿ-i ḥusn ile germ-ülfet olmasun

44. **hele:**
Gazel 390
Mısra: **4**
"Ayrıca, bunun yanında, özellikle" anlamında bir bağlaç.
Yine āhū-nigehān itmededür geşt ü güẕar
Sebze-zār olmış işitdüm hele ṣaḥrā-yı vaṭan

45. **hele:**
Gazel 398
Mısra: **10**
"Ayrıca, bunun yanında, özellikle" anlamında bir bağlaç.
Gördüm hezār baḫşīş-i cevr ü cefālaruñ
Memnūnam ey felek hele senden cihān cihān

46. **hele:**
Gazel 436
Mısra: **8**
"Ayrıca, bunun yanında, özellikle" anlamında bir bağlaç.
Dil berī oldı cihāndan görüp ol sīm-beri
Müşkil oldı hele kārı dilüñ ol dil-ber ile

47. **hele:**
Gazel 444
Mısra: **15**
"Ayrıca, bunun yanında, özellikle" anlamında bir bağlaç.
Hele bir kerre de rūz-ı ḥisāb eyle endīşe
Ġurūr-ı ḥüsn ile ʿuşşāḳa cevr-i bī-ḥisāb itme

48. **hele:**
Gazel 446
Mısra: **6**
"Ayrıca, bunun yanında, özellikle" anlamında bir bağlaç.
Ḥaḳḳa minnet ki irüp ġāyete eyyām-ı firāḳ
Yine dīdār görüşdük hele sulṭānum ile

49. **hele:**
Gazel 461
Mısra: **11**
"Ayrıca, bunun yanında, özellikle" anlamında bir bağlaç.
Hele bir kerre ey maḫlūḳ-ı bī-miḳdār fikr eyle
Ne müşkildür ḥużūr-ı Ḥāliḳa varmaḳ ḫacāletle

50. **hele:**
Gazel 464
Mısra: **13**
"Ayrıca, bunun yanında, özellikle" anlamında bir bağlaç.
Hele imżā-yı taḥsīne anı şāyeste gördük biz
Hezārān āferīn olsun Naḥīfī-i süḫan-dāna

51. **hele:**
Gazel 468
Mısra: **13**
"Ayrıca, bunun yanında, özellikle" anlamında bir bağlaç.
Naḥīfīyā hele taḥsīn ü āferīn olsun
Bu ʿāşıḳāne edāya bu ḥüsn-i güftāra

52. **hele:**
Gazel 470
Mısra: **4**
"Ayrıca, bunun yanında, özellikle" anlamında bir bağlaç.
Siḥr ile ṭurralaruñ ʿāşıḳı başdan çıḳarur
Çıḳamaz başa hele kimse o cādūlar ile

53. **hele:**
Gazel 474
Mısra: **14**
"Ayrıca, bunun yanında, özellikle" anlamında bir bağlaç.
Āzürde-dil olmaḳda Naḥīfī sitemüñden
Bilsek hele ḳaṣduñ nedür erbāb-ı kemāle

54. **hele:**
Gazel 475
Mısra: **18**
"Ayrıca, bunun yanında, özellikle" anlamında bir bağlaç.
Olmaz mı Naḥīfīye sezā milket-i iʿcāz
İnṣāf ile gel baḳ hele bu siḥr-i ḥalāle

55. **hele:**
Gazel 476
Mısra: **3**

"Ayrıca, bunun yanında, özellikle" anlamında bir bağlaç.
Sen de inkār idemezsin hele ḳurbānuñ olam
Bu ḳadar şīve ile āfet-i cān oldıġuña

56. **hele:**
Gazel 476
Mısra: **9**
"Ayrıca, bunun yanında, özellikle" anlamında bir bağlaç.
Ey Naḥīfī hele hīç ḳalmadı cāy-ı inkār
Ṭūṭī-i muʿcize-i ḥüsn-i beyān oldıġuña

57. **hele:**
Gazel 481
Mısra: **8**
"Ayrıca, bunun yanında, özellikle" anlamında bir bağlaç.
Zāhidā ḫ∨āhiş-i dil olmamaḳ olmaz ammā
Hele bir pāre de terk-i ṭamaʿ-ı ḫām olsa

58. **hele:**
Kaside 3
Mısra: **87**
"Ayrıca, bunun yanında, özellikle" anlamında bir bağlaç.
Hele endīşe ḳıl ey mest-i şarāb-ı ġaflet
Ḳabre girdikde n'olur ḥāl-i dil-i vīrānuñ

59. **hele:**
Kaside 8
Mısra: **189**
"Ayrıca, bunun yanında, özellikle" anlamında bir bağlaç.
Hele bu devleti tercīḥ iderem Firdevse
Ḫāk-i pāyüñde olursa dil-i şūrīde ġubār

60. **hele:**
Kaside 12
Mısra: **10**
"Ayrıca, bunun yanında, özellikle" anlamında bir bağlaç.
Ṣad şükr ü s̱enā luṭf-ı Ḫudāvend-i Kerīme
İrdik hele biñ şevḳ ile şehr-i ramażāne

61. **hele:**
Kaside 21
Mısra: **8**
"Ayrıca, bunun yanında, özellikle" anlamında bir bağlaç.
Fevḳ u taḥtında anuñ māh ile māhī ḥayrān
Şerḥ olınmaz hele māhiyyeti Saʿd-ābāduñ

62. **hele:**
Kaside 22
Mısra: **77**
"Ayrıca, bunun yanında, özellikle" anlamında bir bağlaç.
Hele kim bilmez ise sen bilürsün nūr-ı ḳalb ile
Ne deñlü olsa ednā ḫādim-i şāh-ı ev ednāyī

63. **hele:**
Kaside 22
Mısra: **33**
"Ayrıca, bunun yanında, özellikle" anlamında bir bağlaç.
Hele eslāfden taḳdīme lāyıḳ kimse yoḳ ancaḳ
Meger faẕ̇l-ı taḳaddüm eyleye taḥvīl-i feḥvāyı

64. **hele:**
Kaside 23
Mısra: **50**
"Ayrıca, bunun yanında, özellikle" anlamında bir bağlaç.
Bilür efrād-ı ümmet gerçi ḳadr-i ẕātını ammā
Hele bir kerre görsün vaḳt-i ʿilm-i rūşenā gelsün

65. **hele:**
Kaside 23
Mısra: **48**
"Ayrıca, bunun yanında, özellikle" anlamında bir bağlaç.
O ḫatmü'l-ebiyā ḫayru'l-verā nūru'l-hüdādur kim
Görürsin şān-ı aʿlāsın hele rūz-ı cezā gelsün

66. **hele:**
Kaside 23
Mısra: **12**
"Ayrıca, bunun yanında, özellikle" anlamında bir bağlaç.
Ḳalur mı sende bu zühd ü riyālardan e s̱er zāhid
Hele ṣabr eyle bezme ol cevān-ı dil-rübā gelsün

67. **hele:**
Kaside 27
Mısra: **57**
"Ayrıca, bunun yanında, özellikle" anlamında bir bağlaç.
Lāzım oldı hele bu ḫalḳa duʿā-yı ḫayruñ
Sāye-i nevbet-i ḥüḳmüñde cihān itdi ḥużūr

68. **hele:**
Kaside 27
Mısra: **40**
"Ayrıca, bunun yanında, özellikle" anlamında bir bağlaç.
Şuʿle-i mekremetüñde mütemeyyiz oldı
Ḥamdü li'llāh ki hele mertebe-i ẓulmet ü nūr

69. **hele:**
Matla 153
Mısra: **2**
"Ayrıca, bunun yanında, özellikle" anlamında bir bağlaç.
Dile maḥẕ̇-ı şifā oldı dem-i teşrīfi cānānuñ
Hele cānı yerine geldi ol bīmār-ı hicrānuñ

70. **hele:**
Matla 186
Mısra: **2**
"Ayrıca, bunun yanında, özellikle" anlamında bir bağlaç.
Gün gibi pertev-i ḥüsn ile cihān-ārāsın
Yüzüñ arduñ hele ey māh ʿaceb ġarrāsın

71. **hele:**
Matla 264
Mısra: **2**
"Ayrıca, bunun yanında, özellikle" anlamında bir bağlaç.
Göricek silsile-i zülfini ʿaḳlum gitdi
Beni ol ṣaçları Leylī hele Mecnūn itdi

72. **hele:**
Matla 270
Mısra: **2**
"Ayrıca, bunun yanında, özellikle" anlamında bir bağlaç.
Getürme başuña sevdā-yı ʿışḳ-ı bī-dādı
Ṣaḳın ṣaḳın hele başdan çıḳardı Ferhādı

73. **hele:**
Rübai 337
Mısra: **2**
"Ayrıca, bunun yanında, özellikle" anlamında bir bağlaç.
Bu ṭabʿ ile bilmem saña āyā ne disem
Mestāne degülsin hele mestāne disem

74. **hele:**
Rübai 483
Mısra: **3**
"Ayrıca, bunun yanında, özellikle" anlamında bir bağlaç.
Fikr it hele hengām-ı zevāl-i ḥüsni
Ben ẕerreye ḥüsn-i naẓar it bir kerre

75. **hele:**
Rübai 550
Mısra: **1**
"Ayrıca, bunun yanında, özellikle" anlamında bir bağlaç.
Güş eyle hele ṭanṭana-i nāḳūsı
Çāk itmededür pīrehen-i nāmūsı

76. **hele:**
Tahmis 9
Mısra: **2**
"Ayrıca, bunun yanında, özellikle" anlamında bir bağlaç.
Çoḳ niyāz eyledüm ol şūḫa cüvānum diyerek
Hele güş eyle biraz āh ü fiġānum diyerek

hem:

1. **hem:**
Gazel 5
Mısra: **15**
"Aynı anda, aynı zamanda" anlamında kullanılan bağlaç.
Derdimi ʿışḳ eyle hem dermānumı ʿışḳ it benüm
Eyleme yā Rab beni ʿışḳ u maḥabbetden cüdā

2. **hem:**
Gazel 236
Mısra: **9**
"Aynı anda, aynı zamanda" anlamında kullanılan bağlaç.
Ḳaçma sulṭānum ṭarīḳuñ pīridür vaʾllāhi hem
Bu Naḥīfī ṣādıḳāne vaṣluña eyler heves

3. **hem:**
Gazel 259
Mısra: **8**
"Aynı anda, aynı zamanda" anlamında kullanılan bağlaç.
ʿĀṣıḳı ġarḳ itdi nūra meṣʿal-i luṭfuñ senüñ
Hem ḳamer ṭutdı ḫacālet oldı çün vechüñ çerāġ

4. **hem:**
Gazel 339
Mısra: **3**
"Aynı anda, aynı zamanda" anlamında kullanılan bağlaç.
İnṣāf olınsa ben bu ḳadar miḥnet ile hem
Ferhād ü Ḳaysa vādī-i ʿışḳ içre ġālibem

5. **hem:**
Kaside 11
Mısra: **18**
"Aynı anda, aynı zamanda" anlamında kullanılan bağlaç.
Ādem ü Yaḥyā vü ʿĪsā ile İbrāhīm ile
Yūsuf u İdrīs ü Hārūn ile hem Mūsā ile

6. **hem:**
Kaside 11
Mısra: **89**
"Aynı anda, aynı zamanda" anlamında kullanılan bağlaç.
Hem daḫi aṣḥāb ü ālüñ üzre olsun bī-ḥisāb
Tuḥfe-i daʿvāt-ı teslīm-i selāmet-zā ile

7. **hem:**
Kaside 14
Mısra: **10**
"Aynı anda, aynı zamanda" anlamında kullanılan bağlaç.
İbni ʿAbd-i Menāf İbni Ḳuṣay
Hem Kilāb ile Mürre Kaʿb ü Lüvey

8. **hem:**
Kaside 14
Mısra: **15**
"Aynı anda, aynı zamanda" anlamında kullanılan bağlaç.
Daḫi İlyās ile Muḍārdur hem Ḳıl Nizārı Meʿadle müstaḥkem

9. **hem:**
Kaside 17
Mısra: **49**
"Aynı anda, aynı zamanda" anlamında kullanılan bağlaç.
Nuṣret it dīn-i mübīne ḳudret ü ʿavnüñle hem
Eyle şāh-ı vaḳti meslūk-i ṣufūf-ı aṣfiyā

10. **hem:**
Kaside 22
Mısra: **65**
"Aynı anda, aynı zamanda" anlamında kullanılan bağlaç.
Şühūd eyler kimi birden kimi ervāḥı hem eşbāḥı

Bu ṭavr-ı enbiyā vü evliyādur eyle imżāyı

11. **hem:**
Kıt'a 24
Mısra: **4**
"Aynı anda, aynı zamanda" anlamında kullanılan bağlaç.
Ki Ebūbekr ü ʿÖmerdür daḫi ʿOs̱mān u ʿAlī
Hem daḫi Saʿd u Saʿīd ü daḫi ʿAbdu'r-raḥmān

12. **hem:**
Kıt'a 24
Mısra: **5**
"Aynı anda, aynı zamanda" anlamında kullanılan bağlaç.
Bū ʿUbeyde ile hem oldı Zübeyr ü Ṭalḥa
Rażıyye'llāhü ʿan aṣḥābi resūlü'l-mennān

13. **hem:**
Mesnevi 1
Mısra: **10**
"Aynı anda, aynı zamanda" anlamında kullanılan bağlaç.
İbni ʿAbd-i Menāf İbni Ḳuṣay
Hem Kilāb ile Mürre Kaʿb ü Lüvey

14. **hem:**
Mesnevi 1
Mısra: **15**
"Aynı anda, aynı zamanda" anlamında kullanılan bağlaç.
Daḫi İlyās ile Muḍārdur hem Ḳıl Nizārı Meʿadle müstaḥkem

15. **hem:**
Rübai 397
Mısra: **2**
"Aynı anda, aynı zamanda" anlamında kullanılan bağlaç.
Sulṭān-ı rusül merdüm-i çeşm-i s̱aḳaleyn
Hem Ḥaydar o ibni ʿamm-i şah-ı kevneyn

16. **hem:**
Rübai 440
Mısra: **2**
"Aynı anda, aynı zamanda" anlamında kullanılan bağlaç.
Rezzāḳ-ı cihān Muḳsiṭ ü Cāmiʿ sensin
Hem Muḳtedir ü Żarr u Nāfiʿ sensin

17. **hem:**
Rübai 440
Mısra: **3**
"Aynı anda, aynı zamanda" anlamında kullanılan bağlaç.
Bī-şübhe Muʿizz ü hem Müẕilsin yā Rab
Bī-reyb ü gümān Ḥāfiż Rāfiʿ sensin

18. **hem:**
Rübai 524
Mısra: **4**
"Aynı anda, aynı zamanda" anlamında kullanılan bağlaç.
Şeyḫayn ile ḫatneyne bu oldı tertīb
Bū Bekr ü ʿÖmer hem daḫi ʿOs̱mān u ʿAlī

19. **hem:**
Rübai 558
Mısra: **4**
"Aynı anda, aynı zamanda" anlamında kullanılan bağlaç.
Olmışlar idi muḳtebis-i dīdāruñ
Bū Bekr ü ʿÖmer hem daḫi ʿOs̱mān ü ʿAlī

20. **hem:**
Tarih 3
Mısra: **11**
"Aynı anda, aynı zamanda" anlamında kullanılan bağlaç.
Ebü'l-fetḥ ü Süleymān ü Selīm ü Ḫān Murāda hem
Şecāʿatde kerāmetde mehābetde budur vāris̱

21. **hem:**
Tarih 10
Mısra: **10**
"Aynı anda, aynı zamanda" anlamında kullanılan bağlaç.
Ger ʿUṭārid eylese taḥrīr ṭāliʿuñ sezā
Nāle-i meh olsa devāt hem midād Baḥr-ı Sefīd

22. **hem:**
Tarih 10
Mısra: **4**
"Aynı anda, aynı zamanda" anlamında kullanılan bağlaç.
Sāye-endāz olalı bir taḫt-ı ʿadl-i salṭanat
Hep cihān emn ü emānda ḫalḳ hem her rūzı ʿıyd

23. **hem:**
Tarih 12
Mısra: **7**
"Aynı anda, aynı zamanda" anlamında kullanılan bağlaç.
Ḫaşr idüp seyyid-i kevneyn ile hem
Eyleye cilve-gehin dār-ı naʿīm

24. **hem:**
Tarih 18
Mısra: **19**
"Aynı anda, aynı zamanda" anlamında kullanılan bağlaç.
Hem daḫi şeh-zādegānuñ eyleyüp ʿömrin medīd
Olalar baḫt-ı saʿīd ile celīl ü muḥterem

hem celīs ḳıl:

1. **hem celīs ḳıl:**
Gazel 234
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Beraber kılmak.
Bir ġarībüñdür efendüm ol Ḫudā ḫaḳḳı içün
Bu Naḥīfī bendeñi ḳıl ḫażretüñle hem celīs

hem hem:

1. **hem hem:**
Gazel 124

Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her ikisi de geçerli olan iki durumu anlatan bağlaç.
O cefā-cū nāle-i derd-āşināmuz çoḳ görür
Hem cefā eyler yine hem iddeʿāmuz çoḳ görür

2. **hem hem:**
Gazel 124
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her ikisi de geçerli olan iki durumu anlatan bağlaç.
Hem olur āyīne hem āyīnedār aġyāra āh
Bir nigāh itsek bize ol bī-vefāmuz çoḳ görür

3. **hem hem:**
Gazel 397
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her ikisi de geçerli olan iki durumu anlatan bağlaç.
Sensin o füsūn-sāz-ı teʾellüf ki lebüñle
Hem yāre açar sīneme hem çāre idersin

4. **hem hem:**
Gazel 473
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her ikisi de geçerli olan iki durumu anlatan bağlaç.
Bir nigāhıyla beni hem küşte hem iḥyā ider
Başladı iʿcāz-ı ḥüsne çeşm-i seḥḥāruñ yine

5. **hem hem:**
Gazel 489
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her ikisi de geçerli olan iki durumu anlatan bağlaç.
Tā maḥşere dek oldı bize ʿurve-i vüṯḳā
Hem sünnet-i ferḫundesi hem şerʿ-i münīfi

6. **hem hem:**
Kaside 26
Mısra: **64**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her ikisi de geçerli olan iki durumu anlatan bağlaç.
Cihānda miṯli bulunmaz vezīr-i ẕī-şāndur
Hem ehl-i ṭabʿ u süḫandān ü hem kerem-peymā

7. **hem hem:**
Rübai 275
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her ikisi de geçerli olan iki durumu anlatan bağlaç.
Faḫr-ı dü cihān Muḥammed ol nūr-ı Ḫudā
Hem bendesi hem resūlidür Allāhuñ

8. **hem hem:**
Rübai 409
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hem...hem.
Sen dād-res-i ḫaste-dilān-ı ġamsın
Hem erḥam-ı rāḥimīn ü hem ekremsin

hem hem hem:

1. **hem hem hem:**
Gazel 312
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağlaç (hem...hem...hem de).
Sensin ey nūr-ı İlāhī mefḫar-ı ferʿ u uṣūl
Hem ḥabīb-i kibriyāsın hem nebīsin hem resūl

hemā:

1. **hemā:**
Gazel 3
Mısra: **13**
Hemen.
Ḫidmet-i naʿtüñle maḳṣūdum Naḥīfīveş hemā İntisāb itmekdür ey şāhenşeh-i ẕī-şān saña

hem-āġūş-ı ḫayālüz:

1. **hem-āġūş-ı ḫayālüz:**-*üz*
Gazel 221
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
(Sevgilinin) Hayali ile kucaklaşmak, sarılmak.
Peyġüle-i hecrüñde Naḥīfī gibi dāʾim
Sevdā-yı viṣālüñle hem-āġūş-ı ḫayālüz

hemān:

1. **hemān:**
Gazel 25
Mısra: **3**
Sürekli, daima.
Muḳteżā-yı meşreb-i ʿışḳ u maḥabbetdür hemān
Aġlayup şevḳ ile āh-ı cān-güdāz itmek baña

2. **hemān:**
Gazel 35
Mısra: **3**
"Aksine, ancak, buna mukabil" anlamında bağlaç.
ʿÖmri bīhūde geçer āh ü fiġān ile hemān
Olmasun derd ile hīç kimse giriftār saña

3. **hemān:**
Gazel 56
Mısra: **9**
Sürekli, daima.
Saña dünyāda Naḥīfī ġam-ı fürḳat mi hemān
Olamaz mı eşiginde dem-i ʿulyā ne ʿaceb

4. **hemān:**
Gazel 89
Mısra: **10**
"Derhal, çabucak, hemen, birden" anlamlarında zarf.
Saʿādet bābı feṯḥ olmaḳ dilerseñ ger Naḥīfī sen
Muʿaṭṭar ḳılsun āfāḳı hemān ur naʿra-i fettāḥ

5. **hemān:**
Gazel 116
Mısra: **14**
"Derhal, çabucak, hemen, birden" anlamlarında zarf.
Görmedüm hīç ben
Naḥīfî gibi bir āşüfte-dil
Ḳanda bir şūḫ-ı cihān görse hemān meftūn olur

6. **hemān:**
Gazel 119
Mısra: **8**
Sürekli, daima.
N'ola bülbül gibi şevḳ ile āh ü nāle eylersem
Leṭāfetde hemān ol ġonçe bir ter verd-i ḫandāndur

7. **hemān:**
Gazel 122
Mısra: **11**
Sürekli, daima.
Bu beyʿgāh-ı ġamda hemān şimdi her-kesüñ
Naḳd-i sirişki kendüye ancaḳ maʿāş olur

8. **hemān:**
Gazel 127
Mısra: **10**
Sürekli, daima.
Müʾessir oldığı āmāc-ı dilde tīr-i müjgānuñ
Hemān teʾşīr-i ebrū-yı kemānāsālarındandur

9. **hemān:**
Gazel 129
Mısra: **11**
Sürekli, daima.
Taḥammül eyle hemān ṭaʿn-ı nāsa ḫalḳa saña
Kimi dir ise delidür kimi velī dirler

10. **hemān:**
Gazel 130
Mısra: **21**
Sürekli, daima.
Hemān ḫulūṣ ile dāʾim tevekkül eyleyelüm
Naḥīfîyā bize luṭf u kerem Ḫudādan olur

11. **hemān:**
Gazel 134
Mısra: **13**
"Derhal, çabucak, hemen, birden" anlamlarında zarf.
Bir kelām olsun hemān maʿnī-şinās-ı ḥikmet ol
Ey Naḥīfî ḳaṭre cemʿ olduḳça bir deryā olur

12. **hemān:**
Gazel 173
Mısra: **10**
Sanki.
Felekden hep āhālī-i himem terk-i diyār itmiş
Hemān taḫrīb-i ʿālem cümle imsāk-i keremdendür

13. **hemān:**
Gazel 209
Mısra: **9**
"Derhal, çabucak, hemen, birden" anlamlarında zarf.
Ey Naḥīfî sīm ü zerdür maṭlab u maḳṣad hemān
Yoḫsa ḫubān-ı zamān ebyāt u eşʿār istemez

14. **hemān:**
Gazel 215
Mısra: **3**
Sürekli, daima.
Sen hemān ʿarż-ı viṣāl eyle bize biz de saña
Cānı teslīm ile vaʿdemüzi incāz iderüz

15. **hemān:**
Gazel 256
Mısra: **8**
Sürekli, daima.
Bugün ben zārı maḥrūm eyledüñ dīdār-ı dil-berden
Hemān aġlatmadur kāruñ beni ey bī-vefā ṭāliʿ

16. **hemān:**
Gazel 304
Mısra: **2**
"Derhal, çabucak, hemen, birden" anlamlarında zarf.
Çekilür derd degül miḥneti meh-pārelerüñ
Ḳaldı mevlāya hemān çaresi bī-çārelerüñ

17. **hemān:**
Gazel 321
Mısra: **9**
"Derhal, çabucak, hemen, birden" anlamlarında zarf.
Himmet-i pīr-i maḥabbetle Naḥīfî-veş hemān
Vuṣlat-ı dildāra feṯḥ-i bāb-ı ʿışḳ ister göñül

18. **hemān:**
Gazel 324
Mısra: **2**
Sürekli, daima.
Esīr-i zülf-i yār ol müstemend ol
Hemān n'eylerseñ eyle ser-bülend ol

19. **hemān:**
Gazel 329
Mısra: **10**
Sürekli, daima.
Şikāyet mihribānumdan degüldür rāh-ı ʿışḳında
Budur derdüm hemān ser-geşte-i mekr-i raḳīb oldum

20. **hemān:**
Gazel 330
Mısra: **8**
"Derhal, çabucak, hemen, birden" anlamlarında zarf.
Olurken vāyedār-ı mīve-i luṭfuñ cihān ẓālim
Gülistān-ı viṣālüñden hemān ben bī-naṣīb oldum

21. **hemān:**
Gazel 334
Mısra: **10**
"Derhal, çabucak, hemen, birden" anlamlarında zarf.
Metāʿ-ı vuṣlat-ı dildārı bāzār olmadı mümkin
Hemān ser-māye-i ümmīdi bīhūde tebāh itdüm

22. **hemān:**
Gazel 337
Mısra: **14**
"Derhal, çabucak, hemen, birden" anlamlarında zarf.

Naḥīfī naḳd-i cān ile ḫarīdār olmadur kārum
Ser-i bāzār-ı ḥüsn içre hemān bir dil-rubā görsem

23. **hemān:**
Gazel 338
Mısra: **3**
"Derhal, çabucak, hemen, birden" anlamlarında zarf.
Ey āfitāb-ı ʿişve aña aġlaram hemān
Yoḳdur yanuñda ẕerre ḳadar raġbetüm benüm

24. **hemān:**
Gazel 355
Mısra: **16**
"Derhal, çabucak, hemen, birden" anlamlarında zarf.
Ṣūretde ṣadr olursa eger mesnedüm benüm
Maʿnāda meskenetle hemān āsitāneyem

25. **hemān:**
Gazel 362
Mısra: **6**
"Derhal, çabucak, hemen, birden" anlamlarında zarf.
Olup ser-germ-i ṣahbā-yı maḥabbet bezm-i vuṣlatda
Hemān ey dil o mest-i nāza keşf-i rāza başlarsın

26. **hemān:**
Gazel 366
Mısra: **14**
"Derhal, çabucak, hemen, birden" anlamlarında zarf.
Elbet Naḥīfīyā seni pā-māl-i cevr ider
Ol şeh-süvār-ı nāza hemān ruḫṣat olmasun

27. **hemān:**
Gazel 369
Mısra: **9**
"Derhal, çabucak, hemen, birden" anlamlarında zarf.
Yap yap ey şāh-ı sitem-pīşe bu ẓulm ile hemān
Ḳorḳaram mülk-i dil ü ṣabrı ḫarāb eylersin

28. **hemān:**
Gazel 401
Mısra: **9**
"Derhal, çabucak, hemen, birden" anlamlarında zarf.
Mürüvvet eyle hemān sen raḳībe çignetme
Yoluñda ʿāṣıḳ-ı şūrīde pāymāl olsun

29. **hemān:**
Gazel 451
Mısra: **4**
Sürekli, daima.
Ṣorsam bahā-yı vaṣlın pürçīn ider cebīnin
Cevr ü cefāya ẓālim ister hemān bahāne

30. **hemān:**
Gazel 455
Mısra: **7**
Sürekli, daima.
Ḫande itdükçe şikāf-ı lebde dendānuñ hemān
Naẓm olınmış incidür laʿl-i Bedaḫşān üstüne

31. **hemān:**
Gazel 488
Mısra: **14**
Sürekli, daima.
Fikrüm hemīşe ḥamd-i ʿaṭāyı İlāhdur
Ẕikrüm hemān taḥiyyet-i ʿışḳ-ı Muḥammedī

32. **hemān:**
Gazel 488
Mısra: **17**
"Derhal, çabucak, hemen, birden" anlamlarında zarf.
Dād-ı Ḫudādur eyle hemān şükrini müdām
Saña Naḥīfī bu naʿt-i ʿışḳ-ı Muḥammedī

33. **hemān:**
Gazel 491
Mısra: **11**
Sürekli, daima.
Pāk-dāmān ol hemān bu ḫāk-dān-ı dehre
İmtiyāz ister iseñ serv-i çemen-pīrā gibi

34. **hemān:**
Kaside 5
Mısra: **93**
"Derhal, çabucak, hemen, birden" anlamlarında zarf.
Mā-ḥaṣal başṭ-ı maḳāl-i medḥüñ itmekden hemān
İntisāb-ı bāb-ı luṭfuñdur meʾāl müddeʿā

35. **hemān:**
Kaside 9
Mısra: **12**
"Derhal, çabucak, hemen, birden" anlamlarında zarf.
Ḥālet-i vuṣlat o deñlü eylese cāna hücūm
Best-i şevḳ ile hemān çāk-i girībān eylesem

36. **hemān:**
Kaside 25
Mısra: **21**
"Derhal, çabucak, hemen, birden" anlamlarında zarf.
Ey kerem kānı her sözümde hemān
Medḥüñi ḫāṣıl-ı meʾāl itdüm

37. **hemān:**
Kaside 27
Mısra: **48**
"Derhal, çabucak, hemen, birden" anlamlarında zarf.
Emr-i maʿrūf ḳılup münkeri nehy itmek içün
Ḳıl hemān himmetüñi ḫidmet-i şerʿa maḳṣūr

38. **hemān:**
Kaside 27
Mısra: **120**
"Derhal, çabucak, hemen, birden" anlamlarında zarf.
Gerçi bu daʿvī-i küstāḫ degüldür ḫaddim
Söz hemān itmededür saʿy ile ṣarf-ı maḳdūr

39. **hemān:**
Kaside 28
Mısra: **48**
"Derhal, çabucak, hemen, birden" anlamlarında zarf.
Ne mümkin ḳābil-i tekmīl ola evṣāf-ı ʿulyāsı
O deryādan bu güftārum hemān bir ḳaṭre ābumdur

40. **hemān:**
Kıt'a 32
Mısra: **4**
Sürekli, daima.
Gelüp ben pāyuña yüz sürmede yüz biñ ḳuṣūr itdüm
Hemān ey şāh-ı ḥüsnüm sen benüm ʿözrüm ḳabūl eyle

41. **hemān:**
Matla 29
Mısra: **2**
Sürekli, daima.
Keyfiyyet-i mürūr-ı donanmā-yı dil-güşā
Oldı hemān numūne-i ārāyiş-i fenā

42. **hemān:**
Matla 190
Mısra: **2**
Sürekli, daima.
Her gice gülşen-i kūyuñda idüp āh ü fiġān
Giceci bülbüle döndi dil-i şūride hemān

43. **hemān:**
Matla 195
Mısra: **2**
"Derhal, çabucak, hemen, birden" anlamlarında zarf.
Sāʿat-i vāḥidedür ʿömr-i cihān
Sāʿati ṭāʿate ṣarf eyle hemān

44. **hemān:**
Matla 207
Mısra: **2**
"Ancak, yalnız" anlamında bir ifade.
Vaṣfuña lāyıḳ degüldür bu dehān ile lisān
Baña bu küstaḫluḳ besdür ḥużūruñda hemān

45. **hemān:**
Matla 208
Mısra: **2**
"Ancak, yalnız" anlamında bir ifade.
Vaṣf-ı ẕī-şānuñ ne ḥaddümdür eyā faḫr-ı cihān
Naʿt-i pāküñden ġaraż tekrār-ı ẕikrüñ hemān

46. **hemān:**
Murabba 5
Mısra: **27**
Sürekli, daima.
Cān ü göñülden hemān
Çaġıruram dost dost

47. **hemān:**
Rübai 159
Mısra: **4**
"Derhal, çabucak, hemen, birden" anlamlarında zarf.
Bu girye vü āh ile enīs olmaḳdan
Ḳaṣd-ı dil-i şūrīde hemān ʿışḳuñdur

48. **hemān:**
Rübai 175
Mısra: **4**
"Derhal, çabucak, hemen, birden" anlamlarında zarf.
Kim ḳādir olur menʿ ü ʿaṭāya yā Rab
Ser-cümle hemān menʿ ü ʿaṭā sendendür

49. **hemāñ:**
Rübai 176
Mısra: **4**
"Derhal, çabucak, hemen, birden" anlamlarında zarf.
ʿĀrif iseñ ādāb-ı ʿubūdiyyetde
Sen ḳudretüñ olduḳça hemāñ itme ḳuṣūr

50. **hemān:**
Rübai 185
Mısra: **3**
"Derhal, çabucak, hemen, birden" anlamlarında zarf.
Ṣad ḥayf ki ḫūbān-ı zamān içre hemān
ʿUṣṣāḳa vefā şimdi günāh itmekdür

51. **hemān:**
Rübai 215
Mısra: **3**
Sürekli, daima.
Sen ṣabr u tevekkülde ḳuṣūr itme hemān
Ḥāşā seni Ḥaḳ kimseye muḥtāc itmez

52. **hemān:**
Rübai 240
Mısra: **4**
"Derhal, çabucak, hemen, birden" anlamlarında zarf.
Sulṭānumı vaṣf itmege ḳādir degülem
Maḳṣūd hemān eylemedür ḥālümi ʿarż

53. **hemān:**
Rübai 338
Mısra: **4**
"Derhal, çabucak, hemen, birden" anlamlarında zarf.
Aġyār ḳo reşk ile helāk olsun hep
Dünyāda hemān senüñle ben ṣaġ olayum

54. **hemān:**
Rübai 366
Mısra: **4**
"Derhal, çabucak, hemen, birden" anlamlarında zarf.
İtdükçe senüñ naʿt-i şerīfüñ taḳrīr
Gūyā ki hemān maṭlaʿu'l-envār oldum

55. **hemān:**
Rübai 429
Mısra: **4**
Sürekli, daima.
İtdükçe recā būs-ı dehānın yoḳ dir
Yoḳ çāremüz ol ġonçe hemān var olsun

56. **hemān:**
Tahmis 10
Mısra: **44**
"Derhal, çabucak,

hemen, birden" anlamlarında zarf.
Dil-i pür-tābı şikār itdi o çeşm-i cādū
Şayd-ı şīr eyledi gūyā ki hemān bir āhū

57. **hemān:**
Tarih 18
Mısra: **3**
Sürekli, daima.
Emr idüp dāmādı İbrāhīm Paşaya hemān
İtdi ol düstūr-ı ekrem der-ʿaḳab beẕl-i himem

hem-cām-ı bezm-i ʿişretüñ:

1. **hem-cām-ı bezm-i ʿişretüñ:**-*üñ*
Gazel 23
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Işret meclisinde dost olmak.
Zamān-ı ḥaşre dek ser-mest-i şevḳ olmam muḳarrerdür
Olursam bir daḫi hem-cām-ı bezm-i ʿişretüñ cānā

hem-civār-ı ḫānesin:

1. **hem-civār-ı ḫānesin:**-*sin*
Gazel 277
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Evin etrafı.
Hem-civār-ı ḫānesin seyr itmege
Eyledi ol ḳaddini bālā ḳabaḳ

hem-çü:

1. **hem-çü:**
Gazel 452
Mısra: **6**
Gibi.
Āşüfte-i hevā-yı zülf-i siyāh olaldan
Ṣad pāre oldı göñlüm destinde hem-çü şāne

2. **hem-çü:**
Rübai 321
Mısra: **3**
Gibi.
Eṣnāmı şikest iden olur hem-çü Ḫalīl
Āteşde daḫi muġtenim-i berd ü selām

hemçü:

1. **hemçü:**-*i*
Rübai 28
Mısra: **4**
Onun gibi.
Çoḳ sāḥire iʿcāz-nümāluḳlar idüp
Oldı ḳalemüñ hemçü ʿaṣā-yı Mūsā

hem-çün:

1. **hem-çün:**
Rübai 406
Mısra: **3**
Gibi.
Hem-çün meh-i nev nāḳış olan dilleri hep
Ḫūrşīd gibi kāmil iden sensin sen

hem-dem:

1. **hem-dem:**
Gazel 52
Mısra: **13**
Arkadaş, dost.
Benümle güft-gūy-ı ʿışḳ ider bir yār u hem-dem yoḳ
Naḥīfī hem-sebānum hem-demüm şimdi ḳalemdür hep

2. **hem-demüm:**-*üm*
Gazel 52
Mısra: **14**
Arkadaş, dost.
Benümle güft-gūy-ı ʿışḳ ider bir yār u hem-dem yoḳ
Naḥīfī hem-sebānum hem-demüm şimdi ḳalemdür hep

3. **hem-demümüz:**-*ümüz*
Gazel 267
Mısra: **6**
Arkadaş, dost.
Göñül eglencesi ey bād-ı ṣabā gülşende
Yārimüz hem-demümüz bülbül-i şeydā da mı yoḳ

4. **hem-demsin:**-*sin*
Gazel 352
Mısra: **17**
Arkadaş, dost.
Ey Naḥīfī gerçi hem-demsin baña ẓāhirde sen
Sen de bilmezsin benüm bir cāy-ı pinhāndur yerüm

5. **hem-dem:**
Gazel 445
Mısra: **1**
Arkadaş, dost.
Bir zamān hem-dem idüm ben daḫi cānānum ile
Ṣalınurdum bile ol serv-i ḫırāmānum ile

6. **hem-dem:**
Gazel 514
Mısra: **1**
Arkadaş, dost.
Bezm-i ʿālemde ne hem-rāz u ne hem-dem ḳaldı
Keşf-i rāz itmege lāyıḳ ne bir ādem ḳaldı

7. **hem-dem:**
Kaside 3
Mısra: **94**
Arkadaş, dost.
Ey Naḥīfī ḳanı bu bezm-geh-i fānīde
Bunca dem hem-dem ü hem-ṣoḥbet olan yārānuñ

hem-dem ḳıl:

1. **hem-dem ḳıl:**
Rübai 422
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dost, yakın arkadaş kılmak.
Ḳıl faẕluñı hem-dem ḳoma vaḥşetle beni
Ḳabrümde baña eyle suʾālüm āsān

hem-dem ḳıla:

1. **hem-dem ḳıla:**-*a*
Gazel 56
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dost, yakın arkadaş kılmak.

Baña hem-dem ḳıla cevrin
büt-i raʿnā ne ʿaceb
Bıraġuñ künc-i ġama gör
beni tenhā ne ʿaceb

hem-dem (ol):

1. **hem-dem:**
Tahmis 8
Mısra: **18**
Arkadaş, dost.
Ya meleksin ya perī-zāde yāḫūd āhūsın
Kime hem-dem kime hem-reh kime hem-pehlūsın

hem-dem ol:

1. **hem-dem ol:**
Rübai 447
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arkadaş olmak, arkadaşlık etmek.
Bir mūnis-i dāʾim ile hem-dem ol kim
Tā maḥşere dek senüñle hem-rāh olsun

hem-dem oldı:

1. **hem-dem oldı:**-*dı*
Gazel 437
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arkadaş olmak, arkadaşlık etmek.
O gül-ruḫlar ki oldı hem-dem ü hem-rāh bir yerde
Mülākī oldılar gūyā ki mihr ü māh bir yerde

hem-dem olduñ:

1. **hem-dem olduñ:**-*du, -ñ*
Gazel 193
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arkadaş olmak, arkadaşlık etmek.
Kimüñle hem-dem olduñ ġırre-mest-i ülfetüñ kimdür
O meclis içre āyā nāʾil-i keyfiyyetüñ kimdür

hem-dem olsun:

1. **hem-dem olsun:**-*sun*
Gazel 244
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arkadaş olmak, arkadaşlık etmek.
Seḥer murġ ile pervāne niçe olsun baña hem-dem
Ki ʿāşıḳ rūz u şeb ṭurmaz ider efġāne ögrenmiş

hem-dem olup:

1. **hem-dem olup:**-*up*
Gazel 390
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arkadaş olmak, arkadaşlık etmek.
Yār ile hem-dem olup mūnis-i aḥbāb olasın
Ẕevḳ-ı ġurbetde virür cāna tesellā-yı vaṭan

hem-dem-i ḫār olmasañ:

1. **hem-dem-i ḫār olmasañ:**-*ma, -sa, -ñ*
Gazel 310
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dikenin dostu olmak. II Rakibin arkadaşı olmak.
Bir gül-i nā-yāb idüñ bir pāk-dāmen-serv idüñ
İtmesen ḫāke temeyyül hem-dem-i ḫār olmasañ

hem-dem-i ʿışḳa:

1. **hem-dem-i ʿışḳa:**-*a*
Gazel 472
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Aşk dostu.
Kime keşf eyleyem rāzum ki yār-ı ġam-güsārum yoḳ
Muḳābil olmadum ʿālemde ben bir hem-dem-i ʿışḳa

hem-dem-i pervāne-i pür-sūz-ı meʿāşī:

1. **hem-dem-i pervāne-i pür-sūz-ı meʿāşī:**
Kaside 7
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Isyan edenlerin yakıcılık dolu kelebeğinin dostu.
Ben hem-dem-i pervāne-i pür-sūz-ı meʿāşī
Sen tāb-dih-i şemʿ-i fürūzān-ı şefāʿat

hem-demlük ider:

1. **hem-demlük ider:**-*er*
Gazel 470
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arkadaşlık etmek.
Ṭurma hem-demlük ider ġamzeñ ile çeşmüñe dil
Ülfet itmekde o mecnūn yine āhūlar ile

hem-demüm olsa:

1. **hem-demüm olsa:**-*üm, -sa*
Gazel 434
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arkadaş olmak, arkadaşlık etmek.
Naḥīfī bülbüle taʿlīm iderdüm naġme-i ʿışḳı
Mekānum gülşen olsa hem-demüm ol nāzenīn olsa

hem-dūşumuz olmasa:

1. **hem-dūşumuz olmasa:**-*umuz-umuz, -ma, -sa*
Gazel 350
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Omuz omuza olmak.
Meydān-ı ʿışḳ içinde bu cünbiş muḥāl idi
Aṣḥāb-ı ḥālet olmasa hem-dūşumuz bizüm

hem-ḫāl-i ḳays ol:

1. **hem-ḫāl-i ḳays ol:**
Gazel 125
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kays'la aynı durumda olmak.
O Leylī-ṭalʿatuñ ʿışḳıyla var
hem-ḫāl-i Ḳays ol kim
Dilā şarṭ-ı maḥabbet ʿaḳl ile
bīgāne olmaḳdur

hem-ḫāme:

1. **hem-ḫāmeyem:**-*yem*
Gazel 349
Mısra: **18**
Kalemdaş. II söz yazma konusunda dost olmak.
Ben Naḥīfīyem iderseñ cāy-gāhumdan suʾāl
Kūçe-i maʿnāda Ḫıżr-ı feyż ile hem-ḫāmeyem

hem-ḫāne:

1. **hem-ḫāneyem:**-*y, -em*
Murabba 5
Mısra: **54**
Dost, arkadaş; ev arkadaşı olmak.
Şemʿine pervāneyem
ʿIşḳ ile hem-ḫāneyem

hem-ḫāne olmadı:

1. **hem-ḫāne olmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 37
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arkadaş, dost olmak.
Çoḳ niyāz itdi göñül olmadı hem-ḫāne saña
Hele ʿışḳ olsun eyā şāhid-i kāşāne saña

hem-ḫāne olmaḳdur:

1. **hem-ḫāne olmaḳdur:**-*maḳ, -dur*
Gazel 125
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dost olmak.
Senüñle ey cefā-cū ḳaṣdımuz hem-ḫāne olmaḳdur
Cemālüñ şemʿine biñ şevḳ ile pervāne olmaḳdur

hem-ḫāṣıyet-i āh-ı seḥer-gāh eyle:

1. **hem-ḫāṣıyet-i āh-ı seḥer-gāh eyle:**
Rübai 458
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sabah vakti ahının niteliği mertebesinde etmek.
Her bir nefesüm ẕikr-i şerīfüñle müdām
Hem-ḫāṣıyet-i āh-ı seḥer-gāh eyle

hem-ʿinān:

1. **hem-ʿinān:**
Gazel 204
Mısra: **10**
Beraber.
Naḥīfī āşikār itmez levendī oldıġın saña
Bu meydān-ı maḥabbetde anuñla hem-ʿinān aġlar

2. **hem-ʿinān:**
Gazel 457
Mısra: **19**
Dizgini bir, atbaşı beraber olan, yanyana birlikte bulunan.
Rifʿat tevāżuʿ ile meger hem-ʿinān imiş
Servüñ çemende eyle naẓar ser-fürūsına

hem-ʿinan oldum:

1. **hem-ʿinan oldum:**-*du, -m*
Muaşşer 1
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Beraber olmak, arkadaş olmak, at başı beraber gitmek.
Ḫayli demdür hem-ʿinan oldum semend-i nāzıña
Sāyeveş guftāra ruḫṣat bulmadım ādābdan

hemīşe:

1. **hemīşe:**
Gazel 2
Mısra: **9**
"Daima, her zaman, sürekli, hep" anlamında zarf.
Ḥaḳdan hemīşe vāṣıl ola rūḥ-ı pākiñe
ARAPÇA

2. **hemīşe:**
Gazel 107
Mısra: **36**
"Daima, her zaman, sürekli, hep" anlamında zarf.
İlāhī her dem-i fīrūzın eyle ʿıyd-ı saʿīd
Hemīşe tā ki ṣabāḥ u mesā müceddedür

3. **hemīşe:**
Gazel 107
Mısra: **24**
"Daima, her zaman, sürekli, hep" anlamında zarf.
Ne pādişāh-ı muʿaẓẓam ki dergeh-i luṭfı
Hemīşe zümre-i ehl-i recāya mesneddür

4. **hemīşe:**
Gazel 110
Mısra: **1**
"Daima, her zaman, sürekli, hep" anlamında zarf.
Hemīşe ḫāline mesken o āteşīn ḫaddür
Ne şübhe kāfir olan nārda muḫalleddür

5. **hemīşe:**
Gazel 111
Mısra: **8**
"Daima, her zaman, sürekli, hep" anlamında zarf.
ʿAḳlum müdām ġamze-i şūḫındadur benüm
Fikrüm hemīşe kākül-i ḫam-der-ḫamındadur

6. **hemīşe:**
Gazel 131
Mısra: **10**

"Daima, her zaman, sürekli, hep" anlamında zarf.
Ḥabībüm şikeste-ṭabīʿat Naḥīfī
Hemīşe ġamuñla naşībi sitemler

7. **hemīşe:**
Gazel 204
Mısra: **1**
"Daima, her zaman, sürekli, hep" anlamında zarf.
Hemīşe ṭurmayup cānā ġamuñla dīde ḳan aġlar
A şāhum yaluñuz çeşmüm degüldür tende cān aġlar

8. **hemīşe:**
Gazel 468
Mısra: **5**
"Daima, her zaman, sürekli, hep" anlamında zarf.
Hemīşe dil gibi vaḳf-ı nigāh-ı nāz olayum
İdersem ol meh-i tābāna ʿarż-ı neẕẕāre

9. **hemīşe:**
Gazel 485
Mısra: **2**
"Daima, her zaman, sürekli, hep" anlamında zarf.
Resūl-i ekreme yā Rab selām-ı ber-devām eyle
Hemīşe rūḥ-ı pākin şādumān-ı feyż-i tām eyle

10. **hemīşe:**
Gazel 488
Mısra: **13**
"Daima, her zaman, sürekli, hep" anlamında zarf.
Fikrüm hemīşe ḥamd-i ʿaṭā-yı İlāhdur
Ẕikrüm hemān taḥiyyet-i ʿışḳ-ı Muḥammedī

11. **hemīşe:**
Gazel 509
Mısra: **7**
"Daima, her zaman, sürekli, hep" anlamında zarf.
Hemīşe itmedesin gerçi cemʿ-i māl-i ḥarām
Ḫılāl-ı fikrüñe ḫavf-i ʿaẕāb gelmez mi

12. **hemīşe:**
Kaside 23
Mısra: **40**
"Daima, her zaman, sürekli, hep" anlamında zarf.
Dem-ā-dem nev-bahār-ı devletin şād-āb idüp mevlā
Hemīşe gülşen-i iḳbāline ṣubḥ u mesā gelsün

13. **hemīşe:**
Kaside 23
Mısra: **32**
"Daima, her zaman, sürekli, hep" anlamında zarf.
Teşekkür-nāme olsun ʿarż-ı ḥāli dād-ḫ∨āhānuñ
Hemīşe semʿine ḫayr-ı duʿā ḥüsn-i ṣenā gelsün

14. **hemīşe:**
Kaside 24
Mısra: **108**
"Daima, her zaman, sürekli, hep" anlamında zarf.
Refīḳ u yāver itsün dāʾimā tevfīḳini Bārī
Hemīşe maẕhar olsun ẕāt-ı pāküñ luṭf-ı Sübḥāna

15. **hemīşe:**
Kaside 26
Mısra: **54**
"Daima, her zaman, sürekli, hep" anlamında zarf.
Müdām pīşesi fikr-i meṣāliḥ-i cumhūr
Hemīşe ḫāṭırası emn-i bendegān-ı Ḫudā

16. **hemīşe:**
Kaside 26
Mısra: **315**
"Daima, her zaman, sürekli, hep" anlamında zarf.
Hemīşe żāhir olup tā fürūġ-ı şems ü ḳamer
Hemīşe ṣābit ola tā bu ḳubbe-i mīnā

17. **hemīşe:**
Kaside 26
Mısra: **316**
"Daima, her zaman, sürekli, hep" anlamında zarf.
Hemīşe żāhir olup tā fürūġ-ı şems ü ḳamer
Hemīşe ṣābit ola tā bu ḳubbe-i mīnā

18. **hemīşe:**
Kaside 26
Mısra: **321**
"Daima, her zaman, sürekli, hep" anlamında zarf.
Olup hemīşe saʿādetle baḫtı ḳuvvetde
Rehīn-i mekremet olsun o müşfiḳu'ż-żuʿafā

19. **hemīşe:**
Rübai 88
Mısra: **2**
"Daima, her zaman, sürekli, hep" anlamında zarf.
Yā Rab olup āşinā-yı bezm-i vaḥdet
İtsün dil ü cān hemīşe ʿazm-i vaḥdet

20. **hemīşe:**
Tarih 5
Mısra: **20**
"Daima, her zaman, sürekli, hep" anlamında zarf.
Duʿāmuz böyledür mevlā idüp ṣābit maḳāmında
Hemīşe eyleye iḳbāl ü ʿömr ü ʿizzetin memdūd

21. **hemīşe:**
Tarih 17
Mısra: **66**
"Daima, her zaman, sürekli, hep" anlamında zarf.
Vezīr-i aʿẓam-ı ẕī-şānın eyle maẕhar-ı tevfīḳ
Hemīşe kār-ı ḫayr ü ʿadl ü iḥsāna idüp irşād

22. **hemīşe:**
Tarih 17
Mısra: **62**
"Daima, her zaman, sürekli, hep" anlamında zarf.
Ṣafā-yı ḫāṭır ile dem-be-dem geşt ü güẕār itsün
Olup ẕāt-ı hümāyūnı hemīşe ḫurrem ü şādān

23. **hemīşe:**
Tarih 20
Mısra: **17**
"Daima, her zaman, sürekli, hep" anlamında zarf.

Hemīşe şāh-ı zerrīn tāc taḫt-ı kişver-i ḫāver
Ola tā ḳaṣr-ı çarḫuñ zīb-baḫş-ı ṣadr-ı eyvānı

24. **hemīşe:**
Tarih 30
Mısra: **24**
"Daima, her zaman, sürekli, hep" anlamında zarf.
Şehenşāh-ı cihāna māye-i feyż-i şifā olsun
Şafā-yı ḳalb ile itsün hemīşe kesb-i şādānī

hem-kār-ı ceresdür:

1. **hem-kār-ı ceresdür:**-*dür*
Gazel 313
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çan ile aynı işi yapan.
İtdi taşmīm-i sefer ḳāfile-i faṣl-ı bahār
Ṣıyt-ı feryād ile hem-kār-ı ceresdür bülbül

hem-kār-ı hezāruz:

1. **hem-kār-ı hezāruz:**-*uz*
Rübai 536
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bülbülün arkadaşı.
Biz naġme-ṭırāz-ı ḥüsn-i yārüz şimdi
Biñ şevḳ ile hem-kār-ı hezāruz şimdi

hemm:

1. **hemm:**
Gazel 278
Mısra: **6**
Hüzün, endişe.
Luṭfuñı itdükçe taḫayyül senüñ
Dilden olur defʿ-i ġam u hemm ü bāk

hem-mertebe-i eflāküm:

1. **hem-mertebe-i eflāküm:**-*üm*
Rübai 362
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gökyüzüyle aynı derecede, mertebede olmak.
Ammā ki senüñ mihrüñle oldum ẕerre
Bu faḫr ile hem-mertebe-i eflāküm

hem-nāle:

1. **hem-nāle:**
Gazel 313
Mısra: **13**
Nağme arkadaşı.
Bülbül olmaz aña hem-nāle hezarān olsa
Ey gül-i ʿişve Naḥīfī saña besdür bülbül

hem-nāmı olan:

1. **hem-nāmı olan:**-*an*
Tarih 7
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Adaşı olmak.
Hem-nāmı olan cāmiʿ-i Ḳurʾān-ı Şerīfi
Gülzār-ı feżāyilde anı eyleye bülbül

hem-nām-ı sulṭānü'r-rusül:

1. **hem-nām-ı sulṭānü'r-rusül:**
Kaside 19
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hz. Muhammet'in adaşı II Sultan II. Mustafa ile Hz. Muhammet'in isimlerinden olan Mustafa'nın benzerliğine dikkat çekilmektedir.
Sālik-i ḫayrü'ş-sübül hem-nām-ı sulṭānü'r-rusül
Rāz-dār-ı ʿaḳl-ı kül şevket-nümā-yı dāverī

hem-nefes:

1. **hem-nefesüm:**-*üm*
Gazel 263
Mısra: **2**
Arkadaş, dost.
Bilmem kime dād eyleyeyüm dād-resüm yoḳ
Sūz-ı dilümi ʿarż idecek hem-nefesüm yoḳ

2. **hem-nefesüñ:**-*üñ*
Kaside 3
Mısra: **86**
Arkadaş, dost.
Zīr-i ḫāk içre ḳoyup bī-kes ü tenhā gideler
Seni cān ile seven hem-nefesüñ cānānuñ

hem-nefes olam:

1. **hem-nefes olam:**-*am*
Gazel 236
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aynı sesi çıkarmak. II Yakın arkadaş olmak.
Bezm-i vaṣluñ isterem ve'l-ḥāṣıl ey şāh-ı cevān
Dilerem olam o demde ʿandelībe hem-nefes

hem-nişīn:

1. **hem-nişīnüm:**-*üm*
Gazel 235
Mısra: **7**
Beraber oturup kalkan, samimi arkadaş.
Hem-nişīnüm fürḳatüñdür dīdede vaṣluñ ḫayāl
Medḥ-i ḥüsnüñdür dilümde pādişāhā her nefes

hem-nişīn oldı:

1. **hem-nişīn oldı:**-*dı*
Kıt'a 44
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Birlikte oturup kalkan olmak.Birlikte oturup kalkmak.
Benümle hem-nişīn oldı o mihr-i māh-ruḫsārum
Miṣāl-i rūz-ı ʿıyd itdi şeb-i tārīk ü deycūrı

hem-nişīn olsa:

1. **hem-nişīn olsa:**-*sa*
Gazel 434
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Birlikte oturup kalkan olmak.Birlikte oturup kalkmak.
Bizümle ol cevān-ı ḥūr-ṭālʿat hem-nişīn olsa
Ḥarem-gāh-ı maḥabbet ʿayn-ı Firdevs-i berīn olsa

hem-nişīn olsam:

1. **hem-nişīn olsam:**-*sa, -m*
Gazel 445
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Birlikte oturup kalkan olmak.Birlikte oturup kalkmak.
Nāleden bülbüle nevbet mi deger gülşende
Hem-nişīn olsam eger ol gül-i ḫandanum ile

hem-pā:

1. **hem-pā:**
Gazel 267
Mısra: **18**
Arkadaş, yoldaş.
Ey Naḥīfī bilürüz hem-serimüz yoḳ ammā
Yā bu meydān-ı süḫanda bize hem-pā da mı yoḳ

hem-pehlū:

1. **hem-pehlūsın:**-*sın*
Tahmis 8
Mısra: **18**
Omuzdaş, yan yana (olan), arkadaş.
Ya meleksin ya perī-zāde yāḫūd āhūsın
Kime hem-dem kime hem-reh kime hem-pehlūsın

hem-pervāz:

1. **hem-pervāz:**
Gazel 232
Mısra: **9**
Birlikte uçan.
Ben Hümā-yı ḳudse hem-pervāz iken n'oldı saña
Bülbül-i şeydā gibi oldum giriftār-ı ḳafes

hem-rāh:

1. **hem-rāh:**
Gazel 437
Mısra: **1**
Yol arkadaşı, yoldaş.
O gül-ruḫlar ki oldı hem-dem ü hem-rāh bir yerde
Mülākī oldılar gūyā ki mihr ü māh bir yerde

hem-rāh eyle:

1. **hem-rāh eyle:**
Rübai 458
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yol arkadaş, yoldaş etmek.
Yā Rab baña tevfīḳūñı hem-rāh eyle
Ġafletle ḳoma ḳalbümi āgāh eyle

hem-rāh eyleyen:

1. **hem-rāh eyleyen:**-*yen*
Gazel 501
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yol arkadaş, yoldaş etmek.
Ġam degüldür ʿadem iḳlīmine ʿazm eylerse
Eyleyen şām ü seḥer cān gibi hem-rāh seni

hem-rāh idesin:

1. **hem-rāh idesin:**-*e, -sin*
Kaside 8
Mısra: **175**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yol arkadaşı, yoldaş etmek.
Ben ġarībe idesin himmet ü luṭfuñ hem-rāh
Emr-i Ḥaḳḳ ile k'olam mülk-i beḳāya reh-vār

hem-rāh ola:

1. **hem-rāh ola:**-*a*
Kaside 3
Mısra: **91**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yol arkadaşı olmak, arkadaşlık etmek.
Var mı bir ḫüsn-i ʿamel kim ola hem-rāh saña
Olıcaḳ reh-revi ol menzil-i bī-mihmānuñ

hem-rāh olalum:

1. **hem-rāh olalum:**-*a, -lum*
Rübai 179
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yoldaş olmak.
Hem-rāh olalum biz de Naḥīfīye bugün
Gel gel idelüm şevḳ ile ʿazm-ı gülzār

hem-rāh olmazsa:

1. **hem-rāh olmazsa:**-*maz, -sa*
Rübai 459
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yoldaş olmak.
Ṭoprāḳ başuma zīr-i türāb içre eger
Luṭfuñ baña olmazsa İlāhī hem-rāh

hem-rāh olsun:

1. **hem-rāh olsun:**-*sun*
Rübai 447
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yoldaş olmak.
Bir mūnis-i dāʾim ile hem-dem ol kim
Tā maḥşere dek senüñle hem-rāh olsun

hem-rāh olup:

1. **hem-rāh olup:**-*up*
Tarih 4
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yoldaş olmak.
Leşkeri her dem olup fetḥ ü ẓaferle hem-rāh
Kevkebi dāʾim ola evc-i şerefde meşhūd

hem-rāh olur:

1. **hem-rāh olur:**-*ur*
Gazel 43
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yoldaş olmak.
Pāy-māl olmaġ içün cilvegeh-i nāzuñda
Dil olur sāye-ṣıfat şevḳ ile hem-rāh saña

hem-rāh olursın:

1. **hem-rāh olursın:**-*ur, -sın*
Gazel 195
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yol arkadaşı olmak, arkadaşlık etmek.
Kimlere hem-rāh olursın seyr-i gülzār itmede
Bilsem ey serv-i revānum sürʿatüñ kimlerledür

hem-rāh ü civār:

1. **hem-rāh ü civār:**
Kaside 8
Mısra: **204**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yoldaşlar ve çevre.
İftiḫār eyler isem naʿt-i şerīfüñle n'ola
Eyledi ṭabʿumı iʿcāz ile hem-rāh ü civār

hem-rāz:

1. **hem-rāz:**
Gazel 514
Mısra: **1**
Sırdaş.
Bezm-i ʿālemde ne hem-rāz u ne hem-dem ḳaldı
Keşf-i rāz itmege lāyıḳ ne bir ādem ḳaldı

hem-rāz ḳılarsın:

1. **hem-rāz ḳılarsın:**-*ar, -sın*
Gazel 381
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dost edinmek; arkadaş, sırdaş olmak.
ʿUşşāḳı idüp ḫançer-i ġayretle ciger-ḫūn
Bīgāneleri kendiñe hem-rāz ḳılarsın

hem-rāz olur:

1. **hem-rāz olur:**-*ur*
Gazel 171
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Sırdaş/dost olmak.
ʿĀşıḳa tercīḥ ider aġyārını hem-rāz olur
Şimdi seyr eyleñ o kāfir kimlere dem-sāz olur

2. **hem-rāz olur:**-*ur*
Gazel 172
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Sırdaş/dost olmak.
Bir naẓarda gösterür nāz ü niyāz-ı fitneyi
Her ne dem çeşmüñ dil-i nālān ile hem-rāz olur

hem-reh:

1. **hem-rehüm:**-*üm*
Gazel 197
Mısra: **6**
Yol arkadaşı, yoldaş.
Menzilüm nā-būd u peydā reh-güẕārum tār u bīm
Hem-rehüm ġūl-i nedāmet deşt-i ġam rāhum mıdur

2. **hem-reh:**
Tahmis 8
Mısra: **18**
Yol arkadaşı, yoldaş.
Ya meleksin ya perī-zāde yāḫūd āhūsın
Kime hem-dem kime hem-reh kime hem-pehlūsın

hem-reh olsun:

1. **hem-reh olsun:**-*sun*
Kaside 17
Mısra: **52**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yol arkadaşı olmak.
Leşker-i İslām olup ġālib ʿadū-yı ebtere
Hem-reh olsun ḳudretüñle anlara cünd-i semā

hem-reh ü hem-pālarındandur:

1. **hem-reh ü hem-pālarındandur:**-*lar, -ı, -n, -dan, -dur*
Gazel 127
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yol arkadaşı.
N'ola her laḥẓa meyl-i kūh u deşt eylerse ʿışḳ ile
Göñül Ferhād ü Ḳaysuñ hem-reh ü hem-pālarındandur

hem-reh-i ġār olmış:

1. **hem-reh-i ġār olmış:**-*mış*
Kaside 8
Mısra: **82**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mağara arkadaşı olmak II Hz. Ebu Bekir'in Sevr mağarasında beraber bulunmaları.
Şeref-ārā-yı cihān yaʿnī Cenāb-ı Ṣıddīḳ
Ol ki faḫr-ı rusüle olmış idi hem-reh-i ġār

hem-reh-i şabāyuz:

1. **hem-reh-i şabāyuz:**-*yuz*
Gazel 500
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saba rüzgarının yol arkadaşı.

Biz hem-reh-i ṣabāyuz
ʿuşşāḳ-ı bī-nevāyuz
ʿAzm idüp Iṣfahāna geşt
idelüm ʿIrāḳı

hem-reng-i ḫaṣ ḫāṣāküm:

1. **hem-reng-i ḫaṣ ḫāṣāküm:**-*üm*
Rübai 363
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çerçöple aynı renk.
Ben gerçi ki maʿnīde baḳılsa ḫāküm
Ṣūretde de hem-reng-i ḫaṣ ḫāṣāküm

hem-sāġar olduñ:

1. **hem-sāġar olduñ:**-*du, -ñ*
Gazel 195
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kadeh arkadaşı olmak, aynı eğlence meclisinde bulunmak.
Kimlere hem-sāġar olduñ
ʿişretüñ kimlerledür
Mest-i nāzum şīve-i keyfiyyetüñ kimlerledür

hem-sāye:

1. **hem-sāyeyem:**-*yem*
Gazel 142
Mısra: **11**
Gölge II.Komşu.
Ẕerreyem gerçi niçe ḫūrşīd ile hem-sāyeyem
Ḳaṭreyem ammā kenārumda niçe deryā yatur

hem-sāye ola:

1. **hem-sāye ola:**-*a*
Tarih 4
Mısra: **43**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gölge olmak.
Çarḫa hem-sāye ola ḳaṣr-ı bülend-i ḳadri
Ḫayme-i mülki ola beste-i evtād-ı ḫulūd

hem-sāye oldım:

1. **hem-sāye oldım:**-*dı, -m*
Matla 236
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gölge olmak. II Komşu olmak.
Seḥer boynum burup hem-sāye oldım reh-güẕāruñla
Gözüm yollarda ḳaldı nergisāsā intiẓāruñla

hem-sebān:

1. **hem-sebānum:**-*um*
Gazel 52
Mısra: **14**
Anlayan, anlayış gösteren.
Benümle güft-güy-ı ʿışḳ ider bir yār u hem-dem yoḳ
Naḥīfī hem-sebānum hem-demüm şimdi ḳalemdür hep

hem-ser:

1. **hem-ser:**
Gazel 59
Mısra: **3**
Arkadaş, dost.
Gülşen-i kūyında yārüñ bülbüle hem-ser benem
Çoḳ ṣadā-yı saḫt idermiş anda ol zāġ-ı raḳīb

2. **hem-serüñ:**-*üñ*
Gazel 71
Mısra: **6**
Arkadaş, dost.
Tārümār olmaz mı ʿaḳlum yā görince sen şehi
Kim bulımaz hem-serüñ ol raḳṣ u reftāruñ dürüst

3. **hem-serimüz:**-*imüz*
Gazel 267
Mısra: **17**
Arkadaş, dost.
Ey Naḥīfī bilürüz hem-serimüz yoḳ ammā
Yā bu meydān-ı süḫanda bize hem-pā da mı yoḳ

4. **hem-ser:**
Rübai 509
Mısra: **1**
Arkadaş, dost.
Ey ġāfil eger hem-ser iseñ eflāke
Gel itme ḥaḳāretle naẓar ben ḫāke

hem-ser olduḳda:

1. **hem-ser olduḳda:**-*duḳda*
Kaside 11
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arkadaş olmak.
Oldı manẓūr-ı nigāhuñ cümle maṣnūʿāt-ı Ḥaḳ
Maḳdemüñ olduḳda hem-ser ḳubbe-i mīnā ile

hem-ser-i āfāḳuz:

1. **hem-ser-i āfāḳuz:**-*uz*
Rübai 220
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ufukların dostu.
Tā mertebede hem-ser-i āfāḳuz biz
Ser-ḫalḳa-i cemʿiyyet-i ʿuşşāḳuz biz

hem-ser-i ʿarş-ı aʿlā:

1. **hem-ser-i ʿarş-ı aʿlā:**
Rübai 17
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüce arşın dostu.
Ey mertebesi hem-ser-i ʿarş-ı aʿlā
Ferş-i ḳademi künküre-i kāḫ-ı semā

hem-ser-i çeşme-i zülāl itdüm:

1. **hem-ser-i çeşme-i zülāl itdüm:**-*dü, -m*
Kaside 25
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ölümsüzlük suyu çeşmesinin benzeri etmek.

Feyż-i medḥüñle ṭabʿ-ı pür-tābum
Hem-ser-i çeşme-i zülāl itdüm

hem-ser-i dürr-i yegānedür:

1. **hem-ser-i dürr-i yegānedür:**-*dür*
Gazel 343
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Biricik inciye denk.
Eger ki ʿārif iseñ güş-ı hūşuña zāhid
Netīce hem-ser-i dürr-i yegānedür süḫanum

hem-ser-i gerdūn olur:

1. **hem-ser-i gerdūn olur:**-*ur*
Gazel 116
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Feleğin arkadaşı olmak.
Yād idüp ey māh-ı tābānum seni āh eylesem
Dūd-ı āh-ı şuʿlebārum hem-ser-i gerdūn olur

hem-ser-i ḫūrşīd-i gerdūn:

1. **hem-ser-i ḫūrşīd-i gerdūn:**
Kaside 17
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Feleğin güneşinin yoldaşı II Hz. Muhammet.
Lemʿa-baḫş-ı Leyletü'l-Miʿrāc ü meh-tāb-ı kemāl
Hem-ser-i ḫūrşīd-i gerdūn şemʿ-i pür-nūr-ı hüdā

hem-ser-i kāh:

1. **hem-ser-i kāh:**
Gazel 289
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saman çöpünün arkadaşı.
Gülşen-i ḥüsnüñ pejmürde idüp bād-ı ḫazān
Gül ü sünbül didigüñ hem-ser-i kāh olsa gerek

hem-ser-i ḳaṣr-ı āfāḳ:

1. **hem-ser-i ḳaṣr-ı āfāḳ:**
Rübai 258
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ufuk köşklerinin yoldaşı.
Ey reh-güẕerüñ hem-ser-i ḳaṣr-ı āfāḳ
Ḫāk-i ḳademüñ sürme-i çeşm-i ʿuşşāḳ

hem-ser-i mār u ejder:

1. **hem-ser-i mār u ejder:**
Tahmis 6
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ejder ve yılanın başı çekeni.
Yār ẕann eyledigüñ hem-ser-i mār u ejder
Şūr u ġavġāda çü bīgāne tebār ü dāder

hem-şoḥbet:

1. **hem-şoḥbetüm:**-*üm*
Gazel 165
Mısra: **2**
Sohbet arkadaşı, dost.
Ġamuñla ben perīşān ḫāṭıram cemʿiyyetüm yoḳdur
Fiġān ü nāleden ġayrı benüm hem-şoḥbetüm yoḳdur

2. **hem-şoḥbetüm:**-*üm*
Gazel 441
Mısra: **12**
Sohbet arkadaşı, dost.
Virmem o bezm-i dil-keşi dünyāya bā-ḫuṣūṣ
Hem-ṣoḥbetüm senüñ gibi bir nev-cevān ola

3. **hem-şoḥbet:**
Kaside 3
Mısra: **94**
Sohbet arkadaşı, dost.
Ey Naḥīfī ḳanı bu bezm-geh-i fānīde
Bunca dem hem-dem ü hem-ṣoḥbet olan yārānuñ

hem-şoḥbet olmazsın:

1. **hem-şoḥbet olmazsın:**-*maz, -sın*
Gazel 173
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Dost/sohbet arkadaşı olmak.
Gelüp bir laḥẓa Mecnūnuñ ile hem-ṣoḥbet olmazsın
Nedür bu vaḥşet ey āhū-yı ʿişve söyle n'emdür

hem-şoḥbet olmışdur:

1. **hem-şoḥbet olmışdur:**-*mış, -dur*
Gazel 74
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dost olmak, aynı sohbet halkasında bulunmak.
Yine beñzer o serv-i nāz ile hem-ṣoḥbet olmışdur
Gelür bezm-i çemende şevḳ ile bād-ı ṣabā ser-mest

hem-şoḥbet-i ehl-i cāh ü māl olma:

1. **hem-şoḥbet-i ehl-i cāh ü māl olma:**-*ma*
Rübai 399
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Makam ve mal ehlinin arkadaşı olmak.
Hem-ṣoḥbet-i ehl-i cāh ü māl olma ṣaḳın
Maḥrūm-ı şerāfet-i kemāl olma ṣaḳın

hem-şoḥbetüm olmadı:

1. **hem-şoḥbetüm olmadı:**-*üm, -ma, -dı*
Gazel 338
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade

Dost olmak, aynı sohbet halkasında bulunmak.
Yıllarca ġayre mūnis olan yār-ı bī-vefā
Ḥayfā ki bir dem olmadı hem-ṣoḥbetüm benüm

hemtā:

1. **hemtā:**
Murabba 11
Mısra: **11**
Benzer.
Bulunmaz ẕātuña hemtā Şefāʿat yā Resūla'llāh

hem-ṭırāz-ı dāmen-i nāz:

1. **hem-ṭırāz-ı dāmen-i nāz:**
Gazel 216
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Naz eteğinin süsü.
Senüñle serv olamaz hem-ṭırāz-ı dāmen-i nāz
Uzatma ḳāmeti ey nev-nihāl-i gülşen-i nāz

hemvār eyle:

1. **hemvār eyle:**
Rübai 61
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Daimi hale getirmek.
Ser-rişte-i ümmīdümi hemvār eyle
Ḳıl ʿuḳde-i müşkilātumı ḥal yā Rab

hem-vāre:

1. **hem-vāre:**
Tarih 7
Mısra: **6**
Daima, devamlı.
Pür-nūr ide Ḥaḳ şeyb-i kemāl ile vücūdın
Hem-vāre saʿādet bula bī-ḳayd-ı taʿallül

2. **hem-vāre:**
Tarih 30
Mısra: **26**
Daima, devamlı.
Ṭarāvet-yāb olup mānend-i gül cism-i hümāyūnı
Ḫudā hem-vāre ḳılsun ʿāfiyetde şāh-ı devrānı

hemvāre:

1. **hemvāre:**
Kaside 22
Mısra: **14**
Daima, her zaman.
Şeh-i İslām Sulṭān Aḥmedi Ḫaḳ ber-devām itsün
Müşerref eylesün hemvāre evreng-i muʿallāyı

2. **hemvāre:**
Rübai 92
Mısra: **4**
Daima, her zaman.
Benden niçe biñ şerm ile ʿöẕr-i taḳṣīr
Senden baña hemvāre ʿaṭā vü niʿmet

hemvāre olup:

1. **hemvāre olup:**-*up*
Tarih 5
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kalıcı, daimi olmak.
Olup hemvāre ber-vefḳ-ı rıżā ādāb ü eṭvārı
Şehenşāh-ı cihāna ola daʾim ḫidmeti bihūd

hem-zānū:

1. **hem-zānūsın:**-*sın*
Tahmis 8
Mısra: **19**
Yan yana oturmak.
Cāmiʿ içre göre tā kimlere hem-zānūsın
Şekl-i saḳḳāda gezer dīde-i giryān ṣaf ṣaf

hem-zānū-yı aġyār olmasañ:

1. **hem-zānū-yı aġyār olmasañ:**-*ma, -sa, -ñ*
Gazel 310
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Rakiple yan yana oturuyor olmak.
Aġlayup āh eylemezdüm ey perī-ruḫsār eger
Germ olup meclisde hem-zānū-yı aġyār olmasañ

hem-zebān:

1. **hem-zebān:**
Gazel 220
Mısra: **12**
Aynı dili konuşan II aynı tarzda şiir söyleyen veya yazan şair.
Eglenür vaṣf-ı cemālüñle Naḥīfī ancaḳ
Hem-zebān aña ḫayālüñle ḳalemdür sensüz

hem-zebān eyler:

1. **hem-zebān eyler:**-*r*
Gazel 182
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eşlik etmek.
Naḥīfī ḫāme-i muʿciznümāsın vaṣf-ı laʿlüñde
Terennüm-rīz idüp ṭūṭī-i ḳanda hem-zebān eyler

hem-zebān ider:

1. **hem-zebān ider:**-*er*
Gazel 107
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Taklit etmek, aynı dili konuşmak.
Hezār-ı zāra beni hem-zebān ider böyle
O nev-bahār-ı leṭāfet o şūḫ-ı gül-ḫaddür

hengām:

1. **hengāmıdur:**-*ı, -dur*
Kaside 22
Mısra: **81**
Kavga, şamata, velvele.
Duʿā hengāmıdur bu ḥarf miskiyyü'l-ḫıtām olsun
Ṭalebde ẓāhir ü bāṭında maḳṣad fażl-ı mevlāyı

hengāme-i hengām-ı ʿıyd:

1. **hengāme-i hengām-ı ʿıyd:**
Gazel 93
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bayramın kalabalıklığının kargaşası.
Feryād ider āşüftegān her kūşe pür-āh ü fiġān
Virdi ḳıyāmetden nişān hengāme-i hengām-ı ʿıyd

hengām-ı seḥer:

1. **hengām-ı seḥer:**
Rübai 223
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sabah olmaya başladığı vakit.
Hengām-ı seḥer ki pür-ḫurūş oldı ḫurūs
Keşf oldı bāña lisān-ı ḥāl-i nāḳūs

hengām-ı teşrīfinde:

1. **hengām-ı teşrīfinde:***-i, -n, -de*
Gazel 362
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Teşrif, geliş zamanı.
Ḳarāruñ ḳalmayup hengām-ı teşrīfinde şevḳuñdan
Düşüp ol şāh-ı ḥüsnüñ pāyına iʿzāza başlarsın

hengām-ı vaṣlı:

1. **hengām-ı vaṣlı:***-ı*
Gazel 150
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşma zamanı.
Olur ʿuşşāḳ ṣaf ṣaf ṭālib-i bismilgeh-i ʿışḳı
O māhuñ gūyiyā hengām-ı vaṣlı ʿıyd-ı ḳurbandur

hengām-ı vuṣlatda:

1. **hengām-ı vuṣlatda:***-da*
Gazel 217
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşma zamanı.
Düşüp ol şāh-ı ḥüsnüñ pāyine hengām-ı vuṣlatda
Recā-yı dest-būs eylerdüm ammā āh el virmez

hengām-ı zevāl-i ḥüsni:

1. **hengām-ı zevāl-i ḥüsni:***-i*
Rübai 483
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzelliğin yok olan vakti.
Fikr it hele hengām-ı zevāl-i ḥüsni
Ben ẕerreye ḥüsn-i naẓar it bir kerre

henūz:

1. **henūz:**
Gazel 109
Mısra: **2**
"Daha şimdi, yeni" anlamlarında zarf.
O kes ki müfteḫir-i nisbet-i eb ü ceddür
Henūz mekteb-i ʿirfānda ṭıfl-ı ebceddür

hep:

1. **hep:**
Gazel 3
Mısra: **8**
Tamamen, hep.
Sensin ol şāhenşeh-i mülk-i risālet kim ezel
Oldı sulṭān u gedā hep bende-i fermān saña

2. **hep:**
Gazel 10
Mısra: **4**
Tamamen, hep.
Bizi taʿahhüd-i vaṣlıyla ṣaldı ferdāya
Vefāsı ol ṣanemüñ hep cefā imiş ḥayfā

3. **hep:**
Gazel 10
Mısra: **8**
Tamamen, hep.
Ḳanı selāmı ḳanı bir peyāmı cānānuñ
Ṣabā sensüñ de işüñ hep hevā imiş ḥayfā

4. **hep:**
Gazel 16
Mısra: **12**
Tamamen, hep.
Vaḳf-ı ḥarīm-i ḫānḳah-ı ʿışḳuñ eyledüm
Virdüm efendi mülk-i dil ü cānı hep saña

5. **hep:**
Gazel 22
Mısra: **1**
Tamamen, hep.
Benümçün hep vefā ümmīd ider dirler imiş aʿdā
Ḫilāf-ı meşreb-i ḥüsnince itmişler beni inhā

6. **hep:**
Gazel 26
Mısra: **8**
Tamamen, hep.
Eyyām-ı ʿışḳ geçdi dirīġ āh ü vāh ile
Evḳāt-ı nāzenīni dilüñ oldı hep hevā

7. **hep:**
Gazel 30
Mısra: **2**
Tamamen, hep.
Yā teġāfül yā sitemdür vaż ʿ-ı hem-zādı baña
Hep cefādur ol mehüñ āyīn ü muʿtādı baña

8. **hep:**
Gazel 30
Mısra: **9**
Tamamen, hep.
Māh-rūlardan dimişler kim Naḥīfī geçdi hep
Bilmem āyā eyleyen kimdür bu isnādı baña

9. **hep:**
Gazel 37
Mısra: **12**
Tamamen, hep.
Bilesin ḳıymetüm ey şūḫ-ı cefā-pīşe benüm
Āşinālar dem olur hep ola bīgāne saña

10. **hep:**
Gazel 48
Mısra: **7**
Tamamen, hep.
Pürdür medāyiḥ-i şeref-i ẕātuñ ile hep
İḳlīm-i Rūm u mülk-i ʿAcem kişver-i ʿArab

11. **hep:**
Gazel 52
Mısra: **1**
Tamamen, hep.
Reh-i ʿışḳında yārüñ çekdigüm derd ü elemdür hep
O şūḫ-ı pür-cefādan gördigüm cevr ü sitemdür hep

12. **hep:**
Gazel 52
Mısra: **2**
Tamamen, hep.
Reh-i ʿışḳında yārüñ çekdigüm derd ü elemdür hep
O şūḫ-ı pür-cefādan gördigüm cevr ü sitemdür hep

13. **hep:**
Gazel 52
Mısra: **4**
Tamamen, hep.
Niçe dil şād-kām olsun bu bezm-i miḥnet-efzāda
Şarāb-ı şevḳumuz ālūde-i zehr-āb-ı ġamdur hep

14. **hep:**
Gazel 52
Mısra: **6**
Tamamen, hep.
Ne şūḫa mübtelā olsam ḳalur sīnemde bir zaḫmı
Bu bezmüñ dil-nişīn-i ʿişreti şāḥib-ḳademdür hep

15. **hep:**
Gazel 52
Mısra: **8**
Tamamen, hep.
Bu gülzār-ı ḫazān-encām-ı gerdūn içre şevḳ ile
Beni bülbül gibi nālān iden ol ġonçe-femdür hep

16. **hep:**
Gazel 52
Mısra: **10**
Tamamen, hep.
Baña feryād-ı mecbūr-ı çemen-sūz itdiren cümle
Nevā-yı āteşīn-i bülbül-i rengīn naġamdur hep

17. **hep:**
Gazel 52
Mısra: **12**
Tamamen, hep.
Seni pā-beste-i zencīr-i sevdā eyleyen ey dil
Ḫayāl-i pīç ü tāb-ālūd-ı zülf-i ḫam-be-ḫamdur hep

18. **hep:**
Gazel 52
Mısra: **14**
Tamamen, hep.
Benümle güft-gūy-ı ʿışḳ ider bir yār u hem-dem yoḳ
Naḥīfī hem-sebānum hem-demüm şimdi ḳalemdür hep

19. **hep:**
Gazel 53
Mısra: **1**
Tamamen, hep.
O diller kim ḥarīm-i vuṣlatuñdan dūrlardur hep
Miṣāl-i sīne seng-i hecr ile meksūrlardur hep

20. **hep:**
Gazel 53
Mısra: **2**
Tamamen, hep.
O diller kim ḥarīm-i vuṣlatuñdan dūrlardur hep
Miṣāl-i sīne seng-i hecr ile meksūrlardur hep

21. **hep:**
Gazel 53
Mısra: **4**
Tamamen, hep.
Ser-ā-pā maḥrem-i bezm-i viṣālüñ bü'l-heveslerdür
Ḳadīmī āşinālar ser-be-ser mehcūrlardur hep

22. **hep:**
Gazel 53
Mısra: **6**
Tamamen, hep.
Nigāhuñ çeşm-i şūḫuñ her ne itse itmezüz şevke
Kimi mest ü kimi bīmārdur maʿẕūrlardur hep

23. **hep:**
Gazel 53
Mısra: **8**
Tamamen, hep.
ʿAceb mi ḥişşemendān-ı viṣālüñ şād olurlarsa
Belī nev-devletān-ı cāh olan mesrūrlardur hep

24. **hep:**
Gazel 53
Mısra: **10**
Tamamen, hep.
Saña şāhid yeter Mecnūn u Ferhāduñ ser-encāmı
Giriftārān-ı ʿışḳuñ ekṣeri maġdūrlardur hep

25. **hep:**
Gazel 53
Mısra: **12**
Tamamen, hep.
N'ola efzūn olursa ẕerreden ʿuṣṣāḳ-ı mihr-engīz
Bu şehrüñ dil-rübāsı gün gibi meşhūrlardur hep

26. **hep:**
Gazel 53
Mısra: **14**
Tamamen, hep.
Egerçi söyleşilmek yār ile āsān idi ammā
Beni lāl eyleyen ol ġamze-i pür-şūrlardur hep

27. **hep:**
Gazel 53
Mısra: **16**
Tamamen, hep.
Bu menzilde güşād-ı şaṣt-ı tīr-i nāleye bāʿiṣ
Nişān-ı nāvek-i idbār olan maġrūrlardur hep

28. **hep:**
Gazel 53
Mısra: **18**
Tamamen, hep.
Naḥīfî ṭarḥ-ı āyīn-i niyāzuñ başḳa ʿālemdür
Saña meh-pāreler nāz itmede mecbūrlardur hep

29. **hep:**
Gazel 57
Mısra: **8**
Tamamen, hep.
Güzelüm maḳṣadımız saña ulaşmaḳdı biraz
Saña hep cümle ḥelāl ola begüm ḫışm u ʿaẕāb

30. **hep:**
Gazel 58
Mısra: **5**
Tamamen, hep.
Ben ġarībe hep ʿadūdur ol raḳīb-i bed-kilāb
Dilerem cāy-ı şafāsı ola her çāh-ı ḫarāb

31. **hep:**
Gazel 73
Mısra: **1**
Tamamen, hep.
Çünki bāġ-ı ʿışḳ içinde oldı hep güller sükūt
İşbu ġamdan gülşen içre cümle bülbüller sükūt

32. **hep:**
Gazel 79
Mısra: **9**
Tamamen, hep.
Hep temennā-yı cebīn-sāyī-i dergāhuñdur
Rūz u şeb ḥasret ile āh ü fiġāna bāʿiṣ

33. **hep:**
Gazel 93
Mısra: **2**
Tamamen, hep.
Şād olsun erbāb-ı ṭarab geldi yine eyyām-ı ʿıyd
Āfāḳı ṭutdı şimdi hep āvāze-i peyġām-ı ʿıyd

34. **hep:**
Gazel 104
Mısra: **6**
Tamamen, hep.
İşler göñülde yāresi tīr-i nigāhınuñ
Sāḳī bizüm şikāyetümüz hep o yāredür

35. **hep:**
Gazel 112
Mısra: **2**
Tamamen, hep.
Sāḳī-i ġaflet aña kim sāġarın nūş itdirür
Telḫī-i mevt ü fenāyı hep ferāmuş itdirür

36. **hep:**
Gazel 117
Mısra: **6**
Tamamen, hep.
Hīç yoḳ mıdur netīcesi kār-ı maḥabbetüñ
Cānā bu āh ü nālelerüm hep hevā mıdur

37. **hep:**
Gazel 124
Mısra: **3**
Tamamen, hep.
İʿtiẕārın ḥaml ider küstāḫī-i ʿuşşāḳa hep
Bir günāhı biñ ḥisāb eyler ḫaṭāmuz çoḳ görür

38. **hep:**
Gazel 126
Mısra: **10**
Tamamen, hep.
Bu āh ü girye niçündür Naḥīfîyā bilsem
Seni bu ḥāle ḳoyan hep o māh-pāre midür

39. **hep:**
Gazel 130
Mısra: **11**
Tamamen, hep.
Ricāl-i devlet-i dünyā işābet eyler hep
Netīce her ne ḫaṭā var ise gedādan olur

40. **hep:**
Gazel 137
Mısra: **1**
Tamamen, hep.
Bu āh ü nāleler bu hāy ü hūlar hep senüñçündür
Bu deñlü cüst ü cūlar güft ü gūlar hep senüñçündür

41. **hep:**
Gazel 137
Mısra: **2**
Tamamen, hep.
Bu āh ü nāleler bu hāy ü hūlar hep senüñçündür
Bu deñlü cüst ü cūlar güft ü gūlar hep senüñçündür

42. **hep:**
Gazel 137
Mısra: **4**
Tamamen, hep.
Sebeb sensin bu āh-ı cān-güdāz-ı ḥasrete her dem
Dil-i dīvānede bu ārzūlar hep senüñçündür

43. **hep:**
Gazel 137
Mısra: **6**
Tamamen, hep.
Gül-i ter yüzüñe āşüfte sünbül zülfüñe meftūn
Çemende serv-i nāzum reng ü būlar hep senüñçündür

44. **hep:**
Gazel 137
Mısra: **8**
Tamamen, hep.
Senüñ ser-dāde-i sevdā-yı ḳadd-i dil-firībüñdür
Nihāl-i bāġda bu ser-fürūlar hep senüñçündür

45. **hep:**
Gazel 137
Mısra: **10**
Tamamen, hep.
Seni her ḳanda bir meh-pāre görseñ mübtelā bulduḳ
Naḥīfî ġālibā bu māh-rūlar hep senüñçündür

46. **hep:**
Gazel 143
Mısra: **9**
Tamamen, hep.
ʿAḳl ü ṣabrın virdi yaġmāya Naḥīfî şimdi hep
Devlet-i ḫüsninde ol ser-defter-i ʿuşşāḳdur

47. **hep:**
Gazel 144
Mısra: **10**
Tamamen, hep.
Feryād ki baḳduḳça ol āyīne-i ḥüsne
Hep gördigümüz cebhe-i pür-çīn-i sitemdür

48. **hep:**
Gazel 147
Mısra: **9**
Tamamen, hep.
Cihānda hep senüñ ey dil-ber-i sitem-pīşe
Cefālaruñ bu Naḥīfī-i dil-figāre midür

49. **hep:**
Gazel 150
Mısra: **6**
Tamamen, hep.
N'ola cānı çıḳarsa ʿazm idince mülk-i ʿuḳbāya
Gelenler bu cihān-ı bi-beḳāya hep peşīmāndur

50. **hep:**
Gazel 150
Mısra: **10**
Tamamen, hep.
N'ola Ferhād ü Ḳaysa ġālib olmaḳ ḳaṣdın eylersem
Kişinüñ çekdigi hep ġayret-i emsāl ü aḳrāndur

51. **hep:**
Gazel 151
Mısra: **1**
Tamamen, hep.
Reh-i kūyuñda hep ḫūn-ı ciger eşk-i firāvāndur
Ser-ā-pā rīze-seng-i reh-güẕāruñ dürr ü mercāndur

52. **hep:**
Gazel 173
Mısra: **9**
Tamamen, hep.
Felekden hep āhālī-i himem terk-i diyār itmiş
Hemān taḫrīb-i ʿālem cümle imsāk-i keremdendür

53. **hep:**
Gazel 181
Mısra: **10**
Tamamen, hep.
ʿAyāndur nāzenīnüm Ḥaḳ bilür mihr ü vefā sende
Bu vażʿ-ı dil-nevāzuñ hep edā-yı mihribānīdür

54. **hep:**
Gazel 184
Mısra: **12**
Tamamen, hep.
Miḥnet-i gerdūn ile dāʾim muʿaẕẕeb oldıġın
Hep Naḥīfī kendinüñ cürm ü günāhından bilür

55. **hep:**
Gazel 185
Mısra: **8**
Tamamen, hep.
Dil-i āşüfte geçmez n'eyleyem vaṣluñ hevāsından
Cünūnum böyle taḥrīḳ eyleyen hep bu hevālardur

56. **hep:**
Gazel 254
Mısra: **11**
Tamamen, hep.
Eyledi hep girye-i bī-iḫtiyār Āh-ı ciger-sūzum iden istimāʿ

57. **hep:**
Gazel 258
Mısra: **7**
Tamamen, hep.
Hep ḥelāl olsun efendüm saña lāyıḳdur cefā
Sevdigüm ḍarb-ı meseldür ʿāşıḳa ṭaġ üsti bāġ

58. **hep:**
Gazel 264
Mısra: **8**
Tamamen, hep.
Hezār cān ü dil olsun fedā o nāmeye kim
Viṣāl müjdesidür anda hep siyāḳ u sibāḳ

59. **hep:**
Gazel 288
Mısra: **12**
Tamamen, hep.
Güş ḳıl pendümi naḫvetle teġāfül itme
Ben saña hep didigüm ey yüzi māh olsa gerek

60. **hep:**
Gazel 291
Mısra: **6**
Tamamen, hep.
Niçe diller alup cemʿiyyet-i ʿuşşāḳı bozmışdur
Anuñçün hep perīşān vażʿ ider zülf-i dil-āvīzüñ

61. **hep:**
Gazel 299
Mısra: **6**
Tamamen, hep.
Sükūt-ı nāz idüp ben zāra āġāz itdüñ īmāya
Ḫamūşān-ı ḳażā-perverleri hep nāle-ḫīz itdüñ

62. **hep:**
Gazel 305
Mısra: **12**
Tamamen, hep.
Cibrīl-pesend olsa Naḥīfī n'ola ṭabʿuñ
Eşʿāruñı hep zīver-i levḥ u ḳalem itdüñ

63. **hep:**
Gazel 311
Mısra: **3**
Tamamen, hep.
Hep unıtduñ mı ḳanı ben ʿāşıḳ-ı nālānuña
Çeşm-i şūḫuñla nigāh-ı ʿişve-bāz itdüklerüñ

64. **hep:**
Gazel 311
Mısra: **11**
Tamamen, hep.
Maḥż-ı nāz u şīvedārī dil-rübā meclisde hep
Ben ġarībe gāh nāz ü geh niyāz itdüklerüñ

65. **hep:**
Gazel 327
Mısra: **6**
Tamamen, hep.
Gülsitān-ı ʿālemüñ yoḳdur gözümde raġbeti
Hep ḫayāl-i ravża-i pāküñdür ancaḳ gülşenüm

66. **hep:**
Gazel 336

Mısra: **13**
Tamamen, hep.
Baña maḫṣūṣ idi hep nükte-i çeşm-i siyehüñ
Bezm-i ḫāṣuñda Naḥīfī-i süḫan-dānuñ idüm

67. **hep:**
Gazel 342
Mısra: **7**
Tamamen, hep.
Hep şevḳ-ı ʿārıżuñladur ey ġonçe-fem senüñ
Bāġ-ı cihānda bülbül-i nālānuñ oldıġum

68. **hep:**
Gazel 344
Mısra: **10**
Tamamen, hep.
Ölmeden Ḥaḳdan ümmīdüm budur ey āfet-i cān
Hep baña eyledigüñ cevre peşīmān göreyüm

69. **hep:**
Gazel 352
Mısra: **11**
Tamamen, hep.
Ders-i ʿilm ü ʿaḳl ü fehmi hep ferāmūş eyledüm
Şimdi ebced-ḫ∨ān-ı ʿışḳam bezm-i ʿirfāndur yerüm

70. **hep:**
Gazel 372
Mısra: **11**
Tamamen, hep.
Hep zemzeme-i āb gelür gūş-ı derūna
Aṣḥāb-ı ġamuñ kūşe-i Beytü'l-ḥazeninden

71. **hep:**
Gazel 379
Mısra: **3**
Tamamen, hep.
Hep ġazālān-ı Ḫuten reşk ile dil-ḫaste olur
Nefḫa-dād olsa ṣabā kākül-i müşkīnüñden

72. **hep:**
Gazel 415
Mısra: **13**
Tamamen, hep.
Olup hep ḫāk-i der-gāhuñ recā-yı luṭfuñ eylerler
Naḥīfī-veş ḳapuñda cümle ümmet yā Resūla'llāh

73. **hep:**
Gazel 435
Mısra: **5**
Tamamen, hep.
Güzeller çıḳdılar ʿuṣṣāḳ ile hep seyr-i gülzāra
Benümle sen de gel ey ġonçe-fem gül-geşt-i bāġ eyle

74. **hep:**
Gazel 447
Mısra: **3**
Tamamen, hep.
Yoḳ bilürler hep naẓīr-i ḥüsnüñ erbāb-ı naẓar
Var ise ʿaks-i cemālüñdür yine āyīnede

75. **hep:**
Gazel 448
Mısra: **4**
Tamamen, hep.
Ölürsem şevḳ-ı reftāruñla ey serv-i ḫırāmānum
Senüñ hep şīveñi taḳrīr idem cennetde ġılmāna

76. **hep:**
Gazel 457
Mısra: **17**
Tamamen, hep.
Dāmād-ı bī-şümār iledür iftiḫārı hep
Zāl-i zamānenüñ naẓar itme ʿarūsına

77. **hep:**
Gazel 475
Mısra: **16**
Tamamen, hep.
Bir kerre beni eylemedüñ luṭf ile mesrūr
Hep cevr ü cefā mı ġarażuñ ehl-i kemāle

78. **hep:**
Gazel 480
Mısra: **3**
Tamamen, hep.
Dāmen-i şekvā ṭutarlar ḳorḳaram maḥşerde hep
Bend olup rūḥ-ı şehīdān zülf-i ʿanber-rīzüñe

79. **hep:**
Gazel 495
Mısra: **3**
Tamamen, hep.
Ḳosun ālāyiş-i peygārı hep ġāret-kerān gelsün
Nigāh-ı yārdan meşḳ eylesünler resm-i yaġmāyı

80. **hep:**
Gazel 499
Mısra: **9**
Tamamen, hep.
Baḳılsa birbirine hep muḫālefet üzre
Hezār tecribe ḳıldum ṭabāyiʿ-i nāsı

81. **hep:**
Gazel 517
Mısra: **2**
Tamamen, hep.
ʿĀlem-i ʿışḳuñ olup tenhā-nişīn-i ʿuzleti
Hep ferāmūş eyledi göñlüm bu resm ü heyʾeti

82. **hep:**
Gazel 526
Mısra: **3**
Tamamen, hep.
Serīr-i rifʿati pīrāye-i derd ü elemdür hep
Ḫarāb olsun sarāy-ı ġam ʿaceb kāşānedür şimdi

83. **hep:**
Kaside 3
Mısra: **17**
Tamamen, hep.
Tābiş-i şuʿle-i ḫūrşīd-i ḳıyāmetden hep
Maḥv ola zīneti çarḫ-ı felek-i mīnānuñ

84. **hep:**
Kaside 3
Mısra: **51**
Tamamen, hep.
Saña hep elsine-i ḥāl ile güftār eyler
ʿĀrif ol baḳma ḫāmuş oldıġına mevtānuñ

85. **hep:**
Kaside 8
Mısra: **157**
Tamamen, hep.

Bildigüm bilmedigüm
cürmüme hep muʿterifem
ʿĀlimü'l-ġayb ḥużūrında ne
mümkin inkār

86. **hep:**
Kaside 9
Mısra: **4**
Tamamen, hep.
Ḫāk-i pāk-i ṭıbeye ḥasretle
ḳılsam rūy-māl
Yolların hep rüfte-i çārūb-ı
müjgān eylesem

87. **hep:**
Kaside 9
Mısra: **51**
Tamamen, hep.
Eylesem mūy-ı sivāyı hep
ser-i dilden tırāş
Ölmeden cānum ṭarīḳ-i
Ḥaḳda ḳurbān eylesem

88. **hep:**
Kaside 11
Mısra: **20**
Tamamen, hep.
Merḥabā-gūyān-ı teşrīf-i
ḳudūmüñ oldılar
Ḳudsiyān hep sākinān-ı
ʿālem-i bālā ile

89. **hep:**
Kaside 12
Mısra: **15**
Tamamen, hep.
Envār-ı ḳandīl ile hep ʿarṣa-i
ʿālem
Āġāze ider şīve-i āyīne-
gerāna

90. **hep:**
Kaside 19
Mısra: **69**
Tamamen, hep.
Hep luġāt-ı nüsḫa-i medḥüñ
iderdi iltizām
Cevher-i ẕātuñ eger görseydi
şāhā Cevherī

91. **hep:**
Kaside 19
Mısra: **136**
Tamamen, hep.
Feyż-i medḥ-i pādişāhīdür
beni gūyān ider
Eyleyen iẓhār odur hep
bunca remz-i mużmeri

92. **hep:**
Kaside 19
Mısra: **154**
Tamamen, hep.
Eyledi yümn-i cülūsuñ ey
hümāyūn-menḳabet
Āteş-i ḳahr ile sūzān hep
ʿadū-yı ebteri

93. **hep:**
Kaside 20
Mısra: **29**
Tamamen, hep.
Hep duʿā-gūy-ı devām-ı
devlet ü iḳbālidür
Ṣaḥn-ı ʿālemde gürūh-ı
bende vü āzādı gör

94. **hep:**
Kaside 26
Mısra: **22**
Tamamen, hep.
Meşiyyet-i ezelī böyle iḳtiżā
itmiş
Ki münkeşif ola eżdādı ile
hep eşyā

95. **hep:**
Kaside 27
Mısra: **59**
Tamamen, hep.
Sözlerüm midḥat-i ẕātuñda
ḥaḳīḳātdür hep
Eyleme ḥaml-i rüsūm-ı
şuʿarā-yı memkūr

96. **hep:**
Kaside 27
Mısra: **106**
Tamamen, hep.
İstese birbirini siḥr ü füsūnı
iʿcāz
Hep gelüp sāḥa-i ṭabʿumda
olurlar maḥsūr

97. **hep:**
Kaside 28
Mısra: **57**
Tamamen, hep.
Degüldür dürr ü mercān ḫāk-
pāy-ı ʿizzetüñde hep
S̱üreyyā-rīz-i çeşm-i ḥasret ü
eşk-i ḫūn-ābumdur

98. **hep:**
Matla 68
Mısra: **1**
Tamamen, hep.
Cihānı zīr-i dest itmekde
eyler hep sana taḳlīd
Meger kim senden el almış
felekde pençe-i ḫūrşīd

99. **hep:**
Matla 104
Mısra: **1**
Tamamen, hep.
Seyr idenler ruḫ-ı raʿnāsı hep
ḥayrāndur
Ḥüsn-i ruḫsāre-i dil-ber ne
ʿaceb seyrāndur

100. **hep:**
Murabba 6
Mısra: **6**
Tamamen, hep.
Fermān idince bī-teʿab
Geldi vücūda cümle hep

101. **hep:**
Murabba 6
Mısra: **39**
Tamamen, hep.
Hep ẕātuñı tesbīḥ ider
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

102. **hep:**
Murabba 8
Mısra: **15**
Tamamen, hep.
Didi teşrīfüñde hep ehl-i
semāvāt ü zemīn
Eş-şalātü ve's-selām ey faḫr-
ı ʿālem es-selām

103. **hep:**
Rübai 44
Mısra: **4**
Tamamen, hep.
Senden benüm ey Rabb-i
Ġafūr u Ġaffār
Hep gördigim iḥsān u kerem
faż l u ʿaṭā

104. **hep:**
Rübai 68
Mısra: **4**
Tamamen, hep.
Ḫāşā ben olam bunca ʿaṭāya
lāyıḳ
Hep kendi ʿaṭā vü
keremündür yā Rab

105. **hep:**
Rübai 148
Mısra: **3**
Tamamen, hep.
Hep gördigümüz faẕl u ʿināyet yā Rab
Oldı bize bī-vāsıṭa-i istiʿdād

106. **hep:**
Rübai 170
Mısra: **2**
Tamamen, hep.
ʿĀlem ki senüñ bende-i fermānuñdur
Hep maẓhar-ı iḥsān-ı firāvānuñdur

107. **hep:**
Rübai 183
Mısra: **3**
Tamamen, hep.
Hep ḫ∨āb ü ḫayāl oldı Naḥīfī şimdi
Yār ile bizüm itdigümüz ʿişretler

108. **hep:**
Rübai 219
Mısra: **4**
Tamamen, hep.
Bir kārda yoḳ ḳudretümüz ẕerre ḳadar
Hep ḳuvvetine ḳudretine muḥtācuz

109. **hep:**
Rübai 233
Mısra: **3**
Tamamen, hep.
Hep baña didükleri vefā oldı cefā
Söz yañlış olur belī yalan olmaz imiş

110. **hep:**
Rübai 235
Mısra: **2**
Tamamen, hep.
Ser-cümle taġayyürde rüsūm-ı iḫlāṣ
Hep baña mıdur bu sitem-i ḫāṣü'l-ḫāṣ

111. **hep:**
Rübai 293
Mısra: **4**
Tamamen, hep.
Ey Vāḥid-i muṭlaḳ seni tevḥīd eyler
Hep elsine-i ḥāli bu maṣnūʿātuñ

112. **hep:**
Rübai 301
Mısra: **2**
Tamamen, hep.
Sulṭān u gedā mürşid ü şeyḫ u sālik
Hep mevt ü fenā ile olurlar hālik

113. **hep:**
Rübai 324
Mısra: **2**
Tamamen, hep.
Yoldan çıḳarup nefs-i ʿadāvet-menişüm
Hep rāh-ı ḫilāf oldı dirīġā revişüm

114. **hep:**
Rübai 326
Mısra: **2**
Tamamen, hep.
Reh-zenlük idüp baña ʿamelde keselüm
Hep leẕẕet-i nefs oldı Ḫudāyā emelüm

115. **hep:**
Rübai 328
Mısra: **3**
Tamamen, hep.
Ümmīd senüñ faẕluñadur hep yoḫsa
Yoḳ luṭfuña iḥsānuña istiḥḳāḳum

116. **hep:**
Rübai 338
Mısra: **3**
Tamamen, hep.
Aġyār ḳo reşk ile helāk olsun hep
Dünyāda hemān senüñle ben ṣaġ olayum

117. **hep:**
Rübai 398
Mısra: **3**
Tamamen, hep.
Yā Rab bu şuʾūnāt ü ḥudūṯātuñ hep
Cümle yine merciʿ ü muşīri sensin

118. **hep:**
Rübai 406
Mısra: **3**
Tamamen, hep.
Hem-çün meh-i nev nāḳış olan dilleri hep
Ḫūrşīd gibi kāmil iden sensin sen

119. **hep:**
Rübai 426
Mısra: **2**
Tamamen, hep.
Yā Rab olup āşüfte-i deşt-i ʿişyān
Hep maġfiret ümmīdine oldum pūyān

120. **hep:**
Rübai 454
Mısra: **2**
Tamamen, hep.
Rabbümdür iden cümle umūrum āsān
Ben ʿācize hep itdiġi luṭf u iḥsān

121. **hep:**
Rübai 477
Mısra: **1**
Tamamen, hep.
Hep ġuṣṣa ile ḫalḳ-ı cihān mātemde
Yoḳdur eṯer-i ẕevḳ u ṣafā ʿālemde

122. **hep:**
Tarih 1
Mısra: **47**
Tamamen, hep.
Cihān hep müjde-gūyān merḥabā-sāz-ı meserretdür
Zihī iḥsān-ı
Yezdānī zihī elṭāf-ı Rabbānī

123. **hep:**
Tarih 2
Mısra: **6**
Tamamen, hep.
Dir idi ḫalḳa lisān-ı ḥāl ile tebşīr idüp
Kim duʿālar oldı hep feyż-i icābet maẓharı

124. **hep:**
Tarih 5

Mısra: **14**
Tamamen, hep.
Ṣafā-yı bāl ile ḫallāḳ-ı ʿālem eyleyüp mecbūl
Ḫışāl-i ḫayr ü evṣāf-ı ḥamīde anda hep mevcūd

125. **hep:**
Tarih 10
Mısra: **4**
Tamamen, hep.
Sāye-endāz olalı bir taḫt-ı ʿadl-i salṭanat
Hep cihān emn ü emānda ḫalḳ hem her rūzı ʿıyd

126. **hep:**
Tarih 10
Mısra: **6**
Tamamen, hep.
Dehre geldi çünki bir şeh-zāde-i pāk-i benām
Hep zemīn ü āsumāna oldı müjdeler resīd

127. **hep:**
Tarih 28
Mısra: **5**
Tamamen, hep.
Olmada merfūʿ hep reʾy-i ṣaḥīḥ-i ẕātına
Müşkilāt-ı retḳ u muʿżilāt-ı ʿaḳd ü ḥāl

her:

1. **her:**
Gazel 25
Mısra: **2**
Her bir.
Vaḳtidür sulṭānuma ʿarż-ı niyāz itmek baña
Lāzım oldı her cihetden keşf-i rāz itmek baña

2. **her:**
Gazel 28
Mısra: **1**
Her bir.
Bülbülüñ teʾsīr ider her laḥẓa feryādı baña
Ehl-i ʿışḳuñ ḫoş gelür eẕkār ü evrādı baña

3. **her:**
Gazel 34
Mısra: **7**
Her bir.
Şuʿle-i dūzāḫ olur çeşmüme her ġonçeleri
Sensüz āteş görinür ṣaḥn-ı çemenzār baña

4. **her:**
Gazel 43
Mısra: **1**
Her bir.
Āh idüp ʿarż iderem ḥālümi her gāh saña
Eylemez mi eşer āyā bu ḳadar āh saña

5. **her:**
Gazel 58
Mısra: **6**
Her bir.
Ben ġarībe hep ʿadūdur ol raḳīb-i bed-kilāb
Dilerem cāy-ı ṣafāsı ola her çāh-ı ḫarāb

6. **her:**
Gazel 59
Mısra: **7**
Her bir.
Yaṣdanup ḫāk-i sütūnuñ durmayup her ruz u şeb
Ḥasretüñle bir devāsuz derde düşdüm ey ḥabīb

7. **her:**
Gazel 60
Mısra: **4**
Her bir.
Eger refīḳ muvāfıḳ olursa cennet olur
Velī muḫālif ile her ḳadem hezār ʿaẕāb

8. **her:**
Gazel 64
Mısra: **2**
Her bir.
Dil ü cān ḳullıġuña ey şeh-i ferḫunde-ṣıfāt
Her nefes itmededür ṣıdḳ ile tecdīd-i berāt

9. **her:**
Gazel 66
Mısra: **4**
Her bir.
Dāġ-ı ġamuñı cānı gibi sīnede ṣaḳlar
Biñ şevḳ ile her bī-ser ü sāmān-ı maḥabbet

10. **her:**
Gazel 68
Mısra: **1**
Her bir.
ʿĀşıḳ-ı bī-çāreye gülşen olur her cāy-ı dost
Seyr ider aʿdālar ile hey meded her-cāy-ı dost

11. **her:**
Gazel 68
Mısra: **7**
Her bir.
Her kişi ḥāl añlamaz āyīn-i dildür bezm-i ʿışḳ
ʿĀşıḳuñ peyvendi oldı zülf-i ʿanber-sāy-ı dost

12. **her:**
Gazel 71
Mısra: **3**
Her bir.
Gül-ruḫuñ şevḳına cānum her seḥer zār itmede
Ṭoġrı sözdür ʿāşıḳam ben bülbül-i zāruñ dürüst

13. **her:**
Gazel 71
Mısra: **8**
Her bir.
Diñle gel vaṣfuñ efendüm bülbül-i bī-çāreden
Ṭūṭī-i gūyā gibi her ḳavl ü güftāruñ dürüst

14. **her:**
Gazel 88
Mısra: **9**
Her bir.
Her nükte-i kemīnesi yüz biñ kitāb olur
Aḥvālin itse ʿāşıḳ-ı ḫāṭır-ḫarāb şerḥ

15. **her:**
Gazel 90
Mısra: **3**
Her bir.
Farḳ idüpdür her naẕar ehli bugün meclisde kim
Şīve-i keyfiyyetüñle görinür şīrīn ḳadeḥ

16. **her:**
Gazel 91

Mısra: **12**
Her bir.
Saña mümkin degüldür fenn-i ʿışḳı zāhidā taʿlīm
Bilürsin dād-ı Ḥaḳdur her kişiye feyż-i istiʿdād

17. **her:**
Gazel 93
Mısra: **3**
Her bir.
Her kūşe-i tārīk-i ġam bir bezmgāh-i pür-niʿam
Urmaḳda şimdi lāf ḫum-mestān-ı vird-i şām-i ʿıyd

18. **her:**
Gazel 93
Mısra: **5**
Her bir.
Her āfitāb-ı sīm-ten dönmüş hilāle rūzeden
İtse n'ola defʿ-i ḥazen teşrīf-i şevḳ-encām-ı ʿıyd

19. **her:**
Gazel 93
Mısra: **8**
Her bir.
Geh dest geh pāyına öper dāman-ı yāra yüz sürer
Yaʿnī recā-yı vaṣl ider her ʿāşıḳ-ı nā-kām-ı ʿıyd

20. **her:**
Gazel 93
Mısra: **11**
Her bir.
Feryād ider āşüftegān her kūşe pür-āh ü fiġān
Virdi ḳıyāmetden nişān hengāme-i hengām-ı ʿıyd

21. **her:**
Gazel 93
Mısra: **13**
Her bir.
Gel ey Naḥīfī ḳıl ḥaẕer her mehveşe itme naẕar
Şāyed seni pā-māl ider ḫūbān-ı serv-endām-ı ʿıyd

22. **her:**
Gazel 103
Mısra: **10**
Her bir.
Müsterşid-i mevāḳıʿ-ı tevfīḳ olur o kim
Her kārı vaḳf-ı żābıṭa-i istişāredür

23. **her:**
Gazel 103
Mısra: **11**
Her bir.
Ḥaḳdan recā-yı ḫayr iderüz her umūrda
Reh-ber ṭarīḳumuzda bizüm istiḫāredür

24. **her:**
Gazel 107
Mısra: **35**
Her bir.
İlāhī her dem-i fīrūzın eyle ʿıyd-ı saʿīd
Hemīşe tā ki ṣabāḥ u mesā müceddedür

25. **her:**
Gazel 114
Mısra: **3**
Her bir.
Nāme gönderseñ baña baḳdukça her bir ḥarfine
Merdüm-i çeşm-i ḫayāl ol demde ʿayn-ı demʿ olur

26. **her:**
Gazel 116
Mısra: **10**
Her bir.
Cām-ı ṣahbā-yı niyāzı ġamzeñe ṣunduḳça ben
Her nigāh-ı āfetüñ mest-i mey-i efsūn olur

27. **her:**
Gazel 120
Mısra: **2**
Her bir.
Ne ẓālim ġamzedür bilmem ne āfet çeşm ü müjgāndur
Ki her ḫūnī-nigāhuñ bir ḫadeng-i şuʿle-peykāndur

28. **her:**
Gazel 121
Mısra: **10**
Her bir.
Dil ḫayālüñle ġamuñ itse ʿaceb mi cüst-cū
Her kişi bu bezmgāh-ı ġamda yārānın arar

29. **her:**
Gazel 122
Mısra: **10**
Her bir.
Zāhid maḥabbet ehline pend ü naṣīḥatüñ
Bīhūde her nefesde ġam-ı dil-ḫırāş olur

30. **her:**
Gazel 127
Mısra: **11**
Her bir.
N'ola her laḥẓa meyl-i kūh u deşt eylerse ʿışḳ ile
Göñül Ferhād ü Ḳaysuñ hem-reh ü hem-pālarındandur

31. **her:**
Gazel 128
Mısra: **1**
Her bir.
Ol ki her ḥālde mevlāsına şākir bulunur
Kūşe-i ʿizz ü ḳanāʿatde mücāvir bulunur

32. **her:**
Gazel 128
Mısra: **6**
Her bir.
Tekye mihmānı gerekdür ola merd-i sālik
Yoḫsa her ḫānede eṣnāf-ı müsāfir bulunur

33. **her:**
Gazel 129
Mısra: **7**
Her bir.
Cihānda her kimi görsek o sāḥir-i ḫüsnüñ
Esīr-i ḫalḳa-i zülf-i müselseli dirler

34. **her:**
Gazel 134
Mısra: **2**
Her bir.
Ol sehī-ḳad tā ki nāz ile çemen-pīrā olur
Her giyāhı gülşenüñ bir bülbül-i şeydā olur

35. **her:**
Gazel 142

Mısra: **7**
Her bir.
Ben ser-i kūyında her şeb
ḫāk-pūş-ı ḥasretem
Pister-i rāḥatda bilmez ol
meh-i ġarrā yatur

36. **her:**
Gazel 146
Mısra: **14**
Her bir.
Ne ḥācet ey Naḥīfī külfet-i
tertīb-i dīvāna
Benüm erbāb-ı ʿışḳa her
sözüm bir tāze dīvāndur

37. **her:**
Gazel 151
Mısra: **10**
Her bir.
Naẓardan eyleyüp sāḳıṭ
ġurūr ile başup geçme
Sirişk-i çeşmümüñ her
dānesi bir dürr-i ġalṭāndur

38. **her:**
Gazel 153
Mısra: **2**
Her bir.
Çeşm-i şūḫuñ her ne dem
mest-i mey-i efsūn olur
Her nigāhuñ dāġ-sūz-ı ʿaḳl-ı
Eflāṭūn olur

39. **her:**
Gazel 153
Mısra: **14**
Her bir.
Eylese laʿl-i güher-pāşuñ /
sezā-yı āferīn
Her kelāmı bu Naḥīfīnüñ
dürr-i meknūn olur

40. **her:**
Gazel 156
Mısra: **4**
Her bir.
Mesāmmāṭ-ı tenümde dāne-i
ḫoydur ḳıyās itme
Benüm her mūy-ı cismüm
girye-sāz-ı derd ü miḥnetdür

41. **her:**
Gazel 162
Mısra: **1**
Her bir.
Her seḥer bülbül ki eşk-i
çeşmini seyl-āb ider
Ġonçe-i gülzāra meftūn
oldıġın işrāb ider

42. **her:**
Gazel 164
Mısra: **2**
Her bir.
Ol ki sensüz sāḳiyā nūş-ı
şarāb-ı nāb ider
Derd-i ḥasret her ḥabābın
aña bir gird-āb ider

43. **her:**
Gazel 164
Mısra: **6**
Her bir.
Ḫūn-ı ʿuşşāḳ ile her dem ol
siyeh-mest-i cefā
Her nigāh-ı cān-güdāzın
neşvedār-ı ḫ∨āb ider

44. **her:**
Gazel 172
Mısra: **2**
Her bir.
Ol perīnüñ çeşm-i fettānı
ʿaceb ġammāz olur
Her nigāh-ı ġamzesi ʿuşşāḳa
ḥarf-endāz olur

45. **her:**
Gazel 175
Mısra: **3**
Her bir.
Tekmīl-i ʿışḳ ider bu
debistāna her gelen
Yoḫsa ne ders-i hecr ü ne
baḥṣ-i ferāġ olur

46. **her:**
Gazel 178
Mısra: **2**
Her bir.
Ġonçeye nāle-i bülbül ki
ḥicāb-āver olur
Nāz ile rūyına her bergi
niḳāb-āver olur

47. **her:**
Gazel 181
Mısra: **3**
Her bir.
Murādı çeşminüñ her
n'eydigin iʿlām ider cāna
Lisān-ı ʿişvenüñ ol ġamzeler
kim tercümānıdur

48. **her:**
Gazel 192
Mısra: **9**
Her bir.
Naḥīfīveş n'ola her merd-i
kāmil pāy-māl olsa
Cihānda ehl-i ḥāli farḳ ider
ṣāḥib-naẓar yoḳdur

49. **her:**
Gazel 197
Mısra: **3**
Her bir.
Her mehüñ devrinde tā ber-
dūş-ı tecdīd olmada
Câme-i ḥasret ḳabā-yı rütbe-i
cāhum mıdur

50. **her:**
Gazel 228
Mısra: **24**
Her bir.
Ḫudā bir nefḥa iḥsān
eylemişdür ehl-i ʿirfāna
O būy-ı dilsitān u cān-fezāyı
her meşām almaz

51. **her:**
Gazel 232
Mısra: **6**
Her bir.
Rīze-seng-i rāh-ı mülk-i ʿışḳ
sünbük sürmedür
Kim olur her gerd-i nā-çīzi
gelū-gīr-i ceres

52. **her:**
Gazel 239
Mısra: **16**
Her bir.
Gülşende vaṣf-ı laʿlüñi
yazduḳça sevdigüm
Oldı ṣarīr-i ḫāmeme her
berg-i ġonçe gūş

53. **her:**
Gazel 265
Mısra: **9**
Her bir.
Bilinür her kişinüñ ḳadr-i
metāʿ-ı kārı
Çünki dellāl-i felek eyleye
pīrāye-i sūḳ

54. **her:**
Gazel 268
Mısra: **3**
Her bir.

ʿĀlemüñ her çemeni olsa da bir tāze bahār
Lāl olur bülbül-i dil ol gül-i āl olmayıcaḳ

55. **her:**
Gazel 279
Mısra: **4**
Her bir.
Ābā vü ümmehātuñ eyā gevher-i güzīn
Oldı ʿilāve-i şerefī her ḳabāyilüñ

56. **her:**
Gazel 282
Mısra: **4**
Her bir.
Bir başḳa ṣafā virdi dil-i güm-şüde-tāba
Her şām u seḥer neşve-i germiyyet-i naʿtüñ

57. **her:**
Gazel 284
Mısra: **8**
Her bir.
Bu cefā baña mıdur yoḫsa benüm sulṭānum
Her esīr-i ġam-ı ʿışḳa bu mıdur muʿtāduñ

58. **her:**
Gazel 293
Mısra: **10**
Her bir.
Rūy-ı şemʿi gün geçer göstermez aña rūzgār
Çoḳ mıdur sūz u güdāzı her gice pervānenüñ

59. **her:**
Gazel 297
Mısra: **6**
Her bir.
Gül-i ümmīdümi güşāde ider
Her tebessümde laʿl-i ḫandānuñ

60. **her:**
Gazel 305
Mısra: **2**
Her bir.
Ol gülşene kim nāz ile vażʿ-ı ḳadem itdüñ
Her ḫākini zībende-i bāġ-ı İrem itdüñ

61. **her:**
Gazel 310
Mısra: **7**
Her bir.
Zülfüñüñ her tārına bend eylemezdüñ biñ dili
Ey büt-i siḥr-āşinā-yı ʿişve seḥḥār olmasañ

62. **her:**
Gazel 322
Mısra: **7**
Her bir.
Her vech ile memnūnuñam ey yār-ı vefā-dār
Ben bendeñe sen ister iseñ cevr ü sitem ḳıl

63. **her:**
Gazel 358
Mısra: **5**
Her bir.
Görüp her dil-ber-i fettānı meftūn olmadur kārum
ʿAceb āşüfte-meşreb ʿāşıḳ-ı ser-bāz-ı çālākem

64. **her:**
Gazel 358
Mısra: **9**
Her bir.
Görüp her bü'l-ʿaceb vażʿ-ı cihānı bī-dimāġ oldum
Netīce ḫayret-ālūd-ı rümūz-ı devr-i eflākem

65. **her:**
Gazel 361
Mısra: **4**
Her bir.
Ḫāk olursam ġam-ı ʿışḳıyla o serv-i nāzuñ
Nāle-i āh gele her ḫas ü ḫāşākümden

66. **her:**
Gazel 371
Mısra: **3**
Her bir.
Şīşe-i şikestenüñ ser-tīz olur her pāresi
Al ele mirʾāt-ı ḳalbüm inkisārumdan ṣaḳın

67. **her:**
Gazel 373
Mısra: **14**
Her bir.
Baḳduḳça Naḥīfī baña ol mest-i mey-i nāz
Biñ fitne ḳopar her nigeh-i pür-fiteninden

68. **her:**
Gazel 374
Mısra: **10**
Her bir.
Cevrüñ cihānda baña mıdur yoḫsa sevdigüm
Her mübtelāyı bencileyin zār ider misin

69. **her:**
Gazel 376
Mısra: **10**
Her bir.
Ümmīd-i rūy-māl ile ḫūrşīd geşt idüp
Her gün o şāh-ı ḥüsnüñ arar āṣitānesin

70. **her:**
Gazel 379
Mısra: **7**
Her bir.
İtdüñ efsūn ile ālūde yine her tārın
Çıḳarup kākülüñi zīr-i ʿaraḳ-çīnüñden

71. **her:**
Gazel 393
Mısra: **15**
Her bir.
Ey Naḥīfī her seḥer işrāḳıyān-ı ehl-i ʿışḳ
Şiʿr-i pāküm isticābet-ḫ∨āh-ı tesbīḥ eylesün

72. **her:**
Gazel 406
Mısra: **12**
Her bir.
N'ola ẓıll-ı şerīfüñ olmasa ẓāhir bu dünyāda
Melāẕ olsa gerek ʿuḳbāda her ʿabd-i kemīn üzre

73. **her:**
Gazel 414
Mısra: **13**
Her bir.
Sen ol verd-i muṭarrāsın ki her dem bāġ-ı naʿtüñde
Naḥīfī bülbül-i rengīn edādur yā Resūla'llāh

74. **her:**
Gazel 424
Mısra: **10**
Her bir.
Sezā-yı ẕāt-ı pāküñ bendeñe luṭf-ı şefāʿatdür
Egerçi her cezāya ben sezāyam yā Resūla'llāh

75. **her:**
Gazel 428
Mısra: **14**
Her bir.
Naḥīfī ḫāk olursa şevḳ-ı vaṣl-ı cānsitānuñla
Yine evṣāfuñ eyler her ġubārum yā Resūla'llāh

76. **her:**
Gazel 431
Mısra: **5**
Her bir.
Sāḥil-i luṭfuñ ümmīd itsem ʿaceb mi her nefes
Niçe demdür olmışam müstaġrıḳ-ı baḥr-ı günāh

77. **her:**
Gazel 437
Mısra: **4**
Her bir.
ʿAcebdür yād iderse bāġ-ı ʿAdnüñ zevḳ-ı cān-baḫşın
Olan ol ḫūr-ṭalʿat yār ile her gāh bir yerde

78. **her:**
Gazel 443
Mısra: **6**
Her bir.
Ḫayf u dirīġ o rind-i girān-bār-ı dehre kim
Her mūy-ı cismi beste-i ḳayd-ı cihān ola

79. **her:**
Gazel 448
Mısra: **7**
Her bir.
Ne sevdādur ki fikr-i kākül-i dildār ile her dem
Ṭabībān cān atar gül-geşt-i ṣaḥn-ı sünbülistāna

80. **her:**
Gazel 451
Mısra: **2**
Her bir.
Āmāc-ı ḥasret oldum ol ḳaşları kemāna
Tīr-i cefāya eyler her dem beni nişāne

81. **her:**
Gazel 452
Mısra: **12**
Her bir.
Virsem zebāna gāhī taḳrīr-i ḥāle ruḫṣat
Sūz-ı derūnum eyler her ḥarfi bir zebāne

82. **her:**
Gazel 457
Mısra: **22**
Her bir.
Encāmı ḫāk olınca Naḥīfī bu ʿālemüñ
Ṭopraḳ hezār levm ile her ārzūsına

83. **her:**
Gazel 465
Mısra: **7**
Her bir.
Geçen her serv-ḳad ḫūbāna istiḳbāl içün maḥżā
Ṭururlar servler üftāde-āsā reh-güẕār üzre

84. **her:**
Gazel 484
Mısra: **18**
Her bir.
Ṣoḥbet odur ki ṭarḥ-ı süḫan dil-güşā ola
Her lafẓ içinde bir iki üç neste olmaya

85. **her:**
Gazel 491
Mısra: **13**
Her bir.
Lafẓ-ı bī-maʿnā gibi her meclise itme duḫūl
Kendüñi gözden nihān it nükte-i maʿnā gibi

86. **her:**
Gazel 495
Mısra: **15**
Her bir.
Gelür her serv-ḳad sīmīn tenüñ ḫāk oldıġı yāda
Zemīn üzre temāşā eyledükçe naḫl-i ḫurmāyı

87. **her:**
Gazel 500
Mısra: **14**
Her bir.
Bī-derd-i ʿışḳ olanlar ḳadr-i viṣāli bilmez
İtme ḥarīf-i meclis her şaḫṣ-ı bī-meẕāḳı

88. **her:**
Gazel 501
Mısra: **10**
Her bir.
Bir nefes ṣabr idemem fürḳat-i dīdāruña āh
Görmek ister dil-i ḥasret-zede her gāh seni

89. **her:**
Gazel 504
Mısra: **12**
Her bir.
Erbāb-ı ʿışḳa zāhid ider ṭaʿn-ı bī-şümār
Bilmez ki her sözinde ṣayılmaz ḫaṭāları

90. **her:**
Gazel 518
Mısra: **3**
Her bir.
Her nefes zaḫm-ı ciger-dūz-ı firāḳ ile benüm
Sūzen oldı ten-i mecrūḥuma cānum şimdi

91. **her:**
Gazel 522
Mısra: **10**
Her bir.
Seḥerde vird-i zebān itdi bülbülān-ı çemen
Naḥīfīyā yine her şiʿr-i dil-güşālaruñı

92. **her:**
Gazel 523
Mısra: **11**
Her bir.
Her kimi görse nigāh-ı āşināyı gösterür
Görmedüm bir bī-vefā hīç çeşm-i fettānuñ gibi

93. **her:**
Kaside 2
Mısra: **23**
Her bir.
Eyledüñ taʿḳīb-i yüsrin ile her ʿüsri beyān
Yüsrin iḥsān eyle faẕluñla bize bu ʿusretüñ

94. **her:**
Kaside 4
Mısra: **9**
Her bir.
Her murādı sen idersin iʿṭā -

95. **her:**
Kaside 7
Mısra: **44**
Her bir.
Ümmetlerüñ olduḳça recā-yı keremüñle
Her şām ü seḥer zemzeme-gūyān-ı şefāʿat

96. **her:**
Kaside 8
Mısra: **18**
Her bir.
Penbezār olmış iken dāġ-ı taḥassürle zemīn
Şerḥalar çekmiş iken sīnesine her eşcār

97. **her:**
Kaside 8
Mısra: **26**
Her bir.
Eyledi bād-ı ṣabā ʿarṣa-i gülzāra ṣalā
Oldı ẓāhir yine her tāze nihāl ü eşcār

98. **her:**
Kaside 8
Mısra: **128**
Her bir.
Āh kim ʿışḳ ile bu ḳalb-i ḫarām-ābādum
Deyr-gāh eylediler her ṣanem-i lāle-ʿiẕār

99. **her:**
Kaside 8
Mısra: **129**
Her bir.
Her perī-çehre beni ʿāşıḳ-ı zār itmiş idi
Eyleyüp nāz ile ben bī-dile ʿarż-ı eṭvār

100. **her:**
Kaside 8
Mısra: **213**
Her bir.
Reşk-i ḳadd-i fiten-engīzi ile her şūḫuñ
Demidür servler eylerse çemende reftār

101. **her:**
Kaside 9
Mısra: **26**
Her bir.
Cism-i sūzāna olup iḥrām-bend-i iḥtirām
Her bün-i mūy-ı tenüm lebbeyk-gūyān eylesem

102. **her:**
Kaside 9
Mısra: **55**
Her bir.
Her maḳām-ı cennet-āsāyı ziyāret ḳılsam āh
Çeşmümi müstaġnī-i seyr-i gülistān eylesem

103. **her:**
Kaside 9
Mısra: **58**
Her bir.
Tāb-dār olsam o deñlü germī-i şevḳ ile kim
Sīnede her dāġı reşk-i māh-ı tābān eylesem

104. **her:**
Kaside 11
Mısra: **16**
Her bir.
Merḥabā-sāz-ı mülāḳāt eyledi ẕātuñ Ḫudā
Her maḳām üzre niçe peyġāmber-i yektā ile

105. **her:**
Kaside 11
Mısra: **44**
Her bir.
Nüsḫā-i ḳadrüñden olmaz noḳṭa-i kemter beyān
Eylesem her ḥarfi memlūʾ niçe biñ maʿnā ile

106. **her:**
Kaside 11
Mısra: **68**
Her bir.
Ṭāʿat-ı mevlādan işġāl itmek isterler beni
Niçe fikr-i mā-sivā her dem niçe sevdā ile

107. **her:**
Kaside 11
Mısra: **85**
Her bir.
Tā ki her ṣubḥ u mesā pertev-fürūz-ı dehr olup
Mihr ü meh devr eyleye bu günbed-i ḫaḍrā ile

108. **her:**
Kaside 12
Mısra: **13**
Her bir.
Her maʿnī-i ez̧kār ile her naġme-i tesbīḥ
Ḥālet getürür ʿışḳ ile şūrīde-dilāna

109. **her:**
Kaside 12
Mısra: **13**
Her bir.
Her maʿnī-i ez̧kār ile her naġme-i tesbīḥ
Ḥālet getürür ʿışḳ ile şūrīde-dilāna

110. **her:**
Kaside 12
Mısra: **28**
Her bir.
Şevḳuñdan eyā māh-ı muʿaẓẓam yine ṭabʿum
Taʿlīm ider evṣāfuñı her menḳabe-ḫ∨āna

111. **her:**
Kaside 12
Mısra: **70**
Her bir.
Mest it beni ol meyle ki yoḳ renc ü humārı
Her ḳaṭresini neşve-dih it rūḥ-ı revāna

112. **her:**
Kaside 13
Mısra: **8**
Her bir.

Egerçi ẓıll-ı ẕātuñ zīver-i güster ḫafā oldı
Ẓılāl-i reʾfetüñ memdūd her rükn-i rekīn üzre

113. **her:**
Kaside 16
Mısra: **26**
Her bir.
Eylemez her-kese bu şāhid-i cān ʿarż-ı cemāl
Ṣanma her merdüm-i bīgāneye maḥremdür bu

114. **her:**
Kaside 17
Mısra: **34**
Her bir.
Dāʾimā kārın muvāfiḳ ḳıl rıżā-yı pāküñe
Yāver it tevfīḳ u luṭfuñ her umūrında aña

115. **her:**
Kaside 17
Mısra: **36**
Her bir.
Yoḳ liyāḳat gerçi anda ḫ∨āhiş-i iḥsānuña
Her umūrı nā-sezādur her işi sehv ü ḫaṭā

116. **her:**
Kaside 17
Mısra: **36**
Her bir.
Yoḳ liyāḳat gerçi anda ḫ∨āhiş-i iḥsānuña
Her umūrı nā-sezādur her işi sehv ü ḫaṭā

117. **her:**
Kaside 17
Mısra: **55**
Her bir.
Her umūrın şerʿ-i muḫtāra muvāfiḳ eyleyüp
Nāmın it pīrāye-baḫş-ı defter-i ehl-i ġazā

118. **her:**
Kaside 18
Mısra: **16**
Her bir.
Oldur ol nūr-ı mücessem kim şuʿāʿ-ı ṭalʿatı
Her ṭaraf olmaḳdur pertev-fürūz-ı iştihār

119. **her:**
Kaside 19
Mısra: **80**
Her bir.
Ḫaṭṭ-ı pāküñdür muḥaḳḳaḳ dil-pesend-i kāʾināt
Olsa her saṭrı n'ola levḥ-i kemālüñ zīveri

120. **her:**
Kaside 20
Mısra: **28**
Her bir.
Rūz-ı teşrīf-i hümāyūnı olup ʿıyd-i sürūr
Her göñülde inbisāṭ-ı mevsim-i aʿyādı gör

121. **her:**
Kaside 22
Mısra: **26**
Her bir.
Mekārim-pīşe ḫayr-endīşe muḥtācān ü dervīşe
Ṣafā-yı ḫāṭırı her nā-murāda kām-baḫşāyī

122. **her:**
Kaside 22
Mısra: **45**
Her bir.
Rumūz-ı ḥikmetde her şaḫṣ-ı ʿāmī vāḳıf olsun mı
Ne ḳādir ḥall ü keşfe bilmeyen fenn-i muʿallāyı

123. **her:**
Kaside 23
Mısra: **25**
Her bir.
Müsellem her cihetle luṭf-ı ṭabʿ u ḥüsn-i aḫlāḳı
Güşāde bāb-ı iḥsānı faḳīr ü aġniyā gelsün

124. **her:**
Kaside 23
Mısra: **36**
Her bir.
Zamānın böyle ḫurem eylesün teʾyīd-i Bārī kim
Berāy-ı tehniyet her sāl ʿıyd-i dil-güşā gelsün

125. **her:**
Kaside 24
Mısra: **2**
Her bir.
Bi-ḥamdi'llāh yine feyż-i bahār irdi bu eyvāna
Yine cūy-ı ṭarāvet oldı cārī her gülistāna

126. **her:**
Kaside 24
Mısra: **47**
Her bir.
Sen ol rūşen-żamīr āyīne-ṣafvetsin ki her laḥẓa
Virür ʿaḳl-ı selīmüñ ḥayret Eflāṭūn-ı Yūnāna

127. **her:**
Kaside 24
Mısra: **96**
Her bir.
Ḫudāvendā cihānda çün vekīl-i şāh-ı ʿālemsin
Duʿā-yı devletüñ vācibdür elbet her Müselmāna

128. **her:**
Kaside 24
Mısra: **100**
Her bir.
Zemīn iḥyā olup tā maḳdem-i evvel-bahār ile
Ṣala naḫl-i şerāfet sāyesin her bāġ u bustāna

129. **her:**
Kaside 25
Mısra: **21**
Her bir.
Ey kerem kānı her sözümde hemān
Medḥüñi ḥāṣıl-ı meʾāl itdüm

130. **her:**
Kaside 25
Mısra: **25**
Her bir.
Fikre varduḳça her kelāmumda
ʿĀlem-i himmetüñ ḫayāl itdüm

131. **her:**
Kaside 25
Mısra: **31**
Her bir.
Noḳṭasın her kelām-ı mevzūnuñ
ʿĀrıż-ı bikr-i fikre ḫāl itdüm

132. **her:**
Kaside 25
Mısra: **55**
Her bir.
Her umūrumda yār u hem-rāhum
Meded-i Rabb-i lā-yezāl itdüm

133. **her:**
Kaside 27
Mısra: **109**
Her bir.
Ṣadef-i dilde olan her güher-i güftārum
Şāhid-i naẓma olur zīver-i aʿnāḳ u naḥūr

134. **her:**
Kaside 28
Mısra: **75**
Her bir.
Ferāmuş eyleyem her ḥāl ile ṣubḥ u mesā tā kim
Duʿā-yı devletüñ evrād-ı elfāẓ-intiḫābumdur

135. **her:**
Kıt'a 1
Mısra: **2**
Her bir.
Ben niçe āh ü fiġān itmeyeyüm ʿālemde
Bu ḳadar miḥnet-i cān-sūz ile her ṣubḥ u mesā

136. **her:**
Kıt'a 37
Mısra: **4**
Her bir.
Vaḳt-i iftār temāşāsı cemālüñle senüñ
ʿĀşıḳa her gice gūyā ki şeb-i Ḳadr oldı

137. **her:**
Matla 8
Mısra: **1**
Her bir.
Ola ben ḫāk-i rehüñ tuḥfesi her ṣubḥ u meṣā
Rūḥ-ı ẕī-şānuña ezkā-yı taḥiyyāt ü ṣenā

138. **her:**
Matla 183
Mısra: **1**
Her bir.
Her ḫaṭvede bir serv-ḳad dil-ber temāşā eyledüm
İl bir donanmā eyledi ben biñ donanmā eyledüm

139. **her:**
Matla 190
Mısra: **1**
Her bir.
Her gice gülşen-i kūyuñda idüp āh ü fiġān
Giceci bülbüle döndi dil-i şüride hemān

140. **her:**
Matla 215
Mısra: **1**
Her bir.
Budur vird-i zebānum saña her ḥīn
-

141. **her:**
Matla 245
Mısra: **1**
Her bir.
Döner būs itmege her laḥẓa ol pāy-ı dil-ārāyı
ʿAceb mi ser-nigūndur diseler cennetde Ṭūbāyı

142. **her:**
Matla 262
Mısra: **1**
Her bir.
Gözedür dāʾim anı her nigeh-i dil-cūsı
Çeşm-i yārüñ ḳılıcın şalṣa n'ola ebrūsı

143. **her:**
Murabba 1
Mısra: **13**
Her bir.
Olup her ḥāl ile ʿāciz
ʿAṭā vü luṭfa muḥtācuz

144. **her:**
Rübai 7
Mısra: **3**
Her bir.
Eyle ḫarekāt u sekenātum her gāh
Tevfīḳuñ ile maẓhar-ı esbāb-ı rıżā

145. **her:**
Rübai 16
Mısra: **2**
Her bir.
Her laḫẓa idüp resūle tevḳīr u ṣenā
Ḳıl taṣliye vü selām her ṣubḥ u mesā

146. **her:**
Rübai 17
Mısra: **4**
Her bir.
Olsun şeref-efrūz-ı ḥarīm-i pāküñ
Her demde taḥiyyāt ü selām-ı mevlā

147. **her:**
Rübai 19
Mısra: **3**
Her bir.
Her ḳanda giderseñ eşcār u aḥcār
Eylerler idi şevḳ ile teslīm saña

148. **her:**
Rübai 26
Mısra: **3**
Her bir.
Her ẕerre-i ḫāk-i ḳadem-i ḥażretüñe
Cānum da fedā ten de fedā ben de fedā

149. **her:**
Rübai 29
Mısra: **4**
Her bir.
Boynın uzadup reh-güẕer-i yārāna
Her ġonçe-i gül söylemek ister gūyā

150. **her:**
Rübai 32
Mısra: **1**
Her bir.
Ser-tā-be-ḳadem her kişi rūz-ı ferdā
Çünkim ola rū-kerde-i dīvān-ı Ḫudā

151. **her:**
Rübai 51
Mısra: **3**
Her bir.

Her kārumı ḳıl vāsıṭa-i ḥüsn-i rıżā
Tevfīḳ-ı rıżādur baña senden maṭlūb

152. **her:**
Rübai 53
Mısra: **1**
Her bir.
Her maṭlabını senden ider bende ṭaleb
Tevfīḳuñ ile ḥāṣıl olur her maṭlab

153. **her:**
Rübai 53
Mısra: **2**
Her bir.
Her maṭlabını senden ider bende ṭaleb
Tevfīḳuñ ile ḥāṣıl olur her maṭlab

154. **her:**
Rübai 59
Mısra: **3**
Her bir.
Her ḳanda teveccüh eylesem fażluñ ile
Tevfīḳuñı ḳıl refīḳ-ı rāhum yā Rab

155. **her:**
Rübai 75
Mısra: **1**
Her bir.
Her ḥālde ben ʿabd-i faḳīre yā Rab
Taḥṣīl-i rıżā-yı aʿẕamdur maṭlab

156. **her:**
Rübai 82
Mısra: **4**
Her bir.
Biñ ẕerre olursa bu vücūd-ı fānī
Her ẕerrelerüm vaḥdetüñ eyler iṯbāt

157. **her:**
Rübai 87
Mısra: **1**
Her bir.
Ey her sözi maḳbūl-ı cenāb-ı ʿizzet
V'ey ẕātı olan maẓhar-ı sırr-ı raḥmet

158. **her:**
Rübai 87
Mısra: **1**
Her bir.
Ey her sözi maḳbūl-ı cenāb-ı ʿizzet
V'ey ẕātı olan maẓhar-ı sırr-ı raḥmet

159. **her:**
Rübai 94
Mısra: **3**
Her bir.
Her defʿada on seyyi'esi maḥv olınup
Taḥrīr olınur defterine on ḥasenāt

160. **her:**
Rübai 100
Mısra: **3**
Her bir.
Her kārımuzı İlāhī iḥsānuñ ile
Sen kendi rıżā-yı pāküñe tevfīḳ it

161. **her:**
Rübai 106
Mısra: **3**
Her bir.
Her ḥālde bī-reyb ü mürā andan olur
Bī-çārelere fażl u ʿaṭā vü raḥmet

162. **her:**
Rübai 107
Mısra: **3**
Her bir.
Mesʾūl ü niyāzum bu ki her kārumda
Fażluñla baña hidāyet ü tevfīḳ it

163. **her:**
Rübai 119
Mısra: **4**
Her bir.
Ruḫ-sūde-i ḫ∨ān-ı keremi olduḳça
Her ṭuʿma ḥużūrında iderdi tesbīḥ

164. **her:**
Rübai 139
Mısra: **4**
Her bir.
Ṭūṭī gibi olduḳça terennüm-pīrā
Her naġmesi eyler dile bir feyż-i cedīd

165. **her:**
Rübai 142
Mısra: **3**
Her bir.
Her laḥẓa Ḫudādan saña olsun vāṣıl
Eṣnāf-ı tecelliyāt ü selām-ı bī-ḥad

166. **her:**
Rübai 144
Mısra: **4**
Her bir.
Mevlādan olup vāsıṭa-i ḳurb-ı ebed
Her laḥẓa ola vāṣıl-ı rūḥ-ı Aḥmed

167. **her:**
Rübai 173
Mısra: **1**
Her bir.
Her merdüm-i bīmāra şifā sendendür
Her derd-i ciger-dūza devā sendendür

168. **her:**
Rübai 173
Mısra: **2**
Her bir.
Her merdüm-i bīmāra şifā sendendür
Her derd-i ciger-dūza devā sendendür

169. **her:**
Rübai 175
Mısra: **1**
Her bir.
Her ḫaste-dile derd ü devā sendendür
Luṭf u kerem ey bār-ı Ḫudā sendendür

170. **her:**
Rübai 178
Mısra: **4**
Her bir.
Bir şehr-i ġarībdür dil-i ʿārif kim

Her kūşeden āvāze-i temcīd gelür

171. **her:**
Rübai 185
Mısra: **2**
Her bir.
Kārı dil-i sevdā-keşüñ āh itmekdür
Her meh-veşe düzdīde nigāh itmekdür

172. **her:**
Rübai 187
Mısra: **3**
Her bir.
Her ḫaṭve-i reftāruña ḳurbān olsun
Biñ ʿāşıḳ-ı miḥnet-zede vü sīne-figār

173. **her:**
Rübai 201
Mısra: **2**
Her bir.
Bir bendeye fażlı olsa yār ü yāver
Her ḥāl ile müşkilātın āsān eyler

174. **her:**
Rübai 202
Mısra: **3**
Her bir.
Ḳul her ne ṭaleb itse o Maʿbūd-ı Kerīm
Va'llāhi vü bi'llāhi vü ta'llāhi virür

175. **her:**
Rübai 226
Mısra: **3**
Her bir.
Feryād ki her şām ü seḥer bu dil-i zār
Ḫayretle ider geşt-i beyābān-ı heves

176. **her:**
Rübai 232
Mısra: **4**
Her bir.
Ey nūr-ı Ḫudā neşve-i naʿtüñle n'ola
Her şām ü seḥer ben de olursam pür-cūş

177. **her:**
Rübai 237
Mısra: **4**
Her bir.
Eyle emelüm şükr ü ṣenāda ṣādıḳ
Ḳıl her ʿamelüm kesb-i rıżāya maḫṣūṣ

178. **her:**
Rübai 243
Mısra: **2**
Her bir.
Bir kimsenüñ efʿāline itmem taʿrīż
Ḫallāḳuma her umūrum itdüm tefvīż

179. **her:**
Rübai 261
Mısra: **1**
Her bir.
İtsem n'ola her laḥẓa recā-yı tevfīḳ
Senden olur iḥsān ʿaṭā-yı tevfīḳ

180. **her:**
Rübai 262
Mısra: **3**
Her bir.
Her edʿiye kim eyleyesin mevlāya
Ḳıl bedʿ ü tamāmında ṣalātı mülḥaḳ

181. **her:**
Rübai 271
Mısra: **3**
Her bir.
Her ḥālde ey pādişeh-i ferd ü Ṣamed
Eyle bize tevfīḳuñı luṭfuñla refīḳ

182. **her:**
Rübai 274
Mısra: **4**
Her bir.
Tā maḥşere dek medḥa olur şāyeste
Her kim ki ola bendesi ol sulṭānuñ

183. **her:**
Rübai 275
Mısra: **2**
Her bir.
Bil ḳadrini ol şeh-i nübüvvet-cāhuñ
Kim oldı delīli rāhı her gümrāhuñ

184. **her:**
Rübai 301
Mısra: **4**
Her bir.
Bāḳī degül illā ki o vech-i bāḳī
Her mülk içün Allāhdur ancaḳ mālik

185. **her:**
Rübai 337
Mısra: **3**
Her bir.
Her şaçları zencīre olursın Mecnūn
İncinme Naḥīfī saña dīvāne disem

186. **her:**
Rübai 339
Mısra: **2**
Her bir.
Ṭabʿ-ı dil-i meyyāle muvāfıḳ oldum
Her cevre Naḥīfī gibi lāyıḳ oldum

187. **her:**
Rübai 343
Mısra: **4**
Her bir.
Zāhid ṣaḳın āḥ itdigüme taʿn itme
Ben Rabbümi her ḥāl ile tesbīḥ iderem

188. **her:**
Rübai 346
Mısra: **3**
Her bir.
Tesbīḥ ḳılup ḥamdüñ ider her nesne
Eşyā ne ki var vaḥdetüñ eyler īhām

189. **her:**
Rübai 352
Mısra: **4**
Her bir.
Ḫmānum odur Mānīʿ ü Muʿṭī Ḥaḳdur
Her maṭlabı Allāh dimekden bilürem

190. **her:**
Rübai 358
Mısra: **3**
Her bir.
Her kārumı maʿbuduma tefvīż itdüm
Besdür baña ol ġayra münācāt itmem

191. **her:**
Rübai 379
Mısra: **4**
Her bir.
ʿAcz ile ḳuṣūr ile perīşān-ḥālem
Yā Rab saña her ḥāl ile ḥālüm maʿlūm

192. **her:**
Rübai 381
Mısra: **3**
Her bir.
Her ʿuḳdesini ḥall ider ilhām-ı ṣarīḥ
Her müşkil-i mechūlini eyle maʿlūm

193. **her:**
Rübai 381
Mısra: **4**
Her bir.
Her ʿuḳdesini ḥall ider ilhām-ı ṣarīḥ
Her müşkil-i mechūlini eyle maʿlūm

194. **her:**
Rübai 382
Mısra: **3**
Her bir.
Ben her ne ḳadar ġayrı ḳıyās itsem de
Ya Rab sañadur teveccüh ü maḳṣūdum

195. **her:**
Rübai 384
Mısra: **4**
Her bir.
Ṣıdḳ ile İlāhī istinādum sañadur
Ḥal-kerde-i ḳudret bilürem her kārum

196. **her:**
Rübai 386
Mısra: **1**
Her bir.
Her ḥāl ile tevfīḳ-ı rıżādur emelüm
Ammā ki ḫilāf u nā-sezādur ʿamelüm

197. **her:**
Rübai 394
Mısra: **2**
Her bir.
Sıbṭ-ı nebevī ẕāt-ı cemīl ü aḥsen
Kim olmış idi her ṣıfatı müstaḥsen

198. **her:**
Rübai 398
Mısra: **2**
Her bir.
Üftādelerüñ ki dest-gīri sensin
Her bende-i ʿācizüñ naṣīri sensin

199. **her:**
Rübai 402
Mısra: **3**
Her bir.
Her mürselüñ icāzı cenābında bedīd
Her muʿcizüñ envāʿı vücūdında ʿayān

200. **her:**
Rübai 402
Mısra: **4**
Her bir.
Her mürselüñ icāzı cenābında bedīd
Her muʿcizüñ envāʿı vücūdında ʿayān

201. **her:**
Rübai 434
Mısra: **3**
Her bir.
Her naġme-i şīrīnüñi tekrār eyle
Zīrā ṭoyamam leẕẕet-i güftāruña ben

202. **her:**
Rübai 443
Mısra: **2**
Her bir.
Maḳṣūdumı ḥāṣıl eyleyen sensin sen
Her maṭlaba vāṣıl eyleyen sensin sen

203. **her:**
Rübai 444
Mısra: **1**
Her bir.
Her ḥāl ile sen ḳullarıña erḥamsın
Maʿbūd-ı Ġanī vü Ḳādir-i ekremsin

204. **her:**
Rübai 445
Mısra: **3**
Her bir.
Her derde devā luṭf u ʿaṭā andandur
Müşkilleri ḳudretle ol eyler āsān

205. **her:**
Rübai 453
Mısra: **4**
Her bir.
Meʾmūlum odur maḥż-ı keremle idesin
Her müşkilümi iki cihānda āsān

206. **her:**
Rübai 457
Mısra: **2**
Her bir.
Allāh baña luṭfuñı reh-ber eyle
Her ḥalde tevfīḳ müyesser eyle

207. **her:**
Rübai 462
Mısra: **3**
Her bir.
Her kim göre ʿibretle bu maṣnūʿātı
Dir ḥayret ile ṣunʿuña sübḥān Allāh

208. **her:**
Rübai 464
Mısra: **2**
Her bir.
Yā Rab olup evrād-ı dil ü cān tevbe
Olsun güneh ü cürmüme her ān tevbe

209. **her:**
Rübai 467
Mısra: **1**
Her bir.
Her cünbiş-i nāzında müheyyā şīve
Dīvāne ider ādemi ednā şīve

210. **her:**
Rübai 470
Mısra: **2**
Her bir.
Bir ḳul ki ola maẕhar-ı tevfīḳ-i İlāh
Her lücce-i baḥr olur aña cāy-ı penāh

211. **her:**
Rübai 472
Mısra: **4**
Her bir.
Her bir nigeh-i nāzı belā-yı ʿāşıḳ
Her ġamze-i dil-dūzı ḳażā-yı nā-gāh

212. **her:**
Rübai 486
Mısra: **2**
Her bir.
Ḳalb olsa teveccüh-i Ḫudāda her gāh
Her ʿuẕvuñ olur ẕikr-i Ḫudādan āgāh

213. **her:**
Rübai 495
Mısra: **2**
Her bir.
Serrāda vü żarrāda sürūr u ġamda
Her laḥẓada her ḥālde her bir demde

214. **her:**
Rübai 495
Mısra: **2**
Her bir.
Serrāda vü żarrāda sürūr u ġamda
Her laḥẓada her ḥālde her bir demde

215. **her:**
Rübai 497
Mısra: **2**
Her bir.
Ey şāmil olan raḥmeti baḥr ü berre
Mihr-i keremüñ maẕharıdur her ẕerre

216. **her:**
Rübai 512
Mısra: **4**
Her bir.
Manżūr-ı dil ü dīdeñüz olmaḳda sizüñ
Her şām u seḥer ravża-i maḥbūb-ı İlāh

217. **her:**
Rübai 530
Mısra: **3**
Her bir.
Her şām ü seḥer rūḥına olsun vāṣıl
Aṣfā-yı taḥiyyāt ü selām-ı Ṣamedī

218. **her:**
Rübai 544
Mısra: **4**
Her bir.
Murġān-ı çemen itmede ehl-i ʿayşa
Her kūşeden āheng-i mübārek-bādī

219. **her:**
Rübai 555
Mısra: **1**
Her bir.
Her ḳanda ẕuhūr itse o māhuñ eşeri
Yüz sürmege cān-dāde idi ins ü perī

220. **her:**
Tahmis 5
Mısra: **11**
Her bir.
Her ġamzesin itmekde tīz ol nigeh-i cādū
Nāvek-fiken-i ʿişve ol çeşm-i siyeh her sū

221. **her:**
Tahmis 5
Mısra: **12**
Her bir.
Her ġamzesin itmekde tīz ol nigeh-i cādū
Nāvek-fiken-i ʿişve ol çeşm-i siyeh her sū

222. **her:**
Tahmis 5
Mısra: **25**
Her bir.
Her geh ki seḥer yili zülfüñe ḳılur şāne
Tā key elem-i dūrī tā key bu ġam-ı cān-kāh

223. **her:**
Tahmis 8
Mısra: **36**
Her bir.
Dizilürler keremüñ ḫvānına mihmān ṣaf ṣaf
Kimi iḥrām-ı taḥayyür ile her sū pūyā

224. **her:**
Tahmis 8
Mısra: **40**
Her bir.
Kūyuñ eṭrāfına ʿuşşāḳ dizilmiş gūyā
Ḥarem-i Kaʿbede her cānibe erkān ṣaf ṣaf

225. **her:**
Tahmis 10
Mısra: **48**
Her bir.
Beni üftāde-i ʿışḳ itdi bu ḳadd-i dil-cū
Şu gibi sürmendeyem rūy-ı niyāzum her sū

226. **her:**
Tarih 1
Mısra: **22**
Her bir.
Ne şeh taʿbīr-i maẕmūn-ı meserret-baḫş-ı evṣāfı
Ḳarīn-i siḥr ü iʿcāz itdi her ṭabʿ-ı süḫandānı

227. **her:**
Tarih 1
Mısra: **42**
Her bir.
Olup reʾy-i münīri maẕhar-ı tevfīḳ-i Ḥaḳ dāʾim
Ola luṭf-ı ilāhī her umūrında nigehbānı

228. **her:**
Tarih 2

Mısra: **3**
Her bir.
Eyleyüp bād-ı ṣabā her cānibe ʿarż-ı ṣitāb
Merḥabā-sāz-ı beşāret eyler idi dilleri

229. **her:**
Tarih 2
Mısra: **35**
Her bir.
Her umūrın eyleyüp teshīl ʿavn-i Kirdigār
Luṭf u tevfīḳ-ı ilāhi ola yār ü yāveri

230. **her:**
Tarih 4
Mısra: **10**
Her bir.
Ḥarekāt ü sekenātı ola ber-vefḳ-ı rıżā
Her umūrında muʿīni ola Rabb-i Mescūd

231. **her:**
Tarih 4
Mısra: **31**
Her bir.
Ḫuṭbesi minber-i İslāmı pür itsün her sū
Sikkesi peyker-i sīm ü zeri ḳılsun bihūd

232. **her:**
Tarih 8
Mısra: **3**
Her bir.
Her gelen bu pel-i fenāya olur
Zīr-i pāy-ı ecelde fersūde

233. **her:**
Tarih 10
Mısra: **4**
Her bir.
Sāye-endāz olalı bir taḫt-ı ʿadl-i salṭanat
Hep cihān emn ü emānda ḫalḳ hem her rūzı ʿıyd

234. **her:**
Tarih 16
Mısra: **17**
Her bir.
Her zücāc-ı revzeni ʿālem-nümā dirsem n'ola
Müddeʿāma cām-ı Cem mirʾāt-ı İskender güvāh

235. **her:**
Tarih 16
Mısra: **22**
Her bir.
Tābiş-i zer-kārī-i naḳş u nigārından olur
Her maḥalli māye-i efzāyiş-i nūr-ı siyāh

236. **her:**
Tarih 16
Mısra: **52**
Her bir.
Ḳadr ü ʿıyd itsün şeb ü rūzın ṣafā-yı ḳalb ile
Ḥıfẓ idüp ẕāt-ı şerīfin her nefes Rabb-i İlāh

237. **her:**
Tarih 18
Mısra: **5**
Her bir.
Ḫāme-i himmetle taḥrīr eyleyüp her cānibin
İtdi Kāġıd-ḫāneyi pīrāye-i ḥüsn-i raḳam

238. **her:**
Tarih 18
Mısra: **9**
Her bir.
Bir eşer itdi anı kim her gören taḥsīn idüp
Şu gibi evṣāf-ı ḥüsnin eyler icrā dem-be-dem

239. **her:**
Tarih 20
Mısra: **5**
Her bir.
Gören āmed-şüd-i bād-ı ṣabāyı her ṭarafdan dir
Nümāyān bunda ḥaḳḳā cilve-i taḫt-ı Süleymānī

240. **her:**
Tarih 28
Mısra: **60**
Her bir.
Müstefād olduḳça gün şeyḫu'l-ḥadīṣ-i āfitāb
Māh-ı rūşen-dil idüp her şeb kitābın der-beġal

241. **her:**
Tarih 29
Mısra: **23**
Her bir.
Her cihet teşneleri eyledi sīr ü reyyān
Beẕl idüp her ṭarafa Āb-ı Ḥayāt-ı cūd

242. **her:**
Tarih 29
Mısra: **24**
Her bir.
Her cihet teşneleri eyledi sīr ü reyyān
Beẕl idüp her ṭarafa Āb-ı Ḥayāt-ı cūd

243. **her:**
Tarih 33
Mısra: **10**
Her bir.
Devletinde çoḳ fütūḥāt ile ʿālem şād olup
Budur ümmīd ola her cānibde manṣūru'l-livā

her ān:

1. **her ān:**
Matla 185
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her zaman.
Çekdürüp çille-i derd-i ġam-ı ʿışḳın her ān
Ādemi zūr ile meftūn ider ol ḳaşı kemān

2. **her ān:**
Matla 187
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her an.
Zāhidā görmek imiş ḳaṣduñ o yāri her ān
Görinür saña da bir gün gör o fettān-ı cihān

3. **her ān:**
Tahmis 1
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her zaman.

O mehüñ yād ḳılup pertev-i ḥüsnin her ān
-

her bir:

1. **her bir:**
Gazel 43
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her bir.
Baḳma her bir ṣaneme ṣarf-ı nigāh itdigüme
Sañadur meyl ü maḥabbet saña ey māh saña

2. **her bir:**
Gazel 75
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hepsi, her biri, bütünü.
Vaṣf eyle Naḥīfī fiten-i çeşmin o māhuñ
Her bir süḫan-ı pāküñi bir siḥr-i ḥelāl it

3. **her bir:**
Gazel 141
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hepsi, tüm.
ʿAceb mi merdümek-i çeşm-i hūṣa virse żarar
Derūn-ı şīşede her bir ḥabāb āteşdür

4. **her bir:**
Gazel 155
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her bir.
Sāḳī ḥarīf-i ʿışrete zühhād-ı bedterüñ
Her bir kelāmı sitem-i helālil degül midür

5. **her bir:**
Gazel 180
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her bir.
ʿAcebdür nāz ile bīmār iken çeşm-i siyāh-ı yār
Yine her bir nigāhı ḥaylī āşūbı zebūn eyler

6. **her bir:**
Gazel 190
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hepsi, tüm.
Yoḳdur murādum üzre güzel ḥayf dünyede
Her bir ṣanemde dāmen-i ʿiṣmet derīdedür

7. **her bir:**
Gazel 213
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her bir.
Raḳṣ ider rūḥ-ı şehīdān-ı maḥabbet şevḳ ile
Kār-sāz olduḳça her bir naġme-i Nāhīdümüz

8. **her bir:**
Gazel 222
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her bir.
Yazarsın defter-i iḥsāna her bir bendeñi ammā
Senüñ hīç ḫāṭır-ı bī-dādıña ben mübtelā gelmez

9. **her bir:**
Gazel 228
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hepsi, tüm.
Süḫan-pervāz iken her bir nigehde çeşm-i fettānı
O şūḫ-ı ġonçe-lebden ehl-i dil ḳaṭʿā kelām almaz

10. **her bir:**
Gazel 246
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her bir.
Şevḳ-ı lebüñle ey ṣanem-i cürʿa-nūş-ı nāz
Eyler derūn-ı şīşede her bir ḥabāb raḳṣ

11. **her bir:**
Gazel 390
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her bir.
Açılup nāz ile her bir gül-i raʿnā-yı vaṭan
Başlamış nālelere bülbül-i şeydā-yı vaṭan

12. **her bir:**
Gazel 399
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hepsi, tüm.
Naḥīfī cān virürsem ḥasret-i dil-dār ile āḫir
Ḫaber ṣorsun gelüp ol dil-rübā her bir giyāhumdan

13. **her bir:**
Gazel 421
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hepsi, tüm.
Ṣafā-yı ʿışḳuñ işʿār eyleyüp ḫāk-i mezārumdan
Ṣalāt itsün saña her bir giyāhum yā Resūla'llāh

14. **her bir:**
Gazel 442
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hepsi, tüm.
Ḳurbān olam o dil-ber-i ser-germ-i nāza kim
Her bir nigāhı āfet-i cān ü cihān ola

15. **her bir:**
Gazel 443
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hepsi, tüm.
Aḥvāl-i derd-i ʿışḳdan āgāh ide seni
Her bir giyāhı meşhedümüñ bir zebān ola

16. **her bir:**
Gazel 451
Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her bir.
Bu rāḥ-ı pür-ḫaṭardur bunda ḥaẕer gerekdür
Her bir ḳademde eyle eṭvār-ı āgehāne

17. **her bir:**
Gazel 452
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her bir.
Her bir sözüñ Naḥīfī çāk eyler ehl-i ʿışḳı
Sende nedür bu ḥālet bu ṭarz-ı ʿāşıḳāne

18. **her bir:**
Kaside 9
Mısra: **38**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her bir.
İktibās-ı lemʿa-i nūr-ı saʿādet eyleyüp
Dilde her bir dāġı bir şemʿ-i fürūzān eylesem

19. **her bir:**
Kaside 12
Mısra: **74**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hepsi, tüm.
Tā siḥr-i ḥelāl ile füsūn-sāzī-i nāzı
Taʿlīm ide her bir süḫanum çeşm-i bütāna

20. **her bir:**
Kaside 19
Mısra: **140**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her bir.
Ḳılsa bir beytüm terennüm ʿandelib-i ḫoş-nevā
Raḳṣ iderdi gülşenüñ her bir nihāl-i ʿarʿarı

21. **her bir:**
Kaside 19
Mısra: **54**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her bir.
ʿUṣr-ı aʿṣārın ḳomaz küffār-ı dūzaḫ-menzilüñ
ʿAsker-i peykārınuñ her bir kemīne maʿṣeri

22. **her bir:**
Kaside 19
Mısra: **40**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her bir.
ʿAzm-i bāġ itdükçe naʿl-i raḫşına rū-māl ider
İktisāb-ı feyż içün her bir giyāh-ı aḫżārı

23. **her bir:**
Kaside 22
Mısra: **83**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hepsi, tüm.
Naḥīfī itdigüm her bir duʿāya isticābetde
Vesīle itsün ism-i aʿẓam ü esmāʾ-i ḥüsnāyı

24. **her bir:**
Kaside 28
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her bir.
O baḥr-ı lücce-dāram rūzgār-ı ʿışḳ ile gūyā
Ten-i zārumda her bir dāġlar yer yer ḥabābumdur

25. **her bir:**
Kaside 28
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her bir.
N'ola her bir nigehde şevḳ ile feyż iktisāb itsem
Benüm endīşe-i ruḫsār-ı dil-ber āfitābumdur

26. **her bir:**
Matla 52
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hepsi, tüm.
Her bir nefesümde saña ey kān-ı nübüvvet
Ḥaḳdan ola bī-ġāye ṣālāt ile taḥiyyet

27. **her bir:**
Rübai 5
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her bir.
Her bir nefesümde saña taʿdād-ı s̲enā
Ẕerrāt-ı hevā vü ḳaṭarāt-ı deryā

28. **her bir:**
Rübai 15
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hepsi, tüm.
Bir şemme beyān eyleyemem naʿtüñden
Her bir nefesüm biñ nefes olsa farżā

29. **her bir:**
Rübai 33
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her bir.
Şükr eyleyemem bir nefesüñ niʿmetine
Her bir nefes itsem saña biñ ḥamd ü s̲enā

30. **her bir:**
Rübai 91
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her bir.
Eyle baña feyż-i nefes-i ṣıdḳ u ṣavāb
Her bir süḫanum terceme-i ilhām it

31. **her bir:**
Rübai 169
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her bir.
Kim cürm ü meʿāṣīye muḳābil olmaz
Her bir nefesüm olsa hezār istiġfār

32. **her bir:**
Rübai 252
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her bir.
Cān ü dili ḳıl şevḳ-ı ʿubūdiyyete ẕarf
Her bir nefesüm tā ola eẕkāruña ṣarf

33. **her bir:**
Rübai 267
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hepsi, tüm.
Mest-i mey-i nāz olsa olur sulṭānum
Her bir nigehüñ hūş-rubā-yı ʿuşşāḳ

34. **her bir:**
Rübai 458
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hepsi, tüm.
Her bir nefesüm ẕikr-i şerīfüñle müdām
Hem-ḫāṣıyet-i āh-ı seḥer-gāh eyle

35. **her bir:**
Rübai 472
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her bir.
Her bir nigeh-i nāzı belā-yı ʿāşıḳ
Her ġamze-i dil-dūzı ḳażā-yı nā-gāh

36. **her bir:**
Rübai 495
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her bir.
Serrāda vü żarrāda sürūr u ġamda
Her laḥẓada her ḥālde her bir demde

37. **her bir:**
Tarih 17
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayrı ayrı hepsi, bütün.
Taʿaddüd üzre her bir ḥavż lücce-pür-ṣadef oldı
Ḥabāb-ı āb-ı ṣāf andan güher itmekdedür īrād

her biri:

1. **her biri:**-*i*
Gazel 178
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hepsi, tüm.
Söylesek saña ḥikāyāt-ı ġam-ı ʿışḳumuzı
Her biri çeşm-i siyeh-mestüñe ḫ∨āb-āver olur

2. **her biri:**
Gazel 291
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her biri.
Naḥīfī niçe tesḫīr itmesün her biri perī-rūyı
Cihānı yaḳdı yandurdı bu şiʿr-i ḥālet-engīzüñ

3. **her biri:**
Gazel 522
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her biri.
Cigerde her biri bir dāġ-ı şuʿle-perverdür
Unıtmadum daḫi ey bī-vefā cefālaruñı

4. **her biri:**
Kaside 3
Mısra: **54**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her biri.
ʿİbret al bizden eyā merdüm-i ġāfil dirler
Her biri saña türāb içre olan sükkānuñ

5. **her biri:**
Kaside 8
Mısra: **230**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her biri.
Kime tevcīh-i ḫitāb eyleyeyüm ʿālemde
Ṣūretā baḳsañ eger her biri bir seng-i mezār

6. **her biri:**
Kaside 19
Mısra: **114**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her biri.
Nev-bahār-ı devletüñden feyż-yāb-ı şevḳ olup
Şimdi oldı her biri reşk-āver-i verd-i ṭarī

7. **her biri:**
Matla 201
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her biri.
Her biri bir gevher-i yektā gibi oldı ʿayān
Sīm-tenlerle donandı çār-sūy-ı zergerān

8. **her biri:**
Rübai 476
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her biri.
Baḳ çeşm-i başīret ile naḫlistāna
Dönmüş şecerüñ her biri dervīşāna

9. **her biri:**
Tahmis 4
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her biri.
Rīkzār üzre olup her biri pūyān u devān
Niçe leb-teşneler olmış idi bī-tāb ü tüvān

10. **her biri:**
Tahmis 8
Mısra: **38**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her biri.

Saʿy idüp kimi ṣafā-yı dile himmet-cūyā
Her biri ṭavf-ı güẕergehde taḥiyyat-gūyā

11. **her biri:**
Tarih 10
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her biri.
Güş-ı ehl-i dillere irişdi çün ḫoş ṣadā
Söylediler her biri bir dürlü tārīḫ-i cedīd

12. **her biri:**
Tarih 16
Mısra: **37**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her biri.
Her biri fevvārenüñ bir sīm-ten raḳḳāṣdur
Şevḳ u şādīden hevāya eyler ilḳā-yı külāh

13. **her biri:**-*i*
Tarih 29
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **Deyim**
Hepsi, tüm.
Her biri çeşmelerüñ oldı leṭāfetle revān
Reşḥa-i luṭfı virüp āteş-i ʿaṭşāna ḫumūd

her birin:

1. **her birin:**-*in*
Kaside 5
Mısra: **82**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hepsi, tüm.
Ārzū-mendān-ı feyż-i ṭabʿumuñ derd-i ḥased
Her birin ḳılmış cihānda ḥişşe-yāb-ı ibtilā

her birisi:

1. **her birisi:**
Kaside 27
Mısra: **129**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her biri, ayrı ayrı.
Eyleyüp her birisi vaṣf-ı mülūk ü vüzerā
Ḫayr ile yād olınur müddet-i aʿṣār u dühūr

her dem:

1. **her dem:**
Gazel 80
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her zaman, daima.
Esīr-i nāvek-i ser-tīz-i ʿışḳ-ı yār olalı
Ḫadeng-i āhum ider her dem āsumān ile baḥs

2. **her dem:**
Gazel 92
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her zaman.
Ḫamyāze-rīz-i rūze-i hicrānuñam senüñ
İtsem ʿaceb mi ben daḫi her dem recā-yı ʿıyd

3. **her dem:**
Gazel 137
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her an; daima.
Sebeb sensin bu āh-ı cān-güdāz-ı ḥasrete her dem
Dil-i dīvānede bu ārzūlar hep senüñçündür

4. **her dem:**
Gazel 164
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Her zaman.
Ḫūn-ı ʿuşşāḳ ile her dem ol siyeh-mest-i cefā
Her nigāh-ı cān-güdāzın neşvedār-ı ḫ∨āb ider

5. **her dem:**
Gazel 189
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her zaman.
Göñül ol āfitāb-ı ḥüsni her dem ārzū eyler
Ḫayālin dīdeden dilden ṣafāsın cüst ü cū eyler

6. **her dem:**
Gazel 244
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her zaman.
Baña cevr itmegi her dem ʿaceb şāhāne ögrenmiş
Göñüldür n'eylesün şimdi şeh-i ḫandāna ögrenmiş

7. **her dem:**
Gazel 244
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her zaman.
ʿAdū-yı żāġa minnet yoḳ var iken bülbül-i ḫoş-gū
Dil ü cān itmege her dem recā sulṭāna ögrenmiş

8. **her dem:**
Gazel 244
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her zaman.
Naḥīfīnüñ a sulṭānum niçe seyl olmasun yaşı
Dili yalvarmaġa her dem gözi giryāna ögrenmiş

9. **her dem:**
Gazel 246
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her zaman.
Dil teşnegān-ı zehr-i ġamuñ raġbet eylemez
Bezminde her dem eylese cām-ı şarāb raḳṣ

10. **her dem:**
Gazel 247
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her zaman.
Gāhī taraḥḥum eyle Naḥīfī-i zārıña
Ol nā-tüvāne her dem idersin cefā-yı maḥż

11. **her dem:**
Gazel 256
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her zaman.
Naḥīfî keşf iderdüm ʿāleme gencīne-i ṭabʿum
Dil-i vīrānuma ger ḳılmasa her dem cefā ṭāliʿ

12. **her dem:**
Gazel 273
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her zaman.
Viṣāl-i yār-ı dil-ḫ∨āhı göñül vird eyledi her dem
Bu virdi yazmaġa mühre ḳamu ḥakkāk ü nāk ancaḳ

13. **her dem:**
Gazel 273
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her zaman.
Naḥīfî çünki bu ġamdan ḫalāṣ olmaya çāre
Bu tīġ-i āh ile her dem bu sīne çāk ü nāk ancaḳ

14. **her dem:**
Gazel 296
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her zaman.
Olsun güşāde her dem gül gibi rūy-ı ālüñ
Ḥaḳ ṣaḳlasun naẓardan āyīne-i cemālüñ

15. **her dem:**
Gazel 381
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her zaman.
Sīnem hedef-i ġamze-i ġammāz ḳılarsın
Her dem baña cevr itmege āġāz ḳılarsın

16. **her dem:**
Gazel 394
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her zaman.
Gūyā ki felek ḫisset ile müttehem olmaz
Baḫş itmede her dem bize naḳd-i eleminden

17. **her dem:**
Gazel 400
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her zaman.
Murādum sīne-ber-sīne olup sen gül-ʿiẕār ile
Seni āġūşa almaḳdur geçen her dem derūnumdan

18. **her dem:**
Gazel 402
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her zaman.
-
Baña ẓulm itmesün her dem nişān idüp kemān-ebrū

19. **her dem:**
Gazel 430
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her zaman.
Ḫayāl-i ravża-i pāküñle her dem kesb-i feyż eyler
Dil ü cān ʿandelīb-i gülşenüñdür yā Resūla'llāh

20. **her dem:**
Gazel 464
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her zaman.
Beni hecr-i ḫayālüñ şöyle meftūn itdi ki her dem
Arar naḳş-ı cemālüñ çeşm-i dil kāşāne kāşāne

21. **her dem:**
Kaside 8
Mısra: **285**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her zaman.
Ola her dem müteʿāḳıb ṣalavāt ile selām
Tā ki devr eyleye āmed-şüd ile leyl ü nehār

22. **her dem:**
Kaside 21
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her zaman.
Devlet ü ʿömrini her dem ide efzūn Allāh
Şāh-ı İslām iledür ʿizzeti Saʿd-ābāduñ

23. **her dem:**
Kaside 23
Mısra: **59**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her zaman.
Taḥiyyāt ü dürūd itdükçe rūḥ-ı pākine her dem
Bize faż̇l-ı Ḫudādan müjde-i ḥüsn-i rıżā gelsün

24. **her dem:**
Kaside 24
Mısra: **105**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her zaman.
Bahār-ı gülsitān-ı ṣıḥḥatüñ şād-āb idüp her dem
Cenāb-ı Ḫaḳ seni baḫş ide sulṭān-ı cihān-bāna

25. **her dem:**
Kaside 27
Mısra: **161**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her zaman.
Bir duʿā ḳıl ki diyüp ṣıdḳ ile her dem āmīn
Ṭaleb-i ḥüsn-i ḳabūl ide inā̲s ile ẕükūr

26. **her dem:**
Kaside 28
Mısra: **81**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her zaman.
Ḫudā ẕāt-ı şerīfüñ ḥıfẓ ide her dem ḫaṭālardan

Senüñ kim ẕāt-ı pāküñ bāʿiṣ-
i ṣevḳ-ı ḫiṭābumdur

27. **her dem:**
Kaside 28
Mısra: **59**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her zaman.
Dil ü cān ārzū-yı būs-ı
dāmānuñ ider her dem
Ḥużūra varmaġa mānіʿ olan
ancaḳ ḥicābumdur

28. **her dem:**
Matla 61
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her zaman.
İtmege düşmenüñe ḥamle-i
ḍarb-ı tevbīḫ
Her dem āmāde durur ṭīġı
elinde Mirrīḫ

29. **her dem:**
Matla 70
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her zaman.
Mā-verā-yı ʿarşa eylerseñ
n'ola her dem naẓar
Çeşmüñi Ḥaḳ eyledi mekḥūl-
ı mā-zāġa'l-baṣar

30. **her dem:**
Murabba 3
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her zaman.
Budur mesʾūlümüz her dem
Meded eyle meded mevlā

31. **her dem:**
Murabba 9
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her zaman.
Lisān-ı ḥāl ile her dem
Seni temcīd ider ʿālem

32. **her dem:**
Murabba 13
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her zaman.
Budur vird-i zebān her dem
Şefāʿat yā Resūla'llāh

33. **her dem:**
Rübai 391
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her zaman.
Bir dil ki ola ẕikr-i
Ḫudāvende her dem
Bī-şübhe olur maẓhar-ı ism-i
aʿẓam

34. **her dem:**
Rübai 528
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her zaman.
Luṭf u keremüñ raḥmet ü
iḥsānuñdur
Her dem dil-i miḥnet-
zedenüñ mültemesi

35. **her dem:**
Tahmis 3
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her zaman.
Sākinān-ı ravża-i ẕī-şāna
olsam ḫāk-i pāy
Olmaġa her dem der-i
devlet-meʾāba çehre-sāy

36. **her dem:**
Tarih 1
Mısra: **45**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her zaman.
Olup luṭfıyla şādān dāʿiyān-ı
devleti her dem
Ola ehl-i raʿiyyet maẓhar-ı
elṭāf ü iḥsānı

37. **her dem:**
Tarih 4
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her zaman.
Leşkeri her dem olup feṭḥ ü
ẓaferle hem-rāh
Kevkebi dāʾim ola evc-i
şerefde meşhūd

38. **her dem:**
Tarih 16
Mısra: **49**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her zaman.
ʿĀfiyet ṣıḥḥat selāmet yār
olup her dem aña
Taḫt-gāh-ı salṭanatda ber-
devām olsun o şāh

39. **her dem:**
Tarih 30
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her zaman.
Görenler ḳubbede ṣafvetle
her dem cām-ı raḫşānın
Taʿaddüd üzre ẕann eyler
felekde māh-ı tābānı

her demde:

1. **her demde:**-*de*
Gazel 81
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her zaman.
Güzel bilsem nedür baña
cefākār olmaġa bāʿiṣ
Beni gördükçe her demde
sitem-kār olmaġa bāʿiṣ

2. **her demde:**-*de*
Gazel 156
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her zaman.
Firāz-ı bām-ı ġurbetde vaṭan
fikriyle her demde
Dil-i āvāre kebūter gibi ser-
gerdān-ı ḥayretdür

3. **her demde:**-*de*
Gazel 402
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her zaman.
Şu resme ʿāṣıḳam şāhum
direm her demde ben yā hū

Ḳılar ṣıyt ü ṣadā cānum aḳar yaşum saña ṭoġru

4. **her demde:**-*de*
Kaside 8
Mısra: **140**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her zaman.
Ḫuftedür ṭāliʿum ey pādişeh-i sidre-mekān
Tā ki eyler baña her demde bu baḫtum ışrār

5. **her demde:**-*de*
Rübai 77
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her zaman.
Ẕikrüñ ile fikrüñ ile şükrüñle olur
Her demde devā kesb-i şafā keşf-i kürūb

6. **her demde:**-*de*
Rübai 225
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her zaman.
Her demde olup
İlāhī manṭūḳ-ı niyāz
Vācibdür ola rehine-i ẕimmet-i nās

7. **her demde:**-*de*
Rübai 493
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her zaman.
Ḥasret-keş-i āsāyiş olup her demde
Rāḥat yüzini görmemişem ʿālemde

her gāh:

1. **her gāh:**
Gazel 206
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her zaman.
İdüp Ḫudāya tevekkül
Naḥīfīyā her gāh
Ḥuṣūl-i kāma vuṣūl-ı merāma muntaẓıruz

2. **her gāh:**
Matla 224
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her zaman.
Ġayrdan taḫliye ḳıl ṣıdḳ ile ḳalbüm her gāh
Ḳalb-i ḫālīye olur feyż-i tecellī-i İlāh

3. **her gāh:**
Matla 238
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her zaman.
Budur vird-i zebānum şermī-i ʿişyān ile her gāh
Şefāʿat yā Ḥabībe'llāh şefāʿat yā Resūle'llāh

4. **her gāh:**
Murabba 10
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her zaman.
Budur senden recāmuz şimdi her gāh
ʿİbād-ı Müslimīne nuṣret eyle

5. **her gāh:**
Murabba 11
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her zaman.
Naḥīfī bendeñe ey māh
Budur vird-i zebān her gāh

6. **her gāh:**
Rübai 447
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her zaman.
Cān ṣıdḳ u teveccüh ile āgāh olsun
Āgāhī-i dil senüñle her gāh olsun

7. **her gāh:**
Rübai 459
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her zaman.
Yā Rab benem ol ʿabd-i eşīm ü güm-rāh
Kim cürm ü ḫaṭā olmada kārum her gāh

8. **her gāh:**
Rübai 463
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her zaman.
Ālūde olup cürm ü günehle her gāh
Bīhūde güẕār eyledi ʿömrüm eyvāh

9. **her gāh:**
Rübai 466
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her zaman.
Ser-dāde-i ḫvāb-ı ġaflet olduḳ her gāh
Ḫūrşīd-i hidāyetüñle sen ḳıl āgāh

10. **her gāh:**
Rübai 468
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her zaman.
Mevlādan idüp recā-yı nuṣret her gāh
Gāh aġlayalum geh idelüm nāle vü āh

11. **her gāh:**
Rübai 469
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her zaman.
Ger olduñ ise ʿilm-i ledünden āgāh
Ṣıdḳ ile niyāz eyle Ḫudāya her gāh

12. **her gāh:**
Rübai 479
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Her zaman.
Ber-dāşte ḳıl dest-i duʿāyı her gāh
Der-gāh-ı cenāb-ı ḳāżiyü'l-ḥācāt

13. **her gāh:**
Rübai 484
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her zaman.
Dūd-ı dil ü sūziş-i cigerle her gāh
İtsem n'ola saḳf-ı çarḫ-ı gerdūnı siyāh

14. **her gāh:**
Rübai 486
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her zaman.
Ḳalb olsa teveccüh-i Ḫudāda her gāh
Her ʿużvuñ olur ẕikr-i Ḫudādan āgāh

15. **her gāh:**
Rübai 505
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her zaman.
Endīşe ḳılup devlet-i vaṣluñ her gāh
Ben niçe taḥammül ideyüm hecrüñe āh

her gice:

1. **her gice:**
Matla 152
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her gece.
Görelden tābiş-i ruḫsārın ol mihr-i dıraḫşānuñ
Başında her gice ateş yanar şemʿ-i şebistānuñ

her gün:

1. **her gün:**
Gazel 307
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her gün.
Bī-çāre Naḥīfī niçe dād itmez elüñden
Her gün baña biñ dürlü cefā mültezem itdüñ

her ḳanda:

1. **her ḳanda:**
Gazel 137
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her nerede.
Seni her ḳanda bir meh-pāre görseñ mübtelā bulduḳ
Naḥīfī ġālibā bu māh-rūlar hep senüñçündür

2. **her ḳanda:**
Rübai 232
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her nerede.
Her ḳanda ki naʿtüñ ola pīrāye-i gūş
Raḳṣ-āver olur ʿışḳuñ ile ḫayl-i sürūş

her kim:

1. **her kim:**
Gazel 270
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kim olursa olsun.
Her kim ṣorarsa ʿālem-i ʿışḳuñ hevāsını
Faṣl-ı ḫazānı çoḳ dem-i evvel-bahārı yoḳ

2. **her kim:**
Matla 134
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kim olursa olsun.
Her kim eylerse ḫilāf-ı emr-i ḳānūn-ı selef
Nā-ḫalefdür nā-ḫalefdür nā-ḫalefdür nā-ḫalef

her kime:

1. **her kime:**-*e*
Gazel 112
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hangi kimse ki.
Her kime iḳbāl iderse bu zen-i dünyā-yı dūn
Ḫilʿat-i mesmūme-i idbārı ber-dūş itdirür

2. **her kime:**-*e*
Matla 21
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hangi kimse ki.
Her kime ḥālüm disem ṣabr eyle emr eyler baña
Sen niçe fermān idersin söyledüm ḥālüm saña

her kişi:

1. **her kişi:**
Gazel 316
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Herkes.
Kim gider kūçe-i dildārı ḳoyup gülzāra
Ey ṣabā sencileyin her kişi āvāre degül

2. **her kişi:**
Kaside 27
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Herkes.
Ṣāh-rāḫ-ı keremüñ başḳa yol açdı ḫalḳa
Menzil-i kāma ider her kişi vüsʿatle mürūr

her laḥẓa:

1. **her laḥẓa:**
Gazel 28
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her an.
ʿIşḳdan itmekdesin her laḥẓa teklīf-i ferāġ
Zāhidā terk eyle dirsin köhne muʿtādı baña

2. **her laḫẓa:**
Gazel 166
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her an.
Benem ol şeh-süvār-ı raḫş-ı istiġnā ki her laḫẓa
Feżā-yı himmetümde üştür-i dünān zebūnumdur

3. **her laḫẓa:**
Gazel 322
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her an.
Her laḫẓa ciger-ḫūn-ı ġam itme dil-i zārı
Ḳurbānuñ olam gāhī sitem gāhī kerem ḳıl

4. **her laḫẓa:**
Gazel 344
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her an.
Seni her laḫẓa ġam-ı ʿışḳ ile giryān göreyüm
Ḫāṭıruñ bencileyin böyle perīşān göreyüm

5. **her laḫẓa:**
Kıt'a 49
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her an.
Allāh maʿmūr eylesün manṣūr u manẓūr eylesün
Her laḫẓa mesrūr eylesün ṣāh-ı saʿādet-efseri

6. **her laḫẓa:**
Matla 94
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her an.
Nāzdan taḥrīk ider ebrūların her laḫẓa yār
Gūyiyā meşḳ-i kemān eyler o ṣūḫ-ı şīvekār

7. **her laḫẓa:**
Matla 220
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her an.
Bāb-ı Ḥaḳ meftūḥ iken her laḫẓa ehl-i ḥācete
İlticā lāyıḳ mı maġrūrān-ı cāh-ı devlete

8. **her laḫẓa:**
Rübai 16
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her an.
Her laḫẓa idüp resūle tevḳīr u ṣenā
Ḳıl taṣliye vü selām her ṣubḥ u mesā

9. **her laḫẓa:**
Rübai 245
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her an.
Her laḫẓa budur dilde recā-yı melḥūẓ
Kim eyleyesin luṭf u keremle maḥẓūẓ

10. **her laḫẓa:**
Rübai 387
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her an.
ʿAfv ü kerem ü raḥmetüñ ümmīdi ile
Her laḫẓa tekṣīr-i emeldür kārum

11. **her laḫẓa:**
Rübai 520
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her an.
Ḫuşḳ eyleme çeşm-i teri luṭf eyle meded
Her laḫẓa ġam-ı ʿışḳ ile giryān eyle

12. **her laḫẓa:**
Tarih 19
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her an.
Feyż-i mevlā eyleyüp şād-āb bāġ-ı devletin
Gülşen-i ʿömrin ide her laḫẓa pür-neşv ü nemā

her laḫẓada:

1. **her laḫẓada:**-*da*
Rübai 377
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her an.
Her laḫẓada yüz biñ ṣalavāt ü teslīm
Ḳıl faẓluñ ile rūḥına tā rūz-ı ḳıyām

2. **her laḫẓada:**-*da*
Tahmis 5
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her an.
Fitneli elā gözler çün uyḫudan uyana
İtsem n'ola ḥayretle her laḫẓada vāveylī

her ne:

1. **her ne:**
Gazel 33
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her ne, ne olursa olsun.
Ey Naḥīfī ben anı luṭf u vefādan bilürem
Her ne cevr eylese ol yār-ı cefākār baña

2. **her ne:**
Gazel 39
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her ne, her ne olursa olsun, her şey.
Nāz ider ʿarż-ı niyāz itsem lisān-ı ḥāl ile
Her ne söylersem o şīrīn lehce ḳāʾildür baña

3. **her ne:**
Gazel 130

Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her ne, ne olursa olsun.
Emīn olur kişi bīgāneden umūrında
Cihānda her ne sitem olsa āşinādan olur

4. **her ne:**
Gazel 130
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her ne, ne olursa olsun.
Ricāl-i devlet-i dünyā işābet eyler hep
Netīce her ne ḫaṭā var ise gedādan olur

5. **her ne:**
Gazel 130
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her ne, ne olursa olsun.
Hevādur ehl-i ġurūruñ zevāline bāʿiş
Ḥabāba her ne olursa yine hevādan olur

6. **her ne:**
Gazel 298
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her ne, neresi olursa olsun.
Kendinüñ kesb-i yedi olduġına şekk itme
Başına her ne doḳundıysa hele Ferhāduñ

7. **her ne:**
Kaside 2
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Neyi, hangisi.
Ḳanda eylersem naẓar āyāt-ı ḥavl ü ḳuvvetüñ
Her ne görsem cümle maṣnūʿāt-ı dest-i ḳudretüñ

8. **her ne:**
Murabba 5
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her ne, ne olursa olsun.
Her ne disem ṣūretā
Maʿnīde ḳaṣdum Ḫudā

9. **her ne:**
Rübai 312
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her ne, ne olursa olsun.
Sulṭān u gedā ins ü melek her ne ki var
Muḥtāc senüñ fażluña fī-külli'l-ḥāl

10. **her ne:**
Tahmis 7
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her ne, ne olursa olsun.
Naḥīfī eyle resm-i ḫidmeti ber-mūcib-i fermān
Bahāyī her ne emr eylerse o ṣāhenşeh-i ḫūbān

her ne dem:

1. **her ne dem:**
Gazel 14
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her ne zaman.
Naḥīfī her ne dem gül-çīn-i vaṣl olmaḳ murād itse
İder ṭaʿn-ı raḳībān destümi rencīde ḫārāsā

2. **her ne dem:**
Gazel 133
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her ne zaman.
Naḥīfī her ne dem inşā-nüvīs-i fenn-i naẓm olsam
Dem-i iʿcāz elbet baña iḫżār-ı devāt eyler

3. **her ne dem:**
Gazel 153
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her ne zaman.
Çeşm-i şūḫuñ her ne dem mest-i mey-i efsūn olur
Her nigāhuñ dāġ-sūz-ı ʿaḳl-ı Eflāṭūn olur

4. **her ne dem:**
Gazel 171
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Her ne zaman.
Dāmen-i ruḫṣat deger mi dest-i ʿuşşāḳa ʿaceb
Ol cefā-cū her ne dem bī-ḫod ḫarāb-ı nāz olur

5. **her ne dem:**
Gazel 172
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her ne zaman.
Bir naẓarda gösterür nāz ü niyāz-ı fitneyi
Her ne dem çeşmüñ dil-i nālān ile hem-rāz olur

6. **her ne dem:**
Gazel 178
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her ne zaman.
Her ne dem vaṣf-ı lebüñ itse Naḥīfī taḥrīr
ʿİsī muʿcize-dem aña kitāb-āver olur

7. **her ne dem:**
Gazel 434
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her ne zaman.
Çıḳar tā evc-i eflāke ṣafādan şuʿle-i şevḳum
Yanumda her ne dem bir āfitāb-ı meh-cebīn olsa

her ne deñlü:

1. **her ne deñlü:**
Gazel 9
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her ne kadar.
Redd olınmaz her ne deñlü mücrim-i bedkār ise

Bir gedā kim eyleye bāb-ı kerīme ilticā

2. **her ne deñlü:**
Gazel 47
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her ne kadar.
Yā Resūla'llāh senüñ ḫāk-i rehüñdür şefḳat it
Her ne deñlü mücrim ise bu Naḥīfī-i ġarīb

3. **her ne deñlü:**
Gazel 294
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her ne kadar.
İḫtiyār itdüm seni ḫūbān içinde ḫāṣılı
Nev-cevānum her ne deñlü cevre de muʿtād iseñ

4. **her ne deñlü:**
Gazel 425
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her ne kadar.
Naḥīfī ümmet içre her ne deñlü ehl-i cürm ise
Reh-i ʿışḳuñda ḳalmaz baş u cāna yā Resūla'llāh

5. **her ne deñlü:**
Kaside 5
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her ne kadar.
Sen ṭururken ḳanda varsun ʿāṣiyān-ı ümmetüñ
Her ne deñlü olsa da müstaġrıḳ-ı cürm ü ḫaṭā

6. **her ne deñlü:**
Kaside 5
Mısra: **69**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her ne kadar.
Her ne deñlü bende-i küstāḫ isem eyle ḳabūl
Ḥaḳ bilür kim ḫidmetüñde bī-riyāyam bī-riyā

7. **her ne deñlü:**
Kaside 5
Mısra: **111**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her ne kadar.
Her ne deñlü bī-nihāyet olsa cürm-i ʿāṣıyān
Baḥr-ı fażl u raḥmet-i mevlāya yoḳdur intihā

8. **her ne deñlü:**
Kaside 5
Mısra: **123**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her ne kadar.
Pādişāhā her ne deñlü mücrim-i bed-kār ise
Bu Naḥīfī-i ġarībüñ eyle mevlādan recā

9. **her ne deñlü:**
Kaside 17
Mısra: **46**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her ne kadar.
Levḥ-i aʿmālin sevād-ı maʿṣiyetden pāk ḳıl
Her ne deñlü mücrim ise ʿafvüñe eyle sezā

10. **her ne deñlü:**
Kıt'a 22
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her ne kadar.
Her ne deñlü şermsār-ı cürm isem
Eylemez merdūd o şāh-ı muḥterem

11. **her ne deñlü:**
Tarih 16
Mısra: **46**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her ne kadar.
Yine ḳāṣırdur bu ḳaṣr-ı bī-ḳuṣūruñ vaṣfına
Her ne deñlü diḳḳat itse dāʿiyān-ı ḫayr-ḫᵛāh

her ne ise:

1. **her ne ise:**
Rübai 242
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her ne ise.
Maḫlūḳ-ı żaʿīfe niçün āmālüñi ʿarż
Maʿbūduña ḳıl her ne ise ḥālümi ʿarż

2. **her ne ise:**
Rübai 372
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her ne ise.
Sensin iden iʿṭā ṭaleb ü mesʾūlum
Senden bilürem her ne ise meʾmūlum

her ne itse:

1. **her ne itse:**-*se*
Gazel 53
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her ne ettiyse.
Nigāhuñ çeşm-i şūḫuñ her ne itse itmezüz şevke
Kimi mest ü kimi bīmārdur maʿẕūrlardur hep

her ne ḳadar:

1. **her ne ḳadar:**
Kaside 26
Mısra: **273**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her ne kadar.
Netīce her ne ḳadar mücrim ise ol nā-çīz
İderdi ḳulluġumı şıdḳ-ı bāl ile daʿvā

2. **her ne ḳadar:**
Rübai 165
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her ne kadar.
Ḳul her ne ḳadar eylese şarf-ı maḳdūr
Maḥṣūl-ı mesāʿīsi olur ʿacz ü ḳuṣūr

3. **her ne ḳadar:**
Tahmis 4
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Başına geldiği şart cümlesindeki hükmün doğru ve yerinde olduğunu belirttikten sonra bu hükme zıt düşen hususlar bulunduğunu bildirir; ise de..
Sen emīre ḳul olan her ne ḳadar müdbir ise
Bende-i muḳbil olur miṣl-i Bilāl-i Ḥabeşī

her ne ki:

1. **her ne ki:**
Kaside 27
Mısra: **90**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne olursa, kim olursa olsun.
Güft ü gūdan ġarażum şevke degüldür ḥāşā
Rāżıyam her ne ki fermān ide Mevlā-yı Şekūr

2. **her ne ki:**
Rübai 372
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne olursa, kim olursa olsun.
Sen her ne ki lāyıḳ göresin ben ḫāke
Yā Rab dil ü cān ile benüm maḳbūlum

her ne olsa:

1. **her ne olsa:**-*sa*
Gazel 68
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her ne olduysa, her ne meydana geldiyse.
Maḥremümdür luṭf u cevri her ne olsa ol ḳabūl
Ḳılmasa ʿuṣṣāḳı mecrūḥ eyleyüp ālāy-ı dost

her nefes:

1. **her nefes:**
Gazel 235
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her an.
Hem-nişīnüm fürḳatüñdür dīdede vaṣluñ ḫayāl
Medḥ-i ḥüsnüñdür dilümde pādişāhā her nefes

2. **her nefes:**
Gazel 344
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her an.
İntiẓār ile ciger-ḫūn-ı ġam-ı ḥasret olup
Her nefes ṣūret-i bī-cān gibi ḥayrān göreyüm

3. **her nefes:**
Kaside 11
Mısra: **88**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her an.
Vāṣıl olsun saña mevlādan ṣalāt ile selām
Her nefes bī-ḥad taḥiyyāt-ı ḫulūṣ-efzā ile

4. **her nefes:**
Kaside 18
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her an.
Dem-be-dem eyle o faḫr-ı ʿāleme bī-ḥad ṣalāt
Her nefes ḳıl ol Resūl içün selām-ı bī-şümār

5. **her nefes:**
Kaside 19
Mısra: **125**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her an.
Eylesem mecrūḥ-ı mihmāz-ı melāmet her nefes
Cāy-gāh itmek ne mümkin aña cāy-ı dīgeri

6. **her nefes:**
Murabba 5
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her an.
Ṣıdḳ ile ben her nefes Çaġıruram dost dost

7. **her nefes:**
Murabba 6
Mısra: **45**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her an.
ʿAfv ü keremle her nefes Maẓlūma sensin dād-res

8. **her nefes:**
Rübai 475
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her an.
Āgāh odur her nefes Allāh diye
Fikr eyleyüp āḫir nefesin āh diye

9. **her nefes:**
Tarih 18
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her an.
Olmasun ṭabʿ-ı hümāyūnında āṣār-ı keder
Her nefes olsun ṣafā-yı ḫāṭır ile bī-elem

her nefesde:

1. **her nefesde:**-*de*
Kaside 8
Mısra: **242**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her an.
Gerçi kim baḫt-ı siyeh-kārum iderdi evvel
Her nefesde baña biñ vech ile ḳahr u āzār

2. **her nefesde:**-*de*
Kaside 8
Mısra: **288**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Her an.
Ḥarem-i muḥterem-i ḥażretüñe vāṣıl ola
Her nefesde tuḥaf-ı taṣliye bī-ḥadd ü şümār

3. **her nefesde:**-*de*
Kaside 17
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her an.
Dem-be-dem iḫlāṣ ile nām-ı şerīfin yād idüp
Her nefesde idelüm ʿarż-ı selām-ı müctebā

her vech ile:

1. **her vech ile:**
Gazel 221
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her yönüyle.
Ḳurbānuñ olam naḳd-i dil ü cāna naẕar ḳıl
Her vech ile biz ṭālib-i kālā-yı viṣālüz

2. **her vech ile:**
Gazel 389
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her yönüyle.
Eger mümkin ise pīrāhenüñden setr-i ḥāl itmek
Ṣaḳın rāz-ı dilüñ her vech ile aġyāra ifşādan

3. **her vech ile:**
Gazel 455
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her yönüyle.
Sābit ol sen itdigüñ ol ʿahd ü peymān üstüne
Ḳulluġuñ her vech ile baş üstüne cān üstüne

4. **her vech ile:**
Gazel 515
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her yönüyle.
Naḥīfī şübhe yoḳ siḥr-āşinā-yı lafẓ u maʿnāsın
Ḥelāl olsun saña her vech ile nām-ı süḫandāni

5. **her vech ile:**
Kaside 24
Mısra: **103**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her yönüyle.
Ser-efrāz eyleyüp aḥbābuñı her vech ile mevlā
ʿAdū-yı devletüñ efkende itsün çāh-ı ḫüsrāna

6. **her vech ile:**
Rübai 369
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her yönüyle.
Ancaḳ sañadur ʿarż-ı niyāzum yā Rab
Her vech ile aḥvālüme sensin ʿālim

her zamān:

1. **her zamān:**
Gazel 519
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her an.
Olmayup şevḳ-ı viṣālüñle felekde dil-şād
Her zamān dil ġam-ı hicrān ile zār olsun mı

her-bār ola:

1. **her-bār ola:**-*a*
Kaside 8
Mısra: **240**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Daima, sürekli olmak.
Mübtedī olsa da dil himmet-i luṭfuñla yine
Ola müstaḥdem-i evṣāf-ı şerīfüñ her-bār

her-cāyī:

1. **her-cāyī:**
Gazel 222
Mısra: **3**
Hercâyi, kararsız, sebatsız. II Sevgili.
O her-cāyī beni terk eyleyüp aġyāra yār olmış
Bugün bildüm o şūḫ-ı bī-ḥaḳīḳatden vefā gelmez

2. **her-cāyīnüñ:**-*nüñ*
Gazel 364
Mısra: **7**
Hercâyi, kararsız, sebatsız. II Sevgili.
Āfitāb-ı ʿārızından bildim ol her-cāyīnüñ
Revnaḳ-efrūz-ı ḥarīm-i bezm-i aġyār oldıġın

her-cāy-ı dost:

1. **her-cāy-ı dost:**
Gazel 68
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sebatsız sevgili.
ʿĀşıḳ-ı bī-çāreye gülşen olur her cāy-ı dost
Seyr ider aʿdālar ile hey meded her-cāy-ı dost

her-cāyīlük:

1. **her-cāyīlükde:**-*de*
Gazel 452
Mısra: **4**
Hercâî olma durumu.
Ḥüsn ü bahāda ḥaḳḳā maḥṣūd-ı mihr-i ġarrā
Her-cāyīlükde ammā ḥüsni gibi yegāne

her-cāyīlükler eyler:

1. **her-cāyīlükler eyler:**-*ler , -r*
Gazel 17
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kararsızlıkta bulunmak, söz verip tutmamak.
Gider aġyār ile gülşen-be-gülşen seyr-i bāġ eyler
Bize her-cāyīlükler eyler ol mihr-i cihān-ārā

her-cāyī-meşreb olma:

1. **her-cāyī-meşreb olma:**-*ma*
Gazel 78
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sürekli kararını değiştiren olmak.
Her-cāyī-meşreb olma yeter ey gönül yeter
Bārī ḫayāl-i yār ile olsun teʾellüf it

hergiz:

1. **hergiz:**
Gazel 203
Mısra: **5**
Asla, hiç.
Gelmez ġam ü şādī dil-i vīrānuma hergiz
Cemʿ olmaġa yārān-ı ṣafā encümen ister

her-kes:

1. **her-kesüñ:**-*üñ*
Gazel 122
Mısra: **11**
Herkes, birçokları.
Bu beyʿgāh-ı ġamda hemān şimdi her-kesüñ
Naḳd-i sirişki kendüye ancaḳ maʿāş olur

2. **her-kes:**
Gazel 214
Mısra: **11**
Herkes, birçokları.
Her-kes bulur cezāsını yevm-i nüşūrda
Ḳalmaz ʿadūya daḫi bizüm intiḳāmumuz

3. **her-kes:**
Gazel 260
Mısra: **24**
Herkes, birçokları.
Ḳıl nāme-i şefāʿat ile şādumān beni
Her-kes berātın eylediği demde zīb-i kef

4. **her-kesüñ:**-*üñ*
Gazel 316
Mısra: **6**
Herkes, birçokları.
Zülfüñe bencileyin ʿarż-ı taʿalluḳ kim ider
Her-kesüñ şāne gibi sīnesi ṣad pāre degül

5. **her-kesi:**-*i*
Gazel 505
Mısra: **16**
Herkes, birçokları.
Cihānda ḳalmadı aṣlā güşāde bir ḫāṭır
Zamāne her-kesi mevḳūf-ı infiʿāl itdi

6. **her-kese:**-*e*
Kaside 16
Mısra: **25**
Herkes, birçokları.
Eylemez her-kese bu şāhid-i cān ʿarż-ı cemāl
Ṣanma her merdüm-i bīgāneye maḥremdür bu

7. **her-kese:**-*e*
Tarih 29
Mısra: **21**
Herkes, birçokları.
Meşreb-i şāfı gibi her-kese luṭfı cārī
Ḥüsn-i evṣāfı gibi ṣafvet-i ābı mevrūd

hestī-i naḳd-i melāḥat:

1. **hestī-i naḳd-i melāḥat:**
Gazel 139
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzellik sermayesinin varlığı.
Hestī-i naḳd-i melāḥat virmesün saña ġurūr
Medfen-i ḫāke naẓar ḳıl niçe sīmīn-ber yatur

hevā:

1. **hevā:**
Gazel 10
Mısra: **8**
Heves, ihtiras, istek.
Ḳanı selāmı ḳanı bir peyāmı cānānuñ
Ṣabā sensüñ de işüñ hep hevā imiş ḫayfā

2. **hevāsı:**-*sı*
Gazel 68
Mısra: **3**
Heves, ihtiras, istek.
Vuṣlata irmek hevāsı bāña teʾsīr eyledi
N'eyleyem cānum bu düşdi başuma sevdā-yı dost

3. **hevā:**
Gazel 117
Mısra: **6**
Heves, ihtiras, istek.
Hīç yoḳ mıdur netīcesi kār-ı maḥabbetüñ
Cānā bu āh ü nālelerüm hep hevā mıdur

4. **hevādan:**-*dan*
Gazel 130
Mısra: **18**
Heves, ihtiras, istek.
Hevādur ehl-i ġurūruñ zevāline bāʿiş
Ḫabāba her ne olursa yine hevādan olur

5. **hevādur:**-*dur*
Gazel 130
Mısra: **17**
Heves, ihtiras, istek.
Hevādur ehl-i ġurūruñ zevāline bāʿiş
Ḫabāba her ne olursa yine hevādan olur

6. **hevāya:**-*ya*
Gazel 136
Mısra: **9**
Heves, ihtiras, istek.
Ṣaldı hevāya cān ü dili būy-ı kākülüñ
ʿĀdet bahār-ı gülşen-i ḫüsnüñde bu mıdur

7. **hevālardur:**-*lar, -dur*
Gazel 185
Mısra: **8**
Heves, ihtiras, istek.
Dil-i āşüfte geçmez n'eyleyem vaṣluñ hevāsından
Cünūnum böyle taḥrīḳ eyleyen hep bu hevālardur

8. **hevāsından:**-*s, -ı, -n, -dan*
Gazel 185

Mısra: **7**
Heves, ihtiras, istek.
Dil-i āşüfte geçmez
n'eyleyem vaṣluñ
hevāsından
Cününum böyle taḥrīḳ
eyleyen hep bu hevālardur

9. **hevā:**
Gazel 237
Mısra: **8**
Heves, ihtiras, istek.
Eşer mi eyler idi zaḫm-ı tīşe
Ferhāda
Serinde var ise bī-çārenüñ
hevā yoġ imiş

10. **hevāsını:**-*sı, -n, -ı*
Gazel 270
Mısra: **3**
Heves, ihtiras, istek.
Her kim ṣorarsa ʿālem-i
ʿışḳuñ hevāsını
Faṣl-ı ḫazānı çoḳ dem-i
evvel-bahārı yoḳ

11. **hevādan:**-*dan*
Gazel 316
Mısra: **10**
Heves, ihtiras, istek.
Bir sehī-serve göñül
düşmemek olmaz zāhid
Dil-i şeydā bu hevādan
geçemez çāre degül

12. **hevāsıdur:**-*sı, -dur*
Gazel 353
Mısra: **11**
Heves, ihtiras, istek.
Zülfüñ belāsıdur ruḫ-ı ālüñ
hevāsıdur
Āşüfte-ḥāl-i sünbül-i dil-
bend-i verd isem

13. **hevālardan:**-*lar, -dan*
Gazel 364
Mısra: **9**
Heves, ihtiras, istek.
Fāriġ olmaz mı Naḥīfī bu
hevālardan ʿaceb
Dün işitdüm yine bir şūḫa
giriftār oldığın

14. **hevāya:**-*y, -a*
Gazel 387
Mısra: **3**
Heves, ihtiras, istek.
Ḳanı ṭāʿat-i Rabbānī hevāya
meyl idüp ḳalduñ
Ḫudādan ḫaşyet itmezsin
resūlinden utanmazsın

15. **hevāya:**-*ya*
Gazel 461
Mısra: **17**
Heves, ihtiras, istek.
Hevāya meyl idüp ġafletle
irḫā-yı ʿinān itme
Bu nefs-i ser-keşi rām
itmege saʿy it riyāżetle

16. **hevālar:**-*lar*
Gazel 497
Mısra: **2**
Heves, ihtiras, istek.
Senüñle itdigüm ẕevḳ u
ṣafālar yāda gelmez mi
Benüm serv-i revānum ol
hevālar yāda gelmez mi

17. **hevāları:**-*lar, -ı*
Gazel 503
Mısra: **8**
Heves, ihtiras, istek.
Mānend-i Ḳays ṣaldı beni
deşt-i ḥayrete
Taḥrīk idüp cününumı ʿışḳuñ
hevāları

18. **hevā:**
Kaside 11
Mısra: **65**
Heves, ihtiras, istek.
Sevḳ-ı ʿişyān eylemekde
nefs ü şeyṭān ü hevā
Cān-ı bīmār ü żaʿīfe bu dil-i
şeydā ile

19. **hevā:**
Kaside 28
Mısra: **19**
Heves, ihtiras, istek.
Dil āteş gerd-i ġam ḫāküm
hevā āhum yaşum zehr-āb
ʿAnāşır var ise dünyāda
terkīb-i ʿaẕābumdur

20. **hevā:**
Murabba 5
Mısra: **45**
Heves, ihtiras, istek.
Serde hevā gözde nem
Gāhī ṣafā gāhī ġam

21. **hevāya:**-*ya*
Rübai 209
Mısra: **4**
Heves, ihtiras, istek.
Taḥṣīl-i metāʿ-ı
uḫrevī eylemedüm
Ṣarf oldı hevāya māye-i
ʿömr-i ʿazīz

22. **hevāda:**-*da*
Rübai 253
Mısra: **1**
Heves, ihtiras, istek.
Evḳātumuzı ḳılup hevāda
itlāf
Ġafletle nuḳūd-ı ʿömri itdük
isrāf

23. **hevāya:**-*ya*
Tarih 16
Mısra: **38**
Heves, ihtiras, istek.
Her biri fevvārenüñ bir sīm-
ten raḳḳāṣdur
Şevḳ u şādīden hevāya eyler
ilḳā-yı külāh

24. **hevā:**
Tarih 19
Mısra: **14**
Heves, ihtiras, istek.
Şöyle kim ger revzeninden
eylese gāhī güẕer
Feyża-i luṭfından eylerdi
hevā kesb-i hevā

<u>hevā oldı:</u>

1. **hevā oldı:**-*dı*
Gazel 26
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Boşa gitmek, bozulmak.
Eyyām-ı ʿışḳ geçdi dirīġ āh ü
vāh ile
Evḳāt-ı nāzenīni dilüñ oldı
hep hevā

2. **hevā oldı:**-*dı*
Gazel 40
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Boşa gitmek, bozulmak.
Hevā mı oldı gözüm nurı
bād-ı āhāsā
Bu deñlü eyledigüm nāle-i
niyāz saña

3. **hevā oldı:**-*dı*
Gazel 292
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Boşa gitmek, bozulmak.
Ḳanı o ʿahd-i ḥaḳīḳat ḳanı o nāz ü niyāz
Hevā mı oldı senüñle bu deñlü nān ü nemek

hevā vü hevesüm:

1. **hevā vü hevesüm:**-*üm*
Rübai 323
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zevk ve şehvetler.
Tevfīḳuñ eger olmaz ise dād-resüm
Eyler beni güm-geşte hevā vü hevesüm

hevā-āmīz olan:

1. **hevā-āmīz olan:**-*an*
Gazel 427
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şevkle karışık olmak.
Ümmīd oldur ser-i kūyuñda ferş-i rāh ola āḫır
Hevā-āmīz olan cism-i nizārum yā Resūla'llāh

hevādār-ı nihāl-i ḳaddüñem:

1. **hevādār-ı nihāl-i ḳaddüñem:**-*üñ, -em*
Gazel 181
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Boyunun fidanının heveslisi.
Hevādār-ı nihāl-i ḳaddüñem ey serv-i nāzum gel
Bahār oldı güzellendi çemen ʿişret zamānıdur

hevāsından geçilmez:

1. **hevāsından geçilmez:**
Gazel 225
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Çok gösteriş yapmak.
Hevāsından geçilmez ol ṣanavber-ḳāmetüñ zīrā
Kitāb-ı ʿışḳ içinde ruḫṣat-ı baḫṣ-i ferāġ olmaz

hevāyī:

1. **hevāyī:**
Kıt'a 43
Mısra: **1**
Âşık.
Cihānı ṭutdı hevāyī ġazelleri ḥayfā
Kelām-ı ḥalṭ ile evrāḳ-ı maʿrifet ṭoldı

hevā-yı dil-keşinden:

1. **hevā-yı dil-keşinden:**-*i, -n, -den*
Tarih 17
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönlü cezbeden hava.
Bu ḳaṣr-ı cān-fezāda cennet-āsā ʿömr olur efsūn
Hevā-yı dil-keşinden kesb-i feyż-i rūḥ ider ecsād

hevā-yı ʿışḳ:

1. **hevā-yı ʿışḳ:**
Gazel 23
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk arzusu.
Hevā-yı ʿışḳ ile mehcūr olaldan ḫāk-i pāyuñdan
Cefā-yı miḥneti kār itdi cāna ġurbetüñ cānā

2. **hevā-yı ʿışḳ:**
Gazel 135
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk havası II Aşk arzusu.
Hevā-yı ʿışḳ ile ney gibi başlar efġāna
Ne dem ki güş-ı dile naġme-i rebāb gelür

3. **hevā-yı ʿışḳ:**
Gazel 400
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk isteği.
Hevā-yı ʿışḳ ile derd-i maḥabbet aldı ārāmum
N'ola zencīr-i zülf-i yāra bend olsam cünūnumdan

4. **hevā-yı ʿışḳ:**
Gazel 506
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk isteği.
Göñül düşüp heves-i zülf-i ʿanberīnine āh
Hevā-yı ʿışḳ ile ṣad pāre oldı şāne gibi

hevā-yı ʿışḳı:

1. **hevā-yı ʿışḳı:**-*ı*
Matla 203
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk arzusu.
Ehl-i ʿışḳuñ leẕẕetinden zāhidā maḥrūmsın
Sen hevā-yı ʿışḳı bilmezsin daḫi maʿṣūmsın

hevā-yı ḳadd-i mevzūnuñla:

1. **hevā-yı ḳadd-i mevzūnuñla:**-*uñ, -la*
Gazel 219
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Düzgün boyunun hevesi.
Hevā-yı ḳadd-i mevzūnuñla ey serv-i ḫırāmānum
Ġubārāsā dil-i şūrīde bir yerde ḳarār itmez

hevā-yı nefs:

1. **hevā-yı nefs:**
Gazel 415
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Nefis istekleri.
Hevā-yı nefs ile āṣār-ı cürm ü maʿṣiyet ḳıldı
Bizi ser-geşte-i vādī-i ḥayret yā Resūla'llāh

2. **hevā-yı nefs:**
Gazel 491
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nefis istekleri.
Rūzgāruñ sillesinden olmaḳ isterseñ emīn
Pür-ḫurūş olma hevā-yı nefs ile deryā gibi

hevā-yı nefs olursa:

1. **hevā-yı nefs olursa:**-*ur, -sa*
Gazel 421
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nefis arzusu olmak.
Dil-i güm-rāha raḥm it reh-nüma ḳıl reh-ber-i luṭfuñ
Hevā-yı nefs olursa sedd-i rāhum yā Resūla'llāh

hevā-yı nefse:

1. **hevā-yı nefse:**-*e*
Kaside 5
Mısra: **40**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nefis istekleri.
Dāġ dāġ itse beni zaḫm-ı melāmet vechi var
Bunca demlerdür hevā-yı nefse oldum mübtelā

hevā-yı nefse uyup:

1. **hevā-yı nefse uyup:**-*up*
Gazel 141
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nefsin hevesine, isteğine uymak; günah işlemek.
Hevā-yı nefse uyup itme meyl-i ʿālem-i āb
Ḥarīf-i ʿişrete zīr-i türāb āteşdür

hevā-yı vuṣlatuñla:

1. **hevā-yı vuṣlatuñla:**-*uñ, -la*
Gazel 165
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşma arzusu, hevesi || sevgiliye kavuşma.
Dil-i şeydā hevā-yı vuṣlatuñla ḳaldı kūyuñda
O Mecnūn-ı heveskār ile şimdi ülfetüm yoḳdur

hevā-yı zīnet-i eşyā:

1. **hevā-yı zīnet-i eşyā:**
Kaside 11
Mısra: **56**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eşya süsünün neşesi.
Bā-ḫuṣūṣ ola benüm gibi bir ehl-i maʿṣiyet
Kim geçüp ʿömri hevā-yı zīnet-i eşyā ile

hevā-yı zülfüñdür:

1. **hevā-yı zülfüñdür:**-*üñ, -dür*
Gazel 12
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saç hevesi II sevgilinin saçına karşı duyulan heves.
Serde dāʾim hevā-yı zülfüñdür
Eksik olmaz başumdan ol sevdā

heves:

1. **hevesi:**-*i*
Gazel 69
Mısra: **9**
Nefis, nefsin gelip geçici arzuları.
Bu Naḥīfīñi ṭutup vaṣl-ı viṣamüñ hevesi
Niçe biñ fürḳat ile baġladı yek-bend-i memāt

2. **hevesüm:**-*üm*
Gazel 263
Mısra: **14**
Nefis, nefsin gelip geçici arzuları.
Dūnān ile şirket baña ʿār oldı Naḥīfī
Bir vech ile iḳbal-i cihāna hevesüm yoḳ

3. **heves:**
Rübai 104
Mısra: **2**
Nefis, nefsin gelip geçici arzuları.
Ḥaḳ ḳulluġıdur ʿārife cāh-ı rifʿat
Bāḳī heves ü ḥayret ü ẕell ü miḥnet

4. **hevesin:**-*in*
Rübai 230
Mısra: **2**
Nefis, nefsin gelip geçici arzuları.
Çün ʿışḳ ile taḥṣīl-i fünūn eyledi Ḳays
Leylī hevesin rāh-nümūn eyledi Ḳays

5. **hevesiyle:**-*i, -y, -le*
Rübai 546
Mısra: **1**
Nefis, nefsin gelip geçici arzuları.
Leylā hevesiyle Ḳays nālan oldı
Tekmīl-i cünūnda merd-i meydān oldı

6. **heves:**
Rübai 549
Mısra: **3**
Nefis, nefsin gelip geçici arzuları.
Yoḳ bende heves luṭf-ı vezīr ü şāha
Kār-ı dil-i bī-çāre Ḫudāya ḳaldı

heves eyler:

1. **heves eyler:**-*r*
Gazel 236
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Heves etmek. Bir şeye

karşı istek duymak, eğilimli olmak, heveslenmek II özenmek.
Ḳaçma sulṭānum ṭarīḳuñ pīridür va'llāhi hem
Bu Naḥīfī ṣādıḳāne vaṣluña eyler heves

heves itmem:

1. **heves itmem:**-*me, -m*
Murabba 5
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Beklentiye girmek, bel bağlamak, arzulamak.
Ẕikr-i Ḫudā bāña bes
Ġayriye itmem heves

hevesi eyleme:

1. **hevesi eyleme:**-*i, -me*
Tahmis 2
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Deyim**
Heves etmek. Bir şeye karşı istek duymak, eğilimli olmak, heveslenmek II özenmek.
Anlaruñ medḥine ṣarf eyle dem-ā-dem nefesi
Ṭut sözüm ʿāṣıḳ iseñ eyleme ġayre hevesi

heves-i genc ü ġınā:

1. **heves-i genc ü ġınā:**
Rübai 39
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zenginlik ve hazinenin hevesi.
Ḳalbüñde dem-ā-dem heves-i genc ü ġınā
Olmaḳda saña reh-ber-i ṣad renc ü ʿanā

heves-i ʿışḳı:

1. **heves-i ʿışḳı:**-*ı*
Gazel 106
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk hevesine düşmek.
Nihān idüp heves-i ʿışḳı dilde zühhāduñ
Bu ṣūret ile görünmek riyālarındandur

heves-i nefsüñ:

1. **heves-i nefsüñ:**-*üñ*
Kaside 3
Mısra: **59**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nefsin istekleri.
Cest ü çābüklük idersin heves-i nefsüñ içün
Süst olursın gelicek ṭāʿatına mennānuñ

heves-i zülf-i ʿanberīnine:

1. **heves-i zülf-i ʿanberīnine:**-*n, -i, -n, -e*
Gazel 506
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Misk kokulu zülfün hevesi.
Göñül düşüp heves-i zülf-i ʿanberīnine āh
Hevā-yı ʿışḳ ile ṣad pāre oldı şāne gibi

hevl ü şerm:

1. **hevl ü şerm:**
Kaside 6
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Korku ve utangaçlık.
İtme dirīġ reşḥa-i luṭfuñ bu teşneden
Ol dem ki hevl ü şerm ide īrāş-ı tāb ü teb

hevl-i dūzaḫ:

1. **hevl-i dūzaḫ:**
Rübai 130
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cehennem korkusu.
Ben ḫāke dirīġ itme nigāh-ı keremüñ
Ol dem ki ẓuhūr eyleye hevl-i dūzaḫ

hevl-i maḥşer:

1. **hevl-i maḥşer:**
Gazel 9
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mahşer korkusu.
Deldi baġrum yaḳdı cānum eyledi ḥayrāñ beni
Hevl-i maḥşer bīm-i dūzaḫ şermī-i cürm ü ḫaṭā

hevl-i maḥşerle:

1. **hevl-i maḥşerle:**-*le*
Kaside 5
Mısra: **135**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mahşer korkusu.
Ol zamān kim hevl-i maḥşerle olup āşüfte-ḥāl
Vā-şefīʿā-gūy ola şāh u gedā ser-tā-be-pā

hey:

1. **hey:**
Gazel 226
Mısra: **6**
"Ey!" seslenme edatı.
Ḳanḳı dil kim mālik-i yār olmadı dīvānedür
Hey dirīġā ʿālem içre nūr-ı ʿizzet istemez

2. **hey:**
Gazel 272
Mısra: **2**
Ey!.
Sīnesin çāk eylemişdür ḫaste-i hicrāna baḳ
Hey meded bayrāmı görsün gel meded dermāna baḳ

3. **hey:**
Rübai 335
Mısra: **4**
Ey!.
Çeşmüm gibi tā böyle teġāfül itme
Sensin beni dīvāne iden hey ẓālim

hey meded:

1. **hey meded:**
Gazel 68
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aman yardım!; ey imdad! manalarında lutuf ve yardım istemekte kullanılan sesleniş.
ʿĀşıḳ-ı bī-çāreye gülşen olur her cāy-ı dost
Seyr ider aʿdālar ile hey meded her-cāy-ı dost

2. **hey meded:**
Gazel 85
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aman yardım!; ey imdad! manalarında lutuf ve yardım istemekte kullanılan sesleniş.
Gülsitānum güllerini bend ider ḫār-ı raḳīb
Ġamm aña kim hey meded ol ʿandelīb-i zāra güç

heybet:

1. **heybeti:**-*i*
Kaside 24
Mısra: **32**
Mehâbet, mehiblik, korku verme.
Teʿālā'llāh bu ḥaşmet bu şalābet bu şecāʿatle
Müʾessirdür şu resme heybeti kim ehl-i ṭuġyāna

2. **heybetini:**-*i*, -*n*, -*i*
Matla 156
Mısra: **1**
Büyüklük, azamet, iri görünüş.
Fikr itmededür heybetini Beyt-i Ḫudānuñ
Bīhūde degül ditredügi ḳıble-nümānuñ

heyʾet:

1. **heyʾeti:**-*i*
Kaside 21
Mısra: **20**
Şekil, görünüş.
Ḥikmet ü hendese-i ṭabʿını eyler taḳrīr
Ṭarḥ-ı maṭbūʿ ile bu heyʾeti Saʿd-ābāduñ

heyūlā-yı vücūdum:

1. **heyūlā-yı vücūdum:**-*um*
Rübai 31
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Varlığın ana maddesi.
İs̱bāt olınup daʿvī-i ṣıdḳ-ı tevḥīd
Nefy oldı heyūlā-yı vücūdum ḥālā

hezār:

1. **hezār:**
Gazel 60
Mısra: **4**
"Bin, binlerce" anlamında belgisiz sıfat.
Eger refīḳ muvāfıḳ olursa cennet olur
Velī muḫālif ile her ḳadem hezār ʿaz̲āb

2. **hezār:**
Gazel 80
Mısra: **5**
"Bin, binlerce" anlamında belgisiz sıfat.
Hezār şevḳ ile bülbüller eyledi taḥsīn
İdince bezm-i çemende o nev-cevān ile baḥs̱

3. **hezāram:**-*am*
Gazel 173
Mısra: **4**
Bülbül II âşık.
Beni gördükçe lāl-i nāz olur güftāra gelmez yār
Hezāram vaż̇ʿ-ı ḫāmūşī baña ol ġonçe-femdendür

4. **hezār:**
Gazel 219
Mısra: **2**
Bülbül II âşık.
Niçün gülşende bülbül nāle-i bī-iḫtiyār itmez
Hezār efġān ider ammā o ġonçe iʿtibār itmez

5. **hezār:**
Gazel 264
Mısra: **7**
"Bin, binlerce" anlamında belgisiz sıfat.
Hezār cān ü dil olsun fedā o nāmeye kim
Viṣāl müjdesidür anda hep siyāḳ u sibāḳ

6. **hezār:**
Gazel 292
Mısra: **4**
"Bin, binlerce" anlamında belgisiz sıfat.
Niyāza başladum ol şemʿ-i ḥüsne meclisde
Hezār şevḳ ile ʿarż̇-ı maḥabbet eyleyerek

7. **hezārı:**-*ı*
Gazel 292
Mısra: **7**
Bülbül II âşık.
Gelür diyār-ı ʿademden hezārı görmege gül
Ḥaḳīḳat ey gül-i raʿnā olınca böyle gerek

8. **hezār:**
Gazel 320
Mısra: **15**
Bülbül II âşık.
Zinde eyler küşte-i ḫār-ı cefā iken hezār
Yaʿnī iʿcāz-ı süḫanda İbni Meryemdür göñül

9. **hezār:**
Gazel 326
Mısra: **7**
"Bin, binlerce" anlamında belgisiz sıfat.
Ḳulluḳda hezār ise ḳuşūrum ṣanemā
-

10. **hezār:**
Gazel 377
Mısra: **5**
"Bin, binlerce" anlamında belgisiz sıfat.
Hezār şevḳ ile biz ḫāk-i rāh-ı dil-dāruz
Güz̲er-gehinde o servüñ ġubār olan gelsün

11. **hezār:**
Gazel 398
Mısra: **9**

"Bin, binlerce"
anlamında belgisiz sıfat.
Gördüm hezār baḫşīş-i cevr ü cefālaruñ
Memnūnam ey felek hele senden cihān cihān

12. **hezār:**
Gazel 456
Mısra: **3**
"Bin, binlerce"
anlamında belgisiz sıfat.
Hezār naḳş-ı ġarīb iḫtirāʿ ider gerdūn
Ṣaḥīfe-i emele ben ḫitām virdükçe

13. **hezār:**
Gazel 457
Mısra: **22**
"Bin, binlerce"
anlamında belgisiz sıfat.
Encāmı ḫāk olınca Naḥīfī bu ʿālemüñ
Ṭopraḳ hezār levm ile her ārzūsına

14. **hezār:**
Gazel 467
Mısra: **5**
"Bin, binlerce"
anlamında belgisiz sıfat.
Hezār ṭūṭī-i gūyāyı lāl-i ḫayret ider
Bu laʿl-i nāb ile ġonçem gelince güftāra

15. **hezār:**
Gazel 467
Mısra: **12**
"Bin, binlerce"
anlamında belgisiz sıfat.
Daḫi müsāʿade itmez mi rūzgār bize
Hezār zevraḳ-ı ʿişret çekildi gülzāra

16. **hezār:**
Gazel 468
Mısra: **7**
"Bin, binlerce"
anlamında belgisiz sıfat.
Hezār girye-i ḥasret netīce nez̲r olsun
Dem-i müşāhede benden o z̲evḳ-ı dīdāra

17. **hezār:**
Gazel 468
Mısra: **11**
"Bin, binlerce"
anlamında belgisiz sıfat.
Vaṭanda daḫi ġarībüz hezār miḥnet ile
Ne çāre n'eyleyelüm gerdiş-i sitem-kāra

18. **hezār:**
Gazel 499
Mısra: **4**
"Bin, binlerce"
anlamında belgisiz sıfat.
Dil-i ḥazīni ḳudūmıyla dil-ber eyledi şād
Hezār müjde o Mecnūna geldi Leylāsı

19. **hezār:**
Gazel 499
Mısra: **10**
"Bin, binlerce"
anlamında belgisiz sıfat.
Baḳılsa birbirine hep muḫālefet üzre
Hezār tecribe ḳıldum ṭabāyiʿ-i nāsı

20. **hezār:**
Gazel 508
Mısra: **6**
"Bin, binlerce"
anlamında belgisiz sıfat.
Ferāġat itmedi gördükçe āhdan yāri
Hezār kerre dil-i bī-nevāya söylendi

21. **hezār:**
Gazel 524
Mısra: **10**
"Bin, binlerce"
anlamında belgisiz sıfat.
Ser-ā-pā cismümüz mecrūḥ-ı ḫār-ı fürḳat olmışdur
Hezār efġān u zārum ol gül-i raʿnāya degmez mi

22. **hezār:**
Kaside 8
Mısra: **146**
"Bin, binlerce"
anlamında belgisiz sıfat.
Āsitānuñ ḳoyup itdüm ṭaleb-i cāh u celāl
Bī-ʿaded tevbe bu ʿişyāna hezār istiġfār

23. **hezār:**
Kaside 8
Mısra: **48**
Bülbül II âşık.
Oldı memlūʾ yine ʿışḳ ile derūn u bīrūn
N'ola gülşende iderse yine ṣad nāle hezār

24. **hezār:**
Kaside 26
Mısra: **216**
"Bin, binlerce"
anlamında belgisiz sıfat.
Ḳarīn-i luṭfı olup bir bahār-mekremetüñ
Hezār şevḳ ile olmışlar idi naġme-serā

25. **hezār:**
Kaside 26
Mısra: **199**
"Bin, binlerce"
anlamında belgisiz sıfat.
Hezār bende-i nā-kāmı eyledi ber-kām
ʿİnāyet-i vüzerā-yı ʿiẕām-ı cūd-nümā

26. **hezār:**
Matla 81
Mısra: **2**
Bülbül II âşık.
Oldı ṣafā-baḫş-ı dil-i bī-ḳarār
Biñ yaşasın bāġ-ı cihānda hezār

27. **hezār:**
Matla 109
Mısra: **2**
Bülbül II âşık.
İtdi ʿışḳ ile çemende o ḳadar nāle vü zār
Gülleri ḫ∨āb-ı teġāfülden uyandurdı hezār

28. **hezār:**
Rübai 169
Mısra: **4**
"Bin, binlerce"
anlamında belgisiz sıfat.
Kim cürm ü meʿāṣīye muḳābil olmaz
Her bir nefesüm olsa hezār istiġfār

hezārān:

1. **hezārān:**
Gazel 142
Mısra: **1**
"Bin, binlerce" anlamında belgisiz sıfat.
Zīr-i ḫāk içre hezārān şūḫ-ı müsteşnā yatur
Niçe biñ āşüfte-meşreb ʿāşıḳ-ı şeydā yatur

2. **hezārāndur:**-*dur*
Gazel 146
Mısra: **2**
"Bin, binlerce" anlamında belgisiz sıfat.
Ruḫ-ı rengīn ü ḫoş-būyuñ ki reşk-i verd-i ḫandāndur
Senüñ bülbüllerüñ ey ġonçe-i raʿnā hezārāndur

3. **hezārān:**
Gazel 167
Mısra: **2**
"Bin, binlerce" anlamında belgisiz sıfat.
Çeşm-i dildāruñ niçe müjgān-ı şūr-engīzi var
Ol ḫarāmīnüñ hezārān ḫançer-i ser-tīzi var

4. **hezārān:**
Gazel 345
Mısra: **3**
"Bin, binlerce" anlamında belgisiz sıfat.
Ben hezārān ġonçeyi bu gülsitān-ı dehrden
Şevḳ ile ārāyiş-i destār-ı ümmīd eyledüm

5. **hezārān:**
Gazel 464
Mısra: **14**
"Bin, binlerce" anlamında belgisiz sıfat.
Hele imżā-yı taḥsīne anı şāyeste gördük biz
Hezārān āferīn olsun Naḥīfī-i süḫan-dāna

6. **hezārān:**
Kaside 3
Mısra: **5**
"Bin, binlerce" anlamında belgisiz sıfat.
Dāmen-ālūdelüge eyle hezārān tevbe
Almadan pençe-i pür-zūr-ı ecel dāmānuñ

7. **hezārān:**
Kaside 11
Mısra: **28**
"Bin, binlerce" anlamında belgisiz sıfat.
Niçe biñ esrāra maẓhar ḳıldı Rabbü'l-ʿālemīn
Nüsḫa-i ḳalbüñ hezārān vaʿde-i aḫfā ile

8. **hezārān:**
Kaside 11
Mısra: **60**
"Bin, binlerce" anlamında belgisiz sıfat.
Ḳābil-i güncāyiş olmaz ṣafḥa-i dehre tamām
Yazsam aḥvālüm hezārān āteşīn imlā ile

9. **hezārān:**
Kaside 24
Mısra: **8**
"Bin, binlerce" anlamında belgisiz sıfat.
Zihī āyīne kim biñ şevḳ ile taʿlīm-i nuṭḳ eyler
Benüm gibi hezārān ṭūṭiyān-ı muʿciz-elḥāna

10. **hezārān:**
Kaside 24
Mısra: **58**
"Bin, binlerce" anlamında belgisiz sıfat.
Tekāpū eyler iken cilve-gāh-ı medḥ ü vaṣfuñda
Hezārān şevḳ ile ṭāvūs-ı ṭabʿum geldi cevlāna

11. **hezārān:**
Rübai 182
Mısra: **2**
"Bin, binlerce" anlamında belgisiz sıfat.
ʿĀlemde ḳıyās eyleme kim ʿālem var
Bir laḫẓa sürūrında hezārān ġam var

12. **hezārān:**
Rübai 464
Mısra: **4**
"Bin, binlerce" anlamında belgisiz sıfat.
Ey erḥam ü Tevvāb olan Allāh-ı Kerīm
İtdüklerime tevbe hezārān tevbe

13. **hezārān:**
Tarih 1
Mısra: **10**
"Bin, binlerce" anlamında belgisiz sıfat.
Yed-i tevfīḳ-i Ḥaḳ iclās idince taḫt-ı iclāle
Hezārān ʿizz ü şevketle o sulṭānü'bni sulṭānı

hezārān cān:

1. **hezārān cān:**
Gazel 3
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Binlerce can.
Bir ser ü bir cān nedür kim olmaya ḳurbān saña
Yā Resūla'llāh fedā olsun hezārān cān saña

hezarān olsa:

1. **hezarān olsa:**-*sa*
Gazel 313
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Binlerce olmak.
Bülbül olmaz aña hem-nāle hezarān olsa
Ey gül-i ʿışve Naḥīfī saña besdür bülbül

hezār-āşinā:

1. **hezār-āşinā:**
Gazel 10
Mısra: **2**
Tanıdıkları çok olan, bilindik.
Ḫulūṣ o āfete maḥż-ı ḫaṭā imiş ḫayfā
Meger o ġonçe hezār-āşinā imiş ḫayfā

hezār-ı bī-nevāyam:

1. **hezār-ı bī-nevāyam:**-*yam*
Gazel 426
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sessiz sedasız bülbül. II Suskun âşık.
Bu gülşende hezār-ı bī-nevāyam yā Resūla'llāh
Velī āzürde-i ḫār-ı cefāyam yā Resūla'llāh

hezār-ı dil:

1. **hezār-ı dil:**
Gazel 456
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül bülbülü.
Hezār-ı dil ḳafes-i cismi çāk ider ṣanuram
Ṣabā o ġonça-dehenden peyām virdükçe

hezār-ı ṭabʿumı:

1. **hezār-ı ṭabʿumı:**-*um, -ı*
Gazel 191
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yaratılışının, mizacının çoğu.
N'ola günden güne revnaḳ-dih-i gülzār-ı ḥüsn olsañ
Hezār-ı ṭabʿumı ey ġonçe ḫāmūş itdigüm yoḳdur

hezār-ı zāra:

1. **hezār-ı zāra:**-*a*
Gazel 107
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlayıp inleyen bülbül. II Âşık.
Hezār-ı zāra beni hem-zebān ider böyle
O nev-bahār-ı leṭāfet o ṣūḫ-ı gül-ḫaddür

ḥıbāl-ı esbāb:

1. **ḥıbāl-ı esbāb:**
Rübai 55
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sebeplerin ipleri.
Ḫāṭırda olan fikr-i hevāya tevbe
Fermānuña merbūṭ ḥıbāl-ı esbāb

hībe:

1. **hībe:**
Rübai 314
Mısra: **4**
Bağışlama, bağış.
Mülkiyyeti īcād ile ḳudret iledür
Beyʿ u hībe vü kesb ü verāsetle degil

hīç:

1. **hīç:**
Gazel 5
Mısra: **17**
Hiç edatı.
Saña hīç bilmem Naḥīfī n'oldı kim Mecnūn-miṣāl
Bī-meḥābā eyledüñ ifṣā-yı rāza ibtidā

2. **hīç:**
Gazel 23
Mısra: **4**
Hiç edatı.
Sipihr-i sīne encüm-rīz-i dāġ-ı fürḳat olmaġla
Gider mi dīdeden hīç naḳş-ı mihr-i ṭalʿatuñ cānā

3. **hīç:**
Gazel 25
Mısra: **6**
Hiç edatı.
Cān virürken rāh-ı ʿışḳuñda saña biñ ṣevḳ ile
Hīç düşer mi ḫançerüñden iḫtirāz itmek baña

4. **hīç:**
Gazel 35
Mısra: **4**
Hiç edatı.
ʿÖmri bīhūde geçer āh ü fiġān ile hemān
Olmasun derd ile hīç kimse giriftār saña

5. **hīç:**
Gazel 35
Mısra: **8**
Hiç edatı.
O cefā-cū bize yār olmaz ise ṣaġ olsun
Hīç bulunmaz mı göñül dünyede bir yār saña

6. **hīç:**
Gazel 80
Mısra: **10**
Bir işin herhangi bir zamanda yapılıp yapılmadığını sormak için soru cümlelerinde kullanılır.
Dem-i viṣālde ḳayd-ı vücūda düşme ṣaḳın
İder mi ṣuʿle-i meh-tāb hīç ketān ile baḥs

7. **hīç:**
Gazel 84
Mısra: **10**
Hiç edatı.
Ey Naḥīfī ḳıl inābet Ḥaḳḳa ʿiṣyān eyleme
İricek bir gün ecel derdi bulımaz hīç ʿilāc

8. **hīç:**
Gazel 86
Mısra: **10**
Hiç edatı.
Ey Naḥīfī böyle üstādane ṭarḥ-endāz olan
Vādī-i cān-baḫş-ı yār-ı dil-güşā bilmez mi hīç

9. **hīç:**
Gazel 86
Mısra: **8**
Hiç edatı.
Saña nāz u şīvedür bunca tecāhülden ġaraż
Ḳaṣdını yoḫsa o ṣūḫ-ı pür-cefā bilmez mi hīç

10. **hīç:**
Gazel 86
Mısra: **6**
Hiç edatı.
Bilmezem yā Rab cefā-cūlar ṭarīḳ-i ʿışḳda
ʿĀşıḳ-ı ġam-ḫ∨āra āyīn-i vefā bilmez mi hīç

11. **hīç:**
Gazel 86
Mısra: **4**
Hiç edatı.
Ḥasret öldürdi beni raḥm eylemez mi ḥālüme
Ol ṭabīb-i cān bu derde bir devā bilmez mi hīç

12. **hīç:**
Gazel 86
Mısra: **2**
Hiç edatı.
ʿĀşıḳa bilmem ki resm-i merḥabā bilmez mi hīç
Yoḫsa ol āhū-yı vaḥşī āşinā bilmez mi hīç

13. **hīç:**
Gazel 86
Mısra: **1**
Hiç edatı.
ʿĀşıḳa bilmem ki resm-i merḥabā bilmez mi hīç
Yoḫsa ol āhū-yı vaḥşī āşinā bilmez mi hīç

14. **hīç:**
Gazel 113
Mısra: **4**
Hiç edatı.
Muvāfaḳat niçe mümkin bu kec-edālar ile
Ki hīç ʿayān ü nihān iʿvicācumuz yoḳdur

15. **hīç:**
Gazel 116
Mısra: **13**
Hiç edatı.
Görmedüm hīç ben Naḥīfī gibi bir āşüfte-dil
Ḳanda bir şūḫ-ı cihān görse hemān meftūn olur

16. **hīç:**
Gazel 117
Mısra: **5**
Hiç edatı.
Hīç yoḳ mıdur netīcesi kār-ı maḥabbetüñ
Cānā bu āh ü nālelerüm hep hevā mıdur

17. **hīç:**
Gazel 128
Mısra: **7**
Hiç edatı.
Fikr-i bāṭıl dil-i ʿārifde ḳarār itmez hīç
Ḥarem-i Kaʿbede ẓann itme ki kāfir bulunur

18. **hīç:**
Gazel 145
Mısra: **11**
Hiç edatı.
Olur mı ḥürmeti inkār hīç ḫarābātuñ
Varur esīr-i ġam elbette neşve-yāb gelür

19. **hīç:**
Gazel 146
Mısra: **9**
Hiç edatı.
Ṣafā-yı sürme-i ḫāk-i derüñ gitmez gözümden hīç
Egerçi hāk-i kuḥlāsā yirüm şimdi Sıfāhāndur

20. **hīç:**
Gazel 156
Mısra: **27**
Hiç edatı.
Sebük-serlük idersin naḫl-i gülde hīç ḳarāruñ yoḳ
Cihānda kūşe-i rāḥat ararsañ künc-i vaḥdetdür

21. **hīç:**
Gazel 168
Mısra: **7**
Hiç edatı.
Bunca demdür baña hīç ʿarż-ı maḥabbet yoġ idi
Söyle ḳurbānuñ olam resm-i vefā tāze midür

22. **hīç:**
Gazel 177
Mısra: **3**
Hiç edatı.
Dil-i şūrīde ḫalāṣ olmaġa hīç çāre mi var
Zülf-i şeb-gūnuña ser-māye-i sevdā dirler

23. **hīç:**
Gazel 179
Mısra: **6**
Hiç edatı.
Çoḳ zamāndur mesken olmışdur baña gülzār-ı ʿışḳ
Hīç benüm murġ-ı ḫoş-elḥān oldıġum bilmez mi var

24. **hīç:**
Gazel 188
Mısra: **1**
Bir işin herhangi bir zamanda yapılıp yapılmadığını sormak için soru cümlelerinde kullanılır.
Ol perī hīç beni dil-şād-ı tebessüm mi ider
ʿĀşıḳ-ı zārı sezāvār-ı tekellüm mi ider

25. **hīç:**
Gazel 189
Mısra: **11**
Hiç edatı.
Ḳalur mı rūyumuzda hīç sevād-ı maʿşiyet böyle
Naḥīfī āb-ı istiġfār anı kim şüst ü şū eyler

26. **hīç:**
Gazel 190
Mısra: **2**
Hiç edatı.
Ol yār-ı nev-resīde baña nūr-ı dīdedür
Yoḳdur naẓīri dünyede hīç nā-şinīdedür

27. **hīç:**
Gazel 192
Mısra: **8**
Hiç edatı.
Çıḳardı bīm-i fürḳat ḫāṭırumdan reng ü ruḫsāruñ
Cemālüñ gülşeninden bize hīç bir berg-i ter yoḳdur

28. **hīç:**
Gazel 199
Mısra: **13**
Hiç edatı.
Devr-i ḥüsnüñde kim aġlardı Naḥīfī gibi hīç
Ḳılmasa ʿāşıḳı āzürde bu çarḫ-ı ġaddār

29. **hīç:**
Gazel 212
Mısra: **8**
Hiç edatı.
İtdi resīd defter-i nāz ü niyāzı ḫaṭ
Hīç ḳalmadı senüñle ḥisāb ü kitābumuz

30. **hīç:**
Gazel 218
Mısra: **8**
Hiç edatı.
Sirişküm keşf ider derd-i derūnum saña sulṭānum
Hele bir vech ile rāz-ı maḥabbet hīç nihān olmaz

31. **hīç:**
Gazel 222
Mısra: **7**
Hiç edatı.
Göñülden derd ü ġamle cevr-i dildār eksük olmaz hīç
Dime ġam-ḫāne-i ʿuşşāḳa yārān-ı ṣafā gelmez

32. **hīç:**
Gazel 222
Mısra: **12**
Hiç edatı.
Yazarsın defter-i iḥsāna her bir bendeñi ammā
Senüñ hīç ḫāṭır-ı bī-dādıña ben mübtelā gelmez

33. **hiç:**
Gazel 232
Mısra: **2**
Hiç edatı.
Mā-sivādan ey göñül gel rişte-i ümmīdi kes
Dād-res olmaz Ḫudādan ġayrı saña hiç kes

34. **hīç:**
Gazel 235
Mısra: **2**
Bir işin herhangi bir zamanda yapılıp yapılmadığını sormak için soru cümlelerinde kullanılır.
ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳ olur mı dünyede bu cümle kes
Hīç ṭutar mı mevżiʿin bu murġ-ı ʿAnḳānuñ meges

35. **hīç:**
Gazel 237
Mısra: **12**
Hiç edatı.
Bu köhne meşġale-gāhuñ nesinde ʿālem var
Bu dār-ı miḥnet imiş bunda hīç ṣafā yoġ imiş

36. **hīç:**
Gazel 245
Mısra: **8**
Hiç edatı.
Benem ol mücrim ü ʿāṣī ki dem-i maḥşerde
Bana hīç luṭf-ı şefāʿat gibi yoḳdur maḫlaṣ

37. **hīç:**
Gazel 257
Mısra: **8**
Bir işin herhangi bir zamanda yapılıp yapılmadığını sormak için soru cümlelerinde kullanılır.
Gül-ʿiẕār-ı vuṣlat içre var iken ṣad ʿandelīb
Hīç revā mı gülşenüñde āh ü zārı ide zāġ

38. **hīç:**
Gazel 262
Mısra: **8**
Bir işin herhangi bir zamanda yapılıp yapılmadığını sormak için soru cümlelerinde kullanılır.
ʿĀşıḳuñ ḳan aġladuḳça vuṣlatuñ diler raḳīb
Hīç revā mı vaṣla ire ol raḳīb-i nā-ḫalef

39. **hīç:**
Gazel 270
Mısra: **6**
Hiç edatı.
Āġuş-ı ṣabra almadadur mevc-i miḥneti
Deryā-yı ʿışḳa düşdi göñül hīç kenārı yoḳ

40. **hīç:**
Gazel 287
Mısra: **5**
Bir işin herhangi bir zamanda yapılıp yapılmadığını sormak için soru cümlelerinde kullanılır.
Sende hīç ḳayd-ı sefer yoḳ ne bu ḫ∨āb-ı ġaflet
ʿĀḳıbet bunda gelen ʿāzim-i rāh olsa gerek

41. **hīç:**
Gazel 291
Mısra: **2**
Bir işin herhangi bir zamanda yapılıp yapılmadığını sormak için soru cümlelerinde kullanılır.
Helāk itmekde dünyāyı nigāh-ı çeşm-i ḫūn-rīzüñ
Behey ẓālim hele hīç ḫūn-ı dilden yoḳ mı perhīzüñ

42. **hīç:**
Gazel 303
Mısra: **8**
Hiç edatı.
Cihān cihān o cevān ile ṣoḥbet eyleyesin
Bu ʿālemi hele inkār olur mı hīç seferüñ

43. **hīç:**
Gazel 309
Mısra: **9**
Hiç edatı.
Gör bizüm kūtāhī-i dest-i temennāmuz ki hīç
Devlet-i ḫüsnüñde dāmān-ı vefāya degmedük

44. **hīç:**
Gazel 310
Mısra: **2**
Hiç edatı.
Bī-vefā kim dirdi saña ger cefā-kār olmasañ
Hīç bahāñ olmazdı ammā böyle ġaddār olmasañ

45. **hīç:**
Gazel 311
Mısra: **1**
Hiç edatı.
Hīç çıḳar mı ḫāṭırumdan baña nāz itdüklerüñ
Ġamzeñi dāmān-ı ṣabra çāk-sāz itdüklerüñ

46. **hīç:**
Gazel 316
Mısra: **8**
Hiç edatı.
Ne devā-cūy-ı taḥassür ne şifā-yāb-ı viṣāl
Hele hīç zaḫm-ı maḥabbet oñılur yāre degül

47. **hīç:**
Gazel 318
Mısra: **5**
Hiç edatı.

Muḥāl oldı taḥammül ṣabra ḫod hīç ḳalmadı ṭāḳāt
Be-ġāyet müşkil oldı vażʿ-ı ebnā-yı zamān müşkil

48. **hīç:**
Gazel 323
Mısra: **1**
Hiç edatı.
Ḫāṭır-ı nā-şādumuzdan hīç ġubār eksük degül
Dāʾimā āyinemüzde inkisār eksük degül

49. **hīç:**
Gazel 349
Mısra: **13**
Hiç edatı.
Eylemezler hīç beni şāyān-ı güş-ı iʿtibār
İʿtiḳād-ı müddeʿīde güyiyā efsāneyem

50. **hīç:**
Gazel 356
Mısra: **2**
Hiç edatı.
Ḫayāl-i bīm-i hecr itmem viṣāl-i dil-rübā bilmem
Ben ol dīvāne-i ʿışḳam ki hīç ḫavf ü recā bilmem

51. **hīç:**
Gazel 356
Mısra: **3**
Hiç edatı.
Ḫarīm-i gülşen-i dil-dāra düşmez reh-güẕāruñ hīç
Tekāsül mi idersin yoḫsa ey bād-ı ṣabā bilmem

52. **hiç:**
Gazel 370
Mısra: **7**
Hiç edatı.
Ḫāʾil olmaz tīr-i tīz-i āh-ı maẕlūmāna hiç
Cevri ḳo feryād-ı vaḳt-i ıżṭırārumdan ṣaḳın

53. **hīç:**
Gazel 378
Mısra: **8**
Hiç edatı.
Pürdür sevād-ı āh-ı nedāmetle ser-be-ser
Aʿmālümüñ ṣaḥīfesine hīç baḳılmasun

54. **hīç:**
Gazel 385
Mısra: **12**
Hiç edatı.
Müstaġriḳān-ı ʿışḳ ile ḳıl āşinā beni
İster yem-i maḥabbete hīç ġāyet olmasun

55. **hīç:**
Gazel 387
Mısra: **12**
Hiç edatı.
Olursın yoḳ yere dil-beste şerr-i nefs ü şeyṭāna
Ne ġāfilsin dirīġā kendiñe hīç ḫayr ṣanmazsın

56. **hīç:**
Gazel 388
Mısra: **6**
Hiç edatı.
İrsāl-i peyām eylerem ol āfete ammā
Hīç ʿavdet ümmīdin idemem nāme-berümden

57. **hīç:**
Gazel 392
Mısra: **9**
Bir işin herhangi bir zamanda yapılıp yapılmadığını sormak için soru cümlelerinde kullanılır.
Ey Naḥīfī sīnemüz pür-dāġ-ı reşk olmaz mı hīç
Bāġ-ı ʿişretden ki yār-ı ġamgüsārumdur gelen

58. **hīç:**
Gazel 406
Mısra: **8**
Hiç edatı.
Seni nūr eyledi Ḫaḳ ẓāhir u bāṭında bī-şübhe
Ne mümkindür ẓuhūr-ı sāye hīç nūr-ı zemīñ üzre

59. **hīç:**
Gazel 407
Mısra: **6**
Hiç edatı.
Dem-ā-dem iştiyāḳ-ı rūy-māl-i āsitānuñla
Göñülde ḳalmadı hīç ṣabra ṭāḳat yā Resūla'llāh

60. **hīç:**
Gazel 439
Mısra: **13**
Hiç edatı.
Ben Naḥīfī-veş ḳarār itmez idüm ʿālemde hīç
Gāh ü geh destümde ḫāme gāhī eşʿār olmasa

61. **hīç:**
Gazel 441
Mısra: **9**
Hiç edatı.
ʿĀşıḳ yolında cismini ḫāk eylemez mi hīç
Bir ġonçe-fem ki sencileyin mihribān ola

62. **hīç:**
Gazel 457
Mısra: **14**
Hiç edatı.
Nefs ü hevā ki düşmen-i dīrīnedür saña
Ruḫsat virür mi ʿāḳıl olan hīç ʿadūsına

63. **hīç:**
Gazel 476
Mısra: **9**
Hiç edatı.
Ey Naḥīfī hele hīç ḳalmadı cāy-ı inkār
Ṭūṭī-i muʿcize-i ḥüsn-i beyān oldıġuña

64. **hīç:**
Gazel 480
Mısra: **9**
Hiç edatı.
Baña hīç bilmem ne siḥr eyler bu reftāruñ senüñ
Cān ü dil ḫayrān olur vażʿ-ı neşāṭ-engīzüñe

65. **hīç:**
Gazel 493
Mısra: **6**
Hiç edatı.
Āferīn olsun tecerrdüd-pīşegān-ı ʿışḳa kim
Hīç zen-i mekkāre-i dünyāya meftūn olmadı

66. **hīç:**
Gazel 494
Mısra: **7**
Hiç edatı.

Görmez olduḳ hīç vefāsın
derd-i ʿışḳuñda dirīġ
Encümen-gāh-ı fenāda şimdi
yārān ḳalmadı

67. **hīç:**
Gazel 497
Mısra: **8**
Hiç edatı.
Yoluñda pāy-māl olduḳça
eylerdüñ teġāfüller
Baña hīç itdigüñ cevr ü
cefālar yāda gelmez mi

68. **hīç:**
Gazel 500
Mısra: **5**
Hiç edatı.
ʿÖmrinde görmedi Ḳays
Ferhād çekmedi hīç
Ben gördigüm belāyı ben
çekdigüm fırāḳı

69. **hīç:**
Gazel 512
Mısra: **13**
Hiç edatı.
Ey Naḥīfī dil-i şūrīde ḳarār
itmez hīç
Iżṭırāb-ı ġam-ı hicrān ile
sīm-āb gibi

70. **hīç:**
Gazel 515
Mısra: **8**
Hiç edatı.
Dil-i bīmāra dārū-yı
lebüñden çāre olmaz mı
Bu derd-i cān-güdāz-ı
ḥasretüñ hīç yoḳ mı dermānı

71. **hīç:**
Gazel 519
Mısra: **7**
Hiç edatı.
Cāme-ḫābuñda seni bulmış
iken hīç tenhā
ʿArż-ı ḥāl itmege bende
ḳarār olsun mı

72. **hīç:**
Gazel 523
Mısra: **12**
Hiç edatı.
Her kimi görse nigāh-ı
āşināyı gösterür
Görmedüm bir bī-vefā hīç
çeşm-i fettānuñ gibi

73. **hīç:**
Kaside 1
Mısra: **6**
Bir işin herhangi bir zamanda yapılıp yapılmadığını sormak için soru cümlelerinde kullanılır.
Teşnesin gerçi velī pīrāmen-i
külḫandasın
Hīç ider mi merd-i ʿāḳıl
şuʿleden ümmīd-i āb

74. **hīç:**
Kaside 24
Mısra: **75**
Hiç edatı.
Hücūm-ı girye-i endūh u
ġamdan fāriġ olmaz hīç
Nigāh-ı şefḳatüñle bir naẓar
ḳıl çeşm-i giryāna

75. **hīç:**
Kaside 28
Mısra: **13**
Hiç edatı.
Yazar mı defter-i iḥsānına
ben bī-nevāsın hīç
Beni maḥsūb-ı luṭf-ı yār iden
kendü ḥisābumdur

76. **hīç:**
Kıt'a 6
Mısra: **6**
Hiç edatı.
Öyle Ḳādir Ḥakīm ü
ʿĀdildür
Ḥikmetinden suʾāl olınmaz
hīç

77. **hīç:**
Kıt'a 6
Mısra: **4**
Hiç edatı.
ʿAḳl u fehm ü kemāl ile ḫāṣā
Künh-i ẕātı ḫayāl olınmaz
hīç

78. **hīç:**
Kıt'a 6
Mısra: **2**
Hiç edatı.
Birdür ol Ḥāliḳ-ı ʿAẕīmü'ş-
şān
Anuñ içün misāl olınmaz hīç

79. **hīç:**
Matla 48
Mısra: **2**
Hiç edatı.
ister saña mānendī-i ḥüsnin
işbāt
Ḥaẕer itmez gibi hīç sūʾ-i
edebden mirʾāt

80. **hīç:**
Matla 111
Mısra: **2**
Bir işin herhangi bir zamanda yapılıp yapılmadığını sormak için soru cümlelerinde kullanılır.
Marīż-i ʿışḳına ʿarż-ı fırāş
ider dil-ber
Ṭabīb olan kişi hīç ḫasteye
döşek mi şorar

81. **hīç:**
Matla 138
Mısra: **1**
Hiç edatı.
Düşdi mi rāh-ı Stanbula ṣabā
hīç güẕerüñ
Görelüm gel ḫaberüñ var mı
vaṭandan ḫaberüñ

82. **hīç:**
Matla 216
Mısra: **2**
Hiç edatı.
Görme beni aġyār-ı bed-
endīş ile yeksān
Hīç bir mi olur bülbül ile
zāġ-ı bed-elḫān

83. **hīç:**
Murabba 6
Mısra: **31**
Hiç edatı.
Yoḳ fażluña hīç ḥadd ü ʿad
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

84. **hīç:**
Rübai 183
Mısra: **2**
Hiç edatı.
Şevḳ ile idüp şām ü seḥer
ṣoḥbetler
Hīç gelmez idi ḫāṭıra bu
fürḳatler

85. **hīç:**
Rübai 195
Mısra: **3**
Hiç edatı.

Hīç şerm ü ḥayā itmez misin Rabbüñden
Tā key bu ḳadar vażʿ-ı ḫıred-sūz yeter

86. **hīç:**
Rübai 351
Mısra: **4**
Hiç edatı.
İslām ile küfrüñ ḳatı ẓāhir farḳı
Hīç nūra ider ki ġalebe ʿayn-ı ẓalām

87. **hīç:**
Rübai 359
Mısra: **3**
Hiç edatı.
Hīç bilmedigüm ḳalmadı bu vādīde
Ben ʿışḳda ol mertebe üstād oldum

88. **hīç:**
Rübai 466
Mısra: **3**
Hiç edatı.
Tedbīr-i kesān müfīd-kār olmaz hīç
Sen ḳullaruña ʿināyet it yā Allāh

89. **hīç:**
Rübai 481
Mısra: **1**
Hiç edatı.
Hīç gelmez iken fikr-i dil-i nālāna
Çıḳdı yolumuz memleket-i Ḫırāna

90. **hiçe:**-*e*
Tahmis 2
Mısra: **21**
Hiç edatı.
Ey Naḥīfī hiçe bir żāyiʿ idüp eyyāmı
Eyledüñ ṣarf-ı hevā māye-i ṣubḥ u şāmı

91. **hīç:**
Tarih 10
Mısra: **14**
Hiç edatı.
Bu peyām-ı behcet-āṣārı getürdükde ṣabā
Ḳalmadı şād olmaduḳ hīç ins ü cāndan bir ferīd

hīç kimseler:

1. **hīç kimseler:**
Gazel 366
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hiç kimse, hiç kimsecikler.
Hīç kimseler İlāhī düşüp künc-i ġurbete
Tenhā-nişīn-i cāy-geh-i ḥayret olmasun

ḥicāb:

1. **ḥicāb:**
Gazel 57
Mısra: **2**
Perde, örtü, engel.
Güzelüm gel kerem it gül yüziñe ṭutma niḳāb
Yol ile söyleşelüm arada refʿ ola ḥicāb

2. **ḥicāb:**
Gazel 145
Mısra: **4**
Utanma, sıkılma.
Recā-yı vaṣla ḳomaz tāb şevket-i ḥüsni
O reşk-i māhı görünce baña ḥicāb gelür

3. **ḥicāb:**
Gazel 509
Mısra: **12**
Utanma, sıkılma.
Nedür bu naḫvet ü kibr ü ġurūr ẕātuñda
Saña Cenāb-ı Ḫudādan ḥicāb gelmez mi

4. **ḥicābumdur:**-*um, -dur*
Kaside 28
Mısra: **60**
Utanma, sıkılma.
Dil ü cān ārzū-yı būs-ı dāmānuñ ider her dem
Ḥużūra varmaġa māniʿ olan ancaḳ ḥicābumdur

ḥicāb altında:

1. **ḥicāb altında:**
Rübai 435
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Örtü altı. II Masiva.
Āḫir ḳoduñ ol māhı ḥicāb altında
Ey ḥaṭṭ-ı siyeh-kār yüzüñ aġ olsun

ḥicāb altında ḳaldı:

1. **ḥicāb altında ḳaldı:**-*dı*
Matla 248
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Örtü altında kalmak II utanmak.
Ḥicāb altında ḳaldı seyr idelden rūy-ı cānānı
N'ola gündüz görinmezse sipihrüñ māh-ı tābānı

ḥicāb eylersin:

1. **ḥicāb eylersin:**-*r, -sin*
Gazel 369
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Utanmak, sıkılmak.
Nāzdan rūyuña kāküllerüñi itme niḳāb
Niçün ey ṣūḫ-ı cefā-pīşe ḥicāb eylersin

ḥicāb ider:

1. **ḥicāb ider:**-*er*
Gazel 183
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Utanmak.
Şerbet-i vaṣluñ it meded sen bu Naḥīfī zārıña
Derd-i derūnını saña ʿarż idemez ḥicāb ider

ḥicāb itme:

1. **ḥicāb itme:**-*me*
Gazel 444
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Utanmak, sıkılmak, mahçup olmak.

Ṣaḳın tāb-ı nigehden rūyuña zülfüñ niḳāb itme
Murād üzre baḳılmaz saña bīhūde ḥicāb itme

ḥicāb oldı:

1. **ḥicāb oldı:**-*dı*
Rübai 55
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Perde olmak, engel olmak.
Endīşe-i ġayr ile olup ḫāne ḫarāb
Ālāyiş-i esbāb baña oldı ḥicāb

ḥicāb-āver olur:

1. **ḥicāb-āver olur:**-*ur*
Gazel 178
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Utangaç olmak.
Ġonçeye nāle-i bülbül ki ḥicāb-āver olur
Nāz ile rūyına her bergi niḳāb-āver olur

ḥicāb-ı ʿarż-ı vuṣlat:

1. **ḥicāb-ı ʿarż-ı vuṣlat:**
Gazel 19
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşma isteğinin utangaçlığı.
N'ola tā ḥaşre dek
bāḳī ḳalursa ḥasretüñ dilde
Naḥīfī de ḥicāb-ı ʿarż-ı vuṣlat sende istiġnā

hicrān:

1. **hicrānuñ:**-*uñ*
Gazel 144
Mısra: **4**
Ayrılık, ayrılık acısı.
Raḥm eyleyüp aḥvāl-i dil-i zārı ṣorarsañ
Hicrānuñ ile sākin-i peyġüle-i ġamdur

2. **hicrān:**
Gazel 453
Mısra: **12**
Ayrılık, ayrılık acısı.
Hecr-i dil-ber-i bāʿiş-i terk-i diyār oldı baña
Oldı ben mehcūr içün hicrān hicrān üstüne

3. **hicrān:**
Gazel 453
Mısra: **12**
Ayrılık, ayrılık acısı.
Hecr-i dil-ber-i bāʿiş-i terk-i diyār oldı baña
Oldı ben mehcūr içün hicrān hicrān üstüne

4. **hicrānuñ:**-*uñ*
Rübai 281
Mısra: **3**
Ayrılık, ayrılık acısı.
Cān virmege çoḳ ḳalmadı hicrānuñ ile
Ol ḫaste-dile çāre gerek çāre gerek

5. **hicrān:**
Rübai 282
Mısra: **2**
Ayrılık, ayrılık acısı.
Ey baḫt beni gerçi ki maḥzūn itdüñ
Hicrān ile derd-i dilüm efzūn itdüñ

6. **hicrānuñ:**-*uñ*
Rübai 309
Mısra: **1**
Ayrılık, ayrılık acısı.
Hicrānuñ ile itme beni zār ü melūl
Bulsun dil-i miḫnet-zede maḳṣūda vuṣūl

hicrān elemi:

1. **hicrān elemi:**
Tahmis 5
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayrılık elemi.
Hicrān elemi itdi derd-i dilümi müşted
Vaṣluñla müdāvā ḳıl raḥm it baña ey gül-ḫad

hicrān-ı yār:

1. **hicrān-ı yār:**
Gazel 26
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin ayrılığı.
Aġlatduñ ey felek beni hicrān-ı yār ile
Ḳaldı ḥużūr-ı Ḥaḳḳa senüñle bu mā-cerā

hicrān-ı yār-ı dilsitān:

1. **hicrān-ı yār-ı dilsitān:**
Gazel 317
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül alan sevgilinin ayrılığı.
Olur ʿāşıḳlara hicrān-ı yār-ı dilsitān müşkil
Gelür murġāna elbet tündī-i faṣl-ı ḫazān müşkil

hicret:

1. **hicretüñ:**-*üñ*
Gazel 490
Mısra: **5**
Peygamberimizin Mekke-i Mükerreme'den Medine-i Münevvere'ye teşrif buyurdukları zaman.
Hicretüñ mehbiṭ-i nūr itdi Medīne şehrin
-

hidāyet:

1. **hidāyet:**
Gazel 5
Mısra: **14**
Doğru yolu gösterme, hakka sevk etme.
Zīver-i miḥrāb-ı ʿışḳam ben bugün ey müddeʿī
Ger hidāyet ister iseñ baña eyle iḳtidā

2. **hidāyet:**
Gazel 422
Mısra: **2**
Doğru yolu gösterme, hakka sevk etme.

Şuʿāʿ-ı pertev-i şems-i hüdāsın yā Resūla'llāh
Hidāyet şemʿisin nūr-ı Ḫudāsın yā Resūla'llāh

3. **hidāyet:**
Murabba 9
Mısra: **10**
Doğru yolu gösterme, hakka sevk etme.
Beni çün eyleyüp insān
Hidāyet eyledüñ iḥsān

4. **hidāyetle:**-*le*
Rübai 22
Mısra: **3**
Doğru yolu gösterme, hakka sevk etme.
Aʿdāya hidāyetle duʿā eyler iken
Aḥbāb ola maḥrūm-ı şefāʿat ḥāṣā

hidāyet ḳıl:

1. **hidāyet ḳıl:**
Murabba 4
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Doğru yolu göstermek.
Dil-i güm-rāha fażluñ reh-ber eyle
ʿİnāyet ḳıl hidāyet ḳıl ilāhā

2. **hidāyet ḳıl:**
Murabba 4
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Doğru yolu göstermek.
Beni luṭf u ʿaṭāya maẓhar eyle
ʿİnāyet ḳıl hidāyet ḳıl ilāhā

3. **hidāyet ḳıl:**
Murabba 4
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Doğru yolu göstermek.
Ümmīd-i vaṣl ile āvāre oldum
ʿİnāyet ḳıl hidāyet ḳıl ilāhā

4. **hidāyet ḳıl:**
Murabba 4
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Doğru yolu göstermek.
Ḳoma döndür dili rāh-ı ḫaṭādan
ʿİnāyet ḳıl hidāyet ḳıl ilāhā

5. **hidāyet ḳıl:**
Murabba 4
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Doğru yolu göstermek.
Çü olur bende-i şūrīde-ḫālüñ
ʿİnāyet ḳıl hidāyet ḳıl ilāhā

hidāyet ü tevfīḳ it:

1. **hidāyet ü tevfīḳ it:**
Rübai 107
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Doğru yolu ve rıza göstermek.
Mesʾūl ü niyāzum bu ki her kārumda
Fażluñla baña hidāyet ü tevfīḳ it

hidīvā:

1. **ḫidīvā:**
Kaside 24
Mısra: **45**
Ey vezir! anlamında seslenme.
Ḫidīvā kām-baḫşā ey vezīr-i maʿdelet-kāra
Cenābuñdur nigeh-bān-ı ʿadālet çār erkāna

ḫidīv-i ʿaṭā-baḫş:

1. **ḫidīv-i ʿaṭā-baḫş:**
Kaside 26
Mısra: **78**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Himmet bahşeden vezir.
Sütūde-menḳabetā Āṣāfā mededkāra
Eyā ḫidīv-i ʿaṭā-baḫş u server-i vālā

ḫidīv-i cihān-gīr-i ʿālī-maḳām:

1. **ḫidīv-i cihān-gīr-i ʿālī-maḳām:**
Kaside 10
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Makamı yüce dünyayı elinde tutan vezir II Hz. Muhammet.
Şeh-i ḥulle-pūş-ı leʿamrüke-ṭırāz
Ḫidīv-i cihān-gīr-i ʿālī-maḳām

ḫidīv-i ġarb u şarḳ:

1. **ḫidīv-i ġarb u şarḳ:**
Tarih 18
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Doğunun ve batının veziri.
Mālik-i berreyn ü baḥreyn ol ḫidīv-i ġarb u şarḳ
Yaʿnī Sulṭān Aḥmed ol şāhenşeh-i gerdūn-ḥaşem

hidīv-i kişver-i levlāk:

1. **ḫidīv-i kişver-i levlāk:**
Kaside 13
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Levlak ülkesinin hükümdarı.
Ẓuhūr-ı ẕāt-ı pāküñ ey ḫidīv-i kişver-i levlāk
Şeref-baḫşā-yı iḳbāl oldı eyyām ü sinīn üzre

hidīv-i pāk-dil:

1. **ḫidīv-i pāk-dil:**
Kaside 19
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönlü temiz vezir.
ʿĀlim ü fāżıl şeh-i kāmil ḫidīv-i pāk-dil
Melceʾ-i ḫayl-i efāżıl mecmaʿ-ı dānişverī

hidīv-i şāḥibü'l-ḫayra:

1. **ḫidīv-i ṣāḥibü'l-ḫayra:**-*a*
Tarih 28
Mısra: **53**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hayır sahibi vezir II Hüseyin Paşa.
Ol ḫidīv-i ṣāḥibü'l-ḫayra ġarīb ü āşinā
İtmege ḫayr-ı duʿā iḫlāṣ ile ḳaldırsun el

ḫidmet:

1. **ḫidmetinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 107
Mısra: **33**
Bir kimsenin yapmakla sorumlu tutulduğu iş, kendisine verilen görev.
Olur ṣadāḳat ile ḫidmetinde kām-revā
Anuñ ki ṣıdḳ u sedād ile baḫtı esʿaddür

2. **ḫidmetine:**-*i, -n, -e*
Gazel 243
Mısra: **7**
Bir kimsenin yapmakla sorumlu tutulduğu iş, kendisine verilen görev.
N'ola ol şāha ḳul isem dün ü gün ḫidmetine
Ḳamer ü mihr ü felek vālih ü ser-keşte imiş

3. **ḫidmetinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 274
Mısra: **9**
Bir kimsenin yapmakla sorumlu tutulduğu iş, kendisine verilen görev.
Ey Naḥīfī salṭanatdur ḫidmetinde ḳāʾim ol
Rūzgār-ı vuṣlatına ḫoş döner devvār-ı ʿışḳ

4. **ḫidmetüñde:**-*üñ, -de*
Kaside 5
Mısra: **70**
Bir kimsenin yapmakla sorumlu tutulduğu iş, kendisine verilen görev.
Her ne deñlü bende-i küstāḫ isem eyle ḳabūl
Ḥaḳ bilür kim ḫidmetüñde bī-riyāyam bī-riyā

5. **ḫidmet:**
Kaside 26
Mısra: **271**
Bir kimsenin yapmakla sorumlu tutulduğu iş, kendisine verilen görev.
O ḫidmet ile idüp iftiḫār şām ü seḥer
O rifʿat ile mübāhāt iderdi bī-pervā

6. **ḫidmeti:**-*i*
Kaside 27
Mısra: **134**
Bir kimsenin yapmakla sorumlu tutulduğu iş, kendisine verilen görev.
Olsa merd-i himemüñ ḫürmeti vefḳu'l-meʾlūl
Olur ehl-i keremüñ ḫidmeti fevḳa'l-meʾmūr

7. **ḫidmetine:**-*i, -n, -e*
Kaside 27
Mısra: **118**
Bir kimsenin yapmakla sorumlu tutulduğu iş, kendisine verilen görev.
Fārsī vü ʿArabīden ne ki emr eyler iseñ
Terceme ḫidmetine eyler idüm vażʿ-ı cesūr

8. **ḫidmetine:**-*i, -n, -e*
Rübai 133
Mısra: **3**
Bir kimsenin yapmakla sorumlu tutulduğu iş, kendisine verilen görev.
Faḫr-ı rusülüñ ḫidmetine ḳāʾim idi
Olsun aña rıżvān-ı Ḫudāvend-i Mecīd

9. **ḫidmetüñe:**-*üñ, -e*
Rübai 291
Mısra: **2**
Bir kimsenin yapmakla sorumlu tutulduğu iş, kendisine verilen görev.
Ser-geşte-i der-gāhuñ iken çarḫ-ı felek
Dil-beste iken ḫidmetüñe ins ü melek

10. **ḫidmetüñe:**--*ün, --e*
Rübai 492
Mısra: **2**
Bir kimsenin yapmakla sorumlu tutulduğu iş, kendisine verilen görev.
Lāyıḳ degülem gerçi der-i devletüñe
Luṭfuñla ḳabūl eyle beni ḫidmetüñe

11. **ḫidmeti:**-*i*
Tarih 5
Mısra: **8**
Bir kimsenin yapmakla sorumlu tutulduğu iş, kendisine verilen görev.
Olup hemvāre ber-vefḳ-ı rıżā ādāb ü eṭvārı
Şehenşāh-ı cihāna ola daʾim ḫidmeti bihūd

ḫidmet eylemedüm:

1. **ḫidmet eylemedüm:**-*me, -dü, -m*
Rübai 92
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hizmet etmek.
Ben eylemedüm ḳulluġa lāyıḳ ḫidmet
Sen ḳıl kerem ü şānuña lāyıḳ raḥmet

ḫidmet-güẕār-ı āsitānuñdur:

1. **ḫidmet-güẕār-ı āsitānuñdur:**-*uñ, -dur*
Gazel 430
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin huzurunun yoluna hizmet.
Melekler şevḳ ile ḫidmet-güẕār-ı āsitānuñdur
Felek müştāḳ-ı būs-ı dāmenüñdür yā Resūla'llāh

ḫidmet-güẕār-ı ḫāk-pāyam:

1. **ḫidmet-güẕār-ı ḫāk-pāyam:**-*am*
Kaside 28
Mısra: **65**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayak toprağının hizmetinin yolcusu.
Naḥīfî bendeñem ḫidmet-güẕār-ı ḫāk-pāyam ben
Senā-kāruñ duʿā-gūyuñ bu ṭabʿ-ı müsteṭābumdur

ḫidmet-i cuhmūr-ı ʿibād eyleyesin:

1. **ḫidmet-i cuhmūr-ı ʿibād eyleyesin:***-ye, -sin*
Kaside 27
Mısra: **51**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kullarının tamamına hizmet etmek.
Umaram eyleyesin ḫidmet-i cuhmūr-ı ʿibād
İdesin şerʿ-i resūli ʿamelüñde düstūr

ḫidmet-i kūy-ı pāküñ ideyüm:

1. **ḫidmet-i kūy-ı pāküñ ideyüm:***-üñ, -e, -yüm*
Gazel 446
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz mahallenin hizmetçisi olmak.
İdeyüm ölmez isem ḫidmet-i kūy-ı pāküñ
Dil-i nālānum ile başum ile cānum ile

ḫidmet-i mekke medīne:

1. **ḫidmet-i mekke medīne:**
Kaside 22
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mekke ve Medine'nin hizmetçisi.
O şeh kim ḫidmet-i Mekke Medīne faḫr-ı ẕātıdur
Niçe tanẕīr olur şāyān aña Dārāb u Dārāyı

ḫidmet-i naʿt-i şerīfüm:

1. **ḫidmet-i naʿt-i şerīfüm:***-üm*
Kaside 26
Mısra: **270**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mübarek naatinin hizmeti.
İdüp mülāḥaẓa-i intisāb-ı der-gāhum
İderdi ḫidmet-i naʿt-i şerīfüm istiḳṣā

ḫidmet-i naʿt-i şerīfüñ:

1. **ḫidmet-i naʿt-i şerīfüñ:***-üñ*
Gazel 360
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mübarek naatinin hizmeti.
Bu Naḥīfî gibi şevḳ ile benüm sulṭānum
Ḫidmet-i naʿt-i şerīfüñ baña deyn olsun deyn

ḫidmet-i naʿtümde:

1. **ḫidmet-i naʿtümde:***-üm, -de*
Rübai 509
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mübarek na'tına hizmet (Hz. Muhammet'e yazılan şiirlere vazife).
Dirse bu benüm ḫidmet-i naʿtümde idi
Maḥşerde cevābuñ ne şeh-i levlāke

ḫidmet-i naʿtüñle:

1. **ḫidmet-i naʿtüñle:***-üñ, -le*
Gazel 3
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Peygambere yazılan şiirin hizmeti, amacı.
Ḫidmet-i naʿtüñle maḳṣūdum Naḥīfīveş hemā
İntisāb itmekdür ey şāhenşeh-i ẕī-şān saña

2. **ḫidmet-i naʿtüñle:***-üñ, -le*
Kaside 5
Mısra: **53**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Methetme hizmetiyle.
Faḫr iderken ḫidmet-i naʿtüñle ben şām ü seḥer
Kesr-i şān-ı ṭabʿuma ḳaṣd eyler erbāb-ı cefā

ḫidmet-i pīrāmenüñdür:

1. **ḫidmet-i pīrāmenüñdür:***-üñ, -dür*
Gazel 430
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çevre, etrafın hizmeti.
Saʿādet ḫidmet-i pīrāmenüñdür yā Resūla'llāh
Selāmet rāh-ı şerʿ-i rūşendür yā Resūla'llāh

ḫidmet-i şerʿa:

1. **ḫidmet-i şerʿa:***-a*
Kaside 27
Mısra: **48**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İslam hukukunun hizmeti.
Emr-i maʿrūf ḳılup münkeri nehy itmek içün
Ḳıl hemān himmetüñi ḫidmet-i şerʿa maḳṣūr

ḫidmet-i şerīfümde:

1. **ḫidmet-i şerīfümde:***-üm, -de*
Kaside 26
Mısra: **267**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüce hizmet.
Ne deñlü ḳāṣır ise ḫidmet-i şerīfümde
Żaʿīf-i cümle-i ümmet Naḥīfī-i şeydā

ḫidmetler idüp:

1. **ḫidmetler idüp:***-ler, -üp*
Rübai 132
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hizmet etmek.

İḫlāṣ ile ol mefḫar-ı mevcūdāta
Ḫidmetler idüp eyledi taḥṣīl-i murād

ḥıfẓ:

1. **ḥıfẓ:**
Kaside 10
Mısra: **35**
Saklama, korunma.
Anı ḥıfẓ içün tāb-ı ḫūrşīdden
Olurdı meẓalle aña bir ġamām

2. **ḥıfẓı:**-*ı*
Kıt'a 24
Mısra: **2**
Ezberleme, akılda tutma.
On nefer kimse ki cennetle mübeşşer oldı
Saña naẓm eyleyeyüm tā ola ḥıfẓı āsān

ḥıfż eylesün:

1. **ḥıfż eylesün:**-*sün*
Kaside 26
Mısra: **323**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Korumak, saklamak, muhafaza etmek.
Vücūd-ı pākini ḥıfż eylesün ḫaṭālardan
Ḫudā-yı Ferd ü Ṣamed celle şānühü ve ʿulā

ḥıfẓ ide:

1. **ḥıfẓ ide:**-*e*
Kaside 28
Mısra: **81**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Korumak, muhafaza altına almak.
Ḫudā ẕāt-ı şerīfüñ ḥıfẓ ide her dem ḫaṭālardan
Senüñ kim ẕāt-ı pāküñ bāʿiṯ-i şevḳ-ı ḫiṭābumdur

ḥıfẓ idegör:

1. **ḥıfẓ idegör:**
Gazel 169
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Korumaya gayret göstermek.
Pervāne perüñ ḥıfẓ idegör sūz-ı dilümden
Ben şemʿ-i żiyā-perver-i ʿışḳam şererüm var

ḥıfẓ ider:

1. **ḥıfẓ ider:**-*er*
Gazel 274
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Korumak.
Āsiyāb-ı çarḫ içinde ḥıfẓ ider anı felek
Anuñ içün cāhile virmez Ḫudā esrār-ı ʿışḳ

ḥıfẓ idüp:

1. **ḥıfẓ idüp:**-*üp*
Tarih 16
Mısra: **52**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Korumak.
Ḳadr ü ʿıyd itsün şeb ü rūzın ṣafā-yı ḳalb ile
Ḫıfẓ idüp ẕāt-ı şerīfin her nefes Rabb-i İlāh

ḥıfẓ it:

1. **ḥıfẓ it:**
Gazel 46
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Korumak, muhafaza altına almak.
Sāde ḳıl levḥ-i dili naḳş-ı sivādan yā Rab
Ḫıfẓ it āyīnemüzi jeng-i riyādan yā Rab

ḥıfẓ u emānın:

1. **ḥıfẓ u emānın:**-*ın*
Tarih 29
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güven ve korunma.
Ṣıḥḥat ü ʿāfıyet iḥsān idüp ol Rabb-ı Kerīm
Eyleye ḥıfẓ u emānın o şehe ḥırz-ı vücūd

ḥıfẓ u emānuñ:

1. **ḥıfẓ u emānuñ:**-*uñ*
Rübai 14
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güven ve korunma.
ʿAvn ü mededüñ ḥıfẓ u emānuñ yā Rab
Sen bedreḳa-i ḫayr-ı ṭarīḳ eyle baña

ḥıfẓ-ı ḥudāda ola:

1. **ḥıfẓ-ı ḥudāda ola:**-*a-da*
Tarih 1
Mısra: **40**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın korumasında olmak.
Dem-ā-dem müstedām-ı ʿömr ola ṣadr-ı saʿādetde
Ola ḥıfẓ-ı Ḫudāda ẕāt-ı ʿālī-ḳadr ü ẕī-şānı

ḥıfẓ-ı merātib:

1. **ḥıfẓ-ı merātib:**
Kaside 22
Mısra: **35**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mertebeleri korumak.
Gerek ḥıfẓ-ı merātib aña söz yoḳdur müsellemdür
Kişi ḫayr ile ẕikr itmek gerek ecdād ü ābāyı

ḥıfẓ-ı sübḥānī:

1. **ḥıfẓ-ı sübḥānī:**
Tarih 1
Mısra: **44**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın himayeti.
Vücūdın bāʿiṯ-i emn ü emān itsün cihān üzre
Dem-ā-dem reh-ber olsun baḥr ü berde ḥıfẓ-ı Sübḥānī

ḥikāyāt-ı ġam-ı ʿışḳum:

1. **ḥikāyāt-ı ġam-ı ʿışḳum:**-*um*
Gazel 119
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk gamının hikâyeleri.
Cihānda buldı ġāyet ḳıṣṣa-i Ferhād ü Ḳays ammā
Ḥikāyāt-ı ġam-ı ʿışḳum benüm bī-ḥadd ü pāyāndur

ḥikāyāt-ı ġam-ı ʿışḳumuzı:

1. **ḥikāyāt-ı ġam-ı ʿışḳumuzı:**-*umuz, -ı*
Gazel 178
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk gamının hikâyeleri.
Söylesek saña ḥikāyāt-ı ġam-ı ʿışḳumuzı
Her biri çeşm-i siyeh-mestüñe ḫ∨āb-āver olur

ḥikāye:

1. **ḥikāye:**
Gazel 508
Mısra: **2**
Hakikî veya uydurma sergüzeşt, kısa, masal.
Bu şeb recā-yı dil ol dil-rübāya söylendi
O māha ḥāle münāsib ḥikāye söylendi

ḥikāyet:

1. **ḥikāyetdür:**-*dür*
Gazel 156
Mısra: **40**
Hikâye etme.
Süḫandānā maʿārif-perverā dānende-i ḳadrā
Benüm ḥāl-i dil-i zārum ʿaceb ṭurfe ḥikāyetdür

ḥikāyet ḳılsam:

1. **ḥikāyet ḳılsam:**-*sa, -m*
Gazel 407
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hikaye etmek, anlatmak.
Eger biñde birin ḳılsam ḥikāyet yā Resūla'llāh
Yine derd-i dilüm bulmaz nihāyet yā Resūla'llāh

ḥikāyet-i devr-i zamāne:

1. **ḥikāyet-i devr-i zamāne:**
Gazel 314
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zamanın hikâyesi, anlatılanı.
Gül ile ḫār nedīm oldı yār ile aġyār
Budur ḥikāyet-i devr-i zamāne ey bülbül

ḥikāyet-i hārūn:

1. **ḥikāyet-i hārūn:**
Kaside 26
Mısra: **257**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hârun'un hikayesi II Hz. Harun, Harun, Musa'nın ağabeyi olan Yahudi kâhin ve din büyüğü.
Ḳarīn-i ʿilm-i şerīfüñ ḥikāyet-i Hārūn
Ki rüşd-i ṭabʿ ile olmışdı erşedü'l-ḫulefā

ḥikmet:

1. **ḥikmetüñ:**-*üñ*
Gazel 45
Mısra: **9**
Hakikat sırrı, bilgelik, öz.
Nüsḫa-i kevn ü mekānda ḥikmetüñ āyātıdur
İḫtilāf-ı şekl ü elvān ile envāʿ u ḍurūb

2. **ḥikmet:**
Gazel 397
Mısra: **5**
Hakikat sırrı, bilgelik, öz.
Ḥikmet bu ki ey reşk-i Mesīḥā-yı maḥabbet
Loḳmānı bile ʿışḳ ile bī-çāre idersin

3. **ḥikmetdür:**-*dür*
Gazel 517
Mısra: **4**
Hakikat sırrı, bilgelik, öz.
Cism-i ser-tā-pā ʿalīl-i sūz u tāb-ı ʿışḳ iken
Ḫaste-i ʿışḳuñ ne ḥikmetdür bilinmez ʿilleti

4. **ḥikmet:**
Kaside 8
Mısra: **3**
Hakikat sırrı, bilgelik, öz.
Bu ne ḥikmet ki olur reh-zen-i ʿaḳl-i ḥükemā
Bu ne ḳudret ki ider çeşm-i ʿuḳuli bīdār

5. **ḥikmetiyle:**-*i, -y, -le*
Kaside 13
Mısra: **9**
Hakikat sırrı, bilgelik, öz.
Seni Ḫallāḳ-ı ʿĀlem ḥikmetiyle bī-miṣāl itdi
Bulunmaz senden eşref āsumān üzre zemīn üzre

6. **ḥikmeti:**-*i*
Kaside 26
Mısra: **17**
Hakikat sırrı, bilgelik, öz.
Ḫudā-yı Lem-yezelüñ bunda ḥikmeti vardur
Saña tevekkül ü teslīmdür olan evlā

7. **ḥikmet:**
Rübai 21
Mısra: **3**
Hakikat sırrı, bilgelik, öz.
Teʾḫīr-i ḥuṣūlinde niçe ḥikmet var
Sen itme ṣaḳın ẓann-ı ḫilāf ile ḫaṭā

8. **ḥikmetdür:**-*dür*
Rübai 194
Mısra: **1**
Hakikat sırrı, bilgelik, öz.

Bir vāḳıʿa gördüm kiʿaceb ḥikmetdür
Bir ḫ∨āb ki mażmūnı seni rüʾyetdür

9. **ḥikmet:**
Rübai 239
Mısra: **3**
Hakikat sırrı, bilgelik, öz.
Aḥkām-ı İlāhiyyede ḥikmet vardur
İtme bu şuʾūnāta ḥaẕer ḳıl taʿrīż

10. **ḥikmetle:**-*le*
Rübai 243
Mısra: **4**
Hakikat sırrı, bilgelik, öz.
Ol aḥkem-i ḥākimīn olan Rabb-i Ḥakīm
Ḥikmetle ḫażīżi evc ider evci ḫażīż

11. **ḥikmetinüñ:**-*i, -nüñ*
Rübai 317
Mısra: **1**
Hakikat sırrı, bilgelik, öz.
Ey ḥikmetinüñ vālihi ʿaḳl-ı evvel
Esrārına dem-beste nebiyy-i mürsel

12. **ḥikmeti:**-*i*
Tarih 33
Mısra: **15**
Hakikat sırrı, bilgelik, öz.
İsm-i Saʿd-ābāduñ oldı şimdi ẓāhir ḥikmeti
Oldı saʿd ile bu fetḥ ābādī-i mülk-i ṣafā

ḥikmet ü edeb:

1. **ḥikmet ü edeb:**
Kaside 6
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hikmet ve edep.
Oldı ḥamīr-i māye-i pür-nūr-ı ṭıynetüñ
Ḥilm ü vaḳar u ṣıdḳ u ṣafā ḥikmet ü edeb

ḥikmet ü hendese-i ṭabʿını:

1. **ḥikmet ü hendese-i ṭabʿını:**-*ı, -n, -ı*
Kaside 21
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yaratılışının mühendisliği ve hikmeti.
Ḥikmet ü hendese-i ṭabʿını eyler taḳrīr
Ṭarḥ-ı maṭbūʿ ile bu heyʾeti Saʿd-ābāduñ

ḥikmet-āşinā-yı kār-fermāyī olur:

1. **ḥikmet-āşinā-yı kār-fermāyī olur:**-*ur*
Kaside 22
Mısra: **52**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İş buyuran hikmeti bilen olmak.
Ḫuṣūṣan kim vekīl-i muṭlaḳı sulṭān-ı İslāmuñ
Olur elbette ḥikmet-āşinā-yı kār-fermāyī

ḥikmet-i bī-ḥadd-i ḥakīm ü settār:

1. **ḥikmet-i bī-ḥadd-i ḥakīm ü settār:**
Kaside 8
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hakim ve her şeyi örten Allahın sınırsız hikmeti.
Ḥabbeẕā ḥikmet-i bī-ḥadd-i Ḥakīm ü Settār
Ḥabbeẕā ḳudret-i bī-ʿadd-i Ḳādir ü Ġaffār

ḥikmet-i maḫfī:

1. **ḥikmet-i maḫfī:**
Kaside 22
Mısra: **43**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gizli hikmet.
ʿAṭā-yı Ḥaḳda vardur niçe yüz biñ ḥikmet-i maḫfī
Muʿallel bi'l-ġaraż ṣanma ẓuhūr-ı naḳş-ı eşyāyı

ḥikmetinden suʾāl olınmaz:

1. **ḥikmetinden suʾāl olınmaz:**
Kıt'a 6
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kelam-ı Kibar**
"Allah'ın hikmetlerine şaşırılmaz." anlamında halk arasında söylenen söz.
Öyle Ḳādir Ḥakīm ü ʿĀdildür
Ḥikmetinden suʾāl olınmaz hīç

ḥikmet-şināsı-ı feth-i ṭılsım-ı ḥızāneyem:

1. **ḥikmet-şināsı-ı fetḥ-i ṭılsım-ı ḫızāneyem:**-*yem*
Gazel 355
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hazine büyüsünün açılmasının hikmetini bilen.
Mevkūfdur müṭālaʿama ḥall-i müşkilāt
Ḥikmet-şināsı-ı fetḥ-i ṭılsım-ı ḫızāneyem

ḫilāf:

1. **ḫilāf:**
Gazel 60
Mısra: **7**
Karşıt, zıt, aykırı, ters.
Ḫilāf cins ile ṣoḥbet belādur ehl-i dile
İder şikeste-edā ʿandelībi ṣavt-ı ġurāb

2. **ḫilāfın:**-*ın*
Gazel 505
Mısra: **9**
Yanlışlık.
Ḫilāfın eyledi īmā o ġamze-i ġaddār
Ne dem ki yār baña vaʿde-i viṣāl itdi

ḫilāf olmasun:

1. **ḫilāf olmasun:**-*ma, -sun*
Gazel 141
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aykırı olmak.
Rıżā-yı Ḥaḳḳa ḫilāf olmasun meded kāruñ
Cenāb-ı Ḥażret-i Ḥaḳdan ʿıtāb āteşdür

ḫilāf u nā-sezādur:

1. **ḫilāf u nā-sezādur:**-*dur*
Rübai 386
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tam tersi ve layık olmayan.
Her ḥāl ile tevfīḳ-ı rıżādur emelüm
Ammā ki ḫilāf u nā-sezādur ʿamelüm

ḫilāf-ı emr-i ḳānūn-ı selef eylerse:

1. **ḫilāf-ı emr-i ḳānūn-ı selef eylerse:**-*r, -se*
Matla 134
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eski kanunların emrine aykırı iş yapmak.
Her kim eylerse ḫilāf-ı emr-i ḳānūn-ı selef
Nā-ḫalefdür nā-ḫalefdür nā-ḫalefdür nā-ḫalef

ḫilāf-ı meşreb:

1. **ḫilāf-ı meşreb:**
Kaside 26
Mısra: **155**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Meşrebinin zıttı.
Ḫilāf-ı meşreb idi ben faḳīre ʿarż-ı merām
Olup ḳanāʿat ile kūşe-gīr-i istiġnā

ḫilāf-ı meşreb-i ḥüsnince:

1. **ḫilāf-ı meşreb-i ḥüsnince:**-*in, -ce-ince*
Gazel 22
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzel meşrebin zıddına.
Benümçün hep vefā ümmīd ider dirler imiş aʿdā
Ḫilāf-ı meşreb-i ḥüsnince itmişler beni inhā

ḫilāf-ı vaʿde-i teşrīfe:

1. **ḫilāf-ı vaʿde-i teşrīfe:**-*e*
Matla 77
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gelme sözünün engeli.
Ḫırām itdürmeyen dildāra bu eşk-i firāvāndur
Ḫilāf-ı vaʿde-i teşrīfe bāʿiş yaʿnī bārāndur

hilāl:

1. **hilāle:**-*e*
Gazel 104
Mısra: **3**
Ayın ilk günlerinde aldığı yay biçimi, ayça, yeni ay.
Döndüm hilāle ḳaşlarını eyleyüp ḫayāl
Cismüm nizār iden benüm ol māh-pāredür

2. **hilāli:**-*i*
Gazel 156
Mısra: **21**
Ayın ilk günlerinde aldığı yay biçimi, ayça, yeni ay.
Hilāli bedr iden iḳbālidür mihr-i dıraḫşānuñ
Kemāl-i ehl-i istiʿdāda bāʿiş yaʿnī raġbetdür

3. **hilāl:**
Gazel 275
Mısra: **6**
Ayın ilk günlerinde aldığı yay biçimi, ayça, yeni ay.
Şehā sen āfet-i devrüñ ruḫ-ı ruḫsārı sürḫ olmış
Görinen ol siyeh ebrū şafaḳ üzre hilāl ancaḳ

4. **hilālüñ:**-*üñ*
Gazel 409
Mısra: **8**
Ayın ilk günlerinde aldığı yay biçimi, ayça, yeni ay.
Benān-ı muʿcizātuñ eyledi ḫam-geşte-i ḫayret
Vücūd-ı ʿālem-ārāsın hilālüñ yā Resūla'llāh

5. **hilāle:**-*e*
Gazel 475
Mısra: **12**
Ayın ilk günlerinde aldığı yay biçimi, ayça, yeni ay.
Baña ġam-ı ebrūlaruñı çoḳ mı görürsin
Degmez miyüz ey meh yine yanuñda hilāle

hilāl ebrūsına:

1. **hilāl ebrūsına:**-*sı, -n, -a*
Gazel 392
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hilal kaşlı.
Baḳ hilāl ebrūsına inṣāfa gel ey māh-ı nev
Tāb-ı ḥüsn ile o ḫūrşīd-iştihārumdur gelen

hilāl itdi:

1. **hilāl itdi:**-*di*
Gazel 505
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İki büklüm yapmak.
Görünmez ise n'ola żaʿfdan bu cism-i nizār
O māh-pāre beni cevr ile hilāl itdi

2. **hilāl itdi:**-*di*
Matla 263
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İki büklüm yapmak.
Hecr-i ebrūsı hilāl itdi vücūd-ı bedri
Bir güzeldür ki o meh-pāre bilinmez ḳadri

hilāl olduñ:

1. **hilāl olduñ:**-*du, -ñ*
Kıt'a 37
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hilal olmak II iki büklüm olmak.
Żaʿf-ı şavm ile ḳaşuñ gibi hilāl olduñ ise
Nūr-ı maḥż ile tenüñ reşk-i meh-i bedr oldı

hilāl olmadadur:

1. **hilāl olmadadur:**-*ma, -da, -dur*
Rübai 193
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hilal olmak.
ʿIşḳıyla hilāl olmadadur cism-i nizār
Meh-pārelere māʾil olan böyle olur

hilāl olmamaġa:

1. **hilāl olmamaġa:**-*ma, -maġ, -a*
Gazel 215
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eğilip bükülmek, iki büklüm olmak (gövdenin hilal gibi eğilmesi).
Ġam-ı ʿışḳuñla hilāl olmamaġa çāre mi var
Tīġ-i dil-sūz-ı cefāña niçe bir nāz iderüz

hilāle dönmüş:

1. **hilāle dönmüş:**-*müş*
Gazel 93
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hilale benzemek II İncelmek, zayıflamak.
Her āfitāb-ı sīm-ten dönmüş hilāle rūzeden
İtse n'ola defʿ-i ḥazen teşrīf-i şevḳ-encām-ı ʿıyd

hilāl-i āsumān:

1. **hilāl-i āsumān:**
Gazel 118
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gökyüzündeki hilal şeklinde olan ay.
Şeb-i ḥasretde ey meh-pāre hecr-i ebruvānuñla
Hilāl-i āsumān cism-i nizāra ṭīġ-i bürrāndur

ḫılāl-ı fikrüñe:

1. **ḫılāl-ı fikrüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 509
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Düşüncenin aralığı.
Hemīşe itmedesin gerçi cemʿ-i māl-i ḥarām
Ḫılāl-ı fikrüñe ḫavf-i ʿaẕāb gelmez mi

hilāl-i ʿıyd olursa:

1. **hilāl-i ʿıyd olursa:**-*ur, -sa*
Gazel 213
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bayram hilâli olmak.
Ger hilāl-i ʿıyd olursa sāġar-ı Cemşīdümüz
ʿĀşıḳuz germī-i ġamdur neşve-i cāvīdümüz

hilʿat-efrūz-ı şafā:

1. **ḫilʿat-efrūz-ı şafā:**
Kaside 15
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Safanın kaftanını arttıran.
Feyż-yāb-ı şeref-i ṣoḥbet-i Fārūḳ u ʿAlī
Ḫilʿat-efrūz-ı ṣafā Ḥażret-i Veys'el-Ḳaranī

ḫilʿat-i ʿadl:

1. **ḫilʿat-i ʿadl:**
Kaside 8
Mısra: **80**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Adaletin fermanı.
Bāreke'llāh zihī yār-ı çehār-ı mümtāz
Ḫilʿat-i ʿadl içün olmışlar idi ʿunṣur-ı çār

ḫilʿat-i āmāli:

1. **ḫilʿat-i āmāli:**-*i*
Kaside 9
Mısra: **54**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Emellerinin kaftanı.
ʿIyd-gāh-ı vuṣlat-ı yār ile olsam şādumān
Ḫilʿat-i āmāli zīb-i cism-i ʿuryān eylesem

ḫilʿat-i dil-keş-i sulṭān-ı dü ʿālemdür:

1. **ḫilʿat-i dil-keş-i sulṭān-ı dü ʿālemdür:**-*dür*
Kaside 16
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İki âlemin sultanının gönül çeken hilati.
Leb-i ādāb ile dāmānını taḳbīl eyle
Ḫilʿat-i dil-keş-i sulṭān-ı dü ʿālemdür bu

ḫilʿat-i ekremdür:

1. **ḫilʿat-i ekremdür:**-*dür*
Kaside 16
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Keremli hırka.
Ẕāt-ı Veys'el-Ḳaranīye niçe biñ ḥālet ile
Baḫş u itḥāf olınan ḫilʿat-i ekremdür bu

ḫilʿat-i faẓl u kemālātı:

1. **ḫilʿat-i faẓl u kemālātı:**-*ı*
Tahmis 2
Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Olgunluklar ve faziletl kaftan.
-
Ḫilʿat-i faż̈l u kemālātı Ḫudā bī-kem ü kāst

ḫilʿat-i mesmūme-i idbārı:

1. **ḫilʿat-i mesmūme-i idbārı:**-*ı*
Gazel 112
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Talihsizlikle zehirlenmiş kaftan.
Her kime iḳbāl iderse bu zen-i dünyā-yı dūn
Ḫilʿat-i mesmūme-i idbārı ber-dūş itdirür

ḫīle:

1. **ḫīlesine:**-*si, -n, -e, -, -*
Kaside 3
Mısra: **62**
Bir kimseyi aldatmak, kandırmak ve yanıltmak amacıyla yapılan tertip, düzen.
Nefs ü şeyṭāna niçün tābiʿ olursın eyvāh
ʿĀḳıl eyler mi naẓar ḫīlesine aʿdānuñ

ḫilḳat:

1. **ḫilḳatinde:**-*i, -n, -de*
Kaside 22
Mısra: **64**
Yaratılışta bulunan hâl, yaratılıştan gelen mizaç, yaratılış.
Kimi eşbāḥa māʾildür kimi ervāḥa nāẓırdur
Bu ḫalḳuñ bir degüldür ḫilḳatinde resm-i bīnāyī

2. **ḫilḳatde:**-*de*
Rübai 394
Mısra: **3**
Tabiat, yaratılış.
Ḫilḳatde şebīh idi şeh-i kevneyne
Ol ḫulḳı ḥasen ẕātı ḥasen ismi Ḥasen

ḫilḳat-i eflāk-i cihāna:

1. **ḫilḳat-i eflāk-i cihāna:**-*a*
Gazel 79
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyanın feleklerinin yaratılışı. Tanıkta Hz. Muhammed'in dünyanın yaratılmasına sebep olan kudsi hadise telmih vardır.
Sensin ey pertev-i eflāk-nişīn-i levlāk
Ḫāṣılı ḫilḳat-i eflāk-i cihāna bāʿiṣ

ḫilm:

1. **ḫilm:**
Kaside 26
Mısra: **56**
Huy yumuşaklığı, yumuşak huyluluk, öfke ve hiddet gerektiren durumlarda kendini yenerek sâkin ve serinkanlı olma.
Ṣıfāt u ẕātına pīrāye-i kemāl olmış
Vaḳar u ḫilm ü edeb ḥüsn-i ṭabʿ u fehm ü ẕekā

ḫilm ü vaḳar:

1. **ḫilm ü vaḳar:**
Kaside 6
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yumuşakbaşlılık ve ağırbaşlılık.
Oldı ḥamīr-i māye-i pür-nūr-ı ṭıynetüñ
Ḫilm ü vaḳar u ṣıdḳ u ṣafā ḥikmet ü edeb

ḫilye:

1. **ḫilyesine:**-*si, -n, -e*
Tarih 7
Mısra: **3**
Süs, zinet, cevher.
Zīb-āver olup ḫilyesine liḫye-i zībā
Bir sünbüle döndi ki ola zīb-i ṣaf-ı gül

ḫilye-i faḫr-ı cihānı:

1. **ḫilye-i faḫr-ı cihānı:**-*ı*
Kaside 26
Mısra: **260**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Alemi aydınlatan Hz Muhammed'in güzel vasıflarını anlatan eser.
Gelüp ḫużūrına nā-gāh bir gedā-yı faḳīr
O dem ki ḫilye-i faḫr-ı cihānı ṣundı aña

hīme-keşi olsa:

1. **hīme-keşi olsa:**-*sa*
Tahmis 4
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Odun çekeni olmak.
Dīg-i ḥikmetde pişürdi çü senüñ sevgüñi Ḥaḳ
Cebrāʾile olsa n'ola maṭbaḫunuñ hīme-keşi

himem-i nā-maḥṣūr eyleyüp:

1. **himem-i nā-maḥṣūr eyleyüp:**-*yüp*
Kaside 27
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sınırsız himmetlerde bulunmak.
Rāḥat-ı ʿālem içün rāḥatuñı terk itdüñ
Eyleyüp ṣubḥ u mesāda himem-i nā-maḥṣūr

himmet:

1. **himmetüñdür:**-*üñ, -dür*
Gazel 79
Mısra: **14**
Lütuf, gayret, yardım.
Lāl olur vaṣfuñı itmekde Naḥīfī ammā
Himmetüñdür yine taḥrīḳ-i zebāna bāʿiṣ

2. **himmet:**
Gazel 130

Mısra: **15**
Lütuf, gayret, yardım.
Ne himmet olsa gerek ādeme esāfilden
Zemīne feyż-i nemā cānib-i semādan olur

3. **himmetin:**-*iñ*
Gazel 229
Mısra: **10**
Lütuf, gayret, yardım.
Ney gibi bir ḳābil-i bī-rūḥı eyler nale-sāz
Himmetin der-kār idince merdüm-i ṣāḥib-nefes

4. **himmet:**
Gazel 338
Mısra: **11**
Lütuf, gayret, yardım.
Ferhād-ı nā-kes itdiği himmet midür meger
Küh-sār-ı ġamda böyle midür himmetüm benüm

5. **himmetüm:**-*üm*
Gazel 338
Mısra: **12**
Lütuf, gayret, yardım.
Ferhād-ı nā-kes itdiği himmet midür meger
Küh-sār-ı ġamda böyle midür himmetüm benüm

6. **himmetüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 419
Mısra: **7**
Lütuf, gayret, yardım.
Mücerred ʿafv-i Ḥaḳdur himmetüñle mesnedüm yoḫsa
Benüm ʿiṣyānuma yoḳ ḥadd ü ġāyet yā Resūla'llāh

7. **himmetüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 422
Mısra: **5**
Lütuf, gayret, yardım.
Dil-i nālānum eyle himmetüñle bülbül-i şeydā
Gül-i gülşen-sarāy-ı pür-ṣafāsın yā Resūla'llāh

8. **himmetüñ:**-*üñ*
Kaside 5
Mısra: **145**
Lütuf, gayret, yardım.
Ben degül ey melceʾ-i ümmet olursa himmetüñ
Raḥm idüp ḥāl-i dil-i nālānuma rūz-ı cezā

9. **himmetüñle:**-*üñ, -le*
Kaside 8
Mısra: **263**
Lütuf, gayret, yardım.
Himmetüñle umaram bendeñi ey faḫr-ı rusül
Eyleye Ḥażret-i Ḥaḳ nāʾil-i ecr-i bisyār

10. **himmetüñ:**-*üñ*
Kaside 25
Mısra: **51**
Lütuf, gayret, yardım.
Umaram himmetüñ refīḳum ola
Bu ümmīd ile intiḳāl itdüm

11. **himmet:**
Kaside 26
Mısra: **203**
Lütuf, gayret, yardım.
Ya bir midür meger iḥsān ü himmet ü vüzerā
Degüldür ehl-i dile luṭfı ḳābil-i iḥṣā

12. **himmeti:**-*i*
Kaside 26
Mısra: **68**
Lütuf, gayret, yardım.
Vücūd-ı luṭf-ı ilāhī degül midür ḫalḳa
Ki emn-i ʿāleme vābeste himmeti maḥżā

13. **himmetiyle:**-*i, -y, -le*
Kaside 26
Mısra: **66**
Lütuf, gayret, yardım.
Degül mi meymenet-i ẕātı fażl-ı Rabbānī
Ki oldur feth-i Saḳız himmetiyle çehre-nümā

14. **himmetüñ:**-*üñ*
Kaside 26
Mısra: **183**
Lütuf, gayret, yardım.
Ṣafā-yı ḫāṭıruma eyle himmetüñ der-kār
Beni müżāyaḳa-i dām-ı ġamdan eyle rehā

15. **himmetüm:**-*üm*
Kaside 27
Mısra: **63**
Lütuf, gayret, yardım.
Himmetüm midḥat-i peyġām-bere mevṣūf ḳılup
Vaṣf-ı aġyāra rıżā virmez iken ṭabʿ-ı ġayūr

16. **himmetüñi:**-*üñ, -i*
Kaside 27
Mısra: **48**
Lütuf, gayret, yardım.
Emr-i maʿrūf ḳılup münkeri nehy itmek içün
Ḳıl hemān himmetüñi ḫidmet-i şerʿa maḳṣūr

17. **himmete:**-*e*
Rübai 386
Mısra: **4**
Lütuf, gayret, yardım.
Yā Rab keremüñle beni ḳıl feyż-i ṣalāḥ
Ḳıl himmete taḥvīl fütūr u keselüm

18. **himmetüñ:**-*üñ*
Tahmis 1
Mısra: **31**
Lütuf, gayret, yardım.
Himmetüñ rāh-ı maḥabbetde bülend eyle bülend
Ḳudsiyān eyleye tā kim saña taḥsīn ü pesend

19. **himmetin:**-*i, -n*
Tarih 28
Mısra: **3**
Lütuf, gayret, yardım.
Himmetin mevḳūf-ı taḥṣīl-i rıżāʾu'llāh idüp
İtdi ḫayrāt-ı ḥüsānı ʿumde-i ṣıdḳ-ı emel

himmet eri:

1. **himmet eri:**-*i*
Kaside 19
Mısra: **102**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cömert kişiler.
Ol ḳadar çekdüm zen-i ferṭūte-i dünyā ġamın
Ẓann iderdüm ḳalmadı dünyāda bir himmet eri

himmet eyle:

1. **himmet eyle:**
Gazel 224
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Lütufta bulunmak, yardım etmek.
Şöyle himmet eyle kim ʿışḳ ile meşhūr olalum
Ḥaşre dek dillerde söylensün Naḥīfī nāmumuz

2. **himmet eyle:**
Gazel 500
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardım etmek.
Bezm-i viṣālüñ oldum maḫmūr-ı iftirāḳı
Defʿ-i ḫumāra luṭf it bir himmet eyle sāḳī

himmet eylerseñ:

1. **himmet eylerseñ:**-*r, -se, -ñ*
Kaside 8
Mısra: **273**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardım etmek.
Himmet eylerseñ eger ben ḳuluña sulṭānum
ʿÖmrüm olduḳça idem vaṣf-ı şerīfüñ ikşār

himmet eyleyüp:

1. **himmet eyleyüp:**-*yüp*
Tarih 5
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Lütufta bulunmak, yardım etmek.
Niẓām-ı devlete reʾy-i rezīni eyleyüp himmet
Vezīr-i ḫayra tevfīḳ ilticāsın eyledi maḳṣūd

2. **himmet eyleyüp:**-*yüp*
Tarih 25
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardım etmek.
Yeñi-çeri aġası iken eyleyüp himmet
Bu ḫayrı eyledi ʿunvān-ı defter-i ḥasenāt

3. **himmet eyleyüp:**-*yüp*
Tarih 29
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardım etmek.
Eyleyüp himmet o şāhenşeh-i mülk-i İslām
Ḳıldı bu çeşme-i zībendeyi ʿayn-ı mevrūd

himmet iderse:

1. **himmet iderse:**-*er, -se*
Gazel 401
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardım etmek.
Helāke himmet iderse eger ki ġamzelerüñ
Berāt-ı ḫaṭṭuñ ile ḳanumuz ḥelāl olsun

himmet idüp:

1. **himmet idüp:**-*üp*
Tarih 32
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardım etmek.
Vezāretle aġa iken li-vechi'llāh idüp himmet
O maḥmūdu'l-ḫıṣāl itdi bu ʿayn-ı dil-keşi icrā

himmet it:

1. **himmet it:**
Gazel 330
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardım etmek.
Müdāvā-yı viṣāle himmet it ey baḫt-ı her-cāyī
Ki derd-i hecr-i cānān ile bī-ṣabr u şekīb oldum

himmet itseñ:

1. **himmet itseñ:**-*se, -ñ*
Gazel 481
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardım etmek.
Dün Naḥīfīyi ġam-ı yeʾs ile gördüm maḫzūn
Himmet itseñ ya ne var ol daḫi ber-kām olsa

himmet ḳıl:

1. **himmet ḳıl:**
Gazel 280
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Lutfetmek, iyilikte bulunmak, yardımcı olmak.
Amān amān cigerüm yaḳdı āteş-i hicrān
Zülāl-i vuṣlata ḳıl himmet es-selāmu ʿaleyk

himmet ü ḫayr-ı duʿāsıyla:

1. **himmet ü ḫayr-ı duʿāsıyla:**-*sı, -yla*
Tarih 34
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Duanın hayır ve himmeti.
Feṯḥ-i Gence genc-i bād-āver gibi oldı güşād
Himmet ü ḫayr-ı duʿāsıyla o şāh-ı emcedüñ

himmet ü luṭfuñ:

1. **himmet ü luṭfuñ:**-*uñ*
Kaside 8
Mısra: **175**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardım ve ihsan.
Ben ġarībe idesin himmet ü luṭfuñ hem-rāh
Emr-i Ḥaḳḳ ile k'olam mülk-i beḳāya reh-vār

himmet-cūyā:

1. **himmet-cūyā:**
Tahmis 8
Mısra: **37**
Himmet arayıcı.
Saʿy idüp kimi ṣafā-yı dile himmet-cūyā
Her biri ṭavf-ı güẕergehde taḥiyyat-gūyā

himmet-i āṣaf-ı ʿaṣr:

1. **himmet-i āṣaf-ı ʿaṣr:**
Kaside 21
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Asrın Âsaf'ının yardımı II Âsaf, Hz. Süleyman'ın veziridir.
Himmet-i Āṣaf-ı ʿaṣr ile muḥaṣṣal oldı
Ḫoş-nümā sāḥa-i pür-ʿibreti Saʿd-ābāduñ

himmet-i bülend it:

1. **himmet-i bülend it:**
Gazel 385
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Büyük ihsanlarda ve yardımlarda bulunmak.
Teslīm-i cāna o ḳadar it himmet-i bülend
Ḳatl-i nigāh-ı ġamzesine ḥācet olmasun

ḫimmet-i ḫalḳ:

1. **ḫimmet-i ḫalḳ:**
Matla 122
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Halkın yardımıyla.
Olamam ḫimmet-i ḫalḳ ile murāda fāʾiz
Neye ḳādir baña kendüm gibi ʿabd-i ʿāciz

himmet-i ʿışḳ:

1. **himmet-i ʿışḳ:**
Gazel 285
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşkın yardımı, gayretiyle.
Himmet-i ʿışḳ ile Ḳays olmadı güm-nām-ı fenā
Niçe andurdı görüñ nāmını bir mecẕūbuñ

himmet-i ʿışḳı:

1. **himmet-i ʿışḳı:**-*ı*
Gazel 352
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşığın yardımı.
Himmet-i ʿışḳı temāşā eyle gör kim zāhidā
Ẕerre-i nā-çīz iken mihr-i dıraḫşāndur yerüm

himmet-i luṭfuñla:

1. **himmet-i luṭfuñla:**-*uñ, -la*
Gazel 381
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardım bağışlayan talih, kerem lütfeden baht.
Geh cevr ile efkende idersin dil-i zārı
Geh himmet-i luṭfuñla ser-efrāz ḳılarsın

2. **himmet-i luṭfuñla:**-*uñ, -la*
Kaside 8
Mısra: **239**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardım bağışlayan talih, kerem lütfeden baht.
Mübtedī olsa da dil himmet-i luṭfuñla yine
Ola müstaḫdem-i evṣāf-ı ṣerīfüñ her-bār

himmet-i merdān-ı bī-riyādan:

1. **himmet-i merdān-ı bī-riyādan:**-*dan*
Gazel 130
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Riyasız kişilerin himmeti.
Bu ʿuḳde nāḫun-ı tedbīr ile güşād olmaz
Olursa himmet-i merdān-ı bī-riyādan olur

himmet-i pīr-i maḥabbetle:

1. **himmet-i pīr-i maḥabbetle:**-*le*
Gazel 321
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk ustasının yardımı.
Himmet-i pīr-i maḥabbetle Naḥīfī-veş hemān
Vuṣlat-ı dildāra feṯḥ-i bāb-ı ʿışḳ ister göñül

himmet-i ṣadr-ı güzīni:

1. **himmet-i ṣadr-ı güzīni:**-*i*
Kaside 20
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Seçkin meydanın himmeti.
Vażʿı zībā resmi dil-keş ṭarz-ı ṭarḥı bī-bedel
Himmet-i ṣadr-ı güzīni ṣanʿat-ı üstādı gör

himmet-i sulṭān-ı cihān:

1. **himmet-i sulṭān-ı cihān:**
Tarih 29
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cihan sultanının lütfu.
Zādehu'llāh zihī himmet-i sulṭān-ı cihān
Eyledi teşne-dilāna kerem ü reʾfet ü cūd

himmet-i vālā-yı ḫıżr-ı ṣāḥibü'l-irşādı:

1. **himmet-i vālā-yı ḫıżr-ı ṣāḥibü'l-irşādı:**-*ı*
Kaside 20
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İrşad sahibi olan

Hızır'ın mertebesinin himmeti.
Ṣūretde baḳma mücerred ʿālem-i maʿnāya baḳ
Himmet-i vālā-yı Ḫıżr-ı ṣāḥibü'l-irşādı gör

himmet-i vaṣluñ:

1. **himmet-i vaṣluñ:**-*uñ*
Gazel 223
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşma yardımı.
Himmet-i vaṣluñ dirīġ itme Naḥīfîden meded
Geçmesün ḥasretle iḥsān eyle gel eyyāmumuz

himmetini eyledi:

1. **himmetini eyledi:**-*in, -i, -di*
Kaside 8
Mısra: **244**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardım etmek.
Cevher-i ṭabʿuma şimden girü naʿtüñle senüñ
Eyledi himmetini gerdiş-i gerdūn-miʿyār

himmetüñ it:

1. **himmetüñ it:**-*üñ*
Gazel 408
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardım etmek.
Gül-i dāġ-ı derūna bī-dirīġ it himmetüñ tā kim
Bula bārān-ı luṭfuñla ṭarāvet yā Resūla'llāh

himmetüñ olursa:

1. **himmetüñ olursa:**-*üñ , -ur, -sa*
Kaside 26
Mısra: **245**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardımı,ihsanı olmak,.
Olursa himmetüñ ey Āṣaf-ı kerem-pīşe
Bulur nihāyet o ferḫunde tuḥfe-i zībā

hīn:

1. **ḥīn:**
Matla 215
Mısra: **1**
An, zaman, vakit.
Budur vird-i zebānum saña her ḥīn
-

hind:

1. **hind:**
Tahmis 4
Mısra: **9**
Güney Asya'da ülke.
Türk ü Rūm u ʿAcem ü Hind bilür bunı ki sen
Hāşimsin Medenīsin ʿArabīsin Ḳureyşī

hind ü ʿaceme:

1. **hind ü ʿaceme:**-*e*
Kaside 21
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hindistan ve İran.
Ḫıṭṭa-i Rūma gelüp revnaḳ-ı tāze şimdi
Düşdi Hind ü ʿAceme ḥasreti Saʿd-ābāduñ

ḫīn-i ziyāret:

1. **ḫīn-i ziyāret:**
Kaside 9
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ziyaret vakti.
Eyleyüp ḫīn-i ziyāret cümle aṣḥāba selām
Cān-ı maḥzūnı bu ḥāletlerde şādān eylesem

ḫırām:

1. **ḫırāma:**-*a*
Gazel 206
Mısra: **1**
Nazlı ve edalı yürüyüş.
Güzergehinde o şīrīn ḫırāma muntaẓıruz
Nigāh-ı ʿişve ile bir selāma muntaẓıruz

ḫırām iden:

1. **ḫırām iden:**-*en*
Kaside 10
Mısra: **46**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Salınarak nazla yürümek.
Burāḳ ile çün berḳ-ı ḫāṭif odur
İden ʿarṣa-i lā-mekānda ḫırām

ḫirām iderek:

1. **ḫirām iderek:**-*erek*
Tarih 10
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Salınmak. II Gitmek.
Geldi bu gülzār-ı bezme iderek ol şeh ḫirām
Maḳdem-i pāküñ mübārek eyleye Rabbü'l-Mecīd

ḫırām itdürmeyen:

1. **ḫırām itdürmeyen:**-*dür, -me, -yen*
Matla 77
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Salınmak. II Gitmek.
Ḫırām itdürmeyen dildāra bu eşk-i firāvāndur
Ḫilāf-ı vaʿde-i teşrīfe bāʿiṣ yaʿnī bārāndur

ḫırām itse:

1. **ḫırām itse:**-*se*
Tahmis 8
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Salınarak nazla yürümek.
Vaṣf-ı ḳaddüñle ḫırām itse ʿalem gibi ḳalem
Leşker-i saṭr çeker defter ü dīvān ṣaf ṣaf

ḫırāmān olmaġa:

1. **ḫırāmān olmaġa:**-*maġ, -a*
Gazel 266
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Salına salına, naz ve edâ ile yürümek.
N'ola pā-māl-i ḫāk-i ḥasret olsam ṣaḥn-ı gülşende
Ḫırāmān olmaġa yanumca ol serv-i revānum yoḳ

ḫırām-ı nāz:

1. **ḫırām-ı nāz:**
Matla 210
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nazlı yürüyüş.
Ḫırām-ı nāz ile ḳaddüñ cihāna āfet eylersin
Gelürsin cāmiʿe ʿuṣṣāḳa ʿarż-ı ḳāmet eylersin

hirāsān:

1. **hirāsāndur:**-*dur*
Gazel 146
Mısra: **6**
Korkak.
Çekilmiş kūşeye bīm-i nigāh-ı cān-güdāzuñla
Meger ġamzeñ de çeşm-i bī-emānuñdan hirāsāndur

hirās-ı ḳahrı:

1. **hirās-ı ḳahrı:**-*ı*
Tarih 4
Mısra: **37**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kahredici korku.
Zühre-i düşmeni çāk ide hirās-ı ḳahrı
Ser-keşān eyleyeler dergehine vażʿ-ı ḫudūd

ḫıred-pīşe:

1. **ḫıred-pīşe:**
Gazel 228
Mısra: **9**
Akıl peşinde koşan.
Ḫıred-pīşe ider ol resme istiḳrāzdan perhīz
Eger kim Ḫıżr-ı devrān naḳd-i ʿömrin virse vām olmaz

ḫīrelen-:

1. **ḫīrelenür:**-*ür*
Gazel 304
Mısra: **4**
Kamaşmak.
Āsumān üzre doyınca saña ey māh-cemāl
Baḳamaz ḫīrelenür dīdesi seyyārelerüñ

ḫırḳa-i ḥulle-ṭırāzıyla:

1. **ḫırḳa-i ḥulle-ṭırāzıyla:**-*ı, -yla*
Kaside 15
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cennette giyilecek hırkayı süsleyen.
Ḫırḳa-i ḥulle-ṭırāzıyla resūlüñ buldı
Rütbe-i ʿizz ü ʿulā Ḫażret-i Veys'el-Ḳaranī

ḫırḳa-i ʿışḳ u maḥabbet:

1. **ḫırḳa-i ʿışḳ u maḥabbet:**
Gazel 386
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk ve sevgi hırkası.
Ḫırḳa-i ʿışḳ u maḥabbet ḥāletin fehm idemez
Ey Naḥīfī aṭlas u dībāyı berdūş eyleyen

ḫırḳa-i muḫterem-i mefḫar-ı ādemdür:

1. **ḫırḳa-i muḫterem-i mefḫar-ı ādemdür:**-*dür*
Kaside 16
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnsanın övüncünün muhterem hırkası.
Ḫırḳa-i muḫterem-i mefḫar-ı ādemdür bu
Ḥulle-i cennet-i Firdevs ile tevʾemdür bu

ḫırḳa-i peşīmende:

1. **ḫırḳa-i peşīmende:**-*de*
Gazel 447
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Pişmanlık hırkası.
Dün Naḥīfī-i ʿabā-pūşı temāşā eyledüm
Er yaturmış ben de bildüm ḫırḳa-i peşīmende

ḫırḳa-i peşmīne:

1. **ḫırḳa-i peşmīne:**-*e*
Gazel 139
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yünden yapılan, yün; yünden hırka, sof, sufilere mahsus kabâ.
Ḫor baḳma zāhidā dervīş-i delḳ-ālūdeye
Ġāfil olma ḫırḳa-i peşmīne içre er yatur

ḫırḳa-i sālūsı:

1. **ḫırḳa-i sālūsı:**-*sı*
Gazel 239
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İki yüzlülük hırkası.
Sāġar-be-dest şevḳ olalum bize de ey göñül
Zühhād iderse ḫırḳa-i sālūsı zīb-i dūş

ḫırḳa-i tecrīdümüz:

1. **ḫırḳa-i tecrīdümüz:**-*ümüz*
Gazel 213
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Soyutlanma hırkası.
Tār u pūdın eylemiş nessāc-ı ḥikmet ṣuʿleden
Reşk-i dībā-yı felekdür ḫırḳa-i tecrīdümüz

ḫırmen-i ṣabrum:

1. **ḫırmen-i ṣabrum:**-*um*
Gazel 334
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sabır ve karar harmanı.
Ne dem ol āfitāba ḥasret ile bir nigāh itdüm
Bir āh itdüm ki cümle ḫırmen-i ṣabrum tebāh itdüm

ḫırmen-i sāman-ı ʿālem:

1. **ḫırmen-i sāman-ı ʿālem:**
Gazel 370
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya samanının harmanı II yeryüzündeki her şey.
Ḫırmen-i sāman-ı ʿālem destüme vābestedür
Yaḳma cānum berḳ-ı āh-ı şuʿle-bārumdan ṣaḳın

ḫırmenkede-i düşmen:

1. **ḫırmenkede-i düşmen:**
Gazel 205
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Düşman harmanı.
Gülzār-ı eḥibbāya nesīm-i feraḥ-efzā
Ḫırmenkede-i düşmen içün bad-ı semūmuz

ḫırş:

1. **ḫırş:**
Gazel 460
Mısra: **10**
Aç gözlülük, şiddet ve tamahla bir şeyin üzerine düşme.
Ṭālib-i ser-menzil-i maḳṣūd iseñ olma ʿacūl
Tīz ḳalur rāh-ı ṭalebde ḫırṣ ile ol kim eve

ḫırş u āz:

1. **ḫırş u āz:**
Gazel 102
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aç gözlülük, hırs.
Bu ḫırṣ u āz olur elbette bāʿiṣ-i ḫırmān
Viṣāl-i şāhid-i āmale nāz lāzımdur

2. **ḫırş u āz:**
Kaside 1
Mısra: **34**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aç gözlülük, hırs.
Ḥükm-i mīzān-ı şerīʿat bulmasun noḳṣānuñı
Ḥırṣ u āz ile yeter olma esīr-i inḳılāb

ḫırz ola:

1. **ḫırz ola:**-*a*
Tarih 4
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nazar boncuğu olmak.
Rāyet ü leşkerine ḫırz ola dāʾim Ḥaḳdan
Āyet-i feṭḥ ü ẓafer naṣr-ı ʿazīz-i mevʿūd

ḫırz-ı cān:

1. **ḫırz-ı cān:**
Kaside 18
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Can muskası.
Naʿt-i pākin eyleyüp vird-i zebān ü ḫırz-ı cān
Ey Naḥīfī naẓmuñ it pīrāye-i şehr ü diyār

ḫırz-ı cān iderse:

1. **ḫırz-ı cān iderse:**-*er, -se*
Gazel 2
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Can muskası etmek.
Dil ḫırz-ı cān iderse n'ola naḳş-ı maḳdemüñ
ARAPÇA

ḫırz-ı füsūn:

1. **ḫırz-ı füsūn:**
Gazel 447
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Büyü tılsımı.
Kendüye biñ şevḳ ile cezb eylemekde ʿālemi
Ġālibā ḫırz-ı füsūn vardur o sīmīn sīnede

ḫırz-ı ḥaḳīḳat:

1. **ḫırz-ı ḥaḳīḳat:**
Gazel 219
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hakikat tılsımı.
Benüm kim ey perī ḫırz-ı ḥaḳīḳat bāzū-bendümdür
Füsūn-ı fitne-i çeşm-i siyāhuñ baña kār itmez

ḫırz-ı vücūd eyleye:

1. **ḫırz-ı vücūd eyleye:**-*ye*
Tarih 29
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Varlığının sığınacağı yer eylemek.
Ṣıḥḥat ü ʿāfiyet iḥsān idüp ol Rabb-ı Kerīm
Eyleye ḥıfẓ u emānın o şehe ḫırz-ı vücūd

ḫisāb:

1. **ḫisābumuz:**-*umuz*
Gazel 208
Mısra: **6**
Sayı, hesap.
Olmaz cefāsı ol ṣanemüñ ḳābil-i şümār
Ṣıġmaz derūn-ı defter-i ʿaḳla ḫisābumuz

2. **ḫisābumdur:**-*um, -dur*
Kaside 28

Mısra: **14**
Sayı, hesap.
Yazar mı defter-i iḥsānına ben bī-nevāsın hīç
Beni maḥsūb-ı luṭf-ı yār iden kendü ḥisābumdur

3. **ḥisāb:**
Rübai 104
Mısra: **3**
Sayı, hesap.
Encāmı ḥisāb ile ʿaẕāb olmış iken
Ḥāṣā ki ola devlet-i dünyā devlet

ḥisāb eyler:

1. **ḥisāb eyler:**-*r*
Gazel 124
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hesaplamak.
İʿtiẕārın ḥaml ider küstāḫī-i ʿuṣṣāḳa hep
Bir günāhı biñ ḥisāb eyler ḫaṭāmuz çoḳ görür

2. **ḥisāb eyler:**-*r*
Kaside 19
Mısra: **34**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hesaplamak.
Öyle bir şeh kim binā-yı ḳadr-i ʿālī-şānınuñ
Ṭaş ḥisāb eyler der-i cūdında dürr ü gevheri

ḥisāb isterler:

1. **ḥisāb isterler:**-*r, -ler*
Kaside 1
Mısra: **48**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hesap istemek, hesabını sormak.
Gel nüḳud-ı ʿömrüñi bīhūde itlāf eyleme
Kim dem-i mīzān-ı Ḥaḳda senden isterler ḥisāb

ḥisāb olmaya:

1. **ḥisāb olmaya:**-*ma, -ya*
Gazel 58
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hesabı yok, sayılamayacak kadar çok, sayısız.
Tīr-i zaḫmuñ derdine ben bulmadım aṣlā devā
Olmaya ey pādişāhum bendenüñ āhı ḥisāb

ḥisāb olmaz:

1. **ḥisāb olmaz:**
Tahmis 7
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hesaplanmamak.
Şehīdān-ı belā-yı ʿışḳa maḥşerde ḥisāb olmaz
Ne deñlü telḫ düşnām eylese laʿl-i şekerbāruñ

ḥisāb ü kitābumuz:

1. **ḥisāb ü kitābumuz:**-*umuz*
Gazel 212
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Düşünüp taşınarak ince ince yapılan hesap. II Sorgu ve sual.
İtdi resīd defter-i nāz ü niyāzı ḫaṭ
Hīç ḳalmadı senüñle ḥisāb ü kitābumuz

ḥisāba gelmez:

1. **ḥisāba gelmez:**-*mez*
Gazel 161
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Sayılmak, hesap edilmek.
Bilürsin sevdigüm gelmez ḥisāba
Yoluñda gördigüm derd ü belālar

ḥisāba ṭurduḳda:

1. **ḥisāba ṭurduḳda:**-*duḳ, -da*
Rübai 114
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hesap edilmek.
Ṭurduḳda ḥisāba defter-i luṭfuñdan
İtme bu Naḥīfī-i ġarībüñ iḫrāc

ḥisāb-ı ġam-ı ʿışḳı:

1. **ḥisāb-ı ġam-ı ʿışḳı:**-*ı*
Gazel 445
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk üzüntüsünün hesabı.
Benden isterse ḥisāb-ı ġam-ı ʿışḳı ol şāh
Ey Naḥīfī varayum defter ü dīvānum ile

ḥışāl-i buḫl:

1. **ḫışāl-i buḫl:**
Gazel 130
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cimrilik huyları.
Ḫışāl-i buḫl u denāʾet naḳīṣadur muṭlaḳ
Nihād-ı merdūme ʿizz ü şeref seḫādan olur

ḫışāl-i ḫayr:

1. **ḫışāl-i ḫayr:**
Tarih 5
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hayırlı huylar.
Ṣafā-yı bāl ile ḫallāḳ-ı ʿālem eyleyüp mecbūl
Ḫışāl-i ḫayr ü evṣāf-ı ḥamīde anda hep mevcūd

ḫişār eylerse:

1. **ḫişār eylerse:**-*r, -se*
Kaside 8
Mısra: **116**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sur çekmek, kale yapmak.

Serverā melceʾ-i erbāb-ı
meʿāṣī sensin
Ḫāk-i pāküñ n’ola
ümmetlerüñ eylerse ḥişār

ḥışm:

1. **ḫışm:**
Gazel 36
Mısra: **1**
Gazap, öfke.
Cebīnüñde ne dem ḫışm ile
pīç ü tāb olur peydā
Dil-i deryā-ḫurūş-ı ġamda
biñ gird-āb olur peydā

2. **ḫışm:**
Gazel 157
Mısra: **11**
Gazap, öfke.
Yine ebrūlaruñ biñ ḫışm ile
pür-çīn-i nāz olmış
Yine beñzer ki küstāḫī-i
ʿāşıḳdan fütūruñ var

3. **ḫışm:**
Kaside 24
Mısra: **62**
Gazap, öfke.
Yine bildürmek içün ḥaddini
ceyş-i zemistāna
Bu dem dest urdı sūsen ḫışm
ile şemşīr-i bürrāna

4. **ḫışm:**
Kaside 28
Mısra: **41**
Gazap, öfke.
N’ola ḫışm ile ġarḳ-ı mevce-
i ḳahr itse aʿdāyı
Elinde tīġ-i zerrīn kārı zār-ı
şuʿle-tābumdur

ḥışm idüp:

1. **ḫışm idüp:**-*üp*
Gazel 85
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Öfkelenmek, kızmak.
Rāya beñzer ḫançeriyle urdı
ḫışm idüp beni
Sīne ḳan ile boyandı yā
burada yāre güç

ḥışm u ʿaẕāb:

1. **ḫışm u ʿaẕāb:**
Gazel 57
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Öfke ve azap.
Güzelüm maḳṣadımız saña
ulaşmaḳdı biraz
Saña hep cümle ḥelāl ola
begüm ḫışm u ʿaẕāb

ḥışm u ʿitāb:

1. **ḫışm u ʿitāb:**
Gazel 55
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Öfkelenmek ve azarlamak.
Nedür ol ġamze-i ḫūnī nedür
ol şīve-cenāb
Nedür ol çeşm-i siyāhī nedür
ol ḫışm u ʿitāb

ḥışm u kīn:

1. **ḫışm u kīn:**
Kaside 13
Mısra: **76**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zulmetmek ve kin tutmak.
Eser ḳalmazdı dünyāda ser ü
sāmān-ı aʿdādan
Eger müşriklere bir kerre
baḳsañ ḫışm u kīn üzre

ḥışm-ı nāgeh-gīr-i ḳahr-ı kirdigārumdan:

1. **ḫışm-ı nāgeh-gīr-i ḳahr-ı kirdigārumdan:**-*um, -dan*
Gazel 371
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın kahredici bakışının hışmı.
Ben Naḫīfī-veş egerçi bir
kemīne bendeyem
Ḫışm-ı nāgeh-gīr-i ḳahr-ı
Kirdigārumdan ṣaḳın

ḥışn-ı celīlü’ş-şerefüñ:

1. **ḥışn-ı celīlü’ş-şerefüñ:**-*üñ*
Kaside 27
Mısra: **36**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şerefi yüce kale.
Saġrı İslām ṣafādan
mütebessim oldı
Sūrı bu ḥışn-ı celīlü’ş-
şerefüñ eyledi sūr

ḥiss idüp:

1. **ḥiss idüp:**-*üp*
Matla 141
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Fark etmek, bilmek, anlamak.
Ḥiss idüp nefḥasın ol ṭurra-i
müşk-āgīnüñ
Ḥasedinden göbegi düşdi
ġazāl-i Çīnüñ

ḥişşe alup:

1. **ḥişşe alup:**-*up*
Gazel 207
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ders çıkarmak.
Bir ḥişşe alup şīve-i erbāb-ı
ṣafādan
Āzāde-i ḳayd-ı sitem-i
gerdiş-i dūnuz

ḥişşemendān-ı viṣālüñ:

1. **ḥişşemendān-ı viṣālüñ:**-*üñ*
Gazel 53
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşmanın hisse sahipleri.
ʿAceb mi ḥişşemendān-ı
viṣālüñ şād olurlarsa
Belī nev-devletān-ı cāh olan
mesrūrlardur hep

ḥişşe-mend-i ḫ∨ān-ı luṭfuñdur:

1. **ḥişşe-mend-i ḫ∨ān-ı luṭfuñdur:**-*uñ, -dur*

Kaside 13
Mısra: **37**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Lutuf sofrasının hisselisi.
Senüñ aḥbāb u aʿdā ḥişşe-mend-i ḫ∨ān-ı luṭfuñdur
Ki raḥmetdür vücūduñ müʾminīn ü müşrikīn üzre

hisset:

1. **ḫisset:**
Gazel 394
Mısra: **5**
Cimrilik.
Gūyā ki felek ḫisset ile müttehem olmaz
Baḫş itmede her dem bize naḳd-i eleminden

ḥişşe-yāb-ı ibtilā ḳılmış:

1. **ḥişşe-yāb-ı ibtilā ḳılmış:**-*mış*
Kaside 5
Mısra: **82**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tutkunun payını bulmak.
Ārzū-mendān-ı feyż-i ṭabʿumuñ derd-i ḥased
Her birin ḳılmış cihānda ḥişşe-yāb-ı ibtilā

ḥışşīşa-i ism-i aʿẓamuñ:

1. **ḥışşīşa-i ism-i aʿẓamuñ:**-*uñ*
Rübai 315
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Büyük isminin hissi.
Ḫışşīşa-i ism-i aʿẓamuñ ḥaḳḳıyçün
Fażluñla benüm duʿāmı eyle maḳbūl

hitāb:

1. **ḫiṭāb:**
Gazel 57
Mısra: **10**
Konuşma, söz.
Bu Naḥīfīye selāmuñ bile yoḳdur güzelüm
Aña bildür şuçını sevdicegüm şoñra ḫiṭāb

2. **ḫiṭāb:**
Gazel 58
Mısra: **2**
Konuşma, söz.
Bendesine gāhī yārüm luṭf ider gāhī ʿitāb
Gāhī bir cevriyle cānā iyleyor gāhī ḫiṭāb

ḫiṭāb-ı -:

1. **ḫiṭāb-ı -:**
Rübai 41
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arapça ibare.
Şol dem ki ḫiṭāb-ı - ola nidā
Gözlerden ola bu nefs ü ten nā-peydā

ḫiṭāb-ı istiġnā:

1. **ḫiṭāb-ı istiġnā:**
Gazel 11
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her şeye karşı kayıtsız muamele.
Nedür bu şīve nedür bu ḫiṭāb-ı istiġnā
Nedür bu sende olan olan āb ü tāb-ı istiġnā

ḫītām:

1. **ḫitām:**
Kaside 10
Mısra: **16**
Son, nihayet.
Vücūdı içün oldı bedʿ-i vücūd
Ẓuhūrıyla nübüvvet ḫitām

2. **ḫitāmında:**-*ı, -n, -da*
Kaside 23
Mısra: **46**
Son, nihayet.
Duʿāda taṣliye naṣṣ ile mevʿūd-ı ḳabūl oldı
Ḫitāmında bu naẓmuñ naʿt-i ḫatmü'l-enbiyā gelsün

hitām bulmaya:

1. **ḫitām bulmaya:**-*ma, -ya*
Kaside 26
Mısra: **244**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Son bulma.
Revā degüldür olam ben ġam ile pejmürde
Ḫitām bulmaya ol nüsḫa-i cihān-ārā

hitām virdükçe:

1. **ḫitām virdükçe:**-*dükçe*
Gazel 456
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sona erdirmek.
Hezār naḳş-ı ġarīb iḫtirāʿ ider gerdūn
Ṣaḥīfe-i emele ben ḫitām virdükçe

hıṭṭā-i baġdādı:

1. **ḫıṭṭā-i baġdādı:**-*ı*
Kaside 20
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağdat diyarı/ülkesi.
Görmedükçe Ḳaṣr-ı Saʿd-ābādı bilmezsin nedür
İster iseñ Mıṣr u Şām u ḫıṭṭā-i Baġdādı gör

hıṭṭa-i ferḫunde-liḳā:

1. **ḫıṭṭa-i ferḫunde-liḳā:**
Kıt'a 36
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kutlu memleket.
Bāreke'llāh zihī ḫıṭṭa-i ferḫunde-liḳā
Şād ider seyr ü temāşāsı dil-i nā-şādı

hıṭṭa-i rūma:

1. **ḫıṭṭa-i rūma:**-*a*
Kaside 21
Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Rum ülkesi ‖ Anadolu.

Ḫıṭṭa-i Rūma gelüp revnaḳ-ı tāze şimdi
Düşdi Hind ü ʿAceme ḥasreti Saʿd-ābāduñ

ḥıyābān-ı fenāda:

1. **ḫıyābān-ı fenāda:**-*da*

Gazel 346

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Yokluk caddesi II dünya.

Ol teşne-dilem kim bu ḫıyābān-ı fenāda
Zehr-āb-ı ġam u miḥnet-i devrān ile ḳandum

ḫīz-āb olsa:

1. **ḫīz-āb olsa:**-*sa*

Gazel 249

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Coşmak, dalgalanmak.

Bād-ı efġānumla ḫīz-āb olsa deryā-yı neşāṭ
Sāḥil-i maḳṣūda gelmez zevrāḳ-ārā-yı neşāṭ

hīz-āb-ı yem-i ʿışḳa:

1. **ḫīz-āb-ı yem-i ʿışḳa:**-*a*

Gazel 472

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Aşk denizinin dalgası.

Baña şimden girü ʿazm-i kenār itmek ne mümkindür
Düşürdüm keştī-i ümmīdi ḫīz-āb-ı yem-i ʿışḳa

ḥızāne:

1. **ḥızāne:**

Gazel 506

Mısra: **12**

Hazine.

Olan leb-ā-leb-i naḳd-ı kemāl ü fażl u hüner
Defīn-i kūşe-i nisyān olur ḥızāne gibi

ḫizmet:

1. **ḫizmetüñ:**-*üñ*

Kıt'a 8

Mısra: **4**

Görev, vazife.

Sebeb oldur ki ey Ḥabīb-i Ḫudā
Faḫr idüp ḳıldı ḫizmetüñ ber-ser

2. **ḫizmete:**-*e*

Matla 121

Mısra: **1**

Görev, vazife.

Çün degül ḫizmete şāyeste bu cism-i nā-çīz
Ṭutaram saña fedā itmek içün cānı ʿazīz

ḫizmet ü fermānuña:

1. **ḫizmet ü fermānuña:**-*uñ, -a*

Gazel 47

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Hizmet ve buyruk.

Ḫizmet ü fermānuña ser-beste bir bī-çāredür
Bu dil-i şūrīde senden ger baʿīd ü ger ḳarīb

ḫizmet-i kūyuñ:

1. **ḫizmet-i kūyuñ:**-*uñ*

Gazel 431

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Mahallenin hizmeti II sevgiliye hizmet.

Derd ü ġamdan olmasun ḫālī dil-i şeydā eger
Ḫizmet-i kūyuñ ḳoyup isterse ġayrı ʿizz ü cāh

ḫıżr:

1. **ḫıżr:**

Gazel 525

Mısra: **3**

Hızır Aleyhisselam.

Eger Ḫıżr olsa da ʿāşıḳ ḥayāt ümmīdin eyler mi
Ḫandeg-i ġamze-i dil-ber derūn-ı cāna kār itdi

hıżr-ı devrān:

1. **ḫıżr-ı devrān:**

Gazel 228

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Devrin Hızır aleyhisselamı.

Ḫıred-pīşe ider ol resme istiḳrāzdan perhīz
Eger kim Ḫıżr-ı devrān naḳd-i ʿömrin virse vām olmaz

hıżr-ı feyż:

1. **ḫıżr-ı feyż:**

Gazel 349

Mısra: **18**

Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Bolluk, bereket Hızır'ı.

Ben Naḥīfīyem iderseñ cāy-gāhumdan suʾāl
Kūçe-i maʿnāda Ḫıżr-ı feyż ile hem-ḫāmeyem

hıżr-ı hidāyet:

1. **ḫıżr-ı hidāyet:**

Tarih 2

Mısra: **22**

Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Doğru yolu gösteren Hz. Hızır.

Ḳanda ʿazm eylerse ol şāhenşeh-i encüm-sipāh
Dilerem Ḫaḳdan ola Ḫıżr-ı hidāyet reh-beri

hıżr-ı tevfīḳa:

1. **ḫıżr-ı tevfīḳa:**-*a*

Gazel 352

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Allah'ın yardımı olan Hızır gibi.

Ḫıżr-ı tevfīḳa süʾāl itdüm mekānın didi kim
Ṭāʿat-ı mevlā ile pür-nūr olan cāndur yerüm

ḫıżr-ṣıfat:

1. **ḫıżr-ṣıfat:**
Kıt'a 9
Mısra: **4**
Hızır gibi.
Bu cihān içre anuñ kim eşeri bāḳīdür
Ölmez ol Ḫıżr-ṣıfat zinde durur tā maḥşer

ḫod:

1. **ḫod:**
Gazel 92
Mısra: **12**
" -de/-da" bağlacı.
Sensin ṣafā-yı ḫātırum ey serv-i ḫoş-ḫırām
Sensiz ne seyr-i bāġ u ne ḫod iddiʿā-yı ʿıyd

2. **ḫod:**
Gazel 203
Mısra: **1**
" -de/-da" bağlacı.
ʿĀşıḳ ne gül ü lāle ne ḫod yāsemen ister
Bir ġonçe-dehen lāle-ḫad ü sīm-ten ister

3. **ḫod:**
Gazel 318
Mısra: **5**
Artık.
Muḫāl oldı taḥammül ṣabra ḫod hīç ḳalmadı ṭāḳāt
Be-ġāyet müşkil oldı vażʿ-ı ebnā-yı zamān müşkil

4. **ḫod:**
Gazel 387
Mısra: **7**
Kendi.
Ne fikr-i zād-ı rıḥlet var ne ḫod ḳayd-ı sefer sende
Meger kim irtiḥāl-i mülk-i ʿuḳbāya inanmazsın

5. **ḫod:**
Kaside 26
Mısra: **163**
Artık.
Ne ḫāne ḳaldı ne ḫod ḫānümān-ı sāmānum
Ne çāre böyle imiş ḥükm-i ser-nüvişt-i ḳażā

ḫod-fürūş olmaḳda:

1. **ḫod-fürūş olmaḳda:**-*maḳ, -da*
Gazel 249
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kendini satmak, kendini övmek, gururlanmak.
Ehl-i ġam cān virmede bir laḥẓa mesrūr olmaġa
Ḫod-fürūş olmaḳda bu vech ile kālā-yı neşāṭ

ḫod-pesendān:

1. **ḫod-pesendānı:**-*ı*
Gazel 520
Mısra: **10**
Kendini beğenmişler.
Nahīfī ben ki Şīrāz-ı süḫanda reşk-i ʿUrfî'yem
ʿAceb mi baña teslīm olsa Rūmuñ ḫod-pesendānı

ḫod-reste:

1. **ḫod-reste:**
Tarih 16
Mısra: **30**
Kendi benliğinden kurtulmuş II fenafillaha ermiş.
Ṭıynetinde ḳuvvet-i neşv ü nemā tā öyle kim
Sünbül ü gül serv ü sūsen anda ḫod-reste giyāh

ḫoḳka-i zeberceddür:

1. **ḫoḳka-i zeberceddür:**-*dür*
Gazel 110
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Zebercet hokkası.
O ḫaṭṭ-ı sebz ile dendān ü leblerin seyr it
Ki dürr ü laʿl ile pür ḫoḳka-i zeberceddür

ḫor baḳma:

1. **ḫor baḳma:**-*ma*
Gazel 139
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir kimseye değersiz, aşağı gözüyle bakmak.
Ḫor baḳma zāhidā dervīş-i delḳ-ālūdeye
Ġāfil olma ḫırḳa-i peşmīne içre er yatur

ḫoş:

1. **ḫoş:**
Gazel 241
Mısra: **2**
Beğenilen, duyguları okşayan, zevk veren.
Bu sīnem levḥası üzre Ḫudā cānum fedā yazmış
Fedā itmeklüge yāre bu rūḥa ḫoş ġıdā yazmış

2. **ḫoş:**
Gazel 241
Mısra: **4**
Beğenilen, duyguları okşayan, zevk veren.
Baḳup mecmūʿa-i naẓma dimiş ol serv-i şeh-nāzum
Ne ḫoş ʿāşıḳ bu kim cānā baña yüz biñ duʿā yazmış

3. **ḫoş:**
Gazel 274
Mısra: **10**
Beğenilen, duyguları okşayan, zevk veren.
Ey Naḥīfī salṭanatdur ḫidmetinde ḳāʾim ol
Rūzgār-ı vuṣlatına ḫoş döner devvār-ı ʿışḳ

4. **ḫoş:**
Gazel 277
Mısra: **5**
Beğenilen, duyguları okşayan, zevk veren.
Ḫoş gezersin meclis-i yār içre sen
Vuṣlat-ı cānānı bulduñ yā ḳabaḳ

5. **ḫoş:**
Gazel 277
Mısra: **8**
Beğenilen, duyguları okşayan, zevk veren.
Serv-i ʿarʿar şeklini ol sīnede
Yazdı bir ḫoş reng ile aʿlā ḳabaḳ

6. **ḫoşdur:**-*dur*
Gazel 389
Mısra: **2**
Beğenilen, duyguları okşayan, zevk veren.
Göñül dūr olmasun ḥüsn-i cihān-tābuñ temāşādan
Gedā-yı ʿışḳuñ olmaḳ baña ḫoşdur mīr ü paşadan

7. **ḫoş:**
Gazel 495
Mısra: **5**
Beğenilen, duyguları okşayan, zevk veren.
Ne ḫoş taʿbīr ider lafẓ-ı füsūnı çeşm-i şūḫuñ gör
İdince böyle taḳrīr eylese üstād maʿnāyı

8. **ḫoş:**
Gazel 504
Mısra: **6**
Beğenilen, duyguları okşayan, zevk veren.
Gitdükçe kār ider dil-i ʿuşşāḳa miḥneti
ʿIşḳuñ egerçi ḫoş görinür ibtidāları

9. **ḫoşdur:**-*dur*
Gazel 504
Mısra: **1**
Beğenilen, duyguları okşayan, zevk veren.
Ḫoşdur egerçi ʿālem-i ʿışḳuñ ṣafāları
ʿUşşāḳı nā-tüvān ider ammā cefāları

10. **ḫoş:**
Tarih 10
Mısra: **15**
Beğenilen, duyguları okşayan, zevk veren.
Gūş-ı ehl-i dillere irişdi çün ḫoş ṣadā
Söylediler her biri bir dürlü tārīḫ-i cedīd

11. **ḫoş:**
Tarih 28
Mısra: **46**
Beğenilen, duyguları okşayan, zevk veren.
Bāreke'llāh böyle bī-mānend-eşer ancaḳ olur
Şekli zībā resmi dil-keş vażʿı ḫoş ṭarhı güzel

ḫoş geçsün:

1. **ḫoş geçsün:**-*sün*
Gazel 95
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Güzel vakit geçirmek, eğlenmek.
Bu Naḥīfī bir ġarībüñdür senüñ ey dil-berā
Sāye-i vaṣluñda ḫoş geçsün ilā-yevmi't-tenād

ḫoş geldüñ:

1. **ḫoş geldüñ:**
Kıt'a 31
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir yere yeni geleni karşılarken söylenen nezaket, esenleme sözü.
Kim iki ḥasret görince birbirin giryān olup
ʿĀşıḳ-ı mehcūrına dildārı ḫoş geldüñ diye

ḫoş gelür:

1. **ḫoş gelür:**-*ür*
Gazel 28
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İyi bir etki yaratmak.
Bülbülüñ teʾsīr ider her laḥẓa feryādı baña
Ehl-i ʿışḳuñ ḫoş gelür eẕkār ü evrādı baña

2. **ḫoş gelür:**-*ür*
Gazel 249
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Deyim**
İyi bir etki yaratmak.
İçmemek mümkin midür ey zāhid-i bed-rāy anı
Devr-i gülde ḫoş gelür cām-ı temennā-yı neşāṭ

3. **ḫoş gelür:**-*ür*
Matla 100
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
İyi bir etki yaratmak.
Yüzüñe ḳarşu n'ola girye iderse dil-i zār
Ḫoş gelür ey gül-i raʿnā baña bārān-ı bahār

ḫoş-āmed:

1. **ḫoş-āmed:**
Gazel 309
Mısra: **2**
Hoş gelen.
ʿIyd geldi gitdi dest-i dil-rübāya degmedük
Bir ḫoş-āmed şīveye bir merḥabāya degmedük

ḫoş-būy:

1. **ḫoş-būyuñ:**-*uñ*
Gazel 146
Mısra: **1**
Güzel koku.
Ruḫ-ı rengīn ü ḫoş-būyuñ ki reşk-i verd-i ḫandāndur
Senüñ bülbüllerüñ ey ġonçe-i raʿnā hezārāndur

ḫoş-dil olmam:

1. **ḫoş-dil olmam:**-*ma, -m*
Gazel 125
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İçi rahat olmak; memnun olmak.
Ḫudā ḥaḳḳıyçün olmam devlet-i dünyā ile ḫoş-dil
Yanumda cāh u devlet rind-i bī-ḳaydāne olmaḳdur

ḫoş-ḫū vü ḫalūḳ:

1. **ḫoş-ḫū vü ḫalūḳ:**
Gazel 265
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzel huylu ve yaratılmış.
Kīne vü kibr ü ġurūr ile mükedder olmaz
Nūr-ı īmān ider aṣḥābını ḫoş-ḫū vü ḫalūḳ

hoş-ı ḥaṭṭuña:

1. **ḫoş-ı ḥaṭṭuña:**-*uñ, -a*
Gazel 202
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
(sevgilinin) ayva tüylerinin güzelliği.
Zülfüñde n'ola dil ḫoş-ı ḥaṭṭuña dolaşsa
Sevdāyī-ṭabīʿatdür o seyr-i çemen ister

hoş-kār-ı ṭarḥ-ı naḳş u zīb oldum:

1. **ḫoş-kār-ı ṭarḥ-ı naḳş u zīb oldum:**-*du, -m*
Gazel 331
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Süs ve nakış tanziminin hoş işçisi.
Ser-ā-pā sīnem itdüm dāġ dāġ-ı şuʿle-i ḥasret
Çemen-zār-ı ġama ḫoş-kār-ı ṭarḥ-ı naḳş u zīb oldum

ḫoş-nümā:

1. **ḫoş-nümā:**
Kaside 21
Mısra: **22**
Güzel görünen.
Himmet-i Āṣaf-ı ʿaṣr ile muḥaṣṣal oldı
Ḫoş-nümā sāḥa-i pür-ʿibreti Saʿd-ābāduñ

ḫoş-reftār:

1. **ḫoş-reftār:**
Tahmis 10
Mısra: **15**
Yürüyüşü güzel olan.
Nedür ol ḳadd-i ḳıyāmet nedür ol ḫoş-reftār
Nedür ol şīve-i cān-baḫş u o rengīn eṭvār

hū:

1. **hū:**
Gazel 402
Mısra: **5**
Allah.
Şu resme ʿāṣıḳam şāhum direm her demde ben yā hū
Ḳılar ṣıyt ü ṣadā cānum aḳar yaşum saña ṭoġru

2. **hū:**
Gazel 482
Mısra: **4**
Allah.
Ol serv-i revān nāz ile reftāra gelince
Dünyāyı ṭutar hū ile ṣad zemzeme-i āh

3. **hū:**
Murabba 6
Mısra: **102**
Allah'ın zikri.
Ẕikrüñ derūnda sū-be-sū İḫlāṣ ile Allāh hū

4. **hū:**
Tahmis 10
Mısra: **42**
Allah.
Seni bu ḥüsn ü cemāl ile görüp ey meh-rū
Didüm āh eyleyerek ṣabr u ḳarāra yā hū

hū çeküp:

1. **hū çeküp:**-*üp*
Matla 87
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Allah adını art arda tekrar etmek; zikir yapmak.
Hū çeküp dil-beste olmış ḫalḳa-i tevḥīde yār
Gūyiyā dem-keş kebūterdür o ṭıfl-ı şīvekār

hū diyüp:

1. **hū diyüp:**-*yüp*
Gazel 363
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah demek; Allah adını art arda tekrar etmek II dua etmek, Allah'a yalvarmak.
Āh idüp ʿışḳ ile biz çāk-i girībān idelüm
Hū diyüp şevḳ ile ol āfet-i devrān dönsün

hūb:

1. **ḫūb:**
Gazel 40
Mısra: **4**
Bir güzel, güzelce.
Sirişk-i çeşm-i terümdür bu ḫandeye bāʿis
Ne ḫūb neşve virürmiş şarāb-ı nāz saña

2. **ḫūb:**
Gazel 269
Mısra: **4**
Güzel, sevgili.
Niçe dāmen-keş olsun dil ṣafā-yı ʿışḳ-ı dil-berden
Benüm maḥşerde daḫi ḫūb sevmekden ferāġum yoḳ

hūb u ḫoşı:

1. **ḫūb u ḫoşı:**
Tahmis 4
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzel ve hoş.
Enbiyānuñ güzeli sevgilüsi ḫūb u ḫoşı
Ġam degüldür baña ḥussād-ı zamān münkir ise

hûbân:

1. **ḫūbānda:**-*da*
Gazel 159
Mısra: **6**
Güzeller, sevgililer.
Saña cevr eyler varur aġyāra yüz biñ luṭf ider
Ey göñül maʿẕūr ṭut ḫūbānda ʿādet böyledür

2. **ḫūbāna:**-*a*
Gazel 227
Mısra: **3**
Güzeller, sevgililer.
Ḫūbāna ser-i leşker o sulṭān-ı cihānum
Gel terk-i edeb eyleme ḫūnkāra baḳılmaz

3. **ḫūbān:**
Gazel 252

Mısra: **5**
Güzeller, sevgililer.
Ne deñlü ketm iderse yine ḫūbān
İderler ʿāşıḳ-ı nā-çārdan ḥaẕ

4. **ḫūbān:**
Gazel 261
Mısra: **16**
Güzeller, sevgililer.
De Naḥīfī esicek bāġ-ı tene bād-ı ecel
Bilüben ḳadrini el baġlaya ḫūbān ṣaf ṣaf

5. **ḫūbān:**
Gazel 294
Mısra: **5**
Güzeller, sevgililer.
İḫtiyār itdüm seni ḫūbān içinde ḥāşılı
Nev-cevānum her ne deñlü cevre de muʿtād iseñ

6. **hūbān:**
Gazel 376
Mısra: **13**
Güzeller, sevgililer.
Hūbān esīr-i ʿışḳı olurdı Naḥīfīnüñ
Naḳl eylesem muʿāmele-i ʿāşıḳānesin

7. **ḫūbān:**
Gazel 385
Mısra: **14**
Güzeller, sevgililer.
Öldürme gel Naḥīfī-i şeydāyı cevr ile
Ḫūbān içinde ol daḥi bir ādet olmasun

8. **ḫūbāna:**-*a*
Gazel 448
Mısra: **12**
Güzeller, sevgililer.
Bu bāzāruñ ser-āmed müşterīsi şimdi ben oldum
Ki naḳd-i ʿaḳlı ṣarf itmek murādum cümle ḫūbāna

9. **ḫūbāna:**-*a*
Gazel 465
Mısra: **7**
Güzeller, sevgililer.
Geçen her serv-ḳad ḫūbāna istiḳbāl içün maḥżā Ṭururlar servler üftāde-āsā reh-güẕār üzre

10. **ḫūbān:**
Matla 192
Mısra: **1**
Güzeller, sevgililer.
İttifāḳ eylediler almaġa göñlüm ḫūbān
Luṭf idüp baña göñül yardımı itsün yārān

11. **ḫūbānuñ:**-*uñ*
Rübai 330
Mısra: **3**
Güzeller, sevgililer.
Ebrū vu ḫaṭı vaṣfın idüp ḫūbānuñ
Ḫayyām-ṣıfat şimdi rübāʿī-güyem

<u>ḫūbān-ı ṣabīḥ ola:</u>

1. **ḫūbān-ı ṣabīḥ ola:**-*a*
Rübai 126
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hoşa giden sevgili olmak.
Olmış iken esbāb-ı cemāl ile melīḥ
Mümkin midür inkār ola ḫūbān-ı ṣabīḥ

<u>ḫūbān-ı serv-endām-ı ʿıyd:</u>

1. **ḫūbān-ı serv-endām-ı ʿıyd:**
Gazel 93
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bayramın servi boylu güzelleri.
Gel ey Naḥīfī ḳıl ḥaẕer her mehveşe itme naẕar
Şāyed seni pā-māl ider ḫūbān-ı serv-endām-ı ʿıyd

<u>ḫūbān-ı zamān:</u>

1. **ḫubān-ı zamān:**
Gazel 209
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zamanın, devrin güzelleri.
Ey Naḥīfī sīm ü zerdür maṭlab u maḳṣad hemān
Yoḫsa ḫubān-ı zamān ebyāt u eşʿār istemez

2. **ḫūbān-ı zamān:**
Rübai 185
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zamanın, devrin güzelleri.
Ṣad ḥayf ki ḫūbān-ı zamān içre hemān
ʿUşşāḳa vefā şimdi günāh itmekdür

<u>ḫubb-ı dünyā:</u>

1. **ḫubb-ı dünyā:**
Gazel 393
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya sevgisi.
Fāsid olmış ḫubb-ı dünyā ile luṭf itsün ṭabīb
Bāde virsün miʿde-i zühhādı taṣḥīḥ eylesün

<u>ḫubb-ı ḫabīb-i ḫaḳdan:</u>

1. **ḫubb-ı ḫabīb-i ḫaḳdan:**-*dan*
Kaside 15
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın sevgilisinin sevgisi II Hz. Muhammet'in sevgisi.
Tā ezel bulmış idi ḫubb-ı Ḫabīb-i Ḫaḳdan
Neşve-i neşv ü nemā Ḫażret-i Veys'el-Ḳaranī

<u>ḫubūb:</u>

1. **ḫubūb:**
Gazel 45
Mısra: **8**
Buğday, arpa, çavdar... gibi taneli bitkiler, tahıl.
Cümle muḥtāc-ı nemā-yı ḳudretüñdür şübhe yoḳ

Gülşen-i ʿālemde eşcār ü nebātāt ü ḥubūb

ḥubūr geldi:

1. **ḥubūr geldi:**-*di*
Kaside 27
Mısra: **96**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşırı sevincin gelmesi.
Yoġ iken ẕerrece nuṭḳ itmege ṭāḳat bende
Neşve-i medḥüñ ile geldi dil ü cāna ḥubūr

hübūṭ ide:

1. **hübūṭ ide:**-*e*
Tarih 29
Mısra: **49**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnmek. II Dünyaya gelmek.
Tā hübūṭ ide zemīne ḳaṭarāt-ı emṭār
İde gül-bāñg-ı şenā ḫayr-ı duʿā çarḫa ṣuʿūd

hüccet:

1. **ḥüccet:**
Gazel 113
Mısra: **14**
Delil.
Sebeb gerek diyemem ben ʿaṭā-yı Bārīye
O ḥüccet ile bizüm iḫticācumuz yoḳdur

ḥuccet-i aḳvā:

1. **ḥuccet-i aḳvā:**
Kaside 11
Mısra: **36**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kuvetli delil.
Oldı şerʿ-i müstaḳīmüñ maẕhar-ı faṣlu'l-hiṭāb
Kār-gāh-ı ʿālem içre ḥuccet-i aḳvā ile

ḥuccet-i bī-şek oldı:

1. **ḥuccet-i bī-şek oldı:**-*dı*
Matla 136
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şüphesiz delil olmak.
Oldı şeref ü rifʿatüñe ḥuccet-i bī-şek
Maṣdūḳa-i naṣṣ-ı Ve refʿanā leke ẕikrek

ḫuceste-aḫbār virdi:

1. **ḫuceste-aḫbār virdi:**-*di*
Kaside 8
Mısra: **52**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uğurlu haberler vermek.
Nāgehān pīr-i taʿaḳḳul beni itdi āgāh
Virdi gūş-ı dile biñ dürlü ḫuceste-aḫbār

ḫücre-i raḥmet-ḳarīn:

1. **ḫücre-i raḥmet-ḳarīn:**
Kaside 13
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Rahmeti sahip olan oda.
Melekler pās-bān ol āsitān-ı āsumān-ḳadre
Felekler sāye-bān ol ḫücre-i raḥmet-ḳarīn üzre

hücūm eylemede:

1. **hücūm eylemede:**-*me*, -*de*
Rübai 379
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hücum etmek, saldırmak, saldırıya geçmek.
Envāʿ-ı hümūm eylemede ḳalbe hücūm
Ḳaldum ġam ü ḫayretle İlāhī maġmūm

hücūm eyler:

1. **hücūm eyler:**-*r*
Gazel 308
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hücum etmek, saldırmak, saldırıya geçmek.
Naḫīfī eylese vaṣfuñ taḫayyül
Hücūm eyler dile ceyş-i ḫayālüñ

hücūm eylese:

1. **hücūm eylese:**-*se*
Kaside 9
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hücum etmek, saldırmak, saldırıya geçmek.
Ḥālet-i vuṣlat o deñlü eylese cāna hücūm
Best-i şevḳ ile hemān çāk-i girībān eylesem

hücūm itdi:

1. **hücūm itdi:**-*di*
Gazel 298
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hücum etmek, saldırmak.
Ceyş-i ġam itdi Naḫīfī-i ciger-ḫūna hücūm
İde gör var ise ey āh-ı seḥer imdāduñ

2. **hücūm itdi:**-*di*
Kaside 8
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saldırmak.
Naẕar it ol deme kim ceyş-i şitā itdi hücūm
Nev-bahār eyledi şehr-i ʿademe yaʿnī firār

3. **hücūm itdi:**-*di*
Rübai 102
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saldırmak.
Mülk-i dile ceyş-i ġam-ı hecr itdi hücūm
Dād ey şāh-i bī-dād yetiş imdād it

hücūm-ı derd ü ġamla:

1. **hücūm-ı derd ü ġamla:**-*la*
Gazel 526
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gam ve derdin hücumu.
Hücūm-ı derd ü ġamla sen daḫi sāġar-be-dest ol kim
Göñül maʿmūre-i zühd ü veraʿ vīrānedür şimdi

hücūm-ı ġayret:

1. **hücūm-ı ġayret:**
Kaside 26
Mısra: **105**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hayret hücumu.
Hücūm-ı ġayret ile ḳanda gitdigüm bilmem
ʿİnān-ı ḫāmemi ʿayb itme eylesem irḫā

hücūm-ı girye-i endūh u ġamdan:

1. **hücūm-ı girye-i endūh u ġamdan:**-*dan*
Kaside 24
Mısra: **75**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gam ve sıkıntı gözyaşlarının hücumu.
Hücūm-ı girye-i endūh u ġamdan fāriġ olmaz hīç
Nigāh-ı şefḳatüñle bir naẓar ḳıl çeşm-i giryāna

hücūm-ı ḥasret:

1. **hücūm-ı ḥasret:**
Rübai 86
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Özlem coşkunluğu.
Bir kāfile kim kūyuña eyler rıḥlet
Eyler beni ser-geşte hücūm-ı ḥasret

hücūm-ı şerm ü ḥayret:

1. **hücūm-ı şerm ü ḥayret:**
Gazel 24
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şaşkınlık ve utangaçlık saldırısı.
Niçe dīdāruña ʿarż-ı nigāh-ı ḥasret itsün dil
Hücūm-ı şerm ü ḥayret māniʿ-i neẕẕāredür cānā

hücūm-ı şevḳ:

1. **hücūm-ı şevḳ:**
Gazel 269
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arzunun hücumu.
Hücūm-ı şevḳ ile sīnemde cānā tāze dāġum yoḳ
Pendüm bu meclis-i ʿışḳ içre sūzān bir çerāġum yoḳ

hücūm-ı şiddet-i berf oldı:

1. **hücūm-ı şiddet-i berf oldı:**-*dı*
Matla 209
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Karın şiddetli hücumu olmak.
Hücūm-ı şiddet-i berf oldı māniʿ gelmedi cānān
Bıraḳdı bir bürūdet beynümüzde yār ile devrān

ḫudā:

1. **ḫudā:**
Gazel 1
Mısra: **2**
Allah, Tanrı, Rabb.
Ey ḫāk-i nem-sirişteyi insān iden Ḫudā
İnsānı genc-i gevher-i īmān iden Ḫudā

2. **ḫudā:**
Gazel 1
Mısra: **4**
Allah, Tanrı, Rabb.
Baḫş eyle genc-i merḥametüñden murādumı
Ey ʿālemüñ murādını iḥsān iden Ḫudā

3. **ḫudā:**
Gazel 1
Mısra: **6**
Allah, Tanrı, Rabb.
Ḳıl külḫan-ı derūnumı gülşen-sarāy-ı ʿışḳ
Ey āteş-i belāyı gülistān iden Ḫudā

4. **ḫudā:**
Gazel 1
Mısra: **8**
Allah, Tanrı, Rabb.
Bir dem gelür ki şevḳ ile ḫandān ider yine
Derd-i ġam ile dīdemi giryān iden Ḫudā

5. **ḫudā:**
Gazel 1
Mısra: **10**
Allah, Tanrı, Rabb.
Ḳılmış maḳām cānuma bāġ-ı maḥabbeti
Beni bī-nevāyı bülbül-i nālān iden Ḫudā

6. **ḫudā:**
Gazel 1
Mısra: **12**
Allah, Tanrı, Rabb.
Bir gün bizi de vāṣıl-ı baḥr-ı merām ider
Bir ḳaṭre-i kemīneyi ʿummāñ ider Ḫudā

7. **ḫudā:**
Gazel 1
Mısra: **14**
Allah, Tanrı, Rabb.
Gūyā Naḥīfī-zārıñı bir bülbül eylemiş
Ruḫsāruñ ey perī gül-i ḫandān iden Ḫudā

8. **ḫudā:**
Gazel 1
Mısra: **1**
Allah, Tanrı, Rabb.
Ey ḫāk-i nem-sirişteyi insān iden Ḫudā
İnsānı genc-i gevher-i īmān iden Ḫudā

9. **ḫudādan:**-*dan*
Gazel 8
Mısra: **10**
Allah, Tanrı, Rabb.
Bu Naḥīfīnüñ niyāzı rūz u şeb senden budur
Ol günehkārı Ḫudādan eyle maḥşerde recā

10. **ḫudā:**
Gazel 83
Mısra: **9**
Allah, Tanrı, Rabb.
Ey Naḥīfī geç sivādan maṭlabuñ olsun Ḫudā
Zülf-i maḥbūba dolaşma ḳara sevdādan da geç

11. **ḫudāya:**-*ya*
Gazel 92
Mısra: **1**
Allah, Tanrı, Rabb.
Minnet Ḫudāya geldi dem-i dil-güşā-yı ʿıyd
Doldı cihāna zemzeme-i merḥabā-yı ʿıyd

12. **ḫudā:**
Gazel 108
Mısra: **7**
Allah, Tanrı, Rabb.
Ḫudā itmiş kimin şāyeste-i tāc-ı cihāndārī
Kimüñ farḳını mevḳūf-ı tīġ u erre itmişdür

13. **ḫudā:**
Gazel 108
Mısra: **1**
Allah, Tanrı, Rabb.
Ḫudā ʿaynumda cāh-ı dehri berg-i terre itmişdür
Nigāh-ı raġbetümde mihri gūyā ẕerre itmişdür

14. **ḫudādandur:**-*dan*, -*dur*
Gazel 113
Mısra: **17**
Allah, Tanrı, Rabb.
Naḥīfīyā bize faż̧l u kerem Ḫudādandur
ʿAṭā-yı ġayre bizüm iḥtiyācumuz yoḳdur

15. **ḫudādan:**-*dan*
Gazel 130
Mısra: **22**
Allah, Tanrı, Rabb.
Hemān ḫulūṣ ile dāʿim tevekkül eyleyelüm
Naḥīfīyā bize luṭf u kerem Ḫudādan olur

16. **ḫudā:**
Gazel 143
Mısra: **8**
Allah, Tanrı, Rabb.
Ḳaṭreveş rencīde-i yeʾs olma ḫoş ṭut ḫāṭıruñ
Sen ṣadefāsā teveccüh ḳıl Ḫudā Rezzāḳdur

17. **ḫudā:**
Gazel 228
Mısra: **23**
Allah, Tanrı, Rabb.
Ḫudā bir nefḥa iḥsān eylemişdür ehl-i ʿirfāna
O būy-ı dilsitān u cān-fezāyı her meşām almaz

18. **ḫudādan:**-*dan*
Gazel 232
Mısra: **2**
Allah, Tanrı, Rabb.
Mā-sivādan ey göñül gel rişte-i ümmīdi kes
Dād-res olmaz Ḫudādan ġayrı saña hiç kes

19. **ḫudā:**
Gazel 241
Mısra: **1**
Allah, Tanrı, Rabb.
Bu sīnem levḥası üzre Ḫudā cānum fedā yazmış
Fedā itmeklüge yāre bu rūḥa ḫoş ġıdā yazmış

20. **ḫudānuñdur:**-*nuñ*, -*dur*
Gazel 241
Mısra: **9**
Allah, Tanrı, Rabb.
Naḥīfī şol ki saṭr olmış emir āḫir Ḫudānuñdur
Ezelden kātib-i ḳudret saña andan cüdā yazmış

21. **ḫudā:**
Gazel 245
Mısra: **2**
Allah, Tanrı, Rabb.
Sensin ol maḥrem-i bī-müşterek-i ḳurb-ı eḫaṣ
Şeb-i Miʿrācı Ḫudā şānuña itdi muḫtaṣ

22. **ḫudā:**
Gazel 274
Mısra: **8**
Allah, Tanrı, Rabb.
Āsiyāb-ı çarḫ içinde ḥıfẓ ider anı felek
Anuñ içün cāhile virmez Ḫudā esrār-ı ʿışḳ

23. **ḫudādan:**-*dan*
Gazel 280
Mısra: **28**
Allah, Tanrı, Rabb.
Ne deñlü mücrim isem ʿarṣa-gāh-ı maḥşerde
Ḫudādan eyle beni minnet es-selāmu ʿaleyk

24. **ḫudādan:**-*dan*
Gazel 387
Mısra: **4**
Allah, Tanrı, Rabb.
Ḳanı ṭāʿat-i Rabbānī hevāya meyl idüp ḳalduñ
Ḫudādan ḫaşyet itmezsin resūlinden utanmazsın

25. **ḫudā:**
Gazel 389
Mısra: **4**
Allah, Tanrı, Rabb.
Ḳula lāyıḳ mı zīb ü zīnet-i dünyāya meyl itmek
Ḫudā nehy eylemişken münkirāt ü baġy ü faḥşādan

26. **ḫudā:**
Gazel 405
Mısra: **9**
Allah, Tanrı, Rabb.
Naḥīfīnüñ nedür cürmi Ḫudā ʿālim ʿalīm Allāh
Cenāb-ı yāre ḳul itmiş anı bī-iḫtiyār ebrū

27. **ḫudādan:**-*dan*
Gazel 415
Mısra: **6**
Allah, Tanrı, Rabb.
Meded ḳıl ümmet-i bī-çāreñe raḥm eyle iḥsān it
Ḫudādan ḳıl recā-yı ʿavn ü nuṣret yā Resūla'llāh

28. **ḫudādan:**-*dan*
Gazel 455
Mısra: **11**
Allah, Tanrı, Rabb.
İtsün istiġnā Ḫudādan ġayra minnet itmesün
Fāyiḳ olmaḳ isteyen emsāl ü aḳrān üstüne

29. **ḫudā:**
Kaside 11
Mısra: **29**
Allah, Tanrı, Rabb.
Ol hedāyā-yı ʿināyet kim Ḫudā virdi saña
Ümmet-i bī-çāreñi şād eyledüñ ihdā ile

30. **ḫudā:**
Kaside 11
Mısra: **15**
Allah, Tanrı, Rabb.
Merḥabā-sāz-ı mülāḳāt eyledi ẕātuñ Ḫudā
Her maḳām üzre niçe peyġāmber-i yektā ile

31. **ḫudā:**
Kaside 13
Mısra: **19**
Allah, Tanrı, Rabb.
Ḫudā maʿnīde ḳıldı ẕāt-ı pāküñ nūr ile memlūʾ
Ne mümkin sāye-i nūr ola ẓāhir ḫāk ü ṭīn üzre

32. **ḫudā:**
Kaside 17
Mısra: **6**
Allah, Tanrı, Rabb.
ʿĀleme raḥmet ḳılup ẕāt-ı şerīfin tā ezel
Zīver-i levḥ-i kemālāt itdi evṣāfını Ḫudā

33. **ḫudā:**
Kaside 22
Mısra: **48**
Allah, Tanrı, Rabb.
Meḳādir-āşinā ehl-i tevāżuʿ maṣdar-ı iḥsān
Ḫudā ẕātında cemʿ itmiş anuñ bu vaṣf-ı aşfāyı

34. **ḫudā:**
Kaside 26
Mısra: **124**
Allah, Tanrı, Rabb.
Ne cemʿ-i ḫāṭıra imkān ne fikr-i naẓma mecāl
Ḫudā bilür ki beni ḥayret itdi istīlā

35. **ḫudā:**
Kaside 26
Mısra: **12**
Allah, Tanrı, Rabb.
Tevekkül üzre olan bende nā-murād olmaz
Ḫudā Kerīmdür eyler murādını iʿṭā

36. **ḫudā:**
Kaside 28
Mısra: **37**
Allah, Tanrı, Rabb.
Ḫudā ol ẕāt-ı pāke bir ṣalābet eylemiş iḥsān
Ki raḫşende cemāl-i behceti feyż-iktisābumdur

37. **ḫudā:**
Kaside 28
Mısra: **81**
Allah, Tanrı, Rabb.
Ḫudā ẕāt-ı şerīfüñ ḥıfẓ ide her dem ḫaṭālardan
Senüñ kim ẕāt-ı pāküñ bāʿiṣ-i ṣevḳ-ı ḫiṭābumdur

38. **ḫudā:**
Matla 1
Mısra: **1**
Allah, Tanrı, Rabb.
İdüp ẕātuñ Ḫudā pīrāye-baḫş-ı Leyle-i İsrā
Buyurdı vaṣf-ı Miʿrācuñda -

39. **ḫudā:**
Matla 59
Mısra: **1**
Allah, Tanrı, Rabb.
Ḫudā refʿ eyleyüp ẕikrüñ eyā peyġām-ber-i efsaḥ
Pür itdi ṣadr-ı pāküñ gevher-i sırr-ı -

40. **ḫudā:**
Matla 168
Mısra: **1**
Allah, Tanrı, Rabb.
Yaratmış Ḫudā ḥüsnüñi bī-bedel
ʿAbāda ḳabāda güzelsin güzel

41. **ḫudā:**
Murabba 5
Mısra: **30**
Allah, Tanrı, Rabb.
Her ne disem ṣūretā
Maʿnīde ḳaṣdum Ḫudā

42. **ḫudāyı:**-*ı, -y*
Rübai 123
Mısra: **2**
Allah, Tanrı, Rabb.
Vażʿ u ḫarekātumda kināyāt ü şarīḥ
Maḳṣūd-ı dilüm oldı Ḫudāyı tesbīḥ

43. **ḫudādan:**-*dan*
Rübai 142
Mısra: **3**
Allah, Tanrı, Rabb.
Her laḥẓa Ḫudādan saña olsun vāṣıl
Eṣnāf-ı tecelliyāt ü selām-ı bī-ḥad

44. **ḫudāyā:**-*ya*
Rübai 326
Mısra: **2**
Allah, Tanrı, Rabb.
Reh-zenlük idüp baña ʿamelde keselüm
Hep leẕẕet-i nefs oldı Ḫudāyā emelüm

45. **ḫudāya:**-*ya*
Rübai 469
Mısra: **2**
Allah, Tanrı, Rabb.
Ger olduñ ise ʿilm-i ledünden āgāh
Ṣıdḳ ile niyāz eyle Ḫudāya her gāh

46. **ḫudā:**
Rübai 522
Mısra: **1**
Allah, Tanrı, Rabb.
Raḥm eyle Ḫudā ben ḳuluñuñ ġurbetine
Endūh u ġam ü miḥnetine kürbetine

47. **ḫudā:**
Tahmis 2
Mısra: **6**
Allah, Tanrı, Rabb.

-
Ḫilʿat-i faż̧l u kemālātı Ḫudā
bī-kem ü kāst

48. **ḫudā:**
Tarih 3
Mısra: **15**
Allah, Tanrı, Rabb.
Ḫaṭālardan Ḫudā z̧āt-ı şerīfin
eyleye maḥfuẓ
Tamām olmaz olursam
raḥmetinden rūz u şeb bāḥiş

49. **ḫudā:**
Tarih 6
Mısra: **18**
Allah, Tanrı, Rabb.
Silāḥ-dār-ı cemīl ammā ki
ʿilm ü fażl ile mevṣūf
Ḫudā merhūn-ı ādāb eylemiş
aḫlāḳ u kirdārın

50. **ḫudā:**
Tarih 6
Mısra: **2**
Allah, Tanrı, Rabb.
Şeh-i İslām Sulṭān
Aḥmedü'bni Ḫān
Muḥammed kim
Ḫudā memdūḥ u maḥmūd
eylemiş z̧āt-ı cihān-dārın

51. **ḫudā:**
Tarih 20
Mısra: **19**
Allah, Tanrı, Rabb.
Ḫudā ẓıll-i ẓalīl-i z̧āt-ı pāküñ
eyleyüp memdūd
İde ārāyiş-i kāḫ-ı saʿādet
şāh-ı devrānı

52. **ḫudā:**
Tarih 30
Mısra: **26**
Allah, Tanrı, Rabb.
Ṭarāvet-yāb olup mānend-i
gül cism-i hümāyūnı
Ḫudā hem-vāre ḳılsun
ʿāfiyetde şāh-ı devrānı

53. **ḫudā:**
Tarih 33
Mısra: **14**
Allah, Tanrı, Rabb.
Bir teveccüh ile ṣüret buldı
bu feṭḥ-i cemīl
Baʿdezīn çoḳ ṣüret-i ḫayr
eyleye meftūḥ Ḫudā

54. **ḫudāya:**-*ya*
Tarih 34
Mısra: **4**
Allah, Tanrı, Rabb.
Āṣaf-ı z̧ī-şānınuñ tedbīri oldı
kārger
Böyledür minnet Ḫudāya
ḥükmi baḫt-ı esʿadüñ

ḫudā bilür:

1. **ḫudā bilür:**
Gazel 478
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Allah'tan başka kimse bilmez, sadece Allah bilir.
Müştāḳ-ı ḥüsnüñem niçe
demdür Ḫudā bilür
Şād eyle ben ġarībüñi refʿ-i
ḥicāb ile

ḫudā bilür ki:

1. **ḫudā bilür ki:**
Gazel 135
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Allah biliyor ki.
Naḥīfīyā dem-i vuṣlatda
maḳdem-i aġyār
Ḫudā bilür ki dil-i ʿāṣıḳa
ʿaz̧āb gelür

ḫudā dūr itmesün:

1. **ḫudā dūr itmesün:**
Gazel 225
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Dua İfadesi**
"Allah uzak etmesin" anlamında bir dua ifadesi.
Ḫudā dūr itmesün bir laḥẓa
dilden ġuṣṣa-i ʿışḳı
Ki zīrā encümengāh-ı
maḥabbetdür bī-çerāġ olmaz

ḫudā feṭḥ-i bāb ider:

1. **ḫudā feṭḥ-i bāb ider:**-*er*
Gazel 162
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Allah, kapı açar. II Allah, kısmet verir.
Böyle ḳalmazsın cihānda ey
Naḥīfī ġam yime
Saña da bir gün Ḫudā elbette
feṭḥ-i bāb ider

ḫudā gösterse:

1. **ḫudā gösterse:**-*se*
Gazel 337
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Allah'ın izin vermesi.
Ḫudā gösterse bir kerre seni
ey bī-vefā görsem
Cihānda ölmeden çeşm-i
ümmīdi rūşenā görsem

ḫudā ḫaḳḳı içün:

1. **ḫudā ḫaḳḳı içün:**
Gazel 234
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Allah hakkı için; yemin sözü.
Bir ġarībüñdür efendüm ol
Ḫudā ḫaḳḳı içün
Bu Naḥīfī bendeñi ḳıl
ḫażretüñle hem celīs

ḫudā ḫaḳḳıyçün:

1. **ḫudā ḫaḳḳıyçün:**
Gazel 125
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Allah için.
Ḫudā ḫaḳḳıyçün olmam
devlet-i dünyā ile ḫoş-dil
Yanumda cāh u devlet rind-i
bī-ḳaydāne olmaḳdur

ḫudā ḫaṭālardan vücūdını ḥıfẓ eylesün:

1. **ḫudā ḫaṭālardan vücūdını ḥıfẓ eylesün:**
Gazel 107
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **Dua İfadesi**
Allah vücüdunu hatalardan korusun.
Ḫudā vücūdını ḥıfẓ eylesün
ḫaṭālardan

Ki ḳadr-i maʿrifet añlar şeh-i mümecceddür

ḫudāvendā:

1. **ḫudāvendā:**
Gazel 232
Mısra: **12**
Ey Tanrı, Ey Yaradan, Ey Allah'ım.
Kevs̱er-i z̤ikrüñle sīr-āb it leb-i tefsīdemi
Çünki emrüñle Ḫudāvendā ola āḫir nefes

2. **ḫudāvendā:**
Gazel 486
Mısra: **1**
Ey Tanrı, Ey Yaradan, Ey Allah'ım.
Ḫudāvendā eger ḥāl ü eger müstaḳbel ü māżī
Senüñ taḳdīrüñe ṣıdḳ-ı dil ile rāżıyam rāżī

3. **ḫudāvendā:**
Kaside 24
Mısra: **95**
Ey Tanrı, Ey Yaradan, Ey Allah'ım.
Ḫudāvendā cihānda çün vekīl-i şāh-ı ʿālemsin
Duʿā-yı devletüñ vācibdür elbet her Müselmāna

4. **ḫudāvendā:**
Kaside 28
Mısra: **51**
Ey Tanrı, Ey Yaradan, Ey Allah'ım.
Cenāb-ı mihr ü meh-ḳadrā meded-kārā ḫudāvendā
Senüñ der-gāh-ı luṭfuñ cāna ḳaṣr-ı nüh-ḳıbābumdur

5. **ḫudāvendā:**
Kaside 28
Mısra: **67**
Ey Tanrı, Ey Yaradan, Ey Allah'ım.
Ḫudāvendā bu ʿöz̤rüm dest-i luṭfuñla ḳabūl eyle
Perīşān sözlerüm fi'l-cümle mānend-i serābumdur

6. **ḫudāvendā:**
Murabba 2
Mısra: **33**
Ey Tanrı, Ey Yaradan, Ey Allah'ım.
Naḥīfīyem Ḫudāvendā
Menem āşüfte vü şeydā

ḫudāvend-i cihān:

1. **ḫudāvend-i cihān:**
Murabba 3
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyanın hükümdarı.
Ḫudāvend-i cihān sensin
Meded eyle meded mevlā

ḫudāvend-i enām:

1. **ḫudāvend-i enām:**
Tarih 9
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnsanların, halkın sahibi olan Allah'ın nimetleri.
Rūḥını şād ide dāʾim raḥmet ü ġufrān ile
Ḫāliḳ-ı mevt ḥayāt olan Ḫudāvend-i enām

ḫudāvend-i ḳādir:

1. **ḫudāvend-i ḳādir:**
Rübai 197
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yok edici ve her şeye gücü yeten Allah.
Sensin sen İlāhī o Ḫudāvend-i Ḳādir
Mānīʿ olamaz ḥükmüñe biñ şāh u vezīr

ḫudāvend-i ḳādir ü müteʿāl:

1. **ḫudāvend-i ḳādir ü müteʿāl:**
Rübai 312
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ulu ve muktedir yaratıcı II Allah.
Sensin o Ḫudāvend-i Ḳādir ü Müteʿāl
Yoḳ ḳudretüñe ḳuvvetüñe emr-i muḥāl

ḫudāvend-i kāʾināt:

1. **ḫudāvend-i kāʾināt:**
Matla 53
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kainatın efendisi || Hz. Muhammed.
Eyle resūle şām ü seḥer ṣıdḳ ile ṣalāt
Ṣallūʿaleyhi didi Ḫudāvend-i kāʾināt

ḫudāvend-i kerīm:

1. **ḫudāvend-i kerīm:**
Tarih 6
Mısra: **38**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kerem sahibi Allah.
Olup pīrāye-i ʿişmet-sarāy-ı devlet ü iḳbāl
Füzūn itsün Ḫudāvend-i Kerīm eyyām-ı iʿmārın

ḫudāvend-i muʿaẕẕamsın:

1. **ḫudāvend-i muʿaẕẕamsın:**-*sın*
Murabba 2
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ulu hükümdar II Allah.
Sen ol Ḫallāḳ-ı ʿālemsin
Ḫudāvend-i Muʿaẕẕamsın

ḫudāvend-i ṣamedden:

1. **ḫudāvend-i ṣamedden:**-*den*
Tarih 5
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hiç kimseye veya hiçbir şeye muhtaç olmayan Allah'ın cömertliği.
Ümmīd oldur bu z̤ātuñ ḥüsn-i tedbīrinde muẓmerdür
Ḫudāvend-i Ṣamedden feth-i ġaybī nuṣret-i mevʿūd

ḫudāvend-i şekūr:

1. **ḫudāvend-i şekūr:**
Rübai 164
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yapılan iyiliği daha büyük bir iyilikle karşılayan, kulun az tâatı karşısında sayısız nîmetler, büyük dereceler veren Allah.
Ḫāṭırda yoġ iken ider iʿṭā-yı merām
Ol Ḳādir ü Ḳayyūm o Ḫudāvend-i Şekūr

ḫudāvend-i vedūd:

1. **ḫudāvend-i vedūd:**
Rübai 146
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kullarını çok seven her şeyin sahibi (Allah).
Yoḳ miṣl ü şerīküñ ey Ḫudāvend-i Vedūd
Ḥaḳ üzre cemīʿ-i ḫalḳa sensin maʿbūd

ḫudāyā:

1. **ḫudāyā:**
Murabba 10
Mısra: **15**
Ey Allah'ım!.
Ḫudāyā ʿavn ü nuṣret eyle dīne
ʿİbād-ı Müslimīne nuṣret eyle

ḫudāya ḥamd ü şükr olsun:

1. **ḫudāya ḥamd ü şükr olsun:**-*sun*
Kaside 13
Mısra: **65**
Kelime Tipi: **Dua**
İfadesi
Allah'a şükürler olsun.
Ḫudāya ḥamd ü şükr olsun ki feyż-i ḫiẕmet-i naʿtüñ
Şeref-baḫşā-yı iḳbāl oldı ben ʿabd-i kemīn üzre

ḫudāya ḳaldı:

1. **ḫudāya ḳaldı:**-*dı*
Rübai 549
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Allah'a kalmak.
Yalnızca "Allah yardım edebilir." anlamında kullanılan ifade.
Yoḳ bende heves luṭf-ı vezīr ü şāha
Kār-ı dil-i bī-çāre Ḫudāya ḳaldı

ḫudāya tevekkül idüp:

1. **ḫudāya tevekkül idüp:**-*üp*
Gazel 206
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'a sonsuz bir güven duygusuyla inanıp işleri ona bırakma.
İdüp Ḫudāya tevekkül Naḥīfīyā her gāh
Ḥuṣūl-i kāma vuṣūl-ı merāma muntaẓıruz

ḫudāyī:

1. **ḫudāyīdür:**-*dür*
Tarih 17
Mısra: **51**
Allah'tan.
Ḫudāyīdür bu mevḳiʿ çār-bāġa eyleme teşbīh
Bihişt-i ʿAdne olsun mı naẓīre cennet-i Şeddād

ḫudā-yı bī-çūna:

1. **ḫudā-yı bī-çūna:**-*a*
Gazel 60
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eşi benzeri olmayan Allah.
Tevekkül eyle Naḥīfī Ḫudā-yı Bī-çūna
Odur cemīʿ umūra müsebbibü'l-esbāb

ḫudā-yı dādār:

1. **ḫudā-yı dādār:**
Kaside 8
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardım sahibi Allah.
Ḥāṣılı rūy-ı cihān böyle iken ser-tā-pā
Emr idüp cümlesine şimdi Ḫudā-yı Dādār

ḫudā-yı ferd ü şamed:

1. **ḫudā-yı ferd ü şamed:**
Kaside 26
Mısra: **324**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tek olan Allah.
Vücūd-ı pākini ḥıfż eylesün ḫaṭālardan
Ḫudā-yı Ferd ü Şamed celle şānühü ve ʿulā

ḫudā-yı ins ü cān:

1. **ḫudā-yı ins ü cān:**
Murabba 3
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Insan ve ruhların ilahı.
Ḫudā-yı ins ü cān sensin
Meded eyle meded mevlā

ḫudā-yı lem-yezel:

1. **ḫudā-yı lem-yezel:**
Tarih 28
Mısra: **62**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Baki olan, Zeval bulmayan Hüda.
Bu maḳām-ı dil-güşāyı ḫayr ile maʿmūr idüp
Mehbiṭ-i feyż-i ʿulūm itsün Ḫudā-yı Lem-yezel

ḫudā-yı lem-yezelüñ:

1. **ḫudā-yı lem-yezelüñ:**-*üñ*
Kaside 26
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Baki olan, Zeval bulmayan Hüda.
Ḫudā-yı Lem-yezelüñ bunda ḥikmeti vardur
Saña tevekkül ü teslīmdür olan evlā

ḫudā-yı maʿbūd:

1. **ḫudā-yı maʿbūd:**
Tarih 29
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İbadet edilen Allah.
Devlet ü salṭanat ü ʿömrini efzūn itsün
Mālikü'l-mülk-i ḥaḳīḳī o Ḫudā-yı Maʿbūd

ḫuddām-ı bāb-ı ʿizzeti:

1. **ḫuddām-ı bāb-ı ʿizzeti:**-*i*
Kaside 17
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İzzet kapısının hizmetçileri.
Rūz u şeb ḫuddām-ı bāb-ı ʿizzeti ins ü melek
Ser-be-ser müştāḳ-ı ḫāk-i der-gehi şāh u gedā

ḫuddām-ı dergehüñden:

1. **ḫuddām-ı dergehüñden:**-*üñ, -den*
Gazel 260
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kapının hizmetçileri.
Ḫuddām-ı dergehüñden iderseñ eger şümār
Besdür iki cihānda Naḥīfīye ol şeref

ḫuddām-ı ehl-i beytüñ:

1. **ḫuddām-ı ehl-i beytüñ:**-*üñ*
Gazel 260
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ehl-i beytin hizmetçileri.
Ḫuddām-ı ehl-i beytüñ olup şād u muḥterem
Bed-ḫ∨āh-ı ḫānedānuñ ola vaḳfe-i esef

ḫudūd-ı süḫane:

1. **ḫudūd-ı süḫane:**
Gazel 507
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzel sınır.
Şeref-i vezn ü ḥudūd-ı süḫane şāhiddür
Ehl-i sūḳuñ saña mīzān ile endāzeleri

ḫufte:

1. **ḫuftedür:**-*dür*
Kaside 8
Mısra: **139**
Yatmış, uyumuş.
Ḫuftedür ṭāliʿum ey pādişeh-i sidre-mekān
Tā ki eyler baña her demde bu baḫtum ışrār

ḫükemā:

1. **ḫükemā:**
Kaside 8
Mısra: **228**
Âlimler, bilginler, hakîmler.
Kāşif-i nükte-i esrār-ı meʿānī ki menem
Ḫükemā müşkilini benden ider istifsār

ḫükkām oldı:

1. **ḫükkām oldı:**-*dı*
Kaside 22
Mısra: **57**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sürekli hüküm veren olmak.
Ki ḥükkām oldı mülhim iştibāh-ı sırr-ı ġayb itme
Delīl ister iseñ eyler tecāvüz ʿadd ü iḥṣāyı

ḫükm:

1. **ḫükmüñ:**-*ün*
Gazel 12
Mısra: **10**
Emir, yönetim.
Kişver-i dilde tīġ-i ġamzeñ ile
Ḫükmüñ ey āfet eyledüñ icrā

2. **ḫükmine:**-*i, -n, -e*
Kaside 19
Mısra: **173**
Emir, yönetim.
Ḫükmine rām eylesün fermān-revā-yı bī-miṯāl
Berr ü baḥri şarḳ u ġarbı yaʿnī cümle kişveri

3. **ḫükm:**
Murabba 9
Mısra: **27**
Emir, yönetim.
Senüñdür ḥükm bī-ʿillet
Sen iḥsān eyle yā Allāh

4. **ḫükmine:**-*i, -n, -e*
Rübai 36
Mısra: **3**
Emir, yönetim.
Ser-beste olan ḥükmine güm-rāh olmaz
-

5. **ḫükmüñe:**-*ün, -e*
Rübai 197
Mısra: **2**
Emir, yönetim.
Sensin sen İlāhī o Ḫudāvend-i Ḳādir
Mānīʿ olamaz ḥükmüñe biñ şāh u vezīr

6. **ḫükminde:**-*i, -n, -de*
Rübai 203
Mısra: **4**
Emir, yönetim.
Maḥkūm-ı meşiyyeti cümle eşyā
Ḫükminde muʿāvin ü müşīri yoḳdur

7. **ḫükmi:**-*i*
Tarih 34
Mısra: **4**
Emir, yönetim.

Āṣaf-ı ẕī-şānınuñ tedbīri oldı kārger
Böyledür minnet Ḫudāya ḥükmi baḫt-ı esʿadüñ

ḥükm ider:

1. **ḥükm ider:**-*er*
Gazel 272
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir kimseye veya topluluğa sözünü geçirmek; egemenliği altında bulundurmak.
Bād-ı āha dīv-i ʿışḳa ḥükm ider bir pādişāh
Taḫt-ı ḥüsn üzre oturmış ḥażret-i sulṭāna baḳ

ḥükm itdiyse:

1. **ḥükm itdiyse:**-*di, -yse*
Tarih 31
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hükmetmek, yönetmek.
Niçe isterse itdi ḥüsn-i ḫaṭṭ ü resm-i ṭuġrāyı
Ne ḥükm itdiyse ẕihn-i derrāki anı ḥāṣıl

ḥükm-i esās-ı çarḫ-ı dūn:

1. **ḥükm-i esās-ı çarḫ-ı dūn:**
Gazel 493
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Alçak feleğin asıl hükmü.
Ey Naḥīfī böyledür ḥükm-i esās-ı çarḫ-ı dūn
Kimseler vāreste-i ehdūh-ı gerdūn olmadı

ḥükm-i firāḳ-ı dil-rübā:

1. **ḥükm-i firāḳ-ı dil-rübā:**
Gazel 367
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül alıcının ayrılık kararı.
Bu dil-i bī-çārenüñ ḥükm-i firāḳ-ı dil-rübā
Ḥüzn ü ġam ḳıldı sürūrın girye itdi ḫandesin

ḥükm-i hevāyı:

1. **ḥükm-i hevāyı:**-*yı*
Kaside 3
Mısra: **63**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nesfin hükümleri, boş hükümler.
Emr-i mevlāyı ḳoyup ḥükm-i hevāyı tutasın
Göñül inṣāf idelüm böyle midür ʿirfānuñ

ḥükm-i ḳādir-i muṭlaḳ:

1. **ḥükm-i ḳādir-i muṭlaḳ:**
Kaside 22
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mutlak gücü yetenin hükmü II Allah'ın hükmü.
Vücūdın ṣadra lāyıḳ gördi ḥükm-i Ḳādir-i Muṭlaḳ
Şeh-i İslāma ilhām eyledi ol feyż-i aḫfāyı

ḥükm-i ḳażāda:

1. **ḥükm-i ḳażāda:**-*da*
Gazel 462
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her hususta Allah tarafından önceden verilmiş hüküm.
Ḥükm-i ḳażāda medḫali yoḳ çünki kimsenüñ
Naḳş-ı ẕuhūra çūn u çerādan ne fāʾide

ḥükm-i ḳażādur:

1. **ḥükm-i ḳażādur:**-*dur*
Gazel 373
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her hususta Allah tarafından önceden verilmiş hüküm.
Üftāde göñül çāresi yoḳ ḥükm-i ḳażādur
Ümmīd-i ḫalāṣ eyleme çāh-ı ẕeḳanından

ḥükm-i ḳażāya:

1. **ḥükm-i ḳażāya:**-*ya*
Rübai 241
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her hususta Allah tarafından önceden verilmiş hüküm.
Olsañ ne ḳadar behrever-i reʾy-i ʿarīż
İtme ḫaẕer it ḥükm-i ḳażāya taʿrīż

ḥükm-i kitāb-ı ʿışḳ:

1. **ḥükm-i kitāb-ı ʿışḳ:**
Gazel 438
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk kitabının hükmü.
Ḥükm-i kitāb-ı ʿışḳ ile öldür ṣevāba gir
Ey bī-vefā eger seni sevmek günāh ise

ḥükm-i kitāb-ı istiġnā:

1. **ḥükm-i kitāb-ı istiġnā:**
Gazel 11
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kayıtsızlık kitabının hükmü.
Cihānı ḳırmaz idüñ ḫançer-i nigāhuñ ile
Cevāz virmese ḥükm-i kitāb-ı istiġnā

ḥükm-i mīzān-ı şerīʿat:

1. **ḥükm-i mīzān-ı şerīʿat:**
Kaside 1
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şeriat hükmünün terazisi.
Ḥükm-i mīzān-ı şerīʿat bulmasun noḳṣānuñı

Ḥırṣ u āz ile yeter olma esīr-i inḳılāb

ḥükm-i ṣadr-ı aʿlāyı:

1. **ḥükm-i ṣadr-ı aʿlāyı:**-*yı*
Kaside 22
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüce mertebenin hükmü.
Müʾeyyed eyledi faẕlıyla Ḥaḳ ẕāt-ı dil-ārāsın
Seḫā vü mekremetle virdi ḥükm-i ṣadr-ı aʿlāyı

ḥükm-i şerʿ:

1. **ḥükm-i şerʿ:**
Kaside 27
Mısra: **41**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İslam hukukunun hükmü.
Ḥükm-i şerʿ ile idüp künc-i ḫarābātı ḫarāb
Eyledüñ ebniye-i sāḥa-i zühdi maʿmūr

ḥükm-i şerʿ-i nebevīde:

1. **ḥükm-i şerʿ-i nebevīde:**-*de*
Tarih 4
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Peygamberin kurallarının hükmü.
Ḥaḳ rıżāsında ola saʿy-i cemīli meşkūr
Ḥükm-i şerʿ-i nebevīde ide beẕl-i mechūd

ḥükm-i şerīʿatüñ:

1. **ḥükm-i şerīʿatüñ:**-*üñ*
Gazel 279
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şeriat hükümleri.
Nāfiẕ cemīʿ-i millete ḥükm-i şerīʿatüñ
Cārī cihāna kevkebe-i ḥükm-i ʿādilüñ

ḥükm-i ser-nüvişt-i ḳażā:

1. **ḥükm-i ser-nüvişt-i ḳażā:**
Kaside 26
Mısra: **164**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Emredildiği şeklinde yazılan hüküm II kaza hükmü.
Ne ḫāne ḳaldı ne ḫod ḫānümān-ı sāmānum
Ne çāre böyle imiş ḥükm-i ser-nüvişt-i ḳażā

ḥükm-i şirket:

1. **ḥükm-i şirket:**
Rübai 299
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ortaklık hükmü.
Yoḳ ẕerre ḳadar kimsede ḥükm-i şirket
Bī-çūn u çerā ḥāṣılı mülk Allāhuñ

ḥükm-i sulṭān-ı maḥabbet:

1. **ḥükm-i sulṭān-ı maḥabbet:**
Gazel 134
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk sultanının hükmü.
Ceẕb ider bir gün o māhı ḳuvvet-i pür-zūr-ı ʿışḳ
Ḥükm-i sulṭān-ı maḥabbet ʿāḳıbet icrā olur

ḥükm-i teʾsīrin:

1. **ḥükm-i teʾsīrin:**-*in*
Gazel 393
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Etkinin kuvveti.
Eyleyenler ḫāṭır-ı aʿdāya tefhīm-i ḳażā
Ḥükm-i teʾsīrin nigāh-ı yāre telmīḥ eylesün

ḥükm-i ülfet-i ezdād:

1. **ḥükm-i ülfet-i ezdād:**
Tarih 17
Mısra: **38**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Birbirine zıt olan şeylerin uyumunun hükmü.
Fem-i ejderden olmaḳda revān Āb-ı Ḥayāt-āsā
Zihī efsūn-ı ḥikmet ola ḥükm-i ülfet-i ezdād

hükmüñe girse:

1. **ḥükmüñe girse:**-*se*
Gazel 84
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Verilen emirleri yerine getirmek.
Ḥükmüñe girse felekde heft kişver taḫt ü tāc
Ẕikr-i Ḥaḳḳı pīşe eyle ġāfil olma gözüñ aç

hulel-i cennetden:

1. **ḥulel-i cennetden:**-*den*
Kaside 16
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cennet elbiseleri.
Bezm-i ʿālemde muḥaṣṣal ḥulel-i cennetden
Şeref ü ḳadr ü celāl ile muʿaẓẓamdur bu

hulf-ı vaʿde:

1. **ḫulf-ı vaʿde:**-*e*
Gazel 438
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Vaadini yerine getirmeme, verdiği sözü tutmama, cayma.
Sen ḫulf-ı vaʿde nāz ile sergerm-i iʿtiyād
Ṣabr itmez intiẓāra dil-i rūbe-rāh ise

hulḳ:

1. **ḫulḳı:**-*ı*
Gazel 48
Mısra: **5**
Ahlak, huy.
Ḥaḳḳ itdi ḫalḳ ḫulḳı ile ẕāt u ṣıfātuñı
Muḫtār u Muṣṭafā vü muṣaffā vü münteḫab

2. **ḫulḳı:**-*ı*
Rübai 394
Mısra: **4**
Huy, tabiat, yaratılış.
Ḫilḳatde şebīh idi şeh-i kevneyne
Ol ḫulḳı ḥasen ẕātı ḥasen ismi Ḥasen

ḫulḳ-ı ʿaẕīm:

1. **ḫulḳ-ı ʿaẕīm:**
Tahmis 4
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüce ahlaklı.
İtdi Ḥaḳ ḫulḳ-ı ʿaẕīm ile seni müstaḥsen
Sensin ey faḫr-ı cihān ḫulḳı ḥasen ḫalḳı ḥasen

ḫulḳı ḥasen:

1. **ḫulḳı ḥasen:**
Tahmis 4
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzel yaratılışlı II Hz. Muhammet.
İtdi Ḥaḳ ḫulḳ-ı ʿaẕīm ile seni müstaḥsen
Sensin ey faḫr-ı cihān ḫulḳı ḥasen ḫalḳı ḥasen

ḫulḳ-ı ʿūd u ʿanberi:

1. **ḫulḳ-ı ʿūd u ʿanberi:**-*i*
Kaside 19
Mısra: **44**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Öd ve anberin yaratılışı.
Nefḫa-i aḫlāḳı kāfīdür meşāmm-ı ʿāleme
Āteşe yaḳsa revādur ḫulḳ-ı ʿūd u ʿanberi

ḫulle-i cennet-i firdevs:

1. **ḫulle-i cennet-i firdevs:**
Kaside 16
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Firdevs cennetinin giyinilecek elbisesi.
Ḫırḳa-i muḥterem-i mefḫar-ı ādemdür bu
Ḥulle-i cennet-i Firdevs ile tevʾemdür bu

ḫulūṣ:

1. **ḫulūṣ:**
Gazel 10
Mısra: **1**
Halislik, saflık, doğruluk, yalan ve hilesi olmama durumu.
Ḫulūṣ o āfete maḥż-ı ḫaṭā imiş ḥayfā
Meger o ġonçe hezār-āşinā imiş ḥayfā

2. **ḫulūṣ:**
Gazel 130
Mısra: **21**
Halislik, saflık, doğruluk, yalan ve hilesi olmama durumu.
Hemān ḫulūṣ ile dāʾim tevekkül eyleyelüm
Naḥīfīyā bize luṭf u kerem Ḫudādan olur

3. **ḫulūṣ:**
Gazel 510
Mısra: **10**
Halislik, saflık, doğruluk, yalan ve hilesi olmama durumu.
Ḥayfā ki bir görür bizi aġyār ile o māh
Bilmez o nev-resīde ḫulūṣ u riyāmuzı

4. **ḫulūṣumda:**-*um, -da*
Rübai 162
Mısra: **4**
Halislik, saflık, doğruluk, yalan ve hilesi olmama durumu.
Der-gāhuña rū-māl naṣīb olmadı āh
Beñzer ki ḫulūṣumda ḳuṣūrum vardur

5. **ḫulūṣum:**-*um*
Rübai 237
Mısra: **2**
Halislik, saflık, doğruluk, yalan ve hilesi olmama durumu.
Yā Rab baña ṭāʿatde virüp ṣıdḳ u ḫulūṣ
Ḳıl ṣıdḳ-ı derūn ile ḫulūṣum menṣūṣ

6. **ḫulūṣ:**
Rübai 404
Mısra: **3**
Halislik, saflık, doğruluk, yalan ve hilesi olmama durumu.
Ṣıdḳ ile ḫulūṣ ile seni bir bilürüz
Yoḳdur daḫi maʿbūdumuz illā sensin

ḫulūṣ-ı bāl:

1. **ḫulūṣ-ı bāl:**
Gazel 107
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Balın saflığı II güzel muamele ederek bir şeyi elde etmeye çalışma, yaranma.
Ḫulūṣ-ı bāl ile efrād-ı ehl-i İslāma
Duʿā-yı devleti mefrūża-i müʾeyyeddür

ḫulūṣ-ı cān-fezā:

1. **ḫulūṣ-ı cān-fezā:**
Gazel 4
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cana can katan doğruluk.
Kīmyāya mālik oldı ol ki taḥṣīl eyleye
ʿIşḳ-ı maḥbūb-ı ilāhīde ḫulūṣ-ı cān-fezā

ḫulūs-ı ḳalb:

1. **ḫulūs-ı ḳalb:**
Gazel 102

Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kalp temizliği, samimiyet.
Bu bezm-i ḫāṣa ne muṭrib ne sāz lāzımdur
Ḫulūs-ı ḳalb ile sūz u güdāz lāzımdur

ḫulv:

1. **ḫulvi:**-*i*
Gazel 99
Mısra: **1**
Tatlı.
Dil-berā ol leblerüñ ḫulvi bu ḫalvādan leẕīẕ
Ruḫlaruñ gül-gūnesi ol verd-i raʿnādan leẕīẕ

ḫulv-i ḫalvā:

1. **ḫulv-i ḫalvā:**
Gazel 54
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Helva tatlısı.
Al ruḫuñdan şevḳa geldi cān ü dil yanmaḳ diler
Leblerüñ ḳandine şāhum ḫulv-i ḫalvā teşne-leb

ḫulvü'l-meẕāḳ-ı şevḳ:

1. **ḫulvü'l-meẕāḳ-ı şevḳ:**
Gazel 148
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Zevkin lezzetli tatlısı.
Telḫ-kām-ı ġuṣṣayı ḫulvü'l-meẕāḳ-ı şevḳ iden
Nuṭḳ-ı cān-baḫşuñ mıdur laʿl-i şekerbāruñ mıdur

hümā:

1. **hümādur:**-*dur*
Gazel 219
Mısra: **8**
Talih kuşu. II Sevgili.
N'ola itmezse vaż'-ı dil-rübāyı bī-meẕāḳāne
Hümādur şāh-bāzum degme bir zāġı şikār itmez

2. **hümāsın:**-*sın*
Gazel 236
Mısra: **3**
Devlet kuşu, talih kuşu olarak bilinen ve Kafdağı'nda yaşadığına inanılan bir kuş. Eskiden Hüma kuşunun üzerine konduğu veya gölgesinin başına düştüğü kişi padişah olurmuş.
Bir Hümāsın Ḳāf-ı ḫüsne murġ-ı ʿAnḳalar eger
Ḥażretüñle ḥaşr olınsa ola mānend-i meges

3. **hümā:**
Gazel 519
Mısra: **2**
Talih kuşu. II Sevgili.
Ol perī-rū varup aġyār ile yār olsun mı
Ol Hümā zāġ-ı siyeh-kāra şikār olsun mı

4. **hümāyam:**-*y, -am*
Kaside 27
Mısra: **79**
Talih kuşu.
Ben Hümāyam dir iken evc-i meʿānīde bugün
itdi ebnā-yı zamān ḳüdrümi ḳadr-ı ʿuṣfūr

hümā-meşreb:

1. **hümā-meşrebsin:**-*sin*
Gazel 362
Mısra: **2**
Hümâ yaradılışlı, Hümâ gibi.
Niyāz-ı vaṣl idince saña ʿāşıḳ nāza başlarsın
Hümā-meşrebsin evc-i nāzda pervāza başlarsın

humār:

1. **ḫumārı:**-*ı*
Gazel 270
Mısra: **2**
Baş ağrısı, mahmurluk.
Niçe bir ġonçe var mı gülşen-i ʿālemde ḫārı yoḳ
Bir bāde var mı bezm-i cihānda ḫumārı yoḳ

2. **ḫumār:**
Gazel 323
Mısra: **4**
Baş ağrısı, mahmurluk.
Derd-i serdür dūr olmaz fikr-i sevdā-yı ḫaṭı
Bāde-nūşān-ı maḥabbetde ḫumār eksük degül

3. **humārı:**-*ı*
Kaside 12
Mısra: **69**
Baş ağrısı, mahmurluk.
Mest it beni ol meyle ki yoḳ renc ü humārı
Her ḳaṭresini neşve-dih it rūḥ-ı revāna

ḫumār-ālūd-ı hecrem:

1. **ḫumār-ālūd-ı hecrem:**-*em*
Gazel 341
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayrılıktan başı dönmüş/şaşkın.
Menem sāḳī o maḥrūr-ı ciger dil-teşne kim şimdi
Ḫumār-ālūd-ı hecrem ḫāne-i ḫammārdan geldüm

humār-āverde:

1. **ḫumār-āverde:**
Gazel 191
Mısra: **2**
Baş ağrısı getiren.
Sebū-yı fikr-i hecr-i yāri berdūş itdigüm yoḳdur
Ḫumār-āverde şahbāyı benüm nūş itdigüm yoḳdur

ḫumār-ı belā olur:

1. **ḫumār-ı belā olur:**-*ur*
Gazel 141
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bela ağrısı olmak.
Olur netīce-i keyfiyyeti ḫumār-ı belā
Göñül göñül mey-i pür-şūr u tāb āteşdür

ḫumār-ı eleminden:

1. **ḫumār-ı eleminden:**-*i, -n, -den*
Gazel 395
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayrılık tasasının baş ağrısı.
Bī-çāre Naḥīfī ne disün bezm-i fenāda
Bī-tāb-dimāġ oldı ḫumār-ı eleminden

ḫumār-ı fevt-i furṣat:

1. **ḫumār-ı fevt-i furṣat:**
Gazel 159
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Fırsatın bir daha ele geçmeme sıkıntısı.
Dāḫil-i bezm-i murād iken tekāsül eledüñ
İşte ey ġāfil ḫumār-ı fevt-i furṣat böyledür

ḫumār-ı ġamı:

1. **ḫumār-ı ġamı:**-*ı*
Gazel 87
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Üzüntü sersemliği.
Zamān-ı maḥşere dek görmezüz ḫumār-ı ġamı
Olursa bāde-i laʿlüñ meded-resān-ı feraḥ

ḫumār-ı miḥnet-i dünyādan:

1. **ḫumār-ı miḥnet-i dünyādan:**-*dan*
Gazel 74
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya mihnetin baş ağrısı.
Ḫumār-ı miḥnet-i dünyādan āzād eyleyüp yā Rab
Mey-i ʿışḳuñla bu cān ü dili ḳıl dāʾimā ser-mest

hümā-sāye:

1. **hümā-sāye:**
Kaside 20
Mısra: **4**
Saadet, kutluluk gölgesi.
Sū-be-sū eyle temāşā dīde-i ʿibreti ile
Bu Hümā-sāye hümāyūn kāḫ-ı nev-īcādı gör

hümā-yı bāl-cünbāna:

1. **hümā-yı bāl-cünbāna:**-*a*
Kaside 24
Mısra: **40**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kanat çırpan hüma.
Dem-i sürʿatde ol zerrīn rikāb-ı şuʿle-pāşıyla
Döner eşkāl-i raḫşı bir Hümā-yı bāl-cünbāna

hümā-yı dil-i pür-ġam:

1. **hümā-yı dil-i pür-ġam:**
Gazel 514
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gam dolu gönlün hüma kuşu.
Per-i ʿAnḳāyı meges-rān ḫayāl itmez iken
Dām-ı zülfüñde Hümā-yı dil-i pür-ġam ḳaldı

hümā-yı ʿışḳuñ:

1. **hümā-yı ʿışḳuñ:**-*uñ*
Gazel 416
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk kuşu.
Faḳīrāne iderdüm maġz-ı cānı ṭuʿma-i minnet
Hümā-yı ʿışḳuñ itseydi tenezzül yā Resūla'llāh

hümā-yı ḳadri:

1. **hümā-yı ḳadri:**-*i*
Matla 3
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İtibar hüması.
O şeh kim ẕātıdur menşūş-ı - Hümā-yı ḳadri oldı lā-mekān-pervāz-ı -

hümā-yı ḳudse:

1. **hümā-yı ḳudse:**-*e*
Gazel 232
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kutsal Hüma kuşu: Çok yüksekten uçup gölgesinin uğurlu sayıldığı, Kaf Dağında yaşadığına inanılan efsanevi bir kuştur.
Ben Hümā-yı ḳudse hem-pervāz iken n'oldı saña
Bülbül-i şeydā gibi oldum giriftār-ı ḳafes

hümāyūn:

1. **hümāyūn:**
Kaside 20
Mısra: **4**
Mübarek, kutlu, padişaha ait.
Sū-be-sū eyle temāşā dīde-i ʿibreti ile
Bu Hümā-sāye hümāyūn kāḫ-ı nev-īcādı gör

2. **hümāyūn:**
Tarih 31
Mısra: **10**
Kutlu, kuvvetli, mübarek, saadetli.
Naḥīfī oldı bu ṭuġrā-yı ġarrā ṭarḫına tārīḫ
Zihī aʿlā hümāyūn ḫaṭṭ-ı Sulṭān Aḥmed-i kāmil

hümāyūn ola:

1. **hümāyūn ola:**-*a*
Tarih 36
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mübarek, kutlu olmak.
Buyurdı ṭarḫ olınsın çār dīvārında bu tārīḫ
Hümāyūn ola Sulṭān Aḥmede devletle Saʿd-ābād

hümāyūn-menḳabet:

1. **hümāyūn-menḳabet:**
Kaside 19
Mısra: **153**
Menkıbelerin sultanı.
Eyledi yümn-i cülūsuñ ey hümāyūn-menḳabet
Āteş-i ḳahr ile sūzān hep ʿadū-yı ebteri

hümāyūn-sāye-i iḳbāline:

1. **hümāyūn-sāye-i iḳbāline:**-*i, -n, -e*
Kaside 23
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Baht sarayının gölgesi.
Teraḳḳī-yāb olur ḫāṣıyyeti ẓıll-ı ẓalīlden
Hümāyūn-sāye-i iḳbāline murġ-ı Hümā gelsün

ḫum-mestān-ı vird-i şām-i ʿıyd:

1. **ḫum-mestān-ı vird-i şām-i ʿıyd:**
Gazel 93
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bayram gecesinin zikrinin sarhoşu.
Her kūşe-i tārīk-i ġam bir bezmgāh-i pür-niʿam
Urmaḳda şimdi lāf ḫum-mestān-ı vird-i şām-i ʿıyd

ḫumm-ı ḥafāda:

1. **ḫumm-ı ḥafāda:**-*da*
Tarih 3
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şiddetli hastalık.
Vücūdı maṭlaʿ-ı işrāḳ-ı nūr-ı ḥikmet olmışdur
Felāṭūn-veş olup ḫumm-ı ḥafāda pençe yıl lāyiş

ḫumūd virüp:

1. **ḫumūd virüp:**-*üp*
Tarih 29
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Söndürmek.
Her biri çeşmelerüñ oldı leṭāfetle revān
Reşḥa-i luṭfı virüp āteş-i ʿaṭşāna ḫumūd

ḫūn u elem:

1. **ḫūn u elem:**
Kaside 26
Mısra: **107**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kan ve acı.
Elümde levḥ ü ḳalem ḫāṭırumda ḫūn u elem
Cigerde sūziş-i ġam dilde ġuṣṣa gözde bükā

ḫūn-ābe-i ḥasret:

1. **ḫūn-ābe-i ḥasret:**
Gazel 391
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kanlı hasret.
Dökülsin cām-ı şevḳa dīdeden ḫūn-ābe-i ḥasret
Çün ey sāḳī-i meclis āb-ı rūy-ı ʿişretüm sensin

ḫūnābe-i hicrānı:

1. **ḫūnābe-i hicrānı:**-*ı*
Kaside 9
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
I. Ayrılığın kanlı suyu. II. Ayrılık zamanında dökülen kanlı gözyaşları.
Feyż-yāb olsam ṣafā-yı vuṣlat-ı cānān ile
Dīdeden ḫūnābe-i hicrānı rīzān eylesem

hüner:

1. **hünerüñ:**-*üñ*
Gazel 283
Mısra: **10**
Beceriklilik, ustalık, maharet, marifet.
Nīk ü bed vaż ʿuña ʿuşşāḳuñ iderken taḥsīn
Hünerüñ cümle ḫaṭā ile günāh olsa gerek

2. **hüner:**
Gazel 292
Mısra: **10**
Beceriklilik, ustalık, maharet, marifet.
Naḥīfīyā hele ṭursun tekellüf-i tecnīs
Hüner degül midür eşʿārı ʿāşıḳāne dimek

3. **hünerüñ:**-*üñ*
Gazel 303
Mısra: **6**
Beceriklilik, ustalık, maharet, marifet.
Sipihr-i sīnede itdüñ o māhı zār ü ḫazīn
Felek bilindi netīce senüñ daḫi hünerüñ

4. **hüner:**
Gazel 313
Mısra: **5**
Beceriklilik, ustalık, maharet, marifet.
Hüner ehl-i dili pā-beste-i endūh eyler
Sebeb oldur ki giriftār-ı ḳafesdür bülbül

hüner meydānını:

1. **hüner meydānını:**-*n, -ı*
Gazel 154
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hüner meydanı II Şairlik sanatı.
Bulunmaz bī-muḥābā bir feres-rān-ı süḫan şimdi
Hüner meydānını ḫālī bıraḳdı gitdi fārisler

hūn-feşān-ı miḫnet oldum:

1. **ḫūn-feşān-ı miḫnet oldum:**-*du, -m*
Gazel 150
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Mihnetin kan saçanı olmak.
O deñlü ḫūn-feşān-ı miḥnet oldum rāh-ı ġurbetde
Ḳıyās eyler görenler reh-güẕārum deşt-i mercāndur

ḫūnī:

1. **ḫūnī:**
Gazel 131
Mısra: **4**
Kanlı katil.
Büt-i lāle-ḫadsin ne ḫūn-rīztersin
Ne sāḥir ne ẓālim ne ḫūnī gül-i ter

2. **ḫūnī:**
Gazel 369
Mısra: **11**
Kanlı II sevgili.
ʿĀşıḳ-ı cān-be-leb-i ḥasretem ey ḫūnī meded
Öldürürseñ beni öldür ki sevāb eylersin

3. **ḫūnī:**
Gazel 464
Mısra: **1**
Kanlı katil.
O ḫūnī ġamzeler işler geçer bu cān-ı nālāna
Nigāh itdükçe çeşm-i āfetüñ mestāne mestāne

4. **ḫūnī:**
Gazel 475
Mısra: **8**
Kanlı katil.
Gel gel ki helāk itdi beni tīġ-ı taḥassür
Bīhūde gel ey ḫūnī yeter girme vebāle

5. **ḫūnī:**
Gazel 475
Mısra: **14**
Kanlı katil.
Ṣad el-ḥaẕer ey mihr perestān-ı maḥabbet
Ġarḳ olmış o ḫūnī yine bir cāme-i āle

6. **ḫūnī:**
Rübai 129
Mısra: **3**
Kanlı katil.
Tā öyle sitem-pīşedür ol ḫūnī kim
Lerzende olur ġamzelerinden Mirrīḫ

ḫūn-ı ʿāşıḳdan:

1. **ḫūn-ı ʿāşıḳdan:**-*dan*
Gazel 483
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşığın kanı.
Renciş-i zaḫmın görüp bildüm ki üstād-ı ḳażā
Ḫūn-ı ʿāşıḳdan ṣu virmiş ḫançer-i ser-tīzüñe

ḫūn-ı ciger:

1. **ḫūn-ı ciger:**
Gazel 151
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ciğer kanı.
Reh-i kūyuñda hep ḫūn-ı ciger eşk-i firāvāndur
Ser-ā-pā rīze-seng-i reh-güẕāruñ dürr ü mercāndur

2. **ḫūn-ı ciger:**
Gazel 452
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yürek kanı.
Ḫūn-ı ciger gözümde sūz-ı derūn sözümde
ʿIşḳum ʿayān olurken ḥācet ne imtiḥāna

3. **ḫūn-ı ciger:**
Kaside 9
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yürek kanı.
Gāh eşk-i dīde geh ḫūn-ı ciger īṣār idüp
Rāh-ı ḥuccāca niṣār-ı dürr ü mercān eylesem

ḫūn-ı ciger çekdüm:

1. **ḫūn-ı ciger çekdüm:**-*dü, -m*
Gazel 335
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ciğer kanı içmek.
Girān geldi baña meclisde ġāyet minnet-i sāḳī
Anuñçün ben de ṣahbā yerine ḫūn-ı ciger çekdüm

ḫūn-ı cigerdür:

1. **ḫūn-ı cigerdür:**-*dür*
Gazel 5
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ciğer kanı. || Üzüntü göz yaşları; keder; elem.
Zāhidā āsān degüldür kārı ʿışḳ aṣḥābınuñ
Anlara ḫūn-ı cigerdür tekye-i ġamda ġıdā

ḫūn-ı cigerle:

1. **ḫūn-ı cigerle:**-*le*
Gazel 338
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yürek kanı.
Ḫūn-ı cigerle ḥāṣıl olur ʿişretüm benüm
Rūz-ı ezelde böyle imiş ḳısmetüm benüm

2. **ḫūn-ı cigerle:**-*le*
Kaside 1
Mısra: **35**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ciğer kanı.
Bāġ-ı ʿışḳı idegör ḫūn-ı cigerle pür-nemā
Bu saña kibrīt-i aḥmerdür iderseñ intisāb

ḫūn-ı dil:

1. **ḫūn-ı dil:**
Gazel 299
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül kanı.

N’ola rīzān olursa ḫūn-ı dil
ey māh çeşmümden
Nigāhuñ gāhī luṭf-ālūd
gāhī pür-sitīz itdüñ

2. **ḫūn-ı dil:**
Gazel 502
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül kanı.
Mātem-keşān-ı zāviye-i
derd-i ḥasretüñ
Ya ḫūn-ı dil ya laḫt-ı
cigerdür ġıdāları

3. **ḫūn-ı dil:**
Kaside 1
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül kanı.
Sufre-i bezm-i hevesde
yoḳdur illā ḫūn-ı dil
Sāha-i deşt-i hevāda nesne
yoḳ illā serāb

4. **ḫūn-ı dil:**
Muamma 2
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül kanı.
Ele alduḳça anı ġamze-i
şūriş-fikenüñ
Ḫūn-ı dil ẓāhir olur tīr-i
kemānuñda senüñ

ḫūn-ı dilden:

1. **ḫūn-ı dilden:**-*den*
Gazel 167
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül kanı.
Cām-ı bī-tābı şunar çeşmüñ
nigāh-ı mestüñe
Bir iki gün ḫūn-ı dilden var
ise perhīzi var

2. **ḫūn-ı dilden:**-*den*
Gazel 291
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül kanı.
Helāk itmekde dünyāyı
nigāh-ı çeşm-i ḫūn-rīzüñ
Behey ẓālim hele hīç ḫūn-ı
dilden yoḳ mı perhīzüñ

ḫūn-ı dil-i ʿāşıḳ-ı şeydā:

1. **ḫūn-ı dil-i ʿāşıḳ-ı şeydā:**
Matla 30
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
*Çılgın âşığın gönül
kanı.*
Çeşmüñ ḳızarup renc-i
remedden yine cānā
Gelmiş gözüñe ḫūn-ı dil-i
ʿāşıḳ-ı şeydā

ḫūn-ı dil-şarābumdur:

1. **ḫūn-ı dil-şarābumdur:**-
um, -dur
Kaside 28
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül şarabının kanı.
Ben ol mestāne-i ʿışḳam ki
ḫūn-ı dil-şarābumdur
Bu bezme neşve-i ġam sāḳī-i
āteş-niḳābumdur

ḫūn-ı dilüm:

1. **ḫūn-ı dilüm:**-*üm*
Gazel 294
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül kanı.
Ġamzeñe ḫūn-ı dilüm
māʾü’l-ḥayāt-ı ḥüsn ola
Ḳanum iç memnūn-ı ḳatl-i
ʿāşıḳ-ı nā-şād iseñ

ḫūn-ı ġam-ı iltimāʿ oldı:

1. **ḫūn-ı ġam-ı iltimāʿ oldı:**-
dı
Gazel 254
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
*Parlak gamın kanı
olmak.*
Naḫl-i emelden dil idüp
imtināʿ
Oldı ciger ḫūn-ı ġam-ı
iltimāʿ

ḫūn-ı ḥasretdür:

1. **ḫūn-ı ḥasretdür:**-*dür*
Gazel 383
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasret kanı.
Gün yüzüñ gördükçe ey
mihr-i melāḥat çeşmüme
Ḫūn-ı ḥasretdür ya eşk-i
lücce-peymādur gelen

ḫūn-ı ḥasretle:

1. **ḫūn-ı ḥasretle:**-*le*
Tahmis 3
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasret kanı.
Ḫūn-ı ḥasretle pür oldı
dīdeler mānend-i ṭaşt
-

ḫūn-ı ʿuşşāḳ:

1. **ḫūn-ı ʿuşşāḳ:**
Gazel 164
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşıkların kanı.
Ḫūn-ı ʿuşşāḳ ile her dem ol
siyeh-mest-i cefā
Her nigāh-ı cān-güdāzın
neşvedār-ı ḫ∨āb ider

ḫūnīn:

1. **ḫūnīn:**
Gazel 314
Mısra: **8**
Kanlı.
Yaḳar cigerleri eyler ḫarāb
sīneleri
Bu sūz u nāle bu ḫūnīn
terāne ey bülbül

2. **ḫūnīn:**
Gazel 398
Mısra: **4**
Kanlı.
Mecrūḥ-ı tīġ-ı ḥasretem
bildür ey ṣabā

Ḫūnīn libās ü pīrehenüm aña vir nişān

ḫūnī-nigāh:

1. **ḫūnī-nigāhuñ:**-*uñ*
Gazel 120
Mısra: **2**
Kanlı bakış.
Ne ẓālim ġamzedür bilmem ne āfet çeşm ü müjgāndur
Ki her ḫūnī-nigāhuñ bir ḫadeng-i şuʿle-peykāndur

hünkār:

1. **ḫünkārum:**-*um*
Gazel 173
Mısra: **8**
Gönül sultanı, sevgili.
Helāk itse beni cevriyle ġamzeñ āh ü zār itmem
Şaḳın incinme ḫünkārum şikāyet dest-i ġamdur

2. **ḫünkārum:**-*um*
Gazel 225
Mısra: **10**
Gönül sultanı, sevgili.
Naḥīfīden dem-i fürḳatde menʿ itme leb-i laʿlüñ
Seferdür bunda ḫünkārum mey-i nāba yasāġ olmaz

3. **ḫünkāra:**-*a*
Gazel 227
Mısra: **4**
Hükümdar. Padişah. Sultan.
Ḫūbāna ser-i leşker o sulṭān-ı cihānum
Gel terk-i edeb eyleme ḫünkāra baḳılmaz

hün-pāşī-i çeşm-i dil ü cān:

1. **ḫün-pāşī-i çeşm-i dil ü cān:**
Gazel 144
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül ve can gözünün kan saçması.
Fürḳat demidür dīdeler ālūde-i ġamdur
Ḫün-pāşī-i çeşm-i dil ü cān işte bu demdür

ḫün-pāşī-i miḥnet:

1. **ḫün-pāşī-i miḥnet:**
Gazel 493
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mihnetin kan saçıcısı.
Girye-i şādī senüñ ḫün-pāşī-i miḥnet senüñ
Aġlamaḳdan geçmedüñ ey çeşm-i pür-ḫūn olmadı

ḫün-rīzter:

1. **ḫün-rīztersin:**-*sin*
Gazel 131
Mısra: **3**
Kan dökücü.
Büt-i lāle-ḫadsin ne ḫūn-rīztersin
Ne sāḥir ne ẓālim ne ḫūnī gül-i ter

ḫūr:

1. **ḫūrā:**-*a*
Kaside 26
Mısra: **134**
Ahu gözlüler, cennet kızları.
Be-ʿarş u kürs-i muʿallā be-ʿālem-i melekūt
Be-luṭf-ı revża-i rıżvān be-cennet ü ḫūrā

ḫūr u ġılmānı:

1. **ḫūr u ġılmānı:**-*ı*
Kaside 8
Mısra: **46**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yār-ı bī-vefā' karşıtlığında.
Ser-be-ser bāġ-ı cihān virdi nişān cennetden
Ḫūr u ġılmānı idüp ʿāşıḳa teẕkīr ezhār

ḫūr u ḫaḳīr:

1. **ḫūr u ḫaḳīr:**
Tarih 4
Mısra: **42**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eksik ve değersiz.
Ḫayr-ḫ∨āhānı olup ʿizzet ü rifʿatde müdām
Olsa bed-ḫ∨āhları ḫūr u ḫaḳīr ü maṭrūd

hūr u maḫhūr eyleye:

1. **ḫūr u maḫhūr eyleye:**-*ye*
Kaside 27
Mısra: **168**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hor eyleyip kahretmek.
Ḫaḳ Teʿālā ḳılup aḥbābuñı şād ü ḫurrem
Düşmen-i devletüñi eyleye ḫūr u maḫhūr

hūr u melek:

1. **ḫūr u melek:**
Rübai 298
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cennet kızları ve melekler.
Ger ḫūr u melek ādem ü cinn arż u semā
Başdan başa müstaġrıḳ-ı cūd u niʿamuñ

hurem eylesün:

1. **ḫurem eylesün:**-*sün*
Kaside 23
Mısra: **35**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevinçli, şen, gönül açıcı eylemek.
Zamānın böyle ḫurem eylesün teʾyīd-i Bārī kim
Berāy-ı tehniyet her sāl ʿıyd-i dil-güşā gelsün

ḫurḳat-i fürḳatle:

1. **ḫurḳat-i fürḳatle:**-*le*
Gazel 371
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayrılık yanığı.
Ḫurḳat-i fürḳatle yanmış bir avuç ḫākisterem

Kūr-sāz-ı çeşm-i aʿdāyam ġubārumdan ṣaḳın

ḫürmet:

1. **ḫürmetine:**-*i*, -*n*, -*e*
Gazel 7
Mısra: **11**
Bir şeye veya bir kimseye değer vermekten ileri gelen ölçülü davranma hissi, çekinme ile karışık bir sevginin verdiği dikkat ve îtinâ gösterme duygusu, saygı.
Anuñ ḫürmetine ilāhī beni Rıżā-yı kerīmüñden itme cüdā

2. **ḫürmetine:**-*i*, -*n*, -*e*
Gazel 63
Mısra: **18**
Bir şeye veya bir kimseye değer vermekten ileri gelen ölçülü davranma hissi, çekinme ile karışık bir sevginin verdiği dikkat ve îtinâ gösterme duygusu, saygı.
Yā Kerīma'llāh Naḥīfī-i meʿāṣī-pīşeyi
Ol ḥabībüñ ḫürmetine ḳıl sezā-yı maġfiret

3. **ḫürmetidür:**-*i*, -*dür*
Gazel 79
Mısra: **5**
Bir şeye veya bir kimseye değer vermekten ileri gelen ölçülü davranma hissi, çekinme ile karışık bir sevginin verdiği dikkat ve îtinâ gösterme duygusu, saygı.
Maḳdemüñ ḫürmetidür basṭ-ı zemīne bādī
Ẕāt-ı pāküñdür olan resm-i zamāne bāʿiṣ

4. **ḫürmetiyçün:**-*iy*, -*çün*
Kaside 2
Mısra: **22**
Bir şeye veya bir kimseye değer vermekten ileri gelen ölçülü davranma hissi, çekinme ile karışık bir sevginin verdiği dikkat ve îtinâ gösterme duygusu, saygı.
Çün şefīʿ itdüñ Ḥabīb-i Ekrem-i Muḫtārıñı
Ḫürmetiyçün cürmini ʿafv it bu ʿāṣī ümmetüñ

5. **ḫürmeti:**-*i*
Kaside 27
Mısra: **133**
Bir şeye veya bir kimseye değer vermekten ileri gelen ölçülü davranma hissi, çekinme ile karışık bir sevginin verdiği dikkat ve îtinâ gösterme duygusu, saygı.
Olsa merd-i himemüñ ḫürmeti vefḳu'l-meʾlūl
Olur ehl-i keremüñ ḫidmeti fevḳa'l-meʾmūr

6. **ḫurmet:**
Matla 75
Mısra: **1**
Bir şeye veya bir kimseye değer vermekten ileri gelen ölçülü davranma hissi, çekinme ile karışık bir sevginin verdiği dikkat ve îtinâ gösterme duygusu, saygı.
Sevād-ı çeşmüñe ḫurmet neden tā böyle ḫāʾildür
Senüñ beñzer ki çeşmüñ ey cefā-ḫū ḳana māʾildür

7. **ḫürmetine:**-*i*, -*n*, -*e*
Rübai 99
Mısra: **4**
Bir şeye veya bir kimseye değer vermekten ileri gelen ölçülü davranma hissi, çekinme ile karışık bir sevginin verdiği dikkat ve îtinâ gösterme duygusu, saygı.
Baḫşāyiş-i iḥsānuñ ile ʿiṣyānum
Sulṭān-ı rusül ḫürmetine maġfūr it

8. **ḫürmetine:**-*i*, -*n*, -*e*
Rübai 522
Mısra: **4**
Bir şeye veya bir kimseye değer vermekten ileri gelen ölçülü davranma hissi, çekinme ile karışık bir sevginin verdiği dikkat ve îtinâ gösterme duygusu, saygı.
Luṭfuñla reh-i maḳṣūdum āsān eyle
Sulṭān-ı rusül faḫr-ı cihān ḫürmetine

9. **ḫürmetine:**-*i*, -*n*, -*e*
Rübai 553
Mısra: **3**
Bir şeye veya bir kimseye değer vermekten ileri gelen ölçülü davranma hissi, çekinme ile karışık bir sevginin verdiği dikkat ve îtinâ gösterme duygusu, saygı.
Ol leyle-i ferḫunde-eşer ḫürmetine
Şād eyle şefāʿatle bu ben muḥtācı

10. **ḫürmetine:**-*i*, -*n*, -*e*
Tarih 7
Mısra: **7**
Bir şeye veya bir kimseye değer vermekten ileri gelen ölçülü davranma hissi, çekinme ile karışık bir sevginin verdiği dikkat ve îtinâ gösterme duygusu, saygı.
Sulṭān-ı rusül ḫürmetine ḥażret-i mevlā
Ẕātın ḳıla pīrāye-i aṣḥāb-ı teʾemmül

ḫürmet idüp:

1. **ḫürmet idüp:**-*üp*
Murabba 3
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hürmet etmek, saygı göstermek.
İdüp maḥbūbuña ḫürmet
Bizi ḳılduñ aña ümmet

ḫürmeti olur:

1. **ḫürmeti olur:**-*ur*
Gazel 145
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Saygısı olmak.
Olur mı ḥürmeti inkār hīç ḫarābātuñ
Varur esīr-i ġam elbette neşve-yāb gelür

ḥürmetiyçün:

1. **ḥurmetiyçün:**
Kaside 17
Mısra: **43**
Hürmetine, hürmeti için.
Ol resūl-i müctebānuñ ḥurmetiyçün sen anı
Vāṣıl it maḳṣūdına eyle sezāvār-ı ʿaṭā

ḥurrem:

1. **ḫurremseñ:**-*se, -ñ*
Gazel 509
Mısra: **5**
Gönül açıcı, şen.
Görüp tekāsür-i emvāl ü cāhı ḫurremseñ
Derūna fikr-i ḥisāb ü ʿiḳāb gelmez mi

2. **ḫurrem:**
Kaside 18
Mısra: **26**
Gönül açıcı, şen.
Nūr-ı ẕātından münevver ʿarṣa-i kevn ü mekān
Yārī-i luṭfıyla ḫurrem ümmetān-ı dil-figār

3. **ḫurrem:**
Rübai 544
Mısra: **1**
Gönül açıcı, şen.
Gördük yine ḫurrem bu ḫarāb-ābādı
Gül mevsimidür ʿayş ü neşāṭa bādī

ḫurrem efendi:

1. **ḫurrem efendi:**
Tarih 8
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Özel isim.
Söyledüm sāl-i fevtine tārīḫ
Oldı Ḫurrem Efendi āsūde
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mutlu ve sevinçli olmak.
Ṣafā-yı ḫāṭır ile dem-be-dem geşt ü güẕār itsün
Olup ẕāt-ı hümāyūnı hemīşe ḫurrem ü şādān

ḫurrem ḳıl:

1. **ḫurrem ḳıl:**
Murabba 3
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevindirmek, mutlu etmek.
Be-cāh-ı mefḫar-ı ʿālem
Bizi ḳıl ʿafv ile ḫurrem

ḫurrem olur:

1. **ḫurrem olur:**-*ur*
Rübai 154
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mutlu olmak.
Endīşe-i luṭfuñla göñül ḫurrem olur
Faẕl u keremüñ zaḫm-ı dile merhem olur

ḫürrem ü şād:

1. **ḫürrem ü şād:**
Rübai 359
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mutlu ve bahtiyar.
Geh ʿışḳ ile Ḳays ü gāhī Ferhād oldum
Geh ḫürrem ü şād gāhī nā-şād oldum

ḫurrem ü şādān:

1. **ḫurrem ü şādān:**
Gazel 344
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mutlu ve sevinçli olmak.
Sen Naḥīfīye cefāyı ne ḳadar eyler iseñ
Ol ḳadar ben de anı ḫurrem ü şādān göreyüm

ḫurrem ü şādān olup:

1. **ḫurrem ü şādān olup:**-*up*
Tarih 17
Mısra: **62**

ḫurrem-zemīn-i ḫālet-efzā:

1. **ḫurrem-zemīn-i ḫālet-efzā:**
Gazel 127
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Keyfiyeti arttıran sevinç zemini.
Bu sehl-i mümteniʿ ḫurrem-zemīn-i ḫālet-efzā kim
O vālā-rütbenüñ ṭarḥ-ı cihān-ārālarındandur

hūrşīd:

1. **ḫūrşīd:**
Gazel 142
Mısra: **11**
Aydınlık, parlak.
Ẕerreyem gerçi niçe ḫūrşīd ile hem-sāyeyem
Ḳaṭreyem ammā kenārumda niçe deryā yatur

2. **ḫūrşīd:**
Gazel 232
Mısra: **8**
Aydınlık, parlak.
Iṣṭılāḥı başḳadur erbāb-ı ʿışḳuñ zāhidā
Ẕerreye ḫūrşīd dirler murġ-ı ʿAnḳāya meges

3. **ḫūrşīd:**
Gazel 283
Mısra: **8**
Aydınlık, parlak.
Ḳalmayup rūy u cebīnüñde leṭāfet eser
Āsumānuñda ne ḫūrşīd ü ne māh olsa gerek

4. **ḫūrşīd:**
Gazel 376
Mısra: **9**
Aydınlık, parlak.

Ümmīd-i rūy-māl ile ḫūrşīd geşt idüp
Her gün o şāh-ı ḥüsnüñ arar āşitānesin

5. **ḫūrşīde:**-*e*
Kaside 2
Mısra: **8**
Güneş, beyitte zerrenin zıddı bağlamında kullanılmıştır.
Mūrdan ʿAnḳāya dek mebẕūl cūd-ı kāmilüñ
Ẕerreden ḫūrşīde şāmil luṭf u fażl u minnetüñ

6. **ḫūrşīd:**
Matla 204
Mısra: **2**
Aydınlık, parlak.
Var mıdur mihr-i cihān-ārāda bu vech-i ḥasen
Māh-ı tābānum naẕar ḳıl işte ḫūrşīd işte sen

7. **ḫūrşīdi:**-*i*
Rübai 20
Mısra: **4**
Aydınlık, parlak.
Sen öyle Kerīmsin ki itdükde murād
Bir ẕerreye ḫūrşīdi idersin iʿṭā

8. **ḫūrşīd:**
Rübai 406
Mısra: **4**
Aydınlık, parlak.
Hem-çün meh-i nev nāḳış olan dilleri hep
Ḫūrşīd gibi kāmil iden sensin sen

ḫūrşīd ile māh:

1. **ḫūrşīd ile māh:**
Matla 223
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güneş ile ay.
Ḥasret-i ḫāk-i reḥüñle sensüñ ey nūr-ı İlāh
Atılur ṭāḳ-ı felekden yere ḫūrşīd ile māh

ḫūrşīd olursa:

1. **ḫūrşīd olursa:**-*ur, -sa*
Gazel 350
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güneş gibi olmak.
Yoḳ iftiḫārumuz şeref-i müsteʿār ile
Ḫūrşīd olursa zīver-i mengūşumuz bizüm

ḫūrşīd ü ḳamer:

1. **ḫūrşīd ü ḳamer:**
Gazel 282
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güneş ve ay.
Ḫūrşīd ü ḳamer mühreler evrāḳ-ı sipihri
Tā şevḳ ile taḥrīr olına āyet-i naʿtüñ

2. **ḫūrşīd ü ḳamer:**
Kaside 18
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güneş ve ay.
Lemʿa-i envārına pervāne ḫūrşīd ü ḳamer
Der-geh-i ẕī-şānına ins ü melāʾik cān-sipār

ḫūrşīd-cenāb:

1. **ḫūrşīd-cenābuñ:**-*uñ*
Gazel 450
Mısra: **7**
Yüce güneş II sevgili.
Germiyyet-i ḥüsn ile o ḫūrşīd-cenābuñ
Bir ẕerre degül ʿāşıḳ-ı bīmār yanında

ḫūrşīd-i bālā-perteve:

1. **ḫūrşīd-i bālā-perteve:**-*e*
Gazel 459
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüksek nurlu güneş II yüzü parlak sevgili.
Sevdigüm maḥsūd iken ḫūrşīd-i bālā-perteve
Çoḳ mıdur ebrūları ṭaʿn eylese māh-ı neve

ḫūrşīd-i cihān-tāb-ı kemālüñ:

1. **ḫūrşīd-i cihān-tāb-ı kemālüñ:**-*üñ*
Rübai 160
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Olgunluğunun dünyayı aydınlatan güneşi.
Ey bedr-i żīyā-güster-i eflāk-i ẕuhūr
Ḫūrşīd-i cihān-tāb-ı kemālüñ meşhūr

ḫūrşīd-i felek:

1. **ḫūrşīd-i felek:**
Gazel 261
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Feleğin güneşi.
Göre ger ḳara ḳaşuñ cümle o ḫūrşīd-i felek
Saña taʿẓīm ide cānā meh-i tābān ṣaf ṣaf

2. **ḫūrşīd-i felek:**
Kaside 8
Mısra: **104**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güneş.
Sensin ol pādişeh-i mülk-i siyādet ki senüñ
Oldı ḫūrşīd-i felek sāyeñe taḫt-ı zer-kār

3. **ḫūrşīd-i felek:**
Kaside 18
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güneş.
Yümn-i luṭfiyla meh-i tābān müşārun bi'l-benān
Şevḳ-ı dīdārıyla ḫūrşīd-i felek pertev-niṣār

ḫūrşīd-i hidāyetüñle:

1. **ḫūrşīd-i hidāyetüñle:**-*üñ, -le*

Rübai 466
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hidayetinin güneşi.
Ser-dāde-i ḫ∨āb-ı ġaflet olduḳ her gāh
Ḫūrşīd-i hidāyetüñle sen ḳıl āgāh

ḫūrşīd-i ʿināyetle:

1. **ḫūrşīd-i ʿināyetle:**-*le*
Rübai 457
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Lütuf güneşi.
Ẓulmet-gede-i ġaflet olan ḳalbümi sen
Ḫūrşīd-i ʿināyetle münevver eyle

ḫūrşīd-i kemālüñ:

1. **ḫūrşīd-i kemālüñ:**-*üñ*
Gazel 409
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Olgunluk güneşi.
Zamān-ı ḥaşre dek olmış żiyā-efrūz-ı yektāyī
Sipihr-i ḥüsne ḫūrşīd-i kemālüñ yā Resūla'llāh

ḫūrşīd-i maḫşer:

1. **ḫūrşīd-i maḫşer:**
Gazel 260
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hesap günün güneşi.
İtme dirīġ sāye-i luṭfuñ bu ẕerreden
Ḫūrşīd-i maḫşer itdigi dem ʿarż-ı tāb ü tef

ḫūrşīd-i raḫşānı:

1. **ḫūrşīd-i raḫşānı:**-*ı*
Tarih 20
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Parlak Güneş.
Revādur dest-i miʿmār-ḳadr eyler ise ger anuñ
Firāż-ı bāmına zerrīn ʿalem ḫūrşīd-i raḫşānı

ḫūrşīd-i raḫşānum:

1. **ḫūrşīd-i raḫşānum:**-*um*
Muaşşer 1
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Parlak güneş II sevgilinin yüzü.
N'eyleyem ḫūrşīd-i raḫşānum göz açmaz ḫ∨ābdan
Keşf-i rāz ümmīd idüp ol çeşm-i efsūn-sāzıña

ḫūrşīd-i raḫşānuñ:

1. **ḫūrşīd-i raḫşānuñ:**-*uñ*
Matla 149
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Parlak güneş.
Kebūdī cāme içre sīnesin seyr it o fettānuñ
Sipihr-i nīl-gūnda ʿaynıdur ḫūrşīd-i raḫşānuñ

ḫūrşīd-i refīʿü'ş-şān:

1. **ḫūrşīd-i refīʿü'ş-şān:**
Kaside 28
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şanı yüce güneş II Yeniçeri askeri İsmail Ağa.
O ḫūrşīd-i refīʿü'ş-şān ü rifʿat-ilticādur kim
Anuñ evṣāf-ı ḫāṣü'l-ḫāṣı cām-ı teşne-tābumdur

ḫūrşīd-i saʿādet:

1. **ḫūrşīd-i saʿādet:**
Rübai 258
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saadet getiren güneş II Hz. Muhammed.
Sensin sen o ḫūrşīd-i saʿādet ki senüñ
Dīdāruña biñ şevḳ ile ʿālem müştāḳ

ḫūrşīd-iştihār:

1. **ḫūrşīd-iştihārumdur:**-*um, -dur*
Gazel 392
Mısra: **6**
Güneşle şöhret bulmuş.
Baḳ hilāl ebrūsına inṣāfa gel ey māh-ı nev
Tāb-ı ḥüsn ile o ḫūrşīd-iştihārumdur gelen

ḫūrşīd-ṭābʿ:

1. **ḫūrşīd-ṭābʿ:**
Kaside 26
Mısra: **48**
Güneş yaratılışlı.
Melek-ḫıṣāl ü felek-rütbe Müşterī-tedbīr
Ḳamer-ḫaṣāyiṣ ü ḫūrşīd-ṭābʿ rūşen-rā

ḫūrşīd-ṭalʿat:

1. **ḫūrşīd-ṭalʿat:**
Kaside 5
Mısra: **7**
Güneş (kadar parlak ve güzel) yüzlü.
Sensin ol ḫūrşīd-ṭalʿat kim ezel bezminde Ḥaḳ
Eyledi ẕāt-ı münīrüñ şemʿ-i pür-nūr-ı hüdā

ḫūr-ṭalʿat yār olan:

1. **ḫūr-ṭalʿat yār olan:**-*an*
Gazel 437
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cennet kızı yüzü olan sevgili.
ʿAcebdür yād iderse bāġ-ı ʿAdnüñ zevḳ-ı cān-baḫşın
Olan ol ḫūr-ṭalʿat yār ile her gāh bir yerde

ḫurūf-ı nüsḫa-i cūdında:

1. **ḫurūf-ı nüsḫa-i cūdında:**-*ı, -n, -da*
Kaside 26
Mısra: **73**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kerem sayfasının harfleri.
Ḥurūf-ı nüsḫa-i cūdında resm-i lā yoḳdur
Meger şehādet-i nefy-i sivā içün diye lā

ḫurūs:

1. **ḫurūs:**
Rübai 223
Mısra: **1**
Horoz II coşmak.
Hengām-ı seḥer ki pür-ḫurūş oldı ḫurūs
Keşf oldı bana lisān-ı ḥāl-i nāḳūs

ḫurūş ide:

1. **ḫurūş ide:**-*e*
Rübai 127
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Feryat etme.
Ol dem ki ṭutup ḥaşri buḫār-ı dūzaḫ
Dehşetle ḫurūş ide şirār-ı dūzaḫ

ḫurūş ḳılduḳça:

1. **ḫurūş ḳılduḳça:**-*duḳça*
Gazel 347
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Coşmak coşkunluk göstermek.
Ġayret-i Aḥmed-i Muḫtār ile ḳılduḳça ḫurūş
Berḳ-ı sūzende gibi Bū-Lehebānı yaḳaram

ḫurūşān eylesem:

1. **ḫurūşān eylesem:**-*se, -m*
Kaside 9
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çağlamak, coşmak.
Naʿra-i Allāhü ekber ṭutsa āfāḳı tamām
Ṣıyt-ı tekbīr ile ʿuşşāḳı ḫurūşān eylesem

ḫurūşān-ı şımāḫ-ı nāmūs olduḳça:

1. **ḫurūşān-ı şımāḫ-ı nāmūs olduḳça:**-*duḳça*
Rübai 224
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Namus kulak deliğinin coşkusu olmak.
Küffār diyārında ṣadā-yı nāḳūs
Olduḳça ḫurūşān-ı şımāḫ-ı nāmūs

hūş:

1. **hūşumuz:**-*umuz*
Gazel 350
Mısra: **2**
Akıl, fikir, iyi ile kötüyü ayırma hissi.
Ser-mest-i ʿışḳdur dil-i medhūşumuz bizüm
İtmekdedür cününa meded hūşumuz bizüm

ḫüseyn:

1. **ḫüseyn:**
Rübai 395
Mısra: **4**
Hz. İmam Hasan Mücteba (ve kardeşi İmam Hüseyin), Hz. Emir-ül Mü'minin'in oğlu olup, Peygamberimizin kızı Hz. Fatıma'dan, dünyaya geldiler. Hz. İmam Hasan, hicretin üçüncü yılında Medine'de dünyaya geldi. hicretin ellinci yılında vefat etti.hz. hüseyin, Hz. Fatım'nın ikinci oğludur. Hicretin dördüncü yılında dünyaya geldi.Hicretin 61. yılı Muharrem ayında vefat etti.
Peymāne-keş-i bezm-i şehādet yaʿnī
Şeh-zāde-i ẕī-şān-ı felek-pāye Ḥüseyn

ḫüseyn ile ḥasen:

1. **ḫüseyn ile ḥasen:**
Kaside 8
Mısra: **93**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hz. Hasan ve Hüseyin.
Ṣāḥib-i ḫulḳ-ı ḥasen yaʿnī Ḥüseyn ile Ḥasen
Oldı gülzār-ı siyādetde dü verd-i bī-ḫār

hüseyn paşa:

1. **ḫüseyn paşa:**
Kaside 26
Mısra: **39**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Amcazade Hüseyin Paşa II. Mustafa saltanatında, 11 Eylül 1697 - 4 Eylül 1702 tarihleri arasında dört yıl on bir ay on altı gün sadrazamlık yapmış Osmanlı devlet adamı.
Vezīr-i aʿẓam u ekrem Ḥüseyn Paşa kim
Anuñla buldı şerāfetle ṣadāret-i ʿuẓmā

hüseyn-ism:

1. **ḫüseyn-ism:**
Tarih 28
Mısra: **1**
Hüseyin isimli II Vezir Hüseyin Paşa.
Ol Ḥüseyn-ism ü ḥasen-aḫlāḳ u memdūḥu'l-ḫıṣāl
Ol vezīr-i aʿẓam-ı rūşen-dil ü ṣadr-ı ecel

hüseynīye çıḳmasun:

1. **ḫüseynīye çıḳmasun:**-*ma, -sun*
Gazel 503
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Hüseyni makamına çıkmak, sesi hüseyni perdesine ulaşmak.
Muṭrib fiġān u nāle Ḥüseynīye çıḳmasun

Luṭf it getürme yāda o ẕevḳ u ṣafāları

huşk eyleme:

1. **ḫuşḳ eyleme:**-*me*
Rübai 520
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kurutmak.
Ḫuşḳ eyleme çeşm-i teri luṭf eyle meded
Her laḥẓa ġam-ı ʿışḳ ile giryān eyle

ḫuşkī-i müjgān-ı terümden:

1. **ḫuşkī-i müjgān-ı terümden:**-*üm, -den*
Gazel 388
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Islak kirpiklerin kuruması.
Ḫaclet-zedeyem ḫande-i şādī-eserümden
Memnūn degülem ḫuşkī-i müjgān-ı terümden

ḫüsn:

1. **ḫüsn:**
Gazel 78
Mısra: **6**
Güzel yüz.
Maḥsūd-ı ʿālem eyle Züleyḫā-yı şevḳümı
Yā Rab o māhı ḫüsn ile yek-reng-i Yūsuf it

2. **ḫüsnüñ:**-*üñ*
Gazel 89
Mısra: **1**
Güzel yüz.
Bu ḫüsnüñ vaṣfını mehḍ itmede ḳāṣır durur meddāḥ
Virilmez bir yere vaṣfuñ buña ʿāciz durur ervāḥ

3. **ḫüsni:**-*i*
Gazel 107
Mısra: **11**
Güzel yüz.
Meyān-ı ʿāṣıḳ u dil-berde ḫüsni yoḳ aṣlā
Raḳīb-i bed-menişüñ vażʿı ḥāṣılı beddür

4. **ḫüsnüñ:**-*üñ*
Gazel 116
Mısra: **8**
Güzel yüz.
Ben degül ey reşk-baḫş-ı Leylī-i ṣāḥib-cemāl
Ḫüsnüñ Eflāṭūn temāşā eylese Mecnūn olur

5. **ḫüsnüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 117
Mısra: **3**
Güzel yüz.
Ölsün mi n'eylesün olan āşüfte ḫüsnüñe
Ḳurbānuñ oldıġum seni sevmek ḫaṭā mıdur

6. **ḫüsnüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 179
Mısra: **4**
Güzel yüz.
Olma āzürde nigāh-ı ʿandelīb-i zārdan
Ḫüsnüñe ey ġonçe ḫayrān oldıġum bilmez mi var

7. **ḫüsn:**
Gazel 233
Mısra: **9**
Güzel yüz.
Bu ḳadar ḫüsn ile ey şūḫ-ı cefā-perver-i nāz
Bilmedük resm-i vefā n'eydigin efsūs efsūs

8. **ḫüsnüñ:**-*üñ*
Gazel 259
Mısra: **4**
Güzel yüz.
Ruḫlaruñ micmer a şāhum ḫālüñ anuñ ʿanberi
Dūdı anuñ mūy-ı ḫālüñ ʿāleme ḫüsnüñ çerāġ

9. **ḫüsne:**-*e*
Gazel 288
Mısra: **14**
Güzel yüz.
Ey Naḥīfī ola gör ṭālib-i vech-i Bāḳī
Baḳma ol ḫüsne ki encāmı tebāh olsa gerek

10. **ḫüsnüñ:**-*üñ*
Gazel 289
Mısra: **6**
Güzel yüz.
Bu ṭarāvet gidüp ey ġonçe-i bāġ-ı ʿişve
Ḫüsnüñ ālūde-i ḫod-reste-giyāh olsa gerek

11. **ḫüsnine:**-*i, -n, -e*
Gazel 354
Mısra: **8**
Güzel yüz.
Bu sitem-gūne cevābın gūş idüp bildüm meger
Ḫüsnine maġrūr imiş ol dil-ber-i pür-naḫvetüm

12. **ḫüsnüñüñ:**-*ü, -ñüñ*
Gazel 357
Mısra: **4**
Güzel yüz.
Sübḥa-gerdān-ı ḫam-ı zülfüñ olup ṣubḥ u mesā
Ḫüsnüñüñ naḳşına naḳḳāşına tesbīḥ iderem

13. **ḫüsnüñ:**-*ün*
Gazel 368
Mısra: **6**
Güzel yüz.
İtme ey āyīne naḳş-ı ḫüsn-i yāra iʿtirāż
Yoḳ degül ḫüsnüñ senüñ ammā ḥaḳīḳat sādesin

14. **ḫüsn:**
Gazel 376
Mısra: **2**
Güzel yüz.
Bir naḫl-i tāze bir ṣanem-i bī-bahānesin
İnṣāf odur ki ḫüsn ile şāhum yegānesin

15. **ḫüsni:**-*i*
Gazel 452
Mısra: **4**
Güzel yüz.
Ḫüsn ü bahāda ḫaḳḳā maḥṣūd-ı mihr-i ġarrā
Her-cāyīlükde ammā ḫüsni gibi yegāne

16. **ḫüsn:**
Gazel 500
Mısra: **12**
Güzel yüz.

Küḥl-i cilā iderler şevḳ ile ḫāk-i pāyın
Bu ḥüsn ile görenler sāḳī-i sīm-sāḳı

17. **ḥüsn:**
Gazel 501
Mısra: **6**
Güzel yüz.
Eylemiş zümre-i ʿuşşāḳa beni ser-defter
Ḥüsn ile leşker-i ḫūbāna iden şāh seni

18. **ḥüsni:**-*i*
Gazel 517
Mısra: **7**
Güzel yüz.
Ḥüsni mevḳūf-ı ḫazāndur nev-bahār-ı ʿālemüñ
Nuḳre-i ġafletle ṭayy itme bu naḳş-ı ʿibreti

19. **ḥüsnini:**-*i, -n, -i*
Kıt'a 10
Mısra: **5**
Güzel yüz.
Ṣayrafiyān-ı ḫurde-bīn didi görince ḥüsnini
Cevher-i naḳd-i cān gibi niçe ḫazīneler deger

20. **ḥüsnüñ:**-*üñ*
Matla 28
Mısra: **1**
Güzel yüz.
Ḥüsnüñ görünce ʿışḳ ile meyl eyledüm saña
Lāyıḳ mı sevmemek seni sen söyle dil-berā

21. **ḥüsnüñi:**-*üñ, -i*
Matla 168
Mısra: **1**
Güzel yüz.
Yaratmış Ḫudā ḥüsnüñi bī-bedel
ʿAbāda ḳabāda güzelsin güzel

22. **ḥüsne:**-*e*
Rübai 126
Mısra: **4**
Güzel yüz.
Ey ḥüsn-i Ḫudā-dāda olanlar münkir
Ḳābil mi diye ʿāḳıl olan ḥüsne ḳabīḥ

23. **ḥüsnüñi:**-*üñ, -i*
Rübai 478
Mısra: **4**
Güzel yüz.
Dīdāruñı teʾsīr-i naẓardan ṣaḳınup
Gördükçe direm ḥüsnüñi māşā Allāh

24. **ḥüsnüñi:**-*üñ, -i*
Rübai 537
Mısra: **3**
Güzel yüz.
Nā-çār görüp ḥüsnüñi meftūn oldı
Bī-çāre Naḥīfī yā helāk olsun mı

25. **ḥüsn:**
Rübai 558
Mısra: **2**
Güzel yüz.
İtmiş seni meşşāṭa-i sunʿ-ı ezelī
Biñ ḥüsn ile ser-cümle güzeller güzeli

26. **ḥüsn:**
Tahmis 4
Mısra: **5**
Güzel yüz.
Kim ola sevmeye bu ḥüsn ile sen māhveşi
Ne ʿaceb ẕāt u ṣıfat ile olursañ aḥsen

27. **ḥüsnüñ:**-*üñ*
Tahmis 4
Mısra: **4**
Güzel yüz.
Ḳābe ḳavseyn ile meşhūr-ı cihān iki ḳaşı
Çün ṭoġup ṭutdı cihān yüzini ḥüsnüñ güneşi

28. **ḥüsni:**-*i*
Tahmis 5
Mısra: **1**
Güzel yüz.
Ey ḥüsni revnaḳ bu günbed-i gerdāna
Ṣemʿ-i ruḫuña ʿuşşāḳ biñ cān ile pervāne

<u>ḥüsn ü ān:</u>

1. **ḥüsn ü ān:**
Gazel 41
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik ve cazibe.
Bu ḥüsn ü ān ile bu şīve-i leṭāfet ile
Sezā degül midür imżā-yı imtiyāz saña

2. **ḥüsn ü ān:**
Gazel 270
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik ve cazibe.
ʿĀşıḳ olur gören seni bu ḥüsn ü ān ile
Bi'llāhi mübtelālarıñuñ iḫtiyārı yoḳ

3. **ḥüsn ü ān:**
Gazel 391
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik ve cazibe.
Baña seyr itdirür kevneyni mihr-i rūy-ı pür-tābuñ
Bu ḥüsn ü ān ile āyīne rāz-ı ṣafvetüm sensin

<u>ḥüsn ü ānında:</u>

1. **ḥüsn ü ānında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 507
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik ve cazibe.
Öyle gül-çehreye cān naḳdi fedādur ki anuñ
Ḥüsn ü ānında ola ġāliye vü ġāzeleri

<u>ḥüsn ü ānından:</u>

1. **ḥüsn ü ānından:**-*ı, -n, -dan*
Kaside 18
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik ve cazibe.
Ḥüsn-i Yūsuf ḥüsn ü ānından ṣafā-yāb-ı cemāl

Mihr ü māh-ı çarḫ nur-ı ṭalʿatından müsteʿār

ḥüsn ü bahā:

1. **ḥüsn ü bahā:**
Gazel 289
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik ve zarafet.
Ḳalmayup ḥüsn ü bahā gūy-ı zenaḫ-dānuñda
Yūsuf-ı ṭalʿatüñ efkende-i çāh olsa gerek

ḥüsn ü bahāda:

1. **ḥüsn ü bahāda:**-*da*
Gazel 452
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik ve zarafet.
Ḥüsn ü bahāda ḥaḳḳā maḥṣūd-ı mihr-i ġarrā
Her-cāyīlükde ammā ḥüsni gibi yegāne

ḥüsn ü cemāl:

1. **ḥüsn ü cemāl:**
Tahmis 1
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Iyilik ve güzellik.
Ṭātıdur ḥüsn ü cemāl ile saʿādet güneşi
-

2. **ḥüsn ü cemāl:**
Tahmis 10
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik.
Bāreke'llāh zihī ḥüsn ü cemāl ancaḳ olur
Bu leṭāfet bu ṭarāvet bu kemāl ancaḳ olur

3. **ḥüsn ü cemāl:**
Tahmis 10
Mısra: **41**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik.
Seni bu ḥüsn ü cemāl ile görüp ey meh-rū
Didüm āh eyleyerek ṣabr u ḳarāra yā hū

ḥüsn ü cemāle:

1. **ḥüsn ü cemāle:**-*e*
Rübai 482
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik.
Olduñ o ḳadar ḥüsn ü cemāle ġırre
ʿAnḳāya meges mihre dimezsin ẕerre

ḥüsn ü ʿışḳuñı:

1. **ḥüsn ü ʿışḳuñı:**-*uñ, -ı*
Gazel 27
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik ve sevgi.
Al bārī ḥüsn ü ʿışḳuñı vir baña gönlümi
Ey bī-vefa senüñ saña olsun benüm baña

ḥüsn-i aḫlāḳı:

1. **ḥüsn-i aḫlāḳı:**-*ı*
Kaside 23
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ahlakın güzelliği.
Müsellem her cihetle luṭf-ı ṭabʿ u ḥüsn-i aḫlāḳı
Güşāde bāb-ı iḥsānı faḳīr ü aġniyā gelsün

ḥüsn-i ʿālem-ārāsı:

1. **ḥüsn-i ʿālem-ārāsı:**-*sı*
Gazel 498
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Alemleri süsleyen güzellik.
O mihr-i bī-bedelüñ meh-veşān içinde tamām
Cihānı araladı ḥüsn-i ʿālem-ārāsı

ḥüsn-i ʿamel:

1. **ḥüsn-i ʿamel:**
Kaside 3
Mısra: **91**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzel iş, güzel amel.
Var mı bir ḥüsn-i ʿamel kim ola hem-rāh saña
Olıcaḳ reh-revi ol menzil-i bī-mihmānuñ

2. **ḥüsn-i ʿamel:**
Kaside 5
Mısra: **35**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzel iş, güzel amel.
Ḥaḳḳa lāyıḳ itmedüm ʿālemde bir ḥüsn-i ʿamel
Geçdi ʿömrüm ġaflet ü ʿişyān ile ṣubḥ u mesā

ḥüsn-i āsārı:

1. **ḥüsn-i āṣārı:**-*ı*
Tarih 28
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eserlerin güzelliği.
Ḥüsn-i āṣārı degüldür ḳābil-i taʿdād anuñ
ʿAdd olınmaz vaṣfı mecmūʿ olsa aʿdād-ı cümel

ḥüsn-i beyān:

1. **ḥüsn-i beyān:**
Gazel 317
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Iyi, güzel anlatış.
Naḥīfī itme teklīf-i naẓīre nükte-sencāna
Ki sehl-i mümteniʿdür olsa bir ḥüsn-i beyān müşkil

ḥüsn-i bī-naẓīre:

1. **ḥüsn-i bī-naẓīre:**-*e*
Gazel 120
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade

Eşsiz güzel II güzellikte benzeri olmayan sevgili.
O ḥüsn-i bī-naẕīre leb-güşā-yı vaṣf olan elbet
Yā Nefʿīdür yā Ṣabrī yā Naḥīfī-i süḫandāndur

ḥüsn-i cānsitānuñ:

1. **ḥüsn-i cānsitānuñ:**-*uñ*
Gazel 143
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Can ülkesinin güzeli II can alıcının güzelliği.
Şimdi ḥüsn-i cānsitānuñ şöhret-i āfāḳdur
Sevdigüm ʿālem cemālüñ görmege müştāḳdur

ḥüsn-i cemāle:

1. **ḥüsn-i cemāle:**-*e*
Matla 198
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzel yüz.
Baḳılmaz oldı o ḥüsn-i cemāle ṣaʿṣaʿadan
Kitāb-ı ḥüsnüñi ḳaldı gözüm muṭālaʿadan

ḥüsn-i cemīl olur:

1. **ḥüsn-i cemīl olur:**-*ur*
Gazel 149
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzel yüz olmak.
Biñ merdüm-i neẕāre fedā bir nigāhına
El-ḥaḳ bu ḥüsn-i pāk ne ḥüsn-i cemīl olur

ḥüsn-i cihān-sūz:

1. **ḥüsn-i cihān-sūz:**
Kıt'a 28
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyayı yakan güzellik.
Kāfir nedür bu ḥüsn-i cihān-sūz sende kim
Pervāne eyledüñ dil-i zārı çerāġuña

ḥüsn-i cihān-tābuñ:

1. **ḥüsn-i cihān-tābuñ:**-*uñ*
Gazel 389
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Alemi kaplayan güzellik.
Göñül dür olmasun ḥüsn-i cihān-tābuñ temāşādan
Gedā-yı ʿışḳuñ olmaḳ baña ḫoşdur mīr ü paşadan

ḥüsn-i dīdār:

1. **ḥüsn-i dīdār:**
Tahmis 10
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüz, çehre güzelliği.
Nedür ol cebhe-i nūr ile o gül-gūn ruḫsār
Nedür ey āfet-i cān sende bu ḥüsn-i dīdār

ḥüsn-i dil-ārāya:

1. **ḥüsn-i dil-ārāya:**-*ya*
Gazel 339
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönlü süsleyen, gönle huzur veren güzellik.
Ṣanmañ beni ki zīnet-i dünyāya rāġıbem
Ancaḳ cihānda ḥüsn-i dil-ārāya ṭālibem

ḥüsn-i dildārı:

1. **ḥüsn-i dildārı:**-*ı*
Gazel 33
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin güzelliği.
Ḥüsn-i dildārı sen idrāk idemezsin zāhid
Başḳa bir ẕāʾiḳadur ḥayret-i dīdār baña

ḥüsn-i edādan:

1. **ḥüsn-i edādan:**-*dan*
Gazel 462
Mısra: **36**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hoşnutluk.
Dānā-dil olmayınca muḫāṭab Naḥīfīyā
Luṭf-ı kelām ü ḥüsn-i edādan ne fāʾide

ḥüsn-i eṭvār u sülūkında:

1. **ḥüsn-i eṭvār u sülūkında:**-*ı, -n, -da*
Tarih 28
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yolu ve tavırlarının güzelliği.
Ḥüsn-i eṭvār u sülūkında ʿadili şāẕdur
Nādirü'l-emṡāldür ẕāt-ı ʿazīzi mā-ḥaṣal

ḥüsn-i evṣāfı:

1. **ḥüsn-i evṣāfı:**-*ı*
Tarih 29
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Niteliklerin güzelliği.
Meşreb-i ṣāfı gibi her-kese luṭfı cārī
Ḥüsn-i evṣāfı gibi ṣafvet-i ābı mevrūd

ḥüsn-i evṣāf-ı vücūdı:

1. **ḥüsn-i evṣāf-ı vücūdı:**-*ı*
Tarih 17
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Vücudunun vasıflarının güzelliği.
Şeh-i İslām Sulṭān Aḥmedü'bni Ḫān Muḥammed kim
Degüldür ḥüsn-i evṣāf-ı vücūdı ḳābil-i taʿdād

ḥüsn-i güftār olur:

1. **ḥüsn-i güftār olur:**-*ur*
Kaside 8
Mısra: **202**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Söyleyişi güzel olmak.
Pādişāhā benem ol ṭūtī-i şīrīn lehce
Ki olur ṭabʿumuñ āşüftesi ḥüsn-i güftār

ḥüsn-i güftāra:

1. **ḥüsn-i güftāra:**-*a*
Gazel 468
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sözün güzelliği.
Naḥīfīyā hele taḥsīn ü āferīn olsun
Bu ʿāşıḳāne edāya bu ḥüsn-i güftāra

ḥüsn-i ḫaṭ:

1. **ḥüsn-i ḫaṭ:**
Gazel 143
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzel yazı || Sevgilinin yüzündeki ayva tüyleri.
Olma muġber ḫaṭ gelürse ṣafḥa-i ruḫsāruña
Ḥüsn-i ḫaṭ ey sāde-rūyum zīnet-i evrāḳdur

ḥüsn-i ḫaṭṭ:

1. **ḥüsn-i ḫaṭṭ:**
Tarih 31
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzel yazı II Tuğranın üzerindeki şekiller, yazı tarzı.
Niçe isterse itdi ḥüsn-i ḫaṭṭ ü resm-i ṭuġrāyı
Ne ḥükm itdiyse ẕihn-i derrāki anı ḥāṣıl

ḥüsn-i ḫilḳati:

1. **ḥüsn-i ḫilḳati:**-*i*
Gazel 107
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzel yaratılış.
O ḥüsn-i ḫilḳati germābede temāşā ḳıl
Vücūd-ı enveri bir cevher-i mücerreddür

ḥüsn-i ḫiṭāb eyledükçe:

1. **ḥüsn-i ḫiṭāb eyledükçe:**-*dükçe*
Gazel 60
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzel hitap eylemek, ilgi göstermek.
Ṣafā didükleri yār-ı ʿazīzidür kişinüñ
Ḳomaz göñülde keder eyledükçe ḥüsn-i ḫiṭāb

ḥüsn-i ḫudā-dāda:

1. **ḥüsn-i ḫudā-dāda:**-*a*
Rübai 126
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah vergisi güzellik.
Ey ḥüsn-i Ḫudā-dāda olanlar münkir
Ḳābil mi diye ʿāḳıl olan ḥüsne ḳabīḥ

ḥüsn-i ḫulḳ:

1. **ḥüsn-i ḫulḳ:**
Kaside 18
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzel yaradılış, huy.
Sīret ü ṣūretle oldı ol resūl-ı mücteba
Luṭf-ı ṭabʿ u ḥüsn-i ḫulḳ ile celīlü'l-iʿtibār

2. **ḥüsn-i ḫulḳ:**
Tarih 28
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzel yaradılış, huy.
ʿAnberüñ luṭf-ı buḫārıdur maḥall-i imtiḥān
Ḥüsn-i ḫulḳ ile olur merdān-ı kāmil müstedel

ḥüsn-i ḫulḳa:

1. **ḥüsn-i ḫulḳa:**-*a*
Tarih 6
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzel yaradılış, huy.
Mübeddel . itdi ḥüsn-i ḫulḳa feyż-i iʿtidālinden
Zamāne ṭavr-ı nā-matbūʿ u vażʿ-ı nā-be-hencārın

ḥüsn-i ḫulḳuñ:

1. **ḥüsn-i ḫulḳuñ:**-*uñ*
Kaside 25
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzel yaradılış, huy.
Ḥüsn-i ḫulḳuñ olınca mesmūʿum
Vaṣfuñı aḥsenü'l-ḫıṣāl itdüm

ḥüsn-i istiʿdād:

1. **ḥüsn-i istiʿdād:**
Kaside 1
Mısra: **43**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzel yetenek, kabiliyet güzelliği.
Ḥüsn-i istiʿdād ile nerm it dilüñ esreb gibi
Bī-taʿab eyle ḳabūl-i feyż-i ʿışḳ-ı müstetāb

ḥüsn-i istiḳāmetdür:

1. **ḥüsn-i istiḳāmetdür:**-*dür*
Gazel 156
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Doğru yol.
Dıraḫtān içre serv-i ser-bülendüñ imtiyāzın gör
Ser-efrāz eyleyen insānı ḥüsn-i istiḳāmetdür

ḥüsn-i iʿtiḳād:

1. **ḥüsn-i iʿtiḳād:**
Tarih 5
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnanma, kalben tasdik ederek inanma.
Ṣalāḥ-ı ḥāl ü ḥüsn-i iʿtiḳād ile müʾeyyeddür
Benüm ẓannum budur esrār-ı bāṭın Ḫāliḳa meşhūd

ḥüsn-i iʿtiḳādum:

1. **ḥüsn-i iʿtiḳādum:**-*um*
Rübai 200
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnanma, kalben tasdik ederek inanma.
Ṣıdḳ ile teveccüh-i fuʾādum sañadur
İḫlāṣ ile ḥüsn-i iʿtiḳādum sañadur

ḥüsn-i iʿtilāf:

1. **ḥüsn-i iʿtilāf:**
Tarih 28
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uyuşma güzelliği.
Ḳalmadı emr-i muʿallel buldı ḥüsn-i iʿtilāf
Şöyle kim metrūk ḳaldı gūyiyā baḥs-i cedel

ḥüsn-i ḳabūl:

1. **ḥüsn-i ḳabūl:**
Rübai 277
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İyi karşılama, güler yüzlülük gösterme.
Ḳaṣdum ṭaleb-i şefāʿat ü iḥsāndur
Elṭāf ü kerem ḥüsn-i ḳabūl ol şāhuñ

ḥüsn-i ḳabūle:

1. **ḥüsn-i ḳabūle:**-*e*
Matla 24
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İyi karşılama, güler yüzlülük gösterme.
Ḥüsn-i ḳabūle eyle bu ḫāk-i rehüñ sezā
Cānum fedā yoluña eyā nūr-ı kibriyā

ḥüsn-i ḳabūlüñdür:

1. **ḥüsn-i ḳabūlüñdür:**-*üñ, -dür*
Gazel 6
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İyi karşılama, güler yüzlülük gösterme.
Yā Resūla'llāh sensüñ ḥüsn-i ḳabūlüñdür ġaraż
Yoḫsa ʿālemde nedür aġyārdan āʾid baña

2. **ḥüsn-i ḳabūlüñdür:**-*üñ, -dür*
Kaside 17
Mısra: **54**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İyi karşılama, güler yüzlülük gösterme.
Yā ilāhī çünki vācibdür duʿā-yı şāh-ı dīn
Rūz u şeb ḥüsn-i ḳabūlüñdür duʿāya müddeʿā

ḥüsn-i ḳabūlüñle:

1. **ḥüsn-i ḳabūlüñle:**-*üñ, -le*
Rübai 238
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İyi karşılama, güler yüzlülük gösterme.
Ḳıl ḥüsn-i ḳabūlüñle bu ḫāk-i ḳademi
Luṭf eyle ne var mülḥaḳ-ı ḫuddām-ı ḫavāṣ

ḥüsn-i manẓaruñ ola:

1. **ḥüsn-i manẓaruñ ola:**-*uñ, -a*
Kıt'a 46
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bakılan güzellik olmak.
Selsebīl-āsā sebīl-i Ḥaḳda dök eşk-i terüñ
Tā ṣafā-baḫş-ı dil ü cān ola ḥüsn-i manẓaruñ

ḥüsn-i merḥabādan:

1. **ḥüsn-i merḥabādan:**-*dan*
Gazel 130
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ilgi alaka göstermenin güzelliği.
Nevāziş-i dili ehl-i ḳanāʿatuñ ancaḳ
Ṣafā-yı ḳalb ile bir ḥüsn-i merḥabādan olur

ḥüsn-i naẓar:

1. **ḥüsn-i naẓar:**
Gazel 379
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İyi gözle bakma, takdir etme, iltifat.
Yoḳ mı bir ḥüsn-i naẓar dīde-i ḫod-bīnüñden
Meded öldüm nigeh-i ġamze-i pür-kīnüñden

2. **ḥüsn-i naẓar:**
Gazel 486
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bakış güzelliği.
Teġāfül eyleme ḥüsn-i naẓar iksīr-i aʿẓamdur
Ġanīmet bil nigāh-ı himmet-i merdān-ı mürtāżı

ḥüsn-i naẓar eyleyüp:

1. **ḥüsn-i naẓar eyleyüp:**-*yüp*
Tarih 17
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade

İyi gözle bakmak, iltifat etmek.
O sulṭān ibni sulṭān eyleyüp
ḥüsn-i naẓar gāhī
Bu nüzhet-gāhı ābād itmek
içün ḳıldı istirşād

ḥüsn-i naẓar it:

1. **ḥüsn-i naẓar it:**
Rübai 483
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzel bakmak.
Fikr it hele hengām-ı zevāl-i ḥüsni
Ben ẕerreye ḥüsn-i naẓar it bir kerre

2. **ḥüsn-i naẓar it:**
Rübai 551
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzel bakmak.
Ḥüsn-i naẓar it ister iseñ kec naẓar it
Mevlā beni feyż-i dile lāyıḳ itdi

ḥüsn-i naẓar-ı ʿāṭıfet-i sulṭānī oldı:

1. **ḥüsn-i naẓar-ı ʿāṭıfet-i sulṭānī oldı:**-*dı*
Kaside 21
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sultana yaraşacak şefkat nazarının güzelliiği olmak.
Oldı ḥüsn-i naẓar-ı ʿāṭıfet-i sulṭānī
Āb-ı rūy-ı sebeb-i rifʿat-i Saʿd-ābāduñ

ḥüsn-i naẓar-sūza:

1. **ḥüsn-i naẓar-sūza:**-*a*
Gazel 22
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bakışı yakıcı güzellik II sevgilinin yakıcı güzelliği.
Ne dem bir āteşīn ḥüsn-i naẓar-sūza nigāh itsem
Derūn-ı cān-ı bīmārumda bir āteş olur peydā

ḥüsn-i niẓām:

1. **ḥüsn-i niẓām:**
Kaside 10
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tertipliliğin güzelliği.
Şehādetle taṣdīḳı meşrūṭdur
Odur rükn-i İslāma ḥüsn-i niẓām

ḥüsn-i pāk:

1. **ḥüsn-i pāk:**
Gazel 149
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz, saf güzellik.
Biñ merdüm-i neẓāre fedā bir nigāhına
El-ḥaḳ bu ḥüsn-i pāk ne ḥüsn-i cemīl olur

ḥüsn-i pür-tāb-ı cemālüñ:

1. **ḥüsn-i pür-tāb-ı cemālüñ:**-*üñ*
Gazel 153
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüzünün parlaklığının güzelliği.
Nāzenīnüm ḥüsn-i pür-tāb-ı cemālüñ seyr iden
Ger Felāṭūn-ı zamān olsa yine Mecnūn olur

ḥüsn-i raġbet:

1. **ḥüsn-i raġbet:**
Kaside 27
Mısra: **121**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzelce ilgi gösterme.
Başḳa ḥālet virür ehl-i dile ḥüsn-i raġbet
Cünbüş-i bād-ı vezān ile gelür cūşa buḥūr

ḥüsn-i reftār olmasa:

1. **ḥüsn-i reftār olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 440
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yürüyüş güzelliği olmak.
Serve teşbīh eylemek āsān idi ḳaddüñ senüñ
Ey nihāl-i ʿişve sende ḥüsn-i reftār olmasa

ḥüsn-i ruḫsāre-i dil-ber:

1. **ḥüsn-i ruḫsāre-i dil-ber:**
Matla 104
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin yanağının güzelliği.
Seyr idenler ruḫ-ı raʿnāsı hep ḫayrāndur
Ḥüsn-i ruḫsāre-i dil-ber ne ʿaceb seyrāndur

ḥüsn-i senā:

1. **ḥüsn-i s̲enā:**
Kaside 23
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzel övgü.
Teşekkür-nāme olsun ʿarż-ı ḥāli dād-ḫ∨āhānuñ
Hemīşe semʿine ḫayr-ı duʿā ḥüsn-i s̲enā gelsün

ḥüsn-i senā-yı şāha:

1. **ḥüsn-i s̲enā-yı şāha:**-*a*
Tarih 16
Mısra: **40**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sultanın övgüsünün güzelliği.
Gūyiyā fevvāreler eyler lisān-ı ḥāl ile
Dem-be-dem ḥüsn-i s̲enā-yı şāha taḥrīk-i şifāh

ḥüsn-i ṭabʿ:

1. **ḥüsn-i ṭabʿ:**
Kaside 26
Mısra: **56**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yaradılış güzelliği.
Ṣıfāt u ẕātına pīrāye-i kemāl olmış
Vaḳar u ḥilm ü edeb ḥüsn-i ṭabʿ u fehm ü ẕekā

ḥüsn-i ṭabīʿat:

1. **ḥüsn-i ṭabīʿat:**
Tarih 17
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzel ahlak, mizaç.
ʿİmārın emr idüp ḥüsn-i ṭabīʿat muḳteżāsınca
Rüsūm-ı ṭarḥ u ṭarzın itdi reşk-i Ḫellūḫ u Nev-şād

ḥüsn-i ṭabīʿatdür:

1. **ḥüsn-i ṭabīʿatdür:**-*dür*
Gazel 156
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yaradılış güzelliği.
Naḥīfī ḳayd-ı endūh u kederden olma āzürde
İden bülbülleri ḥabs-i ḳafes ḥüsn-i ṭabīʿatdür

ḥüsn-i ṭabīʿatla:

1. **ḥüsn-i ṭabīʿatla:**-*la*
Gazel 313
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzel ahlak, mizaç.
Ḫayf bu ḥüsn-i ṭabīʿatla sen olduñ mehcūr
Maḥrem-i bezmi gülüñ ḫār ile ḫasdur bülbül

ḥüsn-i ṭalʿat:

1. **ḥüsn-i ṭalʿat:**
Rübai 103
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüzünün güzelliğinin nişaneleri.
Ey nūr-ı cemāli lemʿa-baḫş-ı ḥayret
Sübḥāne'llāh nedür bu ḥüsn-i ṭalʿat

ḥüsn-i ṭalʿatla:

1. **ḥüsn-i ṭalʿatla:**-*la*
Tarih 30
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüz güzelliği.
O deñlü dil-keş ü ḫāṭır-güşā kim ḥüsn-i ṭalʿatla
Ferāmūş itdirür neẕẕāresi seyr-i gülistānı

ḥüsn-i ṭarḥınuñ:

1. **ḥüsn-i ṭarḥınuñ:**-*ı, -nuñ*
Tarih 30
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çiçek bahçesinin güzelliği.
Zihī germābe-i zībā
zihī ḥammām-ı şevḳ-efzā
Ki ḥüsn-i ṭarḥınuñ insān olur meftūn u ḥayrānı

ḥüsn-i tedbīre:

1. **ḥüsn-i tedbīre:**-*e*
Tarih 33
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Önlemin güzelliği.
Ḥaḳ vezīr-i aʿẓam u dāmād-ı ʿālī-şānını
Ḥüsn-i tedbīre muvaffaḳ eyleye ṣubḥ u mesā

ḥüsn-i tedbīri:

1. **ḥüsn-i tedbīri:**-*i*
Tarih 28
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzel, uygun önlem.
Şimdi yoḳdur mużṭarib bir dil muḥarref bir mizāc
Ḥüsn-i tedbīri cihāndan eyledi refʿ-i ʿilel

ḥüsn-i tedbīrinde:

1. **ḥüsn-i tedbīrinde:**-*i, -n, -de*
Tarih 5
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzel, uygun önlem.
Ümmīd oldur bu ẕātuñ ḥüsn-i tedbīrinde mużmerdür
Ḫudāvend-i Ṣamedden feṭḥ-i ġaybī nuṣret-i mevʿūd

ḥüsn-i terbiye:

1. **ḥüsn-i terbiye:**
Gazel 462
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İyi eğitim.
Bed-aṣla ḥüsn-i terbiye olsun mı kār-ger
Ḫār-ı ḫasībe neşv ü nemādan ne fāʾide

ḥüsn-i yāra:

1. **ḥüsn-i yāra:**-*a*
Gazel 149
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin güzelliği.
Ẕātında rūḥ yoḳ ne ḳadar sīne ṣāf ise
Āyīne ḥüsn-i yāra ne yüzden ʿadīl olur

ḥüsn-i yūsuf:

1. **ḥüsn-i yūsuf:**
Kaside 18
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hz.Yusuf'un güzelliğ.
Ḥüsn-i Yūsuf ḥüsn ü ānından ṣafā-yāb-ı cemāl
Mihr ü māh-ı çarḫ nur-ı ṭalʿatından müsteʿār

ḥüsn-i ẓann eyledigüñ:

1. **ḥüsn-i ẓann eyledigüñ:**-*dig, -üñ*
Gazel 128
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Iyi niyet beslemek.
Ḥüsn-i ẓann eyledigüñ ʿābid-i ḫalvetkāruñ
Ekşeri muʿtekif-i beyt-i ekābir bulunur

ḥüsrān ola:

1. **ḥüsrān ola:**-*a*
Gazel 128
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hüzne, zarara neden olmak.
Ṣanma ḥüsrān ola āmāl-i fenāda ʿuzlet
Ḫāsir oldur ʿamel-i ḫayrda ḳāṣır bulunur

ḥüsrev ü ḫāḳāna:

1. **ḥüsrev ü ḫāḳāna:**-*a*
Gazel 525
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İran ve Türk padişahı.
Naḥīfī niçe teklīf-i naẓīre itmem aḥbāba
Zemīn-i dil-pesendüm Ḫüsrev ü Ḫāḳāna kār itdi

ḥüsrev-i ṣāḥib-hüner:

1. **ḥüsrev-i ṣāḥib-hüner:**
Kaside 19
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hüner sahibi padişah.
Ḫüsrev-i ṣāḥib-hüner ḫaḳan-ı pākīze-güher
Pādişāh-ı baḥr ü ber rāyet-keş-i İskenderī

hūş-rubā-yı ʿuşşāḳ:

1. **hūş-rubā-yı ʿuşşāḳ:**
Rübai 267
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Âşıkların aklını alan II Sevgili.
Mest-i mey-i nāz olsa olur sulṭānum
Her bir nigehüñ hūş-rubā-yı ʿuşşāḳ

ḥuşşād:

1. **ḥussāduñ:**-*uñ*
Gazel 298
Mısra: **16**
Hasetçi, kıskanç kimseler.
Seyre çıḳduḳça benümle o nihāl-i tāze
Kār idüp renc-i ḥased cānı çıḳar ḥussāduñ

2. **ḥuşşāduñ:**-*uñ*
Kaside 5
Mısra: **85**
Hasetçiler, kıskanç kimseler.
Raġmına ḥuşşāduñ ey faḫr-ı zemīn ü āsumān
Eyleyem naʿtüñde ġarrā nice beyt-i müntehā

ḥüssād-ı ʿaṣruñ:

1. **ḥüssād-ı ʿaṣruñ:**-*uñ*
Gazel 457
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zamanın haset edenleri II rakipler.
Ḥüssād-ı ʿaṣruñ itme naẓar güft ü gūsına
Ṣīr iltifāt ider mi kilābuñ ġulūsına

ḥussād-ı zamān:

1. **ḥussād-ı zamān:**
Tahmis 4
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zamanın kıskananları II münkir kişiler.
Enbiyānuñ güzeli sevgilüsi ḫūb u ḫoşı
Ġam degüldür baña ḥussād-ı zamān münkir ise

ḥuṣūl-ı āmāl:

1. **ḥuṣūl-ı āmāl:**
Rübai 165
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Amellerin meydana gelmesi.
İḥṣānuña muḥtāc ḥuṣūl-ı āmāl
Tevfīḳuña mevḳūf senüñ ḥall-i umūr

2. **ḥuṣūl-i āmāl:**
Rübai 306
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Amellerin meydana gelmesi.
Ṣād it beni maḳṣūdumı iḥsān eyle
Fermānuña mevḳūf ḥuṣūl-i āmāl

3. **ḥuṣūl-ı āmāl:**
Rübai 503
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Amellerin meydana gelmesi.
Esbāba rehīn ise ḥuṣūl-ı āmāl
Esbābı daḫi sensin iden āmāde

ḥuṣūl-i kām:

1. **ḥuṣūl-i kām:**
Gazel 230
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Muradı husul bulmak II muradına ermek, isteği gerçekleşmek. husul bulmak. Husule gelmek.
Baḫt-ı siyāha oldı müsāʿid ḥuṣūl-i kām
Çıḳdı beyāża naḳş-ı sevād-ı cebīn-i yeʾs

ḥuṣūl-i kāma:

1. **ḥuṣūl-i kāma:**-*a*
Gazel 123
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mutluluğun ortaya çıkışı.
Ḥuṣūl-i kāma ber-vefḳ-ı icābet āh ü zār ister
Belī fülk-i ümmīde bin muvāfiḳ rūzgār ister

2. **ḥuṣūl-i kāma:**-*a*
Gazel 206
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mutluluğun ortaya çıkışı.
İdüp Ḫudāya tevekkül Naḥīfīyā her gāh
Ḥuṣūl-i kāma vuṣūl-ı merāma muntaẓıruz

3. **ḥuṣūl-i kāma:**-*a*
Kaside 26
Mısra: **197**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mutluluğun ortaya çıkışı.
Ḥuṣūl-i kāma ne miḥnet eger teraḥḥum idüp
İderse kūşe-i ebrū-yı himmetüñ īmā

ḥusūl-ı maṭlab:

1. **ḥusūl-ı maṭlab:**
Rübai 78
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İsteğinin yerine gelmesi için.
Mevḳūf-ı meşiyyetüñ ḥusūl-ı maṭlab
Merhemden irādetüñ vüṣūl-ı maṭlab

ḥuṣūl-ı murāda:

1. **ḥuṣūl-ı murāda:**-*a*
Gazel 510
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arzuların gerçekleşmesi.
Minnet mi var ḥuṣūl-ı murāda Naḥīfīyā
Eylerse Ḫaḳ ḳarīn-i icābet duʿāmuzı

ḥuṣūl-i nüsḫa-i dīvānına:

1. **ḥuṣūl-i nüsḫa-i dīvānına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 156
Mısra: **44**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Divan nüshasının meydana gelmesi.
Olup reʾy-i ṣavābum Ṣāʾibüñ āṣārına māʾil
Ḥuṣūl-i nüsḫa-i dīvānına der-kār-ı niyyetdür

ḥuṣūṣ:

1. **ḫuṣūṣ:**
Rübai 236
Mısra: **4**
Özel.
ʿAllāmesin ammā ki degül maʿlūmuñ
Nāsiḫ ile mensūḫ ʿumūm ile ḫuṣūṣ

ḥuṣūṣān:

1. **ḫuṣūṣan:**
Gazel 140
Mısra: **19**
Ayrıca, özellikle, hususî olarak.
Ḫuṣūṣan naẓm-ı pāki gevher-i kān-ı belāġatdur
Vücūd baḥr-ı faẓl-ı maʿrifetde dürr-i yektādur

2. **ḫuṣūṣan:**
Gazel 387
Mısra: **10**
Ayrıca, özellikle, hususî olarak.
Degüldür ḳābil-i ṣabr u taḥammül āteş-i dūzaḫ
Ḫuṣūṣan sen cihānda tāb-ı ḫūrşīde ṭayanmazsın

3. **ḫuṣūṣan:**
Kaside 22
Mısra: **51**
Ayrıca, özellikle, hususî olarak.
Ḫuṣūṣan kim vekīl-i muṭlaḳı sulṭān-ı İslāmuñ
Olur elbette ḥikmet-āşinā-yı kār-fermāyī

hūşyār:

1. **hūşyār:**
Kaside 8
Mısra: **220**
Aklı başında, uyanık.
Ey Naḥīfī mey-i feyż-i nefes-i cān-sūzum
Hūşyārı ide mest ü niçe mesti hūşyār

2. **hūşyārı:**-*ı*
Kaside 8
Mısra: **220**
Aklı başında, uyanık.
Ey Naḥīfī mey-i feyż-i nefes-i cān-sūzum
Hūşyārı ide mest ü niçe mesti hūşyār

hūşyār olmam:

1. **hūşyār olmam:**-*ma, -m*
Gazel 349
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aklı başında olmak, ayık olmak.
Hūşyār olmam eger ḳopsa ḳıyāmet başuma
Tā ezelden ben şarāb-ı ʿışḳ ile mestāneyem

ḫuṭbe:

1. **ḫutbesi:**-*si*
Kaside 19
Mısra: **167**
Cuma namazından önce ve bayram namazlarından sonra hatîbin minberde yaptığı dînî konuşma.
Minber-i zer-mīḫ-i çarḫ üzre oḳusun ḫutbesi
Sikkesi zībende ḳılsun ḳurş-ı māḫ-ı enveri

2. **ḫuṭbesi:**-*si*
Tarih 4
Mısra: **31**
Cuma namazından önce ve bayram namazlarından sonra hatîbin minberde yaptığı dînî konuşma.
Ḫuṭbesi minber-i İslāmı pür itsün her sū
Sikkesi peyker-i sīm ü zeri ḳılsun bihūd

ḫuṭbe-i elḳāb-ı z̲ātı:

1. **ḫuṭbe-i elḳāb-ı z̲ātı:**-*ı*
Tarih 17
Mısra: **60**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zatının ünvanlarının hutbesi II Eskiden hükümdar olduktan sonra hükümdarlığının tescili için adına hutbe okutulurdu. Bu âdete gönderme vardır.
Yazılsun sikke-i sīm ü zer üzre nām-ı şimşādı
Oḳunsun ḫuṭbe-i elḳāb-ı z̲ātı tā dem-i mīʿād

ḫuṭūr ḳıldı:

1. **ḫuṭūr ḳıldı:**-*dı*
Kaside 27
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hatırlatmak, anımsatmak, akla getirmek.
Ḫalḳ unutmışlar idi nüsḫa-i fenn-i edebi
Ḫāṭır-ı ʿāleme teʾdībüñ ile ḳıldı ḫuṭūr

hüve:

1. **hüve:**
Rübai 224
Mısra: **4**
Ebedi olan o.
Tevḥīde ser-āġāz idüp eşyā cümle
Cān semʿine geldi hüve Rabbü Ḳuddūs

hūy-feşān-ı germ olınca:

1. **ḫūy-feşān-ı germ olınca:**-*ınca*
Kaside 11
Mısra: **74**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hararetin mizacını atan olmak.
Rūy-ı aʿmāle vezān eyle nesīm-i şefḳatüñ
Ḫūy-feşān-ı germ olınca germī-i ʿuḳbā ile

hūy-kerde oldı:

1. **ḫūy-kerde oldı:**-*dı*
Gazel 473
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Terlemek.
Oldı ḫūy-kerde şerār-ı nār-ı āhumdan benüm
Verd-i şeb-nem-pūşa döndi reng-i ruḫ-sāruñ yine

hüzāl-i cismümi:

1. **hüzāl-i cismümi:**-*üm, -i*
Gazel 393
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bedenin zayıflığı.
Ḫvāce-i dārü'ş-şifā görsün hüzāl-i cismümi
Mafṣal-ı sīnemden istiḫrāc-ı teşrīḥ eylesün

huzeyme:

1. **ḫuzeymeye:**-*ye*
Kaside 14
Mısra: **13**
Kureyş Kabilesi'nin ecdâdı dahilinde Müdrike'nin oğlu. Huzeyme b. Mudrike.
Ṣoñra oldı Ḫuzeymeye vāṣıl Baʿdehū naḳl olındı müdrike bil

2. **ḫuzeymeye:**-*ye*
Mesnevi 1
Mısra: **13**
Kureyş Kabilesi'nin ecdâdı dahilinde Müdrike'nin oğlu. Huzeyme b. Mudrike.
Ṣoñra oldı Ḫuzeymeye vāṣıl Baʿdehū naḳl olındı müdrike bil

hüzn:

1. **ḫüzn:**
Gazel 50
Mısra: **11**
Gam, keder, tasa.
Ṭāliʿum gör ne kim beni biñ ḥüzn ile giryān ider
Ḫalḳı pür-şevḳ eyleyen āvāze-i çeng ü rebāb

2. **ḫüzn:**
Rübai 320
Mısra: **1**
Gam, keder, tasa.
Ḫüzn ile cihān oldı serāy-ı mātem
Ḫayretde ḳalur şīve-i ʿaṣra ādem

3. **ḫüznümi:**-*üm, -i*
Rübai 461
Mısra: **2**
Gam, keder, tasa.
Müstaġrıḳ idüp ḳalbümi nūr-ı ʿışḳa
Ḳıl ḫüznümi taḥvīl sürūr-ı ʿışḳa

4. **ḫüzn:**
Rübai 498
Mısra: **2**
Gam, keder, tasa.
Ġurbetde ḳalup bī-kes ü tenhā şöyle
Dil ḫüzn ile geh şöyle vü gāhī böyle

ḫüzn ü elemdür:

1. **ḫüzn ü elemdür:**-*dür*
Gazel 144
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Acı ve keder.
Yoḳdur ġam-ı ʿışḳuñ gibi esbāb-ı meserret
Ṣādī-i cihān ehl-i dile ḫüzn ü elemdür

ḥüzn ü fütūrı:

1. **ḥüzn ü fütūrı:**-*ı*
Rübai 180
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Keder ve ümitsizlik ve yürek çarpıntısı.
Sūrında niçe mātem ü şūrī vardur
ʿAyş ü dimenüñ ḥüzn ü fütūrı vardur

ḥüzn ü ġam:

1. **ḥüzn ü ġam:**
Kaside 26
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hüzün ve keder.
Bu ḥüzn ü ġam gider āḫir gelür sürūr-ı ḥubūr
Ḥużūr-ı ḳalbe muḥavvel olur bu renc ü ʿınā

ḥüzn ü ġam ḳıldı:

1. **ḥüzn ü ġam ḳıldı:**-*dı*
Gazel 367
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Keder ve üzüntü kılmak.
Bu dil-i bī-çārenüñ ḥükm-i firāḳ-ı dil-rübā
Ḥüzn ü ġam ḳıldı sürūrın girye itdi ḫandesin

ḥüzn-i āḫarı:

1. **ḥüzn-i āḫarı:**-*ı*
Kaside 19
Mısra: **100**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Başka hüzün.
Bir ġam-ı cān-sūz ile meşġūl olurken rūzgār
Gönderür mihmān-serāy-ı ḳalbe ḥüzn-i āḫarı

ḥüzn-i kederle:

1. **ḥüzn-i kederle:**-*le*
Kaside 27
Mısra: **70**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kederin hüznü.
Böyle mi eyler idüm nüsḫa-i medḥüñ inşā
Olmasa ḳalbüm eger ḥüzn-i kederle pür-sūz

ḥużūr:

1. **ḥużūruñ:**-*uñ*
Gazel 157
Mısra: **8**
Huzur, gönül rahatlığı.
Cünūn-ı ʿışḳ-ı Leylā ile ṣalduñ ʿaḳlı ṣaḥrāya
Senüñ ey Ḳays-ı maġz-āşüfte ʿaḳlun yoḳ ḥużūruñ var

2. **ḥużūruñda:**-*uñ, -da*
Gazel 334
Mısra: **14**
Bir makam sahibinin veya hükümdarın katına çıkmak, onun yanına varmak.
Naḥīfī-veş recā-yı vuṣlatuñ itdiyse ʿafv eyle
Ḥużūruñda ne var bilmezlük ile bir günāh itdüm

3. **ḥużūrında:**-*ı, -n, -da*
Kaside 8
Mısra: **158**
Bir makam sahibinin veya hükümdarın katına çıkmak, onun yanına varmak.
Bildigüm bilmedigüm cürmüme hep muʿterifem
ʿĀlimü'l-ġayb ḥużūrında ne mümkin inkār

4. **ḥużūruñda:**-*uñ, -da*
Kaside 25
Mısra: **57**
Bir makam sahibinin veya hükümdarın katına çıkmak, onun yanına varmak.
Bu Naḥīfī gibi ḥużūruñda Serverā gerçi çoḳ maḳāl itdüm

5. **ḥużūrına:**-*ı, -n, -a*
Kaside 26
Mısra: **259**
Bir makam sahibinin veya hükümdarın katına çıkmak, onun yanına varmak.
Gelüp ḥużūrına nā-gāh bir gedā-yı faḳīr
O dem ki ḥilye-i faḫr-ı cihānı ṣundı aña

6. **ḥużūruñda:**-*uñ, -da*
Matla 38
Mısra: **2**
Bir makam sahibinin veya hükümdarın katına çıkmak, onun yanına varmak.
Pīşgāhuñda Burāḳ itdigi dem istiṣʿāb
Oldı şerm ile ḥużūruñda ʿaraḳ-rīz-i ḥicāb

7. **ḥużūruñda:**-*uñ, -da*
Matla 207
Mısra: **2**
Bir makam sahibinin veya hükümdarın katına çıkmak, onun yanına varmak.
Vaṣfuña lāyıḳ degüldür bu dehān ile lisān
Baña bu küstaḫluḳ besdür ḥużūruñda hemān

8. **ḥużūrında:**-*ı, -n, -da*
Rübai 119
Mısra: **4**
Bir makam sahibinin veya hükümdarın katına çıkmak, onun yanına varmak.
Ruḫ-sūde-i ḫ∨ān-ı keremi olduḳça
Her ṭuʿma ḥużūrında iderdi tesbīḥ

9. **ḥużūrum:**-*um*
Rübai 162
Mısra: **2**
Huzur, gönül rahatlığı.
Hecrüñle ne ḳalbümde sürūrum vardur
Dünyā-yı denīde ne ḥużūrum vardur

ḥużūr itdi:

1. **ḥużūr itdi:**-*di*
Kaside 27

Mısra: **58**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül rahatlığı içinde olmak, huzurlu olmak, ruhsal yönden rahatlamak.
Lāzım oldı hele bu ḫalḳa duʿā-yı ḫayruñ
Sāye-i nevbet-i ḥüḳmüñde cihān itdi ḥużūr

ḥużūra varmaġa:

1. **ḥużūra varmaġa:**-*maġ, -a*
Kaside 28
Mısra: **60**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Önemli bir makāmın veya kişinin var olduğu, bulunduğu yere/huzura gitmek.
Dil ü cān ārzū-yı būs-ı dāmānuñ ider her dem
Ḥużūra varmaġa māniʿ olan ancaḳ ḥicābumdur

ḥużūr-ı ʿarşını:

1. **ḥużūr-ı ʿarşını:**-*ı, -n, -ı*
Tarih 17
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arş katı.
Bu ḳaṣr-ı bī-ʿadīlüñ görse resm-i dil-keşin Belḳıs
Budur ẓannum ki itmezdi ḥużūr-ı ʿarşını der-bād

ḥużūr-ı āṣafīde:

1. **ḥużūr-ı āṣafīde:**-*de*
Gazel 156
Mısra: **50**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Vezirin huzuru/katı.
Bulunmaz degme bir kānda o gevher var ise şimdi
Ḥużūr-ı Āṣafīde şuʿle-perdāz-ı ġanīmetdür

ḥużūr-ı cenneti:

1. **ḥużūr-ı cenneti:**-*i*
Gazel 157
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cennetin huzuru.
Beyān itmekde kūy-ı dil-rübāyı iḫtiṣār itdüñ
Ḥużūr-ı cenneti vaṣf itmede zāhid ḳuṣūruñ var

ḥużūr-ı ḥaḳda:

1. **ḥużūr-ı ḥaḳda:**-*da*
Gazel 377
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın huzuru, nezdi, katı.
Şehādet itmege ferdā ḥużūr-ı Ḥaḳda baña
Şehīd-i ġamze-i bī-raḥm-ı yār olan gelsün

2. **ḥużūr-ı ḥaḳda:**-*da*
Gazel 411
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın huzuru, nezdi, katı.
Ḥużūr-ı Ḥaḳda bu cürm ile baña luṭfuñ olmazsa
Ne yüz var bende ʿarż-ı iʿtiẕāra yā Resūla'llāh

3. **ḥużūr-ı ḥaḳda:**-*da*
Gazel 422
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın huzuru, nezdi, katı.
Naḥīfī bendeñe eyle şefāʿat rūz-ı maḥşerde
Ḥużūr-ı Ḥaḳda maḳbūl-i recāsın yā Resūla'llāh

4. **ḥużūr-ı ḥaḳda:**-*da*
Gazel 426
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın huzuru, nezdi, katı.
Meded sendendür ey kān-ı şefāʿat bendeñe yoḫsa
Ḥużūr-ı Ḥaḳda maḥcūb-ı ḫaṭāyam yā Resūla'llāh

5. **ḥużūr-ı ḥaḳda:**-*da*
Gazel 509
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın huzuru, nezdi, katı.
Vüfūr-ı cürm ü günehden ḳuṣūr-ı ṭāʿatden
Ḥużūr-ı Ḥaḳda saña ıżṭırāb gelmez mi

6. **ḥużūr-ı ḥaḳda:**-*da*
Kaside 28
Mısra: **79**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın huzuru, nezdi, katı.
Ümmīdüm bu ḥużūr-ı Ḥaḳda istidʿām ola maḳbūl
Senā-yı ḥüsn-i aḫlāḳuñ duʿā-yı müstecābumdur

ḥużūr-ı ḥaḳdan:

1. **ḥużūr-ı ḥaḳdan:**-*dan*
Murabba 13
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın huzuru, nezdi, katı.
Ḥużūr-ı Ḥaḳdan iḥsān it
Recā-yı ʿavf ü ġufrān it

ḥużūr-ı ḥaḳḳa:

1. **ḥużūr-ı ḥaḳḳa:**-*a*
Matla 35
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın huzuru.
Zamāne itmede ehl-i kemāle cevr ü ʿitāb
Ḥużūr-ı Ḥaḳḳa cevābın virürse başḳa ḥisāb

ḥużūr-ı ḥaḳḳa ḳaldı:

1. **ḥużūr-ı ḥaḳḳa ḳaldı:**-*dı*
Gazel 26
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Deyim**
Allah'ın huzuruna kalmak II mahşere kalmak.

Aġlatduñ ey felek beni hicrān-ı yār ile
Ḳaldı ḥużūr-ı Ḥaḳḳa senüñle bu mā-cerā

ḥużūr-ı ḥaḳḳa varduḳda:

1. **ḥużūr-ı ḥaḳḳa varduḳda:**-*duḳ, -da*
Gazel 416
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın huzuruna varmak.
Ḥużūr-ı Ḥaḳḳa varduḳda nigāh-ı luṭf ile eyle
Beni vāreste-i bīm-i teġāfül yā Resūla'llāh

ḥużūr-ı ḥāliḳa:

1. **ḥużūr-ı ḥāliḳa:**-*a*
Gazel 461
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın huzuru.
Hele bir kerre ey maḫlūḳ-ı bī-miḳdār fikr eyle
Ne müşkildür ḥużūr-ı Ḫāliḳa varmaḳ ḫacāletle

ḥużūr-ı ʿizzetde:

1. **ḥużūr-ı ʿizzetde:**-*de*
Kaside 26
Mısra: **109**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüceliğin huzuru.
Ḥużūr-ı ʿizzetde ḥaddüm degül bu küstāḫī
Żarūret itdi bu semte ṭabīʿatı ilcā

ḥużūr-ı ʿizzete:

1. **ḥużūr-ı ʿizzete:**-*e*
Kaside 5
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hakk'ın huzuru.
Ḥālümi ʿarż itmedür ḳaṣdum ḥużūr-ı ʿizzete
Eyleyüp ḫāk-i derüñ çeşm-i dile küḥl-i cilā

2. **ḥużūr-ı ʿizzete:**-*e*
Kaside 24
Mısra: **59**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hakk'ın huzuru.
Ḥużūr-ı ʿizzete ʿarż itmege ḥāl-i perīşānum
Getürdüm der-geh-i iclālüñe bu şiʿri rindāne

3. **ḥużūr-ı ʿizzete:**-*e*
Kaside 26
Mısra: **233**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hakk'ın huzuru.
Ḥużūr-ı ʿizzete lāyıḳ edā degüldür bu
Egerçi böyle olınmazdı midḥatüñ ammā

4. **ḥużūr-ı ʿizzete:**-*e*
Kaside 28
Mısra: **53**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hakk'ın huzuru.
Ḥużūr-ı ʿizzete rū-māl iderdüm ṣubḥ-dem ammā
Ne çāre bende bu şerm ü ḥayā rengīn niḳābumdur

ḥużūr-ı ḳalbe:

1. **ḥużūr-ı ḳalbe:**-*e*
Kaside 26
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül rahatlığı.
Bu ḥüzn ü ġam gider āḫir gelür sürūr-ı ḥubūr
Ḥużūr-ı ḳalbe muḥavvel olur bu renc ü ʿınā

ḥużūr-ı şāh-ı gülde:

1. **ḥużūr-ı şāh-ı gülde:**-*de*
Gazel 152
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gül şahının huzuru.
Ḥużūr-ı şāh-ı gülde bülbül-i nālānı seyr eyle

Remādī ḫırḳa geymiş şanki dervīş-i ġazel-ḫ∨ändur

ḫ∨āb:

1. **ḫ∨āba:**-*a*
Gazel 453
Mısra: **1**
Uyku, rüya.
Ḫ∨āba varmış gelmiş ol müjgān müjgān üstüne
Gūyiyā ser-dādedür peykān peykān üstüne

2. **ḫ∨āb:**
Kaside 1
Mısra: **14**
Uyku, rüya.
Bu teġāfül mūcib-i eşkāl-i ḥayretdür saña
Muḳteżīdür ruʾyet-i eżġāṣ ü aḥlāmı bu ḫ∨āb

3. **ḫ∨ābdan:**-*dan*
Matla 83
Mısra: **1**
Uyku, rüya.
Ḫ∨ābdan bīdār olunca ġonçe-i nev-resteler
Şeb-nem ile şüste eyler yüzlerin bād-ı seḥer

4. **ḫ∨āb:**
Rübai 194
Mısra: **2**
Uyku, rüya.
Bir vāḳıʿa gördüm ki ʿaceb ḥikmetdür
Bir ḫ∨āb ki mażmūnı seni rüʾyetdür

ḫ∨āb gelür:

1. **ḫ∨āb gelür:**-*ür*
Gazel 135
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Göze uyku gelmek, uykusu gelmek II rahat olmak.
Ne dil senüñ elem-i ḥasretüñle rāḥat olur
Ne fikr-i fürḳat ile çeşm-i cāna ḫ∨āb gelür

ḫ∨āb görmez:

1. **ḫ∨āb görmez:**
Gazel 134
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gözüne uyku girmemek, uyuyamamak, uykusuz kalmak.
Ḫ∨āb görmez intiẓārıyla zamān-ı ḥaşre dek
Mübtelālar kim esīr-i vaʿde-i ferdā olur

ḫ∨āb ü ḫayāl oldı:

1. **ḫ∨āb ü ḫayāl oldı:**-*dı*
Rübai 183
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uyku ve hayal olmak.
Hep ḫ∨āb ü ḫayāl oldı Naḥīfī şimdi
Yār ile bizüm itdigümüz ʿişretler

ḫ∨āba varmış:

1. **ḫ∨āba varmış:**-*mış*
Gazel 154
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Uykuya varmak, uyumak.
Girībān çāk olup mestāne varmış ḫ∨āba gūyā kim
Açılmış yāsemen gülşende daḫi ġonçe nergisler

ḫ∨āba varur:

1. **ḫ∨āba varur:**-*ur*
Gazel 449
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Uykuya varmak, uyumak.
ʿArż-ı niyāza başlasam ḫ∨āba varur o mest-i nāz
ʿĀşıḳ-ı zārı öldürür işte bu vażʿ-ı sāḫte

ḫ∨āb-āver olur:

1. **ḫ∨āb-āver olur:**-*ur*
Gazel 178
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uyku getiren olmak.
Söylesek saña ḥikāyāt-ı ġamı ʿışḳumuzı
Her biri çeşm-i siyeh-mestüñe ḫ∨āb-āver olur

ḫ∨ābdan göz açmaz:

1. **ḫ∨ābdan göz açmaz:**
Muaşşer 1
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Uykudan gözünü açmamak II uyanmamak, mecazen ilgi göstermemek.
N'eyleyem ḫūrşīd-i raḫşānum göz açmaz ḫ∨ābdan
Keşf-i rāz ümmīd idüp ol çeşm-i efsūn-sāzıña

ḫ∨ābgāh-ı vaşlını:

1. **ḫ∨ābgāh-ı vaşlını:**-*ı, -n, -ı*
Matla 143
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşmanın uyku yeri.
Ḫ∨ābgāh-ı vaşlını tenhā bulup ol mehveşüñ
Ḳoynına girdüm uyurken ol nihāl-i ser-keşüñ

ḫ∨āb-ı ġaflet:

1. **ḫ∨āb-ı ġaflet:**
Gazel 287
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gaflet uykusu.
Sende hīç ḳayd-ı sefer yoḳ ne bu ḫ∨āb-ı ġaflet
ʿĀḳıbet bunda gelen ʿāzim-i rāh olsa gerek

ḫ∨āb-ı ġafletden:

1. **ḫ∨āb-ı ġafletden:**-*den*
Gazel 387
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gaflet uykusu.
Aġlardı mūy-ı rīş ü ser göñül dünyāya ḳanmazsın
Ṣabāḥ oldı daḫi sen ḫ∨āb-ı ġafletden uyanmazsın

ḫ∨āb-ı ġaflet-efşānı:

1. **ḫ∨āb-ı ġaflet-efşānı:**-*ı*
Kıt'a 38
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gaflet saçan uyku.
Bu ẓāhir kim penāh ü mültecā ʿadd itdigi ādem
Degüldür defʿa ḳādir gelse ḫ∨āb-ı ġaflet-efşānı

ḫ∨āb-ı istiġnā:

1. **ḫ∨āb-ı istiġnā:**
Gazel 11
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tenezzül etmeme, ilgisizlik uykusu.
Görür misin yine efsāne-gūyī-i aġyār
Getürdi nergis-i dildāra ḫ∨āb-ı istiġnā

ḫ∨āb-ı istiġnāda:

1. **ḫ∨āb-ı istiġnāda:**-*da*
Gazel 142
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tenezzül etmeme, ilgisizlik uykusu.
Bülbül-i şūrīde bīdār olmada şeb-tā-seḥer
Ḫ∨āb-ı istiġnāda güller mest-i bī-pervā yatur

ḫ∨āb-ı merg:

1. **ḫ∨āb-ı merg:**
Kaside 19
Mısra: **57**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ölüm uykusu.
Ḫ∨āb gelmez çeşmine illā meger kim ḫ∨āb-ı merg
Dīde-i aʿdāya geldükçe ḫayāl-i ḫançeri

ḫ∨āb-ı rāḥat görmesün:

1. **ḫ∨āb-ı rāḥat görmesün:**-*me*, -*sün*
Gazel 432
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Rahat uyku görmek, rahat uyumak.
Ḫ∨āb-ı rāḥat görmesün ol dīde-i ġam-dīde kim
Ārzū-yı nūr-ı didāruñla giryān olmaya

ḫ∨āb-ı rāḥatum:

1. **ḫ∨āb-ı rāḥatum:**-*um*
Gazel 385
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Rahat uyku.
Çeşmümden uçdı cevrüñ ile ḫ∨āb-ı rāḥatum
Taʿlīm iden cefāyı saña rāḥat olmasun

ḫ∨āb-ı teġāfül:

1. **ḫ∨āb-ı teġāfül:**
Gazel 67
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gaflet uykusu II dalgınlık, dikkatsizlik anı.
Ḫ∨āb-ı teġāfül eyledi der-beste çeşmini
Ḳaldı ṣabāḥ-ı ḥaşre dem-i intibāh-ı baḫt

ḫ∨āb-ı teġāfülden:

1. **ḫ∨āb-ı teġāfülden:**-*den*
Matla 109
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tegâfül uykusu (Umursamazlık uykusu).
İtdi ʿışḳ ile çemende o ḳadar nāle vü zār
Gülleri ḫ∨āb-ı teġāfülden uyandurdı hezār

ḫ∨āce:

1. **ḫ∨āce:**
Gazel 108
Mısra: **4**
"Hoca, efendi, üstat" anlamında bir seslenme.
Baʿīd olmaz ḥaḳāretle baḳarsañ müstemendāna
Seni ey ḫ∨āce māl ü cāh-ı dünyā ġırre itmişdür

2. **ḫ∨āce:**
Gazel 212
Mısra: **11**
"Hoca, efendi, üstat" anlamında bir seslenme.
Ḳayd-ı firāşa düşme ki ey ḫ∨āce ʿāḳıbet
Ḫāk-i melāmet olsa gerek câme-ḫ∨ābumuz

3. **ḫ∨āce:**
Kaside 3
Mısra: **38**
Tüccar, tacir.
Siḳlet-i māli bu bāzār-ı fenānuñ āḫir
Degmez ey ḫ∨āce dem-i ḥacletine mīzānuñ

ḫ∨āce-i dārü'ş-şifā:

1. **ḫ∨āce-i dārü'ş-şifā:**
Gazel 393
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hastanenin hocası.
Ḫ∨āce-i dārü'ş-şifā görsün hüzāl-i cismümi
Mafṣal-ı sīnemden istiḫrāc-ı teşrīḥ eylesün

ḫ∨āce-i ḥikmet-şināṣ-ı sırr-ı ʿışḳam:

1. **ḫ∨āce-i ḥikmet-şināṣ-ı sırr-ı ʿışḳam:**
Gazel 39
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk sırrının hikmetini bilen hoca II şair.
Ḫ∨āce-i ḥikmet-şināṣ-ı sırr-ı ʿışḳam tā ezel
Ḳays ile Ferhād iki şākird-i ḳābildür baña

ḫ∨ace-i ḫıred-fersā:

1. **ḫ∨ace-i ḫıred-fersā:**
Gazel 80
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aklı yok eden hoca II sevgili.
Düşer mi ʿaḳluña ey ḫ∨ace-i ḫıred-fersā
Ki dāʾim eyleyesin vażʿ-ı nā-kesān ile baḫs

ḫ∨āh ne-ḫ∨āh:

1. **ḫ∨āh ne-ḫ∨āh:**
Gazel 287
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İster istemez II ansızın.
Zād-ı rāhuñ ḳanı bu encümen-i fānīden
Dem-i rıḥlet didigüñ ḫ∨āh ne-ḫ∨āh olsa gerek

2. **ḫ∨āh ne-ḫ∨āh:**
Gazel 288
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İster istemez II ansızın.
Yād ḳıl ol demi kim ḫ∨āh ne-ḫ∨āh olsa gerek
Gülşenüñ ser-zede-i ḫār u giyāh olsa gerek

ḫ∨āhende-i ġufrānuñdur:

1. **ḫ∨āhende-i ġufrānuñdur:**-*uñ*, -*dur*
Rübai 168
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Merhamet etmenin isteklisi.
Cān şerm ile ḫ∨āhende-i ġufrānuñdur
Dil derd ile cūyende-i dermānuñdur

ḫ∨āher:

1. **ḫ∨āheri:**-*i*
Tarih 35

Mısra: **2**
Kızkardeş.
ʿAmuca-zāde ol ṣadr-ı güzīnin
Yegāne ḫ∨āheri ol faḫr-ı ensāb

ḫ∨āhiş:

1. **ḫ∨āhişin:**-*in*
Kaside 3
Mısra: **28**
Istek, isteyiş, arzu; rica.
Eyleme ḫaşmuñı perverde elüñle zinhār
Ḫ∨āhişin virme ṣaḳın nefs-i hevā-peymānuñ

ḫ∨āhiş-ger-i ʿadl-i ʿömer:

1. **ḫ∨āhiş-ger-i ʿadl-i ʿömer:**
Kaside 19
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hz. Ömer'in adaletini talep eden.
Şāh-ı Ṣıddīḳī-siyer ḫ∨āhiş-ger-i ʿadl-i ʿÖmer
Server-i ʿOsmān-eser ṣāḥib-veġā-yı Ḥaydarī

ḫ∨āhiş-ger-i dermān-ı şefāʿat olsam:

1. **ḫ∨āhiş-ger-i dermān-ı şefāʿat olsam:**-*sa, -m*
Kaside 7
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şefaat dermanının isteklisi olmak.
Öldürdi beni derd-i peşīmānī-i ʿışyān
Olsam n'ola ḫ∨āhiş-ger-i dermān-ı şefāʿat

ḫ∨āhiş-ger-i feyż-i hidāyetdür:

1. **ḫ∨āhiş-ger-i feyż-i hidāyetdür:**-*dür*
Gazel 407
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Doğru yol feyzinin isteklisi.
Dil ü cān dem-be-dem ḫ∨āhiş-ger-i feyż-i hidāyetdür
Olup ser-geşte-i deşt-i melāmet yā Resūla'llāh

ḫ∨āhiş-ger-i luṭf-ı tevfīḳ olsaḳ:

1. **ḫ∨āhiş-ger-i luṭf-ı tevfīḳ olsaḳ:**-*sa, -k*
Rübai 271
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tevfik lutfunun talep edeni olmak.
Emrüñle ġarīb illere çün düşdi ṭarīḳ
Olsaḳ n'ola ḫ∨āhiş-ger-i luṭf-ı tevfīḳ

ḫ∨āhiş-ger-i luṭf-ı vişālüñ:

1. **ḫ∨āhiş-ger-i luṭf-ı vişālüñ:**-*üñ*
Gazel 409
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kavuşma lutfunu arzu eden II sevgiliye kavuşmasıyı arzu eden âşık.
Göñül ḫ∨āhiş-ger-i luṭf-ı vişālüñ yā Resūla'llāh
Ṭaleb-kār-ı temāşā-yı cemālüñ yā Resūla'llāh

ḫ∨āhiş-i būs-ı ʿiẕāruñla:

1. **ḫ∨āhiş-i būs-ı ʿiẕāruñla:**-*uñ, -la*
Gazel 199
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yanağını öpme isteği.
Ḫ∨āhiş-i būs-ı ʿiẕāruñla eyā ġonçe-dehen
Bend olur zülf-i siyehkārına diller nā-çār

ḫ∨āhiş-i dil olmamaḳ:

1. **ḫ∨āhiş-i dil olmamaḳ:**-*ma, -maḳ*
Gazel 481
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönlün isteği olmak.
Zāhidā ḫ∨āhiş-i dil olmamaḳ olmaz ammā
Hele bir pāre de terk-i ṭamaʿ-ı ḫām olsa

ḫ∨āhiş-i iḥsānuña:

1. **ḫ∨āhiş-i iḥsānuña:**-*uñ, -a*
Kaside 17
Mısra: **35**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cömertliğini talep edeni.
Yoḳ liyāḳat gerçi anda ḫ∨āhiş-i iḥsānuña
Her umūrı nā-sezādur her işi sehv ü ḫaṭā

ḫ∨āhiş-i rū-māl-i der-geh-i luṭfuñ:

1. **ḫ∨āhiş-i rū-māl-i der-geh-i luṭfuñ:**-*uñ*
Gazel 280
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Himmet kapısının yüz süreni olmayı istemek.
Göñülde ḫ∨āhiş-i rū-māl-i der-geh-i luṭfuñ
Derūnda dāʿiye-i vuṣlat es-selāmu ʿaleyk

ḫ∨āhiş-i ẕevḳ-ı vişālüñ:

1. **ḫ∨āhiş-i ẕevḳ-ı vişālüñ:**-*üñ*
Gazel 320
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kavuşma zevkinin arzusu.
Ḫ∨āhiş-i ẕevḳ-ı vişālüñ istemez sūr-ı sivā
Çün ḥarīm-i miḥnet-i ʿışḳuñda maḥremdür göñül

ḫ∨ān:

1. **ḫ∨ānına:**-*ı, -n, -a*
Tahmis 8
Mısra: **35**
Sofra.
Dizilürler keremüñ ḫ∨ānına mihmān ṣaf ṣaf
Kimi iḥrām-ı taḥayyür ile her sū pūyā

ḫ∨ān-ı iḥsānuñı:

1. **ḫ∨ān-ı iḥsānuñı:**-*uñ, -ı*
Matla 99
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İhsan sofrası, bağışlama sofrası.
Ḫ∨ān-ı iḥsānuñı nāz ile güṣād itseñ eger
Niʿmet-i vaṣluñ umar ehl-i maḥabbet yer yer

ḫ∨ān-ı ʿişret-i bezm-i emelden:

1. **ḫ∨ān-ı ʿişret-i bezm-i emelden:**-*den*
Gazel 329
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Arzu meclisinin işret sofrası.
Dirīġa ben o bī-berg ü nevā-yı bezm-i ḥırāmānam
Ki ḫ∨ān-ı ʿişret-i bezm-i emelden bī-naṣīb oldum

ḥikmet:

1. **ḥikmet:**
Gazel 233
Mısra: **5**
Hakikat sırrı, bilgelik, öz.
Seni maʿḳūl görür ehl-i naẓar ḥikmet ile
Sensin ey āfet-i cān ḥāṣılı rūḥ-ı maḥsūs

2. **ḥikmet:**
Tahmis 2
Mısra: **7**
Hakikat sırrı, bilgelik, öz.
Eyledi ḥikmet ile ḳāmet-i ẕī-şānuñı rāst
Sidre itse ne ʿaceb sāye-i luṭfuñ der-ḫ∨āst

i:

1. **idüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 11
Mısra: **5**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Cihānı ḳırmaz idüñ ḫançer-i nigāhuñ ile
Cevāz virmese ḥükm-i kitāb-ı istiġnā

2. **idüm:**-*dü, -m*
Gazel 16
Mısra: **6**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Güllerle bülbülüñ yoġ iken āşinālıġı
Ben bülbül idüm ey gül-i bāġ-ı ṭarab saña

3. **idüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 186
Mısra: **3**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Niçe demdür ki baña ʿahd-i viṣāl itmiş idüñ
Bu dürūġ ile beni eyledüñ āşüfte yeter

4. **idük:**-*dü, -k*
Gazel 214
Mısra: **3**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Ḫāk-i derüñde sākin idük bir zamān ile
Şimdi feżā-yı külḫan-ı ġamdur maḳāmumuz

5. **idi:**-*di*
Gazel 224
Mısra: **5**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Bir zamān mesken bize gülşengeh-i kūyuñ idi
Şimdi külḫangāh-ı ġamdur kūşe-i ārāmumuz

6. **idi:**-*di*
Gazel 237
Mısra: **7**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Eşer mi eyler idi zaḫm-ı tīşe Ferhāda
Serinde var ise bī-çārenüñ hevā yoġ imiş

7. **imiş:**-*miş*
Gazel 237
Mısra: **1**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Meserretinde cihānuñ meger vefā yoġ imiş
Ġamuñdan özge dil-i zāra āşinā yoġ imiş

8. **imiş:**-*miş*
Gazel 237
Mısra: **2**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Meserretinde cihānuñ meger vefā yoġ imiş
Ġamuñdan özge dil-i zāra āşinā yoġ imiş

9. **imiş:**-*miş*
Gazel 237
Mısra: **4**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Görince ġamze-i her-cāyī ṭabʿuñı bildüm
Cihān içinde ḥaḳīḳatli dil-rübā yoġ imiş

10. **imiş:**-*miş*
Gazel 237
Mısra: **6**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Żiyā-yı şuʿle-i pür-tāb-ı āhdan ġayrı
Ṭarīḳ-ı ʿışḳ u maḥabbetde reh-nümā yoġ imiş

11. **imiş:**-*miş*
Gazel 237
Mısra: **8**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Eşer mi eyler idi zaḫm-ı tīşe Ferhāda
Serinde var ise bī-çārenüñ hevā yoġ imiş

12. **imiş:**-*miş*
Gazel 237
Mısra: **9**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Devāsı ṣabr imiş ancaḳ bu derd-i cān-sūzuñ
ʿAceb ʿaceb ki ġam-ı ʿışḳ içün devā yoġ imiş

13. **imiş:**-*miş*
Gazel 237

Mısra: **10**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Devāsı ṣabr imiş ancaḳ bu derd-i cān-sūzuñ
ʿAceb ʿaceb ki ġam-ı ʿışḳ içün devā yoġ imiş

14. **imiş:**-*miş*
Gazel 237
Mısra: **12**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Bu köhne meşġale-gāhuñ nesinde ʿālem var
Bu dār-ı miḥnet imiş bunda hīç ṣafā yoġ imiş

15. **imiş:**-*miş*
Gazel 237
Mısra: **12**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Bu köhne meşġale-gāhuñ nesinde ʿālem var
Bu dār-ı miḥnet imiş bunda hīç ṣafā yoġ imiş

16. **imiş:**-*miş*
Gazel 237
Mısra: **14**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Naḥīfīyā hele āġāze-i maḥabbetde
Nevā-yı ḥasrete beñzer ḥazīn edā yoġ imiş

17. **idüm:**-*dü, -m*
Gazel 239
Mısra: **6**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Reftāra gelse nāz ile ol serv-i ser-keşüm
Gitdi o dem ki eyler idüm āh-ı dil-ḫurūş

18. **imiş:**-*miş*
Gazel 243
Mısra: **1**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Şükür ol sevgili yārüm şeh-i nev-reste imiş
Ḳulına cevr ü cefā eylemeden reste imiş

19. **imiş:**-*miş*
Gazel 243
Mısra: **2**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Şükür ol sevgili yārüm şeh-i nev-reste imiş
Ḳulına cevr ü cefā eylemeden reste imiş

20. **imiş:**-*miş*
Gazel 243
Mısra: **4**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Kemeri mehveşüñ olsa n'ola boynuma ridā
Beline hāle gibi dāʾimā peyveste imiş

21. **imiş:**-*miş*
Gazel 243
Mısra: **6**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Yine raḥm eyleyüben söylemiş ol şāh-ı cihān
Ḫaberüm yoḳ o ḳulum ḥasret ile ḫaste imiş

22. **imiş:**-*miş*
Gazel 243
Mısra: **8**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
N'ola ol şāha ḳul isem dün ü gün ḫidmetine
Ḳamer ü mihr ü felek vālih ü ser-keşte imiş

23. **imiş:**-*miş*
Gazel 243
Mısra: **10**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Bu Naḥīfī gibi ṣad mūr Süleymān o şehüñ
Ṣaff-ı ʿışḳında ki zencīr-i ḫama beste imiş

24. **idi:**-*di*
Gazel 264
Mısra: **13**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Ne deñlü seng-dil olsa taraḥḥum eyler idi
Bileydi zümre-i ḫūbān ne çekdigin ʿuṣṣāḳ

25. **imiş:**-*miş*
Gazel 264
Mısra: **11**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Ḫaḳīḳat ehli imiş ḥaḳ budur ki var olsun
Ḫayālüñ oldı benümle enīs-i künc-i firāḳ

26. **idüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 290
Mısra: **1**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Luṭf eyler idüñ bendeñi ger ḫāk-i reh itseñ
Bir ḫaṭvede şāyeste-i luṭf-ı nigeh itseñ

27. **idüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 305
Mısra: **5**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Elbette beni eyler idüñ cevre sezāvār
Mevlā da bilür ben ḳuluña çoḳ kerem itdüñ

28. **idüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 310
Mısra: **5**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Bir gül-i nā-yāb idüñ bir pāk-dāmen-serv idüñ
İtmesen ḫāke temeyyül hem-dem-i ḫār olmasañ

29. **idüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 310
Mısra: **5**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Bir gül-i nā-yāb idüñ bir pāk-dāmen-serv idüñ
İtmesen ḫāke temeyyül hem-dem-i ḫār olmasañ

30. **idi:**-*di*
Gazel 318
Mısra: **9**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Ferāġat itmek āsān idi ol rūḥ-ı revānumdan
Naḥīfī olmasa cism-i nizāra terk-i cān müşkil

31. **idi:**-*di*
Gazel 336
Mısra: **3**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Ḫāṭıra gelmez idi renc-i ḫumār-ı fürḳat
Ġırre-mest-i mey-i peymāne-i peymānuñ idüm

32. **idi:**-*di*
Gazel 336
Mısra: **13**
I- yardımcı fiili, ek fiil.

Baña maḫṣūṣ idi hep nükte-i çeşm-i siyehüñ
Bezm-i ḫāṣuñda Naḥīfī-i süḫan-dānuñ idüm

33. **idüm:**-*dü, -m*
Gazel 336
Mısra: **1**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Ḳanı ol dem ki senüñ bülbül-i nālānuñ idüm
Şevḳ ile naġme-ṭırāz-ı gül-i ḫandānuñ idüm

34. **idüm:**-*dü, -m*
Gazel 336
Mısra: **2**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Ḳanı ol dem ki senüñ bülbül-i nālānuñ idüm
Şevḳ ile naġme-ṭırāz-ı gül-i ḫandānuñ idüm

35. **idüm:**-*dü, -m*
Gazel 336
Mısra: **4**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Ḫāṭıra gelmez idi renc-i ḫumār-ı fürḳat
Ġırre-mest-i mey-i peymāne-i peymānuñ idüm

36. **idüm:**-*dü, -m*
Gazel 336
Mısra: **6**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Şimdi ḫāk-i ḳademüñ çeşm-i dile oldı ḥarām
Bir zamān ser-zede-i kūşe-i dāmānuñ idüm

37. **idüm:**-*dü, -m*
Gazel 336
Mısra: **8**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Der-i luṭfuñda meger yer mi başardı ayaġum
Beste-i silsile-i zülf-i perīşānuñ idüm

38. **idüm:**-*dü, -m*
Gazel 336
Mısra: **10**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Ḳanı ol dem ki naẓar-kerde-i iḥsānuñ olup
Āşinā-yı nigeh-i ġamze-i fettānuñ idüm

39. **idüm:**-*dü, -m*
Gazel 336
Mısra: **12**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Şimdi bir dūr nigāha bile ruḫṣat bulamam
Gerçi kim dīde-i cān ile nigeh-bānuñ idüm

40. **idüm:**-*dü, -m*
Gazel 336
Mısra: **14**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Baña maḫṣūṣ idi hep nükte-i çeşm-i siyehüñ
Bezm-i ḫāṣuñda Naḥīfī-i süḫan-dānuñ idüm

41. **imiş:**-*miş*
Gazel 338
Mısra: **2**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Ḫūn-ı cigerle ḥāṣıl olur ʿişretüm benüm
Rūz-ı ezelde böyle imiş ḳısmetüm benüm

42. **idüm:**-*dü, -m*
Gazel 346
Mısra: **11**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Ben bilmez idüm n'eydigini miḥnet-i hecrüñ
Der-ḫ∨āb idüm eyvāh daḫi şimdi uyandum

43. **idüm:**-*dü, -m*
Gazel 346
Mısra: **12**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Ben bilmez idüm n'eydigini miḥnet-i hecrüñ
Der-ḫ∨āb idüm eyvāh daḫi şimdi uyandum

44. **imiş:**-*miş*
Gazel 348
Mısra: **13**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Ḳaşduñ bu Naḥīfīyi helāk itmek imiş āh
Raḥm eyle güzel başuñ içün itme efendüm

45. **idi:**-*di*
Gazel 350
Mısra: **11**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Meydān-ı ʿışḳ içinde bu cünbiş muḥāl idi
Aṣḥāb-ı ḥālet olmasa hem-dūşumuz bizüm

46. **imiş:**-*miş*
Gazel 354
Mısra: **8**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Bu sitem-güne cevābın gūş idüp bildüm meger
Ḥüsnine maġrūr imiş ol dil-ber-i pür-naḫvetüm

47. **imiş:**-*miş*
Gazel 363
Mısra: **5**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Bizi öldürmek imiş ḳaṣdını bildük ammā
Niyyetinden ne var ol dil-ber-i fettān dönsün

48. **idi:**-*di*
Gazel 372
Mısra: **3**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Gülzārı başup geçmez idi bād-ı seḥer-gāh
Bir būy-ı vefā alsa gül ü yāsemeninden

49. **idüm:**-*dü, -m*
Gazel 381
Mısra: **13**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Ben ḳāʾil idüm şimdi Naḥīfī beni sevse
Ḳurbānuñ olam sen ne ʿaceb nāz ḳılarsın

50. **idüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 381
Mısra: **9**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
ʿAhd itmiş idüñ luṭf-ı vişālüñ dil-i zāra
Ol vaʿdeye maḥşerde mi incāz ḳılarsın

51. **imiş:**-*miş*
Gazel 388
Mısra: **3**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Bildüm ki ʿilāc olmaz imiş ʿışḳa seferle

Ancaḳ bu ḳadar fāʾide buldum seferümden

52. **imiş:**-*miş*
Gazel 390
Mısra: **16**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Şerḥ idüp şerḥa-i miḥnetle çıḳardum ki meger
Lafẓ-ı ġurbetde imiş nükte-i maʿnā-yı vaṭan

53. **idi:**-*di*
Gazel 400
Mısra: **13**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Naḥīfī baña taḥṣīl-i kemāle yār idi reh-ber
Şeb-i ḥayretde ḳaldum dūr olup ol reh-nümūnumdan

54. **idi:**-*di*
Gazel 428
Mısra: **8**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Eger endīşe-i naʿt-i şerīfüñ olmasa dilde
Ne mümkin idi ʿālemde ḳarārum yā Resūla'llāh

55. **idi:**-*di*
Gazel 439
Mısra: **5**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Ḳābil-i żabṭ olmaz idi degme bir zencīr ile
Dil kemend-i ṭūrre-i yāra giriftār olmasa

56. **idi:**-*di*
Gazel 439
Mısra: **7**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Reng-i ruḫsāruñla itmez idi kimse iltifāt
Gülsitān-ı dehr içinde bülbül-i zār olmasa

57. **idüm:**-*dü, -m*
Gazel 439
Mısra: **13**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Ben Naḥīfī-veş ḳarār itmez idüm ʿālemde hīç
Gāh ü geh destümde ḫāme gāhī eşʿār olmasa

58. **idi:**-*di*
Gazel 440
Mısra: **5**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Naḳd-i cān idi bahā kālā-yı ʿahd-i vuṣlata
Āh eger fersūde-i tamġā-yı inkār olmasa

59. **idi:**-*di*
Gazel 440
Mısra: **11**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Serve teşbīh eylemek āsān idi ḳaddüñ senüñ
Ey nihāl-i ʿişve sende ḥüsn-i reftār olmasa

60. **idüm:**-*dü, -m*
Gazel 445
Mısra: **1**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Bir zamān hem-dem idüm ben daḫi cānānum ile
Ṣalınurdum bile ol serv-i ḫırāmānum ile

61. **imiş:**-*miş*
Gazel 457
Mısra: **19**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Rifʿat tevāżuʿ ile meger hem-ʿinān imiş
Servüñ çemende eyle naẓar ser-fürūsına

62. **imiş:**-*miş*
Gazel 468
Mısra: **9**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Meyān-ı yāra ṣarılmaḳ ümmīdin eyler imiş
ʿAdāvet eyledüm el-ḥaḳ raḳīb-i ġaddāra

63. **idi:**-*di*
Gazel 471
Mısra: **5**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Naḳd-i cān minnet-i cān idi dil-i şeydāya
Kāle-i vuṣlatı bir vech ile bāzar olsa

64. **imiş:**-*miş*
Gazel 474
Mısra: **6**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
-
Māh üzre ne vech ile imiş şīve-i hāle

65. **idi:**-*di*
Gazel 489
Mısra: **1**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Nūr idi o faḫr-ı rusülüñ ẕat-ı laṭīfi
Kim olmadı ḫāk üzre ʿayān ẓıll-ı şerīfi

66. **idi:**-*di*
Gazel 499
Mısra: **7**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Ḳādeh duʿāsını yārān beyāża çekmez idi
Dürüst olmasa sāḳī-i bezmüñ imlāsı

67. **idi:**-*di*
Gazel 507
Mısra: **13**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Meşḳ-ı ʿışḳ itmege var idi Naḥīfī iḳbāl
Bilse ḳadr-i hüneri ʿaşrumuzuñ tāzeleri

68. **idük:**-*dü, -k*
Gazel 510
Mısra: **7**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
ʿArż-ı ṣadāḳat itmiş idük dün ol āfete
Bāʿiş bu oldı cevrine bildük ḫaṭāmuzı

69. **imiş:**-*miş*
Gazel 511
Mısra: **1**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Çekilmez derd imiş ʿālemde yār-ı bī-emān derdi
Beni derd ehli itdi bir meh-i nā-mihribān derdi

70. **imiş:**-*miş*
Gazel 511
Mısra: **10**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Ṣafāsın bilmedüm dūr olmaduḳça ḫānumānumdan
Ne müşkil derd imiş murġ-ı żaʿīfa āşiyān derdi

71. **idi:**-*di*
Gazel 526
Mısra: **5**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Ezel bir ʿandelīb-i naġme-senc-i feyż idi ammā
Belā bezminde dil şemʿ-i ġama pervānedür şimdi

72. **idi:**-*di*
Kaside 3
Mısra: **56**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Sen de anlar gibi nā-būd olacaḳsın yarın
Dün senüñ gibi idi rıḥlet iden aḳrānuñ

73. **imiş:**-*miş*
Kaside 3
Mısra: **42**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Ẕerreden farż idelüm aḥḳar imişsin yāḫud
Kevkebi sende imiş mihr-i cihān-ārānuñ

74. **imişsin:**-*miş, -sin*
Kaside 3
Mısra: **41**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Ẕerreden farż idelüm aḥḳar imişsin yāḫud
Kevkebi sende imiş mihr-i cihān-ārānuñ

75. **idüñ:**-*dü, -ñ*
Kaside 6
Mısra: **9**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Ümmü'l-ʿulūm u menbaʿ-ı faż̧l-ı kemāl idüñ
Oldı nebiyy-i ümmī anuñ çün saña laḳab

76. **idi:**-*di*
Kaside 8
Mısra: **11**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
ʿĀlemi böyle tenük ʿarṣa görüp itmiş idi
Ḫayl-i ezhār birer ḥāl ile tā terk-i diyār

77. **idi:**-*di*
Kaside 8
Mısra: **80**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Bāreke'llāh zihī yār-ı çehār-ı mümtāz
Ḫilʿat-i ʿadl içün olmışlar idi ʿunṣur-ı çār

78. **idi:**-*di*
Kaside 8
Mısra: **82**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Şeref-ārā-yı cihān yaʿnī Cenāb-ı Ṣıddīḳ
Ol ki faḫr-ı rusüle olmış idi hem-reh-i ġār

79. **idi:**-*di*
Kaside 8
Mısra: **129**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Her perī-çehre beni ʿāşıḳ-ı zār itmiş idi
Eyleyüp nāz ile ben bī-dile ʿarż-ı eṭvār

80. **idüm:**-*dü, -m*
Kaside 8
Mısra: **49**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Tā ki ḳaṣd itmiş idüm bilmege bu esrārı
Ḳudsiyān-ı ḥarem-i dilden idem istiḫbār

81. **idüm:**-*dü, -m*
Kaside 8
Mısra: **237**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Naʿt-i pāküñde ḳuṣūr itmez idüm sulṭānum
Bulsa tekmīl-i ṣalāḥ ile ṭabīʿat envār

82. **idüm:**-*dü, -m*
Kaside 8
Mısra: **247**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Ṣadef-i dīdelerüm ider idüm şükrāne
Reh-i ʿışḳuñda niçe dürr-i girān-ḳadri niṯār

83. **idi:**-*di*
Kaside 11
Mısra: **11**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Gūyiyā iki rikāb idi semend-i ʿazmüñe
Ḳurṣa-i mihr-i cihān-ārā meh-i ġarrā ile

84. **idi:**-*di*
Kaside 15
Mısra: **11**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Tā ezel bulmış idi ḥubb-ı Ḥabīb-i Ḥaḳdan
Neşve-i neşv ü nemā Ḥażret-i Veys'el-Ḳaranī

85. **idi:**-*di*
Kaside 19
Mısra: **116**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Olmasa muḫtel niẓām-ı mülk-i dil bu ṭabʿ ile
Olmaḳ āsānter idi aṣḥāb-ı naẓmuñ eşʿārı

86. **idi:**-*di*
Kaside 21
Mısra: **17**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Ḳadem-i şāh-ı cihān olmaz idi būse-gehi
Olmasaydı başınuñ devleti Saʿd-ābāduñ

87. **idüñ:**-*dü, -ñ*
Kaside 25
Mısra: **41**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Sen o feṯḥ ü ġazā ki itmiş idüñ
Vaṣfını defter-i kemāl itdüm

88. **idi:**-*di*
Kaside 26
Mısra: **155**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Ḫilāf-ı meşreb idi ben faḳīre ʿarż-ı merām
Olup ḳanāʿat ile kūşe-gīr-i istiġnā

89. **idi:**-*di*
Kaside 26
Mısra: **158**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Ne ḥāl ise geçinürdüm bu bezm-i fānīde
Cihānda bilmez idi kimse ḥālümi aşlā

90. **idi:**-*di*
Kaside 26
Mısra: **178**
I- yardımcı fiili, ek fiil.

Eger ki bir başum olsaydı
Ḳays-ı zār gibi
Kifāyet eyler idi baña kūçe-i
Leylā

91. **idi:**-*di*
Kaside 26
Mısra: **206**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Ya ol semiyy-i nebī ol vezīr-i fāżıl kim
Fażīlet ile idi şān ü şöhreti ḥaḳḳā

92. **idi:**-*di*
Kaside 26
Mısra: **216**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Ḳarīn-i luṭfı olup bir bahār-mekremetüñ
Hezār şevḳ ile olmışlar idi naġme-serā

93. **imiş:**-*miş*
Kaside 26
Mısra: **164**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Ne ḫāne ḳaldı ne ḫod ḫānümān-ı sāmānum
Ne çāre böyle imiş ḥükm-i ser-nüvişt-i ḳażā

94. **idi:**-*di*
Kaside 27
Mısra: **21**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Ḫalḳ unutmışlar idi nüsḫa-i fenn-i edebi
Ḫāṭır-ı ʿāleme teʾdībüñ ile ḳıldı ḫuṭūr

95. **idi:**-*di*
Kaside 27
Mısra: **104**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Baña bir luṭf u kerem ṣāḥibi sāḥib çıḳsa
Süḫānum eyler idi siḥr ü füsūnı mesḥūr

96. **idi:**-*di*
Kaside 27
Mısra: **123**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
ʿĀşıḳa ʿarż-ı niyāż itmege ruḫṣat yoġ idi
İtmese mest-i mey-i nāz anı çeşm-i maḫmūr

97. **idi:**-*di*
Kaside 27
Mısra: **135**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Bunca āṣār ne vech ile ẓuhūr eyler idi
Olmasa maẓhar-ı himmet ḳudemā-yı maġfūr

98. **idüm:**-*dü, -m*
Kaside 27
Mısra: **69**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Böyle mi eyler idüm nüsḫa-i medḥüñ inşā
Olmasa ḳalbüm eger ḥüzn-i kederle pür-sūz

99. **idüm:**-*dü, -m*
Kaside 27
Mısra: **71**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Naẓm-ı ezhār-ı ṣıfātuñda neler eyler idüm
Olmasa miḥnet ile şīşe-i ḫāṭır meksūr

100. **idüm:**-*dü, -m*
Kaside 27
Mısra: **118**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Fārsī vü ʿArabīden ne ki emr eyler iseñ
Terceme ḫidmetine eyler idüm vażʿ-ı cesūr

101. **imiş:**-*miş*
Matla 169
Mısra: **2**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
O māha dil vireli oldı kār-ı dil mātem
Diliyle uġrar imiş derd ü miḥnete ādem

102. **idi:**-*di*
Rübai 9
Mısra: **3**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Bu ṣavt ile eyler idi tevḥīd-i Ḫudā
-

103. **idi:**-*di*
Rübai 19
Mısra: **4**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Her ḳanda giderseñ eşcār u aḥcār
Eylerler idi şevḳ ile teslīm saña

104. **idi:**-*di*
Rübai 49
Mısra: **4**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Mevṣūf olup evṣāf-ı ʿadāletle tamām
Ḫaḳ itmiş idi nuṭḳını miftāḥ u ṣavāb

105. **idi:**-*di*
Rübai 105
Mısra: **3**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Ḳaṣdum saña tafṣīl idi ol ḥāli velī
Geldi bu maḥalle ḳalemüm oldı şikest

106. **idüm:**-*dü, -m*
Rübai 105
Mısra: **1**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Bir neşve ile olmış idüm dün gice mest
Keşf oldı baña ḥaḳāyıḳ-ı sırr-ı Elest

107. **idi:**-*di*
Rübai 131
Mısra: **2**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Naḳş-ı ḳademüñ olmasa pīrāye-i çarḫ
Olmaz idi ʿālī bu ḳadar pāye-i çarḫ

108. **idi:**-*di*
Rübai 133
Mısra: **3**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Faḫr-ı rusülüñ ḫidmetine ḳāʾim idi
Olsun aña rıżvān-ı Ḫudāvend-i Mecīd

109. **idi:**-*di*
Rübai 160
Mısra: **4**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Bī-sāye olursa n'ola ẕat-ı pāküñ
Nūr idi senüñ ẕāt-ı cihān-gīrüñ nūr

110. **idi:**-*di*
Rübai 183
Mısra: **2**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Şevḳ ile idüp şām ü seḥer ṣoḥbetler
Hīç gelmez idi ḫāṭıra bu fürḳatler

111. **idi:**-*di*
Rübai 223
Mısra: **3**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Olduḳça derā velvele-ārā dir idi
-

112. **imiş:**-*miş*
Rübai 233
Mısra: **1**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
ʿIşḳuñ gibi bir belā-yı cān olmaz imiş
Derd-i dil ü āfet-i cihān olmaz imiş

113. **imiş:**-*miş*
Rübai 233
Mısra: **2**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
ʿIşḳuñ gibi bir belā-yı cān olmaz imiş
Derd-i dil ü āfet-i cihān olmaz imiş

114. **imiş:**-*miş*
Rübai 233
Mısra: **4**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Hep baña didükleri vefā oldı cefā
Söz yañlış olur belī yalan olmaz imiş

115. **imiş:**-*miş*
Rübai 234
Mısra: **1**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Mecnūn ġam-ı dildār ile bīgāne imiş
Āṣüfte-i ʿışḳ oldıġı efsāne imiş

116. **imiş:**-*miş*
Rübai 234
Mısra: **2**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Mecnūn ġam-ı dildār ile bīgāne imiş
Āṣüfte-i ʿışḳ oldıġı efsāne imiş

117. **imiş:**-*miş*
Rübai 234
Mısra: **4**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Ṣaḥrālara düşmüş der-i Leylāyı ḳoyup
Mecnūn didigüñ var ise dīvāne imiş

118. **imiş:**-*miş*
Rübai 269
Mısra: **1**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Müşkil ġam imiş dāʾireden dūr olmaḳ
Yārān-ı ṣāfādan kişi mehcūr olmaḳ

119. **idi:**-*di*
Rübai 273
Mısra: **3**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Kim olmış idi -
Nuṭḳı aña peyġām-ber-i ḫāṣu'l-ḫāṣuñ

120. **idi:**-*di*
Rübai 274
Mısra: **2**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Meddāḥı olursam ne ʿaceb Ḥassānuñ
Vaṣṣāfı idi ol şeh-i ʿālī-şānuñ

121. **idi:**-*di*
Rübai 292
Mısra: **4**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Ey zīver-i dūş dāye-i kevn ü mekān
Telmīḥ idi şaḳḳ-ı māha şerḥ-i ṣadruñ

122. **idi:**-*di*
Rübai 394
Mısra: **2**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Sıbṭ-ı nebevī ẕāt-ı cemīl ü aḥsen
Kim olmış idi her ṣıfatı müstaḥsen

123. **idi:**-*di*
Rübai 394
Mısra: **3**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Ḫilḳatde şebīh idi şeh-i kevneyne
Ol ḫulḳı ḥasen ẕātı ḥasen ismi Ḥasen

124. **idi:**-*di*
Rübai 395
Mısra: **2**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Ol sıbṭ-ı nebī nūr-ı dü çeşm-i ṣaḳaleyn
Faḫr-ı rusüle olmış idi naṣbü'l-ʿayn

125. **idi:**-*di*
Rübai 396
Mısra: **3**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
İḫlāṣ ile infāḳ ḳılup itmiş idi
Emvālini mebẕūl-i rıżā-yı Sübḥān

126. **idi:**-*di*
Rübai 415
Mısra: **4**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Başında anuñ lāne-i murġān şāhid
Ḳuş ḳondurur idi ṣanʿatında Mecnūn

127. **idi:**-*di*
Rübai 506
Mısra: **3**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Ṣıdḳ ile güvāh idi cemādāt bile
Ser-dāde olup ḫāk-i reh-i ʿizzetine

128. **idi:**-*di*
Rübai 509
Mısra: **3**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Dirse bu benüm ḫidmet-i naʿtümde idi
Maḥşerde cevābuñ ne şeh-i levlāke

129. **idi:**-*di*
Rübai 525
Mısra: **4**
I- yardımcı fiili, ek fiil.

Aʿdā-yı bed-endīşi iderdi lerzān
Yoġ idi şecāʿatde naẕīr ü bedeli

130. **idi:**-*di*
Rübai 555
Mısra: **2**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Her ḳanda ẓuhūr itse o māhuñ eşeri
Yüz sürmege cān-dāde idi ins ü perī

131. **idi:**-*di*
Rübai 558
Mısra: **3**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Olmışlar idi muḳtebis-i dīdāruñ
Bū Bekr ü ʿÖmer hem daḫi ʿOşmān ü ʿAlī

132. **idi:**-*di*
Tahmis 4
Mısra: **12**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Rīkzār üzre olup her biri pūyān u devān
Niçe leb-teşneler olmış idi bī-tāb ü tüvān

133. **idi:**-*di*
Tarih 2
Mısra: **4**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Eyleyüp bād-ı şabā her cānibe ʿarż-ı şitāb
Merḥabā-sāz-ı beşāret eyler idi dilleri

134. **idi:**-*di*
Tarih 2
Mısra: **5**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Dir idi ḫalḳa lisān-ı ḥāl ile tebşīr idüp
Kim duʿālar oldı hep feyż-i icābet maẕharı

135. **idi:**-*di*
Tarih 3
Mısra: **4**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Niẓām-ı ʿāleme ṭārī olan evżāʿ-ı gün-ā-gün
ʿUḳūl-i zümre-i elbāb ile olmış idi ābiş

136. **idi:**-*di*
Tarih 3
Mısra: **6**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Bi-ḥamdi'llāh zamāne tevbekār-ı iʿtiẕār oldı
Egerçi olmış idi bir iki gün ʿahdine nākiş

137. **idi:**-*di*
Tarih 8
Mısra: **7**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Şadef-i gevher-i maʿārif idi
Oldı ḫāk-i fenāda güm-būde

138. **idi:**-*di*
Tarih 16
Mısra: **24**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Naḳş-ı ḥayret-baḫşını Bihzād ü Mānī görse kim
Āsitān-ı ʿacze eylerler idi vażʿ-ı cibāh

139. **idi:**-*di*
Tarih 28
Mısra: **21**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
İʿtidāl-i ṭabʿına teşbīhe ruḫṣat var idi
Olmayaydı bīş ü kem taʿdīl-i mīzān ü ḥamel

i-:

1. **idüm:**-*dü, -m*
Kaside 26
Mısra: **159**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
Ṣıyānet eyler idüm gerçi āb-ı rūyumı āh
ʿAraḳ-feşān-ı taḥammül olup ṣabāḥ u mesā

2. **idüm:**-*dü, -m*
Kıt'a 36
Mısra: **5**
I- yardımcı fiili, ek fiil.
N'oldıġın bilmez idüm bāġ-ı cinānuñ el-ḥaḳ
Görmeyeydüm ben eger şām-ı bihişt-ābādı

ʿibād:

1. ʿ**ibāda:**-*a*
Gazel 486
Mısra: **3**
Kullar, köleler.
Ḥaḳīḳatde ʿibāda ʿadl-i şırf u maḥż-ı ḥikmetdür
O daʿvā kim anuñ faşlında taḳdīrüñ ola ḳāżī

2. ʿ**ibāda:**-*a*
Murabba 2
Mısra: **23**
Kullar, köleler.
ʿİbāda şāmil iḥsānuñ
Meded senden meded mevlā

3. ʿ**ibād:**
Rübai 148
Mısra: **2**
Kullar, köleler.
Bī-ecr ü ʿivaż luṭfuñ olup feyż-i murād
Memnūn-ı ʿaṭā vü keremüñ cümle ʿibād

4. ʿ**ibāduñ:**-*uñ*
Rübai 261
Mısra: **3**
Kullar, köleler.
Ser-cümle umūrında ʿibāduñ yā Rab
Miftāḥ-ı ḥuṣūldür duʿā-yı tevfīḳ

5. ʿ**ibāda:**-*a*
Rübai 315
Mısra: **1**
Kullar, köleler.
Ey ẕātı olan ʿibāda ḫayrü'l-mesʾūl
Eyle beni mesrūr-ı ḥusūl-i meʾmūl

6. ʿ**ibāduñda:**-*uñ, -da*
Rübai 348
Mısra: **1**
Kullar, köleler.
Ben cümle ʿibāduñda ḥaḳīr ü zārem
Āşüfte-serem ḫaste-dilem nā-çārem

7. ʿ**ibāda:**-*a*
Rübai 446
Mısra: **4**
Kullar, köleler.
Ol Ḳādir-i Bī-çūna gerek ḥamd ü şenā

Kim niʿmeti olmaḳda ʿibāda efzūn

8. ʿ**ibād:**
Tarih 4
Mısra: **21**
Kullar, köleler.
Sāye-i salṭanatında ola āsūde ʿibād
Ẓulm ü āşūb u fitan ola ʿadīm ü nā-būd

9. ʿ**ibāda:**-*a*
Tarih 4
Mısra: **2**
Kullar, köleler.
Ḥamd ü şükr olsun o mevlā-yı ʿaẓimü'ş-şāna
Ki odur ḥaḳḳ ile ser-cümle ʿibāda maʿbūd

ʿibādet:

1. ʿ**ibādetle:**-*le*
Gazel 389
Mısra: **11**
İnsanın tek Tanrılı dinlerde Allah'a, diğer din ve inanışlarda ise inanıp bağlandığı kudrete kulluğunu göstermek üzere yaptığı hareketler, tapma, tapınma.
Niẓām-ı ḥāl ile bir neşve taḥṣīl it ʿibādetle
Ne ḥāṣıldur Naḥīfī saña naẓm u neṯr ü inşādan

2. ʿ**ibādetle:**-*le*
Gazel 461
Mısra: **26**
İnsanın tek Tanrılı dinlerde Allah'a, diğer din ve inanışlarda ise inanıp bağlandığı kudrete kulluğunu göstermek üzere yaptığı hareketler, tapma, tapınma.
Naḥīfī ḳayd-ı hicrāndan eger āsāyiş isterseñ
Yaḳīn ol bezm-gāh-ı ḳurba ṭāʿatle ʿibādetle

ʿibād-ı ʿaceze:

1. ʿ**ibād-ı ʿaceze:**-*e*
Rübai 313
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Düşkün kullar.
Ḳalmış reh-i ḥayretde ʿibād-ı ʿaceze
Bu ʿuḳdeyi ilhāmuñ ile sen ḳıl ḥal

ʿibād-ı ʿācize:

1. ʿ**ibād-ı ʿācize:**-*e*
Kaside 2
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aciz kullar.
Raḥmet ü ʿavfüñle iḥsān it ʿibād-ı ʿācize
İtme sūʾ-i ḥāl ile meʾḫūẕ-ı ḳahr ü ṣaṭvetüñ

ʿibād-ı muḫliṣīnüñden:

1. ʿ**ibād-ı muḫliṣīnüñden:**-*üñ, -den*
Rübai 356
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Inanç, düşüncenin kulları.
Faẕluñla ʿibād-ı muḫliṣīnüñden ḳıl
Ol rütbeye gerçi yoḳdur istiḥḳāḳum

ʿibād-ı müʾminīn:

1. ʿ**ibād-ı müʾminīn:**
Kaside 13
Mısra: **58**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Inanan kullar.
Livāʾu'l-ḥamdüñ oldı sāye-bān-ı faẕl-ı Rabbānī ʿAṭāyā-yı ilāhīden ʿibād-ı müʾminīn üzre

ibdāʿ-ı şeref iden:

1. **ibdāʿ-ı şeref iden:**-*en*
Rübai 302
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şerefin güzelliğini getirmek.
Sensin şeb-i Ḳadre iden ibdāʿ-ı şeref
Senden irişür bendelere feyż-i nevāl

ibkā iderdi:

1. **ibkā iderdi:**-*er, -di*
Kaside 26
Mısra: **122**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sürekli ve daim kılmak.
Eger ki girye-künān naḳl-i mā-cerā itsem
İderdi derd-i dilüm şaḫṣ-ı ḫandeyi ibkā

ibni:

1. **ibni:**
Kaside 8
Mısra: **89**
Oğul.
İbni ʿamm-i şeh-i kevneyn ü şefīʿu'l-maḥşer
Bu celāl ile k'odur reşk-sevād-ı Kerrār

ibni ʿamm-i şah-ı kevneyn:

1. **ibni ʿamm-i şah-ı kevneyn:**
Rübai 397
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Iki dünya şahının amcasının oğlu.
Sulṭān-ı rusül merdüm-i çeşm-i ṣaḳaleyn
Hem Ḥaydar o ibni ʿamm-i şah-ı kevneyn

ibrām olsa:

1. **ibrām olsa:**-*sa*
Gazel 481
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bıktırıncaya kadar üstüne düşme, can sıkacak şekilde ısrar etme, ısrarcı olma.
Nāzikāne yine bir āh ile bildür ġarażuñ

Ṣıḳılur ol gül-i nev-resteye ibrām olsa

ʿibret:

1. ʿ**ibret:**
Gazel 62
Mısra: **9**
Bir olaydan çıkarılan göz açıcı, uyarıcı ders.
Baḳsañ āyīne-i devrāna biraz ʿibret ile
Gösterür saña felekler biraz eşkāl-i ġarīb

2. ʿ**ibret:**
Gazel 97
Mısra: **8**
Bir olaydan çıkarılan göz açıcı, uyarıcı ders.
Beni uṣlat kerem it vuṣlat ile
Ele ʿibret beni ḳıl sīneye bend

3. ʿ**ibretle:**-*le*
Gazel 474
Mısra: **10**
Bir olaydan çıkarılan göz açıcı, uyarıcı ders.
Keşf olmaz ise nükte-i esrār-ı süveydā
ʿİbretle naẓẓar eyle gel ol noḳṭa-i ḫāle

4. ʿ**ibretle:**-*le*
Rübai 462
Mısra: **3**
Bir olaydan çıkarılan göz açıcı, uyarıcı ders.
Her kim göre ʿibretle bu maṣnūʿātı
Dir ḫayret ile ṣunʿuña sübḥān Allāh

ʿibret al:

1. ʿ**ibret al:**
Gazel 517
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ibret almak.
Gör zevāl-i mihri naḳṣ-ı bedri seyr it ʿibret al
Bir iki günlükdür ancaḳ bu cihānuñ devleti

ʿibret aldum:

1. ʿ**ibret aldum:**-*du, -m*
Gazel 240
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ders almak, ibret almak.
Ser-encāmın görince kūhkenden ʿibret aldum kim
Ḳażā-yı ʿışḳa kühsār-ı irādet meʾmen olmazmış

ʿibret almaz:

1. ʿ**ibret almaz:**-*maz*
Kıt'a 38
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ders almak.
Görürken ʿibret almaz inḳılāb-ı çarḫ-ı gerdūnı
Bu ġaflet ġālibā aʿmā ider bī-çāre insānı

ibtidā:

1. **ibtidā:**
Gazel 26
Mısra: **10**
Başlama, başlangıç.
Şimdi nedür bu cevr ü cefālar bu ʿışveler
Ẓālim ne idi baña olan luṭfuñ ibtidā

2. **ibtidā:**
Gazel 80
Mısra: **11**
Başlama, başlangıç.
Füsūn-ı ġamzesidür ibtidā suʾālüm aña
Eger idersem o meh-rūy-ı nüktedān ile baḫs

3. **ibtidā:**
Gazel 112
Mısra: **4**
Başlama, başlangıç.
Selb-i sāmān-ı şuʿūr itmek murād itdükçe çarḫ
İbtidā dārū-yı iḳbāl ile bī-hūş itdirür

4. **ibtidāları:**-*lar, -ı*
Gazel 504
Mısra: **6**
Başlama, başlangıç.
Gitdükçe kār ider dil-i ʿuṣṣāḳa miḥneti
ʿIşḳuñ egerçi ḫoş görinür ibtidāları

5. **ibtidā:**
Kaside 23
Mısra: **10**
Başlama, başlangıç.
Ḳudūmi bāʿiṣ-i cemʿiyyet-i yārān olur elbet
Gelürler ṣoñra yārān bezme sāḳī ibtidā gelsün

ibtidā eyledüñ:

1. **ibtidā eyledüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 5
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Başlamak; işe girişmek.
Saña hīç bilmem Naḥīfī n'oldı kim Mecnūn-miṣāl
Bī-meḥābā eyledüñ ifṣā-yı rāza ibtidā

ibtidā ḳıldum:

1. **ibtidā ḳıldum:**-*du, -m*
Kaside 5
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Başlamak, başlatmak.
ʿArż-ı ḫāle gerçi yüz yoḳ bende ey kān-ı kerem
Luṭfuña maġrūr olup taḳrīre ḳıldum ibtidā

ibtihāc:

1. **ibtihācumuz:**
Gazel 113
Mısra: **10**
Sevinç; bolluk ve bereket.
Cihān sürūra münāsib degül anuñçündür
Cihānda ẕerre ḳadar ibtihācumuz yoḳdur

2. **ibtihāc:**
Murabba 6
Mısra: **17**

Sevinç; bolluk ve bereket.
Yoḳ cān ü dilde ibtihāc
Maḥzūn göñül ḫaste mizāc

<u>iç:</u>

1. **içinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 73
Mısra: **1**
Bir şeyin kendi sınırları arasında kalan kısmı, dâhil.
Çünki bāġ-ı ʿışḳ içinde oldı hep güller sükūt
İşbu ġamdan gülşen içre cümle bülbüller sükūt

2. **içinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 103
Mısra: **4**
Bir şeyin kendi sınırları arasında kalan kısmı, dâhil.
Maḥrūm-ı dāġ-ı derdüñ olan merd-i sāde-dil
Erbāb-ı ʿışḳ içinde hele bī-sitāredür

3. **içmemek:**-*me, -mek*
Gazel 249
Mısra: **13**
Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.
İçmemek mümkin midür ey zāhid-i bed-rāy anı
Devr-i gülde ḫoş gelür cām-ı temennā-yı neşāṭ

4. **içinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 342
Mısra: **13**
Bir şeyin kendi sınırları arasında kalan kısmı, dâhil.
ʿUşşāḳ içinde luṭfa sezā bir ġarībdür
Raḥm it Naḥīfī-i zārıña ḳurbānuñ oldıġum

5. **içinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 350
Mısra: **11**
Bir şeyin kendi sınırları arasında kalan kısmı, dâhil.
Meydān-ı ʿışḳ içinde bu cünbiş muḥāl idi
Aṣḥāb-ı ḥālet olmasa hem-dūşumuz bizüm

6. **içinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 354
Mısra: **25**
Bir şeyin kendi sınırları arasında kalan kısmı, dâhil.
Dehr içinde kimseden ümmīd-i iḥsān eylemem
Rāzıḳ-ı feyyāżadur ancaḳ Naḥīfī minnetüm

7. **içinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 385
Mısra: **14**
Bir şeyin kendi sınırları arasında kalan kısmı, dâhil.
Öldürme gel Naḥīfī-i şeydāyı cevr ile
Ḫūbān içinde ol daḥi bir ādet olmasun

8. **içinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 433
Mısra: **9**
Bir şeyin kendi sınırları arasında kalan kısmı, dâhil.
ʿUşşāḳ içinde vāsıṭa-i imtiyāzdur
Ḫāk-i reh oldıġum benüm ol serv-i nāzuma

9. **içinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 498
Mısra: **9**
Bir şeyin kendi sınırları arasında kalan kısmı, dâhil.
O mihr-i bī-bedelüñ meh-veşān içinde tamām
Cihānı araladı ḥüsn-i ʿālem-ārāsı

10. **içinde:**-*i, -n, -de*
Kaside 20
Mısra: **13**
Bir şeyin kendi sınırları arasında kalan kısmı, dâhil.
Ḳaṣr-ı şīrīni bu cūy-ı ṣāf içinde gösterür
Gör ne ṣanʿatlar ider aṣḥāb-ı istiʿdādı gör

11. **içinde:**-*i, -n, -de*
Murabba 5
Mısra: **43**
Bir şeyin kendi sınırları arasında kalan kısmı, dâhil.
Ḳabrüm içinde bile Çaġıruram dost dost

<u>iç-:</u>

1. **içelüm:**-*e, -lüm*
Gazel 300
Mısra: **1**
Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.
Ṣarāb-ı nāb içelüm ʿālem-i ṣabūḥ iderek
O şūḫa dilde ġam-ı ʿışḳumuz vuzūḥ iderek

2. **içinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 439
Mısra: **8**
Bir şeyin kendi sınırları arasında kalan kısmı, dâhil.
Reng-i ruḫsāruñla itmez idi kimse iltifāt
Gülsitān-ı dehr içinde bülbül-i zār olmasa

3. **içinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 484
Mısra: **18**
Bir şeyin kendi sınırları arasında kalan kısmı, dâhil.
Ṣoḥbet odur ki ṭarḥ-ı süḫan dil-güşā ola
Her lafẓ içinde bir iki üç neste olmaya

4. **içinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 495
Mısra: **17**
Bir şeyin kendi sınırları arasında kalan kısmı, dâhil.
Naḥīfī Mıṣr içinde güft-gūy-ı Yūsuf-ı naẓmem
Zamān-ı ḥaşre dek şād eylesün rūh-ı Züleyḫāyı

5. **içinde:**-*i, -n, -de*
Kaside 5
Mısra: **48**
Bir şeyin kendi sınırları arasında kalan kısmı, dâhil.
Bir ʿaceb derde esīr itdi beni baḫt-ı siyāh
Dehr içinde çekdigüm ālām u ġamdan mā-ʿadā

6. **içinde:**-*i, -n, -de*
Kaside 5
Mısra: **61**
Bir şeyin kendi sınırları arasında kalan kısmı, dâhil.

Bunca ʿāṣīler içinde yoḳ mıdur bilmem yiri
Ümmetüñden biri ḫaṭā-pīşe ġarībüñ serverā

7. **içinde:**-*i, -n, -de*
Rübai 182
Mısra: **4**
Bir şeyin kendi sınırları arasında kalan kısmı, dâhil.
Şīrīnligi taʿḳīb-i ġam ile dehrüñ
Ol şerbete beñzer ki içinde sem var

icābet:

1. **icābete:**
Gazel 502
Mısra: **12**
Kabul etmek, edilmek.
Ḳıl iḫtirāz nāle-i aṣḥāb-ı ʿışḳdan
Vābestedür icābete zīrā duʿāları

2. **icābet:**
Kaside 23
Mısra: **44**
Bir çağrıyı yerine getirme, bir çağrıya gitme.
Duʿāya şarṭ-ı evvel ṣıdḳ-ı dil cezm-i icābetdür
Mürāʿāt idelüm tā kim icābet der-ḳażā gelsün

icābet eylerdi:

1. **icābet eylerdi:**-*r, -di*
Rübai 506
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kabul edilmek.
Eşcār gelüp nāle-künān ḫażretine
Eylerdi icābet şeref-i daʿvetine

icābet-ḥ∨ān:

1. **icābet-ḫ∨ānuñ:**-*uñ*
Kaside 3
Mısra: **96**
Okuduklarına icabet eden, destek olan.
Bir duʿā eyle göñül ṣıdḳ ile gel Allāha
Ola sükkān-ı semā cümle icābet-ḫ∨ānuñ

icābet-ḥ∨ān olan:

1. **icābet-ḫ∨ān olan:**-*an*
Kaside 20
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Okuduklarına icabet eden, destek olan.
Ey Naḥīfī ben duʿā itdükçe şāh-ı ʿālem
Sen icābet-ḫ∨ān olan aḳṭāb ile evtādı gör

īcāb-ı ġażab itmese:

1. **īcāb-ı ġażab itmese:**-*me, -se*
Matla 37
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gazabın lüzumu etmek.
Ṭamaʿ-ı ḥāmum eger itmese īcāb-ı ġażab
Bāġ-ı ḥüsnüñden iderdüm iki şeftalü ṭaleb

īcāb-ı vücūd:

1. **īcāb-ı vücūd:**
Rübai 145
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bedenin yaratılması.
Maḫṣūṣ senüñ ẕātuña īcāb-ı vücūd
Mevḳūf-ı irādetüñdür esbāb-ı vücūd

īcād:

1. **īcād:**
Rübai 314
Mısra: **3**
Var etme, vücuda getirme.
Mülkiyyeti īcād ile ḳudret iledür
Beyʿ u hībe vü kesb ü verāṣetle degil

īcād eyledi:

1. **īcād eyledi:**-*di*
Tarih 17
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Var etmek, meydana getirmek, ortaya koymak.
Ḥavāle eyleyüp miʿmār-ı ṭabʿ-ı pākine ol dem
Bu ḳaṣr-ı bī-ʿadīl-i dil-güşāyı eyledi īcād

īcād eylemiş:

1. **īcād eylemiş:**-*miş*
Gazel 91
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yeni bir şey ortaya çıkarmak, meydana getirmek.
Gelüp vādī-i ʿışḳa tīşe kārın eylemiş īcād
Bizi başdan çıḳarmaḳ ḳaṣdın itmiş var ise Ferhād

īcād-ı ẕāt-ı pāküñ:

1. **i̱cād-ı ẕāt-ı pāküñ:**-*üñ*
Gazel 260
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz zatının varliği.
I̱cād-ı ẕāt-ı pāküñ içündür bu kāʾināt
Buldı şeref senüñle bu eyvān-ı nüh ġuraf

īcāz:

1. **icāzı:**-*ı*
Rübai 402
Mısra: **3**
Sözü kısa ve özlü söyleme, az sözle çok şey anlatma.
Her mürselüñ icāzı cenābında bedīd
Her muʿcizüñ envāʿı vücūdında ʿayān

iʿcāz:

1. **iʿcāzı:**-*ı*
Gazel 268
Mısra: **17**

Kelâmın belâgatçe son mertebede bulunması.
Ey Naḥīfī n'ola iʿcāzı
idersem terḳīm
Çekmezem levḥa ḳalem siḥr-i ḥelāl olmayıcaḳ

2. **iʿcāzı:**-*ı*
Gazel 480
Mısra: **13**
Mucize.
Siḥri iʿcāz itdüñ iʿcāzı
kerāmet eyledüñ
Āferīn olsun Naḥīfī ṭabʿ-ı
siḥr-āmīzüñe

3. **iʿcāz:**
Kaside 27
Mısra: **105**
Mucize.
İstese birbirini siḥr ü füsūnı iʿcāz
Hep gelüp sāḥa-i ṭabʿumda olurlar maḥsūr

iʿcāz eyledi:

1. **iʿcāz eyledi:**-*di*
Kaside 8
Mısra: **204**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mucize göstermek, aciz bırakmak. (Mucizevi şiirler söylemek.).
İftiḫār eyler isem naʿt-i şerīfüñle n'ola
Eyledi ṭabʿumı iʿcāz ile hem-rāh ü civār

iʿcāz itdüñ:

1. **iʿcāz itdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 480
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sihir ve icaz sahibi etmek II söz söylemede biliğ ve belagat sahibi yapmak.
Siḥri iʿcāz itdüñ iʿcāzı
kerāmet eyledüñ
Āferīn olsun Naḥīfī ṭabʿ-ı
siḥr-āmīzüñe

iʿcāz ḳılarsın:

1. **iʿcāz ḳılarsın:**-*ar, -sın*
Gazel 382
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mucize derecesinde ifade edip karşıdakini aciz bırakmak.
Ol ġonçe-femüñ vaṣf-ı cemālinde Naḥīfī
Eşʿāruñı ya siḥr ü ya iʿcāz ḳılarsın

icāzet:

1. **icāzet:**
Kaside 23
Mısra: **18**
İzin, ruhsat.
Naḥīfī ḫāk-i pāya rūy-māl itmek murād eyler
İcāzet var mı sulṭānum o ʿabd-i bī-riyā gelsün

iʿcāz-ı ḥüsne:

1. **iʿcāz-ı ḥüsne:**-*e*
Gazel 473
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik mucizesi.
Bir nigāhıyla beni hem küşte hem iḥyā ider
Başladı iʿcāz-ı ḥüsne çeşm-i seḥḥāruñ yine

iʿcāz-ı mehābet:

1. **iʿcāz-ı mehābet:**
Kaside 24
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Azametinin aciz bırakanı.
Zihī vādī-şinās-ı luṭf iʿcāz-ı mehābet kim
Olurlar cān-ı aʿdā şuʿle-i tīġına pervāne

iʿcāz-ı şarīḥ:

1. **iʿcāz-ı şarīḥ:**
Rübai 119
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Açık bir şekilde aciz bırakan ifadeler.
Ol nūr-ı Ḫudāya yeter iʿcāz-ı şarīḥ
Kim eyleyüp āyāt kemālin taṣrīḥ

iʿcāz-ı ser-engüşt-i laṭīfüñle:

1. **iʿcāz-ı ser-engüşt-i laṭīfüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 281
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Latif baş parmağının mucizesi.
Sen ol şehsin ki iʿcāz-ı ser-engüşt-i laṭīfüñle
Meh-i tābānı çarḫ üzre müşārun bi'l-benān itdüñ

iʿcāz-ı süḫanda:

1. **iʿcāz-ı süḫanda:**-*da*
Gazel 320
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sözü kısa ve özlü söyleme, az sözle çok şey anlatma.
Zinde eyler küşte-i ḫār-ı cefā iken hezār
Yaʿnī iʿcāz-ı süḫanda İbni Meryemdür göñül

iʿcāz-nümāluḳlar idüp:

1. **iʿcāz-nümāluḳlar idüp:**-*üp*
Rübai 28
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzel söz söylemek.
Çoḳ sāḥire iʿcāz-nümāluḳlar idüp
Oldı ḳalemüñ hemçü ʿaṣā-yı Mūsā

içinde:

1. **içinde:**
Gazel 139
Mısra: **1**
İçinde, ortamında.

Ḫāk içinde kelle-i Cem gibi niçe ser yatur
Seng-i hecr ile şikest olmış niçe sāġar yatur

2. **içinde:**
Gazel 225
Mısra: **4**
İçinde, ortamında.
Hevāsından geçilmez ol şanavber-ḳāmetüñ zīrā
Kitāb-ı ʿışḳ içinde ruḫṣat-ı baḥs-i ferāġ olmaz

3. **içinde:**
Gazel 237
Mısra: **4**
İçinde, ortamında.
Görince ġamze-i her-cāyī ṭabʿuñı bildüm
Cihān içinde ḥaḳīḳatli dil-rübā yoġ imiş

4. **içinde:**
Gazel 241
Mısra: **5**
İçinde, ortamında.
Didüm kim levḥa-i ʿārıż içinde ḫaṭṭ-ı sürḫ ile
Budur ol kān-ı şeftālū baña bundan vefā yazmış

5. **içinde:**
Gazel 260
Mısra: **15**
Süresinde.
Bir dem içinde ṭayy-ı zamān u mekān idüp
Arż u semāda oldı bedīdār neşr ü lef

6. **içinde:**
Gazel 274
Mısra: **7**
İçinde, ortamında.
Āsiyāb-ı çarḫ içinde ḥıfẓ ider anı felek
Anuñ içün cāhile virmez Ḫudā esrār-ı ʿışḳ

7. **içinde:**
Gazel 279
Mısra: **6**
İçinde, ortamında.
El-ḥaḳ yegānesin şeref-i ḫalḳ u ḫulḳ ile
Maḫlūḳ içinde gelmedi gelmez muʿādilüñ

8. **içinde:**
Gazel 294
Mısra: **5**
İçinde, ortamında.
İḫtiyār itdüm seni ḫūbān içinde ḥāṣılı
Nev-cevānum her ne deñlü cevre de muʿtād iseñ

9. **içinde:**
Matla 113
Mısra: **1**
İçinde, ortamında.
Bu ʿaṣr içinde şeref şimdi māl ü cāh iledür
Netīce raġbet-i ehl-i zamāne cāhiledür

10. **içinde:**
Matla 144
Mısra: **2**
İçinde, ortamında.
ʿĀlimān-ı bed-dilüñ ḳalbinde nūr-ı ḥilm-i pāk
Beñzer ol şemʿa ola zindān içinde tābnāk

<u>iclāl:</u>

1. **iclāl:**
Kaside 19
Mısra: **7**
Büyüklük, ululuk, azamet, kudret.
Şan yedi ḳubbe vezīridür ṭurur iclāl ile
Sebʿa-i seyyāre kim zeyn itdi bu nüh çenberi

<u>iclās idince:</u>

1. **iclās idince:**-*ince*
Tarih 1
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Oturtmak, oturtulmak. II Tahta geçmek, tahta oturmak.
Yed-i tevfīḳ-i Ḥaḳ iclās idince taḫt-ı iclāle
Hezārān ʿizz ü şevketle o sulṭānü'bni sulṭānı

<u>icmāl:</u>

1. **icmālī:**-*i*
Tarih 21
Mısra: **12**
Kısaltma, özetleme.
Ey Naḥīfī didüm itmāmında Vaṣf-ı tekmīlin idüp icmālī

<u>icrā:</u>

1. **icrāda:**-*da*
Kaside 5
Mısra: **37**
Yapma, yerine getirme, uygulama.
Sünnet-i ẕī-şānuñ icrāda takṣīr eyledüm
Bilmedüm ġafletle oldım tābiʿ-i nefs ü hevā

2. **icrāda:**-*da*
Kaside 8
Mısra: **117**
Yapma, yerine getirme, uygulama.
Sünnet-i pāküñi icrāda ḳuṣūrum çoḳdur
Eylerem anuñ içün ḥālümi ʿarż itmege ʿār

3. **icrāya:**-*ya*
Kaside 27
Mısra: **33**
Yapma, yerine getirme, uygulama.
Ḳaṣd idüp sünnetin icrāya Ḫalīlu'llāhuñ
Eyledüñ büt-gedeyi dest-zed-i ḍarb-ı küsūr

<u>icrā eyledüm:</u>

1. **icrā eyledüm:**-*dü, -m*
Gazel 15
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yapmak, yerine getirmek.
Revān itdüm sirişk-i ḫāmemi evṣāf-ı laʿlinde
Naḥīfī gūyiyā Āb-ı Ḥayātı eyledüm icrā

<u>icrā eyledüñ:</u>

1. **icrā eyledüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 12
Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yapmak, yerine getirmek; akıtmak II göstermek.
Kişver-i dilde tīġ-i ġamzeñ ile
Ḥükmüñ ey āfet eyledüñ icrā

icrā eyler:

1. **icrā eyler:**-*r*
Tarih 18
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yapmak, yerine getirmek; akıtmak.
Bir eşer itdi anı kim her gören taḥsīn idüp
Şu gibi evṣāf-ı ḥüsnin eyler icrā dem-be-dem

icrā eyleye:

1. **icrā eyleye:**-*ye*
Tarih 34
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yerine getirmek.
Ḥaḳ bilād-ı şarḳ u ġarbı eyleyüp tesḫīr aña
Eyleye aḥkāmını icrā bu dīn-i sermedüñ

icrā iden:

1. **icrā iden:**-*en*
Kaside 26
Mısra: **222**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yapmak, yerine getirmek, bir işi yürütmek.
Cenābuñ eyleyüp iḥyā-yı sünnet-i eslāf
Cihānda sensin iden resm-i himmeti icrā

icrā ider:

1. **icrā ider:**-*er*
Gazel 22
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yapmak, yerine getirmek, bir işi yürütmek.
Ne mümkindür Naḥīfī ceẕbe-i ʿışḳı nihān itmek
İder şāh-ı maḥabbet muḳteżā-yı ḥükmini icrā

icrā idüp:

1. **icrā idüp:**-*üp*
Kaside 13
Mısra: **49**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yapmak, yerine getirmek, bir işi yürütmek.
İdüp şevḳıyla icrā resm-i teslīm ü taḥiyyātı
Yüzüm sürsem varup ol der-geh-i rifʿat-mekīn üzre

2. **icrā idüp:**-*üp*
Tarih 29
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yapmak, uygulamak; akıtmak.
Mevḳiʿinde idüp icrā bu zülāl-i pāki
Sū-be-sū oldı revān niçe ʿuyūn-ı bihbūd

icrā itdi:

1. **icrā itdi:**-*di*
Tarih 32
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yapmak, uygulamak; akıtmak.
Vezāretle aġa iken li-vechi'llāh idüp himmet
O maḥmūdu'l-ḫıṣāl itdi bu ʿayn-ı dil-keşi icrā

icrā olur:

1. **icrā olur:**-*ur*
Gazel 134
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yürütmek, uygulanmak.
Ceẕb ider bir gün o māhı ḳuvvet-i pür-zūr-ı ʿışḳ Ḥükm-i sulṭān-ı maḥabbet ʿāḳıbet icrā olur

icrā-yı erkān eylesem:

1. **icrā-yı erkān eylesem:**-*se, -m*
Kaside 9
Mısra: **36**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kurallarını uygulamak.
Saʿy idüp ṭavf-ı meṭāf-ı āsitān-ı rifʿate
ʿİzzet ü ādāb ile icrā-yı erkān eylesem

icrā-yı naġam ḳıl:

1. **icrā-yı naġam ḳıl:**
Gazel 322
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nağmelerin icrasını yapmak.
Ey bülbül idüp pey-revī-i ṭabʿ-ı Naḥīfī
Gül-zār-ı maʿānīde var icrā-yı naġam ḳıl

içre:

1. **içre:**
Gazel 5
Mısra: **3**
İçinde, arasında.
Kūşe-i tārīk-i hicrān içre sensin ʿāşıḳa
Şemʿ-i feyż ü nūr-ı ḥikmet mihr-i evc-i ihtidā

2. **içre:**
Gazel 30
Mısra: **7**
İçinde, arasında.
Kūh-ı ʿışḳ içre dil-i sengīni ol şirīn lebüñ
İḫtiyār itdürdi āḫir kār-ı Ferhādı baña

3. **içre:**
Gazel 52
Mısra: **7**
İçinde, arasında.
Bu gülzār-ı ḫazān-encām-ı gerdūn içre şevḳ ile

Beni bülbül gibi nālān iden
ol ġonçe-femdür hep

4. **içre:**
Gazel 72
Mısra: **1**
İçinde, arasında.
Reh-i ʿışḳ içre baña yār-ı
ḥaḳīḳat ḳat ḳat
Severem sevdicegüm dilde
maḥabbet ḳat ḳat

5. **içre:**
Gazel 72
Mısra: **9**
İçinde, arasında.
Ḳafes-i ʿışḳ-ı cevān içre
Naḥīfī ezelī
Ṣaff-ı bülbülde aña perde-i
ḥasret ḳat ḳat

6. **içre:**
Gazel 73
Mısra: **2**
İçinde, arasında.
Çünki bāġ-ı ʿışḳ içinde oldı
hep güller sükūt
İşbu ġamdan gülşen içre
cümle bülbüller sükūt

7. **içre:**
Gazel 81
Mısra: **4**
İçinde, arasında.
Ḥarāmī ġamzeler birle idüp
yaġmā benüm gönlüm
Yine sensin cihān içre baña
yār olmaġa bāʿiṯ

8. **içre:**
Gazel 81
Mısra: **9**
İçinde, arasında.
Naḥīfī künc-i ġamm içre
ḳalursa ḳo cānı çıḳsun
Yine oldur o raʿnāya ḫarīdār
olmaġa bāʿiṯ

9. **içre:**
Gazel 89
Mısra: **6**
İçinde, arasında.
Mülāḳī olmaġa yāra bu ʿışḳı
vāsıṭa ḳılduḳ
Reh-i ʿışḳ içre ey ʿāşıḳ
olupdur cānumuz seyyāḥ

10. **içre:**
Gazel 89
Mısra: **7**
İçinde, arasında.
Dilerseñ baḥr-ı ʿışḳ içre
selāmet bula bu geştī
Çevir engīne-i ʿışḳa dümen
sensin eyā mellāḥ

11. **içre:**
Gazel 96
Mısra: **4**
İçinde, arasında.
Āb-ı vaṣluñ teşne cāna
irgürüp eyle kerem
Kim yanupdur nār-ı hecre
micmer içre ṣan sipend

12. **içre:**
Gazel 97
Mısra: **9**
İçinde, arasında.
Dehenüm içre müheyyā çıḳa
cān
Ṣanemā eyle kerem pāre-i
ḳand

13. **içre:**
Gazel 98
Mısra: **2**
İçinde, arasında.
Gele ḳurbān ideyüm cānı
saña olma baʿīd
Ki bu eyyām-ı şerīf içre
durur vaḳt-ı saʿīd

14. **içre:**
Gazel 99
Mısra: **10**
İçinde, arasında.
Bu Naḥīfī faḫr ider ʿālemde
bulmış gül-ʿiẕār
Gülşen-i dehr içre var mı
būy-ı raʿnādan leẕīẕ

15. **içre:**
Gazel 133
Mısra: **5**
İçinde, arasında.
Olan pervāne-i şemʿ-i
tecellī bezm-i ʿışḳ içre
Miṯāl-i dūd evvel irtikāb-ı
maḥv-i ẕat eyler

16. **içre:**
Gazel 139
Mısra: **8**
İçinde, arasında.
Ḫor baḳma zāhidā dervīş-i
delḳ-ālūdeye
Ġāfil olma ḫırḳa-i peşmīne
içre er yatur

17. **içre:**
Gazel 142
Mısra: **1**
İçinde, arasında.
Zīr-i ḫāk içre hezārān şūḫ-ı
müsteṯnā yatur
Niçe biñ āşüfte-meşreb
ʿāşıḳ-ı şeydā yatur

18. **içre:**
Gazel 149
Mısra: **11**
İçinde, arasında.
Mışr içre ey Naḥīfī ʿazīz olsa
da yine
Elbet ġarīb hecr-i vaṭanla
ẕelīl olur

19. **içre:**
Gazel 152
Mısra: **7**
İçinde, arasında.
Şinā itdükçe baḥr-ı nīl-gūn
içre o meh-peyker
Ḳıyās eyler görenler
āsumānda māh-ı tābandur

20. **içre:**
Gazel 156
Mısra: **17**
İçinde, arasında.
Dıraḫtān içre serv-i ser-
bülendüñ imtiyāzın gör
Ser-efrāz eyleyen insānı
ḥüsn-i istiḳāmetdür

21. **içre:**
Gazel 179
Mısra: **10**
İçinde, arasında.
Ey Naḥīfī var iken engüşt-i
dilde mühr-i ʿışḳ
Mülk-i naẓm içre Süleymān
oldıġum bilmez mi var

22. **içre:**
Gazel 191
Mısra: **4**
İçinde, arasında.
Ben ol ser-mest-i cām-ı feyż-
i ʿışḳam kim ḥaḳīḳatde
Dili bezm-i mecāzī içre bī-
hūş itdigüm yoḳdur

23. **içre:**
Gazel 193
Mısra: **2**
İçinde, arasında.
Kimüñle hem-dem olduñ ġırre-mest-i ülfetüñ kimdür
O meclis içre āyā nāʾil-i keyfiyyetüñ kimdür

24. **içre:**
Gazel 226
Mısra: **6**
İçinde, arasında.
Ḳanḳı dil kim mālik-i yār olmadı dīvānedür
Hey dirīġā ʿālem içre nūr-ı ʿizzet istemez

25. **içre:**
Gazel 242
Mısra: **5**
İçinde, arasında.
ʿAcebdür aña ʿaḳl irmez gülistān-ı firāḳ içre
Var iken bülbüli anuñ gül ü ter ḫāra yaṣdanmış

26. **içre:**
Gazel 248
Mısra: **7**
İçinde, arasında.
Ġamm ile vādī-i hecr içre gezerken bu gice
Esed-āsā baña irdi yine ol pençe-i feyż

27. **içre:**
Gazel 253
Mısra: **1**
İçinde, arasında.
Reh-i ʿışḳ içre ey zāhid kim iderse vefādan ḥaẕ
Gerekdür aña kim cānā ide cevr ü cefādan ḥaẕ

28. **içre:**
Gazel 257
Mısra: **7**
İçinde, arasında.
Gül-ʿiẕār-ı vuṣlat içre var iken ṣad ʿandelīb
Hīç revā mı gülşenüñde āh ü zārı ide zāġ

29. **içre:**
Gazel 258
Mısra: **4**
İçinde, arasında.
Fürḳatüñle künc-i ġamda dem-be-dem ḳan aġlaram
Perde çekdi küḥl-i ġam kim dīdem içre oldı aġ

30. **içre:**
Gazel 262
Mısra: **4**
İçinde, arasında.
Niçün istiġnā ḳılarsın baña ey ġonçe-dehen
Bilürüz kim ʿālem içre sensin ol dürr-i ṣadef

31. **içre:**
Gazel 269
Mısra: **2**
İçinde, arasında.
Hücūm-ı şevḳ ile sīnemde cānā tāze dāġum yoḳ
Pendüm bu meclis-i ʿışḳ içre sūzān bir çerāġum yoḳ

32. **içre:**
Gazel 271
Mısra: **3**
İçinde, arasında.
Bilinmez ʿāṣıḳuñ ḳadri zamāne içre sulṭānum
Ṣadāḳatle güzel sevmek bu ḫalḳa ʿayb ü ʿār ancaḳ

33. **içre:**
Gazel 272
Mısra: **5**
İçinde, arasında.
Kūşe-i hecr içre ḳaldum derde dermān eylemez
Şefḳat itmez ben faḳīre gel meded dermāna baḳ

34. **içre:**
Gazel 274
Mısra: **2**
İçinde, arasında.
Ḥamdü li'llāh ol güzelden almışam iḳrār-ı ʿışḳ
Maġrib-i ġamm içre gitdi ẓulmet-i inkār-ı ʿışḳ

35. **içre:**
Gazel 275
Mısra: **10**
İçinde, arasında.
Meded bīmār olan cāna irişdür şerbet-i vaṣluñ
Ṣarāb-ı leblerüñ şāhum cinān içre zülāl ancaḳ

36. **içre:**
Gazel 277
Mısra: **5**
İçinde, arasında.
Ḫoş gezersin meclis-i yār içre sen
Vuṣlat-ı cānānı bulduñ yā ḳabaḳ

37. **içre:**
Gazel 294
Mısra: **10**
İçinde, arasında.
Bir naẓīre ḳıl Naḥīfīnüñ bu şiʿr-i pākine
Ḫāsidā vādī-i naẓm içre eger üstād iseñ

38. **içre:**
Gazel 302
Mısra: **8**
İçinde, arasında.
Ser-i kūyuñda efġān eylerem tā şevḳ-ı ḥüsnüñle
Feraḥ-zādur bilürsin gülşen içre sūz u sāz itmek

39. **içre:**
Gazel 337
Mısra: **14**
İçinde, arasında.
Naḥīfī naḳd-i cān ile ḫarīdār olmadur kārum
Ser-i bāzār-ı ḥüsn içre hemān bir dil-rubā görsem

40. **içre:**
Gazel 339
Mısra: **4**
İçinde, arasında.
İnṣāf olınsa ben bu ḳadar miḥnet ile hem
Ferhād ü Ḳaysa vādī-i ʿışḳ içre ġālibem

41. **içre:**
Gazel 361
Mısra: **7**
İçinde, arasında.
Ben bu dehr içre o ṣayyād-ı şefīḳam ki benüm
Būy-ı şefḳat gelür āvīze-i fitrākümden

42. **içre:**
Gazel 420
Mısra: **9**
İçinde, arasında.
Gerekmez ḫāk-i pāyüñden cüdā iki cihān içre
Eger bāġ-ı bihişt olsa mekānum yā Resūla'llāh

43. **içre:**
Gazel 425
Mısra: **13**
İçinde, arasında.
Naḥīfī ümmet içre her ne deñlü ehl-i cürm ise
Reh-i ʿışḳuñda ḳalmaz baş u cāna yā Resūla'llāh

44. **içre:**
Gazel 441
Mısra: **6**
İçinde, arasında.
Yāda gelür mi seyr-i çemen geşt-i bāġ u rāġ
Bir meclis içre tā ki o serv-i revān ola

45. **içre:**
Gazel 494
Mısra: **6**
İçinde, arasında.
Āh kim şāyeste-i āġūş-ı taḥsīn olmaġa
Gülşen-i ḥüsn içre bir serv-i ḫırāmān ḳalmadı

46. **içre:**
Kaside 1
Mısra: **38**
İçinde, arasında.
Eyle eczā-yı ḥaḳīḳatden mürekkeb cismüñi
Pūte-i ʿışḳ içre eyle naḳd-ı maġşūşuñ müẕāb

47. **içre:**
Kaside 1
Mısra: **67**
İçinde, arasında.
Münderic oldı bu naẓm içre uṣūl-i müddeʿā
Müsteʿiddān-ı huner maḳṣūdın itsün intiḫāb

48. **içre:**
Kaside 3
Mısra: **85**
İçinde, arasında.
Zīr-i ḫāk içre ḳoyup bī-kes ü tenhā gideler
Seni cān ile seven hem-nefesüñ cānānuñ

49. **içre:**
Kaside 8
Mısra: **14**
İçinde, arasında.
Ḳadd-i ḫūbāna meger itmege tevḳīr ancaḳ
Serv-i bāġ eyledi bu gülşen-i dehr içre ḳarār

50. **içre:**
Kaside 8
Mısra: **184**
İçinde, arasında.
Nūr-ı ʿışḳuñ dil-i nā-çīze cilā-baḫşā ḳıl
Görmeyem tā ki cihān içre ẓalām-ı şeb-i tār

51. **içre:**
Kaside 8
Mısra: **206**
İçinde, arasında.
Rū-be-rū oldı çün āyīne-i iʿcāz bańa
Mıṣr-ı naẓm içre benem ṭūṭī-i şīrīn güftār

52. **içre:**
Kaside 11
Mısra: **36**
İçinde, arasında.
Oldı şerʿ-i müstaḳīmüñ maẓhar-ı faṣlu'l-hiṭāb
Kār-gāh-ı ʿālem içre ḥuccet-i aḳvā ile

53. **içre:**
Kaside 13
Mısra: **21**
İçinde, arasında.
Müşerref ḫāk-ı pāy-ı ʿizzetüñ misk ü ʿabīr içre
Mufażżal rīze-seng-i der-gehüñ dürr-i s̱emīn üzre

54. **içre:**
Kaside 13
Mısra: **41**
İçinde, arasında.
Ṭoḳuz ḳat maḥfaza içre felek ʿaks-i ruḫuñ ṣaḳlar
Degüldür mihr pür-envār çarḫ-ı çāromīn üzre

55. **içre:**
Kaside 19
Mısra: **129**
İçinde, arasında.
Ṭarfetü'l-ʿayn içre ṭayy-ı ʿarṣa-i idbār ider
Feyż-i luṭfından olur tā ol ḳadar cüst ü ceri

56. **içre:**
Kaside 24
Mısra: **79**
İçinde, arasında.
Ḳoma gird-āb-ı yeʾs içre murādum zevraḳın luṭf it
Revān it bādbān-ı himmetüñle baḥr-ı iḥsāna

57. **içre:**
Kaside 25
Mısra: **12**
İçinde, arasında.
Ṣoñra evṣāfuña idüp āġāz
Fenn-i naẓm içre ḳīl ü ḳāl itdüm

58. **içre:**
Kaside 27
Mısra: **139**
İçinde, arasında.
Oḳunur maḥşere dek meclis-i ʿirfān içre
Ẕāt-ı memdūḥa olur bāʿi̱ş-i ẕikr-i menşūr

59. **içre:**
Kaside 27
Mısra: **150**
İçinde, arasında.
Dest-gīr ol beni ser-pençe-i ġamdan ḳurtar
Ḳalmışam künc-i ġumūm içre żaʿīf ü maʿẕūr

60. **içre:**
Kıt'a 1
Mısra: **4**
İçinde, arasında.
Olmadum dünyede erzende-i nān-pāre-i kām
Bu ocāġ içre ḳul oġlu ḳul iken ben ḥayfā

61. **içre:**
Kıt'a 9
Mısra: **3**
İçinde, arasında.

Bu cihān içre anuñ kim eşeri bāḳīdür
Ölmez ol Ḫıżr-ṣıfat zinde durur tā maḥşer

62. **içre:**
Matla 20
Mısra: **1**
İçinde, arasında.
Ol kebūdī câme-i teng içre ol şīrīn liḳā
Şīşe içre ḥabs olunmuş bir perīdür gūyiyā

63. **içre:**
Matla 20
Mısra: **2**
İçinde, arasında.
Ol kebūdī câme-i teng içre ol şīrīn liḳā
Şīşe içre ḥabs olunmuş bir perīdür gūyiyā

64. **içre:**
Matla 149
Mısra: **1**
İçinde, arasında.
Kebūdī câme içre sīnesin seyr it o fettānuñ
Sipihr-i nīl-gūnda ʿaynıdur ḫūrşīd-i raḫşānuñ

65. **içre:**
Matla 177
Mısra: **1**
İçinde, arasında.
Māh-rūlar içre şimdi bir şuʿaybum var benüm
Zāhidā maʿẕūr ṭut ancaḳ şu ʿaybum var benüm

66. **içre:**
Rübai 34
Mısra: **2**
İçinde, arasında.
Olsun kerem ü luṭfuña biñ ḥamd ü şenā
Kim cümle-i ḫalḳ içre idüp müsteşnā

67. **içre:**
Rübai 174
Mısra: **3**
İçinde, arasında.
Gülzār-ı cihān içre nihāl-i ḫuşke
Senden irişür neşv ü nemā sendendür

68. **içre:**
Rübai 185
Mısra: **3**
İçinde, arasında.
Ṣad ḥayf ki ḫūbān-ı zamān içre hemān
ʿUṣṣāḳa vefā şimdi günāh itmekdür

69. **içre:**
Rübai 459
Mısra: **3**
İçinde, arasında.
Ṭopraḳ başuma zīr-i türāb içre eger
Luṭfuñ baña olmazsa İlāhī hem-rāh

70. **içre:**
Rübai 469
Mısra: **4**
İçinde, arasında.
Elbette bulur ṣāḥil-i maḳṣūda vüṣūl
Bir dil ki ider baḥr-ı niyāz içre şināh

71. **içre:**
Tahmis 8
Mısra: **19**
İçinde, arasında.
Cāmiʿ içre göre tā kimlere hem-zānūsın
Şekl-i saḳḳāda gezer dīde-i giryān ṣaf ṣaf

72. **içre:**
Tarih 1
Mısra: **24**
İçinde, arasında.
Ne şeh cevlāna gelse gāhī raḫş-ı bād-peymāsı
İder lerzende ḫāk içre dil-i Sām ü Nerīmānı

ictināb:

1. **ictinābumuz:**-*umuz*
Gazel 212
Mısra: **10**
Çekinmek. Sakınmak. Uzak olmak. çekinme. sakınma. uzak durma.
Mecrūḥ-ı tīġ-i nāz olalum ey perī eger
Cevr ü cefādan ise bizüm ictinābumuz

ictināb eyler:

1. **ictināb eyler:**-*r*
Gazel 50
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kaçınmak, sakınmak, uzak durmak.
Ol cefākārum ḫayāl idüp niyāza başlasam
Dest-res olmaz müyesser benden eyler ictināb

ictināb ide:

1. **ictināb ide:**-*e*
Gazel 442
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kaçınmak, uzak durmak.
Ādemden ictināb ide lāyıḳ mı ol perī
Meclisde ḳaṣd-ı nāz ile gözden nihān ola

ictināb itme:

1. **ictināb itme:**-*me*
Gazel 51
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kaçınmak, uzak durmak.
Ben seni cāndan sever bir ʿāşıḳ-ı ser-dādeyem
İtme ḳurbān oldıġum tā böyle benden ictināb

2. **ictināb itme:**-*me*
Gazel 444
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kaçınmak, uzak durmak.
Naḥīfiden gürīzān olma ey şūḫ-ı perī-peyker
Seni cāndan sever bir mübtelādur ictināb itme

ictināb ḳıl:

1. **ictināb ḳıl:**
Kaside 1
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kaçınmak, uzak durmak.
Geç ʿUṭāridden Züḫālden Zühre vü Mirrīḫden
Olma kālā-yı hevāya müşterī ḳıl ictināb

<u>için:</u>

1. **içündür:**-*dür*
Gazel 4
Mısra: **6**
Amacıyla, maksadıyla.
Iṣṭılāḥ-ı kīmyākārīde bunca güft ü gū
Ayaġı ṭopraġına telmīḫ içündür ġālibā

2. **için:**
Gazel 43
Mısra: **3**
Amacıyla, maksadıyla.
Pāy-māl olmaġ için cilvegeh-i nāzuñda
Dil olur sāye-ṣıfat şevḳ ile hem-rāh saña

3. **için:**
Gazel 90
Mısra: **7**
Amacıyla, maksadıyla.
ʿIşḳ-ı yār için şunupdur şimdi sāḳī destüme
Girye ḳılmasun diyü bu demde bir pīşīn ḳadeḥ

4. **için:**
Gazel 92
Mısra: **3**
Amacıyla, maksadıyla.
Ben zāra ḳaṣd-ı cevr ile ʿarż-ı celāl için
Geydüñ nihāl-i ḳaddiñe gül-gūn ḳabā-yı ʿıyd

5. **için:**
Gazel 129
Mısra: **1**
Amacıyla, maksadıyla.
O sīmgerden içün maşrıḳ-ı celī dirler
O ṣāf-sīneye mirʾāt-ı müncelī dirler

6. **için:**
Gazel 151
Mısra: **11**
Amacıyla, maksadıyla.
Düşe ḳalḳa varurlar kūyuña rū-māl için ʿuşşāḳ
Giriftārān-ı ʿışḳuñ cümlesi üftān ü ḫayrāndur

7. **için:**
Gazel 182
Mısra: **3**
Amacıyla, maksadıyla.
Dil-i zārum emīn olmaḳ içün aġyār-ı bed-ḫūdan
Maḥabbet-nāmeñi taʿvīẕ-i bāzū-bend-i cān eyler

8. **için:**
Gazel 205
Mısra: **10**
Amacıyla, maksadıyla.
Gülzār-ı eḥibbāya nesīm-i feraḥ-efzā
Ḫırmenkede-i düşmen içün bad-ı semūmuz

9. **için:**
Gazel 223
Mısra: **9**
Amacıyla, maksadıyla.
Dil elem çekmez fenā dünyā içün ammā ki āh
Ḥasretüñdür ey perī sermāye-i ālāmumuz

10. **için:**
Gazel 224
Mısra: **7**
Amacıyla, maksadıyla.
Ḳalmadı bir ḳaṭre mey defʿ-i ḫumār içün bile
Āh kim ṣahbā-yı ʿişretden tehīdür cāmumuz

11. **için:**
Gazel 237
Mısra: **10**
Amacıyla, maksadıyla.
Devāsı ṣabr imiş ancaḳ bu derd-i cān-sūzuñ
ʿAceb ʿaceb ki ġam-ı ʿışḳ için devā yoġ imiş

12. **için:**
Gazel 246
Mısra: **3**
Amacıyla, maksadıyla.
Pā-būs içün düşer niçe diller ayaġına
Meclisde eyledükçe o mest-i ḫarāb raḳṣ

13. **için:**
Gazel 251
Mısra: **3**
Amacıyla, maksadıyla.
Ṣafḥa-i ruḫsārıña taḥrīr olan ʿuşşāḳ için
Baḫṣ-i şeftālū gerekdür gördüm anı ben faḳaṭ

14. **için:**
Gazel 257
Mısra: **6**
Amacıyla, maksadıyla.
Bend olup ʿışḳıyla ḳalmasına bāʿiṣ murġ-ı dil
Ṣayd için ʿuşşāḳını ol nāzenīn ḳılmış ṭuzaġ

15. **içündür:**-*dür*
Gazel 260
Mısra: **5**
Amacıyla, maksadıyla.
Ḫalḳ-ı ẕāt-ı pāküñ içündür bu kāʾināt
Buldı şeref senüñle bu eyvān-ı nüh ġuraf

16. **için:**
Gazel 348
Mısra: **14**
Amacıyla, maksadıyla.
Ḳaṣduñ bu Naḥīfīyi helāk itmek imiş āh
Raḥm eyle güzel başuñ için itme efendüm

17. **için:**
Gazel 351
Mısra: **10**
Amacıyla, maksadıyla.
Dikmem gözüm metāʿ-ı ḳalīl-i cihāna ben
Zaḫm-ı derūnı dikmek için sūzen istemem

18. **için:**
Gazel 374
Mısra: **7**
Amacıyla, maksadıyla.
ʿĀlemde bir ben ölmek için nāmuñ ey perī

Bī-raḥm ü bī-mürüvvet ü ġaddār ider misin

19. **içün:**
Gazel 417
Mısra: **3**
Amacıyla, maksadıyla.
Vücūd-ı pāküñi teşrīf içün tā levḥ-i ʿarş üzre
Yazıldı resm-i ʿunvān-ı Muḥammed yā Resūla'llāh

20. **içün:**
Gazel 453
Mısra: **12**
Amacıyla, maksadıyla.
Hecr-i dil-ber-i bāʿiş-i terk-i diyār oldı baña
Oldı ben mehcūr içün hicrān hicrān üstüne

21. **içün:**
Gazel 453
Mısra: **13**
Amacıyla, maksadıyla.
ʿIşḳ-ı yār olan göñülde ġayr içün ḳalmaz maḥal
Teng ider bir ḫāneyi mihmān mihmān üstüne

22. **içün:**
Gazel 457
Mısra: **5**
Amacıyla, maksadıyla.
Bir dest-būsuñ itmek içün nev-niyāzlar
Ġayruñ revā mı vaḳf olasın pāy-būsına

23. **içün:**
Gazel 465
Mısra: **7**
Amacıyla, maksadıyla.
Geçen her serv-ḳad ḫūbāna istiḳbāl içün maḥżā
Ṭururlar servler üftāde-āsā reh-güẕār üzre

24. **içün:**
Gazel 473
Mısra: **11**
Amacıyla, maksadıyla.
Ey Naḥīfī şāʿirān-ı ʿaṣra dest-āvīz içün
Meclis-ārā-yı ṣafādur tāze eşʿāruñ yine

25. **içün:**
Gazel 498
Mısra: **17**
Amacıyla, maksadıyla.
Naḥīfī kūyuña teslīm-i cān içün gelmiş
İlāhī ʿAdn ola anuñ maḳām u meʾvāsı

26. **içün:**
Kaside 1
Mısra: **10**
Amacıyla, maksadıyla.
Sen defīne ḳaṣdına ḥafr-ı türāb itmekdesin
Defn içün bir gün seni iller ider ḥafr-ı türāb

27. **içün:**
Kaside 3
Mısra: **104**
Amacıyla, maksadıyla.
Ẕāt-ı bī-çūnuña maḫṣūṣ olan vaḥdet içün
Feyż-i bī-ġāyet-i esrārı içün esmānuñ

28. **içün:**
Kaside 3
Mısra: **103**
Amacıyla, maksadıyla.
Ẕāt-ı bī-çūnuña maḫṣūṣ olan vaḥdet içün
Feyż-i bī-ġāyet-i esrārı içün esmānuñ

29. **içün:**
Kaside 3
Mısra: **102**
Amacıyla, maksadıyla.
Şāh-ı ḫayl-i rusülüñ rütbe-i aʿlāsı içün
Şeref-i ḳurbı içün maẕhar-ı ev-ednā

30. **içün:**
Kaside 3
Mısra: **101**
Amacıyla, maksadıyla.
Şāh-ı ḫayl-i rusülüñ rütbe-i aʿlāsı içün
Şeref-i ḳurbı içün maẕhar-ı ev-ednā

31. **içün:**
Kaside 3
Mısra: **59**
Amacıyla, maksadıyla.
Cest ü çābüklük idersin heves-i nefsüñ içün
Süst olursın gelicek ṭāʿatına mennānuñ

32. **içün:**
Kaside 8
Mısra: **80**
Amacıyla, maksadıyla.
Bāreke'llāh zihī yār-ı çehār-ı mümtāz
Ḫilʿat-i ʿadl içün olmışlar idi ʿunṣur-ı çār

33. **içün:**
Kaside 10
Mısra: **35**
Amacıyla, maksadıyla.
Anı ḥıfẓ içün tāb-ı ḫūrşīdden
Olurdı meẕalle aña bir ġamām

34. **içün:**
Kaside 10
Mısra: **15**
Amacıyla, maksadıyla.
Vücūdı içün oldı bedʿ-i vücūd
Ẕuhūrıyla nübüvvet ḫitām

35. **içün:**
Kaside 15
Mısra: **5**
Amacıyla, maksadıyla.
İttibāʿ-ı sened-i ʿālem içün dendānın
Ḳıldı ʿışḳ ile fedā Ḥażret-i Veys'el-Ḳaranī

36. **içün:**
Kaside 18
Mısra: **4**
Amacıyla, maksadıyla.
Dem-be-dem eyle o faḫr-ı ʿāleme bī-ḥad ṣalāt
Her nefes ḳıl ol Resūl içün selām-ı bī-şümār

37. **içün:**
Kaside 19
Mısra: **40**
Amacıyla, maksadıyla.
ʿAzm-i bāġ itdükçe naʿl-i raḫşına rū-māl ider
İktisāb-ı feyż içün her bir giyāh-ı aḫżārı

38. **içündür:**-*dür*
Kaside 22
Mısra: **73**
Amacıyla, maksadıyla.
Beyān-ı şükr içündür bu ḳaṣīde vaṣf-ı ẕātuñda
Degül żımn-ı ġarażda ḳīl ü ḳāl-i nükte-pīrāyī

39. **içün:**
Kaside 24
Mısra: **61**
Amacıyla, maksadıyla.
Yine bildürmek içün ḥaddini ceyş-i zemistāna
Bu dem dest urdı sūsen ḫışm ile şemşīr-i bürrāna

40. **içün:**
Kaside 26
Mısra: **74**
Amacıyla, maksadıyla.
Ḥurūf-ı nüsḫa-i cūdında resm-i lā yoḳdur
Meger şehādet-i nefy-i sivā içün diye lā

41. **içün:**
Kaside 27
Mısra: **47**
Amacıyla, maksadıyla.
Emr-i maʿrūf ḳılup münkeri nehy itmek içün
Ḳıl hemān himmetüñi ḫidmet-i şerʿa maḳṣūr

42. **içün:**
Kaside 27
Mısra: **19**
Amacıyla, maksadıyla.
Rāḥat-ı ʿālem içün rāḥatuñı terk itdüñ
Eyleyüp ṣubḥ u mesāda himem-i nā-maḥṣūr

43. **içün:**
Kıt'a 6
Mısra: **2**
Amacıyla, maksadıyla.
Birdür ol Ḥāliḳ-ı ʿAẕīmü'ş-şān
Anuñ içün miṡāl olınmaz hīç

44. **içün:**
Kıt'a 19
Mısra: **1**
Amacıyla, maksadıyla.
Şanmañuz Mıṣra temāşā içün itdüm rıḥlet
Terk idüp miḥnet-i hicrān ile Beytü'l-ḥazenüm

45. **içün:**
Kıt'a 39
Mısra: **3**
Amacıyla, maksadıyla.
Ḫalāṣ bulmaġ içün ṭavr-ı bī-vefāyīden
Duʿālar itmege ṣaḥn-ı vefāya gelmez mi

46. **içün:**
Kıt'a 40
Mısra: **1**
Amacıyla, maksadıyla.
Teshīr-i dil-i ʿāşıḳ içün ey büt-i raʿnā
Ḥācet ne saña tā bu ḳadar sübḥa-nevāzī

47. **içün:**
Matla 121
Mısra: **2**
Amacıyla, maksadıyla.
Çün degül ḫizmete şāyeste bu cism-i nā-çīz
Ṭutaram saña fedā itmek içün cānı ʿazīz

48. **içün:**
Matla 259
Mısra: **2**
Amacıyla, maksadıyla.
Zaḫm-ḫūr-ı miḥnet ider ādemi
Bir gül içün bir niçe ḫāruñ ġamı

49. **içün:**
Rübai 13
Mısra: **2**
Amacıyla, maksadıyla.
Sensin sen İlāhī o Kerīm ü Mevlā
Cūyende-i iḥsānuñ içün yoḳdur lā

50. **içün:**
Rübai 25
Mısra: **3**
Amacıyla, maksadıyla.
Teşrīfüñ içün ṭurdı selāma yer yer
Sükkān-ı serā-perde-i ʿarş-ı aʿlā

51. **içün:**
Rübai 78
Mısra: **4**
Amacıyla, maksadıyla.
Muṭlaḳ ṭaleb-i rıżā-yı ẕī-şānuñdur
ʿĀrifler içün aṣl-ı uṣul-ı maṭlab

52. **içün:**
Rübai 98
Mısra: **3**
Amacıyla, maksadıyla.
Müsvedde-i naʿtini beyāż itmek içün
İtmekde debīr-i çarḫ maḥv ü iṯbāt

53. **içün:**
Rübai 142
Mısra: **2**
Amacıyla, maksadıyla.
Ey maẓhar-ı envār-ı tecellī-i Ṣamed
Yoḳ menḳabet-i ẕātuñ içün ḥaṣr ü ʿaded

54. **içün:**
Rübai 207
Mısra: **3**
Amacıyla, maksadıyla.
Ol eşref-i ḫalḳuñ şeb-i Miʿrācı içün
Eyle şeref-i leyle-i Ḳadre fāʾiz

55. **içündür:**-*dür*
Rübai 286
Mısra: **1**
Amacıyla, maksadıyla.
Mücrimler içündür kerem ü ġufrānuñ
Derd ehli olan dilleredür dermanuñ

56. **içün:**
Rübai 301
Mısra: **4**
Amacıyla, maksadıyla.
Bāḳī degül illā ki o vech-i bāḳī
Her mülk içün Allāhdur ancaḳ mālik

57. **içün:**
Rübai 327

Mısra: **3**
Amacıyla, maksadıyla.
ʿĀṣīler içün ʿināyetüñ efzündur
Bāḳī fermān senüñ benüm sulṭānum

58. **için:**
Rübai 410
Mısra: **2**
Amacıyla, maksadıyla.
İḳrār-ı lisānī ile taṣdīḳ-i cenān
Müʾminler içün oldı esās-ı īmān

59. **için:**
Rübai 507
Mısra: **3**
Amacıyla, maksadıyla.
Ḳandīl degül beşāret-i z̲ātuñ içün
Nūr indi bu şebʿāʾir-i İslāma

60. **için:**
Rübai 531
Mısra: **3**
Amacıyla, maksadıyla.
Rızḳ içün elem çekme Naḥīfī zinhār
Ol kim seni ḫalḳ itdi virür ḳısmetüñi

61. **için:**
Tahmis 8
Mısra: **28**
Amacıyla, maksadıyla.
Ḳılsa basṭ-ı süḫan evṣāfuña ḫalḳ-ı ʿālem
Medḥüñi itmek içün ṣafḥa-i taʿbīre raḳam

62. **için:**
Tahmis 8
Mısra: **23**
Amacıyla, maksadıyla.
Āṣiyān-ı ḥaremüñ itmek içün cāy-ı direng
Ṣanma efġān iderek gökde geçer ḫayl-i küleng

63. **için:**
Tahmis 8
Mısra: **14**
Amacıyla, maksadıyla.
Verziş-i lāzıme-i ġayret ü neng itmek içün
Leşker-i eşk-i firāvān ile ceng itmek içün

64. **için:**
Tahmis 8
Mısra: **13**
Amacıyla, maksadıyla.
Verziş-i lāzıme-i ġayret ü neng itmek içün
Leşker-i eşk-i firāvān ile ceng itmek içün

65. **için:**
Tahmis 8
Mısra: **12**
Amacıyla, maksadıyla.
Merdüm-i çeşmi serāsīme vü deng itmek içün
Ḫaşmına füsḥat-ı baḥr ü beri teng itmek içün

66. **için:**
Tahmis 8
Mısra: **11**
Amacıyla, maksadıyla.
Merdüm-i çeşmi serāsīme vü deng itmek içün
Ḫaşmına füsḥat-ı baḥr ü beri teng itmek içün

67. **için:**
Tahmis 8
Mısra: **9**
Amacıyla, maksadıyla.
Seni seyr itmek içün reh-güz̲er-i gülşende
İki cānibe ṭurur serv-i ḫırāmān ṣaf ṣaf

68. **için:**
Tarih 2
Mısra: **37**
Amacıyla, maksadıyla.
Ey Naḥīfī şevḳ ile ol dem didüm tārīḫ içün
Oldı Sulṭān Muṣṭafā zīb-i maḳām serveri

69. **için:**
Tarih 2
Mısra: **11**
Amacıyla, maksadıyla.
Yaʿnī Sulṭān Muṣṭafā ibni Muḥammed Ḫān içün
Cānib-i Ḥaḳdan virildi şevket-i İskenderī

70. **için:**
Tarih 2
Mısra: **9**
Amacıyla, maksadıyla.
Pāy-gāh-ı taḫt-ı vālā baḫtına rū-māl içün
Oldı dāmen-būs-ı bīʿat şevḳ ile ins ü perī

71. **için:**
Tarih 15
Mısra: **1**
Amacıyla, maksadıyla.
Ey Naḥīfī geldi bir mıṣraʿ aña tārīḫ içün
Kāḫ-ı Saʿd-ābād-ı Sulṭān Aḥmed ʿālī-cenāb

72. **için:**
Tarih 17
Mısra: **4**
Amacıyla, maksadıyla.
O sulṭān ibni sulṭān eyleyüp ḥüsn-i naẓar gāhī
Bu nüzhet-gāhı ābād itmek içün ḳıldı istirşād

73. **için:**
Tarih 18
Mısra: **21**
Amacıyla, maksadıyla.
Deh düşüp didüm Naḥīfī ṭarḥına tārīḫ içün
Kāḫ Saʿd-ādābād Sulṭān Aḥmed vālā-ʿalem

74. **için:**
Tarih 28
Mısra: **43**
Amacıyla, maksadıyla.
Yaʿnī taḥdīs̲-i eḥādīs̲-i Nebiyyü'llāh içün
Ḳıldı bu dārü'l-ḥadīs̲i zīver-i levḥ-i ʿamel

75. **için:**
Tarih 37
Mısra: **1**
Amacıyla, maksadıyla.
Ey Naḥīfī şevḳ ile ol dem didüm tārīḫ içün
Oldı Sulṭān Muṣṭafā zīb-i maḳām serveri

id:

1. **idüben:**-*üben*
Gazel 97

Mısra: **5**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.
O siyeh çeşmüñi cellād idüben
Baña ḳıl zülf-i siyehkārı kemend

2. **idersin:**-*er, -sin*
Gazel 397
Mısra: **8**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.
ʿArż-ı ḥased eyler nigehüñ cān-ı ḥazīne
Ol ġamzeleri tā ki sen aġyāra idersin

3. **ideydi:**-*e, -y, -di*
Rübai 555
Mısra: **4**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.
Ey kāş o mübārek ḳadem-i ʿālī-şān
Tā merdüm-i çeşmümde ideydi güẕeri

id-:

1. **ider:**--*er*
Gazel 49
Mısra: **3**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.
Bu faṣl-ı dil-güşāda ider şāh-ı gül yine
Teşrīf-i lāne-i ḥüzn-ābād-ı ʿandelīb

idāre-i kelāma:

1. **idāre-i kelāma:**-*a*
Rübai 103
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kelamın idaresi.
Taʿbīr-i recā-yı vaṣla ruḫṣat bulamam
Yoḳ bende idāre-i kelāma ḳudret

idbār:

1. **idbār:**
Gazel 509
Mısra: **13**
Talihsizlik, bahtsızlık.
Degül mi rifʿat ü iḳbālüñ āḫiri idbār
Niẓām-ı ḥāle dem-i inḳılāb gelmez mi

iddeʿā:

1. **iddeʿāmuz:**-*muz*
Gazel 124
Mısra: **2**
Düşünce.
O cefā-cū nāle-i derd-āşināmuz çoḳ görür
Hem cefā eyler yine hem iddeʿāmuz çoḳ görür

iddiʿā-yı ʿışḳ idersem:

1. **iddiʿā-yı ʿışḳ idersem:**-*er, -se, -m*
Gazel 421
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk iddiasında bulunmak.
ʿAceb mi iddiʿā-yı ʿışḳ idersem bezm-i ʿālemde
Sirişk-i çeşm-i giryāndur güvāhum yā Resūla'llāh

iddiʿā-yı ʿıyd:

1. **iddiʿā-yı ʿıyd:**
Gazel 92
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bayram iddiası.
Sensin ṣafā-yı ḫāṭırum ey serv-i ḫoş-ḫırām
Sensiz ne seyr-i bāġ u ne ḫod iddiʿā-yı ʿıyd

iddiʿā-yı rifʿat-i cāhı:

1. **iddiʿā-yı rifʿat-i cāhı:**-*ı*
Gazel 18
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yükseklik mertebesinin iddiasını.
Baña ʿarż itme ey dil iddiʿā-yı rifʿat-i cāhı
Belādur rind-i bī-ḳaydān-ı ʿışḳa miḥnet-i dünyā

idi:

1. **idi:**
Gazel 26
Mısra: **10**
İsim soylu kelimlerin cümlede yüklem olarak kullanılmasını sağlayan yardımcı fiil, ekfiil.
Şimdi nedür bu cevr ü cefālar bu ʿişveler
Ẓālim ne idi baña olan luṭfuñ ibtidā

2. **idi:**
Gazel 34
Mısra: **6**
İsim soylu kelimlerin cümlede yüklem olarak kullanılmasını sağlayan yardımcı fiil, ekfiil.
Şimdi biñ ḳayda düşürdi ser-i zülfüñ de beni
Gerçi bir ḳayd idi evel dil-i bīmār baña

3. **idi:**
Gazel 53
Mısra: **13**
İsim soylu kelimlerin cümlede yüklem olarak kullanılmasını sağlayan yardımcı fiil, ekfiil.
Egerçi söyleşilmek yār ile āsān idi ammā
Beni lāl eyleyen ol ġamze-i pür-şūrlardur hep

4. **idi:**
Gazel 136
Mısra: **8**
Basit fiilleri bileşik fiil yapan çekim eki.
Cānā belüñde ḫançer-i dil-dūzuñ olmasa
Teşḫīş olınmaz idi meyānuñ mı mū mıdur

5. **idi:**
Gazel 168
Mısra: **7**

İsim soylu kelimlerin cümlede yüklem olarak kullanılmasını sağlayan yardımcı fiil, ekfiil.
Bunca demdür baña hīç ʿarż-ı maḥabbet yoġ idi
Söyle ḳurbānuñ olam resm-i vefā tāze midür

6. **idi:**
Matla 54
Mısra: **2**
Basit fiilleri bileşik fiil yapan çekim eki.
Olmasa bāriḳa-i nūr-ı ẕuhūruñ bāʿiṣ
Kāʾināt olmaz idi ketm-i ʿademden ḥādiṣ

7. **idi:**
Matla 102
Mısra: **1**
Basit fiilleri bileşik fiil yapan çekim eki.
Bend-i zülfinde dili itmez idi der-zencīr
O cefā-pīşe eger olmasa bizden dil-gīr

8. **idi:**
Murabba 8
Mısra: **19**
Basit fiilleri bileşik fiil yapan çekim eki.
Dir idi eşcār ü aḥcār eyleyüp ʿizzet saña
Eş-ṣalātü ve's-selām ey faḫr-ı ʿālem es-selām

idrāk:

1. **idrāke:**-*e*
Gazel 123
Mısra: **9**
Anlayış, anlama.
Naḥīfīnüñ edā-yı pür-füsūn-ı ṭabʿın idrāke
Lisān-ı siḥr ü iʿcāzı bilür bir şīve-kār ister

2. **idrāke:**-*e*
Rübai 279
Mısra: **2**
Anlayış, anlama.
Ey Ḫāliḳ-ı bī-yāver-i arż u eflāk
Yoḳ ẕātuñı idrāke mecāl-i idrāk

3. **idrāk:**
Rübai 354
Mısra: **4**
Anlayış, anlama.
Feyż it baña ol neşve-i ḫāṣṣü'l-ḫāṣı
Kim leẕẕetin idrāk ile medhūş olayum

idrāk eyledüm:

1. **idrāk eyledüm:**-*dü, -m*
Gazel 87
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Anlamak, kavramak.
Naḥīfīyā hele ben böyle eyledüm idrāk
Melāl-ḫāne-i dünyā degül mekān-ı feraḥ

idrāk idemezsin:

1. **idrāk idemezsin:**-*e, -mez, -sin*
Gazel 33
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Anlamak, farkına varmak.
Ḥüsn-i dildārı sen idrāk idemezsin zāhid
Başḳa bir ẕāʾiḳadur ḥayret-i dīdār baña

idü:

1. **idüm:**-*m*
Gazel 329
Mısra: **7**
Imek fiili.
Beni terk eylemez ẓann eyler idüm künc-i miḥnetde
Tekāsül eyledüm maġrūr-ı vaʿd-i dil-fırīb oldum

ifāde eyle:

1. **ifāde eyle:**
Gazel 376
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Söylemek, açıklamak, belirtmek.
Ben nā-tüvānuñ ol şeh-i ṣāḥib-mürüvvete
Eyle ifāde bendegī-i ġāʾibānesin

ifāde eyleyemem:

1. **ifāde eyleyemem:**-*ye, -me, -m*
Kaside 26
Mısra: **229**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Söylemek, açıklamak, belirtmek.
Murādum üzre murādum ifāde eyleyemem
Zebāna ʿuḳde virür pīç ü tāb-ı şerm ü ḥayā

ifāde itdi:

1. **ifāde itdi:**-*di*
Gazel 508
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Anlatmak.
Nigāh-ı ʿişvesi itdi ifāde ġamzesine
O nükteler ki o şīrīn edāya söylendi

ifāde itdük:

1. **ifāde itdük:**-*dü, -k*
Gazel 510
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Anlatmak.
Açduḳ o māha rāz-ı dil-i mübtelāmuzı
İtdük ifāde ġamzesine müddeʿāmuzı

ifnā itme:

1. **ifnā itme:**-*me*
Kaside 26
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yok etmek II. Öldürmek, Zarar vermek. Bitirmek.
Vücūd virme ġam-ı rūzgāra ẕerre ḳadar

Gel itme āh-ı taḥassürle
ʿömrüñi ifnā

ifşā:

1. **ifşādan:**-*dan*
Gazel 389
Mısra: **6**
Gizli bir şeyi veya konuyu açığa çıkarma, yayma.
Eger mümkin ise pīrāhenüñden setr-i ḥāl itmek
Ṣaḳın rāz-ı dilüñ her vech ile aġyāra ifşādan

2. **ifşāya:**-*y, -a*
Gazel 437
Mısra: **5**
Gizli bir şeyi veya konuyu açığa çıkarma, yayma.
Nigāh-ı şūḫına rāz-ı dili ifşāya minnet yoḳ
Olursa yār ile bir ṣoḥbet-i dil-ḫvāh bir yerde

ifşā eyledüm:

1. **ifşā eyledüm:**-*dü, -m*
Gazel 18
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Açık etmek.
O māha dün gice rāz-ı derūnum eyledüm ifşā
Hele ey dil ṣaḳın bu rāza vāḳıf olmasun aʿdā

ifşā idüp:

1. **ifşā idüp:**-*üp*
Gazel 450
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Açığa vurmak, açıklamak, fâş etmek.
Bī-hūşī-i ʿışḳıyla idüp rāzumı ifşā
Dün sevdigümi eyledüm iḳrār yanında

ifşā itdirür:

1. **ifşā itdirür:**-*dir, -ür*
Matla 39
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gizli bir şeyi veya konuyu açığa çıkarma, yayma.
Sırr-ı ʿışḳı bana ifşā itdirür ol laʿl-i nāb
Söyledür raz-ı derūnı ādeme elbet şarāb

ifşā-yı rāz itdüklerüñ:

1. **ifşā-yı rāz itdüklerüñ:**-*dük, -ler, -üñ*
Gazel 311
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sırları açık etmek.
Ġāyet-i mestī-i naḫvetden midür āyā bize
Bezm-i meyde germ olup ifşā-yı rāz itdüklerüñ

ifşā-yı rāz itse:

1. **ifşā-yı rāz itse:**-*se*
Gazel 93
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sırları açık etmek.
Meh-pāreler ser-germ-i nāz diller müheyyā-yı niyāz
İtse n'ola ifşā-yı rāz küstāḫī-i ibrām-ı ʿıyd

ifşā-yı rāz itsem:

1. **ifşā-yı rāz itsem:**-*se, -m*
Kaside 28
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sırları açık etmek.
N'ola evżāʿ-ı ser-mestī idüp ifşā-yı rāz itsem
Bu bezm-i dil-güşāda laʿl-i dil-ber gül-şarābumdur

ifşā-yı rāza:

1. **ifşā-yı rāza:**-*a*
Gazel 5
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gizliliği açık etme.
Saña hīç bilmem
Naḥīfī n'oldı kim Mecnūn-miṣāl
Bī-meḥābā eyledüñ ifşā-yı rāza ibtidā

iftā:

1. **iftāyı:**-*yı*
Kaside 22
Mısra: **42**
Fetvâ verme, şer'î bir meseleyi fetvâ ile halletme.
Muʿārıż var ise gelsün benümle baḥṣ-i ẕātında
Vücūh ile ṣübūt-ı müddeʿāya görsün iftāyı

iftār-ı ʿışḳ:

1. **iftār-ı ʿışḳ:**
Gazel 274
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk iftarı.
Ḳaṣr-ı ḥüsnüñden baña irmez ise bir nān-ı ḫuşk
Baña şeftālū-yı vaṣluñ yiter ol iftār-ı ʿışḳ

iftiḫār:

1. **iftiḫārumuz:**-*umuz*
Gazel 350
Mısra: **7**
Övünme, övünç.
Yoḳ iftiḫārumuz şeref-i müsteʿār ile
Ḫūrşīd olursa zīver-i mengūşumuz bizüm

2. **iftiḫārı:**-*ı*
Gazel 457
Mısra: **17**
Övünme, övünç.
Dāmād-ı bī-şümār iledür iftiḫārı hep
Zāl-i zamānenüñ naẓar itme ʿarūsına

iftiḫār eyler:

1. **iftiḫār eyler:**-*r*
Gazel 413
Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Övünmek.
Zemīn ü āsumān ḫāk-i rehüñle iftiḫār eyler
Ḳudümüñ mefḫar-ı arż u semādur yā Resūla'llāh

2. **iftiḫār eyler:**-*r*
Matla 239
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Övünmek.
Senüñle iftiḫār eyler iken dünyāda ʿuḳbāda
Beni itme ḫacel ey kān-ı şefḳat rūz-ı ferdāda

iftiḫār idemez:

1. **iftiḫār idemez:**-*e, -mez*
Gazel 109
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Övünmek.
Ġulām Zeyde taḳaddümle iftiḫār idemez
Mużāf çünki mużāf-ı ileyhe müsneddür

iftiḫār idüp:

1. **iftiḫār idüp:**-*üp*
Kaside 26
Mısra: **271**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Övünmek.
O ḫidmet ile idüp iftiḫār şām ü seḥer
O rifʿat ile mübāhāt iderdi bī-pervā

iftiḫār itmede:

1. **iftiḫār itmede:**-*me, -de*
Kaside 18
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Övünmek.
Geşt idüp şām u seḥer dergāhını ikrām ile
İtmede ins ü melek ol rifʿat ile iftiḫār

iftirāḳ:

1. **iftirāḳı:**-*ı*
Gazel 500
Mısra: **8**
Ayrılık.
Ben zār u nā-tüvānı bī-tāb u ṭāḳat itdi
Cānānuñ iftirāḳı yārānuñ işti yāḳı

iġmāz:

1. **iġmāzı:**-*ı*
Gazel 271
Mısra: **8**
Görmezlikten gelme.
Naẓar ḳılduḳça ʿuşşāḳa senüñ maʿlūm olmışdur
Raḳībüñ bunca iġmāzı şanursın zehr-i mār ancaḳ

iġmaż ider:

1. **iġmaż ider:**-*er*
Kaside 22
Mısra: **39**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Göz yummak, görmemezlikten gelmek.
İder ehl-i beṣāʾir bī-baṣīret ḳulına iġmaż
Görür maʿẕūr aṣḥāb-ı baṣar evżāʿ-ı aʿmāyı

iġżāb ider:

1. **iġżāb ider:**-*er*
Gazel 60
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kızdırmak, öfkelendirmek II bela, sıkıntı getirmek.
Gehī güsişte-ʿinānuz gehī şikeste-riḳāb
Şikeste-beste sefer ādemi ider iġżāb

2. **iġżāb ider:**-*er*
Gazel 164
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kızdırmak, öfkelendirmek II bela, sıkıntı getirmek.
Ehl-i dil ser-germ olursa ṭaʿn-ı dūnāndan n'ola
Bülbüli zāġ-ı siyāhum nālesi iġżāb ider

īhām eyler:

1. **īhām eyler:**-*r*
Rübai 346
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şüphe eylemek.
Tesbīḥ ḳılup ḥamdüñ ider her nesne
Eşyā ne ki var vaḥdetüñ eyler īhām

iḫāṭa:

1. **iḫāṭa:**
Gazel 110
Mısra: **9**
Etraflı şekilde kavrama ve anlama, geniş ve etraflı bilgi.
O māh-ṭalʿatı taʿrīf ile iḫāṭa muḥāl
Anuñ deḳāyiḳ-i ḥüsn ü cemāli bī-ḥaddür

iḫāṭa eyler:

1. **iḫāṭa eyler:**-*r*
Gazel 229
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İhata etmek, çevirmek, kuşatmak, sarmak.
Reng ü būy-ı ʿārıżuñ ḫaṭṭ ile olmaz kim bahār
Resm-i cārīdür güli eyler iḫāṭa ḫār u ḫas

2. **iḫāṭa eyler:**-*r*
Gazel 282
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İhata etmek, çevirmek, kuşatmak, sarmak.
Cān ü dilümi pertev-i feyż eyler iḫāṭa
Ol dem ki olam müştaġıl-i fikret-i naʿtüñ

ihdā:

1. **ihdā:**
Kaside 11
Mısra: **30**
Armağan verme, armağan gönderme, hediye etme.
Ol hedāyā-yı ʿināyet kim
Ḫudā virdi saña
Ümmet-i bī-çāreñi şād eyledüñ ihdā ile

ihdā idüp:

1. **ihdā idüp:**-*üp*
Kaside 26
Mısra: **256**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hediye etmek, hediye vermek.
Saña şefīʿ getürdüm nebiyy-i muḥteremi
İdüp medīḥa-i naʿt-i şerīfini ihdā

ihdās ider:

1. **iḥdāş ider:**-*er*
Gazel 82
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ortaya çıkmak.
Verā-yı perde-i taḳdīr-i lā-yezālīden
Ḳażā mecārī-i dehre neler ider iḥdāş

ihlāş:

1. **iḫlāş:**
Kaside 9
Mısra: **50**
Bağlılık, doğruluk, içten dostluk.
ʿÖmre ẕevḳ-ı cāvidān virsem
Ṣafā vü Mervede
Ṣıdḳ ile iḫlāş ile saʿy-i firāvān eylesem

2. **iḫlāş:**
Kaside 17
Mısra: **3**
Bağlılık, doğruluk, içten dostluk.
Dem-be-dem iḫlāṣ ile nām-ı şerīfin yād idüp
Her nefesde idelüm ʿarż-ı selām-ı müctebā

3. **iḫlās:**
Kaside 19
Mısra: **164**
Bağlılık, doğruluk, içten dostluk.
Ṣıdḳ ile inşāya āġāz it duʿā-yı devletin
Diyeler āmīn aña iḫlās ile ins ü perī

4. **iḫlāş:**
Murabba 5
Mısra: **42**
Bağlılık, doğruluk, içten dostluk.
Ẕikri şafādur dile
Bendeyem iḫlāṣ ile

5. **iḫlāş:**
Murabba 6
Mısra: **102**
Bağlılık, doğruluk, içten dostluk.
Ẕikrüñ derūnda sū-be-sū
İḫlāṣ ile Allāh hū

6. **iḫlāş:**
Murabba 8
Mısra: **22**
Bağlılık, doğruluk, içten dostluk.
Naʿt-i pāküñ māye-i faḫr oldı bu cān ü dile
Eylerem tā ḥaşre dek evṣāfuñı iḫlāṣ ile

7. **iḫlāş:**
Rübai 31
Mısra: **2**
Bağlılık, doğruluk, içten dostluk.
Tevḥid ile Allāhı idüp istiṣnā
İḫlāṣ ile ḳıldum o ḳadar nefy-i sivā

8. **iḫlāş:**
Rübai 132
Mısra: **3**
Bağlılık, doğruluk, içten dostluk.
İḫlāṣ ile ol mefḫar-ı mevcūdāta
Ḫidmetler idüp eyledi taḥṣīl-i murād

9. **iḫlāş:**
Rübai 198
Mısra: **4**
Bağlılık, doğruluk, içten dostluk.
Fażluñla murādātumı iḥsān eyle
İḫlāṣ ile itdüm saña tefvīż-i umūr

10. **iḫlāş:**
Rübai 200
Mısra: **2**
Bağlılık, doğruluk, içten dostluk.
Ṣıdḳ ile teveccüh-i fuʾādum sañadur
İḫlāṣ ile ḥüsn-i iʿtiḳādum sañadur

11. **iḫlāş:**
Rübai 239
Mısra: **1**
Bağlılık, doğruluk, içten dostluk.
İḫlāṣ ile eyle Ḫaḳḳa kāruñ tefvīż
Zīrā ki odur cümleye feyyāż ü müfīż

12. **iḫlāş:**
Rübai 242
Mısra: **4**
Bağlılık, doğruluk, içten dostluk.
İtmez seni maḥrūm-ı icābet ḫāṣā
İḫlāṣ ile eyledükde aḥvālüñi ʿarż

13. **iḫlāş:**
Rübai 396
Mısra: **3**
Bağlılık, doğruluk, içten dostluk.
İḫlāṣ ile infāḳ ḳılup itmiş idi
Emvālini mebẕūl-i rıżā-yı Sübḥān

14. **iḫlāş:**
Tarih 28
Mısra: **54**
Bağlılık, doğruluk, içten dostluk.

Ol ḫidīv-i ṣāḥibü'l-ḫayra ġarīb ü āşinā
İtmege ḫayr-ı duʿā iḫlāṣ ile ḳaldırsun el

15. **iḫlāṣ:**
Tarih 35
Mısra: **4**
Bağlılık, doğruluk, içten dostluk.
Raḥīme Ḫanum ol ferḫunde-sīret
İdüp iḫlāṣ ile tertīb-i aṣḥāb

<u>ihlāṣ-ı derūn:</u>

1. **iḫlāṣ-ı derūn:**
Rübai 89
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönüldeki samimiyet.
Ṭāʿatde baña şevḳ-ı füzūn iḥsān it
Ṣıdḳ-ı dil ü iḫlāṣ-ı derūn iḥsān it

<u>iḥrāc itme:</u>

1. **iḥrāc itme:**-*me*
Rübai 114
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çıkarmak.
Ṭurduḳda ḥisāba defter-i luṭfuñdan
İtme bu Naḥīfī-i ġarībüñ iḫrāc

<u>iḥrām-bend-i iḫtirām olup:</u>

1. **iḥrām-bend-i iḫtirām olup:**-*up*
Kaside 9
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Saygının ihramına bağlı olmak.
Cism-i sūzāna olup iḥrām-bend-i iḫtirām
Her bün-i mūy-ı tenüm lebbeyk-gūyān eylesem

<u>iḥrām-ı taḥayyür:</u>

1. **iḥrām-ı taḥayyür:**
Tahmis 8
Mısra: **36**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şaşkınlığın ihramı.
Dizilürler keremüñ ḫ∨ānına mihmān ṣaf ṣaf
Kimi iḥrām-ı taḥayyür ile her sū pūyā

<u>iḥṣā:</u>

1. **iḥṣāya:**-*y, -a*
Gazel 416
Mısra: **13**
Sayma, hesap etme.
Naḥīfī-veş yine biñde birin iḥṣāya ḳudret yoḳ
Ne deñlü eylesem vaṣfuñ teʾemmül yā Resūla'llāh

2. **iḥṣā:**
Kaside 11
Mısra: **38**
Sayma, sayılma, hesaplanma.
Bulmaz evṣāfuñ nihāyet ey meh-i burc-ı kemāl
Tā zamān-ı ḥaşre dek taʿdād ile iḥṣā ile

<u>iḥsān:</u>

1. **iḥsānuña:**-*uñ, -a*
Gazel 422
Mısra: **7**
Cömertlik, lütuf; bağış, hediye.
ʿAceb mi el açarsam luṭfuña iḥsānuña dāʾim
Şeh-i gencīne-ārā-yı ʿaṭāsın yā Resūla'llāh

2. **iḥsānuña:**-*uñ, -a*
Kaside 8
Mısra: **178**
Cömertlik, lütuf; bağış, hediye.
Luṭfuña dāmen ü destüm niçün ilḳā itmem
El açar luṭfuña iḥsānuña ḥālince çınār

3. **iḥsānuñ:**-*uñ*
Kaside 13
Mısra: **5**
Cömertlik, lütuf; bağış, hediye.
Müşerref itmiş iken şarḳ u ġarbı bī-ẕıl iḥsānuñ
Nihāndur sāye-i ẕātuñ yesār üzre yemīn üzre

4. **iḥsānuñuñ:**-*uñ, -uñ*
Matla 244
Mısra: **2**
Cömertlik, lütuf; bağış, hediye.
N'ola ser-cümle ʿafv eyler iseñ aṣḥāb-ı ʿiṣyānı
İlāhī luṭfuñuñ iḥsānuñuñ yoḳ ḥadd ü pāyānı

5. **iḥsāna:**-*a*
Murabba 1
Mısra: **23**
Cömertlik, lütuf; bağış, hediye.
Ṭalebkār oldum iḥsāna ʿİnāyet eyle yā mevlā

6. **iḥsānuñ:**-*uñ*
Murabba 2
Mısra: **23**
Cömertlik, lütuf; bağış, hediye.
ʿİbāda şāmil iḥsānuñ
Meded senden meded mevlā

7. **iḥsāna:**-*a*
Murabba 3
Mısra: **14**
Cömertlik, lütuf; bağış, hediye.
Nedāmet-kār-ı ʿiṣyāna
Çün itdüñ vaʿde iḥsāna

8. **iḥsānuña:**-*uñ, -a*
Murabba 6
Mısra: **83**
Cömertlik, lütuf; bağış, hediye.
İḥsānuña eyle ḥaḳīḳ
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

9. **iḥsānuñı:**-*uñ, -ı*
Rübai 10
Mısra: **2**
Cömertlik, lütuf; bağış, hediye.
Taẓʿīf olınursa ʿaded-i reml ü ḥıṣā
Ḳābil degül iḥsānuñı ʿadd ü iḥṣā

10. **iḥsānuñ:**-*uñ*
Rübai 100
Mısra: **3**
Cömertlik, lütuf; bağış, hediye.
Her kārımuzı İlāhī iḥsānuñ ile
Sen kendi rıżā-yı pāküñe tevfīḳ it

11. **iḥşānuña:**-*uñ, -a*
Rübai 165
Mısra: **3**
Cömertlik, lütuf; bağış, hediye.
İḥşānuña muḥtāc ḥuṣūl-ı āmāl
Tevfīḳuña mevḳūf senüñ ḥall-i umūr

12. **iḥsānuñdur:**-*uñ, -dur*
Rübai 170
Mısra: **4**
Cömertlik, lütuf; bağış, hediye.
Cān yoluña ḳurbān dimege şerm iderem
Ḳurbān idicek cān daḫi iḥsānuñdur

13. **iḥsānuña:**-*uñ, -a*
Rübai 295
Mısra: **3**
Cömertlik, lütuf; bağış, hediye.
Elṭāfuña iḥsānuña itdikçe naẓar
Taʿbīr idemem şükr ü s̱enā-yı niʿamuñ

14. **iḥsānuña:**-*uñ, -a*
Rübai 328
Mısra: **4**
Cömertlik, lütuf; bağış, hediye.
Ümmīd senüñ fażluñadur hep yoḫsa
Yoḳ luṭfuña iḥsānuña istiḥḳāḳum

15. **iḥsāna:**-*a*
Rübai 414
Mısra: **2**
Cömertlik, lütuf; bağış, hediye.
Ben ḫaste-dile feyż-i devā itdüñ sen
Luṭf eyledüñ iḥsāna sezā itdüñ sen

16. **iḥsānuña:**-*uñ, -a*
Rübai 428
Mısra: **3**
Cömertlik, lütuf; bağış, hediye.
Maġrūr olup iḥsānuña küstāḫ oldum
Olsam n'ola şāyeste-i ʿafv ü ġufrān

17. **iḥsānı:**-*ı*
Rübai 491
Mısra: **3**
Cömertlik, lütuf; bağış, hediye.
Elden gelen iḥsānı dirīġ itme ne var
Kendi ḳalemüñle beni dil-şād eyle

18. **iḥsānuñ:**-*uñ*
Rübai 521
Mısra: **3**
Cömertlik, lütuf; bağış, hediye.
Tāzendeyem iḥsānuñ ile iḥyā ḳıl
Öldür beni nā-keslere muḥtāc itme

<u>iḥsān eyle:</u>

1. **iḥsān eyle:**
Gazel 223
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağışlamak, armağan etmek, vermek, bahşetmek.
Himmet-i vaṣluñ dirīġ itme
Naḥīfiden meded
Geçmesün ḥasretle iḥsān eyle gel eyyāmumuz

2. **iḥsān eyle:**
Kaside 2
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağışlamak, armağan etmek, vermek, bahşetmek.
Eyledüñ taʿḳīb-i yüsrin ile her ʿüsri beyān
Yüsrin iḥsān eyle fażluñla bize bu ʿusretüñ

3. **iḥsān eyle:**
Kaside 24
Mısra: **88**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağışlamak, armağan etmek, vermek, bahşetmek.
Zamān-ı devletüñde ben ġarībi bir çerāġ eyle
Biraz cemʿiyyet iḥsān eyle aḥvāl-i perīşāna

4. **iḥsān eyle:**
Rübai 57
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağışlamak, armağan etmek, vermek, bahşetmek.
Maḳṣūd u murādum eyle iḥsān yā Rab
Eyle baña müşkilātum āsān yā Rab

5. **iḥsān eyle:**
Rübai 198
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağışlamak, armağan etmek, vermek, bahşetmek.
Fażluñla murādātumı iḥsān eyle
İḫlāṣ ile itdüm saña tefvīż-i umūr

6. **iḥsān eyle:**
Rübai 306
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağışlamak, armağan etmek, vermek, bahşetmek.
Şād it beni maḳṣūdumı iḥsān eyle
Fermānuña mevḳūf ḥuṣūl-i āmāl

7. **iḥsān eyle:**
Rübai 370
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağışlamak, armağan etmek, vermek, bahşetmek.
Ben bende-i nā-çīzüñe iḥsān eyle

Luṭfuñla ḳabūl eyle benüm sulṭānum

8. **iḥsān eyle:**
Rübai 413
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağışlamak, armağan etmek, vermek, bahşetmek.
Ben ʿācizi ʿācizlere muḥtāc itme
Fażluñla murādātumı eyle iḥsān

9. **iḥsān eyle:**
Rübai 465
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağışlamak, armağan etmek, vermek, bahşetmek.
Çün-kim ideyüz ʿazm-i Ṣırāta meʾmūr
Fażluñla ṣebāt-ı ḳadem iḥsān eyle

10. **iḥsān eyle:**
Rübai 494
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağışlamak, armağan etmek, vermek, bahşetmek.
Vir salṭanatuñ ṭālibine salṭanatı
Yā Rab baña sen ḳulluġuñ iḥsān eyle

11. **iḥsān eyle:**
Rübai 500
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağışlamak, armağan etmek, vermek, bahşetmek.
Sen mevti dem-i ḥayāta yeksān eyle
ʿĀciz ḳuluña ʿināyet iḥsān eyle

12. **iḥsān eyle:**
Tahmis 3
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağışlamak, armağan etmek, vermek, bahşetmek.
Bu Naḥīfînüñ ḳabūl it ʿözrin iḥsān eyle sen
-

13. **iḥsān eyle:**
Tahmis 10
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağışlamak, armağan etmek, vermek, bahşetmek.
Bir nigāhuñla meded gel beni ṣādān eyle
Ele al ḫāṭır-ı vīrānumı iḥsān eyle

iḥsān eyledüñ:

1. **iḥsān eyledüñ:**-*dü, -ñ*
Murabba 9
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağışlamak, armağan etmek, vermek, bahşetmek.
Beni çün eyleyüp insān
Hidāyet eyledüñ iḥsān

iḥsān eylemiş:

1. **iḥsān eylemiş:**-*miş*
Kaside 28
Mısra: **37**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağışlamak, armağan etmek, vermek, bahşetmek.
Ḫudā ol ẕāt-ı pāke bir ṣalābet eylemiş iḥsān
Ki raḫşende cemāl-i behceti feyż-iktisābumdur

iḥsān eylemişdür:

1. **iḥsān eylemişdür:**-*miş, -dür*
Gazel 228
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağışlamak, armağan etmek, vermek, bahşetmek.
Ḫudā bir nefḥa iḥsān eylemişdür ehl-i ʿirfāna
O būy-ı dilsitān u cān-fezāyı her meşām almaz

iḥsān eyleñ:

1. **iḥsān eyleñ:**-*ñ*
Gazel 301
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağışlamak, armağan etmek, vermek, bahşetmek.
Dil ü cān çoḳ mı reh-i vuṣlata iḥsān eyleñ
Siz de bir kerre o ṣūḫı o cefā-kārı görüñ

iḥsān ide:

1. **iḥsān ide:**-*e*
Gazel 227
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardım etmek, iyilikte bulunmak, bağışlamak.
Allāha niyāz eyle Naḥīfî ide iḥsān
Ḳalursa yine böyle bu nā-çāra baḳılmaz

iḥsān iden:

1. **iḥsān iden:**-*en*
Gazel 1
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardım etmek, iyilikte bulunmak, bağışlamak.
Baḫş eyle genc-i merḥametüñden murādumı
Ey ʿālemüñ murādını iḥsān iden Ḫudā

iḥsān ider:

1. **iḥsān ider:**-*er*
Gazel 42
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardım etmek, iyilikte bulunmak, bağışlamak.
Naḥīfî ġam yime bir dest-gīr iḥsān ider Allāh
Bu ʿālem böyle ḳalmaz bir ser-āmed merd olur peydā

iḥsān idüp:

1. **iḥsān idüp:**-*üp*
Tarih 29
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardım etmek, iyilikte bulunmak, bağışlamak.
Ṣıḥḥat ü ʿāfiyet iḥsān idüp ol Rabb-ı Kerīm
Eyleye ḥıfẓ u emānın o şehe ḥırz-ı vücūd

iḥsān it:

1. **iḥsān it:**
Gazel 54
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardım etmek, iyilikte bulunmak, bağışlamak.
Ruḫlaruñ şeftālūsinden mīve iḥsān it baña
Yalıñuz yā ben miyem bu cümle dünyā teşne-leb

2. **iḥsān it:**
Gazel 415
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardım etmek, iyilikte bulunmak, bağışlamak.
Meded ḳıl ümmet-i bī-çāreñe raḥm eyle iḥsān it
Ḫudādan ḳıl recā-yı ʿavn ü nuṣret yā Resūla'llāh

3. **iḥsān it:**
Gazel 466
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardım etmek, iyilikte bulunmak, bağışlamak.
Taraḥḥum eyle iḥsān it gel inṣāf eyle sulṭānum
Naḥīfī pāy-māl olsun mı rāh-ı intiẓār üzre

4. **iḥsān it:**
Kaside 2
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardım etmek, iyilikte bulunmak, bağışlamak.
Raḥmet ü ʿavfüñle iḥsān it ʿibād-ı ʿācize
İtme sūʾ-i ḥāl ile meʾḫūẕ-ı ḳahr ü ṣaṭvetüñ

5. **iḥsān it:**
Kaside 26
Mısra: **249**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardım etmek, iyilikte bulunmak, bağışlamak.
Beni ḫacel ḳoma baḫtum yanında iḥsān it
O bī-mürüvveti güldürme şefḳat eyle baña

6. **iḥsān it:**
Murabba 2
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardım etmek, iyilikte bulunmak, bağışlamak.
Rıżā-yı pāküñ iḥsān it
Bizi tevfīḳa şāyān it

7. **iḥsān it:**
Murabba 13
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardım etmek, iyilikte bulunmak, bağışlamak.
Ḥużūr-ı Ḥaḳdan iḥsān it
Recā-yı ʿavf ü ġufrān it

8. **iḥsān it:**
Rübai 83
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardım etmek, iyilikte bulunmak, bağışlamak.
Luṭfuñla bu ʿāṣī ḳuluña iḥsān it
Tevfīḳuñ ile müşkilümi āsān it

9. **iḥsān it:**
Rübai 89
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardım etmek, iyilikte bulunmak, bağışlamak.
Ṭāʿatde baña şevḳ-ı füzūn iḥsān it
Ṣıdḳ-ı dil ü iḫlāṣ-ı derūn iḥsān it

10. **iḥsān it:**
Rübai 89
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardım etmek, iyilikte bulunmak, bağışlamak.
Ṭāʿatde baña şevḳ-ı füzūn iḥsān it
Ṣıdḳ-ı dil ü iḫlāṣ-ı derūn iḥsān it

11. **iḥsān it:**
Rübai 89
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardım etmek, iyilikte bulunmak, bağışlamak.
Tevfīḳ ü hidāyetüñ refīḳ eyle baña
Faẓl u keremüñ rāh-nümūn iḥsān it

12. **iḥsān it:**
Rübai 325
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardım etmek, iyilikte bulunmak, bağışlamak.
Bir vech ile meʾmūlumı iḥsān it kim
Aġyār benüm bilmeye aṣlā ḥālüm

13. **iḥsān it:**
Rübai 452
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardım etmek, iyilikte bulunmak, bağışlamak.
Ber-vefḳ-ı rıżā ḳalbe ṣebāt iḥsān it
Eyle beni vāṣıl-ı maḳam-ı temkīn

iḥsān itdi:

1. **iḥsān itdi:**-*di*
Tarih 11
Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağışlamak, vermek; lütfetmek.
İtdi iḥsān aña bir maḳdūm-ı pākīze-nihād
Yūsuf-ı Yūsuf-liḳā perverde-i nāz ü naʿīm

iḥsān olur:

1. **iḥsān olur:**-*ur*
Rübai 261
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Lutfedilmek.
İtsem n'ola her laḥẓa recā-yı tevfīḳ
Senden olur iḥsān ʿaṭā-yı tevfīḳ

iḥsān u ʿaṭā olur:

1. **iḥsān u ʿaṭā olur:**-*ur*
Rübai 173
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Himmet ve hediye olmak.
Maḳlūḳ-ı żaʿīfüñ neye ḳādir yā Rab
Senden olur iḥsān u ʿaṭā sendendür

iḥsān ü ʿaṭāya:

1. **iḥsān ü ʿaṭāya:**-*ya*
Rübai 56
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Iyilik ve bağışlama. iyilik ve lütuf.
Müstaġrıḳam iḥsān ü ʿaṭāya yā Rab
Ḳādir degülem ḥamd ü senāya yā Rab

iḥsān ü ʿināyet olur:

1. **iḥsān ü ʿināyet olur:**-*ur*
Rübai 260
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Himmet ve inayet olmak.
Senden olur iḥsān ü ʿināyet muṭlaḳ
Sensin Melik ü Māliki mülküñ ancaḳ

iḥsān u kerem:

1. **iḥsān u kerem:**
Rübai 44
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İyilik ve cömertlik.
Senden benüm ey Rabb-i Ġafūr u Ġaffār
Hep gördigim iḥsān u kerem faẓl u ʿaṭā

iḥsān ü kerem idüp:

1. **iḥsān ü kerem idüp:**-*üp*
Tahmis 2
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardım ve kerem etmek.
İdüp iḥsān ü kerem ḳullara mevlā-yı Ġanī
Eyledi ʿāleme raḥmet seni ey māh seni

iḥsān-ı ferec eyle:

1. **iḥsān-ı ferec eyle:**
Rübai 113
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kederden sonra gelen sevincin ihsanını eylemek.
Āşüfte-ser itdi beni envāʿ-ı ḫarāc
Faẓluñ ile eyle baña iḥsān-ı ferec

iḥsān-ı viṣālüñ:

1. **iḥsān-ı viṣālüñ:**-*üñ*
Kıt'a 14
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşma lutfu.
Eylemem maḥşere dek saña bu isnādı ḥelāl
Meger iḥsān-ı viṣālüñ idesin baña ʿivaż

iḥsān-ı vücūd:

1. **iḥsān-ı vücūd:**
Rübai 146
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Varlığın himmeti.
Fermānuñ ile cemīʿ-i mevcūdāta
Bī-çūn ü çerā senüñdür iḥsān-ı vücūd

iḥsān-ı yezdānī:

1. **iḥsān-ı yezdānī:**
Tarih 1
Mısra: **48**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın ihsanı.
Cihān hep müjde-gūyān merḥabā-sāz-ı meserretdür
Zihī iḥsān-ı Yezdānī zihī elṭāf-ı Rabbānī

iḫticāc:

1. **iḫticācumuz:**-*umuz*
Gazel 113
Mısra: **14**
Delil göstermek.
Sebeb gerek diyemem ben ʿaṭā-yı Bārīye
O ḫüccet ile bizüm iḫticācumuz yoḳdur

ihtidā eyle:

1. **ihtidā eyle:**
Gazel 461
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Doğru yola iletme.
Ṣırāṭ-ı müstaḳīm-i şerʿ-i pāke ihtidā eyle
Ṣırāṭ-ı maḥşeri ṭayy itmek isterseñ selāmetle

iḫtifā eyler:

1. **iḫtifā eyler:**-*r*
Kaside 1
Mısra: **32**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gizlenmek, gözden kaybolmak.
Ḫālıḳ-ı şems ü ḳamerden ḳıl recā maḳṣūduñı
Āfitāb olduḳda ẓāhir iḫtifā eyler şihāb

<u>iḫtilāṭ itdüñ:</u>

1. **iḫtilāṭ itdüñ:**-*dü, -ñ*
Matla 130
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Karşılaşıp görüşmek, görüşüp temas etmek.
Vaʿde-i vaṣluñ gibi yoḳ sözlerüñde irtibāṭ
Yine beñzer kim bu şeb ġayr ile itdüñ iḫtilāṭ

<u>iḫtilāṭ itsün:</u>

1. **iḫtilāṭ itsün:**-*sün*
Murabba 6
Mısra: **62**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Karşılaşıp görüşmek, görüşüp temas etmek.
Ḳalb-i ḥazīne vir neşāt
ʿIşḳ ile itsün iḫtilāṭ

<u>iḫtimāl:</u>

1. **iḫtimāl:**
Gazel 462
Mısra: **25**
Mümkünlük, imkân, akla yakın olma, bir şeyin olabilmesi, olasılık.
Bezm-i fenāda rāḥat ü şādī ne iḫtimāl
Mātem-serāda sūr u ṣafādan ne fāʾide

<u>iḫtirāʿ eyledi:</u>

1. **iḫtirāʿ eyledi:**-*di*
Gazel 254
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İcat etmek, söylenmemiş sözler söylemek.
Ṭabʿ-ı Naḥīfī olup āteş-fesān
Eyledi bir tāze şerer iḫtirāʿ

<u>iḫtirāʿ ider:</u>

1. **iḫtirāʿ ider:**-*er*
Gazel 456
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sırrı açıklamak.
Hezār naḳş-ı ġarīb iḫtirāʿ ider gerdūn
Ṣaḥīfe-i emele ben ḫitām virdükçe

<u>iḫtirāʿ itdüm:</u>

1. **iḫtirāʿ itdüm:**-*dü, -m*
Gazel 340
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Benzeri görülmemiş bir şey îicat etmek, vücuda getirmek. II bikr-i mazmun bulmak.
Nümū-dār itmege ezhār-ı maʿnā-yı dil-ārāyı
Naḥīfī bu zemīn-i dil-güşāyı iḫtirāʿ itdüm

<u>iḫtirāʿ-ı şāh-ı ʿālem-gīr:</u>

1. **iḫtirāʿ-ı şāh-ı ʿālem-gīr:**
Kıt'a 48
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Âlemi ele geçiren şahın yeni hayal dünyası.
Zihī ṭuġrā-yı ġarrā iḫtirāʿ-ı şāh-ı ʿālem-gīr
Semiyy-i faḫr-ı ʿālem yaʿnī Sulṭān Aḥmed-i Ġāzī

<u>iḫtirām iderdi:</u>

1. **iḫtirām iderdi:**-*er, -di*
Matla 179
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hürmet etmek, saygı göstermek.
Aḥcār iderdi saña ṣalāt ile iḫtirām
Ṭaşdan beterdür ol ki saña itmeye selām

<u>iḫtirāz:</u>

1. **iḫtirāz:**
Gazel 102
Mısra: **12**
Çekinme, sakınma.
Yed-i ḳażāda cilā-dade tīġ-i ʿuryānem
Benümle melʿabeden iḫtirāz lāzımdur

<u>iḫtirāz ide:</u>

1. **iḫtirāz ide:**-*e*
Matla 213
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çekinmek, sakınmak, tereddüt etmek.
Niçün eyler ḥaẕer meh-pāreler ʿuşşāḳ-ı zārından
ʿAcebdür bu ki ṣayyād iḫtirāz ide şikārından

<u>iḫtirāz itdüklerüñ:</u>

1. **iḫtirāz itdüklerüñ:**-*dük, -ler, -üñ*
Gazel 311
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çekinmek, sakınmak, tereddüt etmek.
Baḳmayup Mecnūnuña ey Leylī-i şīrīn edā
Muṭlaḳ istiġnā mı bilmem iḫtirāz itdüklerüñ

<u>iḫtirāz itmek:</u>

1. **iḫtirāz itmek:**-*mek*
Gazel 25
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çekinmek, sakınmak, tereddüt etmek.
Cān virürken rāh-ı ʿışḳuñda saña biñ şevḳ ile
Hīç düşer mi ḫançerüñden iḫtirāz itmek baña

2. **iḫtirāz itmek:**-*mek*
Gazel 302
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çekinmek, sakınmak, tereddüt etmek.
Dil ü cān iştiyāḳ-ı ṣoḥbetüñle zār ü giryāndur
Efendüm gel nedür tā böyle benden iḫtirāz itmek

iḫtirāz ḳıl:

1. **iḫtirāz ḳıl:**
Gazel 502
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Vazgeçmek, çekilmek, sakınmak.
Ḳıl iḫtirāz nāle-i aṣḥāb-ı ʿışḳdan
Vābestedür icābete zīrā duʿāları

iḫtişām-ı naẓmı:

1. **iḫtişām-ı naẓmı:**-*ı*
Gazel 156
Mısra: **54**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şiirin ihtişamı.
Ne Āṣaf ṭarz-ı şiʿri ġıbṭa-baḫş-ı ṭabʿ-ı Ṣāʾibdür
Ne Āṣaf iḫtişām-ı naẓmı reşk-i rūḥ-ı Şevketdür

iḫtişār itdüñ:

1. **iḫtişār itdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 157
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kısaltmak, özetlemek.
Beyān itmekde kūy-ı dil-rübāyı iḫtişār itdüñ
Ḥużūr-ı cenneti vaṣf itmede zāhid ḳuṣūruñ var

iḫtiyāc:

1. **iḫtiyācumuz:**-*umuz*
Gazel 113
Mısra: **18**
Muhtaçlık, yokluk, yoksulluk; gereksinim.
Naḥīfīyā bize faẓl u kerem Ḫudādandur
ʿAṭā-yı ġayre bizüm iḫtiyācumuz yoḳdur

iḫtiyāc olma:

1. **iḫtiyāc olma:**-*ma*
Gazel 84
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Maddî imkâna, paraya muhtaç olmak.
Devlet ü ʿizzet cihānda bir ḳurı ġavġā durur
Bir ʿabā-pūş ol cihānda ġayre olma iḫtiyāc

iḫtiyār:

1. **iḫtiyārı:**-*ı*
Gazel 270
Mısra: **10**
Irade.
ʿĀşıḳ olur gören seni bu ḥüsn ü ān ile
Bi'llāhi mübtelālarıñuñ iḫtiyārı yoḳ

iḫtiyār-ı ġurbet itmek:

1. **iḫtiyār-ı ġurbet itmek:**-*mek*
Gazel 219
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gurbeti seçmek.
Naḥīfī iḫtiyār-ı ġurbet itmek cāna minnetdür
Bu derd-i ṭaʿn ile ādem niçe terk-i diyār itmez

iḫtiyār-ı ʿuzlet itmekden:

1. **iḫtiyār-ı ʿuzlet itmekden:**-*mek, -den*
Gazel 417
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yalnız kalmayı istemek.
İdüp terk-i tecemmül iḫtiyār-ı ʿuzlet itmekden
Ġaraż saña ḳul olmaḳdur mücerred yā Resūla'llāh

ihtizāz:

1. **ihtizāzdan:**-*dan*
Gazel 136
Mısra: **5**
Hafif hafif titreme. II Sallanma.
Tā böyle ihtizāzdan ey serv-i būstān
Ol nev-nihāl-i nāza ġaraż ser-fürū mıdur

iḫvān:

1. **iḫvānuñ:**-*uñ*
Kaside 3
Mısra: **84**
Candan dostlar, samîmî arkadaşlar.
Saña yetmez mi naṣīḥat bu fenā dünyādan
Yek-be-yek rıḥlet-i nā-gāhī geçen iḫvānuñ

2. **iḫvān:**
Rübai 41
Mısra: **3**
Candan dostlar, samîmî arkadaşlar.
Çün ḳabre ḳoyup terk ide iḫvān beni
-

3. **iḫvānum:**-*um*
Rübai 424
Mısra: **3**
Candan dostlar, samîmî arkadaşlar.
Eyle peder ü māder ile iḫvānum
Mensūb-ı ṣufūf-ı ʿuteḳā-yı nīrān

4. **iḫvāna:**-*a*
Rübai 480
Mısra: **1**
Candan dostlar, samîmî arkadaşlar.
Aḫvālümi ʿarż eyle ṣabā iḫvāna
Ben zāra taʿaccübde olan yārāna

iḫyā eyle:

1. **iḥyā eyle:**
Gazel 483
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Diriltmek, canlandırmak; memnun etmek, lütufta bulunmak.
Yā helāk it cevr ile yā eyle iḥyā luṭf ile
Yoḫsa dil ṭāḳat getürmez luṭf-ı cevr-āmīzüñe

2. **iḥyā eyle:**
Kaside 26
Mısra: **248**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Canlandırmak, kuvvetlendirmek.
Helāke eyledi müşrif beni semūm-ı hümūm
Gel eyle bendeñi tiryāk-ı luṭf ile iḥyā

iḥyā eylesün:

1. **iḥyā eylesün:**-*sün*
Kaside 23
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Canlandırmak, kuvvetlendirmek.
Beni cān gibi teşrīf-i ḳudūmi eylesün iḥyā
Helāk oldum o servüñ yolına cānlar fedā gelsün

iḥyā ider:

1. **iḥyā ider:**-*er*
Gazel 473
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yeniden canlandırmak, diriltmek II sevindirmek, memnun etmek.
Bir nigāhıyla beni hem küşte hem iḥyā ider
Başladı iʿcāz-ı ḥüsne çeşm-i seḥḥāruñ yine

iḥyā itdüm:

1. **iḥyā itdüm:**-*dü, -m*
Rübai 27
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yeniden canlandırmak, diriltmek II sevindirmek, memnun etmek.
ʿİsā-nefesem ki feyż-i güftārum ile
Maʿnīde niçe mürdeler itdüm iḥyā

iḥyā ḳıl:

1. **iḥyā ḳıl:**
Rübai 521
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Canlandırmak, diriltmek.
Tāzendeyem iḥsānuñ ile iḥyā ḳıl
Öldür beni nā-keslere muḥtāc itme

iḥyā olup:

1. **iḥyā olup:**-*up*
Kaside 24
Mısra: **99**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Daha iyi bir duruma gelmek.
Zemīn iḥyā olup tā maḳdem-i evvel-bahār ile
Ṣala naḫl-i şerāfet sāyesin her bāġ u bustāna

iḥyā-yı sünnet-i eslāf eyleyüp:

1. **iḥyā-yı sünnet-i eslāf eyleyüp:**-*yüp*
Kaside 26
Mısra: **221**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eskilerin kurallarını daha iyi yapmak.
Cenābuñ eyleyüp iḥyā-yı sünnet-i eslāf
Cihānda sensin iden resm-i himmeti icrā

iḥżār olıcaḳ:

1. **iḥżār olıcaḳ:**-*ıcaḳ*
Kaside 8
Mısra: **282**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hazırlanmak, huzurunda bulunmak.
Ġaraż oldur ki olam bendelerüñden maʿdūd
Olıcaḳ ʿarṣa-i dīvān-ı Ḫudāya iḥżār

iḥżār-ı burāḳ eyleyüp:

1. **iḥżār-ı burāḳ eyleyüp:**-*yüp*
Rübai 270
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Burak'ı hazır etmek.
Cibrīl saña eyleyüp iḥżār-ı Burāḳ
Cevlān-gehüñ olduḳda sipihr-i nüh ṭāḳ

iḥżār-ı burāḳ ḳıldı:

1. **iḥżār-ı burāḳ ḳıldı:**-*dı*
Kaside 11
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Burak'ın hazır olmasını sağlamak.
Ḳıldı cennetden saña ʿizzetle iḥżār-ı Burāḳ
Çün irişdi emr-i mevlā Ḥażret-i Cebrāʾile

iḥżār-ı devāt eyler:

1. **iḥżār-ı devāt eyler:**-*r*
Gazel 133
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kalemi hazır hâle getirmek II ilham vermek.
Naḥīfī her ne dem inşā-nüvīs-i fenn-i naẓm olsam
Dem-i iʿcāz elbet baña iḥżār-ı devāt eyler

iḥżār-ı niḳāb eyler:

1. **iḥżār-ı niḳāb eyler:**-*r*
Gazel 50

Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Örtü hazırlamak, örtmek.
Ol gül-i ḫod-rū ki kendin bī-tekellüf gösterür
Reng-i ruḫsārından eyler baña iḥżār-ı niḳāb

ʿiḳāb ü ḳahruñ:

1. **ʿiḳāb ü ḳahruñ:**-*uñ*
Rübai 425
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eziyet ve kahır.
Ferdā ki ẓuhūr ide ʿiḳāb ü ḳahruñ
ʿAfv it beni ey Rabb-i Ġafūr u Raḥmān

iḳbāl:

1. **iḳbālidür:**-*i, -dür*
Gazel 156
Mısra: **21**
Mutluluk, saadet, baht, talih.
Hilāli bedr iden iḳbālidür mihr-i dıraḫşānuñ
Kemāl-i ehl-i istiʿdāda bāʿiṣ yaʿnī raġbetdür

2. **iḳbāl:**
Gazel 507
Mısra: **13**
Mutluluk, saadet, baht, talih.
Meşḳ-ı ʿışḳ itmege var idi Naḥīfī iḳbāl
Bilse ḳadr-i hüneri ʿaṣrumuzuñ tāzeleri

3. **iḳbāline:**-*i, -n, -e*
Kaside 23
Mısra: **38**
Baht, talih.
Olup maẓhar duʿā-yı bī-riyā-yı pāk-ṭabʿāna
Peyām-ı fażl-ı Ḥaḳ iḳbāline ṣubḥ u mesā gelsün

4. **iḳbāl:**
Matla 159
Mısra: **1**
Mutluluk, saadet, baht, talih.
Dem-i teşrīfüñe var bende o deñlü iḳbāl
Ḫavfüm oldur bedenümden ide cān istiḳbāl

5. **iḳbāline:**-*i, -n, -e*
Tarih 4
Mısra: **25**
Baht, talih.
Şeş cihetden ola iḳbāline żamm-ı tevfiḳ
Nuṣret ü ʿizzet ü iḳbāl ü şeref rifʿat ü cūd

6. **iḳbāl:**
Tarih 5
Mısra: **20**
Mutluluk, saadet, baht, talih.
Duʿāmuz böyledür mevlā idüp ṣābit maḳāmında
Hemīşe eyleye iḳbāl ü ʿömr ü ʿizzetin memdūd

7. **iḳbāl:**
Tarih 16
Mısra: **31**
Baht, talih.
Ḫāk-būs olsa n'ola şām ü seḥer iḳbāl ile
Sāḥa-i zībāsıdur peyk-i ṣabāya ṣāh-rāh

iḳbāl eylesün:

1. **iḳbāl eylesün:**-*sün*
Gazel 486
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Baht açıklığı veya iyi bir duruma erişmiş olma.
Kime varsun kim iḳbāl eylesün ol ḫāk-i nā-çīze
Olursa bendeden mevlāsınuñ redd üzre iʿrāżı

iḳbāl iderse:

1. **iḳbāl iderse:**-*er, -se*
Gazel 112
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüzünü döndürmek, meyletmek; baht açıklığı, mutluluk vermek.
Her kime iḳbāl iderse bu zen-i dünyā-yı dūn
Ḫilʿat-i mesmūme-i idbārı ber-dūş itdirür

iḳbāl ü şeref:

1. **iḳbāl ü şeref:**
Tarih 4
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Baht ve şeref.
Şeş cihetden ola iḳbāline żamm-ı tevfiḳ
Nuṣret ü ʿizzet ü iḳbāl ü şeref rifʿat ü cūd

iḳbal-i cihāna:

1. **iḳbal-i cihāna:**-*a*
Gazel 263
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya saadeti.
Dūnān ile şirket baña ʿār oldı Naḥīfī
Bir vech ile iḳbal-i cihāna hevesüm yoḳ

iḳbāl-i şāhīye:

1. **iḳbāl-i şāhīye:**-*ye*
Kaside 19
Mısra: **127**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şahlara yaraşır gelecek.
Bir naẓar iḳbāl-i şāhīye meger şāyān ola
İltifāt-ı kemterīninden bula zīb ü feri

iḳbāl-i ṣoḥbet-i aḥdās:

1. **iḳbāl-i ṣoḥbet-i aḥdās:**
Gazel 82
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Olayların sohbetinin geleceği.
Ḥaẓer ḳıl eyleme iḳbāl-i ṣoḥbet-i aḥdāṣ

Muṣāḥabetleri meyl-i hevā
ider īrāṣ

<u>iḳbāl-i tebāh:</u>

1. **iḳbāl-i tebāh:**
Gazel 283
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mahvolmuş talih.
Devlet-i ḥüsn ü bahā güm-
şüde-rāh olsa gerek
Seni maġrūr iden iḳbāl-i
tebāh olsa gerek

<u>ʿıḳdü'ş-şeref ḳıldı:</u>

1. **ʿıḳdü'ş-şeref ḳıldı:**-*dı*
Tarih 6
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şeref gerdanlığı kılmak.
Görünce cevher-i ẕātın aña
ʿıḳdü'ş-şeref ḳıldı
İdüp manẓūme-i silk-i
ṭahāret dürr-i şeh-vārın

<u>iken:</u>

1. **iken:**
Gazel 4
Mısra: **9**
"Durumunda olmak" anlamında, ek fiil.
Ḫāk-i pāyı var iken iksīri
n'eyler ehl-i ʿışḳ
Yoḳ yere eyler mi ʿāḳıl cüst
ü cūy-ı mā-sivā

2. **iken:**
Gazel 16
Mısra: **5**
"Durumunda olmak" anlamında, ek fiil.
Güllerle bülbülüñ yoġ iken
āşinālıġı
Ben bülbül idüm ey gül-i
bāġ-ı ṭarab saña

3. **iken:**
Gazel 29
Mısra: **5**
"Durumunda olmak" anlamında, ek fiil.
Var iken ḳarşumda ol rūḥ-ı
muṣavver yoḳ yere
Luṭf idüñ ʿarż eylemeñ
taṣvīr-i Bihzādı baña

4. **iken:**
Gazel 33
Mısra: **1**
"Durumunda olmak" anlamında, ek fiil.
Kār-sāz-ı ġam iken fürḳat-i
dildār baña
Ne belādur ʿacebā minnet-i
aġyār baña

5. **iken:**
Gazel 35
Mısra: **9**
"Durumunda olmak" anlamında, ek fiil.
Bilmedüñ ḳadrini ḥayfā ki
esīr olmış iken
Bu Naḥīfī gibi bir ʿāşıḳ-ı
ġam-ḫ∨ār saña

6. **iken:**
Gazel 56
Mısra: **5**
"Durumunda olmak" anlamında, ek fiil.
Bu ḳadar ḥasret ü ġam
çekmiş iken dünyede ben
Baña şefḳat idüben itmeye
vālā ne ʿaceb

7. **iken:**
Gazel 62
Mısra: **7**
"Durumunda olmak" anlamında, ek fiil.
Bī-dimāġ olmış iken telḫī-i
hecr ile yine
Teşnedür miḥnet-i ʿışḳa dil-i
meyyāl-i ġarīb

8. **iken:**
Gazel 69
Mısra: **3**
"Durumunda olmak" anlamında, ek fiil.
Gezer iken uzanup bāġda
senüñ gül-ruḫuña
Dolaşur pāyuña şāhum niçe
gör ḳand-i nebāt

9. **iken:**
Gazel 157
Mısra: **9**
"Durumunda olmak" anlamında, ek fiil.
Daḫi bir nev-nihāl-i ḥüsn
iken āşūb-ı dehr olduñ
Benüm serv-i ḫırāmānum
ʿaceb raʿnā ẓuhūruñ var

10. **iken:**
Gazel 159
Mısra: **7**
"Durumunda olmak" anlamında, ek fiil.
Dāḫil-i bezm-i murād iken
tekāsül eyledüñ
İşte ey ġāfil ḫumār-ı fevt-i
furṣat böyledür

11. **iken:**
Gazel 170
Mısra: **14**
"Durumunda olmak" anlamında, ek fiil.
Naḥīfī pāy-māl itdi beni ġam
ḫāk-i ḥasretde
Süleymān-ı serīr-i şevḳ iken
mūr oldıġum demdür

12. **iken:**
Gazel 176
Mısra: **3**
"Durumunda olmak" anlamında, ek fiil.
Sūz-āşinā-yı nār-ı ġam-ı
ʿışḳ-ı yār iken
Çarḫuñ da baña cevr ü cefāsı
ʿaceb nedür

13. **iken:**
Gazel 180
Mısra: **5**
"Durumunda olmak" anlamında, ek fiil.
ʿAcebdür nāz ile bīmār iken
çeşm-i siyāh-ı yār
Yine her bir nigāhı
ḥaylī āşūbı zebūn eyler

14. **iken:**
Gazel 189
Mısra: **5**
"Durumunda olmak" anlamında, ek fiil.
Ne dem vaṣf eyler iken serv-
ḳaddüñ eylesem girye
Yanumca aġlayup cūlar
çemende güft ü gū eyler

15. **iken:**
Gazel 201
Mısra: **3**

"Durumunda olmak" anlamında, ek fiil.
Nev-ẕuhūr-ı ḥüsn iken ḫaṭ geldigin eyler recā
Bilmezem kim fitne-i baḫt-ı siyāhumdan mıdur

16. **iken:**
Gazel 228
Mısra: **7**
"Durumunda olmak" anlamında, ek fiil.
Süḫan-pervāz iken her bir nigehde çeşm-i fettānı
O şūḫ-ı ġonçe-lebden ehl-i dil ḳaṭʿā kelām almaz

17. **iken:**
Gazel 232
Mısra: **9**
"Durumunda olmak" anlamında, ek fiil.
Ben Hümā-yı ḳudse hem-pervāz iken n'oldı saña
Bülbül-i şeydā gibi oldum giriftār-ı ḳafes

18. **iken:**
Gazel 242
Mısra: **6**
"Durumunda olmak" anlamında, ek fiil.
ʿAcebdür aña ʿaḳl irmez gülistān-ı firāḳ içre
Var iken bülbüli anuñ gül ü ter ḫāra yaşdanmış

19. **iken:**
Gazel 244
Mısra: **3**
"Durumunda olmak" anlamında, ek fiil.
ʿAdū-yı żāġa minnet yoḳ var iken bülbül-i ḫoş-gū
Dil ü cān itmege her dem recā sulṭāna ögrenmiş

20. **iken:**
Gazel 256
Mısra: **3**
"Durumunda olmak" anlamında, ek fiil.
Bize yār-ı ḳadīm iken teġāfül-gūne vażʿ eyler
Olur bīgāne-i ʿirfān ammā āşinā ṭāliʿ

21. **iken:**
Gazel 257
Mısra: **7**
"Durumunda olmak" anlamında, ek fiil.
Gül-ʿiẕār-ı vuṣlat içre var iken şad ʿandelīb
Hīç revā mı gülşenüñde āh ü zārı ide zāġ

22. **iken:**-*üñ*
Gazel 267
Mısra: **15**
"Durumunda olmak" anlamında, ek fiil.
Miḥnet-i gerdiş-i dūn ile ġam-ālūde iken
Dilde ḳayd-ı heves-i zülf-i semen-sā da mı yoḳ

23. **iken:**
Gazel 284
Mısra: **11**
"Durumunda olmak" anlamında, ek fiil.
Ṭıfl iken ey sebaḳ-āmūz-ı leṭāfet cümle
Nüsḫa-i ʿişve mi ögretdi saña üstāduñ

24. **iken:**
Gazel 293
Mısra: **7**
"Durumunda olmak" anlamında, ek fiil.
Var iken dilde ġamuñ ẕevḳ u meserret gelmesün
Āşinālar bezmidür yoḳdur yeri bīgānenüñ

25. **iken:**
Gazel 298
Mısra: **6**
"Durumunda olmak" anlamında, ek fiil.
Siḥr u efsūna gelince saña kim ḳarşu ṭurur
Var iken ġamze-i cādū gibi bir üstāduñ

26. **iken:**
Gazel 309
Mısra: **11**
"Durumunda olmak" anlamında, ek fiil.
Ey Naḥīfī gerd-i rāh-ı şevḳ olup pūyān iken
Gülşen-i ʿālemde bir berg-i ṣafāya degmedük

27. **iken:**
Gazel 320
Mısra: **15**
"Durumunda olmak" anlamında, ek fiil.
Zinde eyler küşte-i ḫār-ı cefā iken hezār
Yaʿnī iʿcāz-ı süḫanda İbni Meryemdür göñül

28. **iken:**
Gazel 325
Mısra: **3**
"Durumunda olmak" anlamında, ek fiil.
Naġme-i bülbüli güş eyler iken gülşende
Şimdi lāyıḳ mı ki dil-beste-i ṣavt-ı zāġ ol

29. **iken:**
Gazel 329
Mısra: **1**
"Durumunda olmak" anlamında, ek fiil.
Tesellī-yāb iken vaṣlıyla mehcūr-ı ḥabīb oldum
Belā-yı hecre düşdüm şimdi bī-ṣabr u şekīb oldum

30. **iken:**
Gazel 352
Mısra: **3**
"Durumunda olmak" anlamında, ek fiil.
Meclis-i aġyāra düşdüm māye-dār-ı ʿışḳ iken
Bir ʿaceb gencīneyem kim künc-i vīrāndur yerüm

31. **iken:**
Gazel 352
Mısra: **16**
"Durumunda olmak" anlamında, ek fiil.
Himmet-i ʿışḳı temāşā eyle gör kim zāhidā
Ẕerre-i nā-çīz iken mihr-i dıraḫşāndur yerüm

32. **iken:**
Gazel 358
Mısra: **7**
"Durumunda olmak" anlamında, ek fiil.

Dirīġā ʿandelīb-i ġonçe-i gülzār-ı ḥüsn iken
Yine bāġ-ı cihānda dil-ḫırāş-ı ḫār ü ḫāşākem

33. **iken:**
Gazel 360
Mısra: **9**
"Durumunda olmak" anlamında, ek fiil.
Bedr-i tābān-ı sipihr üzre şikest itmiş iken
Çoḳ mıdur olsa şikest-i ġażabuñ bedr-i Ḥuneyn

34. **iken:**
Gazel 378
Mısra: **5**
"Durumunda olmak" anlamında, ek fiil.
Ḥācet ne añadur bes iken tīġ-i ġamzesi
Ol mū-miyāna ḫançer-i bürrān ṭaḳılmasun

35. **iken:**
Gazel 390
Mısra: **14**
"Durumunda olmak" anlamında, ek fiil.
Ne belādur sitem-i dūn ile ṭaʿn-ı aġyār
Var iken serde ġam-ı ʿışḳ ile sevdā-yı vaṭan

36. **iken:**
Gazel 406
Mısra: **5**
"Durumunda olmak" anlamında, ek fiil.
Münevver eyler iken şeş cihātı şuʿle-i ẕātuñ
Görünmez sāye-i pāküñ yesār üzre yemīn üzre

37. **iken:**
Gazel 423
Mısra: **11**
"Durumunda olmak" anlamında, ek fiil.
Perīşān-ḫāṭır iken cemʿ ider evṣāfuñı ṭabʿum
Yeter bu ṣıdḳ-ı daʿvāma nişāne yā Resūla'llāh

38. **iken:**
Gazel 433
Mısra: **3**
"Durumunda olmak" anlamında, ek fiil.
Ḫārā-güdāz iken şerer-i sūz u tāb-ı ʿışḳ
Ol māh-ı nev taḥammül ider mi niyāzuma

39. **iken:**
Gazel 436
Mısra: **13**
"Durumunda olmak" anlamında, ek fiil.
Bu Naḥīfī var iken eyleme aġyāra naẓar
İḫtilāṭ eyleme gel ḳadrüñi bilmezler ile

40. **iken:**
Gazel 450
Mısra: **6**
"Durumunda olmak" anlamında, ek fiil.
Āġūş-ı meyānına taʿalluḳ niçe mümkin
Der-kār iken ol ḫançer-i ġaddār yanında

41. **iken:**
Gazel 457
Mısra: **3**
"Durumunda olmak" anlamında, ek fiil.
Bir başuñ ile ʿāleme sulṭān iken meded
Ser-dāde olma cāh-ı cihānuñ rüʾūsına

42. **iken:**
Gazel 459
Mısra: **1**
"Durumunda olmak" anlamında, ek fiil.
Sevdigüm maḥsūd iken ḫūrşīd-i bālā-perteve
Çoḳ mıdur ebrūları ṭaʿn eylese māh-ı neve

43. **iken:**
Gazel 475
Mısra: **5**
"Durumunda olmak" anlamında, ek fiil.
Gül-rūyuñ ile bulmış iken tesliyet gāhī
Pervāne olur bülbül-i dil şemʿ-i ḫılāle

44. **iken:**
Gazel 504
Mısra: **10**
"Durumunda olmak" anlamında, ek fiil.
Keyfiyyet-i mecāz ü ḥaḳīḳat nedür ʿaceb
Ehl-i maḥabbetüñ bir iken müddeʿāları

45. **iken:**
Gazel 506
Mısra: **10**
"Durumunda olmak" anlamında, ek fiil.
Vefā ẓuhūrı ne mümkin o māh-ṭalʿatdan
Cefāya māʾil iken meşrebi zamāne gibi

46. **iken:**
Gazel 514
Mısra: **9**
"Durumunda olmak" anlamında, ek fiil.
Per-i ʿAnḳāyı meges-rān ḫayāl itmez iken
Dām-ı zülfüñde Hümā-yı dil-i pür-ġam ḳaldı

47. **iken:**
Gazel 516
Mısra: **1**
"Durumunda olmak" anlamında, ek fiil.
ʿIşḳ iken evvel dilüñ ser-māye-i cemʿiyyeti
Eyledi ḫayfā perīşān şimdi dünyā miḫneti

48. **iken:**
Gazel 517
Mısra: **3**
"Durumunda olmak" anlamında, ek fiil.
Cism-i ser-tā-pā ʿalīl-i sūz u tāb-ı ʿışḳ iken
Ḫaste-i ʿışḳuñ ne ḥikmetdür bilinmez ʿilleti

49. **iken:**
Gazel 519
Mısra: **5**
"Durumunda olmak" anlamında, ek fiil.
Bāġbān minnetini çekmede bī-ṭāḳat iken

Bülbül ey ġonçe-fem āzürde-i ḫār olsun mı

50. **iken:**
Gazel 519
Mısra: **7**
"Durumunda olmak" anlamında, ek fiil.
Câme-ḫābuñda seni bulmış iken hîç tenhā
ʿArż-ı ḥāl itmege bende ḳarār olsun mı

51. **iken:**
Gazel 519
Mısra: **9**
"Durumunda olmak" anlamında, ek fiil.
Bu Naḥîfî gibi ġavvāṣ-ı maḥabbet var iken
Ġayrıya ol dürr-i pākîze kenār olsun mı

52. **iken:**
Gazel 524
Mısra: **11**
"Durumunda olmak" anlamında, ek fiil.
Niçün dāmen-keş olmaz ġarḳa-i seyl-āb iken ʿālem
Sirişk-i çeşmüm ol serv-i semen-sīmāya degmez mi

53. **iken:**
Kaside 3
Mısra: **7**
"Durumunda olmak" anlamında, ek fiil.
Saʿy ḳıl bunda iken derdiñe dermān idegör
Āh kim olmaya bir gün başuña dermānuñ

54. **iken:**
Kaside 3
Mısra: **21**
"Durumunda olmak" anlamında, ek fiil.
ʿĀḳıbet menzili ḫāk oldığına vāḳıf iken
Neyedür ġafleti tā böyle żaʿîf insānuñ

55. **iken:**
Kaside 5
Mısra: **43**
"Durumunda olmak" anlamında, ek fiil.
Ben nedāmet-pîşe-i ʿişyān olup giryān iken
Aġlaram çeşm-i teʾessüf-kār ile şimdi aña

56. **iken:**
Kaside 5
Mısra: **56**
"Durumunda olmak" anlamında, ek fiil.
Ḳaṭre-i māʾü'l-ḥayāt-ı feyż-i naʿtüñle senüñ
Künc-i ġamda olur iken neşve-cūy-ı ihtidā

57. **iken:**
Kaside 5
Mısra: **63**
"Durumunda olmak" anlamında, ek fiil.
Ben cenāb-ı ḥażretüñden şerm-sār-ı cürm iken
Ġayrıdan levm-i dil-āzārī revā mıdur baña

58. **iken:**
Kaside 5
Mısra: **121**
"Durumunda olmak" anlamında, ek fiil.
Bir şefîʿum var iken sulṭān-ı ẕī-şānum gibi
Budur ümmīd olmayam maḥrūm-ı elṭāf-ı Ḫudā

59. **iken:**
Kaside 8
Mısra: **15**
"Durumunda olmak" anlamında, ek fiil.
Ṣarṣar-ı bād-ı ḫazān itmiş iken ʿālemde
Naḫl-i pür-bār-ı ṣafā-perveri bī-berg ü bār

60. **iken:**
Kaside 8
Mısra: **17**
"Durumunda olmak" anlamında, ek fiil.
Penbezār olmış iken dāġ-ı taḥassürle zemīn
Şerḥalar çekmiş iken sīnesine her eşcār

61. **iken:**
Kaside 8
Mısra: **18**
"Durumunda olmak" anlamında, ek fiil.
Penbezār olmış iken dāġ-ı taḥassürle zemīn
Şerḥalar çekmiş iken sīnesine her eşcār

62. **iken:**
Kaside 8
Mısra: **19**
"Durumunda olmak" anlamında, ek fiil.
Şemʿ-i ḫūrşîdi nihān itmiş iken ḫāzin-i çarḫ
Eylemişken şeb-i fürḳat gibi dünyāyı tār

63. **iken:**
Kaside 8
Mısra: **21**
"Durumunda olmak" anlamında, ek fiil.
Kesmege itmiş iken şāḫ-ı nihāl-i verdi
Bülbül-i naġme-fezā bālini şekl-i minşār

64. **iken:**
Kaside 8
Mısra: **23**
"Durumunda olmak" anlamında, ek fiil.
Ḫāṣılı rūy-ı cihān böyle iken ser-tā-pā
Emr idüp cümlesine şimdi Ḫudā-yı Dādār

65. **iken:**
Kaside 8
Mısra: **269**
"Durumunda olmak" anlamında, ek fiil.
Bir şefîʿum var iken sencileyin sulṭānum
Çekmezem luṭfuñ ile ḫavf-ı Ṣırāṭı zinhār

66. **iken:**
Kaside 13
Mısra: **5**
"Durumunda olmak" anlamında, ek fiil.
Müşerref itmiş iken şarḳ u ġarbı bī-ẕıl iḥsānuñ
Nihāndur sāye-i ẕātuñ yesār üzre yemīn üzre

67. **iken:**
Kaside 19
Mısra: **118**
"Durumunda olmak" anlamında, ek fiil.
Ḳāf-ı maʿnīden şikār almaḳda taḳṣīr eylemez
Şāh-bāz-ı ṭabʿumuñ meksūr iken bāl ü peri

68. **iken:**
Kaside 24
Mısra: **57**
"Durumunda olmak" anlamında, ek fiil.
Tekāpū eyler iken cilve-gāh-ı medḥ ü vaṣfuñda
Hezārān şevḳ ile ṭāvūs-ı ṭabʿum geldi cevlāna

69. **iken:**
Kaside 27
Mısra: **9**
"Durumunda olmak" anlamında, ek fiil.
Ḳapudan iken idüp Baḥr-ı Sefîde seferi
Eyledi ʿavn-i Ḫudā rāyet-i ʿazmüñ manṣūr

70. **iken:**
Kaside 27
Mısra: **30**
"Durumunda olmak" anlamında, ek fiil.
Devr-i luṭfuñda senüñ oldı ḳafesden āzād
Beste-i bend-i belā olmış iken ḫayl-i ṭuyūr

71. **iken:**
Kaside 27
Mısra: **64**
"Durumunda olmak" anlamında, ek fiil.
Himmetüm midḥat-i peyġām-bere mevṣūf ḳılup
Vaṣf-ı aġyāra rıżā virmez iken ṭabʿ-ı ġayūr

72. **iken:**
Kaside 27
Mısra: **79**
"Durumunda olmak" anlamında, ek fiil.
Ben Hümāyam dir iken evc-i meʿānīde bugün
itdi ebnā-yı zamān ḳüdrümi ḳadr-ı ʿuṣfūr

73. **iken:**
Kaside 27
Mısra: **95**
"Durumunda olmak" anlamında, ek fiil.
Yoġ iken ẕerrece nuṭḳ itmege ṭāḳat bende
Neşve-i medḥüñ ile geldi dil ü cāna ḥubūr

74. **iken:**
Kaside 28
Mısra: **23**
"Durumunda olmak" anlamında, ek fiil.
Göñül maḥzūn iken mesrūr ü şādān eyleyen böyle
Cihān bezminde bir kān-ı kerem ʿālī-cenābumdur

75. **iken:**
Kıt'a 1
Mısra: **4**
"Durumunda olmak" anlamında, ek fiil.
Olmadum dünyede erzende-i nān-pāre-i kām
Bu ocāġ içre ḳul oġlu ḳul iken ben ḫayfā

76. **iken:**
Kıt'a 1
Mısra: **5**
"Durumunda olmak" anlamında, ek fiil.
Ḳāniʿ-i ḳıllet iken künc-i ferāġatda dirīġ
Baḫt-ı ġaddār sekiz akçayı çoḳ gördi baña

77. **iken:**
Kıt'a 34
Mısra: **2**
"Durumunda olmak" anlamında, ek fiil.
Dāġ-ı müteʿaddidle ṭolup şerḥa-i sīne
Āḥād iken aḳsām-ı hümūm irdi ulūfe

78. **iken:**
Kıt'a 42
Mısra: **3**
"Durumunda olmak" anlamında, ek fiil.
Emr-i mübāḥ iken niʿam-ı Cennetü'n-naʿīm
Bir iki dāne eyledi meslūb cenneti

79. **iken:**-*ken*
Matla 55
Mısra: **2**
"Durumunda olmak" anlamında, ek fiil.
Ġırre-i devlet-i dünyā n'ola eylerse ḫadeş
Mestüñ elbette olur mest iken eṭvārı ʿabeş

80. **iken:**
Matla 101
Mısra: **1**
"Durumunda olmak" anlamında, ek fiil.
Ḫaste endîşe-i merg eyler iken leyl ü nehār
Ölümi yāda getürmez mi o çeşm-i bīmār

81. **iken:**
Matla 170
Mısra: **1**
"Durumunda olmak" anlamında, ek fiil.
Yoluñda ḫāk ile yeksān iken dil ü cānum
Baña bu deñlü cefāya sebeb ne sulṭānum

82. **iken:**
Matla 220
Mısra: **1**
"Durumunda olmak" anlamında, ek fiil.
Bāb-ı Ḥaḳ meftūḥ iken her laḥẓa ehl-i ḥācete
İlticā lāyıḳ mı maġrūrān-ı cāh-ı devlete

83. **iken:**
Matla 239
Mısra: **1**
"Durumunda olmak" anlamında, ek fiil.
Senüñle iftiḫār eyler iken dünyāda ʿuḳbāda
Beni itme ḫacel ey kān-ı şefḳat rūz-ı ferdāda

84. **iken:**
Rübai 6
Mısra: **1**

"Durumunda olmak" anlamında, ek fiil.
Vābeste iken ḳudretüñe menʿ ü ʿaṭā
Lāyıḳ mı olam pā-zede-i rāh-ı ḫaṭā

85. **iken:**
Rübai 12
Mısra: **1**
"Durumunda olmak" anlamında, ek fiil.
Pūşīde iken cismüme bir köhne ʿabā
Fażluñla ben ey pādişeh-i bī-hemtā

86. **iken:**
Rübai 22
Mısra: **3**
"Durumunda olmak" anlamında, ek fiil.
Aʿdāya hidāyetle duʿā eyler iken
Aḥbāb ola maḥrūm-ı şefāʿat ḫāṣā

87. **iken:**
Rübai 47
Mısra: **1**
"Durumunda olmak" anlamında, ek fiil.
Bāḳī degül iken saña bu dār-ı fenā
Taḥṣīl ü ʿimāretde ne bu renc ü ʿanā

88. **iken:**
Rübai 54
Mısra: **1**
"Durumunda olmak" anlamında, ek fiil.
Mevt eyler iken ḥadd-i ḥayātuñ taʿḳīb
Bu kibr ü ġurūra nedür āyā taḳrīb

89. **iken:**
Rübai 71
Mısra: **2**
"Durumunda olmak" anlamında, ek fiil.
Vaḳt-i seḥer āh eylese ʿuşşāḳ-ı ġarīb
Sengīn-ter iken mūma döner ḳalb-i ḥabīb

90. **iken:**
Rübai 104
Mısra: **3**
"Durumunda olmak" anlamında, ek fiil.
Encāmı ḥisāb ile ʿaẕāb olmış iken
Ḫāşā ki ola devlet-i dünyā devlet

91. **iken:**
Rübai 126
Mısra: **1**
"Durumunda olmak" anlamında, ek fiil.
Olmış iken esbāb-ı cemāl ile melīḥ
Mümkin midür inkār ola ḫūbān-ı ṣabīḥ

92. **iken:**
Rübai 128
Mısra: **3**
"Durumunda olmak" anlamında, ek fiil.
Ümmīd-i viṣāl eyler iken kūyuñda
Dūr eyledi devrān beni fersaḫ fersaḫ

93. **iken:**
Rübai 138
Mısra: **1**
"Durumunda olmak" anlamında, ek fiil.
Ḥaddüm degül iken benüm ey Rabb-i Eḥad
İtdüñ beni sen ḫādim-i naʿt-i Aḥmed

94. **iken:**
Rübai 163
Mısra: **2**
"Durumunda olmak" anlamında, ek fiil.
Medḥüñde senüñ ʿāciz olup cinn ü beşer
İẓhār-ı ḳuṣūr eyler iken ser-tā-ser

95. **iken:**
Rübai 164
Mısra: **3**
"Durumunda olmak" anlamında, ek fiil.
Ḫāṭırda yoġ iken ider iʿṭā-yı merām
Ol Ḳādir ü Ḳayyūm o Ḫudāvend-i Şekūr

96. **iken:**
Rübai 291
Mısra: **1**
"Durumunda olmak" anlamında, ek fiil.
Ser-geşte-i der-gāhuñ iken çarḫ-ı felek
Dil-beste iken ḫidmetüñe ins ü melek

97. **iken:**
Rübai 291
Mısra: **2**
"Durumunda olmak" anlamında, ek fiil.
Ser-geşte-i der-gāhuñ iken çarḫ-ı felek
Dil-beste iken ḫidmetüñe ins ü melek

98. **iken:**
Rübai 303
Mısra: **3**
"Durumunda olmak" anlamında, ek fiil.
ʿAcz eder iken cümle edā-yı şükre
Ḳādir ki olur bencileyin ʿabd-i ẕelīl

99. **iken:**
Rübai 320
Mısra: **3**
"Durumunda olmak" anlamında, ek fiil.
Işlāḥın ümmīd eyler iken dünyānuñ
Gitdükde ziyād oldı fesād-ı ʿālem

100. **iken:**
Rübai 325
Mısra: **1**
"Durumunda olmak" anlamında, ek fiil.
Sen aʿlem iken ḥāl-i dil-i meyyālüm
Yā Rab kime ʿarż eyleyeyüm aḥvālüm

101. **iken:**
Rübai 355
Mısra: **3**
"Durumunda olmak" anlamında, ek fiil.

Ser-cümle cihān maẓhar-ı iḥsānuñ iken
Ḥāṣā ola bī-çāre Naḥīfī maḥrūm

102. **iken:**
Rübai 360
Mısra: **3**
"Durumunda olmak" anlamında, ek fiil.
Sen erḥam iken ümmete ey faḫr-ı cihān
Ḥāṣā ki olam ben keremüñden maḥrūm

103. **iken:**
Rübai 477
Mısra: **3**
"Durumunda olmak" anlamında, ek fiil.
Ser-cümle perīṣān iken erbāb-ı ḳulūb
Cemʿiyyet-i ḫāṭır mı ḳalur ādemde

104. **iken:**
Rübai 481
Mısra: **1**
"Durumunda olmak" anlamında, ek fiil.
Hīç gelmez iken fikr-i dil-i nālāna
Çıḳdı yolumuz memleket-i Ḫrāna

105. **iken:**
Rübai 487
Mısra: **4**
"Durumunda olmak" anlamında, ek fiil.
Pā-māl-i güẕer-gāh-ı ġam oldum efsūs
Rifʿatle ḳanāʿatde iken mīrāne

106. **iken:**
Rübai 514
Mısra: **1**
"Durumunda olmak" anlamında, ek fiil.
Şermende iken ḳıllet-i ṭāʿatden āh
Bilmem ne belādur baña bu cürm ü günāh

107. **iken:**
Rübai 535
Mısra: **3**
"Durumunda olmak" anlamında, ek fiil.
Geldi ḫaṭ-ı yār zülfi baḫsinde iken
Gör baḫtumızı ḳıṣṣa müşevveş oldı

108. **iken:**
Tahmis 3
Mısra: **31**
"Durumunda olmak" anlamında, ek fiil.
Ẕāt-ı pāküñ midḥat-i mevlā ile mevṣūf iken
Kimde vardur midḥatüñde bāzī-i basṭ-ı süḫan

109. **iken:**
Tarih 7
Mısra: **15**
"Durumunda olmak" anlamında, ek fiil.
Ben olmış iken ḫāme-i şevḳ ile dem-ā-dem
Ser-ṣafḥa-i maʿnīde raḳam-sāz-ı taḫayyül

110. **iken:**
Tarih 11
Mısra: **3**
"Durumunda olmak" anlamında, ek fiil.
Vālī-i pīrāye-baḫş-ı ṣadr-ı mülk-i Mışır iken
Eyleyüp mevlā vücūdın maẓhar-ı luṭf-ı ʿaẕīm

111. **iken:**
Tarih 25
Mısra: **3**
"Durumunda olmak" anlamında, ek fiil.
Yeñi-çeri aġası iken eyleyüp himmet
Bu ḫayrı eyledi ʿunvān-ı defter-i ḥasenāt

112. **iken:**
Tarih 32
Mısra: **1**
"Durumunda olmak" anlamında, ek fiil.
Vezāretle aġa iken li-vechi'llāh idüp himmet
O maḥmūdu'l-ḫıṣāl itdi bu ʿayn-ı dil-keşi icrā

113. **iken:**
Tarih 33
Mısra: **17**
"Durumunda olmak" anlamında, ek fiil.
Gelmez iken ḫāṭır-ı ḫalḳa bu feṭḥ-i bī-ʿadīl
Defʿaten geldi ẓuhūra bu peyām-ı dil-güṣā

iki:

1. **iki:**
Gazel 4
Mısra: **4**
"İki" sayı sıfatı.
Ḳāl olup eczā-yı şevḳ ile anuñ şems ü ḳamer
Oldılar ṣāf ü mücellā iki ḳurṣ-ı ḫoş-nümā

2. **iki:**
Gazel 37
Mısra: **8**
"İki" sayı sıfatı.
Eşk-i pür-ḫūn-ı dü çeşmüm seni bī-hūş eyler
Besdür ey mest-i teġāfül iki peymāne saña

3. **iki:**
Gazel 39
Mısra: **8**
"İki" sayı sıfatı.
Ḫvāce-i ḥikmet-şinās-ı sırr-ı ʿışḳam tā ezel
Ḳays ile Ferhād iki şākird-i ḳābildür baña

4. **iki:**
Gazel 39
Mısra: **4**
"İki" sayı sıfatı.
Dūd-ı āh-ı pür-şerārum miġfer-i zer-dūzdur
Mihr ü māh-ı çarḫ iki zerrīn ḥamāʾildür baña

5. **ikiñiz:**-*ñiz*
Gazel 71
Mısra: **10**
"İki" sayı sıfatı.
Ey Naḥīfī sen ġarīb yār u cānum bir ġarīb
Gel ikiñiz yār oluñ kim vaṣf u eşʿāruñ dürüst

6. **iki:**
Gazel 185
Mısra: **6**
"İki" sayı sıfatı.
Göñül zülfüñde ḳaldı cān ise tīġ-i nigāhuñda
Ol iki bī-nevālar saña çoḳdan mübtelālardur

7. **iki:**
Gazel 525
Mısra: **2**
"İki" sayı sıfatı.
Sirişk-i çeşm-i ḫūnīnüm dil-i nālāna kār itdi
Ki ol rind-i mey-āşāma iki peymāne kār itdi

8. **iki:**
Kaside 8
Mısra: **96**
"İki" sayı sıfatı.
Merdüm-i dīde-i Zehrā ser-i ḫayl-i şühedā
Ol iki server-i pākīze-nihād-ı ebrār

9. **iki:**
Kaside 8
Mısra: **91**
İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.
Bā-ḫuṣūṣ ol iki dürr-i ṣadef-i ṣıdḳ u ṣafā
Nūr-ı çeşm-i Esedü'llāh ü Veliyyü'l-Cabbār

10. **iki:**
Kaside 11
Mısra: **11**
İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.
Gūyiyā iki rikāb idi semend-i ʿazmüñe
Ḳurṣa-i mihr-i cihān-ārā meh-i ġarrā ile

11. **iki:**
Kaside 12
Mısra: **5**
İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.
İtmekde iki dīdelerüm girye-i şādī
Minnet mi çeker şimdi ṭabīʿat yem ü kāne

12. **iki:**
Kaside 19
Mısra: **6**
"İki" sayı sıfatı.
Ṣadr-ı eflāki müzeyyen itdi necm-i ferḳadeyn
Devletüñ gūyā oturdı iki ḳāżī-ʿaskeri

13. **iki:**
Kaside 27
Mısra: **38**
"İki" sayı sıfatı.
Ziyy-i İslāma ne mümkin ide kāfir taḳlīd
Niçe ḳābil bu iki yeksān ola düzd ü manṣūr

14. **iki:**
Kıt'a 42
Mısra: **4**
"İki" sayı sıfatı.
Emr-i mübāḥ iken niʿam-ı Cennetü'n-naʿīm
Bir iki dāne eyledi meslūb cenneti

15. **iki:**
Matla 37
Mısra: **2**
"İki" sayı sıfatı.
Ṭamaʿ-ı ḥāmum eger itmese īcāb-ı ġażab
Bāġ-ı ḥüsnüñden iderdüm iki şeftalü ṭaleb

16. **iki:**
Matla 241
Mısra: **2**
"İki" sayı sıfatı.
Ḫayāl-i ʿārıż-ı dil-ber gelince çeşm-i giryāna
Ṣanursın iki gül düşmiş meyān-ı baḥr-ı ʿUmmāna

17. **iki:**
Rübai 141
Mısra: **3**
"İki" sayı sıfatı.
Ẕeyl-i keremüñ iki elümle ṭutdum
Ben sāʾili maḥşerde ḳoma ṣıfru'l-yed

18. **iki:**
Rübai 177
Mısra: **3**
İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.
Teʾniş ü denāʾet iki ʿayb-ı fāḥiş
Dil-dādesi ya ker ü ya nā-bīnādur

19. **iki:**
Rübai 204
Mısra: **3**
İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.
Bir ḳalbe iki maḥabbet olmaz mersūm
Bir ḳıble-nümāda iki miḥrāb olmaz

20. **iki:**
Rübai 204
Mısra: **4**
İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.
Bir ḳalbe iki maḥabbet olmaz mersūm
Bir ḳıble-nümāda iki miḥrāb olmaz

21. **iki:**
Tahmis 4
Mısra: **3**
"İki" sayı sıfatı.
Ḳābe ḳavseyn ile meşhūr-ı cihān iki ḳaşı
Çün ṭoġup ṭutdı cihān yüzini ḥüsnüñ güneşi

iki ʿālem:

1. **iki ʿālem:**
Rübai 557
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dünya ve ahiret.
Ol nūr-ı Ḫudādur iki ʿālem şāhı
Ol evc-i ṣafā mihri nübüvvet māhı

iki ʿālemde:

1. **iki ʿālemde:**-*de*
Gazel 282
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dünya ve ahiret.

Devlet dil-i nālāna yeter devlet-i naʿtüñ
ʿİzzet iki ʿālemde baña ʿizzet-i naʿtüñ

2. **iki ʿālemde:**-*de*
Gazel 489
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya ve ahiret.
Ol nūr-ı Ḫudā bir naẓar-ı raḥmet iderse
Besdür saña rifʿat iki ʿālemde Naḥīfī

3. **iki ʿālemde:**-*de*
Kaside 27
Mısra: **54**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya ve ahiret.
Niyyetüñ oldı ʿayān çünki rıżā-yı Ḥaḳdur
Şübhe yoḳdur iki ʿālemde olursın meʾcūr

4. **iki ʿālemde:**-*de*
Kaside 27
Mısra: **77**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya ve ahiret.
Ṭālib-i şehd-i merām olsam iki ʿālemde
Derd ü ġam ḥāʾili olur baña miṣāl-i zenbūr

5. **iki ʿālemde:**-*de*
Rübai 151
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya ve ahiret.
Yā Rab ġażabuñdan sañadur yine meʿāẕ
ʿAfv ü keremüñdür iki ʿālemde melāẕ

6. **iki ʿālemde:**-*de*
Rübai 152
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya ve ahiret.
Yā Rab ġażabuñdan sañadur yine meʿāẕ
ʿAfv ü keremüñdür iki ʿālemde melāẕ

7. **iki ʿālemde:**-*de*
Rübai 241
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya ve ahiret.
Maḳṣūd necāt ise iki ʿālemde
Ḳıl ṣıdḳ ile mevlāya umūruñ tefvīż

8. **iki ʿālemde:**-*de*
Rübai 383
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya ve ahiret.
Ey ḳullarına erḥam olan maʿbūdum
Sensin iki ʿālemde benüm maḳṣūdum

9. **iki ʿālemde:**-*de*
Rübai 495
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya ve ahiret.
Yā Rab sañadur tevekkül ü iḫlāṣum
Faẓluñ baña yār eyle iki ʿālemde

10. **iki ʿālemde:**-*de*
Rübai 562
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya ve ahiret.
Bir ʿabd-i ġarībem ki iki ʿālemde
Yoḳ yār ü muʿīnüm daḫi senden ġayrı

11. **iki ʿālemde:**-*de*
Tahmis 1
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya ve ahiret.
Gözümüñ ḥasret ile n'ola revān olsa yaşı
ʿĀşıḳam ol şehe kim yoḳ iki ʿālemde eşi

12. **iki ʿālemde:**-*de*
Tarih 21
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya ve ahiret.
Kām-yāb ola iki ʿālemde Ḫayr ile ḥāṣıl olup āmāli

iki bāb:

1. **iki bāb:**
Kıt'a 45
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İki kapı; iki husus, konu.
İki cānibde iki bāb aña şāhiddür kim
Şarḳ u ġarb ola aña mevhibe-i Sübḥānī

iki cihān:

1. **iki cihān:**
Gazel 420
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya ve ahiret.
Gerekmez ḫāk-i pāyüñden cüdā iki cihān içre
Eger bāġ-ı bihişt olsa mekānum yā Resūla'llāh

iki cihān faḫrı:

1. **iki cihān faḫrı:**-*ı*
Rübai 515
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Iki cihanın övüncü ‖ Hazret-i Muhammet.
Eyle ṣalavāt ile selām ol şāha Ol iki cihān faḫrı Ḥabību'llāha

iki cihānda:

1. **iki cihānda:**-*da*
Gazel 260
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya ve ahiret.

Ḫuddām-ı dergehüñden
iderseñ eger şümār
Besdür iki cihānda Naḥīfīye
ol şeref

2. **iki cihānda:**-*da*
Rübai 453
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya ve ahiret.
Meʾmūlum odur maḥż-ı
keremle idesin
Her müşkilümi iki cihānda
āsān

3. **iki cihānda:**-*da*
Tahmis 4
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya ve ahiret.
Ey yegāne şeh-i kevneyn ü
nebiyy-i Ḳureyşī
Sensin ol kim yoḳ anuñ iki
cihānda bir eşi

iki gözüm:

1. **iki gözüm:**
Gazel 104
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Iki göz kadar kıymetli ve sakınılan kişi.
Pinhān degüldür iki gözüm
rāz-ı ʿışḳumuz
Bāzārumuz bizüm senüñ ile
āşikāredür

2. **iki gözüm:**
Gazel 285
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Iki göz kadar kıymetli ve sakınılan kişi.
Ġamze-i şūḫuña teslīm
idelim emr eyle
Naḳd-i cān ise eger iki
gözüm maṭlūbuñ

iki ḥasret:

1. **iki ḥasret:**
Kıt'a 31
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Iki hasret II iki hasretli gönül bağlamında kullanılmıştır.
Kim iki ḥasret görince
birbirin giryān olup
ʿĀşıḳ-ı mehcūrına dildārı
ḫoş geldüñ diye

iki yüzli:

1. **iki yüzli:**
Matla 188
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Riyakar II mecazen ayna.
Yüz virürsin varup āyīneye
ey sīm-beden
Gör ne söyler ol iki yüzli
senüñ arduñdan

ikisi bir yere gelemez oldı:

1. **ikisi bir yere gelemez oldı:**-*dı*
Kaside 27
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İki kimse aynı yerde olamaz olmak.
Ehl-i şirküñ ikisi bir yere
gelemez oldı
Oldı güm-geşte zamānuñda
senüñ şāhid-i zūr

iḳlīm:

1. **iḳlīmi:**-*i*
Tarih 33
Mısra: **22**
Diyar, memleket, ülke.
Niçe mülki milket-i İslāma
munżam eyleyüp
Niçe iḳlīmi müsaḫḫar eyleye
Bārī saña

ikrāh geldi:

1. **ikrāh geldi:**-*di*
Rübai 496
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tiksinmek, iğrenmek.
Dil dīde-i ʿibret ile itdükde
nigāh
Ebnā-yı zamāndan baña
geldi ikrāh

ikrām:

1. **ikrām:**
Kaside 18
Mısra: **17**
Tazîm ve hürmet etmek edilmek.
Geşt idüp şām u seḥer der-
gāhını ikrām ile
İtmede ins ü melek ol rifʿat
ile iftiḫār

ikrām-ı lā-yuḥṣā:

1. **ikrām-ı lā-yuḥṣā:**
Kaside 11
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sayısız ikram.
Saʿy idüp ol şeb rikābuñda
senüñ Rūḥu'l-emīn
ʿAzm-i eflāk eyledüñ ikrām-ı
lā-yuḥṣā ile

ikrām-ı sezā-vārın:

1. **ikrām-ı sezā-vārın:**-*ın*
Tarih 6
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Layık olan ikram.
Silāḥ-dār-ı cemīlin eyleyüp
manẓūr-ı iḥsānı
Nümāyān eyledi ḥaḳḳında
ikrām-ı sezā-vārın

iḳrār:

1. **iḳrāruñ:**-*uñ*
Gazel 148
Mısra: **14**
Kabul ve tasdik etmek.
Vaʿd-i vaṣl itseñ idersin der-
ʿaḳab ʿahd-i ḫilāf
İʿtimāda ṣāliḥ inkāruñ mı
iḳrāruñ mıdur

2. **iḳrārından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 363
Mısra: **7**
Kabul ve tasdik etmek.
Eylesün ʿahde vefā
dönmesün iḳrārından

İtdigi kāra olur ṣoñra
peşīmān dönsün

<u>iḳrār eyledüm:</u>

1. **iḳrār eyledüm:**-*dü, -m*
Gazel 450
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kabul etme, tasdik etme.
Bī-hūşī-i ʿışḳıyla idüp
rāzumı ifşā
Dün sevdigümi eyledüm
iḳrār yanında

<u>iḳrār itdüm:</u>

1. **iḳrār itdüm:**-*dü, -m*
Kaside 8
Mısra: **160**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Söylemek, ısrarlı bir şekilde bir konu üzerinde konuşmak.
Der-geh-i Ḥaḳda baña sen de
şefāʿat eyle
Cürmümi pādişehüm çün ki
ben itdüm iḳrār

<u>iḳrār-ı ʿışḳ:</u>

1. **iḳrār-ı ʿışḳ:**
Gazel 274
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk sözü.
Ḥamdü li'llāh ol güzelden
almışam iḳrār-ı ʿışḳ
Maġrib-i ġamm içre gitdi
ẓulmet-i inkār-ı ʿışḳ

<u>iksār idem:</u>

1. **ikṣār idem:**-*em*
Kaside 8
Mısra: **274**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir şeyi yapmak imkanı varken yapmama.
Himmet eylerseñ eger ben
ḳuluña sulṭānum
ʿÖmrüm olduḳça idem vaṣf-ı
şerīfüñ ikṣār

<u>iksār-i ḳīl ü ḳāl itdüñ:</u>

1. **ikṣār-i ḳīl ü ḳāl itdüñ:**-*dü, -ñ*
Kaside 26
Mısra: **309**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sözü uzatmak.
Naḥīfīyā yeter ikṣār-i ḳīl ü
ḳāl itdüñ
Dem-i ḫitām-ı süḫāndur
maḥāll-i ḫayr-ı duʿā

<u>iksār-ı zikr-i midḥatüñ:</u>

1. **ikṣār-ı ẕikr-i midḥatüñ:**-*üñ*
Gazel 6
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Övgü zikrinin uzatılması.
İʿtirāf-ı ʿacz ile ikṣār-ı ẕikr-i
midḥatüñ
Daʿvī-i keyfiyyet-i ʿışḳa
yeter şāhid baña

<u>iksīr:</u>

1. **iksīri:**-*i*
Gazel 4
Mısra: **9**
Eski kimyacıların, toprağı ve madenleri altın yaptığına ve olağanüstü kuvveti olduğuna inandıkları mevhum sıvı.
Ḫāk-i pāyı var iken iksīri
n'eyler ehl-i ʿışḳ
Yoḳ yere eyler mi ʿāḳıl cüst
ü cūy-ı mā-sivā

<u>iksīr-i aʿẓam:</u>

1. **iksīr-i aʿẓam:**
Gazel 4
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
En büyük, etkili iksir, ilaç; madenleri altına çevirdiğine inanılan taş.
Ey Naḥīfī var ise iksīr-i
aʿẓam kendidür
Ḫāk-i pāy-ı Muṣṭafādur ḫāk-i
pāy-ı Muṣṭafā

<u>iksīr-i aʿẓamdur:</u>

1. **iksīr-i aʿẓamdur:**-*dur*
Gazel 486
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
En büyük, etkili iksir, ilaç; madenleri altına çevirdiğine inanılan taş.
Teġāfül eyleme ḫüsn-i naẓar
iksīr-i aʿẓamdur
Ġanīmet bil nigāh-ı himmet-i
merdān-ı mürtāżı

<u>iḳtidā eyle:</u>

1. **iḳtidā eyle:**
Gazel 5
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uymak, tabi olmak.
Zīver-i miḥrāb-ı ʿışḳam ben
bugün ey müddeʿī
Ger hidāyet ister iseñ baña
eyle iḳtidā

<u>iḳtidā iden:</u>

1. **iḳtidā iden:**-*en*
Gazel 7
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uymak.
Olur vāṣıl-ı ḳurb-ı ḫāṣ-ı ilāh
İden sünnet-i pākine iḳtidā

<u>iḳtidā itdi:</u>

1. **iḳtidā itdi:**-*di*
Gazel 260
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uymak.
Varduḳda Ḳudse ʿizzet ile
itdi iḳtidā
Ervāḥ-ı enbiyā vü rusül saña
ṣaf-be-ṣaf

2. **iḳtidā itdi:**-*di*
Kaside 5
Mısra: **20**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uymak.
Ḳıble-gāh-ı Mescid-i Aḳṣāya vāṣıl oldılar
Saña anlar kim dil ü cān ile itdi iḳtidā

iḳtidār:

1. **iḳtidār:**
Rübai 380
Mısra: **3**
Bir işi yapabilme gücü, erk, kudret.
Yoḳ şüḳrüñe iḳtidār
İlāhī ancaḳ
ʿAczüm ḳadar ümmīd-i mücāzāt iderem

iktisāb eylemezseñ:

1. **iktisāb eylemezseñ:**-*mez, -se, -ñ*
Kaside 1
Mısra: **40**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kazanma, edinme.
Ḳurṣ-ı tedbīrüñ ṣaḳın ṣoñra niḫās-ı nuḥs olur
Saʿd-ı ṭāʿāt-ı Ḫudāyı eylemezseñ iktisāb

iktisāb itsem:

1. **iktisāb itsem:**-*se, -m*
Kaside 28
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Almak, kazanmak, elde etmek.
N'ola her bir nigehde şevḳ ile feyż iktisāb itsem
Benüm endīşe-i ruḫsār-ı dil-ber āfitābumdur

iktisāb-ı ẕevḳ-ı cāvīd eyledüm:

1. **iktisāb-ı ẕevḳ-ı cāvīd eyledüm:**-*dü, -m*
Gazel 345
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ebedî zevki edinmek.
ʿİşret-i deh-rūze-i dehre tenezzül eylemem
Ben ġamuñla iktisāb-ı ẕevḳ-ı cāvīd eyledüm

iktisāb-ı ẕevḳ-ı rūḥānī ider:

1. **iktisāb-ı ẕevḳ-ı rūḥānī ider:**-*er*
Tarih 30
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ruhanî bir zevk almak.
Mücerred itse bir ādem temāşāya ṭarḥ-ı zībāşın
İder neẕẕāresinden iktisāb-ı ẕevḳ-ı rūḥānī

iḳtiżā iderse:

1. **iḳtiżā iderse:**-*er, -se*
Tarih 17
Mısra: **46**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gerek, lüzum görmek; ihtiyaç duymak.
Naẓīrin görmemişdür baḥr ü berri geşt iden seyyāḥ
İderse iḳtiżā berr ile baḥri iderem işhād

iḳtiżā itmiş:

1. **iḳtiżā itmiş:**-*miş*
Kaside 26
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gerek, lüzum görmek; ihtiyaç duymak.
Meşiyyet-i ezelī böyle iḳtiżā itmiş
Ki münkeşif ola eżdādı ile hep eşyā

il:

1. **ili:**-*i*
Gazel 98
Mısra: **4**
Ülke, yurt, memleket.
Ġafera'llāhü lenā ey şeh-i meh-rū ve le-küm
Güzelüm Rūm ili bayrāmıdur ol ʿıyd-ı vaʿīd

2. **iller:**-*ler*
Kaside 1
Mısra: **10**
El, başkaları.
Sen defīne ḳaṣdına ḥafr-ı türāb itmekdesin
Defn içün bir gün seni iller ider ḥafr-ı türāb

3. **ilidür:**-*i, -dür*
Murabba 5
Mısra: **50**
Ülke, yurt, memleket.
Bunda degül meskenüm
Yār ilidür gülşenüm

ilā:

1. **ila:**
Rübai 344
Mısra: **3**
Ile, birlikte.
Ser-tā-ḳadem ekdār ila ālūde cihān
Bilmem yere mi geçdi ṣafā-yı ʿālem

ʿilāc:

1. **ʿilacumuz:**-*umuz, -*
Gazel 113
Mısra: **6**
Derman, ilaç, çare, şifa.
Ṭabībümüz eger ol āfet-i zamāne ise
ʿİlāc-ı Türkī ḳadar bir ʿilacumuz yoḳdur

ʿilāc eyle:

1. **ʿilāc eyle:**
Murabba 6
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Deyim**
Çare bulmak, şifa vermek.
Luṭfuñla eyle sen ʿilāc
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

2. **ʿilāc eyle:**
Rübai 116
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çare bulmak, şifa vermek.
Ey rāh-ı ʿubūdiyyeti ḫayrü'l-minhāc

Derd-i dilüme luṭfuñ ile eyle ʿilāc

ʿilāc olmaz:

1. **ʿilāc olmaz:**-*maz*
Gazel 388
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
İlaç bulunmak II çare, çözüm yolu olmak; şarap var olmak.
Bildüm ki ʿilāc olmaz imiş ʿışḳa seferle
Ancaḳ bu ḳadar fāʾide buldum seferümden

ʿilāc olursa:

1. **ʿilāc olursa:**-*ur, -sa*
Gazel 484
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
-Bir hastalığı iyi edecek ya da önleyecek ilaç olmak II çare, deva olmak.
Yüz biñ ʿilāc olursa degül ḳābil-i neşāṭ
Ġamdan o dil ki ʿışḳ ile vāreste olmaya

ilāh:

1. **ilāhā:**-*a*
Murabba 4
Mısra: **2**
Allah,Tanrı.
Dil-i güm-rāha fażluñ reh-ber eyle
ʿİnāyet ḳıl hidāyet ḳıl ilāhā

2. **ilāhā:**-*a*
Murabba 4
Mısra: **4**
Allah,Tanrı.
Beni luṭf u ʿaṭāya maẓhar eyle
ʿİnāyet ḳıl hidāyet ḳıl ilāhā

3. **ilāhā:**-*a*
Murabba 4
Mısra: **8**
Allah,Tanrı.
Ümmīd-i vaṣl ile āvāre oldum
ʿİnāyet ḳıl hidāyet ḳıl ilāhā

4. **ilāhā:**-*a*
Murabba 4
Mısra: **12**
Allah,Tanrı.
Ḳoma döndür dili rāh-ı ḥaṭādan
ʿİnāyet ḳıl hidāyet ḳıl ilāhā

5. **ilāhā:**-*a*
Murabba 4
Mısra: **16**
Allah,Tanrı.
Çü olur bende-i şūrīde-ḥālüñ
ʿİnāyet ḳıl hidāyet ḳıl ilāhā

ilāh u maʿbūd:

1. **ilāh u maʿbūd:**
Rübai 147
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah ve ibadet edilen.
Ey ʿāleme ḥaḳ üzre ilāh u maʿbūd
Ḳıl rūḥ-ı Muḥammede ṣalāt ile dürūd

ilāhī:

1. **ilāhī:**
Rübai 95
Mısra: **3**
Ey benim Allah'ım.
Maḳdūr-ı meşiyyetüñ İlāhī eşyā
Maḥḳūm-ı irādetüñ ẓılāl-i keşret

2. **ilāhī:**
Tarih 17
Mısra: **64**
"Ey Allah'ım!".
Cenāb-ı ḥażret-i şeh-zādegān-ı nīk-baḫtānı
Devām-ı ʿömr ü devletle ilāhī eyle istiʿdād

ilāh-i bī-şerīküñ:

1. **ilāh-i bī-şerīküñ:**-*üñ*
Kaside 5
Mısra: **117**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eşi olmayan ilah II Allah.
Bir ilāh-i bī-şerīküñ bende-i nā-çīziyem
Kim aña maḥṣūṣdur ʿunvān-ı elṭāf u ʿaṭā

iʿlām ider:

1. **iʿlām ider:**-*er*
Gazel 171
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Anlatmak, bildirmek, söylemek, izah etmek.
Çeşmine iʿlām ider ḳaṣd-ı nigāh itdüklerim
Ġamze-i bī-raḥm-i dil-ber de ʿaceb ġammāz olur

2. **iʿlām ider:**-*er*
Gazel 181
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Duyurmak, anlatmak, bildirmek.
Murādı çeşminüñ her n'eydigin iʿlām ider cāna
Lisān-ı ʿişvenüñ ol ġamzeler kim tercümānıdur

ʿilāve-i şerefi:

1. **ʿilāve-i şerefi:**-*i*
Gazel 279
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şerefin üzerinde eklenmek.
Ābā vü ümmehātuñ eyā gevher-i güzīn
Oldı ʿilāve-i şerefi her ḳabāyilüñ

ilā-yevmi'l-ḳarār olsun:

1. **ilā-yevmi'l-ḳarār olsun:**-*sun*
Kaside 18
Mısra: **44**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
KArar gününe kadar olmak II Kıyamete kadar olmak.
Ekmel-i teslīm ü aṣfā-yı ṣālāt-ı bī-ḥisāb

Rūḥ-ı ʿālī-şānına olsun ilā-yevmi'l-ḳarār

ilā-yevmi't-tenād:

1. **ilā-yevmi't-tenād:**
Gazel 95
Mısra: **10**
Kıyamet gününe kadar.
Bu Naḥīfī bir ġarībüñdür senüñ ey dil-berā
Sāye-i vaṣluñda ḫoş geçsün ilā-yevmi't-tenād

iʿlā-yı binā itseñ:

1. **iʿlā-yı binā itseñ:***-se, -ñ*
Rübai 47
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Binanın yüceliğini etmek.
Bir gün ecel eyler seni esfelde mekīn
İtseñ ne ḳadar kibr ile iʿlā-yı binā

ilcā itdi:

1. **ilcā itdi:***-di*
Kaside 26
Mısra: **110**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yöneltmek.
Ḥużūr-ı ʿizzetde ḥaddüm degül bu küstāḫī
Żarūret itdi bu semte ṭabīʿatı ilcā

ile:

1. **ile:**
Gazel 1
Mısra: **7**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Bir dem gelür ki şevḳ ile ḫandān ider yine
Derd-i ġam ile dīdemi giryān iden Ḫudā

2. **ile:**
Gazel 1
Mısra: **8**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Bir dem gelür ki şevḳ ile ḫandān ider yine
Derd-i ġam ile dīdemi giryān iden Ḫudā

3. **ile:**
Gazel 2
Mısra: **7**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Devr-i felek ḳudūmüñ ile fitiḫār ider
ARAPÇA

4. **ile:**
Gazel 3
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Dāġ-ber-dāġ-ı ġam olsun sūziş-i hicrān ile
Ḫāk-i rāh olmazsa sulṭānum ten-i sūzān saña

5. **ile:**
Gazel 3
Mısra: **10**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Encüm-i bī-ḥad degüldür āsumān üzre meger
ʿArş ü kürsī oldı yüz biñ çeşm ile ḥayrān saña

6. **ile:**
Gazel 3
Mısra: **11**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Budur ümmīdüm recā-yı ʿafv ile şād idesin
ʿArż ola şol dem ki aḥvāl-i dil-i nālān saña

7. **ile:**
Gazel 4
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ḳāl olup eczā-yı şevḳ ile anuñ şems ü ḳamer
Oldılar ṣāf ü mücellā iki ḳurṣ-ı ḫoş-nümā

8. **ile:**
Gazel 4
Mısra: **12**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Cism ü cānuñ eyle maḥż-ı kīmyā ey bī-ḫaber
Pūte-i ʿışḳında ḳal ol şevḳ ile ṣubḥ u mesā

9. **ile:**
Gazel 5
Mısra: **10**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Sedd-i nuṭḳ u ʿaḳl ü idrāk itmedükçe ḫāṣılı
Ḥaḳḳ-ı taʿbīr ile olmaz sırrı bu ʿışḳuñ edā

10. **ile:**
Gazel 6
Mısra: **5**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
İʿtirāf-ı ʿacz ile ikṣār-ı ẕikr-i midḥatüñ
Daʿvī-i keyfiyyet-i ʿışḳa yeter şāhid bāña

11. **ile:**
Gazel 8
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ey ʿuṣāt-ı ümmete dergāh-ı luṭfı mültecā
Mücrimem dergāhuña ṣıdḳ ile ḳıldum ilticā

12. **ile:**
Gazel 8
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Yā Resūla'llāh ben ol āvāreyem kim ṣubḥ u şām
Ġaflet ile eyledüm biñ dürlü vaż'ı nā-becā

13. **ile:**
Gazel 8
Mısra: **5**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ẓulmet-i ʿiṣyān ile gümkerde rāh-ı ḥayretem
-

14. **ile:**
Gazel 9
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Yoḳ yüzüm dergāh-ı Ḥaḳḳa varmaġa bir vech ile
Vay eger olmazsa luṭfuñ ben ġarībe reh-nümā

15. **ile:**
Gazel 9
Mısra: **7**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Luṭfuña ḳaldum efendüm yoḫsa bu ʿiṣyān ile
Lāyıḳam maḥşerde olsa baña biñ dürlü cezā

16. **ile:**
Gazel 9
Mısra: **10**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Budur ümmīdüm ki maḥrūm-ı saʿādet olmaya
Ol ki olmışdur ezelden ʿışḳuñ ile āşinā

17. **ile:**
Gazel 11
Mısra: **5**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Cihānı ḳırmaz idüñ ḫançer-i nigāhuñ ile
Cevāz virmese ḥükm-i kitāb-ı istiġnā

18. **ile:**
Gazel 11
Mısra: **7**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
O mest-i nāz ile kim söyleşür bu meclisde
Ṣunıldı destine cām-ı şarāb-ı istiġnā

19. **ile:**
Gazel 12
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Bu ḳadar āb ü tāb ile cānā
Pençe-i āfitābsın gūyā

20. **ile:**
Gazel 12
Mısra: **9**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Kişver-i dilde tīġ-i ġamzeñ ile
Ḥükmüñ ey āfet eyledüñ icrā

21. **ile:**
Gazel 14
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ümmīd-i vaṣl ile ol verd-i ḥüsnüñ bāġ-ı kūyında
Ṭurur dest-i temennāsı dilüñ berg-i çınārāsā

22. **ile:**
Gazel 14
Mısra: **6**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Derūn-ı sīne-i pür-şerḥa dāġ-ı şuʿlenākümle
Nümāyāndur çerāġān ile ṣaḥn-ı lālezārāsā

23. **ile:**
Gazel 15
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Seni tedbīr-i ẕevḳ-i zevraḳ ile almış āġūşa
Niçe cūş itmesün inṣāf olınsa şevḳ ile deryā

24. **ile:**
Gazel 15
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç,

sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Seni tedbīr-i ẕevḳ-i zevraḳ
ile almış āġūşa
Niçe cūş itmesün inşāf olınsa
şevḳ ile deryā

25. **ile:**
Gazel 16
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ḥayrān-ı rūyuñam yine tā
ḥaşre dek senüñ
Baḳsam nigāh-ı ḥasret ile rūz
u şeb saña

26. **ile:**
Gazel 16
Mısra: **9**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Dünyāyı bir nigāhuñ ile
eyledüñ tamām
Taʿlīm iden bu şīveyi kimdür
ʿaceb saña

27. **ile:**
Gazel 17
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Gider aġyār ile gülşen-be-
gülşen seyr-i bāġ eyler
Bize her-cāyīlükler eyler ol
mihr-i cihān-ārā

28. **ile:**
Gazel 19
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Varup aġyār ile zānū-ḳarīn-i
ṣoḥbet olmaḳdan
Bize ḳaṣduñ cefā-yı dil-
ḫırāş-ı ʿişvedür maḥżā

29. **ile:**
Gazel 21
Mısra: **7**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Dirīġ itme ṣabā ile peyām-ı
luṭfuñı benden
Çıḳarma ḫāṭıruñdan ʿāşıḳ-ı
mehcūruñı cānā

30. **ile:**
Gazel 21
Mısra: **11**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Yine mehcūrī-i ʿışḳ ile
feryād itmedür kārı
Göñül derd-i ġam-ı
ʿışḳuñdan āzād olsa da farżā

31. **ile:**
Gazel 23
Mısra: **11**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Hevā-yı ʿışḳ ile mehcūr
olaldan ḫāk-i pāyuñdan
Cefā-yı miḥneti kār itdi cāna
ġurbetüñ cānā

32. **ile:**
Gazel 24
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Derūn-ı sīne tīġ-i hecr ile ṣad
pāredür cānā
Cigerde dāġ-ı ḥasret bir
oñulmaz yāredür cānā

33. **ile:**
Gazel 24
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ser-i kūyuñda sensiz bir dem
ārām itmeyen göñlüm
Ġarīb illerde şimdi derd ile
āvāredür cānā

34. **ile:**
Gazel 25
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Muḳteżā-yı meşreb-i ʿışḳ u
maḥabbetdür hemān
Aġlayup şevḳ ile āh-ı cān-
güdāz itmek baña

35. **ile:**
Gazel 25
Mısra: **5**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Cān virürken rāh-ı ʿışḳuñda
saña biñ şevḳ ile
Hīç düşer mi ḫançerüñden
iḫtirāz itmek baña

36. **ile:**
Gazel 25
Mısra: **9**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ey Naḥīfī böyle bir şiʿr-i
leṭāfet-baḫş ile
Çoḳ mıdur aḫbāba ʿarż-ı
imtiyāz itmek baña

37. **ile:**
Gazel 26
Mısra: **7**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Eyyām-ı ʿışḳ geçdi dirīġ āh ü
vāh ile

Evḳāt-ı nāzenīni dilüñ oldı hep hevā

38. **ile:**
Gazel 26
Mısra: **11**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Aġlatduñ ey felek beni hicrān-ı yār ile
Ḳaldı ḥużūr-ı Ḥaḳḳa senüñle bu mā-cerā

39. **ile:**
Gazel 27
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Zār ü nizāram ol ḳadar ālām-ı ʿışḳ ile
Bār-ı girān görünmede pīrāhenüm baña

40. **ile:**
Gazel 30
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ġamze-i dildārı gördüm dir lisān-ı ḥāl ile
Tā ezel tefvīż olındı resm-i bī-dādī baña

41. **ile:**
Gazel 32
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ṣafā-yı ḥayret-i dīdārdan ġınā gelmez
Ne deñlü ḥasret ile eylesem nigāh saña

42. **ile:**
Gazel 32
Mısra: **5**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Recā-yı feyż ile ey mihr olurdı pā-mālüñ
Muḳābil olmaġa şāyeste olsa māh saña

43. **ile:**
Gazel 32
Mısra: **8**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Sezā-yı gūş-ı ḳabūl eyle gevher-i süḫānum
Recā-yı vaṣl ile geldükçe gāh gāh saña

44. **ile:**
Gazel 33
Mısra: **5**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Bāde-i nāz ile bī-hūş olup ol mest-i niyāz
Keşf-i rāz eylemege başladı nā-çār baña

45. **ile:**
Gazel 34
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Zülf ü ruḫsārıña bir nīm-nigāh itmek ile
Nāz ider ṣubḥ u mesā baḫt-ı siyehkār baña

46. **ile:**
Gazel 35
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
ʿÖmri bīhūde geçer āh ü fiġān ile hemān
Olmasun derd ile hīç kimse giriftār saña

47. **ile:**
Gazel 35
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
ʿÖmri bīhūde geçer āh ü fiġān ile hemān
Olmasun derd ile hīç kimse giriftār saña

48. **ile:**
Gazel 35
Mısra: **5**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Dil-i maḥzūnumı biñ cevr ile vīrān itdüñ
Ḳaldı ḫātırcıġum ey şūḫ-ı cefākār saña

49. **ile:**
Gazel 36
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Cebīnüñde ne dem ḫışm ile pīç ü tāb olur peydā
Dil-i deryā-ḫurūş-ı ġamda biñ gird-āb olur peydā

50. **ile:**
Gazel 37
Mısra: **5**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Şemʿ-i ḫüsnüñ ile gül-rāyuñı tercīḥ idemem
Lāyıḳam oldum ise bülbül ü pervāne saña

51. **ile:**
Gazel 38
Mısra: **7**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
İntiẓār ile beni zār eyledi tā ṣubḥa dek
Āh kim bir ṣūḫ-ı bed-peymāna oldum mübtelā

52. **ile:**
Gazel 39
Mısra: **5**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Nāz ider ʿarż-ı niyāz itsem lisān-ı ḥāl ile
Her ne söylersem o şīrīn lehce ḳāʾildür baña

53. **ile:**
Gazel 39
Mısra: **8**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ḫvāce-i ḥikmet-şinās-ı sırr-ı ʿışḳam tā ezel
Ḳays ile Ferhād iki şākird-i ḳābildür baña

54. **ile:**
Gazel 41
Mısra: **6**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Göñül ki bāde-i ʿışḳuñla oldı mestāne
ʿAceb mi şevḳ ile eylerse keşf-i rāz saña

55. **ile:**
Gazel 41
Mısra: **11**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Bu ḥüsn ü ān ile bu şīve-i leṭāfet ile
Sezā degül midür imżā-yı imtiyāz saña

56. **ile:**
Gazel 41
Mısra: **11**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Bu ḥüsn ü ān ile bu şīve-i leṭāfet ile
Sezā degül midür imżā-yı imtiyāz saña

57. **ile:**
Gazel 41
Mısra: **13**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Naḥīfī bendeñi cevr ile işte öldürdüñ
Revā mıdur bu ḳadar vażʿ-ı fitne-sāz saña

58. **ile:**
Gazel 42
Mısra: **6**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ṭabāyiʿ muḫtelifdür ṭıynet-i ḫāk-i siyehden gör
Sipīd ü sürḫ sebz ile kebūd ü zerd olur peydā

59. **ile:**
Gazel 42
Mısra: **9**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ġurūr ile gel aṣḥāb-ı derūnı ḫāksār itme
Göz açdurmaz saña bir ṣarṣar-ı pür-gerd olur peydā

60. **ile:**
Gazel 43
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Pāy-māl olmaġ içün cilvegeh-i nāzuñda
Dil olur sāye-ṣıfat şevḳ ile hem-rāh saña

61. **ile:**
Gazel 43
Mısra: **5**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Eyledüñ şevket-i ḥüsn ile cihānı tesḫīr
İstemez yārī-i ḫayl ü ḥaşem ü cāh saña

62. **ile:**
Gazel 43
Mısra: **7**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
O ḳadar ʿışḳuñ ile şühre-i dehr oldum kim
İsterem baña gedādur diyeler şāh saña

63. **ile:**
Gazel 45
Mısra: **10**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Nüsḫa-i kevn ü mekānda ḥikmetüñ āyātıdur
İḫtilāf-ı şekl ü elvān ile envāʿ u ḍurūb

64. **ile:**
Gazel 45
Mısra: **12**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik,

işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Bülbülān itdükçe temcīd ü s̲enā-yı vaḥdetüñ
Vecd-i taḳdīs ile eyler ġonçeler şaḳḳ-ı cüyūb

65. **ile:**
Gazel 45
Mısra: **16**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Maẓhar-ı iḫlāṣ ḳıl yā Rab dil-i nā-çīzümi
Olmasun tā fikr-i aġyār ile aʿmālüm meşūb

66. **ile:**
Gazel 46
Mısra: **5**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
ʿAfv ü iḥsānuñ ile eyle ʿuyūbum mestūr
Ḳılma şermende beni şāh ü gedādan yā Rab

67. **ile:**
Gazel 46
Mısra: **9**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Faż̇l u iḥsānuñ ile eyle ṣaḥīḥü'l-kelimāt
Ṣaḳla levḥ-i ʿamelüm ḥārf-i ḫaṭādan yā Rab

68. **ile:**
Gazel 46
Mısra: **11**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Aġlaram maḥşere dek derd ile dergāhuñda
Çekmezem destümi dāmān-ı recādan yā Rab

69. **ile:**
Gazel 46
Mısra: **13**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Teşnedür germī-i şevḳ ile Naḥīfī teşne
Feyż-yāb eyle anı ḥavż-ı ʿaṭādan yā Rab

70. **ile:**
Gazel 47
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Sen o maḥbūb-ı ezelsin kim senüñ ʿuşşāḳuña
Cümle ʿālem biñ dil ü cān ile olmaḳda raḳīb

71. **ile:**
Gazel 48
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Teʾdīb-i ḫāṣ u terbiyet-i Kirdigar ile
Oldı vücūd-ı muḥteremüñ nüsḫa-i edeb

72. **ile:**
Gazel 48
Mısra: **5**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ḥaḳḳ itdi ḫalḳ ḫulḳı ile z̲āt u ṣıfātuñı
Muḫtār u Muṣṭafā vü muṣaffā vü münteḫab

73. **ile:**
Gazel 48
Mısra: **7**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Pürdür medāyiḥ-i şeref-i z̲ātuñ ile hep
İḳlīm-i Rūm u mülk-i ʿAcem kişver-i ʿArab

74. **ile:**
Gazel 48
Mısra: **12**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Kesb-i tefāḫür itdi rikābuñda Cebrāʾīl
Şevḳ-i rukūbuñ ile Burāḳ eyledi ṭarab

75. **ile:**
Gazel 50
Mısra: **5**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Sāyeme biñ şevḳ ile ḳaṣd-ı taʿalluḳ eylesem
Dīde-i taṣvīre eylerdi işābet reng-i ḫ∨āb

76. **ile:**
Gazel 50
Mısra: **11**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ṭāliʿum gör ne kim beni biñ ḥüzn ile giryān ider
Ḫalḳı pür-şevḳ eyleyen āvāze-i çeng ü rebāb

77. **ile:**
Gazel 51
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Āteş-i pür-sūz-ı ʿışḳ ile n’ola olsam kebāb
Yaḳdı yandurdı derūnum naġme-i ṣavt-ı rebāb

78. **ile:**
Gazel 51
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ben şarāb-ı ʿışḳ ile ser-mest ü medhūşam baña
Sāḳiyā lāzım degül keyfiyyet-i cām-ı şarāb

79. **ile:**
Gazel 52
Mısra: **7**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Bu gülzār-ı ḫazān-encām-ı gerdūn içre şevḳ ile
Beni bülbül gibi nālān iden ol ġonçe-femdür hep

80. **ile:**
Gazel 53
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
O diller kim ḥarīm-i vuṣlatuñdan dūrlardur hep
Miṣāl-i sīne seng-i hecr ile meksūrlardur hep

81. **ile:**
Gazel 53
Mısra: **13**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Egerçi söyleşilmek yār ile āsān idi ammā
Beni lāl eyleyen ol ġamze-i pür-şūrlardur hep

82. **ile:**
Gazel 54
Mısra: **9**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Bu Naḥīfī leblerüñ vaṣfın ḳılınca şevḳ ile
Bu leʾāl-i naẓma cānā cümle maʿnā teşne-leb

83. **ile:**
Gazel 55
Mısra: **8**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Nedür ol vech-i ḥasen yā nedür ol kān-ı ṣadef
Nedür ol dürr ile gevher nedür ol yā leb-i nāb

84. **ile:**
Gazel 55
Mısra: **10**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ṣaḳın andan ki Naḥīfī ura bir zaḫme saña
Geliyor ḫancer-i ġamz ile güzel mest ü ḫarāb

85. **ile:**
Gazel 56
Mısra: **7**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Dil ü cānum saña āh itmeye mi ḥasret ile
Beni fürḳatde ḳoduñ ḳāmeti bālā ne ʿaceb

86. **ile:**
Gazel 57
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ruḫuñ āyīnesine gāhīce ḳılsam naẓarı
Müjeñ eyler niçe biñ ġamz ile ʿuşşāḳa ʿitāb

87. **ile:**
Gazel 60
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Eger refīḳ muvāfiḳ olursa cennet olur
Velī muḫālif ile her ḳadem hezār ʿaẕāb

88. **ile:**
Gazel 60
Mısra: **7**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ḫilāf cins ile şoḥbet belādur ehl-i dile
İder şikeste-edā ʿandelībi ṣavt-ı ġurāb

89. **ile:**
Gazel 61
Mısra: **8**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Geldükçe seyr-i gülşene aḥvāl-i ʿışḳumı
Söyle lisān-ı ḥāl ile cānāna ʿandelīb

90. **ile:**
Gazel 62
Mısra: **7**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Bī-dimāġ olmış iken telḫī-i hecr ile yine
Teşnedür miḥnet-i ʿışḳa dil-i meyyāl-i ġarīb

91. **ile:**
Gazel 62
Mısra: **9**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Baḳsañ āyīne-i devrāna biraz ʿibret ile
Gösterür saña felekler biraz eşkāl-i ġarīb

92. **ile:**
Gazel 64
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Dil ü cān ḳullıġuña ey şeh-i ferḫunde-ṣıfāt
Her nefes itmededür ṣıdḳ ile tecdīd-i berāt

93. **ile:**
Gazel 64
Mısra: **8**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ḳıl nigāh-ı keremüñ tesliye-baḫş-ı ġufrān
Olıcaḳ şerm ile āmāde-i rūz-ı ʿaraṣāt

94. **ile:**
Gazel 64
Mısra: **9**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Bu Naḥīfī seni biñ şerm ile vaṣf itdükçe
ARAPÇA

95. **ile:**
Gazel 66
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Dāġ-ı ġamuñı cānı gibi sīnede ṣaḳlar
Biñ ṣevḳ ile her bī-ser ü sāmān-ı maḥabbet

96. **ile:**
Gazel 66
Mısra: **10**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Rāḥat bulama itmeyicek kūyuña rū-māl
Oldı vaṭanum baña bu efkār ile ġurbet

97. **ile:**
Gazel 66
Mısra: **11**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Bir āh-ı ciger-sūz ile peyġūle-i ġamda
Sūzān ider āḫir beni bu āteş-i ḥasret

98. **ile:**
Gazel 68
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
ʿĀṣıḳ-ı bī-çāreye gülşen olur her cāy-ı dost
Seyr ider aʿdālar ile hey meded her-cāy-ı dost

99. **ile:**
Gazel 69
Mısra: **8**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Be meded çözme daḫi kākül-i bend-i siyehi
Aña berdāre ḳuluñ saʿy ile ḳıl ḳayd-ı ḥayāt

100. **ile:**
Gazel 69
Mısra: **10**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Bu Naḥīfīñi ṭutup vaṣl-ı viṣamüñ hevesi
Niçe biñ fürḳat ile baġladı yek-bend-i memāt

101. **ile:**
Gazel 70
Mısra: **9**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Naḥīfī derd-i ʿışḳ ile bu dem bīmār olup ḳaldı
Viṣāl-i yār ile aña ilāhī ḳıl ʿaṭā ṣıḥḥat

102. **ile:**
Gazel 70
Mısra: **10**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Naḥīfī derd-i ʿışḳ ile bu dem bīmār olup ḳaldı
Viṣāl-i yār ile aña ilāhī ḳıl ʿaṭā ṣıḥḥat

103. **ile:**
Gazel 74
Mısra: **9**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Yine beñzer o serv-i nāz ile hem-ṣoḥbet olmışdur
Gelür bezm-i çemende şevḳ ile bād-ı ṣabā ser-mest

104. **ile:**
Gazel 74
Mısra: **10**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik,

işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Yine beñzer o serv-i nāz ile hem-ṣoḥbet olmışdur
Gelür bezm-i çemende şevḳ ile bād-ı ṣabā ser-mest

105. **ile:**
Gazel 75
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Güftāra gel ey dil-ber-i şīrīn süḫanum gel
Çün ṭūṭī-i muʿciz-nefesi nāz ile lāl it

106. **ile:**
Gazel 76
Mısra: **6**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ser-geşte ider ʿāṣıḳuñı fitne-i çeşmüñ
Kim siḥr ile ālūdedür ol şīşe-i ḥasret

107. **ile:**
Gazel 78
Mısra: **6**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Maḥsūd-ı ʿālem eyle Züleyḫā-yı şevḳūmı
Yā Rab o māhı ḥüsn ile yek-reng-i Yūsuf it

108. **ile:**
Gazel 78
Mısra: **8**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Her-cāyī-meşreb olma yeter ey gönül yeter
Bārī ḫayāl-i yār ile olsun teʾellüf it

109. **ile:**
Gazel 78
Mısra: **9**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Endīşe-i viṣāl ile şād ol Naḥīfīyā
Besdür belā-yı hecrine yārüñ teʾessüf it

110. **ile:**
Gazel 79
Mısra: **10**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Hep temennā-yı cebīn-sāyī-i dergāhuñdur
Rūz u şeb ḥasret ile āh ü fiġāna bāʿiṣ

111. **ile:**
Gazel 80
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Gel ey dil eyleme ol çeşm-i bī-emān ile baḥs
İder mi ʿāḳıl olan tīġ-i ḫūn-feşān ile baḥs

112. **ile:**
Gazel 80
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Gel ey dil eyleme ol çeşm-i bī-emān ile baḥs
İder mi ʿāḳıl olan tīġ-i ḫūn-feşān ile baḥs

113. **ile:**
Gazel 80
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Esīr-i nāvek-i ser-tīz-i ʿışḳ-ı yār olalı
Ḫadeng-i āhum ider her dem āsumān ile baḥs

114. **ile:**
Gazel 80
Mısra: **5**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Hezār şevḳ ile bülbüller eyledi taḥsīn
İdince bezm-i çemende o nev-cevān ile baḥs

115. **ile:**
Gazel 80
Mısra: **6**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Hezār şevḳ ile bülbüller eyledi taḥsīn
İdince bezm-i çemende o nev-cevān ile baḥs

116. **ile:**
Gazel 80
Mısra: **8**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Düşer mi ʿaḳluña ey ḫ∨ace-i ḫıred-fersā
Ki dāʾim eyleyesin vażʿ-ı nā-kesān ile baḥs

117. **ile:**
Gazel 80
Mısra: **10**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Dem-i viṣālde ḳayd-ı vücūda düşme ṣaḳın
İder mi ṣuʿle-i meh-tāb hīç ketān ile baḥs

118. **ile:**
Gazel 80
Mısra: **12**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Füsūn-ı ġamzesidür ibtidā suʾālüm aña
Eger idersem o meh-rūy-ı nüktedān ile baḥs

119. **ile:**
Gazel 80
Mısra: **14**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Naḥīfīyā sözüm esrār-ı ʿışḳdur cümle
ʿAceb mi eyler isem ġamze-i bütān ile baḥs

120. **ile:**
Gazel 82
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ṣafā-yı ḳalb ile cemʿ-i ḫavāṭıra saʿy it
İder ḥavāssı perīşān tevaġġul-ı ebḥāṣ

121. **ile:**
Gazel 85
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Rāya beñzer ḫançeriyle urdı ḫışm idüp beni
Sīne ḳan ile boyandı yā burada yāre güç

122. **ile:**
Gazel 87
Mısra: **8**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Teraşşuḥ eyledi ẓann itme şīşe-i ṣahbā
Pür oldı encüm-i şevḳ ile āsumān-ı feraḥ

123. **ile:**
Gazel 88
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Yāra lisān-ı ḥāl ile ʿarż-ı niyāz idüp
Metn-i maḥabbeti idelüm bī-ḫiṭāb şerḥ

124. **ile:**
Gazel 88
Mısra: **13**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Bir ṭarz-ı ḫāṣ-ı ḥüsn ile gördüm o māḥı kim
Olmaz Naḥīfīya hele ol āb ü tāb şerḥ

125. **ile:**
Gazel 91
Mısra: **5**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Sipāh-ı cevr ile virdi ḫarāba kişver-i ṣabrı
Muḥaṣṣal dād ü feryād ol şeh-i bī-dāddan feryād

126. **ile:**
Gazel 92
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ben zāra ḳaṣd-ı cevr ile ʿarż-ı celāl içün
Geydüñ nihāl-i ḳaddiñe gül-gün ḳabā-yı ʿıyd

127. **ile:**
Gazel 95
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Cevr ile maʿmūr dil olmaya vīrān ü ḫarāb
Pādişāhum pādişehsin saña lāzım ʿadl ü dād

128. **ile:**
Gazel 97
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Lebüñüñ şerbetini luṭfuñ ile Meded irgür baña ey serv-i bülend

129. **ile:**
Gazel 97
Mısra: **7**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Beni uṣlat kerem it vuṣlat ile Ele ʿibret beni ḳıl sīneye bend

130. **ile:**
Gazel 101
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Sünbül firāḳ-ı zülfüñ ile dil-şikestedür
Nergis ḫayāl-i çeşmüñ ile zār ü ḫastedür

131. **ile:**
Gazel 101
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Sünbül firāḳ-ı zülfüñ ile dil-şikestedür
Nergis ḫayāl-i çeşmüñ ile zār ü ḫastedür

132. **ile:**
Gazel 101
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
İtme remīde murġ-ı dili seng-i cevr ile
Tār-ı kemend-i kākülüñe pāy-bestedür

133. **ile:**
Gazel 101
Mısra: **7**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
ʿĀşıḳ helāk olursa da zaḫm-ı firāḳ ile
Derd-i maḥabbetüñden anı ṣanma restedür

134. **ile:**
Gazel 101
Mısra: **10**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Gūyā ki şaṣt-dīde kemāndur ol ebruvān
Müjgān-ı yār ʿaynı ile tīr-i cestedür

135. **ile:**
Gazel 102
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Bu bezm-i ḫāṣa ne muṭrib ne sāz lāzımdur
Ḫulūs-ı ḳalb ile sūz u güdāz lāzımdur

136. **ile:**
Gazel 104
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Taṣmīm-i dil o serv ile seyr-i Ḫişāredür
Bir iki gün tevaḳḳufumuz nev-bahāredür

137. **ile:**
Gazel 104
Mısra: **10**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Pinhān degüldür iki gözüm rāz-ı ʿışḳumuz
Bāzārumuz bizüm senüñ ile āşikāredür

138. **ile:**
Gazel 106
Mısra: **16**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Nihān idüp heves-i ʿışḳı dilde zühhāduñ
Bu ṣūret ile görünmek riyālarındandur

139. **ile:**
Gazel 107
Mısra: **5**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Dehānı nāficetü'l-misk siḥr ile memlūʾ
Meyānı rişte-i efsūn ile muʿaḳḳaddür

140. **ile:**
Gazel 107
Mısra: **6**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Dehānı nāficetü'l-misk siḥr ile memlūʾ
Meyānı rişte-i efsūn ile muʿaḳḳaddür

141. **ile:**
Gazel 107
Mısra: **25**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ḫulūṣ-ı bāl ile efrād-ı ehl-i İslāma
Duʿā-yı devleti mefrūża-i müʾeyyeddür

142. **ile:**
Gazel 107
Mısra: **33**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Olur ṣadāḳat ile ḫidmetinde kām-revā
Anuñ ki ṣıdḳ u sedād ile baḫtı esʿaddür

143. **ile:**
Gazel 107
Mısra: **34**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Olur ṣadāḳat ile ḫidmetinde kām-revā
Anuñ ki ṣıdḳ u sedād ile baḫtı esʿaddür

144. **ile:**
Gazel 109
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik,

işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Elif devām-ı ḳıyām ile tācdār oldı
Ḳıyās eyleme farḳındaki anuñ meddür

145. **ile:**
Gazel 109
Mısra: **14**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Gören o kāküli eyler yemīnine raġbet
Belī cevāb-ı ḳasem lām ile müʾekkeddür

146. **ile:**
Gazel 110
Mısra: **9**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
O māh-ṭalʿatı taʿrīf ile iḫāṭa muḥāl
Anuñ deḳāyiḳ-i ḥüsn ü cemāli bī-ḥaddür

147. **ile:**
Gazel 110
Mısra: **11**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
O ḫaṭṭ-ı sebz ile dendān ü leblerin seyr it
Ki dürr ü laʿl ile pür ḥoḳka-i zeberceddür

148. **ile:**
Gazel 110
Mısra: **12**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
O ḫaṭṭ-ı sebz ile dendān ü leblerin seyr it
Ki dürr ü laʿl ile pür ḥoḳka-i zeberceddür

149. **ile:**
Gazel 111
Mısra: **11**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Āh eyleyenler ile bile āh ider cibāl
Tā ḥaşr olınca kūh-kenüñ mātemindedür

150. **ile:**
Gazel 112
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Selb-i sāmān-ı şuʿūr itmek murād itdükçe çarḫ
İbtidā dārū-yı iḳbāl ile bī-hūş itdirür

151. **ile:**
Gazel 113
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Felek-menişler ile imtizācumuz yoḳdur
Bizüm nifāḳa münāsib mizācumuz yoḳdur

152. **ile:**
Gazel 113
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Muvāfaḳat niçe mümkin bu kec-edālar ile
Ki hīç ʿayān ü nihān iʿvicācumuz yoḳdur

153. **ile:**
Gazel 113
Mısra: **14**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Sebeb gerek diyemem ben ʿaṭā-yı Bārīye
O ḥüccet ile bizüm iḫticācumuz yoḳdur

154. **ile:**
Gazel 114
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Dil ki bir meclisde ol meh-ṭalʿat ile cemʿ olur
Bu dil-i şūrīde pervāne ol āfet şemʿ olur

155. **ile:**
Gazel 116
Mısra: **6**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Tāb-ı āhumdan bulur sūz-ı derūnum izdiyād
Rūzgār ile şirārı āteşüñ efzūn olur

156. **ile:**
Gazel 117
Mısra: **7**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Bīm-i nigāh-ı ḫışm ile zerd oldı rūyumuz
ʿUşşāḳa sevdigüm naẓaruñ kīmyā mıdur

157. **ile:**
Gazel 117
Mısra: **9**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Pīş ü pesüñde şevḳ ile rū-māl olup gider
Sāyeñ de saña bencileyin mübtelā mıdur

158. **ile:**
Gazel 118
Mısra: **13**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Bu güftār-ı revān-baḫşum edā-yı ḫāṣ ile şimdi
Naḥīfī ġıbṭa-fermā-yı süḫan-sencān-ı Ḫırāndur

159. **ile:**
Gazel 119
Mısra: **5**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Beni bilmezlik ile gerçi ṣaldı deşt-i hicrāna
O mest-i ʿişve şimdi itdigi kāra peşīmāndur

160. **ile:**
Gazel 119
Mısra: **7**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
N'ola bülbül gibi şevḳ ile āh ü nāle eylersem
Leṭāfetde hemān ol ġonçe bir ter verd-i ḫandāndur

161. **ile:**
Gazel 120
Mısra: **7**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Melāmet itme şevḳ ile görüp meftūnluġum luṭf it
Sen ey zāhid o mest-i nāzı bilmezsin ne fettāndur

162. **ile:**
Gazel 120
Mısra: **9**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Gider gül-geşt-i bāġ u rāġ ider aġyār ile ammā
Benümle seyre çıḳmaz serv-i nāzum bu ne seyrāndur

163. **ile:**
Gazel 120
Mısra: **11**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Raḳīb-i dūn ile devre girüp cevr itme ʿuşşāḳa
Geçer bu devr-i dūn ey āfet-i devrān bu devrāndur

164. **ile:**
Gazel 121
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ḳanda varsa ʿāşıḳ-ı bī-çāre cānānın arar
Derd ile bīmār olan elbette dermānın arar

165. **ile:**
Gazel 122
Mısra: **5**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Şevḳ-ı cemāl-i yār ile āh eyledükçe dil
Gerdūna sūziş-i cigeri şuʿle-pāş olur

166. **ile:**
Gazel 124
Mısra: **9**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Güş-ı gülden menʿ iderler nāle vü feryād ile
ʿAndelībān-ı çemen rengīn edāmuz çoḳ görür

167. **ile:**
Gazel 124
Mısra: **13**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ey Naḥīfī feyż-i mevlā ile yārān-ı ṣafā
Ṣaġ olursaḳ böyle şiʿr-i dil-güşāmuz çoḳ görür

168. **ile:**
Gazel 125
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Senüñle ey cefā-cū ḳaṣdımuz hem-ḫāne olmaḳdur
Cemālüñ şemʿine biñ şevḳ ile pervāne olmaḳdur

169. **ile:**
Gazel 125
Mısra: **6**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
O Leylī-ṭalʿatuñ ʿışḳıyla var hem-ḥāl-i Ḳays ol kim
Dilā şarṭ-ı maḥabbet ʿaḳl ile bīgāne olmaḳdur

170. **ile:**
Gazel 125
Mısra: **7**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ḫudā ḥaḳḳıyçün olmam devlet-i dünyā ile ḫoş-dil
Yanumda cāh u devlet rind-i bī-ḳaydāne olmaḳdur

171. **ile:**
Gazel 127
Mısra: **11**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
N'ola her laḥẓa meyl-i kūh u deşt eylerse ʿışḳ ile
Göñül Ferhād ü Ḳaysuñ hem-reh ü hem-pālarındandur

172. **ile:**
Gazel 130
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Bu ʿuḳde nāḫun-ı tedbīr ile güşād olmaz
Olursa himmet-i merdān-ı bī-riyādan olur

173. **ile:**
Gazel 130
Mısra: **8**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Nevāziş-i dili ehl-i ḳanāʿatuñ ancaḳ
Ṣafā-yı ḳalb ile bir ḥüsn-i merḥabādan olur

174. **ile:**
Gazel 130
Mısra: **21**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Hemān ḫulūṣ ile dāʾim tevekkül eyleyelüm
Naḥīfīyā bize luṭf u kerem Ḫudādan olur

175. **ile:**
Gazel 132
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ol kim ṣafā-yı ʿışḳuñ ile bī-vücūd olur
Çeşm-i nizārı maẓhar-ı nūr-ı şühūd olur

176. **ile:**
Gazel 133
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ṣafā-yı ārzū-yı ḥaşr o gül-ruḫsār ile feryād
Dil-i şūrīdemi müstaġnī-i ḳayd-ı ḥayāt eyler

177. **ile:**
Gazel 134
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ol sehī-ḳad tā ki nāz ile çemen-pīrā olur
Her giyāhı gülşenüñ bir bülbül-i şeydā olur

178. **ile:**
Gazel 135
Mısra: **5**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Hevā-yı ʿışḳ ile ney gibi başlar efġāna
Ne dem ki gūş-ı dile naġme-i rebāb gelür

179. **ile:**
Gazel 135
Mısra: **10**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ne dil senüñ elem-i ḥasretüñle rāḥat olur
Ne fikr-i fürḳat ile çeşm-i cāna ḫ∨āb gelür

180. **ile:**
Gazel 138
Mısra: **8**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Dil-i ḥazīnüme merhem-tırāş-ı merḥamet ol
Ki tīr-i nāz ile mecrūḥ-ı dil-şikestüñdür

181. **ile:**
Gazel 139
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ḫāk içinde kelle-i Cem gibi niçe ser yatur
Seng-i hecr ile şikest olmış niçe sāġar yatur

182. **ile:**
Gazel 141
Mısra: **14**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ten-i żaʿīfüñi gel ḳılma lāyıḳ-ı dūzaḫ
Gel olma bāde ile neşve-yāb āteşdür

183. **ile:**
Gazel 142
Mısra: **5**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Şöhret-i nām ü nişān ile cihāna şıġmayan
Tengnā-yı ḫākde nā-būd u nā-peydā yatur

184. **ile:**
Gazel 142
Mısra: **11**

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ẕerreyem gerçi niçe ḫūrşīd ile hem-sāyeyem
Ḳaṭreyem ammā kenārumda niçe deryā yatur

185. **ile:**
Gazel 144
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Raḥm eyleyüp aḥvāl-i dil-i zārı ṣorarsañ
Hicrānuñ ile sākin-i peyġüle-i ġamdur

186. **ile:**
Gazel 144
Mısra: **5**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
nāz ile ʿubūr itdi yine ceyş-i ḫayālüñ
Tende görinen dāġ degül naḳş-ı ḳademdür

187. **ile:**
Gazel 146
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
N'ola dūd-ı siyāh-ı āhum olsa āsumān-peyvend
Derūnum āteş-i dil-sūz-ı hicrān ile sūzāndur

188. **ile:**
Gazel 151
Mısra: **9**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Naẓardan eyleyüp sāḳıṭ ġurūr ile başup geçme
Sirişk-i çeşmümüñ her dānesi bir dürr-i ġalṭāndur

189. **ile:**
Gazel 152
Mısra: **10**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Saña şāhid yeter bülbüllerüñ gülşende efġānı
Ki ʿirfān ehli renc-i ḫār-ı endūh ile nālāndur

190. **ile:**
Gazel 153
Mısra: **8**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Nefḥa-i zülfüñ ṣabā itdükçe neşr-i kāʾināt
Reşk ile āhūlaruñ ser-cümle bağrı ḫūn olur

191. **ile:**
Gazel 154
Mısra: **6**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ne sīm ü zer ne bīm-i ṭarf u ne endīşe-i imsāk
Baḳılsa dīde-i imʿān ile rāḥatda müflisler

192. **ile:**
Gazel 155
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Çeşmüñ meger ḳażā ile yek-dil degül midür
Tīr-i nigāhuñ aña muʿādil degül midür

193. **ile:**
Gazel 156
Mısra: **25**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Gel ey pervāne şemʿ-i bezm ile ṭarh-ı tekellüf ḳıl
Meşeldür bu cihānda şarṭ-ı ülfet terk-i külfetdür

194. **ile:**
Gazel 156
Mısra: **42**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
ʿİnān-gerdān-ı raḫş-ı ʿazm olaldan mülk-i Ḫırāna
Göñül bir özge ümmīd ile cevlān-ḫīz-i fikretdür

195. **ile:**
Gazel 156
Mısra: **52**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ne Āṣaf naġme-i ḫāṭır-güşā-yı naẓm-ı rengīni
Nevā-yı sāz-ı Nāhīd ile dem-sāz-ı leṭāfetdür

196. **ile:**
Gazel 156
Mısra: **55**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Nesīm-i feyż ile olsun güşāde ġonçe-i ṭabʿı
Gül-i maʿnī ki tā gülzār-ı ṭābʿa zīb ü zīnetdür

197. **ile:**
Gazel 157
Mısra: **7**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç,

sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Cünūn-ı ʿışḳ-ı Leylā ile ṣalduñ ʿaḳlı ṣaḥrāya
Senüñ ey Ḳays-ı maġz-āşüfte ʿaḳlun yoḳ ḥużūruñ var

198. **ile:**
Gazel 157
Mısra: **11**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Yine ebrūlaruñ biñ ḫışm ile pür-çīn-i nāz olmış
Yine beñzer ki küstāḫī-i ʿāşıḳdan fütūruñ var

199. **ile:**
Gazel 159
Mısra: **9**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Cevr ile maḥzūn ider ehl-i kemāli dāʾimā
Āh kim bu gerdiş-i bī-raḥm ü şefḳat böyledür

200. **ile:**
Gazel 159
Mısra: **11**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Mest olam bī-hūş olam keyfiyyet-i esrār ile
El çekem cām-ı hevādan dilde niyyet böyledür

201. **ile:**
Gazel 162
Mısra: **6**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
ʿArż-ı ḥāl itmek murād itsem nigāh-ı şūḫına
Nāz ile çeşm-i teġāfülkārı ḳaṣd-ı ḫ∨āb ider

202. **ile:**
Gazel 163
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Siḥr ile sāḳī ki elde sāġarın pür-āb ider
Ehl-i bezmi ġarḳa-i deryā-yı āteş-tāb ider

203. **ile:**
Gazel 164
Mısra: **5**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ḫūn-ı ʿuşşāḳ ile her dem ol siyeh-mest-i cefā
Her nigāh-ı cān-güdāzın neşvedār-ı ḫ∨āb ider

204. **ile:**
Gazel 165
Mısra: **8**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Dil-i şeydā hevā-yı vuṣlatuñla ḳaldı kūyuñda
O Mecnūn-ı heveskār ile şimdi ülfetüm yoḳdur

205. **ile:**
Gazel 168
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Zülfini nāz ile pīrāye mi itmiş ruḫına
Gül cemālinde yine neşv ü nemā tāze midür

206. **ile:**
Gazel 169
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Tā dilde ġam-ı ʿışḳ ile dāġ-ı cigerüm var
Gülzār-ı maḥabbetde benüm verd-i terüm var

207. **ile:**
Gazel 170
Mısra: **6**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ser-i bī-devlete bālīn olup zānū-yı cānāna
Şarāb-ı şevḳ ile ser-mest ü maġrūr oldığum demdür

208. **ile:**
Gazel 171
Mısra: **7**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Göz yaşı gülzār-ı ḥüsnin feyż ile sīr-āb ider
Ol nihāl-i tāze gitdükçe daḥi mümtāz olur

209. **ile:**
Gazel 172
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Rīziş-i elmās-ı müjgān ile dāġ-efrūz olup
Şefḳatinden zaḫmuma gūyā ki merhem-sāz olur

210. **ile:**
Gazel 172
Mısra: **8**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Bir naẓarda gösterür nāz ü niyāz-ı fitneyi

Her ne dem çeşmüñ dil-i nālān ile hem-rāz olur

211. **ile:**
Gazel 173
Mısra: **5**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Gelüp bir laḥẓa Mecnūnuñ ile hem-ṣoḥbet olmazsın
Nedür bu vaḥşet ey āhū-yı ʿişve söyle n'emdür

212. **ile:**
Gazel 174
Mısra: **13**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Cürmi yoḳ çarḫ-ı ġalaṭ-bīn ile baḫt-ı siyehüñ
Bāʿiṯ-i ẕillet olan dāniş ü idrākümdür

213. **ile:**
Gazel 175
Mısra: **11**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Gel gel ki tā viṣālüñ ile kām-yāb olam
Ey meh sevüp sevülmege belkim yasaġ olur

214. **ile:**
Gazel 177
Mısra: **9**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ey Naḥīfī saña inṣāf ile dirse yārān
Şāʿir-i şīve-nümā muʿize-gūyā dirler

215. **ile:**
Gazel 178
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ġonçeye nāle-i bülbül ki ḥicāb-āver olur
Nāz ile rūyına her bergi niḳāb-āver olur

216. **ile:**
Gazel 180
Mısra: **5**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
ʿAcebdür nāz ile bīmār iken çeşm-i siyāh-ı yār
Yine her bir nigāhı ḥaylī āşūbı zebūn eyler

217. **ile:**
Gazel 182
Mısra: **5**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
İşitdüm seyr-i gülzār itdigin aġyār ile ammā
O şūḫ-ı dil-nevāzum gör yine benden nihān eyler

218. **ile:**
Gazel 183
Mısra: **6**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Tā ki ruḫı o mehveşüñ māye-i şerm ü nāzdur
Reşk ile mihr-i ʿālemi ġarḳa-i pīç ü tāb ider

219. **ile:**
Gazel 183
Mısra: **12**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Kesme ümmīdüñ ey göñül kām-ı viṣāl-i yārdan
Belki seni o bī-vefā luṭf ile behre-yāb ider

220. **ile:**
Gazel 183
Mısra: **13**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ġam yime pāy-māl iseñ miḫnet-i çarḫ-ı dūn ile
Ḥażret-i Ḥaḳ duʿāmuzı vaḳt ola müstecāb ider

221. **ile:**
Gazel 184
Mısra: **7**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Bāde-i ḫūn-ı dil-i ʿuşşāḳ ile mest oldıġın
Cümle ʿālem şīve-i çeşm-i siyāhından bilür

222. **ile:**
Gazel 184
Mısra: **11**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Miḫnet-i gerdūn ile dāʾim muʿaẕẕeb oldıġın
Hep Naḥīfī kendinüñ cürm ü günāhından bilür

223. **ile:**
Gazel 185
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
ʿAceb mi gelse gāhī aña dest-āvīz-i ḥasretle
Dil-i mecrūḥ ile ġamzeñ ḳadīmī āşınālardur

224. **ile:**
Gazel 186
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Niçe demdür ki baña ʿahd-i viṣāl itmiş idüñ
Bu dürūġ ile beni eyledüñ āṣüfte yeter

225. **ile:**
Gazel 187
Mısra: **5**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Nāz ile pīşānesin itmiş der-āġūş-ı ġażab
Sāḳī-i gül-çehre kim sāġar-şikest-i ʿişvedür

226. **ile:**
Gazel 190
Mısra: **6**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Çekdim kemān-ı fürḳat-i ebrū-yı dil-beri
Ṣanmañ cefā-yı çarḫ ile ḳaddüm ḫamīdedür

227. **ile:**
Gazel 192
Mısra: **5**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Dürūġ-ı nāz ile dil-ber bizi āṣüfte-ḥāl eyler
Peyām-ı vuṣlatından ey göñül ṣāfī ḫaber yoḳdur

228. **ile:**
Gazel 193
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
ʿAceb kimler döner biñ şevḳ ile şemʿ-i cemālüñle
Senüñ pervāneveş pür-sūz-ı nār-ı ṭalʿatuñ kimdür

229. **ile:**
Gazel 198
Mısra: **5**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Pertev-i ruḫsārıñı görse bu āb ü tāb ile
Ṣubḥa dek şemʿ-i şeb-ārā sūznāk-i reşk olur

230. **ile:**
Gazel 198
Mısra: **7**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
ʿAzm-i gül-geşt-i çemenzār eyleseñ aġyār ile
Reh-güẕāruñda dil-i bī-çāre ḫāk-i reşk olur

231. **ile:**
Gazel 198
Mısra: **10**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ey Naḥīfī çoḳ Mesīḥā-dem bu şiʿr-i tāzeye
Şevḳ ile dil-bend-i ḳayd-ı iştirāk-i reşk olur

232. **ile:**
Gazel 199
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Dest-i reşk ile n'ola çāk-i girībān itse
Ġonçenüñ dāġ-ı derūnıdur o ḫāl-i ruḫsār

233. **ile:**
Gazel 200
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ṣabr u ārāmumı ser-cümle perīşān itdüñ
Niçe biñ nāz ile ey şūḫ-ı perīşān-destār

234. **ile:**
Gazel 200
Mısra: **5**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Lāleye māye-i sevdāñ ile dāġ-ı taḥsīn
Seni maḥsūd-ı cihān eyledi ol ḫāl-i ʿiẕār

235. **ile:**
Gazel 200
Mısra: **8**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Bülbüli tābiş-i şevḳuñ ider āṣüfte-dimāġ
İtseñ ol câme-i gül-gūn ile ʿazm-i gülzār

236. **ile:**
Gazel 201
Mısra: **9**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ey Naḥīfī āh ü zār ile pür itdüñ ʿālemi
Bu şikāyet ol şeh-i ʿālem-penāhumdan mıdur

237. **ile:**
Gazel 205
Mısra: **8**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik,

işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ārāyişüz meykede-i ʿālem-i ʿışḳuñ
Biñ şevḳ ile sāġar-zen-i ṣahbā-yı ġumūmuz

238. **ile:**
Gazel 206
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Güẕergehinde o şīrīn ḫırāma muntaẓıruz
Nigāh-ı ʿişve ile bir selāma muntaẓıruz

239. **ile:**
Gazel 206
Mısra: **5**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Niyāz-nāmemüz itdük ṣabā ile irsāl
O ġonçeden bize luṭf-ı peyāma muntaẓıruz

240. **ile:**
Gazel 209
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Öldürürseñ cevrüñ ile bu dil-i şeydā yine
Sen sehī-ḳad dil-rübādan ġayrı dildār istemez

241. **ile:**
Gazel 209
Mısra: **8**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Mā-ḥaṣal mūy-ı meyānuñ ḳucmadur cānā ġaraż
Andan ince fikr ile dil ḥālin işʿār istemez

242. **ile:**
Gazel 210
Mısra: **5**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Esīr-i ʿışḳını cevr ile pāy-māl eyler
Fütāde-ḥālini ol serv-ḳad nedür bilmez

243. **ile:**
Gazel 211
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Dīdemüz ḫāk-i reh-i yār ile rūşen oldı
Biz ṣabā cümle bu eylükleri senden bilürüz

244. **ile:**
Gazel 212
Mısra: **6**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Yer yer ʿiẕār-ı pāki şafaḳ-reng-i nāz olup
Germ oldı tāb-ı ḥüsn ile ol āfitābumuz

245. **ile:**
Gazel 212
Mısra: **13**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Mümkindür ol cevān ile ṣoḥbet Naḥīfīyā
Nāz ü niyāz olursa suʾāl ü cevābumuz

246. **ile:**
Gazel 213
Mısra: **7**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Raḳṣ ider rūḥ-ı şehīdān-ı maḥabbet şevḳ ile
Kār-sāz olduḳça her bir naġme-i Nāhīdümüz

247. **ile:**
Gazel 214
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Degmez mi saña nāme-i ḥasret-peyāmumuz
Varmaz mı bād-ı ṣubḥ ile bilmem selāmumuz

248. **ile:**
Gazel 214
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ḫāk-i derüñde sākin idük bir zamān ile
Şimdi feżā-yı külḫan-ı ġamdur maḳāmumuz

249. **ile:**
Gazel 214
Mısra: **9**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Zülfüñde ḳaldı niçe zamān pīç ü tāb ile
Mecnūn imiş meger dil-i āşüfte-kāmumuz

250. **ile:**
Gazel 214
Mısra: **13**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Bulsun ḥayāt dillerimüz feyż-i luṭf ile
Sen söyle ey Naḥīfî-i muʿciz-kelāmumuz

251. **ile:**
Gazel 215
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Sen hemān ʿarż-ı viṣāl eyle bize biz de saña
Cānı teslīm ile vaʿdemüzi incāz iderüz

252. **ile:**
Gazel 216
Mısra: **5**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Berāt-ı ʿışḳ ile benden yaña ḥelāl olsun
İderse nehb-i metāʿ-ı ḫıred o reh-zen-i nāz

253. **ile:**
Gazel 216
Mısra: **11**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
O meh niyāz ile āġūşum eyledi teşrīf
Zihī maḳām-ı maḥabbet zihī nişīmen-i nāz

254. **ile:**
Gazel 219
Mısra: **10**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Naḥīfî iḫtiyār-ı ġurbet itmek cāna minnetdür
Bu derd-i ṭaʿn ile ādem niçe terk-i diyār itmez

255. **ile:**
Gazel 221
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Āşüfte-dimāġ itdi bizi şuʿle-i dīdār
Nezẓāre-i pür-sūz ile bī-tāb-ı celālüz

256. **ile:**
Gazel 221
Mısra: **6**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Esrār-ı maḥabbetle olup ser-be-girībān
Bir kūşede ḥayrānī-i devrān ile lālüz

257. **ile:**
Gazel 224
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Tīregī-i baḫt ile geçmekdedür eyyāmumuz
Şöyle kim temyīz olınmaz oldı ṣubḥ u şāmumuz

258. **ile:**
Gazel 224
Mısra: **9**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Şöyle himmet eyle kim ʿışḳ ile meşhūr olalum
Ḥaşre dek dillerde söylensün Naḥīfî nāmumuz

259. **ile:**
Gazel 225
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ġam-ı hicrān ile gülzār-ı cismüm dāġdāġ olmaz
Şitā eyyāmıdur bunda ṣafā-yı seyr-i bāġ olmaz

260. **ile:**
Gazel 226
Mısra: **7**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Yār ile tenhā düşince bir yere āh eyleyüp
Ola mı vaṣl-ı cevānī anda ḥasret istemez

261. **ile:**
Gazel 227
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Gördüm ki bu tāb ile ruḫ-ı yāra baḳılmaz
Bildim ki yaḳīnem ʿalev-i nāra baḳılmaz

262. **ile:**
Gazel 227
Mısra: **5**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
ʿİşretde mey-i nāb ile gül-gūnedür ol ruḫ
Gözler ḳamaşur şimdi o ruḫsāra baḳılmaz

263. **ile:**
Gazel 228
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Zevāl-i devlet-i İskender ü Cemden olan āgāh
Ġurūr-ı ʿucb ile mirʾāta baḳmaz deste cām almaz

264. **ile:**
Gazel 228
Mısra: **5**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Tefāḫür câme-i rengīn ile kār-ı leʾīmādur
Bu vaż‘-ı nā-revāyı yoḫsa merdān-ı kirām almaz

265. **ile:**
Gazel 229
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Olma dāmen-keş ġurūr ile dil-i üftādeden
Būs-ı dāmānuñdur ancaḳ ol ġarībe mültemes

266. **ile:**
Gazel 229
Mısra: **5**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Reng ü būy-ı ‘ārıżuñ ḫaṭṭ ile olmaz kim bahār
Resm-i cārīdür güli eyler iḥāṭa ḫār u ḫas

267. **ile:**
Gazel 231
Mısra: **5**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Nāle-i āh el-firāḳ ile pür itdi gūşumı
Pīş-i rāhumda güẕārān eyleyen ṣavt-ı ceres

268. **ile:**
Gazel 233
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Yine bir āfet-i cān ile dil oldı meʾnūs
N’ola başdan başa çāk olsa ḳabā-yı nāmūs

269. **ile:**
Gazel 233
Mısra: **5**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Seni maʿḳūl görür ehl-i naẓar ḥikmet ile
Sensin ey āfet-i cān ḥāṣılı rūḥ-ı maḥsūs

270. **ile:**
Gazel 233
Mısra: **9**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Bu ḳadar ḥüsn ile ey ṣūḫ-ı cefā-perver-i nāz
Bilmedük resm-i vefā n’eydigin efsūs efsūs

271. **ile:**
Gazel 239
Mısra: **5**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Reftāra gelse nāz ile ol serv-i ser-keşüm
Gitdi o dem ki eyler idüm āh-ı dil-ḫurūş

272. **ile:**
Gazel 240
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Söyünmez aġladuḳça āteş-i ‘ışḳuñ derūnumda
ʿAcebdür āb ile teskīn-i tāb-ı külḫan olmazmış

273. **ile:**
Gazel 240
Mısra: **6**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Fürūġ-ı mihr-i ruḫsārı gerek cānānenüñ yoḫsa
Çerāġ-ı āh ile deycūr-ı ḥasret rūşen olmazmış

274. **ile:**
Gazel 241
Mısra: **5**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Didüm kim levḥa-i ‘ārıż içinde ḫaṭṭ-ı sürḫ ile
Budur ol kān-ı şeftālū baña bundan vefā yazmış

275. **ile:**
Gazel 242
Mısra: **9**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Güzel nāz ile bālāda oturmış serv-veş ammā
Velī ṣaff-ı niʿāl üzre Naḥīfī-zāra yaṣdanmış

276. **ile:**
Gazel 243
Mısra: **6**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Yine raḥm eyleyüben söylemiş ol ṣāh-ı cihān
Ḫaberüm yoḳ o ḳulum ḥasret ile ḫaste imiş

277. **ile:**
Gazel 244
Mısra: **5**

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Seḥer murġ ile pervāne niçe olsun baña hem-dem
Ki ʿāşıḳ rūz u şeb ṭurmaz ider efġāne ögrenmiş

278. **ile:**
Gazel 246
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Nāz ile itse ol ṣanem-i pür-ḥicāb raḳṣ
Eyler felekde āh iderek āfitāb raḳṣ

279. **ile:**
Gazel 246
Mısra: **14**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Bir dil-rübāya düşdi göñül kim Naḥīfīyā
Eyler ṣafā-yı ʿışḳı ile şeyḫ u şāb u raḳṣ

280. **ile:**
Gazel 248
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Güzelüm nāz iderek vuṣlatını ḳıldı fedā
Ne güzel ʿālem ile geldi baña şīve-i feyż

281. **ile:**
Gazel 248
Mısra: **5**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
ʿAcebā nāz ile tāvūs-ı ḳudüs mi ola bu
Ki gelür câme-i sebz ile baña cilve-i feyż

282. **ile:**
Gazel 248
Mısra: **6**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
ʿAcebā nāz ile tāvūs-ı ḳudüs mi ola bu
Ki gelür câme-i sebz ile baña cilve-i feyż

283. **ile:**
Gazel 248
Mısra: **7**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ġamm ile vādī-i hecr içre gezerken bu gice
Esed-āsā baña irdi yine ol pençe-i feyż

284. **ile:**
Gazel 249
Mısra: **7**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Nāz ile bir kerre tevcīh-i nigāh itse baña
Gelse inṣāfa biraz ol çeşm-i şehlā-yı neşāṭ

285. **ile:**
Gazel 249
Mısra: **10**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Büt-perest-i ḥüsne tā kim müjdeler olsun yine
Ol ṣanem nāz ile olmış mesned-ārā-yı neşāṭ

286. **ile:**
Gazel 250
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Lebleri miḳrāżı ile ʿāşıḳuñ ḳan itmesün
Teşnedür ḳanına cāʾiz gelmesün bī-çāre ḫaṭ

287. **ile:**
Gazel 250
Mısra: **8**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Kaʿbe-i kūy-ı cevānum nāẓır-ı ḥuccācıdur
Müjde-i vaṣl ile ire belki bu nā-çāre ḫaṭ

288. **ile:**
Gazel 251
Mısra: **6**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Bī-vefā ol diyü dāʾim sīneñe ḫāsid raḳīb
Ḳavl-i żaʿf ile yazupdur niçe yüzden var ġalaṭ

289. **ile:**
Gazel 254
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Būy-ı gül-i kāma idersem n'ola
Hecr-i ruḫ-ı yār ile ʿarż-ı ṣudāʿ

290. **ile:**
Gazel 255
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç,

sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Dil derūnından yanup yaḳılmadan biñ şevḳ ile
Ol mehüñ dīdārını ḥayrān olup mānend-i şemʿ

291. **ile:**
Gazel 255
Mısra: **6**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Dāġ-sāz-ı şekveyem ben rūzgārumdan hele
Bād-ı āh ile fetīl-efşān olup mānend-i şemʿ

292. **ile:**
Gazel 255
Mısra: **9**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
ʿIşḳ ile pervāne-veş ḫākister itdüm cismümi
Cān-sipār-ı āteş-i hicrān olup mānend-i şemʿ

293. **ile:**
Gazel 256
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Olup bu tāb-ı şemʿ-i himmet ile rūşenā ṭāliʿ
Olur mı reh-revān-ı ʿışḳa bilmem reh-nümā ṭāliʿ

294. **ile:**
Gazel 260
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Bī-ḥadd taḥiyyet ile ṣalāt ü selāmdan
Der-gāhuña resīde ola efżal-i tuḥaf

295. **ile:**
Gazel 260
Mısra: **13**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Varduḳda Ḳudse ʿizzet ile itdi iḳtidā
Ervāḥ-ı enbiyā vü rusül saña ṣaf-be-ṣaf

296. **ile:**
Gazel 260
Mısra: **21**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Fikr-i ḥisāb ile cigerüm dāġ dāġdur
İtdüm nuḳūd-ı ʿömr-i girān-māyemi telef

297. **ile:**
Gazel 260
Mısra: **23**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ḳıl nāme-i şefāʿat ile şādumān beni
Her-kes berātın eyledigi demde zīb-i kef

298. **ile:**
Gazel 261
Mısra: **12**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Didiler kişver-i dilden çıḳıcaḳ rāyet-i āh
Geliyor cevşen ile leşker-i ḫāḳān ṣaf ṣaf

299. **ile:**
Gazel 261
Mısra: **14**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
İre ger ʿıyd-ı viṣāle güzelüm ʿāşıḳ-ı zār
Vire bu cān ile başı saña ḳurbān ṣaf ṣaf

300. **ile:**
Gazel 262
Mısra: **6**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳlaruñ ġarḳ eylemiş baḥr-ı cefā
Nāle ile nāya döndi şimdi oldı sīne def

301. **ile:**
Gazel 263
Mısra: **11**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Endīşe-i dünyā ile olmam mütekeddir
Deryā gibi ṣāfam keder-i ḫār u ḫasum yoḳ

302. **ile:**
Gazel 263
Mısra: **13**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Dūnān ile şirket baña ʿār oldı Naḥīfī
Bir vech ile iḳbal-i cihāna hevesüm yoḳ

303. **ile:**
Gazel 264
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ḳul eyledüñ beni evżāʿ-ı dil-nevāzuñ ile

Ümmīd odur ola sende merāḥim ü eşfāḳ

304. **ile:**
Gazel 264
Mısra: **18**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Çıḳardı ṣabrumı elden ayaġa ṣaldı beni
Amān o sāʿid-i billūr ile o sīmīn sāḳ

305. **ile:**
Gazel 264
Mısra: **21**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ḳıl ile bağladı zülfüñ beni ne sāḥirdür
Taraḥhum eyle beni ḳıl bu ḳayddan ıṭlāḳ

306. **ile:**
Gazel 265
Mısra: **13**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Olmaz endīşe-i rızḳ ile giriftār-ı melāl
Eyleyen ḳısmet-i bī-çūn-ı ilāhīye vüsūḳ

307. **ile:**
Gazel 265
Mısra: **15**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Kīne vü kibr ü ġurūr ile mükedder olmaz
Nūr-ı īmān ider aṣḥābını ḫoş-ḫū vü ḫalūḳ

308. **ile:**
Gazel 267
Mısra: **15**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Miḥnet-i gerdiş-i dūn ile ġam-ālūde iken
Dilde ḳayd-ı heves-i zülf-i semen-sā da mı yoḳ

309. **ile:**
Gazel 269
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Hücūm-ı şevḳ ile sīnemde cānā tāze dāġum yoḳ
Pendüm bu meclis-i ʿışḳ içre sūzān bir çerāġum yoḳ

310. **ile:**
Gazel 270
Mısra: **9**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
ʿĀşıḳ olur gören seni bu ḥüsn ü ān ile
Bi'llāhi mübtelālarıñuñ iḫtiyārı yoḳ

311. **ile:**
Gazel 270
Mısra: **11**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Dūd-ı siyāh-ı āh ile bulmaḳda incilā
Mirʾāt-ı gerdişüñ ne ʿaceb inkisārı yoḳ

312. **ile:**
Gazel 272
Mısra: **7**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Câme-i gül-gūn ile zīnet virüp endāmına
Ṣalınan servi gibi ol ḳāmet-i cānāna baḳ

313. **ile:**
Gazel 273
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ġarībe cevr ü ġamz ile gelüpdür nāme-i gül-gūn
Oḳurken ḥarfini bir bir gözüm nem-nāk ü nāk ancaḳ

314. **ile:**
Gazel 273
Mısra: **10**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Naḥīfī çünki bu ġamdan ḫalāṣ olmaya çāre
Bu tīġ-i āh ile her dem bu sīne çāk ü nāk ancaḳ

315. **ile:**
Gazel 275
Mısra: **12**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Bi-ḥamdi'llāh ki ol yārüm ġarīb ismimi yād itmiş
Naḥīfī luṭf-ı Ḥaḳḳ ile müyesser ol viṣāl ancaḳ

316. **ile:**
Gazel 276
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Elüñ çek mā-sivādan gel ḳamu ʿālem helāk ancaḳ
Ümmīd-i vuṣlat-ı yār it ġam ile sīne çāk ancaḳ

317. **ile:**
Gazel 276
Mısra: **11**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Naḥīfīyem a sulṭānum ġam-ı ʿışḳ ile bīmārem
Görindi menzil-i maḳṣūd mekānum zīr-i ḫāk ancaḳ

318. **ile:**
Gazel 277
Mısra: **8**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Serv-i ʿarʿar şeklini ol sīnede
Yazdı bir ḫoş reng ile aʿlā ḳabaḳ

319. **ile:**
Gazel 278
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Dīde vü dil ʿışḳuñ ile tāb-nāk -

320. **ile:**
Gazel 279
Mısra: **5**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
El-ḥaḳ yegānesin şeref-i ḫalḳ u ḫulḳ ile
Maḫlūḳ içinde gelmedi gelmez muʿādilüñ

321. **ile:**
Gazel 279
Mısra: **9**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Teʾkīd-i ḥikmet ile müdellel nübüvvetüñ
Teʾyīd-i muʿciz ile müberhen delāʾilüñ

322. **ile:**
Gazel 279
Mısra: **10**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Teʾkīd-i ḥikmet ile müdellel nübüvvetüñ
Teʾyīd-i muʿciz ile müberhen delāʾilüñ

323. **ile:**
Gazel 281
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Burāḳ-ı berḳ-reftār ile ey reh-bürde-i vuṣlat
Miṣāl-i berḳ-ı ḫāṭif ṭayy-ı arż u āsumān itdüñ

324. **ile:**
Gazel 281
Mısra: **13**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Bu naẓm-ı tāb-dār ile Naḥīfī bezm-i maʿnīde
Sözüñ ʿāşıḳlara ser-māye-i sūz-ı nihān itdüñ

325. **ile:**
Gazel 282
Mısra: **10**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ḫūrşīd ü ḳamer mühreler evrāḳ-ı sipihri
Tā şevḳ ile taḥrīr olına āyet-i naʿtüñ

326. **ile:**
Gazel 283
Mısra: **10**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Nīk ü bed vaż ʿuña ʿuşşāḳuñ iderken taḥsīn
Hünerüñ cümle ḫaṭā ile günāh olsa gerek

327. **ile:**
Gazel 283
Mısra: **14**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Aç gözüñ ġafleti terk it ki Naḥīfī āḫir
Ġāfilüñ kārı nedāmet ile āh olsa gerek

328. **ile:**
Gazel 284
Mısra: **14**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Rindler şevḳ-ı lebüñle ele cām alduḳça
Reşkden ḳanı ḳurur ḥasret ile zühhāduñ

329. **ile:**
Gazel 285
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Derd-i hicrānı sen ey Yūsuf-ı sānī baña ṣor
Çekdigin ben bilürim ḥasret ile Yaʿḳūbuñ

330. **ile:**
Gazel 285
Mısra: **9**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç,

sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Himmet-i ʿışḳ ile Ḳays olmadı güm-nām-ı fenā
Niçe andurdı görüñ nāmını bir mecẕūbuñ

331. **ile:**
Gazel 286
Mısra: **5**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Bāġdan bāġa güẕār itmedeyüm ḥasret ile
Ḳandadur ḳandadur ol serv-i revānum diyerek

332. **ile:**
Gazel 287
Mısra: **8**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Tā-be-key ḫande-i ġaflet o güni fikr it kim
Şerm-i cürm ile işüñ girye vü āh olsa gerek

333. **ile:**
Gazel 287
Mısra: **13**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Olma maġrūr-ı ḫıdem bir gün olur ḫaclet ile
Şāhlar muḫtefī-i ḫayl ü sipāh olsa gerek

334. **ile:**
Gazel 288
Mısra: **8**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
ʿAcebā yādıña gelmez mi o demler ki senüñ
Kāruñ endīşe-i mā-fāt ile āh olsa gerek

335. **ile:**
Gazel 289
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ḫaṭ gelüp rūyuña maḥcūb-ı nigāh olsa gerek
Kākülüñ şerm ile mestūr-ı külāh olsa gerek

336. **ile:**
Gazel 289
Mısra: **13**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ḫaşm ile söyleşürüz anda Naḥīfī çün kim
Cümlenüñ maḥżarı dīvān-ı ilāh olsa gerek

337. **ile:**
Gazel 290
Mısra: **9**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Biñ şevḳ ile Mecnūn geçinür saña Naḥīfī
Lāyıḳdur anı beste-i zülf-i siyeh itseñ

338. **ile:**
Gazel 292
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Niyāza başladum ol şemʿ-i ḫüsne meclisde
Hezār şevḳ ile ʿarż-ı maḥabbet eyleyerek

339. **ile:**
Gazel 295
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ḳıl tefekkür dem-i ḫāmūşī-i rūz-ı ḥaşri
Ey göñül bād-ı hevā ile yeter cūş itdüñ

340. **ile:**
Gazel 295
Mısra: **6**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Yādıña gelmedi mi ḫavf-i Ṣırāt-ı maḥşer
Bu ḳadar bārı ne efkār ile ber-dūş itdüñ

341. **ile:**
Gazel 295
Mısra: **7**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ḳılduñ ālūde-riyā ile sirişk-i çeşmüñ
Naḳd-i ḫāliṣ-eṣeri nuḳre-i maġşūş itdüñ

342. **ile:**
Gazel 295
Mısra: **14**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ey Naḥīfī söziñe ḳalmadı cāy-ı inkār
Beni sen mevʿiẓa-i Ḥaḳ ile ḫāmūş itdüñ

343. **ile:**
Gazel 298
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
İttifāḳ eylediler nehb-i metāʿ-ı ḫırede

Ġamze-i şūḫuñ ile ol nigeh-i bī-dāduñ

344. **ile:**
Gazel 300
Mısra: **5**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Bu rūzgār ile dāmān-ı vuṣlatuñ āyā
Girer mi destüme ümmīd-i ʿömr-i Nūḥ iderek

345. **ile:**
Gazel 301
Mısra: **9**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
ʿIşḳ-ı yār ile ʿaceb derde giriftār olmış
Kūşe-i ġamda Naḥīfī-i dil-i zārı görüñ

346. **ile:**
Gazel 303
Mısra: **7**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Cihān cihān o cevān ile ṣoḥbet eyleyesin
Bu ʿālemi hele inkār olur mı hīç seferüñ

347. **ile:**
Gazel 305
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ol gülşene kim nāz ile vażʿ-ı ḳadem itdüñ
Her ḫākini zībende-i bāġ-ı İrem itdüñ

348. **ile:**
Gazel 305
Mısra: **8**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ṣunduñ dil-i ser-meste biraz cām-ı tesellā
Germiyyet-i iḥsān ile maḥv-i elem itdüñ

349. **ile:**
Gazel 305
Mısra: **10**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ruḫsāruña dest-i keremi eyledüñ ilḳā
Biñ şīve ile muṣḥaf-ı ḥüsne ḳasem itdüñ

350. **ile:**
Gazel 306
Mısra: **8**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ben āh itdükçe ṣunduñ dest-i cāna cām-ı iḥsānuñ
Bu āb ü tāb ile ġam neşvesin ʿişret-nevāz itdüñ

351. **ile:**
Gazel 306
Mısra: **10**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Naḥīfī nāz ü istiġnā nedür şimden girü seyr it
Varup bir āh ile ol bī-vefāya keşf-i rāz itdüñ

352. **ile:**
Gazel 307
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Nāzüklük ile ʿāşıḳa cevr ü sitem itdüñ
Luṭf eyledüñ āşüfteñe ʿarż-ı kerem itdüñ

353. **ile:**
Gazel 307
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Müjgānuñ ile ḫançer urup baġrına tīrüñ
Ebrūn ile ḳaddini kemānuñ da ḫam itdüñ

354. **ile:**
Gazel 307
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Müjgānuñ ile ḫançer urup baġrına tīrüñ
Ebrūn ile ḳaddini kemānuñ da ḫam itdüñ

355. **ile:**
Gazel 307
Mısra: **9**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Mektūb-ı firāḳ ile sebük-bār-ı viṣālüñ
Ey āfet-i cān ḳāṣıd-ı rāh-ı ʿadem itdüñ

356. **ile:**
Gazel 311
Mısra: **13**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ey Naḥīfī sen bu ṭabʿ-ı āteşīn āş̲ār ile
Çoḳ mıdur aḥbāba ʿarż-ı imtiyāz itdüklerüñ

357. **ile:**
Gazel 312
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
ʿAcz iderken midḥat-i evṣāfuña ins ü melek
Naʿtüñe dil-bestedür cān ile bu ṭabʿ-ı fużūl

358. **ile:**
Gazel 313
Mısra: **8**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
İtdi taṣmīm-i sefer ḳāfile-i faṣl-ı bahār
Ṣıyt-ı feryād ile hem-kār-ı ceresdür bülbül

359. **ile:**
Gazel 313
Mısra: **12**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ḥayf bu ḥüsn-i ṭabīʿatla sen olduñ mehcūr
Maḥrem-i bezmi gülüñ ḫār ile ḫasdur bülbül

360. **ile:**
Gazel 314
Mısra: **5**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Gül ile ḫār nedīm oldı yār ile aġyār
Budur ḥikāyet-i devr-i zamāne ey bülbül

361. **ile:**
Gazel 314
Mısra: **5**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Gül ile ḫār nedīm oldı yār ile aġyār
Budur ḥikāyet-i devr-i zamāne ey bülbül

362. **ile:**
Gazel 321
Mısra: **5**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Giryeler ḳılsam n'ola bīm-i firāḳ-ı yār ile
Maḥv-ı ḫāşāk-i ġama seyl-āb-ı ʿışḳ ister gönül

363. **ile:**
Gazel 322
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ey Yūsuf-ı gül-pīrehen it nāz ile teşrīf
Beytü'l-ḥazen-i ḥasreti maḥsūd-ı İrem ḳıl

364. **ile:**
Gazel 322
Mısra: **7**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Her vech ile memnūnuñam ey yār-ı vefā-dār
Ben bendeñe sen ister iseñ cevr ü sitem ḳıl

365. **ile:**
Gazel 323
Mısra: **13**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ey Naḥīfī gülşen-i ṭabʿumda feyż-i ʿışḳ ile
Nev-be-nev yārāna şiʿr-i tābdār eksük degül

366. **ile:**
Gazel 325
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
İster aġyār ile ṭarḥ-efgen-i ṣaḥn-ı bāġ ol
İşte ben gitdüm eyā ġonçe-dehen sen ṣaġ ol

367. **ile:**
Gazel 325
Mısra: **5**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Şerḥalar çek ten-i mecrūḥuña tīġ-ı ġam ile
Nār-ı ʿışḳ ile dilā lāle-ṣıfat pür-dāġ ol

368. **ile:**
Gazel 325
Mısra: **6**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Şerḥalar çek ten-i mecrūḥuña tīġ-ı ġam ile
Nār-ı ʿışḳ ile dilā lāle-ṣıfat pür-dāġ ol

369. **ile:**
Gazel 328
Mısra: **7**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Çāk çāk olsam ḫaberdār olmayam ol ẕevḳ ile
Ol ḳadar şevḳ-ı ḫayālüñ eyledi cāna hücūm

370. **ile:**
Gazel 330
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik,

işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Müdāvā-yı viṣāle himmet it ey baḫt-ı her-cāyī
Ki derd-i hecr-i cānān ile bī-ṣabr u şekīb oldum

371. **ile:**
Gazel 332
Mısra: **11**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ben o Mecnūnum ḫayāl-i dīde-i ḫūbān ile
Cilve-gāh-ı āhuvān-ı Çīn olur pīrāmenüm

372. **ile:**
Gazel 333
Mısra: **10**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Bir baġrı yanıḳ ʿāşıḳ-ı miḥnet-zededür gel
Aġlatma Naḥīfī ḳuluñı cevr ile şāhum

373. **ile:**
Gazel 334
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ne dem ol āfitāba ḥasret ile bir nigāh itdüm
Bir āh itdüm ki cümle ḫırmen-i ṣabrum tebāh itdüm

374. **ile:**
Gazel 334
Mısra: **14**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Naḥīfī-veş recā-yı vuṣlatuñ itdiyse ʿafv eyle
Ḥużūruñda ne var bilmezlük ile bir günāh itdüm

375. **ile:**
Gazel 335
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Bu şeb tā ṣubḥa dek derd ile āh-ı pür-şerer çekdüm
Ġam-ı hecrüñle ey mihr-i dıraḫşān ben neler çekdüm

376. **ile:**
Gazel 335
Mısra: **7**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Bu derd ile gehī kühsāra düşdüm gāhī ṣaḥrāya
Belā-yı ʿışḳı ben Ferhād ü Mecnūndan beter çekdüm

377. **ile:**
Gazel 336
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ḳanı ol dem ki senüñ bülbül-i nālānuñ idüm
Şevḳ ile naġme-ṭırāz-ı gül-i ḫandānuñ idüm

378. **ile:**
Gazel 336
Mısra: **12**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Şimdi bir dūr nigāha bile ruḫṣat bulamam
Gerçi kim dīde-i cān ile nigeh-bānuñ idüm

379. **ile:**
Gazel 337
Mısra: **13**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Naḥīfī naḳd-i cān ile ḫarīdār olmadur kārum
Ser-i bāzār-ı ḥüsn içre hemān bir dil-rubā görsem

380. **iledür:**--*dür*
Gazel 338
Mısra: **8**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Geldi ferāġ ṣoḥbet-i aġyārdan baña
Şimdi ḫayāl-i yār iledür ülfetüm benüm

381. **ile:**
Gazel 339
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
İnṣāf olınsa ben bu ḳadar miḥnet ile hem
Ferhād ü Ḳaysa vādī-i ʿışḳ içre ġālibem

382. **ile:**
Gazel 340
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ne dem bülbüllerüñ feryād ü zārın istimāʿ itdüm
Nesīm-i āh ile gül-berg-i bāġ-āsā simāʿ itdüm

383. **ile:**
Gazel 340
Mısra: **12**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Baña derd-i ser oldı būy-ı zülf-i ʿanber-āgīnüñ
Şemīm-i müşg ile gūyā ki taḥṣīl-i ṣudāʿ itdüm

384. **ile:**
Gazel 341
Mısra: **7**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Pür itdüm naʿra-i şekvā ile dün kūy-ı dil-dārı
Bugün ammā o mest-i ʿişveye inkārdan geldüm

385. **ile:**
Gazel 342
Mısra: **11**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Āyīne-i cemālüñe çeşm-i niyāz ile
Çoḳ görme bir nigāhumı ḥayrānuñ oldıġum

386. **iledür:**--*dür*
Gazel 342
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Bir āşinā nigāhuña biñ ḥasret iledür
Mecrūḥ-ı tīġ-i ġamze-i fettānuñ oldıġum

387. **ile:**
Gazel 344
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Seni her laḥẓa ġam-ı ʿışḳ ile giryān göreyüm
Ḫāṭıruñ bencileyin böyle perīşān göreyüm

388. **ile:**
Gazel 344
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Seng-i cevr ile göñül mülkini ber-bād itdüñ
Ḳalbüñi ġuṣṣa vü endūh ile giryān göreyüm

389. **ile:**
Gazel 344
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Seng-i cevr ile göñül mülkini ber-bād itdüñ
Ḳalbüñi ġuṣṣa vü endūh ile giryān göreyüm

390. **ile:**
Gazel 344
Mısra: **6**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Niçe aġlatduñ ise sen bu dil-i şeydāyı
Seni de derd-i maḥabbet ile giryān göreyüm

391. **ile:**
Gazel 344
Mısra: **7**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
İntiẓār ile ciger-ḫūn-ı ġam-ı ḥasret olup
Her nefes ṣūret-i bī-cān gibi ḥayrān göreyüm

392. **ile:**
Gazel 345
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ben hezārān ġonçeyi bu gülsitān-ı dehrden
Şevḳ ile ārāyiş-i destār-ı ümmīd eyledüm

393. **ile:**
Gazel 346
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Cānā seni ben mihr ü vefā ṣāḥibi ṣandum
Sevdüm seni bilmezlük ile āteşe yandum

394. **ile:**
Gazel 346
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Cān ise ġaraż cevr ü cefādan senüñ olsun
Ben miḥnet-i hicrān ile cānumdan uṣandum

395. **ile:**
Gazel 346
Mısra: **6**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ol teşne-dilem kim bu ḫıyābān-ı fenāda
Zehr-āb-ı ġam u miḥnet-i devrān ile ḳandum

396. **ile:**
Gazel 346
Mısra: **7**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Söyleşmek olurdı nigeh-i şūḫ ile ammā
Ḥāṣıl bu ki ol merdüm-i çeşmümden utandum

397. **ile:**
Gazel 346
Mısra: **10**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ġarḳ-ı ʿaraḳ-ı şerm olup ol ruḫları gülden
Dāġ-ı dil ile lāle-ṣıfāt ḳana boyandum

398. **ile:**
Gazel 347
Mısra: **9**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ġayret-i Aḥmed-i Muḫtār ile ḳılduḳça ḫurūş
Berḳ-ı sūzende gibi Bū-Lehebānı yaḳaram

399. **ile:**
Gazel 347
Mısra: **12**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ṣāh-ı dehr olsa da daʿvā-yı ulūhiyyet iden
Nār-ı ḳahr-ı Ḥaḳ ile virmem emānı yaḳaram

400. **ile:**
Gazel 347
Mısra: **18**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Āh-ı maẓlūm gibi āteş-i sūzān olmaz
Yaḳaram āhum ile seng-dilānı yaḳaram

401. **ile:**
Gazel 347
Mısra: **22**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ser-be-ser żāyiʿ olur toḫm-ı emel ḫākinde
Āteş-i āh ile bu şūre-sitānı yaḳaram

402. **ile:**
Gazel 347
Mısra: **28**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Beni maḥcūb-ı eşer itme sözümde yā Rab
Āteş-i ġayret ile ben bu zebānı yaḳaram

403. **ile:**
Gazel 348
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Bir ġamze ile dāġ-ı ġamuñ cāna begendüm
Vardur hele ey āfet-i cān saña pesendüm

404. **ile:**
Gazel 348
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Üftādelerüñ ḥasret ile ḫāk-i reh olsun
Sen bāġ-ı ṣafāda ṣalın ey serv-i bülendüm

405. **ile:**
Gazel 349
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
İştiyāḳ-ı ʿālem-i nūr ile pervāz eylerem
Ṣūret-i insānda ser-gerdān olan pervāneyem

406. **ile:**
Gazel 349
Mısra: **6**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Hūşyār olmam eger ḳopsa ḳıyāmet başuma
Tā ezelden ben şarāb-ı ʿışḳ ile mestāneyem

407. **ile:**
Gazel 349
Mısra: **8**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Vādī-i ʿışḳ u maḥabbetde teferrüd eyledüm
Ben de ḥālümce cünūn-ı ʿışḳ ile bir dāneyem

408. **ile:**
Gazel 349
Mısra: **16**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Āşināyān-ı İlāhīye ġulām-ı kemterem
Rū-şinās-ı mā-sivā-yı Ḥaḳḳ ile bīgāneyem

409. **ile:**
Gazel 349
Mısra: **18**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ben Naḥīfīyem iderseñ cāy-gāhumdan suʾāl
Kūçe-i maʿnāda Ḫıżr-ı feyż ile hem-ḫāmeyem

410. **ile:**
Gazel 350
Mısra: **7**

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Yoḳ iftiḫārumuz şeref-i müsteʿār ile
Ḫūrşīd olursa zīver-i mengūşumuz bizüm

411. **ile:**
Gazel 350
Mısra: **10**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Mātem-sarāy-ı dehre gelelden ne ḥāldür
Pürdür nevā-yı nevḥa ile gūşumuz bizüm

412. **ile:**
Gazel 351
Mısra: **5**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
ʿĀlemde bir ṭarīḳ ile rencīde olmasun
Benden netīce dost degül düşmen istemem

413. **ile:**
Gazel 352
Mısra: **10**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ḫıżr-ı tevfīḳa süʾāl itdüm mekānın didi kim
Ṭāʿat-ı mevlā ile pür-nūr olan cāndur yerüm

414. **ile:**
Gazel 353
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Efrād-ı ʿaṣr olur baña ser-germ-i iḳtidā
Ẕevḳ-ı tecerrüd ile ḥaḳīḳatde ferd isem

415. **ile:**
Gazel 354
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Pādişāh-ı mülk-i maʿnāyam ki luṭf-ı Ḥaḳḳ ile
Ṭāḳ-ı gerdūna iden āvīze tāc-ı rifʿatüm

416. **ile:**
Gazel 355
Mısra: **5**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Yoḳ baña tesliyet ḳafes-i zer-nişān ile
Ol bülbülem ki ʿışḳ ile müştāḳ-ı lāneyem

417. **ile:**
Gazel 355
Mısra: **6**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Yoḳ baña tesliyet ḳafes-i zer-nişān ile
Ol bülbülem ki ʿışḳ ile müştāḳ-ı lāneyem

418. **ile:**
Gazel 357
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Cism-i ṣad pāremi kim dāġ ile teşrīḥ iderem
Sırr-ı ser-beste-i derdüm saña tavżīḥ iderem

419. **ile:**
Gazel 360
Mısra: **8**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Eyledi ẕāt-ı şeref-baḫşuñı Dādār-ı cihān
Rifʿat-i ḳadr ile ārāyiş-i ṣadr-ı dāreyn

420. **ile:**
Gazel 360
Mısra: **13**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Bu Naḥīfī gibi şevḳ ile benüm sulṭānum
Ḫidmet-i naʿt-i şerīfüñ baña deyn olsun deyn

421. **ile:**
Gazel 361
Mısra: **5**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Söyleşür ġamze-i ḫūn-rīzüñ ile bī-pervā
Hele ben ḥavf ider oldum dil-i bī-bākümden

422. **ile:**
Gazel 361
Mısra: **14**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ey Naḥīfī bilüp ol serv-i dil-ārā ḳadrüm
Tūtiyā-sāz ola biñ ḥasret ile ḫākümden

423. **ile:**
Gazel 363
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç,

sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ḥalḳa-i ẕikre girüp ol meh-i ṭābān dönsün
Aña reşk ile ser-i mihr-i dıraḫşān dönsün

424. **ile:**
Gazel 363
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Āh idüp ʿışḳ ile biz çāk-i girībān idelüm
Hū diyüp şevḳ ile ol āfet-i devrān dönsün

425. **ile:**
Gazel 363
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Āh idüp ʿışḳ ile biz çāk-i girībān idelüm
Hū diyüp şevḳ ile ol āfet-i devrān dönsün

426. **ile:**
Gazel 363
Mısra: **12**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Sen semāʿ eyle ney-i nālemi gūş itdükçe
Çarḫ urup şevḳuñ ile günbed-i gerdān dönsün

427. **ile:**
Gazel 363
Mısra: **14**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Eylesün ḥalḳa-i tevḥīdi müşerref yine yār
Ey Naḥīfī niçe biñ nāz ile cānān dönsün

428. **ile:**
Gazel 365
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ẕevḳ-yāb-ı nālesin ālām-ı ʿışḳ-ı yār ile
Ey dil-i şeydā ne bulduñ böyle nālān olmadan

429. **ile:**
Gazel 365
Mısra: **8**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Nā-murād olmaḳ daḫi aʿlādur erbāb-ı dile
Kesb-i kām-ı dehr ile memnūn-ı dūnān olmadan

430. **ile:**
Gazel 366
Mısra: **9**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Bilmezlük ile ol gül-i nev-ḫīz-i bāġ-ı nāz
Ḳavl-i ʿadūya gūş-zed-i raġbet olmasun

431. **ile:**
Gazel 366
Mısra: **12**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Bād-ı nesīm-i āhdan itsün ḥaẕer hele
Aġyār o şemʿ-i ḥüsn ile germ-ülfet olmasun

432. **ile:**
Gazel 368
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Bu ne vech ile idem taḳbīl-i dāmān-ı viṣāl
Ben ḥażīż-i ḫākde sen evc-i istiġnādasın

433. **ile:**
Gazel 369
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ne dem aġyāra uyup bezm-i şarāb eylersin
Cigerüm āteş-i reşk ile kebāb eylersin

434. **ile:**
Gazel 369
Mısra: **5**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Beni öldürmede bir vech ile teʾḫīr itmez
Ġamze-i şūḫuña bīhūde ʿitāb eylersin

435. **ile:**
Gazel 369
Mısra: **9**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Yap yap ey şāh-ı sitem-pīşe bu ẓulm ile hemān
Ḳorḳaram mülk-i dil ü ṣabrı ḫarāb eylersin

436. **ile:**
Gazel 369
Mısra: **13**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Tīġ-i ʿışḳ ile şehīd olmada teʾḫīr itdüñ

Rūz-ı maḥşerde Naḥīfî ne cevāb eylersin

437. **ile:**
Gazel 371
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ḫāṭır-ı maḥzūnumı yıḳma ġubārumdan ṣaḳın
Gel derūnum cevr ile yaḳma ṣerārumdan ṣaḳın

438. **ile:**
Gazel 373
Mısra: **11**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Derd ile düşüp bādiye-i ġurbete yā Rab
Dūr olmasun erbāb-ı maḥabbet vaṭanından

439. **ile:**
Gazel 374
Mısra: **18**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Bu ṭarz-ı ḫāṣı ḳanda bulursın Naḥīfîyā
Erbāb-ı naẓmı reşk ile bīmār ider misin

440. **ile:**
Gazel 376
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Bir naḫl-i tāze bir ṣanem-i bī-bahānesin
İnṣāf odur ki ḥüsn ile şāhum yegānesin

441. **ile:**
Gazel 376
Mısra: **9**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ümmīd-i rūy-māl ile ḫūrşīd geşt idüp
Her gün o şāh-ı ḥüsnüñ arar āṣıtānesin

442. **ile:**
Gazel 377
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Bu bezme derd-i maḥabbetle zār olan gelsün
Belā-yı ḥasret ile dil-figār olan gelsün

443. **ile:**
Gazel 377
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Gerekmez encümen-i ehl-i ʿışḳa bīgāne
Vücūdı ʿışḳ ile zerd ü nizār olan gelsün

444. **ile:**
Gazel 377
Mısra: **5**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Hezār şevḳ ile biz ḫāk-i rāh-ı dil-dāruz
Güẕer-gehinde o servüñ ġubār olan gelsün

445. **ile:**
Gazel 377
Mısra: **12**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Benümle lāle-sitān-ı feżā-yı maḥşere dek
Güdāziş-i ġam ile dāġ-dār olan gelsün

446. **ile:**
Gazel 378
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Pervāne sūz-ı ʿışḳ ile yanup yaḳılmasun
Ol şemʿ-i ḥüsni ortada maḥcūb ḳılmasun

447. **ile:**
Gazel 379
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Hep ġazālān-ı ḪUten reşk ile dil-ḫaste olur
Nefḫa-dād olsa ṣabā kākül-i müşkīnüñden

448. **ile:**
Gazel 379
Mısra: **7**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
İtdüñ efsūn ile ālūde yine her tārın
Çıḳarup kākülüñi zīr-i ʿaraḳ-çīnüñden

449. **ile:**
Gazel 379
Mısra: **9**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Telḫ-kām eyledi düşnām ile bīhūde beni
Dādum almaḳ gerek elbet leb-i şīrīnüñden

450. **ile:**
Gazel 380
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Belā-yı ʿışḳ ile ṣad çāk-i tīġ-ı fürḳat olsunlar
Cüdā idenler ey serv-i ḫırāmānum seni benden

451. **ile:**
Gazel 381
Mısra: **11**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Geh cevr ile efkende idersin dil-i zārı
Geh himmet-i luṭfuñla ser-efrāz ḳılarsın

452. **ile:**
Gazel 385
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
ʿĀşıḳ ümmīd-i vaṣl ile bī-ṭāḳat olmasun
Kālā-yı ṣabrı kimselerüñ ġāret olmasun

453. **ile:**
Gazel 385
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Çeşmümden uçdı cevrüñ ile ḫ∨āb-ı rāḥatum
Taʿlīm iden cefāyı saña rāḥat olmasun

454. **ile:**
Gazel 385
Mısra: **5**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Āfet ṣalındı fitne ile kişver-i dile
Kāküllerin güşād iden ol āfet olmasun

455. **ile:**
Gazel 385
Mısra: **11**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Müstaġriḳān-ı ʿışḳ ile ḳıl āşinā beni
İster yem-i maḥabbete hīç ġāyet olmasun

456. **ile:**
Gazel 385
Mısra: **13**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Öldürme gel Naḥīfī-i şeydāyı cevr ile
Ḫūbān içinde ol daḫi bir ādet olmasun

457. **ile:**
Gazel 386
Mısra: **8**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Olmasun āsūde-i tīr-i ḳażā tā ḥaşre dek
Bülbülān-ı naʿtüñi cevr ile ḫāmūş eyleyen

458. **ile:**
Gazel 387
Mısra: **14**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Nāḥīfī itdigüñ cürm ü günehler yāda gelmez mi
Niçün yanmazdan evvel āteş-i levm ile yanmazsın

459. **ile:**
Gazel 388
Mısra: **7**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Biñ nāz ile tā dīde-i cān üzre başar
Olmam yine āzürde o nūr-ı başarumdan

460. **ile:**
Gazel 389
Mısra: **9**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ḥaḳīḳat ʿilmi şerḥ-i ṣadr-ı iḫlāṣ ile ḫāṣıldur
Bu müşkil ḫāll olınmaz yoḫsa biñ metn-i muḥaşşādan

461. **ile:**
Gazel 389
Mısra: **11**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Niẓām-ı ḫāl ile bir neşve taḫṣīl it ʿibādetle
Ne ḫāṣıldur Naḥīfī saña naẓm u neṯr ü inşādan

462. **ile:**
Gazel 390
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Açılup nāz ile her bir gül-i raʿnā-yı vaṭan
Başlamış nālelere bülbül-i şeydā-yı vaṭan

463. **ile:**
Gazel 390
Mısra: **5**
Kelimenin sonuna

geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Câme-i sürḫ ile görsem seni ey âfet-i cân
Ḫâṭır-ı zâra gelür ġonçe-i ḥamrâ-yı vaṭan

464. **ile:**
Gazel 390
Mısra: **9**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Yâr ile hem-dem olup mûnis-i aḥbâb olasın
Ẕevḳ-ı ġurbetde virür câna tesellâ-yı vaṭan

465. **ile:**
Gazel 390
Mısra: **13**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ne belâdur sitem-i dûn ile ṭaʿn-ı aġyâr
Var iken serde ġam-ı ʿışḳ ile sevdâ-yı vaṭan

466. **ile:**
Gazel 390
Mısra: **14**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ne belâdur sitem-i dûn ile ṭaʿn-ı aġyâr
Var iken serde ġam-ı ʿışḳ ile sevdâ-yı vaṭan

467. **ile:**
Gazel 390
Mısra: **19**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Beni bir mertebe ʿışḳuñ ile nâlân it kim
Dil ü cân itmeyeler bir daḫi daʿvâ-yı vaṭan

468. **ile:**
Gazel 391
Mısra: **6**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Baña seyr itdirür kevneyni mihr-i rûy-ı pür-tâbuñ
Bu ḥüsn ü ân ile âyîne râz-ı ṣafvetüm sensin

469. **ile:**
Gazel 392
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Seyr-i gülşende niçe nâz ile yârümdür gelen
Serv-i nâz-ı ḫoş-ḫırâmânum şîve-kârumdur gelen

470. **ile:**
Gazel 392
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Seyr-i gülşende niçe nâz ile yârümdür gelen
Serv-i nâz-ı ḫoş-ḫırâmânum şîve-kârumdur gelen

471. **ile:**
Gazel 392
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
ʿAndelîb-i dil ider sûz-ı derûnın âşikâr
Câme-i gül-gûn ile ol gül-ʿiẕârumdur gelen

472. **ile:**
Gazel 392
Mısra: **6**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Baḳ hilâl ebrûsına inşâfa gel ey mâh-ı nev
Tâb-ı ḥüsn ile o ḫûrşîd-iştihârumdur gelen

473. **ile:**
Gazel 392
Mısra: **8**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Reh-güẕârında niçe diller yine pâ-mâl olur
Raḫş-ı istiġnâ ile ol şeh-süvârumdur gelen

474. **ile:**
Gazel 393
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Fâsid olmış ḥubb-ı dünyâ ile luṭf itsün ṭabîb
Bâde virsün miʿde-i zühhâdı taṣḥîḥ eylesün

475. **ile:**
Gazel 394
Mısra: **5**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Gûyâ ki felek ḫisset ile müttehem olmaz
Baḫş itmede her dem bize naḳd-i eleminden

476. **ile:**
Gazel 397
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Şol dem ki dil-i zārıma nezẕāre idersin
Tīġ-i nigeh-i nāz ile ṣad pāre idersin

477. **ile:**
Gazel 397
Mısra: **6**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ḥikmet bu ki ey reşk-i Mesīḥā-yı maḥabbet
Loḳmānı bile ʿışḳ ile bī-çāre idersin

478. **ile:**
Gazel 398
Mısra: **11**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ḫavfüm budur ki böyle ġamı intiẓār ile
Bir gün helāk olur bu Naḥīfī-i nā-tüvān

479. **ile:**
Gazel 399
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Olup biñ nāz ile āzürde tevcīh-i nigāhumdan
Daḫi ol dil-ber-i nā-mihribān geçmez günāhumdan

480. **ile:**
Gazel 399
Mısra: **9**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Naḥīfī cān virürsem ḥasret-i dil-dār ile āḫir
Ḫaber ṣorsun gelüp ol dil-rübā her bir giyāhumdan

481. **ile:**
Gazel 400
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Murādum sīne-ber-sīne olup sen gül-ʿiẕār ile
Seni āġūşa almaḳdur geçen her dem derūnumdan

482. **ile:**
Gazel 400
Mısra: **7**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Hevā-yı ʿışḳ ile derd-i maḥabbet aldı ārāmum
N'ola zencīr-i zülf-i yāra bend olsam cünūnumdan

483. **ile:**
Gazel 401
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Helāke himmet iderse eger ki ġamzelerüñ
Berāt-ı ḫaṭṭuñ ile ḳanumuz ḥelāl olsun

484. **ile:**
Gazel 401
Mısra: **14**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Naḥīfīyā yine cevher-fürūş-ı maʿnā ol
Süḫan-verān-ı ʿAcem ḥayret ile lāl olsun

485. **ile:**
Gazel 405
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Dem olmaz ḫāṭıra gelmez ḫayāl-i çeşm ü ebrūlar
ʿAceb naḳş-ı nigār ile bulupdur iʿtibār ebrū

486. **ile:**
Gazel 408
Mısra: **6**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Dil-i bī-çārenüñ ḥāl-i melāmet-kārına besdür
Nigāh-ı şefḳat ile bir işāret yā Resūla'llāh

487. **ile:**
Gazel 409
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ümmīd oldur ki bir dem ʿışḳuñ ile olmaya mehcūr
Göñülden ḥasretüñ gözden ḫayālüñ yā Resūla'llāh

488. **ile:**
Gazel 410
Mısra: **8**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
N'olaydı ḫāk olaydum reh-güẕār-ı dilsitānuñda
Olup biñ ḥasret ile pāy-mālüñ yā Resūla'llāh

489. **ile:**
Gazel 411
Mısra: **11**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ḫużūr-ı Ḫaḳda bu cürm ile baña luṭfuñ olmazsa
Ne yüz var bende ʿarż-ı iʿtiẕāra yā Resūla'llāh

490. **ile:**
Gazel 412
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
N'ola biñ derd ile giryān olup der-gāhuña gelsem
Der-i luṭfuñ ʿuṣāta mültecādur yā Resūla'llāh

491. **ile:**
Gazel 413
Mısra: **5**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
ʿAceb mi şevḳ ile küḥl eyler isem dīde-i cāna
Ġubār-ı āsitānuñ tūtiyādur yā Resūla'llāh

492. **ile:**
Gazel 413
Mısra: **11**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Nuʿūt-ı pāküñe şevḳ ile küstāḫāne cürʾetden
Murādum ḫāk-i pāya ilticādur yā Resūla'llāh

493. **ile:**
Gazel 415
Mısra: **9**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Hevā-yı nefs ile āsār-ı cürm ü maʿṣiyet ḳıldı
Bizi ser-geşte-i vādī-i ḥayret yā Resūla'llāh

494. **ile:**
Gazel 416
Mısra: **7**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ḥużūr-ı Ḥaḳḳa varduḳda nigāh-ı luṭf ile eyle
Beni vāreste-i bīm-i teġāfül yā Resūla'llāh

495. **ile:**
Gazel 417
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Seni Ḥaḳ ḥamd ile ḳıldı müʾeyyed yā Resūla'llāh
N'ola ism-i şerīfüñ olsa Aḥmed yā Resūla'llāh

496. **ile:**
Gazel 417
Mısra: **7**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
N'ola ḫāk olmaḳ istersem der-i luṭfuñda şevḳ ile
Budur ʿāşıḳlara ʿālemde maḳṣad yā Resūla'llāh

497. **ile:**
Gazel 420
Mısra: **13**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Dem-ā-dem medḥ-i ʿālī-şānuñ ile naʿt-i pāküñdür
Naḥīfī-veş benüm vird-i zebānum yā Resūla'llāh

498. **ile:**
Gazel 423
Mısra: **13**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Revā mıdur Naḥīfī şevḳ ile vaṣṣāfuñ olmışken
İde āzürde erbāb-ı zamāne yā Resūla'llāh

499. **ile:**
Gazel 427
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Şeb-i hecrüñle nār-ı ʿışḳ ile yanup yaḳılduḳça
Ṭutar āfāḳı āh-ı pür-şerārum yā Resūla'llāh

500. **ile:**
Gazel 428
Mısra: **10**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Varınca ḳabre mevtā vaṣf-ı pāküñle ṣafā bulsun
Pür olsun eş-ṣalāt ile mezārum yā Resūla'llāh

501. **ile:**
Gazel 429
Mısra: **5**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Recā-yı ʿafv ile aḥvālümi ʿarż eyleyüp geldüm
Olup mustaġrıḳ-ı şerm ü ḫacālet yā Resūla'llāh

502. **ile:**
Gazel 429
Mısra: **9**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Bu ʿişyān ile maḥşerde benüm ḥālüm mükedderdür
Cenābuñdan ger olmazsa ʿināyet yā Resūla'llāh

503. **ile:**
Gazel 430
Mısra: **3**

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Melekler şevḳ ile ḫidmet-güẕār-ı āsitānuñdur
Felek müştāḳ-ı būs-ı dāmenüñdür yā Resūla'llāh

504. **ile:**
Gazel 430
Mısra: **9**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Naḥīfī bendeñi cevr ile giryān itdiler aʿdā
Mürüvvet kānısın ġayret senüñdür yā Resūla'llāh

505. **ile:**
Gazel 432
Mısra: **9**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Başına topraḳ o merd-i ġāfilüñ kim şevḳ ile
Āsitānuñda varup ḫāk ile yeksān olmaya

506. **ile:**
Gazel 432
Mısra: **14**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Bu Naḥīfîden dirīġ itme nigāh-ı luṭfuñı
Şermī-i cürm ile tā maḥşerde ḫayrān olmaya

507. **ile:**
Gazel 433
Mısra: **12**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Gülzār-ı kūyına yoluñ uġrarsa ey ṣabā
Benden duʿālar ile var ol ʿişve-bāzuma

508. **ile:**
Gazel 434
Mısra: **7**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ḥayāt-ı tāze virür luṭf ile dil-ḫaste-i ʿışḳa
Kişinüñ sevdigi rūḥ-ı revān cāna yaḳīn olsa

509. **ile:**
Gazel 435
Mısra: **5**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Güzeller çıḳdılar ʿuşşāḳ ile hep seyr-i gülzāra
Benümle sen de gel ey ġonçe-fem gül-geşt-i bāġ eyle

510. **ile:**
Gazel 436
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Vāṣıl oldum bu ruḫ-ı zerd ü bu eşk-i ter ile
Aldum ol sīmīn tenüñ vaṣlını sīm ü zer ile

511. **ile:**
Gazel 436
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Vāṣıl oldum bu ruḫ-ı zerd ü bu eşk-i ter ile
Aldum ol sīmīn tenüñ vaṣlını sīm ü zer ile

512. **ile:**
Gazel 436
Mısra: **6**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Şimdi dīvāne-ṣıfat māʾil-i ḫalvet oldum
İḫtilāṭ ideli ol şūḫ-ı perī-peyker ile

513. **ile:**
Gazel 436
Mısra: **8**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Dil berī oldı cihāndan görüp ol sīm-beri
Müşkil oldı hele kārı dilüñ ol dil-ber ile

514. **ile:**
Gazel 436
Mısra: **10**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Farḳ idüp mūy-ı meyānın diyemezdüm beli var
Görmesem bend-i meyānın eger ol ḫançer ile

515. **ile:**
Gazel 436
Mısra: **12**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Neşve ancaḳ dil-i zāra leb-i dil-berden olur
Açılur şanma beni bāde ile sāġar ile

516. **ile:**
Gazel 436
Mısra: **12**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç,

sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Neşve ancaḳ dil-i zāra leb-i dil-berden olur
Açılur ṣanma beni bāde ile sāġar ile

517. **ile:**
Gazel 436
Mısra: **14**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Bu Naḥīfī var iken eyleme aġyāra naẓar
İḫtilāṭ eyleme gel ḳadrüñi bilmezler ile

518. **ile:**
Gazel 437
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
ʿAcebdür yād iderse bāġ-ı ʿAdnüñ zevḳ-ı cān-baḫşın
Olan ol ḫūr-ṭalʿat yār ile her gāh bir yerde

519. **ile:**
Gazel 437
Mısra: **6**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Nigāh-ı ṣūḫına rāz-ı dili ifṣāya minnet yoḳ
Olursa yār ile bir ṣoḥbet-i dil-ḫᵛāh bir yerde

520. **ile:**
Gazel 438
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Yoḳ bende tāb cevr ü cefāda o māh ise
Āfāḳı ṭutdı derd ile feryād ü āh ise

521. **ile:**
Gazel 438
Mısra: **5**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ḥükm-i kitāb-ı ʿışḳ ile öldür ş̲evāba gir
Ey bī-vefā eger seni sevmek günāh ise

522. **ile:**
Gazel 438
Mısra: **7**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Sen ḫulf-ı vaʿde nāz ile sergerm-i iʿtiyād
Ṣabr itmez intiẓāra dil-i rūbe-rāh ise

523. **ile:**
Gazel 439
Mısra: **5**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ḳābil-i żabṭ olmaz idi degme bir zencīr ile
Dil kemend-i ṭūrre-i yāra giriftār olmasa

524. **ile:**
Gazel 440
Mısra: **13**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ülfet itmezdüm Naḥīfī-i süḫan-perdāz ile
Lafẓ u maʿnāda eger pākīze-güftār olmasa

525. **ile:**
Gazel 441
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Cānlar fedā ol āfete kim bir nigāh ile
Rāz-ı derūnı fehm ide rind-i cihān ola

526. **ile:**
Gazel 441
Mısra: **8**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Lāyıḳ mıdur ki ḫāk-i rehinden o naḫl-i nāz
Ḳavl-i raḳīb-i ḫār ile dāmen-keşān ola

527. **ile:**
Gazel 441
Mısra: **14**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Bil ḳıymetin Naḥīfī-i zāruñ ki sevdigüm
Biñ ḥasret ile yād idesin bir zamān ola

528. **ile:**
Gazel 442
Mısra: **8**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ādemden ictināb ide lāyıḳ mı ol perī
Meclisde ḳaṣd-ı nāz ile gözden nihān ola

529. **ile:**
Gazel 444
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ḳo diller kūşe-i dāmānuña ṣevḳ ile yüz sürsün

Güẕer-gāhuñda ḳurbān oldıġum böyle şitāb itme

530. **ile:**
Gazel 444
Mısra: **6**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Dil-i nālānı yaḳma āteş-i cān-sūz-ı hicrāna
Yazıḳdur bülbül-i sevdāyı cevr ile kebāb itme

531. **ile:**
Gazel 444
Mısra: **7**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Cefā ḳaṣdın idüp aġyār ile ülfetler eylersin
Baña bu cevri gel ey dil-ber-i ʿālī-cenāb itme

532. **ile:**
Gazel 444
Mısra: **16**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Hele bir kerre de rūz-ı ḥisāb eyle endīşe
Ġurūr-ı ḥüsn ile ʿuṣṣāḳa cevr-i bī-ḥisāb itme

533. **ile:**
Gazel 445
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Bir zamān hem-dem idüm ben daḫi cānānum ile
Ṣalınurdum bile ol serv-i ḫırāmānum ile

534. **ile:**
Gazel 445
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Bir zamān hem-dem idüm ben daḫi cānānum ile
Ṣalınurdum bile ol serv-i ḫırāmānum ile

535. **ile:**
Gazel 445
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ol ḳadar ḫāk-zen-i deşt-i ġam oldum ki benüm
Dāmenüm farḳ idemez kimse girībānum ile

536. **ile:**
Gazel 445
Mısra: **6**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Lāleler tāb-ı derūnumla olur ḫākister
Seyr-i bāġ itsem eger bu dil-i sūzānum ile

537. **ile:**
Gazel 445
Mısra: **8**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Nāleden bülbüle nevbet mi deger gülşende
Hem-nişīn olsam eger ol gül-i ḫandanum ile

538. **ile:**
Gazel 445
Mısra: **10**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Benden isterse ḥisāb-ı ġam-ı ʿışḳı ol şāh
Ey Naḥīfī varayum defter ü dīvānum ile

539. **ile:**
Gazel 446
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Sürüp ḫāk-i der-i pāküñi müjgānum ile
Ṣulayam reh-güẕerüñ dīde-i giryānum ile

540. **ile:**
Gazel 446
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Sürüp ḫāk-i der-i pāküñi müjgānum ile
Ṣulayam reh-güẕerüñ dīde-i giryānum ile

541. **ile:**
Gazel 446
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
İdeyüm ölmez isem ḫidmet-i kūy-ı pāküñ
Dil-i nālānum ile başum ile cānum ile

542. **ile:**
Gazel 446
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
İdeyüm ölmez isem ḫidmet-i kūy-ı pāküñ
Dil-i nālānum ile başum ile cānum ile

543. **ile:**
Gazel 446
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
İdeyüm ölmez isem ḫidmet-i kūy-ı pāküñ
Dil-i nālānum ile başum ile cānum ile

544. **ile:**
Gazel 446
Mısra: **6**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ḥaḳḳa minnet ki irüp ġāyete eyyām-ı firāḳ
Yine dīdār görüşdük hele sulṭānum ile

545. **ile:**
Gazel 446
Mısra: **8**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Bülbülān-ı çemen-i ser-be-ser itdüm ḫāmūş
Ṣaḥn-ı bāġı pür idüp nāle vü efġānum ile

546. **ile:**
Gazel 446
Mısra: **10**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ey Naḥīfī o şeh-i ḥüsne yeter şāhid-i ḥāl
Āh-ı pür-sūz-ı derūn eşk-i fırāvānum ile

547. **ile:**
Gazel 447
Mısra: **5**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Kendüye biñ şevḳ ile ceẕb eylemekde ʿālemi
Ġālibā ḥırz-ı füsūn vardur o sīmīn sīnede

548. **ile:**
Gazel 448
Mısra: **7**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ne sevdādur ki fikr-i kākül-i dildār ile her dem
Ṭabībān cān atar gül-geşt-i ṣaḥn-ı sünbülistāna

549. **ile:**
Gazel 448
Mısra: **13**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Revādur ey Naḥīfī ḫāme-i zerrīn ile yazsam
Bu bir ser-levḥadur mecmūʿa-i rengīn-i ʿirfāna

550. **ile:**
Gazel 449
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Raḫş-ı teġāfülüñ yeter cevr ile itme tāḫte
Gāhī bu pāy-mālüñi luṭf ile ḳıl nevāḫte

551. **ile:**
Gazel 449
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Raḫş-ı teġāfülüñ yeter cevr ile itme tāḫte
Gāhī bu pāy-mālüñi luṭf ile ḳıl nevāḫte

552. **ile:**
Gazel 449
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Hecr-i nihāl-i ḳāmetüñ eyledi nā-tüvān beni
Nāle-keş-i fırāḳdur derd ile dil çü fāḫte

553. **ile:**
Gazel 449
Mısra: **7**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Şevḳ ile cān atar göñül bismil-i nāzı olmaġa
Tīġını itse ol perī dest-i ġażabla āḫte

554. **ile:**
Gazel 449
Mısra: **11**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Geldi ḳıyāma ol perī cünbüş-i dil-firīb ile
Rāyet-i cünd-i fitneyi itdi yine ferāḫte

555. **ile:**
Gazel 450
Mısra: **7**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Germiyyet-i ḥüsn ile o ḫūrşīd-cenābuñ
Bir ẕerre degül ʿāşıḳ-ı bīmār yanında

556. **ile:**
Gazel 453
Mısra: **9**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik,

işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Zaḫm-ı sīnem dāġ-sāz-ı reşk ider biñ nāz ile
Eyler ol sulṭān-ı ḥüsn iḥsān iḥsān üstüne

557. **ile:**
Gazel 453
Mısra: **17**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Vaṣf iderlermiş anı terk-i mey ü maḥbūb ile
İtmesünler vāʿize bühtān bühtān üstüne

558. **ile:**
Gazel 454
Mısra: **5**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ḥasretem ol ḥāle kim giryān olup biñ şevḳ ile
Rūyumı sürsem varup ol dest ü dāmān üstüne

559. **ile:**
Gazel 454
Mısra: **9**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Câme-i müşgīn ile pūşide ḳıldı sīnesin
Gūyiyā ebr oldı ḥāʾil māh-ı tābān üstüne

560. **ile:**
Gazel 456
Mısra: **13**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Belā-yı ḥasret ile kārını tamām eyler
O şūḫa gönlini ʿāşıḳ tamām virdükçe

561. **ile:**
Gazel 456
Mısra: **26**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Naḥīfīyā bizi kem-nām-ı ḥayret itdi bu baḫt
Kemāl ü faẕl ile ʿālemde nām virdükçe

562. **ile:**
Gazel 457
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Bir başuñ ile ʿāleme sulṭān iken meded
Ser-dāde olma cāh-ı cihānuñ rüʾūsına

563. **ile:**
Gazel 457
Mısra: **19**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Rifʿat tevāżuʿ ile meger hem-ʿinān imiş
Servüñ çemende eyle naẓar ser-fürūsına

564. **ile:**
Gazel 457
Mısra: **22**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Encāmı ḫāk olınca Naḥīfī bu ʿālemüñ
Ṭopraḳ hezār levm ile her ārzūsına

565. **iledür:**--*dür*
Gazel 457
Mısra: **17**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Dāmād-ı bī-şümār iledür iftiḫārı hep
Zāl-i zamānenüñ naẓar itme ʿarūsına

566. **ile:**
Gazel 460
Mısra: **10**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ṭālib-i ser-menzil-i maḳṣūd iseñ olma ʿacūl
Tīz ḳalur rāh-ı ṭalebde ḥırş ile ol kim eve

567. **ile:**
Gazel 462
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ol kim ġınā-yı ḳalb ile merzūḳ olmadı
Māl ü menāl ü genc ü ġınādan ne fāʾide

568. **ile:**
Gazel 462
Mısra: **7**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Germiyyet üzre olma felek-meşrebān ile
Bed-sīretān-ı ḫudʿa-nümādan ne fāʾide

569. **ile:**
Gazel 463
Mısra: **14**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Pīrāhen-i cismi bile çāk eyle Naḥīfî
Cānān ile cān arasına ḥāʾil olursa

570. **ile:**
Gazel 464
Mısra: **12**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Girībānum alur dest-i taḥayyür yāda geldükçe
O ṣoḥbetler ki itdüm yār ile rindāne rindāne

571. **ile:**
Gazel 467
Mısra: **6**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Hezār ṭūṭī-i gūyāyı lāl-i ḥayret ider
Bu laʿl-i nāb ile ġonçem gelince güftāra

572. **ile:**
Gazel 467
Mısra: **9**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Devā-yı ġayr ile āzürde-ḫātıram maḥżā
Olursa senden olur derd-i ḥasrete çāre

573. **ile:**
Gazel 468
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Derūn-ı lāleyi dāġ eyler āteş-i efsūs
Bu sūz u tāb ile ʿazm eylesem çemenzāra

574. **ile:**
Gazel 468
Mısra: **11**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Vaṭanda daḫi ġarībüz hezār miḥnet ile
Ne çāre n'eyleyelüm gerdiş-i sitem-kāra

575. **ile:**
Gazel 469
Mısra: **6**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ümmīd-i vuṣlatuñla devlet-i ḥüsnüñde mesrūram
Ne deñlü ġuṣṣa-i dünyā ile ġam-nāk olursam da

576. **ile:**
Gazel 470
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Zeyn idüp ʿārıżuñı ḳākül-i dil-cūlar ile
Ṣalın ey serv-i revān sünbül-i ḫoş-būlar ile

577. **ile:**
Gazel 470
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Zeyn idüp ʿārıżuñı ḳākül-i dil-cūlar ile
Ṣalın ey serv-i revān sünbül-i ḫoş-būlar ile

578. **ile:**
Gazel 470
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Siḥr ile ṭurralaruñ ʿāṣıḳı başdan çıḳarur
Çıḳamaz başa hele kimse o cādūlar ile

579. **ile:**
Gazel 470
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Siḥr ile ṭurralaruñ ʿāṣıḳı başdan çıḳarur
Çıḳamaz başa hele kimse o cādūlar ile

580. **ile:**
Gazel 470
Mısra: **5**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ṭurma hem-demlük ider ġamzeñ ile çeşmüñe dil
Ülfet itmekde o mecnūn yine āhūlar ile

581. **ile:**
Gazel 470
Mısra: **6**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ṭurma hem-demlük ider ġamzeñ ile çeşmüñe dil
Ülfet itmekde o mecnūn yine āhūlar ile

582. **ile:**
Gazel 470
Mısra: **8**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Bulsa ġamzeñ n'ola īmā-yı viṣāle ruḫṣat
Başladum ʿişvelere kūşe-i ebrūlar ile

583. **ile:**
Gazel 470
Mısra: **10**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
ʿAndelībāna yine bildirelüm miḳdārın
Gülşende ʿazm idelüm bir iki gül-rūlar ile

584. **ile:**
Gazel 470
Mısra: **12**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Cümlenüñ ḫāk-i rehi biz de Naḥīfî-zāruz
Nükte-senc olmaġa ḥācet ne süḫan-gūlar ile

585. **ile:**
Gazel 472
Mısra: **11**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Göñül aġlar reh-i ḥasretde çeşm-i intiẓār ile
Görinmez mi daḫi ol şīve-kārum maḥrem-i ʿışḳa

586. **ile:**
Gazel 473
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Nuṭḳa geldi nāz ile laʿl-i güher-bāruñ yine
Ṭūṭīyi şermende ḳıldı luṭf-ı güftāruñ yine

587. **ile:**
Gazel 475
Mısra: **5**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Gül-rūyuñ ile bulmış iken tesliyet gāhī
Pervāne olur bülbül-i dil şemʿ-i ḫılāle

588. **ile:**
Gazel 475
Mısra: **15**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Bir kerre beni eylemedüñ luṭf ile mesrūr
Hep cevr ü cefā mı ġarażuñ ehl-i kemāle

589. **ile:**
Gazel 475
Mısra: **18**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Olmaz mı Naḥīfîye sezā milket-i iʿcāz
İnṣāf ile gel baḳ hele bu siḥr-i ḥalāle

590. **ile:**
Gazel 476
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Sen de inkār idemezsin hele ḳurbānuñ olam
Bu ḳadar şīve ile āfet-i cān oldıġuña

591. **ile:**
Gazel 476
Mısra: **6**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Māʾilem māʾilem ey şūḫ-ı cefā-cū ġāyet
Niyyet-i cevr ile cāna nigerān oldıġuña

592. **ile:**
Gazel 477
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Revnaḳ-ı tāze virüp rūyına kāküller ile
Gülşen-i ḥüsnini zeyn eyledi sünbüller ile

593. **ile:**
Gazel 477
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Revnaḳ-ı tāze virüp rūyına kāküller ile
Gülşen-i ḥüsnini zeyn eyledi sünbüller ile

594. **ile:**
Gazel 477
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Fikr-i ruḫsārın idüp māye-i şevḳ-ı dil ü cān
Bāġ-ı ümmīdi nümāyān idelüm güller ile

595. **ile:**
Gazel 477
Mısra: **6**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Seng-i rāhı da olursam ider imsāk-i naẓar
Beni öldürdi o kāfir bu tecāhüller ile

596. **ile:**
Gazel 477
Mısra: **8**

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Kilk-i iʿcāz-ı Naḥīfī-i süḫan-perver-i ʿışḳ
Dem-be-dem meşḳ-ı fiġān itmede bülbüller ile

597. **ile:**
Gazel 478
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Der-pīş olup nesīm-i maḥabbet şitāb ile
Varduḳ ḥarīm-i gülşene bir māh-tāb ile

598. **ile:**
Gazel 478
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Der-pīş olup nesīm-i maḥabbet şitāb ile
Varduḳ ḥarīm-i gülşene bir māh-tāb ile

599. **ile:**
Gazel 478
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Neẕẕāreñ itme çeşmine efsūn-ger-i niyāz
Söyleşmeden o ġamze-i ḥāżır-cevāb ile

600. **ile:**
Gazel 478
Mısra: **6**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Tāb-ı ruḫuñdan ey meh-i nev āfitāb-ı çarḫ
ʿArż-ı ḥicāb ider saña zerrīn niḳāb ile

601. **ile:**
Gazel 478
Mısra: **8**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Müştāḳ-ı ḥüsnüñem niçe demdür Ḫudā bilür
Şād eyle ben ġarībüñi refʿ-i ḥicāb ile

602. **ile:**
Gazel 478
Mısra: **10**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
İnṣāfa gel yeter ki Naḥīfī-i zāruñı
Āzürde eyledüñ sitem-i bī-ḥisāb ile

603. **ile:**
Gazel 479
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Sāḳī ki geldi meclise cām-ı şarāb ile
Germ itdi devr-i ṣoḥbetümüz āb ü tāb ile

604. **ile:**
Gazel 479
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Sāḳī ki geldi meclise cām-ı şarāb ile
Germ itdi devr-i ṣoḥbetümüz āb ü tāb ile

605. **ile:**
Gazel 479
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Der-kār idince muṭrib-i ḫoş-lehçe naġmesin
Feryāda başladuḳ bile çeng ü rebāb ile

606. **ile:**
Gazel 479
Mısra: **6**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Gör şīve-i nezāketin ol şūḫ-ı nev-resüñ
Luṭf itdi cān-ı zāra ṭarīḳ-i ʿitāb ile

607. **ile:**
Gazel 479
Mısra: **8**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Gelmez Naḥīfīyā ser-i kūyından ol mehüñ
Bir derde düşmişüz dil-i pür-ıżṭırāb ile

608. **ile:**
Gazel 481
Mısra: **9**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Dün Naḥīfīyi ġam-ı yeʾs ile gördüm maḥzūn
Himmet itseñ ya ne var ol daḫi ber-kām olsa

609. **ile:**
Gazel 481
Mısra: **5**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç,

sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Nāzikāne yine bir āh ile bildür ġarażuñ
Ṣıḳılur ol gül-i nev-resteye ibrām olsa

610. **ile:**
Gazel 482
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
ʿIşḳ ile irer mertebeye ʿārif-i bi'llāh
Bīhūde bize ṭaʿnı ḳosun zāhid-i güm-rāh

611. **ile:**
Gazel 482
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ol serv-i revān nāz ile reftāra gelince
Dünyāyı ṭutar hū ile ṣad zemzeme-i āh

612. **ile:**
Gazel 482
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ol serv-i revān nāz ile reftāra gelince
Dünyāyı ṭutar hū ile ṣad zemzeme-i āh

613. **ile:**
Gazel 482
Mısra: **9**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Teslīm olur ol āfete cān ile Naḥīfī
-

614. **ile:**
Gazel 483
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Yā helāk it cevr ile yā eyle iḥyā luṭf ile
Yoḫsa dil ṭāḳat getürmez luṭf-ı cevr-āmīzüñe

615. **ile:**
Gazel 483
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Yā helāk it cevr ile yā eyle iḥyā luṭf ile
Yoḫsa dil ṭāḳat getürmez luṭf-ı cevr-āmīzüñe

616. **ile:**
Gazel 484
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Yüz biñ ʿilāc olursa degül ḳābil-i neşāṭ
Ġamdan o dil ki ʿışḳ ile vāreste olmaya

617. **ile:**
Gazel 484
Mısra: **14**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Olmaz hedef-resīde o tīr-i niyāz kim
Zūr-ı kemān-ı ṣıdḳ ile berceste olmaya

618. **ile:**
Gazel 485
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Naḥīfī-i ġarībinden idüp ʿarż-ı ʿubūdiyyet
O faḫr-ı ʿāleme yüz biñ ṣalāt ile selām eyle

619. **ile:**
Gazel 485
Mısra: **5**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Derūnum nūr-ı ʿışḳ ile münevver eyleyüp yā Rab
Beni bu devlet-i ḫāṣ ile maḥsūd-ı ʿavām eyle

620. **ile:**
Gazel 485
Mısra: **6**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Derūnum nūr-ı ʿışḳ ile münevver eyleyüp yā Rab
Beni bu devlet-i ḫāṣ ile maḥsūd-ı ʿavām eyle

621. **ile:**
Gazel 486
Mısra: **6**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Münezzeh oldı cevherden ʿarażdan ẕāt-ı bī-çūnuñ
Yaratduñ nevʿ ü cins üzre cevāhir ile aʿrāżı

622. **ile:**
Gazel 486
Mısra: **8**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Olup ʿilm-i ḥużūrı ʿilm-i ẕātuñ bu ṣuʾūnāta
Bilürsin cüzʾ ü külliyyāt ile efrād ü ebʿāżı

623. **ile:**
Gazel 486
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ḫudāvendā eger ḥāl ü eger müstaḳbel ü māżī
Senüñ taḳdīrüñe ṣıdḳ-ı dil ile rāżıyam rāżī

624. **ile:**
Gazel 487
Mısra: **18**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Şefāʿat eyle Naḥīfī-i zāra maḥşerde
Nigāh-ı luṭf ile şād it beni fedāke ebī

625. **ile:**
Gazel 490
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ḥaḳ bu eflāk ile ḫalḳ ideli ay ü güneşi
Görmedi çeşm-i felek sencileyin māh-veşi

626. **ile:**
Gazel 491
Mısra: **6**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Rūzgāruñ sillesinden olmaḳ isterseñ emīn
Pür-ḫurūş olma hevā-yı nefs ile deryā gibi

627. **ile:**
Gazel 492
Mısra: **11**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Cāna geçdi ḥasret-i yārān ile hecr-i vaṭan
Tā-be-key ālāyiş-i ālām-ı ġurbet tā-be-key

628. **ile:**
Gazel 494
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Dün gice ġam-ḫāneme biñ nāz ü istiġnā ile
Geldi ammā ṣubḥa dek ol māh-ı tābān ḳalmadı

629. **ile:**
Gazel 495
Mısra: **9**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Alurlar göñlini bir ḥāl ile n'eylerse eylerler
Ḳomazlar māh-rūlar ḥāline ʿuṣṣāḳ-ı şeydāyı

630. **ile:**
Gazel 496
Mısra: **7**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ḥasret-i Yūsuf-ı maḳṣūd ile pür itmededür
Nāle-i vā-esefā kūşe-i Beytü'l-ḥazeni

631. **ile:**
Gazel 498
Mısra: **12**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Yeter medār-ı tesellī meyān-ı meclisde
Ol ebruvān ile yārüñ nühüfte īmāsı

632. **ile:**
Gazel 499
Mısra: **5**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ḥaẕer ki miḥnet ile lām ider elüf ḳaddüñ
Belā-yı cāndur o şūḫuñ o ḳadd-i bālāsı

633. **ile:**
Gazel 500
Mısra: **12**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Küḥl-i cilā iderler şevḳ ile ḫāk-i pāyın
Bu ḥüsn ile görenler sāḳī-i sīm-sāḳı

634. **ile:**
Gazel 500
Mısra: **11**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Küḥl-i cilā iderler şevḳ ile ḫāk-i pāyın
Bu ḥüsn ile görenler sāḳī-i sīm-sāḳı

635. **ile:**
Gazel 501
Mısra: **12**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Getürür bir gün olur dāʾire-i tesḫīre
Eşk-i dil-dūzum ile nāle-i cān-kāh seni

636. **ile:**
Gazel 501
Mısra: **6**

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Eylemiş zümre-i ʿuşşāḳa beni ser-defter
Ḥüsn ile leşker-i ḫūbāna iden şāh seni

637. **ile:**
Gazel 501
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Eyleme mekr-i raḳīb ile beni āzürde
Mekr-i düşmenden emīn eyleye Allāh seni

638. **iledür:**--*dür*
Gazel 502
Mısra: **6**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ümmīd-i şefḳat itme göñül bī-vefālaruñ
ʿUşşāḳa nevḳ-ı tīġ iledür merḥabāları

639. **ile:**
Gazel 503
Mısra: **11**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Tā key ġurūr-ı ḥüsn ile ʿarż-ı teġāfülüñ
Gör dil-figār-ı ʿışḳuñ olan bī-nevāları

640. **ile:**
Gazel 503
Mısra: **9**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Düşdüm kemend-i zülfüñ ile bend-i ʿışḳuña
Devrān getürdi başuma olmaz belāları

641. **ile:**
Gazel 504
Mısra: **13**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
İşrāb-ı derd-i hecr ile biñ kerre aġlasa
Ġāyet bulur mı çeşm-i terüñ mā-cerāları

642. **ile:**
Gazel 505
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Görünmez ise n'ola żaʿfdan bu cism-i nizār
O māh-pāre beni cevr ile hilāl itdi

643. **ile:**
Gazel 505
Mısra: **8**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Güẕer-gehinde göz açdurmadı fütādesine
Semend-i ser-keş-i nāz ile pāy-māl itdi

644. **ile:**
Gazel 505
Mısra: **11**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Nigāh-ı nāz ile itdi nümūde ḫançerini
Nezāketiyle o meh ḫāṭırum suʾāl itdi

645. **ile:**
Gazel 506
Mısra: **6**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Göñül düşüp heves-i zülf-i ʿanberīnine āh
Hevā-yı ʿışḳ ile ṣad pāre oldı şāne gibi

646. **ile:**
Gazel 506
Mısra: **7**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Nesīm-i āh ile taḥrīk-i nār-ı ʿışḳ itsem
Çıḳar feleklere dūd-ı dilüm zebāne gibi

647. **ile:**
Gazel 507
Mısra: **12**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Şeref-i vezn ü ḥudūd-ı süḫane şāhiddür
Ehl-i sūḳuñ saña mīzān ile endāzeleri

648. **ile:**
Gazel 507
Mısra: **9**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ẕevḳ-ı taḫḳīḳ-ı kelām ile gelürdi raḳṣa
Ṣafaḥāt-ı kütübi ṭutmasa şīrāzeleri

649. **ile:**
Gazel 507
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç,

sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Şehr-i ʿışḳ öyle degüldür ki anuñ ṣubḥ u mesā
Ḫavf-i aʿdā ile mesdūd ola dervāzeleri

650. **ile:**
Gazel 508
Mısra: **13**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Bu ṭarz-ı ḫāṣ ile söylenmedi ġazel gerçi
Naḥīfīyā süḫan-ı bī-nihāye söylendi

651. **ile:**
Gazel 509
Mısra: **9**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Egerçi farż-ı muḥāl ile olsa kesb-i ḥalāl
Netīcesinde vaʿīd-i ḥisāb gelmez mi

652. **ile:**
Gazel 510
Mısra: **9**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ḫayfā ki bir görür bizi aġyār ile o māh
Bilmez o nev-resīde ḫulūṣ u riyāmuzı

653. **ile:**
Gazel 510
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Āh itmek ile eglenürüz künc-i ʿışḳda
Dūd eyledük ġamuñla muḥaṣṣal ġıdāmuzı

654. **ile:**
Gazel 511
Mısra: **17**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Naḥīfī mātem-i hecr ile maḥzūn eyleyen ẓālim
Olursın şād ʿıyd-ı vuṣlatumla bir zamān derdi

655. **ile:**
Gazel 511
Mısra: **6**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Beni çekdi çevirdi tīr-i cevr-i miḥnet-efzāsı
Ḫam itdi ḳāmetüm ḍarb ile bir ḳaşı kemān derdi

656. **ile:**
Gazel 512
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Aġlaram rūyumı ḫāk üzre sürüp āb gibi
İñlerem miḥnet-i hicrān ile dūlāb gibi

657. **ile:**
Gazel 512
Mısra: **14**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ey Naḥīfī dil-i şūrīde ḳarār itmez hīç
Iżṭırāb-ı ġam-ı hicrān ile sīm-āb gibi

658. **ile:**
Gazel 513
Mısra: **10**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ġam-ı ḥasret ile virince cān baña raḥm ider mi Naḥīfīyā
O ṣanem bu naḫvet-i ḥüsn ile ʿacebā ḳılar mı namāzumı

659. **ile:**
Gazel 513
Mısra: **9**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ġam-ı ḥasret ile virince cān baña raḥm ider mi Naḥīfīyā
O ṣanem bu naḫvet-i ḥüsn ile ʿacebā ḳılar mı namāzumı

660. **ile:**
Gazel 513
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
O perī ziyāde ider benüm sitem ile tāb-ı niyāzumı
Niçe söndürür bu gözüm yaşı ya bu deñlü sūz u güdāzumı

661. **ile:**
Gazel 513
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ṭutuşur lisānuma gelmeden cigerümde ḥarf-i recā daḫi
Güzelüm bu āteş-i ʿışḳ ile niçe keşf idem saña rāzumı

662. **ile:**
Gazel 513
Mısra: **7**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
O nihāl-i tāze dirīġ u āh ṣalınur çemende raḳīb ile

Aḳıdur cefā ile sū-be-sū bu sirişk-i nāmiye-sāzumı

663. **ile:**
Gazel 513
Mısra: **8**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
O nihāl-i tāze dirīġ u āh
ṣalınur çemende raḳīb ile
Aḳıdur cefā ile sū-be-sū bu sirişk-i nāmiye-sāzumı

664. **ile:**
Gazel 514
Mısra: **11**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ḳays ü Ferhād güẕār eylediler ṣanʿat ile
Vādī-i ʿışḳ göñül saña müsellem ḳaldı

665. **ile:**
Gazel 518
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Her nefes zaḫm-ı ciger-dūz-ı firāḳ ile benüm
Sūzen oldı ten-i mecrūḥuma cānum şimdi

666. **ile:**
Gazel 518
Mısra: **10**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Derdümi ṣorma Nahīfī ki ġarīb illerde
Ḳalmadı miḥnet ile tāb ü tüvānum şimdi

667. **ile:**
Gazel 519
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ol perī-rū varup aġyār ile yār olsun mı
Ol Hümā zāġ-ı siyeh-kāra şikār olsun mı

668. **ile:**
Gazel 519
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Olmayup şevḳ-ı viṣālüñle felekde dil-şād
Her zamān dil ġam-ı hicrān ile zār olsun mı

669. **ile:**
Gazel 520
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Nigāh-ı reşk ile gördükçe eşk-i çeşm-i giryānı
N'ola ḳana boyansa zāhidüñ tesbīḥ-i mercānı

670. **ile:**
Gazel 522
Mısra: **7**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ḥased ki cismüñe şevḳ ile rūy-māl iderek
O pīrehen sürer ancaḳ senüñ ṣafālaruñı

671. **ile:**
Gazel 522
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Göñüllerin ele al gāhī dest-i luṭfuñ ile
Dirīġ eyleme ʿuṣṣāḳa merḥabālaruñı

672. **ile:**
Gazel 523
Mısra: **5**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ḥasret-i reftāruñ ile cān viren āşüfteler
Pāyuña yüzler sürer şevḳ ile dāmānuñ gibi

673. **ile:**
Gazel 523
Mısra: **6**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ḥasret-i reftāruñ ile cān viren āşüfteler
Pāyuña yüzler sürer şevḳ ile dāmānuñ gibi

674. **ile:**
Gazel 523
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Sen varup aġyār ile cemʿiyyet eylerseñ dirīġ
Ben perīşān-ḫāṭıram zülf-i perīşānuñ gibi

675. **ile:**
Kaside 1
Mısra: **17**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
ʿAḳd-i ʿahd it nefs ile ṭāʿāt-ı Ḥaḳda ṣubḥ u şām
Tā ṣafā-yı ṭabʿuña reşk ide ḳurş-ı āfitāb

676. **ile:**
Kaside 1
Mısra: **21**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ḳıl mürekkeb ṣevḳ ile rūḥ u cesed beynin tamām
Ṭālib-i iksīr iseñ ey merdüm-i ṣāḥib-nisāb

677. **ile:**
Kaside 1
Mısra: **23**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Eyleme rūḥ-ı ʿazīzuñ cevr ile āzurde gel
Cismüñ saʿy ile ḳıl feyż-i ṣafādan behre-yāb

678. **ile:**
Kaside 1
Mısra: **24**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Eyleme rūḥ-ı ʿazīzuñ cevr ile āzurde gel
Cismüñ saʿy ile ḳıl feyż-i ṣafādan behre-yāb

679. **ile:**
Kaside 1
Mısra: **34**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ḥükm-i mīzān-ı şerīʿat bulmasun noḳṣānuñı
Ḥırṣ u āz ile yeter olma esīr-i inḳılāb

680. **ile:**
Kaside 1
Mısra: **43**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ḥüsn-i istiʿdād ile nerm it dilüñ esreb gibi
Bī-taʿab eyle ḳabūl-i feyż-i ʿışḳ-ı müstetāb

681. **ile:**
Kaside 1
Mısra: **45**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Eyle istinzāl-i raḥmet tevbe-i bisyār ile
Maḥv-i evsāḫ-ı ẕünūba dem-be-dem eyle şitāb

682. **ile:**
Kaside 1
Mısra: **53**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Eyle mıḳnāṭīs-ı maʿnā ẕātuñı tevḥīd ile
Münkir-i āhen-dile gelsün żarūrī inciẕāb

683. **ile:**
Kaside 1
Mısra: **55**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
İstivā-yı dī vü imrūz ile maġbūn olma kim
Rūz-ı ferdāda derūnuñ nār-ı levm eyler kebāb

684. **ile:**
Kaside 1
Mısra: **70**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ey Naḥīfîden suʾāl iden bu rāzuñ ġāyetin
Mā-sivā-yı Ḥaḳ ile bīgāne ol budur cevāb

685. **ile:**
Kaside 2
Mısra: **16**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Raḥmet ü ʿavfüñle iḥsān it ʿibād-ı ʿācize
İtme sūʾ-i ḥāl ile meʾḫūẕ-ı ḳahr ü ṣaṭvetüñ

686. **ile:**
Kaside 2
Mısra: **23**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Eyledüñ taʿḳīb-i yüsrin ile her ʿüsri beyān
Yüsrin iḥsān eyle fażluñla bize bu ʿusretüñ

687. **ile:**
Kaside 3
Mısra: **20**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ḳalmaya bir gün ola ṣafḥa-i gerdūn üzre
Eṣer-i mihr-i münīr ile meh-i ġarrānuñ

688. **ile:**
Kaside 3
Mısra: **33**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
İftiḫār eyleme gel câme-i pür-zīb ile kim
Bir kefendür bedeli elbise-i zībānuñ

689. **ile:**
Kaside 3
Mısra: **47**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik,

işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Telḫ ider zehr-i memāt ile dimāġ-ı cānı
Budur āyīni bu mihmān-kede-i ġabrānuñ

690. **ile:**
Kaside 3
Mısra: **50**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Şübhe yoḳ ʿārıża-i merg-i ẕevi'l-ervāḥa
Nüktesin remz ile fehm it yüri bu maʿnānuñ

691. **ile:**
Kaside 3
Mısra: **51**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Saña hep elsine-i ḥāl ile güftār eyler
ʿĀrif ol baḳma ḫāmuş oldıġına mevtānuñ

692. **ile:**
Kaside 3
Mısra: **65**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Merd-i dānā geçinürsin bu ḳadar ġaflet ile
ʿAceb farḳı senüñle ne ola nā-dānuñ

693. **ile:**
Kaside 3
Mısra: **68**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Eyledüñ ʿömrüñi bīhūde iżāʿat ṣad ḥayf
Ne yüz ile varasın der-gehine sübḥānuñ

694. **ile:**
Kaside 3
Mısra: **82**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Olma ünsiyyet-i dehre bu ḳadar dil-beste
Vaḥşet-i ḳabr ile fikr it elemin ferdānuñ

695. **ile:**
Kaside 3
Mısra: **95**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Bir duʿā eyle göñül ṣıdḳ ile gel Allāha
Ola sükkān-ı semā cümle icābet-ḫ∨ānuñ

696. **ile:**
Kaside 3
Mısra: **110**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Baḥr-ı ʿUmmān ise ʿiṣyānum eger ḳādirdür
Ḳaṭre-i kemter ile ʿafve yem-i ġufrānuñ

697. **ile:**
Kaside 4
Mısra: **27**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
İñlesüñ ʿışḳ ile cān-ı nālān
Aġlasun derd ile çeşm-i pür-ḫūn

698. **ile:**
Kaside 4
Mısra: **28**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
İñlesüñ ʿışḳ ile cān-ı nālān
Aġlasun derd ile çeşm-i pür-ḫūn

699. **ile:**
Kaside 4
Mısra: **30**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Āb ü tābı dil-i miḥnet-zedenüñ
Sūziş-i ʿışḳ ile olsun efzūn

700. **ile:**
Kaside 5
Mısra: **20**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ḳıble-gāh-ı Mescid-i Aḳṣāya vāṣıl oldılar
Saña anlar kim dil ü cān ile itdi iḳtidā

701. **ile:**
Kaside 5
Mısra: **25**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Eyleyüp biñ ḫaclet ü şerm ile ʿarż-ı iʿtiẕār
Pādişāhā ḥālümi ʿarż itmege geldüm saña

702. **ile:**
Kaside 5
Mısra: **36**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ḥaḳḳa lāyıḳ itmedüm ʿālemde bir ḥüsn-i ʿamel
Geçdi ʿömrüm ġaflet ü ʿiṣyān ile ṣubḥ u mesā

703. **ile:**
Kaside 5
Mısra: **44**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ben nedāmet-pīşe-i ʿiṣyān olup giryān iken
Aġlaram çeşm-i teʾessüf-kār ile şimdi aña

704. **ile:**
Kaside 5
Mısra: **68**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ey gül-i bāġ-ı muḳaddes bülbül-i nālānunam
Cevr-i aġyār ile ḫāmūş oldıġum görme revā

705. **ile:**
Kaside 5
Mısra: **98**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ben ne ʿabd-i kemterem ey maẓhar-ı vaṣf-ı ilāh
Naʿt-i pāküñ tā idem ḥaḳḳ-ı edā ile edā

706. **ile:**
Kaside 5
Mısra: **125**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ḫāk-i rāh olsun saña biñ şevḳ ile cism-i nizār
Eyleme ben nā-tüvānı ḫāk-i pāyüñden cüdā

707. **ile:**
Kaside 5
Mısra: **131**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ol zamān kim bīm-i nār-ı dūzaḫ-ı pür-sūz ile
Diye müşrikler teʾessüf eyleyüp vā-veyletā

708. **ile:**
Kaside 5
Mısra: **134**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ol zamān kim irişe gūş-ı ʿuṣāta ser-be-ser
Naʿra-i eyne'l-mefer ile nice ṣıyt u nidā

709. **ile:**
Kaside 5
Mısra: **142**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ol zamān kim Ḥażret-i Ḥaḳdan şefāʿat-ḫ∨āh olup
Diyesin biñ luṭf ile vā-ümmetā vā-ümmetā

710. **ile:**
Kaside 5
Mısra: **155**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Rütbe-i mevʿūda
yaʿnī menzil-i Maḥmūd ile
Manṣıb-ı ḳurbiyyetüñ efzūn itsün dāʾimā

711. **ile:**
Kaside 6
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Olduñ kemāl-i ẕāt ile Maḥmūd u Muṣṭafā
Mevlā vücūduñ eyledi muḫtār u münteḫāb

712. **ile:**
Kaside 6
Mısra: **14**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Olsun fedā-yı devlet-i ʿışḳ u maḥabbetüñ
Bezm-i cihānda māl ü benūn ile ümm ü eb

713. **ile:**
Kaside 6
Mısra: **15**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Devlet anuñ ki ʿışḳun ile āşinā olup
Fikr-i viṣālüñ eyleye endīşe rūz u şeb

714. **ile:**
Kaside 6
Mısra: **19**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ṣıdḳ-ı tevessül ile senüñ ism-i pāküñe
Der-gāh-ı Ḥaḳda ḥāṣıl olur ḥācet ü edeb

715. **ile:**
Kaside 7
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ṣıdḳ ile olup ṭālib-i iḥsān-ı şefāʿat
Geldüm der-i elṭāfuña ey kān-ı şefāʿat

716. **ile:**
Kaside 7
Mısra: **21**

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ben ḥasret ile ẕerre-i nā-çīz-i teẕellül
Sen rifʿat ile mihr-i dırḫşān-ı şefāʿat

717. **ile:**
Kaside 7
Mısra: **22**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ben ḥasret ile ẕerre-i nā-çīz-i teẕellül
Sen rifʿat ile mihr-i dırḫşān-ı şefāʿat

718. **ile:**
Kaside 7
Mısra: **31**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Bu cürm ile aḥvāl mükedderdür efendüm
Setr itmez ise cürmümi dāmān-ı şefāʿat

719. **ile:**
Kaside 7
Mısra: **34**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Sen dīdemi luṭfuñla cilā-sāz-ı ḳabūl it
Olduḳça niçe şerm ile giryān-ı şefāʿat

720. **ile:**
Kaside 7
Mısra: **36**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Tā ṣubḥ-geh-i maḥşere dek cān ü dil olsun
Biñ şevḳ ile bülbül gibi nālān-ı şefāʿat

721. **ile:**
Kaside 8
Mısra: **10**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Zevraḳ-ı ʿişret-i erbāb-ı ṣafāyı āḫir
Ser-nigūn eyledi fermān ile çarḫ-ı ġaddār

722. **ile:**
Kaside 8
Mısra: **12**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
ʿĀlemi böyle tenük ʿarṣa görüp itmiş idi
Ḫayl-i ezhār birer ḥāl ile tā terk-i diyār

723. **ile:**
Kaside 8
Mısra: **31**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Nāz ile geldi yine meclise şemʿ-i ḫāver
Şeb-i tārīk-i ġama eyledi baḫş-ı envār

724. **ile:**
Kaside 8
Mısra: **36**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Meclis-i şāh-ı güle geldi benefşe ser-mest
Serde biñ şevḳ ile şikeste külāh-ı zencār

725. **ile:**
Kaside 8
Mısra: **37**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Güle göz dikdi niçe ḥasret ile nergis-i bāġ
Dīde-i yār gibi çeşm-i siyāhı bīmār

726. **ile:**
Kaside 8
Mısra: **39**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
ʿĀşıḳāna yine ṣad şerḥa-i ḫūnīni ile
Lāleler eylemede dāġ-ı derūnın iẓhār

727. **ile:**
Kaside 8
Mısra: **42**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Şāhid-i ġonca alup destine zerrīn ḳadeḥi
Seḥerī bülbül ile eylediler defʿ-i ḫumār

728. **ile:**
Kaside 8
Mısra: **43**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Cāme-i sebz ile pūşīde ahālī-i çemen
Servler itmededür cümleye ʿarż-ı pendār

729. **ile:**
Kaside 8
Mısra: **47**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç,

sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Oldı memlūʾ yine ʿışḳ ile derūn u bīrūn
N'ola gülşende iderse yine ṣad nāle hezār

730. **ile:**
Kaside 8
Mısra: **90**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
İbni ʿamm-i şeh-i kevneyn ü şefīʿu'l-maḥşer
Bu celāl ile k'odur reşk-sevād-ı Kerrār

731. **ile:**
Kaside 8
Mısra: **97**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Eyleyüp serlerini luṭf ile teslīm-i ḳażā
İtdiler yaʿnī ki tevdīʿ-i cihān-ı mekkār

732. **ile:**
Kaside 8
Mısra: **107**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Mihr ü māh ile ider ṣīve-i zer-kūbī felek
Ola ser-levḥa-i evṣāfına tā kim ḥall-kār

733. **ile:**
Kaside 8
Mısra: **123**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Aġlayup ṣubḥ u mesā derd ile çeşm-i pür-ḫūn
İñlesün ney gibi dil sīne dögünsün def-vār

734. **ile:**
Kaside 8
Mısra: **127**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Āh kim ʿışḳ ile bu ḳalb-i ḥarām-ābādum
Deyr-gāh eylediler her ṣanem-i lāle-ʿiẕār

735. **ile:**
Kaside 8
Mısra: **130**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Her perī-çehre beni ʿāşıḳ-ı zār itmiş idi
Eyleyüp nāz ile ben bī-dile ʿarż-ı eṭvār

736. **ile:**
Kaside 8
Mısra: **133**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Fikret-i çeşm-i siyeh-kārı bütān ile dirīġ
Ġāret-i mülk-i ṣalāḥ eyledi çeşm-i Tatar

737. **ile:**
Kaside 8
Mısra: **136**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Peyker-i maʿnī görünmez ki getürdi gerdūn
Gerd-i miḥnet ile mirʾāt-ı derūna jengār

738. **ile:**
Kaside 8
Mısra: **141**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Miḫleb-i cevr ile mecrūh u figār itdi beni
Dād u feryād ezīn dest-i cihān-ı cevvār

739. **ile:**
Kaside 8
Mısra: **147**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Dil peşīmān-i ʿişyān ile āh itdükçe
Dökilür dīdelerüme şerer-i āteş-bār

740. **ile:**
Kaside 8
Mısra: **149**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Eşk-i çeşmüm aña żamm ile idem ṣu yerine
Yazmaġa cürmümi ger cümle midād olsa biḥār

741. **ile:**
Kaside 8
Mısra: **163**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Olalar maġfiret-i Ḥaḳḳ ile şāyān-ı cinān
Vālideynüm aḫāvātumla ḳamu ḳavm ü tebār

742. **ile:**
Kaside 8
Mısra: **166**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Rūz-ı maḥşerde baña eyle ʿināyet tā kim

Ḫande-rīz olmaya aḥvālüme
aġyār ile yār

743. **ile:**
Kaside 8
Mısra: **173**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Nūr-ı iḥsānuñ ile eyle riyāż-ı cennet
Olıcaḳ ʿāḳıbet-i meskenümüz eżyaḳ u tār

744. **ile:**
Kaside 8
Mısra: **176**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ben ġarībe idesin himmet ü luṭfuñ hem-rāh
Emr-i Ḫaḳḳ ile k'olam mülk-i beḳāya reh-vār

745. **ile:**
Kaside 8
Mısra: **192**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Merdüm-i dīde-i dāġ-ı dil-i ḫūrşīd itsün
Küḥl idüp ḫāk-i rehüñ şevḳ ile çeşm-i ḫūn-bār

746. **ile:**
Kaside 8
Mısra: **193**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Umaram ʿafv ile mevlā beni dil-şād eyler
Gerçi bilmezlik ile eylemişem cürm-i hezār

747. **ile:**
Kaside 8
Mısra: **194**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Umaram ʿafv ile mevlā beni dil-şād eyler
Gerçi bilmezlik ile eylemişem cürm-i hezār

748. **ile:**
Kaside 8
Mısra: **204**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
İftiḫār eyler isem naʿt-i şerīfüñle n'ola
Eyledi ṭabʿumı iʿcāz ile hem-rāh ü civār

749. **ile:**
Kaside 8
Mısra: **213**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Reşk-i ḳadd-i fiten-engīzi ile her şūḫuñ
Demidür servler eylerse çemende reftār

750. **ile:**
Kaside 8
Mısra: **215**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Sāl-i gül-gūn ile eflāki getürdi raḳṣa
Zühre şevḳ ile alup destine çeng-i zer-tār

751. **ile:**
Kaside 8
Mısra: **216**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Sāl-i gül-gūn ile eflāki getürdi raḳṣa
Zühre şevḳ ile alup destine çeng-i zer-tār

752. **ile:**
Kaside 8
Mısra: **223**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Rūḥ-ı Ferhāda eger ʿışḳ ile taʿlīm itsem
Naʿt-i şīrīnüñi yanınca oḳurdı kühsār

753. **ile:**
Kaside 8
Mısra: **231**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
ʿĀlemi siḥr-i ḥelāl ile iderdüm tesḫīr
Olmasa ṭabʿuma reh-zen bu firāḳ-ı dildār

754. **ile:**
Kaside 8
Mısra: **238**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Naʿt-i pāküñde ḳuṣūr itmez idüm sulṭānum
Bulsa tekmīl-i ṣalāḥ ile ṭabīʿat envār

755. **ile:**
Kaside 8
Mısra: **253**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ṭāliʿüm pertev-i naʿtüñ ile rūşen-gerdür
Şeb-i ġamda iderem şāhid-i maḳṣūdı kenār

756. **ile:**
Kaside 8
Mısra: **270**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Bir şefīʿum var iken sencileyin sulṭānum
Çekmezem luṭfuñ ile ḫavf-ı Ṣırāṭı zinhār

757. **ile:**
Kaside 8
Mısra: **285**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ola her dem müteʿāḳıb ṣalavāt ile selām
Tā ki devr eyleye āmed-şüd ile leyl ü nehār

758. **ile:**
Kaside 8
Mısra: **286**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ola her dem müteʿāḳıb ṣalavāt ile selām
Tā ki devr eyleye āmed-şüd ile leyl ü nehār

759. **ile:**
Kaside 9
Mısra: **5**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Görsem ol rūz-ı feraḥ-baḫşāyı kim biñ şevḳ ile
Rūy-māl-i der-geh-i maḥbūb-ı ẕī-şān eylesem

760. **ile:**
Kaside 9
Mısra: **12**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ḥālet-i vuṣlat o deñlü eylese cāna hücūm
Best-i şevḳ ile hemān çāk-i girībān eylesem

761. **ile:**
Kaside 9
Mısra: **19**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Feyż-yāb olsam ṣafā-yı vuṣlat-ı cānān ile
Dīdeden ḫūnābe-i hicrānı rīzān eylesem

762. **ile:**
Kaside 9
Mısra: **23**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Mekketu'llāha ʿazīmet gösterüp biñ şevḳ ile
Rāh-ı himmetde dil-i şeydāyı pūyān eylesem

763. **ile:**
Kaside 9
Mısra: **30**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Naʿra-i Allāhü ekber ṭutsa āfāḳı tamām
Ṣıyt-ı tekbīr ile ʿuṣṣāḳı ḫurūşān eylesem

764. **ile:**
Kaside 9
Mısra: **31**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Tevbe-sāz-ı cürm olup biñ dürlü istiġfār ile
Kendimi şāyeste-i elṭāf-ı sübḥān eylesem

765. **ile:**
Kaside 9
Mısra: **33**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Eyleyüp Bābü's-selāma şevḳ ile vażʿı ḳadem
Ḳalbümi ḥayret-fezā-yı yād-ı Rıḍvān eylesem

766. **ile:**
Kaside 9
Mısra: **36**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Saʿy idüp ṭavf-ı meṭāf-ı āsitān-ı rifʿate
ʿİzzet ü ādāb ile icrā-yı erkān eylesem

767. **ile:**
Kaside 9
Mısra: **50**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
ʿÖmre ẕevḳ-ı cāvidān virsem Ṣafā vü Mervede
Ṣıdḳ ile iḫlāṣ ile saʿy-i firāvān eylesem

768. **ile:**
Kaside 9
Mısra: **50**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
ʿÖmre ẕevḳ-ı cāvidān virsem Ṣafā vü Mervede
Ṣıdḳ ile iḫlāṣ ile saʿy-i firāvān eylesem

769. **ile:**
Kaside 9
Mısra: **53**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik,

işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
ʿIyd-gāh-ı vuṣlat-ı yār ile olsam şādumān
Ḫilʿat-i āmāli zīb-i cism-i ʿuryān eylesem

770. **ile:**
Kaside 9
Mısra: **57**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Tāb-dār olsam o deñlü germī-i şevḳ ile kim
Sīnede her dāġı reşk-i māh-ı tābān eylesem

771. **ile:**
Kaside 10
Mısra: **43**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Odur daʿvet-i ḫāṣ-ı Miʿrāc ile
Olan vāṣıl-ı rütbe-i ḳurb-ı tām

772. **ile:**
Kaside 10
Mısra: **45**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Burāḳ ile çün berḳ-ı ḫāṭıf odur
İden ʿarṣa-i lā-mekānda ḫırām

773. **ile:**
Kaside 10
Mısra: **48**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Odur maẕhar-ı - odur
Odur ḳāb-ı ḳavseyn ile şād-kām

774. **ile:**
Kaside 11
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Oldı çün ẕātuñ müşerref daʿvet-i mevlā ile
Eyledüñ Miʿrac o şeb keyfiyyet-i isrā ile

775. **ile:**
Kaside 11
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Oldı çün ẕātuñ müşerref daʿvet-i mevlā ile
Eyledüñ Miʿrac o şeb keyfiyyet-i isrā ile

776. **ile:**
Kaside 11
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Zīnet-efzā-yı kemāl oldı berāt-ı rifʿatüñ
Nükte-i ʿunvān-ı sübḥanelleẕī esrā ile

777. **ile:**
Kaside 11
Mısra: **8**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Naḳş-ı pāyüñle zemīn ü āsumān üzre senüñ
ʿArş ü ferş oldı müşerref Mescid-i Aḳṣā ile

778. **ile:**
Kaside 11
Mısra: **10**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Saʿy idüp ol şeb rikābuñda senüñ Rūḥu'l-emīn
ʿAzm-i eflāk eyledüñ ikrām-ı lā-yuḥṣā ile

779. **ile:**
Kaside 11
Mısra: **12**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Gūyiyā iki rikāb idi semend-i ʿazmüñe
Ḳurṣa-i mihr-i cihān-ārā meh-i ġarrā ile

780. **ile:**
Kaside 11
Mısra: **14**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Oldı manẓūr-ı nigāhuñ cümle maṣnūʿāt-ı Ḥaḳ
Maḳdemüñ olduḳda hem-ser ḳubbe-i mīnā ile

781. **ile:**
Kaside 11
Mısra: **16**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Merḥabā-sāz-ı mülāḳāt eyledi ẕātuñ Ḫudā
Her maḳām üzre niçe peyġāmber-i yektā ile

782. **ile:**
Kaside 11
Mısra: **17**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ādem ü Yaḥyā vü ʿİsā ile
İbrāhīm ile

Yūsuf u İdrīs ü Hārūn ile
hem Mūsā ile

783. **ile:**
Kaside 11
Mısra: **17**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ādem ü Yaḥyā vü ʿĪsā ile
İbrāhīm ile
Yūsuf u İdrīs ü Hārūn ile
hem Mūsā ile

784. **ile:**
Kaside 11
Mısra: **18**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ādem ü Yaḥyā vü ʿĪsā ile
İbrāhīm ile
Yūsuf u İdrīs ü Hārūn ile
hem Mūsā ile

785. **ile:**
Kaside 11
Mısra: **18**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ādem ü Yaḥyā vü ʿĪsā ile
İbrāhīm ile
Yūsuf u İdrīs ü Hārūn ile
hem Mūsā ile

786. **ile:**
Kaside 11
Mısra: **20**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Merḥabā-gūyān-ı teşrīf-i
ḳudūmüñ oldılar
Ḳudsiyān hep sākinān-ı
ʿālem-i bālā ile

787. **ile:**
Kaside 11
Mısra: **21**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Sidre ḳıldı ḳaddine şevḳ ile
ʿarẕ-ı iḫtirām
Naġme-i ferḫunde-i yā min
lehu ṭūbā ile

788. **ile:**
Kaside 11
Mısra: **22**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Sidre ḳıldı ḳaddine şevḳ ile
ʿarẕ-ı iḫtirām
Naġme-i ferḫunde-i yā min
lehu ṭūbā ile

789. **ile:**
Kaside 11
Mısra: **24**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ḳāb-ı ḳavseyne güẕār
itdükçe tīr-i himmetüñ
Menzil-i aʿlāya irdüñ ḳurb-ı
ev ednā ile

790. **ile:**
Kaside 11
Mısra: **26**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Zīver-i ser-rāyet-i taṣdīḳ-i
ḫāṣ u ʿāmdur
Muʿcizātuñ muṣḥafı bu āyet-
i kübrā ile

791. **ile:**
Kaside 11
Mısra: **28**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Niçe biñ esrāra maẓhar ḳıldı
Rabbü'l-ʿālemīn
Nüsḫa-i ḳalbüñ hezārān
vaʿde-i aḫfā ile

792. **ile:**
Kaside 11
Mısra: **30**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ol hedāyā-yı ʿināyet kim
Ḫudā virdi saña
Ümmet-i bī-çāreñi şād
eyledüñ ihdā ile

793. **ile:**
Kaside 11
Mısra: **32**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Raḥmeten li'l-ʿālemīn itdi
seni Rabb-i Raḥīm
Ẕātuña virdi şeref tebcīl-i
istiṯnā ile

794. **ile:**
Kaside 11
Mısra: **34**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Pāye-i ḳadrüñ bülend itdi
şeb-i Miʿrācda
Ser-firāz idüp seni bu rütbe-i
ʿulyā ile

795. **ile:**
Kaside 11
Mısra: **36**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Oldı şerʿ-i müstaḳīmüñ
maẓhar-ı faṣlu'l-hiṭāb
Kār-gāh-ı ʿālem içre ḥuccet-i
aḳvā ile

796. **ile:**
Kaside 11
Mısra: **38**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Bulmaz evṣāfuñ nihāyet ey meh-i burc-ı kemāl
Tā zamān-ı ḥaşre dek taʿdād ile iḥṣā ile

797. **ile:**
Kaside 11
Mısra: **38**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Bulmaz evṣāfuñ nihāyet ey meh-i burc-ı kemāl
Tā zamān-ı ḥaşre dek taʿdād ile iḥṣā ile

798. **ile:**
Kaside 11
Mısra: **39**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Rişte-i bārīke dönsün şerm ile cism-i nizār
Bir görürsem seng-i kūyuñ dürre-i beyżā ile

799. **ile:**
Kaside 11
Mısra: **40**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Rişte-i bārīke dönsün şerm ile cism-i nizār
Bir görürsem seng-i kūyuñ dürre-i beyżā ile

800. **ile:**
Kaside 11
Mısra: **42**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Rütbe-i ḳadrüñ niçe fehm eylesün ehl-i hevā
Şems-i ẕātuñ derk olınmaz çeşm-i nā-bīnā ile

801. **ile:**
Kaside 11
Mısra: **44**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Nüsḫā-i ḳadrüñden olmaz noḳṭa-i kemter beyān
Eylesem her ḥarfi memlūʾ niçe biñ maʿnā ile

802. **ile:**
Kaside 11
Mısra: **46**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Yā Resūla'llāh Naḥīfī şerm ü ḫacletle bu dem
Naʿtüñe ḳıldı cesāret ḥālini inhā ile

803. **ile:**
Kaside 11
Mısra: **48**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ol ġarībi ḳıl şefāʿatle kerem ḳıl kām-yāb
Şād ola tā raḥmet-i Raḥmān-ı bī-hemtā ile

804. **ile:**
Kaside 11
Mısra: **50**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ḥālümi ʿarż itmege geldüm der-i iḥsānuña
Müstemendāne bu naẓm-ı menḳabet-pīrā ile

805. **ile:**
Kaside 11
Mısra: **52**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
İntisāb-ı ḫāk-i pāye bir tevessüldür ġaraż
Midḥatüñ itmekde bu naẓm-ı cihān-ārā ile

806. **ile:**
Kaside 11
Mısra: **54**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Yoḫsa ey faḫr-ı cihān-ı ḥaḳḳ-ı edā-yı medḥüñe
Kimseler ḳādir degül imlā ile inşā ile

807. **ile:**
Kaside 11
Mısra: **54**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Yoḫsa ey faḫr-ı cihān-ı ḥaḳḳ-ı edā-yı medḥüñe
Kimseler ḳādir degül imlā ile inşā ile

808. **ile:**
Kaside 11
Mısra: **56**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Bā-ḫuṣūṣ ola benüm gibi bir ehl-i maʿṣiyet
Kim geçüp ʿömri hevā-yı zīnet-i eşyā ile

809. **ile:**
Kaside 11
Mısra: **58**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik,

işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Gelme çeşm-i dil-i zārına bir dem intibāh
Fikret-i aḥvāl-i pür-ehvāl-i ġam-peymā ile

810. **ile:**
Kaside 11
Mısra: **60**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ḳābil-i güncāyiş olmaz ṣafḥa-i dehre tamām
Yazsam aḥvālüm hezārān āteşīn imlā ile

811. **ile:**
Kaside 11
Mısra: **62**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Aġlayam sulṭānuma ḥāl-i dil-i bī-çāremi
Āh-ı āteş-bār u eşk-i çeşm-i ḫūn-pālā ile

812. **ile:**
Kaside 11
Mısra: **64**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Yā Ḥabība'llāh ben ol ġafletde ḳalmış ʿācizem
İtmede ʿömrüm güẕer ālāyiş-i dünyā ile

813. **ile:**
Kaside 11
Mısra: **66**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Sevḳ-ı ʿişyān eylemekde nefs ü şeyṭān ü hevā
Cān-ı bīmār ü żaʿīfe bu dil-i şeydā ile

814. **ile:**
Kaside 11
Mısra: **68**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ṭāʿat-ı mevlādan işġāl itmek isterler beni
Niçe fikr-i mā-sivā her dem niçe sevdā ile

815. **ile:**
Kaside 11
Mısra: **70**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
El-meded ey melceʾ-i ümmet melāẕ-ı ʿāṣiyān
Lerze-nāk olduḳda çeşmüm vaḥşet-i ferdā ile

816. **ile:**
Kaside 11
Mısra: **71**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Bir nigāh-ı iltifāt ile taraḥḥum ḳıl bana
Şād idüp bī-çāreñi luṭf-ı feraḥ-baḫşā ile

817. **ile:**
Kaside 11
Mısra: **72**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Bir nigāh-ı iltifāt ile taraḥḥum ḳıl bana
Şād idüp bī-çāreñi luṭf-ı feraḥ-baḫşā ile

818. **ile:**
Kaside 11
Mısra: **74**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Rūy-ı aʿmāle vezān eyle nesīm-i şefḳatüñ
Ḫūy-feşān-ı germ olınca germī-i ʿuḳbā ile

819. **ile:**
Kaside 11
Mısra: **76**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Şol zamān kim olalar pā-beste-i eyne'l-mefer
İde ʿāṣīler melāmet nāle-i dervā ile

820. **ile:**
Kaside 11
Mısra: **78**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ol dem-i vaḥşet-fezā kim cümle vā-nefsī diye
Pür olur ṣaḥrā-yı maḥşer āh ü vāveyla ile

821. **ile:**
Kaside 11
Mısra: **80**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ẕāt-ı ẕī-şānuñ diye ancaḳ o dem vā-ümmetī
Eyleyüp Ḥaḳdan şefāʿat pāye-i aʿlā ile

822. **ile:**
Kaside 11
Mısra: **82**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Budur ümmīdüm Naḥīfī-i
żaʿīfi ol zamān
Raḥm idüp yād idesin ol
lafẓa-i zībā ile

823. **ile:**
Kaside 11
Mısra: **84**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Tā ḳudūm-ı leyle-i Miʿrāc
olup zīnet-fezā
Şād ola ümmetlerüñ ol ẕevḳ-
ı ġam-fersā ile

824. **ile:**
Kaside 11
Mısra: **86**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Tā ki her ṣubḥ u mesā
pertev-fürūz-ı dehr olup
Mihr ü meh devr eyleye bu
günbed-i ḫaḍrā ile

825. **ile:**
Kaside 11
Mısra: **88**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Vāṣıl olsun saña mevlādan
ṣalāt ile selām
Her nefes bī-ḥad taḥiyyāt-ı
ḫulūṣ-efzā ile

826. **ile:**
Kaside 11
Mısra: **90**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Hem daḥi aṣḥāb ü ālüñ üzre
olsun bī-ḥisāb
Tuḥfe-i daʿvāt-ı teslīm-i
selāmet-zā ile

827. **ile:**
Kaside 12
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
El-minnetü li'llāh ki yine
devr-i zamāne
Teşrīf-i meh-i rūze ile döndi
cināne

828. **ile:**
Kaside 12
Mısra: **10**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ṣad şükr ü ṣenā luṭf-ı
Ḫudāvend-i Kerīme
İrdik hele biñ şevḳ ile şehr-i
ramażāne

829. **ile:**
Kaside 12
Mısra: **13**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Her maʿnī-i ẕikār ile her
naġme-i tesbīḥ
Ḥālet getürür ʿışḳ ile şūrīde-
dilāna

830. **ile:**
Kaside 12
Mısra: **14**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Her maʿnī-i ẕikār ile her
naġme-i tesbīḥ
Ḥālet getürür ʿışḳ ile şūrīde-
dilāna

831. **ile:**
Kaside 12
Mısra: **15**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Envār-ı ḳandīl ile hep ʿarṣa-i
ʿālem
Āġāze ider şīve-i āyīne-
gerāna

832. **ile:**
Kaside 12
Mısra: **18**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Reşk itmededür şām ü seḥer
Zühre-gerdūn
Āvāze-i temcīd ile gül-bāng-
i ẕāna

833. **ile:**
Kaside 12
Mısra: **67**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Bir ḥālet-i pür-şevḳ ile şād
eyle beni kim
Esrār-ı nihān ile irem baḫş-i
ʿayāna

834. **ile:**
Kaside 12
Mısra: **68**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Bir ḥālet-i pür-şevḳ ile şād
eyle beni kim
Esrār-ı nihān ile irem baḫş-i
ʿayāna

835. **ile:**
Kaside 12
Mısra: **72**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ḳıl zemzeme-i Kevser-i
maʿnāyı reh-āverd
Yā Rab kerem ü luṭf ile
mīzāb-ı lisāna

836. **ile:**
Kaside 12
Mısra: **73**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Tā siḥr-i ḥelāl ile füsūn-sāzī-i nāzı
Taʿlīm ide her bir süḫanum çeşm-i bütāna

837. **ile:**
Kaside 13
Mısra: **19**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ḫudā maʿnīde ḳıldı ẕāt-ı pāküñ nūr ile memlūʾ
Ne mümkin sāye-i nūr ola ẓāhir ḫāk ü ṭīn üzre

838. **ile:**
Kaside 13
Mısra: **46**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ola mevḳūf-ı dāġ-ı farṭ-ı ferzend-i merādātı
Seni ṣıdḳ ile tercīḥ itmeyen māl ü benīn üzre

839. **ile:**
Kaside 13
Mısra: **59**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Recā-yı ʿafv ile ḫafż-ı cenāḥ-ı reʾfet eylersin
Kemāl-i şefḳatüñden ümmetān-ı müẕnibīn üzre

840. **ile:**
Kaside 13
Mısra: **61**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
N'olaʿacz ü ḳuṣūr ile idersem vaṣfuñı tekrār
Ṣafādur naʿt-i pāküñ ḫāṭır-ı endūh-gīn üzre

841. **ile:**
Kaside 14
Mısra: **10**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
İbniʿ Abd-i Menāf İbni Ḳuṣay
Hem Kilāb ile Mürre Kaʿb ü Lüvey

842. **ile:**
Kaside 14
Mısra: **15**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Daḫi İlyās ile Muḍārdur hem Ḳıl Nizārı Meʿadle müstaḥkem

843. **ile:**
Kaside 15
Mısra: **6**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
İttibāʿ-ı sened-i ʿālem içün dendānın
Ḳıldıʿışḳ ile fedā Ḥażret-i Veys'el-Ḳaranī

844. **ile:**
Kaside 16
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ḫırḳa-i muḥterem-i mefḫar-ı ādemdür bu
Ḫulle-i cennet-i Firdevs ile tevʾemdür bu

845. **ile:**
Kaside 16
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Leb-i ādāb ile dāmānını taḳbīl eyle
Ḫilʿat-i dil-keş-i sulṭān-ı dü ʿālemdür bu

846. **ile:**
Kaside 16
Mısra: **16**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Bezm-i ʿālemde muḥaṣṣal ḥulel-i cennetden
Şeref ü ḳadr ü celāl ile muʿaẓẓamdur bu

847. **ile:**
Kaside 16
Mısra: **19**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ẕāt-ı Veys'el-Ḳaranīye niçe biñ ḥālet ile
Baḫş u itḥāf olınan ḫilʿat-i ekremdür bu

848. **ile:**
Kaside 16
Mısra: **29**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ey Naḥīfī yüri sür şevḳ ile rūy-ı siyehüñ
Maẓhar-ı raḥmet-i mevlā olacaḳ demdür bu

849. **ile:**
Kaside 17
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik,

işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Dem-be-dem iḫlāṣ ile nām-ı şerīfin yād idüp
Her nefesde idelüm ʿarż-ı selām-ı müctebā

850. **ile:**
Kaside 18
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Medḥ-i pāk-i Aḥmed-i Muḫtār ile ey cān-ı zār
Jāle-i gül-berg-i şevḳ olsun sirişk-i ābdār

851. **ile:**
Kaside 18
Mısra: **10**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Behre-cūy-ı şefḳat ü iḥsānı sulṭān u gedā
Vāye-ḫ∨āh-ı reʾfet-i cūdı ṣıġār ile kibār

852. **ile:**
Kaside 18
Mısra: **17**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Geşt idüp şām u seḥer dergāhını ikrām ile
İtmede ins ü melek ol rifʿat ile iftiḫār

853. **ile:**
Kaside 18
Mısra: **18**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Geşt idüp şām u seḥer dergāhını ikrām ile
İtmede ins ü melek ol rifʿat ile iftiḫār

854. **ile:**
Kaside 18
Mısra: **23**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Yümn-i iḳbāl ile Ḥaḳ itdi ẕuhūr-ı ẕātını
ʿİllet-i ġāʾiyye-i bünyād-ı çarḫ-ı üstüvār

855. **ile:**
Kaside 18
Mısra: **28**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Sīret ü ṣūretle oldı ol resūl-ı müctebā
Luṭf-ı ṭabʿ u ḥüsn-i ḫulḳ ile celīlü'l-iʿtibār

856. **ile:**
Kaside 18
Mısra: **41**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Vāridāt-ı feyża-i rıżvān ile dil-şād ola
Ḳurb-ı Ḥaḳda cümle āl ü ṣaḥb ile yār-ı çehār

857. **ile:**
Kaside 18
Mısra: **42**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Vāridāt-ı feyża-i rıżvān ile dil-şād ola
Ḳurb-ı Ḥaḳda cümle āl ü ṣaḥb ile yār-ı çehār

858. **ile:**
Kaside 19
Mısra: **7**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ṣan yedi ḳubbe vezīridür ṭurur iclāl ile
Sebʿa-i seyyāre kim zeyn itdi bu nüh çenberi

859. **ile:**
Kaside 19
Mısra: **45**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Āyet-i naṣr min Allāh ile bulmış zīb ü fer
Maẕhar-ı vefḳ-ı ẕaferdür yaʿnī seyf ü miġferi

860. **ile:**
Kaside 19
Mısra: **99**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Bir ġam-ı cān-sūz ile meşġūl olurken rūzgār
Gönderür mihmān-serāy-ı ḳalbe ḥüzn-i āḫarı

861. **ile:**
Kaside 19
Mısra: **111**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Bunca dem pejmürde olmışken ḫazān-ı ḥüzn ile
Gülşen-i endīşenüñ ezhār-ı zībā-peykeri

862. **ile:**
Kaside 19
Mısra: **115**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Olmasa muḫtel niẓām-ı
mülk-i dil bu ṭabʿ ile
Olmaḳ āsānter idi aṣḥāb-ı
naẓmuñ eşʿārı

863. **ile:**
Kaside 19
Mısra: **133**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Āteşīn güftār ile sīr it zülāl-ı
naẓmumı
Kimdür ol kim bir yere cemʿ
ide āb ü āẕeri

864. **ile:**
Kaside 19
Mısra: **147**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
İftiḫār itsem baʿīd olmaz
yine bu naẓm ile
Eyledüm vaṣfuñla kesb-i
rütbe-i vālāteri

865. **ile:**
Kaside 19
Mısra: **154**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Eyledi yümn-i cülūsuñ ey
hümāyūn-menḳabet
Āteş-i ḳahr ile sūzān hep
ʿadū-yı ebteri

866. **ile:**
Kaside 19
Mısra: **163**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ṣıdḳ ile inşāya āġāz it duʿā-
yı devletin
Diyeler āmīn aña iḫlās ile ins
ü perī

867. **ile:**
Kaside 19
Mısra: **164**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ṣıdḳ ile inşāya āġāz it duʿā-
yı devletin
Diyeler āmīn aña iḫlās ile ins
ü perī

868. **ile:**
Kaside 20
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Sū-be-sū eyle temāşā dīde-i
ʿibreti ile
Bu Hümā-sāye hümāyūn
kāḫ-ı nev-īcādı gör

869. **ile:**
Kaside 20
Mısra: **7**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Tā ebed olmaz mı taḥsīn ile
mevḳūf-ı ḳıyām
Pīşgāhında bu ḳaṣruñ serv ile
şimşādı gör

870. **ile:**
Kaside 20
Mısra: **8**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Tā ebed olmaz mı taḥsīn ile
mevḳūf-ı ḳıyām
Pīşgāhında bu ḳaṣruñ serv ile
şimşādı gör

871. **ile:**
Kaside 20
Mısra: **9**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Evvelā bu cūy-ı şāfa ḳıl
naẓar inṣāf ile
İki cānibde ruḫām-ı dil-güşā
bünyādı gör

872. **ile:**
Kaside 20
Mısra: **15**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Olmaġ ile cilve-gāh-ı
pādişāh-ı baḥr ü berr
Baḥr-ı ʿUmmān eylemekde
andan istimdādı gör

873. **ile:**
Kaside 20
Mısra: **32**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ey Naḥīfī ben duʿā itdükçe
şāh-ı ʿālem
Sen icābet-ḫ∨ān olan aḳtāb
ile evtādı gör

874. **ile:**
Kaside 21
Mısra: **5**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Sābıḳān ḳaṣr-ı Ḫavernāḳ ile
cevsaḳ ki dinür
Oldılar pā-zede-i şevketi
Saʿd-ābāduñ

875. **ile:**
Kaside 21
Mısra: **7**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Fevḳ u taḥtında anuñ māh ile
māhī ḥayrān
Şerḥ olınmaz hele māhiyyeti
Saʿd-ābāduñ

876. **ile:**
Kaside 21
Mısra: **15**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Olmış eṣnāf-ı ʿacāyib ile meşḥūn u muḥāṭ
Bü'l-ʿaceb olsa n'ola künyeti Saʿd-ābāduñ

877. **ile:**
Kaside 21
Mısra: **20**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ḥikmet ü hendese-i ṭabʿını eyler taḳrīr
Ṭarḥ-ı maṭbūʿ ile bu heyʾeti Saʿd-ābāduñ

878. **ile:**
Kaside 21
Mısra: **21**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Himmet-i Āṣaf-ı ʿaṣr ile muḥaṣṣal oldı
Ḫoş-nümā sāḥa-i pür-ʿibreti Saʿd-ābāduñ

879. **ile:**
Kaside 21
Mısra: **31**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ṭūl-i ʿömr ile muʿammer ola şeh-zādeleri
Olalar māye-i ünsiyyeti Saʿd-ābāduñ

880. **iledür:**--*dür*
Kaside 21
Mısra: **30**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Devlet ü ʿömrini her dem ide efzūn Allāh
Şāh-ı İslām iledür ʿizzeti Saʿd-ābāduñ

881. **ile:**
Kaside 22
Mısra: **17**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Devām-ı devlet ü iḳbāl ü ṭūl-ı ʿömr ile Allāh
Müʾeyyed eylesün ol pādişāh-i şevket-efzāyı

882. **ile:**
Kaside 22
Mısra: **22**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Münāsib cāmedür bālā-yı vālā-ḳadrine ḥaḳḳā
Ḳabā-yı mekremet-efzā ile teşrīf-i vālāyī

883. **ile:**
Kaside 22
Mısra: **36**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Gerek ḥıfẓ-ı merātib aña söz yoḳdur müsellemdür
Kişi ḫayr ile ẕikr itmek gerek ecdād ü ābāyı

884. **ile:**
Kaside 22
Mısra: **42**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Muʿārıż var ise gelsün benümle baḫṣ-i ẕātında Vücūh ile ṣübūt-ı müddeʿāya görsün iftāyı

885. **ile:**
Kaside 22
Mısra: **56**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ḳulūba müşrif-i ilhām olup ḥall-i merām eyler
Bilür ḥads ü ẕekā-yı ṭabʿ ile iẓhār ü iḫfāyı

886. **ile:**
Kaside 22
Mısra: **77**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Hele kim bilmez ise sen bilürsün nūr-ı ḳalb ile
Ne deñlü olsa ednā ḫādim-i şāh-ı ev ednāyī

887. **ile:**
Kaside 22
Mısra: **88**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Muvaffaḳ ide tanẓīm-i umūr-ı dīn ü devletde
Nücūm ile müzeyyen eyleyen bu çarḫ-ı ḫaḍrāyı

888. **ile:**
Kaside 23
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Var ey āh-ı seḥer hecr ile giryān oldıġum naḳl it
Ki çeşm-i bī-emān-ı yāra raḥminden bükā gelsün

889. **ile:**
Kaside 23
Mısra: **29**

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Vücūh ile olurlar reʾy-i ʿālem-gīrine teslīm
Gerekse İbn-i ʿAbbād Āṣafi'bn-i Berḫiyā gelsün

890. **ile:**
Kaside 23
Mısra: **41**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Redīf-i teng ile müşkildür īrād-ı murād itmek
Maḳāl-i iḫtişār-ı maʿẕeret bi'l-iḳtiżā gelsün

891. **ile:**
Kaside 23
Mısra: **45**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Duʿāda taṣliye naṣṣ ile mevʿūd-ı ḳabūl oldı
Ḫitāmında bu naẓmuñ naʿt-i ḫatmü'l-enbiyā gelsün

892. **ile:**
Kaside 23
Mısra: **61**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ṣalāt ile selām olsun resūl ü āl ü aṣḥāba
ʿAṭā vü fażl-ı Bārī ümmete bī-intihā gelsün

893. **ile:**
Kaside 24
Mısra: **7**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Zihī āyīne kim biñ şevḳ ile taʿlīm-i nuṭḳ eyler
Benüm gibi hezārān ṭūṭiyān-ı muʿciz-elḥāna

894. **ile:**
Kaside 24
Mısra: **55**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Bu aḫlāḳ-ı mekārimle bu luṭf u cūd ile ḥaḳḳā
Naẕīrüñ ḥaḳ budur kim gelmemişdür mülk-i ʿOs̱māna

895. **ile:**
Kaside 24
Mısra: **58**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Tekāpū eyler iken cilve-gāh-ı medḥ ü vaṣfuñda
Hezārān şevḳ ile ṭāvūs-ı ṭabʿum geldi cevlāna

896. **ile:**
Kaside 24
Mısra: **62**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Yine bildürmek içün ḥaddini ceyş-i zemistāna
Bu dem dest urdı sūsen ḫışm ile şemşīr-i bürrāna

897. **ile:**
Kaside 24
Mısra: **73**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
ʿAceb mi eşk-i ḫūn-ālūd ile peyġūle-i ġamda
Müşābih olsa çeşmüm maʿden-i yāḳūt u mercāna

898. **ile:**
Kaside 24
Mısra: **84**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Cenāb-ı ḥażretüñ taṣdīʿa cürʾet mümkin olmazdı
Ṣudāʿ-ı ḳahr u ẕillet ġāyet ile geçmese cāna

899. **ile:**
Kaside 24
Mısra: **98**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Naḥīfī-veş el açsam vaḳitdür ḳasḍ-ı icābetle
Sürüp rūy-ı niyāzum şevḳ ile der-gāh-ı mannāna

900. **ile:**
Kaside 24
Mısra: **99**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Zemīn iḥyā olup tā maḳdem-i evvel-bahār ile
Ṣala naḫl-i şerāfet sāyesin her bāġ u bustāna

901. **ile:**
Kaside 25
Mısra: **7**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Līk bezm-i cihānda miḥnet ile
Dili ser-mest-i infiʿāl itdüm

902. **ile:**
Kaside 25
Mısra: **52**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç,

sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Umaram himmetüñ refīḳum ola
Bu ümmīd ile intiḳāl itdüm

903. **ile:**
Kaside 25
Mısra: **53**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Şeh-süvāra ümmīd-i luṭfuñ ile
Ġam endūhı pāy-māl itdüm

904. **ile:**
Kaside 26
Mısra: **7**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ne deñlü ġuṣṣa ile olsa bī-dimāġ insān
Ẕuhūr-ı fażl-ı ilāhī ider anı insā

905. **ile:**
Kaside 26
Mısra: **13**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Olur delālet-i Ḫıżr ile kām-yāb ādem
Ḳalınca deşt-i taḥayyürde bī-kes ü tenhā

906. **ile:**
Kaside 26
Mısra: **22**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Meşiyyet-i ezelī böyle iḳtiżā itmiş
Ki münkeşif ola eżdādı ile hep eşyā

907. **ile:**
Kaside 26
Mısra: **99**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Kimisi neṣr ile neşr eylemekde evṣāfuñ
Kimisi naẓm ile itmekde midḥatüñ inşā

908. **ile:**
Kaside 26
Mısra: **100**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Kimisi neṣr ile neşr eylemekde evṣāfuñ
Kimisi naẓm ile itmekde midḥatüñ inşā

909. **ile:**
Kaside 26
Mısra: **102**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Bu demde ben daḥi oldum muraḫḫaṣ-ı ilhām
Bu naẓm-ı dil-keşe ʿacz ü ḳuṣūr ile ḥālā

910. **ile:**
Kaside 26
Mısra: **105**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Hücūm-ı ġayret ile ḳanda gitdigüm bilmem
ʿİnān-ı ḫāmemi ʿayb itme eylesem irḫā

911. **ile:**
Kaside 26
Mısra: **112**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Derūn-ı dilde eṣer yoḳ ṣafā-yı ḫāṭırdan
ʿAceb mi şerm-i ḳuṣūr ile itsem istiʿfā

912. **ile:**
Kaside 26
Mısra: **116**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ben ol ḫarābe-nişīn-i ġamem ki çün Mecnūn
Bir oldı küçe-i şehr ile sāḥa-i ṣaḥrā

913. **ile:**
Kaside 26
Mısra: **125**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Kemāl-i ḥüzn ü melāl ile bī-şuʿūr oldum
Ki ʿaḳlum aldı bu dārū-yı telḫ-i hūş-rübā

914. **ile:**
Kaside 26
Mısra: **154**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Be-ʿışḳ-ı pāk-i nebī ḫālüme teraḥḥum ḳıl
Ḳılup fiġānumı semʿ-i ḳabūl ile ışġā

915. **ile:**
Kaside 26
Mısra: **156**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ḫilāf-ı meşreb idi ben faḳīre ʿarż-ı merām
Olup ḳanāʿat ile küşe-gīr-i istiġnā

916. **ile:**
Kaside 26
Mısra: **176**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Bu rūz-ı rūşenī tār itdi ẕulmet-i şeb-i ġam
Melāl-i dār ile dar oldı bāña dār-ı fenā

917. **ile:**
Kaside 26
Mısra: **187**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ki bir teveccüh ile defʿ olur ġumūm u hümūm
Güşāde-ḫāṭır ola bunca bendegān-ı Ḫudā

918. **ile:**
Kaside 26
Mısra: **189**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Cihānda luṭf ile taʿmīr ḫāne-i dil iden
İder müşāhede-i ḳaṣr-ı Cennetü'l-meʾvā

919. **ile:**
Kaside 26
Mısra: **206**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ya ol semiyy-i nebī ol vezīr-i fāżıl kim
Fażīlet ile idi şān ü şöhreti ḥaḳḳā

920. **ile:**
Kaside 26
Mısra: **212**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Mekārim ehlinüñ āṣār-ı luṭf u himmetidür
Süḫanverānı iden naẓm u neṣr ile gūyā

921. **ile:**
Kaside 26
Mısra: **216**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ḳarīn-i luṭfı olup bir bahār-mekremetüñ
Hezār şevḳ ile olmışlar idi naġme-serā

922. **ile:**
Kaside 26
Mısra: **218**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Terennüm eylediler gülşen-i meʿānīde
Nevā-yı dil-keş-i naẓm ile ʿandelīb-āsā

923. **ile:**
Kaside 26
Mısra: **242**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Yazıḳ degül mi ola ʿandelīb-i naʿt-i nebī
Ḫazān-ı ḥüzn ile dem-beste-i ġam-ı dünyā

924. **ile:**
Kaside 26
Mısra: **243**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Revā degüldür olam ben ġam ile pejmürde
Ḫitām bulmaya ol nüsḫa-i cihān-ārā

925. **ile:**
Kaside 26
Mısra: **248**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Helāke eyledi müşrif beni semūm-ı hümūm
Gel eyle bendeñi tiryāk-ı luṭf ile iḥyā

926. **ile:**
Kaside 26
Mısra: **254**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Dirīġ itme ne var ḳand-i luṭfuñı benden
Gel eyle şevḳ ile ṭūṭī-i ṭabʿumı gūyā

927. **ile:**
Kaside 26
Mısra: **258**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ḳarīn-i ʿilm-i şerīfüñ ḥikāyet-i Hārūn
Ki rüşd-i ṭabʿ ile olmışdı erşedü'l-ḫulefā

928. **ile:**
Kaside 26
Mısra: **262**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Çıḳardı câme-i şāhānesin ʿatā ḳıldı
Muḥaṣṣal itdi o dervīşi luṭf ile aġnā

929. **ile:**
Kaside 26
Mısra: **271**

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
O ḫidmet ile idüp iftiḫār şām ü seḥer
O rifʿat ile mübāhāt iderdi bī-pervā

930. **ile:**
Kaside 26
Mısra: **272**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
O ḫidmet ile idüp iftiḫār şām ü seḥer
O rifʿat ile mübāhāt iderdi bī-pervā

931. **ile:**
Kaside 26
Mısra: **274**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Netīce her ne ḳadar mücrim ise ol nā-çīz
İderdi ḳulluġumı ṣıdḳ-ı bāl ile daʿvā

932. **ile:**
Kaside 26
Mısra: **312**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Recā-yı ḥüsn-i ḳabūl itmege müheyyādur
Bu demde ṣevḳ ile sükkān-ı ʿālem-i bālā

933. **ile:**
Kaside 26
Mısra: **313**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Olınca sūz-ı derūn ile bir duʿā elbet
Bi-lā-tavaḳḳuf olur vāṣıl-ı ḥarīm-i semā

934. **ile:**
Kaside 27
Mısra: **11**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Bādbān ṣanma niḳāb ile gezerdi küffār
Ḫavf-i tīġuñla idüp kendüyi dāʾim mestūr

935. **ile:**
Kaside 27
Mısra: **14**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Oḳunur maḥşere dek nāme-i fetḥ ü ẓaferüñ
Ḫayr ile dāʾim olup ism-i şerīfüñ meẕkūr

936. **ile:**
Kaside 27
Mısra: **22**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ḫalḳ unutmışlar idi nüsḫa-i fenn-i edebi
Ḫāṭır-ı ʿāleme teʾdībüñ ile ḳıldı ḫuṭūr

937. **ile:**
Kaside 27
Mısra: **26**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Tīġ-i ḥükmüñ o ḳadar ʿāleme cārīdür kim
Bīm-i ḳahruñ ile baş gösteremez ehl-i şürūr

938. **ile:**
Kaside 27
Mısra: **41**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ḥükm-i şerʿ ile idüp künc-i ḫarābātı ḫarāb
Eyledüñ ebniye-i sāḥa-i zühdi maʿmūr

939. **ile:**
Kaside 27
Mısra: **56**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Muḥsinüñ ecrini Ḥaḳ itmez iżāʿat ḥāşā
İder ezʿāfı ile baḫş-ı mükāfāt ü ücūr

940. **ile:**
Kaside 27
Mısra: **62**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Serverā kendime şāʿir dimege ʿār iderem
Şiʿr ile şöhret olur ehl-i kemāle menfūr

941. **ile:**
Kaside 27
Mısra: **68**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
N'ola dil vaṣfuñı eylerse bu ḳadar elṭāfa
Tuḥfe ʿarż itdi Süleymāna niçe şerm ile mūr

942. **ile:**
Kaside 27
Mısra: **72**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç,

sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Naẓm-ı ezhār-ı ṣıfātuñda neler eyler idüm
Olmasa miḥnet ile şīşe-i ḫāṭır meksūr

943. **ile:**
Kaside 27
Mısra: **91**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Nüsḫa-i midḥat-i ẕātuñda bu taḳrīb ile ben
Ġaraż oldur ki idem maʿẕeret-i sehv ü ḳuṣūr

944. **ile:**
Kaside 27
Mısra: **96**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Yoġ iken ẕerrece nuṭḳ itmege ṭāḳat bende
Neşve-i medḥüñ ile geldi dil ü cāna ḥubūr

945. **ile:**
Kaside 27
Mısra: **116**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ṣafvet-i cevher-i iḫlāṣum olurdı ẓāhir
Eyleseñ luṭf ile āyīne-i ṭabʿum manẓūr

946. **ile:**
Kaside 27
Mısra: **120**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Gerçi bu daʿvī-i küstāḫ degüldür ḥaddim
Söz hemān itmededür saʿy ile ṣarf-ı maḳdūr

947. **ile:**
Kaside 27
Mısra: **122**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Başḳa ḥālet virür ehl-i dile ḥüsn-i raġbet
Cünbüş-i bād-ı vezān ile gelür cūşa buḥūr

948. **ile:**
Kaside 27
Mısra: **130**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Eyleyüp her birisi vaṣf-ı mülūk ü vüzerā
Ḫayr ile yād olınur müddet-i aʿṣār u dühūr

949. **ile:**
Kaside 27
Mısra: **161**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Bir duʿā ḳıl ki diyüp ṣıdḳ ile her dem āmīn
Ṭaleb-i ḥüsn-i ḳabūl ide inās ile ẕükūr

950. **ile:**
Kaside 28
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
N'ola her bir nigehde şevḳ ile feyż iktisāb itsem
Benüm endīşe-i ruḫsār-ı dil-ber āfitābumdur

951. **ile:**
Kaside 28
Mısra: **15**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
O baḥr-ı lücce-dāram rūzgār-ı ʿışḳ ile gūyā
Ten-i zārumda her bir dāġlar yer yer ḥabābumdur

952. **ile:**
Kaside 28
Mısra: **41**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
N'ola ḫışm ile ġarḳ-ı mevce-i ḳahr itse aʿdāyı
Elinde tīġ-i zerrīn kārı zār-ı ṣuʿle-tābumdur

953. **ile:**
Kaside 28
Mısra: **43**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
N'ola dil-şād isem ümmīd-i būs-ı ḫāk-i pāy ile
Ġubār-ı der-gehi tā feyż-baḫşā-yı türābumdur

954. **ile:**
Kaside 28
Mısra: **75**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ferāmuş eyleyem her ḥāl ile ṣubḥ u mesā tā kim
Duʿā-yı devletüñ evrād-ı elfāẕ-intiḫābumdur

955. **ile:**
Kıt'a 1
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ben niçe āh ü fiġān itmeyeyüm ʿālemde

Bu ḳadar miḥnet-i cān-sūz
ile her ṣubḥ u mesā

956. **ile:**
Kıt'a 5
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
İḫtiyārī faḳr ile ṣanma ġınā yeksān ola
Evżaḥ-ı burhān ile benden saña budur cevāb

957. **ile:**
Kıt'a 5
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
İḫtiyārī faḳr ile ṣanma ġınā yeksān ola
Evżaḥ-ı burhān ile benden saña budur cevāb

958. **ile:**
Kıt'a 5
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Şirket-i Firʿavn ü Ḳārūn ile fikr it bir midür
İttibāʿ-ı sünnet-i peyġām-ber-i ʿāli-cenāb

959. **ile:**
Kıt'a 6
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
ʿAḳl u fehm ü kemāl ile ḥāṣā
Künh-i ẕātı ḫayāl olınmaz hīç

960. **ile:**
Kıt'a 10
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Gevher-i tābdār ile oldı müzeyyen ol kemer
Mıntıḳatü'l-burūcıdur çarḫ-ı leṭāfetüñ meger

961. **ile:**
Kıt'a 10
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Encüm-i bī-şümār ile Zühre olurdı müşterī
Devr-i felekde fi'l-meşel olsa mümāsili eger

962. **ile:**
Kıt'a 11
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Mübtelā-yı nuṣub-ı manṣıb-ı dehr olmaḳdan
ʿAzl ile ʿuzlet idüp kesb-i ṣafā aʿlādur

963. **ile:**
Kıt'a 15
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ḳaṣduñ eger müşāhede-i bāġ-ı ʿAdn ise
Ḳıl küḥl-i ḫāk-i pāyı ile rūşenā gözüñ

964. **ile:**
Kıt'a 18
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Tīġ-ı ḫūn-rīz-i çeşm-i mestüñ ile
Bu Naḥīfīyi sen helāk itdüñ

965. **ile:**
Kıt'a 19
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ṣanmañuz Mışra temāşā içün itdüm rıḥlet
Terk idüp miḥnet-i hicrān ile Beytü'l-ḥazenüm

966. **ile:**
Kıt'a 21
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Bu teġāfülle bu cevr ile bu istiġnādan
Ṣanma ey şūḫ-ı sitem-pīşe ʿudūl eylemişem

967. **ile:**
Kıt'a 21
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Biñ cefālar eyler iseñ geçmezem ey meh senden
Ben seni cevr ü cefāñ ile ḳabūl eylemişem

968. **ile:**
Kıt'a 24
Mısra: **5**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Bū ʿUbeyde ile hem oldı Zübeyr ü Ṭalḥa
Rażıyye'llāhü ʿan aṣḥābi resūlü'l-mennān

969. **ile:**
Kıt'a 25

Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Elüñde gösterüp nāz ile tesbīḥ
Lebüñ ālūde-i evrād idersin

970. **ile:**
Kıt'a 26
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
ʿAḳlumı ġamze-i Tatar ile meftūn itdi
Türkçe oldum ben o fettān-ı cihāna meftūn

971. **ile:**
Kıt'a 27
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Devlet-i ḥüsnüñde lāyıḳ mıdur ey şāh senüñ
Ki beni cevr ile maḥrūm-ı vefā eylersin

972. **ile:**
Kıt'a 27
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Bu Nahīfī ḳuluñuñ ṣoñra bilürsin ḳadrin
Gerçi bilmezlük ile şimdi cefā eylersin

973. **ile:**
Kıt'a 29
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Veyletā āteş-i fürḳat cigerüm itdi kebāb
Çıḳdı biñ ḥasret ile derd-i dilüm eflāke

974. **ile:**
Kıt'a 32
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Senüñ ben zāra ʿarż-ı iʿtiẕāruñ kendi luṭfuñdur
Gerek luṭfuñla şād it cevr ile ister melūl eyle

975. **ile:**
Kıt'a 35
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Şimdi biñ ḥaclet ü nedāmet ile
Der-i iḥsāna geldi yā Rabbī

976. **ile:**
Kıt'a 37
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Żaʿf-ı ṣavm ile ḳaşuñ gibi hilāl olduñ ise
Nūr-ı maḥż ile tenüñ reşk-i meh-i bedr oldı

977. **ile:**
Kıt'a 37
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Żaʿf-ı ṣavm ile ḳaşuñ gibi hilāl olduñ ise
Nūr-ı maḥż ile tenüñ reşk-i meh-i bedr oldı

978. **ile:**
Kıt'a 43
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Cihānı ṭutdı hevāyī ġazelleri ḥayfā
Kelām-ı ḥalṭ ile evrāḳ-ı maʿrifet ṭoldı

979. **ile:**
Kıt'a 45
Mısra: **8**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Böyle bir ḳaṣr-ı şafā görmedi çeşm-i gerdūn
Dīde-i encüm ile olsa n'ola ḥayrānı

980. **ile:**
Kıt'a 46
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Eşk-i riḳḳat-ḫīz ile gūyān olup bī-ḳīl u ḳāl
Dāʾimā eyler duʿā-yı şāh-ı devrān selsebīl

981. **ile:**
Kıt'a 48
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
O sulṭān-ı cihān-gīr ol şeh-i ferḫunde-kevkeb kim
Kemāl-i ẕāt ile oldı selāṭīnüñ ser-efrāzı

982. **ile:**
Matla 2
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Seni tevḥīd ü tesbīḥ eyleyüp ṣām ü seḥer eşyā
Lisān-ı ḥāl ile dirler teʿālā Rabbünā'l-aʿlā

983. **ile:**
Matla 5
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ḳul itdi bir nigāh-ı nāz ile ṣabrum idüp yaġmā
Şikār aldı beni ol şāh-bāz-ı evc-i istiġnā

984. **ile:**
Matla 10
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ḳıl resūle ṣalavāt eyledigüñ demde duʿā
Ki ṣalāt ile olur feyż-i ḳabūl-i mevlā

985. **ile:**
Matla 17
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ḳıl beni yā Rab Cenāb-ı Muṣṭafāya ḫāk-i pā
Tā bu vech ile duḫūl-ı cennete olam sezā

986. **ile:**
Matla 28
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ḥüsnüñ görünce ʿışḳ ile meyl eyledüm saña
Lāyıḳ mı sevmemek seni sen söyle dil-berā

987. **ile:**
Matla 36
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
ʿAṭā vü faż̧l ile merzaḳ idüp bi-ġayr-i ḥisāb
ʿİbād-ı ʿācize sensin müsebbibü'l-esbāb

988. **ile:**
Matla 38
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Pīşgāhuñda Burāḳ itdigi dem istiṣʿāb
Oldı şerm ile ḥużūruñda ʿaraḳ-rīz-i ḥicāb

989. **ile:**
Matla 40
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Pençe-gīr ol pençe-i ḫūrşīd ile ey māh-tāb
El el üzre oldıġın görsün felekde āfitāb

990. **ile:**
Matla 52
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Her bir nefesümde saña ey kān-ı nübüvvet
Ḥaḳdan ola bī-ġāye ṣālāt ile taḥiyyet

991. **ile:**
Matla 53
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Eyle resūle şām ü seḥer ṣıdḳ ile ṣalāt
Ṣallūʿaleyhi didi Ḫudāvend-i kāʾināt

992. **ile:**
Matla 56
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Eylemem kūyuñda aġyār ile güftār-ı ʿabes
Cāʾiz olmaz Kaʿbede zīrā cidāl ile rafes

993. **ile:**
Matla 56
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Eylemem kūyuñda aġyār ile güftār-ı ʿabes
Cāʾiz olmaz Kaʿbede zīrā cidāl ile rafes

994. **ile:**
Matla 64
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Evvelīn-i nışf-ı Muḥammed ile āḫirdeki med
Buna dāl oldı ki sensin bize maḥşerde meded

995. **ile:**
Matla 83
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ḫ∨ābdan bīdār olunca ġonçe-i nev-resteler
Şeb-nem ile şüste eyler yüzlerin bād-ı seḥer

996. **ile:**
Matla 91
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Dil peyām-ı maḳdem-i yār ile oldı bī-ḳarār
Bād-ı şevḳ ile fürūzān oldı nār-ı intiẓār

997. **ile:**
Matla 91
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Dil peyām-ı maḳdem-i yār ile oldı bī-ḳarār
Bād-ı şevḳ ile fürūzān oldı nār-ı intiẓār

998. **ile:**
Matla 98
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Bīm-i ḥışm ile nigāhı bile bī-ṭāḳatdür
Ġamze-i dil-bere āfet dir iseñ āfetdür

999. **ile:**
Matla 99
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ḫvān-ı iḥsānuñı nāz ile güşād itseñ eger
Niʿmet-i vaṣluñ umar ehl-i maḥabbet yer yer

1000. **ile:**
Matla 106
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Dil miyānuñ görüp uydı saña ey lāle-ʿiẕār
Bī-tekellüf yedilür bir ḳıl ile ʿāşıḳ-ı zār

1001. **ile:**
Matla 109
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
İtdi ʿışḳ ile çemende o ḳadar nāle vü zār
Gülleri ḫvāb-ı teġāfülden uyandurdı hezār

1002. **iledür:**-*dür*
Matla 113
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Bu ʿaṣr içinde şeref şimdi māl ü cāh iledür
Netīce raġbet-i ehl-i zamāne cāhiledür

1003. **ile:**
Matla 114
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
ʿAceb mi ʿışḳ ile giryān olursa dīde-i ter
Şu aḳdığı yere elbet yine aḳar dirler

1004. **ile:**
Matla 120
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Dinilse çeşmine nergis o mest-i nāzuñ eger
Lisān-ı ḥāl ile dir ġamzesi Ve fīhi naẓar

1005. **ile:**
Matla 122
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Olamam ḥimmet-i ḫalḳ ile murāda fāʾiz
Neye ḳādir baña kendüm gibi ʿabd-i ʿāciz

1006. **ile:**
Matla 127
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ḳılup ʿunvān-ı subḥāne'llezī esrā ile manṣūş
Cenāb-ı pāküñe Miʿrācı Mevlā eyledi maḫṣūṣ

1007. **ile:**
Matla 130
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Vaʿde-i vaṣluñ gibi yoḳ sözlerüñde irtibāṭ
Yine beñzer kim bu şeb ġayr ile itdüñ iḫtilāṭ

1008. **ile:**
Matla 165
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Didüm ol yāre saña bir ʿabd-i kemterdür bu dil
Didi yüz biñ nāz ile ol şāh-ı ḥüsnüm kim degül

1009. **ile:**
Matla 167
Mısra: **1**

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Olsam n'ola biñ şevḳ ile ol mehveşe māʾil
Dīvāne ider ādemi ol şekl ü şemāʾil

1010. **ile:**
Matla 172
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Eksük olmaz o perīnüñ baña āzārı müdām
Bu dil-i kemterüñ oldı işi ʿışḳ ile tamām

1011. **ile:**
Matla 173
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Gördigüm destini būs itmege ṭālib ʿālem
Yārüñ engüştine şevḳ ile ṭaḳıldı ḫātem

1012. **ile:**
Matla 174
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Māh-rūlarla donandı yine şaḥn-ı ʿālem
N'eylesün sen de baḳ inṣāf ile zāhid ādem

1013. **ile:**
Matla 179
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Aḥcār iderdi saña ṣalāt ile iḫtirām
Ṭaşdan beterdür ol ki saña itmeye selām

1014. **ile:**
Matla 181
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ḫaṭuñ geldükde efzūn oldı şevḳ-ı cān-ı nālānum
Baña ʿışḳuñ berāt ile virildi ṣanki sulṭānum

1015. **ile:**
Matla 184
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Naẓar-ı ʿibret ile baḳsa eger dīde-i cān
Ṭoludur āh mine'l-mevt ile dīvār-ı cihān

1016. **ile:**
Matla 184
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Naẓar-ı ʿibret ile baḳsa eger dīde-i cān
Ṭoludur āh mine'l-mevt ile dīvār-ı cihān

1017. **ile:**
Matla 185
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Çekdürüp çille-i derd-i ġam-ı ʿışḳın her ān
Ādemi zūr ile meftūn ider ol ḳaşı kemān

1018. **ile:**
Matla 186
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Gün gibi pertev-i ḥüsn ile cihān-ārāsın
Yüzüñ arduñ hele ey māh ʿaceb ġarrāsın

1019. **ile:**
Matla 189
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
O gül-i ter ola pejmürde-i teʾşīr-i ḫazān
Ki ṭuta bülbüli zāġ-ı siyeh ile yeksān

1020. **ile:**
Matla 196
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Dil ü dīnüm ile ʿadūdan emīn
Meded eyle yā erḥame'r-rāḥimīn

1021. **ile:**
Matla 199
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
ʿAcūz-ı dehr ile ülfet ider mi ʿāḳıl olan
Baḳar mı nāḳışatü'l-ʿaḳla merd-i kāmil olan

1022. **ile:**
Matla 202
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç,

sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ḳanġı bir sulṭān-ı ḥüsne cānı ḳurbān eylesün
Dünyede bir cān ile ʿuşşāḳ-ı şeydā n'eylesün

1023. **ile:**
Matla 207
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Vaṣfuña lāyıḳ degüldür bu dehān ile lisān
Baña bu küstaḫluḳ besdür ḥużūruñda hemān

1024. **ile:**
Matla 209
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Hücūm-ı şiddet-i berf oldı māniʿ gelmedi cānān
Bıraḳdı bir bürūdet beynümüzde yār ile devrān

1025. **ile:**
Matla 210
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ḫırām-ı nāz ile ḳaddüñ cihāna āfet eylersin
Gelürsin cāmiʿe ʿuşşāḳa ʿarż-ı ḳāmet eylersin

1026. **ile:**
Matla 216
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Görme beni aġyār-ı bed-endīş ile yeksān
Hīç bir mi olur bülbül ile zāġ-ı bed-elḥān

1027. **ile:**
Matla 216
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Görme beni aġyār-ı bed-endīş ile yeksān
Hīç bir mi olur bülbül ile zāġ-ı bed-elḥān

1028. **ile:**
Matla 217
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Kūyında görüp bendesin ol şūḫ-ı cefā-fen
Biñ şīve ile didi unutma burayı sen

1029. **ile:**
Matla 224
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ġayrdan taḫliye ḳıl ṣıdḳ ile ḳalbüm her gāh
Ḳalb-i ḫālīye olur feyż-i tecellī-i İlāh

1030. **ile:**
Matla 225
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Olmaḳ isterseñ eger ḳabre girüp āsūde
Mā-sivā'llāh ile olma bu ḳadar ālūde

1031. **ile:**
Matla 227
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ne ʿaceb gelse bu reşk ile ḥarāret cāna
Ezilür ṭurma şeker laʿl-i leb-i cānāna

1032. **ile:**
Matla 229
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Bizi şād itmedi būs-ı leb-i dil-cūsı ile
Ṣaḳınur bizden o ẓālim bir içim ṣuyı bile

1033. **ile:**
Matla 238
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Budur vird-i zebānum şermī-i ʿişyān ile her gāh
Şefāʿat yā Ḥabība'llāh şefāʿat yā Resūla'llāh

1034. **ile:**
Matla 261
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Bī-ʿivaż eyledüñ īmān ile teşrīf beni
Sen zevālinden emīn it meded ey Rabb-i Ġanī

1035. **ile:**
Matla 271
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Terk eylemem ḫaṭ-āver olursa o māhumı

Ḫatṭ-ı şerīf ile severem pādişāhumı

1036. **ile:**
Mesnevi 1
Mısra: **10**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
İbni ʿAbd-i Menāf İbni Ḳuṣay
Hem Kilāb ile Mürre Kaʿb ü Lüvey

1037. **ile:**
Mesnevi 1
Mısra: **15**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Daḫi İlyās ile Muḍārdur hem Ḳıl Nizārı Meʿadle müstaḥkem

1038. **ile:**
Muamma 1
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Olalı mihr-i ġam-ı ʿışḳuñ ile perverde
Eşk ü āh oldı nümāyan bu dil-i kemterde

1039. **ile:**
Muaşşer 1
Mısra: **18**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ben o şūḫuñ sīnedār-ı nāvek-i müjgānıyam
Bir nigāh-ı luṭfuñ biñ cān ile ḳurbānıyam

1040. **ile:**
Murabba 1
Mısra: **13**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Olup her ḥāl ile ʿāciz
ʿAṭā vü luṭfa muḥtācuz

1041. **ile:**
Murabba 3
Mısra: **18**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Be-cāh-ı mefḫar-ı ʿālem
Bizi ḳıl ʿafv ile ḫurrem

1042. **ile:**
Murabba 4
Mısra: **6**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Düşüp tīġ-i ġama ṣad pāre oldum
Belā-yı ʿışḳ ile bī-çāre oldum

1043. **ile:**
Murabba 4
Mısra: **7**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ümmīd-i vaṣl ile āvāre oldum
ʿİnāyet ḳıl hidāyet ḳıl ilāhā

1044. **ile:**
Murabba 5
Mısra: **7**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
ʿIşḳ ile şām ü seḥer
Çaġıruram dost dost

1045. **ile:**
Murabba 5
Mısra: **10**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Oldı maḥabbet füzūn
ʿIşḳ ile ṭoldı derūn

1046. **ile:**
Murabba 5
Mısra: **15**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ṣıdḳ ile ben her nefes
Çaġıruram dost dost

1047. **ile:**
Murabba 5
Mısra: **22**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Derd ü ġama yār olup
ʿIşḳ ile bīmār olup

1048. **ile:**
Murabba 5
Mısra: **42**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ẕikri ṣafādur dile
Bendeyem iḫlāṣ ile

1049. **ile:**
Murabba 5
Mısra: **47**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Derd ile ben dem-be-dem
Çaġıruram dost dost

1050. **ile:**
Murabba 5
Mısra: **54**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç,

sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Şemʿine pervāneyem
ʿIşḳ ile hem-ḫāneyem

1051. **ile:**
Murabba 5
Mısra: **61**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Sīne döküp āh ile
Aġlaram eyvāh ile

1052. **ile:**
Murabba 5
Mısra: **62**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Sīne döküp āh ile
Aġlaram eyvāh ile

1053. **ile:**
Murabba 5
Mısra: **63**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Nāle-i cān-kāh ile
Çaġıruram dost dost

1054. **ile:**
Murabba 6
Mısra: **49**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
ʿIşḳ ile kimi şuʿle-nūş
Deryā miṯāli pür-ḫurūş

1055. **ile:**
Murabba 6
Mısra: **62**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ḳalb-i ḥazīne vir neşāt
ʿIşḳ ile itsün iḫtilāṭ

1056. **ile:**
Murabba 6
Mısra: **71**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
ʿİlm ile bir olmaz simāʿ
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

1057. **ile:**
Murabba 6
Mısra: **78**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ẕikrüñle dil bulsun şeref
Dürr ile ṭolsun ol ṣadef

1058. **ile:**
Murabba 6
Mısra: **97**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
ʿİşyān ile maʿrūf ben
Ġufrān ile mevṣūf sen

1059. **ile:**
Murabba 6
Mısra: **98**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
ʿİşyān ile maʿrūf ben
Ġufrān ile mevṣūf sen

1060. **ile:**
Murabba 6
Mısra: **102**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ẕikrüñ derūnda sū-be-sū
İḫlāṣ ile Allāh hū

1061. **ile:**
Murabba 6
Mısra: **106**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ben ġarḳa-i cürm ü güneh
ʿIṣyān ile kārum tebāh

1062. **ile:**
Murabba 8
Mısra: **11**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Yüz sürüp dergāhuña şevḳ ile ʿışḳ ile disem
Eṣ-ṣalātü ve’s-selām ey faḫr-ı ʿālem es-selām

1063. **ile:**
Murabba 8
Mısra: **11**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Yüz sürüp dergāhuña şevḳ ile ʿışḳ ile disem
Eṣ-ṣalātü ve’s-selām ey faḫr-ı ʿālem es-selām

1064. **ile:**
Murabba 8
Mısra: **22**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Naʿt-i pāküñ māye-i faḫr
oldı bu cān ü dile
Eylerem tā ḥaşre dek evṣāfuñı iḫlāṣ ile

1065. **ile:**
Murabba 9
Mısra: **5**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Lisān-ı ḥāl ile her dem
Seni temcīd ider ʿālem

1066. **ile:**
Murabba 9
Mısra: **18**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Saña lāyıḳ ne var bende
Menem cürm ile nālende

1067. **ile:**
Murabba 10
Mısra: **13**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Naẓar ḳıl luṭf ile ḳalb-i ḥazīne
Teraḥḥum eyle bu āh ü enīne

1068. **ile:**
Murabba 10
Mısra: **30**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ḳılup cehd-i ġuzātı saʿy-i meşkūr
ʿAṭā vü fażluñ ile eyle manṣūr

1069. **ile:**
Rübai 7
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Eyle ḥarekāt u sekenātum her gāh
Tevfīḳuñ ile maẓhar-ı esbāb-ı rıżā

1070. **ile:**
Rübai 9
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Bu ṣavt ile eyler idi tevḥīd-i Ḫudā
-

1071. **ile:**
Rübai 19
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Her ḳanda giderseñ eşcār u aḥcār
Eylerler idi şevḳ ile teslīm saña

1072. **ile:**
Rübai 21
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Teʾḫīr-i ḥuṣūlinde niçe ḥikmet var
Sen itme ṣaḳın ẓann-ı ḫilāf ile ḫaṭā

1073. **ile:**
Rübai 22
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ṣāhā seni Ḫallāḳ-ı bedīʿu'l-eşyā
Luṭf u kerem ü ʿafv ile ḳılmış inşā

1074. **ile:**
Rübai 23
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ey naḳş-ı niʿāli şeref-i ʿarż u semā
Buldı bu cihān ẕātuñ ile neşv ü nemā

1075. **ile:**
Rübai 23
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Fikr-i şeref-i vaṣluñ idüp ṣām ü seḥer
İñlerdi ġam-ı hecr ile cīẕʿ-i ḫurmā

1076. **ile:**
Rübai 27
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ḥaḳḳuñ kerem ü fażlına biñ şükr ü ṣenā
Luṭf ile beni eyledi muʿciz-gūyā

1077. **ile:**
Rübai 27
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
ʿİsā-nefesem ki feyż-i güftārum ile
Maʿnīde niçe mürdeler itdüm iḥyā

1078. **ile:**
Rübai 29
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Gülşende ne bu feyż-i leṭāfet āyā
Gül ḫande-künān şevḳ ile bülbül gūyā

1079. **ile:**
Rübai 30
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç,

sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Daʿvāyı ḳo ey müddeʿī-i bī-pervā
Müşkil saña ilhām ile farḳ-ı iġvā

1080. **ile:**
Rübai 30
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Āgāh olan sālike yol şāhididür
Pinhānī-i esrār ile terk-i daʿvā

1081. **ile:**
Rübai 31
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Tevḥid ile Allāhı idüp istiṉnā
İḫlāṣ ile ḳıldum o ḳadar nefy-i sivā

1082. **ile:**
Rübai 31
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Tevḥid ile Allāhı idüp istiṉnā
İḫlāṣ ile ḳıldum o ḳadar nefy-i sivā

1083. **ile:**
Rübai 36
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Taʿẕīmin idüp ḥaḳḳ-ı edā ile edā
Ḳurʾān ile olan ṭālib-i iḥsān-ı Ḫudā

1084. **ile:**
Rübai 36
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Taʿẕīmin idüp ḥaḳḳ-ı edā ile edā
Ḳurʾān ile olan ṭālib-i iḥsān-ı Ḫudā

1085. **ile:**
Rübai 42
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Bilmem niçe taʿbīr ideyüm maḳṣūdum
Yoḳ ʿacz ile bende aña şāyeste edā

1086. **ile:**
Rübai 44
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Yā Rab beşeriyyetle ben itdükçe ḫaṭā
Sen rızḳumı faẕluñ ile itdün iʿṭā

1087. **ile:**
Rübai 46
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Luṭf it baña ḳıl muġtenim-i terk ü nevā
Fiʿlüñ ile ḥācātumı eyle devā

1088. **ile:**
Rübai 47
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Bir gün ecel eyler seni esfelde mekīn
İtseñ ne ḳadar kibr ile iʿlā-yı binā

1089. **ile:**
Rübai 53
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Her maṭlabını senden ider bende ṭaleb
Tevfīḳuñ ile ḥāṣıl olur her maṭlab

1090. **ile:**
Rübai 54
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Sen aḥsen-i taḳvīm ile maḫlūḳ olduñ
İmdi yüri aḫlāḳuñı eyle tehẕīb

1091. **ile:**
Rübai 55
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Endīşe-i ġayr ile olup ḫāne ḫarāb
Ālāyiş-i esbāb baña oldı ḥicāb

1092. **ile:**
Rübai 59
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Her ḳanda teveccüh eylesem faẕluñ ile
Tevfīḳuñı ḳıl refīḳ-ı rāhum yā Rab

1093. **ile:**
Rübai 62
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ey maġfireti tesellī-i ehl-i ẕünūb
V'ey faẓl u ʿināyet ile settār-ı ʿuyūb

1094. **ile:**
Rübai 62
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Cürmüm ḳatı çoḳdur kerem ü faẓluñdan
Maḥşerde beni ẕenb ile itme maḥcūb

1095. **ile:**
Rübai 69
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Der-gāhuña şerm ile tehī-dest gelüp
Der-yūze-ger-i luṭf u ʿaṭāyam yā Rab

1096. **ile:**
Rübai 76
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ey muttaṣıf-ı müjde-i Ġaffār-ı ẕünūb
V'ey raḥmet-i bī-ḥadd ile Settār-ı ʿuyūb

1097. **ile:**
Rübai 77
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ẕikrüñ ile fikrüñ ile şükrüñle olur
Her demde devā kesb-i ṣafā keşf-i kürūb

1098. **ile:**
Rübai 77
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ẕikrüñ ile fikrüñ ile şükrüñle olur
Her demde devā kesb-i ṣafā keşf-i kürūb

1099. **ile:**
Rübai 83
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Luṭfuñla bu ʿāṣī ḳuluña iḥsān it
Tevfīḳuñ ile müşkilümi āsān it

1100. **ile:**
Rübai 86
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ümmīd-i cebīn-sāyī-i der-gāhuñ ile
Cismümde bu cān çıḳmaġa eyler niyyet

1101. **ile:**
Rübai 90
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Fermānuñ ile çün ola vaḳt-i rıḥlet
ʿUḳbāya ʿazīmet görine bī-ʿillet

1102. **ile:**
Rübai 92
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Benden niçe biñ şerm ile ʿöẕr-i taḳṣīr
Senden baña hemvāre ʿaṭā vü niʿmet

1103. **ile:**
Rübai 99
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Baḫşāyiş-i iḥsānuñ ile ʿişyānum
Sulṭān-ı rusül ḥürmetine maġfūr it

1104. **ile:**
Rübai 100
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Her kārımuzı İlāhī iḥsānuñ ile
Sen kendi rıżā-yı pāküñe tevfīḳ it

1105. **ile:**
Rübai 102
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Teşrīfüñ ile ḳalb-i ḥazīnüm şād it
Vīrān-gede-i ʿışḳı yine ābād it

1106. **ile:**
Rübai 104
Mısra: **3**

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Encāmı ḥisāb ile ʿaẕāb olmış iken
Ḥāşā ki ola devlet-i dünyā devlet

1107. **ile:**
Rübai 105
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Bir neşve ile olmış idüm dün gice mest
Keşf oldı baña ḥaḳāyıḳ-ı sırr-ı Elest

1108. **ile:**
Rübai 107
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Yā Rab baña feyż-i neşve-i taḥḳīḳ it
Elṭāfuñ ile taṣavvurum taṣdīḳ it

1109. **ile:**
Rübai 113
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Āşüfte-ser itdi beni envāʿ-ı ḫarāc
Fażluñ ile eyle baña iḥsān-ı ferec

1110. **ile:**
Rübai 116
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ey rāh-ı ʿubūdiyyeti ḫayrü'l-minhāc
Derd-i dilüme luṭfuñ ile eyle ʿilāc

1111. **ile:**
Rübai 121
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ḳıl fażluñ ile ḳalbümi yā Rab meşrūḥ
Teysīr ḳılup eyle umūrum meftūḥ

1112. **ile:**
Rübai 121
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Luṭfuñla lisānumdan idüp ʿuḳdeyi ḥal
Temcīd ile aḳvālümi eyle memdūḥ

1113. **ile:**
Rübai 125
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ẕikrüñ ile fikrüñ ile şükrüñle olur
Tarṭīb-i lisān şevḳ-ı derūn ḳuvvet-i rūḥ

1114. **ile:**
Rübai 125
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ẕikrüñ ile fikrüñ ile şükrüñle olur
Tarṭīb-i lisān şevḳ-ı derūn ḳuvvet-i rūḥ

1115. **ile:**
Rübai 126
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Olmış iken esbāb-ı cemāl ile melīḥ
Mümkin midür inkār ola ḫūbān-ı ṣabīḥ

1116. **ile:**
Rübai 129
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
İtdükçe dil-i zāra nigāh-ı tevbīḫ
Müjgānın ider siḥr ile mānende-i sīḫ

1117. **ile:**
Rübai 132
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
İḫlāṣ ile ol mefḫar-ı mevcūdāta
Ḫidmetler idüp eyledi taḥṣīl-i murād

1118. **ile:**
Rübai 146
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Fermānuñ ile cemīʿ-i mevcūdāta
Bī-çūn ü çerā senüñdür iḥsān-ı vücūd

1119. **ile:**
Rübai 147
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç,

sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ey ʿāleme ḥaḳ üzre ilāh u maʿbūd
Ḳıl rūḥ-ı Muḥammede ṣalāt ile dürūd

1120. **ile:**
Rübai 149
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Geçdi yere biñ şerm ile baḥr-ı Ṣave
Āteş-gedesi oldı Mecūsuñ nā-būd

1121. **ile:**
Rübai 153
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Olmışdı Zübeyr o merd-i pākīze-siyer
Evṣāf-ı şefāʿat ile ṣavlet-güster

1122. **ile:**
Rübai 153
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
ʿUnvān-ı ḥavārī ile zīver ḳıldı
Ser-ṣafḥa-i vaṣfını anuñ peyġām-ber

1123. **ile:**
Rübai 159
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Bu girye vü āh ile enīs olmaḳdan
Ḳaṣd-ı dil-i şūrīde hemān ʿışḳuñdur

1124. **ile:**
Rübai 166
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Sen itme beni nevʿüme muḥtāc yā Rab
İḥsānuñ ile cümleden istiġnā vir

1125. **ile:**
Rübai 168
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Cān şerm ile ḫ∨āhende-i ġufrānuñdur
Dil derd ile cūyende-i dermānuñdur

1126. **ile:**
Rübai 168
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Cān şerm ile ḫ∨āhende-i ġufrānuñdur
Dil derd ile cūyende-i dermānuñdur

1127. **ile:**
Rübai 171
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Bir ẕevḳ ile eyle mütesellī beni kim
Reşk ide benüm giryeme aṣḥāb-ı sürūr

1128. **ile:**
Rübai 176
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
İtmişdür o kim kilk-i ḳażā ile ṣudūr
Elbette ider levḥ-i meẓāhirde ẓuhūr

1129. **ile:**
Rübai 178
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Cān şemʿine kim naġme-i tevḥīd gelür
Ṣıdḳ ile dile neşve-i cāvīd gelür

1130. **ile:**
Rübai 179
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Hem-rāh olalum biz de Naḥīfīye bugün
Gel gel idelüm şevḳ ile ʿazm-ı gülzār

1131. **ile:**
Rübai 181
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Olsam da mey-i ʿışḳ ile mest-i evgār
Rāz-ı dilümi kimseye itmem işʿār

1132. **ile:**
Rübai 182
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ṣīrīnligi taʿḳīb-i ġam ile dehrüñ

Ol şerbete beñzer ki içinde sem var

1133. **ile:**
Rübai 183
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Şevḳ ile idüp şām ü seḥer ṣoḥbetler
Hīç gelmez idi ḫāṭıra bu fürḳatler

1134. **ile:**
Rübai 183
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Hep ḫ∨āb ü ḫayāl oldı Naḥīfī şimdi
Yār ile bizüm itdigümüz ʿişretler

1135. **ile:**
Rübai 184
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Nā-dān ile ülfet idemez ehl-i kemāl
Sāḳī bizüm ancaḳ sözümüz ʿārifānedür

1136. **ile:**
Rübai 189
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Dil nāle-keş-i ʿārıż-ı gül-pūşuñdur
Biñ şevḳ ile cān bülbül-i pür-cūşuñdur

1137. **ile:**
Rübai 190
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ol zülf ü o ruḫsār ile bāġ-ı ḥüsnüñ
Bir cānibi gül bir ṭarafı sünbüldür

1138. **ile:**
Rübai 192
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Gülzāra o serv-i ser-bülendüm geliyor
Biñ nāz ile şūḫ-ı şeh-levendüm geliyor

1139. **ile:**
Rübai 193
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Gör derdümi kim bī-dil olan böyle olur
Dāġ-ı ġam ile ḥāṣıl olan böyle olur

1140. **ile:**
Rübai 198
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Fażluñla murādātumı iḥsān eyle
İḫlāṣ ile itdüm saña tefvīż-i umūr

1141. **ile:**
Rübai 199
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Sen ʿaczime ıżṭırāruma aʿlemsin
Ḳıl ḳudretüñ ile beni fażla maẓhar

1142. **ile:**
Rübai 200
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ṣıdḳ ile teveccüh-i fuʾādum sañadur
İḫlāṣ ile ḥüsn-i iʿtiḳādum sañadur

1143. **ile:**
Rübai 200
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ṣıdḳ ile teveccüh-i fuʾādum sañadur
İḫlāṣ ile ḥüsn-i iʿtiḳādum sañadur

1144. **ile:**
Rübai 201
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Bir bendeye fażlı olsa yār ü yāver
Her ḥāl ile müşkilātın āsān eyler

1145. **ile:**
Rübai 204
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Bir yerde ki çün āteş ile āb olmaz
Dünyā hevesi ʿārife reh-yāb olmaz

1146. **ile:**
Rübai 205
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Biz yoḳ yere ḥasret ile āh eylemezüz
Āyīne-i ṭabʿumuz siyāh eylemezüz

1147. **ile:**
Rübai 206
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Yā Rab ne yüzüm var ki idüp sūz u güdāz
Şerm ile ḳılam ʿöẕr-i günāha āġāz

1148. **ile:**
Rübai 208
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Yārī-i duʿā ile bu ben müştāḳı
Ol der-geh-i vālāya ḳabūl eyleyesiz

1149. **ile:**
Rübai 214
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
İnṣāf ile fikr eyle neye ḳādirdür
Kendüñ gibi bir ʿabd-i ẕelīl ü ʿāciz

1150. **ile:**
Rübai 217
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Levm eylemesün ʿışḳ ile aḥbāb bizi
Biz cürmümüzi anlara çoḳdan dimişüz

1151. **ile:**
Rübai 218
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Şāh u ümerā ile degül rifʿat ü ʿiz
Allāhdur ey ġāfil-i ser-geşte Muʿiz

1152. **ile:**
Rübai 220
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Nāz eyleyerek meclisi teşrīf itsün
Ol āfete biñ cān ile müştāḳuz biz

1153. **ile:**
Rübai 222
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ser-cümle-i aṣḥāb-ı Resūl ile aña
Teslīm ü taḥiyyāt ola bī-ḥadd ü ḳıyās

1154. **ile:**
Rübai 226
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Derd ile olup bādiye-gerdān-ı heves
Deşt-i ġama şaldı beni ġūlān-ı heves

1155. **ile:**
Rübai 227
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Seyl-āb-ı bülend-ḳahrın itdi der-yād
Bu ḫavf ile oldı munṭafī nār-ı Mecūs

1156. **ile:**
Rübai 228
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Vir ʿışḳuñ ile cān ü dile istīnās
Ol şevḳ ile rūşen ola tā çeşm-i ḥavās

1157. **ile:**
Rübai 228
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Vir ʿışḳuñ ile cān ü dile istīnās
Ol şevḳ ile rūşen ola tā çeşm-i ḥavās

1158. **ile:**
Rübai 230
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Çün ʿışḳ ile taḥṣīl-i fünūn eyledi Ḳays
Leylī hevesin rāh-nümūn eyledi Ḳays

1159. **ile:**
Rübai 230
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik,

işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Esbāb-ı sivādan itdi ẕātın ʿāri
Nāzüklük ile kesb-i cünūn eyledi Ḳayṣ

1160. **ile:**
Rübai 231
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ben olmadayum bādiye-gerdān-ı heves
İñler dil ü cān derd ile mānend-i ceres

1161. **ile:**
Rübai 231
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Bī-reh-ber ü hem-rāh bu deşt-i ġamda
Endūh-ı firāvān ile ḳaldum bī-kes

1162. **ile:**
Rübai 232
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Her ḳanda ki naʿtüñ ola pīrāye-i gūş
Raḳṣ-āver olur ʿışḳuñ ile ḫayl-i sürūş

1163. **ile:**
Rübai 234
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Mecnūn ġam-ı dildār ile bīgāne imiş
Āşüfte-i ʿışḳ oldıġı efsāne imiş

1164. **ile:**
Rübai 236
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
ʿAllāmesin ammā ki degül maʿlūmuñ
Nāsiḫ ile mensūḫ ʿumūm ile ḫuṣūṣ

1165. **ile:**
Rübai 236
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
ʿAllāmesin ammā ki degül maʿlūmuñ
Nāsiḫ ile mensūḫ ʿumūm ile ḫuṣūṣ

1166. **ile:**
Rübai 237
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Yā Rab baña ṭāʿatde virüp ṣıdḳ u ḫulūṣ
Ḳıl ṣıdḳ-ı derūn ile ḫulūṣum menṣūṣ

1167. **ile:**
Rübai 239
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
İḫlāṣ ile eyle Ḥaḳḳa kāruñ tefvīż
Zīrā ki odur cümleye feyyāż ü müfīż

1168. **ile:**
Rübai 241
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Maḳṣūd necāt ise iki ʿālemde Ḳıl ṣıdḳ ile mevlāya umūruñ tefvīż

1169. **ile:**
Rübai 242
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
İtmez seni maḥrūm-ı icābet ḫāṣā
İḫlāṣ ile eyledükde aḥvālüñi ʿarż

1170. **ile:**
Rübai 251
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ḳalbüm pür idüp pertev-i nūr-ı iḫlāṣ
Ol nūr ile yek-reng ola ẓarf u maẓrūf

1171. **ile:**
Rübai 252
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
ʿIşḳ ile pür it ḳalb-i ḥazīnüm yā Rab
Şāyeste degül gerçi o maʿnāya bu ḥarf

1172. **ile:**
Rübai 256
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ol nūr-ı hüdāyā āyet-i Miʿrācı

Biñ şevḳ ile bī-tevaḳḳuf itdi taṣdīḳ

1173. **ile:**
Rübai 258
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Sensin sen o ḫūrşīd-i saʿādet ki senüñ
Dīdāruña biñ şevḳ ile ʿālem müştāḳ

1174. **ile:**
Rübai 259
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Şems ü ḳamer ü s̱ābit ü seyyāre vü berḳ
Envāruñ ile ṭoptoludur ġarb ile şarḳ

1175. **ile:**
Rübai 260
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ey ḥaḳḳ ile maʿbūdum olan Rabb-i Eḥad
İsʿāf-ı murādata beni it mülḥaḳ

1176. **ile:**
Rübai 263
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Olduḳsa da cürm ile ʿiḳāba elyaḳ
ʿAfvüñle bizi merḥamete eyle elyaḳ

1177. **ile:**
Rübai 264
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ey maẓhar-ı luṭf u kerem-i Ḥażret-i Ḥaḳ
Ḥāl-i dilüme dīde-i iḥsān ile baḳ

1178. **ile:**
Rübai 264
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ṣād it bu faḳīrüñ naẓar-ı şefḳat ile
Çün ḥaşre varam başum açıḳ yalın ayaḳ

1179. **ile:**
Rübai 266
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Gitdükçe füzūn olmada nār-ı eşvaḳ
Feryād ü fiġān ile pür oldı āfāḳ

1180. **ile:**
Rübai 266
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Aḥvālini ṣordum dil-i miḥnet-zedenüñ
Derd ile bir āh itdi didi āh firāḳ

1181. **ile:**
Rübai 268
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Geh şevḳ-ı mülāḳāt ile pür-cūş olduḳ
Geh ḥayret-i vuṣlat ile ḫāmūş olduḳ

1182. **ile:**
Rübai 268
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Geh şevḳ-ı mülāḳāt ile pür-cūş olduḳ
Geh ḥayret-i vuṣlat ile ḫāmūş olduḳ

1183. **ile:**
Rübai 268
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ḥāṣıl bu ki ol serv-i gül-endām ile biz
Ṣeb-tā-seḥer āġūş-be-āġūş olduḳ

1184. **ile:**
Rübai 269
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ġurbetde n'ola rūz u şeb olsam maḥzūn
Mümkin mi bu endūh ile mesrūr olmaḳ

1185. **ile:**
Rübai 278
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ser-defter-i enbiyā-yı pīşin olduñ
Biñ ʿizzet ile mükemmil-i dīn olduñ

1186. **ile:**
Rübai 281
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Cān virmege çoḳ ḳalmadı hicrānuñ ile
Ol ḫaste-dile çāre gerek çāre gerek

1187. **ile:**
Rübai 282
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ey baḫt beni gerçi ki maḥzūn itdüñ
Hicrān ile derd-i dilüm efzūn itdüñ

1188. **ile:**
Rübai 282
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Bir mehveşüñ iḥsānına ḳılduñ maẓhar
Ḥaḳḳa ki bu dem-i luṭf ile memnūn itdüñ

1189. **ile:**
Rübai 286
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
ʿİṣyān-ı firāvān ile geldüm ḳapuña
Yā Rab umaram raḥmet-i bī-pāyānuñ

1190. **ile:**
Rübai 288
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Biñ şevḳ ile cān-dāde-i iḥsānı cihān
ʿĀlem ḳulı ḳurbānı Ḥabību'llāhuñ

1191. **ile:**
Rübai 300
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Taḥṣīl-i kemāle derīçe-i dil āgāh gerek
Sūz-ı dil ile āh-ı seḥer-gāh gerek

1192. **ile:**
Rübai 300
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Māl ile menāl ile degüldür ādem
Muṭlaḳ şeref-i maʿrifetü'llāh gerek

1193. **ile:**
Rübai 300
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Māl ile menāl ile degüldür ādem
Muṭlaḳ şeref-i maʿrifetü'llāh gerek

1194. **ile:**
Rübai 301
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Sulṭān u gedā mürşid ü şeyḫ u sālik
Hep mevt ü fenā ile olurlar hālik

1195. **ile:**
Rübai 305
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Yoḳ edʿiyemüz gerçi ḳabūle layıḳ
Sen faẓluñ ile eyle
İlāhī maḳbūl

1196. **ile:**
Rübai 309
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Hicrānuñ ile itme beni zār ü melūl
Bulsun dil-i miḥnet-zede maḳṣūda vuṣūl

1197. **ile:**
Rübai 313
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ḳalmış reh-i ḫayretde ʿibād-ı ʿaceze
Bu ʿuḳdeyi ilhāmuñ ile sen ḳıl ḥal

1198. **ile:**
Rübai 314
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Mülkiyyeti īcād ile ḳudret iledür
Beyʿ u hībe vü kesb ü verāṣetle degil

1199. **iledür:**--*dür*
Rübai 314
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik,

işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Mülkiyyeti īcād ile ḳudret iledür
Beyʿ u hībe vü kesb ü verāṣetle degil

1200. **ile:**
Rübai 318
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Envāʿ-ı kemālāt ile ey faḫr-ı rusül
Ḥaḳ gülşen-i ḥüsne seni itdi bir gül

1201. **ile:**
Rübai 320
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ḥüzn ile cihān oldı serāy-ı mātem
Ḥayretde ḳalur şīve-i ʿaṣra ādem

1202. **ile:**
Rübai 322
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ḳulluḳda saña gerçi tekābül itdüm
Elṭāfuña ṣıdḳ ile tevekkül itdüm

1203. **ile:**
Rübai 322
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Biñ şerm ile ḳıldum ṭaleb-i ġufrānuñ
Evṣāf-ı cemīlüñle tevessül itdüm

1204. **ile:**
Rübai 323
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Yā Rab bula çün muṣḥaf-ı ʿömrüm ġāyet
Ḫatm it benüm īmān ile āḫir nefesüm

1205. **ile:**
Rübai 329
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Maʿnīde rehīn-i sıfat-ı ilhāmem
Ben naẓm ile şöhret-fiken-i eyyāmem

1206. **ile:**
Rübai 331
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Aḥvālümi biñ nāz ile ṣorduḳda didüm
ʿIşḳuñ beni bu ḥāle ḳodı sulṭānum

1207. **ile:**
Rübai 332
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Gördükde seni ṣabr u ḳarārum gitdi
Biñ cān ile sen māha taʿaşşuḳ itdüm

1208. **ile:**
Rübai 337
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Bu ṭabʿ ile bilmem saña āyā ne disem
Mestāne degülsin hele mestāne disem

1209. **ile:**
Rübai 338
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Aġyār ḳo reşk ile helāk olsun hep
Dünyāda hemān senüñle ben ṣaġ olayum

1210. **ile:**
Rübai 343
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Eşk-i ter ile ḳalbümi tenḳīḥ iderem
Ben aġlamaġı gülmeye tercīḥ iderem

1211. **ile:**
Rübai 343
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Zāhid ṣaḳın āḫ itdigüme taʿn itme
Ben Rabbümi her ḥāl ile tesbīḥ iderem

1212. **ile:**
Rübai 350
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Ḳıl rūḥ-ı nebīye ben ḳuluñdan yā Rab
Bī-ḥad ṣalavāt ile taḥiyyāt ü selām

1213. **ile:**
Rübai 351
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
İslām ile küfrüñ ḳatı ẕāhir farḳı
Hīç nūra ider ki ġalebe ʿayn-ı ẓalām

1214. **ile:**
Rübai 354
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Vir ʿışḳuñı deryā gibi pür-cūş olayum
Ol leẕẕet-i cān-baḫş ile bī-hūş olayum

1215. **ile:**
Rübai 354
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Feyż it baña ol neşve-i ḫāṣü'l-ḫāṣı
Kim leẕẕetin idrāk ile medhūş olayum

1216. **ile:**
Rübai 359
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Geh ʿışḳ ile Ḳays ü gāhī Ferhād oldum
Geh ḫürrem ü şād gāhī nā-şād oldum

1217. **ile:**
Rübai 361
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Dil derd ile bī-tāb ü tüvān sulṭānum
Ḳurbān yoluña şevḳ ile cān sulṭānum

1218. **ile:**
Rübai 361
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Dil derd ile bī-tāb ü tüvān sulṭānum
Ḳurbān yoluña şevḳ ile cān sulṭānum

1219. **ile:**
Rübai 362
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ammā ki senüñ mihrüñle oldum ẕerre
Bu faḫr ile hem-mertebe-i eflāküm

1220. **ile:**
Rübai 365
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Geldükçe fiġāna dil-i miḥnet-zādum
Āfāḳı ṭutar ḥasret ile feryādum

1221. **ile:**
Rübai 366
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ben şām ü seḥer ʿışḳuñ ile yār oldum
Ẕikrüñle ṣafā-baḫş-ı dil-i zār oldum

1222. **ile:**
Rübai 368
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Raḥmet aña kim nām-ı şerīfüñ işidüp
Ṣıdḳ ile ide ʿarż-ı taḥiyyāt ü selām

1223. **ile:**
Rübai 371
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ṣıdḳ ile ḳul olmaḳ saña muṭlaḳ ġarażum
Mensūb-ı der-i devletüñ olmaḳ garażum

1224. **ile:**
Rübai 372
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Sen her ne ki lāyıḳ göresin ben ḫāke
Yā Rab dil ü cān ile benüm maḳbūlum

1225. **ile:**
Rübai 374
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Sensin dil ü cān ile benüm maḳṣūdum
Rabbüm kerem ü raḥmeti çoḳ maʿbūdum

1226. **ile:**
Rübai 377
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Her laḥẓada yüz biñ ṣalavāt ü teslīm
Ḳıl faẕluñ ile rūḥına tā rūz-ı ḳıyām

1227. **ile:**
Rübai 379
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
ʿAcz ile ḳuṣūr ile perīşān-ḥālem
Yā Rab saña her ḥāl ile ḥālüm maʿlūm

1228. **ile:**
Rübai 379
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
ʿAcz ile ḳuṣūr ile perīşān-ḥālem
Yā Rab saña her ḥāl ile ḥālüm maʿlūm

1229. **ile:**
Rübai 379
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
ʿAcz ile ḳuṣūr ile perīşān-ḥālem
Yā Rab saña her ḥāl ile ḥālüm maʿlūm

1230. **ile:**
Rübai 380
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Der-gāhuña şerm ile münācāt iderem
Senden ṭaleb-i ḳabūl-i ḥācāt iderem

1231. **ile:**
Rübai 382
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ey ḥaḳḳ ile maʿbūdum olan maʿbūdum
Muṭlaḳ saña ṭālib dil-i şevḳ-ālūdum

1232. **ile:**
Rübai 384
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ṣıdḳ ile İlāhī istinādum sañadur
Ḥal-kerde-i ḳudret bilürem her kārum

1233. **ile:**
Rübai 386
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Her ḥāl ile tevfīḳ-ı rıżādur emelüm
Ammā ki ḫilāf u nā-sezādur ʿamelüm

1234. **ile:**
Rübai 387
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ṭāʿat ü ʿibādete keseldür kārum
Ġaflet ile taḳṣīr-i ʿameldür kārum

1235. **ile:**
Rübai 387
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
ʿAfv ü kerem ü raḥmetüñ ümmīdi ile
Her laḥẓa tekṣīr-i emeldür kārum

1236. **ile:**
Rübai 390
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ben şāh ü vezīr ile mübāhāt itmem
Allāh direm ġayra münācāt itmem

1237. **ile:**
Rübai 391
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
İtme ʿaẓamat zāt-ı müsemmādandur
Sensin ʿaẓm-ı ẕāt ile Rabb-i Ekrem

1238. **ile:**
Rübai 396
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
İḫlāṣ ile infāḳ ḳılup itmiş idi
Emvālini mebẕūl-i rıżā-yı Sübḥān

1239. **ile:**
Rübai 400
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna

geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ḫāk olsa gerekdür bu vücūd-ı ḫākī
Ey ḫāk gerek ḫāk ile yeksān olasın

1240. **ile:**
Rübai 401
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Geldükde vücūda ol Ḥabīb-i Yezdān
Envārı ile münevver oldı bu cihān

1241. **ile:**
Rübai 403
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Sendendür İlāhī ḳula luṭf u iḥsān
Müşkiller olur ḳudretüñ ile āsān

1242. **ile:**
Rübai 404
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ṣıdḳ ile ḫulūṣ ile seni bir bilürüz
Yoḳdur daḫi maʿbūdumuz illā sensin

1243. **ile:**
Rübai 404
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ṣıdḳ ile ḫulūṣ ile seni bir bilürüz
Yoḳdur daḫi maʿbūdumuz illā sensin

1244. **ile:**
Rübai 405
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Pūşīde-külāh olup o şūḫ-ı devrān
Ol gerden-i sīm ile olur sergerdān

1245. **ile:**
Rübai 410
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
İḳrār-ı lisānī ile taṣdīḳ-i cenān
Müʾminler içün oldı esās-ı īmān

1246. **ile:**
Rübai 410
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Aḥkām-ı diyānetde bu remz oldı bize
Vācibdür ola ḳavl ile fiʿlüñ yeksān

1247. **ile:**
Rübai 413
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Eyle mededüñ cān ü dile feyż-resān
Tā ḫayr ile müşkillerüm olsun āsān

1248. **ile:**
Rübai 416
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ben bir ḳuluñam ʿāciz ü bī-çāre vü zār
Müşkillerüm it ḳudretüñ ile āsān

1249. **ile:**
Rübai 417
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ḫāk-i ḳadem-i pāküñ ülü'l-ebṣāra
Küḥl itmek olur ʿizzet ile farżu'l-ʿayn

1250. **ile:**
Rübai 419
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ümmetlerüñ ey padişeh-i Sidre-mekān
Biñ ḥasret ile yoluña ḳurbān olsun

1251. **ile:**
Rübai 420
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Engüşt-i laṭīfüñden aḳup āb-ı revān
Dil-teşneleri şevḳ ile itdi reyyān

1252. **ile:**
Rübai 421
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Biñ āh ü enīn ile meded-ḫ∨āhuñdur
Ḫāk-i der-i luṭfuñda Naḥīfī-i ḥazīn

1253. **ile:**
Rübai 424
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Eyle peder ü māder ile iḫvānum
Mensūb-ı ṣufūf-ı ʿuteḳā-yı nīrān

1254. **ile:**
Rübai 427
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Geldüm der-i ġufrānuña biñ ḫaclet ile
İḥsān senüñ ey Rabb-i Raḥīm ü Raḥmān

1255. **ile:**
Rübai 428
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ḳul ġaflet ile itse ʿaceb mi ʿiṣyān
Eksük mi olur ḳulda ḫaṭā vü nisyān

1256. **ile:**
Rübai 429
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Lāyıḳ mı bu cān ḥasret ile zār olsun
Dil tāb-ı teb-i hecr ile bīmār olsun

1257. **ile:**
Rübai 429
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Lāyıḳ mı bu cān ḥasret ile zār olsun
Dil tāb-ı teb-i hecr ile bīmār olsun

1258. **ile:**
Rübai 430
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Kār itdi derūna elem-i hecr-i vaṭan
Nār-ı ġam ile oldı derūnum külḫan

1259. **ile:**
Rübai 431
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ey minnet ile ḳalbüm idenler taẓyīḳ
Bilmez degülem mülk-i tecerrüd rāhın

1260. **ile:**
Rübai 432
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Gāhīce ne var luṭf ile mesrūr eyle
Ḫāṭır niçe bir ḳahr ile olsun maḥzūn

1261. **ile:**
Rübai 432
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Gāhīce ne var luṭf ile mesrūr eyle
Ḫāṭır niçe bir ḳahr ile olsun maḥzūn

1262. **ile:**
Rübai 433
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Lāyıḳ mı ki ġamzeñ beni ber-bād itsün
Cevr ile dil-i zārumı nā-şād itsün

1263. **ile:**
Rübai 434
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Neẕẕāre idersem n'ola ruḫsāruña ben
Ḥasret-zedeyem şevḳ ile dīdāruña ben

1264. **ile:**
Rübai 435
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Dil-ḫasteleri hecr ile pür-dāġ olsun
Ol pīr olası ġonçe-dehen saġ olsun

1265. **ile:**
Rübai 437
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Biñ naḫvet ü biñ nāz ile der-kār olsa
Kim ḳurtulur ol ḫançer-i ġaddāruñdan

1266. **ile:**
Rübai 439
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
İtse ne ḳadar cevr ü cefāsın efzūn
Başa çıḳmaz ehl-i dil ile gerdūn

1267. **ile:**
Rübai 439
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Zīrā ki idüp Ḥaḳḳa umūrın tefvīż
Döndükçe döner çarḫ ile aṣḥāb-ı derūn

1268. **ile:**
Rübai 444
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Her ḥāl ile sen ḳullarıña erḥamsın
Maʿbūd-ı Ġanī vü Ḳādir-i ekremsin

1269. **ile:**
Rübai 447
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Cān ṣıdḳ u teveccüh ile āgāh olsun
Āgāhī-i dil senüñle her gāh olsun

1270. **ile:**
Rübai 447
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Bir mūnis-i dāʾim ile hem-dem ol kim
Tā maḥşere dek senüñle hem-rāh olsun

1271. **ile:**
Rübai 451
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Sıḥḥatle selāmet ile merzūḳ eyle
İtme beni miḥnet-zede-i ẕüll ü hevān

1272. **ile:**
Rübai 453
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Fażluñ ile idüp bizi nevʿ-i insān
Bī-sebḳ-ı ʿivaż eyledüñ īmān iḥsān

1273. **ile:**
Rübai 454
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ol Rabb-i Eḥaddür ki şerīki yoḳdur
Sulṭān ü gedā ʿacz ile cümle yeksān

1274. **ile:**
Rübai 456
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Yā Rab niçe şerm ile helāk olmayayum
Sen baña ʿaṭā ben saña ʿiṣyān

1275. **ile:**
Rübai 460
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ṭāʿatde olup ḳayd-ı hevāya beste
ʿİṣyān ile oldı dil ü cānum ḫaste

1276. **ile:**
Rübai 461
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Yā Rab bulalı emrüñ ile feyż-i vücūd
Cān muntaẓır olmaḳda ẓuhūr-ı ʿışḳa

1277. **ile:**
Rübai 462
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Her kim göre ʿibretle bu maṣnūʿātı
Dir ḥayret ile ṣunʿuña sübḥān Allāh

1278. **ile:**
Rübai 465
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Yā Rab beni elṭāfuña şāyān eyle
Müşkillerümi ḫayr ile āsān eyle

1279. **ile:**
Rübai 468
Mısra: **4**

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Gülbāng-i Muḥammedīye āġāz idelüm
Ṣıdḳ ile diyüp bu demde Allāh Allāh

1280. **ile:**
Rübai 469
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ger olduñ ise ʿilm-i ledünden āgāh
Ṣıdḳ ile niyāz eyle Ḫudāya her gāh

1281. **ile:**
Rübai 471
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Derdā ki göñül ʿışḳ ile zār olmaḳda
Miḥnet-keş-i intiẓār-ı yār olmaḳda

1282. **ile:**
Rübai 471
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ben derd ile gird-āb-ı taḥassürdeyem āh
Ol gevher ise ġayra kenār olmaḳda

1283. **ile:**
Rübai 474
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Yaḳduñ cigerüm tāb-ı teb-i fürḳat ile
Ḳaldı dil-i şūrīde ġam-ı ḥasret ile

1284. **ile:**
Rübai 474
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Yaḳduñ cigerüm tāb-ı teb-i fürḳat ile
Ḳaldı dil-i şūrīde ġam-ı ḥasret ile

1285. **ile:**
Rübai 474
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Allāh bilür ey şeh-i ḥüsnüm sensüz
Farḳ idemez oldum vaṭanum ġurbet ile

1286. **ile:**
Rübai 476
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Baḳ çeşm-i baṣīret ile naḫlistāna
Dönmüş şecerüñ her biri dervīşāna

1287. **ile:**
Rübai 476
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Evrāḳ degül mülk-i ʿademden eşcār
Gelmekde yeşil yapraḳ ile yārāna

1288. **ile:**
Rübai 477
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Hep ġuṣṣa ile ḫalḳ-ı cihān mātemde
Yoḳdur eser-i zevḳ u ṣafā ʿālemde

1289. **ile:**
Rübai 485
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Aʿdāya ne hācet ki idüp girye vü āh
ʿAcz ile idem vaḳt-i mücāzāta nigāh

1290. **ile:**
Rübai 485
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Mazlūm ile ẓālim saña olmaz maḫfī
Ey Münteḳım ü Ḳādir ü Ḳayyūm Allāh

1291. **ile:**
Rübai 490
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Mahrūm ola ḥāşā der-i iḥsānuñdan
Bir ḳul ki diye ṣıdḳ ile Allāh Allāh

1292. **ile:**
Rübai 496
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç,

sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Dil dīde-i ʿibret ile itdükde nigāh
Ebnā-yı zamāndan baña geldi ikrāh

1293. **ile:**
Rübai 498
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ġurbetde ḳalup bī-kes ü tenhā şöyle
Dil ḥüzn ile geh şöyle vü gāhī böyle

1294. **ile:**
Rübai 499
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Olduḳda emārāt-ı sefer merʾiyye
Aḥvālümi ḳıl rahmet ile merʿiyye

1295. **ile:**
Rübai 503
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Allāh beni ġamdan idüp āzāde
Luṭf u kerem ile bu dil-i nā-şāde

1296. **ile:**
Rübai 506
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ṣıdḳ ile güvāh idi cemādāt bile
Ser-dāde olup ḫāk-i reh-i ʿizzetine

1297. **ile:**
Rübai 511
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Oldı o şehe ins ü melāʾik bende
Şevḳ ile n'ola bende olursam ben de

1298. **ile:**
Rübai 512
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ṣad ġıbṭa eyā muʿtekifān-ı der-gāh
Biz ḥasret ile naʿra-keş-i nāle vü āh

1299. **ile:**
Rübai 515
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
İlzām-ı ʿadū itmek niçün şaḳḳ itdi
Engüşt ile itdükde işāret māha

1300. **ile:**
Rübai 516
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Dirler dil ü cān ile bu ḳavl-i pāki
Lā-ḥavle velā-ḳuvvete illā bi'llāh

1301. **ile:**
Rübai 520
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ḫuşḳ eyleme çeşm-i teri luṭf eyle meded
Her laḥẓa ġam-ı ʿışḳ ile giryān eyle

1302. **ile:**
Rübai 521
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Tāzendeyem iḥsānuñ ile iḥyā ḳıl
Öldür beni nā-keslere muḥtāc itme

1303. **ile:**
Rübai 524
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Şeyḫayn ile ḫatneyne bu oldı tertīb
Bū Bekr ü ʿÖmer hem daḫi ʿOs̲mān u ʿAlī

1304. **ile:**
Rübai 534
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Gel cevr ile incitme dil-i müştāḳı
Kim nālesi lerzende ider āfāḳı

1305. **ile:**
Rübai 535
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
ʿIşḳ ile dil-i zār cefā-keş oldı
Cāna ġam-ı ḥasretde bir āteş oldı

1306. **ile:**
Rübai 536
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Biz naġme-ṭırāz-ı ḥüsn-i yārüz şimdi
Biñ şevḳ ile hem-kār-ı hezāruz şimdi

1307. **ile:**
Rübai 537
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Dil ḫançer-i hicrān ile çāk olsun mı
Bu miḥnet-i cān-sūz ile ḫāk olsun mı

1308. **ile:**
Rübai 537
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Dil ḫançer-i hicrān ile çāk olsun mı
Bu miḥnet-i cān-sūz ile ḫāk olsun mı

1309. **ile:**
Rübai 543
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Bu ʿayb yeter ʿucb u ġurūr ile saña
Kim ādetüñ oldı ṣıfat-ı ḫannāsī

1310. **ile:**
Rübai 547
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Cān kesr ü melāmet ile mużṭar oldı
Mirʾāt-ı dilüm ziyāde muġber oldı

1311. **ile:**
Rübai 552
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
ʿAhd-i ezelīde ḳıldı ṣıdḳ ile edā
Dil remz-i Muḥammed-i Resūlu'llāh

1312. **ile:**
Rübai 558
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
İtmiş seni meşşāṭa-i sunʿ-ı ezelī
Biñ ḥüsn ile ser-cümle güzeller güzeli

1313. **ile:**
Rübai 561
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Bir ʿāleme varduñ ki cihetden ḫālī
Yoḳ anda kem ü keyf ü metā eyn ile ey

1314. **ile:**
Tahmis 1
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Gözümüñ ḥasret ile n'ola revān olsa yaşı
ʿĀşıḳam ol şehe kim yoḳ iki ʿālemde eşi

1315. **ile:**
Tahmis 1
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ṭātıdur ḥüsn ü cemāl ile saʿādet güneşi
-

1316. **ile:**
Tahmis 1
Mısra: **11**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
N'ola biñ şevḳ ile ser-geştesi olsa dil ü cān
Oldı tā rūz-ı ezel ʿışḳı derūnumda ʿayān

1317. **ile:**
Tahmis 1
Mısra: **21**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Bezm-i maʿnīde olup ʿışḳ ile peymāne-be-dest
Sāġar-ı ʿaḳl-ı ḫod-ārāyı şikest eyle şikest

1318. **ile:**
Tahmis 1
Mısra: **26**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
-
Ḥasret-i faḫr-i cihān ile ʿaleyhi'ṣ-ṣalavāt

1319. **ile:**
Tahmis 1
Mısra: **33**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik,

işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ey Naḥīfī yeter ehl-i dile ṣıdḳ ile bu pend
-

1320. **ile:**
Tahmis 2
Mısra: **7**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Eyledi ḥikmet ile ḳāmet-i ẕī-şānuñı rāst
Sidre itse ne ʿaceb sāye-i luṭfuñ der-ḫ∨āst

1321. **ile:**
Tahmis 3
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ḥasret-i dergāh-ı faḫr-ı ʿālem ile dem-be-dem
Dilde dāġ-ı iştiyāḳ u dīde-i giryānda nem

1322. **ile:**
Tahmis 3
Mısra: **7**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Kim idem tekbīr ü lebbeyk ile anda demdeme
Girye-i ḥasret gelüp şevḳ ile çeşm-i pür-neme

1323. **ile:**
Tahmis 3
Mısra: **8**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Kim idem tekbīr ü lebbeyk ile anda demdeme
Girye-i ḥasret gelüp şevḳ ile çeşm-i pür-neme

1324. **ile:**
Tahmis 3
Mısra: **16**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
-
Ṣıdḳ u iḫlāṣ ile itsem Kaʿbe-i kūyuñda cāy

1325. **ile:**
Tahmis 3
Mısra: **21**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Cürm ü ʿiṣyān ile oldum gerçi maḥcūb u ḫacīl
Ben ġarībi ḫāk-i pāyüñ olmaġa şāyeste ḳıl

1326. **ile:**
Tahmis 3
Mısra: **31**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ẕāt-ı pāküñ midḥat-i mevlā ile mevṣūf iken
Kimde vardur midḥatüñde bāzī-i basṭ-ı süḫan

1327. **ile:**
Tahmis 4
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ḳābe ḳavseyn ile meşhūr-ı cihān iki ḳaşı
Çün ṭoġup ṭutdı cihān yüzini ḥüsnüñ güneşi

1328. **ile:**
Tahmis 4
Mısra: **5**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Kim ola sevmeye bu ḥüsn ile sen māhveşi
Ne ʿaceb ẕāt u ṣıfat ile olursañ aḥsen

1329. **ile:**
Tahmis 4
Mısra: **6**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Kim ola sevmeye bu ḥüsn ile sen māhveşi
Ne ʿaceb ẕāt u ṣıfat ile olursañ aḥsen

1330. **ile:**
Tahmis 4
Mısra: **7**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
İtdi Ḥaḳ ḫulḳ-ı ʿaẕīm ile seni müstaḥsen
Sensin ey faḫr-ı cihān ḫulḳı ḥasen ḫalḳı ḥasen

1331. **ile:**
Tahmis 4
Mısra: **21**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ṣād idüp luṭf-ı şefāʿat ile bī-çāreleri
ʿĀṣiyān-ı ümemüñ sensin olan dādgeri

1332. **ile:**
Tahmis 5
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ey ḥüsni revnaḳ bu günbed-i gerdāna
Şemʿ-i ruḫuña ʿuşşāḳ biñ cān ile pervāne

1333. **ile:**
Tahmis 5
Mısra: **23**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Bu ġıbṭa ile düşdi müşg-i Ḫutene mātem
-

1334. **ile:**
Tahmis 5
Mısra: **30**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
-
Ḥaḳḳı ki gözüm döker yāḳūt ile dür-dāne

1335. **ile:**
Tahmis 6
Mısra: **18**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
ʿAksine başladı devre felek-i sifle-perest
Olmada cām-ı ġurūr ile esāfil ser-mest

1336. **ile:**
Tahmis 8
Mısra: **14**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Verziş-i lāzıme-i ġayret ü neng itmek içün
Leşker-i eşk-i firāvān ile ceng itmek içün

1337. **ile:**
Tahmis 8
Mısra: **36**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Dizilürler keremüñ ḫ∨ānına mihmān ṣaf ṣaf
Kimi iḥrām-ı taḥayyür ile her sū pūyā

1338. **ile:**
Tahmis 9
Mısra: **7**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Gelse biñ ḥasret ile baḥr-ı maḥabbet cūşa
Ruḥṣat el virse o dildār ile ʿayş ü nūşa

1339. **ile:**
Tahmis 9
Mısra: **8**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Gelse biñ ḥasret ile baḥr-ı maḥabbet cūşa
Ruḥṣat el virse o dildār ile ʿayş ü nūşa

1340. **ile:**
Tahmis 9
Mısra: **14**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Bir maḥallin düşürüp şimdi o gül-ruḫsāruñ
Pāyına bārī bu taḳrīb ile düşsem yārüñ

1341. **ile:**
Tahmis 9
Mısra: **17**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Niçe biñ nāz ü niyāz ile şeb-i ʿişretde
ʿArż-ı ḥāl itse n'ola ʿālem-i germiyyetde

1342. **ile:**
Tahmis 10
Mısra: **6**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Gözümüñ yaşı olup meclis-i ḥaşretde şarāb
Āteş-i ʿışḳ ile yandı cigerim oldı kebāb

1343. **ile:**
Tahmis 10
Mısra: **17**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Nedür ol cebhe-i nūr ile o gül-gūn ruḫsār
Nedür ey āfet-i cān sende bu ḥüsn-i dīdār

1344. **ile:**
Tahmis 10
Mısra: **23**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
ʿIşḳ ile mā-ḥaṣal-ı ṣabrum olup cümle tebāh
Gönlüm aldı niçe nāz ile o düzdīde-nigāh

1345. **ile:**
Tahmis 10
Mısra: **24**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
ʿIşḳ ile mā-ḥaṣal-ı ṣabrum olup cümle tebāh
Gönlüm aldı niçe nāz ile o düzdīde-nigāh

1346. **ile:**
Tahmis 10
Mısra: **32**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik,

işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Devlet-i ḥüsnüñ ide Ḫażret-i Ḥaḳ pāyende
Luṭf u iḥsānuñ ile eyle beni şermende

1347. **ile:**
Tahmis 10
Mısra: **36**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Kār-sāz olmada ʿışḳ āteşi cān ü tende
Ṣabra bir vech ile yoḳ tāb-ı taḥammül bende

1348. **ile:**
Tahmis 10
Mısra: **37**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Pādişāhum saña biñ cān ile oldum bende
Kerem ü şefḳat idüp bendeñe luṭf it sen de

1349. **ile:**
Tahmis 10
Mısra: **41**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Seni bu ḥüsn ü cemāl ile görüp ey meh-rū
Didüm āh eyleyerek ṣabr u ḳarāra yā hū

1350. **ile:**
Tahmis 10
Mısra: **45**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Bende çekdi beni biñ siḥr ile zülf-i ḫoş-bū
Ṭutdı çeşm-i siyehüñ üstüne tīġ-i ebrū

1351. **ile:**
Tarih 1
Mısra: **50**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Naḥīfī ḳudsiyān-ı mülk-i maʿnā dideler tārīḫ
Muʿammer eyle yā Rabb ʿadl ile Sulṭān Süleymānı

1352. **ile:**
Tarih 2
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Bir seḥer kim ṭās-ı zerrīn ile peyk-i āfitāb
Devr iderdi cilve-gāh-ı ḳubbe-i nüh çenberi

1353. **ile:**
Tarih 2
Mısra: **5**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Dir idi ḫalḳa lisān-ı ḥāl ile tebşīr idüp
Kim duʿālar oldı hep feyż-i icābet maẓharı

1354. **ile:**
Tarih 2
Mısra: **10**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Pāy-gāh-ı taḫt-ı vālā baḫtına rū-māl içün
Oldı dāmen-būs-ı bīʿat şevḳ ile ins ü perī

1355. **ile:**
Tarih 2
Mısra: **26**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ḫāme-i luṭfıyla tīġ-i ḳahrı olsun kār-ger
Temşiyetde emr-i maʿrūf ile nehy-i münkeri

1356. **ile:**
Tarih 2
Mısra: **29**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Zevraḳ-ı rezm ü semend-i ʿazm ile tesḫīr idüp
ʿArṣa-i āsāyiş ü emn eylesün baḥr ü beri

1357. **ile:**
Tarih 2
Mısra: **37**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ey Naḥīfī şevḳ ile ol dem didüm tārīḫ içün
Oldı Sulṭān Muṣṭafā zīb-i maḳām serveri

1358. **ile:**
Tarih 3
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Niẓām-ı ʿāleme ṭārī olan evżāʿ-ı gün-ā-gün
ʿUḳūl-i zümre-i elbāb ile olmış idi ābiş

1359. **ile:**
Tarih 4
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Ḥamd ü şükr olsun o mevlā-yı ʿaẓimü'ş-şāna
Ki odur ḥaḳḳ ile ser-cümle ʿibāda maʿbūd

1360. **ile:**
Tarih 4
Mısra: **5**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Eyledi ʿālemi bir pādişeh ile mesrūr
İsm-i Maḥmūdı gibi vaṣf-ı cemīli mevdūd

1361. **ile:**
Tarih 4
Mısra: **7**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ṭūl-ı ʿömr ile muʿammer idüp ol pādişehi
Baḫt ü iḳbālini Allāh ide dāʾim mesʿūd

1362. **ile:**
Tarih 4
Mısra: **14**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Tābiʿ-i sünnet olup bidʿat ola menfūrı
Eyleye şerʿ-i Muḥammed ile iṯbāt-ı vücūd

1363. **ile:**
Tarih 4
Mısra: **20**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Bir duʿādur bu ki bī-reyb ü riyā ḫalḳ-ı cihān
Ṭaleb-i ḥüsn-i ḳabūl ile ola vaḳf-ı sücūd

1364. **ile:**
Tarih 4
Mısra: **24**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Emr ü nehyinde nüfūẕ eyleye iḥsānı Allāh
Tīġ-i ḳahrı ile maʿdūm ola aʿdā-yı ʿanud

1365. **ile:**
Tarih 4
Mısra: **40**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Tīġ-i ḳahrından olup ser-begirībān-ı emān
Ḫavf ile ehl-i ḫilāf eyleye tecdīd-i ʿuhūd

1366. **ile:**
Tarih 4
Mısra: **46**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ey Naḥīfī bu duʿā oldı cülūsa tārīḫ
Ola memdūḥ-ı Ḫudā ʿadl ile Sulṭān Maḥmūd

1367. **ile:**
Tarih 5
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Şeh-i İslām ü sulṭān-ı cihāngīr-i felek-rifʿat
Ki olmışdur vücūd-ı pāki ism ü vaṣf ile Maḥmūd

1368. **ile:**
Tarih 5
Mısra: **6**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Muvaffaḳ oldı bir böyle vezīr-i kāmilü'ẕ-ẕāta
Ġıdā-yı bī-zevāl itsün umūr-ı ḫayr ile mesʿūd

1369. **ile:**
Tarih 5
Mısra: **13**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ṣafā-yı bāl ile ḫallāḳ-ı ʿālem eyleyüp mecbūl
Ḫıṣāl-i ḫayr ü evṣāf-ı ḥamīde anda hep mevcūd

1370. **ile:**
Tarih 5
Mısra: **15**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ṣalāḥ-ı ḥāl ü ḥüsn-i iʿtiḳād ile müʾeyyeddür
Benüm ẓannum budur esrār-ı bāṭın Ḫāliḳa meşhūd

1371. **ile:**
Tarih 5
Mısra: **21**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Naḥīfī bī-riyā oldı lisān-ı ṣıdḳ ile tārīḫ
ʿAlī Paşa ḳulın Ḫaḳ ile ʿālī eylesün Maʿbūd

1372. **ile:**
Tarih 5
Mısra: **22**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Naḥīfī bī-riyā oldı lisān-ı ṣıdḳ ile tārīḫ
ʿAlī Paşa ḳulın Ḫaḳ ile ʿālī eylesün Maʿbūd

1373. **ile:**
Tarih 6
Mısra: **17**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Silāḥ-dār-ı cemīl ammā ki ʿilm ü faẕl ile mevṣūf
Ḫudā merḥūn-ı ādāb eylemiş aḫlāḳ u kirdārın

1374. **ile:**
Tarih 6
Mısra: **20**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Sütūde-menḳabet sāmī-ṣıfat pākīze-meşreb kim
İder aṣḥāb-ı maʿnā dāʾim ḫayr ile eẕkārın

1375. **ile:**
Tarih 6
Mısra: **44**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
İki şāhid gelüp tebşīr-güne söyledi tārīḫ
Şeh-i dehr eyledi dāmād yümn ile silaḥ-dārın

1376. **ile:**
Tarih 7
Mısra: **5**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Pür-nūr ide Ḥaḳ şeyb-i kemāl ile vücūdın
Hem-vāre saʿādet bula bī-ḳayd-ı taʿallül

1377. **ile:**
Tarih 7
Mısra: **15**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ben olmış iken ḫāme-i şevḳ ile dem-ā-dem
Ser-ṣafḥa-i maʿnīde raḳam-sāz-ı taḫayyül

1378. **ile:**
Tarih 9
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Rūḥını şād ide dāʾim raḥmet ü ġufrān ile
Ḫāliḳ-ı mevt ḥayāt olan Ḫudāvend-i enām

1379. **ile:**
Tarih 11
Mısra: **10**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ey Naḥīfī gūş idince söyledüm tārīḫin
Ṭūl-i ʿömr ile muʿammer eyleye Ḥayy-ı Kerīm

1380. **ile:**
Tarih 12
Mısra: **7**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ḥaşr idüp seyyid-i kevneyn ile hem
Eyleye cilve-gehin dār-ı naʿīm

1381. **ile:**
Tarih 13
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Gūş eyledükçe şevḳ ile tārīḫin didüm
ʿĀrif Efendi ṣadr-ı Anaṭolıda revā

1382. **ile:**
Tarih 16
Mısra: **31**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ḫāk-būs olsa n'ola şām ü seḥer iḳbāl ile
Sāḥa-i zībāsıdur peyk-i ṣabāya şāh-rāh

1383. **ile:**
Tarih 16
Mısra: **36**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ārzū-yı pāy-būsıyla nihānī yol bulup
Ḥavżında pür-tāb ider biñ şevḳ ile kendin miyāh

1384. **ile:**
Tarih 16
Mısra: **39**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Gūyiyā fevvāreler eyler lisān-ı ḥāl ile
Dem-be-dem ḥüsn-i ṣenā-yı şāha taḥrīk-i şifāh

1385. **ile:**
Tarih 16
Mısra: **44**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ṣāḥib-i ḳaṣr-ı Ḫavernaḳ görse ṭarḥ-ı dil-keşi
Reşk ile enfāsın eylerdi rehīn-i medd-i āh

1386. **ile:**
Tarih 16
Mısra: **48**

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Pādişāh-ı ʿāleme olsun maḳām-ı ḫürremi
Devlet ü iḳbāl ile teşrīf idince gāh gāh

1387. **ile:**
Tarih 16
Mısra: **51**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ḳadr ü ʿıyd itsün şeb ü rūzın ṣafā-yı ḳalb ile
Ḥıfẓ idüp ẕāt-ı şerīfin her nefes Rabb-i İlāh

1388. **ile:**
Tarih 17
Mısra: **18**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Eger kim ḳaṣd-ı iġrāḳ itseler vaṣf-ı Ḫavernaḳda
İder vaṣṣāflar bu ḳaṣr-ı bī-miṯl ile istiṣhād

1389. **ile:**
Tarih 17
Mısra: **56**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Şeref-yāb olmaġa silk-i ḫıyabān-ı laṭīfinde
Ḳıyām-ı ḫidmete ḥāżır müheyyā serv ile şimşād

1390. **ile:**
Tarih 17
Mısra: **61**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ṣafā-yı ḫāṭır ile dem-be-dem geşt ü güẕār itsün
Olup ẕāt-ı hümāyūnı hemīşe ḫurrem ü şādān

1391. **ile:**
Tarih 18
Mısra: **14**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ḥaḳ Teʿālā pādişāh-ı dīn-i İslāmı ide
Ṭūl-i ʿömr ile muʿammer ʿāfiyetle muġtenem

1392. **ile:**
Tarih 18
Mısra: **16**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Olmasun ṭabʿ-ı hümāyūnında āṣār-ı keder
Her nefes olsun ṣafā-yı ḫāṭır ile bī-elem

1393. **ile:**
Tarih 18
Mısra: **20**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Hem daḫi şeh-zādegānuñ eyleyüp ʿömrin medīd
Olalar baḫt-ı saʿīd ile celīl ü muḥterem

1394. **ile:**
Tarih 21
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ṣāḥibi cümle-i aḥbābı ile
Ola endūh u kederden ḫālī

1395. **ile:**
Tarih 21
Mısra: **6**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Kām-yāb ola iki ʿālemde Ḫayr ile ḥāṣıl olup āmāli

1396. **ile:**
Tarih 21
Mısra: **9**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ṣıḥḥat ü ʿāfiyet ü rāḥat ile Güẕerān eyleye māh ü sāli

1397. **ile:**
Tarih 21
Mısra: **13**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ḫarf-i menḳūṭ ile oldı tārīḫ Ḳaṣr-ı merġūb u maḥall-i ʿālī

1398. **ile:**
Tarih 22
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
N'ola olsa pādişāh-ı ʿāleme şeh-rāh-ı feyż
Ḫāl-i ḫayr ile anuñ tārīḫidür der-gāh-ı feyż

1399. **ile:**
Tarih 26
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Didi taḥsīn ü pesend ile Naḥīfī tārīḫ
Dil-güşā ṣāf zihī çeşme-i Sulṭān Maḥmūd

1400. **ile:**
Tarih 28

Mısra: **18**

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Eyledi muḥkem esās-ı intiẓām-ı ʿālemi
Ḳalmadı tevfīḳ-ı Rabbü'n-nās ile fikr-i ḫalel

1401. **ile:**

Tarih 28

Mısra: **26**

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

ʿAnberüñ luṭf-ı buḫārıdur maḥall-i imtiḥān
Ḥüsn-i ḫulḳ ile olur merdān-ı kāmil müstedel

1402. **ile:**

Tarih 28

Mısra: **40**

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Müstefīż-i ruḥ-ı pāk-i Aḥmed-i Muḫtār olup
Oldı ṣıdḳ ile rıżā-cūy-ı Ḫudā ʿazze ve cel

1403. **ile:**

Tarih 28

Mısra: **47**

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Ḫāme-i zerrīn-i mihr ile ʿUṭārid ṣebt ider
Başlasa taḳrīre vaṣf-ı rifʿat-i şānın Züḫāl

1404. **ile:**

Tarih 28

Mısra: **54**

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Ol ḫidīv-i ṣāḥibü'l-ḫayra ġarīb ü āşinā
İtmege ḫayr-ı duʿā iḫlāṣ ile ḳaldırsun el

1405. **ile:**

Tarih 28

Mısra: **61**

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Bu maḳām-ı dil-güşāyı ḫayr ile maʿmūr idüp
Mehbiṭ-i feyż-i ʿulūm itsün Ḫudā-yı Lem-yezel

1406. **ile:**

Tarih 29

Mısra: **26**

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Fuḳarā vü żuʿafā pīve-zenān-ı Ġalaṭa
İtdi bu āb-ı ṣafā-baḫş ile celb-i maḳṣūd

1407. **ile:**

Tarih 29

Mısra: **27**

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Buldı bu çeşme ile revnaḳ u fer Ṭop-ḫāne
Oldı sükkānı nevā-senc-i taḥiyyāt ü vürūd

1408. **ile:**

Tarih 29

Mısra: **40**

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Pür ider sāmiʿayı zemzeme-i ḥamd ü ṣenā
Vārid ü ṣādır idüp şükr ü sipās ile sürūd

1409. **ile:**

Tarih 29

Mısra: **47**

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

ʿİzzet ü rifʿat ile nuṣret-i bī-ġāyet ile
Ḳudret ü şevketini dāʾim ide Rabb-i Vedūd

1410. **ile:**

Tarih 29

Mısra: **47**

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

ʿİzzet ü rifʿat ile nuṣret-i bī-ġāyet ile
Ḳudret ü şevketini dāʾim ide Rabb-i Vedūd

1411. **ile:**

Tarih 30

Mısra: **13**

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Bu taʿrīf ile luṭf-ı iʿtidālin var ḳıyās eyle
Ṭarāvet-yāb ider dūd-ı buḫārı sünbülistānı

1412. **ile:**

Tarih 30

Mısra: **24**

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Şehenşāh-ı cihāna māye-i feyż-i şifā olsun
Ṣafā-yı ḳalb ile itsün hemīşe kesb-i şādānī

1413. **ile:**

Tarih 33

Mısra: **9**

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç,

sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Devletinde çoḳ fütūḥāt ile
ʿālem şād olup
Budur ümmīd ola her cānibde manṣūru'l-livā

1414. **ile:**
Tarih 33
Mısra: **13**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Bir teveccüh ile ṣūret buldı bu feṯḥ-i cemīl
Baʿdezīn çoḳ ṣūret-i ḫayr eyleye meftūḥ Ḫudā

1415. **ile:**
Tarih 33
Mısra: **16**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
İsm-i Saʿd-ābāduñ oldı şimdi ẓāhir ḥikmeti
Oldı saʿd ile bu feṯḥ ābādī-i mülk-i ṣafā

1416. **ile:**
Tarih 35
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Raḥīme Ḫanum ol ferḫunde-sīret
İdüp iḫlāṣ ile tertīb-i aṣḥāb

1417. **ile:**
Tarih 35
Mısra: **12**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Olup gülzār-ı cennet cilve-gāhı
Şarāb-ı Kevşer ile ola sīr-āb

1418. **ile:**
Tarih 37
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
Ey Naḥīfī şevḳ ile ol dem didüm tārīḫ içün
Oldı Sulṭān Muṣṭafā zīb-i maḳām serveri

ile'l-ābād:

1. **ile'l-ābād:**
Tarih 17
Mısra: **58**
Ebediyete kadar, ebedî olarak, sonsuza kadar.
Muʿammer eyle yā Rab ʿāfiyetle şāh-ı İslām
Esās-ı ḳadr ü cāhın eyleyüp ābād ile'l-ābād

ilhām:

1. **ilhām:**
Rübai 30
Mısra: **2**
Allah tarafından kalbe gelen mâna.
Daʿvāyı ḳo ey müddeʿī-i bī-pervā
Müşkil saña ilhām ile farḳ-ı iġvā

2. **ilhāmuñ:**-*uñ*
Rübai 313
Mısra: **4**
Allah tarafından kalbe gelen mâna.
Ḳalmış reh-i ḫayretde ʿibād-ı ʿaceze
Bu ʿuḳdeyi ilhāmuñ ile sen ḳıl ḥal

ilhām eyledi:

1. **ilhām eyledi:**-*di*
Kaside 22
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İlham etmek, kalbe düşürmek.
Vücūdın ṣadra lāyıḳ gördi ḥükm-i Ḳādir-i Muṭlaḳ Şeh-i İslāma ilhām eyledi ol feyż-i aḫfāyı

ilhām-ı dānāyī:

1. **ilhām-ı dānāyī:**
Kaside 22
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bilgilice bir ilham.
Ki böyle bir sütūde vaṣfı tevkīl eyledi ṣadra
Zihī tevfīḳ-i Rabbānī ziḥī ilhām-ı dānāyī

ilhām-ı ġaybī:

1. **ilhām-ı ġaybī:**
Kaside 22
Mısra: **54**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bilinmeyenden gelen,gizli ilham.
Niẓām-ı ʿālemi tedbīrine Ḥaḳ eylemiş mevḳūf
N'ola ilhām-ı ġaybī keşf iderse sırr-ı maʿnāyı

ilhām-ı ṣarīḥ:

1. **ilhām-ı ṣarīḥ:**
Rübai 381
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şüpheye yer bırakmayacak şekildeki ilham.
Her ʿuḳdesini ḥall ider ilhām-ı ṣarīḥ
Her müşkil-i mechūlini eyle maʿlūm

ilḳā eyledüñ:

1. **ilḳā eyledüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 305
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İlham etme, kalbe yerleştirme.
Ruḫsāruña dest-i keremi eyledüñ ilḳā
Biñ şīve ile muṣḥaf-ı ḥüsne ḳasem itdüñ

ilḳā idüp:

1. **ilḳā idüp:**-*üp*
Gazel 180
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Salmak, göndermek, bırakmak.
İdüp şāḫ-ı nihāl-i verdi berg-i ġonçeye ilḳā
Çemende bülbül-i sāzende faṣl-ı erġanūn eyler

ilḳā itmem:

1. **ilḳā itmem:**-*me, -m*
Kaside 8
Mısra: **177**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Salmak, göndermek, bırakmak.
Luṭfuña dāmen ü destüm niçün ilḳā itmem
El açar luṭfuña iḥsānuña ḥālince çınār

ilḳā-yı dil-i pür-ḥikmet kılup:

1. **ilḳā-yı dil-i pür-ḥikmet ḳılup:**-*up*
Gazel 295
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hikmet dolu gönlün güzelliği.
Mā-sivāyı ḳılup ilḳā-yı dil-i pür-ḥikmet
Çeşme-i maʿrifetüñ rāhını ḫas-pūş itdüñ

ilḳā-yı külāh:

1. **ilḳā-yı külāh:**
Tarih 16
Mısra: **38**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Külahın yerleştirilmesi. Külah biçimindeki mimari ögenin yerleştirilmesi.
Her biri fevvārenüñ bir sīm-ten raḳḳāṣdur
Şevḳ u şādīden hevāya eyler ilḳā-yı külāh

illā:

1. **illā:**
Gazel 319
Mısra: **14**
Ancak, yalnız.
Ey Naḥīfī zümre-i ḫūbāna itmezdüm naẓar
Āh ammā n'eyleyem illā göñül illā göñül

2. **illā:**
Gazel 319
Mısra: **14**
Ancak, yalnız.
Ey Naḥīfī zümre-i ḫūbāna itmezdüm naẓar
Āh ammā n'eyleyem illā göñül illā göñül

3. **illā:**
Kaside 1
Mısra: **7**
Ancak, -den başka.
Sufre-i bezm-i hevesde yoḳdur illā ḫūn-ı dil
Sāha-i deşt-i hevāda nesne yoḳ illā serāb

4. **illā:**
Kaside 1
Mısra: **8**
Ancak, -den başka.
Sufre-i bezm-i hevesde yoḳdur illā ḫūn-ı dil
Sāha-i deşt-i hevāda nesne yoḳ illā serāb

5. **illā:**
Kaside 19
Mısra: **57**
Ancak, yalnız.
Ḫvāb gelmez çeşmine illā meger kim ḫvāb-ı merg
Dīde-i aʿdāya geldükçe ḫayāl-i ḫançeri

6. **illā:**
Kaside 22
Mısra: **37**
Ancak, yalnız.
Senā-yı ẕātın itmez kimse yoḳ illā ḥasūd-ı bed
O da inṣāf ider gördükçe bu evṣāf-ı zībāyı

7. **illāda:**-*da*
Rübai 353
Mısra: **3**
Kelime-i tevhit (La ilahe illallah) iki cümledir: "La ilahe" nefy, "illallah" ispattır. Tevhid-i hakiki "illallah" demekle mümkündür. Tasavvufta salik "la" demeden "illa"ya gidemez, inkar etmeden ikrara ulaşamaz.
İllāda elif şāhid-i ẕāt-ı Vāḥid
Lā-bī-elif itmekde sivāyı maʿdūm

8. **illādan:**-*dan*
Rübai 353
Mısra: **2**
Kelime-i tevhit (La ilahe illallah) iki cümledir: "La ilahe" nefy, "illallah" ispattır. Tevhid-i hakiki "illallah" demekle mümkündür. Tasavvufta salik "la" demeden "illa"ya gidemez, inkar etmeden ikrara ulaşamaz.
Lā itmededür nefy-i şerīk-i mevhūm
İllādan olur vaḥdet-i Bārī mefhūm

9. **illā:**
Rübai 404
Mısra: **4**
Ancak, yalnız.
Ṣıdḳ ile ḫulūṣ ile seni bir bilürüz
Yoḳdur daḫi maʿbūdumuz illā sensin

illā ki:

1. **illā ki:**
Rübai 301
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kesinkes.
Bāḳī degül illā ki o vech-i bāḳī
Her mülk içün Allāhdur ancaḳ mālik

ʿillet:

1. ʿ**illeti:**-*i*
Gazel 511
Mısra: **16**
Hastalık, sinirlendiren şey.
Teġāfül itme derdinden ṭabībā ʿāşıḳ-ı zāruñ
Gözinden belli anuñ ʿilleti ġāyet ʿayān derdi

2. ʿ**illeti:**-*i*
Gazel 517
Mısra: **4**
Hastalık, sinirlendiren şey.
Cism-i ser-tā-pā ʿalīl-i sūz u tāb-ı ʿışḳ iken
Ḫaste-i ʿışḳuñ ne ḥikmetdür bilinmez ʿilleti

ʿillet-i cān-kāh-ı aḥlāḳ-ı zemāyimden:

1. ʿ**illet-i cān-kāh-ı aḥlāḳ-ı zemāyimden:**-*den*
Gazel 486
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kötü ahlak can köşkünün illeti.
Ḫalāṣ it ʿillet-i cān-kāh-ı aḥlāḳ-ı zemāyimden
ʿİnāyet ḳıl bu ben dil-ḫasteden refʿ it bu emrāżı

ʿilm:

1. ʿ**ilm:**
Murabba 6
Mısra: **71**
Bilgi sahibi olma, biliş.
ʿİlm ile bir olmaz simāʿ
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

2. ʿ**ilmüñden:**-*üñ, -den*
Rübai 441
Mısra: **3**
Bilgi sahibi olma, biliş.
Maḫfī olamaz zerre daḥi ʿilmüñden
ʿAllām-ı ġuyūb ġāʾib ü şāhid sensin

ʿilm ü fażl:

1. ʿ**ilm ü fażl:**
Tarih 6
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İlim ve fazilet.
Silāḥ-dār-ı cemīl ammā ki ʿilm ü fażl ile mevṣūf
Ḫudā merhūn-ı ādāb eylemiş aḫlāḳ u kirdārın

ʿilm-i ḥużūrı olup:

1. ʿ**ilm-i ḥużūrı olup:**-*up*
Gazel 486
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Iç rahatlığının ilmi olmak.
Olup ʿilm-i ḥużūrı ʿilm-i zātuñ bu şuʾūnāta
Bilürsin cüzʾ ü külliyyāt ile efrād ü ebʿāżı

ʿilm-i ledün:

1. ʿ**ilm-i ledün:**
Tarih 7
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bilgi edinmek ilim öğrenmek.
Keşf ola aña ʿilm-i ledün sırr-ı ḥaḳīḳat
Ol deñlü ide maʿrifet-i Ḫaḳḳa tevaġġul

ʿilm-i ledünden:

1. ʿ**ilm-i ledünden:**-*den*
Rübai 469
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bilgi edinmek ilim öğrenmek.
Ger olduñ ise ʿilm-i ledünden āgāh
Ṣıdḳ ile niyāz eyle Ḫudāya her gāh

ʿilm-i nüḫüstīn ü pesīne:

1. ʿ**ilm-i nüḫüstīn ü pesīne:**-*e*
Rübai 111
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İlk ve son ilim II bütün bilgi.
Ey ʿilm-i nüḫüstīn ü pesīne vāris
Zātuñdur olan ḫalḳ-ı cihāna bāʿis

ʿilm-i zātuñ:

1. ʿ**ilm-i zātuñ:**-*uñ*
Gazel 486
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın kendisine ait ilmi.
Olup ʿilm-i ḥużūrı ʿilm-i zātuñ bu şuʾūnāta
Bilürsin cüzʾ ü külliyyāt ile efrād ü ebʿāżı

ilticā:

1. **ilticādur:**-*dur*
Gazel 413
Mısra: **12**
Sığınma, dayanma, dayanak edinme, güvenme.
Nuʿūt-ı pāküñe şevḳ ile küstāḫāne cürʾetden
Murādum ḫāk-i pāya ilticādur yā Resūla'llāh

2. **ilticā:**
Matla 220
Mısra: **2**
Himayesine girmek, sığınmak.
Bāb-ı Ḫaḳ meftūḥ iken her laḥẓa ehl-i ḥācete
İlticā lāyıḳ mı maġrūrān-ı cāh-ı devlete

3. **ilticāsın:**-*s, -ın*
Tarih 5
Mısra: **4**
Sığınma, dayanma, dayanak edinme, güvenme.
Niẓām-ı devlete reʾy-i rezīni eyleyüp himmet
Vezīr-i ḫayra tevfīḳ ilticāsın eyledi maḳṣūd

ilticā eyle:

1. **ilticā eyle:**
Gazel 82

Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sığınmak.
Naḥīfīyā der-i mevlāya ilticā eyle
ʿİbād-ı ʿācize Allāh'dur meʿāẕ ü meġāṣ

<u>ilticā eyleye:</u>

1. **ilticā eyleye:**-*ye*
Gazel 9
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sığınmak.
Redd olınmaz her ne deñlü mücrim-i bedkār ise
Bir gedā kim eyleye bāb-ı kerīme ilticā

<u>ilticā ḳıldum:</u>

1. **ilticā ḳıldum:**-*du, -m*
Gazel 8
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sığınmak.
Ey ʿuṣāt-ı ümmete dergāh-ı luṭfı mültecā
Mücrimem dergāhuña ṣıdḳ ile ḳıldum ilticā

2. **ilticā ḳıldum:**-*du, -m*
Kaside 5
Mısra: **66**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sığınmak.
Cürm ü ʿisyānum bilürken müstemendāne yine
Eyleyüp isnād-ı nisbet saña ḳıldum ilticā

<u>ilticā-yı raḥmet-i mevlā idüp:</u>

1. **ilticā-yı raḥmet-i mevlā idüp:**-*üp*
Kaside 5
Mısra: **139**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın rahmetine sığınmak.
Ol zamān kim ilticā-yı raḥmet-i mevlā idüp
Ehl-i maḥşer diyeler yā Rabbenā yā Rabbenā

<u>iltifāt ider:</u>

1. **iltifāt ider:**-*er*
Gazel 457
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüzünü çevirip bakmak, önemsemek.
Ḥüssād-ı ʿaṣruñ itme naẓar güft ü gūsına
Ṣīr iltifāt ider mi kilābuñ ġulūsına

<u>iltifāt itmez:</u>

1. **iltifāt itmez:**-*mez*
Gazel 439
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüzünü çevirip bakmak, ilgi göstermek.
Reng-i ruḫsāruñla itmez idi kimse iltifāt
Gülsitān-ı dehr içinde bülbül-i zār olmasa

<u>iltifāt ḳılsañ:</u>

1. **iltifāt ḳılsañ:**-*sa, -ñ*
Kaside 19
Mısra: **65**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Âlâka göstermek, rağbet göstermek.
Sen o şāhenşāh-ı aʿẓamsın ki ḳılsañ iltifāt
Şāh ider dünyāya luṭfuñ bir gedā-yı aḥḳarı

<u>iltihāb:</u>

1. **iltihābumdan:**-*um, -dan*
Gazel 370
Mısra: **9**
Tutuşmak.
Şuʿle-i dūzaḫ-nümūnem iltihābumdan ḥaẕer
Ḳaṭre-i deryā-ḫurūşem reh-güẕārumdan ṣaḳın

<u>iltizām iderdi:</u>

1. **iltizām iderdi:**-*er, -di*
Kaside 19
Mısra: **69**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tercih etmek.
Hep luġāt-ı nüsḫa-i medḥüñ iderdi iltizām
Cevher-i ẕātuñ eger görseydi şāhā Cevherī

<u>īmā:</u>

1. **īmāya:**--*y, --a*
Gazel 299
Mısra: **5**
Bir şeyi dolaylı yoldan anlatmak, belirtmek.
Sükūt-ı nāz idüp ben zāra āġāz itdüñ īmāya
Ḫamūşān-ı ḳażā-perverleri hep nāle-ḫīz itdüñ

2. **īmādur:**-*dur*
Gazel 487
Mısra: **13**
Bir şeyi dolaylı yoldan anlatmak, belirtmek.
Cemīʿ-i ʿāleme sebḳ-ı vücūduñ īmādur
Kerīme-i sebiḳat rahmetī ʿalā ġażabī

3. **īmāsı:**-*sı*
Gazel 498
Mısra: **12**
Bir şeyi dolaylı yoldan anlatmak, belirtmek.
Yeter medār-ı tesellī meyān-ı meclisde
Ol ebruvān ile yārüñ nühüfte īmāsı

<u>īmā eyledi:</u>

1. **īmā eyledi:**-*di*
Gazel 453
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İşaret etmek; üstü kapalı olarak anlatmak, dokundurmak.
Ġamze düzdīde-nigeh ebrūlar īmā eyledi

Geldi ol şehden baña fermān fermān üstüne

2. **īmā eyledi:**-*di*
Gazel 505
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İşaret etmek; üstü kapalı olarak anlatmak, dokundurmak.
Ḫilāfın eyledi īmā o ġamze-i ġaddār
Ne dem ki yār baña vaʿde-i viṣāl itdi

īmā iderse:

1. **īmā iderse:**-*er, -se*
Kaside 26
Mısra: **198**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İşaret etmek; üstü kapalı olarak anlatmak, dokundurmak.
Ḥuṣūl-i kāma ne miḥnet eger teraḥḥum idüp
İderse kūşe-i ebrū-yı himmetüñ īmā

imāle eyler:

1. **imāle eyler:**-*r*
Gazel 474
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir tarafa doğru eğme, çevirme, meyletme.
Ḳaṣd-ı dile tīr-i nigehin itmede per-tāb
Ṣanmañ ki baña ẕerre ḳadar eyler imāle

imām olup:

1. **imām olup:**-*up*
Kaside 10
Mısra: **50**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cemâatle kılınan namazlarda en önde duran ve namaz kılınırken kendisine uyulan kimse.
Odur muḳtedā evvel ü āḫire
Olup enbiyā-yı kirāma imām

imāmet:

1. **imāmetle:**-*le*
Gazel 281
Mısra: **6**
İmamlık, halifelik yapmak.
Ḥarīm-i Mekkeden bir demde varduñ Mescid-i Ḳudse
İmāmetle cemīʿ-i enbiyāyı ṣādumān itdüñ

imām-ı hümām:

1. **imām-ı hümām:**
Kaside 10
Mısra: **52**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnanmış sevgili gayretli imam.
Şeref-dīde-i veche-i ḳıbleteyn
Ḫaṭīb-i muʿallā imām-ı hümām

īmān:

1. **īmānuñ:**-*uñ*
Kaside 3
Mısra: **76**
İnanmak, kalben itikat ve lisanen ikrar etmek.
ʿĀdil ü Müntaḳım esmāsına inkāruñ yoḳ
Var ise Rabb-ı Raḥīm oldıġına īmānuñ

2. **i̱mānı:**-*ı*
Kaside 6
Mısra: **17**
İnanmak, kalben itikat ve lisanen ikrar etmek.
I̱mānı kāmil olmaz anuñ kim senüñ aña
Ẕāt-ı şerīfüñ olmaya tā cümleden eḥab

3. **īmān:**
Matla 261
Mısra: **1**
İnanmak, kalben itikat ve lisanen ikrar etmek.
Bī-ʿivaż eyledüñ īmān ile teşrīf beni
Sen zevālinden emīn it meded ey Rabb-i Ġanī

4. **īmān:**
Rübai 323
Mısra: **4**
İnanmak, kalben itikat ve lisanen ikrar etmek.
Yā Rab bula çün muṣḥaf-ı ʿömrüm ġāyet
Ḫatm it benüm īmān ile āḫir nefesüm

īmān eyledüñ:

1. **īmān eyledüñ:**-*dü, -ñ*
Rübai 453
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İman etmek; kuvvetle inanmak.
Fażluñ ile idüp bizi nevʿ-i insān
Bī-sebḳ-ı ʿivaż eyledüñ īmān iḥsān

īmān u emān eyle:

1. **i̱mān u emān eyle:**
Rübai 8
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Iman ve emin eylemek.
I̱mān u emān eyle refīḳum yā Rab
Geldükde dem-i rıḥlet-i mülk-i ʿuḳbā

imʿān-ı naẓar ḳıl:

1. **imʿān-ı naẓar ḳıl:**
Gazel 156
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Iman ile bak.
Gören evvel naẓarda tār-ı gīsūdur ḳıyās eyler
Meyān-ı yāra imʿān-ı naẓar ḳıl cāy-ı diḳḳatdür

īmānum:

1. **i̱mānum:**
Rübai 352
Mısra: **3**

İman edercesine sevdiğim.
Ḫmānum odur Māniʿ ü
Muʿṭī Ḥaḳdur
Her maṭlabı Allāh dimekden bilürem

ʿimāret:

1. **ʿimārete:**-*e*
Kaside 26
Mısra: **16**
Bayındırlık; mesken.
Fütāde olmayana kimse dest-gīr olmaz
Olur ʿimārete müfżī ḫarāb olınca binā

ʿimāret-kārī-i dār-ı ḫarābumdur:

1. **ʿimāret-kārī-i dār-ı ḫarābumdur:**-*um, -dur*
Kaside 28
Mısra: **56**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Harap olmuş evin düzeltilmesi.
Yıḳılam zaḫm-ı seng-i ṭaʿna-i aġyār-ı bed-ḫūdan
Nigāhuñ tā ʿimāret-kārī-i dār-ı ḫarābumdur

iʿmār-ı bed-ḫᵛāhın:

1. **iʿmār-ı bed-ḫᵛāhın:**-*ın*
Tarih 16
Mısra: **54**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kötülüğü isteyen bayındırı.
ʿAyş ü ʿişretde ṣafālarda olup sulṭān-ı dīn
Eyleye renc-i ḥased iʿmār-ı bed-ḫᵛāhın tebāh

īmā-yı viṣāle:

1. **īmā-yı viṣāle:**-*e*
Gazel 470
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşma imâsı.
Bulsa ġamzeñ n'ola īmā-yı viṣāle ruḫṣat
Başladum ʿişvelere kūşe-i ebrūlar ile

imdād:

1. **imdāduñ:**-*uñ*
Gazel 298
Mısra: **18**
Yardım.
Ceyş-i ġam itdi Naḥīfī-i ciger-ḫūna hücūm
İde gör var ise ey āh-ı seḥer imdāduñ

imdād it:

1. **imdād it:**
Rübai 102
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardım etmek, yardıma yetişmek; "Yetişin, kurtarın" diyerek yardım istemek.
Mülk-i dile ceyş-i ġam-ı hecr itdi hücūm
Dād ey şāh-i bī-dād yetiş imdād it

imdi:

1. **imdi:**
Rübai 54
Mısra: **4**
Şimdi.
Sen aḥsen-i taḳvīm ile maḫlūḳ olduñ
İmdi yüri aḫlāḳuñı eyle tehẕīb

imiş:

1. **imiş:**
Gazel 10
Mısra: **1**
Isim soylu kelimlerin cümlede yüklem olarak kullanılmasını sağlayan yardımcı fiil, ekfiil.
Ḫulūş o āfete maḥż-ı ḫaṭā imiş ḥayfā
Meger o ġonçe hezār-āşinā imiş ḥayfā

2. **imiş:**
Gazel 10
Mısra: **2**
Isim soylu kelimlerin cümlede yüklem olarak kullanılmasını sağlayan yardımcı fiil, ekfiil.
Ḫulūş o āfete maḥż-ı ḫaṭā imiş ḥayfā
Meger o ġonçe hezār-āşinā imiş ḥayfā

3. **imiş:**
Gazel 10
Mısra: **4**
Isim soylu kelimlerin cümlede yüklem olarak kullanılmasını sağlayan yardımcı fiil, ekfiil.
Bizi taʿahhüd-i vaṣlıyla ṣaldı ferdāya
Vefāsı ol ṣanemüñ hep cefā imiş ḥayfā

4. **imiş:**
Gazel 10
Mısra: **6**
Isim soylu kelimlerin cümlede yüklem olarak kullanılmasını sağlayan yardımcı fiil, ekfiil.
Cihān cihāñ ġam-ı nā-dīde var derūnumda
Bu derd-i ʿışḳ görünmez belā imiş ḥayfā

5. **imiş:**
Gazel 10
Mısra: **8**
Isim soylu kelimlerin cümlede yüklem olarak kullanılmasını sağlayan yardımcı fiil, ekfiil.
Ḳanı selāmı ḳanı bir peyāmı cānānuñ
Ṣabā sensüñ de işüñ hep hevā imiş ḥayfā

6. **imiş:**
Gazel 10
Mısra: **10**
Isim soylu kelimlerin cümlede yüklem olarak kullanılmasını sağlayan yardımcı fiil, ekfiil.
Unıtdı ḥayli zamāndur Naḥīfī bendesini
O meh ḫayālī gibi bī-vefā imiş ḥayfā

7. **imiş:**
Gazel 12

Mısra: **7**
Isim soylu kelimlerin cümlede yüklem olarak kullanılmasını sağlayan yardımcı fiil, ekfiil.
Ġarażuñ ṣayd-ı cān imiş bildüm
O vefālar cefā imiş maḥżā

8. **imiş:**
Gazel 12
Mısra: **8**
Isim soylu kelimlerin cümlede yüklem olarak kullanılmasını sağlayan yardımcı fiil, ekfiil.
Ġarażuñ ṣayd-ı cān imiş bildüm
O vefālar cefā imiş maḥżā

9. **imiş:**
Gazel 22
Mısra: **1**
Basit fiilleri bileşik fiil yapan çekim eki.
Benümçün hep vefā ümmīd ider dirler imiş aʿdā
Ḫilāf-ı meşreb-i ḥüsnince itmişler beni inhā

10. **imiş:**
Gazel 214
Mısra: **10**
Isim soylu kelimlerin cümlede yüklem olarak kullanılmasını sağlayan yardımcı fiil, ekfiil.
Zülfüñde ḳaldı niçe zamān pīç ü tāb ile
Mecnūn imiş meger dil-i āṣüfte-kāmumuz

11. **imiş:**
Matla 187
Mısra: **1**
Basit fiilleri bileşik fiil yapan çekim eki.
Zāhidā görmek imiş ḳaṣduñ o yāri her ān
Görinür saña da bir gün gör o fettān-ı cihān

imkān:

1. **imkān:**
Rübai 402
Mısra: **1**
Olanak.
Ancaḳ bu ḳadar vaṣfına vardur imkān
Kim maẓhar-ı tām oldı o faḫr-ı dü cihān

imkān-ı taʿalluḳ:

1. **imkān-ı taʿalluḳ:**
Gazel 340
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağlılık imkânı.
Feżā-yı ḳāma imkān-ı taʿalluḳ s̱ābit olmışken
Semend-i ḥ∨āhişi ser-germ-i rāh-ı imtināʿ itdüm

imlā:

1. **imlā:**
Kaside 11
Mısra: **54**
Bir lisanın kelimelerini doğru yazmak fenni.
Yoḫsa ey faḫr-ı cihān-ı ḥaḳḳ-ı edā-yı medḥüñe
Kimseler ḳādir degül imlā ile inşā ile

2. **imlā:**
Kaside 11
Mısra: **60**
Bir lisanın kelimelerini doğru yazmak fenni.
Ḳābil-i güncāyiş olmaz ṣafḥa-i dehre tamām
Yazsam aḥvālüm hezārān āteşīn imlā ile

3. **imlā:**
Murabba 11
Mısra: **18**
Bir lisanın kelimelerini doğru yazmak fenni.
İderken medḥüñi mevlā
Ne mümkin naʿtüñi imlā

imlā eyledüm:

1. **imlā eyledüm:**-*dü, -m*
Kaside 26
Mısra: **240**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yazıya dökmek, yazmak.
Şemāʾil-i nebevī nā-tamām ḳalmışdur
Egerçi bir iki biñ beytin eyledüm imlā

imlā idüp:

1. **imlā idüp:**-*üp*
Rübai 15
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yazmak; doldurmak.
Yüz biñ yıl idüp āyet-i ḳadrüñ imlā
İtsem seni vaṣf itmede biñ dürlü edā

imlā olup:

1. **imlā olup:**-*up*
Tarih 20
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yazılmak.
O şeh kim yazdı ressām-ı ḫıred evṣāf-ı z̄ātında
Olup imlā nüvīs-i menḳabet-pīrā-yı ʿunvānı

imsāk-i keremdendür:

1. **imsāk-i keremdendür:**-*den, -dür*
Gazel 173
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Cömertlik perhizi.
Felekden hep āhālī-i himem terk-i diyār itmiş
Hemān taḫrīb-i ʿālem cümle imsāk-i keremdendür

imsāk-i luṭfından:

1. **imsāk-i luṭfından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 320
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Iyiliğe tutunmak.
Dil ḥazīn olma saña imsāk-i luṭfından ṣaḳın
Cevri de ol āfetüñ bir başḳa ʿālemdür göñül

imsāk-i naẓar ider:

1. **imsāk-i naẓar ider:**-*er*
Gazel 477
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bakış perhizi etmek, bakmaktan imtina etmek.
Seng-i rāhı da olursam ider imsāk-i naẓar
Beni öldürdi o kāfir bu tecāhüller ile

imsāk-i ṣoḥbet itmekdesin:

1. **imsāk-i ṣoḥbet itmekdesin:**-*mekde, -sin*
Gazel 308
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşka uzak durmak.
Niçün itmekdesin imsāk-i ṣoḥbet
Nedendür pādişāhum infiʿālüñ

imtiḥān:

1. **imtiḥāna:**-*a*
Gazel 452
Mısra: **10**
Denemek, sınama.
Ḫūn-ı ciger gözümde sūz-ı derūn sözümde
ʿIşḳum ʿayān olurken ḥācet ne imtiḥāna

imtiḥān eyler:

1. **imtiḥān eyler:**-*r*
Gazel 182
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Denemek, sınamak.
Dilā āyīneye baḳma degül maḳṣūdı cānānuñ
Kemāl-i ḥüsnini ancaḳ anuñla imtiḥān eyler

imtiḥān-ı ʿışḳ:

1. **imtiḥān-ı ʿışḳ:**
Kaside 23
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk imtihanı.
Benümle imtiḥān-ı ʿışḳ ḳaṣdın eylemiş Mecnūn
Eger var ise cānı işte meydānü'ṣ-ṣalā gelsün

imtināʿ idüp:

1. **imtināʿ idüp:**-*üp*
Gazel 254
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir işi yapmaktan çekinmek, kaçınmak.
Naḫl-i emelden dil idüp imtināʿ
Oldı ciger ḫūn-ı ġam-ı iltimāʿ

imtinān:

1. **imtinān:**
Gazel 511
Mısra: **12**
Başa kakma, minnet.
Uṣandurdı beni ālāyiş-i cām-ı temennādan
Meyān-ı bezm-i ebnā-yı zamānda imtinān derdi

imtisāl itdüm:

1. **imtiṣāl itdüm:**-*dü, -m*
Kaside 25
Mısra: **50**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Boyun eğmek,kabul etmek.
Seferde niyyet eyleyüp şimdi Emr-i sulṭāna imtiṣāl itdüm

imtisāl-i emr-i sulṭānī itdi:

1. **imtiṣāl-i emr-i sulṭānī itdi:**-*di*
Tarih 17
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sultanın emrine uymak.
O ʿālī-himmet itdi imtiṣāl-i emr-i sulṭānī
Çü fermān-ı hümāyūn oldı ṣādır kim ide bünyād

imtiyāz:

1. **imtiyāzın:**-*ıñ*
Gazel 156
Mısra: **17**
Ayrıcalık, hususiyet.
Dıraḫtān içre serv-i ser-bülendüñ imtiyāzın gör
Ser-efrāz eyleyen insānı ḥüsn-i istiḳāmetdür

2. **imtiyāz:**
Gazel 491
Mısra: **12**
Ayrıcalık, hususiyet.
Pāk-dāmān ol hemān bu ḫāk-dān-ı dehre
İmtiyāz ister iseñ serv-i çemen-pīrā gibi

imtiyāz irişdi:

1. **imtiyāz irişdi:**-*di*
Gazel 40
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayrıcalığa sahip olmak.
İrişdi Ḥażret-i Ḥaḳdan bir imtiyāz saña
El irmez oldı eyā serv-i ser-firāz saña

imtizāc:

1. **imtizācumuz:**-*umuz*
Gazel 113
Mısra: **1**
Kaynaşma, uyuşma.
Felek-menişler ile imtizācumuz yoḳdur
Bizüm nifāḳa münāsib mizācumuz yoḳdur

imtizāc ide:

1. **imtizāc ide:**-*e*
Gazel 84
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uyuşmak, kaynaşmak.
Niçün ehl-i ʿışḳa uyduñ ider iseñ bil ṣūfiyā
İde şāyed bu mecāzī ʿışḳ Ḥaḳla imtizāc

imżāyı eyle:

1. **imżāyı eyle:**-*yı*
Kaside 22
Mısra: **66**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kanıtlamak.
Şühūd eyler kimi birden kimi ervāḥı hem eşbāḥı
Bu ṭavr-ı enbiyā vü evliyādur eyle imżāyı

imżā-yı imtiyāz:

1. **imżā-yı imtiyāz:**
Gazel 41
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Başkalarında olmayan ayırt edici özellik.
Bu ḥüsn ü ān ile bu şīve-i leṭāfet ile
Sezā degül midür imżā-yı imtiyāz saña

imżā-yı taḥsīne:

1. **imżā-yı taḥsīne:**-*e*
Gazel 464
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Beğenilen isim.
Hele imżā-yı taḥsīne anı şāyeste gördük biz
Hezārān āferīn olsun Naḥīfī-i süḫan-dāna

īn ile ānı:

1. **īn ile ānı:**-*ı*
Gazel 347
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bu ve şu, teferruat.
Ey Naḥīfī ide Ḥaḳ sūz-ı derūnuñ teskīn
Dime şimden girü ben īn ile ānı yaḳaram

inābet ḳıl:

1. **inābet ḳıl:**
Gazel 84
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Günahlara tövbe edip Allah yoluna dönmek.
Ey Naḥīfī ḳıl inābet Ḥaḳḳa ʿişyān eyleme
İricek bir gün ecel derdi bulımaz hīç ʿilāc

ʿinād eyleme:

1. ʿ**inād eyleme:**-*me*
Gazel 95
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnat etmek. Ayak diremek, direnmek, diretmek.
Rāh-ı ʿışḳuñda niçe ġam çekmişemdür bilmiş ol
Gel efendüm şefḳat eyle eyleme şāhum ʿinād

ʿinād itmem:

1. ʿ**inād itmem:**-*me, -m*
Matla 180
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Direnmek, ayak diremek; birine karşı çıkmak, karşı düşünce ileri sürmek II ısrarcı olmak, üstelemek.
Bugünden ṣoñra ben baḫtumla bīhūde ʿinād itmem
Temennā-yı viṣāl itmek degül nāmını yād itmem

inʿām-ı vücūd:

1. **inʿām-ı vücūd:**
Kaside 10
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Vücudun lütufu.
Vücūdıyla mevcūd inʿām-ı vücūd
Ẕuhūrıyla ẓāhir meẓāhir tamām

inan:

1. **inanmazsın:**-*maz, -sın*
Gazel 387
Mısra: **8**
Inanmak, güvenmek, (bir kimsenin veya bir şeyin) doğruluğundan emin olmak.
Ne fikr-i zād-ı rıḥlet var ne ḫod ḳayd-ı sefer sende
Meger kim irtiḥāl-i mülk-i ʿuḳbāya inanmazsın

inan-:

1. **inandum:**-*du, -m*
Gazel 346
Mısra: **14**
Güvenmek, gerçek kabul etmek.
Sevdā-yı viṣālüñle Naḥīfī gibi ḥayfā
Ol vaʿde-i ferdālara gerçekden inandum

ʿinān-ı iḫtiyārum:

1. ʿ**inān-ı iḫtiyārum:**-*um*
Gazel 427
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İrade dizgini.
Ḥarīm-i ravża-i cennet-meʾābuñ yāda geldükçe
Gider elden ʿinān-ı iḫtiyārum yā Resūla'llāh

inās ile ẕükūr:

1. **ināṣ ile ẕükūr:**
Kaside 27
Mısra: **162**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kızlar ve erkekler II herkes.
Bir duʿā ḳıl ki diyüp ṣıdḳ ile her dem āmīn
Ṭaleb-i ḥüsn-i ḳabūl ide ināṣ ile ẕükūr

ʿināyet:

1. ʿ**ināyeti:**-*i*
Gazel 457
Mısra: **7**
Lütuf, ihsan, iyilik.
Lāzım degül ʿināyeti ehl-i tekebbürüñ
Baḫş eyledüm ʿaṭāsını vech-i ʿabūsına

2. ʿ**ināyetüñden:**-*üñ, -den*
Rübai 58
Mısra: **3**
Lütuf, ihsan, iyilik.
ʿAfv ü kerem ü ʿināyetüñden ġayrı
Yoḳ ḥāṣılı melceʾ ü penāhum yā Rab

3. ʿ**ināyetüñ:**-*üñ*
Rübai 327
Mısra: **3**
Lütuf, ihsan, iyilik.
ʿĀṣīler içün ʿināyetüñ efzündur
Bāḳī fermān senüñ benüm sulṭānum

4. ʿ**ināyetüñle:**-*üñ, -le*
Rübai 443
Mısra: **3**
Lütuf, ihsan, iyilik.
Faẕl u kerem ü ʿināyetüñle yā Rab
Meʾmūluma nāʾil eyleyen sensin sen

5. ʿ**ināyet:**
Rübai 500
Mısra: **2**
Lütuf, ihsan, iyilik.
Sen mevti dem-i ḥayāta yeksān eyle
ʿĀciz ḳuluña ʿināyet iḥsān eyle

ʿināyet eyle:

1. ʿ**ināyet eyle:**
Kaside 8
Mısra: **165**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Lutfetmek, ihsan etmek.
Rūz-ı maḥşerde baña eyle ʿināyet tā kim
Ḫande-rīz olmaya aḥvālüme aġyār ile yār

ʿināyet ider:

1. ʿ**ināyet ider:**-*er*
Kıt'a 2
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardımda bulunmak.
Aña ḫayr-muḫric ʿināyet ider
Gelür rızḳı min ḥaysü lā-yehtesib

ʿināyet it:

1. ʿ**ināyet it:**
Rübai 466
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardımda bulunmak.
Tedbīr-i kesān müfīd-kār olmaz hīç
Sen ḳullaruña ʿināyet it yā Allāh

ʿināyet ḳıl:

1. ʿ**ināyet ḳıl:**
Murabba 9
Mısra: **35**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Lutfetmek, ihsan etmek.
Naḥīfīye ʿināyet ḳıl
Sen iḥsān eyle yā Allāh

ʿināyet olmazsa:

1. ʿ**ināyet olmazsa:**-*maz, -sa*
Gazel 429
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İyilik, ihsan eylemek.
Bu ʿişyān ile maḥşerde benüm ḥālüm mükedderdür
Cenābuñdan ger olmazsa ʿināyet yā Resūla'llāh

2. ʿ**ināyet olmazsa:**-*maz, -sa*
Murabba 10
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İyilik, yardım gelmek.
Efendüm senden olmazsa ʿināyet
Kim itsün ḳullara ʿavn ü ʿināyet

3. ʿ**ināyet olmazsa:**-*maz, -sa*
Rübai 154
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İyilik, ihsan eylemek.
Senden baña olmazsa ʿināyet yā Rab
Saʿy ü ṭalebüm cümle ġam-ender-ġam olur

ʿināyet-i bī-çūn:

1. ʿ**ināyet-i bī-çūn:**
Kaside 26
Mısra: **95**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Benzersiz lütuf.
Zihī ʿināyet-i bī-çūn faṣl-ı Rabbānī
Zihī ʿaṭıyye-i ḫāṣ-ı Ḫudā-yı bī-hemtā

ʿināyet-i feyyāżdur:

1. ʿ**ināyet-i feyyāżdur:**-*dur*
Kaside 26
Mısra: **60**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sürekli feyz veren lütuf.
Aña ʿaṭıyye-i Ḫaḳdur bu rifʿat ü temkīn
Aña ʿināyet-i feyyāżdur bu ferr ü bahā

ʿināyet-i rab:

1. ʿ**ināyet-i rab:**
Matla 33
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın lütfu.
Olunca bir ḳula ṣūret-nümā ʿināyet-i Rab
Olur medār-ı ḥuṣūl-i emel kemīne sebeb

inbā oldı:

1. **inbā oldı:**-*dı*
Kaside 26
Mısra: **238**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Haber vermek, bildirmek.
Degül ḳaṣīde bu ancaḳ kelām-ı mevzūndur
Ki oldı ḥāṣıl-ı mażmūnı ḥālüm inbā

inbīḳ:

1. **inbīḳī:**-*i*
Kaside 1
Mısra: **27**
Su vesairenin taktirine mahsus alet.
Ḳarʿu inbīḳī ne ḥāṣıldur
saña taḳṭīrden
Merd iseñ ḳıl ḳatreyi
maḥsūd-ı pür-ḥabāb

inbisāṭ-ı mevsim-i aʿyādı:

1. **inbisāṭ-ı mevsim-i aʿyādı:**-*ı*
Kaside 20
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bayram mevsimlerinin iç açıcılığı.
Rūz-ı teşrīf-i hümāyūnı olup
ʿıyd-i sürūr
Her göñülde inbisāṭ-ı
mevsim-i aʿyādı gör

inbisāṭ-ı rūz-ı ʿıyd:

1. **inbisāṭ-ı rūz-ı ʿıyd:**
Tarih 16
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bayram gününün iç ferahlığı.
Ṣubḥ-gāhında nümāyān
inbisāṭ-ı rūz-ı ʿıyd
Şeb-gehinde müncelī feyż-i
ṣafā-yı ṣubḥ-gāh

incā eyler:

1. **incā eyler:**-*r*
Kaside 26
Mısra: **196**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kurtarmak.
Cemīʿ-i vaḳtüm ḫayr-ı
duʿāya ṣarf iderem
Bu ġamda eyler ise faż-ı
Ḥaḳ beni incā

incāz iderüz:

1. **incāz iderüz:**-*er, -üz*
Gazel 215
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Vaadi yerine getirmek.
Sen hemān ʿarż-ı viṣāl eyle
bize biz de saña
Cānı teslīm ile vaʿdemüzi
incāz iderüz

incāz ḳılarsın:

1. **incāz ḳılarsın:**-*ar, -sın*
Gazel 381
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Verdiği sözü yerine getirmek, uygulamak.
ʿAhd itmiş idüñ luṭf-ı viṣālüñ
dil-i zāra
Ol vaʿdeye maḥşerde mi
incāz ḳılarsın

ince:

1. **ince:**
Gazel 261
Mısra: **7**
(Bedenin) ince olma durumu, zayıflık.
ʿAcebā ince meyānuñ baña
peyveste midür
Ṣarılur mı aña āyā dil-i nālān
ṣaf ṣaf

ince fikr:

1. **ince fikr:**
Gazel 209
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnce düşünce. II. İyiden iyiye, enikonu, ayrıntılı düşünce.
Mā-ḥaṣal mūy-ı meyānuñ
ḳucmadur cānā ġaraż
Andan ince fikr ile dil ḥālin
iş ʿār istemez

inci:

1. **incidür:**-*dür*
Gazel 455
Mısra: **8**
Kıymetli ve parlak sedef renkli süs tanesi.
Ḫande itdükçe şikāf-ı lebde
dendānuñ hemān
Naẓm olınmış incidür laʿl-i
Bedaḫşān üstüne

2. **incinüñ:**-*nüñ*
Matla 243
Mısra: **2**
Kıymetli ve parlak sedef renkli süs tanesi.
Leb ü laʿlüñle dendānuñ
düşelden baḥr-ı ʿUmmāna
Delindi incinüñ bağrı ʿaceb
reng oldı mercāna

incilā:

1. **incilā:**
Gazel 270
Mısra: **11**
Parlama, aydın ve ışıklı olma.
Dūd-ı siyāh-ı āh ile
bulmaḳda incilā
Mirʾāt-ı gerdişüñ ne ʿaceb
inkisārı yoḳ

incin:

1. **incinme:**-*me*
Gazel 170
Mısra: **9**
Birinin herhangi bir davranışı yüzünden üzüntü duymak, gücenmek, kırılmak.
Düşüp pāyıña yalvardumsa
küstāḫāne incinme
Sen ey āfet bilürsin çünki
maʿẕūr oldıġum demdür

2. **incinme:**-*me*
Gazel 173
Mısra: **8**
Birinin herhangi bir davranışı yüzünden üzüntü duymak, gücenmek, kırılmak.
Helāk itse beni cevriyle
ġamzeñ āh ü zār itmem
Şaḳın incinme ḫūnkārum
şikāyet dest-i ġamdur

3. **incinme:**-*me*
Rübai 337
Mısra: **4**
Birinin herhangi bir

davranışı yüzünden üzüntü duymak, gücenmek, kırılmak.
Her ṣaçları zencīre olursın Mecnūn
İncinme Naḥīfī saña dīvāne disem

incin-:

1. **incindi:**-*di*
Gazel 73
Mısra: **4**
Birinin herhangi bir davranışı yüzünden üzüntü duymak, gücenmek, kırılmak.
Bü'l-ʿaceb göñlüm kemān itdi ki ol ebrū-kemān
Yā ʿaceb incindi mi bilmez niçün dil-ber sükūt

incit-:

1. **incitme:**-*me*
Rübai 290
Mısra: **3**
Birini üzmek, kırmak, gücendirmek.
İncitme Naḥīfī-i ciger-ḫūnı ṣaḳın
Bir ʿabd-i ḥaḳīridür Ḥabību'llāhuñ

2. **incitme:**-*me*
Rübai 534
Mısra: **1**
Birini üzmek, kırmak, gücendirmek.
Gel cevr ile incitme dil-i müştāḳı
Kim nālesi lerzende ider āfāḳı

inciẕāb:

1. **inciẕāb:**
Kaside 1
Mısra: **54**
Cazibeye tutulma, ilgi duyma.
Eyle mıḳnāṭīs-ı maʿnā ẕātuñı tevḥīd ile
Münkir-i āhen-dile gelsün żarūrī inciẕāb

infāḳ ḳılup:

1. **infāḳ ḳılup:**-*up*
Rübai 396
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Malını harcamak.
İḫlāṣ ile infāḳ ḳılup itmiş idi Emvālini mebẕūl-i rıżā-yı Sübḥān

inhā:

1. **inhā:**
Kaside 11
Mısra: **46**
Söylemek, yaymak, haber vermek.
Yā Resūla'llāh Naḥīfī şerm ü ḫacletle bu dem
Naʿtüñe ḳıldı cesāret ḥālini inhā ile

2. **inhā:**
Murabba 11
Mısra: **19**
Söylemek, yaymak, haber vermek.
Ġaraż maḳṣūdumı inhā Şefāʿat yā Resūla'llāh

inhā eyle:

1. **inhā eyle:**
Kaside 23
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bildirmek, haber vermek II göstermek, ortaya koymak.
Ṣabā var eyle inhā ḳaṣd-ı rūy-māl itdigüm evvel
Saña ya gelmesün dir ol nihāl-i tāze ya gelsün

2. **inhā eyle:**
Kaside 26
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bildirmek, haber vermek II göstermek, ortaya koymak.
Nedür bu mertebe ḥayret nedür bu endīşe
Var eyle ol şerefü'ṣ-ṣadra ḥālüñi inhā

inhā itmişler:

1. **inhā itmişler:**-*miş, -ler*
Gazel 22
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Haber vermek, yetiştirmek, söylemek, aktarmak.
Benümçün hep vefā ümmīd ider dirler imiş aʿdā
Ḫilāf-ı meşreb-i ḥüsnince itmişler beni inhā

inhidām oldı:

1. **inhidām oldı:**-*dı*
Kaside 10
Mısra: **34**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yıkılmaya yaklaşmak, harap olmaya yüz tutmak.
Olup münkesir ṭāḳ-ı kisrā o şeb
Kenāyisde oldı bedīd inhidām

inhimāk idüp:

1. **inhimāk idüp:**-*üp*
Gazel 278
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Düşmek, müptela olmak.
Āh ki nefs itdi beni şerm-sār Leẕẕet-i fānīye idüp inhimāk

inkār:

1. **inkāruñ:**-*uñ*
Gazel 71
Mısra: **2**
Yaptığını, söylediğini, tanık olduğunu saklama, gizleme, yadsıma. Kabul etmeme, tanımama.
Gerçi şāhum nādirāne ʿahd ü iḳrāmuñ dürüst
Ekṣeriyyā ʿāṣıḳa ammā ki inkāruñ dürüst

2. **inkār:**
Gazel 145
Mısra: **11**
Yaptığını, söylediğini, tanık olduğunu saklama,

gizleme, yadsıma. Kabul etmeme, tanımama.
Olur mı ḥürmeti inkār hīç ḫarābātuñ
Varur esīr-i ġam elbette neşve-yāb gelür

3. **inkāruñ:**-*uñ*
Gazel 148
Mısra: **14**
Yaptığını, söylediğini, tanık olduğunu saklama, gizleme, yadsıma. Kabul etmeme, tanımama.
Vaʿd-i vaṣl itseñ idersin der-ʿaḳab ʿahd-i ḫilāf
İʿtimāda ṣāliḥ inkāruñ mı iḳrāruñ mıdur

4. **inkārdan:**-*dan*
Gazel 341
Mısra: **8**
Yaptığını, söylediğini, tanık olduğunu saklama, gizleme, yadsıma. Kabul etmeme, tanımama.
Pür itdüm naʿra-i şekvā ile dün kūy-ı dil-dārı
Bugün ammā o mest-i ʿişveye inkārdan geldüm

5. **inkāruñ:**-*uñ*
Kaside 3
Mısra: **75**
Yaptığını, söylediğini, tanık olduğunu saklama, gizleme, yadsıma. Kabul etmeme, tanımama.
ʿĀdil ü Müntaḳım esmāsına inkāruñ yoḳ
Var ise Rabb-ı Raḥīm oldığına īmānuñ

6. **inkār:**
Kaside 8
Mısra: **158**
Yaptığını, söylediğini, tanık olduğunu saklama, gizleme, yadsıma. Kabul etmeme, tanımama.
Bildigüm bilmedigüm cürmüme hep muʿterifem ʿĀlimü'l-ġayb ḥużūrında ne mümkin inkār

inkār idemezsin:

1. **inkār idemezsin:**-*e, -mez, -sin*
Gazel 476
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kabul ve tasdik etmemek, tanımamak.
Sen de inkār idemezsin hele ḳurbānuñ olam
Bu ḳadar şīve ile āfet-i cān oldıġuña

inkār iden:

1. **inkār iden:**-*en*
Kaside 19
Mısra: **82**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kabul ve tasdik etmemek, tanımamak.
Yazdıġum ḫaṭṭ-ı sülüṯ maḳbūl-i şeyḫ ü şābdur
Rubʿ-ı meskūna ṣalā inkār iden gelsün beri

inkār ider:

1. **inkār ider:**-*er*
Gazel 374
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kabul ve tasdik etmemek, tanımamak.
Luṭf eyle gel riyāyı ḳo ḥaḳ söyle zāhidā
Maḥbūb u mey ṣafāsını inkār ider misin

inkār itme:

1. **inkār itme:**-*me*
Gazel 199
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kabul ve tasdik etmemek, tanımamak.
Ṣādumān eyle beni şīve-i incāzuñla
İtme ḳurbānuñ olam vaʿde-i luṭfa inkār

inkār olur:

1. **inkār olur:**-*ur*
Gazel 303
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yok sayılmak.
Cihān cihān o cevān ile ṣoḥbet eyleyesin
Bu ʿālemi hele inkār olur mı hīç seferüñ

inḳılāb-ı çarḫ-ı gerdūnı:

1. **inḳılāb-ı çarḫ-ı gerdūnı:**-*ı*
Kıt'a 38
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyanın dönerken bir halden başka bir hale dönüşümü.
Görürken ʿibret almaz inḳılāb-ı çarḫ-ı gerdūnı
Bu ġaflet ġālibā aʿmā ider bī-çāre insānı

inkisār:

1. **inkisār:**
Gazel 323
Mısra: **2**
Kırılganlık, incinme.
Ḫāṭır-ı nā-şādumuzdan hīç ġubār eksük degül
Dāʾimā āyinemüzde inkisār eksük degül

2. **inkisārumdan:**-*um, -dan*
Gazel 371
Mısra: **4**
Kırılganlık, incinme.
Şīşe-i şikestenüñ ser-tīz olur her pāresi
Al ele mirʾāt-ı ḳalbüm inkisārumdan ṣaḳın

3. **inkisār:**
Gazel 466
Mısra: **8**
Kırılganlık, incinme.
Ṣaḳın mirʾāt-ı ruḥsāruñ ġubār-ı āh-ı serdümden
Ḳoma gel ḫāṭır-ı maḥzūnumı gel inkisār üzre

inkisārı:

1. **inkisārı:**-*ı*
Gazel 270
Mısra: **12**
Kırılganlık, incinme.
Dūd-ı siyāh-ı āh ile bulmaḳda incilā
Mirʾāt-ı gerdişüñ ne ʿaceb inkisārı yoḳ

inḳiṭāʿ itdüm:

1. **inḳiṭāʿ itdüm:**-*dü, -m*
Gazel 340
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağını kesmek.
Nedīmān-ı ḥarem-gāh-ı ḥaḳīḳat şāhid olsunlar
Bu günden ṣoñra bezm-i nā-kesāndan inḳiṭāʿ itdüm

inḳıyād eylemezsen:

1. **inḳıyād eylemezsen:**-*mez, -se, -n*
Gazel 95
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Boyun eğmek, itaat etmek, râzı gelmek.
Tīġ-i ġamzüñle kesüp ḳatl eyle sulṭānum beni
Emriñe ger pādişāhum eylemezsen inḳıyād

inle-:

1. **iñlerdi:**-*r, -di*
Rübai 23
Mısra: **4**
İnlemek, ah etmek.
Fikr-i şeref-i vaṣluñ idüp ṣām ü seḥer
İñlerdi ġam-ı hecr ile cīz̲ʿ-i ḫurmā

2. **iñler:**-*r*
Rübai 231
Mısra: **2**
İnlemek, ah etmek.
Ben olmadayum bādiye-gerdān-ı heves
İñler dil ü cān derd ile mānend-i ceres

ins ile cāna:

1. **ins ile cāna:**-*a*
Rübai 110
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Insan ile cin taifesi.
Ey z̲ātı olan ins ile cāna mebʿūs̲
Olsa n'ola ʿışḳuñ dil ü cāna mebʿūs̲

ins ü cāndan:

1. **ins ü cāndan:**-*dan*
Tarih 10
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Insan ve cin taifesi.
Bu peyām-ı behcet-āṣ̲ārı getürdükde ṣabā
Ḳalmadı şād olmaduḳ hīç ins ü cāndan bir ferīd

ins ü melāʾik:

1. **ins ü melāʾik:**
Kaside 18
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnsanlar ve melekler.
Lemʿa-i envārına pervāne ḫūrşīd ü ḳamer
Der-geh-i z̲ī-şānına ins ü melāʾik cān-sipār

2. **ins ü melāʾik:**
Rübai 511
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnsanlar ve melekler.
Oldı o şehe ins ü melāʾik bende
Şevḳ ile n'ola bende olursam ben de

ins ü melek:

1. **ins ü melek:**
Gazel 312
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnsanlar ve melekler.
ʿAcz iderken midḥat-i evṣāfuña ins ü melek
Naʿtüñe dil-bestedür cān ile bu ṭabʿ-ı fużūl

2. **ins ü melek:**
Kaside 17
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnsanlar ve melekler.
Rūz u şeb ḫuddām-ı bāb-ı ʿizzeti ins ü melek
Ser-be-ser müşṭāḳ-ı ḫāk-i der-gehi şāh u gedā

3. **ins ü melek:**
Kaside 18
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnsanlar ve melekler.
Geşt idüp şām u seḥer der-gāhını ikrām ile
İtmede ins ü melek ol rifʿat ile iftiḫār

4. **ins ü melek:**
Rübai 291
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnsanlar ve melekler.
Ser-geşte-i der-gāhuñ iken çarḫ-ı felek
Dil-beste iken ḫidmetüñe ins ü melek

5. **ins ü melek:**
Rübai 312
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnsanlar ve melekler.
Sulṭān u gedā ins ü melek her ne ki var
Muḥtāc senüñ faẓluña fī-külli'l-ḥāl

ins ü melekden:

1. **ins ü melekden:**-*den*
Rübai 352
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
İnsanlar ve melekler.
Ben nīk ü bedi ṣanma felekden bilürem
ʿAcz oldığını ins ü melekden bilürem

ins ü perī:

1. **ins ü perī:**
Kaside 19
Mısra: **164**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnsanlar ve cinler.
Ṣıdḳ ile inṣāya āġāz it duʿā-yı devletin
Diyeler āmīn aña iḫlās ile ins ü perī

2. **ins ü perī:**
Rübai 555
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
İnsanlar ve cinler.
Her ḳanda ẓuhūr itse o māhuñ eṣeri
Yüz sürmege cān-dāde idi ins ü perī

3. **ins ü perī:**
Tarih 2
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnsanlar ve cinler.
Pāy-gāh-ı taḫt-ı vālā baḫtına rū-māl içün
Oldı dāmen-būs-ı bīʿat şevḳ ile ins ü perī

inṣā:

1. **inṣā:**
Kaside 11
Mısra: **54**
Dîvan edebiyâtı sanatlarına çok fazla yer veren, Arapça, Farsça kelimelerle yüklü, süslü, secîli nesir.
Yoḫsa ey faḫr-ı cihān-ı ḥaḳḳ-ı edā-yı medḥüñe
Kimseler ḳādir degül imlā ile inṣā ile

2. **inṣāya:**-*y, -a*
Kaside 19
Mısra: **163**
Edebî nesir.
Ṣıdḳ ile inṣāya āġāz it duʿā-yı devletin
Diyeler āmīn aña iḫlās ile ins ü perī

inṣā eyledüñ:

1. **inṣā eyledüñ:**-*dü, -ñ*
Murabba 9
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yaratmak.
Bizi ey ʿĀlim ü Dānā
ʿAdemden eyledüñ inṣā

inṣā eyler:

1. **inṣā eyler:**-*r*
Kaside 27
Mısra: **69**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yazmak, kaleme almak.
Böyle mi eyler idüm nüsḫa-i medḥüñ inṣā
Olmasa ḳalbüm eger ḥüzn-i kederle pür-sūz

insā ider:

1. **insā ider:**-*er*
Kaside 26
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Unutmak.
Ne deñlü ġuṣṣa ile olsa bī-dimāġ insān
Ẓuhūr-ı faẓl-ı ilāhī ider anı insā

inṣā itmek:

1. **inṣā itmek:**-*mek*
Kaside 27
Mısra: **65**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yapmak, meydana çıkarmak.
İḳtiżā itdi senüñ medḥüñi inṣā itmek
Görüp evṣāf-ı pesen-dīdeñi ey ẕāt-ı vaḳur

inṣā itmekde:

1. **inṣā itmekde:**-*mek, -de*
Kaside 26
Mısra: **100**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yazmak, kaleme almak.
Kimisi neṣr ile neṣr eylemekde evṣāfuñ
Kimisi naẓm ile itmekde midḥatüñ inṣā

inṣā ḳılmış:

1. **inṣā ḳılmış:**-*mış*
Rübai 22
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yapmak.
Şāhā seni Ḫallāḳ-ı bedīʿu'l-eşyā
Luṭf u kerem ü ʿafv ile ḳılmış inṣā

inṣād ider:

1. **inṣād ider:**-*er*
Tarih 17
Mısra: **42**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir şiiri topluluk önünde manasına, veznine uygun şekilde, sözlere ses tonu ve vurgularla etki gücü katarak yüksek sesle okumak; şiir yazmak, söylemek.
Niẓām üzre olur fevvāreler rīzān güher-āsā
İder gūyā ki bir muʿciz-süḫan eşʿārını inṣād

inṣāf:

1. **inṣāf:**
Gazel 176
Mısra: **6**
Acıma duygusuna, merhamete ve vicdana dayalı adalet.
Yoḳdur taḥammülüm bu ḳadar tāb-ı naḫvete
İnṣāf yoḳ mıdur bu nigāh-ı ġażab nedür

2. **inṣāf:**
Gazel 177
Mısra: **9**
Acıma duygusuna, merhamete ve vicdana dayalı adalet.
Ey Naḥīfī saña inṣāf ile dirse yārān
Ṣāʿir-i ṣīve-nümā muʿcize-gūyā dirler

3. **inṣāf:**
Gazel 376
Mısra: **2**
Acıma duygusuna, merhamete ve vicdana dayalı adalet.
Bir naḫl-i tāze bir ṣanem-i bī-bahānesin
İnṣāf odur ki ḥüsn ile ṣāhum yegānesin

4. **inṣāf:**
Gazel 475
Mısra: **18**
Acıma duygusuna, merhamete ve vicdana dayalı adalet.
Olmaz mı Naḥīfīye sezā milket-i iʿcāz
İnṣāf ile gel baḳ hele bu siḥr-i ḥalāle

5. **inṣāf:**
Kaside 20
Mısra: **9**
Acıma duygusuna, merhamete ve vicdana dayalı adalet.
Evvelā bu cūy-ı ṣāfa ḳıl naẓar inṣāf ile
İki cānibde ruḫām-ı dil-güşā bünyādı gör

6. **inṣāf:**
Matla 174
Mısra: **2**
Acıma duygusuna, merhamete ve vicdana dayalı adalet.
Māh-rūlarla donandı yine ṣaḥn-ı ʿālem
N'eylesün sen de baḳ inṣāf ile zāhid ādem

7. **inṣāf:**
Rübai 214
Mısra: **3**
Acıma duygusuna, merhamete ve vicdana dayalı adalet.
İnṣāf ile fikr eyle neye ḳādirdür
Kendüñ gibi bir ʿabd-i ẕelīl ü ʿāciz

8. **inṣāf:**
Rübai 253
Mısra: **4**
Acıma duygusuna, merhamete ve vicdana dayalı adalet.
ʿAfvüñla İlāhī kām-yāb eyle bizi
Bir vech ile yoḳ egerçi bizde inṣāf

9. **inṣāf:**
Rübai 255
Mısra: **4**
Acıma duygusuna, merhamete ve vicdana dayalı adalet.
Bīm-i sitemüñ derūnum itmekde dü nīm
İnṣāf inṣāf ey cefā-cū inṣāf

10. **inṣāf:**
Rübai 255
Mısra: **4**
Acıma duygusuna, merhamete ve vicdana dayalı adalet. II Birinci ve ikinci "insaf" kelimesinin anlamını kuvvetlendirmek amacıyla kullanılmıştır.
Bīm-i sitemüñ derūnum itmekde dü nīm
İnṣāf inṣāf ey cefā-cū inṣāf

11. **inṣāf:**
Rübai 255
Mısra: **4**
Acıma duygusuna, merhamete ve vicdana dayalı adalet. II Birinci ve ikinci "insaf" kelimesinin anlamını kuvvetlendirmek amacıyla kullanılmıştır.
Bīm-i sitemüñ derūnum itmekde dü nīm
İnṣāf inṣāf ey cefā-cū inṣāf

inṣāf eyle:

1. **inṣāf eyle:**
Gazel 466
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnsaf, merhamet etmek.
Taraḥḥum eyle iḥsān it gel inṣāf eyle sulṭānum
Naḥīfī pāy-māl olsun mı rāh-ı intiẓār üzre

inṣāf eyleñüz:

1. **inṣāf eyleñüz:**-*ñüz*
Gazel 393
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnsaf, merhamet etmek.
Siz de inṣāf eyleñüz lāyıḳ mıdur ol şūḫa kim
ʿAşıḳ-ı dīrīneye aġyārı tercīḥ eylesün

inṣāf eylesün:

1. **inṣāf eylesün:**-*sün*
Gazel 194
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnsaf, merhamet etmek.
Görüp bu nev-zemīnüm bilsün inṣāf eylesün yārān
Naḥīfīveş daḫi bir ṣāʿir-i rengīn edā kimdür

inṣāf idelüm:

1. **inṣāf idelüm:**-*e, -lüm*
Gazel 284
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hakça davranmak, adâlet göstermek, acıyıp merhamet etmek.
Vaḳt-i maʿmūrını kim gördi gel inṣāf idelüm
Böyledür ṭarḥ-ı esāsı bu ḫarāb-ābāduñ

2. **inṣāf idelüm:**-*e, -lüm*
Kaside 3
Mısra: **64**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hakça davranmak,

adâlet göstermek, acıyıp merhamet etmek.
Emr-i mevlāyı ḳoyup ḥükm-i hevāyı tutasın
Göñül inṣāf idelüm böyle midür ʿirfānuñ

3. **inṣāf idelüm:**-*e, -lüm*
Kaside 27
Mısra: **143**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hakça davranmak, adâlet göstermek, acıyıp merhamet etmek.
Var mı inṣāf idelüm sencileyin bir memdūḥ
Ki ola şevket-i ḥükmi sebeb-i defʿ-i fücūr

inṣāf ider:

1. **inṣāf ider:**-*er*
Kaside 22
Mısra: **38**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hakça davranmak, adâlet göstermek, acıyıp merhamet etmek.
Senā-yı ẕātın itmez kimse yoḳ illā ḥasūd-ı bed
O da inṣāf ider gördükçe bu evṣāf-ı zībāyı

inṣāf it:

1. **inṣāf it:**
Gazel 18
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hakça davranmak, adâlet göstermek, acıyıp merhamet etmek.
Niçe kām-āver-i pā-būs olursar sen de inṣāf it
Reh-i ʿışḳında pā-māl olmayanlar ḫāk-i pāy-āsā

2. **inṣāf it:**
Gazel 252
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hakça davranmak, adâlet göstermek, acıyıp merhamet etmek.
Olınmaz mı gel inṣāf it Naḥīfī
Cihānda böyle bir dildārdan ḥaẕ

3. **inṣāf it:**
Gazel 476
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hakça davranmak, adâlet göstermek, acıyıp merhamet etmek.
Niçe cān virmesün āṣüftelerüñ inṣāf it
Sevdigüm böyle ḥaḳīḳatli cevān oldıġuña

inṣāf olınsa:

1. **inṣāf olınsa:**-*ın, -sa*
Gazel 15
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hakka ve adalete uygun karar verilmesi. II. Merhamet olunsa; merhamet edilse.
Seni tedbīr-i ẕevḳ-i zevraḳ ile almış āġūşa
Niçe cūş itmesün inṣāf olınsa şevḳ ile deryā

2. **inṣāf olınsa:**-*ın, -sa*
Gazel 22
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hakka ve adalete uygun şey olmak II cezasını bulmak. Hak ettiği kötü sona uğramak.
Nigāh-ı ġamzesi ṭurmaz nühüfte ʿişveler eyler
Gel imdi n'eylesün inṣāf olınsa ʿāṣıḳ-ı şeydā

3. **inṣāf olınsa:**-*ın, -sa*
Gazel 172
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Hakka ve adalete uygun karar verilmesi. II. Merhamet olunsa; merhamet edilse.
Ḥaḳ budur inṣāf olınsa çoḳ Mesīḥā-lehceye Nüsḫa-i şiʿrüm Naḥīfī levḥa-i iʿcāz olur

4. **inṣāf olınsa:**-*ın, -sa*
Kaside 19
Mısra: **145**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hakka ve adalete uygun karar verilmesi.
Yā niçe faḫr eylemez inṣāf olınsa vaṣf iden
Ẕāt-ı ẕī-şānuñ gibi bir ẕāt-ı ʿālī-gevheri

inṣāfa gel:

1. **inṣāfa gel:**
Gazel 392
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
İnsaf, merhamet etmek.
Baḳ hilāl ebrūsına inṣāfa gel ey māh-ı nev
Tāb-ı ḥüsn ile o ḫūrşīd-iştihārumdur gelen

inṣāfa gelmezler:

1. **inṣāfa gelmezler:**-*mez, -ler*
Gazel 161
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Deyim**
İnsaf, merhamet etmek.
Daḫi inṣāfa gelmezler mi āyā Güzeller dil-rübālar bī-vefālar

inṣāfa gelse:

1. **inṣāfa gelse:**-*se*
Gazel 249
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Haksızlıktan, merhametsizlikten vazgeçip adâletle davranır olmak.
Nāz ile bir kerre tevcīh-i nigāh itse bana
Gelse inṣāfa biraz ol çeşm-i şehlā-yı neşāṭ

2. **inṣāfa gelse:**-*se*
Gazel 481
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
İnsaf, merhamet etmek.

Gelse inṣāfa o gül-çehre
baña rām olsa
Dil-i nā-kāmuma da ruḫṣat-ı
ārām olsa

insān:

1. **insānuñ:**-*uñ*
Gazel 297
Mısra: **8**
Âdem, âdemoğlu, insan, halk, ahâli.
Seni gördükçe ey perī-çehre
Ṣabr u ārāmı ḳalmaz insānuñ

2. **insān:**
Gazel 454
Mısra: **12**
Âdem, âdemoğlu, insan, halk, ahâli.
ʿĀṣıḳ-ı ṣūrīde-ḥāle ḳaṣd-ı
mekr eyler raḳīb
Gör ki şeyṭānı musallaṭ
olmış insān üstüne

3. **insānuñ:**-*un*
Kaside 3
Mısra: **22**
Âdem, âdemoğlu, insan, halk, ahâli.
ʿĀḳıbet menzili ḫāk oldığına
vāḳıf iken
Neyedür ġafleti tā böyle
żaʿīf insānuñ

4. **insān:**
Kaside 26
Mısra: **7**
Âdem, âdemoğlu, insan, halk, ahâli.
Ne deñlü ġuṣṣa ile olsa bī-
dimāġ insān
Ẓuhūr-ı fażl-ı ilāhī ider anı
insā

5. **insānı:**-*ı*
Kıt'a 38
Mısra: **12**
Âdem, âdemoğlu, insan, halk, ahâli.
Görürken ʿibret almaz
inḳılāb-ı çarḫ-ı gerdūnı
Bu ġaflet ġālibā aʿmā ider
bī-çāre insānı

6. **insān:**
Rübai 403
Mısra: **4**
Âdem, âdemoğlu, insan, halk, ahâli.
Senden meded olmazsa kerem olmazsa
Yā Rab neye ḳādir ola ʿāciz insān

7. **insān:**
Rübai 445
Mısra: **2**
Âdem, âdemoğlu, insan, halk, ahâli.
Ol Vāhid-i bī-şerīkdendür iḥsān
Yoḫsa neye ḳādir ola ʿāciz insān

8. **insān:**
Tarih 30
Mısra: **2**
Âdem, âdemoğlu, insan, halk, ahâli.
Zihī germābe-i zībā
zihī ḥammām-ı şevḳ-efzā
Ki ḥüsn-i ṭarḥınuñ insān olur
meftūn u ḥayrānı

insān eyleyüp:

1. **insān eyleyüp:**-*yüp*
Murabba 9
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnsan haline getiren.
Beni çün eyleyüp insān
Hidāyet eyledüñ iḥsān

insān iden:

1. **insān iden:**-*en*
Gazel 1
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnsani özelliklerle vasıflandırmak, yaratmak.
Ey ḫāk-i nem-sirişteyi insān iden Ḫudā
İnsānı genc-i gevher-i īmān iden Ḫudā

insān olasın:

1. **insān olasın:**-*a, -sın*
Rübai 400
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Insan olmak.
Aḫlāḳuñı tehẕīb ḳıl insān olasın
Maḳbūl-i Ḫudā maẓhar-ı iḥsān olasın

insāniyyet:

1. **insāniyyeti:**-*i*
Matla 257
Mısra: **2**
İnsana yakışır hâl, insanlık.
Nā-kesüñ yoḳ kesb-i ḥüsn-i ḫulḳa aṣlā niyyeti
Cāh-ı devlet ẓann ider bī-çāre insāniyyeti

inşā-nüvīs-i fenn-i naẓm olsam:

1. **inşā-nüvīs-i fenn-i naẓm olsam:**-*sa, -m*
Gazel 133
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şiir sanatının yazarı olmak II şair olmak.
Naḥīfī her ne dem inşā-nüvīs-i fenn-i naẓm olsam
Dem-i iʿcāz elbet baña iḥżār-ı devāt eyler

inşā-nüvīs-i nāme-i ḥālet-fezā olalar:

1. **inşā-nüvīs-i nāme-i ḥālet-fezā olalar:**-*a, -lar*
Kaside 5
Mısra: **150**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Vaziyeti arttıran mektubun yazarı olmak.
Tā ki erbāb-ı süḫan-gūyā-yı naẓm u neṯr olup
Olalar inşā-nüvīs-i nāme-i ḥālet-fezā

inşā-yı medḥidür:

1. **inşā-yı medḥidür:**-*i, -dür*
Gazel 376
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade

Övmenin kaleme alınması.
ʿArż-ı naẕīreden ġaraż inşā-yı medḥidür
Yād eyleyüp mülāṭafat-ı kām-rānesin

inşirāḥ gelsün:

1. **inşirāḥ gelsün:**-*sün*
Murabba 6
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ferahlık gelmek.
Gelsün derūna inşirāḥ
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

intibāh:

1. **intibāh:**-*de*
Kaside 11
Mısra: **57**
Uyanma, uyanıklık.
Gelme çeşm-i dil-i zārına bir dem intibāh
Fikret-i aḥvāl-i pür-ehvāl-i ġam-peymā ile

intihā:

1. **intihā:**
Kaside 5
Mısra: **112**
Son, nihayet.
Her ne deñlü bī-nihāyet olsa cürm-i ʿāṣıyān
Baḥr-ı faẕl u raḥmet-i mevlāya yoḳdur intihā

intiḫāb itsün:

1. **intiḫāb itsün:**-*sün*
Kaside 1
Mısra: **68**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Seçmek, tercih etmek.
Münderic oldı bu naẓm içre uṣūl-i müddeʿā
Müsteʿiddān-ı huner maḳṣūdın itsün intiḫāb

intiḳāl itdüm:

1. **intiḳāl itdüm:**-*dü, -m*
Kaside 25
Mısra: **52**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yer değiştirmek. II Ölmek.
Umaram himmetüñ refīḳum ola
Bu ümmīd ile intiḳāl itdüm

intiḳām:

1. **intiḳāmumuz:**-*umuz*
Gazel 183
Mısra: **15**
Öç alma, yapılan bir kötülüğe gereken karşılığı verip acısını çıkarma.
Ḳalmaya intiḳāmumuz gerdiş-i kīne-cūda da
Baña o daḥi ʿāḳıbet şekve-i inḳılāb ider

2. **intiḳāmumuz:**-*umuz*
Gazel 214
Mısra: **12**
Öç alma, yapılan bir kötülüğe gereken karşılığı verip acısını çıkarma.
Her-kes bulur cezāsını yevm-i nüşūrda
Ḳalmaz ʿadūya daḥi bizüm intiḳāmumuz

intikām almaz:

1. **intikām almaz:**-*maz*
Gazel 228
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Öç almak.
Kerīmü'ṭ-ṭabʿ olan ḫaşm-ı denīden intikām almaz
Murād üzre bilür kim kimseler dünyāda kām almaz

intimā eylese:

1. **intimā eylese:**-*se*
Gazel 183
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir nesil ve nesebe mensup olmak, intisap etmek.
Naẓra-nevāz-ı nāz olup eylese ʿaksini intimā
Reşk-i ruḫından ol mehüñ āyīne ıżṭırāb ider

intisāb:

1. **intisābumdur:**-*um, -dur*
Kaside 28
Mısra: **62**
Bağlılık II İlgi.
Yeter devlet dil-i bīmāra rūmālī-i der-gāhuñ
Saʿādet baña ancaḳ ol maḳāma intisābumdur

intisāb iderseñ:

1. **intisāb iderseñ:**-*er, -se, -ñ*
Kaside 1
Mısra: **36**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İntisap etmek, girmek, dâhil olmak.
Bāġ-ı ʿışḳı idegör ḫūn-ı cigerle pür-nemā
Bu saña kibrīt-i aḥmerdür iderseñ intisāb

intisāb-ı der-geh-i devlet-meʾābuñdur:

1. **intisāb-ı der-geh-i devlet-meʾābuñdur:**-*uñ, -dur*
Gazel 416
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sığınak devletin eşiğinin mensubu.
Murādum intisāb-ı der-geh-i devlet-meʾābuñdur
İdüp evṣāf-ı pāküñle tevessül yā Resūla'llāh

intisāb-ı ḫasret-i ʿışḳ-ı muḥammedī ḳıl:

1. **intisāb-ı ḫasret-i ʿışḳ-ı muḥammedī ḳıl:**
Gazel 488
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Peygamber aşkının özleminin ferdi olmak.
Zāhid naṣīḥat ister iseñ ṭut sözüm benüm
Ḳıl intisāb-ı ḫasret-i ʿışḳ-ı Muḥammedī

intiẓām-ı ʿālemüñ:

1. **intiẓām-ı ʿālemüñ:**-*üñ*
Matla 255
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dünyanın düzeni.
Düşme ḳayd-ı rifʿat ü cāha gel itme raġbeti
Düş gibidür intiẓām-ı ʿālemüñ keyfiyyeti

intiẓār:

1. **intiẓār:**
Gazel 38
Mısra: **7**
Bekleme, bekleyiş.
İntiẓār ile beni zār eyledi tā ṣubḥa dek
Āh kim bir ṣūḫ-ı bed-peymāna oldum mübtelā

2. **intiẓārdan:**-*dan*
Gazel 78
Mısra: **3**
Bekleme, bekleyiş.
Āzāde eyle gel beni bu intiẓārdan
Dīrīne ʿahd-i vuṣlata vaʿd-i teḫallüf it

3. **intiẓārıyla:**-*ı, -yla*
Gazel 134
Mısra: **7**
Bekleme, bekleyiş.
Ḫvāb görmez intiẓārıyla zamān-ı ḥaşre dek
Mübtelālar kim esīr-i vaʿde-i ferdā olur

4. **intiẓār:**
Gazel 344
Mısra: **7**
Bekleme, bekleyiş.
İntiẓār ile ciger-ḫūn-ı ġam-ı ḥasret olup
Her nefes ṣūret-i bī-cān gibi ḥayrān göreyüm

5. **intiẓāra:**-*a*
Gazel 411
Mısra: **4**
Bekleme, bekleyiş.
Gözüm ḫāk-i derüñ küḥl itmek ister dīde-i cāna Taḥammül itmez oldum intiẓāra yā Resūla'llāh

6. **intiẓāra:**-*a*
Gazel 438
Mısra: **8**
Bekleme, bekleyiş.
Sen ḫulf-ı vaʿde nāz ile sergerm-i iʿtiyād
Ṣabr itmez intiẓāra dil-i rūbe-rāh ise

7. **intiẓāruñla:**-*uñ, -la*
Matla 236
Mısra: **2**
Bekleme, bekleyiş.
Seḥer boynum burup hemsāye oldım reh-güẕāruñla
Gözüm yollarda ḳaldı nergisāsā intiẓāruñla

ip:

1. **iplüdür:**-*lü, -dür*
Gazel 277
Mısra: **2**
Bağlamak için kullanılan, çeşitli kalınlıkta bükülmüş sicim.
Öpmek ister ġonçesin tenhā ḳabaḳ
Bir boġazı iplüdür cānā ḳabaḳ

ir:

1. **irişdi:**-*iş, -di*
Gazel 49
Mısra: **1**
Ermek, ulaşmak, yetişmek.
Geldi bahār irişdi dem-i dād-ı ʿandelīb
Şād oldı şimdi ḫāṭır-ı nā-şād-ı ʿandelīb

2. **irse:**-*se*
Gazel 76
Mısra: **8**
Ermek, ulaşmak, yetişmek.
Şīvenger olup kūh-ı maḥabbetle ṣadāsı
Ferhād-ı dile irse eger tīşe-i ḥasret

3. **irmek:**-*mek*
Gazel 85
Mısra: **1**
Ermek, ulaşmak, yetişmek.
Pādişāhā dünyede irmek viṣāl-i yāra güç
Rūz u şeb āvāre ḳaldı bu dil-i nā-çāra güç

4. **irişdi:**-*iş, -di*
Gazel 87
Mısra: **4**
Ermek, ulaşmak, yetişmek.
O ḫaṭṭ-ı tāze ruḫ-ı yāra zīb-baḫş oldı
Bahār irişdi güzellendi gülsitān-ı feraḥ

5. **irgürüp:**-*gür, -üp*
Gazel 96
Mısra: **3**
Ermek, ulaşmak, yetişmek.
Āb-ı vaṣluñ teşne cāna irgürüp eyle kerem
Kim yanupdur nār-ı hecre micmer içre ṣan sipend

6. **irmeyen:**-*me, -y, -en*
Gazel 197
Mısra: **8**
Ermek, ulaşmak, yetişmek.
Baḫt-ı maḳṣūrum mı bilmem mānīʿ-i vuṣlat hele
İrmeyen dāmān-ı yāra dest-i kūtāhum mıdur

7. **irdi:**-*di*
Gazel 248
Mısra: **8**
Ermek, ulaşmak, yetişmek.
Ġamm ile vādī-i hecr içre gezerken bu gice
Esed-āsā baña irdi yine ol pençe-i feyż

8. **irişdi:**-*iş, -di*
Gazel 273
Mısra: **2**
Ermek, ulaşmak, yetişmek.
Dün ü gün kūşe-i ġamda göñül ġam-nāk ü nāk ancaḳ
İrişdi ḫançer-i cevri tenüm çālāk ü nāk ancaḳ

9. **irersem:**-*er, -se, -m*
Gazel 276
Mısra: **7**
Ermek, ulaşmak, yetişmek.
Firāḳuñ nārına düşdüm irersem ḥālet-i nezʿa
Beni sīneñde defn eyle ḳamer-veş sīne-pāk ancaḳ

10. **irişmedi:**-*iş, -me, -di*
Gazel 303
Mısra: **17**
Ermek, ulaşmak, yetişmek.
Naḥīfīye ḫaber-i ṣıḥḥatüñ irişmedi ḥayf
Şikestedür per ü bāli kebūter-i seḥerüñ

11. **irişmez:**-*iş, -mez*
Gazel 472
Mısra: **4**
Ermek, ulaşmak, yetişmek.
Derūn-ı ġonçeden pervāz ider eflāke ṣafvetle
İrişmez şāhīn-i endīşe murġ-ı şeb-nem-i ʿışḳa

12. **irişdi:**-*iş, -di*
Kaside 11
Mısra: **6**
Ermek, ulaşmak, yetişmek.
Ḳıldı cennetden saña ʿizzetle iḥżār-ı Burāḳ
Çün irişdi emr-i mevlā Ḥażret-i Cebrāʾile

13. **irem:**-*em*
Kaside 12
Mısra: **68**
Ermek, ulaşmak, yetişmek.
Bir ḥālet-i pür-şevḳ ile şād eyle beni kim
Esrār-ı nihān ile irem baḫş-i ʿayāna

14. **irince:**-*ince*
Kaside 24
Mısra: **36**
Ermek, ulaşmak, yetişmek.
Gürīzān oldılar ḫāke ser-ā-pā bīm-i ḳahrından
İrince resm ü nām-ı ṣavleti Sām ü Nerīmāna

15. **irişür:**-*iş, -ür*
Rübai 302
Mısra: **4**
Ermek, ulaşmak, yetişmek.
Sensin şeb-i Ḳadre iden ibdāʿ-ı şeref
Senden irişür bendelere feyż-i nevāl

16. **irişür:**-*iş, -ür*
Rübai 303
Mısra: **2**
Ermek, ulaşmak, yetişmek.
Ey Müʿmin-i bī-minnet ü Vehhāb ü Celīl
Senden irişür ʿāleme enʿām-ı cemīl

17. **irişdi:**-*iş, -di*
Tarih 10
Mısra: **15**
Ermek, ulaşmak, yetişmek.
Gūş-ı ehl-i dillere irişdi çün ḫoş ṣadā
Söylediler her biri bir dürlü tārīḫ-i cedīd

ir-:

1. **irmez:**-*mez*
Gazel 68
Mısra: **10**
Ermek, ulaşmak, yetişmek.
Ey Naḥīfī eşk-i çeşmüñ olmasun Nīl ü Furāt
Lücce-i ʿUmmānına irmez anuñ bālā-yı dost

2. **irmez:**-*mez*
Gazel 274
Mısra: **5**
Ermek, ulaşmak, yetişmek.
Ḳaṣr-ı ḥüsnüñden baña irmez ise bir nān-ı ḫuşk
Baña şeftālū-yı vaṣluñ yiter ol iftār-ı ʿışḳ

3. **irmez:**-*mez*
Gazel 524
Mısra: **14**
Ermek, ulaşmak, yetişmek.
Naḥīfī-i tīġ-ı ṭabʿuñ tā ki ser-tīz-i belāġatdur
Dil-i ḥussāda irmez ḫāṭır-ı aʿdāya degmez mi

4. **irdüñ:**-*dü, -ñ*
Kaside 11
Mısra: **24**
Ermek, ulaşmak, yetişmek.
Ḳāb-ı ḳavseyne güẕār itdükçe tīr-i himmetüñ
Menzil-i aʿlāya irdüñ ḳurb-ı ev ednā ile

5. **irmiş:**-*miş*
Matla 6
Mısra: **2**
Ermek, ulaşmak, yetişmek.
Remedden çeşm-i ḫūn-rīzüñ ḳızarmış gül-i raʿnā ey
Yine beñzer ki irmiş saña zaḫm-ı dīde-i aʿdā

īrād itmekdedür:

1. **īrād itmekdedür:**-*mek, -de, -dür*
Tarih 17
Mısra: **34**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Getirmek, söylemek.
Taʿaddüd üzre her bir ḥavż lücce-pür-ṣadef oldı
Ḥabāb-ı āb-ı ṣāf andan güher itmekdedür īrād

irādet:

1. **irādetüñ:**-*üñ*
Rübai 78
Mısra: **2**
İrade, istenç.
Mevḳūf-ı meşiyyetüñ ḫusūl-ı maṭlab
Merhemden irādetüñ vüṣūl-ı maṭlab

irādet-i bārī:

1. **irādet-i bārī:**
Kaside 26
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Allah'ın iradesi.

Bu emre itse taʿalluḳ irādet-i Bārī
Olur ẕuhūrına bāʿiṣ teveccüh-i ednā

īrād-ı murād itmek:

1. **īrād-ı murād itmek:**-*mek*
Kaside 23
Mısra: **41**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Dileği söylemek.

Redīf-i teng ile müşkildür īrād-ı murād itmek
Maḳāl-i iḫtiṣār-ı maʿẕeret bi'l-iḳtiżā gelsün

ırag̈ oldum:

1. **ırag̈ oldum:**-*du, -m*
Gazel 241
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Uzak kalmak, ayrı düşmek.

Didi artuḳ ırag̈ oldum yine ḳal künc-i ḥasretde
Ferāmūş itme ʿuşşāḳı didüm yāre cefā yazmış

ırag̈ olmaz:

1. **ırag̈ olmaz:**-*maz*
Gazel 258
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Uzak olmak.

Vaṣluña daʿvet olursa bu Naḥīfī g̈am yimez
Ger daḫi Bag̈dād olursa ʿāṣıḳa olmaz ırag̈

ʿirāḳ:

1. ʿ**irāḳı:**-*ı*
Gazel 500
Mısra: **10**

Dicle Nehri ile Aşağı Basra'ya kadar olan bölge olup Şat Irmağı'nın iki tarafına denir. Bugünkü Irak topraklarının bulunduğu bölgedir.

Biz hem-reh-i ṣabāyuz ʿuşşāḳ-ı bī-nevāyuz
ʿAzm idüp Iṣfahāna geşt idelüm ʿIrāḳı

īrān:

1. **i̱rān:**
Kaside 24
Mısra: **38**

İran.

İderdi Behmen ü Efrāsyābuñ ḫākini lerzān
ʿİnān-gīr itse raḫş-ı ʿazmini I̱rān ü Tūrāna

iras:

1. **īrāṣ:**
Gazel 82
Mısra: **2**

Doğru, gerçek.

Ḥaẕer ḳıl eyleme iḳbāl-i ṣoḥbet-i aḥdāṣ
Muṣāḥabetleri meyl-i hevā ider īrāṣ

īrās-ı feraḥ:

1. **īrāṣ-ı feraḥ:**
Tarih 16
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Ferah sebebi.

Vażʿ u ṭarḥ u resm-i şevḳ-efzāsınuñ ḫāṣıyyeti
Oldı īrāṣ-ı feraḥ celb-i ṣafā kesb-i refāh

īrās-ı tāb ü teb ide:

1. **īrāṣ-ı tāb ü teb ide:**-*e*
Kaside 6
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Sıcaklık ve hararetin sebebiyeti olmak.

İtme dirīg̈ reşḥa-i luṭfuñ bu teşneden
Ol dem ki hevl ü şerm ide īrāṣ-ı tāb ü teb

iʿrāżı olursa:

1. **iʿrāżı olursa:**-*ı, -ur, -sa-ur, -sa*
Gazel 486
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Yüz çevirmek, kaçınmak.

Kime varsun kim iḳbāl eylesün ol ḫāk-i nā-çīze
Olursa bendeden mevlāsınuñ redd üzre iʿrāżı

ʿirfān:

1. ʿ**irfānuñ:**-*uñ*
Kaside 3
Mısra: **64**

Manevi ve ruhi tecrübeyle edinilen sezgisel bilgi.

Emr-i mevlāyı ḳoyup ḥükm-i hevāyı tutasın
Göñül inṣāf idelüm böyle midür ʿirfānuñ

ʿirfān ehli:

1. ʿ**irfān ehli:**
Gazel 152
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

İrfan sahipleri, ârifler.

Saña şāhid yeter bülbüllerüñ gülşende efg̈ānı
Ki ʿirfān ehli renc-i ḫār-ı endūh ile nālāndur

irḫā eylesem:

1. **irḫā eylesem:**-*se, -m*
Kaside 26
Mısra: **106**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Dizginleri gevşetmek (Yazmaya başlamak).

Hücūm-ı g̈ayret ile ḳanda gitdigüm bilmem
ʿİnān-ı ḫāmemi ʿayb itme eylesem irḫā

irḫā-yı ʿinān itme:

1. **irḫā-yı ʿinān itme:**-*me*
Gazel 461
Mısra: **17**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dizginleri koyuverme II işi oluruna bırakmak.
Hevāya meyl idüp ġafletle irḫā-yı ʿinān itme
Bu nefs-i ser-keşi rām itmege saʿy it riyāżetle

iriş:

1. **irişdür:**-*dür*
Gazel 275
Mısra: **9**
Erişmek, ulaşmak, gelmek.
Meded bīmār olan cāna irişdür şerbet-i vaṣluñ
Şarāb-ı leblerüñ şāhum cinān içre zülāl ancaḳ

2. **irişür:**-*ür*
Rübai 174
Mısra: **4**
Erişmek, ulaşmak, gelmek.
Gülzār-ı cihān içre nihāl-i ḫuşke
Senden irişür neşv ü nemā sendendür

ʿirḳ-ı ʿāriḳ:

1. **ʿirḳ-ı ʿāriḳ:**
Kaside 6
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şah damarı.
ʿIrḳ-ı ʿāriḳ ẕātuña menşūr-ı ḫāṣdur
ʿUnvān-ı eşrefü'l-ḥaseb ü aʿrafü'n-neseb

ʿırḳ-ı ḥasen:

1. **ʿırḳ-ı ḥasen:**
Kaside 26
Mısra: **37**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzel yaratılış.
Baḳılsa neşʾet-i aṣl-ı aṣīli ʿırḳ-ı ḥasen
Vücūdı mecd ü necābetde ferʿ-i müstesnā

ʿırḳ-ı pāke:

1. **ʿırḳ-ı pāke:**-*e*
Kaside 26
Mısra: **36**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz soylu.
O ḫānedāna virilmiş ʿuluvv-i himmet ü cūd
O ʿırḳ-ı pāke olınmış ʿaṭā seḫā vü ʿaṭā

ırmaġ ile çaġ oldı:

1. **ırmaġ ile çaġ oldı:**-*dı*
Gazel 258
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Irmak ve büyük gözyaşı tanesi olmak.
Ḥasretüñle şerḥa çekdüm cümle sīnem oldı dāġ
Gözlerümden aḳdı yaşum oldı ırmaġ ile çaġ

irşād idüp:

1. **irşād idüp:**-*üp*
Tarih 17
Mısra: **66**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Doğru yolu göstermek.
Vezīr-i aʿẓam-ı ẕī-şānın eyle maẓhar-ı tevfīḳ
Hemīşe kār-ı ḫayr ü ʿadl ü iḥsāna idüp irşād

irşād itdi:

1. **irşād itdi:**-*di*
Rübai 140
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Doğru yolu göstermek.
İtdi bizi pīr-i ʿışḳ ezelden irşād
Olsaḳ ne ʿaceb kemāli üzre üstād

irsāl:

1. **irsālüñi:**-*üñ, -i*
Tahmis 4
Mısra: **23**
Gönderme, yollama.
İtdi irsālüñi Ḥaḳ raḥmet-i kübrā ḫaberi
Sensin ol püşt ü penāh-ı melek ü ins ü perī

irsāl itdük:

1. **irsāl itdük:**-*dü, -k*
Gazel 206
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönderme, gönderilme, yollama.
Niyāz-nāmemüz itdük ṣabā ile irsāl
O ġonçeden bize luṭf-ı peyāma muntaẓıruz

irtibāṭ:

1. **irtibāṭ:**
Matla 130
Mısra: **1**
Bağlantı, alaka, ilgi.
Vaʿde-i vaṣluñ gibi yoḳ sözlerüñde irtibāṭ
Yine beñzer kim bu şeb ġayr ile itdüñ iḫtilāṭ

irtiḥāl-i mülk-i ʿuḳbāya:

1. **irtiḥāl-i mülk-i ʿuḳbāya:**-*ya*
Gazel 387
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ahiret mülküne gitmek II ölüm.
Ne fikr-i zād-ı rıḥlet var ne ḫod ḳayd-ı sefer sende
Meger kim irtiḥāl-i mülk-i ʿuḳbāya inanmazsın

irtikāb-ı maḥv-i ẕat eyler:

1. **irtikāb-ı maḥv-i ẕat eyler:**-*r*
Gazel 133
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kişiyi mahveden kötü bir iş yapar.

Olan pervāne-i şemʿ-i
tecellī bezm-i ʿışḳ içre
Miṯāl-i dūd evvel irtikāb-ı
maḥv-i ẕat eyler

irüşdür:

1. **irüşdürme:**-*me*
Gazel 70
Mısra: **3**
Ulaştırmak.
Ki serv-endāmına yā Rab
irüşdürme fenā bādın
O ḳadd-i serv-i şeh-nāza
ilāhī ḳıl ʿaṭā ṣıḥḥat

iş:

1. **işüñ:**-*ün*
Gazel 10
Mısra: **8**
Yapılan şey, davranış, eylem.
Ḳanı selāmı ḳanı bir peyāmı
cānānuñ
Ṣabā sensüñ de işüñ hep
hevā imiş ḥayfā

2. **işüñ:**-*üñ*
Gazel 287
Mısra: **8**
Yapılan şey, davranış, eylem.
Tā-be-key ḫande-i ġaflet o
güni fikr it kim
Şerm-i cürm ile işüñ girye vü
āh olsa gerek

3. **işi:**-*i*
Kaside 17
Mısra: **36**
Yapılan şey, davranış, eylem.
Yoḳ liyāḳat gerçi anda
ḫ∨āhiş-i iḥsānuña
Her umūrı nā-sezādur her işi
sehv ü ḫaṭā

4. **işi:**-*i*
Matla 172
Mısra: **2**
Yapılan şey, davranış, eylem.
Eksük olmaz o perīnüñ baña
āzārı müdām
Bu dil-i kemterüñ oldı işi
ʿışḳ ile tamām

5. **işüm:**-*üm*
Rübai 514
Mısra: **3**
Yapılan şey, davranış, eylem.
Ḳaldı işüm ancaḳ kerem ü
raḥmetüñe
Ey ḳullarına ekrem ü erḥam
Allāh

ʿīsā:

1. **ʿİsā:**
Kaside 11
Mısra: **17**
İsa Peygamber.
Ādem ü Yaḥyā vü ʿİsā ile
İbrāhīm ile
Yūsuf u İdrīs ü Hārūn ile
hem Mūsā ile

işābet eyler:

1. **işābet eyler:**-*r*
Gazel 130
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ulaşmak, değmek; payına düşmek.
Ricāl-i devlet-i dünyā işābet
eyler hep
Netīce her ne ḫaṭā var ise
gedādan olur

işābet eylerdi:

1. **işābet eylerdi:**-*r, -di*
Gazel 50
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ulaşmak, değmek; payına düşmek.
Sāyeme biñ şevḳ ile ḳaṣd-ı
taʿalluḳ eylesem
Dīde-i taṣvīre eylerdi işābet
reng-i ḫ∨āb

işābet-i zaḫm-ı elem:

1. **işābet-i zaḫm-ı elem:**
Gazel 355
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Acı yaralarının isabeti.
Eksük degül işābet-i zaḫm-ı
elem baña
Gūyā ki tīr-i ʿışḳa muʿayyen
nişāneyem

işʿār:

1. **işʿār:**
Gazel 209
Mısra: **8**
Yazı ile bildirme, haber verme.
Mā-ḥaṣal mūy-ı meyānuñ
ḳucmadur cānā ġaraż
Andan ince fikr ile dil ḥālin
işʿār istemez

işʿār eyler:

1. **işʿār eyler:**-*r*
Rübai 158
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dökmek, saçmak.
levlāke levlāk lema ḫalaḳtü'l
eflāḳ senüñ
Ḫāṣıyyet-i ẕāt-ı pāküñ eyler
işʿār

işʿār eyleyüp:

1. **işʿār eyleyüp:**-*yüp*
Gazel 421
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bildirmek, haber vermek.
Ṣafā-yı ʿışḳuñ işʿār eyleyüp
ḫāk-i mezārumdan
Ṣalāt itsün saña her bir
giyāhum yā Resūla'llāh

işʿār idem:

1. **işʿār idem:**-*em*
Kaside 8
Mısra: **280**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yazı ile bildirmek.
Ben ne ḫākem ki senüñ
medḥüñe ṣāyeste olam
Ne gedāyam ki idem naʿt-i
şerīfüñ işʿār

iş῾ār iderdi:

1. **iş῾ār iderdi:**-*er, -di*
Kaside 19
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Esirgemeden, kendinden çok başkalarının menfaatini düşünerek fedakârlıkla verme, ikram etme, saçma.
Ḥāşılı devr-i felek iş῾ār iderdi ῾āleme
Resm-i dīvān-ı cülūs-ı şāh-ı İskender-ferī

īsār ideyüm:

1. **īsār ideyüm:**-*e, -yüm*
Kaside 8
Mısra: **284**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Esirgemeden, kendinden çok başkalarının menfaatini düşünerek fedakârlıkla verme, ikram etme, saçma.
Ḳāşıram çünki tamām itmede na῾t-i pāküñ
İdeyüm der-gehüñe dürr-i senāyı īsār

īsār idüp:

1. **īsār idüp:**-*üp*
Kaside 9
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saçmak, dökmek; feda etmek.
Gāh eşk-i dīde geh ḫūn-ı ciger īsār idüp
Rāh-ı ḥuccāca nisār-ı dürr ü mercān eylesem

iş῾ār itmem:

1. **iş῾ār itmem:**-*me, -m*
Rübai 181
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yazı ile bildirmek.
Olsam da mey-i ῾ışḳ ile mest-i evgār
Rāz-ı dilümi kimseye itmem iş῾ār

īsār ḳıldı:

1. **īsār ḳıldı:**-*dı*
Kaside 8
Mısra: **74**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saçmak, serpmek, dağıtmak.
Ḥabbeza raḥmet-i mev῾ūd-ı Ḫudāvendi o şāh
Ḳıldı teşrīf-i vücūdıyla cihāna īsār

işāret:

1. **işāretüñle:**-*üñ, -le*
Kıt'a 8
Mısra: **2**
Alamet, belirti, gösterge.
Āsumān üzre ol zamān ki senüñ
Oldı şaḳ bir işāretüñle ḳamer

2. **işāretle:**-*le*
Kıt'a 33
Mısra: **4**
Alamet, belirti, gösterge.
Ḳademin merdümek-i dīdeye vaż῾ itse revā
Ol ki ḫāk-i ḳademüñden bir işāretle gele

işāret itdükde:

1. **işāret itdükde:**-*dük, -de*
Rübai 515
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Göstermek.
İlzām-ı ῾adū itmek niçün şaḳḳ itdi
Engüşt ile itdükde işāret māha

işāret olmasun:

1. **işāret olmasun:**-*ma, -sun*
Gazel 384
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İz, alamet, belirti olmak.
Ol ḳadar āmādedür çāk-i girībān itmege
Çeşm-i şūḫuñdan Naḥīfīye işāret olmasun

īsār-ı ḳadem ḳıl:

1. **īsār-ı ḳadem ḳıl:**
Gazel 322
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Geliş sebebiyle (saçı) saçmak.
Düş aġlayaraḳ pāyına yārüñ dem-i teşrīf
Nā-şüfte niçe gevheri īsār-ı ḳadem ḳıl

īsār-ı senā ḳıl:

1. **īsār-ı senā ḳıl:**
Kaside 12
Mısra: **78**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Övgü saçmak.
İẓhār-ı ῾ubūdiyyet idüp sen de Naḥīfī
Īsār-ı senā ḳıl o şeh-i ῾ālemiyāna

isbāt:

1. **işbāt:**
Matla 48
Mısra: **1**
Kanıt, delil.
ister saña mānendī-i ḥüsnin işbāt
Ḥazer itmez gibi hīç sū᾽-i edebden mir᾽āt

isbāt eyler:

1. **işbāt eyler:**-*r*
Rübai 82
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İspat etmek.
Biñ zerre olursa bu vücūd-ı fānī

Her ẕerrelerüm vaḥdetüñ eyler iṯbāt

2. **iṯbāt eyler:**-*r*
Rübai 385
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İspat etmek.
Bu kevn ü mekān ḳudretüñ eyler iṯbāt
Āyāt-ı şühūd-ı vaḥdetüñdür ʿālem

<u>isbāt-ı vücūd eyleye:</u>

1. **iṯbāt-ı vücūd eyleye:**-*ye*
Tarih 4
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Var olduğunu göstermek, kendini göstermek, görünmek.
Tābiʿ-i sünnet olup bidʿat ola menfūrı
Eyleye şerʿ-i Muḥammed ile iṯbāt-ı vücūd

<u>işbu:</u>

1. **işbu:**
Gazel 83
Mısra: **7**
İşte bu.
Pes fenādur işbu menzil çün görürsin ʿāḳıbet
Devlet-i ʿuḳbā dilerseñ işbu fānīden de geç

2. **işbu:**
Gazel 83
Mısra: **8**
İşte bu.
Pes fenādur işbu menzil çün görürsin ʿāḳıbet
Devlet-i ʿuḳbā dilerseñ işbu fānīden de geç

<u>ise:</u>

1. **ise:**
Gazel 3
Mısra: **5**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Ḥasret-i dīdār-ı pāküñle n'ola pür-ḫūn ise
Cān ile müştāḳdur bu dīde-i giryān saña

2. **iseñ:**-*ñ*
Gazel 5
Mısra: **14**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Zīver-i miḥrāb-ı ʿışḳam ben bugün ey müddeʿī
Ger hidāyet ister iseñ baña eyle iḳtidā

3. **ise:**
Gazel 9
Mısra: **11**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Redd olınmaz her ne deñlü mücrim-i bedkār ise
Bir gedā kim eyleye bāb-ı kerīme ilticā

4. **ise:**
Gazel 18
Mısra: **9**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
N'ola vīrānezār-ı miḥnet ise ḳalb-i maḥzūnum
Naḥīfī anda pinhāndur niçe gencīne-i maʿnā

5. **iseñ:**-*ñ*
Gazel 30
Mısra: **6**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Eyleme bīhūde iẓhār-ı ḥaẕāḳat ey ṭabīb
Şād ḳıl üstād iseñ bu ḳalb-i nā-şādı baña

6. **ise:**
Gazel 35
Mısra: **1**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Mübtelā oldum ise ʿışḳ ile nā-çār saña
N'eyledüm n'eyledüm ey dil-ber-i mekkār saña

7. **ise:**
Gazel 35
Mısra: **7**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
O cefā-cū bize yār olmaz ise ṣaġ olsun
Hīç bulunmaz mı göñül dünyede bir yār saña

8. **ise:**
Gazel 37
Mısra: **6**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Şemʿ-i ḥüsnüñ ile gül-rāyuñı tercīḥ idemem
Lāyıḳam oldum ise bülbül ü pervāne saña

9. **ise:**
Gazel 43
Mısra: **10**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Tevbe olsun ṭaleb-i mihr ü vefā eylemege
Baña cevr itmek ise şīve-i dil-ḫvāh saña

10. **ise:**
Gazel 47
Mısra: **14**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Yā Resūla'llāh senüñ ḫāk-i rehüñdür şefḳat it
Her ne deñlü mücrim ise bu Naḥīfī-i ġarīb

11. **iseñ:**-*ñ*
Gazel 57
Mısra: **5**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Lebinüñ şerbetini virmez iseñ ʿāşıḳuña
Ölicek yā ne cevābuñ olıcaḳ rūz-ı ḥisāb

12. **isem:**-*m*
Gazel 72
Mısra: **3**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Lebine Çeşme-i Kevṯer dir isem maḥż-ı sezā
Anuñ ol perçemine vādī-i ẓulmet ḳat ḳat

13. **isem:**-*m*
Gazel 80
Mısra: **14**

Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Naḥīfîyā sözüm esrār-ı ʿışḳdur cümle
ʿAceb mi eyler isem ġamze-i bütān ile baḥs

14. **iseñ:**-*ñ*
Gazel 83
Mısra: **1**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
İster iseñ vaṣl-ı yāri serv-i bālādan da geç
Minnet-i aġyārı çekme būy-ı raʿnādan da geç

15. **iseñ:**-*ñ*
Gazel 83
Mısra: **6**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Rütbe-i ʿulyā budur çün ehl-i ʿirfān olana
Manṣıb-ı ʿışḳ ister iseñ cāh-ı aʿlādan da geç

16. **iseñ:**-*ñ*
Gazel 84
Mısra: **5**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Niçün ehl-i ʿışḳa uyduñ ider iseñ bil ṣūfîyā
İde ṣāyed bu mecāzī ʿışḳ Ḥaḳḳa imtizāc

17. **iseñ:**-*ñ*
Gazel 95
Mısra: **1**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Pādişāhā ʿāşıḳuñla eyler iseñ ittiḥād
Ḥaḳ Teʿālā ʿömrüñi günden güne ḳılsun ziyād

18. **ise:**
Gazel 100
Mısra: **14**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Naḥīfî-i ġarībüñ ey melāz̲-ı cümle-i ümmet
Ne deñlü mücrim ise kendi ʿabd-i müstemendüñdür

19. **ise:**
Gazel 107
Mısra: **15**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Eger ki mevce-i baḥrüñ şümārı mümkin ise
Sirişk-i ʿāşıḳ-ı şeydā da ḳābil-i ʿaddür

20. **ise:**
Gazel 113
Mısra: **5**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Ṭabībümüz eger ol āfet-i zamāne ise
ʿİlāc-ı Türkī ḳadar bir ʿilacumuz yoḳdur

21. **ise:**
Gazel 129
Mısra: **12**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Taḥammül eyle hemān ṭaʿn-ı nāsa ḫalḳa saña
Kimi dir ise delidür kimi velī dirler

22. **ise:**
Gazel 130
Mısra: **12**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Ricāl-i devlet-i dünyā işābet eyler hep
Netīce her ne ḫaṭā var ise gedādan olur

23. **isem:**-*m*
Gazel 135
Mısra: **7**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
ʿAceb mi cürʿa-keş-i minnet-i mey olmaz isem
Şarāb-ı bezm-i fenā ʿārife serāb gelür

24. **ise:**
Gazel 138
Mısra: **6**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Benefşe ḫāk-i rehüñ lāle dāġdāruñdur
Nihāl-i serv ise meftūn yā mestüñdür

25. **ise:**
Gazel 149
Mısra: **3**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Ẕātında rūḥ yoḳ ne ḳadar sīne ṣāf ise
Āyīne ḥüsn-i yāra ne yüzden ʿadīl olur

26. **ise:**
Gazel 165
Mısra: **3**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Murāduñ nāz ü istiġnā ise besdür helāk oldum
Bu cevri çekmege ey bī-teraḥḥum ṭāḳatüm yoḳdur

27. **iseñ:**-*ñ*
Gazel 183
Mısra: **13**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Ġam yime pāy-māl iseñ miḥnet-i çarḫ-ı dūn ile
Ḥażret-i Ḥaḳ duʿāmuzı vaḳt ola müstecāb ider

28. **ise:**
Gazel 185
Mısra: **5**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Göñül zülfüñde ḳaldı cān ise tīġ-i nigāhuñda
Ol iki bī-nevālar saña çoḳdan mübtelālardur

29. **iseñ:**-*ñ*
Gazel 202
Mısra: **3**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Sen ḳanda iseñ mesken odur ʿāşıḳ-ı zāra
Sensiz dil ü cān şanma ki ẕevḳ-ı vaṭan ister

30. **ise:**
Gazel 212
Mısra: **10**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.

Mecrūḥ-ı tīġ-i nāz olalum ey perī eger
Cevr ü cefādan ise bizüm ictinābumuz

31. **ise:**
Gazel 230
Mısra: **9**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Mihnetle şād-kām-ı ümīd olmadan ise
ʿĀlemde ġam degüldür olursañ ḥazīn-i yeʾs

32. **iseñ:**-*ñ*
Gazel 231
Mısra: **11**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Düşme ḳayd-ı dām-ı nefse ṭālib-i maṭlūb iseñ
Vuṣlat-ı gülden cüdādur ʿandelībān-ı ḳafes

33. **ise:**
Gazel 233
Mısra: **13**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Ey Naḥīfī ne ḳadar cürm ü ḫaṭāmuz var ise
Olmazuz maġfiret-i Ḥażret-i Ḥaḳdan meʾyūs

34. **isem:**-*m*
Gazel 234
Mısra: **3**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Geşt-i bāġı eyler isem sensüz ey şāh-ı cihān
Ẕevḳı bilmem çünki baña fürḳatüñ olmış ferīs

35. **iseñ:**-*ñ*
Gazel 235
Mısra: **9**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Ey Naḥīfī şāh-ı dilden ister iseñ ger viṣāl
Eyle ser-keş tīġ-ı āhı cümleten aġyārı kes

36. **isem:**-*m*
Gazel 243
Mısra: **7**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
N'ola ol şāha ḳul isem dün ü gün ḫidmetine
Ḳamer ü mihr ü felek vālih ü ser-keşte imiş

37. **ise:**
Gazel 245
Mısra: **9**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Ne ḳadar ehl-i günāh ise Naḥīfī-i ġarīb
Umaram ḳayd idesin nāmını ʿabd-i aḫlaṣ

38. **ise:**
Gazel 265
Mısra: **4**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
İder elbette ʿaṭā lāḥiḳ u müstüḳbelde
Kimüñ iḥsānı ise bunca ʿaṭā-yı mesbūḳ

39. **ise:**
Gazel 265
Mısra: **17**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Dāḫil-i bezm-i rıżā olmaḳ ise maḳṣūduñ
İtme dāmānuñı ālūde-i çirk-āb-ı ʿuḳūḳ

40. **ise:**
Gazel 267
Mısra: **7**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Ruḫṣat-ı būs u kenār olmaz ise ben zāra
Sevdigüm rūyuña destūr-ı temāşā da mı yoḳ

41. **ise:**
Gazel 267
Mısra: **12**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Laʿlüñ olmazsa eger būsiş-i ḫālüñ luṭf it
Mey-i nābuñ yoġ ise ḥabb-ı ferāḫ-zā da mı yoḳ

42. **isek:**-*k*
Gazel 267
Mısra: **3**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Bülbülüz kūşe-i gülzār-ı tecerrüdde isek
Çekmege sīnemüze bir gül-i raʿnā da mı yoḳ

43. **ise:**
Gazel 272
Mısra: **10**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Şāh-ı ʿādil ẓālim olmaz ḳana girmez bil bunı
Pādişāhum bu Naḥīfī mūr ise merdāna baḳ

44. **ise:**
Gazel 274
Mısra: **5**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Ḳaṣr-ı ḥüsnüñden baña irmez ise bir nān-ı ḫuşk
Baña şeftālū-yı vaṣluñ yiter ol iftār-ı ʿışḳ

45. **iseñ:**-*ñ*
Gazel 278
Mısra: **11**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Olmaz iseñ derd-i dile çāre-sāz
Zaḫm-ı melāmet beni eyler helāk

46. **ise:**
Gazel 280
Mısra: **11**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Müyesser olmaz ise rūy-māl-i der-gāhuñ
Helāk ider beni bu ḥasret es-selāmu ʿaleyk

47. **isem:**-*m*
Gazel 280
Mısra: **27**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Ne deñlü mücrim isem ʿarṣa-gāh-ı maḥşerde

Ḫudādan eyle beni minnet es-selāmu ʿaleyk

48. **ise:**
Gazel 285
Mısra: **6**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Ġamze-i şūḫuña teslīm idelim emr eyle
Naḳd-i cān ise eger iki gözüm maṭlūbuñ

49. **iseñ:**-*ñ*
Gazel 294
Mısra: **1**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
ʿĀşıḳ ol ser-māye-gīr-i feyż-i istiʿdād iseñ
Dāmeniñ ṭut pīr-i ʿışḳuñ ḳābil-i irşād iseñ

50. **iseñ:**-*ñ*
Gazel 294
Mısra: **2**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
ʿĀşıḳ ol ser-māye-gīr-i feyż-i istiʿdād iseñ
Dāmeniñ ṭut pīr-i ʿışḳuñ ḳābil-i irşād iseñ

51. **iseñ:**-*ñ*
Gazel 294
Mısra: **4**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Ġamzeñe ḫūn-ı dilüm māʾü'l-ḥayāt-ı ḥüsn ola
Ḳanum iç memnūn-ı ḳatl-i ʿāşıḳ-ı nā-şād iseñ

52. **iseñ:**-*ñ*
Gazel 294
Mısra: **6**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
İḫtiyār itdüm seni ḫūbān içinde ḥāşılı
Nev-cevānum her ne deñlü cevre de muʿtād iseñ

53. **iseñ:**-*ñ*
Gazel 294
Mısra: **8**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Naġme-i ḥālet-fezā-yı dil ḥarām olsun baña
Ey şeh-i ḥüsnüm eger āzürde-i feryād iseñ

54. **iseñ:**-*ñ*
Gazel 294
Mısra: **10**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Bir naẓīre ḳıl Naḥīfīnüñ bu şiʿr-i pākine
Ḥāsidā vādī-i naẓm içre eger üstād iseñ

55. **ise:**
Gazel 298
Mısra: **1**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Ġam degül baña cefā itmek ise muʿtāduñ
Bī-vefādur diyü meşhūr olur ancaḳ aduñ

56. **ise:**
Gazel 298
Mısra: **18**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Ceyş-i ġam itdi Naḥīfī-i ciger-ḫūna hücūm
İde gör var ise ey āh-ı seḥer imdāduñ

57. **iseñ:**-*ñ*
Gazel 304
Mısra: **9**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Bu Naḥīfīye suʾāl eyler iseñ sulṭānum
Şimdi ser-defteridür ʿāşıḳ-ı āvārelerüñ

58. **ise:**
Gazel 313
Mısra: **10**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Yaḳdı yandurdı bizi sūz u güdāz-ı nefesüñ
Ġarażuñ sūz-ı dili ʿarż ise besdür bülbül

59. **iseñ:**-*ñ*
Gazel 322
Mısra: **8**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Her vech ile memnūnuñam ey yār-ı vefā-dār
Ben bendeñe sen ister iseñ cevr ü sitem ḳıl

60. **ise:**
Gazel 326
Mısra: **7**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Ḳulluḳda hezār ise ḳuṣūrum ṣanemā
-

61. **ise:**
Gazel 335
Mısra: **5**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Ne deñlü ben ḥaẓer ḳıldum ise peykān-ı cevrüñden
Ḳażāyı gör ki ālām-ı cefāyı ol ḳadar çekdüm

62. **ise:**
Gazel 338
Mısra: **13**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Cevr eyler ise şimdi ḳo itsün Naḥīfīyā
Ol naḫl-i tāze ṣoñra bilür ḳıymetüm benüm

63. **iseñ:**-*ñ*
Gazel 343
Mısra: **5**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Eger ki ʿārif iseñ gūş-ı hūşuña zāhid
Netīce hem-ser-i dürr-i yegānedür süḫanum

64. **ise:**
Gazel 344
Mısra: **5**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Niçe aġlatduñ ise sen bu dil-i şeydāyı
Seni de derd-i maḥabbet ile giryān göreyüm

65. **iseñ:**-*ñ*
Gazel 344

Mısra: **13**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Sen Naḥīfīye cefāyı ne ḳadar eyler iseñ
Ol ḳadar ben de anı ḫurrem ü şādān göreyüm

66. **ise:**
Gazel 346
Mısra: **3**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Cān ise ġaraż cevr ü cefādan senüñ olsun
Ben miḥnet-i hicrān ile cānumdan uṣandum

67. **iseñ:**-*ñ*
Gazel 347
Mısra: **15**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Ṣoñra ḫākisterine eyle naẓar ʿārif iseñ
Ben dimem saña fülānü'bni fülānı yaḳaram

68. **ise:**
Gazel 351
Mısra: **12**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Taḳbīl-i dest ü dāmen-i nādān yeter belā
Maḳṣūd cāh ise senüñ olsun ben istemem

69. **isem:**-*m*
Gazel 353
Mısra: **1**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Āhum yeter ʿadūya eger ehl-i derd isem
Düşmenlerümle söyleşürem ben de merd isem

70. **isem:**-*m*
Gazel 353
Mısra: **2**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Āhum yeter ʿadūya eger ehl-i derd isem
Düşmenlerümle söyleşürem ben de merd isem

71. **isem:**-*m*
Gazel 353
Mısra: **6**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Bī-iḫtiyār-ı sūziş-i ʿışḳ u maḥabbetem
Bu ʿarṣa-gehde naʿra-keş-i āh-ı serd isem

72. **isem:**-*m*
Gazel 353
Mısra: **8**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Ser-menzil-i murāda olur ʿāḳıbet vüṣūl
Rāh-ı ṭalebde şām ü seḥer reh-neverd isem

73. **isem:**-*m*
Gazel 353
Mısra: **10**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Ḫāṣıyyetüm cilā-yı dil ü dīdedür eger
Māniʿ ne çeşm-i ḥāside mānend-i gerd isem

74. **isem:**-*m*
Gazel 353
Mısra: **12**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Zülfüñ belāsıdur ruḫ-ı ālüñ hevāsıdur
Āşüfte-ḥāl-i sünbül-i dil-bend-i verd isem

75. **isem:**-*m*
Gazel 353
Mısra: **14**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Şemşīr ü tīr ü nīze gerekmez Naḥīfīyā
Āhum yeter ʿadūya eger ehl-i derd isem

76. **isem:**-*m*
Gazel 353
Mısra: **4**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Efrād-ı ʿaṣr olur baña ser-germ-i iḳtidā
Ẕevḳ-ı tecerrüd ile ḥaḳīḳatde ferd isem

77. **ise:**
Gazel 355
Mısra: **11**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Oldı ḳarīb ṣubḥ-ı ḳıyāmet ben ise āh
Dil-dāde-i taṣavvur-ı vaʿd-i şebāneyem

78. **ise:**
Gazel 389
Mısra: **5**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Eger mümkin ise pīrāhenüñden setr-i ḥāl itmek
Ṣaḳın rāz-ı dilüñ her vech ile aġyāra ifşādan

79. **ise:**
Gazel 401
Mısra: **8**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Cihān cihān yine zaḫm-ı firāḳa merhem olur
Viṣālüñ ister ise ʿālem-i ḫayāl olsun

80. **iseñ:**-*ñ*
Gazel 404
Mısra: **5**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Ṭālib-i vaṣl olur iseñ baḳma aġyār āline
Cehd ü saʿy it vaṣl-ı yāra bu ġam-ı ferdāyı ḳo

81. **isem:**-*m*
Gazel 413
Mısra: **5**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
ʿAceb mi şevḳ ile küḥl eyler isem dīde-i cāna
Ġubār-ı āsitānuñ tūtiyādur yā Resūla'llāh

82. **ise:**
Gazel 421
Mısra: **14**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.

Naḥīfî bendeñem elden
ḳomam dāmān-ı iḥsānuñ
Ne deñlü var ise cürm ü
günāhum yā Resūla'llāh

83. **ise:**
Gazel 423
Mısra: **7**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
N'ola ümmetlerüñ faḫr eyler
ise ẕāt-ı pāküñle
Ḳudūmüñ raḥmet olmışdur
cihāna yā Resūla'llāh

84. **ise:**
Gazel 425
Mısra: **13**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Naḥīfî ümmet içre her ne
deñlü ehl-i cürm ise
Reh-i ʿışḳuñda ḳalmaz baş u
cāna yā Resūla'llāh

85. **ise:**
Gazel 429
Mısra: **13**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Ne deñlü mücrim ise yine
kendi müstemendüñdür
Naḥīfî bendeñe eyle şefāʿat
yā Resūla'llāh

86. **ise:**
Gazel 433
Mısra: **7**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Ḳaṣduñ devā-yı derd-i dil-i
nā-tüvān ise
Var ey ṭabīb eyle ḫaber çāre-
sāzuma

87. **ise:**
Gazel 438
Mısra: **1**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Yoḳ bende tāb cevr ü cefāda
o māh ise
Āfāḳı ṭutdı derd ile feryād ü
āh ise

88. **ise:**
Gazel 438
Mısra: **2**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Yoḳ bende tāb cevr ü cefāda
o māh ise
Āfāḳı ṭutdı derd ile feryād ü
āh ise

89. **ise:**
Gazel 438
Mısra: **4**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Çeşm-i niyāz muntaẓır-ı
revzen-i ümmīd
Yoḳdur o māha ruḫṣat-ı ʿarż-
ı nigāh ise

90. **ise:**
Gazel 438
Mısra: **8**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Sen ḫulf-ı vaʿde nāz ile ser-
germ-i iʿtiyād
Ṣabr itmez intiẓāra dil-i rū-
be-rāh ise

91. **ise:**
Gazel 438
Mısra: **10**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Ümmīd-i vuṣlat olmada
efzūn Naḥīfîyā
Ammā müsāʿid olmadı baḫt-
ı siyāh ise

92. **ise:**
Gazel 438
Mısra: **6**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Ḥükm-i kitāb-ı ʿışḳ ile
öldür ṣevāba gir
Ey bī-vefā eger seni sevmek
günāh ise

93. **isem:**-*m*
Gazel 446
Mısra: **3**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
İdeyüm ölmez isem ḫidmet-i
kūy-ı pāküñ
Dil-i nālānum ile başum ile
cānum ile

94. **ise:**
Gazel 447
Mısra: **4**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Yoḳ bilürler hep naẓīr-i
ḥüsnüñ erbāb-ı naẓar
Var ise ʿaks-i cemālüñdür
yine āyīnede

95. **iseñ:**-*ñ*
Gazel 460
Mısra: **9**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Ṭālib-i ser-menzil-i maḳṣūd
iseñ olma ʿacūl
Tīz ḳalur rāh-ı ṭalebde ḥırṣ
ile ol kim eve

96. **iseñ:**-*ñ*
Gazel 461
Mısra: **23**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Mürāʿāt eyler iseñ emr-i
Ḥaḳḳı eyleyüp ʿizzet
Varursın ʿarṣa-gāh-ı ḥaşre
ʿizzetle saʿādetle

97. **ise:**
Gazel 474
Mısra: **9**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Keşf olmaz ise nükte-i esrār-
ı süveydā
ʿİbretle naẓẓar eyle gel ol
noḳṭa-i ḫāle

98. **ise:**
Gazel 486
Mısra: **18**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Maḥabbet bir metāʿ-ı bī-
bedeldür gerçi ʿālemde
Nifāḳuñ olmaz ise çāk-sāz-ı
zaḫm-miḳrāżı

99. **iseñ:**-*ñ*
Gazel 488
Mısra: **9**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Zāhid naṣīḥat ister iseñ ṭut
sözüm benüm

Ḳıl intisāb-ı ḥasret-i ʿışḳ-ı Muḥammedī

100. **iseñ:**-*ñ*
Gazel 491
Mısra: **12**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Pāk-dāmān ol hemān bu ḫāk-dān-ı dehre
İmtiyāz ister iseñ serv-i çemen-pīrā gibi

101. **iseñ:**-*ñ*
Gazel 491
Mısra: **17**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Ey Naḥīfī sırr-ı ḥikmetden eger āgāh iseñ
Semt-i istiġnādan ayrılma dil-i şeydā gibi

102. **ise:**
Gazel 498
Mısra: **6**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Marīż-i ʿışḳuña emr-i muḥāl olur ṣıḥḥat
Şarāb-ı laʿlüñe mevḳūf ise müdāvāsı

103. **ise:**
Gazel 505
Mısra: **3**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Görünmez ise n'ola żaʿfdan bu cism-i nizār
O māh-pāre beni cevr ile hilāl itdi

104. **ise:**
Gazel 508
Mısra: **12**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
ʿAṭā vü luṭf u kerem saña ḳaldı sulṭānum
Murādumuz ne ise ḫāk-i pāye söylendi

105. **ise:**
Gazel 523
Mısra: **14**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Ġamze-i ḥāżır-cevābuñla tekellüm itmege
Var ise gelsün Naḥīfī-i süḫandānuñ gibi

106. **ise:**
Kaside 1
Mısra: **63**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Çāre derd-i ḫastegān-ı derd-i ʿışḳa var ise
Yā nigāh-ı merd-i vāṣıl yā duʿā-yı müstecāb

107. **iseñ:**-*ñ*
Kaside 1
Mısra: **20**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Ṣafvet-i ervāḥdur cesādı pür-nūr eyleyen
Bu ḫaber besdür saña ʿārif iseñ bī-irtiyāb

108. **iseñ:**-*ñ*
Kaside 1
Mısra: **22**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Ḳıl mürekkeb ṣevḳ ile rūḥ u cesed beynin tamām
Ṭālib-i iksīr iseñ ey merdüm-i ṣāḥib-nisāb

109. **iseñ:**-*ñ*
Kaside 1
Mısra: **28**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Ḳarʿ u inbīḳī ne ḫāṣıldur saña taḳṭīrden
Merd iseñ ḳıl ḳaṭreyi maḥsūd-ı pür-ḥabāb

110. **ise:**
Kaside 3
Mısra: **76**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
ʿĀdil ü Müntaḳım esmāsına inkāruñ yoḳ
Var ise Rabb-ı Raḥīm oldıġına īmānuñ

111. **ise:**
Kaside 3
Mısra: **98**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
ʿAfv ü ġufrān-ı Ḫudāvende nihāyet yoḳdur
Cürm ü ʿışyānda eger kim yoġ ise pāyāndur

112. **ise:**
Kaside 3
Mısra: **109**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Baḥr-ı ʿUmmān ise ʿışyānum eger ḳādirdür
Ḳaṭre-i kemter ile ʿafve yem-i ġufrānuñ

113. **iseñ:**-*ñ*
Kaside 3
Mısra: **3**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Mā-sivā'llāha naẓar ḳılma eger ʿārif iseñ
Ne belādur başuña meşġalesi devrānuñ

114. **iseñ:**-*ñ*
Kaside 3
Mısra: **11**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Bunda ḳıl eyler iseñ āh-ı nedāmet eseri
Nefʿi yoḳdur saña maḥşerdeki vāveylānuñ

115. **ise:**
Kaside 5
Mısra: **123**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Pādişāhā her ne deñlü mücrim-i bed-kār ise
Bu Naḥīfī-i ġarībüñ eyle mevlādan recā

116. **isem:**-*m*
Kaside 5
Mısra: **69**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Her ne deñlü bende-i küstāḫ isem eyle ḳabūl
Ḥaḳ bilür kim ḫidmetüñde bī-riyāyam bī-riyā

117. **ise:**
Kaside 7
Mısra: **32**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Bu cürm ile aḥvāl mükedderdür efendüm
Setr itmez ise cürmümi dāmān-ı şefāʿat

118. **isem:**-*m*
Kaside 8
Mısra: **203**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
İftiḫār eyler isem naʿt-i şerīfüñle n'ola
Eyledi ṭabʿumı iʿcāz ile hem-rāh ü civār

119. **iseñ:**-*ñ*
Kaside 16
Mısra: **13**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳ iseñ ey dil-i şūrīde eger
Saña cāndan daḫi efżal daḫi aḳdemdür bu

120. **ise:**
Kaside 17
Mısra: **46**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Levḥ-i aʿmālin sevād-ı maʿṣiyetden pāk ḳıl
Her ne deñlü mücrim ise ʿafvüñe eyle sezā

121. **iseñ:**-*ñ*
Kaside 20
Mısra: **18**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Görmedükçe Ḳaṣr-ı Saʿd-ābādı bilmezsin nedür
İster iseñ Mıṣr u Şām u ḫıṭṭā-i Baġdādı gör

122. **ise:**
Kaside 22
Mısra: **41**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Muʿārıż var ise gelsün benümle baḫs-i z̲ātında
Vücūh ile s̲übūt-ı müddeʿāya görsün iftāyı

123. **ise:**
Kaside 22
Mısra: **77**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Hele kim bilmez ise sen bilürsün nūr-ı ḳalb ile
Ne deñlü olsa ednā ḫādim-i şāh-ı ev ednāyī

124. **iseñ:**-*ñ*
Kaside 22
Mısra: **2**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Yeter taṭvīl-i vaṣf-ı Bermeki vü Ḫātem-i Ṭāyī
Baña medḥ eyler iseñ eyle İbrāhīm Paşayı

125. **iseñ:**-*ñ*
Kaside 22
Mısra: **58**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Ki ḥükkām oldı mülhim iştibāh-ı sırr-ı ġayb itme
Delīl ister iseñ eyler tecāvüz ʿadd ü iḥṣāyı

126. **ise:**
Kaside 23
Mısra: **14**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Benümle imtiḥān-ı ʿışḳ ḳaṣdın eylemiş Mecnūn
Eger var ise cānı işte meydānü'ṣ-ṣalā gelsün

127. **ise:**
Kaside 26
Mısra: **157**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Ne ḥāl ise geçinürdüm bu bezm-i fānīde
Cihānda bilmez idi kimse ḥālümi aṣlā

128. **ise:**
Kaside 26
Mısra: **196**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Cemīʿ-i vaḳtüm ḫayr-ı duʿāya ṣarf iderem
Bu ġamda eyler ise faż̲l-ı Ḥaḳ beni incā

129. **ise:**
Kaside 26
Mısra: **267**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Ne deñlü ḳāṣır ise ḫidmet-i şerīfümde
Żaʿīf-i cümle-i ümmet Naḥīfī-i şeydā

130. **ise:**
Kaside 26
Mısra: **273**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Netīce her ne ḳadar mücrim ise ol nā-çīz
İderdi ḳulluġumı ṣıdḳ-ı bāl ile daʿvā

131. **isem:**-*m*
Kaside 26
Mısra: **231**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Ne deñlü ʿarż-ı murād eylemekde ḳāṣır isem
Żamīr-i pāküñ ider ḥall-i ʿuḳde-i feḥvā

132. **ise:**
Kaside 27
Mısra: **18**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Ḥaḳ Teʿālā saña ḫāṣıyyet-i kübrā virmiş
N'ola nāfiz̲ ise ḳaṣd eyledigüñ ḫayr-ı umūr

133. **ise:**
Kaside 27
Mısra: **93**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
N'ola maʿẕūr ise efġānı dil-i maḥzūnuñ
ʿAyb olınmaz ne ḳadar nāle iderse rencūr

134. **ise:**
Kaside 27
Mısra: **157**

Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Ne ḳadar sehv ü ḳuṣūrum var ise ʿafv eyle
Ḳomadı bende bu ālāyiş-i ġam ʿaḳl ü şuʿūr

135. **iseñ:**-*ñ*
Kaside 27
Mısra: **117**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Fārsī vü ʿArabīden ne ki emr eyler iseñ
Terceme ḫidmetine eyler idüm vaż'-ı cesūr

136. **isem:**-*m*
Kaside 28
Mısra: **43**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
N'ola dil-şād isem ümmīd-i būs-ı ḫāk-i pāy ile
Ġubār-ı der-gehi tā feyż-baḫşā-yı türābumdur

137. **ise:**
Kıt'a 11
Mısra: **3**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Vażī-ı nā-sāzını görmekden ise dünānuñ
Künc-i vaḥdetde kanāʿat kişiye evlādur

138. **ise:**
Kıt'a 15
Mısra: **1**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Ḳaṣduñ eger müşāhede-i bāġ-ı ʿAdn ise
Ḳıl küḥl-i ḫāk-i pāyı ile rūşenā gözüñ

139. **iseñ:**-*ñ*
Kıt'a 21
Mısra: **3**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Biñ cefālar eyler iseñ geçmezem ey meh senden
Ben seni cevr ü cefāñ ile ḳabūl eylemişem

140. **isem:**-*m*
Kıt'a 22
Mısra: **1**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Her ne deñlü şermsār-ı cürm isem
Eylemez merdūd o şāh-ı muḥterem

141. **ise:**
Kıt'a 37
Mısra: **1**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Żaʿf-ı şavm ile ḳaşuñ gibi hilāl olduñ ise
Nūr-ı maḥż ile tenüñ reşk-i meh-i bedr oldı

142. **isem:**-*m*
Matla 15
Mısra: **1**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
N'ola ʿarż itmez isem ḥālümi ḫalḳa aṣlā
-

143. **iseñ:**-*ñ*
Matla 98
Mısra: **2**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Bīm-i ḥışm ile nigāhı bile bī-ṭāḳatdür
Ġamze-i dil-bere āfet dir iseñ āfetdür

144. **isem:**-*m*
Matla 108
Mısra: **1**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Pister-i ġamda n'ola eyler isem nāle vü zār
Çeşm-i bīmārı gibi olmış o āfet bīmār

145. **ise:**
Matla 212
Mısra: **1**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
N'ola ḳadrüñ senüñ ʿālī ise aʿlādan ednādan
Ġaraż sensin eyā Maḥbūb-ı Ḥaḳ remz-i evednāda

146. **isem:**-*m*
Matla 231
Mısra: **1**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Ne ḳadar mücrim isem ben saña oldum bende
Ḳıl şefāʿat kerem it itme beni şermende

147. **iseñ:**-*ñ*
Matla 244
Mısra: **1**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
N'ola ser-cümle ʿafv eyler iseñ aṣḥāb-ı ʿişyānı
İlāhī luṭfuñuñ iḥsānuñuñ yoḳ ḥadd ü pāyānı

148. **iseñ:**-*ñ*
Murabba 3
Mısra: **23**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
N'ola eyler iseñ raḥmet
Meded eyle meded mevlā

149. **iseñ:**-*ñ*
Murabba 5
Mısra: **6**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Derd-i dilümden eger
İster iseñ bir ḫaber

150. **ise:**
Rübai 39
Mısra: **4**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Düstūr saña ʿayşa ser-āġāz eyle
Encāmuñ eger olmaz ise mevt ü fenā

151. **ise:**
Rübai 80
Mısra: **3**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Cürmüm ne ḳadar bī-ḥadd ü pāyān ise de
Ben müẕnibe sen raḥmet-i bī-pāyān it

152. **ise:**
Rübai 81
Mısra: **1**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Maḳṣūduñ ise dünyede kesb-i ḥasenāt
Şāh-ı rusüle ṭurma ṣalāt eyle ṣalāt

153. **iseñ:**-*ñ*
Rübai 81
Mısra: **3**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Ger ʿārif iseñ encümen-i ʿālemde
Virsün şeref-i taṣliye ḫatm-i kelimāt

154. **iseñ:**-*ñ*
Rübai 176
Mısra: **3**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
ʿĀrif iseñ ādāb-ı ʿubūdiyyetde
Sen ḳudretüñ olduḳça hemāñ itme ḳuṣūr

155. **ise:**
Rübai 202
Mısra: **2**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Ḥaḳ bendeye māl ü şeref-i cāhı virür
ʿAbdüñ ne ise maṭlab-ı dil-ḫ∨āhı virür

156. **ise:**
Rübai 229
Mısra: **4**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Ḥāl-i dil-i mecrūḥuma raḥm eyle ne var
Ḳaṣduñ baña cevr itmek ise besdür bes

157. **ise:**
Rübai 241
Mısra: **3**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Maḳṣūd necāt ise iki ʿālemde
Ḳıl ṣıdḳ ile mevlāya umūruñ tefvīż

158. **ise:**
Rübai 262
Mısra: **2**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Eylerseñ eger kim ṭaleb-i raḥmet-i Ḥaḳ
Olmaḳ ise maḳṣuduñ o luṭfa elyaḳ

159. **ise:**
Rübai 309
Mısra: **3**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Luṭf eyle Naḥīfī ne ḳadar mücrim ise
Ey şāh-ı rusül bendelüge eyle ḳabūl

160. **ise:**
Rübai 311
Mısra: **4**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Ben ẕerre ḳadar nesneye ḳādir degülem
Tevfīḳuñ eger olmaz ise yār ü delīl

161. **ise:**
Rübai 323
Mısra: **1**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Tevfīḳuñ eger olmaz ise dād-resüm
Eyler beni güm-geşte hevā vü hevesüm

162. **iseñ:**-*ñ*
Rübai 326
Mısra: **3**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
ʿAfv eyler iseñ kendi kemāl-i keremüñ
Ḳahr eyler iseñ kendi cezā-yı ʿamelüm

163. **iseñ:**-*ñ*
Rübai 326
Mısra: **4**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
ʿAfv eyler iseñ kendi kemāl-i keremüñ
Ḳahr eyler iseñ kendi cezā-yı ʿamelüm

164. **ise:**
Rübai 357
Mısra: **3**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Biñ var ise de naġme-serā-yı medḥüñ
Ben de der-i luṭfuñda bir ednā ḳuluñam

165. **isem:**-*m*
Rübai 364
Mısra: **1**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Lāyıḳdur eger āh ü fiġān eyler isem
ʿIşḳuñla fedā-yı ser ü cān eyler isem

166. **isem:**-*m*
Rübai 364
Mısra: **2**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Lāyıḳdur eger āh ü fiġān eyler isem
ʿIşḳuñla fedā-yı ser ü cān eyler isem

167. **isem:**-*m*
Rübai 364
Mısra: **4**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Nā-çāram eyā nūr-ı dü çeşm-i s̱aḳaleyn
Rāz-ı dilümi ḫalḳa ʿayān eyler isem

168. **ise:**
Rübai 369
Mısra: **1**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Aġyār n'ola ṣormaz ise aḥvālüm
Yoḳ faḫr idecek anlara cāh ü mālum

169. **ise:**
Rübai 374
Mısra: **4**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.

Sen mühtedī-i rıżā-yı pāküñ eyle
Güm-rāh ise de dil-i ḫaṭā-ālūdum

170. **iseñ:**-*ñ*
Rübai 376
Mısra: **3**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Bir bende-i ʿācizem meded itmez iseñ
Ḳādir degülem nesneye ḳāṣırdur elüm

171. **ise:**
Rübai 408
Mısra: **1**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Karum ne ḳadar olmaz ise müstaḥsen
Tevvāb ü Raḥīm ü Müteʿālīsin sen

172. **ise:**
Rübai 449
Mısra: **1**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Yā Rab ne ümmīd itdüm ise fażluñdan
Eżʿāf-ı mużāʿaf baña luṭf itdüñ sen

173. **ise:**
Rübai 469
Mısra: **1**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Ger olduñ ise ʿilm-i ledünden āgāh
Ṣıdḳ ile niyāz eyle Ḫudāya her gāh

174. **ise:**
Rübai 471
Mısra: **4**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Ben derd ile gird-āb-ı taḥassürdeyem āh
Ol gevher ise ġayra kenār olmaḳda

175. **ise:**
Rübai 488
Mısra: **3**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Taḥṣīl-i murād itmek ise maḳṣūduñ
Tefvīż-i umūr eyle yüri Allāha

176. **ise:**
Rübai 503
Mısra: **3**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Esbāba rehīn ise ḥuṣūl-ı āmāl
Esbābı daḫi sensin iden āmāde

177. **iseñ:**-*ñ*
Rübai 509
Mısra: **1**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Ey ġāfil eger hem-ser iseñ eflāke
Gel itme ḥaḳāretle naẓar ben ḫāke

178. **iseñ:**-*ñ*
Rübai 510
Mısra: **4**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Gel bendesin āzürdelüge görme revā
Ümmet iseñ ol server-i ʿālī-cāha

179. **ise:**
Rübai 531
Mısra: **1**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Fehm itdüñ ise maʿnī-i keyfiyyetüñi
İcrā idegör şarṭ-ı ʿubūdiyyetüñi

180. **ise:**
Rübai 540
Mısra: **1**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Maḳṣūduñ ise mertebe-i āgāhī
Elden ḳoma resm ü reh-i şerʿu'llāhı

181. **ise:**
Rübai 542
Mısra: **4**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Tevḥīd ḳılup nefy-i ḫavāṭır eyle
Maḳṣūduñ ise kesb-i rıżā-yı Bārī

182. **iseñ:**-*ñ*
Rübai 551
Mısra: **3**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Ḥüsn-i naẓar it ister iseñ kec naẓar it
Mevlā beni feyż-i dile lāyıḳ itdi

183. **iseñ:**-*ñ*
Tahmis 2
Mısra: **18**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Anlaruñ medḥine ṣarf eyle dem-ā-dem nefesi
Ṭut sözüm ʿāṣıḳ iseñ eyleme ġayre hevesi

184. **ise:**
Tahmis 4
Mısra: **18**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Esbaḳ-i ḫalḳ-ı cihānsın saña ʿālem mülḥaḳ
Ḳurb-ı ḫāṣa n'ola olduñ ise şāyān ü eḥaḳ

185. **ise:**
Tahmis 4
Mısra: **26**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Enbiyānuñ güzeli sevgilüsi ḫūb u ḫoşı
Ġam degüldür baña ḥussād-ı zamān münkir ise

186. **ise:**
Tahmis 4
Mısra: **27**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Kimi şeydā kimi maġlūb-ı hevādur dir ise

Baña besdür dil ü cān
ḳulluġuñı müşʿir ise

187. **ise:**
Tahmis 4
Mısra: **28**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Kimi şeydā kimi maġlūb-ı hevādur dir ise
Baña besdür dil ü cān
ḳulluġuñı müşʿir ise

188. **ise:**
Tahmis 4
Mısra: **29**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Sen emīre ḳul olan her ne ḳadar müdbir ise
Bende-i muḳbil olur miṣl-i Bilāl-i Ḥabeşī

189. **ise:**
Tahmis 10
Mısra: **4**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Āh ki ġamze-i bī-şefḳati ser-germ-i ʿitāb
Çeşm-i maġrūr ise mestī gibi ʿişve-ḫıṭāb

190. **ise:**
Tarih 20
Mısra: **3**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Revādur dest-i miʿmār-ḳadr eyler ise ger anuñ
Firāż-ı bāmına zerrīn ʿalem ḫūrşīd-i raḫşānı

191. **iseñ:**-*ñ*
Tarih 28
Mısra: **52**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Vāḳıf-ı sırr-ı uṣūl ol kāşif-i ʿilm-i ḫaber
Ṭālib-i ʿirfān iseñ kesb-i kemālāt eyle gel

192. **ise:**
Tarih 34
Mısra: **7**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
Fātiḥ-i Mıṣr-ı ʿArab Sulṭān Selīm ise eger
Fetḥidür Mıṣr-ı ʿAcem bu pādişāh-ı evḥadüñ

işfahān:

1. **işfahāna:**-*a*
Gazel 500
Mısra: **10**
İran'da Şiraz'la Tahran arasında nüfusu kalabalık bir şehirdir.
Biz hem-reh-i ṣabāyuz ʿuşşāḳ-ı bī-nevāyuz
ʿAzm idüp Işfahāna geşt idelüm ʿIrāḳı

2. **işfahāndur:**-*dur*
Matla 80
Mısra: **2**
İran'da Şiraz'la Tahran arasında nüfusu kalabalık bir şehirdir.
Ṣıfāhāna dinür nıṣf-ı cihāndur
Sitanbuluñ da nıṣfı Işfahāndur

ışġā ḳılup:

1. **ışġā ḳılup:**-*up*
Kaside 26
Mısra: **154**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kulak vermek, dinlemek. II Değer vermek, önemsemek.
Be-ʿışḳ-ı pāk-i nebī ḥālüme teraḥḥum ḳıl
Ḳılup fiġānumı semʿ-i ḳabūl ile ışġā

işġāl itdi:

1. **işġāl itdi:**-*di*
Rübai 188
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İşgal etmek, bir yeri ele geçirmek.
Ṭāʿāt-i Ḫudādan beni işġāl itdi
Feryād ki sevdā-yı ḫayāl-i dil-ber

işġāl itmek:

1. **işġāl itmek:**-*mek*
Kaside 11
Mısra: **67**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İşgal etmek, bir yeri ele geçirmek.
Ṭāʿat-ı mevlādan işġāl itmek isterler beni
Niçe fikr-i mā-sivā her dem niçe sevdā ile

işhād iderem:

1. **işhād iderem:**-*er, -em*
Tarih 17
Mısra: **46**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tanık olmak.
Naẓīrin görmemişdür baḥr ü berri geşt iden seyyāḥ
İderse iḳtižā berr ile baḥri iderem işhād

ʿīsī:

1. **ʿİsī:**
Gazel 178
Mısra: **10**
Hz. İsa peygamber.
Her ne dem vaṣf-ı lebüñ itse Naḥīfī taḥrīr
ʿİsī muʿcize-dem aña kitāb-āver olur

işid:

1. **işidüp:**-*üp*
Rübai 331
Mısra: **1**
Duymak.
Dildār işidüp velvele-i efġānum
Çün gördi benüm żaʿf-ı dil-i nālānum

isim:

1. **ismimi:**-*im, -i*
Gazel 275
Mısra: **11**
Ad.
Bi-ḥamdi'llāh ki ol yārüm ġarīb ismimi yād itmiş

Naḥīfî luṭf-ı Ḥaḳḳ ile
müyesser ol viṣāl ancaḳ

işit:

1. **işitdüm:**-*dü, -m*
Gazel 222
Mısra: **5**
Dinlemek, duymak, işitmek, kulak vermek.
İşitdüm ḫāne-i aġyāra teşrīf eylemiş ol māh
ʿAcebdür ʿāşıḳ-ı müştāḳına ol meh-liḳā gelmez

2. **işitdüm:**-*dü, -m*
Gazel 364
Mısra: **10**
Dinlemek, duymak, işitmek, kulak vermek.
Fāriġ olmaz mı Naḥīfî bu hevālardan ʿaceb
Dün işitdüm yine bir şūḫa giriftār oldığın

3. **işitdüm:**-*dü, -m*
Gazel 390
Mısra: **4**
Dinlemek, duymak, işitmek, kulak vermek.
Yine āhū-nigehān itmededür geşt ü güẕar
Sebze-zār olmış işitdüm hele ṣaḥrā-yı vaṭan

4. **işidüp:**-*üp*
Rübai 368
Mısra: **3**
Dinlemek, duymak, işitmek, kulak vermek.
Raḥmet aña kim nām-ı şerīfüñ işidüp
Ṣıdḳ ile ide ʿarż-ı taḥiyyāt ü selām

ʿışḳ:

1. ʿ**ışḳ:**
Gazel 5
Mısra: **15**
Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.
Derdimi ʿışḳ eyle hem dermānumı ʿışḳ it benüm
Eyleme yā Rab beni ʿışḳ u maḥabbetden cüdā

2. ʿ**ışḳ:**
Gazel 5
Mısra: **15**
Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.
Derdimi ʿışḳ eyle hem dermānumı ʿışḳ it benüm
Eyleme yā Rab beni ʿışḳ u maḥabbetden cüdā

3. ʿ**ışḳuñ:**-*uñ*
Gazel 5
Mısra: **10**
Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.
Sedd-i nuṭḳ u ʿaḳl ü idrāk itmedükçe ḫāṣılı
Ḥaḳḳ-ı taʿbīr ile olmaz sırrı bu ʿışḳuñ edā

4. ʿ**işḳuñuñ:**-*uñ, -uñ*
Gazel 6
Mısra: **7**
Aşk, yoğun sevgi.
ʿIşḳuñuñ bir ẕerre-i nā-çīzine biñ cān fedā
Gayrdan lāzım degül biñ neşve-i zāʾid baña

5. ʿ**ışḳuñ:**-*uñ*
Gazel 9
Mısra: **10**
Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.
Budur ümmīdüm ki maḥrūm-ı saʿādet olmaya
Ol ki olmışdur ezelden ʿışḳuñ ile āşinā

6. ʿ**ışḳıyla:**-*ı, -yla*
Gazel 18
Mısra: **6**
Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.
Kimüñ şevḳ-ı lebiyle mest-i cām-ı ḥayret olmışsa
Kimüñ ʿışḳıyla ser-germ-i ṣafāsın ey dil-i şeydā

7. ʿ**ışḳ:**
Gazel 20
Mısra: **8**
Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.
Ser-i zülfüñ ʿaceb mi bend idersem gerden-i hūşa
Beni dīvāne itdi ʿışḳ dirler bir ʿaceb sevdā

8. ʿ**işḳdan:**-*dan*
Gazel 28
Mısra: **5**
Aşk, yoğun sevgi.
ʿIşḳdan itmekdesin her laḥẓa teklīf-i ferāġ
Zāhidā terk eyle dirsin köhne muʿtādı baña

9. ʿ**ışḳına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 28
Mısra: **7**
Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.
Küçe-i ḥālet-füzūnuñ ʿışḳına itmem ḳabūl
Virseler sensiz bu dehr-i miḥnet-ābādı baña

10. ʿ**işḳ:**
Gazel 38
Mısra: **6**
Aşk, yoğun sevgi.
Ben niçe bir laḥẓa ārām eyleyem bī-nāle kim
ʿIşḳ dirler bir belā-yı cāna oldum mübtelā

11. ʿ**ışḳuñ:**-*uñ*
Gazel 43
Mısra: **7**
Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.
O ḳadar ʿışḳuñ ile şühre-i dehr oldum kim
İsterem baña gedādur diyeler şāh saña

12. ʿ**ışḳuñ:**-*uñ*
Gazel 79
Mısra: **12**
Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.
Derd ü miḥnetle olurdı dil ü cān güm-şüde-tāb
Olmasa ʿışḳuñ eger şevḳ-ı cenāna bāʿiş

13. ʿ**ışḳı:**-*ı*
Gazel 89
Mısra: **5**
Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.
Mülāḳī olmaġa yāra bu ʿışḳı vāsıṭa ḳılduḳ
Reh-i ʿışḳ içre ey ʿāşıḳ olupdur cānumuz seyyāḥ

14. ʿ**ışḳuñ:**-*uñ*
Gazel 89
Mısra: **4**
Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.
Bu vuṣlat genc-i maḫfīdür uzatma destüñi ṭālib
Meger kim bulasın cānā bu ʿışḳuñ bābına miftāḥ

15. ʿ**ışḳıyla:**-*ı, -y, -la*
Gazel 125
Mısra: **5**
Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.
O Leylī-ṭalʿatuñ ʿışḳıyla var hem-ḥāl-i Ḳays ol kim
Dilā şarṭ-ı maḥabbet ʿaḳl ile bīgāne olmaḳdur

16. ʿ**ışḳuñ:**-*uñ*
Gazel 125
Mısra: **4**
Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.
N'ola dest-i irādetle ṭutarsam zülf-i pür-çīnüñ
Bu ʿışḳuñ muḳteżāsı ʿāḳıbet divāne olmaḳdur

17. ʿ**ışḳ:**
Gazel 127
Mısra: **11**
Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.
N'ola her laḥẓa meyl-i kūh u deşt eylerse ʿışḳ ile
Göñül Ferhād ü Ḳaysuñ hem-reh ü hem-pālarındandur

18. ʿ**ışḳuñ:**-*uñ*
Gazel 129
Mısra: **6**
Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.
Ḳalenderān-ı maḥabbet görüp cünūnumuzı
Cihānda böyle olur ʿışḳuñ evveli dirler

19. ʿ**ışḳ:**
Gazel 224
Mısra: **9**
Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.
Şöyle himmet eyle kim ʿışḳ ile meşhūr olalum
Ḥaşre dek dillerde söylensün Naḥīfī nāmumuz

20. ʿ**işḳ:**
Gazel 255
Mısra: **9**
Aşk, yoğun sevgi.
ʿIşḳ ile pervāne-veş ḫākister itdüm cismümi
Cān-sipār-ı āteş-i hicrān olup mānend-i şemʿ

21. ʿ**ışḳıyla:**-*ı, -y, -la*
Gazel 257
Mısra: **5**
Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.
Bend olup ʿışḳıyla ḳalmasına bāʿiṣ murġ-ı dil
Ṣayd içün ʿuṣṣāḳını ol nāzenīn ḳılmış ṭuzaġ

22. ʿ**ışḳuñ:**-*uñ*
Gazel 276
Mısra: **4**
Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.
Beni ṣanma eyā şāhum ġamum bu ẕillet-i dilden
Senüñ ʿışḳuñ ġamı birle ġarībüñ derd-nāk ancaḳ

23. ʿ**ışḳuñ:**-*uñ*
Gazel 278
Mısra: **1**
Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.
Dīde vü dil ʿışḳuñ ile tāb-nāk -

24. ʿ**işḳa:**-*a*
Gazel 284
Mısra: **18**
Aşk, yoğun sevgi.
Ey Naḥīfī baña tā rūz-ı ezelde didi Ḳays
ʿIşḳa benden daḫi aʿlā senüñ istiʿdāduñ

25. ʿ**ışḳına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 338
Mısra: **9**
Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.
Bir serv-i nāz ʿışḳına ḫāk olmaḳ isterem
Çoḳdan derūn-ı dilde budur niyyetüm benüm

26. ʿ**ışḳ:**
Gazel 355
Mısra: **6**
Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.
Yoḳ baña tesliyet ḳafes-i zer-nişān ile
Ol bülbülem ki ʿışḳ ile müştāḳ-ı lāneyem

27. ʿ**ışḳuñ:**-*uñ*
Gazel 360
Mısra: **12**
Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.
Mücrim-i bezm-i ḥarem-gāh-ı Elest olduḳda
Oldı ʿışḳuñ dil-i şūrīdeye mefrūż-ı ʿayn

28. ʿ**ışḳ:**
Gazel 363
Mısra: **3**
Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.
Āh idüp ʿışḳ ile biz çāk-i girībān idelüm
Hū diyüp şevḳ ile ol āfet-i devrān dönsün

29. ʿ**ışḳ:**
Gazel 377
Mısra: **4**
Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.
Gerekmez encümen-i ehl-i ʿışḳa bīgāne
Vücūdı ʿışḳ ile zerd ü nizār olan gelsün

30. ʿ**ışḳuñla:**-*uñ, -la*
Gazel 384
Mısra: **5**
Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.
Kāse kāse zehr-i ġam nūş eyledüm ʿışḳuñla ben
Dest-i cevrüñden neler çekdüm şikāyet olmasun

31. ʿ**ışḳa:**-*a*
Gazel 388
Mısra: **3**
Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Bildüm ki ʿilāc olmaz imiş ʿışḳa seferle
Ancaḳ bu ḳadar fāʾide buldum seferümden

32. ʿ**ışḳuñ:**-*uñ*
Gazel 390
Mısra: **19**
Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.
Beni bir mertebe ʿışḳuñ ile nālān it kim
Dil ü cān itmeyeler bir daḫi daʿvā-yı vaṭan

33. ʿ**ışḳ:**
Gazel 397
Mısra: **6**
Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.
Ḥikmet bu ki ey reşk-i Mesīḥā-yı maḥabbet
Loḳmānı bile ʿışḳ ile bī-çāre idersin

34. ʿ**ışḳdan:**-*dan*
Gazel 401
Mısra: **11**
Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.
İlāhī eyleme ben zārı ʿışḳdan maḥrūm
Olursa neşvesi ger mūriş̲-i melāl olsun

35. ʿ**ışḳuñ:**-*uñ*
Gazel 409
Mısra: **3**
Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.
Ümmīd oldur ki bir dem ʿışḳuñ ile olmaya mehcūr
Göñülden ḥasretüñ gözden ḫayālüñ yā Resūla'llāh

36. ʿ**ışḳuñla:**-*uñ, -la*
Gazel 420
Mısra: **1**
Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.
Cihānı ṭutdı ʿışḳuñla fiġānum yā Resūla'llāh
Ṭuyıldı ʿāleme rāz-ı nihānum yā Resūla'llāh

37. ʿ**ışḳuña:**-*uñ, -a*
Gazel 427
Mısra: **13**
Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.
Naḥīfī ʿışḳuña ben saña cismüm kūyuña ḳurbān
Fedā olsun saña ser-cümle vārum yā Resūla'llāh

38. ʿ**ışḳuñla:**-*uñ, -la*
Gazel 427
Mısra: **2**
Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.
Aḳup seyl-āb-ı çeşm-i eşk-bārum yā Resūla'llāh
Yanar ʿışḳuñla cism-i dāġ-darum yā Resūla'llāh

39. ʿ**ışḳuñla:**-*uñ, -la*
Gazel 432
Mısra: **12**
Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.
Yā Resūla'llāh gerekmez māh-ı tābān olsa da
Ḳanġı dāġ-ı dil ki ʿışḳuñla fürūzān olmaya

40. ʿ**işḳuñ:**-*uñ*
Gazel 451
Mısra: **6**
Aşḳ, yoğun sevgi.
Ser-menzil-i ümmīde olmazdı dil resīde
ʿIşḳuñ semend ṭabʿa olmasa tāziyāne

41. ʿ**işḳum:**-*um*
Gazel 452
Mısra: **10**
Aşḳ, yoğun sevgi.
Ḫūn-ı ciger gözümde sūz-ı derūn sözümde
ʿIşḳum ʿayān olurken ḥācet ne imtiḥāna

42. ʿ**ışḳına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 454
Mısra: **13**
Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.
Ġayrı cānān ʿışḳına düşdi dimişler ol mehe
Bu süḫan düşmez degül aġyār-ı nā-dān üstüne

43. ʿ**ışḳunā:**-*uñ, -a*
Gazel 475
Mısra: **2**
Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.
Sāḳī yine geldi dem-i seyr-i gül ü lāle
Nūş eyleyelüm ʿışḳunā bir iki piyāle

44. ʿ**işḳ:**
Gazel 482
Mısra: **1**
Aşḳ, yoğun sevgi.
ʿIşḳ ile irer mertebeye ʿārif-i bi'llāh
Bīhūde bize ṭaʿnı ḳosun zāhid-i güm-rāh

45. ʿ**ışḳ:**
Gazel 484
Mısra: **4**
Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.
Yüz biñ ʿilāc olursa degül ḳābil-i neşāṭ
Ġamdan o dil ki ʿışḳ ile vāreste olmaya

46. ʿ**ışḳuñ:**-*uñ*
Gazel 503
Mısra: **8**
Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.
Mānend-i Ḳays ṣaldı beni deşt-i ḫayrete
Taḥrīk idüp cünūnumı ʿışḳuñ hevāları

47. ʿ**işḳuñ:**-*uñ*
Gazel 504
Mısra: **6**
Aşḳ, yoğun sevgi.
Gitdükçe kār ider dil-i ʿuṣṣāḳa miḥneti
ʿIşḳuñ egerçi ḫoş görinür ibtidāları

48. ʿ**işḳ:**
Gazel 516
Mısra: **1**
Aşḳ, yoğun sevgi.
ʿIşḳ iken evvel dilüñ ser-māye-i cemʿiyyeti
Eyledi ḫayfā perīşān şimdi dünyā miḥneti

49. ʿ**ışḳ:**
Kaside 4
Mısra: **27**

Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.
İñlesüñ ʿışḳ ile cān-ı nālān
Aġlasun derd ile çeşm-i pür-ḫūn

50. ʿ**ışḳun:**-*uñ*
Kaside 6
Mısra: **15**
Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.
Devlet anuñ ki ʿışḳun ile āşinā olup
Fikr-i viṣālüñ eyleye endīşe rūz u şeb

51. ʿ**ışḳ:**
Kaside 8
Mısra: **47**
Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.
Oldı memlūʾ yine ʿışḳ ile derūn u bīrūn
N'ola gülşende iderse yine ṣad nāle hezār

52. ʿ**ışḳ:**
Kaside 8
Mısra: **127**
Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.
Āh kim ʿışḳ ile bu ḳalb-i ḫarām-ābādum
Deyr-gāh eylediler her ṣanem-i lāle-ʿiẕār

53. ʿ**ışḳ:**
Kaside 8
Mısra: **223**
Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.
Rūḥ-ı Ferhāda eger ʿışḳ ile taʿlīm itsem
Naʿt-i şīrīnüñi yanınca oḳurdı kühsār

54. ʿ**ışḳuñla:**-*uñ, -la*
Kaside 8
Mısra: **188**
Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.
Gülşen-i kūyuña vāṣıl ola cāʾiz ki göñül
Aġlasun dīde ḳo ʿışḳuñla miṣāl-i enhār

55. ʿ**ışḳ:**
Kaside 12
Mısra: **14**
Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.
Her maʿnī-i ezkār ile her naġme-i tesbīḥ
Ḥālet getürür ʿışḳ ile şūrīde-dilāna

56. ʿ**ışḳ:**
Kaside 15
Mısra: **6**
Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.
İttibāʿ-ı sened-i ʿālem içün dendānın
Ḳıldı ʿışḳ ile fedā Ḥażret-i Veys'el-Ḳaranī

57. ʿ**ışḳ:**
Matla 28
Mısra: **1**
Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.
Ḥüsnüñ görünce ʿışḳ ile meyl eyledüm saña
Lāyıḳ mı sevmemek seni sen söyle dil-berā

58. ʿ**ışḳ:**
Matla 107
Mısra: **1**
Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.
Ḳays dirmiş ki bu ʿışḳ ādemi dīvāne ider
Belī bu ḍarb-ı meṣeldür deliden uṣlu ḫaber

59. ʿ**ışḳ:**
Matla 109
Mısra: **1**
Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.
İtdi ʿışḳ ile çemende o ḳadar nāle vü zār
Gülleri ḫ∨āb-ı teġāfülden uyandurdı hezār

60. ʿ**ışḳ:**
Matla 114
Mısra: **1**
Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.
ʿAceb mi ʿışḳ ile giryān olursa dīde-i ter
Şu aḳdığı yere elbet yine aḳar dirler

61. ʿ**ışḳ:**
Matla 172
Mısra: **2**
Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.
Eksük olmaz o perīnüñ baña āzārı müdām
Bu dil-i kemterüñ oldı işi ʿışḳ ile tamām

62. ʿ**ışḳuñ:**-*uñ*
Matla 181
Mısra: **2**
Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.
Ḫaṭuñ geldükde efzūn oldı şevḳ-ı cān-ı nālānum
Baña ʿışḳuñ berāt ile virildi ṣanki sulṭānum

63. ʿ**işḳ:**
Murabba 5
Mısra: **7**
Aşḳ, yoğun sevgi.
ʿIşḳ ile şām ü seḥer
Çaġıruram dost dost

64. ʿ**işḳ:**
Murabba 5
Mısra: **10**
Aşḳ, yoğun sevgi.
Oldı maḥabbet füzūn
ʿIşḳ ile ṭoldı derūn

65. ʿ**işḳ:**
Murabba 5
Mısra: **22**
Aşḳ, yoğun sevgi.
Derd ü ġama yār olup
ʿIşḳ ile bīmār olup

66. ʿ**işḳ:**
Murabba 5
Mısra: **54**
Aşḳ, yoğun sevgi.
Şemʿine pervāneyem
ʿIşḳ ile hem-ḫāneyem

67. ʿ**işḳ:**
Murabba 6
Mısra: **49**
Aşḳ, yoğun sevgi.
ʿIşḳ ile kimi şuʿle-nūş
Deryā miṣāli pür-ḫurūş

68. ʿ**işḳ:**
Murabba 6

Mısra: **62**
Aşk, yoğun sevgi.
Ḳalb-i ḥazīne vir neşāt
ʿIşḳ ile itsün iḫtilāṭ

69. ʿ**ışḳdan:**-*dan*
Murabba 6
Mısra: **65**
Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.
Vir ʿışḳdan bu cāna ḥaẕ
Gelsün dil-i nālāna ḥaẕ

70. ʿ**işḳuñla:**-*uñ, -la*
Murabba 6
Mısra: **73**
Aşk, yoğun sevgi.
ʿIşḳuñla eyle dāġ dāġ
Ṣaḥn-ı dil olsun reşk-i bāġ

71. ʿ**ışḳ:**
Murabba 8
Mısra: **11**
Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.
Yüz sürüp dergāhuña şevḳ ile ʿışḳ ile disem
Eṣ-ṣalātü ve's-selām ey faḫr-ı ʿālem es-selām

72. ʿ**ışḳuñla:**-*uñ, -la*
Murabba 12
Mısra: **14**
Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.
Dil maḥabbetle tābnāk olsun
Sīne ʿışḳuñla çāk çāk olsun

73. ʿ**ışḳuñ:**-*uñ*
Rübai 110
Mısra: **2**
Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.
Ey ẕātı olan ins ile cāna mebʿūs
Olsa n'ola ʿışḳuñ dil ü cāna mebʿūs

74. ʿ**işḳuñdur:**-*uñ, -dur*
Rübai 118
Mısra: **3**
Aşk, yoğun sevgi.
ʿIşḳuñdur eyā nūr-ı dü çeşm-i ʿuşşāḳ
Dil-ḫaste-i derd ü ġamuñuñ ravḥine rūḥ

75. ʿ**ışḳuñla:**-*uñ, -la*
Rübai 118
Mısra: **1**
Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.
Bir dilde ki ʿışḳuñla ola feyż-i fütūḥ
Reşk eyler anuñ pertevine ṣafvet-i Nūḥ

76. ʿ**ışḳı:**-*ı*
Rübai 128
Mısra: **2**
Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.
Ey sūziş-i hicrānı şirār-ı dūzaḫ
V'ey ʿışḳı olan vāsıṭa-i ṣad berzaḫ

77. ʿ**ışḳuñdur:**-*uñ, -dur*
Rübai 159
Mısra: **1**
Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.
Bīmār-ı ġama ḳuvvet-revān ʿışḳuñdur
Ey rūḥ-ı revān cānlara cān ʿışḳuñdur

78. ʿ**ışḳuñdur:**-*uñ, -dur*
Rübai 159
Mısra: **2**
Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.
Bīmār-ı ġama ḳuvvet-revān ʿışḳuñdur
Ey rūḥ-ı revān cānlara cān ʿışḳuñdur

79. ʿ**ışḳuñdur:**-*uñ, -dur*
Rübai 159
Mısra: **4**
Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.
Bu girye vü āh ile enīs olmaḳdan
Ḳaṣd-ı dil-i şūrīde hemān ʿışḳuñdur

80. ʿ**ışḳuñla:**-*uñ, -la*
Rübai 171
Mısra: **1**
Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.
Yā Rab beni ʿışḳuñla idüp ġarḳa-i nūr
Ḳıl ẓulmet-i deycūr-ı hevādan mehcūr

81. ʿ**işḳıyla:**-*ı, -yla*
Rübai 193
Mısra: **3**
Aşk, yoğun sevgi.
ʿIşḳıyla hilāl olmadadur cism-i nizār
Meh-pārelere māʾil olan böyle olur

82. ʿ**ışḳ:**
Rübai 217
Mısra: **3**
Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.
Levm eylemesün ʿışḳ ile aḥbāb bizi
Biz cürmümüzi anlara çoḳdan dimişüz

83. ʿ**ışḳuñ:**-*uñ*
Rübai 228
Mısra: **1**
Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.
Vir ʿışḳuñ ile cān ü dile istīnās
Ol şevḳ ile rūşen ola tā çeşm-i ḥavās

84. ʿ**ışḳ:**
Rübai 230
Mısra: **1**
Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.
Çün ʿışḳ ile taḥṣīl-i fünūn eyledi Ḳays
Leylī hevesin rāh-nümūn eyledi Ḳays

85. ʿ**ışḳuñ:**-*uñ*
Rübai 232
Mısra: **2**
Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.
Her ḳanda ki naʿtüñ ola pīrāye-i gūş
Raḳṣ-āver olur ʿışḳuñ ile ḫayl-i sürūş

86. ʿ**işḳuñ:**-*uñ*
Rübai 233
Mısra: **1**
Aşk, yoğun sevgi.
ʿIşḳuñ gibi bir belā-yı cān olmaz imiş

Derd-i dil ü āfet-i cihān olmaz imiş

87. ʿ**ışḳuñ:**-*uñ*
Rübai 240
Mısra: **2**
Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.
Ey zīb-i semāvāt ü eyā zīnet-i arż
İns ü meleke oldı senüñ ʿışḳuñ farż

88. ʿ**işḳ:**
Rübai 252
Mısra: **3**
Aşk, yoğun sevgi.
ʿIşḳ ile pür it ḳalb-i ḥazīnüm yā Rab
Şāyeste degül gerçi o maʿnāya bu ḥarf

89. ʿ**işḳuñ:**-*uñ*
Rübai 331
Mısra: **4**
Aşk, yoğun sevgi.
Aḥvālümi biñ nāz ile ṣorduḳda didüm
ʿIşḳuñ beni bu ḥāle ḳodı sulṭānum

90. ʿ**işḳuñla:**-*uñ, -la*
Rübai 334
Mısra: **3**
Aşk, yoğun sevgi.
ʿIşḳuñla Naḥīfī gice gündüz aġlar
Bī-çāreye raḥm eyle ne var sulṭānum

91. ʿ**işḳuñla:**-*uñ, -la*
Rübai 335
Mısra: **1**
Aşk, yoğun sevgi.
ʿIşḳuñla benüm oldı mükedder ḥālüm
Mevlā bilür ey şāh-ı cihān aḥvālüm

92. ʿ**ışḳuñı:**-*uñ, -ı*
Rübai 354
Mısra: **1**
Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.
Vir ʿışḳuñı deryā gibi pür-cūş olayum
Ol leẕẕet-i cān-baḫş ile bī-hūş olayum

93. ʿ**ışḳ:**
Rübai 359
Mısra: **1**
Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.
Geh ʿışḳ ile Ḳays ü gāhī Ferhād oldum
Geh ḫürrem ü ṣād gāhī nā-ṣād oldum

94. ʿ**ışḳda:**-*da*
Rübai 359
Mısra: **4**
Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.
Hīç bilmedigüm ḳalmadı bu vādīde
Ben ʿışḳda ol mertebe üstād oldum

95. ʿ**işḳuñla:**-*uñ, -la*
Rübai 364
Mısra: **2**
Aşk, yoğun sevgi.
Lāyıḳdur eger āh ü fiġān eyler isem
ʿIşḳuñla fedā-yı ser ü cān eyler isem

96. ʿ**ışḳuñ:**-*uñ*
Rübai 366
Mısra: **1**
Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.
Ben şām ü seḥer ʿışḳuñ ile yār oldum
Ẕikrüñle ṣafā-baḫş-ı dil-i zār oldum

97. ʿ**işḳuñla:**-*uñ, -la*
Rübai 370
Mısra: **1**
Aşk, yoğun sevgi.
ʿIşḳuñla yaḳup āteş-i ḥasret cānum
Bī-tāb ü tüvān oldı dil-i nālānum

98. ʿ**işḳuñ:**-*uñ*
Rübai 419
Mısra: **1**
Aşk, yoğun sevgi.
ʿIşḳuñ ġamı dārū-yı dil ü cān olsun
Derdüñ baña ser-maye-i dermān olsun

99. ʿ**ışḳ:**
Rübai 471
Mısra: **1**
Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.
Derdā ki göñül ʿışḳ ile zār olmaḳda
Miḥnet-keş-i intiẓār-ı yār olmaḳda

100. ʿ**ışḳ:**
Rübai 489
Mısra: **1**
Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.
Bu ʿışḳ ki māye-i ṣafādur dilde
Bī-ʿışḳ olamaz ṣafā-yı ḫāṭır dilde

101. ʿ**işḳuñla:**-*uñ, -la*
Rübai 494
Mısra: **1**
Aşk, yoğun sevgi.
ʿIşḳuñla dil ü cānumı nālān eyle
Ol leẕẕeti meʾnūs-ı dil ü cān eyle

102. ʿ**işḳ:**
Rübai 535
Mısra: **1**
Aşk, yoğun sevgi.
ʿIşḳ ile dil-i zār cefā-keş oldı
Cāna ġam-ı ḥasretde bir āteş oldı

103. ʿ**işḳuñ:**-*uñ*
Rübai 538
Mısra: **2**
Aşk, yoğun sevgi.
Āfāḳı ṭutarsa n'ola āh ü zārı
ʿIşḳuñ elemi aldı dil-i bīmārı

104. ʿ**ışḳ:**
Tahmis 1
Mısra: **21**
Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.
Bezm-i maʿnīde olup ʿışḳ ile peymāne-be-dest
Sāġar-ı ʿaḳl-ı ḫod-ārāyı şikest eyle şikest

105. ʿ**ışḳı:**-*ı*
Tahmis 1
Mısra: **12**

Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.
N'ola biñ şevḳ ile ser-geştesi olsa dil ü cān
Oldı tā rūz-ı ezel ʿışḳı derūnumda ʿayān

106. ʿ**işḳ:**
Tahmis 10
Mısra: **23**
Aşk, yoğun sevgi.
ʿIşḳ ile mā-ḥaṣal-ı ṣabrum olup cümle tebāh
Göñlüm aldı niçe nāz ile o düzdīde-nigāh

107. ʿ**ışḳuma:**-*um, -a*
Tahmis 10
Mısra: **26**
Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.
ʿĀşıḳ oldum saña biñ cān ile āh ü ṣad āh
ʿĀşıḳam ʿışḳuma bu girye vü āh oldı güvāh

ʿışḳ aṣḥābınuñ:

1. ʿ**ışḳ aṣḥābınuñ:**-*nuñ*
Gazel 5
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk ehli, âşıklar zümresi.
Zāhidā āsān degüldür kārı ʿışḳ aṣḥābınuñ
Anlara ḫūn-ı cigerdür tekye-i ġamda ġıdā

ʿışḳ āteşi:

1. ʿ**ışḳ āteşi:**
Tahmis 10
Mısra: **35**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk ateşi.
Kār-sāz olmada ʿışḳ āteşi cān ü tende
Ṣabra bir vech ile yoḳ tāb-ı taḥammül bende

ʿışḳ ehli:

1. ʿ**işḳ ehli:**
Rübai 139
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk erbabı; aşık.
Alduḳça ele sāzın o reşk-i Nāhīd
ʿIşḳ ehli ider kesb-i ṣafā-yı cāvīd

ʿışḳ ile:

1. ʿ**ışḳ ile:**
Gazel 35
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşkla, yürekten.
Mübtelā oldum ise ʿışḳ ile nā-çār saña
N'eyledüm n'eyledüm ey dil-ber-i mekkār saña

ʿışḳ iline:

1. ʿ**ışḳ iline:**-*n, -e*
Tahmis 10
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk ülkesi.
Dolanup pāyuma çekdi beni ol zülf-i siyāh
ʿĀḳıbet ʿışḳ iline çıḳdı yine ġāyet-i rāh

ʿişḳ odı:

1. ʿ**işḳ odı:**
Tahmis 5
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk ateşi.
-
ʿIşḳ odı nihān olmaz yanduḳça irür cāna

ʿişḳ oldı:

1. ʿ**işḳ oldı:**-*dı*
Rübai 244
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşkın bulunması, aşık olmak.
Ol dem ki olup feyż-i Ḫudādan maḥẓūẓ
ʿIşḳ oldı dil ü cāna recā-yı melḥūẓ

ʿişḳ olmayınca:

1. ʿ**işḳ olmayınca:**-*ma, -yınca*
Gazel 103
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşkın bulunması, aşık olmak.
ʿIşḳ olmayınca vaṣla irilmez Naḥīfīyā
Derd ehli olmayan kişi maḥrūm-ı çāredür

ʿışḳ olsun:

1. ʿ**ışḳ olsun:**
Gazel 37
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Aşk olsun ll yazıklar olsun.
Çoḳ niyāz itdi göñül olmadı hem-ḫāne saña
Hele ʿışḳ olsun eyā şāhid-i kāşāne saña

ʿışḳ u maḥabbetden:

1. ʿ**ışḳ u maḥabbetden:**-*den*
Gazel 5
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk ve sevgi.
Derdimi ʿışḳ eyle hem dermānumı ʿışḳ it benüm
Eyleme yā Rab beni ʿışḳ u maḥabbetden cüdā

ʿışḳ u maḥabbetdür:

1. ʿ**ışḳ u maḥabbetdür:**-*dür*
Gazel 120
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk ve sevgi.
Görünmez bir ḳażā kim söylenür ʿışḳ u maḥabbetdür
Çekilmez bir belā-yı cān ki dirler cevr-i ḫūbāndur

ʿişḳ u maḥabbetüñle:

1. ʿ**işḳ u maḥabbetüñle:**-*üñ, -le*
Kaside 6
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk ve sevgi.
ʿIşḳ u maḥabbetüñle olan neşve-yāb-ı feyż
Ālāyiş ü hevādan ider nefret ü hereb

ʿişḳ u şevḳuñdur:

1. ʿ**işḳ u şevḳuñdur:**-*uñ, -dur*
Gazel 386
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk ve arzu.
ʿIşḳ u şevḳuñdur dil-i şeydāyı bī-hūş eyleyen
Maḥv idüp ṣabr u ḳarārum mest ü medhūş eyleyen

ʿışḳ-ı bī-amān:

1. ʿ**ışḳ-ı bī-amān:**
Gazel 317
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Merhametsiz aşk.
Görüp giryānluġum itme taʿaccüb künc-i ḥasretde
Bu ʿışḳ-ı bī-amān müşkildür ey nā-mihribān müşkil

ʿişḳ-ı cānān:

1. ʿ**işḳ-ı cānān:**
Gazel 383
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin aşkı.
ʿIşḳ-ı cānān taḫt-gāh-ı cāna ʿazm itmiş yine
Ġāfil olma pādişāh-ı şevket-efzādur gelen

ʿışḳ-ı cānāndan:

1. ʿ**ışḳ-ı cānāndan:**-*dan*
Murabba 6
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin aşkı.
Yoḳ ʿışḳ-ı cānāndan eleẕ
Bulmadı cān andan eleẕ

ʿışḳ-ı dil-berden:

1. ʿ**ışḳ-ı dil-berden:**-*den*
Gazel 497
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin aşkı.
Dil-i şeydā niçe dāmen-keş olsun ʿışḳ-ı dil-berden
O meh-veşler güzeller dil-rübālar yāda gelmez mi

ʿışḳ-ı dil-firīb:

1. ʿ**ışḳ-ı dil-firīb:**
Gazel 47
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül aldatan aşk.
Iżṭırāb itsem ʿaceb mi şevḳ-ı kūyuñla müdām
Ber-ḳarār ḳarār üzre ḳomaz ʿuşşāḳı ʿışḳ-ı dil-firīb

ʿışḳ-ı girān-ḳadri:

1. ʿ**ışḳ-ı girān-ḳadri:**-*i*
Rübai 67
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Değeri yüksek aşk.
Ey derd ü ġamı cāna cihāndan merġūb
V'ey ʿışḳ-ı girān-ḳadri ṣafā-baḫş-ı ḳulūb

ʿışḳ-ı gülden:

1. ʿ**ışḳ-ı gülden:**-*den*
Gazel 453
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gülün aşkı, sevgisi. II sevgilinin aşkı.
Gāh ʿışḳ-ı gülden aġlar gāh cevr-i ḫārdan
ʿAndelīb-i zār ider efġān efġān üstüne

ʿışḳ-ı ḫūbāndan:

1. ʿ**ışḳ-ı ḫūbāndan:**-*dan*
Gazel 36
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellerin aşkı.
Ne deñlü şeb-nişīn-i ʿuzlet olsam ʿışḳ-ı ḫūbāndan
Miṣāl-i rūż-ı vuṣlat yine bir meh-tāb olur peydā

ʿişḳ-ı maḥbūb-ı ilāhīde:

1. ʿ**işḳ-ı maḥbūb-ı ilāhīde:**-*de*
Gazel 4
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İlahi sevilenin aşkı.
Kīmyāya mālik oldı ol ki taḥṣīl eyleye
ʿIşḳ-ı maḥbūb-ı ilāhīde ḫulūṣ-ı cān-fezā

ʿışḳ-ı pāk:

1. ʿ**ışḳ-ı pāk:**
Gazel 389
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz aşk.
Ṣafā-yı ḳalb ü ʿışḳ-ı pāk ü tevfīḳ u rıżā virsün
Niyāzum böyledür Perverdigār-ı kām-baḫşādan

2. ʿ**ışḳ-ı pāk:**
Gazel 492
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz aşk.
ʿAḳla uydum deşt-i ḥayretde yitürdüm kendimi
Gel yetiş ey ʿışḳ-ı pāk ey hādī-i ferḫunde-pey

ʿışḳ-ı pāki:

1. **ʿışḳ-ı pāki:**-*i*
Kaside 23
Mısra: **52**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz aşk.
Şefīʿ-i ḫayl-i ümmet kān-ı şefḳat āyet-i raḥmet
Lisān-ı ẕikri ḳalbe ʿışḳ-ı pāki dāʾimā gelsün

ʿışḳ-ı pāküñdür:

1. **ʿışḳ-ı pāküñdür:**-*üñ, -dür*
Gazel 64
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz aşk; saf, halis aşk; gerçek aşk.
Teşne-i vaṣluñ olan Āb-ı Ḥayātı n'eyler
ʿIşḳ-ı pāküñdür eyā faḫr-ı cihān Āb-ı Ḥayāt

ʿışḳ-ı yār:

1. **ʿışḳ-ı yār:**
Gazel 90
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin aşkı.
ʿIşḳ-ı yār içün ṣunupdur şimdi sāḳī destüme
Girye ḳılmasun diyü bu demde bir pīşīn ḳadeḥ

2. **ʿışḳ-ı yār:**
Gazel 301
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin aşkı.
ʿIşḳ-ı yār ile ʿaceb derde giriftār olmış
Kūşe-i ġamda Naḥīfī-i dil-i zārı görüñ

ʿışḳ-ı yār olan:

1. **ʿışḳ-ı yār olan:**-*an*
Gazel 453
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin aşkı olmak.
ʿIşḳ-ı yār olan göñülde ġayr içün ḳalmaz maḥal
Teng ider bir ḫāneyi mihmān mihmān üstüne

işlāḥ:

1. **işlāḥın:**-*ın*
Rübai 320
Mısra: **3**
İyileştirme, düzeltme.
Işlāḥın ümmīd eyler iken dünyānuñ
Gitdükde ziyād oldı fesād-ı ʿālem

işler geçer:

1. **işler geçer:**
Gazel 464
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Delip geçer olmak.
O ḫūnī ġamzeler işler geçer bu cān-ı nālāna
Nigāh itdükçe çeşm-i āfetüñ mestāne mestāne

ism:

1. **ismine:**-*i, -n, -e*
Kaside 10
Mısra: **19**
Ad, nam, unvan.
Ḳarīn itdi Ḥaḳ ismine ismini
Zihī ʿizz-i bī-şirket-i müstedām

2. **ismini:**-*i, -n, -i*
Kaside 10
Mısra: **19**
Ad, nam, unvan.
Ḳarīn itdi Ḥaḳ ismine ismini
Zihī ʿizz-i bī-şirket-i müstedām

3. **ismi:**-*i*
Rübai 133
Mısra: **2**
Ad, nam, unvan.
Ol maẓhar-ı tebşīr-i bihişt-i cāvīd
Ol merd-i velī ẕātı saʿīd ismi Saʿīd

4. **ismi:**-*i*
Rübai 394
Mısra: **4**
Ad, nam, unvan.
Ḫilḳatde şebīh idi şeh-i kevneyne
Ol ḫulḳı ḥasen ẕātı ḥasen ismi Ḥasen

5. **ism:**
Tarih 5
Mısra: **2**
Ad, nam, unvan.
Şeh-i İslām ü sulṭān-ı cihān-gīr-i felek-rifʿat
Ki olmışdur vücūd-ı pāki ism ü vaṣf ile Maḥmūd

ism ü nāmumuz:

1. **ism ü nāmumuz:**-*umuz*
Gazel 223
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şan ve şöhret.
ʿAyn-ı ḫākister olur teʾsīr-i ḥasretle o dem
Ger bir āhen-levḥa taḥrīr olsa ism ü nāmumuz

ʿişmet:

1. **ʿişmet:**
Rübai 257
Mısra: **2**
İffetlik. temizlik.
Yā Rab baña tevfīḳuñı sen eyle refīḳ
Ḳıl ʿişmet ü faẓl ü keremüñ yār-ı şefīḳ

ism-i aʿẓam:

1. **ism-i aʿẓam:**
Kaside 22
Mısra: **84**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
En büyük, en yüce isim.
Naḥīfī itdigüm her bir duʿāya isticābetde
Vesīle itsün ism-i aʿẓam ü esmāʾ-i ḥüsnāyı

2. **ism-i aʿẓam:**
Rübai 523
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
En büyük, en yüce isim.
Bir ḳul ki ola ẕikr ü devām üzre seni
Oldı aña feyż ism-i aʿẓam Allāh

ism-i dil-keşüñde:

1. **ism-i dil-keşüñde:**-*üñ, -de*
Kaside 19
Mısra: **151**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül çeken isim.
Ẓāhir ism-i dil-keşüñde resm-i terkīb-i ṣafā
Şādumān olsa n'ola ḫalḳuñ kibār u kihteri

ism-i muḥammed muṣṭafā:

1. **ism-i muḥammed muṣṭafā:**
Kaside 23
Mısra: **56**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Muhammet Mustafa'nın ismi II Hz. Muhammet'in ismi.
Yegāne Aḥmet-i Muḫtār kim taʿẓīm-i ẕikrinde
Olup ʿaṭı-ı beyān ism-i Muḥammed Muṣṭafā gelsün

ism-i muḳaddesi:

1. **ism-i muḳaddesi:**-*i*
Rübai 77
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kutsal ismi.
Ey ẕikr-i muʿallāsı ṣafā-baḫş-ı ḳulūb
V'ey ism-i muḳaddesi mefātīḥ-i ġuyūb

ism-i pāküñ:

1. **ism-i pāküñ:**-*üñ*
Gazel 413
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz, şerefli isim.
Vücūduñ şemʿ-i bezm-i ışṭıfādur yā Resūla'llāh
Anuñçün ism-i pāküñ Muṣṭafādur yā Resūla'llāh

ism-i pāküñe:

1. **ism-i pāküñe:**-*üñ, -e*
Kaside 6
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz, şerefli isim.
Ṣıdḳ-ı tevessül ile senüñ ism-i pāküñe
Der-gāh-ı Ḥaḳda ḥāṣıl olur ḥācet ü edeb

ism-i şerīfi:

1. **ism-i şerīfi:**-*i*
Kaside 8
Mısra: **84**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şerefli, mübarek isim; seyitlik unvanı.
Birisi Ḥażret-i Fārūḳ-ı ʿadālet-pīşe
Olsa ger ism-i şerīfi n'ola zeyl-i ezkār

ism-i şerīfüñ:

1. **ism-i şerīfüñ:**-*üñ*
Gazel 417
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şerefli, mübarek isim.
Seni Ḥaḳ ḥamd ile ḳıldı müʾeyyed yā Resūla'llāh
N'ola ism-i şerīfüñ olsa Aḥmed yā Resūla'llāh

2. **ism-i şerīfüñ:**-*üñ*
Kaside 27
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şerefli, mübarek isim.
Oḳunur maḥşere dek nāme-i fetḥ ü ẓaferüñ
Ḫayr ile dāʾim olup ism-i şerīfüñ meẕkūr

isnād:

1. **isnādı:**-*ı*
Kıt'a 14
Mısra: **3**
Haksız yere yakıştırma, iftira.
Eylemem maḥşere dek saña bu isnādı ḥelāl
Meger iḥsān-ı viṣālüñ idesin baña ʿivaż

isnādı eyleyen:

1. **isnādı eyleyen:**-*yen*
Gazel 30
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yakıştırma yapmak, iftira atmak.
Māh-rūlardan dimişler kim Naḥīfī geçdi hep
Bilmem āyā eyleyen kimdür bu isnādı baña

isnād-ı nisbet eyleyüp:

1. **isnād-ı nisbet eyleyüp:**-*yüp*
Kaside 5
Mısra: **66**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kıyaslamanın bağı etmek.
Cürm ü ʿişyānum bilürken müstemendāne yine
Eyleyüp isnād-ı nisbet saña ḳıldum ilticā

işrāb:

1. **işrābdan:**-*dan*
Muaşşer 1
Mısra: **2**
Kapalı surette anlatma.
Görmeyelden rūy dil ol dil-ber-i nā-yābdan
Ḳāldum ol bī-raḥme ḥāl-i zārumı işrābdan

işrāb eyler:

1. **işrāb eyler:**-*r*
Tarih 35
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İçirmek.

Bu ḥavż-ı ḫoş-nümā bu menhel-i ṣāf
Şarāb-ı selsebīli eyler işrāb

işrāb eyleyüp:

1. **işrāb eyleyüp:**-*yüp*
Tarih 16
Mısra: **42**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İçirmek.
Sū-be-sū neşr itmede fevvāresi dürr-i müẕāb
Eyleyüp işrāb dür-pāşī-i keff-i pādişāh

işrāb ider:

1. **işrāb ider:**-*er*
Gazel 162
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İçirmek; ima etmek. (Bir konuyu) dolaylı olarak anlatmak, üstü kapalı olarak belirtmek.
Her seḥer bülbül ki eşk-i çeşmini seyl-āb ider
Ġonçe-i gülzāra meftūn oldığın işrāb ider

isrāf itdük:

1. **isrāf itdük:**-*dü, -k*
Rübai 253
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hadden ziyade, lüzumsuz olarak sarf etmek, edilmek.
Evḳātumuzı ḳılup hevāda itlāf
Ġafletle nuḳūd-ı ʿömri itdük isrāf

işrāḳ idince:

1. **işrāḳ idince:**-*ince*
Gazel 264
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Doğmak.
İdince mihr-i cihān-tāb-ṭalʿatuñ işrāḳ
Münevver oldı cemālüñle ser-be-ser āfāḳ

işrāḳ u ġurūb:

1. **işrāḳ u ġurūb:**
Gazel 45
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güneşin doğması ve batması.
Sensin ol Rabb-i eḥad kim emriñe mevḳūfdur
Ser-be-ser mihr ü meh ü encümde işrāḳ u ġurūb

işrāḳıyān-ı ehl-i ʿışḳ:

1. **işrāḳıyān-ı ehl-i ʿışḳ:**
Gazel 393
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk ehlinin seziş ile bilenleri II ârifler.
Ey Naḥīfī her seḥer işrāḳıyān-ı ehl-i ʿışḳ
Ṣiʿr-i pāküm isticābet-ḫᵛāh-ı tesbīḥ eylesün

ışrār:

1. **ışrārın:**-*ın*
Tarih 6
Mısra: **8**
Ayak direme.
O sulṭān-ı müsellem ol şeh-i ferḫunde-kevkeb kim
Zamān-ı devletinde çarḫ-ı dūn terk itdi ışrārın

ışrār eyler:

1. **ışrār eyler:**-*r*
Kaside 8
Mısra: **140**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arzusunu kabul ettirmek için tekrar tekrar üstünde durmak, üstelemek.
Ḫuftedür ṭāliʿum ey pādişeh-i sidre-mekān
Tā ki eyler baña her demde bu baḫtum ışrār

ışrār ider:

1. **ışrār ider:**-*er*
Gazel 374
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir fikir veya davadan dönmemek.
Geçdi dem-i müsāʿade-i geşt-i bāġ u rāġ
Ey baḫt-ı bī-vefā daḫi ışrār ider misin

ʿişret:

1. **ʿişret:**
Gazel 92
Mısra: **7**
Eğlence, keyif, içki içme.
Çün rūzedār-ı hecriñe ʿişret ḥarāmdur
İtmem dil-i ḥazīnümi ẕevḳ-āşinā-yı ʿıyd

2. **ʿişret:**
Gazel 117
Mısra: **1**
Eğlence, keyif, içki içme.
Sensüz cihānda ʿāşıḳa ʿişret revā mıdur
Sensüz ṣafā-yı ehl-i maḥabbet ṣafā mıdur

3. **ʿişretler:**-*ler*
Gazel 154
Mısra: **1**
Eğlence, keyif, içki içme.
Ḳanı ol bī-riyā ʿişretler ol yārān-ı mūnisler
Tehīdür cām-ı ṣahbā-yı ṣafādan şimdi meclisler

4. **ʿişretde:**-*de*
Gazel 227
Mısra: **5**
Eğlence, keyif, içki içme.
ʿİşretde mey-i nāb ile gül-gūnedür ol ruḫ
Gözler ḳamaşur şimdi o ruḫsāra baḳılmaz

ʿişret zamānıdur:

1. **ʿişret zamānıdur:**-*dur*
Gazel 181
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İçki zamanı.
Hevādār-ı nihāl-i ḳaddüñem ey serv-i nāzum gel
Bahār oldı güzellendi çemen ʿişret zamānıdur

ʿişretler itdigümüz:

1. **ʿişretler itdigümüz:**-*ler, -dig, -ümüz*
Rübai 183
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İçki içmek; eğlenmek, zevk ve safa yapmak.
Hep ḫ∨āb ü ḫayāl oldı Naḥīfī şimdi
Yār ile bizüm itdigümüz ʿişretler

ʿişret-nevāz itdüñ:

1. **ʿişret-nevāz itdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 306
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İşreti harekete geçirmek.
Ben āh itdükçe ṣunduñ dest-i cāna cām-ı iḥsānuñ
Bu āb ü tāb ile ġam neşvesin ʿişret-nevāz itdüñ

ıssı:

1. **ıssı:**
Rübai 38
Mısra: **1**
Sahip.
Yoḳ luṭfuña ḥad ey kerem ıssı mevlā
Maẓhar kerem ü luṭfuña sulṭān u gedā

iste:

1. **ister:**-*r*
Gazel 5
Mısra: **14**
(Bir şeye karşı) istek duymak, (o şeyi) arzulamak, talep etmek.
Zīver-i miḥrāb-ı ʿışḳam ben bugün ey müddeʿī
Ger hidāyet ister iseñ baña eyle iḳtidā

2. **işte:**
Gazel 22
Mısra: **6**
Bir şey gösterilirken veya bir şeye işaret edilirken söylenen bir söz, aha, ahacık.
Viṣālin eyledi mevḳūf-ı maḥşer ol ḳıyāmet-ḳad
Beni öldürdi işte ārzū-yı vaʿde ferdā

3. **işte:**
Gazel 41
Mısra: **13**
Bir şey gösterilirken veya bir şeye işaret edilirken söylenen bir söz, aha, ahacık.
Naḥīfī bendeñi cevr ile işte öldürdüñ
Revā mıdur bu ḳadar vażʿ-ı fitne-sāz saña

4. **isterem:**-*r, -em*
Gazel 43
Mısra: **8**
(Bir şeye karşı) istek duymak, (o şeyi) arzulamak, talep etmek.
O ḳadar ʿışḳuñ ile şühre-i dehr oldum kim
İsterem baña gedādur diyeler şāh saña

5. **işte:**
Gazel 76
Mısra: **10**
Bir şey gösterilirken veya bir şeye işaret edilirken söylenen bir söz, aha, ahacık.
Ḳıl çāre Naḥīfīye meded şerbet-i laʿlüñ
Öldürdi anı işte bu endīşe-i ḥasret

6. **ister:**-*r*
Gazel 83
Mısra: **6**
(Bir şeye karşı) istek duymak, (o şeyi) arzulamak, talep etmek.
Rütbe-i ʿulyā budur çün ehl-i ʿirfān olana
Manṣıb-ı ʿışḳ ister iseñ cāh-ı aʿlādan da geç

7. **ister:**-*r*
Gazel 123
Mısra: **6**
(Bir şeye karşı) istek duymak, (o şeyi) arzulamak, talep etmek.
Ḥarīm-i cāna gönder ġamze-i dil-dūzuñı gāhī
Dil-i āvāre çoḳdan bir enīs ü ġam-güsār ister

8. **ister:**-*r*
Gazel 123
Mısra: **4**
(Bir şeye karşı) istek duymak, (o şeyi) arzulamak, talep etmek.
Açılmaz dāġ-ber-dāġ olmaduḳça ġonçe-i ḫāṭır
Güşād-ı ṭabʿ-ı ehl-i ʿışḳa ey dil nev-bahār ister

9. **ister:**-*r*
Gazel 123
Mısra: **2**
(Bir şeye karşı) istek duymak, (o şeyi) arzulamak, talep etmek.
Ḥuṣūl-i kāma ber-vefḳ-ı icābet āh ü zār ister
Belī fülk-i ümmīde bin muvāfıḳ rūzgār ister

10. **ister:**-*r*
Gazel 123
Mısra: **1**
(Bir şeye karşı) istek duymak, (o şeyi) arzulamak, talep etmek.
Ḥuṣūl-i kāma ber-vefḳ-ı icābet āh ü zār ister
Belī fülk-i ümmīde bin muvāfıḳ rūzgār ister

11. **ister:**-*r*
Gazel 123
Mısra: **8**
(Bir şeye karşı) istek

duymak, (o şeyi) arzulamak, talep etmek.
Göñül bir lāle-ḫad gül-çehre servüñ pāy-mālidür
Ne meyl-i gülsitān eyler ne seyr-i lālezār ister

12. **ister:**-*r*
Gazel 123
Mısra: **10**
(Bir şeye karşı) istek duymak, (o şeyi) arzulamak, talep etmek.
Naḥīfīnüñ edā-yı pür-füsūn-ı ṭabʿın idrāke
Lisān-ı siḥr ü iʿcāzı bilür bir şīve-kār ister

13. **istemez:**-*mez*
Gazel 124
Mısra: **11**
(Bir şeye karşı) istek duymak, (o şeyi) arzulamak, talep etmek.
İstemez şād oldıġın ṣāḥib-dilān-ı ʿālemüñ
Āh kim bu devr-i dūn bir dem ṣafāmuz çoḳ görür

14. **isterseñ:**-*r, -se, -ñ*
Gazel 134
Mısra: **9**
(Bir şeye karşı) istek duymak, (o şeyi) arzulamak, talep etmek.
Telḫī-i hicrāna ṣabr it vuṣlat isterseñ eger
Pendümi gūş eyle ṣabr ile ḳoruḳ ḥelvā olur

15. **işte:**
Gazel 144
Mısra: **2**
Bir şey gösterilirken veya bir şeye işaret edilirken söylenen bir söz, aha, ahacık.
Fürḳat demidür dīdeler ālūde-i ġamdur
Ḫūn-pāşī-i çeşm-i dil ü cān işte bu demdür

16. **işte:**
Gazel 159
Mısra: **8**
Bir şey gösterilirken veya bir şeye işaret edilirken söylenen bir söz, aha, ahacık.
Dāḫil-i bezm-i murād iken tekāsül eyledüñ
İşte ey ġāfil ḫumār-ı fevt-i furṣat böyledür

17. **işte:**
Gazel 159
Mısra: **14**
Bir şey gösterilirken veya bir şeye işaret edilirken söylenen bir söz, aha, ahacık.
Merdüm-i ṣāḥib-dili minnet-keş-i dünān ider
Ey Naḥīfī işte baḫt-ı bī-mürüvvet böyledür

18. **işte:**
Gazel 166
Mısra: **10**
Bir şey gösterilirken veya bir şeye işaret edilirken söylenen bir söz, aha, ahacık.
Naḥīfī ben ki Mecnūn-ı meʿānī-perver-i ʿışḳam
Benüm bu şiʿr-i tāze işte āsār-ı cünūnumdur

19. **istemez:**-*mez*
Gazel 188
Mısra: **5**
(Bir şeye karşı) istek duymak, (o şeyi) arzulamak, talep etmek.
İstemez sāyesinüñ düşdigini ḫāke bile
Sevdigüm ʿādet-i iḥsānı taʿallüm mi ider

20. **istemez:**-*mez*
Gazel 209
Mısra: **1**
(Bir şeye karşı) istek duymak, (o şeyi) arzulamak, talep etmek.
Gül yüzüñ seyr eyleyen ʿālemde gülzār istemez
ʿAndelībi gör ki gülden ġayrı bir yār istemez

21. **istemez:**-*mez*
Gazel 209
Mısra: **2**
(Bir şeye karşı) istek duymak, (o şeyi) arzulamak, talep etmek.
Gül yüzüñ seyr eyleyen ʿālemde gülzār istemez
ʿAndelībi gör ki gülden ġayrı bir yār istemez

22. **istemez:**-*mez*
Gazel 209
Mısra: **5**
(Bir şeye karşı) istek duymak, (o şeyi) arzulamak, talep etmek.
Luṭf ümmīd eyler göñül sen şehden āzār istemez
Şerbet-i laʿlüñ yeter dil keşf-i esrār istemez

23. **istemez:**-*mez*
Gazel 209
Mısra: **6**
(Bir şeye karşı) istek duymak, (o şeyi) arzulamak, talep etmek.
Luṭf ümmīd eyler göñül sen şehden āzār istemez
Şerbet-i laʿlüñ yeter dil keşf-i esrār istemez

24. **istemez:**-*mez*
Gazel 209
Mısra: **8**
(Bir şeye karşı) istek duymak, (o şeyi) arzulamak, talep etmek.
Mā-ḥaṣal mūy-ı meyānuñ ḳucmadur cānā ġaraż
Andan ince fikr ile dil ḥālin işʿār istemez

25. **istemez:**-*mez*
Gazel 209
Mısra: **10**
(Bir şeye karşı) istek duymak, (o şeyi) arzulamak, talep etmek.
Ey Naḥīfī sīm ü zerdür maṭlab u maḳṣad hemān
Yoḫsa ḫubān-ı zamān ebyāt u eşʿār istemez

26. **istemez:**-*mez*
Gazel 209
Mısra: **4**
(Bir şeye karşı) istek duymak, (o şeyi) arzulamak, talep etmek.

Öldürürseñ cevrüñ ile bu dil-i şeydā yine
Sen sehī-ḳad dil-rübādan ġayrı dildār istemez

27. **istemez:**-*mez*
Gazel 226
Mısra: **10**
(Bir şeye karşı) istek duymak, (o şeyi) arzulamak, talep etmek.
Sīnesi ṣāf ü mücellā dil-bere ḳurbān olur
Kim dimiş āyā Naḥīfī cāh-ı vuṣlat istemez

28. **istemez:**-*mez*
Gazel 226
Mısra: **8**
(Bir şeye karşı) istek duymak, (o şeyi) arzulamak, talep etmek.
Yār ile tenhā düşince bir yere āh eyleyüp
Ola mı vaṣl-ı cevānī anda ḥasret istemez

29. **istemez:**-*mez*
Gazel 226
Mısra: **6**
(Bir şeye karşı) istek duymak, (o şeyi) arzulamak, talep etmek.
Ḳanḳı dil kim mālik-i yār olmadı dīvānedür
Hey dirīġā ʿālem içre nūr-ı ʿizzet istemez

30. **istemez:**-*mez*
Gazel 226
Mısra: **4**
(Bir şeye karşı) istek duymak, (o şeyi) arzulamak, talep etmek.
Şeh-per-i murġ-ı saʿādet zülf-i yār olmış aña
Bu felekde andan özge ẓıll-i rifʿat istemez

31. **istemez:**-*mez*
Gazel 226
Mısra: **2**
(Bir şeye karşı) istek duymak, (o şeyi) arzulamak, talep etmek.
Dil giriftār-ı cefādur dām-ı ʿuzlet istemez
Ḫāk-i pāy-i yār olur dünyāda devlet istemez

32. **istemez:**-*mez*
Gazel 226
Mısra: **1**
(Bir şeye karşı) istek duymak, (o şeyi) arzulamak, talep etmek.
Dil giriftār-ı cefādur dām-ı ʿuzlet istemez
Ḫāk-i pāy-i yār olur dünyāda devlet istemez

33. **istemez:**-*mez*
Gazel 259
Mısra: **9**
(Bir şeye karşı) istek duymak, (o şeyi) arzulamak, talep etmek.
Bu Naḥīfī pādişāhum istemez şemʿ u żiyā
Ol şeb-i vuṣlatda çün āyīne-i ḥüsnüñ çerāġ

34. **işte:**
Gazel 298
Mısra: **8**
Bir şey gösterilirken veya bir şeye işaret edilirken söylenen bir söz, aha, ahacık.
Ṣūret-i ḥüsnüñi seyr eyleyen erbāb-ı naẓar
Didiler işte budur istedigi Bihzāduñ

35. **istemez:**-*mez*
Gazel 320
Mısra: **9**
(Bir şeye karşı) istek duymak, (o şeyi) arzulamak, talep etmek.
Ḫ∨āhiş-i ẕevḳ-ı viṣālüñ istemez sūr-ı sivā
Çün ḥarīm-i miḥnet-i ʿışḳuñda maḥremdür göñül

36. **ister:**-*r*
Gazel 321
Mısra: **8**
(Bir şeye karşı) istek duymak, (o şeyi) arzulamak, talep etmek.
Cūşına almaz fiġānuñ ḳaṭre-i eşk olmasa
Zīb-i mengūşa dür-i nā-yāb-ı ʿışḳ ister göñül

37. **ister:**-*r*
Gazel 321
Mısra: **1**
(Bir şeye karşı) istek duymak, (o şeyi) arzulamak, talep etmek.
Neşve-i laʿlüñle cānā tāb-ı ʿışḳ ister göñül
Mest-i ḥasretdür şarāb-ı nāb-ı ʿışḳ ister göñül

38. **ister:**-*r*
Gazel 321
Mısra: **2**
(Bir şeye karşı) istek duymak, (o şeyi) arzulamak, talep etmek.
Neşve-i laʿlüñle cānā tāb-ı ʿışḳ ister göñül
Mest-i ḥasretdür şarāb-ı nāb-ı ʿışḳ ister göñül

39. **ister:**-*r*
Gazel 321
Mısra: **4**
(Bir şeye karşı) istek duymak, (o şeyi) arzulamak, talep etmek.
Ṭaʿna-kārān-ı felek bilmez bu rāzuñ n'eydigin
Duymaġa rāz-ı dili erbāb-ı ʿışḳ ister göñül

40. **ister:**-*r*
Gazel 321
Mısra: **6**
(Bir şeye karşı) istek duymak, (o şeyi) arzulamak, talep etmek.
Giryeler ḳılsam n'ola bīm-i firāḳ-ı yār ile
Maḥv-ı ḫāşāk-i ġama seyl-āb-ı ʿışḳ ister göñül

41. **ister:**-*r*
Gazel 321
Mısra: **10**
(Bir şeye karşı) istek duymak, (o şeyi) arzulamak, talep etmek.
Himmet-i pīr-i maḥabbetle Naḥīfī-veş hemān
Vuṣlat-ı dildāra feṯḥ-i bāb-ı ʿışḳ ister göñül

42. **ister:**-*r*
Gazel 322

Mısra: **8**
(Bir şeye karşı) istek duymak, (o şeyi) arzulamak, talep etmek.
Her vech ile memnūnuñam ey yār-ı vefā-dār
Ben bendeñe sen ister iseñ cevr ü sitem ḳıl

43. **isterem:**-*r, -em*
Gazel 338
Mısra: **9**
(Bir şeye karşı) istek duymak, (o şeyi) arzulamak, talep etmek.
Bir serv-i nāzʿışḳına ḫāk olmaḳ isterem
Çoḳdan derūn-ı dilde budur niyyetüm benüm

44. **işte:**
Gazel 361
Mısra: **10**
Bir şey gösterilirken veya bir şeye işaret edilirken söylenen bir söz, aha, ahacık.
Ḳatreye baḫş iderem bulsam eger deryāyı
Ḫāşılum işte budur ġāyet-i imsākümden

45. **isterüz:**-*r, -üz*
Gazel 384
Mısra: **12**
(Bir şeye karşı) istek duymak, (o şeyi) arzulamak, talep etmek.
Biz saña öldür raḳībi dimeden maḳṣūdumuz
İsterüz bī-çāre maḥrūm-ı şehādet olmasun

46. **ister:**-*r*
Gazel 385
Mısra: **12**
(Bir şeye karşı) istek duymak, (o şeyi) arzulamak, talep etmek.
Müstaġriḳān-ı ʿışḳ ile ḳıl āşinā beni
İster yem-i maḥabbete hīç ġāyet olmasun

47. **isteyen:**-*y, -en*
Gazel 393
Mısra: **5**
(Bir şeye karşı) istek duymak, (o şeyi) arzulamak, talep etmek.
Kāse-şūyān-ı maḥabbetden el almaḳ isteyen
Varsın evvel sāġar-ı mīnāyı tenḳīḥ eylesün

48. **ister:**-*r*
Gazel 401
Mısra: **8**
(Bir şeye karşı) istek duymak, (o şeyi) arzulamak, talep etmek.
Cihān cihān yine zaḫm-ı firāḳa merhem olur
Viṣālüñ ister ise ʿālem-i ḫayāl olsun

49. **ister:**-*r*
Gazel 411
Mısra: **3**
(Bir şeye karşı) istek duymak, (o şeyi) arzulamak, talep etmek.
Gözüm ḫāk-i derüñ küḥl itmek ister dīde-i cāna
Taḥammül itmez oldum intiẓāra yā Resūla'llāh

50. **ister:**-*r*
Gazel 425
Mısra: **12**
(Bir şeye karşı) istek duymak, (o şeyi) arzulamak, talep etmek.
O deñlü girye-i hicrāna muʿtād olmışam ben kim
Göñül giryānluġa ister bahāne yā Resūla'llāh

51. **işte:**
Gazel 449
Mısra: **10**
Bir şey gösterilirken veya bir şeye işaret edilirken söylenen bir söz, aha, ahacık.
ʿArż-ı niyāza başlasam ḫ∨āba varur o mest-i nāz
ʿĀşıḳ-ı zārı öldürür işte bu vażʿ-ı sāḫte

52. **isteyen:**-*y, -en*
Gazel 455
Mısra: **12**
(Bir şeye karşı) istek duymak, (o şeyi) arzulamak, talep etmek.
İtsün istiġnā Ḫudādan ġayra minnet itmesün
Fāyiḳ olmaḳ isteyen emsāl ü aḳrān üstüne

53. **ister:**-*r*
Gazel 458
Mısra: **13**
(Bir şeye karşı) istek duymak, (o şeyi) arzulamak, talep etmek.
Derd ehlinüñ Naḥīfī eşʿārı böyle ister
Elfāẓı şāʿirāne maʿnāsı ʿāşıḳāne

54. **iste:**
Gazel 462
Mısra: **33**
(Bir şeye karşı) istek duymak, (o şeyi) arzulamak, talep etmek.
Rezzāḳ-ı bī-zevālden iste murāduñı
Bī-çāre saña şāh u gedādan ne fāʾide

55. **ister:**-*r*
Gazel 488
Mısra: **9**
(Bir şeye karşı) istek duymak, (o şeyi) arzulamak, talep etmek.
Zāhid naṣīḥat ister iseñ ṭut sözüm benüm
Ḳıl intisāb-ı ḥasret-i ʿışḳ-ı Muḥammedī

56. **ister:**-*r*
Gazel 491
Mısra: **12**
(Bir şeye karşı) istek duymak, (o şeyi) arzulamak, talep etmek.
Pāk-dāmān ol hemān bu ḫāk-dān-ı dehre
İmtiyāz ister iseñ serv-i çemen-pīrā gibi

57. **ister:**-*r*
Gazel 501
Mısra: **10**
(Bir şeye karşı) istek duymak, (o şeyi) arzulamak, talep etmek.
Bir nefes ṣabr idemem fürḳat-i dīdāruña āh

Görmek ister dil-i ḥasret-zede her gāh seni

58. **işte:**
Gazel 504
Mısra: **8**
Bir şey gösterilirken veya bir şeye işaret edilirken söylenen bir söz, aha, ahacık.
Sāḳī yetiş ki cürʿa-keşān-ı maḥabbeti
Öldürdi işte zāhid-i ḫuşḳüñ riyāları

59. **istemez:**-*mez*
Gazel 526
Mısra: **11**
(Bir şeye karşı) istek duymak, (o şeyi) arzulamak, talep etmek.
Bu çarḫ erbāb-ı ʿışḳuñ istemez maḫmūr u hüşyārın
Anuñçün cām-ı miḥnetle göñül mestānedür şimdi

60. **ister:**-*r*
Kaside 4
Mısra: **31**
(Bir şeye karşı) istek duymak, (o şeyi) arzulamak, talep etmek.
Nūr-ı dīdārını ister ʿuşşāḳ
N'eylesün anlara cennāt u ʿuyūn

61. **ister:**-*r*
Kaside 8
Mısra: **138**
(Bir şeye karşı) istek duymak, (o şeyi) arzulamak, talep etmek.
Dest-gīrā benem üftāde-i ḫāk-i ẕillet
İtmek ister beni bu ḫalḳ-ı cihān istiḥḳār

62. **isterler:**-*r, -ler*
Kaside 11
Mısra: **67**
(Bir şeye karşı) istek duymak, (o şeyi) arzulamak, talep etmek.
Ṭāʿat-ı mevlādan işġāl itmek isterler beni
Niçe fikr-i mā-sivā her dem niçe sevdā ile

63. **ister:**-*r*
Kaside 20
Mısra: **18**
(Bir şeye karşı) istek duymak, (o şeyi) arzulamak, talep etmek.
Görmedükçe Ḳaṣr-ı Saʿd-ābādı bilmezsin nedür
İster iseñ Mışr u Şām u ḫıṭṭā-i Baġdādı gör

64. **ister:**-*r*
Kaside 22
Mısra: **58**
(Bir şeye karşı) istek duymak, (o şeyi) arzulamak, talep etmek.
Ki ḥükkām oldı mülhim iştibāh-ı sırr-ı ġayb itme
Delīl ister iseñ eyler tecāvüz ʿadd ü iḥṣāyı

65. **işte:**
Kaside 23
Mısra: **14**
Bir şey gösterilirken veya bir şeye işaret edilirken söylenen bir söz, aha, ahacık.
Benümle imtiḥān-ı ʿışḳ ḳaṣdın eylemiş Mecnūn
Eger var ise cānı işte meydānü'ṣ-ṣalā gelsün

66. **ister:**-*r*
Kaside 24
Mısra: **63**
(Bir şeye karşı) istek duymak, (o şeyi) arzulamak, talep etmek.
Bahār eyyāmı geldi ʿazm-i gülzār itmek ister dil
Bu demlerde baña Beytü'l-ḥazendür künc-i ġam-ḫāne

67. **istemez:**-*mez*
Kaside 27
Mısra: **151**
(Bir şeye karşı) istek duymak, (o şeyi) arzulamak, talep etmek.
İstemez ḫāṣṣa-i tedbīrini Calinusuñ
Merhem-i himmete muḥtāc bu zaḫm-ı nāsūr

68. **istese:**-*se*
Kaside 27
Mısra: **105**
(Bir şeye karşı) istek duymak, (o şeyi) arzulamak, talep etmek.
İstese birbirini siḥr ü füsūnı iʿcāz
Hep gelüp sāḥa-i ṭabʿumda olurlar maḥsūr

69. **ister:**-*r*
Kıt'a 32
Mısra: **2**
(Bir şeye karşı) istek duymak, (o şeyi) arzulamak, talep etmek.
Senüñ ben zāra ʿarż-ı iʿtiẕāruñ kendi luṭfuñdur
Gerek luṭfuñla şād it cevr ile ister melūl eyle

70. **isterseñ:**-*r, -se, -ñ*
Matla 19
Mısra: **1**
(Bir şeye karşı) istek duymak, (o şeyi) arzulamak, talep etmek.
Olmaḳ isterseñ eger maḳbūl-ı ḫās-ı kibriyā
Olmasun ḳalbüñde saʿy it ẕerrece kibr ü riyā

71. **ister:**-*r*
Matla 48
Mısra: **1**
(Bir şeye karşı) istek duymak, (o şeyi) arzulamak, talep etmek.
ister saña mānendī-i ḫüsnin işbāt
Ḫaẕer itmez gibi hīç sūʾ-i edebden mirʾāt

72. **istedigüm:**-*dig, -üm*
Matla 119
Mısra: **1**
(Bir şeye karşı) istek duymak, (o şeyi) arzulamak, talep etmek.
Sensin mücerred istedigüm ey nihāl-i ter
Aṣlā benüm gözümde degüldür o cāmeler

73. **işte:**
Matla 204
Mısra: **2**
Bir şey gösterilirken veya bir şeye işaret edilirken

söylenen bir söz, aha, ahacık.
Var mıdur mihr-i cihān-ārāda bu vech-i ḥasen
Māh-ı tābānum naẓar ḳıl işte ḫūrşīd işte sen

74. **işte:**
Matla 204
Mısra: **2**
Bir şey gösterilirken veya bir şeye işaret edilirken söylenen bir söz, aha, ahacık.
Var mıdur mihr-i cihān-ārāda bu vech-i ḥasen
Māh-ı tābānum naẓar ḳıl işte ḫūrşīd işte sen

75. **ister:**-*r*
Rübai 29
Mısra: **4**
(Bir şeye karşı) istek duymak, (o şeyi) arzulamak, talep etmek.
Boynın uzadup reh-güẕer-i yārāna
Her ġonçe-i gül söylemek ister gūyā

76. **ister:**-*r*
Rübai 551
Mısra: **3**
(Bir şeye karşı) istek duymak, (o şeyi) arzulamak, talep etmek.
Ḥüsn-i naẓar it ister iseñ kec naẓar it
Mevlā beni feyż-i dile lāyıḳ itdi

77. **isterse:**-*r, -se*
Tahmis 7
Mısra: **21**
(Bir şeye karşı) istek duymak, (o şeyi) arzulamak, talep etmek.
Dirīġ itme eger kim naḳd-i cān isterse de cānān
Muṭīʿ olmaḳ gerek maʿşūḳa elbet ʿāşıḳ-ı nālān

78. **isterse:**-*r, -se*
Tarih 31
Mısra: **7**
(Bir şeye karşı) istek duymak, (o şeyi) arzulamak, talep etmek.
Niçe isterse itdi ḥüsn-i ḫaṭṭ ü resm-i ṭuġrāyı
Ne ḥükm itdiyse ẕihn-i derrāki anı ḫāṣıl

iste-:

1. **ister:**-*r*
Gazel 91
Mısra: **10**
Dilemek, arzu etmek, talep etmek.
Beni şād olmasun dir ḫātırum bir kerre ṣormazsın
Hele şād olmaḳ ister mi suʾāl it ḫāṭır-ı nā-şad

2. **ister:**-*r*
Gazel 202
Mısra: **1**
Dilemek, arzu etmek, talep etmek.
Gülşende göñül ṣanma ki berg-i semen ister
Bir sencileyin dil-ber-i sīmīn beden ister

3. **ister:**-*r*
Gazel 202
Mısra: **2**
Dilemek, arzu etmek, talep etmek.
Gülşende göñül ṣanma ki berg-i semen ister
Bir sencileyin dil-ber-i sīmīn beden ister

4. **ister:**-*r*
Gazel 202
Mısra: **4**
Dilemek, arzu etmek, talep etmek.
Sen ḳanda iseñ mesken odur ʿāşıḳ-ı zāra
Sensiz dil ü cān ṣanma ki ẕevḳ-ı vaṭan ister

5. **ister:**-*r*
Gazel 202
Mısra: **6**
Dilemek, arzu etmek, talep etmek.
Zülfüñde n'ola dil ḫoş-ı ḫaṭṭuña dolaşsa
Sevdāyī-ṭabīʿatdür o seyr-i çemen ister

6. **ister:**-*r*
Gazel 202
Mısra: **8**
Dilemek, arzu etmek, talep etmek.
Cāʾiz ki ola ġayrdan āzürde vücūdı
Ol sīm-ten-i ʿişmete gül-pīrehen ister

7. **ister:**-*r*
Gazel 202
Mısra: **10**
Dilemek, arzu etmek, talep etmek.
Vaṣf itmege laʿl-i lebüñ ey āyīne-i cān
ʿĀlemde Naḫīfī gibi şīrīn süḫan ister

8. **ister:**-*r*
Gazel 203
Mısra: **1**
Dilemek, arzu etmek, talep etmek.
ʿĀşıḳ ne gül ü lāle ne ḫod yāsemen ister
Bir ġonçe-dehen lāle-ḫad ü sīm-ten ister

9. **ister:**-*r*
Gazel 203
Mısra: **2**
Dilemek, arzu etmek, talep etmek.
ʿĀşıḳ ne gül ü lāle ne ḫod yāsemen ister
Bir ġonçe-dehen lāle-ḫad ü sīm-ten ister

10. **ister:**-*r*
Gazel 203
Mısra: **4**
Dilemek, arzu etmek, talep etmek.
Mehcūr olalı Yūsuf-ı gül-pīreheninden
Yaʿḳūb-ṣıfat dil daḫi Beytü'l-ḥazen ister

11. **ister:**-*r*
Gazel 203
Mısra: **6**
Dilemek, arzu etmek, talep etmek.
Gelmez ġam ü şādī dil-i vīrānuma hergiz

Cemʿ olmaġa yārān-ı ṣafā encümen ister

12. **ister:**-*r*
Gazel 203
Mısra: **8**
Dilemek, arzu etmek, talep etmek.
Senden ne recāmuz var eyā devr-i zamāne
Maḳṣūdını dil Ḥażret-i Allāhdan ister

13. **ister:**-*r*
Gazel 203
Mısra: **10**
Dilemek, arzu etmek, talep etmek.
Sensüz bu Naḥīfī-i cefā-dīde-i devrān
Ne miḥnet-i ġurbet ne ṣafā-yı vaṭan ister

14. **ister:**-*r*
Gazel 235
Mısra: **9**
Dilemek, arzu etmek, talep etmek.
Ey Naḥīfī şāh-ı dilden ister iseñ ger viṣāl
Eyle ser-keş tīġ-ı āhı cümleten aġyārı kes

15. **ister:**-*r*
Gazel 238
Mısra: **5**
Dilemek, arzu etmek, talep etmek.
Reh-i ʿışḳuñda ḳurbān olmaḳ ister n'eylesün nā-çār
Dil-i ser-keşte kim derd ü ġamuñla ḫāke ser virmiş

16. **ister:**-*r*
Gazel 252
Mısra: **9**
Dilemek, arzu etmek, talep etmek.
Münāsib ġam-güsār ister bu bezme
Olınmaz ṣoḥbet-i aġyārdan ḥaẕ

17. **ister:**-*r*
Gazel 277
Mısra: **1**
Dilemek, arzu etmek, talep etmek.
Öpmek ister ġonçesin tenhā ḳabaḳ
Bir boġazı iplüdür cānā ḳabaḳ

18. **istedigi:**-*dik, -i*
Gazel 298
Mısra: **8**
Dilemek, arzu etmek, talep etmek.
Ṣūret-i ḥüsnüñi seyr eyleyen erbāb-ı naẓar
Didiler işte budur istedigi Bihzāduñ

19. **istersem:**-*r, -se, -m*
Gazel 417
Mısra: **7**
Dilemek, arzu etmek, talep etmek.
N'ola ḫāk olmaḳ istersem der-i luṭfuñda şevḳ ile
Budur ʿāşıḳlara ʿālemde maḳṣad yā Resūla'llāh

20. **isterseñ:**-*r, -se, -ñ*
Gazel 495
Mısra: **8**
Dilemek, arzu etmek, talep etmek.
Temāşā eyle laʿl-i neşve-baḫşı nuṭḳa geldükçe
Mücessem görmek isterseñ eger kim keyf-i ṣahbāyı

21. **ister:**-*r*
Murabba 5
Mısra: **34**
Dilemek, arzu etmek, talep etmek.
ʿĀşıḳ-ı şūrīde-kām
Sevdigin ister müdām

22. **istese:**-*se*
Tarih 6
Mısra: **11**
Dilemek, arzu etmek, talep etmek.
Ne sulṭān-ı müsellem istese sulṭān-ı Mışr eyler
Der-i luṭfında ednā bir ġulām-ı ẕerre-miḳdārın

ister:

1. **ister:**
Gazel 325
Mısra: **1**
Dilemek, arzu etmek, talep etmek.
İster aġyār ile ṭarḥ-efgen-i ṣaḥn-ı bāġ ol
İşte ben gitdüm eyā ġonçe-dehen sen ṣaġ ol

2. **isterseñ:**-*se, -ñ*
Gazel 435
Mısra: **8**
Dilemek, arzu etmek, talep etmek.
Bize besdür şarāb-ı laʿl-i sāḳī bezm-i ʿālemde
Mey-i gül-gūna isterseñ sen ey zāhid yasaġ eyle

3. **isterseñ:**-*se, -ñ*
Gazel 461
Mısra: **8**
Dilemek, arzu etmek, talep etmek.
Ṣırāṭ-ı müstaḳīm-i şerʿ-i pāke ihtidā eyle
Ṣırāṭ-ı maḥşeri ṭayy itmek isterseñ selāmetle

4. **isterseñ:**-*se, -ñ*
Gazel 461
Mısra: **25**
Dilemek, arzu etmek, talep etmek.
Naḥīfī ḳayd-ı hicrāndan eger āsāyiş isterseñ
Yaḳīn ol bezm-gāh-ı ḳurba ṭāʿatle ʿibādetle

5. **isterseñ:**-*se, -ñ*
Gazel 491
Mısra: **5**
Dilemek, arzu etmek, talep etmek.
Rūzgāruñ sillesinden olmaḳ isterseñ emīn
Pür-ḫurūş olma hevā-yı nefs ile deryā gibi

istiʿāre:

1. **istiʿāredür:**-*dür*
Gazel 104
Mısra: **12**
Bir kelime yerine herhangi bir bakımdan kendisine benzerliği bulunan başka bir kelime kullanma şeklindeki edebî sanat, benzeyen veya benzetilenden

yalnız biri bulunan teşbih, eğretileme.
Teşbīh-i nāḳış oldı saña māhdur dimek
Māhuñ saña müşābeheti istiʿāredür

iştibāh-ı sırr-ı ġayb itme:

1. **iştibāh-ı sırr-ı ġayb itme:**-*me*
Kaside 22
Mısra: **57**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gaybın sırrından şüphe etmek.
Ki ḥükkām oldı mülhim iştibāh-ı sırr-ı ġayb itme
Delīl ister iseñ eyler tecāvüz ʿadd ü iḥṣāyı

isticābet:

1. **isticābetde:**-*de*
Kaside 22
Mısra: **83**
Duaların kabul edilmesi.
Naḥīfī itdigüm her bir duʿāya isticābetde
Vesīle itsün ism-i aʿẓam ü esmāʾ-i ḥüsnāyı

isticābet-ḫ∨āh-ı tesbīḥ eylesün:

1. **isticābet-ḫ∨āh-ı tesbīḥ eylesün:**-*sün*
Gazel 393
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allahın noksan sıfatlarını tenzihiyle duasını kabul olmasını isteyen eylemek.
Ey Naḥīfī her seḥer işrāḳıyān-ı ehl-i ʿışḳ
Şiʿr-i pāküm isticābet-ḫ∨āh-ı tesbīḥ eylesün

istidʿā:

1. **istidʿām:**-*m*
Kaside 28
Mısra: **79**
Dua, yalvararak isteme.
Ümmīdüm bu ḥużūr-ı Ḥaḳda istidʿām ola maḳbūl
Senā-yı ḥüsn-i aḫlāḳuñ duʿā-yı müstecābumdur

istidʿā eyler oldı:

1. **istidʿā eyler oldı:**-*dı*
Kaside 26
Mısra: **174**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yalvararak isteyen olmak.
O deñlü eyledi tażyīḳ ḫāne ḳaydı beni
Ki eyler oldı göñül zīr-i ḫāki istidʿā

istiʿdād:

1. **istiʿdāduñ:**-*uñ*
Gazel 284
Mısra: **18**
Yeterlilik, kabiliyet.
Ey Naḥīfī baña tā rūz-ı ezelde didi Ḳays
ʿIşḳa benden daḫi aʿlā senüñ istiʿdāduñ

2. **istiʿdādı:**-*ı*
Kaside 20
Mısra: **24**
Yeterlilik, kabiliyet.
Oldı bu yevm-i mübārekde ḳudūm-ı şevketi
Devlet ü iclāle baḳāyīn ü istiʿdādı gör

3. **istiʿdādum:**-*um*
Rübai 365
Mısra: **4**
Yeterlilik, kabiliyet.
Rū-mālī-i der-gāhuña ey faḫr-ı cihān
Beñzer ki benüm yoḳ daḫi istiʿdādum

4. **istiʿdādı:**-*ı*
Rübai 526
Mısra: **4**
Yeterlilik, kabiliyet.
Biz luṭfuña şükr itmege ḳādir degülüz
Sensin yine şükre viren istiʿdādı

istiʿdād eyle:

1. **istiʿdād eyle:**
Tarih 17
Mısra: **64**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yetenekli olmak II üstün gelmek.
Cenāb-ı ḥażret-i şeh-zādegān-ı nīk-baḫtānı
Devām-ı ʿömr ü devletle ilāhī eyle istiʿdād

istidʿā-yı meʾmūluñ:

1. **istidʿā-yı meʾmūluñ:**-*uñ*
Kaside 28
Mısra: **71**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ümit edilenin dilekçesi.
Ser-i daʿvāta taḥrīr itdim istidʿā-yı meʾmūluñ
Çü elvāḥ-ı dil ü cān defter-i ḫayr ü şevābumdur

istiʿfā itsem:

1. **istiʿfā itsem:**-*se*, -*m*
Kaside 26
Mısra: **112**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir işten kendi isteğiyle çekilmek; af dilemek II işlevini, niteliğini kaybetmek; mazur görülmek, hoş karşılanmak.
Derūn-ı dilde eşer yoḳ şafā-yı ḫāṭırdan
ʿAceb mi şerm-i ḳuṣūr ile itsem istiʿfā

istifsār ider:

1. **istifsār ider:**-*er*
Kaside 8
Mısra: **228**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir şey hakkında ayrıntılı bilgi öğrenmek istemek, sormak.
Kāşif-i nükte-i esrār-ı meʿānī ki menem

Ḥükemā müşkilini benden ider istifsār

istiftā eyle:

1. **istiftā eyle:**
Kaside 26
Mısra: **186**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Fetva almak için müftüye baş vurma, fetva isteme.
Ümmīd odur ki bu mecmūʿ-ı ḫayra ġālibdür
Bu ḳavli reʾy-i sedīdüñden eyle istiftā

iştiġāl itdüm:

1. **iştiġāl itdüm:**-*dü, -m*
Kaside 25
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Meşgul olmak.
Sāye-i devletüñde sulṭānum Ṭaleb-i ʿilme iştiġāl itdüm

iştiġāl-i naẓm-ı naʿtüñden:

1. **iştiġāl-i naẓm-ı naʿtüñden:**-*üñ, -den*
Kaside 5
Mısra: **95**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Na't manzumesi ile ilgilenmek, meşgul olmak.
Yoḫsa yoḳdur iştiġāl-i naẓm-ı naʿtüñden edeb
Bende fikr-i ʿarż-ı istiʿdād ü ḳaṣd-ı iddiʿā

istiġfār:

1. **istiġfār:**
Kaside 8
Mısra: **146**
Tövbe etme.
Āsitānuñ ḳoyup itdüm ṭaleb-i cāh u celāl
Bī-ʿaded tevbe bu ʿişyāna hezār istiġfār

2. **istiġfār:**
Kaside 9
Mısra: **31**
Tövbe etme.
Tevbe-sāz-ı cürm olup biñ dürlü istiġfār ile
Kendimi şāyeste-i elṭāf-ı sübḥān eylesem

istiġfār olsa:

1. **istiġfār olsa:**-*sa*
Rübai 169
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Affolunmak, bağışlanmak.
Kim cürm ü meʿāṣīye muḳābil olmaz
Her bir nefesüm olsa hezār istiġfār

istiġnā:

1. **istiġnā:**
Gazel 12
Mısra: **6**
Çekinmek, geri durmak. II İlgisiz durmak, müstağni davranmak.
Açılup sen de başla güftāra
Nedür ey ġonçe-fem bu istiġnā

2. **istiġnā:**
Gazel 19
Mısra: **10**
Çekinmek, geri durmak. II İlgisiz durmak, müstağni davranmak.
N'ola tā ḫaşre dek
bāḳī ḳalursa ḫasretüñ dilde
Naḥīfī de ḥicāb-ı ʿarż-ı vuṣlat sende istiġnā

3. **istiġnā:**
Gazel 311
Mısra: **6**
Çekinmek, geri durmak. II İlgisiz durmak, müstağni davranmak.
Baḳmayup Mecnūnuña ey Leylī-i şīrīn edā
Muṭlaḳ istiġnā mı bilmem iḫtirāz itdüklerüñ

4. **istiġnāyı:**-*y, -ı*
Gazel 404
Mısra: **10**
Çekinmek, geri durmak. II İlgisiz durmak, müstağni davranmak.
Bu Naḥīfī ḳaldı bir āh itmege cānı çıḳa
Çıḳmasun cānı anuñ luṭf eyle istiġnāyı ḳo

5. **istiġnā:**
Gazel 483
Mısra: **7**
Çekinmek, geri durmak. II İlgisiz durmak, müstağni davranmak.
Besdür istiġnā gel ey mihr-i cihān-tāb-ı cemāl
Bir nigāh-ı merḥamet ḳıl ẕerre-i nā-çīzüñe

6. **istiġnā:**
Gazel 491
Mısra: **2**
Çekinmek, geri durmak. II İlgisiz durmak, müstağni davranmak.
Pāy-māl-i ẕillet olma ṭālib-i dünyā gibi
Devlet olmaz ʿālem-i dünyāda istiġnā gibi

7. **istiġnādan:**-*dan*
Kıt'a 21
Mısra: **1**
Çekinmek, geri durmak. II İlgisiz durmak, müstağni davranmak.
Bu teġāfülle bu cevr ile bu istiġnādan
Ṣanma ey şūḫ-ı sitem-pīşe ʿudūl eylemişem

8. **istiġnādur:**-*dur*
Rübai 186
Mısra: **4**
Çekinmek, geri durmak. II İlgisiz durmak, müstağni davranmak.
Cevrüñle helāk oldı Naḥīfī nā-çār
Ḳurbānuñ olam ya bu ne istiġnādur

istiġnā eyler:

1. **istiġnā eyler:**-*r*
Gazel 17
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Tenezzül etmemek.
Bilür şāyeste-i luṭf-ı viṣāl olduḳlarum ammā
Biraz ol nāz-perver şīvekārum eyler istiġnā

istiġnā idersin:

1. **istiġnā idersin:**-*er, -sin*
Gazel 81
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Umursamamak.
Ḳaçan görseñ perīṣānuñ idersin bunca istiġnā
Degül mi sen o şehsin kim bu nā-çār olmaġa bāʿiṣ

istiġnā itsün:

1. **istiġnā itsün:**-*sün*
Gazel 455
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Umursamamak.
İtsün istiġnā Ḫudādan ġayra minnet itmesün
Fāyiḳ olmaḳ isteyen emṣāl ü aḳrān üstüne

istiġnā ḳılarsa:

1. **istiġnā ḳılarsa:**-*ar, -sa*
Gazel 204
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aramamak, istememek.
Naẓar ḳıl çeşm-i ʿibretle kemā-kān ʿālem-i dehre
Ki istiġnā ḳılarsa yār eger pīr ü cevān aġlar

istiġnā ḳılarsın:

1. **istiġnā ḳılarsın:**-*ar, -sın*
Gazel 262
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aramamak, istememek.
Niçün istiġnā ḳılarsın baña ey ġonçe-dehen
Bilürüz kim ʿālem içre sensin ol dürr-i ṣadef

istiġnā vir:

1. **istiġnā vir:**
Rübai 166
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül tokluğu vermek. Gözünü gönlünü doyurmak.
Sen itme beni nevʿüme muḥtāc yā Rab
İḥsānuñ ile cümleden istiġnā vir

istihār:

1. **iştihārum:**-*um*
Gazel 115
Mısra: **10**
Meşhur olma, tanınma.
Ben Naḥīfīveş ezel siḥr-āşinā-yı naẓm idüm
Mülk-i ʿālemde egerçi iştihārum tāzedür

istiḫāre:

1. **istiḫāredür:**-*dür*
Gazel 103
Mısra: **12**
Girişilecek bir işin hayırlı olup olmadığını rüyadan anlamak için abdest alıp dua okuyarak uyuma.
Ḥaḳdan recā-yı ḫayr iderüz her umūrda
Reh-ber ṭarīḳumuzda bizüm istiḫāredür

istiḫbār idem:

1. **istiḫbār idem:**-*em*
Kaside 8
Mısra: **50**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bilgi edinmek.
Tā ki ḳaṣd itmiş idüm bilmege bu esrārı
Ḳudsiyān-ı ḥarem-i dilden idem istiḫbār

istiḫbār iderken:

1. **istiḫbār iderken:**-*er, -ken*
Tarih 6
Mısra: **41**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bilgi edinmek.
Naḥīfī ben iderken mülhem-i ġaybīden istiḫbār
İdüp endīşe naḳş-ı ṣafḥa-i taḳdīrüñ esrārın

istiḫḳāk:

1. **istiḫḳāḳum:**-*um*
Rübai 328
Mısra: **4**
Hak etmek, hakkı olmak.
Ümmīd senüñ faẓluñadur hep yoḫsa
Yoḳ luṭfuña iḥsānuña istiḫḳāḳum

2. **istiḫḳāḳum:**-*um*
Rübai 356
Mısra: **4**
Hak etmek, hakkı olmak.
Faẓluñla ʿibād-ı muḫliṣīnüñden ḳıl
Ol rütbeye gerçi yoḳdur istiḫḳāḳum

istiḫḳār itmek:

1. **istiḫḳār itmek:**-*mek*
Kaside 8
Mısra: **138**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Küçümsemek, hakir görmek.
Dest-gīrā benem üftāde-i ḫāk-i ẕillet
İtmek ister beni bu ḫalḳ-ı cihān istiḫḳār

istiḫrāc-ı teşrīḥ eylesün:

1. **istiḫrāc-ı teşrīḥ eylesün:**-*sün*
Gazel 393
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gövdeyi çıkarmak.
Ḫvāce-i dārü'ş-şifā görsün hüzāl-i cismümi
Mafṣal-ı sīnemden istiḫrāc-ı teşrīḥ eylesün

istiḥsān ider:

1. **istiḥsān ider:**-*er*
Tarih 17
Mısra: **39**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Beğenmek.
Felāṭūn görse istiḥsān ider bu resm-i maṭbūʿı
Zihī tedḳīḳ-i tabʿ-ı Āṣafü'l-ʿahd-i ṣafā-muʿtād

istiḳāmet:

1. **istiḳāmetde:**-*de*
Matla 242
Mısra: **1**
Doğruluk, doğru gidiş.
Ser-āmeddür elifveş ḳadd-i cānān istiḳāmetde
Netīce vāḥid-i ke'l-elfdür ol serv ḳāmetde

istiḳbāl:

1. **istiḳbāl:**
Gazel 465
Mısra: **7**
Karşılama.
Geçen her serv-ḳad ḫūbāna istiḳbāl içün maḥżā
Ṭururlar servler üftāde-āsā reh-güẕār üzre

2. **istiḳbāline:**-*i, -n, -e*
Kaside 20
Mısra: **25**
Gelecek.
Dāʿiyān-ı devleti āmāde istiḳbāline
Tehniyet-gūyāndan āvāz-ı mübārek-bādı gör

3. **istiḳbāl:**
Matla 159
Mısra: **2**
Gelecek.
Dem-i teşrīfüñe var bende o deñlü iḳbāl
Ḫavfüm oldur bedenümden ide cān istiḳbāl

4. **istiḳbāle:**-*e*
Rübai 192
Mısra: **3**
Karşılama.
Ey cān ü dil āmāde ol istiḳbāle
Ben bende-i müştāḳa efendüm geliyor

istiḳrāz:

1. **istiḳrāzdan:**-*dan*
Gazel 228
Mısra: **9**
Borçlanma, ödünç para alma.
Ḫıred-pīşe ider ol resme istiḳrāzdan perhīz
Eger kim Ḫıżr-ı devrān naḳd-i ʿömrin virse vām olmaz

istiḳṣā iderdi:

1. **istiḳṣā iderdi:**-*er, -di*
Kaside 26
Mısra: **270**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dikkatle araştırmak.
İdüp mülāḥaẓa-i intisāb-ı der-gāhum
İderdi ḫidmet-i naʿt-i şerīfüm istiḳṣā

istīlā itdi:

1. **istīlā itdi:**-*di*
Kaside 26
Mısra: **124**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ele geçirme.
Ne cemʿ-i ḫāṭıra imkān ne fikr-i naẓma mecāl
Ḫudā bilür ki beni ḥayret itdi istīlā

iṣṭılāḥ:

1. **iṣṭılāḥı:**-*ı*
Gazel 232
Mısra: **7**
Sadece bir ilim ve sanat dalına mahsus olan kelime, terim.
Iṣṭılāḥı başḳadur erbāb-ı ʿışḳuñ zāhidā
Ẕerreye ḫūrşīd dirler murġ-ı ʿAnḳāya meges

iṣṭılāḥ-ı kīmyākārīde:

1. **iṣṭılāḥ-ı kīmyākārīde:**-*de*
Gazel 4
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kimyacı terimi.
Iṣṭılāḥ-ı kīmyākārīde bunca güft ü gū
Ayaġı ṭopraġına telmīḫ içündür ġālibā

istimāʿ iden:

1. **istimāʿ iden:**-*en*
Gazel 254
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kulak ver, dinle.
Eyledi hep girye-i bī-iḫtiyār Āh-ı ciger-sūzum iden istimāʿ

istimāʿ itdüm:

1. **istimāʿ itdüm:**-*dü, -m*
Gazel 340
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Duymak, işitmek.
Ne dem bülbüllerüñ feryād ü zārın istimāʿ itdüm
Nesīm-i āh ile gül-berg-i bāġ-āsā simāʿ itdüm

istimdād eyler:

1. **istimdād eyler:**-*r*
Gazel 91
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardım istemek; yalvarmak.
Eger kim fitne bī-tāb olsa resm-i cān-güdāzīde
Gelür ol mest-i nāzuñ ġamzesinden eyler istimdād

istimdād idüp:

1. **istimdād idüp:**-*üp*
Tarih 17
Mısra: **36**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardım istemek.
Meyān-ı cūda ṭarḥ-ı tāzedür temhīd-i ḥavż itmek
İdüp enbūblarla çeşme-i dīgerden istimdād

istimdādı eylemekde:

1. **istimdādı eylemekde:**-*mek, -de*
Kaside 20
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardım istemek.
Olmaġ ile cilve-gāh-ı pādişāh-ı baḥr ü berr
Baḥr-ı ʿUmmān eylemekde andan istimdādı gör

istinād:

1. **istinādum:**-*um*
Rübai 384
Mısra: **3**
Dayanak, güvenç, teslimiyet.
Ṣıdḳ ile İlāhī istinādum sañadur
Ḥal-kerde-i ḳudret bilürem her kārum

istīnās vir:

1. **istīnās vir:**
Rübai 228
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Alıştırmak.
Vir ʿışḳuñ ile cān ü dile istīnās
Ol şevḳ ile rūşen ola tā çeşm-i ḥavās

istincād ider:

1. **istincād ider:**-*er*
Tarih 17
Mısra: **48**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kurtulmak.
Ṣafā vü seyr-i zevraḳdan o maḥrūm u muʿaṭṭaldur
Bunuñ cūy-ı dil-ārāsı ider deryādan istincād

istinzāl-i raḥmet eyle:

1. **istinzāl-i raḥmet eyle:**
Kaside 1
Mısra: **45**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın rahmetinin yere inmesi.
Eyle istinzāl-i raḥmet tevbe-i bisyār ile
Maḥv-i evsāḫ-ı ẕünūba dem-be-dem eyle şitāb

istirşād ḳıldı:

1. **istirşād ḳıldı:**-*dı*
Tarih 17
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hak yoluna gitmek.
O sulṭān ibni sulṭān eyleyüp ḥüsn-i naẓar gāhī
Bu nüzhet-gāhı ābād itmek içün ḳıldı istirşād

istişʿāb itdigi:

1. **istişʿāb itdigi:**-*dig, -i*
Matla 38
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bulunmak.
Pīşgāhuñda Burāḳ itdigi dem istişʿāb
Oldı şerm ile ḥużūruñda ʿaraḳ-rīz-i ḥicāb

istişhād ider:

1. **istişhād ider:**-*er*
Tarih 17
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tanık olmak.
Eger kim ḳaṣd-ı iġrāḳ itseler vaṣf-ı Ḫavernaḳda
İder vaṣṣāflar bu ḳaṣr-ı bī-mis̲l ile istişhād

istisnā idüp:

1. **istis̲nā idüp:**-*üp*
Rübai 31
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayrı tutmak, dışarıda bırakmak.
Tevḥid ile Allāhı idüp istis̲nā
İḫlāṣ ile ḳıldum o ḳadar nefy-i sivā

istiʿṭā itmedeyüm:

1. **istiʿṭā itmedeyüm:**-*me, -de, -yüm*
Kaside 26
Mısra: **170**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Himmet istemek.
Ne bir cihet ne ʿaḳār u ne māl ü cāhum var
Müdām itmedeyüm faż̲l-ı Ḥaḳdan istiʿṭā

iştiyāk:

1. **iştiyāḳuñla:**-*uñ, -la*
Gazel 223
Mısra: **7**
Özleme; güçlü istek, arzu.
İştiyāḳuñla dem-ā-dem ey gül-i gülzār-ı nāz
Bülbül-i ḥasret-terennümdür dil-i nā-kāmumuz

2. **iştiyāḳı:**-*ı*
Gazel 500
Mısra: **8**
Özleme; güçlü istek, arzu.
Ben zār u nā-tüvānı bī-tāb u ṭāḳat itdi
Cānānuñ iftirāḳı yārānuñ iştiyāḳı

3. **iştiyāḳuñla:**-*uñ, -la*
Kaside 8
Mısra: **257**
Özleme; güçlü istek, arzu.
İştiyāḳuñla helāk oldum eyā mihr-i münīr
Eyle ben ẕerre-i nā-çīzine ʿarż-ı dīdār

iştiyāḳ-ı rūy-māl-i

āsitānuñla:

1. **iştiyāḳ-ı rūy-māl-i āsitānuñla:**-*uñ, -la*
Gazel 407
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eşiğine yüz sürmenin arzusu.
Dem-ā-dem iştiyāḳ-ı rūy-māl-i āsitānuñla
Gönülde ḳalmadı hīç ṣabra ṭāḳat yā Resūla'llāh

iştiyāḳ-ı şoḥbetüñle:

1. **iştiyāḳ-ı şoḥbetüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 302
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk isteği.
Dil ü cān iştiyāḳ-ı şoḥbetüñle zār ü giryāndur
Efendüm gel nedür tā böyle benden iḥtirāz itmek

işüm ḳaldı:

1. **işüm ḳaldı:**-*üm, -dı*
Rübai 324
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yapılacak işin (birine) kalması.
Maḫlūḳ rıżāsında geçürdüm ʿömri
Yā Rab kerem ü raḥmetüñe ḳaldı işüm

ʿişve:

1. ʿ**işve:**
Gazel 41
Mısra: **3**
Cilve, naz, eda.
Nedür bu ʿişve n'içündür bu ṭavr-ı bīgāne
Ḫaṭā mı bir nigeh-i āşinā-nevāz saña

2. ʿ**işvelere:**-*ler, -e*
Gazel 470
Mısra: **8**
Cilve, naz, eda.
Bulsa ġamzeñ n'ola īmā-yı viṣāle ruḫṣat
Başladum ʿişvelere kūşe-i ebrūlar ile

ʿişve-bāz:

1. ʿ**işve-bāzuma:**-*um, -a*
Gazel 433
Mısra: **12**
Sevgili.
Gülzār-ı kūyına yoluñ uġrarsa ey ṣabā
Benden duʿālar ile var ol ʿişve-bāzuma

ʿişve-bāz itmek:

1. ʿ**işve-bāz itmek:**-*mek*
Gazel 302
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İşveli etmek.
Beni öldürdi ẓālim ġamze-i bī-raḥm ü pür-ḫūnuñ
Nedür bu şīvelerle çeşm-i mestüñ ʿişve-bāz itmek

ʿişve-ḫıṭāb:

1. ʿ**işve-ḫıṭāb:**
Tahmis 10
Mısra: **4**
Işveli karşılık.
Āh ki ġamze-i bī-şefḳati ser-germ-i ʿitāb
Çeşm-i maġrūr ise mestī gibi ʿişve-ḫıṭāb

ʿişveler eyler:

1. ʿ**işveler eyler:**-*ler, -r*
Gazel 22
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Naz yapmak II oyun, hile yapmak.
Nigāh-ı ġamzesi ṭurmaz nühüfte ʿişveler eyler
Gel imdi n'eylesün inṣāf olınsa ʿāşıḳ-ı şeydā

ʿişve-nümā-yı fitnedür:

1. ʿ**işve-nümā-yı fitnedür:**-*dür*
Gazel 183
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Fitnenin işve göstereni.
Çeşm-i cihān-firībi kim ʿişve-nümā-yı fitnedür
Bir nigehiyle ser-be-ser mülk-i dili ḫarāb ider

ʿişyān:

1. ʿ**işyānuma:**-*um, -a*
Gazel 419
Mısra: **8**
Allah'ın emirlerine uymama, itaat etmeme.
Mücerred ʿafv-i Ḥaḳdur himmetüñle mesnedüm yoḫsa
Benüm ʿişyānuma yoḳ ḥadd ü ġāyet yā Resūla'llāh

2. ʿ**işyān:**
Gazel 429
Mısra: **9**
Allah'ın emirlerine uymama, itaat etmeme.
Bu ʿişyān ile maḥşerde benüm ḥālüm mükedderdür
Cenābuñdan ger olmazsa ʿināyet yā Resūla'llāh

3. ʿ**işyān:**
Gazel 453
Mısra: **22**
Allah'ın emirlerine uymama, itaat etmeme.
Ey Naḥīfī ʿafv-i Ḥaḳ olmazsa müşkil ḫāldür
Eyledüm ġafletle çoḳ ʿişyān ʿişyān üstüne

4. ʿ**işyān:**
Gazel 453
Mısra: **22**
Allah'ın emirlerine uymama, itaat etmeme.
Ey Naḥīfī ʿafv-i Ḥaḳ olmazsa müşkil ḫāldür
Eyledüm ġafletle çoḳ ʿişyān ʿişyān üstüne

5. ʿ**işyānına:**-*ı, -n, -a*
Kaside 3
Mısra: **106**
Allah'ın emirlerine uymama, itaat etmeme.

Kendi faẕluñla idüp maẓhar-ı ʿafv ü ġufrān
Baḳma ʿışyānına ben ʿabd-i ḫaṭā-peymānuñ

6. ʿ**işyānum:**-*um*
Kaside 3
Mısra: **109**
Allah'ın emirlerine uymama, itaat etmeme.
Baḥr-ı ʿUmmān ise ʿışyānum eger ḳādirdür
Ḳaṭre-i kemter ile ʿafve yem-i ġufrānuñ

7. ʿ**işyāna:**-*a*
Kaside 8
Mısra: **146**
Allah'ın emirlerine uymama, itaat etmeme.
Āsitānuñ ḳoyup itdüm ṭaleb-i cāh u celāl
Bī-ʿaded tevbe bu ʿışyāna hezār istiġfār

8. ʿ**işyānumı:**-*um, -ı*
Kaside 8
Mısra: **185**
Allah'ın emirlerine uymama, itaat etmeme.
Āteş-i ʿışḳuña ʿışyānumı sūzān ideyüm
Rūz-ı maḥşerde idince baña ʿarż-ı ruḫsār

9. ʿ**işyān:**
Murabba 6
Mısra: **97**
Allah'ın emirlerine uymama, itaat etmeme.
ʿİşyān ile maʿrūf ben
Ġufrān ile mevṣūf sen

10. ʿ**işyānum:**-*um*
Murabba 7
Mısra: **22**
Allah'ın emirlerine uymama, itaat etmeme.
Fedā olsun saña cānum
Yüzime urma ʿışyānum

11. ʿ**işyānumuz:**-*umuz*
Murabba 9
Mısra: **1**
Allah'ın emirlerine uymama, itaat etmeme.
Bizüm ʿışyānumuz çoḳdur
Sen iḥsān eyle yā Allāh

12. ʿ**işyānum:**-*um*
Rübai 99
Mısra: **3**
Allah'ın emirlerine uymama, itaat etmeme.
Baḫşāyiş-i iḥsānuñ ile ʿışyānum
Sulṭān-ı rusül ḥürmetine maġfūr it

13. ʿ**işyān:**
Rübai 456
Mısra: **4**
Allah'ın emirlerine uymama, itaat etmeme.
Yā Rab niçe şerm ile helāk olmayayum
Sen baña ʿaṭā ben saña ʿışyān

14. ʿ**işyān:**
Rübai 460
Mısra: **2**
Allah'ın emirlerine uymama, itaat etmeme.
Ṭāʿatde olup ḳayd-ı hevāya beste
ʿİşyān ile oldı dil ü cānum ḫaste

15. ʿ**işyān:**
Rübai 460
Mısra: **4**
Allah'ın emirlerine uymama, itaat etmeme.
Ṭāʿat didigüm Ḥaḳḳa degüldür lāyıḳ
ʿİşyān didigüm ḳulluġa nā-şāyeste

16. ʿ**işyāna:**-*a*
Rübai 497
Mısra: **3**
Allah'ın emirlerine uymama, itaat etmeme.
ʿİşyāna cesāret niçe mümkin ancaḳ
Faẕl u kerem ü ʿafvüñe oldum ġırre

ʿişyān eyleme:

1. ʿ**işyān eyleme:**-*me*
Gazel 84
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Asi olmak, baş kaldırmak.
Ey Naḥīfī ḳıl inābet Ḥaḳḳa ʿışyān eyleme
İricek bir gün ecel derdi bulımaz hīç ʿilāc

ʿişyān idüp:

1. ʿ**işyān idüp:**-*üp*
Rübai 427
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Karşı gelmek, itaatsizlik etmek, baş kaldırmak, ayaklanmak.
Ġafletle idüp emrüñe ḫāşā ʿışyān
Oldum niçe dem tābiʿ-i nefs ü şeyṭān

ʿişyān itse:

1. ʿ**işyān itse:**-*se*
Rübai 428
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Karşı gelmek, itaatsizlik etmek, baş kaldırmak, ayaklanmak.
Ḳul ġaflet ile itse ʿaceb mi ʿışyān
Eksük mi olur ḳulda ḫaṭā vü nisyān

ʿişyānuñ eyledigüñ:

1. ʿ**işyānuñ eyledigüñ:**-*uñ, -dig, -üñ*
Kaside 3
Mısra: **72**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Asi olmak, baş kaldırmak.
Ḳan döküp yaş yerine eşk-i nedāmetle tamām
ʿAfvini eyle recā eyledigüñ ʿışyānuñ

it:

1. **itdi:**-*di*
Gazel 33
Mısra: **8**
Etmek, eylemek.

Kimse bilmez ne çeker bu dil-i miḥnet-zede āh
Neler itdi baña ol dil-ber-i ġaddār baña

2. **ider:**-*er*
Gazel 50
Mısra: **2**
...haline dönüştürmek.
Olsam ey sāḳī eger ben dāḫil-i bezm-i şarāb
Baḫt-ı vārūnum şarābı āb ider ābı serāb

3. **itmezüz:**-*mez, -üz*
Gazel 53
Mısra: **5**
Etmek, eylemek.
Nigāhuñ çeşm-i şūḫuñ her ne itse itmezüz şevke
Kimi mest ü kimi bīmārdur maʿẕūrlardur hep

4. **ider:**-*er*
Gazel 84
Mısra: **5**
Etmek, eylemek.
Niçün ehl-i ʿışḳa uyduñ ider iseñ bil şūfiyā
İde şāyed bu mecāzī ʿışḳ Ḥaḳla imtizāc

5. **iden:**-*en*
Gazel 105
Mısra: **8**
Etmek, eylemek.
İdüp şaḥrā-neverd ey reşk-i Leylā cān-ı şeydāyı
Miṣāl-i Ḳays-ı ser-gerdān iden āhū-nigāhuñdur

6. **iden:**-*en*
Gazel 148
Mısra: **7**
Etmek, eylemek.
Telḫ-kām-ı ġuṣṣayı ḥulvü'l-meẕāḳ-ı şevḳ iden
Nuṭḳ-ı cān-baḫşuñ mıdur laʿl-i şekerbāruñ mıdur

7. **ider:**-*er*
Gazel 159
Mısra: **13**
Etmek, eylemek.
Merdüm-i şāḥib-dili minnet-keş-i dūnān ider
Ey Naḥīfī işte baḫt-ı bī-mürüvvet böyledür

8. **itdüklerini:**-*dük, -ler, -i, -n, -i*
Gazel 168
Mısra: **11**
Etmek, eylemek.
Gerdiş-i pīre-zenüñ gör bize itdüklerini
Bilmezüz şīvesini köhne mi yā tāze midür

9. **itdigüñ:**-*di, -güñ*
Gazel 287
Mısra: **10**
Etmek, eylemek.
Yād ḳıl ol güni olduḳça dehānuñ memhūr
Dest ü pā itdigüñ aʿmāle güvāh olsa gerek

10. **itdüklerüñ:**-*dük, -ler, -üñ*
Gazel 311
Mısra: **12**
Etmek, eylemek.
Maḥż-ı nāz u şīvedārī dil-rübā meclisde hep
Ben ġarībe gāh nāz ü geh niyāz itdüklerüñ

11. **ider:**-*er*
Gazel 316
Mısra: **5**
Etmek, eylemek.
Zülfüñe bencileyin ʿarż-ı taʿalluḳ kim ider
Her-kesüñ şāne gibi sīnesi ṣad pāre degül

12. **itdiği:**-*dig, -i*
Gazel 338
Mısra: **11**
Etmek, eylemek.
Ferhād-ı nā-kes itdiği himmet midür meger
Küh-sār-ı ġamda böyle midür himmetüm benüm

13. **itme:**-*me*
Gazel 348
Mısra: **14**
Etmek, eylemek.
Ḳaṣduñ bu Naḥīfīyi helāk itmek imiş āh
Raḥm eyle güzel başuñ içün itme efendüm

14. **itdigi:**-*dig, -i*
Gazel 363
Mısra: **8**
Etmek, eylemek.
Eylesün ʿahde vefā dönmesün iḳrārından
İtdigi kāra olur ṣoñra peşīmān dönsün

15. **ider:**-*er*
Gazel 374
Mısra: **8**
Etmek, eylemek.
ʿĀlemde bir ben ölmek içün nāmuñ ey perī
Bī-raḥm ü bī-mürüvvet ü ġaddār ider misin

16. **itdigüm:**-*dig, -üm*
Gazel 412
Mısra: **6**
Etmek, eylemek.
Benem ol mücrim-i ser-der-hevā-yı maʿṣiyet tā kim
Dem-ā-dem itdigüm cürm ü ḫaṭādur yā Resūla'llāh

17. **ider:**-*er*
Gazel 453
Mısra: **6**
Etmek, eylemek.
Gāh ʿışḳ-ı gülden aġlar gāh cevr-i ḫārdan
ʿAndelīb-i zār ider efġān efġān üstüne

18. **itmesünler:**-*me, -sün, -ler*
Gazel 453
Mısra: **18**
Etmek, eylemek.
Vaṣf iderlermiş anı terk-i mey ü maḥbūb ile
İtmesünler vāʿize bühtān bühtān üstüne

19. **itdigüñ:**-*dig, -üñ*
Gazel 455
Mısra: **1**
Etmek, eylemek.
Sābit ol sen itdigüñ ol ʿahd ü peymān üstüne
Ḳulluġuñ her vech ile baş üstüne cān üstüne

20. **itdüm:**-*dü, -m*
Gazel 464

Mısra: **12**
Etmek, eylemek.
Girībānum alur dest-i taḥayyür yāda geldükçe
O ṣoḥbetler ki itdüm yār ile rindāne rindāne

21. **itme:**-*me*
Gazel 500
Mısra: **14**
Etmek, eylemek.
Bī-derd-i ʿışḳ olanlar ḳadr-i viṣāli bilmez
İtme ḥarīf-i meclis her şaḫṣ-ı bī-meẕāḳ-ı

22. **itmedesin:**-*mede, -sin*
Gazel 509
Mısra: **7**
Etmek, eylemek.
Hemīşe itmedesin gerçi cemʿ-i māl-i ḥarām
Ḥılāl-ı fikrüñe ḥavf-i ʿaẕāb gelmez mi

23. **idem:**-*em*
Kaside 8
Mısra: **149**
Etmek, eylemek.
Eşk-i çeşmüm aña żamm ile idem ṣu yerine
Yazmaġa cürmümi ger cümle midād olsa biḥār

24. **itmekdür:**-*mek, -dür*
Kaside 8
Mısra: **59**
Etmek, eylemek.
Āsitān-ı ḥarem-i ʿizzetine itmekdür
Ḳudsiyān mecmere-i müşg ü ʿabīri kirdār

25. **itdüm:**-*dü, -m*
Kaside 12
Mısra: **59**
Etmek, eylemek.
Ancaḳ bu ki elfāẕ-ı perīşānumı itdüm
Der-gāhına ʿarż itmege aḥvāli bahāne

26. **ider:**-*er*
Kaside 19
Mısra: **120**
Etmek, eylemek.
Esb-i ṭabʿum olsa cevlān-sāz-ı meydān-ı süḫān Ḫaṣm-ı bed-kārı ider vaḳf-ı rücūʿ-ı kemteri

27. **itdüm:**-*dü, -m*
Kaside 25
Mısra: **24**
Etmek, eylemek.
Sözlerim rişte-i beyāna çeküp
Ḳalemüñ nāẓımü'l-leʾāl itdüm

28. **idüp:**-*üp*
Kaside 26
Mısra: **97**
Etmek, eylemek.
Ki ḫalḳ-ı ʿālem idüp ittifāḳ-ı yek-cihetī
Medāyiḥ-i ṣıfatuñ eylemekde ser-tā-pā

29. **itdüklerini:**-*dük, -ler, -i, -n, -i*
Rübai 32
Mısra: **4**
Etmek, eylemek.
Nīk ü bed olup cümle ʿameller ẓāhir
İtdüklerini bulsa gerekdür aʿdā

30. **ider:**-*er*
Rübai 45
Mısra: **4**
Etmek, eylemek.
Rū-māl-i ḫużūʿ olup nebātāt-ı zemīn
Eşcār ider destini merfūʿ-ı semā

31. **ider:**-*er*
Tarih 2
Mısra: **19**
Etmek, eylemek.
Tehniyetler eyleyüp şevḳ-ı cülūsından ider
Cūylar ḥaytāne ʿarż-ı şerbet-i nīlūferi

32. **iden:**-*en*
Tarih 11
Mısra: **8**
Etmek, eylemek.
Dāʾimā Mıṣr-ı saʿādetde ʿazīz itsün anı
Yūsufı sulṭān iden ol Ḥażret-i Rabb-i Raḥīm

33. **itdi:**-*di*
Tarih 17
Mısra: **6**
Etmek, eylemek.
ʿİmārın emr idüp ḥüsn-i ṭabīʿat muḳteżāsınca
Rüsūm-ı ṭarḥ u ṭarzın itdi reşk-i Ḫellūḫ u Nev-şād

34. **ide:**-*e*
Tarih 18
Mısra: **13**
Etmek, eylemek.
Ḥaḳ Teʿālā pādişāh-ı dīn-i İslāmı ide
Ṭūl-i ʿömr ile muʿammer ʿāfiyetle muġtenem

35. **idüp:**-*üp*
Tarih 28
Mısra: **3**
Etmek, eylemek.
Himmetin mevḳūf-ı taḥṣīl-i rıżāʾu'llāh idüp
İtdi ḫayrāt-ı ḥüsānı ʿumde-i ṣıdḳ-ı emel

36. **itdi:**-*di*
Tarih 31
Mısra: **7**
Etmek, eylemek.
Niçe isterse itdi ḥüsn-i ḫaṭṭ ü resm-i ṭuġrāyı
Ne ḥükm itdiyse ẕihn-i derrāki anı ḥāṣıl

it-:

1. **it:**
Gazel 5
Mısra: **15**
Etmek, eylemek.
Derdimi ʿışḳ eyle hem dermānumı ʿışḳ it benüm
Eyleme yā Rab beni ʿışḳ u maḥabbetden cüdā

2. **itmez:**-*mez*
Gazel 77
Mısra: **11**
Etmek, eylemek.
İtmez mi bizi mest-i mey-i miḥnet-i ġurbet
Sāḳī-i ġamuñ sāġar-ı serşārını seyr it

3. **itmişdür:**-*miş, -dür*
Gazel 108

Mısra: **6**
Etmek, eylemek.
Bu vaż'-ı nā-becāyı şimdi görmişdür ḳıyās itme
Baña bu şīveyi baḫt-ı siyeh çoḳ kerre itmişdür

4. **itmesün:**-*me, -sün*
Gazel 262
Mısra: **10**
Etmek, eylemek.
Bu Naḥīfī derdmendüñ cürmini 'afv eyle gel
İtmesün va'llāhi şāhum ol daḫı mā-ḳad-selef

5. **itmiş:**-*miş*
Kaside 8
Mısra: **21**
Etmek, eylemek.
Kesmege itmiş iken şāḫ-ı nihāl-i verdi
Bülbül-i naġme-fezā bālini şekl-i minşār

6. **itmege:**-*meg, -e*
Matla 61
Mısra: **1**
Etmek, eylemek.
İtmege düşmenüñe ḥamle-i ḍarb-ı tevbīḫ
Her dem āmāde durur ṭīġı elinde Mirrīḫ

7. **itsün:**-*sün*
Matla 192
Mısra: **2**
Etmek, eylemek.
İttifāḳ eylediler almaġa göñlüm ḫūbān
Luṭf idüp baña göñül yardımı itsün yārān

8. **itdüklerime:**-*dük, -ler, -im, -e*
Rübai 464
Mısra: **4**
Etmek, eylemek.
Ey erḥam ü Tevvāb olan Allāh-ı Kerīm
İtdüklerime tevbe hezārān tevbe

9. **itmege:**-*meg, -e*
Tarih 19
Mısra: **6**
Etmek, eylemek.
Ḥāṣılı 'ahdinde bir ṣāḥib-vezāret bendesi
Niyyet itdi itmege bir cāy-ı ber-ḥüsn ü bahā

<u>i'ṭā eyle:</u>

1. **i'ṭā eyle:**
Rübai 6
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağışlamak, bahşetmek.
Luṭf it baña bī-vāsıṭa-i ẕell-i ṭaleb
Maḳṣūdumı fażluñla sen eyle i'ṭā

<u>i'ṭā eyler:</u>

1. **i'ṭā eyler:**-*r*
Kaside 26
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağışlamak, bahşetmek.
Tevekkül üzre olan bende nā-murād olmaz
Ḫudā Kerīmdür eyler murādıñı i'ṭā

2. **i'ṭā eyler:**-*r*
Rübai 21
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağışlamak, bahşetmek.
Mevlā ḳulın itdükde sezā-vār-ı 'aṭā
Me'mūlünüñ eż'āfını eyler i'ṭā

<u>i'ṭā iden:</u>

1. **i'ṭā iden:**-*en*
Rübai 372
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bahşetmek, ihsân etmek.
Sensin iden i'ṭā ṭaleb ü mes'ūlum
Senden bilürem her ne ise me'mūlum

<u>i'ṭā iderken:</u>

1. **i'ṭā iderken:**-*er, -ken*
Rübai 101
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bahşetmek, ihsân etmek.
Ḫallāḳ-ı cihān rızḳuñ iderken i'ṭā
Kendüñ gibi maḫlūḳa niçündür minnet

<u>i'ṭā idersin:</u>

1. **i'ṭā idersin:**-*er, -sin*
Kaside 4
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bahşetmek, ihsân etmek.
Her murādı sen idersin i'ṭā -

2. **i'ṭā idersin:**-*er, -sin*
Rübai 20
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bahşetmek, ihsân etmek.
Sen öyle Kerīmsin ki itdükde murād
Bir ẕerreye ḫūrşīdi idersin i'ṭā

<u>i'ṭā itdün:</u>

1. **i'ṭā itdün:**-*dü, -n*
Rübai 44
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bahşetmek, ihsân etmek.
Yā Rab beşeriyyetle ben itdükçe ḫaṭā
Sen rızḳumı fażluñ ile itdün i'ṭā

<u>i'ṭā itse:</u>

1. **i'ṭā itse:**-*se*
Kaside 26
Mısra: **76**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade

Bahşetmek, ihsân etmek.
Cenāb-ı ḥażreti bi'ṭ-ṭabʿ ḫayra māʾildür
ʿAceb mi ḫayra girüp itse maṭlabuñ iʿṭā

iʿṭā ḳıl:

1. **iʿṭā ḳıl:**
Rübai 4
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bahşetmek.
Ben ẕerreye ḳıl pertev-i fażluñ iʿṭā
Mekşūf ola tā dīde-i dilden bu ġaṭā

iṭāʿat oldı:

1. **iṭāʿat oldı:**-*dı*
Gazel 100
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Emre uyulma, boyun eğme.
Saña oldı iṭāʿat ṭāʿat-ı mefrūża-i Bārī
Senüñ şāh ü gedā cümle ġulām-ı pāy-bendüñdür

ʿitāb:

1. **ʿitāb:**
Gazel 58
Mısra: **1**
Azarlama.
Bendesine gāhī yārüm luṭf ider gāhī ʿitāb
Gāhī bir cevriyle cānā iyleyor gāhī ḫiṭāb

2. **ʿıtāb:**
Gazel 141
Mısra: **16**
Azarlama, paylama.
Rıżā-yı Ḥaḳḳa ḫilāf olmasun meded kāruñ
Cenāb-ı Ḥażret-i Ḥaḳdan ʿıtāb āteşdür

ʿitāb eyler:

1. **ʿitāb eyler:**-*r*
Gazel 57
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zarar vermek, yaramalamak.
Ruḫuñ āyīnesine gāhīce ḳılsam naẓarı
Müjeñ eyler niçe biñ ġamz ile ʿuşşāḳa ʿitāb

ʿitāb eylersin:

1. **ʿitāb eylersin:**-*r, -sin*
Gazel 369
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Azarlamak, terslemek.
Beni öldürmede bir vech ile teʾḫīr itmez
Ġamze-i şūḫuña bīhūde ʿitāb eylersin

ʿitāb ider:

1. **ʿitāb ider:**-*er*
Gazel 183
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yormak, zahmet vermek.
Luṭfını ol perī baña gerçi ki bī-ḥisāb ider
Bir kerem ü ʿaṭāsına ġamzesi biñ ʿitāb ider

ʿitāb ḳılduñ:

1. **ʿitāb ḳılduñ:**-*du, -ñ*
Gazel 94
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Azarlamak, darılmak.
Eyledüñ şāhā tesellī baña ḳılduñ sen ʿitāb
Ġamze-i ḥāżır-cevāba pādişāhum şād pesend

iʿtāḳ idelüm:

1. **iʿtāḳ idelüm:**-*e, -lüm*
Gazel 98
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Azat etmek.
Ḳoyalum cāme-i hecri anı iʿtāḳ idelüm
Geyelim cāme-i vaṣlı ola aṭlas-ı cedīd

iʿṭā-yı merām ider:

1. **iʿṭā-yı merām ider:**-*er*
Rübai 164
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İyi niyetin bedeli etmek.
Ḥāṭırda yoġ iken ider iʿṭā-yı merām
Ol Ḳādir ü Ḳayyūm o Ḥudāvend-i Şekūr

itdi:

1. **itdi:**-*di*
Kaside 18
Mısra: **23**
Etmek, eylemek.
Yümn-i iḳbāl ile Ḥaḳ itdi ẓuhūr-ı ẕātını
ʿİllet-i ġāʾiyye-i bünyād-ı çarḫ-ı üstüvār

2. **itdi:**-*di*
Rübai 318
Mısra: **2**
Etmek, eylemek.
Envāʿ-ı kemālāt ile ey faḫr-ı rusül
Ḥaḳ gülşen-i ḫüsne seni itdi bir gül

iṭfā eyleye:

1. **iṭfā eyleye:**-*ye*
Kaside 26
Mısra: **194**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Söndürmek; dindirmek, yatıştırmak.
Olur müsekkin-i dūzaḫ ol āb-ı şefḳat kim
Ḥarāret-i dil-i pür-sūzı eyleye iṭfā

iṯḥāf-ı şalāt ü teslīm ola:

1. **iṯḥāf-ı şalāt ü teslīm ola:**-*a*
Rübai 319
Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Adanmışlık ve selamın sahibi olmak.
Tā maḥşere dek rūḥ-ı şerīfine anuñ
Ḥaḳdan ola itḥāf-ı ṣalāt ü teslīm

<u>iʿtibār:</u>

1. **iʿtibārı:**-*ı*
Gazel 270
Mısra: **14**
Rağbet, önem, haysiyet, saygı.
Ṣaff-ı niʿāl-i rifʿate düşdüñ Naḥīfīyā
Bezm-i felekde ehl-i dilüñ iʿtibārı yoḳ

2. **iʿtibārum:**-*um*
Gazel 427
Mısra: **6**
Rağbet, önem, haysiyet, saygı.
Gedā-yı kūyuñ olmaḳdur benüm maḥṣūl-i āmālüm
Cihān mülkine yoḳdur iʿtibārum yā Resūla'llāh

<u>iʿtibār bulupdur:</u>

1. **iʿtibār bulupdur:**-*up*, -*dur*
Gazel 405
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Sayılmak, kendisine değer verilmek.
Dem olmaz ḫāṭıra gelmez ḫayāl-i çeşm ü ebrūlar
ʿAceb naḳş-ı nigār ile bulupdur iʿtibār ebrū

<u>iʿtibār itmez:</u>

1. **iʿtibār itmez:**-*mez*
Gazel 219
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Değer ver, saygı göster.
Niçün gülşende bülbül nāle-i bī-iḫtiyār itmez
Hezār efġān ider ammā o ġonçe iʿtibār itmez

<u>iʿtibār olınur:</u>

1. **iʿtibār olınur:**-*ın*, -*ur*
Gazel 498
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kendisine güvenilmek.
O ṣāf-sīnede ol ḫāle iʿtibār olınur
Ziyāde rāyic olur sīm olınca tamġāsı

<u>ʿıtıḳ-nāme:</u>

1. **ʿıtıḳ-nāme:**
Kaside 8
Mısra: **271**
Bir kimsenin kölelikten âzat edildiğini gösteren belge, âzat kağıdı.
Baña āzādegī-i nāra ʿıtıḳ-nāme yeter
Naʿt-i pāküñ senüñ ey pādişeh-i muʿcize-kār

<u>iʿtimād:</u>

1. **iʿtimādum:**-*um*
Gazel 103
Mısra: **8**
Güven, dayanma, emniyet.
Āsūdeyem mezāliḳ-i ekdār-ı çarḫdan
Zīrā ki iʿtimādum o Perverdigāredür

2. **iʿtimāda:**-*a*
Gazel 148
Mısra: **14**
Güven, dayanma, emniyet.
Vaʿd-i vaṣl itseñ idersin der-ʿaḳab ʿahd-i ḫilāf
İʿtimāda ṣāliḥ inkāruñ mı iḳrāruñ mıdur

3. **iʿtimādum:**-*um*
Rübai 200
Mısra: **4**
Güven, dayanma, emniyet.
Faẕl u kerem ü ʿafvüñ olup mesʾūlüm
Yā Rab dü cihānda iʿtimādum sañadur

4. **iʿtimādum:**-*um*
Rübai 448
Mısra: **2**
Güven, dayanma, emniyet.
Yā Rab sañadur teveccüh-i ḳalb-i ḥazīn
Yoḳ kimseye iʿtimādum ey Rabb-i Muʿīn

<u>iʿtimād itme:</u>

1. **iʿtimād itme:**-*me*
Gazel 339
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güvenmek II aldanmak, kanmak.
İnkār idersem ey gül-i ter mübtelāluġum
Sen iʿtimād itme bu ḳavlümde kāẕibem

<u>iʿtimād itmem:</u>

1. **iʿtimād itmem:**-*me*, -*m*
Gazel 386
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güvenmek II aldanmak, kanmak.
Ṭālib-i ḫuld-ı berīnem dirse itmem iʿtimād
Rūz u şeb fikr-i ser-i kūyuñ ferāmūş eyleyen

<u>iʿtinā:</u>

1. **iʿtinādan:**-*dan*
Gazel 130
Mısra: **14**
Çok dikkat etme, özenme.
Ġurūr u naḫveti erbāb-ı rifʿat ü cāhuñ
Dü rūze devlet-i dünyāya iʿtinādan olur

<u>iʿtirāf:</u>

1. **iʿtirāf:**
Kaside 5
Mısra: **100**
Itiraf etmek, ortaya koymak.

Ben ne ḫāküm vaṣfuña ʿarż-ı cesāret eyleyem
İʿtirāf izhār iderken kümmelīn-i evliyā

iʿtirāż itme:

1. **iʿtirāż itme:**-*me*
Gazel 368
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir fikir veya kararı kabul etmeyerek karşıtını ileri sürme.
İtme ey āyīne naḳş-ı ḥüsn-i yāra iʿtirāż
Yoḳ degül ḥüsnüñ senüñ ammā ḥaḳīḳat sādesin

iʿtişām iden:

1. **iʿtişām iden:**-*en*
Kaside 10
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir şeye sarılıp sıkı sıkı tutma.
Olur vāṣıl-ı menzil-i ihtidā İden rişte-i luṭfına iʿtişām

iʿtiẕār iderek:

1. **iʿtiẕār iderek:**-*erek*
Kaside 25
Mısra: **59**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Özür dilemek, mâzeretini bildirmek.
Yine ṣad gūne iʿtiẕār iderek
Kerem-i ʿafvüñi suʾāl itdüm

itlāf eyleme:

1. **itlāf eyleme:**-*me*
Kaside 1
Mısra: **47**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Telef etmek, yok etmek.
Gel nüḳud-ı ʿömrüñi bīhūde itlāf eyleme
Kim dem-i mīzān-ı Ḥaḳda senden isterler ḥisāb

itlāf ḳılduñ:

1. **itlāf ḳılduñ:**-*du, -ñ*
Rübai 255
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Öldürmek.
Ey ġamze-i ḫūn-feşānı ser-germ-i ḫilāf
Ḳılduñ güher-i sirişk-i çeşmüm itlāf

itlāf ḳılup:

1. **itlāf ḳılup:**-*up*
Rübai 253
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Öldürmek.
Evḳātumuzı ḳılup hevāda itlāf
Ġafletle nuḳūd-ı ʿömri itdük isrāf

ıṭlāḳ ḳıl:

1. **ıṭlāḳ ḳıl:**
Gazel 264
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Serbest bırakma.
Ḳıl ile bağladı zülfüñ beni ne sāḥirdür
Taraḥhum eyle beni ḳıl bu ḳayddan ıṭlāḳ

itmām:

1. **itmāmınuñ:**-*ı, -nuñ*
Tarih 16
Mısra: **55**
Tamamlama, bitirme.
Ey Naḥīfī söyledüm itmāmınuñ tārīḫin
Ḳaṣr-ı ʿālī-ṭarḥ-ı Sulṭān Aḥmed-i ʿālem-penāh

2. **itmāmına:**-*ı, -n, -a*
Tarih 20
Mısra: **21**
Tamamlama, bitirme.
Naḥīfī hāṭif-i ġaybī didi itmāmına tārīḫ
Zihī ḳaṣr-ı muʿallā mesned-i pīr-zīb-i sulṭānī

3. **itmāmında:**-*ı, -n, -da*
Tarih 21
Mısra: **11**
Tamamlama, bitirme.
Ey Naḥīfī didüm itmāmında Vaṣf-ı tekmīlin idüp icmālī

4. **itmāmına:**-*ı, -n, -a*
Tarih 25
Mısra: **9**
Tamamlama, bitirme.
Naḥīfīyā didüm itmāmına anuñ tārīḫ
Laṭīf-i çeşme zihī ʿayn-i pāk-i māʾ-i ḥayāt

5. **itmāmınuñ:**-*ı, -nuñ*
Tarih 28
Mısra: **69**
Tamamlama, bitirme.
Ey Naḥīfī söyledüm itmāmınuñ tārīḫini
Āṣaf-ı ʿahd eyledi dārü'l-ḥadīṯ-i bī-bedel

6. **itmāmına:**-*ı, -n, -a*
Tarih 30
Mısra: **29**
Tamamlama, bitirme.
Naḥīfī oldı bu germābenüñ itmāmına tārīḫ
Dil-ārā ṣıḥḥat-efzā bī-bedel ḥamām-ı Sulṭān

7. **itmāmına:**-*ı, -n, -a*
Tarih 32
Mısra: **3**
Tamamlama, bitirme.
Naḥīfī söyledüm taḥsīn idüp itmāmına tārīḫ
Muṣaffā çeşme-i Maḥmūd Paşa āb-ı cān-efzā

8. **itmāmına:**-*ı, -n, -a*
Tarih 35
Mısra: **15**
Tamamlama, bitirme.
Naḥīfī oldı itmāmına tārīḫ
Zihī ḥavż-ı dil-ārā bī-bedel āb

itme:

1. **itmede:**-*de*
Rübai 544

Mısra: **3**
Yapmak, etmek.
Murġān-ı çemen itmede ehl-i ʿayşa
Her kūşeden āheng-i mübārek-bādī

itmezse vaż<u>ʿ</u>-ı dil-rübāyı bī-meẕāḳāne:

1. **itmezse vaż<u>ʿ</u>-ı dil-rübāyı bī-meẕāḳāne:**-*āne-yı*
Gazel 219
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Gönül kapan (sevgiliyi) zevksizlik evine yerleştirmezse.
N'ola itmezse vaż<u>ʿ</u>-ı dil-rübāyı bī-meẕāḳāne
Hümādur şāh-bāzum degme bir zāġı şikār itmez

iṯnāb-ı kelām itme:

1. **iṯnāb-ı kelām itme:**-*me*
Kaside 23
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sözü uzatmak.
Ġaraż ʿarż-ı ʿubūdiyyetdür iṯnāb-ı kelām itme
Siyāḳ-ı naẓma şimden soñra temhīd-i duʿā gelsün

iṯnāb-ı süḫān eyleme:

1. **iṯnāb-ı süḫān eyleme:**-*me*
Kaside 19
Mısra: **161**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sözü uzatmak.
Ey Naḥīfī eyleme tā böyle iṯnāb-ı süḫān
Besdür ol şāha bu deñlü ʿarż-ı ḥāl-i çākerī

ıṯrāyı itmez:

1. **ıṯrāyı itmez:**-*yı-yı, -mez*
Kaside 22
Mısra: **76**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gereğinden ve hak ettiğinden fazla övmek, methetmekte aşırılığa gitmek.
Benüm basṭ-ı maḳālüm resm-i meddāḥīye ṣarf itme
Resūlüñ ḫādim-i naʿt-i şerīfi itmez ıṭrāyı

ittifāḳ-ı yek-cihetī:

1. **ittifāḳ-ı yek-cihetī:**
Kaside 26
Mısra: **97**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir konuda anlaşmak.
Ki ḫalḳ-ı ʿālem idüp ittifāḳ-ı yek-cihetī
Medāyiḥ-i ṣıfatuñ eylemekde ser-tā-pā

ittiḥād eyler:

1. **ittiḥād eyler:**-*r*
Gazel 95
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir olma, birleşme; aynı fikirde olma.
Pādişāhā ʿāşıḳuñla eyler iseñ ittiḥād
Ḥaḳ Teʿālā ʿömrüñi günden güne ḳılsun ziyād

ittiḳā eyler:

1. **ittiḳā eyler:**-*r*
Kıt'a 2
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dayanma, yaslanma.
O kim ittiḳā eyler Allāhdan
Niçün meksebinde olur muẓṭarib

ittikāl idüp:

1. **ittikāl idüp:**-*üp*
Gazel 484
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İşi Allah'a bırakıp kadere boyun eğme, güvenme.
Kāmil olur ki Ḫāliḳına ittikāl idüp
Rabṭ-ı derūnı āḫara peyveste olmaya

ıṯṯılāʿ itse:

1. **ıṯṯılāʿ itse:**-*se*
Murabba 6
Mısra: **69**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bilme, öğrenme, haberdar olma.
İtse bu sırra ıṯṯılāʿ
ẕerre olur mihr-iltimāʿ

ittişāl itdüm:

1. **ittişāl itdüm:**-*dü, -m*
Kaside 25
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yakınlık etmek.
Yine der-gāhuña niyāz iderek
Peyk-i feryādı ittişāl itdüm

ʿ<u></u>ivaż idesin:

1. **ʿivaż idesin:**-*e, -sin*
Kıt'a 14
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Karşılık vermek II muamele etmek, davranmak.
Eylemem maḥşere dek saña bu isnādı ḥelāl
Meger iḥsān-ı vişālüñ idesin baña ʿivaż

iʿvicāc:

1. **iʿvicācumuz:**-*umuz*
Gazel 113
Mısra: **4**
Eğri büğrü olma, eğilme.
Muvāfaḳat niçe mümkin bu kec-edālar ile
Ki hīç ʿayān ü nihān iʿvicācumuz yoḳdur

ʿıyd:

1. **ʿıydumuz:**-*umuz*
Gazel 213

Mısra: **14**
Bayram.
Mātem-i hecrüñle giryānuz
Naḥīfīveş yine
Rūze-i māh-ı muḥarrem oldı
gūyā ʿıydumuz

2. **ʿiyd:**
Gazel 309
Mısra: **1**
Bayram.
ʿIyd geldi gitdi dest-i dil-
rübāya degmedük
Bir ḫoş-āmed şīveye bir
merḥabāya degmedük

3. **ʿıyda:**-*a*
Kaside 12
Mısra: **31**
Bayram.
Rūz u şebüñi ʿıyda ider
cümlesi taḳdīm
İrse n'ola āşüftelerüñ ʿizzet ü
şāna

4. **ʿıyd:**
Tarih 10
Mısra: **4**
Bayram.
Sāye-endāz olalı bir taḫt-ı
ʿadl-i salṭanat
Hep cihān emn ü emānda
ḫalḳ hem her rūzı ʿıyd

ʿıyd eyledüm:

1. **ʿıyd eyledüm:**-*dü, -m*
Gazel 345
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bayram etmek, bayram kutlamak.
Ẕevḳ-ı vaṣluñla libās-ı ʿışḳı
tecdīd eyledüm
Ol ḳadar kesb-i ṣafā ḳıldum
ki bir ʿıyd eyledüm

ʿıyd-gāh-ı vaṣluña:

1. **ʿıyd-gāh-ı vaṣluña:**-*uñ, -a*
Kaside 5
Mısra: **127**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşmanın bayram yeri.
Ben faḳīri ʿıyd-gāh-ı vaṣluña
şāyeste ḳıl
Yā Resūla'llāh fedā olsun
saña cānum fedā

ʿiyd-gāh-ı vuṣlat-ı yār:

1. **ʿiyd-gāh-ı vuṣlat-ı yār:**
Kaside 9
Mısra: **53**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin kavuşmasının bayram yeri.
ʿIyd-gāh-ı vuṣlat-ı yār ile
olsam şādumān
Ḫilʿat-i āmāli zīb-i cism-i
ʿuryān eylesem

ʿıyd-geh-i vuṣlatuña:

1. **ʿıyd-geh-i vuṣlatuña:**-*uñ, -a*
Gazel 463
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşmanın bayram yeri.
Ben şāhidem elbette ider
cānını ḳurbān
Dil ʿıyd-geh-i vuṣlatuña vāṣıl
olursa

ʿıyd-ı aḍḥādur:

1. **ʿıyd-ı aḍḥādur:**-*dur*
Gazel 383
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kurban bayramı.
Ḥāżır it cānuñ dem-i vaṣl-ı
dil-ārādur gelen
Eyle ḳurbānuñ müheyyā
ʿıyd-ı aḍḥādur gelen

ʿıyd-i dil-güşā:

1. **ʿıyd-i dil-güşā:**
Kaside 23
Mısra: **36**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül açıcı bayram.
Zamānın böyle ḫurem
eylesün teʾyīd-i Bārī kim
Berāy-ı tehniyet her sāl ʿıyd-
i dil-güşā gelsün

ʿiyd-ı ġama:

1. **ʿiyd-ı ġama:**-*a*
Gazel 76
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gam bayramı.
Gül-mīḫī-i destārum olup
dāġ-ı firāḳuñ
ʿIyd-ı ġama zīb-āver olur
rīşe-i ḥasret

ʿıyd-ı ḳurbandur:

1. **ʿıyd-ı ḳurbandur:**-*dur*
Gazel 150
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kurban bayramı.
Olur ʿuşşāḳ ṣaf ṣaf ṭālib-i
bismilgeh-i ʿışḳı
O māhuñ gūyiyā hengām-ı
vaṣlı ʿıyd-ı ḳurbandur

ʿıyd-ı saʿīd:

1. **ʿıyd-ı saʿīd:**
Gazel 107
Mısra: **35**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kutlu, mübarek bayram.
İlāhī her dem-i fīrūzın eyle
ʿıyd-ı saʿīd
Hemīşe tā ki ṣabāḥ u mesā
müceddedür

ʿıyd-i sürūr olup:

1. **ʿıyd-i sürūr olup:**-*up*
Kaside 20
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevinçli bayram olmak.
Rūz-ı teşrīf-i hümāyūnı olup
ʿıyd-i sürūr
Her göñülde inbisāṭ-ı
mevsim-i aʿyādı gör

ʿıyd-ı vaʿīd:

1. **ʿıyd-ı vaʿīd:**
Gazel 98
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kötülüğü korkutan bayram.
Ġafera'llāhü lenā ey şeh-i meh-rū ve le-küm
Güzelüm Rūm ili bayrāmıdur ol ʿıyd-ı vaʿīd

ʿıyd-ı viṣāle ire:

1. **ʿıyd-ı viṣāle ire:**-*e*
Gazel 261
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşma gününün bayramına ermek.
İre ger ʿıyd-ı viṣāle güzelüm ʿāşıḳ-ı zār
Vire bu cān ile başı saña ḳurbān ṣaf ṣaf

ʿıyd-ı vuṣlatumla:

1. **ʿıyd-ı vuṣlatumla:**-*um, -la*
Gazel 511
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşma bayramı.
Naḥīfī mātem-i hecr ile maḥzūn eyleyen ẕālim
Olursın şād ʿıyd-ı vuṣlatumla bir zamān derdi

iyle:

1. **iyleyor:**-*yor*
Gazel 58
Mısra: **2**
Etmek, eylemek, yapmak.
Bendesine gāhī yārüm luṭf ider gāhī ʿitāb
Gāhī bir cevriyle cānā iyleyor gāhī ḫiṭāb

iżāʿat:

1. **iżāʿat:**
Kaside 3
Mısra: **67**
Kaybetmek, zayi etmek.
Eyledüñ ʿömrüñi bīhūde iżāʿat ṣad ḥayf
Ne yüz ile varasın der-gehine sübḥānuñ

iżāʿat itmez:

1. **iżāʿat itmez:**-*mez*
Kaside 27
Mısra: **55**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zayi etmek, kaybetmek.
Muḥsinüñ ecrini Ḥaḳ itmez iżāʿat ḥāṣā
İder eżʿāfı ile baḫş-ı mükāfāt ü ücūr

iẕʿān:

1. **iẕʿānuñ:**-*uñ*
Kaside 3
Mısra: **10**
Anlayış, kavrayış, feraset.
Bir gün evvel ider āmāde zevād-ı rāhın
Ey göñül mūr ḳadar yoḳ mı senüñ iẕʿānuñ

ʿiẕār:

1. **ʿiẕāruñ:**-*uñ*
Gazel 153
Mısra: **9**
Yüz, yanak.
Tābiş-i meyden ʿiẕāruñ gül gül olduḳça senüñ
Şevket-i ḥüsn-i cihān-tābuñ daḥi efzūn olur

ʿiẕār-ı pāki:

1. **ʿiẕār-ı pāki:**-*i*
Gazel 212
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saf, temiz yanak. II Sevgilinin yanağının parlaklığı.
Yer yer ʿiẕār-ı pāki şafaḳ-reng-i nāz olup
Germ oldı tāb-ı ḥüsn ile ol āfitābumuz

iʿzāz iderüz:

1. **iʿzāz iderüz:**-*er, -üz*
Gazel 215
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hürmet etmek, ağırlamak.
Ḫāne-i cāna ḫayālüñ ki şeref-sāz iderüz
Düşerüz pāyına dāmānına iʿzāz iderüz

iʿzāz ḳılarsın:

1. **iʿzāz ḳılarsın:**-*ar, -sın*
Gazel 381
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağırlama, ikram etme, saygı gösterme.
Āyā bu mıdur ḳāʿide-i ḥüsn ü melāḥat
Aḥbāba cefā düşmene iʿzāz ḳılarsın

iʿzāza başlarsın:

1. **iʿzāza başlarsın:**-*r, -sın*
Gazel 362
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağırlamaya, saygıya başlamak.
Ḳarāruñ ḳalmayup hengām-ı teşrīfinde şevḳuñdan
Düşüp ol şāh-ı ḥüsnüñ pāyına iʿzāza başlarsın

izdiyād:

1. **izdiyād:**
Matla 66
Mısra: **1**
Artma, çoğalma.
Bulmada günden güne cürm ü meʿāṣī izdiyād
Āh ü feryād ey şeh-i mülk-i şefāʿat dād dād

izdiyād bulur:

1. **izdiyād bulur:**-*ur*
Gazel 116
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Artmak.

Tāb-ı āhumdan bulur sūz-ı derūnum izdiyād
Rūzgār ile şirārı āteşüñ efzūn olur

<u>iẓhār eylemede:</u>

1. **iẓhār eylemede:**-*me, -de*
Kaside 8
Mısra: **40**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Ortaya çıkarmak, görünmesini sağlamak.

ʿĀşıḳāna yine ṣad şerḥa-i ḫūnīni ile
Lāleler eylemede dāġ-ı derūnın iẓhār

<u>iẓhār eylemezdüñ:</u>

1. **iẓhār eylemezdüñ:**-*mez, -dü, -ñ*
Gazel 310
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Ortaya çıkarmak, görünmesini sağlamak.

Ol ṭabīb-i cāna iẓhār eylemezdüñ derdiñi
Ey Naḥīfī pister-i ḥasretde bīmār olmasañ

<u>iẓhār eyleyen:</u>

1. **iẓhār eyleyen:**-*yen*
Kaside 19
Mısra: **136**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Ortaya çıkarmak, görünmesini sağlamak.

Feyż-i medḥ-i pādişāhīdür beni gūyān ider
Eyleyen iẓhār odur hep bunca remz-i mużmeri

<u>iẓhār ider:</u>

1. **iẓhār ider:**-*er*
Gazel 374
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Göstermek, açığa vurmak.

Rāz-ı derūnum illere iẓhār ider misin
Cānā ʿadūyı vāḳıf-ı esrār ider misin

<u>iẓhār iderken:</u>

1. **iẓhār iderken:**-*er, -ken*
Kaside 5
Mısra: **100**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Göstermek, açığa vurmak.

Ben ne ḫāküm vaṣfuña ʿarż-ı cesāret eyleyem
İʿtirāf iẓhār iderken kümmelīn-i evliyā

<u>iẓhār itmez:</u>

1. **iẓhār itmez:**-*mez*
Rübai 181
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Göstermek, açığa vurmak.

Deryā ne ḳadar cūş u ḫurūşa gelse
Ḳaʿrında olan gevheri itmez iẓhār

<u>iẓhār itse:</u>

1. **iẓhār itse:**-*se*
Rübai 470
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Göstermek, açığa vurmak.

Ger ẕerre ḳadar ḳudretin iẓhār itse
Eyler yem-i ḫaḍrāyı bize sebz-i giyāh

<u>iẓhār ü iḫfāyı:</u>

1. **iẓhār ü iḫfāyı:**-*yı*
Kaside 22
Mısra: **56**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Saklamak ve ortaya çıkarmak.

Ḳulūba müşrif-i ilhām olup ḥall-i merām eyler
Bilür ḥads ü ẕekā-yı ṭabʿ ile iẓhār ü iḫfāyı

<u>iẓhār-ı celāl it:</u>

1. **iẓhār-ı celāl it:**
Gazel 75
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Yüceliğini ortaya çıkarmak.

Gel revzen-i iḥsānuña gel ʿarż-ı cemāl it
Ey māh-liḳā bendeñe iẓhār-ı celāl it

<u>iẓhār-ı ḥazāḳat:</u>

1. **iẓhār-ı ḥaẕāḳat:**
Gazel 30
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

(özellikle) tabipler için maharetini göstermek, ortaya çıkarmak.

Eyleme bīhūde iẓhār-ı ḥaẕāḳat ey ṭabīb
Şād ḳıl üstād iseñ bu ḳalb-i nā-şādı baña

<u>iẓhār-ı terennüm ider:</u>

1. **iẓhār-ı terennüm ider:**-*er*
Kaside 27
Mısra: **85**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Terennümün açığa çıkması.

Niçe iẓhār-ı terennüm ider ol bülbül kim
Āşiyānından anı bād-ı ḫazān eyleye dūr

<u>iẓhār-ı teşevvuḳ itdüm:</u>

1. **iẓhār-ı teşevvuḳ itdüm:**-*dü, -m*
Rübai 332
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Teşviklendirme yanağı etmek.

Ruḫsāruña iẓhār-ı teşevvuḳ itdüm
Kāküllerüñe ʿarż-ı taʿalluḳ itdüm

ıżṭırāb:

1. **ıżṭırāb:**
Gazel 135
Mısra: **2**
Acı, elem, azap, sıkıntı.
O ġonçeden ki dile nāme-i ʿitāb gelür
Derūna derd-i maḥabbetle ıżṭırāb gelür

2. **ıżṭırāb:**
Gazel 145
Mısra: **8**
Acı, elem, azap, sıkıntı.
Güşāde olsa o pehlū meyān-ı meclisde
Dil-i sipihre degül mihre ıżṭırāb gelür

3. **ıżṭırābından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 152
Mısra: **11**
Acı, elem, azap, sıkıntı.
N'ola keştī-i dil ser-geşte olsa ıżṭırābından
Sirişküm ḥaddi yoḳ pāyānı yoḳ bir baḥr-ı ʿummāndur

4. **ıżṭırābumuz:**-*umuz*
Gazel 208
Mısra: **2**
Acı, elem, azap, sıkıntı.
Dām-ı hevā-yı zülfinedür pīç ü tābumuz
Bīhūde şanmasun o perī ıżṭırābumuz

5. **ıżṭırāb:**
Gazel 506
Mısra: **13**
Acı, elem, azap, sıkıntı.
Naḥīfīyā bu telāş ü bu ıżṭırāb nedür
Teveccühüñ yine ol şūḫ-ı bī-emāna gibi

6. **ıżṭırāb:**
Gazel 509
Mısra: **16**
Acı, elem, azap, sıkıntı.
Vüfūr-ı cürm ü günehden ḳuṣūr-ı ṭāʿatden
Ḥużūr-ı Ḥaḳda saña ıżṭırāb gelmez mi

ıżṭırāb eyler:

1. **ıżṭırāb eyler:**-*r*
Matla 79
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Suyun hareket etmesi, çırpınması.
Devāt-ı sīmden yārüñ miyānı pīç ü tāb eyler
Kenār-ı ābda gūyā ki bir mū ıżṭırāb eyler

ıżṭırāb ider:

1. **ıżṭırāb ider:**-*er*
Gazel 183
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağrı ve acı içinde kıvrandırmak; aşırı derecede üzmek.
Naẓra-nevāz-ı nāz olup eylese ʿaksini intimā
Reşk-i ruḫından ol mehüñ āyīne ıżṭırāb ider

iżṭırāb itsem:

1. **iżṭırāb itsem:**-*se, -m*
Gazel 47
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağrı ve acı içinde kıvrandırmak.
Iżṭırāb itsem ʿaceb mi şevḳ-ı kūyuñla müdām
Ber-ḳarār ḳarār üzre ḳomaz ʿuşşāḳı ʿışḳ-ı dil-firīb

2. **iżṭırāb itsem:**-*se, -m*
Gazel 454
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağrı ve acı içinde kıvrandırmak; aşırı derecede üzmek.
Iżṭırāb itsem n'ola ol şāh-ı ḫūbān üstüne
Cān virür pervāne gör şemʿ-i şebistān üstüne

ıżṭırāb u ḥayretümi:

1. **ıżṭırāb u ḥayretümi:**-*üm, -i*
Kaside 26
Mısra: **251**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Acı ve şaşkınlık.
Ziyāde eylemesün ıżṭırāb u ḥayretümi
Melāl-ı hayl-i eḥibbā şemātet-i aʿdā

ıżṭırāb-ālūd olur:

1. **ıżṭırāb-ālūd olur:**-*ur*
Gazel 42
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Iztıraba bulamış olmak.
Dem-i nā-muʿtedilen ıżṭırāb-ālūd olur diller
Şitā faṣlında teʾsīr-i hevā-yı berd olur peydā

ıżṭırāb-ı ġam-ı hicrān:

1. **ıżṭırāb-ı ġam-ı hicrān:**
Gazel 512
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayrılık gamının ızdırabı.
Ey Naḥīfī dil-i şürīde ḳarār itmez hīç
Iżṭırāb-ı ġam-ı hicrān ile sīm-āb gibi

ıżṭırāb-ı ḥasrete:

1. **ıżṭırāb-ı ḥasrete:**-*e*
Gazel 383
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasretin ızdırabı.
Başladı cismümde cānum ıżṭırāb-ı ḥasrete
Ey Naḥīfī ġālibā ol şūḫ-ı raʿnādur gelen

ıżṭırāb-ı şevḳ:

1. **ıżṭırāb-ı şevḳ:**
Gazel 111
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Izdırabın coşkusu.
Bir ẕevḳa beñzemez bu cihānda
Ol ıżṭırāb-ı şevḳ ki vuṣlat demindedür

ıżṭırār:

1. **ıżṭırāruma:**-*um, -a*
Rübai 199
Mısra: **3**
Mecburiyet, çaresiz.
Sen ʿaczime ıżṭırāruma aʿlemsin
Ḳıl ḳudretüñ ile beni fażla maẓhar

ʿizz:

1. **ʿizz:**
Kaside 5
Mısra: **22**
Kıymet, itibar, büyüklük, yücelik.
Ẕāt-ı pāküñ maẓhar-ı levlāke ḳıldı Kirdigār
Ḥabbeẕā ʿunvān u ḳadr ü ʿizz ü rifʿat ḥabbeẕā

ʿizz ü ʿalā:

1. **ʿizz ü ʿalā:**
Murabba 6
Mısra: **109**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İzzet ve yücelik.
Luṭfuñladur ʿizz ü ʿalā
Ḳahruñdadur renc ü belā

ʿizz ü cāh isterse:

1. **ʿizz ü cāh isterse:**-*r, -se*
Gazel 431
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Makam ve mevki sahibi olmayı istemek.
Derd ü ġamdan olmasun ḫālī dil-i şeydā eger
Ḫiẕmet-i kūyuñ ḳoyup isterse ġayrı ʿizz ü cāh

ʿizz ü cāhın:

1. **ʿizz ü cāhın:**-*ın*
Rübai 431
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Makam ve mevki.
ʿAṣruñ çekemem ben elem-i cān-kāhın
Almam naẓar-ı raġbete ʿizz ü cāhın

ʿizz ü saʿādet:

1. **ʿizz ü saʿādet:**
Rübai 553
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mutluluk ve saygınlık.
Baḫş oldı saña ʿizz ü saʿādet tācı
Bulduñ şeref-i gevkebe-i Miʿrācı

ʿizz ü şerāfet:

1. **ʿizz ü şerāfet:**
Gazel 407
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Izzet ve şeref.
Der-i luṭfuñda ḫāk-i rāh olursa şevḳ-ı vaṣluñla
Naḫīfīye yeter ʿizz ü şerāfet yā Resūla'llāh

ʿizz ü şeref:

1. **ʿizz ü şeref:**
Gazel 130
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İtibar ve şeref.
Ḫıṣāl-i buḫl u denāʾet naḳīṣadur muṭlaḳ
Nihād-ı merdūme ʿizz ü şeref seḫādan olur

ʿizz ü şevketle:

1. **ʿizz ü şevketle:**-*le*
Tarih 1
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Büyüklük, ululuk, yücelik.
Yed-i tevfīḳ-i Ḫaḳ iclās idince taḫt-ı iclāle
Hezārān ʿizz ü şevketle o sulṭānü'bni sulṭānı

ʿizzet:

1. **ʿizzetüñ:**-*üñ*
Gazel 70
Mısra: **7**
Büyüklük, yücelik ve ululuk.
Celālüñ ʿizzetüñ ḥaḳḳı ḫazān irgürme ol bāġa
ʿAṭā vü feyż-baḫşından ilāhī ḳıl ʿaṭa ṣıḥḥat

2. **ʿizzet:**
Gazel 260
Mısra: **13**
Büyüklük, yücelik ve ululuk.
Varduḳda Ḳudse ʿizzet ile itdi iḳtidā
Ervāḥ-ı enbiyā vü rusül saña ṣaf-be-ṣaf

3. **ʿizzet:**
Gazel 282
Mısra: **2**
Büyüklük, yücelik ve ululuk.
Devlet dil-i nālāna yeter devlet-i naʿtüñ
ʿİzzet iki ʿālemde baña ʿizzet-i naʿtüñ

4. **ʿizzetle:**-*le*
Gazel 461
Mısra: **24**
Büyüklük, yücelik ve ululuk.
Mürāʿāt eyler iseñ emr-i Ḫaḳḳı eyleyüp ʿizzet
Varursın ʿarṣa-gāh-ı ḫaşre ʿizzetle saʿādetle

5. **ʿizzete:**-*e*
Kaside 8
Mısra: **250**
Büyüklük, yücelik ve ululuk.
Nāʾil oldum sebeb-i naʿt-i şerīfüñle senüñ

Ḥamdü li’llāh bu ḳadar ʿizzete ben bī-miḳdār

6. ʿ**izzetle:**-*le*
Kaside 11
Mısra: **5**
Büyüklük, yücelik ve ululuk.
Ḳıldı cennetden saña ʿizzetle iḥżār-ı Burāḳ
Çün irişdi emr-i mevlā Ḥażret-i Cebrāʾile

7. ʿ**izzeti:**-*i*
Kaside 21
Mısra: **30**
Büyüklük, yücelik ve ululuk.
Devlet ü ʿömrini her dem ide efzūn Allāh
Şāh-ı İslām iledür ʿizzeti Saʿd-ābāduñ

8. ʿ**izzetüñ:**-*üñ*
Murabba 10
Mısra: **1**
Büyüklük, yücelik ve ululuk.
İlāhī ʿizzetüñ ḥaḳḳıyçün olsun
ʿİbād-ı Müslimīne nuṣret eyle

9. ʿ**izzetde:**-*de*
Rübai 218
Mısra: **3**
Büyüklük, yücelik ve ululuk.
Ḳādir mi seni eyleye ʿizzetde mekīn
Bir sencileyin ʿabd-i ẕelīl ü ʿāciz

10. ʿ**izzetle:**-*le*
Rübai 227
Mısra: **2**
Büyüklük, yücelik ve ululuk.
Ol şāh-ı erīke-i nübüvvet-meʾnūs
Çün taḫt-i vücūda ḳıldı ʿizzetle cülūs

11. ʿ**izzet:**
Rübai 278
Mısra: **2**
Büyüklük, yücelik ve ululuk.
Ser-defter-i enbiyā-yı pīşin olduñ
Biñ ʿizzet ile mükemmil-i dīn olduñ

12. ʿ**izzet:**
Rübai 417
Mısra: **4**
Büyüklük, yücelik ve ululuk.
Ḫāk-i ḳadem-i pāküñ ülü’l-ebṣāra
Küḥl itmek olur ʿizzet ile farżu’l-ʿayn

13. ʿ**izzetin:**-*in*
Tarih 5
Mısra: **20**
Büyüklük, yücelik ve ululuk.
Duʿāmuz böyledür mevlā idüp ṣābit maḳāmında
Hemīşe eyleye iḳbāl ü ʿömr ü ʿizzetin memdūd

14. ʿ**izzetle:**-*le*
Tarih 20
Mısra: **8**
Büyüklük, yücelik ve ululuk.
Zihī zībende kāḫ-ı dil-güşā kim ṣadr-ı vālāsın
Ne dem ʿizzetle teşrīf eylese İskender-i sānī

ʿizzet eyleyüp:

1. ʿ**izzet eyleyüp:**-*yüp*
Gazel 461
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saygı, hürmet göstermek; değer görmek.
Mürāʿāt eyler iseñ emr-i Ḥaḳḳı eyleyüp ʿizzet
Varursın ʿarṣa-gāh-ı ḥaşre ʿizzetle saʿādetle

2. ʿ**izzet eyleyüp:**-*yüp*
Murabba 8
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saygı, hürmet göstermek; değer görmek.
Dir idi eşcār ü aḥcār eyleyüp ʿizzet saña
Eṣ-ṣalātü ve’s-selām ey faḫr-ı ʿālem es-selām

ʿizzet ü rifʿatde:

1. ʿ**izzet ü rifʿatde:**-*de*
Tarih 4
Mısra: **41**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şeref ve yücelik.
Ḫayr-ḫvāhānı olup ʿizzet ü rifʿatde müdām
Olsa bed-ḫvāhları ḫūr u ḥaḳīr ü maṭrūd

ʿizzet ü rifʿatle:

1. ʿ**izzet ü rifʿatle:**-*le*
Tarih 7
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şeref ve yücelik.
Aḥbābı olup ʿizzet ü rifʿatle ser-efrāz
Ser-cümle ʿadūsı ola mevḳūf-ı teẕellül

ʿizzet ü şāna:

1. ʿ**izzet ü şāna:**-*a*
Rübai 109
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yücelik ve şan, şöhret.
Ey ẕātı olan ʿizzet ü şāna bāʿiṣ
Tekvīn-i rüsūmāt-ı cihāna bāʿiṣ

ʿizzet ü şāna irse:

1. ʿ**izzet ü şāna irse:**-*se*
Kaside 12
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İzzet ve şana ulaşmak.
Rūz u şebüñi ʿıyda ider cümlesi taḳdīm
İrse n’ola āṣüftelerüñ ʿizzet ü şāna

ʿizzet-i naʿtüñ:

1. ʿ**izzet-i naʿtüñ:**-*üñ*
Gazel 282
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hz. Muhammet'in övgüsünün şerefi.
Devlet dil-i nālāna yeter devlet-i naʿtüñ
ʿİzzet iki ʿālemde baña ʿizzet-i naʿtüñ

ʿizz-i bī-şirket-i müstedām:

1. ʿ**izz-i bī-şirket-i müstedām:**
Kaside 10
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sürekli ortaksızlığın izzeti.
Ḳarīn itdi Ḥaḳ ismine ismini
Zihī ʿizz-i bī-şirket-i müstedām

ʿizz-i ḫuşūlüñ:

1. ʿ**izz-i ḫuşūlüñ:**-*üñ*
Gazel 462
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Vücuda gelmenin şerefi.
Ẕell-i ṭaleble ʿizz-i ḫuşūlüñ ne luṭfı var
Żımnında ẕillet olsa ʿaṭādan ne fāʾide

ʿizz-i ḫużūruñda:

1. ʿ**izz-i ḫużūruñda:**-*uñ, -da*
Kaside 27
Mısra: **100**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüce makam,kıymetli mevki.
Serverā ḫażretüñe ʿarż ideyüm aḥvālüm
Sözlerüm ʿizz-i ḫużūruñda olursa maʿẕūr

iżṭırārī:

1. **iżṭırārīdür:**-*dür*
Gazel 447
Mısra: **2**
Mecbûrî.
Cevher-i ʿışḳuñ nihāndur sīne-i bī-kīnede
Iżṭırārīdür maḥabbet ʿāşıḳ-ı dīrīnede

ʿibād-ı ʿācize:

1. ʿ**ibād-ı ʿācize:**-*e*
Gazel 82
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aciz kullar.
Naḥīfīyā der-i mevlāya ilticā eyle
ʿİbād-ı ʿācize Allāh'dur meʿāẕ ü meġāṣ

2. ʿ**ibād-ı ʿācize:**-*e*
Matla 36
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aciz kullar.
ʿAṭā vü fażl ile merzaḳ idüp bi-ġayr-i ḥisāb
ʿİbād-ı ʿācize sensin müsebbibü'l-esbāb

3. ʿ**ibād-ı ʿācize:**-*e*
Matla 44
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aciz kullar.
İdüp sebḳ-ı ġażab elṭāf u fażl u raḥmetüñ yā Rab
ʿİbād-ı ʿācize şāmil ʿaṭā vü niʿmetüñ yā Rab

ʿibād-ı müslimīne:

1. ʿ**ibād-ı müslimīne:**-*e*
Murabba 10
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Müslüman kullar.
İlāhī ʿizzetüñ ḥaḳḳıyçün olsun
ʿİbād-ı Müslimīne nuṣret eyle

2. ʿ**ibād-ı müslimīne:**-*e*
Murabba 10
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Müslüman kullar.
ʿAṭā vü şefḳatüñ ḥaḳḳıyçün olsun
ʿİbād-ı Müslimīne nuṣret eyle

3. ʿ**ibād-ı müslimīne:**-*e*
Murabba 10
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Müslüman kullar.
Budur senden recāmuz şimdi her gāh
ʿİbād-ı Müslimīne nuṣret eyle

4. ʿ**ibād-ı müslimīne:**-*e*
Murabba 10
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Müslüman kullar.
Senüñdür dīn-i İslām eyle şefḳat
ʿİbād-ı Müslimīne nuṣret eyle

5. ʿ**ibād-ı müslimīne:**-*e*
Murabba 10
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Müslüman kullar.
Ḫudāyā ʿavn ü nuṣret eyle dīne
ʿİbād-ı Müslimīne nuṣret eyle

6. ʿ**ibād-ı müslimīne:**-*e*
Murabba 10
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Müslüman kullar.
Meded ḳıl fażl-ı luṭfuñla ilāhī
ʿİbād-ı Müslimīne nuṣret eyle

7. ʿ**ibād-ı müslimīne:**-*e*
Murabba 10
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Müslüman kullar.

Ferāḥ-yāb eyleyüp
āmālümüzle
ʿİbād-ı Müslimīne nuṣret
eyle

8. ʿ**ibād-ı müslimīne:**-*e*
Murabba 10
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Müslüman kullar.
Be-nūr-ı şāh-ı iḳlīm-i şefāʿat
ʿİbād-ı Müslimīne nuṣret
eyle

9. ʿ**ibād-ı müslimīne:**-*e*
Murabba 10
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Müslüman kullar.
idüp aʿdā-yı dīni cümle
maḳhūr
ʿİbād-ı Müslimīne nuṣret
eyle

10. ʿ**ibād-ı müslimīne:**-*e*
Murabba 10
Mısra: **36**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Müslüman kullar.
Naḥīfîveş budur şimdi
duʿāmuz
ʿİbād-ı Müslimīne nuṣret
eyle

ʿibādu'llāh:

1. ʿ**ibādu'llāh:**
Tarih 35
Mısra: **10**
Allah'ın kulları.
Bu āb-ı şāfdan nūş eyledikçe
ʿİbādu'llāh eger şeyḫ u eger
şāb

ibn-i ʿabbād:

1. **ibn-i ʿabbād:**
Kaside 23
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ebu'l-Kâsım İsmail b. Abbâd b. el-Abbâs el-Tâlekânî, Sâhib bin Abbâd (ö. 995). Büveyhî veziri, âlim, edip ve şairdir.
Vücūh ile olurlar reʾy-i
ʿālem-gīrine teslīm
Gerekse İbn-i ʿAbbād
Āṣafi'bn-i Berḫiyā gelsün

ibni ʿabd-i menāf:

1. **ibni ʿabd-i menāf:**
Kaside 14
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Abdümenâf b. Kusayy b. Kilâb b. Mürre b. Kâ'b, Hz. Peygamber'in baba tarafından üçüncü dedesi.
İbni ʿAbd-i Menāf İbni
Ḳuṣay
Hem Kilāb ile Mürre Kaʿb ü
Lüvey

2. **ibni ʿabd-i menāf:**
Mesnevi 1
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Abdümenâf b. Kusayy b. Kilâb b. Mürre b. Kâ'b, Hz. Peygamber'in baba tarafından üçüncü dedesi.
İbni ʿAbd-i Menāf İbni
Ḳuṣay
Hem Kilāb ile Mürre Kaʿb ü
Lüvey

ibni hāşim:

1. **ibni hāşim:**
Kaside 14
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kureyş kabilelerinin en meşhur kollarındandır. Peygamber efendimizin soyu bu kabileden gelmektedir. hâşim, Hz. Peygamber'in büyük dedesidir. Abdülmuttalib'in babasıdır.
Bu daḫi İbni Hāşim oldı
ʿayān
Nesebi ṣıḥḥat üzre buldı
beyān

2. **ibni hāşim:**
Mesnevi 1
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kureyş kabilelerinin en meşhur kollarındandır. Peygamber efendimizin soyu bu kabileden gelmektedir. hâşim, Hz. Peygamber'in büyük dedesidir. Abdülmuttalib'in babasıdır.
Bu daḫi İbni Hāşim oldı
ʿayān
Nesebi ṣıḥḥat üzre buldı
beyān

ibni ḳuṣay:

1. **ibni ḳuṣay:**
Kaside 14
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hz. Peygamber'in yakın dedelerinden birisi. Kilâb'ın oğlu, Abdümenaf'ın babası. Kusay bin Kilâb.
İbni ʿAbd-i Menāf İbni
Ḳuṣay
Hem Kilāb ile Mürre Kaʿb ü
Lüvey

2. **ibni ḳuṣay:**
Mesnevi 1
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hz. Peygamber'in yakın dedelerinden birisi. Kilâb'ın oğlu, Abdümenaf'ın babası. Kusay bin Kilâb.
İbni ʿAbd-i Menāf İbni
Ḳuṣay
Hem Kilāb ile Mürre Kaʿb ü
Lüvey

ibni meryemdür:

1. **ibni meryemdür:**-*dür*
Gazel 320
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Meryem'in oğlu II Hz. İsa.
Zinde eyler küşte-i ḫār-ı cefā
iken hezār
Yaʿnī iʿcāz-ı süḫanda İbni
Meryemdür göñül

ibrāhīm:

1. **ibrāhīm:**
Kaside 11
Mısra: **17**
İbrahim Peygamber.
Ādem ü Yaḥyā vü ʿĪsā ile İbrāhīm ile
Yūsuf u İdrīs ü Hārūn ile hem Mūsā ile

2. **ibrāhīm:**
Rübai 319
Mısra: **2**
Hz. Muhammed'in oğlu.
Şeh-zāde-i ẕī-şān ü celīlü't-tekrīm
Ferzend-i şehenşāh-ı rusül İbrāhīm

ibrāhīm paşa:

1. **ibrāhīm paşa:**
Kaside 22
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sadrazam Damat İbrahim Paşa.
Ne İbrāhīm Paşa ṣıhr-ı ʿālī-şān-ı sulṭānī
Vekīl-i muṭlāḳ u ṣadr-ı güzīn-i ʿālem-ārāyī

2. **ibrāhīm paşa:**
Tarih 17
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sultan III. Ahmed'in sadrazamı, Nevşehirli Damad İbrahim Paşa (ö. 1143/1730).
Vezīr-i aʿẓam u dāmādı İbrāhīm Paşa kim
Odur Āṣaf-ṣıfat Risṭo-ṭabīʿat ekrem-i ecdād

ibrāhīm paşaya:

1. **ibrāhīm paşaya:**-*ya*
Tarih 18
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sultan III. Ahmed'in sadrazamı, Nevşehirli Damad İbrahim Paşa (ö. 1143/1730).
Emr idüp dāmādı İbrāhīm Paşaya hemān
İtdi ol düstūr-ı ekrem der-ʿaḳab beẕl-i himem

ibrāhīm paşayı:

1. **ibrāhīm paşayı:**-*yı*
Kaside 22
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sadrazam Damat İbrahim Paşa.
Yeter taṭvīl-i vaṣf-ı Bermeki vü Ḫātem-i Ṭāyī
Baña medḥ eyler iseñ eyle İbrāhīm Paşayı

ʿibret al:

1. **ʿibret al:**
Kaside 1
Mısra: **57**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ibret almak.
ʿİbret al mūy-ı siyāḥ-ı rīş ü ser oldı sefīd
Yaʿnī kim itdi güẕer ġafletle eyyām-ı şebāb

2. **ʿibret al:**
Kaside 3
Mısra: **53**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ibret almak.
ʿİbret al bizden eyā merdüm-i ġāfil dirler
Her biri saña türāb içre olan sükkānuñ

iʿcāz-ı ḫüsni:

1. **iʿcāz-ı ḫüsni:**-*i*
Gazel 149
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik mucizesi.
İʿcāz-ı ḫüsni gör ki düşen nār-ı ʿışḳına
Yād-ı ruḫuñla vaḳʿa-şinās-ı Ḫalīl olur

icmāl-i süḫan:

1. **icmāl-i süḫan:**
Rübai 123
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sözün kısası.
İcmāl-i süḫan budur ki cümle eşyā
Rabb-i Eḥadüñ ẕikrini eyler taşriḥ

icrā idegör:

1. **icrā idegör:**
Rübai 531
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hızlı bir şekilde yapmak.
Fehm itdüñ ise maʿnī-i keyfiyyetüñi
İcrā idegör şarṭ-ı ʿubūdiyyetüñi

ide gör:

1. **ide gör:**
Gazel 265
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yapıp görmek, yapıvermek.
Ey Naḥīfī saña benden bu naṣīḥat besdür
İde gör ḥāl ü meʾālüñde mürāʿāt-ı ḥuḳūḳ

2. **ide gör:**
Gazel 298
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yapıvermek.
Ceyş-i ġam itdi Naḥīfī-i ciger-ḫūna hücūm
İde gör var ise ey āh-ı seḥer imdāduñ

idrāk ide:

1. **idrāk ide:**-*e*
Rübai 112
Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Anlamak, farkına varmak.
ʿĀlem niçe fehm eyleye ẕāt-ı pāküñ
İdrāk ide mümkin mi Ḳadīmi ḥādiṯ

idrīs:

1. **idrīs:**
Kaside 11
Mısra: **18**
Kur'an'da adı geçen peygamberlerden biri ve Şit'in torunudur. İlk kez onun döneminde insanların hayvan derileri giymekten kurtuldukları söylenir. Kumaşı bulduğu ve yazı yazmayı geliştirdiği söylenir.
Ādem ü Yaḥyā vü ʿİsā ile İbrāhīm ile
Yūsuf u İdrīs ü Hārūn ile hem Mūsā ile

ifrāṭ-ı cefādan:

1. **ifrāṭ-ı cefādan:**-*dan*
Rübai 534
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cefa ifratı.
İfrāṭ-ı cefādan el çek ey bed-peymān
Çoḳ nāz uṣandurur ṣaḳın ʿuṣṣāḳı

iftiḫār eyleme:

1. **iftiḫār eyleme:**-*me*
Kaside 3
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Övünmek.
İftiḫār eyleme gel cāme-i pür-zīb ile kim
Bir kefendür bedeli elbise-i zībānuñ

iftiḫār eyler:

1. **iftiḫār eyler:**-*r*
Kaside 8
Mısra: **203**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Övünmek.
İftiḫār eyler isem naʿt-i şerīfüñle n'ola
Eyledi ṭabʿumı iʿcāz ile hem-rāh ü civār

iftiḫār itsem:

1. **iftiḫār itsem:**-*se*, -*m*
Kaside 19
Mısra: **147**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Övünmek.
İftiḫār itsem baʿīd olmaz yine bu naẓm ile
Eyledüm vaṣfuñla kesb-i rütbe-i vālāteri

iḫlāṣ u ʿubūdiyyetüm:

1. **iḫlāṣ u ʿubūdiyyetüm:**-*üm*
Rübai 283
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönülden bağlılık ve kulluk temeli.
Luṭfuñla bu dil-ḫasteyi memnūn itdüñ
İḫlāṣ u ʿubūdiyyetüm efzūn itdüñ

iḥsān:

1. **iḥsānı:**-*ı*
Gazel 265
Mısra: **4**
Cömertlik, lütuf; bağış, hediye.
İder elbette ʿaṭā lāḥiḳ u müstüḳbelde
Kimüñ iḥsānı ise bunca ʿaṭā-yı mesbūḳ

2. **iḥsān:**
Gazel 453
Mısra: **10**
Cömertlik, lütuf; bağış, hediye.
Zaḫm-ı sīnem dāġ-sāz-ı reşk ider biñ nāz ile
Eyler ol sulṭān-ı ḥüsn iḥsān iḥsān üstüne

3. **iḥsān:**
Gazel 453
Mısra: **10**
Cömertlik, lütuf; bağış, hediye.
Zaḫm-ı sīnem dāġ-sāz-ı reşk ider biñ nāz ile
Eyler ol sulṭān-ı ḥüsn iḥsān iḥsān üstüne

4. **iḥsān:**
Kaside 26
Mısra: **203**
Cömertlik, lütuf; bağış, hediye.
Ya bir midür meger iḥsān ü himmet ü vüzerā
Degüldür ehl-i dile luṭfı ḳābil-i iḥṣā

5. **iḥsānuñ:**-*uñ*
Rübai 166
Mısra: **4**
Cömertlik, lütuf; bağış, hediye.
Sen itme beni nevʿüme muḥtāc yā Rab
İḥsānuñ ile cümleden istiġnā vir

6. **iḥsānına:**-*ı*, -*n*, -*a*
Rübai 282
Mısra: **3**
Cömertlik, lütuf; bağış, hediye.
Bir mehveşüñ iḥsānına ḳılduñ maẓhar
Ḥaḳḳa ki bu dem-i luṭf ile memnūn itdüñ

7. **iḥsān:**
Rübai 427
Mısra: **4**
Cömertlik, lütuf; bağış, hediye.
Geldüm der-i ġufrānuña biñ ḫaclet ile
İḥsān senüñ ey Rabb-i Raḥīm ü Raḥmān

8. **iḥsān:**
Rübai 445
Mısra: **1**
Cömertlik, lütuf; bağış, hediye.
Ol Vāhid-i bī-şerīkdendür iḥsān

Yoḫsa neye ḳādir ola ʿāciz insān

9. **iḥsān:**
Rübai 453
Mısra: **2**
Cömertlik, lütuf; bağış, hediye.
Fażluñ ile idüp bizi nevʿ-i insān
Bī-sebḳ-ı ʿivaż eyledüñ īmān iḥsān

10. **iḥsānı:**-*ı*
Tarih 4
Mısra: **23**
Cömertlik, lütuf; bağış, hediye.
Emr ü nehyinde nüfūẕ eyleye iḥsānı Allāh
Tīġ-i ḳahrı ile maʿdūm ola aʿdā-yı ʿanud

iḥsān-ı viṣālüñ:

1. **iḥsān-ı viṣālüñ:**-*üñ*
Rübai 281
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşma lutfu.
İḥsān-ı viṣālüñ bu dil-i zāra gerek
Tedbīr-i devā bu dil-i bīmāra gerek

iḫtilāf-ı levne:

1. **iḫtilāf-ı levne:**-*e*
Kaside 1
Mısra: **60**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Renklerin farklılığı, karşıtlığı.
Ḳalbüñi ṣāf it ki teẕhīb idesin aḫlāḳuñı
İḫtilāf-ı levne tābiʿdür bilürsin āb ü tāb

ihtilāf-ı şekl ü elvān:

1. **iḫtilāf-ı şekl ü elvān:**
Gazel 45
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Renk ve şeklin uyuşmazlığı.
Nüsḫa-i kevn ü mekānda ḥikmetüñ āyātıdur
İḫtilāf-ı şekl ü elvān ile envāʿ u ḍurūb

iḫtilām olmaḳ:

1. **iḫtilām olmaḳ:**-*maḳ*
Matla 92
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Rüyada iken boşalmak, meni gelmesi.
Göz yumup açınca eyler leẕẕet-i vuṣlat güẕār
İḫtilām olmaḳ gibidür ḥāṣılı vaṣl-ı nigār

iḫtilāṭ eyleme:

1. **iḫtilāṭ eyleme:**-*me*
Gazel 436
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Karşılaşıp görüşme, görüşüp temas etme.
Bu Naḥīfī var iken eyleme aġyāra naẓar
İḫtilāṭ eyleme gel ḳadrüñi bilmezler ile

iḫtilāṭ ideli:

1. **iḫtilāṭ ideli:**-*eli*
Gazel 436
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Karşılaşıp görüşmek, görüşüp temas etmek.
Şimdi dīvāne-ṣıfat māʾil-i ḫalvet oldum
İḫtilāṭ ideli ol şūḫ-ı perī-peyker ile

iḫtirāmen:

1. **iḫtirāmen:**
Tarih 28
Mısra: **41**
Hürmeten.
İḫtirāmen nuṭḳ-ı pāk-i ḥażret-i peyġām-bere Muḳteżā-yı himmeti oldı bu rūḥ-efzā maḥal

iḫtiyār itdüm:

1. **iḫtiyār itdüm:**-*dü, -m*
Gazel 294
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Seçmek.
İḫtiyār itdüm seni ḫūbān içinde ḫāṣılı
Nev-cevānum her ne deñlü cevre de muʿtād iseñ

iḫtiyār itdürdi:

1. **iḫtiyār itdürdi:**-*dür, -di*
Gazel 30
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Seçmek, tercih etmek.
Kūh-ı ʿışḳ içre dil-i sengīni ol şirīn lebüñ
İḫtiyār itdürdi āḫir kār-ı Ferhādı baña

iḫtiyārī:

1. **iḫtiyārī:**
Gazel 302
Mısra: **10**
Bilerek, isteğe bağlı.
Beni sūzān ider tāb-ı şerār-ı ġayretüñ cānā
Degüldür iḫtiyārī nāle-i ʿālem-güdāz itmek

2. **iḫtiyārī:**
Kıt'a 5
Mısra: **1**
Bilerek, isteğe bağlı.
İḫtiyārī faḳr ile ṣanma ġınā yeksān ola
Evżaḥ-ı burhān ile benden saña budur cevāb

ʿiḳāb:

1. **ʿiḳāba:**-*a*
Gazel 399
Mısra: **7**
Eza, cefa, eziyet.
ʿİḳāba ʿadl-i Ḥaḳ şāyān iderse pāy-ı ʿiṣyānum

Ẓuhūr eyler yine āh-ı nedāmet cilve-gāhumdan

2. ʿ**iḳāba:**-*a*
Rübai 263
Mısra: **1**
Eza, cefa, eziyet.
Olduḳsa da cürm ile ʿiḳāba elyaḳ
ʿAfvüñle bizi merḥamete eyle elyaḳ

iki:

1. **iki:**
Kaside 20
Mısra: **10**
"İki" sayı sıfatı.
Evvelā bu cüy-ı ṣāfa ḳıl naẓar inṣāf ile
İki cānibde ruḥām-ı dil-güşā bünyādı gör

2. **iki:**
Tahmis 8
Mısra: **10**
"İki" sayı sıfatı.
Seni seyr itmek içün reh-güẕer-i gülşende
İki cānibe ṭurur serv-i ḫırāmān ṣaf ṣaf

3. **iki:**
Tarih 6
Mısra: **43**
"İki" sayı sıfatı.
İki şāhid gelüp tebşīr-güne söyledi tārīḫ
Şeh-i dehr eyledi dāmād yümn ile silaḥ-dārın

iki ʿālemde:

1. **iki ʿālemde:**-*de*
Gazel 421
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya ve ahiret.
Ḥarīm-i der-gehüñdür cāy-gāhum yā Resūla'llāh
İki ʿālemde de sensin penāhum yā Resūla'llāh

2. **iki ʿālemde:**-*de*
Kıt'a 17
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya ve ahiret.
İki ʿālemde Naḥīfī budur ancaḳ faḫrum
Bendesidür diyeler baña Ḥabību'llāhuñ

3. **iki ʿālemde:**-*de*
Matla 193
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya ve ahiret.
İki ʿālemde beni eyle meḥāvifden emīn
Maẓhar-ı ḫüsn-i ḳabūl eyle duʿāmı āmīn

iki cānibde:

1. **iki cānibde:**-*de*
Kıt'a 45
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İki taraf, her iki yön.
İki cānibde iki bāb aña şāhiddür kim
Şarḳ u ġarb ola aña mevhibe-i Sübḥānī

iḳlīm-i rūm:

1. **iḳlīm-i rūm:**
Gazel 48
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Anadolu diyarı.
Pürdür medāyiḥ-i şeref-i ẕātuñ ile hep
İḳlīm-i Rūm u mülk-i ʿAcem kişver-i ʿArab

iḳrār:

1. **iḳrāra:**-*a*
Rübai 529
Mısra: **3**
Kabul ve tasdik etmek.
Ben ʿaczümi iḳrāra ne ḥācet yā Rab
Ḳuldan ne ola ʿacz ü ʿilelden ġayrı

iḳrār-ı lafẓ-ı rūz-ı cezādan:

1. **iḳrār-ı lafẓ-ı rūz-ı cezādan:**-*dan*
Gazel 462
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ceza günü sözünün ifadesi.
Ḳalbüñde olmayınca senüñ ḫaşyet-i Ḫudā
İḳrār-ı lafẓ-ı rūz-ı cezādan ne fāʾide

iḳrār-ı lisānī:

1. **iḳrār-ı lisānī:**
Rübai 410
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Konuşulanın ifadesi.
İḳrār-ı lisānī ile taṣdīḳ-i cenān
Müʾminler içün oldı esās-ı īmān

iksīr-i maʿrifetdür:

1. **iksīr-i maʿrifetdür:**-*dür*
Gazel 451
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Marifet iksiri.
İksīr-i maʿrifetdür taḥṣīl-i neşve-i ʿışḳ
Aġyārı vāḳıf itme bu nükte-i nihāna

iktibās-ı lemʿa-i nūr-ı saʿādet eyleyüp:

1. **iktibās-ı lemʿa-i nūr-ı saʿādet eyleyüp:**-*yüp*
Kaside 9
Mısra: **37**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mutluluk nurunun ışığından almak.
İktibās-ı lemʿa-i nūr-ı saʿādet eyleyüp
Dilde her bir dāġı bir şemʿ-i fürūzān eylesem

iktisāb itmek:

1. **iktisāb itmek:**-*mek*
Kaside 1
Mısra: **62**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Almak, kazanmak, elde etmek.
Ṣanʿat-ı kāmil muḳallidden ẓuhūr itmek muḥāl
İktisāb itmek ne mümkin ṣān-ı Sīmurġı ẕübāb

iktisāb-ı feyż:

1. **iktisāb-ı feyż:**
Kaside 19
Mısra: **40**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Feyz almak, kazanmak.
ʿAzm-i bāġ itdükçe naʿl-i raḫşına rū-māl ider
İktisāb-ı feyż içün her bir giyāh-ı aḫżārı

iktisāb-ı ḥışāl-ı maḥmūde:

1. **iktisāb-ı ḫışāl-ı maḥmūde:**-*e*
Tarih 8
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Övünülecek huyları kazanmak.
Eylemişdi o maʿrifet kānı
İktisāb-ı ḫışāl-ı maḥmūde

iḳtiżā itdi:

1. **iḳtiżā itdi:**-*di*
Kaside 27
Mısra: **65**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gerek, lüzum görmek; ihtiyaç duymak.
İḳtiżā itdi senüñ medḥüñi inşā itmek
Görüp evṣāf-ı pesen-dīdeñi ey ẕāt-ı vaḳur

il:

1. **iller:**-*ler*
Gazel 309
Mısra: **5**
El, başkaları.
Neşve-yāb olmaḳda iller cām-ı laʿlüñden senüñ
Biz yanuñda ḳaṭre-i dürd-āşināya degmedük

2. **illere:**-*ler, -e*
Gazel 374
Mısra: **1**
El, başkaları.
Rāz-ı derūnum illere iẓhār ider misin
Cānā ʿadūyı vāḳıf-ı esrār ider misin

3. **il:**
Matla 183
Mısra: **2**
El, başkaları.
Her ḫaṭvede bir serv-ḳad dil-ber temāşā eyledüm
İl bir donanmā eyledi ben biñ donanmā eyledüm

ʿilāc-ı türkī:

1. **ʿilāc-ı türkī:**
Gazel 113
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Türk (sevgilinin) ilacı.
Ṭabībümüz eger ol āfet-i zamāne ise
ʿİlāc-ı Türkī ḳadar bir ʿilacumuz yoḳdur

ilāh:

1. **ilāhum:**-*um*
Rübai 59
Mısra: **2**
Allah,Tanrı.
Sensin daḫi yoḳ ġayrı penāhum yā Rab
Maḳṣūdum u maʿbūdum ilāhum yā Rab

ilâhi:

1. **ilāhī:**
Gazel 7
Mısra: **11**
"Ey Allah'ım!".
Anuñ ḥürmetine ilāhī beni Rıżā-yı kerīmüñden itme cüdā

2. **ilāhī:**
Gazel 70
Mısra: **1**
"Ey Allah'ım!".
Vücūd-ı feyż-i envāra ilāhī ḳıl ʿaṭā ṣıḥḥat
Gülistān-ı ruḫ-ı yāra ilāhī ḳıl ʿaṭā ṣıḥḥat

3. **ilāhī:**
Gazel 70
Mısra: **2**
"Ey Allah'ım!".
Vücūd-ı feyż-i envāra ilāhī ḳıl ʿaṭā ṣıḥḥat
Gülistān-ı ruḫ-ı yāra ilāhī ḳıl ʿaṭā ṣıḥḥat

4. **ilāhī:**
Gazel 70
Mısra: **4**
"Ey Allah'ım!".
Ki serv-endāmına yā Rab irüşdürme fenā bādın
O ḳadd-i serv-i şeh-nāza ilāhī ḳıl ʿaṭā ṣıḥḥat

5. **ilāhī:**
Gazel 70
Mısra: **6**
"Ey Allah'ım!".
Benümle vuṣlat-ı aʿlā aña bir kār u dermān it
İşitdüm ḫaste-ḥāl olmış ilāhī ḳıl ʿaṭā ṣıḥḥat

6. **ilāhī:**
Gazel 70
Mısra: **8**
"Ey Allah'ım!".
Celālüñ ʿizzetüñ ḥaḳḳı ḫazān irgürme ol bāġa
ʿAṭā vü feyż-baḫşından ilāhī ḳıl ʿaṭā ṣıḥḥat

7. **ilāhī:**
Gazel 70
Mısra: **10**
"Ey Allah'ım!".
Naḥīfī derd-i ʿışḳ ile bu dem bīmār olup ḳaldı
Viṣāl-i yār ile aña ilāhī ḳıl ʿaṭā ṣıḥḥat

8. **ilāhī:**
Gazel 107
Mısra: **35**
"Ey Allah'ım!".

İlāhī her dem-i fīrūzın eyle ʿıyd-ı saʿīd
Hemīşe tā ki ṣabāḥ u mesā müceddedür

9. **ilāhī:**
Gazel 242
Mısra: **7**
"Ey Allah'ım!".
İlāhī kimsenüñ āhın ḳomazmış yerde ḥāṣā kim
Ṭurur zānū-yı ʿuṣṣāḳı cevān aġyāra yaṣdanmış

10. **ilāhī:**
Gazel 364
Mısra: **5**
Ey benim Allah'ım.
Ölmeden göster İlāhī dīde-i giryānuma
Ḫaṭṭ-ı şeb-rengi o māhuñ zīb-i ruḫsār oldıġın

11. **ilāhī:**
Gazel 366
Mısra: **7**
Ey benim Allah'ım.
Hīç kimseler İlāhī düşüp künc-i ġurbete
Tenhā-nişīn-i cāy-geh-i ḥayret olmasun

12. **ilāhī:**
Gazel 401
Mısra: **11**
Ey benim Allah'ım.
İlāhī eyleme ben zārı ʿışḳdan maḥrūm
Olursa neşvesi ger mūriş̲-i melāl olsun

13. **ilāhī:**
Gazel 498
Mısra: **18**
Ey benim Allah'ım.
Naḥīfī kūyuña teslīm-i cān içün gelmiş
İlāhī ʿAdn ola anuñ maḳām u meʾvāsı

14. **ilāhī:**
Kaside 4
Mısra: **25**
Ey benim Allah'ım.
Dem-be-dem olsun ilāhī memlūʾ
Derd-i ʿışḳuñla derūn u bīrūn

15. **ilāhī:**
Kaside 12
Mısra: **75**
Ey benim Allah'ım.
Ol ḥażret-i şāh-ı rusülüñ eyle ilāhī
Ḫāk-i der-i der-gāhını murġ-ı dile lāne

16. **ilāhī:**
Matla 135
Mısra: **2**
Ey benim Allah'ım.
Ḳılma ben bī-kesi muḥtāc-ı ʿaṭā-yı maḫlūḳ
Eyle gencīne-i ġaybuñdan İlāhī merzūḳ

17. **ilāhī:**
Matla 244
Mısra: **2**
Ey benim Allah'ım.
N'ola ser-cümle ʿafv eyler iseñ aṣḥāb-ı ʿişyānı
İlāhī luṭfuñuñ iḥsānuñuñ yoḳ ḥadd ü pāyānı

18. **ilāhī:**
Murabba 10
Mısra: **19**
"Ey Allah'ım!".
Meded ḳıl fażl-ı luṭfuñla ilāhī
ʿİbād-ı Müslimīne nuṣret eyle

19. **ilāhī:**
Murabba 10
Mısra: **1**
"Ey Allah'ım!".
İlāhī ʿizzetüñ ḥaḳḳıyçün olsun
ʿİbād-ı Müslimīne nuṣret eyle

20. **ilāhī:**
Rübai 13
Mısra: **1**
Ey benim Allah'ım.
Sensin sen İlāhī o Kerīm ü Mevlā
Cūyende-i iḥsānuñ içün yoḳdur lā

21. **ilāhī:**
Rübai 100
Mısra: **3**
Ey benim Allah'ım.
Her kārımuzı İlāhī iḥsānuñ ile
Sen kendi rıżā-yı pāküñe tevfīḳ it

22. **ilāhī:**
Rübai 113
Mısra: **3**
Ey benim Allah'ım.
Maḥṣūr-ı ġumūm oldı İlāhī ḳalbüm
Eyle beni āsūde-i ḫayr-ı maḫrec

23. **ilāhī:**
Rübai 122
Mısra: **2**
Ey benim Allah'ım.
Ben ḫāki idüp muġtenim-i ḳuvvet-i rūḥ
Ḳıl ṣadrumı fażluñla İlāhī meşrūḥ

24. **ilāhī:**
Rübai 167
Mısra: **2**
Ey benim Allah'ım.
Ḳahruñla idüp düşmen-i dīni maḳhūr
Ḳıl leşker-i İslāmı İlāhī manṣūr

25. **ilāhī:**
Rübai 197
Mısra: **1**
Ey benim Allah'ım.
Sensin sen İlāhī o Ḫudāvend-i Ḳādir
Mānīʿ olamaz ḥükmüñe biñ şāh u vezīr

26. **ilāhī:**
Rübai 225
Mısra: **3**
Ey benim Allah'ım.
Her demde olup İlāhī manṭūḳ-ı niyāz
Vācibdür ola rehine-i z̲immet-i nās

27. **ilāhī:**
Rübai 253
Mısra: **3**
Ey benim Allah'ım.
ʿAfvüñla İlāhī kām-yāb eyle bizi
Bir vech ile yoḳ egerçi bizde inṣāf

28. **ilāhī:**
Rübai 263
Mısra: **4**
Ey benim Allah'ım.
Maḥfūẓ u maṣūn it bizi baḥr ü berde
Sensin sen İlāhī çü Ḥafīẓ-i muṭlaḳ

29. **ilāhī:**
Rübai 305
Mısra: **4**
Ey benim Allah'ım.
Yoḳ edʿiyemüz gerçi ḳabūle layıḳ
Sen faẓluñ ile eyle
İlāhī maḳbūl

30. **ilāhī:**
Rübai 349
Mısra: **3**
Ey benim Allah'ım.
Varduḳda İlāhī ʿarṣa-gāh-ı ḥaşre
Vir dest-i yemīnüme berāt-ı ʿamelüm

31. **ilāhī:**
Rübai 379
Mısra: **2**
Ey benim Allah'ım.
Envāʿ-ı hümūm eylemede ḳalbe hücūm
Ḳaldum ġam ü ḥayretle İlāhī maġmūm

32. **ilāhī:**
Rübai 380
Mısra: **3**
Ey benim Allah'ım.
Yoḳ şüḳrüñe iḳtidār İlāhī ancaḳ
ʿAczüm ḳadar ümmīd-i mücāzāt iderem

33. **ilāhī:**
Rübai 384
Mısra: **3**
Ey benim Allah'ım.
Ṣıdḳ ile İlāhī istinādum sañadur
Ḥal-kerde-i ḳudret bilürem her kārum

34. **ilāhī:**
Rübai 403
Mısra: **1**
Ey benim Allah'ım.
Sendendür İlāhī ḳula luṭf u iḥsān
Müşkiller olur ḳudretüñ ile āsān

35. **ilāhī:**
Rübai 408
Mısra: **4**
Ey benim Allah'ım.
Ey ẓann-ı ʿibādīne ḳılan vaʿd-i cezā
Ẓannum saña aḥsendür İlāhī aḥsen

36. **ilāhī:**
Rübai 416
Mısra: **1**
Ey benim Allah'ım.
Sendendür İlāhī bize luṭf u iḥsān
Maẓhar kerem ü faẓluña cinn ü insān

37. **ilāhī:**
Rübai 459
Mısra: **4**
Ey benim Allah'ım.
Ṭopraḳ başuma zīr-i türāb içre eger
Luṭfuñ baña olmazsa İlāhī hem-rāh

38. **ilāhī:**
Rübai 547
Mısra: **3**
Ey benim Allah'ım.
Luṭf u kerem it İlāhī maʿlūm saña
Aḥvāl ne kār-ı şaʿba müncer oldı

39. **ilāhī:**
Tarih 6
Mısra: **40**
"Ey Allah'ım!".
Nemā-yāb eyleyüp gülzār-ı şulb-ı şāh-ı devrānı
İlāhī dem-be-dem ber-sebz ü reyyān eyle ezhārın

40. **ilāhī:**
Tarih 25
Mısra: **7**
"Ey Allah'ım!".
İlāhī ecrini cennetde Kevs̱er eyle anuñ
Be-āb-ı rūy-ı Muḥammed ʿaleyhi elf ṣalāt

<u>ilāhī-i bī-naẓīri:</u>

1. **ilāhī-i bī-naẓīri:**-*i*
Rübai 389
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Benzersiz yaratıcı II Allah.
ʿĀlemde ne şāh ü ne vezīri bilürem
Birdür o İlāhī-i bī-naẓīri bilürem

<u>ʿillet-i gāʾiye-i kevn ü mekānsın:</u>

1. **ʿillet-i gāʾiye-i kevn ü mekānsın:**-*sın*
Tahmis 4
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Varlık ve mekânın yaratılma gayesinin sebebi II "Sen olmasaydın âlemleri yaratmazdım." sözüne telmih vardır.
Niçe yüz biñ kişiden defʿ idisersin ʿaṭşı
ʿİllet-i gāʾiye-i kevn ü mekānsın el-ḥaḳ

<u>ʿillet-i ġāʾiyye-i bünyād-ı çarḫ-ı üstüvār:</u>

1. **ʿillet-i ġāʾiyye-i bünyād-ı çarḫ-ı üstüvār:**
Kaside 18
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sağlam feleğin inşaa amacının derdi.
Yümn-i iḳbāl ile Ḥaḳ itdi ẓuhūr-ı ẕātını
ʿİllet-i ġāʾiyye-i bünyād-ı çarḫ-ı üstüvār

<u>ʿillet-i şevket-nümā-yı hilḳat-i arż u semā:</u>

1. **ʿillet-i şevket-nümā-yı ḫilḳat-i arż u semā:**
Kaside 5

Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yerin ve göğün yaratılmasındaki yüceliği gösteren sebep.
Ey vücūd-ı bī-naẓīrüñ oldı tā rūz-ı ezel
ʿİllet-i şevket-nümā-yı ḫilḳat-i arż u semā

ʿilm:

1. ʿ**ilmüñle:**-*üñ, -le*
Kaside 6
Mısra: **11**
Bilgi sahibi olma, biliş.
ʿİlmüñle lāl-ı ḥayret Ebū Cehil-i dil-siyāh
Ḳahruñla münṭafī şerer-i şerr-i Bū Leheb

ilticā:

1. **ilticādan:**-*dan*
Gazel 130
Mısra: **2**
Sığınma, dayanma, dayanak edinme, güvenme.
Derūn-ı ṣafā keder fikr-i mā-sivādan olur
Tevekkül ehline ġam ġayre ilticādan olur

iltifāt eyledi:

1. **iltifāt eyledi:**-*di*
Kaside 27
Mısra: **131**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İltifat etmek; güler yüz göstermek, gönlünü alacak şekilde davranmak.
İltifāt eyledi Bāḳīye Muḥammed Paşa
Ḳıldı teʾlīfin anuñ nāmına vażʿ-ı memhūr

iltifāt eylemez:

1. **iltifāt eylemez:**-*mez*
Gazel 37
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güler yüz göstermek; rağbet etmek, ilgilenmek.
İltifāt eylemez olsañ da eger ḫāk-i rehi
Çāre yoḳ n'eyleyeyüm ey dil-i dīvāne saña

iltifāt-ı cünbüş-i ebrūsınuñ:

1. **iltifāt-ı cünbüş-i ebrūsınuñ:**-*sı, -nuñ*
Muaşşer 1
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kaşının eğlencesinin iltifatı.
İltifāt-ı cünbüş-i ebrūsınuñ ḥayrānıyam
Tā-be-maḥşer yüz çevirmem kūşe-i mihrābdan

iltifāt-ı kemterīninden:

1. **iltifāt-ı kemterīninden:**-*i, -n, -den*
Kaside 19
Mısra: **128**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Pek aciz iltifat.
Bir naẓar iḳbāl-i şāhīye meger şāyān ola
İltifāt-ı kemterīninden bula zīb ü feri

iltifāt-ı pādişāhīdür:

1. **iltifāt-ı pādişāhīdür:**-*dür*
Kaside 19
Mısra: **159**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Padişaha ait, mahsus iltifat.
İltifāt-ı pādişāhīdür maʿārif ehlinüñ
Kesb-i ʿirfān itmede ser-māye-i ḫ∨āhişleri

ilyās:

1. **ilyās:**
Kaside 14
Mısra: **15**
İlyas b. Mudar, Peygamberimizin dedesi Abdulmuttalip'ten sonra on altıncı sırada bulunan atası İlyas b. Mudar'dır.
Daḥi İlyās ile Muḍārdur hem Ḳıl Nizārı Meʿadle müstaḥkem

2. **ilyās:**
Mesnevi 1
Mısra: **15**
Adnânîler'e mensup, şairleriyle ünlü bir Arap kabilesi'nden Hüzeyl b. Müdrike b. İlyâs b. Mudar b. Nizâr b. Mead b. Adnân.
Daḥi İlyās ile Muḍārdur hem Ḳıl Nizārı Meʿadle müstaḥkem

ilzām-ı ʿadū itmek:

1. **ilzām-ı ʿadū itmek:**-*mek*
Rübai 515
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Düşmanın bir tartışmada kuvvetli delil ve fikirlerle karşısındakini cevap veremez duruma getirme, susturma, susmaya mecbur etmesi.
İlzām-ı ʿadū itmek niçün şaḳḳ itdi
Engüşt ile itdükde işāret māha

imām-ı rusül:

1. **imām-ı rusül:**
Gazel 7
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Resullerin imamı. II Peygamberlerin lideri olan Hazreti Muhammed.
Muḥammed Şefīʿ-i ʿuṣāt-ı ümem
İmām-ı rusül mürsel-i muḳtedā

imāmü'l-ḥaremeyn:

1. **imāmü'l-ḥaremeyn:**
Rübai 417
Mısra: **2**
Mekke ve Medine'nin imamı.

Ey seyyid-i kevneyn ü nebiyyü'ş-şaḳaleyn
V'ey ẕāt-ı muʿallāsı imāmü'l-ḥaremeyn

ʿimār:

1. ʿ**imārın:**-*ın*
Tarih 17
Mısra: **5**
Bayındır durumuna getirmek, geliştirmek, yapmak.
ʿİmārın emr idüp ḥüsn-i ṭabīʿat muḳteżāsınca
Rüsūm-ı ṭarḥ u ṭarzın itdi reşk-i Ḫellūḫ u Nev-şād

imkān:

1. **imkāna:**-*a*
Gazel 304
Mısra: **5**
Olanak.
Ten-i zārumda hele olmadı imkāna şümār
Ḫāk olınca göresin dilde olan yārelerüñ

2. **imkān:**
Kaside 26
Mısra: **123**
Kudret dahilinde oluş, mümkünlük.
Ne cemʿ-i ḫāṭıra imkān ne fikr-i naẓma mecāl
Ḫudā bilür ki beni ḥayret itdi istīlā

imlā:

1. **imlāsı:**-*sı*
Gazel 499
Mısra: **8**
Bir lisanın kelimelerini doğru yazmak fenni.
Ḳādeh duʿāsını yārān beyāża çekmez idi
Dürüst olmasa sāḳī-i bezmüñ imlāsı

imtisāl eyleyüp:

1. **imtisāl eyleyüp:**-*yüp*
Tarih 12
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İtaat etmek.
İmtisāl eyleyüp emr-i Ḥaḳḳa Pederüm eyledi çün ʿazm-ı naʿīm

ʿinān-gerdān-ı raḫş-ı ʿazm olaldan:

1. ʿ**inān-gerdān-ı raḫş-ı ʿazm olaldan:**-*aldan*
Gazel 156
Mısra: **41**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gayret atının dizginlerini döndüren.
ʿİnān-gerdān-ı raḫş-ı ʿazm olaldan mülk-i Ḫırāna
Göñül bir özge ümmīd ile cevlān-ḫīz-i fikretdür

ʿinān-gīr itse:

1. ʿ**inān-gīr itse:**-*se*
Kaside 24
Mısra: **38**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dizginleri elinde tutan etmek.
İderdi Behmen ü Efrāsyābuñ ḫākini lerzān
ʿİnān-gīr itse raḫş-ı ʿazmini Ḫırān ü Tūrāna

ʿinān-ı ḫāmemi:

1. ʿ**inān-ı ḫāmemi:**-*m, -i*
Kaside 26
Mısra: **106**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kalemin dizgini, idaresi.
Hücūm-ı ġayret ile ḳanda gitdigüm bilmem
ʿİnān-ı ḫāmemi ʿayb itme eylesem irḫā

ʿināyet ḳıl:

1. ʿ**ināyet ḳıl:**
Gazel 486
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardım etmek, iyilikte bulunmak.
Ḫalāṣ it ʿillet-i cān-kāh-ı aḫlāḳ-ı ẕemāyimden
ʿİnāyet ḳıl bu ben dil-ḫasteden refʿ it bu emrāżı

2. ʿ**ināyet ḳıl:**
Murabba 4
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Iyilik etmek, yardımda bulunmak.
Dil-i güm-rāha fażluñ reh-ber eyle
ʿİnāyet ḳıl hidāyet ḳıl ilāhā

3. ʿ**ināyet ḳıl:**
Murabba 4
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardım etmek, iyilikte bulunmak.
Beni luṭf u ʿaṭāya maẓhar eyle
ʿİnāyet ḳıl hidāyet ḳıl ilāhā

4. ʿ**ināyet ḳıl:**
Murabba 4
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardım etmek, iyilikte bulunmak.
Ümmīd-i vaṣl ile āvāre oldum
ʿİnāyet ḳıl hidāyet ḳıl ilāhā

5. ʿ**ināyet ḳıl:**
Murabba 4
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardım etmek, iyilikte bulunmak.
Ḳoma döndür dili rāh-ı ḫaṭādan
ʿİnāyet ḳıl hidāyet ḳıl ilāhā

6. ʿ**ināyet ḳıl:**
Murabba 4
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardım etmek, iyilikte bulunmak.

Çü olur bende-i şūrīde-ḥālüñ
ʿİnāyet ḳıl hidāyet ḳıl ilāhā

ʿināyet-i vüzerādur:

1. ʿ**ināyet-i vüzerādur:**-*dur*
Kaside 26
Mısra: **209**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Vezirlerin yardımı.
ʿİnāyet-i vüzerādur sebeb ki
żabṭ oldı
Ṣaḥāyif üzre nuʿūt-ı
meḥāsin-i ḳudemā

ʿīnāyet-i vüzerā-yı ʿiẓām-ı cūd-nümā:

1. ʿ**ināyet-i vüzerā-yı ʿiẓām-ı cūd-nümā:**
Kaside 26
Mısra: **200**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cömertlik gösteren seçkin vezirlerin yardımı.
Hezār bende-i nā-kāmı
eyledi ber-kām
ʿİnāyet-i vüzerā-yı ʿiẓām-ı
cūd-nümā

infiʿāl:

1. **infiʿālüñ:**-*üñ*
Gazel 308
Mısra: **8**
Gücenme, darılma, kızgınlık.
Niçün itmekdesin imsāk-i
ṣoḥbet
Nedendür pādişāhum
infiʿālüñ

inkār:

1. **inkār:**
Rübai 126
Mısra: **2**
Yaptığını, söylediğini, tanık olduğunu saklama, gizleme, yadsıma. Kabul etmeme, tanımama.
Olmış iken esbāb-ı cemāl ile
melīḥ
Mümkin midür inkār ola
ḫūbān-ı ṣabīḥ

inkār idersem:

1. **inkār idersem:**-*er, -se, -m*
Gazel 339
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kabul ve tasdik etmemek, tanımamak.
İnkār idersem ey gül-i ter
mübtelāluġum
Sen iʿtimād itme bu
ḳavlümde kāẕibem

inkār olur:

1. **inkār olur:**-*ur*
Gazel 503
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yok sayılmak.
İnkār olur mı ṭarḥ-ı ġazelde
Naḥīfīnüñ
Bu ṭarz-ı dil-pesendi bu şīrīn
edāları

iñle:

1. **iñlerem:**-*r, -em*
Gazel 512
Mısra: **2**
İnlemek, ah etmek.
Aġlaram rūyumı ḫāk üzre
sürüp āb gibi
İñlerem miḥnet-i hicrān ile
dūlāb gibi

2. **iñlesüñ:**-*süñ*
Kaside 4
Mısra: **27**
İnlemek, ah etmek.
İñlesüñ ʿışḳ ile cān-ı nālān
Aġlasun derd ile çeşm-i pür-
ḫūn

3. **iñlesün:**-*süñ*
Kaside 8
Mısra: **124**
İnlemek, ah etmek.
Aġlayup ṣubḥ u mesā derd
ile çeşm-i pür-ḫūn
İñlesün ney gibi dil sīne
dögünsün def-vār

ins ü cinn:

1. **ins ü cinn:**
Kaside 18
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnsanlar ve cinler II tüm dünya.
İns ü cinn olsa ʿaceb mi
bende-i kemter aña
Raḥmeten lil ʿālemīn itdi anı
Perverdigar

ins ü meleke:

1. **ins ü meleke:**-*e*
Rübai 240
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnsanlar ve melekler.
Ey zīb-i semāvāt ü eyā zīnet-
i arż
İns ü meleke oldı senüñ
ʿışḳuñ farż

inşāf olınsa:

1. **inşāf olınsa:**-*ın, -sa*
Gazel 339
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hakka ve adalete uygun karar verilmesi. II. Merhamet olunsa; merhamet edilse.
İnşāf olınsa ben bu ḳadar
miḥnet ile hem
Ferhād ü Ḳaysa vādī-i ʿışḳ
içre ġālibem

inşāfa gel:

1. **inşāfa gel:**
Gazel 478
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
İnsaf, merhamet etmek.
İnşāfa gel yeter ki Naḥīfī-i
zāruñı
Āzürde eyledüñ sitem-i bī-
ḥisāb ile

2. **inşāfa gel:**
Rübai 195
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
İnsaf, merhamet etmek.

İnṣāfa gel ey nefs-i bed-āmūz yeter
Ġafletle güẕār itdi şeb u rūz yeter

insān:

1. **insānı:**-*ı*
Gazel 1
Mısra: **2**
Âdem, âdemoğlu, insan, halk, ahâli.
Ey ḫāk-i nem-sirişteyi insān iden Ḫudā
İnsānı genc-i gevher-i īmān iden Ḫudā

2. **insānı:**-*ı*
Gazel 156
Mısra: **18**
Âdem, âdemoğlu, insan, halk, ahâli.
Dıraḫtān içre serv-i ser-bülendüñ imtiyāzın gör
Ser-efrāz eyleyen insānı ḥüsn-i istiḳāmetdür

intisāb itmekdür:

1. **intisāb itmekdür:**-*mek, -dür*
Gazel 3
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Birinin himayesine girmek; bağlanmak.
Ḫidmet-i naʿtüñle maḳṣūdum Naḥīfīveş hemā
İntisāb itmekdür ey şāhenşeh-i ẕī-şān saña

intisāb-ı bāb-ı luṭfuñdur:

1. **intisāb-ı bāb-ı luṭfuñdur:**-*uñ, -dur*
Kaside 5
Mısra: **94**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Lütuf kapısına bağlanma.
Mā-ḥaṣal baṣṭ-ı maḳāl-i medḥüñ itmekden hemān
İntisāb-ı bāb-ı luṭfuñdur meʾāl müddeʿā

intisāb-ı ḫāk-i pāye:

1. **intisāb-ı ḫāk-i pāye:**-*ye*
Kaside 11
Mısra: **51**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayak toprağının ferdi olmak.
İntisāb-ı ḫāk-i pāye bir tevessüldür ġaraż
Midḥatüñ itmekde bu naẓm-ı cihān-ārā ile

intiẓār-ı maḳdem-i sāḳī-i sīmīn sāḳdur:

1. **intiẓār-ı maḳdem-i sāḳī-i sīmīn sāḳdur:**-*dur*
Gazel 143
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Baldırı gümüş sakinin gelişinin bekleyişi.
Ehl-i bezmüñ ser-be-ser rūy-ı ümmīdin zerd iden
İntiẓār-ı maḳdem-i sāḳī-i sīmīn sāḳdur

intiẓār-ı naẓm-ı ʿālem:

1. **intiẓār-ı naẓm-ı ʿālem:**
Matla 164
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyanın düzenini beklemek.
Bir daḫi bulmaz niżāmın kārgār-ı iʿtidāl
İntiẓār-ı naẓm-ı ʿālem oldı ümmīd-i muḥāl

ir-:

1. **irersin:**-*er, -sin*
Gazel 384
Mısra: **7**
Ermek, ulaşmak, yetişmek.
Ġam yime bir gün irersin vaṣluma dirsin baña
Mevʿid-i vaṣluñ şaḳın rūz-ı ḳıyāmet olmasun

ir-:

1. **iricek:**-*icek*
Gazel 84
Mısra: **10**
Ermek, ulaşmak, yetişmek.
Ey Naḥīfī ḳıl inābet Ḥaḳḳa ʿişyān eyleme
İricek bir gün ecel derdi bulımaz hīç ʿilāc

irsāl-i peyām eylerem:

1. **irsāl-i peyām eylerem:**-*r, -em*
Gazel 388
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Haber yollamak.
İrsāl-i peyām eylerem ol āfete ammā
Hīç ʿavdet ümmīdin idemem nāme-berümden

işābet:

1. **işābetle:**-*le*
Kaside 22
Mısra: **89**
Yerini bulma, rastlama.
Muvāfıḳ eyleye taḳdīre tedbīrin işābetle
Muvaffaḳ ide kār-ı ḫayra ol ferḫunde-ārāyı

isʿāf-ı murādata:

1. **isʿāf-ı murādata:**-*a*
Rübai 260
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İstenilenin israfı.
Ey ḥaḳḳ ile maʿbūdum olan Rabb-i Eḥad
İsʿāf-ı murādata beni it mülḥaḳ

ʿisā-nefes:

1. ʿ**isā-nefesem:**-*em*
Rübai 27
Mısra: **3**
Ölüleri dirilten Hz. İsa gibi nefesli.

ʿİsā-nefesem ki feyż-i güftārum ile
Maʿnīde niçe mürdeler itdüm iḥyā

işāret:

1. **işāret:**
Gazel 408
Mısra: **6**
Alamet, belirti, gösterge.
Dil-i bī-çārenüñ ḥāl-i melāmet-kārına besdür
Nigāh-ı şefḳat ile bir işāret yā Resūla'llāh

işāret idince:

1. **işāret idince:**-*ince*
Kaside 10
Mısra: **37**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Göstermek.
İşāret idince o bedr-i münīr
Dü nīm oldı çarḫ üzre māh-ı tamām

isbāt olınup:

1. **isbāt olınup:**-*up*
Rübai 31
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İspat edilmek, kanıtlanmak.
İsbāt olınup daʿvī-i ṣıdḳ-ı tevḥīd
Nefy oldı heyūlā-yı vücūdum ḥālā

işbu:

1. **işbu:**
Gazel 73
Mısra: **2**
İşte bu.
Çünki bāġ-ı ʿışḳ içinde oldı hep güller sükūt
İşbu ġamdan gülşen içre cümle bülbüller sükūt

işit:

1. **işit:**
Tahmis 6
Mısra: **26**
Dinlemek, duymak, işitmek, kulak vermek.
-
Gel Naḥīfîden işit bir iki pākīze-süḫün

işit-:

1. **işitdüm:**-*dü, -m*
Gazel 70
Mısra: **6**
Dinlemek, duymak, işitmek, kulak vermek.
Benümle vuṣlat-ı aʿlā aña bir kār u dermān it
İşitdüm ḫaste-ḥāl olmış ilāhī ḳıl ʿaṭā ṣıḥḥat

2. **işitdüm:**-*dü, -m*
Gazel 91
Mısra: **13**
Dinlemek, duymak, işitmek, kulak vermek.
İşitdüm yine bir şūḫuñ esīr-i ʿışḳı olmışsın
Naḥīfî manṣıb-ı bī-ṣabr ü sāmānī mübārek-bād

3. **işitdüm:**-*dü, -m*
Gazel 182
Mısra: **5**
Dinlemek, duymak, işitmek, kulak vermek.
İşitdüm seyr-i gülzār itdigin aġyār ile ammā
O şūḫ-ı dil-nevāzum gör yine benden nihān eyler

4. **işidüp:**-*üp*
Rübai 1
Mısra: **3**
Dinlemek, duymak, işitmek, kulak vermek.
Vaṣfın işidüp Ḫadicetü'l-kübrānuñ
-

iskender-i sānī:

1. **iskender-i sānī:**
Tarih 1
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İkinci İskender II II. Süleyman.
Cenāb-ı Ḥażret-i Sulṭān Süleymānü'bni İbrāhīm Şeh-i devrān Süleymān-ı zamān İskender-i sānī

2. **iskender-i sānī:**
Tarih 20
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İkinci İskender.
Zihī zībende kāḫ-ı dil-güşā kim ṣadr-ı vālāsın
Ne dem ʿizzetle teşrīf eylese İskender-i sānī

işkeste:

1. **işkesteyem:**-*yem*
Rübai 436
Mısra: **4**
Kırılmış, kırık.
Bulmadum anı vaʿde-i luṭfında dürüst
İşkesteyem ol ʿahd-şiken āfetden

islām:

1. **islām:**
Kaside 27
Mısra: **35**
Allah'ın Kur'an ile vahyettiği ve esasları Hz. Muhammed tarafından bildirilen din, müslümanlık.
Saġrı İslām ṣafādan mütebessim oldı
Sūrı bu ḥışn-ı celīlü'ş-şerefüñ eyledi sūr

2. **islām:**
Rübai 351
Mısra: **3**
Allah'ın Kur'an ile vahyettiği ve esasları Hz. Muhammed tarafından bildirilen din, müslümanlık.
İslām ile küfrüñ ḳatı ẓāhir farḳı
Hīç nūra ider ki ġalebe ʿayn-ı ẓalām

işle:

1. **işler:**-*r*
Gazel 104

Mısra: **5**
Yapmak, süslemek.
İşler gönülde yāresi tīr-i nigāhınuñ
Sāḳī bizüm şikāyetümüz hep o yāredür

ismāʿīl aġa:

1. **ismāʿīl aġa:**
Kaside 28
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yeniçeri askeri İsmail Ağa.
Cenāb-ı ẕāt-ı ḫāver-rütbe
İsmāʿīl Aġa ol kim
Der-i ʿizzet-medārı der-geh-i devlet-meʾābumdur

ʿismet-i ḥaḳdur:

1. ʿ**ismet-i ḥaḳdur:**-*dur*
Gazel 232
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın iffet ihsan etmesi.
ʿİsmet-i Ḥaḳdur saña ey mahrem-i bezm-i ḳabūl
Şāhid-i āmāle olmazsa müyesser dest-res

ism-i maḥmūdı:

1. **ism-i maḥmūdı:**-*ı*
Tarih 4
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mahmut ismi gibi II Sultan I. Mahmut II Hz. Muhammet.
Eyledi ʿālemi bir pādişeh ile mesrūr
İsm-i Maḥmūdı gibi vaṣf-ı cemīli mevdūd

ism-i saʿd-ābāduñ:

1. **ism-i saʿd-ābāduñ:**-*uñ*
Tarih 33
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sadabad köşkünün ismi.
İsm-i Saʿd-ābāduñ oldı şimdi ẓāhir ḥikmeti
Oldı saʿd ile bu feth ābādī-i mülk-i ṣafā

işrāb iderek:

1. **işrāb iderek:**-*erek*
Kaside 12
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İma etmek.
İşrāb iderek meymenet-i maḳdem-i pākin
Peyk-i bereket müjde ider ḫāne-be-ḫāne

işrāb-ı derd-i hecr:

1. **işrāb-ı derd-i hecr:**
Gazel 504
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayrılığın derdini çıtlatmak.
İşrāb-ı derd-i hecr ile biñ kerre aġlasa
Ġāyet bulur mı çeşm-i terüñ mā-cerāları

işrāḳ idince:

1. **işrāḳ idince:**-*ince*
Murabba 6
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Parlamak, ışıklanmak.
İşrāḳ idince nūr-ı ẕāt
Geldi ẓuhūra kāʾināt

ʿişret:

1. ʿ**işretüñ:**-*üñ*
Gazel 195
Mısra: **1**
Eğlence, keyif, içki içme.
Kimlere hem-sāġar olduñ ʿişretüñ kimlerledür
Mest-i nāzum şīve-i keyfiyyetüñ kimlerledür

2. ʿ**işretüm:**-*üm*
Gazel 338
Mısra: **1**
Eğlence, keyif, içki içme.
Ḫūn-ı cigerle ḫāṣıl olur ʿişretüm benüm
Rūz-ı ezelde böyle imiş ḳısmetüm benüm

3. ʿ**işret:**
Gazel 500
Mısra: **15**
Eğlence, keyif, içki içme.
Biñ saʿy iderseñ olmaz maḳṣūduñ üzre ʿişret
Ḳābil olursa eyle bir ẕevḳ-ı ittifāḳī

ʿişret-i deh-rūze-i dehre:

1. ʿ**işret-i deh-rūze-i dehre:**-*e*
Gazel 345
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyanın on günlük eğlencesi.
ʿİşret-i deh-rūze-i dehre tenezzül eylemem
Ben ġamuñla iktisāb-ı ẕevḳ-ı cāvīd eyledüm

iste:

1. **istemez:**-*mez*
Gazel 43
Mısra: **6**
(Bir şeye karşı) istek duymak, (o şeyi) arzulamak, talep etmek.
Eyledüñ şevket-i ḥüsn ile cihānı teshīr
İstemez yārī-i ḫayl ü ḥaşem ü cāh saña

2. **ister:**-*r*
Gazel 83
Mısra: **1**
(Bir şeye karşı) istek duymak, (o şeyi) arzulamak, talep etmek.
İster iseñ vaṣl-ı yāri serv-i bālādan da geç
Minnet-i aġyārı çekme būy-ı raʿnādan da geç

3. **isterem:**-*r, -em*
Gazel 236

Mısra: **7**
(Bir şeye karşı) istek duymak, (o şeyi) arzulamak, talep etmek.
Bezm-i vaṣluñ isterem ve'l-ḥāṣıl ey şāh-ı cevān
Dilerem olam o demde ʿandelībe hem-nefes

4. **işte:**
Gazel 325
Mısra: **2**
Bir şey gösterilirken veya bir şeye işaret edilirken söylenen bir söz, aha, ahacık.
İster aġyār ile ṭarḥ-efgen-i ṣaḥn-ı bāġ ol
İşte ben gitdüm eyā ġonçe-dehen sen ṣaġ ol

5. **işte:**
Gazel 325
Mısra: **10**
Bir şey gösterilirken veya bir şeye işaret edilirken söylenen bir söz, aha, ahacık.
Bu Naḥīfīyi çıḳarma kerem it ḫāṭırdan
İşte ben gitdüm eyā ġonçe-dehen sen ṣaġ ol

6. **istemem:**-*me, -m*
Gazel 351
Mısra: **1**
(Bir şeye karşı) istek duymak, (o şeyi) arzulamak, talep etmek.
Kūyuñdadur ṣafā-yı dilüm gülşen istemem
Sensüz ṣafāyı ey meh-i sīmīn ten istemem

7. **istemem:**-*me, -m*
Gazel 351
Mısra: **2**
(Bir şeye karşı) istek duymak, (o şeyi) arzulamak, talep etmek.
Kūyuñdadur ṣafā-yı dilüm gülşen istemem
Sensüz ṣafāyı ey meh-i sīmīn ten istemem

8. **istemem:**-*me, -m*
Gazel 351
Mısra: **4**
(Bir şeye karşı) istek duymak, (o şeyi) arzulamak, talep etmek.
Āzürde itmesün seni berg-i semen bile
Bār olmasun vücūduña pīrāhen istemem

9. **istemem:**-*me, -m*
Gazel 351
Mısra: **6**
(Bir şeye karşı) istek duymak, (o şeyi) arzulamak, talep etmek.
ʿĀlemde bir ṭarīḳ ile rencīde olmasun
Benden netīce dost degül düşmen istemem

10. **istemem:**-*me, -m*
Gazel 351
Mısra: **8**
(Bir şeye karşı) istek duymak, (o şeyi) arzulamak, talep etmek.
Bīhūde minnet eyleme ey devr-i dūn baña
Ḥaḳdur viren murādumı ben senden istemem

11. **istemem:**-*me, -m*
Gazel 351
Mısra: **10**
(Bir şeye karşı) istek duymak, (o şeyi) arzulamak, talep etmek.
Dikmem gözüm metāʿ-ı ḳalīl-i cihāna ben
Zaḫm-ı derūnı dikmek içün sūzen istemem

12. **istemem:**-*me, -m*
Gazel 351
Mısra: **12**
(Bir şeye karşı) istek duymak, (o şeyi) arzulamak, talep etmek.
Taḳbīl-i dest ü dāmen-i nā-dān yeter belā
Maḳṣūd cāh ise senüñ olsun ben istemem

13. **istemem:**-*me, -m*
Gazel 351
Mısra: **14**
(Bir şeye karşı) istek duymak, (o şeyi) arzulamak, talep etmek.
Bī-nūr-ı ʿışḳ feyż-i dil olmaz Naḥīfīyā
ʿĀlemde rūşen olmasa bir mesken istemem

14. **istemem:**-*me, -m*
Gazel 355
Mısra: **17**
(Bir şeye karşı) istek duymak, (o şeyi) arzulamak, talep etmek.
Ben güft ü gūy-ı devlet-i dünyāyı istemem
-

15. **isterse:**-*r, -se*
Gazel 445
Mısra: **9**
(Bir şeye karşı) istek duymak, (o şeyi) arzulamak, talep etmek.
Benden isterse ḥisāb-ı ġam-ı ʿışḳı ol şāh
Ey Naḥīfī varayum defter ü dīvānum ile

16. **istemem:**-*me, -m*
Gazel 455
Mısra: **10**
(Bir şeye karşı) istek duymak, (o şeyi) arzulamak, talep etmek.
Ḫāk-i pāyüñ tūtiyā-yı çeşm-i cān itsem n'ola
İstemem toz ḳondığın ol pāk dāmān üstüne

17. **işte:**
Kaside 5
Mısra: **84**
Bir şey gösterilirken veya bir şeye işaret edilirken söylenen bir söz, aha, ahacık.
Rütbe-i ḳudret ḳadar ben naġme-senc-i naʿtüñem
İşte meydān-ı süḫan erbāb-ı naẓma eṣ-ṣalā

18. **ister:**-*r*
Murabba 5
Mısra: **6**
(Bir şeye karşı) istek duymak, (o şeyi) arzulamak, talep etmek.
Derd-i dilümden eger
İster iseñ bir ḫaber

ister:

1. **isterseñ:**-*se, -ñ*
Kıt'a 46
Mısra: **5**
Dilemek, arzu etmek, talep etmek.
Vuṣlat-ı ḥavż-ı ṣafā-yı ḳalbe isterseñ sebīl
Rāh-ı mevlādan sirişküñ ḳıl miṣāl-i selsebīl

2. **isterseñ:**-*se, -ñ*
Matla 225
Mısra: **1**
Dilemek, arzu etmek, talep etmek.
Olmaḳ isterseñ eger ḳabre girüp āsūde
Mā-sivā'llāh ile olma bu ḳadar ālūde

iştiġāl eyleyegör:

1. **iştiġāl eyleyegör:**
Kaside 3
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Meşgul olmak.
Bedenüñden daḫi dūr olmadan ey dil cānuñ
İştiġāl eyleyegör ṭāʿatine mevlānuñ

iştiġāl-i żikr-i ḥaḳ it:

1. **iştiġāl-i żikr-i ḥaḳ it:**
Kaside 1
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'a zikir ile meşgul olmak.
Yoḳ melāḥat żikr-i milḥ ü ʿaẕbi tekrār itmede
İştiġāl-i żikr-i Ḥaḳ it ol rehā-yāb-ı ʿaẕāb

istiḳāmet:

1. **istiḳāmetle:**-*le*
Gazel 461
Mısra: **6**
Doğruluk, doğru gidiş.
Kemāl-i imtiṣāl it emre nehyinden gürīzān ol Muḳīm ol der-geh-i vālā-yı Ḥaḳda istiḳāmetle

istimāʿ eyler:

1. **istimāʿ eyler:**-*r*
Gazel 354
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dinlemek.
İstimāʿ eyler sözüm kerrūbiyān-ı maʿnevī
Vāridāt-ı feyż-i muṭlaḳdur edā-yı ṣoḥbetüm

istinād itmege:

1. **istinād itmege:**-*meg, -e*
Kaside 8
Mısra: **61**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dayanmak, güvenmek.
İstinād itmege eyler mi tenezzül ol şāh
Mihr ü māh olsa da ger bāliş-i zer-naḳş-ı nigār

istinād ü ilticāmuz:

1. **istinād ü ilticāmuz:**-*muz*
Gazel 232
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dayanak ve sığınak.
Ey Naḥīfī mā-sivādan eyledi ḳaṭʿ-ı ümmīd
İstinād ü ilticāmuz Ḥaḳḳadur Allāh bes

iştirāk:

1. **iştirāk:**
Gazel 278
Mısra: **4**
Ortaklık, ortak olma.
Sensin o maḥbūb-ı ʿAzīzü'l-vücūd
Manṣıb-ı ḳadrüñde muḥāl iştirāk

istivā-yı dī vü imrūz:

1. **istivā-yı dī vü imrūz:**-*yı*
Kaside 1
Mısra: **55**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünün ve bugünün denk olması.
İstivā-yı dī vü imrūz ile maġbūn olma kim
Rūz-ı ferdāda derūnuñ nār-ı levm eyler kebāb

iştiyāḳ-āver olur:

1. **iştiyāḳ-āver olur:**-*ur*
Gazel 390
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arzu getiren olmak.
Şevḳum artar güzelim ḳaddiñi gördükçe senüñ
İştiyāḳ-āver olur serv-i dil-ārā-yı vaṭan

iştiyāḳ-ı ʿālem-i nūr:

1. **iştiyāḳ-ı ʿālem-i nūr:**
Gazel 349
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Parlak âlemin arzusu.
İştiyāḳ-ı ʿālem-i nūr ile pervāz eylerem
Ṣūret-i insānda ser-gerdān olan pervāneyem

iştiyāḳ-ı gevher-i yektā-yı ʿışḳuñdur:

1. **iştiyāḳ-ı gevher-i yektā-yı ʿışḳuñdur:**-*uñ, -dur*
Gazel 386
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşkın eşsiz cevherinin arzusu.
İştiyāḳ-ı gevher-i yektā-yı ʿışḳuñdur beni
Gāh ġarḳ-ı baḥr-ı ḥayret gāh pür-cūş eyleyen

ʿişve:

1. ʿ**işveler:**-*ler*
Gazel 26
Mısra: **9**
Cilve, naz, eda.

Şimdi nedür bu cevr ü cefâlar bu ʿişveler
Ẓālim ne idi bana olan luṭfuñ ibtidā

2. ʿ**işve:**
Gazel 521
Mısra: **5**
Naz, İşve.
Gel ey bī-raḥm ü küfr-āyīn-i nāz ü ʿişve gel gūş it
Fiġānum deyr-i ʿışḳuñda miṣāl-i erġanūn oldı

3. ʿ**işve:**
Rübai 467
Mısra: **4**
Naz, İşve.
Ol āfet-i devrānı saña vaṣf idemem
Ser-tā-be-ḳadem ʿişve ser-ā-pā ṣīve

ʿişyān:

1. ʿ**işyān:**
Gazel 9
Mısra: **7**
Allah'ın emirlerine uymama, itaat etmeme.
Luṭfuña ḳaldum efendüm yoḫsa bu ʿisyān ile
Lāyıḳam maḥşerde olsa baña biñ dürlü cezā

2. ʿ**işyān:**
Murabba 6
Mısra: **106**
Allah'ın emirlerine uymama, itaat etmeme.
Ben ġarḳa-i cürm ü güneh ʿIşyān ile kārum tebāh

ʿişyān-ı firāvān:

1. ʿ**işyān-ı firāvān:**
Rübai 286
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çok isyan.
ʿİşyān-ı firāvān ile geldüm ḳapuña
Yā Rab umaram raḥmet-i bī-pāyānuñ

it:

1. **itmekde:**-*mek, -de*
Gazel 79
Mısra: **13**
Etmek, eylemek.
Lāl olur vaṣfuñı itmekde Naḥīfī ammā
Himmetüñdür yine taḥrīḳ-i zebāna bāʿiṣ

2. **idince:**-*ince*
Gazel 495
Mısra: **6**
Etmek, eylemek.
Ne ḫoş taʿbīr ider lafẓ-ı füsūnı çeşm-i şūḫuñ gör
İdince böyle taḳrīr eylese üstād maʿnāyı

3. **itdi:**-*di*
Tahmis 4
Mısra: **23**
Etmek, eylemek.
İtdi irsālüñi Ḥaḳ raḥmet-i kübrā ḫaberi
Sensin ol püşt ü penāh-ı melek ü ins ü perī

4. **ide:**-*e*
Tarih 20
Mısra: **20**
Etmek, eylemek.
Ḫudā ẕıll-i ẓalīl-i ẕāt-ı pāküñ eyleyüp memdūd
İde ārāyiş-i kāḫ-ı saʿādet şāh-ı devrānı

it-:

1. **itdükçe:**-*dük, -ce*
Gazel 45
Mısra: **11**
Etmek, eylemek.
Bülbülān itdükçe temcīd ü şenā-yı vaḥdetüñ
Vecd-i taḳdīs ile eyler ġonçeler şaḳḳ-ı cüyūb

ʿitāb-ı laʿl-i nābuñ:

1. ʿ**itāb-ı laʿl-i nābuñ:**-*uñ*
Tahmis 7
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saf dudağın azarlaması.
Dile düşnām-ı telḫüñ vāye-baḫş-ı ıżṭırāb olmaz
ʿİtāb-ı laʿl-i nābuñ göñül pür-pīç ü tāb olmaz

iʿṭā-yı vesīle:

1. **iʿṭā-yı vesīle:**
Rübai 147
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Vesilenin verilmesi.
Taʿżīf-i feżāʾil eyleyüp eyle aña
İʿṭā-yı vesīle vü maḳām-ı Maḥmūd

iʿtidāl-i ṭabʿına:

1. **iʿtidāl-i ṭabʿına:**-*ı, -n, -a*
Tarih 28
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tabiatın, mizacın ölçülü olması.
İʿtidāl-i ṭabʿına teşbīhe ruḫṣat var idi
Olmayaydı bīş ü kem taʿdīl-i mīzān ü ḥamel

iʿtiḳād-ı müddeʿīde:

1. **iʿtiḳād-ı müddeʿīde:**-*de*
Gazel 349
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Iddiacının düşüncesi.
Eylemezler hīç beni şāyān-ı gūş-ı iʿtibār
İʿtiḳād-ı müddeʿīde gūyiyā efsāneyem

iʿtirāf-ı ʿacz:

1. **iʿtirāf-ı ʿacz:**
Gazel 6
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Acziyetin itirafı, âciz olanın itirafı.
İʿtirāf-ı ʿacz ile ikşār-ı ẕikr-i midḥatüñ
Daʿvī-i keyfiyyet-i ʿışḳa yeter şāhid baña

iʿtizār:

1. **iʿtiẕārın:**-*ın*
Gazel 124
Mısra: **3**
Özür dileme, affına sığınma.
İʿtiẕārın ḥaml ider küstāḫī-i ʿuṣṣāḳa hep
Bir günāhı biñ ḥisāb eyler ḫaṭāmuz çoḳ görür

2. **iʿtiẕārum:**-*um*
Gazel 428
Mısra: **2**
Özür dileme, affına sığınma.
Benüm cürm ü ḫaṭādur cümle kārum yā Resūla'llāh
Ḳabūl it şefḳat eyle iʿtiẕārum yā Resūla'llāh

ittibāʿ-ı sened-i ʿālem:

1. **ittibāʿ-ı sened-i ʿālem:**
Kaside 15
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Âlemin güveninin izinden gitmek II Hz. Muhammet'in izinden gitmek.
İttibāʿ-ı sened-i ʿālem içün dendānın
Ḳıldı ʿışḳ ile fedā Ḥażret-i Veys'el-Ḳaranī

ittibāʿ-ı sünnet-i peyġāmber-i ʿāli-cenāb:

1. **ittibāʿ-ı sünnet-i peyġām-ber-i ʿāli-cenāb:**
Kıt'a 5
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şerefli peygamberin sünnetine uyanlar II müslümanlar.
Şirket-i Firʿavn ü Ḳārūn ile fikr it bir midür
İttibāʿ-ı sünnet-i peyġām-ber-i ʿāli-cenāb

ittifāḳ eylediler:

1. **ittifāḳ eylediler:**-*di, -ler*
Gazel 298
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Fikir birliğine varmak, uyuşmak; anlaşmak.
İttifāḳ eylediler nehb-i metāʿ-ı ḫırede
Ġamze-i şūḫuñ ile ol nigeh-i bī-dāduñ

2. **ittifāḳ eylediler:**-*di, -ler*
Matla 192
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Fikir birliğine varmak, uyuşmak; anlaşmak.
İttifāḳ eylediler almaġa gönlüm ḫūbān
Luṭf idüp baña gönül yardımı itsün yārān

iżāʿat itme:

1. **iżāʿat itme:**-*me*
Gazel 141
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zayi etmek, boşuna harcamak.
İżāʿat itme şaḳın āb-ı rūy-ı īmānuñ
ʿAraḳ-feşānī-i şerm ü ḥicāb āteşdür

ʿizār:

1. ʿ**izārını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 505
Mısra: **5**
Yüz, yanak.
Gehī ʿizārını gösterdi gāhī ruḫsārın
Baña o ġonçe-dehen dürlü dürlü āl itdi

ʿizār-ı ḫāldāruñ:

1. ʿ**izār-ı ḫāldāruñ:**-*uñ*
Gazel 152
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin benli yanağı.
ʿİzār-ı ḫāldāruñ dāġ-sūz-ı sīne-i lāle
Gül-i ruḫsār-ı ālüñ çāk-sāz-ı verd-i ḫandāndur

ʿizār-ı pākine:

1. ʿ**izār-ı pākine:**-*i, -n, -e*
Gazel 147
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saf, temiz yanak. II Sevgilinin yanağının parlaklığı.
ʿİzār-ı pākine o ḫaṭṭı eyleyen taʿlīḳ
Bu baḫt-ı tīre midür bilmezüz sitāre midür

ʿizār-ı pāküñe:

1. ʿ**izār-ı pāküñe:**-*üñ, -e*
Gazel 135
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saf, temiz yanak. II Sevgilinin yanağının parlaklığı.
Senüñle söyleşürüz cümle-i ser-encāmı
ʿİzār-ı pāküñe çün ḫaṭṭ-ı müşk-nāb gelür

ʿizār-ı tāb-nāküñ:

1. ʿ**izār-ı tāb-nāküñ:**-*üñ*
Gazel 418
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Parlak yanak. II Sevgilinin parlak ve bembeyaz yanağı.
ʿİzār-ı tāb-nāküñ maṭlaʿ-ı nūr-ı dil-ārāyī
Cebīnüñ lemʿa-efrūz-ı saʿādet yā Resūla'llāh

izhār-ı ḳuṣūr eyler:

1. **izhār-ı ḳuṣūr eyler:**-*r*
Rübai 163
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade

Kusurun açığa çıkarmak.
Medḥüñde senüñ ʿāciz olup cinn ü beşer
İẓhār-ı ḳuṣūr eyler iken ser-tā-ser

<u>iẓhār-ı şevket-i ümerādan:</u>

1. **iẓhār-ı şevket-i ümerādan:**-*dan*
Gazel 462
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Büyük beylerin ortaya çıkması.
Ḫayl ü ḥaşem ne menfaʿat eyler gedālara
İẓhār-ı şevket-i ümerādan ne fāʾide

<u>iẓhār-ı ʿubūdiyyet idüp:</u>

1. **iẓhār-ı ʿubūdiyyet idüp:**-*üp*
Kaside 12
Mısra: **77**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kulluk göstermek.
İẓhār-ı ʿubūdiyyet idüp sen de Naḥīfī
Is̱ār-ı s̱enā ḳıl o şeh-i ʿālemiyāna

<u>ʿizz ü iḳbāli:</u>

1. ʿ**izz ü iḳbāli:**-*i*
Tarih 29
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şan ve şeref.
Ferr ü iclāli olup muġtenim-i baḫt-ı saʿīd
ʿİzz ü iḳbāli ola muttaṣıf-ı yümn ü süʿūd

<u>ʿizz ü rifʿatle:</u>

1. ʿ**izz ü rifʿatle:**-*le*
Tarih 21
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yücelik ve ululuk.
ʿİzz ü rifʿatle teraḳḳīde ola Ruz u şeb mertebe-i iḳbāli

<u>ʿizzet:</u>

1. ʿ**izzetüñ:**-*üñ*
Gazel 174
Mısra: **1**
Büyüklük, yücelik ve ululuk.
ʿİzzetüñ tesliye-baḫş-ı dil-i ġamnākümdür
Nigehüñ sürme-keş-i dīde-i nemnākümdür

<u>ʿizzet ü ādāb:</u>

1. ʿ**izzet ü ādāb:**
Kaside 9
Mısra: **36**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hürmet ve edepler.
Saʿy idüp ṭavf-ı meṭāf-ı āsitān-ı rifʿate
ʿİzzet ü ādāb ile icrā-yı erkān eylesem

<u>ʿizzet ü rifʿat:</u>

1. ʿ**izzet ü rifʿat:**
Tarih 29
Mısra: **47**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şeref ve yücelik.
ʿİzzet ü rifʿat ile nuṣret-i bī-ġāyet ile
Ḳudret ü şevketini dāʾim ide Rabb-i Vedūd

<u>jāle-i gül-berg-i şevk:</u>

1. **jāle-i gül-berg-i şevḳ:**
Kaside 18
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arzunun gül yaprağının çiğdemi.
Medḥ-i pāk-i Aḥmed-i Muḫtār ile ey cān-ı zār
Jāle-i gül-berg-i şevḳ olsun sirişk-i ābdār

<u>jeng ü cilādan:</u>

1. **jeng ü cilādan:**-*dan*
Gazel 253
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Pas ve cila.
Ḳatı bīgānelük itme cefālar eyle sulṭānum
Bu dil mirʾātı ġāyetde ider jeng ü cilādan ḥaẓ

<u>jengār:</u>

1. **jengār:**
Kaside 8
Mısra: **136**
Pas, kir.
Peyker-i maʿnī görünmez ki getürdi gerdūn
Gerd-i miḥnet ile mirʾāt-ı derūna jengār

<u>jeng-i ḥavāṭır:</u>

1. **jeng-i ḥavāṭır:**
Gazel 128
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Paslı hatıralar.
Ne ḳadar olsa cilākārī-i mirʾāt-ı derūn
Naẓar itdükde yine jeng-i ḥavāṭır bulunur

<u>jeng-i riyādan:</u>

1. **jeng-i riyādan:**-*dan*
Gazel 46
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ikiyüzlülük pası.
Sāde ḳıl levḥ-i dili naḳş-ı sivādan yā Rab
Ḥıfẓ it āyīnemüzi jeng-i riyādan yā Rab

<u>kaʿb:</u>

1. **kaʿb:**
Mesnevi 1
Mısra: **10**
Ebu İshak Ka'b bin Mânî. Hz. Muhammed döneminde yaşamış rivayetleri ile meşhur bir hadis râvîsi.

İbni ʿAbd-i Menāf İbni Ḳuṣay
Hem Kilāb ile Mürre Kaʿb ü Lüvey

kaʿb lüvey:

1. **kaʿb lüvey:**
Kaside 14
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ka'b b. Lüey, peygamberimizin ataları arasında bulunan ve Peygamberimizin dedesi Abdulmuttalip'ten yukarı doğru yedinci sırada yer alan Ka'b bin Lüeyy.
İbni ʿAbd-i Menāf İbni Ḳuṣay
Hem Kilāb ile Mürre Kaʿb ü Lüvey

ḳabā:

1. **ḳabā:**
Gazel 72
Mısra: **7**
Kaftan, libas, cübbe.
Aluben sebze ḳabā egnine yārüm ṣalınur
Benüm egnümde ḳamu cāme-i fürḳat ḳat ḳat

2. **ḳabādan:**-*dan*
Gazel 309
Mısra: **3**
Dervişlik alameti: üste giyilen elbise, önü daima açık duran kaftan, cübbe. II üstünlük, şan ve makam göstergesi kıyafet. II rakip.
Sīneñ üstinde ḳabādan ġayrı neñ gördük senüñ
Biz ki ol āyīne-i ʿālem-nümāya degmedük

3. **ḳabāda:**-*da*
Matla 168
Mısra: **2**
Kaftan, libas, cübbe.
Yaratmış Ḫudā ḥüsnüñi bī-bedel
ʿAbāda ḳabāda güzelsin güzel

kabak:

1. **ḳabaḳ:**
Gazel 277
Mısra: **1**
Başı açık.
Öpmek ister ġonçesin tenhā ḳabaḳ
Bir boġazı iplüdür cānā ḳabaḳ

2. **ḳabaḳ:**
Gazel 277
Mısra: **2**
Kabakgillerden, sürüngen gövdeli, sarı çiçekli, birçok türü olan bir bitki.
Öpmek ister ġonçesin tenhā ḳabaḳ
Bir boġazı iplüdür cānā ḳabaḳ

3. **ḳabaḳ:**
Gazel 277
Mısra: **4**
Kabakgillerden, sürüngen gövdeli, sarı çiçekli, birçok türü olan bir bitki.
Hem-civār-ı ḫānesin seyr itmege
Eyledi ol ḳaddini bālā ḳabaḳ

4. **ḳabaḳ:**
Gazel 277
Mısra: **6**
Kabakgillerden, sürüngen gövdeli, sarı çiçekli, birçok türü olan bir bitki.
Ḫoş gezersin meclis-i yār içre sen
Vuṣlat-ı cānānı bulduñ yā ḳabaḳ

5. **ḳabaḳ:**
Gazel 277
Mısra: **8**
Kabakgillerden, sürüngen gövdeli, sarı çiçekli, birçok türü olan bir bitki. Bu bitkinin türlerine göre yemeği ve tatlısı yapılan ürünü.
Serv-i ʿarʿar şeklini ol sīnede
Yazdı bir ḫoş reng ile aʿlā ḳabaḳ

6. **ḳabaḳ:**
Gazel 277
Mısra: **10**
Kabakgillerden, sürüngen gövdeli, sarı çiçekli, birçok türü olan bir bitki. Bu bitkinin türlerine göre yemeği ve tatlısı yapılan ürünü.
Bu Naḥīfī kūyuña sūr sürmege
Geldi şimdi pāy ü ser şāhā ḳabaḳ

kabā-yı ʿıyd:

1. **ḳabā-yı ʿıyd:**
Gazel 92
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bayram kabası, bayram kaftanı.
Ben zāra ḳaṣd-ı cevr ile ʿarż-ı celāl içün
Geydüñ nihāl-i ḳaddiñe gül-gün ḳabā-yı ʿıyd

ḳabā-yı mekremet-efzā:

1. **ḳabā-yı mekremet-efzā:**
Kaside 22
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cömertlik arttıran elbise.
Münāsib cāmedür bālā-yı vālā-ḳadrine ḥaḳḳā
Ḳabā-yı mekremet-efzā ile teşrīf-i vālāyī

kabā-yı nāmūs:

1. **ḳabā-yı nāmūs:**
Gazel 233
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Namus elbisesi.
Yine bir āfet-i cān ile dil oldı meʾnūs
N'ola başdan başa çāk olsa ḳabā-yı nāmūs

ḳabā-yı rütbe-i cāhum:

1. **ḳabā-yı rütbe-i cāhum:**-*um*
Gazel 197
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Makam rütbesinin elbisesi.
Her mehüñ devrinde tā ber-dūş-ı tecdīd olmada
Câme-i ḥasret ḳabā-yı rütbe-i cāhum mıdur

ḳabāyilüñ oldı:

1. **ḳabāyilüñ oldı:**-*üñ-üñ, -dı*
Gazel 279
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kabilen olmak.
Ābā vü ümmehātuñ eyā gevher-i güzīn
Oldı ʿilāve-i şerefi her ḳabāyilüñ

ḳābe:

1. **ḳābe:**
Tahmis 4
Mısra: **3**
Bütün müslümanların kıblesi ve ziyâret yeri olan Mekke şehrindeki mukaddes binâ, beytullah.
Ḳābe ḳavseyn ile meşhūr-ı cihān iki ḳaşı
Çün ṭoġup ṭutdı cihān yüzini ḥüsnüñ güneşi

kaʿbe:

1. **kaʿbedür:**-*dür*
Kaside 16
Mısra: **5**
Bütün müslümanların kıblesi ve ziyâret yeri olan Mekke şehrindeki mukaddes binâ, beytullah.
Kaʿbedür ẕāt-ı şeref-güster-i faḫr-ı ʿālem
Aña pūşīde olan kisve-i aʿẓamdur bu

2. **kaʿbede:**-*de*
Matla 56
Mısra: **2**
Bütün müslümanların kıblesi ve ziyâret yeri olan Mekke şehrindeki mukaddes binâ, beytullah.
Eylemem kūyuñda aġyār ile güftār-ı ʿabeş
Cāʾiz olmaz Kaʿbede zīrā cidāl ile rafeş

kaʿbe-i ḥüsne:

1. **kaʿbe-i ḥüsne:**-*e*
Kaside 13
Mısra: **71**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik Ka'besi.
Ḫaṭ-ı müşgīnüñ oldı kisve gūyā Kaʿbe-i ḥüsne
-

kaʿbe-i kūy-ı cevānum:

1. **kaʿbe-i kūy-ı cevānum:**-*um*
Gazel 250
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin mahallesinin Kabesi.
Kaʿbe-i kūy-ı cevānum nāẓır-ı ḥuccācıdur
Müjde-i vaṣl ile ire belki bu nā-çāre ḫaṭ

kaʿbe-i kūyuñda:

1. **kaʿbe-i kūyuñda:**-*uñ, -da*
Tahmis 3
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
(Sevgilinin) Kabe'ye benzetilen mahallesi, bulunduğu yer II gönül.
-
Ṣıdḳ u iḫlāṣ ile itsem Kaʿbe-i kūyuñda cāy

kaʿbe-i maḳṣūda:

1. **kaʿbe-i maḳṣūda:**-*a*
Gazel 231
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İstek, emel Kabesi II en büyük istek, amaç.
Kaʿbe-i maḳṣūda yol virmez muġaylān-ı hevā
Māniʿ-i gül-geşt-i gülşendür bilürsin ḫār u ḫas

kāb-ı ḳavseyn:

1. **ḳāb-ı ḳavseyn:**
Kaside 10
Mısra: **48**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İki kavis mesâfesi.
Odur maẓhar-ı - odur
Odur ḳāb-ı ḳavseyn ile şād-kām

kāb-ı ḳavseyne:

1. **ḳāb-ı ḳavseyne:**-*e*
Kaside 11
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İki kavis mesâfesi.
Ḳāb-ı ḳavseyne güẕār itdükçe tīr-i himmetüñ
Menzil-i aʿlāya irdüñ ḳurb-ı ev ednā ile

kabīḥ:

1. **ḳabīḥ:**
Rübai 126
Mısra: **4**
Çirkin, fena, kötü, ayıp.
Ey ḥüsn-i Ḫudā-dāda olanlar münkir
Ḳābil mi diye ʿāḳıl olan ḥüsne ḳabīḥ

kābil:

1. **ḳābil:**
Gazel 155
Mısra: **10**
Gücü, kudreti yeten.
Şevḳ-ı ḳudūmi dīdemüzi rūşen eylese
Gelse o māh meclise ḳābil degül midür

2. **ḳābil:**
Gazel 168

Mısra: **13**
Gücü, kudreti yeten.
Bu zemīn-i neve ḳābil mi naẕīre bilmem
Ṭabʿ-ı şūḫuñda Naḥīfī bu edā tāze midür

3. **ḳābildür:**-*dür*
Gazel 269
Mısra: **5**
Gücü, kudreti yeten.
El almaḳ sāḳī-i gül-çehreden ḳābildür ammā kim
Ne çāre ḳudret-i reftāra meclisde ayaġum yoḳ

4. **ḳābil:**
Gazel 474
Mısra: **1**
Gücü, kudreti yeten.
Ḳābil mi nigāh eylemek ol mihr-i cemāle
Girmiş o perī-çehre yine reng-i celāle

5. **ḳābil:**
Kaside 12
Mısra: **57**
Gücü, kudreti yeten.
Ḳābil mi velī vaṣfını ol faḫr-ı cihānuñ
Sebt eyleye naḳḳaş-ı ḫırad levḥ-i beyāna

6. **ḳābil:**
Kaside 27
Mısra: **38**
Gücü, kudreti yeten.
Ziyy-i İslāma ne mümkin ide kāfir taḳlīd
Niçe ḳābil bu iki yeksān ola düzd ü manṣūr

7. **ḳābil:**
Matla 161
Mısra: **2**
Gücü, kudreti yeten.
Ṭutalum devr-i zamān ide murādum ḥāṣıl
Beni ḳābil mi ide ʿahd-i şebāba vāṣıl

8. **ḳābil:**
Rübai 10
Mısra: **2**
Gücü, kudreti yeten.
Taẕʿīf olınursa ʿaded-i reml ü ḥıṣā
Ḳābil degül iḥsānuñı ʿadd ü iḥṣā

9. **ḳābil:**
Rübai 111
Mısra: **3**
Gücü, kudreti yeten.
Ḳābil mi idem naʿtuñı ḥaḳ üzre beyān
Mümkin mi ola ẕerre güneşden bāḫiş

10. **ḳābil:**
Rübai 126
Mısra: **4**
Gücü, kudreti yeten.
Ey ḥüsn-i Ḫudā-dāda olanlar münkir
Ḳābil mi diye ʿāḳıl olan ḥüsne ḳabīḥ

ḳābil olursa:

1. **ḳābil olursa:**-*ur, -sa*
Gazel 463
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kabul eden, alıcı olmak; mümkün olmak.
Ol serv-ḳad üftādesine māʾil olursa
Bir kerre müşerref olalum ḳābil olursa

2. **ḳābil olursa:**-*ur, -sa*
Gazel 500
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
-Nasihatı- kabul eden olmak.
Biñ saʿy iderseñ olmaz maḳṣūduñ üzre ʿişret
Ḳābil olursa eyle bir ẕevḳ-ı ittifāḳī

ḳābil-i ʿaddür:

1. **ḳābil-i ʿaddür:**-*dür*
Gazel 107
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sayılabilmek.
Eger ki mevce-i baḥrüñ şümārı mümkin ise
Sirişk-i ʿāşıḳ-ı şeydā da ḳābil-i ʿaddür

ḳābil-i bī-rūḥı:

1. **ḳābil-i bī-rūḥı:**-*ı*
Gazel 229
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ruhsuzlaşabilen.
Ney gibi bir ḳābil-i bī-rūḥı eyler nale-sāz
Himmetin der-kār idince merdüm-i şāḥib-nefes

ḳābil-i güncāyiş:

1. **ḳābil-i güncāyiş:**
Kaside 11
Mısra: **59**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sığmanın olanağı.
Ḳābil-i güncāyiş olmaz ṣafḥa-i dehre tamām
Yazsam aḥvālüm hezārān āteşīn imlā ile

ḳābil-i iḥṣā:

1. **ḳābil-i iḥṣā:**
Kaside 26
Mısra: **204**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sayılması,dile getirilmesi mümkün.
Ya bir midür meger iḥsān ü himmet ü vüzerā
Degüldür ehl-i dile luṭfı ḳābil-i iḥṣā

ḳābil-i irşād:

1. **ḳābil-i irşād:**
Gazel 294
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Doğru yolu gösterdiği kabul edilen.
ʿĀşıḳ ol ser-māye-gīr-i feyż-i istiʿdād iseñ
Dāmeniñ ṭut pīr-i ʿışḳuñ ḳābil-i irşād iseñ

ḳābil-i neşāṭ:

1. **ḳābil-i neşāṭ:**
Gazel 484
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevincin ihtimali.
Yüz biñ ʿilāc olursa degül ḳābil-i neşāṭ
Ġamdan o dil ki ʿışḳ ile vāreste olmaya

ḳābil-i neẕẕāre:

1. **ḳābil-i neẕẕāre:**
Gazel 316
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Seyretmeye gücü yetmek.
Baḳmaz māh saña encüm-i seyyāre degül
Tābiş-i mihr-i ruḫuñ ḳābil-i neẕẕāre degül

ḳābil-i ṣabr u taḥammül:

1. **ḳābil-i ṣabr u taḥammül:**
Gazel 387
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tahammül ve sabır mümkün.
Degüldür ḳābil-i ṣabr u taḥammül āteş-i dūzaḫ
Ḫuṣūṣan sen cihānda tāb-ı ḫūrşīde ṭayanmazsın

ḳābil-i sırr-ı melekūt olamaz:

1. **ḳābil-i sırr-ı melekūt olamaz:**-*a, -maz*
Gazel 128
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Melekut sırrına vakıf olmak II öte alemin sırlarını bilmek.
Ey Naḥīfī olamaz ḳābil-i sırr-ı melekūt
Ol ki pehlū-zede-i dām-ı ʿanāṣır bulunur

ḳābil-i şümār olmaz:

1. **ḳābil-i şümār olmaz:**-*maz*
Gazel 208
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sayılamaz.
Olmaz cefāsı ol ṣanemüñ ḳābil-i şümār
Ṣıġmaz derūn-ı defter-i ʿaḳla ḥisābumuz

ḳābil-i taʿdād:

1. **ḳābil-i taʿdād:**
Tarih 17
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saymakla bitmeme.
Şeh-i İslām Sulṭān Aḥmedü'bni Ḫān Muḥammed kim
Degüldür ḥüsn-i evṣāf-ı vücūdı ḳābil-i taʿdād

2. **ḳābil-i taʿdād:**
Tarih 28
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saymakla bitirme imkanı.
Ḥüsn-i āṣārı degüldür ḳābil-i taʿdād anuñ
ʿAdd olınmaz vaṣfı mecmūʿ olsa aʿdād-ı cümel

ḳābil-i tekmīl ola:

1. **ḳābil-i tekmīl ola:**-*a*
Kaside 28
Mısra: **47**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tamamlamanın mümkünlüğü olmak.
Ne mümkin ḳābil-i tekmīl ola evṣāf-ı ʿulyāsı
O deryādan bu güftārum hemān bir ḳaṭre ābumdur

ḳābil-i żabṭ olmaz:

1. **ḳābil-i żabṭ olmaz:**-*maz*
Gazel 439
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hükmü altında tutma yetisi olmak.
Ḳābil-i żabṭ olmaz idi degme bir zencīr ile
Dil kemend-i ṭūrre-i yāra giriftār olmasa

ḳabr:

1. **ḳabrümde:**-*üm, -de*
Gazel 174
Mısra: **11**
Kabir, mezar.
Naḫl-i āhum ola ḳabrümde daḫi böyle bülend
Çeşm-i dil-ber ki benüm ābdih-i ḫākümdür

2. **ḳabrüm:**-*üm*
Gazel 431
Mısra: **12**
Kabir, mezar.
Feyża-i naʿtüñle ser-cümle lisān-ı ḥāl olur
Ḳabrüm üstünde ẓuhūr iden nebātāt ü giyāh

3. **ḳabre:**-*e*
Gazel 509
Mısra: **3**
Kabir, mezar.
Ḳuṣūr-ı ʿāliyeden ḳabre riḥletüñ yoḳ mı
Esās-ı ʿömrüñe vaḳt-i ḫarāb gelmez mi

4. **ḳabrümde:**-*üm, -de*
Kaside 8
Mısra: **252**
Mezar.
Feyż-i naʿtüñle niyāzum bu ki tā maḥşere dek
Taṣliye-ḫ∨ān ola ḳabrümde daḫi cism-i nizār

5. **ḳabrinden:**-*i , -n, -den*
Kıt'a 29
Mısra: **1**
Kabir, mezar.
Ḳaldırup başlarını mātemiyān ḳabrinden
Merḥamet eylediler ḥāl-i dil-i ġam-nāke

6. **ḳabrüm:**-*üm*
Murabba 5
Mısra: **43**
Kabir, mezar.
Ḳabrüm içinde bile
Çağıruram dost dost

7. **ḳabrüm:**-*üm*
Murabba 8
Mısra: **27**
Kabir, mezar.
Ḳabrüm üstünde disünler
kim Naḥīfîden saña
Eṣ-ṣalātü ve's-selām ey faḫr-ı ʿālem es-selām

8. **ḳabrüm:**-*üm*
Rübai 3
Mısra: **4**
Kabir, mezar.
Olmazsa müyesser baña der-gāhuñ eger
Ḳabrüm pür ider velvele-i vāveylā

9. **ḳabrümde:**-*üm, -de*
Rübai 422
Mısra: **4**
Mezar.
Ḳıl faẕluñı hem-dem ḳoma vaḥşetle beni
Ḳabrümde baña eyle suʾālüm āsān

ḳabre girdikde:

1. **ḳabre girdikde:**-*dik, -de*
Kaside 3
Mısra: **88**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ölmek, mezara konulmak.
Hele endīşe ḳıl ey mest-i şarāb-ı ġaflet
Ḳabre girdikde n'olur ḥāl-i dil-i vīrānuñ

ḳabre girüp:

1. **ḳabre girüp:**-*üp*
Matla 225
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ölmek, mezara konulmak.
Olmaḳ isterseñ eger ḳabre girüp āsūde
Mā-sivā'llāh ile olma bu ḳadar ālūde

ḳabre ḳoyup:

1. **ḳabre ḳoyup:**-*up*
Rübai 41
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mezara koymak.
Çün ḳabre ḳoyup terk ide iḫvān beni
-

ḳabre varınca:

1. **ḳabre varınca:**-*ınca*
Gazel 428
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Mezara gitmek II ölmek.
Varınca ḳabre mevtā vaṣf-ı pāküñle ṣafā bulsun
Pür olsun eṣ-ṣalāt ile mezārum yā Resūla'llāh

ḳabūl:

1. **ḳabūl:**
Gazel 68
Mısra: **5**
Benimseme, kabullenme, uygun görme, kabul.
Maḥremümdür luṭf u cevri her ne olsa ol ḳabūl
Ḳılmasa ʿuşşāḳı mecrūḥ eyleyüp ālāy-ı dost

2. **ḳabūle:**-*e*
Kaside 25
Mısra: **44**
Benimseme, kabullenme, uygun görme, kabul.
Ḳılıcuñ ʿarşa olsun āvīze
Bu duʿāyı ḳabūle dāl itdüm

3. **ḳabūle:**-*e*
Kaside 25
Mısra: **65**
Benimseme, kabullenme, uygun görme, kabul.
Budur ümmīd ola ḳabūle ḳarīn
Tā kim bī-ḳayd-ı iḫtilāl itdüm

4. **ḳabūle:**-*e*
Rübai 305
Mısra: **3**
Benimseme, kabullenme, uygun görme, kabul.
Yoḳ edʿiyemüz gerçi ḳabūle layıḳ
Sen faẕluñ ile eyle
İlāhī maḳbūl

ḳabūl eyle:

1. **ḳabūl eyle:**
Gazel 280
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kabul etmek.
Ġubār-ı der-gehüñ olmaḳluġa ḳabūl eyle
Bu ḫāk-i pāyüñe ḳıl şefḳat es-selāmu ʿaleyk

2. **ḳabūl eyle:**
Gazel 312
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kabul etmek, razı olmak.
Āteş-i ḥasretle sūzān olmasun raḥm it aña
Ḫāk-i pāyuñdur
Naḥīfī bendeñi eyle ḳabūl

3. **ḳabūl eyle:**
Kaside 5
Mısra: **69**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kabul etmek.
Her ne deñlü bende-i küstāḫ isem eyle ḳabūl
Ḥaḳ bilür kim ḫidmetüñde bī-riyāyam bī-riyā

4. **ḳabūl eyle:**
Kaside 8
Mısra: **171**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kabul etmek.
Der-i luṭfuñda beni bendelüge eyle ḳabūl

Eyleme ben ḳuluñı dāḫil-i bezm-i aġyār

5. **ḳabūl eyle:**
Kaside 28
Mısra: **67**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kabul etmek.
Ḫudāvendā bu ʿöẕrüm dest-i luṭfuñla ḳabūl eyle
Perīşān sözlerüm fi'l-cümle mānend-i serābumdur

6. **ḳabūl eyle:**
Kıt'a 32
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kabul etmek.
Gelüp ben pāyuña yüz sürmede yüz biñ ḳuṣūr itdüm
Hemān ey şāh-ı ḥüsnüm sen benüm ʿözrüm ḳabūl eyle

7. **ḳabūl eyle:**
Rübai 85
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kabul etmek.
Der-gāhuña ben ḫāki daḫi eyle ḳabūl
Ḫāk eylemeden cismümi derd-i ḥasret

8. **ḳabūl eyle:**
Rübai 309
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kabul etmek.
Luṭf eyle Naḥīfī ne ḳadar mücrim ise
Ey şāh-ı rusül bendelüge eyle ḳabūl

9. **ḳabūl eyle:**
Rübai 370
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kabul etmek, razı olmak.
Ben bende-i nā-çīzüñe iḥsān eyle
Luṭfuñla ḳabūl eyle benüm sulṭānum

10. **ḳabūl eyle:**
Rübai 492
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kabul etmek.
Lāyıḳ degülem gerçi der-i devletüñe
Luṭfuñla ḳabūl eyle beni ḫidmetüñe

<u>ḳabūl eylemişem:</u>

1. **ḳabūl eylemişem:**-*miş, -em*
Kıt'a 21
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kabul etmek.
Biñ cefālar eyler iseñ geçmezem ey meh senden
Ben seni cevr ü cefāñ ile ḳabūl eylemişem

<u>ḳabūl eyleye:</u>

1. **ḳabūl eyleye:**-*ye*
Gazel 98
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kabul etmek.
Bu Naḥīfī dil ü cānı saña ḳurbān ide gel
Dilerem anı ḳabūl eyleye Mevlā-yı Mecīd

<u>ḳabūl eyleyesiz:</u>

1. **ḳabūl eyleyesiz:**-*ye, -siz*
Rübai 208
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kabul etmek.
Yārī-i duʿā ile bu ben müştāḳı
Ol der-geh-i vālāya ḳabūl eyleyesiz

<u>ḳabūl it:</u>

1. **ḳabūl it:**
Gazel 428
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Onaylamak, benimsemek.
Benüm cürm ü ḫaṭādur cümle kārum yā Resūla'llāh
Ḳabūl it şefḳat eyle iʿtiẕārum yā Resūla'llāh

<u>ḳabūl itmem:</u>

1. **ḳabūl itmem:**-*me, -m*
Gazel 28
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Rıza göstermek.
Kūçe-i ḥālet-füzūnuñ ʿışḳına itmem ḳabūl
Virseler sensiz bu dehr-i miḥnet-ābādı baña

2. **ḳabūl itmem:**-*me, -m*
Gazel 411
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir şeye isteyerek veya istemeyerek peki deme, râzı olma, muvâfakat etme.
Ġam-ı ʿışḳuñla olsam pāre pāre yā Resūla'llāh
Ḳabūl itmem ġamuñdan ġayrı çāre yā Resūla'llāh

<u>ḳabūl-i feyż-i ʿışḳ-ı müstetāb:</u>

1. **ḳabūl-i feyż-i ʿışḳ-ı müstetāb:**
Kaside 1
Mısra: **44**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönle hoş gelen aşkın feyzinin kabulü.
Ḫüsn-i istiʿdād ile nerm it dilüñ esreb gibi
Bī-taʿab eyle ḳabūl-i feyż-i ʿışḳ-ı müstetāb

<u>ḳabūl-ı ḫātime itmez:</u>

1. **ḳabūl-ı ḫātime itmez:**-*mez*
Kıt'a 16
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade

Sonu yok anlamında kullanılmaktadır.
Tā rūz-ı ḥaşr idersem eger naʿt-i pāküñi
İtmez ḳabūl-ı ḫātime ẕikr-i feżāʾilüñ

ḳabūl-i ṭuʿma-i feyż-i reşād:

1. **ḳabūl-i ṭuʿma-i feyż-i reşād:**
Gazel 228
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Doğru yolda yürümenin feyizli azığının kabulü.
Ḳabūl-i ṭuʿma-i feyż-i reşād itmez ṭamaʿkārān
Bu ẕāhirdür ki fāsid olsa bir miʿde ṭaʿām almaz

ḳabż:

1. **ḳabża:**-*a*
Gazel 278
Mısra: **16**
Almak.
N'olsa gerek ḳadrüñe nisbet senüñ
Bencileyin pā-zede bir ḳabża ḫāk

ḳabża-i ḥükmüñdedür:

1. **ḳabża-i ḥükmüñdedür:**-*üñ, -de, -dür*
Gazel 45
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hükmün buyruğu.
Sen rıżā-yı pāküñ üzre ṣābit eyle ḳalbümi
Ḳabża-i ḥükmüñdedür taḳlīb-i ebṣār u ḳulūb

ḳabża-i teslīme:

1. **ḳabża-i teslīme:**-*i, -n, -e*
Kaside 19
Mısra: **169**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Emri ve hükmü altında tutmak.
Ḳanda ḳaṣd eylerse gelsün ḳabża-i teslīmine
Ḳanda ʿazm eylerse manṣūr ola yā Rab leşkeri

ḳaç:

1. **ḳaçma:**-*ma*
Gazel 15
Mısra: **7**
(Bir şeyi) Yapmayı istememek, geri durmak, kaçınmak, korkup çekinmek; korkmak.
Dil-i divāneden gel ḳaçma luṭf it terk-i cevr eyle
Bu vādīlerde olma ey ġazāl-i deşt-i istiġnā

2. **ḳaçma:**-*ma*
Gazel 236
Mısra: **9**
(Birinden veya bir şeyden) Kurtulmak için süratle uzaklaşmak.
Ḳaçma sulṭānum ṭarīḳuñ pīridür va'llāhi hem
Bu Naḥīfī ṣādıḳāne vaṣluña eyler heves

ḳaçan:

1. **ḳaçan:**
Gazel 81
Mısra: **5**
"Ne zaman, her ne vakit" anlamında soru zarfı.
Ḳaçan görseñ perīşānuñ idersin bunca istiġnā
Degül mi sen o şehsin kim bu nā-çār olmaġa bāʿiṣ

2. **ḳaçan:**
Gazel 180
Mısra: **1**
"Ne zaman, her ne vakit" anlamında soru zarfı.
O cādū-fen ḳaçan āġāze-i siḥr ü füsūn eyler
Felāṭūn olsa da āṣüftesi baḫṣ-i cünūn eyler

ḳadar:

1. **ḳadar:**
Gazel 113
Mısra: **6**
Ölçüsünde, derecesinde, gibi, dek, miktarda.
Ṭabībümüz eger ol āfet-i zamāne ise
ʿİlāc-ı Türkī ḳadar bir ʿilacumuz yoḳdur

2. **ḳadar:**
Gazel 338
Mısra: **4**
Ölçüsünde, derecesinde, gibi, dek, miktarda.
Ey āfitāb-ı ʿişve aña aġlaram hemān
Yoḳdur yanuñda ẕerre ḳadar raġbetüm benüm

3. **ḳadar:**
Gazel 474
Mısra: **4**
Ölçüsünde, derecesinde, gibi, dek, miktarda.
Ḳaṣd-ı dile tīr-i nigehin itmede per-tāb
Ṣanmañ ki baña ẕerre ḳadar eyler imāle

4. **ḳadar:**
Gazel 475
Mısra: **9**
Ölçüsünde, derecesinde, gibi, dek, miktarda.
Yaḳduñ bu ḳadar tāb-ı ḫasenle beni ammā
Bir vaḳt ola kim şems-i ruḫuñ ire zevāle

5. **ḳadar:**
Gazel 476
Mısra: **4**
Ölçüsünde, derecesinde, gibi, dek, miktarda.
Sen de inkār idemezsin hele ḳurbānuñ olam
Bu ḳadar şīve ile āfet-i cān oldıġuña

6. **ḳadar:**
Kaside 3
Mısra: **10**
Ölçüsünde, derecesinde, gibi, dek, miktarda.

Bir gün evvel ider āmāde zevād-ı rāhın
Ey göñül mūr ḳadar yoḳ mı senüñ iẕʿānuñ

7. **ḳadar:**
Kaside 5
Mısra: **83**
Ölçüsünde, derecesinde, gibi, dek, miktarda.
Rütbe-i ḳudret ḳadar ben naġme-senc-i naʿtüñem
İşte meydān-ı süḫan erbāb-ı naẕma eṣ-ṣalā

8. **ḳadar:**
Kaside 26
Mısra: **5**
Ölçüsünde, derecesinde, gibi, dek, miktarda.
Vücūd virme ġam-ı rūzgāra ẕerre ḳadar
Gel itme āh-ı taḫassürle ʿömrüñi ifnā

9. **ḳadar:**
Kıt'a 17
Mısra: **1**
Ölçüsünde, derecesinde, gibi, dek, miktarda.
Kemterīn bende ḳadar kesb-i şeref eyleyemem
Virseler rifʿat ü cāhın baña mīr ü şāhuñ

10. **ḳadar:**
Rübai 106
Mısra: **1**
Ölçüsünde, derecesinde, gibi, dek, miktarda.
Yoḳ ẕerre ḳadar kimsede ḫavl ü ḳuvvet
Ancaḳ o Ḳādir-i bī-zevālüñ ḳudret

11. **ḳadar:**
Rübai 219
Mısra: **3**
Ölçüsünde, derecesinde, gibi, dek, miktarda.
Bir kārda yoḳ ḳudretümüz ẕerre ḳadar
Hep ḳuvvetine ḳudretine muḥtācuz

12. **ḳadar:**
Rübai 299
Mısra: **3**
Ölçüsünde, derecesinde, gibi, dek, miktarda.
Yoḳ ẕerre ḳadar kimsede ḥükm-i şirket
Bī-çūn u çerā ḥāṣılı mülk Allāhuñ

13. **ḳadar:**
Rübai 311
Mısra: **3**
Ölçüsünde, derecesinde, gibi, dek, miktarda.
Ben ẕerre ḳadar nesneye ḳādir degülem
Tevfīḳuñ eger olmaz ise yār ü delīl

14. **ḳadar:**
Rübai 316
Mısra: **4**
Ölçüsünde, derecesinde, gibi, dek, miktarda.
Devrānumuz ol devr-i denīdür anda
Yoḳ ẕerre ḳadar kimsede āsāyiş-i ḥāl

15. **ḳadar:**
Rübai 380
Mısra: **4**
Ölçüsünde, derecesinde, gibi, dek, miktarda.
Yoḳ şüḳrüñe iḳtidār İlāhī ancaḳ
ʿAczüm ḳadar ümmīd-i mücāzāt iderem

16. **ḳadar:**
Rübai 470
Mısra: **3**
Ölçüsünde, derecesinde, gibi, dek, miktarda.
Ger ẕerre ḳadar ḳudretin iẓhār itse
Eyler yem-i ḫaḍrāyı bize sebz-i giyāh

ḳadd:

1. **ḳaddüñ:**-*üñ*
Gazel 96
Mısra: **9**
Boy II sevgilinin boyu.
Bu Naḥīfī ḳaddüñ evṣāfın dirince naẕmına
Gökde encüm ṣuda māhī cümlesi ḳıldı pesend

2. **ḳaddine:**-*i, -n, -e*
Gazel 106
Mısra: **7**
Boy II sevgilinin boyu.
ʿĀceb mi ḳaddine serv itse ser-fürū yārüñ
Ḳadīmī bende-i ser-der-hevālarındandur

3. **ḳaddüm:**-*üm*
Gazel 190
Mısra: **6**
Boy II sevgilinin boyu.
Çekdim kemān-ı fürḳat-i ebrū-yı dil-beri
Ṣanmañ cefā-yı çarḫ ile ḳaddüm ḫamīdedür

4. **ḳaddini:**-*i, -n, -i*
Gazel 277
Mısra: **4**
Boy II sevgilinin boyu.
Hem-civār-ı ḫānesin seyr itmege
Eyledi ol ḳaddini bālā ḳabaḳ

5. **ḳaddimi:**-*i, -m, -i*
Gazel 286
Mısra: **3**
Boy II sevgilinin boyu.
Ḳaddimi reh-güẕer-i yāra varup dāl itdüm
Beni pīr eyledüñ ey tāze cevānum diyerek

6. **ḳaddüñ:**-*üñ*
Gazel 305
Mısra: **4**
Boy II sevgilinin boyu.
Kākülleriñi eyleyicek böyle perīşān
Ḳaddüñ sipeh-i ʿışveye şekl-i ʿalem itdüñ

7. **ḳaddini:**-*i, -n, -i*
Gazel 307

Mısra: **4**
Boy II sevgilinin boyu.
Müjgānuñ ile ḫançer urup baġrına tīrüñ
Ebrūn ile ḳaddini kemānuñ da ḫam itdüñ

8. **ḳaddiñi:**-*i, -n, -i*
Gazel 390
Mısra: **7**
Boy II sevgilinin boyu.
Şevḳum artar güzelim ḳaddiñi gördükçe senüñ
İştiyāḳ-āver olur serv-i dil-ārā-yı vaṭan

9. **ḳaddüñ:**-*üñ*
Gazel 440
Mısra: **11**
Boy II sevgilinin boyu.
Serve teşbīh eylemek āsān idi ḳaddüñ senüñ
Ey nihāl-i ʿişve sende ḥüsn-i reftār olmasa

10. **ḳaddimi:**-*im, -i*
Gazel 456
Mısra: **11**
Boy II sevgilinin boyu.
Miṣāl-i dāl-i duʿā ḳaddimi dü tā iderem
Baña o server-i ḫūbān selām virdükçe

11. **ḳaddüñ:**-*üñ*
Gazel 499
Mısra: **5**
Boy II sevgilinin boyu.
Ḥaẕer ki miḥnet ile lām ider elüf ḳaddüñ
Belā-yı cāndur o şūḫuñ o ḳadd-i bālāsı

12. **ḳaddüñ:**-*üñ*
Kaside 7
Mısra: **12**
Boy II sevgilinin boyu.
Yoḳ baġçe-i evvel ü āḫirde muḥaṣṣal
Ḳaddüñ gibi bir serv-i ḫırāmān-ı şefāʿat

13. **ḳaddine:**-*i, -n, -e*
Kaside 11
Mısra: **21**
Boy II sevgilinin boyu.
Sidre ḳıldı ḳaddine şevḳ ile ʿarż-ı iḫtirām
Naġme-i ferḫunde-i yā min lehu ṭūbā ile

14. **ḳaddüñ:**-*üñ*
Matla 210
Mısra: **1**
Boy II sevgilinin boyu.
Ḫırām-ı nāz ile ḳaddüñ cihāna āfet eylersin
Gelürsin cāmiʿe ʿuşşāḳa ʿarż-ı ḳāmet eylersin

ḳadd ü ḳāmet:

1. **ḳadd ü ḳāmet:**
Gazel 99
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Boy, pos, endam.
Serv-ḳaddüñ sāyesin eyler ṭaleb bī-çāreler
Anlara ol ḳadd ü ḳāmet serv-i bālādan leẕīẕ

ḳadd-i āzādıña:

1. **ḳadd-i āzādıña:**-*ıñ, -a*
Tahmis 8
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kusursuz boy pos.
Gūyiyā cenge ṭurur nīze-güẕārān ṣaf ṣaf
Ḳadd-i āzādıña serv-i çemen olmış bende

ḳadd-i bālāsı:

1. **ḳadd-i bālāsı:**-*sı*
Gazel 499
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uzun boy II sevgilinin uzun boyu, uzun boylu sevgili.
Ḥaẕer ki miḥnet ile lām ider elüf ḳaddüñ
Belā-yı cāndur o şūḫuñ o ḳadd-i bālāsı

ḳadd-i cānān:

1. **ḳadd-i cānān:**
Matla 242
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin boyu.
Ser-āmeddür elifveş ḳadd-i cānān istiḳāmetde
Netīce vāḥid-i ke'l-elfdür ol serv ḳāmetde

ḳadd-i dil-cū:

1. **ḳadd-i dil-cū:**
Tahmis 10
Mısra: **47**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin gönül cezbeden boyu.
Beni üftāde-i ʿışḳ itdi bu ḳadd-i dil-cū
Şu gibi sürmendeyem rūy-ı niyāzum her sū

ḳadd-i ḫūbāna:

1. **ḳadd-i ḫūbāna:**-*a*
Kaside 8
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellerin endamı, boyu.
Ḳadd-i ḫūbāna meger itmege tevḳīr ancaḳ
Serv-i bāġ eyledi bu gülşen-i dehr içre ḳarār

ḳadd-i ḳıyāmet:

1. **ḳadd-i ḳıyāmet:**
Tahmis 10
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uzun boylu dilber.
Nedür ol ḳadd-i ḳıyāmet nedür ol ḫoş-reftār
Nedür ol şīve-i cān-baḫş u o rengīn eṭvār

ḳadd-i ḳıyāmet-ḫīzüñe:

1. **ḳadd-i ḳıyāmet-ḫīzüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 480
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade

Karışıklık çıkaran sevgilinin fidan boyu.
Ḳaṣd-ı reftār eyleseñ āşūb-gāh-ı ʿişvede
Fitne dāmen-gīr olur ḳadd-i ḳıyāmet-ḫīzüñe

ḳadd-i niyāzı:

1. **ḳadd-i niyāzı:**-*ı*
Kaside 25
Mısra: **46**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yalvaran boy II âşık.
Rūy-māl idüp āsitānuñda
Yine ḳadd-i niyāzı dāl itdüm

ḳadd-i serv-i şeh-nāza:

1. **ḳadd-i serv-i şeh-nāza:**-*a*
Gazel 70
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nazlı servi boylu sevgili.
Ki serv-endāmına yā Rab irüşdürme fenā bādın
O ḳadd-i serv-i şeh-nāza ilāhī ḳıl ʿaṭā ṣıḥḥat

ḳadd-i şimşār:

1. **ḳadd-i şimşār:**
Kaside 8
Mısra: **64**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şimşir ağaçlı boy II sevgilinin uzun boyu.
Gerçi kim sāye-i ʿulyāsı zemīne düşmez
İder efkende dil-i zārı o ḳadd-i şimşār

ḳadeh:

1. **ḳadeḥ:**
Gazel 90
Mısra: **4**
Su ve benzeri içkileri içmeye yarayan bardak II Şarap.
Farḳ idüpdür her naẓar ehli bugün meclisde kim
Şīve-i keyfiyyetüñle görinür şīrīn ḳadeḥ

2. **ḳadeḥ:**
Gazel 90
Mısra: **6**
Su ve benzeri içkileri içmeye yarayan bardak II Şarap.
Destüñe şol dem varıcaḳ anı sen nūş eyledüñ
Nūr-ı rūyuñda olupdur gūyiyā pervīn ḳadeḥ

3. **ḳadeḥ:**
Gazel 90
Mısra: **8**
Su ve benzeri içkileri içmeye yarayan bardak II Şarap.
ʿIşḳ-ı yār içün ṣunupdur şimdi sāḳī destüme
Girye ḳılmasun diyü bu demde bir pīşīn ḳadeḥ

4. **ḳadeh:**
Gazel 464
Mısra: **9**
Su ve benzeri içkileri içmeye yarayan bardak II Şarap.
Elüñden bir ḳadeh nūş eylesek ʿaḳlı ḫarāb eyler
Ayaḳ gezdürmemüz lāzım degül mey-ḫāne mey-ḫāne

ḳādeh duʿāsını:

1. **ḳādeh duʿāsını:**-*n, -ı*
Gazel 499
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İçkilerin, boğazı dar şişeden, sürahiden kadehe dökülürken duyulan kul-kul sesini ayyaşlar duaya benzetmiş ve harâbât âlemlerinde kadehler doldurulurken rintlerin aldıkları ihtimam ve haz, duayı dinlemek ve duaya iştirak etmek manzarası olarak sunulmuştur. Bunun yanı sıra, kadeh duasının şerhi olarak telif edilen birtakım eserlerde, Hz. Muhammed'in Miraç gecesi Burak'a binip Allah'a ulaşma yolunda ilerlerken yeşil bir kadeh görmesi ve onun mahiyetini döndükten sonra sorması, Cebrail Aleyhisselam'ın O'na ve ümmetine kadeh duasının gönderildiğini söylemesi, bu duayı okuyanın günahlarının affedileceği, hastaya okunması hâlinde hastanın şifa bulacağı, bu duanın bir kimsenin kefenine yazılması veya suya okunup mezarına dökülmesi durumunda onun kabir azabı duymayacağı, duayı okuyanın kıyamette huzurlu olacağı, dileğinin kabul olacağı vb. faziletleri olduğu söz konusu edilmiştir. Detaylı bilgi ve divan şiirine yansımaları için bkz. CEYLAN, 2005: 182-193; ONAY, 228-229.
Ḳādeh duʿāsını yārān beyāża çekmez idi
Dürüst olmasa sāḳī-i bezmüñ imlāsı

ḳadeh-peymā-yı ʿayş u nūşıyuz:

1. **ḳadeh-peymā-yı ʿayş u nūşıyuz:**-*ı, -yuz*
Gazel 229
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eğlenme ve içme kadehini ölçen II sarhoş.
Öyle bir bezmüñ ḳadeh-peymā-yı ʿayş u nūşıyuz
Kim ne fikr-i şaḥne var anda ne pervā-yı ʿases

ḳadem:

1. **ḳadem:**
Gazel 60
Mısra: **4**
Adım.
Eger refīḳ muvāfiḳ olursa cennet olur
Velī muḫālif ile her ḳadem hezār ʿaẕāb

2. **ḳademde:**-*de*
Gazel 451
Mısra: **10**
Adım.

Bu rāḥ-ı pür-ḫaṭardur bunda ḥaẕer gerekdür
Her bir ḳademde eyle eṭvār-ı āgehāne

3. **ḳademüñ:**-*üñ*
Kaside 12
Mısra: **26**
Adım.
Teşrīfüñi çün zaḥme-keşān eyledi merhem
Virdi ḳademüñ ẕevḳ u ṣafā pīr ü cevāna

4. **ḳademin:**-*in*
Kıt'a 33
Mısra: **3**
Adım.
Ḳademin merdümek-i dīdeye vaż‘ itse revā
Ol ki ḫāk-i ḳademüñden bir işāretle gele

5. **ḳademüñ:**-*üñ*
Rübai 367
Mısra: **2**
Adım.
Ḫāk-i reh olup saña ten-i sūzānum
Olsun ḳademüñ ḫākine ḳurbān cānum

6. **ḳademüñ:**-*üñ*
Rübai 545
Mısra: **3**
Adım.
Gel gel ḳademüñ ḫākini küḥl eyle baña
Sensüz gözüme görünmez oldı bir şey

ḳadem eyleyüp:

1. **ḳadem eyleyüp:**-*yüp*
Kaside 9
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Adım atmak, bir yere doğru yönelmek.
Eyleyüp Bābü’s-selāma şevḳ ile vaż‘ı ḳadem
Ḳalbümi ḥayret-fezā-yı yād-ı Rıḍvān eylesem

ḳadem-i aḥmed-i muḫtāre:

1. **ḳadem-i aḥmed-i muḫtāre:**-*e*
Kaside 12
Mısra: **36**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hz. Muhammet'in ayak basması.
Ey māh-ı ‘ulā pādişeh-i şehr-i şerāfet
Olduñ ḳadem-i Aḥmed-i Muḫtāre nişāne

ḳadem-i ‘ālī-şān:

1. **ḳadem-i ‘ālī-şān:**
Rübai 555
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şanı yüce ayak izi.
Ey kāş o mübārek ḳadem-i ‘ālī-şān
Tā merdüm-i çeşmümde ideydi güẕeri

ḳadem-i ‘arş-maḳdemin:

1. **ḳadem-i ‘arş-maḳdemin:**-*in*
Kıt'a 15
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arş makamına ayak basmak II Miraç gecesine telmih vardır.
Ey dil ḫayāl idüp ḳadem-i ‘arş-maḳdemin
Na‘līn-i pāk-i Aḥmed-i Muḫtāra sür yüzüñ

ḳadem-i ‘izzetüñe:

1. **ḳadem-i ‘izzetüñe:**-*üñ, -e*
Rübai 492
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Izzetin adımı.
Bir gerd-i ḫaḳīrem beni mehcūr itme
Yüz sürmege geldüm ḳadem-i ‘izzetüñe

ḳadem-i muḫteremüñ:

1. **ḳadem-i muḫteremüñ:**-*üñ*
Gazel 360
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uğurlu gelişi.
Sensin ol nur-ı Ḫudā kim ḳadem-i muḫteremüñ
Eyledi cilve-geh-i arż u semāyı pür-zeyn

ḳadem-i şāh-ı cihān olmaz:

1. **ḳadem-i şāh-ı cihān olmaz:**-*maz*
Kaside 21
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya padişahının adım attığı yer olmak.
Ḳadem-i şāh-ı cihān olmaz idi būse-gehi
Olmasaydı başınuñ devleti Sa‘d-ābāduñ

ḳadem-rencīde ḳılmaz:

1. **ḳadem-rencīde ḳılmaz:**-*maz*
Gazel 73
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tenezzül edip gelmek.
Bu zemīne bir ḳadem-rencīde ḳılmaz ol cevān
Ey Naḥīfī n’eylesün ‘āşıḳ daḫi eyler sükūt

ḳadem-sāy-ı tenezzül:

1. **ḳadem-sāy-ı tenezzül:**
Gazel 455
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Razı olmanın ayak süreni, kabul edeni.
Ḫāke başma olmasun rencīde pāy-ı nāzüküñ
Ol ḳadem-sāy-ı tenezzül çeşm-i giryān üstüne

ḳademüñ başdığı:

1. **ḳademüñ başdıġı:**-*üñ, -dıġ, -ı*
Matla 158
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayak basmak.
Tūtiyādur ḳademüñ başdıġı yer ḫāk degül
Bilmeyen ḳadrin anuñ ṣāḥib-i idrāk degül

ḳad-i bālāya:

1. **ḳad-i bālāya:**-*ya*
Gazel 524
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uzun boylu dilber.
Niçe demdür ki ben de pāy-māl-i ḥasretem böyle
Benüm dest-i ümmīdüm ol ḳad-i bālāya degmez mi

ḳad-i şimşādıña:

1. **ḳad-i şimşādıña:**-*ı, -ñ, -a*
Gazel 218
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şimşir ağacına benzeyen boy. II sevgilinin boyu bağlamında.
Ḳad-i şimşādıña beñzer senüñ serv-i çemān olmaz
Bu gülşende hele mānendüñ ey rūḥ-ı revān olmaz

ḳadīm:

1. **ḳadīmi:**-*i*
Rübai 112
Mısra: **4**
Öncesi bilinmeyen.
ʿĀlem niçe fehm eyleye ẕāt-ı pāküñ
İdrāk ide mümkin mi Ḳadīmi ḥādiṯ

ḳadīmī:

1. **ḳadīmī:**
Gazel 53
Mısra: **4**
Eski, öncesi bilinmeyen.
Ser-ā-pā maḥrem-i bezm-i viṣālüñ bü'l-heveslerdür
Ḳadīmī āşinālar ser-be-ser mehcūrlardur hep

2. **ḳadīmī:**
Gazel 106
Mısra: **8**
Eski, öncesi bilinmeyen.
ʿĀceb mi ḳaddine serv itse ser-fürū yārüñ
Ḳadīmī bende-i ser-der-hevālarındandur

3. **ḳadīmī:**
Gazel 185
Mısra: **4**
Eski, öncesi bilinmeyen.
ʿAceb mi gelse gāhī aña dest-āvīz-i ḥasretle
Dil-i mecrūḥ ile ġamzeñ ḳadīmī āşinālardur

4. **ḳadīmi:**
Gazel 497
Mısra: **6**
Eski, öncesi bilinmeyen.
Celīs olduḳda gāhī bezm-i meyde nev-heveslerle
Ḳadīmi āşinālar mübtelālar yāda gelmez mi

ḳādir:

1. **ḳādirdür:**-*dür*
Kaside 3
Mısra: **109**
Muktedir, gücü yetme.
Baḥr-ı ʿUmmān ise ʿişyānum eger ḳādirdür
Ḳaṭre-i kemter ile ʿafve yem-i ġufrānuñ

2. **ḳādir:**
Kaside 11
Mısra: **54**
Muktedir, gücü yetme.
Yoḫsa ey faḫr-ı cihān-ı ḥaḳḳ-ı edā-yı medḥüñe
Kimseler ḳādir degül imlā ile inşā ile

3. **ḳādir:**
Kaside 22
Mısra: **46**
Muktedir, gücü yetme.
Rumūz-ı ḥikmetde her şaḫṣ-ı ʿāmī vāḳıf olsun mı
Ne ḳādir ḥall ü keşfe bilmeyen fenn-i muʿallāyı

4. **ḳādir:**
Kaside 26
Mısra: **2**
Her şeye gücü yeten Allah.
Gel ey dil eyleme bīhūde āh ü vāveylā
Virür murādını ol Ḥayy ü Ḳādir ü Dānā

5. **ḳādir:**
Kıt'a 6
Mısra: **5**
Bir işe gücü yeten, o işi yapacak güç ve bilgiye sahip olan.
Öyle Ḳādir Ḥakīm ü ʿĀdildür
Ḥikmetinden suʾāl olınmaz hīç

6. **ḳādir:**
Matla 122
Mısra: **2**
Bir işe gücü yeten, o işi yapacak güç ve bilgiye sahip olan.
Olamam ḥimmet-i ḫalḳ ile murāda fāʾiz
Neye ḳādir baña kendüm gibi ʿabd-i ʿāciz

7. **ḳāḍir:**
Murabba 9
Mısra: **13**
Her şeye gücü yeten Allah.
Çü sensin Ḳāḍir ü ʿĀlim
Bilürsin cümle aḥvālüm

8. **ḳādir:**
Rübai 5
Mısra: **3**
Muktedir, gücü yetme.
Ben şükr ü senāya yine ḳādir degülem
Sensin saña şāyeste senāya dānā

9. **ḳādir:**
Rübai 56
Mısra: **2**
Muktedir, gücü yetme.
Müstaġrıḳam iḥsān ü ʿaṭāya yā Rab

Ḳādir degülem ḥamd
ü s̱enāya yā Rab

10. **ḳādir:**
Rübai 84
Mısra: **4**
Her şeye gücü yeten Allah.
Fermānuña ser-beste ser-ā-ser ʿālem
Ey Ḳādir ü Ḳayyūm senüñdür ḳuvvet

11. **ḳādir:**
Rübai 97
Mısra: **2**
Her şeye gücü yeten Allah.
Sensin Ṣamed ü Kebīr ü Rezzāḳ u Muḳīt
Sensin Eḥad ü Ḳādir ü Muḥyī vü Mümīt

12. **ḳādir:**
Rübai 157
Mısra: **3**
Muktedir, gücü yetme.
Ḳādir degülem medḥüñe ben sulṭānum
Ancaḳ ġarażum ʿarż-ı ʿubūdiyyetdür

13. **ḳādir:**
Rübai 164
Mısra: **4**
Muktedir, gücü yetme.
Ḫāṭırda yoġ iken ider iʿṭā-yı merām
Ol Ḳādir ü Ḳayyūm o Ḫudāvend-i Şekūr

14. **ḳādir:**
Rübai 173
Mısra: **3**
Muktedir, gücü yetme.
Maḫlūḳ-ı żaʿīfüñ neye ḳādir yā Rab
Senden olur iḥsān u ʿaṭā sendendür

15. **ḳādir:**
Rübai 199
Mısra: **2**
Muktedir, gücü yetme.
Ey erḥam ü Raḥmān ü Mucīb-i muẓ̇ṭar
Ey Ḳādir ü Ḳayyūm u Celīl-i Ekber

16. **ḳādirdür:**-*dür*
Rübai 214
Mısra: **3**
Muktedir, gücü yetme.
İnṣāf ile fikr eyle neye ḳādirdür
Kendüñ gibi bir ʿabd-i z̤elīl ü ʿāciz

17. **ḳādir:**
Rübai 218
Mısra: **3**
Her şeye gücü yeten Allah.
Ḳādir mi seni eyleye ʿizzetde mekīn
Bir sencileyin ʿabd-i z̤elīl ü ʿāciz

18. **ḳādir:**
Rübai 240
Mısra: **3**
Muktedir, gücü yetme.
Sulṭānumı vaṣf itmege ḳādir degülem
Maḳṣūd hemān eylemedür ḥālümi ʿarż

19. **ḳādir:**
Rübai 277
Mısra: **1**
Muktedir, gücü yetme.
Ben naʿtine ḳādir degülem ol māhuñ
Yaʿnī ki o peyġām-ber-i ʿālī-cāhuñ

20. **ḳādir:**
Rübai 303
Mısra: **4**
Muktedir, gücü yetme.
ʿAcz eder iken cümle edā-yı şükre
Ḳādir ki olur bencileyin ʿabd-i z̤elīl

21. **ḳādir:**
Rübai 304
Mısra: **1**
Muktedir, gücü yetme.
Sensin sen eyā Ḳādir ü Rezzāḳ u Celīl
Ḥayret-zedegān-ı ġam ü endūha delīl

22. **ḳādir:**
Rübai 311
Mısra: **3**
Muktedir, gücü yetme.
Ben z̤erre ḳadar nesneye ḳādir degülem
Tevfīḳuñ eger olmaz ise yār ü delīl

23. **ḳādir:**
Rübai 355
Mısra: **1**
Her şeye gücü yeten Allah.
Ey Rabb-i Eḥad Ḳādir ü Ḥayy u Ḳayyūm
Bī-ecr ü ʿivaż ʿāleme rızḳuñ maḳsūm

24. **ḳādir:**
Rübai 376
Mısra: **4**
Muktedir, gücü yetme.
Bir bende-i ʿācizem meded itmez iseñ
Ḳādir degülem nesneye ḳāṣırdur elüm

25. **ḳādir:**
Rübai 412
Mısra: **1**
Her şeye gücü yeten Allah.
Rabb-i Eḥad ü Vāḥid ü Ḳādir sensin
Berr ü Ṣamed ü Bāṭın u Ẓāhir sensin

26. **ḳādir:**
Rübai 441
Mısra: **1**
Her şeye gücü yeten Allah.
Mevlā-yı Ṣamed Ḳādir ü Mācid sensin
Maʿbūd-ı eḥad İlāh-ı Vāḥid sensin

27. **ḳādir:**
Rübai 462
Mısra: **2**
Her şeye gücü yeten Allah.
Ey ḳullarına erḥam ü Raḥmān Allāh
Ferd ü Ṣamed ü Ḳādir ü Mennān Allāh

28. **ḳādir:**
Rübai 485

Mısra: **4**
Her şeye gücü yeten Allah.
Maẕlūm ile ẓālim saña olmaz maḫfī
Ey Münteḳım ü Ḳādir ü Ḳayyūm Allāh

29. **ḳādir:**
Rübai 526
Mısra: **3**
Muktedir, gücü yetme.
Biz luṭfuña şükr itmege ḳādir degülüz
Sensin yine şükre viren istiʿdādı

30. **kādir:**
Tarih 4
Mısra: **4**
Muktedir, gücü yetme.
Vāriṣ ü dāʿim ü Bāḳī eḥad-ı bī-endād
Mālikü'l-mülk ü Ṣamed Kādir ü Ḳayyūm ü Vedūd

<u>ḳādir gelse:</u>

1. **ḳādir gelse:**-*se*
Kıt'a 38
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gücü yetmek.
Bu ẓāhir kim penāh ü mültecā ʿadd itdigi ādem
Degüldür defʿa ḳādir gelse ḫ∨āb-ı ġaflet-efşānı

<u>ḳādir ola:</u>

1. **ḳādir ola:**-*a*
Kaside 28
Mısra: **77**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gücü yetmek, muktedir olmak.
Neye ḳādir ola bendeñ duʿādan ġayrı sulṭānum
Der-i der-gāhuña tuḥfem ḳuṣūr-ı bī-ḥisābumdur

2. **ḳādir ola:**-*a*
Rübai 403
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gücü yetmek, muktedir olmak.
Senden meded olmazsa kerem olmazsa
Yā Rab neye ḳādir ola ʿāciz insān

3. **ḳādir ola:**-*a*
Rübai 445
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gücü yetmek, muktedir olmak.
Ol Vāhid-i bī-şerīkdendür iḥsān
Yoḫsa neye ḳādir ola ʿāciz insān

<u>ḳādir olamaz:</u>

1. **ḳādir olamaz:**-*a, -maz*
Rübai 516
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gücü yetmek, muktedir olmak.
Bī-ḳudret ü bī-meşiyyet-i Rabb-i İlāh
Bir nesneye ḳādir olamaz bende vü şāh

<u>ḳāḍir olmazsın:</u>

1. **ḳāḍir olmazsın:**-*maz, -sın*
Gazel 370
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gücü yetmek, muktedir olmak.
Ḳāḍir olmazsın cevāba şermden rūz-ı ḥisāb
Gel beni aġlatma eşk-i bī-şümārumdan ṣaḳın

<u>ḳādir olsa:</u>

1. **ḳādir olsa:**-*sa*
Rübai 64
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gücü yetmek, muktedir olmak.
Yoḳ saña ne evvel ü ne āḫir yā Rab
Sensin ne murāduñ olsa Ḳādir yā Rab

<u>ḳādir olur:</u>

1. **ḳādir olur:**-*ur*
Rübai 56
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gücü yetmek, muktedir olmak.
Ben ẕerre degül bir yere gelse ʿālem
Kim ḳādir olur şükrüñ edāya yā Rab

2. **ḳādir olur:**-*ur*
Rübai 175
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gücü yetmek, muktedir olmak.
Kim ḳādir olur menʿ ü ʿaṭāya yā Rab
Ser-cümle hemān menʿ ü ʿaṭā sendendür

<u>kādir ü ḳāhir olduñ:</u>

1. **ḳādir ü ḳāhir olduñ:**-*du, -ñ*
Murabba 2
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Değer ve kahredici olmak.
Sen olduñ Ḳādir ü Ḳāhir
Meded senden meded mevlā

<u>ḳādir ü vehhāb-ı kerīm:</u>

1. **ḳādir ü vehhāb-ı kerīm:**
Rübai 46
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kudretli ve nimet veren Allah.
Sendendür eyā Ḳādir ü Vehhāb-ı Kerīm
Medyūna edā merdüm-i bīmāra devā

<u>kādir-i ʿālī-şıfāt:</u>

1. **ḳādir-i ʿālī-ṣıfāt:**
Murabba 6
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sıfatı yüce Kâdir II Her şeyi yapabilme gücü olan Allah.
Ey Ḳādir-i ʿālī-ṣıfāt
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

ḳāḍir-i bī-çūna:

1. **ḳāḍir-i bī-çūna:**-*a*
Rübai 446
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eşi benzeri olmayan kudret sahibi Allah.
Ol Ḳāḍir-i Bī-çūna gerek ḥamd ü ṣenā
Kim niʿmeti olmaḳda ʿibāda efzūn

ḳādir-i bī-zevālüñ:

1. **ḳādir-i bī-zevālüñ:**-*üñ*
Rübai 106
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ḳādir-i bī-zevāl.
Yoḳ ẕerre ḳadar kimsede ḥavl ü ḳuvvet
Ancaḳ o Ḳādir-i bī-zevālüñ ḳudret

ḳādir-i ekremsin:

1. **ḳādir-i ekremsin:**-*sin*
Rübai 444
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kerimlerin Allah'ı.
Her ḥāl ile sen ḳullarıña erḥamsın
Maʿbūd-ı Ġanī vü Ḳādir-i ekremsin

ḳādir-i muṭlaḳsın:

1. **ḳādir-i muṭlaḳsın:**-*sın*
Rübai 442
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dilediğini yapmakta serbest olan tek kudret sahibi.
Faʿʿāl-i murād ü Ḳādir-i muṭlaḳsın
ʿAllām ü Ḫabīr ü ḳāʾil-i eṣdaḳsın

ḳādir-i ṣāḥib-kemāl:

1. **ḳādir-i ṣāḥib-kemāl:**
Murabba 6
Mısra: **90**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Olgunluk sahibi her şeye gücü yeten II Allah.
Ey pādişāh-ı bī-zevāl
V'ey Ḳādir-i ṣāḥib-kemāl

kadr:

1. **ḳadrini:**-*i, -n, -i*
Gazel 261
Mısra: **16**
Değer, kıymet.
De Naḥīfī esicek bāġ-ı tene bād-ı ecel
Bilüben ḳadrini el baġlaya ḫūbān ṣaf ṣaf

2. **ḳadri:**-*i*
Gazel 271
Mısra: **3**
Değer, kıymet.
Bilinmez ʿāṣıḳuñ ḳadri zamāne içre sulṭānum
Ṣadāḳatle güzel sevmek bu ḫalḳa ʿayb ü ʿār ancaḳ

3. **ḳadrüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 278
Mısra: **15**
Değer, kıymet.
N'olsa gerek ḳadrüñe nisbet senüñ
Bencileyin pā-zede bir ḳabża ḫāk

4. **ḳadr:**
Kaside 5
Mısra: **22**
Değer, kıymet.
Ẕāt-ı pāküñ maẓhar-ı levlāke ḳıldı Kirdigār
Ḥabbeẕā ʿunvān u ḳadr ü ʿizz ü rifʿat ḥabbeẕā

5. **ḳadr:**
Kaside 16
Mısra: **16**
Değer, kıymet.
Bezm-i ʿālemde muḥaṣṣal ḥulel-i cennetden
Şeref ü ḳadr ü celāl ile muʿaẓẓamdur bu

6. **ḳadr:**
Kaside 24
Mısra: **13**
Değer, kıymet.
Ne paşa kim kemāl-i zīb ü ferr ü ḳadr ü cāhından
Serīr-i cān-fezāsı ṭāʿna-zendür taḫt-ı ḫaḳana

7. **ḳadrini:**-*i, -n, -i*
Matla 125
Mısra: **2**
Değer, kıymet.
Ḥarf-i ʿillet gibi yanında ʿadū-yı menḥūs
Ḳadrini eyledi nāḳış o perinüñ efsūs

8. **ḳadrüñ:**-*üñ*
Matla 212
Mısra: **1**
Değer, kıymet.
N'ola ḳadrüñ senüñ ʿālī ise aʿlādan ednādan
Ġaraż sensin eyā Maḥbūb-ı Ḥaḳ remz-i evednāda

9. **ḳadrüñ:**-*üñ*
Rübai 289
Mısra: **2**
Değer, kıymet.
Sensin o şeh-i ṣadr-nişīn-i levlāk
Kemter görinür ḳadrüñ nisbet eflāk

10. **ḳadrin:**-*in*
Tarih 28
Mısra: **27**
Değer, kıymet.
Müslim-i ṣāḥib-baṣīret fehm ider ḳadrin anuñ
Ṭayy-ı güftār idelüm -

ḳadr ü cāh-ı şefāʿatle:

1. **ḳadr ü cāh-ı şefāʿatle:**-*le*
Matla 133
Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şefaatin makamı ve kıymeti.
İdüp ḳadr ü cāh-ı şefāʿatle erfaʿ
Seni ḳıldı mevlā şefīʿ u müşeffaʿ

ḳadr ü ʿıyd itsün:

1. **ḳadr ü ʿıyd itsün:**-*sün*
Tarih 16
Mısra: **51**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kıymet ve bayram etmek.
Ḳadr ü ʿıyd itsün şeb ü rūzın ṣafā-yı ḳalb ile
Ḥıfẓ idüp ẕāt-ı şerīfin her nefes Rabb-i İlāh

ḳadr ü kıymeti:

1. **ḳadr ü ḳıymeti:**-*i*
Gazel 291
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir şeyin değeri ve önemi.
Kemāl-i maʿrifetdür ādemi mümtāz iden yoḫsa
Nedür ʿālemde ḳadr ü ḳıymeti bir ḫāk-i nā-çīzüñ

ḳadr ü kıymetüm:

1. **ḳadr ü ḳıymetüm:**-*üm*
Gazel 26
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir şeyin değeri ve önemi.
Bilmez yine benüm o perī ḳadr ü ḳıymetüm
İtsem yolında cān ü teni cümleten fedā

2. **ḳadr ü ḳıymetüm:**-*üm*
Gazel 354
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Değer ve kıymet.
Ṣāʿir-i şūride-ṭabʿam ʿāṣıḳ-ı pākīze-dil
Bilmez ol şūḫ-ı cefā-endīşe ḳadr ü ḳıymetüm

ḳadr-i ʿāṣıḳı:

1. **ḳadr-i ʿāṣıḳı:**-*ı*
Gazel 115
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşkın kıymeti.
Tāzedür ʿayb eylemeñ bilmezse ḳadr-i ʿāṣıḳı
Tāzedür tāze benüm o gül-ʿiẕārum tāzedür

ḳadri bilinmez:

1. **ḳadri bilinmez:**-*mez*
Matla 263
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kıymeti, değeri bilinmek.
Hecr-i ebrūsı hilāl itdi vücūd-ı bedri
Bir güzeldür ki o meh-pāre bilinmez ḳadri

ḳadr-i cevher-i ẕat-ı nikū-kārın:

1. **ḳadr-i cevher-i ẕat-ı nikū-kārın:**-*ın*
Tarih 6
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Iyi işlerin zatının cevherinin kıymeti.
Şehenşāh-ı cihānuñ naẓre-i iksīr-i teʾs̱īri
Muẕāʿaf itdi ḳadr-i cevher-i ẕat-ı nikū-kārın

ḳadr-i dil-i ʿuşşāḳı:

1. **ḳadr-i dil-i ʿuşşāḳı:**-*ı*
Tahmis 8
Mısra: **43**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Âşıkların gönlünün kıymeti.
Şanma fehm eyleyeler ḳadr-i dil-i ʿuşşāḳı
Ḳadrüñi seng-i muṣallāda bilüp ey Bāḳī

ḳadr-i edā-yı naẓmuñ:

1. **ḳadr-i edā-yı naẓmuñ:**-*uñ*
Gazel 156
Mısra: **34**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şiirin edasının kıymeti.
Cevāhir ḳıymetin sarrāf-ı ḥāẕiḳ fehm ider elbet
Bilen ḳadr-i edā-yı naẓmuñ ol ṣāḥib-baṣīretdür

ḳadr-i ḫādimān-ı naʿt-i pāk-i muṣṭafā:

1. **ḳadr-i ḫādimān-ı naʿt-i pāk-i muṣṭafā:**
Kaside 5
Mısra: **72**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tertemiz Mustafa'nın na'tının hizmetkarlarının kıymeti.
Ḳanda tevḳīr-i süḫan-sencān-ı naẓm-ı midḥatüñ
Ḳanda ḳadr-i ḫādimān-ı naʿt-i pāk-i Muṣṭafā

ḳadr-i hüneri:

1. **ḳadr-i hüneri:**-*i*
Gazel 507
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hünerin kadrini bilenler,kişiler.
Meşḳ-ı ʿışḳ itmege var idi Naḥīfī iḳbāl
Bilse ḳadr-i hüneri ʿaṣrumuzuñ tāzeleri

ḳadr-i maʿrifet:

1. **ḳadr-i maʿrifet:**
Gazel 107
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Marifete verilen değer.
Ḫudā vücūdını ḥıfẓ eylesün ḫaṭālardan

Ki ḳadr-i maʿrifet añlar şeh-i mümecceddür

ḳadr-i metāʿ-ı kārı:

1. **ḳadr-i metāʿ-ı kārı:**-*ı*
Gazel 265
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Iş sermayesinin kıymeti.
Bilinür her kişinüñ ḳadr-i metāʿ-ı kārı
Çünki dellāl-i felek eyleye pīrāye-i sūḳ

ḳadr-ı ʿuşfūr itdi:

1. **ḳadr-ı ʿuşfūr itdi:**-*di*
Kaside 27
Mısra: **80**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Serçe kuşunun kıymeti etmek II Mecazen kıymaetsizleştirmek.
Ben Hümāyam dir iken evc-i meʿānīde bugün
itdi ebnā-yı zamān ḳüdrümi ḳadr-ı ʿuşfūr

ḳadr-i viṣāli:

1. **ḳadr-i viṣāli:**-*i*
Gazel 500
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşmanın değeri/kıymeti.
Bī-derd-i ʿışḳ olanlar ḳadr-i viṣāli bilmez
İtme ḥarīf-i meclis her şaḫṣ-ı bī-meẕāḳı

ḳadr-i ẕātını:

1. **ḳadr-i ẕātını:**-*ı, -n, -ı*
Kaside 23
Mısra: **49**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kişiliğinin değeri.
Bilür efrād-ı ümmet gerçi ḳadr-i ẕātını ammā
Hele bir kerre görsün vaḳt-i ʿilm-i rūşenā gelsün

ḳadrin bilmeyen:

1. **ḳadrin bilmeyen:**-*me, -yen*
Matla 158
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kadrini bilmek, hak ettiği değeri vermek.
Tūtiyādur ḳademüñ başdıġı yer ḫāk degül
Bilmeyen ḳadrin anuñ ṣāḥib-i idrāk degül

ḳadrin bilürsin:

1. **ḳadrin bilürsin:**-*ür, -sin*
Kıt'a 27
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kadrini bilmek, hak ettiği değeri vermek.
Bu Nahīfī ḳuluñuñ ṣoñra bilürsin ḳadrin
Gerçi bilmezlük ile şimdi cefā eylersin

ḳadrini bil:

1. **ḳadrini bil:**
Rübai 275
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Değerini bilmek, yararlanmak.
Bil ḳadrini ol şeh-i nübüvvet-cāhuñ
Kim oldı delīli rāhı her gümrāhuñ

ḳadrini bilmedüñ:

1. **ḳadrini bilmedüñ:**-*me, -dü, -ñ*
Gazel 35
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gereken değeri vermek, kıymetini bilmek, takdir etmek.
Bilmedüñ ḳadrini ḥayfā ki esīr olmış iken
Bu Nahīfī gibi bir ʿāşıḳ-ı ġam-ḫ∨ār saña

ḳadriñi bilmez:

1. **ḳadriñi bilmez:**-*i, -mez*
Gazel 26
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kadrini bilmek, hak ettiği değeri vermek.
Bir Naḥīfīyā seni çoḳ cüst-cū ider
Şimdi egerçi ḳadriñi bilmez o bī-vefā

ḳadrini bilür:

1. **ḳadrini bilür:**-*i, -n, -i, -ür*
Kaside 16
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **Deyim**
Değerini bilmek; değerinin farkında olmak.
Ḳadrini ehl-i saʿādet bilür ancaḳ anuñ
Naẓar-ı ʿārife bir emr-i müfaḫḫamdur bu

ḳadrüm bilüp:

1. **ḳadrüm bilüp:**-*üm, -üp*
Gazel 361
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Deyim**
Değerini bilmek; değerinin farkında olmak.
Ey Naḥīfī bilüp ol serv-i dil-ārā ḳadrüm
Tūtiyā-sāz ola biñ ḥasret ile ḫākümden

ḳadrüñ bileler:

1. **ḳadrüñ bileler:**-*üñ, -e, -ler*
Gazel 403
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Değerini bilmek; değerinin farkında olmak.
Naḥīfī bileler ḳadrüñ beḳāya rıḥlet idince
Güzel kim ḳıymetüñ bilmez daḫi tāze cevāndur bu

ḳadrüñ biline:

1. **ḳadrüñ biline:**-*üñ, -i, -n, -e*
Gazel 443
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Deyim**
Değerini bilmek; değerinin farkında olmak.
Kemter ġubāruñ eyleyeler küḥl-i çeşm-i cān
Ḳadrüñ Naḥīfīyā biline bir zamān ola

ḳadrüñi bilmezler:

1. **ḳadrüñi bilmezler:**-*üñ, -i, -mez, -ler*
Gazel 436
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Deyim**
Değerini bilmek; değerinin farkında olmak.
Bu Naḥīfī var iken eyleme aġyāra naẓar
İḫtilāṭ eyleme gel ḳadrüñi bilmezler ile

ḳadrüñi bilüp:

1. **ḳadrüñi bilüp:**-*i, -üp*
Tahmis 8
Mısra: **44**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kadrini bilmek; değerini bilmek; yararlanmak; bir şeyin değerini bilmek, kabul etmek (Yurtbaşı 2012: 350).
Ṣanma fehm eyleyeler ḳadr-i dil-i ʿuṣṣāḳı
Ḳadrüñi seng-i muṣallāda bilüp ey Bāḳī

kāf:

1. **kāfdan:**-*dan*
Kaside 1
Mısra: **15**
Ankā kuşunun yaşadığı ve yeryüzünü çepçevre kuşattığı kabul edilen efsânevî dağ.
Kāfdan maḳṣūd-ı aṣlī küntü kenzen esrārıdur
Saña kāfīdür bu söz vallāhu aʿlem bi’ṣ-ṣavāb

ḳafes:

1. **ḳafesüm:**-*üm*
Gazel 263
Mısra: **6**
Hayvanlar için aralıklı tel, metal veya ağaç çubuklardan yapılmış taşınabilir bölme.
Ol bülbül-i bī-lāneyem el’ān ki cihānda
Gülzār degül şimdi şikeste ḳafesüm yoḳ

ḳafesden āzād oldı:

1. **ḳafesden āzād oldı:**-*dı*
Kaside 27
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kafesten kurtulmak II zor durumdan çıkmak.
Devr-i luṭfuñda senüñ oldı ḳafesden āzād
Beste-i bend-i belā olmış iken ḫayl-i ṭuyūr

ḳafes-i cismi:

1. **ḳafes-i cismi:**-*i*
Gazel 456
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Beden kafesi.
Hezār-ı dil ḳafes-i cismi çāk ider ṣanuram
Ṣabā o ġonça-dehenden peyām virdükçe

ḳafes-i fānīde:

1. **ḳafes-i fānīde:**-*de*
Tarih 12
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Fâni olan kafes II dünya.
Murġ-ı rūḥı ḳafes-i fānīde Ḳıldı pervāz-ı çemen-zār-ı ḳadīm

ḳafes-i ʿışḳ-ı cevān:

1. **ḳafes-i ʿışḳ-ı cevān:**
Gazel 72
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Genç aşk kafesi.
Ḳafes-i ʿışḳ-ı cevān içre Naḥīfī ezelī
Ṣaff-ı bülbülde aña perde-i ḥasret ḳat ḳat

ḳafes-i zer-nişān:

1. **ḳafes-i zer-nişān:**
Gazel 355
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Altın işlemeli kafes.
Yoḳ baña tesliyet ḳafes-i zer-nişān ile
Ol bülbülem ki ʿışḳ ile müştāḳ-ı lāneyem

kāfī:

1. **kāfīdür:**-*dür*
Gazel 251
Mısra: **2**
Yeten, yetişen, elveren, yeterli, kifâyet eden.
ʿĀrıżuñda pādişāhum bil ḫaṭādur bunca ḫaṭ
ʿĀrife kāfīdür olsa ol siyeh ḫālüñ nuḳaṭ

2. **kāfīdür:**
Kaside 1
Mısra: **16**
Yeten, yetişen, elveren, yeterli, kifâyet eden.
Kāfdan maḳṣūd-ı aṣlī küntü kenzen esrārıdur
Saña kāfīdür bu söz vallāhu aʿlem bi’ṣ-ṣavāb

3. **kāfīdür:**-*dür*
Kaside 19
Mısra: **43**
Yeten, yetişen, elveren, yeterli, kifâyet eden.
Nefḫa-i aḫlāḳı kāfīdür meşāmm-ı ʿāleme
Āteşe yaḳsa revādur ḫulḳ-ı ʿūd u ʿanberi

4. **kāfidür:**-*dür*
Kıt'a 42
Mısra: **6**
Yeten, yetişen, elveren, yeterli, kifâyet eden.

Sen mā-cerā-yı Ādemi
endīşe ḳıl müdām
Kāfidür ey püser saña baba
naṣīḥati

5. **kāfī:**
Rübai 527
Mısra: **1**
Yeten, yetişen, elveren, yeterli, kifâyet eden.
Ey ẕerre-i fażlı ṣaḳaleyne
kāfī
V'ey ḳaṭre-i ʿafvı dü cihāna
vāfī

ḳāf-ı ḥüsne:

1. **ḳāf-ı ḥüsne:**-*e*
Gazel 236
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
(Sevgilinin) güzelliğin Kaf Dağı.
Bir Hümāsın Ḳāf-ı ḥüsne
murġ-ı ʿAnḳalar eger
Ḥażretüñle ḥaşr olınsa ola
mānend-i meges

ḳāf-ı istiġnāya:

1. **ḳāf-ı istiġnāya:**-*ya*
Gazel 354
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kanaat dağı.
Perr açup evc-i emelden şāh-bāz-ı himmetüm
Ḳāf-ı istiġnāya pervāz eylemekdür niyyetüm

ḳāf-ı maʿnīden:

1. **ḳāf-ı maʿnīden:**-*den*
Kaside 19
Mısra: **117**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Anlamın kaf dağı.
Ḳāf-ı maʿnīden şikār almaḳda taḳṣīr eylemez
Şāh-bāz-ı ṭabʿumuñ meksūr iken bāl ü peri

ḳāfile:

1. **kāfilenüñ:**-*nüñ*
Gazel 263
Mısra: **9**
Kafile, kervan.
Sālārıyam ol kāfilenüñ rāh-ı ṭalebde
Kim debdebe-i ḥaşmet ü şıyt-ı ceresüm yoḳ

2. **kāfile:**
Rübai 86
Mısra: **1**
Katar, kervan.
Bir kāfile kim kūyuña eyler rıḥlet
Eyler beni ser-geşte hücūm-ı ḥasret

ḳāfile-i faṣl-ı bahār:

1. **ḳāfile-i faṣl-ı bahār:**
Gazel 313
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bahar mevsiminin kâfilesi.
İtdi taşmīm-i sefer ḳāfile-i faṣl-ı bahār
Şıyt-ı feryād ile hem-kār-ı ceresdür bülbül

kāfir:

1. **kāfir:**
Gazel 128
Mısra: **8**
Allah'ın varlığını inkar eden.
Fikr-i bāṭıl dil-i ʿārifde ḳarār itmez hīç
Ḥarem-i Kaʿbede ẕann itme ki kāfir bulunur

2. **kāfir:**
Gazel 171
Mısra: **2**
Acımasız, zalim kimse.
ʿĀşıḳa tercīḥ ider aġyārını hem-rāz olur
Şimdi seyr eyleñ o kāfir kimlere dem-sāz olur

3. **kāfir:**
Gazel 290
Mısra: **6**
Acımasız, zalim kimse.
Naḳş-ı ḳademüñ ġonçeler eylerdi nümāyān
Kāfir sen eger dūzaḫı da cilve-geh itseñ

4. **kāfir:**
Gazel 307
Mısra: **6**
Allah'ın varlığını inkar eden. II Sevgili.
Kūyuñda beni itdüñ esīr-i nigeh-i nāz
Kāfir ne ʿaceb cürʾet-i şayd-ı ḥarem itdüñ

5. **kāfir:**
Gazel 477
Mısra: **6**
Allah'ın varlığını inkar eden.
Seng-i rāhı da olursam ider imsāk-i naẓar
Beni öldürdi o kāfir bu tecāhüller ile

6. **kāfir:**
Gazel 494
Mısra: **10**
Allah'ın varlığını inkar eden.
Ol ḳadar oldum esīr-i ferş-i ġurbet kim benüm
Ḥālüme raḥm itmedük kāfir Müselmān ḳalmadı

7. **kāfir:**
Kaside 27
Mısra: **37**
Allah'ın varlığını inkar eden.
Ziyy-i İslāma ne mümkin ide kāfir taḳlīd
Niçe ḳābil bu iki yeksān ola düzd ü manṣūr

8. **kāfir:**
Kıt'a 28
Mısra: **3**
Acımasız, zalim kimse.
Kāfir nedür bu ḥüsn-i cihān-sūz sende kim
Pervāne eyledüñ dil-i zārı çerāġuña

9. **kāfirde:**-*de*
Rübai 221
Mısra: **4**

Allah'ın varlığını inkar eden.
Ẓālim ġam-ı zülfüñle benüm çekdigümi
Kāfirde esīr olsa bir ādem çekmez

kāfir olan:

1. **kāfir olan:**-*an*
Gazel 110
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın varlığına ve birliğine, Hz. Muhammed'in peygamberliğine ve Allah'tan getirdiklerine inanmamak yâhut bunlardan birini inkâr etmek.
Hemīşe ḫāline mesken o āteşīn ḫaddür
Ne şübhe kāfir olan nārda muḫalleddür

kāfiri:

1. **kāfiri:**-*i*
Gazel 59
Mısra: **5**
Allah'ın birliğine ve yaratıcılığına inanmayan, Hakk'a ortak koşan kimse II şiirde rakip.
Diñleme zülfüñ gibi zünnāra baġlu kāfiri
Dīni yoḳ īmānı yoḳ tersāya olmışdur ḳarīb

kāfir-i bī-dīne:

1. **kāfir-i bī-dīne:**-*e*
Gazel 447
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dinsiz kâfir II rakip.
Şefḳat itdüm ser-bürīde kākül-i yāri görüp
Raḥm idermiş gāhī ādem kāfir-i bī-dīne de

kāfir-i zülfüñde:

1. **kāfir-i zülfüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 515
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Siyah saç.
N'ola zünnār-ı nāza bend iderseñ ʿahd ü peymānı
ʿAyāndur kāfir-i zülfüñde vażʿ-ı nā-Müselmānī

kāġıd-ḫāne:

1. **kāġıd-ḫane:**
Tarih 18
Mısra: **7**
Kağıthâne, İstanbul'da bir semt.
Döndi Kāġıd-ḫane bir ābādī levḥ-i dil-keşe
Oldı Saʿd-ābād anda ṣūret-i ḳaṣr-ı İrem

2. **kāġıd-ḫāneyi:**-*yi*
Tarih 18
Mısra: **6**
Kağıthâne, İstanbul'da bir semt.
Ḫāme-i himmetle taḥrīr eyleyüp her cānibin
İtdi Kāġıd-ḫāneyi pīrāye-i ḥüsn-i raḳam

kāġız:

1. **kāġız:**
Rübai 151
Mısra: **1**
Kağıt.
Ey nefḫa-i naʿtüñle muʿaṭṭar kāġız
V'ey lemʿa-i vaṣfuñla münevver kāġız

2. **kāġız:**
Rübai 151
Mısra: **2**
Kağıt.
Ey nefḫa-i naʿtüñle muʿaṭṭar kāġız
V'ey lemʿa-i vaṣfuñla münevver kāġız

3. **ḳāġız:**
Rübai 151
Mısra: **4**
Kağıt.
Mümkin degül evṣāf-ı kemālüñ tekmīl
Eşcār ḳalem olsa varaḳlar ḳāġız

kāh:

1. **kāḫı:**-*ı*
Tarih 17
Mısra: **21**
Köşk, kasır.
Feżā-yı sebz-i kāġıd-ḫānede bu kāḫı seyr eyle
Şanursın ḳaṣr-ı şīrīn yazdı levḥ-i aḫżara Bihzād

2. **kāḫ:**
Tarih 18
Mısra: **22**
Köşk, kasır.
Deh düşüp didüm Naḥīfī ṭarḫına tārīḫ içün
Kāḫ Saʿd-ādābād Sulṭān Aḥmed vālā-ʿalem

kāḫ-ı bī-mānend-i saʿd-ābād-ı sulṭān aḥmedī:

1. **kāḫ-ı bī-mānend-i saʿd-ābād-ı sulṭān aḥmedī:**
Tarih 14
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sultan Ahmet'in Sadabad'ın eşsiz köşkü.
Geldi bir dāʿī Naḥīfī söyledi tārīḫin
Kāḫ-ı bī-mānend-i Saʿd-ābād-ı Sulṭān Aḥmedī

kāḫ-ı dil-güşā:

1. **kāḫ-ı dil-güşā:**
Tarih 20
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül açıcı köşk.
Zihī zībende kāḫ-ı dil-güşā kim ṣadr-ı vālāsın
Ne dem ʿizzetle teşrīf eylese İskender-i sānī

kāḫ-ı nev-īcādı:

1. **kāḫ-ı nev-īcādı:**-*ı*
Kaside 20
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade

Yeni tarzla yapılmış köşk II Sadabad köşkü.
Sū-be-sū eyle temāşā dīde-i ʿibreti ile
Bu Hümā-sāye hümāyūn kāḫ-ı nev-īcādı gör

kāh-ı nüh:

1. **kāḫ-ı nüh:**
Gazel 500
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dokuzuncu kat, tabaka.
Pür-suz u tāb-ı hecrem bu ġurbet ilde şimdi
Lerzende eyler āhum bu kāḫ-ı nüh revāḳı

kāh-ı saʿd-ābād-ı sulṭān aḥmed:

1. **kāḫ-ı saʿd-ābād-ı sulṭān aḥmed:**
Tarih 24
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şanı yüce Sultan III. Ahmet'in Sadabat köşkü.
Nüh felek çıḳdı temāşāya didüm tārīḫini
Kāḫ-ı Saʿd-ābād-ı Sulṭān Aḥmed oldı bī-ʿadīl

kāḫ-ı saʿd-ābād-ı sulṭān aḥmed ʿālī-cenāb:

1. **kāḫ-ı saʿd-ābād-ı sulṭān aḥmed ʿālī-cenāb:**
Tarih 15
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şanı yüce Sultan III. Ahmet'in Sadabat köşkü.
Ey Naḥīfī geldi bir mıṣraʿ aña tārīḫ içün
Kāḫ-ı Saʿd-ābād-ı Sulṭān Aḥmed ʿālī-cenāb

kāḫ-ı sulṭānī:

1. **kāḫ-ı sulṭānī:**
Tarih 16
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sultanî köşk.
Bāreke'llāh kāḫ-ı sulṭānī zihī ʿālī-maḳām
Bī-bedel kāşāne dil-keş ḳaṣr-ı gerdūn-iştibāh

kāḫ-ı zībā:

1. **kāḫ-ı zībā:**
Tarih 16
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Süslü kasır.
Ḫabbeẕā ḳaṣr-ı hümāyūn kāḫ-ı zībā kim anuñ
Ṣadr-ı ʿālī-şānıdur şāh-ı cihāna cilve-gāh

kahr:

1. **ḳahrı:**-*ı*
Gazel 511
Mısra: **4**
Güç, zorlama.
Düçār itdi beni miḥnetlere bu ġurbet illerde
Vaṭan fikri cihān mekri zamān ḳahrı cevān derdi

2. **ḳahruñla:**-*uñ, -la*
Kaside 6
Mısra: **12**
Güç, zorlama.
ʿİlmüñle lāl-ı ḥayret Ebū Cehil-i dil-siyāh
Ḳahruñla münṭafī şerer-i şerr-i Bū Leheb

3. **ḳahruñla:**-*uñ, -la*
Kaside 6
Mısra: **32**
Güç, zorlama.
Luṭfuñla mevce-rīz-i ṣafā kevṯer-i rıża
Ḳahruñla şuʿle-ḫīz-i keder āteş-i ġażab

4. **ḳahruñdadur:**-*uñ, -da, -dur*
Murabba 6
Mısra: **110**
Güç, zorlama.
Luṭfuñladur ʿizz ü ʿalā
Ḳahruñdadur renc ü belā

5. **ḳahr:**
Murabba 9
Mısra: **26**
Allah'ın şiddetli ve azab verici vasıflarının tecellisi.
Eger dūzaḫ eger cennet
Eger ḳahr u eger raḥmet

6. **ḳahrı:**-*ı*
Rübai 11
Mısra: **3**
Güç, zorlama.
Rüstemleri yıḳdı Ḳahramān ḳahrı
Bu Zāl-i zamān söyle kime itdi vefā

7. **ḳahruñla:**-*uñ, -la*
Rübai 70
Mısra: **3**
Güç, zorlama.
Ḳahruñla beni itme ciger-ḫūn-ı ʿitāb
Eyle mütesellī-i ʿināyet yā Rab

8. **ḳahruñla:**-*uñ, -la*
Rübai 167
Mısra: **1**
Güç, zorlama.
Ḳahruñla idüp düşmen-i dīni maḳhūr
Ḳıl leşker-i İslāmı
İlāhī manṣūr

9. **ḳahr:**
Rübai 432
Mısra: **4**
Güç, zorlama.
Gāhīce ne var luṭf ile mesrūr eyle
Ḫāṭır niçe bir ḳahr ile olsun maḥzūn

kahr eyler:

1. **ḳahr eyler:**-*r*
Rübai 326
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Perîşân etmek.
ʿAfv eyler iseñ kendi kemāl-i keremüñ
Ḳahr eyler iseñ kendi cezā-yı ʿamelüm

ḳahr itme:

1. **ḳahr itme:**-*me*
Murabba 10
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mahvetmek.
Bizi ḳahr itme sūʾ-i ḥālimüzle
Cezā ḳılma bize aʿmālümüzle

ḳahr u āzār iderdi:

1. **ḳahr u āzār iderdi:**-*er, -di*
Kaside 8
Mısra: **242**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eziyet edip incitmek.
Gerçi kim baḫt-ı siyeh-kārum iderdi evvel
Her nefesde baña biñ vech ile ḳahr u āzār

ḳahramān:

1. **ḳahramān:**
Rübai 11
Mısra: **3**
Kahraman, İran'ın eski hükümdarlarındandır. Gazap ve kahrıyla meşhûr olup "Kahraman-ı Katil" lakabı ile anılmıştır. Sevgilinin yan bakışı için kullanılmıştır.
Rüstemleri yıḳdı Ḳahramān ḳahrı
Bu Zāl-i zamān söyle kime itdi vefā

ḳahramān-ı dil-pesendāne:

1. **ḳahramān-ı dil-pesendāne:**
Kaside 24
Mısra: **44**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönlün beğendiği kahraman.
Mücāhid fī-sebīli'llāh o paşa-yı melek-ḫūyuñ
Deger bir fetḥi yüz biñ ḳahramān-ı dil-pesendāne

ḳahramān-şavlet:

1. **ḳahramān-şavlet:**
Kaside 19
Mısra: **55**
Kahramanca saldıran.
Ḳahramān-şavlet ki teʾs̱īri şaḥīl-i raḫşınuñ
Maẓhar-ı teb-lerze-i evhām ider şīr-i neri

ḳahr-ı ceberūtuñla:

1. **ḳahr-ı ceberūtuñla:**-*uñ, -la*
Rübai 51
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
. Allah'ın her şeyin üstünde olan büyüklüğü, kudreti, ululuğunun kahrı.
Ey ʿālim ü dānende-i esrār-ı ḳulūb
Ḳahr-ı ceberūtuñla ʿavālim maġlūb

ḳaḫṭ-ı kerem:

1. **ḳaḫṭ-ı kerem:**
Rübai 316
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zenginlik, cömertlik kıtlığı.
Ḳaḫṭ-ı kerem ü ḳaḥt-ı vefā ḳaḥṭ-ı ricāl
İtdi bu cihān ḫalḳını meksūru'l-bāl

ḳaḫṭ-ı ricāl:

1. **ḳaḫṭ-ı ricāl:**
Rübai 316
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Büyük mevkilerde olanların azlığı, kıtlığı.
Ḳaḫṭ-ı kerem ü ḳaḥt-ı vefā ḳaḥṭ-ı ricāl
İtdi bu cihān ḫalḳını meksūru'l-bāl

ḳaḫt-ı vefā:

1. **ḳaḫt-ı vefā:**
Rübai 316
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Vefa yokluğu.
Ḳaḫṭ-ı kerem ü ḳaḥt-ı vefā ḳaḥṭ-ı ricāl
İtdi bu cihān ḫalḳını meksūru'l-bāl

ḳāʿide-i bende-nevāzī:

1. **ḳāʿide-i bende-nevāzī:**
Gazel 298
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Köleye iltifat etmenin kuralları.
Sevdigüm ḳāʿide-i bende-nevāzī bu mıdur
Ṣormaduñ ḥālini bir kerre dil-i nā-şāduñ

ḳāʿide-i ḥüsn ü melāḥat:

1. **ḳāʿide-i ḥüsn ü melāḥat:**
Gazel 381
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik ve şirinliğin kuralı.
Āyā bu mıdur ḳāʿide-i ḥüsn ü melāḥat
Aḥbāba cefā düşmene iʿzāz ḳılarsın

ḳāʾil:

1. **ḳāʾildür:**-*dür*
Gazel 39
Mısra: **6**
Rıza gösteren, boyun eğen, kabullenen.
Nāz ider ʿarż-ı niyāz itsem lisān-ı ḥāl ile
Her ne söylersem o şīrīn lehce ḳāʾildür baña

2. **ḳāʾilem:**-*em*
Gazel 106
Mısra: **13**

Rıza gösteren, boyun eğen, kabullenen.
Cefāya ḳāʾilem ammā ki ḫayl-i ḫūbānuñ
Şikāyetüm sitem-i nā-becālarındandur

3. **ḳāʾil:**
Gazel 155
Mısra: **14**
Rıza gösteren, boyun eğen, kabullenen.
Ancaḳ olur Naḥīfî bu siḥr-i ḥelāl āh
Yārān bu şiʿr-i dil-keşe ḳāʾil degül midür

4. **ḳāʾilsin:**-*sin*
Gazel 356
Mısra: **13**
Rıza gösteren, boyun eğen, kabullenen.
Ne güş-ı nāle eylersin ne āh ü zāra ḳāʾilsin
Niçe ʿarż eyleyem derd-i derūnum ben saña bilmem

5. **ḳāʾilem:**-*em*
Gazel 359
Mısra: **5**
Rıza gösteren, boyun eğen, kabullenen.
Ḳāʾilem cevr ü cefāña eyleme āzād-ı ʿışḳ
Bende-i fermānuñam sen pādişāhumsın benüm

6. **ḳāʾil:**
Gazel 381
Mısra: **13**
Rıza gösteren, boyun eğen, kabullenen.
Ben ḳāʾil idüm şimdi Naḥīfî beni sevse
Ḳurbānuñ olam sen ne ʿaceb nāz ḳılarsın

7. **ḳāʾilüz:**-*üz*
Gazel 463
Mısra: **11**
Rıza gösteren, boyun eğen, kabullenen.
Cevr eyle bize ḳāʾilüz ey baḫt-ı siyeh-kār
Bizden saña bir dāne eger ḥāṣıl olursa

8. **ḳāʾilüz:**-*üz*
Gazel 475
Mısra: **4**
Rıza gösteren, boyun eğen, kabullenen.
Maʿẕūr ola bir ẕerre degülsek naẓaruñda
Biz ḳāʾilüz ey māh-liḳā seyr-i cemāle

9. **ḳāʾilem:**-*em*
Matla 226
Mısra: **2**
Rıza gösteren, boyun eğen, kabullenen.
Seni beñzer dimem ol şūḫ-ı cefā-āyīne
Ḳāʾilem ben naẓar erbābına ey āyīne

<u>ḳāʾil ol:</u>

1. **ḳāʾil ol:**
Gazel 83
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Razı olmak.
Meyl iderseñ yār-ı cāna bende-i memlūki ol
Cevr iderse ḳāʾil ol luṭf u ʿaṭāyādan da geç

<u>ḳāʾil olursa:</u>

1. **ḳāʾil olursa:**-*ur*, -*sa*
Gazel 463
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Razı olmak.
Kālā-yı viṣāle virelüm naḳd-i ḥayātı
Ol māh bu bāzāra görüñ ḳāʾil olursa

<u>ḳāʾil-i eşdaḳsın:</u>

1. **ḳāʾil-i eşdaḳsın:**-*sın*
Rübai 442
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çok sadık boyun eğmiş.
Faʿʿāl-i murād ü Ḳādir-i muṭlaḳsın
ʿAllām ü Ḫabīr ü ḳāʾil-i eşdaḳsın

<u>ḳāʾim:</u>

1. **ḳāʾim:**
Rübai 133
Mısra: **3**
Ayakta duran, ayakta dimdik sağlam duran.
Faḫr-ı rusülüñ ḫidmetine ḳāʾim idi
Olsun aña rıżvān-ı Ḫudāvend-i Mecīd

<u>ḳāʾim ol:</u>

1. **ḳāʾim ol:**
Gazel 274
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir yerde sabit durmak.
Ey Naḥīfî salṭanatdur ḫidmetinde ḳāʾim ol
Rūzgār-ı vuṣlatına ḫoş döner devvār-ı ʿışḳ

<u>ḳāʾināt:</u>

1. **kāʾināt:**
Gazel 260
Mısra: **5**
Âlem ‖ herkes, bütün varlıklar.
Ịcād-ı ẕāt-ı pāküñ içündür bu kāʾināt
Buldı şeref senüñle bu eyvān-ı nüh ġuraf

2. **kāʾināt:**
Murabba 6
Mısra: **10**
Âlem ‖ herkes, bütün varlıklar.
İşrāḳ idince nūr-ı ẕāt
Geldi ẓuhūra kāʾināt

<u>kāʾināt olmaz:</u>

1. **kāʾināt olmaz:**
Matla 54
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Hadis**
Âlem olmaz. Sen olmasaydın âlemleri yaratmazdım hadisinde telkin vardır.
Olmasa bāriḳa-i nūr-ı ẓuhūruñ bāʿiṣ

Kāʾināt olmaz idi ketm-i ʿademden ḥādiṯ

2. **kāʾināt olmaz:**-*maz*
Matla 54
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya, evren, kainat olmak.
Olmasa bāriḳa-i nūr-ı ẓuhūruñ bāʿiṯ
Kāʾināt olmaz idi ketm-i ʿademden ḥādiṯ

kākül:

1. **kākülüñ:**-*ün*
Gazel 62
Mısra: **4**
Alna düşen kısa saç demeti, perçem.
Ḥālini ʿarż idemez şerm-i maḥabbetle saña
Kākülüñ gibi perīşān olur aḥvāl-i ġarīb

2. **kāküli:**-*i*
Gazel 109
Mısra: **13**
Alna düşen kısa saç demeti, perçem.
Gören o kāküli eyler yemīnine raġbet
Belī cevāb-ı ḳasem lām ile müʾekkeddür

3. **kākküllerle:**-*ler, -le*
Gazel 180
Mısra: **3**
Alna düşen kısa saç demeti, perçem.
İder pūşīde kāküllerle dil-ber ḫāl-i dil-cūsın
Baña baḫt-ı siyāhum böyle biñ dāġ-ı derūn eyler

4. **kākülüñ:**-*ün*
Gazel 289
Mısra: **2**
Alna düşen kısa saç demeti, perçem.
Ḫaṭ gelüp rūyuña maḥcūb-ı nigāh olsa gerek
Kākülüñ şerm ile mestūr-ı külāh olsa gerek

5. **kāküllerüñ:**-*ler, -üñ*
Gazel 290
Mısra: **4**
Alna düşen kısa saç demeti, perçem.
Sünbülleri pejmürde olur bāġ-ı cinānuñ
Kāküllerüñ ārāyiş-i farḳ-ı küleh itseñ

6. **kākülleriñi:**-*ler, -i, -ni*
Gazel 305
Mısra: **3**
Alna düşen kısa saç demeti, perçem.
Kākülleriñi eyleyicek böyle perīşān
Ḳaddüñ sipeh-i ʿişveye şekl-i ʿalem itdüñ

7. **kāküllerüñi:**-*ler, -üñ, -i*
Gazel 369
Mısra: **3**
Alna düşen kısa saç demeti, perçem.
Nāzdan rūyuña kāküllerüñi itme niḳāb
Niçün ey şūḫ-ı cefā-pīşe ḥicāb eylersin

8. **kākülüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 379
Mısra: **8**
Alna düşen kısa saç demeti, perçem.
İtdüñ efsūn ile ālūde yine her tārın
Çıḳarup kākülüñi zīr-i ʿaraḳ-çīnüñden

9. **kāküllerin:**-*ler, -i, -n*
Gazel 385
Mısra: **6**
Alna düşen kısa saç demeti, perçem.
Āfet ṣalındı fitne ile kişver-i dile
Kāküllerin güşād iden ol āfet olmasun

10. **kāküller:**-*ler*
Gazel 477
Mısra: **1**
Alna düşen kısa saç demeti, perçem.
Revnaḳ-ı tāze virüp rūyına kāküller ile
Gülşen-i ḥüsnini zeyn eyledi sünbüller ile

11. **kākülleri:**-*ler, -i*
Rübai 190
Mısra: **1**
Alna düşen kısa saç demeti, perçem.
Kākülleri sünbüldür o ruḫlar güldür
Bir gül ki ṣafā-baḫş-ı dil-i bülbüldür

12. **kākülleriñ:**-*ler, -üñ*
Rübai 191
Mısra: **2**
Alna düşen kısa saç demeti, perçem.
Gülzār-ı cemālüñde o ruḫlar güldür
Kāküllerüñ ey ġonçe-dehen sünbüldür

13. **kākülleriñe:**-*ler, -üñ, -e*
Rübai 332
Mısra: **2**
Alna düşen kısa saç demeti, perçem.
Ruḫsāruña iẓhār-ı teşevvuḳ itdüm
Kāküllerüñe ʿarż-ı taʿalluḳ itdüm

kākül-i ʿanber-şikeninden:

1. **kākül-i ʿanber-şikeninden:**-*i, -n, -den-inden*
Gazel 372
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kokusuyla amberin etkisini azaltan kakül.
Eyler beni sevdā-zede-i ʿışḳ u maḥabbet
Geldükçe ṣabā kākül-i ʿanber-şikeninden

kākül-i bend-i siyehi:

1. **kākül-i bend-i siyehi:**
Gazel 69
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Siyah saçının bağı.
Be meded çözme daḫi kākül-i bend-i siyehi

Aña berdāre ḳuluñ saʿy ile
ḳıl ḳayd-ı ḥayāt

kākül-i cānāna:

1. **kākül-i cānāna:**-*a*
Gazel 495
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin kakülü.
Teferrüc-gāh-ı ḥüsn itmezdi ol rūy-ı dil-ārāyı
Eger kim olmasaydı kākül-i cānāna sevdāyī

ḳākül-i dil-cūlar:

1. **ḳākül-i dil-cūlar:**-*lar*
Gazel 470
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül arayan kakül.
Zeyn idüp ʿārıżuñı ḳākül-i dil-cūlar ile
Ṣalın ey serv-i revān sünbül-i ḫoş-būlar ile

kākül-i ḫam-der-ḫamı:

1. **kākül-i ḫam-der-ḫamı:**-*ı*
Gazel 140
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin kıvrım kıvrım saçı.
Dırāz itsem n'ola dest-i fiġānum dād-ḫᵛāhāne
O şūḫuñ kākül-i ḫam-der-ḫamı dāmān-ı şekvādur

kākül-i ḫam-der-ḫam-ı yārüñ:

1. **kākül-i ḫam-der-ḫam-ı yārüñ:**-*üñ*
Gazel 207
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin büklüm büklüm olan saçı.
Āṣüftesiyüz kākül-i ḫam-der-ḫam-ı yārüñ
Biz āb-ı ruḫ-ı sünbül-i gülzār-ı füsūnuz

kākül-i ḫam-der-ḫamındadur:

1. **kākül-i ḫam-der-ḫamındadur:**-*ı, -n, -da, -dur*
Gazel 111
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
(sevgilinin) kıvrım kıvrım saçları.
ʿAḳlum müdām ġamze-i şūḫındadur benüm
Fikrüm hemīşe kākül-i ḫam-der-ḫamındadur

kākül-i müşkīnüñden:

1. **kākül-i müşkīnüñden:**-*üñ, -den*
Gazel 379
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Misk kokulu saç.
Hep ġazālān-ı Ḫuten reşk ile dil-ḫaste olur
Nefḫa-dād olsa ṣabā kākül-i müşkīnüñden

kākül-i pür-tābını:

1. **kākül-i pür-tābını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 127
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bol ışıklı kakül.
O māhuñ kākül-i pür-tābını zencīre beñzetmek
Gürūh-ı ehl-i naẓmuñ ġālibā sevdālarındandur

kākül-i yāri:

1. **kākül-i yāri:**-*i*
Gazel 447
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin saçı.
Şefḳat itdüm ser-bürīde kākül-i yāri görüp
Raḥm idermiş gāhī ādem kāfir-i bī-dīne de

ḳal:

1. **ḳal:**
Gazel 4
Mısra: **12**
Bir durumun içinde olmak, bulunmak.
Cism ü cānuñ eyle maḥż-ı kīmyā ey bī-ḫaber
Pūte-i ʿışḳında ḳal ol şevḳ ile ṣubḥ u mesā

2. **ḳaldı:**-*dı*
Gazel 40
Mısra: **9**
Elde bulunmak.
Naḥīfī bendede ṭāḳat mı ḳaldı feryāda
Ne eylesün saña ey şūḫ-ı ʿişve-bāz saña

3. **ḳalursa:**-*ur, -sa*
Gazel 50
Mısra: **13**
Bir durumun içinde olmak, bulunmak.
Böyle ḳalursa Naḥīfī şīve-i baḫtum eger
Dāmenin dest-i nedāmet çāk ider rūz-ı ḥisāb

4. **ḳalur:**-*ur*
Gazel 52
Mısra: **5**
Bir durumun içinde olmak, bulunmak.
Ne şūḫa mübtelā olsam ḳalur sīnemde bir zaḫmı
Bu bezmüñ dil-nişīn-i ʿişreti ṣāḥib-ḳademdür hep

5. **ḳalmamışdur:**-*ma, -mış, -dur*
Gazel 59
Mısra: **2**
Elde bulunmak.
Raḥm ider mi sīne-i mecrūḥuma āyā ṭabīb
Ḳalmamışdur künc-i ġamda bende bir merd-i ġarīb

6. **ḳaldı:**-*dı*
Gazel 67
Mısra: **12**
Bir işi için ertelenme anlamındadır.

Ḫ∨āb-ı teġāfül eyledi der-beste çeşmini
Ḳaldı ṣabāḥ-ı ḥaşre dem-i intibāh-ı baḫt

7. **ḳaldı:**-*dı*
Gazel 70
Mısra: **9**
Bir durumun içinde olmak, bulunmak.
Naḥīfī derd-i ʿışḳ ile bu dem bīmār olup ḳaldı
Viṣāl-i yār ile aña ilāhī ḳıl ʿaṭā ṣıḥḥat

8. **ḳalursa:**-*ur, -sa*
Gazel 81
Mısra: **9**
Bir durumun içinde olmak, bulunmak.
Naḥīfī künc-i ġamm içre ḳalursa ḳo cānı çıḳsun
Yine oldur o raʿnāya ḫarīdār olmaġa bāʿiş

9. **ḳalmaz:**-*maz*
Gazel 160
Mısra: **9**
Elde bulunmak.
Andan ednā bir denī ḳalmaz ki ber-kām olmaya
Ey Naḥīfī ʿaṣrımuzda ṣāʿiriyyet böyledür

10. **ḳaldı:**-*dı*
Gazel 165
Mısra: **7**
Bir durumun içinde olmak, bulunmak.
Dil-i şeydā hevā-yı vuṣlatuñla ḳaldı kūyuñda
O Mecnūn-ı heveskār ile şimdi ülfetüm yoḳdur

11. **ḳalmaya:**-*ma, -ya*
Gazel 183
Mısra: **15**
(Bir bütünden) artmak; var olmak, bulunmak.
Ḳalmaya intiḳāmumuz gerdiş-i kīne-cūda da
Baña o daḫi ʿāḳıbet şekve-i inḳılāb ider

12. **ḳaldı:**-*dı*
Gazel 185
Mısra: **5**
Asılı durmak anlamında kullanılmıştır.
Göñül zülfüñde ḳaldı cān ise tīġ-i nigāhuñda
Ol iki bī-nevālar saña çoḳdan mübtelālardur

13. **ḳalmış:**-*mış*
Gazel 193
Mısra: **13**
(Bir bütünden) artmak; var olmak, bulunmak.
Daḫi ümmīd-i pā-būsuñla ḫāk-i rāh olup ḳalmış
Naḥīfīveş senüñ bir dāġdār-ı ḥasretüñ kimdür

14. **ḳaldı:**-*dı*
Gazel 214
Mısra: **9**
Bir durumun içinde olmak, bulunmak.
Zülfüñde ḳaldı niçe zamān pīç ü tāb ile
Mecnūn imiş meger dil-i āşüfte-kāmumuz

15. **ḳalursa:**-*ur, -sa*
Gazel 227
Mısra: **10**
Bir durumun içinde olmak, bulunmak.
Allāha niyāz eyle Naḥīfī ide iḥsān
Ḳalursa yine böyle bu nā-çāra baḳılmaz

16. **ḳalmış:**-*mış*
Gazel 239
Mısra: **4**
Bir durumun içinde olmak, bulunmak.
Vardım ḥarīm-i maṣṭaba-i ʿayş ü ʿişrete
Gördüm ne pīr-i meykede ḳalmış ne bāde-nūş

17. **ḳal:**
Gazel 241
Mısra: **7**
Bir durumun içinde olmak, bulunmak.
Didi artuḳ ırağ oldum yine ḳal künc-i ḥasretde
Ferāmūş itme ʿuşşāḳı didüm yāre cefā yazmış

18. **ḳalmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 257
Mısra: **4**
Bir durumun içinde olmak, bulunmak.
Tīr-i ḫūnī zaḫmesinden gūyiyā bu ḫaste-dil
Şimdi bīmār oldı cānā ḳalmadı yer tende saġ

19. **ḳalmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 258
Mısra: **6**
Bir durumun içinde olmak, bulunmak.
Vuṣlatuñ cāhın bilürsin pādişāhum ben faḳīr
Şol ḳadar ḳıldum ṭaleb kim ḳalmadı tāb ü dimāġ

20. **ḳalmayup:**-*ma, -y, -up*
Gazel 289
Mısra: **3**
Bir durumun içinde olmak, bulunmak.
Ḳalmayup ḫüsn ü bahā gūy-ı zenaḫ-dānuñda
Yūsuf-ı ṭalʿatüñ efkende-i çāh olsa gerek

21. **ḳalur:**-*ur*
Gazel 292
Mısra: **2**
(Bir bütünden) artmak; var olmak, bulunmak.
O māh-tābı baña gösterür mi devr-i felek
Ḳalur mı ḥasretümüz yoḫsa tā ḳıyāmete dek

22. **ḳalmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 295
Mısra: **13**
(gerek) kalmamak.
Ey Naḥīfī söziñe ḳalmadı cāy-ı inkār
Beni sen mevʿiẓa-i Ḥaḳ ile ḫāmūş itdüñ

23. **ḳalmışdur:**-*mış, -dur*
Gazel 302
Mısra: **1**
Bir durumun içinde olmak, bulunmak.
Saña ḳalmışdur ey āfet baña göñlümce nāz itmek
Nigāh-ı ʿişvelerle böyle vażʿ-ı dil-nevāz itmek

24. **ḳaldı:**-*dı*
Gazel 340
Mısra: **3**
Bir durumun içinde olmak, bulunmak.
Vücūdum ṣūret-i dīvāra döndi ḳaldı ḥasretle
Ben ol sāʿat ki ol rūḥ-ı revānumla vedāʿ itdüm

25. **ḳalur:**-*ur*
Gazel 344
Mısra: **12**
Bir durumun içinde olmak, bulunmak.
Bildigüñ eyle gözüm nūrı dil-i nālāna
Saña bāḳī mi ḳalur ṣoñra bu devrān göreyüm

26. **ḳalduñ:**-*du, -ñ*
Gazel 387
Mısra: **3**
Bir durumun içinde olmak, bulunmak.
Ḳanı ṭāʿat-i Rabbānī hevāya meyl idüp ḳalduñ
Ḫudādan ḫaşyet itmezsin resūlinden utanmazsın

27. **ḳaldı:**-*dı*
Gazel 404
Mısra: **9**
Bir durumun içinde olmak, bulunmak.
Bu Naḥīfī ḳaldı bir āh itmege cānı çıḳa
Çıḳmasun cānı anuñ luṭf eyle istiġnāyı ḳo

28. **ḳalmaz:**-*maz*
Gazel 425
Mısra: **14**
Bir durumun içinde olmak, bulunmak.
Naḥīfī ümmet içre her ne deñlü ehl-i cürm ise
Reh-i ʿışḳuñda ḳalmaz baş u cāna yā Resūla'llāh

29. **ḳalur:**-*ur*
Gazel 460
Mısra: **10**
Geri kalmak.
Ṭālib-i ser-menzil-i maḳṣūd iseñ olma ʿacūl
Tīz ḳalur rāh-ı ṭalebde ḥırṣ ile ol kim eve

30. **ḳaldı:**-*dı*
Gazel 466
Mısra: **3**
Kalmak.
Dem-i neẕẕārede tīr-i nigāhı ḳaldı ol ṣūḫuñ
Degüldür şekl-i müjgānum bu çeşm-i eşk-bār üzre

31. **ḳaldı:**-*dı*
Gazel 504
Mısra: **16**
Kalmak.
Raḥmet revān-ı zümre-i ʿuṣṣāḳa kim tamām
Ḳaldı güẕer-gehinde dil-i bī-nevāları

32. **ḳalmışam:**-*mış, -am*
Gazel 506
Mısra: **1**
Bir durumun içinde olmak, bulunmak.
Yolında ḳalmışam ol şāhuñ āsitāne gibi
Ḫadeng-i ġamzesine ṭurmuşam nişāne gibi

33. **ḳaldı:**-*dı*
Gazel 508
Mısra: **11**
Kalmak.
ʿAṭā vü luṭf u kerem saña ḳaldı sulṭānum
Murādumuz ne ise ḫāk-i pāye söylendi

34. **ḳaldı:**-*dı*
Gazel 514
Mısra: **14**
Bir durumun içinde olmak, bulunmak.
Ey Naḥīfī göricek nükte-i naẓm-ı pāküñ
Tāze-gūyān-ı zamāne yine mülzem ḳaldı

35. **ḳaldı:**-*dı*
Gazel 514
Mısra: **1**
Bir durumun içinde olmak, bulunmak.
Bezm-i ʿālemde ne hem-rāz u ne hem-dem ḳaldı
Keşf-i rāz itmege lāyıḳ ne bir ādem ḳaldı

36. **ḳaldı:**-*dı*
Gazel 514
Mısra: **2**
Bir durumun içinde olmak, bulunmak.
Bezm-i ʿālemde ne hem-rāz u ne hem-dem ḳaldı
Keşf-i rāz itmege lāyıḳ ne bir ādem ḳaldı

37. **ḳaldı:**-*dı*
Gazel 514
Mısra: **4**
Bir durumun içinde olmak, bulunmak.
Naḳd-i eşküm reh-i ʿışḳuñda nişār oldı senüñ
Sevdigüm dīde-i giryānda benüm nem ḳaldı

38. **ḳaldı:**-*dı*
Gazel 514
Mısra: **6**
Bir durumun içinde olmak, bulunmak.
Vaʿde-i luṭfi murād üzre tamām eyledüñ
Sırr-ı ser-beste-i vuṣlat yine mübhem ḳaldı

39. **ḳaldı:**-*dı*
Gazel 514
Mısra: **8**
Bir durumun içinde olmak, bulunmak.
Şekve-i derd-i firāḳ eylemeden geçdi bahār
N'eylesün bülbül-i ḥasret-zede ebkem ḳaldı

40. **ḳaldı:**-*dı*
Gazel 514
Mısra: **10**
Bir durumun içinde olmak, bulunmak.
Per-i ʿAnḳāyı meges-rān ḫayāl itmez iken
Dām-ı zülfüñde Hümā-yı dil-i pür-ġam ḳaldı

41. **ḳaldı:**-*dı*
Gazel 514
Mısra: **12**
Bir durumun içinde olmak, bulunmak.

Ḳays ü Ferhād güẕār
eylediler ṣanʿat ile
Vādī-i ʿışḳ göñül saña
müsellem ḳaldı

42. **ḳalmaya:**-*ma, -ya*
Kaside 3
Mısra: **19**
Bir durumun içinde olmak, bulunmak.
Ḳalmaya bir gün ola ṣafḥa-i gerdūn üzre
Eṣer-i mihr-i münīr ile meh-i ġarrānuñ

43. **ḳalmasun:**-*ma, -sun*
Kaside 8
Mısra: **268**
Bir durumun içinde olmak, bulunmak.
Behre-yāb eyle ki bir bende-i nā-çāruñdur
Ḳalmasun ḫāk-i meẕelletde ġarīb ü ġam-ḫ∨ār

44. **ḳaldı:**-*dı*
Kaside 10
Mısra: **42**
Kalmak.
Saʿādetle gösterdi çoḳ muʿcizāt
Taḥayyürde ḳaldı ʿadū-yı liʾām

45. **ḳalur:**-*ur*
Kaside 23
Mısra: **11**
Bir durumun içinde olmak, bulunmak.
Ḳalur mı sende bu zühd ü riyālardan eṣer zāhid
Hele ṣabr eyle bezme ol cevān-ı dil-rübā gelsün

46. **ḳaldı:**-*dı*
Kaside 26
Mısra: **163**
Kalmak.
Ne ḫāne ḳaldı ne ḫod ḫānümān-ı sāmānum
Ne çāre böyle imiş ḥükm-i ser-nüviṣt-i ḳażā

47. **ḳalmadı:**-*ma, -dı*
Kaside 26
Mısra: **103**
Elde bulunmak.
Egerçi ḳudret-i güftār ḳalmadı bende
Ki lāl-i bī-dil ü bī-nuṭḳ-ı ḥasretden gūyā

48. **ḳalmışam:**-*mış, -am*
Kaside 27
Mısra: **150**
Bir durumun içinde olmak, bulunmak.
Dest-gīr ol beni ser-pençe-i ġamdan ḳurtar
Ḳalmışam künc-i ġumūm içre żaʿīf ü maʿẕūr

49. **ḳaldı:**-*dı*
Kıt'a 13
Mısra: **4**
Bir durumun içinde olmak, bulunmak.
ʿAzm-i rāh itdigümüzde ṭaraf-ı ḥażretüñe
Ḳaldı ḥasretle Naḥīfī-i ġarībüñ diyesiz

50. **ḳalsun:**-*sun*
Matla 32
Mısra: **2**
Bir durumun içinde olmak, bulunmak.
Ḳalsa gerekdür ol meh sāḳī bu gice tenhā
Saña didüm bu rāzı söz bunda ḳalsun ammā

51. **ḳaldı:**-*dı*
Rübai 191
Mısra: **3**
Kalmak.
Zülfüñde göñül şevḳ-ı ruḫuñla ḳaldı
Feryādını güş it giceci bülbüldür

52. **ḳalmadı:**-*ma, -dı*
Rübai 359
Mısra: **3**
Elde bulunmak.
Hīç bilmedigüm ḳalmadı bu vādīde
Ben ʿışḳda ol mertebe üstād oldum

53. **ḳalur:**-*ur*
Rübai 438
Mısra: **4**
Bir durumun içinde olmak, bulunmak.
Bu yolda olan bār-keş-i ḳayd-ı vücūd
Ṣaḥrā-yı taḥayyürde ḳalur ser-gerdān

54. **ḳaldı:**-*dı*
Rübai 474
Mısra: **2**
Bir durumun içinde olmak, bulunmak.
Yaḳduñ cigerüm tāb-ı teb-i fürḳat ile
Ḳaldı dil-i şūrīde ġam-ı ḥasret ile

55. **ḳalur:**-*ur*
Rübai 477
Mısra: **4**
Bir durumun içinde olmak, bulunmak.
Ser-cümle perīşān iken erbāb-ı ḳulūb
Cemʿiyyet-i ḫāṭır mı ḳalur ādemde

56. **ḳaldı:**-*dı*
Rübai 493
Mısra: **4**
Bir durumun içinde olmak, bulunmak.
Ol bādiye-peymā-yı firāḳam ki benüm
Raḫş-ı emelüm ḳaldı feżā-yı ġamda

57. **ḳaldı:**-*dı*
Rübai 514
Mısra: **3**
Bir durumun içinde olmak, bulunmak.
Ḳaldı işüm ancaḳ kerem ü raḥmetüñe
Ey ḳullarına ekrem ü erḥam Allāh

58. **ḳalur:**-*ur*
Rübai 540
Mısra: **3**
Bir durumun içinde olmak, bulunmak.
Elbette girīve-i ḍalāletde ḳalur
Minhāc-ı rıżā eylemeyen şeh-rāhı

59. **ḳaldı:**-*dı*
Tahmis 10
Mısra: **50**

Bir durumun içinde olmak, bulunmak.
Çāre yoḳ aldı beni ġamze-i efsūnkāruñ
Çāresi luṭfuña ḳaldı bu Naḥīfî-zāruñ

60. **ḳaldı:**-*dı*
Tarih 28
Mısra: **10**
Bir durumun içinde olmak, bulunmak.
Ḳalmadı emr-i muʿallel buldı ḥüsn-i iʿtilāf
Şöyle kim metrūk ḳaldı gūyiyā baḥs-i cedel

ḳal-:

1. **ḳalup:**-*up*
Gazel 14
Mısra: **1**
Bir durumun içinde olmak, bulunmak.
Ḳalup cism-i nizārum cilvegāhuñda ġubārāsā
Göñül bir nev-nihāl-i nāza aḳdı cūybārāsā

2. **ḳalursam:**--*ur, --sa, --m*
Gazel 72
Mısra: **5**
Bir durumun içinde olmak, bulunmak.
Eger ol ẓulmet-i zülfinde ḳalursam ne ola
Dilerem cāna irür pertev-i vuṣlat ḳat ḳat

3. **ḳalursa:**-*ur, -sa*
Gazel 158
Mısra: **11**
Bir durumun içinde olmak, bulunmak.
Eger böyle ḳalursa dilde derd-i ḥasretüñ cānā
Naḥīfîveş ten-i pür-dāġumı zār ü nizār eyler

4. **ḳalur:**-*ur*
Gazel 189
Mısra: **11**
Bir durumun içinde olmak, bulunmak.
Ḳalur mı rūyumuzda hīç sevād-ı maʿṣiyet böyle
Naḥīfî āb-ı istiġfār anı kim şüst ü şū eyler

5. **ḳalmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 212
Mısra: **8**
(Bir bütünden) artmak; var olmak, bulunmak.
İtdi resīd defter-i nāz ü niyāzı ḫaṭ
Hīç ḳalmadı senüñle ḥisāb ü kitābumuz

6. **ḳalmaz:**-*maz*
Gazel 214
Mısra: **12**
(Bir bütünden) artmak; var olmak, bulunmak.
Her-kes bulur cezāsını yevm-i nüşūrda
Ḳalmaz ʿadūya daḫi bizüm intiḳāmumuz

7. **ḳalmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 224
Mısra: **7**
(Bir bütünden) artmak; var olmak, bulunmak.
Ḳalmadı bir ḳaṭre mey defʿ-i ḫumār içün bile
Āh kim ṣahbā-yı ʿişretden tehīdür cāmumuz

8. **ḳalmasına:**-*ma, -sı, -n, -a*
Gazel 257
Mısra: **5**
Bir durumun içinde olmak, bulunmak.
Bend olup ʿışḳıyla ḳalmasına bāʿiṣ murġ-ı dil
Ṣayd içün ʿuşşāḳını ol nāzenīn ḳılmış ṭuzaġ

9. **ḳaldum:**-*du, -m*
Gazel 272
Mısra: **5**
Bir durumun içinde olmak, bulunmak.
Kūşe-i hecr içre ḳaldum derde dermān eylemez
Şefḳat itmez ben faḳīre gel meded dermāna baḳ

10. **ḳalmayup:**-*ma, -y, -up*
Gazel 288
Mısra: **9**
Bir durumun içinde olmak, bulunmak.
Ḳıl ḳadar ḳalmayup ol zülf-i siyāha raġbet
Ḥāṣıluñ serẕeniş-i baḫt-ı siyāh olsa gerek

11. **ḳaldum:**-*du, -m*
Gazel 329
Mısra: **3**
Bir durumun içinde olmak, bulunmak.
Enīsüm yār-ı cānum gitdi ḳaldum derd-i ḥasretle
Bu ġurbet ilde ḫayfā ben daḫi şimdi ġarīb oldum

12. **ḳalmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 505
Mısra: **15**
Bir durumun içinde olmak, bulunmak.
Cihānda ḳalmadı aṣlā güşāde bir ḫāṭır
Zamāne her-kesi mevḳūf-ı infiʿāl itdi

13. **ḳalmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 518
Mısra: **10**
Bir durumun içinde olmak, bulunmak.
Derdümi ṣorma Nahīfî ki ġarīb illerde
Ḳalmadı miḥnet ile tāb ü tüvānum şimdi

14. **ḳalurdı:**-*ur, -dı*
Kaside 4
Mısra: **11**
Bir durumun içinde olmak, bulunmak.
Deşt-i ḥırmānda ḳalurdı sālik Olmasa luṭfuñ eger rāh-nümūn

15. **ḳalmayup:**-*ma, -y, -up*
Kaside 8
Mısra: **167**
Bir durumun içinde olmak, bulunmak.
Ḳalmayup serserī-i ḫāne-nişīnāne fenā
Bir zamān ola ki ber-bād ola dār ü deyyār

16. **ḳalmış:**-*mış*
Kaside 11
Mısra: **63**
Bir durumun içinde olmak, bulunmak.

Yā Ḥabība'llāh ben ol
ġafletde ḳalmış ʿācizem
İtmede ʿömrüm güẕer ālāyiş-
i dünyā ile

17. **ḳalmadı:**-*ma, -dı*
Kaside 19
Mısra: **94**
Bir durumun içinde olmak, bulunmak.
Ṣarṣar-ı ġam ol ḳadar oldı vezān bāġ-ı dile
Şāh-ı naḫlistān-ı şevḳuñ ḳalmadı berg ü beri

18. **ḳalmadı:**-*ma, -dı*
Kaside 27
Mısra: **84**
Bir durumun içinde olmak, bulunmak.
Gözde nem dilde elem sīnede dāġ-ı ekdār
Ḳalmadı bende muḥaṣṣal eṣer-i ẕevḳ u sürūr

19. **ḳāldum:**-*du, -m*
Muaşşer 1
Mısra: **2**
Bir durumun içinde olmak, bulunmak.
Görmeyelden rūy dil ol dil-ber-i nā-yābdan
Ḳāldum ol bī-raḥme ḥāl-i zārumı işrābdan

20. **ḳalmadı:**-*ma, -dı*
Rübai 281
Mısra: **3**
Bir durumun içinde olmak, bulunmak.
Cān virmege çoḳ ḳalmadı hicrānuñ ile
Ol ḫaste-dile çāre gerek çāre gerek

21. **ḳalmış:**-*mış*
Rübai 313
Mısra: **3**
Bir durumun içinde olmak, bulunmak.
Ḳalmış reh-i ḥayretde ʿibād-ı ʿaceze
Bu ʿuḳdeyi ilhāmuñ ile sen ḳıl ḥal

22. **ḳaldum:**-*du, -m*
Rübai 361
Mısra: **4**
Bir durumun içinde olmak, bulunmak.
Ṣemʿ-i ruḫ-ı maḳṣūdı nümāyān eyle
Ḳaldum şeb-i ḥasretde amān sulṭānum

23. **ḳalmadı:**-*ma, -dı*
Tahmis 9
Mısra: **15**
(Dayanma gücü) kalmak.
Ḳalmadı āh meded tāb ü tüvānum diyerek
Ḳalmayup ṣabra meded ʿāşıḳ-ı pür-miḥnetde

24. **ḳalmadı:**-*ma, -dı*
Tarih 10
Mısra: **14**
(Bir bütünden) artmak; var olmak, bulunmak.
Bu peyām-ı behcet-āṣārı getürdükde ṣabā
Ḳalmadı şād olmaduḳ hīç ins ü cāndan bir ferīd

25. **ḳalmadı:**-*ma, -dı*
Tarih 28
Mısra: **18**
(Bir bütünden) artmak; var olmak, bulunmak.
Eyledi muḥkem esās-ı intiẓām-ı ʿālemi
Ḳalmadı tevfīḳ-ı Rabbü'n-nās ile fikr-i ḫalel

26. **ḳalmadı:**-*ma, -dı*
Tarih 28
Mısra: **9**
(Bir bütünden) artmak; var olmak, bulunmak.
Ḳalmadı emr-i muʿallel buldı ḥüsn-i iʿtilāf
Şöyle kim metrūk ḳaldı gūyiyā baḫṣ-i cedel

ḳāl olup:

1. **ḳāl olup:**-*up*
Gazel 4
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Erimek, eritilmek.
Ḳāl olup eczā-yı şevḳ ile anuñ şems ü ḳamer
Oldılar ṣāf ü mücellā iki ḳurṣ-ı ḫoş-nümā

kālʿ olur:

1. **kālʿ olur:**-*ur*
Gazel 114
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yok ol-.
Ey Naḥīfī şübhesüz teşrīf ider sulṭān-ı ʿışḳ
Bir göñülden kim ḫayāl-i ġayr kālʿ olur

kālā-yı ʿahd-i vuṣlata:

1. **kālā-yı ʿahd-i vuṣlata:**-*a*
Gazel 440
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşma yemininin kumaşı.
Naḳd-i cān idi bahā kālā-yı ʿahd-i vuṣlata
Āh eger fersūde-i tamġā-yı inkār olmasa

kālā-yı ġamzı:

1. **kālā-yı ġamzı:**-*ı*
Gazel 196
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Göz kırpma kalesi.
Yoḳdur ḳuṣūrı kūşe-güẕār-ı maḥabbetüñ
Kālā-yı ġamzı māye-ḫarid-i nifāḳa ṣor

kālā-yı hevāya:

1. **kālā-yı hevāya:**-*ya*
Kaside 1
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arzu ve isteklerin sermayesi.
Geç ʿUṭāridden Züḫālden Zühre vü Mirrīḫden
Olma kālā-yı hevāya müşterī ḳıl ictināb

kālā-yı nāz:

1. **kālā-yı nāz:**
Gazel 443
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Naz kumaşı.
Böyle teġāfül eyleme naḳd-i niyāza kim
Kālā-yı nāz bir gün ola rāygān ola

kālā-yı neşāṭ:

1. **kālā-yı neşāṭ:**
Gazel 249
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mutluluk kumaşı.
Ehl-i ġam cān virmede bir laḥẓa mesrūr olmaġa
Ḫod-fürūş olmaḳda bu vech ile kālā-yı neşāṭ

kālā-yı ṣabrı:

1. **kālā-yı ṣabrı:**-*ı*
Gazel 385
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sabır kumaşı.
ʿĀşıḳ ümmīd-i vaṣl ile bī-ṭāḳat olmasun
Kālā-yı ṣabrı kimselerüñ ġāret olmasun

2. **kālā-yı ṣabrı:**-*ı*
Gazel 459
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sabır kumaşı.
Göz göre yaġmā ider kālā-yı ṣabrı ġamzesi
Bu ne merd-i reh-zene beñzer ne düzd-i şeb-reve

kālā-yı süḫan:

1. **kālā-yı süḫan:**
Kaside 12
Mısra: **61**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Söz kumaşı.
Kālā-yı süḫan ʿarż-ı revāc eylemeden āh
Ālām-ı felek mühr-i sükūt urdı dehāna

kālā-yı vaṣfuñ:

1. **kālā-yı vaṣfuñ:**-*uñ*
Gazel 172
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Vasfının sermayesi.
Eylesem kālā-yı vaṣfuñ zīver-i bāzār-ı şevḳ
Der-ʿaḳab feyż-i meʿānī ṭabʿuma enbāz olur

kālā-yı vişāle:

1. **kālā-yı vişāle:**-*e*
Gazel 463
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşma kumaşı.
Kālā-yı vişāle virelüm naḳd-i ḥayātı
Ol māh bu bāzāra görüñ ḳāʾil olursa

ḳalb:

1. **ḳalbümi:**-*üm, -i*
Gazel 45
Mısra: **13**
Gönül, insanın iç âlemi; manevî yönü.
Sen rıżā-yı pāküñ üzre s̱ābit eyle ḳalbümi
Ḳabża-i ḥükmüñdedür taḳlīb-i ebṣār u ḳulūb

2. **ḳalbüñe:**-*ün, -e*
Gazel 295
Mısra: **11**
Gönül, insanın iç âlemi; manevî yönü.
Ḳalbüñe itmedi teʾs̱īr vedāʿ-ı aḥbāb
Bu ḳadar velvele-i vā-esefi gūş itdüñ

3. **ḳalbüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 333
Mısra: **7**
Gönül, insanın iç âlemi; manevî yönü.
Ey seng-dil itmez mi senüñ ḳalbüñe teʾs̱īr
Ḫārāları ḫākister iden āteş-i āhum

4. **ḳalbüñi:**-*ün, -i*
Gazel 344
Mısra: **4**
Gönül, insanın iç âlemi; manevî yönü.
Seng-i cevr ile göñül mülkini ber-bād itdüñ
Ḳalbüñi ġuṣṣa vü endūh ile giryān göreyüm

5. **ḳalbüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 462
Mısra: **11**
Gönül, insanın iç âlemi; manevî yönü.
Ḳalbüñde olmayınca senüñ ḫaşyet-i Ḫudā
İḳrār-ı lafẓ-ı rūz-ı cezādan ne fāʾide

6. **ḳalbüñi:**-*üñ, -i*
Kaside 1
Mısra: **59**
Gönül, insanın iç âlemi; manevî yönü.
Ḳalbüñi ṣāf it ki tez̲hīb idesin aḫlāḳuñı
İḫtilāf-ı levne tābiʿdür bilürsin āb ü tāb

7. **ḳalbümde:**-*üm, -de*
Kaside 4
Mısra: **17**
Gönül, insanın iç âlemi; manevî yönü.
Mā-sivādan ḳoma ḳalbümde es̱er
Eyleme ehl-i hevāya maḳrūn

8. **ḳalbüme:**-*üm, -e*
Kaside 9
Mısra: **9**
Gönül, insanın iç âlemi; manevî yönü.
Ḳalbüme ḳılsa ġuluvv-i keyfiyet esrār-ı ışḳ
Rīziş-i ḫūn-ābe-i bī-ḥadd ü pāyān eylesem

9. **ḳalbümi:**-*üm, -i*
Kaside 9

Mısra: **34**
Gönül, insanın iç âlemi; manevî yönü.
Eyleyüp Bābü's-selāma şevḳ ile vażʿı ḳadem
Ḳalbümi ḥayret-fezā-yı yād-ı Rıḍvān eylesem

10. **ḳalbi:**-*i*
Kaside 25
Mısra: **18**
Gönül, insanın iç âlemi; manevî yönü.
Çünki baḫtum müsāʿid olmadı āh
Ḳalbi meʾcūr-ı iḥtimāl itdüm

11. **ḳalbüm:**-*üm*
Kaside 27
Mısra: **70**
Gönül, insanın iç âlemi; manevî yönü.
Böyle mi eyler idüm nüsḫa-i medḥüñ inşā
Olmasa ḳalbüm eger ḥüzn-i kederle pür-sūz

12. **ḳalbümi:**-*üm, -i*
Kaside 27
Mısra: **113**
Gönül, insanın iç âlemi; manevî yönü.
Ḳalbümi feyż-i Ḫudā eyledi kenz-i maʿnā
Ḥamdü li'llāh benem kenz-i ḫafīye gencūr

13. **ḳalbüñde:**-*üñ, -de*
Matla 19
Mısra: **2**
Gönül, insanın iç âlemi; manevî yönü.
Olmaḳ isterseñ eger maḳbūl-ı ḫās-ı kibriyā
Olmasun ḳalbüñde saʿy it ẕerrece kibr ü riyā

14. **ḳalbüm:**-*üm*
Matla 224
Mısra: **1**
Gönül, insanın iç âlemi; manevî yönü.
Ġayrdan taḫliye ḳıl ṣıdḳ ile ḳalbüm her gāh
Ḳalb-i ḫālīye olur feyż-i tecellī-i İlāh

15. **ḳalbüñde:**-*üñ, -de*
Rübai 39
Mısra: **1**
Gönül, insanın iç âlemi; manevî yönü.
Ḳalbüñde dem-ā-dem heves-i genc ü ġınā
Olmaḳda saña reh-ber-i ṣad renc üʿanā

16. **ḳalbümde:**-*üm, -de*
Rübai 66
Mısra: **2**
Gönül, insanın iç âlemi; manevî yönü.
Mūy-ı serimi gerçi sefīd eyledi şeyb
Ḳalbümde sevād-ı keder ü ṣamt üʿayb

17. **ḳalbümde:**-*üm, -de*
Rübai 75
Mısra: **4**
Gönül, insanın iç âlemi; manevî yönü.
ʿAllām-ı ġuyūbsın bilürsin cümle
Ḳalbümde ne oldıġın recā-yı aġleb

18. **ḳalbümi:**-*üm, -i*
Rübai 97
Mısra: **4**
Gönül, insanın iç âlemi; manevî yönü.
Maḥfūẓ ḳılup zīġ u ḫalelden yā Rab
Sen ḳalbümi dīnüñ üzre eyle teṣbīt

19. **ḳalbüm:**-*üm*
Rübai 113
Mısra: **3**
Gönül, insanın iç âlemi; manevî yönü.
Maḥṣūr-ı ġumūm oldı İlāhī ḳalbüm
Eyle beni āsūde-i ḫayr-ı maḫrec

20. **ḳalbümi:**-*üm, -i*
Rübai 121
Mısra: **1**
Gönül, insanın iç âlemi; manevî yönü.
Ḳıl fażluñ ile ḳalbümi yā Rab meşrūḥ
Teysīr ḳılup eyle umūrum meftūḥ

21. **ḳalbümde:**-*üm, -de*
Rübai 162
Mısra: **1**
Gönül, insanın iç âlemi; manevî yönü.
Hecrüñle ne ḳalbümde sürūrum vardur
Dünyā-yı denīde ne ḥużūrum vardur

22. **ḳalbüm:**-*üm*
Rübai 251
Mısra: **3**
Gönül, insanın iç âlemi; manevî yönü.
Ḳalbüm pür idüp pertev-i nūr-ı iḫlāṣ
Ol nūr ile yek-reng ola ẓarf u maẓrūf

23. **ḳalbe:**-*e*
Rübai 272
Mısra: **3**
Gönül, insanın iç âlemi; manevî yönü.
Reh-yāb olamaz ḳalbe ġam-ı nā-kāmī
Senden ki ola baña ʿaṭā-yı tevfīḳ

24. **ḳalbümi:**-*üm, -i*
Rübai 343
Mısra: **1**
Gönül, insanın iç âlemi; manevî yönü.
Eşk-i ter ile ḳalbümi tenḳīḥ iderem
Ben aġlamaġı gülmeye tercīḥ iderem

25. **ḳalbe:**-*e*
Rübai 379
Mısra: **1**
Gönül, insanın iç âlemi; manevî yönü.
Envāʿ-ı hümūm eylemede ḳalbe hücūm
Ḳaldum ġam ü ḫayretle İlāhī maġmūm

26. **ḳalbi:**-*i*
Rübai 381
Mısra: **1**
Gönül, insanın iç âlemi; manevî yönü.

Bir ḳalbi münevver itse feyż-i Ḳayyūm
Ḥaḳḳ üzre aña keşf olur eṣnāf-ı ʿulūm

27. **ḳalbüm:**-*üm*
Rübai 431
Mısra: **3**
Gönül, insanın iç âlemi; manevî yönü.
Ey minnet ile ḳalbüm idenler tażyīḳ
Bilmez degülem mülk-i tecerrüd rāhın

28. **ḳalbümi:**-*üm, -i*
Rübai 457
Mısra: **3**
Gönül, insanın iç âlemi; manevî yönü.
Ẓulmet-gede-i ġaflet olan ḳalbümi sen
Ḫūrşīd-i ʿināyetle münevver eyle

29. **ḳalbümi:**-*üm, -i*
Rübai 458
Mısra: **2**
Gönül, insanın iç âlemi; manevî yönü.
Yā Rab baña tevfīḳūñı hem-rāh eyle
Ġafletle ḳoma ḳalbümi āgāh eyle

30. **ḳalbümi:**-*üm, -i*
Rübai 461
Mısra: **1**
Gönül, insanın iç âlemi; manevî yönü.
Müstaġrıḳ idüp ḳalbümi nūr-ı ʿışḳa
Ḳıl ḥüznümi taḥvīl sürūr-ı ʿışḳa

31. **ḳalb:**
Rübai 486
Mısra: **1**
Gönül, insanın iç âlemi; manevî yönü.
Ḳalb olsa teveccüh-i Ḫudāda her gāh
Her ʿużvuñ olur ẕikr-i Ḫudādan āgāh

32. **ḳalb:**
Rübai 539
Mısra: **1**
Gönül, insanın iç âlemi; manevî yönü.
Ḳalb olmayıcaḳ naḳş-ı riyādan ḫālī
Olmaz mütecellī aña feyż-i ʿālī

33. **ḳalbin:**-*i, -n*
Tarih 4
Mısra: **11**
Gönül, insanın iç âlemi; manevî yönü.
Feyż-i Ḥaḳ ḳalbin ide mevrid-i ṣıdḳ-ı ilhām
ʿAyn-i ʿibretle ola muttaṣıf-ı keşf ü şühūd

ḳalb ü ḳāleb:

1. **ḳalb ü ḳāleb:**
Kıt'a 3
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kalp ve beden.
Yā Rab yā Rab yā Rab yā Rab
Pürdür ġamdan ḳalb ü ḳāleb

ḳālbed-i cism-i naḫīfīye:

1. **ḳālbed-i cism-i naḫīfīye:**-*ye*
Rübai 249
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nahîfî'nin bedeni.
Dest-i keremüñle zer-i ʿışḳ-ı pāküñ
Ḳıl kālbed-i cism-i Naḫīfīye ferāġ

ḳalb-i giryānum:

1. **ḳalb-i giryānum:**-*um*
Gazel 189
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlayan kalp.
Ḥaẕer ey āfet-i cān el-ḥaẕer kim ḳalb-i giryānum
Rümūz-ı āhı vaḳf-ı nükte-i esrār-ı hū eyler

ḳalb-i ḥabīb:

1. **ḳalb-i ḥabīb:**
Rübai 71
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin kalbi.
Vaḳt-i seḥer āh eylese ʿuṣṣāḳ-ı ġarīb
Sengīn-ter iken mūma döner ḳalb-i ḥabīb

ḳalb-i ḫālīye:

1. **ḳalb-i ḫālīye:**-*ye*
Matla 224
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz, boş kalp.
Ġayrdan taḫliye ḳıl ṣıdḳ ile ḳalbüm her gāh
Ḳalb-i ḫālīye olur feyż-i tecellī-i İlāh

ḳalb-i ḫarāb:

1. **ḳalb-i ḫarāb:**
Tarih 28
Mısra: **37**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kırık kalp.
Ḳoymadı miʿmār-ı luṭf u himmeti ḳalb-i ḫarāb
Kişver-i dilde baḳılsa yoḳdur āṣār-ı ṭalel

ḳalb-i ḫarām-ābādum:

1. **ḳalb-i ḫarām-ābādum:**-*um*
Kaside 8
Mısra: **127**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Haramı oluşturan kalp.
Āh kim ʿışḳ ile bu ḳalb-i ḫarām-ābādum
Deyr-gāh eylediler her ṣanem-i lāle-ʿiẕār

ḳalb-i ḥazīn:

1. **ḳalb-i ḥazīn:**
Kaside 13
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade

Hüzünlenmiş kalp, üzülen kimse.
Neşāṭ-ı ʿālem-i fānīye itmez ẕerrece raġbet
Ġam-ı ʿışḳuñ ṣafā-baḫş olsa bir ḳalb-i ḥazīn üzre

2. **ḳalb-i ḥazīn:**
Rübai 306
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hüzünlenmiş kalp, üzülen kimse.
Yā Rab ḳoma ben zārı perīşān-aḥvāl
Tā ḳalb-i ḥazīn olmaya maġlūb-ı melāl

ḳalb-i ḥazīne:

1. **ḳalb-i ḥazīne:**-*e*
Murabba 6
Mısra: **61**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hüzünlenmiş kalp, üzülen kimse.
Ḳalb-i ḥazīne vir neşāt ʿIşḳ ile itsün iḫtilāṭ

2. **ḳalb-i ḥazīne:**-*e*
Murabba 10
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hüzünlenmiş kalp, üzülen kimse.
Naẓar ḳıl luṭf ile ḳalb-i ḥazīne
Teraḥḥum eyle bu āh ü enīne

ḳalb-i ḥazīnüm:

1. **ḳalb-i ḥazīnüm:**-*üm*
Rübai 102
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hüzünlenmiş kalp, üzülen kimse.
Teşrīfüñ ile ḳalb-i ḥazīnüm şād it
Vīrān-gede-i ʿışḳı yine ābād it

2. **ḳalb-i ḥazīnüm:**-*üm*
Rübai 252
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hüzünlenmiş kalp, üzülen kimse.
ʿIşḳ ile pür it ḳalb-i ḥazīnüm yā Rab
Şāyeste degül gerçi o maʿnāya bu ḥarf

ḳalb-i maḥrūr:

1. **ḳalb-i maḥrūr:**
Kaside 27
Mısra: **148**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ateşli, hararetli gönül.
Umaram kim ola sīr-āb-ı zülāl-i keremüñ
Ḳalmaya teşne zamānuñda bu ḳalb-i maḥrūr

ḳalb-i maḫzūn:

1. **ḳalb-i maḫzūn:**
Kaside 4
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hüzünlü, kaygılı kalp.
Eyle şāyeste-i ʿafv ü raḥmet Şād ola tā ki bu ḳalb-i maḫzūn

ḳalb-i maḫzūnum:

1. **ḳalb-i maḫzūnum:**-*um*
Gazel 18
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hüzünlü, kaygılı kalp.
N'ola vīrānezār-ı miḥnet ise ḳalb-i maḫzūnum
Naḥīfī anda pinhāndur niçe gencīne-i maʿnā

2. **ḳalb-i maḫzūnum:**-*um*
Gazel 150
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hüzünlü, kaygılı kalp.
Beni cemʿiyyet-i yārāna teklīf eyleme sāḳī
Perīşāndur perīşān ḳalb-i maḫzūnum perīşān

ḳalb-i nā-şādı:

1. **ḳalb-i nā-şādı:**-*ı*
Gazel 30
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gamlı kalp.
Eyleme bīhūde iẓhār-ı ḥaẕāḳat ey ṭabīb
Şād ḳıl üstād iseñ bu ḳalb-i nā-şādı baña

ḳalb-i nā-tüvānı:

1. **ḳalb-i nā-tüvānı:**-*ı*
Rübai 342
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Takatsiz gönül.
Āsāyiş-i dehr-i bī-amānı görsem
Şād olsa bu ḳalb-i nā-tüvānı görsem

ḳalb-i rūşenādan:

1. **ḳalb-i rūşenādan:**-*dan*
Gazel 130
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mevlevî tarikatına bağlı dervişlerin aydınlık kalbinin aynası II Mevlevî dervişlerin Allah'ın tecellileri ve aşkıyla dolu olan gönlü.
Ümmīd-i feyż-i ṣafā itme tīre-dillerden
Benüm saña didigüm ḳalb-i rūşenādan olur

ḳalb-i vīrāna:

1. **ḳalb-i vīrāna:**-*a*
Kaside 24
Mısra: **82**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Viran kalp.
Niçe demdür ḫarāb olmış yatur biñ derd ü miḥnetle
N'ola miʿmār olursa dest-i luṭfuñ ḳalb-i vīrāna

kāle-i vuṣlatı:

1. **kāle-i vuṣlatı:**-*ı*
Gazel 471
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşma kumaşı.
Naḳd-i cān minnet-i cān idi dil-i şeydāya
Kāle-i vuṣlatı bir vech ile bāzar olsa

ḳalem:

1. **ḳalemdür:**-*dür*
Gazel 52
Mısra: **14**
Kalem II şiir yazma yeteneği.
Benümle güft-gūy-ı ʿışḳ ider bir yār u hem-dem yoḳ
Naḥīfī hem-sebānum hem-demüm şimdi ḳalemdür hep

2. **ḳalemdür:**-*dür*
Gazel 220
Mısra: **12**
Kalem II şiir yazma yeteneği.
Eglenür vaṣf-ı cemālüñle Naḥīfī ancaḳ
Hem-zebān aña ḫayālüñle ḳalemdür sensüz

3. **ḳalemüñ:**-*üñ*
Kaside 25
Mısra: **24**
Bir çeşit siyahımsı ve sert kamışın yazı yazmak üzere özel bir biçimde yontulup açılmışı; her çeşit yazı yazan alet, kamış.
Sözlerim rişte-i beyāna çeküp
Ḳalemüñ nāẓımü'l-leʾāl itdüm

4. **ḳalemüñ:**-*üñ*
Rübai 28
Mısra: **4**
Bir çeşit siyahımsı ve sert kamışın yazı yazmak üzere özel bir biçimde yontulup açılmışı; her çeşit yazı yazan alet, kamış.
Çoḳ sāḥire iʿcāz-nümāluḳlar idüp
Oldı ḳalemüñ hemçü ʿaṣā-yı Mūsā

5. **ḳalemüñle:**-*üñ, -le*
Rübai 491
Mısra: **4**
Bir çeşit siyahımsı ve sert kamışın yazı yazmak üzere özel bir biçimde yontulup açılmışı; her çeşit yazı yazan alet, kamış.
Elden gelen iḥsānı dirīġ itme ne var
Kendi ḳalemüñle beni dil-şād eyle

6. **ḳalem:**
Tahmis 8
Mısra: **29**
Bir çeşit siyahımsı ve sert kamışın yazı yazmak üzere özel bir biçimde yontulup açılmışı; her çeşit yazı yazan alet, kamış.
Vaṣf-ı ḳaddüñle ḫırām itse ʿalem gibi ḳalem
Leşker-i saṭr çeker defter ü dīvān ṣaf ṣaf

ḳalem çekmezem:

1. **ḳalem çekmezem:**-*mez, -em*
Gazel 268
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Deyim**
Çizmek, üstünü çizmek; vazgeçmek.
Ey Naḥīfī n'ola iʿcāzı idersem terḳīm
Çekmezem levḥa ḳalem siḥr-i ḥelāl olmayıcaḳ

ḳalem ḳatmaḳ:

1. **ḳalem ḳatmaḳ:**-*maḳ*
Gazel 91
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kalem katmak, ekleme yapmak.
Ḳalem ḳatmaḳ dilerseñ naḳş-ı ḥüsn ü ḫaṭṭ-ı ḫūbāna
Ne ṣūretle gelürsin ʿarṣagāh-ı ḥaşre ey Bihzād

ḳalem olsa:

1. **ḳalem olsa:**-*sa*
Rübai 151
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kalem olmak, kaleme dönüşmek.
Mümkin degül evṣāf-ı kemālüñ tekmīl
Eşcār ḳalem olsa varaḳlar ḳāġıẕ

kalem-i tār-ı şuʿāʿ-ı ḫūrşīd:

1. **ḳalem-i tār-ı şuʿāʿ-ı ḫūrşīd:**
Kaside 27
Mısra: **163**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güneşin ışıklarının ince kalemi.
Tā ki zerrīn ḳalem-i tār-ı şuʿāʿ-ı ḫūrşīd
Ola ṭuġrā-keş-i ser-ṣafḥa-i aʿvām ü şühūr

kaleminden dökilür:

1. **ḳaleminden dökilür:**-*ür*
Gazel 394
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kaleminden çıkmak; yazmak.
Aḥvāl-i perīşānın yazduḳça Naḥīfī
Yer yer dökilür ḳaṭre-i şekvā ḳaleminden

ḳalemüm şikest oldı:

1. **ḳalemüm şikest oldı:**-*üm, -dı*
Rübai 105
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kalemi kırılmak II mecazen ilhamın gitmesi, yazı yazamayacak duruma gelme.
Ḳaṣdum saña tafṣīl idi ol ḥāli velī
Geldi bu maḥalle ḳalemüm oldı şikest

ḳalenderān-ı maḥabbet:

1. **ḳalenderān-ı maḥabbet:**
Gazel 129
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Muhabbet dervişleri.
Ḳalenderān-ı maḥabbet görüp cünūnumuzı
Cihānda böyle olur ʿışḳuñ evveli dirler

ḳalma:

1. **ḳalmadı:**-*dı*
Gazel 476
Mısra: **9**
Var olmamak, yok olmak.
Ey Naḥīfī hele hīç ḳalmadı cāy-ı inkār
Ṭūṭī-i muʿcize-i ḥüsn-i beyān oldıġuña

2. **ḳalmadı:**-*dı*
Gazel 494
Mısra: **1**
Var olmamak, yok olmak.
Bād-ı ġamla dilde dāġ-ı ʿışḳ-ı cānān ḳalmadı
Bezm-gāh-ı şevḳda bir şemʿ-i sūzān ḳalmadı

3. **ḳalmadı:**-*dı*
Gazel 494
Mısra: **2**
Var olmamak, yok olmak.
Bād-ı ġamla dilde dāġ-ı ʿışḳ-ı cānān ḳalmadı
Bezm-gāh-ı şevḳda bir şemʿ-i sūzān ḳalmadı

4. **ḳalmadı:**-*dı*
Gazel 494
Mısra: **4**
Var olmamak, yok olmak.
Dün gice ġam-ḫāneme biñ nāz ü istiġnā ile
Geldi ammā ṣubḥa dek ol māh-ı tābān ḳalmadı

5. **ḳalmadı:**-*dı*
Gazel 494
Mısra: **6**
Var olmamak, yok olmak.
Āh kim şāyeste-i āġūş-ı taḥsīn olmaġa
Gülşen-i ḥüsn içre bir serv-i ḫırāmān ḳalmadı

6. **ḳalmadı:**-*dı*
Gazel 494
Mısra: **8**
Var olmamak, yok olmak.
Görmez olduḳ hīç vefāsın derd-i ʿışḳuñda dirīġ
Encümen-gāh-ı fenāda şimdi yārān ḳalmadı

7. **ḳalmadı:**-*dı*
Gazel 494
Mısra: **10**
Var olmamak, yok olmak.
Ol ḳadar oldum esīr-i ferş-i ġurbet kim benüm
Ḥālüme raḥm itmedük kāfir Müselmān ḳalmadı

8. **ḳalmadı:**-*dı*
Gazel 494
Mısra: **12**
Var olmamak, yok olmak.
Çāk-rīzī-i ġama muʿtād olaldan dest-i dil
Câme-i ṣabruma dāmān u girībān ḳalmadı

9. **ḳalmadı:**-*dı*
Gazel 494
Mısra: **14**
Var olmamak, yok olmak.
Ey Naḥīfī geşt-i deşt-i miḥnet itdüm şöyle kim
Dilde tāb ü cānda ṭāḳat tende dermān ḳalmadı

10. **ḳalmadı:**-*dı*
Kaside 19
Mısra: **102**
Var olmamak, yok olmak.
Ol ḳadar çekdüm zen-i ferṭūte-i dünyā ġamın
Ẓann iderdüm ḳalmadı dünyāda bir himmet eri

ḳalp:

1. **ḳalbe:**-*e*
Kaside 23
Mısra: **52**
Gönül, insanın iç âlemi; manevî yönü.
Şefīʿ-i ḫayl-i ümmet kān-ı şefḳat āyet-i raḥmet
Lisān-ı ẕikri ḳalbe ʿışḳ-ı pāki dāʾimā gelsün

2. **ḳalbinde:**-*i, -n, -de*
Matla 144
Mısra: **1**
Gönül, insanın iç âlemi; manevî yönü.
ʿĀlimān-ı bed-dilüñ ḳalbinde nūr-ı ḥilm-i pāk
Beñzer ol şemʿa ola zindān içinde tābnāk

3. **ḳalbe:**-*e*
Rübai 204
Mısra: **3**
Gönül, insanın iç âlemi; manevî yönü.
Bir ḳalbe iki maḥabbet olmaz mersūm
Bir ḳıble-nümāda iki miḥrāb olmaz

4. **ḳalbe:**-*e*
Rübai 452
Mısra: **3**
Gönül, insanın iç âlemi; manevî yönü.
Ber-vefḳ-ı rıżā ḳalbe ş̲ebāt iḥsān it
Eyle beni vāṣıl-ı maḳam-ı temkīn

kām almaz:

1. **kām almaz:**-*maz*
Gazel 228
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Umduğunu ve istediğini elde etmek, dilediği biçimde zevk almak, keyfini çıkarmak.
Kerīmü'ṭ-ṭabʿ olan ḫaşm-ı denīden intikām almaz
Murād üzre bilür kim kimseler dünyāda kām almaz

kām-āver-i pā-būs olursar:

1. **kām-āver-i pā-būs olursar:**-*ur, -sar*
Gazel 18
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayağını öpme arzusuna ulaşmış olmak.
Niçe kām-āver-i pā-būs olursar sen de inṣāf it
Reh-i ʿışḳında pā-māl olmayanlar ḫāk-i pāy-āsā

kām-baḫşā:

1. **kām-baḫşā:**
Kaside 24
Mısra: **45**
Mutluluk bağışlayan.
Ḫidīvā kām-baḫşā ey vezīr-i maʿdelet-kāra
Cenābuñdur nigeh-bān-ı ʿadālet çār erkāna

kām-baḫşāyī:

1. **kām-baḫşāyī:**
Kaside 22
Mısra: **26**
İyilik isteğini bahşeden.
Mekārim-pīşe ḫayr-endīşe muḥtācān ü dervīşe
Ṣafā-yı ḫāṭırı her nā-murāda kām-baḫşāyī

kām-baḫş-ı dād-ḫᵛāhān:

1. **kām-baḫş-ı dād-ḫᵛāhān:**
Kaside 18
Mısra: **36**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yardım isteyenleri muradına erdiren.
Dest-gīr-i bī-nevāyān çāre-sāz-ı bī-dilān
Kām-baḫş-ı dād-ḫᵛāhān server-i şefḳat-diş̲ār

ḳamer:

1. **ḳamer:**
Gazel 243
Mısra: **8**
Ay.
N'ola ol şāha ḳul isem dün ü gün ḫidmetine
Ḳamer ü mihr ü felek vālih ü ser-keşte imiş

2. **ḳamer:**
Gazel 259
Mısra: **8**
Ay.
ʿĀṣıḳı ġarḳ itdi nūra meşʿal-i luṭfuñ senüñ
Hem ḳamer ṭutdı ḫacālet oldı çün vechüñ çerāġ

3. **ḳamerde:**-*de*
Gazel 410
Mısra: **2**
Ay.
Güneşde ḥasret-i mihr-i cemālüñ yā Resūla'llāh
Ḳamerde bīm-i engüşt-i celālüñ yā Resūla'llāh

4. **ḳamer:**
Kaside 2
Mısra: **4**
Ay.
Sācid-i taḳdīs-i z̲ātuñ ser-be-ser necm ü şecer
Encüm ü şems ü ḳamer tesbīḥ-ḫᵛān-ı ʿizzetüñ

5. **ḳamer:**
Kıt'a 8
Mısra: **2**
Ay.
Āsumān üzre ol zamān ki senüñ
Oldı şaḳ bir işāretüñle ḳamer

ḳamer-ḫaşāyiş:

1. **ḳamer-ḫaşāyiş:**
Kaside 26
Mısra: **48**
Ay gibi nitelikleri olan.
Melek-ḫıṣāl ü felek-rütbe Müşterī-tedbīr
Ḳamer-ḫaşāyiş ü ḫūrşīd-ṭābʿ rūşen-rā

ḳamer-rū:

1. **ḳamer-rūyuñ:**-*yuñ*
Gazel 51
Mısra: **11**
Ay yüzlü. || *Yüzü ay gibi parlak sevgili.*
Dūd-ı āhum ol ḳamer-rūyuñ şeb-i hecrinde āh
Eyler evc-i āsumān üzre seḥābāsā şitāb

ḳamer-simā:

1. **ḳamer-simā:**
Gazel 20
Mısra: **4**
Ay yüzlü II sevgili.
Ferāmūş eyledüñ ben nā-tüvānı şām-ı ḥasretde
Senüñle böyle mi ʿahd eylemişdük ey ḳamer-simā

ḳamer-veş:

1. **ḳamer-veş:**
Gazel 276
Mısra: **8**
Ay gibi, aya benzeyen.
Firāḳuñ nārına düşdüm irersem ḥālet-i nezʿa
Beni sīneñde defn eyle ḳamer-veş sīne-pāk ancaḳ

ḳāmet:

1. **ḳāmetüñ:**-*üñ*
Gazel 96
Mısra: **1**
Boy, endam II sevgilinin boyu.
Ḳāmetüñ üftādesin servi gibi eyle bülend
Düşmeye bir daḫi yire zülfüñi eyle kemend

2. **ḳāmetini:**-*i, -n, -i*
Gazel 505
Mısra: **1**
Boy, endam II sevgilinin boyu.
Ḫam itdi ḳāmetini cismümi ḫayāl itdi
O meh vücūdımı ebrūsına mi̲ṣāl itdi

3. **ḳāmetüm:**-*üm*
Gazel 511
Mısra: **6**
Boy, endam II sevgilinin boyu.
Beni çekdi çevirdi tīr-i cevr-i miḥnet-efzāsı
Ḫam itdi ḳāmetüm ḍarb ile bir ḳaşı kemān derdi

4. **ḳāmetde:**-*de*
Matla 242
Mısra: **2**
Boy, endam II sevgilinin boyu.
Ser-āmeddür elifveş ḳadd-i cānān istiḳāmetde
Netīce vāḥid-i ke'l-elfdür ol serv ḳāmetde

ḳāmet ü ḳad:

1. **ḳāmet ü ḳad:**
Gazel 261
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Boy pos.
Egilüp bād-ı fırāḳuñla ḳamu ḳāmet ü ḳad
Aña nisbet dizilür serv-i ḫırāman ṣaf ṣaf

ḳāmet ü ḳaddiñe:

1. **ḳāmet ü ḳaddiñe:**-*iñ, -e*
Gazel 54
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Boy pos.
Ḳāmet ü ḳaddiñe şāhum serv-i bālā teşne-leb
Ruḫlaruñ şemʿine dil pervāneāsā teşne-leb

ḳāmet-i āşūb-kār:

1. **ḳāmet-i āşūb-kār:**
Gazel 465
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ortalığı karıştıran boy II sevgili.
Olur dām-efgen-i reftārı yüz biñ fitne-i ferdā
Ḳıyāmetler ḳopar ol ḳāmet-i āşūb-kār üzre

ḳāmet-i bālā:

1. **ḳāmet-i bālā:**
Gazel 55
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uzun boy.
Nedür ol ḳāmet-i bālā nedür ol nāz ü naʿīm
Nedür ol ṭurre vü kākül nedür ol bend-i rebāb

ḳāmeti bālā:

1. **ḳāmeti bālā:**
Gazel 56
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Boyu uzun II uzun boylu sevgili.
Dil ü cānum saña āh itmeye mi ḥasret ile
Beni fürḳatde ḳoduñ ḳāmeti bālā ne ʿaceb

ḳāmet-i cānāna:

1. **ḳāmet-i cānāna:**-*a*
Gazel 272
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin boyu.
Cāme-i gül-gūn ile zīnet virüp endāmına
Ṣalınan servi gibi ol ḳāmet-i cānāna baḳ

ḳāmet-i mevzūn olur:

1. **ḳāmet-i mevzūn olur:**-*ur*
Gazel 153
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Düzgün boy olmak.
Ṣīve-i reftāruñ eyler ʿāṣıḳı pāy-mal-i nāz
Serv-i nāzum bu ne zībā ḳāmet-i mevzūn olur

ḳāmet-i mümtāzıña:

1. **ḳāmet-i mümtāzıña:**-*ıñ, -a*
Muaşşer 1
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Seçkin endam.
Eyledüm ʿarż-ı taʿalluḳ ġamze-i ġammāzıña
Gerd-i rāh olmaḳ dilerdim ḳāmet-i mümtāzıña

ḳāmeti uzatma:

1. **ḳāmeti uzatma:**-*ma*
Gazel 216
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Boyu uzatmak. II boyun bir yere yetişmesini sağlamak, uzanabilmek.
Senüñle serv olamaz hem-ṭırāz-ı dāmen-i nāz
Uzatma ḳāmeti ey nev-nihāl-i gülşen-i nāz

ḳāmet-i ẕī-şānuñı:

1. **ḳāmet-i ẕī-şānuñı:**-*uñ, -ı*
Tahmis 2
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şöhret sahibi boy.
Eyledi ḥikmet ile ḳāmet-i ẕī-şānuñı rāst
Sidre itse ne ʿaceb sāye-i luṭfuñ der-ḫ∨āst

kām-ḫ∨āh-ı baḫt:

1. **kām-ḫ∨āh-ı baḫt:**
Gazel 67
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bahttan meded uman.
Ḫālüñle eglenür olan āşüfte rūyuña
Encüm-şümār-ı ḥasret olur kām-ḫ∨āh-ı baḫt

kām-ı dil:

1. **kām-ı dil:**
Rübai 136
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönlün isteği.
Ey ʿālim-i sırr u ʿalen-i cümle ʿibād
Ẓāhir saña kām-ı dil ü maḳṣūd-ı fuʿād

kām-ı dilini:

1. **kām-ı dilini:**-*i, -n, -i*
Kaside 8
Mısra: **200**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönlün isteği.
Ḳand-i evṣāfını bir dil ki tanaġġum eyler
Fikr ü ẕikrüñ ide kām-ı dilini şīrīn kār

kām-ı ejderi:

1. **kām-ı ejderi:**-*i*
Kaside 19
Mısra: **74**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin saçına duyulan arzu. Ejder "büyük yılan" sevgilinin saçına benzetilir.
Görse düşmen ḍarb-ı ṭūb-ı ḳalʿa-kūbuñ bīmden
Cāy-ı āsāyiş ḳıyās eylerdi kām-ı ejderi

kām-ı viṣāl-i yārdan:

1. **kām-ı viṣāl-i yārdan:**-*dan*
Gazel 183
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgiliye kavuşma arzusu.
Kesme ümmīdüñ ey göñül kām-ı viṣāl-i yārdan
Belki seni o bī-vefā luṭf ile behre-yāb ider

kāmil:

1. **kāmile:**-*e*
Gazel 231
Mısra: **1**
İlim, fazîlet ve hüner sâhibi, mânevî meziyetleri bakımından belli bir olgunluğa erişmiş (kimse).
Kāmile bār-ı girāndur vażʿ-ı erbāb-ı heves
Cism-i rūḥānī olur āzürde-i perr-i meges

kāmil iden:

1. **kāmil iden:**-*en*
Rübai 406
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tamamlamak.
Hem-çün meh-i nev nāḳış olan dilleri hep
Ḫūrşīd gibi kāmil iden sensin sen

kāmil olmaz:

1. **kāmil olmaz:**-*maz*
Kaside 6
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Olgunlaşmak.
Īmānı kāmil olmaz anuñ kim senüñ aña
Ẕāt-ı şerīfüñ olmaya tā cümleden eḥab

kāmil olur:

1. **kāmil olur:**-*ur*
Gazel 484
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Olgunlaşmak.
Kāmil olur ki Ḫāliḳına ittikāl idüp
Rabṭ-ı derūnı āḫara peyveste olmaya

kāmil-i silk-i nübüvvet:

1. **kāmil-i silk-i nübüvvet:**
Kaside 18
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Peygamberlik silsilesinin olgunu II Hz. Muhammet.
Mālik-i mülk-i fütüvvet efżāl-ı ḫalḳ-ı Ḫudā
Kāmil-i silk-i nübüvvet ekmel-i ferḫunde-kār

kamış işkencesidür:

1. **ḳamış işkencesidür:**-*dür*
Beyit 2
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kamışla öldürücü noktalara vurmadan yapılan bir işkence türü.
Sensüz ey ruḫları gül lebleri mül
Ḳamış işkencesidür ʿāşıḳa ney

kām-revā olur:

1. **kām-revā olur:**-*ur*
Gazel 107
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Maksuduna nail olmak, meramını husule getirmek.
Olur ṣadāḳat ile ḫidmetinde kām-revā
Anuñ ki ṣıdḳ u sedād ile baḫtı esʿaddür

ḳamu:

1. **ḳamu:**
Gazel 72
Mısra: **8**
"Bütün, hep" anlamında belgisiz zamir.
Aluben sebze ḳabā egnine yārüm ṣalınur
Benüm egnümde ḳamu cāme-i fürḳat ḳat ḳat

2. **ḳamu:**
Gazel 261
Mısra: **3**
"Bütün, hep" anlamında belgisiz zamir.
Egilüp bād-ı firāḳuñla ḳamu ḳāmet ü ḳad
Aña nisbet dizilür serv-i ḫırāman ṣaf ṣaf

3. **ḳamusı:**-*sı*
Gazel 271
Mısra: **10**
"Bütün, hep" anlamında belgisiz zamir.
Ġarībüñ şādumān idüp viṣālüñ vir Naḥīfīye
Elem çekme raḳībüñden ḳamusı ḫāksār ancaḳ

4. **ḳamu:**
Gazel 273
Mısra: **8**
"Bütün, hep" anlamında belgisiz zamir.
Viṣāl-i yār-ı dil-ḫ∨āhı göñül vird eyledi her dem
Bu virdi yazmaġa mühre ḳamu ḥakkāk ü nāk ancaḳ

5. **ḳamu:**
Gazel 275
Mısra: **4**
"Bütün, hep" anlamında belgisiz zamir.
Ne rengīn cāme-i ṭalʿat kedūd ü sürḫ u sebz olsun
Ḳamu bī-çāre ʿāṣıḳlar ṭutar egninde ṣāl ancaḳ

6. **ḳamu:**
Gazel 276
Mısra: **1**
"Bütün, hep" anlamında belgisiz zamir.
Elüñ çek mā-sivādan gel ḳamu ʿālem helāk ancaḳ
Ümmīd-i vuṣlat-ı yār it ġam ile sīne çāk ancaḳ

7. **ḳamu:**
Gazel 403
Mısra: **2**
"Bütün, hep" anlamında belgisiz zamir.
Görenler ḳaṣuñı ṣāhum didiler kim kemāndur bu
Yazılmış ṭuġrā emṣāli ḳamu ʿuṣṣāḳa ṣāndur bu

8. **ḳamu:**
Gazel 403
Mısra: **8**
"Bütün, hep" anlamında belgisiz zamir.
Ne ġam andan bu ʿuṣṣāḳa çekerseñ ḫançer-i ġamzeñ
Ḳamu maḫlūḳa çün rıḥlet fenādur bu cihāndur bu

9. **ḳamu:**
Kaside 8
Mısra: **164**
"Bütün, hep" anlamında belgisiz zamir.
Olalar maġfiret-i Ḥaḳḳ ile ṣāyān-ı cinān
Vālideynüm aḫāvātumla ḳamu ḳavm ü tebār

kām-yāb eyle:

1. **kām-yāb eyle:**
Rübai 253
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İsteğine eriştirmek, bahtiyar etmek.
ʿAfvüñla İlāhī kām-yāb eyle bizi
Bir vech ile yoḳ egerçi bizde inṣāf

kām-yāb ḳıl:

1. **kām-yāb ḳıl:**
Kaside 11
Mısra: **47**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bahtiyar etmek, mutlu etmek.
Ol ġarībi ḳıl ṣefāʿatle kerem ḳıl kām-yāb
Ṣād ola tā raḥmet-i Raḥmān-ı bī-hemtā ile

kām-yāb ola:

1. **kām-yāb ola:**-*a*
Tarih 21
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arzusuna ulaşmak; talihli, mutlu olmak.
Kām-yāb ola iki ʿālemde Ḫayr ile ḥāṣıl olup āmāli

kām-yāb olam:

1. **kām-yāb olam:**-*am*
Gazel 175
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arzusuna ulaşmak; talihli, mutlu olmak.
Gel gel ki tā viṣālüñ ile kām-yāb olam
Ey meh sevüp sevülmege belkim yasaġ olur

kām-yāb olur:

1. **kām-yāb olur:**-*ur*
Kaside 26
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arzusuna ulaşmak; talihli, mutlu olmak.
Olur delālet-i Ḫıżr ile kām-yāb ādem
Ḳalınca deşt-i taḥayyürde bī-kes ü tenhā

kām-yāb-ı müddeʿā:

1. **kām-yāb-ı müddeʿā:**
Kaside 23
Mısra: **34**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dava sahibinin arzuna erişmek.
Olup meftūḥ bāb-ı himmeti erbāb-ı ḥācāt
Gidenler ʿarż-ı ḥāle kām-yāb-ı müddeʿā gelsün

kāñ:

1. **kāñı:**-*ı*
Gazel 13
Mısra: **18**
Maden ocağı, bir şeyin madeni, kaynağı.
Ey Naḥīfī ümmetinden eylemez luṭfın dirīġ
Ol şefāʿat kāñı ʿālī-şān Muḥammed Muṣṭafā

2. **ḳan:**
Gazel 85
Mısra: **4**
Atardamar ve toplardamarların içinde dolaşarak hücrelerde özümleme, yadımlama görevlerini sağlayan plazma ve yuvarlardan oluşmuş kırmızı renkli sıvı.
Rāya beñzer ḫançeriyle urdı ḫışm idüp beni
Sīne ḳan ile boyandı yā burada yāre güç

3. **ḳanına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 250

Mısra: **4**
Atardamar ve toplardamarların içinde dolaşarak hücrelerde özümleme, yadımlama görevlerini sağlayan plazma ve yuvarlardan oluşmuş kırmızı renkli sıvı.
Lebleri miḳrāżı ile ʿāşıḳuñ ḳan itmesün
Teşnedür ḳanına cāʾiz gelmesün bī-çāre ḫaṭ

4. **ḳandum:**-*du, -m*
Gazel 346
Mısra: **6**
Tuzağa düşmek, oyuna gelmek.
Ol teşne-dilem kim bu ḫıyābān-ı ġam
Zehr-āb-ı ġam u miḥnet-i devrān ile ḳandum

5. **ḳanmazsın:**-*maz, -sın*
Gazel 387
Mısra: **1**
Kanmak, doymak.
Aġlardı mūy-ı rīş ü ser göñül dünyāya ḳanmazsın
Ṣabāḥ oldı daḫi sen ḫ∨āb-ı ġafletden uyanmazsın

6. **kānısın:**-*ı, -sın*
Gazel 430
Mısra: **10**
Maden ocağı, bir şeyin madeni, kaynağı.
Naḥīfī bendeñi cevr ile giryān itdiler aʿdā
Mürüvvet kānısın ġayret senüñdür yā Resūla'llāh

7. **kānı:**-*ı*
Kaside 25
Mısra: **21**
Maden ocağı, bir şeyin madeni, kaynağı.
Ey kerem kānı her sözümde hemān
Medḥüñi ḫāṣıl-ı meʾāl itdüm

8. **ḳana:**-*a*
Matla 75
Mısra: **2**
Atardamar ve toplardamarların içinde dolaşarak hücrelerde özümleme, yadımlama görevlerini sağlayan plazma ve yuvarlardan oluşmuş kırmızı renkli sıvı.
Sevād-ı çeşmüñe ḥurmet neden tā böyle ḫāʾildür
Senüñ beñzer ki çeşmüñ ey cefā-ḫū ḳana māʾildür

ḳan aġladuḳça:

1. **ḳan aġladuḳça:**-*duḳça*
Gazel 262
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir zulümden, bir afetten, bir sıkıntıdan, büyük üzüntü duyup çok yakınmak.
ʿĀşıḳuñ ḳan aġladuḳça vuṣlatuñ diler raḳīb
Hīç revā mı vaṣla ire ol raḳīb-i nā-ḫalef

ḳan aġlar:

1. **ḳan aġlar:**-*r*
Gazel 204
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kanlı gözyaşı dökmek ‖ çok üzülmek.
Hemīşe ṭurmayup cānā ġamuñla dīde ḳan aġlar
A şāhum yaluñuz çeşmüm degüldür tende cān aġlar

ḳan aġlaram:

1. **ḳan aġlaram:**-*r, -am*
Gazel 258
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir zulümden, bir afetten, bir sıkıntıdan, büyük üzüntü duyup çok yakınmak.
Fürḳatüñle künc-i ġamda dem-be-dem ḳan aġlaram
Perde çekdi küḥl-i ġam kim dīdem içre oldı aġ

ḳan aḳsa:

1. **ḳan aḳsa:**-*sa*
Rübai 456
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
'Kan ağlamak'' deyimi bağlamında büyük bir üzüntü içinde olup yakınmak.
Ḳan aḳsa revā dīde-i giryān üzre
Kim olmadı dil mūcib-i fermāñ üzre

ḳan döküp:

1. **ḳan döküp:**-*üp*
Kaside 3
Mısra: **71**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ölüme yol açmak, cana kıymak II kanlı gözyaşları dökmek.
Ḳan döküp yaş yerine eşk-i nedāmetle tamām
ʿAfvini eyle recā eyledigüñ ʿişyānuñ

ḳan itmesün:

1. **ḳan itmesün:**-*me, -sün*
Gazel 250
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kan etmek, kanlar içinde bırakmak; derde, sıkıntıya sokmak, kederlendirmek.
Lebleri miḳrāżı ile ʿāşıḳuñ ḳan itmesün
Teşnedür ḳanına cāʾiz gelmesün bī-çāre ḫaṭ

kān ü yemüñ:

1. **kān ü yemüñ:**-*üñ*
Rübai 298
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kaynak ve denizden elde edilen.
Bir bendeye olduḳda kemāl-i keremüñ
Maḥṣūlı vefā itmez aña kān ü yemüñ

ḳana boyandum:

1. **ḳana boyandum:**-*du, -m*
Gazel 346
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kızarmak, kırmızı

toprağa sahip olmak; kanlı gözyaşlarıyla dolmak.
Ġarḳ-ı ʿaraḳ-ı şerm olup ol ruḫları gülden
Dāġ-ı dil ile lāle-ṣıfāt ḳana boyandum

ḳana boyansa:

1. **ḳana boyansa:**-*sa*
Gazel 520
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kan içinde bırakmak.
Nigāh-ı reşk ile gördükçe eşk-i çeşm-i giryānı
N'ola ḳana boyansa zāhidüñ tesbīḥ-i mercānı

ḳana girmez:

1. **ḳana girmez:**-*mez*
Gazel 272
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Öldürmek, birinin kanını dökmek, elini kana bulamak.
Şāh-ı ʿādil ẓālim olmaz ḳana girmez bil bunı
Pādişāhum bu Naḥīfī mūr ise merdāna baḳ

ḳanāʿat:

1. **ḳanāʿat:**
Kaside 26
Mısra: **156**
Elindekiyle yetinme, kısmetine razı olma.
Ḫilāf-ı meşreb idi ben faḳīre ʿarż-ı merām
Olup ḳanāʿat ile kūşe-gīr-i istiġnā

2. **kanāʿat:**
Kıt'a 11
Mısra: **4**
Elindekiyle yetinme, kısmetine razı olma.
Vażī-ı nā-sāzını görmekden ise dūnānuñ
Künc-i vaḥdetde kanāʿat kişiye evlādur

3. **ḳanāʿatde:**-*de*
Rübai 487
Mısra: **4**
Elindekiyle yetinme, kısmetine razı olma.
Pā-māl-i güẕer-gāh-ı ġam oldum efsūs
Rifʿatle ḳanāʿatde iken mīrāne

ḳanādil-i ḫoş-nümā:

1. **ḳanādil-i ḫoş-nümā:**
Matla 27
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hoş gözüken kandiller.
Teʾsīr-i tāb-ı şemʿ-i cemālüñle dil-berā
Aldı gibi fetīli ḳanādil-i ḫoş-nümā

kand:

1. **ḳandine:**-*i, -n, -e*
Gazel 54
Mısra: **4**
Şeker.
Al ruḫuñdan şevḳa geldi cān ü dil yanmaḳ diler
Leblerüñ ḳandine şāhum ḥulv-i ḥalvā teşne-leb

ḳanda:

1. **ḳanda:**
Gazel 116
Mısra: **14**
"Hani, nerede" anlamlarında soru zarfı.
Görmedüm hīç ben
Naḥīfī gibi bir āşüfte-dil
Ḳanda bir şūḫ-ı cihān görse hemān meftūn olur

2. **ḳanda:**
Gazel 121
Mısra: **1**
"Hani, nerede" anlamlarında soru zarfı.
Ḳanda varsa ʿāşıḳ-ı bī-çāre cānānın arar
Derd ile bīmār olan elbette dermānın arar

3. **kānda:**
Gazel 156
Mısra: **49**
"Hani, nerede" anlamlarında soru zarfı.
Bulunmaz degme bir kānda o gevher var ise şimdi
Ḥużūr-ı Āṣafīde şuʿle-perdāz-ı ġanīmetdür

4. **ḳanda:**
Gazel 184
Mısra: **5**
"Hani, nerede" anlamlarında soru zarfı.
Naḳş-ı pāyın ḳanda resm itse o serv-i ḫoş-ḫırām
Cilvesin ehl-i maḥabbet ḫāk-i rāhından bilür

5. **ḳanda:**
Gazel 202
Mısra: **3**
"Hani, nerede" anlamlarında soru zarfı.
Sen ḳanda iseñ mesken odur ʿāşıḳ-ı zāra
Sensiz dil ü cān şanma ki ẕevḳ-ı vaṭan ister

6. **ḳandadur:**-*dur*
Gazel 286
Mısra: **6**
"Hani, nerede" anlamlarında soru zarfı. II bir önceki ḳanda ifadesinin anlamını kuvvetlendirmek amacıyla kullanılmıştır.
Bāġdan bāġa güẕār itmedeyüm ḥasret ile
Ḳandadur ḳandadur ol serv-i revānum diyerek

7. **ḳandadur:**-*dur*
Gazel 286
Mısra: **6**
"Hani, nerede" anlamlarında soru zarfı.
Bāġdan bāġa güẕār itmedeyüm ḥasret ile
Ḳandadur ḳandadur ol serv-i revānum diyerek

8. **ḳanda:**
Gazel 319
Mısra: **3**
"Hani, nerede" anlamlarında soru zarfı.
Ḳanda bir şūḫ-ı cihān olsa olur üftādesi
Bir belādur ʿāşıḳ-ı bī-çāreye cānā göñül

9. **ḳanda:**
Gazel 320
Mısra: **5**
"Hani, nerede" anlamlarında soru zarfı.
Ḳanda baḳsa naẕre-gāh-ı çeşmidür bir Bī-sütūn
Var ise Ferhād-ı miḥnet-zāda tevʾemdür göñül

10. **ḳandasın:**-*sın*
Gazel 367
Mısra: **8**
"Hani, nerede" anlamlarında soru zarfı.
Sensüz ārām itmez oldı tende cānum bir nefes
Gel benüm ey māye-i ārām-ı cānum ḳandasın

11. **ḳanda:**
Gazel 374
Mısra: **17**
"Hani, nerede" anlamlarında soru zarfı.
Bu ṭarz-ı ḫāṣı ḳanda bulursın Naḥīfīyā
Erbāb-ı naẕmı reşk ile bīmār ider misin

12. **ḳanda:**
Gazel 492
Mısra: **9**
"Hani, nerede" anlamlarında soru zarfı.
Ḳanda baḳsam gördigüm naḳş-ı cemāl-i yārdur
Cevher-i āyīne-i ʿışḳ-ı Ḫudādur cümle şey

13. **ḳanda:**
Kaside 2
Mısra: **1**
"Hani, nerede" anlamlarında soru zarfı.
Ḳanda eylersem naẕar āyāt-ı ḥavl ü ḳuvvetüñ
Her ne görsem cümle maṣnūʿāt-ı dest-i ḳudretüñ

14. **ḳanda:**
Kaside 5
Mısra: **72**
"Hani, nerede" anlamlarında soru zarfı.
Ḳanda tevḳīr-i süḫan-sencān-ı naẕm-ı midḥatüñ
Ḳanda ḳadr-i ḫādimān-ı naʿt-i pāk-i Muṣṭafā

15. **ḳanda:**
Kaside 5
Mısra: **71**
"Hani, nerede" anlamlarında soru zarfı.
Ḳanda tevḳīr-i süḫan-sencān-ı naẕm-ı midḥatüñ
Ḳanda ḳadr-i ḫādimān-ı naʿt-i pāk-i Muṣṭafā

16. **ḳanda:**
Kaside 5
Mısra: **29**
"Hani, nerede" anlamlarında soru zarfı.
Sen ṭururken ḳanda varsun ʿāṣiyān-ı ümmetüñ
Her ne deñlü olsa da müstaġrıḳ-ı cürm ü ḫaṭā

17. **ḳanda:**
Kaside 17
Mısra: **59**
"Hani, nerede" anlamlarında soru zarfı.
Ḳanda ʿazm eylerse manṣūr ola Ṣulṭān Muṣṭafā
Diyelüm āmīn ola ʿavn-i ilāhī reh-nümā

18. **ḳanda:**
Kaside 17
Mısra: **42**
"Hani, nerede" anlamlarında soru zarfı.
Yād idüp cürm ü günāhın şerm ider ammā ki āh
N'eylesün ya ḳanda varsun ol ġarīb-i bī-nevā

19. **ḳanda:**
Kaside 17
Mısra: **1**
"Hani, nerede" anlamlarında soru zarfı.
Ḳanda kim meẕkūr ola ol şāh-ı mülk-i ışṭıfā
Nūr-ı raḥmetle olur memlūʾ o bezm-i dil-güşā

20. **ḳanda:**
Kaside 19
Mısra: **170**
"Hani, nerede" anlamlarında soru zarfı.
Ḳanda ḳaṣd eylerse gelsün ḳabża-i teshīrine
Ḳanda ʿazm eylerse manṣūr ola yā Rab leşkeri

21. **ḳanda:**
Kaside 19
Mısra: **169**
"Hani, nerede" anlamlarında soru zarfı.
Ḳanda ḳaṣd eylerse gelsün ḳabża-i teshīrine
Ḳanda ʿazm eylerse manṣūr ola yā Rab leşkeri

22. **ḳanda:**
Kaside 26
Mısra: **105**
"Hani, nerede" anlamlarında soru zarfı.
Hücūm-ı ġayret ile ḳanda gitdigüm bilmem
ʿİnān-ı ḫāmemi ʿayb itme eylesem irḫā

23. **ḳanda:**
Murabba 8
Mısra: **17**
"Hani, nerede" anlamlarında soru zarfı.
Ḳanda ʿazm itsen eyā sulṭān-ı mülk-i ışṭıfā
Faḫr iderdi ḫāk-i pāyüñle senüñ arż u semā

24. **ḳanda:**
Rübai 19
Mısra: **3**
"Hani, nerede" anlamlarında soru zarfı.
Her ḳanda giderseñ eşcār u aḥcār
Eylerler idi şevḳ ile teslīm saña

25. **ḳanda:**
Rübai 59
Mısra: **3**
"Hani, nerede" anlamlarında soru zarfı.
Her ḳanda teveccüh eylesem faẕluñ ile
Tevfīḳuñı ḳıl refīḳ-ı rāhum yā Rab

26. **ḳanda:**
Rübai 555
Mısra: **1**

"Hani, nerede" anlamlarında soru zarfı.
Her ḳanda ẓuhūr itse o māhuñ eşeri
Yüz sürmege cān-dāde idi ins ü perī

27. **ḳanda:**
Tarih 2
Mısra: **21**
"Hani, nerede" anlamlarında soru zarfı.
Ḳanda ʿazm eylerse ol şāhenşeh-i encüm-sipāh
Dilerem Ḫaḳdan ola Ḫıżr-ı hidāyet reh-beri

ḳand-i evşāfını:

1. **ḳand-i evşāfını:**-*ı, -n, -ı*
Kaside 8
Mısra: **199**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Niteliklerin şekeri II (Bir kimsenin) niteliklerinin, övgüsünün güzelliği.
Ḳand-i evşāfını bir dil ki tanaġġum eyler
Fikr ü żikrüñ ide kām-ı dilini şīrīn kār

ḳand-i luṭfuñı:

1. **ḳand-i luṭfuñı:**-*uñ, -ı*
Kaside 26
Mısra: **253**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İyilik ve cömertlik şekeri.
Dirīġ itme ne var ḳand-i luṭfuñı benden
Gel eyle şevḳ ile ṭūṭī-i ṭabʿumı gūyā

ḳand-i nebāt:

1. **ḳand-i nebāt:**
Gazel 69
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nöbet şekeri (Billurlaşmış şeker olan nöbet şekerinin adı "nebat şekeri"nden bozmadır. Bu şeker kaynatılmış şeker şurubunun, duvarlarında ip geçirmek için delikler bulunan özel bir kazanda bir hafta bekletilmesiyle elde edilirdi. Kazana gerdirilen iplerde iri kristaller hâline gelen nöbet şekeri hem ilaçlarda hem de bazı tatlıların yapımında kullanılırdı). [Düzlü, Özlem, Seyyid Vehbî Divanı'na Göre 18. Asırda Osmanlılarda Sosyal Hayat, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilimdalı, (Basılmamış Doktora Tezi), Sakarya, 2018, s. 775.].
Leb-i şīrīnüñe öykünse yeri ḳand-i nebāt
Ki doḳundı lebüñe niçe kez ol ḳand-i nebāt

2. **ḳand-i nebāt:**
Gazel 69
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nöbet şekeri (Billurlaşmış şeker olan nöbet şekerinin adı "nebat şekeri"nden bozmadır. Bu şeker kaynatılmış şeker şurubunun, duvarlarında ip geçirmek için delikler bulunan özel bir kazanda bir hafta bekletilmesiyle elde edilirdi. Kazana gerdirilen iplerde iri kristaller hâline gelen nöbet şekeri hem ilaçlarda hem de bazı tatlıların yapımında kullanılırdı). [Düzlü, Özlem, Seyyid Vehbî Divanı'na Göre 18. Asırda Osmanlılarda Sosyal Hayat, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilimdalı, (Basılmamış Doktora Tezi), Sakarya, 2018, s. 775.].
Leb-i şīrīnüñe öykünse yeri ḳand-i nebāt
Ki doḳundı lebüñe niçe kez ol ḳand-i nebāt

3. **ḳand-i nebāt:**
Gazel 69
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nöbet şekeri (Billurlaşmış şeker olan nöbet şekerinin adı "nebat şekeri"nden bozmadır. Bu şeker kaynatılmış şeker şurubunun, duvarlarında ip geçirmek için delikler bulunan özel bir kazanda bir hafta bekletilmesiyle elde edilirdi. Kazana gerdirilen iplerde iri kristaller hâline gelen nöbet şekeri hem ilaçlarda hem de bazı tatlıların yapımında kullanılırdı). [Düzlü, Özlem, Seyyid Vehbî Divanı'na Göre 18. Asırda Osmanlılarda Sosyal Hayat, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilimdalı, (Basılmamış Doktora Tezi), Sakarya, 2018, s. 775.].
Gezer iken uzanup bāġda senüñ gül-ruḫuña
Dolaşur pāyuña şāhum niçe gör ḳand-i nebāt

ḳandīl:

1. **ḳandīldür:**-*dür*
Kaside 13
Mısra: **18**
Çerağ, meşale.
Cemālüñde o bīnī-i münevver şöyle zībā kim
Ṣanurlar nūrdan ḳandīldür ʿarş-ı berīn üzre

2. **ḳandīl:**
Rübai 507
Mısra: **3**
Çerağ, meşale.
Ḳandīl degül beşāret-i ẕātuñ içün
Nūr indi bu şeb şeʿāʾir-i İslāma

kanġı:

1. **ḳanġı:**
Gazel 432
Mısra: **12**
Hangi.

Yā Resūla'llāh gerekmez
māh-ı tābān olsa da
Ḳanġı dāġ-ı dil ki ʿışḳuñla
fürūzān olmaya

2. **ḳanġı:**
Matla 202
Mısra: **1**
Hangi.
Ḳanġı bir sulṭān-ı ḥüsne cānı
ḳurbān eylesün
Dünyede bir cān ile ʿuşşāḳ-ı
şeydā n'eylesün

3. **ḳanġı:**
Rübai 180
Mısra: **4**
Hangi.
Fikr eyle bu miḥnet-gede-i
fānīnüñ
Meftūn olacaḳ ḳanġı sürūrı
vardur

ḳanı:

1. **ḳanı:**
Gazel 10
Mısra: **7**
"Hani, nerede" anlamlarında soru zamiri.
Ḳanı selāmı ḳanı bir peyāmı
cānānuñ
Ṣabā sensüñ de işüñ hep
hevā imiş ḥayfā

2. **ḳanı:**
Gazel 10
Mısra: **7**
"Hani, nerede" anlamlarında soru zamiri.
Ḳanı selāmı ḳanı bir peyāmı
cānānuñ
Ṣabā sensüñ de işüñ hep
hevā imiş ḥayfā

3. **ḳanı:**
Gazel 154
Mısra: **1**
"Hani, nerede" anlamlarında soru zamiri.
Ḳanı ol bī-riyā ʿişretler ol
yārān-ı mūnisler
Tehīdür cām-ı ṣahbā-yı
ṣafādan şimdi meclisler

4. **ḳanı:**
Gazel 287
Mısra: **3**
"Hani, nerede" anlamlarında soru zamiri.
Zād-ı rāhuñ ḳanı bu
encümen-i fānīden
Dem-i rıḥlet didigüñ ḫ∨āh
ne-ḫ∨āh olsa gerek

5. **ḳanı:**
Gazel 292
Mısra: **5**
"Hani, nerede" anlamlarında soru zamiri.
Ḳanı o ʿahd-i ḥaḳīḳat ḳanı o
nāz ü niyāz
Hevā mı oldı senüñle bu
deñlü nān ü nemek

6. **ḳanı:**
Gazel 292
Mısra: **5**
"Hani, nerede" anlamlarında soru zamiri.
Ḳanı o ʿahd-i ḥaḳīḳat ḳanı o
nāz ü niyāz
Hevā mı oldı senüñle bu
deñlü nān ü nemek

7. **ḳanı:**
Gazel 311
Mısra: **3**
"Hani, nerede" anlamlarında soru zamiri.
Hep unıtduñ mı ḳanı ben
ʿāşıḳ-ı nālānuña
Çeşm-i şūḫuñla nigāh-ı
ʿişve-bāz itdüklerüñ

8. **ḳanı:**
Gazel 336
Mısra: **1**
"Hani, nerede" anlamlarında soru zamiri.
Ḳanı ol dem ki senüñ bülbül-
i nālānuñ idüm
Şevḳ ile naġme-ṭırāz-ı gül-i
ḫandānuñ idüm

9. **ḳanı:**
Gazel 336
Mısra: **9**
"Hani, nerede" anlamlarında soru zamiri.
Ḳanı ol dem ki naẓar-kerde-i
iḥsānuñ olup
Āşinā-yı nigeh-i ġamze-i
fettānuñ idüm

10. **ḳanı:**
Gazel 387
Mısra: **3**
"Hani, nerede" anlamlarında soru zamiri.
Ḳanı ṭāʿat-i Rabbānī hevāya
meyl idüp ḳalduñ
Ḫudādan ḫaşyet itmezsin
resūlinden utanmazsın

11. **ḳanı:**
Gazel 496
Mısra: **2**
"Hani, nerede" anlamlarında soru zamiri.
Derd-i ḥasretle ḳoduñ kūşe-i
miḥnetde beni
Bu ḳadar ʿarż-ı maḥabbet
ḳanı ey māh ḳanı

12. **ḳanı:**
Gazel 496
Mısra: **2**
Hani. II Birinci "Kanı" ifadesinin anlamını kuvvetlendirmek amacıyla kullanılmıştır.
Derd-i ḥasretle ḳoduñ kūşe-i
miḥnetde beni
Bu ḳadar ʿarż-ı maḥabbet
ḳanı ey māh ḳanı

13. **ḳanı:**
Kaside 3
Mısra: **93**
"Hani, nerede" anlamlarında soru zamiri.
Ey Naḥīfī ḳanı bu bezm-geh-
i fānīde
Bunca dem hem-dem ü hem-
ṣoḥbet olan yārānuñ

ḳāniʿ:

1. **ḳāniʿ:**
Gazel 452
Mısra: **2**
Kanaat edici, eden, hâlinden hoşnut, nasibine razı.
Düşdi dil-i fütāde bir şūḫ-ı
bī-amāna
Ḳāniʿ degül cefāya
rāżī degül fiġāna

kān-ı ʿaṭā:

1. **kān-ı ʿaṭā:**
Rübai 396
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağışlanma madeni, Allah.
Ol kān-ı ʿaṭā maʿden-i cūd u iḥsān
Ol ṭālib-i Ḥaḳ yaʿnī ki ʿAbdu'r-raḥmān

kān-ı āteşden:

1. **kān-ı āteşden:**-*den*
Tahmis 7
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ateş madeni II çok üzüntülü, acılı kimse.
Bilür kim kān-ı āteşden çıḳan ḫançerde āb olmaz
Olur şermende mihr ü meh cemāl-i bī-miṯālüñden

kān-ı ḥayā:

1. **kān-ı ḥayā:**
Rübai 393
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Edep hazinesi.
Pīrāye-dih-i şöhret-i İbn-i ʿAffān
Ol kān-ı ḥayā yaʿnī Cenāb-ı ʿOṯmān

kāñ-ı ʿilm:

1. **kāñ-ı ʿilm:**
Tarih 13
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İlim madeni.
Ol kāñ-ı ʿilm ü baḥr-ı hüner fāżıl-ı zamān
Oldı şeref-nümā-yı ṣadāret Naḥīfīyā

kān-ı ʿināyet:

1. **kān-ı ʿināyet:**
Matla 132
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İyilik kaynağı.
Şefḳatüñden budur ey kān-ı ʿināyet melḥūẕ
Ola ḥaḳḳumda benüm lafẓ-ı şefāʿat melfūẕ

kān-ı kerem:

1. **kān-ı kerem:**
Kaside 5
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kerem, bağış kaynağı.
ʿArż-ı ḥāle gerçi yüz yoḳ bende ey kān-ı kerem
Luṭfuña maġrūr olup taḳrīre ḳıldum ibtidā

2. **kān-ı kerem:**
Kaside 7
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kerem, bağış kaynağı.
Ey kān-ı kerem meclis-i ʿiṣyānda benüm ben
Leb-teşne-i peymāne-i peymān-ı şefāʿat

3. **kān-ı kerem:**
Kaside 24
Mısra: **70**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kerem, bağış kaynağı.
Naḥīfī bir ṣenā-kār u duʿā-endīşe bendedür
Taraḥḥum eyle ey kān-ı kerem ol zār u nālāna

4. **kān-ı kerem:**
Kaside 28
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kerem, bağış kaynağı.
Göñül maḥzūn iken mesrūr ü şādān eyleyen böyle
Cihān bezminde bir kān-ı kerem ʿālī-cenābumdur

5. **kān-ı kerem:**
Rübai 93
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kerem, bağış kaynağı.
Ey kān-ı kerem maʿden-i ḥilm ü şefḳat
V'ey ẕātı melāẕ-ı żuʿafā-yı ümmet

ḳanı ḳurur:

1. **ḳanı ḳurur:**-*r*
Gazel 284
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Deyim**
Canından bezmek, çok eziyet çekmek.
Rindler şevḳ-ı lebüñle ele cām alduḳça
Reşkden ḳanı ḳurur ḥasret ile zühhāduñ

kān-ı luṭf u ʿāṭıfet:

1. **kān-ı luṭf u ʿāṭıfet:**
Kaside 19
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kerem ve lütuf menbaı.
Server-i Rüstem-ṣıfat sulṭān-ı ʿālī-menḳabet
Kān-ı luṭf u ʿāṭıfet pīrāye-baḫş-ı serverī

kān-ı mürüvvet:

1. **kān-ı mürüvvet:**
Kaside 24
Mısra: **85**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cömertlik, iyilik madeni; çok cömert, çok iyiliksever.
Gel ey kān-ı mürüvvet reh-ber eyle meşʿal-i luṭfuñ
Dil-i güm-rāhı pūyān eyleme vādī-i ḥırmāna

kān-ı nübüvvet:

1. **kān-ı nübüvvet:**
Matla 52
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Peygamberlik kaynağının cevheri (Hz. Muhammed).

Her bir nefesümde saña ey kān-ı nübüvvet
Ḥaḳdan ola bī-ġāye ṣālāt ile taḥiyyet

ḳāniʿ olmaz:

1. **ḳāniʿ olmaz:**-*maz*
Rübai 246
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnanmak, kanmak.
Tā nūr-ı yaḳīn oldı derūna lāmiʿ
Bir vech ile dil ẕikrüñe olmaz ḳāniʿ

kān-ı ṣadef:

1. **kān-ı ṣadef:**
Gazel 55
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sedef yatağı.
Nedür ol vech-i ḥasen yā nedür ol kān-ı ṣadef
Nedür ol dürr ile gevher nedür ol yā leb-i nāb

kān-ı şefāʿat:

1. **kān-ı şefāʿat:**
Gazel 426
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şefâat kaynağı.
Meded sendendür ey kān-ı şefāʿat bendeñe yoḫsa
Ḥużūr-ı Ḥaḳda maḥcūb-ı ḫaṭāyam yā Resūla'llāh

2. **kān-ı şefāʿat:**
Gazel 431
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şefâat kaynağı.
Sensin ol maḳbūl-i Ḥaḳ kān-ı şefāʿat kim senüñ
ʿĀṣiyān-ı ümmete der-gāhuñ olmışdur penāh

3. **kān-ı şefāʿat:**
Gazel 431
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şefâat kaynağı.
Besdür ey kān-ı şefāʿat rūz-ı maḥşerde eger
Çeşm-i şefḳatle Naḥīfīye iderseñ bir nigāh

4. **kān-ı şefāʿat:**
Kaside 7
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şefâat kaynağı.
Ṣıdḳ ile olup ṭālib-i iḥsān-ı şefāʿat
Geldüm der-i elṭāfuña ey kān-ı şefāʿat

5. **kān-ı şefāʿat:**
Kaside 8
Mısra: **156**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şefaat kaynağı II Hz. Muhammet.
Sen dururken kime ʿarż eyleyem aḥvālümi ben
Ḳoma ey kān-ı şefāʿat bu ġarībüñ nā-çār

kān-ı şefāʿatsın:

1. **kān-ı şefāʿatsın:**-*sın*
Gazel 414
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şefâat kaynağı.
Sen ol kān-ı şefāʿatsın ki ẕātuñ ḫalḳa raḥmetdür
Vücūduñ mūcib-i luṭf-ı Ḫudādur yā Resūla'llāh

kān-ı şefḳat:

1. **kān-ı şefḳat:**
Gazel 13
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Merhamet kaynağı.
Baḥr-ı cūd-ı merḥamet Maḥbūb-ı Rabbü'l-ʿālemīn
Kān-ı şefḳat menbaʿ-ı iḥsān Muḥammed Muṣṭafā

2. **kān-ı şefḳat:**
Kaside 23
Mısra: **51**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Merhamet kaynağı.
Şefīʿ-i ḫayl-i ümmet kān-ı şefḳat āyet-i raḥmet
Lisān-ı ẕikri ḳalbe ʿışḳ-ı pāki dāʾimā gelsün

3. **kān-ı şefḳat:**
Matla 239
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Merhamet kaynağı II Hz. Muhammet.
Senüñle iftiḫār eyler iken dünyāda ʿuḳbāda
Beni itme ḫacel ey kān-ı şefḳat rūz-ı ferdāda

kān-ı şeftālū:

1. **kān-ı şeftālū:**
Gazel 241
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şeftali kaynağı II dudakları şeftali olan sevgili.
Didüm kim levḥa-i ʿārıż içinde ḫaṭṭ-ı sürḫ ile
Budur ol kān-ı şeftālū bana bundan vefā yazmış

kān-ı şeref:

1. **kān-ı şeref:**
Rübai 222
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şeref kaynağı.
Ol ʿamm-i nebī muḥterem-i cümle-i nās
Ol kān-ı şeref yaʿnī Cenāb-ı Abbās

kāniʿ-i devlet-i dünyā:

1. **ḳāniʿ-i devlet-i dünyā:**
Gazel 128
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade

Dünya bahtına alışan, yeterli bulan.
Ḳāniʿ-i devlet-i dünyā olan ehl-i ġaflet
Bī-ʿamel rūz-ı cezā ḫāʾib ü ḫāsir bulunur

ḳāniʿ-i ḳıllet:

1. **ḳāniʿ-i ḳıllet:**
Kıt'a 1
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Azlığa kanaat etmek.
Ḳāniʿ-i ḳıllet iken künc-i ferāġatda dirīġ
Baḫt-ı ġaddār sekiz akçayı çoḳ gördi bana

kanına girdi:

1. **ḳanına girdi:**-*di*
Gazel 297
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
(Birini) Öldürmek veya öldürtmek, ölümüne sebep olmak II Felâkete düşmesine veya ziyan olmasına yol açmak, kandırmak.
Bu nigehlerle çeşm-i fettānuñ
Ḳanına girdi çoḳ Müselmānuñ

ḳankı:

1. **ḳanḳı:**
Gazel 226
Mısra: **5**
"Hangi?" soru sıfatı.
Ḳanḳı dil kim mālik-i yār olmadı dīvānedür
Hey dirīġā ʿālem içre nūr-ı ʿizzet istemez

2. **ḳanḳı:**
Gazel 228
Mısra: **25**
"Hangi?" soru sıfatı.
Ne ʿālemden gelürler ḳanḳı bāġuñ güllerindendür
Niçün peyk-i ṣafā ezhār-ı gülşenden peyām almaz

3. **ḳanḳı:**
Kaside 5
Mısra: **42**
"Hangi?" soru sıfatı.
Bir degül derd-i derūnum ey ṭabīb-i ümmetān
Ḳanḳı derde eyleyem ʿālemde tedbīr-i devā

ḳanlar aġla:

1. **ḳanlar aġla:**-*lar*
Kaside 16
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kanlı gözyaşı dökmek ‖ çok üzülmek.
Yüz sürüp dāmen-i ẕī-şānına ḳanlar aġla
ʿĀṢıḳ-ı ṣādıḳa maḥbūb-ı müsellemdür bu

kanlı yaşı:

1. **ḳanlı yaşı:**-*ı*
Gazel 490
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kanlı gözyaşı; çok acıdan kaynaklanan, gözden artık kan gelecek biçimde ağlamak.
Baña ser-māye-i taḥṣīl-i ṣafā-yı dildür
Derd-i ʿışḳuñla dem-ā-dem gözümüñ ḳanlı yaşı

ḳanlu yaşın:

1. **ḳanlu yaşın:**-*ın*
Gazel 261
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kanlı gözyaşı.
Göricek āl-i ruḫuñ ʿāṣıḳ-ı ṣeydā bu gice
Aḳıda ḳanlu yaşın dīde-i giryān ṣaf ṣaf

ḳanum ḥelāl:

1. **ḳanum ḥelāl:**-*um*
Gazel 275
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kanı helal olmak II öldürülmeye icazet verilmiş olmak.
Geyindüñ cāme-i sürḫuñ ṣıfat ʿālī-celāl ancaḳ
Elüñde tīġ-i reftāruñ saña ḳanum ḥelāl ancaḳ

kanum iç:

1. **ḳanum iç:**-*um*
Gazel 294
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Öldürmek, kanlar içinde bırakmak; acı ve sıkıntı vermek.
Ġamzeñe ḫūn-ı dilüm māʾü'l-ḥayāt-ı ḥüsn ola
Ḳanum iç memnūn-ı ḳatl-i ʿāṣıḳ-ı nā-ṣād iseñ

kanumuz ḥelāl olsun:

1. **ḳanumuz ḥelāl olsun:**-*muz, -sun*
Gazel 401
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Canın helal olması.
Helāke himmet iderse eger ki ġamzelerüñ
Berāt-ı ḫaṭṭuñ ile ḳanumuz ḥelāl olsun

kanuñ içerler:

1. **ḳanuñ içerler:**-*er, -ler-uñ, -er, -ler*
Gazel 491
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kan dökmek, yaralamak, öldürmek.
Fitne vü āşūba eylerseñ temeyyül bilmiş ol
ʿĀḳıbet ḳanuñ içerler bāde-i ḥamrā gibi

kānūn olur:

1. **ḳānūn olur:**-*ur*
Gazel 116
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Geçerli olmak, şart olmak.
Cānuma minnet helāk-i ġamzeñ olmaḳ n'eyleyem

Mübtelāyān-ı ġam-ı ʿışḳa bu da ḳānūn olur

ḳānūn u erkānın:

1. **ḳānūn u erkānın:**-*ın*
Kaside 19
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kanun ve esasları.
Gördi çün ḳānūn u erkānın müretteb ʿālemüñ
Zühre ṭutdı raḳṣ-ı taḥsīne uṣūl-i evferi

ḳapu:

1. **ḳapuñda:**-*ñ, -da*
Gazel 415
Mısra: **14**
Sevgilinin eşiği.
Olup hep ḫāk-i der-gāhuñ recā-yı luṭfuñ eylerler
Naḥīfī-veş ḳapuñda cümle ümmet yā Resūla'llāh

2. **ḳapuñ:**-*ñ*
Gazel 419
Mısra: **2**
Eşik, huzur, makam.
Ser-i kūyuñ ʿuṣāta cāy-ı rāḥat yā Resūla'llāh
Ḳapuñ ʿāṣıḳlara dār-ı selāmet yā Resūla'llāh

3. **ḳapuñda:**-*ñ, -da*
Gazel 426
Mısra: **14**
Sevgilinin eşiği.
Kerem ḳıl luṭf u iḥsānuñla dil-şād eyle ben zārı
Naḥīfīyem ḳapuñda bir gedāyam yā Resūla'llāh

4. **ḳapuñdur:**-*ñ, -dur*
Murabba 10
Mısra: **18**
Eşik, huzur, makam.
Çü sensin pādişehler pādişāhı
Ḳapuñdur ḳullaruñ cāy ü penāhı

5. **ḳapuya:**-*ya*
Rübai 115
Mısra: **4**
Eşik, huzur, makam.
Ey bār-ı Ḫudā vaḥdetüñüñ ḥaḳḳı içün
İtme beni bir ġayrı ḳapuya muḥtāc

ḳapudan:

1. **ḳapudan:**
Kaside 27
Mısra: **9**
Kaptan, amiral, komutan.
Ḳapudan iken idüp Baḥr-ı Sefīde seferi
Eyledi ʿavn-i Ḫudā rāyet-i ʿazmüñ manṣūr

ḳapuña geldi:

1. **ḳapuña geldi:**-*ñ, -di*
Murabba 7
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kapıya gelmek; dışarı gelmek, huzura gelmek.
Olup şermiyle ṣad pāre Ḳapuña geldi bī-çāre

ḳapuña geldük:

1. **ḳapuña geldük:**-*dü, -k*
Rübai 207
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir ihtiyacını gidermek için yüce bir zatın makamına çıkmak; Allah'ın huzuruna çıkmak; Allah'a yalvarıp yakarma.
Dil-beste olup raḥmet ü ġufrānuña biz
Geldük ḳapuña bir niçe ʿabd-i ʿāciz

ḳapuña geldüm:

1. **ḳapuña geldüm:**-*dü, -m*
Rübai 286
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir ihtiyacını gidermek için yüce bir zatın makamına çıkmak; Allah'ın huzuruna çıkmak; Allah'a yalvarıp yakarma.
ʿİṣyān-ı firāvān ile geldüm ḳapuña
Yā Rab umaram raḥmet-i bī-pāyānuñ

kār:

1. **kārı:**-*ı*
Gazel 5
Mısra: **7**
Uğraş, iş, meşgale.
Zāhidā āsān degüldür kārı ʿışḳ aṣḥābınuñ
Anlara ḫūn-ı cigerdür tekye-i ġamda ġıdā

2. **kārum:**-*um*
Gazel 20
Mısra: **2**
Uğraş, iş, meşgale.
Ḫazān-ı nev-bahār-ı vuṣlatuñla ey gül-i raʿnā
Fiġāndur rūz u şeb kārum miṣāl-i bülbül-i şeydā

3. **kārı:**-*ı*
Gazel 21
Mısra: **11**
Uğraş, iş, meşgale.
Yine mehcūrī-i ʿışḳ ile feryād itmedür kārı
Göñül derd-i ġam-ı ʿışḳuñdan āzād olsa da farżā

4. **kārı:**-*ı*
Gazel 31
Mısra: **7**
Uğraş, iş, meşgale.
Kārı taʿlīm-i teġāfüldür nigāh-ı şūḫuña
Ġamze-i bī-şefḳatüñ gūyā ki düşmendür baña

5. **kārum:**-*um*
Gazel 38
Mısra: **3**
Uğraş, iş, meşgale.
Kārum efġān eylemekdür rūz ile şeb tā ṣabāḥ
Bülbülāsā bir gül-i ḫandāna oldum mübtelā

6. **kārın:**-*ın*
Gazel 91
Mısra: **1**
Uğraş, iş, meşgale.
Gelüp vādī-i ʿışḳa tīşe kārın eylemiş īcād
Bizi başdan çıḳarmaḳ ḳaṣdın itmiş var ise Ferhād

7. **kārı:**-*ı*
Gazel 103
Mısra: **10**
Uğraş, iş, meşgale.
Müsterşid-i mevāḳıʿ-ı tevfīḳ olur o kim
Her kārı vaḳf-ı żābıṭa-i istişāredür

8. **kāruñ:**-*uñ*
Gazel 141
Mısra: **15**
Uğraş, iş, meşgale.
Rıżā-yı Ḥaḳḳa ḫilāf olmasun meded kāruñ
Cenāb-ı Ḥażret-i Ḥaḳdan ʿıtāb āteşdür

9. **kāruñ:**-*uñ*
Gazel 256
Mısra: **8**
Uğraş, iş, meşgale.
Bugün ben zārı maḥrūm eyledüñ dīdār-ı dil-berden
Hemān aġlatmadur kāruñ beni ey bī-vefā ṭāliʿ

10. **kār:**
Gazel 271
Mısra: **2**
Uğraş, iş, meşgale.
Baña luṭfuñ ʿaceb yoḳdur güzelüñ pāy-dār ancaḳ
Dem-ā-dem baña cevr itmek saña dünyāda kār ancaḳ

11. **kārı:**-*ı*
Gazel 283
Mısra: **14**
Uğraş, iş, meşgale.
Aç gözüñ ġafleti terk it ki Naḥīfī āḫir
Ġāfilüñ kārı nedāmet ile āh olsa gerek

12. **kāruñ:**-*uñ*
Gazel 288
Mısra: **8**
Uğraş, iş, meşgale.
ʿAcebā yādıña gelmez mi o demler ki senüñ
Kāruñ endīşe-i mā-fāt ile āh olsa gerek

13. **kārum:**-*um*
Gazel 337
Mısra: **13**
Uğraş, iş, meşgale.
Naḥīfī naḳd-i cān ile ḫarīdār olmadur kārum
Ser-i bāzār-ı ḥüsn içre hemān bir dil-rubā görsem

14. **kārum:**-*um*
Gazel 358
Mısra: **5**
Uğraş, iş, meşgale.
Görüp her dil-ber-i fettānı meftūn olmadur kārum
ʿAceb āşüfte-meşreb ʿāşıḳ-ı ser-bāz-ı çālākem

15. **kāra:**-*a*
Gazel 363
Mısra: **8**
Uğraş, iş, meşgale.
Eylesün ʿahde vefā dönmesün iḳrārından
İtdigi kāra olur ṣoñra peşīmān dönsün

16. **kārıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 424
Mısra: **5**
Uğraş, iş, meşgale.
Saña ḫāk-i reh olmaḳ ḫāṣ u ʿāmuñ kārıdur ammā
Senüñ ben ḫāk-i pāña ḫāk-i pāyam yā Resūla'llāh

17. **kārum:**-*um*
Gazel 428
Mısra: **1**
Uğraş, iş, meşgale.
Benüm cürm ü ḫaṭādur cümle kārum yā Resūla'llāh
Ḳabūl it şefḳat eyle iʿtiẕārum yā Resūla'llāh

18. **kārı:**-*ı*
Gazel 436
Mısra: **8**
Uğraş, iş, meşgale.
Dil berī oldı cihāndan görüp ol sīm-beri
Müşkil oldı hele kārı dilüñ ol dil-ber ile

19. **kārını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 456
Mısra: **13**
Uğraş, iş, meşgale.
Belā-yı ḥasret ile kārını tamām eyler
O şūḫa göñlini ʿāşıḳ tamām virdükçe

20. **kārın:**-*ı, -n*
Kaside 17
Mısra: **33**
Uğraş, iş, meşgale.
Dāʾimā kārın muvāfiḳ ḳıl rıżā-yı pāküñe
Yāver it tevfīḳ u luṭfuñ her umūrında aña

21. **kārı:**-*ı*
Kaside 28
Mısra: **42**
Uğraş, iş, meşgale.
N'ola ḫışm ile ġarḳ-ı mevce-i ḳahr itse aʿdāyı
Elinde tīġ-i zerrīn kārı zār-ı ṣuʿle-tābumdur

22. **kārum:**-*um*
Murabba 6
Mısra: **106**
Uğraş, iş, meşgale.
Ben ġarḳa-i cürm ü güneh ʿIṣyān ile kārum tebāh

23. **kārı:**-*ı*
Rübai 50
Mısra: **3**
Uğraş, iş, meşgale.
Kārı beşerüñ gerçi ḫaṭādur ammā
Yoḳ nefsine ẓālim bana beñzer yā Rab

24. **kārumı:**-*um, -ı*
Rübai 51
Mısra: **3**
Uğraş, iş, meşgale.
Her kārumı ḳıl vāsıṭa-i ḥüsn-i rıżā
Tevfīḳ-ı rıżādur baña senden maṭlūb

25. **kārımuzı:**-*ımuz*
Rübai 100
Mısra: **3**
Uğraş, iş, meşgale.
Her kārımuzı İlāhī iḥsānuñ ile
Sen kendi rıżā-yı pāküñe tevfīḳ it

26. **kārumda:**-*um, -da*
Rübai 107

Mısra: **3**
Uğraş, iş, meşgale.
Mesʿūl ü niyāzum bu ki her kārumda
Fażluñla baña hidāyet ü tevfīḳ it

27. **kārda:**-*da*
Rübai 172
Mısra: **4**
Uğraş, iş, meşgale.
Fermānuña vābeste vücūd ile ʿadem
Bir kārda yāver ü naṣīrüñ yoḳdur

28. **kārı:**-*ı*
Rübai 185
Mısra: **1**
Uğraş, iş, meşgale.
Kārı dil-i sevdā-keşüñ āh itmekdür
Her meh-veşe düzdīde nigāh itmekdür

29. **kārumda:**-*um, -da*
Rübai 198
Mısra: **1**
Uğraş, iş, meşgale.
Kārumda olup muʿterif-i ʿacz ü ḳuṣūr
Oldum mütevekkil saña ey Rabb-i Şekūr

30. **kārında:**-*ı, -n, -da*
Rübai 209
Mısra: **1**
Uğraş, iş, meşgale.
Ḫayr itmedi kārında bu nefs-i nā-çīz
Kim eylemedi sūd u ziyānı temyīz

31. **kārda:**-*da*
Rübai 219
Mısra: **3**
Uğraş, iş, meşgale.
Bir kārda yoḳ ḳudretümüz ẕerre ḳadar
Hep ḳuvvetine ḳudretine muḥtācuz

32. **kāruñ:**-*uñ*
Rübai 239
Mısra: **1**
Uğraş, iş, meşgale.
İḫlāṣ ile eyle Ḥaḳḳa kāruñ tefvīż
Zīrā ki odur cümleye feyyāż ü müfīż

33. **kārumı:**-*um, -ı*
Rübai 358
Mısra: **3**
Uğraş, iş, meşgale.
Her kārumı maʿbuduma tefvīż itdüm
Besdür baña ol ġayra münācāt itmem

34. **kārum:**-*um*
Rübai 384
Mısra: **4**
Uğraş, iş, meşgale.
Ṣıdḳ ile İlāhī istinādum sañadur
Ḥal-kerde-i ḳudret bilürem her kārum

35. **kārum:**-*um*
Rübai 387
Mısra: **2**
Uğraş, iş, meşgale.
Ṭāʿat ü ʿibādete keseldür kārum
Ġaflet ile taḳṣīr-i ʿameldür kārum

36. **kārum:**-*um*
Rübai 387
Mısra: **4**
Uğraş, iş, meşgale.
ʿAfv ü kerem ü raḥmetüñ ümmīdi ile
Her laḥẓa tekṣīr-i emeldür kārum

37. **kārum:**-*um*
Rübai 387
Mısra: **1**
Uğraş, iş, meşgale.
Ṭāʿat ü ʿibādete keseldür kārum
Ġaflet ile taḳṣīr-i ʿameldür kārum

38. **karum:**-*um*
Rübai 408
Mısra: **1**
Uğraş, iş, meşgale.
Karum ne ḳadar olmaz ise müstaḥsen
Tevvāb ü Raḥīm ü Müteʿālīsin sen

39. **kārum:**-*um*
Rübai 459
Mısra: **2**
Uğraş, iş, meşgale.
Yā Rab benem ol ʿabd-i eşīm ü güm-rāh
Kim cürm ü ḫaṭā olmada kārum her gāh

karʿ:

1. **ḳarʿ:**
Kaside 1
Mısra: **27**
Kabak bitkisi.
Ḳarʿ u inbīḳī ne ḥāṣıldur saña taḳṭīrden
Merd iseñ ḳıl ḳaṭreyi maḥsūd-ı pür-ḥabāb

kaʿr:

1. **ḳaʿrında:**-*ı, -n, -da*
Rübai 181
Mısra: **4**
Derinlik, dip.
Deryā ne ḳadar cūş u ḫurūşa gelse
Ḳaʿrında olan gevheri itmez iẓhār

kār eylemez:

1. **kār eylemez:**-*mez*
Gazel 17
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Etki etmek, fayda vermek.
Füzündur derd-i ʿışḳ ey sāḳī-i deryā-fürūş el çek
Baña kār eylemez keyfiyyet-i ṣahbā-yı ġam-fersā

2. **kār eylemez:**-*mez*
Gazel 61
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Etki etmek.
Āh ü fiġān açar mı leb-i iʿtibārını
Kār eylemez ki ol gül-i ḫandāna ʿandelīb

kār eyler:

1. **kār eyler:**-*r*
Gazel 158
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Etki etmek.
Firāḳuñ ʿāşıḳ u mehcūrı bī-ṣabr u ḳarār eyler
Bu ḥasret bir belādur tā derūn-ı cāna kār eyler

kār ider:

1. **kār ider:**-*er*
Gazel 199
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönlünü avlamak ‖ kendisine âşık etmek.
Kār ider ṭaʿn-ı girān-ḫüzni dil-i dānāya
Öldürür ehl-i kemāli hele cevr-i aġyār

2. **kār ider:**-*er*
Gazel 504
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Etki etmek.
Gitdükçe kār ider dil-i ʿuşşāḳa miḥneti
ʿIşḳuñ egerçi ḫoş görinür ibtidāları

kār idüp:

1. **kār idüp:**-*üp*
Gazel 298
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tesir etmek, etki etmek.
Seyre çıḳduḳça benümle o nihāl-i tāze
Kār idüp renc-i ḥased cānı çıḳar ḥussāduñ

kār itdi:

1. **kār itdi:**-*di*
Gazel 23
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tesir etmek, etki etmek.
Hevā-yı ʿışḳ ile mehcūr olaldan ḫāk-i pāyuñdan
Cefā-yı miḥneti kār itdi cāna ġurbetüñ cānā

2. **kār itdi:**-*di*
Gazel 525
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Etki etmek.
Sirişk-i çeşm-i ḫūnīnüm dil-i nālāna kār itdi
Ki ol rind-i mey-āşāma iki peymāne kār itdi

3. **kār itdi:**-*di*
Gazel 525
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Etki etmek.
Sirişk-i çeşm-i ḫūnīnüm dil-i nālāna kār itdi
Ki ol rind-i mey-āşāma iki peymāne kār itdi

4. **kār itdi:**-*di*
Gazel 525
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Etki etmek.
Eger Ḫıżr olsa da ʿāşıḳ ḥayāt ümmīdin eyler mi
Ḫandeg-i ġamze-i dil-ber derūn-ı cāna kār itdi

5. **kār itdi:**-*di*
Gazel 525
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Etki etmek.
ʿAceb mi ġonçeler çāk-i girībān itseler yer yer
Fiġān u nāliş-i bülbül gül-i ḫandāna kār itdi

6. **kār itdi:**-*di*
Gazel 525
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Etki etmek.
Meded ʿarż itme ḫālüñ cennet-i ḥüsnüñde ʿuşşāḳa Bilürsin Ādeme cānā ki ol bir dāne kār itdi

7. **kār itdi:**-*di*
Gazel 525
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Etki etmek.
Naḥīfī niçe teklīf-i naẕīre itmem aḥbāba
Zemīn-i dil-pesendüm Ḫüsrev ü Ḫāḳāna kār itdi

8. **kār itdi:**-*di*
Kıt'a 3
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Etki etmek.
Şükrüñ kār itdi ẕikrüñ yād itdi
Nūr olsun cān ez-dil tā-leb

9. **kār itdi:**-*di*
Murabba 8
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Etki etmek.
Cānuma kār itdi tāb-ı işṭiyāḳ-ı vuṣlatuñ
Dāġ dāġ itdi ten-i bīmārı nār-ı fürḳatüñ

10. **kār itdi:**-*di*
Rübai 430
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kazanç elde etmek, yarar sağlamak.
Kār itdi derūna elem-i hecr-i vaṭan
Nār-ı ġam ile oldı derūnum külḫan

kār itmededür:

1. **kār itmededür:**-*me, -de, -dür*
Tahmis 9
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kazanç elde etmek, yarar sağlamak.

Cāna kār itmededür derd ü ġamı dildāruñ
Ḥālini ʿarż idebilsem bu dil-i ġam-ḫ∨āruñ

kār itmez:

1. **kār itmez:**-*mez*
Gazel 219
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Etki etmek.
Benüm kim ey perī ḥırz-ı ḥaḳīḳat bāzū-bendümdür
Füsūn-ı fitne-i çeşm-i siyāhuñ baña kār itmez

kār u dermān it:

1. **kār u dermān it:**
Gazel 70
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Fayda ve derman vermek.
Benümle vuṣlat-ı aʿlā aña bir kār u dermān it
İşitdüm ḫaste-ḥāl olmış ilāhī ḳıl ʿaṭā ṣıḥḥat

ḳara:

1. **ḳara:**
Gazel 261
Mısra: **9**
Siyah.
Göre ger ḳara ḳaşuñ cümle o ḫūrşīd-i felek
Saña taʿẓīm ide cānā meh-i tābān ṣaf ṣaf

2. **ḳara:**
Matla 14
Mısra: **2**
En koyu renk, siyah, ak, beyaz karşıtı II Bahtsız, kötü talih.
Şerḥ-i şemsiyye olup ol ruḫ-ı ḫūrşīd-żiyā
Ṣan ḳara ḥāṣiyetdür zülf-i siyehkārı aña

ḳara bāġ:

1. **ḳara bāġ:**
Gazel 257
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kara bağ.
Bu Naḥīfī mübtelā-yı ʿışḳ olaldan lāle-veş
Sīnesine şerḥa çekdi cümle ḳara bāġ

kāra itdigi:

1. **kāra itdigi:**-*a, -dig, -i-dur*
Gazel 119
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Iş eylemek.
Beni bilmezlik ile gerçi ṣaldı deşt-i hicrāna
O mest-i ʿişve şimdi itdigi kāra peşīmāndur

ḳara sevdādan:

1. **ḳara sevdādan:**-*dan*
Gazel 83
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Umutsuz ve güçlü aşk.
Ey Naḥīfī geç sivādan maṭlabuñ olsun Ḫudā
Zülf-i maḥbūba dolaşma ḳara sevdādan da geç

ḳara sevdālar:

1. **ḳara sevdālar:**-*lar*
Gazel 273
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Umutsuz ve güçlü aşk.
Ne ġamdur bilmezem bu ġamm irişdi ṭabʿuma ẓillet
Nedendür ḳara sevdālar göñül pür-pāk ü nāk ancaḳ

karār:

1. **ḳarāruñ:**-*uñ*
Gazel 156
Mısra: **27**
Bir halde durma, sebat üzre kalma, sakin olma.
Sebük-serlük idersin naḫl-i gülde hīç ḳarāruñ yoḳ
Cihānda kūşe-i rāḥat ararsañ künc-i vaḥdetdür

2. **ḳarār:**
Gazel 200
Mısra: **1**
Değişmez olma, devamlı ve sürekli olma, sebat, istikrar.
Ġam-ı zülfüñle niçe ʿāşıḳ u bī-ṣabr u ḳarār
Tevbe-i ʿışḳa olur sübḥa-keş-i istiġfār

3. **ḳarārum:**-*um*
Gazel 428
Mısra: **8**
İrade.
Eger endīşe-i naʿt-i şerīfüñ olmasa dilde
Ne mümkin idi ʿālemde ḳarārum yā Resūla'llāh

karār eyledi:

1. **ḳarār eyledi:**-*di*
Kaside 8
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sabit durmak, kalmak, yerleşmek.
Ḳadd-i ḫūbāna meger itmege tevḳīr ancaḳ
Serv-i bāġ eyledi bu gülşen-i dehr içre ḳarār

karār eyleyelüm:

1. **ḳarār eyleyelüm:**-*ye, -lüm*
Gazel 301
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sabit durmak, kalmak, yerleşmek.
Niçe ġam-ḫāneden bir laḥẓa ḳarār eyleyelüm
Gülşen-i cennete dönmiş hele gülzārı görüñ

karār idemem:

1. **ḳarār idemem:**-*e, -me, -m*
Gazel 398
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dinlenmek, konaklamak.

Ol ġonçesüz ḳarār idemem gülşen olsa da
Ṣaḥrā-yı ġamda şimdi benem murġ-ı lā-mekān

ḳarār itmez:

1. **ḳarār itmez:**-*mez*
Gazel 128
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Oturmak, yerleşmek.
Fikr-i bāṭıl dil-i ʿārifde ḳarār itmez hīç
Ḥarem-i Kaʿbede ẓann itme ki kāfir bulunur

2. **ḳarār itmez:**-*mez*
Gazel 219
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Sâbit durmak II dayanmak, sabretmek.
Hevā-yı ḳadd-i mevzūnuñla ey serv-i ḫırāmānum
Ġubārāsā dil-i şūrīde bir yerde ḳarār itmez

3. **ḳarār itmez:**-*mez*
Gazel 439
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sâbit durmak II dayanmak, sabretmek.
Ben Naḥīfī-veş ḳarār itmez idüm ʿālemde hīç
Gāh ü geh destümde ḫāme gāhī eşʿār olmasa

4. **ḳarār itmez:**-*mez*
Gazel 512
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Oturmak, yerleşmek.
Ey Naḥīfī dil-i şūrīde ḳarār itmez hīç
Iżṭırāb-ı ġam-ı hicrān ile sīm-āb gibi

ḳarār olsun:

1. **ḳarār olsun:**-*sun*
Gazel 519
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir meseleyi hükme bağlamak, ne yapılması gerektiği husûsunda kesin hükme varmak.
Cāme-ḫābuñda seni bulmış iken hīç tenhā
ʿArż-ı ḥāl itmege bende ḳarār olsun mı

ḳarāruñ ḳalmayup:

1. **ḳarāruñ ḳalmayup:**-*ma, -yup*
Gazel 362
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aklı başından gitmek, ne düşüneceğini bilememek; huzuru kaçmak.
Ḳarāruñ ḳalmayup hengām-ı teşrīfinde şevḳuñdan
Düşüp ol şāh-ı ḥüsnüñ pāyına iʿzāza başlarsın

kār-gāh-ı ʿālem:

1. **kār-gāh-ı ʿālem:**
Kaside 11
Mısra: **36**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya, cihan fabrikası. II Dünya.
Oldı şerʿ-i müstaḳīmüñ maẓhar-ı faṣlu'l-hiṭāb
Kār-gāh-ı ʿālem içre ḥuccet-i aḳvā ile

kārgār-ı iʿtidāl:

1. **kārgār-ı iʿtidāl:**
Matla 164
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ölçülü iş.
Bir daḫi bulmaz niżāmın kārgār-ı iʿtidāl
İntiẓār-ı naẓm-ı ʿālem oldı ümmīd-i muḫāl

kārger:

1. **kārger:**
Tarih 34
Mısra: **3**
İş yapan, etkileyen.
Āṣaf-ı ẕī-şānınuñ tedbīri oldı kārger
Böyledür minnet Ḫudāya ḥükmi baḫt-ı esʿadüñ

kārger olmaz:

1. **kārger olmaz:**-*maz*
Gazel 6
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İş yapmak; tesir etmek, etkili olmak.
Daḫl idüp ʿarż-ı taʿaṣṣub itmesün zāhid bana
Kārger olmaz ḫandeg-i ṭaʿna-i ḥāsid bana

kār-ger olsun:

1. **kār-ger olsun:**-*sun*
Gazel 462
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İş yapmak; tesir etmek, etkili olmak.
Bed-aṣla ḥüsn-i terbiye olsun mı kār-ger
Ḫār-ı ḫasībe neşv ü nemādan ne fāʾide

2. **kār-ger olsun:**-*sun*
Tarih 2
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tesir etmek, etkili olmak.
Ḫāme-i luṭfıyla tīġ-i ḳahrı olsun kār-ger
Temşiyetde emr-i maʿrūf ile nehy-i münkeri

kār-ger-i muṭlaḳdur:

1. **kār-ger-i muṭlaḳdur:**-*dur*
Rübai 156
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mutlak yaratıcı II Allah.
Rezzāḳ-ı cihān kār-ger-i muṭlaḳdur

Minnet o Kerīme vācib ü elyaḳdur

kār-ḫāne-i ʿālemde:

1. **kār-ḫāne-i ʿālemde:**-*de*
Gazel 206
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya atölyesi.
Bu kār-ḫāne-i ʿālemde fażl-ı Bārīden
Ferāġ-ı ḫāṭıra bādī niẓāma muntaẓıruz

kār-ı ʿabes:

1. **kār-ı ʿabes:**
Gazel 102
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gereksiz iş.
Ḥaḳīm-i kāmile kār-ı ʿabes naḳīṣa virür
Ḥaḳīḳat ehline terk-i mecāz lāzımdur

kār-ı dil:

1. **kār-ı dil:**
Matla 169
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönülün kazancı.
O māha dil vireli oldı kār-ı dil mātem
Diliyle uġrar imiş derd ü miḥnete ādem

kār-ı dil-i bī-çāre:

1. **kār-ı dil-i bī-çāre:**
Rübai 549
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çaresiz gönlün işi.
Yoḳ bende heves luṭf-ı vezīr ü şāha
Kār-ı dil-i bī-çāre Ḫudāya ḳaldı

kār-ı düşvār:

1. **kār-ı düşvār:**
Kaside 8
Mısra: **266**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zor, çetin iş.
Dest-gīr ol bu Naḥīfī ḳuluña sulṭānum
Ki ol üftādeye āsān ola kār-ı düşvār

kār-ı ferhādı:

1. **kār-ı ferhādı:**-*ı*
Gazel 30
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ferhad'ın yaptığı iş. (Ferhad'ın dağı delmesi işi ve Ferhad'ın gösterdiği gayret.).
Kūh-ı ʿışḳ içre dil-i sengīni ol şirīn lebüñ
İḫtiyār itdürdi āḫir kār-ı Ferhādı baña

kār-ı ḫayr:

1. **kār-ı ḫayr:**
Tarih 17
Mısra: **66**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hayırlı iş.
Vezīr-i aʿẓam-ı ẕī-şānın eyle maẓhar-ı tevfīḳ
Hemīşe kār-ı ḫayr ü ʿadl ü iḥsāna idüp irşād

kār-ı ḫayra:

1. **kār-ı ḫayra:**-*a*
Kaside 22
Mısra: **90**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hayırlı iş.
Muvāfıḳ eyleye taḳdīre tedbīrin işābetle
Muvaffaḳ ide kār-ı ḫayra ol ferḫunde-ārāyı

kār-ı leʾīmādur:

1. **kār-ı leʾīmādur:**-*dur*
Gazel 228
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Alçak, zelil iş.
Tefāḫür cāme-i rengīn ile kār-ı leʾīmādur
Bu vażʿ-ı nā-revāyı yoḫsa merdān-ı kirām almaz

kār-ı maḥabbetüñ:

1. **kār-ı maḥabbetüñ:**-*üñ*
Gazel 117
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgi meselesi, aşk konusu.
Hīç yoḳ mıdur netīcesi kār-ı maḥabbetüñ
Cānā bu āh ü nālelerüm hep hevā mıdur

kār-ı mebrūr:

1. **kār-ı mebrūr:**
Kaside 27
Mısra: **50**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Makbul iş.
Şerʿ-i ẕī-şānına cehd eyle Resūlu'llāhuñ
Ḥākimü'l-vaḳte budur ḥāṣılı kār-ı mebrūr

kār-ı muzdūrān-ı nā-hencārdur:

1. **kār-ı muzdūrān-ı nā-hencārdur:**
Kaside 20
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Kuralsız kiracıların işidir.
Kūh-kenlik kār-ı muzdūrān-ı nā-hencārdur
Kāviş-i āb-ı muṣaffā eyleyen Ferhādı gör

kār-ı şaʿba:

1. **kār-ı şaʿba:**-*a*
Rübai 547
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güç, zor, çetin iş.

Luṭf u kerem it İlāhī maʿlūm saña
Aḥvāl ne kār-ı ṣaʿba müncer oldı

kār-ı ṭarīḳ:

1. **kār-ı ṭarīḳ:**
Murabba 6
Mısra: **82**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yolun işi.
Tevfīḳuñ olduḳda refīḳ
Eshel olur kār-ı ṭarīḳ

2. **kār-ı ṭarīḳ:**
Rübai 272
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yolun işi.
Yā Rab baña faẕl u keremüñ eyle refīḳ
Āsān ola tā cān ü dile kār-ı ṭarīḳ

ḳarīb:

1. **ḳarīb:**
Gazel 47
Mısra: **8**
(Zaman ve yer bakımından) Yakın.
Ḫizmet ü fermānuña ser-beste bir bī-çāredür
Bu dil-i şūrīde senden ger baʿīd ü ger ḳarīb

ḳarīb oldı:

1. **ḳarīb oldı:**-*dı*
Gazel 355
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yakın olmak, yakınlaşmak; ümmetinden olmak.
Oldı ḳarīb ṣubḥ-ı ḳıyāmet ben ise āh
Dil-dāde-i taṣavvur-ı vaʿd-i şebāneyem

ḳarīb oldıḳça:

1. **ḳarīb oldıḳça:**-*dıḳça*
Matla 234
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yakın olmak, yakınlaşmak.
Olur sūzān ḳarīb oldıḳça şemʿ-i bezme pervāne
Yaḳīn bildüm ki āteşdür netīce ḳurb-ı cānāne

ḳarīb olmışdur:

1. **ḳarīb olmışdur:**-*mış, -dur*
Gazel 59
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yakın olmak, yakınlaşmak; ümmetinden olmak.
Diñleme zülfüñ gibi zünnāra baġlu kāfiri
Dīni yoḳ īmānı yoḳ tersāya olmışdur ḳarīb

ḳarīn it:

1. **ḳarīn it:**
Murabba 3
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yakın etmek, yaklaştırmak.
Ḳarīn it faẕl u ġufrāna
Meded eyle meded mevlā

ḳarīn itdi:

1. **ḳarīn itdi:**-*di*
Kaside 10
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yakın etmek, yaklaştırmak.
Ḳarīn itdi Ḥaḳ ismine ismini
Zihī ʿizz-i bī-şirket-i müstedām

ḳarīn ola:

1. **ḳarīn ola:**-*a*
Kaside 25
Mısra: **65**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yakın olmak; bir şeye nail olmak, bir şeye sahip olmak.
Budur ümmīd ola ḳabūle ḳarīn
Tā kim bī-ḳayd-ı iḫtilāl itdüm

2. **ḳarīn ola:**-*a*
Kaside 27
Mısra: **156**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yakın olmak; bir şeye nail olmak, bir şeye sahip olmak.
Umaram kim mütebeddil ola şādīye bu ġam
Ṣubḥ-ı maḳṣūda ḳarīn ola bu şām-ı deycūr

ḳarīn-i ʿafv ü ġufrān it:

1. **ḳarīn-i ʿafv ü ġufrān it:**
Murabba 9
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Af ve merhamete yakın etmek.
Ḳarīn-i ʿafv ü ġufrān it
Sen iḥsān eyle yā Allāh

ḳarīn-i feṭḥ ü nuṣret:

1. **ḳarīn-i feṭḥ ü nuṣret:**
Tarih 2
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zafer ve fetihin yakını.
Rāyet-i iḳbālini mevlā muẓaffer eyleyüp
Sū-be-sū olsun ḳarīn-i feṭḥ ü nuṣret ʿaskeri

ḳarīn-i feyż-i istiḥsān idüp:

1. **ḳarīn-i feyż-i istiḥsān idüp:**-*üp*
Tarih 6
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzel bulma feyzinin yakınlığı.
Nigāh-ı iltifāta maẓhar itdi kendi luṭfından

Ḳarīn-i feyż-i istiḥsān idüp
eṭvār-ı hem-vārın

ḳarīn-i icābet eylerse:

1. **ḳarīn-i icābet eylerse:**-*r, -se*
Gazel 510
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uymaya yakın eylemek.
Minnet mi var ḥuṣūl-ı murāda Naḥīfīyā
Eylerse Ḥaḳ ḳarīn-i icābet duʿāmuzı

ḳarīn-i ʿilm-i şerīfüñ:

1. **ḳarīn-i ʿilm-i şerīfüñ:**-*üñ*
Kaside 26
Mısra: **257**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şerefli ilmin okuyucuları.
Ḳarīn-i ʿilm-i şerīfüñ ḥikāyet-i Hārūn
Ki rüşd-i ṭabʿ ile olmışdı erşedü'l-ḫulefā

ḳarīn-i luṭfı olup:

1. **ḳarīn-i luṭfı olup:**-*ı, -up*
Kaside 26
Mısra: **215**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Lutfuna yakın olmak.
Ḳarīn-i luṭfı olup bir bahār-mekremetüñ
Hezār şevḳ ile olmışlar idi naġme-serā

ḳarīn-i mevāḳiʿ-i tevfīḳ:

1. **ḳarīn-i mevāḳiʿ-i tevfīḳ:**
Kaside 26
Mısra: **49**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın yardım mevkisinin sahibi.
Meʾāl-i fikri ḳarīn-i mevāḳiʿ-i tevfīḳ
Niẓām-ı reʾy-i rezīni müsellem-i ʿuḳalā

ḳarīn-i semʿ-i ḳabūl eyleme:

1. **ḳarīn-i semʿ-i ḳabūl eyleme:**-*me*
Gazel 264
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kulak asmamak, önemsememek.
Ḳarīn-i semʿ-i ḳabūl eyleme mürüvvet ḳıl
Raḳīb iderse eger beynümüzde ḳaṣd-ı nifāḳ

ḳarīn-i semʿ-i ḳabūl-i gül:

1. **ḳarīn-i semʿ-i ḳabūl-i gül:**
Gazel 499
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gülün kabulünün işitmesine erişeni.
Fiġānı ʿālemi ṭutmazdı ʿandelībüñ eger
Ḳarīn-i semʿ-i ḳabūl-i gül olsa daʿvāsı

ḳarīn-i siḥr ü iʿcāz itdi:

1. **ḳarīn-i siḥr ü iʿcāz itdi:**-*di*
Tarih 1
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sihir ve icaz sahibi etmek II söz söylemede biliğ ve belagat sahibi yapmak.
Ne şeh taʿbīr-i mażmūn-ı meserret-baḫş-ı evṣāfı
Ḳarīn-i siḥr ü iʿcāz itdi her ṭabʿ-ı süḫandānı

ḳarīn-i vaḥşet olan:

1. **ḳarīn-i vaḥşet olan:**-*an*
Gazel 502
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Vahşete yakın olmak.
Bīgāneden ne vech ile temyīz olur ʿaceb ʿAṣruñ ḳarīn-i vaḥşet olan āşināları

kār-sāz:

1. **kār-sāz:**
Kaside 1
Mısra: **51**
İş yapan, maharetli.
Kār-sāz olmaz saña āḫir nefesde naḳd-i sīm
Zād-ı rāh-ı āḫiret olmaz ẕeheb vaḳt-i ẕehāb

kār-sāz olduḳça:

1. **kār-sāz olduḳça:**-*duḳça*
Gazel 213
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
(müzik için) işlemek, çalmak, terennüm etmek.
Raḳṣ ider rūḥ-ı şehīdān-ı maḥabbet şevḳ ile
Kār-sāz olduḳça her bir naġme-i Nāhīdümüz

kār-sāz olmada:

1. **kār-sāz olmada:**-*ma, -da*
Tahmis 10
Mısra: **35**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Fayda sağlamak, yararı dokunmak.
Kār-sāz olmada ʿışḳ āteşi cān ü tende
Ṣabra bir vech ile yoḳ tāb-ı taḥammül bende

kār-sāz-ı enām:

1. **kār-sāz-ı enām:**
Kaside 26
Mısra: **45**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yaratılmış halkın işini yapan.
Niẓām-ı devlet-i İslām ü kār-sāz-ı enām
Medār-ı dāʾire-i mülk ü millet-i beyżā

kār-sāz-ı ġam:

1. **kār-sāz-ı ġam:**
Gazel 33
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gam ustası, gam yapıcı.
Kār-sāz-ı ġam iken fürḳat-i dildār baña
Ne belādur ʿacebā minnet-i aġyār baña

ḳarşu:

1. **ḳarşumda:**-*m, -da*
Gazel 29
Mısra: **5**
Bir yerin yüzü ve cephesi karşısında bulunan II kat, ön, huzur, makam.
Var iken ḳarşumda ol rūḥ-ı muṣavver yoḳ yere
Luṭf idüñ ʿarż eylemeñ taṣvīr-i Bihzādı baña

2. **ḳarşu:**
Gazel 69
Mısra: **6**
Bir şey, yer veya kimsenin yüz tarafının ilerisi.
Göricek necm-i saʿādetle seni ehl-i nücūm
Saña ḳarşu ʿulemāsı didiler dām-ı şebāt

3. **ḳarşu:**
Gazel 156
Mısra: **23**
Bir şey, yer veya kimsenin yüz tarafının ilerisi.
İder şāh-ı güle nev-rūze ḳarşu nāmesin teblīġ
Meger bād-ı ṣabā var ise meʾmūr-ı risāletdür

4. **ḳarşuñda:**-*ñ, -da*
Gazel 238
Mısra: **3**
Bir şey, yer veya kimsenin yüz tarafının ilerisi.
Göñül ṭurmaz niyāz eyler senüñ ḳarşuñda bī-pervā
Geçüp cān ü cihāndan ġamze-i bī-bake ser virmiş

5. **ḳārşu:**
Gazel 248
Mısra: **10**
Bir şey, yer veya kimsenin yüz tarafının ilerisi.
Be Naḥīfī yine göñli ṭutsa envār-ı viṣāl
Ki açıldı baña ḳārşu bu gün ol sīne-i feyż

6. **ḳarşu:**
Gazel 251
Mısra: **7**
Bir şey, yer veya kimsenin yüz tarafının ilerisi.
Gör raḳībi ḫacletinden ḳarşu ṭurmaz ʿāşıḳa
Anuñ içün baḫr-i ġamza ṭalar ol mānend-i baṭ

7. **ḳarşu:**
Gazel 402
Mısra: **1**
Bir şey, yer veya kimsenin yüz tarafının ilerisi.
Gelelden tīġ-i bürrānuñ şehā bu sīneme ḳarşu
Pür olur şerḥa vü dāġlar eger sīne eger pehlū

8. **ḳarşu:**
Matla 100
Mısra: **1**
Bir şey, yer veya kimsenin yüz tarafının ilerisi.
Yüzüñe ḳarşu n'ola girye iderse dil-i zār
Ḫoş gelür ey gül-i raʿnā baña bārān-ı bahār

9. **ḳarşuña:**-*ñ, -a*
Tahmis 8
Mısra: **45**
Bir şey, yer veya kimsenin yüz tarafının ilerisi.
Ṭurup el bağlayalar ḳarşuña yārān ṣaf ṣaf

karşu-:

1. **ḳarşumda:**-*m, -da*
Gazel 439
Mısra: **4**
Bir şey, yer veya kimsenin yüz tarafının ilerisi.
Girye-i ḥasretle dünyāyı gözüm görmez olur
Bir nefes ḳarşumda ol āyīne-ruḫsār olmasa

ḳarşu ṭurur:

1. **ḳarşu ṭurur:**-*ur*
Gazel 298
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Direnmek, dayanmak.
Siḥr u efsūna gelince saña kim ḳarşu ṭurur
Var iken ġamze-i cādū gibi bir üstāduñ

ḳaş:

1. **ḳaşlaruñ:**-*lar, -uñ*
Gazel 94
Mısra: **7**
Göz çukuru üzerinde bir yay gibi uzanan, üzeri kıllarla kaplı çıkıntı.
Ruḫlaruñ berg-i semendür ḳaşlaruñ yāy ü hilāl
Māh-tāb olmış cemālüñ leblerüñ mānend-i ḳand

2. **ḳaşlarını:**-*lar, -ı, -n, -ı*
Gazel 104
Mısra: **3**
Göz çukuru üzerinde bir yay gibi uzanan, üzeri kıllarla kaplı çıkıntı.
Döndüm hilāle ḳaşlarını eyleyüp ḫayāl
Cismüm nizār iden benüm ol māh-pāredür

3. **ḳaşuñ:**-*uñ*
Gazel 261
Mısra: **9**
Göz çukuru üzerinde bir yay gibi uzanan, üzeri kıllarla kaplı çıkıntı.
Göre ger ḳara ḳaşuñ cümle o ḫūrşīd-i felek
Saña taʿẓīm ide cānā meh-i tābān ṣaf ṣaf

4. **ḳaşuñı:**-*uñ, -ı*
Gazel 403
Mısra: **1**
Göz çukuru üzerinde bir yay gibi uzanan, üzeri kıllarla kaplı çıkıntı.
Görenler ḳaşuñı şāhum didiler kim kemāndur bu

Yazılmış ṭuġrā emṣāli ḳamu
ʿuṣṣāḳa şāndur bu

5. **ḳaşları:**-*lar, -ı*
Gazel 460
Mısra: **2**
Göz çukuru üzerinde bir yay gibi uzanan, üzeri kıllarla kaplı çıkıntı.
Dünyede ʿāşıḳ sevince böyle bir meh-rū seve
Kim cebīni bedre beñzer ḳaşları māh-ı neve

6. **ḳaşuñ:**-*uñ*
Kıt'a 37
Mısra: **1**
Göz çukurunun üstünde bulunan ve şekil itibariyle yaya benzeyen kıllar. II Sevgilinin kaşı.
Żaʿf-ı şavm ile ḳaşuñ gibi hilāl olduñ ise
Nūr-ı maḥż ile tenüñ reşk-i meh-i bedr oldı

7. **ḳaşlaruñ:**-*lar, -uñ*
Matla 163
Mısra: **2**
Göz çukurunun üstünde bulunan ve şekil itibariyle yaya benzeyen kıllar. II Sevgilinin kaşı.
Bedr olur mah eyledükçe cebhe-i pāküñ ḫayāl
Ḳaşlaruñ endīşe itse cismini eyler hilāl

8. **kāş:**
Rübai 538
Mısra: **4**
Keşke, ne olurdu, olsa idi.
Sensüz gözüme şimdi görünmez ʿālem
Ey kāş seni görmemiş olsam bārī

9. **kāş:**
Rübai 555
Mısra: **3**
Göz çukuru üzerinde bir yay gibi uzanan, üzeri kıllarla kaplı çıkıntı.
Ey kāş o mübārek ḳadem-i ʿālī-şān
Tā merdüm-i çeşmümde ideydi güzeri

10. **ḳaşı:**-*ı*
Tahmis 4
Mısra: **3**
Göz çukuru üzerinde bir yay gibi uzanan, üzeri kıllarla kaplı çıkıntı.
Ḳābe ḳavseyn ile meşhūr-ı cihān iki ḳaşı
Çün ṭoġup ṭutdı cihān yüzini ḥüsnüñ güneşi

kāşān:

1. **kāşāna:**-*a*
Rübai 481
Mısra: **4**
Kaşan şehri.
Düşdi sefer-i dūr u dırāzum āḫir
Tebrīz ü Ṣıfāhāna Ḳum u Kāşāna

kāşāne:

1. **kāşānenüñ:**-*nüñ*
Gazel 293
Mısra: **6**
Köşk, saray.
Dil ḫayālüñden cüdā peyġūle-i tārīkdür
Sensüz ey şemʿ-i şeb-ārā luṭfı yoḳ kāşānenüñ

2. **kāşānedür:**-*dür*
Gazel 526
Mısra: **4**
Köşk, saray.
Serīr-i rifʿati pīrāye-i derd ü elemdür hep
Ḫarāb olsun sarāy-ı ġam ʿaceb kāşānedür şimdi

3. **kāşāne:**
Tarih 16
Mısra: **2**
Köşk, saray.
Bāreke'llāh kāḫ-ı sulṭānī zihī ʿālī-maḳām
Bī-bedel kāşāne dil-keş ḳaṣr-ı gerdūn-iştibāh

kāşāne kāşāne:

1. **kāşāne kāşāne:**
Gazel 464
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Köşk köşk II köşkten köşke.
Beni hecr-i ḫayālüñ şöyle meftūn itdi ki her dem
Arar naḳş-ı cemālüñ çeşm-i dil kāşāne kāşāne

kaşāyid:

1. **ḳaşāyid:**
Tarih 28
Mısra: **68**
Kasideler.
Maʿraż-ı ḫayr-i duʿā olsun cenāb-ı ḥażreti
ʿArż olup der-gāhına gāhī ḳaşāyid geh ġazel

kaşd:

1. **ḳaşdım:**-*ım*
Gazel 8
Mısra: **7**
Amaç, niyet.
Nāʾilī-i feyż-i şefāʿat olmadur ḳaṣdım müdām
-

2. **ḳaşduñ:**-*un*
Gazel 19
Mısra: **4**
Amaç, niyet.
Varup aġyār ile zānū-ḳarīn-i ṣoḥbet olmaḳdan
Bize ḳaṣduñ cefā-yı dil-ḫırāş-ı ʿişvedür maḥżā

3. **ḳaşdını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 86
Mısra: **8**
Amaç, niyet.
Saña nāz u şīvedür bunca tecāhülden ġaraż
Ḳaṣdını yoḫsa o şūḫ-ı pür-cefā bilmez mi hīç

4. **ḳaşdı:**-*ı*
Gazel 121
Mısra: **5**
Amaç, niyet.
Verd-i gülzāra ṭoḳunmaḳdan ṣabānuñ ḳaṣdı var
ʿAndelīb-i bī-nevānuñ rāz-ı pinhānın arar

5. **ḳaşdımuz:**-*ımuz*
Gazel 125

Mısra: **1**
Amaç, niyet.
Senüñle ey cefā-cū ḳaṣdımuz
hem-ḫāne olmaḳdur
Cemālüñ ṣemʿine biñ ṣevḳ
ile pervāne olmaḳdur

6. **ḳaṣduñ:**-*un*
Gazel 136
Mısra: **4**
Amaç, niyet.
Ey dil miṣāl-i cū bu ḳadar
pūyeden ʿaceb
Ḳaṣduñ o naḫl-i ʿişve-beri
cüst ü cū mıdur

7. **ḳaṣduñ:**-*uñ*
Gazel 348
Mısra: **13**
Amaç, niyet.
Ḳaṣduñ bu Naḥīfīyi helāk
itmek imiş āh
Raḥm eyle güzel başuñ içün
itme efendüm

8. **ḳaṣdını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 363
Mısra: **5**
Amaç, niyet.
Bizi öldürmek imiş ḳaṣdını
bildük ammā
Niyyetinden ne var ol dil-
ber-i fettān dönsün

9. **ḳaṣdını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 372
Mısra: **7**
Amaç, niyet.
Remz-i nigehinden bilürüz
ḳaṣdını yoḫsa
Ol ġonçe-femüñ bir söz
alınmaz deheninden

10. **ḳaṣdın:**-*ıñ*
Gazel 373
Mısra: **1**
Amaç, niyet.
Ḳaṣdın bilüriz ġamze-i āṣūb-
feninden
Bir söz mi çıḳar yoḫsa o
māhuñ deheninden

11. **ḳaṣduñ:**-*uñ*
Gazel 433
Mısra: **7**
Amaç, niyet.
Ḳaṣduñ devā-yı derd-i dil-i
nā-tüvān ise
Var ey ṭabīb eyle ḫaber çāre-
sāzuma

12. **ḳaṣduñ:**-*uñ*
Gazel 474
Mısra: **14**
Amaç, niyet.
Āzürde-dil olmaḳda
Naḥīfī sitemüñden
Bilsek hele ḳaṣduñ nedür
erbāb-ı kemāle

13. **ḳaṣdına:**-*ı, -n, -a*
Kaside 1
Mısra: **9**
Amaç, niyet.
Sen defīne ḳaṣdına ḥafr-ı
türāb itmekdesin
Defn içün bir gün seni iller
ider ḥafr-ı türāb

14. **ḳaṣdum:**-*um*
Kaside 5
Mısra: **31**
Amaç, niyet.
Ḥālümi ʿarż itmedür ḳaṣdum
ḥużūr-ı ʿizzete
Eyleyüp ḫāk-i derüñ çeşm-i
dile küḥl-i cilā

15. **ḳaṣduñ:**-*un*
Kıt'a 15
Mısra: **1**
Amaç, niyet.
Ḳaṣduñ eger müşāhede-i
bāġ-ı ʿAdn ise
Ḳıl küḥl-i ḫāk-i pāyı ile
rūşenā gözüñ

16. **ḳaṣduñ:**-*uñ*
Matla 187
Mısra: **1**
Amaç, niyet.
Zāhidā görmek imiş ḳaṣduñ
o yāri her ān
Görinür saña da bir gün gör
o fettān-ı cihān

17. **ḳaṣdum:**-*um*
Murabba 5
Mısra: **30**
Amaç, niyet.
Her ne disem ṣūretā
Maʿnīde ḳaṣdum Ḫudā

18. **ḳaṣdum:**-*um*
Rübai 105
Mısra: **3**
Amaç, niyet.
Ḳaṣdum saña tafṣīl idi ol ḥāli
velī
Geldi bu maḥalle ḳalemüm
oldı şikest

19. **ḳaṣduñ:**-*uñ*
Rübai 229
Mısra: **4**
Amaç, niyet.
Ḥāl-i dil-i mecrūḥuma raḥm
eyle ne var
Ḳaṣduñ baña cevr itmek ise
besdür bes

20. **ḳaṣdum:**-*um*
Rübai 277
Mısra: **3**
Amaç, niyet.
Ḳaṣdum ṭaleb-i şefāʿat ü
iḥsāndur
Elṭāf ü kerem ḥüsn-i ḳabūl ol
şāhuñ

kaṣd eyledigüñ:

1. **ḳaṣd eyledigüñ:**-*dig, -üñ*
Kaside 27
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kastetmek.
Ḥaḳ Teʿālā saña ḫāṣıyyet-i
kübrā virmiş
N'ola nāfiẕ ise ḳaṣd
eyledigüñ ḫayr-ı umūr

kaṣd eyler:

1. **ḳaṣd eyler:**-*r*
Kaside 5
Mısra: **54**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kötü bir niyetle davranmak, kötü amaçlar uğruna hareket etmek; etkilemek, ele geçirmeyi amaçlamak.
Faḫr iderken ḫidmet-i
naʿtüñle ben şām ü seḥer
Kesr-i şān-ı ṭabʿuma ḳaṣd
eyler erbāb-ı cefā

kaṣd eylerse:

1. **ḳaṣd eylerse:**-*r, -se*
Kaside 19
Mısra: **169**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kastetmek.
Ḳanda ḳaṣd eylerse gelsün ḳabża-i teshīrine
Ḳanda ʿazm eylerse manṣūr ola yā Rab leşkeri

ḳaṣd eyleyüp:

1. **ḳaṣd eyleyüp:**-*yüp*
Tarih 19
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çalışmak, çabalamak.
Bu sarāy-ı dil-güşāda bir eşer ḳaṣd eyleyüp
İtdi bu ḳaṣr-ı feraḥ-baḫşı bu resm üzre binā

ḳaṣd ider:

1. **ḳaṣd ider:**-*er*
Matla 105
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yönelmek, niyet etmek.
Ṭālib-i vuṣlat-ı cānāne olup şām ü seḥer
Ḳaṣd ider cānuma gördüñ mi ʿadū-yı ebter

ḳaṣd idüp:

1. **ḳaṣd idüp:**-*üp*
Kaside 27
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Niyetlenmek, harekete geçmek.
Ḳaṣd idüp sünnetin icrāya Ḫalīlu'llāhuñ
Eyledüñ büt-gedeyi dest-zed-i ḍarb-ı küsūr

ḳaṣd itmiş:

1. **ḳaṣd itmiş:**-*miş*
Kaside 8
Mısra: **49**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Niyetlenmek, harekete geçmek.
Tā ki ḳaṣd itmiş idüm bilmege bu esrārı
Ḳudsiyān-ı ḥarem-i dilden idem istiḫbār

ḳaṣd-ı belel itse:

1. **ḳaṣd-ı belel itse:**
Tarih 28
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mücadeleyi amaçlamak.
Nüsḫa-i vaṣfı varaḳ-gerdānına itmez vefā
İtse deryādan benān-ı cehdine ḳaṣd-ı belel

ḳaṣd-ı cān eyler:

1. **ḳaṣd-ı cān eyler:**-*r*
Gazel 266
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cana zarar vermek.
Niyāz itmezden evvel şāh-ı nāzum ḳaṣd-ı cān eyler
Yanında āh kim bir āh-ı ʿālem-sūza cānum yoḳ

ḳaṣd-ı cevr:

1. **ḳaṣd-ı cevr:**
Gazel 92
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eza sitem niyeti.
Ben zāra ḳaṣd-ı cevr ile ʿarż-ı celāl içün
Geydüñ nihāl-i ḳaddiñe gül-gün ḳabā-yı ʿıyd

ḳaṣd-ı dile:

1. **ḳaṣd-ı dile:**-*e*
Gazel 474
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönle kastetme; öldürmeye niyetlenme.
Ḳaṣd-ı dile tīr-i nigehin itmede per-tāb
Ṣanmañ ki baña ẕerre ḳadar eyler imāle

ḳaṣd-ı dil-i şūrīde:

1. **ḳaṣd-ı dil-i şūrīde:**
Rübai 159
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kendinden geçmiş gönlün kasdı.
Bu girye vü āh ile enīs olmaḳdan
Ḳaṣd-ı dil-i şūrīde hemān ʿışḳuñdur

ḳaṣd-ı ḫ∨āb ider:

1. **ḳaṣd-ı ḫ∨āb ider:**-*er*
Gazel 162
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uykuyu kasdetmek II uykusuz halde bırakmak.
ʿArż-ı ḥāl itmek murād itsem nigāh-ı şūḫına
Nāz ile çeşm-i teġāfülkārı ḳaṣd-ı ḫ∨āb ider

ḳaṣd-ı icābetle:

1. **ḳaṣd-ı icābetle:**-*le*
Kaside 24
Mısra: **97**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kabul edilme maksadıyla.
Naḥīfī-veş el açsam vaḳitdür ḳaṣd-ı icābetle
Sürüp rūy-ı niyāzum şevḳ ile der-gāh-ı mannāna

ḳaṣd-ı iddiʿā:

1. **ḳaṣd-ı iddiʿā:**
Kaside 5
Mısra: **96**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İddiayı kast etmek.
Yoḫsa yoḳdur iştiġāl-i naẓm-ı naʿtüñden edeb
Bende fikr-i ʿarż-ı istiʿdād ü ḳaṣd-ı iddiʿā

ḳaṣd-ı iġrāḳ itseler:

1. **ḳaṣd-ı iġrāḳ itseler:**-*se, -ler*
Tarih 17
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Övme konusunda çok aşırı davranma kasdında bulunmak.
Eger kim ḳaṣd-ı iġrāḳ itseler vaṣf-ı Ḫavernaḳda
İder vaṣṣāflar bu ḳaṣr-ı bī-mi̱sl ile istiṣhād

ḳaṣd-ı iktiḥāl itdüm:

1. **ḳaṣd-ı iktiḥāl itdüm:**-*dü, -m*
Kaside 25
Mısra: **48**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sürme çekmeye niyetlenmek.
Ṭālib-i tūtiyā-yı luṭfuñ olup
Dīdeme ḳaṣd-ı iktiḥāl itdüm

ḳaṣd-ı mekr eyler:

1. **ḳaṣd-ı mekr eyler:**-*r*
Gazel 454
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hile kasdı eylemek.
ʿĀṣıḳ-ı ṣūrīde-ḥāle ḳaṣd-ı mekr eyler raḳīb
Gör ki şeyṭānı musallaṭ olmış insān üstüne

ḳaṣd-ı mücāzāt itmem:

1. **ḳaṣd-ı mücāzāt itmem:**-*me, -m*
Rübai 358
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cezalandırmaya niyetlenmek.
Düşmenlerüme ḳaṣd-ı mücāzāt itmem
Aḥbābuma daʿvā-yı mükāfāt itmem

ḳaṣd-ı nāle vü feryād ide:

1. **ḳaṣd-ı nāle vü feryād ide:**-*e*
Tarih 17
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Feryat ve inilti kastetmek.
Nevā-yı şevḳ olur ḫāṣıyyet-i āb ü hevāsından
Eger ġam-dīde anda ide ḳaṣd-ı nāle vü feryād

ḳaṣd-ı nāz:

1. **ḳaṣd-ı nāz:**
Gazel 442
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cilve amacıyla.
Ādemden ictināb ide lāyıḳ mı ol perī
Meclisde ḳaṣd-ı nāz ile gözden nihān ola

ḳaṣd-ı nifāḳ iderse:

1. **ḳaṣd-ı nifāḳ iderse:**-*er, -se*
Gazel 264
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ara bozmaya niyetlenmek.
Ḳarīn-i semʿ-i ḳabūl eyleme mürüvvet ḳıl
Raḳīb iderse eger beynümüzde ḳaṣd-ı nifāḳ

ḳaṣd-ı nigāh itdüklerim:

1. **ḳaṣd-ı nigāh itdüklerim:**-*dük, -ler, -im*
Gazel 171
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Bakmaya niyet etmek.
Çeşmine iʿlām ider ḳaṣd-ı nigāh itdüklerim
Ġamze-i bī-raḥm-i dil-ber de ʿaceb ġammāz olur

ḳaṣd-ı reftār eyleseñ:

1. **ḳaṣd-ı reftār eyleseñ:**-*se, -ñ*
Gazel 480
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Salınarak yürümeye yeltenmek.
Ḳaṣd-ı reftār eyleseñ āṣūb-gāh-ı ʿışvede
Fitne dāmen-gīr olur ḳadd-i ḳıyāmet-ḫīzüñe

ḳaṣd-ı rūy-māl itdigüm:

1. **ḳaṣd-ı rūy-māl itdigüm:**-*dig, -üm*
Kaside 23
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüz sürmeyi kasdetmek.
Ṣabā var eyle inhā ḳaṣd-ı rūy-māl itdigüm evvel
Saña ya gelmesün dir ol nihāl-i tāze ya gelsün

ḳaṣd-ı taʿalluḳ eylesem:

1. **ḳaṣd-ı taʿalluḳ eylesem:**-*se, -m*
Gazel 50
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağ kast etmek II ilgi göstermek.
Sāyeme biñ şevḳ ile ḳaṣd-ı taʿalluḳ eylesem
Dīde-i taṣvīre eylerdi işābet reng-i ḫ∨āb

ḳaṣdın eylemiş:

1. **ḳaṣdın eylemiş:**-*ın, -miş*
Kaside 23
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kötü bir niyetle davranmak, kötü amaçlar uğruna hareket etmek; etkilemek, ele geçirmeyi amaçlamak.

Benümle imtiḥān-ı ʿışḳ
ḳaṣdın eylemiş Mecnūn
Eger var ise cānı işte
meydānü’ṣ-ṣalā gelsün

ḳaṣdın eylersem:

1. **ḳaṣdın eylersem:**-*r, -se, -m*
Gazel 150
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Amaç edinmek.
N’ola Ferhād ü Ḳaysa ġālib olmaḳ ḳaṣdın eylersem
Kişinüñ çekdigi hep ġayret-i emsāl ü aḳrāndur

ḳaṣdın idüp:

1. **ḳaṣdın idüp:**-*ın, -üp*
Gazel 444
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Niyetlenmek, harekete geçmek.
Cefā ḳaṣdın idüp aġyār ile ülfetler eylersin
Baña bu cevri gel ey dil-ber-i ʿālī-cenāb itme

ḳaṣdın itmiş:

1. **ḳaṣdın itmiş:**-*ın, -miş*
Gazel 91
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Niyetlenmek, harekete geçmek.
Gelüp vādī-i ʿışḳa tīşe kārın eylemiş īcād
Bizi başdan çıḳarmaḳ ḳaṣdın itmiş var ise Ferhād

kāse kāse:

1. **kāse kāse:**
Gazel 384
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çanak çanak ‖ bol bol.
Kāse kāse zehr-i ġam nūş eyledüm ʿışḳuñla ben
Dest-i cevrüñden neler çekdüm şikāyet olmasun

kāse şunup:

1. **kāse şunup:**-*up*
Gazel 395
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İçki sunmak.
Bir kāse ṣunup destüme ṣahbā-yı ġamından
Luṭf itdi o meh baña kemāl-i kereminden

ḳasem itdüñ:

1. **ḳasem itdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 305
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yemin etmek.
Ruḥsāruña dest-i keremi eyledüñ ilḳā
Biñ ṣīve ile muṣḥaf-ı ḥüsne ḳasem itdüñ

kāse-şūyān-ı maḥabbetden:

1. **kāse-şūyān-ı maḥabbetden:**-*den*
Gazel 393
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevginin kâse yıkayanı.
Kāse-şūyān-ı maḥabbetden el almaḳ isteyen
Varsın evvel sāġar-ı mīnāyı tenḳīḥ eylesün

ḳaşı kemān:

1. **ḳaşı kemān:**
Gazel 511
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kaşı yay gibi kavisli olan. || Sevgili.
Beni çekdi çevirdi tīr-i cevr-i miḥnet-efzāsı
Ḫam itdi ḳāmetüm ḍarb ile bir ḳaşı kemān derdi

2. **ḳaşı kemān:**
Matla 185
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kaşı yay gibi kavisli olan. || Sevgili.
Çekdürüp çille-i derd-i ġam-ı ʿışḳın her ān
Ādemi zūr ile meftūn ider ol ḳaşı kemān

ḳaşı kemānum:

1. **ḳaşı kemānum:**-*um*
Gazel 286
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kaşı yay gibi kavisli olan. || Sevgili.
Sīnemi nāvek-i müjgānına ṭutdum yārüñ
Ben de mecrūḥuñam ey ḳaşı kemānum diyerek

ḳaşı yā:

1. **ḳaşı yā:**
Gazel 194
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Keman kaşlı dilber.
Dil-i şūrīdeden ġayrı bu meydān-ı maḥabbetde
Nişān-ı nāvek-i tīr-i müjeñ ey ḳaşı yā kimdür

ḳaṣīde:

1. **ḳaṣīde:**
Kaside 22
Mısra: **73**
Kaside nazım şekli.
Beyān-ı şükr içündür bu ḳaṣīde vaṣf-ı ẕātuñda
Degül żımn-ı ġarażda ḳīl ü ḳāl-i nükte-pīrāyī

2. **ḳaṣīdeyle:**-*yle*
Kaside 25
Mısra: **14**
Kaside nazım şekli.
Bundan aḳdem cenāb-ı ḥażretüñe
Bir ḳaṣīdeyle ʿarż-ı ḥāl itdüm

3. **ḳaṣīde:**
Kaside 26
Mısra: **237**
Kaside nazım şekli.
Degül ḳaṣīde bu ancaḳ kelām-ı mevzūndur
Ki oldı ḥāṣıl-ı maẕmūnı ḥālüm inbā

ḳāsıd-ı ferḫundeye:

1. **ḳāsıd-ı ferḫundeye:**-*ye*
Kıt'a 33
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzel niyet.
Naḳd-i cān müjdedür ol ḳāsıd-ı ferḫundeye kim
Yārdan ʿāşıḳ-ı mehcūra beşāretle gele

ḳāṣıd-ı rāh-ı ʿadem itdüñ:

1. **ḳāṣıd-ı rāh-ı ʿadem itdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 307
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yokluk yolunun kasdedini etmek.
Mektūb-ı firāḳ ile sebük-bār-ı viṣālüñ
Ey āfet-i cān ḳāṣıd-ı rāh-ı ʿadem itdüñ

ḳāşif-i ʿilm-i ḫaber:

1. **ḳāşif-i ʿilm-i ḫaber:**
Tarih 28
Mısra: **51**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Haber ilminin kâşifi.
Vāḳıf-ı sırr-ı uṣūl ol kāşif-i ʿilm-i ḫaber
Ṭālib-i ʿirfān iseñ kesb-i kemālāt eyle gel

ḳāşif-i kenz-i rumūz:

1. **ḳāşif-i kenz-i rumūz:**
Kaside 17
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sembol hazinesinin kâşifi.
Vāḳıf-ı remz-i ḥaḳāyıḳ kāşif-i kenz-i rumūz
Rāfiʿ-i rāyāt-ı nuṣret nāşir-i cūd u seḫā

ḳāşif-i nükte-i esrār-ı meʿānī:

1. **ḳāşif-i nükte-i esrār-ı meʿānī:**
Kaside 8
Mısra: **227**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Anlam sırlarının inceliğini bulan II şair.
Kāşif-i nükte-i esrār-ı meʿānī ki menem
Ḥükemā müşkilini benden ider istifsār

ḳāṣır:

1. **ḳāṣır:**
Gazel 89
Mısra: **1**
Kusurlu, aciz.
Bu ḥüsnüñ vaṣfını mehḍ itmede ḳāṣır durur meddāḥ
Virilmez bir yere vaṣfuñ buña ʿāciz durur ervāḥ

2. **ḳāṣır:**
Gazel 128
Mısra: **20**
Kusurlu, aciz.
Ṣanma ḫüsrān ola āmāl-i fenāda ʿuzlet
Ḫāsir oldur ʿamel-i ḫayrda ḳāṣır bulunur

3. **ḳāṣıram:**-*am*
Kaside 8
Mısra: **283**
Kusurlu, aciz.
Ḳāṣıram çünki tamām itmede naʿt-i pāküñ
İdeyüm der-gehüñe dürr-i ş̲enāyı ī̲ṣār

4. **ḳāṣır:**
Kaside 26
Mısra: **231**
Kusurlu, aciz.
Ne deñlü ʿarż-ı murād eylemekde ḳāṣır isem
Żamīr-i pāküñ ider ḥall-i ʿuḳde-i feḥvā

5. **ḳāṣır:**
Kaside 26
Mısra: **267**
Kusurlu, aciz.
Ne deñlü ḳāṣır ise ḫidmet-i şerīfümde
Żaʿīf-i cümle-i ümmet Naḥīfī-i şeydā

6. **ḳāṣır:**
Rübai 347
Mısra: **3**
Kusurlu, aciz.
Ḳāṣır ṭalebinde ʿāciz aḥvālinde
Tevfīḳ recā ider dil-i nā-būdum

7. **ḳāṣırdur:**-*dur*
Rübai 376
Mısra: **4**
Kusurlu, aciz.
Bir bende-i ʿācizem meded itmez iseñ
Ḳādir degülem nesneye ḳāṣırdur elüm

8. **ḳāṣırdur:**-*dur*
Tarih 16
Mısra: **45**
Kusurlu, aciz.
Yine ḳāṣırdur bu ḳaṣr-ı bī-ḳuṣūruñ vaṣfına
Her ne deñlü diḳḳat itse dāʿiyān-ı ḫayr-ḫvāh

ḳaşları kemāna:

1. **ḳaşları kemāna:**-*a*
Gazel 451
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kaşları keman gibi olan sevgili.
Āmāc-ı ḥasret oldum ol ḳaşları kemāna
Tīr-i cefāya eyler her dem beni nişāne

ḳaṣr:

1. **ḳaṣruñ:**-*uñ*
Kaside 20

Mısra: **8**
Saray, köşk.
Tā ebed olmaz mı taḥsīn ile mevḳūf-ı ḳıyām
Pīşgāhında bu ḳaṣruñ serv ile şimşādı gör

ḳaṣr-ı ʿālī-ṭarḥ-ı sulṭān aḥmed-i ʿālem-penāh:

1. **ḳaṣr-ı ʿālī-ṭarḥ-ı sulṭān aḥmed-i ʿālem-penāh:**
Tarih 16
Mısra: **56**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyanın sığınağı Ahmed'in şânı yüce sultan kasrı.
Ey Naḥīfī söyledüm itmāmınuñ tārīḫin
Ḳaṣr-ı ʿālī-ṭarḥ-ı Sulṭān Aḥmed-i ʿālem-penāh

ḳaṣr-ı bī-ʿadīl-i dil-güşāyı:

1. **ḳaṣr-ı bī-ʿadīl-i dil-güşāyı:**-*yı*
Tarih 17
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül açan benzersiz kasır.
Ḥavāle eyleyüp miʿmār-ı ṭabʿ-ı pākine ol dem
Bu ḳaṣr-ı bī-ʿadīl-i dil-güşāyı eyledi īcād

ḳaṣr-ı bī-ʿadīlüñ:

1. **ḳaṣr-ı bī-ʿadīlüñ:**-*üñ*
Tarih 17
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül açan benzersiz kasır.
Bu ḳaṣr-ı bī-ʿadīlüñ görse resm-i dil-keşin Belḳıs
Budur ẓannum ki itmezdi ḥużūr-ı ʿarşını der-bād

ḳaṣr-ı bī-ḳuşūruñ:

1. **ḳaṣr-ı bī-ḳuşūruñ:**-*uñ*
Tarih 16
Mısra: **45**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kusursuz köşk.
Yine ḳāṣırdur bu ḳaṣr-ı bī-ḳuṣūruñ vaṣfına
Her ne deñlü diḳḳat itse dāʿiyān-ı ḫayr-ḫ∨āh

ḳaṣr-ı bī-misl:

1. **ḳaṣr-ı bī-misl:**
Tarih 17
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Emsalsiz köşk.
Eger kim ḳaṣd-ı iġrāḳ itseler vaṣf-ı Ḫavernaḳda
İder vaṣṣāflar bu ḳaṣr-ı bī-misl ile istişhād

ḳaṣr-ı bülend-i ḳadri:

1. **ḳaṣr-ı bülend-i ḳadri:**-*i*
Tarih 4
Mısra: **43**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kadri yüksek saray.
Çarḫa hem-sāye ola ḳaṣr-ı bülend-i ḳadri
Ḫayme-i mülki ola beste-i evtād-ı ḫulūd

ḳaṣr-ı cān-fezāda:

1. **ḳaṣr-ı cān-fezāda:**-*da*
Tarih 17
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Huzur ve gönle ferahlık veren köşk.
Bu ḳaṣr-ı cān-fezāda cennet-āsā ʿömr olur efsūn
Hevā-yı dil-keşinden kesb-i feyż-i rūḥ ider ecsād

ḳaṣr-ı çarḫ-ı gerdānı:

1. **ḳaṣr-ı çarḫ-ı gerdānı:**-*ı*
Tarih 20
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dönen feleğin köşkü.
Olur naḳş-ı ḳudūmı ġıbṭa-fermā ṣadr-ı gerdūna İder şām ü seḥer ser-geşte ḳaṣr-ı çarḫ-ı gerdānı

ḳaṣr-ı çarḫuñ:

1. **ḳaṣr-ı çarḫuñ:**-*uñ*
Tarih 20
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gökyüzü köşkü.
Hemīşe şāh-ı zerrīn tāc taḫt-ı kişver-i ḫāver
Ola tā ḳaṣr-ı çarḫuñ zīb-baḫş-ı ṣadr-ı eyvānı

ḳaṣr-ı celīlü'ş-şeref-i sulṭānī:

1. **ḳaṣr-ı celīlü'ş-şeref-i sulṭānī:**
Kıt'a 45
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sultanın şerefi yüce sarayı.
Ḫabbeẕā ḳaṣr-ı celīlü'ş-şeref-i sulṭānī
Eser-i ḫāṣ-ı mülūkāne-i Aḥmed Ḫānī

ḳaṣr-ı çeşmümde:

1. **ḳaṣr-ı çeşmümde:**-*üm, -de*
Kaside 8
Mısra: **260**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Göz sarayı, köşkü.
Seyl-i eşküm bu esās-ı dili eylerdi ḫarāb
Ḳaṣr-ı çeşmümde ger olmasa ḫayālüñ miʿmār

ḳaṣr-ı dil-ārāsı:

1. **ḳaṣr-ı dil-ārāsı:**-*sı*
Tarih 17
Mısra: **43**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönlü cezbeden köşk.
Eger ḥammām-ı şādurvān eger ḳaṣr-ı dil-ārāsı
Pür-āb ü tāb-ı ṣafvetdür misāl-i ḫāṭır-ı vaḳḳāḍ

ḳaṣr-ı dil-güşā:

1. **ḳaṣr-ı dil-güşā:**
Tarih 17
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül açan köşk.
Ne ḳaṣr-ı dil-güşā kim miṣli yoḳdur ṣaḥn-ı ʿālemde
Bu ḳavle müttefiḳdür ser-be-ser aṣḥāb-ı istiʿdād

ḳaṣr-ı dil-keş-i ḫüsrev-pesendi:

1. **ḳaṣr-ı dil-keş-i ḫüsrev-pesendi:**-*i*
Tarih 17
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hüsrev'in beğendiği gönül çeken köşk.
Bu ḳaṣr-ı dil-keş-i Ḫüsrev-pesendi gelse seyr itse
Budur Şīrīn diyü müzdūr olurdı şübhesüz Ferhād

ḳaṣr-ı felek-ḳadr-i cihān-ārā:

1. **ḳaṣr-ı felek-ḳadr-i cihān-ārā:**
Tarih 20
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cihanı süsleyen feleğin en üstündeki köşk.
Teʿālā'llāh zihī ḳaṣr-ı felek-ḳadr-i cihān-ārā
Zihī zībā nişīnmen-gāh-ı rūḥ-efzā-yı ḫāḳānī

ḳaṣr-ı feraḥ-baḫşı:

1. **ḳaṣr-ı feraḥ-baḫşı:**-*ı*
Tarih 19
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ferahlık bahşeden saray.
Bu sarāy-ı dil-güşāda bir eser ḳaṣd eyleyüp İtdi bu ḳaṣr-ı feraḥ-baḫşı bu resm üzre binā

ḳaṣr-ı gerdūn-iştibāh:

1. **ḳaṣr-ı gerdūn-iştibāh:**
Tarih 16
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Feleği şüpheye düşüren saray.
Bāreke'llāh kāḫ-ı sulṭānī zihī ʿālī-maḳām
Bī-bedel kāşāne dil-keş ḳaṣr-ı gerdūn-iştibāh

ḳaṣr-ı ḫavernāḳ:

1. **ḳaṣr-ı ḫavernāḳ:**
Kaside 21
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Havernak köşkü II 16. asırda Mimar Sinan tarafından şimdiki Necef'in yerinde bulunan Hire'de yaptırılan çok büyük ve ihtişamlı bir köşk olup Divan şairlerince sıkça kullanılmıştır.
Sābıḳān ḳaṣr-ı Ḫavernāḳ ile cevsaḳ ki dinür
Oldılar pā-zede-i şevketi Saʿd-ābāduñ

ḳaṣr-ı hümāyūn:

1. **ḳaṣr-ı hümāyūn:**
Tarih 16
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Padişaha ait saray.
Ḫabbeẕā ḳaṣr-ı hümāyūn kāḫ-ı zībā kim anuñ
Ṣadr-ı ʿālī-şānıdur şāh-ı cihāna cilve-gāh

ḳaṣr-ı ḥüsnüñden:

1. **ḳaṣr-ı ḥüsnüñden:**-*üñ, -den*
Gazel 274
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik köşkü.
Ḳaṣr-ı ḥüsnüñden baña irmez ise bir nān-ı ḫuşk
Baña şeftālū-yı vaṣluñ yiter ol iftār-ı ʿışḳ

ḳaṣr-ı merġūb:

1. **ḳaṣr-ı merġūb:**
Tarih 21
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Herkesin rağbet gösterdiği saray.
Ḫarf-i menḳūṭ ile oldı tārīḫ
Ḳaṣr-ı merġūb u maḥall-i ʿālī

ḳaṣr-ı muʿallā:

1. **ḳaṣr-ı muʿallā:**
Tarih 19
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Görkemli saray.
Ey Naḥīfī söyledüm taḥsīn idüp tārīḫin
Dil-güşā ḳaṣr-ı muʿallā cāy-ı dil-cū cān-fezā

2. **ḳaṣr-ı muʿallā:**
Tarih 20
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Görkemli saray.
Naḥīfī hāṭif-i ġaybī didi itmāmına tārīḫ
Zihī ḳaṣr-ı muʿallā mesned-i pīr-zīb-i sulṭānī

ḳaṣr-ı nüh-ḳıbābumdur:

1. **ḳaṣr-ı nüh-ḳıbābumdur:**-*um, -dur*
Kaside 28
Mısra: **52**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dokuz kubbeli saray II felek.
Cenāb-ı mihr ü meh-ḳadrā meded-kārā ḫudāvendā
Senüñ der-gāh-ı luṭfuñ cāna ḳaṣr-ı nüh-ḳıbābumdur

ḳaṣr-ı saʿd-ābāda:

1. **ḳaṣr-ı saʿd-ābāda:**-*a*
Tarih 17
Mısra: **67**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sadabad Köşkü (Birinci Sa'dabad Sarayı, Osmanlı İmparatorluğu'nun ilk büyükelçisi sayılan Yirmisekiz Mehmet Çelebi'nin Paris'ten getirttiği saray ve bahçe planlarından esinlenerek Kağıthane Deresi kenarına 1722'de yazlık saray olarak inşa ettirilmiştir).
Naḥīfî ḳaṣr-ı Saʿd-ābāda olmaz böyle bir tārīḫ
Ḳudūmü's-saʿd-ı Sulṭān Aḥmedīdür ser-i Saʿd-ābād

ḳaṣr-ı saʿd-ābādı:

1. **ḳaṣr-ı saʿd-ābādı:**-*ı*
Kaside 20
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sadabad Köşkü (Birinci Sa'dabad Sarayı, Osmanlı İmparatorluğu'nun ilk büyükelçisi sayılan Yirmisekiz Mehmet Çelebi'nin Paris'ten getirttiği saray ve bahçe planlarından esinlenerek Kağıthane Deresi kenarına 1722'de yazlık saray olarak inşa ettirilmiştir).
Bu feżā-yı dil-keşe gel Ḳaṣr-ı Saʿd-ābādı gör
Ṣafḥa-i sebz üzre naḳş-ı ḫāme-i Bihzādı gör

2. **ḳaṣr-ı saʿd-ābādı:**-*ı*
Kaside 20
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sadabad Köşkü (Birinci Sa'dabad Sarayı, Osmanlı İmparatorluğu'nun ilk büyükelçisi sayılan Yirmisekiz Mehmet Çelebi'nin Paris'ten getirttiği saray ve bahçe planlarından esinlenerek Kağıthane Deresi kenarına 1722'de yazlık saray olarak inşa ettirilmiştir).
Görmedükçe Ḳaṣr-ı Saʿd-ābādı bilmezsin nedür
İster iseñ Mışr u Şām u ḫıṭṭā-i Baġdādı gör

ḳaṣr-ı ṣafā:

1. **ḳaṣr-ı ṣafā:**
Kıt'a 45
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Neşe sarayı.
Böyle bir ḳaṣr-ı ṣafā görmedi çeşm-i gerdūn
Dīde-i encüm ile olsa n'ola ḥayrānı

ḳaṣr-ı şīrīn:

1. **ḳaṣr-ı şīrīn:**
Tarih 17
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şirin'in köşkü,sarayı.
Feżā-yı sebz-i kāġıd-ḫānede bu kāḫı seyr eyle
Ṣanursın ḳaṣr-ı şīrīn yazdı levḥ-i aḫżara Bihzād

ḳaṣr-ı şīrīni:

1. **ḳaṣr-ı şīrīni:**-*i*
Kaside 20
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şirin'in köşkü,sarayı.
Ḳaṣr-ı şīrīni bu cūy-ı ṣāf içinde gösterür
Gör ne ṣanʿatlar ider aṣḥāb-ı istiʿdādı gör

ḳat ḳat:

1. **ḳat ḳat:**
Gazel 72
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çok, pek çok II Üst üste.
Reh-i ʿışḳ içre baña yār-ı ḥaḳīḳat ḳat ḳat
Severem sevdicegüm dilde maḥabbet ḳat ḳat

2. **ḳat ḳat:**
Gazel 72
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çok, pek çok II Üst üste.
Reh-i ʿışḳ içre baña yār-ı ḥaḳīḳat ḳat ḳat
Severem sevdicegüm dilde maḥabbet ḳat ḳat

3. **ḳat ḳat:**
Gazel 72
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çok, pek çok II Üst üste.
Lebine Çeşme-i Kevşer dir isem maḥż-ı sezā
Anuñ ol perçemine vādī-i ẓulmet ḳat ḳat

4. **ḳat ḳat:**
Gazel 72
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çok, pek çok II Üst üste.
Eger ol ẓulmet-i zülfinde ḳalursam ne ola
Dilerem cāna irür pertev-i vuṣlat ḳat ḳat

5. **ḳat ḳat:**
Gazel 72
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çok, pek çok II Üst üste.
Aluben sebze ḳabā egnine yārüm ṣalınur
Benüm egnümde ḳamu cāme-i fürḳat ḳat ḳat

6. **ḳat ḳat:**
Gazel 72
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade

Çok, pek çok II Üst üste.
Ḳafes-i ʿışḳ-ı cevān içre
Naḥīfī ezelī
Ṣaff-ı bülbülde aña perde-i ḥasret ḳat ḳat

ḳat ḳat idüp:

1. **ḳat ḳat idüp:***-üp*
Gazel 274
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arttırmak, çoğaltmak.
Gül cemālüñ perdesin ḳat ḳat idüp olma nihān
Tā ki görsin ʿāşıḳānum kimdür ol dīdār-ı ʿışḳ

ḳaṭʿā:

1. **ḳaṭʿā:**
Gazel 228
Mısra: **8**
"Hiçbir şekilde" anlamında kullanılan durum zarfı.
Süḫan-pervāz iken her bir nigehde çeşm-i fettānı
O ṣūḫ-ı ġonçe-lebden ehl-i dil ḳaṭʿā kelām almaz

2. **ḳaṭʿā:**
Kaside 26
Mısra: **162**
"Hiçbir şekilde" anlamında kullanılan durum zarfı.
Ġarīb ḥāle düçār itdi rūzgār beni
Netīce ḳalmadı ṣabra taḥammülüm ḳaṭʿā

ḳaṭarāt-ı deryā:

1. **ḳaṭarāt-ı deryā:**
Rübai 5
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Denizin katreleri.
Her bir nefesümde saña taʿdād-ı s̱enā
Ẕerrāt-ı hevā vü ḳaṭarāt-ı deryā

ḳaṭarāt-ı emṭār:

1. **ḳaṭarāt-ı emṭār:**
Tarih 29
Mısra: **49**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yağmurların damlaları.
Tā hübūṭ ide zemīne ḳaṭarāt-ı emṭār
İde gül-bāğ-ı s̱enā ḫayr-ı duʿā çarḫa ṣuʿūd

ḳatı:

1. **ḳatı:**
Gazel 253
Mısra: **7**
"Çok, pek, aşırı derecede" anlamında zarf.
Ḳatı bīgānelük itme cefālar eyle sulṭānum
Bu dil mirʾātı ġāyetde ider jeng ü cilādan ḥaẕ

2. **ḳatı:**
Rübai 62
Mısra: **3**
"Çok, pek, aşırı derecede" anlamında zarf.
Cürmüm ḳatı çoḳdur kerem ü faẕluñdan
Maḥşerde beni ẕenb ile itme maḥcūb

3. **ḳatı:**
Rübai 351
Mısra: **3**
"Çok, pek, aşırı derecede" anlamında zarf.
İslām ile küfrüñ ḳatı ẓāhir farḳı
Hīç nūra ider ki ġalebe ʿayn-ı ẓalām

ḳaṭʿ-ı ümmīd eyledi:

1. **ḳaṭʿ-ı ümmīd eyledi:***-di*
Gazel 232
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ümidini kesmek.
Ey Naḥīfī mā-sivādan eyledi ḳaṭʿ-ı ümmīd
İstinād ü ilticāmuz Ḥaḳḳadur Allāh bes

ḳaṭʿ-ı ümmīd it:

1. **ḳaṭʿ-ı ümmīd it:**
Gazel 217
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ümidini kesmek. Bir şeyin olacağını beklememek, bir şeye kavuşamayacağını anlamak.
Nigāh-ı nāzuñ olsun mübārek ḳaṭʿ-ı ümmīd it
Saña şimden girü göñlin o ṣūḫ-ı bī-bedel virmez

ḳaṭʿ-ı ümmīd-i vuṣlat itmişdür:

1. **ḳaṭʿ-ı ümmīd-i vuṣlat itmişdür:***-miş, -dür*
Gazel 151
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşma ümidini kesmek.
Dil-i mehcūr kim ḳaṭʿ-ı ümmīd-i vuṣlat itmişdür
O bīmār-ı firāḳ u ḥasretüñ meʾyūs-ı dermāndur

kātib-i ḳudret:

1. **kātib-i ḳudret:**
Gazel 241
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah II Kudretiyle Yazan.
Naḥīfī ṣol ki saṭr olmış emir āḫir Ḫudānuñdur
Ezelden kātib-i ḳudret saña andan cüdā yazmış

katl:

1. **ḳatlüme:***-üm, -e*
Gazel 188
Mısra: **3**
Âşığın katli, ölümü.
Ḳatlüme ġamze-i bī-raḥmi tenezzül itmez
O cefā-cū dil-i ʿuṣṣāḳa taraḥḥum mı ider

ḳatl eyle:

1. **ḳatl eyle:**
Gazel 95
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Katletmek, öldürmek.
Tīġ-i ġamzüñle kesüp ḳatl eyle sulṭānum beni
Emriñe ger pādişāhum eylemezsen inḳıyād

ḳatl-i nigāh-ı ġamzesine:

1. **ḳatl-i nigāh-ı ġamzesine:**-*si, -n, -e*
Gazel 385
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin yan bakışının öldürmesi.
Teslīm-i cāna o ḳadar it himmet-i bülend
Ḳatl-i nigāh-ı ġamzesine ḥācet olmasun

ḳatl-i ʿuşşāḳa:

1. **ḳatl-i ʿuşşāḳa:**-*a*
Matla 12
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşıkların katli.
Ḳatl-i ʿuşşāḳa neden eyledi raġbet āyā
Ölümi görsün o ser-mest-i mey-i istiġnā

ḳaṭre:

1. **ḳaṭredür:**-*dür*
Gazel 21
Mısra: **10**
Damla, yağmur ve yağmur gibi dökülen şeyin tanesi.
Benem ol lücce-ḫīz-i girye-i pür-cūş-ı ḥasret kim
Gözüm yaşına nisbet kemterīn bir ḳaṭredür deryā

2. **ḳaṭresi:**-*si*
Gazel 134
Mısra: **6**
Damla, yağmur ve yağmur gibi dökülen şeyin tanesi.
Eşk-i ḫūn-ālūd-ı ʿuşşāḳuñ budur ḫāşıyyeti
Bir kemīne ḳaṭresi biñ lāle-i ḥamrā olur

3. **ḳaṭreyem:**-*y, -em*
Gazel 142
Mısra: **12**
Damla II aciz, zavallı, biçare.
Ẕerreyem gerçi niçe ḫūrşīd ile hem-sāyeyem
Ḳaṭreyem ammā kenārumda niçe deryā yatur

4. **ḳaṭre:**
Gazel 205
Mısra: **13**
Damla, yağmur ve yağmur gibi dökülen şeyin tanesi.
Bir ḳaṭre degül baḥr-ı maʿārif dilümüzde
Ammā yine bir ḳaṭre-i ʿummān-ı ʿulūmuz

5. **ḳaṭre:**
Gazel 224
Mısra: **7**
Damla, yağmur ve yağmur gibi dökülen şeyin tanesi.
Ḳalmadı bir ḳaṭre mey defʿ-i ḫumār içün bile
Āh kim ṣahbā-yı ʿişretden tehīdür cāmumuz

6. **ḳaṭre:**
Gazel 239
Mısra: **8**
Damla, yağmur ve yağmur gibi dökülen şeyin tanesi.
Gāhī telāṭum eyleyicek baḥr-ı iştiyāḳ
Mānend-i eşk-i dīde ider ḳaṭre daḫi cūş

7. **ḳaṭresin:**-*sin*
Gazel 253
Mısra: **5**
Damla, yağmur ve yağmur gibi dökülen şeyin tanesi.
Ṭavāf-ı kūy-ı dil-berde sirişküm ḳaṭresin buldum
Ġarībe dār-ı ġurbetde gelürmiş āşinādan ḥaẕ

8. **ḳaṭreye:**-*ye*
Gazel 361
Mısra: **9**
Damla, yağmur ve yağmur gibi dökülen şeyin tanesi.
Ḳaṭreye baḫş iderem bulsam eger deryāyı
Ḥāşılum işte budur ġāyet-i imsākümden

9. **ḳaṭreyi:**-*yi*
Kaside 1
Mısra: **28**
Damla, yağmur ve yağmur gibi dökülen şeyin tanesi.
Ḳarʿ u inbīḳī ne ḥāşıldur saña taḳṭīrden
Merd iseñ ḳıl ḳaṭreyi maḥsūd-ı pür-ḥabāb

10. **ḳaṭresi:**-*si*
Kaside 3
Mısra: **108**
Damla, yağmur ve yağmur gibi dökülen şeyin tanesi.
Baḥr-ı ġufrānuñ o deryā-yı keremdür ki anuñ
Ḳaṭresi olmaġa yoḳ ḥaddi yem-i ʿummānuñ

11. **ḳaṭresi:**-*si*
Kaside 7
Mısra: **5**
Damla, yağmur ve yağmur gibi dökülen şeyin tanesi.
Bir ḳaṭresi eyler beni müstaġraḳ-ı raḥmet
Cūş itse yem-i bī-ḥad ü pāyān-ı şefāʿat

12. **ḳaṭresini:**-*si, -n, -i*
Kaside 12
Mısra: **70**
Damla, yağmur ve yağmur gibi dökülen şeyin tanesi.
Mest it beni ol meyle ki yoḳ renc ü humārı

Her ḳaṭresini neşve-dih it rūḥ-ı revāna

13. **ḳaṭresi:**-*si*
Kaside 24
Mısra: **3**
Damla, yağmur ve yağmur gibi dökülen şeyin tanesi.
Zihī cūy-ı ṭarāvet kim kemīne ḳaṭresi anuñ
Olur ser-lücce-i ḫīzāb-ı ṣafvet Āb-ı Ḥayvāna

14. **ḳaṭre:**
Kaside 26
Mısra: **192**
Damla, yağmur ve yağmur gibi dökülen şeyin tanesi.
Ṣarāb-ı Kevs̱ere żāmin degül mi sāḳī sen
O ḳaṭre kim vire bir teşne-i ḫāriḳa devā

15. **ḳaṭre:**
Kaside 28
Mısra: **48**
Damla, yağmur ve yağmur gibi dökülen şeyin tanesi.
Ne mümkin ḳābil-i tekmīl ola evṣāf-ı ʿulyāsı
O deryādan bu güftārum hemān bir ḳaṭre ābumdur

16. **ḳaṭresi:**-*si*
Kıt'a 36
Mısra: **4**
Damla, yağmur ve yağmur gibi dökülen şeyin tanesi.
Nedür ol āb-ı fırāvān-ı revān-baḫş-ı revān
Ki olur ḳaṭresi tefrīḥ-i ḳulūba bādī

17. **ḳaṭreyi:**-*yi*
Rübai 406
Mısra: **1**
Damla, yağmur ve yağmur gibi dökülen şeyin tanesi.
Bir ḳaṭreyi deryā-dil iden sensin sen
Dürr ü güheri ḥāṣıl iden sensin sen

ḳaṭre cemʿ olduḳça bir deryā olur:

1. **ḳaṭre cemʿ olduḳça bir deryā olur:**
Gazel 134
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Atasözü**
Su damlası biriktikçe deniz olur. Damlaya damlaya göl olur. Küçük şeyler birike birike çoğalır anlamında bir söz.
Bir kelām olsun hemān maʿnī-şinās-ı ḥikmet ol
Ey Naḥīfī ḳaṭre cemʿ olduḳça bir deryā olur

ḳaṭre ḳaṭre:

1. **ḳaṭre ḳaṭre:**
Gazel 156
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Damla damla.
Gözümde ḳaṭre ḳaṭre eşk-i ḫūn-ālūd-ı ḥasretdür
Cigerde tāze tāze dāġ-ı āteş-tāb-ı fürḳatdür

ḳaṭre-feşān olmadı:

1. **ḳaṭre-feşān olmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 347
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Damlalar serpmek, yağmur yağdırmak, sulamak.
Kimseler āteşüme olmadı çün ḳaṭre-feşān
Yaḳaram sūz-ı derūnumla cihānı yaḳaram

ḳaṭre-i ʿafvı:

1. **ḳaṭre-i ʿafvı:**-*ı*
Rübai 527
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Affetme katresi.
Ey z̲erre-i faẕlı s̲aḳaleyne kāfī
V'ey ḳaṭre-i ʿafvı dü cihāna vāfī

ḳaṭre-i ʿafvüñle:

1. **ḳaṭre-i ʿafvüñle:**-*üñ, -le*
Rübai 420
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Affetme katresi.
Bir ḳaṭre-i ʿafvüñle beni sīr-āb it
Ey menbaʿ-ı enhār-ı ʿaṭā vü iḥsān

ḳaṭre-i deryā-ḫurūşem:

1. **ḳaṭre-i deryā-ḫurūşem:**-*em*
Gazel 370
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Coşkun denizin damlası.
Ṣuʿle-i dūzaḫ-nümūnem iltihābumdan ḥaz̲er
Ḳaṭre-i deryā-ḫurūşem reh-güz̲ārumdan ṣaḳın

ḳaṭre-i dürd-āşināya:

1. **ḳaṭre-i dürd-āşināya:**-*ya*
Gazel 309
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tortuyu damlasını bilen II kalender kimse.
Neşve-yāb olmaḳda iller cām-ı laʿlüñden senüñ
Biz yanuñda ḳaṭre-i dürd-āşināya degmedük

ḳaṭre-i eşk olmasa:

1. **ḳaṭre-i eşk olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 321
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gözyaşının damlası olmak.
Cūşına almaz fiġānuñ ḳaṭre-i eşk olmasa

Zīb-i mengūşa dür-i nā-yāb-ı ʿışḳ ister göñül

ḳaṭre-i eşküm:

1. **ḳaṭre-i eşküm:**-*üm*
Gazel 402
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Göz yaşı damlası.
Benüm bu ḳaṭre-i eşküm düşelden mecmaʿu'l-baḥre
Nisān-āsā a sulṭānum ṣadeflerde olur luʾlu

ḳaṭre-i eşkümde:

1. **ḳaṭre-i eşkümde:**-*üm, -de*
Gazel 495
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Göz yaşı damlası.
Ḳıyās itmeñ benüm miḳyās-ı Nīle çeşm-i giryānum
Ki pinhān eyledüm ben ḳaṭre-i eşkümde deryāyı

ḳatre-i kemīneyi:

1. **ḳaṭre-i kemīneyi:**-*yi*
Gazel 1
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zavallıcık damla II zavallı gözyaşı.
Bir gün bizi de vāṣıl-ı baḥr-ı merām ider
Bir ḳaṭre-i kemīneyi ʿummāñ ider Ḫudā

ḳaṭre-i kemter:

1. **ḳaṭre-i kemter:**
Kaside 3
Mısra: **110**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Küçük, değersiz ve aciz.
Baḥr-ı ʿUmmān ise ʿiṣyānum eger ḳādirdür
Ḳaṭre-i kemter ile ʿafve yem-i ġufrānuñ

ḳaṭre-i kemter olmaz:

1. **ḳaṭre-i kemter olmaz:**-*maz*
Rübai 18
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Az katresi olmak.
Bāḥr-i kef-i iḥsānuña nisbetle senüñ
Bir ḳaṭre-i kemter bile olmaz deryā

ḳaṭre-i māʾü'l-ḥayāt-ı feyż-i naʿtüñle:

1. **ḳaṭre-i māʾü'l-ḥayāt-ı feyż-i naʿtüñle:**-*üñ, -le*
Kaside 5
Mısra: **55**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Seni methetmenin verdiği feyzin ölümsüzlük bahşeden suyunun damlası.
Ḳaṭre-i māʾü'l-ḥayāt-ı feyż-i naʿtüñle senüñ
Künc-i ġamda olur iken neşve-cüy-ı ihtidā

ḳatre-i nā-çīzdür:

1. **ḳatre-i nā-çīzdür:**-*dür*
Gazel 460
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Değersiz, hiç hükmünde olan damla.
Aḳmada ṭundan ṭuna seyl-āb-ı eşküm şöyle kim
Aña nisbet ḳatre-i nā-çīzdür nehr-i Ṣave

ḳaṭre-i şahbā:

1. **ḳaṭre-i şahbā:**
Gazel 465
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kadeh damlaları. Şarap damlaları.
ʿAraḳ-rīz-i ḥicāb oldı lebüñden sāḳiyā sāġar
Degüldür ḳaṭre-i ṣahbā o cām-ı zer-nigār üzre

ḳaṭre-i şekvā:

1. **ḳaṭre-i şekvā:**
Gazel 394
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şikâyet damlaları II mürekkebin damlaları kasdedilmektedir.
Aḥvāl-i perīşānın yazduḳça Naḥīfī
Yer yer dökilür ḳaṭre-i şekvā ḳaleminden

ḳaṭre-i ʿummān-ı ʿulūmuz:

1. **ḳaṭre-i ʿummān-ı ʿulūmuz:**-*uz*
Gazel 205
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İlimler denizinin damlası.
Bir ḳaṭre degül baḥr-ı maʿārif dilümüzde
Ammā yine bir ḳaṭre-i ʿummān-ı ʿulūmuz

ḳaṭreveş:

1. **ḳaṭreveş:**
Gazel 112
Mısra: **5**
Damla gibi.
Ḳaṭreveş nā-būd ider ehl-i ġurūrı rūzgār
Bir iki gün gerçi deryālar gibi cūş itdirür

2. **ḳaṭreveş:**
Gazel 143
Mısra: **7**
Damla gibi.
Ḳaṭreveş rencīde-i yeʾs olma ḫoş ṭut ḫātıruñ
Sen ṣadefāsā teveccüh ḳıl Ḫudā Rezzāḳdur

kāviş-i āb-ı muṣaffā eyleyen:

1. **kāviş-i āb-ı muṣaffā eyleyen:**-*yen*
Kaside 20
Mısra: **12**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz suyla kazmak.
Kūh-kenlik kār-ı muzdūrān-ı nā-hencārdur
Kāviş-i āb-ı muṣaffā eyleyen Ferhādı gör

ḳavl:

1. **ḳavlümde:**-*üm, -de*
Gazel 339
Mısra: **6**
Söz, kelâm.
İnkār idersem ey gül-i ter mübtelāluġum
Sen iʿtimād itme bu ḳavlümde kāẕibem

2. **ḳavle:**-*e*
Kaside 26
Mısra: **220**
Söz, kelâm.
Bu sözde müttefiḳ oldı cemīʿ-i ehl-i hüner
Bu ḳavle cümle rıżā-dādedür ẕevi'l-ārā

3. **ḳavli:**-*i*
Kaside 26
Mısra: **186**
Söz, kelâm.
Ümmīd odur ki bu mecmūʿ-ı ḫayra ġālibdür
Bu ḳavli reʾy-i sedīdüñden eyle istiftā

4. **ḳavl:**
Rübai 410
Mısra: **4**
Söz, kelâm.
Aḥkām-ı diyānetde bu remz oldı bize
Vācibdür ola ḳavl ile fiʿlüñ yeksān

5. **ḳavle:**-*e*
Tarih 3
Mısra: **10**
Söz, kelâm.
Niçe şād olmasunlar böyle şāh-ı bī-ʿadīl olmaz
Ümmīd oldur yemīn itsem bu ḳavle olmazam ḥāniṣ

6. **ḳavle:**-*e*
Tarih 17
Mısra: **14**
Söz, kelâm.
Ne ḳaṣr-ı dil-güşā kim miṣli yoḳdur ṣaḥn-ı ʿālemde
Bu ḳavle müttefiḳdür ser-be-ser aṣḥāb-ı istiʿdād

ḳavl ü güftāruñ:

1. **ḳavl ü güftāruñ:**-*uñ*
Gazel 71
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Söz, kelâm. II Şiir.
Diñle gel vaṣfuñ efendüm bülbül-i bī-çāreden
Ṭūṭī-i gūyā gibi her ḳavl ü güftāruñ dürüst

ḳavl-i ʿadūya:

1. **ḳavl-i ʿadūya:**-*ya*
Gazel 366
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Düşman sözü.
Bilmezlük ile ol gül-i nev-ḫīz-i bāġ-ı nāz
Ḳavl-i ʿadūya gūş-zed-i raġbet olmasun

ḳavl-i eḫaḳ:

1. **ḳavl-i eḫaḳ:**
Rübai 502
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Layık söz.
Evvelde vü āḫirde budur ḳavl-i eḫaḳ
Yoḳ ġayr-ı Ḫudā netīce birdür Allāh

ḳavl-i mülhemi:

1. **ḳavl-i mülhemi:**-*i*
Kaside 26
Mısra: **307**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İlhamla gelen söz.
Bu ḳavl-i mülhemi faẕluñla eyleyüp taṣdīḳ
Bu ʿabd-i mücrimi şāyan-ı raḥmet it ferdā

ḳavl-i pāki:

1. **ḳavl-i pāki:**-*i*
Rübai 516
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Pak, temiz söz; doğru söz.
Dirler dil ü cān ile bu ḳavl-i pāki
Lā-ḥavle velā-ḳuvvete illā bi'llāh

ḳavl-i raḳīb-i ḫār:

1. **ḳavl-i raḳīb-i ḫār:**
Gazel 441
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Diken rakibin sözü.
Lāyıḳ mıdur ki ḫāk-i rehinden o naḫl-i nāz
Ḳavl-i raḳīb-i ḫār ile dāmen-keşān ola

ḳavl-i żaʿf:

1. **ḳavl-i żaʿf:**
Gazel 251
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zayıflık sözü.
Bī-vefā ol diyü dāʾim sīneñe ḥāsid raḳīb
Ḳavl-i żaʿf ile yazupdur niçe yüzden var ġalaṭ

ḳavm ü tebār:

1. **ḳavm ü tebār:**
Kaside 8
Mısra: **164**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavim ve nesil.
Olalar maġfiret-i Ḥaḳḳ ile şāyān-ı cinān
Vālideynüm aḫāvātumla ḳamu ḳavm ü tebār

ḳavseyn:

1. **ḳavseyn:**
Tahmis 4

Mısra: **3**
İki yay.
Ḳābe ḳavseyn ile meşhūr-ı cihān iki ḳaşı
Çün ṭoġup ṭutdı cihān yüzini ḥüsnüñ güneşi

ḳayar oldı:

1. **ḳayar oldı:**-*dı*
Matla 246
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kaymak II düşmek.
Zamān-ı yaḫda çıḳmaz şanma sen ol ṭıfl-ı mümtāzı
Daḫi şimdi ḳayar oldı o māhuñ eşheb-i nāzı

ḳayd:

1. **ḳayd:**
Gazel 34
Mısra: **6**
Bağ, zincir.
Şimdi biñ ḳayda düşürdi ser-i zülfüñ de beni
Gerçi bir ḳayd idi evel dil-i bīmār baña

2. **ḳaydından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 119
Mısra: **9**
Kaygı, endişe, tasa.
Selām-ı sāde yoḳ geçdik maḥabbet-nāme ḳaydından
Senüñ peymānuñ ey şūḫ-ı vefā-düşmen ne peymāndur

3. **ḳayddan:**-*dan*
Gazel 264
Mısra: **22**
Bağ, zincir.
Ḳıl ile baġladı zülfüñ beni ne sāḥirdür
Taraḥhum eyle beni ḳıl bu ḳayddan ıṭlāḳ

4. **ḳaydı:**-*ı*
Kaside 26
Mısra: **173**
Heves.
O deñlü eyledi tażyīḳ ḫāne ḳaydı beni
Ki eyler oldı göñül zīr-i ḫāki istidʿā

ḳayd idesin:

1. **ḳayd idesin:**-*e, -sin*
Gazel 245
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kaydetmek, kayıt altına almak, yazmak.
Ne ḳadar ehl-i günāh ise Naḥīfī-i ġarīb
Umaram ḳayd idesin nāmını ʿabd-i aḫlaṣ

ḳayda düşürdi:

1. **ḳayda düşürdi:**-*a-di*
Gazel 34
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Zincire vurmak.
Şimdi biñ ḳayda düşürdi ser-i zülfüñ de beni
Gerçi bir ḳayd idi evel dil-i bīmār baña

ḳayd-ı bend-i belā:

1. **ḳayd-ı bend-i belā:**
Gazel 131
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bela bağının bağlanması.
Baña ḳayd-ı bend-i belā fikr-i ḫaṭṭuñ
Saña maḥż-ı ḳand-i ṣafā laʿl-i sükker

ḳayd-ı bend-i mā-sivādan:

1. **ḳayd-ı bend-i mā-sivādan:**-*dan*
Murabba 4
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'tan başkasına kul olma durumu.
Beni āzāde ḳıl dām-ı hevādan
Ḫalāṣ it ḳayd-ı bend-i mā-sivādan

ḳayd-ı būd u ne-būd-ı murāda:

1. **ḳayd-ı būd u ne-būd-ı murāda:**-*a*
Gazel 230
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İsteğin varlık yokluk endişesi.
Gel düşme ḳayd-ı būd u ne-būd-ı murāda kim
Maḥcūb ider seni nefes-i vāpesin-i yeʾs

ḳayd-ı cihāndan:

1. **ḳayd-ı cihāndan:**-*dan*
Gazel 324
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya endişesi.
Ḫalāṣ ol ey göñül ḳayd-ı cihāndan
Muḳayyed olma zülf-i yāra bend ol

ḳayd-ı dām-ı nefse:

1. **ḳayd-ı dām-ı nefse:**-*e*
Gazel 231
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nefis tuzağının endişesi.
Düşme ḳayd-ı dām-ı nefse ṭālib-i maṭlūb iseñ
Vuṣlat-ı gülden cüdādur ʿandelībān-ı ḳafes

ḳayd-ı endūh u kederden:

1. **ḳayd-ı endūh u kederden:**-*den*
Gazel 156
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Keder ve gam tasası.
Naḥīfī ḳayd-ı endūh u kederden olma āzürde
İden bülbülleri ḥabs-i ḳafes ḥüsn-i ṭabīʿatdür

ḳayd-ı firāşa:

1. **ḳayd-ı firāşa:**
Gazel 212
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Döşek bağı.
Ḳayd-ı firāşa düşme ki ey ḫ∨ācе ʿāḳıbet
Ḫāk-i melāmet olsa gerek cāme-ḫ∨ābumuz

ḳayd-ı firāz ü nişībi:

1. **ḳayd-ı firāz ü nişībi:**-*i*
Gazel 396
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Iniş ve yokuş yolu.
Ḫaṭar-güẕār-ı reh-i ʿışḳ-ı yārsın ṭutalım
O yolda ḳayd-ı firāz ü nişībi n'eylersin

ḳayd-ı ḥayāt ḳıl:

1. **ḳayd-ı ḥayāt ḳıl:**
Gazel 69
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hayat bağı kıl II hayat bağışla, hayata bağla.
Be meded çözme daḫi kākül-i bend-i siyehi
Aña berdāre ḳuluñ saʿy ile ḳıl ḳayd-ı ḥayāt

ḳayd-ı hevāya:

1. **ḳayd-ı hevāya:**-*ya*
Rübai 460
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arzuların zinciri.
Ṭāʿatde olup ḳayd-ı hevāya beste
ʿİşyān ile oldı dil ü cānum ḫaste

ḳayd-ı heves-i zülf-i semen-sā:

1. **ḳayd-ı heves-i zülf-i semen-sā:**
Gazel 267
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yasemin kokulu saçın arzusunun bağı.
Miḥnet-i gerdiş-i dūn ile ġam-ālūde iken
Dilde ḳayd-ı heves-i zülf-i semen-sā da mı yoḳ

ḳayd-ı hicrāndan:

1. **ḳayd-ı hicrāndan:**-*dan*
Gazel 461
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayrılık bağı.
Naḥīfī ḳayd-ı hicrāndan eger āsāyiş isterseñ
Yaḳīn ol bezm-gāh-ı ḳurba ṭāʿatle ʿibādetle

ḳayd-ı hüşyārī:

1. **ḳayd-ı hüşyārī:**
Gazel 368
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Akıllılık kaygısı.
Ḳayd-ı hüşyārī nedür bilmez zamān-ı ḥaşre dek
Nūş iden bezm-i ḥaḳīḳatde maḥabbet bādesin

ḳayd-ı nām ü nişāne:

1. **ḳayd-ı nām ü nişāne:**-*e*
Gazel 443
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ad ve şöhret bağı II mecazen masiva bağı.
Gel düşme ḳayd-ı nām ü nişāne ḳo ġafleti
Bir gün gelür ki seng-i mezāruñ nişān ola

ḳayd-ı rifʿat ü cāha:

1. **ḳayd-ı rifʿat ü cāha:**-*a*
Matla 255
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Makam ve mevki bağı.
Düşme ḳayd-ı rifʿat ü cāha gel itme raġbeti
Düş gibidür intiẓām-ı ʿālemüñ keyfiyyeti

kayd-ı sefer:

1. **ḳayd-ı sefer:**
Gazel 287
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sefere çıkma arzusu.
Sende hīç ḳayd-ı sefer yoḳ ne bu ḫ∨āb-ı ġaflet
ʿĀḳıbet bunda gelen ʿāzim-i rāh olsa gerek

2. **ḳayd-ı sefer:**
Gazel 387
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sefere çıkma arzusu.
Ne fikr-i zād-ı rıḥlet var ne ḫod ḳayd-ı sefer sende
Meger kim irtiḥāl-i mülk-i ʿuḳbāya inanmazsın

kayd-ı taʿalluḳdan:

1. **ḳayd-ı taʿalluḳdan:**-*dan*
Gazel 330
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya bağlarına bağlanma.
İderken ġayre pend-i el-ḥaẕer ḳayd-ı taʿalluḳdan
Yine vardum esīr-i ṭurra-i ʿālem-firīb oldum

ḳayd-ı vücūda:

1. **ḳayd-ı vücūda:**-*a*
Gazel 80
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Vücut, varlık bağı.
Dem-i viṣālde ḳayd-ı vücūda düşme ṣaḳın
İder mi şuʿle-i meh-tāb hīç ketān ile baḥs

kāyim-maḳām-ı ṣadr-ı ʿālī-

menzilet:

1. **ḳāyim-maḳām-ı ṣadr-ı ʿālī-menzilet:**
Tarih 19
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Derecesi yüksek mevkinin kaymakamı.
Yaʿnī kim ḳāyim-maḳām-ı ṣadr-ı ʿālī-menzilet
Kişver-ārā-yı mürüvvet memleket-gīr-i ʿaṭā

kays:

1. **ḳays:**
Gazel 39
Mısra: **8**
Leyla ve Mecnun hikayesinin erkek kahramanı Mecnun.
Ḫᵛāce-i ḥikmet-şināS-ı sırr-ı ʿışḳam tā ezel
Ḳays ile Ferhād iki şākird-i ḳābildür baña

2. **ḳays:**
Gazel 284
Mısra: **17**
Leyla ve Mecnun hikayesinin erkek kahramanı Mecnun.
Ey Naḥīfī baña tā rūz-ı ezelde didi Ḳays
ʿIşḳa benden daḫi aʿlā senüñ istiʿdāduñ

3. **ḳays:**
Gazel 285
Mısra: **9**
Leyla ve Mecnun hikayesinin erkek kahramanı Mecnun.
Himmet-i ʿışḳ ile Ḳays olmadı güm-nām-ı fenā
Niçe andurdı görüñ nāmını bir mecẕūbuñ

4. **ḳays:**
Gazel 500
Mısra: **5**
Leyla ve Mecnun hikayesinin erkek kahramanı Mecnun.
ʿÖmrinde görmedi Ḳays Ferhād çekmedi hīç
Ben gördigüm belāyı ben çekdigüm firāḳı

5. **ḳays:**
Matla 107
Mısra: **1**
Leyla ve Mecnun hikayesinin erkek kahramanı Mecnun.
Ḳays dirmiş ki bu ʿışḳ ādemi dīvāne ider
Belī bu ḍarb-ı meṣeldür deliden uṣlu ḫaber

6. **ḳays:**
Rübai 230
Mısra: **1**
Leyla ve Mecnun hikayesinin erkek kahramanı Mecnun.
Çün ʿışḳ ile taḥṣīl-i fünūn eyledi Ḳays
Leylī hevesin rāh-nümūn eyledi Ḳays

7. **ḳays:**
Rübai 230
Mısra: **2**
Leyla ve Mecnun hikayesinin erkek kahramanı Mecnun.
Çün ʿışḳ ile taḥṣīl-i fünūn eyledi Ḳays
Leylī hevesin rāh-nümūn eyledi Ḳays

8. **ḳayṣ:**
Rübai 230
Mısra: **4**
Leyla ve Mecnun hikayesinin erkek kahramanı Mecnun.
Esbāb-ı sivādan itdi ẕātın ʿāri
Nāzüklük ile kesb-i cünūn eyledi Ḳayṣ

9. **ḳays:**
Rübai 415
Mısra: **1**
Leyla ve Mecnun hikayesinin erkek kahramanı Mecnun.
Leylīye ki Ḳays oldı ezelden meftūn
Gösterdi bu vādīde cünūn ile fünūn

10. **ḳays:**
Rübai 546
Mısra: **1**
Leyla ve Mecnun hikayesinin erkek kahramanı Mecnun.
Leylā hevesiyle Ḳays nālan oldı
Tekmīl-i cünūnda merd-i meydān oldı

kays ü ferhād:

1. **ḳays ü ferhād:**
Gazel 514
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mecnun ve Ferhad.
Ḳays ü Ferhād güẕār eylediler ṣanʿat ile
Vādī-i ʿışḳ göñül saña müsellem ḳaldı

kays ü ferhād oldum:

1. **ḳays ü ferhād oldum:**-*du, -m*
Rübai 359
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kays ve Ferhat olmak.
Geh ʿışḳ ile Ḳays ü gāhī Ferhād oldum
Geh ḫürrem ü şād gāhī nā-şād oldum

kays ü ferhādı:

1. **ḳays ü ferhādı:**-*ı*
Gazel 28
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mecnun ve Ferhad.
Ben ne Leylānuñ ne Şīrīnüñ esīr-i ʿışḳıyam
Sen niçe teşbīh idersin Ḳays ü Ferhādı baña

kays-āsā:

1. **ḳays-āsā:**
Gazel 334
Mısra: **3**
Kays gibi.

Sevüp bir Leylī-i müşgīn
niḳāb-ı ḥüsni Ḳays-āsā
Yine deşt-i cünūn-ı ʿışḳı
ʿaḳla cilve-gāh itdüm

ḳays-ı bī-çāre:

1. **ḳays-ı bī-çāre:**
Gazel 493
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çaresiz Mecnun.
Ādemi dīvāne eyler muḳteżā-yı derd-i ʿışḳ
Ḳays-ı bī-çāre varup bīhūde Mecnūn olmadı

ḳays-ı maġz-āşüfte:

1. **ḳays-ı maġz-āşüfte:**
Gazel 157
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aklı bozulmuş Kays II Deli Kays.
Cünūn-ı ʿışḳ-ı Leylā ile ṣalduñ ʿaḳlı ṣaḥrāya
Senüñ ey Ḳays-ı maġz-āşüfte ʿaḳlun yoḳ ḥużūruñ var

ḳays-ı zār:

1. **ḳays-ı zār:**
Kaside 26
Mısra: **177**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlayıp inleyen Kays (Mecnun).
Eger ki bir başum olsaydı Ḳays-ı zār gibi
Kifāyet eyler idi baña kūçe-i Leylā

kayyūm:

1. **ḳayyūm:**
Rübai 84
Mısra: **4**
Kendi zâtı ile kāim olan, varlığında ve varlığının devâmında her şey kendisine muhtaç olduğu halde kendisinin hiçbir şeye ihtiyâcı olmayan, bütün mahlûkātı var kılıp varlığını devam ettiren" anlamında Allah'ın en güzel isimlerindendir.
Fermānuña ser-beste ser-ā-ser ʿālem
Ey Ḳādir ü Ḳayyūm senüñdür ḳuvvet

2. **ḳayyūm:**
Rübai 164
Mısra: **4**
Kendi zâtı ile kāim olan, varlığında ve varlığının devâmında her şey kendisine muhtaç olduğu halde kendisinin hiçbir şeye ihtiyâcı olmayan, bütün mahlûkātı var kılıp varlığını devam ettiren" anlamında Allah'ın en güzel isimlerindendir.
Ḫātırda yoġ iken ider iʿṭā-yı merām
Ol Ḳādir ü Ḳayyūm o Ḫudāvend-i Şekūr

3. **ḳayyūm:**
Rübai 199
Mısra: **2**
Kendi zâtı ile kāim olan, varlığında ve varlığının devâmında her şey kendisine muhtaç olduğu halde kendisinin hiçbir şeye ihtiyâcı olmayan, bütün mahlûkātı var kılıp varlığını devam ettiren" anlamında Allah'ın en güzel isimlerindendir.
Ey erḥam ü Raḥmān ü Mucīb-i mużṭar
Ey Ḳādir ü Ḳayyūm u Celīl-i Ekber

4. **ḳayyūm:**
Rübai 355
Mısra: **1**
Kendi zâtı ile kāim olan, varlığında ve varlığının devâmında her şey kendisine muhtaç olduğu halde kendisinin hiçbir şeye ihtiyâcı olmayan, bütün mahlûkātı var kılıp varlığını devam ettiren" anlamında Allah'ın en güzel isimlerindendir.
Ey Rabb-i Eḥad Ḳādir ü Ḥayy u Ḳayyūm
Bī-ecr ü ʿivaż ʿāleme rızḳuñ maḳsūm

5. **ḳayyūm:**
Rübai 485
Mısra: **4**
Kendi zâtı ile kāim olan, varlığında ve varlığının devâmında her şey kendisine muhtaç olduğu halde kendisinin hiçbir şeye ihtiyâcı olmayan, bütün mahlûkātı var kılıp varlığını devam ettiren" anlamında Allah'ın en güzel isimlerindendir.
Maẓlūm ile ẓālim saña olmaz maḫfī
Ey Müntekım ü Ḳādir ü Ḳayyūm Allāh

6. **ḳayyūm:**
Tarih 4
Mısra: **4**
Kendi zâtı ile kāim olan, varlığında ve varlığının devâmında her şey kendisine muhtaç olduğu halde kendisinin hiçbir şeye ihtiyâcı olmayan, bütün mahlûkātı var kılıp varlığını devam ettiren" anlamında Allah'ın en güzel isimlerindendir.
Vāriṣ ü dāʿim ü Bāḳī eḥad-ı bī-endād
Mālikü'l-mülk ü Ṣamed Kādir ü Ḳayyūm ü Vedūd

każā:

1. **ḳażā:**
Gazel 82
Mısra: **8**
Allah'ın takdirinin oluşması, kader, alın yazısı.
Verā-yı perde-i taḳdīr-i lā-yezālīden
Ḳażā mecārī-i dehre neler ider iḥdāṣ

2. **ḳażā:**
Gazel 155
Mısra: **1**
Allah'ın takdirinin oluşması, kader, alın yazısı.

Çeşmüñ meger ḳażā ile yek-dil degül midür
Tīr-i nigāhuñ aña muʿādil degül midür

3. **ḳażāyı:**-*y, -ı*
Gazel 335
Mısra: **6**
Kader, alın yazısı.
Ne deñlü ben ḥaẕer ḳıldum ise peykān-ı cevrüñden
Ḳażāyı gör ki ālām-ı cefāyı ol ḳadar çekdüm

4. **ḳażā:**
Gazel 526
Mısra: **2**
Kader, alın yazısı.
O mest-i ḥasretem baña felek mey-ḫanedür şimdi
Sirişküm mey ḳażā sāḳī belā peymānedür şimdi

ḳażā-yı ʿışḳa:

1. **ḳażā-yı ʿışḳa:**-*a*
Gazel 240
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk belası.
Ser-encāmın görince kūhkenden ʿibret aldum kim
Ḳażā-yı ʿışḳa kühsār-ı irādet meʾmen olmazmış

ḳażā-yı nā-gāh:

1. **ḳażā-yı nā-gāh:**
Rübai 472
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ansızın gelen kaza.
Her bir nigeh-i nāzı belā-yı ʿāşıḳ
Her ġamze-i dil-dūzı ḳażā-yı nā-gāh

ḳażā-yı ʿuşşāḳ:

1. **ḳażā-yı ʿuşşāḳ:**
Rübai 267
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Âşıkların alın yazısı || Gamze.
Ey ġamze-i ḫūn-rīzi belā-yı ʿuşşāḳ
V'ey çeşm-i ciger-dūzı ḳażā-yı ʿuşşāḳ

ḳāżī ola:

1. **ḳāżī ola:**-*a*
Gazel 486
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yapan, yerine getiren olmak.
Ḥaḳīḳatde ʿibāda ʿadl-i şırf u maḥż-ı ḥikmetdür
O daʿvā kim anuñ faşlında taḳdīrüñ ola ḳāżī

ḳażī-ʿaskeri:

1. **ḳāżī-ʿaskeri:**
Kaside 19
Mısra: **6**
Osmanlı Devleti'nde askerî sınıfa ait şeri ve hukuki davalara bakan hâkim.
Ṣadr-ı eflāki müzeyyen itdi necm-i ferḳadeyn
Devletüñ gūyā oturdı iki ḳāżī-ʿaskeri

kāẕib:

1. **kāẕibem:**-*em*
Gazel 339
Mısra: **6**
Yalancı.
İnkār idersem ey gül-i ter mübtelāluġum
Sen iʿtimād itme bu ḳavlümde kāẕibem

kebāb:

1. **kebābumuz:**-*umuz*
Gazel 212
Mısra: **2**
Ateş ısısıyla kızartılan et II Aşığın yanmış gönlü.
Gül-güne-sāz sāz dīde-i terdür şarābumuz
Bu bezmgehde laḫt-ı cigerdür kebābumuz

2. **kebābumdur:**-*um, -dur*
Kaside 28
Mısra: **8**
Ateş ısısıyla kızartılan et II Aşığın yanmış gönlü.
Yanup nār-ı ġam-ı ʿışḳuñla geldüm bezm-i devrāna
Dil-i sūzānum ol meclisde ey āfet kebābumdur

kebāb eyler:

1. **kebāb eyler:**-*r*
Gazel 216
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kebap etmek. II Yakmak.
Naḥīfīyā dil-i sūzānumı kebāb eyler
Nigāh-ı ġamzesi olduḳça āteş-fiken-i nāz

2. **kebāb eyler:**-*r*
Kaside 1
Mısra: **56**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yanık, yanmış etmek.
İstivā-yı dī vü imrūz ile maġbūn olma kim
Rūz-ı ferdāda derūnuñ nār-ı levm eyler kebāb

kebāb eylersin:

1. **kebāb eylersin:**-*r, -sin*
Gazel 369
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kebap etmek. II Yakmak.
Ne dem aġyāra uyup bezm-i şarāb eylersin
Cigerüm āteş-i reşk ile kebāb eylersin

kebāb itdi:

1. **kebāb itdi:**-*di*
Kıt'a 29
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yakmak.
Veyletā āteş-i fürḳat cigerüm itdi kebāb
Çıḳdı biñ ḥasret ile derd-i dilüm eflāke

kebāb itme:

1. **kebāb itme:**-*me*
Gazel 444
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yakmak.
Dil-i nālānı yaḳma āteş-i cān-sūz-ı hicrāna
Yazıḳdur bülbül-i sevdāyı cevr ile kebāb itme

kebāb olsam:

1. **kebāb olsam:**-*sa, -m*
Gazel 51
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
(Aşığın gönlü için) kebap olmak, yanmak.
Āteş-i pür-sūz-ı ʿışḳ ile n'ola olsam kebāb
Yaḳdı yandurdı derūnum naġme-i ṣavt-ı rebāb

kebīr:

1. **kebīr:**
Rübai 97
Mısra: **1**
Ulu, büyük, cüsseli, azîm.
Sensin Ṣamed ü Kebīr ü Rezzāḳ u Muḳīt
Sensin Eḥad ü Ḳādir ü Muḥyī vü Mümīt

kebūd:

1. **kebūd:**
Gazel 42
Mısra: **6**
Mavi.
Ṭabāyiʿ muḫtelifdür ṭıynet-i ḫāk-i siyehden gör
Sipīd ü sürḫ sebz ile kebūd ü zerd olur peydā

kebūdī:

1. **kebūdī:**
Matla 20
Mısra: **1**
Lacivert, mor.
Ol kebūdī cāme-i teng içre ol şīrīn liḳā
Şīşe içre ḥabs olunmuş bir perīdür gūyiyā

2. **kebūdī:**
Matla 149
Mısra: **1**
Lacivert, mor.
Kebūdī cāme içre sīnesin seyr it o fettānuñ
Sipihr-i nīl-gūnda ʿaynıdur ḫūrşīd-i raḫşānuñ

kebūter:

1. **kebūter:**
Gazel 156
Mısra: **6**
Güvercin.
Firāz-ı bām-ı ġurbetde vaṭan fikriyle her demde
Dil-i āvāre kebūter gibi ser-gerdān-ı ḥayretdür

2. **kebūterdür:**-*dür*
Matla 87
Mısra: **2**
Güvercin.
Hū çeküp dil-beste olmış ḫalḳa-i tevḥīde yār
Gūyiyā dem-keş kebūterdür o ṭıfl-ı şīvekār

kebūter-i dili:

1. **kebūter-i dili:**-*i*
Matla 123
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül güvercini.
Kebūter-i dili itdi esīr-i pençe-i nāz
Ṭoy avladı beni şāhīn baḳışlu bir şehbāz

kebūter-i seḥerüñ:

1. **kebūter-i seḥerüñ:**-*üñ*
Gazel 303
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Seher güvercini.
Naḥīfīye ḫaber-i ṣıḥḥatüñ irişmedi ḫayf
Şikestedür per ü bāli kebūter-i seḥerüñ

kec:

1. **kec:**
Rübai 551
Mısra: **3**
Hileci.
Ḥüsn-i naẓar it ister iseñ kec naẓar it
Mevlā beni feyż-i dile lāyıḳ itdi

kec-edā:

1. **kec-edālar:**-*lar*
Gazel 113
Mısra: **3**
Eğri, çarpık tarz.
Muvāfaḳat niçe mümkin bu kec-edālar ile
Ki hīç ʿayān ü nihān iʿvicācumuz yoḳdur

keç-küleh:

1. **kec-küleh:**
Gazel 107
Mısra: **2**
Eğri külah.
O naḫl-i bāġ-ı leṭāfet ki bir elif-ḳaddür
O kec-küleh elif üstinde ṣūret-i meddür

keder:

1. **keder:**
Gazel 130
Mısra: **1**
Gam, ısırap, elem, hüzün.
Derūn-ı ṣafā keder fikr-i mā-sivādan olur
Tevekkül ehline ġam ġayre ilticādan olur

2. **kederüm:**
Gazel 169
Mısra: **12**
Gam, ısırap, elem, hüzün.
Gördüm çü ġubār-ı ḫaṭ-ı nev-ḫīzini yārüñ
Āyīne-i ṭabʿumda Naḥīfī kederüm var

3. **keder:**
Gazel 192

Mısra: **4**
Gam, ısırap, elem, hüzün.
ʿAceb kimler ṣafā-yāb oldı bilsem bezm-i ʿālemde
Kimüñ āyīnesinde gerd-i miḥnetden keder yoḳdur

4. **keder:**
Rübai 196
Mısra: **2**
Gam, ısırap, elem, hüzün.
Maḫlūḳa ḳalursa benüm aḥvālüm eger
Maḥṣūlum olur ġuṣṣa vü endūh u keder

keder çekdüm:

1. **keder çekdüm:**-*dü, -m*
Gazel 335
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Acı duymak, ıstırap çekmek.
Egerçi ḫāk-i rāh oldum güẕer-gāhuñda sulṭānum
Seni muġber olur fikriyle ammā çoḳ keder çekdüm

keder-i ḫār u ḫasum:

1. **keder-i ḫār u ḫasum:**-*um*
Gazel 263
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çer çöpün kederi.
Endīşe-i dünyā ile olmam mütekeddir
Deryā gibi ṣāfam keder-i ḫār u ḫasum yoḳ

keder-sāz olma:

1. **keder-sāz olma:**-*ma*
Gazel 461
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Keder yapan olmak.
Emānetdür saña rūḥ-ı ʿazīz ey merdüm-i ġāfil
Keder-sāz olma mirʾāt-i dile gerd-i ḫıyānetle

kedūd:

1. **kedūd:**
Gazel 275
Mısra: **3**
Kabak.
Ne rengīn câme-i ṭalʿat kedūd ü sürḫ u sebz olsun
Ḳamu bī-çāre ʿāṣıḳlar ṭutar egninde ṣāl ancaḳ

kef açdurursañ:

1. **kef açdurursañ:**-*ur, -sa, -ñ*
Gazel 262
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
El açtırmak II elin açılmasını sağlamak, himmet beklentisi içinde niyaz eylemek.
Fürḳatüñle naḳd-i eşküm eyledüñ cānā telef
Şimdi ġayrı pādişāha açdurursañ baña kef

kefen:

1. **kefeni:**-*i*
Gazel 496
Mısra: **10**
Ölüye sarılan bez.
İdeyüm ʿarż-ı mübāhāt şehīdān-ı ġama
İdüp āgāşte-i ḫūn-āb-ı maḥabbet kefeni

2. **kefendür:**-*dür*
Kaside 3
Mısra: **34**
Ölüye sarılan bez.
İftiḫār eyleme gel câme-i pür-zīb ile kim
Bir kefendür bedeli elbise-i zībānuñ

kef-i iḥsānın:

1. **kef-i iḥsānın:**-*ı, -n*
Kaside 24
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardım eli.
O ṣadr-ārā-yı rifʿat kim kemāl-i feyż-i cūdından Kef-i iḥsānın itmiş ġıbṭa-fermā Baḥr-ı ʿUmmāna

kef-i iḥsānuñı:

1. **kef-i iḥsānuñı:**-*uñ, -ı*
Gazel 423
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardım eli.
Cenāb-ı Ḥaḳ ezel ser-māye-i luṭfu ʿaṭā itmiş
Kef-i iḥsānuñı deryā vü kāna yā Resūla'llāh

ke'l-ʿadem:

1. **ke'l-ʿadem:**
Gazel 250
Mısra: **9**
Yok gibi.
Bu Naḥīfī ʿārıżıña ke'l-ʿadem dir dil-berā
Ġam degüldür ʿārıż olsa ṣafḥa-i ruḫsāra ḫaṭ

kelāl virdi:

1. **kelāl virdi:**-*di*
Matla 162
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bıkkınlık/usanç vermek.
Belāġatuñ büleġā-yı cihānı eyledi lāl
Feṣāḥatüñ fuṣaḥā-yı zamāna virdi kelāl

kelām:

1. **kelām:**
Gazel 134
Mısra: **13**
Söz, kavl. II Şiir.
Bir kelām olsun hemān maʿnī-şināṣ-ı ḥikmet ol
Ey Naḥīfī ḳaṭre cemʿ olduḳça bir deryā olur

2. **kelāmı:**-*ı*
Gazel 153
Mısra: **14**
Bir düşünceyi ifade eden kelime dizisi, söz, kavil.
Eylese laʿl-i güher-pāşuñ / sezā-yı āferīn

Her kelāmı bu Naḥīfīnüñ
dürr-i meknūn olur

3. **kelāmı:**-*ı*
Gazel 155
Mısra: **12**
Bir düşünceyi ifade eden kelime dizisi, söz, kavil.
Sāḳī ḥarīf-i ʿişrete zühhād-ı bedterüñ
Her bir kelāmı sitem-i helālil degül midür

4. **kelāma:**-*a*
Gazel 206
Mısra: **8**
Bir düşünceyi ifade eden kelime dizisi, söz, kavil.
Güşāyiş-i dil-i zār oldı nuṭḳuña mevḳūf
Tekellüm eyle ki senden kelāma muntaẓıruz

5. **kelāmuñ:**-*uñ*
Gazel 418
Mısra: **7**
Bir düşünceyi ifade eden kelime dizisi, söz, kavil.
Kelāmuñ nüsḫa-i ḥālet-fezā-yı bezm-i rūḥānī
Lisānuñ bülbül-i bāġ-ı belāġat yā Resūla'llāh

6. **kelāmumda:**-*um, -da*
Kaside 25
Mısra: **25**
Bir düşünceyi ifade eden kelime dizisi, söz, kavil.
Fikre varduḳça her kelāmumda
ʿĀlem-i himmetüñ ḫayāl itdüm

7. **kelāmum:**-*um*
Kaside 27
Mısra: **111**
Söz, kavl. II Şiir.
Eylersem nesr-i dürer olsa kelāmum manẓūm
Naẓm-ı gevher iderem sözlerüm itsem mensūr

8. **kelāmında:**-*ı, -n, -da*
Rübai 16
Mısra: **3**
Bir düşünceyi ifade eden kelime dizisi, söz, kavil.
Fermān-ı Ḫudā budur kelāmında saña
-

9. **kelāmında:**-*ı, -n, -da*
Rübai 93
Mısra: **3**
Söz II Allah'ın ayetleri.
Dādār-ı cihān itdi kelāmında beyān
Ser cümle bu ʿālemlere sensin raḥmet

kelām almaz:

1. **kelām almaz:**-*maz*
Gazel 228
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ağzından laf almak.
Süḫan-pervāz iken her bir nigehde çeşm-i fettānı
O şūḫ-ı ġonçe-lebden ehl-i dil ḳaṭʿā kelām almaz

kelām-ı ḫalṭ:

1. **kelām-ı ḫalṭ:**
Kıt'a 43
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sözün karışıklığıyla.
Cihānı ṭutdı hevāyī ġazelleri ḥayfā
Kelām-ı ḫalṭ ile evrāḳ-ı maʿrifet ṭoldı

kelām-ı mevzūndur:

1. **kelām-ı mevzūndur:**-*dur*
Kaside 26
Mısra: **237**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Vezinli söz.
Degül ḳaṣīde bu ancaḳ kelām-ı mevzūndur
Ki oldı ḥāṣıl-ı maẓmūnı ḥālüm inbā

kelām-ı mevzūnuñ:

1. **kelām-ı mevzūnuñ:**-*uñ*
Kaside 25
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Vezinli söz.
Noḳṭasın her kelām-ı mevzūnuñ
ʿĀrıż-ı bikr-i fikre ḫāl itdüm

kelimāt itsem:

1. **kelimāt itsem:**-*se, -m*
Gazel 65
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Söz söylemek, konuşmak, bahsetmek.
Bir ḳıluñ naʿtine itsem niçe yüz biñ kelimāt
Eylerem vaṣf-ı kemālüñde niçe taḳṣīrāt

kelimāt-ı pāküñ:

1. **kelimāt-ı pāküñ:**-*üñ*
Rübai 297
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz sözler.
Mevṣūf-ı kemālāt ṣıfāt-ı pāküñ
Menşūş-ı celālet kelimāt-ı pāküñ

kelle-i cem:

1. **kelle-i cem:**
Gazel 139
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cem'in kafası II tanıkta şarabın mucidi olduğu söylenen Cem kasdedilmektedir.
Ḫāk içinde kelle-i Cem gibi niçe ser yatur
Seng-i hecr ile şikest olmış niçe sāġar yatur

kem:

1. **kem:**
Rübai 561
Mısra: **4**
Kötü, bozuk, fena, değersiz; az, eksik, noksan; nasıl, ne şekilde.

Bir ʿāleme varduñ ki
cihetden ḫālī
Yoḳ anda kem ü keyf ü metā
eyn ile ey

ke-mā-kān:

1. **ke-mā-kān:**
Gazel 204
Mısra: **5**
Eskisi gibi, eskiden olduğu gibi, evvelki gibi.
Naẓar ḳıl çeşm-i ʿibretle ke-mā-kān ʿālem-i dehre
Ki istiġnā ḳılarsa yār eger pīr ü cevān aġlar

kemāl:

1. **kemāl:**
Kıt'a 6
Mısra: **3**
Ahlakî olgunluk.
ʿAḳl u fehm ü kemāl ile ḥāṣā
Künh-i ẕātı ḫayāl olınmaz hīç

2. **kemālin:**-*i, -n*
Rübai 119
Mısra: **2**
Ahlakî olgunluk.
Ol nūr-ı Ḫudāya yeter iʿcāz-ı ṣarīḥ
Kim eyleyüp āyāt kemālin taṣrīḥ

3. **kemāli:**-*i*
Rübai 140
Mısra: **2**
Ahlakî olgunluk.
İtdi bizi pīr-i ʿışḳ ezelden irşād
Olsaḳ ne ʿaceb kemāli üzre üstād

4. **kemāl:**
Tahmis 10
Mısra: **20**
Ahlakî olgunluk.
Bāreke'llāh zihī ḥüsn ü cemāl ancaḳ olur
Bu leṭāfet bu ṭarāvet bu kemāl ancaḳ olur

kemāl buldı:

1. **kemāl buldı:**-*dı*
Murabba 5
Mısra: **66**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kemâle ermek; olgunlaşmak.
Ceẕbe-i şevḳ-i viṣāl
Buldı Naḥīfî kemāl

kemāl ü faẓl:

1. **kemāl ü faẓl:**
Gazel 456
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Olgunluk ve fazilet.
Naḥīfîyā bizi kem-nām-ı ḥayret itdi bu baḫt
Kemāl ü faẓl ile ʿālemde nām virdükçe

kemāl ü maʿrifetde:

1. **kemāl ü maʿrifetde:**-*de*
Tarih 31
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Olgunluk ve kültür.
ʿUluvv-i menḳabetde vaṣf-ı ẕātı nüsḫa-i kübrā
Kemāl ü maʿrifetde ẕāt-ı pāki baḥr-ı bī-sāḥil

kemāl-i āyātı:

1. **kemāl-i āyātı:**-*ı*
Gazel 487
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Delillerin olgunluğu II ayetlerin tamamlanmış olmalı.
Tamām-ı ḥükmini ḥāvī kemāl-i āyātı
Cemīʿ-i muʿcizi cāmiʿ vücūd-ı münteḫābı

kemāl-i ehl-i istiʿdāda:

1. **kemāl-i ehl-i istiʿdāda:**-*a*
Gazel 156
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yetenek ehlinin olgunu.
Hilāli bedr iden iḳbālidür mihr-i dıraḫşānuñ
Kemāl-i ehl-i istiʿdāda bāʿiṣ yaʿnī raġbetdür

kemāl-i faẓl-ı rabbānī:

1. **kemāl-i faẓl-ı rabbānī:**
Gazel 486
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İlahî faziletli olgunu.
Tesellī-baḫş-ı dildür bu Naḥīfî-i ciger-ḫūna
Kemāl-i faẓl-ı Rabbānī ʿaṭā vü cūd-ı Feyyāzī

kemāl-i feyż-i cūdından:

1. **kemāl-i feyż-i cūdından:**-*ı, -n, -dan*
Kaside 24
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cömertliğin feyzinin mükemmelliği.
O ṣadr-ārā-yı rifʿat kim kemāl-i feyż-i cūdından
Kef-i iḥsānın itmiş ġıbṭa-fermā Baḥr-ı ʿUmmāna

kemāl-i ḥayretinden:

1. **kemāl-i ḥayretinden:**-*i, -n, -den*
Gazel 15
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hayretin mükemmelliği.
Eger āyīne-i dīdār-ı pāküñ görse bir kerre
Kemāl-i ḥayretinden lāl olurdı ṭūṭī-i gūyā

kemāl-i ḥüsnini:

1. **kemāl-i ḥüsnini:**-*i, -n, -i*
Gazel 182
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzelliğin mükemmelliği.
Dilā āyīneye baḳma degül maḳṣūdı cānānuñ

Kemāl-i ḥüsnini ancaḳ anuñla imtiḥān eyler

kemāl-i ḥüzn ü melāl:

1. **kemāl-i ḥüzn ü melāl:**
Kaside 26
Mısra: **125**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hüzün ve kınanmanın olgunluğu.
Kemāl-i ḥüzn ü melāl ile bī-ṣuʿūr oldum
Ki ʿaḳlum aldı bu dārū-yı telḫ-i hūş-rübā

kemāl-i imtiṣāl it:

1. **kemāl-i imtiṣāl it:**
Gazel 461
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Emre olgunca itaat etmek.
Kemāl-i imtiṣāl it emre nehyinden gürīzān ol
Muḳīm ol der-geh-i vālā-yı Ḥaḳda istiḳāmetle

kemāl-i istiḥyā:

1. **kemāl-i istiḥyā:**
Kaside 26
Mısra: **168**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Utanmanın olgunluğu.
Mużāʿaf eyledi derd-i derūnumı efsūs
Tamām şerm ü ḫacālet kemāl-i istiḥyā

kemāl-i ʿişvesinden:

1. **kemāl-i ʿişvesinden:**-*si, -n, -den*
Gazel 127
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İşvenin en güzeli, en olgunu.
O şūḫuñ bī-güneh gāhī teġāfül gāh āzārı
Kemāl-i ʿişvesinden nāz ü istiġnālarındandur

kemāl-i kereminden:

1. **kemāl-i kereminden:**-*i, -n, -den*
Gazel 395
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çokça iyilik, lütuf, ihsan.
Bir kāse şunup destüme ṣahbā-yı ġamından
Luṭf itdi o meh baña kemāl-i kereminden

kemāl-i keremüñ:

1. **kemāl-i keremüñ:**-*üñ*
Rübai 298
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tam, mükemmel yardım II çokça iyilik, yardım.
Bir bendeye olduḳda kemāl-i keremüñ
Maḥṣūlı vefā itmez aña kān ü yemüñ

2. **kemāl-i keremüñ:**-*üñ*
Rübai 326
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tam, mükemmel yardım II çokça iyilik, yardım.
ʿAfv eyler iseñ kendi kemāl-i keremüñ
Ḳahr eyler iseñ kendi cezā-yı ʿamelüm

kemāl-i luṭfuñdan:

1. **kemāl-i luṭfuñdan:**-*uñ, -dan*
Kıt'a 35
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Lütuf yüceliği.
Çün buyurduñ kemāl-i luṭfuñdan
Sabaḳat raḥmetī ʿalā ġażabī

kemāl-i maʿrifetdür:

1. **kemāl-i maʿrifetdür:**-*dür*
Gazel 291
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bilgice kusursuzluk, noksansız ve mükemmel olma.
Kemāl-i maʿrifetdür ādemi mümtāz iden yoḫsa
Nedür ʿālemde ḳadr ü ḳıymeti bir ḫāk-i nā-çīzüñ

kemāl-i şefḳatüñden:

1. **kemāl-i şefḳatüñden:**-*üñ, -den*
Gazel 419
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şefkatinin olgunluğu.
Kemāl-i şefḳatüñden lāyıḳ-ı ʿafv eyleyüp luṭf it
Naḥīfī-i ġarībe ḳıl şefāʿat yā Resūla'llāh

2. **kemāl-i şefḳatüñden:**-*üñ, -den*
Kaside 13
Mısra: **60**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şefkatin olgunluğu, (İnsanlara karşı çok şefkatli olma).
Recā-yı ʿafv ile ḫafż-ı cenāḥ-ı reʾfet eylersin
Kemāl-i şefḳatüñden ümmetān-ı müẕnibīn üzre

kemāl-i şerʿ-i pāküñ:

1. **kemāl-i şerʿ-i pāküñ:**-*üñ*
Kaside 13
Mısra: **35**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz kurallarının olgunluğu.
Kemāl-i şerʿ-i pāküñ nesḫ-i edyān eyledi cümle
Ḥaḳīḳatde muḳarrerdür ki dīn olmaz bu dīr üzre

kemāl-i ẕāt:

1. **kemāl-i ẕāt:**
Kaside 6
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zatının yüceliği.
Olduñ kemāl-i ẕāt ile
Maḥmūd u Muṣṭafā
Mevlā vücūduñ eyledi
muḫtār u münteḫāb

2. **kemāl-i ẕāt:**
Kıt'a 48
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zatının yüceliği.
O sulṭān-ı cihān-gīr ol şeh-i
ferḫunde-kevkeb kim
Kemāl-i ẕāt ile oldı selāṭīnüñ
ser-efrāzı

kemāl-i ẕātı:

1. **kemāl-i ẕātı:**-*ı*
Kaside 26
Mısra: **318**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zatının yüceliği.
ʿUluvv-i ḳadri olup rūz u şeb
teraḳḳide
Kemāl-i ẕātı ola müstefāż-ı
şāh u gedā

kemāl-i ẕātuña:

1. **kemāl-i ẕātuña:**-*uñ, -a*
Gazel 418
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zatının yüceliği.
Zamān-ı ḥaşre dek ḫalḳ-ı
cihān evṣāfuñ eylerse
Kemāl-i ẕātuña yoḳdur
nihāyet yā Resūla'llāh

2. **kemal-i ẕātuña:**-*uñ, -a*
Gazel 423
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zatının yüceliği.
Sen ol yektā kerīmü'ş-şān ü
maḥbūb-ı Ḫudāsın kim
Kemal-i ẕātuña yoḳdur
bahāne yā Resūla'llāh

kemāl-i zīb:

1. **kemāl-i zīb:**
Kaside 24
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Olgunluk süsü.
Ne paşa kim kemāl-i zīb ü
ferr ü ḳadr ü cāhından
Serīr-i cān-fezāsı ṭāʿna-
zendür taḫt-ı ḫaḳana

kemān:

1. **kemāndur:**-*dur*
Gazel 101
Mısra: **9**
Yay.
Gūyā ki şaşt-dīde kemāndur
ol ebruvān
Müjgān-ı yār ʿaynı ile tīr-i
cestedür

2. **kemānıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 181
Mısra: **2**
Yay II Sevgilinin kaşı.
O māhuñ cebhesinde şanma
resm-i ebruvānıdur
Aşılmış ṭāḳ-i ḥüsne Rüstem-i
ʿışḳuñ kemānıdur

3. **kemānuñ:**-*uñ*
Gazel 307
Mısra: **4**
Yay II Sevgilinin kaşı.
Müjgānuñ ile ḫançer urup
bağrına tīrüñ
Ebrūn ile ḳaddini kemānuñ
da ḫam itdüñ

4. **kemāndur:**-*dur*
Gazel 403
Mısra: **1**
Yay.
Görenler ḳaşuñı şāhum
didiler kim kemāndur bu
Yazılmış ṭuġrā emsāli ḳamu
ʿuşşāḳa şāndur bu

kemān itdi:

1. **kemān itdi:**-*di*
Gazel 73
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eğmek, bükmek.
Bü'l-ʿaceb göñlüm kemān
itdi ki ol ebrū-kemān
Yā ʿaceb incindi mi bilmez
niçün dil-ber sükūt

kemān-ebrū:

1. **kemān-ebrū:**
Gazel 121
Mısra: **4**
Kaşları yay gibi biçimli ve düzgün olan (kimse). II Yay kaşlı sevgili.
Şanma raḥminden şunar
destin dil-i mecrūḥuma
Ol kemān-ebrū cigerde tīr-i
müjgānın arar

2. **kemān-ebrū:**
Gazel 402
Mısra: **4**
Yay kaşlı II sevgili.
-
Baña ẓulm itmesün her dem
nişān idüp kemān-ebrū

kemān-ı fürḳat-i ebrū-yı dil-beri çekdim:

1. **kemān-ı fürḳat-i ebrū-yı dil-beri çekdim:**-*di, -m*
Gazel 190
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül alıcı sevgilinin kaşının ayrılık kemanını çekmek.
Çekdim kemān-ı fürḳat-i
ebrū-yı dil-beri
Şanmañ cefā-yı çarḫ ile
ḳaddüm ḫamīdedür

kemend eyle:

1. **kemend eyle:**
Gazel 96
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağlamak.
Ḳāmetüñ üftādesin servi gibi
eyle bülend
Düşmeye bir daḥi yire
zülfüñi eyle kemend

kemend ḳıl:

1. **kemend ḳıl:**
Gazel 97
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İp, urgan, kement kılmak.
O siyeh çeşmüñi cellād idüben
Baña ḳıl zülf-i siyehkārı kemend

kemend-endāz-ı siḥr olduḳça:

1. **kemend-endāz-ı siḥr olduḳça:**-*dukça*
Gazel 291
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sihrin kemet atanı olmak.
İder per-beste şeh-bāz-ı sebük-pervāz-ı idrāki
Kemend-endāz-ı siḥr olduḳça laʿl-i nükte-āmīzüñ

kemend-i luṭfuñ:

1. **kemend-i luṭfuñ:**-*uñ*
Kaside 8
Mısra: **225**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saçın güzelliği. II Sevgilinin saçının güzelliği.
Ṭabʿ-ı pür-tāba muʿīn olsa kemend-i luṭfuñ
Vaṣf-ı pāküñde iderdüm dil-i Cibrīli şikār

kemend-i tāb-dār-ı kākülüñ:

1. **kemend-i tāb-dār-ı kākülüñ:**-*üñ*
Gazel 521
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kakülün parlak kemendi.
Bu sevdālarla āḫir gerden-i murġ-ı dil ü cāna Kemend-i tāb-dār-ı kākülüñ ṭavḳ-ı cünūn oldı

kemend-i ṭūrre-i yāra:

1. **kemend-i ṭūrre-i yāra:**-*a*
Gazel 439
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin saçının bağı.
Ḳābil-i żabṭ olmaz idi degme bir zencīr ile
Dil kemend-i ṭūrre-i yāra giriftār olmasa

kemend-i zülfüñ:

1. **kemend-i zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 503
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saç bağı.
Düşdüm kemend-i zülfüñ ile bend-i ʿışḳuña
Devrān getürdi başuma olmaz belāları

kemer:

1. **kemeri:**-*i*
Gazel 243
Mısra: **3**
Bel bağı, kayış.
Kemeri mehveşüñ olsa n'ola boynuma ridā
Beline hāle gibi dāʾimā peyveste imiş

2. **kemerüñ:**-*üñ*
Gazel 303
Mısra: **12**
Bel bağı, kayış.
Girifte-bāle olur māh-tāb reşkinden
Ne dem ki bend idesin mū-miyānuña kemerüñ

3. **kemer:**
Gazel 454
Mısra: **7**
Bel bağı, kayış.
Ol kemer olmış miyān-ı dil-bere zinet-nümā
Hāledür gūyā ṭolanmış māh-ı Kenʿān üstüne

4. **kemer:**
Kıt'a 10
Mısra: **1**
Bel bağı, kayış. II Kemer, kubbe, tak.
Gevher-i tābdār ile oldı müzeyyen ol kemer
Mınṭıḳatü'l-burūcıdur çarḫ-ı leṭāfetüñ meger

kemīn:

1. **kemīn:**
Gazel 131
Mısra: **7**
Aciz, zavallı, noksan, eksik.
Kemīn maḥfil-i gülşen-i ʿışḳa teşne
Muʿallā nişīn-i bihişt-i muʿaṭṭar

kemīne:

1. **kemīne:**
Gazel 5
Mısra: **2**
Aciz, zavallı.
Merḥabā ey āfitāb-ı ʿışḳ Maḥbūb-ı Ḫudā
Bir kemīne żerre-i cān-baḫşuña ʿālem feda

2. **kemīne:**
Gazel 134
Mısra: **6**
Aciz, zavallı.
Eşk-i ḫūn-ālūd-ı ʿuşşāḳuñ budur ḫāṣıyyeti
Bir kemīne ḳaṭresi biñ lāle-i ḥamrā olur

3. **kemīne:**
Gazel 371
Mısra: **13**
Aciz, zavallı, noksan, eksik.
Ben Naḥīfī-veş egerçi bir kemīne bendeyem
Ḫışm-ı nāgeh-gīr-i ḳahr-ı Kirdigārumdan ṣaḳın

4. **kemīne:**
Gazel 431
Mısra: **2**
Aciz, zavallı, noksan, eksik.

Ṭalʿat-ı ẕī-şānuña nisbetle ey nūr-ı ilāh
Bir kemīne ẕerredür evc-i felekde mihr ü māh

5. **kemīne:**
Kaside 19
Mısra: **54**
Aciz, zavallı, noksan, eksik.
ʿUşr-ı aʿşārın ḳomaz küffār-ı dūzaḫ-menzilüñ
ʿAsker-i peykārınuñ her bir kemīne maʿşeri

6. **kemīne:**
Kaside 24
Mısra: **3**
Aciz, zavallı, noksan, eksik.
Zihī cūy-ı ṭarāvet kim kemīne ḳaṭresi anuñ
Olur ser-lücce-i ḫīzāb-ı ṣafvet Āb-ı Ḥayvāna

7. **kemīne:**
Matla 33
Mısra: **2**
Aciz, zavallı.
Olunca bir ḳula ṣūret-nümā ʿināyet-i Rab
Olur medār-ı ḥuṣūl-i emel kemīne sebeb

kem-nām-ı ḫayret itdi:

1. **kem-nām-ı ḫayret itdi:**-*di*
Gazel 456
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şaşkınlığın kötü şöhreti etmek.
Naḥīfīyā bizi kem-nām-ı ḫayret itdi bu baḫt
Kemāl ü faẕl ile ʿālemde nām virdükçe

kemter:

1. **kemter:**
Gazel 7
Mısra: **14**
Aşağı, değersiz.
Naḥīfī-i küstāḫiyem ol şehüñ
Olup bāb-ı luṭfında kemter gedā

2. **kemterīn:**
Gazel 21
Mısra: **10**
Aşağı, değersiz.
Benem ol lücce-ḫīz-i girye-i pür-cūş-ı ḥasret kim
Gözüm yaşına nisbet kemterīn bir ḳaṭredür deryā

3. **kemter:**
Gazel 426
Mısra: **10**
Aşağı, değersiz.
Nigāh-ı şefḳatüñden ben ġarīb ü zārı dūr itme
Yoluñda ben de kemter ḫāk-i pāyam yā Resūla'llāh

4. **kemter:**
Gazel 443
Mısra: **13**
Aşağı, değersiz.
Kemter ġubāruñ eyleyeler küḥl-i çeşm-i cān
Ḳadrüñ Naḥīfīyā biline bir zamān ola

5. **kemter:**
Rübai 289
Mısra: **2**
Aşağı, değersiz.
Sensin o şeh-i ṣadr-nişīn-i levlāk
Kemter görinür ḳadrüñ nisbet eflāk

kemterīn:

1. **kemterīn:**
Gazel 328
Mısra: **3**
Pek âciz, çok hakir.
Sensin ol kim kemterīn vaṣf-ı şerīfüñdür senüñ
Fāżıl-ı Ümmī-laḳab ʿallāme-i ümmü'l-ʿulūm

2. **kemterīn:**
Kıt'a 17
Mısra: **1**
Pek âciz, çok hakir.
Kemterīn bende ḳadar kesb-i şeref eyleyemem
Virseler rifʿat ü cāhın baña mīr ü şāhuñ

kenār:

1. **kenārumda:**-*um, -da*
Gazel 142
Mısra: **12**
Kucak, kucaklama; yan.
Ẕerreyem gerçi niçe ḫūrşīd ile hem-sāyeyem
Ḳaṭreyem ammā kenārumda niçe deryā yatur

2. **kenārı:**-*ı*
Gazel 270
Mısra: **6**
Kucak, kucaklama; yan.
Āġuş-ı ṣabra almadadur mevc-i miḥneti
Deryā-yı ʿışḳa düşdi göñül hīç kenārı yoḳ

3. **kenār:**
Gazel 405
Mısra: **8**
Kitabın kenarı kasdedilmektedir.
N'ola Dībāce-i Mışbāḥ olursa sīneñ ey şāhum
Ser-i ṣafḥañda Seyyidden yazılmışdur kenār ebrū

4. **kenāra:**-*a*
Gazel 453
Mısra: **15**
Kucak, kucaklama; yan.
Gāh būs u geh kenāra çoḳ da māʾil olma kim
Ḫasteyi bī-tāb ider dermān dermān üstüne

kenār iderem:

1. **kenār iderem:**-*er, -em*
Kaside 8
Mısra: **254**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kenara çekmek.
Ṭāliʿüm pertev-i naʿtüñ ile rūşen-gerdür
Şeb-i ġamda iderem şāhid-i maḳṣūdı kenār

kenār olmaḳda:

1. **kenār olmaḳda:**-*maḳ, -da*
Rübai 471
Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çekilmek, uzaklaşmak.
Ben derd ile gird-āb-ı taḥassürdeyem āh
Ol gevher ise ġayra kenār olmaḳda

kenār olsun:

1. **kenār olsun:**-*sun*
Gazel 519
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çekilmek, uzaklaşmak.
Bu Naḥīfī gibi ġavvāṣ-ı maḥabbet var iken
Ġayrıya ol dürr-i pākīze kenār olsun mı

kenār-ı ābda:

1. **kenār-ı ābda:**-*da*
Matla 79
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Suyun kenarı.
Devāt-ı sīmden yārüñ miyānı pīç ü tāb eyler
Kenār-ı ābda gūyā ki bir mū ıżṭırāb eyler

kenār-ı cūya:

1. **kenār-ı cūya:**-*a*
Gazel 162
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Irmak kenarı.
Girye itdükçe ḫayālī-i yāri ṣanmañ dīdede
Bir perī çıḳmış kenār-ı cūya seyr-i āb ider

kenāyis:

1. **kenāyisde:**-*de*
Kaside 10
Mısra: **34**
Kilise.
Olup münkesir ṭāḳ-ı kisrā o ṣeb
Kenāyisde oldı bedīd inhidām

kendi:

1. **kendidür:**-*dür*
Gazel 4
Mısra: **13**
"Kendi" dönüşlülük zamiri.
Ey Naḥīfī var ise iksīr-i aʿẓam kendidür
Ḫāk-i pāy-ı Muṣṭafādur ḫāk-i pāy-ı Muṣṭafā

2. **kendi:**
Gazel 9
Mısra: **13**
"Kendi" dönüşlülük zamiri.
Ḥāline raḥm eyle kendi ḫāk-i pāyüñdür ne var
Ḳıl Naḥīfīye şefāʿat ey ḥabīb-i kibriyā

3. **kendin:**-*n*
Gazel 50
Mısra: **7**
"Kendi" dönüşlülük zamiri.
Ol gül-i ḫod-rū ki kendin bī-tekellüf gösterür
Reng-i ruḫsārından eyler baña iḥżār-ı niḳāb

4. **kendi:**
Gazel 100
Mısra: **14**
"Kendi" dönüşlülük zamiri.
Naḥīfī-i ġarībüñ ey melāẕ-ı cümle-i ümmet
Ne deñlü mücrim ise kendi ʿabd-i müstemendüñdür

5. **kendiye:**-*y, -e*
Gazel 155
Mısra: **8**
"Kendi" dönüşlülük zamiri.
Fehm eylemez mi mertebe-i ḫüsnin ol perī
Ol naḫl-i ʿişve kendiye māʾil degül midür

6. **kendiñi:**-*n, -i*
Gazel 174
Mısra: **3**
"Kendi" dönüşlülük zamiri.
Kendiñi böyle nihān eyleme ḳurbānuñ olam
Ḥasretüñ dāġ-zen-i sīne-i ṣad çākümdür

7. **kendinüñ:**-*nüñ*
Gazel 184
Mısra: **12**
"Kendi" dönüşlülük zamiri.
Miḥnet-i gerdūn ile dāʾim muʿaẕẕeb oldıġın
Hep Naḥīfī kendinüñ cürm ü günāhından bilür

8. **kendi:**
Gazel 267
Mısra: **13**
"Kendi" dönüşlülük zamiri.
Nāmını gūş iderüz kendi görinmez aṣlā
Bilmezüz luṭf u kerem ʿālem-i dünyā da mı yoḳ

9. **kendiñi:**-*n, -i*
Gazel 290
Mısra: **7**
"Kendi" dönüşlülük zamiri.
Ḫākisterime kendiñi pervāne bulurduñ
Ey bād-ı fenā şemʿ-i vücūdum tebeh itseñ

10. **kendinüñ:**-*nüñ*
Gazel 298
Mısra: **13**
"Kendi" dönüşlülük zamiri.
Kendinüñ kesb-i yedi oldıġına şekk itme
Başına her ne doḳundıysa hele Ferhāduñ

11. **kendime:**-*m, -e*
Gazel 348
Mısra: **8**
"Kendi" dönüşlülük zamiri.
Gözden ṣaḳınur oldum o mirʾāt-ı cemāli
Gör derdi raḳīb olmadadur kendime kendüm

12. **kendiñe:**-*n, -e*
Gazel 381
Mısra: **8**

"Kendi" dönüşlülük zamiri.
ʿUşşāḳı idüp ḫançer-i ġayretle ciger-ḫūn
Bīgāneleri kendiñe hem-rāz ḳılarsın

13. **kendiñe:**-*n, -e*
Gazel 387
Mısra: **12**
"Kendi" dönüşlülük zamiri.
Olursın yoḳ yere dil-beste şerr-i nefs ü şeyṭāna
Ne ġāfilsin dirīġā kendiñe hīç ḫayr ṣanmazsın

14. **kendi:**
Gazel 412
Mısra: **7**
"Kendi" dönüşlülük zamiri.
Beni şāyān-ı ʿıyd-ı vuṣlat eyle kendi luṭfuñla
Dil ü cān rāh-ı ʿışḳuñda fedādur yā Resūla'llāh

15. **kendi:**
Gazel 429
Mısra: **13**
"Kendi" dönüşlülük zamiri.
Ne deñlü mücrim ise yine kendi müstemendüñdür
Naḥīfī bendeñe eyle şefāʿat yā Resūla'llāh

16. **kendimi:**-*m, -i*
Gazel 460
Mısra: **6**
"Kendi" dönüşlülük zamiri.
Ḫākden refʿ eyle luṭf it būse-i ḫālüñ baña
Kendimi erzende görmem gerçi miḳdār-ı ceve

17. **kendi:**
Kaside 3
Mısra: **105**
"Kendi" dönüşlülük zamiri.
Kendi faẕluñla idüp maẓhar-ı ʿafv ü ġufrān
Baḳma ʿişyānına ben ʿabd-i ḫaṭā-peymānuñ

18. **kendimi:**-*m, -i*
Kaside 9
Mısra: **32**
"Kendi" dönüşlülük zamiri.
Tevbe-sāz-ı cürm olup biñ dürlü istiġfār ile
Kendimi şāyeste-i elṭāf-ı sübḥān eylesem

19. **kendime:**-*m, -e*
Kaside 27
Mısra: **61**
"Kendi" dönüşlülük zamiri.
Serverā kendime şāʿir dimege ʿār iderem
Şiʿr ile şöhret olur ehl-i kemāle menfūr

20. **kendi:**
Kıt'a 32
Mısra: **1**
"Kendi" dönüşlülük zamiri.
Senüñ ben zāra ʿarż-ı iʿtiẕāruñ kendi luṭfuñdur
Gerek luṭfuñla şād it cevr ile ister melūl eyle

21. **kendin:**-*n*
Kıt'a 46
Mısra: **1**
"Kendi" dönüşlülük zamiri.
Rūy-māl-i pāy-ı şāhīye idüp kendin sebīl
Gözlerinden aḳıdur seyl-āb-ı şevḳı selsebīl

22. **kendiye:**-*y, -e*
Matla 267
Mısra: **1**
"Kendi" dönüşlülük zamiri.
Kendiye mesken iderse ne ʿaceb hāmūnı
Saña ʿāḳıl diyü medḥ eylemezem Mecnūnı

23. **kendi:**
Rübai 68
Mısra: **4**
"Kendi" dönüşlülük zamiri.
Ḥāṣā ben olam bunca ʿaṭāya lāyıḳ
Hep kendi ʿaṭā vü keremündür yā Rab

24. **kendi:**
Rübai 100
Mısra: **4**
"Kendi" dönüşlülük zamiri.
Her kārımuzı İlāhī iḥsānuñ ile
Sen kendi rıżā-yı pāküñe tevfīḳ it

25. **kendi:**
Rübai 304
Mısra: **3**
"Kendi" dönüşlülük zamiri.
Kendi keremüñle beni mesrūr eyle
Peyġūle-i miḥnetde ḳoma zār ü ẕelīl

26. **kendi:**
Rübai 326
Mısra: **3**
"Kendi" dönüşlülük zamiri.
ʿAfv eyler iseñ kendi kemāl-i keremüñ
Ḳahr eyler iseñ kendi cezā-yı ʿamelüm

27. **kendi:**
Rübai 326
Mısra: **4**
"Kendi" dönüşlülük zamiri.
ʿAfv eyler iseñ kendi kemāl-i keremüñ
Ḳahr eyler iseñ kendi cezā-yı ʿamelüm

28. **kendi:**
Rübai 491
Mısra: **4**
"Kendi" dönüşlülük zamiri.
Elden gelen iḥsānı dirīġ itme ne var
Kendi ḳalemüñle beni dil-şād eyle

29. **kendi:**
Rübai 560
Mısra: **4**
"Kendi" dönüşlülük zamiri.

Çoḳdur günehüm gerçi
budur ümmīdüm
Allāh sever kendi ḥabībin
seveni

30. **kendi:**
Tarih 6
Mısra: **27**
"Kendi" dönüşlülük zamiri.
Nigāh-ı iltifāta maẕhar itdi
kendi luṭfından
Ḳarīn-i feyż-i istiḥsān idüp
eṭvār-ı hem-vārın

31. **kendin:**-*n*
Tarih 16
Mısra: **36**
"Kendi" dönüşlülük zamiri.
Ārzū-yı pāy-būsıyla
nihānī yol bulup
Ḥavżında pür-tāb ider biñ
şevḳ ile kendin miyāh

kendimi yitürdüm:

1. **kendimi yitürdüm:**-*dü, -m*
Gazel 492
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kendini kaybetmek.
ʿAḳla uydum deşt-i ḥayretde
yitürdüm kendimi
Gel yetiş ey ʿışḳ-ı pāk ey
hādī-i ferḫunde-pey

kendü:

1. **kendüye:**-*y, -e*
Gazel 122
Mısra: **12**
"Kendi" dönüşlülük zamiri.
Bu beyʿgāh-ı ġamda hemān
şimdi her-kesüñ
Naḳd-i sirişki kendüye ancaḳ
maʿāş olur

2. **kendüñ:**-*ñ*
Gazel 234
Mısra: **7**
"Kendi" dönüşlülük zamiri.
Defter-i ʿışḳuñda kendüñ
yazuben ben bende nām
-

3. **kendüm:**-*m*
Gazel 331
Mısra: **4**
"Kendi" dönüşlülük zamiri.
Gözümden şaḳınur oldum o
māh-ı ʿālem-ārāyı
Belā-yı ʿışḳı gör kim
kendüme kendüm raḳīb
oldum

4. **kendüme:**-*m, -e*
Gazel 331
Mısra: **4**
"Kendi" dönüşlülük zamiri.
Gözümden şaḳınur oldum o
māh-ı ʿālem-ārāyı
Belā-yı ʿışḳı gör kim
kendüme kendüm raḳīb
oldum

5. **kendüñ:**-*ñ*
Gazel 337
Mısra: **10**
"Kendi" dönüşlülük zamiri.
Murād üzre saña tefhīm
iderdüm miḥnet-i ʿışḳı
Seni kendüñ gibi bir bī-
vefāya mübtelā görsem

6. **kendüm:**-*m*
Gazel 348
Mısra: **8**
"Kendi" dönüşlülük zamiri.
Gözden şaḳınur oldum o
mirʾāt-ı cemāli
Gör derdi raḳīb olmadadur
kendime kendüm

7. **kendüye:**-*y, -e*
Gazel 447
Mısra: **5**
"Kendi" dönüşlülük zamiri.
Kendüye biñ şevḳ ile ceẕb
eylemekde ʿālemi
Ġālibā ḥırz-ı füsūn vardur o
sīmīn sīnede

8. **kendüñi:**-*ñ, -i*
Gazel 462
Mısra: **17**
"Kendi" dönüşlülük zamiri.
Gösterme ḫalḳa kendüñi
saʿyüñ hebā olur
Ṭāʿāt-ı Ḥaḳda ẕerḳ u riyādan
ne fāʾide

9. **kendüñi:**-*ñ, -i*
Gazel 491
Mısra: **14**
"Kendi" dönüşlülük zamiri.
Lafẓ-ı bī-maʿnā gibi her
meclise itme duḫūl
Kendüñi gözden nihān it
nükte-i maʿnā gibi

10. **kendüye:**-*y, -e*
Kaside 19
Mısra: **75**
"Kendi" dönüşlülük zamiri.
Bulsa çeşm-i mūrı eyler
kendüye cāy-ı penāh
Ḫavf-ı tīġuñdan ʿadūnuñ
şöyle teng oldı yeri

11. **kendüyi:**-*yi*
Kaside 26
Mısra: **120**
"Kendi" dönüşlülük zamiri.
Eger ki nālemi gūş itse ʿan-
şamīmi'l-bāl
İderdi kendüyi şad pāre
şaḫrā-i şammā

12. **kendüyi:**-*yi*
Kaside 27
Mısra: **12**
"Kendi" dönüşlülük zamiri.
Bādbān şanma niḳāb ile
gezerdi küffār
Ḫavf-i tīġuñla idüp kendüyi
dāʾim mestūr

13. **kendü:**
Kaside 28
Mısra: **14**
"Kendi" dönüşlülük zamiri.
Yazar mı defter-i iḥsānına
ben bī-nevāsın hīç
Beni maḥsūb-ı luṭf-ı yār iden
kendü ḥisābumdur

14. **kendüm:**-*m*
Matla 122
Mısra: **2**

"Kendi" dönüşlülük zamiri.
Olamam ḥimmet-i ḫalḳ ile murāda fāʾiz
Neye ḳādir baña kendüm gibi ʿabd-i ʿāciz

15. **kendüñ:**-*ñ*
Rübai 101
Mısra: **4**
"Kendi" dönüşlülük zamiri.
Ḫallāḳ-ı cihān rızḳuñ iderken iʿṭā
Kendüñ gibi maḫlūḳa niçündür minnet

16. **kendüñ:**-*ñ*
Rübai 214
Mısra: **4**
"Kendi" dönüşlülük zamiri.
İnṣāf ile fikr eyle neye ḳādirdür
Kendüñ gibi bir ʿabd-i ẕelīl ü ʿāciz

17. **kendüñe:**-*ñ, -e*
Rübai 283
Mısra: **4**
"Kendi" dönüşlülük zamiri.
Ol mertebe dil-şād-ı vefā itdüñ kim
Nā-çār beni kendüñe meftūn itdüñ

kenz-i ḫafīye:

1. **kenz-i ḫafīye:**-*ye*
Kaside 27
Mısra: **114**
Kelime Tipi: **Hadis**
Gizli hazine II Kenz-i ḫafī: Ben gizli bir hazine idim, bilinmeye muhabbet ettim, bilineyim diye mahlûkatı yarattım." hadisine gönderme yapılmaktadır.
Ḳalbümi feyż-i Ḫudā eyledi kenz-i maʿnā
Ḥamdü li'llāh benem kenz-i ḫafīye gencūr

kenz-i maʿnā eyledi:

1. **kenz-i maʿnā eyledi:**-*di*
Kaside 27
Mısra: **113**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Anlam hazinesi eylemek.
Ḳalbümi feyż-i Ḫudā eyledi kenz-i maʿnā
Ḥamdü li'llāh benem kenz-i ḫafīye gencūr

ker:

1. **ker:**
Rübai 177
Mısra: **4**
Sağır.
Teʾniş ü denāʾet iki ʿayb-ı fāḥiş
Dil-dādesi ya ker ü ya nā-bīnādur

kerāmet:

1. **kerāmetde:**-*de*
Tarih 3
Mısra: **12**
Akıl sınırlarını aşan tabiat üstü iş, hârikulâde hal.
Ebü'l-fetḥ ü Süleymān ü Selīm ü Ḫān Murāda hem Şecāʿatde kerāmetde mehābetde budur vāriş

kerāmet eyledüñ:

1. **kerāmet eyledüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 480
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Allah'ın veli kullarına, ermişlere verdiği olağanüstü kudret veya güç göstermek.
Siḥri iʿcāz itdüñ iʿcāzı kerāmet eyledüñ
Āferīn olsun Naḥīfī ṭabʿ-ı siḥr-āmīzüñe

kerem:

1. **kereminden:**-*i, -n, -den*
Gazel 265
Mısra: **1**
İyilik, ihsan.
Müʾmin ü müşrik olurken kereminden merzūḳ
Beni ḥāşā ide muḥtāc-ı niyāz-ı maḫlūḳ

2. **keremüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 333
Mısra: **5**
İyilik, ihsan.
Memnūn-ı vefā eyle beni gel keremüñle
Yansun ḥased āteşlerine baḫt-ı siyāhum

3. **kerem:**
Gazel 508
Mısra: **11**
İyilik, ihsan.
ʿAṭā vü luṭf u kerem saña ḳaldı sulṭānum
Murādumuz ne ise ḫāk-i pāye söylendi

4. **kerem:**
Kaside 25
Mısra: **21**
İyilik, ihsan.
Ey kerem kānı her sözümde hemān
Medḥüñi ḥāṣıl-ı meʾāl itdüm

5. **keremle:**-*le*
Kaside 26
Mısra: **32**
İyilik, ihsan.
Senüñ gibi niçe nā-kāmı ber-murād itdi
ʿAṭā vü luṭf u keremle o mefḫarü'l-vüzerā

6. **kerem:**
Rübai 20
Mısra: **1**
İyilik, ihsan.
Allāh senüñdür kerem ü faẓl u ʿaṭā
Aġyārdan ümmīd-i ʿaṭā ʿayn-ı ḫaṭā

7. **kerem:**
Rübai 38
Mısra: **1**
İyilik, ihsan.
Yoḳ luṭfuña ḥad ey kerem ıssı mevlā
Maẓhar kerem ü luṭfuña sulṭān u gedā

8. **kerem:**
Rübai 58
Mısra: **3**
İyilik, ihsan.
ʿAfv ü kerem ü ʿināyetüñden ġayrı
Yoḳ ḫāṣılı melceʾ ü penāhum yā Rab

9. **keremüñ:**-*üñ*
Rübai 257
Mısra: **2**
İyilik, ihsan.
Yā Rab baña tevfīḳuñı sen eyle refīḳ
Ḳıl ʿişmet ü faẕl ü keremüñ yār-ı şefīḳ

10. **keremüñ:**-*üñ*
Rübai 295
Mısra: **1**
İyilik, ihsan.
Mebẕūl cemīʿ-i kāʾināta keremüñ
Sulṭān u gedā cinn ü beşer muġtenemüñ

11. **keremüñle:**-*üñ, -le*
Rübai 304
Mısra: **3**
İyilik, ihsan.
Kendi keremüñle beni mesrūr eyle
Peyġūle-i miḥnetde ḳoma zār ü ẕelīl

12. **keremüñle:**-*üñ, -le*
Rübai 349
Mısra: **2**
İyilik, ihsan.
Ḫaybetle şikeste itme cām-ı emelüm
Maḥv it keremüñle seyyiʾāt ü ẕelelüm

13. **keremüñden:**-*üñ, -den*
Rübai 360
Mısra: **4**
İyilik, ihsan.
Sen erḥam iken ümmete ey faḫr-ı cihān
Ḫāşā ki olam ben keremüñden maḥrūm

14. **keremüñle:**-*üñ, -le*
Rübai 386
Mısra: **3**
İyilik, ihsan.
Yā Rab keremüñle beni ḳıl feyż-i ṣalāḥ
Ḳıl himmete taḥvīl fütūr u keselüm

15. **keremüñ:**-*üñ*
Rübai 426
Mısra: **3**
İyilik, ihsan.
Bildüm keremüñ ʿafvüñe maġrūr oldum
Aḥvāl bu bāḳī senüñ emr ü fermān

16. **keremüñ:**-*üñ*
Rübai 430
Mısra: **3**
İyilik, ihsan.
Yā Rab keremüñ rāh-nümā eyle baña
Ben zārı ḫalāṣ it bu ġarīb illerden

17. **kerem:**
Rübai 443
Mısra: **3**
İyilik, ihsan.
Faẕl u kerem ü ʿināyetüñle yā Rab
Meʾmūluma nāʾil eyleyen sensin sen

18. **kerem:**
Rübai 497
Mısra: **4**
İyilik, ihsan.
ʿİṣyāna cesāret niçe mümkin ancaḳ
Faẕl u kerem ü ʿafvüñe oldum ġırre

19. **keremüñ:**-*üñ*
Tahmis 8
Mısra: **35**
İyilik, ihsan.
Dizilürler keremüñ ḫvānına mihmān ṣaf ṣaf
Kimi iḥrām-ı taḥayyür ile her sū pūyā

20. **kerem:**
Tarih 29
Mısra: **18**
İyilik, ihsan.
Zādehu'llāh zihī himmet-i sulṭān-ı cihān
Eyledi teşne-dilāna kerem ü reʾfet ü cūd

kerem eyle:

1. **kerem eyle:**
Gazel 96
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cömertlik etmek, iyilik etmek.
Āb-ı vaṣluñ teşne cāna irgürüp eyle kerem
Kim yanupdur nār-ı hecre micmer içre ṣan sipend

2. **kerem eyle:**
Gazel 97
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cömertlik etmek, iyilik etmek.
Dehenüm içre müheyyā çıḳa cān
Ṣanemā eyle kerem pāre-i ḳand

kerem it:

1. **kerem it:**
Gazel 46
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Iyilikte bulunmak, lütfetmek.
Gülşen-i ṭabʿumı ḳıl bāġ-ı bihişt-i maʿnā
Ḳoma ḫālī kerem it neşv ü nemādan yā Rab

2. **kerem it:**
Gazel 57
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Iyilikte bulunmak, lütfetmek.
Güzelüm gel kerem it gül yüziñe ṭutma niḳāb
Yol ile söyleşelüm arada refʿ ola ḥicāb

3. **kerem it:**
Gazel 75
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Cömert davranmak.
Dil-teşne-i vaṣla kerem it şerbet-i laʿlüñ
Luṭf eyle serāb-ı emelüm āb-ı zülāl it

4. **kerem it:**
Gazel 97
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cömert davranmak.
Beni uṣlat kerem it vuṣlat ile
Ele ʿibret beni ḳıl sīneye bend

5. **kerem it:**
Gazel 325
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cömert davranmak.
Bu Naḥīfīyi çıḳarma kerem it ḫāṭırdan
İşte ben gitdüm eyā ġonçe-dehen sen ṣaġ ol

6. **kerem it:**
Kaside 8
Mısra: **119**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cömert davranmak.
Şehr-yārā kerem it ümmet-i bī-çārelere
Bendedür bende saña cümle ʿabīd ü aḥrār

7. **kerem it:**
Matla 231
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cömert davranmak.
Ne ḳadar mücrim isem ben saña oldum bende
Ḳıl şefāʿat kerem it itme beni şermende

kerem itdüñ:

1. **kerem itdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 305
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cömert davranmak.
Elbette beni eyler idüñ cevre sezāvār
Mevlā da bilür ben ḳuluña çoḳ kerem itdüñ

kerem ḳıl:

1. **kerem ḳıl:**
Gazel 253
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cömertlik etmek, asalet göstermek.
Kerem ḳıl luṭf u iḥsān it ruḫuñdan ey şeh-i meh-rū
-

2. **kerem ḳıl:**
Gazel 322
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cömertlik etmek, asalet göstermek.
Sāḳī dil-i ser-mestüme luṭf eyle kerem ḳıl
Cām-ı leb-i gül-rengüñi dāġ-ı dil-i Cem ḳıl

3. **kerem ḳıl:**
Gazel 322
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cömertlik etmek, asalet göstermek.
Her laḥẓa ciger-ḫūn-ı ġam itme dil-i zārı
Ḳurbānuñ olam gāhī sitem gāhī kerem ḳıl

4. **kerem ḳıl:**
Gazel 402
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cömertlik etmek, asalet göstermek.
Naḥīfī fürḳatüñ birle geyinmiş ol siyeh gīsū
Naẓar ḳıl ol perīşāna kerem ḳıl gözi ḳanlu ey

5. **kerem ḳıl:**
Gazel 426
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cömertlik etmek, asalet göstermek.
Kerem ḳıl luṭf u iḥsānuñla dil-şād eyle ben zārı
Naḥīfīyem ḳapuñda bir gedāyam yā Resūla'llāh

6. **kerem ḳıl:**
Kaside 11
Mısra: **47**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cömertlik etmek, asalet göstermek.
Ol ġarībi ḳıl şefāʿatle kerem ḳıl kām-yāb
Şād ola tā raḥmet-i Raḥmān-ı bī-hemtā ile

kerem olmazsa:

1. **kerem olmazsa:**-*maz, -sa*
Rübai 403
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Lütfun, cömertliğin olması.
Senden meded olmazsa kerem olmazsa
Yā Rab neye ḳādir ola ʿāciz insān

kerem ü ʿafv ü ʿaṭādur:

1. **kerem ü ʿafv ü ʿaṭādur:**-*dur*
Rübai 376
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cömertlik, af ve himmet.
Yoḳdur saña lāyıḳ ḥasenāt ü ʿamelüm
Senden kerem ü ʿafv ü ʿaṭādur emelüm

kerem ü ʿaṭāsına:

1. **kerem ü ʿaṭāsına:**-*sı, -n, -a*
Gazel 183
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cömertlik ve hediye.

Luṭfını ol perī baña gerçi ki bī-ḥisāb ider
Bir kerem ü ʿaṭāsına ġamzesi biñ ʿitāb ider

kerem ü fażlına:

1. **kerem ü fażlına:**-*ı, -n, -a*
Rübai 27
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cömertlik ve lütuf.
Ḥaḳḳuñ kerem ü fażlına biñ şükr ü ṣenā
Luṭf ile beni eyledi muʿciz-gūyā

kerem ü fażluña:

1. **kerem ü fażluña:**-*uñ, -a*
Rübai 13
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cömertlik ve lütuf.
Maẓhar kerem ü fażluña aʿlā ednā
Sübḥāneke Rabbiye'l-aʿlā

2. **kerem ü fażluña:**-*uñ, -a*
Rübai 416
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cömertlik ve lütuf.
Sendendür İlāhī bize luṭf u iḥsān
Maẓhar kerem ü fażluña cinn ü insān

kerem ü fażluñdan:

1. **kerem ü fażluñdan:**-*uñ, -dan*
Rübai 62
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cömertlik ve lütuf.
Cürmüm ḳatı çoḳdur kerem ü fażluñdan
Maḥşerde beni ẕenb ile itme maḥcūb

kerem ü ġufrānuñ:

1. **kerem ü ġufrānuñ:**-*uñ*
Rübai 286
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cömertlik ve affedicilik.
Mücrimler içündür kerem ü ġufrānuñ
Derd ehli olan dilleredür dermanuñ

kerem ü luṭf:

1. **kerem ü luṭf:**
Kaside 12
Mısra: **72**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cömertlik ve lütuf.
Ḳıl zemzeme-i Kevṣer-i maʿnāyı reh-āverd
Yā Rab kerem ü luṭf ile mīzāb-ı lisāna

kerem ü luṭfuña:

1. **kerem ü luṭfuña:**-*uñ, -a*
Rübai 34
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cömertlik ve lütuf.
Olsun kerem ü luṭfuña biñ ḥamd ü ṣenā
Kim cümle-i ḫalḳ içre idüp müsteṣnā

2. **kerem ü luṭfuña:**-*uñ, -a*
Rübai 38
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cömertlik ve lütuf.
Yoḳ luṭfuña ḥad ey kerem ıssı mevlā
Maẓhar kerem ü luṭfuña sulṭān u gedā

kerem ü maġfiretüñden:

1. **kerem ü maġfiretüñden:**-*üñ, -den*
Rübai 135
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağışmala ve cömertlik.
Yā Rab budur ümmīd beni itmeyesin
Yā Rab kerem ü maġfiretüñden merdūd

kerem ü raḥmeti:

1. **kerem ü raḥmeti:**-*i*
Rübai 374
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kerem ve rahmet.
Sensin dil ü cān ile benüm maḳṣūdum
Rabbüm kerem ü raḥmeti çoḳ maʿbūdum

kerem ü raḥmetine:

1. **kerem ü raḥmetine:**-*i, -n, -e*
Kaside 3
Mısra: **78**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kerem ve rahmet.
Lāyıḳ-ı ʿafv ü ʿaṭā olmaġa saʿy it yoḫsa
Şübhe yoḳdur kerem ü raḥmetine Raḥmānuñ

2. **kerem ü raḥmetine:**-*i, -n, -e*
Rübai 219
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kerem ve rahmet.
Ḥaḳḳuñ kerem ü raḥmetine muḥtācuz
Bī-çārelerüz niʿmetine muḥtācuz

kerem ü raḥmetüñe:

1. **kerem ü raḥmetüñe:**-*üñ, -e*
Rübai 324
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kerem ve rahmet.
Maḫlūḳ rıżāsında geçürdüm ʿömri
Yā Rab kerem ü raḥmetüñe ḳaldı işüm

2. **kerem ü raḥmetüñe:**-*üñ, -e*
Rübai 514
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kerem ve rahmet.
Ḳaldı işüm ancaḳ kerem ü raḥmetüñe
Ey ḳullarına ekrem ü erḥam Allāh

kerem ü şānuña:

1. **kerem ü şānuña:**-*uñ, -a*
Rübai 92
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cömertlik ve şöhret.
Ben eylemedüm ḳulluġa lāyıḳ ḫidmet
Sen ḳıl kerem ü şānuña lāyıḳ raḥmet

kerem ü şefḳat idüp:

1. **kerem ü şefḳat idüp:**-*üp*
Tahmis 10
Mısra: **38**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Lütuf ve şefkat göstermek.
Pādişāhum saña biñ cān ile oldum bende
Kerem ü şefḳat idüp bendeñe luṭf it sen de

kerem-baḫşā:

1. **kerem-baḫşā:**
Kaside 24
Mısra: **53**
Cömert, eli açık.
Kerem-baḫşā mühim-sāz-ı umūr-ı dīn ü devletsin
Revādur dem-be-dem ṭuġrā-keş olsañ levḥ-i ʿunvāna

kerem-i ʿafvüñi:

1. **kerem-i ʿafvüñi:**-*üñ, -i*
Kaside 25
Mısra: **60**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağışlama.
Yine ṣad gūne iʿtiẕār iderek
Kerem-i ʿafvüñi suʾāl itdüm

kerem-i ḥażret-i ḥaḳ:

1. **kerem-i ḥażret-i ḥaḳ:**
Rübai 264
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın lütfu, cömertliği.
Ey maẓhar-ı luṭf u kerem-i Ḥażret-i Ḥaḳ
Ḥāl-i dilüme dīde-i iḥsān ile baḳ

kerem-i kirdigāredür:

1. **kerem-i kirdigāredür:**-*e, -dür*
Gazel 104
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın lutufu.
Aġyārdan ne fāʾide ḥāṣıl Naḥīfīyā
Muṭlaḳ ümmīdümüz kerem-i Kirdigāredür

kerem-i lā-yuḥṣā:

1. **kerem-i lā-yuḥṣā:**
Rübai 10
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sayısız lütuf.
Tā maḥşer olur müfīd-i ʿacz-i şākir
Bu faẓl u niʿam bu kerem-i lā-yuḥṣā

keremkār olmayan:

1. **keremkār olmayan:**-*ma, -yan*
Gazel 228
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cömert olmak.
Baḫīlī naḳş-ı ḫātem eyleseñ maʿkūsdur nāmı
Keremkār olmayan Ḫātem-ṣıfat ʿālemde nām almaz

kerem-peymā:

1. **kerem-peymā:**
Kaside 26
Mısra: **64**
Cömertlik ölçüsü.
Cihānda miṣli bulunmaz vezīr-i ẕī-şāndur
Hem ehl-i ṭabʿ u süḫandān ü hem kerem-peymā

kerīm:

1. **kerīm:**
Gazel 456
Mısra: **17**
Kerem sahibi, cömert, soylu. II Allah'ın isimlerindendir.
Kerīm odur ki mücāzāt-ı ʿafv ide ḫaṣma
Felek müsāʿade-i intiḳām virdükçe

2. **kerīmdür:**-*dür*
Kaside 26
Mısra: **12**
Kerem sahibi, cömert, soylu. II Allah'ın isimlerindendir.
Tevekkül üzre olan bende nā-murād olmaz
Ḫudā Kerīmdür eyler murādıñı iʿṭā

3. **kerīm:**
Rübai 13
Mısra: **1**
Kerem sahibi, cömert, soylu. II Allah'ın isimlerindendir.
Sensin sen İlāhī o Kerīm ü Mevlā
Cūyende-i iḥsānuñ içün yoḳdur lā

4. **kerīmsin:**-*sin*
Rübai 20
Mısra: **3**
Kerem sahibi, cömert, soylu. II Allah'ın isimlerindendir.
Sen öyle Kerīmsin ki itdükde murād
Bir ẕerreye ḫūrşīdi idersin iʿṭā

5. **kerīme:**-*e*
Rübai 156
Mısra: **2**
Kerem sahibi, cömert, soylu. II Allah'ın isimlerindendir.
Rezzāḳ-ı cihān kār-ger-i muṭlaḳdur
Minnet o Kerīme vācib ü elyaḳdur

6. **kerīmi:**-*i*
Rübai 296
Mısra: **2**
Kerem sahibi, cömert, soylu. II Allah'ın isimlerindendir.
Ey Ḫāliḳ-i bī-şerīki maḫlūḳātuñ
Rezzāḳ u Kerīmi cümle mevcūdātuñ

7. **kerīm:**
Rübai 422
Mısra: **2**
Kerem sahibi, cömert, soylu. II Allah'ın isimlerindendir.
Ey raḥmeti çoḳ Rabb-i Raḥīm ü Raḥmān
Ey erḥam ü Ḳuddūs ü Kerīm ü Sübḥān

8. **kerīm:**
Rübai 424
Mısra: **2**
Kerem sahibi, cömert, soylu. II Allah'ın isimlerindendir.
Ey erḥam ü Tevvāb ü Raḥīm ü Raḥmān
V'ey ekrem ü Vehhāb ü Kerīm ü Ġufrān

kerīme-i sebiḳat:

1. **kerīme-i sebiḳat:**
Gazel 487
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Önceden geçen büyük.
Cemīʿ-i ʿāleme sebḳ-ı vücūduñ īmādur
Kerīme-i sebiḳat rahmetī ʿalā ġażabī

kerīm-i bī-dirīġuñ:

1. **kerīm-i bī-dirīġuñ:**-*uñ*
Kaside 5
Mısra: **113**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eyvahı olmayan cömert.
Bir Kerīm-i bī-dirīġuñ sāʾil-i der-gāhıyam
Kim der-i gencīne-i luṭfuñda yoḳdur resm-i lā

kerīm-i bī-ʿillet:

1. **kerīm-i bī-ʿillet:**
Matla 46
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sonsuz kerem sahibi II Allah.
ʿAceb mi cürmüm olursa vesīle-i raḥmet
Bahāne Tañrısıdur ol Kerīm-i bī-ʿillet

kerīm-i lā-yezāl:

1. **kerīm-i lā-yezāl:**
Kaside 17
Mısra: **37**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sonsuz cömertlik ve ululuk sahibi olan Allah.
Lākin ey Mevlā-yı Raḥmān ey Kerīm-i Lā-yezāl
Maḳṣadı ʿafvüñ recāsı raḥmetüñdür dāʾimā

kerīm-i ẕü'l-ʿaṭā:

1. **kerīm-i ẕü'l-ʿaṭā:**
Murabba 2
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Af sahibi cömert II Affi ve cömertliği çok olan Allah.
Kerīm-i ẕü'l-ʿaṭā sensin
Meded senden meded mevlā

kerīmü'l-kerīm:

1. **kerīmü'l-kerīm:**
Kaside 10
Mısra: **6**
Cömertlerin cömerti.
Muḥammed Resūl-i İlāh-ı Kerīm
Nebiyy-i nebīh ü kerīmü'l-kerīm

kerīmü'l-vüzerāyı:

1. **kerīmü'l-vüzerāyı:**
Kaside 21
Mısra: **33**
Vezirlerin en cömerdi.
Ṣadr-ı aʿẓam o kerīmü'l-vüzerāyı ide Ḥaḳ
Maẓhar-ı feyż-i ṣafā-ülfeti Saʿd-ābāduñ

kerīmü'ş-şān:

1. **kerīmü'ş-şān:**
Gazel 423
Mısra: **3**
Şanı yüce II Hz. Muhammet.
Sen ol yektā kerīmü'ş-şān ü maḥbūb-ı Ḫudāsın kim
Kemal-i ẕātuña yoḳdur bahāne yā Resūla'llāh

2. **kerīmü'ş-şān:**
Tarih 11
Mısra: **2**
Şanı yüce II Hz. Muhammet.
Ḥażret-i paşa-yı ʿālī-ḳadr ü memdūḥu'l-ḫıṣāl
Ol kerīmü'ş-şān ü ʿālī-himmet ü merd-i ḥalīm

kerīmü'ṭ-ṭabʿ olan:

1. **kerīmü'ṭ-ṭabʿ olan:**-*an*
Gazel 228
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cömert mizaçlı kişi.
Kerīmü'ṭ-ṭabʿ olan ḫaşm-ı denīden intikām almaz
Murād üzre bilür kim kimseler dünyāda kām almaz

kerre:

1. **kerre:**
Gazel 15

Mısra: **5**
Defa, kere, kez.
Eger āyīne-i dīdār-ı pāküñ görse bir kerre
Kemāl-i ḥayretinden lāl olurdı ṭūṭī-i gūyā

2. **kerre:**
Gazel 50
Mısra: **9**
Defa, kere, kez.
Ḫande-sāz-ı iltifāt olsa bāña bir kerre yār
Laʿl-i şīrīnin ider ālūde-i ḳahr u ʿitāb

3. **kerre:**
Gazel 108
Mısra: **6**
Defa, kere, kez.
Bu vaż'-ı nā-becāyı şimdi görmişdür ḳıyās itme
Bāña bu şīveyi baḫt-ı siyeh çoḳ kerre itmişdür

4. **kerre:**
Gazel 249
Mısra: **20**
Defa, kere, kez.
Ḫāk-i pāyında görüp yüz virmez ol meh-rū bāña
Günde yüz biñ kerre olsam çehre-fersā-yı neşāṭ

5. **kerre:**
Gazel 298
Mısra: **10**
Defa, kere, kez.
Sevdigüm ḳāʿide-i bende-nevāzī bu mıdur
Ṣormaduñ ḥālini bir kerre dil-i nā-şāduñ

6. **kerre:**
Gazel 461
Mısra: **11**
Defa, kere, kez.
Hele bir kerre ey maḫlūḳ-ı bī-miḳdār fikr eyle
Ne müşkildür ḥużūr-ı Ḫāliḳa varmaḳ ḫacāletle

7. **kerre:**
Gazel 463
Mısra: **2**
Defa, kere, kez.
Ol serv-ḳad üftādesine māʾil olursa
Bir kerre müşerref olalum ḳābil olursa

8. **kerre:**
Gazel 504
Mısra: **13**
Defa, kere, kez.
İşrāb-ı derd-i hecr ile biñ kerre aġlasa
Ġāyet bulur mı çeşm-i terüñ mā-cerāları

9. **kerre:**
Gazel 508
Mısra: **6**
Defa, kere, kez.
Ferāġat itmedi gördükçe āhdan yāri
Hezār kerre dil-i bī-nevāya söylendi

10. **kerre:**
Gazel 520
Mısra: **8**
Defa, kere, kez.
Maḥabbet gülşeninde naḫl-i himmet ser-firāz olsa
Der-āġūş eylesem bir kerre ol serv-i ḫırāmānı

11. **kerre:**
Kaside 8
Mısra: **289**
Defa, kere, kez.
Ravża-i pāküñe olsun niçe biñ kerre selām
Tā ki şerʿüñle selāmet bula ser-cümle diyār

12. **kerre:**
Rübai 482
Mısra: **4**
Defa, kere, kez.
Bir kerre bu mehcūra ne hālüñ dimedüñ
Aḥvālümi ben saña didüm biñ kerre

13. **kerre:**
Rübai 545
Mısra: **1**
Defa, kere, kez.
Biñ kerre fiġān itse rebāb ü def ü ney
Gird-āb-ı belādur baḳamam meclis-i mey

kerrūbiyān-ı maʿnevī:

1. **kerrūbiyān-ı maʿnevī:**
Gazel 354
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Uhrevi büyük melekler.
İstimāʿ eyler sözüm kerrūbiyān-ı maʿnevī
Vāridāt-ı feyż-i muṭlaḳdur edā-yı ṣoḥbetüm

kes:

1. **kesüp:**-*üp*
Gazel 95
Mısra: **5**
Başı gövdeden ayırmak, kesici bir aletle parçalamak.
Tīġ-i ġamzüñle kesüp ḳatl eyle sulṭānum beni
Emriñe ger pādişāhum eylemezsen inḳıyād

2. **kes:**
Gazel 109
Mısra: **1**
Kimse kişi, herkes.
O kes ki müfteḫir-i nisbet-i eb ü ceddür
Henūz mekteb-i ʿirfānda ṭıfl-ı ebceddür

3. **kes:**
Gazel 232
Mısra: **2**
Kimse kişi, herkes.
Mā-sivādan ey göñül gel rişte-i ümmīdi kes
Dād-res olmaz Ḫudādan ġayrı saña hiç kes

4. **kes:**
Gazel 235
Mısra: **1**
Kimse kişi, herkes.
ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳ olur mı dünyede bu cümle kes
Hīç ṭutar mı mevżiʿin bu murġ-ı ʿAnḳānuñ meges

5. **kesmege:**-*meg, -e*
Kaside 8
Mısra: **21**
Kesmek, koparmak.

Kesmege itmiş iken şāḫ-ı nihāl-i verdi
Bülbül-i naġme-fezā bālini şekl-i minşār

6. **keselüm:**-*e, -lüm*
Rübai 326
Mısra: **1**
Kesmek, sonlandırmak.
Reh-zenlük idüp baña ʿamelde keselüm
Hep lezzet-i nefs oldı Ḫudāyā emelüm

7. **kesi:**-*i*
Rübai 528
Mısra: **2**
Bırakmak, vaz geçmek.
Ey bī-kes olan bendelerüñ dād-resi
Raḥm it aña kim olmaya ġam-ḫvar ü kesi

kes-:

1. **kes:**
Gazel 235
Mısra: **10**
(bıçak, makas, balta vb. bir aletle) İkiye ayırmak, kat'etmek. II Durdurmak.
Ey Naḥīfī şāh-ı dilden ister iseñ ger viṣāl
Eyle ser-keş tīġ-ı āhı cümleten aġyārı kes

kesb:

1. **kesb:**
Rübai 314
Mısra: **4**
Çalışıp kazanma.
Mülkiyyeti īcād ile ḳudret iledür
Beyʿ u hībe vü kesb ü verāṯetle degil

kesb eylesün:

1. **kesb eylesün:**-*sün*
Murabba 6
Mısra: **67**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Edinmek, elde etmek, kazanmak.
Kesb eylesün merdāne ḥaẕ Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

kesb idemem:

1. **kesb idemem:**-*e, -me, -m*
Gazel 375
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kazanmak.
Benüm ẕevḳ u sürūrum sensin ey rūḥ-ı revān yoḫsa Ṣafā kesb idemem sensüz ne ġurbetden ne meskenden

kesb iderem:

1. **kesb iderem:**-*er, -em*
Gazel 29
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Edinmek, elde etmek, kazanmak.
Ben ne ġamdan ġam ne ṣādīden ṣafā kesb iderem
Cümle yeksāndur cihānda mātem ü şādī baña

kesb-i cünūn eyledi:

1. **kesb-i cünūn eyledi:**-*di*
Rübai 230
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Delilik elde etmek.
Esbāb-ı sivādan itdi ẕātın ʿāri
Nāzüklük ile kesb-i cünūn eyledi Ḳayṣ

kesb-i feyż eyler:

1. **kesb-i feyż eyler:**-*r*
Gazel 430
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Feyizlenmek, ihsan kazanmak.
Ḫayāl-i ravża-i pāküñle her dem kesb-i feyż eyler
Dil ü cān ʿandelīb-i gülşenüñdür yā Resūla'llāh

kesb-i feyż-i rūḥ ider:

1. **kesb-i feyż-i rūḥ ider:**-*er*
Tarih 17
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ruhun feyzini elde etmek.
Bu ḳaṣr-ı cān-fezāda cennet-āsā ʿömr olur efsūn
Hevā-yı dil-keşinden kesb-i feyż-i rūḥ ider ecsād

kesb-i fütūḥ idüp:

1. **kesb-i fütūḥ idüp:**-*üp*
Rübai 125
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Fetihlerin kazanılanı etmek.
Cān ẕīkr-i celīlüñle idüp kesb-i fütūḥ
Olmaḳdadur ebvāb-ı meʿānī meftūḥ

kesb-i ḥalāl olsa:

1. **kesb-i ḥalāl olsa:**-*sa*
Gazel 509
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Helal kazanmak.
Egerçi farż-ı muḥāl ile olsa kesb-i ḥalāl
Netīcesinde vaʿīd-i ḥisāb gelmez mi

kesb-i ḥasenāt:

1. **kesb-i ḥasenāt:**
Rübai 81
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hayırlı işleri kazanmak.
Maḳṣūduñ ise dünyede kesb-i ḥasenāt
Şāh-ı rusüle ṭurma ṣalāt eyle ṣalāt

kesb-i ḥayāt-ı cāvīd ider:

1. **kesb-i ḥayāt-ı cāvīd ider:**-*er*
Rübai 134
Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ebedi hayatı kazanmak.
Bir dil ki ola vāḳıf-ı sırr-ı tevḥīd
Bī-şübhe ider kesb-i ḥayāt-ı cāvīd

kesb-i hevā eylerdi:

1. **kesb-i hevā eylerdi:**-*r, -di*
Tarih 19
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nefsinin isteklerini yerine getirmeye çalışmak.
Şöyle kim ger revzeninden eylese gāhī güẕer
Feyża-i luṭfından eylerdi hevā kesb-i hevā

kesb-i hevādan:

1. **kesb-i hevādan:**-*dan*
Gazel 462
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nefsinin isteklerini yerine getirmeye çalışmak.
Ḫaṭṭuñ gelince mihr ü vefānuñ ne vechi var
Vaḳt-i ḥazānda kesb-i hevādan ne fāʾide

kesb-i ḥüsn-i ḫulḳa:

1. **kesb-i ḥüsn-i ḫulḳa:**-*a*
Matla 257
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yaratılış güzelliğinin tecrübesi.
Nā-kesüñ yoḳ kesb-i ḥüsn-i ḫulḳa aṣlā niyyeti
Cāh-ı devlet ẓann ider bī-çāre insāniyyeti

kesb-i ʿirfān itmede:

1. **kesb-i ʿirfān itmede:**-*me, -de*
Kaside 19
Mısra: **160**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Irfan kazanmak, öğrenim görmek.
İltifāt-ı pādişāhīdür maʿārif ehlinüñ
Kesb-i ʿirfān itmede sermāye-i ḫ∨āhişleri

kesb-i kām-ı dehr:

1. **kesb-i kām-ı dehr:**
Gazel 365
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyanın arzusunu kazanmak.
Nā-murād olmaḳ daḫi aʿlādur erbāb-ı dile
Kesb-i kām-ı dehr ile memnūn-ı dünān olmadan

kesb-i kemālāt eyle:

1. **kesb-i kemālāt eyle:**
Tarih 28
Mısra: **52**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Olgunluk kazanmak?.
Vāḳıf-ı sırr-ı uṣūl ol kāşif-i ʿilm-i ḫaber
Ṭālib-i ʿirfān iseñ kesb-i kemālāt eyle gel

kesb-i leṭāfet idüp:

1. **kesb-i leṭāfet idüp:**-*üp*
Kaside 21
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Latiflik, hoşluk, güzellik elde etmek.
Çoḳ perīşān-dil idüp kesb-i leṭāfet anda
Cemʿ ider ḫāṭırı cemʿiyyeti Saʿd-ābāduñ

kesb-i refāh oldı:

1. **kesb-i refāh oldı:**-*dı*
Tarih 16
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bolluk kazancı olmak.
Vażʿ u ṭarḥ u resm-i şevḳ-efzāsınuñ ḫāṣıyyeti
Oldı īrāş-ı feraḥ celb-i şafā kesb-i refāh

kesb-i rıżāya:

1. **kesb-i rıżāya:**-*ya*
Rübai 237
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
(Allah'ın) rızasını kazanmak.
Eyle emelüm şükr ü şenāda ṣādıḳ
Ḳıl her ʿamelüm kesb-i rıżāya maḫṣūṣ

kesb-i rıżā-yı bārī:

1. **kesb-i rıżā-yı bārī:**
Rübai 542
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın hoşnutluğunu kazanmak.
Tevḥīd ḳılup nefy-i ḫavāṭır eyle
Maḳṣūduñ ise kesb-i rıżā-yı Bārī

kesb-i rütbe-i vālāteri eyledüm:

1. **kesb-i rütbe-i vālāteri eyledüm:**-*dü, -m-i*
Kaside 19
Mısra: **148**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Pek yüce mertebeyi elde etmek.
İftiḫār itsem baʿīd olmaz yine bu naẓm ile
Eyledüm vaṣfuñla kesb-i rütbe-i vālāteri

kesb-i şādānī itsün:

1. **kesb-i şādānī itsün:**-*sün*
Tarih 30
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kutluluklar kazandırmak.
Şehenşāh-ı cihāna māye-i feyż-i şifā olsun

Ṣafā-yı ḳalb ile itsün hemīşe kesb-i şādānī

kesb-i şafā:

1. **kesb-i şafā:**
Gazel 451
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eğlence kazancı.
Kesb-i ṣafā ne mümkindür şām ü seḥer Naḥīfī
Tekdīr-i ḫāṭır eyler ālāyiş-i zamāne

2. **kesb-i şafā:**
Kıt'a 11
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eğlence kazancı.
Mübtelā-yı nuṣub-ı manṣıb-ı dehr olmaḳdan
ʿAzl ile ʿuzlet idüp kesb-i ṣafā aʿlādur

3. **kesb-i şafā:**
Rübai 77
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül huzuru kazanmak.
Ẕikrüñ ile fikrüñ ile şükrüñle olur
Her demde devā kesb-i ṣafā keşf-i kürūb

kesb-i şafā ḳıldum:

1. **kesb-i şafā ḳıldum:**-*du, -m*
Gazel 345
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sefa bulmak, mutluluğa erişmek.
Ẕevḳ-ı vaṣluñla libās-ı ʿışḳı tecdīd eyledüm
Ol ḳadar kesb-i ṣafā ḳıldum ki bir ʿıyd eyledüm

kesb-i ṣafā-yı cāvīd ider:

1. **kesb-i ṣafā-yı cāvīd ider:**-*er*
Rübai 139
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ebedi zevki elde etmek.
Alduḳça ele sāzın o reşk-i Nāhīd
ʿIşḳ ehli ider kesb-i ṣafā-yı cāvīd

kesb-i ṣafā-yı ḫāṭır:

1. **kesb-i ṣafā-yı ḫāṭır:**
Kaside 21
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönlün sefa elde etmesi, şenlenmesi.
Ṣevḳ-ı dil nūr-ı baṣar kesb-i ṣafā-yı ḫāṭır
Oldı müstelzim-i ḫāṣıyyeti Saʿd-ābāduñ

kesb-i şeref:

1. **kesb-i şeref:**
Kaside 5
Mısra: **91**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kazanılan yücelik ululuk vasfı.
Dünyede kesb-i şeref ʿuḳbāda luṭf-ı Kirdigār
Ġāyet-i ḳaṣdum budur ey menbaʿ-ı cūd u seḫā

kesb-i şeref eyleyemem:

1. **kesb-i şeref eyleyemem:**-*ye, -me, -m*
Kıt'a 17
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ululuk, yücelik kazanmak.
Kemterīn bende ḳadar kesb-i şeref eyleyemem
Virseler rifʿat ü cāhın bāña mīr ü şāhuñ

kesb-i şeref-i ʿizz-i vuṣūl eyleyesiz:

1. **kesb-i şeref-i ʿizz-i vuṣūl eyleyesiz:**-*ye, -siz*
Rübai 208
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşma hürmet şerefinin kazanılması.
Siz kim sefer-i şehr-i resūl eyleyesiz
Kesb-i şeref-i ʿizz-i vuṣūl eyleyesiz

kesb-i sürūr:

1. **kesb-i sürūr:**
Kaside 6
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevinç, mutluluk elde etmek.
Oldı saña ṣalāt ü selām eylemek müdām
Kesb-i sürūr celb-i ṣafā dāfiʿ-i küreb

kesb-i tefāḫür itdi:

1. **kesb-i tefāḫür itdi:**-*di*
Gazel 48
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Övünç kazanmak.
Kesb-i tefāḫür itdi rikābuñda Cebrāʾīl
Ṣevḳ-i rukūbuñ ile Burāḳ eyledi ṭarab

kesb-i yedi olduġına:

1. **kesb-i yedi olduġına:**-*i, -duġ, -ı, -n, -a*
Gazel 298
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Elin kazanması.
Kendinüñ kesb-i yedi olduġına şekk itme
Başına her ne doḳundıysa hele Ferhāduñ

kesel:

1. **keseldür:**-*dür*
Rübai 387
Mısra: **1**
Tembellik, uyuşukluk.

Ṭāʿat ü ʿibādete keseldür kārum
Ġaflet ile taḳṣīr-i ʿameldür kārum

2. **keselden:**-*den*
Rübai 529
Mısra: **2**
Tembellik, uyuşukluk.
Yoḳdur ʿamelüm sehv ü zelelden ġayrı
Ṭāʿāt ü ʿibādetde keselden ġayrı

kesel virdi:

1. **kesel virdi:**-*di*
Matla 191
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bıkkınlık vermek, tembelleştirmek, usandırmak.
Cemʿ-i ḫūbāna kesel virdi raḳīb-i nā-dān
Bozdı cemʿiyyetini ġonçelerüñ bād-ı ḫazān

kesel virmez:

1. **kesel virmez:**-*mez*
Gazel 217
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bıkkınlık vermek, tembelleştirmek, usandırmak.
Dil-i ehl-i kemāle ṭaʿna-i ḥāsid kesel virmez
Ġulū-yı ḫār ü ḫas deryā-yı ʿUmmāna ḫalel virmez

kesel-i ṭabʿa:

1. **kesel-i ṭabʿa:**-*a*
Gazel 507
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yaratışın gevşekliği.
Kesel-i ṭabʿa açıḳdan ağız iḳrārı olur
Ṭālibüñ meclis-i tedrīsde ḫamyāzeleri

keşf eyle:

1. **keşf eyle:**
Rübai 554
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ortaya çıkarmak, açmak, meydana çıkarmak.
Nūruñla virüp çeşm-i dile bīnāyī
Keşf eyle dil-i zāra reh-i maʿnāyı

keşf eyleyem:

1. **keşf eyleyem:**-*yem*
Gazel 472
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ortaya çıkarmak, açmak, meydana çıkarmak.
Kime keşf eyleyem rāzum ki yār-ı ġam-güsārum yoḳ
Muḳābil olmadum ʿālemde ben bir hem-dem-i ʿışḳa

keşf idem:

1. **keşf idem:**-*em*
Gazel 513
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Açmak, göstermek.
Ṭutuşur lisānuma gelmeden cigerümde ḫarf-i recā daḫi
Güzelüm bu āteş-i ʿışḳ ile niçe keşf idem saña rāzumı

keşf ider:

1. **keşf ider:**-*er*
Gazel 218
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Açmak, göstermek.
Sirişküm keşf ider derd-i derūnum saña sulṭānum
Hele bir vech ile rāz-ı maḥabbet hīç nihān olmaz

keşf iderdüm:

1. **keşf iderdüm:**-*er, -dü, -m*
Gazel 256
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Açmak, göstermek, ortaya çıkarmak.
Naḥīfī keşf iderdüm ʿāleme gencīne-i ṭabʿum
Dil-i vīrānuma ger ḳılmasa her dem cefā ṭāliʿ

keşf iderse:

1. **keşf iderse:**-*er, -se*
Kaside 22
Mısra: **54**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Açmak, göstermek.
Niẓām-ı ʿālemi tedbīrine Ḥaḳ eylemiş mevḳūf
N'ola ilhām-ı ġaybī keşf iderse sırr-ı maʿnāyı

keşf ola:

1. **keşf ola:**-*a*
Tarih 7
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Anlaşılmak, bilinmek.
Keşf ola aña ʿilm-i ledün sırr-ı ḥaḳīḳat
Ol deñlü ide maʿrifet-i Ḥaḳḳa tevaġġul

keşf oldı:

1. **keşf oldı:**-*dı*
Rübai 105
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Anlaşılmak, bilinmek; açığa çıkmak, görünür olmak.
Bir neşve ile olmış idüm dün gice mest
Keşf oldı baña ḥaḳāyıḳ-ı sırr-ı Elest

2. **keşf oldı:**-*dı*
Rübai 223
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Anlaşılmak, bilinmek.
Hengām-ı seḥer ki pür-ḫurūş oldı ḫurūs

Keşf oldı baña lisān-ı ḥāl-i nāḳūs

keşf olmaz:

1. **keşf olmaz:**-*maz*
Gazel 474
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Anlaşılmak, bilinmek; açığa çıkmak, görünür olmak.
Keşf olmaz ise nükte-i esrār-ı süveydā
ʿİbretle naẕẕar eyle gel ol noḳṭa-i ḫāle

keşf olur:

1. **keşf olur:**-*ur*
Rübai 381
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Anlaşılmak, bilinmek; açığa çıkmak, görünür olmak.
Bir ḳalbi münevver itse feyż-i Ḳayyūm
Ḥaḳḳ üzre aña keşf olur eşnāf-ı ʿulūm

keşf-i esrār:

1. **keşf-i esrār:**
Gazel 209
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sırları keşfetmek, ortaya çıkarmak.
Luṭf ümmīd eyler göñül sen şehden āzār istemez
Şerbet-i laʿlüñ yeter dil keşf-i esrār istemez

keşf-i esrār eyledi:

1. **keşf-i esrār eyledi:**-*di*
Kaside 8
Mısra: **76**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sırrı açığa çıkarmak.
Yaʿnī kim nükte-i mefhūm-ı ve mā erselnā Ẕāt-ı pākiyle anuñ eyledi keşf-i esrār

keşf-i ḥaḳāyıḳ:

1. **keşf-i ḥaḳāyıḳ:**
Gazel 457
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hakikatleri ortaya çıkarmak.
Dünyā-pereste keşf-i ḥaḳāyıḳ revā degül
Zemzem ḳomaḳ sezā mı şarābuñ sebūsına

keşf-i ḥaḳāyıḳ idüp:

1. **keşf-i ḥaḳāyıḳ idüp:**-*üp*
Rübai 280
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hakikatleri keşfetmek.
Faẕluñla idüp keşf-i ḥaḳāyıḳ yā Rab
Göster baña māhiyyetini eşyānuñ

keşf-i ḥāl eyler:

1. **keşf-i ḥāl eyler:**-*r*
Kaside 22
Mısra: **49**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Durumu keşfetmek.
Bilür ehl-i dilüñ mā-fī'ż-żamīrin keşf-i ḥāl eyler
Bu burhān-ı müsellemdür ider taḥḳīḳ daʿvāyı

keşf-i ḳınāʿ itdüm:

1. **keşf-i ḳınāʿ itdüm:**-*dü, -m*
Gazel 340
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gizli şeyi açığa çıkarmak.
ʿAceb mi rūşen olsa dīde-i cān bezm-i ʿālemde
Cemāl-i şāhid-i maḳṣūddan keşf-i ḳınāʿ itdüm

keşf-i kürūb:

1. **keşf-i kürūb:**
Rübai 77
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Meleklerin keşfi.
Ẕikrüñ ile fikrüñ ile şükrüñle olur
Her demde devā kesb-i şafā keşf-i kürūb

keşf-i rāz:

1. **keşf-i rāz:**
Muaşşer 1
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sırrın keşfi.
N'eyleyem ḫūrşīd-i raḫşānum göz açmaz ḫ∨ābdan
Keşf-i rāz ümmīd idüp ol çeşm-i efsūn-sāzıña

keşf-i rāz eylemege:

1. **keşf-i rāz eylemege:**-*meg, -e*
Gazel 33
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir sırrı açığa vurmak, ortaya çıkarmak.
Bāde-i nāz ile bī-hūş olup ol mest-i niyāz
Keşf-i rāz eylemege başladı nā-çār baña

keşf-i rāz eylerse:

1. **keşf-i rāz eylerse:**-*r, -se*
Gazel 41
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir sırrı açığa vurmak, ortaya çıkarmak.
Göñül ki bāde-i ʿışḳuñla oldı mestāne
ʿAceb mi şevḳ ile eylerse keşf-i rāz saña

keşf-i rāz itdüñ:

1. **keşf-i rāz itdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 306
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir sırrı açığa vurmak, başkasına söylemek II haber vermek.
Naḥīfī nāz ü istiġnā nedür şimden girü seyr it
Varup bir āh ile ol bī-vefāya keşf-i rāz itdüñ

keşf-i rāz itme:

1. **keşf-i rāz itme:**-*me*
Gazel 526
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir sırrı açığa vurmak, başkasına söylemek II haber vermek.
Yeter fāş-ı maḥabbet keşf-i rāz itme ḫamūş ey dil
Ki zīrā ehl-i ʿışḳuñ sözleri efsānedür şimdi

keşf-i rāz itmege:

1. **keşf-i rāz itmege:**-*meg, -e*
Gazel 514
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sırrı ifşa etmek, ortaya çıkarmak.
Bezm-i ʿālemde ne hem-rāz u ne hem-dem ḳaldı
Keşf-i rāz itmege lāyıḳ ne bir ādem ḳaldı

keşf-i rāz itmek:

1. **keşf-i rāz itmek:**-*mek*
Gazel 25
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir sırrı açığa vurmak, başkasına söylemek II haber vermek.
Vaḳtidür sulṭānuma ʿarż-ı niyāz itmek baña
Lāzım oldı her cihetden keşf-i rāz itmek baña

2. **keşf-i rāz itmek:**-*mek*
Gazel 302
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir sırrı açığa vurmak, başkasına söylemek II haber vermek.
Bilürsin ḫaste-i ʿışḳ oldıġum nabż-ı fiġānumdan
Ne ḥācetdür ṭabībüm saña şimdi keşf-i rāz itmek

keşf-i rāza başlarsın:

1. **keşf-i rāza başlarsın:**-*r, -sın*
Gazel 362
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sırrı keşfetmeye başlamak.
Olup ser-germ-i ṣahbā-yı maḥabbet bezm-i vuṣlatda
Hemān ey dil o mest-i nāza keşf-i rāza başlarsın

keşf-i rāz-ı maḥabbetden:

1. **keşf-i rāz-ı maḥabbetden:**-*den*
Gazel 488
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk sırrının ortaya çıkması.
Besdür ḳo keşf-i rāz-ı maḥabbetden el-ḥaẕer
Gelmez beyāna ḥālet-i ʿışḳ-ı Muḥammedī

keşf-i rāzuma:

1. **keşf-i rāzuma:**-*um, -a*
Gazel 433
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sırrın bildirilmesi.
Ruḫṣat virürdüm āḫ-ı taḥammül güdāzuma
Ḫavfüm budur ki bāʿiṣ olur keşf-i rāzuma

keşmekeş-i zülfüñe:

1. **keşmekeş-i zülfüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 498
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saçın karışıklığı. II Sevgilinin saçının karışıklığı; karışık durumlar, çözülmesi gereken problemler.
Düşürdi keşmekeş-i zülfüñe dil-i zārı
Nedür bu baḫt-ı siyāhuñ bizümle ġavġāsı

kesr ü melāmet:

1. **kesr ü melāmet:**
Rübai 547
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kınanma ve rencide.
Cān kesr ü melāmet ile muẕṭar oldı
Mirʾāt-ı dilüm ziyāde muġber oldı

kesret-i ālāmdan:

1. **kesret-i ālāmdan:**-*dan*
Gazel 493
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gam ve kederin çokluğu.
Şādī-i ʿālem enīs-i ḳalb-i maḥzūn olmadı
Kesret-i ālāmdan var ise memnūn olmadı

kesr-i şān-ı ṭabʿuma:

1. **kesr-i şān-ı ṭabʿuma:**-*um, -a*
Kaside 5
Mısra: **54**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Karakterin şanının noksanlığı.
Faḫr iderken ḫidmet-i naʿtüñle ben şām ü seḥer

Kesr-i şān-ı ṭabʿuma ḳaṣd eyler erbāb-ı cefā

keştī:

1. **keştīye:**-*y, -e*
Matla 96
Mısra: **1**
Gemi.
Keştīye binmiş gelür gördüm o şūḫ-ı şīvekār
Mālik-i deryā ʿacebdür kim ola zevraḳ-süvār

keştī-i dil:

1. **keştī-i dil:**
Gazel 152
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül gemisi.
N'ola keştī-i dil ser-geşte olsa ıżṭırābından
Sirişküm ḥaddi yoḳ pāyānı yoḳ bir baḥr-ı ʿummāndur

keştī-i ümmīdi:

1. **keştī-i ümmīdi:**-*i*
Gazel 472
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ümit gemisi.
Baña şimden girü ʿazm-i kenār itmek ne mümkindür
Düşürdüm keştī-i ümmīdi ḫīz-āb-ı yem-i ʿışḳa

ketān:

1. **ketān:**
Gazel 80
Mısra: **10**
Çiçekleri mavi renkte ve beş taç yapraklı, lifleri dokumacılıkta kullanılan bir bitki; bu bitkinin liflerinden yapılmış dokuma, keten II Ketenin ay ışığından yıprandığı inanışına işarettir.
Dem-i viṣālde ḳayd-ı vücūda düşme ṣaḳın
İder mi ṣuʿle-i meh-tāb hīç ketān ile baḥs

ketm iderse:

1. **ketm iderse:**-*er, -se*
Gazel 252
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saklamak, gizlemek.
Ne deñlü ketm iderse yine ḫūbān
İderler ʿāşıḳ-ı nā-çārdan ḥaẕ

ketm-i ʿademden:

1. **ketm-i ʿademden:**-*den*
Matla 54
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tanrı'nın ruh ve cisimleri yaratmayı istediğinde bütün varlıkların ilki olan cevher-i ahdarın çıktığı yer.
Olmasa bāriḳa-i nūr-ı ẕuhūruñ bāʿiṣ
Kāʾināt olmaz idi ketm-i ʿademden ḥādiṣ

ketm-i rāz:

1. **ketm-i rāz:**
Gazel 102
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sırrı saklamak, gizlemek.
Zebān-dırāzī-i esrār-ı ʿışḳdan ḥaẕer it
Naḥīfīyā kişiye ketm-i rāz lāzımdur

kevkeb:

1. **kevkebi:**-*i*
Kaside 3
Mısra: **42**
Yıldız. II Talih.
Ẕerreden farż idelüm aḥḳar imişsin yāḫud
Kevkebi sende imiş mihr-i cihān-ārānuñ

2. **kevkebümde:**-*üm, -de*
Kaside 26
Mısra: **132**
Yıldız. II Talih.
Ne ḫāṭırumda ferāġat ne dilde āsāyiş
Ne ṭāliʿumda mürüvvet ne kevkebümde vefā

3. **kevkebi:**-*i*
Tarih 4
Mısra: **28**
Yıldız. II Talih.
Leşkeri her dem olup fetḥ ü ẓaferle hem-rāh
Kevkebi dāʾim ola evc-i şerefde meşhūd

kevkebe-i ḥükm-i ʿādilüñ:

1. **kevkebe-i ḥükm-i ʿādilüñ:**-*üñ*
Gazel 279
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Adeletli hükmünün yıldızı.
Nāfiẕ cemīʿ-i millete ḥükm-i şerīʿatüñ
Cārī cihāna kevkebe-i ḥükm-i ʿādilüñ

kevkebe-i ṭalʿata:

1. **kevkebe-i ṭalʿata:**-*a*
Rübai 483
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzel yüzün yıldızı.
Farż eyle ki sen mihr olasın ben ẕerre
Bu kevkebe-i ṭalʿata olma ġırre

kevkebe-i ʿunvānuñ:

1. **kevkebe-i ʿunvānuñ:**-*uñ*
Kaside 3
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gösterişli, ihtişamlı.
Germ olup şems-i dıraḫşān gibi ġarrālanma
ʿĀḳıbet bī-fer olur kevkebe-i ʿunvānuñ

kevkebe-i ẕātı:

1. **kevkebe-i ẕātı:**-*ı*
Rübai 556
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kişiliğinin yıldızı.
Yerden göge dek kevkebe-i ẕātı ʿayān
Manẓūr-ı cihān arż u semāda eşeri

kevkeb-fürūz-ı gevkebe-i imtiyāzdur:

1. **kevkeb-fürūz-ı gevkebe-i imtiyāzdur:**-*dur*
Gazel 67
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayrıcalık yıldızının parlak yıldızı.
Kevkeb-fürūz-ı gevkebe-i imtiyāzdur
Mesned-nişīn-i rütbe-i ʿulyā-yı cāh-ı baḫt

kevkeb-i bī-tābın:

1. **kevkeb-i bī-tābın:**-*ın*
Gazel 160
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Işıksız yıldız.
Kevkeb-i bī-tābın eyler būmveş vīrāne dost
Ṭāliʿ-i nā-şād-ı aṣḥāb-ı ṭabīʿat böyledür

kevkeb-i gevkebesin:

1. **kevkeb-i gevkebesin:**-*sin*
Tarih 29
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kevkebe'nin yıldızı II Bilhassa İran hükümdarlarının huzûrunda sancak gibi tutulan çevgân şeklinde, ucu eğri, başında parlak mâdenî bir top bulunan değneğin ucundaki alamet.
İde tevfīḳ-ı Ḫudā ol şeh-i ʿālī-şānuñ
Kevkeb-i gevkebesin ʿavn ü ẓaferle merṣūd

kevkeb-i ṭāliʿ-i baḫtum:

1. **kevkeb-i ṭāliʿ-i baḫtum:**-*um*
Gazel 512
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Baht talihinin yıldızı.
Kevkeb-i ṭāliʿ-i baḫtum daḫi fehm idemedüm
Dāġ dāġ oldı tenüm gerçi suṭurlāb gibi

kevn ü mekān:

1. **kevn ü mekān:**
Rübai 385
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Varlık, kainat.
Bu kevn ü mekān ḳudretüñ eyler işbāt
Āyāt-ı şühūd-ı vaḥdetüñdür ʿālem

kevn ü mekāna:

1. **kevn ü mekāna:**-*a*
Gazel 79
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Varlık, kainat.
Ey vücūduñdur olan kevn ü mekāna bāʿiş
Naḳş-ı ḥüsnüñ ṣuver-i ʿālemiyāna bāʿiş

kevn ü mekānı:

1. **kevn ü mekānı:**-*ı*
Gazel 347
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Varlık alemi, kainat.
Niçe bir āteş-i ṣabra dil ü cānı yaḳaram
Şerer-efşānluḳ idüp kevn ü mekānı yaḳaram

kevneyn:

1. **kevneyni:**-*i*
Gazel 391
Mısra: **5**
Hem cismani hem ruhani dünya II Dünya ve ahiret.
Baña seyr itdirür kevneyni mihr-i rūy-ı pür-tābuñ
Bu ḥüsn ü ān ile āyīne rāz-ı ṣafvetüm sensin

kevser:

1. **kevşeri:**-*i*
Kaside 6
Mısra: **29**
Cennette bir nehir ismi.
Feyyāż-ı muṭlaḳ itdi saña kevşeri ʿaṭā
Ḥāşā ki ümmetüñ ḳala maḥşerde teşne-leb

kevser eyle:

1. **kevşer eyle:**
Tarih 25
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kevser suyu yapmak.
İlāhī ecrini cennetde Kevşer eyle anuñ
Be-āb-ı rūy-ı Muḥammed ʿaleyhi elf ṣalāt

kevser-i rıża:

1. **kevşer-i rıża:**
Kaside 6
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hoşnutluk kevseri.
Luṭfuñla mevce-rīz-i ṣafā kevşer-i rıża
Ḳahruñla şuʿle-ḫīz-i keder āteş-i ġażab

kevser-i ẕikrüñle:

1. **kevşer-i ẕikrüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 232
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Zikrin Kevseri.
Kevs̱er-i z̤ikrüñle sīr-āb it leb-i tefsīdemi
Çünki emrüñle Ḫudāvendā ola āḫir nefes

key:

1. **key:**
Gazel 78
Mısra: **1**
Gayet, pek, çok.
Tā key ḥarīm-i ʿişvede ʿarż-ı tevaḳḳuf it
Gel cāygāh-ı sīneye ṭarḥ-ı tekellüf it

2. **key:**
Rübai 195
Mısra: **4**
Ne zaman, ne vakit? manasına soru edatı.
Hīç şerm ü ḥayā itmez misin Rabbüñden
Tā key bu ḳadar vażʿ-ı ḫıred-sūz yeter

keyf:

1. **keyf:**
Rübai 561
Mısra: **4**
Ferahlık, rahatlık, huzur duygusu, gönül açıklığı.
Bir ʿāleme varduñ ki cihetden ḫālī
Yoḳ anda kem ü keyf ü metā eyn ile ey

keyf-i şahbāyı:

1. **keyf-i şahbāyı:**-*yı*
Gazel 495
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şarabın neşesi.
Temāşā eyle laʿl-i neşve-baḫşı nuṭḳa geldükçe
Mücessem görmek isterseñ eger kim keyf-i şahbāyı

keyfiyyet:

1. **keyfiyyetüñ:**-*üñ*
Gazel 138
Mısra: **9**
Keyifli hal, neşe.
Naḥīfīyā n'ola keyfiyyetüñ müdām olsa
Bu neşve sende daḫi neşve-i Elestüñdür

2. **keyfiyyeti:**-*i*
Gazel 220
Mısra: **2**
Keyifli hal, neşe.
Nūş-ı mey kim baña telḫ-āb-ı sitemdür sensüz
Neşʾesi bī-meze keyfiyyeti ġamdur sensüz

3. **keyfiyyetin:**-*i, -n*
Gazel 238
Mısra: **7**
Bir şeyin esâsı ve iç yüzü II sarhoşluk.
Ḫayāl itmekdedür cām-ı lebüñ keyfiyyetin gördüm
O mest-i bī-muḥābā sīne-i ṣad çāke ser virmiş

4. **keyfiyyet:**
Gazel 407
Mısra: **12**
Keyifli hal, neşe.
Bu dem sulṭānumuñ āş̱ār-ı feyż-i ʿışḳıdur bende
Bu keyfiyyet bu germiyyet bu ḥālet yā Resūla'llāh

5. **keyfiyyeti:**-*i*
Matla 255
Mısra: **2**
Keyifli hal, neşe.
Düşme ḳayd-ı rifʿat ü cāha gel itme raġbeti
Düş gibidür intiẓām-ı ʿālemüñ keyfiyyeti

keyfiyyet-i cām-ı maḥabbet:

1. **keyfiyyet-i cām-ı maḥabbet:**
Gazel 160
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk kadehinin zevki.
ʿĀşıḳı bī-hūş ider dārū-yı vuṣlat böyledür
Sāḳiyā keyfiyyet-i cām-ı maḥabbet böyledür

keyfiyyet-i cām-ı şarāb:

1. **keyfiyyet-i cām-ı şarāb:**
Gazel 51
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şarap kadehinin sarhoşluğu.
Ben şarāb-ı ʿışḳ ile ser-mest ü medhūşam baña
Sāḳiyā lāzım degül keyfiyyet-i cām-ı şarāb

keyfiyyet-i esrār:

1. **keyfiyyet-i esrār:**
Gazel 159
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Afyonun sarhoşluğu.
Mest olam bī-hūş olam keyfiyyet-i esrār ile
El çekem cām-ı hevādan dilde niyyet böyledür

keyfiyyet-i ḥālet-fezā geldi:

1. **keyfiyyet-i ḥālet-fezā geldi:**-*di*
Gazel 365
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nitelik arttıran keyifin gelmesi.
Bir ʿaceb keyfiyyet-i ḥālet-fezā geldi baña
Şād olur göñlüm ġam-ı ʿışḳuñla giryān olmadan

keyfiyyet-i isrā:

1. **keyfiyyet-i isrā:**
Kaside 11
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İsra'nın niteliği.
Oldı çün z̤ātuñ müşerref daʿvet-i mevlā ile
Eyledüñ Miʿrac o şeb keyfiyyet-i isrā ile

keyfiyyet-i işrāb-ı zülāl

olmayıcaḳ:

1. **keyfiyyet-i işrāb-ı zülāl olmayıcaḳ:**-*ma, -yıcaḳ*
Gazel 268
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zülal içeceğinin keyfiyeti olmak.
Niçe telmīḥ ideyüm laʿl-i lebüñ aḥbāba
Dilde keyfiyyet-i işrāb-ı zülāl olmayıcaḳ

keyfiyyet-i laʿlüñle:

1. **keyfiyyet-i laʿlüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 382
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dudağının kırmızılığının lezzeti.
Keyfiyyet-i laʿlüñle Felāṭūn da olursa
Erbāb-ı dili mest-i ser-endāz ḳılarsın

keyfiyyet-i mecāz ü ḥaḳīḳat:

1. **keyfiyyet-i mecāz ü ḥaḳīḳat:**
Gazel 504
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hakikat ve mecazın niteliği.
Keyfiyyet-i mecāz ü ḥaḳīḳat nedür ʿaceb
Ehl-i maḥabbetüñ bir iken müddeʿāları

keyfiyyet-i mürūr-ı donanmā-yı dil-güşā:

1. **keyfiyyet-i mürūr-ı donanmā-yı dil-güşā:**
Matla 29
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül açıcı donanmanın geçişinin huzuru.
Keyfiyyet-i mürūr-ı donanmā-yı dil-güşā
Oldı hemān numūne-i ārāyiş-i fenā

keyfiyyet-i şahbā-yı ġam-fersā:

1. **keyfiyyet-i şahbā-yı ġam-fersā:**
Gazel 17
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gam gideren şarabın zevki.
Füzūndur derd-i ʿışḳ ey sāḳī-i deryā-fürūş el çek
Baña kār eylemez keyfiyyet-i ṣahbā-yı ġam-fersā

keyfiyyet-i tāb-ı şarāb-ı dil-güşā:

1. **keyfiyyet-i tāb-ı şarāb-ı dil-güşā:**
Gazel 356
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül açıcı şarabın parıltısının niteliği.
Baña bir neşve virmişdür ümmīd-i būs-ı laʿlüñ kim
Nedür keyfiyyet-i tāb-ı şarāb-ı dil-güşā bilmem

key-hüsrev:

1. **key-ḫüsreve:**-*e*
Gazel 459
Mısra: **12**
Keykavus'un torunu, Siyavuş'un oğlu olan meşhur hükümdar.
Ey Naḥīfī Ġāzī Sulṭān Muṣṭafā Ḫānuñ müdām
Būse-gehdür der-geh-i luṭfı niçe Key-Ḫüsreve

k'eyle:

1. **k'eyledüm:**-*dü, -m*
Kaside 8
Mısra: **210**
Ki eylemek.
Benem ol şāʿir-i dil-düz u bedīhī-gūyā
K'eyledüm bu ġazeli tuḥfe-i rūḥ-ı ʿAṭṭār

keyvān-ı felek:

1. **keyvān-ı felek:**
Tarih 1
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gökyüzünün Zühal yıldızı.
Sileh-dārı olup Mirrīḫ-i gerdūn tīġ-i nuṣretle
Revādur olsa keyvān-ı felek serheng-i dīvānı

kez:

1. **kez:**
Gazel 69
Mısra: **2**
Çağ, zaman, vakit, an.
Leb-i şīrīnüñe öykünse yeri ḳand-i nebāt
Ki doḳundı lebüñe niçe kez ol ḳand-i nebāt

ki:

1. **ki:**
Gazel 1
Mısra: **7**
Ki bağlacı.
Bir dem gelür ki şevḳ ile ḫandān ider yine
Derd-i ġam ile dīdemi giryān iden Ḫudā

2. **ki:**
Gazel 3
Mısra: **12**
Ki bağlacı.
Budur ümmīdüm recā-yı ʿafv ile şād idesin
ʿArż ola şol dem ki aḥvāl-i dil-i nālān saña

3. **ki:**
Gazel 4
Mısra: **7**
Ki bağlacı.
Kīmyāya mālik oldı ol ki taḥṣīl eyleye
ʿIşḳ-ı maḥbūb-ı ilāhīde ḫulūṣ-ı cān-fezā

4. **ki:**
Gazel 7
Mısra: **7**
Ki bağlacı.
Muḥammed ki nām-ı şerīfi anuñ
Ḳulūba şafā oldı rūḥa ġıdā

5. **ki:**
Gazel 9
Mısra: **9**
Ki bağlacı.
Budur ümmīdüm ki maḥrūm-ı saʿādet olmaya
Ol ki olmışdur ezelden ʿışḳuñ ile āşinā

6. **ki:**
Gazel 9
Mısra: **10**
Ki bağlacı.
Budur ümmīdüm ki maḥrūm-ı saʿādet olmaya
Ol ki olmışdur ezelden ʿışḳuñ ile āşinā

7. **ki:**
Gazel 31
Mısra: **8**
Ki bağlacı.
Kārı taʿlīm-i teġāfüldür nigāh-ı şūḫuña
Ġamze-i bī-şefḳatüñ gūyā ki düşmendür baña

8. **ki:**
Gazel 35
Mısra: **9**
Ki bağlacı.
Bilmedüñ ḳadrini ḥayfā ki esīr olmış iken
Bu Naḥīfī gibi bir ʿāşıḳ-ı ġam-ḫ∨ār saña

9. **ki:**
Gazel 36
Mısra: **5**
Ki bağlacı.
Ne ṭāliʿdür ki ben aḥvālümi taḳrīre geldikçe
Senüñ çeşm-i füsūnkāruñda reng-i ḫ∨āb olur peydā

10. **ki:**
Gazel 39
Mısra: **9**
Ki bağlacı.
Ey Naḥīfī ben ki bir āşüfte-meşreb ʿāşıḳam
Ġamze-i pür-şūr-ı ḫūbān cümle māʾildür baña

11. **ki:**
Gazel 41
Mısra: **5**
Ki bağlacı.
Göñül ki bāde-i ʿışḳuñla oldı mestāne
ʿAceb mi şevḳ ile eylerse keşf-i rāz saña

12. **ki:**
Gazel 44
Mısra: **3**
Ki bağlacı.
Ḥasret-i vaṣluñla bir vādīde Mecnūnam ki ben
Olmamışdur seng-i ḫūn-ālūdı Ferhād-āşinā

13. **ki:**
Gazel 49
Mısra: **10**
Ki bağlacı.
Gördüm Naḥīfī zemzeme-i āha başlamış
Beñzer ki geldi mevsim-i feryād-ı ʿandelīb

14. **ki:**
Gazel 50
Mısra: **7**
Ki bağlacı.
Ol gül-i ḫod-rū ki kendin bī-tekellüf gösterür
Reng-i ruḫsārından eyler baña iḫżār-ı niḳāb

15. **ki:**
Gazel 55
Mısra: **9**
Ki bağlacı.
Ṣaḳın andan ki Naḥīfī ura bir zaḫme saña
Geliyor ḫancer-i ġamz ile güzel mest ü ḫarāb

16. **ki:**
Gazel 61
Mısra: **6**
Ki bağlacı.
Āh ü fiġān açar mı leb-i iʿtibārını
Kār eylemez ki ol gül-i ḫandāna ʿandelīb

17. **ki:**
Gazel 69
Mısra: **2**
Ki bağlacı.
Leb-i şīrīnüñe öykünse yeri ḳand-i nebāt
Ki doḳundı lebüñe niçe kez ol ḳand-i nebāt

18. **ki:**
Gazel 70
Mısra: **3**
Ki bağlacı.
Ki serv-endāmına yā Rab irüşdürme fenā bādın
O ḳadd-i serv-i şeh-nāza ilāhī ḳıl ʿaṭā ṣıḥḥat

19. **ki:**
Gazel 71
Mısra: **2**
Ki bağlacı.
Gerçi şāhum nādirāne ʿahd ü iḳrāmuñ dürüst
Ekṣeriyyā ʿāşıḳa ammā ki inkāruñ dürüst

20. **ki:**
Gazel 73
Mısra: **3**
Ki bağlacı.
Bü'l-ʿaceb göñlüm kemān itdi ki ol ebrū-kemān
Yā ʿaceb incindi mi bilmez niçün dil-ber sükūt

21. **ki:**
Gazel 73
Mısra: **6**
Ki bağlacı.
Dilde teʾṣīr eylemiş ġam bādesi bir mertebe
Öyle geçkindür ki eyler dāʾimā ḫançer sükūt

22. **ki:**
Gazel 74
Mısra: **4**
Ki bağlacı.
Ḫarāb-ender-ḫarāb-ı ʿışḳ-ı yār olsaḳ n'ola biz de
Ki sāḳī mest elinde sāġar-ı ʿālem-nümā ser-mest

23. **ki:**
Gazel 74

Mısra: **13**
Ki bağlacı.
N'ola gül-çīn-i būs-ı rūy-ı yār olsaḳ ki ruḫṣatdur
Ser-ā-ser oldılar meclisde yārān-ı ṣafā ser-mest

24. **ki:**
Gazel 80
Mısra: **8**
Ki bağlacı.
Düşer mi ʿaḳluña ey ḫ∨ace-i ḫıred-fersā
Ki dāʾim eyleyesin vażʿ-ı nā-kesān ile baḫs

25. **ki:**
Gazel 86
Mısra: **1**
Ki bağlacı.
ʿĀşıḳa bilmem ki resm-i merḥabā bilmez mi hīç
Yoḫsa ol āhū-yı vaḥşī āşinā bilmez mi hīç

26. **ki:**
Gazel 92
Mısra: **9**
Ki bağlacı.
Ol ḥadde dāġdār-ı firāḳam ki bir nefes
Gelmez ġamuñla ḫāṭıra fikr-i ṣafā-yı ʿıyd

27. **ki:**
Gazel 98
Mısra: **2**
Ki bağlacı.
Gele ḳurbān ideyüm cānı saña olma baʿīd
Ki bu eyyām-ı şerīf içre durur vaḳt-ı saʿīd

28. **ki:**
Gazel 98
Mısra: **6**
Ki bağlacı.
Lebüñüñ sükkerini baḫş u ʿaṭā eyle bana
Ki odur rūḥa ġıdā cāna ṣafā ʿādet-i ʿıyd

29. **ki:**
Gazel 101
Mısra: **9**
Ki bağlacı.
Gūyā ki şaşt-dīde kemāndur ol ebruvān
Müjgān-ı yār ʿaynı ile tīr-i cestedür

30. **ki:**
Gazel 103
Mısra: **8**
Ki bağlacı.
Āsūdeyem mezāliḳ-i ekdār-ı çarḫdan
Zīrā ki iʿtimādum o Perverdigāredür

31. **ki:**
Gazel 104
Mısra: **8**
Ki bağlacı.
Āhumdan olmaduñ müteʾessir ġarībdür
Ey seng-dil meger ki dilüñ seng-i ḫāredür

32. **ki:**
Gazel 105
Mısra: **3**
Ki bağlacı.
Sen ol şehsin ki ey ġāretger-i mülk-i şekībāyī
Füsūn u fitne nāz ü ʿişve ser-cümle sipāhuñdur

33. **ki:**
Gazel 106
Mısra: **13**
Ki bağlacı.
Cefāya ḳāʾilem ammā ki ḫayl-i ḫūbānuñ
Şikāyetüm sitem-i nā-becālarındandur

34. **ki:**
Gazel 107
Mısra: **1**
Ki bağlacı.
O naḫl-i bāġ-ı leṭāfet ki bir elif-ḳaddür
O kec-küleh elif üstinde ṣūret-i meddür

35. **ki:**
Gazel 107
Mısra: **15**
Ki bağlacı.
Eger ki mevce-i baḥrüñ şümārı mümkin ise
Sirişk-i ʿāşıḳ-ı şeydā da ḳābil-i ʿaddür

36. **ki:**
Gazel 107
Mısra: **23**
Ki bağlacı.
Ne pādişāh-ı muʿaẓẓam ki dergeh-i luṭfı
Hemīşe zümre-i ehl-i recāya mesneddür

37. **ki:**
Gazel 107
Mısra: **28**
Ki bağlacı.
Ne ḫān-ı aʿẓam ü ekrem o pādişāh-ı celīl
Ki nūr-ı dīde-i sulṭān-ı dīn Muḥammeddür

38. **ki:**
Gazel 107
Mısra: **30**
Ki bağlacı.
Ḫudā vücūdını ḥıfẓ eylesün ḫaṭālardan
Ki ḳadr-i maʿrifet añlar şeh-i mümecceddür

39. **ki:**
Gazel 107
Mısra: **34**
Ki bağlacı.
Olur ṣadāḳat ile ḫidmetinde kām-revā
Anuñ ki ṣıdḳ u sedād ile baḫtı esʿaddür

40. **ki:**
Gazel 109
Mısra: **1**
Ki bağlacı.
O kes ki müfteḫir-i nisbet-i eb ü ceddür
Henūz mekteb-i ʿirfānda ṭıfl-ı ebceddür

41. **ki:**
Gazel 110
Mısra: **12**
Ki bağlacı.
O ḫaṭṭ-ı sebz ile dendān ü leblerin seyr it
Ki dürr ü laʿl ile pür ḥoḳka-i zeberceddür

42. **ki:**
Gazel 111
Mısra: **10**
Ki bağlacı.

Sīr-āb-ı feyż ider dil-i erbāb-ı ḥāleti
Sāz-ı ġamuñ o naġme ki zīr ü bemindedür

43. **ki:**
Gazel 111
Mısra: **14**
Ki bağlacı.
Mirʾāt-ı mihre vāsıṭa-i incilā olur
ʿUşşāḳuñ ol ṣafā ki ġam-ı müdġāmındadur

44. **ki:**
Gazel 111
Mısra: **15**
Ki bağlacı.
Reşk ol mürīd-i Ḥaḳḳa ki mevlāya yüz ṭutup
Dehrüñ ne gerdişinde ne bīş ü kemindedür

45. **ki:**
Gazel 111
Mısra: **18**
Ki bağlacı.
Bir ẕevḳa beñzemez bu cihānda
Ol ıżṭırāb-ı şevḳ ki vuṣlat demindedür

46. **ki:**
Gazel 113
Mısra: **4**
Ki bağlacı.
Muvāfaḳat niçe mümkin bu kec-edālar ile
Ki hīç ʿayān ü nihān iʿvicācumuz yoḳdur

47. **ki:**
Gazel 114
Mısra: **1**
Ki bağlacı.
Dil ki bir meclisde ol meḥtalʿat ile cemʿ olur
Bu dil-i şūrīde pervāne ol āfet şemʿ olur

48. **ki:**
Gazel 114
Mısra: **6**
Ki bağlacı.
Cān ü dil cism-i nizārumda semāʿ-ı şevḳ ider
Nuṭḳ-ı şīrīnüñ ki gāhī naġme-rīz-i semʿ olur

49. **ki:**
Gazel 120
Mısra: **2**
Ki bağlacı.
Ne ẓālim ġamzedür bilmem ne āfet çeşm ü müjgāndur
Ki her ḫūnī-nigāhuñ bir ḫadeng-i şuʿle-peykāndur

50. **ki:**
Gazel 120
Mısra: **4**
Ki bağlacı.
Görünmez bir ḳażā kim söylenür ʿışḳ u maḥabbetdür
Çekilmez bir belā-yı cān ki dirler cevr-i ḫūbāndur

51. **ki:**
Gazel 128
Mısra: **1**
Ki bağlacı.
Ol ki her ḥālde mevlāsına şākir bulunur
Kūşe-i ʿizz ü ḳanāʿatde mücāvir bulunur

52. **ki:**
Gazel 128
Mısra: **8**
Ki bağlacı.
Fikr-i bāṭıl dil-i ʿārifde ḳarār itmez hīç
Ḥarem-i Kaʿbede ẓann itme ki kāfir bulunur

53. **ki:**
Gazel 128
Mısra: **22**
Ki bağlacı.
Ey Naḥīfī olamaz ḳābil-i sırr-ı melekūt
Ol ki pehlū-zede-i dām-ı ʿanāṣır bulunur

54. **ki:**
Gazel 129
Mısra: **10**
Ki bağlacı.
Nühüfte dīdede ʿaksi o lāle-ruḫsāruñ
Bu çeşmeye sebeb oldur ki lāleli dirler

55. **ki:**
Gazel 132
Mısra: **7**
Ki bağlacı.
Gör tīregī-i baḫtı ki vaḳt-i neẓārede
Āhum cemāl-i yāra niḳāb-ı kebūd olur

56. **ki:**
Gazel 135
Mısra: **1**
Ki bağlacı.
O ġonçeden ki dile nāme-i ʿitāb gelür
Derūna derd-i maḥabbetle ıżṭırāb gelür

57. **ki:**
Gazel 138
Mısra: **8**
Ki bağlacı.
Dil-i ḥazīnüme merhem-tırāş-ı merḥamet ol
Ki tīr-i nāz ile mecrūḥ-ı dil-şikestüñdür

58. **ki:**
Gazel 139
Mısra: **10**
Ki bağlacı.
Pençe-sāz olma Naḥīfīnüñ dil-i nālānına
Bīşezār-ı ʿışḳdur cāʾiz ki şīr-i ner yatur

59. **ki:**
Gazel 141
Mısra: **18**
Ki bağlacı.
Naḥīfīyā ḥaẓer it sāġar-ı pür-āteşden
Ḥaẓer ki rūz-ı cezāda ʿaẓāb āteşdür

60. **ki:**
Gazel 144
Mısra: **9**
Ki bağlacı.
Feryād ki baḳduḳça ol āyīne-i ḥüsne
Hep gördigümüz cebhe-i pür-çīn-i sitemdür

61. **ki:**
Gazel 146
Mısra: **1**
Ki bağlacı.
Ruḫ-ı rengīn ü ḫoş-būyuñ ki reşk-i verd-i ḫandāndur

Senüñ bülbüllerüñ ey ġonçe-i raʿnā hezārāndur

62. **ki:**
Gazel 146
Mısra: **11**
Ki bağlacı.
Ne mümkin bir nefes cemʿiyyet-i ḫāṭır ki miḥnetle
Dil-i ser-geşte şimdi ġurbet illerde perīşāndur

63. **ki:**
Gazel 149
Mısra: **1**
Ki bağlacı.
Yaʿḳūbveş o dil ki ġamuñla ʿalīl olur
Cūy-ı sirişk-i dīdesi maḥsūd-ı Nīl olur

64. **ki:**
Gazel 152
Mısra: **10**
Ki bağlacı.
Saña şāhid yeter bülbüllerüñ gülşende efġānı
Ki ʿirfān ehli renc-i ḫār-ı endūh ile nālāndur

65. **ki:**
Gazel 156
Mısra: **38**
Ki bağlacı.
Cenāb-ı iʿtimādü'd-devle Āṣaf-vaṣf u deryā-dil
Ki reʾy-i ṣāʾibi vābeste-i tedbīr-i devletdür

66. **ki:**
Gazel 156
Mısra: **56**
Ki bağlacı.
Nesīm-i feyż ile olsun güşāde ġonçe-i ṭabʿı
Gül-i maʿnī ki tā gülzār-ı ṭābʿa zīb ü zīnetdür

67. **ki:**
Gazel 157
Mısra: **12**
Ki bağlacı.
Yine ebrūlaruñ biñ ḫışm ile pür-çīn-i nāz olmış
Yine beñzer ki küstāḫī-i ʿāşıḳdan fütūruñ var

68. **ki:**
Gazel 157
Mısra: **14**
Ki bağlacı.
Neden dil-beste olduñ tā bu deñlü bezm-i fānīye
Naḥīfī ben de bildüm ki ne ʿaḳl u ne şuʿūruñ var

69. **ki:**
Gazel 159
Mısra: **2**
Ki bağlacı.
Ḫāṭır-ı maḥzūnı ṣor şarṭ-ı ḥaḳīḳat böyledür
Al ele göñlüm ki ādāb-ı maḥabbet böyledür

70. **ki:**
Gazel 160
Mısra: **9**
Ki bağlacı.
Andan ednā bir denī ḳalmaz ki ber-kām olmaya
Ey Naḥīfī ʿaṣrımuzda ṣāʿiriyyet böyledür

71. **ki:**
Gazel 162
Mısra: **1**
Ki bağlacı.
Her seḥer bülbül ki eşk-i çeşmini seyl-āb ider
Ġonçe-i gülzāra meftūn oldığın işrāb ider

72. **ki:**
Gazel 163
Mısra: **1**
Ki bağlacı.
Siḥr ile sāḳī ki elde sāġarın pür-āb ider
Ehl-i bezmi ġarḳa-i deryā-yı āteş-tāb ider

73. **ki:**
Gazel 164
Mısra: **1**
Ki bağlacı.
Ol ki sensüz sāḳiyā nūş-ı şarāb-ı nāb ider
Derd-i ḥasret her ḥabābın aña bir gird-āb ider

74. **ki:**
Gazel 165
Mısra: **9**
Ki bağlacı.
Ben ol āzāde rind-i ḫāne-berdūşam ki ʿālemde
Serīr-i iʿtibār-ı ḫalḳa aṣlā raġbetüm yoḳdur

75. **ki:**
Gazel 166
Mısra: **7**
Ki bağlacı.
Benem ol şeh-süvār-ı raḫş-ı istiġnā ki her laḥẓa
Feżā-yı himmetümde üştür-i dünān zebūnumdur

76. **ki:**
Gazel 166
Mısra: **9**
Ki bağlacı.
Naḥīfī ben ki Mecnūn-ı meʿānī-perver-i ʿışḳam
Benüm bu şiʿr-i tāze işte āṣār-ı cünūnumdur

77. **ki:**
Gazel 172
Mısra: **4**
Ki bağlacı.
Rīziş-i elmās-ı müjgān ile dāġ-efrūz olup
Şefḳatinden zaḫmuma gūyā ki merhem-sāz olur

78. **ki:**
Gazel 174
Mısra: **8**
Ki bağlacı.
Āteş-i ʿışḳa şunup şuʿleyi der-dāmen ider
Dest-i maḥşer ki benüm pençe-i bī-bākümdür

79. **ki:**
Gazel 174
Mısra: **12**
Ki bağlacı.
Naḫl-i āhum ola ḳabrümde daḫi böyle bülend
Çeşm-i dil-ber ki benüm ābdih-i ḫākümdür

80. **ki:**
Gazel 175
Mısra: **7**
Ki bağlacı.
Ḥaḳḳā żamīr-i çarḫa ki devrüñ bu tābişi
Āteş-feşān-ı penbe-i tāb ü dimāġ olur

81. **ki:**
Gazel 175
Mısra: **11**
Ki bağlacı.
Gel gel ki tā viṣālüñ ile kām-yāb olam
Ey meh sevüp sevülmege belkim yasaġ olur

82. **ki:**
Gazel 175
Mısra: **14**
Ki bağlacı.
Āḫir helāk ider bu ġam-ı ḥasretüñ beni
Cānā Naḥīfī dünyede ḥāṣā ki ṣāġ olur

83. **ki:**
Gazel 178
Mısra: **1**
Ki bağlacı.
Ġonçeye nāle-i bülbül ki ḥicāb-āver olur
Nāz ile rūyına her bergi niḳāb-āver olur

84. **ki:**
Gazel 178
Mısra: **3**
Ki bağlacı.
Nuḳl-i laʿlüñ ki ola taʿbiye-i güft ü şinīd
Eşk-i çeşmüm benüm ol bezme şarāb-āver olur

85. **ki:**
Gazel 180
Mısra: **10**
Ki bağlacı.
Naḥīfī vāṣıl-ı ser-menzil-i maḳṣūd olur elbet
Cenāb-ı Ḥaḳ ki nur-ı feyż-i luṭfın reh-nümūn eyler

86. **ki:**
Gazel 181
Mısra: **5**
Ki bağlacı.
O Mecnūnam ki ben ṣaḥrā-nişīn-i ʿālem-i ʿışḳam
Ser-i sevdā-keşüm murġān-ı ḥasret āşiyānıdur

87. **ki:**
Gazel 183
Mısra: **1**
Ki bağlacı.
Luṭfını ol perī baña gerçi ki bī-ḥisāb ider
Bir kerem ü ʿaṭāsına ġamzesi biñ ʿitāb ider

88. **ki:**
Gazel 186
Mısra: **3**
Ki bağlacı.
Niçe demdür ki baña ʿahd-i viṣāl itmiş idüñ
Bu dürūġ ile beni eyledüñ āşüfte yeter

89. **ki:**
Gazel 190
Mısra: **9**
Ki bağlacı.
Ġam çekme cevr-i dehre Naḥīfī ki dāʾimā
Minnet Cenāb-ı Ḥażret-i Rabb-ı Mecīdedür

90. **ki:**
Gazel 191
Mısra: **9**
Ki bağlacı.
Naḥīfī ben ki Bihzād-ı teṣāvīr-i meʿānīyem
Benüm pend-i ṣarīr-i ḫāmeyi gūş itdigüm yoḳdur

91. **ki:**
Gazel 202
Mısra: **1**
Ki bağlacı.
Gülşende göñül ṣanma ki berg-i semen ister
Bir sencileyin dil-ber-i sīmīn beden ister

92. **ki:**
Gazel 202
Mısra: **4**
Ki bağlacı.
Sen ḳanda iseñ mesken odur ʿāşıḳ-ı zāra
Sensiz dil ü cān ṣanma ki ẕevḳ-ı vaṭan ister

93. **ki:**
Gazel 202
Mısra: **7**
Ki bağlacı.
Cāʾiz ki ola ġayrdan āzürde vücūdı
Ol sīm-ten-i ʿişmete gül-pīrehen ister

94. **ki:**
Gazel 204
Mısra: **3**
Ki bağlacı.
Niçe zār itmeyem şāhum ki ḳaldum künc-i ḥasretde
Ki ʿuşşāḳına dildāruñ firāḳıyla cihān aġlar

95. **ki:**
Gazel 204
Mısra: **4**
Ki bağlacı.
Niçe zār itmeyem şāhum ki ḳaldum künc-i ḥasretde
Ki ʿuşşāḳına dildāruñ firāḳıyla cihān aġlar

96. **ki:**
Gazel 204
Mısra: **6**
Ki bağlacı.
Naẓar ḳıl çeşm-i ʿibretle kemā-kān ʿālem-i dehre
Ki istiġnā ḳılarsa yār eger pīr ü cevān aġlar

97. **ki:**
Gazel 205
Mısra: **1**
Ki bağlacı.
Meclisde ki pervāne-ṣıfat ṣuʿle-hücūmuz
Şemʿ-i ruḫına ol ṣanemüñ yanmaġa mūmuz

98. **ki:**
Gazel 206
Mısra: **8**
Ki bağlacı.
Güşāyiş-i dil-i zār oldı nuṭḳuña mevḳūf
Tekellüm eyle ki senden kelāma muntaẓıruz

99. **ki:**
Gazel 210
Mısra: **8**
Ki bağlacı.
Olur resīde-i ṭavvāf nevāle-i āmāl
O dil ki niʿmet-i ġayre ḥased nedür bilmez

100. **ki:**
Gazel 212
Mısra: **11**
Ki bağlacı.
Ḳayd-ı firāṣa düşme ki ey ḫ∨āce ʿāḳıbet
Ḫāk-i melāmet olsa gerek cāme-ḫ∨ābumuz

101. **ki:**
Gazel 215
Mısra: **1**
Ki bağlacı.
Ḫāne-i cāna ḫayālüñ ki şeref-sāz iderüz
Düşerüz pāyına dāmānına iʿzāz iderüz

102. **ki:**
Gazel 223
Mısra: **5**
Ki bağlacı.
Ḥasret-i zülf ü ruḫuñla şöyle bī-hūşuz ki biz
Kūşe-i ġamdan bilinmez oldı ṣubḥ u şāmumuz

103. **ki:**
Gazel 225
Mısra: **8**
Ki bağlacı.
Ḫudā dūr itmesün bir laḥẓa dilden ġuṣṣa-i ʿışḳı
Ki zīrā encümengāh-ı maḥabbetdür bī-çerāġ olmaz

104. **ki:**
Gazel 227
Mısra: **1**
Ki bağlacı.
Gördüm ki bu tāb ile ruḫ-ı yāra baḳılmaz
Bildim ki yaḳīnem ʿalev-i nāra baḳılmaz

105. **ki:**
Gazel 227
Mısra: **2**
Ki bağlacı.
Gördüm ki bu tāb ile ruḫ-ı yāra baḳılmaz
Bildim ki yaḳīnem ʿalev-i nāra baḳılmaz

106. **ki:**
Gazel 227
Mısra: **8**
Ki bağlacı.
Destinde ḥarāmī gibi bir ḫançer-i zer var
Geç rāh-ı ḳażādan ki sitemkāra baḳılmaz

107. **ki:**
Gazel 228
Mısra: **14**
Ki bağlacı.
Ḳabūl-i ṭuʿma-i feyż-i reşād itmez ṭamaʿkārān
Bu ẕāhirdür ki fāsid olsa bir miʿde ṭaʿām almaz

108. **ki:**
Gazel 239
Mısra: **6**
Ki bağlacı.
Reftāra gelse nāz ile ol serv-i ser-keşüm
Gitdi o dem ki eyler idüm āh-ı dil-ḫurūş

109. **ki:**
Gazel 240
Mısra: **2**
Ki bağlacı.
Çemenler bülbülān-ı ʿışḳa sensüz mesken olmazmış
Ki zīrā devr-i gülden ġayrı ẕevḳ-ı gülşen olmazmış

110. **ki:**
Gazel 243
Mısra: **10**
Ki bağlacı.
Bu Naḥīfī gibi ṣad mūr Süleymān o şehüñ
Ṣaff-ı ʿışḳında ki zencīr-i ḫama beste imiş

111. **ki:**
Gazel 244
Mısra: **6**
Ki bağlacı.
Seḥer murġ ile pervāne niçe olsun baña hem-dem
Ki ʿāşıḳ rūz u şeb ṭurmaz ider efġāne ögrenmiş

112. **ki:**
Gazel 244
Mısra: **7**
Ki bağlacı.
Dimeñ pervāne üstādı ki ʿāşıḳ yanmaġa nāra
Ki yanmaġı bu ʿāşıḳdan göre pervāne ögrenmiş

113. **ki:**
Gazel 244
Mısra: **8**
Ki bağlacı.
Dimeñ pervāne üstādı ki ʿāşıḳ yanmaġa nāra
Ki yanmaġı bu ʿāşıḳdan göre pervāne ögrenmiş

114. **ki:**
Gazel 245
Mısra: **7**
Ki bağlacı.
Benem ol mücrim ü ʿāṣī ki dem-i maḥşerde
Baña hīç luṭf-ı şefāʿat gibi yoḳdur maḫlaṣ

115. **ki:**
Gazel 247
Mısra: **6**
Ki bağlacı.
Gördüm nigāh-ı ḫışmuñı feryāda başladum
Maʿẕūr ṭut ki bilmedüm itdüm ḫaṭā-yı maḥż

116. **ki:**
Gazel 247
Mısra: **7**
Ki bağlacı.
Āyīne-i cemālüñi göster ki sevdigüm
Gelsün derūna pertev-i nūr-ı ṣafā-yı maḥż

117. **ki:**
Gazel 248
Mısra: **6**
Ki bağlacı.
ʿAcebā nāz ile tāvūs-ı ḳudüs mi ola bu
Ki gelür cāme-i sebz ile baña cilve-i feyż

118. **ki:**
Gazel 248
Mısra: **10**
Ki bağlacı.
Be Naḥīfī yine göñli ṭutsa envār-ı viṣāl
Ki açıldı baña ḳārşu bu gün ol sīne-i feyż

119. **ki:**
Gazel 253

Mısra: **3**
Ki bağlacı.
Ki dirler nīş-i zenbūrdan ne ġamdur ṭālib-i şehde
Gerekdür ṣabr ide cānā kim eylerse ṣafādan ḥaẕ

120. **ki:**
Gazel 260
Mısra: **25**
Ki bağlacı.
Meʾmūl odur ki eyleyesin ben ġarībüñi
Rūz-ı cezāda nāʾil-i tebşīr-i lā teḫaf

121. **ki:**
Gazel 263
Mısra: **5**
Ki bağlacı.
Ol bülbül-i bī-lāneyem el'ān ki cihānda
Gülzār degül şimdi şikeste ḳafesüm yoḳ

122. **ki:**
Gazel 264
Mısra: **16**
Ki bağlacı.
Binā-yı ʿışḳ u maḥabbet o deñlü muḥkemdür
Ki raḫne-dār idemez anı seng-i ṭaʿn u nifāḳ

123. **ki:**
Gazel 275
Mısra: **11**
Ki bağlacı.
Bi-ḥamdi'llāh ki ol yārüm ġarīb ismimi yād itmiş
Naḥīfī luṭf-ı Ḥaḳḳ ile müyesser ol viṣāl ancaḳ

124. **ki:**
Gazel 276
Mısra: **10**
Ki bağlacı.
Mürüvvet merḥamet şāhum çün oldı dīn ü īmāndan
Viṣālüñ birle şefḳat ḳıl ki sīnem çāk çāk ancaḳ

125. **ki:**
Gazel 281
Mısra: **7**
Ki bağlacı.
Sen ol şehsin ki iʿcāz-ı ser-engüşt-i laṭīfüñle
Meh-i tābānı çarḫ üzre müşārun bi'l-benān itdüñ

126. **ki:**
Gazel 281
Mısra: **10**
Ki bağlacı.
Cemādāt oldı nāṭıḳ ṣıdḳuñı teʾyīd idüp bī-şek
O muʿcizler ki aʿdā-yı bed-endīşe ʿayān itdüñ

127. **ki:**
Gazel 282
Mısra: **12**
Ki bağlacı.
Ḳudsīler olur teşne-leb-i ṣoḥbet-i ḫāṣı
Bir dil ki ola maẓhar-ı ünsiyyet-i naʿtüñ

128. **ki:**
Gazel 283
Mısra: **13**
Ki bağlacı.
Aç gözüñ ġafleti terk it ki Naḥīfī āḫir
Ġāfilüñ kārı nedāmet ile āh olsa gerek

129. **ki:**
Gazel 288
Mısra: **7**
Ki bağlacı.
ʿAcebā yādıña gelmez mi o demler ki senüñ
Kāruñ endīşe-i mā-fāt ile āh olsa gerek

130. **ki:**
Gazel 288
Mısra: **14**
Ki bağlacı.
Ey Naḥīfī ola gör ṭālib-i vech-i Bāḳī
Baḳma ol ḫüsne ki encāmı tebāh olsa gerek

131. **ki:**
Gazel 303
Mısra: **3**
Ki bağlacı.
Nedür nedür bu ḳadar sūzişüñ ki ey Mirrīḫ
Taʿalluḳ itdi dil-i zāra tābiş-i naẓaruñ

132. **ki:**
Gazel 306
Mısra: **1**
Ki bağlacı.
Dem-i vaṣluñ ki ey meh ʿālem-i nāz ü niyāz itdüñ
Girībān-ı şekīb-i cāna ġamzeñ çāk-sāz itdüñ

133. **ki:**
Gazel 309
Mısra: **4**
Ki bağlacı.
Sīneñ üstinde ḳabādan ġayrı neñ gördük senüñ
Biz ki ol āyīne-i ʿālem-nümāya degmedük

134. **ki:**
Gazel 309
Mısra: **9**
Ki bağlacı.
Gör bizüm kūtāhī-i dest-i temennāmuz ki hīç
Devlet-i ḫüsnüñde dāmān-ı vefāya degmedük

135. **ki:**
Gazel 317
Mısra: **4**
Ki bağlacı.
O māhı göz göre aġyāra virmek ḫayli müşkildür
Bu ẓāhirdür ki elbette olur teslīm-i cān müşkil

136. **ki:**
Gazel 317
Mısra: **14**
Ki bağlacı.
Naḥīfī itme teklīf-i naẓīre nükte-sencāna
Ki sehl-i mümteniʿdür olsa bir ḫüsn-i beyān müşkil

137. **ki:**
Gazel 325
Mısra: **4**
Ki bağlacı.
Naġme-i bülbüli gūş eyler iken gülşende
Şimdi lāyıḳ mı ki dil-beste-i ṣavt-ı zāġ ol

138. **ki:**
Gazel 329
Mısra: **5**
Ki bağlacı.

O mehcūram ki şevḳ-ı vaṣl-ı dil-ber gitdi ḫātırdan
O bīmāram ki meʾyūs-ı müdāvā-yı ṭabīb oldum

139. **ki:**
Gazel 329
Mısra: **6**
Ki bağlacı.
O mehcūram ki şevḳ-ı vaṣl-ı dil-ber gitdi ḫātırdan
O bīmāram ki meʾyūs-ı müdāvā-yı ṭabīb oldum

140. **ki:**
Gazel 329
Mısra: **12**
Ki bağlacı.
Dirīġa ben o bī-berg ü nevā-yı bezm-i ḥırāmānam
Ki ḫ∨ān-ı ʿişret-i bezm-i emelden bī-naṣīb oldum

141. **ki:**
Gazel 330
Mısra: **1**
Ki bağlacı.
Niçe demdür ki mehcūr-ı temāşā-yı ḥabīb oldum
Şeb-i ḥasretde ḳaldum ġurbet illerde ġarīb oldum

142. **ki:**
Gazel 330
Mısra: **4**
Ki bağlacı.
Müdāvā-yı viṣāle himmet it ey baḫt-ı her-cāyī
Ki derd-i hecr-i cānān ile bī-ṣabr u şekīb oldum

143. **ki:**
Gazel 331
Mısra: **6**
Ki bağlacı.
Benümle güft u gūy-ı ḥüsn-i leylā eyler ādem yoḳ
Gel ey Mecnūn ki ben şehr-i maḥabbetde ġarīb oldum

144. **ki:**
Gazel 334
Mısra: **2**
Ki bağlacı.
Ne dem ol āfitāba ḥasret ile bir nigāh itdüm
Bir āh itdüm ki cümle ḫırmen-i ṣabrum tebāh itdüm

145. **ki:**
Gazel 335
Mısra: **6**
Ki bağlacı.
Ne deñlü ben ḥaẕer ḳıldum ise peykān-ı cevrüñden
Ḳażāyı gör ki ālām-ı cefāyı ol ḳadar çekdüm

146. **ki:**
Gazel 336
Mısra: **1**
Ki bağlacı.
Ḳanı ol dem ki senüñ bülbül-i nālānuñ idüm
Şevḳ ile naġme-ṭırāz-ı gül-i ḫandānuñ idüm

147. **ki:**
Gazel 336
Mısra: **9**
Ki bağlacı.
Ḳanı ol dem ki naẕar-kerde-i iḥsānuñ olup
Āşinā-yı nigeh-i ġamze-i fettānuñ idüm

148. **ki:**
Gazel 339
Mısra: **1**
Ki bağlacı.
Ṣanmañ beni ki zīnet-i dünyāya rāġıbem
Ancaḳ cihānda ḥüsn-i dil-ārāya ṭālibem

149. **ki:**
Gazel 340
Mısra: **4**
Ki bağlacı.
Vücūdum ṣūret-i dīvāra döndi ḳaldı ḥasretle
Ben ol sāʿat ki ol rūḥ-ı revānumla vedāʿ itdüm

150. **ki:**
Gazel 343
Mısra: **3**
Ki bağlacı.
Menem ki nuṭḳum ider ḥall-i ʿuḳde-i işkāl
Lisān-ı rāz-güşā-yı zamānedür süḫanum

151. **ki:**
Gazel 345
Mısra: **2**
Ki bağlacı.
Ẕevḳ-ı vaṣluñla libās-ı ʿışḳı tecdīd eyledüm
Ol ḳadar kesb-i ṣafā ḳıldum ki bir ʿıyd eyledüm

152. **ki:**
Gazel 345
Mısra: **11**
Ki bağlacı.
Ben o şeb-gerd-i niyāzam ki ṭarīḳ-ı ʿışḳda
Gerd-i rāhum tūtiyā-yı çeşm-i ḫūrşīd eyledüm

153. **ki:**
Gazel 348
Mısra: **9**
Ki bağlacı.
Mecnūn-ı füsūn-perver-i ʿışḳam ki dem-ā-dem
Vaḥşīleri bu deştüñ olur zīb-i kemendüm

154. **ki:**
Gazel 354
Mısra: **3**
Ki bağlacı.
Pādişāh-ı mülk-i maʿnāyam ki luṭf-ı Ḥaḳḳ ile
Ṭāḳ-ı gerdūna iden āvīze tāc-ı rifʿatüm

155. **ki:**
Gazel 355
Mısra: **4**
Ki bağlacı.
Eksük degül işābet-i zaḫm-ı elem baña
Gūyā ki tīr-i ʿışḳa muʿayyen nişāneyem

156. **ki:**
Gazel 355
Mısra: **6**
Ki bağlacı.
Yoḳ baña tesliyet ḳafes-i zer-nişān ile
Ol bülbülem ki ʿışḳ ile müştāḳ-ı lāneyem

157. **ki:**
Gazel 356
Mısra: **2**
Ki bağlacı.
Ḫayāl-i bīm-i hecr itmem viṣāl-i dil-rübā bilmem

Ben ol dīvāne-i ʿışḳam ki hīç ḫavf ü recā bilmem

158. **ki:**
Gazel 358
Mısra: **2**
Ki bağlacı.
Egerçi ṣaḥn-ı gülzāra fütāde bir siyeh ḫākem
Bi-ḥamdi'llāh ki küḥl-i dīde-i erbāb-ı idrākem

159. **ki:**
Gazel 361
Mısra: **7**
Ki bağlacı.
Ben bu dehr içre o ṣayyād-ı şefīḳam ki benüm
Būy-ı şefḳat gelür āvīze-i fıtrākümden

160. **ki:**
Gazel 369
Mısra: **12**
Ki bağlacı.
ʿĀşıḳ-ı cān-be-leb-i ḥasretem ey ḫūnī meded
Öldürürseñ beni öldür ki sevāb eylersin

161. **ki:**
Gazel 375
Mısra: **3**
Ki bağlacı.
Ben ol ʿuzlet-nişīn-i nāle-muʿtādam ki hecrüñle
Ṣadā-yı āh-ı ḥasretdür gelen ferş-i nişīnimden

162. **ki:**
Gazel 376
Mısra: **2**
Ki bağlacı.
Bir naḫl-i tāze bir ṣanem-i bī-bahānesin
İnṣāf odur ki ḫüsn ile şāhum yegānesin

163. **ki:**
Gazel 376
Mısra: **11**
Ki bağlacı.
ʿĀḳıl odur ki kūşe-nişīn-i ferāġ olup
ʿĀlemde kimse bilmeye nām ü nişānesin

164. **ki:**
Gazel 388
Mısra: **3**
Ki bağlacı.
Bildüm ki ʿilāc olmaz imiş ʿışḳa seferle
Ancaḳ bu ḳadar fāʾide buldum seferümden

165. **ki:**
Gazel 390
Mısra: **15**
Ki bağlacı.
Şerḥ idüp şerḥa-i miḥnetle çıḳardum ki meger
Lafẓ-ı ġurbetde imiş nükte-i maʿnā-yı vaṭan

166. **ki:**
Gazel 390
Mısra: **21**
Ki bağlacı.
Dest-gīr ol ki Naḥīfī ola reh-yāb-ı vuṣūl
Muntaẓırdur bize ser-cümle eḥibbā-yı vaṭan

167. **ki:**
Gazel 392
Mısra: **10**
Ki bağlacı.
Ey Naḥīfī sīnemüz pür-dāġ-ı reşk olmaz mı hīç
Bāġ-ı ʿışretden ki yār-ı ġamgüsārumdur gelen

168. **ki:**
Gazel 397
Mısra: **1**
Ki bağlacı.
Şol dem ki dil-i zārıma nezẓāre idersin
Tīġ-i nigeh-i nāz ile ṣad pāre idersin

169. **ki:**
Gazel 397
Mısra: **3**
Ki bağlacı.
Sensin o füsūn-sāz-ı teʾellüf ki lebüñle
Hem yāre açar sīneme hem çāre idersin

170. **ki:**
Gazel 397
Mısra: **5**
Ki bağlacı.
Ḥikmet bu ki ey reşk-i Mesīḥā-yı maḥabbet
Loḳmānı bile ʿışḳ ile bī-çāre idersin

171. **ki:**
Gazel 398
Mısra: **11**
Ki bağlacı.
Ḫavfüm budur ki böyle ġamı intiẓār ile
Bir gün helāk olur bu Naḥīfī-i nā-tüvān

172. **ki:**
Gazel 400
Mısra: **2**
Ki bağlacı.
Reh-i ʿışḳuñda ṣanma geçmezem cān-ı zebūnumdan
Budur ḫavfüm ki tīġuñ mest olur ṣahbā-yı ḫūnumdan

173. **ki:**
Gazel 401
Mısra: **3**
Ki bağlacı.
Helāke himmet iderse eger ki ġamzelerüñ
Berāt-ı ḫaṭṭuñ ile ḳanumuz ḥelāl olsun

174. **ki:**
Gazel 406
Mısra: **2**
Ki bağlacı.
Ẓılāl-i rifʿatüñ pīrāyedür ʿarş-i berīn üzre
Sebeb oldur ki düşmez sāye-i luṭfuñ zemīn üzre

175. **ki:**
Gazel 406
Mısra: **4**
Ki bağlacı.
ʿAdīmü'l-miṯl ḫayl-i enbiyāsın aña şāhiddür
Ki ẓāhir olmadı ẓıll-ı ẓalīlüñ ʿālemīn üzre

176. **ki:**
Gazel 408
Mısra: **11**
Ki bağlacı.
Ümmīd oldur ki ḳalmaz ʿāṣiyān-ı ümmetüñ maḥrūm

Çü sensin mālik-i genc-i şefāʿat yā Resūla'llāh

177. **ki:**
Gazel 409
Mısra: **3**
Ki bağlacı.
Ümmīd oldur ki bir dem ʿışḳuñ ile olmaya mehcūr
Göñülden ḥasretüñ gözden ḫayālüñ yā Resūla'llāh

178. **ki:**
Gazel 414
Mısra: **3**
Ki bağlacı.
Sen ol maḥbūb-ı mevlāsın ki nūr-ı çeşm-i ʿuşşāḳa
Ġubār-ı der-gehüñ küḥl-i cilādur yā Resūla'llāh

179. **ki:**
Gazel 414
Mısra: **7**
Ki bağlacı.
Sen ol kān-ı şefāʿatsın ki ẕātuñ ḫalḳa raḥmetdür
Vücūduñ mūcib-i luṭf-ı Ḫudādur yā Resūla'llāh

180. **ki:**
Gazel 414
Mısra: **9**
Ki bağlacı.
Sen ol şehsin ki ṣıyt-ı ḫuṭbe-i naʿt-i şerīfüñle
Ḳıbāb-ı çarḫ-ı gerdūn pür-ṣadādur yā Resūla'llāh

181. **ki:**
Gazel 414
Mısra: **12**
Ki bağlacı.
Sen ol sulṭān-ı gerdūn-mesned-i taḫt-ı risāletsin
Ki şāhān-ı cihān saña gedādur yā Resūla'llāh

182. **ki:**
Gazel 414
Mısra: **13**
Ki bağlacı.
Sen ol verd-i muṭarrāsın ki her dem bāġ-ı naʿtüñde
Naḥīfī bülbül-i rengīn edādur yā Resūla'llāh

183. **ki:**
Gazel 415
Mısra: **3**
Ki bağlacı.
Sen ol şehsin ki tā rūz-ı ezelde eyledi mevlā
Livā-yı ḳadriñi mümtāz-ı rifʿat yā Resūla'llāh

184. **ki:**
Gazel 432
Mısra: **12**
Ki bağlacı.
Yā Resūla'llāh gerekmez māh-ı tābān olsa da
Ḳanġı dāġ-ı dil ki ʿışḳuñla fürūzān olmaya

185. **ki:**
Gazel 433
Mısra: **2**
Ki bağlacı.
Ruḫṣat virürdüm āḥ-ı taḥammül güdāzuma
Ḫavfüm budur ki bāʿiṣ olur keşf-i rāzuma

186. **ki:**
Gazel 437
Mısra: **1**
Ki bağlacı.
O gül-ruḫlar ki oldı hem-dem ü hem-rāh bir yerde
Mülākī oldılar gūyā ki mihr ü māh bir yerde

187. **ki:**
Gazel 441
Mısra: **1**
Ki bağlacı.
Maḥbūb odur ki ġamzesi āşūb-ı cān ola
Rūyında reng-i cāẕibe-i ḥüsn ü ān ola

188. **ki:**
Gazel 441
Mısra: **7**
Ki bağlacı.
Lāyıḳ mıdur ki ḫāk-i rehinden o naḫl-i nāz
Ḳavl-i raḳīb-i ḫār ile dāmen-keşān ola

189. **ki:**
Gazel 441
Mısra: **10**
Ki bağlacı.
ʿĀşıḳ yolında cismini ḫāk eylemez mi hīç
Bir ġonçe-fem ki sencileyin mihribān ola

190. **ki:**
Gazel 441
Mısra: **13**
Ki bağlacı.
Bil ḳıymetin Naḥīfī-i zāruñ ki sevdigüm
Biñ ḥasret ile yād idesin bir zamān ola

191. **ki:**
Gazel 442
Mısra: **1**
Ki bağlacı.
Bir dil-rübā ki ʿārif ola nükte-dān ola
Yoḳdur anuñ bahāsı meger naḳd-i cān ola

192. **ki:**
Gazel 443
Mısra: **1**
Ki bağlacı.
Meclis odur ki sāġarı bī-imtinān ola
Ṣahbā odur ki neşvesi ḳūt-ı revān ola

193. **ki:**
Gazel 443
Mısra: **2**
Ki bağlacı.
Meclis odur ki sāġarı bī-imtinān ola
Ṣahbā odur ki neşvesi ḳūt-ı revān ola

194. **ki:**
Gazel 445
Mısra: **3**
Ki bağlacı.
Ol ḳadar ḫāk-zen-i deşt-i ġam oldum ki benüm
Dāmenüm farḳ idemez kimse girībānum ile

195. **ki:**
Gazel 448
Mısra: **7**
Ki bağlacı.
Ne sevdādur ki fikr-i kākül-i dildār ile her dem
Ṭabībān cān atar gül-geşt-i ṣaḥn-ı sünbülistāna

196. **ki:**
Gazel 448
Mısra: **12**
Ki bağlacı.
Bu bāzāruñ ser-āmed müşterīsi şimdi ben oldum
Ki naḳd-i ʿaḳlı ṣarf itmek murādum cümle ḫūbāna

197. **ki:**
Gazel 454
Mısra: **12**
Ki bağlacı.
ʿĀşıḳ-ı şūrīde-ḥāle ḳaṣd-ı mekr eyler raḳīb
Gör ki şeyṭānı musallaṭ olmış insān üstüne

198. **ki:**
Gazel 456
Mısra: **17**
Ki bağlacı.
Kerīm odur ki mücāzāt-ı ʿafv ide ḫaṣma
Felek müsāʿade-i intiḳām virdükçe

199. **ki:**
Gazel 457
Mısra: **13**
Ki bağlacı.
Nefs ü hevā ki düşmen-i dīrīnedür saña
Ruḫsat virür mi ʿāḳıl olan hīç ʿadūsına

200. **ki:**
Gazel 463
Mısra: **7**
Ki bağlacı.
Ẓannum bu ki cāh-ı feleke raġbeti ḳalmaz
Maḳṣūdına bī-çāre göñül nāʾil olursa

201. **ki:**
Gazel 464
Mısra: **5**
Ki bağlacı.
Beni hecr-i ḫayālüñ şöyle meftūn itdi ki her dem
Arar naḳş-ı cemālüñ çeşm-i dil kāşāne kāşāne

202. **ki:**
Gazel 464
Mısra: **12**
Ki bağlacı.
Girībānum alur dest-i taḥayyür yāda geldükçe
O ṣoḥbetler ki itdüm yār ile rindāne rindāne

203. **ki:**
Gazel 467
Mısra: **8**
Ki bağlacı.
Niṣār-ı maḳdem-i nāzuñ olurdı cevher-i cān
Eger ki Yūsuf-ı ḥüsnüñ çıḳaydı bāzāra

204. **ki:**
Gazel 468
Mısra: **1**
Ki bağlacı.
Ṣabā eger ki varursañ ḥarīm-i dil-dāra
Duʿālar it yüri benden o māh-ruḫ-sāra

205. **ki:**
Gazel 472
Mısra: **7**
Ki bağlacı.
Kime keşf eyleyem rāzum ki yār-ı ġam-güsārum yoḳ
Muḳābil olmadum ʿālemde ben bir hem-dem-i ʿışḳa

206. **ki:**
Gazel 474
Mısra: **4**
Ki bağlacı.
Ḳaṣd-ı dile tīr-i nigehin itmede per-tāb
Ṣanmañ ki baña ẕerre ḳadar eyler imāle

207. **ki:**
Gazel 475
Mısra: **7**
Ki bağlacı.
Gel gel ki helāk itdi beni tīġ-ı taḥassür
Bīhūde gel ey ḫūnī yeter girme vebāle

208. **ki:**
Gazel 478
Mısra: **9**
Ki bağlacı.
İnṣāfa gel yeter ki Naḥīfī-i zāruñı
Āzürde eyledüñ sitem-i bī-ḥisāb ile

209. **ki:**
Gazel 479
Mısra: **1**
Ki bağlacı.
Sāḳī ki geldi meclise cām-ı şarāb ile
Germ itdi devr-i ṣoḥbetümüz āb ü tāb ile

210. **ki:**
Gazel 483
Mısra: **5**
Ki bağlacı.
Renciş-i zaḫmın görüp bildüm ki üstād-ı ḳażā
Ḫūn-ı ʿāşıḳdan ṣu virmiş ḫançer-i ser-tīzüñe

211. **ki:**
Gazel 484
Mısra: **4**
Ki bağlacı.
Yüz biñ ʿilāc olursa degül ḳābil-i neşāṭ
Ġamdan o dil ki ʿışḳ ile vāreste olmaya

212. **ki:**
Gazel 484
Mısra: **8**
Ki bağlacı.
Mānend-i seyl vaḳf-ı şitāb-ı zevāl olur
Bir devletüñ ki cünbişi āheste olmaya

213. **ki:**
Gazel 484
Mısra: **11**
Ki bağlacı.
Kāmil olur ki Ḫāliḳına ittikāl idüp
Rabṭ-ı derūnı āḫara peyveste olmaya

214. **ki:**
Gazel 484
Mısra: **17**
Ki bağlacı.
Ṣoḥbet odur ki ṭarḥ-ı süḫan dil-güşā ola
Her lafẓ içinde bir iki üç neste olmaya

215. **ki:**
Gazel 484
Mısra: **20**
Ki bağlacı.
Fikr eyle dest-bürd-i ḫazānı bu bāġda
Destüñde ṭut ki bir iki gül-deste olmaya

216. **ki:**
Gazel 487
Mısra: **4**
Ki bağlacı.
Nesīb-i ʿırḳ-ı aṣālet ḥabīb-i mülk-i şeref
Ki oldı ẓāhir ü ferḫunde nisbet-i nesebi

217. **ki:**
Gazel 495
Mısra: **14**
Ki bağlacı.
Ḳıyās itmeñ benüm miḳyās-ı Nīle çeşm-i giryānum
Ki pinhān eyledüm ben ḳaṭre-i eşkümde deryāyı

218. **ki:**
Gazel 499
Mısra: **2**
Ki bağlacı.
Göñül bir āfet-i meh-rūnuñ oldı şeydāsı
Ki mihre ġıbṭa virür reng-i rūy-ı raʿnāsı

219. **ki:**
Gazel 499
Mısra: **5**
Ki bağlacı.
Ḫaẕer ki miḥnet ile lām ider elüf ḳaddüñ
Belā-yı cāndur o şūḫuñ o ḳadd-i bālāsı

220. **ki:**
Gazel 504
Mısra: **7**
Ki bağlacı.
Sāḳī yetiş ki cürʿa-keşān-ı maḥabbeti
Öldürdi işte zāhid-i ḫuşḳüñ riyāları

221. **ki:**
Gazel 504
Mısra: **12**
Ki bağlacı.
Erbāb-ı ʿışḳa zāhid ider ṭaʿn-ı bī-şümār
Bilmez ki her sözinde şayılmaz ḫaṭāları

222. **ki:**
Gazel 507
Mısra: **3**
Ki bağlacı.
Şehr-i ʿışḳ öyle degüldür ki anuñ ṣubḥ u mesā
Ḫavf-i aʿdā ile mesdūd ola dervāzeleri

223. **ki:**
Gazel 507
Mısra: **5**
Ki bağlacı.
Öyle gül-çehreye cān naḳdi fedādur ki anuñ
Ḥüsn ü ānında ola ġāliye vü ġāzeleri

224. **ki:**
Gazel 508
Mısra: **4**
Ki bağlacı.
Nigāh-ı ʿişvesi itdi ifāde ġamzesine
O nükteler ki o şīrīn edāya söylendi

225. **ki:**
Gazel 518
Mısra: **9**
Ki bağlacı.
Derdümi ṣorma Nahīfī ki ġarīb illerde
Ḳalmadı miḥnet ile tāb ü tüvānum şimdi

226. **ki:**
Gazel 520
Mısra: **9**
Ki bağlacı.
Nahīfī ben ki Şīrāz-ı süḫanda reşk-i ʿUrfī'yem
ʿAceb mi baña teslīm olsa Rūmuñ ḫod-pesendānı

227. **ki:**
Gazel 522
Mısra: **7**
Ki bağlacı.
Ḥased ki cismüñe şevḳ ile rūy-māl iderek
O pīrehen sürer ancaḳ senüñ ṣafālaruñı

228. **ki:**
Gazel 524
Mısra: **7**
Ki bağlacı.
Niçe demdür ki ben de pāy-māl-i ḥasretem böyle
Benüm dest-i ümmīdüm ol ḳad-i bālāya degmez mi

229. **ki:**
Gazel 525
Mısra: **2**
Ki bağlacı.
Sirişk-i çeşm-i ḫūnīnüm dil-i nālāna kār itdi
Ki ol rind-i mey-āşāma iki peymāne kār itdi

230. **ki:**
Gazel 525
Mısra: **8**
Ki bağlacı.
Meded ʿarż itme ḫālüñ cennet-i ḥüsnüñde ʿuşşāḳa
Bilürsin Ādeme cānā ki ol bir dāne kār itdi

231. **ki:**
Gazel 526
Mısra: **14**
Ki bağlacı.
Yeter fāş-ı maḥabbet keşf-i rāz itme ḫamūş ey dil
Ki zīrā ehl-i ʿışḳuñ sözleri efsānedür şimdi

232. **ki:**
Kaside 1
Mısra: **59**
Ki bağlacı.
Ḳalbüñi ṣāf it ki teẕhīb idesin aḫlāḳuñı
İḫtilāf-ı levne tābiʿdür bilürsin āb ü tāb

233. **ki:**
Kaside 3
Mısra: **107**
Ki bağlacı.
Baḥr-ı ġufrānuñ o deryā-yı keremdür ki anuñ
Ḳaṭresi olmaġa yoḳ ḥaddi yem-i ʿummānuñ

234. **ki:**
Kaside 5

Mısra: **101**
Ki bağlacı.
Budur ümmīdüm ki āḫir
bāʿiş-i raḥmet ola
Ben güneh-kāra bu evṣāf-ı
saʿādet-intihā

235. **ki:**
Kaside 5
Mısra: **143**
Ki bağlacı.
Budur ümmīdüm ki
maḥrūm-ı şefāʿat olmaya
Āsitān-ı şefḳatüñde ben
ġarīb ü mübtelā

236. **ki:**
Kaside 6
Mısra: **15**
Ki bağlacı.
Devlet anuñ ki ʿışḳun ile
āşinā olup
Fikr-i viṣālüñ eyleye endīşe
rūz u şeb

237. **ki:**
Kaside 6
Mısra: **25**
Ki bağlacı.
Şermendeyem ki ṭāʿat-i
Ḥaḳḳ u resūlde
Yoḳ bir ʿamel ki ola ʿalā
fevk mā veceb

238. **ki:**
Kaside 6
Mısra: **26**
Ki bağlacı.
Şermendeyem ki ṭāʿat-i
Ḥaḳḳ u resūlde
Yoḳ bir ʿamel ki ola ʿalā
fevk mā veceb

239. **ki:**
Kaside 6
Mısra: **34**
Ki bağlacı.
Ḥaddüm degül egerçi senüñ
vaṣfuñ eylemek
Meʾmūl odur ki raḥmet-i
Ḥaḳḳa ola sebeb

240. **ki:**
Kaside 8
Mısra: **3**
Ki bağlacı.
Bu ne ḥikmet ki olur reh-
zen-i ʿaḳl-i ḥükemā
Bu ne ḳudret ki ider çeşm-i
ʿuḳuli bīdār

241. **ki:**
Kaside 8
Mısra: **4**
Ki bağlacı.
Bu ne ḥikmet ki olur reh-
zen-i ʿaḳl-i ḥükemā
Bu ne ḳudret ki ider çeşm-i
ʿuḳuli bīdār

242. **ki:**
Kaside 8
Mısra: **57**
Ki bağlacı.
O şeh-i muḫteşem-i mülk-i
risālet ki aña
Niçe şāhān-ı cihān
olmadadur bende güẕār

243. **ki:**
Kaside 8
Mısra: **82**
Ki bağlacı.
Şeref-ārā-yı cihān
yaʿnī Cenāb-ı Ṣıddīḳ
Ol ki faḫr-ı rusüle olmış idi
hem-reh-i ġār

244. **ki:**
Kaside 8
Mısra: **98**
Ki bağlacı.
Eyleyüp serlerini luṭf ile
teslīm-i ḳażā
İtdiler yaʿnī ki tevdīʿ-i cihān-
ı mekkār

245. **ki:**
Kaside 8
Mısra: **103**
Ki bağlacı.
Sensin ol pādişeh-i mülk-i
siyādet ki senüñ
Oldı ḫūrşīd-i felek sāyeñe
taḫt-ı zer-kār

246. **ki:**
Kaside 8
Mısra: **105**
Ki bağlacı.
Sensin ol server-i ʿālem ki
olur ḳurṣ-ı hilāl
Ḫalḳınuñ efserine bir zer-i
pākīze-ʿayār

247. **ki:**
Kaside 8
Mısra: **135**
Ki bağlacı.
Peyker-i maʿnī görünmez ki
getürdi gerdūn
Gerd-i miḥnet ile mirʾāt-ı
derūna jengār

248. **ki:**
Kaside 8
Mısra: **187**
Ki bağlacı.
Gülşen-i kūyuña vāṣıl ola
cāʾiz ki göñül
Aġlasun dīde ḳo ʿışḳuñla
miṣāl-i enhār

249. **ki:**
Kaside 8
Mısra: **199**
Ki bağlacı.
Ḳand-i evṣāfını bir dil ki
tanaġġum eyler
Fikr ü ẕikrüñ ide kām-ı dilini
şīrīn kār

250. **ki:**
Kaside 8
Mısra: **202**
Ki bağlacı.
Pādişāhā benem ol ṭūtī-i şīrīn
lehce
Ki olur ṭabʿumuñ āşüftesi
ḥüsn-i güftār

251. **ki:**
Kaside 8
Mısra: **227**
Ki bağlacı.
Kāşif-i nükte-i esrār-ı
meʿānī ki menem
Ḫükemā müşkilini benden
ider istifsār

252. **ki:**
Kaside 8
Mısra: **251**
Ki bağlacı.
Feyż-i naʿtüñle niyāzum bu
ki tā maḥşere dek
Taşliye-ḫ∨ān ola ḳabrümde
daḫi cism-i nizār

253. **ki:**
Kaside 8
Mısra: **255**
Ki bağlacı.

Bende-i ḫalḳa-be-gūş-ı şeh-i ʿālem ki menem
Çoḳ mıdur olsam eger tevsen-i āmāle süvār

254. **ki:**
Kaside 8
Mısra: **266**
Ki bağlacı.
Dest-gīr ol bu Naḥīfî ḳuluña sulṭānum
Ki ol üftādeye āsān ola kār-ı düşvār

255. **ki:**
Kaside 8
Mısra: **267**
Ki bağlacı.
Behre-yāb eyle ki bir bende-i nā-çāruñdur
Ḳalmasun ḫāk-i meẕelletde ġarīb ü ġam-ḫ∨ār

256. **ki:**
Kaside 8
Mısra: **275**
Ki bağlacı.
Ecr-i naʿtüñle ümmīdüm bu ki ṭabʿ-ı pāküm
Yevm-i maḥşer idem ārāyiş-i germ-i bāzār

257. **ki:**
Kaside 8
Mısra: **277**
Ki bağlacı.
Niçe mümkin ki ola naʿt-i şerīfüñ tekmīl
Ṭutalum nāṭıḳa-i ṭabʿum idermiş tekrār

258. **ki:**
Kaside 8
Mısra: **279**
Ki bağlacı.
Ben ne ḫākem ki senüñ medḥüñe şāyeste olam
Ne gedāyam ki idem naʿt-i şerīfüñ işʿār

259. **ki:**
Kaside 8
Mısra: **280**
Ki bağlacı.
Ben ne ḫākem ki senüñ medḥüñe şāyeste olam
Ne gedāyam ki idem naʿt-i şerīfüñ işʿār

260. **ki:**
Kaside 8
Mısra: **281**
Ki bağlacı.
Ġaraż oldur ki olam bendelerüñden maʿdūd
Olıcaḳ ʿarṣa-i dīvān-ı Ḫudāya iḥżār

261. **ki:**
Kaside 9
Mısra: **1**
Ki bağlacı.
Ol güni görsem ki ʿazm-i kūy-ı cānān eylesem
Ravża-i pāk-i Ḥabību'llāhı seyrān eylesem

262. **ki:**
Kaside 12
Mısra: **1**
Ki bağlacı.
El-minnetü li'llāh ki yine devr-i zamāne
Teşrīf-i meh-i rūze ile döndi cināne

263. **ki:**
Kaside 12
Mısra: **19**
Ki bağlacı.
Biñ ḥamd iderem Ḥaḳḳa ki ey şehr-i mübārek
Ser-māye-i şevḳ oldı ḳudūmuñ dil ü cāna

264. **ki:**
Kaside 12
Mısra: **21**
Ki bağlacı.
Ol ẕevḳ u ṣafālar ki olur sende nümāyān
Dād-āver olur zümre-i gūyān-ı emāna

265. **ki:**
Kaside 12
Mısra: **37**
Ki bağlacı.
Şāhenşeh-i ʿālem ki anuñ ẕāt-ı şerīfi
Oldı ṣadef-i ʿizzete çün dürr-i yegāne

266. **ki:**
Kaside 12
Mısra: **59**
Ki bağlacı.
Ancaḳ bu ki elfāẕ-ı perīşānumı itdüm
Der-gāhına ʿarż itmege aḥvāli bahāne

267. **ki:**
Kaside 12
Mısra: **69**
Ki bağlacı.
Mest it beni ol meyle ki yoḳ renc ü humārı
Her ḳaṭresini neşve-dih it rūḥ-ı revāna

268. **ki:**
Kaside 13
Mısra: **15**
Ki bağlacı.
Per-i şāhīn-i ḳudsīdür ki oldı lā-mekān-pervāz
O müjgān-ı dil-ārālar o çeşm-i dūr-bīn üzre

269. **ki:**
Kaside 13
Mısra: **29**
Ki bağlacı.
Sen ol şehsin ki teʾsīr-i firāḳ-ı ḫiẕmet-i pāküñ
Ciger-ḫūn oldı ceẕʿu'n-naḫl feryād ü ḥanīn üzre

270. **ki:**
Kaside 13
Mısra: **36**
Ki bağlacı.
Kemāl-i şerʿ-i pāküñ nesḫ-i edyān eyledi cümle
Ḫaḳīḳatde muḳarrerdür ki dīn olmaz bu dīr üzre

271. **ki:**
Kaside 13
Mısra: **38**
Ki bağlacı.
Senüñ aḥbāb u aʿdā ḥiṣṣe-mend-i ḫ∨ān-ı luṭfuñdur
Ki raḥmetdür vücūduñ müʾminīn ü müşrikīn üzre

272. **ki:**
Kaside 13
Mısra: **65**
Ki bağlacı.
Ḫudāya ḥamd ü şükr olsun ki feyż-i ḫiẕmet-i naʿtüñ

Şeref-baḫşā-yı iḳbāl oldı ben
ʿabd-i kemīn üzre

273. **ki:**
Kaside 19
Mısra: **55**
Ki bağlacı.
Ḳahramān-ṣavlet ki teʾs̱īri
ṣaḥīl-i raḫşınuñ
Maẓhar-ı teb-lerze-i evhām
ider şīr-i neri

274. **ki:**
Kaside 19
Mısra: **65**
Ki bağlacı.
Sen o şāhenşāh-ı aʿẓamsın ki
ḳılsañ iltifāt
Şāh ider dünyāya luṭfuñ bir
gedā-yı aḥḳarı

275. **ki:**
Kaside 21
Mısra: **5**
Ki bağlacı.
Sābıḳān ḳaṣr-ı Ḫavernāḳ ile
cevsaḳ ki dinür
Oldılar pā-zede-i şevketi
Saʿd-ābāduñ

276. **ki:**
Kaside 22
Mısra: **19**
Ki bağlacı.
Ki böyle bir sütūde vaṣfı
tevkīl eyledi ṣadra
Zihī tevfīḳ-i
Rabbānī ziḥī ilhām-ı dānāyī

277. **ki:**
Kaside 22
Mısra: **57**
Ki bağlacı.
Ki ḥükkām oldı mülhim
iştibāh-ı sırr-ı ġayb itme
Delīl ister iseñ eyler tecāvüz
ʿadd ü iḥṣāyı

278. **ki:**
Kaside 23
Mısra: **4**
Ki bağlacı.
Var ey āh-ı seḥer hecr ile
giryān oldıġum naḳl it
Ki çeşm-i bī-emān-ı yāra
raḥminden bükā gelsün

279. **ki:**
Kaside 24
Mısra: **5**
Ki bağlacı.
Zihī ṣafvet ki tāb-ı incilādan
çehre-i ḥūrşīd
İder ʿarż-ı cemāl āyīne-i
gerdūn-ı gerdāna

280. **ki:**
Kaside 24
Mısra: **16**
Ki bağlacı.
Semiyy-i mefḫar-ı ʿālem
Cenāb-ı Muṣṭafā Paşa
Ki olmışdur vücūd-ı pāki
maẓhar luṭf-ı Yezdāna

281. **ki:**
Kaside 24
Mısra: **20**
Ki bağlacı.
Münevver eyledi bezm-i
cihānı şuʿle-i luṭfı
Bi-ḥamdi'llāh ki ḥācet
ḳalmadı şemʿ-i fürūzāna

282. **ki:**
Kaside 24
Mısra: **47**
Ki bağlacı.
Sen ol rūşen-żamīr āyīne-
ṣafvetsin ki her laḥẓa
Virür ʿaḳl-ı selīmüñ ḥayret
Eflāṭūn-ı Yūnāna

283. **ki:**
Kaside 25
Mısra: **41**
Ki bağlacı.
Sen o feṭḥ ü ġazā ki itmiş
idüñ
Vaṣfını defter-i kemāl itdüm

284. **ki:**
Kaside 26
Mısra: **20**
Ki bağlacı.
Teġāfül eyleme kim dār-ı
imtiḥāndur bu
Eger ki dāʾ ü devādur eger ki
faḳr u ġınā

285. **ki:**
Kaside 26
Mısra: **20**
Ki bağlacı.
Teġāfül eyleme kim dār-ı
imtiḥāndur bu
Eger ki dāʾ ü devādur eger ki
faḳr u ġınā

286. **ki:**
Kaside 26
Mısra: **22**
Ki bağlacı.
Meşiyyet-i ezelī böyle iḳtiżā
itmiş
Ki münkeşif ola eżdādı ile
hep eşyā

287. **ki:**
Kaside 26
Mısra: **34**
Ki bağlacı.
Vücūd-ı pākine mīrās̱dur ʿaṭā
itmek
Ki ḫānedān u vezāretde buldı
neşv ü nemā

288. **ki:**
Kaside 26
Mısra: **66**
Ki bağlacı.
Degül mi meymenet-i ẕātı
faẕ̇l-ı Rabbānī
Ki oldur feṭḥ-i Saḳız
himmetiyle çehre-nümā

289. **ki:**
Kaside 26
Mısra: **68**
Ki bağlacı.
Vücūd-ı luṭf-ı ilāhī degül
midür ḫalḳa
Ki emn-i ʿāleme vābeste
himmeti maḥżā

290. **ki:**
Kaside 26
Mısra: **97**
Ki bağlacı.
Ki ḫalḳ-ı ʿālem idüp ittifāḳ-ı
yek-cihetī
Medāyiḥ-i ṣıfatuñ eylemekde
ser-tā-pā

291. **ki:**
Kaside 26
Mısra: **104**
Ki bağlacı.
Egerçi ḳudret-i güftār
ḳalmadı bende
Ki lāl-i bī-dil ü bī-nuṭḳ-ı
ḥasretden gūyā

292. **ki:**
Kaside 26
Mısra: **115**
Ki bağlacı.
Ben ol ḫarābe-nişīn-i ġamem ki çün Mecnūn
Bir oldı kūçe-i şehr ile sāḥa-i ṣaḥrā

293. **ki:**
Kaside 26
Mısra: **124**
Ki bağlacı.
Ne cemʿ-i ḫāṭıra imkān ne fikr-i naẓma mecāl
Ḫudā bilür ki beni ḥayret itdi istīlā

294. **ki:**
Kaside 26
Mısra: **126**
Ki bağlacı.
Kemāl-i ḥüzn ü melāl ile bī-ṣuʿūr oldum
Ki ʿaḳlum aldı bu dārū-yı telḫ-i hūş-rübā

295. **ki:**
Kaside 26
Mısra: **174**
Ki bağlacı.
O deñlü eyledi tażyīḳ ḫāne ḳaydı beni
Ki eyler oldı göñül zīr-i ḫāki istidʿā

296. **ki:**
Kaside 26
Mısra: **185**
Ki bağlacı.
Ümmīd odur ki bu mecmūʿ-ı ḫayra ġālibdür
Bu ḳavli reʾy-i sedīdüñden eyle istiftā

297. **ki:**
Kaside 26
Mısra: **187**
Ki bağlacı.
Ki bir teveccüh ile defʿ olur ġumūm u hümūm
Güşāde-ḫāṭır ola bunca bendegān-ı Ḫudā

298. **ki:**
Kaside 26
Mısra: **209**
Ki bağlacı.
ʿİnāyet-i vüzerādur sebeb ki żabṭ oldı
Ṣaḥāyif üzre nuʿūt-ı meḥāsin-i ḳudemā

299. **ki:**
Kaside 26
Mısra: **213**
Ki bağlacı.
Eger ki Bāḳī-i siḥr-āşinā eger Nefʿī
Netīce cümle meşāhīr-i zümre-i şuʿarā

300. **ki:**
Kaside 26
Mısra: **238**
Ki bağlacı.
Degül ḳaṣīde bu ancaḳ kelām-ı mevzūndur
Ki oldı ḥāṣıl-ı mażmūnı ḥālüm inbā

301. **ki:**
Kaside 26
Mısra: **258**
Ki bağlacı.
Ḳarīn-i ʿilm-i şerīfüñ ḥikāyet-i Hārūn
Ki rüşd-i ṭabʿ ile olmışdı erşedü'l-ḫulefā

302. **ki:**
Kaside 26
Mısra: **260**
Ki bağlacı.
Gelüp ḥużūrına nā-gāh bir gedā-yı faḳīr
O dem ki ḥilye-i faḫr-ı cihānı şundı aña

303. **ki:**
Kaside 27
Mısra: **40**
Ki bağlacı.
Şuʿle-i mekremetüñde mütemeyyiz oldı
Ḥamdü li'llāh ki hele mertebe-i ẓulmet ü nūr

304. **ki:**
Kaside 27
Mısra: **92**
Ki bağlacı.
Nüsḫa-i midḥat-i ẕātuñda bu taḳrīb ile ben
Ġaraż oldur ki idem maʿẕeret-i sehv ü ḳuṣūr

305. **ki:**
Kaside 27
Mısra: **144**
Ki bağlacı.
Var mı inṣāf idelüm sencileyin bir memdūḥ
Ki ola şevket-i ḥükmi sebeb-i defʿ-i fücūr

306. **ki:**
Kaside 27
Mısra: **161**
Ki bağlacı.
Bir duʿā ḳıl ki diyüp ṣıdḳ ile her dem āmīn
Ṭaleb-i ḥüsn-i ḳabūl ide inās ile ẕükūr

307. **ki:**
Kaside 28
Mısra: **1**
Ki bağlacı.
Ben ol mestāne-i ʿışḳam ki ḫūn-ı dil-şarābumdur
Bu bezme neşve-i ġam sāḳī-i āteş-niḳābumdur

308. **ki:**
Kaside 28
Mısra: **17**
Ki bağlacı.
O bārān-ı füyūżāt-ı meʿānīyem ki ʿālemde
Benüm dūd-ı siyāh-ı āh-ı ḫūn-pāşuma seḥābumdur

309. **ki:**
Kaside 28
Mısra: **32**
Ki bağlacı.
ʿAceb mi bu dil-i ẓulmet-nişīnüm şuʿle-dār olsa
Şuʿāʿ-ı şemʿa-i bezmi ki reşk-i māh-tābumdur

310. **ki:**
Kaside 28
Mısra: **38**
Ki bağlacı.
Ḫudā ol ẕāt-ı pāke bir ṣalābet eylemiş iḥsān
Ki raḫşende cemāl-i behceti feyż-iktisābumdur

311. **ki:**
Kaside 28
Mısra: **64**
Ki bağlacı.
Ṣafā-yı intisābuñla vaṭandur baña bu ġurbet
Ki mesken nisbet-i luṭfuñla cāy-ı ictināb̲umdur

312. **ki:**
Kıt'a 4
Mısra: **4**
Ki bağlacı.
Maʿnā-yı ḥüsni fehm olınup oldı bī-bedel
Türkīye oldı terceme gūyā ki bir kitāb

313. **ki:**
Kıt'a 8
Mısra: **1**
Ki bağlacı.
Āsumān üzre ol zamān ki senüñ
Oldı ṣaḳ bir işāretüñle ḳamer

314. **ki:**
Kıt'a 8
Mısra: **3**
Ki bağlacı.
Sebeb oldur ki ey Ḥabīb-i Ḫudā
Faḫr idüp ḳıldı ḫiz̲metüñ ber-ser

315. **ki:**
Kıt'a 9
Mısra: **1**
Ki bağlacı.
Devlet anuñ ki cihānda es̲er-i ḫayr ḳodı
Es̲eri olmayanuñ gör ki yerinde yel eser

316. **ki:**
Kıt'a 24
Mısra: **1**
Ki bağlacı.
On nefer kimse ki cennetle mübeşşer oldı
Saña naẓm eyleyeyüm tā ola ḥıfẓı āsān

317. **ki:**
Kıt'a 24
Mısra: **3**
Ki bağlacı.
Ki Ebūbekr ü ʿÖmerdür daḫi ʿOs̲mān u ʿAlī
Hem daḫi Saʿd u Saʿīd ü daḫi ʿAbdu'r-raḥmān

318. **ki:**
Kıt'a 25
Mısra: **3**
Ki bağlacı.
Budur ẓannum ki ey āṣūb-ı devrān
Meger ʿāṣıḳlaruñ taʿdād idersin

319. **ki:**
Kıt'a 27
Mısra: **2**
Ki bağlacı.
Devlet-i ḥüsnüñde lāyıḳ mıdur ey ṣāh senüñ
Ki beni cevr ile maḥrūm-ı vefā eylersin

320. **ki:**
Kıt'a 28
Mısra: **6**
Ki bağlacı.
Zencīr ṣanma pāyuña bend-i girān olan
Zülfüñ cezāsıdur ki ṭolaşdı ayaġuña

321. **ki:**
Kıt'a 34
Mısra: **4**
Ki bağlacı.
Seng-i sitemin yār dirīġ eyledi bizden
Çıḳmaz ḳula şimden girü beñzer ki ʿulūfe

322. **ki:**
Kıt'a 36
Mısra: **4**
Ki bağlacı.
Nedür ol āb-ı firāvān-ı revān-baḫş-ı revān
Ki olur ḳaṭresi tefrīḥ-i ḳulūba bādī

323. **ki:**
Kıt'a 37
Mısra: **4**
Ki bağlacı.
Vaḳt-i ifṭār temāşāsı cemālüñle senüñ
ʿĀṣıḳa her gice gūyā ki şeb-i Ḳadr oldı

324. **ki:**
Kıt'a 41
Mısra: **1**
Ki bağlacı.
On nefer kimse ki cennetle mübeşşer oldı
Ki Ebūbekr ü ʿÖmerdür daḫi ʿOs̲mān u ʿAlī

325. **ki:**
Kıt'a 41
Mısra: **2**
Ki bağlacı.
On nefer kimse ki cennetle mübeşşer oldı
Ki Ebūbekr ü ʿÖmerdür daḫi ʿOs̲mān u ʿAlī

326. **ki:**
Kıt'a 45
Mısra: **3**
Ki bağlacı.
Bir çemen-ṣuffe-i dil-keş ki naẓīri nā-yāb
Bī-bedel cāy-ı ṣafā kim aña olmaz s̲ānī

327. **ki:**
Matla 6
Mısra: **2**
Ki bağlacı.
Remedden çeşm-i ḫūn-rīzüñ ḳızarmış gül-i raʿnā ey
Yine beñzer ki irmiş saña zaḫm-ı dīde-i aʿdā

328. **ki:**
Matla 10
Mısra: **2**
Ki bağlacı.
Ḳıl resūle ṣalavāt eyledigüñ demde duʿā
Ki ṣalāt ile olur feyż-i ḳabūl-i mevlā

329. **ki:**
Matla 64
Mısra: **2**
Ki bağlacı.
Evvelīn-i nıṣf-ı Muḥammed ile āḫirdeki med
Buna dāl oldı ki sensin bize maḥşerde meded

330. **ki:**
Matla 65

Mısra: **1**
Ki bağlacı.
Ser ü rīşümde benüm ṣanma ki ṣeyb oldı bedīd
Dūd-ı āhum daḫi pīr oldı degül mūy-ı sefīd

331. **ki:**
Matla 75
Mısra: **2**
Ki bağlacı.
Sevād-ı çeşmüñe ḥurmet neden tā böyle ḥāʾildür
Senüñ beñzer ki çeşmüñ ey cefā-ḫū ḳana māʾildür

332. **ki:**
Matla 86
Mısra: **1**
Ki bağlacı.
Ḫālden ḫālī görüp ṣanmañ ki nā-merġūbdur
Levḥ-i ḥüsni ol mehüñ bir bī-nuḳaṭ mektūbdur

333. **ki:**
Matla 107
Mısra: **1**
Ki bağlacı.
Ḳays dirmiş ki bu ʿışḳ ādemi dīvāne ider
Belī bu ḍarb-ı meṣeldür deliden uṣlu ḫaber

334. **ki:**
Matla 116
Mısra: **2**
Ki bağlacı.
Bilse ʿaceb mi fenn-i cefāyı o ṣīvekār
Üstād önünde
ḫaylī zamandur ki diz çöker

335. **ki:**
Matla 179
Mısra: **2**
Ki bağlacı.
Aḥcār iderdi saña ṣalāt ile iḥtirām
Ṭaşdan beterdür ol ki saña itmeye selām

336. **ki:**
Matla 189
Mısra: **2**
" Ki bağlacı".
O gül-i ter ola pejmürde-i teʾṣīr-i ḫazān
Ki ṭuta bülbüli zāġ-ı siyeh ile yeksān

337. **ki:**
Matla 213
Mısra: **2**
Ki bağlacı.
Niçün eyler ḥaẕer meh-pāreler ʿuṣṣāḳ-ı zārından
ʿAcebdür bu ki ṣayyād iḥtirāz ide şikārından

338. **ki:**
Matla 234
Mısra: **2**
Ki bağlacı.
Olur sūzān ḳarīb oldıḳça şemʿ-i bezme pervāne
Yaḳīn bildüm ki āteşdür netīce ḳurb-ı cānāne

339. **ki:**
Matla 252
Mısra: **2**
Ki bağlacı.
Ey pādişeh-i kişver-i levlāk n'olaydı
Ol yer ki başarduñ gözümüñ nūrı olaydı

340. **ki:**
Matla 263
Mısra: **2**
Ki bağlacı.
Hecr-i ebrūsı hilāl itdi vücūd-ı bedri
Bir güzeldür ki o meh-pāre bilinmez ḳadri

341. **ki:**
Matla 269
Mısra: **2**
Ki bağlacı.
Defʿ-i ġamdur diyü nūş itme ṣaḳın cām-ı Cemi
Ki ġamuñdan daḫi efzünter olur ṣoñra ġamı

342. **ki:**
Murabba 9
Mısra: **7**
Ki bağlacı.
Ki sensin erḥam ü ekrem
Sen iḥsān eyle yā Allāh

343. **ki:**
Murabba 11
Mısra: **10**
Ki bağlacı.
Ne ʿālī rütbesin ḫaḳḳā
Ki olduñ cümle aʿlā

344. **ki:**
Rübai 20
Mısra: **3**
Ki bağlacı.
Sen öyle Kerīmsin ki itdükde murād
Bir ẕerreye ḫūrşīdi idersin iʿṭā

345. **ki:**
Rübai 27
Mısra: **3**
Ki bağlacı.
ʿİsā-nefesem ki feyż-i güftārum ile
Maʿnīde niçe mürdeler itdüm iḥyā

346. **ki:**
Rübai 41
Mısra: **1**
Ki bağlacı.
Şol dem ki ḫiṭāb-ı - ola nidā
Gözlerden ola bu nefs ü ten nā-peydā

347. **ki:**
Rübai 49
Mısra: **2**
Ki bağlacı.
Ol yāver-i dīn dāver-i ferḫunde-cenāb
Yaʿnī ki Cenāb-ı ʿÖmerü'bni'l-Ḫaṭṭāb

348. **ki:**
Rübai 53
Mısra: **3**
Ki bağlacı.
Çoḳ ḳulda recā gerçi ki mevlāsından
Taḥṣīl-i rıża oldı recā-yı aġleb

349. **ki:**
Rübai 67
Mısra: **3**
Ki bağlacı.
Ol ġār-ı dil-ārāyı ki teşrīf itdüñ
Müjgānum anuñ ḫākine olsun çārūb

350. **ki:**
Rübai 104
Mısra: **4**
Ki bağlacı.
Encāmı ḥisāb ile ʿaẕāb olmış iken
Ḥāşā ki ola devlet-i dünyā devlet

351. **ki:**
Rübai 107
Mısra: **3**
Ki bağlacı.
Mesʾūl ü niyāzum bu ki her kārumda
Fażluñla baña hidāyet ü tevfīḳ it

352. **ki:**
Rübai 110
Mısra: **3**
Ki bağlacı.
Sensin sen o ser-māye-i raḥmet ki ezel
Ḫaḳḳ itdi seni cümle cihāna mebʿūṯ

353. **ki:**
Rübai 117
Mısra: **2**
Ki bağlacı.
Ol merdüm-i ḫāṣ u maẓhar-ı fevz ü felāḥ
Yaʿnī ki
Ebūʿ Ubeydetü'bni'l-Cerrāḥ

354. **ki:**
Rübai 118
Mısra: **1**
Ki bağlacı.
Bir dilde ki ʿışḳuñla ola feyż-i fütūḥ
Reşk eyler anuñ pertevine ṣafvet-i Nūḥ

355. **ki:**
Rübai 123
Mısra: **3**
Ki bağlacı.
İcmāl-i süḫan budur ki cümle eşyā
Rabb-i Eḥadüñ ẕikrini eyler taṣrīḥ

356. **ki:**
Rübai 127
Mısra: **1**
Ki bağlacı.
Ol dem ki ṭutup ḥaşri buḫār-ı dūzaḫ
Dehşetle ḫurūş ide şirār-ı dūzaḫ

357. **ki:**
Rübai 134
Mısra: **1**
Ki bağlacı.
Bir dil ki ola vāḳıf-ı sırr-ı tevḥīd
Bī-şübhe ider kesb-i ḥayāt-ı cāvīd

358. **ki:**
Rübai 162
Mısra: **4**
Ki bağlacı.
Der-gāhuña rū-māl naṣīb olmadı āh
Beñzer ki ḫulūṣumda ḳuṣūrum vardur

359. **ki:**
Rübai 164
Mısra: **1**
Ki bağlacı.
Bir ḳul ki ide Ḫāliḳa tefvīż-i umūr
Serrāda vü żarrāda bulur feyż-i sürūr

360. **ki:**
Rübai 167
Mısra: **3**
Ki bağlacı.
Demdür ki olup ʿavn ü ʿināyet der-kār
Müʾminler ola fetḥ ü ẓaferle mesrūr

361. **ki:**
Rübai 169
Mısra: **1**
Ki bağlacı.
Ṣad āh ki ey Rabb-i Kerīm ü Ġaffār
Ol deñlü günāh eylemişem leyl ü nehār

362. **ki:**
Rübai 170
Mısra: **1**
Ki bağlacı.
ʿĀlem ki senüñ bende-i fermānuñdur
Hep maẓhar-ı iḥsān-ı firāvānuñdur

363. **ki:**
Rübai 172
Mısra: **2**
Ki bağlacı.
Ẕātuñda ṣıfātuñda naẓīrüñ yoḳdur
Sulṭān-ı eḥadsin ki vezīrüñ yoḳdur

364. **ki:**
Rübai 177
Mısra: **1**
Ki bağlacı.
Bu dār-ı fenā ki nām aña dünyādur
Gör ṣīġasını müʾennes-i ednādur

365. **ki:**
Rübai 182
Mısra: **4**
Ki bağlacı.
Şīrīnligi taʿḳīb-i ġam ile dehrüñ
Ol şerbete beñzer ki içinde sem var

366. **ki:**
Rübai 188
Mısra: **4**
Ki bağlacı.
Ṭāʿāt-i Ḫudādan beni işġāl itdi
Feryād ki sevdā-yı ḫayāl-i dil-ber

367. **ki:**
Rübai 189
Mısra: **3**
Ki bağlacı.
Gel gel ki şeb-i ġamda firāş-ı ümmīd
Ḫamyāze-keş-i ḥasret-i āġūşuñdur

368. **ki:**
Rübai 190
Mısra: **2**
Ki bağlacı.
Kākülleri sünbüldür o ruḫlar güldür
Bir gül ki ṣafā-baḫş-ı dil-i bülbüldür

369. **ki:**
Rübai 194

Mısra: **1**
Ki bağlacı.
Bir vāḳıʿa gördüm ki ʿaceb ḥikmetdür
Bir ḫ∨āb ki maʿnāsını seni rüʾyetdür

370. **ki:**
Rübai 194
Mısra: **2**
Ki bağlacı.
Bir vāḳıʿa gördüm ki ʿaceb ḥikmetdür
Bir ḫ∨āb ki maʿnāsını seni rüʾyetdür

371. **ki:**
Rübai 203
Mısra: **1**
Ki bağlacı.
Maʿbūdum o Ḥaḳdur ki naẓīri yoḳdur
Sulṭān-ı eḥaddür ki vezīri yoḳdur

372. **ki:**
Rübai 203
Mısra: **2**
Ki bağlacı.
Maʿbūdum o Ḥaḳdur ki naẓīri yoḳdur
Sulṭān-ı eḥaddür ki vezīri yoḳdur

373. **ki:**
Rübai 204
Mısra: **1**
Ki bağlacı.
Bir yerde ki çün āteş ile āb olmaz
Dünyā hevesi ʿārife reh-yāb olmaz

374. **ki:**
Rübai 206
Mısra: **1**
Ki bağlacı.
Yā Rab ne yüzüm var ki idüp sūz u güdāz
Şerm ile ḳılam ʿöẕr-i günāha āġāz

375. **ki:**
Rübai 213
Mısra: **1**
Ki bağlacı.
Bir cān ki senüñ yoluña ḳurbān olmaz
ʿUşşāḳ-ı ciger-ḫūna o cān cān olmaz

376. **ki:**
Rübai 214
Mısra: **2**
Ki bağlacı.
Biz bendelerüz tīr-i ġama āmācuz
Mevlāmuz o Ḥaḳdur ki aña muḥtācuz

377. **ki:**
Rübai 223
Mısra: **1**
Ki bağlacı.
Hengām-ı seḥer ki pür-ḫurūş oldı ḫurūs
Keşf oldı baña lisān-ı ḥāl-i nāḳūs

378. **ki:**
Rübai 226
Mısra: **3**
Ki bağlacı.
Feryād ki her şām ü seḥer bu dil-i zār
Ḥayretle ider geşt-i beyābān-ı heves

379. **ki:**
Rübai 232
Mısra: **1**
Ki bağlacı.
Her ḳanda ki naʿtüñ ola pīrāye-i güş
Raḳṣ-āver olur ʿışḳuñ ile ḫayl-i sürūş

380. **ki:**
Rübai 244
Mısra: **1**
Ki bağlacı.
Ol dem ki olup feyż-i Ḫudādan maḥẓūẓ
ʿIşḳ oldı dil ü cāna recā-yı melḥūẓ

381. **ki:**
Rübai 248
Mısra: **3**
Ki bağlacı.
Ber-vefḳ-ı rıżā yaʿnī ki bī-naḳṣ u ziyād
İtdüñ bize fermān-ı Ḫudāyı teblīġ

382. **ki:**
Rübai 250
Mısra: **3**
Ki bağlacı.
Ḥaḳ ol güni gösterse ki giryān olaraḳ
İtsem Ḥarem-i Kaʿbe-i kūyuñda ṭavāf

383. **ki:**
Rübai 258
Mısra: **3**
Ki bağlacı.
Sensin sen o ḫūrşīd-i saʿādet ki senüñ
Dīdāruña biñ şevḳ ile ʿālem müştāḳ

384. **ki:**
Rübai 268
Mısra: **3**
Ki bağlacı.
Ḥāṣıl bu ki ol serv-i gül-endām ile biz
Şeb-tā-seḥer āġūş-be-āġūş olduḳ

385. **ki:**
Rübai 272
Mısra: **4**
Ki bağlacı.
Reh-yāb olamaz ḳalbe ġam-ı nā-kāmī
Senden ki ola baña ʿaṭā-yı tevfīḳ

386. **ki:**
Rübai 274
Mısra: **4**
Ki bağlacı.
Tā maḥşere dek medḥa olur şāyeste
Her kim ki ola bendesi ol sulṭānuñ

387. **ki:**
Rübai 276
Mısra: **2**
Ki bağlacı.
Taṣdīḳ iderüz risāletin ol māhuñ
Yaʿnī ki Muḥammedü'bni ʿAbdu'llāhuñ

388. **ki:**
Rübai 277
Mısra: **2**
Ki bağlacı.

Ben naʿtine ḳādir degülem ol māhuñ
Yaʿnī ki o peyġām-ber-i ʿālī-cāhuñ

389. **ki:**
Rübai 303
Mısra: **4**
Ki bağlacı.
ʿAcz eder iken cümle edā-yı şükre
Ḳādir ki olur bencileyin ʿabd-i ẕelīl

390. **ki:**
Rübai 312
Mısra: **3**
Ki bağlacı.
Sulṭān u gedā ins ü melek her ne ki var
Muḥtāc senüñ faẕluña fī-külli'l-ḥāl

391. **ki:**
Rübai 318
Mısra: **3**
Ki bağlacı.
Bir gül ki olup zīnet-i bāġ-ı kevneyn
Cibrīl-i Emīn oldı o bāġa bülbül

392. **ki:**
Rübai 330
Mısra: **1**
Ki bağlacı.
Hālā ki düçār-ı ġam-ı her meh-rūyem
Sevdā-zede-i dil-ber-i çār ebrūyem

393. **ki:**
Rübai 333
Mısra: **3**
Ki bağlacı.
Ġam çekme ki ġam āḫiri şādīlikdür
Şād olasın Allāhü Teʿālā aʿlem

394. **ki:**
Rübai 346
Mısra: **4**
Ki bağlacı.
Tesbīḥ ḳılup ḥamdüñ ider her nesne
Eşyā ne ki var vaḥdetüñ eyler īhām

395. **ki:**
Rübai 348
Mısra: **4**
Ki bağlacı.
Yoḳ ḫāṭırumı ṣorar firāş-ı ġamda
Ḥaḳḳā ki ġarīb-i ḫaste vü bīmārem

396. **ki:**
Rübai 351
Mısra: **4**
Ki bağlacı.
İslām ile küfrüñ ḳatı ẓāhir farḳı
Hīç nūra ider ki ġalebe ʿayn-ı ẓalām

397. **ki:**
Rübai 360
Mısra: **4**
Ki bağlacı.
Sen erḥam iken ümmete ey faḫr-ı cihān
Ḥāşā ki olam ben keremüñden maḥrūm

398. **ki:**
Rübai 365
Mısra: **4**
Ki bağlacı.
Rū-mālī-i der-gāhuña ey faḫr-ı cihān
Beñzer ki benüm yoḳ daḫi istiʿdādum

399. **ki:**
Rübai 366
Mısra: **4**
Ki bağlacı.
İtdükçe senüñ naʿt-i şerīfüñ taḳrīr
Gūyā ki hemān maṭlaʿu'l-envār oldum

400. **ki:**
Rübai 391
Mısra: **1**
Ki bağlacı.
Bir dil ki ola ẕikr-i Ḫudāvende her dem
Bī-şübhe olur maẓhar-ı ism-i aʿẓam

401. **ki:**
Rübai 396
Mısra: **2**
Ki bağlacı.
Ol kān-ı ʿaṭā maʿden-i cūd u iḥsān
Ol ṭālib-i Ḥaḳ yaʿnī ki ʿAbdu'r-raḥmān

402. **ki:**
Rübai 398
Mısra: **1**
Ki bağlacı.
Üftādelerüñ ki dest-gīri sensin
Her bende-i ʿācizüñ naṣīri sensin

403. **ki:**
Rübai 415
Mısra: **1**
Ki bağlacı.
Leylīye ki Ḳays oldı ezelden meftūn
Gösterdi bu vādīde cünūn ile fünūn

404. **ki:**
Rübai 425
Mısra: **3**
Ki bağlacı.
Ferdā ki ẓuhūr ide ʿiḳāb ü ḳahruñ
ʿAfv it beni ey Rabb-i Ġafūr u Raḥmān

405. **ki:**
Rübai 433
Mısra: **1**
Ki bağlacı.
Lāyıḳ mı ki ġamzeñ beni ber-bād itsün
Cevr ile dil-i zārumı nā-şād itsün

406. **ki:**
Rübai 449
Mısra: **4**
Ki bağlacı.
Ḥāşā ola maḥrūm-ı ʿaṭā vü cūduñ
Bir ḳul ki saña eyleye ẓann-ı aḥsen

407. **ki:**
Rübai 454
Mısra: **3**
Ki bağlacı.
Ol Rabb-i Eḥaddür ki şerīki yoḳdur

Sulṭān ü gedā ʿacz ile cümle yeksān

408. **ki:**
Rübai 469
Mısra: **4**
Ki bağlacı.
Elbette bulur ṣāḥil-i maḳṣūda vüṣūl
Bir dil ki ider baḥr-ı niyāz içre ṣināh

409. **ki:**
Rübai 470
Mısra: **1**
Ki bağlacı.
Bir ḳul ki ola maẓhar-ı tevfīḳ-i İlāh
Her lücce-i baḥr olur aña cāy-ı penāh

410. **ki:**
Rübai 471
Mısra: **1**
Ki bağlacı.
Derdā ki göñül ʿışḳ ile zār olmaḳda
Miḥnet-keş-i intiẓār-ı yār olmaḳda

411. **ki:**
Rübai 472
Mısra: **1**
Ki bağlacı.
Bir ẓālime düşdi dil-i şūrīde ki āh
Dīvāne ider ʿāṣıḳı itdükçe nigāh

412. **ki:**
Rübai 483
Mısra: **1**
Ki bağlacı.
Farż eyle ki sen mihr olasın ben ẕerre
Bu kevkebe-i ṭalʿata olma ġırre

413. **ki:**
Rübai 485
Mısra: **1**
Ki bağlacı.
Aʿdāya ne hācet ki idüp girye vü āh
ʿAcz ile idem vaḳt-i mücāzāta nigāh

414. **ki:**
Rübai 489
Mısra: **1**
Ki bağlacı.
Bu ʿışḳ ki māye-i ṣafādur dilde
Bī-ʿışḳ olamaz ṣafā-yı ḫāṭır dilde

415. **ki:**
Rübai 490
Mısra: **4**
Ki bağlacı.
Mahrūm ola ḫāṣṣā der-i iḥsānuñdan
Bir ḳul ki diye ṣıdḳ ile Allāh Allāh

416. **ki:**
Rübai 493
Mısra: **3**
Ki bağlacı.
Ol bādiye-peymā-yı firāḳam ki benüm
Raḫş-ı emelüm ḳaldı feżā-yı ġamda

417. **ki:**
Rübai 523
Mısra: **3**
Ki bağlacı.
Bir ḳul ki ola ẕikr ü devām üzre seni
Oldı aña feyż ism-i aʿẓam Allāh

418. **ki:**
Rübai 561
Mısra: **3**
Ki bağlacı.
Bir ʿāleme varduñ ki cihetden ḫālī
Yoḳ anda kem ü keyf ü metā eyn ile ey

419. **ki:**
Rübai 562
Mısra: **3**
Ki bağlacı.
Bir ʿabd-i ġarībem ki iki ʿālemde
Yoḳ yār ü muʿīnüm daḫi senden ġayrı

420. **ki:**
Tahmis 1
Mısra: **17**
Ki bağlacı.
Ki anuñ vālih ü ser-geşteside bāġ-ı İrem
Ne ḥarem ravża-i şāhenşeh-i iḳlīm-i kerem

421. **ki:**
Tahmis 2
Mısra: **12**
Ki bağlacı.
Ṭātuñı ḳudret-i Ḥaḳ eyledi bir dürr-i ṣemīn
Ki ʿadīl olmaz aña cümle semāvāt ü zemīn

422. **ki:**
Tahmis 4
Mısra: **9**
Ki bağlacı.
Türk ü Rūm u ʿAcem ü Hind bilür bunı ki sen
Hāşimsin Medenīsin ʿArabīsin Ḳureyşī

423. **ki:**
Tahmis 5
Mısra: **25**
Ki bağlacı.
Her geh ki seḥer yili zülfüñe ḳılur şāne
Tā key elem-i dūrī tā key bu ġam-ı cān-kāh

424. **ki:**
Tahmis 7
Mısra: **2**
Ki bağlacı.
Baña güftār-ı cān-baḫşuñ gibi şīrīn ḫiṭāb olmaz
Ki āzāruñ daḫi müstevcib-i ḳahr u ʿitāb olmaz

425. **ki:**
Tahmis 7
Mısra: **10**
Ki bağlacı.
Ṣaḳınsun seng-diller pertev-i nūr-ı cemālüñden
Ki zūr-ı tāb-ı ḥüsne dil degül ṭaġlarda tāb olmaz

426. **ki:**
Tahmis 7
Mısra: **12**
Ki bağlacı.
Baʿīd olmaz güẕergāhuñdan ʿāṣıḳ cān-sipār olsa
Ki rifʿatdür aña rāh-ı maḥabbetde ġubār olsa

427. **ki:**
Tarih 1
Mısra: **2**
Ki bağlacı.
Teʿāla'llāh zihī ferḫunde peyġām-ı neşāṭ-efzā
Ki ḳıldı şād ü ḫurrem sākinān-ı çār erkān

428. **ki:**
Tarih 4
Mısra: **2**
Ki bağlacı.
Ḥamd ü şükr olsun o mevlā-yı ʿaẓimü'ş-şāna
Ki odur ḥaḳḳ ile ser-cümle ʿibāda maʿbūd

429. **ki:**
Tarih 5
Mısra: **2**
Ki bağlacı.
Şeh-i İslām ü sulṭān-ı cihān-gīr-i felek-rifʿat
Ki olmışdur vücūd-ı pāki ism ü vaṣf ile Maḥmūd

430. **ki:**
Tarih 5
Mısra: **12**
Ki bağlacı.
Necābetde seḫāvetde şecāʿatda diyānetde
Budur ẓannum ki mānendi ya nādir ola ya nā-būd

431. **ki:**
Tarih 7
Mısra: **4**
Ki bağlacı.
Zīb-āver olup ḥilyesine liḥye-i zībā
Bir sünbüle döndi ki ola zīb-i ṣaf-ı gül

432. **ki:**
Tarih 16
Mısra: **11**
Ki bağlacı.
Ol ḳadar rūşen ki luṭf-ı şafvetinden olmada
Tārī-i şeb kisve-pūş-ı ṭalʿat-ı nūr-ı siyāh

433. **ki:**
Tarih 17
Mısra: **16**
Ki bağlacı.
Bu ḳaṣr-ı bī-ʿadīlüñ görse resm-i dil-keşin Belḳıs
Budur ẓannum ki itmezdi ḥużūr-ı ʿarşını der-bād

434. **ki:**
Tarih 25
Mısra: **2**
Ki bağlacı.
Şecīʿ-i rūz-ı veġā Ḥażret-i Muḥammed Aġa
Ki ol dilīr-i ġazā-pīşe pīşvā-yı ġuzāt

435. **ki:**
Tarih 28
Mısra: **15**
Ki bağlacı.
Nāsiḫ-i resm-i meẓālimdür ki mensūḫ eyledi
ʿAhd-i pākinde görünmez oldı āṯār-ı ẕilel

436. **ki:**
Tarih 30
Mısra: **2**
Ki bağlacı.
Zihī germābe-i zībā
zihī ḥammām-ı şevḳ-efzā
Ki ḥüsn-i ṭarḥınuñ insān olur meftūn u ḥayrānı

ḳıbāb-ı çarḫ-ı gerdūn:

1. **ḳıbāb-ı çarḫ-ı gerdūn:**
Gazel 414
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dönen feleğin kubbeleri.
Sen ol şehsin ki ṣıyt-ı ḫuṭbe-i naʿt-i şerīfüñle
Ḳıbāb-ı çarḫ-ı gerdūn pür-ṣadādur yā Resūla'llāh

kibar:

1. **kibār:**
Kaside 18
Mısra: **10**
Büyükler, ulular.
Behre-cūy-ı şefḳat ü iḥsānı sulṭān u gedā
Vāye-ḫvāh-ı reʾfet-i cūdı ṣıġār ile kibār

kibār u kih-teri:

1. **kibār u kih-teri:**-*i*
Tarih 2
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Büyükler ve küçükler II herkes.
Bu peyām-ı dil-güşādan itdiler sūr-ı sürūr
Sākinān-ı sāḥa-i arżuñ kibār u kih-teri

kibār u kihteri:

1. **kibār u kihteri:**-*i*
Kaside 19
Mısra: **152**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Büyükler ve küçükler II herkes.
Ẓāhir ism-i dil-keşüñde resm-i terkīb-i şafā
Şādumān olsa n'ola ḫalḳuñ kibār u kihteri

kıble-gāh-ı mescid-i akṣāya:

1. **ḳıble-gāh-ı mescid-i aḳṣāya:**-*ya*
Kaside 5
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mescid-i Aksa'nın kıble yeri.
Ḳıble-gāh-ı Mescid-i Aḳṣāya vāṣıl oldılar
Saña anlar kim dil ü cān ile itdi iḳtidā

kıble-nümā:

1. **ḳıble-nümānuñ:**-*nuñ*
Matla 156
Mısra: **2**
Kıbleyi gösteren alet, pusula.
Fikr itmededür heybetini Beyt-i Ḫudānuñ
Bīhūde degül ditredügi ḳıble-nümānuñ

2. **ḳible-nümāda:**-*da*
Rübai 204
Mısra: **4**
Kıbleyi gösteren alet, pusula.
Bir ḳalbe iki maḥabbet olmaz mersūm
Bir ḳible-nümāda iki miḥrāb olmaz

kibr:

1. **kibr:**
Gazel 265
Mısra: **15**
Büyüklenme, büyüklük satma, gurur, kibir.
Kīne vü kibr ü ġurūr ile mükedder olmaz
Nūr-ı īmān ider aṣḥābını ḫoş-ḫū vü ḫalūḳ

2. **kibr:**
Gazel 509
Mısra: **11**
Büyüklenme, büyüklük satma, gurur, kibir.
Nedür bu naḫvet ü kibr ü ġurūr ẕātuñda
Saña Cenāb-ı Ḫudādan ḥicāb gelmez mi

3. **kibr:**
Rübai 47
Mısra: **4**
Büyüklenme, büyüklük satma, gurur, kibir.
Bir gün ecel eyler seni esfelde mekīn
İtseñ ne ḳadar kibr ile iʿlā-yı binā

kibr ü ġurūra:

1. **kibr ü ġurūra:**-*a*
Rübai 54
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kibir ve gurur.
Mevt eyler iken ḥadd-i ḥayātuñ taʿḳīb
Bu kibr ü ġurūra nedür āyā taḳrīb

kibr ü riyā olmasun:

1. **kibr ü riyā olmasun:**-*ma, -sun*
Matla 19
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kibir ve riya olmak.
Olmaḳ isterseñ eger maḳbūl-ı ḫās-ı kibriyā
Olmasun ḳalbüñde saʿy it ẕerrece kibr ü riyā

kibrīt-i aḥmerdür:

1. **kibrīt-i aḥmerdür:**-*dür*
Kaside 1
Mısra: **36**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kırmızı kükürtün (Kibrit-i ahmer, kırmızı kükürt manasına gelmekle birlikte kükürtün beyaz ve sarı türleri de vardır. Eski kimyaya göre kibrit-i ahmer, madenleri altına dönüştürmeye yarayan madde/cevher, iksirdir) II simya/ iksirin mayası; kırmızı şarap; afyon.
Bāġ-ı ʿışḳı idegör ḫūn-ı cigerle pür-nemā
Bu saña kibrīt-i aḥmerdür iderseñ intisāb

kifāyet eyler:

1. **kifāyet eyler:**-*r*
Kaside 26
Mısra: **178**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yetmek, kâfi gelmek; bir işi yapabilecek yetenekte olmak.
Eger ki bir başum olsaydı Ḳays-ı zār gibi
Kifāyet eyler idi baña kūçe-i Leylā

ḳıl:

1. **ḳıl:**
Gazel 46
Mısra: **3**
Etmek, eylemek.
Pertev-i luṭfuñ ḳıl bāriḳa-i ḫırmen-i ġam
Beni āzāde ḳıl efkār-ı hevādan yā Rab

2. **ḳıl:**
Gazel 64
Mısra: **7**
Etmek, eylemek.
Ḳıl nigāh-ı keremüñ tesliye-baḫş-ı ġufrān
Olıcaḳ şerm ile āmāde-i rūz-ı ʿaraṣāt

3. **ḳıluñ:**-*un*
Gazel 65
Mısra: **1**
Saç teli.
Bir ḳıluñ naʿtine itsem niçe yüz biñ kelimāt
Eylerem vaṣf-ı kemālüñde niçe taḳṣīrāt

4. **ḳıldı:**-*dı*
Gazel 236
Mısra: **6**
Etmek, eylemek.
Ser-süḫandur ders-i şeftālūye şāhum leblerüñ
Güş idüp ṭūṭī anı ḳıldı girībānın ceres

5. **ḳıl:**
Gazel 264
Mısra: **21**
Saç teli.
Ḳıl ile baġladı zülfüñ beni ne sāḥirdür
Taraḥhum eyle beni ḳıl bu ḳayddan ıṭlāḳ

6. **ḳılınuñ:**-*ı, -nuñ*
Gazel 280
Mısra: **7**
Saç teli.
Muḥāl bir ḳılınuñ midḥatinde ḥaḳḳ-ı edā
Cihān iderse niçe diḳḳat es-selāmu ʿaleyk

7. **ḳılup:**-*up*
Gazel 425
Mısra: **5**
Etmek, eylemek.
Ḳılup āyāt-ı ḳadrüñ şuḳḳā-bend-i āyet-i levlāk
Seni Ḥaḳ eyledi şāh-ı yegāne yā Resūla'llāh

8. **ḳıluñ:**-*uñ*
Kaside 5
Mısra: **110**
Saç teli.
Yoḫsa vaṣf-ı ẕāt-ı ẕī-şānuñ
ne ḥaddümdür benüm
Bir ḳıluñ vaṣfında ʿāciz niçe
biñ müşkil-güşā

9. **ḳıl:**
Kaside 8
Mısra: **183**
Etmek, eylemek.
Nūr-ı ʿışḳuñ dil-i nā-çīze
cilā-baḫşā ḳıl
Görmeyem tā ki cihān içre
ẓalām-ı şeb-i tār

10. **ḳıl:**
Kıt'a 15
Mısra: **2**
Etmek, eylemek.
Ḳaṣduñ eger müşāhede-i
bāġ-ı ʿAdn ise
Ḳıl küḫl-i ḫāk-i pāyı ile
rūşenā gözüñ

11. **ḳıl:**
Kıt'a 46
Mısra: **6**
Etmek, eylemek.
Vuṣlat-ı ḥavż-ı ṣafā-yı ḳalbe
isterseñ sebīl
Rāh-ı mevlādan sirişküñ ḳıl
miṣāl-i selsebīl

12. **ḳıl:**
Matla 106
Mısra: **2**
Saç teli.
Dil miyānuñ görüp uydı saña
ey lāle-ʿizār
Bī-tekellüf yedilür bir ḳıl ile
ʿāşıḳ-ı zār

13. **ḳıl:**
Rübai 46
Mısra: **1**
Etmek, eylemek.
Luṭf it baña ḳıl muġtenim-i
terk ü nevā
Fiʿlüñ ile ḥācātumı eyle devā

14. **ḳıl:**
Rübai 356
Mısra: **3**
Etmek, eylemek.
Fażluñla ʿibād-ı
muḫliṣīnüñden ḳıl
Ol rütbeye gerçi yoḳdur
istiḥḳāḳum

15. **ḳıldı:**-*dı*
Rübai 530
Mısra: **2**
Etmek, eylemek.
Ḥaḳ ẕātın idüp maẓhar-ı
feyż-i ebedī
Ḳıldı anı müstaġrıḳ-ı nūr-ı
eḥadī

16. **ḳıl:**
Rübai 554
Mısra: **3**
Etmek, eylemek.
Ḳıl behrever-i ʿilm-i
ledünnī yā Rab
Göster baña sen ḥaḳāyıḳ-ı
eşyāyı

17. **ḳılsun:**-*suñ*
Tarih 1
Mısra: **27**
Etmek, eylemek.
Ser ü cān-ı ʿadū-yı dīni
ḳılsun nuṣret-i Bārī
Nişān-ı tīr-i ḳahrı ṭuʿme-i
şemşīr-i bürrānı

kıl-:

1. **ḳıldı:**-*dı*
Matla 7
Mısra: **2**
Etmek, eylemek.
Ey olan maẓhar-ı ḫāṣ-ı şeref-i -
Ḳıldı Miʿrācuñı Ḥaḳ
muḫterem-i -

2. **ḳıldı:**-*dı*
Mesnevi 1
Mısra: **18**
Etmek, eylemek.
Ḫatm-i ensābı āḫir ehl-i
beyān
Ḳıldı maḥdūd-ı laḥme-i
ʿAdnān

3. **ḳıldı:**-*dı*
Tarih 6
Mısra: **25**
Etmek, eylemek.
O sulṭān-ı mükerrem ḳıldı
teşrīf-i ṭahāretle
Ser-efrāz-ı cihān ol bende-i
pākīze-āṣārın

kıl ḳadar:

1. **ḳıl ḳadar:**
Gazel 288
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çok az, oldukça az manasını vurgulamak için kullanılmıştır.
Ḳıl ḳadar ḳalmayup ol zülf-i
siyāha raġbet
Ḫāṣıluñ serẕeniş-i baḫt-ı
siyāh olsa gerek

kīl ü ḳāl itdüm:

1. **ḳīl ü ḳāl itdüm:**-*dü, -m*
Kaside 25
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Boş konuşmak, ileri geri söz söylemek.
Ṣoñra evṣāfuña idüp āġāz
Fenn-i naẓm içre ḳīl ü ḳāl
itdüm

kīl ü ḳāl olur:

1. **ḳīl ü ḳāl olur:**-*ur*
Gazel 149
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Konuşulmak, dedikodusu yapılmak.
Gūş itme güft ü gūsını aʿdā-yı bedterüñ
Ey şāh beynümüzde niçe ḳīl
ü ḳāl olur

kīl ü ḳāli:

1. **ḳīl ü ḳāli:**-*i*
Rübai 539
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dedikodu, boş söz.
Terk eyle bu ḳīl ü ḳāli bī-fāʿidedür
Taḥṣīl idegör ḥālet-i ehl-i
ḥāli

ḳīl ü ḳāl-i nükte-pīrāyī:

1. **ḳīl ü ḳāl-i nükte-pīrāyī:**
Kaside 22
Mısra: **74**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sözü süsleyen çer çöp.
Beyān-ı şükr içündür bu ḳaṣīde vaṣf-ı ẕātuñda
Degül żımn-ı ġarażda ḳīl ü ḳāl-i nükte-pīrāyī

kilāb:

1. **kilābuñ:**-*uñ*
Gazel 457
Mısra: **2**
Köpekler.
Ḥüssād-ı ʿaṣruñ itme naẓar güft ü gūsına
Şīr iltifāt ider mi kilābuñ ġulūsına

2. **kilāb:**
Kaside 14
Mısra: **10**
Hz. Peygamber'in yakın dedelerinden birisi. Kusây'ın babası.
İbni ʿAbd-i Menāf İbni Ḳuṣay
Hem Kilāb ile Mürre Kaʿb ü Lüvey

3. **kilāb:**
Mesnevi 1
Mısra: **10**
Hz. Peygamber'in yakın dedelerinden birisi. Kusây'ın babası.
İbni ʿAbd-i Menāf İbni Ḳuṣay
Hem Kilāb ile Mürre Kaʿb ü Lüvey

ḳılcā:

1. **ḳılcadur:**-*dur*
Matla 115
Mısra: **2**
Kıl kadar, kıl ölçüsünde.
Güncişk-i dil miyānuña bend oldı bī-ḫaber
Mūy-ı miyānuñ ey gül-i ter ḳılcadur meger

ḳılıc:

1. **ḳılıcuñ:**-*uñ*
Kaside 25
Mısra: **43**
Kın içine konup bir kayışla bele takılan, çelikten yapılmış, eğri veya düz, uzun kesici silah.
Ḳılıcuñ ʿarşa olsun āvīze
Bu duʿāyı ḳabūle dāl itdüm

ḳılıç ṭutmış:

1. **ḳılıç ṭutmış:**-*mış*
Matla 256
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kılıç tutan, savaşan, gaza eden.
N'eylesün bīmār olursa nergis-i dil-cūları
Üstine dāʾim ḳılıç ṭutmış ṭurur ebrūları

ḳılıcın ṣalṣa:

1. **ḳılıcın ṣalṣa:**-*ın, -ṣa*
Matla 262
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kılıç sallamak, kılıç ile savaşmak,.
Gözedür dāʾim anı her nigeh-i dil-cūsı
Çeşm-i yārüñ ḳılıcın ṣalṣa n'ola ebrūsı

kilīsā:

1. **kilīsāda:**-*da*
Rübai 9
Mısra: **2**
Kilise, Hristiyan mabedi.
Gülbang-i şehādetle olup naġme-zedā
İtdükçe kilīsāda derā ṣıyt u ṣadā

kilk-i iʿcāz-ı naḫīfī-i süḫan-perver-i ʿışḳ:

1. **kilk-i iʿcāz-ı naḫīfī-i süḫan-perver-i ʿışḳ:**
Gazel 477
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşkın sözünü söyleyen Nahîfî'sinin ölçülü söz söylerken kaleminin gıcırdaması.
Kilk-i iʿcāz-ı Naḫīfī-i süḫan-perver-i ʿışḳ
Dem-be-dem meşḳ-ı fiġān itmede bülbüller ile

kilk-i ḳażā:

1. **kilk-i ḳażā:**
Rübai 176
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kaza kalemi.
İtmişdür o kim kilk-i ḳażā ile ṣudūr
Elbette ider levḥ-i meẓāhirde ẓuhūr

kilk-i muʿciz-güsteri:

1. **kilk-i muʿciz-güsteri:**-*i*
Kaside 19
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mucize yayan kalem.
Olmaġa ṭuġrā-keş-i levḥ-i berāt-ı intiẓām
Destine aldı ʿUṭārid kilk-i muʿciz-güsteri

kilk-i müşk-nābumdur:

1. **kilk-i müşk-nābumdur:**-*um, -dur*
Kaside 28
Mısra: **70**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saf güzel kokulu kalem.
Degüldür ʿaks-i müjgānum o levḥ-i reh-güẕāruñda
Süṭūr-ı vaṣfuñı taḥrīre kilk-i müşk-nābumdur

kilk-i süḫan-ārāda:

1. **kilk-i süḫan-ārāda:**-*da*
Gazel 282
Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Fasih'in güzel söz yazan kalemi.
Kilk-i süḫan-ārāda degüldür eşer-i şāḳ
Çāk itdi dimāġ-ı ḳalemi leẕẕet-i naʿtüñ

<u>ḳıllet-i ṭāʿatden:</u>

1. **ḳıllet-i ṭāʿatden:**-*den*
Rübai 514
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ibadetin azlığı.
Şermende iken ḳıllet-i ṭāʿatden āh
Bilmem ne belādur baña bu cürm ü günāh

<u>kilūs:</u>

1. **kilūsına:**-*ı, -(n)a*
Gazel 457
Mısra: **12**
(کیلوس) i. (Ar. keylūs < Yun.) Hazmedilmiş besinlerin ince bağırsaklardaki, lenf suyu ile yağ zerrelerinin karışımından ibâret olan emilmeye hazır sütümsü durumu, keylüs.
Oldı tüfeng bāde-keş-i ḫūn-ı merdümān
Ḳurşun aḳıtsalar n'ola nāy kilūsına

<u>kim:</u>

1. **kim:**
Gazel 3
Mısra: **7**
" Ki" bağlacı.
Sensin ol şāhenşeh-i mülk-i risālet kim ezel
Oldı sulṭān u gedā hep bende-i fermān saña

2. **kim:**
Gazel 5
Mısra: **6**
" Ki" bağlacı.
Sende bu ḥālet nedür ey neşʾe-i pür-zūr-ı ʿışḳ
Kim gedāyı şāh idersin şāhı eylerdin gedā

3. **kim:**
Gazel 5
Mısra: **17**
" Ki" bağlacı.
Saña hīç bilmem
Naḥīfī n'oldı kim Mecnūn-miṣāl
Bī-meḥābā eyledüñ ifşā-yı rāza ibtidā

4. **kim:**
Gazel 8
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.
Yā Resūla'llāh ben ol āvāreyem kim ṣubḥ u şām
Ġaflet ile eyledüm biñ dürlü vażʿ-ı nā-becā

5. **kim:**
Gazel 9
Mısra: **12**
" Ki" bağlacı.
Redd olınmaz her ne deñlü mücrim-i bedkār ise
Bir gedā kim eyleye bāb-ı kerīme ilticā

6. **kim:**
Gazel 11
Mısra: **7**
Soru zamiri.
O mest-i nāz ile kim söyleşür bu meclisde
Ṣunıldı destine cām-ı şarāb-ı istiġnā

7. **kimdür:**-*dür*
Gazel 16
Mısra: **10**
Soru zamiri.
Dünyāyı bir nigāhuñ ile eyledüñ tamām
Taʿlīm iden bu şīveyi kimdür ʿaceb saña

8. **kimüñ:**-*üñ*
Gazel 18
Mısra: **5**
Soru zamiri.
Kimüñ şevḳ-ı lebiyle mest-i cām-ı ḥayret olmışsa
Kimüñ ʿışḳıyla ser-germ-i ṣafāsın ey dil-i şeydā

9. **kimüñ:**-*üñ*
Gazel 18
Mısra: **6**
Soru zamiri.
Kimüñ şevḳ-ı lebiyle mest-i cām-ı ḥayret olmışsa
Kimüñ ʿışḳıyla ser-germ-i ṣafāsın ey dil-i şeydā

10. **kim:**
Gazel 21
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.
Fiġān kim āsitān-ı vuṣlatuñdur dür olup ḥayfā
Niçe demdür esīr-i derd-i ġurbetdür dil-i şeydā

11. **kim:**
Gazel 21
Mısra: **9**
" Ki" bağlacı.
Benem ol lücce-ḫīz-i girye-i pür-cūş-ı ḥasret kim
Gözüm yaşına nisbet kemterīn bir ḳaṭredür deryā

12. **kim:**
Gazel 23
Mısra: **6**
Soru zamiri.
Kimüñ āyīne-i feyż-intimā-yı ṭabʿısın bilsem
ʿAceb şimdi kim oldı rāzdār-ı ṣoḥbetüñ cānā

13. **kimüñ:**-*üñ*
Gazel 23
Mısra: **5**
Soru zamiri.
Kimüñ āyīne-i feyż-intimā-yı ṭabʿısın bilsem
ʿAceb şimdi kim oldı rāzdār-ı ṣoḥbetüñ cānā

14. **kim:**
Gazel 24
Mısra: **9**
" Ki" bağlacı.
Dirīġ-i şerbet-i vaṣl itme kim derd-i maḥabbetle
Naḥīfī bir belā-keş ʿāşıḳ-ı bī-çāredür cānā

15. **kim:**
Gazel 27
Mısra: **8**
" Ki" bağlacı.

Uçmaḳ ümmīdin itse n’ola şāh-bāz-ı dil
Kim ḳıṭʿa-i bihişt gelür meskenüm baña

16. **kim:**
Gazel 30
Mısra: **9**
" Ki" bağlacı.
Māh-rūlardan dimişler kim Naḥīfī geçdi hep
Bilmem āyā eyleyen kimdür bu isnādı baña

17. **kimdür:**-*dür*
Gazel 30
Mısra: **10**
Soru zamiri.
Māh-rūlardan dimişler kim Naḥīfī geçdi hep
Bilmem āyā eyleyen kimdür bu isnādı baña

18. **kim:**
Gazel 38
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.
Ben niçe bir laḥẓa ārām eyleyem bī-nāle kim
ʿIşḳ dirler bir belā-yı cāna oldum mübtelā

19. **kim:**
Gazel 43
Mısra: **7**
" Ki" bağlacı.
O ḳadar ʿışḳuñ ile şühre-i dehr oldum kim
İsterem baña gedādur diyeler şāh saña

20. **kim:**
Gazel 45
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.
Sensin ol Rabb-i eḥad kim emriñe mevḳūfdur
Ser-be-ser mihr ü meh ü encümde işrāḳ u ġurūb

21. **kim:**
Gazel 47
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.
Sen o maḥbūb-ı ezelsin kim senüñ ʿuşşāḳuña
Cümle ʿālem biñ dil ü cān ile olmaḳda raḳīb

22. **kim:**
Gazel 48
Mısra: **13**
" Ki" bağlacı.
Müʾmin degüldür ol kişi kim ẕāt-ı ekremüñ
Olmazsa vālid ü veledinden aña eḥab

23. **kim:**
Gazel 49
Mısra: **7**
" Ki" bağlacı.
İtdüm ġamuñla ben o ḳadar meşḳ-ı nāle kim
Oldum fiġān ü nālede üstād-ı ʿandelīb

24. **kim:**
Gazel 53
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.
O diller kim ḥarīm-i vuṣlatuñdan dūrlardur hep
Miṣāl-i sīne seng-i hecr ile meksūrlardur hep

25. **kim:**
Gazel 58
Mısra: **4**
" Ki" bağlacı.
Bāde-i eşküm revāndur āb ü tābından yaña
Bilmezem kim nūş ider mi ol güzel şāhī şarāb

26. **kim:**
Gazel 67
Mısra: **13**
" Ki" bağlacı.
Ol şeh-süvār-ı cilvegerem kim Naḥīfīyā
Teng oldı raḫş-ı himmetüme ʿarṣagāh-ı baḫt

27. **kim:**
Gazel 71
Mısra: **6**
" Ki" bağlacı.
Tārümār olmaz mı ʿaḳlum yā görince sen şehi
Kim bulımaz hem-serüñ ol raḳṣ u reftāruñ dürüst

28. **kim:**
Gazel 71
Mısra: **10**
" Ki" bağlacı.
Ey Naḥīfī sen ġarīb yār u cānum bir ġarīb
Gel ikiñiz yār oluñ kim vaṣf u eşʿāruñ dürüst

29. **kim:**
Gazel 76
Mısra: **6**
" Ki" bağlacı.
Ser-geşte ider ʿāşıḳuñı fitne-i çeşmüñ
Kim siḥr ile ālūdedür ol şīşe-i ḥasret

30. **kim:**
Gazel 81
Mısra: **6**
" Ki" bağlacı.
Ḳaçan görseñ perīşānuñ idersin bunca istiġnā
Degül mi sen o şehsin kim bu nā-çār olmaġa bāʿiṣ

31. **kim:**
Gazel 85
Mısra: **8**
" Ki" bağlacı.
Gülsitānum güllerini bend ider ḫār-ı raḳīb
Ġamm aña kim hey meded ol ʿandelīb-i zāra güç

32. **kim:**
Gazel 88
Mısra: **13**
" Ki" bağlacı.
Bir ṭarz-ı ḫāṣ-ı ḥüsn ile gördüm o māhı kim
Olmaz Naḥīfīya hele ol āb ü tāb şerḥ

33. **kim:**
Gazel 90
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.
Farḳ idüpdür her naẓar ehli bugün meclisde kim
Şīve-i keyfiyyetüñle görinür şīrīn ḳadeḥ

34. **kim:**
Gazel 91
Mısra: **7**
" Ki" bağlacı.
Eger kim fitne bī-tāb olsa resm-i cān-güdāzīde

Gelür ol mest-i nāzuñ ġamzesinden eyler istimdād

35. **kim:**
Gazel 96
Mısra: **4**
" Ki" bağlacı.
Āb-ı vaṣluñ teşne cāna irgürüp eyle kerem
Kim yanupdur nār-ı hecre micmer içre ṣan sipend

36. **kim:**
Gazel 96
Mısra: **6**
" Ki" bağlacı.
Cān ü dil Mecnūn-ṣıfat ṭaġlara düşdi n'eylesün
Kim anı zencīr-i ʿışḳuñ eylemişdür bend bend

37. **kim:**
Gazel 101
Mısra: **6**
" Ki" bağlacı.
Vaṣf idemem müzāḥame-i zaḫm-ı sīnemi
Kim anda tīr-i ġamzelerüñ deste destedür

38. **kim:**
Gazel 103
Mısra: **6**
" Ki" bağlacı.
Bir āfitāb-ṭalʿata ḥayrān ü ḥasretem
Kim tāb-ı ḥüsni bāriḳa-baḫş-ı neẓāredür

39. **kim:**
Gazel 103
Mısra: **9**
" Ki" bağlacı.
Müsterşid-i mevāḳıʿ-ı tevfīḳ olur o kim
Her kārı vaḳf-ı żābıṭa-i istişāredür

40. **kimin:**-*i, -n*
Gazel 108
Mısra: **7**
"Bazıları" anlamında belgisiz zamir.
Ḫudā itmiş kimin şāyeste-i tāc-ı cihāndārī
Kimüñ farḳını mevḳūf-ı tīġ u erre itmişdür

41. **kimüñ:**-*üñ*
Gazel 108
Mısra: **8**
"Bazıları" anlamında belgisiz zamir.
Ḫudā itmiş kimin şāyeste-i tāc-ı cihāndārī
Kimüñ farḳını mevḳūf-ı tīġ u erre itmişdür

42. **kim:**
Gazel 111
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.
Dil-dāde oldum öyle bir āhū-nigāha kim
Nāf-ı ġazāl-ı müşg-i Ḫuten perçemindedür

43. **kim:**
Gazel 112
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.
Sāḳī-i ġaflet aña kim sāġarın nūş itdirür
Telḫī-i mevt ü fenāyı hep ferāmuş itdirür

44. **kim:**
Gazel 114
Mısra: **10**
" Ki" bağlacı.
Ey Naḥīfī şübhesüz teşrīf ider sulṭān-ı ʿışḳ
Bir göñülden kim ḫayāl-i ġayr kālʿ olur

45. **kim:**
Gazel 120
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.
Görünmez bir ḳażā kim söylenür ʿışḳ u maḥabbetdür
Çekilmez bir belā-yı cān ki dirler cevr-i ḫūbāndur

46. **kim:**
Gazel 125
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.
O Leylī-ṭalʿatuñ ʿışḳıyla var hem-ḥāl-i Ḳays ol kim
Dilā şarṭ-ı maḥabbet ʿaḳl ile bīgāne olmaḳdur

47. **kim:**
Gazel 127
Mısra: **19**
" Ki" bağlacı.
Bu sehl-i mümteniʿ ḫurrem-zemīn-i ḥālet-efzā kim
O vālā-rütbenüñ ṭarḥ-ı cihān-ārālarındandur

48. **kim:**
Gazel 127
Mısra: **21**
" Ki" bağlacı.
Cenāb-ı ʿĀrif-i şāḥib-maʿārif kim fażīletle
Vücūdı baḥr-i ʿirfānuñ dürr-i yektālarındandur

49. **kimi:**-*i*
Gazel 129
Mısra: **7**
"Bazıları" anlamında belgisiz zamir.
Cihānda her kimi görsek o sāḥir-i ḥüsnüñ
Esīr-i ḫalḳa-i zülf-i müselseli dirler

50. **kim:**
Gazel 132
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.
Ol kim ṣafā-yı ʿışḳuñ ile bī-vücūd olur
Çeşm-i nizārı maẓhar-ı nūr-ı şühūd olur

51. **kim:**
Gazel 132
Mısra: **9**
" Ki" bağlacı.
Bezm-i cihānda bir dem olur kim Naḥīfīnüñ
Gerd-i midādı sürme-i çeşm-i ḥasūd olur

52. **kim:**
Gazel 133
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.
O meh kim baña tevcīh-i nigāh-ı iltifāt eyler
Beni sevdā-yı çeşm-i şūḫı bī-ṣabr ü ṣebāt eyler

53. **kim:**
Gazel 134
Mısra: **8**
" Ki" bağlacı.

Ḫ∨āb görmez intiẓārıyla
zamān-ı ḥaşre dek
Mübtelālar kim esīr-i vaʿde-i
ferdā olur

54. **kim:**
Gazel 140
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.
Çemende şanma kim berg-i
çınār-ı gülşen-ārādur
Der-i mevlāya bāz olmış
durur dest-i temennādur

55. **kim:**
Gazel 140
Mısra: **15**
" Ki" bağlacı.
Cenāb-ı şeyḫ-i kāmil āb-ı
rūy-ı Naḳş-ı bendī kim
Gül-i enfās-ı pāki nefḫa-
perdāz-ı Mesiḥādur

56. **kim:**
Gazel 142
Mısra: **14**
" Ki" bağlacı.
Ey Naḥīfī ṭabʿum ol
ʿummān-ı maʿnīdür benüm
Kim bün-i ḳaʿrında bī-ḥad
gevher-i yektā yatur

57. **kim:**
Gazel 151
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.
Dil-i mehcūr kim ḳaṭʿ-ı
ümmīd-i vuṣlat itmişdür
O bīmār-ı firāḳ u ḥasretüñ
meʾyūs-ı dermāndur

58. **kim:**
Gazel 153
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.
Gerçi kim eyler melāmet
zāhid-i nā-dān baña
Bilmez ammā kim seni görse
o da meftūn olur

59. **kim:**
Gazel 153
Mısra: **6**
Ki bağlacı II kim soru zamiri.
Gerçi kim eyler melāmet
zāhid-i nā-dān baña
Bilmez ammā kim seni görse
o da meftūn olur

60. **kim:**
Gazel 154
Mısra: **7**
" Ki" bağlacı.
Girībān çāk olup mestāne
varmış ḫ∨āba gūyā kim
Açılmış yāsemen gülşende
daḫi ġonçe nergisler

61. **kim:**
Gazel 156
Mısra: **8**
" Ki" bağlacı.
Daḫi şāyān-ı raḥm olmaz mı
dergāh-ı maḥabbetde
O bī-dil mübtelā kim bunca
dem mehcūr-ı vuṣlatdur

62. **kim:**
Gazel 156
Mısra: **20**
" Ki" bağlacı.
Olur aʿlā vü ednā feyż-yāb-ı
reşḥa-i pāki
Miṣāl-i kūze ʿālemde o kim
pākīze-ṭıynetdür

63. **kim:**
Gazel 156
Mısra: **35**
" Ki" bağlacı.
Süḫandān-ı müsellem
nüktedān-ı bī-bedel ol kim
Edā-yı naẓm u neṣr-i ḫūbı
merhūn-ı feṣāḥatdur

64. **kim:**
Gazel 157
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.
Nedür ey ṭālib-i dünyā yine
şevḳ u sürūruñ var
Metāʿ-ı bī-beḳā-yı dehre
beñzer kim ġurūruñ var

65. **kim:**
Gazel 165
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.
Ṭutardum zülfüñi ser-pençe-i
himmetle ammā kim
Serümde sāye-i per-i Hümā-
yı devletüm yoḳdur

66. **kim:**
Gazel 167
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.
Sīnemi ol bī-emānum şöyle
mecrūḥ itdi kim
Tā derūn-ı dilde zaḫm-ı
ġamze-i ḫūn-rīzi var

67. **kim:**
Gazel 169
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.
Ey ġonçe-i nev-reste cefādan
ḥaẕer it kim
ʿĀlemleri sūzān ider āh-ı
seḥerüm var

68. **kim:**
Gazel 169
Mısra: **10**
" Ki" bağlacı.
Dil-beste-i sünbül-şiken-i
ṭurra-i yārem
Söyletme raḳībā beni kim
derd-i serüm var

69. **kimlere:***-ler, -e*
Gazel 171
Mısra: **2**
Soru zamiri.
ʿĀşıḳa tercīḥ ider aġyārını
hem-rāz olur
Şimdi seyr eyleñ o kāfir
kimlere dem-sāz olur

70. **kim:**
Gazel 173
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.
Neşāt şanmañuz kim feyża-i
şahbā-yı Cemdendür
Fiġān-ı neşve-baḫşum māye-
i luṭf u sitemdendür

71. **kim:**
Gazel 173
Mısra: **11**
" Ki" bağlacı.
Naḥīfī bu ġazel kim ḥasb ü
ḥāl ü ser-nüviştümdür
Şikāyet levḥ-i baḫtumda
mededkār-ı ḳalemdendür

72. **kim:**
Gazel 181
Mısra: **4**
" Ki" bağlacı.

Murādı çeşminüñ her
n'eydigin iʿlām ider cāna
Lisān-ı ʿişvenüñ ol ġamzeler
kim tercümānıdur

73. **kim:**
Gazel 183
Mısra: **9**
" Ki" bağlacı.
Çeşm-i cihān-firībi kim
ʿişve-nümā-yı fitnedür
Bir nigehiyle ser-be-ser
mülk-i dili ḫarāb ider

74. **kim:**
Gazel 185
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.
Maḥabbet deştinüñ āhūları
kim dil-rübālardur
Beni Mecnūn u ser-gerdān
iden ol bī-vefālardur

75. **kim:**
Gazel 185
Mısra: **9**
" Ki" bağlacı.
Naḥīfī sensin ol murġ-ı
çemenzār-ı maʿārif kim
Seni maḥsūd-ı yārān eyleyen
rengīn edālardur

76. **kim:**
Gazel 187
Mısra: **6**
" Ki" bağlacı.
Nāz ile pīşānesin itmiş der-
āġūş-ı ġażab
Sāḳī-i gül-çehre kim sāġar-
şikest-i ʿişvedür

77. **kim:**
Gazel 187
Mısra: **10**
" Ki" bağlacı.
Ey Naḥīfī raḥm ider mi
ʿāşıḳ-ı meftūnına
Ol nigāh-ı nīm kim maġrūr u
mest-i ʿişvedür

78. **kim:**
Gazel 189
Mısra: **9**
" Ki" bağlacı.
Ḥaẕer ey āfet-i cān el-ḥaẕer
kim ḳalb-i giryānum
Rümūz-ı āhı vaḳf-ı nükte-i
esrār-ı hū eyler

79. **kim:**
Gazel 189
Mısra: **12**
" Ki" bağlacı.
Ḳalur mı rūyumuzda hīç
sevād-ı maʿşiyet böyle
Naḥīfī āb-ı istiġfār anı kim
şüst ü şū eyler

80. **kim:**
Gazel 191
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.
Ben ol ser-mest-i cām-ı feyż-
i ʿışḳam kim ḥaḳīḳatde
Dili bezm-i mecāzī içre bī-
hūş itdigüm yoḳdur

81. **kimler:**-*ler*
Gazel 192
Mısra: **3**
Soru zamiri.
ʿAceb kimler ṣafā-yāb oldı
bilsem bezm-i ʿālemde
Kimüñ āyīnesinde gerd-i
miḥnetden keder yoḳdur

82. **kimüñ:**-*üñ*
Gazel 192
Mısra: **4**
Soru zamiri.
ʿAceb kimler ṣafā-yāb oldı
bilsem bezm-i ʿālemde
Kimüñ āyīnesinde gerd-i
miḥnetden keder yoḳdur

83. **kim:**
Gazel 193
Mısra: **7**
Soru zamiri.
Kim oldı ser-be-zānū-yı
taḥayyür bezm-i nāzuñda
Dil-i şūrīdeveş āyā esīr-i
ṣoḥbetüñ kimdür

84. **kimdür:**-*dür*
Gazel 193
Mısra: **1**
Soru zamiri.
Kimüñle hem-dem olduñ
ġırre-mest-i ülfetüñ kimdür
O meclis içre āyā nāʾil-i
keyfiyyetüñ kimdür

85. **kimdür:**-*dür*
Gazel 193
Mısra: **2**
Soru zamiri.
Kimüñle hem-dem olduñ
ġırre-mest-i ülfetüñ kimdür
O meclis içre āyā nāʾil-i
keyfiyyetüñ kimdür

86. **kimdür:**-*dür*
Gazel 193
Mısra: **4**
Soru zamiri.
ʿAceb kimler döner biñ şevḳ
ile şemʿ-i cemālüñle
Senüñ pervāneveş pür-sūz-ı
nār-ı ṭalʿatuñ kimdür

87. **kimdür:**-*dür*
Gazel 193
Mısra: **6**
Soru zamiri.
Kim oldı çāre-yāb-ı zaḫm-ı
tīr-i hecrüñ ey āfet
Şifā-ālūde-i merhem-güẕār-ı
vuṣlatuñ kimdür

88. **kimdür:**-*dür*
Gazel 193
Mısra: **8**
Soru zamiri.
Kim oldı ser-be-zānū-yı
taḥayyür bezm-i nāzuñda
Dil-i şūrīdeveş āyā esīr-i
ṣoḥbetüñ kimdür

89. **kimdür:**-*dür*
Gazel 193
Mısra: **10**
Soru zamiri.
Yā kimler geşt ider gülzār-ı
kūyuñ tāb-ı ʿışḳuñla
Senüñ ey naḫl-i nev gül-çīn
bāġ-ı ʿişretüñ kimdür

90. **kimdür:**-*dür*
Gazel 193
Mısra: **12**
Soru zamiri.
Ḥarīm-i rūyuña nā-maḥrem
olduḳ biz hele şimdi
Nigehdārende-i mirʾāt-ı pāk-
i behcetüñ kimdür

91. **kimdür:**-*dür*
Gazel 193
Mısra: **14**
Soru zamiri.
Daḫi ümmīd-i pā-būsuñla
ḫāk-i rāh olup ḳalmış

Naḥīfîveş senüñ bir dāġdār-ı ḥasretüñ kimdür

92. **kimler:**-*ler*
Gazel 193
Mısra: **3**
Soru zamiri.
ʿAceb kimler döner biñ şevḳ ile şemʿ-i cemālüñle
Senüñ pervāneveş pür-sūz-ı nār-ı ṭalʿatuñ kimdür

93. **kimler:**-*ler*
Gazel 193
Mısra: **9**
Soru zamiri.
Yā kimler geşt ider gülzār-ı kūyuñ tāb-ı ʿışḳuñla
Senüñ ey naḫl-i nev gül-çīn bāġ-ı ʿişretüñ kimdür

94. **kimüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 193
Mısra: **1**
Soru zamiri.
Kimüñle hem-dem olduñ ġırre-mest-i ülfetüñ kimdür
O meclis içre āyā nāʾil-i keyfiyyetüñ kimdür

95. **kimdür:**-*dür*
Gazel 194
Mısra: **1**
Soru zamiri.
Hele gördüñ mi saña cān ü dilden mübtelā kimdür
Bil ey bīgāne-i mihr ü maḥabbet-āşinā kimdür

96. **kimdür:**-*dür*
Gazel 194
Mısra: **2**
Soru zamiri.
Hele gördüñ mi saña cān ü dilden mübtelā kimdür
Bil ey bīgāne-i mihr ü maḥabbet-āşinā kimdür

97. **kimdür:**-*dür*
Gazel 194
Mısra: **4**
Soru zamiri.
Dil-i şūrīdeden ġayrı bu meydān-ı maḥabbetde
Nişān-ı nāvek-i tīr-i müjeñ ey ḳaşı yā kimdür

98. **kimdür:**-*dür*
Gazel 194
Mısra: **6**
Soru zamiri.
ʿAceb kimlerle meʾlūf-ı niyāz olmaḳdasın bilmem
Neşāṭ-ālūde-i nāzuñ senüñ ey bī-vefā kimdür

99. **kimdür:**-*dür*
Gazel 194
Mısra: **8**
Soru zamiri.
Ne serv-i ser-bülend-i bāġ-ı dil-keş oldıġuñ gördük
Hele bildüñ mi sen de ey ṣabā ol meh-liḳā kimdür

100. **kimdür:**-*dür*
Gazel 194
Mısra: **10**
Soru zamiri.
Görüp bu nev-zemīnüm bilsün inṣāf eylesün yārān
Naḥīfîveş daḫi bir şāʿir-i rengīn edā kimdür

101. **kimlerle:**-*ler, -le*
Gazel 194
Mısra: **5**
Soru zamiri.
ʿAceb kimlerle meʾlūf-ı niyāz olmaḳdasın bilmem
Neşāṭ-ālūde-i nāzuñ senüñ ey bī-vefā kimdür

102. **kimi:**-*i*
Gazel 195
Mısra: **5**
Soru zamiri.
Luṭf-ı güftāruñ kimi āyīnedār itdi ʿaceb
Söyle ey ṭūṭī lisānum ṣoḥbetüñ kimlerledür

103. **kimlere:**-*ler, -e*
Gazel 195
Mısra: **1**
Soru zamiri.
Kimlere hem-sāġar olduñ ʿişretüñ kimlerledür
Mest-i nāzum şīve-i keyfiyyetüñ kimlerledür

104. **kimlere:**-*ler, -e*
Gazel 195
Mısra: **7**
Soru zamiri.
Kimlere hem-rāh olursın seyr-i gülzār itmede
Bilsem ey serv-i revānum sürʿatüñ kimlerledür

105. **kimlerledür:**-*ler, -le, -dür*
Gazel 195
Mısra: **1**
"Hangi kimse" anlamında soru zamiri.
Kimlere hem-sāġar olduñ ʿişretüñ kimlerledür
Mest-i nāzum şīve-i keyfiyyetüñ kimlerledür

106. **kimlerledür:**-*ler, -le, -dür*
Gazel 195
Mısra: **2**
"Hangi kimse" anlamında soru zamiri.
Kimlere hem-sāġar olduñ ʿişretüñ kimlerledür
Mest-i nāzum şīve-i keyfiyyetüñ kimlerledür

107. **kimlerledür:**-*ler, -le, -dür*
Gazel 195
Mısra: **4**
"Hangi kimse" anlamında soru zamiri.
Ben hele ḫāṭır perīşānem firāḳuñla senüñ
Bezm-i nāzuñda ʿaceb cemʿiyyetüñ kimlerledür

108. **kimlerledür:**-*ler, -le, -dür*
Gazel 195
Mısra: **6**
"Hangi kimse" anlamında soru zamiri.
Luṭf-ı güftāruñ kimi āyīnedār itdi ʿaceb
Söyle ey ṭūṭī lisānum ṣoḥbetüñ kimlerledür

109. **kimlerledür:**-*ler, -le, -dür*
Gazel 195
Mısra: **8**
"Hangi kimse" anlamında soru zamiri.
Kimlere hem-rāh olursın seyr-i gülzār itmede

Bilsem ey serv-i revānum sürʿatüñ kimlerledür

110. **kimlerledür:**-*ler, -le, -dür*
Gazel 195
Mısra: **10**
"Hangi kimse" anlamında soru zamiri.
Bir zamān yārüñle ser-germ-i niyāz idüñ hele
Şimdi ey bī-çāre dil germiyyetüñ kimlerledür

111. **kimlerledür:**-*ler, -le, -dür*
Gazel 195
Mısra: **12**
"Hangi kimse" anlamında soru zamiri.
Geşt idüp ṣaḥrāları Mecnūn-ı bī-Leylī-miṯāl
Ey Naḥīfī-i ġarīb ünsiyyetüñ kimlerledür

112. **kim:**
Gazel 199
Mısra: **13**
Soru zamiri.
Devr-i ḥüsnüñde kim aġlardı Naḥīfī gibi hīç
Ḳılmasa ʿāṣıḳı āzürde bu çarḫ-ı ġaddār

113. **kim:**
Gazel 201
Mısra: **4**
" Ki" bağlacı.
Nev-ẓuhūr-ı ḥüsn iken ḫaṭ geldigin eyler recā
Bilmezem kim fitne-i baḫt-ı siyāhumdan mıdur

114. **kim:**
Gazel 211
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.
Bizüz ol ehl-i naẓar kim göricek bir ṣūḫı
N'eydigin ġamze-i pür-ṣūr u fitenden bilürüz

115. **kim:**
Gazel 219
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.
Benüm kim ey perī ḥırz-ı ḥaḳīḳat bāzū-bendümdür
Füsūn-ı fitne-i çeşm-i siyāhuñ baña kār itmez

116. **kim:**
Gazel 220
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.
Nūş-ı mey kim baña telḫ-āb-ı sitemdür sensüz
Neşʾesi bī-meze keyfiyyeti ġamdur sensüz

117. **kim:**
Gazel 224
Mısra: **9**
" Ki" bağlacı.
Şöyle himmet eyle kim ʿışḳ ile meşhūr olalum
Ḥaşre dek dillerde söylensün Naḥīfī nāmumuz

118. **kim:**
Gazel 226
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.
Ḳanḳı dil kim mālik-i yār olmadı dīvānedür
Hey dirīġā ʿālem içre nūr-ı ʿizzet istemez

119. **kim:**
Gazel 226
Mısra: **10**
Soru zamiri.
Sīnesi ṣāf ü mücellā dil-bere ḳurbān olur
Kim dimiş āyā Naḥīfī cāh-ı vuṣlat istemez

120. **kim:**
Gazel 228
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.
Kerīmü'ṭ-ṭabʿ olan ḫaṣm-ı denīden intikām almaz
Murād üzre bilür kim kimseler dünyāda kām almaz

121. **kim:**
Gazel 228
Mısra: **20**
" Ki" bağlacı.
Bileydi resm-i İslāmı elif-ḳaddin iderdi dāl
Müsellemdür cehāletde o kim senden selām almaz

122. **kim:**
Gazel 229
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.
Reng ü būy-ı ʿārıżuñ ḫaṭṭ ile olmaz kim bahār
Resm-i cārīdür güli eyler iḫāṭa ḫār u ḫas

123. **kim:**
Gazel 229
Mısra: **8**
" Ki" bağlacı.
Öyle bir bezmüñ ḳadeh-peymā-yı ʿayş u nūşıyuz
Kim ne fikr-i şaḥne var anda ne pervā-yı ʿases

124. **kim:**
Gazel 230
Mısra: **7**
" Ki" bağlacı.
Gel düşme ḳayd-ı būd u ne-būd-ı murāda kim
Maḥcūb ider seni nefes-i vāpesin-i yeʾs

125. **kim:**
Gazel 232
Mısra: **6**
" Ki" bağlacı.
Rīze-seng-i rāh-ı mülk-i ʿışḳ sünbük sürmedür
Kim olur her gerd-i nā-çīzi gelū-gīr-i ceres

126. **kim:**
Gazel 233
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.
Ey göñül kūyına varduḳça fiġān eyleme kim
Girmez ol muġ-beçenüñ gūşına şavt-ı nāḳūs

127. **kim:**
Gazel 238
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.
O ḫaṭṭ-ı tāze kim ruḫsār-ı āteş-nāke ser virmiş
Miṯāl-i dūd-ı āh-ı ʿāṣıḳān eflāke ser virmiş

128. **kim:**
Gazel 238
Mısra: **6**
" Ki" bağlacı.

Reh-i ʿışḳuñda ḳurbān olmaḳ ister n’eylesün nā-çār
Dil-i ser-keşte kim derd ü ġamuñla ḫāke ser virmiş

129. **kim:**
Gazel 240
Mısra: **7**
" Ki" bağlacı.
Ser-encāmın görince kūhkenden ʿibret aldum kim
Ḳażā-yı ʿışḳa kühsār-ı irādet meʾmen olmazmış

130. **kim:**
Gazel 241
Mısra: **4**
" Ki" bağlacı.
Baḳup mecmūʿa-i naẓma dimiş ol serv-i şeh-nāzum
Ne ḫoş ʿāşıḳ bu kim cānā baña yüz biñ duʿā yazmış

131. **kim:**
Gazel 241
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.
Didüm kim levḥa-i ʿārıż içinde ḫaṭṭ-ı sürḫ ile
Budur ol kān-ı şeftālū baña bundan vefā yazmış

132. **kim:**
Gazel 242
Mısra: **7**
" Ki" bağlacı.
İlāhī kimsenüñ āhın ḳomazmış yerde ḫāşā kim
Ṭurur zānū-yı ʿuşşāḳı cevān aġyāra yaṣdanmış

133. **kim:**
Gazel 246
Mısra: **13**
" Ki" bağlacı.
Bir dil-rübāya düşdi göñül kim Naḥīfīyā
Eyler ṣafā-yı ʿışḳı ile şeyḫ u şāb u raḳṣ

134. **kim:**
Gazel 250
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.
Geç ire elṭāf-ı Ḥaḳla gülşen-i gülzāra ḫaṭ
Bilmezüz kim yazılur mı gökde ol meh-pāre ḫaṭ

135. **kim:**
Gazel 252
Mısra: **2**
Soru zamiri.
İder dil fikr-i zülf-i yārdan ḥaẕ
Kim itmez geşt-i sünbül-zārdan ḥaẕ

136. **kim:**
Gazel 253
Mısra: **1**
Soru zamiri.
Reh-i ʿışḳ içre ey zāhid kim iderse vefādan ḥaẕ
Gerekdür aña kim cānā ide cevr ü cefādan ḥaẕ

137. **kim:**
Gazel 253
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.
Reh-i ʿışḳ içre ey zāhid kim iderse vefādan ḥaẕ
Gerekdür aña kim cānā ide cevr ü cefādan ḥaẕ

138. **kim:**
Gazel 253
Mısra: **4**
" Ki" bağlacı.
Ki dirler nīş-i zenbūrdan ne ġamdur ṭālib-i şehde
Gerekdür ṣabr ide cānā kim eylerse ṣafādan ḥaẕ

139. **kim:**
Gazel 256
Mısra: **6**
" Ki" bağlacı.
Baña peymāne ṣunduḳça virürdüñ nuḳl-i şeftālū
Eger kim bezm-i meyde el vireydi sāḳiyā ṭāliʿ

140. **kim:**
Gazel 258
Mısra: **4**
" Ki" bağlacı.
Fürḳatüñle künc-i ġamda dem-be-dem ḳan aġlaram
Perde çekdi küḥl-i ġam kim dīdem içre oldı aġ

141. **kim:**
Gazel 258
Mısra: **6**
" Ki" bağlacı.
Vuṣlatuñ cāhın bilürsin pādişāhum ben faḳīr
Şol ḳadar ḳıldum ṭaleb kim ḳalmadı tāb ü dimāġ

142. **kim:**
Gazel 262
Mısra: **4**
" Ki" bağlacı.
Niçün istiġnā ḳılarsın baña ey ġonçe-dehen
Bilürüz kim ʿālem içre sensin ol dürr-i ṣadef

143. **kim:**
Gazel 263
Mısra: **4**
" Ki" bağlacı.
Bir bī-kes ü bī-hem-dem-i vīrāne-i ʿışḳam
Kim tesliyet-i ḫāṭır ider yār ü kesüm yoḳ

144. **kim:**
Gazel 263
Mısra: **7**
" Ki" bağlacı.
Yeʾs itdi beni fāriġ-i āmāl o ḳadar kim
Sulṭān-ı cihāndan daḫi bir mültemesüm yoḳ

145. **kim:**
Gazel 263
Mısra: **10**
" Ki" bağlacı.
Sālārıyam ol kāfilenüñ rāh-ı ṭalebde
Kim debdebe-i ḥaşmet ü şıyt-ı ceresüm yoḳ

146. **kime:**-*e*
Gazel 263
Mısra: **1**
Soru zamiri.
Bilmem kime dād eyleyeyüm dād-resüm yoḳ
Sūz-ı dilümi ʿarż idecek hem-nefesüm yoḳ

147. **kim:**
Gazel 264
Mısra: **7**
" Ki" bağlacı.
Hezār cān ü dil olsun fedā o nāmeye kim

Viṣāl müjdesidür anda hep siyāḳ u sibāḳ

148. **kimüñ:**-*üñ*
Gazel 265
Mısra: **4**
Soru zamiri.
İder elbette ʿaṭā lāḥiḳ u müstüḳbelde
Kimüñ iḥsānı ise bunca ʿaṭā-yı mesbūḳ

149. **kim:**
Gazel 266
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.
Ġarībem ʿāṣıḳam bir dil-ber-i şīrīn zebānum yoḳ
Cihānda baña aġlañ baña kim bir nev-cevānum yoḳ

150. **kim:**
Gazel 268
Mısra: **11**
" Ki" bağlacı.
Ayrıluḳ demleridür tesliye-baḫş ol baña kim
Ṭoyamam ḥasretüñe ʿahd-i viṣāl olmayıcaḳ

151. **kim:**
Gazel 269
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.
El almaḳ sāḳī-i gül-çehreden ḳābildür ammā kim
Ne çāre ḳudret-i reftāra meclisde ayaġum yoḳ

152. **kimdür:**-*dür*
Gazel 274
Mısra: **4**
Soru zamiri.
Gül cemālüñ perdesin ḳat ḳat idüp olma nihān
Tā ki görsin ʿāṣıḳānum kimdür ol dīdār-ı ʿışḳ

153. **kim:**
Gazel 284
Mısra: **15**
" Ki" bağlacı.
Vaḳt-i maʿmūrını kim gördi gel inṣāf idelüm
Böyledür ṭarḥ-ı esāsı bu ḫarāb-ābāduñ

154. **kim:**
Gazel 287
Mısra: **7**
" Ki" bağlacı.
Tā-be-key ḫande-i ġaflet o güni fikr it kim
Şerm-i cürm ile işüñ girye vü āh olsa gerek

155. **kim:**
Gazel 287
Mısra: **17**
" Ki" bağlacı.
Ey Naḥīfī ṭuta gör sünnetin ol şāhuñ kim
Rūz-ı maḥşerde saña cāy-ı penāh olsa gerek

156. **kim:**
Gazel 288
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.
Yād ḳıl ol demi kim ḫ∨āh ne-ḫ∨āh olsa gerek
Gülşenüñ ser-zede-i ḫār u giyāh olsa gerek

157. **kim:**
Gazel 289
Mısra: **7**
" Ki" bağlacı.
Ben aña bezm-i ṣāfā mı diyeyüm kim āḫir
Naġme-i şevḳa bedel nāle vü āh olsa gerek

158. **kim:**
Gazel 298
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.
Siḥr u efsūna gelince saña kim ḳarşu ṭurur
Var iken ġamze-i cādū gibi bir üstāduñ

159. **kim:**
Gazel 305
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.
Ol gülşene kim nāz ile vażʿ-ı ḳadem itdüñ
Her ḫākini zībende-i bāġ-ı İrem itdüñ

160. **kim:**
Gazel 310
Mısra: **1**
Soru zamiri.
Bī-vefā kim dirdi saña ger cefā-kār olmasañ
Hīç bahāñ olmazdı ammā böyle ġaddār olmasañ

161. **kim:**
Gazel 316
Mısra: **5**
Soru zamiri.
Zülfüñe bencileyin ʿarż-ı taʿalluḳ kim ider
Her-kesüñ şāne gibi sīnesi ṣad pāre degül

162. **kim:**
Gazel 316
Mısra: **11**
Soru zamiri.
Kim gider kūçe-i dildārı ḳoyup gülzāra
Ey ṣabā sencileyin her kişi āvāre degül

163. **kim:**
Gazel 318
Mısra: **8**
" Ki" bağlacı.
Revān olmazdı yārān-ı selef bir bir bu ʿālemden
Eger kim olmasaydı miḥnet-i bezm-i cihān müşkil

164. **kim:**
Gazel 319
Mısra: **9**
" Ki" bağlacı.
Gerçi kim eyler şikāyet ġamze-i ġammāzdan
Geçmez ol ṣūḫ-ı teġāfül-pīşeden ammā göñül

165. **kim:**
Gazel 324
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.
Budur şarṭ-ı maḥabbet kim cihānda
Yanup āteşlere reşk-i sipend ol

166. **kim:**
Gazel 332
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.
Sūz u tāb-ı sīnemi bundan ḳıyās eyle benüm
Kim şerār-ı āteş-i āhumla yaḳdum meskenüm

167. **kim:**
Gazel 341
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.
Menem sāḳī o maḥrūr-ı ciger dil-teşne kim şimdi
Ḫumār-ālūd-ı hecrem ḫāne-i ḫammārdan geldüm

168. **kim:**
Gazel 346
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.
Ol teşne-dilem kim bu ḥıyābān-ı fenāda
Zehr-āb-ı ġam u miḥnet-i devrān ile ḳandum

169. **kim:**
Gazel 352
Mısra: **4**
" Ki" bağlacı.
Meclis-i aġyāra düşdüm māye-dār-ı ʿışḳ iken
Bir ʿaceb gencîneyem kim künc-i vîrāndur yerüm

170. **kim:**
Gazel 352
Mısra: **6**
" Ki" bağlacı.
Ben o baḥr-ı bī-kerānem baḥr-ı ʿUmmān bendedür
Bu ʿacebdür kim yine deryā-yı ʿUmmāndur yerüm

171. **kim:**
Gazel 352
Mısra: **9**
" Ki" bağlacı.
Ḫızr-ı tevfîḳa süʾāl itdüm mekānın didi kim
Ṭāʿat-ı mevlā ile pür-nūr olan cāndur yerüm

172. **kim:**
Gazel 352
Mısra: **15**
" Ki" bağlacı.
Himmet-i ʿışḳı temāşā eyle gör kim zāhidā
Ẕerre-i nā-çîz iken mihr-i dıraḫşāndur yerüm

173. **kim:**
Gazel 356
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.
Baña bir neşve virmişdür ümmīd-i būs-ı laʿlüñ kim
Nedür keyfiyyet-i tāb-ı şarāb-ı dil-güşā bilmem

174. **kim:**
Gazel 357
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.
Cism-i ṣad pāremi kim dāġ ile teşrīḥ iderem
Sırr-ı ser-beste-i derdüm saña tavżīḥ iderem

175. **kim:**
Gazel 360
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.
Sensin ol nur-ı Ḫudā kim ḳadem-i muḥteremüñ
Eyledi cilve-geh-i arż u semāyı pür-zeyn

176. **kim:**
Gazel 364
Mısra: **1**
Soru zamiri.
Kim bilürdi ol perī-rūyuñ cefā-kār oldıġın
Çeşm-i mekkārı gibi tā böyle ġaddār oldıġın

177. **kim:**
Gazel 390
Mısra: **19**
" Ki" bağlacı.
Beni bir mertebe ʿışḳuñ ile nālān it kim
Dil ü cān itmeyeler bir daḫi daʿvā-yı vaṭan

178. **kim:**
Gazel 393
Mısra: **9**
" Ki" bağlacı.
Siz de inşāf eyleñüz lāyıḳ mıdur ol şūḫa kim
ʿAşıḳ-ı dîrîneye aġyārı tercīḥ eylesün

179. **kim:**
Gazel 403
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.
Görenler ḳaşuñı şāhum didiler kim kemāndur bu
Yazılmış ṭuġrā emsāli ḳamu ʿuşşāḳa şāndur bu

180. **kim:**
Gazel 403
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.
Şu dem kim nāz ü reftāra gelince didi ʿāşıḳlar
ʿAceb ṭāvūs-ı cennet mi ne nāz-ı bī-amāndur bu

181. **kim:**
Gazel 403
Mısra: **10**
" Ki" bağlacı.
Naḥîfî bileler ḳadrüñ beḳāya rıḥlet idince
Güzel kim ḳıymetüñ bilmez daḫi tāze cevāndur bu

182. **kim:**
Gazel 404
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.
Dime kim zencīr-i zülfe gel beni baġlayı ḳo
Ẓulmete dūş olmaġıl böyle uzun sevdāyı ḳo

183. **kim:**
Gazel 406
Mısra: **9**
" Ki" bağlacı.
ʿUluvv-i ḳadrüñe şāhid yeter kim sāyeñi mevlā
Muʿallā ḳıldı düşmekden bu ḫāk-i vāpesin üzre

184. **kim:**
Gazel 411
Mısra: **7**
" Ki" bağlacı.
O ḫāk-i dil-güşā kim sāye-baḫş olduñ saʿādetle
Benüm cānum fedā ol reh-güẕāra yā Resūla'llāh

185. **kim:**
Gazel 414
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.
Sen ol nūr-ı Ḫudāsın kim fürūġ-ı vech-i pāküñden
Ser-ā-pā rūy-ı ʿālem pür-żiyādur yā Resūla'llāh

186. **kim:**
Gazel 420
Mısra: **7**
" Ki" bağlacı.
Menem ol murġ-ı nālān kim gelelden gülşen-i dehre
Der-i iḥsānuñ oldı āşiyānum yā Resūla'llāh

187. **kim:**
Gazel 423
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.
Sen ol yektā kerīmü'ş-şān ü maḥbūb-ı Ḫudāsın kim
Kemal-i ẕātuña yoḳdur bahāne yā Resūla'llāh

188. **kim:**
Gazel 425
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.
Eger kim olsa da şāh-ı zamāne yā Resūla'llāh
Giriftār-ı ġamuñ baḳmaz cihāna yā Resūla'llāh

189. **kim:**
Gazel 425
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.
Sen ol sulṭān-ı vālā-rütbesin kim oldı bu gerdūn
Sarāy-ı rifʿatüñden bir nişāne yā Resūla'llāh

190. **kim:**
Gazel 425
Mısra: **11**
" Ki" bağlacı.
O deñlü girye-i hicrāna muʿtād olmışam ben kim
Göñül giryānluġa ister bahāne yā Resūla'llāh

191. **kim:**
Gazel 427
Mısra: **11**
" Ki" bağlacı.
Eger kim cān virürsem tāb-ı ʿışḳ-ı cānsitānuñla
Olur şems ü ḳamer şemʿ-i mezārum yā Resūla'llāh

192. **kim:**
Gazel 431
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.
Sensin ol maḳbūl-i Ḥaḳ kān-ı şefāʿat kim senüñ
ʿĀṣiyān-ı ümmete der-gāhuñ olmışdur penāh

193. **kim:**
Gazel 432
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.
Çıḳsun ol cān kim reh-i ʿışḳuña ḳurbān olmaya
Dāḫil-i cemʿiyyet bezm-i şehīdān olmaya

194. **kim:**
Gazel 432
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.
Dāġ dāġ-ı haşret olsun ol beden kim dāʾimā
Āteş-i pür-sūz-ı hicrānuñla sūzān olmaya

195. **kim:**
Gazel 432
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.
Ḫvāb-ı rāḥat görmesün ol dīde-i ġam-dīde kim
Ārzū-yı nūr-ı didāruñla giryān olmaya

196. **kim:**
Gazel 432
Mısra: **7**
" Ki" bağlacı.
Tā ebed pejmürde olsun ol ṭabīʿat kim senüñ
Gülşen-i naʿtüñde bülbül gibi nālān olmaya

197. **kim:**
Gazel 432
Mısra: **9**
" Ki" bağlacı.
Başına toprāḳ o merd-i ġāfilüñ kim şevḳ ile
Āsitānuñda varup ḫāk ile yeksān olmaya

198. **kime:**-*e*
Gazel 439
Mısra: **9**
Soru zamiri.
Şīve vü nāzı kime eylerdi meh-rūlar ʿaceb
Bezm-i ʿālemde eger ʿuşşāḳ-ı ġam-ḫvār olmasa

199. **kim:**
Gazel 440
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.
Bir gül-i nev-reste bulsaḳ kim cefā-kār olmasa
Bülbüle raḥm itse ammā māʾil-i ḫār olmasa

200. **kim:**
Gazel 441
Mısra: **3**
Soru zamiri.
Cānlar fedā ol āfete kim bir nigāh ile
Rāz-ı derūnı fehm ide rind-i cihān ola

201. **kim:**
Gazel 442
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.
ʿÜnvān-ı ḥüsn o meh-veşe olsun ḥelāl kim
Eṭvārı dil-rübā nigehi cānsitān ola

202. **kim:**
Gazel 442
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.
Ḳurbān olam o dil-ber-i ser-germ-i nāza kim
Her bir nigāhı āfet-i cān ü cihān ola

203. **kim:**
Gazel 442
Mısra: **9**
" Ki" bağlacı.
Cānum fedā o gülşen-i rengīn nihāle kim
Gül-çīnī-i leṭāfeti bī-imtinān ola

204. **kim:**
Gazel 442
Mısra: **11**
" Ki" bağlacı.
Vāy ol esīr-i ʿışḳ-ı ciger-sūza kim anuñ
Ārām-ı cān sencileyin bī-amān ola

205. **kim:**
Gazel 443

Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.
Olma firifte ṣaḳın ol bāġa kim anuñ
Rūy-ı bahārı reng-peẕīr-i ḫazān ola

206. **kim:**
Gazel 443
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.
Ḫayf u dirīġ o rind-i girān-bār-ı dehre kim
Her mūy-ı cismi beste-i ḳayd-ı cihān ola

207. **kim:**
Gazel 443
Mısra: **11**
" Ki" bağlacı.
Böyle teġāfül eyleme naḳd-i niyāza kim
Kālā-yı nāz bir gün ola rāygān ola

208. **kim:**
Gazel 449
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.
Tābiş-i mihr-i ʿārıżı şöyle müʾessir oldı kim
ʿĀrıż-ı yārda olur nūr-ı nigeh güdāḫte

209. **kim:**
Gazel 450
Mısra: **14**
" Ki" bağlacı.
Ḳurbān olayum ol dem-i cān-baḫşa Naḥīfī
Kim ʿāṣıḳ-ı zāruñ ola dildār yanında

210. **kim:**
Gazel 451
Mısra: **12**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç. II soru zamiri.
Taḥsīne görme lāyıḳ bu dār-ı bī-beḳāyı
Cümle fenā dimişdür kim gelse bu cihāna

211. **kim:**
Gazel 453
Mısra: **15**
" Ki" bağlacı.
Gāh būs u geh kenāra çoḳ da māʾil olma kim
Ḫasteyi bī-tāb ider dermān dermān üstüne

212. **kim:**
Gazel 454
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.
Ḥasretem ol ḥāle kim giryān olup biñ ṣevḳ ile
Rūyumı sürsem varup ol dest ü dāmān üstüne

213. **kim:**
Gazel 459
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.
El-ḥased üftādegān-ı ʿışḳdan ol rinde kim
Pāk-dāmen serv-ḳad bir şūḫ-ı müsteşnā seve

214. **kim:**
Gazel 460
Mısra: **10**
" Ki" bağlacı.
Ṭālib-i ser-menzil-i maḳṣūd iseñ olma ʿacūl
Tīz ḳalur rāh-ı ṭalebde ḥırṣ ile ol kim eve

215. **kim:**
Gazel 460
Mısra: **7**
" Ki" bağlacı.
Aḳmada ṭundan ṭuna seyl-āb-ı eşküm şöyle kim
Aña nisbet ḳatre-i nā-çīzdür nehr-i Ṣave

216. **kim:**
Gazel 460
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.
Dünyede ʿāṣıḳ sevince böyle bir meh-rū seve
Kim cebīni bedre beñzer ḳaşları māh-ı neve

217. **kim:**
Gazel 462
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.
Ol kim ġınā-yı ḳalb ile merzūḳ olmadı
Māl ü menāl ü genc ü ġınādan ne fāʾide

218. **kim:**
Gazel 464
Mısra: **8**
" Ki" bağlacı.
Bulur geh cānda gāhī sīnede gencīne-i ʿışḳuñ
Göñül bir maġribīdür kim gezer vīrāne vīrāne

219. **kim:**
Gazel 466
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.
ʿAraḳlar kim olur ẓāhir leb-i mey-gūn-ı yār üzre
Dökülmiş gūyiyā berg-i semendür cūy-bār üzre

220. **kim:**
Gazel 471
Mısra: **4**
" Ki" bağlacı.
Bāġda ġāyeti yoḳ güllerüñ ammā bülbül
Bir gül olsa baña kim zīver-i destār olsa

221. **kime:***-e*
Gazel 472
Mısra: **7**
Soru zamiri.
Kime keşf eyleyem rāzum ki yār-ı ġam-güsārum yoḳ
Muḳābil olmadum ʿālemde ben bir hem-dem-i ʿışḳa

222. **kim:**
Gazel 474
Mısra: **7**
" Ki" bağlacı.
Ruḫ-sārını kim reng-i dil-i ʿāşıḳ ider yār
Bülbül niçe cān virmesün āh ol gül-i āle

223. **kim:**
Gazel 475
Mısra: **10**
" Ki" bağlacı.
Yaḳduñ bu ḳadar tāb-ı ḫasenle beni ammā
Bir vaḳt ola kim şems-i ruḫuñ ire zevāle

224. **kim:**
Gazel 483

Mısra: **10**
" Ki" bağlacı.
Ey Naḥīfī tāb-ı āhuñ ʿālemi sūzān ider
Kim taḥammül eylesün feryād-ı āteş-ḫīzüñe

225. **kim:**
Gazel 484
Mısra: **13**
" Ki" bağlacı.
Olmaz hedef-resīde o tīr-i niyāz kim
Zūr-ı kemān-ı ṣıdḳ ile berceste olmaya

226. **kimdir:**-*dir*
Gazel 484
Mısra: **1**
Soru zamiri.
Kimdir baḳup o ṭalʿate dembeste olmaya
Bīmār gözlerüñ göre dil-ḫaste olmaya

227. **kim:**
Gazel 486
Mısra: **4**
" Ki" bağlacı.
Ḥaḳīḳatde ʿibāda ʿadl-i ṣırf u maḥż-ı ḥikmetdür
O daʿvā kim anuñ faṣlında taḳdīrüñ ola ḳāżī

228. **kim:**
Gazel 486
Mısra: **9**
" Ki" bağlacı.
Kime varsun kim iḳbāl eylesün ol ḫāk-i nā-çīze
Olursa bendeden mevlāsınuñ redd üzre iʿrāżı

229. **kim:**
Gazel 487
Mısra: **9**
" Ki" bağlacı.
Fürūġ-ı kevkebe-i ẕātı şöyle rūşen kim
ʿUlüvv-i ḳadrini taṣdīḳ ider ẕekī vü ġabī

230. **kim:**
Gazel 489
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.
Nūr idi o faḫr-ı rusülüñ ẕat-ı laṭīfi
Kim olmadı ḫāk üzre ʿayān ẓıll-ı şerīfi

231. **kim:**
Gazel 490
Mısra: **14**
" Ki" bağlacı.
Ey Naḥīfī ne bilür mest-i maḥabbet ḥālin
Sāḳī-i ʿışḳuñ o kim olmaya peymāne-keşi

232. **kim:**
Gazel 491
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.
Yüz ḳızardup nā-keşe ʿarż-ı temennā itme kim
Rū-be-ḫāk-i şerm olursın cürʿa-i ṣahbā gibi

233. **kim:**
Gazel 492
Mısra: **6**
" Ki" bağlacı.
Küşte-i ʿışḳuñ temāşā eyle zāhid meşhedin
Kim gelür ḫāk-i mezārından ṣadā-yı ism-i Ḥay

234. **kim:**
Gazel 493
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.
Āferīn olsun tecerrüd-pīşegān-ı ʿışḳa kim
Hīç zen-i mekkāre-i dünyāya meftūn olmadı

235. **kim:**
Gazel 494
Mısra: **13**
" Ki" bağlacı.
Ey Naḥīfī geşt-i deşt-i miḥnet itdüm şöyle kim
Dilde tāb ü cānda ṭāḳat tende dermān ḳalmadı

236. **kim:**
Gazel 494
Mısra: **9**
" Ki" bağlacı.
Ol ḳadar oldum esīr-i ferş-i ġurbet kim benüm
Ḥālüme raḥm itmedük kāfir Müselmān ḳalmadı

237. **kim:**
Gazel 495
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.
Teferrüc-gāh-ı ḥüsn itmezdi ol rūy-ı dil-ārāyı
Eger kim olmasaydı kākül-i cānāna sevdāyī

238. **kim:**
Gazel 495
Mısra: **8**
" Ki" bağlacı.
Temāşā eyle laʿl-i neşve-baḫşı nuṭḳa geldükçe
Mücessem görmek isterseñ eger kim keyf-i ṣahbāyı

239. **kim:**
Gazel 495
Mısra: **12**
" Ki" bağlacı.
El üstünde ṭutar cümle anı erbāb-ı istiġnā
O kim bezm-i edebden defʿ ider pāy-ı temennāyı

240. **kim:**
Gazel 504
Mısra: **15**
" Ki" bağlacı.
Raḥmet revān-ı zümre-i ʿuşşāḳa kim tamām
Ḳaldı güẕer-gehinde dil-i bī-nevāları

241. **kim:**
Gazel 518
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.
Kim olur maẕhar-ı luṭf-ı süḫan-ı cān-baḫşı
Kime yār oldı benüm ġonçe-dehānum şimdi

242. **kime:**-*e*
Gazel 518
Mısra: **6**
" Ki" bağlacı.
Kim olur maẕhar-ı luṭf-ı süḫan-ı cān-baḫşı
Kime yār oldı benüm ġonçe-dehānum şimdi

243. **kim:**
Gazel 520
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.

Ol āfet sīnesin kim gāh bend ü geh güşād eyler
Nezāketle baña taʿlīm ider çāk-i girībānı

244. **kim:**
Gazel 521
Mısra: **10**
" Ki" bağlacı.
Firāḳuñla yatur peyġūle-i ḥasretde bī-çāre
Ṭabībüm bu dil-i bīmārı gör kim pek zebūn oldı

245. **kimi:**-*i*
Gazel 523
Mısra: **11**
Soru zamiri.
Her kimi görse nigāh-ı āşināyı gösterür
Görmedüm bir bī-vefā hīç çeşm-i fettānuñ gibi

246. **kim:**
Gazel 526
Mısra: **15**
" Ki" bağlacı.
Göñül āh eyle kim erbāb-ı istiʿdāda yer yoḳdur
Serīr-i cāh-ı ʿizzet cāhil ü nā-dānedür şimdi

247. **kim:**
Gazel 526
Mısra: **7**
" Ki" bağlacı.
Hücūm-ı derd ü ġamla sen daḫi sāġar-be-dest ol kim
Göñül maʿmūre-i zühd ü veraʿ vīrānedür şimdi

248. **kime:**-*e*
Gazel 526
Mısra: **10**
Soru zamiri.
Felek ol āfitāb-ı ʿişmetüm benden cüdā ḳılduñ
Benüm ol serv-i nāzum ya kime cānānedür şimdi

249. **kim:**
Kaside 1
Mısra: **48**
" Ki" bağlacı.
Gel nüḳud-ı ʿömrüñi bīhūde itlāf eyleme
Kim dem-i mīzān-ı Ḥaḳda senden isterler ḥisāb

250. **kim:**
Kaside 1
Mısra: **55**
" Ki" bağlacı.
İstivā-yı dī vü imrūz ile maġbūn olma kim
Rūz-ı ferdāda derūnuñ nār-ı levm eyler kebāb

251. **kim:**
Kaside 1
Mısra: **58**
" Ki" bağlacı.
ʿİbret al mūy-ı siyāḥ-ı rīş ü ser oldı sefîd
Yaʿnī kim itdi güẕer ġafletle eyyām-ı şebāb

252. **kim:**
Kaside 3
Mısra: **33**
" Ki" bağlacı.
İftiḫār eyleme gel câme-i pür-zīb ile kim
Bir kefendür bedeli elbise-i zībānuñ

253. **kim:**
Kaside 3
Mısra: **91**
" Ki" bağlacı.
Var mı bir ḥüsn-i ʿamel kim ola hem-rāh saña
Olıcaḳ reh-revi ol menzil-i bī-mihmānuñ

254. **kim:**
Kaside 3
Mısra: **98**
" Ki" bağlacı.
ʿAfv ü ġufrān-ı Ḫudāvende nihāyet yoḳdur
Cürm ü ʿişyānda eger kim yoġ ise pāyāndur

255. **kim:**
Kaside 4
Mısra: **13**
" Ki" bağlacı.
Aña kim yāver ola tevfîḳuñ
Nefs ü şeyṭān idemez mekr ü füsūn

256. **kim:**
Kaside 5
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.
Sensin ol kim zīver-i miḥrāb-ı iclāl eyleyüp
Ḳıldı mevlā ẕāt-ı muḳtedā pāküñ u ʿāma ḫāṣ

257. **kim:**
Kaside 5
Mısra: **7**
" Ki" bağlacı.
Sensin ol ḫūrşīd-ṭalʿat kim ezel bezminde Ḥaḳ
Eyledi ẕāt-ı münīrüñ şemʿ-i pür-nūr-ı hüdā

258. **kim:**
Kaside 5
Mısra: **9**
" Ki" bağlacı.
Sensin ol kim āyet-i ḳadrüñle ḫatm oldı senüñ
Nüsḫa-i faẕl u şerāfet muṣḥaf-ı ḥüsn ü bahā

259. **kim:**
Kaside 5
Mısra: **20**
" Ki" bağlacı.
Ḳıble-gāh-ı Mescid-i Aḳṣāya vāṣıl oldılar
Saña anlar kim dil ü cān ile itdi iḳtidā

260. **kim:**
Kaside 5
Mısra: **34**
" Ki" bağlacı.
Ben o mest-i câm-ı ġaflet mücrim-i āvāreyim
Kim olup dil-beste-i ārāyiş-i bezm-i fenā

261. **kim:**
Kaside 5
Mısra: **45**
" Ki" bağlacı.
Kim beni āsūde-i künc-i ferāġat eylemez
Dem-be-dem ālāyiş-i naḳş-ı ḫayāl-i mā-sivā

262. **kim:**
Kaside 5
Mısra: **70**
" Ki" bağlacı.
Her ne deñlü bende-i küstāḫ isem eyle ḳabūl
Ḥaḳ bilür kim ḫidmetüñde bī-riyāyam bī-riyā

263. **kim:**
Kaside 5
Mısra: **75**
Soru zamiri.
Bülbülān-ı midḥatüñ faḫr itmesün kim eylesün
Ey gül-i zīnet-fezā-yı gülşen-i mihr ü vefā

264. **kim:**
Kaside 5
Mısra: **114**
" Ki" bağlacı.
Bir Kerīm-i bī-dirīġuñ sāʾil-i der-gāhıyam
Kim der-i gencīne-i luṭfuñda yoḳdur resm-i lā

265. **kim:**
Kaside 5
Mısra: **116**
" Ki" bağlacı.
Bir Raḥīm-i ẕü'l-ʿaṭānuñ ṭālib-i iḥsānıyam
Kim anuñ muḥtācıdur cümle faḳīr ü aġniyā

266. **kim:**
Kaside 5
Mısra: **118**
" Ki" bağlacı.
Bir ilāh-i bī-şerīküñ bende-i nā-çīziyem
Kim aña maḫṣūṣdur ʿunvān-ı elṭāf u ʿaṭā

267. **kim:**
Kaside 5
Mısra: **131**
" Ki" bağlacı.
Ol zamān kim bīm-i nār-ı dūzaḫ-ı pür-sūz ile
Diye müşrikler teʾessüf eyleyüp vā-veyletā

268. **kim:**
Kaside 5
Mısra: **133**
" Ki" bağlacı.
Ol zamān kim irişe gūş-ı ʿuṣāta ser-be-ser
Naʿra-i eyne'l-mefer ile nice ṣıyt u nidā

269. **kim:**
Kaside 5
Mısra: **135**
" Ki" bağlacı.
Ol zamān kim hevl-i maḥşerle olup āşüfte-ḥāl
Vā-şefīʿā-gūy ola şāh u gedā ser-tā-be-pā

270. **kim:**
Kaside 5
Mısra: **137**
" Ki" bağlacı.
Ol zamān kim pīş-gāh-ı ʿadl-i mevlāda tamām
Bir ola mūr u Süleymān bir ola şāh u gedā

271. **kim:**
Kaside 5
Mısra: **139**
" Ki" bağlacı.
Ol zamān kim ilticā-yı raḥmet-i mevlā idüp
Ehl-i maḥşer diyeler yā Rabbenā yā Rabbenā

272. **kim:**
Kaside 5
Mısra: **141**
" Ki" bağlacı.
Ol zamān kim Ḥażret-i Ḥaḳdan şefāʿat-ḫ∨āh olup
Diyesin biñ luṭf ile vā-ümmetā vā-ümmetā

273. **kim:**
Kaside 6
Mısra: **17**
" Ki" bağlacı.
Ḫmānı kāmil olmaz anuñ kim senüñ aña
Ẕāt-ı şerīfüñ olmaya tā cümleden eḫab

274. **kim:**
Kaside 8
Mısra: **7**
" Ki" bağlacı.
Naẕar it ol deme kim ceyş-i şitā itdi hücūm
Nev-bahār eyledi şehr-i ʿademe yaʿnī firār

275. **kim:**
Kaside 8
Mısra: **53**
" Ki" bağlacı.
Didi kim maḳdem-i pākiyle şeref-yāb itdi
ʿArşa-i ʿālemi bir server-i gerdūn-vaḳār

276. **kim:**
Kaside 8
Mısra: **75**
" Ki" bağlacı.
Yaʿnī kim nükte-i mefhūm-ı ve mā erselnā
Ẕāt-ı pākiyle anuñ eyledi keşf-i esrār

277. **kim:**
Kaside 8
Mısra: **161**
" Ki" bağlacı.
Umaram kim yalıñız ben degül ey şāh-ı cihān
Luṭf u iḥsānuñı itdükçe cenābuñ der-kār

278. **kim:**
Kaside 8
Mısra: **221**
" Ki" bağlacı.
Menem ol şāʿir-i pākīze-süḫan kim ṭabʿum
Oldı naʿtüñe senüñ nāsiḫ-i fenn-i seḫḥār

279. **kim:**
Kaside 8
Mısra: **245**
" Ki" bağlacı.
Şöyle kim tābiş-i şevḳuñla ben āh itdükçe
ʿĀlemi dūd-ı siyeh-kārum ider sünbül-zār

280. **kime:**-*e*
Kaside 8
Mısra: **155**
Soru zamiri.
Sen dururken kime ʿarż eyleyem aḥvālümi ben
Ḳoma ey kān-ı şefāʿat bu ġarībüñ nā-çār

281. **kime:**-*e*
Kaside 8
Mısra: **229**
Soru zamiri.
Kime tevcīh-i ḫitāb eyleyeyüm ʿālemde
Ṣūretā baḳsañ eger her biri bir seng-i mezār

282. **kim:**
Kaside 9
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.
Görsem ol rūz-ı feraḥ-baḫşāyı kim biñ şevḳ ile
Rūy-māl-i der-geh-i maḥbūb-ı ẕī-şān eylesem

283. **kim:**
Kaside 9
Mısra: **57**
" Ki" bağlacı.
Tāb-dār olsam o deñlü germī-i şevḳ ile kim
Sīnede her dāġı reşk-i māh-ı tābān eylesem

284. **kim:**
Kaside 11
Mısra: **29**
" Ki" bağlacı.
Ol hedāyā-yı ʿināyet kim Ḫudā virdi saña
Ümmet-i bī-çāreñi şād eyledüñ ihdā ile

285. **kim:**
Kaside 11
Mısra: **56**
" Ki" bağlacı.
Bā-ḫuṣūṣ ola benüm gibi bir ehl-i maʿşiyet
Kim geçüp ʿömri hevā-yı zīnet-i eşyā ile

286. **kim:**
Kaside 11
Mısra: **75**
" Ki" bağlacı.
Şol zamān kim olalar pā-beste-i eyne'l-mefer
İde ʿāṣīler melāmet nāle-i dervā ile

287. **kim:**
Kaside 11
Mısra: **77**
" Ki" bağlacı.
Ol dem-i vaḥşet-fezā kim cümle vā-nefsī diye
Pür olur ṣaḥrā-yı maḥşer āh ü vāveyla ile

288. **kim:**
Kaside 12
Mısra: **67**
" Ki" bağlacı.
Bir ḥālet-i pür-şevḳ ile şād eyle beni kim
Esrār-ı nihān ile irem baḫş-i ʿayāna

289. **kim:**
Kaside 13
Mısra: **17**
" Ki" bağlacı.
Cemālüñde o bīnī-i münevver şöyle zībā kim
Ṣanurlar nūrdan ḳandīldür ʿarş-ı berīn üzre

290. **kim:**
Kaside 17
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.
Ḳanda kim meẕkūr ola ol şāh-ı mülk-i ışṭıfā
Nūr-ı raḥmetle olur memlūʾ o bezm-i dil-güşā

291. **kim:**
Kaside 18
Mısra: **15**
" Ki" bağlacı.
Oldur ol nūr-ı mücessem kim şuʿāʿ-ı ṭalʿatı
Her ṭaraf olmaḳdur pertev-fürūz-ı iştihār

292. **kim:**
Kaside 19
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.
Bir seḥer kim āsumānuñ şāh-ı zerrīn efseri
Ḳıldı teşrīf-i cülūs-ı mesned-i rūşen-geri

293. **kim:**
Kaside 19
Mısra: **8**
" Ki" bağlacı.
Ṣan yedi ḳubbe vezīridür ṭurur iclāl ile
Sebʿa-i seyyāre kim zeyn itdi bu nüh çenberi

294. **kim:**
Kaside 19
Mısra: **29**
" Ki" bağlacı.
Öyle bir şeh kim revā çetr-i hümāyūn-ḳadrinüñ
Aṭlas-ı gerdūn eger olsa firāş-ı çāderi

295. **kim:**
Kaside 19
Mısra: **31**
" Ki" bağlacı.
Öyle bir şeh kim ʿuluvv-i ḳadrine nisbet eger
Mīr-i ışṭablı disem şāyeste Sulṭān Senceri

296. **kim:**
Kaside 19
Mısra: **33**
" Ki" bağlacı.
Öyle bir şeh kim binā-yı ḳadr-i ʿālī-şānınuñ
Ṭaş ḥisāb eyler der-i cūdında dürr ü gevheri

297. **kim:**
Kaside 19
Mısra: **37**
" Ki" bağlacı.
Öyle bir şeh kim eger teşrīf-i gülzār eylese
Ferş ider bülbül güẕer-gāhında verd-i aḥmeri

298. **kim:**
Kaside 19
Mısra: **48**
" Ki" bağlacı.
Feṯḥ-i Saḳız fāl-i bi'l-ḫayr-ı cülūs-ı pākidür
Ol şehüñ kim ẕātıdur ʿOs̱māniyānuñ mefḫarı

299. **kim:**
Kaside 19
Mısra: **57**
" Ki" bağlacı.
Ḫ∨āb gelmez çeşmine illā meger kim ḫ∨āb-ı merg
Dīde-i aʿdāya geldükçe ḫayāl-i ḫançeri

300. **kim:**
Kaside 19
Mısra: **59**
" Ki" bağlacı.
Sensin ol şeh kim seni elṭāf-ı ṣunʿ-ı kibriyā
Eylemiş envāʿ-ı aḫlāḳ-ı meḥāsin maẕharı

301. **kim:**
Kaside 19

Mısra: **63**
" Ki" bağlacı.
Sen o sulṭān-ı cihānsın kim ḥarīm-i ḳadrüñüñ
Olmaġa ṭālib şeh-i Ī̱rān bir ednā çākeri

302. **kim:**
Kaside 19
Mısra: **87**
" Ki" bağlacı.
Ben o ser-gerdān-ı deşt-i ıżṭırābam şöyle kim
Baña teng itdi elem bu ʿarṣa-i pehnāveri

303. **kim:**
Kaside 19
Mısra: **103**
" Ki" bağlacı.
Bir nefes olmazdı kim āyīne-i ḳalbüm ola
Bu güẕer-gāh-ı fenāda gerd-i miḥnetden berī

304. **kim:**
Kaside 19
Mısra: **107**
" Ki" bağlacı.
Kim vücūd-ı bī-naz̤īrüñ sāye şaldı āleme
Merḥabā ey bī-kesānuñ dest-gīr ü yāveri

305. **kim:**
Kaside 19
Mısra: **134**
" Ki" bağlacı.
Āteşīn güftār ile sīr it zülāl-ı naz̤mumı
Kimdür ol kim bir yere cemʿ ide āb ü āz̤eri

306. **kim:**
Kaside 19
Mısra: **143**
" Ki" bağlacı.
Lāf-ı daʿvā-yı mübāhāt itdi kim maʿz̤ūrdur
Gitdiler bu semte zīrā ehl-i naz̤muñ ekşeri

307. **kimdür:**-*dür*
Kaside 19
Mısra: **134**
Soru zamiri.
Āteşīn güftār ile sīr it zülāl-ı naz̤mumı
Kimdür ol kim bir yere cemʿ ide āb ü āz̤eri

308. **kim:**
Kaside 22
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.
Vekīl-i muṭlaḳ ammā kim olup müsterşid-i tevfīḳ
ʿAṭā vü cūdı memnūn eyledi aʿlā vü ednāyı

309. **kim:**
Kaside 22
Mısra: **15**
" Ki" bağlacı.
O şeh kim ḫidmet-i Mekke Medīne faḫr-ı z̤ātıdur
Niçe tanz̤īr olur şāyān aña Dārāb u Dārāyı

310. **kim:**
Kaside 22
Mısra: **51**
" Ki" bağlacı.
Ḫuṣūṣan kim vekīl-i muṭlaḳı sulṭān-ı İslāmuñ
Olur elbette ḥikmet-āşinā-yı kār-fermāyī

311. **kim:**
Kaside 22
Mısra: **77**
" Ki" bağlacı.
Hele kim bilmez ise sen bilürsün nūr-ı ḳalb ile
Ne deñlü olsa ednā ḫādim-i şāh-ı ev ednāyī

312. **kim:**
Kaside 23
Mısra: **35**
" Ki" bağlacı.
Zamānın böyle ḫurem eylesün teʾyīd-i Bārī kim
Berāy-ı tehniyet her sāl ʿıyd-i dil-güşā gelsün

313. **kim:**
Kaside 23
Mısra: **47**
" Ki" bağlacı.
O ḫatmü'l-ebiyā ḫayru'l-verā nūru'l-hüdādur kim
Görürsin şān-ı aʿlāsın hele rūz-ı cezā gelsün

314. **kim:**
Kaside 23
Mısra: **55**
" Ki" bağlacı.
Yegāne Aḥmet-i Muḫtār kim taʿz̤īm-i z̤ikrinde
Olup ʿaṭı-ı beyān ism-i Muḥammed Muṣṭafā gelsün

315. **kim:**
Kaside 24
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.
Zihī cūy-ı ṭarāvet kim kemīne ḳaṭresi anuñ
Olur ser-lücce-i ḫīzāb-ı ṣafvet Āb-ı Ḥayvāna

316. **kim:**
Kaside 24
Mısra: **7**
" Ki" bağlacı.
Zihī āyīne kim biñ şevḳ ile taʿlīm-i nuṭḳ eyler
Benüm gibi hezārān ṭūṭiyān-ı muʿciz-elḥāna

317. **kim:**
Kaside 24
Mısra: **9**
" Ki" bağlacı.
Ne ṭūṭī kim ider ṭarḥ-ı terennüm mışr-ı maʿnāya
Ser-āġāz eyledükçe midḥat-i paşa-yı z̤ī-şāna

318. **kim:**
Kaside 24
Mısra: **11**
" Ki" bağlacı.
Ne paşa kim şafā-yı midḥat-i z̤āt-ı dil-efrūzı
Virür şad neşve-i pür-feyż ṭabʿ-ı menḳabet-ḫ∨āna

319. **kim:**
Kaside 24
Mısra: **13**
" Ki" bağlacı.
Ne paşa kim kemāl-i zīb ü ferr ü ḳadr ü cāhından
Serīr-i cān-fezāsı ṭāʿna-zendür taḫt-ı ḫaḳana

320. **kim:**
Kaside 24
Mısra: **17**
" Ki" bağlacı.

Zihī paşa-yı ʿālī-ḳadr ü
gerdūn-rütbe kim dāʾim
Serīr-i devleti pīrāyedür
eyvān-ı keyvāna

321. **kim:**
Kaside 24
Mısra: **21**
" Ki" bağlacı.
O ṣadr-ārā-yı rifʿat kim
kemāl-i feyż-i cūdından
Kef-i iḥsānın itmiş ġıbṭa-
fermā Baḥr-ı ʿUmmāna

322. **kim:**
Kaside 24
Mısra: **27**
" Ki" bağlacı.
Vezīr-i Müşterī-tedbīr ü mīr-
i kārdāndur kim
Muʿallim-kār olur reʾy-i
rezīni nükte-sencāna

323. **kim:**
Kaside 24
Mısra: **29**
" Ki" bağlacı.
Zihī vādī-şinās-ı luṭf iʿcāz-ı
mehābet kim
Olurlar cān-ı aʿdā şuʿle-i
tīġına pervāne

324. **kim:**
Kaside 24
Mısra: **32**
" Ki" bağlacı.
Teʿālā'llāh bu ḥaşmet bu
ṣalābet bu şecāʿatle
Müʾessirdür şu resme
heybeti kim ehl-i ṭuġyāna

325. **kim:**
Kaside 24
Mısra: **49**
" Ki" bağlacı.
Sen ol ṣāḥīb-kerem ʿālī-
himem devletlisin tā kim
Der-i der-gāhuñ olmışdur
penāh erbāb-ı ʿirfāna

326. **kim:**
Kaside 24
Mısra: **51**
" Ki" bağlacı.
Sen ol raḥm-āşinā feryād-
güş-ı bī-kesānsın kim
Ġubār-ı der-gehüñ cāy-ı
emāndur dād-ḫvāhāna

327. **kim:**
Kaside 24
Mısra: **67**
" Ki" bağlacı.
Niçe demdür kim oldum
bülbül-i destān-zen-i ḥasret
Elim irmez ne çāre
n'eyleyem ol verd-i ḫandāna

328. **kim:**
Kaside 24
Mısra: **77**
" Ki" bağlacı.
Cihān bezminde ol mestāne-i
ālūde-baḫtum kim
Ṣunar dest-i dile sāḳī tehī biñ
cām ü peymāne

329. **kim:**
Kaside 24
Mısra: **101**
" Ki" bağlacı.
Ola tā kim felek pertev-
fürūz-ı maṭlaʿ-ı iḳbāl
Ola tā mihr-i behcet zīver-
efken tāc-ı devrāna

330. **kim:**
Kaside 26
Mısra: **19**
" Ki" bağlacı.
Teġāfül eyleme kim dār-ı
imtiḥāndur bu
Eger ki dāʾ ü devādur eger ki
faḳr u ġınā

331. **kim:**
Kaside 26
Mısra: **25**
" Ki" bağlacı.
Bu deñlü ġam yime kim
böyledür bu ḥāl-i cihān
Gehī ġumūm u melālet
gehī sürūr u ṣafā

332. **kim:**
Kaside 26
Mısra: **39**
" Ki" bağlacı.
Vezīr-i aʿẓam u ekrem
Ḥüseyn Paşa kim
Anuñla buldı şerāfetle
ṣadāret-i ʿuẓmā

333. **kim:**
Kaside 26
Mısra: **113**
" Ki" bağlacı.
Ṣafā-yı ḫāṭır olur mı o dilde
kim şeb ü rūz
Teʿāḳub eyleye ekdār u
şiddet ü beʾsā

334. **kim:**
Kaside 26
Mısra: **117**
" Ki" bağlacı.
Ben ol şikeste-dilem kim
nevā-yı şevḳa bedel
Ṣimāḫ-ı ḳalbüm gelmekde
ṣıyt-ı vā-esefā

335. **kim:**
Kaside 26
Mısra: **166**
" Ki" bağlacı.
Dirīġ o bī-kese dūr ola
ḫānümānından
Yazıḳ o bülbüle kim
gülşeninde ola cüdā

336. **kim:**
Kaside 26
Mısra: **192**
" Ki" bağlacı.
Şarāb-ı Kevşere żāmin degül
mi sāḳī sen
O ḳaṭre kim vire bir teşne-i
ḫāriḳa devā

337. **kim:**
Kaside 26
Mısra: **193**
" Ki" bağlacı.
Olur müsekkin-i dūzaḫ ol
āb-ı şefḳat kim
Ḥarāret-i dil-i pür-sūzı
eyleye iṭfā

338. **kim:**
Kaside 26
Mısra: **205**
" Ki" bağlacı.
Ya ol semiyy-i nebī ol vezīr-
i fāżıl kim
Fażīlet ile idi şān ü şöhreti
ḫaḳḳā

339. **kim:**
Kaside 27
Mısra: **25**
" Ki" bağlacı.
Tīġ-i ḥükmüñ o ḳadar ʿāleme
cārīdür kim

Bīm-i ḳahruñ ile baş gösteremez ehl-i şürūr

340. **kim:**
Kaside 27
Mısra: **85**
" Ki" bağlacı.
Niçe iẓhār-ı terennüm ider ol bülbül kim
Āşiyānından anı bād-ı ḫazān eyleye dūr

341. **kim:**
Kaside 27
Mısra: **127**
Soru zamiri.
Kim bilürdi selefüñ menḳabet-i evṣāfın
Olmasa ṣafḥa-i erbāb-ı sühanda mesṭūr

342. **kim:**
Kaside 27
Mısra: **147**
" Ki" bağlacı.
Umaram kim ola sīr-āb-ı zülāl-i keremüñ
Ḳalmaya teşne zamānuñda bu ḳalb-i maḥrūr

343. **kim:**
Kaside 27
Mısra: **155**
" Ki" bağlacı.
Umaram kim mütebeddil ola şādīye bu ġam
Ṣubḥ-ı maḳṣūda ḳarīn ola bu şām-ı deycūr

344. **kim:**
Kaside 28
Mısra: **25**
" Ki" bağlacı.
Cenāb-ı ẕāt-ı ḫāver-rütbe İsmāʿīl Aġa ol kim
Der-i ʿizzet-medārı der-geh-i devlet-meʾābumdur

345. **kim:**
Kaside 28
Mısra: **27**
" Ki" bağlacı.
Ol aġa-yı mükerrem kim nigāh-ı şefḳat-ālūdı
Şifā-baḫşende-i derd-i dil-i pür-ıżṭırābumdur

346. **kim:**
Kaside 28
Mısra: **29**
" Ki" bağlacı.
O ḫūrşīd-i refīʿü'ş-şān ü rifʿat-ilticādur kim
Anuñ evṣāf-ı ḫāṣü'l-ḫāṣı cām-ı teşne-tābumdur

347. **kim:**
Kaside 28
Mısra: **36**
" Ki" bağlacı.
Yegāne naʿra-i dil-sūzı eyler çarḫ-ı lerzende
Dilā ẓann itme kim ol nāle-i tār-ı rebābumdur

348. **kim:**
Kaside 28
Mısra: **82**
" Ki" bağlacı.
Ḫudā ẕāt-ı şerīfüñ ḥıfẓ ide her dem ḫaṭālardan
Senüñ kim ẕāt-ı pāküñ bāʿiṣ-i şevḳ-ı ḫiṭābumdur

349. **kim:**
Kıt'a 2
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.
O kim ittiḳā eyler Allāhdan Niçün meksebinde olur mużṭarib

350. **kim:**
Kıt'a 7
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.
Bir āfitāb-ı ḥüsn ü bahā kim anı gören
Maḥmūd Efendi ṣūfīsi olsa esīr olur

351. **kim:**
Kıt'a 9
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.
Bu cihān içre anuñ kim eṣeri bāḳīdür
Ölmez ol Ḫıżr-ṣıfat zinde durur tā maḥşer

352. **kim:**
Kıt'a 28
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.
Kāfir nedür bu ḥüsn-i cihān-sūz sende kim
Pervāne eyledüñ dil-i zārı çerāġuña

353. **kim:**
Kıt'a 31
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.
Kim iki ḥasret görince birbirin giryān olup
ʿĀşıḳ-ı mehcūrına dildārı ḫoş geldüñ diye

354. **kim:**
Kıt'a 33
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.
Naḳd-i cān müjdedür ol ḳāsıd-ı ferḫundeye kim
Yārdan ʿāşıḳ-ı mehcūra beşāretle gele

355. **kim:**
Kıt'a 38
Mısra: **7**
" Ki" bağlacı.
Anı fikr eylemez kim dest-bürd-i ḳahr-ı Ḳahhārı
Fenā-ender-fenā itdi niçe Sām ü Nerīmānı

356. **kim:**
Kıt'a 38
Mısra: **9**
" Ki" bağlacı.
Bu ẕāhir kim penāh ü mültecā ʿadd itdigi ādem
Degüldür defʿa ḳādir gelse ḫ∨āb-ı ġaflet-efşānı

357. **kim:**
Kıt'a 45
Mısra: **4**
" Ki" bağlacı.
Bir çemen-ṣuffe-i dil-keş ki naẕīri nā-yāb
Bī-bedel cāy-ı ṣafā kim aña olmaz ṣānī

358. **kim:**
Kıt'a 45
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.
İki cānibde iki bāb aña ṣāhiddür kim
Şarḳ u ġarb ola aña mevhibe-i Sübḥānī

359. **kim:**
Kıt'a 48
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.
O sulṭān-ı cihān-gīr ol şeh-i ferḫunde-kevkeb kim
Kemāl-i ẕāt ile oldı selāṭīnüñ ser-efrāzı

360. **kim:**
Kıt'a 48
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.
O ḫāḳān-ı hünerver kim alınca destine ḫāme
Rehīn-i nevk-i kilk-i ḫaṭṭı eyler siḥr ü iʿcāzı

361. **kim:**
Matla 3
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.
O şeh kim ẕātıdur menşūş-ı - Hümā-yı ḳadri oldı lā-mekān-pervāz-ı -

362. **kime:***-e*
Matla 11
Mısra: **1**
Soru zamiri.
Ben kime aġlayayum derd-i derūnum ḥālā
Merdüm-i dīde daḫi bir gözi yaşlı şeydā

363. **kim:**
Matla 41
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.
Muʿcize besdür bu kim ey fāżıl-ı ümmī-laḳab
Senden ögrendi belāġat resmin ebnā-yı edeb

364. **kim:**
Matla 51
Mısra: **2**
Soru zamiri.
Besdür şeref ü şānuña bu rifʿat ü ʿizzet
Kim eyledi Ḥaḳ ẕātuñı ʿālemlere raḥmet

365. **kim:**
Matla 68
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.
Cihānı zīr-i dest itmekde eyler hep sana taḳlīd
Meger kim senden el almış felekde pençe-i ḫūrşīd

366. **kim:**
Matla 74
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.
Göñül bīdār-ı ḫvāb olduḳça fikr-i ebruvān eyler
O tīr-endāzdur kim fi'l-meṣel meşḳ-ı kemān eyler

367. **kim:**
Matla 130
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.
Vaʿde-i vaṣluñ gibi yoḳ sözlerüñde irtibāṭ
Yine beñzer kim bu şeb ġayr ile itdüñ iḫtilāṭ

368. **kim:**
Matla 165
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.
Didüm ol yāre saña bir ʿabd-i kemterdür bu dil
Didi yüz biñ nāz ile ol şāh-ı ḫüsnüm kim degül

369. **kim:**
Matla 175
Mısra: **2**
Her kim.
Saña ʿāşıḳ olanuñ ʿāşıḳ-ı efkendesiyem
Kim saña bende ola anuñ bendesiyem

370. **kim:**
Murabba 6
Mısra: **35**
" Ki" bağlacı.
Bir neşve kim cāndan eleẕ Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

371. **kim:**
Murabba 8
Mısra: **27**
" Ki" bağlacı.
Ḳabrüm üstünde disünler kim Naḫīfīden saña
Eṣ-ṣalātü ve's-selām ey faḫr-ı ʿālem es-selām

372. **kim:**
Murabba 10
Mısra: **26**
Soru zamiri.
Efendüm senden olmazsa ʿināyet
Kim itsün ḳullara ʿavn ü ʿināyet

373. **kim:**
Rübai 34
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.
Olsun kerem ü luṭfuña biñ ḥamd ü şenā
Kim cümle-i ḫalḳ içre idüp müsteṣnā

374. **kim:**
Rübai 56
Mısra: **4**
" Ki" bağlacı.
Ben ẕerre degül bir yere gelse ʿālem
Kim ḳādir olur şükrüñ edāya yā Rab

375. **kim:**
Rübai 65
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.
Kim vaʿd-i - baña Burhān-ı icābet oldı bī-şübhe vü reyb

376. **kim:**
Rübai 72
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.
Bir baḥr-ı ʿamīḳa lenger-endāzam kim
Emvāc-ı belā birbirin eyler taʿḳīb

377. **kim:**
Rübai 73
Mısra: **4**
" Ki" bağlacı.
Rū-māl ḳıl ol der-geh-i ʿālī-şāna
Kim olmaya reh-zen saña menʿ-i ḥācib

378. **kim:**
Rübai 74
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.

Bir bendeyi kim eyleye mevlā maḥbūb
Eyler ḥarekāt ü sekenātın merġūb

379. **kim:**
Rübai 86
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.
Bir kāfile kim kūyuña eyler rıḥlet
Eyler beni ser-geşte hücūm-ı ḥasret

380. **kim:**
Rübai 94
Mısra: **1**
Soru zamiri.
Kim itse o Maḥbūb-ı Ḫudāya ṣalavāt
Āḥādi olur bāliġ-i ḥadd-i ʿaşerāt

381. **kim:**
Rübai 119
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.
Ol nūr-ı Ḫudāya yeter iʿcāz-ı ṣarīḥ
Kim eyleyüp āyāt kemālin taṣrīḥ

382. **kim:**
Rübai 129
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.
Tā öyle sitem-pīşedür ol ḫūnī kim
Lerzende olur ġamzelerinden Mirrīḫ

383. **kim:**
Rübai 132
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.
Ol merd-i veġā-pīşe-i miżmār-ı cihād
Kim Ṭalḥa o çābük-rev-i rāh-i irşād

384. **kim:**
Rübai 140
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.
Biz bāzī-i ʿışḳa kim ser-āġāz itdük
Er başumuz oldı ol zamānda Ferhād

385. **kim:**
Rübai 161
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.
Ẕātuñ o ḳadar münteḫab-ı ḳudretdür
Kim rūḥ-ṣıfat mültezem-i ṣafvetdür

386. **kim:**
Rübai 169
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.
Kim cürm ü meʿāṣīye muḳābil olmaz
Her bir nefesüm olsa hezār istiġfār

387. **kim:**
Rübai 171
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.
Bir ẕevḳ ile eyle mütesellī beni kim
Reşk ide benüm giryeme aṣḥāb-ı sürūr

388. **kim:**
Rübai 175
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.
Kim ḳādir olur menʿ ü ʿaṭāya yā Rab
Ser-cümle hemān menʿ ü ʿaṭā sendendür

389. **kim:**
Rübai 176
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.
İtmişdür o kim kilk-i ḳażā ile ṣudūr
Elbette ider levḥ-i meẕāhirde ẓuhūr

390. **kim:**
Rübai 178
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.
Cān şemʿine kim naġme-i tevḥīd gelür
Ṣıdḳ ile dile neşve-i cāvīd gelür

391. **kim:**
Rübai 178
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.
Bir şehr-i ġarībdür dil-i ʿārif kim
Her kūşeden āvāze-i temcīd gelür

392. **kim:**
Rübai 182
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.
ʿĀlemde ḳıyās eyleme kim ʿālem var
Bir laḫẓa sürūrında hezārān ġam var

393. **kim:**
Rübai 193
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.
Gör derdümi kim bī-dil olan böyle olur
Dāġ-ı ġam ile ḥāṣıl olan böyle olur

394. **kim:**
Rübai 194
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.
ʿArż eyleyicek pīr-i żamīre didi kim
Taʿbīr-i dil-ārāsı anuñ vuṣlatdur

395. **kim:**
Rübai 208
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.
Siz kim sefer-i şehr-i resūl eyleyesiz
Kesb-i şeref-i ʿizz-i vuṣūl eyleyesiz

396. **kim:**
Rübai 209
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.
Ḫayr itmedi kārında bu nefs-i nā-çīz
Kim eylemedi sūd u ziyānı temyīz

397. **kim:**
Rübai 245
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.
Her laḫẓa budur dilde recā-yı melḥūẓ

Kim eyleyesin luṭf u keremle maḥẕūẕ

398. **kim:**
Rübai 256
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.
Ser-defter-i evliyā Cenāb-ı Ṣıddīḳ
Kim ṣihr-i Muḥammedī Ebū Bekr-i ʿAtīḳ

399. **kim:**
Rübai 262
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.
Eylerseñ eger kim ṭaleb-i raḥmet-i Ḥaḳ
Olmaḳ ise maḳṣuduñ o luṭfa elyaḳ

400. **kim:**
Rübai 262
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.
Her edʿiye kim eyleyesin mevlāya
Ḳıl bedʿ ü tamāmında ṣalātı mülḥaḳ

401. **kim:**
Rübai 273
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.
Kim olmış idi -
Nuṭḳı aña peyġām-ber-i ḫāṣu'l-ḫāṣuñ

402. **kim:**
Rübai 274
Mısra: **4**
Soru zamiri.
Tā maḥşere dek medḥa olur şāyeste
Her kim ki ola bendesi ol sulṭānuñ

403. **kim:**
Rübai 275
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.
Bil ḳadrini ol şeh-i nübüvvet-cāhuñ
Kim oldı delīli rāhı her gümrāhuñ

404. **kim:**
Rübai 278
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.
Ol revnaḳ-ı mesned-i risāletsin kim
Āḫirde gelüp ḫatm-i nebiyyīn olduñ

405. **kim:**
Rübai 283
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.
Ol mertebe dil-şād-ı vefā itdüñ kim
Nā-çār beni kendüñe meftūn itdüñ

406. **kim:**
Rübai 285
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.
Ṣibh ü şürekādan müteʿāli ẕātuñ
Ḥayretde ḳalur kim göre maṣnūʿātuñ

407. **kim:**
Rübai 308
Mısra: **4**
" Ki" bağlacı.
Mümkin mi anı vaṣf ide maḫlūḳ-ı żaʿīf
Ol kim ola memdūḥ-ı Ḫudā-yı Müteʿāl

408. **kim:**
Rübai 314
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.
Mülk ü melekūt oldı o mevlānuñ bil
Kim yoḳ aña memnūʿ u muḥāl ü müşkil

409. **kim:**
Rübai 325
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.
Bir vech ile meʾmūlumı iḥsān it kim
Aġyār benüm bilmeye aṣlā ḫālüm

410. **kim:**
Rübai 333
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.
Bī-çāre Naḥīfī saña n'oldı bilmem
Kim sende nümāyān görinür ṣūret-i ġam

411. **kim:**
Rübai 354
Mısra: **4**
" Ki" bağlacı.
Feyż it baña ol neşve-i ḫāṣü'l-ḫāṣı
Kim leẕẕetin idrāk ile medhūş olayum

412. **kim:**
Rübai 363
Mısra: **4**
Soru zamiri.
Ammā yine daʿvā-yı kemāl itsem olur
Zīrā ḳul olan saña ola ḫāṣā kim

413. **kim:**
Rübai 368
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.
Raḥmet aña kim nām-ı şerīfüñ işidüp
Ṣıdḳ ile ideʿarż-ı taḥiyyāt ü selām

414. **kim:**
Rübai 393
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.
Besdür şeref-i ẕātına bu şāhid kim
Ḥaḳ ḳıldı anı mülhem-i cemʿ-i Ḳurʾān

415. **kim:**
Rübai 394
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.
Sıbṭ-ı nebevī ẕāt-ı cemīl ü aḥsen
Kim olmış idi her ṣıfatı müstaḥsen

416. **kim:**
Rübai 402
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.
Ancaḳ bu ḳadar vaṣfına vardur imkān
Kim maẕhar-ı tām oldı o faḫr-ı dü cihān

417. **kim:**
Rübai 409
Mısra: **4**
" Ki" bağlacı.
Tedbīr-i kesāna bende yoḳdur raġbet
Luṭf it baña kim ḥālüme sen aʿlemsin

418. **kim:**
Rübai 432
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.
Tā key bu cefālar bize ey ṭāliʿ-i dūn
Kim olmadayuz dest-i melāmet zebūn

419. **kim:**
Rübai 437
Mısra: **4**
Soru zamiri.
Biñ naḫvet ü biñ nāz ile der-kār olsa
Kim ḳurtulur ol ḫançer-i ġaddāruñdan

420. **kim:**
Rübai 446
Mısra: **4**
" Ki" bağlacı.
Ol Ḳādir-i Bī-çūna gerek ḥamd ü ṣenā
Kim niʿmeti olmaḳda ʿibāda efzūn

421. **kim:**
Rübai 447
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.
Bir mūnis-i dāʾim ile hem-dem ol kim
Tā maḥşere dek senüñle hem-rāh olsun

422. **kim:**
Rübai 456
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.
Ḳan aḳsa revā dīde-i giryān üzre
Kim olmadı dil mūcib-i fermāñ üzre

423. **kim:**
Rübai 459
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.
Yā Rab benem ol ʿabd-i eṣīm ü güm-rāh
Kim cürm ü ḫaṭā olmada kārum her gāh

424. **kim:**
Rübai 462
Mısra: **3**
Soru zamiri.
Her kim göre ʿibretle bu maṣnūʿātı
Dir ḥayret ile ṣunʿuña sübḥān Allāh

425. **kim:**
Rübai 479
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.
ʿArż eyle göñül ḥācetüñi ol ẕāta
Kim şāmil ola niʿmeti mevcūdāta

426. **kim:**
Rübai 508
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.
Ey ehl-i ġaraż ol bu ḫaberden āgāh
Kim eylemesün ġırre seni devlet ü cāh

427. **kim:**
Rübai 528
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.
Ey bī-kes olan bendelerüñ dād-resi
Raḥm it aña kim olmaya ġam-ḫ∨ar ü kesi

428. **kim:**
Rübai 531
Mısra: **4**
" Ki" bağlacı.
Rızḳ içün elem çekme Naḫīfī zinhār
Ol kim seni ḥalḳ itdi virür ḳısmetüñi

429. **kim:**
Rübai 534
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.
Gel cevr ile incitme dil-i müştāḳı
Kim nālesi lerzende ider āfāḳı

430. **kim:**
Rübai 543
Mısra: **4**
" Ki" bağlacı.
Bu ʿayb yeter ʿucb u ġurūr ile saña
Kim ādetüñ oldı ṣıfat-ı ḫannāsī

431. **kim:**
Tahmis 1
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.
Gözümüñ ḥasret ile n'ola revān olsa yaşı
ʿĀşıḳam ol şehe kim yoḳ iki ʿālemde eşi

432. **kim:**
Tahmis 3
Mısra: **7**
" Ki" bağlacı.
Kim idem tekbīr ü lebbeyk ile anda demdeme
Girye-i ḥasret gelüp şevḳ ile çeşm-i pür-neme

433. **kimde:**-*de*
Tahmis 3
Mısra: **32**
Soru zamiri.
Ẕāt-ı pāküñ midḥat-i mevlā ile mevṣūf iken
Kimde vardur midḥatüñde bāzī-i basṭ-ı süḫan

434. **kim:**
Tahmis 4
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.
Ey yegāne şeh-i kevneyn ü nebiyy-i Ḳureyşī
Sensin ol kim yoḳ anuñ iki cihānda bir eşi

435. **kim:**
Tahmis 4
Mısra: **5**
Her kim.
Kim ola sevmeye bu ḥüsn ile sen māhveşi
Ne ʿaceb ẕāt u ṣıfat ile olursañ aḥsen

436. **kim:**
Tahmis 7

Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.
Bilür kim kān-ı āteşden
çıḳan ḫançerde āb olmaz
Olur şermende mihr ü meh
cemāl-i bī-miṯālüñden

437. **kim:**
Tahmis 7
Mısra: **21**
" Ki" bağlacı.
Dirīġ itme eger kim naḳd-i
cān isterse de cānān
Muṭīʿ olmaḳ gerek maʿṣūḳa
elbet ʿāṣıḳ-ı nālān

438. **kimlere:***-ler, -e*
Tahmis 8
Mısra: **19**
Soru zamiri.
Cāmiʿ içre göre tā kimlere
hem-zānūsın
Şekl-i saḳḳāda gezer dīde-i
giryān ṣaf ṣaf

439. **kim:**
Tarih 1
Mısra: **17**
" Ki" bağlacı.
Ne şeh kim şevḳ-ı ḳudūm-ı
rifʿat-i şevket-rüsūmından
Pür itdi ʿālemi ṣıyt-ı
mübārek-bād-ı rūḥānī

440. **kim:**
Tarih 1
Mısra: **19**
" Ki" bağlacı.
Ne şeh kim ḫāme-i maʿnā
yazarken nāme-i vaṣfı
Revādur ger sürūş-ı ġayb
olursa maḥmedet-ḫ∨ānı

441. **kim:**
Tarih 2
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.
Bir seḥer kim ṭās-ı zerrīn ile
peyk-i āfitāb
Devr iderdi cilve-gāh-ı
ḳubbe-i nüh çenberi

442. **kim:**
Tarih 2
Mısra: **6**
" Ki" bağlacı.
Dir idi ḫalḳa lisān-ı ḥāl ile
tebşīr idüp
Kim duʿālar oldı hep feyż-i
icābet maẓharı

443. **kim:**
Tarih 5
Mısra: **18**
Soru zamiri.
Degüldür şāʿirāne sözlerüm
ʿayn-ı ḥaḳīḳatdür
Ḥelāl itmem kim eylerse
beni ol zümreden maʿdūd

444. **kim:**
Tarih 6
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.
Şeh-i İslām Sulṭān
Aḥmedü'bni Ḫān
Muḥammed kim
Ḫudā memdūḥ u maḥmūd
eylemiş ẕāt-ı cihān-dārın

445. **kim:**
Tarih 6
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.
O sulṭānü'bni sulṭān kim
anuñ mirʾāt-ı luṭfında
Görür ehl-i baṣīret şāhid-i
maḳṣūd-ı didārın

446. **kim:**
Tarih 6
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.
O sulṭān-ı cihān kim
sākinān-ı ʿālem-i bālā
Tamām eyler duʿā-yı
devletiyle vird-i esḥārın

447. **kim:**
Tarih 6
Mısra: **7**
" Ki" bağlacı.
O sulṭān-ı müsellem ol şeh-i
ferḫunde-kevkeb kim
Zamān-ı devletinde çarḫ-ı
dūn terk itdi ışrārın

448. **kim:**
Tarih 6
Mısra: **19**
" Ki" bağlacı.
Sütūde-menḳabet sāmī-ṣıfat
pākīze-meşreb kim
İder aṣḥāb-ı maʿnā dāʾim
ḫayr ile eẕkārın

449. **kim:**
Tarih 6
Mısra: **21**
" Ki" bağlacı.
Semiyy-i bāb-ı ʿilm ol
maẓhar-ı faż̈l u maʿārif kim
Rıżā-yı Ḥaḳḳa taḫṣīṣ eylemiş
eẕkār u efkārın

450. **kim:**
Tarih 6
Mısra: **23**
" Ki" bağlacı.
ʿAliyyü'l-ism ü ʿalī-ḳadr ü
vālā-rütbe kim mevlā
Mühezzeb itmiş aḫlāḳın
müʾebbed itmiş eṭvārın

451. **kim:**
Tarih 6
Mısra: **35**
" Ki" bağlacı.
Ne dürr-i şāh-vār-ı salṭanat
kim eylemiş Bārī
Mekīn-i ṣulb-i sulṭān-ı cihān
aṣl-ı güher-bārın

452. **kim:**
Tarih 16
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.
Yaʿnī Sulṭān Aḥmedü'bni
Ḫān Muḥammed kim odur
Dāver-i dād-āver-i ʿālem
şeh-i encüm-sipāh

453. **kim:**
Tarih 16
Mısra: **7**
" Ki" bağlacı.
Ḥabbeẕā ḳaṣr-ı hümāyūn
kāḫ-ı zībā kim anuñ
Ṣadr-ı ʿālī-şānıdur şāh-ı
cihāna cilve-gāh

454. **kim:**
Tarih 16
Mısra: **19**
" Ki" bağlacı.
Öyle nüzhet-gāh-ı dil-keş
kim dem-i geşt ü güẕār
Olmada neẕẕāresi şādī-fezā
vü ġuṣṣa-kāh

455. **kim:**
Tarih 16
Mısra: **23**
" Ki" bağlacı.

Naḳş-ı ḥayret-baḫşını Bihzād ü Mānī görse kim
Āsitān-ı ʿacze eylerler idi vażʿ-ı cibāh

456. **kim:**
Tarih 17
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.
Şeh-i İslām Sulṭān Aḥmedü'bni Ḫān Muḥammed kim
Degüldür ḥüsn-i evṣāf-ı vücūdı ḳābil-i taʿdād

457. **kim:**
Tarih 17
Mısra: **7**
" Ki" bağlacı.
Vezīr-i aʿẓam u dāmādı İbrāhīm Paşa kim
Odur Āṣaf-ṣıfat Risṭo-ṭabīʿat ekrem-i ecdād

458. **kim:**
Tarih 17
Mısra: **10**
" Ki" bağlacı.
O ʿālī-himmet itdi imtiṣāl-i emr-i sulṭānī
Çü fermān-ı hümāyūn oldı ṣādır kim ide bünyād

459. **kim:**
Tarih 17
Mısra: **13**
" Ki" bağlacı.
Ne ḳaṣr-ı dil-güşā kim miṣli yoḳdur ṣaḥn-ı ʿālemde
Bu ḳavle müttefiḳdür ser-be-ser aṣḥāb-ı istiʿdād

460. **kim:**
Tarih 17
Mısra: **17**
" Ki" bağlacı.
Eger kim ḳaṣd-ı iġrāḳ itseler vaṣf-ı Ḫavernaḳda
İder vaṣṣāflar bu ḳaṣr-ı bī-miṣl ile istiṣḥād

461. **kim:**
Tarih 18
Mısra: **9**
" Ki" bağlacı.
Bir eser itdi anı kim her gören taḥsīn idüp
Şu gibi evṣāf-ı ḥüsnin eyler icrā dem-be-dem

462. **kim:**
Tarih 18
Mısra: **12**
" Ki" bağlacı.
Çār-bāġ-ı rubʿ-ı meskūn oldı bu zībā-eser
Çār-bāġ-ı Işfahāna kim ider vażʿ-ı ḳadem

463. **kim:**
Tarih 19
Mısra: **7**
" Ki" bağlacı.
Yaʿnī kim ḳāyim-maḳām-ı ṣadr-ı ʿālī-menzilet
Kişver-ārā-yı mürüvvet memleket-gīr-i ʿaṭā

464. **kim:**
Tarih 19
Mısra: **10**
" Ki" bağlacı.
Ḫażret-i Maḥmūd Paşa-yı celīlü'l-iʿtibār
Kim o maḥmūdu'ş-şiyem meh-rām-ı Maḥbūb-ı Ḫudā

465. **kim:**
Tarih 19
Mısra: **16**
" Ki" bağlacı.
Āsumān-ı saḳfını zeyn eylemiş encüm gibi
Noḳṭa-i zerrīneler kim naḳş olınmış cā-be-cā

466. **kim:**
Tarih 20
Mısra: **7**
" Ki" bağlacı.
Zihī zībende kāḫ-ı dil-güşā kim ṣadr-ı vālāsın
Ne dem ʿizzetle teşrīf eylese İskender-i sānī

467. **kim:**
Tarih 20
Mısra: **11**
" Ki" bağlacı.
O şeh kim yazdı ressām-ı ḫıred evṣāf-ı ẕātında
Olup imlā nüvīs-i menḳabet-pīrā-yı ʿunvānı

468. **kim:**
Tarih 30
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.
O deñlü dil-keş ü ḫāṭır-güşā kim ḥüsn-i ṭalʿatla
Ferāmūş itdirür neẕẕāresi seyr-i gülistānı

469. **kim:**
Tarih 30
Mısra: **9**
" Ki" bağlacı.
O resme müsteʿidd-i tābdārī kim olur maḥrūr
Eger bir kūşede vażʿ itseler şemʿ-i fürūzānı

470. **kim:**
Tarih 33
Mısra: **23**
" Ki" bağlacı.
Cümleye bu niʿmetüñ vācib devām-ı şükri kim
Bāʿiṣ-i efzāyiş-i niʿmet olur şükr-i Ḫudā

kim ola:

1. **kim ola:**-*a*
Matla 96
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kimdir.
Keştīye binmiş gelür gördüm o şūḫ-ı şīvekār
Mālik-i deryā ʿacebdür kim ola zevraḳ-süvār

kim oldı:

1. **kim oldı:**-*dı*
Gazel 193
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kim olmak. II Kelime aynı zamanda kayboldu, heba oldu anlamına gelen "güm olmak" şeklinde de okunabilmektedir.
Kim oldı çāre-yāb-ı zaḫm-ı tīr-i hecrüñ ey āfet
Şifā-ālūde-i merhem-güẕār-ı vuṣlatuñ kimdür

kime:

1. **kime:**-*e*
Gazel 486
Mısra: **9**
Herhangi bir kimseye, her kime.
Kime varsun kim iḳbāl eylesün ol ḫāk-i nā-çīze
Olursa bendeden mevlāsınuñ redd üzre iʿrāżı

2. **kime:**-*e*
Rübai 11
Mısra: **4**
Herhangi bir kimseye, her kime.
Rüstemleri yıḳdı Ḳahramān ḳahrı
Bu Zāl-i zamān söyle kime itdi vefā

3. **kime:**-*e*
Rübai 325
Mısra: **2**
Herhangi bir kimseye, her kime.
Sen aʿlem iken ḥāl-i dil-i meyyālüm
Yā Rab kime ʿarż eyleyeyüm aḥvālüm

4. **kime:**-*e*
Rübai 433
Mısra: **4**
Herhangi bir kimseye, her kime.
Destüñden eyā şūḫ-ı cefā-kār senüñ
Bī-çāre Naḥīfī kime feryād itsün

kime kime kime:

1. **kime kime kime:**
Tahmis 8
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bazısı ... basızı ... bazısı.
Ya meleksin ya perī-zāde yāḫūd āhūsın
Kime hem-dem kime hem-reh kime hem-pehlūsın

kimi:

1. **kimisi:**-*si*
Gazel 204
Mısra: **7**
"Bazıları" anlamında belgisiz zamir.
Bu ehl-i ʿışḳa ʿaḳl irmez kimisi rāz açar yāra
Kimisi künc-i fürḳatde oturmışdur nihān aġlar

2. **kimi:**
Murabba 6
Mısra: **49**
"Bazıları" anlamında belgisiz zamir.
ʿIşḳ ile kimi şuʿle-nūş Deryā miṣāli pür-ḫurūş

3. **kimisi:**-*si*
Murabba 6
Mısra: **51**
"Bazıları" anlamında belgisiz zamir.
Kimisi ḥayretle ḫamūş Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

4. **kimi:**
Tahmis 8
Mısra: **36**
"Bazıları" anlamında belgisiz zamir.
Dizilürler keremüñ ḫ∨ānına mihmān ṣaf ṣaf
Kimi iḥrām-ı taḥayyür ile her sū pūyā

5. **kimi:**
Tahmis 8
Mısra: **37**
"Bazıları" anlamında belgisiz zamir.
Saʿy idüp kimi ṣafā-yı dile himmet-cūyā
Her biri ṭavf-ı güẕergehde taḥiyyat-gūyā

kimi kimi:

1. **kimi kimi:**
Gazel 53
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Belgisizlik anlamında kullanılan ikileme (bazısı..., bazısı ...).
Nigāhuñ çeşm-i şūḫuñ her ne itse itmezüz şevke
Kimi mest ü kimi bīmārdur maʿẕūrlardur hep

2. **kimi kimi:**
Gazel 129
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kimi...kimi... Bazısı, bazıları, birkaçı II belgisizlik anlamında kullanılan ikileme.
Taḥammül eyle hemān ṭaʿn-ı nāsa ḫalḳa saña
Kimi dir ise delidür kimi velī dirler

3. **kimi kimi:**
Kaside 22
Mısra: **63**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Belgisizlik anlamında kullanılan ikileme.
Kimi eṣbāḥa māʾildür kimi ervāḥa nāẕırdur
Bu ḫalḳuñ bir degüldür ḫilḳatinde resm-i bīnāyī

4. **kimi kimi:**
Kaside 22
Mısra: **65**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Belgisizlik anlamında kullanılan ikileme.
Şühūd eyler kimi birden kimi ervāḥı hem eṣbāḥı
Bu ṭavr-ı enbiyā vü evliyādur eyle imżāyı

5. **kimi kimi:**
Tahmis 4
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Belgisizlik anlamında kullanılan ikileme (bazısı..., bazısı ...).
Kimi şeydā kimi maġlūb-ı hevādur dir ise
Bana besdür dil ü cān ḳulluġuñı müşʿir ise

6. **kimi kimi:**
Tahmis 4
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Belgisizlik anlamında

kullanılan ikileme (bazısı..., bazısı ...).
Ser-be-ser ümmet-i merḥūme fedādur yoluña
Kimi pervāne-i şemʿūn kimi bülbül gülüñe

kimisi:

1. **kimisi:**-*si*
Gazel 204
Mısra: **8**
"Bazıları" anlamında belgisiz zamir.
Bu ehl-i ʿışḳa ʿaḳl irmez kimisi rāz açar yāra
Kimisi künc-i fürḳatde oturmışdur nihān aġlar

kimisi kimi:

1. **kimisi kimi:**
Gazel 339
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Belgisizlik anlamında kullanılan ikili bağlaç.
Yāran kimisi bāġa gider kimi gülşene
Ammā ki ben o kūy-ı dil-āraya ẕāhibem

kimisi kimisi:

1. **kimisi kimisi:**
Kaside 26
Mısra: **100**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bazısı ... bazısı anlamında kullanılan bağlaç.
Kimisi neşr ile neşr eylemekde evṣāfuñ
Kimisi naẓm ile itmekde midḥatüñ inşā

kimse:

1. **kimse:**
Gazel 33
Mısra: **7**
Kişi, birey, şahıs anlamlarında belgisiz zamir.
Kimse bilmez ne çeker bu dil-i miḥnet-zede āh
Neler itdi baña ol dil-ber-i ġaddār baña

2. **kimse:**
Gazel 35
Mısra: **4**
Kişi, birey, şahıs anlamlarında belgisiz zamir.
ʿÖmri bīhūde geçer āh ü fiġān ile hemān
Olmasun derd ile hīç kimse giriftār saña

3. **kimseler:**-*ler*
Gazel 58
Mısra: **9**
Kişi, birey, şahıs anlamlarında belgisiz zamir.
Ey Naḥīfī bu ʿacebdür kimseler bilmez anı
Tāzelükler ʿāleminde irdi bu cāh-ı şebāb

4. **kimse:**
Gazel 84
Mısra: **8**
Hiç kimse.
Ehl-i ʿışḳuñ mālı cānā bir ḫafī gencīnedür
Kimse bācın alımazlar yārdan alur ol ḫarāc

5. **kimseler:**-*ler*
Gazel 188
Mısra: **8**
Kişi, birey, şahıs anlamlarında belgisiz zamir.
Virmeden ruḫṣat-ı taḥrīk leb-i bī-dādı
Kimseler ġamzesine ʿarż-ı taẓallum mı ider

6. **kimsenüñ:**-*nüñ*
Gazel 213
Mısra: **12**
Kişi, birey, şahıs anlamlarında belgisiz zamir.
Deşt ü kūha gitmezüz Ferhād ü Mecnūn gibi biz
Kimsenüñ eṭvārına yoḳdur bizüm taḳlīdümüz

7. **kimseler:**-*ler*
Gazel 228
Mısra: **2**
Kişi, birey, şahıs anlamlarında belgisiz zamir.
Kerīmü'ṭ-ṭabʿ olan ḫaşm-ı denīden intikām almaz
Murād üzre bilür kim kimseler dünyāda kām almaz

8. **kimse:**
Gazel 279
Mısra: **14**
Kişi, birey, şahıs anlamlarında belgisiz zamir.
Ḥaḳḳ itdi faḫr-ı nevʿ-i beşer ẕāt-ı pāküñi
Ẕāt u ṣıfatda olmadı kimse mümāsilüñ

9. **kimseden:**-*den*
Gazel 354
Mısra: **25**
Hiç kimse.
Dehr içinde kimseden ümmīd-i iḥsān eylemem
Rāzıḳ-ı feyyāżadur ancaḳ Naḥīfī minnetüm

10. **kimse:**
Gazel 366
Mısra: **1**
Kişi, birey, şahıs anlamlarında belgisiz zamir.
Kimse esīr-i keşmekeş-i miḥnet olmasun
Bīhūde gerd-i bādiye-i ġurbet olmasun

11. **kimse:**
Gazel 376
Mısra: **12**
Kişi, birey, şahıs anlamlarında belgisiz zamir.
ʿĀḳıl odur ki kūşe-nişīn-i ferāġ olup
ʿĀlemde kimse bilmeye nām ü nişānesin

12. **kimseler:**-*ler*
Gazel 384
Mısra: **2**
Kişi, birey, şahıs anlamlarında belgisiz zamir.
Kimsenüñ ser-māye-i ārāmı ġāret olmasun
Kimseler āvāre-i deşt-i melāmet olmasun

13. **kimsenüñ:**-*nüñ*
Gazel 384
Mısra: **1**

Kişi, birey, şahıs anlamlarında belgesiz zamir.
Kimsenüñ ser-māye-i ārāmı ġāret olmasun
Kimseler āvāre-i deşt-i melāmet olmasun

14. **kimselerüñ:**-*ler*, -*üñ*
Gazel 385
Mısra: **2**
Kişi, birey, şahıs anlamlarında belgesiz zamir.
ʿĀşıḳ ümmīd-i vaṣl ile bī-ṭāḳat olmasun
Kālā-yı ṣabrı kimselerüñ ġāret olmasun

15. **kimse:**
Gazel 439
Mısra: **7**
Kişi, birey, şahıs anlamlarında belgesiz zamir.
Reng-i ruḫsāruñla itmez idi kimse iltifāt
Gülsitān-ı dehr içinde bülbül-i zār olmasa

16. **kimse:**
Gazel 445
Mısra: **4**
Kişi, birey, şahıs anlamlarında belgesiz zamir.
Ol ḳadar ḫāk-zen-i deşt-i ġam oldum ki benüm
Dāmenüm farḳ idemez kimse girībānum ile

17. **kimsenüñ:**-*nüñ*
Gazel 462
Mısra: **13**
Kişi, birey, şahıs anlamlarında belgesiz zamir.
Ḥükm-i ḳażāda medḫali yoḳ çünki kimsenüñ
Naḳş-ı ẓuhūra çūn u çerādan ne fāʾide

18. **kimse:**
Gazel 470
Mısra: **4**
Kişi, birey, şahıs anlamlarında belgesiz zamir.
Siḥr ile ṭurralaruñ ʿāşıḳı başdan çıḳarur
Çıḳamaz başa hele kimse o cādūlar ile

19. **kimseler:**-*ler*
Gazel 484
Mısra: **10**
Kişi, birey, şahıs anlamlarında belgesiz zamir.
Saʿy eyle cebr-i ḫāṭıra olmazsa ḳudretüñ
Senden cihānda kimseler şikeste olmaya

20. **kimseler:**-*ler*
Gazel 493
Mısra: **10**
Kişi, birey, şahıs anlamlarında belgesiz zamir.
Ey Naḥīfī böyledür ḥükm-i esās-ı çarḫ-ı dūn
Kimseler vāreste-i ehdūh-ı gerdūn olmadı

21. **kimseler:**-*ler*
Kaside 11
Mısra: **54**
Kişi, birey, şahıs anlamlarında belgesiz zamir.
Yoḫsa ey faḫr-ı cihān-ı ḫaḳḳ-ı edā-yı medḥüñe
Kimseler ḳādir degül imlā ile inşā ile

22. **kimse:**
Kaside 22
Mısra: **33**
Kişi, birey, şahıs anlamlarında belgesiz zamir.
Hele eslāfden taḳdīme lāyıḳ kimse yoḳ ancaḳ
Meger faẓl-ı taḳaddüm eyleye taḥvīl-i feḥvāyı

23. **kimse:**
Kaside 22
Mısra: **37**
Kişi, birey, şahıs anlamlarında belgesiz zamir.
Senā-yı ẕātın itmez kimse yoḳ illā ḥasūd-ı bed
O da inṣāf ider gördükçe bu evṣāf-ı zībāyı

24. **kimse:**
Kaside 26
Mısra: **158**
Kişi, birey, şahıs anlamlarında belgesiz zamir.
Ne ḥāl ise geçinürdüm bu bezm-i fānīde
Cihānda bilmez idi kimse ḥālümi aṣlā

25. **kimse:**
Kaside 26
Mısra: **15**
Kişi, birey, şahıs anlamlarında belgesiz zamir.
Fütāde olmayana kimse dest-gīr olmaz
Olur ʿimārete müfżī ḫarāb olınca binā

26. **kimse:**
Kıt'a 38
Mısra: **1**
Kişi, birey, şahıs anlamlarında belgesiz zamir.
Cihān bezminde şimdi niçe ẓāhir-biñ olan kimse
Olup bu devr-i fānīnüñ esīr-i devlet ü şānı

27. **kimsede:**-*de*
Rübai 106
Mısra: **1**
Hiç kimse.
Yoḳ ẕerre ḳadar kimsede ḥavl ü ḳuvvet
Ancaḳ o Ḳādir-i bī-zevālüñ ḳudret

28. **kimseye:**-*ye*
Rübai 181
Mısra: **2**
Kişi, birey, şahıs anlamlarında belgesiz zamir.
Olsam da mey-i ʿışḳ ile mest-i evgār
Rāz-ı dilümi kimseye itmem işʿār

29. **kimseye:**-*ye*
Rübai 215
Mısra: **4**
Kişi, birey, şahıs anlamlarında belgesiz zamir.
Sen ṣabr u tevekkülde ḳuṣūr itme hemān
Ḫāşā seni Ḥaḳ kimseye muḥtāc itmez

30. **kimse:**
Rübai 221
Mısra: **1**
Kişi, birey, şahıs anlamlarında belgesiz zamir.

Bu deñlü ġamı kimse dem-ā-dem çekmez
Cemʿ olsa eger bir yere ʿālem çekmez

31. **kimsenüñ:**-*nüñ*
Rübai 243
Mısra: **1**
Kişi, birey, şahıs anlamlarında belgesiz zamir.
Bir kimsenüñ efʿāline itmem taʿrīż
Ḫallāḳuma her umūrum itdüm tefvīż

32. **kimse:**
Rübai 297
Mısra: **3**
Kişi, birey, şahıs anlamlarında belgesiz zamir.
Ḥaḳ üzre saña kimse sitāyiş idemez
Sensin yine dānende-i ẕāt-ı pāküñ

33. **kimsede:**-*de*
Rübai 299
Mısra: **3**
Kişi, birey, şahıs anlamlarında belgesiz zamir.
Yoḳ ẕerre ḳadar kimsede ḥükm-i şirket
Bī-çūn u çerā ḥāṣılı mülk Allāhuñ

34. **kimsede:**-*de*
Rübai 316
Mısra: **4**
Kişi, birey, şahıs anlamlarında belgesiz zamir.
Devrānumuz ol devr-i denīdür anda
Yoḳ ẕerre ḳadar kimsede āsāyiş-i ḥāl

kimseler:

1. **kimseler:**-*ler*
Gazel 347
Mısra: **3**
Hiç kimse.
Kimseler āteşüme olmadı çün ḳaṭre-feşān
Yaḳaram sūz-ı derūnumla cihānı yaḳaram

kimsenüñ āhın yerde ḳomazmış:

1. **kimsenüñ āhın yerde ḳomazmış:**
Gazel 242
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kelam-ı Kibar**
"(Allah) kimsenin bedduasını geri çevirmezmiş." anlamında kullanılan bir söz.
İlāhī kimsenüñ āhın ḳomazmış yerde ḥāşā kim
Ṭurur zānū-yı ʿuşşāḳı cevān aġyāra yaṣdanmış

kimseye:

1. **kimseye:**-*ye*
Rübai 448
Mısra: **2**
Kişi.
Yā Rab sañadur teveccüh-i ḳalb-i ḥazīn
Yoḳ kimseye iʿtimādum ey Rabb-i Muʿīn

kīmyā:

1. **kīmyā:**
Gazel 4
Mısra: **2**
Değersiz elementleri altın ve gümüşe çevirdiğine inanılan hayali alaşım, iksir veya bu işle ilgilenen ilim; ender bulunan kıymetli şey.
Oldı ol mihr-i sipihr-i ışṭıfāya ḫāk-i pā
Tūtiyā oldı anuñçün çeşm-i ḫalḳa kīmyā

2. **kīmyāya:**-*ya*
Gazel 4
Mısra: **7**
Bakır, kurşun vb. âdî mâdenleri iksir denilen maddeyi ilâve ederek gümüş veya altına dönüştürme ilmi, simyâ.
Kīmyāya mālik oldı ol ki taḥṣīl eyleye
ʿIşḳ-ı maḥbūb-ı ilāhīde ḫulūṣ-ı cān-fezā

3. **kīmyā:**
Gazel 117
Mısra: **8**
Değersiz elementleri altın ve gümüşe çevirdiğine inanılan hayali alaşım, iksir veya bu işle ilgilenen ilim; ender bulunan kıymetli şey.
Bīm-i nigāh-ı ḫışm ile zerd oldı rūyumuz
ʿUşşāḳa sevdigüm naẕaruñ kīmyā mıdur

4. **kīmyā:**
Kaside 1
Mısra: **3**
Bakır, kurşun vb. âdî mâdenleri iksir denilen maddeyi ilâve ederek gümüş veya altına dönüştürme ilmi, simyâ.
Kīmyā feyż-i ilāhīdür ḳo fikr-i ġayrı sen
Eyleme zibāḳ gibi bīhūde ʿarż-ı ıżṭırāb

kīmyā olsam:

1. **kīmyā olsam:**-*sa, -m*
Matla 88
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mânevî kemâlin son derecesine yükselmiş kimse.
Kīmyā olsam ele almaz beni ol şīvekār
Eylemez ben ḫāki şāyān-ı ʿayār-ı iʿtibār

kīmyā-yı bī-nevāyān-ı zamān:

1. **kīmyā-yı bī-nevāyān-ı zamān:**
Kaside 19
Mısra: **42**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Zamanın sessizlerinin ikisiri.
Tūtiyā-yı çeşm-i şāhān-ı cihān gerd-i rehi
Kīmyā-yı bī-nevāyān-ı zamān ḫāk-i deri

kināyāt ü şarīḥ:

1. **kināyāt ü şarīḥ:**
Rübai 123

Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kinayeler ve açık.
Vaż‘ u ḥarekātumda kināyāt ü ṣarīḥ
Maḳṣūd-ı dilüm oldı Ḫudāyı tesbīḥ

kīne:

1. **kīne:**
Gazel 265
Mısra: **15**
Kin, birine karşı duyulan öç alma isteği, garaz.
Kīne vü kibr ü ġurūr ile mükedder olmaz
Nūr-ı īmān ider aṣḥābını ḫoş-ḫū vü ḫalūḳ

ḳırān ider:

1. **ḳırān ider:**-*er*
Gazel 456
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İki yıldız aynı burçta bir araya gelmek.
Ḳırān ider ṣanuram māh burc-ı ‘Aḳrebde
O meh yanında raḳībe maḳām virdükçe

kirdār:

1. **kirdār:**
Kaside 8
Mısra: **60**
Iş, amel.
Āsitān-ı ḥarem-i ‘izzetine itmekdür
Ḳudsiyān mecmere-i müşg ü ‘abīri kirdār

2. **kirdārın:**-*ın*
Tarih 6
Mısra: **18**
Iş, amel.
Silāḥ-dār-ı cemīl ammā ki ‘ilm ü faż̇l ile mevṣūf
Ḫudā merhūn-ı ādāb eylemiş aḫlāḳ u kirdārın

kirdigār:

1. **kirdigār:**
Kaside 5
Mısra: **21**
Allah.
Ẕāt-ı pāküñ maẓhar-ı levlāke ḳıldı Kirdigār
Ḥabbeẕā ‘unvān u ḳadr ü ‘izz ü rif‘at ḥabbeẕā

kişi:

1. **kişi:**
Gazel 48
Mısra: **13**
Kimse, insan.
Mü’min degüldür ol kişi kim ẕāt-ı ekremüñ
Olmazsa vālid ü veledinden aña eḥab

2. **kişinüñ:**-*nüñ*
Gazel 60
Mısra: **5**
Kimse, insan.
Ṣafā didükleri yār-ı ‘azīzidür kişinüñ
Ḳomaz göñülde keder eyledükçe ḥüsn-i ḥiṭāb

3. **kişi:**
Gazel 68
Mısra: **7**
Kimse, insan.
Her kişi ḥāl añlamaz āyīn-i dildür bezm-i ‘ışḳ
‘Āşıḳuñ peyvendi oldı zülf-i ‘anber-sāy-ı dost

4. **kişiye:**-*ye*
Gazel 91
Mısra: **12**
Kimse, insan.
Saña mümkin degüldür fenn-i ‘ışḳı zāhidā ta‘līm
Bilürsin dād-ı Ḥaḳdur her kişiye feyż-i isti‘dād

5. **kişiye:**-*y, -e*
Gazel 102
Mısra: **14**
Kimse, insan.
Zebān-dırāzī-i esrār-ı ‘ışḳdan ḥaẕer it
Naḥīfīyā kişiye ketm-i rāz lāzımdur

6. **kişi:**
Gazel 103
Mısra: **14**
Kimse, insan.
‘Işḳ olmayınca vaṣla irilmez
Naḥīfīyā
Derd ehli olmayan kişi maḥrūm-ı çāredür

7. **kişi:**
Gazel 121
Mısra: **10**
Kimse, insan.
Dil ḫayālüñle ġamuñ itse ‘aceb mi cüst-cū
Her kişi bu bezmgāh-ı ġamda yārānın arar

8. **kişi:**
Gazel 130
Mısra: **9**
Kimse, insan.
Emīn olur kişi bīgāneden umūrında
Cihānda her ne sitem olsa āşinādan olur

9. **kişinüñ:**-*nüñ*
Gazel 150
Mısra: **10**
Kimse, insan.
N’ola Ferhād ü Ḳaysa ġālib olmaḳ ḳaṣdın eylersem
Kişinüñ çekdigi hep ġayret-i emsāl ü aḳrāndur

10. **kişinüñ:**-*nüñ*
Gazel 240
Mısra: **10**
Kimse, insan.
Naḥīfī ol büt-i dīrīne bizden kesmedi luṭfın
Kişinüñ ben de bildüm eski yāri düşmen olmazmış

11. **kişinüñ:**-*nüñ*
Gazel 265
Mısra: **9**
Kimse, insan.
Bilinür her kişinüñ ḳadr-i metā‘-ı kārı
Çünki dellāl-i felek eyleye pīrāye-i sūḳ

12. **kişinüñ:**-*nüñ*
Gazel 434
Mısra: **8**
Kimse, insan.
Ḫayāt-ı tāze virür luṭf ile dil-ḫaste-i ‘ışḳa

Kişinüñ sevdigi rūḥ-ı revān cāna yaḳīn olsa

13. **kişinüñ:**-*nüñ*
Gazel 471
Mısra: **2**
Kimse, insan.
İtmezüz ġayra naẕar ʿāşıḳına yār olsa
Kişinüñ sevdigi şarṭınca vefā-dār olsa

14. **kişi:**
Kaside 22
Mısra: **36**
Kimse, insan.
Gerek ḥıfẕ-ı merātib aña söz yoḳdur müsellemdür
Kişi ḫayr ile ẕikr itmek gerek ecdād ü ābāyı

15. **kişiye:**-*ye*
Kıt'a 11
Mısra: **4**
Kimse, insan.
Vażī-ı nā-sāzını görmekden ise dūnānuñ
Künc-i vaḥdetde kanāʿat kişiye evlādur

16. **kişi:**
Matla 111
Mısra: **2**
Kimse, insan.
Marīż-i ʿışḳına ʿarż-ı firāş ider dil-ber
Ṭabīb olan kişi hīç ḫasteye döşek mi ṣorar

17. **kişi:**
Rübai 32
Mısra: **1**
Kimse, insan.
Ser-tā-be-ḳadem her kişi rūz-ı ferdā
Çünkim ola rū-kerde-i dīvān-ı Ḫudā

18. **kişi:**
Rübai 269
Mısra: **2**
Kimse, insan.
Müşkil ġam imiş dāʾireden dūr olmaḳ
Yārān-ı ṣāfādan kişi mehcūr olmaḳ

19. **kişiden:**-*den*
Tahmis 4
Mısra: **15**
Kimse, insan.
Niçe yüz biñ kişiden defʿ idisersin ʿaṭşı
ʿİllet-i gāʾiye-i kevn ü mekānsın el-ḥaḳ

kısmet:

1. **ḳısmetüm:**-*üm*
Gazel 338
Mısra: **2**
Nasip, kader, mukadder olan şey.
Ḫūn-ı cigerle ḥāṣıl olur ʿişretüm benüm
Rūz-ı ezelde böyle imiş ḳısmetüm benüm

kısmet-i bī-çūn-ı ilāhīye:

1. **ḳısmet-i bī-çūn-ı ilāhīye:**-*ye*
Gazel 265
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın sual olunmaz kısmeti.
Olmaz endīşe-i rızḳ ile giriftār-ı melāl
Eyleyen ḳısmet-i bī-çūn-ı ilāhīye vüṯūḳ

ḳısmetüñi virür:

1. **ḳısmetüñi virür:**-*üñ, - i, - ür*
Rübai 531
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kısmet verilmek; nasip edilmek.
Rızḳ içün elem çekme Naḥīfī zinhār
Ol kim seni ḥalḳ itdi virür ḳısmetüñi

kışşa:

1. **ḳışşa:**
Rübai 535
Mısra: **4**
Olay, macera.
Geldi ḫaṭ-ı yār zülfi baḥsinde iken
Gör baḫtumızı ḳışṣa müşevveş oldı

kışşa-i ferhād ü ḳays:

1. **ḳışşa-i ferhād ü ḳays:**
Gazel 119
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ferhat ve Kays'ın hikâyesi.
Cihānda buldı ġāyet ḳışṣa-i Ferhād ü Ḳays ammā
Ḥikāyāt-ı ġam-ı ʿışḳum benüm bī-ḥadd ü pāyāndur

kisve:

1. **kisve:**
Kaside 13
Mısra: **71**
Elbise, kıyafet.
Ḫaṭ-ı müşgīnüñ oldı kisve gūyā Kaʿbe-i ḥüsne
-

kisve-i aʿẕamdur:

1. **kisve-i aʿẕamdur:**-*dur*
Kaside 16
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Büyük elbise.
Kaʿbedür ẕāt-ı şeref-güster-i faḫr-ı ʿālem
Aña pūşīde olan kisve-i aʿẕamdur bu

kisve-pūş-ı ṭalʿat-ı nūr-ı siyāh:

1. **kisve-pūş-ı ṭalʿat-ı nūr-ı siyāh:**
Tarih 16
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Siyah nur yüzünün görünümü.
Ol ḳadar rūşen ki luṭf-ı ṣafvetinden olmada
Tārī-i şeb kisve-pūş-ı ṭalʿat-ı nūr-ı siyāh

kişver:

1. **kişveri:**-*i*
Kaside 19
Mısra: **174**
Memleket, ülke.
Ḥükmine rām eylesün fermān-revā-yı bī-miṣāl
Berr ü baḥri şarḳ u ġarbı yaʿnī cümle kişveri

kişver-ārā-yı mürüvvet:

1. **kişver-ārā-yı mürüvvet:**
Tarih 19
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnsanlığın ülke süsleyeni.
Yaʿnī kim ḳāyim-maḳām-ı ṣadr-ı ʿālī-menzilet
Kişver-ārā-yı mürüvvet memleket-gīr-i ʿaṭā

kişver-be-kişver:

1. **kişver-be-kişver:**
Kaside 19
Mısra: **171**
Ülkeden ülkeye.
Rām olup kişver-be-kişver emrine ḫalḳ-ı cihān
Ser-keşān-ı ʿālem olsun bende-i fermān-berī

kişver-i ʿarab:

1. **kişver-i ʿarab:**
Gazel 48
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arap ülkesi.
Pürdür medāyiḥ-i şeref-i ẕātuñ ile hep
İḳlīm-i Rūm u mülk-i ʿAcem kişver-i ʿArab

kişver-i dilde:

1. **kişver-i dilde:**-*de*
Gazel 12
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül ülkesi. II Âşığın gönlü.
Kişver-i dilde tīġ-i ġamzeñ ile
Ḥükmüñ ey āfet eyledüñ icrā

2. **kişver-i dilde:**-*de*
Tarih 28
Mısra: **38**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül ülkesi.
Ḳoymadı miʿmār-ı luṭf u himmeti ḳalb-i ḫarāb
Kişver-i dilde baḳılsa yoḳdur āṯār-ı ṭalel

kişver-i dilden:

1. **kişver-i dilden:**-*den*
Gazel 261
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül ülkesi.
Didiler kişver-i dilden çıḳıcaḳ rāyet-i āh
Geliyor cevşen ile leşker-i ḫāḳān ṣaf ṣaf

kişver-i dile:

1. **kişver-i dile:**-*e*
Gazel 385
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül ülkesi.
Āfet ṣalındı fitne ile kişver-i dile
Kāküllerin güşād iden ol āfet olmasun

kişver-i ṣabrı:

1. **kişver-i ṣabrı:**-*ı*
Gazel 91
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sabır ülkesi.
Sipāh-ı cevr ile virdi ḫarāba kişver-i ṣabrı
Muḥaṣṣal dād ü feryād ol şeh-i bī-dāddan feryād

kitāb:

1. **kitāb:**
Kıt'a 4
Mısra: **4**
Yazılmış ve basılmış eser.
Maʿnā-yı ḥüsni fehm olınup oldı bī-bedel
Türkīye oldı terceme gūyā ki bir kitāb

2. **kitābın:**-*ın*
Tarih 28
Mısra: **60**
Yazılmış ve basılmış eser.
Müstefād olduḳça gün şeyḫu'l-ḥadīṯ-i āfitāb
Māh-ı rūşen-dil idüp her şeb kitābın der-beġal

kitāb olur:

1. **kitāb olur:**-*ur*
Gazel 88
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kitap olmak, kitap haline gelmek.
Her nükte-i kemīnesi yüz biñ kitāb olur
Aḥvālin itse ʿāşıḳ-ı ḫāṭır-ḫarāb şerḥ

kitāb olursa:

1. **kitāb olursa:**-*ur, -sa*
Kaside 1
Mısra: **66**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kitap tutarsa (olursa).
Noḳṭadan ehl-i baṣīret fehm ider maḳṣūdını
Ṣaḫṣ-ı nā-dāna vefā itmez olursa biñ kitāb

kitāb-āver olur:

1. **kitāb-āver olur:**-*ur*
Gazel 178
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kitap getiren olmak.
Her ne dem vaṣf-ı lebüñ itse Naḥīfī taḥrīr
ʿİşī muʿcize-dem aña kitāb-āver olur

kitāb-ı derd-i dili:

1. **kitāb-ı derd-i dili:**-*i*
Gazel 110
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül derdinin kitabı.
Kitāb-ı derd-i dili bir baḳışda fehm eyler
O nev-resīde daḥi gerçi ṭıfl-ı ebceddür

kitāb-ı ḥüsnüñi:

1. **kitāb-ı ḥüsnüñi:**-*üñ, -i*
Matla 198
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik kitabı.
Baḳılmaz oldı o ḥüsn-i cemāle ṣaʿṣaʿadan
Kitāb-ı ḥüsnüñi ḳaldı gözüm muṭālaʿadan

kitāb-ı ʿışḳ:

1. **kitāb-ı ʿışḳ:**-*üñ*
Gazel 225
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk kitabı.
Hevāsından geçilmez ol ṣanavber-ḳāmetüñ zīrā
Kitāb-ı ʿışḳ içinde ruḫṣat-ı baḫṣ-i ferāġ olmaz

kitāb-ı ṣubḥ u mesā:

1. **kitāb-ı ṣubḥ u mesā:**
Gazel 109
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sabah ve akşam kitabı.
Başīret ehli n'ola ṣarf-ı ẕihn iderse müdām
Kitāb-ı ṣubḥ u mesā nüsḫa-i müceddeddür

ḳıṭʿa-i bihişt:

1. **ḳıṭʿa-i bihişt:**
Gazel 27
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cennet kıtası II cennet.
Uçmaḳ ümmīdin itse n'ola ṣāh-bāz-ı dil
Kim ḳıṭʿa-i bihişt gelür meskenüm baña

ḳıyām it:

1. **ḳıyām it:**
Gazel 461
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayağa kalkmak, ayaklanmak II kalkışmak.
Ḳıyām it ṭāʿat-i Mevlāya terk it leẕẕet-i nefsi
Tefekkür eyle ḥālüñ ḥayret-i hevl-i ḳıyāmetle

ḳıyāma geldi:

1. **ḳıyāma geldi:**-*di*
Gazel 449
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ayağa kalkmak.
Geldi ḳıyāma ol perī cünbüş-i dil-firīb ile
Rāyet-i cünd-i fitneyi itdi yine ferāḫte

ḳıyāmet:

1. **ḳıyāmetden:**-*den*
Gazel 93
Mısra: **12**
Dünyanın sonu, bütün ölülerin dirilerek mahşerde toplanacakları zaman.
Feryād ider āşüftegān her kūşe pür-āh ü fiġān
Virdi ḳıyāmetden nişān hengāme-i hengām-ı ʿıyd

2. **ḳıyāmetdür:**-*dür*
Gazel 127
Mısra: **3**
Dünyanın sonu, bütün ölülerin dirilerek mahşerde toplanacakları zaman.
Ḳıyāmetdür ider ḥaşr olmaġı taʿlīḳ ferdāya
Şikāyet ol perīnüñ vaʿde-i ferdālarındandur

ḳıyāmet başuma ḳopsa:

1. **ḳıyāmet başuma ḳopsa:**-*um, -sa*
Gazel 349
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
"Kıyamet kişiye gelse." anlamında bir söz kalıbı.
Hūşyār olmam eger ḳopsa ḳıyāmet başuma
Tā ezelden ben şarāb-ı ʿışḳ ile mestāneyem

ḳıyāmete dek:

1. **ḳıyāmete dek:**
Gazel 292
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Diriliş gününe kadar.
O māh-tābı baña gösterür mi devr-i felek
Ḳalur mı ḥasretümüz yoḫsa tā ḳıyāmete dek

ḳıyāmet-ḳad:

1. **ḳıyāmet-ḳad:**
Gazel 22
Mısra: **5**
Kıyamet boylu, boyu kıyamete benzeyen (sevgili).
Viṣālin eyledi mevḳūf-ı maḥşer ol ḳıyāmet-ḳad
Beni öldürdi işte ārzū-yı vaʿde ferdā

ḳıyāmetler ḳopar:

1. **ḳıyāmetler ḳopar:**-*ar*
Gazel 465
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kıyamet günü gelmek II bir yerde çok gürültü ve telaş olmak.
Olur dām-efgen-i reftārı yüz biñ fitne-i ferdā
Ḳıyāmetler ḳopar ol ḳāmet-i āşūb-kār üzre

ḳıyām-ı ḥaşre dek:

1. **ḳıyām-ı ḥaşre dek:**
Gazel 417

Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mahşer gününe kadar.
Olup şerʿ-i şerīfüñ sāye-
baḫş-ı milket-i ʿālem
Ḳıyām-ı ḥaşre dek oldı
müʾebbed yā Resūla'llāh

<u>ḳıyām-ı ḫidmete:</u>

1. **ḳıyām-ı ḫidmete:**-*e*
Tarih 17
Mısra: **56**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hizmet için ayakta durmak.
Şeref-yāb olmaġa silk-i
ḫıyabān-ı laṭīfinde
Ḳıyām-ı ḫidmete ḥāżır
müheyyā serv ile şimşād

<u>ḳıyās eyle:</u>

1. **ḳıyās eyle:**
Gazel 332
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mukayese etmek, karşılaştırmak.
Sūz u tāb-ı sīnemi bundan
ḳıyās eyle benüm
Kim şerār-ı āteş-i āhumla
yaḳdum meskenüm

2. **ḳıyās eyle:**
Tarih 30
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mukayese etmek, karşılaştırmak.
Bu taʿrīf ile luṭf-ı iʿtidālin
var ḳıyās eyle
Ṭarāvet-yāb ider dūd-ı
buḫārı sünbülistānı

<u>ḳıyās eyledigüñ:</u>

1. **ḳıyās eyledigüñ:**-*dig, -üñ*
Tahmis 6
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mukayese etmek, karşılaştırmak.
-
Menhel-i ṣāf ḳıyās eyledigüñ
maḫż-ı keder

<u>ḳıyās eyleme:</u>

1. **ḳıyās eyleme:**-*me*
Gazel 109
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mukayese etmek, karşılaştırmak.
Elif devām-ı ḳıyām ile tācdār
oldı
Ḳıyās eyleme farḳındaki
anuñ meddür

2. **ḳıyās eyleme:**-*me*
Rübai 182
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mukayese etmek, karşılaştırmak.
ʿĀlemde ḳıyās eyleme kim
ʿālem var
Bir laḫẓa sürūrında hezārān
ġam var

<u>ḳıyās eyler:</u>

1. **ḳıyās eyler:**-*r*
Gazel 150
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mukayese etmek, karşılaştırmak.
O deñlü ḫūn-feşān-ı miḥnet
oldum rāh-ı ġurbetde
Ḳıyās eyler görenler reh-
güẕārum deşt-i mercāndur

2. **ḳıyās eyler:**-*r*
Gazel 152
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mukayese etmek, karşılaştırmak.
Şinā itdükçe baḫr-ı nīl-gūn
içre o meh-peyker
Ḳıyās eyler görenler
āsumānda māh-ı tābandur

3. **ḳıyās eyler:**-*r*
Gazel 156
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mukayese etmek, karşılaştırmak.
Gören evvel naẓarda tār-ı
gīsūdur ḳıyās eyler
Meyān-ı yāra imʿān-ı naẓar
ḳıl cāy-ı diḳḳatdür

<u>ḳıyās eylerdi:</u>

1. **ḳıyās eylerdi:**-*r, -di*
Kaside 19
Mısra: **74**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mukayese etmek, karşılaştırmak.
Görse düşmen ḍarb-ı ṭūb-ı
ḳalʿa-kūbuñ bīmden
Cāy-ı āsāyiş ḳıyās eylerdi
kām-ı ejderi

<u>ḳıyās itdüm:</u>

1. **ḳıyās itdüm:**-*dü, -m*
Matla 166
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mukayese etmek, karşılaştırmak.
O deñlü şaldı şaḥn-ı gülşene
bir āteşīn ġulġul
Ḳıyās itdüm ṭutuşdurdı ser-ā-
pā gülşeni bülbül

<u>ḳıyās itme:</u>

1. **ḳıyās itme:**-*me*
Gazel 108
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mukayese etmek, karşılaştırmak.
Bu vażʿ-ı nā-becāyı şimdi
görmişdür ḳıyās itme
Baña bu şīveyi baḫt-ı siyeh
çoḳ kerre itmişdür

2. **ḳıyās itme:**-*me*
Gazel 156
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade

Mukayese etmek, karşılaştırmak.
Mesāmmāṭ-ı tenümde dāne-i ḫoydur ḳıyās itme
Benüm her müy-ı cismüm girye-sāz-ı derd ü miḥnetdür

3. **ḳıyās itme:**-*me*
Muaşşer 1
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mukayese etmek, karşılaştırmak.
Neşve-i meydür ḳıyās itme görüp germiyyetüm
Yād-ı laʿl-i dil-rübādur bāʿiş-i keyfiyyetüm

ḳıyās itmeñ:

1. **ḳıyās itmeñ:**-*me, -ñ*
Gazel 495
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mukayese etmek, karşılaştırmak.
Ḳıyās itmeñ benüm miḳyās-ı Nīle çeşm-i giryānum
Ki pinhān eyledüm ben ḳaṭre-i eşkümde deryāyı

ḳıyās itsem:

1. **ḳıyās itsem:**-*se, -m*
Rübai 382
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mukayese etmek, karşılaştırmak.
Ben her ne ḳadar ġayrı ḳıyās itsem de
Ya Rab sañadur teveccüh ü maḳṣūdum

ḳıymet:

1. **ḳıymetin:**-*i, -n*
Gazel 156
Mısra: **33**
Değer, kıymet, paha.
Cevāhir ḳıymetin sarrāf-ı ḥāẕiḳ fehm ider elbet
Bilen ḳadr-i edā-yı naẓmuñ ol ṣāḥib-baṣīretdür

2. **ḳıymeti:**-*i*
Gazel 175
Mısra: **10**
Değer, kıymet, paha.
ʿĀdet budur bu gülşen-i dehre gelen eger
Bülbül olursa ḳıymeti yek-reng-i zāġ olur

3. **ḳıymetini:**-*i, -n, -i*
Gazel 268
Mısra: **16**
Değer, kıymet, paha.
Bī-meẕāḳān-ı zamāne n'ola ṭaʿn itse baña
Ne bilür ḳıymetini ehl-i kemāl olmayıcaḳ

ḳıymet-i güftārımı:

1. **ḳıymet-i güftārımı:**-*ım, -ı*
Kaside 8
Mısra: **233**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sözün değeri. II Şairin yazmış olduğu şiirlerin değeri.
Bilse ger ḳıymet-i güftārımı ṣarrāf-ı felek
Beni eyler ebedī gūş u dile zīver-kār

ḳıymet-i güftārum:

1. **ḳıymet-i güftārum:**-*um*
Kaside 19
Mısra: **141**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sözün değeri. II Şairin yazmış olduğu şiirlerin değeri.
Sen bilürsin ḳıymet-i güftārum ey ṣāh-ı güzīn
-

ḳıymetin bil:

1. **ḳıymetin bil:**
Gazel 218
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Değerini bilmek, bir şeye veya kimseye gereken değeri vermek.
Naḥīfī bir ḥayā-perver nedīm-i bezm-i ḫāṣuñdur Ḳuluñdur ḳıymetin bil öyle bir rind-i cihān olmaz

2. **ḳıymetin bil:**-*in*
Gazel 441
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Deyim**
Önemini, değerini bilmek.
Bil ḳıymetin Naḥīfī-i zāruñ ki sevdigüm
Biñ ḥasret ile yād idesin bir zamān ola

ḳıymetüm bilesin:

1. **ḳıymetüm bilesin:**-*üm, -e, -sin*
Gazel 37
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Deyim**
Önemini, değerini bilmek.
Bilesin ḳıymetüm ey ṣūḫ-ı cefā-pīşe benüm
Āşināлar dem olur hep ola bīgāne saña

ḳıymetüm bilinmez:

1. **ḳıymetüm bilinmez:**-*üm, -in, -mez*
Gazel 356
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Deyim**
Takdir etmek, gereken değeri vermek.
Naḥīfīyem bilinmez ḳıymetüm bīgāne-i luṭfem
Diyār-ı ġurbete geldüm ġarībem āşinā bilmem

ḳıymetüm bilür:

1. **ḳıymetüm bilür:**-*üm, -ür*
Gazel 338
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Deyim**
Önemini, değerini bilmek.
Cevr eyler ise şimdi ḳo itsün Naḥīfīyā
Ol naḫl-i tāze ṣoñra bilür ḳıymetüm benüm

ḳıymetüñ bilmez:

1. **ḳıymetüñ bilmez:**-*üñ, -mez*
Gazel 403
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Değeri bilinmez hâle gelmek.
Naḥīfî bileler ḳadrüñ beḳāya rıḥlet idince
Güzel kim ḳıymetüñ bilmez daḥi tāze cevāndur bu

kızar:

1. **ḳızarmış:**-*mış*
Matla 6
Mısra: **1**
Kırmızı veya ona yakın bir renk almak.
Remedden çeşm-i ḫūn-rīzüñ ḳızarmış gül-i raʿnā ey
Yine beñzer ki irmiş saña zaḫm-ı dīde-i aʿdā

2. **ḳızarup:**-*up*
Matla 30
Mısra: **1**
Kırmızı veya ona yakın bir renk almak.
Çeşmüñ ḳızarup renc-i remedden yine cānā
Gelmiş gözüñe ḫūn-ı dil-i ʿāşıḳ-ı şeydā

ḳo:

1. **ḳo:**
Gazel 81
Mısra: **9**
Bırakmak, vazgeçmek, terketmek.
Naḥīfî künc-i ġamm içre ḳalursa ḳo cānı çıḳsun
Yine oldur o raʿnāya ḫarīdār olmaġa bāʿiş

2. **ḳo:**
Gazel 87
Mısra: **12**
"Bırak! " anlamında kullanılan kelime.
Ḫayāle başlayalum ḫaṭṭın ol sitemkāruñ
Meyān-ı meclise gelsün ḳo cürʿadān-ı feraḥ

3. **ḳomaz:**-*maz*
Gazel 145
Mısra: **3**
...olarak bırakmak.
Recā-yı vaṣla ḳomaz tāb şevket-i ḥüsni
O reşk-i māhı görünce baña ḥicāb gelür

4. **ḳor:**-*r*
Gazel 161
Mısra: **7**
Bırakmak, vazgeçmek, terketmek.
Beni rāḥat mı ḳor sevdā-yı ʿışḳuñ
Nedür bu çekdigüm renc ü ʿanālar

5. **ḳo:**
Gazel 175
Mısra: **5**
"Bırak! " anlamında kullanılan kelime.
Luṭf it ḳo bī-vefālıġı şāhum yeter yeter
Bunca sitemlerüñ baña dāġ üzre dāġ olur

6. **ḳo:**
Gazel 210
Mısra: **3**
"Bırak! " anlamında kullanılan kelime.
Göñül ḳo zemzeme-i el-emānı ḫāmūş ol
O bī-taraḥḥum edā-yı meded nedür bilmez

7. **ḳodı:**-*dı*
Gazel 280
Mısra: **18**
Bırakmak, vazgeçmek, terketmek.
Degül miyem daḥi şāyān-ı merhem-i vuṣlat
Beni bu ḥāle ḳodı fürḳat es-selāmu ʿaleyk

8. **ḳomaz:**-*maz*
Gazel 319
Mısra: **7**
Bırakmak, vazgeçmek, terketmek.
Ḫayret-i vuṣlat ḳomaz aḥvālini ʿarż itmege
Bulsa da ol nev-nihāl-i ʿişveyi tenhā göñül

9. **ḳosun:**-*sun*
Gazel 394
Mısra: **3**
Bırakmak, vazgeçmek, terketmek.
Āsūde ḳosun tek beni bu çarḫ-ı cefā-kār
Nā-kām olayum mertebe-i bīş ü keminden

10. **ḳo:**
Gazel 401
Mısra: **2**
Bırakmak, vazgeçmek, terketmek.
-
Yeter firāḳuñı çekdi ḳo bir viṣāl olsun

11. **ḳo:**
Gazel 421
Mısra: **10**
Bırakmak, vazgeçmek, terketmek.
Pür olsun naʿt-i pāküñle zemīn ü āsumān cümle
Ḳo ṭutsun ʿālemi feryād ü āhum yā Resūla'llāh

12. **ḳomaḳ:**-*maḳ*
Gazel 457
Mısra: **10**
Bırakmak, vazgeçmek, terketmek.
Dünyā-pereste keşf-i ḫaḳāyıḳ revā degül
Zemzem ḳomaḳ sezā mı şarābuñ sebūsına

13. **ḳoma:**-*ma*
Gazel 466
Mısra: **8**
Bırakmak, vazgeçmek, terketmek.
Ṣaḳın mirʾāt-ı ruḫsāruñ ġubār-ı āh-ı serdümden
Ḳoma gel ḫāṭır-ı maḥzūnumı gel inkisār üzre

14. **ḳosun:**-*sun*
Gazel 482
Mısra: **2**
Bırakmak, vazgeçmek, terketmek.
ʿIşḳ ile irer mertebeye ʿārif-i bi'llāh
Bīhūde bize ṭaʿnı ḳosun zāhid-i güm-rāh

15. **ḳomazlar:**-*maz, -lar*
Gazel 495
Mısra: **10**
Bırakmak, vazgeçmek, terketmek.
Alurlar göñlini bir ḥāl ile n'eylerse eylerler
Ḳomazlar māh-rūlar ḥāline ʿuşşāḳ-ı şeydāyı

16. **ḳosun:**-*sun*
Gazel 495
Mısra: **3**
Bırakmak, vazgeçmek, terketmek.
Ḳosun ālāyiş-i peygārı hep ġāret-kerān gelsün
Nigāh-ı yārdan meşḳ eylesünler resm-i yaġmāyı

17. **ḳomaz:**-*maz*
Gazel 504
Mısra: **3**
Bırakmak, vazgeçmek, terketmek.
Geldükçe yāda ṣabr u ḳarārum ḳomaz benüm
Rūmuñ o nāz u şīvesi çoḳ dil-rübāları

18. **ḳo:**
Kaside 1
Mısra: **3**
"Bırak! " anlamında kullanılan kelime.
Kīmyā feyż-i ilāhīdür ḳo fikr-i ġayrı sen
Eyleme zibāḳ gibi bīhūde ʿarż-ı ıżṭırāb

19. **ḳoma:**-*ma*
Kaside 8
Mısra: **182**
Bırakmak, vazgeçmek, terketmek.
Zaḫmuma eyle meded merhem-i luṭf u keremüñ
Maʿṣiyetde dil-i zārı ḳoma mecrūḥ u fırār

20. **ḳoma:**-*ma*
Kaside 13
Mısra: **68**
Bırakmak, vazgeçmek, terketmek.
Tesellī-yāb-ı iḥsān-ı şefāʿat eyle sulṭānum
Naḥīfī-i ciger-ḫūnuñ ḳoma āh ü enīn üzre

21. **ḳomaz:**-*maz*
Kaside 19
Mısra: **53**
Bırakmak, vazgeçmek, terketmek.
ʿUṣr-ı aʿṣārın ḳomaz küffār-ı dūzaḫ-menzilüñ
ʿAsker-i peykārınuñ her bir kemīne maʿşeri

22. **ḳoma:**-*ma*
Kaside 24
Mısra: **79**
Bırakmak, vazgeçmek, terketmek.
Ḳoma gird-āb-ı yeʾs içre murādum zevraḳın luṭf it
Revān it bādbān-ı himmetüñle baḥr-ı iḥsāna

23. **ḳoma:**-*ma*
Murabba 4
Mısra: **11**
...olarak bırakmak.
Ḳoma döndür dili rāh-ı ḫaṭādan
ʿİnāyet ḳıl hidāyet ḳıl ilāhā

24. **ḳoma:**-*ma*
Rübai 304
Mısra: **4**
Bırakmak, vazgeçmek, terketmek.
Kendi keremüñle beni mesrūr eyle
Peyġūle-i miḥnetde ḳoma zār ü ẕelīl

25. **ḳoma:**-*ma*
Rübai 306
Mısra: **1**
Bırakmak, vazgeçmek, terketmek.
Yā Rab ḳoma ben zārı perīşān-aḥvāl
Tā ḳalb-i ḥazīn olmaya maġlūb-ı melāl

26. **ḳodı:**-*dı*
Rübai 331
Mısra: **4**
Bırakmak, vazgeçmek, terketmek.
Aḥvālümi biñ nāz ile ṣorduḳda didüm
ʿIşḳuñ beni bu ḥāle ḳodı sulṭānum

27. **ḳoma:**-*ma*
Rübai 422
Mısra: **3**
Bırakmak, vazgeçmek, terketmek.
Ḳıl faẕluñı hem-dem ḳoma vaḥşetle beni
Ḳabrümde baña eyle suʾālüm āsān

28. **ḳomaz:**-*maz*
Rübai 436
Mısra: **2**
Bırakmak, vazgeçmek, terketmek.
Meʾmūl degül luṭf o sehī-ḳāmetden
Mülk-i dili āsūde ḳomaz ġāretden

29. **ḳoma:**-*ma*
Rübai 458
Mısra: **2**
Bırakmak, vazgeçmek, terketmek.
Yā Rab baña tevfīḳūñı hem-rāh eyle
Ġafletle ḳoma ḳalbümi āgāh eyle

30. **ḳoma:**-*ma*
Rübai 473
Mısra: **1**
Bırakmak, vazgeçmek, terketmek.
Yā Rab ḳoma ben zārı ġam ü kürbetde
Yaʿnī sebeb-i kürbet olan ġurbetde

31. **ḳonmasun:**-*n, -ma, -sun,* -
Tarih 28
Mısra: **66**
Bırakmak, vazgeçmek, terketmek.
Görmesün naḳş-ı melālet devr-i ʿaks-i çarḫdan
Ḳonmasun mirʾāt-ı ṣāf-ı ṭabʿına gerd-i kesel

ko-:

1. **ḳomazsın:**-*maz, -sın*
Gazel 17

Mısra: **7**
Bırakmak, vazgeçmek, terketmek.
Ḳomazsın bizde cemʿiyyet perīşān-ḫāṭır eylersin
Nedür derdüñ ʿaceb bilsek bizümle ey ġam-ı dünyā

2. **ḳoduñ:**-*du*, -*ñ*
Gazel 56
Mısra: **8**
Bırakmak, vazgeçmek, terketmek.
Dil ü cānum saña āh itmeye mi ḥasret ile
Beni fürḳatde ḳoduñ ḳāmeti bālā ne ʿaceb

3. **ḳo:**
Gazel 370
Mısra: **8**
Bırakmak, vazgeçmek, terketmek.
Ḥāʾil olmaz tīr-i tīz-i āh-ı maẓlūmāna hiç
Cevri ḳo feryād-ı vaḳt-i ıżṭırārumdan ṣaḳın

4. **ḳo:**
Gazel 374
Mısra: **13**
Bırakmak, vazgeçmek, terketmek.
Luṭf eyle gel riyāyı ḳo ḥaḳ söyle zāhidā
Maḥbūb u mey ṣafāsını inkār ider misin

5. **ḳo:**
Gazel 404
Mısra: **2**
Bırakmak, vazgeçmek, terketmek.
Dime kim zencīr-i zülfe gel beni bağlayı ḳo
Ẓulmete düş olmaġıl böyle uzun sevdāyı ḳo

6. **ḳo:**
Gazel 404
Mısra: **4**
Bırakmak, vazgeçmek, terketmek.
-
Mā-sivādan gel beri ol manṣıb-ı ʿulyāyı ḳo

7. **ḳo:**
Gazel 404
Mısra: **6**
Bırakmak, vazgeçmek, terketmek.
Ṭālib-i vaṣl olur iseñ baḳma aġyār āline
Cehd ü saʿy it vaṣl-ı yāra bu ġam-ı ferdāyı ḳo

8. **ḳo:**
Gazel 404
Mısra: **8**
Bırakmak, vazgeçmek, terketmek.
Ḥażret-i Ḥaḳḳa tażarruʿ eyleyüp eyle niyāz
Āh ü zār itme dilā sen rūz u şeb ġavġāyı ḳo

9. **ḳo:**
Gazel 404
Mısra: **10**
Bırakmak, vazgeçmek, terketmek.
Bu Naḥīfī ḳaldı bir āh itmege cānı çıḳa
Çıḳmasun cānı anuñ luṭf eyle istiġnāyı ḳo

10. **ḳo:**
Gazel 443
Mısra: **7**
Bırakmak, vazgeçmek, terketmek.
Gel düşme ḳayd-ı nām ü nişāne ḳo ġafleti
Bir gün gelür ki seng-i mezāruñ nişān ola

11. **ḳo:**
Gazel 444
Mısra: **3**
Bırakmak, vazgeçmek, terketmek.
Ḳo diller kūşe-i dāmānuña şevḳ ile yüz sürsün
Güzer-gāhuñda ḳurbān oldıġum böyle şitāb itme

12. **ḳo:**
Gazel 467
Mısra: **1**
Bırakmak, vazgeçmek, terketmek.
Nigāh-ı reşki ḳo ey mihr o māh-ruḫ-sāra
Naẓar taʿalluḳ ider belki ol cefā-kāra

13. **ḳo:**
Gazel 488
Mısra: **15**
Bırakmak, vazgeçmek, terketmek.
Besdür ḳo keşf-i rāz-ı maḥabbetden el-ḥaẓer
Gelmez beyāna ḥālet-i ʿışḳ-ı Muḥammedī

14. **ḳoduñ:**-*du*, -*ñ*
Gazel 496
Mısra: **1**
Bırakmak, vazgeçmek, terketmek.
Derd-i ḥasretle ḳoduñ kūşe-i miḥnetde beni
Bu ḳadar ʿarż-ı maḥabbet ḳanı ey māh ḳanı

15. **ḳo:**
Gazel 513
Mısra: **5**
Bırakmak, vazgeçmek, terketmek.
Daḫi nev-resīdesin ey perī ḳo cefāyı ʿāşıḳ-ı bī-dile
Ḥaẓer it gel alma benüm meded ṣaḳın āh-ı şuʿle-ṭırāzumı

16. **ḳo:**
Gazel 518
Mısra: **8**
Bırakmak, vazgeçmek, terketmek.
O da bir gün bilür üftādelerüñ ḥālinden
Ḳo şalınsun benüm ol serv-i revānum şimdi

17. **ḳo:**
Kaside 8
Mısra: **188**
Bırakmak, vazgeçmek, terketmek.
Gülşen-i kūyuña vāṣıl ola cāʾiz ki göñül
Aġlasun dīde ḳo ʿışḳuñla miṣāl-i enhār

18. **ḳomadı:**-*ma*, -*dı*
Kaside 8
Mısra: **143**

Bırakmak, vazgeçmek, terketmek.
Ḳomadı kūşe-i rāḥatda dili bir laḥẓa
Dāʾim āsīb-i cihān itdi beni töhmet-vār

19. **ḳomadı:**-*ma, -dı*
Kaside 27
Mısra: **158**
Bırakmak, vazgeçmek, terketmek.
Ne ḳadar sehv ü ḳuṣūrum var ise ʿafv eyle
Ḳomadı bende bu ālāyiş-i ġam ʿaḳl ü şuʿūr

20. **ḳo:**
Rübai 30
Mısra: **1**
Bırakmak, vazgeçmek, terketmek.
Daʿvāyı ḳo ey müddeʿī-i bī-pervā
Müşkil saña ilhām ile farḳ-ı iġvā

21. **ḳoduñ:**-*du, -ñ*
Rübai 235
Mısra: **3**
Bırakmak, vazgeçmek, terketmek.
Ṭāḳat mı ḳoduñ çekmege bār-ı ʿışḳı
Destüñden eyā şūḫ-ı sitem-pīşe ḫalāṣ

22. **ḳo:**
Rübai 338
Mısra: **3**
Bırakmak, vazgeçmek, terketmek.
Aġyār ḳo reşk ile helāk olsun hep
Dünyāda hemān senüñle ben ṣaġ olayum

23. **ḳoduñ:**-*du, -ñ*
Rübai 435
Mısra: **3**
Bırakmak, vazgeçmek, terketmek.
Āḫir ḳoduñ ol māhı ḥicāb altında
Ey ḫaṭṭ-ı siyeh-kār yüzüñ aġ olsun

ḳo itsün:

1. **ḳo itsün:**-*sün*
Gazel 338
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
"Bırak yapsın." anlamında bir söz grubu, sitem cümlesi.
Cevr eyler ise şimdi ḳo itsün Naḥīfīyā
Ol naḫl-i tāze ṣoñra bilür ḳıymetüm benüm

k'odur:

1. **k'odur:**
Kaside 8
Mısra: **90**
Ki odur.
İbni ʿamm-i şeh-i kevneyn ü şefīʿu'l-maḥşer
Bu celāl ile k'odur reşk-sevād-ı Kerrār

köhne:

1. **köhne:**
Gazel 28
Mısra: **6**
"Eski, değersiz, önemsiz" anlamında sıfat.
ʿIşḳdan itmekdesin her laḥẓa teklīf-i ferāġ
Zāhidā terk eyle dirsin köhne muʿtādı baña

2. **köhne:**
Gazel 168
Mısra: **12**
"Eski, değersiz, önemsiz" anlamında sıfat.
Gerdiş-i pīre-zenüñ gör bize itdüklerini
Bilmezüz şīvesini köhne mi yā tāze midür

3. **köhne:**
Gazel 237
Mısra: **11**
"Eski, değersiz, önemsiz" anlamında sıfat.
Bu köhne meşġale-gāhuñ nesinde ʿālem var
Bu dār-ı miḥnet imiş bunda hīç ṣafā yoġ imiş

4. **köhne:**
Kaside 8
Mısra: **170**
"Eski, değersiz, önemsiz" anlamında sıfat.
Defter-i ʿömrimi ṭayy eyleyicek emr-i Ḫudā
Ḫatm olup bī-ʿamel olınca o köhne ṭūmār

5. **köhne:**
Rübai 12
Mısra: **1**
"Eski, değersiz, önemsiz" anlamında sıfat.
Pūşīde iken cismüme bir köhne ʿabā
Fażluñla ben ey pādişeh-i bī-hemtā

6. **köhne:**
Rübai 339
Mısra: **3**
"Eski, değersiz, önemsiz" anlamında sıfat.
Ben tāzelendüm köhne ġam-ı ʿışḳı yine
Bin tāze cevāna yeni ʿāşıḳ oldum

k'olam:

1. **k'olam:**
Kaside 8
Mısra: **176**
Ki olam. (Olayım diye).
Ben ġarībe idesin himmet ü luṭfuñ hem-rāh
Emr-i Ḫaḳḳ ile k'olam mülk-i beḳāya reh-vār

kon:

1. **ḳonsa:**-*sa*
Gazel 361
Mısra: **12**
Bırakmak.
Ḳuvvet-i taṣfiyeden ʿaksi olurdı ẓāhir
Ḳonsa mirʾāta eger cevher-i idrākümden

2. **ḳondığın:**-*dıġ, -ın*
Gazel 455
Mısra: **10**
Belirlemek.

Ḫāk-i pāyüñ tūtiyā-yı çeşm-i cān itsem n'ola
İstememem toz ḳondıġın ol pāk dāmān üstüne

3. **ḳonmasa:**-*ma, -sa*
Kaside 8
Mısra: **236**
Konaklamak II yaşamak.
Gösterürdüm ṣuver-i mihrini mihr-i felege
Ḳonmasa āyīne-i ṭabʿuma gerd-i ekdār

4. **ḳonulmış:**-*ul, -mış, -*
Kaside 13
Mısra: **64**
Konmak.
O sīmīn gerden üzre ʿaks-i ruḫsār-ı ṣafā-baḫşuñ
Gül-i pür-ābdur gūyā ḳonulmış yāsemīn üzre

kork:

1. **ḳorḳaram:**-*ar, -am*
Gazel 369
Mısra: **10**
Ürkmek, korkmak.
Yap yap ey şāh-ı sitem-pīşe bu ẓulm ile hemān
Ḳorḳaram mülk-i dil ü ṣabrı ḫarāb eylersin

2. **ḳorḳaram:**-*ar, -am*
Gazel 480
Mısra: **3**
Ürkmek, korkmak.
Dāmen-i şekvā ṭutarlar ḳorḳaram maḥşerde hep
Bend olup rūḥ-ı şehīdān zülf-i ʿanber-rīzüñe

kork-:

1. **ḳorḳaram:**-*ar, -am*
Gazel 29
Mısra: **2**
Ürkmek, korkmak.
Baḫt-ı ġaddāruñ bu cevr ü vaż'-ı bī-dādı bana
Ḳorḳaram terk itdirür bu miḥnet-ābādı bana

koy:

1. **ḳoyan:**-+*an*
Gazel 126
Mısra: **10**
Bırakmak, vazgeçmek, terk etmek.
Bu āh ü girye niçündür Naḥīfīyā bilsem
Seni bu ḥāle ḳoyan hep o māh-pāre midür

koy-:

1. **ḳoyalum:**-*a, -lum*
Gazel 98
Mısra: **7**
Bırakmak, vazgeçmek, terk etmek.
Ḳoyalum cāme-i hecri anı iʿtāḳ idelüm
Geyelim cāme-i vaṣlı ola aṭlas-ı cedīd

2. **ḳoymaz:**-*maz*
Gazel 249
Mısra: **3**
Bırakmak, vazgeçmek, terk etmek.
Bü'l-ʿaceb merdüm beni bir ḥāle ḳoymaz rūzgār
Serde sevdā-yı saʿādet dilde daʿvā-yı neşāṭ

3. **ḳoyup:**-*up*
Gazel 316
Mısra: **11**
Bırakmak, vazgeçmek, terk etmek.
Kim gider kūçe-i dildārı ḳoyup gülzāra
Ey ṣabā sencileyin her kişi āvāre degül

4. **ḳoyup:**-*up*
Gazel 431
Mısra: **10**
Bırakmak, vazgeçmek, terk etmek.
Derd ü ġamdan olmasun ḫālī dil-i şeydā eger
Ḫizmet-i kūyuñ ḳoyup isterse ġayrı ʿizz ü cāh

5. **ḳoyup:**-*up*
Gazel 482
Mısra: **5**
Bırakmak, vazgeçmek, terk etmek.
Ḥasretde ḳoyup bülbülini itdi ferāmūş
Āh ol gül-i nev-ḫīz-i vefā-düşmene eyvāh

6. **ḳoyup:**-*up*
Kaside 3
Mısra: **63**
Bırakmak, vazgeçmek, terk etmek.
Emr-i mevlāyı ḳoyup ḥükm-i hevāyı tutasın
Göñül inṣāf idelüm böyle midür ʿirfānuñ

7. **ḳoyup:**-*up*
Kaside 3
Mısra: **85**
Bırakmak, vazgeçmek, terk etmek.
Zīr-i ḫāk içre ḳoyup bī-kes ü tenhā gideler
Seni cān ile seven hem-nefesüñ cānānuñ

8. **ḳoyup:**-*up*
Kaside 8
Mısra: **145**
Bırakmak, vazgeçmek, terk etmek.
Āsitānuñ ḳoyup itdüm ṭaleb-i cāh u celāl
Bī-ʿaded tevbe bu ʿişyāna hezār istiġfār

9. **ḳoyup:**-*up*
Rübai 234
Mısra: **3**
Bırakmak, vazgeçmek, terk etmek.
Ṣaḥrālara düşmüş der-i Leylāyı ḳoyup
Mecnūn didigüñ var ise dīvāne imiş

10. **ḳoymadı:**-*ma, -dı*
Tarih 28
Mısra: **37**
Bırakmak, vazgeçmek, terk etmek.
Ḳoymadı miʿmār-ı luṭf u himmeti ḳalb-i ḫarāb
Kişver-i dilde baḳılsa yoḳdur āṣār-ı ṭalel

koynına girdüm:

1. **ḳoynına girdüm:**-*dü, -m*
Matla 143
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Biriyle yatmak.
Ḫ∨ābgāh-ı vaṣlını tenhā bulup ol mehveşüñ
Ḳoynına girdüm uyurken ol nihāl-i ser-keşüñ

ḳubbe:

1. **ḳubbede:**-*de*
Tarih 30
Mısra: **7**
Yarım küre biçiminde olan ve yapıyı örten dam, kümbet.
Görenler ḳubbede ṣafvetle her dem cām-ı raḥṣānın
Taʿaddüd üzre ẓann eyler felekde māh-ı tābānı

ḳubbe-i mīnā:

1. **ḳubbe-i mīnā:**
Kaside 11
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gökyüzü.
Oldı manẓūr-ı nigāhuñ cümle maṣnūʿāt-ı Ḥaḳ
Maḳdemüñ olduḳda hem-ser ḳubbe-i mīnā ile

2. **ḳubbe-i mīnā:**
Kaside 26
Mısra: **316**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gökyüzü.
Hemīşe ẓāhir olup tā fürūġ-ı şems ü ḳamer
Hemīşe s̱ābit ola tā bu ḳubbe-i mīnā

ḳuc:

1. **ḳucmadur:**-*ma, -dur*
Gazel 209
Mısra: **7**
Kucaklamak.
Mā-ḥaṣal mūy-ı meyānuñ ḳucmadur cānā ġaraż
Andan ince fikr ile dil ḥālin işʿār istemez

kūçe-i dildār:

1. **kūçe-i dildār:**
Gazel 34
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin yaşadığı sokak.
Ey Naḥīfī yüri sen ẕevḳ-i gülistān eyle
Ṣaḥn-ı gülzār saña kūçe-i dildār bańa

kūçe-i dildāra:

1. **kūçe-i dildāra:**-*a*
Gazel 505
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin yaşadığı sokak.
Varınca kūçe-i dildāra ʿavdet eylemeyem
Bu derd-i ʿışḳ beni şöyle bī-mecāl itdi

2. **kūçe-i dildāra:**-*a*
Matla 139
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin yaşadığı sokak.
Uġramış kūçe-i dildāra seḥer reh-güẕerüñ
Olsun ey ʿāşıḳ-ı şūrīde mübārek seferüñ

kūçe-i dil-dārdan:

1. **kūçe-i dil-dārdan:**-*dan*
Gazel 341
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin yaşadığı sokak.
Yine ser-germ-i şevḳam kūçe-i dil-dārdan geldüm
Ḥarem-gāh-ı ḥaḳīḳatdan meṭāf-ı yārdan geldüm

kūçe-i dildārı:

1. **kūçe-i dildārı:**-*ı*
Gazel 316
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin yaşadığı sokak.
Kim gider kūçe-i dildārı ḳoyup gülzāra
Ey ṣabā sencileyin her kişi āvāre degül

kūçe-i ḥālet-füzūnuñ:

1. **kūçe-i ḥālet-füzūnuñ:**-*uñ*
Gazel 28
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uzun dar sokak.
Kūçe-i ḥālet-füzūnuñ ʿışḳına itmem ḳabūl
Virseler sensiz bu dehr-i miḥnet-ābādı bańa

kūçe-i leylā:

1. **kūçe-i leylā:**
Kaside 26
Mısra: **178**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Leyla'nın sokağı.
Eger ki bir başum olsaydı Ḳays-ı zār gibi
Kifāyet eyler idi bańa kūçe-i Leylā

kūçe-i leylāda:

1. **kūçe-i leylāda:**-*da*
Gazel 155
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Leyla'nın sokağı.
Mecnūn ṭaḳdı kūçe-i Leylāda nāmını
Dīvāne Ḳays ḫaylīce ʿāḳıl degül midür

kūçe-i maʿnāda:

1. **kūçe-i maʿnāda:**-*da*
Gazel 349
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Mana sokağı.
Ben Naḥīfîyem iderseñ cāy-gāhumdan suʾāl
Kūçe-i maʿnāda Ḫıżr-ı feyż ile hem-ḫāmeyem

kūçe-i şehr oldı:

1. **kūçe-i şehr oldı:**-*dı*
Kaside 26
Mısra: **116**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şehrin dar sokağı olmak.
Ben ol ḫarābe-nişīn-i ġamem ki çün Mecnūn
Bir oldı kūçe-i şehr ile sāḥa-i ṣaḥrā

ḳuddūs:

1. **ḳuddūs:**
Rübai 224
Mısra: **4**
Kusur ve noksanlıklardan müberrâ olan, en mukaddes. Hiç eksiği olmayan, pâk, temiz. Cenab-ı Hakk'ın sıfatlarındandır.
Tevḥīde ser-āġāz idüp eşyā cümle
Cān semʿine geldi hüve Rabbü Ḳuddūs

2. **ḳuddūs:**
Rübai 411
Mısra: **2**
Kusur ve noksanlıklardan müberrâ olan, en mukaddes. Hiç eksiği olmayan, pâk, temiz. Cenab-ı Hakk'ın sıfatlarındandır.
Cebbār ü ʿAzīz ü Mütekebbir sensin
Ḳuddūs ü Müheymin ü Muṣavvir sensin

3. **ḳuddūs:**
Rübai 422
Mısra: **2**
Kusur ve noksanlıklardan müberrâ olan, en mukaddes. Hiç eksiği olmayan, pâk, temiz. Cenab-ı Hakk'ın sıfatlarındandır.
Ey raḥmeti çoḳ Rabb-i Raḥīm ü Raḥmān
Ey erḥam ü Ḳuddūs ü Kerīm ü Sübḥān

ḳuddūsi:

1. **ḳuddūsi:**
Rübai 550
Mısra: **4**
Hiç bir ayıp ve kusuru olmayan. (Allah).
Şirk ehline taḳrīʿ ü melāmetler idüp
Tevḥīd ider ol Müheymin ü Ḳuddūsi

ḳudemā-yı maġfūr:

1. **ḳudemā-yı maġfūr:**
Kaside 27
Mısra: **136**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah tarafından affedilen, bağışlanan eski insanlar.
Bunca āṡār ne vech ile ẓuhūr eyler idi
Olmasa maẓhar-ı himmet ḳudemā-yı maġfūr

ḳüdr:

1. **ḳüdrümi:**-*üm, -i*
Kaside 27
Mısra: **80**
İktidar, güç.
Ben Hümāyam dir iken evc-i meʿānīde bugün
itdi ebnā-yı zamān ḳüdrümi ḳadr-ı ʿuṣfūr

ḳudret:

1. **ḳudret:**
Gazel 416
Mısra: **13**
İktidar, güç.
Naḥīfî-veş yine biñde birin iḥṣāya ḳudret yoḳ
Ne deñlü eylesem vaṣfuñ teʾemmül yā Resūla'llāh

2. **ḳudret:**
Kaside 8
Mısra: **4**
İktidar, güç.
Bu ne ḥikmet ki olur reh-zen-i ʿaḳl-i ḥükemā
Bu ne ḳudret ki ider çeşm-i ʿuḳuli bīdār

3. **ḳudretüñle:**-*üñ, -le*
Kaside 17
Mısra: **52**
İktidar, güç.
Leşker-i İslām olup ġālib ʿadū-yı ebtere
Hem-reh olsun ḳudretüñle anlara cünd-i semā

4. **ḳudret:**
Murabba 6
Mısra: **68**
İktidar, güç.
Kesb eylesün merdāne ḥaẓ
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

5. **ḳudret:**
Murabba 6
Mısra: **4**
İktidar, güç.
Luṭfuñla ʿālem pür-nemā
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

6. **ḳudret:**
Murabba 6
Mısra: **72**
İktidar, güç.
ʿİlm ile bir olmaz simāʿ
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

7. **ḳudret:**
Murabba 6
Mısra: **76**
İktidar, güç.
Cān ü cihāndan vir ferāġ
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

8. **ḳudret:**
Murabba 6
Mısra: **80**
İktidar, güç.
Olsun derūn genc-i tuḥaf
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

9. **ḳudret:**
Murabba 6
Mısra: **84**
İktidar, güç.
İḥsānuña eyle ḥaḳīḳ
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

10. **ḳudret:**
Murabba 6
Mısra: **88**
İktidar, güç.
Mümkin mi fehm-i ḥikmetüñ
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

11. **ḳudret:**
Murabba 6
Mısra: **92**
İktidar, güç.
Ṣunʿuñda ʿālem deng ü lāl
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

12. **ḳudret:**
Murabba 6
Mısra: **96**
İktidar, güç.
Ṣād eyle maḥzūn ḫāṭırum
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

13. **ḳudret:**
Murabba 6
Mısra: **100**
İktidar, güç.
Ey vāḳıf-ı sırr u ʿalen
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

14. **ḳudret:**
Murabba 6
Mısra: **104**
İktidar, güç.
Dil luṭfuñ eyler cüstücū
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

15. **ḳudret:**
Murabba 6
Mısra: **108**
İktidar, güç.
Sen raḥmet eyle yā ilāh
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

16. **ḳudret:**
Murabba 6
Mısra: **112**
İktidar, güç.
Yoḳ dergeh-i cūduñda lā
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

17. **ḳudret:**
Murabba 6
Mısra: **116**
İktidar, güç.
Redd itme ol şermendeyi
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

18. **ḳudret:**
Murabba 6
Mısra: **60**
İktidar, güç.
Birr ü nevālüñdür ġaraż
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

19. **ḳudret:**
Murabba 6
Mısra: **2**
İktidar, güç.
Ey fāṭır-ı arż u semā
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

20. **ḳudret:**
Murabba 6
Mısra: **8**
İktidar, güç.
Arż u semā vü rūz u şeb
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

21. **ḳudret:**
Murabba 6
Mısra: **12**
İktidar, güç.
Ey Ḳādir-i ʿālī-şıfāt
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

22. **ḳudret:**
Murabba 6
Mısra: **16**
İktidar, güç.
Ey Rabb-i Raḥmān el-ġıyāṣ
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

23. **ḳudret:**
Murabba 6
Mısra: **20**
İktidar, güç.
Luṭfuñla eyle sen ʿilāc
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

24. **ḳudret:**
Murabba 6
Mısra: **24**
İktidar, güç.
Gelsün derūna inşirāḥ
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

25. **ḳudret:**
Murabba 6
Mısra: **28**
İktidar, güç.
Tengī-i dil bulsun ferāḫ
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

26. **ḳudret:**
Murabba 6
Mısra: **36**
İktidar, güç.
Bir neşve kim cāndan elẕ
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

27. **ḳudret:**
Murabba 6
Mısra: **40**
İktidar, güç.
Hep ẕātuñı tesbīḥ ider
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

28. **ḳudret:**
Murabba 6
Mısra: **44**
İktidar, güç.
Ġufrānuña āmādeyüz
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

29. **ḳudret:**
Murabba 6
Mısra: **48**
İktidar, güç.
Virdim budur Allāh bes
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

30. **ḳudret:**
Murabba 6
Mısra: **52**
İktidar, güç.
Kimisi ḫayretle ḫamūş
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

31. **ḳudret:**
Murabba 6
Mısra: **56**
İktidar, güç.
Eyle ʿavāyıḳdan ḫalāṣ
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

32. **ḳudret:**
Murabba 6
Mısra: **32**
İktidar, güç.
Yoḳ faẓluña hīç ḥadd ü ʿad
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

33. **ḳudret:**
Murabba 6
Mısra: **64**
İktidar, güç.
Bulsun sürūr u inbisāṭ
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

34. **ḳudretüñe:**-*üñ, -e*
Rübai 6
Mısra: **1**
İktidar, güç.
Vābeste iken ḳudretüñe menʿ
ü ʿaṭā

Lāyıḳ mı olam pā-zede-i rāh-ı ḫaṭā

35. **ḳudret:**
Rübai 103
Mısra: **4**
İktidar, güç.
Taʿbīr-i recā-yı vaṣla ruḫṣat bulamam
Yoḳ bende idāre-i kelāma ḳudret

36. **ḳudret:**
Rübai 106
Mısra: **2**
İktidar, güç.
Yoḳ ẕerre ḳadar kimsede ḥavl ü ḳuvvet
Ancaḳ o Ḳādir-i bī-zevālüñ ḳudret

37. **ḳudretüñ:**-*üñ*
Rübai 199
Mısra: **4**
İktidar, güç.
Sen ʿaczime ıżṭırāruma aʿlemsin
Ḳıl ḳudretüñ ile beni fażla maẕhar

38. **ḳudretine:**-*i, -n, -e*
Rübai 219
Mısra: **4**
İktidar, güç.
Bir kārda yoḳ ḳudretümüz ẕerre ḳadar
Hep ḳuvvetine ḳudretine muḥtācuz

39. **ḳudretümüz:**-*ümüz*
Rübai 219
Mısra: **3**
İktidar, güç.
Bir kārda yoḳ ḳudretümüz ẕerre ḳadar
Hep ḳuvvetine ḳudretine muḥtācuz

40. **ḳudretüñe:**-*üñ, -e*
Rübai 312
Mısra: **2**
İktidar, güç.
Sensin o Ḫudāvend-i Ḳādir ü Müteʿāl
Yoḳ ḳudretüñe ḳuvvetüñe emr-i muḥāl

41. **ḳudret:**
Rübai 314
Mısra: **3**
İktidar, güç.
Mülkiyyeti īcād ile ḳudret iledür
Beyʿ u hībe vü kesb ü verāsetle degil

42. **ḳudreti:**-*i*
Rübai 328
Mısra: **2**
İktidar, güç.
Ey Rāzıḳ-ı bī-minnet olan Ḫallāḳum
Ey ḳuvveti çoḳ ḳudreti çoḳ Rezzāḳum

43. **ḳudretüñ:**-*üñ*
Rübai 385
Mısra: **3**
İktidar, güç.
Bu kevn ü mekān ḳudretüñ eyler iṣbāt
Āyāt-ı şühūd-ı vaḥdetüñdür ʿālem

44. **ḳudretüñ:**-*üñ*
Rübai 403
Mısra: **2**
İktidar, güç.
Sendendür İlāhī ḳula luṭf u iḥsān
Müşkiller olur ḳudretüñ ile āsān

45. **ḳudretüñ:**-*üñ*
Rübai 416
Mısra: **4**
İktidar, güç.
Ben bir ḳuluñam ʿāciz ü bī-çāre vü zār
Müşkillerüm it ḳudretüñ ile āsān

46. **ḳudretle:**-*le*
Rübai 445
Mısra: **4**
İktidar, güç.
Her derde devā luṭf u ʿaṭā andandur
Müşkilleri ḳudretle ol eyler āsān

47. **ḳudretin:**-*in*
Rübai 470
Mısra: **3**
İktidar, güç.
Ger ẕerre ḳadar ḳudretin iẓhār itse
Eyler yem-i ḫaḍrāyı bize sebz-i giyāh

ḳudret ola:

1. **ḳudret ola:**-*a*
Rübai 4
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güçlü, kuvvetli olmak.
Bir ḫāk-i siyehde ne ḳadar ḳudret ola
Olmazsa efendüm ḳula tefvīḳ ʿaṭā

ḳudret ü ʿavnüñle:

1. **ḳudret ü ʿavnüñle:**-*üñ, -le*
Kaside 17
Mısra: **49**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yardım ve kudret.
Nuṣret it dīn-i mübīne ḳudret ü ʿavnüñle hem
Eyle şāh-ı vaḳti meslūk-i ṣufūf-ı aṣfiyā

ḳudret ü şevketini:

1. **ḳudret ü şevketini:**-*i, -n, -i*
Tarih 29
Mısra: **48**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Büyüklük ve kudret.
ʿİzzet ü rifʿat ile nuṣret-i bī-ġāyet ile
Ḳudret ü şevketini dāʾim ide Rabb-i Vedūd

ḳudret-i bī-ʿadd-i ḳādir ü ġaffār:

1. **ḳudret-i bī-ʿadd-i ḳādir ü ġaffār:**
Kaside 8
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her şeyi gücü yeten ve affedici Allah'ın sayısız kudreti.

Ḥabbeẕā ḥikmet-i bī-ḥadd-i
Ḥakīm ü Settār
Ḥabbeẕā ḳudret-i bī-ʿadd-i
Ḳādir ü Ġaffār

ḳudret-i güftār:

1. **ḳudret-i güftār:**
Kaside 26
Mısra: **103**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sözün gücü.
Egerçi ḳudret-i güftār
ḳalmadı bende
Ki lāl-i bī-dil ü bī-nuṭḳ-ı
ḥasretden gūyā

ḳudret-i güftār olurdı:

1. **ḳudret-i güftār olurdı:**-*ur, -dı*
Gazel 320
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Konuşma kabliyeti olmak.
Ḳudret-i güftār olurdı saʿy olınsa vaṣfuña
N'eylesün ammā ġam-ı ḥasretle ebkemdür göñül

ḳudret-i ḥaḳ eyledi:

1. **ḳudret-i ḥaḳ eyledi:**-*di*
Tahmis 2
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın kudreti yapmak.
Ṭātuñı ḳudret-i Ḥaḳ eyledi bir dürr-i s̲emīn
Ki ʿadīl olmaz aña cümle semāvāt ü zemīn

ḳudret-i reftāra:

1. **ḳudret-i reftāra:**-*a*
Gazel 269
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Salınarak yürüyen gücün II salınarak yürüyen sevgili.
El almaḳ sāḳī-i gül-çehreden ḳābildür ammā kim
Ne çāre ḳudret-i reftāra meclisde ayaġum yoḳ

ḳudretüm olduḳça:

1. **ḳudretüm olduḳça:**-*üm, -duḳça*
Kaside 12
Mısra: **55**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güçlü, kuvvetli olmak.
Vaṣṣāfı olam ḳudretüm olduḳça o şāhuñ
Lāyıḳ da budur şāʿir-i pākīze-zebāna

ḳudretüñ olduḳça:

1. **ḳudretüñ olduḳça:**-*üñ, -duḳça*
Rübai 176
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güçlü, kuvvetli olmak.
ʿĀrif iseñ ādāb-ı ʿubūdiyyetde
Sen ḳudretüñ olduḳça hemāñ itme ḳuṣūr

ḳudretüñ olmazsa:

1. **ḳudretüñ olmazsa:**-*üñ, -maz, -sa*
Gazel 484
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güçlü, kuvvetli olmak.
Saʿy eyle cebr-i ḫāṭıra olmazsa ḳudretüñ
Senden cihānda kimseler şikeste olmaya

ḳuds:

1. **ḳudse:**-*e*
Gazel 260
Mısra: **13**
Kudüs.
Varduḳda Ḳudse ʿizzet ile itdi iḳtidā
Ervāḥ-ı enbiyā vü rusül saña ṣaf-be-ṣaf

ḳudsī:

1. **ḳudsīler:**-*ler*
Gazel 282
Mısra: **11**
Kutsal varlık. II Melek.
Ḳudsīler olur teşne-leb-i ṣoḥbet-i ḫāṣı
Bir dil ki ola maẓhar-ı ünsiyyet-i naʿtüñ

ḳudsiyān:

1. **ḳudsiyān:**
Kaside 5
Mısra: **23**
Arşı taşıdığına inanılan melekler.
Bülbülān-ı naġme-sāz-ı midḥatüñdür ḳudsiyān
Ey gül-i gülşen-serāy-ı lī maʿ allah merḥabā

2. **ḳudsiyān:**
Kaside 8
Mısra: **60**
Arşı taşıdığına inanılan melekler.
Āsitān-ı ḥarem-i ʿizzetine itmekdür
Ḳudsiyān mecmere-i müşg ü ʿabīri kirdār

3. **ḳudsiyāndan:**-*dan*
Kaside 8
Mısra: **109**
Arşı taşıdığına inanılan melekler.
Ḳudsiyāndan der-i der-gāhıña ey şāh-ı cihān
Rūy-māl eylemege yer mi bulurlar zevvār

4. **ḳudsiyān:**
Kaside 11
Mısra: **20**
Arşı taşıdığına inanılan melekler.
Merḥabā-gūyān-ı teşrīf-i ḳudūmüñ oldılar
Ḳudsiyān hep sākinān-ı ʿālem-i bālā ile

5. **ḳudsiyān:**
Tahmis 1
Mısra: **32**

Arşı taşıdığına inanılan melekler.
Himmetüñ rāh-ı maḥabbetde bülend eyle bülend
Ḳudsiyān eyleye tā kim saña taḥsīn ü pesend

ḳudsiyān-ı ḥarem-i dilden:

1. **ḳudsiyān-ı ḥarem-i dilden:**-*den*
Kaside 8
Mısra: **50**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül hareminin melekleri.
Tā ki ḳaṣd itmiş idüm bilmege bu esrārı
Ḳudsiyān-ı ḥarem-i dilden idem istiḫbār

ḳudsiyān-ı mülk-i maʿnā:

1. **ḳudsiyān-ı mülk-i maʿnā:**
Tarih 1
Mısra: **49**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Anlam mülkünün melekleri II şair.
Naḥīfî ḳudsiyān-ı mülk-i maʿnā didiler tārīḫ
Muʿammer eyle yā Rabb ʿadl ile Sulṭān Süleymānı

ḳudūm:

1. **ḳudūmüñ:**-*üñ*
Gazel 2
Mısra: **7**
Gelme, ayak basma II doğmak.
Devr-i felek ḳudūmüñ ile fitiḫār ider
ARAPÇA

2. **ḳudūmüñ:**-*üñ*
Gazel 413
Mısra: **8**
Gelme, ayak basma II doğmak.
Zemīn ü āsumān ḫāk-i rehüñle iftiḫār eyler
Ḳudūmüñ mefḫar-ı arż u semādur yā Resūla'llāh

3. **ḳudūmüñ:**-*üñ*
Gazel 423
Mısra: **8**
Gelme, ayak basma II doğmak.
N'ola ümmetlerüñ faḫr eyler ise ẕāt-ı pāküñle
Ḳudūmüñ raḥmet olmışdur cihāna yā Resūla'llāh

4. **ḳudūmıyla:**-*ı, -yla*
Gazel 499
Mısra: **3**
Gelme, geliş; ayak basma.
Dil-i ḥazīni ḳudūmıyla dil-ber eyledi şād
Hezār müjde o Mecnūna geldi Leylāsı

5. **ḳudūmuñ:**-*üñ*
Kaside 12
Mısra: **20**
Gelme, geliş; ayak basma.
Biñ ḥamd iderem Ḥaḳḳa ki ey şehr-i mübārek
Ser-māye-i şevḳ oldı ḳudūmuñ dil ü cāna

6. **ḳudūmüñ:**-*üñ*
Kaside 12
Mısra: **29**
Gelme, geliş; ayak basma.
Ümmīd-i şefāʿatla ḳudūmüñ senüñ ey māh
Ser-çeşme-i Kevṣer mi degül teşne-lebāna

7. **ḳudūmi:**-*i*
Kaside 23
Mısra: **9**
Gelme, geliş; ayak basma.
Ḳudūmi bāʿiṣ-i cemʿiyyet-i yārān olur elbet
Gelürler ṣoñra yārān bezme sāḳī ibtidā gelsün

8. **ḳudūmüñ:**-*üñ*
Murabba 7
Mısra: **5**
Gelme, ayak basma II doğmak.
Ḳudūmüñ luṭf-ı Rabbānī Ẓuhūruñ faż̈l-ı Sübhānī

9. **ḳudūmiyle:**-*i, -yle*
Tarih 1
Mısra: **11**
Bir makama gelme, göreve başlama.
Ḳudūmiyle cihānda sū-be-sū sūr-ı sürūr oldı
Pür itdi bu beşāret günbed-i gerdūn-ı gerdānı

ḳudūm-ı cān-baḫşuñ olsun:

1. **ḳudūm-ı cān-baḫşuñ olsun:**-*uñ, -sun*
Gazel 315
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Can bağışlayan geliş olmak.
Devā-yı cān ü dil olsun ḳudūm-ı cān-baḫşuñ
Gel ey ṭabīb-i devā-sāz-ı dil-pesendüm gel

ḳudūm-ı leyle-i miʿrāc:

1. **ḳudūm-ı leyle-i miʿrāc:**
Kaside 11
Mısra: **83**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Miraç gecesinin gelişi.
Tā ḳudūm-ı leyle-i Miʿrāc olup zīnet-fezā
Şād ola ümmetlerüñ ol ẕevḳ-ı ġam-fersā ile

ḳudūm-ı şevket-efrūzın:

1. **ḳudūm-ı şevket-efrūzın:**-*ın*
Tarih 1
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Büyüklüğü aydınlatan geliş II Sultan II. Süleyman'ın tahta çıkışının yüceliği.
Mübārek eylesün mevlā ḳudūm-ı şevket-efrūzın
Maṣūn itsün dem-ā-dem sāyesinde müstemendānı

ḳudūm-ı şevketi:

1. **ḳudūm-ı şevketi:**-*i*
Kaside 20
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Büyüklüğün, heybetin gelişi.
Oldı bu yevm-i mübārekde ḳudūm-ı şevketi
Devlet ü iclāle baḳāyīn ü istiʿdādı gör

ḳudūm-ı vaṣla:

1. **ḳudūm-ı vaṣla:**-*a*
Gazel 158
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin kavuşma adımlarına. II. Sevgilinin kavuşmaya dair harekete geçmesi.
Sirişk-i dīdeye minnet mi vardur rāh-ı ʿışḳuñda
Dil-i şeydā ḳudūm-ı vaṣla naḳd-i cān niṣār eyler

ḳudūmü’s-saʿd-ı sulṭān aḥmedīdür:

1. **ḳudūmü’s-saʿd-ı sulṭān aḥmedīdür:**-*dür*
Tarih 17
Mısra: **68**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sultan Ahmet'in kutlu gelişi.
Naḥīfī ḳaṣr-ı Saʿd-ābāda olmaz böyle bir tārīḫ
Ḳudūmü’s-saʿd-ı Sulṭān Aḥmedīdür ser-i Saʿd-ābād

küffār:

1. **küffār:**
Kaside 27
Mısra: **11**
Kâfirler.
Bādbān ṣanma niḳāb ile gezerdi küffār
Ḫavf-i tīġuñla idüp kendüyi dāʾim mestūr

küffār diyārında:

1. **küffār diyārında:**-*n, -da, -*
Rübai 224
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İslam'la tanışmamış topraklar.
Küffār diyārında ṣadā-yı nāḳūs
Olduḳça ḫurūşān-ı şımāḫ-ı nāmūs

küffār-ı dūzaḫ-menzilüñ:

1. **küffār-ı dūzaḫ-menzilüñ:**-*üñ*
Kaside 19
Mısra: **53**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cehennem yerinin kâfirleri.
ʿUṣr-ı aʿṣārın ḳomaz küffār-ı dūzaḫ-menzilüñ
ʿAsker-i peykārınuñ her bir kemīne maʿşeri

küfr:

1. **küfrüñ:**-*üñ*
Rübai 351
Mısra: **3**
Dinsizlik, iman'ın zıddı.
İslām ile küfrüñ ḳatı ẓāhir farḳı
Hīç nūra ider ki ġalebe ʿayn-ı ẓalām

küfr ü islām:

1. **küfr ü islām:**
Rübai 351
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hak dini inkâr eden, inanmayanlar ve itaat edenler.
Ey rāhib-i büd-kīş ne bu ḫalṭ-ı kelām
Mümkin mi müsāvāt ide küfr ü İslām

küfr-āyīn-i nāz:

1. **küfr-āyīn-i nāz:**
Gazel 521
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nazın kötülüğü.
Gel ey bī-raḥm ü küfr-āyīn-i nāz ü ʿişve gel gūş it
Fiġānum deyr-i ʿışḳuñda miṣāl-i erġanūn oldı

küfr-i zülfin:

1. **küfr-i zülfin:**-*in*
Gazel 481
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saç karalığı; sevgilinin siyah saçı.
Küfr-i zülfin ruḫ-ı pür-tābına itse taʿlīḳ
Girih-i kāküli bir ʿuḳde-i İslām olsa

kūh u deşt:

1. **kūh u deşt:**
Tahmis 3
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dağ ova.
Cilvegāh oldı dil-i şeydāya bunca kūh u deşt
Rūz u şeb itdüm ḫayāl-i gülşen-i kūyuñla geşt

kūh-ı ʿışḳ:

1. **kūh-ı ʿışḳ:**
Gazel 30
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk dağı.
Kūh-ı ʿışḳ içre dil-i sengīni ol şirīn lebüñ
İḫtiyār itdürdi āḫir kār-ı Ferhādı baña

kūh-ı maḥabbetle:

1. **kūh-ı maḥabbetle:**-*le*
Gazel 76
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Muhabbet, sevgi dağı.

Şīvenger olup kūh-ı maḥabbetle ṣadāsı
Ferhād-ı dile irse eger tīşe-i ḥasret

kūh-ı senge:

1. **kūh-ı senge:**-*e*
Gazel 508
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Taşlarla örülü dağ.
Dil-i ḥazīne eşer itmedi naṣīḥatümüz
Ya kūh-ı senge ya ol mübtelāya söylendi

kūh-ken:

1. **kūh-kenüñ:**-*üñ*
Gazel 111
Mısra: **12**
Dağı delen II Ferhad.
Āh eyleyenler ile bile āh ider cibāl
Tā ḥaşr olınca kūh-kenüñ mātemindedür

2. **kūh-kenüñ:**-*üñ*
Matla 265
Mısra: **2**
Dağı delen II Ferhad.
Düşdi ol mertebe ālāyiş-i ʿışḳa cānı
Olmadı Kūh-kenüñ başına hīç dermānı

kūhken:

1. **kūhkenden:**-*den*
Gazel 240
Mısra: **7**
Dağı delen, dağ kazan.
Ser-encāmın görince kūhkenden ʿibret aldum kim
Ḳażā-yı ʿışḳa kühsār-ı irādet meʾmen olmazmış

kūh-kenlik:

1. **kūh-kenlik:**
Kaside 20
Mısra: **11**
Dağ delicilik.
Kūh-kenlik kār-ı muzdūrān-ı nā-hencārdur
Kāviş-i āb-ı muṣaffā eyleyen Ferhādı gör

kühl eyle:

1. **kühl eyle:**
Rübai 545
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sürme yapmak.
Gel gel ḳademüñ ḫākini kühl eyle baña
Sensüz gözüme görünmez oldı bir şey

kühl eyler:

1. **kühl eyler:**-*r*
Gazel 413
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sürme yapmak.
ʿAceb mi şevḳ ile kühl eyler isem dīde-i cāna
Ġubār-ı āsitānuñ tūtiyādur yā Resūla'llāh

kühl idüp:

1. **kühl idüp:**-*üp*
Kaside 8
Mısra: **192**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sürme yapmak.
Merdüm-i dīde-i dāġ-ı dil-i ḫūrşīd itsün
Kühl idüp ḫāk-i rehüñ şevḳ ile çeşm-i ḫūn-bār

kühl itmek:

1. **kühl itmek:**-*mek*
Gazel 411
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sürme yapmak.
Gözüm ḫāk-i derüñ kühl itmek ister dīde-i cāna
Taḥammül itmez oldum intiẓāra yā Resūla'llāh

2. **kühl itmek:**-*mek*
Rübai 417
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sürme yapmak.
Ḫāk-i ḳadem-i pāküñ ülü'l-ebṣāra
Kühl itmek olur ʿizzet ile farżu'l-ʿayn

kühl-i çeşm-i cān:

1. **kühl-i çeşm-i cān:**
Gazel 13
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Can gözünün sürmesi.
Gerd-i rāhı tūtiyā-yı dīde-i kerrūbiyān
Ḫāk-i pāı kühl-i çeşm-i cān Muḥammed Muṣṭafā

kühl-i çeşm-i cān eyleyeler:

1. **kühl-i çeşm-i cān eyleyeler:**-*ye, -ler*
Gazel 443
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Can gözünün sürmesi eylemek.
Kemter ġubāruñ eyleyeler kühl-i çeşm-i cān
Ḳadrüñ Naḥīfīyā biline bir zamān ola

kühl-i cilā eyleyüp:

1. **kühl-i cilā eyleyüp:**-*yüp*
Kaside 5
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Parlak sürme yapmak.
Ḥālümi ʿarż itmedür ḳaṣdum ḥużūr-ı ʿizzete
Eyleyüp ḫāk-i derüñ çeşm-i dile kühl-i cilā

kühl-i cilā iderler:

1. **kühl-i cilā iderler:**-*er, -ler*
Gazel 500
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade

Parlak, parıltılı sürme çekmek.
Kühl-i cilā iderler şevḳ ile
ḫāk-i pāyın
Bu ḥüsn ile görenler sāḳī-i sīm-sāḳı

kühl-i cilādan:

1. **kühl-i cilādan:**-*dan*
Gazel 462
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Göz sürmesi.
Ṭabʿ-ı leʾīme pend-i seḫādan ne fāʾide
Çeşm-i żarīre kühl-i cilādan ne fāʾide

kühl-i cilādur:

1. **kühl-i cilādur:**-*dur*
Gazel 414
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Göz sürmesi.
Sen ol maḥbūb-ı mevlāsın ki nūr-ı çeşm-i ʿuşşāḳa
Ġubār-ı der-gehüñ kühl-i cilādur yā Resūla'llāh

kühl-i dīde-i erbāb-ı idrākem:

1. **kühl-i dīde-i erbāb-ı idrākem:**-*em*
Gazel 358
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Âriflerin gözünün sürmesi.
Egerçi ṣaḥn-ı gülzāra fütāde bir siyeh ḫākem
Bi-ḥamdi'llāh ki kühl-i dīde-i erbāb-ı idrākem

kühl-i ebṣār oldı:

1. **kühl-i ebṣār oldı:**-*dı*
Kaside 8
Mısra: **114**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gözlerin sürmesi olmak.
Tūtiyā ḫāṣiyet-i bīniş-i çeşm ü dildür
Oldı çün ḫāk-i rehüñ ʿāleme kühl-i ebṣār

kühl-i ġam:

1. **kühl-i ġam:**
Gazel 258
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gam sürmesi.
Fürḳatüñle künc-i ġamda dem-be-dem ḳan aġlaram
Perde çekdi kühl-i ġam kim dīdem içre oldı aġ

kühl-i ḫāk-i pāyı:

1. **kühl-i ḫāk-i pāyı:**-*ı*
Kıt'a 15
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayak toprağının sürmesi.
Ḳaṣduñ eger müşāhede-i bāġ-ı ʿAdn ise
Ḳıl kühl-i ḫāk-i pāyı ile rūşenā gözüñ

kühl-i leṭāfet virür:

1. **kühl-i leṭāfet virür:**-*ür*
Gazel 455
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Latif sürme vermek.
Sāye-i müjgān virür kühl-i leṭāfet ḫāletin
Sürmeye ḥācet nedür ol çeşm-i fettān üstüne

kühl-i mā zāġ el-baṣar eyleyüp:

1. **kühl-i mā zāġ el-baṣar eyleyüp:**-*yüp*
Kaside 13
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mā-zāġ sürmesi çekil-mā-zāġ: Necm, 53/17 Mâ zâġa-l basaru vemâ taġâ (Muhammed'in gözü şaşmadı.) ayetine telmihte bulunulmaktadır.
Dü çeşmüñ kühl-i mā zāġ el-baṣar eyleyüp pür-nūr
Nigeh-bān itdi mevlā ẕātuñı dīn-i mübīn üzre

kühl-i mā zāġe'l-baṣar:

1. **kühl-i mā zāġe'l-baṣar:**
Kaside 5
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Ayet**
Mā-zāġ sürmesi çekil-mā-zāġ: Necm, 53/17 Mâ zâġa-l basaru vemâ taġâ (Muhammed'in gözü şaşmadı.) ayetine telmihte bulunulmaktadır.
Çeşmüñi ḳıldı mükaḥḥal kühl-i mā zāġe'l-baṣar
Vechüñe virdi ṭarāvet vaṣf-ı pāk-i ve'ḍ-ḍuḥā

kühl-i saʿādet:

1. **kühl-i saʿādet:**
Gazel 407
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saadet, mutluluk sürmesi.
Yeter çeşm-i cebīn-sāyān-ı ḫāk-i pāyüñe dāʾim
Ġubār-ı der-gehüñ kühl-i saʿādet yā Resūla'llāh

kühl-i şeref ider:

1. **kühl-i şeref ider:**-*er*
Kaside 13
Mısra: **44**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şeref sürmesi etmek.
Nesīm-i cennetüñ girse eline ḫāk-i pāyuñdan
İder kühl-i şeref minnetle ʿayn-ı ḥūr-ı ʿīn üzre

kühl-i şıfāhāna:

1. **kühl-i şıfāhāna:**-*a*
Kaside 24
Mısra: **90**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade

Isfahan sürmesi; ʿsürme: Isfahan'da bir köydür ki, sürme madeni oradadır.
Çekeydüm ḫāk-i pāyuñ tūtiyā-veş çeşm-i ümmīde
Tenezzül eylemezdim bir daḫi küḥl-i Ṣıfāhāna

kühl-i ʿuyūn-ı ḳudsiyān itdüñ:

1. **küḥl-i ʿuyūn-ı ḳudsiyān itdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 281
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Meleklerin gözlerine sürme etmek.
Eyā maḥbūb-ı Ḥaḳ ol dem ki ʿazm-i lā-mekān itdüñ
Ġubār-ı maḳdemüñ küḥl-i ʿuyūn-ı ḳudsiyān itdüñ

küḥl-i ʿuyūnuz:

1. **küḥl-i ʿuyūnuz:**-*uz*
Gazel 207
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Göz sürmesi.
Almaz bizi gerçi göze erbāb-ı ḥased līk
Biz ḫāk-i reh-i ehl-i dilüz küḥl-i ʿuyūnuz

küḥl-i vefā:

1. **küḥl-i vefā:**
Gazel 521
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Vefa sürmesi.
N'ola ey fitne-cū tā cāna geçse naẓre-i nāzuñ
Müḳaḥḥal çeşmüñe küḥl-i vefā reng-i füsūn oldı

kühsār:

1. **kühsāra:**-*a*
Gazel 335
Mısra: **7**
Dağlık yer, dağ tepesi.
Bu derd ile gehī kühsāra düşdüm gāhī ṣaḥrāya
Belā-yı ʿışḳı ben Ferhād ü Mecnūndan beter çekdüm

2. **kühsār:**
Kaside 8
Mısra: **224**
Dağlık yer, dağ tepesi.
Rūḥ-ı Ferhāda eger ʿışḳ ile taʿlīm itsem
Naʿt-i şīrīnüñi yanınca oḳurdı kühsār

kūhsār-ı dile:

1. **kūhsār-ı dile:**-*e*
Kaside 4
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kuşatılmış gönül dağı.
Kūhsār-ı dile virsün zīnet
Açılup lāle-ṣıfāt dāġ-ı derūn

küh-sār-ı ġamda:

1. **küh-sār-ı ġamda:**-*da*
Gazel 338
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gam dağı.
Ferhād-ı nā-kes itdiği himmet midür meger
Küh-sār-ı ġamda böyle midür himmetüm benüm

kühsār-ı irādet:

1. **kühsār-ı irādet:**
Gazel 240
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Isteğin tepesi.
Ser-encāmın görince kūhkenden ʿibret aldum kim
Ḳażā-yı ʿışḳa kühsār-ı irādet meʾmen olmazmış

küh-sār-ı seng-dil:

1. **küh-sār-ı seng-dil:**
Gazel 355
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Taş gönüllünün dağı.
Ṭāḳat getürmez āhuma küh-sār-ı seng-dil
Bir murġ-ı āteşīn dem ü ḫūnīn terāneyem

ḳul:

1. **ḳuluñdur:**-*uñ, -dur*
Gazel 12
Mısra: **14**
Bende, köle, esir II âşık.
ʿĀşıḳ-ı muḫliṣuñ duʿā-gūyuñ
Bir ḳuluñdur Naḥīfī-i şeydā

2. **ḳulına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 55
Mısra: **3**
Bende, köle, esir II âşık.
Naẓar itmez bilemem ben ḳulına şāh-ı cevān
Meded ol cilve nedür yā nedür ol ʿālī-ḫıṭāb

3. **ḳuldur:**-*dur*
Gazel 56
Mısra: **4**
Bende, köle, esir II âşık.
Açuben genc-i viṣālüñ bana it vaṣlı ʿaṭā
Saña ḳuldur dil ü cānum bile şāhā ne ʿaceb

4. **ḳuluñ:**-*uñ*
Gazel 69
Mısra: **8**
Bende, köle, esir II âşık.
Be meded çözme daḫi kākül-i bend-i siyehi
Aña berdāre ḳuluñ saʿy ile ḳıl ḳayd-ı ḥayāt

5. **ḳuluñdur:**-*uñ, -dur*
Gazel 96
Mısra: **8**
Bende, köle, esir II âşık.
Sāye-i ḳaddüñ diler serv-i dil-ārā rūz u şeb
N'ola bir kūteh ḳuluñdur ol daḫi bir müstemend

6. **ḳuluñdur:**-*uñ, -dur*
Gazel 218
Mısra: **10**
Bende, köle, esir II âşık.
Naḥīfī bir ḥayā-perver nedīm-i bezm-i ḫāṣuñdur

Ḳuluñdur ḳıymetin bil öyle bir rind-i cihān olmaz

7. **ḳul:**
Gazel 243
Mısra: **7**
Bende, köle, esir II âşık.
N'ola ol şāha ḳul isem dün ü gün ḫidmetine
Ḳamer ü mihr ü felek vālih ü ser-keşte imiş

8. **ḳulına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 243
Mısra: **2**
Bende, köle, esir II âşık.
Şükür ol sevgili yārüm şeh-i nev-reste imiş
Ḳulına cevr ü cefā eylemeden reste imiş

9. **ḳulum:**-*um*
Gazel 243
Mısra: **6**
Bende, köle, esir II âşık.
Yine raḥm eyleyüben söylemiş ol şāh-ı cihān
Ḫaberüm yoḳ o ḳulum ḥasret ile ḫaste imiş

10. **ḳuluña:**-*u, -ñ, -a*
Gazel 305
Mısra: **6**
Bende, köle, esir II âşık.
Elbette beni eyler idüñ cevre sezāvār
Mevlā da bilür ben ḳuluña çoḳ kerem itdüñ

11. **ḳuluñ:**-*un*
Gazel 315
Mısra: **9**
Bende, köle, esir II âşık.
Ḳuluñ Naḥīfī-i bīmāra bir devā eyle
Esīr-i ʿışḳını bīmār iden efendüm gel

12. **ḳuluñı:**-*uñ, -ı*
Gazel 333
Mısra: **10**
Bende, köle, esir II âşık.
Bir baġrı yanıḳ ʿāşıḳ-ı miḥnet-zededür gel
Aġlatma Naḥīfī ḳuluñı cevr ile şāhum

13. **ḳula:**-*a*
Gazel 389
Mısra: **3**
Bende, köle, esir II âşık.
Ḳula lāyıḳ mı zīb ü zīnet-i dünyāya meyl itmek
Ḫudā nehy eylemişken münkirāt ü baġy ü faḥşādan

14. **ḳuluñ:**-*uñ*
Gazel 431
Mısra: **7**
Bende, köle, esir II âşık.
Ben ḳuluñ manẓūr-ı çeşm-i himmet it tā kim gele
Dīde-i cān ü dil-i bīmāra feyż-i intibāh

15. **ḳuluñdur:**-*uñ, -dur*
Gazel 435
Mısra: **2**
Bende, köle, esir II âşık.
Dil-i mehcūrumı vaṣluñla şāhum dāġ dāġ eyle
Ḳuluñdur tā ezelden ol ġarībi bir çerāġ eyle

16. **ḳula:**-*a*
Gazel 461
Mısra: **3**
Bende, köle, esir II âşık.
Ḳula şarṭ-ı edeb resm-i ʿubūdiyyetde vācibdür
Rıżā-yı pāk-i Mevlāya riʿāyet ḳıl ṣadāḳatle

17. **ḳul:**
Kaside 8
Mısra: **154**
Bende, köle, esir II âşık.
Kesmez ümmīd-i ʿaṭāyı yine mevlāsından
Pādişāhā ne ḳadar olsa da bir ḳul bed-kār

18. **ḳuluña:**-*uñ, -a*
Kaside 8
Mısra: **265**
Bende, köle, esir II âşık.
Dest-gīr ol bu Naḥīfī ḳuluña sulṭānum
Ki ol üftādeye āsān ola kār-ı düşvār

19. **ḳuluña:**-*uñ, -a*
Kaside 8
Mısra: **273**
Bende, köle, esir II âşık.
Himmet eylerseñ eger ben ḳuluña sulṭānum
ʿÖmrüm olduḳça idem vaṣf-ı şerīfüñ ikS̱ār

20. **ḳuluñı:**-*uñ, -ı*
Kaside 8
Mısra: **172**
Bende, köle, esir II âşık.
Der-i luṭfuñda beni bendelüge eyle ḳabūl
Eyleme ben ḳuluñı dāḫil-i bezm-i aġyār

21. **ḳulına:**-*ı, -n, -a*
Kaside 22
Mısra: **39**
Bende, köle, esir II âşık.
İder ehl-i beṣāʾir bī-baṣīret ḳulına iġmaż
Görür maʿẕūr aṣḥāb-ı baṣar evżāʿ-ı aʿmāyı

22. **ḳuluñuñ:**-*uñ, -uñ*
Kıt'a 27
Mısra: **3**
Bende, köle, esir II âşık.
Bu Nahīfī ḳuluñuñ ṣoñra bilürsin ḳadrin
Gerçi bilmezlük ile şimdi cefā eylersin

23. **ḳula:**-*a*
Kıt'a 34
Mısra: **4**
Köle, esir II mecazen asker.
Seng-i sitemin yār dirīġ eyledi bizden
Çıḳmaz ḳula şimden girü beñzer ki ʿulūfe

24. **ḳula:**-*a*
Matla 33
Mısra: **1**
Bende, köle, esir II âşık.
Olunca bir ḳula ṣūret-nümā ʿināyet-i Rab
Olur medār-ı ḥuṣūl-i emel kemīne sebeb

25. **ḳula:**-*a*
Murabba 1
Mısra: **25**
Bende, köle, esir II âşık.
Ḳula senden olur çāre
Ḳoma maḥşerde āvāre

26. **ḳullara:**-*lar, -a*
Murabba 1
Mısra: **18**
Bende, köle, esir II âşık.
İdüp müstaġrıḳ-ı raḥmet
İdersin ḳullara raḥmet

27. **ḳula:**-*a*
Murabba 2
Mısra: **15**
Bende, köle, esir II âşık.
Ḳula ekremsin erḥamsın
Meded senden meded mevlā

28. **ḳullara:**-*lar, -a*
Murabba 10
Mısra: **26**
Bende, köle, esir II âşık.
Efendüm senden olmazsa ʿināyet
Kim itsün ḳullara ʿavn ü ʿināyet

29. **ḳullaruñ:**-*lar, -uñ*
Murabba 10
Mısra: **18**
Bende, köle, esir II âşık.
Çü sensin pādişehler pādişāhı
Ḳapuñdur ḳullaruñ cāy ü penāhı

30. **ḳuluñdur:**-*uñ, -dur*
Murabba 13
Mısra: **27**
Bende, köle, esir II âşık.
Ḳuluñdur derdmendüñdür
Şefāʿat yā Resūla'llāh

31. **ḳula:**-*a*
Rübai 4
Mısra: **4**
Bende, köle, esir II âşık.
Bir ḫāk-i siyehde ne ḳadar ḳudret ola
Olmazsa efendüm ḳula tefvīḳ ʿaṭā

32. **ḳulın:**-*ın*
Rübai 21
Mısra: **1**
Bende, köle, esir II âşık.
Mevlā ḳulın itdükde sezā-vār-ı ʿaṭā
Meʾmūlünüñ eżʿāfını eyler iʿṭā

33. **ḳulda:**-*da*
Rübai 53
Mısra: **3**
Bende, köle, esir II âşık.
Çoḳ ḳulda recā gerçi ki mevlāsından
Taḥṣīl-i rıża oldı recā-yı aġleb

34. **ḳuluña:**-*uñ, -a*
Rübai 83
Mısra: **1**
Bende, köle, esir II âşık.
Luṭfuñla bu ʿāṣī ḳuluña iḥsān it
Tevfīḳuñ ile müşkilümi āsān it

35. **ḳuluñam:**-*uñ, -am*
Rübai 99
Mısra: **2**
Bende, köle, esir II âşık.
Yā Rab dil-i vīrānemi sen maʿmūr it
Maḥzūn u belā-keş ḳuluñam mesrūr it

36. **ḳullarına:**-*lar, -ı, -n, -a*
Rübai 120
Mısra: **1**
Bende, köle, esir II âşık.
Ey ḳullarına bāb-ı ʿaṭāsı meftūḥ
Fermānuñda ser-beste cemād ü ẕī-rūḥ

37. **ḳullara:**-*lar, -a*
Rübai 122
Mısra: **4**
Bende, köle, esir II âşık.
Sensin sen o Fettāḥ-ı ʿAẕīmü'l-iḥsān
Bāb-ı keremüñ ḳullara dāʾim meftūḥ

38. **ḳullarına:**-*lar, -ı, -n, -a*
Rübai 127
Mısra: **3**
Bende, köle, esir II âşık.
Ey ḳullarına erḥam olan Rabb-i Ġafūr
Eyle bizi āzāde-i nār-ı dūzaḫ

39. **ḳul:**
Rübai 164
Mısra: **1**
Bende, köle, esir II âşık.
Bir ḳul ki ide Ḫāliḳa tefvīż-i umūr
Serrāda vü żarrāda bulur feyż-i sürūr

40. **ḳul:**
Rübai 165
Mısra: **1**
Bende, köle, esir II âşık.
Ḳul her ne ḳadar eylese şarf-ı maḳdūr
Maḥṣūl-ı mesāʿīsi olur ʿacz ü ḳuṣūr

41. **ḳul:**
Rübai 202
Mısra: **3**
Bende, köle, esir II âşık.
Ḳul her ne ṭaleb itse o Maʿbūd-ı Kerīm
Va'llāhi vü bi'llāhi vü ta'llāhi virür

42. **ḳuluñam:**-*uñ, -am*
Rübai 206
Mısra: **3**
Bende, köle, esir II âşık.
Şāyān-ı cezā ehl-i ḫaṭā bir ḳuluñam
Fermān senüñ ey pādişeh-i bī-enbāz

43. **ḳuluñı:**-*uñ, -ı*
Rübai 228
Mısra: **3**
Bende, köle, esir II âşık.
Şeb-zinde-i ʿışḳ eyle Naḥīfī ḳuluñı
-

44. **ḳulı:**-*ı*
Rübai 288
Mısra: **4**
Bende, köle, esir II âşık.
Biñ şevḳ ile cān-dāde-i iḥsānı cihān
ʿĀlem ḳulı ḳurbānı Ḥabību'llāhuñ

45. **ḳuluñdan:**-*uñ, -dan*
Rübai 350
Mısra: **3**
Bende, köle, esir II âşık.
Ḳıl rūḥ-ı nebīye ben ḳuluñdan yā Rab
Bī-ḥad ṣalavāt ile taḥiyyāt ü selām

46. **ḳulına:**-*ı, -n, -a*
Rübai 356
Mısra: **2**
Bende, köle, esir II âşık.
Ey rāzıḳ-ı kāʾināt olan Rezzāḳum
Bī-kes ḳulına erḥam olan Ḫallāḳum

47. **ḳuluñam:**-*uñ, -am*
Rübai 357
Mısra: **4**
Bende, köle, esir II âşık.
Biñ var ise de naġme-serā-yı medḥüñ
Ben de der-i luṭfuñda bir ednā ḳuluñam

48. **ḳullarına:**-*lar, -ı, -n, -a*
Rübai 383
Mısra: **1**
Bende, köle, esir II âşık.
Ey ḳullarına erḥam olan maʿbūdum
Sensin iki ʿālemde benüm maḳṣūdum

49. **ḳula:**-*a*
Rübai 403
Mısra: **1**
Bende, köle, esir II âşık.
Sendendür İlāhī ḳula luṭf u iḥsān
Müşkiller olur ḳudretüñ ile āsān

50. **ḳuluñam:**-*uñ, -am*
Rübai 416
Mısra: **3**
Bende, köle, esir II âşık.
Ben bir ḳuluñam ʿāciz ü bī-çāre vü zār
Müşkillerüm it ḳudretüñ ile āsān

51. **ḳul:**
Rübai 428
Mısra: **1**
Bende, köle, esir II âşık.
Ḳul ġaflet ile itse ʿaceb mi ʿiṣyān
Eksük mi olur ḳulda ḫaṭā vü nisyān

52. **ḳulda:**-*da*
Rübai 428
Mısra: **2**
Bende, köle, esir II âşık.
Ḳul ġaflet ile itse ʿaceb mi ʿiṣyān
Eksük mi olur ḳulda ḫaṭā vü nisyān

53. **ḳullarıña:**-*lar, -ı, -n, -a*
Rübai 444
Mısra: **1**
Bende, köle, esir II âşık.
Her ḥāl ile sen ḳullarıña erḥamsın
Maʿbūd-ı Ġanī vü Ḳādir-i ekremsin

54. **ḳulları:**-*lar, -ı*
Rübai 446
Mısra: **1**
Bende, köle, esir II âşık.
Bir yüzden eger ḳulları olsa maḥzūn
Bir yüzden ider faż̇l u keremle memnūn

55. **ḳul:**
Rübai 449
Mısra: **4**
Bende, köle, esir II âşık.
Ḫāṣā ola maḥrūm-ı ʿaṭā vü cūduñ
Bir ḳul ki saña eyleye ẓann-ı aḥsen

56. **ḳulluġa:**-*luġ, -a*
Rübai 460
Mısra: **4**
Bende, köle, esir II âşık.
Ṭāʿat didigüm Ḥaḳḳa degüldür lāyıḳ
ʿİṣyān didigüm ḳulluġa nā-şāyeste

57. **ḳullarına:**-*lar, -ı, -n, -a*
Rübai 462
Mısra: **1**
Bende, köle, esir II âşık.
Ey ḳullarına erḥam ü Raḥmān Allāh
Ferd ü Ṣamed ü Ḳādir ü Mennān Allāh

58. **ḳullaruña:**-*lar, -uñ, -a*
Rübai 466
Mısra: **4**
Bende, köle, esir II âşık.
Tedbīr-i kesān müfīd-kār olmaz hīç
Sen ḳullaruña ʿināyet it yā Allāh

59. **ḳul:**
Rübai 470
Mısra: **1**
Bende, köle, esir II âşık.
Bir ḳul ki ola maẓhar-ı tevfīḳ-i İlāh
Her lücce-i baḥr olur aña cāy-ı penāh

60. **ḳul:**
Rübai 490
Mısra: **4**
Bende, köle, esir II âşık.
Maḥrūm ola ḫāṣā der-i iḥsānuñdan
Bir ḳul ki diye ṣıdḳ ile Allāh Allāh

61. **ḳullara:**-*lar, -a*
Rübai 496
Mısra: **4**
Bende, köle, esir II âşık.
İtme beni muḥtāc bu nā-keslere sen
Ey bī-kes olan ḳullara erḥam Allāh

62. **ḳuluña:**-*uñ, -a*
Rübai 500
Mısra: **2**
Bende, köle, esir II âşık.
Sen mevti dem-i ḥayāta yeksān eyle
ʿĀciz ḳuluña ʿināyet iḥsān eyle

63. **ḳullarına:**-*lar, -ı, -na*
Rübai 514
Mısra: **4**
Bende, köle, esir II âşık.
Ḳaldı işüm ancaḳ kerem ü raḥmetüñe
Ey ḳullarına ekrem ü erḥam Allāh

64. **ḳuluñuñ:**-*uñ, -uñ*
Rübai 522
Mısra: **1**
Bende, köle, esir II âşık.
Raḥm eyle Ḫudā ben ḳuluñuñ ġurbetine
Endūh u ġam ü miḥnetine kürbetine

65. **ḳul:**
Rübai 523

Mısra: **3**
Bende, köle, esir II âşık.
Bir ḳul ki ola ẕikr ü devām üzre seni
Oldı aña feyż ism-i aʿẓam Allāh

66. **ḳuldan:**-*dan*
Rübai 529
Mısra: **4**
Bende, köle, esir II âşık.
Ben ʿaczümi iḳrāra ne ḥācet yā Rab
Ḳuldan ne ola ʿacz ü ʿilelden ġayrı

67. **ḳullara:**-*lar, -a*
Tahmis 2
Mısra: **1**
Bende, köle, esir II âşık.
İdüp iḥsān ü kerem ḳullara mevlā-yı Ġanī
Eyledi ʿāleme raḥmet seni ey māh seni

68. **ḳuluña:**-*uñ, -a*
Tahmis 4
Mısra: **33**
Bende, köle, esir II âşık.
Luṭf idüp sāmiʿa-gīr ol bu Naḥīfī ḳuluña
Ve'ḍ-ḍuḥā verdüñe ve'l-leyl oḳurum sünbülüñe

69. **ḳulın:**-*ın*
Tarih 5
Mısra: **22**
Bende, köle, esir II âşık.
Naḥīfī bī-riyā oldı lisān-ı ṣıdḳ ile tārīḫ
ʿAlī Paşa ḳulın Ḥaḳ ile ʿālī eylesün Maʿbūd

ḳul eyledüñ:

1. **ḳul eyledüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 264
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Hükmü altına almak, bağlamak.
Ḳul eyledüñ beni evżāʿ-ı dil-nevāzuñ ile
Ümmīd odur ola sende merāḥim ü eşfāḳ

ḳul ider:

1. **ḳul ider:**-*er*
Gazel 284
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Köle etmek, tutsak etmek.
Sende ey şūḫ-ı cefā-pīşe bu eṭvār nedür
Ḳul ider ādemi bir şīve-i māder-zāduñ

ḳul itdi:

1. **ḳul itdi:**-*di*
Matla 5
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Köle etmek, tutsak etmek.
Ḳul itdi bir nigāh-ı nāz ile ṣabrum idüp yaġmā
Şikār aldı beni ol şāh-bāz-ı evc-i istiġnā

ḳul itmiş:

1. **ḳul itmiş:**-*miş*
Gazel 405
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Köle etmek, tutsak etmek.
Naḥīfīnüñ nedür cürmi Ḫudā ʿālim ʿalīm Allāh
Cenāb-ı yāre ḳul itmiş anı bī-iḫtiyār ebrū

ḳul oġlu ḳul:

1. **ḳul oġlu ḳul:**
Kıt'a 1
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kul oğlu kul olmak.
Olmadum dünyede erzende-i nān-pāre-i kām
Bu ocāġ içre ḳul oġlu ḳul iken ben ḥayfā

kül öksüzi oldum:

1. **kül öksüzi oldum:**-*du, -m*
Rübai 484
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
(Ateşin) külü kalmamak, yok olmak; annesi babası olmayan çocuk olmak II gücü, etkisi azalmak.
Nār-ı elem itdi pisterüm ḫākister
Düşdüm ocaġa kül öksüzi oldum āh

ḳul olan:

1. **ḳul olan:**-*an*
Rübai 363
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kul köle olmak.
Ammā yine daʿvā-yı kemāl itsem olur
Zīrā ḳul olan saña ola ḥāşā kim

2. **ḳul olan:**-*an*
Tahmis 4
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hükmüne girmek, bağlanmak ‖ kulluk yapmak ‖ hizmette bulunmak.
Sen emīre ḳul olan her ne ḳadar müdbir ise
Bende-i muḳbil olur miṣl-i Bilāl-i Ḥabeşī

ḳul olmaḳ:

1. **ḳul olmaḳ:**-*maḳ*
Gazel 365
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hükmüne girmek, bağlanmak ‖ kulluk yapmak ‖ hizmette bulunmak.
Ey Naḥīfī bir şeh-i ḥüsne ḳul olmaḳ Rūmda
Baña yegdür taḫt-ı mülk-i Mışra sulṭān olmadan

2. **ḳul olmaḳ:**-*maḳ*
Rübai 371
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kul köle olmak.
Ṣıdḳ ile ḳul olmaḳ saña muṭlaḳ ġarażum

Mensūb-ı der-i devletüñ olmaḳ garażum

ḳul olmaḳdur:

1. **ḳul olmaḳdur:**-*maḳ, -dur*
Gazel 417
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hükmüne girmek, bağlanmak ‖ hizmette bulunmak.
İdüp terk-i tecemmül iḫtiyār-ı ʿuzlet itmekden
Ġaraż saña ḳul olmaḳdur mücerred yā Resūla'llāh

ḳulaġına ḳurşun:

1. **ḳulaġına ḳurşun:**
Matla 200
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
(Şeytan) kulağına kurşun; aksama ihtimali bulunan durum veya işler düzenli gittiğinde "nazar değmesin" anlamında söylenen bir söz.
Ṭayanmaz oldı benüm tāb-ı āhuma gerdūn
Tüfeng-i nār-mizācuñ ḳulaġına ḳurşun

külāh:

1. **külāh:**
Rübai 405
Mısra: **3**
Başa giyilen şapka.
Bir pūte-i ser-nigūna beñzer o külāh
Yoḳdur olmada sīm-i ḫāliṣ andan rīzān

külāh-ı ʿişve:

1. **külāh-ı ʿişve:**
Gazel 520
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Işve külahı.
Eger merdānegī-i ġamzesin gösterse ʿuşşāḳa
İder zerrīn külāh-ı ʿişve ol mihr-i dıraḫşānı

külāh-ı zencār:

1. **külāh-ı zencār:**
Kaside 8
Mısra: **36**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Pas renkli külah.
Meclis-i şāh-ı güle geldi benefşe ser-mest
Serde biñ şevḳ ile şikeste külāh-ı zencār

ḳulaḳ ṭut:

1. **ḳulaḳ ṭut:**
Gazel 128
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Deyim**
İyi anlamak üzere dinlemek.
Vāʿiẓ-i şehre ḳulaḳ ṭut naẓar it cünbişine
Cümle aḳvāline efʿāli muġāyir bulunur

ḳulel:

1. **ḳulel:**
Tarih 28
Mısra: **50**
Kuleler.
Ṣūret ü maʿnīde bulmışdur bu bir ʿālī-maḳām
Pest ü esfeldür aña nisbetle aʿlām u ḳulel

külfet-i tertīb-i dīvāna:

1. **külfet-i tertīb-i dīvāna:**-*a*
Gazel 146
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Divan tertibinin külfeti.
Ne ḥācet ey Naḥīfī külfet-i tertīb-i dīvāna
Benüm erbāb-ı ʿışḳa her sözüm bir tāze dīvāndur

külḫan:

1. **külḫandan:**-*dan*
Gazel 375
Mısra: **10**
Hamamlarda döşeme altında bulunan ve ısınmayı sağlayan kapalı büyük ocak, hamam ocağı.
Göñül sūzān olurken āteş-i pür-sūz-ı fürḳatle
Ne mümkin farḳ ide çeşm-i emel gülzārı külḫandan

2. **külḫandan:**-*dan*
Gazel 380
Mısra: **2**
Hamamlarda döşeme altında bulunan ve ısınmayı sağlayan kapalı büyük ocak, hamam ocağı.
Baña sensüz ne ḥāṣıl serv-i nāzum seyr-i gülşenden
Nedür farḳı yanumda āteş-i hecrüñle külḫandan

külḫan eyler:

1. **külḫan eyler:**-*r*
Gazel 160
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yakmak, mahvetmek.
Külḫan eyler sīneñi sūzān ider cān ü dili
Cismüñ ḫākister eyler nār-ı ġayret böyledür

2. **külḫan eyler:**-*r*
Gazel 332
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
(Aşk ateşiyle yakıp) hamam ocağı gibi yapmak.
Bülbül olsam külḫan eyler gülşeni sūz-ı dilüm
Sūrı mātem-gāh ider teʾsīr-i ṣavt-ı şīvenüm

külḫan oldı:

1. **külḫan oldı:**-*dı*
Rübai 430
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hamam ocağı olmak, hamamda su ısıtmak için ateş yakılan yer olmak.
Kār itdi derūna elem-i hecr-i vaṭan
Nār-ı ġam ile oldı derūnum külḫan

külḫangāh-ı ġamdur:

1. **külḫangāh-ı ġamdur:**-*dur*
Gazel 224
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gam ocağı.
Bir zamān mesken bize gülşengeh-i kūyuñ idi
Şimdi külḫangāh-ı ġamdur kūşe-i ārāmumuz

külḫan-ı derūnumı:

1. **külḫan-ı derūnumı:**-*um, -ı*
Gazel 1
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül ocağı II kalp.
Ḳıl külḫan-ı derūnumı gülşen-sarāy-ı ʿışḳ
Ey āteş-i belāyı gülistān iden Ḫudā

külḫan-ı ʿışḳuñda:

1. **külḫan-ı ʿışḳuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 179
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk külhanı, yiğidi.
Külḫan-ı ʿışḳuñda mihmān oldıġum bilmez mi var
Āteş-i hecrüñle sūzān oldıġum bilmez mi var

küllī:

1. **küllī:**
Gazel 156
Mısra: **48**
Bir şeyin tamamı, bütünü, hepsi.
Olursam Ṣāʾibüñ dīvān-ı külliyyātına mālik
Dil-i nālāna ṭabʿ-ı şūḫa küllī luṭf u himmetdür

küll-i ġadātin vü ʿışā:

1. **küll-i ġadātin vü ʿışā:**
Tahmis 4
Mısra: **35**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kuşluk vaktini ve akşam ile yatsı vakti arasındaki zamanın tamamı.
Rūşenī virdi budur küll-i ġadātin vü ʿışā

ḳullıġ:

1. **ḳullıġuña:**-*u, -n, -a*
Gazel 64
Mısra: **1**
Kulluk, kul olma durumu.
Dil ü cān ḳullıġuña ey şeh-i ferḫunde-ṣıfāt
Her nefes itmededür ṣıdḳ ile tecdīd-i berāt

ḳulluġ:

1. **ḳulluġuñ:**-*uñ*
Gazel 455
Mısra: **2**
Kulluk, kul olma durumu.
Sābit ol sen itdigüñ olʿahd ü peymān üstüne
Ḳulluġuñ her vech ile baş üstüne cān üstüne

2. **ḳulluġumı:**-*um, -ı*
Kaside 26
Mısra: **274**
Kulluk, kul olma durumu.
Netīce her ne ḳadar mücrim ise ol nā-çīz
İderdi ḳulluġumı ṣıdḳ-ı bāl ile daʿvā

3. **ḳulluġum:**-*um*
Matla 129
Mısra: **1**
Kulluk, kul olma durumu.
Ne ʿaceb şām ü seḥer ḳulluġum itsem saña ʿarż
Farżdur ümmetüñe ṣıdḳ-ı ʿubūdiyyet farż

4. **ḳulluġa:**-*a*
Rübai 92
Mısra: **1**
Kulluk, kul olma durumu.
Ben eylemedüm ḳulluġa lāyıḳ ḫidmet
Sen ḳıl kerem ü şānuña lāyıḳ raḥmet

5. **ḳulluġuñ:**-*uñ*
Rübai 494
Mısra: **4**
Kulluk, kul olma durumu.
Vir salṭanatuñ ṭālibine salṭanatı
Yā Rab baña sen ḳulluġuñ iḥsān eyle

6. **ḳulluġuñı:**-*uñ, -ı*
Tahmis 4
Mısra: **28**
Kulluk, kul olma durumu.
Kimi şeydā kimi maġlūb-ı hevādur dir ise
Baña besdür dil ü cān ḳulluġuñı müşʿir ise

ḳulluḳ:

1. **ḳulluḳda:**-*da*
Gazel 326
Mısra: **7**
Kulluk, kul olma durumu.
Ḳulluḳda hezār ise ḳuşūrum şanemā
-

2. **ḳulluḳda:**-*da*
Rübai 322
Mısra: **1**
Kulluk, kul olma durumu.
Ḳulluḳda saña gerçi tekābül itdüm
Elṭāfuña ṣıdḳ ile tevekkül itdüm

ḳulūb:

1. **ḳulūba:**-*a*
Gazel 7
Mısra: **8**
Gönüller.
Muḥammed ki nām-ı şerīfi anuñ
Ḳulūba şafā oldı rūḥa ġıdā

2. **ḳulūba:**-*a*
Kaside 22
Mısra: **55**
Gönüller.
Ḳulūba müşrif-i ilhām olup
ḥall-i merām eyler
Bilür ḥads ü ẕekā-yı ṭabʿ ile
iẓhār ü iḫfāyı

kum:

1. **ḳum:**
Rübai 481
Mısra: **4**
İran'da bir şehir.
Düşdi sefer-i dūr u dırāzum āḫir
Tebrīz ü Şıfāhāna Ḳum u Kāşāna

kümmelīn-i evliyā:

1. **kümmelīn-i evliyā:**
Kaside 5
Mısra: **100**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Evliyaların kemale ermiş olanları.
Ben ne ḫāküm vaşfuña ʿarż-ı cesāret eyleyem
İʿtirāf iẓhār iderken kümmelīn-i evliyā

künc-i ferāġa:

1. **künc-i ferāġa:**-*a*
Gazel 26
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Huzur köşesi.
Künc-i ferāġa çekdi serin cān-ı mübtelā
Bīgānelerle olsun o gül-çehre āşinā

künc-i ferāġatda:

1. **künc-i ferāġatda:**-*da*
Kıt'a 1
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her şeyden vazgeçme köşesi II Kurtuluş köşesi.
Ḳāniʿ-i ḳıllet iken künc-i ferāġatda dirīġ
Baḫt-ı ġaddār sekiz akçayı çoḳ gördi baña

künc-i fürḳatde:

1. **künc-i fürḳatde:**-*de*
Gazel 204
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayrılık köşesi.
Bu ehl-i ʿışḳa ʿaḳl irmez kimisi rāz açar yāra
Kimisi künc-i fürḳatde oturmışdur nihān aġlar

künc-i ġama:

1. **künc-i ġama:**-*a*
Gazel 56
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Üzüntü köşesi.
Baña hem-dem ḳıla cevrin büt-i raʿnā ne ʿaceb
Bıraġuñ künc-i ġama gör beni tenhā ne ʿaceb

künc-i ġamda:

1. **künc-i ġamda:**-*da*
Gazel 54
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Üzüntü köşesi.
Ḥasretüñle künc-i ġamda dīdeler ḳan aġladı
Bu sirişküm baḥrine ol yedi deryā teşne-leb

2. **künc-i ġamda:**-*da*
Gazel 59
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Üzüntü köşesi.
Raḥm ider mi sīne-i mecrūḥuma āyā ṭabīb
Ḳalmamışdur künc-i ġamda bende bir merd-i ġarīb

3. **künc-i ġamda:**-*da*
Gazel 258
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Üzüntü köşesi.
Fürḳatüñle künc-i ġamda dem-be-dem ḳan aġlaram
Perde çekdi küḥl-i ġam kim dīdem içre oldı aġ

4. **künc-i ġamda:**-*da*
Gazel 377
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Üzüntü köşesi.
Bu künc-i ġamda añup derd-i hecri aġlayalım
Esīr-i fürḳat-ı yār ü diyār olan gelsün

5. **künc-i ġamda:**-*da*
Kaside 5
Mısra: **56**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Üzüntü köşesi.
Ḳaṭre-i māʾü'l-ḥayāt-ı feyż-i naʿtüñle senüñ
Künc-i ġamda olur iken neşve-cüy-ı ihtidā

6. **künc-i ġamda:**-*da*
Muaşşer 1
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Üzüntü köşesi.
Yād ḳılsam künc-i ġamda ol dür-i nā-yābumı
Terk idüp bir şeb ḫalāliyle ṣafā-yı ḫ∨ābumı

künc-i ġam-ḫāne:

1. **künc-i ġam-ḫāne:**
Kaside 24
Mısra: **64**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gam evi köşesi.
Bahār eyyāmı geldi ʿazm-i gülzār itmek ister dil
Bu demlerde baña Beytü'l-ḥazendür künc-i ġam-ḫāne

künc-i ġamm:

1. **künc-i ġamm:**
Gazel 81
Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gam köşesi.
Naḥīfî künc-i ġamm içre ḳalursa ḳo cānı çıḳsun
Yine oldur o raʿnāya ḫarīdār olmaġa bāʿiş

künc-i ġumūm:

1. **künc-i ġumūm:**
Kaside 27
Mısra: **150**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gam köşesi.
Dest-gīr ol beni ser-pençe-i ġamdan ḳurtar
Ḳalmışam künc-i ġumūm içre żaʿīf ü maʿẕūr

künc-i ġurbetde:

1. **künc-i ġurbetde:**-*de*
Gazel 337
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gurbet köşesi, yanlızlık köşesi.
Ne āh eylerdüm olsa bir enīsüm künc-i ġurbetde
Ne aġlardum bu yād illerde bārī āşinā görsem

künc-i ġurbete düşüp:

1. **künc-i ġurbete düşüp:**-*üp*
Gazel 366
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gurbet köşesine düşmek.
Hīç kimseler İlāhī düşüp künc-i ġurbete
Tenhā-nişīn-i cāy-geh-i ḫayret olmasun

künc-i ḫarābātı:

1. **künc-i ḫarābātı:**-*ı*
Kaside 27
Mısra: **41**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Meyhane köşesi.
Ḥükm-i şerʿ ile idüp künc-i ḫarābātı ḫarāb
Eyledüñ ebniye-i sāḥa-i zühdi maʿmūr

künc-i ḫasretde:

1. **künc-i ḫasretde:**-*de*
Gazel 241
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasret köşesi. II Sevgiliye duyulan özlem.
Didi artuḳ ıraġ oldum yine ḳal künc-i ḫasretde
Ferāmūş itme ʿuşşāḳı didüm yāre cefā yazmış

2. **künc-i ḫasretde:**-*de*
Gazel 317
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasret köşesi.
Görüp giryānluġum itme taʿaccüb künc-i ḫasretde
Bu ʿışḳ-ı bī-amān müşkildür ey nā-mihribān müşkil

3. **künc-i ḫasretde:**-*de*
Gazel 332
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasret köşesi. II Sevgiliye duyulan özlem.
Künc-i ḫasretde görüp aḥvālümi aġlar raḳīb
Ḥāşılı ben mübtelāya şefḳat eyler düşmenüm

4. **künc-i ḫasretde:**-*de*
Kaside 19
Mısra: **95**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasret köşesi.
Künc-i ḫasretde ʿaceb mi eşk-rīz olsam müdām
Tūtiyādur çeşmümde ġam-ḫānemüñ ḫākisteri

künc-i ḫasretde ḳaldum:

1. **künc-i ḫasretde ḳaldum:**-*du, -m*
Gazel 204
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasret köşesinde kalmak.
Niçe zār itmeyem şāhum ki ḳaldum künc-i ḫasretde
Ki ʿuşşāḳına dildāruñ firāḳıyla cihān aġlar

künc-i ʿışḳda:

1. **künc-i ʿışḳda:**-*da*
Gazel 510
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk köşesi, aşk yeri. II Aşk.
Āh itmek ile eglenürüz künc-i ʿışḳda
Dūd eyledük ġamuñla muḥaṣṣal ġıdāmuzı

künc-i ḳanāʿatde:

1. **künc-i ḳanāʿatde:**-*de*
Rübai 340
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kanaat köşesi.
Min-baʿd olup künc-i ḳanāʿatde muḳīm
Gel ṭāʿat-ı Ḫallāḳ-ı cihān eyleyelüm

künc-i miḥnetde:

1. **künc-i miḥnetde:**-*de*
Gazel 329
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Keder ve mihnet köşesi.
Beni terk eylemez ẓann eyler idüm künc-i miḥnetde
Tekāsül eyledüm maġrūr-ı vaʿd-i dil-firīb oldum

künc-i vaḥdetde:

1. **künc-i vaḥdetde:**-*de*
Kıt'a 11
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Birlik köşesi.

Vażī-ı nā-sāzını görmekden ise dünānuñ
Künc-i vaḥdetde kanāʿat kişiye evlādur

künc-i vaḥdetdür:

1. **künc-i vaḥdetdür:**-*dür*
Gazel 156
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Birlik köşesi.
Sebük-serlük idersin naḫl-i gülde hīç ḳarāruñ yoḳ
Cihānda kūşe-i rāḥat ararsañ künc-i vaḥdetdür

künc-i vīrāndur:

1. **künc-i vīrāndur:**-*dur*
Gazel 352
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yıkık, harap köşesi olmak II Keder, gam yeri olmak.
Meclis-i aġyāra düşdüm māye-dār-ı ʿışḳ iken
Bir ʿaceb gencīneyem kim künc-i vīrāndur yerüm

künh-i ẕātı:

1. **künh-i ẕātı:**-*ı*
Kıt'a 6
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın varlığının özü, aslı.
ʿAḳl u fehm ü kemāl ile ḥāşā
Künh-i ẕātı ḫayāl olınmaz hīç

künküre-i kāḫ-ı semā:

1. **künküre-i kāḫ-ı semā:**
Rübai 17
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Göğün köşkünün tepesi.
Ey mertebesi hem-ser-i ʿarş-ı aʿlā
Ferş-i ḳademi künküre-i kāḫ-ı semā

küntü kenzen:

1. **küntü kenzen:**
Kaside 1
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Hadis**
Kudsi hadis olduğu söylenen "Ben gizli bir hazineydim; bilinmeyi arzu ettim, âlemi yarattım." ifadesinden iktibastır.
Kāfdan maḳṣūd-ı aṣlī küntü kenzen esrārıdur
Saña kāfīdür bu söz vallāhu aʿlem bi'ṣ-ṣavāb

künyet:

1. **künyeti:**-*i*
Kaside 21
Mısra: **16**
Künye.
Olmış eṣnāf-ı ʿacāyib ile meşḥūn u muḥāṭ
Bü'l-ʿaceb olsa n'ola künyeti Saʿd-ābāduñ

2. **künyetin:**-*in*
Tarih 33
Mısra: **20**
Künye.
ʿArż olup der-gāhına dāʾim mefātīḥ-i ḳılāʿ
Künyetin Ḥaḳ bü'l-meġāzī ide bī-reyb ü riyā

ḳurʾān:

1. **ḳurʾān:**
Rübai 36
Mısra: **2**
Allah tarafından Hz. Muhammed'e vahyedilen kutsal kitap, İslâm dininin temel kitabı, kelam-ı kadim, Kur'ân-ı Kerim.
Taʿẓīmin idüp ḥaḳḳ-ı edā ile edā
Ḳurʾān ile olan ṭālib-i iḥsān-ı Ḫudā

2. **ḳurʾānı:**-*ı*
Rübai 37
Mısra: **1**
Allah tarafından Hz. Muhammed'e vahyedilen kutsal kitap, İslâm dininin temel kitabı, kelam-ı kadim, Kur'ân-ı Kerim.
Ḳurʾānı iden pīş-rev ü rāh-nümā
Bī-şübhe olur vāṣıl-ı ḳurb-ı aʿlā

3. **ḳurʾānda:**-*da*
Rübai 52
Mısra: **3**
Allah tarafından Hz. Muhammed'e vahyedilen kutsal kitap, İslâm dininin temel kitabı, kelam-ı kadim, Kur'ân-ı Kerim.
Ḳurʾānda didi -
Sebḳ itdi egerçi ġażabın raḥmet-i Rab

ḳurbān:

1. **ḳurbānuñ:**-*uñ*
Gazel 383
Mısra: **2**
Allah rızası için kesilen büyük ve küçükbaş hayvanlar; Allah'a yaklaşma.
Ḥāżır it cānuñ dem-i vaṣl-ı dil-ārādur gelen
Eyle ḳurbānuñ müheyyā ʿıyd-ı aḍḥādur gelen

2. **ḳurbān:**
Gazel 427
Mısra: **13**
Bir amaç uğruna kendini feda eden veya feda edilen kimse.
Naḥīfī ʿışḳuña ben saña cismüm kūyuña ḳurbān
Fedā olsun saña ser-cümle vārum yā Resūla'llāh

3. **ḳurbānıyam:**-*ı, -yam*
Muaşşer 1
Mısra: **18**
Bir amaç uğruna kendini feda eden veya feda edilen kimse.
Ben o şūḫuñ sīnedār-ı nāvek-i müjgānıyam
Bir nigāh-ı luṭfuñ biñ cān ile ḳurbānıyam

4. **ḳurbānı:**-*ı*
Rübai 288
Mısra: **4**

Bir amaç uğruna kendini feda eden veya feda edilen kimse.
Biñ şevḳ ile cān-dāde-i iḥsānı cihān
ʿĀlem ḳulı ḳurbānı Ḥabību'llāhuñ

ḳurbān eylesem:

1. **ḳurbān eylesem:**-*se, -m*
Kaside 9
Mısra: **52**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Canını feda etmek.
Eylesem mūy-ı sivāyı hep ser-i dilden tırāş
Ölmeden cānum ṭarīḳ-i Ḥaḳda ḳurbān eylesem

ḳurbān ide:

1. **ḳurbān ide:**-*e*
Gazel 98
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kurban etmek, feda etmek.
Bu Naḥīfī dil ü cānı saña ḳurbān ide gel
Dilerem anı ḳabūl eyleye Mevlā-yı Mecīd

ḳurbān idicek:

1. **ḳurbān idicek:**-*icek*
Rübai 170
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kurban etmek, feda etmek.
Cān yoluña ḳurbān dimege şerm iderem
Ḳurbān idicek cān daḫi iḥsānuñdur

ḳurbān olam:

1. **ḳurbān olam:**-*am*
Gazel 442
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir kimse ya da bir şey için kendini feda etmek, canından vazgeçmek.
Ḳurbān olam o dil-ber-i ser-germ-i nāza kim
Her bir nigāhı āfet-i cān ü cihān ola

ḳurbān olayum:

1. **ḳurbān olayum:**-*a, -yum*
Gazel 186
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir kimse ya da bir şey için kendini feda etmek, canından vazgeçmek.
Ey cefā-cū sitem ü luṭfuña ḳurbān olayum
Vaż'-ı nā-dīde yeter şīve-i nā-güfte yeter

2. **ḳurbān olayum:**-*a, -yu, -m*
Gazel 450
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir kimse ya da bir şey için kendini feda etmek, canından vazgeçmek.
Ḳurbān olayum ol dem-i cān-baḫşa Naḥīfī
Kim ʿāşıḳ-ı zāruñ ola dildār yanında

ḳurbān oldı:

1. **ḳurbān oldı:**-*dı*
Gazel 375
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir kimse ya da bir şey için kendini feda etmek, canından vazgeçmek.
Naḥīfī-veş reh-i ʿışḳuñda ḳurbān oldı ḥasretle
Benüm bī-çāre göñlüm geçdi cāndan geçmedi senden

ḳurbān oldığum:

1. **ḳurbān oldığum:**-*dığ, -um*
Gazel 51
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir kimse ya da bir şey için kendini feda etmek, canından vazgeçmek.
Ben seni cāndan sever bir ʿāşıḳ-ı ser-dādeyem
İtme ḳurbān oldığum tā böyle benden ictināb

2. **ḳurbān oldığum:**-*dığ, -um*
Gazel 440
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir kimse ya da bir şey için kendini feda etmek, canından vazgeçmek.
Şerbet-i laʿlüñ niyāz itmezdi ḳurbān oldığum
Derd-i ʿışḳuñla dil-i bī-çāre bīzār olmasa

3. **ḳurbān oldığum:**-*dığ, -um*
Gazel 444
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir kimse ya da bir şey için kendini feda etmek, canından vazgeçmek.
Ḳo diller kūşe-i dāmānuña şevḳ ile yüz sürsün
Güzer-gāhuñda ḳurbān oldığum böyle şitāb itme

ḳurbān olmaġa:

1. **ḳurbān olmaġa:**-*maġ, -a*
Gazel 410
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir kimse ya da bir şey için kendini feda etmek, canından vazgeçmek.
Reh-i ʿışḳuñda ḳurbān olmaġa cānlar fedā eyler
Benüm gibi niçe şūrīde-ḥālüñ yā Resūla'llāh

ḳurbān olmaḳ:

1. **ḳurbān olmaḳ:**-*maḳ*
Gazel 238
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir kimse ya da bir şey için kendini feda etmek, canından vazgeçmek.
Reh-i ʿışḳuñda ḳurbān olmaḳ ister n'eylesün nā-çār

Dil-i ser-keşte kim derd ü ġamuñla ḫāke ser virmiş

ḳurbān olmaya:

1. **ḳurbān olmaya:**-*ma, -ya*
Gazel 3
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir kimse ya da bir şey için kendini feda etmek, canından vazgeçmek.
Bir ser ü bir cān nedür kim olmaya ḳurbān saña
Yā Resūla'llāh fedā olsun hezārān cān saña

2. **ḳurbān olmaya:**-*ma, -ya*
Gazel 432
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir kimse ya da bir şey için kendini feda etmek, canından vazgeçmek.
Çıḳsun ol cān kim reh-i ʿışḳuñda ḳurbān olmaya
Dāḫil-i cemʿiyyet bezm-i şehīdān olmaya

ḳurbān olsun:

1. **ḳurbān olsun:**-*sun*
Matla 124
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir kimse ya da bir şey için kendini feda etmek, canından vazgeçmek.
Ey menḳabesi vird-i sürūşān-ı muḳaddes
Olsun saña ḳurbān niçe biñ cān-ı muḳaddes

2. **ḳurbān olsun:**-*sun*
Rübai 187
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir kimse ya da bir şey için kendini feda etmek, canından vazgeçmek.
Her ḫaṭve-i reftāruña ḳurbān olsun
Biñ ʿāşıḳ-ı miḥnet-zede vü sīne-figār

ḳurbān olur:

1. **ḳurbān olur:**-*ur*
Gazel 226
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir kimse ya da bir şey için kendini feda etmek, canından vazgeçmek.
Sīnesi ṣāf ü mücellā dil-bere ḳurbān olur
Kim dimiş āyā Naḥīfī cāh-ı vuṣlat istemez

ḳurbān olursam:

1. **ḳurbān olursam:**-*ur, -sa, -m*
Gazel 483
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir kimse ya da bir şey için kendini feda etmek, canından vazgeçmek.
Teşnedür cānum nigāh-ı ġamze-i ḫūn-rīzüñe
Rāżıyam ḳurbān olursam çeşm-i şūr-engīzüñe

ḳurbān vire:

1. **ḳurbān vire:**-*e*
Gazel 261
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Deyim**
Canını kurban etmek: Canını feda etmek, ölmek.
İre ger ʿıyd-ı viṣāle güzelüm ʿāşıḳ-ı zār
Vire bu cān ile başı saña ḳurbān ṣaf ṣaf

ḳurbān-ı reh-i ʿışḳı iden:

1. **ḳurbān-ı reh-i ʿışḳı iden:**-*ı, -en*
Gazel 489
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk yolunun kurbanı etmek.
Reşk-efken olur ʿömr-i girān-māye-i ḫażara
Ḳurbān-ı reh-i ʿışḳı iden cān-ı żaʿīfi

ḳurbānuñ olam:

1. **ḳurbānuñ olam:**-*am*
Gazel 168
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Uğruna ızdırap veya büyük sıkıntı çekmek, zarara girmek, ölmek.
Bunca demdür baña hīç ʿarż-ı maḥabbet yoġ idi
Söyle ḳurbānuñ olam resm-i vefā tāze midür

2. **ḳurbānuñ olam:**-*uñ, -am*
Gazel 174
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir kimse ya da bir şey için kendini feda etmek, canından vazgeçmek.
Kendiñi böyle nihān eyleme ḳurbānuñ olam
Ḥasretüñ dāġ-zen-i sīne-i ṣad çākümdür

3. **ḳurbānuñ olam:**-*uñ , -am*
Gazel 199
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir kimse ya da bir şey için kendini feda etmek, canından vazgeçmek.
Ṣādumān eyle beni şīve-i incāzuñla
İtme ḳurbānuñ olam vaʿde-i luṭfa inkār

4. **ḳurbānuñ olam:**-*uñ, -am*
Gazel 221
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir kimse ya da bir şey için kendini feda etmek, canından vazgeçmek.
Ḳurbānuñ olam naḳd-i dil ü cāna naẓar ḳıl
Her vech ile biz ṭālib-i kālā-yı viṣālüz

5. **ḳurbānuñ olam:**-*uñ, -am*
Gazel 267
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir kimse ya da bir şey için kendini feda etmek, canından vazgeçmek.
Yeter öldürdi beni ḥasret-i dīdāruñ āh

Yoḫsa ḳurbānuñ olam ʿarż-ı tecellā da mı yoḳ

6. **ḳurbānuñ olam:**-*am*
Gazel 322
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Deyim**
Feda olmak.
Her laḥẓa ciger-ḫūn-ı ġam itme dil-i zārı
Ḳurbānuñ olam gāhī sitem gāhī kerem ḳıl

7. **ḳurbānuñ olam:**-*uñ, -am*
Gazel 333
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir kimse ya da bir şey için kendini feda etmek, canından vazgeçmek.
Göz gördi gönül sevdi seni ey yüzi māhum
Ḳurbānuñ olam var mı benüm bunda günāhum

8. **ḳurbānuñ olam:**-*uñ, -am*
Gazel 381
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir kimse ya da bir şey için kendini feda etmek, canından vazgeçmek.
Ben ḳāʾil idüm şimdi Naḥīfī beni sevse
Ḳurbānuñ olam sen ne ʿaceb nāz ḳılarsın

9. **ḳurbānuñ olam:**-*uñ, -am*
Gazel 476
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir kimse ya da bir şey için kendini feda etmek, canından vazgeçmek.
Sen de inkār idemezsin hele ḳurbānuñ olam
Bu ḳadar şīve ile āfet-i cān oldıġuña

10. **ḳurbānuñ olam:**-*uñ, -am*
Rübai 186
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir kimse ya da bir şey için kendini feda etmek, canından vazgeçmek.
Cevrüñle helāk oldı Naḥīfī nā-çār
Ḳurbānuñ olam ya bu ne istiġnādur

ḳurbānuñ oldıġum:

1. **ḳurbānuñ oldıġum:**-*dıġ, -um*
Gazel 117
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Uğruna ızdırap veya büyük sıkıntı çekmek, zarara girmek, ölmek.
Ölsün mi n'eylesün olan āşüfte ḥüsnüñe
Ḳurbānuñ oldıġum seni sevmek ḫaṭā mıdur

2. **ḳurbānuñ oldıġum:**-*dıġ, -um*
Gazel 342
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Deyim**
Uğruna ızdırap veya büyük sıkıntı çekmek, zarara girmek, ölmek.
ʿUṣṣāḳ içinde luṭfa sezā bir ġarībdür
Raḥm it Naḥīfī-i zārıña ḳurbānuñ oldıġum

3. **ḳurbānuñ oldıġum:**-*dıġ, -um, -*
Gazel 374
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Deyim**
Uğruna ızdırap veya büyük sıkıntı çekmek, zarara girmek, ölmek.
Ḳurbānuñ oldıġum bāña şāfī cevāb vir
Zaḫm-ı derūn-ı ʿāşıḳa tīmār ider misin

kürbet:

1. **kürbetine:**-*i, -n, -e*
Rübai 522
Mısra: **2**
Sıkıntı.
Raḥm eyle Ḫudā ben ḳuluñuñ ġurbetine
Endūh u ġam ü miḥnetine kürbetine

ḳurb-ı cānāne:

1. **ḳurb-ı cānāne:**
Matla 234
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin yakınlığı.
Olur sūzān ḳarīb oldıḳça şemʿ-i bezme pervāne
Yaḳīn bildüm ki āteşdür netīce ḳurb-ı cānāne

ḳurb-ı civār-ı kaʿbe:

1. **ḳurb-ı civār-ı kaʿbe:**
Kaside 27
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kabe civarının yakını.
Fihrist-i cāhuñ olup ḳurb-ı civār-ı Kaʿbe
Eyledüñ Ciddede cidd-i kerem ü luṭf-ı vüfūr

ḳurb-ı ev ednā:

1. **ḳurb-ı ev ednā:**
Kaside 11
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **Ayet**
"hatta (daha yakın)" Necm Sûresi 53/9. Hazret-i Peygamber'e mahsus makam.
Ḳāb-ı ḳavseyne güẕār itdükçe tīr-i himmetüñ
Menzil-i aʿlāya irdüñ ḳurb-ı ev ednā ile

ḳurb-ı ḥaḳda:

1. **ḳurb-ı ḥaḳda:**-*da*
Kaside 18
Mısra: **42**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Allah'a yakın olma.
Vāridāt-ı feyża-i rızvān ile dil-şād ola
Ḳurb-ı Ḥaḳda cümle āl ü ṣaḥb ile yār-ı çehār

ḳurb-ı ḫāṣa:

1. **ḳurb-ı ḫāṣa:**-*a*
Tahmis 4
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
En güzel olana yakın olmak.
Esbaḳ-i ḫalḳ-ı cihānsın saña ʿālem mülḥaḳ
Ḳurb-ı ḫāṣa n'ola olduñ ise şāyān ü eḥaḳ

ḳurb-ı ḫāṣu'l-ḫāṣ-ı mevlādan:

1. **ḳurb-ı ḫāṣu'l-ḫāṣ-ı mevlādan:**-*dan*
Gazel 417
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın en özel yakını.
Dem-ā-dem vāṣıl olsun ḳurb-ı ḫāṣu'l-ḫāṣ-ı mevlādan
Revān-ı pāküñe teslīm-i bī-ḥad yā Resūla'llāh

ḳurb-ı muʿallāya:

1. **ḳurb-ı muʿallāya:**-*ya*
Rübai 42
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüce yakınlık.
Aʿlā-yı meṭālib ṭaleb-i ḳurb-ı Ḫudā
Biñ cān ü ser ol ḳurb-ı muʿallāya fedā

kūre-i ḥaddāda:

1. **kūre-i ḥaddāda:**-*a*
Rübai 71
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Demirci ocağı.
Sūzişle dil-i seḫtini nerm itmek olur
Āhendür olan kūre-i ḥaddāda naṣīb

ḳureyş:

1. **ḳureyş:**
Gazel 260
Mısra: **11**
Hz. Peygamber'in mensup olduğu Arap kabilesi.
Oldı Ḳureyş ü Hāşimiyān eşref-i gürūh
Böyle naḳl eyledi bu vech üzre selef

2. **ḳureyşī:**-*i*
Gazel 490
Mısra: **4**
Hz. Peygamber'in mensup olduğu Arap kabilesi.
Sensin ey mihr-i żiyā-güster-i Mekkī-maṭlaʿ
Hāşimī vü Medenī vü ʿArabī vü Ḳureyşī

kureyşī:

1. **ḳureyşī:**
Tahmis 4
Mısra: **10**
Hz. Muhammed'in mensup olduğu Arap kabilesi.
Türk ü Rūm u ʿAcem ü Hind bilür bunı ki sen
Hāşimsin Medenīsin ʿArabīsin Ḳureyşī

ḳurı ġavġā:

1. **ḳurı ġavġā:**
Gazel 84
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Boş, faydasız münakaşa.
Devlet ü ʿizzet cihānda bir ḳurı ġavġā durur
Bir ʿabā-pūş ol cihānda ġayre olma iḥtiyāc

kurretü'l-ʿayn-i vişālem:

1. **ḳurretü'l-ʿayn-i vişālem:**-*em*
Gazel 352
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşmanın göz aydınlığı.
Şāhid-i sırr-ı ḥaḳīḳat didi gūş-ı cānuma
Ḳurretü'l-ʿayn-i vişālem çeşm-i giryāndur yerüm

ḳurşa-i mihr-i cihān-ārā:

1. **ḳurşa-i mihr-i cihān-ārā:**
Kaside 11
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cihanı süsleyen güneşin dairesi.
Gūyiyā iki rikāb idi semend-i ʿazmüñe
Ḳurşa-i mihr-i cihān-ārā meh-i ġarrā ile

kūr-sāz-ı çeşm-i aʿdāyam:

1. **kūr-sāz-ı çeşm-i aʿdāyam:**-*yam*
Gazel 371
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Düşmanın gözünü kör yapmak.
Ḫurḳat-i fürḳatle yanmış bir avuç ḫākisterem
Kūr-sāz-ı çeşm-i aʿdāyam ġubārumdan ṣaḳın

ḳurş-ı āfitāb:

1. **ḳurş-ı āfitāb:**
Kaside 1
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güneşin yüzü, görünen yüzeyi.
ʿAḳd-i ʿahd it nefs ile ṭāʿāt-ı Ḥaḳda ṣubḥ u şām
Tā ṣafā-yı ṭabʿuña reşk ide ḳurş-ı āfitāb

ḳurş-ı bedri:

1. **ḳurş-ı bedri:**-*i*
Gazel 487
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yuvarlak, dolunay.
Benān-ı muʿcizi itdükde ḳurş-ı bedri şikest
ʿAdūnuñ oldı ziyāde taḥayyür ü ʿacebi

ḳurş-ı hilāl olur:

1. **ḳurş-ı hilāl olur:**-*ur*
Kaside 8
Mısra: **105**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayın yüzeyi olmak.
Sensin ol server-i ʿālem ki olur ḳurş-ı hilāl
Ḫalḳınuñ efserine bir zer-i pākīze-ʿayār

ḳurş-ı ḫoş-nümā:

1. **ḳurş-ı ḫoş-nümā:**
Gazel 4
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hoş görünen iki yıldız II güneş ve ay bağlamında.
Ḳāl olup eczā-yı şevḳ ile anuñ şems ü ḳamer
Oldılar ṣāf ü mücellā iki ḳurṣ-ı ḫoş-nümā

ḳurs-ı māh:

1. **ḳurs-ı māh:**
Tarih 16
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ay küresi.
Bāmına zerrīn ʿalem olsa revādur āfitāb
Saḳfına sīmīn muḳarnes olsa lāyıḳ ḳurs-ı māh

ḳurş-ı māḥ-ı enveri:

1. **ḳurş-ı māḥ-ı enveri:**-*i*
Kaside 19
Mısra: **168**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Parlak ayın çemberi.
Minber-i zer-mīḫ-i çarḫ üzre oḳusun ḫutbesi
Sikkesi zībende ḳılsun ḳurṣ-ı māḥ-ı enveri

ḳurş-ı tedbīrüñ:

1. **ḳurş-ı tedbīrüñ:**-*üñ*
Kaside 1
Mısra: **39**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Önleminin daire şeklindeki yüzeyi.
Ḳurṣ-ı tedbīrüñ ṣaḳın ṣoñra niḫās-ı nuḥs olur
Saʿd-ı ṭāʿāt-ı Ḫudāyı eylemezseñ iktisāb

ḳurşun aḳıtsalar:

1. **ḳurşun aḳıtsalar:**-*sa, -lar*
Gazel 457
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Deyim**
Oruç ayı Ramazan'da içkili bulunanlara verilen ceza daha büyüktü. Bir kepçe kurşun eritilir, suçlunun boğazında aşağıya dökülürdü. (Metin And, 16. yüzyılda İstanbul kitabından, dönemin cezalandırma yöntemleri üzerine) Metin And 16. yy İstanbul kitabından o dönemde verilen cezalar üzerine.
Oldı tüfeng bāde-keş-i ḫūn-ı merdümān
Ḳurşun aḳıtsalar n'ola nāy kilūsına

ḳurtar:

1. **ḳurtar:**
Kaside 27
Mısra: **149**
Bir işten kurtulmak, sıyrılmak.
Dest-gīr ol beni ser-pençe-i ġamdan ḳurtar
Ḳalmışam künc-i ġumūm içre żaʿīf ü maʿẕūr

ḳurtul-:

1. **ḳurtulur:**-*ur*
Rübai 437
Mısra: **4**
Kurtulmak.
Biñ naḫvet ü biñ nāz ile der-kār olsa
Kim ḳurtulur ol ḫançer-i ġaddāruñdan

ḳuş:

1. **ḳuşdur:**-*dur*
Matla 150
Mısra: **2**
Kuş.
Lisān-ı ʿışḳı bilmez nüktesin fehm eylemez yārüñ
Ne ḳuşdur bülbül-i şeydā yanında ʿāşıḳ-ı zāruñ

ḳuş ḳondurur:

1. **ḳuş ḳondurur:**-*ur*
Rübai 415
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir şeyi büyük bir ustalıkla ve çok güzel yapmak.
Başında anuñ lāne-i murġān şāhid
Ḳuş ḳondurur idi şanʿatında Mecnūn

kūşe:

1. **kūşe:**
Gazel 93
Mısra: **11**
Yalnız kalınacak tenha yer, kuytu.
Feryād ider āşüftegān her kūşe pür-āh ü fiġān
Virdi ḳıyāmetden nişān hengāme-i hengām-ı ʿıyd

2. **kūşede:**-*de*
Gazel 221
Mısra: **6**
Yalnız kalınacak tenha yer, kuytu.
Esrār-ı maḥabbetle olup ser-be-girībān
Bir kūşede ḫayrānī-i devrān ile lālüz

3. **kūşeden:**-*den*
Rübai 178
Mısra: **4**
Yalnız kalınacak tenha yer, kuytu.
Bir şehr-i ġarībdür dil-i ʿārif kim
Her kūşeden āvāze-i temcīd gelür

4. **kūşeden:**-*den*
Rübai 544
Mısra: **4**

Yalnız kalınacak tenha yer, kuytu.
Murġān-ı çemen itmede ehl-i ʿayşa
Her kūşeden āheng-i mübārek-bādī

5. **kūşede:**-*de*
Tarih 30
Mısra: **10**
Yalnız kalınacak tenha yer, kuytu.
O resme müsteʿidd-i tābdārī kim olur maḥrūr
Eger bir kūşede vażʿ itseler şemʿ-i fürūzānı

kūşe-gīr-i istiġnā olup:

1. **kūşe-gīr-i istiġnā olup:**-*up*
Kaside 26
Mısra: **156**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Herşeyi bir yana bırakıp münzevi olmak.
Ḫilāf-ı meşreb idi ben faḳīre ʿarż-ı merām
Olup ḳanāʿat ile kūşe-gīr-i istiġnā

kūşe-güẕār-ı maḥabbetüñ:

1. **kūşe-güẕār-ı maḥabbetüñ:**-*üñ*
Gazel 196
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Muhabbet köşesine geçen.
Yoḳdur ḳuşūrı kūşe-güẕār-ı maḥabbetüñ
Kālā-yı ġamzı māye-ḫarid-i nifāḳa ṣor

kūşe-i ārāmumuz:

1. **kūşe-i ārāmumuz:**-*umuz*
Gazel 224
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dinlenme köşesi.
Bir zamān mesken bize gülşengeh-i kūyuñ idi
Şimdi külḫangāh-ı ġamdur kūşe-i ārāmumuz

kūşe-i beytü'l-ḥazeni:

1. **kūşe-i beytü'l-ḥazeni:**-*i*
Gazel 496
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hüzünler evinin köşesi.
Ḥasret-i Yūsuf-ı maḳṣūd ile pür itmededür
Nāle-i vā-esefā kūşe-i Beytü'l-ḥazeni

kūşe-i beytü'l-ḥazeninden:

1. **kūşe-i beytü'l-ḥazeninden:**-*i, -n, -den*
Gazel 372
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hüzünler evinin köşesi. ‖ *Hz.Yusuf'tan ayrılan Hz.Ya'kûb'un gönül üzgünlüğü yaşadığı ve gözyaşı döktüğü evi.*
Hep zemzeme-i āb gelür güş-ı derūna
Aṣḥāb-ı ġamuñ kūşe-i Beytü'l-ḥazeninden

kūşe-i dāmānuña:

1. **kūşe-i dāmānuña:**-*uñ, -a*
Gazel 444
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eteğin köşesi, ucu.
Ḳo diller kūşe-i dāmānuña şevḳ ile yüz sürsün
Güẕer-gāhuñda ḳurbān oldıġum böyle şitāb itme

kūşe-i ebrūlar:

1. **kūşe-i ebrūlar:**-*lar*
Gazel 470
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kaşın köşesi, kaşın çatık oluşu.
Bulsa ġamzeñ n'ola īmā-yı viṣāle ruḫṣat
Başladum ʿişvelere kūşe-i ebrūlar ile

kūşe-i ebrū-yı himmetüñ:

1. **kūşe-i ebrū-yı himmetüñ:**-*üñ*
Kaside 26
Mısra: **198**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Himmet kaşının köşesi.
Ḥuṣūl-i kāma ne miḥnet eger teraḥḥum idüp
İderse kūşe-i ebrū-yı himmetüñ īmā

kūşe-i ġamda:

1. **kūşe-i ġamda:**-*da*
Gazel 118
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dert köşesi.
Ümmīd-i vaṣl u bīm-i fürḳatüñle kūşe-i ġamda
Dil-i dīvāne şāhum gāh giryān gāh ḫandāndur

2. **kūşe-i ġamda:**-*da*
Gazel 273
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dert köşesi.
Dün ü gün kūşe-i ġamda göñül ġam-nāk ü nāk ancaḳ
İrişdi ḫançer-i cevri tenüm çālāk ü nāk ancaḳ

3. **kūşe-i ġamda:**-*da*
Gazel 301
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dert köşesi.
ʿIşḳ-ı yār ile ʿaceb derde giriftār olmış
Kūşe-i ġamda Naḥīfī-i dil-i zārı görüñ

kūşe-i ġamdan:

1. **kūşe-i ġamdan:**-*dan*
Gazel 223
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Dert köşesi.
Ḥasret-i zülf ü ruḫuñla şöyle bī-hūşuz ki biz
Kūşe-i ġamdan bilinmez oldı ṣubḥ u şāmumuz

kūşe-i ġam-ḫānenüñ:

1. **kūşe-i ġam-ḫānenüñ:**-*nüñ*
Gazel 293
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Üzüntü evinin köşesi II Gönül.
Ey Naḥīfī nālesinden şimdi Yaʿḳūb-ı dilüñ
Şöhreti Beytü'l-ḥazenüñdür kūşe-i ġam-ḫānenüñ

kūşe-i gülzār-ı tecerrüdde:

1. **kūşe-i gülzār-ı tecerrüdde:**-*de*
Gazel 267
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tecrit gül bahçesinin köşesi.
Bülbülüz kūşe-i gülzār-ı tecerrüdde isek
Çekmege sīnemüze bir gül-i raʿnā da mı yoḳ

kūşe-i hecr:

1. **kūşe-i hecr:**
Gazel 272
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yalnızlık köşesi.
Kūşe-i hecr içre ḳaldum derde dermān eylemez
Şefḳat itmez ben faḳīre gel meded dermāna baḳ

kūşe-i ʿizz ü ḳanāʿatde:

1. **kūşe-i ʿizz ü ḳanāʿatde:**-*de*
Gazel 128
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kanaat ve izzet köşesi.
Ol ki her ḥālde mevlāsına şākir bulunur
Kūşe-i ʿizz ü ḳanāʿatde mücāvir bulunur

kūşe-i miḫnetde:

1. **kūşe-i miḫnetde:**-*de*
Gazel 496
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gam ve keder köşesi.
Derd-i ḥasretle ḳoduñ kūşe-i miḫnetde beni
Bu ḳadar ʿarż-ı maḥabbet ḳanı ey māh ḳanı

kūşe-i mihrābdan:

1. **kūşe-i mihrābdan:**-*dan*
Muaşşer 1
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mihrabın köşesi.
İltifāt-ı cünbüş-i ebrūsınuñ ḥayrānıyam
Tā-be-maḥşer yüz çevirmem kūşe-i mihrābdan

kūşe-i rāḥat:

1. **kūşe-i rāḥat:**
Gazel 156
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Huzurlu köşe.
Sebük-serlük idersin naḫl-i gülde hīç ḳarāruñ yoḳ
Cihānda kūşe-i rāḥat ararsañ künc-i vaḥdetdür

kūşe-i rāḥatda:

1. **kūşe-i rāḥatda:**-*da*
Kaside 8
Mısra: **143**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Huzur yeri, köşesi.
Ḳomadı kūşe-i rāḥatda dili bir laḥẓa
Dāʾim āsīb-i cihān itdi beni töhmet-vār

kūşe-i tārīk-i ġam:

1. **kūşe-i tārīk-i ġam:**
Gazel 93
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gam yolunun köşesi.
Her kūşe-i tārīk-i ġam bir bezmgāh-i pür-niʿam
Urmaḳda şimdi lāf ḫum-mestān-ı vird-i şām-i ʿıyd

kūşe-i tārīk-i hicrān:

1. **kūşe-i tārīk-i hicrān:**
Gazel 5
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayrılık yolunun köşesi, yolu.
Kūşe-i tārīk-i hicrān içre sensin ʿāṣıḳa
Şemʿ-i feyż ü nūr-ı ḥikmet mihr-i evc-i ihtidā

kūşe-i ʿuzleti:

1. **kūşe-i ʿuzleti:**-*i*
Gazel 325
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uzlet köşesi.
Kūşe-i ʿuzleti reşk-āver-i gülşen-geh idüp
Yüri şimden girü var fāriġ-i bāġ u rāġ ol

kūşe-nişīn-i ferāġ olup:

1. **kūşe-nişīn-i ferāġ olup:**-*up*
Gazel 376
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kurtulma köşesinin oturanı olmak.
ʿĀḳıl odur ki kūşe-nişīn-i ferāġ olup
ʿĀlemde kimse bilmeye nām ü nişānesin

kūşeye çekilmiş:

1. **küşeye çekilmiş:**-*miş*
Gazel 146
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hiçbir işe karışmayarak yaşamak.
Çekilmiş küşeye bīm-i nigāh-ı cān-güdāzuñla
Meger ġamzeñ de çeşm-i bī-emānuñdan hirāsāndur

küstāḫ:

1. **küstāḫ:**
Rübai 371
Mısra: **3**
Küstahça, kendini bilmez şekilde.
Maḥşerde bu küstāḫ benümdür diyesin
Ey faḫr-ı dü ʿālem budur ancaḳ garażum

küstāḫ itdi:

1. **küstāḫ itdi:**-*di*
Kaside 27
Mısra: **97**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saygısız(lık), edepsiz(lik), terbiyesiz(lik) etmek.
Şevḳ-i pīrāye-i vaṣfuñ beni küstāḫ itdi
Gerçi yoḳdur bu ḳadar ṭūl-i kelāma destūr

küstāḫ oldum:

1. **küstāḫ oldum:**-*du, -m*
Rübai 428
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Korkusuz, cesur olmak, utanmamak.
Maġrūr olup iḥsānuña küstāḫ oldum
Olsam n'ola şāyeste-i ʿafv ü ġufrān

küstāḫāne:

1. **küstāḫāne:**
Gazel 170
Mısra: **9**
Kaba, saygısızca.
Düşüp pāyıña yalvardumsa küstāḫāne incinme
Sen ey āfet bilürsin çünki maʿẕūr oldıġum demdür

2. **küstāḫāne:**
Gazel 413
Mısra: **11**
Küstahça, kendini bilmez şekilde.
Nuʿūt-ı pāküñe şevḳ ile küstāḫāne cürʾetden
Murādum ḫāk-i pāya ilticādur yā Resūla'llāh

küstāḫī:

1. **küstāḫī:**
Kaside 26
Mısra: **109**
Edep yoksunu, haddini bilmez.
Ḥużūr-ı ʿizzetde ḥaddüm degül bu küstāḫī
Żarūret itdi bu semte ṭabīʿatı ilcā

küstāḫī-i ʿāṣıḳdan:

1. **küstāḫī-i ʿāṣıḳdan:**-*dan*
Gazel 157
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Âşığın küstahça tavrı.
Yine ebrūlaruñ biñ ḫışm ile pür-çīn-i nāz olmış
Yine beñzer ki küstāḫī-i ʿāṣıḳdan fütūruñ var

küstāḫī-i ibrām-ı ʿıyd:

1. **küstāḫī-i ibrām-ı ʿıyd:**
Gazel 93
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bayramın bıktırıncaya kadarki küstahlığı.
Meh-pāreler ser-germ-i nāz diller müheyyā-yı niyāz
İtse n'ola ifşā-yı rāz küstāḫī-i ibrām-ı ʿıyd

küstāḫī-i ṭabīʿatı:

1. **küstāḫī-i ṭabīʿatı:**-*ı*
Gazel 376
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yaratılışı utanmaz.
Küstāḫī-i ṭabīʿatı ʿafv eylesün ne var
Gūş eyledükde nāle-i ḫūnīn terānesin

küstāḫī-i ʿuṣṣāḳa:

1. **küstāḫī-i ʿuṣṣāḳa:**-*a*
Gazel 124
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşıkların hadsizliği.
İʿtiẕārın ḥaml ider küstāḫī-i ʿuṣṣāḳa hep
Bir günāhı biñ ḥisāb eyler ḫaṭāmuz çoḳ görür

küstāhlık:

1. **küstāḫlıġum:**-*um*
Kaside 7
Mısra: **25**
Küstahça, saygısız, uygun olmayan davranışlarda bulunmak.
Küstāḫlıġum bāʿiṣ ola ʿafv-i Ḫudāya
Maḥşerde olan ben daḫi şāyān-ı şefāʿat

küstāḫluḳ:

1. **küstaḫluḳ:**
Matla 207
Mısra: **2**
Küstahça, saygısız, uygun olmayan davranışlarda bulunmak.
Vaṣfuña lāyıḳ degüldür bu dehān ile lisān
Baña bu küstaḫluḳ besdür ḥużūruñda hemān

küşte:

1. **küşte:**
Gazel 473
Mısra: **7**
Öldürülmüş, maktul.
Bir nigāhıyla beni hem küşte hem iḥyā ider

Başladı iʿcāz-ı ḥüsne çeşm-i seḥḥāruñ yine

küştegān-ı hecre:

1. **küştegān-ı hecre:**-*e*
Gazel 524
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayrılığın maktulü II âşık.
Ḥayāt-ı nev bağışlar küştegān-ı hecre güftāruñ
Senüñ bir ṣoḥbetüñ biñ devlet-i dünyāya degmez mi

küştegān-ı kūy-ı dil-ber:

1. **küştegān-ı kūy-ı dil-ber:**
Tahmis 7
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül alıcının köyünde öldürülenler II sevgilinin mahallesinde öldürülmüş olan âşıklar.
N'ola teslīm-i cān itmekde diller bī-ḳarār olsa
ʿAceb mi küştegān-ı kūy-ı dil-ber bī-şümār olsa

küştegān-ı şādumānīdür:

1. **küştegān-ı şādumānīdür:**-*dür*
Gazel 391
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevinçli öldürülenler II ölü âşıklar.
Dil ü cān dāmenüñde küştegān-ı şādumānīdür
N'ola cān virsem āġūşuñda cānā ḥasretüm sensin

küşte-i ḫār-ı cefā:

1. **küşte-i ḫār-ı cefā:**
Gazel 320
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cefa dikeninin cesedi.
Zinde eyler küşte-i ḫār-ı cefā iken hezār
Yaʿnī iʿcāz-ı süḫanda İbni Meryemdür gönül

küşte-i ʿışḳuñ:

1. **küşte-i ʿışḳuñ:**-*uñ*
Gazel 492
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk yüzünden ölmüş.
Küşte-i ʿışḳuñ temāşā eyle zāhid meşhedin
Kim gelür ḫāk-i mezārından ṣadā-yı ism-i Ḥay

ḳuşūr:

1. **ḳuşūruñ:**-*un*
Gazel 157
Mısra: **6**
Eksiklikler, noksanlar.
Beyān itmekde kūy-ı dil-rübāyı iḫtiṣār itdüñ
Ḥużūr-ı cenneti vaṣf itmede zāhid ḳuṣūruñ var

2. **ḳuşūrı:**-*ı*
Gazel 196
Mısra: **9**
Eksiklikler, noksanlar.
Yoḳdur ḳuṣūrı kūşe-güẕār-ı maḥabbetüñ
Kālā-yı ġamzı māye-ḫarid-i nifāḳa ṣor

3. **ḳuşūrum:**-*um*
Gazel 326
Mısra: **7**
Eksiklikler, noksanlar.
Ḳulluḳda hezār ise ḳuṣūrum ṣanemā
-

4. **ḳuşūrum:**-*um*
Gazel 424
Mısra: **7**
Eksiklikler, noksanlar.
Ḳuṣūrum bī-nihāyetdür benüm daʿvā-yı ʿışḳuñda
Dirīġā şerm-sār-ı müddeʿāyam yā Resūla'llāh

5. **ḳuşūrum:**-*um*
Kaside 8
Mısra: **117**
Eksiklikler, noksanlar.
Sünnet-i pāküñi icrāda ḳuṣūrum çoḳdur
Eylerem anuñ içün ḥālümi ʿarż itmege ʿār

6. **ḳuşūrum:**-*um*
Rübai 162
Mısra: **4**
Eksiklikler, noksanlar.
Der-gāhuña rū-māl naṣīb olmadı āh
Beñzer ki ḫulūṣumda ḳuṣūrum vardur

7. **ḳuşūr:**
Rübai 379
Mısra: **3**
Eksiklikler, noksanlar.
ʿAcz ile ḳuṣūr ile perīşān-ḥālem
Yā Rab saña her ḥāl ile ḥālüm maʿlūm

kuşūr itdüm:

1. **ḳuşūr itdüm:**-*dü, -m*
Kıt'a 32
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kusur etmek, hata yapmak.
Gelüp ben pāyuña yüz sürmede yüz biñ ḳuṣūr itdüm
Hemān ey şāh-ı ḥüsnüm sen benüm ʿözrüm ḳabūl eyle

kuşūr itme:

1. **ḳuşūr itme:**-*me*
Rübai 176
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kusur etmek, hata yapmak.
ʿĀrif iseñ ādāb-ı ʿubūdiyyetde
Sen ḳudretüñ olduḳça hemāñ itme ḳuṣūr

2. **ḳuşūr itme:**-*me*
Rübai 215
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hatalı davranışta bulunmak.

Sen ṣabr u tevekkülde ḳuṣūr itme hemān
Ḥāṣā seni Ḥaḳ kimseye muḥtāc itmez

ḳuṣūr itmez:

1. **ḳuṣūr itmez:**-*mez*
Kaside 8
Mısra: **237**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kusur etmek, hata yapmak.
Naʿt-i pāküñde ḳuṣūr itmez idüm sulṭānum
Bulsa tekmīl-i ṣalāḥ ile ṭabīʿat envār

ḳuṣūr-ı ʿāliyeden:

1. **ḳuṣūr-ı ʿāliyeden:**-*den*
Gazel 509
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Büyük kusur.
Ḳuṣūr-ı ʿāliyeden ḳabre riḥletüñ yoḳ mı
Esās-ı ʿömrüñe vaḳt-i ḫarāb gelmez mi

ḳuṣūr-ı bī-ḥisābumdur:

1. **ḳuṣūr-ı bī-ḥisābumdur:**-*um, -dur*
Kaside 28
Mısra: **78**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sayısız kusur.
Neye ḳādir ola bendeñ duʿādan ġayrı sulṭānum
Der-i der-gāhuña tuḥfem ḳuṣūr-ı bī-ḥisābumdur

ḳuṣūr-ı ṭāʿatden:

1. **ḳuṣūr-ı ṭāʿatden:**-*den*
Gazel 509
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'a ibadetin kusuru.
Vüfūr-ı cürm ü günehden ḳuṣūr-ı ṭāʿatden
Ḥużūr-ı Ḥaḳda saña ıżṭırāb gelmez mi

ḳuṣūr-ı taʿẓīm ola:

1. **ḳuṣūr-ı taʿẓīm ola:**-*a*
Rübai 486
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hürmetin kusuru olmak.
Lāyıḳ mı ola sende ḳuṣūr-ı taʿẓīm
Bī-ẕevḳ-ı şuʿūr ola nidā-yı Allāh

kūtāhī-i dest-i temennāmuz:

1. **kūtāhī-i dest-i temennāmuz:**-*muz*
Gazel 309
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temenni elinin kısalığı.
Gör bizüm kūtāhī-i dest-i temennāmuz ki hīç
Devlet-i ḥusnüñde dāmān-ı vefāya degmedük

ḳuṭb-ı iclāl-i nübüvvetde:

1. **ḳuṭb-ı iclāl-i nübüvvetde:**-*de*
Kaside 8
Mısra: **100**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nübüvvetin ululuğunun kutbu.
Ḥāṣılı encüm-i seyyāresidür ol māhuñ
Ḳuṭb-ı iclāl-i nübüvvetde bu āl-i aḫyār

kūteh:

1. **kūteh:**
Gazel 96
Mısra: **8**
Kısa.
Sāye-i ḳaddüñ diler serv-i dil-ārā rūz u şeb
N'ola bir kūteh ḳuluñdur ol daḫi bir müstemend

kūt-ı revān ola:

1. **kūt-ı revān ola:**-*a*
Gazel 443
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yürüyen baht olmak II şarabın meclis içerisinde elden ele dolaşmasına telmih vardır.
Meclis odur ki sāġarı bī-imtinān ola
Ṣahbā odur ki neşvesi ḳūt-ı revān ola

ḳuvvet:

1. **ḳuvvet:**
Matla 221
Mısra: **2**
Fiziksel güç, takat.
Tābiş-i neẕẕāreyi seyr eyle çeşm-i yārdan
Cāy-ı ʿibretdür bu ḳuvvet merdüm-i bīmārdan

2. **ḳuvvet:**
Murabba 6
Mısra: **4**
Allah'ın her şeyi yapmaya muktedir olması.
Luṭfuñla ʿālem pür-nemā Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

3. **ḳuvvet:**
Murabba 6
Mısra: **116**
Allah'ın her şeyi yapmaya muktedir olması.
Redd itme ol şermendeyi Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

4. **ḳuvvet:**
Murabba 6
Mısra: **112**
Allah'ın her şeyi yapmaya muktedir olması.
Yoḳ dergeh-i cüduñda lā Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

5. **ḳuvvet:**
Murabba 6
Mısra: **108**
Allah'ın her şeyi yapmaya muktedir olması.
Sen raḥmet eyle yā ilāh Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

6. **ḳuvvet:**
Murabba 6
Mısra: **104**
Allah'ın her şeyi yapmaya muktedir olması.
Dil luṭfuñ eyler cüstücū
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

7. **ḳuvvet:**
Murabba 6
Mısra: **100**
Allah'ın her şeyi yapmaya muktedir olması.
Ey vāḳıf-ı sırr u ʿalen
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

8. **ḳuvvet:**
Murabba 6
Mısra: **96**
Allah'ın her şeyi yapmaya muktedir olması.
Ṣād eyle maḥzūn ḫāṭırum
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

9. **ḳuvvet:**
Murabba 6
Mısra: **92**
Allah'ın her şeyi yapmaya muktedir olması.
Ṣunʿuñda ʿālem deng ü lāl
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

10. **ḳuvvet:**
Murabba 6
Mısra: **88**
Allah'ın her şeyi yapmaya muktedir olması.
Mümkin mi fehm-i ḥikmetüñ
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

11. **ḳuvvet:**
Murabba 6
Mısra: **84**
Allah'ın her şeyi yapmaya muktedir olması.
İḥsānuña eyle ḥaḳīḳ
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

12. **ḳuvvet:**
Murabba 6
Mısra: **80**
Allah'ın her şeyi yapmaya muktedir olması.
Olsun derūn genc-i tuḥaf
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

13. **ḳuvvet:**
Murabba 6
Mısra: **76**
Allah'ın her şeyi yapmaya muktedir olması.
Cān ü cihāndan vir ferāġ
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

14. **ḳuvvet:**
Murabba 6
Mısra: **72**
Allah'ın her şeyi yapmaya muktedir olması.
ʿİlm ile bir olmaz simāʿ
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

15. **ḳuvvet:**
Murabba 6
Mısra: **68**
Allah'ın her şeyi yapmaya muktedir olması.
Kesb eylesün merdāne ḥaẕ
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

16. **ḳuvvet:**
Murabba 6
Mısra: **64**
Allah'ın her şeyi yapmaya muktedir olması.
Bulsun sürūr u inbisāṭ
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

17. **ḳuvvet:**
Murabba 6
Mısra: **56**
Allah'ın her şeyi yapmaya muktedir olması.
Eyle ʿavāyıḳdan ḫalāṣ
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

18. **ḳuvvet:**
Murabba 6
Mısra: **2**
Allah'ın her şeyi yapmaya muktedir olması.
Ey fāṭır-ı arż u semā
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

19. **ḳuvvet:**
Murabba 6
Mısra: **8**
Allah'ın her şeyi yapmaya muktedir olması.
Arż u semā vü rūz u şeb
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

20. **ḳuvvet:**
Murabba 6
Mısra: **12**
Allah'ın her şeyi yapmaya muktedir olması.
Ey Ḳādir-i ʿālī-ṣıfāt
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

21. **ḳuvvet:**
Murabba 6
Mısra: **16**
Allah'ın her şeyi yapmaya muktedir olması.
Ey Rabb-i Raḥmān el-ġıyāṯ
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

22. **ḳuvvet:**
Murabba 6
Mısra: **20**
Allah'ın her şeyi yapmaya muktedir olması.
Luṭfuñla eyle sen ʿilāc
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

23. **ḳuvvet:**
Murabba 6
Mısra: **24**
Allah'ın her şeyi yapmaya muktedir olması.
Gelsün derūna inşirāḥ
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

24. **ḳuvvet:**
Murabba 6
Mısra: **28**
Allah'ın her şeyi yapmaya muktedir olması.
Tengī-i dil bulsun ferāḫ
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

25. **ḳuvvet:**
Murabba 6
Mısra: **32**
Allah'ın her şeyi yapmaya muktedir olması.
Yoḳ faẕluña hīç ḥadd ü ʿad
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

26. **ḳuvvet:**
Murabba 6
Mısra: **36**
Allah'ın her şeyi yapmaya muktedir olması.
Bir neşve kim cāndan eleẕ
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

27. **ḳuvvet:**
Murabba 6
Mısra: **40**
Allah'ın her şeyi yapmaya muktedir olması.

Hep ẕātuñı tesbīḥ ider
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

28. **ḳuvvet:**
Murabba 6
Mısra: **44**
Allah'ın her şeyi yapmaya muktedir olması.
Ġufrānuña āmādeyüz
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

29. **ḳuvvet:**
Murabba 6
Mısra: **48**
Allah'ın her şeyi yapmaya muktedir olması.
Virdim budur Allāh bes
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

30. **ḳuvvet:**
Murabba 6
Mısra: **52**
Allah'ın her şeyi yapmaya muktedir olması.
Kimisi ḥayretle ḫamūş
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

31. **ḳuvvet:**
Murabba 6
Mısra: **60**
Allah'ın her şeyi yapmaya muktedir olması.
Birr ü nevālüñdür ġaraż
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

32. **ḳuvvet:**
Rübai 84
Mısra: **4**
Fiziksel güç, takat.
Fermānuña ser-beste ser-ā-ser ʿālem
Ey Ḳādir ü Ḳayyūm senüñdür ḳuvvet

33. **ḳuvvetine:**-*i, -n, -e*
Rübai 219
Mısra: **4**
Fiziksel güç, takat.
Bir kārda yoḳ ḳudretümüz ẕerre ḳadar
Hep ḳuvvetine ḳudretine muḥtācuz

34. **ḳuvvetüñe:**--*üñ, --e*
Rübai 312
Mısra: **2**
Fiziksel güç, takat.
Sensin o Ḫudāvend-i Ḳādir ü Müteʿāl
Yoḳ ḳudretüñe ḳuvvetüñe emr-i muḥāl

35. **ḳuvveti:**-*i*
Rübai 328
Mısra: **2**
Fiziksel güç, takat.
Ey Rāzıḳ-ı bī-minnet olan Ḫallāḳum
Ey ḳuvveti çoḳ ḳudreti çoḳ Rezzāḳum

ḳuvvet ü ḳudret:

1. **ḳuvvet ü ḳudret:**
Murabba 1
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güç ve iktidar.
Senüñdür ḳuvvet ü ḳudret ʿİnāyet eyle yā mevlā

ḳuvvetde olup:

1. **ḳuvvetde olup:**-*up*
Kaside 26
Mısra: **321**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Talihi, şansı açık olmak.
Olup hemīşe saʿādetle baḫtı ḳuvvetde
Rehīn-i mekremet olsun o müşfiḳu'ż-żuʿafā

ḳuvvet-i ḥaydere:

1. **kuvvet-i ḥaydere:**-*e*
Kaside 25
Mısra: **38**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hz. Ali'nin kuvveti.
Zūr-ı bāzū-yı himmetüñ elḥaḳ
Kuvvet-i Ḥaydere miṣāl itdüm

ḳuvvet-i neşv ü nemā:

1. **ḳuvvet-i neşv ü nemā:**
Tarih 16
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yetişip büyüme gücü.
Ṭıynetinde ḳuvvet-i neşv ü nemā tā öyle kim
Sünbül ü gül serv ü sūsen anda ḫod-reste giyāh

ḳuvvet-i pür-zūr-ı ʿışḳ:

1. **ḳuvvet-i pür-zūr-ı ʿışḳ:**
Gazel 134
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşkın kuvveti.
Ceẕb ider bir gün o māhı ḳuvvet-i pür-zūr-ı ʿışḳ
Ḥükm-i sulṭān-ı maḥabbet ʿāḳıbet icrā olur

ḳuvvet-i rūḥ:

1. **ḳuvvet-i rūḥ:**
Rübai 125
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ruh kuvveti.
Ẕikrüñ ile fikrüñ ile şükrüñle olur
Tarṭīb-i lisān şevḳ-ı derūn ḳuvvet-i rūḥ

ḳuvvet-i ṭabʿum:

1. **ḳuvvet-i ṭabʿum:**-*um*
Gazel 184
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mizaçtaki kuvvet.
Sözlerümden ḳuvvet-i ṭabʿum n'ola bilse ḫasūd
Zūr-ı bāzū-yı şehi ṭavr-ı sipāhından bilür

ḳuvvet-i taşfiyeden:

1. **ḳuvvet-i taşfiyeden:**-*den*
Gazel 361
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arınmanın kuvveti.
Ḳuvvet-i taşfiyeden ʿaksi olurdı ẓāhir
Ḳonsa mirʾāta eger cevher-i idrākümden

ḳuvvet-revān:

1. **ḳuvvet-revān:**
Rübai 159
Mısra: **1**
Kuvveti giden, akan.
Bīmār-ı ġama ḳuvvet-revān ʿışḳuñdur
Ey rūḥ-ı revān cānlara cān ʿışḳuñdur

kuy:

1. **kūyuña:**-*u, -n, -a*
Gazel 66
Mısra: **9**
(Sevgili'nin) semti, mahallesi.
Rāḥat bulama itmeyicek kūyuña rū-māl
Oldı vaṭanum baña bu efkār ile ġurbet

2. **kūyuña:**-*u, -n, -a*
Gazel 151
Mısra: **11**
(Sevgili'nin) semti, mahallesi.
Düşe ḳalḳa varurlar kūyuña rū-māl içün ʿuşşāḳ
Giriftārān-ı ʿışḳuñ cümlesi üftān ü ḥayrāndur

3. **kūyuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 165
Mısra: **7**
(Sevgili'nin) semti, mahallesi.
Dil-i şeydā hevā-yı vuṣlatuñla ḳaldı kūyuñda
O Mecnūn-ı heveskār ile şimdi ülfetüm yoḳdur

4. **kūyına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 233
Mısra: **3**
(Sevgili'nin) semti, mahallesi.
Ey göñül kūyına varduḳça fiġān eyleme kim
Girmez ol muġ-beçenüñ gūşına şavt-ı nāḳūs

5. **kūyuña:**-*u, -n, -a*
Gazel 261
Mısra: **1**
(Sevgili'nin) semti, mahallesi.
Çekilür kūyuña ʿuşşāḳ-ı perīşān ṣaf ṣaf
El açar būse-i iḥsānuña rindān ṣaf ṣaf

6. **kūyına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 268
Mısra: **1**
(Sevgili'nin) semti, mahallesi.
Varamaz kūyına ol tāze nihāl olmayıcak
N'eyleyem ʿAdnī temāşā-yı cemāl olmayıcaḳ

7. **kūyuña:**-*u, -n, -a*
Gazel 277
Mısra: **9**
(Sevgili'nin) semti, mahallesi.
Bu Naḥīfī kūyuña sūr sürmege
Geldi şimdi pāy ü ser şāhā ḳabaḳ

8. **kūyuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 307
Mısra: **5**
(Sevgili'nin) semti, mahallesi.
Kūyuñda beni itdüñ esīr-i nigeh-i nāz
Kāfir ne ʿaceb cürʾet-i ṣayd-ı ḥarem itdüñ

9. **kūyuña:**-*uñ, -a*
Gazel 312
Mısra: **9**
(Sevgili'nin) semti, mahallesi.
Pāy-ı müjgānumla ṭayy-ı rāh iderdüm kūyuña
Olsa taḳdīr-i Ḫudādan müjde-i ʿizz-i vuṣūl

10. **kūyuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 323
Mısra: **11**
(Sevgili'nin) semti, mahallesi.
Cān virür āşüfteler kūyuñda reftāruñ görüp
Ṣayd-gāhuñda hele bir gün şikār eksük degül

11. **kūyuña:**-*uñ, -a*
Gazel 327
Mısra: **9**
(Sevgili'nin) semti, mahallesi.
Ḫāk olursam kūyuña yüz sürmeden tā ḥaşre dek
Ehl-i ḳabri cümle bīdār ide ṣavt-ı şīvenüm

12. **kūyuña:**-*uñ, -a*
Gazel 427
Mısra: **13**
(Sevgili'nin) semti, mahallesi.
Naḥīfī ʿışḳuña ben saña cismüm kūyuña ḳurbān
Fedā olsun saña ser-cümle vārum yā Resūla'llāh

13. **kūyuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 497
Mısra: **3**
(Sevgili'nin) semti, mahallesi.
Ferāmūş eyledüñ mi itdigüm feryādı kūyuñda
O āh ü nāle-i ḥālet-fezālar yāda gelmez mi

14. **kūyuña:**-*uñ, -a*
Gazel 498
Mısra: **17**
(Sevgili'nin) semti, mahallesi.
Naḥīfī kūyuña teslīm-i cān içün gelmiş
İlāhī ʿAdn ola anuñ maḳām u meʾvāsı

15. **kūyuñda:**-*uñ, -da*
Matla 56
Mısra: **1**
(Sevgili'nin) semti, mahallesi.
Eylemem kūyuñda aġyār ile güftār-ı ʿabeş
Cāʾiz olmaz Kaʿbede zīrā cidāl ile rafeş

16. **kūyuña:**-*uñ, -a*
Matla 89
Mısra: **2**
(Sevgili'nin) semti, mahallesi.
Niyyet itsem ḫāk-i pāya gözlerüm giryān olur

Kūyuña ʿazm eylesem gör baḫtı kim bārān olur

17. **kūyında:**-*ı, -n, -da*
Matla 217
Mısra: **1**
(Sevgili'nin) semti, mahallesi.
Kūyında görüp bendesin ol ṣūḫ-ı cefā-fen
Biñ ṣīve ile didi unutma burayı sen

18. **kūyuñda:**-*uñ, -*
Murabba 8
Mısra: **10**
(Sevgili'nin) semti, mahallesi.
Şevḳ-ı vuṣlatla göñülden refʿ olup ālām ü ġam
Eylesem kūyuñda teslīm ü taḥiyyet dem-be-dem

19. **kūyuña:**-*uñ, -a*
Rübai 86
Mısra: **1**
(Sevgili'nin) semti, mahallesi.
Bir kāfile kim kūyuña eyler rıḥlet
Eyler beni ser-geşte hücūm-ı ḥasret

20. **kūyuñda:**-*uñ, -da*
Rübai 128
Mısra: **3**
(Sevgili'nin) semti, mahallesi.
Ümmīd-i viṣāl eyler iken kūyuñda
Dūr eyledi devrān beni fersaḫ fersaḫ

kūy-ı cānāndur:

1. **kūy-ı cānāndur:**-*dur*
Gazel 352
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin köyü.
ʿĀṣıḳ-ı ṣūrīde-ḥālem kūy-ı cānāndur yerüm
Bülbül-i ḳudsem benüm ṣaḥn-ı gülistāndur yerüm

kūy-ı dil-āraya:

1. **kūy-ı dil-āraya:**-*ya*
Gazel 339
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin memleketi.
Yāran kimisi bāġa gider kimi gülşene
Ammā ki ben o kūy-ı dil-āraya ẕāhibem

kūy-ı dil-dārı:

1. **kūy-ı dil-dārı:**-*ı*
Gazel 341
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin semti.
Pür itdüm naʿra-i şekvā ile dün kūy-ı dil-dārı
Bugün ammā o mest-i ʿişveye inkārdan geldüm

kūy-ı dil-rübā:

1. **kūy-ı dil-rübā:**
Gazel 303
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin yanı.
Ṣabā senüñ bilelüm kūy-ı dil-rübā mı yerüñ
Alınmadı gideli ol diyāra bir ḫaberüñ

kūy-ı dil-rübāyı:

1. **kūy-ı dil-rübāyı:**-*yı*
Gazel 157
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin mahallesi, bulunduğu yer.
Beyān itmekde kūy-ı dil-rübāyı iḫtişār itdüñ
Ḥużūr-ı cenneti vaṣf itmede zāhid ḳuṣūruñ var

kūy-ı feṣāḥat:

1. **kūy-ı feṣāḥat:**
Kıt'a 43
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Beliğ bir şekilde anlatma köşesi.
Dirīġ kūy-ı feṣāḥat didükleri şimdi
Bu ʿarṣa-gāhda oġlan oyuncaġı oldı

kūyuñ:

1. **kūyuñdadur:**-*da, -dur*
Gazel 351
Mısra: **1**
(Sevgili'nin) semti, mahallesi.
Kūyuñdadur ṣafā-yı dilüm gülşen istemem
Sensüz ṣafāyı ey meh-i sīmīn ten istemem

2. **kūyuñ:**-*un*
Tahmis 8
Mısra: **39**
(Sevgili'nin) semti, mahallesi.
Kūyuñ eṭrāfına ʿuṣṣāḳ dizilmiş gūyā
Ḥarem-i Kaʿbede her cānibe erkān ṣaf ṣaf

kūyuña çekilür:

1. **kūyuña çekilür:**-*ür*
Tahmis 8
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **Deyim**
Köşesine çekilmek, kendi hâlinde bulunmak.
Çekilür kūyuña murġān-ı dil ü cān ṣaf ṣaf
Reşk idüp şīve-i reftāruña ser-tā-be-ḳadem

lā:

1. **lā:**
Kaside 26
Mısra: **74**
Hayır.
Ḥurūf-ı nüsḫa-i cūdında resm-i lā yoḳdur
Meger şehādet-i nefy-i sivā içün diye lā

2. **lā:**
Murabba 6
Mısra: **111**
Hayır.

Yoḳ dergeh-i cūduñda lā
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

3. **lā:**
Rübai 13
Mısra: **2**
Hayır.
Sensin sen İlāhī o Kerīm ü Mevlā
Cūyende-i iḥsānuñ içün yoḳdur lā

4. **lā:**
Rübai 156
Mısra: **3**
Hayır.
Lā vü neʿam-ı ġayra ne ḥācet bilürem
Bī-reyb ü gümān Māniʿ u Muʿṭī Ḥaḳdur

5. **lā:**
Rübai 353
Mısra: **1**
Hayır.
Lā itmededür nefy-i şerīk-i mevhūm
İllādan olur vaḥdet-i Bārī mefhūm

lâ taḳneṭū min raḥmetillāh:

1. **lâ taḳneṭū min raḥmetillāh:**
Murabba 10
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Ayet**
"...Allah'ın rahmetinden ümit kesmeyin...."meâlindeki âyetten bir bölüm.
Diyüp Lâ taḳneṭū min raḥmetillāh
Bizi luṭf u ʿaṭādan ḳılduñ āgāh

lā-bī-elif:

1. **lā-bī-elif:**
Rübai 353
Mısra: **4**
Elifsiz "la".
İllāda elif şāhid-i ẕāt-ı Vāḥid
Lā-bī-elif itmekde sivāyı maʿdūm

lāf ü güẕāf:

1. **lāf ü güẕāf:**
Rübai 254
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Boş konuşma.
Bir kerre vefā eylemedüñ ʿahde dirīġ
Lāyıḳ mı saña tā bu ḳadar lāf ü güẕāf

lāf urmaḳda:

1. **lāf urmaḳda:**-*maḳ, -da*
Gazel 93
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yüksekten atıp tutmak, yapamayacağı şeyleri söylemek.
Her kūşe-i tārīk-i ġam bir bezmgāh-i pür-niʿam
Urmaḳda şimdi lāf ḫum-mestān-ı vird-i şām-i ʿıyd

lāf-ı daʿvā-yı mübāhāt itdi:

1. **lāf-ı daʿvā-yı mübāhāt itdi:**-*di*
Kaside 19
Mısra: **143**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Övünme davasının lafını etmek.
Lāf-ı daʿvā-yı mübāhāt itdi kim maʿẕūrdur
Gitdiler bu semte zīrā ehl-i naẕmuñ ekṣeri

lafẓ:

1. **lafẓ:**
Gazel 484
Mısra: **18**
Söz.
Ṣoḥbet odur ki ṭarḥ-ı süḫan dil-güşā ola
Her lafẓ içinde bir iki üç neste olmaya

2. **lafẓı:**-*ı*
Gazel 484
Mısra: **16**
Söz.
Sevḳ-ı süḫan maḥalle münāsib gerek tamām
Terk it o lafẓı meclise bāyiste olmaya

lafẓ u maʿnāda:

1. **lafẓ u maʿnāda:**-*da*
Gazel 440
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Söz ve anlam.
Ülfet itmezdüm Naḥīfī-i süḫan-perdāz ile
Lafẓ u maʿnāda eger pākīze-güftār olmasa

lafẓa-i taşʿīdden:

1. **lafẓa-i taşʿīdden:**-*den*
Kaside 1
Mısra: **41**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yukarı çıkan söz II söylenmiş söz.
Gel teẕekkür ḳıl vāʿīdi lafẓa-i taşʿīdden
Ārzū-yı nefsi terk it olma şāyān-ı ʿıḳāb

lafẓa-i zībā:

1. **lafẓa-i zībā:**
Kaside 11
Mısra: **82**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Süslü söz II şiir.
Budur ümmīdüm Naḥīfī-i żaʿīfi ol zamān
Raḥm idüp yād idesin ol lafẓa-i zībā ile

lafẓ-ı bāridüñ:

1. **lafẓ-ı bāridüñ:**-*üñ*
Gazel 498
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Soğuk söz, hoş olmayan söz.
Recā-yı būs-ı dehānuñ idince yoḳ dirsin
Bu lafẓ-ı bāridüñ ey ġonçe var mı maʿnāsı

lafẓ-ı bī-maʿnā:

1. **lafẓ-ı bī-maʿnā:**
Gazel 491
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Manasız söz.
Lafẓ-ı bī-maʿnā gibi her meclise itme duḫūl
Kendüñi gözden nihān it nükte-i maʿnā gibi

lafẓ-ı füsūnı:

1. **lafẓ-ı füsūnı:**-*ı*
Gazel 495
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sihir sözü.
Ne ḫoş taʿbīr ider lafẓ-ı füsūnı çeşm-i şūḫuñ gör
İdince böyle taḳrīr eylese üstād maʿnāyı

lafẓ-ı ġarīb olma:

1. **lafẓ-ı ġarīb olma:**-*ma*
Rübai 541
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Garip söz olmak.
Çün lafẓ-ı ġarīb olma ṣaḳın bīgāne
Saʿy it olasın maḥrem-i bezm-i maʿnī

lafẓ-ı ġurbetde:

1. **lafẓ-ı ġurbetde:**-*de*
Gazel 390
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gurbet sözü.
Şerḥ idüp şerḥa-i miḥnetle çıḳardum ki meger
Lafẓ-ı ġurbetde imiş nükte-i maʿnā-yı vaṭan

lafẓ-ı şefāʿat:

1. **lafẓ-ı şefāʿat:**
Matla 132
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şefaat lafzı.
Şefḳatüñden budur ey kān-ı ʿināyet melḥūẕ
Ola ḥaḳḳumda benüm lafẓ-ı şefāʿat melfūẕ

lā-ḥavle velā-ḳuvvete illā bi'llāh:

1. **lā-ḥavle velā-ḳuvvete illā bi'llāh:**
Rübai 463
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Dua**
İfadesi
Her şeyi değiştiren,evirip çeviren ve her şeye gücü yeten.
Ṣad bār nedāmetle direm şām u seḥer
Lā-ḥavle velā-ḳuvvete illā bi'llāh

2. **lā-ḥavle velā-ḳuvvete illā bi'llāh:**
Rübai 516
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her şeyi değiştiren,evirip çeviren ve her şeye gücü yeten.
Dirler dil ü cān ile bu ḳavl-i pāki
Lā-ḥavle velā-ḳuvvete illā bi'llāh

lāḥiḳ:

1. **lāḥiḳ:**
Rübai 411
Mısra: **3**
Yetişen, ulaşan.
Yoḳ sābiḳ u lāḥiḳ ḥarem-i ʿizzetüñe
Hādī vü Muḳaddim ü Muʾaḫḫir sensin

lāḥiḳ u müstüḳbelde:

1. **lāḥiḳ u müstüḳbelde:**-*de*
Gazel 265
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şimdi ve gelecek.
İder elbette ʿaṭā lāḥiḳ u müstüḳbelde
Kimüñ iḥsānı ise bunca ʿaṭā-yı mesbūḳ

laḫt-ı cigerdür:

1. **laḫt-ı cigerdür:**-*dür*
Gazel 212
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ciğer parçası.
Gül-güne-sāz sāz dīde-i terdür şarābumuz
Bu bezmgehde laḫt-ı cigerdür kebābumuz

2. **laḫt-ı cigerdür:**-*dür*
Gazel 502
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ciğer parçası.
Mātem-keşān-ı zāviye-i derd-i ḥasretüñ
Ya ḫūn-ı dil ya laḫt-ı cigerdür ġıdāları

laḫt-ı cigerüm:

1. **laḫt-ı cigerüm:**-*üm*
Kaside 12
Mısra: **65**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ciğer parçası.
Laḫt-ı cigerüm itme naṣīb-i dil-i düşmen
Girdimse de ger ġaflet … vü ʿişyāna

laḥẓa:

1. **laḥẓa:**
Gazel 28
Mısra: **1**
Çok kısa bir an.
Bülbülüñ teʾsīr ider her laḥẓa feryādı baña
Ehl-i ʿışḳuñ ḫoş gelür ezkār ü evrādı baña

2. **laḥẓa:**
Gazel 127
Mısra: **11**
Çok kısa bir an.

N’ola her laḥẓa meyl-i kūh u deşt eylerse ʿışḳ ile
Göñül Ferhād ü Ḳaysuñ hem-reh ü hem-pālarındandur

3. **laḥẓa:**
Gazel 301
Mısra: **3**
Çok kısa bir an.
Niçe ġam-ḫānede bir laḥẓa ḳarār eyleyelüm
Gülşen-i cennete dönmiş hele gülzārı görüñ

4. **laḥẓa:**
Gazel 515
Mısra: **5**
Çok kısa bir an.
Ne var bir laḥẓa ḫandān eyle raḥm it devr-i ḥüsnüñde
Yeter aġlatduñ ey şūḫ-ı cefā-cū çeşm-i giryānı

5. **laḥẓa:**
Kaside 24
Mısra: **47**
Çok kısa bir an.
Sen ol rūşen-żamīr āyīne-ṣafvetsin ki her laḥẓa
Virür ʿaḳl-ı selīmüñ ḥayret Eflāṭūn-ı Yūnāna

6. **laḥẓa:**
Matla 245
Mısra: **1**
Çok kısa bir an.
Döner būs itmege her laḥẓa ol pāy-ı dil-ārāyı
ʿAceb mi ser-nigūndur diseler cennetde Ṭūbāyı

7. **laḥẓa:**
Rübai 142
Mısra: **3**
Çok kısa bir an.
Her laḥẓa Ḫudādan saña olsun vāṣıl
Eṣnāf-ı tecelliyāt ü selām-ı bī-ḥad

8. **laḥẓa:**
Rübai 144
Mısra: **4**
Çok kısa bir an.
Mevlādan olup vāsıṭa-i ḳurb-ı ebed
Her laḥẓa ola vāṣıl-ı rūḥ-ı Aḥmed

9. **laḥẓa:**
Rübai 182
Mısra: **2**
Çok kısa bir an.
ʿĀlemde ḳıyās eyleme kim ʿālem var
Bir laḫẓa sürūrında hezārān ġam var

10. **laḥẓa:**
Rübai 261
Mısra: **1**
Çok kısa bir an.
İtsem n’ola her laḥẓa recā-yı tevfīḳ
Senden olur iḥsān ʿaṭā-yı tevfīḳ

11. **laḥẓada:**-*da*
Rübai 495
Mısra: **2**
Çok kısa bir an.
Serrāda vü żarrāda sürūr u ġamda
Her laḥẓada her ḥālde her bir demde

laḳab oldı:

1. **laḳab oldı:**-*dı*
Kaside 6
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Takma ad olmak.
Ümmü’l-ʿulūm u menbaʿ-ı fażl-ı kemāl idüñ
Oldı nebiyy-i ümmī anuñ çün saña laḳab

lākin:

1. **lākin:**
Kaside 8
Mısra: **195**
Ama, ancak, fakat.
Lākin ümmīdüm odur ʿarṣa-i maḥşerde yine
Naʿt-i şīrīnüñ ola maġfiret-i Ḥaḳḳa medār

2. **lākin:**
Kaside 17
Mısra: **37**
Ama, ancak, fakat.
Lākin ey Mevlā-yı Raḥmān ey Kerīm-i Lā-yezāl
Maḳṣadı ʿafvüñ recāsı raḥmetüñdür dāʾimā

lāl:

1. **lālüz:**-*üz*
Gazel 221
Mısra: **6**
Dili tutulmuş, dilsiz.
Esrār-ı maḥabbetle olup ser-be-girībān
Bir kūşede ḥayrānī-i devrān ile lālüz

2. **lāl:**
Murabba 3
Mısra: **9**
Dili tutulmuş, dilsiz.
Eger lāl ü eger gūyā
Seni tesbīḥ ider eşyā

laʿl:

1. **laʿlüñ:**-*üñ*
Gazel 267
Mısra: **11**
La'l (kırmızı ve değerli) dudak ‖ Sevgili dudağı.
Laʿlüñ olmazsa eger būsiş-i ḫālüñ luṭf it
Mey-i nābuñ yoġ ise ḥabb-ı ferāḥ-zā da mı yoḳ

2. **laʿline:**-*i, -n, -e*
Rübai 40
Mısra: **2**
La'l (kırmızı ve değerli) dudak ‖ Sevgili dudağı.
Çeşmine virilmiş nigeh-i fitne-nümā
Laʿline şunılmış süḫan-ı ruḥ-efzā

lāl eyledi:

1. **lāl eyledi:**-*di*
Matla 162
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Dilsiz etmek, susturmak.
Belāġatuñ büleġā-yı cihānı eyledi lāl
Feṣāḥatüñ fuṣaḥā-yı zamāna virdi kelāl

lāl eyleyen:

1. **lāl eyleyen:**-*yen*
Gazel 53
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir kimsenin dilinin tutulmasına neden olmak.
Egerçi söyleşilmek yār ile āsān idi ammā
Beni lāl eyleyen ol ġamze-i pür-şūrlardur hep

lāl iden:

1. **lāl iden:**-*en*
Gazel 148
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Susturmak, dilsiz bırakmak.
Lāl iden ehl-i dili nā-güfte güftāruñ mıdur
ʿĀşıḳı ḥayrān iden nā-dīde eṭvāruñ mıdur

lāl ider:

1. **lāl ider:**-*er*
Rübai 40
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Susturmak, dilsiz bırakmak.
Baḳduḳça ider ādemi mest-i ḥayret
Nuṭḳ itse ider ʿāşıḳı lāl gūyā

lāl it:

1. **lāl it:**
Gazel 75
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Susturmak, dilsiz bırakmak.
Güftāra gel ey dil-ber-i şīrīn süḫanum gel
Çün ṭūṭī-i muʿciz-nefesi nāz ile lāl it

lāl itdüm:

1. **lāl itdüm:**-*dü, -m*
Kaside 25
Mısra: **62**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Susturmak, dilsiz bırakmak.
Dād-gārā vezīr-i ẕī-şāna Şerm ü ḫacletle ṭabʿı lāl itdüm

lāl olsun:

1. **lāl olsun:**-*sun*
Gazel 401
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Deyim**
Dili tutulmuş, konuşamaz duruma gelmiş, dilsiz.
Naḥīfīyā yine cevher-fürūş-ı maʿnā ol
Süḫan-verān-ı ʿAcem ḥayret ile lāl olsun

lāl olur:

1. **lāl olur:**-*ur*
Gazel 79
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dilsiz olmak.
Lāl olur vaṣfuñı itmekde Naḥīfī ammā
Himmetüñdür yine taḥrīḳ-i zebāna bāʿiş

2. **lāl olur:**-*ur*
Gazel 268
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Dilsiz olmak.
ʿĀlemüñ her çemeni olsa da bir tāze bahār
Lāl olur bülbül-i dil ol gül-i āl olmayıcaḳ

lāl olurdı:

1. **lāl olurdı:**-*ur, -dı*
Gazel 15
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Dili tutulmuş, konuşamaz duruma gelmiş, dilsiz.
Eger āyīne-i dīdār-ı pāküñ görse bir kerre
Kemāl-i ḥayretinden lāl olurdı ṭūṭī-i gūyā

lāle:

1. **lāle:**
Gazel 138
Mısra: **5**
Çiçekleri kadeh biçiminde olan, türlü renklerde süs bitkisi.
Benefşe ḫāk-i rehüñ lāle dāġdāruñdur
Nihāl-i serv ise meftūn yā mestüñdür

2. **lāleveş:**-*veş*
Gazel 166
Mısra: **3**
Lale çiçeği. II Kadeh.
ʿAceb mi lāleveş pür-ḫūn olursa bu dil-i şeydā
Ümmīd-i būse-i ḫāl-i ruḫuñ dāġ-ı derūnumdur

3. **lāleler:**-*ler*
Gazel 198
Mısra: **2**
Çiçekleri kadeh biçiminde olan, türlü renklerde süs bitkisi.
Ruḫlaruñ gülgül görüp güller helāk-i reşk olur
Lāleler dāġ-ı ḥasedle çākçāk-i reşk olur

4. **lāleye:**-*y, -e*
Gazel 200
Mısra: **5**
Çiçekleri kadeh biçiminde olan, türlü renklerde süs bitkisi.
Lāleye māye-i sevdāñ ile dāġ-ı taḥsīn
Seni maḥsūd-ı cihān eyledi ol ḫāl-i ʿiẕār

5. **lāle-veş:**-*veş*
Gazel 257
Mısra: **9**
Çiçekleri kadeh biçiminde olan, türlü renklerde süs bitkisi.
Bu Naḥīfī mübtelā-yı ʿışḳ olaldan lāle-veş

Sīnesine şerḥa çekdi cümle ḳara bāġ

6. **lāleler:**-*ler*
Gazel 445
Mısra: **5**
Çiçekleri kadeh biçiminde olan, türlü renklerde süs bitkisi.
Lāleler tāb-ı derūnumla olur ḫākister
Seyr-i bāġ itsem eger bu dil-i sūzānum ile

7. **lāleye:**-*y, -e*
Gazel 521
Mısra: **2**
Çiçekleri kadeh biçiminde olan, türlü renklerde süs bitkisi.
Çemende güllerüñ reşk-i ruḫuñla baġrı ḫūn oldı
Siyeh ḫālüñ de vardı lāleye dāġ-ı derūn oldı

8. **lāleler:**-*ler*
Kaside 8
Mısra: **40**
Maruf çiçek, yanak. II Sevgilinin yanağı.
ʿĀşıḳāna yine ṣad şerḥa-i ḫūnīni ile
Lāleler eylemede dāġ-ı derūnın iẓhār

lāle-ḫad:

1. **lāle-ḫad:**
Gazel 123
Mısra: **7**
Lale (gibi al) yanaklı (sevgili).
Göñül bir lāle-ḫad gül-çehre servüñ pāy-mālidür
Ne meyl-i gülsitān eyler ne seyr-i lālezār ister

2. **lāle-ḫad:**
Gazel 203
Mısra: **2**
Lale (gibi al) yanaklı (sevgili).
ʿĀşıḳ ne gül ü lāle ne ḫod yāsemen ister
Bir ġonçe-dehen lāle-ḫad ü sīm-ten ister

3. **lāle-ḫad:**
Gazel 266
Mısra: **4**
Lale (gibi al) yanaklı (sevgili).
Baña ey bāġbān teklīf-i geşt-i bāġ u rāġ itme
Benüm bir lāle-ḫad gül-çehre yār-ı dilsitānum yoḳ

4. **lāle-ḫad:**
Gazel 458
Mısra: **12**
Lale (gibi al) yanaklı (sevgili).
Luṭf eyle ey ṣabā var ʿarż eyle ḥasb-i ḥālüm
Ol lāle-ḫad nigāra ol serv-ḳad cevāna

lāle-i bāġ-ı ġamem:

1. **lāle-i bāġ-ı ġamem:**-*em*
Gazel 359
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam bağının bahçesi.
Sīnede ey zaḫme-i dest-i cefā-yı rūzgār
Lāle-i bāġ-ı ġamem dāġ-ı siyāhumsın benüm

lāle-i ḥamrā olur:

1. **lāle-i ḥamrā olur:**-*ur*
Gazel 134
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kırmızı lâle.
Eşk-i ḫūn-ālūd-ı ʿuṣṣāḳuñ budur ḫāṣıyyeti
Bir kemīne ḳaṭresi biñ lāle-i ḥamrā olur

lāle-ʿiẕār:

1. **lāle-ʿiẕār:**
Matla 106
Mısra: **1**
Lale yanaklı. II al yanaklı sevgili.
Dil miyānuñ görüp uydı saña ey lāle-ʿiẕār
Bī-tekellüf yedilür bir ḳıl ile ʿāşıḳ-ı zār

lāleli:

1. **lāleli:**
Gazel 129
Mısra: **10**
Laleli, özel isim.
Nühüfte dīdede ʿaksi o lāle-ruḫsāruñ
Bu çeşmeye sebeb oldur ki lāleli dirler

2. **lāleli:**
Matla 160
Mısra: **2**
İstanbul'da bir semt. II Lâle motifi olan.
Dūd-ı āhum n'ola zeyn olsa miṣāl-i sünbül
Lāleli çeşmede bir gül-ruḫa oldum bülbül

3. **lāleli:**
Matla 178
Mısra: **2**
İstanbul'da bir semt. II Lâle motifi olan.
Naḳş-ı reng-i ʿārıżuñ gitmez gözümden dem-be-dem
Çeşm-i giryāna ʿaceb mi lāleli çeşme disem

lāle-ruḫsār:

1. **lāle-ruḫsāruñ:**-*uñ*
Gazel 129
Mısra: **9**
Lale yanaklı, yanağı lale gibi kırmızı olan II sevgili.
Nühüfte dīdede ʿaksi o lāle-ruḫsāruñ
Bu çeşmeye sebeb oldur ki lāleli dirler

lāle-ṣıfat:

1. **lāle-ṣıfat:**
Gazel 103
Mısra: **1**
Lale gibi.
Dil ḥasretüñle lāle-ṣıfat dāġ u yāredür
Cismüm miṣāl-i ġonçe-i gül pāre pāredür

2. **lāle-ṣıfat:**
Gazel 325

Mısra: **6**
Lale gibi.
Şerḥalar çek ten-i mecrūḥuña tīġ-ı ġam ile
Nār-ı ʿışḳ ile dilā lāle-ṣıfat pür-dāġ ol

3. **lāle-ṣıfāt:**
Gazel 346
Mısra: **10**
Lale gibi.
Ġarḳ-ı ʿaraḳ-ı şerm olup ol ruḫları gülden
Dāġ-ı dil ile lāle-ṣıfāt ḳana boyandum

4. **lāle-ṣıfāt:**
Kaside 4
Mısra: **24**
Lale gibi.
Kūhsār-ı dile virsün zīnet
Açılup lāle-ṣıfāt dāġ-ı derūn

5. **lāle-ṣıfat:**
Rübai 338
Mısra: **2**
Lale gibi.
Şevḳuñla Naḥīfī gibi pür-dāġ olayum
Tek lāle-ṣıfat zīb-dih-i bāġ olayum

lāle-sitān-ı feżā-yı maḥşere:

1. **lāle-sitān-ı feżā-yı maḥşere:**-*e*
Gazel 377
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Maḥşer gökyüzünün lale bahçesi.
Benümle lāle-sitān-ı feżā-yı maḥşere dek
Güdāziş-i ġam ile dāġ-dār olan gelsün

lālezār-ı ḥasrete:

1. **lālezār-ı ḥasrete:**-*e*
Gazel 175
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasretin lale bahçesi (aşığın gölünde açılan yaralar bağlamında).
Sīnemde tā ki şerḥalaruñ reşk-i bāġ olur
Ol lālezār-ı ḥasrete dāġum çerāġ olur

laʿl-i bedaḫşān:

1. **laʿl-i bedaḫşān:**
Gazel 455
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bedahşan taşı.
Ḫande itdükçe şikāf-ı lebde dendānuñ hemān
Naẓm olınmış incidür laʿl-i Bedaḫşān üstüne

laʿl-i bedahşān eylesem:

1. **laʿl-i bedaḫşān eylesem:**-*se, -m*
Kaside 9
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bedahşan yakutu eylemek. (Bedahşan, Yarkent ile Kabil arasında kalan bölgenin ismi olup değerli taşlarıyla ünlüdür.).
Girye-sāz-ı eşk-i ḫūn-ālūd olup ḥasretle āh
Rīze-seng-i kūyını laʿl-i Bedaḫşān eylesem

lāl-i bī-dil:

1. **lāl-i bī-dil:**
Kaside 26
Mısra: **104**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönülsüz konuşamayan.
Egerçi ḳudret-i güftār ḳalmadı bende
Ki lāl-i bī-dil ü bī-nuṭḳ-ı ḥasretden gūyā

laʿl-i dil-ber:

1. **laʿl-i dil-ber:**
Kaside 28
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin dudağı.
N'ola evżāʿ-ı ser-mestī idüp ifşā-yı rāz itsem
Bu bezm-i dil-güşāda laʿl-i dil-ber gül-şarābumdur

laʿl-i güher-bāruñ:

1. **laʿl-i güher-bāruñ:**-*uñ*
Gazel 473
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin inciler saçan dudağı.
Nuṭḳa geldi nāz ile laʿl-i güher-bāruñ yine
Ṭūṭīyi şermende ḳıldı luṭf-ı güftāruñ yine

laʿl-i güher-pāşuñ eylese:

1. **laʿl-i güher-pāşuñ eylese:**-*se*
Gazel 153
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gevher saçan lal yapmak.
Eylese laʿl-i güher-pāşuñ / sezā-yı āferīn
Her kelāmı bu Naḥīfīnüñ dürr-i meknūn olur

laʿl-i ḫandānuñ:

1. **laʿl-i ḫandānuñ:**-*uñ*
Gazel 297
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gülen dudak.
Gül-i ümmīdümi güşāde ider
Her tebessümde laʿl-i ḫandānuñ

lāl-ı ḫayret:

1. **lāl-ı ḫayret:**
Kaside 6
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şaşkınlıktan dilsiz.
ʿİlmüñle lāl-ı ḫayret Ebū Cehil-i dil-siyāh
Ḳahruñla münṭafī şerer-i şerr-i Bū Leheb

lāl-i ḥayret ider:

1. **lāl-i ḥayret ider:**-*er*
Gazel 467
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şaşkınlıkla, hayretle susturmak.
Hezār ṭūṭī-i gūyāyı lāl-i ḥayret ider
Bu laʿl-i nāb ile ġonçem gelince güftāra

laʿl-i leb-i cānāna:

1. **laʿl-i leb-i cānāna:**-*a*
Matla 227
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin yakut renkli dudağı.
Ne ʿaceb gelse bu reşk ile ḥarāret cāna
Ezilür ṭurma şeker laʿl-i leb-i cānāna

laʿl-i lebüm:

1. **laʿl-i lebüm:**-*üm*
Gazel 222
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dudağının kırmızılığı.
Dimiş laʿl-i lebüm şimden girü aña ḥarām olsun
Anuñçün çeşmüme tāb-ı şarāb-ı dil-güşā gelmez

laʿl-i lebüñ:

1. **laʿl-i lebüñ:**-*üñ*
Gazel 202
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dudağının kırmızılığı.
Vaṣf itmege laʿl-i lebüñ ey āyīne-i cān
ʿĀlemde Naḥīfī gibi şīrīn süḫan ister

2. **laʿl-i lebüñ:**-*üñ*
Gazel 268
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dudağının kırmızılığı.
Niçe telmīḫ ideyüm laʿl-i lebüñ aḥbāba
Dilde keyfiyyet-i işrāb-ı zülāl olmayıcaḳ

3. **laʿl-i lebüñ:**-*üñ*
Gazel 524
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dudağının kırmızılığı.
Ne var būs eylesek laʿl-i lebüñ ey sāḳī-i gül-rū
Dil-i ser-mestümüz bir sāġar-ı şahbāya degmez mi

laʿl-i müzāb:

1. **laʿl-i müẕāb:**
Gazel 88
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Erimiş lal II Şarap.
Derd-i derūnum itdi o laʿl-i müẕāb şerḥ
Esrār-ı mesti bir bir idermiş şarāb şerḥ

laʿl-i nāb:

1. **laʿl-i nāb:**
Gazel 467
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saf dudak, kıpkırmızı dudak.
Hezār ṭūṭī-i gūyāyı lāl-i ḥayret ider
Bu laʿl-i nāb ile ġonçem gelince güftāra

2. **laʿl-i nāb:**
Matla 39
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saf şarap.
Sırr-ı ʿışḳı baña ifşā itdirür ol laʿl-i nāb
Söyledür raz-ı derūnı ādeme elbet şarāb

laʿl-i nāba:

1. **laʿl-i nāba:**-*a*
Matla 112
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saf şarap.
Nüḳūd-ı eşkini ʿuşşāḳa o laʿl-i nāba virür
Ne girse destine ʿayyāşlar şarāba virür

laʿl-i nābdan:

1. **laʿl-i nābdan:**-*dan*
Gazel 101
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
(sevgilinin) saf dudağı.
Gör ḫande-i nevāzişi ol laʿl-i nābdan
Müjde Naḥīfīyā sana fāl-i ḫucestedür

lāl-i nāz olur:

1. **lāl-i nāz olur:**-*ur*
Gazel 173
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Sessiz olmak.
Beni gördükçe lāl-i nāz olur güftāra gelmez yār
Hezāram vaż̇ʿ-ı ḫāmūşī baña ol ġonçe-femdendür

laʿl-i neşve-bahşı:

1. **laʿl-i neşve-baḫşı:**-*ı*
Gazel 495
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin sevinç bahşeden dudağı.
Temāşā eyle laʿl-i neşve-baḫşı nuṭḳa geldükçe
Mücessem görmek isterseñ eger kim keyf-i şahbāyı

laʿl-i nükte-āmīzüñ:

1. **laʿl-i nükte-āmīzüñ:**-*üñ*
Gazel 291
Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nükteli dudak.
İder per-beste şeh-bāz-ı sebük-pervāz-ı idrāki
Kemend-endāz-ı siḥr olduḳça laʿl-i nükte-āmīzüñ

laʿl-i şekerbāruñ:

1. **laʿl-i şekerbāruñ:**-*uñ*
Gazel 148
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şeker saçan lal II sevgilinin şeker saçan dudakları.
Telḫ-kām-ı ġuṣṣayı ḥulvü'l-meẕāḳ-ı şevḳ iden
Nuṭḳ-ı cān-baḫşuñ mıdur laʿl-i şekerbāruñ mıdur

2. **laʿl-i şekerbāruñ:**-*uñ*
Tahmis 7
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şeker yağdıran dudak.
Şehīdān-ı belā-yı ʿışḳa maḥşerde ḥisāb olmaz
Ne deñlü telḫ düşnām eylese laʿl-i şekerbāruñ

laʿl-i şeker-ḫand:

1. **laʿl-i şeker-ḫand:**
Tahmis 10
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin tatlı gülüşlü kırmızı dudağı(ları); sevgilinin tebessüm eden kırmızı dudağı(ları).
Nedür ol laʿl-i şeker-ḫand ü o şīrīn güftār
Nedür ol luṭf-ı tebessüm o fem-i gevherbār

laʿl-i şīrīnin:

1. **laʿl-i şīrīnin:**-*in*
Gazel 50
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tatlı dudak.
Ḫande-sāz-ı iltifāt olsa baña bir kerre yār
Laʿl-i şīrīnin ider ālūde-i ḳahr u ʿitāb

laʿl-i sükker:

1. **laʿl-i sükker:**
Gazel 131
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şeker saçan dudak. II Sevgilinin şeker saçan dudağı.
Baña ḳayd-ı bend-i belā fikr-i ḫaṭṭuñ
Saña maḫż-ı ḳand-i ṣafā laʿl-i sükker

lām:

1. **lām:**
Gazel 109
Mısra: **14**
"Lam" harfi.
Gören o kāküli eyler yemīnine raġbet
Belī cevāb-ı ḳasem lām ile müʾekkeddür

lām ider:

1. **lām ider:**-*er*
Gazel 499
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arap alfabesinde bir harf olan "lâm" harfine benzetmek. II Belini bükmek, çaresiz koymak.
Ḥaẕer ki miḥnet ile lām ider elüf ḳaddüñ
Belā-yı cāndur o şūḫuñ o ḳadd-i bālāsı

lā-mekān-pervāz:

1. **lā-mekān-pervāz-ı:**--*ı*
Matla 3
Mısra: **2**
Yersiz-yurtsuz uçan.
O şeh kim ẕātıdur menṣūṣ-ı - Hümā-yı ḳadri oldı lā-mekān-pervāz-ı -

lā-mekān-pervāz oldı:

1. **lā-mekān-pervāz oldı:**-*dı*
Kaside 13
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mekansıza kanat açan olmak II Allah'a doğru yönelmek.
Per-i şāhīn-i ḳudsīdür ki oldı lā-mekān-pervāz
O müjgān-ı dil-ārālar o çeşm-i dūr-bīn üzre

lā-mekān-peymā-yı ev ednā:

1. **lā-mekān-peymā-yı ev ednā:**
Kaside 17
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mekansızlığın iki ay arasını ölçen. II (İki yay aralığı kadar) ya da daha yakın anlamına gelen bu tabir, Hz. Muhammed'in Miraç hadisesi sırasında Allah ile olan yakınlığını ifade eder.
Seyyidü'l-kevneyn ü ḫayru'l-ḫalḳ u ḫatmü'l-mürselīn
Lā-mekān-peymā-yı ev ednā nebiyy-i muḳtedā

lām-ı luṭfuñla:

1. **lām-ı luṭfuñla:**-*uñ, -la*
Kaside 25
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Lutfunun lam harfi II Falnamelerde "Lam" harfinin çıkması uğurlu olarak değerlendirilir.
Lām-ı luṭfuñla eyleyüp taʿbīr Ṣafḥa-i naẓma rūy-māl itdüm

lāmiʿ oldı:

1. **lāmiʿ oldı:**-*dı*
Rübai 246
Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Parlak olsun, parlasın.
Tā nūr-ı yaḳīn oldı derūna lāmiʿ
Bir vech ile dil ẕikrüñe olmaz ḳāniʿ

lāne eyle:

1. **lāne eyle:**
Kaside 12
Mısra: **76**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yuva yapmak.
Ol ḥażret-i şāh-ı rusülüñ eyle ilāhī
Ḫāk-i der-i der-gāhını murġ-ı dile lāne

lāne eyledi:

1. **lāne eyledi:**-*di*
Rübai 284
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yuva yapmak.
Murġ eyledi ṣanma lāne farḳ-ı serini
Devlet ḳuşı ḳondı başına Mecnūnuñ

lāne-i murġān:

1. **lāne-i murġān:**
Rübai 415
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kuş yuvası II mecazen aşk.
Başında anuñ lāne-i murġān şāhid
Ḳuş ḳondurur idi ṣanʿatında Mecnūn

lā-raybe fīh:

1. **lā-raybe fīh:**
Matla 219
Mısra: **2**
"Bunda şüphe yoktur". II Bakara Suresi'nin "Bu, kendisinde şüphe olmayan kitaptır. Allah'a karşı gelmekten sakınanlar için yol göstericidir" mealindeki ikinci ayetine telmih.
Oldı hādī ehl-i taḳvāya o sulṭān-ı vecīh
Muṣḥaf-ı teblīġini taṣdīḳ idüp lā-raybe fīh

laṭīf-i çeşme:

1. **laṭīf-i çeşme:**
Tarih 25
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çeşmenin latifi.
Naḥīfīyā didüm itmāmına anuñ tārīḫ
Laṭīf-i çeşme zihī ʿayn-i pāk-i māʾ-i ḥayāt

lā-yaʿḳıl:

1. **lā-yaʿḳıl:**
Murabba 13
Mısra: **6**
Aklı başından gitmek.
Fenā bezminde cān ü dil Mey-i ġafletle lā-yaʿḳıl

lāyıḳ:

1. **lāyıḳam:**-*am*
Gazel 9
Mısra: **8**
Bir kimseye uygun olan, yaraşan.
Luṭfuña ḳaldum efendüm yoḫsa buʿiṣyān ile
Lāyıḳam maḥşerde olsa baña biñ dürlü cezā

2. **lāyıḳ:**
Gazel 26
Mısra: **4**
Bir kimseye uygun olan, yaraşan.
ʿUṣṣāḳ āh ü giryede aġyar ḫandede
Lāyıḳ degül o şūḫa bu evżāʿ-ı nā-sezā

3. **lāyıḳam:**-*am*
Gazel 37
Mısra: **6**
Bir kimseye uygun olan, yaraşan.
Şemʿ-i ḥüsnüñ ile gül-rāyuñı tercīḥ idemem
Lāyıḳam oldum ise bülbül ü pervāne saña

4. **lāyıḳ:**
Gazel 167
Mısra: **6**
Bir kimseye uygun olan, yaraşan.
ʿĀṣıḳuñ şāhum ne cānı var saña ʿarż itmege
Ol ġarībüñ saña lāyıḳ bir dil-i nā-çīzi var

5. **lāyıḳdur:**-*dur*
Gazel 258
Mısra: **7**
Bir kimseye uygun olan, yaraşan.
Hep ḥelāl olsun efendüm saña lāyıḳdur cefā
Sevdigüm ḍarb-ı meseldür ʿāşıḳa ṭaġ üsti bāġ

6. **lāyıḳdur:**-*dur*
Gazel 290
Mısra: **10**
Bir kimseye uygun olan, yaraşan.
Biñ şevḳ ile Mecnūn geçinür saña Naḥīfī
Lāyıḳdur anı beste-i zülf-i siyeh itseñ

7. **lāyıḳ:**
Gazel 325
Mısra: **4**
Bir kimseye uygun olan, yaraşan.
Naġme-i bülbüli gūş eyler iken gülşende
Şimdi lāyıḳ mı ki dil-beste-i ṣavt-ı zāġ ol

8. **lāyıḳ:**
Gazel 342
Mısra: **9**
Bir kimseye uygun olan, yaraşan.
Bir dāġ-ı dil-nevāzuña lāyıḳ degül miyem
Söyle helāk-i nāvek-i müjgānuñ oldıġum

9. **lāyıḳ:**
Gazel 389
Mısra: **3**
Bir kimseye uygun olan, yaraşan.

Ḳula lāyıḳ mı zīb ü zīnet-i dünyāya meyl itmek
Ḫudā nehy eylemişken münkirāt ü baġy ü faḥşādan

10. **lāyıḳ:**
Gazel 393
Mısra: **9**
Bir kimseye uygun olan, yaraşan.
Siz de inṣāf eyleñüz lāyıḳ mıdur ol şūḫa kim
ʿAşıḳ-ı dīrīneye aġyārı tercīḥ eylesün

11. **lāyıḳ:**
Gazel 441
Mısra: **7**
Bir kimseye uygun olan, yaraşan.
Lāyıḳ mıdur ki ḫāk-i rehinden o naḫl-i nāz
Ḳavl-i raḳīb-i ḫār ile dāmen-keşān ola

12. **lāyıḳ:**
Gazel 442
Mısra: **7**
Bir kimseye uygun olan, yaraşan.
Ādemden ictināb ide lāyıḳ mı ol perī
Meclisde ḳaṣd-ı nāz ile gözden nihān ola

13. **lāyıḳ:**
Gazel 450
Mısra: **3**
Bir kimseye uygun olan, yaraşan.
Bir nīm-nigāhına bizi görmedi lāyıḳ
Ādem degülüz biz o sitem-kār yanında

14. **lāyıḳ:**
Gazel 451
Mısra: **11**
Bir kimseye uygun olan, yaraşan.
Taḥsīne görme lāyıḳ bu dār-ı bī-beḳāyı
Cümle fenā dimişdür kim gelse bu cihāna

15. **lāyıḳ:**
Gazel 453
Mısra: **8**
Bir kimseye uygun olan, yaraşan.
Ġayreti Mecnūn u Ferhāduñ bizümdür ḥaşre dek
Dönmemek lāyıḳ mıdur yārān yārān üstüne

16. **lāyıḳ:**
Gazel 453
Mısra: **20**
Bir kimseye uygun olan, yaraşan.
Menzil-i şāh u gedā āḫir olurken zīr-i ḫāk
ʿĀḳıla lāyıḳ mıdur bünyān bünyān üstüne

17. **lāyıḳ:**
Gazel 484
Mısra: **21**
Bir kimseye uygun olan, yaraşan.
Lāyıḳ mı der-gehüñde Naḥīfī-i nā-tüvān
Bir āşinā nigāhuña şāyeste olmaya

18. **lāyıḳ:**
Gazel 514
Mısra: **2**
Bir kimseye uygun olan, yaraşan.
Bezm-i ʿālemde ne hem-rāz u ne hem-dem ḳaldı
Keşf-i rāz itmege lāyıḳ ne bir ādem ḳaldı

19. **lāyıḳ:**
Kaside 12
Mısra: **56**
Bir kimseye uygun olan, yaraşan.
Vaṣṣāfı olam ḳudretüm olduḳça o şāhuñ
Lāyıḳ da budur şāʿir-i pākīze-zebāna

20. **lāyıḳ:**
Kaside 22
Mısra: **11**
Bir kimseye uygun olan, yaraşan.
Vücūdın ṣadra lāyıḳ gördi ḥükm-i Ḳādir-i Muṭlaḳ
Şeh-i İslāma ilhām eyledi ol feyż-i aḫfāyı

21. **lāyıḳ:**
Kaside 22
Mısra: **33**
Bir kimseye uygun olan, yaraşan.
Hele eslāfden taḳdīme lāyıḳ kimse yoḳ ancaḳ
Meger faż̇l-ı taḳaddüm eyleye taḥvīl-i feḥvāyı

22. **lāyıḳdur:**-*dur*
Kaside 23
Mısra: **20**
Bir kimseye uygun olan, yaraşan.
Cenāb-ı Āṣaf-ı ṣāfī-nihād ü ṣadr-ı z̤ī-şāna
Ne lāyıḳdur melāl-i güft-gūy-ı nā-be-cā gelsün

23. **lāyıḳ:**
Kaside 26
Mısra: **233**
Bir kimseye uygun olan, yaraşan.
Ḫużūr-ı ʿizzete lāyıḳ edā degüldür bu
Egerçi böyle olınmazdı midḥatüñ ammā

24. **lāyıḳdur:**-*dur*
Kaside 27
Mısra: **141**
Bir kimseye uygun olan, yaraşan.
Seni medḥ eyleyen erbāb-ı süḫan lāyıḳdur
Olsa meydān-ı meʿānīde mübāhī vü faḫūr

25. **lāyıḳ:**
Kıt'a 27
Mısra: **1**
Bir kimseye uygun olan, yaraşan.
Devlet-i ḥüsnüñde lāyıḳ mıdur ey şāh senüñ
Ki beni cevr ile maḥrūm-ı vefā eylersin

26. **lāyıḳ:**
Matla 207
Mısra: **1**
Bir kimseye uygun olan, yaraşan.
Vaṣfuña lāyıḳ degüldür bu dehān ile lisān

Baña bu küstaḫluḳ besdür ḥużūruñda hemān

27. **lāyıḳ:**
Matla 220
Mısra: **2**
Bir kimseye uygun olan, yaraşan.
Bāb-ı Ḥaḳ meftūḥ iken her laḥẓa ehl-i ḥācete
İlticā lāyıḳ mı maġrūrān-ı cāh-ı devlete

28. **lāyıḳ:**
Murabba 9
Mısra: **17**
Bir kimseye uygun olan, yaraşan.
Saña lāyıḳ ne var bende
Menem cürm ile nālende

29. **lāyıḳ:**
Murabba 9
Mısra: **3**
Bir kimseye uygun olan, yaraşan.
Saña lāyıḳ ʿamel yoḳdur
Sen iḥsān eyle yā Allāh

30. **lāyıḳ:**
Rübai 6
Mısra: **2**
Bir kimseye uygun olan, yaraşan.
Vābeste iken ḳudretüñe menʿ ü ʿaṭā
Lāyıḳ mı olam pā-zede-i rāh-ı ḫaṭā

31. **lāyıḳ:**
Rübai 92
Mısra: **1**
Bir kimseye uygun olan, yaraşan.
Ben eylemedüm ḳulluġa lāyıḳ ḫidmet
Sen ḳıl kerem ü şānuña lāyıḳ raḥmet

32. **lāyıḳ:**
Rübai 92
Mısra: **2**
Bir kimseye uygun olan, yaraşan.
Ben eylemedüm ḳulluġa lāyıḳ ḫidmet
Sen ḳıl kerem ü şānuña lāyıḳ raḥmet

33. **lāyıḳ:**
Rübai 236
Mısra: **2**
Bir kimseye uygun olan, yaraşan.
Meclisde idüp baḥs-i Fütūḥāt u Fuṣūṣ
Metrūḳ ola lāyıḳ mıdur āyāt ü nuṣūṣ

34. **lāyıḳ:**
Rübai 254
Mısra: **4**
Bir kimseye uygun olan, yaraşan.
Bir kerre vefā eylemedüñ ʿahde dirīġ
Lāyıḳ mı saña tā bu ḳadar lāf ü güẕāf

35. **layıḳ:**
Rübai 305
Mısra: **3**
Bir kimseye uygun olan, yaraşan.
Yoḳ edʿiyemüz gerçi ḳabūle layıḳ
Sen faẕluñ ile eyle
İlāhī maḳbūl

36. **lāyıḳdur:**-*dur*
Rübai 364
Mısra: **1**
Bir kimseye uygun olan, yaraşan.
Lāyıḳdur eger āh ü fiġān eyler isem
ʿIşḳuñla fedā-yı ser ü cān eyler isem

37. **lāyıḳ:**
Rübai 376
Mısra: **1**
Bir kimseye uygun olan, yaraşan.
Yoḳdur saña lāyıḳ ḥasenāt ü ʿamelüm
Senden kerem ü ʿafv ü ʿaṭādur emelüm

38. **lāyıḳ:**
Rübai 429
Mısra: **1**
Bir kimseye uygun olan, yaraşan.
Lāyıḳ mı bu cān ḥasret ile zār olsun
Dil tāb-ı teb-i hecr ile bīmār olsun

39. **lāyıḳ:**
Rübai 433
Mısra: **1**
Bir kimseye uygun olan, yaraşan.
Lāyıḳ mı ki ġamzeñ beni ber-bād itsün
Cevr ile dil-i zārumı nā-şād itsün

40. **lāyıḳ:**
Rübai 460
Mısra: **3**
Bir kimseye uygun olan, yaraşan.
Ṭāʿat didigüm Ḥaḳḳa degüldür lāyıḳ
ʿİṣyān didigüm ḳulluġa nā-şāyeste

41. **lāyıḳ:**
Rübai 486
Mısra: **3**
Bir kimseye uygun olan, yaraşan.
Lāyıḳ mı ola sende ḳuṣūr-ı taʿẓīm
Bī-ẕevḳ-ı şuʿūr ola nidā-yı Allāh

42. **lāyıḳ:**
Rübai 492
Mısra: **1**
Bir kimseye uygun olan, yaraşan.
Lāyıḳ degülem gerçi der-i devletüñe
Luṭfuñla ḳabūl eyle beni ḫidmetüñe

43. **lāyıḳdur:**-*dur*
Tarih 2
Mısra: **13**
Bir kimseye uygun olan, yaraşan.
Olsa lāyıḳdur o sulṭan-ı Sikender-şavletüñ
Ẕāt-ı pāki zümre-i ʿOsmāniyānuñ mefḫarı

44. **lāyıḳ:**
Tarih 16
Mısra: **10**
Bir kimseye uygun olan, yaraşan.

Bāmına zerrīn ʿalem olsa revādur āfitāb
Saḳfına sīmīn muḳarnes olsa lāyıḳ ḳurs-ı māh

lāyıḳ eyle:

1. **lāyıḳ eyle:**
Rübai 518
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yakışır, yaraşır yapmak.
Esrār-ı ḥaḳīḳatden idüp yaʿnī ḫabīr
Taḥḳīḳ-i ʿubūdiyyete lāyıḳ eyle

2. **lāyıḳ eyle:**
Rübai 519
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yakışır, yaraşır yapmak.
Ol mertebeye bende liyāḳat yoḳdur
Sen luṭf u hidāyetüñle lāyıḳ eyle

lāyıḳ göresin:

1. **lāyıḳ göresin:**-*e, -sin*
Rübai 372
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Uygun görmek, yakıştırmak.
Sen her ne ki lāyıḳ göresin ben ḫāke
Yā Rab dil ü cān ile benüm maḳbūlum

lāyıḳ itdi:

1. **lāyıḳ itdi:**-*di*
Rübai 551
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Layık, uygun, yakışır olma.
Ḥüsn-i naẓar it ister iseñ kec naẓar it
Mevlā beni feyż-i dile lāyıḳ itdi

lāyıḳ itmedüm:

1. **lāyıḳ itmedüm:**-*me, -dü, -m*
Kaside 5
Mısra: **35**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Layık, uygun, yakışır olma.
Ḥaḳḳa lāyıḳ itmedüm ʿālemde bir ḥüsn-i ʿamel
Geçdi ʿömrüm ġaflet ü ʿiṣyān ile ṣubḥ u mesā

lāyıḳ mı:

1. **lāyıḳ mı:**
Matla 28
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yakışır mı, uygun mu, münasip mi? (Sözde soru ifadesi, layık değil anlamı taşır).
Ḥüsnüñ görünce ʿışḳ ile meyl eyledüm saña
Lāyıḳ mı sevmemek seni sen söyle dil-berā

lāyıḳ olam:

1. **lāyıḳ olam:**-*am*
Rübai 68
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uygun olmak, hak etmek.
Ḥāṣā ben olam bunca ʿaṭāya lāyıḳ
Hep kendi ʿaṭā vü keremündür yā Rab

lāyıḳ oldum:

1. **lāyıḳ oldum:**-*du, -m*
Rübai 339
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uygun olmak, hak etmek.
Ṭabʿ-ı dil-i meyyāle muvāfıḳ oldum
Her cevre Naḥīfī gibi lāyıḳ oldum

2. **lāyıḳ oldum:**-*du, -m*
Tahmis 10
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uygun olmak, hak etmek.
Yine oldum elem ü miḥnet-i ʿışḳa lāyıḳ
Saña şimden girü biñ cān ile oldum ʿāşıḳ

lāyıḳ-ı ʿafv eyleyüp:

1. **lāyıḳ-ı ʿafv eyleyüp:**-*yüp*
Gazel 419
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağışlamanın layığı etmek.
Kemāl-i şefḳatüñden lāyıḳ-ı ʿafv eyleyüp luṭf it
Naḥīfī-i ġarībe ḳıl şefāʿat yā Resūla'llāh

lāyıḳ-ı ʿafv ü ʿaṭā olmaġa:

1. **lāyıḳ-ı ʿafv ü ʿaṭā olmaġa:**-*maġ, -a*
Kaside 3
Mısra: **77**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hediye ve affa layık olmak.
Lāyıḳ-ı ʿafv ü ʿaṭā olmaġa saʿy it yoḫsa
Şübhe yoḳdur kerem ü raḥmetine Raḥmānuñ

lāyıḳ-ı cennet ider:

1. **lāyıḳ-ı cennet ider:**-*er*
Kaside 3
Mısra: **114**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cennetin layığı olmak.
Eyleyüp maẓhar-ı faẓl u niʿam-i sübḥānī
Lāyıḳ-ı cennet ider raḥmet-i ʿālī-şānuñ

lāyıḳ-ı dūzaḫ:

1. **lāyıḳ-ı dūzaḫ:**
Gazel 141
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cehennemin layıkı; cehenneme yakışır ve yaraşır.
Ten-i żaʿīfüñi gel ḳılma lāyıḳ-ı dūzaḫ
Gel olma bāde ile neşve-yāb āteşdür

lāyıḳ-ı taḥsīn ider:

1. **lāyıḳ-ı taḥsīn ider:**-*er*
Gazel 144
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Alkışlamaya layık etmek.
Bu şiʿr-i pür-efsūnı ider lāyıḳ-ı taḥsīn
Yā ṭabʿ-ı Naḥīfī yā dil-i muʿcize-demdür

lāyis:

1. **lāyis:**
Tarih 3
Mısra: **14**
Gösteriş, debdebe, tantana.
Vücūdı maṭlaʿ-ı işrāḳ-ı nūr-ı ḥikmet olmışdur
Felāṭūn-veş olup ḫumm-ı ḫafāda pençe yıl lāyis

lāzım:

1. **lāzım:**
Gazel 6
Mısra: **8**
Gerek, gerekli.
ʿIşḳuñuñ bir zerre-i nā-çīzine biñ cān fedā
Gayrdan lāzım degül biñ neşve-i zāʾid bana

2. **lāzım:**
Gazel 51
Mısra: **4**
Gerek, gerekli.
Ben şarāb-ı ʿışḳ ile ser-mest ü medhūşam baña
Sāḳiyā lāzım degül keyfiyyet-i cām-ı şarāb

3. **lāzım:**
Gazel 95
Mısra: **4**
Gerek, gerekli.
Cevr ile maʿmūr dil olmaya vīrān ü ḫarāb
Pādişāhum pādişehsin saña lāzım ʿadl ü dād

4. **lāzımdur:**-*dur*
Gazel 102
Mısra: **6**
Gerek, gerekli.
Niyāz ehl-i niyāza ne sūd virse gerek
Niyāz eylemege bī-niyāz lāzımdur

5. **lāzımdur:**-*dur*
Gazel 102
Mısra: **14**
Gerek, gerekli.
Zebān-dırāzī-i esrār-ı ʿışḳdan ḥaẕer it
Naḥīfīyā kişiye ketm-i rāz lāzımdur

6. **lāzımdur:**-*dur*
Gazel 102
Mısra: **12**
Gerek, gerekli.
Yed-i ḳażāda cilā-dade tīġ-i ʿuryānem
Benümle melʿabeden iḫtirāz lāzımdur

7. **lāzımdur:**-*dur*
Gazel 102
Mısra: **10**
Gerek, gerekli.
Sirişk-i terle vużūʾ eyleyen ciger-ḫūna
Meyān-ı baḥr-ı belādan namāz lāzımdur

8. **lāzımdur:**-*dur*
Gazel 102
Mısra: **8**
Gerek, gerekli.
Bu ḥırş u āz olur elbette bāʿiş-i ḥırmān
Viṣāl-i şāhid-i āmale nāz lāzımdur

9. **lāzımdur:**-*dur*
Gazel 102
Mısra: **4**
Gerek, gerekli.
Ḥaḳīm-i kāmile kār-ı ʿabes naḳīṣa virür
Ḥaḳīḳat ehline terk-i mecāz lāzımdur

10. **lāzımdur:**-*dur*
Gazel 102
Mısra: **2**
Gerek, gerekli.
Bu bezm-i ḫāṣa ne muṭrib ne sāz lāzımdur
Ḫulūs-ı ḳalb ile sūz u güdāz lāzımdur

11. **lāzımdur:**-*dur*
Gazel 102
Mısra: **1**
Gerek, gerekli.
Bu bezm-i ḫāṣa ne muṭrib ne sāz lāzımdur
Ḫulūs-ı ḳalb ile sūz u güdāz lāzımdur

12. **lāzımdur:**-*dur*
Gazel 113
Mısra: **7**
Gerek, gerekli.
Nühüfte ʿaybuñı lāzımdur eylemek teftīş
Bu beyʿgāha dirseñ revācumuz yoḳdur

13. **lāzım:**
Gazel 166
Mısra: **5**
Gerek, gerekli.
Baña lāzım degül erbāb-ı cāhın minnetin çekmek
Benüm tevfīḳ-ı Ḥaḳ rāh-ı ṭalebde reh-nümūnumdur

14. **lāzım:**
Gazel 457
Mısra: **7**
Gerek, gerekli.
Lāzım degül ʿināyeti ehl-i tekebbürüñ
Baḫş eyledüm ʿaṭāsını vech-i ʿabūsına

15. **lāzım:**
Gazel 464

Mısra: **10**
Gerek, gerekli.
Elüñden bir ḳadeh nūş eylesek ʿaḳlı ḫarāb eyler
Ayaḳ gezdürmemüz lāzım degül mey-ḫāne mey-ḫāne

16. **lāzım:**
Kaside 5
Mısra: **87**
Gerek, gerekli.
Ben dimek lāzım degül evṣāf-ı ḳadr ü rifʿatüñ
Vaṣf-ı taʿrīfe ne ḥācet nūr-ı mihr-i rūşenā

17. **lāzımesi:**-*e, -si*
Kıt'a 45
Mısra: **9**
Gerek, gerekli.
Sāḥa-i ḫurreminüñ lāzımesi feyż-i şāfā
Manẓar-ı dil-keşinüñ ḫāṣıyeti şādānī

18. **lāzımdur:**-*dur*
Matla 84
Mısra: **2**
Gerek, gerekli.
ʿĀşıḳı ārāyiş-i fitrāk-i cevr itme yeter
Terki lāzımdur saña ey şeh-süvārum el-ḥaẕer

lāzım oldı:

1. **lāzım oldı:**-*dı*
Gazel 25
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gerekmek, gerekli olmak, ihtiyaç duyulmak.
Vaḳtidür sulṭānuma ʿarż-ı niyāz itmek baña
Lāzım oldı her cihetden keşf-i rāz itmek baña

2. **lāzım oldı:**-*dı*
Kaside 27
Mısra: **57**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gerekmek, gerekli olmak, ihtiyaç duyulmak.
Lāzım oldı hele bu ḫalḳa duʿā-yı ḫayruñ
Sāye-i nevbet-i ḥüḳmüñde cihān itdi ḥużūr

lāzime-i ḫilḳatdür:

1. **lāzime-i ḫilḳatdür:**-*dür*
Rübai 161
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yaratılış gereği.
Rūḥ oldıġına şübhe mi var ancaḳ
Taʿbīr-i cesed lāzime-i ḫilḳatdür

leʾāl-i naẓma:

1. **leʾāl-i naẓma:**-*a*
Gazel 54
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şiir incileri.
Bu Naḥīfī leblerüñ vaṣfın ḳılınca şevḳ ile
Bu leʾāl-i naẓma cānā cümle maʿnā teşne-leb

leb:

1. **lebleri:**-*ler, -i*
Beyit 2
Mısra: **1**
Dudak II sevgilinin dudağı.
Sensüz ey ruḫları gül lebleri mül
Ḳamış işkencesidür ʿāşıḳa ney

2. **lebüñ:**-*üñ*
Gazel 30
Mısra: **7**
Dudak II sevgilinin dudağı.
Kūh-ı ʿışḳ içre dil-i sengīni ol şirīn lebüñ
İḫtiyār itdürdi āḫir kār-ı Ferhādı baña

3. **leblerüñ:**-*ler, -üñ*
Gazel 54
Mısra: **4**
Dudak II sevgilinin dudağı.
Al ruḫuñdan şevḳa geldi cān ü dil yanmaḳ diler
Leblerüñ ḳandine şāhum ḥulv-i ḥalvā teşne-leb

4. **leblerüñ:**-*ler, -üñ*
Gazel 54
Mısra: **9**
Dudak II sevgilinin dudağı.
Bu Naḥīfī leblerüñ vaṣfın ḳılınca şevḳ ile
Bu leʾāl-i naẓma cānā cümle maʿnā teşne-leb

5. **lebinüñ:**-*i, -nüñ*
Gazel 57
Mısra: **5**
Dudak II sevgilinin dudağı.
Lebinüñ şerbetini virmez iseñ ʿāşıḳuña
Ölicek yā ne cevābuñ olıcaḳ rūz-ı ḥisāb

6. **lebüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 69
Mısra: **2**
Dudak II sevgilinin dudağı.
Leb-i şīrīnüñe öykünse yeri ḳand-i nebāt
Ki doḳundı lebüñe niçe kez ol ḳand-i nebāt

7. **lebine:**-*i, -n, -e*
Gazel 72
Mısra: **3**
Dudak II sevgilinin dudağı.
Lebine Çeşme-i Kevşer dir isem maḥż-ı sezā
Anuñ ol perçemine vādī-i ẓulmet ḳat ḳat

8. **leblerüñ:**-*ler, -üñ*
Gazel 94
Mısra: **8**
Dudak II sevgilinin dudağı.
Ruḫlaruñ berg-i semendür ḳaşlaruñ yāy ü hilāl
Māh-tāb olmış cemālüñ leblerüñ mānend-i ḳand

9. **lebüñüñ:**-*ü, -nüñ*
Gazel 97
Mısra: **3**
Dudak II sevgilinin dudağı.

Lebüñüñ şerbetini luṭfuñ ile
Meded irgür baña ey serv-i bülend

10. **lebüñüñ:**-*üñ, -üñ*
Gazel 98
Mısra: **5**
Dudak II sevgilinin dudağı.
Lebüñüñ sükkerini baḫş u ʿaṭā eyle baña
Ki odur rūḥa ġıdā cāna ṣafā ʿādet-i ʿıyd

11. **leblerüñ:**-*ler, -üñ*
Gazel 99
Mısra: **1**
Dudak II sevgilinin dudağı.
Dil-berā ol leblerüñ ḥulvi bu ḥalvādan leẕīẕ
Ruḫlaruñ gül-gūnesi ol verd-i raʿnādan leẕīẕ

12. **lebler:**-*ler*
Gazel 107
Mısra: **3**
Dudak II sevgilinin dudağı.
Marīż-i ʿışḳa o lebler ḥayāt-ı şānīdür
Şemīm-i kākül-i müşgīni ʿömr-i sermeddür

13. **leblerindedür:**-*ler, -i, -n, -de, -dür*
Gazel 111
Mısra: **5**
Dudak II sevgilinin dudağı.
Terkīb-i resm-i lā vü neʿam leblerindedür
Ḥarf-i vefā o ġonçe-dehānuñ femindedür

14. **leblerüñden:**-*ler, -üñ, -den*
Gazel 234
Mısra: **6**
Dudak II sevgilinin dudağı.
Teşne-i āb-ı zülālem dilerem ey meh seni
Leblerüñden baña luṭf it olma sāḳī gel ḫasīs

15. **leblerüñ:**-*ler, -üñ*
Gazel 236
Mısra: **5**
Dudak II sevgilinin dudağı.
Ser-süḫandur ders-i şeftālūye şāhum leblerüñ
Gūş idüp ṭūṭī anı ḳıldı girībānın ceres

16. **lebleri:**-*ler, -i*
Gazel 250
Mısra: **3**
Dudak II sevgilinin dudağı.
Lebleri miḳrāżı ile ʿāşıḳuñ ḳan itmesün
Teşnedür ḳanına cāʾiz gelmesün bī-çāre ḫaṭ

17. **leblerüñ:**-*ler, -üñ*
Gazel 259
Mısra: **6**
Dudak II sevgilinin dudağı.
Dil-berā ebrūy u müjgānuñ senüñ tīr ü kemān
Leblerüñ mānend-i sükker zīver-i çeşmüñ çerāġ

18. **lebüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 397
Mısra: **3**
Dudak II sevgilinin dudağı.
Sensin o füsūn-sāz-ı teʾellüf ki lebüñle
Hem yāre açar sīneme hem çāre idersin

19. **lebüñ:**-*üñ*
Gazel 401
Mısra: **6**
Dudak II sevgilinin dudağı.
Taraḥḥum eyle şehīdān-ı ʿışḳa ey sāḳī
Lebüñ nümūne-i ser-çeşme-i zülāl olsun

20. **lebüñ:**-*üñ*
Gazel 418
Mısra: **6**
Dudak II sevgilinin dudağı.
Dehānuñ menbaʿ-ı Āb-ı Ḥayāt-ı ʿilm-i Rabbānī
Lebüñ ser-çeşme-i feyż-i kerāmet yā Resūla'llāh

21. **lebüñden:**-*üñ, -den*
Gazel 465
Mısra: **3**
Dudak II sevgilinin dudağı.
ʿAraḳ-rīz-i ḥicāb oldı lebüñden sāḳiyā sāġar
Degüldür ḳaṭre-i ṣahbā o cām-ı zer-nigār üzre

22. **lebüñ:**-*üñ*
Kıt'a 25
Mısra: **2**
Dudak II sevgilinin dudağı.
Elüñde gösterüp nāz ile tesbīḥ
Lebüñ ālūde-i evrād idersin

leb ü laʿlüñle:

1. **leb ü laʿlüñle:**-*üñ, -le*
Matla 243
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dudak ve lal taşı. ll Lal taşı gibi değerli dudak.
Leb ü laʿlüñle dendānuñ düşelden baḥr-ı ʿUmmāna
Delindi incinüñ baġrı ʿaceb reng oldı mercāna

leb-ā-leb-i naḳd-ı kemāl olan:

1. **leb-ā-leb-i naḳd-ı kemāl olan:**-*an*
Gazel 506
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Olgunluk sermayesinin ağzına kadar dolu olması.
Olan leb-ā-leb-i naḳd-ı kemāl ü faẕl u hüner
Defīn-i kūşe-i nisyān olur ḫızāne gibi

lebbeyk-gūyān eylesem:

1. **lebbeyk-gūyān eylesem:**-*se, -m*
Kaside 9
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
"Buyrunuz, emir

sizindir efendim!" diyen eylemek.
Cism-i sūzāna olup iḥrām-bend-i iḥtirām
Her bün-i mūy-ı tenüm lebbeyk-gūyān eylesem

leb-güşā-yı vaṣf:

1. **leb-güşā-yı vaṣf:**
Gazel 120
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Vasıfların dudağını açan.
O ḥüsn-i bī-naẓīre leb-güşā-yı vaṣf olan elbet
Yā Nefʿīdür yā Ṣabrī yā Naḥīfī-i süḫandāndur

leb-i ādāb:

1. **leb-i ādāb:**
Kaside 16
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Adap ağzı, dudağı.
Leb-i ādāb ile dāmānını taḳbīl eyle
Ḫilʿat-i dil-keş-i sulṭān-ı dü ʿālemdür bu

leb-i bī-dādı:

1. **leb-i bī-dādı:**-*ı*
Gazel 188
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Amansız dudak.
Virmeden ruḫṣat-ı taḥrīk leb-i bī-dādı
Kimseler ġamzesine ʿarż-ı taẓallum mı ider

leb-i deryāya:

1. **leb-i deryāya:**-*ya*
Gazel 369
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Deniz kenarı, kıyı, sahil.
Aġladup göz göre aġyār yanında beni āh
Leb-i deryāya gider ʿālem-i āb eylersin

leb-i dil-berden:

1. **leb-i dil-berden:**-*den*
Gazel 436
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin dudağı.
Neşve ancaḳ dil-i zāra leb-i dil-berden olur
Açılur ṣanma beni bāde ile sāġar ile

leb-i iʿtibārını:

1. **leb-i iʿtibārını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 61
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Itibar dudağı.
Āh ü fiġān açar mı leb-i iʿtibārını
Kār eylemez ki ol gül-i ḫandāna ʿandelīb

leb-i laʿlüñ:

1. **leb-i laʿlüñ:**-*üñ*
Gazel 225
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kırmızı dudak.
Naḥīfîden dem-i fürḳatde menʿ itme leb-i laʿlüñ
Seferdür bunda ḫūnkārum mey-i nāba yasāġ olmaz

leb-i mey-gūn-ı yār:

1. **leb-i mey-gūn-ı yār:**
Gazel 466
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin şarap renkli dudağı.
ʿAraḳlar kim olur ẓāhir leb-i mey-gūn-ı yār üzre
Dökülmiş gūyiyā berg-i semendür cūy-bār üzre

leb-i nāb:

1. **leb-i nāb:**
Gazel 55
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saf dudak II mecazen şarap anlamında.
Nedür ol vech-i ḥasen yā nedür ol kān-ı ṣadef
Nedür ol dürr ile gevher nedür ol yā leb-i nāb

leb-i şīrīnüñden:

1. **leb-i şīrīnüñden:**-*üñ, -den*
Gazel 379
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tatlı dudak.
Telḫ-kām eyledi düşnām ile bīhūde beni
Dādum almaḳ gerek elbet leb-i şīrīnüñden

leb-i şīrīnüñe:

1. **leb-i şīrīnüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 69
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tatlı dudak.
Leb-i şīrīnüñe öykünse yeri ḳand-i nebāt
Ki doḳundı lebüñe niçe kez ol ḳand-i nebāt

leb-i tefsīdemi:

1. **leb-i tefsīdemi:**-*m, -i*
Gazel 232
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kurumuş dudak.
Kevṣer-i ẕikrüñle sīr-āb it leb-i tefsīdemi
Çünki emrüñle Ḫudāvendā ola āḫir nefes

leb-rīz-i sevdā eyleyen:

1. **leb-rīz-i sevdā eyleyen:**-*yen*
Gazel 105
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Ağzına kadar dolu sevda eylemek.

N'ola pāy-ı ḫıred zencīr-i ʿışḳa olsa şāyeste
Beni leb-rīz-i sevdā eyleyen zülf-i siyāhuñdur

leb-teşne:

1. **leb-teşneler:**-*ler*
Tahmis 4
Mısra: **12**
Susamış.

Rīkzār üzre olup her biri pūyān u devān
Niçe leb-teşneler olmış idi bī-tāb ü tüvān

leb-teşne-i ḥayretüñ:

1. **leb-teşne-i ḥayretüñ:**-*üñ*
Rübai 346
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Hayretinin susamışı.

Ser-geşte-i ḥikmetüñ ʿuḳūl ü efhām
Leb-teşne-i ḥayretüñ ẕünūn u evhām

leb-teşne-i peymāne-i peymān-ı şefāʿat:

1. **leb-teşne-i peymāne-i peymān-ı şefāʿat:**
Kaside 7
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Şefaat kadehinin şarabına susamış.

Ey kān-ı kerem meclis-i ʿişyānda benüm ben
Leb-teşne-i peymāne-i peymān-ı şefāʿat

lebüñden būseñi almaḳ:

1. **lebüñden būseñi almaḳ:**-*üñ, -ñ, -i, -maḳ*
Gazel 271
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Dudaktan öpücük almak.

Ne dilerse cihān ḫalḳı disünler olmazam fāriġ
Senüñ bir būseñi almaḳ lebüñden ber-güẕār ancaḳ

lehce:

1. **lehce:**
Kaside 8
Mısra: **201**
Konuşma tarzı.

Pādişāhā benem ol ṭūtī-i şīrīn lehce
Ki olur ṭabʿumuñ āşüftesi ḫüsn-i güftār

lemʿa:

1. **lemʿası:**-*sı*
Matla 254
Mısra: **2**
Parıltı, parlaklık.

Ey vücūduñ bezm-i levlāküñ münevver şemʿası
Āfitāb-ı ẕātuñuñ şems ü ḳamerdür lemʿası

lemʿa-baḫş-ı ḥayret:

1. **lemʿa-baḫş-ı ḥayret:**
Rübai 103
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Hayretin ışık bahşedeni.

Ey nūr-ı cemāli lemʿa-baḫş-ı ḥayret
Sübḥāne'llāh nedür bu ḫüsn-i ṭalʿat

lemʿa-baḫş-ı leyletü'l-miʿrāc:

1. **lemʿa-baḫş-ı leyletü'l-miʿrāc:**
Kaside 17
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Miraç gecesinin parıltı bahşedeni.

Lemʿa-baḫş-ı Leyletü'l-Miʿrāc ü meh-tāb-ı kemāl
Hem-ser-i ḫūrşīd-i gerdūn şemʿ-i pür-nūr-ı hüdā

lemʿa-efrūz-ı saʿādet:

1. **lemʿa-efrūz-ı saʿādet:**
Gazel 418
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Saadetin parıltı arttıranı.

ʿİẕār-ı tāb-nāküñ maṭlaʿ-ı nūr-ı dil-ārāyī
Cebīnüñ lemʿa-efrūz-ı saʿādet yā Resūla'llāh

lemʿa-i envārına:

1. **lemʿa-i envārına:**-*ı, -n, -a*
Kaside 18
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Nurların parıltısı.

Lemʿa-i envārına pervāne ḫūrşīd ü ḳamer
Der-geh-i ẕī-şānına ins ü melāʾik cān-sipār

lemʿa-i feyż-i ser-engüştüñden:

1. **lemʿa-i feyż-i ser-engüştüñden:**-*üñ, -den*
Matla 72
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Baş parmağının feyzinin ışıltısı.

Lemʿa-i feyż-i ser-engüştüñden oldı behredār
Vechi var gögsin gerüp māh itse ʿarż-ı iftiḫār

lemʿa-i ġarrā-yı ṣafā-güster-i ḳurb:

1. **lemʿa-i ġarrā-yı ṣafā-güster-i ḳurb:**
Rübai 63
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Yakınlığın safa yayan parlak ışığı.

Ey mihr-i cihān-tāb ü żiyā-perver-i ḳurb
V'ey lemʿa-i ġarrā-yı ṣafā-güster-i ḳurb

lemʿa-i neẕāresi:

1. **lemʿa-i neẕāresi:**
Gazel 67
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bakış ışığı II sevgili.
Ey lemʿa-i neẕāresi nūr-ı nigāh-ı baḫt
Ṭutdı cihānı velvele-i āh ü vāh-ı baḫt

lemʿa-i vaṣfuñla:

1. **lemʿa-i vaṣfuñla:**-*uñ, -la*
Rübai 151
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nitekliğin ışığı.
Ey nefḥa-i naʿtüñle muʿaṭṭar kāġıẕ
V'ey lemʿa-i vaṣfuñla münevver kāġıẕ

lenā:

1. **lenā:**
Gazel 98
Mısra: **3**
Bize.
Ġafera'llāhü lenā ey şeh-i meh-rū ve le-küm
Güzelüm Rūm ili bayrāmıdur olʿıyd-ı vaʿīd

lenger-endāz:

1. **lenger-endāzam:**-*am*
Rübai 72
Mısra: **3**
Demir atmak.
Bir baḥr-ı ʿamīḳa lenger-endāzam kim
Emvāc-ı belā birbirin eyler taʿḳīb

lerzān eyleyüp:

1. **lerzān eyleyüp:**-*y, -üp*
Gazel 171
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Titretmek.
Ġamzesiyle biñ dili bin demde lerzān eyleyüp
Muṭrib-i nāzum yine meclisde ḫançer-bāz olur

lerzān iderdi:

1. **lerzān iderdi:**-*er, -di*
Rübai 525
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Titretmek.
Aʿdā-yı bed-endīşi iderdi lerzān
Yoġ idi şecāʿatde naẓīr ü bedeli

lerzān iderdi:

1. **lerzān iderdi:**-*er, -di*
Kaside 24
Mısra: **37**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Titretmek.
İderdi Behmen ü Efrāsyābuñ ḫākini lerzān
ʿİnān-gīr itse raḫş-ı ʿazmini Ḫırān ü Tūrāna

lerze-nāk olduḳda:

1. **lerze-nāk olduḳda:**-*duḳda*
Kaside 11
Mısra: **70**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Titremek.
El-meded ey melceʾ-i ümmet melāẕ-ı ʿāṣiyān
Lerze-nāk olduḳda çeşmüm vaḥşet-i ferdā ile

lerzende eyler:

1. **lerzende eyler:**-*r*
Gazel 500
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Titreyen, titrek eylemek.
Pür-suz u tāb-ı hecrem bu ġurbet ilde şimdi
Lerzende eyler āhum bu kāḫ-ı nüh revāḳı

lerzende ider:

1. **lerzende ider:**-*er*
Rübai 534
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Titretmek.
Gel cevr ile incitme dil-i müştāḳı
Kim nālesi lerzende ider āfāḳı

2. **lerzende ider:**-*er*
Tarih 1
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Titretmek.
Ne şeh cevlāna gelse gāhī raḫş-ı bād-peymāsı
İder lerzende ḫāk içre dil-i Sām ü Nerīmānı

lerzende olup:

1. **lerzende olup:**-*up*
Rübai 24
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Titremek.
Geldükde vücūda şevket-i şānından
Lerzende olup yıḳıldı ṭāḳ-ı kisrā

lerzende olur:

1. **lerzende olur:**-*ur*
Rübai 129
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Titremek.
Tā öyle sitem-pīşedür ol ḫūnī kim
Lerzende olur ġamzelerinden Mirrīḫ

lerziş-dih olur:

1. **lerziş-dih olur:**-*ur*
Gazel 268
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Titreyişler veren olmak.
Dilde lerziş-dih olur câme-i āli o gülüñ

Olmasun tā bu ḳadar reng-i celāl olmayıcaḳ

lerziş-i serdī-i dey:

1. **lerziş-i serdī-i dey:**
Gazel 492
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kış soğunun titremesi.
Ṣuʿle-nūşān-ı belā-yı ʿışḳa teʾs̱īr eylemez
Telḫī-i bād-ı melāmet lerziş-i serdī-i dey

leşker:

1. **leşkeri:**-*i*
Kaside 19
Mısra: **170**
Asker.
Ḳanda ḳaṣd eylerse gelsün ḳabża-i teshīrine
Ḳanda ʿazm eylerse manṣūr ola yā Rab leşkeri

2. **leşkeri:**-*i*
Tarih 4
Mısra: **27**
Asker.
Leşkeri her dem olup fetḥ ü ẓaferle hem-rāh
Kevkebi dāʾim ola evc-i şerefde meşhūd

leşker-i eşk-i firāvān:

1. **leşker-i eşk-i firāvān:**
Tahmis 8
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çokça gözyaşının askerleri.
Verziş-i lāzıme-i ġayret ü neng itmek içün
Leşker-i eşk-i fırāvān ile ceng itmek içün

leşker-i ḫāḳān:

1. **leşker-i ḫāḳān:**
Gazel 261
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hükümdarın askerleri.
Didiler kişver-i dilden çıḳıcaḳ rāyet-i āh
Geliyor cevşen ile leşker-i ḫāḳān ṣaf ṣaf

leşker-i hevā:

1. **leşker-i hevā:**
Rübai 501
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İstek ve arzu askeri.
Mülk-i dili leşker-i hevā itdi ḫarāb
Tevfīḳ-i hidāyetüñle maʿmūr eyle

leşker-i ḫūbāna:

1. **leşker-i ḫūbāna:**-*a*
Gazel 501
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzeller ordusu.
Eylemiş zümre-i ʿuşşāḳa beni ser-defter
Ḥüsn ile leşker-i ḫūbāna iden şāh seni

leşker-i ïslām:

1. **leşker-i islām:**-*up*
Kaside 17
Mısra: **51**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Islam askeri.
Leşker-i İslām olup ġālib ʿadū-yı ebtere
Hem-reh olsun ḳudretüñle anlara cünd-i semā

leşker-i ïslāmı:

1. **leşker-i islāmı:**-*ı*
Rübai 167
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Islam askeri, ordusu, Osmanlı Ordusu.
Ḳahruñla idüp düşmen-i dīni maḳhūr
Ḳıl leşker-i İslāmı
İlāhī manṣūr

leşker-i saṭr çeker:

1. **leşker-i saṭr çeker:**-*er*
Tahmis 8
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Satır askerleri çekmek.
Vaṣf-ı ḳaddüñle ḫırām itse ʿalem gibi ḳalem
Leşker-i saṭr çeker defter ü dīvān ṣaf ṣaf

leşker-i ümmīdi:

1. **leşker-i ümmīdi:**-*i*
Kaside 2
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Umut askeri.
Yeʾs iderdi leşker-i ümmīdi pā-māl-i melāl
İtmese sebḳ-i ġażab rāyāt-ı faż̈l u raḥmetüñ

leṭāfet:

1. **leṭāfetde:**-*de*
Gazel 119
Mısra: **8**
Güzellik, incelik.
N'ola bülbül gibi şevḳ ile āh ü nāle eylersem
Leṭāfetde hemān ol ġonçe bir ter verd-i ḫandāndur

2. **leṭāfetde:**-*de*
Gazel 152
Mısra: **1**
Güzellik, incelik.
Leṭāfetde nihāl-i ḳāmetüñ serv-i ḫırāmāndur
Nezāketde meyān-ı dil-nişīnüñ riş̈te-i cāndur

3. **leṭāfet:**
Gazel 283
Mısra: **7**
Güzellik, incelik.
Ḳalmayup rūy u cebīnüñde leṭāfet eser
Āsumānuñda ne ḫūrşīd ü ne māh olsa gerek

4. **leṭāfet:**
Tahmis 10

Mısra: **20**
Güzellik, incelik.
Bāreke'llāh zihī ḥüsn ü cemāl ancaḳ olur
Bu leṭāfet bu ṭarāvet bu kemāl ancaḳ olur

5. **leṭāfetle:**-*le*
Tarih 29
Mısra: **31**
Güzellik, incelik.
Her biri çeşmelerüñ oldı leṭāfetle revān
Reşḥa-i luṭfı virüp āteş-i ʿaṭşāna ḫumūd

levendī oldıġın:

1. **levendī oldıġın:**-*dıġ, -ın*
Gazel 204
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Asker. II boylu poslu, yakışıklı.
Naḥīfī āşikār itmez levendī oldıġın saña
Bu meydān-ı maḥabbetde anuñla hem-ʿinān aġlar

levḥ ü ḳalem:

1. **levḥ ü ḳalem:**
Kaside 26
Mısra: **107**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Levha ve kalem.
Elümde levḥ ü ḳalem ḫāṭırumda ḫūn u elem
Cigerde sūziş-i ġam dilde ġuṣṣa gözde bükā

levḥa:

1. **levḥa:**
Gazel 268
Mısra: **18**
Bir yere asılmak üzere yazılmış veya yapılmış yazı veya resim.
Ey Naḥīfī n'ola iʿcāzı idersem terḳīm
Çekmezem levḥa ḳalem siḥr-i ḥelāl olmayıcaḳ

levḥa-i ʿārıż:

1. **levḥa-i ʿārıż:**
Gazel 241
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yanak sayfası.
Didüm kim levḥa-i ʿārıż içinde ḫaṭṭ-ı sürḫ ile
Budur ol kān-ı şeftālū baña bundan vefā yazmış

levḥa-i iʿcāz olur:

1. **levḥa-i iʿcāz olur:**-*ur*
Gazel 172
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Mucize bir yazı yazmak.
Ḥaḳ budur inṣāf olınsa çoḳ Mesīḥā-lehceye
Nüsḫa-i şiʿrüm Naḥīfī levḥa-i iʿcāz olur

levḥa-i taḳdīre:

1. **levḥa-i taḳdīre:**-*e*
Gazel 40
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Takdir levhası II levh-i mahfuz, her şeyin yazılı olduğu yer.
Ne çāre levḥa-i taḳdīre böyledür taḥrīr
Niyāz ü nāle baña nāz-ı cān-güdāz saña

levḥ-i aḫżara:

1. **levḥ-i aḫżara:**-*a*
Tarih 17
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yeşil levha.
Feżā-yı sebz-i kāġıd-ḫānede bu kāḫı seyr eyle
Ṣanursın ḳaṣr-ı şīrīn yazdı levḥ-i aḫżara Bihzād

levḥ-i aʿmālin:

1. **levḥ-i aʿmālin:**-*in*
Kaside 17
Mısra: **45**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Amel defteri.
Levḥ-i aʿmālin sevād-ı maʿṣiyetden pāk ḳıl
Her ne deñlü mücrim ise ʿafvüñe eyle sezā

levḥ-i ʿamelüm:

1. **levḥ-i ʿamelüm:**-*üm*
Gazel 46
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Amel sayfası.
Faż̇l u iḥsānuñ ile eyle ṣaḥīḥü'l-kelimāt
Ṣaḳla levḥ-i ʿamelüm ḥārf-i ḫaṭādan yā Rab

levḥ-i ʿarş:

1. **levḥ-i ʿarş:**
Gazel 417
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gökyüzü levhası.
Vücūd-ı pāküñi teşrīf içün tā levḥ-i ʿarş üzre
Yazıldı resm-i ʿunvān-ı Muḥammed yā Resūla'llāh

levḥ-i baḫtumda:

1. **levḥ-i baḫtumda:**-*um, -da*
Gazel 173
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Alın yazısı.
Naḥīfī bu ġazel kim ḥasb ü ḥāl ü ser-nüviştümdür
Şikāyet levḥ-i baḫtumda mededkār-ı ḳalemdendür

levḥ-i beyāna:

1. **levḥ-i beyāna:**-*a*
Kaside 12
Mısra: **58**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Fikir levhası, üzerine fikirlerin yazıldığı zemin.
Ḳābil mi velī vaṣfını ol faḫr-ı cihānuñ
Sebt eyleye naḳḳaş-ı ḫırad levḥ-i beyāna

levḥ-i cebīn:

1. **levḥ-i cebīn:**
Kaside 13
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Alın sayfası.
Miṣāl-i ebruvān-ı dil-keşüñ ey āyet-i raḥmet
Yazılmış medd-i bismi'llāhdur levḥ-i cebīn üzre

levḥ-i dile:

1. **levḥ-i dile:**-*e*
Kaside 25
Mısra: **35**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül levhası, gönül sayfası.
Naḳş idince ġazāñı levḥ-i dile
Tīġuñı cevher-i celāl itdüm

levḥ-i dili:

1. **levḥ-i dili:**-*i*
Gazel 46
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül levhası, gönül sayfası.
Sāde ḳıl levḥ-i dili naḳş-ı sivādan yā Rab
Ḥıfẓ it āyīnemüzi jeng-i riyādan yā Rab

2. **levḥ-i dili:**-*i*
Rübai 521
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül levhası.
Yā Rab beni güm-geşte-i minhāc itme
Levḥ-i dili tīr-i ġama āmāc itme

levḥ-i dil-keşe:

1. **levḥ-i dil-keşe:**-*e*
Tarih 18
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül çeken yüzey.
Döndi Kāġıd-ḫane bir ābādī levḥ-i dil-keşe
Oldı Saʿd-ābād anda ṣūret-i ḳaṣr-ı İrem

levḥ-i esrār oldı:

1. **levḥ-i esrār oldı:**-*dı*
Kaside 8
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sırlar levhası olmak.
Noḳṭa-i maʿrifet it merdüm-i çeşm-i ʿaḳlı
Oldı çün ṣayf ü şitā ʿārife levḥ-i esrār

levḥ-i gül-gūna:

1. **levḥ-i gül-gūna:**-*a*
Matla 93
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gül renkli levha.
ʿĀrıżında ḫaṭṭ-ı nev-ḫīz oldı yārüñ āşikār
Levḥ-i gül-gūna yazıldı ṣanki bir ḫaṭṭ-ı ġubār

levḥ-i gülşende:

1. **levḥ-i gülşende:**-*de*
Gazel 140
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gül bahçesi yüzeyinde.
Münāsib olmaḳ üzre ġonçe-i gül levḥ-i gülşende
Dehān-ı nāzüküñ vaṣfında bir rengīn muʿammādur

levḥ-i ḥüsni:

1. **levḥ-i ḥüsni:**-*i*
Matla 86
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik levhası II Sevgilinin güzel yüzü.
Ḫālden ḫālī görüp ṣanmañ ki nā-merġūbdur
Levḥ-i ḥüsni ol mehüñ bir bī-nuḳaṭ mektūbdur

levḥ-i ḥüsninde:

1. **levḥ-i ḥüsninde:**-*i, -n, -de*
Gazel 301
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik levhası II Sevgilinin güzel yüzü.
Levḥ-i ḥüsninde yine ḫaṭṭ-ı ruḫ-ı yāri görüñ
Böyledür ṭāliʿumuz baḫt-ı siyehkārı görüñ

levḥ-i kemālüñ:

1. **levḥ-i kemālüñ:**-*üñ*
Kaside 19
Mısra: **80**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Olgunluk sayfası.
Ḫaṭṭ-ı pāküñdür muḥaḳḳaḳ dil-pesend-i kāʾināt
Olsa her saṭrı n'ola levḥ-i kemālüñ zīveri

levḥ-i meẓāhirde:

1. **levḥ-i meẓāhirde:**-*de*
Rübai 176
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ortaya çıkma, mevcudat levhası.
İtmişdür o kim kilk-i ḳażā ile ṣudūr
Elbette ider levḥ-i meẓāhirde ẓuhūr

levḥ-i reh-güẕāruñda:

1. **levḥ-i reh-güẕāruñda:**-*uñ, -da*
Kaside 28
Mısra: **69**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Geçilen yolun levhası.
Degüldür ʿaks-i müjgānum o levḥ-i reh-güẕāruñda
Süṭūr-ı vaṣfuñı taḥrīre kilk-i müşk-nābumdur

levḥ-i reng-āmīz-i eflāk-i berīn:

1. **levḥ-i reng-āmīz-i eflāk-i berīn:**
Kaside 17
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüce feleklerin türlü renklerdeki levhası.
Yazmaġa vaṣf-ı kemālāt-ı vücūd-ı pākini
Levḥ-i reng-āmīz-i eflāk-i berīn itmez vefā

levḥ-i rūzgār:

1. **levḥ-i rūzgār:**
Gazel 465
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zaman levhası.
Naḥīfī bülbül-i bāġ-ı maḥabbet diyü yazsunlar
Yazanlar resm-i ehl-i ʿışḳı levḥ-i rūzgār üzre

levḥ-i sīmīn:

1. **levḥ-i sīmīn:**
Gazel 447
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gümüş levha II tahta; defter.
Sīne-i yāra gözüñ dikme gel ey ḥayrān-ı ʿışḳ
Çoḳ mıdur bir levḥ-i sīmīn öyle bir gencīnede

levḥ-i ʿunvāna:

1. **levḥ-i ʿunvāna:**-*a*
Kaside 24
Mısra: **54**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Faziletli kişilerin şöhret sayfası.
Kerem-baḫşā mühim-sāz-ı umūr-ı dīn ü devletsin
Revādur dem-be-dem ṭuġrā-keş olsañ levḥ-i ʿunvāna

levlāke levlāk lema ḫalaḳtü'l eflāḳ:

1. **levlāke levlāk lema ḫalaḳtü'l eflāḳ:**
Rübai 158
Mısra: **3**
"Sen olmasaydın felekleri yaratmazdım." mealinde hadis-i kudsi.
levlāke levlāk lema ḫalaḳtü'l eflāḳ senüñ
Ḫāṣıyyet-i ẕāt-ı pāküñ eyler iş ʿār

levm:

1. **levm:**
Gazel 457
Mısra: **22**
Kınamak, aşağılamak, çekiştirmek.
Encāmı ḫāk olınca Naḥīfī bu ʿālemüñ
Ṭopraḳ hezār levm ile her ārzūsına

levm eylemesün:

1. **levm eylemesün:**-*me, -sün*
Rübai 217
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayıplamak, kınamak, aşağılamak, çekiştirmek.
Levm eylemesün ʿışḳ ile aḥbāb bizi
Biz cürmümüzi anlara çoḳdan dimişüz

levm-i dil-āzārī:

1. **levm-i dil-āzārī:**
Kaside 5
Mısra: **64**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönlün incitilmesini kınamak.
Ben cenāb-ı ḫażretüñden şerm-sār-ı cürm iken
Ġayrıdan levm-i dil-āzārī revā mıdur bana

levn-i rūz u şeb:

1. **levn-i rūz u şeb:**
Gazel 42
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gündüzün ve gecenin rengi II beyaz ve siyah.
Siyāh ü sāde levn-i rūz u şeb meşhūdum olduḳça
Bu luʿbetgāhda biñ dürlü naḳş-ı nerd olur peydā

leyl:

1. **leyli:**-*i*
Tahmis 5
Mısra: **17**
Gece.
Leyli baña rūz itdi rūz itdi baña leylī
Ġarḳ itse ʿaceb olmaz āfāḳı yaşum seyli

leyl ü nehār:

1. **leyl ü nehār:**
Gazel 323
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gece ve gündüz.
Çoḳ görüp ḫayfā senüñle ṣoḥbet-i yek-rūzeyi
Ṭaʿnı aġyāruñ baña leyl ü nehār eksük degül

2. **leyl ü nehār:**
Kaside 8
Mısra: **286**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gece ve gündüz.
Ola her dem müteʿāḳıb ṣalavāt ile selām
Tā ki devr eyleye āmed-şüd ile leyl ü nehār

3. **leyl ü nehār:**
Matla 95
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gece ve gündüz.
Eşk-rīz-i ıżṭırāb olsam n'ola leyl ü nehār

Çeşmüme müjgān düşürdi
ʿaks-i ḫaṭṭ-ı müşkbār

4. **leyl ü nehār:**
Matla 101
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gece ve gündüz.
Ḫaste endīşe-i merg eyler iken leyl ü nehār
Ölümi yāda getürmez mi o çeşm-i bīmār

5. **leyl ü nehār:**
Matla 110
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gece ve gündüz.
Güẕer eylerse n'ola leyl ü nehār
Tīz yürür sāʿat-ı çarḫ-ı devvār

6. **leyl ü nehār:**
Rübai 169
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gece ve gündüz.
Ṣad āh ki ey Rabb-i Kerīm ü Ġaffār
Ol deñlü günāh eylemişem leyl ü nehār

leyl ü nehār olur:

1. **leyl ü nehār olur:**-*ur*
Gazel 405
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gece ve gündüz olmak.
Gelelden ʿālem-i ʿışḳa cemālüñ māhını gördüm
Bu veche gül cemālüñle olur leyl ü nehār ebrū

leylā:

1. **leylānuñ:**-*nuñ*
Gazel 28
Mısra: **3**
Leyla ile Mecnun hikayesinin kadın kahramanı.
Ben ne Leylānuñ ne Şīrīnüñ esīr-i ʿışḳıyam
Sen niçe teşbīh idersin Ḳays ü Ferhādı baña

2. **leylā:**
Gazel 177
Mısra: **2**
Leyla ile Mecnun hikayesinin kadın kahramanı.
Sen gül-i ḥüsne beni bülbül-i şeydā dirler
Ey cefā-cū baña Mecnūn saña Leylā dirler

3. **leylāsı:**-*sı*
Gazel 499
Mısra: **4**
Leyla ile Mecnun hikayesinin kadın kahramanı.
Dil-i ḥazīni ḳudūmıyla dil-ber eyledi şād
Hezār müjde o Mecnūna geldi Leylāsı

4. **leylāyı:**-*y, -ı*
Kıt'a 26
Mısra: **2**
Aşk kahramanı Mecnun'un uğruna çöllere düştüğü kadın, Leyla. II Sevgili.
Gerçi Etrākden ol dil-ber-i raʿnā ammā
Niçe Leylāyı ider naḳş-ı cemāli Mecnūn

5. **leylā:**
Rübai 546
Mısra: **1**
Leyla ile Mecnun hikayesinin kadın kahramanı.
Leylā hevesiyle Ḳays nālan oldı
Tekmīl-i cününda merd-i meydān oldı

leyle-i ferḫunde-eser:

1. **leyle-i ferḫunde-eser:**
Rübai 553
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bahtı açık eserin gecesi II Miraç gecesi.
Ol leyle-i ferḫunde-eser ḥürmetine
Şād eyle şefāʿatle bu ben muḥtācı

leylī:

1. **leylī:**
Matla 264
Mısra: **2**
Mecnun'un sevdiği kız II gece.
Göricek silsile-i zülfini ʿaḳlum gitdi
Beni ol şaçları Leylī hele Mecnūn itdi

2. **leylī:**
Rübai 230
Mısra: **2**
Leyla ve Mecnun hikayesinin kadın kahramanı.
Çün ʿışḳ ile taḥṣīl-i fünūn eyledi Ḳays
Leylī hevesin rāh-nümūn eyledi Ḳays

3. **leylīye:**-*ye*
Rübai 415
Mısra: **1**
Leyla ve Mecnun hikayesinin kadın kahramanı.
Leylīye ki Ḳays oldı ezelden meftūn
Gösterdi bu vādīde cünūn ile fünūn

4. **leylī:**
Tahmis 5
Mısra: **17**
Mecnun'un sevdiği kız II gece.
Leyli baña rūz itdi rūz itdi baña leylī
Ġarḳ itse ʿaceb olmaz āfāḳı yaşum seyli

leylī-cemāl:

1. **leylī-cemāle:**-*e*
Gazel 319
Mısra: **12**
Leylâ yüzlü (sevgili). II Mecnun'un Leyla'sı.

Çoḳ mıdur Mecnūn-ṣıfat ṣaḥrā-neverd olsa müdām
Oldı bir Leylī-cemāle vālih ü ṣeydā göñül

leylī-i kām-ı dil-i zāruñ:

1. **leylī-i kām-ı dil-i zāruñ:**-*uñ*
Kaside 12
Mısra: **45**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnleyen gönlün istediği Leyla.
Mecnūnı olup Leylī-i kām-ı dil-i zāruñ
Ḳıl bādiye-i ʿışḳı bedel dār ü mekāna

leylī-i müşgīn:

1. **leylī-i müşgīn:**
Gazel 334
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Misk kokulu Leyla.
Sevüp bir Leylī-i müşgīn niḳāb-ı ḥüsni Ḳays-āsā
Yine deşt-i cünūn-ı ʿışḳı ʿaḳla cilve-gāh itdüm

leylī-i şīrīn edā:

1. **leylī-i şīrīn edā:**
Gazel 311
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tatlı Leyla edası.
Baḳmayup Mecnūnuña ey Leylī-i şīrīn edā
Muṭlaḳ istiġnā mı bilmem iḥtirāz itdüklerüñ

leylī-ṭalʿat:

1. **leylī-ṭalʿatuñ:**-*uñ*
Gazel 125
Mısra: **5**
Leyla yüzlü II sevgilinin yüzü.
O Leylī-ṭalʿatuñ ʿışḳıyla var hem-ḥāl-i Ḳays ol kim
Dilā şarṭ-ı maḥabbet ʿaḳl ile bīgāne olmaḳdur

lezīz:

1. **leẕīẕ:**
Gazel 99
Mısra: **1**
Daha iyi, cazip, hoş.
Dil-berā ol leblerüñ ḥulvi bu ḥalvādan leẕīẕ
Ruḫlaruñ gül-gūnesi ol verd-i raʿnādan leẕīẕ

2. **leẕīẕ:**
Gazel 99
Mısra: **2**
Daha iyi, cazip, hoş.
Dil-berā ol leblerüñ ḥulvi bu ḥalvādan leẕīẕ
Ruḫlaruñ gül-gūnesi ol verd-i raʿnādan leẕīẕ

3. **leẕīẕ:**
Gazel 99
Mısra: **4**
Daha iyi, cazip, hoş.
N’ola şāhum ben ġarībi zülfüñe bend eyleseñ
ʿĀşıḳ dünyāda var mı zülf-i sevdādan leẕīẕ

4. **leẕīẕ:**
Gazel 99
Mısra: **6**
Daha iyi, cazip, hoş.
Serv-ḳaddüñ sāyesin eyler ṭaleb bī-çāreler
Anlara ol ḳadd ü ḳāmet serv-i bālādan leẕīẕ

5. **leẕīẕ:**
Gazel 99
Mısra: **8**
Daha iyi, cazip, hoş.
Niçe şemʿ-i vaṣluña pervāne olmaz cān ü dil
Gel suʾāl it var mıdur vaṣl-ı mużayyādan leẕīẕ

6. **leẕīẕ:**
Gazel 99
Mısra: **10**
Daha iyi, cazip, hoş.
Bu Naḥīfī faḫr ider ʿālemde bulmış gül-ʿiẕār
Gülşen-i dehr içre var mı būy-ı raʿnādan leẕīẕ

7. **leẕīẕ:**
Matla 69
Mısra: **1**
Daha iyi, cazip, hoş.
Derd-i ʿışḳuñdur dil-i bīmāra dermāndan leẕīẕ
Yoḳ ḫaṭā itdüm meded dermān degül cāndan leẕīẕ

8. **leẕīẕ:**
Matla 69
Mısra: **2**
Daha iyi, cazip, hoş.
Derd-i ʿışḳuñdur dil-i bīmāra dermāndan leẕīẕ
Yoḳ ḫaṭā itdüm meded dermān degül cāndan leẕīẕ

lezzet:

1. **leẕẕetinden:**-*i, -n, -den*
Matla 22
Mısra: **2**
Herhangi bir şey karşısında duyulan zevk.
Bī-meẕāḳ itmiş seni telḫī-i ṣahbā-yı riyā
Sen ne anlarsın maḥabbet leẕẕetinden zāhidā

2. **leẕẕetinden:**-*i, -n, -den*
Matla 203
Mısra: **1**
Herhangi bir şey karşısında duyulan zevk.
Ehl-i ʿışḳuñ leẕẕetinden zāhidā maḥrūmsın
Sen hevā-yı ʿışḳı bilmezsin daḫi maʿṣūmsın

3. **leẕẕetin:**-*in*
Rübai 354
Mısra: **4**
Tat, çeşni, meze.
Feyż it baña ol neşve-i ḫāṣü’l-ḫāṣı
Kim leẕẕetin idrāk ile medhūş olayum

4. **leẕẕeti:**-*i*
Rübai 494
Mısra: **2**
Tat, çeşni, meze.
ʿIşḳuñla dil ü cānumı nālān eyle
Ol leẕẕeti meʾnūs-ı dil ü cān eyle

lezzet-i cān-baḫş:

1. **lezzet-i cān-baḫş:**
Rübai 354
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Can bağışlarcasına insanı memnun ve mutlu eden lezzet.
Vir ʿışḳuñı deryā gibi pür-cūş olayum
Ol lezzet-i cān-baḫş ile bī-hūş olayum

lezzet-i dünyāya:

1. **lezzet-i dünyāya:**-*ya*
Kaside 27
Mısra: **73**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya lezzeti, hoş ve güzel olan şeyler.
Ḳalmadı lezzet-i dünyāya derūnumda maḥal
Telḫī-i ġuṣṣa vü endūh bana virdi fütūr

lezzet-i fānīye:

1. **lezzet-i fānīye:**-*ye*
Gazel 278
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya lezzeti.
Āh ki nefs itdi beni şerm-sār
Lezzet-i fānīye idüp inhimāk

lezzet-i güftāruña:

1. **lezzet-i güftāruña:**-*uñ, -a*
Rübai 434
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Söz lezzeti. II Tatlı, hoş söz.
Her naġme-i şīrīnüñi tekrār eyle
Zīrā ṭoyamam lezzet-i güftāruña ben

lezzet-i naʿtüñ:

1. **lezzet-i naʿtüñ:**-*üñ*
Gazel 282
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hz. Muhammet'in övgüsünün lezzeti.
Kilk-i süḫan-ārāda degüldür eṣer-i ṣāḳ
Çāk itdi dimāġ-ı ḳalemi lezzet-i naʿtüñ

lezzet-i nefs oldı:

1. **lezzet-i nefs oldı:**-*dı*
Rübai 326
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nefsin lezzeti olmak.
Reh-zenlük idüp baña ʿamelde keselüm
Hep lezzet-i nefs oldı Ḫudāyā emelüm

lezzet-i nefsi:

1. **lezzet-i nefsi:**-*i*
Gazel 461
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nefsani lezzet.
Ḳıyām it ṭāʿat-i Mevlāya terk it lezzet-i nefsi
Tefekkür eyle ḥālüñ ḥayret-i hevl-i ḳıyāmetle

lezzet-i vuṣlat:

1. **lezzet-i vuṣlat:**
Matla 92
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşma zevki.
Göz yumup açınca eyler lezzet-i vuṣlat güzār
İḫtilām olmaḳ gibidür ḥāṣılı vaṣl-ı nigār

libās:

1. **libās:**
Gazel 398
Mısra: **4**
Elbise,giysi.
Mecrūḥ-ı tīġ-ı ḥasretem bildür ey ṣabā
Ḫūnīn libās ü pīrehenüm aña vir nişān

libās-ı faḫrı:

1. **libās-ı faḫrı:**-*ı*
Kaside 16
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Övünme elbisesi.
Eyle pūşīde dil ü cāna libās-ı faḫrı
Mevsim-i ʿıyd-i meserret dem-i ḫurremdür bu

libās-ı ʿışḳı:

1. **libās-ı ʿışḳı:**-*ı*
Gazel 345
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk elbisesi.
Ẕevḳ-ı vaṣluñla libās-ı ʿışḳı tecdīd eyledüm
Ol ḳadar kesb-i ṣafā ḳıldum ki bir ʿıyd eyledüm

licām virdükçe:

1. **licām virdükçe:**-*dükçe*
Gazel 456
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Atın ağzına dizgin vurmak.
Semend-i ḫᵛāhişi teklīf ider bu baḫt bize
Yed-i taṣarruf-ı ġayra licām virdükçe

liḥye-i zībā:

1. **liḥye-i zībā:**
Tarih 7
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Süslü sakal.
Zīb-āver olup ḥilyesine liḥye-i zībā
Bir sünbüle döndi ki ola zīb-i ṣaf-ı gül

lîk:

1. **līk:**
Gazel 207
Mısra: **11**
Lâkin, ancak, ama.
Almaz bizi gerçi göze erbāb-ı ḥased līk
Biz ḫāk-i reh-i ehl-i dilüz küḥl-i ʿuyūnuz

2. **līk:**
Kaside 25
Mısra: **7**
Lâkin, ancak, ama.
Līk bezm-i cihānda miḥnet ile
Dili ser-mest-i infiʿāl itdüm

3. **līk:**
Kaside 25
Mısra: **15**
Lâkin, ancak, ama.
Līk şāyeste olmadı naẓara
Sitem-i baḫt-ı pür-melāl itdüm

likā:

1. **liḳā:**
Matla 20
Mısra: **1**
Çehre.
Ol kebūdī câme-i teng içre ol şīrīn liḳā
Şīşe içre ḥabs olunmuş bir perīdür gūyiyā

lisān:

1. **lisānum:**-*um*
Gazel 195
Mısra: **6**
Dil.
Luṭf-ı güftāruñ kimi āyīnedār itdi ʿaceb
Söyle ey ṭūṭī lisānum ṣoḥbetüñ kimlerledür

2. **lisānuñ:**-*uñ*
Gazel 418
Mısra: **8**
Dile gelmek, söylemek.
Kelāmuñ nüsḫa-i ḥālet-fezāyı bezm-i rūḥānī
Lisānuñ bülbül-i bāġ-ı belāġat yā Resūla'llāh

3. **lisān:**
Matla 207
Mısra: **1**
Dil.
Vaṣfuña lāyıḳ degüldür bu dehān ile lisān
Baña bu küstaḫluḳ besdür ḥużūruñda hemān

4. **lisānumdan:**-*um, -dan*
Rübai 121
Mısra: **3**
Dil.
Luṭfuñla lisānumdan idüp ʿuḳdeyi ḥal
Temcīd ile aḳvālümi eyle memdūḥ

lisān-ı ḥāl:

1. **lisān-ı ḥāl:**
Gazel 30
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sözle değil hâl ve davranışla anlatma.
Ġamze-i dildārı gördüm dir lisān-ı ḥāl ile
Tā ezel tefvīż olındı resm-i bī-dādī baña

2. **lisān-ı ḥāl:**
Gazel 39
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sözle değil hâl ve davranışla anlatma.
Nāz ider ʿarż-ı niyāz itsem lisān-ı ḥāl ile
Her ne söylersem o şīrīn lehce ḳāʾildür baña

3. **lisān-ı ḥāl:**
Gazel 61
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hâl dili (sözle değil hâl ve davranışla anlatma).
Geldükçe seyr-i gülşene aḥvāl-i ʿışḳumı
Söyle lisān-ı ḥāl ile cānāna ʿandelīb

4. **lisān-ı ḥāl:**
Gazel 88
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sözle değil hâl ve davranışla anlatma.
Yāra lisān-ı ḥāl ile ʿarż-ı niyāz idüp
Metn-i maḥabbeti idelüm bī-ḫiṭāb şerḥ

5. **lisān-ı ḥāl:**
Matla 2
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hâl dili (sözle değil hâl ve davranışla anlatma).
Seni tevḥīd ü tesbīḥ eyleyüp şām ü seḥer eşyā
Lisān-ı ḥāl ile dirler teʿālā Rabbünā'l-aʿlā

6. **lisān-ı ḥāl:**
Matla 120
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sözle değil hâl ve davranışla anlatma.
Dinilse çeşmine nergis o mest-i nāzuñ eger
Lisān-ı ḥāl ile dir ġamzesi Ve fīhi naẓar

7. **lisān-ı ḥāl:**
Murabba 9
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hâl dili. Sözle değil hâl ve davranışla anlatma.
Lisān-ı ḥāl ile her dem Seni temcīd ider ʿālem

8. **lisān-ı ḥāl:**
Tarih 2
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sözle değil hâl ve davranışla anlatma.
Dir idi ḫalḳa lisān-ı ḥāl ile tebşīr idüp
Kim duʿālar oldı hep feyż-i icābet maẓharı

9. **lisān-ı ḥāl:**
Tarih 16
Mısra: **39**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sözle değil hâl ve davranışla anlatma.
Gūyiyā fevvāreler eyler lisān-ı ḥāl ile
Dem-be-dem ḥüsn-i şenā-yı şāha taḥrīk-i şifāh

lisān-ı ḥāl olur:

1. **lisān-ı ḥāl olur:**-*ur*
Gazel 431
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir şeyi sözle değil hal ve davranışlarla ifade etmek.
Feyża-i naʿtüñle ser-cümle lisān-ı ḥāl olur
Ḳabrüm üstünde ẕuhūr iden nebātāt ü giyāh

lisān-ı ḥāl-i nāḳūs:

1. **lisān-ı ḥāl-i nāḳūs:**
Rübai 223
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kilise çanının vaziyetinin dili II Hıristiyan memleketinin sesi.
Hengām-ı seḥer ki pür-ḫurūş oldı ḫurūs
Keşf oldı baña lisān-ı ḥāl-i nāḳūs

lisān-ı ʿışḳı:

1. **lisān-ı ʿışḳı:**-*ı*
Matla 150
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk dili.
Lisān-ı ʿışḳı bilmez nüktesin fehm eylemez yārüñ
Ne ḳuşdur bülbül-i şeydā yanında ʿāşıḳ-ı zāruñ

lisān-ı ʿişvenüñ:

1. **lisān-ı ʿişvenüñ:**-*nüñ*
Gazel 181
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Naz dili.
Murādı çeşminüñ her n'eydigin iʿlām ider cāna
Lisān-ı ʿişvenüñ ol ġamzeler kim tercümānıdur

lisān-ı ḳalbüm:

1. **lisān-ı ḳalbüm:**-*üm*
Rübai 517
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnsan kalbinin dili.
Ẕikrüñle lisān-ı ḳalbüm eyle gūyā
Āḫir nefesümde sen benüm yā Allāh

lisān-ı nāẕına:

1. **lisān-ı nāẕına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 182
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Naz, cilve dili.
Getürdükçe lisān-ı nāẕına ḫarf-i viṣālin yār
Dil-i bīmāruma baḫş-ı ḥayāt-ı cāvidān eyler

lisān-ı rāz-güşā-yı zamānedür:

1. **lisān-ı rāz-güşā-yı zamānedür:**-*dür*
Gazel 343
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zamanın sırları açan dili.
Menem ki nuṭḳum ider ḥall-i ʿuḳde-i işkāl
Lisān-ı rāz-güşā-yı zamānedür süḫanum

lisān-ı ṣıdḳ:

1. **lisān-ı ṣıdḳ:**
Tarih 5
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güvenilir dil.
Naḥīfī bī-riyā oldı lisān-ı ṣıdḳ ile tārīḫ
ʿAlī Paşa ḳulın Ḥaḳ ile ʿālī eylesün Maʿbūd

lisān-ı siḥr ü iʿcāzı:

1. **lisān-ı siḥr ü iʿcāzı:**-*ı*
Gazel 123
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mucize ve sihir dili II şiir söyleme kabiliyeti.
Naḥīfīnüñ edā-yı pür-füsūn-ı ṭabʿın idrāke
Lisān-ı siḥr ü iʿcāzı bilür bir şīve-kār ister

lisān-ı ẕikri:

1. **lisān-ı ẕikri:**-*i*
Kaside 23
Mısra: **52**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zikir dili.
Şefīʿ-i ḫayl-i ümmet kān-ı şefḳat āyet-i raḥmet
Lisān-ı ẕikri ḳalbe ʿışḳ-ı pāki dāʾimā gelsün

lisānuma gelmeden:

1. **lisānuma gelmeden:**-*um, -me, -den*
Gazel 513
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Dile gelmek, söylenmek.
Ṭutuşur lisānuma gelmeden cigerümde ḫarf-i recā daḫi
Güzelüm bu āteş-i ʿışḳ ile niçe keşf idem saña rāzumı

livāʾu'l-ḥamd:

1. **livāʾu'l-ḥamdüñ:**-*üñ*
Kaside 13
Mısra: **57**
Hz. Muhammed'in mahşer günü ümmetini i altında toplayacağı bayrağın ismi.
Livāʾu'l-ḥamdüñ oldı sāye-bān-ı faẕl-ı Rabbānī

ʿAṭāyā-yı ilāhīden ʿibād-ı müʾminīn üzre

livā-yı ḳadriñi:

1. **livā-yı ḳadriñi:**-*iñ, -i*
Gazel 415
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ulu, yüce sancak.
Sen ol şehsin ki tā rūz-ı ezelde eyledi mevlā
Livā-yı ḳadriñi mümtāz-ı rifʿat yā Resūla'llāh

livāẕ:

1. **livāẕ:**
Rübai 152
Mısra: **4**
Sığınma, iltica.
Bī-iẕn ü ʿināyetüñ şefāʿat memnūʿ
Ancaḳ sañadur şefāʿat emrinde livāẕ

li-vechi'llāh:

1. **li-vechi'llāh:**
Tarih 32
Mısra: **1**
Allah için.
Vezāretle aġa iken li-vechi'llāh idüp himmet
O maḥmūdu'l-ḫıṣāl itdi bu ʿayn-ı dil-keşi icrā

liyāḳat:

1. **liyāḳatüm:**-*üm*
Gazel 2
Mısra: **11**
Layık olma, yeterlilik, uygunluk.
Yoḳ vaṣf-ı ẕāt-ı pākiñe gerçi liyāḳatüm
ARAPÇA

2. **liyāḳat:**
Kaside 17
Mısra: **35**
Layık olma, yeterlilik, uygunluk.
Yoḳ liyāḳat gerçi anda ḫ∨āhiş-i iḥsānuña
Her umūrı nā-sezādur her işi sehv ü ḫaṭā

3. **liyāḳat:**
Rübai 519
Mısra: **3**
Layık olma, yeterlilik, uygunluk.
Ol mertebeye bende liyāḳat yoḳdur
Sen luṭf u hidāyetüñle lāyıḳ eyle

loḳmān:

1. **loḳmānı:**-*ı*
Gazel 397
Mısra: **6**
Hikmetli sözleri ve hikayeleri ile efsaneleşip her derdin devasını bildiği rivayet edilen hekim.
Ḥikmet bu ki ey reşk-i Mesīḥā-yı maḥabbet
Loḳmānı bile ʿışḳ ile bī-çāre idersin

loḳmān olursa:

1. **loḳmān olursa:**-*ur, -sa*
Gazel 196
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Doktor, hekim olmak; çare bulmak.
Loḳmān olursa daḥi dil olmaz devā-peẕīr
Derd-i derūnı sāḳī-i sīmīn ṣāḳa ṣor

luʿbetgāh:

1. **luʿbetgāhda:**-*da*
Gazel 42
Mısra: **14**
Oyun yeri II Dünya.
Siyāh ü sāde levn-i rūz u şeb meşhūdum olduḳça
Bu luʿbetgāhda biñ dürlü naḳş-ı nerd olur peydā

lücce-ḫīz-i girye-i pür-cūş-ı ḥasret:

1. **lücce-ḫīz-i girye-i pür-cūş-ı ḥasret:**
Gazel 21
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasretin coşku dolu engin gözyaşı denizi.
Benem ol lücce-ḫīz-i girye-i pür-cūş-ı ḥasret kim
Gözüm yaşına nisbet kemterīn bir ḳaṭredür deryā

lücce-i baḥr:

1. **lücce-i baḥr:**
Rübai 470
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Denizin engin suyu.
Bir ḳul ki ola maẓhar-ı tevfīḳ-i İlāh
Her lücce-i baḥr olur aña cāy-ı penāh

lücce-i pür-cūşumuz:

1. **lücce-i pür-cūşumuz:**-*umuz*
Gazel 350
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Coşkun deniz.
Bir bir ṣaf-ı ḥabābı olur gevher-i yetīm
Mevc-āver olsa lücce-i pür-cūşumuz bizüm

lücce-i ʿummān:

1. **lücce-i ʿummān:**
Tahmis 8
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Engin deniz.
Gönderür mevclerin lücce-i ʿUmmān ṣaf ṣaf
Vaḥşī-i ḥüsn ü bahā gerçi ki bir meh-rūsın

lücce-i ʿummānına:

1. **lücce-i ʿummānına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 68
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Engin deniz.

Ey Naḥīfī eşk-i çeşmüñ
olmasun Nīl ü Furāt
Lücce-i ʿUmmānına irmez
anuñ bālā-yı dost

lücce-pür-şadef oldı:

1. **lücce-pür-şadef oldı:**-*dı*
Tarih 17
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sedef dolu dalga olmak.
Taʿaddüd üzre her bir ḥavż
lücce-pür-ṣadef oldı
Ḥabāb-ı āb-ı ṣāf andan güher
itmekdedür īrād

luġāt-ı nüsḫa-i medḥüñ:

1. **luġāt-ı nüsḫa-i medḥüñ:**-*üñ*
Kaside 19
Mısra: **69**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Övgü nüshasının sözlüğü.
Hep luġāt-ı nüsḫa-i medḥüñ
iderdi iltizām
Cevher-i ẕātuñ eger görseydi
şāhā Cevherī

luʾlu olur:

1. **luʾlu olur:**-*ur*
Gazel 402
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnci olmak.
Benüm bu ḳaṭre-i eşküm
düşelden mecmaʿu'l-baḥre
Nisān-āsā a sulṭānum
ṣadeflerde olur luʾlu

lüʾlüʾ-i manẓūme-i vaṣf-ı girān-ḳadri:

1. **lüʾlüʾ-i manẓūme-i vaṣf-ı girān-ḳadri:**-*i*
Gazel 156
Mısra: **45**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kıymeti yüksek vasıflı şiirlerin incisi II Sebk-i Hindî'nin mana yönünden girift şiirleri.
Ne Ṣāʾib lüʾlüʾ-i manẓūme-i
vaṣf-ı girān-ḳadri
Viṣāḥü'ṣ-ṣadr-ı ebkār-ı
ḥaremgāh-ı belāġatdur

luṭf:

1. **luṭfuñ:**-*uñ*
Gazel 26
Mısra: **10**
İyilik, hoşluk, güzellik; yardım, ihsan.
Şimdi nedür bu cevr ü
cefālar bu ʿişveler
Ẓālim ne idi baña olan luṭfuñ
ibtidā

2. **luṭfuñ:**-*uñ*
Gazel 97
Mısra: **3**
İyilik, hoşluk, güzellik; yardım, ihsan.
Lebüñüñ şerbetini luṭfuñ ile
Meded irgür baña ey serv-i
bülend

3. **luṭfuñla:**-*uñ, -la*
Gazel 105
Mısra: **9**
İyilik, hoşluk, güzellik; yardım, ihsan.
Naḥīfī-i ḥazīni şādumān it
gāhī luṭfuñla
Ġarīb-i çāre-cūyuñ
müstemend-i ḫayr-ḫ∨āhuñdur

4. **luṭf:**
Gazel 183
Mısra: **12**
İyilik, hoşluk, güzellik; yardım, ihsan.
Kesme ümmīdüñ ey göñül
kām-ı viṣāl-i yārdan
Belki seni o bī-vefā luṭf ile
behre-yāb ider

5. **luṭfını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 183
Mısra: **1**
İyilik, hoşluk, güzellik; yardım, ihsan.
Luṭfını ol perī baña gerçi ki
bī-ḥisāb ider
Bir kerem ü ʿaṭāsına ġamzesi
biñ ʿitāb ider

6. **luṭf:**
Gazel 209
Mısra: **5**
İyilik, hoşluk, güzellik; yardım, ihsan.
Luṭf ümmīd eyler göñül sen
şehden āzār istemez
Şerbet-i laʿlüñ yeter dil keşf-i esrār istemez

7. **luṭfuñ:**-*uñ*
Gazel 271
Mısra: **1**
İyilik, hoşluk, güzellik; yardım, ihsan.
Baña luṭfuñ ʿaceb yoḳdur
güzelüñ pāy-dār ancaḳ
Dem-ā-dem baña cevr itmek
saña dünyāda kār ancaḳ

8. **luṭfuñı:**-*uñ, -ı*
Gazel 278
Mısra: **5**
İyilik, hoşluk, güzellik; yardım, ihsan.
Luṭfuñı itdükçe taḫayyül
senüñ
Dilden olur defʿ-i ġam u
hemm ü bāk

9. **luṭfı:**-*ı*
Gazel 293
Mısra: **6**
İyilik, hoşluk, güzellik; yardım, ihsan.
Dil ḫayālüñden cüdā
peyġūle-i tārīkdür
Sensüz ey şemʿ-i şeb-ārā
luṭfı yoḳ kāşānenüñ

10. **luṭfa:**-*a*
Gazel 342
Mısra: **13**
İyilik, hoşluk, güzellik; yardım, ihsan.
ʿUşşāḳ içinde luṭfa sezā bir
ġarībdür
Raḥm it Naḥīfī-i zārıña
ḳurbānuñ oldıġum

11. **luṭfuñla:**-*uñ, -la*
Gazel 412
Mısra: **7**
İyilik, hoşluk, güzellik; yardım, ihsan.
Beni şāyān-ı ʿıyd-ı vuṣlat
eyle kendi luṭfuñla

Dil ü cān rāh-ı ʿışḳuñda fedādur yā Resūla'llāh

12. **luṭfuña:**-*uñ, -a*
Gazel 422
Mısra: **7**
İyilik, hoşluk, güzellik; yardım, ihsan.
ʿAceb mi el açarsam luṭfuña iḥsānuña dāʾim
Şeh-i gencīne-ārā-yı ʿaṭāsın yā Resūla'llāh

13. **luṭf:**
Gazel 449
Mısra: **2**
İyilik, hoşluk, güzellik; yardım, ihsan.
Raḫş-ı teġāfülüñ yeter cevr ile itme tāḫte
Gāhī bu pāy-mālüñi luṭf ile ḳıl nevāḫte

14. **luṭfı:**-*ı*
Gazel 462
Mısra: **9**
İyilik, hoşluk, güzellik; yardım, ihsan.
Ẕell-i ṭaleble ʿizz-i ḥuṣūlüñ ne luṭfı var
Żımnında ẕillet olsa ʿaṭādan ne fāʾide

15. **luṭf:**
Gazel 475
Mısra: **15**
İyilik, hoşluk, güzellik; yardım, ihsan.
Bir kerre beni eylemedüñ luṭf ile mesrūr
Hep cevr ü cefā mı ġarażuñ ehl-i kemāle

16. **luṭf:**
Gazel 483
Mısra: **3**
İyilik, hoşluk, güzellik; yardım, ihsan.
Yā helāk it cevr ile yā eyle iḥyā luṭf ile
Yoḫsa dil ṭāḳat getürmez luṭf-ı cevr-āmīzüñe

17. **luṭf:**
Gazel 508
Mısra: **11**
İyilik, hoşluk, güzellik; yardım, ihsan.
ʿAṭā vü luṭf u kerem saña ḳaldı sulṭānum
Murādumuz ne ise ḫāk-i pāye söylendi

18. **luṭfuñ:**-*uñ*
Kaside 4
Mısra: **12**
İyilik, hoşluk, güzellik; yardım, ihsan.
Deşt-i ḥırmānda ḳalurdı sālik
Olmasa luṭfuñ eger rāh-nümūn

19. **luṭfuñla:**-*uñ, -la*
Kaside 4
Mısra: **33**
İyilik, hoşluk, güzellik; yardım, ihsan.
Eyle luṭfuñla Naḥīfīye meded
Yevme lā yenfeʿu mālun velā benūn

20. **luṭf:**
Kaside 5
Mısra: **142**
İyilik, hoşluk, güzellik; yardım, ihsan.
Ol zamān kim Ḥażret-i Ḥaḳdan şefāʿat-ḫ∨āh olup
Diyesin biñ luṭf ile vā-ümmetā vā-ümmetā

21. **luṭfuña:**-*uñ, -a*
Kaside 5
Mısra: **28**
İyilik, hoşluk, güzellik; yardım, ihsan.
ʿArż-ı ḥāle gerçi yüz yoḳ bende ey kān-ı kerem
Luṭfuña maġrūr olup taḳrīre ḳıldum ibtidā

22. **luṭfuñla:**-*uñ, -la*
Kaside 6
Mısra: **31**
İyilik, hoşluk, güzellik; yardım, ihsan.
Luṭfuñla mevce-rīz-i ṣafā kevṯer-i rıża
Ḳahruñla şuʿle-ḫīz-i keder āteş-i ġażab

23. **luṭfuñla:**-*uñ, -la*
Kaside 7
Mısra: **33**
İyilik, hoşluk, güzellik; yardım, ihsan.
Sen dīdemi luṭfuñla cilā-sāz-ı ḳabūl it
Olduḳça niçe şerm ile giryān-ı şefāʿat

24. **luṭf:**
Kaside 8
Mısra: **97**
İyilik, hoşluk, güzellik; yardım, ihsan.
Eyleyüp serlerini luṭf ile teslīm-i ḳażā
İtdiler yaʿnī ki tevdīʿ-i cihān-ı mekkār

25. **luṭfuñ:**-*uñ*
Kaside 8
Mısra: **270**
İyilik, hoşluk, güzellik; yardım, ihsan.
Bir şefīʿum var iken sencileyin sulṭānum
Çekmezem luṭfuñ ile ḫavf-ı Ṣırāṭı zinhār

26. **luṭfuña:**-*uñ, -a*
Kaside 8
Mısra: **178**
İyilik, hoşluk, güzellik; yardım, ihsan.
Luṭfuña dāmen ü destüm niçün ilḳā itmem
El açar luṭfuña iḥsānuña ḫālince çınār

27. **luṭfuña:**-*uñ, -a*
Kaside 8
Mısra: **177**
İyilik, hoşluk, güzellik; yardım, ihsan.
Luṭfuña dāmen ü destüm niçün ilḳā itmem
El açar luṭfuña iḥsānuña ḫālince çınār

28. **luṭfuñla:**-*uñ, -la*
Kaside 8
Mısra: **180**
İyilik, hoşluk, güzellik; yardım, ihsan.
Ḥālime raḥmet it ʿarṣa-geh-i maḥşerde
Eyle luṭfuñla şefīʿā beni āzāde-i nār

29. **luṭfuñ:**-*uñ*
Kaside 19
Mısra: **66**
İyilik, hoşluk, güzellik; yardım, ihsan.
Sen o şāhenşāh-ı aʿẓamsın ki ḳılsañ iltifāt
Şāh ider dünyāya luṭfuñ bir gedā-yı aḥḳarı

30. **luṭfuñ:**-*uñ*
Kaside 22
Mısra: **71**
İyilik, hoşluk, güzellik; yardım, ihsan.
Senüñ ey Āṣaf-ı devr-i zamān çoḳ luṭfuñ gördüm
Gerekdür şükr-i niʿmetde teẕekkür luṭf-ı vālāyı

31. **luṭf:**
Kaside 26
Mısra: **32**
İyilik, hoşluk, güzellik; yardım, ihsan.
Senüñ gibi niçe nā-kāmı ber-murād itdi
ʿAṭā vü luṭf u keremle o mefḫarü'l-vüzerā

32. **luṭf:**
Kaside 26
Mısra: **189**
İyilik, hoşluk, güzellik; yardım, ihsan.
Cihānda luṭf ile taʿmīr ḫāne-i dil iden
İder müşāhede-i ḳaṣr-ı Cennetü'l-meʾvā

33. **luṭf:**
Kaside 26
Mısra: **262**
İyilik, hoşluk, güzellik; yardım, ihsan.
Çıḳardı cāme-i şāhānesin ʿaṭā ḳıldı
Muḥaṣṣal itdi o dervīşi luṭf ile aġnā

34. **luṭfı:**-*ı*
Kaside 26
Mısra: **204**
İyilik, hoşluk, güzellik; yardım, ihsan.
Ya bir midür meger iḥsān ü himmet ü vüzerā
Degüldür ehl-i dile luṭfı ḳābil-i iḥṣā

35. **luṭf:**
Kaside 27
Mısra: **116**
İyilik, hoşluk, güzellik; yardım, ihsan.
Ṣafvet-i cevher-i iḫlāṣum olurdı ẓāhir
Eyleseñ luṭf ile āyīne-i ṭabʿum manẓūr

36. **luṭfuñdur:**-*uñ, -dur*
Kıt'a 32
Mısra: **1**
İyilik, hoşluk, güzellik; yardım, ihsan.
Senüñ ben zāra ʿarż-ı iʿtiẕāruñ kendi luṭfuñdur
Gerek luṭfuñla ṣād it cevr ile ister melūl eyle

37. **luṭfuñla:**-*uñ, -la*
Kıt'a 32
Mısra: **2**
İyilik, hoşluk, güzellik; yardım, ihsan.
Senüñ ben zāra ʿarż-ı iʿtiẕāruñ kendi luṭfuñdur
Gerek luṭfuñla ṣād it cevr ile ister melūl eyle

38. **luṭfuñuñ:**-*uñ, -uñ*
Matla 244
Mısra: **2**
İyilik, hoşluk, güzellik; yardım, ihsan.
N'ola ser-cümle ʿafv eyler iseñ aṣḥāb-ı ʿiṣyānı
İlāhī luṭfuñuñ iḥsānuñuñ yoḳ ḥadd ü pāyānı

39. **luṭfuñ:**-*uñ*
Murabba 6
Mısra: **103**
İyilik, hoşluk, güzellik; yardım, ihsan.
Dil luṭfuñ eyler cüstücū Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

40. **luṭfuñla:**-*uñ, -la*
Murabba 6
Mısra: **19**
İyilik, hoşluk, güzellik; yardım, ihsan.
Luṭfuñla eyle sen ʿilāc Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

41. **luṭfuñla:**-*uñ, -la*
Murabba 6
Mısra: **3**
İyilik, hoşluk, güzellik; yardım, ihsan.
Luṭfuñla ʿālem pür-nemā Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

42. **luṭfuñladur:**-*uñ, -la, -dur*
Murabba 6
Mısra: **109**
İyilik, hoşluk, güzellik; yardım, ihsan.
Luṭfuñladur ʿizz ü ʿalā Ḳahruñdadur renc ü belā

43. **luṭf:**
Murabba 10
Mısra: **13**
İyilik, hoşluk, güzellik; yardım, ihsan.
Naẕar ḳıl luṭf ile ḳalb-i ḥazīne
Teraḥḥum eyle bu āh ü enīne

44. **luṭfuñla:**-*uñ, -la*
Murabba 12
Mısra: **18**
İyilik, hoşluk, güzellik; yardım, ihsan.
Bir nigāh eyle cān-ı bīmāra
Eyle luṭfuñla derdime çāre

45. **luṭfuñla:**-*uñ, -la*
Murabba 13
Mısra: **15**
İyilik, hoşluk, güzellik; yardım, ihsan.
Beni luṭfuñla şādān it
Şefāʿat yā Resūla'llāh

46. **luṭf:**
Rübai 27
Mısra: **2**
İyilik, hoşluk, güzellik; yardım, ihsan.
Ḥaḳḳuñ kerem ü faẕlına biñ şükr ü ṣenā
Luṭf ile beni eyledi muʿcizgūyā

47. **luṭfuña:**-*uñ, -a*
Rübai 38
Mısra: **1**
İyilik, hoşluk, güzellik; yardım, ihsan.

Yoḳ luṭfuña ḥad ey kerem ıssı mevlā
Maẕhar kerem ü luṭfuña sulṭān u gedā

48. **luṭfuña:**-*uñ, -a*
Rübai 43
Mısra: **2**
İyilik, hoşluk, güzellik; yardım, ihsan.
Ey münʿim-i bī-ʿillet olan bār-ı Ḫudā
Muḫtāc senüñ luṭfuña sulṭān u gedā

49. **luṭfuñla:**-*uñ, -la*
Rübai 80
Mısra: **2**
İyilik, hoşluk, güzellik; yardım, ihsan.
Ben ẕerreyi mihr ü faẕluña şāyān it
Luṭfuñla mezāriʿ-i dilüm reyyān it

50. **luṭfuñla:**-*uñ, -la*
Rübai 83
Mısra: **1**
İyilik, hoşluk, güzellik; yardım, ihsan.
Luṭfuñla bu ʿāṣī ḳuluña iḥsān it
Tevfīḳuñ ile müşkilümi āsān it

51. **luṭfuñ:**-*uñ*
Rübai 116
Mısra: **2**
İyilik, hoşluk, güzellik; yardım, ihsan.
Ey rāh-ı ʿubūdiyyeti ḫayrü'l-minhāc
Derd-i dilüme luṭfuñ ile eyle ʿilāc

52. **luṭfuñla:**-*uñ, -la*
Rübai 121
Mısra: **3**
İyilik, hoşluk, güzellik; yardım, ihsan.
Luṭfuñla lisānumdan idüp ʿuḳdeyi ḥal
Temcīd ile aḳvālümi eyle memdūḥ

53. **luṭfuña:**-*uñ, -a*
Rübai 136
Mısra: **4**
İyilik, hoşluk, güzellik; yardım, ihsan.
Vābeste senüñ faẕluña teshīl-i umūr
Mevḳūf senüñ luṭfuña teysīr-i murād

54. **luṭfuñ:**-*uñ*
Rübai 148
Mısra: **1**
İyilik, hoşluk, güzellik; yardım, ihsan.
Bī-ecr ü ʿivaż luṭfuñ olup feyż-i murād
Memnūn-ı ʿaṭā vü keremüñ cümle ʿibād

55. **luṭfa:**-*a*
Rübai 262
Mısra: **2**
İyilik, hoşluk, güzellik; yardım, ihsan.
Eylerseñ eger kim ṭaleb-i raḥmet-i Ḥaḳ
Olmaḳ ise maḳṣuduñ o luṭfa elyaḳ

56. **luṭfuñla:**-*uñ, -la*
Rübai 271
Mısra: **4**
İyilik, hoşluk, güzellik; yardım, ihsan.
Her ḥālde ey pādişeh-i ferd ü Ṣamed
Eyle bize tevfīḳuñı luṭfuñla refīḳ

57. **luṭfuñla:**-*uñ, -la*
Rübai 283
Mısra: **1**
İyilik, hoşluk, güzellik; yardım, ihsan.
Luṭfuñla bu dil-ḫasteyi memnūn itdüñ
İḫlāṣ u ʿubūdiyyetüm efzūn itdüñ

58. **luṭfuña:**-*uñ, -a*
Rübai 328
Mısra: **4**
İyilik, hoşluk, güzellik; yardım, ihsan.
Ümmīd senüñ faẕluñadur hep yoḫsa
Yoḳ luṭfuña iḥsānuña istiḥḳāḳum

59. **luṭfuñla:**-*uñ, -la*
Rübai 370
Mısra: **4**
İyilik, hoşluk, güzellik; yardım, ihsan.
Ben bende-i nā-çīzüñe iḥsān eyle
Luṭfuñla ḳabūl eyle benüm sulṭānum

60. **luṭfuña:**-*uñ, -a*
Rübai 414
Mısra: **3**
İyilik, hoşluk, güzellik; yardım, ihsan.
Faẕl u kerem ü luṭfuña şāhid bu yeter
Ben maʿşiyet itdükçe ʿaṭā itdüñ sen

61. **luṭf:**
Rübai 432
Mısra: **3**
İyilik, hoşluk, güzellik; yardım, ihsan.
Gāhīce ne var luṭf ile mesrūr eyle
Ḫāṭır niçe bir ḳahr ile olsun maḥzūn

62. **luṭf:**
Rübai 436
Mısra: **1**
İyilik, hoşluk, güzellik; yardım, ihsan.
Meʾmūl degül luṭf o sehī-ḳāmetden
Mülk-i dili āsūde ḳomaz ġāretden

63. **luṭfuñı:**-*uñ, -ı*
Rübai 457
Mısra: **1**
İyilik, hoşluk, güzellik; yardım, ihsan.
Allāh baña luṭfuñı reh-ber eyle
Her ḥalde tevfīḳ müyesser eyle

64. **luṭfuñ:**-*uñ*
Rübai 459
Mısra: **4**
İyilik, hoşluk, güzellik; yardım, ihsan.
Ṭopraḳ başuma zīr-i türāb içre eger

Luṭfuñ baña olmazsa
İlāhī hem-rāh

65. **luṭfuñla:**-*uñ, -la*
Rübai 492
Mısra: **2**
İyilik, hoşluk, güzellik; yardım, ihsan.
Lāyıḳ degülem gerçi der-i devletüñe
Luṭfuñla ḳabūl eyle beni ḫidmetüñe

66. **luṭfuñla:**-*uñ, -la*
Rübai 522
Mısra: **3**
İyilik, hoşluk, güzellik; yardım, ihsan.
Luṭfuñla reh-i maḳṣūdum āsān eyle
Sulṭān-ı rusül faḫr-ı cihān ḥürmetine

67. **luṭfuña:**-*uñ, -a*
Rübai 526
Mısra: **3**
İyilik, hoşluk, güzellik; yardım, ihsan.
Biz luṭfuña şükr itmege ḳādir degülüz
Sensin yine şükre viren istiʿdādı

68. **luṭfuña:**-*u, -ñ, -a*
Tahmis 10
Mısra: **50**
İyilik, hoşluk, güzellik; yardım, ihsan.
Çāre yoḳ aldı beni ġamze-i efsūnkāruñ
Çāresi luṭfuña ḳaldı bu Naḥīfī-zāruñ

69. **luṭfıyla:**-*ıyla*
Tarih 1
Mısra: **45**
İyilik, hoşluk, güzellik; yardım, ihsan.
Olup luṭfıyla şādān dāʿiyān-ı devleti her dem
Ola ehl-i raʿiyyet maẓhar-ı elṭāf ü iḥsānı

70. **luṭfından:**-*ı, -n, -dan*
Tarih 6
Mısra: **27**
İyilik, hoşluk, güzellik; yardım, ihsan.
Nigāh-ı iltifāta maẓhar itdi kendi luṭfından
Ḳarīn-i feyż-i istiḥsān idüp eṭvār-ı hem-vārın

71. **luṭfı:**-*ı*
Tarih 29
Mısra: **21**
İyilik, hoşluk, güzellik; yardım, ihsan.
Meşreb-i ṣāfı gibi her-kese luṭfı cārī
Ḥüsn-i evṣāfı gibi ṣafvet-i ābı mevrūd

luṭf eyle:

1. **luṭf eyle:**
Gazel 75
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardımda bulunmak.
Dil-teşne-i vaṣla kerem it şerbet-i laʿlüñ
Luṭf eyle serāb-ı emelüm āb-ı zülāl it

2. **luṭf eyle:**
Gazel 322
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardımda bulunmak.
Sāḳī dil-i ser-mestüme luṭf eyle kerem ḳıl
Cām-ı leb-i gül-rengüñi dāġ-ı dil-i Cem ḳıl

3. **luṭf eyle:**
Gazel 374
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardımda bulunmak.
Luṭf eyle gel riyāyı ḳo ḥaḳ söyle zāhidā
Maḥbūb u mey ṣafāsını inkār ider misin

4. **luṭf eyle:**
Gazel 404
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardımda bulunmak.
Bu Naḥīfī ḳaldı bir āh itmege cānı çıḳa
Çıḳmasun cānı anuñ luṭf eyle istiġnāyı ḳo

5. **luṭf eyle:**
Gazel 458
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İyi davranmak, hoş muâmele etmek, iyilikte bulunmak.
Luṭf eyle ey ṣabā var ʿarż eyle ḥasb-i ḥālüm
Ol lāle-ḫad nigāra ol serv-ḳad cevāna

6. **luṭf eyle:**
Rübai 238
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardımda bulunmak.
Ḳıl ḥüsn-i ḳabūlüñle bu ḫāk-i ḳademi
Luṭf eyle ne var mülḥaḳ-ı ḫuddām-ı ḫavāṣ

7. **luṭf eyle:**
Rübai 307
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardımda bulunmak.
Vir bezme şeref ey meh-i tābānum gel
Luṭf eyle gel ey şemʿ-i şebistānum gel

8. **luṭf eyle:**
Rübai 309
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardımda bulunmak.
Luṭf eyle Naḥīfī ne ḳadar mücrim ise
Ey şāh-ı rusül bendelüge eyle ḳabūl

9. **luṭf eyle:**
Rübai 520
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardımda bulunmak.
Ḫuşḳ eyleme çeşm-i teri luṭf eyle meded

Her laḥẓa ġam-ı ʿışḳ ile giryān eyle

luṭf eyledüñ:

1. **luṭf eyledüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 307
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İyi davranmak, hoş muâmele etmek, iyilikte bulunmak.
Nāzüklük ile ʿāşıḳa cevr ü sitem itdüñ
Luṭf eyledüñ āşüfteñe ʿarż-ı kerem itdüñ

2. **luṭf eyledüñ:**-*dü, -ñ*
Rübai 414
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardımda bulunmak.
Ben ḫaste-dile feyż-i devā itdüñ sen
Luṭf eyledüñ iḥsāna sezā itdüñ sen

luṭf eyler:

1. **luṭf eyler:**-*r*
Gazel 290
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardımda bulunmak.
Luṭf eyler idüñ bendeñi ger ḫāk-i reh itseñ
Bir ḫaṭvede şāyeste-i luṭf-ı nigeh itseñ

luṭf ider:

1. **luṭf ider:**-*er*
Gazel 58
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İhsanda, iyilikte bulunmak.
Bendesine gāhī yārüm luṭf ider gāhī ʿitāb
Gāhī bir cevriyle cānā iyleyor gāhī ḫiṭāb

2. **luṭf ider:**-*er*
Gazel 159
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Iyilikte bulunmak.
Saña cevr eyler varur aġyāra yüz biñ luṭf ider
Ey gönül maʿẕūr ṭut ḫūbānda ʿādet böyledür

luṭf idüñ:

1. **luṭf idüñ:**-*üñ*
Gazel 29
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Iyilikte bulunmak.
Var iken ḳarşumda ol rūḥ-ı muṣavver yoḳ yere
Luṭf idüñ ʿarż eylemeñ taṣvīr-i Bihzādı baña

luṭf idüp:

1. **luṭf idüp:**-*üp*
Gazel 368
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İyi davranmak, hoş muâmele etmek, iyilikte bulunmak.
Luṭf idüp eyler müşerref ʿāşıḳ-ı dil-dādesin
Ol şeh-i ḥüsnüm baṣup geçmez bu ben üftādesin

2. **luṭf idüp:**-*üp*
Gazel 459
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İyi davranmak, hoş muâmele etmek, iyilikte bulunmak.
Luṭf idüp güftārumı eylerse mesmūʿ-ı ḳabūl
Sözlerüm maḥsūd ola rūḥ-ı Selīm ü Ḫüsreve

3. **luṭf idüp:**-*üp*
Matla 192
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Iyilikte bulunmak.
İttifāḳ eylediler almaġa gönlüm ḫūbān
Luṭf idüp baña gönül yardımı itsün yārān

4. **luṭf idüp:**-*üp*
Tahmis 4
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İyi davranmak, hoş muâmele etmek, iyilikte bulunmak.
Luṭf idüp sāmiʿa-gīr ol bu Naḥīfī ḳuluña
Ve'ḍ-ḍuḥā verdüñe ve'l-leyl oḳurum sünbülüñe

luṭf it:

1. **luṭf it:**
Gazel 2
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İyi davranmak, hoş muâmele etmek, iyilikte bulunmak.
Luṭf it şefāʿat eyle Naḥīfī ġarībe
ARAPÇA

2. **luṭf it:**
Gazel 15
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İyi davranmak, hoş muâmele etmek, iyilikte bulunmak.
Dil-i divāneden gel ḳaçma luṭf it terk-i cevr eyle
Bu vādīlerde olma ey ġazāl-i deşt-i istiġnā

3. **luṭf it:**
Gazel 120
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Iyilikte bulunmak.
Melāmet itme şevḳ ile görüp meftūnluġum luṭf it
Sen ey zāhid o mest-i nāzı bilmezsin ne fettāndur

4. **luṭf it:**
Gazel 170
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

İhsanda, iyilikte bulunmak.

Getür defʿ-i ḫumāra būs-ı laʿlüñ sāḳiyā luṭf it
Benüm şimden girü hecrüñle maḫmūr oldıġum demdür

5. **luṭf it:**
Gazel 175
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

İyi davranmak, hoş muâmele etmek, iyilikte bulunmak.

Luṭf it ḳo bī-vefālıġı şāhum yeter yeter
Bunca sitemlerüñ baña dāġ üzre dāġ olur

6. **luṭf it:**
Gazel 213
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Iyilikte bulunmak.

Nefḥa-dād ol ey ṣabā gel ṭurra-i dildārdan
Ḳalmasun pejmürde luṭf it ġonçe-i ümmīdümüz

7. **luṭf it:**
Gazel 234
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

İyi davranmak, hoş muâmele etmek, iyilikte bulunmak.

Teşne-i āb-ı zülālem dilerem ey meh seni
Leblerüñden baña luṭf it olma sāḳī gel ḫasīs

8. **luṭf it:**
Gazel 267
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

İyi davranmak, hoş muâmele etmek, iyilikte bulunmak.

Laʿlüñ olmazsa eger būsiş-i ḫālüñ luṭf it
Mey-i nābuñ yoġ ise ḥabb-ı ferāḥ-zā da mı yoḳ

9. **luṭf it:**
Gazel 354
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

İyi davranmak, hoş muâmele etmek, iyilikte bulunmak.

Ġonçe-i neşgüfte-i ṭabʿum ḫazāna irmesün
Gel perīşān itme luṭf it gülşen-i cemʿiyyetüm

10. **luṭf it:**
Gazel 370
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

İyi davranmak, hoş muâmele etmek, iyilikte bulunmak.

Tünd-bād-ı ṣarṣar-ı āhum göz açdurmaz saña
Pāy-māl itme beni luṭf it ġubārumdan ṣaḳın

11. **luṭf it:**
Gazel 419
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Iyilikte bulunmak.

Kemāl-i şefḳatüñden lāyıḳ-ı ʿafv eyleyüp luṭf it
Naḥīfī-i ġarībe ḳıl şefāʿat yā Resūla'llāh

12. **luṭf it:**
Gazel 459
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

İyi davranmak, hoş muâmele etmek, iyilikte bulunmak.

Būse-i ḫālüñ dirīġ itme dil-i bīmārdan
Ṣatma ʿuṣṣāḳ-ı perīşān-ḥāli luṭf it bir ceve

13. **luṭf it:**
Gazel 460
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

İyi davranmak, hoş muâmele etmek, iyilikte bulunmak.

Ḫākden refʿ eyle luṭf it būse-i ḫālüñ baña
Kendimi erzende görmem gerçi miḳdār-ı ceve

14. **luṭf it:**
Gazel 500
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

İyi davranmak, hoş muâmele etmek, iyilikte bulunmak.

Bezm-i vişālüñ oldum maḫmūr-ı iftirāḳı
Defʿ-i ḫumāra luṭf it bir himmet eyle sāḳī

15. **luṭf it:**
Gazel 503
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

İyi davranmak, hoş muâmele etmek, iyilikte bulunmak.

Muṭrib fiġān u nāle Ḫüseynīye çıḳmasun
Luṭf it getürme yāda o zevḳ u ṣafāları

16. **luṭf it:**
Gazel 523
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

İyi davranmak, hoş muâmele etmek, iyilikte bulunmak.

Sīneme zaḫm urma luṭf it tīr-i müjgānuñ gibi
Ḫāṭırum itme şikesteʿahd ü peymānuñ gibi

17. **luṭf it:**
Kaside 24
Mısra: **79**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

İyi davranmak, hoş muâmele etmek, iyilikte bulunmak.

Ḳoma gird-āb-ı yeʾs içre murādum zevraḳın luṭf it
Revān it bādbān-ı himmetüñle baḥr-ı iḥsāna

18. **luṭf it:**
Rübai 6
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İyi davranmak, hoş muâmele etmek, iyilikte bulunmak.
Luṭf it baña bī-vāsıṭa-i ẕell-i ṭaleb
Maḳṣūdumı faẕluñla sen eyle iʿṭā

19. **luṭf it:**
Rübai 46
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İyi davranmak, hoş muâmele etmek, iyilikte bulunmak.
Luṭf it baña ḳıl muġtenim-i terk ü nevā
Fiʿlüñ ile ḥācātumı eyle devā

20. **luṭf it:**
Rübai 407
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İyi davranmak, hoş muâmele etmek, iyilikte bulunmak.
ʿAfv it beni ẕāt-ı ekremüñ ḥaḳḳı içün
Luṭf it baña nūr-ı aḳdemüñ ḥaḳḳı içün

21. **luṭf it:**
Rübai 409
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İyi davranmak, hoş muâmele etmek, iyilikte bulunmak.
Tedbīr-i kesāna bende yoḳdur raġbet
Luṭf it baña kim ḥālüme sen aʿlemsin

22. **luṭf it:**
Tahmis 10
Mısra: **38**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İyi davranmak, hoş muâmele etmek, iyilikte bulunmak.
Pādişāhum saña biñ cān ile oldum bende
Kerem ü şefḳat idüp bendeñe luṭf it sen de

luṭf itdi:

1. **luṭf itdi:**-*di*
Gazel 395
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İyi davranmak, hoş muâmele etmek, iyilikte bulunmak.
Bir kāse şunup destüme ṣahbā-yı ġamından
Luṭf itdi o meh baña kemāl-i kereminden

2. **luṭf itdi:**-*di*
Gazel 479
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İyi davranmak, hoş muâmele etmek, iyilikte bulunmak.
Gör ṣīve-i nezāketin ol ṣūḫ-ı nev-resüñ
Luṭf itdi cān-ı zāra ṭarīḳ-i ʿitāb ile

luṭf itdüñ:

1. **luṭf itdüñ:**-*dü, -ñ*
Rübai 449
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İyi davranmak, hoş muâmele etmek, iyilikte bulunmak.
Yā Rab ne ümmīd itdüm ise faẕluñdan
Eżʿāf-ı mużāʿaf baña luṭf itdüñ sen

luṭf itsün:

1. **luṭf itsün:**-*sün*
Gazel 393
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İyi davranmak, hoş muâmele etmek, iyilikte bulunmak.
Fāsid olmış ḥubb-ı dünyā ile luṭf itsün ṭabīb
Bāde virsün miʿde-i zühhādı taṣḥīḥ eylesün

luṭf u ʿafvüñdür:

1. **luṭf u ʿafvüñdür:**-*dür*
Kıt'a 35
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İyilikte bulunmak ve affetmek.
Faẕl u ġufrān u luṭf u ʿafvüñdür
Ḥāṣıl-ı kāmı ġāyet-i ṭalebi

luṭf u ʿaṭā:

1. **luṭf u ʿaṭā:**
Rübai 445
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağış ve yardım.
Her derde devā luṭf u ʿaṭā andandur
Müşkilleri ḳudretle ol eyler āsān

luṭf u ʿaṭā oldı:

1. **luṭf u ʿaṭā oldı:**-*dı*
Tarih 33
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Lutuf ve hediye olmak.
Geldi bir müjde
Naḥīfī söyledüm tārīḫini
Mülk-i Tiflīs oldı Sulṭān Aḥmede luṭf u ʿaṭā

luṭf u ʿaṭādan:

1. **luṭf u ʿaṭādan:**-*dan*
Murabba 10
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağış ve yardım.
Diyüp Lâ taḳneṭū min raḥmetillāh
Bizi luṭf u ʿaṭādan ḳılduñ āgāh

luṭf u ʿaṭāya:

1. **luṭf u ʿaṭāya:**-*ya*
Murabba 4
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağış ve yardım.
Beni luṭf u ʿaṭāya maẓhar eyle
ʿİnāyet ḳıl hidāyet ḳıl ilāhā

luṭf u ʿaṭāyādan:

1. **luṭf u ʿaṭāyādan:**-*dan*
Gazel 83
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cömertlik ve lutuf.
Meyl iderseñ yār-ı cāna bende-i memlūki ol
Cevr iderse ḳāʾil ol luṭf u ʿaṭāyādan da geç

luṭf u ʿaṭāyāyı:

1. **luṭf u ʿaṭāyāyı:**-*yı*
Kaside 22
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Iyilik ve affa ulaşma.
Birin nevbetle manṣūb itse maʿzūli idüp memnūn
Nevāzişle ider mebẕūl aña luṭf u ʿaṭāyāyı

luṭf u cevri:

1. **luṭf u cevri:**-*i*
Gazel 68
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Iyilik ve sıkıntı.
Maḥremümdür luṭf u cevri her ne olsa ol ḳabūl
Ḳılmasa ʿuṣṣāḳı mecrūḥ eyleyüp ālāy-ı dost

luṭf u cūd:

1. **luṭf u cūd:**
Kaside 24
Mısra: **55**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İhsan ve cömertlik.
Bu aḫlāḳ-ı mekārimle bu luṭf u cūd ile ḥaḳḳā
Naẕīrüñ ḥaḳ budur kim gelmemişdür mülk-i ʿOs̱māna

luṭf u faẕl:

1. **luṭf u faẕl:**
Kaside 2
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın iyilik ve cömertliği.
Mūrdan ʿAnḳāya dek mebẕūl cūd-ı kāmilüñ
Ẕerreden ḫūrşīde şāmil luṭf u faẕl u minnetüñ

luṭf u ġażab:

1. **luṭf u ġażab:**
Gazel 145
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönlü hoş tutmak, kırıp incitmek.
ʿAceb mi çeşmine yeksān gelürse luṭf u ġażab
Ḫaṭā da eylese mestāneye ṣavāb gelür

luṭf u hidāyet:

1. **luṭf u hidāyet:**
Rübai 450
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İhsan ve doğru yolu göstermesiyle.
Güm-rāhlara luṭf u hidāyet senden
Bī-çārelere faẕl u ʿināyet senden

luṭf u hidāyetüñle:

1. **luṭf u hidāyetüñle:**-*üñ, -le*
Rübai 519
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İhsan ve doğru yolu göstermesiyle.
Ol mertebeye bende liyāḳat yoḳdur
Sen luṭf u hidāyetüñle lāyıḳ eyle

luṭf u himmetdür:

1. **luṭf u himmetdür:**-*dür*
Gazel 156
Mısra: **48**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İyilik ve gayret.
Olursam Ṣāʾibüñ dīvān-ı külliyyātına mālik
Dil-i nālāna ṭabʿ-ı şūḫa küllī luṭf u himmetdür

luṭf u iḥsān:

1. **luṭf u iḥsān:**
Rübai 403
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cömertlik ve eli açıklık.
Sendendür İlāhī ḳula luṭf u iḥsān
Müşkiller olur ḳudretüñ ile āsān

2. **luṭf u iḥsān:**
Rübai 416
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cömertlik ve eli açıklık.
Sendendür İlāhī bize luṭf u iḥsān
Maẓhar kerem ü faẕluña cinn ü insān

luṭf u iḥsān it:

1. **luṭf u iḥsān it:**
Gazel 253
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İyilik ve cömertlik et.
Kerem ḳıl luṭf u iḥsān it ruḫuñdan ey şeh-i meh-rū
-

2. **luṭf u iḥsān it:**
Gazel 405

Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İyi ve cömert davranmak.
Dilüm şad pāre itmekde
ʿaceb ol ġamze-kār ebrū
Ḫaber al luṭf u iḥsān it olur
mı baña yār ebrū

luṭf u iḥsān itdiġi:

1. **luṭf u iḥsān itdiġi:**-*diġ, -i*
Rübai 454
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İyi ve cömert davranmak.
Rabbümdür iden cümle umūrum āsān
Ben ʿācize hep itdiġi luṭf u iḥsān

luṭf u iḥsānuñ:

1. **luṭf u iḥsānuñ:**-*uñ*
Tahmis 10
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cömertlik ve eli açıklık.
Devlet-i ḥüsnüñ ide Ḫażret-i Ḫaḳ pāyende
Luṭf u iḥsānuñ ile eyle beni şermende

luṭf u iḥsānuñı:

1. **luṭf u iḥsānuñı:**-*uñ, -ı*
Kaside 8
Mısra: **162**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cömertlik ve eli açıklık.
Umaram kim yalıñız ben degül ey şāh-ı cihān
Luṭf u iḥsānuñı itdükçe cenābuñ der-kār

luṭf u iḥsānuñla:

1. **luṭf u iḥsānuñla:**-*uñ, -la*
Gazel 426
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cömertlik ve eli açıklık.
Kerem ḳıl luṭf u iḥsānuñla dil-şād eyle ben zārı
Naḥīfīyem ḳapuñda bir gedāyam yā Resūla'llāh

luṭf u kerem:

1. **luṭf u kerem:**
Gazel 130
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ihsan ve cömertlik.
Hemān ḫulūṣ ile dāʿim tevekkül eyleyelüm
Naḥīfīyā bize luṭf u kerem Ḫudādan olur

2. **luṭf u kerem:**
Gazel 267
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ihsan ve cömertlik.
Nāmını gūş iderüz kendi görinmez aşlā
Bilmezüz luṭf u kerem ʿālem-i dünyā da mı yoḳ

3. **luṭf u kerem:**
Kaside 27
Mısra: **103**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ihsan ve cömertlik.
Baña bir luṭf u kerem ṣāḥibi sāḥib çıḳsa
Süḫānum eyler idi siḥr ü füsūnı mesḥūr

4. **luṭf u kerem:**
Rübai 22
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ihsan ve cömertlik.
Şāhā seni Ḫallāḳ-ı bedīʿu'l-eşyā
Luṭf u kerem ü ʿafv ile ḳılmış inşā

5. **luṭf u kerem:**
Rübai 175
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ihsan ve cömertlik.
Her ḫaste-dile derd ü devā sendendür
Luṭf u kerem ey bār-ı Ḫudā sendendür

6. **luṭf u kerem:**
Rübai 503
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ihsan ve cömertlik.
Allāh beni ġamdan idüp āzāde
Luṭf u kerem ile bu dil-i nā-şāde

luṭf u kerem it:

1. **luṭf u kerem it:**
Rübai 547
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İyilik ve cömertlikte bulunmak.
Luṭf u kerem it İlāhī maʿlūm saña
Aḥvāl ne kār-ı şaʿba müncer oldı

luṭf u keremdür:

1. **luṭf u keremdür:**-*dür*
Gazel 144
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ihsan ve cömertlik.
Üftādelerüñ düşse eger pāyuña ʿafv it
Saña düşen ye şāh-ı cihān luṭf u keremdür

luṭf u keremle:

1. **luṭf u keremle:**-*le*
Rübai 245
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ihsan ve cömertlik.
Her laḥẓa budur dilde recā-yı melḥūẓ
Kim eyleyesin luṭf u keremle maḥẓūẓ

luṭf u keremüñ:

1. **luṭf u keremüñ:**-*üñ*
Rübai 14
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ihsan ve cömertlik.
Tevfīḳuñı faẕluñla refīḳ eyle bāña
Luṭf u keremüñ yār-ı şefīk eyle bāña

2. **luṭf u keremüñ:**-*üñ*
Rübai 360
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ihsan ve cömertlik.
Ey ẕātı olan raḥmete ʿayn-ı mefhūm
Luṭf u keremüñ ẓāhir ü bāṭın maʿlūm

3. **luṭf u keremüñ:**-*üñ*
Rübai 528
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ihsan ve cömertlik.
Luṭf u keremüñ raḥmet ü iḥsānuñdur
Her dem dil-i miḥnet-zedenüñ mültemesi

luṭf u mürüvvet:

1. **luṭf u mürüvvet:**
Gazel 296
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Lütuf, ihsan, cömertlik.
Besdür Naḥīfī-zāra bu luṭf u mürüvvet
Raḥm eyleyüp efendüm gāhī diseñ ne ḥālüñ

luṭf u şefāʿatle:

1. **luṭf u şefāʿatle:**
Gazel 278
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Himmet ve bağışlama.
Luṭf u şefāʿatle bāña ḳıl meded
Rūz-ı cezā zehreler olduḳda çāk

luṭf u seḫaṭuñdadur:

1. **luṭf u seḫaṭuñdadur:**-*uñ, -da, -dur*
Rübai 388
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Lütuf ve aşırılık.
Ser-cümle cihān ḫavf ü recāda ḥayrān
Luṭf u seḫaṭuñdadur sürūr u mātem

luṭf u tevfīḳ-ı ilāhi:

1. **luṭf u tevfīḳ-ı ilāhi:**
Tarih 2
Mısra: **36**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın yardımı ve lutfu.
Her umūrın eyleyüp teshīl ʿavn-i Kirdigār
Luṭf u tevfīḳ-ı ilāhi ola yār ü yāveri

luṭf u vefādan:

1. **luṭf u vefādan:**-*dan*
Gazel 33
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İyilik, dostluk ve sevgi.
Ey Naḥīfī ben anı luṭf u vefādan bilürem
Her ne cevr eylese ol yār-ı cefākār bāña

luṭf virür:

1. **luṭf virür:**-*ür*
Gazel 434
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ihsan,yardım sunmak.
Ḥayāt-ı tāze virür luṭf ile dil-ḫaste-i ʿışḳa
Kişinüñ sevdigi rūḥ-ı revān cāna yaḳīn olsa

luṭf-ālūd:

1. **luṭf-ālūd:**
Gazel 299
Mısra: **12**
Iyiliğe bulaşmış.
N'ola rīzān olursa ḫūn-ı dil ey māh çeşmümden
Nigāhuñ gāhī luṭf-ālūd gāhī pür-sitīz itdüñ

luṭf-ı buḫārıdur:

1. **luṭf-ı buḫārıdur:**-*ı, -dur*
Tarih 28
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Buharın lutfu.
ʿAnberüñ luṭf-ı buḫārıdur maḥall-i imtiḥān
Ḥüsn-i ḫulḳ ile olur merdān-ı kāmil müstedel

luṭf-ı cevr-āmīzüñe:

1. **luṭf-ı cevr-āmīzüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 483
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cefa içeren lutuf.
Yā helāk it cevr ile yā eyle iḥyā luṭf ile
Yoḫsa dil ṭāḳat getürmez luṭf-ı cevr-āmīzüñe

luṭf-ı feraḥ-baḫşā:

1. **luṭf-ı feraḥ-baḫşā:**
Kaside 11
Mısra: **72**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ferahlık bahşeden lütuf.
Bir nigāh-ı iltifāt ile taraḥḥum ḳıl bāña
Şād idüp bī-çāreñi luṭf-ı feraḥ-baḫşā ile

luṭf-ı güftāruñ:

1. **luṭf-ı güftāruñ:**-*uñ*
Gazel 195
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sözlerin güzelliği.

Luṭf-ı güftāruñ kimi āyīnedār itdi ʿaceb
Söyle ey ṭūṭī lisānum ṣoḥbetüñ kimlerledür

2. **luṭf-ı güftāruñ:**-*uñ*
Gazel 473
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sözlerin güzelliği.
Nuṭḳa geldi nāz ile laʿl-i güher-bāruñ yine
Ṭūṭīyi şermende ḳıldı luṭf-ı güftāruñ yine

luṭf-ı ḥaḳḳ:

1. **luṭf-ı ḥaḳḳ:**
Gazel 275
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın lütfu, yardımı.
Bi-ḥamdi'llāh ki ol yārüm ġarīb ismimi yād itmiş
Naḥīfī luṭf-ı Ḥaḳḳ ile müyesser ol vişāl ancaḳ

2. **luṭf-ı ḥaḳḳ:**
Gazel 354
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın lütfu, yardımı.
Pādişāh-ı mülk-i maʿnāyam ki luṭf-ı Ḥaḳḳ ile
Ṭāḳ-ı gerdūna iden āvīze tāc-ı rifʿatüm

luṭf-ı hidāyet ḳıl:

1. **luṭf-ı hidāyet ḳıl:**
Murabba 9
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hidayet ihsanı kılmak.
Baña luṭf-ı hidāyet ḳıl
Rehā-yāb-ı melāmet ḳıl

luṭf-ı himmet olur:

1. **luṭf-ı himmet olur:**-*ur*
Gazel 415
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardım lütfunda bulunmak.
Bizüm mevlāya yoḳdur rūyumuz ʿarż-ı münācāt
Olursa senden olur luṭf-ı himmet yā Resūla'llāh

luṭf-ı ḫudāvend:

1. **luṭf-ı ḫudāvend:**
Kaside 27
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allh'ın bağışları.
Virdi Allāh saña ḥacc u ġazā ʿunvānın
Ḥabbeẕā luṭf-ı Ḫudāvend zihī fażl-ı Ġafūr

luṭf-ı ḫudāvend-i cihāna:

1. **luṭf-ı ḫudāvend-i cihāna:**-*a*
Kaside 12
Mısra: **52**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Alemin Rabbinin lütufu.
Ümmīd budur naʿt-i şerīfiyle dem-ā-dem
Şāyeste olam luṭf-ı Ḫudāvend-i cihāna

luṭf-ı ḫudāvend-i kerīme:

1. **luṭf-ı ḫudāvend-i kerīme:**-*e*
Kaside 12
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cömertlik sahibi Allah'ın lütfu.
Ṣad şükr ü ṣenā luṭf-ı Ḫudāvend-i Kerīme
İrdik hele biñ şevḳ ile şehr-i ramażāne

luṭf-ı ilāhī:

1. **luṭf-ı ilāhī:**
Tarih 1
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın ihsan ve inayeti.
Yine fażl-ı Ḫudā şād eyledi sükkān-ı āfāḳı
Yine luṭf-ı ilāhī rūşen itdi çeşm-i devrānı

2. **luṭf-ı ilāhī:**
Tarih 1
Mısra: **42**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın ihsan ve inayeti.
Olup reʾy-i münīri maẓhar-ı tevfīḳ-i Ḥaḳ dāʾim
Ola luṭf-ı ilāhī her umūrında nigehbānı

luṭf-ı iʿtidālin:

1. **luṭf-ı iʿtidālin:**-*in*
Tarih 30
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ölçülülük ve denge bağışı.
Bu taʿrīf ile luṭf-ı iʿtidālin var ḳıyās eyle
Ṭarāvet-yāb ider dūd-ı buḫārı sünbülistānı

luṭf-ı kelām:

1. **luṭf-ı kelām:**
Gazel 462
Mısra: **36**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sözün iyiliği || Güzel sözler söylemek.
Dānā-dil olmayınca muḫāṭab Naḥīfīyā
Luṭf-ı kelām ü ḥüsn-i edādan ne fāʾide

luṭf-ı kirdigār:

1. **luṭf-ı kirdigār:**
Kaside 5
Mısra: **91**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın lütfu.
Dünyede kesb-i şeref ʿuḳbāda luṭf-ı Kirdigār
Ġāyet-i ḳaṣdum budur ey menbaʿ-ı cūd u seḫā

luṭf-ı mihri:

1. **luṭf-ı mihri:**-*i*
Gazel 168
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Iyilik lutfu.
Luṭf-ı mihri o mehüñ şimdi baña tāze midür
Bu ḫaberler bize ey bād-ı ṣabā tāze midür

luṭf-ı nigāhından:

1. **luṭf-ı nigāhından:**-*ı, -n, -dan*
Kaside 19
Mısra: **131**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bakışın lutfu; bakışıyla ihsan etme.
Reşk-i naḳş-ı Çīn olur luṭf-ı nigāhından eger
Sāḥa-i naẓmum olursa şāh-ı dehrüñ manẓarı

luṭf-ı peyāma:

1. **luṭf-ı peyāma:**-*a*
Gazel 206
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Haber lutfu.
Niyāz-nāmemüz itdük ṣabā ile irsāl
O ġonçeden bize luṭf-ı peyāma muntaẓıruz

luṭf-ı rabbānī:

1. **luṭf-ı rabbānī:**
Murabba 7
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın lütfu, Allah'ın iyiliği.
Ḳudūmüñ luṭf-ı Rabbānī
Ẓuhūruñ faẕl-ı Sübhānī

luṭf-ı raḥmet-i ḥaḳḳa:

1. **luṭf-ı raḥmet-i ḥaḳḳa:**-*a*
Kaside 13
Mısra: **51**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hak rahmetinin lutfu.
Sezāvār olmaġa maḥşerde luṭf-ı raḥmet-i Ḥaḳḳa
Nigāh-ı şefḳatüñ besdür bu ʿabd-i kemterīn üzre

luṭf-ı şafvetinden:

1. **luṭf-ı şafvetinden:**-*i, -n, -den*
Tarih 16
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saflık lutfu.
Ol ḳadar rūşen ki luṭf-ı ṣafvetinden olmada
Tārī-i şeb kisve-pūş-ı ṭalʿat-ı nūr-ı siyāh

luṭf-ı şefāʿat:

1. **luṭf-ı şefāʿat:**
Gazel 245
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şefaatin lutfu.
Benem ol mücrim ü ʿāṣī ki dem-i maḥşerde
Baña hīç luṭf-ı şefāʿat gibi yoḳdur maḫlaṣ

2. **luṭf-ı şefāʿat:**
Tahmis 4
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şefaatin lutfu.
Şād idüp luṭf-ı şefāʿat ile bī-çāreleri
ʿĀṣiyān-ı ümemüñ sensin olan dādgeri

luṭf-ı şefāʿatdür:

1. **luṭf-ı şefāʿatdür:**-*dür*
Gazel 424
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şefaatin lutfu.
Sezā-yı ẕāt-ı pāküñ bendeñe luṭf-ı şefāʿatdür
Egerçi her cezāya ben sezāyam yā Resūla'llāh

luṭf-ı şefāʿatla:

1. **luṭf-ı şefāʿatla:**-*la*
Tahmis 2
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şefaatin lutfu.
Şād ḳıl rūz-ı cezā luṭf-ı şefāʿatla seni
-

luṭf-ı şefāʿatle:

1. **luṭf-ı şefāʿatle:**-*le*
Gazel 408
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şefaatin lutfu.
Beni luṭf-ı şefāʿatle n'ola şāyān-ı ʿafv eyle
Olınca rūz-ı pür-sūz-ı ʿadālet yā Resūla'llāh

luṭf-ı sübḥāna:

1. **luṭf-ı sübḥāna:**-*a*
Kaside 24
Mısra: **108**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ilahi yardım, iyilik.
Refīḳ u yāver itsün dāʾimā tevfīḳini Bārī
Hemīşe maẓhar olsun ẕāt-ı pāküñ luṭf-ı Sübḥāna

luṭf-ı ṭabʿ:

1. **luṭf-ı ṭabʿ:**
Kaside 18
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yaratılışın lütfu.
Sīret ü ṣūretle oldı ol resūl-ı müctebā
Luṭf-ı ṭabʿ u ḥüsn-i ḫulḳ ile celīlü'l-iʿtibār

2. **luṭf-ı ṭabʿ:**
Kaside 23
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Şairlik ihsanı, lütfu.
Müsellem her cihetle luṭf-ı ṭabʿ u ḥüsn-i aḫlāḳı
Güşāde bāb-ı iḥsānı faḳīr ü aġniyā gelsün

luṭf-ı ṭabʿıyla:

1. **luṭf-ı ṭabʿıyla:**-*ı, -yla*
Kıt'a 48
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yaratılışın lütfu.
Virüp ṭuġrāya envāʿ-ı tenāsüb luṭf-ı ṭabʿıyla
Rüsūm-ı ḥaṭṭı oldı cümlenüñ memdūḥ u mümtāzı

luṭf-ı tebessüm:

1. **luṭf-ı tebessüm:**
Tahmis 10
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gülümseme armağanı.
Nedür ol laʿl-i şeker-ḫand ü o şīrīn güftār
Nedür ol luṭf-ı tebessüm o fem-i gevherbār

luṭf-ı tevfīḳ-ı ilāhīden:

1. **luṭf-ı tevfīḳ-ı ilāhīden:**-*den*
Gazel 312
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın yardımının lutfu.
Luṭf-ı tevfīḳ-ı İlāhīden ümmīdüm böyledür
Rūy-māl-i dergehüñle şād ola cān-ı melūl

luṭf-ı vālāyı:

1. **luṭf-ı vālāyı:**-*yı*
Kaside 22
Mısra: **72**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüce lütuf, ihsan.
Senüñ ey Āṣaf-ı devr-i zamān çoḳ luṭfuñ gördüm Gerekdür şükr-i niʿmetde teẕekkür luṭf-ı vālāyı

luṭf-ı vezīr ü şāha:

1. **luṭf-ı vezīr ü şāha:**-*a*
Rübai 549
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Vezir ve şahın himmeti.
Yoḳ bende heves luṭf-ı vezīr ü şāha
Kār-ı dil-i bī-çāre Ḫudāya ḳaldı

luṭf-ı vişālüñ:

1. **luṭf-ı vişālüñ:**-*üñ*
Gazel 381
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşmanın lutfu.
ʿAhd itmiş idüñ luṭf-ı vişālüñ dil-i zāra
Ol vaʿdeye maḥşerde mi incāz ḳılarsın

luṭf-ı vüfūr:

1. **luṭf-ı vüfūr:**
Kaside 27
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bereket lütfu.
Fihrist-i cāhuñ olup ḳurb-ı civār-ı Kaʿbe
Eyledüñ Ciddede cidd-i kerem ü luṭf-ı vüfūr

luṭf-ı yezdāna:

1. **luṭf-ı yezdāna:**-*a*
Kaside 24
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın ihsanı, lutfu.
Semiyy-i meḫar-ı ʿālem Cenāb-ı Muṣṭafā Paşa
Ki olmışdur vücūd-ı pāki maẓhar luṭf-ı Yezdāna

luṭfın eylemez:

1. **luṭfın eylemez:**-*ın, -mez*
Gazel 13
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İyi davranmak, hoş muâmele etmek, iyilikte bulunmak.
Ey Naḥīfī ümmetinden eylemez luṭfın dirīġ
Ol şefāʿat kāñı ʿālī-şān Muḥammed Muṣṭafā

luṭfın kesmedi:

1. **luṭfın kesmedi:**-*me, -di*
Gazel 240
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Himmet etmeyi bırakmak.
Naḥīfī ol büt-i dīrīne bizden kesmedi luṭfın
Kişinüñ ben de bildüm eski yāri düşmen olmazmış

luṭfuñ olmazsa:

1. **luṭfuñ olmazsa:**-*un-uñ, -maz, -sa*
Gazel 9
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İyilikte bulunma.
Yoḳ yüzüm dergāh-ı Ḥaḳḳa varmaġa bir vech ile
Vay eger olmazsa luṭfuñ ben ġarībe reh-nümā

2. **luṭfuñ olmazsa:**-*uñ, -maz, -sa*
Gazel 411
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İyilikte bulunma.
Ḥużūr-ı Ḥaḳda bu cürm ile baña luṭfuñ olmazsa
Ne yüz var bende ʿarż-ı iʿtiẕāra yā Resūla'llāh

luṭfuña ḳaldum:

1. **luṭfuña ḳaldum:**-*du, -m*
Gazel 9
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Yardımına muhtaç olmak.
Luṭfuña ḳaldum efendüm yoḫsa bu ʿiṣyān ile
Lāyıḳam maḥşerde olsa baña biñ dürlü cezā

luṭfuñı eyle:

1. **luṭfuñı eyle:**-*uñ, -ı*
Gazel 247
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Paylaşmak.
Cevr olsun eyle gāhī dirīġ itme luṭfuñı
Baña gelür o cevr ü cefālar vefā-yı maḥż

luṭfuñı ḳıl:

1. **luṭfuñı ḳıl:**-*uñ, -ı*
Gazel 378
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İyi davranmak, iyilikte bulunmak.
Ḳıl dest-gīr İlāhī Naḥīfîye luṭfuñı
Tā neşve-i şarāb-ı hevādan yıḳılmasun

mā re'aynā misli hazā innehū şey'in ʿicāb:

1. **mā re'aynā misli hazā innehū şey'in ʿicāb:**
Kaside 1
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kelam-ı Kibar**
"Böyle bir şey görmedik, bu ne acayip bir şey" anlamında bir şaşkınlık ibaresi.
Saʿy-ı bī-encāmuñ gördükde dir ehl-i kemāl
Mā re'aynā misli hazā innehū şey'in ʿicāb

ma-ʿadā:

1. **mā-ʿadā:**
Kaside 5
Mısra: **48**
-den başka, gayri.
Bir ʿaceb derde esīr itdi beni baḫt-ı siyāh
Dehr içinde çekdigüm ālām u ġamdan mā-ʿadā

maʿ-ʿadā:

1. **maʿ-ʿadā:**
Kaside 23
Mısra: **28**
-den başka, gayri.
Müberrādur riyādan ṣıdḳ-ı daʿvāya şühūdum çoḳ
Gelenler ḥāsidān-ı nā-sezādan maʿ-ʿadā gelsün

maʿārif:

1. **maʿārif:**
Kaside 19
Mısra: **159**
İrfan, marifet.
İltifāt-ı pādişāhīdür maʿārif ehlinüñ
Kesb-i ʿirfān itmede ser-māye-i ḫ∨āhişleri

2. **maʿārif:**
Kaside 26
Mısra: **207**
İrfan, marifet.
Maʿārif ehline aṣḥāb-ı faẓla raġbet idüp
İderdi ḥaḳ bu ki cūd u ʿaṭā-yı lā-yuḥṣā

maʿārif-perverā:

1. **maʿārif-perverā:**
Gazel 156
Mısra: **39**
İlim, irfan sahipleri.
Süḫandānā maʿārif-perverā dānende-i ḳadrā
Benüm ḥāl-i dil-i zārum ʿaceb ṭurfe ḥikāyetdür

maʿāş olur:

1. **maʿāş olur:**-*ur*
Gazel 122
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir iş sonucunda kazanılan para olmak.
Bu beyʿgāh-ı ġamda hemān şimdi her-kesüñ
Naḳd-i sirişki kendüye ancaḳ maʿāş olur

maʿbūd:

1. **maʿbūdumuz:**-*umuz*
Murabba 1
Mısra: **1**
Kendisine ibadet olunan, tapınılan. ll Allah.
Bizüm maʿbūdumuz sensin ʿİnāyet eyle yā mevlā

2. **maʿbūd:**
Rübai 146
Mısra: **2**
Kendisine ibadet olunan, tapınılan. ll Allah.
Yoḳ misl ü şerīküñ ey Ḫudāvend-i Vedūd
Ḥaḳ üzre cemīʿ-i ḫalḳa sensin maʿbūd

3. **maʿbūdum:**-*um*
Rübai 203
Mısra: **1**
Kendisine ibadet olunan, tapınılan. ll Allah.
Maʿbūdum o Ḥaḳdur ki naẓīri yoḳdur
Sulṭān-ı eḥaddür ki vezīri yoḳdur

4. **maʿbūduña:**-*uñ, -a*
Rübai 242
Mısra: **2**
Kendisine ibadet olunan, tapınılan. ll Allah.
Maḫlūḳ-ı żaʿīfe niçün āmālüñi ʿarż
Maʿbūduña ḳıl her ne ise ḫālümi ʿarż

5. **maʿbūdum:**-*um*
Rübai 260
Mısra: **3**
Kendisine ibadet olunan, tapınılan. ll Allah.
Ey ḥaḳḳ ile maʿbūdum olan Rabb-i Eḥad
İsʿāf-ı murādata beni it mülḥaḳ

6. **maʿbūdum:**-*um*
Rübai 347
Mısra: **1**

Kendisine ibadet olunan, tapınılan. ll Allah.
Ey erḥam-ı rāḥimīn olan maʿbūdum
Taḥṣīl-i rıżāsı aʿẓam-ı maḳṣūdum

7. **maʿbuduma:**-*um, -a*
Rübai 358
Mısra: **3**
Kendisine ibadet olunan, tapınılan. ll Allah.
Her kārumı maʿbuduma tefvīż itdüm
Besdür baña ol ġayra münācāt itmem

8. **maʿbūdum:**-*um*
Rübai 374
Mısra: **2**
Kendisine ibadet olunan, tapınılan. ll Allah.
Sensin dil ü cān ile benüm maḳṣūdum
Rabbüm kerem ü raḥmeti çoḳ maʿbūdum

9. **maʿbūdum:**-*um*
Rübai 382
Mısra: **1**
Kendisine ibadet olunan, tapınılan. ll Allah.
Ey ḥaḳḳ ile maʿbūdum olan maʿbūdum
Muṭlaḳ saña ṭālib dil-i şevḳ-ālūdum

10. **maʿbūdum:**-*um*
Rübai 383
Mısra: **1**
Kendisine ibadet olunan, tapınılan. ll Allah.
Ey ḳullarına erḥam olan maʿbūdum
Sensin iki ʿālemde benüm maḳṣūdum

11. **maʿbūdumuz:**-*umuz*
Rübai 404
Mısra: **4**
Kendisine ibadet olunan, tapınılan. ll Allah.
Ṣıdḳ ile ḫulūṣ ile seni bir bilürüz
Yoḳdur daḫi maʿbūdumuz illā sensin

12. **maʿbūdı:**-*ı*
Rübai 442
Mısra: **3**
Kendisine ibadet olunan, tapınılan. ll Allah.
Maʿbūdı cemīʿ-i kāʾinātuñ sensin
Ṭāʿata eḥaḳ şenāya elyaḳ Ḥaḳsın

13. **maʿbūd:**
Tarih 4
Mısra: **2**
Kendisine ibadet olunan, tapınılan. ll Allah.
Ḥamd ü şükr olsun o mevlā-yı ʿaẓimü'ş-şāna
Ki odur ḥaḳḳ ile ser-cümle ʿibāda maʿbūd

14. **maʿbūd:**
Tarih 5
Mısra: **22**
Kendisine ibadet olunan, tapınılan. ll Allah.
Naḥīfī bī-riyā oldı lisān-ı ṣıdḳ ile tārīḫ
ʿAlī Paşa ḳulın Ḥaḳ ile ʿālī eylesün Maʿbūd

maʿbūd-ı eḥad:

1. **maʿbūd-ı eḥad:**
Rübai 197
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tek ibadet edilen II Allah.
Maʿbūd-ı eḥad Mālik-i ʿālem sensin
Yoḳdur saña ḥāşā ne şebīh ü ne naẓīr

2. **ilāh-ı:**
Rübai 441
Mısra: **2**
Tek ibadet edilen II Allah.
Mevlā-yı Ṣamed Ḳādir ü Mācid sensin
Maʿbūd-ı eḥad İlāh-ı Vāḥid sensin

3. **maʿbūd-ı eḥad:**
Rübai 441
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tek ibadet edilen II Allah.
Mevlā-yı Ṣamed Ḳādir ü Mācid sensin
Maʿbūd-ı eḥad İlāh-ı Vāḥid sensin

maʿbūd-ı ġanī:

1. **maʿbūd-ı ġanī:**
Rübai 444
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Himmeti çok ibadet edilen II Allah.
Her ḥāl ile sen ḳullarıña erḥamsın
Maʿbūd-ı Ġanī vü Ḳādir-i ekremsin

maʿbūd-ı kerīm:

1. **maʿbūd-ı kerīm:**
Rübai 202
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cömert ibadet edilen II Allah.
Ḳul her ne ṭaleb itse o Maʿbūd-ı Kerīm
Va'llāhi vü bi'llāhi vü ta'llāhi virür

maʿbūdum olan:

1. **maʿbūdum olan:**-*an*
Rübai 382
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İbadet edilen.
Ey ḥaḳḳ ile maʿbūdum olan maʿbūdum
Muṭlaḳ saña ṭālib dil-i şevḳ-ālūdum

mā-cerā:

1. **mā-cerā:**
Gazel 26
Mısra: **12**
Alışılmışın dışında cerayan eden, ilgi çekici olay.

Aġlatduñ ey felek beni hicrān-ı yār ile
Ḳaldı ḥużūr-ı Ḥaḳḳa senüñle bu mā-cerā

2. **mā-cerāları:**-*lar, -ı*
Gazel 504
Mısra: **14**
Baştan geçmiş olay.
İşrāb-ı derd-i hecr ile biñ kerre aġlasa
Ġāyet bulur mı çeşm-i terüñ mā-cerāları

3. **mā-cerāmuzı:**-*muz, -ı*
Gazel 510
Mısra: **6**
Alışılmışın dışında cerayan eden, ilgi çekici olay.
Seyl-i sirişki pāyına yārüñ revān idüp
Ol serv-i nāza ʿarż idelüm mā-cerāmuzı

mā-cerā-yı ādemi:

1. **mā-cerā-yı ādemi:**-*i*
Kıt'a 42
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Adem'in macerası.
Sen mā-cerā-yı Ādemi endīşe ḳıl müdām
Kāfidür ey püser saña baba naṣīḥati

mācid:

1. **mācid:**
Rübai 441
Mısra: **1**
Şan ve şeref sahibi olan (Allah).
Mevlā-yı Ṣamed Ḳādir ü Mācid sensin
Maʿbūd-ı eḥad İlāh-ı Vāḥid sensin

maʿden-i cūd u iḥsān:

1. **maʿden-i cūd u iḥsān:**
Rübai 396
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Himmet ve bereket madeni.
Ol kān-ı ʿaṭā maʿden-i cūd u iḥsān
Ol ṭālib-i Ḥaḳ yaʿnī ki ʿAbdu'r-raḥmān

maʿden-i ḥilm ü şefḳat:

1. **maʿden-i ḥilm ü şefḳat:**
Rübai 93
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şefkat ve yumuşaklık madeni.
Ey kān-ı kerem maʿden-i ḥilm ü şefḳat
V'ey ẕātı melāẕ-ı żuʿafā-yı ümmet

maʿden-i yāḳūt u mercāna:

1. **maʿden-i yāḳūt u mercāna:**-*a*
Kaside 24
Mısra: **74**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yakut ve mercan madeni.
ʿAceb mi eşk-i ḫūn-ālūd ile peyġūle-i ġamda
Müşābih olsa çeşmüm maʿden-i yāḳūt u mercāna

māder-i bīmār:

1. **māder-i bīmār:**
Kaside 26
Mısra: **179**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasta anne.
Riʿāyet-i peder-i pīr ü māder-i bīmār
Żarūrī eyledi muḥtāc-ı mesken ü meṣvā

māder-zād:

1. **māder-zāddur:**-*dur*
Gazel 249
Mısra: **21**
Anadan doğma.
Tā ġam-ı ʿışḳı o māhuñ sende māder-zāddur
Ey Naḥīfī eyleme bīhūde daʿvā-yı neşāṭ

maʿdūd eylerse:

1. **maʿdūd eylerse:**-*r, -se*
Tarih 5
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saymamak, görmezden gelmek.
Degüldür şāʿirāne sözlerüm ʿayn-ı ḥaḳīḳatdür
Ḥelāl itmem kim eylerse beni ol zümreden maʿdūd

maʿdūd olam:

1. **maʿdūd olam:**-*am*
Kaside 8
Mısra: **281**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Herhangi bir topluluğa mensup sayılmak.
Ġaraż oldur ki olam bendelerüñden maʿdūd
Olıcaḳ ʿarṣa-i dīvān-ı Ḫudāya iḥżār

maʿdūm itmekde:

1. **maʿdūm itmekde:**-*mek, -de*
Rübai 353
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yok etmek, ortadan kaldırmak.
İllāda elif şāhid-i ẕāt-ı Vāḥid Lā-bī-elif itmekde sivāyı maʿdūm

maʿdūm ola:

1. **maʿdūm ola:**-*a*
Tarih 4
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yok olmak.
Emr ü nehyinde nüfūẕ eyleye iḥsānı Allāh
Tīġ-i ḳahrı ile maʿdūm ola aʿdā-yı ʿanud

mā-fī’ż-żamīr:

1. **mā-fī’ż-żamīrin:**-*in*
Kaside 22
Mısra: **49**
Gönülde olan, içinde gizlenen.
Bilür ehl-i dilüñ mā-fī’ż-żamīrin keşf-i ḥāl eyler
Bu burhān-ı müsellemdür ider taḥḳīḳ daʿvāyı

mafṣal-ı sīnem:

1. **mafṣal-ı sīnem:**-*m*
Kaside 19
Mısra: **89**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Göğüsün eklemleri.
Żaʿf-ı miḥnetden göründi mafṣal-ı sīnem ʿayān
Oldı gūyā nüsḫa-i derd ü hümūmuñ misṭarı

mafṣal-ı sīnemden:

1. **mafṣal-ı sīnemden:**-*m, -den*
Gazel 393
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Göğüsün eklemleri.
Ḫᵛāce-i dārü’ş-şifā görsün hüzāl-i cismümi
Mafṣal-ı sīnemden istiḫrāc-ı teşrīḥ eylesün

mağbūn olma:

1. **mağbūn olma:**-*ma*
Kaside 1
Mısra: **55**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aldanmak; şaşırmak, şaşkınlaşmak II üzülmek; aklını kullanamamak.
İstivā-yı dī vü imrūz ile mağbūn olma kim
Rūz-ı ferdāda derūnuñ nār-ı levm eyler kebāb

mağbūṭ-ı firdevs-i berīn:

1. **mağbūṭ-ı firdevs-i berīn:**
Kaside 18
Mısra: **37**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüce Firdevs'in imrenileni II Hz. Muhammet.
Ravża-i ẕī-şānıdur mağbūṭ-ı Firdevs-i berīn
Der-geh-i iclāli reşk-i günbed-i ʿāli-medār

mağbūṭ-ı riyāż-ı cennet:

1. **mağbūṭ-ı riyāż-ı cennet:**
Rübai 85
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cennet bahçelerinin imrenileni.
Ey meşhedi mağbūṭ-ı riyāż-ı cennet
V’ey ẕāt-ı felek-rütbesi maḥż-ı raḥmet

mağdūr:

1. **mağdūrlardur:**-*lar, -dur*
Gazel 53
Mısra: **10**
Haksızlık ve zulme uğramış.
Saña şāhid yeter Mecnūn u Ferhāduñ ser-encāmı
Giriftārān-ı ʿışḳuñ ekṣeri mağdūrlardur hep

mağfiret:

1. **mağfireti:**-*i*
Rübai 62
Mısra: **1**
Allah'ın, kullarının günahlarını bağışlaması, yarlıgaması.
Ey mağfireti tesellī-i ehl-i ẕünūb
V’ey faẕl u ʿināyet ile settār-ı ʿuyūb

2. **mağfirete:**-*e*
Rübai 76
Mısra: **3**
Allah'ın, kullarının günahlarını bağışlaması, yarlıgaması.
Ben muẕnibi ḳıl mağfirete şāyeste
Maḥşerde beni eyleme redd ü maḥcūb

3. **mağfiret:**
Rübai 426
Mısra: **2**
Allah'ın, kullarının günahlarını bağışlaması, yarlıgaması.
Yā Rab olup āşüfte-i deşt-i ʿışyān
Hep mağfiret ümmīdine oldum pūyān

mağfiret-i ḥaḳḳ:

1. **mağfiret-i ḥaḳḳ:**
Kaside 8
Mısra: **163**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın günahları bağışlaması, Allah'ın rahmeti.
Olalar mağfiret-i Ḥaḳḳ ile şāyān-ı cinān
Vālideynüm aḫāvātumla ḳamu ḳavm ü tebār

mağfiret-i ḥaḳḳa:

1. **mağfiret-i ḥaḳḳa:**-*a*
Kaside 8
Mısra: **196**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın günahları bağışlaması, Allah'ın rahmeti.
Lākin ümmīdüm odur ʿarṣa-i maḥşerde yine
Naʿt-i şīrīnüñ ola mağfiret-i Ḥaḳḳa medār

mağfiret-i ḥażret-i ḥaḳdan:

1. **mağfiret-i ḥażret-i ḥaḳdan:**-*dan*
Gazel 233
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şanı yüce Allah'ın bağışlaması.
Ey Naḥīfī ne ḳadar cürm ü ḫaṭāmuz var ise

Olmazuz maġfiret-i Ḥażret-i Ḥaḳdan meʾyūs

maġfūr it:

1. **maġfūr it:**
Kıt'a 35
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağışlamak.
Bu Naḥīfī-i zārı maġfūr it
Be-kemāl-i Muḥammed-i ʿArabī

2. **maġfūr it:**
Rübai 99
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağışlamak.
Baḫşāyiş-i iḥsānuñ ile ʿiṣyānum
Sulṭān-ı rusül ḥürmetine maġfūr it

maġlūb:

1. **maġlūb:**
Rübai 51
Mısra: **2**
Mağlup, kaybetmiş.
Ey ʿālim ü dānende-i esrār-ı ḳulūb
Ḳahr-ı ceberūtuñla ʿavālim maġlūb

maġlūb-ı hevādur:

1. **maġlūb-ı hevādur:**-*dur*
Tahmis 4
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arzu yenilmişi.
Kimi şeydā kimi maġlūb-ı hevādur dir ise
Baña besdür dil ü cān ḳulluġuñı müşʿir ise

maġlūb-ı melāl olmaya:

1. **maġlūb-ı melāl olmaya:**-*ma, -ya*
Rübai 306
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Üzüntü mağlubu olmak.
Yā Rab ḳoma ben zārı perīşān-aḥvāl
Tā ḳalb-i ḥazīn olmaya maġlūb-ı melāl

maġmūm ḳaldum:

1. **maġmūm ḳaldum:**-*du, -m*
Rübai 379
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gamlı, kederli olmak.
Envāʿ-ı hümūm eylemede ḳalbe hücūm
Ḳaldum ġam ü ḥayretle İlāhī maġmūm

maġribī:

1. **maġribīdür:**-*dür*
Gazel 464
Mısra: **8**
Mağrib diyarına mensup, Mağribli.
Bulur geh cānda gāhī sīnede gencīne-i ʿışḳuñ
Göñül bir maġribīdür kim gezer vīrāne vīrāne

maġrib-i ġamm:

1. **maġrib-i ġamm:**
Gazel 274
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gam siyahlığı.
Ḥamdü li'llāh ol güzelden almışam iḳrār-ı ʿışḳ
Maġrib-i ġamm içre gitdi ẓulmet-i inkār-ı ʿışḳ

maġrūr:

1. **maġrūrlardur:**-*lar, -dur*
Gazel 53
Mısra: **16**
Gururlanmış, kibirli.
Bu menzilde güşād-ı şaṣt-ı tīr-i nāleye bāʿiş
Nişān-ı nāvek-i idbār olan maġrūrlardur hep

2. **maġrūr:**
Gazel 354
Mısra: **8**
Gururlanmış, kibirli.
Bu sitem-güne cevābın gūş idüp bildüm meger
Ḥüsnine maġrūr imiş ol dil-ber-i pür-naḫvetüm

maġrūr iden:

1. **maġrūr iden:**-*en*
Gazel 283
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gururlandırmak, enaniyet, böbürlenmek durumu.
Devlet-i ḥüsn ü bahā güm-şüde-rāh olsa gerek
Seni maġrūr iden iḳbāl-i tebāh olsa gerek

maġrūr oldum:

1. **maġrūr oldum:**-*du, -m*
Rübai 426
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Böbürlenmek, gururlanmak.
Bildüm keremüñ ʿafvüñe maġrūr oldum
Aḥvāl bu bāḳī senüñ emr ü fermān

maġrūr olsun:

1. **maġrūr olsun:**-*sun*
Gazel 215
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Böbürlenmek, gururlanmak.
Mest olup cām-ı lebüñle hele maġrūr olsun
Gāh olur destümüzi perde-der-i rāz iderüz

maġrūr olup:

1. **maġrūr olup:**-*up*
Kaside 5
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Böbürlenmek, gururlanmak.

ʿArż-ı ḥāle gerçi yüz yoḳ bende ey kān-ı kerem
Luṭfuña maġrūr olup taḳrīre ḳıldum ibtidā

2. **maġrūr olup:**-*up*

Rübai 428

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Böbürlenmek, gururlanmak.

Maġrūr olup iḥsānuña küstāḫ oldum
Olsam n'ola şāyeste-i ʿafv ü ġufrān

maġrūr u mest-i ʿişvedür:

1. **maġrūr u mest-i ʿişvedür:**-*dür*

Gazel 187

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

İşvenin mest ve magruru.

Ey Naḥīfī raḥm ider mi ʿāşıḳ-ı meftūnına
Ol nigāh-ı nīm kim maġrūr u mest-i ʿişvedür

maġrūrān-ı cāh-ı devlete:

1. **maġrūrān-ı cāh-ı devlete:**-*e*

Matla 220

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Devlet makamının gururluları.

Bāb-ı Ḥaḳ meftūḥ iken her laḥẓa ehl-i ḥācete
İlticā lāyıḳ mı maġrūrān-ı cāh-ı devlete

maġrūr-ı ḫıdem olma:

1. **maġrūr-ı ḫıdem olma:**-*ma*

Gazel 287

Mısra: **13**

Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Yaptıklarının gururuna kapılmak.

Olma maġrūr-ı ḫıdem bir gün olur ḫaclet ile
Şāhlar muḫtefī-i ḫayl ü sipāh olsa gerek

maġrūr-ı luṭfuñ olup:

1. **maġrūr-ı luṭfuñ olup:**-*uñ, -up*

Gazel 418

Mısra: **13**

Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Lütfunun gururu olmak.

Naḥīfī-veş olup maġrūr-ı luṭfuñ şerm ü ḫacletle
Rüsūm-ı naʿtüñe ḳıldum cesāret yā Resūla'llāh

maġrūr-ı vaʿd-i dil-firīb oldum:

1. **maġrūr-ı vaʿd-i dil-firīb oldum:**-*du, -m*

Gazel 329

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Gönül aldatıcı sözün gururuna kapılmak.

Beni terk eylemez ẓann eyler idüm künc-i miḥnetde
Tekāsül eyledüm maġrūr-ı vaʿd-i dil-firīb oldum

maġz-ı cānı:

1. **maġz-ı cānı:**-*ı*

Gazel 416

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Canın içi, özü.

Faḳīrāne iderdüm maġz-ı cānı ṭuʿma-i minnet
Hümā-yı ʿışḳuñ itseydi tenezzül yā Resūla'llāh

māh:

1. **māha:**-*a*

Gazel 18

Mısra: **1**

Ay II ay gibi parlak yüzlü sevgili.

O māha dün gice rāz-ı derūnum eyledüm ifşā
Hele ey dil ṣaḳın bu rāza vāḳıf olmasun aʿdā

2. **māh:**

Gazel 32

Mısra: **6**

Ay, kamer.

Recā-yı feyż ile ey mihr olurdı pā-mālüñ
Muḳābil olmaġa şāyeste olsa māh saña

3. **māh:**

Gazel 43

Mısra: **12**

Ay II ay gibi parlak yüzlü sevgili.

Baḳma her bir ṣaneme ṣarf-ı nigāh itdigüme
Sañadur meyl ü maḥabbet saña ey māh saña

4. **māhuñ:**-*uñ*

Gazel 75

Mısra: **13**

Ay II ay gibi parlak yüzlü sevgili.

Vaṣf eyle Naḥīfī fiten-i çeşmin o māhuñ
Her bir süḫan-ı pāküñi bir siḥr-i ḥelāl it

5. **māhı:**-*ı*

Gazel 78

Mısra: **6**

Ay II ay gibi parlak yüzlü sevgili.

Maḥsūd-ı ʿālem eyle Züleyḫā-yı şevḳümı
Yā Rab o māhı ḥüsn ile yek-reng-i Yūsuf it

6. **māḥı:**-*ı*

Gazel 88

Mısra: **13**

Ay II ay gibi parlak yüzlü sevgili.

Bir ṭarz-ı ḫāṣ-ı ḥüsn ile gördüm o māḥı kim
Olmaz Naḥīfīya hele ol āb ü tāb şerḥ

7. **māhdur:**-*dur*

Gazel 104

Mısra: **11**

Ay II ay gibi parlak yüzlü sevgili.
Teşbīh-i nāḳış oldı saña māhdur dimek
Māhuñ saña müşābeheti istiʿāredür

8. **māhuñ:**-*uñ*
Gazel 104
Mısra: **12**
Ay, kamer.
Teşbīh-i nāḳış oldı saña māhdur dimek
Māhuñ saña müşābeheti istiʿāredür

9. **māha:**-*a*
Gazel 106
Mısra: **11**
Ay II ay gibi parlak yüzlü sevgili.
O māha rāz-ı dili āşikāre eyledigüm
Nihānī vaʿde-i ḫātır-güşālarındandur

10. **māhdan:**-*dan*
Gazel 126
Mısra: **6**
Ay II ay gibi parlak yüzlü sevgili.
ʿAceb raḳīb-i bed-aḫter midür firāḳa sebeb
Cüdā iden beni ol māhdan sitāre midür

11. **māhuñ:**-*uñ*
Gazel 127
Mısra: **15**
Ay II ay gibi parlak yüzlü sevgili.
O māhuñ kākül-i pür-tābını zencīre beñzetmek
Gürūh-ı ehl-i naẓmuñ ġālibā sevdālarındandur

12. **māhı:**-*ı*
Gazel 134
Mısra: **11**
Ay II ay gibi parlak yüzlü sevgili.
Cezb ider bir gün o māhı ḳuvvet-i pür-zūr-ı ʿışḳ
Ḥükm-i sulṭān-ı maḥabbet ʿāḳıbet icrā olur

13. **māhuñ:**-*uñ*
Gazel 150
Mısra: **8**
Ay II ay gibi parlak yüzlü sevgili.
Olur ʿuşşāḳ ṣaf ṣaf ṭālib-i bismilgeh-i ʿışḳı
O māhuñ gūyiyā hengām-ı vaṣlı ʿıyd-ı ḳurbandur

14. **māh:**
Gazel 155
Mısra: **10**
Ay II ay gibi parlak yüzlü sevgili.
Ṣevḳ-ı ḳudūmi dīdemüzi rūşen eylese
Gelse o māh meclise ḳābil degül midür

15. **māhuñ:**-*uñ*
Gazel 181
Mısra: **1**
Ay II ay gibi parlak yüzlü sevgili.
O māhuñ cebhesinde ṣanma resm-i ebruvānıdur
Aṣılmış ṭāḳ-i ḥüsne Rüstem-i ʿışḳuñ kemānıdur

16. **māha:**-*a*
Gazel 208
Mısra: **10**
Ay II ay gibi parlak yüzlü sevgili.
Ẓulmet-nişīn-i şām-ı firāḳuz Naḥīfīyā
Ol māha çoḳ mı rāh-ı ṭalebde şitābumuz

17. **māh:**
Gazel 218
Mısra: **3**
Ay II ay gibi parlak yüzlü sevgili.
Nigāhumdan bilür meftūn u ḥayrān oldıġum ol māh
Cihānda böyle ḥāl añlar netīce bir cevān olmaz

18. **māh:**
Gazel 220
Mısra: **7**
Ay, kamer.
Māh eger olsa da meşʿal-keş eyā mihr-i cemāl
Ṣuʿlesi berḳ-i żiyā-baḫş-ı elemdür sensüz

19. **māh:**
Gazel 222
Mısra: **5**
Ay II ay gibi parlak yüzlü sevgili.
İşitdüm ḫāne-i aġyāra teşrīf eylemiş ol māh
ʿAcebdür ʿāşıḳ-ı müştāḳına ol meh-liḳā gelmez

20. **māhuñ:**-*uñ*
Gazel 249
Mısra: **21**
Ay II ay gibi parlak yüzlü sevgili.
Tā ġam-ı ʿışḳı o māhuñ sende māder-zāddur
Ey Naḥīfī eyleme bīhūde daʿvā-yı neşāṭ

21. **māh:**
Gazel 283
Mısra: **8**
Ay, kamer.
Ḳalmayup rūy u cebīnüñde leṭāfet eser
Āsumānuñda ne ḫūrşīd ü ne māh olsa gerek

22. **māh:**
Gazel 299
Mısra: **11**
Ay II ay gibi parlak yüzlü sevgili.
N'ola rīzān olursa ḫūn-ı dil ey māh çeşmümden
Nigāhuñ gāhī luṭf-ālūd gāhī pür-sitīz itdüñ

23. **māhı:**-*ı*
Gazel 303
Mısra: **5**
Ay II ay gibi parlak yüzlü sevgili.
Sipihr-i sīnede itdüñ o māhı zār ü ḥazīn
Felek bilindi netīce senüñ daḫi hünerüñ

24. **māh:**
Gazel 316
Mısra: **1**
Ay II ay gibi parlak yüzlü sevgili.
Baḳmaz māh saña encüm-i seyyāre degül
Tābiş-i mihr-i ruḫuñ ḳābil-i neẕẕāre degül

25. **māhı:**-*ı*
Gazel 317
Mısra: **3**
Ay II ay gibi parlak yüzlü sevgili.
O māhı göz göre aġyāra virmek ḫayli müşkildür
Bu ẓāhirdür ki elbette olur teslīm-i cān müşkil

26. **māhum:**-*um*
Gazel 333
Mısra: **1**
Ay, kamer.
Göz gördi göñül sevdi seni ey yüzi māhum
Ḳurbānuñ olam var mı benüm bunda günāhum

27. **māhuñ:**-*uñ*
Gazel 364
Mısra: **6**
Ay II ay gibi parlak yüzlü sevgili.
Ölmeden göster İlāhī dīde-i giryānuma
Ḫaṭṭ-ı şeb-rengi o māhuñ zīb-i ruḫsār oldıġın

28. **māhuñ:**-*un*
Gazel 373
Mısra: **2**
Ay II ay gibi parlak yüzlü sevgili.
Ḳaṣdın bilüriz ġamze-i āşūb-feninden
Bir söz mi çıḳar yoḫsa o māhuñ deheninden

29. **māh:**
Gazel 374
Mısra: **4**
Ay II ay gibi parlak yüzlü sevgili.
Yār-ı ḳadīmi miḥnet-i hecrüñle aġladup
Ey māh meyl-i ṣoḥbet-i aġyār ider misin

30. **māh:**
Gazel 376
Mısra: **8**
Ay II ay gibi parlak yüzlü sevgili.
Tāb-ı ḥasedle pençe-i ḫūrşīd olur şikest
Der-kār idince zülfine ol māh şānesin

31. **māh:**
Gazel 397
Mısra: **9**
Ay II ay gibi parlak yüzlü sevgili.
Ṣaḥrā-yı maḥabbetde Naḥīfī gibi ey māh
Çoḳ ʿāşıḳ-ı dil-ḫasteyi āvāre idersin

32. **māhını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 405
Mısra: **5**
Ay II ay gibi parlak yüzlü sevgili.
Gelelden ʿālem-i ʿışḳa cemālüñ māhını gördüm
Bu veche gül cemālüñle olur leyl ü nehār ebrū

33. **māh:**
Gazel 438
Mısra: **1**
Ay II ay gibi parlak yüzlü sevgili.
Yoḳ bende tāb cevr ü cefāda o māh ise
Āfāḳı ṭutdı derd ile feryād ü āh ise

34. **māha:**-*a*
Gazel 438
Mısra: **4**
Ay II ay gibi parlak yüzlü sevgili.
Çeşm-i niyāz muntaẓır-ı revzen-i ümmīd
Yoḳdur o māha ruḫṣat-ı ʿarż-ı nigāh ise

35. **māh:**
Gazel 456
Mısra: **15**
Ay, kamer.
Ḳırān ider ṣanuram māh burc-ı ʿAḳrebde
O meh yanında raḳībe maḳām virdükçe

36. **māh:**
Gazel 463
Mısra: **4**
Ay II ay gibi parlak yüzlü sevgili.
Kālā-yı viṣāle virelüm naḳd-i ḥayātı
Ol māh bu bāzāra görüñ ḳāʾil olursa

37. **māh:**
Gazel 474
Mısra: **6**
Ay, kamer.
-
Māh üzre ne vech ile imiş şīve-i hāle

38. **māh:**
Gazel 496
Mısra: **2**
Ay II ay gibi parlak yüzlü sevgili.
Derd-i ḥasretle ḳoduñ kūşe-i miḥnetde beni
Bu ḳadar ʿarż-ı maḥabbet ḳanı ey māh ḳanı

39. **māh:**
Gazel 501
Mısra: **14**
Ay II ay gibi parlak yüzlü sevgili.
Āfitāb olsa görünmez baña senden ġayrı
Bu Naḥīfī seni özler seni ey māh seni

40. **māha:**-*a*
Gazel 508
Mısra: **2**
Ay II ay gibi parlak yüzlü sevgili.
Bu şeb recā-yı dil ol dil-rübāya söylendi
O māha ḥāle münāsib ḥikāye söylendi

41. **māh:**
Gazel 510
Mısra: **9**
Ay II ay gibi parlak yüzlü sevgili.
Ḫayfā ki bir görür bizi aġyār ile o māh
Bilmez o nev-resīde ḫulūş u riyāmuzı

42. **māha:**-*a*
Gazel 510
Mısra: **1**
Ay II ay gibi parlak yüzlü sevgili.

Açduḳ o māha rāz-ı dil-i mübtelāmuzı
İtdük ifāde ġamzesine müddeʿāmuzı

43. **māhuñ:**-*uñ*
Gazel 512
Mısra: **7**
Ay II ay gibi parlak yüzlü sevgili.
Oldı efsāne dem-i vaṣlı baña ol māhuñ
Gitdi çeşmümden o dem ẕāʾiḳa-i ḫ∨āb gibi

44. **māhdan:**-*dan*
Kaside 8
Mısra: **67**
Ay, kamer.
Māhdan meşʿale-keş çāker olurdı o şehe
Olmasa çarḫ-ı felekde reviş-i nā-hem-vār

45. **māhuñ:**-*uñ*
Kaside 8
Mısra: **99**
Ay II ay gibi parlak yüzlü sevgili.
Ḥāṣılı encüm-i seyyāresidür ol māhuñ
Ḳuṭb-ı iclāl-i nübüvvetde bu āl-i aḫyār

46. **māh:**
Kaside 12
Mısra: **29**
Ay II ay gibi parlak yüzlü sevgili.
Ümmīd-i şefāʿatla ḳudūmüñ senüñ ey māh
Ser-çeşme-i Kevs̱er mi degül teşne-lebāna

47. **māh:**
Kaside 21
Mısra: **7**
Ay, kamer.
Fevḳ u taḥtında anuñ māh ile māhī ḥayrān
Şerḥ olınmaz hele māhiyyeti Saʿd-ābāduñ

48. **māhuñ:**-*uñ*
Kıt'a 12
Mısra: **3**
Ay II ay gibi parlak yüzlü sevgili.
Ṭalʿat-i dil-güşāsı ol māhuñ
Ṣanki cemʿiyyet-i meṭāliʿdür

49. **māh:**
Matla 72
Mısra: **2**
Ay, kamer.
Lemʿa-i feyż-i ser-engüştüñden oldı behredār
Vechi var gögsin gerüp māh itse ʿarż-ı iftiḫār

50. **māha:**-*a*
Matla 103
Mısra: **2**
Ay II ay gibi parlak yüzlü sevgili.
Hecr-i ebrū-yı hilāliyle olup zār ü nizār
Şimdi ol māha uzaḳdan baḳar oldı aġyār

51. **mah:**
Matla 163
Mısra: **1**
Ay, kamer.
Bedr olur mah eyledükçe cebhe-i pāküñ ḫayāl
Ḳaşlaruñ endīşe itse cismini eyler hilāl

52. **māha:**-*a*
Matla 169
Mısra: **1**
Ay II ay gibi parlak yüzlü sevgili.
O māha dil vireli oldı kār-ı dil mātem
Diliyle uġrar imiş derd ü miḥnete ādem

53. **māh:**
Matla 186
Mısra: **2**
Ay II ay gibi parlak yüzlü sevgili.
Gün gibi pertev-i ḥüsn ile cihān-ārāsın
Yüzüñ arduñ hele ey māh ʿaceb ġarrāsın

54. **māhuñ:**-*uñ*
Matla 246
Mısra: **2**
Ay II ay gibi parlak yüzlü sevgili.
Zamān-ı yaḫda çıḳmaz şanma sen ol ṭıfl-ı mümtāzı
Daḫi şimdi ḳayar oldı o māhuñ eşheb-i nāzı

55. **māhumı:**-*um, -ı*
Matla 271
Mısra: **1**
Ay II ay gibi parlak yüzlü sevgili.
Terk eylemem ḫaṭ-āver olursa o māhumı
Ḫaṭṭ-ı şerīf ile severem pādişāhumı

56. **māh:**
Murabba 11
Mısra: **25**
Ay II ay gibi parlak yüzlü sevgili.
Naḫīfī bendeñe ey māh
Budur vird-i zebān her gāh

57. **māhuñ:**-*uñ*
Rübai 276
Mısra: **1**
Ay II ay gibi parlak yüzlü sevgili.
Taṣdīḳ iderüz risāletin ol māhuñ
Yaʿnī ki Muḥammedü'bni ʿAbdu'llāhuñ

58. **māhuñ:**-*uñ*
Rübai 277
Mısra: **1**
Ay II ay gibi parlak yüzlü sevgili.
Ben naʿtine ḳādir degülem ol māhuñ
Yaʿnī ki o peyġām-ber-i ʿālī-cāhuñ

59. **māhuñ:**-*uñ*
Rübai 290
Mısra: **1**
Ay II ay gibi parlak yüzlü sevgili.
Vaṣṣāfı olup şām ü seḥer ol māhuñ
Dil bendesidür ol şeh-i ʿālī-cāhuñ

60. **māhuñ:**-*uñ*
Rübai 299
Mısra: **1**
Ay II ay gibi parlak yüzlü sevgili.
Ḫallāḳı odur encüm ü mihr ü māhuñ

Rezzāḳı odur cümle gedā vü şāhuñ

61. **māha:**-*a*
Rübai 332
Mısra: **4**
Ay, kamer.
Gördükde seni ṣabr u ḳarārum gitdi
Biñ cān ile sen māha taʿaşşuḳ itdüm

62. **māhı:**-*ı*
Rübai 435
Mısra: **3**
Ay II ay gibi parlak yüzlü sevgili.
Āḫir ḳoduñ ol māhı ḥicāb altında
Ey ḫaṭṭ-ı siyeh-kār yüzüñ aġ olsun

63. **māha:**-*a*
Rübai 515
Mısra: **4**
Ay, kamer.
İlzām-ı ʿadū itmek niçün şaḳḳ itdi
Engüşt ile itdükde işāret māha

64. **māhı:**-*ı*
Rübai 552
Mısra: **2**
Ay II ay gibi parlak yüzlü sevgili.
Ey taḫt-geh-i berīn-i ḥüsnüñ şāhı
V'ey evc-i sipihr-i ışṭıfānuñ māhı

65. **māhuñ:**-*uñ*
Rübai 555
Mısra: **1**
Ay II ay gibi parlak yüzlü sevgili.
Her ḳanda ẕuhūr itse o māhuñ eşeri
Yüz sürmege cān-dāde idi ins ü perī

66. **māhı:**-*ı*
Rübai 557
Mısra: **2**
Ay, kamer.
Ol nūr-ı Ḫudādur iki ʿālem şāhı
Ol evc-i ṣafā mihri nübüvvet māhı

67. **māh:**
Tahmis 2
Mısra: **2**
Ay II ay gibi parlak yüzlü sevgili.
İdüp iḥsān ü kerem ḳullara mevlā-yı Ġanī
Eyledi ʿāleme raḥmet seni ey māh seni

<u>māh ü sāli:</u>

1. **māh ü sāli:**-*i*
Tarih 21
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ay ve yıl.
Ṣıḥḥat ü ʿāfiyet ü rāḥat ile Güẕerān eyleye māh ü sāli

<u>mahabbet:</u>

1. **maḥabbet:**
Gazel 72
Mısra: **2**
Aşk, sevda, sevgi.
Reh-i ʿışḳ içre baña yār-ı ḥaḳīḳat ḳat ḳat
Severem sevdicegüm dilde maḥabbet ḳat ḳat

2. **maḥabbet:**
Gazel 185
Mısra: **1**
Aşk, sevda, sevgi.
Maḥabbet deştinüñ āhūları kim dil-rübālardur
Beni Mecnūn u ser-gerdān iden ol bī-vefālardur

3. **maḥabbet:**
Gazel 444
Mısra: **13**
Aşk, sevda, sevgi.
Maḥabbet şehridür şāh-ı ḫayālüñ cilve-gāhıdur
Taraḥḥum ḳıl ne var maʿmūre-i ḳalbüm ḫarāb itme

4. **maḥabbet:**
Gazel 447
Mısra: **2**
Aşk, sevda, sevgi.
Cevher-i ʿışḳuñ nihāndur sīne-i bī-kīnede
Iżṭırārīdür maḥabbet ʿāşıḳ-ı dīrīnede

5. **maḥabbet:**
Gazel 486
Mısra: **17**
Aşk, sevda, sevgi.
Maḥabbet bir metāʿ-ı bī-bedeldür gerçi ʿālemde
Nifāḳuñ olmaz ise çāk-sāz-ı zaḫm-miḳrāżı

6. **maḥabbet:**
Gazel 520
Mısra: **7**
Aşk, sevda, sevgi.
Maḥabbet gülşeninde naḫl-i himmet ser-firāz olsa
Der-āġūş eylesem bir kerre ol serv-i ḫırāmānı

7. **maḥabbet:**
Matla 22
Mısra: **2**
Aşk, sevda, sevgi.
Bī-meẕāḳ itmiş seni telḫī-i ṣahbā-yı riyā
Sen ne anlarsın maḥabbet leẕẕetinden zāhidā

8. **maḥabbet:**
Murabba 5
Mısra: **9**
Aşk, sevda, sevgi.
Oldı maḥabbet füzūn
ʿIşḳ ile ṭoldı derūn

9. **maḥabbetle:**-*le*
Murabba 12
Mısra: **13**
Aşk, sevda, sevgi.
Dil maḥabbetle tābnāk olsun
Sīne ʿışḳuñla çāk çāk olsun

10. **maḥabbet:**
Rübai 204
Mısra: **3**
Aşk, sevda, sevgi.
Bir ḳalbe iki maḥabbet olmaz mersūm
Bir ḳıble-nümāda iki miḥrāb olmaz

11. **maḥabbet:**
Tahmis 6

Mısra: **13**
Aşk, sevda, sevgi.
Ne maḥabbet ne ḥaḳīḳat ne mürüvvet ne meded
-

maḥabbet bādesin:

1. **maḥabbet bādesin:**-*n*
Gazel 368
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk, sevgi şarabı.
Ḳayd-ı hüşyārī nedür bilmez zamān-ı ḥaşre dek
Nūş iden bezm-i ḥaḳīḳatde maḥabbet bādesin

maḥabbet ehline:

1. **maḥabbet ehline:**-*i, -n, -e*
Gazel 122
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk ehli, âşıklar.
Zāhid maḥabbet ehline pend ü naṣīḥatüñ
Bīhūde her nefesde ġam-ı dil-ḫırāş olur

maḥabbet-nāme:

1. **maḥabbet-nāme:**
Gazel 119
Mısra: **9**
Aşk mektubu.
Selām-ı sāde yoḳ geçdik maḥabbet-nāme ḳaydından
Senüñ peymānuñ ey ṣūḫ-ı vefā-düşmen ne peymāndur

2. **maḥabbet-nāmeñi:**-*ñ, -i*
Gazel 182
Mısra: **4**
Aşk mektubu.
Dil-i zārum emīn olmaḳ içün aġyār-ı bed-ḫūdan
Maḥabbet-nāmeñi taʿvīẕ-i bāzū-bend-i cān eyler

maḥal:

1. **maḥal:**
Tarih 28
Mısra: **42**
Bulunulan yer, mekân, mevki.
İḫtirāmen nuṭḳ-ı pāk-i ḥażret-i peyġām-bere
Muḳteżā-yı himmeti oldı bu rūḥ-efzā maḥal

maḥal ḳalmadı:

1. **maḥal ḳalmadı:**-*ma, -dı*
Kaside 27
Mısra: **73**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Lüzûmu olmamak, gerek kalmamak.
Ḳalmadı leẕẕet-i dünyāya derūnumda maḥal
Telḫī-i ġuṣṣa vü endūh baña virdi fütūr

maḥal ḳalmaz:

1. **maḥal ḳalmaz:**-*maz*
Gazel 453
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Lüzûmu olmamak, gerek kalmamak.
ʿIşḳ-ı yār olan göñülde ġayr içün ḳalmaz maḥal
Teng ider bir ḫāneyi mihmān mihmān üstüne

maḥal oldı:

1. **maḥal oldı:**-*dı*
Murabba 5
Mısra: **59**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yer, mekân olmak.
Bāṭınum oldı maḥal
Çaġıruram dost dost

maḥall:

1. **maḥalle:**-*e*
Gazel 484
Mısra: **15**
Durum, hal.
Sevḳ-ı süḫan maḥalle münāsib gerek tamām
Terk it o lafẓı meclise bāyiste olmaya

2. **maḥalle:**-*e*
Rübai 105
Mısra: **4**
Durum, hal.
Ḳaṣdum saña tafṣīl idi ol ḥāli velī
Geldi bu maḥalle ḳalemüm oldı şikest

3. **maḥallin:**-*in*
Tahmis 9
Mısra: **13**
Sevgilinin yaşadığı yer.
Bir maḥallin düşürüp şimdi o gül-ruḫsāruñ
Pāyına bārī bu taḳrīb ile düşsem yārüñ

maḥalli:

1. **maḥalli:**
Tarih 16
Mısra: **22**
Bir yere mahsus, yerli.
Tābiş-i zer-kārī-i naḳş u nigārından olur
Her maḥalli māye-i efzāyiş-i nūr-ı siyāh

maḥall-i ʿālī:

1. **maḥall-i ʿālī:**
Tarih 21
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüce makam.
Ḥarf-i menḳūṭ ile oldı tārīḫ
Ḳaṣr-ı merġūb u maḥall-i ʿālī

maḥāll-i ḫayr-ı duʿā:

1. **maḥāll-i ḫayr-ı duʿā:**
Kaside 26
Mısra: **310**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Duanın hayırlı yeri.
Naḥīfīyā yeter ikṣār-i ḳīl ü ḳāl itdüñ
Dem-i ḫitām-ı süḫāndur maḥāll-i ḫayr-ı duʿā

maḥall-i ḥisāb:

1. **maḥall-i ḥisāb:**
Gazel 141
Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hesap yeri II dünyadaki iyiliği ve kötülüğün hesabının verileceği yer olan ahiret.
Nuḳūd-ı eşküñi itme niṣār ġam-ḫ∨āna
Tefekkür eyle maḥall-i ḥisāb āteşdür

maḥall-i imtiḥān:

1. **maḥall-i imtiḥān:**
Tarih 28
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Imtihal bölgesi II mecazen dünya.
ʿAnberüñ luṭf-ı buḫārıdur maḥall-i imtiḥān
Ḥüsn-i ḫulḳ ile olur merdān-ı kāmil müstedel

maḥall-i recā:

1. **maḥall-i recā:**
Gazel 396
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ümit alanı.
Düşer maḥall-i recā gerçi ol şehenşāha
Miṣāl-i sāye yanında raḳībi n'eylersin

mā-ḥaṣal:

1. **mā-ḥaṣal:**
Gazel 209
Mısra: **7**
Elde kalan, son.
Mā-ḥaṣal mūy-ı meyānuñ ḳucmadur cānā ġaraż
Andan ince fikr ile dil ḥālin işʿār istemez

2. **mā-ḥaṣal:**
Gazel 447
Mısra: **11**
Elde kalan, son.
Nāʾil-i vaṣl olsa da bulmaz tesellī mā-ḥaṣal
Ṭıfl-ı dil āzādelik görmez şeb-i āẕīnede

3. **mā-ḥaṣal:**
Gazel 523
Mısra: **7**
Elde kalan, son.
Mā-ḥaṣal gülzār-ı dehri sū-be-sū geşt eyledüm
Görmedin bir verd-i raʿnā rūy-ı ḫandānuñ gibi

4. **mā-ḥaṣal:**
Kaside 5
Mısra: **93**
Elde kalan, son.
Mā-ḥaṣal baṣṭ-ı maḳāl-i medḥüñ itmekden hemān
İntisāb-ı bāb-ı luṭfuñdur meʾāl müddeʿā

5. **mā-ḥaṣal:**
Kaside 13
Mısra: **70**
Elde kalan, son.
Cebīnüñ bedr-i kāmil vech-i pāküñ şems-i tābāndur
Cemālüñ mā-ḥaṣal nūr oldı nūr-ı müstebīn üzre

6. **mā-ḥaṣal:**
Tarih 28
Mısra: **14**
Elde kalan, son.
Ḥüsn-i eṭvār u sülūkında ʿadili şāẕdur
Nādirü'l-emṣāldür ẕāt-ı ʿazīzi mā-ḥaṣal

mā-ḥaṣal-ı nüsḫa-i zībā-yı cemāl:

1. **mā-ḥaṣal-ı nüsḫa-i zībā-yı cemāl:**
Rübai 308
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik süsünün sayfasının neticesi.
Ey mā-ḥaṣal-ı nüsḫa-i zībā-yı cemāl
V'ey ḫātime-i defter-i ʿunvān-ı kemāl

mā-ḥaṣal-ı ṣabrum:

1. **mā-ḥaṣal-ı ṣabrum:**-*um*
Tahmis 10
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sabrın sonu.
ʿIşḳ ile mā-ḥaṣal-ı ṣabrum olup cümle tebāh
Göñlüm aldı niçe nāz ile o düzdīde-nigāh

maḫbūb:

1. **maḫbūbuñ:**-*un*
Gazel 285
Mısra: **12**
Sevgili, güzel.
Bī-ḥaḳīḳatlere meyl eylemezüz ʿālemde
Cān ile bendesiyüz sencileyin maḫbūbuñ

2. **maḫbūb:**
Gazel 441
Mısra: **1**
Sevgili, güzel.
Maḫbūb odur ki ġamzesi āşūb-ı cān ola
Rūyında reng-i cāẕibe-i ḥüsn ü ān ola

3. **maḫbūbuña:**-*uñ, -a*
Murabba 3
Mısra: **21**
Sevgili, güzel.
İdüp maḫbūbuña ḥürmet
Bizi ḳılduñ aña ümmet

maḫbūb eyleye:

1. **maḫbūb eyleye:**-*ye*
Rübai 74
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevilen, sevgili kılmak.
Bir bendeyi kim eyleye mevlā maḫbūb
Eyler ḫarekāt ü sekenātın merġūb

maḫbūb u mey:

1. **maḫbūb u mey:**
Gazel 374
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dilber ve şarap.
Luṭf eyle gel riyāyı ḳo ḫaḳ söyle zāhidā

Maḥbūb u mey ṣafāsını inkār ider misin

maḥbūb-ı ʿazīzü'l-vücūd:

1. **maḥbūb-ı ʿazīzü'l-vücūd:**
Gazel 278
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aziz vücutlu sevgili.
Sensin o maḥbūb-ı ʿAzīzü'l-vücūd
Manṣıb-ı ḳadrüñde muḥāl iştirāk

maḥbūb-ı ezelsin:

1. **maḥbūb-ı ezelsin:**-*sin*
Gazel 47
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ezelden beri var olan sevgili. II Allah.
Sen o maḥbūb-ı ezelsin kim senüñ ʿuşşāḳuña
Cümle ʿālem biñ dil ü cān ile olmaḳda raḳīb

maḥbūb-ı ḥaḳ:

1. **maḥbūb-ı ḥaḳ:**
Gazel 281
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hakk'ın sevgilisi.
Eyā maḥbūb-ı Ḥaḳ ol dem ki ʿazm-i lā-mekān itdüñ
Ġubār-ı maḳdemüñ kühl-i ʿuyūn-ı ḳudsiyān itdüñ

2. **maḥbūb-ı ḥaḳ:**
Matla 212
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hakk'ın sevgilisi.
N'ola ḳadrüñ senüñ ʿālī ise aʿlādan ednādan
Ġaraż sensin eyā Maḥbūb-ı Ḥaḳ remz-i evednāda

maḥbūb-ı ḥāṣ-ı kibriyā:

1. **maḥbūb-ı ḫāṣ-ı kibriyā:**
Kaside 17
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cenab-ı Hakk'ın seçkin sevdiği.
Mefḫar-ı ʿālem sipeh-dār-ı beşer reşk-i melek
Eşrefü'l-ḫalḳ-ı Ḫudā maḥbūb-ı ḫāṣ-ı kibriyā

maḥbūb-ı ḫudā:

1. **maḥbūb-ı ḫudā:**
Gazel 5
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın sevgilisi II Hz. Muhammet.
Merḥabā ey āfitāb-ı ʿışḳ Maḥbūb-ı Ḫudā
Bir kemīne ẕerre-i cān-baḫşuña ʿālem feda

maḥbūb-ı ḫudānuñ:

1. **maḥbūb-ı ḫudānuñ:**-*nuñ*
Kaside 12
Mısra: **47**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın sevgilisi.
Gel sūziş-i ʿışḳıyla o Maḥbūb-ı Ḫudānuñ
Yaḳ cān ü dili bir şerer-i şuʿle-feşāna

maḥbūb-ı ḫudāsın:

1. **maḥbūb-ı ḫudāsın:**-*sın*
Gazel 423
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın sevgilisi.
Sen ol yektā kerīmü'ş-şān ü maḥbūb-ı Ḫudāsın kim
Kemal-i ẕātuña yoḳdur bahāne yā Resūla'llāh

maḥbūb-ı ḫudāya:

1. **maḥbūb-ı ḫudāya:**-*ya*
Rübai 94
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın sevgilisi II Hz. Muhammet.
Kim itse o Maḥbūb-ı Ḫudāya ṣalavāt
Āḥādi olur bāliġ-i ḥadd-i ʿaşerāt

maḥbūb-ı mevlāsın:

1. **maḥbūb-ı mevlāsın:**-*sın*
Gazel 414
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın sevgilisi.
Sen ol maḥbūb-ı mevlāsın ki nūr-ı çeşm-i ʿuşşāḳa
Ġubār-ı der-gehüñ küḥl-i cilādur yā Resūla'llāh

maḥbūb-ı muʿallā-menzilet:

1. **maḥbūb-ı muʿallā-menzilet:**
Gazel 63
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüksek rütbeli sevilen II Hz. Muhammed.
Aḥmed-i Mürsel o maḥbūb-ı muʿallā-menzilet
Oldı maḥż-ı raḥmet-i Ḥaḳ ʿayn-ı luṭf u ʿāṭıfet

maḥbūb-ı müsellemdür:

1. **maḥbūb-ı müsellemdür:**-*dür*
Kaside 16
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Doğruluğu, gerçekliği ispatlanmış sevgili.
Yüz sürüp dāmen-i ẕī-şānına ḳanlar aġla
ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳa maḥbūb-ı müsellemdür bu

maḥbūb-ı rabbü'l-ʿālemīn:

1. **maḥbūb-ı rabbü'l-ʿālemīn:**
Gazel 13
Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Alemlerin rabbi olan Allah'ın sevgilisi. II Hz. Muhammet.
Baḥr-ı cūd-ı merḥamet
Maḥbūb-ı Rabbü'l-ʿālemīn
Kān-ı şefḳat menbaʿ-ı iḥsān
Muḥammed Muṣṭafā

maḥbūs-ı ḳafes:

1. **maḥbūs-ı ḳafes:**
Tahmis 6
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kafese hapsolmuş.
Ṭūṭī maḥbūs-ı ḳafes zāġ çemende ḫandān
-

māh-cemāl:

1. **māh-cemāl:**
Gazel 304
Mısra: **3**
Ay yüzlü sevgili.
Āsumān üzre doyınca saña ey māh-cemāl
Baḳamaz ḫīrelenür dīdesi seyyārelerüñ

maḥcūb ider:

1. **maḥcūb ider:**-*er*
Gazel 230
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Utandırmak.
Gel düşme ḳayd-ı būd u nebūd-ı murāda kim
Maḥcūb ider seni nefes-i vāpesin-i yeʾs

maḥcūb itme:

1. **maḥcūb itme:**-*me*
Rübai 62
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Utandırmak.
Cürmüm ḳatı çoḳdur kerem ü faẕluñdan
Maḥşerde beni ẕenb ile itme maḥcūb

maḥcūb ḳılmasun:

1. **maḥcūb ḳılmasun:**-*ma, -sun*
Gazel 378
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mahcup etmek, utandırmak.
Pervāne sūz-ı ʿışḳ ile yanup yaḳılmasun
Ol şemʿ-i ḥüsni ortada maḥcūb ḳılmasun

maḥcūb u ḫacīl oldum:

1. **maḥcūb u ḫacīl oldum:**-*du, -m*
Tahmis 3
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mahcup ve küçük düşmek.
Cürm ü ʿiṣyān ile oldum gerçi maḥcūb u ḫacīl
Ben ġarībi ḫāk-i pāyüñ olmaġa şāyeste ḳıl

maḥcūb u şermende ḳoma:

1. **maḥcūb u şermende ḳoma:**-*ma*
Murabba 9
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mahçup ve utangaçlık halinde bırakmak.
Ḳoma maḥcūb u şermende
Sen iḥsān eyle yā Allāh

maḥcūb-ı eser itme:

1. **maḥcūb-ı eser itme:**-*me*
Gazel 347
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tesirin mahcubu etmek.
Beni maḥcūb-ı eser itme sözümde yā Rab
Āteş-i ġayret ile ben bu zebānı yaḳaram

maḥcūb-ı ġam ü ḥüzn ü melālüm:

1. **maḥcūb-ı ġam ü ḥüzn ü melālüm:**-*üm*
Rübai 345
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Melal, hüzün ve gamın mahcubu.
Aġyāra varup ḥāl ü meʾālüm diyemem
Maḥcūb-ı ġam ü ḥüzn ü melālüm diyemem

maḥcūb-ı ḫaṭāyam:

1. **maḥcūb-ı ḫaṭāyam:**-*yam*
Gazel 426
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hatanın mahcubu.
Meded sendendür ey kān-ı şefāʿat bendeñe yoḫsa
Ḫużūr-ı Ḥaḳda maḥcūb-ı ḫaṭāyam yā Resūla'llāh

maḥcūb-ı ḳıyās olmam:

1. **maḥcūb-ı ḳıyās olmam:**-*ma, -m*
Kaside 19
Mısra: **35**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mukayesesin mahcubu olmak.
Midḥat-i ẕātında maḥcūb-ı ḳıyās olmam eger
Farż idersem ḥācib-i dergāhı Faẓl ü Caʿferi

maḥcūb-ı ḳuṣūr itmededür:

1. **maḥcūb-ı ḳuṣūr itmededür:**-*me, -de, -dür*
Rübai 375
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kusurun mahcubu etmek.
Yā Rab beni maḥcūb-ı ḳuṣūr itmededür
Eṭvār-ı ʿibādetüñde sūʾ-i edebüm

maḥcūb-ı nigāh:

1. **maḥcūb-ı nigāh:**
Gazel 289
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bakışın utangacı.
Ḫaṭ gelüp rūyuña maḥcūb-ı nigāh olsa gerek
Kākülüñ şerm ile mestūr-ı külāh olsa gerek

maḥcūb-ı yād ü āşinā itme:

1. **maḥcūb-ı yād ü āşinā itme:**-*me*
Kaside 5
Mısra: **130**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yabancı ve tanıdıkların mahcubu etmek.
Eyleme ben zārı mülḥaḳ zümre-i bīgāneye
İtme sulṭānum beni maḥcūb-ı yād ü āşinā

maḥdūd-ı laḥme-i ʿadnān:

1. **maḥdūd-ı laḥme-i ʿadnān:**
Mesnevi 1
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Araplar'ın iki ana kolundan birini teşkil eden Adnânîler'in atası.
Ḫatm-i ensābı āḫir ehl-i beyān
Ḳıldı maḥdūd-ı laḥme-i ʿAdnān

maḥdūd-ı laḥme-i ʿadnān kıldı:

1. **maḥdūd-ı laḥme-i ʿadnān ḳıldı:**-*dı*
Kaside 14
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Araplar'ın iki ana kolundan birini teşkil eden Adnânîler'in atasının vücudunu sınırlandırmak.
Ḫatm-i ensābı āḫir ehl-i beyān
Ḳıldı maḥdūd-ı laḥme-i ʿAdnān

maḥdūm-ı pākīze-nihād:

1. **maḥdūm-ı pākīze-nihād:**
Tarih 11
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz yaratılışlı erkek evlat.
İtdi iḥsān aña bir maḫdūm-ı pākīze-nihād
Yūsuf-ı Yūsuf-liḳā perverde-i nāz ü naʿīm

maḥfaẓa:

1. **maḥfaza:**
Kaside 13
Mısra: **41**
Saklanmak ve korunmak istenen bir nesnenin içine konduğu kutu.
Ṭoḳuz ḳat maḥfaza içre felek ʿaks-i ruḫuñ şaḳlar
Degüldür mihr pür-envār çarḫ-ı çāromīn üzre

maḥfel:

1. **maḥfelde:**-*de*
Matla 67
Mısra: **2**
Konuşup görüşmek, çeşitli konularda fikir alış verişinde bulunmak vb. amaçlar için bir araya gelinen yer, toplantı yeri.
Firāz-ı naḫl-i gülde bülbül-i nālān ider feryād
Ṣanursın devr oḳur maḥfelde bir ṣāḥib-nefes üstād

maḫfī olamaz:

1. **maḫfī olamaz:**-*a, -maz*
Rübai 441
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gizli olmak.
Maḫfī olamaz ẕerre daḫi ʿilmüñden
ʿAllām-ı ġuyūb ġāʾib ü şāhid sensin

maḫfī olmaz:

1. **maḫfī olmaz:**-*maz*
Rübai 485
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gizli olmak.
Maẓlūm ile ẓālim saña olmaz maḫfī
Ey Münteḳım ü Ḳādir ü Ḳayyūm Allāh

maḫfil-i gülşende:

1. **maḫfil-i gülşende:**-*de*
Gazel 313
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gülbahçesi meclisi.
Eylesün maḥfil-i gülşende ser-āġāz-ı nevā
Diñlenür ḫaylice pākīze-nefesdür bülbül

maḫfil-i gülşen-i ʿışḳa:

1. **maḫfil-i gülşen-i ʿışḳa:**-*a*
Gazel 131
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk bahçesinin mahfili.
Kemīn maḥfil-i gülşen-i ʿışḳa teşne
Muʿallā nişīn-i bihişt-i muʿaṭṭar

maḫfūẓ eyle:

1. **maḫfūẓ eyle:**
Rübai 245
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Korumak, muhafaza etmek.
Ey Ḥāfıẓ-ı eṭbāḳ-ı semāvāt ü zemīn
Āfātdan eyle bu ẕaʿīfi maḫfūẓ

maḫfuz eyleye:

1. **maḥfuẓ eyleye:**-*ye*
Tarih 3
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Korumak, muhafaza etmek.
Ḫaṭālardan Ḫudā ẕāt-ı şerīfin eyleye maḥfuẓ
Tamām olmaz olursam raḥmetinden rūz u şeb bāḥiş

maḥfūẓ idenler:

1. **maḥfūẓ idenler:**-*en, -ler*
Matla 131
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saklamak, gizlemek; korumak, gözetmek.
Eylemez daġdaġa-i faḳr ü fenāyı melḥūẓ
Ceyb-i cānda güher-i ʿışḳuñ idenler maḥfūẓ

maḥfūẓ ider:

1. **maḥfūẓ ider:**-*er*
Gazel 41
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saklamak, gizlemek; korumak, gözetmek.
İder ḫadeng-i nigāhıyla ġayrıdan maḥfūẓ
Neẓāret eyleyüp ol çeşm-i ḫīle-bāz saña

maḥfūẓ itdüm:

1. **maḥfūẓ itdüm:**-*dü, -m*
Rübai 244
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saklamak, gizlemek; korumak, gözetmek.
Çeşmümde degül sürme eyā nūr-ı Ḫudā
Ḫak-i ḳademüñ dīdede itdüm maḥfūẓ

maḥfūẓ ḳılup:

1. **maḥfūẓ ḳılup:**-*up*
Rübai 97
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saklamak, gizlemek.
Maḥfūẓ ḳılup zīġ u ḍalelden yā Rab
Sen ḳalbümi dīnüñ üzre eyle teṣbīt

maḥfūẓ olsun:

1. **maḥfūẓ olsun:**-*sun*
Kaside 28
Mısra: **73**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Korunmak.
Vücūduñ āfet-i ʿālemden olsun dāʾimā maḥfūẓ
Felekler tā ki ser-gerdān-ı ṭarz-ı inḳılābumdur

maḥfūẓ u maṣūn it:

1. **maḥfūẓ u maṣūn it:**
Rübai 263
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Koruyup kollayan etmek.
Maḥfūẓ u maṣūn it bizi baḥr ü berde
Sensin sen İlāhī çü Ḫafīẓ-i muṭlaḳ

maḥfūẓu'n-neseb:

1. **maḥfūẓu'n-neseb:**
Kaside 18
Mısra: **29**
Nesebinin korunması.
Ṭayyibü'l-aʿrāḳ u maḥfūẓu'n-neseb vālā-nijād
Eşrefü'l-ensāb ü maʿrūfu'l-ḥaseb ʿālī-tebār

māhī:

1. **māhī:**
Gazel 96
Mısra: **10**
Balık.
Bu Naḥīfî ḳaddüñ evṣāfın dirince naẓmına
Gökde encüm ṣuda māhī cümlesi ḳıldı pesend

2. **māhī:**
Kaside 21
Mısra: **7**
Balık.
Fevḳ u taḥtında anuñ māh ile māhī ḥayrān
Şerḥ olınmaz hele māhiyyeti Saʿd-ābāduñ

māh-ı ʿālem-ārāyı:

1. **māh-ı ʿālem-ārāyı:**-*yı*
Gazel 331
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cihanı süsleyen ay.
Gözümden ṣaḳınur oldum o māh-ı ʿālem-ārāyı
Belā-yı ʿışḳı gör kim kendüme kendüm raḳīb oldum

māh-ı bī-kelef oldı:

1. **māh-ı bī-kelef oldı:**-*dı*
Gazel 260
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Beneksiz ay olmak.
Ẕāt-ı şerīfüñ oldı senüñ mihr-i bī-zevāl
Vech-i münīrüñ oldı senüñ māh-ı bī-kelef

māh-ı burc-ı ḥüsni:

1. **māh-ı burc-ı ḥüsni:**-*i*
Gazel 459
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik burcunun ayı II Sevgili.
Ġālibā ol māh-ı burc-ı ḥüsni eyler cüst-cū
Mihr-i raḫşānı bu gün gördüm gezer evden eve

māh-ı burc-ı istiḳāmet:

1. **māh-ı burc-ı istiḳāmet:**
Gazel 63
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Istikamet burcunun ayı.

Māh-ı burc-ı istiḳāmet mihr-i evc-i ıṣṭıfā
Gevher-i dürc-i saʿādet naḳd-ı genc-i mekremet

māh-ı burc-ı kerem:

1. **māh-ı burc-ı kerem:**
Kaside 26
Mısra: **266**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cömertlik burcunun ayı.
Ümmīd odur diye ol melceʾ-i ʿuṣāt-ı ümem
O māh-ı burc-ı kerem āfitāb-ı evc-i hüdā

mah-ı evc-i nāz:

1. **mah-ı evc-i nāz:**
Gazel 350
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Naz ve işvenin zirvesinde olan ay yüzlü güzel sevgili.
Āḫir Naḥīfīyā olur ol mah-ı evc-i nāz
Pīrāye-baḫş-ı hāle-i āġūşumuz bizüm

māh-ı felek-cenāb:

1. **māh-ı felek-cenāb:**
Gazel 145
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Felek makamlı ay II sevgili.
Ne dem ki bezme o māh-ı felek-cenāb gelür
Derūn-ı cān ü dile şevḳ-ı bī-ḥisāb gelür

māh-ı felek-nişīmen:

1. **māh-ı felek-nişīmen:**
Rübai 158
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Felek meskeninin ayı.
Ey şāh-ı melek-sipāh ü gerdūn-miḳdār
V'ey māh-ı felek-nişīmen ü ʿarş-vaḳar

māh-ı kenʿān:

1. **māh-ı kenʿān:**
Gazel 454
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ken'an ilinin ayı II Hz. Yusuf.
Ol kemer olmış miyān-ı dil-bere zinet-nümā
Hāledür gūyā ṭolanmış māh-ı Kenʿān üstüne

māh-ı muʿaẓẓam:

1. **māh-ı muʿaẓẓam:**
Kaside 12
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüce ay.
Şevḳuñdan eyā māh-ı muʿaẓẓam yine ṭabʿum
Taʿlīm ider evṣāfuñı her menḳabe-ḫ∨āna

māh-ı nev:

1. **māh-ı nev:**
Gazel 293
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hilâl, yeni ay.
Ṣaldı sevdāya beni ebrūları cānānenüñ
Māh-ı nev elbet cünūnın arturur dīvānenüñ

2. **māh-ı nev:**
Gazel 392
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hilal, yeni ay II sevgili.
Baḳ hilāl ebrūsına inṣāfa gel ey māh-ı nev
Tāb-ı ḥüsn ile o ḫūrşīd-iştihārumdur gelen

3. **māh-ı nev:**
Gazel 433
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hilâl, yeni ay II sevgili.
Ḫārā-güdāz iken şerer-i sūz u tāb-ı ʿışḳ
Ol māh-ı nev taḥammül ider mi niyāzuma

māh-ı neve:

1. **māh-ı neve:**-*e*
Gazel 459
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hilâl, yeni ay.
Sevdigüm maḥsūd iken ḫūrşīd-i bālā-perteve
Çoḳ mıdur ebrūları ṭaʿn eylese māh-ı neve

2. **māh-ı neve:**-*e*
Gazel 460
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hilâl, yeni ay.
Dünyede ʿāşıḳ sevince böyle bir meh-rū seve
Kim cebīni bedre beñzer ḳaşları māh-ı neve

māh-ı rūşen-dil:

1. **māh-ı rūşen-dil:**
Tarih 28
Mısra: **60**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönlü aydınlık olan ay.
Müstefād olduḳça gün şeyḫu'l-ḥadīṯ-i āfitāb
Māh-ı rūşen-dil idüp her şeb kitābın der-beġal

māh-ı şafā-baḫş-ı semāvāt ü zemīn:

1. **māh-ı şafā-baḫş-ı semāvāt ü zemīn:**
Rübai 421
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yeryüzü ve gökyüzünün safa bahşeden ayı.
Ey mihr-i żiyā-güster-i envār-ı yaḳīn

V'ey māh-ı şafā-baḫş-ı semāvāt ü zemīn

māh-ı şeref-ārā-yı cihānuñ:

1. **māh-ı şeref-ārā-yı cihānuñ:**-*uñ*
Kaside 12
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyanın şerefini süsleyen ayı.
Teşrīfi bu māh-ı şeref-ārā-yı cihānuñ
Bādī-i tefāḫür mi degül müjde-resāna

māh-ı sipihr-i kevneyn:

1. **māh-ı sipihr-i kevneyn:**
Gazel 360
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Iki âlemin gökteki ayı.
Merḥabā ey şeref-efrūz-ı gürūh-ı saḳaleyn
Şāh-ı mülk-i dü serā māh-ı sipihr-i kevneyn

māh-ı tābān:

1. **māh-ı tābān:**
Gazel 454
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ay ışığı.
Câme-i müşgīn ile pūşide ḳıldı sīnesin
Gūyiyā ebr oldı ḥāʾil māh-ı tābān üstüne

2. **māh-ı tābān:**
Gazel 494
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Parlak ay II sevgili.
Dün gice ġam-ḫāneme biñ nāz ü istiġnā ile
Geldi ammā ṣubḥa dek ol māh-ı tābān ḳalmadı

māh-ı tābān olsa:

1. **māh-ı tābān olsa:**-*sa*
Gazel 432
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ay gibi aydınlık olmak.
Yā Resūla'llāh gerekmez māh-ı tābān olsa da
Ḳanġı dāġ-ı dil ki ʿışḳuñla fürūzān olmaya

māh-ı tābandur:

1. **māh-ı tābandur:**-*dur*
Gazel 152
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Parlak ay II sevgili.
Şinā itdükçe baḥr-ı nīl-gūn içre o meh-peyker
Ḳıyās eyler görenler āsumānda māh-ı tābandur

māh-ı tābānı:

1. **māh-ı tābānı:**-*ı*
Matla 248
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ay ışığı.
Ḥicāb altında ḳaldı seyr idelden rūy-ı cānānı
N'ola gündüz görinmezse sipihrüñ māh-ı tābānı

2. **māh-ı tābānı:**-*ı*
Tarih 30
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Parlak ay.
Görenler ḳubbede ṣafvetle her dem cām-ı raḫşānın
Taʿaddüd üzre ẓann eyler felekde māh-ı tābānı

māh-ı tābānın:

1. **māh-ı tābānın:**-*ın*
Gazel 121
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Parlak ay II sevgili.
Çeşminde almaz sipihrüñ mihr ü māhın rūz u şeb ʿĀşıḳ-ı āvāre-ḫāṭır māh-ı tābānın arar

māh-ı tābānum:

1. **māh-ı tābānum:**-*um*
Gazel 116
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Parlak ay II sevgili.
Yād idüp ey māh-ı tābānum seni āh eylesem
Dūd-ı āh-ı şuʿlebārum hem-ser-i gerdūn olur

2. **māh-ı tābānum:**-*um*
Matla 204
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ay ışığı.
Var mıdur mihr-i cihān-ārāda bu vech-i ḥasen
Māh-ı tābānum naẓar ḳıl işte ḫūrşīd işte sen

māh-ı tamām:

1. **māh-ı tamām:**
Kaside 10
Mısra: **38**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dolunay.
İşāret idince o bedr-i münīr
Dü nīm oldı çarḫ üzre māh-ı tamām

māh-ı tamāma:

1. **māh-ı tamāma:**-*a*
Gazel 206
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dolunay.
Olur mı pertev-i ḥüsniyle dīdemüz rūşen
Ṭulūʿ ider mi o māh-ı tamāma muntaẓıruz

māh-ı ʿulā:

1. **māh-ı ʿulā:**
Kaside 12
Mısra: **35**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Yüce ay II Hz. Muhammet.

Ey māh-ı ʿulā pādişeh-i şehr-i şerāfet
Olduñ ḳadem-i Aḥmed-i Muḫtāre nişāne

māḫī-i şirk ü şiḳāḳ:

1. **māḫī-i şirk ü şiḳāḳ:**
Kaside 18
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Ihtilaf ve şirk koşanları yok eden II Hz. Muhammet.

Ḥāmī-i şerʿ-i müʾeyyed māḫī-i şirk ü şiḳāḳ
Tāc-dār-ı efḍaliyyet nām-dār-ı kām-kār

māhiyyet:

1. **māhiyyeti:**-*i*
Kaside 21
Mısra: **8**

Bir şeyin aslı, nasıl olduğu.

Fevḳ u taḥtında anuñ māh ile māhī ḥayrān
Şerḥ olınmaz hele māhiyyeti Saʿd-ābāduñ

2. **māhiyyetini:**-*i, -n, -i*
Rübai 280
Mısra: **4**

Bir şeyin aslı, nasıl olduğu.

Fażluñla idüp keşf-i ḥaḳāyıḳ yā Rab
Göster baña māhiyyetini eşyānuñ

māhiyyet-i dīdāruñ:

1. **māhiyyet-i dīdāruñ:**-*uñ*
Tahmis 5
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Güzelliğinin niteliği.

Māhiyyet-i dīdāruñ bilsem nedür āyā ne
-

māhiyyet-i ervāḥ u eşbāḥuñ:

1. **māhiyyet-i ervāḥ u eşbāḥuñ:**-*uñ*
Kaside 22
Mısra: **61**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Gölgelerin ve ruhların niteliği.

Şühūdı bir degül māhiyyet-i ervāḥ u eşbāḥuñ
Baṣīret ehli görsün mi müsāvī nūr u ẓulmāyı

māhiyyet-i müddeʿāmuzı:

1. **māhiyyet-i müddeʿāmuzı:**-*muz, -ı*
Rübai 100
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Iddiaların içeriği.

Taḳlīdimüzi muḥavvel-i taḥḳīḳ it
Māhiyyet-i müddeʿāmuzı taṣdīḳ it

maḥkūm:

1. **maḥkūmıdur:**-*ı, -dur*
Kaside 19
Mısra: **77**

Zorunda olan, mecbur.

Dest-i gevher-bārınuñ maḥkūmıdur seyf ü ḳalem
ʿĀlemüñ sensin şehā şāh-ı feżāyil-perveri

maḥkūm-ı emri olup:

1. **maḥkūm-ı emri olup:**-*up*
Tarih 1
Mısra: **38**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Emrinin mahkumu olmak.

Ser-ā-pā ser-keşān-ı mülk-i ʿālem pāy-ı taḫtında
Olup maḥkūm-ı emri eylesünler vażʿ-ı pīşānī

maḥkūm-ı fermānuñ:

1. **maḥkūm-ı fermānuñ:**-*uñ*
Gazel 151
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Emrinin/buyruğunun mahkumu.

Perī-rūyān-ı maʿnā olmada maḥkūm-ı fermānuñ
Naḥīfī ṭabʿ-ı pāküñ gūyiyā mühr-i Süleymāndur

2. **maḥkūm-ı fermānuñ:**-*uñ*
Murabba 2
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Boyun eğilen fermanın mahkumu.

Muʿallā ẕāt-ı ẕī-şānuñ
Cihān maḥkūm-ı fermānuñ

maḥkūm-ı irādetüñ:

1. **maḥḳūm-ı irādetüñ:**-*üñ*
Rübai 95
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Arzunun mahkumu.

Maḳdūr-ı meşiyyetüñ İlāhī eşyā
Maḥḳūm-ı irādetüñ ẓılāl-i kes̲ret

maḥkūm-ı meşiyyeti:

1. **maḥkūm-ı meşiyyeti:**-*i*
Rübai 203
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Arzunun mahkumu.

Maḥkūm-ı meşiyyeti cümle eşyā
Ḥükminde muʿāvin ü müşīri yoḳdur

mahlaş:

1. **maḫlaş:**
Gazel 245
Mısra: **8**

Kurtuluşa erilecek yer, sığınak.

Benem ol mücrim ü ʿāṣī ki dem-i maḥşerde
Baña hīç luṭf-ı şefāʿat gibi yoḳdur maḫlaş

2. **maḫlaṣ:**
Matla 128
Mısra: **2**
Şâirlerin manzum eserlerinde kullandıkları takma ad.
Żaʿf-ı ʿışḳ oldı ezel cism-i nizāra muḫtaṣ
N'ola ʿālemde baña olsa Naḥīfī maḫlaṣ

māh-liḳā:

1. **māh-liḳā:**
Gazel 75
Mısra: **2**
Ay yüzlü ll sevgili.
Gel revzen-i iḥsānuña gel ʿarż-ı cemāl it
Ey māh-liḳā bendeñe iẕhār-ı celāl it

2. **māh-liḳā:**
Gazel 475
Mısra: **4**
Ay yüzlü ll sevgili.
Maʿẕūr ola bir ẕerre degülsek naẓaruñda
Biz ḳāʾilüz ey māh-liḳā seyr-i cemāle

maḫlūḳ:

1. **maḫlūḳ:**
Gazel 279
Mısra: **6**
Yaratılmış, yoktan var edilmiş olan.
El-ḥaḳ yegānesin şeref-i ḫalḳ u ḫulḳ ile
Maḫlūḳ içinde gelmedi gelmez muʿādilüñ

2. **maḫlūḳa:**-*a*
Gazel 403
Mısra: **8**
Yaratılmış, yoktan var edilmiş olan.
Ne ġam andan bu ʿuşşāḳa çekerseñ ḫançer-i ġamzeñ
Ḳamu maḫlūḳa çün rıḥlet fenādur bu cihāndur bu

3. **maḫlūḳa:**-*a*
Murabba 6
Mısra: **86**
Yaratılmış, yoktan var edilmiş olan.
Bī-ġāye faẕl u raḥmetüñ
Maḫlūḳa vāṣıl niʿmetüñ

4. **maḫlūḳa:**-*a*
Murabba 12
Mısra: **7**
Yaratılmış, yoktan var edilmiş olan.
Cümle maḫlūḳa pīşvā sensin
Cān fedā saña yā Resūla'llāh

5. **maḫlūḳ:**
Rübai 19
Mısra: **2**
Yaratılmış, yoktan var edilmiş olan.
Ḫallāḳ-ı cihān eyledi tekrīm saña
Maḫlūḳ n'ola eylese taʿẓīm saña

6. **maḫlūḳ:**
Rübai 68
Mısra: **1**
Yaratılmış, yoktan var edilmiş olan.
Maḫlūḳ senüñ muġtenimüñdür yā Rab
Müstaġrıḳ-ı luṭf u niʿamuñdur yā Rab

7. **maḫlūḳa:**-*a*
Rübai 101
Mısra: **4**
Yaratılmış, yoktan var edilmiş olan.
Ḫallāḳ-ı cihān rızḳuñ iderken iʿṭā
Kendüñ gibi maḫlūḳa niçündür minnet

8. **maḫlūḳ:**
Rübai 265
Mısra: **2**
Yaratılmış, yoktan var edilmiş olan.
Tā olmayıcaḳ rāz-ı derūnum manṭūḳ
Aḥvāl-i perīşānumı bilmez maḫlūḳ

9. **maḫlūḳa:**-*a*
Rübai 296
Mısra: **4**
Yaratılmış, yoktan var edilmiş olan.
Dānende-i ẕāt-ı bī-naẓīrüñ sensin
Maḫlūḳa muḥāl fehm-i künh-i ẕātuñ

10. **maḫlūḳ:**
Rübai 324
Mısra: **3**
Yaratılmış, yoktan var edilmiş olan.
Maḫlūḳ rıżāsında geçürdüm ʿömri
Yā Rab kerem ü raḥmetüñe ḳaldı işüm

maḫlūḳ olduñ:

1. **maḫlūḳ olduñ:**-*du, -ñ*
Rübai 54
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Allah tarafından yaratılmış, yok iken var edilmiş her şey.
Sen aḥsen-i taḳvīm ile maḫlūḳ olduñ
İmdi yüri aḫlāḳuñı eyle tehẕīb

mahlūka ḳalursa:

1. **maḫlūḳa ḳalursa:**-*ur, -sa*
Rübai 196
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yaratılmışa kalmak II Beklentisi yaratılmışlara kalmak.
Maḫlūḳa ḳalursa benüm aḥvālüm eger
Maḥṣūlum olur ġuṣṣa vü endūh u keder

maḫlūḳāt:

1. **maḫlūḳātuñ:**-*uñ*
Rübai 296
Mısra: **1**
Yaratılmışlar.
Ey Ḫāliḳ-i bī-şerīki maḫlūḳātuñ
Rezzāḳ u Kerīmi cümle mevcūdātuñ

maḫlūḳ-ı bī-miḳdār:

1. **maḫlūḳ-ı bī-miḳdār:**
Gazel 461

Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sayısız yaratılmış.
Hele bir kerre ey maḫlūḳ-ı bī-miḳdār fikr eyle
Ne müşkildür ḥużūr-ı Ḫāliḳa varmaḳ ḫacāletle

maḫlūḳ-ı fānīye:

1. **maḫlūḳ-ı fānīye:**-*ye*
Kıt'a 38
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yaratılmış olan ölümlüler.
Naẓīr-i ẕātı bir maḫlūḳ-ı fānīye olup bende
Şefīʿ u mesnedüm var diyü eyler faḫr-ı nā-dānī

maḫlūḳ-ı żaʿīf:

1. **maḫlūḳ-ı żaʿīf:**
Rübai 308
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zayıf yaratılmışlar.
Mümkin mi anı vaṣf ide maḫlūḳ-ı żaʿīf
Ol kim ola memdūḥ-ı Ḫudā-yı Müteʿāl

maḫlūḳ-ı żaʿīfe:

1. **maḫlūḳ-ı żaʿīfe:**-*e*
Rübai 242
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zayıf yaratılmışlar.
Maḫlūḳ-ı żaʿīfe niçün āmālüñi ʿarż
Maʿbūduña ḳıl her ne ise ḥālümi ʿarż

2. **maḫlūḳ-ı żaʿīfe:**-*e*
Rübai 390
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zayıf mahluk II insan.
Maḫṣūṣdur ancaḳ aña ḥavl ü ḳuvvet
Maḫlūḳ-ı żaʿīfe ʿarż-ı ḥācāt itmem

maḫlūḳ-ı żaʿīfüñ:

1. **maḫlūḳ-ı żaʿīfüñ:**-*üñ*
Rübai 173
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zayıf yaratılmışlar.
Maḫlūḳ-ı żaʿīfüñ neye ḳādir yā Rab
Senden olur iḥsān u ʿaṭā sendendür

maḥmedet-ḫ∨ān:

1. **maḥmedet-ḫ∨ānı:**-*ı*
Tarih 1
Mısra: **20**
Şükreden, şükür sözleri sözleyen.
Ne şeh kim ḫāme-i maʿnā yazarken nāme-i vaṣfı
Revādur ger sürūş-ı ġayb olursa maḥmedet-ḫ∨ānı

maḥmil-efrūz-ı metāʿ-ı luṭf-ı raḥmān eylesem:

1. **maḥmil-efrūz-ı metāʿ-ı luṭf-ı raḥmān eylesem:**-*se, -m*
Kaside 9
Mısra: **62**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Rahman olan Allah'ın lütuf sermayesinin sepetini aydınlatan.
Nāḳa-i cānı idüp ser-bürde-i rāh-ı necāt
Maḥmil-efrūz-ı metāʿ-ı luṭf-ı Raḥmān eylesem

maḥmūd:

1. **mahmūd:**
Kıt'a 7
Mısra: **1**
"Övülmüş methedilmiş" anlamında Hz. Muhammed'in isimlerindendir.
Mahmūd nām o dil-ber-i raʿnā o naḫl-i nāz
El-ḥaḳ ne dil-rübā ṣanem-i dil-peẕīr olur

2. **maḥmūd:**
Tarih 5
Mısra: **2**
Hz. Muhammet II Sultan I. Mahmut.
Şeh-i İslām ü sulṭān-ı cihān-gīr-i felek-rifʿat
Ki olmışdur vücūd-ı pāki ism ü vaṣf ile Maḥmūd

maḥmūd efendi:

1. **maḥmūd efendi:**
Kıt'a 7
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Özel isim.
Bir āfitāb-ı ḥüsn ü bahā kim anı gören
Maḥmūd Efendi ṣūfīsi olsa esīr olur

maḥmūd u muṣṭafā olduñ:

1. **maḥmūd u muṣṭafā olduñ:**-*du, -ñ*
Kaside 6
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mahmut ve Mustafa olmak. II Mahmut ve Mustafa Hz. Muhammet'in isimlerindendir.
Olduñ kemāl-i ẕāt ile Maḥmūd u Muṣṭafā
Mevlā vücūduñ eyledi muḫtār u münteḫāb

maḥmūdu'l-ḫışāl:

1. **maḥmūdu'l-ḫışāl:**
Tarih 32
Mısra: **2**
Övülmüş ahlaklı padişah.
Vezāretle aġa iken li-vechi'llāh idüp himmet
O maḥmūdu'l-ḫışāl itdi bu ʿayn-ı dil-keşi icrā

maḥmūdu'ş-şıfāt:

1. **maḥmūdu'ş-şıfāt:**
Gazel 13
Mısra: **3**
Övülecek sıfat II Bağlamda Hz. Muhammed için kullanılmıştır.
Aḥmed-i Mürsel nebiyyü'r-raḥme Maḥmūdu'ş-şıfāt
Ẕāt-ı pāki raḥmet-i Raḥmān Muḥammed Muṣṭafā

maḥmūdü'ş-şiyem:

1. **maḥmūdu'ş-şiyem:**
Tarih 19
Mısra: **10**
Övülecek huylara sahip olan.
Ḥażret-i Maḥmūd Paşa-yı celīlü'l-iʿtibār
Kim o maḥmūdu'ş-şiyem meh-rām-ı Maḥbūb-ı Ḫudā

maḥmūr oldıġum:

1. **maḥmūr oldıġum:**-*dıġ, -um*
Gazel 170
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sersem olma, ağırlaşma.
Getür defʿ-i ḫumāra būs-ı laʿlüñ sāḳiyā luṭf it
Benüm şimden girü hecrüñle maḥmūr oldıġum demdür

maḥmūr olup:

1. **maḥmūr olup:**-*up*
Gazel 74
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sersem olma, ağırlaşma.
Olup bīdār-ı ḫvāb-ı ʿişve yer yer ġonçeler maḥmūr
Şarāb-ı ʿışḳ-ı gülden ʿandelīb-i bī-nevā ser-mest

maḥmūr u hüşyārın:

1. **maḥmūr u hüşyārın:**-*ın*
Gazel 526
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sarhoş ve ayık.
Bu çarḫ erbāb-ı ʿışḳuñ istemez maḫmūr u hüşyārın
Anuñçün cām-ı miḥnetle göñül mestānedür şimdi

maḫmūr-ı ḫūn-ı ʿāşıḳān:

1. **maḫmūr-ı ḫūn-ı ʿāşıḳān:**
Gazel 74
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Âşıklarının mahmur sersem kanı.
Ġażab-ālūde ol şeh ḫançer-i şefḳat-güẕā ser-mest
Yine maḫmūr-ı ḫūn-ı ʿāşıḳān tīr-i ḳāżā ser-mest

maḫmūr-ı iftirāḳı oldum:

1. **maḫmūr-ı iftirāḳı oldum:**-*du, -m*
Gazel 500
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayrılığın sersemi olmak.
Bezm-i viṣālüñ oldum maḫmūr-ı iftirāḳı
Defʿ-i ḫumāra luṭf it bir himmet eyle sāḳī

māh-pāre:

1. **māh-pāredür:**-*dür*
Gazel 104
Mısra: **4**
Ay parçası. II Ay gibi güzel, beyaz tenli sevgili.
Döndüm hilāle ḳaşlarını eyleyüp ḫayāl
Cismüm nizār iden benüm ol māh-pāredür

2. **māh-pāre:**
Gazel 126
Mısra: **10**
Ay parçası. II Ay gibi güzel, beyaz tenli sevgili.
Bu āh ü girye niçündür Naḥīfīyā bilsem
Seni bu ḥāle ḳoyan hep o māh-pāre midür

3. **māh-pāre:**
Gazel 147
Mısra: **4**
Ay parçası. II Ay gibi güzel, beyaz tenli sevgili.
Seni esīr-i şeb-i ḥayret eyleyen āyā
O reşk-i mihr-i cihān-tāb o māh-pāre midür

4. **māh-pāre:**
Gazel 505
Mısra: **4**
Ay parçası. II Ay gibi güzel, beyaz tenli sevgili.
Görünmez ise n'ola żaʿfdan bu cism-i nizār
O māh-pāre beni cevr ile hilāl itdi

māh-peyker:

1. **māh-peykerler:**-*ler*
Gazel 460
Mısra: **4**
Yüzü ay gibi parlak ve güzel olan, ay yüzlü.
Ṣubḥ-dem ol āfitābum ʿarż-ı dīdār eylese
Māh-peykerler dönerdi encüm-i bī-perteve

maḫrem:

1. **maḫremümdür:**-*üm, -dür*
Gazel 68
Mısra: **5**
Dost, sırdaş.
Maḫremümdür luṭf u cevri her ne olsa ol ḳabūl
Ḳılmasa ʿuṣṣāḳı mecrūḥ eyleyüp ālāy-ı dost

2. **maḫremdür:**-*dür*
Gazel 320
Mısra: **10**
Gizli, saklı.
Ḫvāhiş-i ẕevḳ-ı viṣālüñ istemez sūr-ı sivā
Çün ḥarīm-i miḥnet-i ʿışḳuñda maḫremdür göñül

3. **maḫremdür:**-*dür*
Kaside 16
Mısra: **26**
Dost, sırdaş.
Eylemez her-kese bu şāhid-i cān ʿarż-ı cemāl

Şanma her merdüm-i bīgāneye maḥremdür bu

maḥrem-i bezmi:

1. **maḥrem-i bezmi:**-*i*
Gazel 313
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Meclisin kimseyle paylaşılmayanı.
Ḥayf bu ḥüsn-i ṭabīʿatla sen olduñ mehcūr
Maḥrem-i bezmi gülüñ ḫār ile ḫasdur bülbül

mahrem-i bezm-i ḳabūl:

1. **mahrem-i bezm-i ḳabūl:**
Gazel 232
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kabul bezminin mahremi.
ʿİsmet-i Ḥaḳdur saña ey mahrem-i bezm-i ḳabūl
Şāhid-i āmāle olmazsa müyesser dest-res

maḥrem-i bezm-i maʿnī olasın:

1. **maḥrem-i bezm-i maʿnī olasın:**-*a, -sın*
Rübai 541
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mana bezminin mahremi olmak.
Çün lafẓ-ı ġarīb olma ṣaḳın bīgāne
Saʿy it olasın maḥrem-i bezm-i maʿnī

maḥrem-i bezm-i viṣālüñ:

1. **maḥrem-i bezm-i viṣālüñ:**-*üñ*
Gazel 53
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşma meclisinin yasağı.
Ser-ā-pā maḥrem-i bezm-i viṣālüñ bü'l-heveslerdür
Ḳadīmī āşinālar ser-be-ser mehcūrlardur hep

maḥrem-i bī-müşterek-i ḳurb-ı eḫaṣ:

1. **maḥrem-i bī-müşterek-i ḳurb-ı eḫaṣ:**
Gazel 245
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çok yakın ortaksız sırdaş.
Sensin ol maḥrem-i bī-müşterek-i ḳurb-ı eḫaṣ
Şeb-i Miʿrācı Ḫudā şānuña itdi muḫtaṣ

maḥrem-i bī-müşterek-i ḳurb-ı ḫudā:

1. **maḥrem-i bī-müşterek-i ḳurb-ı ḫudā:**
Rübai 26
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın yakınlığının eşi benzeri olmayan mahremi.
Ey maḥrem-i bī-müşterek-i ḳurb-ı Ḫudā
Dilden eserüñ itmesün Allāh cüdā

maḥrem-i ḫalvet-i ḫāṣ itme:

1. **maḥrem-i ḫalvet-i ḫāṣ itme:**-*me*
Gazel 186
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mahsus yalnızlığın mahremi etmek II bir şeye karşı özel kılmak.
Maḥrem-i ḫalvet-i ḫāṣ itme meded aġyārı
Bu Naḥīfī saña bir ʿāşıḳ-ı ālüfte yeter

maḥrem-i ʿışḳa:

1. **maḥrem-i ʿışḳa:**-*a*
Gazel 472
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk sırdaşı.
Göñül aġlar reh-i ḥasretde çeşm-i intiẓār ile
Görinmez mi daḥi ol şīve-kārum maḥrem-i ʿışḳa

māh-rū:

1. **māh-rūlardan:**-*lar, -dan*
Gazel 30
Mısra: **9**
Ay yüzlü. II Sevgili.
Māh-rūlardan dimişler kim Naḥīfī geçdi hep
Bilmem āyā eyleyen kimdür bu isnādı baña

2. **māh-rūlar:**-*lar*
Gazel 137
Mısra: **10**
Ay yüzlü. II Sevgili.
Seni her ḳanda bir meh-pāre görseñ mübtelā bulduḳ
Naḥīfī ġālibā bu māh-rūlar hep senüñçündür

3. **māh-rū:**
Gazel 158
Mısra: **3**
Ay yüzlü. II Sevgili.
N'ola bir laḥẓa ārām itmeyem ey māh-rū sensüz
Ġarībüñ başına fürḳat cihānı teng ü tār eyler

4. **māh-rūlar:**-*lar*
Gazel 495
Mısra: **10**
Ay yüzlü. II Sevgili.
Alurlar göñlini bir ḫāl ile n'eylerse eylerler
Ḳomazlar māh-rūlar ḫāline ʿuşşāḳ-ı şeydāyı

5. **māh-rūlarla:**-*lar, -la*
Matla 174
Mısra: **1**
Ay yüzlü. II Sevgili.
Māh-rūlarla donandı yine ṣaḥn-ı ʿālem
N'eylesün sen de baḳ inṣāf ile zāhid ādem

6. **māh-rūlar:**-*lar*
Matla 177

Mısra: **1**
Ay yüzlü. II Sevgili.
Māh-rūlar içre şimdi bir
şuʿaybum var benüm
Zāhidā maʿẕūr ṭut ancaḳ şu
ʿaybum var benüm

māh-ruḫ-sār:

1. **māh-ruḫ-sāra:**-*a*
Gazel 467
Mısra: **1**
Ay yüzlü II sevgili.
Nigāh-ı reşki ḳo ey mihr o
māh-ruḫ-sāra
Naẓar taʿalluḳ ider belki ol
cefā-kāra

2. **māh-ruḫ-sāra:**-*a*
Gazel 468
Mısra: **2**
Ay yüzlü II sevgili.
Ṣabā eger ki varursañ ḥarīm-
i dil-dāra
Duʿālar it yüri benden o
māh-ruḫ-sāra

mahrûm:

1. **maḥrūmsın:**-*sın*
Matla 203
Mısra: **1**
Dilediğini elde edememe, yoksun.
Ehl-i ʿışḳuñ lezzetinden
zāhidā maḥrūmsın
Sen hevā-yı ʿışḳı bilmezsin
daḫi maʿṣūmsın

2. **maḥrūm:**
Tarih 17
Mısra: **47**
Dilediğini elde edememe, yoksun.
Ṣafā vü seyr-i zevraḳdan o
maḥrūm u muʿaṭṭaldur
Bunuñ cūy-ı dil-ārāsı ider
deryādan istincād

maḥrūm eyledüñ:

1. **maḥrūm eyledüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 256
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yoksun bırakmak (Sevgiliye kavuşmaktan mahrum etmek).
Bugün ben zārı maḥrūm
eyledüñ dīdār-ı dil-berden
Hemān aġlatmadur kāruñ
beni ey bī-vefā ṭāliʿ

maḥrūm eyleme:

1. **maḥrūm eyleme:**-*me*
Gazel 401
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Birinin istediği şeyi vermemek veya istediğini elde etmesine engel olmak, yoksun bırakmak.
İlāhī eyleme ben zārı ʿışḳdan
maḥrūm
Olursa neşvesi ger mūriş-i
melāl olsun

maḥrūm ḳalmaz:

1. **maḥrūm ḳalmaz:**-*maz*
Gazel 408
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir şeyden nasibini alamamak, istediğini elde edememek, yoksun kalmak.
Ümmīd oldur ki ḳalmaz
ʿāṣiyān-ı ümmetüñ maḥrūm
Çü sensin mālik-i genc-i
şefāʿat yā Resūla'llāh

maḥrūm ola:

1. **maḥrūm ola:**-*a*
Rübai 355
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mahrum olmak, yoksun kalmak; dünyaya gelmemek.
Ser-cümle cihān maẓhar-ı
iḥsānuñ iken
Ḥāşā ola bī-çāre
Naḥīfī maḥrūm

2. **mahrūm ola:**-*a*
Rübai 490
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mahrum olmak, yoksun kalmak; dünyaya gelmemek.
Mahrūm ola ḥāşā der-i
iḥsānuñdan
Bir ḳul ki diye ṣıdḳ ile Allāh
Allāh

maḥrūm olam:

1. **maḥrūm olam:**-*am*
Rübai 360
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mahrum olmak, yoksun kalmak; dünyaya gelmemek.
Sen erḥam iken ümmete ey
faḫr-ı cihān
Ḥāşā ki olam ben
keremüñden maḥrūm

maḥrūm-ı ʿaṭā vü cūduñ ola:

1. **maḥrūm-ı ʿaṭā vü cūduñ ola:**-*uñ, -a*
Rübai 449
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Himmet ve cömertliğinden mahrum olmak.
Ḥāşā ola maḥrūm-ı ʿaṭā vü
cūduñ
Bir ḳul ki saña eyleye ẓann-ı
aḥsen

maḥrūm-ı çāredür:

1. **maḥrūm-ı çāredür:**-*dür*
Gazel 103
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çarenin mahrumu.
ʿIşḳ olmayınca vaṣla irilmez
Naḥīfīyā
Derd ehli olmayan kişi
maḥrūm-ı çāredür

maḥrūm-ı dāġ-ı derdüñ:

1. **maḥrūm-ı dāġ-ı derdüñ:**-*üñ*
Gazel 103
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Sıkıntı yarasının yoksunu.

Maḥrūm-ı dāġ-ı derdüñ olan merd-i sāde-dil
Erbāb-ı ʿışḳ içinde hele bī-sitāredür

maḥrūm-ı elṭāf-ı ḫudā olmayam:

1. **maḥrūm-ı elṭāf-ı ḫudā olmayam:**-*ma, -yam*
Kaside 5
Mısra: **122**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Allah'ın lütuflarından mahrum olmak.

Bir şefīʿum var iken sulṭān-ı ẕī-şānum gibi
Budur ümmīd olmayam maḥrūm-ı elṭāf-ı Ḫudā

maḥrūm-ı icābet itmez:

1. **maḥrūm-ı icābet itmez:**-*mez*
Rübai 242
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Geri çevirmek.

İtmez seni maḥrūm-ı icābet ḫāşā
İḫlāṣ ile eyledükde aḥvālüñi ʿarż

maḥrūm-ı saʿādet olmaya:

1. **maḥrūm-ı saʿādet olmaya:**-*ma, -ya*
Gazel 9
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Mutluluktan mahrum olmak.

Budur ümmīdüm ki maḥrūm-ı saʿādet olmaya
Ol ki olmışdur ezelden ʿışḳuñ ile āşinā

maḥrūm-ı şefāʿat:

1. **maḥrūm-ı şefāʿat:**
Rübai 22
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Şefaatin mahrumu olmak.

Aʿdāya hidāyetle duʿā eyler iken
Aḥbāb ola maḥrūm-ı şefāʿat ḫāşā

maḥrūm-ı şefāʿat olmaya:

1. **maḥrūm-ı şefāʿat olmaya:**-*ma, -ya*
Kaside 5
Mısra: **143**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Şefaatin mahrumu olmak.

Budur ümmīdüm ki maḥrūm-ı şefāʿat olmaya
Āsitān-ı şefḳatüñde ben ġarīb ü mübtelā

maḥrūm-ı şehādet olmasun:

1. **maḥrūm-ı şehādet olmasun:**-*ma, -sun*
Gazel 384
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Şehadetten mahrum olmak.

Biz saña öldür raḳībi dimeden maḳṣūdumuz
İsterüz bī-çāre maḥrūm-ı şehādet olmasun

maḥrūm-ı şerāfet-i kemāl olma:

1. **maḥrūm-ı şerāfet-i kemāl olma:**-*ma*
Rübai 399
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Olgunluk şerefinden mahrum olmak.

Hem-ṣoḥbet-i ehl-i cāh ü māl olma ṣaḳın
Maḥrūm-ı şerāfet-i kemāl olma ṣaḳın

maḥrūm-ı vefā eylersin:

1. **maḥrūm-ı vefā eylersin:**-*r, -sin*
Kıt'a 27
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Vefadan mahrum eylemek.

Devlet-i ḫüsnüñde lāyıḳ mıdur ey şāh senüñ
Ki beni cevr ile maḥrūm-ı vefā eylersin

maḥrūr olur:

1. **maḥrūr olur:**-*ur*
Tarih 30
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Hararetlenmek, yanmak.

O resme müsteʿidd-i tābdārī kim olur maḥrūr
Eger bir kūşede vażʿ itseler şemʿ-i fürūzānı

maḥrūr-ı ciger:

1. **maḥrūr-ı ciger:**
Gazel 341
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Ciğerin ateşi.

Menem sāḳī o maḥrūr-ı ciger dil-teşne kim şimdi
Ḫumār-ālūd-ı hecrem ḫāne-i ḫammārdan geldüm

maḥrūs-ı fazl-ı kirdigār:

1. **maḥrūs-ı fazl-ı kirdigār:**
Beyit 1
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Allah'ın faziletli şehri.

Muṣṭafā Ḫān-ı muẓaffer şāh-ı ẕī-ḳadr ü celāl
S̱ābitü'l-ʿazm-i ġazā maḥrūs-ı fazl-ı Kirdigār

māh-rūyān:

1. **māh-rūyāna:**-*a*
Gazel 302

Mısra: **14**
Ay yüzlüler.
Olurlar ḫande-nāk-ı şīve vaż‘-ı ‘āşıḳānemden
Benümçün ḫalḳ olınmış māh-rūyāna niyāz itmek

maḥşer:

1. **maḥşerde:**-*de*
Gazel 8
Mısra: **10**
Âhiret hayâtında bütün insanların, dünyâda yaptıklarının hesâbını Allah huzûrunda vermek üzere tekrar dirilip toplanacakları yer.
Bu Naḥīfīnüñ niyāzı rūz u şeb senden budur
Ol günehkārı Ḫudādan eyle maḥşerde recā

2. **maḥşerde:**-*de*
Gazel 9
Mısra: **8**
Âhiret hayâtında bütün insanların, dünyâda yaptıklarının hesâbını Allah huzûrunda vermek üzere tekrar dirilip toplanacakları yer.
Luṭfuña ḳaldum efendüm yoḫsa bu ‘işyān ile
Lāyıḳam maḥşerde olsa baña biñ dürlü cezā

3. **maḥşere:**-*e*
Gazel 46
Mısra: **11**
Âhiret hayâtında bütün insanların, dünyâda yaptıklarının hesâbını Allah huzûrunda vermek üzere tekrar dirilip toplanacakları yer.
Aġlaram maḥşere dek derd ile dergāhuñda
Çekmezem destümi dāmān-ı recādan yā Rab

4. **maḥşerde:**-*de*
Gazel 269
Mısra: **4**
Âhiret hayâtında bütün insanların, dünyâda yaptıklarının hesâbını Allah huzûrunda vermek üzere tekrar dirilip toplanacakları yer.
Niçe dāmen-keş olsun dil ṣafā-yı ‘ışḳ-ı dil-berden
Benüm maḥşerde daḫi ḫūb sevmekden ferāġum yoḳ

5. **maḥşerde:**-*de*
Gazel 381
Mısra: **10**
Âhiret hayâtında bütün insanların, dünyâda yaptıklarının hesâbını Allah huzûrunda vermek üzere tekrar dirilip toplanacakları yer.
‘Ahd itmiş idüñ luṭf-ı viṣālüñ dil-i zāra
Ol va‘deye maḥşerde mi incāz ḳılarsın

6. **maḥşerde:**-*de*
Gazel 419
Mısra: **9**
Âhiret hayâtında bütün insanların, dünyâda yaptıklarının hesâbını Allah huzûrunda vermek üzere tekrar dirilip toplanacakları yer.
Zülāl-i çeşme-sār-ı şefḳatüñden eyle maḥşerde
Gül-i ümmīdi sīr-āb-ı ‘ināyet yā Resūla’llāh

7. **maḥşerde:**-*de*
Gazel 429
Mısra: **9**
Âhiret hayâtında bütün insanların, dünyâda yaptıklarının hesâbını Allah huzûrunda vermek üzere tekrar dirilip toplanacakları yer.
Bu ‘işyān ile maḥşerde benüm ḫālüm mükedderdür
Cenābuñdan ger olmazsa ‘ināyet yā Resūla’llāh

8. **maḥşerde:**-*de*
Gazel 480
Mısra: **3**
Âhiret hayâtında bütün insanların, dünyâda yaptıklarının hesâbını Allah huzûrunda vermek üzere tekrar dirilip toplanacakları yer.
Dāmen-i şekvā ṭutarlar ḳorḳaram maḥşerde hep
Bend olup rūḥ-ı şehīdān zülf-i ‘anber-rīzüñe

9. **maḥşerde:**-*de*
Gazel 487
Mısra: **17**
Âhiret hayâtında bütün insanların, dünyâda yaptıklarının hesâbını Allah huzûrunda vermek üzere tekrar dirilip toplanacakları yer.
Şefā‘at eyle Naḥīfī-i zāra maḥşerde
Nigāh-ı luṭf ile şād it beni fedāke ebī

10. **maḥşerdeki:**-*de, -ki*
Kaside 3
Mısra: **12**
Âhiret hayâtında bütün insanların, dünyâda yaptıklarının hesâbını Allah huzûrunda vermek üzere tekrar dirilip toplanacakları yer.
Bunda ḳıl eyler iseñ āh-ı nedāmet eseri
Nef‘i yoḳdur saña maḥşerdeki vāveylānuñ

11. **maḥşerde:**-*de*
Kaside 6
Mısra: **30**
Âhiret hayâtında bütün insanların, dünyâda yaptıklarının hesâbını Allah huzûrunda vermek üzere tekrar dirilip toplanacakları yer.
Feyyāż-ı muṭlaḳ itdi saña kevseri ‘aṭā
Ḫāṣā ki ümmetüñ ḳala maḥşerde teşne-leb

12. **maḥşerde:**-*de*
Kaside 7
Mısra: **26**
Âhiret hayâtında bütün insanların, dünyâda yaptıklarının hesâbını Allah huzûrunda vermek üzere tekrar dirilip toplanacakları yer.
Küstāḫlıġum bā‘is ola ‘afv-i Ḫudāya

Maḥşerde olan ben daḫi
şāyān-ı şefāʿat

13. **maḥşere:**-*e*
Kaside 27
Mısra: **13**
Âhiret hayâtında bütün insanların, dünyâda yaptıklarının hesâbını Allah huzûrunda vermek üzere tekrar dirilip toplanacakları yer.
Oḳunur maḥşere dek nāme-i
feṯḥ ü ẕaferüñ
Ḫayr ile dāʾim olup ism-i
şerīfüñ meẕkūr

14. **maḥşere:**-*e*
Kaside 27
Mısra: **139**
Âhiret hayâtında bütün insanların, dünyâda yaptıklarının hesâbını Allah huzûrunda vermek üzere tekrar dirilip toplanacakları yer.
Oḳunur maḥşere dek meclis-
i ʿirfān içre
Ẕāt-ı memdūḥa olur bāʿiṯ-i
ẕikr-i menşūr

15. **maḥşer:**
Kıt'a 9
Mısra: **4**
Âhiret hayâtında bütün insanların, dünyâda yaptıklarının hesâbını Allah huzûrunda vermek üzere tekrar dirilip toplanacakları yer.
Bu cihān içre anuñ kim eşeri
bāḳīdür
Ölmez ol Ḫıżr-ṣıfat zinde
durur tā maḥşer

16. **maḥşere:**-*e*
Kıt'a 14
Mısra: **3**
Âhiret hayâtında bütün insanların, dünyâda yaptıklarının hesâbını Allah huzûrunda vermek üzere tekrar dirilip toplanacakları yer.
Eylemem maḥşere dek saña
bu isnādı ḥelāl
Meger iḥsān-ı viṣālüñ idesin
baña ʿivaż

17. **maḥşerde:**-*de*
Matla 64
Mısra: **2**
Âhiret hayâtında bütün insanların, dünyâda yaptıklarının hesâbını Allah huzûrunda vermek üzere tekrar dirilip toplanacakları yer.
Evvelīn-i nıṣf-ı Muḥammed
ile āḫirdeki med
Buna dāl oldı ki sensin bize
maḥşerde meded

18. **maḥşerde:**-*de*
Murabba 1
Mısra: **26**
Âhiret hayâtında bütün insanların, dünyâda yaptıklarının hesâbını Allah huzûrunda vermek üzere tekrar dirilip toplanacakları yer.
Ḳula senden olur çāre
Ḳoma maḥşerde āvāre

19. **maḥşerde:**-*de*
Murabba 7
Mısra: **11**
Âhiret hayâtında bütün insanların, dünyâda yaptıklarının hesâbını Allah huzûrunda vermek üzere tekrar dirilip toplanacakları yer.
Ḳoma maḥşerde şermende
Şefāʿat ḳıl şefāʿat ḳıl

20. **maḥşerde:**-*de*
Rübai 62
Mısra: **4**
Âhiret hayâtında bütün insanların, dünyâda yaptıklarının hesâbını Allah huzûrunda vermek üzere tekrar dirilip toplanacakları yer.
Cürmüm ḳatı çoḳdur kerem
ü faẕluñdan
Maḥşerde beni ẕenb ile itme
maḥcūb

21. **maḥşerde:**-*de*
Rübai 76
Mısra: **4**
Âhiret hayâtında bütün insanların, dünyâda yaptıklarının hesâbını Allah huzûrunda vermek üzere tekrar dirilip toplanacakları yer.
Ben muẕnibi ḳıl maġfirete
şāyeste
Maḥşerde beni eyleme redd
ü maḥcūb

22. **maḥşerde:**-*de*
Rübai 138
Mısra: **3**
Âhiret hayâtında bütün insanların, dünyâda yaptıklarının hesâbını Allah huzûrunda vermek üzere tekrar dirilip toplanacakları yer.
Meʾmūlum odur itmeyesin
maḥşerde
Ben mücrimi der-gāh-ı
ʿināyetden red

23. **maḥşerde:**-*de*
Rübai 141
Mısra: **4**
Âhiret hayâtında bütün insanların, dünyâda yaptıklarının hesâbını Allah huzûrunda vermek üzere tekrar dirilip toplanacakları yer.
Ẕeyl-i keremüñ iki elümle
ṭutdum
Ben sāʾili maḥşerde ḳoma
ṣıfru'l-yed

24. **maḥşerde:**-*de*
Rübai 371
Mısra: **3**
Âhiret hayâtında bütün insanların, dünyâda yaptıklarının hesâbını Allah huzûrunda vermek üzere tekrar dirilip toplanacakları yer.
Maḥşerde bu küstāḫ
benümdür diyesin
Ey faḫr-ı dü ʿālem budur
ancaḳ garażum

25. **maḥşerde:**-*de*
Rübai 509
Mısra: **4**
Âhiret hayâtında bütün insanların, dünyâda yaptıklarının hesâbını Allah huzûrunda vermek üzere

tekrar dirilip toplanacakları yer.
Dirse bu benüm ḫidmet-i naʿtümde idi
Maḥşerde cevābuñ ne şeh-i levlāke

26. **maḥşerde:**-*de*
Tahmis 7
Mısra: **15**
Âhiret hayâtında bütün insanların, dünyâda yaptıklarının hesâbını Allah huzûrunda vermek üzere tekrar dirilip toplanacakları yer.
Şehīdān-ı belā-yı ʿışḳa maḥşerde ḥisāb olmaz
Ne deñlü telḫ düşnām eylese laʿl-i şekerbāruñ

maḥşerde olmaġa:

1. **maḥşerde olmaġa:**-*maġ, -a*
Kaside 13
Mısra: **51**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mahşerde olmak.
Sezāvār olmaġa maḥşerde luṭf-ı raḥmet-i Ḥaḳḳa
Nigāh-ı şefḳatüñ besdür bu ʿabd-i kemterīn üzre

maḥşere dek:

1. **maḥşere dek:**
Gazel 254
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya durdukça, uzun süre.
Oldı perīşānī-i ṭabʿum benüm
Maḥşere dek dāġ-ı dil-i ictimāʿ

maḥsūb-ı luṭf-ı yār iden:

1. **maḥsūb-ı luṭf-ı yār iden:**-*en*
Kaside 28
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin lütfunun hesaba geçirilmişi etmek.
Yazar mı defter-i iḥsānına ben bī-nevāsın hīç
Beni maḥsūb-ı luṭf-ı yār iden kendü ḥisābumdur

maḥsūd:

1. **maḥsūd:**
Gazel 459
Mısra: **1**
Kıskanılan kimse, şey.
Sevdigüm maḥsūd iken ḫūrşīd-i bālā-perteve
Çoḳ mıdur ebrūları ṭaʿn eylese māh-ı neve

maḥsūd ola:

1. **maḥsūd ola:**-*a*
Gazel 459
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kıskanılan, imrenilen kimse olmak.
Luṭf idüp güftārumı eylerse mesmūʿ-ı ḳabūl
Sözlerüm maḥsūd ola rūḥ-ı Selīm ü Ḫüsreve

maḥsūd-ı ʿālem eyle:

1. **maḥsūd-ı ʿālem eyle:**
Gazel 78
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Âlemin kıskanılacak kişisi eylemek.
Maḥsūd-ı ʿālem eyle Züleyḫā-yı şevḳümı
Yā Rab o māhı ḥüsn ile yek-reng-i Yūsuf it

maḥsūd-ı ʿavām eyle:

1. **maḥsūd-ı ʿavām eyle:**
Gazel 485
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Halkın kıskanılanı eylemek.
Derūnum nūr-ı ʿışḳ ile münevver eyleyüp yā Rab
Beni bu devlet-i ḫāṣ ile maḥsūd-ı ʿavām eyle

maḥsūd-ı cihān eyledi:

1. **maḥsūd-ı cihān eyledi:**-*di*
Gazel 200
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyanın hasedi eylemek.
Lāleye māye-i sevdāñ ile dāġ-ı taḥsīn
Seni maḥsūd-ı cihān eyledi ol ḫāl-i ʿizār

maḥsūd-ı iḫvāndur:

1. **maḥsūd-ı iḫvāndur:**-*dur*
Gazel 150
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dostlar tarafından kıskanılmak, imrenilmek.
ʿAceb mi çāh-ı ḳabre girmedükçe bulmasa rifʿat
Naḥīfī Yūsuf-ı dil rūz u şeb maḥsūd-ı iḫvāndur

maḥsūd-ı irem ḳıl:

1. **maḥsūd-ı irem ḳıl:**
Gazel 322
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İrem cennetinin kıskanılacak nesnesi kılmak.
Ey Yūsuf-ı gül-pīrehen it nāz ile teşrīf
Beytü'l-ḥazen-i ḥasreti maḥsūd-ı İrem ḳıl

maḥşūd-ı mihr-i ġarrā:

1. **maḥşūd-ı mihr-i ġarrā:**
Gazel 452
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gösterişli güneşin ekini.
Ḥüsn ü bahāda ḥaḳḳā maḥşūd-ı mihr-i ġarrā
Her-cāyīlükde ammā ḥüsni gibi yegāne

maḥsūd-ı nīl olur:

1. **maḥsūd-ı nīl olur:**-*ur*
Gazel 149
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nil'in hasadı olmak.
Yaʿḳūbveş o dil ki ġamuñla ʿalīl olur
Cūy-ı sirişk-i dīdesi maḥsūd-ı Nīl olur

maḥsūd-ı pür-ḥabāb ḳıl:

1. **maḥsūd-ı pür-ḥabāb ḳıl:**
Kaside 1
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Pek çok hava kabarcığının haset ettiği.
Ḳarʿu inbīḳī ne ḥāṣıldur saña taḳṭīrden
Merd iseñ ḳıl ḳaṭreyi maḥsūd-ı pür-ḥabāb

maḥsūd-ı rūm:

1. **maḥsūd-ı rūm:**
Kaside 6
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Rum'un kıskanılanı.
Sensin eyā sütūde-ḥabīb-i refīʿ-i Rab
Maḥsūd-ı Rūm u reşk-i ʿAcem mefḫar-ı ʿArab

maḥsūd-ı ṣadr-ı devlet olan:

1. **maḥsūd-ı ṣadr-ı devlet olan:**-*an*
Gazel 355
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bahtın yüce kıskanılanı olmak.
Bāb-ı tevekkül oldı baña mevḳıf-ı rıżā
Maḥsūd-ı ṣadr-ı devlet olan āsitāneyem

maḥsūd-ı şāneyem:

1. **maḥsūd-ı şāneyem:**-*yem*
Gazel 355
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tarağın kıskandığı.
Ol ṭurraya ʿalāḳa idüp mū-be-mū tamām
Ṣad çāk-i ḥasret olmada maḥsūd-ı şāneyem

maḥsūd-ı ʿummān eylesem:

1. **maḥsūd-ı ʿummān eylesem:**-*se, -m*
Kaside 9
Mısra: **40**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Büyük denizin kıskanılanı eylemek.
Gevher-i maḳṣūdı ḳılsam zīver-i dürc-i ḥuṣūl
Eşk-i mercān-rīzimi maḥsūd-ı ʿummān eylesem

maḥsūd-ı yārān:

1. **maḥsūd-ı yārān:**
Gazel 185
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dostların hasedi.
Naḥīfī sensin ol murġ-ı çemenzār-ı maʿārif kim
Seni maḥsūd-ı yārān eyleyen rengīn edālardur

maḥṣūl:

1. **maḥṣūlum:**-*üm*
Rübai 196
Mısra: **2**
Hasıl olan, verim, kazanç, kar.
Maḥlūḳa ḳalursa benüm aḥvālüm eger
Maḥṣūlum olur ġuṣṣa vü endūh u keder

2. **maḥṣūlı:**-*ı*
Rübai 298
Mısra: **2**
Hasıl olan, verim, kazanç, kar.
Bir bendeye olduḳda kemāl-i keremüñ
Maḥṣūlı vefā itmez aña kān ü yemüñ

maḥṣūl-i āmālüm:

1. **maḥṣūl-i āmālüm:**-*üm*
Gazel 427
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Emellerin sermayesi.
Gedā-yı kūyuñ olmaḳdur benüm maḥṣūl-i āmālüm
Cihān mülkine yoḳdur iʿtibārum yā Resūla'llāh

maḥṣūl-ı luṭf-ı himmeti:

1. **maḥṣūl-ı luṭf-ı himmeti:**-*i*
Gazel 517
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Himmet lutfunun mahsülü.
Cünbüş-i ebrū-yı maġrūrīdür erbāb-ı dile
Nā-kesān-ı devletüñ maḥṣūl-ı luṭf-ı himmeti

maḥṣūl-ı mesāʿīsi:

1. **maḥṣūl-ı mesāʿīsi:**-*si*
Rübai 165
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çalışma ürünü.
Ḳul her ne ḳadar eylese ṣarf-ı maḳdūr
Maḥṣūl-ı mesāʿīsi olur ʿacz ü ḳuṣūr

maḥsūr olurlar:

1. **maḥsūr olurlar:**-*ur, -lar*
Kaside 27
Mısra: **106**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kuşatılmak.
İstese birbirini siḥr ü füsūnı iʿcāz

Hep gelüp sāḥa-i ṭabʿumda olurlar maḥsūr

maḥṣūr-ı ġumūm oldı:

1. **maḥṣūr-ı ġumūm oldı:**-*dı*
Rübai 113
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gamların mahsuru olmak.
Maḥṣūr-ı ġumūm oldı
İlāhī ḳalbüm
Eyle beni āsūde-i ḫayr-ı maḫrec

maḥṣūr-ı ḳurb-ı muṣṭafā ḳıl:

1. **maḥṣūr-ı ḳurb-ı muṣṭafā ḳıl:**
Kaside 17
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mustafa'nın yakınlığının etrafında olmak.
Faẕl u ġufrānuñla şādān it
Naḥīfī bendeñi
Yā ilāhī ḳıl anı maḥṣūr-ı ḳurb-ı Muṣṭafā

maḥṣūṣ:

1. **maḫṣūṣ:**
Gazel 336
Mısra: **13**
Yalnız birine ait olan, hususi.
Baña maḫṣūṣ idi hep nükte-i çeşm-i siyehüñ
Bezm-i ḫāṣuñda Naḥīfī-i süḫan-dānuñ idüm

2. **maḫṣūṣdur:**-*dur*
Gazel 492
Mısra: **13**
Yalnız birine ait olan, hususi.
Ey Naḥīfī ṭabʿuña maḫṣūṣdur ancaḳ senüñ
Bir nefesde eylemek biñ vādī-i iʿcāzı ṭay

3. **maḫṣūṣdur:**-*dur*
Kaside 5
Mısra: **118**
Yalnız birine ait olan, hususi.
Bir ilāh-i bī-şerīküñ bende-i nā-çīziyem
Kim aña maḫṣūṣdur ʿunvān-ı elṭāf u ʿaṭā

4. **maḫṣūṣ:**
Rübai 96
Mısra: **3**
Yalnız birine ait olan, hususi.
Maḫṣūṣ senüñ ẕātuña bī-şirket-i ġayr
Evṣāf-ı celāl ü kibriyā vü ʿaẓamet

5. **maḫṣūṣ:**
Rübai 145
Mısra: **1**
Yalnız birine ait olan, hususi.
Maḫṣūṣ senüñ ẕātuña īcāb-ı vücūd
Mevḳūf-ı irādetüñdür esbāb-ı vücūd

6. **maḫṣūṣdur:**-*dur*
Rübai 390
Mısra: **3**
Yalnız birine ait olan, hususi.
Maḫṣūṣdur ancaḳ aña ḥavl ü ḳuvvet
Maḫlūḳ-ı żaʿīfe ʿarż-ı ḥācāt itmem

maḥṣūṣ eyledi:

1. **maḫṣūṣ eyledi:**-*di*
Matla 127
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ait olmak, özgü olmak.
Ḳılup ʿunvān-ı subḥāne'llezī esrā ile manṣūṣ
Cenāb-ı pāküñe Miʿrācı
Mevlā eyledi maḫṣūṣ

maḥṣūṣ ḳıl:

1. **maḫṣūṣ ḳıl:**
Rübai 237
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Özel olarak ayırmak, tahsis etmek.
Eyle emelüm şükr ü senāda ṣādıḳ
Ḳıl her ʿamelüm kesb-i rıżāya maḫṣūṣ

maḥṣūṣ olan:

1. **maḫṣūṣ olan:**-*an*
Kaside 3
Mısra: **103**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ait olmak.
Ẕāt-ı bī-çūnuña maḫṣūṣ olan vaḥdet içün
Feyż-i bī-ġāyet-i esrārı içün esmānuñ

maḥṣūṣ olur:

1. **maḫṣūṣ olur:**-*ur*
Kaside 22
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ait olmak.
Bu sünnet ḥaḳ budur māżīde mesbūḳ olmadı fehm it
Bu vech ile aña maḫṣūṣ olur ol ṭavr-ı yektāyī

māh-tāb:

1. **māh-tābı:**-*ı*
Gazel 292
Mısra: **1**
Ay ışığı, ay aydınlığı, dolunay.
O māh-tābı baña gösterür mi devr-i felek
Ḳalur mı ḥasretümüz yoḫsa tā ḳıyāmete dek

2. **māh-tāb:**
Gazel 303
Mısra: **11**
Ay ışığı, ay aydınlığı, dolunay.
Girifte-bāle olur māh-tāb reşkinden
Ne dem ki bend idesin mūmiyānuña kemerüñ

3. **māh-tāb:**
Gazel 478

Mısra: **2**
Ay ışığı II sevgili.
Der-pīş olup nesīm-i maḥabbet şitāb ile
Varduḳ ḥarīm-i gülşene bir māh-tāb ile

4. **māh-tāb:**
Matla 40
Mısra: **1**
Ay ışığı II sevgili.
Pençe-gīr ol pençe-i ḫūrşīd ile ey māh-tāb
El el üzre oldıġın görsün felekde āfitāb

māh-tāb olmış:

1. **māh-tāb olmış:**-*mış*
Gazel 94
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dolunay olmak II Büyüyüp olgunlaşmak.
Ruḫlaruñ berg-i semendür ḳaşlaruñ yāy ü hilāl
Māh-tāb olmış cemālüñ leblerüñ mānend-i ḳand

māh-ṭalʿ:

1. **māh-ṭalʿatdan:**-*at, -dan*
Gazel 506
Mısra: **9**
Ay yüzlü.
Vefā ẕuhūrı ne mümkin o māh-ṭalʿatdan
Cefāya māʾil iken meşrebi zamāne gibi

māh-ṭalʿat:

1. **māh-ṭalʿatı:**-*ı*
Gazel 110
Mısra: **9**
Ay yüzlü II sevgili.
O māh-ṭalʿatı taʿrīf ile iḥāṭa muḥāl
Anuñ deḳāyiḳ-i ḥüsn ü cemāli bī-ḥaddür

maḫv idüp:

1. **maḫv idüp:**-*üp*
Gazel 386
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mahvetmek. yok etmek. harab etmek.
ʿIşḳ u şevḳuñdur dil-i şeydāyı bī-hūş eyleyen
Maḫv idüp ṣabr u ḳarārum mest ü medhūş eyleyen

maḫv it:

1. **maḫv it:**
Rübai 349
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mahvetmek. yok etmek. harab etmek.
Ḫaybetle şikeste itme cām-ı emelüm
Maḫv it keremüñle seyyiʾāt ü ẕelelüm

maḫv ola:

1. **maḫv ola:**-*a*
Kaside 3
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ortadan kalkmak, yok olmak, sona ermek.
Tābiş-i şuʿle-i ḫūrşīd-i ḳıyāmetden hep
Maḫv ola zīneti çarḫ-ı felek-i mīnānuñ

maḫv olınup:

1. **maḫv olınup:**-*up*
Rübai 94
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yok olmak, varlığına son vermek.
Her defʿada on seyyi'esi maḫv olınup
Taḥrīr olınur defterine on ḥasenāt

maḫv ü isbāt itmekde:

1. **maḫv ü i̲sbāt itmekde:**-*mek, -de*
Rübai 98
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir yazıyı düzeltme, yenileme, tamir etme.
Müsvedde-i naʿtini beyāż itmek içün
İtmekde debīr-i çarḫ maḫv ü i̲sbāt

māh-veş:

1. **māh-veşi:**-*i*
Gazel 490
Mısra: **2**
Aya benzeyen || Sevgili.
Ḥaḳ bu eflāk ile ḫalḳ ideli ay ü güneşi
Görmedi çeşm-i felek sencileyin māh-veşi

māhveş:

1. **māhveşüñ:**-*üñ*
Gazel 77
Mısra: **1**
Aya benzeyen || Sevgili.
Ol māhveşüñ ṭurre-i şeb-tārını seyr it
Āşüftelerüñ baḫt-ı siyehkārını seyr it

2. **māhveşi:**-*i*
Tahmis 4
Mısra: **5**
Aya benzeyen || Sevgili.
Kim ola sevmeye bu ḥüsn ile sen māhveşi
Ne ʿaceb ẕāt u ṣıfat ile olursañ aḥsen

maḫv-i elem itdüñ:

1. **maḫv-i elem itdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 305
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Keder mahvı etmek.
Ṣunduñ dil-i ser-meste biraz cām-ı tesellā
Germiyyet-i iḥsān ile maḫv-i elem itdüñ

maḫv-i evsāḫ-ı ẕünūba:

1. **maḫv-i evsāḫ-ı ẕünūba:**-*a*
Kaside 1
Mısra: **46**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Günahların kirlerini yok etmek, ortadan kaldırmak.
Eyle istinzāl-i raḥmet tevbe-i bisyār ile
Maḥv-i evsāḫ-ı ẕünūba dem-be-dem eyle şitāb

maḥv-ı ḫāşāk-i ġama:

1. **maḥv-ı ḫāşāk-i ġama:**-*a*
Gazel 321
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gam çöpünün yok olması.
Giryeler ḳılsam n'ola bīm-i firāḳ-ı yār ile
Maḥv-ı ḫāşāk-i ġama seyl-āb-ı ʿışḳ ister göñül

maḥżā:

1. **maḥżā:**
Gazel 12
Mısra: **8**
Ancak, yalnız, tek.
Ġarażuñ ṣayd-ı cān imiş bildüm
O vefālar cefā imiş maḥżā

2. **maḥżā:**
Gazel 19
Mısra: **4**
Ancak, yalnız, tek.
Varup aġyār ile zānū-ḳarīn-i ṣoḥbet olmaḳdan
Bize ḳaṣduñ cefā-yı dil-ḫırāş-ı ʿişvedür maḥżā

3. **maḥżā:**
Gazel 422
Mısra: **10**
Ancak, yalnız, tek.
Şifā-yı ṣadr-ı ʿişyāndur ümmīd-i himmet ü luṭfuñ
Dil-i bīmāruma maḥżā devāsın yā Resūla'llāh

4. **maḥżā:**
Gazel 465
Mısra: **7**
Ancak, yalnız, tek.
Geçen her serv-ḳad ḫūbāna istiḳbāl içün maḥżā
Ṭururlar servler üftāde-āsā reh-güẕār üzre

5. **maḥżā:**
Gazel 467
Mısra: **9**
Ancak, yalnız, tek.
Devā-yı ġayr ile āzürde-ḫātıram maḥżā
Olursa senden olur derd-i ḥasrete çāre

6. **maḥżā:**
Kaside 9
Mısra: **46**
Ancak, yalnız, tek.
Zemzem-āşām-ı merām olduḳda cān-ı teşne-leb
Niyyetüm maḥżā şifā-yı derd-i hicrān eylesem

7. **maḥżā:**
Kaside 26
Mısra: **68**
Ancak, yalnız, tek.
Vücūd-ı luṭf-ı ilāhī degül midür ḫalḳa
Ki emn-i ʿāleme vābeste himmeti maḥżā

maḥżar:

1. **maḥżarı:**-*ı*
Gazel 289
Mısra: **14**
Büyük bir kimsenin önü, huzuru.
Ḫaşm ile söyleşürüz anda Naḥīfī çün kim
Cümlenüñ maḥżarı dīvān-ı ilāh olsa gerek

maḥzen-i ālām-ı devrāndur:

1. **maḥzen-i ālām-ı devrāndur:**-*dur*
Gazel 151
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Devirlerin elemlerinin korunağı.
Ẓuhūr itmekde dilden nev-be-nev endūh-ı nā-dīde
Derūn-ı sīne gūyā maḥzen-i ālām-ı devrāndur

maḥzen-i envār-ı ʿışḳam:

1. **maḥzen-i envār-ı ʿışḳam:**-*am*
Gazel 358
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk nurlarının sığınağı.
Naḥīfī maḥzen-i envār-ı ʿışḳam şūretā ammā
Baḳılsa ʿālem-i maʿnāya nūr-ı çeşm-i derrākem

maḥż-ı fażluñla:

1. **maḥż-ı fażluñla:**-*uñ, -la*
Kaside 2
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Faziletinin aslı, özü.
Maḥż-ı fażluñla Naḥīfīye idüp feyż-i ʿaṭā
Ol ġarībi eyle maḳbūl-i ḥarīm-i ḥażretüñ

maḥż-ı ḫaṭā:

1. **maḥż-ı ḫaṭā:**
Gazel 10
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tamamıyla yanlış, hatanın ta kendisi.
Ḫulūş o āfete maḥż-ı ḫaṭā imiş ḥayfā
Meger o ġonçe hezār-āşinā imiş ḥayfā

maḥż-ı ḥikem:

1. **maḥż-ı ḥikem:**
Kaside 10
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saf hikmetler.
Eḥādīṣ ü aḫbārı maḥż-ı ḥikem
Meʿānī-i elfāẓı muʿciz-niẓām

maḥż-ı ḥikmetdür:

1. **maḫż-ı ḥikmetdür:**-*dür*
Gazel 486
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hikmetin ta kendisi.
Ḥaḳīḳatde ʿibāda ʿadl-i ṣırf u maḫż-ı ḥikmetdür
O daʿvā kim anuñ faṣlında taḳdīrüñ ola ḳāżī

maḫż-ı ʿināyetdür:

1. **maḫż-ı ʿināyetdür:**-*dür*
Gazel 13
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Lütfun ta kendisi.
Şübhe yoḳ maḫż-ı ʿināyetdür ezelden ʿāleme
Raḥmet-i Ḥaḳ āyet-i ġufrān Muḥammed Muṣṭafā

maḫż-ı ḳand-i ṣafā:

1. **maḫż-ı ḳand-i ṣafā:**
Gazel 131
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eğilencenin halis şekeri.
Baña ḳayd-ı bend-i belā fikr-i ḥaṭṭuñ
Saña maḫż-ı ḳand-i ṣafā laʿl-i sükker

maḫż-ı keder:

1. **maḫż-ı keder:**
Tahmis 6
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Üzüntünün temizliği.
-
Menhel-i ṣāf ḳıyās eyledigüñ maḫż-ı keder

maḫż-ı keremle:

1. **maḫż-ı keremle:**-*le*
Rübai 453
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gerçek iyilik, iyiliğin ta kendisi.
Meʾmūlum odur maḫż-ı keremle idesin
Her müşkilümi iki cihānda āsān

maḫż-ı kīmyā eyle:

1. **maḫż-ı kīmyā eyle:**
Gazel 4
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kimyanın özü.
Cism ü cānuñ eyle maḫż-ı kīmyā ey bī-ḫaber
Pūte-i ʿışḳında ḳal ol şevḳ ile ṣubḥ u mesā

maḫż-ı nāz u şīvedārī:

1. **maḫż-ı nāz u şīvedārī:**
Gazel 311
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Işve sahibi nazın saflığı.
Maḫż-ı nāz u şīvedārī dil-rübā meclisde hep
Ben ġarībe gāh nāz ü geh niyāz itdüklerüñ

maḫż-ı nūr olup:

1. **maḫż-ı nūr olup:**-*up*
Kıt'a 23
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nurun ta kendisi olmak.
Ser-ā-pāy ẕātı olup maḫż-ı nūr
Şuʿāʿında oldı ẓılāli nihān

maḫż-ı raḥmet:

1. **maḫż-ı raḥmet:**
Rübai 85
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tam anlamıyla rahmet.
Ey meşhedi maġbūṭ-ı riyāż-ı cennet
V'ey ẕāt-ı felek-rütbesi maḫż-ı raḥmet

maḫż-ı raḥmet-i ḥaḳ:

1. **maḫż-ı raḥmet-i ḥaḳ:**
Gazel 63
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Alllah'ın rahmetinin halisi.
Aḥmed-i Mürsel o maḥbūb-ı muʿallā-menzilet
Oldı maḫż-ı raḥmet-i Ḥaḳ ʿayn-ı luṭf u ʿāṭıfet

maḫż-ı raḥmetsin:

1. **maḫż-ı raḥmetsin:**-*sin*
Murabba 11
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tam anlamıyla rahmet.
Cihāna maḫż-ı raḥmetsin
Ḥabīb-i ḫāṣ-ı ḥażretsin

maḫż-ı rifʿatdür:

1. **maḫż-ı rifʿatdür:**-*dür*
Gazel 328
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yükselmenin ta kendisi.
Oldı Miʿrācuñ ṣafā-baḫş-ı dil-i kerrūbiyān
Maḫż-ı rifʿatdür daḫi āfāḳa ol feyż-i ḳudūm

maḫż-ı sezā:

1. **maḫż-ı sezā:**
Gazel 72
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Layık olmak, yaraşmak.
Lebine Çeşme-i Kevşer dir isem maḫż-ı sezā
Anuñ ol perçemine vādī-i ẓulmet ḳat ḳat

maḫż-ı şifā oldı:

1. **maḫż-ı şifā oldı:**-*dı*
Matla 153
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Şifanın kendisi olmak.
Dile maḥż-ı şifā oldı dem-i teşrīfi cānānuñ
Hele cānı yerine geldi ol bīmār-ı hicrānuñ

maḥzūn:

1. **maḥzūn:**
Kaside 28
Mısra: **23**
Hüzünlü, üzgün.
Göñül maḥzūn iken mesrūr ü şādān eyleyen böyle
Cihān bezminde bir kān-ı kerem ʿālī-cenābumdur

2. **maḥzūn:**
Murabba 6
Mısra: **18**
Hüzünlü, kederli.
Yoḳ cān ü dilde ibtihāc
Maḥzūn göñül ḫaste mizāc

3. **maḥzūn:**
Murabba 6
Mısra: **95**
Hüzünlü, üzgün.
Şād eyle maḥzūn ḫāṭırum
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

maḥzūn eyleyen:

1. **maḥzūn eyleyen:**-*yen*
Gazel 511
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Üzmek, kederlendirmek.
Naḥīfī mātem-i hecr ile maḥzūn eyleyen ẓālim
Olursın şād ʿıyd-ı vuṣlatumla bir zamān derdi

maḥzūn gördüm:

1. **maḥzūn gördüm:**-*dü, -m*
Gazel 481
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Üzüntülü, kederli görmek.
Dün Naḥīfīyi ġam-ı yeʾs ile gördüm maḥzūn
Himmet itseñ ya ne var ol daḫi ber-kām olsa

maḥzūn iden:

1. **maḥzūn iden:**-*en*
Kaside 28
Mısra: **46**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gamlı, kederli, üzüntülü duruma getirmek.
Sürūr-ālūdeyem ben sāye-i luṭfında ammā kim
Beni maḥzūn iden bu fikret-i pür-pīç ü tābumdur

maḥzūn ider:

1. **maḥzūn ider:**-*er*
Gazel 159
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gamlı, kederli, üzüntülü duruma getirmek.
Cevr ile maḥzūn ider ehl-i kemāli dāʾimā
Āh kim bu gerdiş-i bī-raḥm ü şefḳat böyledür

maḥzūn itdüñ:

1. **maḥzūn itdüñ:**-*dü, -ñ*
Rübai 282
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gamlı, kederli, üzüntülü duruma getirmek.
Ey baḫt beni gerçi ki maḥzūn itdüñ
Hicrān ile derd-i dilüm efzūn itdüñ

maḥzūn ḳoma:

1. **maḥzūn ḳoma:**-*ma*
Kaside 7
Mısra: **37**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Üzüntülü, kederli bir halde bırakmak.
Maḥzūn ḳoma raḥm eyle Naḥīfī-i ġarībe
Eyle dil-i ġamgīnini şādān-ı şefāʿat

maḥzūn olsa:

1. **maḥzūn olsa:**-*sa*
Rübai 446
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kederlenmek, üzülmek, hüzünlenmek.
Bir yüzden eger ḳulları olsa maḥzūn
Bir yüzden ider faẓl u keremle memnūn

maḥzūn olsam:

1. **maḥzūn olsam:**-*sa, -m*
Rübai 269
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kederlenmek, üzülmek, hüzünlenmek.
Ġurbetde n'ola rūz u şeb olsam maḥzūn
Mümkin mi bu endūh ile mesrūr olmaḳ

maḥzūn olsun:

1. **maḥzūn olsun:**-*sun*
Rübai 432
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kederlenmek, üzülmek, hüzünlenmek.
Gāhīce ne var luṭf ile mesrūr eyle
Ḫāṭır niçe bir ḳahr ile olsun maḥzūn

maḥzūn olur:

1. **maḥzūn olur:**-*ur*
Gazel 116
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kederlenmek, üzülmek.
Seyr-i bāġ itsem eger sensüz göñül maḥzūn olur
Serve baḳsam hecr-i ḳaddüñle gözüm pür-ḫūn olur

maḫzūn u belā-keş:

1. **maḫzūn u belā-keş:**
Rübai 99
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mahzun ve bela çeken.
Yā Rab dil-i vīrānemi sen maʿmūr it
Maḫzūn u belā-keş ḳuluñam mesrūr it

maḫzūn-ı belā-dīde-i ḫırmān-ı şefāʿat itmeyesin:

1. **maḫzūn-ı belā-dīde-i ḫırmān-ı şefāʿat itmeyesin:***-me, -ye, -sin*
Kaside 7
Mısra: **40**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şefaat harmanının bela gözünün mahzunu etmek.
Ümmīdüm odur itmeyesin bendeñi ferdā
Maḫzūn-ı belā-dīde-i ḫırmān-ı şefāʿat

maḫẕūr:

1. **maḫẕūr:**
Kaside 27
Mısra: **160**
Kusur, özür.
Besdür ey ṭabʿ-ı
Naḥīfī idelüm ḫatm-i süḫan
Çünki taṭvīl-i kelām itmede vardur maḫẕūr

maḫẓūẓ:

1. **maḫẓūẓ:**
Gazel 395
Mısra: **6**
Hissesini almış, nasipli, memnun.
Erbāb-ı kemālüñ neʿaceb devr-i zamāne
Maḫẓūẓ degül resm-i nuḳūş-ı ḳademinden

maḫẓūẓ eyleyesin:

1. **maḫẓūẓ eyleyesin:***-ye, -sin*
Rübai 245
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
"Memnun, hoşnut olmak".
Her laḥẓa budur dilde recā-yı melḥūẓ
Kim eyleyesin luṭf u keremle maḫẓūẓ

maḫẓūẓ ide:

1. **maḫẓūẓ ide:***-e*
Tarih 19
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hoşuna gitmek, zevk almak.
Ḥażret-i Sulṭān Muḥammed Ḫān-ı Ġāzī-iştihār
Ḥaḳ vücūḍ-ı pākini maḫẓūẓ ide ṣubḥ u mesā

maḫẓūẓ olup:

1. **maḫẓūẓ olup:***-up*
Rübai 244
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Memnun, hoşnut olmak, nasiplenmek.
Ol dem ki olup feyż-i Ḫudādan maḫẓūẓ
ʿIşḳ oldı dil ü cāna recā-yı melḥūẓ

māʾ-i ġamām:

1. **māʾ-i ġamām:**
Kaside 10
Mısra: **40**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bulut suyu II yağmur.
Ser-engüşt-i pākinden oldı revān
Zülāl-i kerāmet çü māʾ-i ġamām

māʾ-i maʾine:

1. **māʾ-i maʾine:***-e*
Tarih 35
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saf akarsu.
Bu cāmiʿde ḳılup bu ḥavżı bünyād
Anı māʾ-i maʾine etti mīzāb

māʾil:

1. **māʾildür:***-dür*
Gazel 39
Mısra: **10**
İstekli, hevesli, düşkün.
Ey Naḥīfī ben ki bir āşüfte-meşreb ʿāşıḳam
Ġamze-i pür-şūr-ı ḫūbān cümle māʾildür bana

2. **māʾil:**
Gazel 155
Mısra: **8**
İstekli, hevesli, düşkün.
Fehm eylemez mi mertebe-i ḥüsnin ol perī
Ol naḫl-i ʿişve kendiye māʾil degül midür

3. **māʾilem:***-em*
Gazel 476
Mısra: **5**
İstekli, hevesli, düşkün.
Māʾilem māʾilem ey şūḫ-ı cefā-cū ġāyet
Niyyet-i cevr ile cāna nigerān oldıġuña

4. **māʾilem:***-em*
Gazel 476
Mısra: **5**
İstekli, hevesli, düşkün.
II Birinci "māʾil" kelimesinin anlamını kuvvetlendirmek amacıyla kullanılmıştır.
Māʾilem māʾilem ey şūḫ-ı cefā-cū ġāyet
Niyyet-i cevr ile cāna nigerān oldıġuña

5. **māʾil:**
Gazel 480
Mısra: **8**
İstekli, hevesli, düşkün.
II Birinci "māʾil" kelimesinin anlamını kuvvetlendirmek amacıyla kullanılmıştır.
Ruḫlaruñ gül gül olur gāhī tebessüm eyleseñ
Māʾilem māʾil efendüm ḫande-i gül-rīzüñe

6. **māʾilem:**-*em*
Gazel 480
Mısra: **8**
İstekli, hevesli, düşkün.
Ruḫlaruñ gül gül olur
gāhī tebessüm eyleseñ
Māʾilem māʾil efendüm
ḫande-i gül-rīzüñe

7. **māʾil:**
Gazel 506
Mısra: **10**
İstekli, hevesli, düşkün.
Vefā ẓuhūrı ne mümkin o
māh-ṭalʿatdan
Cefāya māʾil iken meşrebi
zamāne gibi

8. **māʾildür:**-*dür*
Kaside 22
Mısra: **63**
İstekli, hevesli, düşkün.
Kimi eṣbāḥa māʾildür kimi
ervāḥa nāẓırdur
Bu ḫalḳuñ bir degüldür
ḫilḳatinde resm-i bīnāyī

9. **māʾildür:**-*dür*
Kaside 26
Mısra: **75**
İstekli, hevesli, düşkün.
Cenāb-ı ḥażreti bi'ṭ-ṭabʿ
ḫayra māʾildür
ʿAceb mi ḫayra girüp itse
maṭlabuñ iʿṭā

10. **māʾildür:**-*dür*
Matla 75
Mısra: **2**
İstekli, hevesli, düşkün.
Sevād-ı çeşmüñe ḥurmet
neden tā böyle ḥāʾildür
Senüñ beñzer ki çeşmüñ ey
cefā-ḫū ḳana māʾildür

11. **māʾil:**
Rübai 548
Mısra: **4**
İstekli, hevesli, düşkün.
Yüz ṭutdı ḫarāb olmaġa
bünyād-ı cihān
Bu devr-i denī esfele māʾil
şimdi

māʾil olalı:

1. **māʾil olalı:**-*alı*
Gazel 97
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hevesli, istekli olmak.
Güzele māʾil olalı dilemez
Bu Naḥīfī ne naṣīḥat ü ne
pend

māʾil olan:

1. **māʾil olan:**-*an*
Rübai 193
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hevesli, istekli olmak.
ʿIşḳıyla hilāl olmadadur
cism-i nizār
Meh-pārelere māʾil olan
böyle olur

māʾil olma:

1. **māʾil olma:**-*ma*
Gazel 453
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hevesli, istekli olmak.
Gāh būs u geh kenāra çoḳ da
māʾil olma kim
Ḫasteyi bī-tāb ider dermān
dermān üstüne

māʾil olsam:

1. **māʾil olsam:**-*sa, -m*
Matla 167
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hevesli, istekli olmak.
Olsam n'ola biñ şevḳ ile ol
mehveşe māʾil
Dīvāne ider ādemi ol şekl ü
şemāʾil

māʾil olup:

1. **māʾil olup:**-*up*
Gazel 156
Mısra: **43**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hevesli, istekli olmak.
Olup reʾy-i ṣavābum Ṣāʾibüñ
āṣārına māʾil
Ḥuṣūl-i nüsḫa-i dīvānına der-
kār-ı niyyetdür

māʾil olur:

1. **māʾil olur:**-*ur*
Matla 260
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hevesli, istekli olmak.
Māʾil olur gördigi dem dil-
beri
Olmadı bu daġdaġadan dil
berī

māʾil olurdı:

1. **māʾil olurdı:**-*ur, -dı*
Gazel 471
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hevesli, istekli olmak.
Şübhesüz māʾil olurdı baña
ol ṭūṭī-i cān
Beynümüzde bir iki şīve-i
güftār olsa

māʾil olursa:

1. **māʾil olursa:**-*ur, -sa*
Gazel 463
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hevesli, istekli olmak.
Ol serv-ḳad üftādesine māʾil
olursa
Bir kerre müşerref olalum
ḳābil olursa

māʾil-i būs-ı ruḥ-ı tābānıyam:

1. **māʾil-i būs-ı ruḫ-ı tābānıyam:**-*ı, -yam*
Muaşşer 1
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin park yüzünü öpmeye meyleden kişi II sevgilinin parlak yüzünü öpme arzusunda olan âşık.

Seng-i āteş-rīzdür çıḳmazsa da gird-ābdan
Şanma yārüñ māʾil-i būs-ı ruḫ-ı tābānıyam

māʾil-i ḫalvet oldum:

1. **māʾil-i ḫalvet oldum:**-*du, -m*
Gazel 436
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yalnızlığa arzulu olmak.
Şimdi dīvāne-ṣıfat māʾil-i ḫalvet oldum
İḫtilāṭ ideli ol şūḫ-ı perī-peyker ile

māʾil-i ḫār olmasa:

1. **māʾil-i ḫār olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 440
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dikene meyleden olmak.
Bir gül-i nev-reste bulsaḳ kim cefā-kār olmasa
Bülbüle raḥm itse ammā māʾil-i ḫār olmasa

mā-ḳad-selef:

1. **mā-ḳad-selef:**
Gazel 262
Mısra: **10**
Geçen geçmişti anlamında Nisa süresinin 22. ayeti.
Bu Naḥīfī derdmendüñ cürmini ʿafv eyle gel
İtmesün va'llāhi şāhum ol daḫi mā-ḳad-selef

maḳāl itdüm:

1. **maḳāl itdüm:**-*dü, -m*
Kaside 25
Mısra: **58**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şiir yazmak.
Bu Naḥīfī gibi ḥużūruñda Serverā gerçi çoḳ maḳāl itdüm

maḳāle-i ʿışḳuñ:

1. **maḳāle-i ʿışḳuñ:**-*uñ*
Gazel 129
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk yazısı.
Naḥīfīyā süḫan-ı dil-keşüm gören yārān
Budur maḳāle-i ʿışḳuñ muḥaṣṣalı dirler

maḳāl-i iḫtişār-ı maʿẕeret:

1. **maḳāl-i iḫtişār-ı maʿẕeret:**
Kaside 23
Mısra: **42**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mazeretin kısacık lafı.
Redīf-i teng ile müşkildür īrād-ı murād itmek
Maḳāl-i iḫtişār-ı maʿẕeret bi'l-iḳtiżā gelsün

maḳām:

1. **maḳāmum:**-*um*
Gazel 165
Mısra: **11**
Makam, mevki.
Maḳāmum ṭut ki evc-i āsumān olmış Mesīḥāveş
Yanumda n'eyleyem ol āfitāb-ı ṭalʿatum yoḳdur

2. **maḳāmumuz:**-*umuz*
Gazel 214
Mısra: **4**
Makam, mevki.
Ḫāk-i derüñde sākin idük bir zamān ile
Şimdi feżā-yı külḫan-ı ġamdur maḳāmumuz

3. **maḳām:**
Kaside 11
Mısra: **16**
Makam, mevki.
Merḥabā-sāz-ı mülāḳāt eyledi ẕātuñ Ḫudā
Her maḳām üzre niçe peyġāmber-i yektā ile

4. **maḳāmında:**-*ı, -n, -da*
Kaside 19
Mısra: **4**
Makam, mevki.
Ser-be-ser tertīb-i dīvān itdi serheng-i seḥāb
Cemʿ olup ṭūrdı maḳāmında sipihrüñ aḫteri

5. **maḳāmumdan:**-*um, -dan*
Kaside 22
Mısra: **67**
Makam, mevki.
Maḳāmumdan degül ḥālüm degül bu itdügüm taḳrīr
ʿAlā-vechi'r-rivāye eyledüm taḳlīd gūyāyı

6. **maḳāma:**-*a*
Kaside 28
Mısra: **62**
Makam, mevki.
Yeter devlet dil-i bīmāra rū-mālī-i der-gāhuñ
Saʿādet baña ancaḳ ol maḳāma intisābumdur

7. **maḳāmında:**-*ı, -n, -da*
Tarih 5
Mısra: **19**
Derece.
Duʿāmuz böyledür mevlā idüp sābit maḳāmında
Hemīşe eyleye iḳbāl ü ʿömr ü ʿizzetin memdūd

8. **maḳāmında:**-*ı, -n, -da*
Tarih 29
Mısra: **33**
Makam, mevki.
Cümleden oldı bu ser-çeşme maḳāmında bedīd
Ṭarz-ı vālā-yı mülūkānesi pīrāye-nümā

maḳām ḳılmış:

1. **maḳām ḳılmış:**-*mış*
Gazel 1
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mesken tutmak, makam haline getirmek.

Ḳılmış maḳām cānuma bāġ-ı maḥabbeti
Beni bī-nevāyı bülbül-i nālān iden Ḫudā

maḳām olsun:

1. **maḳām olsun:**-*sun*
Tarih 9
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mekân olmak; mertebe olmak.
Ey Naḥīfī oldı gül-berg-i duʿā tārīḫ aña
Gülci-başı-zādeye gülzār-ı ʿadn olsun maḳām

maḳām u meʾvāsı ola:

1. **maḳām u meʾvāsı ola:**-*a*
Gazel 498
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Makam ve sığınılacak yeri olmak.
Naḥīfī kūyuña teslīm-i cān içün gelmiş
İlāhī ʿAdn ola anuñ maḳām u meʾvāsı

maḳām virdükçe:

1. **maḳām virdükçe:**-*dükçe*
Gazel 456
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Deyim**
Mertebe, rütbe vermek II mecazen ihsanda bulunmak.
Ḳırān ider ṣanuram māh burc-ı ʿAḳrebde
O meh yanında raḳībe maḳām virdükçe

maḳām-ı cennet-āsāyı:

1. **maḳām-ı cennet-āsāyı:**-*yı*
Kaside 9
Mısra: **55**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cennet gibi makam.
Her maḳām-ı cennet-āsāyı ziyāret ḳılsam āh
Çeşmümi müstaġnī-i seyr-i gülistān eylesem

maḳām-ı dil-güşāyı:

1. **maḳām-ı dil-güşāyı:**-*yı*
Tarih 28
Mısra: **61**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül açan, iç açan, kalbe ferahlık veren makam.
Bu maḳām-ı dil-güşāyı ḫayr ile maʿmūr idüp
Mehbiṭ-i feyż-i ʿulūm itsün Ḫudā-yı Lem-yezel

maḳām-ı ḫürremi olsun:

1. **maḳām-ı ḫürremi olsun:**-*i, -sun*
Tarih 16
Mısra: **47**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevinç makamı olmak.
Pādişāh-ı ʿāleme olsun maḳām-ı ḫürremi
Devlet ü iḳbāl ile teşrīf idince gāh gāh

maḳām-ı maḥabbet:

1. **maḳām-ı maḥabbet:**
Gazel 216
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Muhabbet makamı.
O meh niyāz ile āġūşum eyledi teşrīf
Zihī maḳām-ı maḥabbet zihī nişīmen-i nāz

maḳām-ı maḥmūd:

1. **maḳām-ı maḥmūd:**
Rübai 147
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hamdolunmuş, övülmeye layık makam II Peygamber efendimizin makamı.
Taẓʿīf-i feżāʾil eyleyüp eyle aña
İʿṭā-yı vesīle vü maḳām-ı Maḥmūd

maḳām-ı ruḫṣat-ı şevḳ-ı kelām virdükçe:

1. **maḳām-ı ruḫṣat-ı şevḳ-ı kelām virdükçe:**-*dükçe*
Gazel 456
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sözün şevkli izninin makamı.
O mest-i ʿişveye ʿarż eyle ḥālümi sāḳī
Maḳām-ı ruḫṣat-ı şevḳ-ı kelām virdükçe

maḳām-ı ṣafādur:

1. **maḳām-ı ṣafādur:**-*dur*
Gazel 87
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eğlence makamı.
Çemen maḳām-ı ṣafādur cihān cihān-ı feraḥ
Zemīn zemīn-i neşāṭ u zamān zamān-ı ferāḥ

maḳarr-ı ʿāfiyet olmaḳ:

1. **maḳarr-ı ʿāfiyet olmaḳ:**-*maḳ*
Matla 182
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzel mesken.
Maḳarr-ı ʿāfiyet olmaḳ ne mümkin ādeme ʿālem
Fenā-yı ʿālemi endīşe eyler de ölür ādem

maḳbūl:

1. **maḳbūlum:**-*üm*
Rübai 372
Mısra: **4**
Beğenilmek, kabul edilmek.
Sen her ne ki lāyıḳ göresin ben ḫāke
Yā Rab dil ü cān ile benüm maḳbūlum

maḳbūl eyle:

1. **maḳbūl eyle:**
Rübai 305
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hoş görmek, mazur görmek, geçer saymak.
Yoḳ edʿiyemüz gerçi ḳabūle layıḳ
Sen faẕluñ ile eyle
İlāhī maḳbūl

2. **maḳbūl eyle:**
Rübai 315
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kabul olunmuş, beğenilmiş.
Ḫıṣṣīṣa-i ism-i aʿẓamuñ ḥaḳḳıyçün
Faẕluñla benüm duʿāmı eyle maḳbūl

maḳbūl ola:

1. **maḳbūl ola:**-*a*
Kaside 28
Mısra: **79**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kabul edilmek; beğenilmek, hoşa gitmek.
Ümmīdüm bu ḥuẕūr-ı Ḥaḳda istidʿām ola maḳbūl
Senā-yı ḥüsn-i aḫlāḳuñ duʿā-yı müstecābumdur

maḳbūl-ı cenāb-ı ʿizzet:

1. **maḳbūl-ı cenāb-ı ʿizzet:**
Rübai 87
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüce şerefin kabul edileni.
Ey her sözi maḳbūl-ı cenāb-ı ʿizzet
V'ey ẕātı olan maẓhar-ı sırr-ı raḥmet

maḳbūl-i ḥaḳ:

1. **maḳbūl-i ḥaḳ:**
Gazel 431
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hak katında makbul olan.
Sensin ol maḳbūl-i Ḥaḳ kān-ı şefāʿat kim senüñ
ʿĀṣiyān-ı ümmete der-gāhuñ olmışdur penāh

maḳbūl-i ḥarīm-i ḥażretüñ eyle:

1. **maḳbūl-i ḥarīm-i ḥażretüñ eyle:**
Kaside 2
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hazretinin mukaddes, özel (bir mevkiine) kabul et.
Maḥż-ı faẕluñla Naḥīfīye idüp feyż-i ʿaṭā
Ol ġarībi eyle maḳbūl-i ḥarīm-i ḥażretüñ

maḳbūl-i ḥāṣ u ʿām:

1. **maḳbūl-i ḥāṣ u ʿām:**
Kıt'a 16
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Herkesin beğendiği.
Memdūḥ-ı kāʾināt vücūd-ı mükerremüñ
Maḳbūl-i ḥāṣ u ʿām ser-ā-pā ḫaṣāʾilüñ

maḳbūl-ı ḫās-ı kibriyā:

1. **maḳbūl-ı ḫās-ı kibriyā:**
Matla 19
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın has kabul ettiği.
Olmaḳ isterseñ eger maḳbūl-ı ḫās-ı kibriyā
Olmasun ḳalbüñde saʿy it ẕerrece kibr ü riyā

maḳbūl-i ḫudā:

1. **maḳbūl-i ḫudā:**
Rübai 63
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın makbulü.
Bī-şübhe senüñ ẕāt-ı şeref-sāzuñdur
Maḳbūl-i Ḫudā pādişeh-i kişver-i ḳurb

2. **maḳbūl-i ḫudā:**
Rübai 400
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın makbulü.
Aḫlāḳuñı tehẕīb ḳıl insān olasın
Maḳbūl-i Ḫudā maẓhar-ı iḥsān olasın

maḳbūl-i recāsın:

1. **maḳbūl-i recāsın:**-*sın*
Gazel 422
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Duaların kabulü.
Naḥīfī bendeñe eyle şefāʿat rūz-ı maḥşerde
Ḥuẕūr-ı Ḥaḳda maḳbūl-i recāsın yā Resūla'llāh

maḳbūl-i şeyḫ ü şābdur:

1. **maḳbūl-i şeyḫ ü şābdur:**-*dur*
Kaside 19
Mısra: **81**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Genç ve yaşlı, herkes tarafından kabul gören.
Yazdıġum ḫaṭṭ-ı sülüs maḳbūl-i şeyḫ ü şābdur
Rubʿ-ı meskūna ṣalā inkār iden gelsün beri

maḳdem:

1. **maḳdemüñ:**-*üñ*
Gazel 79
Mısra: **5**
Gelme, geliş, ayak basma.

Maḳdemüñ ḥürmetidür basṭ-ı zemīne bādī
Ẕāt-ı pāküñdür olan resm-i zamāne bāʿiṣ

2. **maḳdemüñ:**-*üñ*
Kaside 11
Mısra: **14**
Gelme, geliş, ayak basma.
Oldı manẓūr-ı nigāhuñ cümle maṣnūʿāt-ı Ḥaḳ
Maḳdemüñ olduḳda hem-ser ḳubbe-i mīnā ile

maḳdem-i aġyār:

1. **maḳdem-i aġyār:**
Gazel 135
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Rakiplerin, yabancıların gelişi.
Naḥīfīyā dem-i vuṣlatda maḳdem-i aġyār
Ḫudā bilür ki dil-i ʿāṣıḳa ʿaẕāb gelür

maḳdem-i evvel-bahār:

1. **maḳdem-i evvel-bahār:**
Kaside 24
Mısra: **99**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ilkbaharın gelişi.
Zemīn iḥyā olup tā maḳdem-i evvel-bahār ile
Ṣala naḫl-i şerāfet sāyesin her bāġ u bustāna

maḳdem-i pākiyle:

1. **maḳdem-i pākiyle:**-*i, -yle*
Kaside 8
Mısra: **53**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mübarek geliş, ayak basma.
Didi kim maḳdem-i pākiyle şeref-yāb itdi
ʿArṣa-i ʿālemi bir server-i gerdūn-vaḳār

maḳdem-i pāküñ:

1. **maḳdem-i pāküñ:**-*üñ*
Tarih 10
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mübarek geliş, ayak basma.
Geldi bu gülzār-ı bezme iderek ol şeh ḫirām
Maḳdem-i pāküñ mübārek eyleye Rabbü'l-Mecīd

maḳdūr-ı meşiyyetüñ:

1. **maḳdūr-ı meşiyyetüñ:**-*üñ*
Rübai 95
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arzunun gücü.
Maḳdūr-ı meşiyyetüñ
İlāhī eşyā
Maḥḳūm-ı irādetüñ ẓılāl-i keşret

maḳhūr ider:

1. **maḳhūr ider:**-*er*
Kaside 2
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kahır etmek.
Fīl ü ʿAnḳāyı ider maḳhūr dest-i iḳtidār
Olsa bir mūr-ı ḥaḳīre ẕerre ʿavn ü ḳudretüñ

maḳhūr idüp:

1. **maḳhūr idüp:**-*üp*
Murabba 10
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kahretmek, perişan etmek.
idüp aʿdā-yı dīni cümle maḳhūr
ʿİbād-ı Müslimīne nuṣret eyle

2. **maḳhūr idüp:**-*üp*
Rübai 167
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kahır etmek.
Ḳahruñla idüp düşmen-i dīni maḳhūr
Ḳıl leşker-i İslāmı
İlāhī manṣūr

3. **maḳhūr idüp:**-*üp*
Tarih 18
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kahır etmek.
Düşmenin maḳhūr idüp ensārını manṣūr ide
Fāṭır-ı arż u semā dārende-i levḥ ü ḳalem

maḳhūr olup:

1. **maḳhūr olup:**-*up*
Kaside 28
Mısra: **85**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mahvolmak, çok üzülmek, perişan olmak.
Daḫı düşmenlerüm maḳhūr olup aḥbābuñ olsun şād
Recā-yı ser-fırāzī tā ki efkār-ı ṣavābumdur

maḳhūr-ı irādetüñ:

1. **maḳhūr-ı irādetüñ:**-*üñ*
Rübai 388
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arzunun kahrolmuşu.
Muḥtāc senüñ fażluña cinn ü ādem
Maḳhūr-ı irādetüñ cemīʿ-i ʿālem

maḳrūn eyleme:

1. **maḳrūn eyleme:**-*me*
Kaside 4
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yakın eylemek, yakın etmek.
Mā-sivādan ḳoma ḳalbümde eşer
Eyleme ehl-i hevāya maḳrūn

maḳrūn-ı ʿaṭā vü kerem ü iḥsānuñ olsa:

1. **maḳrūn-ı ʿaṭā vü kerem ü iḥsānuñ olsa:**-*uñ , -sa*
Kaside 3
Mısra: **112**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cömertlik, kerem ve hediyeye erişmiş olan.
Ben degül cümle ʿuṣātuñ güneh ü ʿiṣyānı
Olsa maḳrūn-ı ʿaṭā vü kerem ü iḥsānuñ

maḳṣad:

1. **maḳṣaduñ:**-*uñ*
Gazel 59
Mısra: **9**
Amaç, gaye, maksat.
Mīve-i şeftālūler almaḳ degül mi maḳṣaduñ
Ġam degüldür ey Naḥīfī çün yüṣīb mā yüṣīb

2. **maḳṣad:**
Gazel 417
Mısra: **8**
Amaç, gaye, maksat.
N'ola ḫāk olmaḳ istersem der-i luṭfuñda şevḳ ile
Budur ʿāṣıḳlara ʿālemde maḳṣad yā Resūla'llāh

3. **maḳṣadı:**-*ı*
Kaside 17
Mısra: **38**
Amaç, gaye, maksat.
Lākin ey Mevlā-yı Raḥmān ey Kerīm-i Lā-yezāl
Maḳṣadı ʿafvüñ recāsı raḥmetüñdür dāʾimā

4. **maḳṣad:**
Kaside 22
Mısra: **82**
Amaç, gaye, maksat.
Duʿā hengāmıdur bu ḥarf miskiyyü'l-ḫıtām olsun
Ṭalebde ẓāhir ü bāṭında maḳṣad fażl-ı mevlāyı

5. **maḳṣada:**-*a*
Rübai 155
Mısra: **2**
Amaç, gaye, maksat.
Bu yolda baña mürşid-i kāmil göster
Reh-vār-ı dili maḳṣada vāṣıl göster

maksat:

1. **maḳṣadımız:**-*ımız*
Gazel 57
Mısra: **7**
Amaç, gaye, maksat.
Güzelüm maḳṣadımız saña ulaşmaḳdı biraz
Saña hep cümle ḥelāl ola begüm ḫışm u ʿaẕāb

maḳṣūd:

1. **maḳṣūdum:**-*um*
Gazel 3
Mısra: **13**
Amaç, niyet, gaye.
Ḫidmet-i naʿtüñle maḳṣūdum Naḥīfīveş hemā
İntisāb itmekdür ey şāhenşeh-i ẕī-şān saña

2. **maḳṣūduñ:**-*un*
Gazel 117
Mısra: **12**
Amaç, niyet, gaye.
Gözden nihān olup bu ḳadar nāz u ʿişveden
Maḳṣūduñ ey perī bize cevr ü cefā mıdur

3. **maḳṣūdı:**-*ı*
Gazel 182
Mısra: **9**
Amaç, niyet, gaye.
Dilā āyīneye baḳma degül maḳṣūdı cānānuñ
Kemāl-i ḥüsnini ancaḳ anuñla imtiḥān eyler

4. **maḳṣūdını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 203
Mısra: **8**
Amaç, niyet, gaye.
Senden ne recāmuz var eyā devr-i zamāne
Maḳṣūdını dil Ḥażret-i Allāhdan ister

5. **maḳṣūduñ:**-*un*
Gazel 265
Mısra: **17**
Amaç, niyet, gaye.
Dāḫil-i bezm-i rıżā olmaḳ ise maḳṣūduñ
İtme dāmānuñı ālūde-i çirk-āb-ı ʿuḳūḳ

6. **maḳṣūd:**
Gazel 351
Mısra: **12**
Amaç, niyet, gaye.
Taḳbīl-i dest ü dāmen-i nā-dān yeter belā
Maḳṣūd cāh ise senüñ olsun ben istemem

7. **maḳṣūdı:**-*ı*
Gazel 368
Mısra: **7**
Amaç, niyet, gaye.
Var ise maḳṣūdı ʿazm-i kūşe-i mey-ḫānedür
Zāhid-i sālūs almış dūşına seccādesin

8. **maḳṣūdumuz:**-*um, -uz*
Gazel 384
Mısra: **11**
Amaç, niyet, gaye.
Biz saña öldür raḳībi dimeden maḳṣūdumuz
İsterüz bī-çāre maḥrūm-ı şehādet olmasun

9. **maḳṣūdına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 463
Mısra: **8**
Amaç, niyet, gaye.
Ẓannum bu ki cāh-ı feleke raġbeti ḳalmaz
Maḳṣūdına bī-çāre göñül nāʾil olursa

10. **maḳṣūdın:**-*ı, -n*
Kaside 1
Mısra: **68**
Amaç, niyet, gaye.
Münderic oldı bu naẓm içre uṣūl-i müddeʿā
Müsteʿiddān-ı huner maḳṣūdın itsün intiḫāb

11. **maḳṣūdını:**-*ı, -n, -ı*
Kaside 1
Mısra: **65**
Amaç, niyet, gaye.
Noḳṭadan ehl-i baṣīret fehm ider maḳṣūdını

Ṣaḫṣ-ı nā-dāna vefā itmez olursa biñ kitāb

12. **maḳṣūduñı:**-*uñ, -ı*
Kaside 1
Mısra: **31**
Amaç, niyet, gaye.
Ḫālıḳ-ı şems ü ḳamerden ḳıl recā maḳṣūduñı
Āfitāb olduḳda ẓāhir iḫtifā eyler şihāb

13. **maḳṣūdum:**-*um*
Kaside 7
Mısra: **24**
Amaç, niyet, gaye.
Ḥaddüm degül evṣāfıña taḥrīḳ-i leb ammā
Maḳṣūdum odur ey meh-i tābān-ı şefāʿat

14. **maḳṣūdına:**-*ı, -n, -a*
Kaside 17
Mısra: **44**
Amaç, niyet, gaye.
Ol resūl-i müctebānuñ ḥurmetiyçün sen anı
Vāṣıl it maḳṣūdına eyle sezāvār-ı ʿaṭā

15. **maḳṣūdum:**-*um*
Kıt'a 13
Mısra: **1**
Amaç, niyet, gaye.
Sizden ey zümre-i ḥuccāc budur maḳṣūdum
Çün varup ravża-i ẕī-şāna ṣalavāt eyleyesiz

16. **maḳṣūdumuz:**-*umuz*
Murabba 1
Mısra: **3**
Amaç, niyet, gaye.
Ezel maḳṣūdumuz sensin ʿİnāyet eyle yā mevlā

17. **maḳṣūdumı:**-*um, -ı*
Murabba 11
Mısra: **19**
Amaç, niyet, gaye.
Ġaraż maḳṣūdumı inhā Şefāʿat yā Resūla'llāh

18. **maḳṣūdumı:**-*um, -ı*
Rübai 6
Mısra: **4**
Amaç, niyet, gaye.
Luṭf it baña bī-vāsıṭa-i ẕell-i ṭaleb
Maḳṣūdumı fażluñla sen eyle iʿṭā

19. **maḳṣūdum:**-*um*
Rübai 42
Mısra: **3**
Amaç, niyet, gaye.
Bilmem niçe taʿbīr ideyüm maḳṣūdum
Yoḳ ʿacz ile bende aña ṣāyeste edā

20. **maḳṣūduñ:**-*uñ*
Rübai 81
Mısra: **1**
Amaç, niyet, gaye.
Maḳṣūduñ ise dünyede kesb-i ḥasenāt
Ṣāh-ı rusüle ṭurma ṣalāt eyle ṣalāt

21. **maḳṣūd:**
Rübai 240
Mısra: **4**
Amaç, niyet, gaye.
Sulṭānumı vaṣf itmege ḳādir degülem
Maḳṣūd hemān eylemedür ḥālümi ʿarż

22. **maḳṣūd:**
Rübai 241
Mısra: **3**
Amaç, niyet, gaye.
Maḳṣūd necāt ise iki ʿālemde Ḳıl ṣıdḳ ile mevlāya umūruñ tefvīż

23. **maḳṣuduñ:**-*uñ*
Rübai 262
Mısra: **2**
Amaç, niyet, gaye.
Eylerseñ eger kim ṭaleb-i raḥmet-i Ḥaḳ
Olmaḳ ise maḳṣuduñ o luṭfa elyaḳ

24. **maḳṣūdumı:**-*um, -ı*
Rübai 306
Mısra: **3**
Amaç, niyet, gaye.
Ṣād it beni maḳṣūdumı iḥsān eyle
Fermānuña mevḳūf ḥuṣūl-i āmāl

25. **maḳṣūda:**-*a*
Rübai 309
Mısra: **2**
Amaç, niyet, gaye.
Hicrānuñ ile itme beni zār ü melūl
Bulsun dil-i miḥnet-zede maḳṣūda vuṣūl

26. **maḳṣūdı:**-*ı*
Rübai 310
Mısra: **3**
Amaç, niyet, gaye.
Ḫalḳ eyleyen esbābı viren maḳṣūdı
Ol Ḫāliḳ-ı bī-şerīküñ ġayrı degil

27. **maḳṣūdum:**-*um*
Rübai 374
Mısra: **1**
Amaç, niyet, gaye.
Sensin dil ü cān ile benüm maḳṣūdum
Rabbüm kerem ü raḥmeti çoḳ maʿbūdum

28. **maḳṣūdum:**-*um*
Rübai 383
Mısra: **2**
Amaç, niyet, gaye.
Ey ḳullarına erḥam olan maʿbūdum
Sensin iki ʿālemde benüm maḳṣūdum

29. **maḳṣūdumı:**-*um, -ı*
Rübai 443
Mısra: **1**
Amaç, niyet, gaye.
Maḳṣūdumı ḥāṣıl eyleyen sensin sen
Her maṭlaba vāṣıl eyleyen sensin sen

30. **maḳṣūduñ:**-*uñ*
Rübai 488
Mısra: **3**
Amaç, niyet, gaye.
Taḥṣīl-i murād itmek ise maḳṣūduñ
Tefvīż-i umūr eyle yüri Allāha

31. **maḳṣūdını:**-*ı, -n, -ı*
Rübai 532
Mısra: **3**
Amaç, niyet, gaye.

Bir vech ile maḳṣūdını ṣayd eyleyemez
Vaḳf-ı küre olmayınca şest-i māhī

32. **maḳṣūduñ:**-*uñ*
Rübai 540
Mısra: **1**
Amaç, niyet, gaye.
Maḳṣūduñ ise mertebe-i āgāhī
Elden ḳoma resm ü reh-i şerʿu'llāhı

33. **maḳṣūduñ:**-*uñ*
Rübai 542
Mısra: **4**
Amaç, niyet, gaye.
Tevḥīd ḳılup nefy-i ḫavāṭır eyle
Maḳṣūduñ ise kesb-i rıżā-yı Bārī

34. **maḳṣūd:**
Tarih 4
Mısra: **34**
Amaç, niyet, gaye.
Bir duʿā eyleyelim diye melāʾik āmīn
Çünki ol şāh-ı cihān-gīre duʿādur maḳṣūd

maḳṣūd eyledi:

1. **maḳṣūd eyledi:**-*di*
Tarih 5
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Maksat, amaç, gaye edinmek.
Niẓām-ı devlete reʾy-i rezīni eyleyüp himmet
Vezīr-i ḫayra tevfīḳ ilticāsın eyledi maḳṣūd

maḳṣūd u murādātumı:

1. **maḳṣūd u murādātumı:**-*um, -ı*
Rübai 444
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Muratlar ve amaç.
Yā Rab saña ʿarż-ı ḥāle ḥācet yoḳdur
Maḳṣūd u murādātumı sen aʿlemsin

maḳṣūd u murādum:

1. **maḳṣūd u murādum:**-*um*
Rübai 57
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Amaç ve gaye edinmek.
Maḳṣūd u murādum eyle iḥsān yā Rab
Eyle baña müşkilātum āsān yā Rab

maḳṣūd-ı aṣlī:

1. **maḳṣūd-ı aṣlī:**
Kaside 1
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Asıl maksat, gerçek niyet.
Kāfdan maḳṣūd-ı aṣlī küntü kenzen esrārıdur
Saña kāfīdür bu söz vallāhu aʿlem bi'ṣ-ṣavāb

maḳṣūd-ı dilüm:

1. **maḳṣūd-ı dilüm:**-*üm*
Rübai 123
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönlün arzusu.
Vażʿ u ḫarekātumda kināyāt ü şarīḥ
Maḳṣūd-ı dilüm oldı Ḫudāyı tesbīḥ

maḳṣūd-ı fuʿād:

1. **maḳṣūd-ı fuʿād:**
Rübai 136
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüreğin amacı.
Ey ʿālim-i sırr u ʿalen-i cümle ʿibād
Ẓāhir saña kām-ı dil ü maḳṣūd-ı fuʿād

maḳṣūdum u maʿbūdum:

1. **maḳṣūdum u maʿbūdum:**-*um, -um*
Rübai 59
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Amaç ve ibadet edilen.
Sensin daḫi yoḳ ġayrı penāhum yā Rab
Maḳṣūdum u maʿbūdum ilāhum yā Rab

maḳṣūduñ olmaz:

1. **maḳṣūduñ olmaz:**-*uñ, -maz*
Gazel 500
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Amaç olmak, istemek.
Biñ saʿy iderseñ olmaz maḳṣūduñ üzre ʿişret
Ḳābil olursa eyle bir ẕevḳ-ı ittifāḳī

maḳṣūr ḳıl:

1. **maḳṣūr ḳıl:**
Kaside 27
Mısra: **48**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayırmak.
Emr-i maʿrūf ḳılup münkeri nehy itmek içün
Ḳıl hemān himmetüñi ḫidmet-i şerʿa maḳṣūr

maʿḳūl görür:

1. **maʿḳūl görür:**-*ür*
Gazel 233
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Akla uygun, akıllıca ve mantıklı olduğunu düşünmek.
Seni maʿḳūl görür ehl-i naẓar ḥikmet ile
Sensin ey āfet-i cān ḫāṣılı rūḥ-ı maḥsūs

maʿkūs:

1. **maʿkūsdur:**-*dur*
Gazel 228

Mısra: **15**
Tersine dönmüş, uğursuz.
Baḫīlī naḳş-ı ḫātem eyleseñ maʿkūsdur nāmı
Keremkār olmayan Ḥātem-ṣıfat ʿālemde nām almaz

maḳsūm:

1. **maḳsūm:**
Rübai 355
Mısra: **2**
Bölünmüş, kısımlara ayrılmış, taksim edilmiş.
Ey Rabb-i Eḥad Ḳādir ü Ḥayy u Ḳayyūm
Bī-ecr ü ʿivaż ʿāleme rızḳuñ maḳsūm

māl:

1. **mālı:**-*ı*
Gazel 84
Mısra: **7**
Bir kimsenin sâhip olduğu her şey, mal mülk, servet.
Ehl-i ʿışḳuñ mālı cānā bir ḫafī gencīnedür
Kimse bācın alımazlar yārdan alur ol ḫarāc

2. **māl:**
Gazel 462
Mısra: **4**
Bir kimsenin sâhip olduğu her şey, mal mülk, servet.
Ol kim ġınā-yı ḳalb ile merzūḳ olmadı
Māl ü menāl ü genc ü ġınādan ne fāʾide

3. **māl:**
Kaside 26
Mısra: **169**
Bir kimsenin sâhip olduğu her şey, mal mülk, servet.
Ne bir cihet ne ʿaḳār u ne māl ü cāhum var
Müdām itmedeyüm fażl-ı Ḥaḳdan istiʿṭā

4. **māl:**
Rübai 300
Mısra: **3**
Bir kimsenin sâhip olduğu her şey, mal mülk, servet.
Māl ile menāl ile degüldür ādem
Muṭlaḳ şeref-i maʿrifetü'llāh gerek

māl ü benīn:

1. **māl ü benīn:**
Kaside 13
Mısra: **46**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mal ve erkek evlat.
Ola mevḳūf-ı dāġ-ı farṭ-ı ferzend-i merādātı
Seni ṣıdḳ ile tercīḥ itmeyen māl ü benīn üzre

māl ü benūn:

1. **māl ü benūn:**
Kaside 6
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mal ve evlat.
Olsun fedā-yı devlet-i ʿışḳ u maḥabbetüñ
Bezm-i cihānda māl ü benūn ile ümm ü eb

māl ü cāh:

1. **māl ü cāh:**
Matla 113
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mal ve makam.
Bu ʿaṣr içinde şeref şimdi māl ü cāh iledür
Netīce raġbet-i ehl-i zamāne cāhiledür

māl ü cāh-ı dünyā:

1. **māl ü cāh-ı dünyā:**
Gazel 108
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyanın makamı ve malı.
Baʿīd olmaz ḫaḳāretle baḳarsañ müstemendāna Seni ey ḫ∨āce māl ü cāh-ı dünyā ġırre itmişdür

māl ü menāli:

1. **māl ü menāli:**-*i*
Gazel 488
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir kimsenin sâhip olduğu her şey, mal mülk, servet.
Māl ü menāli rifʿat ü cāhı bu ʿālemüñ
Olsun fedā-yı devlet-i ʿışḳ-ı Muḥammedī

māl ü menālüm:

1. **māl ü menālüm:**-*üm*
Gazel 391
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir kimsenin sâhip olduğu her şey, mal mülk, servet.
Naḥīfīyem gerekmez baña dehrüñ minnet-i luṭfı
Murādum maṭlabum māl ü menālüm devletüm sensin

māl ü şeref-i cāhı:

1. **māl ü şeref-i cāhı:**-*ı*
Rübai 202
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mertebenin şerefi ve malı.
Ḥaḳ bendeye māl ü şeref-i cāhı virür
ʿAbdüñ ne ise maṭlab-ı dil-ḫ∨āhı virür

mā-lā-yaʿnī:

1. **mā-lā-yaʿnī:**
Rübai 541
Mısra: **1**
Mânâsız, faydasız söz veya iş.
Ey dil ne müfīd ola bu mā-lā-yaʿnī
Tezyīn-i maḳālāt-ı mecāzī yaʿnī

mālik:

1. **mālik:**
Rübai 301
Mısra: **4**
Sahip.
Bāḳī degül illā ki o vech-i bāḳī
Her mülk içün Allāhdur ancaḳ mālik

mālik oldı:

1. **mālik oldı:**-*dı*
Gazel 4
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sahip olmak II kavuşmak, erişmek.
Kīmyāya mālik oldı ol ki taḥṣīl eyleye
ʿIşḳ-ı maḥbūb-ı ilāhīde ḫulūṣ-ı cān-fezā

mālik olursam:

1. **mālik olursam:**-*ur, -sa, -m*
Gazel 156
Mısra: **47**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sahip olmak II kavuşmak, erişmek.
Olursam Ṣāʾibüñ dīvān-ı külliyyātına mālik
Dil-i nālāna ṭabʿ-ı şūḫa küllī luṭf u himmetdür

mālik-i ʿālem:

1. **mālik-i ʿālem:**
Rübai 197
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Âlemin sahibi II Allah.
Maʿbūd-ı eḥad Mālik-i ʿālem sensin
Yoḳdur saña ḥāşā ne şebīh ü ne naẓīr

mālik-i berreyn ü baḥreyn:

1. **mālik-i berreyn ü baḥreyn:**
Tarih 18
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Karanın ve denizin sahibi.
Mālik-i berreyn ü baḥreyn ol ḫidīv-i ġarb u şarḳ
Yaʿnī Sulṭān Aḥmed ol şāhenşeh-i gerdūn-ḥaşem

mālik-i deryā:

1. **mālik-i deryā:**
Matla 96
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Deniz sahibi.
Keştīye binmiş gelür gördüm o şūḫ-ı şīvekār
Mālik-i deryā ʿacebdür kim ola zevraḳ-süvār

mālik-i emvāl-i ḳārūn olsa:

1. **mālik-i emvāl-i ḳārūn olsa:**-*sa*
Gazel 354
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Karun'un mallarının sahibi olmak.
Mālik-i emvāl-i Ḳārūn olsa da nā-dān eger
Reşk ider görse benüm genc-i kemāl-i ʿizzetüm

mālik-i genc-i şefāʿat:

1. **mālik-i genc-i şefāʿat:**
Gazel 408
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şefaat hazinesinin sahibi II Hz. Muhammet.
Ümmīd oldur ki ḳalmaz ʿāṣiyān-ı ümmetüñ maḥrūm
Çü sensin mālik-i genc-i şefāʿat yā Resūla'llāh

mālik-i mülk-i fütüvvet:

1. **mālik-i mülk-i fütüvvet:**
Kaside 18
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cömertlik mülkünün sahibi II Hz. Muhammet.
Mālik-i mülk-i fütüvvet efżāl-ı ḫalḳ-ı Ḫudā
Kāmil-i silk-i nübüvvet ekmel-i ferḫunde-kār

mālik-i mülk-i ġınā:

1. **mālik-i mülk-i ġınā:**
Kaside 15
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zengin mülkün sahibi II Allah.
Mālik-i mülk-i ġınā sālik-i silk-i fuḳarā
Āb-ı rūy-ı şuleḫā Ḥażret-i Veys'el-Ḳaranī

mālik-i mülk-i vaḥdet:

1. **mālik-i mülk-i vaḥdet:**
Rübai 96
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Vahdet mülkünün sahibi II Allah.
Biñ ḥamd ü s̱enā şükr ü sipās ü minnet
Olsun saña ey Mālik-i mülk-i vaḥdet

mālik-i seyf ü ḳalem:

1. **mālik-i seyf ü ḳalem:**
Kıt'a 47
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hem kalem hem kılıç sahibi.
Ol şeh-i şāḥib-kemāl ol mālik-i seyf ü ḳalem
Bu mis̱āl-i bī-mis̱āli ṭarḥ u īcād eyledi

mālik-i yār olmadı:

1. **mālik-i yār olmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 226
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Sevgilinin sahibi olmak.
Ḳanḳı dil kim mālik-i yār olmadı dīvānedür
Hey dirīġā ʿālem içre nūr-ı ʿizzet istemez

mālikü'l-mülk:

1. **mālikü'l-mülk:**
Tarih 4
Mısra: **4**
Bütün mülkün hakiki sahibi olan (Allah).
Vāriṣ ü dāʿim ü Bāḳī eḥad-ı bī-endād
Mālikü'l-mülk ü Ṣamed Kādir ü Ḳayyūm ü Vedūd

2. **mālikü'l-mülk:**
Tarih 33
Mısra: **4**
Bütün mülkün hakiki sahibi olan (Allah).
Mülk-i Tiflīs oldı munżam cümle-i emlākine
Mālikü'l-mülk ide manṣūr u muẓaffer dāʾimā

mālikü'l-mülk eyleye:

1. **mālikü'l-mülk eyleye:**-*ye*
Tarih 33
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mülk sahibi etmek.
Mālikü'l-mülk eyleye memlūki mülk-i düşmeni
Nūr-ı İslām ola per-tev-baḫş-ı faż̈l-ı kibriyā

mālikü'l-mülk-i ḥaḳīḳī:

1. **mālikü'l-mülk-i ḥaḳīḳī:**
Tarih 29
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hakiki mülkün sahibi.
Devlet ü salṭanat ü ʿömrini efzūn itsün
Mālikü'l-mülk-i ḥaḳīḳī o Ḫudā-yı Maʿbūd

mālikü'l-mülk-i ḥaḳīḳī olan:

1. **mālikü'l-mülk-i ḥaḳīḳī olan:**-*an*
Kaside 27
Mısra: **166**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hakiki malın mülkün sahibi olmak.
Cümle tedbīrüñi taḳdīre muvāfıḳ ḳılsun
Mālikü'l-mülk-i ḥaḳīḳī olan ol Rabb-ı Ġafūr

maʿlūm:

1. **maʿlūm:**
Murabba 2
Mısra: **27**
Bilinen, bilinmiş, öğrenilmiş, belli, herkesin bildiği.
Cenāb-ı pāküñe maʿlūm
Meded senden meded mevlā

2. **maʿlūm:**
Rübai 66
Mısra: **3**
Bilinen, bilinmiş, öğrenilmiş, belli, herkesin bildiği.
Ḥālüm saña maʿlūm baña sen meded it
Ey vāḳıf-ı sırr u ʿalem ü ʿālim-i ġayb

3. **maʿlūmuñ:**-*uñ*
Rübai 236
Mısra: **3**
Bilinen, bilinmiş, öğrenilmiş, belli, herkesin bildiği.
ʿAllāmesin ammā ki degül maʿlūmuñ
Nāsiḫ ile mensūḫ ʿumūm ile ḫuṣūṣ

4. **maʿlūm:**
Rübai 345
Mısra: **3**
Bilinen, bilinmiş, öğrenilmiş, belli, herkesin bildiği.
Yā Rab saña maʿlūm benüm aḥvālüm
Nā-keslere ölsem daḫı ḥālüm diyemem

5. **maʿlūm:**
Rübai 360
Mısra: **2**
Bilinen, bilinmiş, öğrenilmiş, belli, herkesin bildiği.
Ey ẕātı olan raḥmete ʿayn-ı mefhūm
Luṭf u keremüñ ẓāhir ü bāṭın maʿlūm

6. **maʿlūm:**
Rübai 379
Mısra: **4**
Bilinen, bilinmiş, öğrenilmiş, belli, herkesin bildiği.
ʿAcz ile ḳuṣūr ile perīşān-ḥālem
Yā Rab saña her ḥāl ile ḥālüm maʿlūm

7. **maʿlūm:**
Rübai 547
Mısra: **3**
Bilinen, bilinmiş, öğrenilmiş, belli, herkesin bildiği.
Luṭf u kerem it İlāhī maʿlūm saña
Aḥvāl ne kār-ı ṣaʿba müncer oldı

maʿlūm eyle:

1. **maʿlūm eyle:**
Rübai 381
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bilinir hale getirmek.
Her ʿuḳdesini ḥall ider ilhām-ı ṣarīḥ
Her müşkil-i mechūlini eyle maʿlūm

maʿlūm olmışdur:

1. **maʿlūm olmışdur:**-*mış, -dur*
Gazel 271
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bilinmek, anlaşılmak.
Naẓar ḳılduḳça ʿuṣṣāḳa senüñ maʿlūm olmışdur

Raḳībüñ bunca iġmāzı
ṣanursın zehr-i mār ancaḳ

maʿmūr:

1. **maʿmūr:**
Gazel 95
Mısra: **3**
Bayındır, imar edilmiş.
Cevr ile maʿmūr dil olmaya vīrān ü ḫarāb
Pādişāhum pādişehsin saña lāzım ʿadl ü dād

maʿmūr eyle:

1. **maʿmūr eyle:**
Rübai 501
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İmar etmek, bayındır hale getirmek.
Mülk-i dili leşker-i hevā itdi ḫarāb
Tevfīḳ-i hidāyetüñle maʿmūr eyle

maʿmūr eyledüñ:

1. **maʿmūr eyledüñ:**-*dü, -ñ*
Kaside 27
Mısra: **42**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İmar etmek, bayındır hale getirmek.
Ḥükm-i şerʿ ile idüp künc-i ḫarābātı ḫarāb
Eyledüñ ebniye-i sāḥa-i zühdi maʿmūr

maʿmūr idüp:

1. **maʿmūr idüp:**-*üp*
Tarih 28
Mısra: **61**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bayındır duruma getirmek, geliştirip güzelleştirmek.
Bu maḳām-ı dil-güşāyı ḫayr ile maʿmūr idüp
Mehbiṭ-i feyż-i ʿulūm itsün Ḫudā-yı Lem-yezel

maʿmūr it:

1. **maʿmūr it:**
Rübai 99
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bayındır duruma getirmek, geliştirip güzelleştirmek.
Yā Rab dil-i vīrānemi sen maʿmūr it
Maḥzūn u belā-keş ḳuluñam mesrūr it

maʿmūre-i dil:

1. **maʿmūre-i dil:**
Rübai 487
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül şehri.
Maʿmūre-i dil olsa n'ola vīrāne
Düşdi dil ü cān memleket-i Ḫırāna

maʿmūre-i ḳalbüm:

1. **maʿmūre-i ḳalbüm:**-*üm*
Gazel 444
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül şehri.
Maḥabbet şehridür şāh-ı ḫayālüñ cilve-gāhıdur
Taraḥḥum ḳıl ne var maʿmūre-i ḳalbüm ḫarāb itme

maʿmūre-i zühd ü veraʿ:

1. **maʿmūre-i zühd ü veraʿ:**
Gazel 526
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zühd ve takvanın şehri.
Hücūm-ı derd ü ġamla sen daḫi sāġar-be-dest ol kim
Göñül maʿmūre-i zühd ü veraʿ vīrānedür şimdi

maʿnā:

1. **maʿnā:**
Gazel 54
Mısra: **10**
Anlam, kavram.
Bu Naḥīfī leblerüñ vaṣfın ḳılınca şevḳ ile
Bu leʾāl-i naẓma cānā cümle maʿnā teşne-leb

2. **maʿnāda:**-*da*
Gazel 355
Mısra: **16**
Anlam, kavram.
Ṣūretde ṣadr olursa eger mesnedüm benüm
Maʿnāda meskenetle hemān āsitāneyem

3. **maʿnāsı:**-*sı*
Gazel 458
Mısra: **14**
Anlam, kavram.
Derd ehlinüñ Naḥīfī eşʿārı böyle ister
Elfāẓı şāʿirāne maʿnāsı ʿāşıḳāne

4. **maʿnāyı:**-*yı*
Gazel 495
Mısra: **6**
Anlam, kavram.
Ne ḫoş taʿbīr ider lafẓ-ı füsūnı çeşm-i şūḫuñ gör
İdince böyle taḳrīr eylese üstād maʿnāyı

5. **maʿnāsı:**-*sı*
Gazel 498
Mısra: **4**
Anlam, kavram.
Recā-yı būs-ı dehānuñ idince yoḳ dirsin
Bu lafẓ-ı bāridüñ ey ġonçe var mı maʿnāsı

6. **maʿnānuñ:**-*nuñ*
Kaside 3
Mısra: **50**
Anlam, kavram.
Şübhe yoḳ ʿārıża-i merg-i ẕevi'l-ervāḥa
Nüktesin remz ile fehm it yüri bu maʿnānuñ

7. **maʿnā:**
Kaside 11
Mısra: **44**
Anlam, kavram.

Nüsḫā-i ḳadrüñden olmaz
noḳṭa-i kemter beyān
Eylesem her ḥarfi memlūʾ
niçe biñ maʿnā ile

8. **maʿnāya:**-*ya*
Rübai 252
Mısra: **4**
Anlam, kavram.
ʿIşḳ ile pür it ḳalb-i ḥazīnüm yā Rab
Şāyeste degül gerçi o maʿnāya bu ḥarf

maʿnā-yı dil-ārā-yı ḥabību'llāhı:

1. **maʿnā-yı dil-ārā-yı ḥabību'llāhı:**-*ı*
Rübai 557
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hz. Muhammet'in gönlü süsleyen manası.
Gör rütbe-i ẕātın ne dimekdür fehm it
Maʿnā-yı dil-ārā-yı Ḥabību'llāhı

maʿnā-yı ḥüsni:

1. **maʿnā-yı ḥüsni:**-*i*
Kıt'a 4
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzelliğin anlamı.
Maʿnā-yı ḥüsni fehm olınup oldı bī-bedel
Türkīye oldı terceme gūyā ki bir kitāb

mānend:

1. **mānendüñ:**-*üñ*
Gazel 218
Mısra: **2**
Benzer, eş.
Ḳad-i şimşādıña beñzer senüñ serv-i çemān olmaz
Bu gülşende hele mānendüñ ey rūḥ-ı revān olmaz

2. **mānendi:**-*i*
Tarih 5
Mısra: **12**
Benzer, eş.
Necābetde seḫāvetde şecāʿatda diyānetde
Budur ẓannum ki mānendi ya nādir ola ya nā-būd

mānende-i sīḫ ider:

1. **mānende-i sīḫ ider:**
Rübai 129
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Demir şiş gibi etmek.
İtdükçe dil-i zāra nigāh-ı tevbīḫ
Müjgānın ider siḥr ile mānende-i sīḫ

mānend-i baṭ:

1. **mānend-i baṭ:**
Gazel 251
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kaz gibi.
Gör raḳībi ḫacletinden ḳarşu ṭurmaz ʿāşıḳa
Anuñ içün baḥr-i ġamza ṭalar ol mānend-i baṭ

mānend-i ceres:

1. **mānend-i ceres:**
Gazel 229
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çan gibi.
Nāle-sāz oldum reh-i ʿışḳuñda mānend-i ceres
Olmaduñ ey dil-ber-i nā-mihribān feryād-res

2. **mānend-i ceres:**
Rübai 229
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çan gibi.
Nālānuñ olursam n'ola mānend-i ceres
İtdüñ beni āzürde-i peykān-ı heves

3. **mānend-i ceres:**
Rübai 231
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çan gibi.
Ben olmadayum bādiye-gerdān-ı heves
İñler dil ü cān derd ile mānend-i ceres

mānend-i cū:

1. **mānend-i cū:**
Gazel 223
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Irmak, akarsu gibi.
Ḫasretüñle sū-be-sū pūyendeyüz mānend-i cū
Yoḳdur ey gül-çehre sensüz bir nefes ārāmumuz

2. **mānend-i cū:**
Gazel 337
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Irmak, akarsu gibi.
Düşerdüm pāyına mānend-i cū feryāda başlardım
O serv-i nāzı ben bir kerre ey bād-ı ṣabā görsem

mānend-i eşk-i dīde:

1. **mānend-i eşk-i dīde:**
Gazel 239
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Göz yaşı gibi.
Gāhī telāṭum eyleyicek baḥr-ı iştiyāḳ
Mānend-i eşk-i dīde ider ḳaṭre daḫi cūş

mānend-i gerd:

1. **mānend-i gerd:**
Gazel 353
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Toz gibi.
Ḫāṣıyyetüm cilā-yı dil ü dīdedür eger
Māniʿ ne çeşm-i ḥāside mānend-i gerd isem

mānend-i gül:

1. **mānend-i gül:**
Tarih 30
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gül gibi.
Ṭarāvet-yāb olup mānend-i gül cism-i hümāyūnı
Ḫudā hem-vāre ḳılsun ʿāfiyetde şāh-ı devrānı

mānend-i ġurāb:

1. **mānend-i ġurāb:**
Kaside 1
Mısra: **50**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Karga gibi.
Sākin-i Ḳāf-ı ḳanāʿat ol yüri ʿAnḳā-ṣıfāt
Cīfe-i dünyāya raġbet itme mānend-i ġurāb

mānend-i ḥas ü ḫāşāküm:

1. **mānend-i ḥas ü ḫāşāküm:**-*üm*
Rübai 362
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çerçep gibi.
Ben gerçi ki mānend-i ḥas ü ḫāşāküm
Bir ẕerre-i nā-çīz ü kemīne ḫāküm

mānend-i hümā:

1. **mānend-i hümā:**
Gazel 381
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hüma gibi.
Alçaḳlardur meylüñ eyā serv-i ser-efrāz
Mānend-i Hümā gerçi ki pervāz ḳılarsın

mānend-i ḳand:

1. **mānend-i ḳand:**
Gazel 94
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şeker gibi.
Ruḫlaruñ berg-i semendür ḳaşlaruñ yāy ü hilāl
Māh-tāb olmış cemālüñ leblerüñ mānend-i ḳand

mānend-i ḳays:

1. **mānend-i ḳays:**
Gazel 503
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kays gibi.
Mānend-i Ḳays ṣaldı beni deşt-i ḥayrete
Taḥrīk idüp cünūnumı ʿışḳuñ hevāları

mānend-i meges ola:

1. **mānend-i meges ola:**-*a*
Gazel 236
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sinek gibi olmak.
Bir Hümāsın Ḳāf-ı ḥüsne murġ-ı ʿAnḳalar eger
Ḥażretüñle ḥaşr olınsa ola mānend-i meges

mānend-i mū:

1. **mānend-i mū:**
Gazel 189
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saç gibi.
N'ola mānend-i mū cism-i nizārum tār-ı şevḳ olsa
Dil-i āşüftemüz fikr-i meyānuñ mū-be-mū eyler

mānend-i ney:

1. **mānend-i ney:**
Gazel 151
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Neye benzeyen.
N'ola mānend-i ney nālān olursam bezm-i ʿālemde
Derūnum dāġdāġ-ı sūz u tāb-ı nār-ı hicrāndur

mānend-i ṣadef:

1. **mānend-i ṣadef:**
Gazel 512
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sedef gibi.
Niçe mānend-i ṣadef sīnemi çāk itmeyeyüm
Çıḳdı destümden o meh gevher-i nā-yāb gibi

mānend-i şemʿ:

1. **mānend-i şemʿ:**
Gazel 255
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Muma benzer.
Bezm-i ʿışḳ-ı yārda sūzān olup mānend-i şemʿ
Sūz-ı dil ʿarż iderem giryān olup mānend-i şemʿ

2. **mānend-i şemʿ:**
Gazel 255
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Muma benzer.
Bezm-i ʿışḳ-ı yārda sūzān olup mānend-i şemʿ
Sūz-ı dil ʿarż iderem giryān olup mānend-i şemʿ

3. **mānend-i şemʿ:**
Gazel 255
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Muma benzer.
Dil derūnından yanup yaḳılmadan biñ şevḳ ile
Ol mehüñ dīdārını ḥayrān olup mānend-i şemʿ

4. **mānend-i şemʿ:**
Gazel 255
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Muma benzer.

Dāġ-sāz-ı şekveyem ben rūzgārumdan hele
Bād-ı āh ile fetīl-efşān olup mānend-i şemʿ

5. **mānend-i şemʿ:**
Gazel 255
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Muma benzer.
Rūz-düşmendür şeb-i vaṣluñ recāsıyla göñül
Ser-şikest-i kūşe-i ḥırmān olup mānend-i şemʿ

6. **mānend-i şemʿ:**
Gazel 255
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Muma benzer.
ʿIşḳ ile pervāne-veş ḫākister itdüm cismümi
Cān-sipār-ı āteş-i hicrān olup mānend-i şemʿ

7. **mānend-i şemʿ:**
Gazel 255
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Muma benzer.
Dün gice şemʿ-i cemālüñ vaṣfına açdum dehen
Tāb-baḫş-ı meclis-i ʿirfān olup mānend-i şemʿ

8. **mānend-i şemʿ:**
Gazel 255
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Muma benzer.
Ey Naḥīfī başlaram sūz u güdāz-ı ḥasrete
Şemʿ-i cemʿ-i zümre-i ḫūbān olup mānend-i şemʿ

mānend-i serābumdur:

1. **mānend-i serābumdur:**-*um, -dur*
Kaside 28
Mısra: **68**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Serap gibi.
Ḫudāvendā bu ʿöẕrüm dest-i luṭfuñla ḳabūl eyle
Perīşān sözlerüm fi'l-cümle mānend-i serābumdur

mānend-i seyl:

1. **mānend-i seyl:**
Gazel 484
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sel gibi.
Mānend-i seyl vaḳf-ı şitāb-ı zevāl olur
Bir devletüñ ki cünbişi āheste olmaya

mānend-i sükker:

1. **mānend-i sükker:**
Gazel 259
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şeker gibi.
Dil-berā ebrūy u müjgānuñ senüñ tīr ü kemān
Leblerüñ mānend-i sükker zīver-i çeşmüñ çerāġ

mānend-i ṭaşt:

1. **mānend-i ṭaşt:**
Tahmis 3
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Leğen gibi.
Ḫūn-ı ḥasretle pür oldı dīdeler mānend-i ṭaşt
-

mānendī-i ḥüsnin:

1. **mānendī-i ḥüsnin:**-*in*
Matla 48
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzelliğinin benzeri.
ister saña mānendī-i ḥüsnin işbāt
Ḥaẕer itmez gibi hīç sūʾ-i edebden mirʾāt

mānī:

1. **mānī:**
Tarih 16
Mısra: **23**
Çinli bir nakkaş ve ressamdır, aynı zamanda Mani dininin kurucusudur.
Naḳş-ı ḥayret-baḫşını Bihzād ü Mānī görse kim
Āsitān-ı ʿacze eylerler idi vażʿ-ı cibāh

2. **mānī:**
Tarih 30
Mısra: **16**
Çinli bir nakkaş ve ressamdır, aynı zamanda Mani dininin kurucusudur.
Bu ḥammāmuñ olurdı ḫāme-sāz-ı naḳş u nīrengi
Eger bir ṣūret-i germābe taḥrīr eylese Mānī

māniʿ:

1. **māniʿ:**
Gazel 176
Mısra: **9**
Bir işin yapılmasını önleyen şey, engel.
Māniʿ mi seyr-i rūyına dūd-ı siyāh-ı āh
Bilmem Naḥīfīyā bu ġamuñ rūz u şeb nedür

2. **māniʿ:**
Gazel 353
Mısra: **10**
Bir işin yapılmasını önleyen şey, engel.
Ḫāṣıyyetüm cilā-yı dil ü dīdedür eger
Māniʿ ne çeşm-i ḥāside mānend-i gerd isem

3. **māniʿ:**
Kaside 27
Mısra: **153**
Dilediği her şeyin olmasına ve bilhassa kulları için zararlı isteklerin gerçekleşmesine mâni olan, müsâade etmeyen Allah.
Umaram Māniʿ ü Muʿṭī olan Rabb-ı Kerīm
Eyleye ḫāṭır-ı maḥzūnumı şād ü mesrūr

4. **mānīʿ:**
Matla 209
Mısra: **1**
Bir işin yapılmasını önleyen şey, engel.
Hücūm-ı şiddet-i berf oldı mānīʿ gelmedi cānān
Bıraḳdı bir bürūdet beynümüzde yār ile devrān

5. **mānīʿ:**
Rübai 156
Mısra: **4**
Dilediği her şeyin olmasına ve bilhassa kulları için zararlı isteklerin gerçekleşmesine mâni olan, müsâade etmeyen Allah.
Lā vü neʿam-ı ġayra ne ḥācet bilürem
Bī-reyb ü gümān Mānīʿ u Muʿṭī Ḫaḳdur

6. **mānīʿ:**
Rübai 352
Mısra: **3**
Dilediği her şeyin olmasına ve bilhassa kulları için zararlı isteklerin gerçekleşmesine mâni olan, müsâade etmeyen Allah.
Ḫmānum odur Mānīʿ ü Muʿṭī Ḫaḳdur
Her maṭlabı Allāh dimekden bilürem

7. **mānīʿ:**
Rübai 504
Mısra: **3**
Dilediği her şeyin olmasına ve bilhassa kulları için zararlı isteklerin gerçekleşmesine mâni olan, müsâade etmeyen Allah.
Yā Rab bilürem Mānīʿ ü Muʿṭī sensin
Aġyārdan ümmīd-i ʿaṭāya tevbe

maʿnī:

1. **maʿnīde:**-*de*
Gazel 31
Mısra: **6**
Mana, iç, iç yüz.
Mānīʿ-i āmed-şüd-i neẕẕāredür ruḫsāruña
Ol ḥarāmī ġamzeler maʿnīde reh-zendür baña

2. **maʿnīde:**-*de*
Gazel 424
Mısra: **3**
Mana, iç, iç yüz.
Benüm cān ü dilüm maʿnīde ḫāk-i āsitānuñdur
Egerçi ṣūreta senden cüdāyam yā Resūla'llāh

3. **maʿnīde:**-*de*
Kaside 13
Mısra: **19**
Mana, iç, iç yüz.
Ḫudā maʿnīde ḳıldı ẕāt-ı pāküñ nūr ile memlūʾ
Ne mümkin sāye-i nūr ola ẓāhir ḫāk ü ṭīn üzre

4. **maʿnīde:**-*de*
Murabba 5
Mısra: **30**
Mana, iç, iç yüz.
Her ne disem ṣūretā Maʿnīde ḳaṣdum Ḫudā

5. **maʿnīde:**-*de*
Rübai 27
Mısra: **4**
Kelime, söz, hareket, davranış vb.nin ifâde ettiği şey, anlatılmak istenen veya onlardan anlaşılan şey, anlam, medlûl, mefhum.
ʿİsā-nefesem ki feyż-i güftārum ile
Maʿnīde niçe mürdeler itdüm iḥyā

6. **maʿnīde:**-*de*
Rübai 329
Mısra: **1**
Kelime, söz, hareket, davranış vb.nin ifâde ettiği şey, anlatılmak istenen veya onlardan anlaşılan şey, anlam, medlûl, mefhum.
Maʿnīde rehīn-i sıfat-ı ilhāmem
Ben naẓm ile şöhret-fiken-i eyyāmem

7. **maʿnīde:**-*de*
Rübai 363
Mısra: **1**
Kelime, söz, hareket, davranış vb.nin ifâde ettiği şey, anlatılmak istenen veya onlardan anlaşılan şey, anlam, medlûl, mefhum.
Ben gerçi ki maʿnīde baḳılsa ḫāküm
Ṣūretde de hem-reng-i ḫas ḫāşāküm

mānīʿ olamaz:

1. **mānīʿ olamaz:**-*a, -maz*
Rübai 197
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Engel olmak.
Sensin sen İlāhī o Ḫudāvend-i Ḳādir
Mānīʿ olamaz ḥükmüñe biñ şāh u vezīr

mānīʿ olan:

1. **mānīʿ olan:**-*an*
Kaside 28
Mısra: **60**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Engel olmak.
Dil ü cān ārzū-yı būs-ı dāmānuñ ider her dem
Ḫużūra varmaġa mānīʿ olan ancaḳ ḥicābumdur

mānīʿ olmaya:

1. **mānīʿ olmaya:**-*ma, -ya*
Rübai 246
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Engel olmak.
Eyle beni mestūr-ı ḳıbāb-ı vaḥdet
Tā olmaya aġyār bu ẕevḳa mānīʿ

mānīʿ-i āmed-şüd-i neẕẕāredür:

1. **mānīʿ-i āmed-şüd-i neẕẕāredür:**-*dür*
Gazel 31
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gelip gitmeli bakışın

engeli II bakmaya engel olan şey.
Mānīʿ-i āmed-şüd-i nez̤z̤āredür ruḫsāruña
Ol ḥarāmī ġamzeler maʿnīde reh-zendür bana

maʿnī-i ez̤kār:

1. **maʿnī-i ez̤kār:**
Kaside 12
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zikirlerin anlamı.
Her maʿnī-i ez̤kār ile her naġme-i tesbīḥ
Ḥālet getürür ʿışḳ ile şūrīde-dilāna

mānīʿ-i gül-geşt-i gülşendür:

1. **mānīʿ-i gül-geşt-i gülşendür:***-dür*
Gazel 231
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gül bahçesinde gül seyrinin engeli.
Kaʿbe-i maḳṣūda yol virmez muġaylān-ı hevā
Mānīʿ-i gül-geşt-i gülşendür bilürsin ḫār u ḫas

maʿnī-i keyfiyyetüñi:

1. **maʿnī-i keyfiyyetüñi:***-üñ, -i*
Rübai 531
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sarhoşluk zevkinin anlamı.
Fehm itdüñ ise maʿnī-i keyfiyyetüñi
İcrā idegör şarṭ-ı ʿubūdiyyetüñi

mānīʿ-i nez̤z̤āredür:

1. **mānīʿ-i nez̤z̤āredür:***-dür*
Gazel 24
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bakmaya engel.
Niçe dīdāruña ʿarż-ı nigāh-ı ḥasret itsün dil
Hücūm-ı şerm ü ḥayret mānīʿ-i nez̤z̤āredür cānā

mānīʿ-i reftār-ı ḳademdür:

1. **mānīʿ-i reftār-ı ḳademdür:***-dür*
Gazel 220
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Adımın yürüyüşüne engel.
Dīde-i ḥasretümde ḫār olup ezhār-ı bahār
Seng-i ġam mānīʿ-i reftār-ı ḳademdür sensüz

maʿnī-i şevḳ u şafā:

1. **maʿnī-i şevḳ u şafā:**
Kaside 21
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Safa ve şevk manası.
Ṣūret-i ḥüsn ü bahā ṭarḥ-ı bedīʿu'l-eşeri
Maʿnī-i şevḳ u ṣafā ṣūreti Saʿd-ābāduñ

mānīʿ-i seyr-i cemāl olsa:

1. **mānīʿ-i seyr-i cemāl olsa:***-sa*
Gazel 516
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin güzelliğini seyretmeye engel olmak (Aşığın uykulu gözlerinin kapanması).
Āh-ı serdüm mānīʿ-i seyr-i cemāl olsa n'ola
Baña göz açdurmaz oldı rūzgāruñ şiddeti

mānīʿ-i vuṣlat:

1. **mānīʿ-i vuṣlat:**
Gazel 197
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşmaya engel.
Baḫt-ı maḳṣūrum mı bilmem mānīʿ-i vuṣlat hele
İrmeyen dāmān-ı yāra dest-i kūtāhum mıdur

maʿnī-şināṣ-ı ḥikmet ol:

1. **maʿnī-şināṣ-ı ḥikmet ol:**
Gazel 134
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hikmetli sözlerin anlamından anlayan olmak II ârif olmak.
Bir kelām olsun hemān maʿnī-şināṣ-ı ḥikmet ol
Ey Naḥīfī ḳaṭre cemʿ olduḳça bir deryā olur

manşıba-ḫ∨ān-ı senā olup:

1. **manşıba-ḫ∨ān-ı senā olup:***-up*
Gazel 376
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Övgünün mansıbına mensup olmak.
Dār-ı Selīme manşıba-ḫ∨ān-ı senā olup
Būs eyle āsitāne-i der-gāh-ı ḫānesin

manşıb-ı ʿālī:

1. **manşıb-ı ʿālī:**
Gazel 282
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüksek makam.
Bī-çāre Naḥīfīye yeter manşıb-ı ʿālī
Pā-mālī-i kūyuñ şeref-i ḫiz̤met-i naʿtüñ

manşıb-ı bī-şabr ü sāmānī:

1. **manşıb-ı bī-şabr ü sāmānī:**
Gazel 91
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade

Sabırsızlık ve zenginlik makamı.
İşitdüm yine bir şūḫuñ esīr-i ʿışḳı olmışsın
Naḥīfī manṣıb-ı bī-ṣabr ü sāmānī mübārek-bād

manṣıb-ı ʿışḳ:

1. **manṣıb-ı ʿışḳ:**
Gazel 83
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk makamı, rütbesi II âşıklık.
Rütbe-i ʿulyā budur çün ehl-i ʿirfān olana
Manṣıb-ı ʿışḳ ister iseñ cāh-ı aʿlādan da geç

manṣıb-ı ḳadrüñde:

1. **manṣıb-ı ḳadrüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 278
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İtibar ve şereften payını alan.
Sensin o maḥbūb-ı ʿAzīzü'l-vücūd
Manṣıb-ı ḳadrüñde muḥāl iştirāk

manṣıb-ı ḳurbiyyetüñ:

1. **manṣıb-ı ḳurbiyyetüñ:**-*üñ*
Kaside 5
Mısra: **156**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yakınlık makamı.
Rütbe-i mevʿūda
yaʿnī menzil-i Maḥmūd ile
Manṣıb-ı ḳurbiyyetüñ efzūn itsün dāʾimā

manṣıb-ı ʿulyāyı:

1. **manṣıb-ı ʿulyāyı:**-*yı*
Gazel 404
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çok yüksek, çok yüce mertebe.
-
Mā-sivādan gel beri ol manṣıb-ı ʿulyāyı ḳo

manṣūb itse:

1. **manṣūb itse:**-*se*
Kaside 22
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir makāma, bir mevkiye getirilmiş, memur olarak tâyin edilmiş, memûriyette bulunan.
Birin nevbetle manṣūb itse maʿzūli idüp memnūn
Nevāzişle ider mebẕūl aña luṭf u ʿaṭāyāyı

manṣūb u maʿzūli:

1. **manṣūb u maʿzūli:**-*i*
Kaside 22
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Görevde olan ve göreve devam eden.
Ricāl-i devletüñ manṣūb u maʿzūli ber-ā-berdür
Münāfīdür ṣanursın gūş ḳıl bu remz-i iclāli

manṣūr eyle:

1. **manṣūr eyle:**
Murabba 10
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Galip etmek, zafere ulaştırmak.
Ḳılup cehd-i ġuzātı saʿy-i meşkūr
ʿAṭā vü faẕluñ ile eyle manṣūr

manṣūr eyledi:

1. **manṣūr eyledi:**-*di*
Kaside 27
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Galip etmek, zafere ulaştırmak.
Ḳapudan iken idüp Baḥr-ı Sefīde seferi
Eyledi ʿavn-i Ḫudā rāyet-i ʿazmüñ manṣūr

manṣūr ide:

1. **manṣūr ide:**-*e*
Tarih 18
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın yardımıyla galip, üstün gelmiş etmek.
Düşmenin maḳhūr idüp enṣārını manṣūr ide
Fāṭır-ı arż u semā dārende-i levḥ ü ḳalem

manṣūr ḳıl:

1. **manṣūr ḳıl:**
Rübai 167
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın yardımıyla galip, üstün gelmiş.
Ḳahruñla idüp düşmen-i dīni maḳhūr
Ḳıl leşker-i İslāmı
İlāhī manṣūr

manṣūr ola:

1. **manṣūr ola:**-*a*
Kaside 17
Mısra: **59**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Galip olmak, zafere ulaşmak.
Ḳanda ʿazm eylerse manṣūr ola Ṣulṭān Muṣṭafā
Diyelüm āmīn ola ʿavn-i ilāhī reh-nümā

2. **manṣūr ola:**-*a*
Kaside 19
Mısra: **170**
Kelime Tipi: **Dua**
İfadesi
Galip olmak, zafere ulaşmak.
Ḳanda ḳaṣd eylerse gelsün ḳabża-i teshīrine

Ḳanda ʿazm eylerse manṣūr
ola yā Rab leşkeri

manṣūr u manẓūr eylesün:

1. **manṣūr u manẓūr eylesün:**-*sün*
Kıt'a 49
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardım edilmiş ve görülen eylemek.
Allāh maʿmūr eylesün
manṣūr u manẓūr eylesün
Her laḥẓa mesrūr eylesün
şāh-ı saʿādet-efseri

manṣūr u muẓaffer ide:

1. **manṣūr u muẓaffer ide:**-*e*
Tarih 33
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın yardımı ve zafer elde etmek.
Mülk-i Tiflīs oldı munżam
cümle-i emlākine
Mālikü'l-mülk ide manṣūr u
muẓaffer dāʾimā

manṣūrü'l-livā:

1. **manṣūru'l-livā:**
Kaside 17
Mısra: **58**
Allah'ın yardım bayrağı.
Muṣṭafā Ḫān bendeñe tevfīḳ-ı luṭfuñ ḳıl refīḳ
Eyleyüp meşkūr saʿyin eyle
manṣūru'l-livā

2. **manṣūru'l-livā:**
Tarih 33
Mısra: **10**
Allah'ın yardım bayrağı.
Devletinde çoḳ fütūḥāt ile
ʿālem şād olup
Budur ümmīd ola her
cānibde manṣūru'l-livā

manṣūru'l-livā-yı serverī:

1. **manṣūru'l-livā-yı serverī:**
Kaside 17
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Peygamberlerin zafer sancağı.
Nāṣıru'l-İslām ü manṣūru'l-livā-yı serverī
Maẓhar-ı innā feteḥnā
mürsel-i şevket-nümā

manṣūş ḳılup:

1. **manṣūş ḳılup:**-*up*
Matla 127
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kur'ân-ı Kerim'de açıklanmış olan, âyet-i kerîme ile sâbit olan, hakkında nas bulunan.
Ḳılup ʿunvān-ı
subḥāne'llezī esrā ile manṣūṣ
Cenāb-ı pāküñe Miʿrācı
Mevlā eyledi maḫṣūṣ

manṣūṣ-ı hüvel ebter oldı:

1. **manṣūṣ-ı hüvel ebter oldı:**-*dı*
Matla 73
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Ayet**
Sana kin tutan olmak. II Kevser suresinin son ayetinden iktibas yapılmıştır.
Olup aḥbāb reyyān-ı ṣafā ey
Ṣāḥibü'l-Kevṣer
ʿAdū-yı bed-nihāduñ oldı
manṣūṣ-ı hüvel ebter

manṭıḳ-ı pākinde:

1. **manṭıḳ-ı pākinde:**-*i, -n, -de*
Rübai 211
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz söz.
Ey manṭıḳ-ı pākinde
meʿānī meknūz
Envāʿ-ı belāġat süḫanında
mermūz

manṭūḳ:

1. **manṭūḳ:**
Murabba 2
Mısra: **26**
Söylenmiş olan, denilen.
Eger ẓāhir eger mektūm
Eger manṭūḳ eger mefhūm

manṭūḳ olmayıcaḳ:

1. **manṭūḳ olmayıcaḳ:**-*ma, -yıcaḳ*
Rübai 265
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Konuşmak, ifade etmek.
Tā olmayıcaḳ rāz-ı derūnum manṭūḳ
Aḥvāl-i perīşānumı bilmez maḫlūḳ

manṭūḳ-ı niyāz olup:

1. **manṭūḳ-ı niyāz olup:**-*up*
Rübai 225
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dua ifadelerini söylemek.
Her demde olup
İlāhī manṭūḳ-ı niyāz
Vācibdür ola rehine-i ẕimmet-i nās

manẓar-ı dil-keşinüñ:

1. **manẓar-ı dil-keşinüñ:**-*i, -nüñ*
Kıt'a 45
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül çeken görüntüsü.
Sāḥa-i ḫurreminüñ lāzımesi feyż-i ṣāfā
Manẓar-ı dil-keşinüñ ḫāṣıyeti şādānī

manẓarı olursa:

1. **manẓarı olursa:**-*ur, -sa*
Kaside 19
Mısra: **132**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Görülmek.
Reşk-i naḳş-ı Çīn olur luṭf-ı nigāhından eger
Sāḥa-i naẓmum olursa şāh-ı dehrüñ manẓarı

manẓūm:

1. **manẓūme:**
Kaside 27
Mısra: **137**
Şiir şeklinde.
Ṣūretā bir iki manẓūme süḫandur ammā
Sebeb-i ḫayr-ı duʿādur saña tā yevm-i nüşūr

manẓūm olsa:

1. **manẓūm olsa:**-*sa*
Kaside 27
Mısra: **111**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dizilmiş, sıralanmış.
Eylersem neşr-i dürer olsa kelāmum manẓūm
Naẓm-ı gevher iderem sözlerüm itsem mensūr

manẓūme-i silk-i ṭahāret idüp:

1. **manẓūme-i silk-i ṭahāret idüp:**-*üp*
Tarih 6
Mısra: **34**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz ipe nazmetmek II Mecazen iyi şiir yazmak.
Görünce cevher-i ẕātın aña ʿıḳdü'ş-şeref ḳıldı
İdüp manẓūme-i silk-i ṭahāret dürr-i şeh-vārın

manẓūr eyleseñ:

1. **manẓūr eyleseñ:**-*se, -ñ*
Kaside 27
Mısra: **116**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Görmek, bakılmak.
Ṣafvet-i cevher-i iḫlāṣum olurdı ẓāhir
Eyleseñ luṭf ile āyīne-i ṭabʿum manẓūr

manẓūr-ı aġyār oldıġı:

1. **manẓūr-ı aġyār oldıġı:**-*dıġ, -ı*
Gazel 156
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Düşmanın görüldüğü olmak.
Belā-yı cān gelür manẓūr-ı aġyār oldıġı şemʿüñ
Yaḳan pervāneyi meclisde sūz u tāb-ı ġayretdür

manẓūr-ı çeşm-i himmet it:

1. **manẓūr-ı çeşm-i himmet it:**
Gazel 431
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardım gözünün görülmüşü etmek.
Ben ḳuluñ manẓūr-ı çeşm-i himmet it tā kim gele
Dīde-i cān ü dil-i bīmāra feyż-i intibāh

manẓūr-ı cihān:

1. **manẓūr-ı cihān:**
Rübai 556
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyanın beğenilerek bakılan yeri.
Yerden göge dek kevkebe-i ẕātı ʿayān
Manẓūr-ı cihān arż u semāda eşeri

manżūr-ı dil ü dīdeñüz olmaḳda:

1. **manżūr-ı dil ü dīdeñüz olmaḳda:**-*ñüz, -maḳ, -da*
Rübai 512
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Göz ve gönlün bakılanı olmak.
Manżūr-ı dil ü dīdeñüz olmaḳda sizüñ
Her şām u seḥer ravża-i maḥbūb-ı İlāh

manẓūr-ı iḥsānı eyleyüp:

1. **manẓūr-ı iḥsānı eyleyüp:**-*ı, -yüp*
Tarih 6
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ihsan verilmiş eylemek.
Silāḥ-dār-ı cemīlin eyleyüp manẓūr-ı iḥsānı
Nümāyān eyledi ḥaḳḳında ikrām-ı sezā-vārın

manẓūr-ı nigāh-ı raḥm idüp:

1. **manẓūr-ı nigāh-ı raḥm idüp:**-*üp*
Kaside 5
Mısra: **107**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Rahmet bakışının görülmüşü olmak.
ʿArṣa-i maḥşerde manẓūr-ı nigāh-ı raḥm idüp
Ben ġarībi sāye-dār-ı şefḳat it taḥte'l-livā

manẓūr-ı nigāhuñ:

1. **manẓūr-ı nigāhuñ:**-*uñ*
Kaside 11
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bakışın görülmüşü.
Oldı manẓūr-ı nigāhuñ cümle maṣnūʿāt-ı Ḥaḳ
Maḳdemüñ olduḳda hem-ser ḳubbe-i mīnā ile

manẓūrı olur:

1. **manẓūrı olur:**-*ur*
Tarih 17
Mısra: **53**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bakılmak; beğenilmek II dikkatini çekmek. İlgi toplamak, fark edilmek.

Olur manẓūrı envāʿ-ı
meḥāsin resm ü ṭarḥında
Neẓāre eyledükçe sū-be-sū
dānā-dil-i nuḳḳād

maʿraż-ı ḫayr-i duʿā:

1. **maʿraż-ı ḫayr-i duʿā:**
Tarih 28
Mısra: **67**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Duanın hayrının sunulacağı yer.
Maʿraż-ı ḫayr-i duʿā olsun
cenāb-ı ḫażreti
ʿArż olup der-gāhına
gāhī ḳaṣāyid geh ġazel

maʿreke:

1. **maʿrekede:**-*de*
Gazel 239
Mısra: **12**
Savaş alanı, harp meydanı.
Senden ferāġat eylemem
olsam helāk eger
Çünkim menem bu
maʿrekede merd-i cān-fürūş

maʿrifet kānı:

1. **maʿrifet kānı:**
Tarih 8
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Marifet kaynağı.
Eylemişdi o maʿrifet kānı
İktisāb-ı ḫıṣāl-ı maḥmūde

maʿrifet-i ḥaḳḳa:

1. **maʿrifet-i ḥaḳḳa:**-*a*
Tarih 7
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın hünerine.
Keşf ola añа ʿilm-i ledün
sırr-ı ḥaḳīḳat
Ol deñlü ide maʿrifet-i
Ḥaḳḳa tevaġġul

maʿrifet-şinās:

1. **maʿrifet-şinās:**
Gazel 107
Mısra: **31**
Marifetten anlayan.
Daḳīḳadān ü maʿrifet-şinās ü
ehl-i pesend
Sözüñ ḥaḳīḳati sulṭān-ı
esʿadü'l-ceddür

marīż-i ʿışḳa:

1. **marīż-i ʿışḳa:**-*a*
Gazel 107
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk hastası.
Marīż-i ʿışḳa o lebler ḥayāt-ı s̱ānīdür
Şemīm-i kākül-i müşgīni
ʿömr-i sermeddür

2. **marīż-i ʿışḳa:**-*a*
Gazel 396
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk hastası.
Taraḥḥum eylemez ol dil-firībi n'eylersin
Marīż-i ʿışḳa devā yoḳ ṭabībi n'eylersin

marīż-i ʿışḳına:

1. **marīż-i ʿışḳına:**-*ı, -n, -a*
Matla 111
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk hastası.
Marīż-i ʿışḳına ʿarż-ı firāş ider dil-ber
Ṭabīb olan kişi hīç ḫasteye döşek mi ṣorar

marīż-i ʿışḳuña:

1. **marīż-i ʿışḳuña:**-*uñ, -a*
Gazel 498
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk hastası.
Marīż-i ʿışḳuña emr-i muḥāl olur ṣıḥḥat
Şarāb-ı laʿlüñe mevḳūf ise müdāvāsı

maʿrūf:

1. **maʿrūf:**
Murabba 6
Mısra: **97**
Bilinen, belli, mâlûm.
ʿİṣyān ile maʿrūf ben
Ġufrān ile mevṣūf sen

maʿrūf-ı emān:

1. **maʿrūf-ı emān:**
Tarih 28
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardımın bilineni.
Muttaṣıl ʿahd-i ṣafā-baḫşında
maʿrūf-ı emān
Münḳaṭıʿ devrinde resm-i münker-i ḫavf ü vecel

maʿrūfu'l-ḥaseb:

1. **maʿrūfu'l-ḥaseb:**
Kaside 18
Mısra: **30**
Asaletleri bilen, asaletli.
Ṭayyibü'l-aʿrāḳ u maḥfūẓu'n-neseb vālā-nijād
Eşrefü'l-ensāb ü maʿrūfu'l-ḥaseb ʿālī-tebār

marżiyye:

1. **marżiyye:**
Rübai 499
Mısra: **4**
Hoşnut olmak, razı olmak.
Ḳıl nefsümi nefs-i muṭmaʾine yā Rab
Tā ricʿat ide rāżiyye vü marżiyye

māşā allāh:

1. **māşā allāh:**
Rübai 478
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın dilediği olur.
Dīdāruñı teʾs̱īr-i naẓardan ṣaḳınup

Gördükçe direm ḥüsnüñi
māşā Allāh

maşdar-ı iḥsān:

1. **maşdar-ı iḥsān:**
Kaside 22
Mısra: **47**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Himmetin kaynağı.
Meḳādir-āşinā ehl-i tevāżuʿ
maşdar-ı iḥsān
Ḫudā ẕātında cemʿ itmiş
anuñ bu vaṣf-ı aṣfāyı

maşdūḳa-i naşş-ı ve refʿanā leke ẕikrek:

1. **maşdūḳa-i naşş-ı ve refʿanā leke ẕikrek:**
Matla 136
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Ayet**
"Ve senin şanını yüceltmedik mi?" ayetinin gerçeği. II "Ve re'anâ leke zikrek" "Ve senin şanını yüceltmedik mi?" anlamına gelen İnşrah suresinin 4. ayetidir.
Oldı şeref ü rifʿatüñe ḥuccet-i bī-şek
Maşdūḳa-i naşş-ı Ve refʿanā leke ẕikrek

maʿşer:

1. **maʿşeri:**-*i*
Kaside 19
Mısra: **54**
Topluluk, birliktelik, beraberlik.
ʿUşr-ı aʿşārın ḳomaz küffār-ı dūzaḫ-menzilüñ
ʿAsker-i peykārınuñ her bir kemīne maʿşeri

mā-sivā:

1. **mā-sivādan:**-*dan*
Gazel 232
Mısra: **1**
Allah'tan başka her şey. İnsanı Allah'tan uzaklaştıran, dünyaya bağlayan her şey.
Mā-sivādan ey göñül gel
rişte-i ümmīdi kes
Dād-res olmaz Ḫudādan
ġayrı saña hiç kes

2. **mā-sivādan:**-*dan*
Gazel 232
Mısra: **13**
Allah'tan başka her şey. İnsanı Allah'tan uzaklaştıran, dünyaya bağlayan her şey.
Ey Naḥīfī mā-sivādan eyledi ḳaṭʿ-ı ümmīd
İstinād ü ilticāmuz Ḥaḳḳadur Allāh bes

3. **mā-sivādan:**-*dan*
Gazel 276
Mısra: **1**
Allah'tan başka her şey. İnsanı Allah'tan uzaklaştıran, dünyaya bağlayan her şey.
Elüñ çek mā-sivādan gel ḳamu ʿālem helāk ancaḳ
Ümmīd-i vuṣlat-ı yār it ġam ile sīne çāk ancaḳ

4. **mā-sivāyı:**-*yı*
Gazel 295
Mısra: **9**
Allah'tan başka her şey. İnsanı Allah'tan uzaklaştıran, dünyaya bağlayan her şey.
Mā-sivāyı ḳılup ilḳā-yı dil-i pür-ḥikmet
Çeşme-i maʿrifetüñ rāhını ḫas-pūş itdüñ

mā-sivādan:

1. **mā-sivādan:**--*dan*
Gazel 404
Mısra: **4**
Herşey, insanı Allah'tan uzaklaştıran dünya sevgisi.
-
Mā-sivādan gel beri ol manṣıb-ı ʿulyāyı ḳo

2. **mā-sivādan:**--*dan*
Kaside 4
Mısra: **17**
Herşey, insanı Allah'tan uzaklaştıran dünya sevgisi.
Mā-sivādan ḳoma ḳalbümde eser
Eyleme ehl-i hevāya maḳrūn

mā-siva'llāh:

1. **mā-sivā'llāha:**-*a*
Kaside 3
Mısra: **3**
Allah'tan başka her şey.
Mā-sivā'llāha naẓar ḳılma eger ʿārif iseñ
Ne belādur başuña meşġalesi devrānuñ

2. **mā-sivā'llāh:**
Matla 225
Mısra: **2**
Allah'tan başka her şey.
Olmaḳ isterseñ eger ḳabre girüp āsūde
Mā-sivā'llāh ile olma bu ḳadar ālūde

mā-sivā-yı ḥaḳ:

1. **mā-sivā-yı ḥaḳ:**
Kaside 1
Mısra: **70**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hak'tan gayrısı, Allah dışındakiler.
Ey Naḥīfīden suʾāl iden bu rāzuñ ġāyetin
Mā-sivā-yı Ḥaḳ ile bīgāne ol budur cevāb

maʿşiyet:

1. **maʿşiyetde:**--*de*
Kaside 8
Mısra: **182**
Günah.
Zaḫmuma eyle meded merhem-i luṭf u keremüñ
Maʿşiyetde dil-i zārı ḳoma mecrūḥ u firār

maʿşiyet itdükçe:

1. **maʿşiyet itdükçe:**-*dükçe*
Rübai 414
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Günah işlemek.

Faż̧l u kerem ü luṭfuña şāhid bu yeter
Ben maʿṣiyet itdükçe ʿaṭā itdüñ sen

maşnūʿāt:

1. **maşnūʿātuñ:**-*uñ*
Rübai 285
Mısra: **2**
Allah'ın sanatının tezahürü olan tüm varlıklar, mevcûdât.
Şibh ü şürekādan müteʿāli ẕātuñ
Ḥayretde ḳalur kim göre maşnūʿātuñ

2. **maşnūʿātuñ:**-*uñ*
Rübai 293
Mısra: **4**
Allah'ın sanatının tezahürü olan tüm varlıklar, mevcûdât.
Ey Vāḥid-i muṭlaḳ seni tevḥīd eyler
Hep elsine-i ḥāli bu maşnūʿātuñ

3. **maşnūʿātı:**-*ı*
Rübai 462
Mısra: **3**
Allah'ın sanatının tezahürü olan tüm varlıklar, mevcûdât.
Her kim göre ʿibretle bu maşnūʿātı
Dir ḥayret ile şunʿuña sübḥān Allāh

maşnūʿāt-ı dest-i ḳudretüñ:

1. **maşnūʿāt-ı dest-i ḳudretüñ:**-*üñ*
Kaside 2
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kudret elinin yaratılmışları II Allah'ın yarattıkları.
Ḳanda eylersem naẓar āyāt-ı ḥavl ü ḳuvvetüñ
Her ne görsem cümle maşnūʿāt-ı dest-i ḳudretüñ

maşnūʿāt-ı ḥaḳ oldı:

1. **maşnūʿāt-ı ḥaḳ oldı:**-*dı*
Kaside 11
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın sanatı olmak.
Oldı manẓūr-ı nigāhuñ cümle maşnūʿāt-ı Ḥaḳ
Maḳdemüñ olduḳda hem-ser ḳubbe-i mīnā ile

maşnūʿ-ı meşiyyetüñdür:

1. **maşnūʿ-ı meşiyyetüñdür:**-*üñ, -dür*
Rübai 145
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın takdirinin sanat eseri.
Mevcūd-ı eḥad ü bī-zevālüñdür bes
Maşnūʿ-ı meşiyyetüñdür erbāb-ı vücūd

maşrıḳ-ı celī:

1. **maşrıḳ-ı celī:**
Gazel 129
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Parlak doğuş.
O sīmgerden içün maşrıḳ-ı celī dirler
O ṣāf-sīneye mirʾāt-ı müncelī dirler

maşrıḳ-ı envār-ı çeşm-i raġbetüm:

1. **maşrıḳ-ı envār-ı çeşm-i raġbetüm:**-*üm*
Gazel 391
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ilgi gözünün nurlarla dolu doğuşu.
Gel ey rūḥ-ı revān āyīne-i meh-ṭalʿatum sensin
Cihānda maşrıḳ-ı envār-ı çeşm-i raġbetüm sensin

maşrıḳ-ı nūr-ı saʿādet:

1. **maşrıḳ-ı nūr-ı saʿādet:**
Gazel 429
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mutluluk nurunun doğuş yeri.
Cemālüñ maṭlaʿ-ı şems-i hidāyet yā Resūlaʾllāh
Cebīnüñ maşrıḳ-ı nūr-ı saʿādet yā Resūlaʾllāh

maşrūf olup:

1. **maşrūf olup:**-*up*
Rübai 251
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Harcanmak.
Yā Rab beni ḳıl ʿārif-i emr-i maʿrūf
Evḳatüm olup semt-i rıżāya maşrūf

maʿşūk:

1. **maʿşūḳa:**-*a*
Tahmis 7
Mısra: **22**
Aşkla sevilen, âşık olunan kimse.
Dirīġ itme eger kim naḳd-i cān isterse de cānān
Muṭīʿ olmaḳ gerek maʿşūḳa elbet ʿāşıḳ-ı nālān

maʿşūm:

1. **maʿşūmsın:**-*sın*
Matla 203
Mısra: **2**
Suçsuz, günahsız; temiz.
Ehl-i ʿışḳuñ leẕẕetinden zāhidā maḥrūmsın
Sen hevā-yı ʿışḳı bilmezsin daḫi maʿşūmsın

maşūn itsün:

1. **maşūn itsün:**-*sün*
Tarih 1
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Korumak, esirgemek.

Mübārek eylesün mevlā ḳudūm-ı şevket-efrūzın
Maṣūn itsün dem-ā-dem sāyesinde müstemendānı

maṭbah:

1. **maṭbaḫunuñ:**-*uñ, -uñ*
Tahmis 4
Mısra: **20**
Mutfak.

Dīg-i ḥikmetde pişürdi çü senüñ sevgüñi Ḥaḳ
Cebrāʾile olsa n'ola maṭbaḫunuñ hīme-keşi

mātem:

1. **mātemindedür:**-*i, -n, -de, -dür*
Gazel 111
Mısra: **12**
Keder, üzüntü.

Āh eyleyenler ile bile āh ider cibāl
Tā ḥaşr olınca kūh-kenüñ mātemindedür

2. **mātemde:**-*de*
Rübai 477
Mısra: **1**
Keder, üzüntü.

Hep ġuṣṣa ile ḫalḳ-ı cihān mātemde
Yoḳdur eşer-i zevḳ u ṣafā ʿālemde

mātem düşdi:

1. **mātem düşdi:**-*di*
Tahmis 5
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Deyim**
Matem olmak.

Bu ġıbṭa ile düşdi müşg-i Ḫutene mātem
-

mātem eylesün:

1. **mātem eylesün:**-*sün*
Gazel 216
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Matem tutmak, yas tutmak büyük bir acı ve üzüntü içinde olduğunu davranışlarıyla belli etmek.

Siyeh libās giyüp mātem eylesün ḫaṭṭı
Gerekdür ol ṣanem-i bī-vefāya şīven-i nāz

mātem oldı:

1. **mātem oldı:**-*dı*
Matla 169
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Matem hâline gelmek.

O māha dil vireli oldı kār-ı dil mātem
Diliyle uġrar imiş derd ü miḥnete ādem

mātem ü şādī:

1. **mātem ü şādī:**
Gazel 29
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Mutluluk ve üzüntü.

Ben ne ġamdan ġam ne şādīden ṣafā kesb iderem
Cümle yeksāndur cihānda mātem ü şādī baña

mātem ü şūrī:

1. **mātem ü şūrī:**
Rübai 180
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Matem ve üzüntü.

Sūrında niçe mātem ü şūrī vardur
ʿAyş ü dimenüñ ḥüzn ü fütūrı vardur

mātem-gāh ider:

1. **mātem-gāh ider:**-*er*
Gazel 332
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Matem yeri etmek.

Bülbül olsam külḫan eyler gülşeni sūz-ı dilüm Sūrı mātem-gāh ider teʾsīr-i ṣavt-ı şīvenüm

mātem-i hecr:

1. **mātem-i hecr:**
Gazel 511
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Ayrılığın matemi, yası.

Naḥīfī mātem-i hecr ile maḥzūn eyleyen ẓālim
Olursın şād ʿıyd-ı vuṣlatumla bir zamān derdi

mātem-i hecrüñle:

1. **mātem-i hecrüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 213
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Ayrılığın matemi, yası.

Mātem-i hecrüñle giryānuz Naḥīfīveş yine
Rūze-i māh-ı muḥarrem oldı gūyā ʿıydumuz

mātem-i ʿışḳa:

1. **mātem-i ʿışḳa:**-*a*
Gazel 472
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Aşk matemi -Aşığın, sevgilinin uzak durmasıyla yaşadığı hal. -.

İrişdi ḫayr-ı maḳdem sūr-ı vuṣlat mātem-i ʿışḳa
Selām olsun yine rūḥ-ı şehīdān-ı ġam-ı ʿışḳa

mātemiyān:

1. **mātemiyān:**
Kıt'a 29
Mısra: **1**
Matemliler, yas tutanlar.

Ḳaldırup başlarını mātemiyān ḳabrinden
Merḥamet eylediler ḥāl-i dil-i ġam-nāke

mātem-keşān-ı zāviye-i

derd-i ḥasretüñ:

1. **mātem-keşān-ı zāviye-i derd-i ḥasretüñ:**-*üñ*
Gazel 502
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Özlem dert zaviyesinin matem köşkü.
Mātem-keşān-ı zāviye-i
derd-i ḥasretüñ
Ya ḫūn-ı dil ya laḫt-ı
cigerdür ġıdāları

mātem-sarāy-ı dehre:

1. **mātem-sarāy-ı dehre:**-*e*
Gazel 350
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyanın yas sarayı.
Mātem-sarāy-ı dehre
gelelden ne ḥāldür
Pürdür nevā-yı nevḥa ile
gūşumuz bizüm

mātem-serā:

1. **mātem-serāda:**-*da*
Gazel 462
Mısra: **26**
Hüzün sarayı.
Bezm-i fenāda rāḥat ü
şādī ne iḥtimāl
Mātem-serāda sūr u ṣafādan
ne fāʾide

maṭlaʿ:

1. **maṭlaʿından:**-*ı, -n, -dan*
Tarih 10
Mısra: **8**
Doğacak yer, doğuş yeri, tulû mahalli.
Ḥamdü li'llāh esʿad-ı sāʿatde
eyleyüp ṭulūʿ
Ṣulb-i pāki maṭlaʿından
eyledi bezme bedīd

maṭlab:

1. **maṭlabuñ:**-*uñ*
Gazel 83
Mısra: **9**
İstek, istenilen şey.
Ey Naḥīfī geç sivādan
maṭlabuñ olsun Ḫudā
Zülf-i maḥbūba dolaşma
ḳara sevdādan da geç

2. **maṭlabum:**-*um*
Gazel 312
Mısra: **12**
İstek, istenilen şey.
Eyle şāyān-ı şefāʿat Ḥażret-i
Ḫaḳdan beni
Maṭlabum ḳıl rūz-ı maḥşer
maẓhar-ı feyż-i ḥuṣūl

3. **maṭlabum:**-*um*
Gazel 391
Mısra: **12**
İstek, istenilen şey.
Naḥīfīyem gerekmez baña
dehrüñ minnet-i luṭfı
Murādum maṭlabum māl ü
menālüm devletüm sensin

4. **maṭlabuñ:**-*uñ*
Kaside 26
Mısra: **76**
İstek, istenilen şey.
Cenāb-ı ḥażreti bi'ṭ-ṭabʿ
ḫayra māʾildür
ʿAceb mi ḫayra girüp itse
maṭlabuñ iʿṭā

5. **maṭlabını:**-*ı, -n, -ı*
Rübai 53
Mısra: **1**
İstek, istenilen şey.
Her maṭlabını senden ider
bende ṭaleb
Tevfīḳuñ ile ḥāṣıl olur her
maṭlab

6. **maṭlab:**
Rübai 75
Mısra: **2**
İstek, istenilen şey.
Her ḥālde ben ʿabd-i faḳīre
yā Rab
Taḥṣīl-i rıżā-yı aʿẓamdur
maṭlab

7. **maṭlabı:**-*ı*
Rübai 352
Mısra: **4**
İstek, istenilen şey.
Ḫānum odur Mānīʿ ü
Muʿṭī Ḥaḳdur
Her maṭlabı Allāh dimekden
bilürem

8. **maṭlaba:**-*a*
Rübai 443
Mısra: **2**
İstek, istenilen şey.
Maḳṣūdumı ḥāṣıl eyleyen
sensin sen
Her maṭlaba vāṣıl eyleyen
sensin sen

maṭlab olur:

1. **maṭlab olur:**-*ur*
Rübai 53
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arzu edilmek, amaçlanmak.
Her maṭlabını senden ider
bende ṭaleb
Tevfīḳuñ ile ḥāṣıl olur her
maṭlab

maṭlab u maḳṣad:

1. **maṭlab u maḳṣad:**
Gazel 209
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönlün arzusu ve isteği.
Ey Naḥīfī sīm ü zerdür
maṭlab u maḳṣad hemān
Yoḫsa ḫubān-ı zamān ebyāt
u eşʿār istemez

maṭlab-ı dil-ḫvāhı:

1. **maṭlab-ı dil-ḫvāhı:**-*ı*
Rübai 202
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönülden istenen arzu.
Ḫaḳ bendeye māl ü şeref-i
cāhı virür
ʿAbdüñ ne ise maṭlab-ı dil-
ḫvāhı virür

maṭlaʿ-ı ḥūrşīd-i taḳvādur:

1. **maṭlaʿ-ı ḫūrşīd-i taḳvādur:**-*dur*
Gazel 140
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade

Takva güneşinin doğuşu.
ʿAyāndur pertev-i zühd ü verāʿ envār-ı rūyından
Cebīn-i tābdārı maṭlaʿ-ı ḫūrşīd-i taḳvādur

maṭlaʿ-ı işrāḳ-ı nūr-ı ḥikmet olmışdur:

1. **maṭlaʿ-ı işrāḳ-ı nūr-ı ḥikmet olmışdur:**-*mış, -dur*
Tarih 3
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hikmet nurunun doğuşunun yeri.
Vücūdı maṭlaʿ-ı işrāḳ-ı nūr-ı ḥikmet olmışdur
Felāṭūn-veş olup ḫumm-ı ḫafāda pençe yıl lāyiş

maṭlaʿ-ı naẓm-ı bedīʿu'l-eser-i ḥamd-i ḫudā:

1. **maṭlaʿ-ı naẓm-ı bedīʿu'l-eşer-i ḥamd-i ḫudā:**
Matla 9
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın şükür eserininin en mükemmeli olan nazmın matlası.
Maṭlaʿ-ı naẓm-ı bedīʿu'l-eşer-i ḥamd-i Ḫudā
Oldı pīrāye-i ser-levḥa-i lafẓ u maʿnā

maṭlaʿ-ı nūr-ı dil-ārāyī:

1. **maṭlaʿ-ı nūr-ı dil-ārāyī:**
Gazel 418
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül süsleyici nur güneşinin doğduğu yer.
ʿİẕār-ı tāb-nāküñ maṭlaʿ-ı nūr-ı dil-ārāyī
Cebīnüñ lemʿa-efrūz-ı saʿādet yā Resūla'llāh

maṭlaʿ-ı şems-i hidāyet:

1. **maṭlaʿ-ı şems-i hidāyet:**
Gazel 429
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Doğru yola erme güneşinin doğuş yeri.
Cemālüñ maṭlaʿ-ı şems-i hidāyet yā Resūla'llāh
Cebīnüñ maşrıḳ-ı nūr-ı saʿādet yā Resūla'llāh

maṭlaʿu'l-envār oldum:

1. **maṭlaʿu'l-envār oldum:**-*du, -m*
Rübai 366
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nurların ortaya çıkması, ışığın kaynağı olmak.
İtdükçe senüñ naʿt-i şerīfüñ taḳrīr
Gūyā ki hemān maṭlaʿu'l-envār oldum

maṭlūb:

1. **maṭlūbuñ:**-*uñ*
Gazel 285
Mısra: **6**
Talep edilen, istenen.
Ġamze-i şūḫuña teslīm idelim emr eyle
Naḳd-i cān ise eger iki gözüm maṭlūbuñ

2. **maṭlūb:**
Rübai 51
Mısra: **4**
Talep edilen, istenen.
Her kārumı ḳıl vāsıṭa-i ḥüsn-i rıżā
Tevfīḳ-ı rıżādur baña senden maṭlūb

maṭrūd:

1. **maṭrūd:**
Tarih 4
Mısra: **42**
Kovulmuş, tardedilmiş, uzaklaştırılmış olan.
Ḫayr-ḫ∨āhānı olup ʿizzet ü rifʿatde müdām
Olsa bed-ḫ∨āhları ḫūr u ḥaḳīr ü maṭrūd

māʾü'l-ḥayāt-ı ḥüsn ola:

1. **māʾü'l-ḥayāt-ı ḥüsn ola:**-*a*
Gazel 294
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzelliğin hayat suyu olmak.
Ġamzeñe ḫūn-ı dilüm māʾü'l-ḥayāt-ı ḥüsn ola
Ḳanum iç memnūn-ı ḳatl-i ʿāşıḳ-ı nā-şād iseñ

mā-verā-yı ʿarşa:

1. **mā-verā-yı ʿarşa:**-*a*
Matla 70
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gökyüzünün öte yüzü (bilinmeyen, görünmeyen tarafı).
Mā-verā-yı ʿarşa eylerseñ n'ola her dem naẓar
Çeşmüñi Ḥaḳ eyledi mekḫūl-ı mā-zāġa'l-baṣar

māye-dār-ı ʿışḳ:

1. **māye-dār-ı ʿışḳ:**
Gazel 352
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşkın varlıklısı.
Meclis-i aġyāra düşdüm māye-dār-ı ʿışḳ iken
Bir ʿaceb gencīneyem kim künc-i vīrāndur yerüm

māye-ḫarid-i nifāḳa:

1. **māye-ḫarid-i nifāḳa:**-*a*
Gazel 196
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nifak tohumu.
Yoḳdur ḳuṣūrı kūşe-güẕār-ı maḥabbetüñ
Kālā-yı ġamzı māye-ḫarid-i nifāḳa ṣor

māye-i ārām-ı cānum:

1. **māye-i ārām-ı cānum:**-*um*
Gazel 367
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönüle huzur veren servet II sevgili.
Sensüz ārām itmez oldı tende cānum bir nefes
Gel benüm ey māye-i ārām-ı cānum ḳandasın

māye-i būd u ne-būd olur:

1. **māye-i būd u ne-būd olur:**-*ur*
Gazel 132
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Olmak-olmamak, varlık- yokluk endişesi cevheri olmak.
Sevdā beyān-ı vaṣlına ol şuḫ-ı ser-keşüñ
Vaʿd-i dürūġı māye-i būd u ne-būd olur

māye-i efzāyiş-i nūr-ı siyāh:

1. **māye-i efzāyiş-i nūr-ı siyāh:**
Tarih 16
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Siyah nur artışının özü.
Tābiş-i zer-kārī-i naḳş u nigārından olur
Her maḥalli māye-i efzāyiş-i nūr-ı siyāh

māye-i emān-ı enām:

1. **māye-i emān-ı enām:**
Kaside 26
Mısra: **79**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Halkın güvenliğinin özü.
Zamān-ı mekremetüñ māye-i emān-ı enām
Emān-ı maḥmedetüñ vāye-baḫş-ı verd-i velā

māye-i faḫr oldı:

1. **māye-i faḫr oldı:**-*dı*
Murabba 8
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Övgünün aslı, özü olmak.
Naʿt-i pāküñ māye-i faḫr oldı bu cān ü dile
Eylerem tā ḥaşre dek evṣāfuñı iḫlāṣ ile

māye-i faḫr u şeref:

1. **māye-i faḫr u şeref:**
Gazel 327
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şeref ve övüncün özü II Hz. Muhammet.
Māye-i faḫr u şeref besdür Naḥīfī-veş baña
Ravża-i kūy-ı cihān-tābuñ olursa meskenüm

māye-i faḫr-ı enbiyā-yı pīşīn:

1. **māye-i faḫr-ı enbiyā-yı pīşīn:**
Rübai 418
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Önceki peygamberlerin övünç mayası.
Ey māye-i faḫr-ı enbiyā-yı pīşīn
Sensin o felek-cenāb ü gerdūn-temkīn

māye-i feyż-i şifā olsun:

1. **māye-i feyż-i şifā olsun:**-*sun*
Tarih 30
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şifa feyzinin özü olmak.
Şehenşāh-ı cihāna māye-i feyż-i şifā olsun
Ṣafā-yı ḳalb ile itsün hemīşe kesb-i şādānī

māye-i germiyyetüm:

1. **māye-i germiyyetüm:**-*üm*
Gazel 354
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ateşin özü.
Ẕerre-i nā-çīziñem ammā ki ey āfet benüm
Mihr-i envār-ı ruḫuñdur māye-i germiyyetüm

māye-i ḫabs-i ṭıynet olur:

1. **māye-i ḫabs-i ṭıynet olur:**-*ur*
Rübai 108
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yaratılışın tutsak mayası olmak.
Bed-aṣl u denī-meşrebe cāh ü devlet
Bī-şübhe olur māye-i ḫabs-i ṭıynet

māye-i ḫayr u berekāt:

1. **māye-i ḫayr u berekāt:**
Gazel 65
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hayır ve bereketin özü.
Cāygāh-ı ḥaremüñ mehbiṭ-i nūr u raḥmet
Cilvegāh-ı ḳademüñ māye-i ḫayr u berekāt

māye-i ʿizz ü saʿādetdür:

1. **māye-i ʿizz ü saʿādetdür:**-*dür*
Gazel 411
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mutluluk ve izzetin özü.
Be-ḥaḳḳ-ı ẕāt-ı Bārī māye-i ʿizz ü saʿādetdür
Ġam-ı ışḳuñ dil-i bī-iḫtiyāra yā Resūla'llāh

māye-i luṭf u sitemdendür:

1. **māye-i luṭf u sitemdendür:**-*den, -dür*
Gazel 173
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Zulüm ve ihsan cevheri.
Neşāt ṣanmañuz kim feyża-i ṣaḥbā-yı Cemdendür
Fiġān-ı neşve-baḫşum māye-i luṭf u sitemdendür

māye-i ʿömr-i ʿazīz:

1. **māye-i ʿömr-i ʿazīz:**
Rübai 209
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aziz ömrün mayası.
Taḥṣīl-i metāʿ-ı uḫrevī eylemedüm
Ṣarf oldı hevāya māye-i ʿömr-i ʿazīz

māye-i raḥmet idüp:

1. **māye-i raḥmet idüp:**-*üp*
Gazel 419
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Rahmetin özü etmek.
Cihāna māye-i raḥmet idüp ẕāt-ı şerīfüñ Ḥaḳ
Vücūduñ ʿāleme ḳıldı beşāret yā Resūla'llāh

māye-i ṣafādur:

1. **māye-i ṣafādur:**-*dur*
Rübai 489
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mutluluk kaynağı.
Bu ʿışḳ ki māye-i ṣafādur dilde
Bī-ʿışḳ olamaz ṣafā-yı ḫāṭır dilde

māye-i şefḳat:

1. **māye-i şefḳat:**
Gazel 66
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Merhamet mayası.
Bī-tāb ü tüvān itdi beni ḥasret-i vaṣluñ
Raḥm eyle bu müştāḳuña ey māye-i şefḳat

maye-i şefḳat idüp:

1. **maye-i şefḳat idüp:**-*üp*
Matla 126
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şefkatin mayası yapmak.
Maye-i şefḳat idüp melceʾ-i ümmet itmiş
Ḥaḳ Teʿālā seni ʿālemlere raḥmet itmiş

māye-i şerm ü nāzdur:

1. **māye-i şerm ü nāzdur:**-*dur*
Gazel 183
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Naz ve utancın özü.
Tā ki ruḫı o mehveşüñ māye-i şerm ü nāzdur
Reşk ile mihr-i ʿālemi ġarḳa-i pīç ü tāb ider

māye-i sevdāñ:

1. **māye-i sevdāñ:**-*ñ*
Gazel 200
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk mayası.
Lāleye māye-i sevdāñ ile dāġ-ı taḥsīn
Seni maḥsūd-ı cihān eyledi ol ḫāl-i ʿiẕār

māye-i şevḳ-ı dil ü cān:

1. **māye-i şevḳ-ı dil ü cān:**
Gazel 477
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Can ve gönül arzusunun özü.
Fikr-i ruḥsārın idüp māye-i şevḳ-ı dil ü cān
Bāġ-ı ümmīdi nümāyān idelüm güller ile

māye-i ṣubḥ u ṣāmı:

1. **māye-i ṣubḥ u ṣāmı:**-*ı*
Tahmis 2
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sabah ve akşamın özü.
Ey Naḥīfī hiçe bir żāyiʿ idüp eyyāmı
Eyledüñ ṣarf-ı hevā māye-i ṣubḥ u ṣāmı

māye-i ṭarab oldı:

1. **māye-i ṭarab oldı:**-*dı*
Kaside 6
Mısra: **38**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eğlence cevheri olmak.
Baḳmaz ġam-ı cihāna Naḥīfī-i nā-tüvān
Naʿt-i şerīfüñ oldı aña māye-i ṭarab

māye-i ünsiyyeti olalar:

1. **māye-i ünsiyyeti olalar:**-*a, -lar*
Kaside 21
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yakınlığın özü olmak.
Ṭūl-i ʿömr ile muʿammer ola şeh-zādeleri
Olalar māye-i ünsiyyeti Saʿd-ābāduñ

maʿẕeret-i sehv ü ḳuṣūr idem:

1. **maʿẕeret-i sehv ü ḳuṣūr idem:**-*em*
Kaside 27
Mısra: **92**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kusur ve yanlışlık mazeretinde bulunmak.
Nüsḫa-i midḥat-i ẕātuñda bu taḳrīb ile ben

Ġaraż oldur ki idem
maʿẕeret-i sehv ü ḳuṣūr

maẓhar:

1. **maẓharı:**-*ı*
Kaside 19
Mısra: **60**
Erişmiş. sahip.
Sensin ol şeh kim seni elṭāf-ı ṣunʿ-ı kibriyā
Eylemiş envāʿ-ı aḫlāḳ-ı meḥāsin maẓharı

2. **maẓhar:**
Rübai 13
Mısra: **3**
Erişmiş. sahip.
Maẓhar kerem ü fażluña aʿlā ednā
Sübḥāneke Rabbiye'l-aʿlā

3. **maẓhar:**
Rübai 38
Mısra: **2**
Erişmiş. sahip.
Yoḳ luṭfuña ḥad ey kerem ıssı mevlā
Maẓhar kerem ü luṭfuña sulṭān u gedā

4. **maẓhar:**
Rübai 416
Mısra: **2**
Erişmiş. sahip.
Sendendür İlāhī bize luṭf u iḥsān
Maẓhar kerem ü fażluña cinn ü insān

5. **maẓharıdur:**-*ı, -dur*
Rübai 497
Mısra: **2**
Erişmiş. sahip.
Ey şāmil olan raḥmeti baḥr ü berre
Mihr-i keremüñ maẓharıdur her ẕerre

maẓhar eyle:

1. **maẓhar eyle:**
Murabba 4
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ulaştırmak, eriştirmek, nail etmek.
Beni luṭf u ʿaṭāya maẓhar eyle
ʿİnāyet ḳıl hidāyet ḳıl ilāhā

maẓhar ide:

1. **maẓhar ide:**-*e*
Tarih 29
Mısra: **51**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eriştirmek, ulaştırmak, nâil etmek.
Ẕāṭını Ḥaḳ ide maẓhar daʿavāt-ı ḫayra
ẕikr-i ḫayr ü ḥasenātı ola mevḳūf-ı ḫulūd

maẓhar itdi:

1. **maẓhar itdi:**-*di*
Tarih 6
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eriştirmek, ulaştırmak, nâil etmek.
Nigāh-ı iltifāta maẓhar itdi kendi luṭfından
Ḳarīn-i feyż-i istiḥsān idüp eṭvār-ı hem-vārın

maẓhar ḳıl:

1. **maẓhar ḳıl:**
Rübai 199
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Görünür kılmak,açık etmek.
Sen ʿaczime ıżṭırāruma aʿlemsin
Ḳıl ḳudretüñ ile beni fażla maẓhar

maẓhar ḳıldı:

1. **maẓhar ḳıldı:**-*dı*
Kaside 11
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Iyi bir şeye ermek, ulaşmak.
Niçe biñ esrāra maẓhar ḳıldı Rabbü'l-ʿālemīn
Nüsḫa-i ḳalbüñ hezārān vaʿde-i aḫfā ile

maẓhar ḳılduñ:

1. **maẓhar ḳılduñ:**-*du, -ñ*
Rübai 282
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Görünür kılmak,açık etmek.
Bir mehveşüñ iḥsānına ḳılduñ maẓhar
Ḥaḳḳa ki bu dem-i luṭf ile memnūn itdüñ

maẓhar olduḳça:

1. **maẓhar olduḳça:**-*duḳça*
Gazel 66
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Erişmek, ulaşmak; tecellî yeri olmak.
Olduḳça Naḥīfī şeref-i naʿtüñe maẓhar
Olsun saña Ḥaḳdan niçe teslīm ü taḥiyyet

maẓhar olmışdur:

1. **maẓhar olmışdur:**-*mış, -dur*
Kaside 24
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Erişmek, ulaşmak.
Semiyy-i mefḫar-ı ʿālem Cenāb-ı Muṣṭafā Paşa
Ki olmışdur vücūd-ı pāki maẓhar luṭf-ı Yezdāna

maẓhar olsun:

1. **maẓhar olsun:**-*sun*
Kaside 24
Mısra: **108**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Erişmek, ulaşmak; tecellî yeri olmak.
Refīḳ u yāver itsün dāʾimā tevfīḳini Bārī
Hemīşe maẓhar olsun ẕāt-ı pāküñ luṭf-ı Sübḥāna

maẕhar olup:

1. **maẕhar olup:**-*up*
Kaside 23
Mısra: **37**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Erişmek, ulaşmak; tecellî yeri olmak.
Olup maẕhar duʿā-yı bī-riyā-yı pāk-ṭabʿāna
Peyām-ı faẕl-ı Ḥaḳ iḳbāline ṣubḥ u mesā gelsün

maẕhar-ı -:

1. **maẕhar-ı -:**
Kaside 10
Mısra: **47**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arapça ibare mazharı.
Odur maẕhar-ı - odur
Odur ḳāb-ı ḳavseyn ile ṣād-kām

maẕhar-ı ʿafv ü ġufrān idüp:

1. **maẕhar-ı ʿafv ü ġufrān idüp:**-*üp*
Kaside 3
Mısra: **105**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Affetmenin mazharına erdirmek.
Kendi faẕluñla idüp maẕhar-ı ʿafv ü ġufrān
Baḳma ʿişyānına ben ʿabd-i ḫaṭā-peymānuñ

maẕhar-ı aḫlāḳ-ı ḥamīde:

1. **maẕhar-ı aḫlāḳ-ı ḥamīde:**-*e*
Tarih 7
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Övülmeye layık ahlâklıya nâil olan.
ʿOs̱mān Aġa ol maẕhar-ı aḫlāḳ-ı ḥamīde
İtdi sünen-i Aḥmed-i Muḫtāra tevessül

maẕhar-ı āyāt-ı kül:

1. **maẕhar-ı āyāt-ı kül:**
Kaside 17
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kül ayetinin mazharı.
Hādī-i ḫayrü's-sübül şāhenşeh-i ḫayl-i rusül
Maẕhar-ı āyāt-ı kül gencīne-i ṣıdḳ u ṣafā

maẕhar-ı aʿẓam-ı ʿunvān-ı imāmü'l-ḥarameyn:

1. **maẕhar-ı aʿẓam-ı ʿunvān-ı imāmü'l-ḥarameyn:**
Gazel 360
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mekke'nin ve Mescid-i Nebevî camiinin imam olması sebebiyle aldığı unvanın büyük nâili II Hz. Muhammet.
Sensin ey zīver-i miḥrāb-ı risālet ḥaḳḳā
Maẕhar-ı aʿẓam-ı ʿunvān-ı imāmü'l-ḥarameyn

maẕhar-ı elṭāf ü iḥsānı ola:

1. **maẕhar-ı elṭāf ü iḥsānı ola:**-*a-ı*
Tarih 1
Mısra: **46**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Lutuflarının ve ihsanın mazharı olmak.
Olup luṭfıyla ṣādān dāʿiyān-ı devleti her dem
Ola ehl-i raʿiyyet maẕhar-ı elṭāf ü iḥsānı

maẕhar-ı elṭāf-ı ʿafv:

1. **maẕhar-ı elṭāf-ı ʿafv:**
Kaside 5
Mısra: **147**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Affin lütuflarının erişmişi.
Maẕhar-ı elṭāf-ı ʿafv ü raḥmet-i Raḥmān ola
Vālideynümle cemīʿ-i aḳribā vü eṣdiḳā

maẕhar-ı elṭāf-ı ṣamed olan:

1. **maẕhar-ı elṭāf-ı ṣamed olan:**-*an*
Rübai 141
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her türlü istek ve ihtiyâcı karşılayacak güce sâhip bulunan, hiç kimseye veya hiçbir şeye muhtaç olmayan Allah'ın lütuflarına ulaşan olmak.
Ey z̄ātı olan maẕhar-ı elṭāf-ı Ṣamed
Āyāt-ı kemālātuña yoḳ ḥadd ü ʿaded

maẕhar-ı envār-ı tecellī-i ṣamed:

1. **maẕhar-ı envār-ı tecellī-i ṣamed:**
Rübai 142
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her türlü istek ve ihtiyâcı karşılayacak güce sâhip bulunan, hiç kimseye veya hiçbir şeye muhtaç olmayan Allah'ın tecelli nurlarının ulaşanı.
Ey maẕhar-ı envār-ı tecellī-i Ṣamed
Yoḳ menḳabet-i z̄ātuñ içün ḥaṣr ü ʿaded

maẕhar-ı esbāb-ı rıżā eyle:

1. **maẕhar-ı esbāb-ı rıżā eyle:**
Rübai 7
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Rıza sebeplerinin mazharı eylemek.
Eyle ḥarekāt u sekenātum her gāh

Tevfīḳuñ ile maẓhar-ı esbāb-ı rıżā

maẓhar-ı esrārdur:

1. **maẓhar-ı esrārdur:**-*dur*
Gazel 370
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İlahi sırlara erişen, nâil olan.
Ben Naḥīfīyem derūnum maẓhar-ı esrārdur
Olma ẓāhir-bīn-i ġaflet āh ü zārumdan ṣaḳın

maẓhar-ı ev-ednā:

1. **maẓhar-ı ev-ednā:**
Kaside 3
Mısra: **102**
Kelime Tipi: **Ayet**
Necm Suresi 9. ayette geçen " Kabe kavseyn ev edna" sırrına vakıf olmak.
Şāh-ı ḥayl-i rusülüñ rütbe-i aʿlāsı içün
Şeref-i ḳurbı içün maẓhar-ı ev-ednā

maẓhar-ı eyḳān ü ḥaḳāyıḳ ḳıl:

1. **maẓhar-ı eyḳān ü ḥaḳāyıḳ ḳıl:**
Rübai 373
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hakikatlerin ve yakınlığın ulaşanı kılmak.
Ḳıl maẓhar-ı eyḳān ü ḥaḳāyıḳ yā Rab
Āyīne-ṣıfat bu sīne-i meşrūḥum

maẓhar-ı faṣlu'l-hiṭāb:

1. **maẓhar-ı faṣlu'l-hiṭāb:**
Kaside 11
Mısra: **35**
Kelime Tipi: **Ayet**
Faslu'l-hitâp sahibi. "Faslu'l-hitâb" Sad suresi 20. ayetten iktibastır. Anlaşmazlıkları halletme, isabetli bir hüküm verme yeteneğine sahip olmak.
Oldı şerʿ-i müstaḳīmüñ maẓhar-ı faṣlu'l-hiṭāb
Kār-gāh-ı ʿālem içre ḥuccet-i aḳvā ile

maẓhar-ı faẓl eyleyüp:

1. **maẓhar-ı faẓl eyleyüp:**-*yüp*
Kaside 3
Mısra: **113**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cömertliğe ulaşan olmak.
Eyleyüp maẓhar-ı faẓl u niʿam-i sübhānī
Lāyıḳ-ı cennet ider raḥmet-i ʿālī-şānuñ

maẓhar-ı faẓl u maʿārif:

1. **maẓhar-ı faẓl u maʿārif:**
Tarih 6
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Marifet ve faziletin mazharı.
Semiyy-i bāb-ı ʿilm ol maẓhar-ı faẓl u maʿārif kim
Rıżā-yı Ḥaḳḳa taḫṣīṣ eylemiş eẕkār u efkārın

maẓhar-ı faẓl-ı ḫudā:

1. **maẓhar-ı faẓl-ı ḫudā:**
Kaside 15
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın faziletine ulaşan.
Maẓhar-ı faẓl-ı Ḫudā Ḥażret-i Veys'el-Ḳaranī
Nāʾil-i luṭf u ʿaṭā Ḥażret-i Veys'el-Ḳaranī

maẓhar-ı fevz ü felāḥ:

1. **maẓhar-ı fevz ü felāḥ:**
Rübai 117
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zafer ve kurtuluşun mazharı.
Ol merdüm-i ḫāṣ u maẓhar-ı fevz ü felāḥ
Yaʿnī ki
Ebūʿ Ubeydetü'bni'l-Cerrāḥ

maẓhar-ı fevz ü felāḥ ḳıl:

1. **maẓhar-ı fevz ü felāḥ ḳıl:**
Murabba 6
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kurtuluş ve zaferi nasip etmek.
Baña idüp feyż-i ṣalāḥ
Ḳıl maẓhar-ı fevz ü felāḥ

maẓhar-ı feyż-i ebedī idüp:

1. **maẓhar-ı feyż-i ebedī idüp:**-*üp*
Rübai 530
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sonsuz feyzin ulaşanı etmek.
Ḥaḳ ẕātın idüp maẓhar-ı feyż-i ebedī
Ḳıldı anı müstaġrıḳ-ı nūr-ı eḥadī

maẓhar-ı feyż-i ezel itsün:

1. **maẓhar-ı feyż-i ezel itsün:**-*sün*
Tarih 28
Mısra: **64**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın feyzinin mazharı etmek.
Aḥmed-i Mürsel şefāʿat-ḫ∨āh-ı rūz-ı ḥaşr olup
Ferd-i muṭlaḳ ẕātın itsün maẓhar-ı feyż-i ezel

maẓhar-ı feyż-i ḫuṣūl ḳıl:

1. **maẓhar-ı feyż-i ḫuṣūl ḳıl:**
Gazel 312
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Dua**
İfadesi
Hasılın feyizli erişeni kılmak.

Eyle şāyān-ı şefāʿat Ḥażret-i Ḫaḳdan beni
Maṭlabum ḳıl rūz-ı maḥşer maẓhar-ı feyż-i ḥuṣūl

maẓhar-ı feyż-i ḳabūl eyle:

1. **maẓhar-ı feyż-i ḳabūl eyle:**
Rübai 407
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kabul feyzinin ulaşanı eylemek.
Sen eyle duʿāmı maẓhar-ı feyż-i ḳabūl
Ḫāṣıyyet-i ism-i aʿẓamuñ ḥaḳḳı içün

maẓhar-ı feyż-i mevlā olasın:

1. **maẓhar-ı feyż-i mevlā olasın:***-a, -sın*
Rübai 37
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın feyzinin ulaşanı olmak.
Allāh kelāmı ne dimekdür fikr it
Tā kim olasın maẓhar-ı feyż-i mevlā

maẓhar-ı feyż-i şafā-ülfeti ide:

1. **maẓhar-ı feyż-i şafā-ülfeti ide:***-e*
Kaside 21
Mısra: **34**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yakınlık zevk feyzinin nasibi etmek.
Ṣadr-ı aʿẓam o kerīmü'l-vüzerāyı ide Ḥaḳ
Maẓhar-ı feyż-i şafā-ülfeti Saʿd-ābāduñ

maẓhar-ı ḫāṣ-ı muʿcizāt-ı isrā:

1. **maẓhar-ı ḫāṣ-ı muʿcizāt-ı isrā:**
Rübai 24
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İsra mucizesinin gerçek ulaşanı II Hz. Muhammet.
Ol seyyid-i enbiyā o faḫr-ı dü serā
Ol maẓhar-ı ḫāṣ-ı muʿcizāt-ı isrā

maẓhar-ı ḫāṣ-ı şeref:

1. **maẓhar-ı ḫāṣ-ı şeref:**
Matla 7
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şerefin hakikisine mazhar.
Ey olan maẓhar-ı ḫāṣ-ı şeref-i -
Ḳıldı Miʿrācuñı Ḥaḳ muḥterem-i -

maẓhar-ı himmet olmasa:

1. **maẓhar-ı himmet olmasa:***-ma, -sa*
Kaside 27
Mısra: **136**
Kelime Tipi: **-**
Yardımına, lütfuna erişmek, ulaşmak.
Bunca āṣār ne vech ile ẓuhūr eyler idi
Olmasa maẓhar-ı himmet ḳudemā-yı maġfūr

maẓhar-ı ḫulḳ-ı ʿaẓīm:

1. **maẓhar-ı ḫulḳ-ı ʿaẓīm:**
Kaside 18
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüksek yaratılışa erişen.
Ṣāḥib-i tāc-ı leʿamrük maẓhar-ı ḫulḳ-ı ʿaẓīm
Ḥāṣıl-ı maẓmūn-ı levlāk ü Resūl-i Kirdigār

maẓhar-ı ḫüsn-i ḳabūl eyle:

1. **maẓhar-ı ḫüsn-i ḳabūl eyle:**
Matla 193
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kabulün güzelliğine ulaşan eylemek II Tanıkta kabul olunan dua eylemek.
İki ʿālemde beni eyle meḫāvifden emīn
Maẓhar-ı ḫüsn-i ḳabūl eyle duʿāmı āmīn

maẓhar-ı ḫüsn-i naẓar ḳıldı:

1. **maẓhar-ı ḫüsn-i naẓar ḳıldı:***-dı*
Tarih 16
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bakış güzelliğine nail kılmak.
Ḳıldı bu şimşād-zārı maẓhar-ı ḫüsn-i naẓar
Ol şehenşāh-ı mükerrem server-i ferḫunde-cāh

maẓhar-ı iḫlāṣ ḳıl:

1. **maẓhar-ı iḫlāṣ ḳıl:**
Gazel 45
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Samimi bağlılığa erdirmek.
Maẓhar-ı iḫlāṣ ḳıl yā Rab dil-i nā-çīzümi
Olmasun tā fikr-i aġyār ile aʿmālüm meşūb

maẓhar-ı iḥsān olasın:

1. **maẓhar-ı iḥsān olasın:***-a, -sın*
Rübai 400
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İyilik ve cömertliğe erişmek.
Aḫlāḳuñı tehẕīb ḳıl insān olasın
Maḳbūl-i Ḫudā maẓhar-ı iḥsān olasın

maẓhar-ı iḥsān-ı firāvānuñdur:

1. **maẓhar-ı iḥsān-ı firāvānuñdur:**-*uñ, -dur*
Rübai 170
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşırı bol ihsanın mazharı.
ʿĀlem ki senüñ bende-i fermānuñdur
Hep maẓhar-ı iḥsān-ı firāvānuñdur

maẓhar-ı iḥsānuñ:

1. **maẓhar-ı iḥsānuñ:**-*uñ*
Rübai 355
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İyiliğe nail olmak.
Ser-cümle cihān maẓhar-ı iḥsānuñ iken
Ḥāṣā ola bī-çāre
Naḥīfī maḥrūm

maẓhar-ı innā feteḥnā:

1. **maẓhar-ı innā feteḥnā:**
Kaside 17
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **Ayet**
"Doğrusu biz sana apaçık bir fetih ihsân ettik." ayetinin mazharı. Fetih suresinin 5. ayetidir.
Nāṣıru'l-İslām ü manṣūru'l-livā-yı serverī
Maẓhar-ı innā feteḥnā mürsel-i şevket-nümā

maẓhar-ı ism-i aʿẓam olur:

1. **maẓhar-ı ism-i aʿẓam olur:**-*ur*
Rübai 391
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın isimlerinin mazharı olmak.
Bir dil ki ola ẕikr-i Ḫudāvende her dem
Bī-şübhe olur maẓhar-ı ism-i aʿẓam

maẓhar-ı ism-i ṣabūr:

1. **maẓhar-ı ism-i ṣabūr:**
Gazel 133
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çok sabreden ünvanına yakışır.
İder pīr-i maḥabbet maẓhar-ı ism-i ṣabūr anı
Düşen bu ḫān-ḳāh-ı ʿışḳa taḥsīn-i ṣıfāt eyler

maẓhar-ı ʿizz ü ʿulā:

1. **maẓhar-ı ʿizz ü ʿulā:**
Kaside 5
Mısra: **74**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yücelik ve izzetin zuhuru.
Faḫr idersem vechi var evṣāf-ı pāküñle senüñ
Sensin ey nūr-ı ilāhī maẓhar-ı ʿizz ü ʿulā

maẓharı ḳıl:

1. **maẓharı ḳıl:**-*ı*
Rübai 280
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Görünür kılmak,açık etmek.
Taʿlīm ḳılup mertebesin esmānuñ
Ḳıl maẓharı ol niʿmet-i ʿālī-şānuñ

maẓhar-ı levlāke ḳıldı:

1. **maẓhar-ı levlāke ḳıldı:**-*dı*
Kaside 5
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Hadis**
"Sen olmasaydın evreni yaratmazdım." mealinde hadis-i şerif.
Ẕāt-ı pāküñ maẓhar-ı levlāke ḳıldı Kirdigār
Ḥabbeẕā ʿunvān u ḳadr ü ʿizz ü rifʿat ḥabbeẕā

maẓhar-ı luṭf:

1. **maẓhar-ı luṭf:**
Rübai 264
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İyiliklere, lütuflara erişen.
Ey maẓhar-ı luṭf u kerem-i Ḥażret-i Ḥaḳ
Ḥāl-i dilüme dīde-i iḥsān ile baḳ

maẓhar-ı luṭf u iḥsān idüp:

1. **maẓhar-ı luṭf u iḥsān idüp:**-*üp*
Rübai 423
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İhsan ve lütufa eriştirmek.
Fażluñla idüp maẓhar-ı luṭf u iḥsān
Yā Rab beni ḳıl devlet-i ʿışḳa şāyān

maẓhar-ı luṭf-ı ʿaẓīm eyleyüp:

1. **maẓhar-ı luṭf-ı ʿaẓīm eyleyüp:**-*yüp*
Tarih 11
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüce lutfunun mazharı eylemek.
Vālī-i pīrāye-baḫş-ı şadr-ı mülk-i Mıṣır iken
Eyleyüp mevlā vücūdın maẓhar-ı luṭf-ı ʿaẓīm

maẓhar-ı luṭf-ı duʿā-yı ʿıyd eyle:

1. **maẓhar-ı luṭf-ı duʿā-yı ʿıyd eyle:**
Gazel 92
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bayram duasının lutfuna eriştirmek.
Ey şāh-ı lem-yezel bu Naḥīfī-i zārıñı
Fażluñla eyle maẓhar-ı luṭf-ı duʿā-yı ʿıyd

maẓhar-ı luṭf-ı pā-būs oluruz:

1. **maẓhar-ı luṭf-ı pā-būs oluruz:**-*ur, -uz*
Gazel 233
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
(sevgilinin) ayağını öpme lutfuna mazhar olmak.
El virürse bize de şaḫṣ-ı emel ey dil-i zār
Biz de bir gün oluruz maẓhar-ı luṭf-ı pā-būs

maẓhar-ı luṭf-ı süḫan-ı cān-baḫşı olur:

1. **maẓhar-ı luṭf-ı süḫan-ı cān-baḫşı olur:**-*ur*
Gazel 518
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Can bağışlayan söz lütfunun mazharı olmak.
Kim olur maẓhar-ı luṭf-ı süḫan-ı cān-baḫşı
Kime yār oldı benüm ġonçe-dehānum şimdi

maẓhar-ı nūr-ı şühūd olur:

1. **maẓhar-ı nūr-ı şühūd olur:**-*ur*
Gazel 132
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şahitlerin nuruna nail olmak.
Ol kim ṣafā-yı ʿışḳuñ ile bī-vücūd olur
Çeşm-i nizārı maẓhar-ı nūr-ı şühūd olur

maẓharı oldı:

1. **maẓharı oldı:**-*dı*
Tarih 2
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Erişmek, ulaşmak, nâil olmak.
Dir idi ḫalḳa lisān-ı ḥāl ile tebşīr idüp
Kim duʿālar oldı hep feyż-i icābet maẓharı

maẓhar-ı raḥmet-i mevlā olacaḳ:

1. **maẓhar-ı raḥmet-i mevlā olacaḳ:**-*acaḳ*
Kaside 16
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın rahmetine erişen olmak.
Ey Naḥīfī yüri sür şevḳ ile rūy-ı siyehüñ
Maẓhar-ı raḥmet-i mevlā olacaḳ demdür bu

maẓhar-ı ṣıdḳ u iḫlāṣ olan:

1. **maẓhar-ı ṣıdḳ u iḫlāṣ olan:**-*an*
Rübai 238
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Riyasız ve doğruluğa erişen olmak.
Ey gevher-i pāk-i ṣadef-i ḫāṣṣü'l-ḫāṣ
V'ey ẕātı olan maẓhar-ı ṣıdḳ u iḫlāṣ

maẓhar-ı sırr-ı eḥadiyyet:

1. **maẓhar-ı sırr-ı eḥadiyyet:**
Rübai 38
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Teklik sırrının ulaşanı.
Ey maẓhar-ı sırr-ı eḥadiyyet cümle
Müstaġrıḳ-ı baḥr-ı keremüñdür eşyā

maẓhar-ı sırr-ı raḥmet olan:

1. **maẓhar-ı sırr-ı raḥmet olan:**-*an*
Rübai 87
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Rahmet sırrına erişen olmak.
Ey her sözi maḳbūl-ı cenāb-ı ʿizzet
V'ey ẕātı olan maẓhar-ı sırr-ı raḥmet

maẓhar-ı sırr-ı temyīz ḳıl:

1. **maẓhar-ı sırr-ı temyīz ḳıl:**
Rübai 155
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Iyiyi kötüden ayırma sırrının ulaşanı etmek.
Yā Rab beni ḳıl maẓhar-ı sırr-ı temyīz
Ḥaḳḳı baña ḥaḳ bāṭılı bāṭıl göster

maẓhar-ı tām oldı:

1. **maẓhar-ı tām oldı:**-*dı*
Rübai 402
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tamamına ulaşmak.
Ancaḳ bu ḳadar vaṣfına vardur imkān
Kim maẓhar-ı tām oldı o faḫr-ı dü cihān

maẓhar-ı teb-lerze-i evhām ider:

1. **maẓhar-ı teb-lerze-i evhām ider:**-*er*
Kaside 19
Mısra: **56**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sebepsiz kuruntuların titremesinin mazharı etmek.
Ḳahramān-ṣavlet ki teʾsīri ṣaḥīl-i raḫşınuñ
Maẓhar-ı teb-lerze-i evhām ider şīr-i neri

maẓhar-ı tebşīr-i bihişt-i cāvīd:

1. **maẓhar-ı tebşīr-i bihişt-i cāvīd:**
Rübai 133

Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ebedi cennetin müjdesinin mazharı.
Ol maẓhar-ı tebşīr-i bihişt-i cāvīd
Ol merd-i velī ẕātı saʿīd ismi Saʿīd

maẓhar-ı tevfīḳ eyle:

1. **maẓhar-ı tevfīḳ eyle:**
Tarih 17
Mısra: **65**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın hoşlandığı işler yapmatırmak.
Vezīr-i aʿẓam-ı zī-şānın eyle maẓhar-ı tevfīḳ
Hemīşe kār-ı ḫayr ü ʿadl ü iḥsāna idüp irşād

maẓhar-ı tevfīḳdur:

1. **maẓhar-ı tevfīḳdur:**-*dur*
Tarih 34
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın yardımına kavuşmak.
Maẓhar-ı tevfīḳdur bī-şübhe reʾy-i rūşeni
Ol vezīr-i kār-dānuñ ol müşīr-i erşedüñ

maẓhar-ı tevfīḳ-i ḥaḳ:

1. **maẓhar-ı tevfīḳ-i ḥaḳ:**
Tarih 1
Mısra: **41**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın yardımının görünmesi.
Olup reʾy-i münīri maẓhar-ı tevfīḳ-i Ḥaḳ dāʾim
Ola luṭf-ı ilāhī her umūrında nigehbānı

maẓhar-ı tevfīḳ-i ilāh ola:

1. **maẓhar-ı tevfīḳ-i ilāh ola:**-*a*
Rübai 470
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın yardımının erişeni olmak.
Bir ḳul ki ola maẓhar-ı tevfīḳ-i İlāh
Her lücce-i baḥr olur aña cāy-ı penāh

maẓhar-ı ünsiyyet-i naʿtüñ ola:

1. **maẓhar-ı ünsiyyet-i naʿtüñ ola:**-*üñ , -a, -*
Gazel 282
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hz. Muhammet'in övgüsünün yakınına ulaşan olmak.
Ḳudsīler olur teşne-leb-i ṣoḥbet-i ḫāṣı
Bir dil ki ola maẓhar-ı ünsiyyet-i naʿtüñ

maẓhar-ı vaḥy-i ḫudā:

1. **maẓhar-ı vaḥy-i ḫudā:**
Tahmis 1
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın vahyinin nâil olanı II Hz. Muhammet.
-
Maẓhar-ı vaḥy-i Ḫudā ẕāt-ı cemīlü'ş-şiyemi

maẓhar-ı vaṣf-ı ilāh:

1. **maẓhar-ı vaṣf-ı ilāh:**
Kaside 5
Mısra: **97**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İlahî vasıfların ortaya çıkması.
Ben ne ʿabd-i kemterem ey maẓhar-ı vaṣf-ı ilāh
Naʿt-i pāküñ tā idem ḥaḳḳ-ı edā ile edā

maẓhar-ı vefḳ-ı ẓaferdür:

1. **maẓhar-ı vefḳ-ı ẓaferdür:**-*dür*
Kaside 19
Mısra: **46**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zafer uygunluğunun mazharı.
Āyet-i naṣr min Allāh ile bulmış zīb ü fer
Maẓhar-ı vefḳ-ı ẓaferdür yaʿnī seyf ü miġferi

māżī:

1. **māżīde:**-*de*
Kaside 22
Mısra: **31**
Geçmiş, geçen, geçmiş zaman.
Bu sünnet ḥaḳ budur māżīde mesbūḳ olmadı fehm it
Bu vech ile aña maḫṣūṣ olur ol ṭavr-ı yektāyī

mazlūm:

1. **mazlūma:**-*a*
Murabba 6
Mısra: **46**
Zulüm görmüş, kendine zulmedilmiş.
ʿAfv ü keremle her nefes Mazlūma sensin dād-res

2. **mazlūm:**
Rübai 485
Mısra: **3**
Zulüm görmüş, kendine zulmedilmiş.
Mazlūm ile ẓālim saña olmaz maḫfī
Ey Münteḳım ü Ḳādir ü Ḳayyūm Allāh

mazlūmeyn:

1. **mazlūmeyn:**
Rübai 392
Mısra: **2**
İki mazlum II Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin.
Sıbṭayn-ı mükerremeyn-i faḫrü'l-kevneyn
Peymāne-keş-i şehādet ol mazlūmeyn

mażmūn:

1. **mażmūnı:**-*ı*
Rübai 194

Mısra: **2**
İçerik, muhteva.
Bir vāḳıʿa gördüm ki ʿaceb ḥikmetdür
Bir ḥ∨āb ki mażmūnı seni rüʾyetdür

maʿẕūl:

1. **maʿẕūli:**-*i*
Kaside 22
Mısra: **29**
Azledilmiş.
Birin nevbetle manṣūb itse maʿẕūli idüp memnūn
Nevāzişle ider mebẕūl aña luṭf u ʿaṭāyāyı

maʿẕūr:

1. **maʿẕūrlardur:**-*lar, -dur*
Gazel 53
Mısra: **6**
Kusurlu, özrü bulunan.
Nigāhuñ çeşm-i şūḫuñ her ne itse itmezüz şevke
Kimi mest ü kimi bīmārdur maʿẕūrlardur hep

2. **maʿẕūrdur:**-*dur*
Gazel 293
Mısra: **12**
Kusurlu, özrü bulunan.
Mest olup cām-ı lebüñle dil ider ʿarż-ı niyāz
Nāzenīnüñ sözleri maʿẕūrdur mestānenüñ

3. **maʿẕūrdur:**-*dur*
Kaside 19
Mısra: **143**
Kusurlu, özrü bulunan.
Lāf-ı daʿvā-yı mübāhāt itdi kim maʿẕūrdur
Gitdiler bu semte zīrā ehl-i naẓmuñ ekẕeri

4. **maʿẕūr:**
Kaside 27
Mısra: **93**
Kusurlu, özrü bulunan.
N'ola maʿẕūr ise efgānı dil-i maḥzūnuñ
ʿAyb olınmaz ne ḳadar nāle iderse rencūr

maʿẕūr görür:

1. **maʿẕūr görür:**-*ür*
Kaside 22
Mısra: **40**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kusura bakmamak, hoş görmek, bağışlamak, affetmek.
İder ehl-i beṣāʾir bī-baṣīret ḳulına iġmaż
Görür maʿẕūr aṣḥāb-ı başar evżāʿ-ı aʿmāyı

maʿẕūr ola:

1. **maʿẕūr ola:**-*a*
Gazel 475
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mazaretli sayılmak, kusuruna bakılmamak, affedilmek.
Maʿẕūr ola bir ẕerre degülsek naẓaruñda
Biz ḳāʾilüz ey māh-liḳā seyr-i cemāle

maʿẕūr oldıġum:

1. **maʿẕūr oldıġum:**-*dıġ, -um*
Gazel 170
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mazaretli sayılmak, kusuruna bakılmamak, affedilmek.
Düşüp pāyıña yalvardumsa küstāḫāne incinme
Sen ey āfet bilürsin çünki maʿẕūr oldıġum demdür

maʿẕūr olursa:

1. **maʿẕūr olursa:**-*ur, -sa*
Kaside 27
Mısra: **100**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mazaretli sayılmak, kusuruna bakılmamak, affedilmek.
Serverā ḥażretüñe ʿarż ideyüm aḥvālüm
Sözlerüm ʿizz-i ḥużūruñda olursa maʿẕūr

maʿẕūr ṭut:

1. **maʿẕūr ṭut:**
Gazel 159
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ma'zur görmek, özrünü kabul etmek.
Saña cevr eyler varur aġyāra yüz biñ luṭf ider
Ey göñül maʿẕūr ṭut ḫūbānda ʿādet böyledür

2. **maʿẕūr ṭut:**
Gazel 247
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hoş görmek, kusûruna bakmamak, affetmek, mâzeretini kabul etmek.
Gördüm nigāh-ı ḫışmuñı feryāda başladum
Maʿẕūr ṭut ki bilmedüm itdüm ḫaṭā-yı maḥż

3. **maʿẕūr ṭut:**
Matla 177
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ma'zur görmek, özrünü kabul etmek.
Māh-rūlar içre şimdi bir şuʿaybum var benüm
Zāhidā maʿẕūr ṭut ancaḳ şu ʿaybum var benüm

meʿābir-i maḥşer:

1. **meʿābir-i maḥşer:**
Gazel 82
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mahşerin geçilecek yerileri.
O dem ki nefḫa-i sūr-ı ḳıyām ol fermān
Olur meʿābir-i maḥşer meḳābir ü ecdāṣ

meʿad:

1. **meʿadle:**-*le*
Kaside 14

Mısra: **16**
Ahiret, son II Adnânîler'in ana kollarından birini teşkil eden Arap kabilesi.
Daḥi İlyās ile Muḍārdur hem
Ḳıl Nizārı Meʿadle müstaḥkem

meʾāl:

1. **meʾāl:**
Kaside 5
Mısra: **94**
Manalar.
Mā-ḥaṣal başṭ-ı maḳāl-i medḥüñ itmekden hemān
İntisāb-ı bāb-ı luṭfuñdur meʾāl müddeʿā

2. **meʾāl:**
Rübai 279
Mısra: **3**
Manalar.
Daʿvā-yı muḥaḳḳıḳda muḳallidde meʾāl
-

meʿālī:

1. **meʿālīde:**-*de*
Rübai 313
Mısra: **1**
Manalar, anlamlar.
Āsūde meʿālīde gürūh-ı esfel
Fersūde mezelletle ricāl-i kümmel

meʾāl-i fikri:

1. **meʾāl-i fikri:**-*i*
Kaside 26
Mısra: **49**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Düşüncenin anlamı,özü.
Meʾāl-i fikri ḳarīn-i mevāḳiʿ-i tevfīḳ
Niẓām-ı reʾy-i rezīni müsellem-i ʿuḳalā

meʾāl-i ḥikmet-i bī-ʿilletüñ:

1. **meʾāl-i ḥikmet-i bī-ʿilletüñ:**-*üñ*
Kaside 2
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hastalıksız, sorunsuz, eksiksiz hikmetin anlamı.
ʿAḳl ü idrāki ider mevḳūf-ı ʿacz ü iʿtirāf
Ẓāhir olduḳda meʾāl-i ḥikmet-i bī-ʿilletüñ

meʿānī:

1. **meʿānī:**
Rübai 211
Mısra: **1**
Manalar, anlamlar.
Ey manṭıḳ-ı pākinde meʿānī meknūz
Envāʿ-ı belāġat süḫanında mermūz

2. **meʿānīsin:**-*sin*
Tarih 28
Mısra: **29**
Manalar, anlamlar.
Midḥāt-i z̲ātı meʿānīsin beyān mümkin degül
Ekser-i evḳatini ṣarf eylese ʿabd-i eḳal

meʿānī-i elfāẓı:

1. **meʿānī-i elfāẓı:**-*ı*
Kaside 10
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Lafızlarının manası.
Eḥādīs̲ ü aḫbārı maḫż-ı ḥikem
Meʿānī-i elfāẓı muʿciz-niẓām

meʿānī-i mantıḳ-ı pākī:

1. **meʿānī-i mantıḳ-ı pākī:**
Gazel 487
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kusursuz aklın manası.
Gelüp beyāna meʿānī-i mantıḳ-ı pākī
Taʿallüm itdiler andan feṣāḥat ü edebi

meʿāṣī:

1. **meʿāṣīden:**-*den*
Gazel 461
Mısra: **1**
Günahlar, isyanlar.
Meʿāṣīden vücūduñ ṭāhir it eşk-i nedāmetle
Naṣīḥāt saña varma ʿarṣa-i ḥaşre bu ḥāletle

meʿāz:

1. **meʿāz̲:**
Rübai 151
Mısra: **1**
Sığınacak yer, ilticâgâh, melce, penah.
Yā Rab ġażabuñdan sañadur yine meʿāz̲
ʿAfv ü keremüñdür iki ʿālemde melāz̲

2. **meʿāz̲:**
Rübai 152
Mısra: **1**
Sığınacak yer, ilticâgâh, melce, penah.
Yā Rab ġażabuñdan sañadur yine meʿāz̲
ʿAfv ü keremüñdür iki ʿālemde melāz̲

meʿāz ü meġās:

1. **meʿāz̲ ü meġās̲:**
Gazel 82
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sığınılacak ve yardım görecek.
Naḥīfīyā der-i mevlāya ilticā eyle
ʿİbād-ı ʿācize Allāh'dur meʿāz̲ ü meġās̲

mebādī-i taṣdiḳ:

1. **mebādī-i taṣdiḳ:**
Kaside 26
Mısra: **51**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Onay verilmenin ilk yeri.
Taṣavvurāt-ı ḫayāli mebādī-i taṣdiḳ
Muḳaddemāt-ı maḳāli netāyic-i ḥükemā

mebʿūs itdi:

1. **mebʿūs itdi:**-*di*
Rübai 110
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Peygamber etmek.
Sensin sen o ser-māye-i raḥmet ki ezel
Ḥaḳḳ itdi seni cümle cihāna mebʿūs

mebʿūs olan:

1. **mebʿūs olan:**-*an*
Rübai 110
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gönderilmek, peygamber olmak.
Ey ẕātı olan ins ile cāna mebʿūs
Olsa n'ola ʿışḳuñ dil ü cāna mebʿūs

mebʿūs olsa:

1. **mebʿūs olsa:**-*sa*
Rübai 110
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönderilmek, peygamber olmak.
Ey ẕātı olan ins ile cāna mebʿūs
Olsa n'ola ʿışḳuñ dil ü cāna mebʿūs

mebʿūs-ı maḳām-ı maḥmūd itsün:

1. **mebʿūs-ı maḳām-ı maḥmūd itsün:**-*sün*
Rübai 137
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hz. Muhammet'in makamının peygamberi etmek.
Ḥaḳ rūḥuña teslīm ü taḥiyyetler idüp
İtsün seni mebʿūs-ı maḳām-ı Maḥmūd

mebzūl:

1. **mebẕūl:**
Gazel 283
Mısra: **5**
Bol, fazla.
Ġamzeler bī-eser-i ʿişve nigehler mebẕūl
Şīve ġāret-zede-i ḫaṭṭ-ı siyāh olsa gerek

2. **mebẕūl:**
Kaside 2
Mısra: **7**
Bol, fazla.
Mūrdan ʿAnḳāya dek mebẕūl cūd-ı kāmilüñ
Ẕerreden ḫūrşīde şāmil luṭf u faẕl u minnetüñ

3. **mebẕūl:**
Rübai 295
Mısra: **1**
Bol, ucuz olmak.
Mebẕūl cemīʿ-i kāʾināta keremüñ
Sulṭān u gedā cinn ü beşer muġtenemüñ

mebẕūl ider:

1. **mebẕūl ider:**-*er*
Kaside 22
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bol bol vermek, bol bol dağıtmak.
Birin nevbetle manṣūb itse maʿzūli idüp memnūn
Nevāzişle ider mebẕūl aña luṭf u ʿaṭāyāyı

mebẕūl-i rıżā-yı sübḥān itmiş:

1. **mebẕūl-i rıżā-yı sübḥān itmiş:**-*miş*
Rübai 396
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her türlü kusurdan, noksandan, beşerî nitelik ve zaaflardan uzak olan Allah'ın rızasını vermek.
İḫlāṣ ile infāḳ ḳılup itmiş idi Emvālini mebẕūl-i rıżā-yı Sübḥān

mecāl:

1. **mecāl:**
Gazel 304
Mısra: **7**
Takat, güç, kuvvet.
Ne müdāvā meded var ne temennāya mecāl
Beni öldürdi senüñ ġamze-i mekkārelerüñ

2. **mecāl:**
Kaside 26
Mısra: **123**
Takat, güç, kuvvet.
Ne cemʿ-i ḫāṭıra imkān ne fikr-i naẓma mecāl
Ḫudā bilür ki beni ḥayret itdi istīlā

mecāl-i idrāk:

1. **mecāl-i idrāk:**
Rübai 279
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Düşüncenin takati.
Ey Ḫāliḳ-ı bī-yāver-i arż u eflāk
Yoḳ ẕātuñı idrāke mecāl-i idrāk

mecālüm ḳalmadı:

1. **mecālüm ḳalmadı:**-*üm, -dı*
Gazel 354
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Deyim**
Güç, kuvvet, tâkat kalmamak.
El çek ey şūḫ-ı cefā-cū ḫançer-i āzārdan
Ḳalmadı ṣabra mecālüm cevre tāb ü ṭāḳātüm

mecārī-i dehre:

1. **mecārī-i dehre:**-*e*
Gazel 82
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade

Dünya yolu, mecazen yeryüzü.
Verā-yı perde-i taḳdīr-i lā-yezālīden
Ḳażā mecārī-i dehre neler ider iḥdāṯ

mecaz:

1. **mecāza:**-*a*
Kaside 26
Mısra: **223**
Hakikat, gerçek dışı.
Edā-yı midḥat-i ẕātuñ mecāza ḥaml itme
Budur ḥaḳīḳati yoḳdur bu sözde reyb ü riyā

mecāzī ʿışḳ:

1. **mecāzī ʿışḳ:**
Gazel 84
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah aşkı yerine insana duyulan aşk; İlahi aşkın zıttı.
Niçün ehl-i ʿışḳa uyduñ ider iseñ bil ṣūfiyā
İde ṣāyed bu mecāzī ʿışḳ Ḥaḳla imtizāc

mecbūl eyleyüp:

1. **mecbūl eyleyüp:**-*yüp*
Tarih 5
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
... olarak yaratılmış II Tanıkta gönül ferahlığı ile yaratılmış anlamında kullanılmıştır.
Ṣafā-yı bāl ile ḫallāḳ-ı ʿālem eyleyüp mecbūl
Ḫışāl-i ḫayr ü evṣāf-ı ḥamīde anda hep mevcūd

mecbūr:

1. **mecbūrlardur:**-*lar, -dur*
Gazel 53
Mısra: **18**
Herhangi bir konuda yükümlü, bir şeyi yapmak zorunda olan.
Naḥīfī ṭarḥ-ı āyīn-i niyāzuñ başḳa ʿālemdür
Saña meh-pāreler nāz itmede mecbūrlardur hep

mecbūr eyle:

1. **mecbūr eyle:**
Rübai 501
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tutkulu hâle getirme. || Âşık etme.
Yā Rab dil-i meksūrumı mecbūr eyle
Ben bende-i maḥzūnuñı mesrūr eyle

mecbūr olursa:

1. **mecbūr olursa:**-*ur, -sa*
Kaside 27
Mısra: **146**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Herhangi bir şeyi yapmak zorunda bulunmak.
Dād-gārā umaram sāye-i luṭfuñda olur
Dünyede ḫāṭır-ı meksūrum olursa mecbūr

mecd ü necābetde:

1. **mecd ü necābetde:**-*de*
Kaside 26
Mısra: **38**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Büyüklük ve pişmanlık.
Baḳılsa neşʾet-i aṣl-ı aṣīli ʿırḳ-ı ḥasen
Vücūdı mecd ü necābetde ferʿ-i müsteṣnā

mecīd:

1. **mecīd:**
Rübai 112
Mısra: **2**
Azametli, Şerefli, Galib (Allah).
Ey ferd ü eḥad-i Ḥayy ü Şehīd ü Vāriṯ
V'ey vitr ü Ṣamed Ḥaḳḳ u Mecīd ü Bāʿiṯ

meclis:

1. **meclisde:**-*de*
Gazel 11
Mısra: **7**
Bezm, meclis, eğlence yeri, zevk ve sefa toplantısı.
O mest-i nāz ile kim söyleşür bu meclisde
Ṣunıldı destine cām-ı şarāb-ı istiġnā

2. **meclisde:**-*de*
Gazel 74
Mısra: **14**
Bezm, meclis, eğlence yeri, zevk ve sefa toplantısı.
N'ola gül-çīn-i būs-ı rūy-ı yār olsaḳ ki ruḫṣatdur
Ser-ā-ser oldılar meclisde yārān-ı ṣafā ser-mest

3. **meclisde:**-*de*
Gazel 90
Mısra: **3**
Bezm, meclis, eğlence yeri, zevk ve sefa toplantısı.
Farḳ idüpdür her naẓar ehli bugün meclisde kim
Şīve-i keyfiyyetüñle görinür şīrīn ḳadeḥ

4. **meclisde:**-*de*
Gazel 114
Mısra: **1**
Bezm, meclis, eğlence yeri, zevk ve sefa toplantısı.
Dil ki bir meclisde ol meh-ṭalʿat ile cemʿ olur
Bu dil-i şūride pervāne ol āfet şemʿ olur

5. **meclisler:**-*ler*
Gazel 154
Mısra: **2**
Bezm, meclis, eğlence yeri, zevk ve sefa toplantısı.
Ḳanı ol bī-riyā ʿişretler ol yārān-ı mūnisler
Tehīdür cām-ı ṣahbā-yı ṣafādan şimdi meclisler

6. **meclise:**-*e*
Gazel 155
Mısra: **10**
Bezm, meclis, eğlence yeri, zevk ve sefa toplantısı.
Şevḳ-ı ḳudūmi dīdemüzi rūşen eylese

Gelse o māh meclise ḳābil degül midür

7. **meclisde:**-*de*
Gazel 156
Mısra: **14**
Bezm, meclis, eğlence yeri, zevk ve sefa toplantısı.
Belā-yı cān gelür manẓūr-ı aġyār oldıġı şemʿüñ
Yaḳan pervāneyi meclisde sūz u tāb-ı ġayretdür

8. **meclisde:**-*de*
Gazel 166
Mısra: **1**
Bezm, meclis, eğlence yeri, zevk ve sefa toplantısı.
Seni bī-hūş iden meclisde dārū-yı füsūnumdur
Bu ḥāletler benüm ḫāṣıyyet-i ṣahbā-yı ḫūnumdur

9. **meclisde:**-*de*
Gazel 171
Mısra: **4**
Bezm, meclis, eğlence yeri, zevk ve sefa toplantısı.
Ġamzesiyle biñ dili bin demde lerzān eyleyüp
Muṭrib-i nāzum yine meclisde ḫançer-bāz olur

10. **meclis:**
Gazel 193
Mısra: **2**
Bezm, meclis, eğlence yeri, zevk ve sefa toplantısı.
Kimüñle hem-dem olduñ ġırre-mest-i ülfetüñ kimdür
O meclis içre āyā nāʾil-i keyfiyyetüñ kimdür

11. **meclisde:**-*de*
Gazel 205
Mısra: **1**
Bezm, meclis, eğlence yeri, zevk ve sefa toplantısı.
Meclisde ki pervāne-ṣıfat şuʿle-hücūmuz
Şemʿ-i ruḫına ol ṣanemüñ yanmaġa mūmuz

12. **meclisde:**-*de*
Gazel 246
Mısra: **4**
Bezm, meclis, eğlence yeri, zevk ve sefa toplantısı.
Pā-būs içün düşer niçe diller ayaġına
Meclisde eyledükçe o mest-i ḫarāb raḳṣ

13. **meclisde:**-*de*
Gazel 269
Mısra: **6**
Bezm, meclis, eğlence yeri, zevk ve sefa toplantısı.
El almaḳ sāḳī-i gül-çehreden ḳābildür ammā kim
Ne çāre ḳudret-i reftāra meclisde ayaġum yoḳ

14. **meclisde:**-*de*
Gazel 292
Mısra: **3**
Bezm, meclis, eğlence yeri, zevk ve sefa toplantısı.
Niyāza başladum ol şemʿ-i ḫüsne meclisde
Hezār şevḳ ile ʿarż-ı maḥabbet eyleyerek

15. **meclisde:**-*de*
Gazel 310
Mısra: **4**
Bezm, meclis, eğlence yeri, zevk ve sefa toplantısı.
Aġlayup āh eylemezdüm ey perī-ruḫsār eger
Germ olup meclisde hem-zānū-yı aġyār olmasañ

16. **meclisde:**-*de*
Gazel 311
Mısra: **11**
Bezm, meclis, eğlence yeri, zevk ve sefa toplantısı.
Maḥż-ı nāz u şīvedārī dil-rübā meclisde hep
Ben ġarībe gāh nāz ü geh niyāz itdüklerüñ

17. **meclisde:**-*de*
Gazel 335
Mısra: **11**
Bezm, meclis, eğlence yeri, zevk ve sefa toplantısı.
Girān geldi baña meclisde ġāyet minnet-i sāḳī
Anuñçün ben de ṣahbā yerine ḫūn-ı ciger çekdüm

18. **meclis:**
Gazel 441
Mısra: **6**
Bezm, meclis, eğlence yeri, zevk ve sefa toplantısı.
Yāda gelür mi seyr-i çemen geşt-i bāġ u rāġ
Bir meclis içre tā ki o serv-i revān ola

19. **meclisde:**-*de*
Gazel 442
Mısra: **8**
Bezm, meclis, eğlence yeri, zevk ve sefa toplantısı.
Ādemden ictināb ide lāyıḳ mı ol perī
Meclisde ḳaṣd-ı nāz ile gözden nihān ola

20. **meclis:**
Gazel 443
Mısra: **1**
Bezm, meclis, eğlence yeri, zevk ve sefa toplantısı.
Meclis odur ki sāġarı bī-imtinān ola
Ṣahbā odur ki neşvesi ḳūt-ı revān ola

21. **meclis:**
Gazel 456
Mısra: **2**
Bezm, meclis, eğlence yeri, zevk ve sefa toplantısı.
Bozuldı bezm-i ṣafā zīb-i tām virdükçe
Bu meclis oldı perīşān niẓām virdükçe

22. **meclisde:**-*de*
Gazel 456
Mısra: **10**
Bezm, meclis, eğlence yeri, zevk ve sefa toplantısı.
O mest-i bāde-i nāzuñ ayaġına düşerem
Eliyle destüme meclisde cām virdükçe

23. **meclise:**-*e*
Gazel 479
Mısra: **1**
Bezm, meclis, eğlence yeri, zevk ve sefa toplantısı.
Sāḳī ki geldi meclise cām-ı ṣarāb ile
Germ itdi devr-i ṣoḥbetümüz āb ü tāb ile

24. **meclise:**-*e*
Gazel 484
Mısra: **16**
Bezm, meclis, eğlence yeri, zevk ve sefa toplantısı.
Sevḳ-ı süḫan maḥalle münāsib gerek tamām
Terk it o lafẓı meclise bāyiste olmaya

25. **meclise:**-*e*
Gazel 491
Mısra: **13**
Oturacak yer, nâdî, encümen.
Lafẓ-ı bī-maʿnā gibi her meclise itme duḫūl
Kendüñi gözden nihān it nükte-i maʿnā gibi

26. **meclise:**-*e*
Kaside 8
Mısra: **31**
Bezm, meclis, eğlence yeri, zevk ve sefa toplantısı.
Nāz ile geldi yine meclise şemʿ-i ḫāver
Şeb-i tārīk-i ġama eyledi baḫş-ı envār

27. **meclis:**
Kaside 23
Mısra: **57**
Bezm, meclis, eğlence yeri, zevk ve sefa toplantısı.
Oḳunsun naʿt-i ẕāt-ı pāki meclis ġarḳ-ı nūr olsun
Nüzūl-i raḥmet itsün dillerde şevḳ u ṣafā gelsün

28. **meclisde:**-*de*
Kaside 28
Mısra: **8**
Bezm, meclis, eğlence yeri, zevk ve sefa toplantısı.
Yanup nār-ı ġam-ı ʿışḳuñla geldüm bezm-i devrāna
Dil-i sūzānum ol meclisde ey āfet kebābumdur

29. **meclis:**
Matla 214
Mısra: **1**
Bezm, meclis, eğlence yeri, zevk ve sefa toplantısı.
N'ola meclis olursa reşk-i gülşen
Açıldı gül gibi oldı o gül şen

30. **meclisi:**-*i*
Rübai 220
Mısra: **3**
Bezm, meclis, eğlence yeri, zevk ve sefa toplantısı.
Nāz eyleyerek meclisi teşrīf itsün
Ol āfete biñ cān ile müştāḳuz biz

31. **meclisde:**-*de*
Rübai 236
Mısra: **1**
Bezm, meclis, eğlence yeri, zevk ve sefa toplantısı.
Meclisde idüp baḫṣ-i Fütūḥāt u Fuṣūṣ
Metrūḳ ola lāyıḳ mıdur āyāt ü nuṣūṣ

meclis-ārā-yı ṣafādur:

1. **meclis-ārā-yı ṣafādur:**-*dur*
Gazel 473
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Safa meclisinin süsleyeni.
Ey Naḥīfī ṣāʿirān-ı ʿaṣra dest-āvīz içün
Meclis-ārā-yı ṣafādur tāze eṣʿāruñ yine

meclis-i aġyāra:

1. **meclis-i aġyāra:**-*a*
Gazel 352
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yabancıların meclisi.
Meclis-i aġyāra düşdüm māye-dār-ı ʿışḳ iken
Bir ʿaceb gencīneyem kim künc-i vīrāndur yerüm

meclis-i fānīde:

1. **meclis-i fānīde:**-*de*
Gazel 365
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ölümlü, geçici toplantı II Ölümlü dünya.
Fāriġ oldum meclis-i fānīde ṣādān olmadan
Aġlamaḳ yegdür baña ʿālemde ḫandān olmadan

meclis-i gülşende:

1. **meclis-i gülşende:**-*de*
Kaside 8
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gül bahçesinin meclisi, topluluğu.
Eyleyüp meclis-i gülşende bu beyti taḳsīm
Naġamāt eylemege başladı murġ-ı gülzār

meclis-i ḥaşretde:

1. **meclis-i ḥaşretde:**-*de*
Tahmis 10
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasret meclisi.
Gözümüñ yaşı olup meclis-i ḥaşretde şarāb
Āteş-i ʿışḳ ile yandı cigerim oldı kebāb

meclis-i imlā:

1. **meclis-i imlā:**
Tarih 28
Mısra: **57**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yazma meclisi.
Meclis-i imlā gibi memlūʾ olup rūy-ı semā
Ḫalḳa-dār olduḳça āfāḳ üzre encüm fī'l-meṣel

meclis-i ʿirfān:

1. **meclis-i ʿirfān:**
Kaside 27
Mısra: **139**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bilgi, kültür meclisi II şairler.
Oḳunur maḥşere dek meclis-i ʿirfān içre
Ẕāt-ı memdūḥa olur bāʿiṣ-i ẕikr-i menşūr

meclis-i ʿışḳ:

1. **meclis-i ʿışḳ:**
Gazel 269
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk meclisi.
Hücūm-ı şevḳ ile sīnemde cānā tāze dāġum yoḳ
Pendüm bu meclis-i ʿışḳ içre sūzān bir çerāġum yoḳ

meclis-i ʿişyānda:

1. **meclis-i ʿişyānda:**-*da*
Kaside 7
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Asilik meclisi.
Ey kān-ı kerem meclis-i ʿişyānda benüm ben
Leb-teşne-i peymāne-i peymān-ı şefāʿat

meclis-i mey:

1. **meclis-i mey:**
Rübai 545
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şarap, içki meclisi.
Biñ kerre fiġān itse rebāb ü def ü ney
Gird-āb-ı belādur baḳamam meclis-i mey

meclis-i şāh-ı güle:

1. **meclis-i şāh-ı güle:**-*e*
Kaside 8
Mısra: **35**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gül şahının meclisi.
Meclis-i şāh-ı güle geldi benefşe ser-mest
Serde biñ şevḳ ile şikeste külāh-ı zencār

meclis-i tedrīsde:

1. **meclis-i tedrīsde:**-*de*
Gazel 507
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Öğrenim meclisi.
Kesel-i ṭabʿa açıḳdan ağız iḳrārı olur
Ṭālibüñ meclis-i tedrīsde ḫamyāzeleri

meclis-i yār:

1. **meclis-i yār:**
Gazel 277
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin meclisi I. Dostlar meclisi.
Ḫoş gezersin meclis-i yār içre sen
Vuṣlat-ı cānānı bulduñ yā ḳabaḳ

meclis-i yārāna:

1. **meclis-i yārāna:**-*a*
Gazel 268
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dostlar meclisi.
ʿArż-ı güftār idemem meclis-i yārāna hele
Gözde girye dil-i pür-ġamda ḫayāl olmayıcaḳ

mecmaʿ-ı dānişverī:

1. **mecmaʿ-ı dānişverī:**
Kaside 19
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bilginlerin toplantı yeri.
ʿĀlim ü fāżıl şeh-i kāmil ḫidīv-i pāk-dil
Melceʾ-i ḫayl-i efāżıl mecmaʿ-ı dānişverī

mecmaʿu'l-baḥre:

1. **mecmaʿu'l-baḥre:**
Gazel 402
Mısra: **7**
İki denizin birleştiği yer.
Benüm bu ḳaṭre-i eşküm düşelden mecmaʿu'l-baḥre Nisān-āsā a sulṭānum ṣadeflerde olur luʾlu

mecmere-i müşg ü ʿabīri:

1. **mecmere-i müşg ü ʿabīri:**-*i*
Kaside 8
Mısra: **60**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Turunç, iğde, gül, amber, misk gibi çeşitli ot, kök ve maddelerin karıştırılması ile elde edilen güzel koku ve misk kokusunun buhurdanı.
Āsitān-ı ḥarem-i ʿizzetine itmekdür
Ḳudsiyān mecmere-i müşg ü ʿabīri kirdār

mecmūʿ olsa:

1. **mecmūʿ olsa:**-*sa*
Tarih 28
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Toplanmak, bir araya getirmek.
Ḥüsn-i āṣārı degüldür ḳābil-i taʿdād anuñ
ʿAdd olınmaz vaṣfı mecmūʿ olsa aʿdād-ı cümel

mecmūʿa-i aṣḥāb-ı ʿirfān:

1. **mecmūʿa-i aṣḥāb-ı ʿirfān:**
Gazel 455
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İrfan sahiplenin mecmuası.
Ey Naḥīfī zīver-i ser-nāme-i iʿcāzdur
Bu ġazel mecmūʿa-i aṣḥāb-ı ʿirfān üstüne

mecmūʿa-i naẓma:

1. **mecmūʿa-i naẓma:**-*a*
Gazel 241
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Şiir mecmuası.

Baḳup mecmūʿa-i naẓma dimiş ol serv-i şeh-nāzum
Ne ḫoş ʿāşıḳ bu kim cānā baña yüz biñ duʿā yazmış

mecmūʿa-i rengīn-i ʿirfāna:

1. **mecmūʿa-i rengīn-i ʿirfāna:**-*a*
Gazel 448
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Kalp gözü açık olanların akıcı, eğlenceli mecmuası II şiir defteri bağlamında.

Revādur ey Naḥīfī ḫāme-i zerrīn ile yazsam
Bu bir ser-levḥadur mecmūʿa-i rengīn-i ʿirfāna

mecmūʿ-ı ḫayra:

1. **mecmūʿ-ı ḫayra:**-*a*
Kaside 26
Mısra: **185**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Hayırlar topluluğu.

Ümmīd odur ki bu mecmūʿ-ı ḫayra ġālibdür
Bu ḳavli reʾy-i sedīdüñden eyle istiftā

mecnūn:

1. **mecnūnam:**-*am*
Gazel 44
Mısra: **3**
Leylâ ile Mecnûn hikayesinin erkek kahramanı. II Deli, divâne.
Ḥasret-i vaṣluñla bir vādīde Mecnūnam ki ben
Olmamışdur seng-i ḫūn-ālūdı Ferhād-āşinā

2. **mecnūn:**
Gazel 155
Mısra: **5**
Leylâ ile Mecnûn hikayesinin erkek kahramanı. II Deli, divâne.
Mecnūn ṭaḳdı kūçe-i Leylāda nāmını
Dīvāne Ḳays ḫaylīce ʿāḳıl degül midür

3. **mecnūnuñ:**-*uñ*
Gazel 173
Mısra: **5**
Leylâ ile Mecnûn hikayesinin erkek kahramanı. II Deli, divâne.
Gelüp bir laḥẓa Mecnūnuñ ile hem-ṣoḥbet olmazsın
Nedür bu vaḥşet ey āhū-yı ʿişve söyle n'emdür

4. **mecnūn:**
Gazel 177
Mısra: **2**
Leylâ ile Mecnûn hikayesinin erkek kahramanı. II Deli, divâne.
Sen gül-i ḫüsne beni bülbül-i şeydā dirler
Ey cefā-cū baña Mecnūn saña Leylā dirler

5. **mecnūnam:**-*am*
Gazel 181
Mısra: **5**
Leylâ ile Mecnûn hikayesinin erkek kahramanı. II Deli, divâne.
O Mecnūnam ki ben ṣaḥrā-nişīn-i ʿālem-i ʿışḳam
Ser-i sevdā-keşüm murġān-ı ḥasret āşiyānıdur

6. **mecnūn:**
Gazel 207
Mısra: **1**
Leylâ ile Mecnûn hikayesinin erkek kahramanı. II Deli, divâne.
Mecnūn gibi biz gerçi ki ser-germ-i cünūnuz
Ammā zen-i dünyāya bizi ṣanma zebūnuz

7. **mecnūn:**
Gazel 214
Mısra: **10**
Leylâ ile Mecnûn hikayesinin erkek kahramanı. II Deli, divâne.
Zülfüñde ḳaldı niçe zamān pīç ü tāb ile
Mecnūn imiş meger dil-i āşüfte-kāmumuz

8. **mecnūn:**
Gazel 290
Mısra: **9**
Leylâ ile Mecnûn hikayesinin erkek kahramanı. II Deli, divâne.
Biñ şevḳ ile Mecnūn geçinür saña Naḥīfī
Lāyıḳdur anı beste-i zülf-i siyeh itseñ

9. **mecnūnuña:**-*uñ, -a*
Gazel 311
Mısra: **5**
Leylâ ile Mecnûn hikayesinin erkek kahramanı. II Deli, divâne.
Baḳmayup Mecnūnuña ey Leylī-i şīrīn edā
Muṭlaḳ istiġnā mı bilmem iḫtirāz itdüklerüñ

10. **mecnūn:**
Gazel 331
Mısra: **6**
Leylâ ile Mecnûn hikayesinin erkek kahramanı. II Deli, divâne.
Benümle güft u gūy-ı ḥüsn-i leylā eyler ādem yoḳ
Gel ey Mecnūn ki ben şehr-i maḥabbetde ġarīb oldum

11. **mecnūnum:**-*um*
Gazel 332
Mısra: **11**
Leylâ ile Mecnûn hikayesinin erkek kahramanı. II Deli, divâne.
Ben o Mecnūnum ḫayāl-i dīde-i ḫūbān ile
Cilve-gāh-ı āhuvān-ı Çīn olur pīrāmenüm

12. **mecnūndan:**-*dan*
Gazel 335
Mısra: **8**
Leylâ ile Mecnûn hikayesinin erkek kahramanı. II Deli, divâne.
Bu derd ile gehī kühsāra düşdüm gāhī ṣaḥrāya
Belā-yı ʿışḳı ben Ferhād ü Mecnūndan beter çekdüm

13. **mecnūnuñam:**-*uñ, -am*
Gazel 356
Mısra: **11**

Leylâ ile Mecnûn hikayesinin erkek kahramanı. II Deli, divâne.
Senüñ Mecnūnuñam semt-i ḫalāṣı ārzū itmem
Ġam-ı ʿışḳuñla derd-ālūdeyem cānā devā bilmem

14. **mecnūn:**
Gazel 453
Mısra: **7**
Leylâ ile Mecnûn hikayesinin erkek kahramanı. II Deli, divâne.
Ġayreti Mecnūn u Ferhāduñ bizümdür ḥaşre dek
Dönmemek lāyıḳ mıdur yārān yārān üstüne

15. **mecnūn:**
Gazel 470
Mısra: **6**
Leylâ ile Mecnûn hikayesinin erkek kahramanı. II Deli, divâne.
Ṭurma hem-demlük ider ġamzeñ ile çeşmüñe dil
Ülfet itmekde o mecnūn yine āhūlar ile

16. **mecnūna:**-*a*
Gazel 499
Mısra: **4**
Leylâ ile Mecnûn hikayesinin erkek kahramanı. II Deli, divâne.
Dil-i ḥazīni ḳudūmıyla dil-ber eyledi şād
Hezār müjde o Mecnūna geldi Leylāsı

17. **mecnūn:**
Kaside 23
Mısra: **13**
Leylâ ile Mecnûn hikayesinin erkek kahramanı. II Deli, divâne.
Benümle imtiḥān-ı ʿışḳ ḳaṣdın eylemiş Mecnūn
Eger var ise cānı işte meydānü'ṣ-ṣalā gelsün

18. **mecnūn:**
Kaside 26
Mısra: **115**
Leylâ ile Mecnûn hikayesinin erkek kahramanı. II Deli, divâne.
Ben ol ḫarābe-nişīn-i ġamem ki çün Mecnūn
Bir oldı kūçe-i şehr ile sāḥa-i ṣaḥrā

19. **mecnūnı:**-*ı*
Matla 267
Mısra: **2**
Leylâ ile Mecnûn hikayesinin erkek kahramanı. II Deli, divâne.
Kendiye mesken iderse ne ʿaceb hāmūnı
Saña ʿāḳıl diyü medḥ eylemezem Mecnūnı

20. **mecnūn:**
Rübai 234
Mısra: **4**
Leylâ ile Mecnûn hikayesinin erkek kahramanı. II Deli, divâne.
Ṣaḥrālara düşmüş der-i Leylāyı ḳoyup
Mecnūn didigüñ var ise dīvāne imiş

21. **mecnūn:**
Rübai 234
Mısra: **1**
Leylâ ile Mecnûn hikayesinin erkek kahramanı. II Deli, divâne.
Mecnūn ġam-ı dildār ile bīgāne imiş
Āşüfte-i ʿışḳ oldığı efsāne imiş

22. **mecnūnuñ:**-*uñ*
Rübai 284
Mısra: **4**
Leylâ ile Mecnûn hikayesinin erkek kahramanı. II Deli, divâne.
Murġ eyledi şanma lāne farḳ-ı serini
Devlet ḳuşı ḳondı başına Mecnūnuñ

23. **mecnūn:**
Rübai 337
Mısra: **3**
Leylâ ile Mecnûn hikayesinin erkek kahramanı. II Deli, divâne.
Her ṣaçları zencīre olursın Mecnūn
İncinme Naḥīfī saña dīvāne disem

24. **mecnūn:**
Rübai 415
Mısra: **4**
Leylâ ile Mecnûn hikayesinin erkek kahramanı. II Deli, divâne.
Başında anuñ lāne-i murġān şāhid
Ḳuş ḳondurur idi şanʿatında Mecnūn

25. **mecnūn:**
Tahmis 5
Mısra: **20**
Leylâ ile Mecnûn hikayesinin erkek kahramanı. II Deli, divâne.
-
Mecnūn gibi vāveylā oldum deli dīvāne

mecnūn ider:

1. **mecnūn ider:**-*er*
Gazel 301
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Aklını başından almak.
Niçe ʿāḳılları mecnūn ider āhū-nigehi
Çeşm-i fettāna baḳuñ ġamze-i seḥḥārı görüñ

2. **mecnūn ider:**-*er*
Kıt'a 26
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Deli etmek, aklını başından almak. II Leyla bağlamında Mecnûn etmek.
Gerçi Etrākden ol dil-ber-i raʿnā ammā
Niçe Leylāyı ider naḳş-ı cemāli Mecnūn

mecnūn itdi:

1. **mecnūn itdi:**-*di*
Matla 264
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aklını başından almak.
Göricek silsile-i zülfini ʿaḳlum gitdi

Beni ol ṣaçları Leylī hele Mecnūn itdi

mecnūn olmadı:

1. **mecnūn olmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 493
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Mecnun gibi olmak, delirmek.
Ādemi dīvāne eyler muḳteżā-yı derd-i ʿışḳ
Ḳays-ı bī-çāre varup bīhūde Mecnūn olmadı

mecnūn olur:

1. **mecnūn olur:**-*ur*
Gazel 116
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mecnun (gibi) olmak II delirmek.
Ben degül ey reşk-baḫş-ı Leylī-i ṣāḥib-cemāl
Ḥüsnüñ Eflāṭūn temāşā eylese Mecnūn olur

2. **mecnūn olur:**-*ur*
Gazel 153
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mecnûn II Delirmek.
Nāzenīnüm ḥüsn-i pür-tāb-ı cemālüñ seyr iden
Ger Felāṭūn-ı zamān olsa yine Mecnūn olur

mecnūn u ferhāduñ:

1. **mecnūn u ferhāduñ:**-*uñ*
Gazel 53
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mecnun (Leyla ve Mecnun anlatısının erkek kahramanı) ve Ferhad (Hüsrev ü Şirin anlatısının erkek kahramanı).
Saña şāhid yeter Mecnūn u Ferhāduñ ser-encāmı
Giriftārān-ı ʿışḳuñ ekṣeri maġdūrlardur hep

mecnūn u ser-gerdān iden:

1. **mecnūn u ser-gerdān iden:**-*en*
Gazel 185
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Deli edip başını döndürmek.
Maḥabbet deştinüñ āhūları kim dil-rübālardur
Beni Mecnūn u ser-gerdān iden ol bī-vefālardur

mecnūn-ı bī-leylī-misāl:

1. **mecnūn-ı bī-leylī-miṣāl:**
Gazel 195
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Leylasız Mecnun misali.
Geşt idüp ṣaḥrāları Mecnūn-ı bī-Leylī-miṣāl
Ey Naḥīfī-i ġarīb ünsiyyetüñ kimlerledür

mecnūn-ı füsūn-perver-i ʿışḳam:

1. **mecnūn-ı füsūn-perver-i ʿışḳam:**-*am*
Gazel 348
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşkın büyüleyiciliği seven Mecnunu II aşkın büyüleyiciliğini seven delisi.
Mecnūn-ı füsūn-perver-i ʿışḳam ki dem-ā-dem
Vaḥşīleri bu deştüñ olur zīb-i kemendüm

mecnūn-ı heveskār:

1. **mecnūn-ı heveskār:**
Gazel 165
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hevesli Mecnun.
Dil-i şeydā hevā-yı vuṣlatuñla ḳaldı kūyuñda
O Mecnūn-ı heveskār ile şimdi ülfetüm yoḳdur

mecnūn-ı meʿānī-perver-i ʿışḳam:

1. **mecnūn-ı meʿānī-perver-i ʿışḳam:**-*am*
Gazel 166
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşkın manayı besleyen delisi II şair.
Naḥīfī ben ki Mecnūn-ı meʿānī-perver-i ʿışḳam
Benüm bu şiʿr-i tāze işte āṣār-ı cünūnumdur

mecnūnı olup:

1. **mecnūnı olup:**-*up*
Kaside 12
Mısra: **45**
Kelime Tipi: **Deyim**
Mecnunu, âşığı olmak.
Mecnūnı olup Leylī-i kām-ı dil-i zāruñ
Ḳıl bādiye-i ʿışḳı bedel dār ü mekāna

mecnūn-misāl:

1. **mecnūn-miṣāl:**
Gazel 5
Mısra: **17**
Mecnun gibi.
Saña hīç bilmem Naḥīfī n'oldı kim Mecnūn-miṣāl
Bī-meḥābā eyledüñ ifṣā-yı rāza ibtidā

mecnūn-ṣıfat:

1. **mecnūn-ṣıfat:**
Gazel 96
Mısra: **5**
Mecnun misali.
Cān ü dil Mecnūn-ṣıfat ṭaġlara düşdi n'eylesün
Kim anı zencīr-i ʿışḳuñ eylemişdür bend bend

2. **mecnūn-ṣıfat:**
Gazel 319
Mısra: **11**
Mecnun misali.
Çoḳ mıdur Mecnūn-ṣıfat ṣaḥrā-neverd olsa müdām

Oldı bir Leylī-cemāle vālih ü şeydā göñül

mecrūḥ:

1. **mecrūḥuñam:**-*uñ, -am*
Gazel 286
Mısra: **8**
Yaralanmış, yaralı, -kırgın, incinmiş-.
Sīnemi nāvek-i müjgānına ṭutdum yārüñ
Ben de mecrūḥuñam ey ḳaşı kemānum diyerek

mecrūḥ iden:

1. **mecrūḥ iden:**-*en*
Gazel 316
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yaralamak.
Zaḫm uran cāna nigāh-ı sitemdür yoḫsa
Beni mecrūḥ iden ol ġamze-i mekkāre degül

mecrūh itdi:

1. **mecrūḥ itdi:**-*di*
Gazel 167
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yaralamak.
Sīnemi ol bī-emānum şöyle mecrūḥ itdi kim
Tā derūn-ı dilde zaḫm-ı ġamze-i ḫūn-rīzi var

mecrūḥ ḳılmasa:

1. **mecrūḥ ḳılmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 68
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yaralamak II incitmek; acı, ızdırap vermek.
Maḥremümdür luṭf u cevri her ne olsa ol ḳabūl
Ḳılmasa ʿuşşāḳı mecrūḥ eyleyüp ālāy-ı dost

mecrūh u figār itdi:

1. **mecrūh u figār itdi:**-*di*
Kaside 8
Mısra: **141**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yaralı etmek.
Miḫleb-i cevr ile mecrūh u figār itdi beni
Dād u feryād ezīn dest-i cihān-ı cevvār

mecrūḥ u firār:

1. **mecrūḥ u firār:**
Kaside 8
Mısra: **182**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yara ve kaçış.
Zaḫmuma eyle meded merhem-i luṭf u keremüñ
Maʿṣiyetde dil-i zārı ḳoma mecrūḥ u firār

mecrūḥ-ı dil-şikestüñdür:

1. **mecrūḥ-ı dil-şikestüñdür:**-*üñ, -dür*
Gazel 138
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönlü kıran yara.
Dil-i ḥazīnüme merhem-tırāş-ı merḥamet ol
Ki tīr-i nāz ile mecrūḥ-ı dil-şikestüñdür

mecrūḥ-ı felāket-dīde:

1. **mecrūḥ-ı felāket-dīde:**
Kaside 24
Mısra: **72**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Felaket görmüş yara.
Baʿīd olmaz cenābuñdan devā ümmīdin eylerse
O mecrūḥ-ı felāket-dīde muḥtāc oldı dermāna

mecrūḥ-ı ḥadeng-i nigehüñ:

1. **mecrūḥ-ı ḫandeg-i nigehüñ:**-*üñ*
Matla 253
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bakış okunun yarası.
Ṣad çāk-i ġam-ı ḥasret olup cism-i ʿalīli
Mecrūḥ-ı ḫadeng-i nigehüñ aldı fetīli

mecrūḥ-ı ḫandeg-i āhuma:

1. **mecrūḥ-ı ḫandeg-i āhuma:**-*um, -a*
Gazel 371
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ah okunun yarası.
Mümteniʿdür çāre mecrūḥ-ı ḫandeg-i āhuma
Renciş-i mūy-ı ten-i zerd ü nizārumdan ṣaḳın

mecrūḥ-ı ḫār-ı fürḳat olmışdur:

1. **mecrūḥ-ı ḫār-ı fürḳat olmışdur:**-*mış, -dur*
Gazel 524
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayrılık dikenin yarası olmak.
Ser-ā-pā cismümüz mecrūḥ-ı ḫār-ı fürḳat olmışdur
Hezār efġān u zārum ol gül-i raʿnāya degmez mi

mecrūḥ-ı ḫār-ı mā-sivādur:

1. **mecrūḥ-ı ḫār-ı mā-sivādur:**-*dur*
Gazel 412
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'tan başkasının diken yarası.
Göñül mecrūḥ-ı ḫār-ı mā-sivādur yā Resūla'llāh
Derūn ālūde-i zaḫm-ı hevādur yā Resūla'llāh

mecrūḥ-ı mihmāz-ı melāmet eylesem:

1. **mecrūḥ-ı mihmāz-ı melāmet eylesem:**-*se, -m*

Kaside 19
Mısra: **125**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Melamet mahmuzunun yaralısı eylemek.
Eylesem mecrūḥ-ı mihmāz-ı melāmet her nefes
Cāy-gāh itmek ne mümkin aña cāy-ı dīgeri

mecrūḥ-ı tīġ-i ġamze-i fettānuñ oldıġum:

1. **mecrūḥ-ı tīġ-i ġamze-i fettānuñ oldıġum:**-*dıġ, -um*
Gazel 342
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Fitneci yan bakış kılıcının yarası olmak.
Bir āşinā nigāhuña biñ ḥasret iledür
Mecrūḥ-ı tīġ-i ġamze-i fettānuñ oldıġum

mecrūḥ-ı tīġ-ı ḥasretem:

1. **mecrūḥ-ı tīġ-ı ḥasretem:**-*em*
Gazel 398
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasret kılıcının incinmişi.
Mecrūḥ-ı tīġ-ı ḥasretem bildür ey ṣabā
Ḫūnīn libās ü pīrehenüm aña vir nişān

mecrūḥ-ı ṭīġ-i müjgānuñ:

1. **mecrūḥ-ı ṭīġ-i müjgānuñ:**-*uñ*
Gazel 297
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kirpiklerin oklarının yarası.
Dil esīr-i nigāh-ı ġamzeñdür Sīne mecrūḥ-ı ṭīġ-i müjgānuñ

mecrūḥ-ı tīġ-i nāz olalum:

1. **mecrūḥ-ı tīġ-i nāz olalum:**-*a, -lum*
Gazel 212
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Naz kılıcının yarası olmak.
Mecrūḥ-ı tīġ-i nāz olalum ey perī eger
Cevr ü cefādan ise bizüm ictinābumuz

meʾcūr olursın:

1. **meʾcūr olursın:**-*ur, -sın*
Kaside 27
Mısra: **54**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yapılan işin karşılığını almak.
Niyyetüñ oldı ʿayān çünki rıżā-yı Ḥaḳdur
Şübhe yoḳdur iki ʿālemde olursın meʾcūr

meʾcūr-ı iḥtimāl itdüm:

1. **meʾcūr-ı iḥtimāl itdüm:**-*dü, -m*
Kaside 25
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevap kazanmanın mümkün olması.
Çünki baḫtum müsāʿid olmadı āh
Ḳalbi meʾcūr-ı iḥtimāl itdüm

mecūs:

1. **mecūsuñ:**-*uñ*
Rübai 149
Mısra: **4**
Ateşe tapan kimse, Mecusî.
Geçdi yere biñ şerm ile baḥr-ı Ṣave
Āteş-gedesi oldı Mecūsuñ nā-būd

meczûb:

1. **mecẕūbuñ:**-*un*
Gazel 285
Mısra: **10**
Aklını yitirmiş, deli.
Himmet-i ʿışḳ ile Ḳays olmadı güm-nām-ı fenā
Niçe andurdı görüñ nāmını bir mecẕūbuñ

med:

1. **meddür:**-*dür*
Gazel 109
Mısra: **4**
Med işareti.
Elif devām-ı ḳıyām ile tācdār oldı
Ḳıyās eyleme farḳındaki anuñ meddür

2. **med:**
Matla 64
Mısra: **1**
Nihayet, son.
Evvelīn-i nıṣf-ı Muḥammed ile āḫirdeki med
Buna dāl oldı ki sensin bize maḥşerde meded

medār ola:

1. **medār ola:**-*a*
Kaside 8
Mısra: **196**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardım etmek, yardımcı olmak, yardımı dokunmak.
Lākin ümmīdüm odur ʿarṣa-i maḥşerde yine
Naʿt-i şīrīnüñ ola maġfiret-i Ḥaḳḳa medār

medār-ı dāʾire-i mülk:

1. **medār-ı dāʾire-i mülk:**
Kaside 26
Mısra: **46**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Osmanlı mülkünün övüncü.
Niẓām-ı devlet-i İslām ü kār-sāz-ı enām
Medār-ı dāʾire-i mülk ü millet-i beyżā

medār-ı ḥuṣūl-i emel:

1. **medār-ı ḥuṣūl-i emel:**
Matla 33
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Emelin vücuda getirmenin vasıtası.
Olunca bir ḳula ṣūret-nümā ʿināyet-i Rab
Olur medār-ı ḥuṣūl-i emel kemīne sebeb

medār-ı teselli:

1. **medār-ı tesellī:**
Gazel 498
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Teselli sebebi.
Yeter medār-ı tesellī meyān-ı meclisde
Ol ebruvān ile yārüñ nühüfte īmāsı

medāyiḥ-i şeref-i ẕātuñ:

1. **medāyiḥ-i şeref-i ẕātuñ:**-*uñ*
Gazel 48
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zatının şerefli övücüsü.
Pürdür medāyiḥ-i şeref-i ẕātuñ ile hep
İḳlīm-i Rūm u mülk-i ʿAcem kişver-i ʿArab

medāyiḥ-i ṣıfatuñ:

1. **medāyiḥ-i ṣıfatuñ:**-*uñ*
Kaside 26
Mısra: **98**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sıfatının takdire şayanı.
Ki ḫalḳ-ı ʿālem idüp ittifāḳ-ı yek-cihetī
Medāyiḥ-i ṣıfatuñ eylemekde ser-tā-pā

meddāḫ:

1. **meddāḫ:**
Gazel 89
Mısra: **1**
Çok öven, metheden (kimse).
Bu ḥüsnüñ vaṣfını mehḍ itmede ḳāṣır durur meddāḥ
Virilmez bir yere vaṣfuñ buña ʿāciz durur ervāḥ

meddāḥı olursam:

1. **meddāḥı olursam:**-*ur, -sa, -m*
Rübai 274
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Methetmek, övmek.
Meddāḥı olursam ne ʿaceb Ḥassānuñ
Vaṣṣāfı idi ol şeh-i ʿālī-şānuñ

medd-i bismi'llāhdur:

1. **medd-i bismi'llāhdur:**-*dur*
Kaside 13
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Besmeledeki med.
Miṣāl-i ebruvān-ı dil-keşüñ ey āyet-i raḥmet
Yazılmış medd-i bismi'llāhdur levḥ-i cebīn üzre

meded:

1. **meded:**
Gazel 55
Mısra: **4**
"İmdat, aman, yetiş!" gibi anlamlara gelen ünlem.
Naẓar itmez bilemem ben ḳulına şāh-ı cevān
Meded ol cilve nedür yā nedür ol ʿālī-ḫıṭāb

2. **meded:**
Gazel 64
Mısra: **6**
"İmdat, aman, yetiş!" gibi anlamlara gelen ünlem.
Yoḳ yüzüm varmaġa dergāh-ı Cenāb-ı Ḥaḳḳa
Meded ey pādişeh-i dādger-i ḫayl-i ʿuṣāt

3. **meded:**
Gazel 69
Mısra: **7**
"İmdat, aman, yetiş!" gibi anlamlara gelen ünlem.
Be meded çözme daḥi kākül-i bend-i siyehi
Aña berdāre ḳuluñ saʿy ile ḳıl ḳayd-ı ḥayāt

4. **meded:**
Gazel 76
Mısra: **9**
"İmdat, aman, yetiş!" gibi anlamlara gelen ünlem.
Ḳıl çāre Naḥīfīye meded şerbet-i laʿlüñ
Öldürdi anı işte bu endīşe-i ḥasret

5. **meded:**
Gazel 141
Mısra: **15**
"İmdat, aman, yetiş!" gibi anlamlara gelen ünlem.
Rıżā-yı Ḥaḳḳa ḫilāf olmasun meded kāruñ
Cenāb-ı Ḥażret-i Ḥaḳdan ʿıtāb āteşdür

6. **meded:**
Gazel 186
Mısra: **9**
"İmdat, aman, yetiş!" gibi anlamlara gelen ünlem.
Maḥrem-i ḫalvet-i ḫāṣ itme meded aġyārı
Bu Naḥīfī saña bir ʿāşıḳ-ı ālüfte yeter

7. **meded:**
Gazel 223
Mısra: **13**
"İmdat, aman, yetiş!" gibi anlamlara gelen ünlem.
Himmet-i vaṣluñ dirīġ itme Naḥīfīden meded
Geçmesün ḥasretle iḥsān eyle gel eyyāmumuz

8. **meded:**
Gazel 272
Mısra: **2**
"İmdat, aman, yetiş!" gibi anlamlara gelen ünlem.
Sīnesin çāk eylemişdür ḫaste-i hicrāna baḳ

Hey meded bayrāmı görsün
gel meded dermāna baḳ

9. **meded:**
Gazel 272
Mısra: **2**
"İmdat, aman, yetiş!" gibi anlamlara gelen ünlem.
Sīnesin çāk eylemişdür
ḫaste-i hicrāna baḳ
Hey meded bayrāmı görsün
gel meded dermāna baḳ

10. **meded:**
Gazel 272
Mısra: **6**
"İmdat, aman, yetiş!" gibi anlamlara gelen ünlem.
Kūşe-i hecr içre ḳaldum
derde dermān eylemez
Şefḳat itmez ben faḳīre gel
meded dermāna baḳ

11. **meded:**
Gazel 275
Mısra: **9**
"İmdat, aman, yetiş!" gibi anlamlara gelen ünlem.
Meded bīmār olan cāna
irişdür şerbet-i vaṣluñ
Şarāb-ı leblerüñ şāhum cinān
içre zülāl ancaḳ

12. **meded:**
Gazel 304
Mısra: **7**
"İmdat, aman, yetiş!" gibi anlamlara gelen ünlem.
Ne müdāvā meded var ne
temennāya mecāl
Beni öldürdi senüñ ġamze-i
mekkārelerüñ

13. **meded:**
Gazel 369
Mısra: **11**
"İmdat, aman, yetiş!" gibi anlamlara gelen ünlem.
ʿĀşıḳ-ı cān-be-leb-i
ḥasretem ey ḫūnī meded
Öldürürseñ beni öldür ki
sevāb eylersin

14. **meded:**
Gazel 371
Mısra: **9**
"İmdat, aman, yetiş!" gibi anlamlara gelen ünlem.
ʿĀlemi müstaġrıḳ-ı seyl-āb-ı
ḫūn eyler meded
Girye-i pür-cūş-ı çeşm-i eşk-
bārumdan ṣaḳın

15. **meded:**
Gazel 379
Mısra: **2**
"İmdat, aman, yetiş!" gibi anlamlara gelen ünlem.
Yoḳ mı bir ḥüsn-i naẕar
dīde-i ḫod-bīnüñden
Meded öldüm nigeh-i
ġamze-i pür-kīnüñden

16. **meded:**
Gazel 426
Mısra: **7**
"İmdat, aman, yetiş!" gibi anlamlara gelen ünlem.
Meded sendendür ey kān-ı
şefāʿat bendeñe yoḫsa
Ḥużūr-ı Ḥaḳda maḥcūb-ı
ḫaṭāyam yā Resūla'llāh

17. **meded:**
Gazel 444
Mısra: **12**
"İmdat, aman, yetiş!" gibi anlamlara gelen ünlem.
Temennā-yı viṣāle vaʿde ḳıl
vaʿd-i ḫilāf olsun
Meded ümmīd-vār-ı luṭfa
yeʾs üzre cevāb itme

18. **meded:**
Gazel 457
Mısra: **3**
"İmdat, aman, yetiş!" gibi anlamlara gelen ünlem.
Bir başuñ ile ʿāleme sulṭān
iken meded
Ser-dāde olma cāh-ı cihānuñ
rüʾūsına

19. **meded:**
Gazel 513
Mısra: **6**
"İmdat, aman, yetiş!" gibi anlamlara gelen ünlem.
Daḫi nev-resīdesin ey
perī ḳo cefāyı ʿāşıḳ-ı bī-dile
Ḥaẕer it gel alma benüm
meded ṣaḳın āh-ı şuʿle-
ṭırāzumı

20. **meded:**
Gazel 525
Mısra: **7**
"İmdat, aman, yetiş!" gibi anlamlara gelen ünlem.
Meded ʿarż itme ḫālüñ
cennet-i ḥüsnüñde ʿuṣṣāḳa
Bilürsin Ādeme cānā ki ol
bir dāne kār itdi

21. **meded:**
Matla 62
Mısra: **2**
"İmdat, aman, yetiş!" gibi anlamlara gelen ünlem.
Oldı ümmetlerüñe nām
Muḥammed Aḥmed
Tesliyet-baḫş-ı nümūdārī-i
terkīb meded

22. **meded:**
Matla 64
Mısra: **2**
"İmdat, aman, yetiş!" gibi anlamlara gelen ünlem.
Evvelīn-i nışf-ı Muḥammed
ile āḫirdeki med
Buna dāl oldı ki sensin bize
maḥşerde meded

23. **meded:**
Matla 69
Mısra: **2**
"İmdat, aman, yetiş!" gibi anlamlara gelen ünlem.
Derd-i ʿışḳuñdur dil-i bīmāra
dermāndan leẕīẕ
Yoḳ ḫaṭā itdüm meded
dermān degül cāndan leẕīẕ

24. **meded:**
Matla 261
Mısra: **2**
"İmdat, aman, yetiş!" gibi anlamlara gelen ünlem.
Bī-ʿivaż eyledüñ īmān ile
teşrīf beni
Sen zevālinden emīn it
meded ey Rabb-i Ġanī

25. **meded:**
Murabba 2
Mısra: **2**
"İmdat, aman, yetiş!" gibi anlamlara gelen ünlem.
Kerīm-i ẕü'l-ʿaṭā sensin
Meded senden meded mevlā

26. **meded:**
Murabba 2

Mısra: **32**
"İmdat, aman, yetiş!"
gibi anlamlara gelen ünlem.
Beni şād eyle raḥmetle
Meded senden meded mevlā

27. **meded:**
Murabba 2
Mısra: **2**
"İmdat, aman, yetiş!"
gibi anlamlara gelen ünlem.
Kerīm-i ẕü'l-ʿaṭā sensin
Meded senden meded mevlā

28. **meded:**
Murabba 2
Mısra: **4**
"İmdat, aman, yetiş!"
gibi anlamlara gelen ünlem.
ʿAẕīmü'l-Kibriyā sensin
Meded senden meded mevlā

29. **meded:**
Murabba 2
Mısra: **4**
"İmdat, aman, yetiş!"
gibi anlamlara gelen ünlem.
ʿAẕīmü'l-Kibriyā sensin
Meded senden meded mevlā

30. **meded:**
Murabba 2
Mısra: **8**
"İmdat, aman, yetiş!"
gibi anlamlara gelen ünlem.
Sen olduñ Ḳādir ü Ḳāhir
Meded senden meded mevlā

31. **meded:**
Murabba 2
Mısra: **8**
"İmdat, aman, yetiş!"
gibi anlamlara gelen ünlem.
Sen olduñ Ḳādir ü Ḳāhir
Meded senden meded mevlā

32. **meded:**
Murabba 2
Mısra: **12**
"İmdat, aman, yetiş!"
gibi anlamlara gelen ünlem.
Şerīküñ yoḳ naẕīrüñ yoḳ
Meded senden meded mevlā

33. **meded:**
Murabba 2
Mısra: **12**
"İmdat, aman, yetiş!"
gibi anlamlara gelen ünlem.
Şerīküñ yoḳ naẕīrüñ yoḳ
Meded senden meded mevlā

34. **meded:**
Murabba 2
Mısra: **16**
"İmdat, aman, yetiş!"
gibi anlamlara gelen ünlem.
Ḳula ekremsin erḥamsın
Meded senden meded mevlā

35. **meded:**
Murabba 2
Mısra: **16**
"İmdat, aman, yetiş!"
gibi anlamlara gelen ünlem.
Ḳula ekremsin erḥamsın
Meded senden meded mevlā

36. **meded:**
Murabba 2
Mısra: **20**
"İmdat, aman, yetiş!"
gibi anlamlara gelen ünlem.
Reh-i maḳṣūdı āsān it
Meded senden meded mevlā

37. **meded:**
Murabba 2
Mısra: **20**
"İmdat, aman, yetiş!"
gibi anlamlara gelen ünlem.
Reh-i maḳṣūdı āsān it
Meded senden meded mevlā

38. **meded:**
Murabba 2
Mısra: **24**
"İmdat, aman, yetiş!"
gibi anlamlara gelen ünlem.
ʿİbāda şāmil iḥsānuñ
Meded senden meded mevlā

39. **meded:**
Murabba 2
Mısra: **24**
"İmdat, aman, yetiş!"
gibi anlamlara gelen ünlem.
ʿİbāda şāmil iḥsānuñ
Meded senden meded mevlā

40. **meded:**
Murabba 2
Mısra: **28**
"İmdat, aman, yetiş!"
gibi anlamlara gelen ünlem.
Cenāb-ı pāküñe maʿlūm
Meded senden meded mevlā

41. **meded:**
Murabba 2
Mısra: **28**
"İmdat, aman, yetiş!"
gibi anlamlara gelen ünlem.
Cenāb-ı pāküñe maʿlūm
Meded senden meded mevlā

42. **meded:**
Murabba 2
Mısra: **32**
"İmdat, aman, yetiş!"
gibi anlamlara gelen ünlem.
Beni şād eyle raḥmetle
Meded senden meded mevlā

43. **meded:**
Murabba 2
Mısra: **36**
"İmdat, aman, yetiş!"
gibi anlamlara gelen ünlem.
Beni ʿafv eyle sen ferdā
Meded senden meded mevlā

44. **meded:**
Murabba 2
Mısra: **36**
"İmdat, aman, yetiş!"
gibi anlamlara gelen ünlem.
Beni ʿafv eyle sen ferdā
Meded senden meded mevlā

45. **meded:**
Murabba 3
Mısra: **20**
"İmdat, aman, yetiş!"
gibi anlamlara gelen ünlem.
Budur mesʾūlümüz her dem
Meded eyle meded mevlā

46. **meded:**
Murabba 3
Mısra: **24**
"İmdat, aman, yetiş!"
gibi anlamlara gelen ünlem.
N'ola eyler iseñ raḥmet
Meded eyle meded mevlā

47. **meded:**
Murabba 3
Mısra: **28**
"İmdat, aman, yetiş!"
gibi anlamlara gelen ünlem.
Meded-ḫ∨āh-ı ʿaṭāyam ben
Meded eyle meded mevlā

48. **meded:**
Murabba 3
Mısra: **16**
"İmdat, aman, yetiş!" gibi anlamlara gelen ünlem.
Ḳarīn it fażl u ġufrāna
Meded eyle meded mevlā

49. **meded:**
Murabba 3
Mısra: **12**
"İmdat, aman, yetiş!" gibi anlamlara gelen ünlem.
Teʿālā şānuñ el-aʿlā
Meded eyle meded mevlā

50. **meded:**
Murabba 3
Mısra: **8**
"İmdat, aman, yetiş!" gibi anlamlara gelen ünlem.
Münezzehdür muʿallādur
Meded eyle meded mevlā

51. **meded:**
Murabba 3
Mısra: **4**
"İmdat, aman, yetiş!" gibi anlamlara gelen ünlem.
Ḫudāvend-i cihān sensin
Meded eyle meded mevlā

52. **meded:**
Murabba 3
Mısra: **2**
"İmdat, aman, yetiş!" gibi anlamlara gelen ünlem.
Ḫudā-yı ins ü cān sensin
Meded eyle meded mevlā

53. **meded:**
Murabba 7
Mısra: **15**
"İmdat, aman, yetiş!" gibi anlamlara gelen ünlem.
Meded ey melceʾ-i ümmet
Şefāʿat ḳıl şefāʿat ḳıl

54. **meded:**
Murabba 9
Mısra: **11**
"İmdat, aman, yetiş!" gibi anlamlara gelen ünlem.
Meded ḳıl müşkilüm āsān
Sen iḥsān eyle yā Allāh

55. **meded:**
Rübai 520
Mısra: **3**
"İmdat, aman, yetiş!" gibi anlamlara gelen ünlem.
Ḫuşḳ eyleme çeşm-i teri luṭf eyle meded
Her laḥẓa ġam-ı ʿışḳ ile giryān eyle

56. **meded:**
Tahmis 6
Mısra: **13**
"İmdat, aman, yetiş!" gibi anlamlara gelen ünlem.
Ne maḥabbet ne ḥaḳīḳat ne mürüvvet ne meded
-

57. **meded:**
Tahmis 9
Mısra: **16**
"İmdat, aman, yetiş!" gibi anlamlara gelen ünlem.
Ḳalmadı āh meded tāb ü tüvānum diyerek
Ḳalmayup ṣabra meded ʿāṣıḳ-ı pür-miḥnetde

58. **meded:**
Tahmis 10
Mısra: **9**
"İmdat, aman, yetiş!" gibi anlamlara gelen ünlem.
Bir nigāhuñla meded gel beni şādān eyle
Ele al ḫāṭır-ı vīrānumı iḥsān eyle

59. **meded:**
Tarih 27
Mısra: **2**
"İmdat, aman, yetiş!" gibi anlamlara gelen ünlem.
Ey Naḥīfī didiler teşne-dilān tārīḫin
İtdi sīr-āb meded ʿālemi Sulṭān Maḥmūd

meded eyle:

1. **meded eyle:**
Kaside 4
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardım etmek ve lütufta bulunmak.
Eyle luṭfuñla Naḥīfīye meded
Yevme lā yenfeʿu mālun velā benūn

2. **meded eyle:**
Kaside 8
Mısra: **181**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardım etmek ve lütufta bulunmak.
Zaḫmuma eyle meded merhem-i luṭf u keremüñ
Maʿṣiyetde dil-i zārı ḳoma mecrūḥ u firār

3. **meded eyle:**
Matla 196
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardım etmek ve lütufta bulunmak.
Dil ü dīnüm ile ʿadūdan emīn
Meded eyle yā erḥame'r-rāḥimīn

4. **meded eyle:**
Murabba 3
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardım etmek.
Ḫudā-yı ins ü cān sensin
Meded eyle meded mevlā

5. **meded eyle:**
Murabba 3
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardım etmek.
Ḫudāvend-i cihān sensin
Meded eyle meded mevlā

6. **meded eyle:**
Murabba 3
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardım etmek.
Münezzehdür muʿallādur
Meded eyle meded mevlā

7. **meded eyle:**
Murabba 3

Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardım etmek.
Teʿālā şānuñ el-aʿlā
Meded eyle meded mevlā

8. **meded eyle:**
Murabba 3
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardım etmek.
Ḳarīn it fażl u ġufrāna
Meded eyle meded mevlā

9. **meded eyle:**
Murabba 3
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardım etmek.
Budur mesʾūlümüz her dem
Meded eyle meded mevlā

10. **meded eyle:**
Murabba 3
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardım etmek.
N'ola eyler iseñ raḥmet
Meded eyle meded mevlā

11. **meded eyle:**
Murabba 3
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardım etmek.
Meded-ḫ∨āh-ı ʿaṭāyam ben
Meded eyle meded mevlā

12. **meded eyle:**
Murabba 13
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardım etmek ve lütufta bulunmak.
Meded eyle taraḥḥum ḳıl
Şefāʿat yā Resūla'llāh

13. **meded eyle:**
Rübai 143
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardım etmek ve lütufta bulunmak.
Bir nīm-nigāhuñla dem-i maḥşerde
Eyle bu Naḥīfī-i güneh-kāra meded

meded irgür:

1. **meded irgür:**-*gür*
Gazel 97
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardım, iyilik, ihsan ulaşmak.
Lebüñüñ şerbetini luṭfuñ ile
Meded irgür baña ey serv-i bülend

meded it:

1. **meded it:**
Gazel 183
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardım etmek, sıkıntıyı gidermek.
Şerbet-i vaṣluñ it meded sen bu Naḥīfī zārıña
Derd-i derūnını saña ʿarż idemez ḥicāb ider

2. **meded it:**
Rübai 66
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardım etmek, sıkıntıyı gidermek.
Ḥālüm saña maʿlūm baña sen meded it
Ey vāḳıf-ı sırr u ʿalem ü ʿālim-i ġayb

meded itmekdedür:

1. **meded itmekdedür:**-*mek, -de, -dür*
Gazel 350
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardım etmek, sıkıntıyı gidermek.
Ser-mest-i ʿışḳdur dil-i medhūşumuz bizüm
İtmekdedür cünūna meded hūşumuz bizüm

meded itmez:

1. **meded itmez:**-*mez*
Rübai 376
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardım etmek, sıkıntıyı gidermek.
Bir bende-i ʿācizem meded itmez iseñ
Ḳādir degülem nesneye ḳāṣırdur elüm

meded ḳıl:

1. **meded ḳıl:**
Gazel 47
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardım etmek, iyilik, ihsanda bulunmak; ayrılığa son verme lutfunda bulunmak.
Ehl-i ʿışyāna müdāvā-yı şefāʿat ḳıl meded
Pādişāhā derdine ümmetlerüñ sensin ṭabīb

2. **meded ḳıl:**
Gazel 278
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardım etmek, iyilik, ihsanda bulunmak; ayrılığa son verme lutfunda bulunmak.
Luṭf u şefāʿatle baña ḳıl meded
Rūz-ı cezā zehreler olduḳda çāk

3. **meded ḳıl:**
Gazel 415
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardım etmek, iyilik, ihsanda bulunmak; ayrılığa son verme lutfunda bulunmak.
Meded ḳıl ümmet-i bī-çāreñe raḥm eyle iḥsān it

Ḫudādan ḳıl recā-yı ʿavn ü nuṣret yā Resūla'llāh

4. **meded ḳıl:**
Murabba 10
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardım etmek, iyilik, ihsanda bulunmak.
Meded ḳıl faẕl-ı luṭfuñla ilāhī
ʿİbād-ı Müslimīne nuṣret eyle

meded olmazsa:

1. **meded olmazsa:**-*maz, -sa*
Rübai 403
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardımcı olmak; birinden yardım gelmek.
Senden meded olmazsa kerem olmazsa
Yā Rab neye ḳādir ola ʿāciz insān

meded-ḫ∨āh:

1. **meded-ḫ∨āhuñdur:**-*uñ, -dur*
Rübai 421
Mısra: **3**
Yardım istemek için II istekte bulunmak amacıyla.
Biñ āh ü enīn ile meded-ḫ∨āhuñdur
Ḫāk-i der-i luṭfuñda Naḥīfī-i ḥazīn

meded-ḫ∨āhān-ı ümmet:

1. **meded-ḫ∨āhān-ı ümmet:**
Kaside 5
Mısra: **151**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ümmetin meded isteyeni.
Tā meded-ḫ∨āhān-ı ümmet çāre-cūy-ı ʿafv olup
Senden ümmīd-i şefāʿatle ḳıla Ḥaḳḳa duʿā

meded-ḫ∨āh-ı ʿaṭāyam:

1. **meded-ḫ∨āh-ı ʿaṭāyam:**-*yam*
Murabba 3
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Lutuf yardımı isteyen.
Meded-ḫ∨āh-ı ʿaṭāyam ben
Meded eyle meded mevlā

meded-i rabb-i lā-yezāl itdüm:

1. **meded-i rabb-i lā-yezāl itdüm:**-*dü, -m*
Kaside 25
Mısra: **56**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ölümsüz olan Allah'ın yardımı istemek.
Her umūrumda yār u hem-rāhum
Meded-i Rabb-i lā-yezāl itdüm

meded-kār:

1. **meded-kār:**
Kaside 3
Mısra: **89**
Yardımcı, yardım eden.
Ne enīs ü ne meded-kār u ne şemʿ u ne firāş
Dehşet ü hevlini fikr it o demüñ ol ānuñ

meded-kār olmasa:

1. **meded-kār olmasa:**-*ma, -sa*
Kaside 17
Mısra: **47**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardımcı, yardım eden olmak.
ʿAfv ü ġufrānuñ meded-kār olmasa ʿāṣīlere
Vādī-i ḫüsrāndan olmazdı ebed rāh-ı rehā

meded-kārā:

1. **meded-kārā:**
Kaside 28
Mısra: **51**
Yardımcı, yardım eden.
Cenāb-ı mihr ü meh-ḳadrā meded-kārā ḫudāvendā
Senüñ der-gāh-ı luṭfuñ cāna ḳaṣr-ı nüh-ḳıbābumdur

mededkārā:

1. **mededkāra:**
Kaside 26
Mısra: **77**
Yardımcı, yardım eden.
Sütūde-menḳabetā Āṣāfā mededkāra
Eyā ḫidīv-i ʿaṭā-baḫş u server-i vālā

mededkār-ı ḳalemdendür:

1. **mededkār-ı ḳalemdendür:**-*den, -dür*
Gazel 173
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Kalemin yardımı.
Naḥīfī bu ġazel kim ḥasb ü ḥāl ü ser-nüvişt ümdür
Şikāyet levḥ-i baḫtumda mededkār-ı ḳalemdendür

mededkār-ı ümem:

1. **mededkār-ı ümem:**
Gazel 65
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ümmetlerin yardımcısı II Hz. Muhammed.
Ey mededkār-ı ümem budur ümmīdüm Ḥaḳdan
Şafḥa-i naʿtüñ ola bendeñe menşūr-ı necāt

meded-resān-ı feraḥ:

1. **meded-resān-ı feraḥ:**
Gazel 87
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevincin imdadına koşanları.
Zamān-ı maḥşere dek görmezüz ḫumār-ı ġamı
Olursa bāde-i laʿlüñ meded-resān-ı feraḥ

mededüñ eyle:

1. **mededüñ eyle:**-*üñ*
Rübai 413
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardım etmek ve lütufta bulunmak.
Eyle mededüñ cān ü dile feyż-resān
Tā ḫayr ile müşkillerüm olsun āsān

medenī:

1. **medenī:**
Gazel 490
Mısra: **4**
Şehirli.
Sensin ey mihr-i żiyā-güster-i Mekkī-maṭlaʿ
Hāşimī vü Medenī vü ʿArabī vü Ḳureyşī

2. **medenīsin:**-*sin*
Tahmis 4
Mısra: **10**
Şehirli.
Türk ü Rūm u ʿAcem ü Hind bilür bunı ki sen
Hāşimsin Medenīsin ʿArabīsin Ḳureyşī

medfen-i ḫāke:

1. **medfen-i ḫāke:**-*e*
Gazel 139
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Toprağa gömülmüş.
Hestī-i naḳd-i melāḥat virmesün saña ġurūr
Medfen-i ḫāke naẓar ḳıl niçe sīmīn-ber yatur

medḥ:

1. **medḥi:**-*i*
Gazel 94
Mısra: **9**
Övme, övgü.
Ruḫlaruñ medḥi çıḳup eflāke seyrān eyledi
Vādī-i ḫayretde ancaḳ bu Naḥīfī derdmend

2. **medḥüñe:**-*üñ, -e*
Kaside 8
Mısra: **279**
Övme, övgü.
Ben ne ḫākem ki senüñ medḥüñe şāyeste olam
Ne gedāyam ki idem naʿt-i şerīfüñ işʿār

3. **medḥüñi:**-*üñ, -i*
Kaside 25
Mısra: **22**
Övme, övgü.
Ey kerem kānı her sözümde hemān
Medḥüñi ḥāṣıl-ı meʾāl itdüm

4. **medḥüñle:**-*üñ, -le*
Kaside 26
Mısra: **91**
Övme, övgü.
Terennüm itmede medḥüñle bülbülān-ı süḫān
Güşāde ġonçe-i ḫoş-būy-ı gülşen-i maʿnā

5. **medḥüñi:**-*üñ, -i*
Kaside 27
Mısra: **65**
Övme, övgü.
İḳtiżā itdi senüñ medḥüñi inşā itmek
Görüp evṣāf-ı pesen-dīdeñi ey ẕāt-ı vaḳur

6. **medḥüñe:**-*üñ, -e*
Rübai 157
Mısra: **3**
Övme, övgü.
Ḳādir degülem medḥüñe ben sulṭānum
Ancaḳ ġarażum ʿarż-ı ʿubūdiyyetdür

7. **medḥüñde:**-*üñ, -de*
Rübai 163
Mısra: **1**
Övme, övgü.
Medḥüñde senüñ ʿāciz olup cinn ü beşer
İẓhār-ı ḳuṣūr eyler iken ser-tā-ser

8. **medḥa:**-*a*
Rübai 274
Mısra: **3**
Övme, övgü.
Tā maḥşere dek medḥa olur şāyeste
Her kim ki ola bendesi ol sulṭānuñ

9. **medḥine:**-*i, -n, -e*
Tahmis 2
Mısra: **17**
Övme, övgü.
Anlaruñ medḥine ṣarf eyle dem-ā-dem nefesi
Ṭut sözüm ʿāṣıḳ iseñ eyleme ġayre hevesi

medḥ eylemezem:

1. **medḥ eylemezem:**-*mez, -em*
Matla 267
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Övmek.
Kendiye mesken iderse ne ʿaceb hāmūnı
Saña ʿāḳıl diyü medḥ eylemezem Mecnūnı

medḥ eyler:

1. **medḥ eyler:**-*r*
Kaside 22
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Övmek.
Yeter taṭvīl-i vaṣf-ı Bermeki vü Ḥātem-i Ṭāyī
Bana medḥ eyler iseñ eyle İbrāhīm Paşayı

medḥ eyleyen:

1. **medḥ eyleyen:**-*yen*
Kaside 27
Mısra: **141**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Övmek.
Seni medḥ eyleyen erbāb-ı süḫan lāyıḳdur
Olsa meydān-ı meʿānīde mübāhī vü faḫūr

medḥ idersem:

1. **medḥ idersem:**-*er, -se, -m*
Kaside 24

Mısra: **94**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Övmek.
Ġaraż ʿarż-ı ʿubūdiyyet durur der-gāhuña yoḫsa
Ne deñlü medḥ idersem vaṣfuñ irmez ḥadd ü pāyāna

medḫal:

1. **medḫali:**-*i*
Gazel 462
Mısra: **13**
Müdahale, karışma.
Ḥükm-i ḳażāda medḫali yoḳ çünki kimsenüñ
Naḳş-ı ẓuhūra çün u çerādan ne fāʾide

medḥ-i ʿālī-şānuñ:

1. **medḥ-i ʿālī-şānuñ:**-*uñ*
Gazel 420
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şanı yüce olanın methi II Hz. Muhammet'e yazılmış naat.
Dem-ā-dem medḥ-i ʿālī-şānuñ ile naʿt-i pāküñdür
Naḥīfī-veş benüm vird-i zebānum yā Resūla'llāh

medḥ-i ḥüsnüñdür:

1. **medḥ-i ḥüsnüñdür:**-*üñ, -dür*
Gazel 235
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzelliğinin övgüsü.
Hem-nişīnüm fürḳatüñdür dīdede vaṣluñ ḫayāl
Medḥ-i ḥüsnüñdür dilümde pādişāhā her nefes

medḥ-i pāk-i aḥmed-i muḫtār:

1. **medḥ-i pāk-i aḥmed-i muḫtār:**
Kaside 18
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hz. Muhammet'in temiz methi.
Medḥ-i pāk-i Aḥmed-i Muḫtār ile ey cān-ı zār
Jāle-i gül-berg-i şevḳ olsun sirişk-i ābdār

medḥ-i pākiyle:

1. **medḥ-i pākiyle:**-*i, -yle*
Kaside 17
Mısra: **40**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Pak övgü (Hz. Muhammed'i övme).
Ol şefīʿ-i rūz-ı maḥşer ol ḥabīb-i ekremüñ
Medḥ-i pākiyle tevessül eyleyüp geldi saña

medḥ-i şerīfüñ:

1. **medḥ-i şerīfüñ:**-*üñ*
Kaside 28
Mısra: **84**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mübarek, şerefli övgü.
Cihān durduḳça var ol ey mekārim-pīşe-i devrān
Senüñ medḥ-i şerīfüñ zīver-i levḥ-i kitābumdur

medḥüñi iderken:

1. **medḥüñi iderken:**-*üñ, -i, -er, -ken*
Murabba 11
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Övmek.
İderken medḥüñi mevlā
Ne mümkin naʿtüñi imlā

medḥüñi itmek:

1. **medḥüñi itmek:**-*üñ, -i, -mek, -*
Tahmis 8
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Övmek, methetmek.
Ḳılsa basṭ-ı süḫan evṣāfuña ḫalḳ-ı ʿālem
Medḥüñi itmek içün ṣafḥa-i taʿbīre raḳam

medhūş olayum:

1. **medhūş olayum:**-*a, -yum*
Rübai 354
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şaşkın olmak,dehşete düşmek.
Feyż it baña ol neşve-i ḫāṣü'l-ḫāṣı
Kim lezzetin idrāk ile medhūş olayum

medīḥ:

1. **medīḥa:**-*a*
Kaside 6
Mısra: **35**
Övgü için, medih maksadıyla yazılmış manzûme, methiye.
Ẕātuñ yeter medīḥa senüñ vaṣf-ı pāküñe
Ey ṭāhirü'n-neseb şerefü'l-cāhi ve'l-ḥaseb

medīḥa-i naʿt-i şerīfini:

1. **medīḥa-i naʿt-i şerīfini:**-*i, -n, -i*
Kaside 26
Mısra: **256**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Naat şerifinin övgüsü.
Saña şefīʿ getürdüm nebiyy-i muḫteremi
İdüp medīḥa-i naʿt-i şerīfini ihdā

medine:

1. **medīne:**
Gazel 490
Mısra: **5**
Medine şehri.
Hicretüñ mehbiṭ-i nūr itdi Medīne şehrin
-

medīne-i ʿilm-i güzīn-i ḫak olup:

1. **medīne-i ʿilm-i güzīn-i ḥaḳ olup:**-*up*
Gazel 260
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hakkın seçkin ilminin şehri.
Ẕātuñ olup medīne-i ʿilm-i güzīn-i Ḥaḳ
Bāb-ı mufaṣṣal oldı aña server-i Necef

medyūn:

1. **medyūna:**-*a*
Rübai 46
Mısra: **4**
Borçlu.
Sendendür eyā Ḳādir ü Vehhāb-ı Kerīm
Medyūna edā merdüm-i bīmāra devā

mefātīḥ-i ġuyūb:

1. **mefātīḥ-i ġuyūb:**
Rübai 77
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sâdece Allah'ın bildiği gaybın anahtarları olan ilâhî isimler.
Ey ẕikr-i muʿallāsı ṣafā-baḫş-ı ḳulūb
V'ey ism-i muḳaddesi mefātīḥ-i ġuyūb

mefātīḥ-i ḳılāʿ:

1. **mefātīḥ-i ḳılāʿ:**
Tarih 33
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kalelerin anahtarları.
ʿArż olup der-gāhına dāʾim mefātīḥ-i ḳılāʿ
Künyetin Ḥaḳ bü'l-meġāzī ide bī-reyb ü riyā

mefḫar:

1. **mefḫarı:**-*ı*
Kaside 19
Mısra: **48**
Övünç.
Fetḥ-i Saḳız fāl-i bi'l-ḫayr-ı cülūs-ı pākidür
Ol şehüñ kim ẕātıdur ʿOs̱māniyānuñ mefḫarı

2. **mefḫarı:**-*ı*
Tarih 2
Mısra: **14**
Övünç.
Olsa lāyıḳdur o sulṭan-ı Sikender-ṣavletüñ
Ẕāt-ı pāki zümre-i ʿOs̱māniyānuñ mefḫarı

mefḫar-ı ʿālem:

1. **mefḫar-ı ʿālem:**
Kaside 17
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kainatın, kendisi ile iftihar ettiği zat (Hz. Muhammed).
Mefḫar-ı ʿālem sipeh-dār-ı beşer reşk-i melek
Eşrefü'l-ḫalḳ-ı Ḫudā maḥbūb-ı ḫāṣ-ı kibriyā

2. **mefḫar-ı ʿālem:**
Murabba 7
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kainatın, kendisi ile iftihar ettiği zat II Hz. Muhammet.
Amān ey mefḫar-ı ʿālem Şefāʿat ḳıl şefāʿat ḳıl

mefḫar-ı ʿālemiyān:

1. **mefḫar-ı ʿālemiyān:**
Kaside 16
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Âlemlerin övüncü II Hz. Muhammet.
Mefḫar-ı ʿālemiyān şāh-ı rusülden Veys'e
Tuḥfe-i menzilet-efrūz-ı mükerremdür bu

mefḫar-ı ʿarab:

1. **mefḫar-ı ʿarab:**
Kaside 6
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arabın övüleni.
Sensin eyā sütūde-ḥabīb-i refīʿ-i Rab
Maḥsūd-ı Rūm u reşk-i ʿAcem mefḫar-ı ʿArab

mefḫar-ı arż u semādur:

1. **mefḫar-ı arż u semādur:**-*dur*
Gazel 413
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yerlerin ve göklerin övünç sebebi, Hz. Muhammed.
Zemīn ü āsumān ḫāk-i rehüñle iftiḫār eyler
Ḳudūmüñ mefḫar-ı arż u semādur yā Resūla'llāh

mefḫar-ı ferʿ u uṣūl:

1. **mefḫar-ı ferʿ u uṣūl:**
Gazel 312
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yolun ve ışığın övüncü II Hz. Muhammet.
Sensin ey nūr-ı İlāhī mefḫar-ı ferʿ u uṣūl
Hem ḥabīb-i kibriyāsın hem nebīsin hem resūl

mefḫar-ı kevneyne:

1. **mefḫar-ı kevneyne:**-*e*
Rübai 377
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İki cihanın iftiharı, övünme sebebi.
Senden bize emr oldı çün ey Rabb-i enām
Ol mefḫar-ı kevneyne ṣalāt ile selām

mefḫar-ı mevcūdāta:

1. **mefḫar-ı mevcūdāta:**-*a*
Rübai 132
Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yaratılmışların övüncü.
İḫlāṣ ile ol mefḫar-ı mevcūdāta
Ḫidmetler idüp eyledi taḥṣīl-i murād

mefḫar-ı selef:

1. **mefḫar-ı selef:**
Gazel 260
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Öncekilerin övüncü.
Oldı vücūduñ evvel ü āḫirde bī-ʿadīl
Sensin güzīde ḫayr-ı ḫalef mefḫar-ı selef

mefḫarü'l-vüzerā:

1. **mefḫarü'l-vüzerā:**
Kaside 26
Mısra: **32**
Vezirlerin iftiharlısı II Vezir Hüseyin Paşa.
Senüñ gibi niçe nā-kāmı ber-murād itdi
ʿAṭā vü luṭf u keremle o mefḫarü'l-vüzerā

mefhūm:

1. **mefhūm:**
Murabba 2
Mısra: **26**
Anlaşılmış, kavranmış.
Eger ẓāhir eger mektūm
Eger manṭūḳ eger mefhūm

2. **mefhūmı:**-*ı*
Tarih 29
Mısra: **4**
Anlaşılmış, kavranmış.
Ḳıldı Ḫaḳ ḫāṣṣa-i māyī-i ḥayāt-ı eşyā
İtdi mefhūmı anuñ naẓm-ı kerīminde vürūd

mefhūm olur:

1. **mefhūm olur:**-*ur*
Rübai 353
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Anlaşılmak, bilinmek.
Lā itmededür nefy-i şerīk-i mevhūm
İllādan olur vaḥdet-i Bārī mefhūm

mefrūża-i müʾeyyeddür:

1. **mefrūża-i müʾeyyeddür:**-*dür*
Gazel 107
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sağlam farz II yardım gören farzı.
Ḫulūṣ-ı bāl ile efrād-ı ehl-i İslāma
Duʿā-yı devleti mefrūża-i müʾeyyeddür

mefrūż-ı ʿayn oldı:

1. **mefrūż-ı ʿayn oldı:**-*dı*
Gazel 360
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kişinin kendisinin getirmek zorunda olduğu farz ibadetleri olmak.
Mücrim-i bezm-i ḥarem-gāh-ı Elest olduḳda
Oldı ʿışḳuñ dil-i şūrīdeye mefrūż-ı ʿayn

meftūḥ:

1. **meftūḥ:**
Matla 220
Mısra: **1**
Açılmış, açık, ele geçirilmiş.
Bāb-ı Ḫaḳ meftūḥ iken her laḥẓa ehl-i ḥācete
İlticā lāyıḳ mı maġrūrān-ı cāh-ı devlete

2. **meftūḥ:**
Rübai 120
Mısra: **1**
Açılmış, açık, ele geçirilmiş.
Ey ḳullarına bāb-ı ʿaṭāsı meftūḥ
Fermānuñda ser-beste cemād ü ẕī-rūḥ

3. **meftūḥ:**
Rübai 122
Mısra: **4**
Açılmış, açık, ele geçirilmiş.
Sensin sen o Fettāh-ı ʿAẕīmü'l-iḥsān
Bāb-ı keremüñ ḳullara dāʾim meftūḥ

meftūḥ eyle:

1. **meftūḥ eyle:**
Rübai 121
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kurtarmak.
Ḳıl faẕluñ ile ḳalbümi yā Rab meşrūḥ
Teysīr ḳılup eyle umūrum meftūḥ

meftūḥ eyleye:

1. **meftūḥ eyleye:**-*ye*
Tarih 33
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Fethedilmek, ele geçirilmek.
Bir teveccüh ile şūret buldı bu feṭḥ-i cemīl
Baʿdezīn çoḳ şūret-i ḫayr eyleye meftūḥ Ḫudā

meftūḥ ola:

1. **meftūḥ ola:**-*a*
Rübai 7
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Açık olmak.
Yā Rab beni ḳıl mülhem-i ādāb-ı rıżā
Meftūḥ ola tā cān ü dile bāb-ı rıżā

meftūḥ olmaḳdadur:

1. **meftūḥ olmaḳdadur:**-*maḳ, -da, -dur*
Rübai 125
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Açık olmak.
Cān ẕīkr-i celīlüñle idüp
kesb-i fütūḥ
Olmaḳdadur ebvāb-ı
meʿānī meftūḥ

meftūḥ olup:

1. **meftūḥ olup:**-*up*
Kaside 23
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Açılmak, üstün olmak.
Olup meftūḥ bāb-ı himmeti
erbāb-ı ḥācāt
Gidenler ʿarż-ı ḥāle kām-
yāb-ı müddeʿā gelsün

meftūn:

1. **meftūn:**
Gazel 138
Mısra: **6**
*Âşık, vurulmuş,
mübtelâ.*
Benefşe ḫāk-i rehüñ lāle
dāġdāruñdur
Nihāl-i serv ise meftūn yā
mestüñdür

meftūn ider:

1. **meftūn ider:**-*er*
Matla 185
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Âşık etmek, bağlamak.
Çekdürüp çille-i derd-i ġam-ı
ʿışḳın her ān
Ādemi zūr ile meftūn ider ol
ḳaşı kemān

meftūn itdi:

1. **meftūn itdi:**-*di*
Gazel 464
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
*Âşık olmak, vurulmak,
mübtelâ olmak.*
Beni hecr-i ḫayālüñ şöyle
meftūn itdi ki her dem
Arar naḳş-ı cemālüñ çeşm-i
dil kāşāne kāşāne

2. **meftūn itdi:**-*di*
Kıt'a 26
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
*Âşık olmak, vurulmak,
mübtelâ olmak.*
ʿAḳlumı ġamze-i Tatar ile
meftūn itdi
Türkçe oldum ben o fettān-ı
cihāna meftūn

meftūn itdüñ:

1. **meftūn itdüñ:**-*dü, -ñ*
Rübai 283
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Âşık etmek, bağlamak.
Ol mertebe dil-şād-ı vefā
itdüñ kim
Nā-çār beni kendüñe meftūn
itdüñ

meftūn olacaḳ:

1. **meftūn olacaḳ:**-*acaḳ*
Rübai 180
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül vermek.
Fikr eyle bu miḥnet-gede-i
fānīnüñ
Meftūn olacaḳ ḳanġı sürūrı
vardur

meftūn olaldan:

1. **meftūn olaldan:**-*aldan*
Gazel 14
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
*Gönül vermek,
vurulmak, tutulmak.*
Bahār-ı ḫüsnüñe bülbül gibi
meftūn olaldan dil
Açıldı tende biñ dāġ-ı
maḥabbet nev-bahārāsā

meftūn oldı:

1. **meftūn oldı:**-*dı*
Rübai 415
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gönül vermek.
Leylīye ki Ḳays oldı ezelden
meftūn
Gösterdi bu vādīde cünūn ile
fünūn

2. **meftūn oldı:**-*dı*
Rübai 537
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül vermek.
Nā-çār görüp ḫüsnüñi
meftūn oldı
Bī-çāre Naḥīfī yā helāk
olsun mı

meftūn oldıġın:

1. **meftūn oldıġın:**-*dıġ, -ın*
Gazel 162
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül vermek.
Her seḥer bülbül ki eşk-i
çeşmini seyl-āb ider
Ġonçe-i gülzāra meftūn
oldıġın işrāb ider

meftūn oldum:

1. **meftūn oldum:**-*du, -m*
Kıt'a 26
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
*Gönül vermek,
vurulmak, tutulmak.*
ʿAḳlumı ġamze-i Tatar ile
meftūn itdi
Türkçe oldum ben o fettān-ı
cihāna meftūn

meftūn olmadı:

1. **meftūn olmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 493
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
*Gönül vermek,
vurulmak, tutulmak.*
Āferīn olsun tecerrdüd-
pīşegān-ı ʿışḳa kim
Hīç zen-i mekkāre-i dünyāya
meftūn olmadı

meftūn olmadur:

1. **meftūn olmadur:**-*ma, -dur*
Gazel 358
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül vermek, vurulmak, tutulmak.
Görüp her dil-ber-i fettānı
meftūn olmadur kārum
ʿAceb āşüfte-meşreb ʿāşıḳ-ı
ser-bāz-ı çālākem

meftūn olmaz:

1. **meftūn olmaz:**-*maz*
Gazel 382
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül vermek.
Ādem niçe olmaz saña biñ
cān ile meftūn
Bir ġamzede biñ şīve-i
mümtāz ḳılarsın

meftūn olur:

1. **meftūn olur:**-*ur*
Gazel 116
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül vermek.
Görmedüm hīç ben
Naḥīfī gibi bir āşüfte-dil
Ḳanda bir şūḫ-ı cihān görse
hemān meftūn olur

2. **meftūn olur:**-*ur*
Gazel 153
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül vermek, vurulmak, tutulmak.
Gerçi kim eyler melāmet
zāhid-i nā-dān baña
Bilmez ammā kim seni görse
o da meftūn olur

meftūn u ḥayrān oldıġum:

1. **meftūn u ḥayrān oldıġum:**-*dıġ, -um*
Gazel 179
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kendinden geçip hayran olmak.
Ruḫlaruñ bīhūde şerm-ālūde-i hāz olmasun
Ben saña meftūn u ḥayrān oldıġum bilmez mi var

2. **meftūn u ḥayrān oldıġum:**-*dıġ, -um*
Gazel 218
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kendinden geçip hayran olmak.
Nigāhumdan bilür meftūn u ḥayrān oldıġum ol māh
Cihānda böyle ḥāl añlar netīce bir cevān olmaz

meftūn u ḥayrānı olur:

1. **meftūn u ḥayrānı olur:**-*urı*
Tarih 30
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kendinden geçip hayran olmak.
Zihī germābe-i zībā
zihī ḥammām-ı şevḳ-efzā
Ki ḥüsn-i ṭarḥınuñ insān olur
meftūn u ḥayrānı

meftūn u ḥayrānuñ:

1. **meftūn u ḥayrānuñ:**-*uñ*
Gazel 523
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tutkun ve hayran; çok beğenmiş.
Göz diküp ruḫsāruña
yoluñda ḫāk olmış yatur
Nergis-i gülşen senüñ
meftūn u ḥayrānuñ gibi

meftūnı oldıġuñ:

1. **meftūnı oldıġuñ:**-*dıġ, -uñ*
Gazel 136
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tutkunu olmak, âşığı olmak; hayranı olmak.
Ey ʿandelīb-i dil bu fiġāna nedür sebeb
Meftūnı oldıġuñ o gül-i sāde-rū mıdur

meftūnluġ:

1. **meftūnluġum:**-*um*
Gazel 120
Mısra: **7**
Tutkunluk, âşıklık.
Melāmet itme şevḳ ile görüp meftūnluġum luṭf it
Sen ey zāhid o mest-i nāzı bilmezsin ne fettāndur

meftūn:

1. **meftūn:**
Gazel 137
Mısra: **5**
Âşık, vurulmuş, mübtelâ.
Gül-i ter yüzüñe āşüfte sünbül zülfüñe meftūn
Çemende serv-i nāzum reng ü būlar hep senüñçündür

megās:

1. **megāş:**
Matla 57
Mısra: **1**
Yardım görecek.
Baña senden ġayrı yoḳdur bir megāş
-

meger:

1. **meger:**
Gazel 3
Mısra: **9**
"Aslında, işin aslı" anlamlarında bağlaç.
Encüm-i bī-ḥad degüldür āsumān üzre meger
ʿArş ü kürsī oldı yüz biñ çeşm ile ḥayrān saña

2. **meger:**
Gazel 10
Mısra: **2**

"Aslında, işin aslı" anlamlarında bağlaç.
Ḫulūṣ o āfete maḥż-ı ḫaṭā imiş ḥayfā
Meger o ġonçe hezār-āşinā imiş ḥayfā

3. **meger:**
Gazel 104
Mısra: **8**
"Aslında, işin aslı" anlamlarında bağlaç.
Āhumdan olmaduñ müteʾessir ġarībdür
Ey seng-dil meger ki dilüñ seng-i ḫāredür

4. **meger:**
Gazel 146
Mısra: **6**
"Aslında, işin aslı" anlamlarında bağlaç.
Çekilmiş kūşeye bīm-i nigāh-ı cān-güdāzuñla
Meger ġamzeñ de çeşm-i bī-emānuñdan hirāsāndur

5. **meger:**
Gazel 155
Mısra: **1**
"Aslında, işin aslı" anlamlarında bağlaç.
Çeşmüñ meger ḳażā ile yek-dil degül midür
Tīr-i nigāhuñ aña muʿādil degül midür

6. **meger:**
Gazel 156
Mısra: **24**
"Aslında, işin aslı" anlamlarında bağlaç.
İder şāh-ı güle nev-rūze ḳarşu nāmesin teblīġ
Meger bād-ı ṣabā var ise meʾmūr-ı risāletdür

7. **meger:**
Gazel 187
Mısra: **7**
"Aslında, işin aslı" anlamlarında bağlaç.
Dil-nişīn-i secdegāh-ı ebruvān olmış meger
Ġamze-i bī-dīn-i dil-ber büt-perest-i ʿişvedür

8. **meger:**
Gazel 214
Mısra: **10**
"Aslında, işin aslı" anlamlarında bağlaç.
Zülfüñde ḳaldı niçe zamān pīç ü tāb ile
Mecnūn imiş meger dil-i āşüfte-kāmumuz

9. **meger:**
Gazel 237
Mısra: **1**
"Aslında, işin aslı" anlamlarında bağlaç.
Meserretinde cihānuñ meger vefā yoġ imiş
Ġamuñdan özge dil-i zāra āşinā yoġ imiş

10. **meger:**
Gazel 308
Mısra: **2**
"Aslında, işin aslı" anlamlarında bağlaç.
Cihānda yoḳdur ey āfet miṣālüñ
Meger āyīnede ʿaks-i cemālüñ

11. **meger:**
Gazel 336
Mısra: **7**
"Aslında, işin aslı" anlamlarında bağlaç.
Der-i luṭfuñda meger yer mi başardı ayaġum
Beste-i silsile-i zülf-i perīşānuñ idüm

12. **meger:**
Gazel 338
Mısra: **11**
"Aslında, işin aslı" anlamlarında bağlaç.
Ferhād-ı nā-kes itdiği himmet midür meger
Küh-sār-ı ġamda böyle midür himmetüm benüm

13. **meger:**
Gazel 354
Mısra: **7**
"Aslında, işin aslı" anlamlarında bağlaç.
Bu sitem-güne cevābın güş idüp bildüm meger
Ḫüsnine maġrūr imiş ol dil-ber-i pür-naḫvetüm

14. **meger:**
Gazel 390
Mısra: **15**
"Aslında, işin aslı" anlamlarında bağlaç.
Şerḥ idüp şerḥa-i miḥnetle çıḳardum ki meger
Lafẓ-ı ġurbetde imiş nükte-i maʿnā-yı vaṭan

15. **meger:**
Gazel 396
Mısra: **9**
"Aslında, işin aslı" anlamlarında bağlaç.
Meger helāk idesin bir nigāh-ı ġamzeñle
Daḫi Naḫīfī-i zār ü ġarībi n'eylersin

16. **meger:**
Gazel 442
Mısra: **2**
"Aslında, işin aslı" anlamlarında bağlaç.
Bir dil-rübā ki ʿārif ola nükte-dān ola
Yoḳdur anuñ bahāsı meger naḳd-i cān ola

17. **meger:**
Gazel 457
Mısra: **19**
"Aslında, işin aslı" anlamlarında bağlaç.
Rifʿat tevāżuʿ ile meger hem-ʿinān imiş
Servüñ çemende eyle naẓar ser-fürūsına

18. **meger:**
Gazel 501
Mısra: **2**
"Aslında, işin aslı" anlamlarında bağlaç.
İtmedi ḫālüme vāḳıf eser-i āh seni
Ḫaḳ ide derd-i dilümden meger āgāh seni

19. **meger:**
Kaside 8
Mısra: **13**
"Aslında, işin aslı" anlamlarında bağlaç.

Ḳadd-i ḫūbāna meger itmege tevḳīr ancaḳ
Serv-i bāġ eyledi bu gülşen-i dehr içre ḳarār

20. **meger:**
Kaside 19
Mısra: **127**
"Aslında, işin aslı" anlamlarında bağlaç.
Bir naẓar iḳbāl-i şāhīye meger şāyān ola
İltifāt-ı kemterīninden bula zīb ü feri

21. **meger:**
Kaside 19
Mısra: **57**
"Aslında, işin aslı" anlamlarında bağlaç.
Ḫ∨āb gelmez çeşmine illā meger kim ḫ∨āb-ı merg
Dīde-i aʿdāya geldükçe ḫayāl-i ḫançeri

22. **meger:**
Kaside 22
Mısra: **34**
"Aslında, işin aslı" anlamlarında bağlaç.
Hele eslāfden taḳdīme lāyıḳ kimse yoḳ ancaḳ
Meger faẓl-ı taḳaddüm eyleye taḥvīl-i feḥvāyı

23. **meger:**
Kaside 26
Mısra: **203**
"Aslında, işin aslı" anlamlarında bağlaç.
Ya bir midür meger iḥsān ü himmet ü vüzerā
Degüldür ehl-i dile luṭfi ḳābil-i iḥṣā

24. **meger:**
Kaside 26
Mısra: **74**
"Aslında, işin aslı" anlamlarında bağlaç.
Ḥurūf-ı nüsḫa-i cūdında resm-i lā yoḳdur
Meger şehādet-i nefy-i sivā içün diye lā

25. **meger:**
Kıt'a 10
Mısra: **2**
"Aslında, işin aslı" anlamlarında bağlaç.
Gevher-i tābdār ile oldı müzeyyen ol kemer
Mınṭıḳatü'l-burūcıdur çarḫ-ı leṭāfetüñ meger

26. **meger:**
Kıt'a 14
Mısra: **4**
"Aslında, işin aslı" anlamlarında bağlaç.
Eylemem maḥşere dek saña bu isnādı ḥelāl
Meger iḥsān-ı viṣālüñ idesin baña ʿivaż

27. **meger:**
Kıt'a 25
Mısra: **4**
"Aslında, işin aslı" anlamlarında bağlaç.
Budur ẓannum ki ey āṣūb-ı devrān
Meger ʿāṣıḳlaruñ taʿdād idersin

28. **meger:**
Matla 68
Mısra: **2**
"Aslında, işin aslı" anlamlarında bağlaç.
Cihānı zīr-i dest itmekde eyler hep sana taḳlīd
Meger kim senden el almış felekde pençe-i ḫūrşīd

29. **meger:**
Matla 76
Mısra: **2**
"Aslında, işin aslı" anlamlarında bağlaç.
Dem-ā-dem reh-güẕāruñda dil-i āvāre cā eyler
O bī-çāre meger bir kerre pā-būsuñ recā eyler

30. **meger:**
Matla 115
Mısra: **2**
"Aslında, işin aslı" anlamlarında bağlaç.
Güncişk-i dil miyānuña bend oldı bī-ḫaber
Mūy-ı miyānuñ ey gül-i ter ḳılcadur meger

meger ki:

1. **meger ki:**
Gazel 508
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Oysa ki.
Ṭutuşdı yandı çıḳardı sipihre feryādın
Meger ki sūz-ı dilüm güş-ı nāya söylendi

meger kim:

1. **meger kim:**
Gazel 89
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Meğer ki, oysa ki.
Bu vuṣlat genc-i maḫfīdür uzatma destüñi ṭālib
Meger kim bulasın cānā bu ʿışḳuñ bābına miftāḥ

2. **meger kim:**
Gazel 387
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Meğer ki, oysa ki.
Ne fikr-i zād-ı rıḥlet var ne ḫod ḳayd-ı sefer sende
Meger kim irtiḥāl-i mülk-i ʿuḳbāya inanmazsın

meges:

1. **meges:**
Gazel 232
Mısra: **8**
Sinek.
Iṣṭılāḥı başḳadur erbāb-ı ʿışḳuñ zāhidā
Ẕerreye ḫūrşīd dirler murġ-ı ʿAnḳāya meges

2. **meges:**
Gazel 235
Mısra: **2**
Sinek.
ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳ olur mı dünyede bu cümle kes
Hīç ṭutar mı mevżiʿin bu murġ-ı ʿAnḳānuñ meges

3. **meges:**
Rübai 482
Mısra: **2**
Sinek.
Olduñ o ḳadar ḥüsn ü cemāle ġırre
ʿAnḳāya meges mihre dimezsin ẕerre

meges-rān:

1. **meges-rān:**
Gazel 514
Mısra: **9**
Sineklik, sinek kovmaya mahsus süpürge nev'inden uzunca hasır alet.
Per-i ʿAnḳāyı meges-rān ḫayāl itmez iken
Dām-ı zülfüñde Hümā-yı dil-i pür-ġam ḳaldı

meh:

1. **meh:**
Gazel 10
Mısra: **10**
Ay II ay yüzlü sevgili.
Unıtdı ḥayli zamāndur Naḥīfī bendesini
O meh ḫayālī gibi bī-vefā imiş ḥayfā

2. **mehüñ:**-*üñ*
Gazel 30
Mısra: **2**
Ay II ay yüzlü sevgili.
Yā teġāfül yā sitemdür vaż̇ʿ-ı hem-zādı baña
Hep cefādur ol mehüñ āyīn ü muʿtādı baña

3. **mehüñ:**-*üñ*
Gazel 31
Mısra: **9**
Ay II ay yüzlü sevgili.
Ben Naḥīfī ʿandelīb-i bāġ-ı ʿışḳam ol mehüñ
Gülşen-i endīşe-i ruḫsārı meskendür baña

4. **meh:**
Gazel 63
Mısra: **8**
Ay II ay yüzlü sevgili.
Pertev-i nūr-ı vücūdı rūşen itdi ʿālemi
Ṭoġdıġı sāʿat o meh mihr-i cihān-ārā ṣıfat

5. **meh:**
Gazel 133
Mısra: **1**
Ay II ay yüzlü sevgili.
O meh kim baña tevcīh-i nigāh-ı iltifāt eyler
Beni sevdā-yı çeşm-i şūḫı bī-ṣabr ü ṣebāt eyler

6. **mehüñ:**-*üñ*
Gazel 162
Mısra: **3**
Ay II ay yüzlü sevgili.
Tābiş-i neẕẕāre-i pür-sūz-ı ḥasret ol mehüñ
Ruḫların reşk-āver-i ḫūrşīd-i ʿālem-tāb ider

7. **mehüñ:**-*üñ*
Gazel 168
Mısra: **1**
Ay II ay yüzlü sevgili.
Luṭf-ı mihri o mehüñ şimdi baña tāze midür
Bu ḫaberler bize ey bād-ı ṣabā tāze midür

8. **meh:**
Gazel 175
Mısra: **12**
Ay II ay yüzlü sevgili.
Gel gel ki tā viṣālüñ ile kām-yāb olam
Ey meh sevüp sevülmege belkim yasaġ olur

9. **mehüñ:**-*üñ*
Gazel 183
Mısra: **4**
Ay.
Naẕra-nevāz-ı nāz olup eylese ʿaksini intimā
Reşk-i ruḫından ol mehüñ āyīne ıżṭırāb ider

10. **mehüñ:**-*üñ*
Gazel 197
Mısra: **3**
Ay.
Her mehüñ devrinde tā ber-dūş-ı tecdīd olmada
Cāme-i ḥasret ḳabā-yı rütbe-i cāhum mıdur

11. **meh:**
Gazel 216
Mısra: **11**
Ay II ay yüzlü sevgili.
O meh niyāz ile āġūşum eyledi teşrīf
Zihī maḳām-ı maḥabbet zihī nişīmen-i nāz

12. **meh:**
Gazel 234
Mısra: **5**
Ay II ay yüzlü sevgili.
Teşne-i āb-ı zülālem dilerem ey meh seni
Leblerüñden baña luṭf it olma sāḳī gel ḫasīs

13. **mehüñ:**-*üñ*
Gazel 255
Mısra: **4**
Ay II ay yüzlü sevgili.
Dil derūnından yanup yaḳılmadan biñ şevḳ ile
Ol mehüñ dīdārını ḥayrān olup mānend-i şemʿ

14. **meh:**
Gazel 306
Mısra: **1**
Ay.
Dem-i vaṣluñ ki ey meh ʿālem-i nāz ü niyāz itdüñ
Girībān-ı şekīb-i cāna ġamzeñ çāk-sāz itdüñ

15. **meh:**
Gazel 335
Mısra: **13**
Ay II ay yüzlü sevgili.
O meh āvīze-i gūş-ı ḳabūl eyler ümmīdiyle
Naḥīfī rişte-i naẕma niçe dürr ü güher çekdüm

16. **mehüñ:**-*üñ*
Gazel 362
Mısra: **9**
Ay II ay yüzlü sevgili.
Naḥīfī ol mehüñ vaṣf-ı nigāh-ı çeşm-i şūḫından
Gehī efsūna gāhī şīve-i iʿcāza başlarsın

17. **meh:**
Gazel 395
Mısra: **2**
Ay II ay yüzlü sevgili.

Bir kāse ṣunup destüme
ṣahbā-yı ġamından
Luṭf itdi o meh baña kemāl-i
kereminden

18. **meh:**
Gazel 449
Mısra: **13**
Ay.
İtse Naḥīfīyā o meh
gāhī güşāde cismini
Tābiş-i sīnesi ider Zühre-i
māhı bāḫte

19. **mehe:**-*e*
Gazel 454
Mısra: **13**
Ay II ay yüzlü sevgili.
Ġayrı cānān ʿışḳına düşdi
dimişler ol mehe
Bu süḫan düşmez degül
aġyār-ı nā-dān üstüne

20. **meh:**
Gazel 456
Mısra: **16**
Ay II ay yüzlü sevgili.
Ḳırān ider ṣanuram māh
burc-ı ʿAḳrebde
O meh yanında raḳībe
maḳām virdükçe

21. **meh:**
Gazel 475
Mısra: **12**
Ay II ay yüzlü sevgili.
Baña ġam-ı ebrūlaruñı çoḳ
mı görürsin
Degmez miyüz ey meh yine
yanuñda hilāle

22. **mehüñ:**-*üñ*
Gazel 479
Mısra: **7**
Ay II ay yüzlü sevgili.
Gelmez Naḥīfīyā ser-i
kūyından ol mehüñ
Bir derde düşmişüz dil-i pür-
ıżṭırāb ile

23. **meh:**
Gazel 503
Mısra: **1**
Ay II ay yüzlü sevgili.
Aġyāra beñzedür mi o meh
mübtelālārı
Bīgāneler bir mi görür
āşināları

24. **meh:**
Gazel 505
Mısra: **12**
Ay II ay yüzlü sevgili.
Nigāh-ı nāz ile itdi nümūde
ḫançerini
Nezāketiyle o meh ḫāṭırum
suʾāl itdi

25. **meh:**
Gazel 505
Mısra: **2**
Ay II ay yüzlü sevgili.
Ḫam itdi ḳāmetini cismümi
ḫayāl itdi
O meh vücūdımı ebrūsına
miṣāl itdi

26. **meh:**
Gazel 512
Mısra: **4**
Ay II ay yüzlü sevgili.
Niçe mānend-i ṣadef sīnemi
çāk itmeyeyüm
Çıḳdı destümden o meh
gevher-i nā-yāb gibi

27. **meh:**
Kıt'a 21
Mısra: **3**
Ay II ay yüzlü sevgili.
Biñ cefālar eyler iseñ
geçmezem ey meh senden
Ben seni cevr ü cefāñ ile
ḳabūl eylemişem

28. **meh:**
Matla 32
Mısra: **1**
Ay II ay yüzlü sevgili.
Ḳalsa gerekdür ol meh
sāḳī bu gice tenhā
Saña didüm bu rāzı söz
bunda ḳalsun ammā

29. **mehüñ:**-*üñ*
Matla 86
Mısra: **2**
Ay II ay yüzlü sevgili.
Ḫālden ḫālī görüp ṣanmañ ki
nā-merġūbdur
Levḥ-i ḥüsni ol mehüñ bir
bī-nuḳaṭ mektūbdur

30. **mehüñ:**-*ün*
Tahmis 1
Mısra: **13**
Ay II ay yüzlü sevgili.
O mehüñ yād ḳılup pertev-i
ḥüsnin her ān
-

31. **meh:**
Tarih 10
Mısra: **19**
Ay.
Şevket ü şānı żiyā-baḫş ola
meh gibi müdām
Ḥażret-i Sulṭān Aḥmedüñ ola
rūzı medīd

meh ü sāl-i ġarīb:

1. **meh ü sāl-i ġarīb:**
Gazel 62
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zavallının yılları ve ayı
II zavallının zamanı.
Dem-be-dem dūn-ı
denī raġmına ʿayş eylemede
Güẕerān olmada miḥnetle
meh ü sāl-i ġarīb

mehābet:

1. **mehābetde:**-*de*
Tarih 3
Mısra: **12**
Azamet, ululuk.
Ebü'l-fetḥ ü Süleymān ü
Selīm ü Ḫān Murāda hem
Şecāʿatde kerāmetde
mehābetde budur vāriṣ

meḫāsin-i aḫlāḳ:

1. **meḫāsin-i aḫlāḳ:**
Gazel 264
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ahlâkların güzellikleri.
Olur delīl-i ḥaḳīḳat nevāziş-i
ḫāṭır
İder vefāya şehādet meḫāsin-
i aḫlāḳ

meḫāsin-i ẕātuñla:

1. **meḫāsin-i ẕātuñla:**-*uñ, -la*
Kaside 26

Mısra: **82**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kişiliğinin güzel davranışları.
Zamāne vāye-i luṭfuñla ḥāmid ü şākir
Cihān meḥāsin-i ẕātuñla neşvemend-i rıżā

meḫāvif:

1. **meḫāvifden:**-*den*
Matla 193
Mısra: **1**
Korkulu yer.
İki ʿālemde beni eyle meḫāvifden emīn
Maẕhar-ı ḥüsn-i ḳabūl eyle duʿāmı āmīn

mehbiṭ-i feyż-i ʿulūm itsün:

1. **mehbiṭ-i feyż-i ʿulūm itsün:**-*sün*
Tarih 28
Mısra: **62**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İlim feyzinin iniş yeri etmek.
Bu maḳām-ı dil-güşāyı ḫayr ile maʿmūr idüp
Mehbiṭ-i feyż-i ʿulūm itsün Ḫudā-yı Lem-yezel

mehbiṭ-i nūr itdi:

1. **mehbiṭ-i nūr itdi:**-*di*
Gazel 490
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nurun indiği yer II Medine şehri.
Hicretüñ mehbiṭ-i nūr itdi Medīne şehrin
-

mehbiṭ-i nūr u raḥmet:

1. **mehbiṭ-i nūr u raḥmet:**
Gazel 65
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Rahmet ve nurun iniş yeri, rahmet ve nurun vardığı yer.
Cāygāh-ı ḥaremüñ mehbiṭ-i nūr u raḥmet
Cilvegāh-ı ḳademüñ māye-i ḫayr u berekāt

mehçe-i rāyāt-ı ḳadrüñ:

1. **mehçe-i rāyāt-ı ḳadrüñ:**-*üñ*
Matla 58
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kudret sancağının alemi.
Eyā sulṭān-ı ʿālī-taḫt-ı - tāc
Muʿallā mehçe-i rāyāt-ı ḳadrüñ āyet-i Miʿrāc

mehcūr:

1. **mehcūrlardur:**-*lar, -dur*
Gazel 53
Mısra: **4**
Ayrı düşmüş, garip kalmış.
Ser-ā-pā maḥrem-i bezm-i viṣālüñ bü'l-heveslerdür
Ḳadīmī āşınālar ser-be-ser mehcūrlardur hep

2. **mehcūram:**-*am*
Gazel 329
Mısra: **5**
Ayrı düşmüş, garip kalmış.
O mehcūram ki şevḳ-ı vaṣl-ı dil-ber gitdi ḫāṭırdan
O bīmāram ki meʾyūs-ı müdāvā-yı ṭabīb oldum

3. **mehcūr:**
Gazel 453
Mısra: **12**
Ayrı düşmüş, garip kalmış.
Hecr-i dil-ber-i bāʿiş-i terk-i diyār oldı baña
Oldı ben mehcūr içün hicrān hicrān üstüne

4. **mehcūrı:**-*ı*
Gazel 511
Mısra: **7**
Ayrı düşmüş, garip kalmış.
Ya bir şūḫuñ esīr-i ʿışḳı ya mehcūrı olmışdur
Dil-i şūrīdenüñ elbette vardur bir nihān derdi

5. **mehcūra:**-*a*
Rübai 482
Mısra: **3**
Ayrı düşmüş, garip kalmış.
Bir kerre bu mehcūra ne hālüñ dimedüñ
Aḥvālümi ben saña didüm biñ kerre

6. **mehcūruñı:**-*uñ, -ı*
Rübai 491
Mısra: **1**
Ayrı düşmüş, garip kalmış.
Bir kerre bu mehcūruñı da yād eyle
Vīrāne olan göñlümi ābād eyle

mehcūr itme:

1. **mehcūr itme:**-*me*
Rübai 492
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sürülmek, uzaklaştırmak.
Bir gerd-i ḥaḳīrem beni mehcūr itme
Yüz sürmege geldüm ḳadem-i ʿizzetüñe

mehcūr ḳaldı:

1. **mehcūr ḳaldı:**-*dı*
Kaside 27
Mısra: **88**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uzakta kalmak, ayrı düşmek.
Oldı Beytü'l-ḥazenüm gümşüde-i nār-ı ḳażā
Murġ-ı dil ḳaldı feżā-yı çemeninden mehcūr

mehcūr ḳıl:

1. **mehcūr ḳıl:**
Rübai 171
Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uzaklaştırmak, ayırmak.
Yā Rab beni ʿışḳuñla idüp ġarḳa-i nūr
Ḳıl ẓulmet-i deycūr-ı hevādan mehcūr

mehcūr ola:

1. **mehcūr ola:**-*a*
Gazel 160
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uzaklaşmak.
Dāmenüñ mehcūr ola serpençe-i bīgāneden
Ey büt-i nā-āşinā āyīn-i ʿişmet böyledür

mehcūr olaldan:

1. **mehcūr olaldan:**-*aldan*
Gazel 23
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uzaklaşmak, ayrı düşmek.
Hevā-yı ʿışḳ ile mehcūr olaldan ḫāk-i pāyuñdan
Cefā-yı miḥneti kār itdi cāna ġurbetüñ cānā

mehcūr olalı:

1. **mehcūr olalı:**-*alı*
Gazel 203
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uzaklaşmak.
Mehcūr olalı Yūsuf-ı gülpīreheninden
Yaʿḳūb-ṣıfat dil daḫi
Beytü'l-ḥazen ister

2. **mehcūr olalı:**-*alı*
Gazel 372
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uzaklaşmak.
Yaʿḳūb-ı dilüñ dīdesi pürḫūn-ı belādur
Mehcūr olalı Yūsuf-ı gülpīreheninden

mehcūr oldıġum:

1. **mehcūr oldıġum:**-*dıġ, -um*
Gazel 170
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uzaklaşmak.
Yine ol ġonçe gülden şimdi mehcūr oldıġum demdür
N'ola bülbül gibi zār eylesem dūr oldıġum demdür

mehcūr olduñ:

1. **mehcūr olduñ:**-*du, -ñ*
Gazel 313
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uzaklaşmak.
Ḫayf bu ḫüsn-i ṭabīʿatla sen olduñ mehcūr
Maḥrem-i bezmi gülüñ ḫār ile ḫasdur bülbül

mehcūr olmak:

1. **mehcūr olmaḳ:**-*maḳ*
Rübai 269
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uzaklaşmak.
Müşkil ġam imiş dāʾireden dūr olmaḳ
Yārān-ı ṣāfādan kişi mehcūr olmaḳ

mehcūr olmaya:

1. **mehcūr olmaya:**-*ma, -ya*
Gazel 409
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uzaklaşmak, ayrı düşmek.
Ümmīd oldur ki bir dem ʿışḳuñ ile olmaya mehcūr
Göñülden ḫasretüñ gözden ḫayālüñ yā Resūla'llāh

mehcūr olup:

1. **mehcūr olup:**-*up*
Gazel 398
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Uzaklaşmak, ayrı düşmek.
Mehcūr olup feyża-yı çemenzār-ı hūşdan
Ṭutdum ġamuñla vādī-i ḫayretde āşiyān

mehcūr-ı ḫabīb oldum:

1. **mehcūr-ı ḫabīb oldum:**-*du, -m*
Gazel 329
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgiliden ayrı düşmek.
Tesellī-yāb iken vaṣlıyla mehcūr-ı ḫabīb oldum
Belā-yı hecre düşdüm şimdi bī-ṣabr u şekīb oldum

mehcūr-ı ḫāneyem:

1. **mehcūr-ı ḫāneyem:**-*yem*
Gazel 355
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Evinin uzağında olan.
Sūzān-ı nār-ı ḫasret ü mehcūr-ı ḫāneyem
Bāġ-ı cihānda bülbül-i bī-āşiyāneyem

mehcūr-ı temāşā-yı ḫabīb oldum:

1. **mehcūr-ı temāşā-yı ḫabīb oldum:**-*du, -m*
Gazel 330
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgiliyi izlemeden ayrı olmak.
Niçe demdür ki mehcūr-ı temāşā-yı ḫabīb oldum
Şeb-i ḫasretde ḳaldum ġurbet illerde ġarīb oldum

mehcūr-ı vuṣlatdur:

1. **mehcūr-ı vuṣlatdur:**-*dur*
Gazel 156
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Vuslattan ayrı düşmüş.
Daḫi şāyān-ı raḥm olmaz mı dergāh-ı maḥabbetde
O bī-dil mübtelā kim bunca dem mehcūr-ı vuṣlatdur

mehcūrī-i ʿışḳ:

1. **mehcūrī-i ʿışḳ:**
Gazel 21
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşkın hicranı.
Yine mehcūrī-i ʿışḳ ile feryād itmedür kārı
Göñül derd-i ġam-ı ʿışḳuñdan āzād olsa da farżā

mehḏ itmede:

1. **mehḏ itmede:**-*me, -de*
Gazel 89
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Övmek.
Bu ḥüsnüñ vaṣfını mehḏ itmede ḳāṣır durur meddāḥ
Virilmez bir yere vaṣfuñ buña ʿāciz durur ervāḥ

meh-i burc-ı kemāl:

1. **meh-i burc-ı kemāl:**
Kaside 11
Mısra: **37**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Olgunluk burcunun ayı.
Bulmaz evṣāfuñ nihāyet ey meh-i burc-ı kemāl
Tā zamān-ı ḥaşre dek taʿdād ile iḥṣā ile

meh-i ġarrā:

1. **meh-i ġarrā:**
Gazel 142
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aydınlık, parlak ay. II sevgili.
Ben ser-i kūyında her şeb ḫāk-pūş-ı ḥasretem
Pister-i rāḥatda bilmez ol meh-i ġarrā yatur

2. **meh-i ġarrā:**
Gazel 267
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aydınlık, parlak ay.
Ẕevḳ yoḳ dilde ġam-ı ʿışḳ-ı dil-ārā da mı yoḳ
Ẓulmet-i bezm-i ġama bir meh-i ġarrā da mı yoḳ

3. **meh-i ġarrā:**
Kaside 11
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aydınlık, parlak ay.
Gūyiyā iki rikāb idi semend-i ʿazmüñe
Ḳurṣa-i mihr-i cihān-ārā meh-i ġarrā ile

meh-i ġarrānuñ:

1. **meh-i ġarrānuñ:**-*nuñ*
Kaside 3
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aydınlık, parlak ay.
Ḳalmaya bir gün ola ṣafḥa-i gerdūn üzre
Eṣer-i mihr-i münīr ile meh-i ġarrānuñ

meh-i nā-mihribān:

1. **meh-i nā-mihribān:**
Gazel 511
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Acımasız ay II sevgili.
Çekilmez derd imiş ʿālemde yār-ı bī-emān derdi
Beni derd ehli itdi bir meh-i nā-mihribān derdi

meh-i nev:

1. **meh-i nev:**
Gazel 478
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yeni ay, hilal.
Tāb-ı ruḫuñdan ey meh-i nev āfitāb-ı çarḫ
ʿArż-ı ḥicāb ider saña zerrīn niḳāb ile

2. **meh-i nev:**
Rübai 406
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hilâl.
Hem-çün meh-i nev nāḳış olan dilleri hep
Ḫūrşīd gibi kāmil iden sensin sen

meh-i rūze:

1. **meh-i rūze:**
Kaside 12
Mısra: **80**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Oruç ayı, Ramazan ayı.
Olsun ṣalavāt ile selām ol şehe vāṣıl
Tā kim meh-i rūze vire revnaḳ bu cihāna

meh-i sīmīn ten:

1. **meh-i sīmīn ten:**
Gazel 351
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gümüş yüzlü ay beden II gümüş tenli sevgili.
Kūyuñdadur ṣafā-yı dilüm gülşen istemem
Sensüz ṣafāyı ey meh-i sīmīn ten istemem

meh-i sipihr-i kerem:

1. **meh-i sipihr-i kerem:**
Kaside 26
Mısra: **44**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
İhsan, lütuf göğünün ayı.
Bülend-mertebe vālā-himem veliyy-i niʿam
Meh-i sipihr-i kerem āfitāb-ı evc-i seḫā

meh-i tābān:

1. **meh-i tābān:**
Gazel 261
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Parlak ay.
Göre ger ḳara ḳaşuñ cümle o ḫūrşīd-i felek
Saña taʿẕīm ide cānā meh-i tābān ṣaf ṣaf

2. **meh-i ṭābān:**
Gazel 363
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Parlak ay.
Ḥalḳa-i ẕikre girüp ol meh-i ṭābān dönsün
Aña reşk ile ser-i mihr-i dıraḫşān dönsün

3. **meh-i tābān:**
Kaside 18
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Parlak ay.
Yümn-i luṭfıyla meh-i tābān müşārun bi'l-benān
Şevḳ-ı dīdārıyla ḫūrşīd-i felek pertev-niṣār

meh-i tābāna:

1. **meh-i tābāna:**-*a*
Gazel 468
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Parlak ay ǁ sevgili.
Hemīşe dil gibi vaḳf-ı nigāh-ı nāz olayum
İdersem ol meh-i tābāna ʿarż-ı neẕẕāre

meh-i tābānı:

1. **meh-i tābānı:**-*ı*
Gazel 281
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Parlak ay.
Sen ol şehsin ki iʿcāz-ı ser-engüşt-i laṭīfüñle
Meh-i tābānı çarḫ üzre müşārun bi'l-benān itdüñ

meh-i tābān-ı şefāʿat:

1. **meh-i tābān-ı şefāʿat:**
Kaside 7
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şefaatin parlak ayı.
Ḥaddüm degül evṣāfıña taḥrīḳ-i leb ammā
Maḳṣūdum odur ey meh-i tābān-ı şefāʿat

meh-i tābānum:

1. **meh-i tābānum:**-*um*
Rübai 307
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Parlak ay.
Vir bezme şeref ey meh-i tābānum gel
Luṭf eyle gel ey şemʿ-i şebistānum gel

2. **meh-i tābanum:**-*um*
Rübai 334
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Parlak ay.
Ey taḫt-ı melāḥatde şeh-i ḫūbānum
V'ey bürc-i leṭāfetde meh-i tābanum

meh-i zühre-cenāb:

1. **meh-i zühre-cenāb:**
Tahmis 10
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zühre yönlü ay.
Ey şeh-i mülk-i felek-ḳadr ü meh-i Zühre-cenāb
Ey melek-rūy u perī-ṭalʿat-ı ḫūrşīd-niḳāb

meh-liḳā:

1. **meh-liḳā:**
Gazel 194
Mısra: **8**
Ay gibi parlak yüzlü II sevgili.
Ne serv-i ser-bülend-i bāġ-ı dil-keş oldıġuñ gördük
Hele bildüñ mi sen de ey ṣabā ol meh-liḳā kimdür

2. **meh-liḳā:**
Gazel 222
Mısra: **6**
Ay gibi parlak yüzlü II sevgili.
İşitdüm ḫāne-i aġyāra teşrīf eylemiş ol māh
ʿAcebdür ʿāşıḳ-ı müştāḳına ol meh-liḳā gelmez

meh-pāre:

1. **meh-pāreler:**-*ler*
Gazel 53
Mısra: **18**
Ay parçası II Ay gibi parlak ve güzel yüzlü sevgili.
Naḥīfī ṭarḥ-ı āyīn-i niyāzuñ başḳa ʿālemdür
Saña meh-pāreler nāz itmede mecbūrlardur hep

2. **meh-pāreler:**-*ler*
Gazel 93
Mısra: **9**
Ay parçası II Ay gibi parlak ve güzel yüzlü sevgili.
Meh-pāreler ser-germ-i nāz diller müheyyā-yı niyāz
İtse n'ola ifşā-yı rāz küstāḫī-i ibrām-ı ʿıyd

3. **meh-pāre:**
Gazel 118
Mısra: **3**
Ay parçası.
Şeb-i ḥasretde ey meh-pāre hecr-i ebruvānuñla
Hilāl-i āsumān cism-i nizāra ṭīġ-i bürrāndur

4. **meh-pāre:**
Gazel 137

Mısra: **9**
Ay parçası II Ay gibi parlak ve güzel yüzlü sevgili.
Seni her ḳanda bir meh-pāre görseñ mübtelā bulduḳ
Naḥīfī ġālibā bu māh-rūlar hep senüñçündür

5. **meh-pāre:**
Gazel 242
Mısra: **2**
Ay parçası.
Oturmış secde-gāhında güzel dīvāra yaṣdanmış
Didiler āsumān üzre baḳuñ meh-pāre yaṣdanmış

6. **meh-pāre:**
Gazel 250
Mısra: **2**
Ay parçası II Ay gibi parlak ve güzel yüzlü sevgili.
Geç ire elṭāf-ı Ḥaḳla gülşen-i gülzāra ḫaṭ
Bilmezüz kim yazılur mı gökde ol meh-pāre ḫaṭ

7. **meh-pārelerüñ:**-*ler, -ün*
Gazel 304
Mısra: **1**
Ay parçası II Ay gibi parlak ve güzel yüzlü sevgili.
Çekilür derd degül miḥneti meh-pārelerüñ
Ḳaldı mevlāya hemān çaresi bī-çārelerüñ

8. **meh-pārenüñ:**-*nüñ*
Kaside 10
Mısra: **31**
Ay parçası II Ay gibi parlak ve güzel yüzlü sevgili.
Şeb-i mevlidinde o meh-pārenüñ
Ẓuhūr itdi bunca umūr-ı ʿiẓām

9. **meh-pārelerüñ:**-*ler, -ün*
Kaside 27
Mısra: **107**
Ay parçası II Ay gibi parlak ve güzel yüzlü sevgili.
Beñzer ebrū-yı dil-ārāsına meh-pārelerüñ
Dil-firīb olmada ṭarḥ eyledigüm resm-i suṭūr

10. **meh-pāreler:**-*ler*
Matla 213
Mısra: **1**
Ay parçası II Ay gibi parlak ve güzel yüzlü sevgili.
Niçün eyler ḥaẕer meh-pāreler ʿuşşāḳ-ı zārından
ʿAcebdür bu ki ṣayyād iḥtirāz ide şikārından

11. **meh-pāre:**
Matla 263
Mısra: **2**
Ay parçası II Ay gibi parlak ve güzel yüzlü sevgili.
Hecr-i ebrūsı hilāl itdi vücūd-ı bedri
Bir güzeldür ki o meh-pāre bilinmez ḳadri

12. **meh-pārelere:**-*ler, -e*
Rübai 193
Mısra: **4**
Ay parçası II Ay gibi parlak ve güzel yüzlü sevgili.
ʿIşḳıyla hilāl olmadadur cism-i nizār
Meh-pārelere māʾil olan böyle olur

meh-pāre-i ʿarab:

1. **meh-pāre-i ʿarab:**
Matla 43
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Arap ay parçası II siyah ay parçası.
Rūmī ḳabāya girdi o meh-pāre-i ʿArab
Gūyiyā olundı terceme bir naẕm-ı münteḫāb

meh-peyker:

1. **meh-peyker:**
Gazel 152
Mısra: **7**
Ay II Sevgili, dilber.
Şinā itdükçe baḫr-ı nīl-gūn içre o meh-peyker
Ḳıyās eyler görenler āsumānda māh-ı tābandur

meh-rām-ı maḫbūb-ı ḥudā:

1. **meh-rām-ı maḫbūb-ı ḫudā:**
Tarih 19
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Allah'ın sevgilisine itaat eden ay.
Ḥażret-i Maḥmūd Paşa-yı celīlü'l-iʿtibār
Kim o maḥmūdu'ş-şiyem meh-rām-ı Maḥbūb-ı Ḫudā

meh-rū:

1. **meh-rū:**
Gazel 249
Mısra: **19**
Ay yüzlü ll sevgili.
Ḫāk-i pāyında görüp yüz virmez ol meh-rū bāña
Günde yüz biñ kerre olsam çehre-fersā-yı neşāṭ

2. **meh-rūlar:**-*lar*
Gazel 439
Mısra: **9**
Ay yüzlü ll sevgili.
Şīve vü nāzı kime eylerdi meh-rūlar ʿaceb
Bezm-i ʿālemde eger ʿuşşāḳ-ı ġam-ḫ∨ār olmasa

3. **meh-rū:**
Gazel 460
Mısra: **1**
Ay yüzlü ll sevgili.
Dünyede ʿāşıḳ sevince böyle bir meh-rū seve
Kim cebīni bedre beñzer ḳaşları māh-ı neve

4. **meh-rūsın:**-*sın*
Tahmis 8
Mısra: **16**
Ay yüzlü ll sevgili.
Gönderür mevclerin lücce-i ʿUmmān ṣaf ṣaf
Vaḥşī-i ḥüsn ü bahā gerçi ki bir meh-rūsın

5. **meh-rū:**
Tahmis 10
Mısra: **41**
Ay yüzlü ll sevgili.
Seni bu ḥüsn ü cemāl ile görüp ey meh-rū

Didüm āh eyleyerek ṣabr u ḳarāra yā hū

meh-rūy-ı nüktedān:

1. **meh-rūy-ı nüktedān:**
Gazel 80
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nükteli konuşan ay yüzlü sevgili.
Füsūn-ı ġamzesidür ibtidā suʾālüm aña
Eger idersem o meh-rūy-ı nüktedān ile baḥs

meh-tāb:

1. **meh-tāb:**
Gazel 36
Mısra: **8**
Ay yüzlü II sevgili.
Ne deñlü şeb-nişīn-i ʿuzlet olsam ʿışḳ-ı ḫūbāndan
Miṣāl-i rūż-ı vuṣlat yine bir meh-tāb olur peydā

2. **meh-tābdan:**-*dan*
Muaşşer 1
Mısra: **4**
Ay ışığı.
Āteş-efrūz-ı ġam olduḳça dil-i pür-tābdan
Farḳ olınmaz şuʿle-i āhum gice meh-tābdan

meh-tāb-ı kemāl:

1. **meh-tāb-ı kemāl:**
Kaside 17
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Olgunluğun ay ışığı.
Lemʿa-baḫş-ı Leyletü'l-Miʿrāc ü meh-tāb-ı kemāl
Hem-ser-i ḫūrşīd-i gerdūn şemʿ-i pür-nūr-ı hüdā

meh-ṭalʿat:

1. **meh-ṭalʿat:**
Gazel 114
Mısra: **1**
Ay yüzlü || Sevgili.
Dil ki bir meclisde ol meh-ṭalʿat ile cemʿ olur
Bu dil-i şūrīde pervāne ol āfet şemʿ olur

mehter:

1. **mehteri:**-*i*
Kaside 19
Mısra: **72**
Yüksek rütbeli hizmetkâr.
Ḫaymedārān-ı fežā-yı salṭanat olsa revā
Bār-gāh-ı ḳadr ü iclālüñde çāder mehteri

meʾḫūz-ı ḳahr ü ṣaṭvetüñ:

1. **meʾḫūẕ-ı ḳahr ü ṣaṭvetüñ:**-*üñ*
Kaside 2
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gücünün ve kahrının ortaya çıkması, gelmesi.
Raḥmet ü ʿavfüñle iḥsān it ʿibād-ı ʿācize
İtme sūʾ-i ḥāl ile meʾḫūẕ-ı ḳahr ü ṣaṭvetüñ

meh-veş:

1. **meh-veşe:**-*e*
Gazel 442
Mısra: **3**
Ay yüzlü sevgili.
ʿÜnvān-ı ḥüsn o meh-veşe olsun ḥelāl kim
Eṭvārı dil-rübā nigehi cānsitān ola

2. **meh-veşler:**-*ler*
Gazel 497
Mısra: **12**
Ay yüzlü sevgili.
Dil-i şeydā niçe dāmen-keş olsun ʿışḳ-ı dil-berden
O meh-veşler güzeller dil-rübālar yāda gelmez mi

3. **meh-veşe:**-*e*
Rübai 185
Mısra: **2**
Ay yüzlü sevgili.
Kārı dil-i sevdā-keşüñ āh itmekdür
Her meh-veşe düzdīde nigāh itmekdür

mehveş:

1. **mehveşüñ:**-*üñ*
Gazel 88
Mısra: **5**
Ay gibi güzel. II Sevgili.
Dībāce-i leṭāfet-i ḥüsnin o mehveşüñ
Ol ḫaṭṭ-ı tāze eylemede bāb bāb şerḥ

2. **mehveşe:**-*e*
Gazel 93
Mısra: **13**
Ay gibi güzel. II Sevgili.
Gel ey Naḥīfī ḳıl ḥaẕer her mehveşe itme naẕar
Şāyed seni pā-māl ider ḫūbān-ı serv-endām-ı ʿıyd

3. **mehveşüñ:**-*üñ*
Gazel 183
Mısra: **5**
Ay gibi güzel. II Sevgili.
Tā ki ruḥı o mehveşüñ māye-i şerm ü nāzdur
Reşk ile mihr-i ʿālemi ġarḳa-i pīç ü tāb ider

4. **mehveşüñ:**-*üñ*
Gazel 243
Mısra: **3**
Ay gibi güzel. II Sevgili.
Kemeri mehveşüñ olsa n'ola boynuma ridā
Beline hāle gibi dāʾimā peyveste imiş

5. **mehveşüñ:**-*üñ*
Matla 143
Mısra: **1**
Ay gibi güzel. II Sevgili.
Ḫvābgāh-ı vaṣlını tenhā bulup ol mehveşüñ
Ḳoynına girdüm uyurken ol nihāl-i ser-keşüñ

6. **mehveşe:**-*e*
Matla 167
Mısra: **1**
Ay gibi güzel. II Sevgili.
Olsam n'ola biñ şevḳ ile ol mehveşe māʾil
Dīvāne ider ādemi ol şekl ü şemāʾil

7. **mehveşüñ:**-*üñ*
Rübai 282
Mısra: **3**
Ay gibi güzel. II Sevgili.
Bir mehveşüñ iḥsānına ḳılduñ maẓhar
Ḥaḳḳa ki bu dem-i luṭf ile memnūn itdüñ

meh-veşān:

1. **meh-veşān:**
Gazel 498
Mısra: **9**
Yüzleri aya benzeyen güzeller.
O mihr-i bī-bedelüñ meh-veşān içinde tamām
Cihānı araladı ḥüsn-i ʿālem-ārāsı

mehveşān:

1. **mehveşānuñ:**-*uñ*
Gazel 127
Mısra: **8**
Yüzleri aya benzeyen güzeller.
Hele ben bildigüm ol āfitāb-ı evc-i yektāyı
Baḳılsa mehveşānuñ ḫaylī bī-hemtālarındandur

meḳābir ü ecdās olur:

1. **meḳābir ü ecdās olur:**-*ur*
Gazel 82
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kabirler ve mezarlıklar olmak.
O dem ki nefḫa-i sūr-ı ḳıyām ol fermān
Olur meʿābir-i maḥşer meḳābir ü ecdās

meḳādir-āşinā:

1. **meḳādir-āşinā:**
Kaside 22
Mısra: **47**
Değerini bilmek.
Meḳādir-āşinā ehl-i tevāżuʿ maṣdar-ı iḥsān
Ḫudā ẕātında cemʿ itmiş anuñ bu vaṣf-ı aṣfāyı

mekān:

1. **mekānum:**-*um*
Gazel 276
Mısra: **12**
Mekân, yer.
Naḥīfīyem a sulṭānum ġam-ı ʿışḳ ile bīmārem
Görindi menzil-i maḳṣūd mekānum zīr-i ḫāk ancaḳ

2. **mekānın:**-*ı, -n*
Gazel 352
Mısra: **9**
Mekân, yer.
Ḫıżr-ı tevfīḳa süʾāl itdüm mekānın didi kim
Ṭāʿat-ı mevlā ile pür-nūr olan cāndur yerüm

3. **mekānum:**-*um*
Gazel 420
Mısra: **10**
Mekân, yer.
Gerekmez ḫāk-i pāyüñden cüdā iki cihān içre
Eger bāġ-ı bihişt olsa mekānum yā Resūla'llāh

4. **mekānum:**-*um*
Gazel 434
Mısra: **10**
Mekân, yer.
Naḥīfī bülbüle taʿlīm iderdüm naġme-i ʿışḳı
Mekānum gülşen olsa hem-demüm ol nāzenīn olsa

5. **mekānuñ:**-*uñ*
Kaside 3
Mısra: **35**
Mekân, yer.
Ḫāk-i ḫuşk olsa gerek çünki mekānuñ bir gün
Ferş-i āsāyişe ṣalma beden-i ʿuryānuñ

mekān-ı ʿadn ola:

1. **mekān-ı ʿadn ola:**-*a*
Kaside 26
Mısra: **202**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aden cenneti olmak.
Murāda vuṣlatī-i zārı eyledi vāṣıl
Mekān-ı ʿAdn ola merḥūm Muṣṭafā Paşa

mekān-ı feraḥ:

1. **mekān-ı feraḥ:**
Gazel 87
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Rahat yer.
Naḥīfīyā hele ben böyle eyledüm idrāk
Melāl-ḫāne-i dünyā degül mekān-ı feraḥ

mekārim:

1. **mekārim:**
Gazel 456
Mısra: **21**
Cömertlik.
Mekārim ehlini pā-māl-i cevr ider devrān
Denīye mertebe-i iḥtirām virdükçe

2. **mekārim:**
Kaside 26
Mısra: **211**
Cömertlik.
Mekārim ehlinüñ āṣār-ı luṭf u himmetidür
Süḫanverānı iden naẓm u neṣr ile gūyā

mekārim-pīşe:

1. **mekārim-pīşe:**
Kaside 22
Mısra: **25**
Cömert huylu; güzel ahlaklı.
Mekārim-pīşe ḫayr-endīşe muḥtācān ü dervīşe
Ṣafā-yı ḫāṭırı her nā-murāda kām-baḫşāyī

mekārim-pīşe-i devrān:

1. **mekārim-pīşe-i devrān:**
Kaside 28
Mısra: **83**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zamanın cömertliği huy edinmişi.

Cihān durduḳça var ol ey mekārim-pīşe-i devrān
Senüñ medḥ-i şerīfüñ zīver-i levḥ-i kitābumdur

mekḥūl-ı mā-zāġa'l-başar:

1. **mekḥūl-ı mā-zāġa'l-başar:**
Matla 70
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hz. Muhammet'in gözüne çekmiş olduğu sürme.
Mā-verā-yı ʿarşa eylerseñ n'ola her dem naẓar
Çeşmüñi Ḥaḳ eyledi mekḥūl-ı mā-zāġa'l-başar

mekīn eyler:

1. **mekīn eyler:**-*r*
Rübai 47
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Oturmak.
Bir gün ecel eyler seni esfelde mekīn
İtseñ ne ḳadar kibr ile iʿlā-yı binā

mekīn eyleye:

1. **mekīn eyleye:**-*ye*
Rübai 218
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Oturmak.
Ḳādir mi seni eyleye ʿizzetde mekīn
Bir sencileyin ʿabd-i ẕelīl ü ʿāciz

mekīn-i şadr-ı ʿulā:

1. **mekīn-i şadr-ı ʿulā:**
Kaside 26
Mısra: **42**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüce sadrın oturanı.
Sütūde-menḳabet-i Āṣāf-ı melek-ḫaṣlet
Rehīn-i ʿizz ü saʿādet mekīn-i ṣadr-ı ʿulā

mekīn-i şulb-i sulṭān-ı cihān:

1. **mekīn-i şulb-i sulṭān-ı cihān:**
Tarih 6
Mısra: **36**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cihan sultanının neslinin oturduğu yer.
Ne dürr-i şāh-vār-ı salṭanat kim eylemiş Bārī
Mekīn-i şulb-i sulṭān-ı cihān aṣl-ı güher-bārın

mekkāre:

1. **mekkāredür:**-*dür*
Gazel 24
Mısra: **8**
Hilekar, düzenbaz.
Dil-i ʿāşıḳ Felāṭūn olsa bī-ʿaḳl ü hūş eyler
Nigāh-ı pür-füsūnuñ bir ʿaceb mekkāredür cānā

mekke:

1. **mekkeden:**-*den*
Gazel 48
Mısra: **9**
Müslümanlarca kutsal sayılan Kabe'nin bulunduğu Arabistan Yarımadası'ndaki şehir.
Olduñ resīde tā ḥarem-i Ḳudse Mekkeden
İtdüñ sefer feleklere bī-zaḥmet ü teʿab

2. **mekkeden:**-*den*
Rübai 513
Mısra: **3**
Müslümanlarca kutsal sayılan Kabe'nin bulunduğu Arabistan Yarımadası'ndaki şehir.
Tā Mekkeden oldı mevkib-i iḳbālüñ
Bir demde resīde Mescid-i Aḳṣāya

mekketu'llāh:

1. **mekketu'llāha:**-*a*
Kaside 9
Mısra: **23**
Allah'ın Mekke'si.
Mekketu'llāha ʿazīmet gösterüp biñ şevḳ ile
Rāh-ı himmetde dil-i şeydāyı pūyān eylesem

meknūz:

1. **meknūz:**
Rübai 211
Mısra: **1**
Saklı, gizli.
Ey manṭıḳ-ı pākinde meʿānī meknūz
Envāʿ-ı belāġat süḫanında mermūz

mekr:

1. **mekri:**-*i*
Gazel 511
Mısra: **4**
Hile.
Düçār itdi beni miḥnetlere bu ġurbet illerde
Vaṭan fikri cihān mekri zamān ḳahrı cevān derdi

mekr ü füsūn idemez:

1. **mekr ü füsūn idemez:**-*e, -mez*
Kaside 4
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hile ve büyü yapmak.
Aña kim yāver ola tevfīḳuñ
Nefs ü şeyṭān idemez mekr ü füsūn

mekr-i düşmenden:

1. **mekr-i düşmenden:**-*den*
Gazel 501
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Düşmanın hilesi.
Eyleme mekr-i raḳīb ile beni āzürde
Mekr-i düşmenden emīn eyleye Allāh seni

mekr-i raḳīb:

1. **mekr-i raḳīb:**
Gazel 501
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Rakibin hilesi.
Eyleme mekr-i raḳīb ile beni āzürde
Mekr-i düşmenden emīn eyleye Allāh seni

mekseb:

1. **meksebinde:**-*i, -n, -de*
Kıt'a 2
Mısra: **2**
Çalışma sonucunda elde edilen kazanç, kâr.
O kim ittiḳā eyler Allāhdan
Niçün meksebinde olur mużṭarib

mekşūf ola:

1. **mekşūf ola:**-*a*
Rübai 4
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Açığa çıkarılmış olmak, keşfedilmek.
Ben ẕerreye ḳıl pertev-i fażluñ iʿṭā
Mekşūf ola tā dīde-i dilden bu ġaṭā

meksūr:

1. **meksūrlardur:**-*lar, -dur*
Gazel 53
Mısra: **2**
Kırılmış, incinmiş kimse.
O diller kim ḥarīm-i vuṣlatuñdan dūrlardur hep
Miṣāl-i sīne seng-i hecr ile meksūrlardur hep

2. **meksūr:**
Kaside 19
Mısra: **118**
Kırılmış, incinmiş kimse.
Ḳāf-ı maʿnīden şikār almaḳda taḳṣīr eylemez
Şāh-bāz-ı ṭabʿumuñ meksūr iken bāl ü peri

meksūr olmasa:

1. **meksūr olmasa:**-*ma, -sa*
Kaside 27
Mısra: **72**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kırık, kırılmış.
Naẓm-ı ezhār-ı ṣıfātuñda neler eyler idüm
Olmasa miḥnet ile şīşe-i ḫāṭır meksūr

meksūru'l-bāl itdi:

1. **meksūru'l-bāl itdi:**-*di*
Rübai 316
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kanadını kırmak II
Mecazen etkisiz, güçsüz duruma getirmek.
Ḳaḫṭ-ı kerem ü ḳaḥt-ı vefā ḳaḥṭ-ı ricāl
İtdi bu cihān ḫalḳını meksūru'l-bāl

mekteb-i ʿirfānda:

1. **mekteb-i ʿirfānda:**-*da*
Gazel 109
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İrfan mektebi.
O kes ki müfteḫir-i nisbet-i eb ü ceddür
Henūz mekteb-i ʿirfānda ṭıfl-ı ebceddür

mektūb:

1. **mektūbuñ:**-*un*
Gazel 285
Mısra: **2**
Bir şey haber vermek, sormak, istemek veya duyguları bildirmek için birine çoğunlukla posta yoluyla gönderilen, zarfa konulmuş yazılı kağıt, name.
Yāda gelmez mi senüñ ṣoḥbet-i cān-āşūbuñ
Niçe ʿāşıḳ oḳusun aġlamadan mektūbuñ

2. **mektūbdur:**-*dur*
Matla 86
Mısra: **2**
Bir şey haber vermek, sormak, istemek veya duyguları bildirmek için birine çoğunlukla posta yoluyla gönderilen, zarfa konulmuş yazılı kağıt, name.
Ḫālden ḫālī görüp ṣanmañ ki nā-merġūbdur
Levḥ-i ḥüsni ol mehüñ bir bī-nuḳaṭ mektūbdur

mektūb-ı firāḳ:

1. **mektūb-ı firāḳ:**
Gazel 307
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayrılık mektubu.
Mektūb-ı firāḳ ile sebük-bār-ı viṣālüñ
Ey āfet-i cān ḳāṣıd-ı rāh-ı ʿadem itdüñ

mektūm:

1. **mektūm:**
Murabba 2
Mısra: **25**
Gizli, saklı.
Eger ẓāhir eger mektūm
Eger manṭūḳ eger mefhūm

melʿabe:

1. **melʿabeden:**-*den*
Gazel 102
Mısra: **12**
Oyuncak.
Yed-i ḳażāda cilā-dade tīġ-i ʿuryānem
Benümle melʿabeden iḫtirāz lāzımdur

melāḥat:

1. **melāḥat:**
Kaside 1
Mısra: **25**
Güzel yüze sahip olma, güzellik.
Yoḳ melāḥat ẕikr-i milḥ ü ʿaẕbi tekrār itmede

İştiġāl-i ẕikr-i Ḥaḳ it ol rehā-yāb-ı ʿaẕāb

melāḥat gülşeninde:

1. **melāḥat gülşeninde:**-*n, -de*
Gazel 218
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik bahçesi II çok güzel, bütün güzellikleri kendinde toplayan kimse.
Naẕīrin görmemiş ol verd-i ḫüsnüñ dīde-i gülzār
Melāḥat gülşeninde öyle bir ġonçe-dehān olmaz

melāʾik:

1. **melāʾik:**
Kaside 13
Mısra: **24**
Melekler, melek'in çoğulu.
Ḥarīm-i Kaʿbe-i kūyuñ ṭavāfa ey Ḫāliḳ-ı Ḥaḳ
Melāʾik cān virür ol ravża-i nüzhet-berīn üzre

2. **melāʾik:**
Tarih 4
Mısra: **33**
Melekler, melek'in çoğulu.
Bir duʿā eyleyelim diye melāʾik āmīn
Çünki ol şāh-ı cihān-gīre duʿādur maḳṣūd

melāl-ḫāne-i dünyā:

1. **melāl-ḫāne-i dünyā:**
Gazel 87
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sıkıntı yuvası olan dünya.
Naḥīfīyā hele ben böyle eyledüm idrāk
Melāl-ḫāne-i dünyā degül mekān-ı feraḥ

melāl-i dār:

1. **melāl-i dār:**
Kaside 26
Mısra: **176**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Idam sehpasının hüznü.
Bu rūz-ı rūşenī tār itdi ẓulmet-i şeb-i ġam
Melāl-i dār ile dar oldı baña dār-ı fenā

melāl-i güft-gūy-ı nā-be-cā:

1. **melāl-i güft-gūy-ı nā-be-cā:**
Kaside 23
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uygun olmayan dedikoduların hüznü.
Cenāb-ı Āṣaf-ı ṣāfī-nihād ü ṣadr-ı ẕī-şāna
Ne lāyıḳdur melāl-i güft-gūy-ı nā-be-cā gelsün

melāl-ı hayl-i eḥibbā:

1. **melāl-ı hayl-i eḥibbā:**
Kaside 26
Mısra: **252**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dostların çoğunun üzüntüsü.
Ziyāde eylemesün ıżṭırāb u ḥayretümi
Melāl-ı hayl-i eḥibbā şemātet-i aʿdā

melāmet:

1. **melāmetine:**-*i, -n, -e*
Gazel 303
Mısra: **15**
Azarlama, kınama.
Taḥammül eyleyelüm ġurbetüñ melāmetine
Yeter semīm-i vaṭan ben ġarībe ḫāk-i derüñ

melāmet eyler:

1. **melāmet eyler:**-*r*
Gazel 153
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayıplamak, kınamak, yermek.
Gerçi kim eyler melāmet zāhid-i nā-dān baña
Bilmez ammā kim seni görse o da meftūn olur

melāmet ide:

1. **melāmet ide:**-*e*
Kaside 11
Mısra: **76**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kınanmış, rezil etme.
Şol zamān kim olalar pā-beste-i eyne'l-mefer
İde ʿāṣīler melāmet nāle-i dervā ile

melāmet itme:

1. **melāmet itme:**-*me*
Gazel 120
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kınanmış, rezil etme.
Melāmet itme şevḳ ile görüp meftūnluġum luṭf it
Sen ey zāhid o mest-i nāzı bilmezsin ne fettāndur

melāz:

1. **melāz:**
Rübai 151
Mısra: **2**
Sığınacak yer, sığınak.
Yā Rab ġażabuñdan sañadur yine meʿāz
ʿAfv ü keremüñdür iki ʿālemde melāz

2. **melāz:**
Rübai 152
Mısra: **2**
Sığınacak yer, sığınak.
Yā Rab ġażabuñdan sañadur yine meʿāz
ʿAfv ü keremüñdür iki ʿālemde melāz

3. **melāzıdur:**-*ı, -dur*
Rübai 276
Mısra: **4**
Sığınacak yer, sığınak.

ʿUḳbāda şefīʿ-i müẕnibīn-i ümmet
Dünyāda melāẕıdur gedā vü şāhuñ

melāẕ olsa gerek:

1. **melāẕ olsa gerek:**
Gazel 406
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sığınılacak yer olsa gerek.
N'ola ẓıll-ı şerīfüñ olmasa ẓāhir bu dünyāda
Melāẕ olsa gerek ʿuḳbāda her ʿabd-i kemīn üzre

melāz-ı ʿāṣiyān:

1. **melāẕ-ı ʿāṣiyān:**
Kaside 11
Mısra: **69**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Âsilerin sığınacak yeri.
El-meded ey melceʾ-i ümmet melāẕ-ı ʿāṣiyān
Lerze-nāk olduḳda çeşmüm vaḥşet-i ferdā ile

melāẕ-ı cümle-i ümmet:

1. **melāẕ-ı cümle-i ümmet:**
Gazel 100
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ümmetin tamamının sığınağı.
Naḥīfī-i ġarībüñ ey melāẕ-ı cümle-i ümmet
Ne deñlü mücrim ise kendi ʿabd-i müstemendüñdür

melāẕ-ı ümmetān:

1. **melāẕ-ı ümmetān:**
Tahmis 3
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ümmetlerin sığınağı II Hz. Muhammet'in yanı.
-
Rūy-māl-i dergehüñle ey melāẕ-ı ümmetān

melāẕ-ı ümmetān-ı bī-nevā:

1. **melāẕ-ı ümmetān-ı bī-nevā:**
Kaside 5
Mısra: **58**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nasipsiz ümmetlerin sığınağı.
Telḫ-kām eyler beni zehr-i sitemle nā-kesān
Dād ü feryād ey melāẕ-ı ümmetān-ı bī-nevā

melāz-ı żuʿafā-yı ümmet:

1. **melāẕ-ı żuʿafā-yı ümmet:**
Rübai 93
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ümmetin zayıflarının sığınılacak yeri.
Ey kān-ı kerem maʿden-i ḥilm ü şefḳat
V'ey ẕātı melāẕ-ı żuʿafā-yı ümmet

melceʾ ü penāhum:

1. **melceʾ ü penāhum:**-*um*
Rübai 58
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sığınacak yeri olmayan.
ʿAfv ü kerem ü ʿināyetüñden ġayrı
Yoḳ ḫāṣılı melceʾ ü penāhum yā Rab

melceʾ-i erbāb-ı meʿāṣī:

1. **melceʾ-i erbāb-ı meʿāṣī:**
Kaside 8
Mısra: **115**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Isyankâr olanların sığınağı.
Serverā melceʾ-i erbāb-ı meʿāṣī sensin
Ḫāk-i pāküñ n'ola ümmetlerüñ eylerse ḥışār

melceʾ-i ḫayl-i efāżıl:

1. **melceʾ-i ḫayl-i efāżıl:**
Kaside 19
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Faziletli pek çok sığınılacak yer.
ʿĀlim ü fāżıl şeh-i kāmil ḫidīv-i pāk-dil
Melceʾ-i ḫayl-i efāżıl mecmaʿ-ı dānişverī

melceʾ-i ümmet:

1. **melceʾ-i ümmet:**
Gazel 63
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ümmetin sığınağı II Hz. Muhammed sancağı.
Melceʾ-i ümmet şefīʿ-i mücrimān-ı bī-nevā
Menbaʿ-ı elṭāf u şefḳat baḥr-i fażl u merḥamet

2. **melceʾ-i ümmet:**
Gazel 66
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ümmetin sığınağı II Hz. Muhammed sancağı.
Ey nūr-ı Ḫudā faḫr-ı cihān melceʾ-i ümmet
Ẕātuñdur olan ʿāleme sermāye-i raḥmet

3. **melceʾ-i ümmet:**
Kaside 11
Mısra: **69**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ümmetin sığınağı.
El-meded ey melceʾ-i ümmet melāẕ-ı ʿāṣiyān
Lerze-nāk olduḳda çeşmüm vaḥşet-i ferdā ile

4. **melceʾ-i ümmet:**
Murabba 7
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade

Ümmetin sığınağı II Hz. Muhammed sancağı.
Meded ey melceʾ-i ümmet
Şefāʿat ḳıl şefāʿat ḳıl

melceʾ-i ümmet itmiş:

1. **melceʾ-i ümmet itmiş:**-*miş*
Matla 126
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ümmetin sığınılacağı yer etmek II Hz. Muhammed'in müslümanların sığınağı olarak görülmesine gönderme vardır.
Maye-i şefḳat idüp melceʾ-i ümmet itmiş
Ḥaḳ Teʿālā seni ʿālemlere raḥmet itmiş

melceʾ-i ümmet olursa:

1. **melceʾ-i ümmet olursa:**-*ur, -sa*
Kaside 5
Mısra: **145**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ümmetin sığınağı olmak.
Ben degül ey melceʾ-i ümmet olursa himmetüñ
Raḥm idüp ḥāl-i dil-i nālānuma rūz-ı cezā

melceʾ-i ʿuṣāt-ı ümem:

1. **melceʾ-i ʿuṣāt-ı ümem:**
Kaside 26
Mısra: **265**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ümmetlerin isyan edenlerin sığınılacak yeri.
Ümmīd odur diye ol melceʾ-i ʿuṣāt-ı ümem
O māh-ı burc-ı kerem āfitāb-ı evc-i hüdā

melek:

1. **melekler:**-*ler*
Gazel 100
Mısra: **2**
Allah katında bulunan ve nur olarak yaratılan varlıkların her biri.
Felekler sāyedār-ı āsumān-ı ercümendüñdür
Melekler ṣaf-nümā-yı ḫidmet-i ḥavra-pesendüñdür

2. **melekler:**-*ler*
Gazel 430
Mısra: **3**
Allah katında bulunan ve nur olarak yaratılan varlıkların her biri.
Melekler şevḳ ile ḫidmet-güẕār-ı āsitānuñdur
Felek müştāḳ-ı būs-ı dāmenüñdür yā Resūla'llāh

3. **melekler:**-*ler*
Kaside 13
Mısra: **25**
Allah katında bulunan ve nur olarak yaratılan varlıkların her biri.
Melekler pās-bān ol āsitān-ı āsumān-ḳadre
Felekler sāye-bān ol ḥücre-i raḥmet-ḳarīn üzre

4. **melek:**
Tahmis 5
Mısra: **22**
Allah katında bulunan ve nur olarak yaratılan varlıkların her biri.
Neşr olmaz zülfüñden bir nefḥa-i zībā-dem
Ol nefḥaya dil-beste cinn ü melek ü ādem

5. **meleksin:**-*sin*
Tahmis 8
Mısra: **17**
Allah katında bulunan ve nur olarak yaratılan varlıkların her biri.
Ya meleksin ya perī-zāde yāḫūd āhūsın
Kime hem-dem kime hem-reh kime hem-pehlūsın

melek-ḫışāl:

1. **melek-ḫışāl:**
Kaside 26
Mısra: **47**
Huyu melek gibi olan.
Melek-ḫışāl ü felek-rütbe Müşterī-tedbīr
Ḳamer-ḫaṣāyiṣ ü ḫūrşīd-ṭābʿ rūşen-rā

melek-rūy:

1. **melek-rūy:**
Tahmis 10
Mısra: **2**
Melek yüzlü.
Ey şeh-i mülk-i felek-ḳadr ü meh-i Zühre-cenāb
Ey melek-rūy u perī-ṭalʿat-ı ḫūrşīd-niḳāb

meleku'l-mevt:

1. **meleku'l-mevti:**-*i*
Rübai 90
Mısra: **4**
Ölüm meleği II Azrail.
Ḳıl münceẕib-i ʿālem-i aḳdes yā Rab
Eyle Meleku'l-mevti beşīr-i vuṣlat

melfūẕ ola:

1. **melfūẕ ola:**-*a*
Matla 132
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Söylenmiş, telaffuz edilmek.
Şefḳatüñden budur ey kān-ı ʿināyet melḫūẕ
Ola ḥaḳḳumda benüm lafẓ-ı şefāʿat melfūẕ

melḫūẕ:

1. **melḫūẕ:**
Matla 132
Mısra: **1**
Olabileceği düşünülen, umulan, beklenen, ihtimal dâhilinde bulunan, muhtemel.
Şefḳatüñden budur ey kān-ı ʿināyet melḫūẕ
Ola ḥaḳḳumda benüm lafẓ-ı şefāʿat melfūẕ

melḫūẕ eylemez:

1. **melḫūẕ eylemez:**-*mez*
Matla 131
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ihtimal eylemek.
Eylemez daġdaġa-i faḳr ü fenāyı melḫūẕ
Ceyb-i cānda güher-i ʿışḳuñ idenler maḥfūẕ

melīḥ olmış:

1. **melīḥ olmış:**-*mış*
Rübai 126
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzel olmak.
Olmış iken esbāb-ı cemāl ile melīḥ
Mümkin midür inkār ola ḫūbān-ı ṣabīḥ

melik ü māliki:

1. **melik ü māliki:**-*i*
Rübai 260
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Melik ve mülk sahibi.
Senden olur iḥsān ü ʿināyet muṭlaḳ
Sensin Melik ü Māliki mülküñ ancaḳ

mellāḥ:

1. **mellāḥ:**
Gazel 89
Mısra: **8**
Gemi kaptanı.
Dilerseñ baḥr-ı ʿışḳ içre selāmet bula bu geştī
Çevir engīne-i ʿışḳa dümen sensin eyā mellāḥ

meʾlūf-ı niyāz olmaḳdasın:

1. **meʾlūf-ı niyāz olmaḳdasın:**-*maḳ, -da, -sın*
Gazel 194
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yalvarmaya alıştırmak.
ʿAceb kimlerle meʾlūf-ı niyāz olmaḳdasın bilmem
Neşāṭ-ālūde-i nāzuñ senüñ ey bī-vefā kimdür

melūl eyle:

1. **melūl eyle:**
Kıt'a 32
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Üzmek, hüzünlendirmek.
Senüñ ben zāra ʿarż-ı iʿtiẕāruñ kendi luṭfuñdur
Gerek luṭfuñla şād it cevr ile ister melūl eyle

memdūd:

1. **memdūd:**
Kaside 13
Mısra: **8**
Uzatılmış.
Egerçi ẓıll-ı ẕātuñ zīver-i güster ḫafā oldı
Ẓılāl-i reʾfetüñ memdūd her rükn-i rekīn üzre

memdūd eyleye:

1. **memdūd eyleye:**-*ye*
Tarih 5
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uzatmak, daim etmek, devamlı kılmak.
Duʿāmuz böyledür mevlā idüp ṣābit maḳāmında
Hemīşe eyleye iḳbāl ü ʿömr ü ʿizzetin memdūd

memdūd eyleyüp:

1. **memdūd eyleyüp:**-*yüp*
Tarih 20
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Dua**
İfadesi
Uzatmak, daim etmek, devamlı kılmak.
Ḫudā ẓıll-i ẕalīl-i ẕāt-ı pāküñ eyleyüp memdūd
İde ārāyiş-i kāḫ-ı saʿādet şāh-ı devrānı

memdūd ide:

1. **memdūd ide:**-*e*
Tarih 29
Mısra: **44**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uzun süre devam ettirmek.
Şems-i ẕātın ufuḳ-ı salṭanata dāʾir idüp
İde teʾyīd-i Ḫudā ẓıll-ı ẕalīlin memdūd

memdūḥ:

1. **memdūḥ:**
Kaside 27
Mısra: **143**
Övülmüş.
Var mı inṣāf idelüm sencileyin bir memdūḥ
Ki ola şevket-i ḥükmi sebeb-i defʿ-i fücūr

2. **memdūḥum:**-*um*
Rübai 559
Mısra: **2**
Övülmüş.
Ey ḫaşm-ı denī eyle tefekkür gāhī
Memdūḥum olan nebiyy-i ʿālī-cāhı

memdūḥ eyle:

1. **memdūḥ eyle:**
Rübai 121
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Övülen eylemek.
Luṭfuñla lisānumdan idüp ʿuḳdeyi ḥal
Temcīd ile aḳvālümi eyle memdūḥ

memdūḥ u maḥmūd eylemiş:

1. **memdūḥ u maḥmūd eylemiş:**-*miş*
Tarih 6
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Medhedilen ve övülen.

Şeh-i İslām Sulṭān
Aḥmedü'bni Ḫān
Muḥammed kim
Ḫudā memdūḥ u maḥmūd
eylemiş ẕāt-ı cihān-dārın

memdūḥ u mümtāzı oldı:

1. **memdūḥ u mümtāzı oldı:**-*dı*
Kıt'a 48
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Övülen ve seçkin olmak.
Virüp ṭuġrāya envāʿ-ı
tenāsüb luṭf-ı ṭabʿıyla
Rüsūm-ı ḥaṭṭı oldı cümlenüñ
memdūḥ u mümtāzı

memdūḥ-ı ḫudā ola:

1. **memdūḥ-ı ḫudā ola:**-*a*
Tarih 4
Mısra: **46**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın sevgilisi olmak.
Ey Naḥīfī bu duʿā oldı
cülūsa tārīḫ
Ola memdūḥ-ı Ḫudā ʿadl ile
Sulṭān Maḥmūd

memdūḥ-ı ḫudā-yı müteʿāl ola:

1. **memdūḥ-ı ḫudā-yı müteʿāl ola:**-*a*
Rübai 308
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüce Allah'ın övüleni olmak.
Mümkin mi anı vaṣf ide
maḫlūḳ-ı żaʿīf
Ol kim ola memdūḥ-ı Ḫudā-
yı Müteʿāl

memdūḥ-ı kāʾināt:

1. **memdūḥ-ı kāʾināt:**
Kıt'a 16
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bütün varlıklar içinde övgüye, methe değer; övülmüş, övülen.
Memdūḥ-ı kāʾināt vücūd-ı
mükerremüñ
Maḳbūl-i ḥāṣ u ʿām ser-ā-pā
ḫaṣāʾilüñ

memduhu'l-ḫışāl:

1. **memdūḥu'l-ḫışāl:**
Tarih 11
Mısra: **1**
Yumuşak huylu övülmüş.
Ḥażret-i paşa-yı ʿālī-ḳadr ü
memdūḥu'l-ḫışāl
Ol kerīmü'ş-şān ü ʿālī-
himmet ü merd-i ḥalīm

2. **memdūḥu'l-ḫışāl:**
Tarih 28
Mısra: **1**
Yumuşak huylu övülmüş.
Ol Ḥüseyn-ism ü ḥasen-
aḫlāḳ u memdūḥu'l-ḫışāl
Ol vezīr-i aʿẓam-ı rūşen-dil ü
ṣadr-ı ecel

meʾmen olmazmış:

1. **meʾmen olmazmış:**-*maz, -mış*
Gazel 240
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sığınılacak, güven duyulacak, emin ve emniyetli yer olmak.
Ser-encāmın görince
kūhkenden ʿibret aldum kim
Ḳażā-yı ʿışḳa kühsār-ı irādet
meʾmen olmazmış

memleket-gīr-i ʿaṭā:

1. **memleket-gīr-i ʿaṭā:**
Tarih 19
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cömertliğin, bağışın memleket tutanı.
Yaʿnī kim ḳāyim-maḳām-ı
ṣadr-ı ʿālī-menzilet
Kişver-ārā-yı mürüvvet
memleket-gīr-i ʿaṭā

memleket-i īrāna:

1. **memleket-i īrāna:**-*a*
Rübai 480
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İran memleketi.
Elden ne gelür sāʾiḳ-i taḳdīr-
i ezel
Sevḳ itdi bizi memleket-i
Īrāna

2. **memleket-i īrāna:**-*a*
Rübai 481
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İran memleketi.
Hīç gelmez iken fikr-i dil-i
nālāna
Çıḳdı yolumuz memleket-i
Īrāna

3. **memleket-i īrāna:**-*a*
Rübai 487
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İran memleketi.
Maʿmūre-i dil olsa n'ola
vīrāne
Düşdi dil ü cān memleket-i
Īrāna

memlūʾ:

1. **memlūʾ:**
Gazel 107
Mısra: **5**
Dolu, dopdolu.
Dehānı nāficetü'l-misk siḥr
ile memlūʾ
Meyānı rişte-i efsūn ile
muʿaḳḳaddür

memlūʾ eylesem:

1. **memlūʾ eylesem:**-*se, -m*
Kaside 11
Mısra: **44**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Doldurmak.
Nüsḫā-i ḳadrüñden olmaz
noḳṭa-i kemter beyān

Eylesem her ḥarfi memlūʾ
niçe biñ maʿnā ile

memlūʾ ḳıldı:

1. **memlūʾ ḳıldı:**-*dı*
Kaside 13
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Doldurulmuş hale getirmek.
Ḫudā maʿnīde ḳıldı ẕāt-ı pāküñ nūr ile memlūʾ
Ne mümkin sāye-i nūr ola ẓāhir ḫāk ü ṭīn üzre

2. **memlūʾ ḳıldı:**-*dı*
Tarih 1
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Doldurulmuş hale getirmek.
Cihān bir tāze cān buldı yine feyż-i ilāhīden
Ġuluvvī şādumān ḳıldı memlūʾ cümle sükkān

memlūʾ oldı:

1. **memlūʾ oldı:**-*dı*
Kaside 5
Mısra: **80**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dolu, dopdolu olmak.
Ṣıyt-ı ḥālet-baḫş-ı naʿt-i müsteṭābuñla tamām
Oldı memlūʾ ser-be-ser büldān ü emṣār u ḳurā

2. **memlūʾ oldı:**-*dı*
Kaside 8
Mısra: **47**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dolu, dopdolu olmak.
Oldı memlūʾ yine ʿışḳ ile derūn u bīrūn
N'ola gülşende iderse yine ṣad nāle hezār

memlūʾ olsun:

1. **memlūʾ olsun:**-*sun*
Kaside 4
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dolu, dopdolu olmak.
Dem-be-dem olsun ilāhī memlūʾ
Derd-i ʿışḳuñla derūn u bīrūn

memlūʾ olup:

1. **memlūʾ olup:**-*up*
Tarih 28
Mısra: **57**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dolu, dopdolu olmak.
Meclis-i imlā gibi memlūʾ olup rūy-ı semā
Ḫalḳa-dār olduḳça āfāḳ üzre encüm fī'l-meṣel

memlūʾ olur:

1. **memlūʾ olur:**-*ur*
Kaside 17
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dolu, dopdolu olmak.
Ḳanda kim meẕkūr ola ol şāh-ı mülk-i ışṭıfā
Nūr-ı raḥmetle olur memlūʾ o bezm-i dil-güşā

memlûk:

1. **memlūki:**-*i*
Tarih 33
Mısra: **7**
Malik olunan.
Mālikü'l-mülk eyleye memlūki mülk-i düşmeni
Nūr-ı İslām ola per-tev-baḫş-ı fażl-ı kibriyā

memlūk-i der-gāh-ı mülūk-ı ʿālemi eyleye:

1. **memlūk-i der-gāh-ı mülūk-ı ʿālemi eyleye:**-*ye*
Tarih 2
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Âlemin padişahlarının kapısının kölesi eylemek.
Eyleye memlūk-i der-gāh-ı mülūk-ı ʿālemi
Eyleyüp meslūk şerʿ-i ḥażret-i peyġām-beri

memnūʿ:

1. **memnūʿ:**
Rübai 152
Mısra: **3**
Yasak.
Bī-iẕn ü ʿināyetüñ şefāʿat memnūʿ
Ancaḳ sañadur şefāʿat emrinde livāẕ

2. **memnūʿ:**
Rübai 314
Mısra: **2**
Yasak.
Mülk ü melekūt oldı o mevlānuñ bil
Kim yoḳ aña memnūʿ u muḥāl ü müşkil

memnūʿ-ı temāşā:

1. **memnūʿ-ı temāşā:**
Gazel 288
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Seyretmenin yasağı.
Şimdi memnūʿ-ı temāşā olan esbāb-ı cemāl
Ṣoñra ḥasret-keş-i iḳbāl-i nigāh olsa gerek

memnūn:

1. **memnūnuñam:**-*uñ, -am*
Gazel 322
Mısra: **7**
Herhangi bir olaydan veya durumdan ötürü sevinç duyan, hoşnut.
Her vech ile memnūnuñam ey yār-ı vefā-dār
Ben bendeñe sen ister iseñ cevr ü sitem ḳıl

2. **memnūn:**
Gazel 388
Mısra: **2**
Herhangi bir olaydan veya durumdan ötürü sevinç duyan, hoşnut.
Ḫaclet-zedeyem ḫande-i şādī-eṣerümden

Memnūn degülem ḫuşkī-i müjgān-ı terümden

3. **memnūnam:**-*am*
Gazel 398
Mısra: **10**
Herhangi bir olaydan veya durumdan ötürü sevinç duyan, hoşnut.
Gördüm hezār baḫşīş-i cevr ü cefālaruñ
Memnūnam ey felek hele senden cihān cihān

memnūn eyledi:

1. **memnūn eyledi:**-*di*
Kaside 22
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevindirmek, hoşnut etmek.
Vekīl-i muṭlaḳ ammā kim olup müsterşid-i tevfīḳ
ʿAṭā vü cūdı memnūn eyledi aʿlā vü ednāyı

memnūn ider:

1. **memnūn ider:**-*er*
Gazel 212
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Memnun, hoşnut etmek.
Memnūn ider gedālarını ruḫṣat-ı niyāz
Nāz eyledükçe ol şeh-i ʿālī-cenābumuz

2. **memnūn ider:**-*er*
Rübai 446
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Memnun, hoşnut etmek.
Bir yüzden eger ḳulları olsa maḥzūn
Bir yüzden ider fażl u keremle memnūn

memnūn idüp:

1. **memnūn idüp:**-*üp*
Kaside 22
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Memnun, hoşnut etmek.
Birin nevbetle manṣūb itse maʿzūli idüp memnūn
Nevāzişle ider mebẕūl aña luṭf u ʿaṭāyāyı

memnūn itdüñ:

1. **memnūn itdüñ:**-*dü, -ñ*
Rübai 282
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Memnun, hoşnut etmek.
Bir mehveşüñ iḥsānına ḳılduñ maẕhar
Ḥaḳḳa ki bu dem-i luṭf ile memnūn itdüñ

2. **memnūn itdüñ:**-*dü, -ñ*
Rübai 283
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Memnun, hoşnut etmek.
Luṭfuñla bu dil-ḫasteyi memnūn itdüñ
İḫlāṣ u ʿubūdiyyetüm efzūn itdüñ

memnūn olmadı:

1. **memnūn olmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 493
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevinmek, hoşnut olmak.
Şādī-i ʿālem enīs-i ḳalb-i maḥzūn olmadı
Keşret-i ālāmdan var ise memnūn olmadı

memnūn-ı ʿaṭā vü keremüñ:

1. **memnūn-ı ʿaṭā vü keremüñ:**-*üñ*
Rübai 148
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kerem ve himmetin hoşnutu.
Bī-ecr ü ʿivaż luṭfuñ olup feyż-i murād
Memnūn-ı ʿaṭā vü keremüñ cümle ʿibād

memnūn-ı dünān olmadan:

1. **memnūn-ı dünān olmadan:**-*ma, -dan*
Gazel 365
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Alçakların sevineni olmak.
Nā-murād olmaḳ daḥi aʿlādur erbāb-ı dile
Kesb-i kām-ı dehr ile memnūn-ı dünān olmadan

memnūn-ı ḳatl-i ʿāşıḳ-ı nā-şād:

1. **memnūn-ı ḳatl-i ʿāşıḳ-ı nā-şād:**
Gazel 294
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mutsuz olan âşığın katlinden mutlu.
Ġamzeñe ḫūn-ı dilüm mā'ü'l-ḥayāt-ı ḫusn ola
Ḳanum iç memnūn-ı ḳatl-i ʿāşıḳ-ı nā-şād iseñ

memnūn-ı meʾmūl ü merām:

1. **memnūn-ı meʾmūl ü merām:**
Tarih 28
Mısra: **35**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İstek ve umuttan memnun.
Devr-i luṭfında cihān memnūn-ı meʾmūl ü merām
Ḫaybet ü ḫüsrān zamānında degüldür muḥtemel

memnūn-ı vefā eyle:

1. **memnūn-ı vefā eyle:**
Gazel 333
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade

Vefanın hoşnuluğu eylemek.
Memnūn-ı vefā eyle beni gel keremüñle
Yansun ḥased āteşlerine baḫt-ı siyāhum

meʾmūl:

1. **meʾmūl:**
Gazel 260
Mısra: **25**
Umulan, beklenen.
Meʾmūl odur ki eyleyesin ben ġarībüñi
Rūz-ı cezāda nāʾil-i tebşīr-i lā teḫaf

2. **meʾmūl:**
Kaside 6
Mısra: **34**
Umulan, beklenen.
Ḥaddüm degül egerçi senüñ vaṣfuñ eylemek
Meʾmūl odur ki raḥmet-i Ḥaḳḳa ola sebeb

3. **meʾmūlünüñ:**-*ün, -üñ*
Rübai 21
Mısra: **2**
Umulan, beklenen.
Mevlā ḳulın itdükde sezā-vār-ı ʿaṭā
Meʾmūlünüñ eżʿāfını eyler iʿṭā

4. **meʾmūlum:**-*um*
Rübai 138
Mısra: **3**
Umulan, beklenen.
Meʾmūlum odur itmeyesin maḥşerde
Ben mücrimi der-gāh-ı ʿināyetden red

5. **meʾmūlumı:**-*um, -ı*
Rübai 325
Mısra: **3**
Umulan, beklenen.
Bir vech ile meʾmūlumı iḥsān it kim
Aġyār benüm bilmeye aṣlā ḥālüm

6. **meʾmūlum:**-*um*
Rübai 372
Mısra: **2**
Umulan, beklenen.
Sensin iden iʿṭā ṭaleb ü mesʾūlum
Senden bilürem her ne ise meʾmūlum

7. **meʾmūl:**
Rübai 436
Mısra: **1**
Umulan, beklenen.
Meʾmūl degül luṭf o sehī-ḳāmetden
Mülk-i dili āsūde ḳomaz ġāretden

8. **meʾmūluma:**-*um, -a*
Rübai 443
Mısra: **4**
Umulan, beklenen.
Fażl u kerem ü ʿināyetüñle yā Rab
Meʾmūluma nāʾil eyleyen sensin sen

9. **meʾmūlum:**-*um*
Rübai 453
Mısra: **3**
Umulan, beklenen.
Meʾmūlum odur maḥż-ı keremle idesin
Her müşkilümi iki cihānda āsān

meʾmūr ideyüz:

1. **meʾmūr ideyüz:**-*e, -yüz*
Rübai 465
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Emre tabi, hazır hale getirmek.
Çün-kim ideyüz ʿazm-i Ṣırāta meʾmūr
Faẕluñla ṣebāt-ı ḳadem iḥsān eyle

meʾmūr-ı risāletdür:

1. **meʾmūr-ı risāletdür:**-*dür*
Gazel 156
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ulaştırma memuru.
İder şāh-ı güle nev-rūze ḳarşu nāmesin teblīġ
Meger bād-ı ṣabā var ise meʾmūr-ı risāletdür

men:

1. **menem:**-*em*
Gazel 239
Mısra: **12**
Teklik birinci kişi zamiri, ben.
Senden ferāġat eylemem olsam helāk eger
Çünkim menem bu maʿrekede merd-i cān-fürūş

2. **menem:**-*em*
Gazel 341
Mısra: **5**
Teklik birinci kişi zamiri, ben.
Menem sāḳī o maḫrūr-ı ciger dil-teşne kim şimdi
Ḫumār-ālūd-ı hecrem ḫāne-i ḫammārdan geldüm

3. **menem:**-*em*
Gazel 343
Mısra: **3**
Teklik birinci kişi zamiri, ben.
Menem ki nuṭḳum ider ḥall-i ʿuḳde-i işkāl
Lisān-ı rāz-güşā-yı zamānedür süḫanum

4. **menem:**-*em*
Gazel 420
Mısra: **7**
Teklik birinci kişi zamiri, ben.
Menem ol murġ-ı nālān kim gelelden gülşen-i dehre
Der-i iḥsānuñ oldı āşiyānum yā Resūla'llāh

5. **menem:**-*em*
Gazel 429
Mısra: **12**
Teklik birinci kişi zamiri, ben.
ʿAceb mi çāre-cūy-ı merhem-i iḥsānuñ olsam ben
Menem āzürde-i zaḫm-ı melāmet yā Resūla'llāh

6. **menem:**-*em*
Kaside 8
Mısra: **221**
Teklik birinci kişi zamiri, ben.

Menem ol şāʿir-i pākīze-süḫan kim ṭabʿum
Oldı naʿtüñe senüñ nāsiḫ-i fenn-i seḥḥār

7. **menem:**-*em*
Kaside 8
Mısra: **227**
Teklik birinci kişi zamiri, ben.
Kāşif-i nükte-i esrār-ı meʿānī ki menem
Ḥükemā müşkilini benden ider istifsār

8. **menem:**-*em*
Kaside 8
Mısra: **255**
Teklik birinci kişi zamiri, ben.
Bende-i ḫalḳa-be-gūş-ı şeh-i ʿālem ki menem
Çoḳ mıdur olsam eger tevsen-i āmāle süvār

9. **menem:**-*em*
Murabba 2
Mısra: **34**
Teklik birinci kişi zamiri, ben.
Naḥīfīyem Ḫudāvendā Menem āşüfte vü şeydā

10. **menem:**-*em*
Murabba 9
Mısra: **18**
Teklik birinci kişi zamiri, ben.
Saña lāyıḳ ne var bende Menem cürm ile nālende

11. **menem:**-*em*
Rübai 28
Mısra: **1**
Teklik birinci kişi zamiri, ben.
Hālā menem ol muʿcize-kār-ı maʿnā
Ser-beste baña siḥr-i ḥalāl-ı şuʿarā

menʿ eylemezdüm:

1. **menʿ eylemezdüm:**-*mez, -dü, -m*
Gazel 440
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Önlemek, engel olmak, durdurmak.
Ḫançerüñ menʿ eylemezdüm sīne-i şad pareden
Zaḫm-ı ʿāşıḳ bāʿiş-i şādī-i aġyār olmasa

menʿ iderler:

1. **menʿ iderler:**-*er, -ler*
Gazel 124
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Engellemek, yasaklamak; uzaklaştırmak, ayrı düşürmek.
Gūş-ı gülden menʿ iderler nāle vü feryād ile
ʿAndelībān-ı çemen rengīn edāmuz çoḳ görür

menʿ idersin:

1. **menʿ idersin:**-*er, -sin*
Gazel 306
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Engellemek.
Nigāh-ı ḥasretümden menʿ idersin rūy-ı meh-tābuñ
Niḳāh-ı zülfüñi refʿ it yeter ben zāra nāz itdüñ

menʿ itme:

1. **menʿ itme:**-*me*
Gazel 225
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Engellemek, yasaklamak; uzaklaştırmak, ayrı düşürmek.
Naḥīfīden dem-i fürḳatde menʿ itme leb-i laʿlüñ
Seferdür bunda ḫūnkārum mey-i nāba yasāġ olmaz

menʿ ü ʿaṭā:

1. **menʿ ü ʿaṭā:**
Rübai 6
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yasaklama ve bağışlama.
Vābeste iken ḳudretüñe menʿ ü ʿaṭā
Lāyıḳ mı olam pā-zede-i rāh-ı ḫaṭā

2. **menʿ ü ʿaṭā:**
Rübai 175
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yasaklama ve bağışlama.
Kim ḳādir olur menʿ ü ʿaṭāya yā Rab
Ser-cümle hemān menʿ ü ʿaṭā sendendür

menʿ ü ʿaṭāya:

1. **menʿ ü ʿaṭāya:**-*ya*
Rübai 175
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yasaklama ve bağışlama.
Kim ḳādir olur menʿ ü ʿaṭāya yā Rab
Ser-cümle hemān menʿ ü ʿaṭā sendendür

menāl:

1. **menāl:**
Gazel 462
Mısra: **4**
Bir kimsenin sâhip olduğu her şey, mal mülk, servet.
Ol kim ġınā-yı ḳalb ile merzūḳ olmadı
Māl ü menāl ü genc ü ġınādan ne fāʾide

2. **menāl:**
Rübai 300
Mısra: **3**
Servet.
Māl ile menāl ile degüldür ādem
Muṭlaḳ şeref-i maʿrifetü'llāh gerek

menām:

1. **menāmında:**-*ı, -n, -da*
Kaside 26
Mısra: **263**
Uyku.
Görüp cenāb-ı resūli o şeb menāmında
Beşāret oldı aña vaʿde-i bihişt ü liḳā

menāzil:

1. **menāzilde:**-*de*
Gazel 157
Mısra: **3**
Konaklama yerleri, duraklar, merhaleler, menziller.
Neden āsūdesin ey mihr ü cān sen bu menāzilde
Bilürsin bu ẓıll-ı fānīden elbette ʿubūruñ var

menbaʿ-ı āb-ı ḥayāt-ı ʿilm-i rabbānī:

1. **menbaʿ-ı āb-ı ḥayāt-ı ʿilm-i rabbānī:**
Gazel 418
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İlahî ilmin hayat suyunun kaynağı.
Dehānuñ menbaʿ-ı Āb-ı Ḥayāt-ı ʿilm-i Rabbānī
Lebüñ ser-çeşme-i feyż-i kerāmet yā Resūla'llāh

menbaʿ-ı cūd u seḫā:

1. **menbaʿ-ı cūd u seḫā:**
Kaside 5
Mısra: **92**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cömertlik kaynağı.
Dünyede kesb-i şeref ʿuḳbāda luṭf-ı Kirdigār
Ġāyet-i ḳaṣdum budur ey menbaʿ-ı cūd u seḫā

menbaʿ-ı elṭāf u şefḳat:

1. **menbaʿ-ı elṭāf u şefḳat:**
Gazel 63
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Lütufların ve şefkatin kaynağı.
Melceʾ-i ümmet şefiʿ-i mücrimān-ı bī-nevā
Menbaʿ-ı elṭāf u şefḳat baḥr-i faż̧l u merḥamet

menbaʿ-ı enhār-ı ʿaṭā vü iḥsān:

1. **menbaʿ-ı enhār-ı ʿaṭā vü iḥsān:**
Rübai 420
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ihsan ve himmet nehirlerinin kaynağı.
Bir ḳaṭre-i ʿafvüñle beni sīr-āb it
Ey menbaʿ-ı enhār-ı ʿaṭā vü iḥsān

menbaʿ-ı faż̧l-ı kemāl:

1. **menbaʿ-ı faż̧l-ı kemāl:**
Kaside 6
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Olgun faziletin kaynağı.
Ümmü'l-ʿulūm u menbaʿ-ı faż̧l-ı kemāl idüñ
Oldı nebiyy-i ümmī anuñ çün saña laḳab

menbaʿ-ı iḥsān:

1. **menbaʿ-ı iḥsān:**
Gazel 13
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İyilik kaynağı.
Baḥr-ı cūd-ı merḥamet
Maḥbūb-ı Rabbü'l-ʿālemīn
Kān-ı şefḳat menbaʿ-ı iḥsān
Muḥammed Muṣṭafā

menbaʿ-ı iḥsān ü şefḳat:

1. **menbaʿ-ı iḥsān ü şefḳat:**
Gazel 415
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şefkat ve himmet kaynağı.
Vücūduñ bāʿiṣ-i elṭāf u raḥmet yā Resūla'llāh
Derūnuñ menbaʿ-ı iḥsān ü şefḳat yā Resūla'llāh

menbaʿ-ı māʾü'l-ḥayāt-ı feyż-i aḳdesdür:

1. **menbaʿ-ı māʾü'l-ḥayāt-ı feyż-i aḳdesdür:**-*dür*
Gazel 281
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çok mukaddes feyizli hayat suyunun kaynağı.
Vücūduñ menbaʿ-ı māʾü'l-ḥayāt-ı feyż-i aḳdesdür
Benānuñ teşnegāna muḳsim-i āb-ı revān itdüñ

menbaʿ-ı mihr ü vefā:

1. **menbaʿ-ı mihr ü vefā:**
Kaside 15
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Iyilik ve vefanın kaynağı.
ʿĀşıḳ-ı Ḥażret-i Maḥbūb-ı Ḫudā ʿazze ve cel
Menbaʿ-ı mihr ü vefā
Ḥażret-i Veys'el-Ḳaranī

menbaʿ-ı şefḳat:

1. **menbaʿ-ı şefḳat:**
Murabba 7
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şefkat kaynağı.
Vücūduñ bāʿiṣ-i raḥmet
Derūnuñda menbaʿ-ı şefḳat

menfaʿat eyler:

1. **menfaʿat eyler:**-*r*
Gazel 462
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Fayda vermek, yarar sağlamak.
Ḥayl ü ḥaşem ne menfaʿat eyler gedālara

İẕhār-ı şevket-i ümerādan ne fāʾide

menfūr:

1. **menfūrı:**-*ı*
Tarih 4
Mısra: **13**
Nefret edilen, sevilmeyen; sevimsiz.
Tābiʿ-i sünnet olup bidʿat ola menfūrı
Eyleye şerʿ-i Muḥammed ile iṯbāt-ı vücūd

menfūr olur:

1. **menfūr olur:**-*ur*
Kaside 27
Mısra: **62**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nefret edilmek.
Serverā kendime şāʿir dimege ʿār iderem
Şiʿr ile şöhret olur ehl-i kemāle menfūr

menhel-i ṣāf:

1. **menhel-i ṣāf:**
Tahmis 6
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saf konaklama yeri.
-
Menhel-i ṣāf ḳıyās eyledigüñ maḥż-ı keder

2. **menhel-i ṣāf:**
Tarih 35
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saf konaklama yeri.
Bu ḥavż-ı ḫoş-nümā bu menhel-i ṣāf
Ṣarāb-ı selsebīli eyler işrāb

menʿ-i dīvāne:

1. **menʿ-i dīvāne:**
Gazel 42
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Deli olan ben II Aşık.
Nişān-ı āh olur nā-maḥremān-ı ʿālem-i envār
Semādan menʿ-i dīvāne şihāb-ı ṣard olur peydā

menʿ-i ḥācib:

1. **menʿ-i ḥācib:**
Rübai 73
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kapıcının defi.
Rū-māl ḳıl ol der-geh-i ʿālī-şāna
Kim olmaya reh-zen saña menʿ-i ḥācib

menkabe:

1. **menḳabesi:**-*si*, -
Matla 124
Mısra: **1**
Din büyüklerinin veya tarihe geçmiş ünlü kimselerin yaşamları ve olağanüstü davranışlarıyla ilgili hikaye.
Ey menḳabesi vird-i sürūşān-ı muḳaddes
Olsun saña ḳurbān niçe biñ cān-ı muḳaddes

menḳabe-ḫ∨ān:

1. **menḳabe-ḫ∨āna:**-*a*
Kaside 12
Mısra: **28**
Menkabe anlatmak, rivayet etmek.
Şevḳuñdan eyā māh-ı muʿaẓẓam yine ṭabʿum
Taʿlīm ider evṣāfuñı her menḳabe-ḫ∨āna

menḳabet-i evṣāfın:

1. **menḳabet-i evṣāfın:**-*ın*
Kaside 27
Mısra: **127**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Vasıflarının menkıbesi.
Kim bilürdi selefüñ menḳabet-i evṣāfın
Olmasa ṣafḥa-i erbāb-ı sühanda mesṭūr

menḳabet-i ẕātuñ:

1. **menḳabet-i ẕātuñ:**-*uñ*
Rübai 142
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cömertlik sahibi kendisinin hikayesi.
Ey maẓhar-ı envār-ı tecellī-i Ṣamed
Yoḳ menḳabet-i ẕātuñ içün ḥaṣr ü ʿaded

mennān:

1. **mennānuñ:**-*uñ*
Kaside 3
Mısra: **60**
Kullarına hadsiz hesapsız nimetler veren, sınırsız iyilik ve ihsanda bulunan; Allah.
Cest ü çābüklük idersin heves-i nefsüñ içün
Süst olursın gelicek ṭāʿatına mennānuñ

2. **mennān:**
Rübai 462
Mısra: **2**
Kullarına hadsiz hesapsız nimetler veren, sınırsız iyilik ve ihsanda bulunan; Allah.
Ey ḳullarına erḥam ü Raḥmān Allāh
Ferd ü Ṣamed ü Ḳādir ü Mennān Allāh

mensūb-ı der-i devletüñ olmaḳ:

1. **mensūb-ı der-i devletüñ olmaḳ:**-*maḳ*
Rübai 371
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Makamının kapısının mensubu olmak.
Ṣıdḳ ile ḳul olmaḳ saña muṭlaḳ ġarażum
Mensūb-ı der-i devletüñ olmaḳ garażum

mensūb-ı şufūf-ı ʿuteḳā-yı

nīrān eyle:

1. **mensūb-ı ṣufūf-ı ʿuteḳā-yı nīrān eyle:**
Rübai 424
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cehennemden azat edilmiş safların mensubu eylemek.
Eyle peder ü mäder ile iḫvānum
Mensūb-ı ṣufūf-ı ʿuteḳā-yı nīrān

mensūḥ:

1. **mensūḫ:**
Rübai 236
Mısra: **4**
Nesholunmuş, hükümsüz bırakılmış, hükmü kaldırılmış.
ʿAllāmesin ammā ki degül maʿlūmuñ
Nāsiḫ ile mensūḫ ʿumūm ile ḫuṣūṣ

mensūḫ eyledi:

1. **mensūḫ eyledi:**-*di*
Tarih 28
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nesh etmek, hükmünü kaldırmak, hükümsüz bırakmak.
Nāsiḫ-i resm-i meẕālimdür ki mensūḫ eyledi
ʿAhd-i pākinde görünmez oldı āṯār-ı ẕilel

mensūr itsem:

1. **mensūr itsem:**-*se, -m*
Kaside 27
Mısra: **112**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Düz yazı kaleme almak.
Eylersem neṯr-i dürer olsa kelāmum manẓūm
Naẓm-ı gevher iderem sözlerüm itsem mensūr

menşūr-ı ḥāşdur:

1. **menşūr-ı ḫāşdur:**-*dur*
Kaside 6
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Katışıksız yayılma.
ʿIrḳ-ı ʿāriḳ ẕātuña menşūr-ı ḫāşdur
ʿUnvān-ı eşrefü'l-ḥaseb ü aʿrafü'n-neseb

menşūr-ı necāt:

1. **menşūr-ı necāt:**
Gazel 65
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kurtuluş fermanı.
Ey mededkār-ı ümem budur ümmīdüm Ḥaḳdan
Ṣafḥa-i naʿtüñ ola bendeñe menşūr-ı necāt

menşūş:

1. **menşūş-ı:**--*ı*
Matla 3
Mısra: **1**
Kuran-ı Kerim'de açıklanmış olan, ayet olan.
O şeh kim ẕātıdur menṣūṣ-ı - Hümā-yı ḳadri oldı lā-mekān-pervāz-ı -

menşūş ḳıl:

1. **menşūş ḳıl:**
Rübai 237
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ass ile sabit, âyet ve hadis ile tesbit edilmiş kılmak.
Yā Rab baña ṭāʿatde virüp ṣıdḳ u ḫulūṣ
Ḳıl ṣıdḳ-ı derūn ile ḫulūṣum menṣūṣ

menşūş-ı celālet:

1. **menşūş-ı celālet:**
Rübai 297
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ihtişamı ayetlerle sabit.
Mevṣūf-ı kemālāt ṣıfāt-ı pāküñ
Menşūṣ-ı celālet kelimāt-ı pāküñ

meʾnūs oldı:

1. **meʾnūs oldı:**-*dı*
Gazel 233
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Alışmak, dost olmak.
Yine bir āfet-i cān ile dil oldı meʾnūs
N'ola başdan başa çāk olsa ḳabā-yı nāmūs

meʾnūs-ı dil ü cān eyle:

1. **meʾnūs-ı dil ü cān eyle:**
Rübai 494
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Canın ve gönlün alışığı eylemek.
ʿIşḳuñla dil ü cānumı nālān eyle
Ol leẕẕeti meʾnūs-ı dil ü cān eyle

meʾnūs-ı firāḳ oldum:

1. **meʾnūs-ı firāḳ oldum:**-*du, -m*
Gazel 516
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayrılığa alışık olmak.
Vādī-i ġurbetde oldum öyle meʾnūs-ı firāḳ
Şimdi vuṣlatdur baña yārüñ ḫayāl-i vuṣlatı

menzil:

1. **menzilde:**-*de*
Gazel 53
Mısra: **15**
Dünya.
Bu menzilde güşād-ı şaṣt-ı tīr-i nāleye bāʿiṯ

Nişān-ı nāvek-i idbār olan
maġrūrlardur hep

2. **menzil:**
Gazel 83
Mısra: **7**
Hedef, varılacak yer.
Pes fenādur işbu menzil çün görürsin ʿāḳıbet
Devlet-i ʿuḳbā dilerseñ işbu fānīden de geç

3. **menzilüm:**-*üm*
Gazel 197
Mısra: **5**
Hedef, varılacak yer.
Menzilüm nā-būd u peydā reh-güẕārum tār u bīm
Hem-rehüm ġūl-i nedāmet deşt-i ġam rāhum mıdur

4. **menzilümüz:**-*ümüz*
Gazel 220
Mısra: **10**
Hedef, varılacak yer.
Aġlaram senden o dem pā-zen-i dūr olduḳça
Gūyiyā menzilümüz rāh-ı ʿademdür sensüz

5. **menzilüm:**-*üm*
Gazel 469
Mısra: **9**
Hedef, varılacak yer.
Naḥīfī menzilüm āḫir ḥażīż-i ḫāk olur bir gün
-

menzilet-bāb-ı ḥarem-gāh-ı ḥavāşş-ı merdān:

1. **menzilet-bāb-ı ḥarem-gāh-ı ḫavāşş-ı merdān:**
Kaside 15
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Insanların seçkinlerinin haremgahının derece kapısı.
Menzilet-bāb-ı ḥarem-gāh-ı ḫavāşş-ı merdān
Reh-rev-i rāh-ı Ḫudā Ḥażret-i Veys'el-Ḳaranī

menzilgeh-i ʿuḳbāyı:

1. **menzilgeh-i ʿuḳbāyı:**-*yı*
Gazel 142
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ahiret'in ulaşma yeri.
Dün varup menzilgeh-i ʿuḳbāyı seyran eyledüm
Gördüm anda çoḳ şeh-i iḳlīm-i istiġnā yatur

menzil-i aʿlāya:

1. **menzil-i aʿlāya:**-*ya*
Kaside 11
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüce, ulu hedef. || *Ahiret.*
Ḳāb-ı ḳavseyne güẕār itdükçe tīr-i himmetüñ
Menzil-i aʿlāya irdüñ ḳurb-ı ev ednā ile

menzil-i āsāyişi:

1. **menzil-i āsāyişi:**-*i*
Kaside 3
Mısra: **45**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güvenli yer.
Ḫāk olur menzil-i āsāyişi bir gün elbet
Dār-ı fānīde eger bende eger sulṭānuñ

menzil-i bī-mihmānuñ:

1. **menzil-i bī-mihmānuñ:**-*uñ*
Kaside 3
Mısra: **92**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Misafiri olmayan menzil, misafiri olmayan yer.
Var mı bir ḥüsn-i ʿamel kim ola hem-rāh saña
Olıcaḳ reh-revi ol menzil-i bī-mihmānuñ

menzil-i gāha:

1. **menzil-i gāha:**-*a*
Gazel 517
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yerin menzili.
Menzil-i gāha ne mümkindür murād üzre vuṣūl
Ādemi bī-tāb ider ʿömri ʿazīzüñ sürʿati

menzili ḫāk oldığına:

1. **menzili ḫāk oldığına:**-*dıġ, -ı, -n, -a*
Kaside 3
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ulaşacağı yer toprak olmak II ölmek, hayatının son bulması.
ʿĀḳıbet menzili ḫāk oldığına vāḳıf iken
Neyedür ġafleti tā böyle żaʿīf insānuñ

menzil-i kāma:

1. **menzil-i kāma:**-*a*
Kaside 27
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arzu, istek mekanı.
Şāh-rāḫ-ı keremüñ başḳa yol açdı ḫalḳa
Menzil-i kāma ider her kişi vüsʿatle mürūr

menzil-i maḫmūd:

1. **menzil-i maḫmūd:**
Kaside 5
Mısra: **155**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hz. Muhammed'in menziline ulaşmak, hidayete ermek.
Rütbe-i mevʿūda
yaʿnī menzil-i Maḥmūd ile
Manşıb-ı ḳurbiyyetüñ efzūn itsün dāʾimā

menzil-i maḳṣūd:

1. **menzil-i maḳṣūd:**
Gazel 276
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade

Varılmak istenen yer II amaç, gaye.
Naḥīfîyem a sulṭānum ġam-ı ʿışḳ ile bīmārem
Görindi menzil-i maḳṣūd mekānum zīr-i ḫāk ancaḳ

menzil-i maḳṣūda:

1. **menzil-i maḳṣūda:**-*a*
Gazel 28
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Varılmak istenilen yer; amaç, gaye.
Ey Naḥīfî menzil-i maḳṣūda mümkindür vuṣūl
Fażl-ı Rabbānī olursa reh-ber ü hādī baña

2. **menzil-i maḳṣūda:**-*a*
Kaside 3
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Varılmak istenen yer II amaç, gaye.
Bir gün evvel bulagör menzil-i maḳṣūda vuṣūl
Aldanup ḳalma ṣaḳın zīnetine eşyānuñ

menzil-i şāh u gedā:

1. **menzil-i şāh u gedā:**
Gazel 287
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sultan ve dilencinin menzili.
Āh kim ʿömr-i girān-māye tebāh olsa gerek
Menzil-i şāh u gedā ḫāk-i siyāh olsa gerek

2. **menzil-i şāh u gedā:**
Gazel 453
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sultanın ve fakirin varacağı yer II kabir.
Menzil-i şāh u gedā āḫir olurken zīr-i ḫāk
ʿĀḳıla lāyıḳ mıdur bünyān bünyān üstüne

merāḥim ü eşfāḳ ola:

1. **merāḥim ü eşfāḳ ola:**-*a*
Gazel 264
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Merhametli ve şefkatli olmak.
Ḳul eyledüñ beni evżāʿ-ı dil-nevāzuñ ile
Ümmīd odur ola sende merāḥim ü eşfāḳ

merāyā:

1. **merāyāya:**-*y, -a*
Tahmis 6
Mısra: **2**
Aynalar. Mir'âtlar.
Gerçi tedḳīḳ-i meẓāhirde ḥaḳīḳatbīnem
Şimdi itdükçe merāyāya naẓar ġamgīnem

merbūṭ:

1. **merbūṭ:**
Rübai 55
Mısra: **4**
Bağlı.
Ḫāṭırda olan fikr-i hevāya tevbe
Fermānuña merbūṭ ḥıbāl-ı esbāb

mercān:

1. **mercāna:**-*a*
Gazel 425
Mısra: **9**
Denizden çıkan maruf kırmızı cevher.
Olup ālūde-i ḫūn-ı ciger mercāna dönmişdür
Gözümde eşk-i ḥasret dāne dāne yā Resūla'llāh

2. **mercāna:**-*a*
Matla 243
Mısra: **2**
Denizden çıkan maruf kırmızı cevher.
Leb ü laʿlüñle dendānuñ düşelden baḥr-ı ʿUmmāna
Delindi incinüñ baġrı ʿaceb reng oldı mercāna

merciʿ ü muşīri:

1. **merciʿ ü muşīri:**-*i*
Rübai 398
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Başvurulan ve ısrar edilen.
Yā Rab bu şuʾūnāt ü ḥudūs̱ātuñ hep
Cümle yine merciʿ ü muşīri sensin

merd:

1. **merd:**
Gazel 42
Mısra: **1**
Yiğit,cesur, kahraman.
Bu ʿālem böyle ḳalmaz bir ser-āmed merd olur peydā
Şifā-yı ṣadr olur ḥāṣıl devā-yı derd olur peydā

2. **merd:**
Gazel 42
Mısra: **18**
Yiğit,cesur, kahraman.
Naḥīfî ġam yime bir dest-gīr iḥsān ider Allāh
Bu ʿālem böyle ḳalmaz bir ser-āmed merd olur peydā

3. **merd:**
Gazel 353
Mısra: **2**
Yiğit,cesur, kahraman.
Āhum yeter ʿadūya eger ehl-i derd isem
Düşmenlerümle söyleşürem ben de merd isem

4. **merd:**
Kaside 1
Mısra: **28**
Yiğit,cesur, kahraman.
Ḳarʿ u inbīḳī ne ḥāṣıldur saña taḳṭīrden
Merd iseñ ḳıl ḳaṭreyi maḥṣūd-ı pür-ḥabāb

merdān:

1. **merdāna:**-*a*
Gazel 272

Mısra: **10**
Kahramanlar, yiğitler.
Şāh-ı ʿādil ẓālim olmaz ḳana girmez bil bunı
Pādişāhum bu Naḥīfī mūr ise merdāna baḳ

merdāne:

1. **merdāne:**
Murabba 6
Mısra: **67**
Mertçe, yigitçe.
Kesb eylesün merdāne ḥaẓ
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

merdānegī-i ġamzesin:

1. **merdānegī-i ġamzesin:**-*sin*
Gazel 520
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yan bakışın yiğitliği.
Eger merdānegī-i ġamzesin gösterse ʿuşşāḳa
İder zerrīn külāh-ı ʿişve ol mihr-i dıraḫşānı

merdān-ı ḫudā:

1. **merdān-ı ḫudā:**
Gazel 265
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın erenleri.
Eyle merdān-ı Ḫudā gitdigi semte seferi
Var ise sende eger anlara sevdā-yı luḥūḳ

merdān-ı kāmil:

1. **merdān-ı kāmil:**
Tarih 28
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Olgunluğa erişmiş erenler.
ʿAnberüñ luṭf-ı buḫārıdur maḥall-i imtiḥān
Ḥüsn-i ḫulḳ ile olur merdān-ı kāmil müstedel

merdān-ı kirām:

1. **merdān-ı kirām:**
Gazel 228
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Soylu, iyi insanlar.
Tefāḫür cāme-i rengīn ile kār-ı leʾīmādur
Bu vaż̇ʿ-ı nā-revāyı yoḫsa merdān-ı kirām almaz

merd-i ʿāḳıl:

1. **merd-i ʿāḳıl:**
Kaside 1
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Akıllı kimse.
Teşnesin gerçi velī pīrāmen-i külḫandasın
Hīç ider mi merd-i ʿāḳıl şuʿleden ümmīd-i āb

merd-i cān-fürūş:

1. **merd-i cān-fürūş:**
Gazel 239
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Can satan adam.
Senden ferāġat eylemem olsam helāk eger
Çünkim menem bu maʿrekede merd-i cān-fürūş

merd-i celī:

1. **merd-i celī:**
Rübai 525
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Büyük insan II Hz. Ali.
Ol Şīr-i Ḫudā şāh-ı seḫā merd-i celī
Ol Ḥaydar-ı Kerrār-laḳab yaʿnī ʿAlī

merd-i dānā:

1. **merd-i dānā:**
Kaside 3
Mısra: **65**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Akıllı insan.
Merd-i dānā geçinürsin bu ḳadar ġaflet ile
ʿAceb farḳı senüñle ne ola nā-dānuñ

merd-i dil-pesend ol:

1. **merd-i dil-pesend ol:**
Gazel 324
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönle hoş gelen kişi olmak.
Riʿāyet gösterüp ādāb-ı ʿışḳa
Bu yolda sen de merd-i dil-pesend ol

merd-i ferḫunde-edā:

1. **merd-i ferḫunde-edā:**
Kaside 15
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bahtlı tarza sahip kimse.
Evliyā zümresinüñ ṣaf-zede-i ʿunvānı
Merd-i ferḫunde-edā Ḥażret-i Veys'el-Ḳaranī

merd-i ġāfilüñ:

1. **merd-i ġāfilüñ:**-*üñ*
Gazel 432
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gerçeklerden habersiz olan, gaflet içinde bulunan kişi.
Başına toprak o merd-i ġāfilüñ kim şevḳ ile
Āsitānuñda varup ḫāk ile yeksān olmaya

merd-i ġarīb:

1. **merd-i ġarīb:**
Gazel 59
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kimsesiz, zavallı kişi.

Raḥm ider mi sīne-i
mecrūḥuma āyā ṭabīb
Ḳalmamışdur künc-i ġamda
bende bir merd-i ġarīb

merd-i ḥalīm:

1. **merd-i ḥalīm:**
Tarih 11
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yumuşak huylu kişi.
Ḥażret-i paşa-yı ʿālī-ḳadr ü
memdūḥu'l-ḫıṣāl
Ol kerīmü'ş-şān ü ʿālī-
himmet ü merd-i ḥalīm

merd-i himemüñ:

1. **merd-i himemüñ:**-*üñ*
Kaside 27
Mısra: **133**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Himmeti olan mert.
Olsa merd-i himemüñ
ḥürmeti vefḳu'l-meʾlūl
Olur ehl-i keremüñ ḥidmeti
fevḳa'l-meʾmūr

merd-i kāmil:

1. **merd-i kāmil:**
Gazel 192
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnsan-ı kamil, olgun insan.
Naḥīfīveş n'ola her merd-i
kāmil pāy-māl olsa
Cihānda ehl-i ḥāli farḳ ider
ṣāḥib-naẓar yoḳdur

merd-i kāmil olan:

1. **merd-i kāmil olan:**-*an*
Matla 199
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Olgun insan olmak.
ʿAcūz-ı dehr ile ülfet ider mi
ʿāḳıl olan
Baḳar mı nāḳıṣatü'l-ʿaḳla
merd-i kāmil olan

merd-i kāmilen:

1. **merd-i kāmilen:**
Gazel 228
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Noksansız insan.
Ṭarīḳ-ı istifāża merd-i
kāmilen ṣadāḳatdür
Mürīd-i bī-iṭāʿat
mürşidinden feyż-i tām
almaz

merd-i meydān oldı:

1. **merd-i meydān oldı:**-*dı*
Rübai 546
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Meydanın yiğidi olmak, yiğitçe davranmak.
Leylā hevesiyle Ḳays nālan
oldı
Tekmīl-i cünūnda merd-i
meydān oldı

merd-i muḳābildür:

1. **merd-i muḳābildür:**-*dür*
Gazel 39
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güç ve özellik bakımından denk insan.
Rüstem-i ʿışḳam cihān merd-
i muḳābildür baña
ʿArṣa-i ḳahrumda aʿdā ḫaṣm-
ı ġāfildür baña

merd-i müsellemdür:

1. **merd-i müsellemdür:**-*dür*
Gazel 320
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Herkesçe onaylanan yiğit (kişi).
Ey Naḥīfī pey-rev-i naẓmum
n'ola olsa cihān
Şāʿir-i nāzük-edā merd-i
müsellemdür göñül

merd-i pākīze-siyer olmışdı:

1. **merd-i pākīze-siyer olmışdı:**-*mış, -dı*
Rübai 153
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hz. Muhammet'in temiz yiğidi olmak.
Olmışdı Zübeyr o merd-i
pākīze-siyer
Evṣāf-ı şefāʿat ile ṣavlet-
güster

merd-i reh-zene:

1. **merd-i reh-zene:**-*e*
Gazel 459
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yol kesen kişi, eşkıya.
Göz göre yaġmā ider kālā-yı
ṣabrı ġamzesi
Bu ne merd-i reh-zene
beñzer ne düzd-i şeb-reve

merd-i sāde-dil:

1. **merd-i sāde-dil:**
Gazel 103
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz gönüllü kişi. II Kalbi temiz âşık.
Maḥrūm-ı dāġ-ı derdüñ olan
merd-i sāde-dil
Erbāb-ı ʿışḳ içinde hele bī-
sitāredür

merd-i ṣalābet-ʿunvān:

1. **merd-i ṣalābet-ʿunvān:**
Kaside 8
Mısra: **87**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnanç ve ahlâk üstünlüğünden doğan kuvvet, sebat, sağlamlık, metânet unvanlı kişi II Hz. Ali.
Birisi Şīr-i Ḫudā merd-i
ṣalābet-ʿunvān

Ẕāt-ı pür-nūrı ġażanfer fer-i ṣaḥn-ı peyker

merd-i sālik:

1. **merd-i sālik:**
Gazel 128
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tarikat yolunun yolcusu olan kişi.
Tekye mihmānı gerekdür ola merd-i sālik
Yoḫsa her ḫānede eṣnāf-ı müsāfir bulunur

merd-i tecerrüd-pīşe:

1. **merd-i tecerrüd-pīşe:**
Kaside 15
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çıplaklığı / herşeyden uzaklaşmış olmayı âdet edinmiş insan.
Bende-i muḳbil-i Ḥaḳ merd-i tecerrüd-pīşe
Şeh-i iḳlīm-i rıżā Ḥażret-i Veys'el-Ḳaranī

merd-i veġā-pīşe-i miżmār-ı cihād:

1. **merd-i veġā-pīşe-i miżmār-ı cihād:**
Rübai 132
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cihat meydanının kavgada en önde olan yiğit II Talha b. Ubeydullah.
Ol merd-i veġā-pīşe-i miżmār-ı cihād
Kim Ṭalḥa o çābük-rev-i rāh-i irşād

merd-i velī:

1. **merd-i velī:**
Rübai 133
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Veli kimse.
Ol maẓhar-ı tebşīr-i bihişt-i cāvīd
Ol merd-i velī ẕātı saʿīd ismi Saʿīd

merdūd eylemez:

1. **merdūd eylemez:**-*mez*
Kıt'a 22
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Geri çevirmek.
Her ne deñlü şermsār-ı cürm isem
Eylemez merdūd o şāh-ı muḥterem

merdūd itmeyesin:

1. **merdūd itmeyesin:**-*me, -ye, -sin*
Rübai 135
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Geri çevirmek.
Yā Rab budur ümmīd beni itmeyesin
Yā Rab kerem ü maġfiretüñden merdūd

merdüm:

1. **merdüm:**
Gazel 249
Mısra: **3**
Adam, insan.
Bü'l-ʿaceb merdüm beni bir ḥāle ḳoymaz rūzgār
Serde sevdā-yı saʿādet dilde daʿvā-yı neşāṭ

merdümek-i çeşm-i hūşa:

1. **merdümek-i çeşm-i hūşa:**-*a*
Gazel 141
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Akıl gözünün gözbebeği.
ʿAceb mi merdümek-i çeşm-i hūşa virse żarar
Derūn-ı şīşede her bir ḥabāb āteşdür

merdümek-i dīdeye:

1. **merdümek-i dīdeye:**-*ye*
Kıt'a 33
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Göz bebeği.
Ḳademin merdümek-i dīdeye vażʿ itse revā
Ol ki ḫāk-i ḳademüñden bir işāretle gele

merdümek-i idrāke:

1. **merdümek-i idrāke:**-*e*
Kıt'a 30
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Anlayış gözüne.
Ey Naḥīfī n'ola görmezse gözüm dünyāyı
Gerd-i ġam düşdi yine merdümek-i idrāke

merdüm-i bīgāneye:

1. **merdüm-i bīgāneye:**-*ye*
Kaside 16
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşkın yabancısı insanlar.
Eylemez her-kese bu şāhid-i cān ʿarż-ı cemāl
Ṣanma her merdüm-i bīgāneye maḥremdür bu

merdüm-i bīmāra:

1. **merdüm-i bīmāra:**-*a*
Rübai 46
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasta insanlar II Aşıklar.
Sendendür eyā Ḳādir ü Vehhāb-ı Kerīm
Medyūna edā merdüm-i bīmāra devā

2. **merdüm-i bīmāra:**-*a*
Rübai 173
Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
I. Hasta insanlar. II. Âşıklar.
Her merdüm-i bīmāra şifā sendendür
Her derd-i ciger-dūza devā sendendür

merdüm-i bīmārdan:

1. **merdüm-i bīmārdan:**-*dan*
Matla 221
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
I. Hasta insanlar. II. Âşıklar.
Tābiş-i nezżāreyi seyr eyle çeşm-i yārdan
Cāy-ı ʿibretdür bu ḳuvvet merdüm-i bīmārdan

merdüm-i çeşmi:

1. **merdüm-i çeşmi:**-*i*
Tahmis 8
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Göz bebeği.
Merdüm-i çeşmi serāsīme vü deng itmek içün
Ḫaşmına füsḥat-ı baḥr ü beri teng itmek içün

merdüm-i çeşm-i ʿaḳlı:

1. **merdüm-i çeşm-i ʿaḳlı:**-*ı*
Kaside 8
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Akıl gözünün gözbebeği.
Noḳṭa-i maʿrifet it merdüm-i çeşm-i ʿaḳlı
Oldı çün ṣayf ü şitā ʿārife levḥ-i esrār

merdüm-i çeşm-i ʿālem olup:

1. **merdüm-i çeşm-i ʿālem olup:**-*up*
Gazel 490
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyadaki insanların gözbebeği olmak.
Dāġ-ı ʿışḳuñla olup merdüm-i çeşm-i ʿālem
Ḫāl-i ruḫsār-ı kemāl oldı Bilāl-ı Ḥabeşī

merdüm-i çeşm-i ḫayāl:

1. **merdüm-i çeşm-i ḫayāl:**
Gazel 114
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hayal gözümün bebeği.
Nāme gönderseñ baña baḳduḳça her bir ḥarfine
Merdüm-i çeşm-i ḫayāl ol demde ʿayn-ı demʿ olur

merdüm-i çeşm-i saḳaleyn:

1. **merdüm-i çeşm-i saḳaleyn:**
Rübai 397
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Iki gözü yaşlının göz bebeği.
Sulṭān-ı rusül merdüm-i çeşm-i saḳaleyn
Hem Ḥaydar o ibni ʿamm-i şah-ı kevneyn

merdüm-i çeşmümde:

1. **merdüm-i çeşmümde:**-*üm, -de*
Rübai 555
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Göz bebeği.
Ey kāş o mübārek ḳadem-i ʿālī-şān
Tā merdüm-i çeşmümde ideydi güzeri

merdüm-i çeşmümden:

1. **merdüm-i çeşmümden:**-*üm, -den*
Gazel 346
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Göz bebeği II çok değer verilen sevgili.
Söyleşmek olurdı nigeh-i şūḫ ile ammā
Ḥāṣıl bu ki ol merdüm-i çeşmümden utandum

merdüm-i dānā:

1. **merdüm-i dānā:**
Gazel 17
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bilgili, arif kimse.
Naḥīfī naḳş-ı reng-ā-reng-i dehre olma dil-beste
Cihān-ı bī-beḳāya raġbet itmez merdüm-i dānā

merdüm-i dīde:

1. **merdüm-i dīde:**
Gazel 450
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Göz bebeği II çok sevilen, çok kıymetli kimse veya şey.
Yā merdüm-i dīde yā süveydā-yı derūndur
Ol ḫāl-i siyeh-laʿl-i leb-i yār yanında

2. **merdüm-i dīde:**
Matla 11
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gözümün bebeği.
Ben kime aġlayayum derd-i derūnum ḥālā
Merdüm-i dīde daḫi bir gözi yaşlı şeydā

merdüm-i dīde olan:

1. **merdüm-i dīde olan:**-*an*
Gazel 283
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gözbebeği olan II gözden sakınılan.
Merdüm-i dīde olan ḫālüñ olup dāġ-ı keder

Tār-ı zülf-i siyehüñ ḫār-ı nigāh olsa gerek

merdüm-i dīde-i dāġ-ı dil-i ḫūrşīd itsün:

1. **merdüm-i dīde-i dāġ-ı dil-i ḫūrşīd itsün:**-*sün*
Kaside 8
Mısra: **191**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güneş gibi parlak gönül yarasının göz bebeği etmek.
Merdüm-i dīde-i dāġ-ı dil-i ḫūrşīd itsün
Küḥl idüp ḫāk-i rehüñ şevḳ ile çeşm-i ḫūn-bār

merdüm-i dīde-i zehrā:

1. **merdüm-i dīde-i zehrā:**
Kaside 8
Mısra: **95**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zehra'nın gözünün bebeği.
Merdüm-i dīde-i Zehrā ser-i ḫayl-i şühedā
Ol iki server-i pākīze-nihād-ı ebrār

merdüm-i ġāfil:

1. **merdüm-i ġāfil:**
Gazel 461
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gafil insan. Gafletteki insan.
Emānetdür saña rūḥ-ı ʿazīz ey merdüm-i ġāfil
Keder-sāz olma mirʾāt-i dile gerd-i ḫıyānetle

2. **merdüm-i ġāfil:**
Kaside 3
Mısra: **53**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gafil insan. Gafletteki insan.
ʿİbret al bizden eyā merdüm-i ġāfil dirler
Her biri saña türāb içre olan sükkānuñ

merdüm-i ḫāṣ:

1. **merdüm-i ḫāṣ:**
Rübai 117
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Seçkin kimse.
Ol merdüm-i ḫāṣ u maẓhar-ı fevz ü felāḥ
Yaʿnī ki
Ebūʿ Ubeydetü'bni'l-Cerrāḥ

merdüm-i neẓāre:

1. **merdüm-i neẓāre:**
Gazel 149
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bakan göz.
Biñ merdüm-i neẓāre fedā bir nigāhına
El-ḥaḳ bu ḥüsn-i pāk ne ḥüsn-i cemīl olur

merdüm-i ṣāḥib-dili:

1. **merdüm-i ṣāḥib-dili:**-*i*
Gazel 159
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül sahibi insan II âşık.
Merdüm-i ṣāḥib-dili minnet-keş-i dūnān ider
Ey Naḥīfī işte baḫt-ı bī-mürüvvet böyledür

merdüm-i ṣāḥib-nefes:

1. **merdüm-i ṣāḥib-nefes:**
Gazel 229
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Canlı göz.
Ney gibi bir ḳābil-i bī-rūḥı eyler nale-sāz
Himmetin der-kār idince merdüm-i ṣāḥib-nefes

merdüm-i ṣāḥib-nisāb:

1. **merdüm-i ṣāḥib-nisāb:**
Kaside 1
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Asıl ve esas olan öze sahip olan insan.
Ḳıl mürekkeb şevḳ ile rūḥ u cesed beynin tamām
Ṭālib-i iksīr iseñ ey merdüm-i ṣāḥib-nisāb

merdüm-i ʿuḳde-güşā:

1. **merdüm-i ʿuḳde-güşā:**
Kaside 15
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Düğümü açan göz, kimse.
Vāḳıf-ı sırr-ı ṣafā-baḫş-ı rumūz-ı ʿuṣṣāḳ
Merdüm-i ʿuḳde-güşā Ḥażret-i Veys'el-Ḳaranī

merfūʿ olmada:

1. **merfūʿ olmada:**-*mada*
Tarih 28
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ortadan kalkmak.
Olmada merfūʿ hep reʾy-i ṣaḥīḥ-i ẕātına
Müşkilāt-ı retḳ u muʿżilāt-ı ʿaḳd ü ḥāl

merfūʿ-ı semā:

1. **merfūʿ-ı semā:**
Rübai 45
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gökyüzünün yükseltilmişi.
Rū-māl-i ḫużūʿ olup nebātāt-ı zemīn
Eşcār ider destini merfūʿ-ı semā

merg-i taḥassür-zānuñ:

1. **merg-i taḥassür-zānuñ:**-*uñ*
Kaside 3
Mısra: **44**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Hasreti doğuran ölüm.

Dem-i āḫirde ḫalāṣ olmaġa var mı çāre
Pençesinden ʿaceb merg-i taḥassür-zānuñ

merġūb:

1. **merġūbdur:**-*dür*

Gazel 228

Mısra: **11**

Beğenilen, sevilen.

ʿUluvv-i himmet ü cūd u seḫā merġūbdur ammā
Denāʾet bir belādur müft virseñ ḫāṣ u ʿām almaz

2. **merġūb:**

Rübai 67

Mısra: **1**

Beğenilen, sevilen.

Ey derd ü ġamı cāna cihāndan merġūb
V'ey ʿışḳ-ı girān-ḳadri ṣafā-baḫş-ı ḳulūb

merġūb eyler:

1. **merġūb eyler:**-*r*

Rübai 74

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Rağbet edilen haline getirmek, istenmesi, talep görmesini sağlamak.

Bir bendeyi kim eyleye mevlā maḥbūb
Eyler ḫarekāt ü sekenātın merġūb

merḥabā:

1. **merḥabā:**

Gazel 5

Mısra: **1**

Selam hitabı.

Merḥabā ey āfitāb-ı ʿışḳ Maḥbūb-ı Ḫudā
Bir kemīne ẕerre-i cān-baḫşuña ʿālem feda

2. **merḥabāya:**-*ya*

Gazel 309

Mısra: **2**

Selam hitabı II Hatır sormak.

ʿIyd geldi gitdi dest-i dil-rübāya degmedük
Bir ḫoş-āmed şīveye bir merḥabāya degmedük

3. **merḥabā:**

Gazel 360

Mısra: **1**

Selam hitabı.

Merḥabā ey şeref-efrūz-ı gürūh-ı ṣaḳaleyn
Şāh-ı mülk-i dü serā māh-ı sipihr-i kevneyn

4. **merḥabāları:**-*lar, -ı*

Gazel 502

Mısra: **6**

Selam hitabı.

Ümmīd-i şefḳat itme göñül bī-vefālaruñ
ʿUşşāḳa nevḳ-ı tīġ iledür merḥabāları

5. **merḥabālaruñı:**-*lar, -uñ, -ı*

Gazel 522

Mısra: **4**

Selam hitabı II Hatır sormak.

Göñüllerin ele al gāhī dest-i luṭfuñ ile
Dirīġ eyleme ʿuşşāḳa merḥabālaruñı

6. **merḥabā:**

Kaside 5

Mısra: **24**

Selam hitabı.

Bülbülān-ı naġme-sāz-ı midḥatüñdür ḳudsiyān
Ey gül-i gülşen-serāy-ı lī maʿ allah merḥabā

7. **merḥabā:**

Kaside 19

Mısra: **108**

Selam hitabı.

Kim vücūd-ı bī-naẕīrüñ sāye ṣaldı āleme
Merḥabā ey bī-kesānuñ dest-gīr ü yāveri

merḥabā-gūyān-ı teşrīf-i ḳudūmüñ oldılar:

1. **merḥabā-gūyān-ı teşrīf-i ḳudūmüñ oldılar:**-*üñ, -dı, -lar*

Kaside 11

Mısra: **19**

Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Gelişinin teşrifinin merhaba söyleyeni olmak.

Merḥabā-gūyān-ı teşrīf-i ḳudūmüñ oldılar
Ḳudsiyān hep sākinān-ı ʿālem-i bālā ile

merḥabā-sāz-ı beşāret eyler:

1. **merḥabā-sāz-ı beşāret eyler:**-*r*

Tarih 2

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Müjdeyi karşılayan.

Eyleyüp bād-ı ṣabā her cānibe ʿarż-ı şitāb
Merḥabā-sāz-ı beşāret eyler idi dilleri

merḥabā-sāz-ı mülāḳāt:

1. **merḥabā-sāz-ı mülāḳāt:**

Kaside 11

Mısra: **15**

Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Karşılıklı selamlaşmak.

Merḥabā-sāz-ı mülāḳāt eyledi ẕātuñ Ḫudā
Her maḳām üzre niçe peyġāmber-i yektā ile

merḥamet:

1. **merḥamet:**

Gazel 276

Mısra: **9**

Acıma, merhamet etme, şefkat gösterme.

Mürüvvet merḥamet şāhum çün oldı dīn ü īmāndan
Viṣālüñ birle şefḳat ḳıl ki sīnem çāk çāk ancaḳ

2. **merḥamete:**-*e*

Rübai 263

Mısra: **2**

Acıma, merhamet etme, şefkat gösterme.

Olduḳsa da cürm ile ʿiḳāba elyaḳ

ʿAfvüñle bizi merḥamete eyle elyaḳ

merḥamet eyle:

1. **merḥamet eyle:**
Gazel 276
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Acımak.
Cemālüñ muṣḥafı gelsün oḳınsun sūre-i Yāsīn
A şāhum merḥamet eyle bu demde dīde-nāk ancaḳ

merḥamet eylediler:

1. **merḥamet eylediler:**-*di, -ler*
Kıt'a 29
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Acımak.
Ḳaldırup başlarını mātemiyān ḳabrinden
Merḥamet eylediler ḥāl-i dil-i ġam-nāke

merḥamet it:

1. **merḥamet it:**
Tahmis 10
Mısra: **40**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Acımak; merhamet göstermek.
Vuṣlatuñla dil-i maḥzūna biraz tesliyet it
ʿĀṣıḳa ḫaste-dilem ḥālüme gel merḥamet it

merḥamet kānı:

1. **merḥamet kānı:**
Murabba 7
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Merhamet kaynağı II Hz. Muhammet.
Bize ey merḥamet kānı Şefāʿat ḳıl şefāʿat ḳıl

merhem:

1. **merhemdür:**-*dür*
Kaside 16
Mısra: **12**
Deriye sürülerek kullanılan, içinde birçok etkili madde bulunan, yumuşak ve koyu kıvamda, yağlı veya yağsız ilaç.
Cān-ı müştāḳa ṣafā-baḫş-ı peyām-ı vuṣlat
Dil-i ḥasret-zedenüñ zaḫmına merhemdür bu

2. **merhem:**
Kıt'a 28
Mısra: **1**
Deriye sürülerek kullanılan, içinde birçok etkili madde bulunan, yumuşak ve koyu kıvamda, yağlı veya yağsız ilaç.
Merhem gerekse zaḫm-ı dil-i dāġ dāġuña
Raḥm it esīr-i ʿışḳuñ olan bī-dimāġuña

3. **merhemle:**-*le*
Matla 249
Mısra: **1**
Deriye sürülerek kullanılan, içinde birçok etkili madde bulunan, yumuşak ve koyu kıvamda, yağlı veya yağsız ilaç.
Didüm merhemle gördükde ruḫ-ı pür-tāb-ı cānānı
Gil-endūd eylemişler göz göre mihr-i dıraḫşānı

4. **merhemden:**-*den*
Rübai 78
Mısra: **2**
Deriye sürülerek kullanılan, içinde birçok etkili madde bulunan, yumuşak ve koyu kıvamda, yağlı veya yağsız ilaç.
Mevḳūf-ı meşiyyetüñ ḥusūl-ı maṭlab
Merhemden irādetüñ vüṣūl-ı maṭlab

merhem eyledi:

1. **merhem eyledi:**-*di*
Kaside 12
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tedavi etmek, iyileştirmek.
Teşrīfüñi çün zaḫme-keşān eyledi merhem
Virdi ḳademüñ ẕevḳ u ṣafā pīr ü cevāna

merhem ḳoyup:

1. **merhem ḳoyup:**-*yup*
Murabba 7
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Merhem sürmek.
Ḳoyup zaḫm-ı dile merhem Şefāʿat ḳıl şefāʿat ḳıl

merhem olur:

1. **merhem olur:**-*ur*
Gazel 401
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Merhem, ilaç olmak II bir derde çare olmak.
Cihān cihān yine zaḫm-ı firāḳa merhem olur
Viṣālüñ ister ise ʿālem-i ḫayāl olsun

2. **merhem olur:**-*ur*
Rübai 154
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Merhem, ilaç olmak II bir derde çare olmak.
Endīşe-i luṭfuñla göñül ḫurrem olur
Fażl u keremüñ zaḫm-ı dile merhem olur

merhem-i cān-ı bīmār:

1. **merhem-i cān-ı bīmār:**
Rübai 187
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasta canın merhemi.
Ey vaʿde-i teşrīfi ṣafā-yı dil-i zār
Naḳş-ı ḳademi merhem-i cān-ı bīmār

merhem-i himmete:

1. **merhem-i himmete:**-*e*
Kaside 27
Mısra: **152**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardım ilacı II üzüntüyü azaltacak, ümit kaynağı olacak bir çare.
İstemez ḫāṣṣa-i tedbīrini Calinusuñ
Merhem-i himmete muḥtāc bu zaḫm-ı nāsūr

merhem-i luṭf u keremüñ:

1. **merhem-i luṭf u keremüñ:**-*üñ*
Kaside 8
Mısra: **181**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cömertlik ve lütuf merhemi.
Zaḫmuma eyle meded merhem-i luṭf u keremüñ
Maʿşiyetde dil-i zārı ḳoma mecrūḥ u firār

merhem-i şikeste-dīlan:

1. **merhem-i şikeste-dīlan:**
Kaside 26
Mısra: **71**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönlü kırık olanların merhemi.
Nigāh-ı merḥameti merhem-i şikeste-dīlan
ʿAṭā vü şefḳati ḫāṭır-nüvāz-ı ehl-i recā

merhem-i zaḫm-ı derūn-ı ümmetān-ı bī-nevā:

1. **merhem-i zaḫm-ı derūn-ı ümmetān-ı bī-nevā:**
Gazel 13
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zavallı ümmetlerin kalbindeki yaranın merhemi.
Merhem-i zaḫm-ı derūn-ı ümmetān-ı bī-nevā
Ehl-i cürmüñ derdine dermān Muḥammed Muṣṭafā

merhem-sāz olur:

1. **merhem-sāz olur:**-*ur*
Gazel 172
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Çare bulmak.
Rīziş-i elmās-ı müjgān ile dāġ-efrūz olup
Şefḳatinden zaḫmuma gūyā ki merhem-sāz olur

merhem-tırāş-ı merḥamet ol:

1. **merhem-tırāş-ı merḥamet ol:**
Gazel 138
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Merhamet ilacı olmak.
Dil-i ḥazīnüme merhem-tırāş-ı merḥamet ol
Ki tīr-i nāz ile mecrūḥ-ı dil-şikestüñdür

merḥūm:

1. **merḥūm:**
Kaside 26
Mısra: **202**
Rahmetli, rahmet-i Hakk'a vâsıl olmuş.
Murāda vuṣlatī-i zārı eyledi vāṣıl
Mekān-ı ʿAdn ola merḥūm Muṣṭafā Paşa

merhūn-ı ādāb eylemiş:

1. **merhūn-ı ādāb eylemiş:**-*miş*
Tarih 6
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Adabı tayin etmek.
Silāḥ-dār-ı cemīl ammā ki ʿilm ü faẓl ile mevṣūf
Ḫudā merhūn-ı ādāb eylemiş aḫlāḳ u kirdārın

merhūn-ı feṣāḥatdur:

1. **merhūn-ı feṣāḥatdur:**-*dur*
Gazel 156
Mısra: **36**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Belagatinin kaynağı.
Süḫandān-ı müsellem nüktedān-ı bī-bedel ol kim
Edā-yı naẓm u neşr-i ḫūbı merhūn-ı feṣāḥatdur

merhūn-ı icābet it:

1. **merhūn-ı icābet it:**
Rübai 448
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Icabetin rehini kılmak.
Bā-cāh beni be-sırr-ı ism-i aʿẓam
Merhūn-ı icābet it duʿāmı āmīn

merʾiyye:

1. **merʾiyye:**
Rübai 499
Mısra: **1**
(مرئيّت) i. (Ar. mer'i'den mastariyet eki -iyyet ile mer'iyyet) Gözle görülür, görülebilir olma durumu.
Olduḳda emārāt-ı sefer merʾiyye
Aḥvālümi ḳıl rahmet ile merʿiyye

merʿiyye:

1. **merʿiyye:**
Rübai 499
Mısra: **2**
Riâyet edilen, saygı gösterilen.
Olduḳda emārāt-ı sefer merʾiyye
Aḥvālümi ḳıl rahmet ile merʿiyye

merkez-i ḫidmetde:

1. **merkez-i ḫidmetde:**-*de*
Kaside 7
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade

(Otağı ayakta tutma)
İşinin merkezi.
Ben merkez-i ḫidmetde saña bende-i fermān
Sen mesned-i taḫṣīṣde sulṭān-ı şefāʿat

mermūz:

1. **mermūz:**
Rübai 211
Mısra: **2**
Açıkça belirtilmeyip işaret ve ima yoluyla anlatılan, üstü kapalı ve dolaylı olarak ifade edilen, remizli.
Ey manṭıḳ-ı pākinde meʿānī meknūz
Envāʿ-ı belāġat süḫanında mermūz

mersiyye-i sikender ü dārāyı:

1. **merşiyye-i sikender ü dārāyı:**-*yı*
Gazel 457
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dârâ ve İskender'in mersiyesi.
Merşiyye-i Sikender ü Dārāyı şerḥ ider
Ṭut gūş-ı hūşı şāhlaruñ ṭabl u kūsına

merşūd ide:

1. **merşūd ide:**-*e*
Tarih 29
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Biçilmiş, ölçülmüş etmek.
İde tevfīḳ-ı Ḫudā ol şeh-i ʿālī-şānuñ
Kevkeb-i gevkebesin ʿavn ü ẓaferle merşūd

mersūm olmaz:

1. **mersūm olmaz:**-*maz*
Rübai 204
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Anılmak, adı geçmek.
Bir ḳalbe iki maḥabbet olmaz mersūm
Bir ḳıble-nümāda iki miḥrāb olmaz

merteb:

1. **mertebe:**-*e*
Matla 265
Mısra: **1**
Derece, basamak, rütbe.
Düşdi ol mertebe ālāyiş-i ʿışḳa cānı
Olmadı Kūh-kenüñ başına hīç dermānı

mertebe:

1. **mertebe:**
Gazel 73
Mısra: **5**
Derece, basamak, rütbe.
Dilde teʾsīr eylemiş ġam bādesi bir mertebe
Öyle geçkindür ki eyler dāʾimā ḫançer sükūt

2. **mertebe:**
Gazel 390
Mısra: **19**
Derece, basamak, rütbe.
Beni bir mertebe ʿışḳuñ ile nālān it kim
Dil ü cān itmeyeler bir daḫi daʿvā-yı vaṭan

3. **mertebe:**
Kaside 26
Mısra: **29**
Derece, basamak, rütbe.
Nedür bu mertebe ḥayret nedür bu endīşe
Var eyle ol şerefü'ṣ-ṣadra ḥālüñi inhā

4. **mertebesi:**-*si*
Rübai 17
Mısra: **1**
Derece, basamak, rütbe.
Ey mertebesi hem-ser-i ʿarş-ı aʿlā
Ferş-i ḳademi künküre-i kāḫ-ı semā

5. **mertebede:**-*de*
Rübai 220
Mısra: **1**
Derece, basamak, rütbe.
Tā mertebede hem-ser-i āfāḳuz biz
Ser-ḫalḳa-i cemʿiyyet-i ʿuşşāḳuz biz

6. **mertebesin:**-*si, -n*
Rübai 280
Mısra: **1**
Derece, basamak, rütbe.
Taʿlīm ḳılup mertebesin esmānuñ
Ḳıl maẓharı ol niʿmet-i ʿālī-şānuñ

7. **mertebe:**
Rübai 283
Mısra: **3**
Derece, basamak, rütbe.
Ol mertebe dil-şād-ı vefā itdüñ kim
Nā-çār beni kendüñe meftūn itdüñ

8. **mertebe:**
Rübai 359
Mısra: **4**
Derece, basamak, rütbe.
Hīç bilmedigüm ḳalmadı bu vādīde
Ben ʿışḳda ol mertebe üstād oldum

9. **mertebeye:**-*y, -e*
Rübai 519
Mısra: **3**
Derece, basamak, rütbe.
Ol mertebeye bende liyāḳat yoḳdur
Sen luṭf u hidāyetüñle lāyıḳ eyle

10. **mertebede:**-*de*
Rübai 546
Mısra: **3**
Derece, basamak, rütbe.

Bir mertebede eyledi taḥṣīl-i vaḳar
Farḳ-ı seri āşiyān-ı murġān oldı

mertebe-i āgāhī:

1. **mertebe-i āgāhī:**
Rübai 540
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bilginlik mertebesi, ariflik makamı.
Maḳṣūduñ ise mertebe-i āgāhī
Elden ḳoma resm ü reh-i şerʿu'llāhı

mertebe-i bīş ü keminden:

1. **mertebe-i bīş ü keminden:**-*i, -n, -den*
Gazel 394
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Fazlalık ve azlık mertebesi.
Āsūde ḳosun tek beni bu çarḫ-ı cefā-kār
Nā-kām olayum mertebe-i bīş ü keminden

mertebe-i ḥüsnin:

1. **mertebe-i ḥüsnin:**-*in*
Gazel 155
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzelliğinin mertebesi.
Fehm eylemez mi mertebe-i ḥüsnin ol perī
Ol naḫl-i ʿişve kendiye māʾil degül midür

mertebe-i iḫtirām virdükçe:

1. **mertebe-i iḫtirām virdükçe:**-*dükçe*
Gazel 456
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saygınlık mertebesi vermek.
Mekārim ehlini pā-māl-i cevr ider devrān
Denīye mertebe-i iḫtirām virdükçe

mertebe-i iḳbāli:

1. **mertebe-i iḳbāli:**-*i*
Tarih 21
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüksek mertebe.
ʿİzz ü rifʿatle teraḳḳīde ola
Ruz u şeb mertebe-i iḳbāli

mertebe-i ẓulmet ü nūr:

1. **mertebe-i ẓulmet ü nūr:**
Kaside 27
Mısra: **40**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aydınlık ve karanlık mertebesi.
Şuʿle-i mekremetüñde mütemeyyiz oldı
Ḥamdü li'llāh ki hele mertebe-i ẓulmet ü nūr

mertebeye irer:

1. **mertebeye irer:**-*er*
Gazel 482
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir dereceye, makama ulaşmak.
ʿIşḳ ile irer mertebeye ʿārif-i bi'llāh
Bīhūde bize ṭaʿnı ḳosun zāhid-i güm-rāh

merviyyāt-ı ẕikr-i ḫayrı:

1. **merviyyāt-ı ẕikr-i ḫayrı:**-*ı*
Tarih 28
Mısra: **55**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hayırlı zikrin rivayerleri.
Ola merviyyāt-ı ẕikr-i ḫayrı vird-i şeyḫ ü şāb
Rāviyān itdükçe taḥdīṯ-i aḥādīṯ-i milel

merzaḳ idüp:

1. **merzaḳ idüp:**-*üp*
Matla 36
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Rızıklandırmak, rızık vermek.
ʿAṭā vü faẕl ile merzaḳ idüp bi-ġayr-i ḥisāb
ʿİbād-ı ʿācize sensin müsebbibü'l-esbāb

merzūḳ eyle:

1. **merzūḳ eyle:**
Matla 135
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Rızıklandırmak.
Ḳılma ben bī-kesi muḥtāc-ı ʿaṭā-yı maḫlūḳ
Eyle gencīne-i ġaybuñdan İlāhī merzūḳ

2. **merzūḳ eyle:**
Rübai 265
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Rızıklandırmak.
Bī-nuṭḳ-ı ḫalāyıḳ ey ʿAlīm ü Dānā
Eyle beni genc-i keremüñden merzūḳ

3. **merzūḳ eyle:**
Rübai 451
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Rızıklandırmak.
Sıḥḥatle selāmet ile merzūḳ eyle
İtme beni miḥnet-zede-i ẕüll ü hevān

merzūḳ olmadı:

1. **merzūḳ olmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 462
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade

Rızkı verilmiş, rızıklanmış.
Ol kim ġınā-yı ḳalb ile merzūḳ olmadı
Māl ü menāl ü genc ü ġınādan ne fāʾide

merzūḳ olurken:

1. **merzūḳ olurken:**-*ur, -ken*
Gazel 265
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Rızkı verilmiş, rızıklanmış.
Müʾmin ü müşrik olurken kereminden merzūḳ
Beni ḫāṣā ide muḥtāc-ı niyāz-ı maḫlūḳ

merzūḳ-ı nevāl-i raḥmetüñdür:

1. **merzūḳ-ı nevāl-i raḥmetüñdür:**-*üñ, -dür*
Rübai 385
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Rahmetin bağışının rızıklandırılmışı.
Müstaġrıḳ-ı baḥr-ı niʿmetüñdür ʿālem
Merzūḳ-ı nevāl-i raḥmetüñdür ʿālem

meşāġıl:

1. **meşāġıle:**-*e*
Kaside 26
Mısra: **130**
Uğraşılar, dünya meşgalesi, dünya tasası.
Mükedder eyledi mirʾāt-ı ḳalbümi devrān
Beni meşāġıle ṣaldı ġam-ı küdüret-zā

meşāhīr-i zümre-i şuʿarā:

1. **meşāhīr-i zümre-i şuʿarā:**
Kaside 26
Mısra: **214**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şairler zümresinin meşhurları.
Eger ki Bāḳī-i siḥr-āşinā eger Nefʿī
Netīce cümle meşāhīr-i zümre-i şuʿarā

meşʿale-keş:

1. **meşʿale-keş:**
Kaside 8
Mısra: **67**
Meşale/kandil çeken/taşıyan.
Māhdan meşʿale-keş çāker olurdı o şehe
Olmasa çarḫ-ı felekde reviş-i nā-hem-vār

meşʿal-i luṭfuñ:

1. **meşʿal-i luṭfuñ:**-*uñ*
Gazel 259
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İyilik ışığı.
ʿĀşıḳı ġarḳ itdi nūra meşʿal-i luṭfuñ senüñ
Hem ḳamer ṭutdı ḫacālet oldı çün vechüñ çerāġ

2. **meşʿal-i luṭfuñ:**-*uñ*
Kaside 24
Mısra: **85**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İyilik ışığı.
Gel ey kān-ı mürüvvet reh-ber eyle meşʿal-i luṭfuñ
Dil-i güm-rāhı pūyān eyleme vādī-i ḥırmāna

meşʿal-i nūr-ı hidāyetle:

1. **meşʿal-i nūr-ı hidāyetle:**-*le*
Gazel 461
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hidayet nurunun meşalesi.
Ḫalāṣ it nefsüñi vādī-i tārīk-i ḍalāletden
Reh-i maḳṣūda ʿazm it meşʿal-i nūr-ı hidāyetle

meşʿal-i pīş ü pes:

1. **meşʿal-i pīş ü pes:**
Gazel 197
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ön ve arkadaki meşale.
Meşʿal-i pīş ü pes āyā şuʿle-i āhum mıdur
Yoḫsa berḳ-ı feyża-i āh-ı seḥergāhum mıdur

meşʿal-keş olsa:

1. **meşʿal-keş olsa:**-*sa*
Gazel 220
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Meşale olmak.
Māh eger olsa da meşʿal-keş eyā mihr-i cemāl
Şuʿlesi berḳ-i żiyā-baḫş-ı elemdür sensüz

meşām:

1. **meşāmumuz:**-*umuz*
Gazel 214
Mısra: **6**
Burun, koku alacak yer.
Hecr-i ruḫuñla būy-ı güle raġbet itmezüz
Oldı zükām-rīz-i ḫasāret meşāmumuz

2. **meşām:**
Gazel 228
Mısra: **24**
Burun, koku alacak yer.
Ḫudā bir nefḥa iḥsān eylemişdür ehl-i ʿirfāna
O būy-ı dilsitān u cān-fezāyı her meşām almaz

mesāmmāṭ-ı tenümde:

1. **mesāmmāṭ-ı tenümde:**-*üm, -de*
Gazel 156
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bedenin gözenekleri.
Mesāmmāṭ-ı tenümde dāne-i ḫoydur ḳıyās itme

Benüm her mūy-ı cismüm
girye-sāz-ı derd ü miḥnetdür

meşāmm-ı ʿāleme:

1. **meşāmm-ı ʿāleme:**-*e*
Kaside 19
Mısra: **43**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnsanların burunları.
Nefḫa-i aḫlāḳı kāfīdür
meşāmm-ı ʿāleme
Āteşe yaḳsa revādur ḫulḳ-ı
ʿūd u ʿanberi

meşāmm-ı ʿuşşāḳ:

1. **meşāmm-ı ʿuşşāḳ:**
Kaside 8
Mısra: **111**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Âşıkların burnu.
Būy-ı cennetden alur neşve
meşāmm-ı ʿuşşāḳ
Ṭarafuñdan güẕerān olsa
nesīm-i esḥār

mesbūḳ olmadı:

1. **mesbūḳ olmadı:**-*ma, -dı*
Kaside 22
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sebk edilmiş, geçilmiş, başkalarından geri kalmış, arkada bırakılmış.
Bu sünnet ḥaḳ budur māżīde
mesbūḳ olmadı fehm it
Bu vech ile aña maḫṣūṣ olur
ol ṭavr-ı yektāyī

mescid-i aḳṣā:

1. **mescid-i aḳṣā:**
Kaside 11
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kudüs'te bulunan kutsal mabed; Hz. Peygamberin miraca çıktığı mekân.
Naḳş-ı pāyüñle zemīn ü
āsumān üzre senüñ
ʿArş ü ferş oldı müşerref
Mescid-i Aḳṣā ile

mescid-i aḳṣāya:

1. **mescid-i aḳṣāya:**-*ya*
Rübai 513
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kudüs'te bulunan kutsal mabed; Hz. Peygamberin miraca çıktığı mekân.
Tā Mekkeden oldı mevkib-i
iḳbālüñ
Bir demde resīde Mescid-i
Aḳṣāya

mescid-i ḳudse:

1. **mescid-i ḳudse:**-*e*
Gazel 281
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kudüs mescidi.
Ḥarīm-i Mekkeden bir
demde varduñ Mescid-i
Ḳudse
İmāmetle cemīʿ-i enbiyāyı
şādumān itdüñ

mesdūd ola:

1. **mesdūd ola:**-*a*
Gazel 507
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Önüne set çekmek, kapatmak.
Şehr-i ʿışḳ öyle degüldür ki
anuñ ṣubḥ u mesā
Ḫavf-i aʿdā ile mesdūd ola
dervāzeleri

2. **mesdūd ola:**-*a*
Tarih 4
Mısra: **36**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Önüne set çekmek, kapatmak.
Ẓıll-ı ʿadlinde reʿāyā olalar
āsūde
Ṭuruḳ-ı ẓulm ü fiten ola ser-
ā-ser mesdūd

mesdūd-ı ḥubb-ı mā-sivā olmasun:

1. **mesdūd-ı ḥubb-ı mā-sivā olmasun:**-*ma, -sun*
Gazel 327
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'tan başka sevgiyle kapanmış olmak.
Ben ġarībüñden dirīġ itme
nigāh-ı himmetüñ
Olmasun mesdūd-ı ḥubb-ı
mā-sivā pīrāmenüm

mesel:

1. **meṣeldür:**-*dür*
Gazel 156
Mısra: **26**
Atasözü.
Gel ey pervāne şemʿ-i bezm
ile ṭarh-ı tekellüf ḳıl
Meṣeldür bu cihānda şarṭ-ı
ülfet terk-i külfetdür

2. **meṣel:**
Matla 90
Mısra: **2**
Atasözü, örnek alınacak söz.
Ekṣer ol āfet raḳīb-i nā-sezā
yanındadur
Bu meṣel meşhūrdur devlet
ḳażā yanındadur

meserret:

1. **meserretinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 237
Mısra: **1**
Sevinç, mutluluk.
Meserretinde cihānuñ meger
vefā yoġ imiş
Ġamuñdan özge dil-i zāra
āşinā yoġ imiş

meşġale:

1. **meşġalesi:**-*si*
Kaside 3
Mısra: **4**
İş-güç. Uğraş, meşguliyet.
Mā-sivā'llāha naẓar ḳılma
eger ʿārif iseñ

Ne belādur başuña meşġalesi devrānuñ

meşġale-gāh:

1. **meşġale-gāhuñ:**-*uñ*
Gazel 237
Mısra: **11**
Uğraş yeri II mecazen fâni olan dünya.
Bu köhne meşġale-gāhuñ nesinde ʿālem var
Bu dār-ı miḥnet imiş bunda hīç ṣafā yoġ imiş

meşġūl olurken:

1. **meşġūl olurken:**-*ur, -ken*
Kaside 19
Mısra: **99**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uğraşmak, meşgul olmak.
Bir ġam-ı cān-sūz ile meşġūl olurken rūzgār
Gönderür mihmān-serāy-ı ḳalbe ḥüzn-i āḫarı

meşhed:

1. **meşhedümüñ:**-*üm, -üñ*
Gazel 443
Mısra: **10**
Şehit düşülen yer ‖ sevgilinin âşığı bakışıyla aşk şehidi ettiği yer.
Aḥvāl-i derd-i ʿışḳdan āgāh ide seni
Her bir giyāhı meşhedümüñ bir zebān ola

2. **meşhedümden:**-*üm, -den*
Gazel 469
Mısra: **3**
Şehitlik.
İdem ʿarż-ı maḥabbet meşhedümden saña sultānum
Netīce geçmezem senden eger ṣad çāk olursam da

3. **meşhedin:**
Gazel 492
Mısra: **5**
Şehitlik.
Küşte-i ʿışḳuñ temāşā eyle zāhid meşhedin
Kim gelür ḫāk-i mezārından ṣadā-yı ism-i Ḥay

4. **meşhedi:**-*i*
Rübai 85
Mısra: **1**
Şehit düşülen yer ‖ sevgilinin âşığı bakışıyla aşk şehidi ettiği yer.
Ey meşhedi maġbūṭ-ı riyāż-ı cennet
V'ey ẕāt-ı felek-rütbesi maḥż-ı raḥmet

meşhūd:

1. **meşhūdum:**-*um*
Gazel 42
Mısra: **11**
Görülmüş, göz ile görülen şey.
Bu vażʿ-ı bārid-i ḫastıynetān olduḳça meşhūdum
Cigerde sūz-ı ġayret dilde āh-ı serd olur peydā

2. **meşhūdum:**-*um*
Gazel 42
Mısra: **13**
Görülmüş, göz ile görülen şey.
Siyāh ü sāde levn-i rūz u şeb meşhūdum olduḳça
Bu luʿbetgāhda biñ dürlü naḳş-ı nerd olur peydā

3. **meşhūd:**
Tarih 5
Mısra: **16**
Görülmüş, göz ile görülen şey.
Ṣalāḥ-ı ḥāl ü ḥüsn-i iʿtiḳād ile müʾeyyeddür
Benüm ẓannum budur esrār-ı bāṭın Ḫāliḳa meşhūd

meşhūd ola:

1. **meşhūd ola:**-*a*
Tarih 4
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Görülmüş olmak.
Leşkeri her dem olup feth ü ẓaferle hem-rāh
Kevkebi dāʾim ola evc-i şerefde meşhūd

meşhūd oldı:

1. **meşhūd oldı:**-*dı*
Rübai 149
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Görülmüş olmak.
Geldükde vücūda o nebiyy-i mesʿūd
Burhān-ı şeb-i mevlidi oldı meşhūd

meşḥūn u muḥāṭ olmış:

1. **meşḥūn u muḥāṭ olmış:**-*mış*
Kaside 21
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dolu ve çevrelenmiş olmak.
Olmış eṣnāf-ı ʿacāyib ile meşḥūn u muḥāṭ
Bü'l-ʿaceb olsa n'ola künyeti Saʿd-ābāduñ

meşhūr:

1. **meşhūrlardur:**-*lar, -dur*
Gazel 53
Mısra: **12**
Herkesçe bilinen bir şey, bilindik.
N'ola efzūn olursa ẕerreden ʿuṣṣāḳ-ı mihr-engīz
Bu şehrüñ dil-rübāsı gün gibi meşhūrlardur hep

2. **meşhūrdur:**-*dur*
Matla 90
Mısra: **2**
Herkesçe bilinen bir şey, bilindik.
Ekṣer ol āfet raḳīb-i nā-sezā yanındadur
Bu meṣel meşhūrdur devlet ḳażā yanındadur

3. **meşhūr:**
Rübai 160
Mısra: **2**
Herkesçe bilinen bir şey, bilindik.
Ey bedr-i żīyā-güster-i eflāk-i ẓuhūr

Ḫūrşīd-i cihān-tāb-ı kemālüñ meşhūr

meşḫūr eyler:

1. **meşḫūr eyler:**-*r*
Kaside 27
Mısra: **104**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Meşhur ünlü et.
Baña bir luṭf u kerem ṣāḥibi sāḥib çıḳsa
Süḫānum eyler idi siḥr ü füsūnı meşḫūr

meşhūr olalum:

1. **meşhūr olalum:**-*alum*
Gazel 224
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Herkesçe bilinen.
Şöyle himmet eyle kim ʿışḳ ile meşhūr olalum
Ḥaşre dek dillerde söylensün Naḥīfī nāmumuz

meşhūr olmada:

1. **meşhūr olmada:**-*ma, -da*
Kaside 27
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Herkesçe bilinen.
Bāreke'llāh eyā dāver-i devlet-mevfūr
Olmada gün gibi günden güne nāmuñ meşhūr

meşhūr olur:

1. **meşhūr olur:**-*ur*
Gazel 298
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Herkesçe bilinen.
Ġam degül baña cefā itmek ise muʿtāduñ
Bī-vefādur diyü meşhūr olur ancaḳ aduñ

meşhūr-ı cihān:

1. **meşhūr-ı cihān:**
Tahmis 4
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyada meşhur; herkesçe bilinen.
Ḳābe ḳavseyn ile meşhūr-ı cihān iki ḳaşı
Çün ṭoġup ṭutdı cihān yüzini ḥüsnüñ güneşi

mesīḥā:

1. **mesīḥā:**
Gazel 127
Mısra: **17**
Hz. İsa.
Bu naẓm-ı dil-keşi görse Mesīḥā şübhesüz dirdi
Naḥīfīnüñ bu feyż-i nuṭḳ-ı rūḥ-efzālarındandur

mesīḥā-dem:

1. **mesīḥā-dem:**
Gazel 198
Mısra: **9**
İsa nefesli. || Hz. İsa gibi nefesiyle ölülere can veren.
Ey Naḥīfī çoḳ Mesīḥā-dem bu şiʿr-i tāzeye
Şevḳ ile dil-bend-i ḳayd-ı iştirāk-i reşk olur

mesīḥā-lehce:

1. **mesīḥā-lehceye:**-*(y)e*
Gazel 172
Mısra: **11**
Hz. İsa'nın dili.
Ḥaḳ budur inṣāf olınsa çoḳ Mesīḥā-lehceye
Nüsḫa-i şiʿrüm Naḥīfī levḥa-i iʿcāz olur

mesīḥāveş:

1. **mesīḥāveş:**
Gazel 165
Mısra: **11**
Ölüleri canlandırma özelliğine sahip Hz.İsa gibi. II Tanıkta Hz. İsa'nın çarmıha gerilmesinden sonra göğe yükselişine telmih vardır.
Maḳāmum ṭut ki evc-i āsumān olmış Mesīḥāveş
Yanumda n'eyleyem ol āfitāb-ı ṭalʿatum yoḳdur

mesīr-i cūyıdur:

1. **mesīr-i cūyıdur:**-*ı, -dur*
Tarih 17
Mısra: **50**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Akarsu mesiresi.
Feżā-yı dil-keşi miżmār-ı esb-i bād-bāndur
Mesīr-i cūyıdur zevraḳ-süvār-ı behcete mirṣād

meşiyyet-i ezelī:

1. **meşiyyet-i ezelī:**
Kaside 26
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ezeli irade. Allah'ın iradesi.
Meşiyyet-i ezelī böyle iḳtiżā itmiş
Ki münkeşif ola eżdādı ile hep eşyā

meşḳ eylesünler:

1. **meşḳ eylesünler:**-*sün, -ler*
Gazel 495
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Alışmak veya öğrenmek için çalışmak.
Ḳosun ālāyiş-i peygārı hep ġāret-kerān gelsün
Nigāh-ı yārdan meşḳ eylesünler resm-i yaġmāyı

meşḳa başladılar:

1. **meşḳa başladılar:**-*dı, -lar*
Kaside 26
Mısra: **225**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Söz söylemeye, sanatını icra etmeye başlamak.
Süḫānverān-ı zamān şimdi meşḳa başladılar

Miṣāl-i bülbül-i nev-naġme-i çemen-pīrā

mesken:

1. **meskenüm:**-*üm*
Gazel 27
Mısra: **8**
Oturulacak, sükûn edilecek yer.
Uçmaḳ ümmīdin itse n'ola şāh-bāz-ı dil
Kim ḳıṭʿa-i bihişt gelür meskenüm baña

2. **meskendür:**-*dür*
Gazel 31
Mısra: **10**
Oturulacak, sükûn edilecek yer.
Ben Naḥīfī ʿandelīb-i bāġ-ı ʿışḳam ol mehüñ
Gülşen-i endīşe-i ruḫsārı meskendür baña

3. **mesken:**
Gazel 110
Mısra: **1**
Oturulacak, sükûn edilecek yer.
Hemīşe ḫāline mesken o āteşīn ḫaddür
Ne şübhe kāfir olan nārda muḫalleddür

4. **mesken:**
Gazel 202
Mısra: **3**
Oturulacak, sükûn edilecek yer.
Sen ḳanda iseñ mesken odur ʿāşıḳ-ı zāra
Sensiz dil ü cān ṣanma ki ẕevḳ-ı vaṭan ister

5. **mesken:**
Gazel 224
Mısra: **5**
Oturulacak, sükûn edilecek yer.
Bir zamān mesken bize gülşengeh-i kūyuñ idi
Şimdi külḫangāh-ı ġamdur kūşe-i ārāmumuz

6. **meskenüm:**-*üm*
Gazel 332
Mısra: **2**
Oturulacak, sükûn edilecek yer.
Sūz u tāb-ı sīnemi bundan ḳıyās eyle benüm
Kim şerār-ı āteş-i āhumla yaḳdum meskenüm

7. **mesken:**
Gazel 351
Mısra: **14**
Oturulacak, sükûn edilecek yer.
Bī-nūr-ı ʿışḳ feyż-i dil olmaz Naḥīfīyā
ʿĀlemde rūşen olmasa bir mesken istemem

8. **meskene:**-*e*
Gazel 357
Mısra: **8**
Oturulacak, sükûn edilecek yer.
-
Seferüñ miḥnetini meskene tercīḥ iderem

9. **meskenden:**-*den*
Gazel 375
Mısra: **8**
Oturulacak, sükûn edilecek yer.
Benüm ẕevḳ u sürūrum sensin ey rūḥ-ı revān yoḫsa
Ṣafā kesb idemem sensüz ne ġurbetden ne meskenden

10. **mesken:**
Kaside 28
Mısra: **64**
Oturulacak, sükûn edilecek yer.
Ṣafā-yı intisābuñla vaṭandur baña bu ġurbet
Ki mesken nisbet-i luṭfuñla cāy-ı ictinābumdur

11. **meskenüm:**-*üm*
Murabba 5
Mısra: **49**
Oturulacak, sükûn edilecek yer.
Bunda degül meskenüm
Yār ilidür gülşenüm

mesken iderse:

1. **mesken iderse:**-*er*, -*se*
Matla 267
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yerleşmek.
Kendiye mesken iderse ne ʿaceb hāmūnı
Saña ʿāḳıl diyü medḥ eylemezem Mecnūnı

mesken olmazmış:

1. **mesken olmazmış:**-*maz*, -*mış*
Gazel 240
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mekan edinmek, yurt olmak.
Çemenler bülbülān-ı ʿışḳa sensüz mesken olmazmış
Ki zīrā devr-i gülden ġayrı ẕevḳ-ı gülşen olmazmış

mesken olmışdur:

1. **mesken olmışdur:**-*mış*, -*dur*
Gazel 179
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mekan edinmek, yurt olmak.
Çoḳ zamāndur mesken olmışdur baña gülzār-ı ʿışḳ
Hīç benüm murġ-ı ḫoş-elḥān oldıġum bilmez mi var

meskenet:

1. **meskenetle:**-*le*
Gazel 355
Mısra: **16**
Allah karşısında aczini, yokluğunu bilme, gerçek zenginin Allah olduğunun ve kulun O'na karşı mutlak bir ihtiyaç içinde bulunduğunun şuurunda olma.
Ṣūretde ṣadr olursa eger mesnedüm benüm
Maʿnāda meskenetle hemān āsitāneyem

meskenüm olursa:

1. **meskenüm olursa:**-*üm , -ur, -sa*
Gazel 327
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Oturulan yer, ev olmak.
Māye-i faḫr u şeref besdür Naḥīfī-veş baña
Ravża-i kūy-ı cihān-tābuñ olursa meskenüm

meşḳ-ı fiġān itmede:

1. **meşḳ-ı fiġān itmede:**-*me, -de*
Gazel 477
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Figan edip ağlamak.
Kilk-i iʿcāz-ı Naḥīfī-i süḫan-perver-i ʿışḳ
Dem-be-dem meşḳ-ı fiġān itmede bülbüller ile

meşḳ-ı ʿışḳ itmege:

1. **meşḳ-ı ʿışḳ itmege:**-*meg, -e*
Gazel 507
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşkın tecrübesinde bulunmak.
Meşḳ-ı ʿışḳ itmege var idi Naḥīfī iḳbāl
Bilse ḳadr-i hüneri ʿaṣrumuzuñ tāzeleri

meşḳ-ı kemān eyler:

1. **meşḳ-ı kemān eyler:**-*r*
Matla 74
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ok talimi yapmak.
Göñül bīdār-ı ḫ∨āb olduḳça fikr-i ebruvān eyler
O tīr-endāzdur kim fi'l-meṣel meşḳ-ı kemān eyler

2. **meşḳ-i kemān eyler:**-*r*
Matla 94
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ok talimi yapmak.
Nāzdan taḥrīk ider ebrūların her laḥẓa yār
Gūyiyā meşḳ-i kemān eyler o şūḫ-ı şīvekār

meşḳ-ı nāle itdüm:

1. **meşḳ-ı nāle itdüm:**-*dü, -m*
Gazel 49
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Feryat etmek.
İtdüm ġamuñla ben o ḳadar meşḳ-ı nāle kim
Oldum fiġān ü nālede üstād-ı ʿandelīb

meşkūr eyleyüp:

1. **meşkūr eyleyüp:**-*yüp*
Kaside 17
Mısra: **58**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Teşekküre lâyık olan, teşekkür olunmuş.
Muṣṭafā Ḫān bendeñe tevfīḳ-ı luṭfuñ ḳıl refīḳ
Eyleyüp meşkūr saʿyin eyle manṣūru'l-livā

meşkūr ola:

1. **meşkūr ola:**-*a*
Tarih 4
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Beğenilmek, teşekküre değer görülmek.
Ḥaḳ rıżāsında ola saʿy-i cemīli meşkūr
Ḥükm-i şerʿ-i nebevīde ide bezl-i mechūd

meslek-i şıdḳ u sedād:

1. **meslek-i şıdḳ u sedād:**
Kaside 5
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Doğruluk ve sadakat yolu.
Şerʿ-i pāküñ eyleyüp Ḥaḳ meslek-i ṣıdḳ u sedād
Cümleye ḳıldı vücūd-ı tāb-nāküñ reh-nümā

meslūb eyledi:

1. **meslūb eyledi:**-*di*
Kıt'a 42
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Giderilmek.
Emr-i mübāḥ iken niʿam-ı Cennetü'n-naʿīm
Bir iki dāne eyledi meslūb cenneti

meslūb-ı kemāl-i vaḥdetüñdür:

1. **meslūb-ı kemāl-i vaḥdetüñdür:**-*üñ, -dür*
Rübai 95
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Teklik olgunluğunun elden kaybetmişi.
Müstevcib-i ẕat-ı aʿẓamuñdur vaḥdet
Meslūb-ı kemāl-i vaḥdetüñdür şirket

meslūk eyleyüp:

1. **meslūk eyleyüp:**-*yüp*
Tarih 2
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yola girmek, uymak.
Eyleye memlūk-i der-gāh-ı mülūk-ı ʿālemi
Eyleyüp meslūk şerʿ-i ḥażret-i peyġām-beri

meslūk-i şufūf-ı aşfiyā eyle:

1. **meslūk-i şufūf-ı aşfiyā eyle:**
Kaside 17
Mısra: **50**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kötülükten arındırılmış safların kaynamışı eylemek, harekete geçirmek.

Nuṣret it dīn-i mübīne ḳudret
ü ʿavnüñle hem
Eyle şāh-ı vaḳti meslūk-i
ṣufūf-ı aṣfiyā

mesmūʿ-ı ḳabūl eylerse:

1. **mesmūʿ-ı ḳabūl eylerse:**-*r, -se*
Gazel 459
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kabul işitmek.
Luṭf idüp güftārumı eylerse
mesmūʿ-ı ḳabūl
Sözlerüm maḥsūd ola rūḥ-ı
Selīm ü Ḫüsreve

mesmūʿum olınca:

1. **mesmūʿum olınca:**-*ınca*
Kaside 25
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İşitilmek, duyulmak.
Ḫüsn-i ḫulḳuñ olınca
mesmūʿum
Vaṣfuñı aḥsenü'l-ḫışāl itdüm

mesned:

1. **mesneddür:**-*dür*
Gazel 107
Mısra: **24**
Dayanılan, güç ve destek alınan şey, dayanak.
Ne pādişāh-ı muʿaẓẓam ki dergeh-i luṭfi
Hemīşe zümre-i ehl-i recāya mesneddür

2. **mesnedüm:**-*üm*
Gazel 355
Mısra: **15**
Dayanılan, güç ve destek alınan şey, dayanak.
Ṣūretde ṣadr olursa eger mesnedüm benüm
Maʿnāda meskenetle hemān āsitāneyem

3. **mesnedüm:**-*üm*
Gazel 419
Mısra: **7**
Dayanılan, güç ve destek alınan şey, dayanak.
Mücerred ʿafv-i Ḥaḳdur himmetüñle mesnedüm yoḫsa
Benüm ʿiṣyānuma yoḳ ḥadd ü ġāyet yā Resūla'llāh

4. **mesnedinde:**-*i, -n, -de*
Kaside 22
Mısra: **85**
Makam.
Ṣadāret mesnedinde Ḥaḳ vücūdın müstedām itsün
Bize göstermesün andan cüdā ol ṣadr-ı vālāyı

5. **mesnedüm:**-*üm*
Kıt'a 38
Mısra: **14**
Dayanılan, güç ve destek alınan şey, dayanak.
Bi-ḥamdi'llāh Naḥīfī ʿālem-i fānī vü bāḳīde
Şefīʿum faḫr-ı ʿālem mesnedüm elṭāf-ı Rabbānī

mesned-ārā-yı neşāṭ olmış:

1. **mesned-ārā-yı neşāṭ olmış:**-*mış*
Gazel 249
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevinç makamını güzelleştirmek, süslemek.
Büt-perest-i ḥüsne tā kim müjdeler olsun yine
Ol ṣanem nāz ile olmış mesned-ārā-yı neşāṭ

mesned-i pīr-zīb-i sulṭānī:

1. **mesned-i pīr-zīb-i sulṭānī:**
Tarih 20
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sultanın süsünün dayanağı.
Naḥīfī hāṭif-i ġaybī didi itmāmına tārīḫ
Zihī ḳaṣr-ı muʿallā mesned-i pīr-zīb-i sulṭānī

mesned-i taḫṣīṣde:

1. **mesned-i taḫṣīṣde:**-*de*
Kaside 7
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mahsus olanın dayanağı.
Ben merkez-i ḫidmetde saña bende-i fermān
Sen mesned-i taḫṣīṣde sulṭān-ı şefāʿat

mesned-nişīn-i rütbe-i ʿulyā-yı cāh-ı baḫt:

1. **mesned-nişīn-i rütbe-i ʿulyā-yı cāh-ı baḫt:**
Gazel 67
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Baht yerinin yüksek mertebesinde oturanı.
Kevkeb-fürūz-ı gevkebe-i imtiyāzdur
Mesned-nişīn-i rütbe-i ʿulyā-yı cāh-ı baḫt

meşreb:

1. **meşrebi:**-*i*
Gazel 506
Mısra: **10**
Yaratılış, huy, tabiat.
Vefā ẓuhūrı ne mümkin o māh-ṭalʿatdan
Cefāya māʾil iken meşrebi zamāne gibi

meşreb-i bī-raḥmı:

1. **meşreb-i bī-raḥmı:**-*ı*
Rübai 254
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Acımasız yaratılışlı.
Ey şāhid-i peymān-ı hem-āġūş-ı ḫilāf
V'ey meşreb-i bī-raḥmı ʿadū-yı inṣāf

meşreb-i şāfı:

1. **meşreb-i şāfı:**-*ı*
Tarih 29
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Saf, temiz yaratılış.

Meşreb-i ṣāfi gibi her-kese luṭfı cārī
Ḥüsn-i evṣāfı gibi ṣafvet-i ābı mevrūd

meşrūʿ:

1. **meşrūʿdur:**-*dur*
Rübai 294
Mısra: **3**

Şeriat tarafından cevaz verilen, yasaklanmamış olan.

Meşrūʿdur esbāba teşebbüş ammā
Tevfīḳ-ı sebeb müsebbibü'l-esbābuñ

meşrūḥ ḳıl:

1. **meşrūḥ ḳıl:**
Rübai 121
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Şerh etmek, yorumlamak.

Ḳıl fażluñ ile ḳalbümi yā Rab meşrūḥ
Teysīr ḳılup eyle umūrum meftūḥ

2. **meşrūḥ ḳıl:**
Rübai 122
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Yarmak. Mecazen ferahlatmak.

Ben ḫāki idüp muġtenim-i ḳuvvet-i rūḥ
Ḳıl ṣadrumı fażluñla İlāhī meşrūḥ

mesrūr:

1. **mesrūrlardur:**-*lar, -dur*
Gazel 53
Mısra: **8**

Sevinçli. mutlu. sürurlu.

ʿAceb mi ḥişşemendān-ı viṣālüñ şād olurlarsa
Belī nev-devletān-ı cāh olan mesrūrlardur hep

2. **mesrūram:**-*am*
Gazel 469
Mısra: **5**

Sevinçli. mutlu. sürurlu.

Ümmīd-i vuṣlatuñla devlet-i ḥüsnüñde mesrūram
Ne deñlü ġuṣṣa-i dünyā ile ġam-nāk olursam da

mesrūr eyle:

1. **mesrūr eyle:**
Rübai 304
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Sevindirmek.

Kendi keremüñle beni mesrūr eyle
Peyġūle-i miḥnetde ḳoma zār ü z̲elīl

2. **mesrūr eyle:**
Rübai 432
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Sevindirmek.

Gāhīce ne var luṭf ile mesrūr eyle
Ḫāṭır niçe bir ḳahr ile olsun maḥzūn

3. **mesrūr eyle:**
Rübai 501
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Sevindirmek.

Yā Rab dil-i meksūrumı mecbūr eyle
Ben bende-i maḥzūnuñı mesrūr eyle

mesrūr eyledi:

1. **mesrūr eyledi:**-*di*
Tarih 4
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Sevindirmek.

Eyledi ʿālemi bir pādişeh ile mesrūr
İsm-i Maḥmūdı gibi vaṣf-ı cemīli mevdūd

mesrūr eylemedüñ:

1. **mesrūr eylemedüñ:**-*me, -dü, -ñ*
Gazel 475
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Sevindirmek.

Bir kerre beni eylemedüñ luṭf ile mesrūr
Hep cevr ü cefā mı ġarażuñ ehl-i kemāle

mesrūr eylesün:

1. **mesrūr eylesün:**-*sün*
Kıt'a 49
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Sevindirmek, memnun etmek.

Allāh maʿmūr eylesün manṣūr u manz̤ūr eylesün
Her laḥẓa mesrūr eylesün şāh-ı saʿādet-efseri

mesrūr it:

1. **mesrūr it:**
Rübai 99
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Aydınlatmak, ışıklandırmak.

Yā Rab dil-i vīrānemi sen maʿmūr it
Maḥzūn u belā-keş ḳuluñam mesrūr it

mesrūr ola:

1. **mesrūr ola:**-*a*
Rübai 167
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Sevinmek, neşelenmek.

Demdür ki olup ʿavn ü ʿināyet der-kār
Müʾminler ola fetḥ ü z̤aferle mesrūr

mesrūr oldıġum:

1. **mesrūr oldıġum:**-*dıġ, -um*
Gazel 170

Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevinmek, neşelenmek.
Getür gel ḫāṭır-ı nā-şādıma gel ṣoḥbet-i yāri
O demler ey ṣabā ʿālemde mesrūr oldığum demdür

mesrūr olmaġa:

1. **mesrūr olmaġa:**-*mag, -a*
Gazel 249
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevinmek, neşelenmek.
Ehl-i ġam cān virmede bir laḥẓa mesrūr olmaġa
Ḫod-fürūş olmaḳda bu vech ile kālā-yı neşāṭ

mesrūr olmaḳ:

1. **mesrūr olmaḳ:**-*maḳ*
Rübai 269
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevinmek, neşelenmek.
Ġurbetde n'ola rūz u şeb olsam maḥzūn
Mümkin mi bu endūh ile mesrūr olmaḳ

mesrūr ü şādān eyleyen:

1. **mesrūr ü şādān eyleyen:**-*yen*
Kaside 28
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevinçli ve bahtiyar eylemek.
Göñül maḥzūn iken mesrūr ü şādān eyleyen böyle
Cihān bezminde bir kān-ı kerem ʿālī-cenābumdur

mesrūr-ı ḥusūl-i meʾmūl eyle:

1. **mesrūr-ı ḥusūl-i meʾmūl eyle:**
Rübai 315
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Varlığın sevinci eylemek.
Ey ẕātı olan ʿibāda ḫayrü'l-mesʾūl
Eyle beni mesrūr-ı ḥusūl-i meʾmūl

meşrūṭ:

1. **meşrūṭdur:**-*dur*
Kaside 10
Mısra: **21**
Bağlı.
Şehādetle taṣdīḳı meşrūṭdur
Odur rükn-i İslāma ḥüsn-i niẓām

meşşāṭa-i sunʿ-ı ezelī:

1. **meşşāṭa-i sunʿ-ı ezelī:**
Rübai 558
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ezeli sanat yaratan II Allah.
İtmiş seni meşşāṭa-i sunʿ-ı ezelī
Biñ ḥüsn ile ser-cümle güzeller güzeli

mest:

1. **mest:**
Gazel 53
Mısra: **6**
Sarhoş, kendinden geçmiş.
Nigāhuñ çeşm-i şūḫuñ her ne itse itmezüz şevke
Kimi mest ü kimi bīmārdur maʿẕūrlardur hep

2. **mest:**
Gazel 74
Mısra: **4**
Sarhoş, kendinden geçmiş.
Ḫarāb-ender-ḫarāb-ı ʿışḳ-ı yār olsaḳ n'ola biz de
Ki sāḳī mest elinde sāġar-ı ʿālem-nümā ser-mest

3. **mestüñdür:**-*üñ, -dür*
Gazel 138
Mısra: **6**
Sarhoş, kendinden geçmiş.
Benefşe ḫāk-i rehüñ lāle dāġdāruñdur
Nihāl-i serv ise meftūn yā mestüñdür

4. **mesti:**-*i*
Kaside 8
Mısra: **220**
Sarhoş, kendinden geçmiş.
Ey Naḥīfī mey-i feyż-i nefes-i cān-sūzum
Hūşyārı ide mest ü niçe mesti hūşyār

5. **mest:**
Matla 55
Mısra: **2**
Sarhoş, kendinden geçmiş.
Ġırre-i devlet-i dünyā n'ola eylerse ḥades
Mestüñ elbette olur mest iken eṭvārı ʿabes

6. **mestüñ:**-*üñ*
Matla 55
Mısra: **2**
Sarhoş, kendinden geçmiş.
Ġırre-i devlet-i dünyā n'ola eylerse ḥades
Mestüñ elbette olur mest iken eṭvārı ʿabes

mest eylesün:

1. **mest eylesün:**-*sün*
Gazel 393
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kendinden geçirmek, sarhoş etmek.
ʿArż-ı dīdār it beni mest eylesün cām-ı lebüñ
Ḫabb-ı ḫālüñ bu dil-i nā-şādı tefrīḥ eylesün

mest eyleyen:

1. **mest eyleyen:**-*yen*
Gazel 309
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**

Kendinden geçirmek, sarhoş etmek.
Bāde-i ḥasretdür ey sāḳī bizi mest eyleyen
Yoḫsa biz cām-ı şarāb-ı dil-güşāya degmedük

mest ide:

1. **mest ide:**-*e*
Kaside 8
Mısra: **220**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sarhoş etmek.
Ey Naḥīfī mey-i feyż-i nefes-i cān-sūzum
Hūşyārı ide mest ü niçe mesti hūşyār

mest it:

1. **mest it:**
Kaside 12
Mısra: **69**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sarhoş etmek.
Mest it beni ol meyle ki yoḳ renc ü humārı
Her ḳatresini neşve-dih it rūḥ-ı revāna

mest olam:

1. **mest olam:**-*am*
Gazel 159
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kendinden geçmek, sarhoş olmak.
Mest olam bī-hūş olam keyfiyyet-i esrār ile
El çekem cām-ı hevādan dilde niyyet böyledür

mest oldıġın:

1. **mest oldıġın:**-*dıġ, -ın*
Gazel 184
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kendinden geçmek, sarhoş olmak.
Bāde-i ḫūn-ı dil-i ʿuşşāḳ ile mest oldıġın
Cümle ʿālem şīve-i çeşm-i siyāhından bilür

mest olmaz:

1. **mest olmaz:**-*maz*
Gazel 74
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kendinden geçmek, sarhoş olmak.
Niçe mest olmaz erbāb-ı maḥabbet cām-ı ʿışḳuñla
İder fikr-i lebüñ ʿāşıḳları ey bī-vefā ser-mest

mest olmış:

1. **mest olmış:**-*mış*
Rübai 105
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kendinden geçmek, sarhoş olmak.
Bir neşve ile olmış idüm dün gice mest
Keşf oldı baña ḥaḳāyıḳ-ı sırr-ı Elest

mest olup:

1. **mest olup:**-*up*
Gazel 128
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kendinden geçmek, sarhoş olmak.
Mest olup ṭāʿat-ı Bārīde esīr-i dünyā
Celb-i māl eylemege gelse bahādır bulunur

2. **mest olup:**-*up*
Gazel 215
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kendinden geçmek, sarhoş olmak.
Mest olup cām-ı lebüñle hele maġrūr olsun
Gāh olur destümüzi perde-der-i rāz iderüz

3. **mest olup:**-*up*
Gazel 293
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kendinden geçmek, sarhoş olmak.
Mest olup cām-ı lebüñle dil ider ʿarż-ı niyāz
Nāzenīnüñ sözleri maʿẕūrdur mestānenüñ

mest olur:

1. **mest olur:**-*ur*
Gazel 400
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kendinden geçmek, sarhoş olmak.
Reh-i ʿışḳuñda şanma geçmezem cān-ı zebūnumdan
Budur ḫavfüm ki tīġuñ mest olur ṣahbā-yı ḫūnumdan

2. **mest olur:**-*ur*
Tahmis 7
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kendinden geçmek, sarhoş olmak.
Yıḳılmaz dil pey-ender-pey çekerken cām-ı āzāruñ
Bu bezmüñ bāde-nūşı mest olur ammā ḫarāb olmaz

mest ü ḫarāb:

1. **mest ü ḫarāb:**
Gazel 55
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zil zurna sarhoş.
Ṣaḳın andan ki Naḥīfī ura bir zaḫme saña
Geliyor ḫancer-i ġamz ile güzel mest ü ḫarāb

mest ü medhūş eyleyen:

1. **mest ü medhūş eyleyen:**-*yen*
Gazel 386
Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kendinden geçmiş ve dehşete düşmüş kılmak.
ʿIşḳ u şevḳuñdur dil-i şeydāyı bī-hūş eyleyen
Maḥv idüp ṣabr u ḳarārum mest ü medhūş eyleyen

mestāne:

1. **mestāneye:**-*ye*
Gazel 145
Mısra: **6**
Aklı başından gitmiş, sarhoş olmuş, kendinden geçmiş, mahmur.
ʿAceb mi çeşmine yeksān gelürse luṭf u ġażab
Ḫaṭā da eylese mestāneye ṣavāb gelür

2. **mestāne:**
Gazel 154
Mısra: **7**
Aklı başından gitmiş, sarhoş olmuş, kendinden geçmiş, mahmur.
Girībān çāk olup mestāne varmış ḫ∨āba gūyā kim
Açılmış yāsemen gülşende daḫi ġonçe nergisler

3. **mestānenüñ:**-*nüñ*
Gazel 293
Mısra: **12**
Kendinden geçmişçesine, sarhoşçasına. II Sevgilinin baygın ve mahmur bakışları.
Mest olup cām-ı lebüñle dil ider ʿarż-ı niyāz
Nāzenīnüñ sözleri maʿẕūrdur mestānenüñ

4. **mestāneyem:**-*yem*
Gazel 349
Mısra: **6**
Aklı başından gitmiş, sarhoş olmuş, kendinden geçmiş, mahmur.
Hūşyār olmam eger ḳopsa ḳıyāmet başuma
Tā ezelden ben şarāb-ı ʿışḳ ile mestāneyem

5. **mestānedür:**-*dür*
Gazel 526
Mısra: **12**
Aklı başından gitmiş, sarhoş olmuş, kendinden geçmiş, mahmur.
Bu çarḫ erbāb-ı ʿışḳuñ istemez maḫmūr u hüşyārın
Anuñçün cām-ı miḥnetle göñül mestānedür şimdi

6. **mestāne:**
Rübai 337
Mısra: **2**
Aklı başından gitmiş, sarhoş olmuş, kendinden geçmiş, mahmur.
Bu ṭabʿ ile bilmem saña āyā ne disem
Mestāne degülsin hele mestāne disem

7. **mestāne:**
Rübai 337
Mısra: **2**
Aklı başından gitmiş, sarhoş olmuş, kendinden geçmiş, mahmur.
Bu ṭabʿ ile bilmem saña āyā ne disem
Mestāne degülsin hele mestāne disem

mestāne mestāne:

1. **mestāne mestāne:**
Gazel 464
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sarhoş olmuş, kendinden geçmiş, mahmur.
O ḫūnī ġamzeler işler geçer bu cān-ı nālāna
Nigāh itdükçe çeşm-i āfetüñ mestāne mestāne

mestāne oldı:

1. **mestāne oldı:**-*dı*
Gazel 41
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sarhoş olmak, kendinden geçmek.
Göñül ki bāde-i ʿışḳuñla oldı mestāne
ʿAceb mi şevḳ ile eylerse keşf-i rāz saña

mestāne-i ālūde-baḫtum:

1. **mestāne-i ālūde-baḫtum:**-*um*
Kaside 24
Mısra: **77**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bahta bulanmış sarhoş güzel.
Cihān bezminde ol mestāne-i ālūde-baḫtum kim
Ṣunar dest-i dile sāḳī tehī biñ cām ü peymāne

mestāne-i ʿışḳam:

1. **mestāne-i ʿışḳam:**-*am*
Kaside 28
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk şarhoşu.
Ben ol mestāne-i ʿışḳam ki ḫūn-ı dil-şarābumdur
Bu bezme neşve-i ġam sāḳī-i āteş-niḳābumdur

mestān-ı ġamı:

1. **mestān-ı ġamı:**-*ı*
Gazel 345
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hüzün sarhoşları.
Neşve-i rengīn-i güftārumla mestān-ı ġamı
Ser-be-ser müstaġnī-i āyīn-i Cemşīd eyledüm

mestī:

1. **mestī:**
Tahmis 10
Mısra: **4**
Sarhoş.
Āh ki ġamze-i bī-şefḳati ser-germ-i ʿitāb
Çeşm-i maġrūr ise mestī gibi ʿişve-ḫıṭāb

mest-i bāde-i nāzuñ:

1. **mest-i bāde-i nāzuñ:**-*uñ*
Gazel 106
Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cilve kadehinin sarhoşu.
Güşāyiş-i dilüm ol mest-i bāde-i nāzuñ
Nühüfte şīve-i ṭāḳat-rübālarındandur

2. **mest-i bāde-i nāzuñ:**-*uñ*
Gazel 456
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cilve kadehinin sarhoşu.
O mest-i bāde-i nāzuñ ayaġına düşerem
Eliyle destüme meclisde cām virdükçe

mest-i bī-muḥābā:

1. **mest-i bī-muḥābā:**
Gazel 238
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Korkusuz sarhoş.
Ḫayāl itmekdedür cām-ı lebüñ keyfiyyetin gördüm
O mest-i bī-muḥābā sīne-i ṣad çāke ser virmiş

mest-i bī-pervā:

1. **mest-i bī-pervā:**
Gazel 142
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Korkusuz, gözü pek sarhoş.
Bülbül-i şūrīde bīdār olmada şeb-tā-seḥer
Ḫᵛāb-ı istiġnāda güller mest-i bī-pervā yatur

mest-i cām-ı ġaflet:

1. **mest-i cām-ı ġaflet:**
Kaside 5
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gaflet içkisiyle kendinden geçmek.
Ben o mest-i cām-ı ġaflet mücrim-i āvāreyim
Kim olup dil-beste-i ārāyiş-i bezm-i fenā

mest-i cām-ı ḥayret olmışsa:

1. **mest-i cām-ı ḥayret olmışsa:**-*mış, -sa*
Gazel 18
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şarap sarhoşluğunun şaşkını olmak.
Kimüñ şevḳ-ı lebiyle mest-i cām-ı ḥayret olmışsa
Kimüñ ʿışḳıyla ser-germ-i ṣafāsın ey dil-i şeydā

mest-i cām-ı istiġnā olur:

1. **mest-i cām-ı istiġnā olur:**-*ur*
Gazel 134
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kanaatkârlık kadehinin sarhoşu olmak.
Mümkin olmaz çeşm-i ḫūn-āşāmına ʿarż-ı niyāz
Ġamzesi şol dem ki mest-i cām-ı istiġnā olur

mest-i cefā:

1. **mest-i cefā:**
Kaside 23
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cefanın sarhoşu.
Görince raḥm ide şāyed firāş-ı ġamda bīmārın
Beni görsün göziyle gelsün ol mest-i cefā gelsün

mest-i evgār olsam:

1. **mest-i evgār olsam:**-*sa, -m*
Rübai 181
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kendinden geçmek, körkütük sarhoş olmak.
Olsam da mey-i ʿışḳ ile mest-i evgār
Rāz-ı dilümi kimseye itmem işʿār

mest-i firāḳa:

1. **mest-i firāḳa:**-*a*
Gazel 196
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayrılık sarhoşu.
Renc-i ḫumār-ı ḥasreti gör serde sāḳiyā
Cām-ı ṣabūḥ-ı vaṣluñı mest-i firāḳa ṣor

mest-i harāb:

1. **mest-i ḫarāb:**
Gazel 246
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşkla kendinden geçmiş, aşk sarhoşu.
Pā-būs içün düşer niçe diller ayaġına
Meclisde eyledükçe o mest-i ḫarāb raḳṣ

mest-i ḥasretdür:

1. **mest-i ḥasretdür:**-*dür*
Gazel 321
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasret sarhoşu.
Neşve-i laʿlüñle cānā tāb-ı ʿışḳ ister göñül
Mest-i ḥasretdür şarāb-ı nāb-ı ʿışḳ ister göñül

mest-i ḥasretem:

1. **mest-i ḥasretem:**-*em*
Gazel 526
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasret sarhoşu.
O mest-i ḥasretem baña felek mey-ḫanedür şimdi

Sirişküm mey ḳażā sāḳī belā peymānedür şimdi

mest-i ḥayret ider:

1. **mest-i ḥayret ider:**-*er*
Rübai 40
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şaşkınlık sarhoşu etmek.
Baḳduḳça ider ādemi mest-i ḥayret
Nuṭḳ itse ider ʿāşıḳı lāl gūyā

mest-i ʿışḳuz:

1. **mest-i ʿışḳuz:**-*uz*
Gazel 223
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk sarhoşluğu.
Mest-i ʿışḳuz cürʿa-i ḥasretle pürdür cānumuz
Eşk-i ḫūn-ālūd-ı dildür bāde-i gülfāmumuz

mest-i ʿişve:

1. **mest-i ʿişve:**
Gazel 119
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Naz sarhoşu; süzgün bakışlı güzel II Sevgili.
Beni bilmezlik ile gerçi ṣaldı deşt-i hicrāna
O mest-i ʿişve şimdi itdigi kāra peşīmāndur

mest-i ʿişvedür:

1. **mest-i ʿişvedür:**-*dür*
Gazel 187
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nazının sarhoşluğu.
Çeşm-i istiġnā-fürūşuñ tā ki mest-i ʿişvedür
Neşve-yāb-ı ḥālet-i cām-ı Elest-i ʿişvedür

mest-i ʿişveye:

1. **mest-i ʿişveye:**-*ye*
Gazel 341
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Naz sarhoşu; süzgün bakışlı güzel II Sevgili.
Pür itdüm naʿra-i şekvā ile dün kūy-ı dil-dārı
Bugün ammā o mest-i ʿişveye inkārdan geldüm

2. **mest-i ʿişveye:**-*ye*
Gazel 456
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Naz sarhoşu; süzgün bakışlı güzel II Sevgili.
O mest-i ʿişveye ʿarż eyle ḥālümi sāḳī
Maḳām-ı ruḫṣat-ı şevḳ-ı kelām virdükçe

mest-i maḥabbet:

1. **mest-i maḥabbet:**
Gazel 490
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk, sevgi, muhabbet sarhoşu.
Ey Naḥīfī ne bilür mest-i maḥabbet ḥālin
Sāḳī-i ʿışḳuñ o kim olmaya peymāne-keşi

mest-i mey-i efsūn olur:

1. **mest-i mey-i efsūn olur:**-*ur*
Gazel 116
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sihirlik şarabın sarhoşu olmak.
Cām-ı ṣahbā-yı niyāzı ġamzeñe ṣunduḳça ben
Her nigāh-ı āfetüñ mest-i mey-i efsūn olur

2. **mest-i mey-i efsūn olur:**-*ur*
Gazel 153
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sihirlik şarabın sarhoşu olmak.
Çeşm-i şūḫuñ her ne dem mest-i mey-i efsūn olur
Her nigāhuñ dāġ-sūz-ı ʿaḳl-ı Eflāṭūn olur

mest-i mey-i ʿişve olan:

1. **mest-i mey-i ʿişve olan:**-*an*
Gazel 348
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İşve şarabının sarhoşu olmak.
Öldürdi beni renc-i ḫumār-ı ġam-ı laʿlüñ
Ey mest-i mey-i ʿişve olan şāh-levendüm

mest-i mey-i miḥnet-i ġurbet:

1. **mest-i mey-i miḥnet-i ġurbet:**
Gazel 77
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gurbet sıkıntısının şarabının sarhoşluğu.
İtmez mi bizi mest-i mey-i miḥnet-i ġurbet
Sāḳī-i ġamuñ sāġar-ı serşārını seyr it

mest-i mey-i nāz:

1. **mest-i mey-i nāz:**
Gazel 373
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Naz şarabının sarhoşu.
Baḳduḳça Naḥīfī baña ol mest-i mey-i nāz
Biñ fitne ḳopar her nigeh-i pür-fiteninden

2. **mest-i mey-i nāz:**
Tahmis 8
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Naz şarabının sarhoşu.

Ne ʿaceb olsa benefşe yoluña efkende
Nedür ey mest-i mey-i nāz bu ḥālet sende

mest-i mey-i nāz itmese:

1. **mest-i mey-i nāz itmese:**-*me, -se*
Kaside 27
Mısra: **124**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Naz şarabıyla sarhoş etmemek.
ʿĀşıḳa ʿarż-ı niyāż itmege ruḫṣat yoġ idi
İtmese mest-i mey-i nāz anı çeşm-i maḫmūr

mest-i mey-i nāz olsa:

1. **mest-i mey-i nāz olsa:**-*sa*
Rübai 267
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Naz şarabının sarhoşu olmak.
Mest-i mey-i nāz olsa olur sulṭānum
Her bir nigehüñ hūş-rubā-yı ʿuşşāḳ

mest-i nāz:

1. **mest-i nāz:**
Gazel 11
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Naz sarhoşu II sevgili.
O mest-i nāz ile kim söyleşür bu meclisde
Ṣunıldı destine cām-ı şarāb-ı istiġnā

2. **mest-i nāz:**
Gazel 449
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Naz sarhoşu.
ʿArż-ı niyāza başlasam ḫ∨āba varur o mest-i nāz
ʿĀşıḳ-ı zārı öldürür işte bu vażʿ-ı sāḫte

mest-i nāza:

1. **mest-i nāza:**-*a*
Gazel 362
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Naz sarhoşu.
Olup ser-germ-i ṣahbā-yı maḥabbet bezm-i vuṣlatda
Hemān ey dil o mest-i nāza keşf-i rāza başlarsın

mest-i nāzı:

1. **mest-i nāzı:**-*ı*
Gazel 120
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Naz sarhoşu II sevgili.
Melāmet itme şevḳ ile görüp meftūnluġum luṭf it
Sen ey zāhid o mest-i nāzı bilmezsin ne fettāndur

mest-i nāzum:

1. **mest-i nāzum:**-*um*
Gazel 187
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Naz sarhoşu.
El-amān-ḫ∨āh oldı dil ol ṣūḫ-ı kec-destārdan
Mest-i nāzum var ise ḫançer-be-dest-i ʿişvedür

2. **mest-i nāzum:**-*um*
Gazel 195
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Naz sarhoşu.
Kimlere hem-sāġar olduñ ʿişretüñ kimlerledür
Mest-i nāzum şīve-i keyfiyyetüñ kimlerledür

3. **mest-i nāzum:**-*um*
Gazel 480
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Naz sarhoşu.
Zühd ü taḳvāyı esīr itdüñ riyāżat gösterüp
Āferīn ey mest-i nāzum şīve-i perhīzüñe

mest-i nāzuñ:

1. **mest-i nāzuñ:**-*uñ*
Gazel 91
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Naz sarhoşu II sevgili.
Eger kim fitne bī-tāb olsa resm-i cān-güdāzīde
Gelür ol mest-i nāzuñ ġamzesinden eyler istimdād

2. **mest-i nāzuñ:**-*uñ*
Matla 120
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Naz sarhoşu II sevgili.
Dinilse çeşmine nergis o mest-i nāzuñ eger
Lisān-ı ḥāl ile dir ġamzesi Ve fīhi naẓar

mest-i niyāz:

1. **mest-i niyāz:**
Gazel 33
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Duanın sarhoşluğuyla kendinden geçme.
Bāde-i nāz ile bī-hūş olup ol mest-i niyāz
Keşf-i rāz eylemege başladı nā-çār baña

mest-i şarāb-ı ġaflet:

1. **mest-i şarāb-ı ġaflet:**
Kaside 3
Mısra: **87**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gaflet şarabı ile mest olmak. Gaflette olmak. Farkında olmamak.
Hele endīşe ḳıl ey mest-i şarāb-ı ġaflet
Ḳabre girdikde n'olur ḥāl-i dil-i vīrānuñ

mest-i şarāb-ı nāb ider:

1. **mest-i şarāb-ı nāb ider:**-*er*
Gazel 163
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kırmızı şarabın sarhoşluğu yapmak.
Cām-ı bezm-ārāya ḥācet yoḳdur ey sāḳī-i şūḫ
Fikr-i laʿlüñ ʿāşıḳı mest-i şarāb-ı nāb ider

mest-i ser-endāz ḳılarsın:

1. **mest-i ser-endāz ḳılarsın:**-*ar, -sın*
Gazel 382
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Korkusuz sarhoş etmek.
Keyfiyyet-i laʿlüñle Felāṭūn da olursa
Erbāb-ı dili mest-i ser-endāz ḳılarsın

mest-i ser-endāz-ı şarāb-ı ġaflet:

1. **mest-i ser-endāz-ı şarāb-ı ġaflet:**
Rübai 101
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gaflet şarabının korkusuz sarhoşu.
Ey mest-i ser-endāz-ı şarāb-ı ġaflet
V'ey ġāfil-i ser-bürde-i deşt-i ḥayret

mest-i ser-endāz-ı şevḳ ider:

1. **mest-i ser-endāz-ı şevḳ ider:**-*er*
Gazel 503
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arzunun korkusuz sarhoşu etmek.
Erbāb-ı ʿışḳı mest-i ser-endāz-ı şevḳ ider
Faṣl-ı bahār neşvesi bülbül ṣadāları

mest-i ser-germ-i neşāṭ itdi:

1. **mest-i ser-germ-i neşāṭ itdi:**-*di*
Gazel 492
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevincin baş döndüren sarhoşu etmek.
Mest-i ser-germ-i neşāṭ itdi beni feryād-ı ney
Çeşm-i ḫūn-ālūda geldi neşve-i cān-baḫş-ı mey

mest-i teġāfül:

1. **mest-i teġāfül:**
Gazel 37
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gaflet sarhoşu.
Eşk-i pür-ḫūn-ı dü çeşmüm seni bī-hūş eyler
Besdür ey mest-i teġāfül iki peymāne saña

mesṭūr:

1. **mesṭūrdur:**-*dur*
Gazel 107
Mısra: **18**
Gizli, saklı.
Nāḥīfī nāmı ʿaceb defterüñde var mı didüm
O ġonçe-fem didi mesṭūrdur muḳayyeddür

mestūr eyle:

1. **mestūr eyle:**
Gazel 46
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gizlemek, üstünü örtmek.
ʿAfv ü iḥsānuñ ile eyle ʿuyūbum mestūr
Ḳılma şermende beni şāh ü gedādan yā Rab

mestūr idüp:

1. **mestūr idüp:**-*üp*
Kaside 27
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gizlemek.
Bādbān ṣanma niḳāb ile gezerdi küffār
Ḫavf-i tīġuñla idüp kendüyi dāʾim mestūr

mesṭūr olmasa:

1. **mesṭūr olmasa:**-*ma, -sa*
Kaside 27
Mısra: **128**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yazılı olmak II gizlenmek.
Kim bilürdi selefüñ menḳabet-i evṣāfın
Olmasa ṣafḥa-i erbāb-ı sühanda mesṭūr

mestūr-ı kıbāb-ı vaḥdet eyle:

1. **mestūr-ı ḳıbāb-ı vaḥdet eyle:**
Rübai 246
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Birlik kubbelerinin örtüsü eylemek.
Eyle beni mestūr-ı ḳıbāb-ı vaḥdet
Tā olmaya aġyār bu ẕevḳa mānīʿ

mestūr-ı külāh:

1. **mestūr-ı külāh:**
Gazel 289
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Külahın örtüsü.
Ḫaṭ gelüp rūyuña maḥcūb-ı nigāh olsa gerek
Kākülüñ şerm ile mestūr-ı külāh olsa gerek

meşūb olmasun:

1. **meşūb olmasun:**-*ma, -sun*
Gazel 45
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Karışmak, karışık duruma gelmek.
Maẕhar-ı iḫlāṣ ḳıl yā Rab dil-i nā-çīzümi
Olmasun tā fikr-i aġyār ile aʿmālüm meşūb

mesʿūd ide:

1. **mesʿūd ide:**-*e*
Tarih 4
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saâdete erdirmek, mutlu kılmak.
Ṭūl-ı ʿömr ile muʿammer idüp ol pādişehi
Baḫt ü iḳbālini Allāh ide dāʾim mesʿūd

mesʿūd itsün:

1. **mesʿūd itsün:**-*sün*
Tarih 5
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saâdete erdirmek, mutlu kılmak.
Muvaffaḳ oldı bir böyle vezīr-i kāmilü'ẕ-ẕāta
Ġıdā-yı bī-zevāl itsün umūr-ı ḫayr ile mesʿūd

mesʿūd-ı dem-i ikmāli:

1. **mesʿūd-ı dem-i ikmāli:**-*i*
Tarih 21
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tamamlanma zamanının sevinci.
Yā ilāhī bu nişīmen-gāhuñ Ola mesʿūd-ı dem-i ikmāli

mesʾūl ü niyāzum:

1. **mesʾūl ü niyāzum:**-*um*
Rübai 107
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sorumluluk ve istek.
Mesʾūl ü niyāzum bu ki her kārumda
Faẕluñla baña hidāyet ü tevfīḳ it

mesʾūlü:

1. **mesʾūlümüz:**-*müz*
Murabba 3
Mısra: **19**
Sual olunmuş, kendisinden sorulmuş.
Budur mesʾūlümüz her dem Meded eyle meded mevlā

mesʾūlüm olup:

1. **mesʾūlüm olup:**-*üm, -up*
Rübai 200
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yaptığı iş ve hareketlerden hesap vermeğe mecbur olmak, sorumlu olmak.
Faẕl u kerem ü ʿafvüñ olup mesʾūlüm
Yā Rab dü cihānda iʿtimādum sañadur

metā:

1. **metā:**
Rübai 561
Mısra: **4**
Mal, eşya.
Bir ʿāleme varduñ ki cihetden ḫālī
Yoḳ anda kem ü keyf ü metā eyn ile ey

meṭāf-ı yārdan:

1. **meṭāf-ı yārdan:**-*dan*
Gazel 341
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin tavaf edilen yeri.
Yine ser-germ-i şevḳam kūçe-i dil-dārdan geldüm
Ḥarem-gāh-ı ḥaḳīḳatdan meṭāf-ı yārdan geldüm

metāʿ-ı bī-bedeldür:

1. **metāʿ-ı bī-bedeldür:**-*dür*
Gazel 486
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eşsiz servet.
Maḥabbet bir metāʿ-ı bī-bedeldür gerçi ʿālemde
Nifāḳuñ olmaz ise çāk-sāz-ı zaḫm-miḳrāżı

metāʿ-ı bī-beḳā-yı dehre:

1. **metāʿ-ı bī-beḳā-yı dehre:**-*e*
Gazel 157
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyanın ebedi olmayan sermayesi.
Nedür ey ṭālib-i dünyā yine şevḳ u sürūruñ var
Metāʿ-ı bī-beḳā-yı dehre beñzer kim ġurūruñ var

metāʿ-ı emelüñ:

1. **metāʿ-ı emelüñ:**-*üñ*
Gazel 347
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mal arzusu, isteği.
Eylerem tevbe metāʿ-ı emelüñ raġbetine
Sifr-i nā-muʿteber-i sūd u ziyānı yaḳaram

metāʿ-ı ḳalīl-i cihāna:

1. **metāʿ-ı ḳalīl-i cihāna:**-*a*
Gazel 351
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyanın az malı.
Dikmem gözüm metāʿ-ı ḳalīl-i cihāna ben
Zaḫm-ı derūnı dikmek içün sūzen istemem

metāʿ-ı ṣabr u şekībi:

1. **metāʿ-ı ṣabr u şekībi:**-*i*
Gazel 230
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tahammül ve sabır kıymeti.
Sevdā-gerī-i kāma virüp naḳd-i giryemi
İtdüm metāʿ-ı ṣabr u şekībi rehīn-i yeʾs

metāʿ-ı şevḳ:

1. **metāʿ-ı şevḳ:**
Rübai 489
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Heves metası.
Esbāb-ı ġam u melāl tūde tūde
Ammā ki metāʿ-ı şevḳ nādir dilde

metāʿ-ı sīne:

1. **metāʿ-ı sīne:**
Gazel 105
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönlün sermayesi.
Ruḫ-ı ümmīd zīr-i maḳdemüñde ferş-i rāhuñdur
Metāʿ-ı sīne pāy-endāz-ı ṣaḥn-ı cilvegāhuñdur

metāʿ-ı vaṣluñ almak:

1. **metāʿ-ı vaṣluñ almaḳ:**-*maḳ*
Gazel 423
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşma malını satın almak. II Sevgiliye kavuşmak.
Saʿādetdür dil-i erbāb-ı ʿışḳa cāna minnetdür
Metāʿ-ı vaṣluñ almaḳ naḳd-i cāna yā Resūla'llāh

metāʿ-ı vuṣlat-ı dildārı:

1. **metāʿ-ı vuṣlat-ı dildārı:**-*ı*
Gazel 334
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül sahibinin kavuşma malı.
Metāʿ-ı vuṣlat-ı dildārı bāzār olmadı mümkin
Hemān ser-māye-i ümmīdi bīhūde tebāh itdüm

metn-i cemāl-i dil-rübā:

1. **metn-i cemāl-i dil-rübā:**
Matla 23
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül alıcı sevgilinin güzellik metni.
Ṣanma ruḫsārında ẓāhir oldı ḫaṭṭ-ı ḫoş-nümā
Şerḥ olundı ser-be-ser metn-i cemāl-i dil-rübā

metn-i elem neşraḥ:

1. **metn-i elem neşraḥ:**
Matla 60
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Elem neşrah metnini. Kurandaki İnşrah suresinin ilk ayetidir.
İdüp ṣubḥ-ı kemālüñ āfitāb-ı veḍḍuḥā evżaḥ
İder ṣadr-ı şerīfüñ şerḥini metn-i elem neşraḥ

metn-i ḫādis-i midḫatin:

1. **metn-i ḫādiṣ-i midḫatin:**-*in*
Kaside 23
Mısra: **53**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Övgünün ortaya çıkmasının yazısı II naat.
Müselsel idelüm metn-i ḫādiṣ-i midḫatin taḳrīr
Göñüller müstefīż-i şerḥ-i ṣadr olsun żiyā gelsün

metn-i ḫaṭṭ ü ḫālin:

1. **metn-i ḫaṭṭ ü ḫālin:**-*in*
Gazel 163
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Metin ve durumun metni II Sevgilinin yüz sayfasındaki ayva tüyleri ve beni.
Şerḥ idince metn-i ḫaṭṭ ü ḫālin ol üstād-ı nāz
Nüsḫa-i siḥr ü füsūnı bir mufaṣṣal bāb ider

metn-i maḥabbeti:

1. **metn-i maḥabbeti:**-*i*
Gazel 88
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşkın yazısını.
Yāra lisān-ı ḥāl ile ʿarż-ı niyāz idüp
Metn-i maḥabbeti idelüm bī-ḫiṭāb şerḥ

metn-i muḥaşşādan:

1. **metn-i muḥaşşādan:**-*dan*
Gazel 389
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Açıklayıcı metin. Kitapta geçen birtakım ifadeleri açıklamak için yazılan notlar.
Ḥaḳīḳat ʿilmi şerḥ-i ṣadr-ı iḫlāṣ ile ḫāṣıldur
Bu müşkil ḫāll olınmaz yoḫsa biñ metn-i muḥaşşādan

metrūk:

1. **metrūk:**
Tarih 28
Mısra: **10**
Kullanılmaktan vazgeçilmiş, kullanılmayan.
Ḳalmadı emr-i muʿallel buldı ḫüsn-i iʿtilāf
Şöyle kim metrūk ḳaldı gūyiyā baḫṣ-i cedel

metrūḳ ola:

1. **metrūḳ ola:**-*a*
Rübai 236
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Terk etmek.
Meclisde idüp baḥş-i Fütūḥāt u Fuṣūṣ
Metrūḳ ola lāyıḳ mıdur āyāt ü nuṣūṣ

mevc:

1. **mevclerin:**-*ler, -in*
Tahmis 8
Mısra: **15**
Dalga.
Gönderür mevclerin lücce-i ʿUmmān ṣaf ṣaf
Vaḥşī-i ḥüsn ü bahā gerçi ki bir meh-rūsın

mevc-āver olsa:

1. **mevc-āver olsa:**-*sa*
Gazel 350
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dalgalanmak.
Bir bir ṣaf-ı ḥabābı olur gevher-i yetīm
Mevc-āver olsa lücce-i pür-cūşumuz bizüm

mevce-i baḥrüñ:

1. **mevce-i baḥrüñ:**-*üñ*
Gazel 107
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Lütuf denizinin dalgaları.
Eger ki mevce-i baḥrüñ şümārı mümkin ise
Sirişk-i ʿāṣıḳ-ı şeydā da ḳābil-i ʿaddür

mevce-rīz-i ṣafā:

1. **mevce-rīz-i ṣafā:**
Kaside 6
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zevkin dalga dökeni.
Luṭfuñla mevce-rīz-i ṣafā kevs̱er-i rıża
Ḳahruñla ṣuʿle-ḫīz-i keder āteş-i ġażab

mevc-ḫīz eyledi:

1. **mevc-ḫīz eyledi:**-*di*
Gazel 229
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dalga kıran yapmak.
Ey Naḥīfī eyledi deryā-yı şevḳūm mevc-ḫīz
Ḥāfıẓ-ı Şīrāzı pürcūş eyleyen rūd-ı Eres

mevc-i ġażab:

1. **mevc-i ġażab:**
Gazel 515
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Öfkenin dalgası.
Yine mevc-i ġażab buldı nümāyiş baḥr-ı ḥüsnüñde
Nedür ey āfet-i bī-merḥamet bu çīn-i pīşānī

mevc-i miḥneti:

1. **mevc-i miḥneti:**-*i*
Gazel 270
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gam, sıkıntı dalgası.
Āġuş-ı ṣabra almadadur mevc-i miḥneti
Deryā-yı ʿışḳa düşdi göñül hīç kenārı yoḳ

mevcûd:

1. **mevcūd:**
Kaside 10
Mısra: **17**
Bulunan, var olan.
Vücūdıyla mevcūd inʿām-ı vücūd
Ẓuhūrıyla ẓāhir meẓāhir tamām

2. **mevcūd:**
Tarih 5
Mısra: **14**
Bulunan, var olan.
Ṣafā-yı bāl ile ḫallāḳ-ı ʿālem eyleyüp mecbūl
Ḫıṣāl-i ḫayr ü evṣāf-ı ḥamīde anda hep mevcūd

mevcūd ḳılup:

1. **mevcūd ḳılup:**-*up*
Rübai 563
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yaratmak, var etmek, ortaya çıkarmak.
Mevcūd ḳılup ʿacāyib-i āfāḳı
Sensin bu ḳadar ʿavālimüñ Ḫallāḳı

mevcūd oldum:

1. **mevcūd oldum:**-*du, -m*
Rübai 135
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ortaya çıkmak.
Nīk ü bed olup sālik-i ṣaḥrā-yı vücūd
Oldum bu güẕer-gāh-ı fenāda mevcūd

mevcūdāt:

1. **mevcūdātuñ:**-*uñ*
Rübai 296
Mısra: **2**
Var olan şeyler, mahlukat, yaratılmışlar.
Ey Ḫāliḳ-i bī-şerīki maḫlūḳātuñ
Rezzāḳ u Kerīmi cümle mevcūdātuñ

2. **mevcūdāta:**-*a*
Rübai 479
Mısra: **2**
Var olan şeyler, mahlukat, yaratılmışlar.
ʿArż eyle göñül ḥācetüñi ol ẕāta
Kim şāmil ola niʿmeti mevcūdāta

mevcūd-ı eḥad:

1. **mevcūd-ı eḥad:**
Rübai 145
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tekliğin mevcudu.
Mevcūd-ı eḥad ü bī-zevālüñdür bes
Maṣnūʿ-ı meşiyyetüñdür erbāb-ı vücūd

mevdūd:

1. **mevdūd:**
Tarih 4
Mısra: **6**
Sevilmiş, muhabbet gösterilmiş, dost edinilmiş.
Eyledi ʿālemi bir pādişeh ile mesrūr
İsm-i Maḥmūdı gibi vaṣf-ı cemīli mevdūd

mevhibe:

1. **mevhibe:**
Rübai 294
Mısra: **2**
Bahşiş, ihsan, bağış.
Vardur sebebi gerçi ki fetḥ-i bābuñ
Rabbüñdür o mevhibe degül erbābuñ

mevhibe-i feyż-i ʿışḳdur:

1. **mevhibe-i feyż-i ʿışḳdur:**-*dur*
Gazel 16
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşkın feyizli ihsanı.
El-ḥaḳ Naḥīfī mevhibe-i feyż-i ʿışḳdur
Bu şiʿr-i tāze süḫan-ı münteḫāb saña

mevhibe-i sübḥānī:

1. **mevhibe-i sübḥānī:**
Kıt'a 45
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yaradanın ihsanı.
İki cānibde iki bāb aña şāhiddür kim
Şarḳ u ġarb ola aña mevhibe-i Sübḥānī

mevʿid-i vaṣluñ:

1. **mevʿid-i vaṣluñ:**-*uñ*
Gazel 384
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşmanın vaadi.
Ġam yime bir gün irersin vaṣluma dirsin baña
Mevʿid-i vaṣluñ ṣaḳın rūz-ı ḳıyāmet olmasun

mevʿiẓa-i ḥaḳ:

1. **mevʿiẓa-i ḥaḳ:**
Gazel 295
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın nasihatleri.
Ey Naḥīfī söziñe ḳalmadı cāy-ı inkār
Beni sen mevʿiẓa-i Ḥaḳ ile ḫāmūş itdüñ

mevḳaf-ı ḥayretde:

1. **mevḳaf-ı ḥayretde:**-*de*
Gazel 67
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hayret makamında kalmış.
Ben nā-tüvānı mevḳaf-ı ḥayretde gösterür
Āyīnezār-ı pertev-i nūr-ı siyāh-ı baḫt

mevḳiʿ:

1. **mevḳiʿ:**
Tarih 17
Mısra: **51**
Yer, mahal, alan, konum.
Ḫudāyīdür bu mevḳiʿ çār-bāġa eyleme teşbīh
Bihişt-i ʿAdne olsun mı naẓīre cennet-i Şeddād

2. **mevḳiʿinde:**-*i, -n, -de*
Tarih 29
Mısra: **19**
Yer, mahal, alan, konum.
Mevḳiʿinde idüp icrā bu zülāl-i pāki
Sū-be-sū oldı revān niçe ʿuyūn-ı bihbūd

mevkib-i iḳbālüñ oldı:

1. **mevkib-i iḳbālüñ oldı:**-*üñ, -dı*
Rübai 513
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Geleceğin yoldaşı olmak.
Tā Mekkeden oldı mevkib-i iḳbālüñ
Bir demde resīde Mescid-i Aḳṣāya

mevḳıf-ı rıżā oldı:

1. **mevḳıf-ı rıżā oldı:**-*dı*
Gazel 355
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hoşnutluğun durağı olmak.
Bāb-ı tevekkül oldı baña mevḳıf-ı rıżā
Maḥsūd-ı ṣadr-ı devlet olan āsitāneyem

mevḳiʿ-i ḥadden müberrā:

1. **mevḳiʿ-i ḥadden müberrā:**
Kaside 2
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sınır makamından arınmış II Lâmekân.
Müdirk-i ebṣārdan ʿālī cenāb-ı aḳdesüñ
Mevḳiʿ-i ḥadden müberrā bārgāh-ı ḥażretüñ

mevkūf:

1. **mevḳūfdur:**-*dur*
Gazel 45
Mısra: **5**
Vakfedilmiş, tutuklu, bağlı.
Sensin ol Rabb-i eḥad kim emriñe mevḳūfdur
Ser-be-ser mihr ü meh ü encümde işrāḳ u ġurūb

2. **mevkūfdur:**-*dur*
Gazel 355
Mısra: **19**
Vakfedilmiş, tutuklu, bağlı.
Mevkūfdur müṭālaʿama ḥall-i müşkilāt
Ḥikmet-şināş-ı fetḥ-i ṭılısım-ı ḫızāneyem

3. **mevḳūf:**
Gazel 498
Mısra: **6**
Vakfedilmiş, tutuklu, bağlı.
Marīż-i ʿışḳuña emr-i muḥāl olur ṣıḥḥat
Ṣarāb-ı laʿlüñe mevḳūf ise müdāvāsı

4. **mevḳūf:**
Rübai 136
Mısra: **4**
Vakfedilmiş, tutuklu, bağlı.
Vābeste senüñ faẕluña teshīl-i umūr
Mevḳūf senüñ luṭfuña teysīr-i murād

5. **mevḳūf:**
Rübai 165
Mısra: **4**
Vakfedilmiş, tutuklu, bağlı.
İḫṣānuña muḥtāc ḥuṣūl-ı āmāl
Tevfīḳuña mevḳūf senüñ ḥall-i umūr

6. **mevḳūf:**
Rübai 306
Mısra: **4**
Vakfedilmiş, tutuklu, bağlı.
Ṣād it beni maḳṣūdumı iḥsān eyle
Fermānuña mevḳūf ḥuṣūl-i āmāl

mevḳūf eylemiş:

1. **mevḳūf eylemiş:**-*miş*
Kaside 22
Mısra: **53**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Vakfetmek, bağış yapmak, bağışlamak.
Niẓām-ı ʿālemi tedbīrine Ḥaḳ eylemiş mevḳūf
N'ola ilhām-ı ġaybī keşf iderse sırr-ı maʿnāyı

mevḳūf oldı:

1. **mevḳūf oldı:**-*dı*
Gazel 206
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ait, bağlı olmak.
Güşāyiş-i dil-i zār oldı nuṭḳuña mevḳūf
Tekellüm eyle ki senden kelāma muntaẓıruz

mevḳūf-ı ʿacz ü iʿtirāf ider:

1. **mevḳūf-ı ʿacz ü iʿtirāf ider:**-*er*
Kaside 2
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Acizlik ve itirafa bağlı olmak. Acizlik ve itirafa vâkıf olmak.
ʿAḳl ü idrāki ider mevḳūf-ı ʿacz ü iʿtirāf
Ẓāhir olduḳda meʾāl-i ḥikmet-i bī-ʿilletüñ

mevḳūf-ı dāġ-ı farṭ-ı ferzend-i merādātı:

1. **mevḳūf-ı dāġ-ı farṭ-ı ferzend-i merādātı:**-*ı*
Kaside 13
Mısra: **45**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Istek çocuklarının çokluğunun yarasına bağlı olmak II mecazen dünyadaki nesnelere bağlı olmak.
Ola mevḳūf-ı dāġ-ı farṭ-ı ferzend-i merādātı
Seni ṣıdḳ ile tercīḥ itmeyen māl ü benīn üzre

mevḳūf-ı ḫazāndur:

1. **mevḳūf-ı ḫazāndur:**-*dur*
Gazel 517
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sonbaharın vakfedilmişi.
Ḥüsni mevḳūf-ı ḫazāndur nev-bahār-ı ʿālemüñ
Nuḳre-i ġafletle ṭayy itme bu naḳş-ı ʿibreti

mevḳūf-ı ḫulūd ola:

1. **mevḳūf-ı ḫulūd ola:**-*a*
Tarih 29
Mısra: **52**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sürekliliğe adanmış II sürekli olmak.
Ẕāṭını Ḥaḳ ide maẓhar daʿavāt-ı ḫayra
ẕikr-i ḫayr ü ḥasenātı ola mevḳūf-ı ḫulūd

mevḳūf-ı infiʿāl itdi:

1. **mevḳūf-ı infiʿāl itdi:**-*di*
Gazel 505
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gücenmeye sebebiyet vermek.
Cihānda ḳalmadı aṣlā güşāde bir ḫāṭır
Zamāne her-kesi mevḳūf-ı infiʿāl itdi

mevḳūf-ı irādetüñdür:

1. **mevḳūf-ı irādetüñdür:**-*üñ, -dür*
Rübai 145
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade

Gönle hakim olan arzunun bağı.
Maḥṣūṣ senüñ ẕātuña īcāb-ı vücūd
Mevḳūf-ı irādetüñdür esbāb-ı vücūd

mevḳūf-ı ḳıyām:

1. **mevḳūf-ı ḳıyām:**
Kaside 20
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayağa kalkmaya bağlı.
Tā ebed olmaz mı taḥsīn ile mevḳūf-ı ḳıyām
Pīşgāhında bu ḳaṣruñ serv ile şimşādı gör

mevḳūf-ı maḥşer:

1. **mevḳūf-ı maḥşer:**
Gazel 22
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mahşer zamanı.
Viṣālin eyledi mevḳūf-ı maḥşer ol ḳıyāmet-ḳad
Beni öldürdi işte ārzū-yı vaʿde ferdā

mevḳūf-ı meşiyyetüñ:

1. **mevḳūf-ı meşiyyetüñ:**-*üñ*
Rübai 78
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Talebin vakfedilmişi.
Mevḳūf-ı meşiyyetüñ ḥusūl-ı maṭlab
Merhemden irādetüñ vüṣūl-ı maṭlab

mevḳūf-ı taḥṣīl-i rıżāʾu'llāh:

1. **mevḳūf-ı taḥṣīl-i rıżāʾu'llāh:**
Tarih 28
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın rızasının ilmine adanmış.
Himmetin mevḳūf-ı taḥṣīl-i rıżāʾu'llāh idüp
İtdi ḫayrāt-ı ḥüsānı ʿumde-i ṣıdḳ-ı emel

mevḳūf-ı teẕellül ola:

1. **mevḳūf-ı teẕellül ola:**-*a*
Tarih 7
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Alçalmaya bağlı olmak.
Aḥbābı olup ʿizzet ü rifʿatle ser-efrāz
Ser-cümle ʿadūsı ola mevḳūf-ı teẕellül

mevḳūf-ı tīġ u erre itmişdür:

1. **mevḳūf-ı tīġ u erre itmişdür:**-*miş, -dür*
Gazel 108
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kılıç ve bıçağa vakfedilmek.
Ḫudā itmiş kimin şāyeste-i tāc-ı cihāndārī
Kimüñ farḳını mevḳūf-ı tīġ u erre itmişdür

mevlā:

1. **mevlāsına:**-*sı, -n, -a*
Gazel 128
Mısra: **1**
Sahip, mâlîk. II Allah.
Ol ki her ḥālde mevlāsına şākir bulunur
Kūşe-i ʿizz ü ḳanāʿatde mücāvir bulunur

2. **mevlā:**
Gazel 305
Mısra: **6**
Sahip, mâlîk. II Allah.
Elbette beni eyler idüñ cevre sezāvār
Mevlā da bilür ben ḳuluña çoḳ kerem itdüñ

3. **mevlā:**
Gazel 375
Mısra: **12**
Sahip, mâlîk. II Allah.
Ölünce ṣaḳlaram cānum gibi zaḫm-ı ġamuñ dilde
Cüdā itmezse mevlā cānum ey rūḥ-ı revān tenden

4. **mevlā:**
Gazel 406
Mısra: **9**
Sahip, mâlîk. II Allah.
ʿUluvv-i ḳadrüñe şāhid yeter kim sāyeñi mevlā
Muʿallā ḳıldı düşmekden bu ḫāk-i vāpesin üzre

5. **mevlā:**
Gazel 415
Mısra: **3**
Sahip, mâlîk. II Allah.
Sen ol şehsin ki tā rūz-ı ezelde eyledi mevlā
Livā-yı ḳadriñi mümtāz-ı rifʿat yā Resūla'llāh

6. **mevlāya:**-*ya*
Gazel 415
Mısra: **7**
Sahip, mâlîk. II Allah.
Bizüm mevlāya yoḳdur rūyumuz ʿarż-ı münācāt
Olursa senden olur luṭf-ı himmet yā Resūla'llāh

7. **mevlāsınuñ:**-*sı, -nuñ*
Gazel 486
Mısra: **10**
Sahip, mâlîk. II Allah.
Kime varsun kim iḳbāl eylesün ol ḫāk-i nā-çīze
Olursa bendeden mevlāsınuñ redd üzre iʿrāżı

8. **mevlānuñ:**-*nuñ*
Kaside 3
Mısra: **2**
Sahip, mâlîk. II Allah.
Bedenüñden daḥi dūr olmadan ey dil cānuñ
İştiġāl eyleyegör ṭāʿatine mevlānuñ

9. **mevlā:**
Kaside 5
Mısra: **6**
Sahip, mâlîk. II Allah.
Sensin ol kim zīver-i miḥrāb-ı iclāl eyleyüp
Ḳıldı mevlā ẕāt-ı muḳtedā pāküñ u ʿāma ḫāṣ

10. **mevlādan:**-*dan*
Kaside 5
Mısra: **124**
Sahip, mâlîk. II Allah.
Pādişāhā her ne deñlü mücrim-i bed-kār ise
Bu Naḥīfī-i ġarībüñ eyle mevlādan recā

11. **mevlā:**
Kaside 6
Mısra: **4**
Sahip, mâlîk. II Allah.
Olduñ kemāl-i ẕāt ile Maḥmūd u Muṣṭafā
Mevlā vücūduñ eyledi muḫtār u münteḫāb

12. **mevlā:**
Kaside 7
Mısra: **45**
Sahip, mâlîk. II Allah.
Bī-ḥadd ṣalāt ile selām eyleye mevlā
Dāʾim saña ey şāh-ı cihān-bān-ı şefāʿat

13. **mevlā:**
Kaside 8
Mısra: **193**
Sahip, mâlîk. II Allah.
Umaram ʿafv ile mevlā beni dil-şād eyler
Gerçi bilmezlik ile eylemişem cürm-i hezār

14. **mevlāsından:**-*sı, -n, -dan*
Kaside 8
Mısra: **153**
Sahip, mâlîk. II Allah.
Kesmez ümmīd-i ʿaṭāyı yine mevlāsından
Pādişāhā ne ḳadar olsa da bir ḳul bed-kār

15. **mevlādan:**-*dan*
Kaside 11
Mısra: **87**
Sahip, mâlîk. II Allah.
Vāṣıl olsun saña mevlādan ṣalāt ile selām
Her nefes bī-ḥad taḥiyyāt-ı ḫulūṣ-efzā ile

16. **mevlā:**
Kaside 13
Mısra: **14**
Sahip, mâlîk. II Allah.
Dü çeşmüñ küḥl-i mā zāġ el-başar eyleyüp pür-nūr
Nigeh-bān itdi mevlā ẕātuñı dīn-i mübīn üzre

17. **mevlā:**
Kaside 23
Mısra: **39**
Sahip, mâlîk. II Allah.
Dem-ā-dem nev-bahār-ı devletin şād-āb idüp mevlā
Hemīşe gülşen-i iḳbāline ṣubḥ u mesā gelsün

18. **mevlā:**
Kaside 24
Mısra: **103**
Sahip, mâlîk. II Allah.
Ser-efrāz eyleyüp aḥbābuñı her vech ile mevlā
ʿAdū-yı devletüñ efkende itsün çāh-ı ḫüsrāna

19. **mevlā:**
Kaside 26
Mısra: **320**
Sahip, mâlîk. II Allah.
Teʿāḳub-ı melevānuñ mükedderātından
Emīn ü sālim ide ṭabʿ-ı enverin mevlā

20. **mevlā:**
Kaside 27
Mısra: **169**
Sahip, mâlîk. II Allah.
Ṣadr-ı iclāl-i saʿādetde vücūduñ mevlā
Eylesün vāsıṭa-i ḥall-i umūr-ı cumhūr

21. **mevlā:**
Matla 127
Mısra: **2**
Sahip, mâlîk. II Allah.
Ḳılup ʿunvān-ı subḥāne'llezī esrā ile manṣūṣ
Cenāb-ı pāküñe Miʿrācı Mevlā eyledi maḫṣūṣ

22. **mevlā:**
Matla 133
Mısra: **2**
Sahip, mâlîk. II Allah.
İdüp ḳadr ü cāh-ı şefāʿatle erfaʿ Seni ḳıldı mevlā şefīʿ u müşeffaʿ

23. **mevlā:**
Murabba 2
Mısra: **2**
Sahip, mâlîk. II Allah.
Kerīm-i ẕü'l-ʿaṭā sensin
Meded senden meded mevlā

24. **mevlā:**
Murabba 2
Mısra: **36**
Sahip, mâlîk. II Allah.
Beni ʿafv eyle sen ferdā
Meded senden meded mevlā

25. **mevlā:**
Murabba 2
Mısra: **32**
Sahip, mâlîk. II Allah.
Beni şād eyle raḥmetle
Meded senden meded mevlā

26. **mevlā:**
Murabba 2
Mısra: **28**
Sahip, mâlîk. II Allah.
Cenāb-ı pāküñe maʿlūm
Meded senden meded mevlā

27. **mevlā:**
Murabba 2
Mısra: **20**
Sahip, mâlîk. II Allah.
Reh-i maḳṣūdı āsān it
Meded senden meded mevlā

28. **mevlā:**
Murabba 2
Mısra: **16**
Sahip, mâlîk. II Allah.
Ḳula ekremsin erḥamsın
Meded senden meded mevlā

29. **mevlā:**
Murabba 2
Mısra: **24**
Sahip, mâlîk. II Allah.
ʿİbāda şāmil iḥsānuñ
Meded senden meded mevlā

30. **mevlā:**
Murabba 2
Mısra: **12**
Sahip, mâlîk. II Allah.
Şerīküñ yoḳ naẓīrüñ yoḳ
Meded senden meded mevlā

31. **mevlā:**
Murabba 2
Mısra: **8**
Sahip, mâlîk. II Allah.
Sen olduñ Ḳādir ü Ḳāhir
Meded senden meded mevlā

32. **mevlā:**
Murabba 2
Mısra: **4**
Sahip, mâlîk. II Allah.
ʿAẕīmü'l-Kibriyā sensin
Meded senden meded mevlā

33. **mevlā:**
Murabba 3
Mısra: **12**
Sahip, mâlîk. II Allah.
Teʿālā şānuñ el-aʿlā
Meded eyle meded mevlā

34. **mevlā:**
Murabba 3
Mısra: **28**
Sahip, mâlîk. II Allah.
Meded-ḫ∨āh-ı ʿaṭāyam ben
Meded eyle meded mevlā

35. **mevlā:**
Murabba 3
Mısra: **8**
Sahip, mâlîk. II Allah.
Münezzehdür muʿallādur
Meded eyle meded mevlā

36. **mevlā:**
Murabba 3
Mısra: **16**
Sahip, mâlîk. II Allah.
Ḳarīn it faẕl u ġufrāna
Meded eyle meded mevlā

37. **mevlā:**
Murabba 3
Mısra: **20**
Sahip, mâlîk. II Allah.
Budur mesʾūlümüz her dem
Meded eyle meded mevlā

38. **mevlā:**
Murabba 3
Mısra: **24**
Sahip, mâlîk. II Allah.
N'ola eyler iseñ raḥmet
Meded eyle meded mevlā

39. **mevlā:**
Murabba 3
Mısra: **4**
Sahip, mâlîk. II Allah.
Ḫudāvend-i cihān sensin
Meded eyle meded mevlā

40. **mevlā:**
Murabba 3
Mısra: **2**
Sahip, mâlîk. II Allah.
Ḫudā-yı ins ü cān sensin
Meded eyle meded mevlā

41. **mevlā:**
Murabba 11
Mısra: **17**
Sahip, mâlîk. II Allah.
İderken medḥüñi mevlā
Ne mümkin naʿtüñi imlā

42. **mevlā:**
Rübai 13
Mısra: **1**
Sahip, mâlîk. II Allah.
Sensin sen İlāhī o Kerīm ü Mevlā
Cūyende-i iḥsānuñ içün yoḳdur lā

43. **mevlā:**
Rübai 21
Mısra: **1**
Sahip, mâlîk. II Allah.
Mevlā ḳulın itdükde sezā-vār-ı ʿaṭā
Meʾmūlünüñ eżʿāfını eyler iʿṭā

44. **mevlā:**
Rübai 38
Mısra: **1**
Sahip, mâlîk. II Allah.
Yoḳ luṭfuña ḥad ey kerem ıssı mevlā
Maẕhar kerem ü luṭfuña sulṭān u gedā

45. **mevlāsından:**-*sı, -n, -dan*
Rübai 53
Mısra: **3**
Sahip, mâlîk. II Allah.
Çoḳ ḳulda recā gerçi ki mevlāsından
Taḥṣīl-i rıża oldı recā-yı aġleb

46. **mevlā:**
Rübai 74
Mısra: **1**
Sahip, mâlîk. II Allah.
Bir bendeyi kim eyleye mevlā maḥbūb
Eyler ḥarekāt ü sekenātın merġūb

47. **mevlādan:**-*dan*
Rübai 144
Mısra: **3**
Sahip, mâlîk. II Allah.
Mevlādan olup vāsıṭa-i ḳurb-ı ebed
Her laḥẓa ola vāṣıl-ı rūḥ-ı Aḥmed

48. **mevlāmuz:**-*muz*
Rübai 214
Mısra: **2**
Sahip, mâlîk. II Allah.
Biz bendelerüz tīr-i ġama āmācuz
Mevlāmuz o Ḥaḳdur ki aña muḥtācuz

49. **mevlāya:**-*ya*
Rübai 241
Mısra: **4**
Sahip, mâlîk. II Allah.
Maḳṣūd necāt ise iki ʿālemde
Ḳıl ṣıdḳ ile mevlāya umūruñ tefvīż

50. **mevlāya:**-*ya*
Rübai 262
Mısra: **3**
Sahip, mâlîk. II Allah.
Her edʿiye kim eyleyesin mevlāya
Ḳıl bedʿ ü tamāmında ṣalātı mülḥaḳ

51. **mevlānuñ:**-*nuñ*
Rübai 314
Mısra: **1**
Sahip, mâlîk. II Allah.
Mülk ü melekūt oldı o mevlānuñ bil
Kim yoḳ aña memnūʿ u muḥāl ü müşkil

52. **mevlā:**
Rübai 404
Mısra: **2**
Sahip, mâlîk. II Allah.

Rezzāḳ-ı cihān Ḫāliḳ-i eşyā sensin
Ser-tā-be-ḳadem ʿāleme mevlā sensin

53. **mevlādan:**-*dan*
Rübai 468
Mısra: **1**
Sahip, mâlîk. II Allah.
Mevlādan idüp recā-yı nuṣret her gāh
Gāh aġlayalum geh idelüm nāle vü āh

54. **mevlā:**
Rübai 551
Mısra: **4**
Sahip, mâlîk. II Allah.
Ḥüsn-i naẓar it ister iseñ kec naẓar it
Mevlā beni feyż-i dile lāyıḳ itdi

55. **mevlā:**
Tarih 2
Mısra: **31**
Sahip, mâlîk. II Allah.
Rāyet-i iḳbālini mevlā muẓaffer eyleyüp
Sū-be-sū olsun ḳarīn-i fetḥ ü nuṣret ʿaskeri

56. **mevlā:**
Tarih 5
Mısra: **19**
Sahip, mâlîk. II Allah.
Duʿāmuz böyledür mevlā idüp s̱ābit maḳāmında
Hemīşe eyleye iḳbāl ü ʿömr ü ʿizzetin memdūd

57. **mevlā:**
Tarih 6
Mısra: **23**
Sahip, mâlîk. II Allah.
ʿAliyyü'l-ism ü ʿālī-ḳadr ü vālā-rütbe kim mevlā
Müheẕẕeb itmiş aḫlāḳın müʾebbed itmiş eṭvārın

58. **mevlā:**
Tarih 11
Mısra: **4**
Sahip, mâlîk. II Allah.
Vālī-i pīrāye-baḫş-ı ṣadr-ı mülk-i Mışır iken
Eyleyüp mevlā vücūdın maẓhar-ı luṭf-ı ʿaẓīm

mevlā bilür:

1. **mevlā bilür:**-*ür*
Rübai 335
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah bilir.
ʿIşḳuñla benüm oldı mükedder ḥālüm
Mevlā bilür ey şāh-ı cihān aḥvālüm

mevlā mübārek eylesün:

1. **mevlā mübārek eylesün:**
Tarih 1
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **Dua**
İfadesi
Allah mübarek eylesin.
Mübārek eylesün mevlā ḳudūm-ı şevket-efrūzın
Maṣūn itsün dem-ā-dem sāyesinde müstemendānı

mevlāya yüz ṭutup:

1. **mevlāya yüz ṭutup:**-*up*
Gazel 111
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Deyim**
Allah'a yönelmek.
Reşk ol mürīd-i Ḥaḳḳa ki mevlāya yüz ṭutup
Dehrüñ ne gerdişinde ne bīş ü kemindedür

mevlā-yı ʿaẓimü'ş-şāna:

1. **mevlā-yı ʿaẓimü'ş-şāna:**-*a*
Tarih 4
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şanı yüce olan Allah.
Ḥamd ü şükr olsun o mevlā-yı ʿaẓimü'ş-şāna
Ki odur ḥaḳḳ ile ser-cümle ʿibāda maʿbūd

mevlā-yı ġanī:

1. **mevlā-yı ġanī:**
Tahmis 2
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zatında ve sıfatlarında her türlü ihtiyaçtan münezzeh olan Allah.
İdüp iḥsān ü kerem ḳullara mevlā-yı Ġanī
Eyledi ʿāleme raḥmet seni ey māh seni

mevlā-yı mecīd:

1. **mevlā-yı mecīd:**
Gazel 98
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şanı yüce Allah.
Bu Naḥīfī dil ü cānı saña ḳurbān ide gel
Dilerem anı ḳabūl eyleye Mevlā-yı Mecīd

mevlā-yı raḥmān:

1. **mevlā-yı raḥmān:**
Kaside 17
Mısra: **37**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağışlayan Allah.
Lākin ey Mevlā-yı Raḥmān ey Kerīm-i Lā-yezāl
Maḳṣadı ʿafvüñ recāsı raḥmetüñdür dāʾimā

mevlā-yı ṣamed:

1. **mevlā-yı ṣamed:**
Rübai 441
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
"Her türlü istek ve ihtiyâcı karşılayacak güce sâhip bulunan, hiç kimseye veya hiçbir şeye muhtaç olmayan" anlamında esmâ-i hüsnâdan (Allah'ın en güzel isimlerinden)dır. Allah.
Mevlā-yı Ṣamed Ḳādir ü Mācid sensin
Maʿbūd-ı eḥad İlāh-ı Vāḥid sensin

mevlā-yı şekūr:

1. **mevlā-yı şekūr:**
Kaside 27
Mısra: **90**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Az amele çok sevap veren Allah.
Güft ü gūdan ġarażum şevke degüldür ḥāṣā
Rāżıyam her ne ki fermān ide Mevlā-yı Şekūr

mevlā-yı sübḥānı:

1. **mevlā-yı sübḥānı:**-*ı*
Kıt'a 38
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kusursuz Allah.
Tevekkül ehline bī-kes diyü taḥḳīre saʿy eyler
Tefekkür eylemez mi bilmezem Mevlā-yı Sübḥānı

mevlevī:

1. **mevlevī:**
Rübai 210
Mısra: **1**
Hazret-i Mevlânâ'ya mensup kimseler II Mevlevîler.
İtdükçe o Mevlevī semāʿa āġāz
Pervāne olur şemʿine biñ çeşm-i niyāz

mevrid-i şıdḳ-ı ilhām ide:

1. **mevrid-i şıdḳ-ı ilhām ide:**-*e*
Tarih 4
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İlham sıdkının yolu etmek.
Feyż-i Ḥaḳ ḳalbin ide mevrid-i şıdḳ-ı ilhām
ʿAyn-i ʿibretle ola muttaṣıf-ı keşf ü şühūd

mevrūd:

1. **mevrūd:**
Tarih 29
Mısra: **22**
Gelmiş, gelen.
Meşreb-i şāfı gibi her-kese luṭfı cārī
Ḥüsn-i evşāfı gibi şafvet-i ābı mevrūd

mevsim-i feryād-ı ʿandelīb:

1. **mevsim-i feryād-ı ʿandelīb:**
Gazel 49
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bülbülün feryat mevsimi II ilkbahar.
Gördüm Naḥīfī zemzeme-i āha başlamış
Beñzer ki geldi mevsim-i feryād-ı ʿandelīb

2. **mevsim-i feryād-ı ʿandelīb:**
Matla 42
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bülbülün feryat mevsimi II ilkbahar.
Āġāz-ı nāle itse n'ola cān-ı pür-şekīb
Oldı resīde mevsim-i feryād-ı ʿandelīb

mevsim-i ʿıyd-i meserret:

1. **mevsim-i ʿıyd-i meserret:**
Kaside 16
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevinç bayramının mevsimi.
Eyle pūşīde dil ü cāna libās-ı faḫrı
Mevsim-i ʿıyd-i meserret dem-i ḫurremdür bu

mevsim-i seyr-i gülistāndur:

1. **mevsim-i seyr-i gülistāndur:**-*dur*
Gazel 118
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gül bahçesinin seyir mevsimi II eğlencelerin yapıldığı ilkbahar mevsimi.
Eṣer yoḳ ẕevḳ u şādīden dil-i dīvānede gerçi
Zamān-ı ʿayş ü ʿişret mevsim-i seyr-i gülistāndur

mevṣūf:

1. **mevṣūf:**
Murabba 6
Mısra: **98**
Bir nitelikle nitelendirilmiş, kendisini benzerlerinden ayıran bir nitelik kazanmış, nitelenmiş.
ʿİṣyān ile maʿrūf ben
Ġufrān ile mevṣūf sen

2. **mevṣūf:**
Tahmis 3
Mısra: **31**
Bir nitelikle nitelendirilmiş, kendisini benzerlerinden ayıran bir nitelik kazanmış, nitelenmiş.
Ẕāt-ı pāküñ midḥat-i mevlā ile mevṣūf iken
Kimde vardur midḥatüñde bāzī-i basṭ-ı süḫan

3. **mevṣūf:**
Tarih 6
Mısra: **17**
Bir nitelikle nitelendirilmiş, kendisini benzerlerinden ayıran bir nitelik kazanmış, nitelenmiş.
Silāḥ-dār-ı cemīl ammā ki ʿilm ü faẕl ile mevṣūf
Ḫudā merhūn-ı ādāb eylemiş aḫlāḳ u kirdārın

mevṣūf ḳılup:

1. **mevṣūf ḳılup:**-*up*
Kaside 27
Mısra: **63**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Vasıflandırılmış.
Himmetüm midḥat-i peyġām-bere mevṣūf ḳılup
Vaṣf-ı aġyāra rıżā virmez iken ṭabʿ-ı ġayūr

mevṣūf olup:

1. **mevṣūf olup:**-*up*
Rübai 49
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Vasıflandırılan II Anlatılan.
Mevṣūf olup evṣāf-ı ʿadāletle tamām
Ḫaḳ itmiş idi nuṭḳını miftāḥ u ṣavāb

mevṣūf-ı kemālāt:

1. **mevṣūf-ı kemālāt:**
Rübai 297
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Olgunlukların vasıfları.
Mevṣūf-ı kemālāt ṣıfāt-ı pāküñ
Menṣūṣ-ı celālet kelimāt-ı pāküñ

mevṣūl eyle:

1. **mevṣūl eyle:**
Rübai 305
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ulaştırmak.
Ey raḥmet-i bī-ġāyeti ḫayrü'l-mesʿūl
Eyle bizi şeh-rāh-ı murāda mevṣūl

mevt:

1. **mevti:**-*i*
Rübai 500
Mısra: **1**
Ölüm, ecel.
Sen mevti dem-i ḥayāta yeksān eyle
ʿĀciz ḳuluña ʿināyet iḥsān eyle

mevt eyler:

1. **mevt eyler:**-*r*
Rübai 54
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ar. Ölüm, merg, vefât, zevâl-i hayât.
Mevt eyler iken ḥadd-i ḥayātuñ taʿḳīb
Bu kibr ü ġurūra nedür āyā taḳrīb

mevt ü fenā:

1. **mevt ü fenā:**
Rübai 301
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ölüm ve yokluk.
Sulṭān u gedā mürşid ü şeyḫ u sālik
Hep mevt ü fenā ile olurlar hālik

mevt ü fenā olmaz:

1. **mevt ü fenā olmaz:**-*maz*
Rübai 39
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ölüm ve yokluk olmak.
Düstūr saña ʿayşa ser-āġāz eyle
Encāmuñ eger olmaz ise mevt ü fenā

mevt ü türāb:

1. **mevt ü türāb:**
Gazel 509
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ölü ve toprak.
ʿAceb ḫayālüñe mevt ü türāb gelmez mi
Saña bu daġdaġadan pīç ü tāb gelmez mi

mevtā:

1. **mevtā:**
Gazel 428
Mısra: **9**
Ölüler.
Varınca ḳabre mevtā vaṣf-ı pāküñle ṣafā bulsun
Pür olsun eṣ-ṣalāt ile mezārum yā Resūla'llāh

2. **mevtānuñ:**-*nuñ*
Kaside 3
Mısra: **52**
Ölüler.
Saña hep elsine-i ḥāl ile güftār eyler
ʿĀrif ol baḳma ḫāmuş oldıġına mevtānuñ

mevʿūd-ı ḳabūl oldı:

1. **mevʿūd-ı ḳabūl oldı:**-*dı*
Kaside 23
Mısra: **45**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kabulün vadedilmiş olması.
Duʿāda taṣliye naṣṣ ile mevʿūd-ı ḳabūl oldı
Ḫitāmında bu naẓmuñ naʿt-i ḫatmü'l-enbiyā gelsün

mevżiʿin ṭutar:

1. **mevżiʿin ṭutar:**-*ar*
Gazel 235
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yerini tutmak, birbirinin yerine kullanılabilme durumunda olmak.
ʿĀṣıḳ-ı ṣādıḳ olur mı dünyede bu cümle kes
Hīç ṭutar mı mevżiʿin bu murġ-ı ʿAnḳānuñ meges

mey:

1. **mey:**
Gazel 224
Mısra: **7**
Şarap.
Ḳalmadı bir ḳaṭre mey defʿ-i ḫumār içün bile
Āh kim ṣahbā-yı ʿişretden tehīdür cāmumuz

2. **mey:**
Gazel 249
Mısra: **15**
Şarap.
Mey midür sāġar mıdur yā sāḳī-i gül-rū mıdur
Rind-i mey-āṣām-ı ʿışḳa ḫālet-efzā-yı neṣāṭ

3. **mey:**
Gazel 526
Mısra: **2**
Şarap.
O mest-i ḥasretem baña felek mey-ḫanedür şimdi
Sirişküm mey ḳażā sāḳī belā peymānedür şimdi

4. **meyle:**-*le*
Kaside 12
Mısra: **69**
Şarap.
Mest it beni ol meyle ki yoḳ renc ü humārı
Her ḳaṭresini neşve-dih it rūḥ-ı revāna

meyan:

1. **meyānı:**-*ı*
Gazel 107
Mısra: **6**
Etraf.
Dehānı nāficetü'l-misk siḥr ile memlūʾ
Meyānı rişte-i efsūn ile muʿaḳḳaddür

2. **meyānuñ:**-*uñ*
Gazel 136
Mısra: **8**
Bel.
Cānā belüñde ḫançer-i dil-dūzuñ olmasa
Teşḫīş olınmaz idi meyānuñ mı mū mıdur

3. **meyānuñ:**-*uñ*
Gazel 261
Mısra: **7**
Bel.
ʿAcebā ince meyānuñ baña peyveste midür
Ṣarılur mı aña āyā dil-i nālān ṣaf ṣaf

4. **meyānını:**-*ı, -n, -ı*
Tahmis 9
Mısra: **9**
Bel.
Āh bir kerre meyānını alup āġūşa
Sīneye çeksem o sīmīn teni cānum diyerek

meyān-ı ʿāşıḳ:

1. **meyān-ı ʿāşıḳ:**
Gazel 107
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Âşıḳın özü.
Meyān-ı ʿāşıḳ u dil-berde ḥüsni yoḳ aṣlā
Raḳīb-i bed-menişüñ vażʿı ḥāṣılı beddür

meyān-ı baḥr-ı belādan:

1. **meyān-ı baḥr-ı belādan:**-*dan*
Gazel 102
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bela denizinin ortası.
Sirişk-i terle vużūʾ eyleyen ciger-ḫūna
Meyān-ı baḥr-ı belādan namāz lāzımdur

meyān-ı baḥr-ı ʿummāna:

1. **meyān-ı baḥr-ı ʿummāna:**-*a*
Matla 241
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Umman denizinin ortası.
Ḫayāl-i ʿārıż-ı dil-ber gelince çeşm-i giryāna
Ṣanursın iki gül düşmiş meyān-ı baḥr-ı ʿUmmāna

meyān-ı bezm-i ebnā-yı zamānda:

1. **meyān-ı bezm-i ebnā-yı zamānda:**-*da*
Gazel 511
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zamanın insanlarının eğlence ortası.
Uṣandurdı beni ālāyiş-i cām-ı temennādan
Meyān-ı bezm-i ebnā-yı zamānda imtinān derdi

meyān-ı cūda:

1. **meyān-ı cūda:**-*a*
Tarih 17
Mısra: **35**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cömertliğinin ortası.
Meyān-ı cūda ṭarḥ-ı tāzedür temhīd-i ḥavż itmek
İdüp enbūblarla çeşme-i dīgerden istimdād

meyān-ı dil-nişīnüñ:

1. **meyān-ı dil-nişīnüñ:**-*üñ*
Gazel 152
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül ortasında oturan.
Leṭāfetde nihāl-i ḳāmetüñ serv-i ḫırāmāndur
Nezāketde meyān-ı dil-nişīnüñ rişte-i cāndur

meyān-ı meclisde:

1. **meyān-ı meclisde:**-*de*
Gazel 145
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Meclisin ortası.
Güşāde olsa o pehlū meyān-ı meclisde
Dil-i sipihre degül mihre ıżṭırāb gelür

2. **meyān-ı meclisde:**-*de*
Gazel 498
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Meclisin ortası.
Yeter medār-ı tesellī meyān-ı meclisde
Ol ebruvān ile yārüñ nühüfte īmāsı

meyān-ı meclise:

1. **meyān-ı meclise:**-*e*
Gazel 87
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Meclisin ortası.
Ḫayāle başlayalum ḫaṭṭın ol sitemkāruñ
Meyān-ı meclise gelsün ḳo cürʿadān-ı feraḥ

2. **meyān-ı meclise:**-*e*
Gazel 378
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Meclisin ortası.
Var söyle duḫter-i reze ey pīr-i meykede
Gelsün meyān-ı meclise bizden ṣıḳılmasun

meyān-ı nāzükini:

1. **meyān-ı nāzükini:**-*i, -n, -i*
Gazel 129
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ince bel.
Meyān-ı nāzükini mūya beñzedürsem eger
Gürūh-ı ehl-i süḫan öyledür belī dirler

meyān-ı yāra:

1. **meyān-ı yāra:**-*a*
Gazel 156
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin beli.
Gören evvel naẓarda tār-ı gīsūdur ḳıyās eyler
Meyān-ı yāra imʿān-ı naẓar ḳıl cāy-ı diḳḳatdür

2. **meyān-ı yāra:**-*a*
Gazel 468
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin beli.
Meyān-ı yāra ṣarılmaḳ ümmīdin eyler imiş
ʿAdāvet eyledüm el-ḥaḳ raḳīb-i ġaddāra

meydān-ı ʿışḳ:

1. **meydān-ı ʿışḳ:**
Gazel 350
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk meydanı.
Meydān-ı ʿışḳ içinde bu cünbiş muḥāl idi
Aṣḥāb-ı ḥālet olmasa hem-dūşumuz bizüm

meydān-ı maḥabbetde:

1. **meydān-ı maḥabbetde:**-*de*
Gazel 194
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgi meydanı.
Dil-i şūrīdeden ġayrı bu meydān-ı maḥabbetde
Nişān-ı nāvek-i tīr-i müjeñ ey ḳaşı yā kimdür

2. **meydān-ı maḥabbetde:**-*de*
Gazel 204
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgi meydanı.
Naḥīfī āşikār itmez levendī oldıġın saña
Bu meydān-ı maḥabbetde anuñla hem-ʿinān aġlar

meydān-ı meʿānīde:

1. **meydān-ı meʿānīde:**-*de*
Kaside 27
Mısra: **142**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Anlam meydanı II mecazen şairlerin dünyası.
Seni medḥ eyleyen erbāb-ı süḫan lāyıḳdur
Olsa meydān-ı meʿānīde mübāhī vü faḫūr

meydān-ı süḫan:

1. **meydān-ı süḫan:**
Kaside 5
Mısra: **84**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Söz meydanı.
Rütbe-i ḳudret ḳadar ben naġme-senc-i naʿtüñem
İşte meydān-ı süḫan erbāb-ı naẓma eṣ-ṣalā

meydān-ı süḫanda:

1. **meydān-ı süḫanda:**-*da*
Gazel 267
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Söz meydanı.
Ey Naḥīfī bilürüz hem-serimüz yoḳ ammā
Yā bu meydān-ı süḫanda bize hem-pā da mı yoḳ

meydānü'ṣ-ṣalā:

1. **meydānü'ṣ-ṣalā:**
Kaside 23
Mısra: **14**
Namaz meydanı.
Benümle imtiḥān-ı ʿışḳ ḳaṣdın eylemiş Mecnūn
Eger var ise cānı işte meydānü'ṣ-ṣalā gelsün

mey-ḫane:

1. **mey-ḫanedür:**-*dür*
Gazel 526
Mısra: **1**
İçki içilen yer.
O mest-i ḥasretem baña felek mey-ḫanedür şimdi
Sirişküm mey ḳażā sāḳī belā peymānedür şimdi

mey-ḫāne mey-ḫāne:

1. **mey-ḫāne mey-ḫāne:**
Gazel 464
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Meyhane meyhane.
Elüñden bir ḳadeh nūş eylesek ʿaḳlı ḫarāb eyler
Ayaḳ gezdürmemüz lāzım degül mey-ḫāne mey-ḫāne

mey-i defʿ-i ġam-ı dünyā:

1. **mey-i defʿ-i ġam-ı dünyā:**
Gazel 295
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya gamının def meyi.
Mey-i defʿ-i ġam-ı dünyā diyerek nūş itdüñ
Ne ʿaceb ġuṣṣa-i ʿuḳbāyı ferāmūş itdüñ

mey-i feyż-i nefes-i cān-sūzum:

1. **mey-i feyż-i nefes-i cān-sūzum:**-*um*
Kaside 8
Mısra: **219**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Can yakıcı nefesin feyizli kadehi.
Ey Naḥīfī mey-i feyż-i nefes-i cān-sūzum
Hūşyārı ide mest ü niçe mesti hūşyār

mey-i ġafletle:

1. **mey-i ġafletle:**-*le*
Murabba 13
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gafillik şarabı. || *Gerçekleri ve olup bitenleri görememe, basiretsizlik.*
Fenā bezminde cān ü dil
Mey-i ġafletle lā-yaʿḳıl

mey-i ġam-fersānuñ:

1. **mey-i ġam-fersānuñ:**-*nuñ*
Kaside 3
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gam ve kederi def eden şarap.
Çāredür defʿ-i ġam-ı dehre dimekden ḥaẕer it
Ġamını ṣoñra görürsin mey-i ġam-fersānuñ

mey-i gül-gūna:

1. **mey-i gül-gūna:**-*a*
Gazel 435
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gül renkli şarap.
Bize besdür şarāb-ı laʿl-i sāḳī bezm-i ʿālemde
Mey-i gül-gūna isterseñ sen ey zāhid yasaġ eyle

mey-i ʿışḳ:

1. **mey-i ʿışḳ:**
Rübai 181
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk şarabı.
Olsam da mey-i ʿışḳ ile mest-i evgār
Rāz-ı dilümi kimseye itmem işʿār

mey-i ʿışḳuñla:

1. **mey-i ʿışḳuñla:**-*uñ, -la*
Gazel 74
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk şarabı.
Ḫumār-ı miḥnet-i dünyādan āzād eyleyüp yā Rab
Mey-i ʿışḳuñla bu cān ü dili ḳıl dāʾimā ser-mest

mey-i nāb:

1. **mey-i nāb:**
Gazel 227
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Halis şarap.
ʿİşretde mey-i nāb ile gül-günedür ol ruḫ
Gözler ḳamaşur şimdi o ruḫsāra baḳılmaz

mey-i nāba:

1. **mey-i nāba:**-*a*
Gazel 225
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Halis şarap.
Naḥīfiden dem-i fürḳatde menʿ itme leb-i laʿlüñ
Seferdür bunda ḫūnkārum mey-i nāba yasāġ olmaz

mey-i nābuñ:

1. **mey-i nābuñ:**-*uñ*
Gazel 267
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Halis şarap.
Laʿlüñ olmazsa eger būsiş-i ḫālüñ luṭf it
Mey-i nābuñ yoġ ise ḥabb-ı ferāḥ-zā da mı yoḳ

mey-i pür-şūr u tāb:

1. **mey-i pür-şūr u tāb:**
Gazel 141
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Coşkunluk ve ızdırap dolu içki.
Olur netīce-i keyfiyyeti ḫumār-ı belā
Göñül göñül mey-i pür-şūr u tāb āteşdür

meykede:

1. **meykedenüñ:**-*nüñ*
Gazel 394
Mısra: **2**
Meyhane.
Ḫayret-zedeyem ʿālemüñ esrār-ı ġamından
Geçdüm bu fenā meykedenüñ cām-ı Ceminden

meykede-i ʿālem-i ʿışḳuñ:

1. **meykede-i ʿālem-i ʿışḳuñ:**-*uñ*
Gazel 205
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk âleminin meyhanesi.
Ārāyişüz meykede-i ʿālem-i ʿışḳuñ
Biñ şevḳ ile sāġar-zen-i ṣahbā-yı ġumūmuz

meyl:

1. **meylüñ:**-*üñ*
Gazel 381
Mısra: **3**
Sevme, tutulma, âşıklık, düşkünlük.
Alçaḳlardur meylüñ eyā serv-i ser-efrāz
Mānend-i Hümā gerçi ki pervāz ḳılarsın

meyl eyledükçe:

1. **meyl eyledükçe:**-*dükçe*
Gazel 250
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yönelmek, eğilimli olmak; gönül vermek, alaka göstermek.
ʿĀşıḳuñ meyl eyledükçe ala bir bir şāne-veş
Pençe-i zūr itmesün olmaya tā ṣad pāre ḫaṭ

meyl eyledüm:

1. **meyl eyledüm:**-*dü, -m*
Matla 28
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yönelmek, eğilimli olmak; gönül vermek, alaka göstermek.
Ḥüsnüñ görünce ʿışḳ ile meyl eyledüm saña
Lāyıḳ mı sevmemek seni sen söyle dil-berā

meyl eylemezüz:

1. **meyl eylemezüz:**-*mez, -üz*
Gazel 285
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yönelmek, eğilimli olmak.
Bī-ḥaḳīḳatlere meyl eylemezüz ʿālemde
Cān ile bendesiyüz sencileyin maḥbūbuñ

meyl idelden:

1. **meyl idelden:**-*el, -den*
Gazel 330
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül bağlamak, aşık olmak, sevdalanmak; ilgi göstermek, eğilimde bulunmak.
Naḥīfī ol gül-i gülzār-ı ḥüsne meyl idelden āh
Fiġān ü nālede ben şimdi reşk-i ʿandelīb oldum

meyl ider:

1. **meyl ider:**-*er*
Gazel 320
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül bağlamak ‖ sevmek, aşık olmak, can vermek.
Bezm-i meyde meyl ider vaṣf-ı leb-i cānāneye
Bülbül-i nāliş-ger-i ʿişret-geh-i Cemdür göñül

meyl iderseñ:

1. **meyl iderseñ:**-*r, -se, -ñ*
Gazel 83
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül bağlamak, istek ve arzu duymak.
Meyl iderseñ yār-ı cāna bende-i memlūki ol
Cevr iderse ḳāʾil ol luṭf u ʿaṭāyādan da geç

meyl idersin:

1. **meyl idersin:**-*er, -sin*
Gazel 387
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül bağlamak ‖ sevmek, aşık olmak, can vermek.
Miṣāl-i ṭıfl-ı nev-res meyl idersin gördigüñ naḳşa
ʿAcebdür bu temāşā-gāh-ı fānīden uṣanmazsın

meyl idüp:

1. **meyl idüp:**-*üp*
Gazel 387
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül bağlamak ‖ sevmek, aşık olmak, can vermek.
Ḳanı ṭāʿat-i Rabbānī hevāya meyl idüp ḳalduñ
Ḫudādan ḫaşyet itmezsin resūlinden utanmazsın

2. **meyl idüp:**-*üp*
Gazel 461
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eğilim göstermek, ilgi duymak.
Hevāya meyl idüp ġafletle irḫā-yı ʿinān itme
Bu nefs-i ser-keşi rām itmege saʿy it riyāżetle

meyl itdi:

1. **meyl itdi:**-*di*
Matla 148
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül bağlamak ‖ sevmek, aşık olmak, can vermek.
Olup āşüfte fikr-i maṭlaʿ-ı ruḫsārına yārüñ
Cemāli semtine meyl itdi sevdāsı dil-i zāruñ

meyl itmek:

1. **meyl itmek:**-*mek*
Gazel 389
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül bağlamak ‖ sevmek, aşık olmak, can vermek.
Ḳula lāyıḳ mı zīb ü zīnet-i dünyāya meyl itmek

Ḫudā nehy eylemişken münkirāt ü baġy ü faḥşādan

meyl ü maḥabbet:

1. **meyl ü maḥabbet:**
Gazel 43
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yönelmek II sevgiyle ve neşeyle sohbet etmek.
Baḳma her bir ṣaneme ṣarf-ı nigāh itdigüme
Sañadur meyl ü maḥabbet saña ey māh saña

meyl ü maḥabbet-i süfehādan:

1. **meyl ü maḥabbet-i süfehādan:**-*an*
Gazel 462
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bayağı kimselerin sevgisi ve meyli.
Erz̲āl-i nāsa rabṭ-ı derūnuñ ne vechi var
Meyl ü maḥabbet-i süfehādan ne fāʾide

meyl-i ʿālem-i āb itme:

1. **meyl-i ʿālem-i āb itme:**-*me*
Gazel 141
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İçki meclisine meyletmek.
Hevā-yı nefse uyup itme meyl-i ʿālem-i āb
Ḫarīf-i ʿişrete zīr-i türāb āteşdür

meyl-i gülsitān eyler:

1. **meyl-i gülsitān eyler:**-*r*
Gazel 123
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gülistana meyletmek.
Göñül bir lāle-ḫad gül-çehre servüñ pāy-mālidür
Ne meyl-i gülsitān eyler ne seyr-i lālezār ister

meyl-i hevā ider:

1. **meyl-i hevā ider:**-*er*
Gazel 82
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşka eğilim göstermek.
Ḫaz̲er ḳıl eyleme iḳbāl-i ṣoḥbet-i aḥdāṣ
Muṣāḥabetleri meyl-i hevā ider īrāṣ

meyl-i kūh u deşt eylerse:

1. **meyl-i kūh u deşt eylerse:**-*r, -se*
Gazel 127
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dağ ve ovaya meyl eylemek.
N'ola her laḥẓa meyl-i kūh u deşt eylerse ʿışḳ ile
Göñül Ferhād ü Ḳaysuñ hem-reh ü hem-pālarındandur

meyl-i şefḳat ide:

1. **meyl-i şefḳat ide:**-*e*
Gazel 442
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şefkatin meyli etmek.
Oldum esīr-i ʿışḳı Naḥīfī bir āfetüñ
Ya meyl-i şefḳat ide ya nā-mihribān ola

meyl-i ṣoḥbet-i aġyār ider:

1. **meyl-i ṣoḥbet-i aġyār ider:**-*er*
Gazel 374
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yabancıların sohbetine yönelmek II rakibin meclisine yönelmek.
Yār-ı ḳadīmi miḥnet-i hecrüñle aġladup
Ey māh meyl-i ṣoḥbet-i aġyār ider misin

meymenet-i maḳdem-i pākin:

1. **meymenet-i maḳdem-i pākin:**-*in*
Kaside 12
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz varışının bereketi.
İşrāb iderek meymenet-i maḳdem-i pākin
Peyk-i bereket müjde ider ḫāne-be-ḫāne

meymenet-i zātı:

1. **meymenet-i z̲ātı:**-*ı*
Kaside 26
Mısra: **65**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kişiliğinin uğuru, bereketi.
Degül mi meymenet-i z̲ātı faż̲l-ı Rabbānī
Ki oldur feṭḥ-i Saḳız himmetiyle çehre-nümā

meʾyūs olalı:

1. **meʾyūs olalı:**-*alı*
Gazel 394
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ümitsiz, karamsar bir duruma düşmek, üzülmek.
Biz baḫt-ı siyāh-kārımuza nāz ider olduḳ
Meʾyūs olalı şīve-i luṭf u kereminden

meʾyūs olmazuz:

1. **meʾyūs olmazuz:**-*maz, -uz*
Gazel 233
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ümitsiz, karamsar bir duruma düşmek, üzülmek.

Ey Naḥīfī ne ḳadar cürm ü ḫaṭāmuz var ise
Olmazuz maġfiret-i Ḥażret-i Ḥaḳdan meʾyūs

meʾyūs-ı dermāndur:

1. **meʾyūs-ı dermāndur:**-*dur*
Gazel 151
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dermanın ümitsizliği.
Dil-i mehcūr kim ḳaṭʿ-ı ümmīd-i vuṣlat itmişdür
O bīmār-ı firāḳ u ḥasretüñ meʾyūs-ı dermāndur

meʾyūs-ı müdāvā-yı ṭabīb oldum:

1. **meʾyūs-ı müdāvā-yı ṭabīb oldum:**-*du, -m*
Gazel 329
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tabibin tedavi ettiği ümitsiz hasta olmak.
O mehcūram ki şevḳ-ı vaṣl-ı dil-ber gitdi ḫāṭırdan
O bīmāram ki meʾyūs-ı müdāvā-yı ṭabīb oldum

mezāhir:

1. **meẓāhir:**
Kaside 10
Mısra: **18**
Ulaşma, erişme.
Vücūdıyla mevcūd inʿām-ı vücūd
Ẓuhūrıyla ẓāhir meẓāhir tamām

meẕāḳ-ı cānı:

1. **meẕāḳ-ı cānı:**-*ı*
Rübai 500
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kişinin damağı, ağız tadı; gönül zevki.
Ẕikrüñle idüp meẕāḳ-ı cānı şīrīn
Yā Rab sekerāt-ı mevti āsān eyle

meẕal:

1. **meẓalle:**-*le*
Kaside 10
Mısra: **36**
Gölgelik.
Anı ḥıfẓ içün tāb-ı ḫūrşīdden
Olurdı meẓalle aña bir ġamām

mezāliḳ-i ekdār-ı çarḫdan:

1. **mezāliḳ-i ekdār-ı çarḫdan:**-*dan*
Gazel 103
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Feleğin kederlerinin kayganlığı.
Āsūdeyem mezāliḳ-i ekdār-ı çarḫdan
Zīrā ki iʿtimādum o Perverdigāredür

mezār:

1. **mezārum:**-*um*
Gazel 32
Mısra: **10**
Bir kimsenin öldükten sonra gömüldüğü yer, kabir.
Niyāz ider yine tā ḥaşre dek Naḥīfī gibi
Mezārum üzre ẓuhūr eyleyen giyāh saña

2. **mezārum:**-*um*
Gazel 428
Mısra: **10**
Bir kimsenin öldükten sonra gömüldüğü yer, kabir.
Varınca ḳabre mevtā vaṣf-ı pāküñle ṣafā bulsun
Pür olsun eṣ-ṣalāt ile mezārum yā Resūla'llāh

mezāriʿ-i dilüm:

1. **mezāriʿ-i dilüm:**-*üm*
Rübai 80
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül tarlası.
Ben ẕerreyi mihr ü faẕluña ṣāyān it
Luṭfuñla mezāriʿ-i dilüm reyyān it

meẕellet:

1. **meẕelletle:**-*le*
Rübai 313
Mısra: **2**
Alçalma.
Āsūde meʿālīde gürūh-ı esfel
Fersūde meẕelletle ricāl-i kümmel

2. **meẕelletle:**-*le*
Tahmis 6
Mısra: **22**
Alçalma.
Ṣadr-ı aʿlāda tekebbürle erāẕil şādān
Ṣaff-ı esfelde meẕelletle efāżıl ḥayrān

mezīd-i ḳurb-ı taʿẓīm olup:

1. **mezīd-i ḳurb-ı taʿẓīm olup:**-*up*
Rübai 378
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saygı gösterme yakınlığının artması.
Olsun o resūlü'ş-şaḳaleyne vāṣıl
Āṣārı olup mezīd-i ḳurb-ı taʿẓīm

meẕkūr ola:

1. **meẕkūr ola:**-*a*
Kaside 17
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zikredilmek, anılmak.
Ḳanda kim meẕkūr ola ol şāh-ı mülk-i ışṭıfā
Nūr-ı raḥmetle olur memlūʾ o bezm-i dil-güşā

meẕkūr olup:

1. **meẕkūr olup:**-*up*
Kaside 27
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Zikredilmek, anılmak.
Oḳunur maḥşere dek nāme-i feṯḥ ü ẓaferüñ
Ḫayr ile dāʾim olup ism-i şerīfüñ meẕkūr

mi:

1. **mi:**
Gazel 4
Mısra: **10**
Soru edatı.
Ḫāk-i pāyı var iken iksīri n'eyler ehl-i ʿışḳ
Yoḳ yere eyler mi ʿāḳıl cüst ü cūy-ı mā-sivā

2. **mı:**
Gazel 16
Mısra: **8**
Soru edatı.
Bāʿiş nedür sükūtuña ey ġonçe-fem ʿaceb
Yoḫsa ḫaṭā mı şīve-i taḥrīk-i leb saña

3. **mi:**
Gazel 20
Mısra: **4**
Soru edatı.
Ferāmūş eyledüñ ben nā-tüvānı şām-ı ḥasretde
Senüñle böyle mi ʿahd eylemişdük ey ḳamer-simā

4. **mi:**
Gazel 23
Mısra: **4**
Soru edatı.
Sipihr-i sīne encüm-rīz-i dāġ-ı fürḳat olmaġla
Gider mi dīdeden hīç naḳş-ı mihr-i ṭalʿatuñ cānā

5. **mi:**
Gazel 25
Mısra: **6**
Soru edatı.
Cān virürken rāh-ı ʿışḳuñda saña biñ şevḳ ile
Hīç düşer mi ḫançerüñden iḫtirāz itmek baña

6. **mi:**
Gazel 27
Mısra: **2**
Soru edatı.
Derdüm görüp teraḥḥum ider düşmenüm baña
Raḥm eylemez mi ol gül-i sīmīn tenüm baña

7. **mı:**
Gazel 35
Mısra: **8**
Soru edatı.
O cefā-cū bize yār olmaz ise ṣaġ olsun
Hīç bulunmaz mı göñül dünyede bir yār saña

8. **mı:**
Gazel 40
Mısra: **5**
Soru edatı.
Hevā mı oldı gözüm nurı bād-ı āhāsā
Bu deñlü eyledigüm nāle-i niyāz saña

9. **mı:**
Gazel 40
Mısra: **9**
Soru edatı.
Naḥīfī bendede ṭāḳat mı ḳaldı feryāda
Ne eylesüñ saña ey şūḫ-ı ʿişve-bāz saña

10. **mi:**
Gazel 41
Mısra: **1**
Soru edatı.
Eser mi eylemez ey nev-nihāl-i nāz saña
Bu āh ü nāle bu feryād-ı cān-güdāz saña

11. **mı:**
Gazel 41
Mısra: **4**
Soru edatı.
Nedür bu ʿişve n'içündür bu ṭavr-ı bīgāne
Ḫaṭā mı bir nigeh-i āşinā-nevāz saña

12. **midür:**-*dür*
Gazel 41
Mısra: **12**
Soru edatı.
Bu ḥüsn ü ān ile bu şīve-i leṭāfet ile
Sezā degül midür imżā-yı imtiyāz saña

13. **mıdur:**-*dur*
Gazel 41
Mısra: **14**
Soru edatı.
Naḥīfī bendeñi cevr ile işte öldürdüñ
Revā mıdur bu ḳadar vażʿ-ı fitne-sāz saña

14. **mi:**
Gazel 43
Mısra: **2**
Soru edatı.
Āh idüp ʿarż iderem ḥālümi her gāh saña
Eylemez mi eser āyā bu ḳadar āh saña

15. **miyem:**-*yem*
Gazel 54
Mısra: **6**
Soru edatı.
Ruḫlaruñ şeftālūsinden mīve iḥsān it baña
Yalıñuz yā ben miyem bu cümle dünyā teşne-leb

16. **mi:**
Gazel 56
Mısra: **7**
Soru edatı.
Dil ü cānum saña āh itmeye mi ḥasret ile
Beni fürḳatde ḳoduñ ḳāmeti bālā ne ʿaceb

17. **mi:**
Gazel 56
Mısra: **9**
Soru edatı.
Saña dünyāda Naḥīfī ġam-ı fürḳat mi hemān
Olamaz mı eşiginde dem-i ʿulyā ne ʿaceb

18. **mı:**
Gazel 56
Mısra: **10**
Soru edatı.
Saña dünyāda Naḥīfī ġam-ı fürḳat mi hemān
Olamaz mı eşiginde dem-i ʿulyā ne ʿaceb

19. **mi:**
Gazel 58

Mısra: **4**
Soru edatı.
Bāde-i eşküm revāndur āb ü tābından yaña
Bilmezem kim nūş ider mi ol güzel şāhī şarāb

20. **mi:**
Gazel 59
Mısra: **1**
Soru edatı.
Raḥm ider mi sīne-i mecrūḥuma āyā ṭabīb
Ḳalmamışdur künc-i ġamda bende bir merd-i ġarīb

21. **mi:**
Gazel 59
Mısra: **9**
Soru edatı.
Mīve-i şeftālüler almaḳ degül mi maḳṣaduñ
Ġam degüldür ey Naḥīfī çün yüşīb mā yüşīb

22. **mı:**
Gazel 61
Mısra: **5**
Soru edatı.
Āh ü fiġān açar mı leb-i iʿtibārını
Kār eylemez ki ol gül-i ḫandāna ʿandelīb

23. **mı:**
Gazel 71
Mısra: **5**
Soru edatı.
Tārümār olmaz mı ʿaḳlum yā görince sen şehi
Kim bulımaz hem-serüñ ol raḳṣ u reftāruñ dürüst

24. **mi:**
Gazel 73
Mısra: **4**
Soru edatı.
Bü'l-ʿaceb göñlüm kemān itdi ki ol ebrū-kemān
Yā ʿaceb incindi mi bilmez niçün dil-ber sükūt

25. **mi:**
Gazel 77
Mısra: **11**
Soru edatı.
İtmez mi bizi mest-i mey-i miḥnet-i ġurbet
Sāḳī-i ġamuñ sāġar-ı serşārını seyr it

26. **mi:**
Gazel 80
Mısra: **2**
Soru edatı.
Gel ey dil eyleme ol çeşm-i bī-emān ile baḥs
İder mi ʿāḳıl olan tīġ-i ḫūn-feşān ile baḥs

27. **mi:**
Gazel 80
Mısra: **7**
Soru edatı.
Düşer mi ʿaḳluña ey ḫ∨ace-i ḫıred-fersā
Ki dāʾim eyleyesin vażʿ-ı nā-kesān ile baḥs

28. **mi:**
Gazel 80
Mısra: **10**
Soru edatı.
Dem-i vişālde ḳayd-ı vücūda düşme şaḳın
İder mi şuʿle-i meh-tāb hīç ketān ile baḥs

29. **mi:**
Gazel 86
Mısra: **1**
Soru edatı.
ʿĀşıḳa bilmem ki resm-i merḥabā bilmez mi hīç
Yoḫsa ol āhū-yı vaḥşī āşinā bilmez mi hīç

30. **mi:**
Gazel 86
Mısra: **2**
Soru edatı.
ʿĀşıḳa bilmem ki resm-i merḥabā bilmez mi hīç
Yoḫsa ol āhū-yı vaḥşī āşinā bilmez mi hīç

31. **mi:**
Gazel 86
Mısra: **3**
Soru edatı.
Ḥasret öldürdi beni raḥm eylemez mi ḥālüme
Ol ṭabīb-i cān bu derde bir devā bilmez mi hīç

32. **mi:**
Gazel 86
Mısra: **4**
Soru edatı.
Ḥasret öldürdi beni raḥm eylemez mi ḥālüme
Ol ṭabīb-i cān bu derde bir devā bilmez mi hīç

33. **mi:**
Gazel 86
Mısra: **6**
Soru edatı.
Bilmezem yā Rab cefā-cūlar ṭarīḳ-i ʿışḳda
ʿĀşıḳ-ı ġam-ḫ∨āra āyīn-i vefā bilmez mi hīç

34. **mi:**
Gazel 86
Mısra: **8**
Soru edatı.
Saña nāz u şīvedür bunca tecāhülden ġaraż
Ḳaṣdını yoḫsa o şūḫ-ı pür-cefā bilmez mi hīç

35. **mi:**
Gazel 86
Mısra: **10**
Soru edatı.
Ey Naḥīfī böyle üstādane ṭarḥ-endāz olan
Vādī-i cān-baḫş-ı yār-ı dil-güşā bilmez mi hīç

36. **mi:**
Gazel 91
Mısra: **10**
Soru edatı.
Beni şād olmasun dir ḫāṭırum bir kerre şormazsın
Hele şād olmaḳ ister mi suʾāl it ḫāṭır-ı nā-şad

37. **mı:**
Gazel 107
Mısra: **17**
Soru edatı.
Nāḥīfī nāmı ʿaceb defterüñde var mı didüm
O ġonçe-fem didi mesṭūrdur muḳayyeddür

38. **mi:**
Gazel 117
Mısra: **3**
Soru edatı.

Ölsün mi n’eylesün olan
āşüfte ḥüsnüñe
Ḳurbānuñ oldıġum seni
sevmek ḫaṭā mıdur

39. **midür:**-*dür*
Gazel 117
Mısra: **14**
Soru edatı.
Ṣaḥn-ı çemende naġme-keş-i
ʿışḳ olan ʿaceb
Bülbül midür Naḥīfī-i şīrīn-
edā mıdur

40. **mıdur:**-*dur*
Gazel 117
Mısra: **1**
Soru edatı.
Sensüz cihānda ʿāşıḳa ʿişret
revā mıdur
Sensüz ṣafā-yı ehl-i
maḥabbet ṣafā mıdur

41. **mıdur:**-*dur*
Gazel 117
Mısra: **2**
Soru edatı.
Sensüz cihānda ʿāşıḳa ʿişret
revā mıdur
Sensüz ṣafā-yı ehl-i
maḥabbet ṣafā mıdur

42. **mıdur:**-*dur*
Gazel 117
Mısra: **4**
Soru edatı.
Ölsün mi n’eylesün olan
āşüfte ḥüsnüñe
Ḳurbānuñ oldıġum seni
sevmek ḫaṭā mıdur

43. **mıdur:**-*dur*
Gazel 117
Mısra: **5**
Soru edatı.
Hīç yoḳ mıdur netīcesi kār-ı
maḥabbetüñ
Cānā bu āh ü nālelerüm hep
hevā mıdur

44. **mıdur:**-*dur*
Gazel 117
Mısra: **6**
Soru edatı.
Hīç yoḳ mıdur netīcesi kār-ı
maḥabbetüñ
Cānā bu āh ü nālelerüm hep
hevā mıdur

45. **mıdur:**-*dur*
Gazel 117
Mısra: **8**
Soru edatı.
Bīm-i nigāh-ı ḫışm ile zerd
oldı rūyumuz
ʿUṣṣāḳa sevdigüm naẕaruñ
kīmyā mıdur

46. **mıdur:**-*dur*
Gazel 117
Mısra: **10**
Soru edatı.
Pīş ü pesüñde şevḳ ile rū-māl
olup gider
Sāyeñ de saña bencileyin
mübtelā mıdur

47. **mıdur:**-*dur*
Gazel 117
Mısra: **12**
Soru edatı.
Gözden nihān olup bu ḳadar
nāz u ʿişveden
Maḳṣūduñ ey perī bize cevr
ü cefā mıdur

48. **mıdur:**-*dur*
Gazel 117
Mısra: **14**
Soru edatı.
Ṣaḥn-ı çemende naġme-keş-i
ʿışḳ olan ʿaceb
Bülbül midür Naḥīfī-i şīrīn-
edā mıdur

49. **midür:**-*dür*
Gazel 126
Mısra: **1**
Soru edatı.
Teveccühüñ yine ey dil
diyār-ı yāre midür
Bu deñlü sūziş ü ḥasret o
gül-ʿiẕāre midür

50. **midür:**-*dür*
Gazel 126
Mısra: **2**
Soru edatı.
Teveccühüñ yine ey dil
diyār-ı yāre midür
Bu deñlü sūziş ü ḥasret o
gül-ʿiẕāre midür

51. **midür:**-*dür*
Gazel 126
Mısra: **4**
Soru edatı.
Görinen encüm-i tābān
mıdur sipihr üzre
Benüm yā āteş-i āhumdaki
şerāre midür

52. **midür:**-*dür*
Gazel 126
Mısra: **5**
Soru edatı.
ʿAceb raḳīb-i bed-aḫter
midür firāḳa sebeb
Cüdā iden beni ol māhdan
sitāre midür

53. **midür:**-*dür*
Gazel 126
Mısra: **6**
Soru edatı.
ʿAceb raḳīb-i bed-aḫter
midür firāḳa sebeb
Cüdā iden beni ol māhdan
sitāre midür

54. **midür:**-*dür*
Gazel 126
Mısra: **8**
Soru edatı.
Niḳāb-sāzī-i ruḫsār-ı yāra
bāʿiṣ olan
Nigāh-ı şūḫ dil-i āteşīn
neẕāre midür

55. **midür:**-*dür*
Gazel 126
Mısra: **10**
Soru edatı.
Bu āh ü girye niçündür
Naḥīfīyā bilsem
Seni bu ḥāle ḳoyan hep o
māh-pāre midür

56. **mıdur:**-*dur*
Gazel 126
Mısra: **3**
Soru edatı.
Görinen encüm-i tābān
mıdur sipihr üzre
Benüm yā āteş-i āhumdaki
şerāre midür

57. **mı:**
Gazel 136
Mısra: **8**
Soru edatı.
Cānā belüñde ḫançer-i dil-
dūzuñ olmasa

Teşḫīṣ olınmaz idi meyānuñ
mı mū mıdur

58. **mıdur:**-*dur*
Gazel 136
Mısra: **1**
Soru edatı.
Bülbül bu nāleden ġarażuñ
güft ü gū mıdur
Yoḫsa murād dünyede bir
ārzū mıdur

59. **mıdur:**-*dur*
Gazel 136
Mısra: **2**
Soru edatı.
Bülbül bu nāleden ġarażuñ
güft ü gū mıdur
Yoḫsa murād dünyede bir
ārzū mıdur

60. **mıdur:**-*dur*
Gazel 136
Mısra: **4**
Soru edatı.
Ey dil miṣāl-i cū bu ḳadar
pūyeden ʿaceb
Ḳaṣduñ o naḫl-i ʿişve-beri
cüst ü cū mıdur

61. **mıdur:**-*dur*
Gazel 136
Mısra: **6**
Soru edatı.
Tā böyle ihtizāzdan ey serv-i
būstān
Ol nev-nihāl-i nāza ġaraż
ser-fürū mıdur

62. **mıdur:**-*dur*
Gazel 136
Mısra: **8**
Soru edatı.
Cānā belüñde ḫançer-i dil-
dūzuñ olmasa
Teşḫīṣ olınmaz idi meyānuñ
mı mū mıdur

63. **mıdur:**-*dur*
Gazel 136
Mısra: **10**
Soru edatı.
Ṣaldı hevāya cān ü dili būy-ı
kākülüñ
ʿĀdet bahār-ı gülşen-i
ḫüsnüñde bu mıdur

64. **mıdur:**-*dur*
Gazel 136
Mısra: **12**
Soru edatı.
Ey ʿandelīb-i dil bu fiġāna
nedür sebeb
Meftūnı oldıġuñ o gül-i
sāde-rū mıdur

65. **mıdur:**-*dur*
Gazel 136
Mısra: **14**
Soru edatı.
Bilmem nedür bu cevr ü
sitemler Naḥīfīyā
Ehl-i kemāle yoḫsa bu
devrān ʿadū mıdur

66. **mı:**
Gazel 145
Mısra: **11**
Soru edatı.
Olur mı ḥürmeti inkār hīç
ḫarābātuñ
Varur esīr-i ġam elbette
neşve-yāb gelür

67. **midür:**-*dür*
Gazel 147
Mısra: **1**
Soru edatı.
Yaḳan derūn-ı dili āh-ı pür-
şerāre midür
Bu sūz u tāba sebeb germī-i
neẕāre midür

68. **midür:**-*dür*
Gazel 147
Mısra: **2**
Soru edatı.
Yaḳan derūn-ı dili āh-ı pür-
şerāre midür
Bu sūz u tāba sebeb germī-i
neẕāre midür

69. **midür:**-*dür*
Gazel 147
Mısra: **4**
Soru edatı.
Seni esīr-i şeb-i ḥayret
eyleyen āyā
O reşk-i mihr-i cihān-tāb o
māh-pāre midür

70. **midür:**-*dür*
Gazel 147
Mısra: **6**
Soru edatı.
ʿİẕār-ı pākine o ḫaṭṭı eyleyen
taʿlīḳ
Bu baḫt-ı tīre midür
bilmezüz sitāre midür

71. **midür:**-*dür*
Gazel 147
Mısra: **6**
Soru edatı.
ʿİẕār-ı pākine o ḫaṭṭı eyleyen
taʿlīḳ
Bu baḫt-ı tīre midür
bilmezüz sitāre midür

72. **midür:**-*dür*
Gazel 147
Mısra: **8**
Soru edatı.
Görüp bu āh-ı hezārum
gelüp açılmazsın
Derūnuñ ey gül-i neşgüfte
senüñ ḫāre midür

73. **midür:**-*dür*
Gazel 147
Mısra: **10**
Soru edatı.
Cihānda hep senüñ ey dil-
ber-i sitem-pīşe
Cefālaruñ bu Naḥīfī-i dil-
figāre midür

74. **mı:**
Gazel 148
Mısra: **4**
Soru edatı.
Ṣubḥ-ı vuṣlatda ẓuhūr
itdükçe temyīz idemem
Pertev-i mihr-i cihān-ārā mı
dīdāruñ mıdur

75. **mı:**
Gazel 148
Mısra: **14**
Soru edatı.
Vaʿd-i vaṣl itseñ idersin der-
ʿaḳab ʿahd-i ḫilāf
İʿtimāda ṣāliḥ inkāruñ mı
iḳrāruñ mıdur

76. **mıdur:**-*dur*
Gazel 148
Mısra: **1**
Soru edatı.
Lāl iden ehl-i dili nā-güfte
güftāruñ mıdur
ʿĀṣıḳı ḥayrān iden nā-dīde
eṭvāruñ mıdur

77. **mıdur:**-*dur*
Gazel 148
Mısra: **2**
Soru edatı.
Lāl iden ehl-i dili nā-güfte güftāruñ mıdur
ʿĀşıḳı ḥayrān iden nā-dīde eṭvāruñ mıdur

78. **mıdur:**-*dur*
Gazel 148
Mısra: **4**
Soru edatı.
Ṣubḥ-ı vuṣlatda ẓuhūr itdükçe temyīz idemem
Pertev-i mihr-i cihān-ārā mı dīdāruñ mıdur

79. **mıdur:**-*dur*
Gazel 148
Mısra: **6**
Soru edatı.
Āb ü tāb-ı ṭalʿatından farḳ olınmaz geydigüñ
Câme-i gül-gūn mıdur yā ʿaks-i ruḫsāruñ mıdur

80. **mıdur:**-*dur*
Gazel 148
Mısra: **6**
Soru edatı.
Āb ü tāb-ı ṭalʿatından farḳ olınmaz geydigüñ
Câme-i gül-gūn mıdur yā ʿaks-i ruḫsāruñ mıdur

81. **mıdur:**-*dur*
Gazel 148
Mısra: **8**
Soru edatı.
Telḫ-kām-ı ġuṣṣayı ḥulvü'l-meẕāḳ-ı şevḳ iden
Nuṭḳ-ı cān-baḫşuñ mıdur laʿl-i şekerbāruñ mıdur

82. **mıdur:**-*dur*
Gazel 148
Mısra: **8**
Soru edatı.
Telḫ-kām-ı ġuṣṣayı ḥulvü'l-meẕāḳ-ı şevḳ iden
Nuṭḳ-ı cān-baḫşuñ mıdur laʿl-i şekerbāruñ mıdur

83. **mıdur:**-*dur*
Gazel 148
Mısra: **10**
Soru edatı.
Bir nigāhuñ fitne-i devr-i ḳıyāmet olmada
Sen misin bāʿiṯ ʿaceb yā çeşm-i mekkāruñ mıdur

84. **mıdur:**-*dur*
Gazel 148
Mısra: **12**
Soru edatı.
Sāye-i zībendeñi pā-māl-i nāz itmekdesin
Ol ġarīb üftāde yoḳsa ʿāşıḳ-ı zāruñ mıdur

85. **mıdur:**-*dur*
Gazel 148
Mısra: **14**
Soru edatı.
Vaʿd-i vaṣl itseñ idersin der-ʿaḳab ʿahd-i ḫilāf
İʿtimāda ṣāliḥ inkāruñ mı iḳrāruñ mıdur

86. **mıdur:**-*dur*
Gazel 148
Mısra: **16**
Soru edatı.
Ey Naḥīfī muṭribān-ı bezmi pür-cūş eyleyen
Ḥālet-i ʿışḳuñ mıdur teʾsīr-i eşʿāruñ mıdur

87. **mıdur:**-*dur*
Gazel 148
Mısra: **16**
Soru edatı.
Ey Naḥīfī muṭribān-ı bezmi pür-cūş eyleyen
Ḥālet-i ʿışḳuñ mıdur teʾsīr-i eşʿāruñ mıdur

88. **misin:**-*sin*
Gazel 148
Mısra: **10**
Soru edatı.
Bir nigāhuñ fitne-i devr-i ḳıyāmet olmada
Sen misin bāʿiṯ ʿaceb yā çeşm-i mekkāruñ mıdur

89. **mi:**
Gazel 155
Mısra: **7**
Soru edatı.
Fehm eylemez mi mertebe-i ḥüsnin ol perī
Ol naḫl-i ʿişve kendiye māʾil degül midür

90. **midür:**-*dür*
Gazel 155
Mısra: **8**
Soru edatı.
Fehm eylemez mi mertebe-i ḥüsnin ol perī
Ol naḫl-i ʿişve kendiye māʾil degül midür

91. **midür:**-*dür*
Gazel 155
Mısra: **10**
Soru edatı.
Şevḳ-ı ḳudūmi dīdemüzi rūşen eylese
Gelse o māh meclise ḳābil degül midür

92. **midür:**-*dür*
Gazel 155
Mısra: **12**
Soru edatı.
Sāḳī ḥarīf-i ʿişrete zühhād-ı bedterüñ
Her bir kelāmı sitem-i helālil degül midür

93. **midür:**-*dür*
Gazel 155
Mısra: **14**
Soru edatı.
Ancaḳ olur Naḥīfī bu siḥr-i ḥelāl āh
Yārān bu şiʿr-i dil-keşe ḳāʾil degül midür

94. **midür:**-*dür*
Gazel 155
Mısra: **1**
Soru edatı.
Çeşmüñ meger ḳażā ile yek-dil degül midür
Tīr-i nigāhuñ aña muʿādil degül midür

95. **midür:**-*dür*
Gazel 155
Mısra: **2**
Soru edatı.
Çeşmüñ meger ḳażā ile yek-dil degül midür
Tīr-i nigāhuñ aña muʿādil degül midür

96. **midür:**-*dür*
Gazel 155
Mısra: **4**
Soru edatı.
Mirʾāta baḳma bir iki gün eyle tecribe
Ṣabr eylemek firāḳuña müşkil degül midür

97. **midür:**-*dür*
Gazel 155
Mısra: **6**
Soru edatı.
Mecnūn ṭaḳdı kūçe-i Leylāda nāmını
Dīvāne Ḳays ḫaylīce ʿāḳıl degül midür

98. **mı:**
Gazel 156
Mısra: **7**
Soru edatı.
Daḫi şāyān-ı raḥm olmaz mı dergāh-ı maḥabbetde
O bī-dil mübtelā kim bunca dem mehcūr-ı vuṣlatdur

99. **mi:**
Gazel 158
Mısra: **9**
Soru edatı.
Sirişk-i dīdeye minnet mi vardur rāh-ı ʿışḳuñda
Dil-i şeydā ḳudūm-ı vaṣla naḳd-i cān niṯār eyler

100. **mi:**
Gazel 161
Mısra: **11**
Soru edatı.
Daḫi inṣāfa gelmezler mi āyā
Güzeller dil-rübālar bī-vefālar

101. **mı:**
Gazel 161
Mısra: **2**
Soru edatı.
Nedür ʿuṣṣāḳa bu cevr ü cefālar
Helāk olsun mı bunca mübtelālar

102. **mı:**
Gazel 161
Mısra: **7**
Soru edatı.
Beni rāḥat mı ḳor sevdā-yı ʿışḳuñ
Nedür bu çekdigüm renc ü ʿanālar

103. **mi:**
Gazel 168
Mısra: **3**
Soru edatı.
Zülfini nāz ile pīrāye mi itmiş ruḫına
Gül cemālinde yine neşv ü nemā tāze midür

104. **mi:**
Gazel 168
Mısra: **12**
Soru edatı.
Gerdiş-i pīre-zenüñ gör bize itdüklerini
Bilmezüz şīvesini köhne mi yā tāze midür

105. **mi:**
Gazel 168
Mısra: **13**
Soru edatı.
Bu zemīn-i neve ḳābil mi naẕīre bilmem
Ṭabʿ-ı şūḫuñda Naḥīfī bu edā tāze midür

106. **midür:**-*dür*
Gazel 168
Mısra: **1**
Soru edatı.
Luṭf-ı mihri o mehüñ şimdi baña tāze midür
Bu ḫaberler bize ey bād-ı ṣabā tāze midür

107. **midür:**-*dür*
Gazel 168
Mısra: **2**
Soru edatı.
Luṭf-ı mihri o mehüñ şimdi baña tāze midür
Bu ḫaberler bize ey bād-ı ṣabā tāze midür

108. **midür:**-*dür*
Gazel 168
Mısra: **4**
Soru edatı.
Zülfini nāz ile pīrāye mi itmiş ruḫına
Gül cemālinde yine neşv ü nemā tāze midür

109. **midür:**-*dür*
Gazel 168
Mısra: **6**
Soru edatı.
ʿAndelībān-ı emel nāle-künān oldı bugün
Bāġ-ı ḥüsninde ʿaceb verd-i recā tāze midür

110. **midür:**-*dür*
Gazel 168
Mısra: **8**
Soru edatı.
Bunca demdür baña hīç ʿarż-ı maḥabbet yoġ idi
Söyle ḳurbānuñ olam resm-i vefā tāze midür

111. **midür:**-*dür*
Gazel 168
Mısra: **9**
Soru edatı.
Dūd-ı ʿanber midür ol micmer-i ruḫsāruñda
Cism-i pür-dāġuma ol tīr-i ḳażā tāze midür

112. **midür:**-*dür*
Gazel 168
Mısra: **10**
Soru edatı.
Dūd-ı ʿanber midür ol micmer-i ruḫsāruñda
Cism-i pür-dāġuma ol tīr-i ḳażā tāze midür

113. **midür:**-*dür*
Gazel 168
Mısra: **12**
Soru edatı.
Gerdiş-i pīre-zenüñ gör bize itdüklerini
Bilmezüz şīvesini köhne mi yā tāze midür

114. **midür:**-*dür*
Gazel 168
Mısra: **14**
Soru edatı.
Bu zemīn-i neve ḳābil mi naẕīre bilmem
Ṭabʿ-ı şūḫuñda Naḥīfī bu edā tāze midür

115. **mi:**
Gazel 171

Mısra: **9**
Soru edatı.
Dāmen-i ruḫṣat deger mi dest-i ʿuşşāḳa ʿaceb
Ol cefā-cū her ne dem bī-ḫod ḫarāb-ı nāz olur

116. **mi:**
Gazel 176
Mısra: **9**
Soru edatı.
Mānīʿ mi seyr-i rūyına dūd-ı siyāh-ı āh
Bilmem Naḥīfīyā bu ġamuñ rūz u şeb nedür

117. **mıdur:**-*dur*
Gazel 176
Mısra: **6**
Soru edatı.
Yoḳdur taḥammülüm bu ḳadar tāb-ı naḫvete
İnṣāf yoḳ mıdur bu nigāh-ı ġażab nedür

118. **mi:**
Gazel 177
Mısra: **3**
Soru edatı.
Dil-i şūrīde ḫalāṣ olmaġa hīç çāre mi var
Zülf-i şeb-gūnuña ser-māye-i sevdā dirler

119. **misin:**-*sin*
Gazel 186
Mısra: **2**
Soru edatı.
Yeter āh itdi yeter bülbül-i nā-ḫufte yeter
Daḫi dem-beste misin ey gül-i neşgüfte yeter

120. **mi:**
Gazel 187
Mısra: **9**
Soru edatı.
Ey Naḥīfī raḥm ider mi ʿāşıḳ-ı meftūnına
Ol nigāh-ı nīm kim maġrūr u mest-i ʿişvedür

121. **mi:**
Gazel 188
Mısra: **1**
Soru edatı.
Ol perī hīç beni dil-şād-ı tebessüm mi ider
ʿĀşıḳ-ı zārı sezāvār-ı tekellüm mi ider

122. **mi:**
Gazel 188
Mısra: **2**
Soru edatı.
Ol perī hīç beni dil-şād-ı tebessüm mi ider
ʿĀşıḳ-ı zārı sezāvār-ı tekellüm mi ider

123. **mi:**
Gazel 188
Mısra: **6**
Soru edatı.
İstemez sāyesinüñ düşdigini ḫāke bile
Sevdigüm ʿādet-i iḥsānı taʿallüm mi ider

124. **mi:**
Gazel 188
Mısra: **9**
Soru edatı.
Nāle-i kilk-i Naḥīfī mi bu gülşende ʿaceb
Yoḫsa bülbül yine taʿlīm-i terennüm mi ider

125. **mi:**
Gazel 188
Mısra: **10**
Soru edatı.
Nāle-i kilk-i Naḥīfī mi bu gülşende ʿaceb
Yoḫsa bülbül yine taʿlīm-i terennüm mi ider

126. **mı:**
Gazel 188
Mısra: **4**
Soru edatı.
Ḳatlüme ġamze-i bī-raḥmi tenezzül itmez
O cefā-cū dil-i ʿuşşāḳa taraḥḥum mı ider

127. **mı:**
Gazel 188
Mısra: **8**
Soru edatı.
Virmeden ruḫṣat-ı taḥrīk leb-i bī-dādı
Kimseler ġamzesine ʿarż-ı taẓallum mı ider

128. **mı:**
Gazel 189
Mısra: **11**
Soru edatı.
Ḳalur mı rūyumuzda hīç sevād-ı maʿşiyet böyle
Naḥīfī āb-ı istiġfār anı kim şüst ü şū eyler

129. **mi:**
Gazel 194
Mısra: **1**
Soru edatı.
Hele gördüñ mi saña cān ü dilden mübtelā kimdür
Bil ey bīgāne-i mihr ü maḥabbet-āşinā kimdür

130. **mi:**
Gazel 194
Mısra: **8**
Soru edatı.
Ne serv-i ser-bülend-i bāġ-ı dil-keş oldıġuñ gördük
Hele bildüñ mi sen de ey ṣabā ol meh-liḳā kimdür

131. **mı:**
Gazel 197
Mısra: **7**
Soru edatı.
Baḫt-ı maḳşūrum mı bilmem mānīʿ-i vuṣlat hele
İrmeyen dāmān-ı yāra dest-i kūtāhum mıdur

132. **mıdur:**-*dur*
Gazel 197
Mısra: **1**
Soru edatı.
Meşʿal-i pīş ü pes āyā şuʿle-i āhum mıdur
Yoḫsa berḳ-ı feyża-i āh-ı seḥergāhum mıdur

133. **mıdur:**-*dur*
Gazel 197
Mısra: **2**
Soru edatı.
Meşʿal-i pīş ü pes āyā şuʿle-i āhum mıdur
Yoḫsa berḳ-ı feyża-i āh-ı seḥergāhum mıdur

134. **mıdur:**-*dur*
Gazel 197
Mısra: **4**
Soru edatı.

Her mehüñ devrinde tā ber-dūş-ı tecdīd olmada
Cāme-i ḥasret ḳabā-yı rütbe-i cāhum mıdur

135. **mıdur:**-*dur*
Gazel 197
Mısra: **6**
Soru edatı.
Menzilüm nā-būd u peydā reh-güẕārum tār u bīm
Hem-rehüm ġūl-i nedāmet deşt-i ġam rāhum mıdur

136. **mıdur:**-*dur*
Gazel 197
Mısra: **8**
Soru edatı.
Baḫt-ı maḳṣūrum mı bilmem mānīʿ-i vuṣlat hele
İrmeyen dāmān-ı yāra dest-i kūtāhum mıdur

137. **mıdur:**-*dur*
Gazel 197
Mısra: **10**
Soru edatı.
Ey Naḥīfī böyle āteş-pāre güftāra sebeb
Ṭabʿ-ı pür-tābum mıdur ol şūḫ-ı dil-ḫ∨āhum mıdur

138. **mıdur:**-*dur*
Gazel 197
Mısra: **10**
Soru edatı.
Ey Naḥīfī böyle āteş-pāre güftāra sebeb
Ṭabʿ-ı pür-tābum mıdur ol şūḫ-ı dil-ḫ∨āhum mıdur

139. **mıdur:**-*dur*
Gazel 201
Mısra: **1**
Soru edatı.
Tābiş-i mihr-i ruḫuñ feyż-i nigāhumdan mıdur
Yoḫsa teʾsīr-i şerār-engīz-i āhumdan mıdur

140. **mıdur:**-*dur*
Gazel 201
Mısra: **2**
Soru edatı.
Tābiş-i mihr-i ruḫuñ feyż-i nigāhumdan mıdur
Yoḫsa teʾsīr-i şerār-engīz-i āhumdan mıdur

141. **mıdur:**-*dur*
Gazel 201
Mısra: **4**
Soru edatı.
Nev-ẓuhūr-ı ḥüsn iken ḫaṭ geldigin eyler recā
Bilmezem kim fitne-i baḫt-ı siyāhumdan mıdur

142. **mıdur:**-*dur*
Gazel 201
Mısra: **6**
Soru edatı.
Rāh-ı ʿışḳumda benüm teslīm-i cān itsün dimiş
Baña bu fermān-ı ʿālī pādişāhum mıdur

143. **mıdur:**-*dur*
Gazel 201
Mısra: **8**
Soru edatı.
Ġamze-i ser-germi yārüñ daḥi muʿtād oldıġı
Girye-i bī-ṣabr u āh-ı gāh gāhumdan mıdur

144. **mıdur:**-*dur*
Gazel 201
Mısra: **10**
Soru edatı.
Ey Naḥīfī āh ü zār ile pür itdüñ ʿālemi
Bu şikāyet ol şeh-i ʿālem-penāhumdan mıdur

145. **mi:**
Gazel 206
Mısra: **4**
Soru edatı.
Olur mı pertev-i ḥüsniyle dīdemüz rūşen
Ṭulūʿ ider mi o māh-ı tamāma muntaẓıruz

146. **mı:**
Gazel 206
Mısra: **3**
Soru edatı.
Olur mı pertev-i ḥüsniyle dīdemüz rūşen
Ṭulūʿ ider mi o māh-ı tamāma muntaẓıruz

147. **mı:**
Gazel 213
Mısra: **3**
Soru edatı.
Böyle neşgüfte ḳalur mı ġonçe-i dāġ-ı derūn
Feyż-baḫş olmaz mı āyā pertev-i ḫūrşīdümüz

148. **mı:**
Gazel 213
Mısra: **4**
Soru edatı.
Böyle neşgüfte ḳalur mı ġonçe-i dāġ-ı derūn
Feyż-baḫş olmaz mı āyā pertev-i ḫūrşīdümüz

149. **mi:**
Gazel 214
Mısra: **1**
Soru edatı.
Degmez mi saña nāme-i ḥasret-peyāmumuz
Varmaz mı bād-ı ṣubḥ ile bilmem selāmumuz

150. **mı:**
Gazel 214
Mısra: **2**
Soru edatı.
Degmez mi saña nāme-i ḥasret-peyāmumuz
Varmaz mı bād-ı ṣubḥ ile bilmem selāmumuz

151. **mi:**
Gazel 215
Mısra: **5**
Soru edatı.
Ġam-ı ʿışḳuñla hilāl olmamaġa çāre mi var
Tīġ-i dil-sūz-ı cefāña niçe bir nāz iderüz

152. **mi:**
Gazel 224
Mısra: **3**
Soru edatı.
Ey ṣabā yāda getürmez mi bizi gāhīce yār
Ḥālümüz ṣormaz mı ol serv-i sīm-endāmumuz

153. **mı:**
Gazel 224
Mısra: **4**
Soru edatı.
Ey ṣabā yāda getürmez mi bizi gāhīce yār

Ḥālümüz ṣormaz mı ol serv-i sīm-endāmumuz

154. **mı:**
Gazel 235
Mısra: **1**
Soru edatı.
ʿĀṣıḳ-ı ṣādıḳ olur mı dünyede bu cümle kes
Hīç ṭutar mı mevżiʿin bu murġ-ı ʿAnḳānuñ meges

155. **mı:**
Gazel 235
Mısra: **2**
Soru edatı.
ʿĀṣıḳ-ı ṣādıḳ olur mı dünyede bu cümle kes
Hīç ṭutar mı mevżiʿin bu murġ-ı ʿAnḳānuñ meges

156. **mi:**
Gazel 237
Mısra: **7**
Soru edatı.
Eṣer mi eyler idi zaḫm-ı tīşe Ferhāda
Serinde var ise bī-çārenüñ hevā yoġ imiş

157. **mi:**
Gazel 248
Mısra: **5**
Soru edatı.
ʿAcebā nāz ile tāvūs-ı ḳudüs mi ola bu
Ki gelür cāme-i sebz ile baña cilve-i feyż

158. **midür:**-*dür*
Gazel 249
Mısra: **13**
Soru edatı.
İçmemek mümkin midür ey zāhid-i bed-rāy anı
Devr-i gülde ḫoş gelür cām-ı temennā-yı neşāṭ

159. **midür:**-*dür*
Gazel 249
Mısra: **15**
Soru edatı.
Mey midür sāġar mıdur yā sāḳī-i gül-rū mıdur
Rind-i mey-āşām-ı ʿışḳa ḥālet-efzā-yı neşāṭ

160. **mıdur:**-*dur*
Gazel 249
Mısra: **15**
Soru edatı.
Mey midür sāġar mıdur yā sāḳī-i gül-rū mıdur
Rind-i mey-āşām-ı ʿışḳa ḥālet-efzā-yı neşāṭ

161. **mıdur:**-*dur*
Gazel 249
Mısra: **15**
Soru edatı.
Mey midür sāġar mıdur yā sāḳī-i gül-rū mıdur
Rind-i mey-āşām-ı ʿışḳa ḥālet-efzā-yı neşāṭ

162. **mı:**
Gazel 250
Mısra: **2**
Soru edatı.
Geç ire elṭāf-ı Ḥaḳla gülşen-i gülzāra ḫaṭ
Bilmezüz kim yazılur mı gökde ol meh-pāre ḫaṭ

163. **mi:**
Gazel 252
Mısra: **12**
Soru edatı.
Görenler böyle vażʿ-ı nā-sezāsın
İder mi gerdiş-i ġaddārdan ḥaẕ

164. **mı:**
Gazel 252
Mısra: **13**
Soru edatı.
Olınmaz mı gel inṣāf it Naḥīfī
Cihānda böyle bir dildārdan ḥaẕ

165. **mı:**
Gazel 256
Mısra: **2**
Soru edatı.
Olup bu tāb-ı şemʿ-i himmet ile rūşenā ṭāliʿ
Olur mı reh-revān-ı ʿışḳa bilmem reh-nümā ṭāliʿ

166. **mı:**
Gazel 257
Mısra: **8**
Soru edatı.
Gül-ʿiẕār-ı vuṣlat içre var iken ṣad ʿandelīb
Hīç revā mı gülşenüñde āh ü zārı ide zāġ

167. **mı:**
Gazel 261
Mısra: **8**
Soru edatı.
ʿAcebā ince meyānuñ baña peyveste midür
Ṣarılur mı aña āyā dil-i nālān ṣaf ṣaf

168. **midür:**-*dür*
Gazel 261
Mısra: **7**
Soru edatı.
ʿAcebā ince meyānuñ baña peyveste midür
Ṣarılur mı aña āyā dil-i nālān ṣaf ṣaf

169. **mı:**
Gazel 262
Mısra: **8**
Soru edatı.
ʿĀṣıḳuñ ḳan aġladuḳça vuṣlatuñ diler raḳīb
Hīç revā mı vaṣla ire ol raḳīb-i nā-ḫalef

170. **mı:**
Gazel 267
Mısra: **1**
Soru edatı.
Ẕevḳ yoḳ dilde ġam-ı ʿışḳ-ı dil-ārā da mı yoḳ
Ẓulmet-i bezm-i ġama bir meh-i ġarrā da mı yoḳ

171. **mı:**
Gazel 267
Mısra: **2**
Soru edatı.
Ẕevḳ yoḳ dilde ġam-ı ʿışḳ-ı dil-ārā da mı yoḳ
Ẓulmet-i bezm-i ġama bir meh-i ġarrā da mı yoḳ

172. **mı:**
Gazel 267
Mısra: **4**
Soru edatı.
Bülbülüz kūşe-i gülzār-ı tecerrüdde isek
Çekmege sīnemüze bir gül-i raʿnā da mı yoḳ

173. **mı:**
Gazel 267
Mısra: **6**
Soru edatı.
Göñül eglencesi ey bād-ı ṣabā gülşende
Yārimüz hem-demümüz bülbül-i şeydā da mı yoḳ

174. **mı:**
Gazel 267
Mısra: **8**
Soru edatı.
Ruḫṣat-ı būs u kenār olmaz ise ben zāra
Sevdigüm rūyuña destūr-ı temāşā da mı yoḳ

175. **mı:**
Gazel 267
Mısra: **10**
Soru edatı.
Yeter öldürdi beni ḥasret-i dīdāruñ āh
Yoḫsa ḳurbānuñ olam ʿarż-ı tecellā da mı yoḳ

176. **mı:**
Gazel 267
Mısra: **12**
Soru edatı.
Laʿlüñ olmazsa eger būsiş-i ḫālüñ luṭf it
Mey-i nābuñ yoġ ise ḥabb-ı ferāḥ-zā da mı yoḳ

177. **mı:**
Gazel 267
Mısra: **14**
Soru edatı.
Nāmını gūş iderüz kendi görinmez aṣlā
Bilmezüz luṭf u kerem ʿālem-i dünyā da mı yoḳ

178. **mı:**
Gazel 267
Mısra: **16**
Soru edatı.
Miḥnet-i gerdiş-i dūn ile ġam-ālūde iken
Dilde ḳayd-ı heves-i zülf-i semen-sā da mı yoḳ

179. **mı:**
Gazel 267
Mısra: **18**
Soru edatı.
Ey Naḥīfī bilürüz hem-serimüz yoḳ ammā
Yā bu meydān-ı süḫanda bize hem-pā da mı yoḳ

180. **mı:**
Gazel 270
Mısra: **1**
Soru edatı.
Niçe bir ġonçe var mı gülşen-i ʿālemde ḫārı yoḳ
Bir bāde var mı bezm-i cihānda ḫumārı yoḳ

181. **mı:**
Gazel 270
Mısra: **2**
Soru edatı.
Niçe bir ġonçe var mı gülşen-i ʿālemde ḫārı yoḳ
Bir bāde var mı bezm-i cihānda ḫumārı yoḳ

182. **miyem:**-*yem*
Gazel 280
Mısra: **17**
Soru edatı.
Degül miyem daḫi şāyān-ı merhem-i vuṣlat
Beni bu ḥāle ḳodı fürḳat es-selāmu ʿaleyk

183. **mi:**
Gazel 284
Mısra: **12**
Soru edatı.
Ṭıfl iken ey sebaḳ-āmūz-ı leṭāfet cümle
Nüsḫa-i ʿişve mi ögretdi saña üstāduñ

184. **mıdur:**-*dur*
Gazel 284
Mısra: **7**
Soru edatı.
Bu cefā baña mıdur yoḫsa benüm sulṭānum
Her esīr-i ġam-ı ʿışḳa bu mıdur muʿtāduñ

185. **mıdur:**-*dur*
Gazel 284
Mısra: **8**
Soru edatı.
Bu cefā baña mıdur yoḫsa benüm sulṭānum
Her esīr-i ġam-ı ʿışḳa bu mıdur muʿtāduñ

186. **mi:**
Gazel 285
Mısra: **1**
Soru edatı.
Yāda gelmez mi senüñ ṣoḥbet-i cān-āşūbuñ
Niçe ʿāşıḳ oḳusun aġlamadan mektūbuñ

187. **mi:**
Gazel 288
Mısra: **7**
Soru edatı.
ʿAcebā yādıña gelmez mi o demler ki senüñ
Kāruñ endīşe-i mā-fāt ile āh olsa gerek

188. **mı:**
Gazel 289
Mısra: **7**
Soru edatı.
Ben aña bezm-i ṣāfā mı diyeyüm kim āḫir
Naġme-i şevḳa bedel nāle vü āh olsa gerek

189. **mi:**
Gazel 291
Mısra: **9**
Soru edatı.
Benüm gibi ʿaceb sen daḫi bir gülden mi ayrılduñ
Nedür ey bülbül-i şūrīde feryād-ı seḥer-ḫīzüñ

190. **mı:**
Gazel 291
Mısra: **2**
Soru edatı.
Helāk itmekde dünyāyı nigāh-ı çeşm-i ḫūn-rīzüñ
Behey ẓālim hele hīç ḫūn-ı dilden yoḳ mı perhīzüñ

191. **mi:**
Gazel 292
Mısra: **1**
Soru edatı.
O māh-tābı baña gösterür mi devr-i felek
Ḳalur mı ḥasretümüz yoḫsa tā ḳıyāmete dek

192. **mı:**
Gazel 292
Mısra: **2**
Soru edatı.
O māh-tābı baña gösterür mi devr-i felek
Ḳalur mı ḥasretümüz yoḫsa tā ḳıyāmete dek

193. **mı:**
Gazel 292
Mısra: **6**
Soru edatı.
Ḳanı o ʿahd-i ḥaḳīḳat ḳanı o nāz ü niyāz
Hevā mı oldı senüñle bu deñlü nān ü nemek

194. **midür:**-*dür*
Gazel 292
Mısra: **10**
Soru edatı.
Naḥīfīyā hele ṭursun tekellüf-i tecnīs
Hüner degül midür eṣʿārı ʿāṣıḳāne dimek

195. **mi:**
Gazel 295
Mısra: **5**
Soru edatı.
Yādıña gelmedi mi ḫavf-i Ṣırāt-ı maḥşer
Bu ḳadar bārı ne efkār ile ber-dūş itdüñ

196. **mi:**
Gazel 296
Mısra: **5**
Soru edatı.
Āb-ı Ḥayāt olursa eyler mi aña raġbet
Ol kim ola cihānda dil-teşne-i viṣālüñ

197. **mi:**
Gazel 297
Mısra: **4**
Soru edatı.
ʿAceb ey ġırre-mest-i bāde-i nāz
Yāda gelmez mi ʿahd ü peymānuñ

198. **mıdur:**-*dur*
Gazel 298
Mısra: **9**
Soru edatı.
Sevdigüm ḳāʿide-i bende-nevāzī bu mıdur
Ṣormaduñ ḥālini bir kerre dil-i nā-ṣāduñ

199. **mi:**
Gazel 300
Mısra: **6**
Soru edatı.
Bu rūzgār ile dāmān-ı vuṣlatuñ āyā
Girer mi destüme ümmīd-i ʿömr-i Nūḥ iderek

200. **mı:**
Gazel 303
Mısra: **1**
Soru edatı.
Ṣabā senüñ bilelüm kūy-ı dil-rübā mı yerüñ
Alınmadı gideli ol diyāra bir ḫaberüñ

201. **mı:**
Gazel 303
Mısra: **8**
Soru edatı.
Cihān cihān o cevān ile ṣoḥbet eyleyesin
Bu ʿālemi hele inkār olur mı hīç seferüñ

202. **mı:**
Gazel 303
Mısra: **9**
Soru edatı.
Telāṭum-ı yem-i zāra muḳābil olmaz mı
Ṣadefçe-i dile teşrīf-i nāzı ol güherüñ

203. **mı:**
Gazel 311
Mısra: **1**
Soru edatı.
Hīç çıḳar mı ḫāṭırumdan baña nāz itdüklerüñ
Ġamzeñi dāmān-ı ṣabra çāk-sāz itdüklerüñ

204. **mı:**
Gazel 311
Mısra: **3**
Soru edatı.
Hep unıtduñ mı ḳanı ben ʿāṣıḳ-ı nālānuña
Çeşm-i şūḫuñla nigāh-ı ʿişve-bāz itdüklerüñ

205. **mı:**
Gazel 311
Mısra: **6**
Soru edatı.
Baḳmayup Mecnūnuña ey Leylī-i şīrīn edā
Muṭlaḳ istiġnā mı bilmem iḥtirāz itdüklerüñ

206. **midür:**-*dür*
Gazel 311
Mısra: **7**
Soru edatı.
Ġāyet-i mestī-i naḫvetden midür āyā bize
Bezm-i meyde germ olup ifşā-yı rāz itdüklerüñ

207. **mıdur:**-*dur*
Gazel 311
Mısra: **14**
Soru edatı.
Ey Naḥīfī sen bu ṭabʿ-ı āteşīn āş̲ār ile
Çoḳ mıdur aḥbāba ʿarż-ı imtiyāz itdüklerüñ

208. **mi:**
Gazel 319
Mısra: **1**
Soru edatı.
Nāle-sāz olsa ʿaceb mi ʿandelīb-āsā göñül
Saña düşdi n'eylesün ey ġonçe-i raʿnā göñül

209. **mı:**
Gazel 325
Mısra: **4**
Soru edatı.
Naġme-i bülbüli gūş eyler iken gülşende
Şimdi lāyıḳ mı ki dil-beste-i ṣavt-ı zāġ ol

210. **mi:**
Gazel 333
Mısra: **3**
Soru edatı.
ʿĀṣıḳluġuma şāhid-i ʿādil mi degüldür
Evżāʿ-ı ḥazīnümle ġarībāne nigāhum

211. **mi:**
Gazel 333

Mısra: **7**
Soru edatı.
Ey seng-dil itmez mi senüñ ḳalbüñe teʾs̱īr
Ḫārāları ḫākister iden āteş-i āhum

212. **mı:**
Gazel 333
Mısra: **2**
Soru edatı.
Göz gördi göñül sevdi seni ey yüzi māhum
Ḳurbānuñ olam var mı benüm bunda günāhum

213. **mi:**
Gazel 336
Mısra: **7**
Soru edatı.
Der-i luṭfuñda meger yer mi başardı ayaġum
Beste-i silsile-i zülf-i perīşānuñ idüm

214. **mı:**
Gazel 337
Mısra: **5**
Soru edatı.
Cebīnüm böyle çīn-ālūde-i şekvā mı eylerdüm
Eger āyīne-i baḫtumda bir rūy-ı ṣafā görsem

215. **midür:**-*dür*
Gazel 338
Mısra: **11**
Soru edatı.
Ferhād-ı nā-kes itdiği himmet midür meger
Küh-sār-ı ġamda böyle midür himmetüm benüm

216. **midür:**-*dür*
Gazel 338
Mısra: **12**
Soru edatı.
Ferhād-ı nā-kes itdiği himmet midür meger
Küh-sār-ı ġamda böyle midür himmetüm benüm

217. **miyem:**-*yem*
Gazel 342
Mısra: **9**
Soru edatı.
Bir dāġ-ı dil-nevāzuña lāyıḳ degül miyem
Söyle helāk-i nāvek-i müjgānuñ oldıġum

218. **mi:**
Gazel 344
Mısra: **12**
Soru edatı.
Bildigüñ eyle gözüm nūrı dil-i nālāna
Saña bāḳī mi ḳalur ṣoñra bu devrān göreyüm

219. **midür:**-*dür*
Gazel 348
Mısra: **12**
Soru edatı.
Biñ kerre didüm olma giriftārı o ṣūḫuñ
Bīhūde midür ey dil-i ṣeydā saña pendüm

220. **mi:**
Gazel 356
Mısra: **4**
Soru edatı.
Ḫarīm-i gülşen-i dil-dāra düşmez reh-güẕāruñ hīç
Tekāsül mi idersin yoḫsa ey bād-ı ṣabā bilmem

221. **mı:**
Gazel 364
Mısra: **9**
Soru edatı.
Fāriġ olmaz mı Naḥīfī bu hevālardan ʿaceb
Dün işitdüm yine bir ṣūḫa giriftār oldıġın

222. **mi:**
Gazel 373
Mısra: **2**
Soru edatı.
Ḳaṣdın bilüriz ġamze-i āṣūb-feninden
Bir söz mi çıḳar yoḫsa o māhuñ deheninden

223. **mıdur:**-*dur*
Gazel 374
Mısra: **9**
Soru edatı.
Cevrüñ cihānda baña mıdur yoḫsa sevdigüm
Her mübtelāyı bencileyin zār ider misin

224. **misin:**-*sin*
Gazel 374
Mısra: **1**
Soru edatı.
Rāz-ı derūnum illere iẓhār ider misin
Cānā ʿadūyı vāḳıf-ı esrār ider misin

225. **misin:**-*sin*
Gazel 374
Mısra: **2**
Soru edatı.
Rāz-ı derūnum illere iẓhār ider misin
Cānā ʿadūyı vāḳıf-ı esrār ider misin

226. **misin:**-*sin*
Gazel 374
Mısra: **4**
Soru edatı.
Yār-ı ḳadīmi miḥnet-i hecrüñle aġladup
Ey māh meyl-i ṣoḥbet-i aġyār ider misin

227. **misin:**-*sin*
Gazel 374
Mısra: **6**
Soru edatı.
Ṣad çāk-i tīġ-i ḥasret idüp āşināları
Bīgānelerle seyr-i çemenzār ider misin

228. **misin:**-*sin*
Gazel 374
Mısra: **8**
Soru edatı.
ʿĀlemde bir ben ölmek içün nāmuñ ey perī
Bī-raḥm ü bī-mürüvvet ü ġaddār ider misin

229. **misin:**-*sin*
Gazel 374
Mısra: **10**
Soru edatı.
Cevrüñ cihānda baña mıdur yoḫsa sevdigüm
Her mübtelāyı bencileyin zār ider misin

230. **misin:**-*sin*
Gazel 374
Mısra: **12**
Soru edatı.

Ḳurbānuñ oldıġum baña
ṣāfī cevāb vir
Zaḫm-ı derūn-ı ʿāṣıḳa tīmār
ider misin

231. **misin:**-*sin*
Gazel 374
Mısra: **14**
Soru edatı.
Luṭf eyle gel riyāyı ḳo ḥaḳ
söyle zāhidā
Maḥbūb u mey ṣafāsını inkār
ider misin

232. **misin:**-*sin*
Gazel 374
Mısra: **16**
Soru edatı.
Geçdi dem-i müsāʿade-i
geşt-i bāġ u rāġ
Ey baḫt-ı bī-vefā daḫi ısrār
ider misin

233. **misin:**-*sin*
Gazel 374
Mısra: **18**
Soru edatı.
Bu ṭarz-ı ḫāṣı ḳanda bulursın
Naḥīfīyā
Erbāb-ı naẓmı reşk ile bīmār
ider misin

234. **mı:**
Gazel 376
Mısra: **6**
Soru edatı.
Vażʿ-ı ḫilāfa n'oldı sebeb
yoḫsa bilmezüz
Ol bī-vefā unıtdı mı ʿahd-i
şebānesin

235. **mı:**
Gazel 379
Mısra: **1**
Soru edatı.
Yoḳ mı bir ḥüsn-i naẓar
dīde-i ḫod-bīnüñden
Meded öldüm nigeh-i
ġamze-i pür-kīnüñden

236. **mi:**
Gazel 381
Mısra: **10**
Soru edatı.
ʿAhd itmiş idüñ luṭf-ı viṣālüñ
dil-i zāra
Ol vaʿdeye maḥşerde mi
incāz ḳılarsın

237. **mıdur:**-*dur*
Gazel 381
Mısra: **5**
Soru edatı.
Āyā bu mıdur ḳāʿide-i ḥüsn
ü melāḥat
Aḥbāba cefā düşmene iʿzāz
ḳılarsın

238. **mi:**
Gazel 387
Mısra: **13**
Soru edatı.
Nāḥīfī itdigüñ cürm ü
günehler yāda gelmez mi
Niçün yanmazdan evvel
āteş-i levm ile yanmazsın

239. **mı:**
Gazel 389
Mısra: **3**
Soru edatı.
Ḳula lāyıḳ mı zīb ü zīnet-i
dünyāya meyl itmek
Ḫudā nehy eylemişken
münkirāt ü baġy ü faḥşādan

240. **mı:**
Gazel 392
Mısra: **9**
Soru edatı.
Ey Naḥīfī sīnemüz pür-dāġ-ı
reşk olmaz mı hīç
Bāġ-ı ʿişretden ki yār-ı ġam-
güsārumdur gelen

241. **mıdur:**-*dur*
Gazel 393
Mısra: **9**
Soru edatı.
Siz de inṣāf eyleñüz lāyıḳ
mıdur ol şūḫa kim
ʿAşıḳ-ı dīrīneye aġyārı tercīḥ
eylesün

242. **mi:**
Gazel 403
Mısra: **4**
Soru edatı.
Şu dem kim nāz ü reftāra
gelince didi ʿāṣıḳlar
ʿAceb ṭāvūs-ı cennet mi ne
nāz-ı bī-amāndur bu

243. **mi:**
Gazel 403
Mısra: **5**
Soru edatı.
Cemālüñ gül-ʿiẕārına didiler
bāġ-ı cennet mi
Ġıdādur rūḥ-ı ʿuṣṣāḳa bize
bildür ne cāndur bu

244. **mı:**
Gazel 405
Mısra: **2**
Soru edatı.
Dilüm ṣad pāre itmekde
ʿaceb ol ġamze-kār ebrū
Ḫaber al luṭf u iḥsān it olur
mı baña yār ebrū

245. **mıdur:**-*dur*
Gazel 423
Mısra: **13**
Soru edatı.
Revā mıdur Naḥīfī şevḳ ile
vaṣṣāfuñ olmışken
İde āzürde erbāb-ı zamāne
yā Resūla'llāh

246. **mi:**
Gazel 433
Mısra: **4**
Soru edatı.
Ḫārā-güdāz iken şerer-i sūz
u tāb-ı ʿışḳ
Ol māh-ı nev taḥammül ider
mi niyāzuma

247. **mi:**
Gazel 441
Mısra: **5**
Soru edatı.
Yāda gelür mi seyr-i çemen
geşt-i bāġ u rāġ
Bir meclis içre tā ki o serv-i
revān ola

248. **mi:**
Gazel 441
Mısra: **9**
Soru edatı.
ʿĀṣıḳ yolında cismini ḫāk
eylemez mi hīç
Bir ġonçe-fem ki sencileyin
mihribān ola

249. **mıdur:**-*dur*
Gazel 441
Mısra: **7**
Soru edatı.
Lāyıḳ mıdur ki ḫāk-i
rehinden o naḫl-i nāz

Ḳavl-i raḳīb-i ḫār ile dāmen-keşān ola

250. **mı:**
Gazel 442
Mısra: **7**
Soru edatı.
Ādemden ictināb ide lāyıḳ mı ol perī
Meclisde ḳaṣd-ı nāz ile gözden nihān ola

251. **mi:**
Gazel 445
Mısra: **7**
Soru edatı.
Nāleden bülbüle nevbet mi deger gülşende
Hem-nişīn olsam eger ol gül-i ḫandanum ile

252. **mıdur:**-*dur*
Gazel 453
Mısra: **8**
Soru edatı.
Ġayreti Mecnūn u Ferhāduñ bizümdür ḥaşre dek
Dönmemek lāyıḳ mıdur yārān yārān üstüne

253. **mıdur:**-*dur*
Gazel 453
Mısra: **20**
Soru edatı.
Menzil-i şāh u gedā āḫir olurken zīr-i ḫāk
ʿĀḳıla lāyıḳ mıdur bünyān bünyān üstüne

254. **mi:**
Gazel 457
Mısra: **2**
Soru edatı.
Ḥüssād-ı ʿaṣruñ itme naẓar güft ü gūsına
Şīr iltifāt ider mi kilābuñ ġulūsına

255. **mi:**
Gazel 457
Mısra: **14**
Soru edatı.
Nefs ü hevā ki düşmen-i dīrīnedür saña
Ruḫsat virür mi ʿāḳıl olan hīç ʿadūsına

256. **mı:**
Gazel 457
Mısra: **6**
Soru edatı.
Bir dest-būsuñ itmek içün nev-niyāzlar
Ġayruñ revā mı vaḳf olasın pāy-būsına

257. **mı:**
Gazel 457
Mısra: **10**
Soru edatı.
Dünyā-pereste keşf-i ḥaḳāyıḳ revā degül
Zemzem ḳomaḳ sezā mı şarābuñ sebūsına

258. **mıdur:**-*dur*
Gazel 459
Mısra: **2**
Soru edatı.
Sevdigüm maḥsūd iken ḫūrşīd-i bālā-perteve
Çoḳ mıdur ebrūları ṭaʿn eylese māh-ı neve

259. **mı:**
Gazel 462
Mısra: **5**
Soru edatı.
Bed-aṣla ḥüsn-i terbiye olsun mı kār-ger
Ḫār-ı ḫasībe neşv ü nemādan ne fāʾide

260. **mı:**
Gazel 466
Mısra: **10**
Soru edatı.
Taraḥḥum eyle iḥsān it gel inṣāf eyle sulṭānum
Naḥīfī pāy-māl olsun mı rāh-ı intiẓār üzre

261. **mi:**
Gazel 467
Mısra: **11**
Soru edatı.
Daḫi müsāʿade itmez mi rūzgār bize
Hezār zevraḳ-ı ʿişret çekildi gülzāra

262. **mi:**
Gazel 472
Mısra: **12**
Soru edatı.
Göñül aġlar reh-i ḥasretde çeşm-i intiẓār ile
Görinmez mi daḫi ol şīve-kārum maḥrem-i ʿışḳa

263. **mi:**
Gazel 474
Mısra: **1**
Soru edatı.
Ḳābil mi nigāh eylemek ol mihr-i cemāle
Girmiş o perī-çehre yine reng-i celāle

264. **mı:**
Gazel 475
Mısra: **11**
Soru edatı.
Baña ġam-ı ebrūlaruñı çoḳ mı görürsin
Degmez miyüz ey meh yine yanuñda hilāle

265. **mı:**
Gazel 475
Mısra: **16**
Soru edatı.
Bir kerre beni eylemedüñ luṭf ile mesrūr
Hep cevr ü cefā mı ġarażuñ ehl-i kemāle

266. **mı:**
Gazel 475
Mısra: **17**
Soru edatı.
Olmaz mı Naḥīfīye sezā milket-i iʿcāz
İnṣāf ile gel baḳ hele bu siḥr-i ḥalāle

267. **miyüz:**-*yüz*
Gazel 475
Mısra: **12**
Soru edatı.
Baña ġam-ı ebrūlaruñı çoḳ mı görürsin
Degmez miyüz ey meh yine yanuñda hilāle

268. **mi:**
Gazel 480
Mısra: **2**
Soru edatı.
Yāreler açsun derūn-ı ʿāşıḳ-ı nā-çīzüñe
Böyle mi taʿlīm idersin ġamze-i ser-tīzüñe

269. **mı:**
Gazel 484
Mısra: **5**
Soru edatı.
Ġayruñ revā mı sāġarı serşār olup müdām
Bir cürʿa-i kemīne bu sermeste olmaya

270. **mı:**
Gazel 484
Mısra: **21**
Soru edatı.
Lāyıḳ mı der-gehüñde Naḥīfī-i nā-tüvān
Bir āşinā nigāhuña şāyeste olmaya

271. **mi:**
Gazel 497
Mısra: **1**
Soru edatı.
Senüñle itdigüm ẕevḳ u ṣafālar yāda gelmez mi
Benüm serv-i revānum ol hevālar yāda gelmez mi

272. **mi:**
Gazel 497
Mısra: **2**
Soru edatı.
Senüñle itdigüm ẕevḳ u ṣafālar yāda gelmez mi
Benüm serv-i revānum ol hevālar yāda gelmez mi

273. **mi:**
Gazel 497
Mısra: **3**
Soru edatı.
Ferāmūş eyledüñ mi itdigüm feryādı kūyuñda
O āh ü nāle-i ḥālet-fezālar yāda gelmez mi

274. **mi:**
Gazel 497
Mısra: **4**
Soru edatı.
Ferāmūş eyledüñ mi itdigüm feryādı kūyuñda
O āh ü nāle-i ḥālet-fezālar yāda gelmez mi

275. **mi:**
Gazel 497
Mısra: **6**
Soru edatı.
Celīs olduḳda gāhī bezm-i meyde nev-heveslerle
Ḳadīmi āşinālar mübtelālar yāda gelmez mi

276. **mi:**
Gazel 497
Mısra: **8**
Soru edatı.
Yoluñda pāy-māl olduḳça eylerdüñ teġāfüller
Baña hīç itdigüñ cevr ü cefālar yāda gelmez mi

277. **mi:**
Gazel 497
Mısra: **9**
Soru edatı.
Gider mi ḫāṭırumdan ẕevḳ-ı düşnām-ı ṣafā-baḫşuñ
O nāz ü ʿişveler şīrīn edālar yāda gelmez mi

278. **mi:**
Gazel 497
Mısra: **10**
Soru edatı.
Gider mi ḫāṭırumdan ẕevḳ-ı düşnām-ı ṣafā-baḫşuñ
O nāz ü ʿişveler şīrīn edālar yāda gelmez mi

279. **mi:**
Gazel 497
Mısra: **12**
Soru edatı.
Dil-i şeydā niçe dāmen-keş olsun ʿışḳ-ı dil-berden
O meh-veşler güzeller dil-rübālar yāda gelmez mi

280. **mi:**
Gazel 497
Mısra: **14**
Soru edatı.
Niçe müstaġrıḳ-ı deryā-yı ḥayret olmasun ādem
Naḥīfī ġurbet ilde āşinālar yāda gelmez mi

281. **mı:**
Gazel 498
Mısra: **4**
Soru edatı.
Recā-yı būs-ı dehānuñ idince yoḳ dirsin
Bu lafẓ-ı bāridüñ ey ġonçe var mı maʿnāsı

282. **mi:**
Gazel 502
Mısra: **2**
Soru edatı.
Eksük degül elemleri derd ü belāları
Ey dil bu ʿālemüñ çekilür mi cefāları

283. **mi:**
Gazel 503
Mısra: **1**
Soru edatı.
Aġyāra beñzedür mi o meh mübtelālārı
Bīgāneler bir mi görür āşināları

284. **mi:**
Gazel 503
Mısra: **2**
Soru edatı.
Aġyāra beñzedür mi o meh mübtelālārı
Bīgāneler bir mi görür āşināları

285. **mı:**
Gazel 503
Mısra: **13**
Soru edatı.
İnkār olur mı ṭarḥ-ı ġazelde Naḥīfīnüñ
Bu ṭarz-ı dil-pesendi bu şīrīn edāları

286. **mı:**
Gazel 504
Mısra: **14**
Soru edatı.
İşrāb-ı derd-i hecr ile biñ kerre aġlasa
Ġāyet bulur mı çeşm-i terüñ mā-cerāları

287. **mi:**
Gazel 509
Mısra: **1**
Soru edatı.
ʿAceb ḫayālüñe mevt ü türāb gelmez mi
Saña bu daġdaġadan pīç ü tāb gelmez mi

288. **mi:**
Gazel 509
Mısra: **2**
Soru edatı.
ʿAceb ḫayālüñe mevt ü türāb gelmez mi
Saña bu daġdaġadan pīç ü tāb gelmez mi

289. **mi:**
Gazel 509
Mısra: **4**
Soru edatı.
Ḳuṣūr-ı ʿāliyeden ḳabre riḥletüñ yoḳ mı
Esās-ı ʿömrüñe vaḳt-i ḫarāb gelmez mi

290. **mi:**
Gazel 509
Mısra: **6**
Soru edatı.
Görüp tekāsür-i emvāl ü cāhı ḫurremseñ
Derūna fikr-i ḥisāb ü ʿiḳāb gelmez mi

291. **mi:**
Gazel 509
Mısra: **8**
Soru edatı.
Hemīşe itmedesin gerçi cemʿ-i māl-i ḥarām
Ḫılāl-ı fikrüñe ḫavf-i ʿazāb gelmez mi

292. **mi:**
Gazel 509
Mısra: **10**
Soru edatı.
Egerçi farż-ı muḥāl ile olsa kesb-i ḥalāl
Netīcesinde vaʿīd-i ḥisāb gelmez mi

293. **mi:**
Gazel 509
Mısra: **12**
Soru edatı.
Nedür bu naḫvet ü kibr ü ġurūr ẕātuñda
Saña Cenāb-ı Ḫudādan ḥicāb gelmez mi

294. **mi:**
Gazel 509
Mısra: **13**
Soru edatı.
Degül mi rifʿat ü iḳbālüñ āḫiri idbār
Niẓām-ı ḥāle dem-i inḳılāb gelmez mi

295. **mi:**
Gazel 509
Mısra: **14**
Soru edatı.
Degül mi rifʿat ü iḳbālüñ āḫiri idbār
Niẓām-ı ḥāle dem-i inḳılāb gelmez mi

296. **mi:**
Gazel 509
Mısra: **16**
Soru edatı.
Vüfūr-ı cürm ü günehden ḳuṣūr-ı ṭāʿatden
Ḥużūr-ı Ḥaḳda saña ıżṭırāb gelmez mi

297. **mi:**
Gazel 509
Mısra: **18**
Soru edatı.
Ümmīd-i raḥmete söz yoḳ Naḥīfīyā ammā
Biraz da ḫāṭıra bīm-i ʿiḳāb gelmez mi

298. **mı:**
Gazel 509
Mısra: **3**
Soru edatı.
Ḳuṣūr-ı ʿāliyeden ḳabre riḥletüñ yoḳ mı
Esās-ı ʿömrüñe vaḳt-i ḫarāb gelmez mi

299. **mi:**
Gazel 510
Mısra: **13**
Soru edatı.
Minnet mi var ḫuṣūl-ı murāda Naḥīfīyā
Eylerse Ḥaḳ ḳarīn-i icābet duʿāmuzı

300. **mı:**
Gazel 512
Mısra: **12**
Soru edatı.
Dār-ı ġurbetde dil-i zār-ı ġarībe yā Rab
Bir ṣafā var mı ola vuṣlat-ı aḥbāb gibi

301. **mi:**
Gazel 513
Mısra: **9**
Soru edatı.
Ġam-ı ḥasret ile virince cān baña raḥm ider mi Naḥīfīyā
O ṣanem bu naḫvet-i ḥüsn ile ʿacebā ḳılar mı namāzumı

302. **mı:**
Gazel 513
Mısra: **10**
Soru edatı.
Ġam-ı ḥasret ile virince cān baña raḥm ider mi Naḥīfīyā
O ṣanem bu naḫvet-i ḥüsn ile ʿacebā ḳılar mı namāzumı

303. **mı:**
Gazel 515
Mısra: **7**
Soru edatı.
Dil-i bīmāra dārū-yı lebüñden çāre olmaz mı
Bu derd-i cān-güdāz-ı ḥasretüñ hīç yoḳ mı dermānı

304. **mı:**
Gazel 515
Mısra: **8**
Soru edatı.
Dil-i bīmāra dārū-yı lebüñden çāre olmaz mı
Bu derd-i cān-güdāz-ı ḥasretüñ hīç yoḳ mı dermānı

305. **mı:**
Gazel 519
Mısra: **1**
Soru edatı.
Ol perī-rū varup aġyār ile yār olsun mı
Ol Hümā zāġ-ı siyeh-kāra şikār olsun mı

306. **mı:**
Gazel 519
Mısra: **2**
Soru edatı.
Ol perī-rū varup aġyār ile yār olsun mı
Ol Hümā zāġ-ı siyeh-kāra şikār olsun mı

307. **mı:**
Gazel 519

Mısra: **4**
Soru edatı.
Olmayup şevḳ-ı viṣālüñle felekde dil-şād
Her zamān dil ġam-ı hicrān ile zār olsun mı

308. **mı:**
Gazel 519
Mısra: **6**
Soru edatı.
Bāġbān minnetini çekmede bī-ṭāḳat iken
Bülbül ey ġonçe-fem āzürde-i ḫār olsun mı

309. **mı:**
Gazel 519
Mısra: **8**
Soru edatı.
Câme-ḫābuñda seni bulmış iken hīç tenhā
ʿArż-ı ḥāl itmege bende ḳarār olsun mı

310. **mı:**
Gazel 519
Mısra: **10**
Soru edatı.
Bu Naḥīfī gibi ġavvāṣ-ı maḥabbet var iken
Ġayrıya ol dürr-i pākīze kenār olsun mı

311. **mi:**
Gazel 524
Mısra: **1**
Soru edatı.
Senüñ gülzār-ı kūyuñ cennet-i aʿlāya degmez mi
Nihāl-i ḳāmetüñ ey naḫl-i nev ṭūbāya degmez mi

312. **mi:**
Gazel 524
Mısra: **2**
Soru edatı.
Senüñ gülzār-ı kūyuñ cennet-i aʿlāya degmez mi
Nihāl-i ḳāmetüñ ey naḫl-i nev ṭūbāya degmez mi

313. **mi:**
Gazel 524
Mısra: **4**
Soru edatı.
Ne var būs eylesek laʿl-i lebüñ ey sāḳī-i gül-rū
Dil-i ser-mestümüz bir sāġar-ı ṣahbāya degmez mi

314. **mi:**
Gazel 524
Mısra: **6**
Soru edatı.
Ḥayāt-ı nev baġışlar küştegān-ı hecre güftāruñ
Senüñ bir ṣoḥbetüñ biñ devlet-i dünyāya degmez mi

315. **mi:**
Gazel 524
Mısra: **8**
Soru edatı.
Niçe demdür ki ben de pāymāl-i ḥasretem böyle
Benüm dest-i ümmīdüm ol ḳad-i bālāya degmez mi

316. **mi:**
Gazel 524
Mısra: **10**
Soru edatı.
Ser-ā-pā cismümüz mecrūḥ-ı ḫār-ı fürḳat olmışdur
Hezār efġān u zārum ol gül-i raʿnāya degmez mi

317. **mi:**
Gazel 524
Mısra: **12**
Soru edatı.
Niçün dāmen-keş olmaz ġarḳa-i seyl-āb iken ʿālem
Sirişk-i çeşmüm ol serv-i semen-sīmāya degmez mi

318. **mi:**
Gazel 524
Mısra: **14**
Soru edatı.
Naḥīfī-i tīġ-ı ṭabʿuñ tā ki ser-tīz-i belāġatdur
Dil-i ḥussāda irmez ḫāṭır-ı aʿdāya degmez mi

319. **mi:**
Gazel 525
Mısra: **3**
Soru edatı.
Eger Ḫıżr olsa da ʿāşıḳ ḥayāt ümmīdin eyler mi
Ḫandeg-i ġamze-i dil-ber derūn-ı cāna kār itdi

320. **mi:**
Kaside 1
Mısra: **6**
Soru edatı.
Teşnesin gerçi velī pīrāmen-i külḫandasın
Hīç ider mi merd-i ʿāḳıl şuʿleden ümmīd-i āb

321. **mi:**
Kaside 3
Mısra: **62**
Soru edatı.
Nefs ü şeyṭāna niçün tābiʿ olursın eyvāh
ʿĀḳıl eyler mi naẓar ḥīlesine aʿdānuñ

322. **mi:**
Kaside 3
Mısra: **83**
Soru edatı.
Saña yetmez mi naṣīḥat bu fenā dünyādan
Yek-be-yek rıḥlet-i nā-gāhī geçen iḫvānuñ

323. **mı:**
Kaside 3
Mısra: **10**
Soru edatı.
Bir gün evvel ider āmāde zevād-ı rāhın
Ey göñül mūr ḳadar yoḳ mı senüñ iẕʿānuñ

324. **mı:**
Kaside 3
Mısra: **43**
Soru edatı.
Dem-i āḫirde ḫalāṣ olmaġa var mı çāre
Pençesinden ʿaceb merg-i taḥassür-zānuñ

325. **mı:**
Kaside 3
Mısra: **91**
Soru edatı.
Var mı bir ḥüsn-i ʿamel kim ola hem-rāh saña
Olıcaḳ reh-revi ol menzil-i bī-mihmānuñ

326. **midür:**-*dür*
Kaside 3
Mısra: **64**
Soru edatı.

Emr-i mevlāyı ḳoyup ḥükm-i hevāyı tutasın
Göñül inṣāf idelüm böyle midür ʿirfānuñ

327. **mıdur:**-*dur*
Kaside 5
Mısra: **61**
Soru edatı.
Bunca ʿāṣīler içinde yoḳ mıdur bilmem yiri
Ümmetüñden biri ḫaṭā-pīşe ġarībüñ serverā

328. **mıdur:**-*dur*
Kaside 5
Mısra: **64**
Soru edatı.
Ben cenāb-ı ḥażretüñden şerm-sār-ı cürm iken
Ġayrıdan levm-i dil-āzārī revā mıdur baña

329. **mi:**
Kaside 8
Mısra: **61**
Soru edatı.
İstinād itmege eyler mi tenezzül ol şāh
Mihr ü māh olsa da ger bāliş-i zer-naḳş-ı nigār

330. **mi:**
Kaside 8
Mısra: **110**
Soru edatı.
Ḳudsiyāndan der-i der-gāhıña ey şāh-ı cihān
Rūy-māl eylemege yer mi bulurlar zevvār

331. **mi:**
Kaside 12
Mısra: **4**
Soru edatı.
Teşrīfi bu māh-ı şeref-ārā-yı cihānuñ
Bādī-i tefāḫür mi degül müjde-resāna

332. **mi:**
Kaside 12
Mısra: **6**
Soru edatı.
İtmekde iki dīdelerüm girye-i şādī
Minnet mi çeker şimdi ṭabīʿat yem ü kāne

333. **mi:**
Kaside 12
Mısra: **30**
Soru edatı.
Ümmīd-i şefāʿatla ḳudūmüñ senüñ ey māh
Ser-çeşme-i Kevs̱er mi degül teşne-lebāna

334. **mi:**
Kaside 12
Mısra: **44**
Soru edatı.
Bāzār-ı maḥabbetde eyā ġāfil ü güm-rāh
Eyler mi naẓar ʿārif olan sūd u ziyāna

335. **mi:**
Kaside 12
Mısra: **57**
Soru edatı.
Ḳābil mi velī vaṣfını ol faḫr-ı cihānuñ
S̱ebt eyleye naḳḳaş-ı ḫırad levḥ-i beyāna

336. **mı:**
Kaside 20
Mısra: **7**
Soru edatı.
Tā ebed olmaz mı taḥsīn ile mevḳūf-ı ḳıyām
Pīşgāhında bu ḳaṣruñ serv ile şimşādı gör

337. **mi:**
Kaside 22
Mısra: **62**
Soru edatı.
Şühūdı bir degül māhiyyet-i ervāḥ u eşbāḥuñ
Baṣīret ehli görsün mi müsāvī nūr u ẓulmāyı

338. **mı:**
Kaside 22
Mısra: **45**
Soru edatı.
Rumūz-ı ḥikmetde her şaḫṣ-ı ʿāmī vāḳıf olsun mı
Ne ḳādir ḥall ü keşfe bilmeyen fenn-i muʿallāyı

339. **mı:**
Kaside 23
Mısra: **11**
Soru edatı.
Ḳalur mı sende bu zühd ü riyālardan eṣer zāhid
Hele ṣabr eyle bezme ol cevān-ı dil-rübā gelsün

340. **mı:**
Kaside 23
Mısra: **18**
Soru edatı.
Naḥīfī ḫāk-i pāya rūy-māl itmek murād eyler
İcāzet var mı sulṭānum o ʿabd-i bī-riyā gelsün

341. **mi:**
Kaside 26
Mısra: **65**
Soru edatı.
Degül mi meymenet-i ẕātı faẕl-ı Rabbānī
Ki oldur feṭḥ-i Saḳız himmetiyle çehre-nümā

342. **mi:**
Kaside 26
Mısra: **241**
Soru edatı.
Yazıḳ degül mi ola ʿandelīb-i naʿt-i nebī
Ḫazān-ı ḥüzn ile dem-beste-i ġam-ı dünyā

343. **mı:**
Kaside 26
Mısra: **113**
Soru edatı.
Ṣafā-yı ḫāṭır olur mı o dilde kim şeb ü rūz
Teʿākub eyleye ekdār u şiddet ü beʾsā

344. **midür:**-*dür*
Kaside 26
Mısra: **67**
Soru edatı.
Vücūd-ı luṭf-ı ilāhī degül midür ḫalḳa
Ki emn-i ʿāleme vābeste himmeti maḥżā

345. **midür:**-*dür*
Kaside 26
Mısra: **203**
Soru edatı.
Ya bir midür meger iḥsān ü himmet ü vüzerā

Degüldür ehl-i dile luṭfı ḳābil-i iḥṣā

346. **mi:**
Kaside 27
Mısra: **69**
Soru edatı.
Böyle mi eyler idüm nüsḫa-i medḥüñ inşā
Olmasa ḳalbüm eger ḥüzn-i kederle pür-sūz

347. **mı:**
Kaside 27
Mısra: **143**
Soru edatı.
Var mı inṣāf idelüm sencileyin bir memdūḥ
Ki ola şevket-i ḥükmi sebeb-i defʿ-i fücūr

348. **mı:**
Kaside 28
Mısra: **13**
Soru edatı.
Yazar mı defter-i iḥsānına ben bī-nevāsın hīç
Beni maḥsūb-ı luṭf-ı yār iden kendü ḥisābumdur

349. **midür:**-*dür*
Kıt'a 5
Mısra: **3**
Soru edatı.
Şirket-i Firʿavn ü Ḳārūn ile fikr it bir midür
İttibāʿ-ı sünnet-i peyġām-ber-i ʿāli-cenāb

350. **mıdur:**-*dur*
Kıt'a 27
Mısra: **1**
Soru edatı.
Devlet-i ḥüsnüñde lāyıḳ mıdur ey şāh senüñ
Ki beni cevr ile maḥrūm-ı vefā eylersin

351. **mi:**
Kıt'a 38
Mısra: **6**
Soru edatı.
Tevekkül ehline bī-kes diyü taḥḳīre saʿy eyler
Tefekkür eylemez mi bilmezem Mevlā-yı Sübḥānı

352. **mi:**
Kıt'a 39
Mısra: **2**
Soru edatı.
Niṣār-ı zemzeme-i āmīn eyleyüp āyā
O ṭıfl-ı mekteb-i nāzum duʿāya gelmez mi

353. **mi:**
Kıt'a 39
Mısra: **4**
Soru edatı.
Ḫalāṣ bulmaġ içün ṭavr-ı bī-vefāyīden
Duʿālar itmege ṣaḥn-ı vefāya gelmez mi

354. **mi:**
Matla 101
Mısra: **2**
Soru edatı.
Ḫaste endīşe-i merg eyler iken leyl ü nehār
Ölümi yāda getürmez mi o çeşm-i bīmār

355. **mi:**
Matla 105
Mısra: **2**
Soru edatı.
Ṭālib-i vuṣlat-ı cānāne olup şām ü seḥer
Ḳaṣd ider cānuma gördüñ mi ʿadū-yı ebter

356. **mi:**
Matla 111
Mısra: **2**
Soru edatı.
Marīż-i ʿışḳına ʿarż-ı firāş ider dil-ber
Ṭabīb olan kişi hīç ḫasteye döşek mi ṣorar

357. **mi:**
Matla 138
Mısra: **1**
Soru edatı.
Düşdi mi rāh-ı Stanbula ṣabā hīç güẕerüñ
Görelüm gel ḫaberüñ var mı vaṭandan ḫaberüñ

358. **mı:**
Matla 138
Mısra: **2**
Soru edatı.
Düşdi mi rāh-ı Stanbula ṣabā hīç güẕerüñ
Görelüm gel ḫaberüñ var mı vaṭandan ḫaberüñ

359. **mi:**
Matla 161
Mısra: **2**
Soru edatı.
Ṭutalum devr-i zamān ide murādum ḥāṣıl
Beni ḳābil mi ide ʿahd-i şebāba vāṣıl

360. **mi:**
Matla 199
Mısra: **1**
Soru edatı.
ʿAcūz-ı dehr ile ülfet ider mi ʿāḳıl olan
Baḳar mı nāḳışatü'l-ʿaḳla merd-i kāmil olan

361. **mı:**
Matla 199
Mısra: **2**
Soru edatı.
ʿAcūz-ı dehr ile ülfet ider mi ʿāḳıl olan
Baḳar mı nāḳışatü'l-ʿaḳla merd-i kāmil olan

362. **mıdur:**-*dur*
Matla 204
Mısra: **1**
Soru edatı.
Var mıdur mihr-i cihān-ārāda bu vech-i ḥasen
Māh-ı tābānum naẕar ḳıl işte ḫūrşīd işte sen

363. **mi:**
Matla 216
Mısra: **2**
Soru edatı.
Görme beni aġyār-ı bed-endīş ile yeksān
Hīç bir mi olur bülbül ile zāġ-ı bed-elḥān

364. **mı:**
Matla 220
Mısra: **2**
Soru edatı.
Bāb-ı Ḥaḳ meftūḥ iken her laḥẓa ehl-i ḥācete
İlticā lāyıḳ mı maġrūrān-ı cāh-ı devlete

365. **mı:**
Matla 250
Mısra: **2**
Soru edatı.
Beni yād itmez olduñ bir selāmuñla gözüm nūrı
Unutduñ mı ʿaceb ben ʿāşıḳ-ı şeydā vü mehcūrı

366. **mi:**
Murabba 6
Mısra: **87**
Soru edatı.
Mümkin mi fehm-i ḥikmetüñ Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

367. **mı:**
Rübai 6
Mısra: **2**
Soru edatı.
Vābeste iken ḳudretüñe menʿ ü ʿaṭā
Lāyıḳ mı olam pā-zede-i rāh-ı ḫaṭā

368. **mi:**
Rübai 11
Mısra: **2**
Soru edatı.
Āsāyiş ümmīd idüp şaḳın çekme cefā
Mümkin mi ribāṭ u pülde ārām-ı şafā

369. **mi:**
Rübai 43
Mısra: **4**
Soru edatı.
Cehd eyleseler sābiḳ u lāḥiḳ ʿālem
Biñ niʿmetüñüñ şükrini mümkin mi edā

370. **mi:**
Rübai 98
Mısra: **1**
Soru edatı.
Bildüñ mi nedür bu rūz u şebde ḥālāt
Ol faḫr-ı cihān şevḳinedür bu ḥarekāt

371. **mi:**
Rübai 111
Mısra: **3**
Soru edatı.
Ḳābil mi idem naʿtuñı ḥaḳ üzre beyān
Mümkin mi ola ẕerre güneşden bāḥiş

372. **mi:**
Rübai 126
Mısra: **4**
Soru edatı.
Ey ḥüsn-i Ḫudā-dāda olanlar münkir
Ḳābil mi diye ʿāḳıl olan ḥüsne ḳabīḥ

373. **mi:**
Rübai 161
Mısra: **3**
Soru edatı.
Rūḥ oldıġına şübhe mi var ancaḳ
Taʿbīr-i cesed lāzime-i ḫilḳatdür

374. **misin:**-*sin*
Rübai 195
Mısra: **3**
Soru edatı.
Hīç şerm ü ḥayā itmez misin Rabbüñden
Tā key bu ḳadar vażʿ-ı ḫıredsūz yeter

375. **mi:**
Rübai 218
Mısra: **3**
Soru edatı.
Ḳādir mi seni eyleye ʿizzetde mekīn
Bir sencileyin ʿabd-i ẕelīl ü ʿāciz

376. **mı:**
Rübai 235
Mısra: **3**
Soru edatı.
Ṭāḳat mı ḳoduñ çekmege bār-ı ʿışḳı
Destüñden eyā şūḫ-ı sitem-pīşe ḫalāṣ

377. **mıdur:**-*dur*
Rübai 235
Mısra: **2**
Soru edatı.
Ser-cümle taġayyürde rüsūm-ı iḫlāṣ
Hep baña mıdur bu sitem-i ḫāṣü'l-ḫāṣ

378. **mıdur:**-*dur*
Rübai 236
Mısra: **2**
Soru edatı.
Meclisde idüp baḥş-i Fütūḥāt u Fuṣūṣ
Metrūḳ ola lāyıḳ mıdur āyāt ü nuṣūṣ

379. **mı:**
Rübai 254
Mısra: **4**
Soru edatı.
Bir kerre vefā eylemedüñ ʿahde dirīġ
Lāyıḳ mı saña tā bu ḳadar lāf ü güẕāf

380. **mı:**
Rübai 342
Mısra: **4**
Soru edatı.
Baḫtuñ açılur zamānı vardur dirler
Baḫtum açılur mı ol zamānı görsem

381. **mi:**
Rübai 344
Mısra: **4**
Soru edatı.
Ser-tā-ḳadem ekdār ila ālūde cihān
Bilmem yere mi geçdi şafā-yı ʿālem

382. **mi:**
Rübai 428
Mısra: **2**
Soru edatı.
Ḳul ġaflet ile itse ʿaceb mi ʿişyān
Eksük mi olur ḳulda ḫaṭā vü nisyān

383. **mı:**
Rübai 429
Mısra: **1**
Soru edatı.
Lāyıḳ mı bu cān ḥasret ile zār olsun
Dil tāb-ı teb-i hecr ile bīmār olsun

384. **mı:**
Rübai 433

Mısra: **1**
Soru edatı.
Lāyıḳ mı ki ġamzeñ beni ber-bād itsün
Cevr ile dil-i zārumı nā-şād itsün

385. **mı:**
Rübai 438
Mısra: **2**
Soru edatı.
Ey bī-ḫaber-i resm-i sülūk-ı ʿirfān
Āsān mı gelür saña ṭarīḳ-i merdān

386. **mı:**
Rübai 477
Mısra: **4**
Soru edatı.
Ser-cümle perīşān iken erbāb-ı ḳulūb
Cemʿiyyet-i ḫāṭır mı ḳalur ādemde

387. **mı:**
Rübai 486
Mısra: **3**
Soru edatı.
Lāyıḳ mı ola sende ḳuşūr-ı taʿẕīm
Bī-ẕevḳ-ı şuʿūr ola nidā-yı Allāh

388. **mı:**
Rübai 537
Mısra: **1**
Soru edatı.
Dil ḫançer-i hicrān ile çāk olsun mı
Bu miḥnet-i cān-sūz ile ḫāk olsun mı

389. **mı:**
Rübai 537
Mısra: **2**
Soru edatı.
Dil ḫançer-i hicrān ile çāk olsun mı
Bu miḥnet-i cān-sūz ile ḫāk olsun mı

390. **mı:**
Rübai 537
Mısra: **4**
Soru edatı.
Nā-çār görüp ḥüsnüñi meftūn oldı
Bī-çāre Naḥīfī yā helāk olsun mı

391. **mi:**
Tahmis 5
Mısra: **13**
Soru edatı.
Ṭāḳat niçe mümkindür yā Rab çekilür mi bu
-

392. **mı:**
Tarih 17
Mısra: **52**
Soru edatı.
Ḫudāyīdür bu mevḳiʿ çār-bāġa eyleme teşbīh
Bihişt-i ʿAdne olsun mı naẓīre cennet-i Şeddād

mı var:

1. **mı var:**
Matla 118
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
...mı var? || Yok, yoktur.
Sūr-ı sürūr-ı bezm-i fenāda vefā mı var
Dünyāda ya safā diyicek bir ṣafā mı var

2. **mı var:**
Matla 118
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
...mı var? || Yok, yoktur.
Sūr-ı sürūr-ı bezm-i fenāda vefā mı var
Dünyāda ya safā diyicek bir ṣafā mı var

micmer:

1. **micmer:**
Gazel 96
Mısra: **4**
Buhurdan, içinde tütsü yakılan kap.
Āb-ı vaṣluñ teşne cāna irgürüp eyle kerem
Kim yanupdur nār-ı hecre micmer içre ṣan sipend

2. **micmer:**
Gazel 259
Mısra: **3**
Buhurdan, içinde tütsü yakılan kap.
Ruḫlaruñ micmer a şāhum ḫālüñ anuñ ʿanberi
Dūdı anuñ mūy-ı ḫālüñ ʿāleme ḥüsnüñ çerāġ

micmer-efrūz-ı sipendüñdür:

1. **micmer-efrūz-ı sipendüñdür:**-*üñ, -dür*
Gazel 100
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Üzerlik tohumunun tütsü yakanı.
Ṣafā-yı Kevşer-i Cennet rehīn-i āteş-i ʿışḳuñ
Dem-i cān-baḫş-ı ḥūrā micmer-efrūz-ı sipendüñdür

micmer-i ruḫsāruñda:

1. **micmer-i ruḫsāruñda:**-*uñ, -da*
Gazel 168
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yanağının buhur kokusu.
Dūd-ı ʿanber midür ol micmer-i ruḫsāruñda
Cism-i pür-dāġuma ol tīr-i ḳażā tāze midür

midād:

1. **midād:**
Kaside 8
Mısra: **150**
Mürekkep, yazı mürekkebi.
Eşk-i çeşmüm aña żamm ile idem ṣu yerine
Yazmaġa cürmümi ger cümle midād olsa biḥār

2. **midād:**
Tarih 10
Mısra: **10**
Mürekkep, yazı mürekkebi.
Ger ʿUṭārid eylese taḥrīr ṭāliʿuñ sezā

Nāle-i meh olsa devāt hem
midād Baḥr-ı Sefīd

miʿde:

1. **miʿde:**
Gazel 228
Mısra: **14**
İnsanlarda ve hayvanlarda karın boşluğunun üst kısmında bulunan ve yenilen yiyecekleri sindirmeye yarayan torba şeklindeki iç organ.
Ḳabūl-i ṭuʿma-i feyż-i reşād
itmez ṭamaʿkārān
Bu ẕāhirdür ki fāsid olsa bir
miʿde ṭaʿām almaz

miʿde-i zühhādı:

1. **miʿde-i zühhādı:**-*ı*
Gazel 393
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zahidin midesi.
Fāsid olmış ḥubb-ı dünyā ile
luṭf itsün ṭabīb
Bāde virsün miʿde-i zühhādı
taṣḥīḥ eylesün

midḥat:

1. **midḥatinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 280
Mısra: **7**
Medhetme, övme.
Muḥāl bir ḳılınuñ
midḥatinde ḥaḳḳ-ı edā
Cihān iderse niçe diḳḳat es-
selāmu ʿaleyk

2. **midḥati:**-*i*
Kaside 21
Mısra: **26**
Medhetme, övme.
Ey Naḥīfī olamaz ḥaḳḳ-ı
edā-yı taʿbīr
Ne ḳadar olsa beyān midḥati
Saʿd-ābāduñ

3. **midḥatüñ:**-*üñ*
Kaside 26
Mısra: **100**
Medhetme, övme.
Kimisi neşr ile neşr
eylemekde evṣāfuñ
Kimisi naẓm ile itmekde
midḥatüñ inşā

4. **midḥatüñ:**-*üñ*
Kaside 26
Mısra: **234**
Medhetme, övme.
Ḥużūr-ı ʿizzete lāyıḳ edā
degüldür bu
Egerçi böyle olınmazdı
midḥatüñ ammā

5. **midḥatüñde:**-*üñ, -de*
Tahmis 3
Mısra: **32**
Medhetme, övme.
Ẕāt-ı pāküñ midḥat-i mevlā
ile mevṣūf iken
Kimde vardur midḥatüñde
bāzī-i basṭ-ı süḫan

midḥat-i evṣāfuña:

1. **midḥat-i evṣāfuña:**-*uñ, -a*
Gazel 312
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Vasıflarını övmek.
ʿAcz iderken midḥat-i
evṣāfuña ins ü melek
Naʿtüñe dil-bestedür cān ile
bu ṭabʿ-ı fużūl

midḥat-i mevlā:

1. **midḥat-i mevlā:**
Tahmis 3
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın methetmesi.
Ẕāt-ı pāküñ midḥat-i mevlā
ile mevṣūf iken
Kimde vardur midḥatüñde
bāzī-i basṭ-ı süḫan

midḥat-i paşa-yı zī-şāna:

1. **midḥat-i paşa-yı zī-şāna:**-*a*
Kaside 24
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şan sahibi paşanın övgüsü II Sadrazam Mustafa Paşa.
Ne ṭūṭī kim ider ṭarḥ-ı
terennüm mıṣr-ı maʿnāya
Ser-āġāz eyledükçe midḥat-i
paşa-yı zī-şāna

midḥat-i peyġām-bere:

1. **midḥat-i peyġām-bere:**-*e*
Kaside 27
Mısra: **63**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Peygamberin övgüsü.
Himmetüm midḥat-i
peyġām-bere mevṣūf ḳılup
Vaṣf-ı aġyāra rıżā virmez
iken ṭabʿ-ı ġayūr

midḥāt-i zātı:

1. **midḥāt-i zātı:**-*ı*
Tarih 28
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zatını, kişiliğini övme.
Midḥāt-i zātı meʿānīsin
beyān mümkin degül
Ekser-i evḳatini ṣarf eylese
ʿabd-i eḳal

midḥat-i zātında:

1. **midḥat-i zātında:**-*ı, -n, -da*
Kaside 19
Mısra: **35**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zatını, kişiliğini övme.
Midḥat-i zātında maḥcūb-ı
ḳıyās olmam eger
Farż idersem ḥācib-i der-
gāhı Fażl ü Caʿferi

midḥat-i zātuñda:

1. **midḥat-i zātuñda:**-*uñ, -da*
Kaside 27
Mısra: **59**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zatını, kişiliğini övme.
Sözlerüm midḥat-i zātuñda
ḥaḳīḳātdür hep

Eyleme ḥaml-i rüsūm-ı
şuʿarā-yı memkūr

midḥatüñ itmekde:

1. **midḥatüñ itmekde:**-*üñ, -mek, -de*
Kaside 11
Mısra: **52**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Methetmek, övmek.
İntisāb-ı ḫāk-i pāye bir tevessüldür ġaraż
Midḥatüñ itmekde bu naẓm-ı cihān-ārā ile

miftāḥ:

1. **miftāḥ:**
Gazel 89
Mısra: **4**
Anahtar.
Bu vuṣlat genc-i maḫfīdür uzatma destüñi ṭālib
Meger kim bulasın cānā bu ʿışḳuñ bābına miftāḥ

miftāḥ u ṣavāb itmiş:

1. **miftāḥ u ṣavāb itmiş:**-*miş*
Rübai 49
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Doğruluk ve anahtar etmek.
Mevṣūf olup evṣāf-ı ʿadāletle tamām
Ḥaḳ itmiş idi nuṭḳını miftāḥ u ṣavāb

miftāḥ-ı ḫuṣūldür:

1. **miftāḥ-ı ḫuṣūldür:**-*dür*
Rübai 261
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Vücuda gelmenin anahtarı.
Ser-cümle umūrında ʿibāduñ yā Rab
Miftāḥ-ı ḫuṣūldür duʿā-yı tevfīḳ

miftāḥ-ı ḳufl-ı sırr-ı mübhemdür:

1. **miftāḥ-ı ḳufl-ı sırr-ı mübhemdür:**-*dür*
Gazel 320
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Belirsiz sır kilidinin anahtarı.
Noḳṭa-i mevhūm-ı levḥ-i mühr-i aʿẓamdur göñül
Ḥāṣılı miftāḥ-ı ḳufl-ı sırr-ı mübhemdür göñül

miġfer-i zer-dūzdur:

1. **miġfer-i zer-dūzdur:**-*dur*
Gazel 39
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Altın işlemeli miğfer.
Dūd-ı āh-ı pür-şerārum miġfer-i zer-dūzdur
Mihr ü māh-ı çarḫ iki zerrīn ḥamāʾildür baña

mihleb-i cevr:

1. **miḫleb-i cevr:**
Kaside 8
Mısra: **141**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cevrin pençesi.
Miḫleb-i cevr ile mecrūh u figār itdi beni
Dād u feryād ezīn dest-i cihān-ı cevvār

mihmān:

1. **mihmān:**
Gazel 453
Mısra: **14**
Konuk, misafir.
ʿIşḳ-ı yār olan göñülde ġayr içün ḳalmaz maḥal
Teng ider bir ḫāneyi mihmān mihmān üstüne

2. **mihmān:**
Gazel 453
Mısra: **14**
Konuk, misafir.
ʿIşḳ-ı yār olan göñülde ġayr içün ḳalmaz maḥal
Teng ider bir ḫāneyi mihmān mihmān üstüne

3. **mihmān:**
Tahmis 8
Mısra: **35**
Konuk, misafir.
Dizilürler keremüñ ḫvānına mihmān ṣaf ṣaf
Kimi iḥrām-ı taḥayyür ile her sū pūyā

mihmān oldıġum:

1. **mihmān oldıġum:**-*dıġ, -um*
Gazel 179
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Misafir olmak.
Külḫan-ı ʿışḳuñda mihmān oldıġum bilmez mi var
Āteş-i hecrüñle sūzān oldıġum bilmez mi var

mihmān-kede-i ġabrānuñ:

1. **mihmān-kede-i ġabrānuñ:**-*uñ*
Kaside 3
Mısra: **48**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yeryüzünün misafirhanesi.
Telḫ ider zehr-i memāt ile dimāġ-ı cānı
Budur āyīni bu mihmān-kede-i ġabrānuñ

mihmān-serāy-ı ḳalbe:

1. **mihmān-serāy-ı ḳalbe:**-*e*
Kaside 19
Mısra: **100**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kalbin konuk köşkü.
Bir ġam-ı cān-sūz ile meşġūl olurken rūzgār
Gönderür mihmān-serāy-ı ḳalbe ḫüzn-i āḫarı

miḫnet:

1. **miḫnetle:**-*le*
Gazel 62

Mısra: **6**
Eziyet, sıkıntı.
Dem-be-dem dūn-ı
denī raġmına ʿayş eylemede
Güẕerān olmada miḥnetle
meh ü sāl-i ġarīb

2. **miḥnetle:**-*le*
Gazel 146
Mısra: **11**
Eziyet, sıkıntı.
Ne mümkin bir nefes
cemʿiyyet-i ḫāṭır ki miḥnetle
Dil-i ser-geşte şimdi ġurbet
illerde perīşāndur

3. **mihnetle:**-*le*
Gazel 230
Mısra: **9**
Eziyet, sıkıntı.
Mihnetle şād-kām-ı ümīd
olmadan ise
ʿĀlemde ġam degüldür
olursañ ḫazīn-i yeʾs

4. **miḥneti:**-*i*
Gazel 304
Mısra: **1**
Eziyet, sıkıntı.
Çekilür derd degül miḥneti
meh-pārelerüñ
Ḳaldı mevlāya hemān çaresi
bī-çārelerüñ

5. **miḥnet:**
Gazel 339
Mısra: **3**
Eziyet, sıkıntı.
İnṣāf olınsa ben bu ḳadar
miḥnet ile hem
Ferhād ü Ḳaysa vādī-i ʿışḳ
içre ġālibem

6. **miḥnetini:**-*i, -n, -i*
Gazel 357
Mısra: **8**
Eziyet, sıkıntı.
-
Seferüñ miḥnetini meskene
tercīḥ iderem

7. **miḥnet:**
Gazel 468
Mısra: **11**
Eziyet, sıkıntı.
Vaṭanda daḫi ġarībüz hezār
miḥnet ile
Ne çāre n'eyleyelüm gerdiş-i
sitem-kāra

8. **miḥnet:**
Gazel 499
Mısra: **5**
Eziyet, sıkıntı.
Ḫaẕer ki miḥnet ile lām ider
elüf ḳaddüñ
Belā-yı cāndur o şūḫuñ o
ḳadd-i bālāsı

9. **miḥneti:**-*i*
Gazel 504
Mısra: **5**
Eziyet, sıkıntı.
Gitdükçe kār ider dil-i
ʿuşşāḳa miḥneti
ʿIşḳuñ egerçi ḫoş görinür
ibtidāları

10. **miḥnetlere:**-*ler, -e*
Gazel 511
Mısra: **3**
Eziyet, sıkıntı.
Düçār itdi beni miḥnetlere
bu ġurbet illerde
Vaṭan fikri cihān mekri
zamān ḳahrı cevān derdi

11. **miḥneti:**-*i*
Gazel 516
Mısra: **2**
Eziyet, sıkıntı.
ʿIşḳ iken evvel dilüñ ser-
māye-i cemʿiyyeti
Eyledi ḫayfā perīşān şimdi
dünyā miḥneti

12. **miḥnet:**
Gazel 518
Mısra: **10**
Eziyet, sıkıntı.
Derdümi ṣorma Nahīfī ki
ġarīb illerde
Ḳalmadı miḥnet ile tāb ü
tüvānum şimdi

13. **miḥnet:**
Kaside 19
Mısra: **92**
Eziyet, sıkıntı.
Tārik-i cānı ḫalīde eyler oldı
serverā
Dest-i nā-sāz-ı ṭabīb-i
ġamdan miḥnet neşteri

14. **miḥnet:**
Kaside 25
Mısra: **7**
Eziyet, sıkıntı.
Līk bezm-i cihānda miḥnet
ile
Dili ser-mest-i infiʿāl itdüm

15. **miḥnet:**
Kaside 26
Mısra: **197**
Eziyet, sıkıntı.
Ḥuṣūl-i kāma ne miḥnet eger
teraḥḥum idüp
İderse kūşe-i ebrū-yı
himmetüñ īmā

16. **miḥnet:**
Kaside 27
Mısra: **72**
Eziyet, sıkıntı.
Naẓm-ı ezhār-ı ṣıfātuñda
neler eyler idüm
Olmasa miḥnet ile şīşe-i
ḫāṭır meksūr

17. **miḥnet:**
Rübai 104
Mısra: **2**
Eziyet, sıkıntı.
Ḫaḳ ḳulluġıdur ʿārife cāh-ı
rifʿat
Bāḳī heves ü ḫayret ü ẕell ü
miḥnet

<u>miḥnet ü ġam:</u>

1. **miḥnet ü ġam:**
Kaside 5
Mısra: **50**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sıkıntı ve dert.
Bu dil-i āşüfte-ḫāli bir nefes
ḫālī ḳomaz
Miḥnet ü ġam bir yaña ṭaʿn ü
melāmet bir yaña

<u>miḥnet ü hecrüñle:</u>

1. **miḥnet ü hecrüñle:**-*üñ, -le*
Kaside 12
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sıkıntı ve ayrılık.

Giryān olaraḳ miḥnet ü hecrüñle dem-ā-dem
Aldum dem-i vaṣluñ niçe biñ naḳd-i ginâna

miḥnet-ābādı terk itdirür:

1. **miḥnet-ābādı terk itdirür:**-*dir, -ür*
Gazel 29
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Mihnet yapısını terk etmek II dünyadan gitmek, ölmek.
Baḫt-ı ġaddāruñ bu cevr ü vaż'-ı bī-dādı baña
Ḳorḳaram terk itdirür bu miḥnet-ābādı baña

miḥnet-gede-i fānīnüñ:

1. **miḥnet-gede-i fānīnüñ:**-*nüñ*
Rübai 180
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Geçici mihnet yeri II dünya.
Fikr eyle bu miḥnet-gede-i fānīnüñ
Meftūn olacaḳ ḳanġı sürūrı vardur

miḥnet-i bezm-i cihān:

1. **miḥnet-i bezm-i cihān:**
Gazel 318
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya eğlencesinin sıkıntısı.
Revān olmazdı yārān-ı selef bir bir bu 'ālemden
Eger kim olmasaydı miḥnet-i bezm-i cihān müşkil

miḥnet-i cān-sūz:

1. **miḥnet-i cān-sūz:**
Kıt'a 1
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Can yakan sıkıntı.
Ben niçe āh ü fiġān itmeyeyüm 'ālemde
Bu ḳadar miḥnet-i cān-sūz ile her ṣubḥ u mesā

2. **miḥnet-i cān-sūz:**
Rübai 537
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Can yakan sıkıntı.
Dil ḫançer-i hicrān ile çāk olsun mı
Bu miḥnet-i cān-sūz ile ḫāk olsun mı

miḥnet-i çarḫ-ı dūn:

1. **miḥnet-i çarḫ-ı dūn:**
Gazel 183
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Alçak feleğin mihneti.
Ġam yime pāy-māl iseñ miḥnet-i çarḫ-ı dūn ile
Ḥażret-i Ḥaḳ du'āmuzı vaḳt ola müstecāb ider

miḥnet-i çarḫ-ı sitem-kār olmasa:

1. **miḥnet-i çarḫ-ı sitem-kār olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 439
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sitem eden feleğin eziyeti olmak.
Cānuma minnet bilürdüm cevrini ol āfetüñ
Aġlamazdum miḥnet-i çarḫ-ı sitem-kār olmasa

miḥnet-i devrān:

1. **miḥnet-i devrān:**
Gazel 346
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zamanın sıkıntısı.
Ol teşne-dilem kim bu ḫıyābān-ı fenāda
Zehr-āb-ı ġam u miḥnet-i devrān ile ḳandum

miḥnet-i dünyā:

1. **miḥnet-i dünyā:**
Gazel 18
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya derdi.
Baña 'arż itme ey dil iddi'ā-yı rif'at-i cāhı
Belādur rind-i bī-ḳaydān-ı 'ışḳa miḥnet-i dünyā

miḥnet-i gerdiş-i dūn:

1. **miḥnet-i gerdiş-i dūn:**
Gazel 267
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Alçak feleğin sıkıntısı.
Miḥnet-i gerdiş-i dūn ile ġam-ālūde iken
Dilde ḳayd-ı heves-i zülf-i semen-sā da mı yoḳ

miḥnet-i gerdūn:

1. **miḥnet-i gerdūn:**
Gazel 184
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyanın eziyeti.
Miḥnet-i gerdūn ile dā'im mu'azzeb oldıġın
Hep Naḥīfî kendinüñ cürm ü günāhından bilür

miḥnet-i ġurbet:

1. **miḥnet-i ġurbet:**
Gazel 203
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gurbet sıkıntısı.
Sensüz bu Naḥīfî-i cefā-dīde-i devrān
Ne miḥnet-i ġurbet ne ṣafā-yı vaṭan ister

miḥnet-i hecrüñ:

1. **miḥnet-i hecrüñ:**-*üñ*
Gazel 346
Mısra: **11**

Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Ayrılık acısı.

Ben bilmez idüm n'eydigini miḥnet-i hecrüñ
Der-ḫ∨āb idüm eyvāh daḫi şimdi uyandum

miḥnet-i hecrüñle:

1. **miḥnet-i hecrüñle:**-*üñ, -le*

Gazel 374

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Ayrılık acısı.

Yār-ı ḳadīmi miḥnet-i hecrüñle aġladup
Ey māh meyl-i ṣoḥbet-i aġyār ider misin

miḥnet-i hicrān:

1. **miḥnet-i hicrān:**

Gazel 346

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Ayrılık sıkıntısı.

Cān ise ġaraż cevr ü cefādan senüñ olsun
Ben miḥnet-i hicrān ile cānumdan uṣandum

2. **miḥnet-i hicrān:**

Gazel 512

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Ayrılık sıkıntısı.

Aġlaram rūyumı ḫāk üzre sürüp āb gibi
İñlerem miḥnet-i hicrān ile dūlāb gibi

3. **miḥnet-i hicrān:**

Kıt'a 19

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Ayrılık sıkıntısı.

Ṣanmañuz Mısra temāşā içün itdüm rıḥlet
Terk idüp miḥnet-i hicrān ile Beytü'l-ḥazenüm

miḥnet-i ʿışḳa:

1. **miḥnet-i ʿışḳa:**-*a*

Gazel 62

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Aşk derdi.

Bī-dimāġ olmış iken telḫī-i hecr ile yine
Teşnedür miḥnet-i ʿışḳa dil-i meyyāl-i ġarīb

miḥnet-i ʿışḳı:

1. **miḥnet-i ʿışḳı:**-*ı*

Gazel 337

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Aşk derdi.

Murād üzre saña teflhīm iderdüm miḥnet-i ʿışḳı
Seni kendüñ gibi bir bī-vefāya mübtelā görsem

miḥnet-i ṭāḳat-rübā:

1. **miḥnet-i ṭāḳat-rübā:**

Kaside 5

Mısra: **52**

Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Güçten düşüren sıkıntı.

Baġrumı ḫūn eylemekde ṭaʿn-ı aṣḥāb-ı ġaraż
Nā-tüvān itdi beni bu miḥnet-i ṭāḳat-rübā

miḥnet-keş-i intiẓār-ı yār olmaḳda:

1. **miḥnet-keş-i intiẓār-ı yār olmaḳda:**-*maḳ, -da*

Rübai 471

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Sevgiliyi bekleyişinin mihnet çekeni olmak.

Derdā ki göñül ʿışḳ ile zār olmaḳda
Miḥnet-keş-i intiẓār-ı yār olmaḳda

miḥnet-zede-i z̲üll ü hevān itme:

1. **miḥnet-zede-i z̲üll ü hevān itme:**

Rübai 451

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Hoş ve alçaklığın mihnetine vurulmuş etmek.

Sıḥḥatle selāmet ile merzūḳ eyle
İtme beni miḥnet-zede-i z̲üll ü hevān

mihr:

1. **mihr:**

Gazel 32

Mısra: **5**

Güneş. || *Sevgili.*

Recā-yı feyż ile ey mihr olurdı pā-mālüñ
Muḳābil olmaġa şāyeste olsa māh saña

2. **mihri:**-*i*

Gazel 108

Mısra: **2**

Dostluk, sevgi.

Ḫudā ʿaynumda cāh-ı dehri berg-i terre itmişdür
Nigāh-ı raġbetümde mihri gūyā z̲erre itmişdür

3. **mihre:**-*e*

Gazel 145

Mısra: **8**

Dostluk, sevgi.

Güşāde olsa o pehlū meyān-ı meclisde
Dil-i sipihre degül mihre ıżṭırāb gelür

4. **mihr:**

Gazel 243

Mısra: **8**

Dostluk, sevgi.

N'ola ol şāha ḳul isem dün ü gün ḫidmetine
Ḳamer ü mihr ü felek vālih ü ser-keşte imiş

5. **mihr:**

Gazel 467

Mısra: **1**

Güneş. || *Sevgili.*

Nigāh-ı reşki ḳo ey mihr o māh-ruḫ-sāra
Naẕar taʿalluḳ ider belki ol cefā-kāra

6. **mihr:**
Gazel 475
Mısra: **13**
Dostluk, sevgi.
Ṣad el-ḥaẕer ey mihr perestān-ı maḥabbet
Ġarḳ olmış o ḫūnī yine bir cāme-i āle

7. **mihre:**-*e*
Gazel 499
Mısra: **2**
Dostluk, sevgi.
Göñül bir āfet-i meh-rūnuñ oldı ṣeydāsı
Ki mihre ġıbṭa virür reng-i rūy-ı raʿnāsı

8. **mihr:**
Kaside 13
Mısra: **42**
Dostluk, sevgi.
Ṭoḳuz ḳat maḥfaza içre felek ʿaks-i ruḫuñ ṣaḳlar
Degüldür mihr pür-envār çarḫ-ı çāromīn üzre

9. **mihr:**
Rübai 299
Mısra: **1**
Dostluk, sevgi.
Ḫallāḳı odur encüm ü mihr ü māhuñ
Rezzāḳı odur cümle gedā vü şāhuñ

10. **mihrüñle:**-*üñ, -le*
Rübai 362
Mısra: **3**
Dostluk, sevgi.
Ammā ki senüñ mihrüñle oldum ẕerre
Bu faḫr ile hem-mertebe-i eflāküm

11. **mihre:**-*e*
Rübai 482
Mısra: **2**
Dostluk, sevgi.
Olduñ o ḳadar ḥüsn ü cemāle ġırre
ʿAnḳāya meges mihre dimezsin ẕerre

12. **mihri:**-*i*
Rübai 511
Mısra: **4**
Dostluk, sevgi.
Āhum şererin böyle fürūzān itdüm
Tābende ola mihri anuñ tābende

13. **mihri:**-*i*
Rübai 557
Mısra: **2**
Dostluk, sevgi.
Ol nūr-ı Ḫudādur iki ʿālem şāhı
Ol evc-i ṣafā mihri nübüvvet māhı

14. **mihr:**
Tarih 16
Mısra: **33**
Dostluk, sevgi.
Mihr olur bürc-i ḥamelden çehre-fersā-yı ṣenā
Sāye-baḫş oldukça ol şāh-ı muʿallā bār-gāh

mihr ile māh:

1. **mihr ile māh:**
Rübai 478
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güneş ve ay.
Ey Zühre-cebīn pādişeh-i ʿişve-sipāh
Pervānesi şemʿ-i ruḫuñuñ mihr ile māh

mihr olasın:

1. **mihr olasın:**-*a, -sın*
Rübai 483
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güneş olmak.
Farż eyle ki sen mihr olasın ben ẕerre
Bu kevkebe-i ṭalʿata olma ġırre

mihr ü cān:

1. **mihr ü cān:**
Gazel 157
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk ve ruh.
Neden āsūdesin ey mihr ü cān sen bu menāzilde
Bilürsin bu ẓıll-ı fānīden elbette ʿubūruñ var

mihr ü fażluña:

1. **mihr ü fażluña:**-*uñ, -a*
Rübai 80
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Fazilet ve himmet.
Ben ẕerreyi mihr ü fażluña şāyān it
Luṭfuñla mezāriʿ-i dilüm reyyān it

mihr ü māh:

1. **mihr ü māh:**
Gazel 328
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güneş ve ay.
Ṣūret-i resm-i rikābuñdur felekde mihr ü māh
Naḳş-ı mīḫ-i naʿl-i esbüñdür semā üzre nücūm

2. **mihr ü māh:**
Gazel 431
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güneş ve ay.
Ṭalʿat-ı ẕī-şānuña nisbetle ey nūr-ı ilāh
Bir kemīne ẕerredür evc-i felekde mihr ü māh

3. **mihr ü māh:**
Gazel 437
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güneş ve ay.
O gül-ruḫlar ki oldı hem-dem ü hem-rāh bir yerde
Mülākī oldılar gūyā ki mihr ü māh bir yerde

4. **mihr ü māh:**
Kaside 8
Mısra: **107**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güneş ve ay.
Mihr ü māh ile ider şīve-i zer-kūbī felek
Ola ser-levḥa-i evṣāfına tā kim ḥall-kār

5. **mihr ü māh:**
Matla 240
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güneş ve Ay.
N'ola ṣubḥ u mesā dergāhuña yüz sürse mihr ü māh
Çerāġ-ı nūr-ı ẕātuñdur cihān yā nūru ʿarşi'llāh

mihr ü māh olsa:

1. **mihr ü māh olsa:**-*sa*
Kaside 8
Mısra: **62**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güneş ve ay olmak.
İstinād itmege eyler mi tenezzül ol şāh
Mihr ü māh olsa da ger bāliş-i zer-naḳş-ı nigār

mihr ü māh-ı çarḫ:

1. **mihr ü māh-ı çarḫ:**
Gazel 39
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gökyüzünün güneş ve ayı.
Dūd-ı āh-ı pür-şerārum miġfer-i zer-dūzdur
Mihr ü māh-ı çarḫ iki zerrīn ḥamāʾildür bāña

2. **mihr ü māh-ı çarḫ:**
Kaside 18
Mısra: **34**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Feleğin ayı ve güneşi.
Ḥüsn-i Yūsuf ḥüsn ü ānından ṣafā-yāb-ı cemāl
Mihr ü māh-ı çarḫ nur-ı ṭalʿatından müsteʿār

mihr ü māhın:

1. **mihr ü māhın:**-*ın*
Gazel 121
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güneş ve Ay.
Çeşminde almaz sipihrüñ mihr ü māhın rūz u şeb ʿĀşıḳ-ı āvāre-ḫāṭır māh-ı tābānın arar

mihr ü māhumsın:

1. **mihr ü māhumsın:**-*um, -sın*
Gazel 359
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güneş ve ay.
Ẕerre-i nā-çīz-i ʿışḳam mihr ü māhumsın benüm
Ben ġubār-ı ḥasretem sen dil-penāhumsın benüm

mihr ü māhuñ:

1. **mihr ü māhuñ:**-*uñ*
Gazel 496
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güneş ve ay.
Yüregin oynadur eflākde mihr ü māhuñ
Ẓāhir olduḳda siyeh fūtede sīmīn bedeni

mihr ü meh:

1. **mihr ü meh:**
Gazel 45
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güneş ve ay.
Sensin ol Rabb-i eḥad kim emriñe mevḳūfdur
Ser-be-ser mihr ü meh ü encümde işrāḳ u ġurūb

2. **mihr ü meh:**
Kaside 11
Mısra: **86**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güneş ve ay.
Tā ki her ṣubḥ u mesā pertev-fürūz-ı dehr olup
Mihr ü meh devr eyleye bu günbed-i ḫaḍrā ile

3. **mihr ü meh:**
Tahmis 7
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güneş ve ay.
Bilür kim kān-ı āteşden çıḳan ḫançerde āb olmaz
Olur şermende mihr ü meh cemāl-i bī-miṯālüñden

mihr ü meh-i eflāk-i saʿādeü:

1. **mihr ü meh-i eflāk-i saʿādeü:**
Rübai 392
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mutluluk feleğinin güneş ve ayı II Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin.
Ferzend-i ʿAlī nūr-ı dü çeşm-i Zehrā
Mihr ü meh-i eflāk-i saʿādeü Ḥaseneyn

mihr ü vefā:

1. **mihr ü vefā:**
Gazel 181
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgi ve dostluk.
ʿAyāndur nāzenīnüm Ḥaḳ bilür mihr ü vefā sende
Bu vażʿ-ı dil-nevāzuñ hep edā-yı mihribānīdür

2. **mihr ü vefā:**
Gazel 346
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgi ve dostluk.
Cānā seni ben mihr ü vefā ṣāḥibi ṣandum

Sevdüm seni bilmezlük ile āteşe yandum

3. **mihr ü vefā:**
Gazel 463
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgi ve dostluk.
Ben ẕerre olur sāye-ṣıfat ḫāk ile yeksān
Ger sende olan mihr ü vefā zāʾil olursa

mihr ü vefānuñ:

1. **mihr ü vefānuñ:**-*uñ*
Gazel 462
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgi ve bağlılık göstermek.
Ḫaṭṭuñ gelince mihr ü vefānuñ ne vechi var
Vaḳt-i ḫazānda kesb-i hevādan ne fāʾide

mihrāb:

1. **mihrāb:**
Matla 45
Mısra: **2**
Cami ve mescitlerin kıble tarafındaki duvarına açılan oyuk, imamın durduğu yer.
Dem-i teşrīf anı fikr-i firāḳuñ eyleyüp bī-tāb
Daḫi dīvāra virmiş arḳasın ḫayretdür mihrāb

2. **miḥrāb:**
Rübai 204
Mısra: **4**
Cami ve mescitlerin kıble tarafındaki duvarına açılan oyuk, imamın durduğu yer.
Bir ḳalbe iki maḥabbet olmaz mersūm
Bir ḳıble-nümāda iki miḥrāb olmaz

miḥrāb-ı risālet:

1. **miḥrāb-ı risālet:**
Gazel 422
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Peygamberlik mimarı.
Şeref-yāb oldı miḥrāb-ı risālet ẕāt-ı pāküñle
Cemīʿ-i enbiyāya muḳtedāsın yā Resūla'llāh

mihr-i ʿālemi:

1. **mihr-i ʿālemi:**-*i*
Gazel 183
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cihan güneşi, dünyayı aydınlatan güneş.
Tā ki ruḫı o mehveşüñ māye-i şerm ü nāzdur
Reşk ile mihr-i ʿālemi ġarḳa-i pīç ü tāb ider

mihr-i behcet:

1. **mihr-i behcet:**
Kaside 24
Mısra: **102**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik güneşi.
Ola tā kim felek pertev-fürūz-ı maṭlaʿ-ı iḳbāl
Ola tā mihr-i behcet zīver-efken tāc-ı devrāna

mihr-i bī-bedelüñ:

1. **mihr-i bī-bedelüñ:**-*üñ*
Gazel 498
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bedelsiz, benzersiz sevgili.
O mihr-i bī-bedelüñ mehveşān içinde tamām
Cihānı araladı ḫüsn-i ʿālem-ārāsı

mihr-i bī-zevāl oldı:

1. **mihr-i bī-zevāl oldı:**-*dı*
Gazel 260
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yok olmayan aydınlık olmak.
Ẕāt-ı şerīfüñ oldı senüñ mihr-i bī-zevāl
Vech-i münīrüñ oldı senüñ māh-ı bī-kelef

mihr-i cemāl:

1. **mihr-i cemāl:**
Gazel 220
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzelliğin güneşi.
Māh eger olsa da meşʿal-keş eyā mihr-i cemāl
Şuʿlesi berḳ-i żiyā-baḫş-ı elemdür sensüz

mihr-i cemāle:

1. **mihr-i cemāle:**-*e*
Gazel 474
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzelliğin güneşi.
Ḳābil mi nigāh eylemek ol mihr-i cemāle
Girmiş o perī-çehre yine reng-i celāle

mihr-i cihān-ārā:

1. **mihr-i cihān-ārā:**
Gazel 17
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cihanı süsleyen güneş. II Sevgili.
Gider aġyār ile gülşen-be-gülşen seyr-i bāġ eyler
Bize her-cāyīlükler eyler ol mihr-i cihān-ārā

2. **mihr-i cihān-ārā:**
Gazel 63
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cihanı süsleyen güneş. II Sevgili.
Pertev-i nūr-ı vücūdı rūşen itdi ʿālemi
Ṭoġdıġı sāʿat o meh mihr-i cihān-ārā ṣıfat

mihr-i cihān-ārāda:

1. **mihr-i cihān-ārāda:**-*da*
Matla 204
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cihanı süsleyen güneş.
II Sevgili.
Var mıdur mihr-i cihān-ārāda bu vech-i ḥasen
Māh-ı tābānum naẕar ḳıl işte ḫūrşīd işte sen

mihr-i cihān-ārānuñ:

1. **mihr-i cihān-ārānuñ:**-*nuñ*
Kaside 3
Mısra: **42**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cihanı süsleyen güneş.
II Sevgili.
Ẕerreden farż idelüm aḥḳar imişsin yāḫud
Kevkebi sende imiş mihr-i cihān-ārānuñ

mihr-i cihān-tāb:

1. **mihr-i cihān-tāb:**
Rübai 63
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyayı aydınlatan güneş.
Ey mihr-i cihān-tāb ü żiyā-perver-i ḳurb
V'ey lemʿa-i ġarrā-yı ṣafā-güster-i ḳurb

mihr-i cihān-tāb-ı cemāl:

1. **mihr-i cihān-tāb-ı cemāl:**
Gazel 483
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik cihanını aydınlatan güneş.
Besdür istiġnā gel ey mihr-i cihān-tāb-ı cemāl
Bir nigāh-ı merḥamet ḳıl ẕerre-i nā-çīzüñe

mihr-i cihān-tāb-ṭalʿatuñ:

1. **mihr-i cihān-tāb-ṭalʿatuñ:**-*uñ*
Gazel 264
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüzünün cihanı aydınlatan güneşi.
İdince mihr-i cihān-tāb-ṭalʿatuñ işrāḳ
Münevver oldı cemālüñle ser-be-ser āfāḳ

mihr-i dıraḫşān:

1. **mihr-i dıraḫşān:**
Gazel 335
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Parlak güneş.
Bu şeb tā ṣubḥa dek derd ile āh-ı pür-şerer çekdüm
Ġam-ı hecrüñle ey mihr-i dıraḫşān ben neler çekdüm

mihr-i dıraḫşāndur:

1. **mihr-i dıraḫşāndur:**-*dur*
Gazel 352
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Parlak güneş.
Himmet-i ʿışḳı temāşā eyle gör kim zāhidā
Ẕerre-i nā-çīz iken mihr-i dıraḫşāndur yerüm

mihr-i dıraḫşānı:

1. **mihr-i dırāḫşānı:**-*ı*
Gazel 515
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Parlak güneş.
Senüñle bāde-nūş-ı kām olan ālüfte-i ser-mest
Revādur sāġar eylerse eger mihr-i dırāḫşānı

2. **mihr-i dıraḫşānı:**-*ı*
Gazel 520
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Parlak güneş.
Eger merdānegī-i ġamzesin gösterse ʿuşşāḳa
İder zerrīn külāh-ı ʿişve ol mihr-i dıraḫşānı

3. **mihr-i dıraḫşānı:**-*ı*
Matla 249
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Parlak güneş.
Didüm merhemle gördükde ruḫ-ı pür-tāb-ı cānānı
Gil-endūd eylemişler göz göre mihr-i dıraḫşānı

mihr-i dıraḫşānuñ:

1. **mihr-i dıraḫşānuñ:**-*uñ*
Gazel 156
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Parlak güneş.
Hilāli bedr iden iḳbālidür mihr-i dıraḫşānuñ
Kemāl-i ehl-i istiʿdāda bāʿiṣ yaʿnī raġbetdür

2. **mihr-i dıraḫşānuñ:**-*uñ*
Matla 152
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Parlak güneş.
Görelden tābiş-i ruḫsārın ol mihr-i dıraḫşānuñ
Başında her gice ateş yanar şemʿ-i şebistānuñ

mihr-i dırḫşān-ı şefāʿat:

1. **mihr-i dırḫşān-ı şefāʿat:**
Kaside 7
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şefaatin parlak güneşi.
Ben ḥasret ile ẕerre-i nā-çīz-i teẕellül
Sen rifʿat ile mihr-i dırḫşān-ı şefāʿat

mihr-i envār-ı ruḥuñdur:

1. **mihr-i envār-ı ruḫuñdur:**-*uñ, -dur*
Gazel 354
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yanağının nurlarının güneşi.
Ẕerre-i nā-çīziñem ammā ki ey āfet benüm
Mihr-i envār-ı ruḫuñdur māye-i germiyyetüm

mihr-i evc-i ihtidā:

1. **mihr-i evc-i ihtidā:**
Gazel 5
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Doğru yola ermişlerin en uçtaki ihsanı.
Kūşe-i tārīk-i hicrān içre sensin ʿāşıḳa
Şemʿ-i feyż ü nūr-ı ḥikmet mihr-i evc-i ihtidā

mihr-i evc-i ışṭıfā:

1. **mihr-i evc-i ışṭıfā:**
Gazel 63
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Seçkinlerin güneşi.
Māh-ı burc-ı istiḳāmet mihr-i evc-i ışṭıfā
Gevher-i dürc-i saʿādet naḳd-ı genc-i mekremet

mihr-i felege:

1. **mihr-i felege:**-*e*
Kaside 8
Mısra: **235**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Feleğin güneşi.
Gösterürdüm ṣuver-i mihrini mihr-i felege
Ḳonmasa āyīne-i ṭabʿuma gerd-i ekdār

mihr-i ġam-ı ʿışḳuñ:

1. **mihr-i ġam-ı ʿışḳuñ:**-*uñ*
Muamma 1
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk gamının ihsanı.
Olalı mihr-i ġam-ı ʿışḳuñ ile perverde
Eşk ü āh oldı nümāyan bu dil-i kemterde

mihr-i keremüñ:

1. **mihr-i keremüñ:**-*üñ*
Rübai 497
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cömertlik güneşi. II Sevgilinin yüzü.
Ey şāmil olan raḥmeti baḥr ü berre
Mihr-i keremüñ maẓharıdur her ẕerre

mihr-i māh-ruḫsārum:

1. **mihr-i māh-ruḫsārum:**-*um*
Kıt'a 44
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yanağı ay olan güneş II sevgili.
Benümle hem-nişīn oldı o mihr-i māh-ruḫsārum
Miṣāl-i rūz-ı ʿıyd itdi şeb-i tārīk ü deycūrı

mihr-i melāḥat:

1. **mihr-i melāḥat:**
Gazel 383
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik güneşi.
Gün yüzüñ gördükçe ey mihr-i melāḥat çeşmüme
Ḫūn-ı ḥasretdür ya eşk-i lücce-peymādur gelen

mihr-i münīr:

1. **mihr-i münīr:**
Kaside 8
Mısra: **257**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Parlak güneş.
İştiyāḳuñla helāk oldum eyā mihr-i münīr
Eyle ben ẕerre-i nā-çīzine ʿarż-ı dīdār

mihr-i raḫşān:

1. **mihr-i raḫşān:**
Tahmis 8
Mısra: **42**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Parlak güneş.
Şöhretüñ ṭutsa Naḥīfīveş eger āfāḳı
Mihr-i raḫşān gibi gezseñ felek-i nüh ṭāḳı

mihr-i raḫşān iden:

1. **mihr-i raḫşān iden:**-*en*
Rübai 423
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Parlak güneş etmek.
Ben ẕerreyem ammā ki eyā Rabb-i Ḳādir
Sensin sen iden ẕerreyi mihr-i raḫşān

mihr-i raḫşānı:

1. **mihr-i raḫşānı:**-*ı*
Gazel 459
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Parlak güneş II güzel sevgili.
Ġālibā ol māh-ı burc-ı ḥüsni eyler cüst-cū
Mihr-i raḫşānı bu gün gördüm gezer evden eve

mihr-i rūy-ı pür-tābuñ:

1. **mihr-i rūy-ı pür-tābuñ:**-*uñ*
Gazel 391
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Işık dolu yüzünün güneşi II sevgilinin parlak yüzü.
Baña seyr itdirür kevneyni mihr-i rūy-ı pür-tābuñ

Bu ḥüsn ü ān ile āyīne rāz-ı
ṣafvetüm sensin

mihr-i sipihr-i ışṭıfāya:

1. **mihr-i sipihr-i ışṭıfāya:**-*ya*
Gazel 4
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Seçkin duruma getirilen semanın güneşi.
Oldı ol mihr-i sipihr-i
ışṭıfāya ḫāk-i pā
Tūtiyā oldı anuñçün çeşm-i
ḫalḳa kīmyā

mihr-i ṭalʿatuñ:

1. **mihr-i ṭalʿatuñ:**-*uñ*
Gazel 114
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çehresinin güneşi.
Ẓulmet-i şebde ḫayāl itdükçe
mihr-i ṭalʿatuñ
Ḫāne-i tārīk-i ḫāṭır pür-fürūġ
u lemʿ olur

mihr-i vücūd-ı enverüñ:

1. **mihr-i vücūd-ı enverüñ:**-*üñ*
Rübai 513
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nurlu varlığın güneşi.
Ey pādişeh-i serīr-i gerdūn-pāye
V'ey mihr-i vücūd-ı enverüñ
bī-sāye

mihr-i żiyā-güster-i envār-ı yaḳīn:

1. **mihr-i żiyā-güster-i envār-ı yaḳīn:**
Rübai 421
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kesin bilginin ışıklarının ziya saçan güneşi.
Ey mihr-i żiyā-güster-i envār-ı yaḳīn
V'ey māh-ı ṣafā-baḫş-ı semāvāt ü zemīn

mihr-i żiyā-güster-i mekkī-maṭlaʿ:

1. **mihr-i żiyā-güster-i mekkī-maṭlaʿ:**
Gazel 490
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mekke'nin doğuş yerini aydılatan güneş II Hz. Muhammet.
Sensin ey mihr-i żiyā-güster-i Mekkī-maṭlaʿ
Hāşimī vü Medenī vü
ʿArabī vü Ḳureyşī

mihribān:

1. **mihribānumdan:**-*um, -dan*
Gazel 329
Mısra: **9**
Şefkatli, merhametli II Sevgili.
Şikāyet mihribānumdan degüldür rāh-ı ʿışḳında
Budur derdüm hemān sergeşte-i mekr-i raḳīb oldum

mihribān ola:

1. **mihribān ola:**-*a*
Gazel 441
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dost ve sevgi dolu olmak.
ʿĀşıḳ yolında cismini ḫāk eylemez mi hīç
Bir ġonçe-fem ki sencileyin mihribān ola

mihr-iltimāʿ olur:

1. **mihr-iltimāʿ olur:**-*ur*
Murabba 6
Mısra: **70**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güneş parıltısı olmak.
İtse bu sırra ıṭṭılāʿ
ẕerre olur mihr-iltimāʿ

mihr-şıfat ʿālemi:

1. **mihr-şıfat ʿālemi:**-*i*
Rübai 561
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyanın güneş sıfatı II Hz. Muhammet.
Bir demde idüp mihr-şıfat ʿālemi ṭay
Oldı seferüñ bī-teʿab zaḥmet ü ʿay

miḳdār:

1. **miḳdārın:**-*ı, -n*
Gazel 470
Mısra: **9**
Miktar, ölçü.
ʿAndelībāna yine bildirelüm miḳdārın
Gülşende ʿazm idelüm bir iki gül-rūlar ile

miḳdār-ı ceve:

1. **miḳdār-ı ceve:**-*e*
Gazel 460
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arpanın mikdarı kadar.
Ḫākden refʿ eyle luṭf it būse-i ḫālüñ bana
Kendimi erzende görmem gerçi miḳdār-ı ceve

mıḳnāṭīs-ı maʿnā eyle:

1. **mıḳnāṭīs-ı maʿnā eyle:**
Kaside 1
Mısra: **53**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mana cezbesi eylemek II kendini manevi olarak anlamlandırmak bağlamında.
Eyle mıḳnāṭīs-ı maʿnā ẕātuñı tevḥīd ile
Münkir-i āhen-dile gelsün żarūrī inciẕāb

miḳrāż:

1. **miḳrāżı:**-*ı*
Gazel 250
Mısra: **3**
Makas, kesecek alet.
Lebleri miḳrāżı ile ʿāṣıḳuñ ḳan itmesün
Teşnedür ḳanına cāʾiz gelmesün bī-çāre ḫaṭ

miḳyās-ı nīle:

1. **miḳyās-ı nīle:**-*e*
Gazel 495
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nil nehri gibi ölçüsü/derecesi (olan).
Ḳıyās itmeñ benüm miḳyās-ı Nīle çeşm-i giryānum
Ki pinhān eyledüm ben ḳaṭre-i eşkümde deryāyı

milket-i iʿcāz:

1. **milket-i iʿcāz:**
Gazel 475
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mucize söz söyleyenlerin ülkesi.
Olmaz mı Naḥīfîye sezā milket-i iʿcāz
İnṣāf ile gel baḳ hele bu siḥr-i ḥalāle

milket-i islāma:

1. **milket-i islāma:**-*a*
Tarih 33
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İslam ülkesi.
Niçe mülki milket-i İslāma munżam eyleyüp
Niçe iḳlīmi müsaḫḫar eyleye Bārī saña

milket-i muʿcizedür:

1. **milket-i muʿcizedür:**-*dür*
Gazel 62
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mucize ülkesi.
Bu Naḥīfî n'ola itmezse cihāna raġbet
Milket-i muʿcizedür rütbe-i iclāl-i ġarīb

milket-i ṣabr u şekībi:

1. **milket-i ṣabr u şekībi:**-*i*
Gazel 44
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sabır ve tahammül mülkü.
Milket-i ṣabr u şekībi eyledi ġamzeñ ḫarāb
Ey şeh-i mülk-i melāḥat olmaduñ dād-āşinā

millet-i beyżā:

1. **millet-i beyżā:**
Kaside 26
Mısra: **46**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Müslümanlar.
Niẓām-ı devlet-i İslām ü kār-sāz-ı enām
Medār-ı dāʾire-i mülk ü millet-i beyżā

miʿmār olmasa:

1. **miʿmār olmasa:**-*ma, -sa*
Kaside 8
Mısra: **260**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İmar eden, yapan.
Seyl-i eşküm bu esās-ı dili eylerdi ḫarāb
Ḳaṣr-ı çeşmümde ger olmasa ḫayālüñ miʿmār

miʿmār olursa:

1. **miʿmār olursa:**-*ur, -sa*
Kaside 24
Mısra: **82**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İmar eden, yapan.
Niçe demdür ḫarāb olmış yatur biñ derd ü miḥnetle
N'ola miʿmār olursa dest-i luṭfuñ ḳalb-i vīrāna

miʿmār-ı luṭf u himmeti:

1. **miʿmār-ı luṭf u himmeti:**-*i*
Tarih 28
Mısra: **37**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Lutuf ve himmet mimarı II Allah.
Ḳoymadı miʿmār-ı luṭf u himmeti ḳalb-i ḫarāb
Kişver-i dilde baḳılsa yoḳdur āṣār-ı ṭalel

miʿmār-ı ṭabʿ-ı pākine:

1. **miʿmār-ı ṭabʿ-ı pākine:**-*i, -n, -e*
Tarih 17
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz saf ışığın mimarı.
Ḫavāle eyleyüp miʿmār-ı ṭabʿ-ı pākine ol dem
Bu ḳaṣr-ı bī-ʿadīl-i dil-güşāyı eyledi īcād

min ḫaysü lā-yehtesib:

1. **min ḫaysü lā-yehtesib:**
Kıt'a 2
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Ayet**
Talak suresinin 3. ayeti. "Beklemediği yerden rızık verir." anlamındandır.
Aña ḫayr-muḥric ʿināyet ider
Gelür rızḳı min ḫaysü lā-yehtesib

min-baʿd:

1. **min-baʿd:**
Rübai 340
Mısra: **3**
Bundan sonra.
Min-baʿd olup künc-i ḳanāʿatde muḳīm
Gel ṭāʿat-ı Ḫallāḳ-ı cihān eyleyelüm

minber-i İslāmı:

1. **minber-i islāmı:**-*ı*
Tarih 4

Mısra: **31**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İslamın minberi.
Ḫuṭbesi minber-i İslāmı pür itsün her sū
Sikkesi peyker-i sīm ü zeri ḳılsun bihūd

minber-i zer-mīḫ-i çarḫ:

1. **minber-i zer-mīḫ-i çarḫ:**
Kaside 19
Mısra: **167**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gökyüzünün altın çivili mimberi.
Minber-i zer-mīḫ-i çarḫ üzre oḳusun ḫutbesi
Sikkesi zībende ḳılsun ḳurṣ-ı māḥ-ı enveri

mine'l-mevt:

1. **mine'l-mevt:**
Matla 184
Mısra: **2**
Ölümden.
Naẓar-ı ʿibret ile baḳsa eger dīde-i cān
Ṭoludur āh mine'l-mevt ile dīvār-ı cihān

minhāc-ı rıżā eylemeyen:

1. **minhāc-ı rıżā eylemeyen:**-*me, -yen*
Rübai 540
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Rızanın açık yolu eylemek.
Elbette girīve-i ḍalāletde ḳalur
Minhāc-ı rıżā eylemeyen şeh-rāhı

minnet:

1. **minnet:**
Gazel 92
Mısra: **1**
Bir iyiliğe, bir iyilik yapana karşı kendini borçlu görme.
Minnet Ḫudāya geldi dem-i dil-güşā-yı ʿıyd
Doldı cihāna zemzeme-i merḥabā-yı ʿıyd

2. **minnet:**
Gazel 158
Mısra: **9**
Bir iyiliğe, bir iyilik yapana karşı kendini borçlu görme.
Sirişk-i dīdeye minnet mi vardur rāh-ı ʿışḳuñda
Dil-i şeydā ḳudūm-ı vaṣla naḳd-i cān niṯār eyler

3. **minnetüm:**-*üm*
Gazel 165
Mısra: **14**
Bir iyiliğe, bir iyilik yapana karşı kendini borçlu görme.
Naḥīfī bendenem dergāhuna rū-māl idüp geldüm
Cenāb-ı ḥażretüñden ġayre yā Rab minnetüm yoḳdur

4. **minnet:**
Gazel 190
Mısra: **10**
Bir iyiliğe, bir iyilik yapana karşı kendini borçlu görme.
Ġam çekme cevr-i dehre Naḥīfī ki dāʾimā
Minnet Cenāb-ı Ḥażret-i Rabb-ı Mecīdedür

5. **minnet:**
Gazel 244
Mısra: **3**
Bir iyiliğe, bir iyilik yapana karşı kendini borçlu görme.
ʿAdū-yı żāġa minnet yoḳ var iken bülbül-i ḫoş-gū
Dil ü cān itmege her dem recā sulṭāna ögrenmiş

6. **minnetüm:**-*üm*
Gazel 354
Mısra: **26**
Bir iyiliğe, bir iyilik yapana karşı kendini borçlu görme.
Dehr içinde kimseden ümmīd-i iḥsān eylemem
Rāzıḳ-ı feyyāżadur ancaḳ Naḥīfī minnetüm

7. **minnetüm:**-*üm*
Gazel 380
Mısra: **10**
Bir iyiliğe, bir iyilik yapana karşı kendini borçlu görme.
Çıḳarma ḫāṭırumdan bu Naḥīfī-i ciger-ḫūnı
Benüm ey şāh-ı ʿālem minnetüm ancaḳ budur senden

8. **minnet:**
Gazel 437
Mısra: **5**
Bir iyiliğe, bir iyilik yapana karşı kendini borçlu görme.
Nigāh-ı şūḫına rāz-ı dili ifşāya minnet yoḳ
Olursa yār ile bir şoḥbet-i dil-ḫᵛāh bir yerde

9. **minnet:**
Gazel 510
Mısra: **13**
Bir iyiliğe, bir iyilik yapana karşı kendini borçlu görme.
Minnet mi var ḥuṣūl-ı murāda Naḥīfīyā
Eylerse Ḫaḳ ḳarīn-i icābet duʿāmuzı

10. **minnetüñ:**-*üñ*
Kaside 2
Mısra: **8**
Bir iyiliğe, bir iyilik yapana karşı kendini borçlu görme.
Mūrdan ʿAnḳāya dek mebẕūl cūd-ı kāmilüñ
Ẕerreden ḫūrşīde şāmil luṭf u faẕl u minnetüñ

11. **minnetle:**-*le*
Kaside 13
Mısra: **44**
Bir iyiliğe, bir iyilik yapana karşı kendini borçlu görme.
Nesīm-i cennetüñ girse eline ḫāk-i pāyuñdan
İder küḥl-i şeref minnetle ʿayn-ı ḥūr-ı ʿīn üzre

12. **minnet:**
Rübai 96
Mısra: **1**
Bir iyiliğe, bir iyilik yapana karşı kendini borçlu görme.
Biñ ḥamd ü s̲enā şükr ü sipās ü minnet
Olsun saña ey Mālik-i mülk-i vaḥdet

13. **minnet:**
Rübai 101
Mısra: **4**
Bir iyiliğe, bir iyilik yapana karşı kendini borçlu görme.
Ḫallāḳ-ı cihān rızḳuñ iderken iʿṭā
Kendüñ gibi maḫlūḳa niçündür minnet

14. **minnet:**
Rübai 156
Mısra: **2**
Bir iyiliğe, bir iyilik yapana karşı kendini borçlu görme.
Rezzāḳ-ı cihān kār-ger-i muṭlaḳdur
Minnet o Kerīme vācib ü elyaḳdur

15. **minnet:**
Rübai 431
Mısra: **3**
Bir iyiliğe, bir iyilik yapana karşı kendini borçlu görme.
Ey minnet ile ḳalbüm idenler taẕyīḳ
Bilmez degülem mülk-i tecerrüd rāhın

16. **minnet:**
Tarih 34
Mısra: **4**
Bir iyiliğe, bir iyilik yapana karşı kendini borçlu görme.
Āṣaf-ı ẕī-şānınuñ tedbīri oldı kārger
Böyledür minnet Ḫudāya ḥükmi baḫt-ı esʿadüñ

minnet çeker:

1. **minnet çeker:**-*er*
Kaside 12
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sıkıntılı bir duruma katlanmak, sıkıntı çekmek.
İtmekde iki dīdelerüm girye-i şādī
Minnet mi çeker şimdi ṭabīʿat yem ü kāne

minnet eyle:

1. **minnet eyle:**
Gazel 280
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İyilik etmek.
Ne deñlü mücrim isem ʿarṣa-gāh-ı maḥşerde
Ḫudādan eyle beni minnet es-selāmu ʿaleyk

minnet eyleme:

1. **minnet eyleme:**-*me*
Gazel 351
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İyilik etmek.
Bīhūde minnet eyleme ey devr-i dūn baña
Ḫaḳdur viren murādumı ben senden istemem

minnet itmesün:

1. **minnet itmesün:**-*me*, -*sün*
Gazel 455
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Birine boyun eğip yalvarmak.
İtsün istiġnā Ḫudādan ġayra minnet itmesün
Fāyiḳ olmaḳ isteyen em s̲āl ü aḳrān üstüne

minnet ḳıl:

1. **minnet ḳıl:**
Murabba 13
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yapılan iyiliğe karşı teşekkür etme, şükür, hamdetme.
Benümçün daḫi ḳıl minnet Şefāʿat yā Resūla'llāh

minnet-i aġyār:

1. **minnet-i aġyār:**
Gazel 33
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Rakiplerin, yabancıların eziyeti, yükü.
Kār-sāz-ı ġam iken fürḳat-i dildār baña
Ne belādur ʿacebā minnet-i aġyār baña

minnet-i aġyārı:

1. **minnet-i aġyārı:**-*ı*
Gazel 83
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Rakiplerin, yabancıların eziyeti, yükü.
İster iseñ vaṣl-ı yāri serv-i bālādan da geç
Minnet-i aġyārı çekme būy-ı raʿnādan da geç

minnet-i cān:

1. **minnet-i cān:**
Gazel 471
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Canın gönül borcu.
Naḳd-i cān minnet-i cān idi dil-i şeydāya
Kāle-i vuṣlatı bir vech ile bāzar olsa

minnet-i luṭfı:

1. **minnet-i luṭfı:**-*ı*
Gazel 391
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Himmet minneti.
Naḥīfīyem gerekmez baña dehrüñ minnet-i luṭfı

Murādum maṭlabum māl ü menālüm devletüm sensin

minnet-i sāḳī:

1. **minnet-i sāḳī:**
Gazel 335
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sakinin eziyeti.
Girān geldi baña meclisde ġāyet minnet-i sāḳī
Anuñçün ben de ṣahbā yerine ḫūn-ı ciger çekdüm

minnetin çekmek:

1. **minnetin çekmek:**-*in, -mek*
Gazel 166
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Sıkıntılı bir duruma katlanmak, sıkıntı çekmek.
Baña lāzım degül erbāb-ı cāhın minnetin çekmek
Benüm tevfīḳ-ı Ḥaḳ rāh-ı ṭalebde reh-nümūnumdur

minnetini çekmede:

1. **minnetini çekmede:**-*i, -n, -i, -me, -de*
Gazel 519
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Minnet etmek, bir kimsenin iyiliği altında ezilmek, kendini borçlu hissetmek.
Bāġbān minnetini çekmede bī-ṭāḳat iken
Bülbül ey ġonçe-fem āzürde-i ḫār olsun mı

minnet-keş-i dārū-yı ṭabīb olmaya:

1. **minnet-keş-i dārū-yı ṭabīb olmaya:**-*ma, -ya*
Gazel 394
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tabibin ilacının minnet çekeni olmak.
Minnet-keş-i dārū-yı ṭabīb olmaya dehrüñ
Nā-ḫūrde olan süfre-i bezm-i niʿamından

minnet-keş-i dūnān:

1. **minnet-keş-i dūnān:**
Gazel 159
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Alçak kimselerin bağışlarına borçlu kalmak.
Merdüm-i ṣāḥib-dili minnet-keş-i dūnān ider
Ey Naḥīfī işte baḫt-ı bī-mürüvvet böyledür

mıntıḳatü'l-burūc:

1. **mıntıḳatü'l-burūcıdur:**-*ı, -dur*
Kıt'a 10
Mısra: **2**
Burçların yeri II gökyüzü.
Gevher-i tābdār ile oldı müzeyyen ol kemer
Mıntıḳatü'l-burūcıdur çarḫ-ı leṭāfetüñ meger

mīr ü paşadan:

1. **mīr ü paşadan:**-*dan*
Gazel 389
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Komutan ve paşa II mecazen yüksek makam.
Göñül dūr olmasun ḥüsn-i cihān-tābuñ temāşādan
Gedā-yı ʿışḳuñ olmaḳ baña ḫoşdur mīr ü paşadan

mīr ü şāhuñ:

1. **mīr ü şāhuñ:**-*uñ*
Kıt'a 17
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bey ve padişah.
Kemterīn bende ḳadar kesb-i şeref eyleyemem
Virseler rifʿat ü cāhın baña mīr ü şāhuñ

miʿrāc:

1. **miʿrācuñ:**-*uñ*
Gazel 328
Mısra: **5**
İslam inancına göre Hz. Muhammed'in, Allah'ın daveti üzerine yedi kat semayı aşıp huzuruna yükselerek onunla görüşmesi mucizesi.
Oldı Miʿrācuñ ṣafā-baḫş-ı dil-i kerrūbiyān
Maḥż-ı rifʿatdür daḫi āfāḳa ol feyż-i ḳudūm

2. **miʿrācuñı:**-*u, -ñ, -ı*
Matla 7
Mısra: **2**
İslam inancına göre Hz. Muhammed'in, Allah'ın daveti üzerine yedi kat semayı aşıp huzuruna yükselerek onunla görüşmesi mucizesi.
Ey olan maẓhar-ı ḫāṣ-ı şeref-i -
Ḳıldı Miʿrācuñı Ḥaḳ muḥterem-i -

3. **miʿrācı:**-*ı*
Matla 127
Mısra: **2**
İslam inancına göre Hz. Muhammed'in, Allah'ın daveti üzerine yedi kat semayı aşıp huzuruna yükselerek onunla görüşmesi mucizesi.
Ḳılup ʿunvān-ı subḥāne'lleẕī esrā ile manṣūṣ
Cenāb-ı pāküñe Miʿrācı Mevlā eyledi maḫṣūṣ

miʿrac eyledüñ:

1. **miʿrac eyledüñ:**-*dü, -ñ*
Kaside 11
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Miraç etmek, göğe çıkarmak.
Oldı çün ẕātuñ müşerref daʿvet-i mevlā ile
Eyledüñ Miʿrac o şeb keyfiyyet-i isrā ile

mīrāne:

1. **mīrāne:**
Rübai 487
Mısra: **4**
Emir olana yakışacak surette.
Pā-māl-i güẕer-gāh-ı ġam oldum efsūs
Rifʿatle ḳanāʿatde iken mīrāne

mīrās:

1. **mīrāṣdur:**-*dur*
Kaside 26
Mısra: **33**
Miras: Kalıtım yoluyla gelen herhangi bir özellik.
Vücūd-ı pākine mīrāṣdur ʿaṭā itmek
Ki ḫānedān u vezāretde buldı neşv ü nemā

mirʾāt:

1. **mirʾāta:**-*a*
Gazel 155
Mısra: **3**
Ayna.
Mirʾāta baḳma bir iki gün eyle tecribe
Ṣabr eylemek firāḳuña müşkil degül midür

2. **mirʾāta:**-*a*
Gazel 361
Mısra: **12**
Ayna.
Ḳuvvet-i taṣfiyeden ʿaksi olurdı ẓāhir
Ḳonsa mirʾāta eger cevher-i idrākümden

3. **mirʾāt:**
Matla 48
Mısra: **2**
Ayna.
ister saña mānendī-i ḥüsnin işbāt
Ḥaẕer itmez gibi hīç sūʾ-i edebden mirʾāt

mirʾāta baḳmaz:

1. **mirʾāta baḳmaz:**-*maz*
Gazel 228
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aynaya bakmak.
Zevāl-i devlet-i İskender ü Cemden olan āgāh
Ġurūr-ı ʿucb ile mirʾāta baḳmaz deste cām almaz

mirʾāt-ı cemāli:

1. **mirʾāt-ı cemāli:**-*i*
Gazel 348
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik aynası, yüz güzelliğinin aynası.
Gözden ṣaḳınur oldum o mirʾāt-ı cemāli
Gör derdi raḳīb olmadadur kendime kendüm

mirʾāt-ı derūna:

1. **mirʾāt-ı derūna:**-*a*
Kaside 8
Mısra: **136**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kalp aynası.
Peyker-i maʿnī görünmez ki getürdi gerdūn
Gerd-i miḥnet ile mirʾāt-ı derūna jengār

mirʾāt-i dile:

1. **mirʾāt-i dile:**-*e*
Gazel 461
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül aynası.
Emānetdür saña rūḥ-ı ʿazīz ey merdüm-i ġāfil
Keder-sāz olma mirʾāt-i dile gerd-i ḫıyānetle

mirʾāt-ı dilüm:

1. **mirʾāt-ı dilüm:**-*üm*
Rübai 547
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül aynası.
Cān kesr ü melāmet ile muẓṭar oldı
Mirʾāt-ı dilüm ziyāde muġber oldı

mirʾāt-ı gerdişüñ:

1. **mirʾāt-ı gerdişüñ:**-*üñ*
Gazel 270
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dönüş aynası II felek.
Dūd-ı siyāh-ı āh ile bulmaḳda incilā
Mirʾāt-ı gerdişüñ ne ʿaceb inkisārı yoḳ

mirʾāt-ı iskender:

1. **mirʾāt-ı iskender:**
Tarih 16
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İskender'in aynası(İskender, yüz fersah uzaklıktaki düşmanlarını aynada görürmüş).
Her zücāc-ı revzeni ʿālem-nümā dirsem n'ola
Müddeʿāma cām-ı Cem mirʾāt-ı İskender güvāh

mirʾāt-ı ḳalbüm:

1. **mirʾāt-ı ḳalbüm:**-*üm*
Gazel 371
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül aynası.
Şīşe-i şikestenüñ ser-tīz olur her pāresi
Al ele mirʾāt-ı ḳalbüm inkisārumdan ṣaḳın

mirʾāt-ı ḳalbümi:

1. **mirʾāt-ı ḳalbümi:**-*üm, -i*
Kaside 26
Mısra: **129**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül aynası.
Mükedder eyledi mirʾāt-ı ḳalbümi devrān

Beni meşāġıle şaldı ġam-ı küdūret-zā

mirʾāt-ı kemāl-i şūret ü maʿnā:

1. **mirʾāt-ı kemāl-i şūret ü maʿnā:**
Kaside 13
Mısra: **78**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Iç ve dışın tamamlayan ayna.
Vücuduñ itdi tekmīl-i meʾāl-i şūret ü maʿnā
Ẓuhūruñ oldı mirʾāt-ı kemāl-i şūret ü maʿnā

mirʾāt-ı leṭāfet-gösteri:

1. **mirʾāt-ı leṭāfet-gösteri:**-*i*
Tarih 2
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Letafet yayan ayna.
Ṭabʿ-ı pākinden ider deryūze ʿayn-ı āfitāb
Ṣāfdur tā öyle mirʾāt-ı leṭāfet-gösteri

mirʾāt-ı luṭfında:

1. **mirʾāt-ı luṭfında:**-*ı, -n, -da*
Tarih 6
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Lütuf, iyilik aynası.
O sulṭānü'bni sulṭān kim anuñ mirʾāt-ı luṭfında
Görür ehl-i baṣīret şāhid-i maḳṣūd-ı didārın

mirʾāt-ı mihre:

1. **mirʾāt-ı mihre:**-*e*
Gazel 111
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güneş aynası.
Mirʾāt-ı mihre vāsıṭa-i incilā olur
ʿUṣṣāḳuñ ol ṣafā ki ġam-ı müdġāmındadur

mirʾāt-ı müncelī:

1. **mirʾāt-ı müncelī:**
Gazel 129
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cilalanmış/parlak ayna.
O sīmgerden içün maşrıḳ-ı celī dirler
O ṣāf-sīneye mirʾāt-ı müncelī dirler

mirʾāt-ı ruḥ-ı pāküñde:

1. **mirʾāt-ı ruḥ-ı pāküñde:**-*üñ, -de*
Gazel 169
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz yanağının aynası.
Mirʾāt-ı ruḥ-ı pāküñde tāb-efken-i ṭūram
Sīneñde senüñ pādişehüm ḥaḳ naẓarum var

mirʾāt-ı ruḥsāruñ:

1. **mirʾāt-ı ruḥsāruñ:**-*uñ*
Gazel 466
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüz aynası.
Ṣaḳın mirʾāt-ı ruḥsāruñ ġubār-ı āh-ı serdümden
Ḳoma gel ḫāṭır-ı maḥzūnumı gel inkisār üzre

mirʾāt-ı ṣāf-ı ṭabʿına:

1. **mirʾāt-ı ṣāf-ı ṭabʿına:**-*ı, -n, -a*
Tarih 28
Mısra: **66**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yaratılışının saf aynası.
Görmesün naḳş-ı melālet devr-i ʿaks-i çarḫdan
Ḳonmasun mirʾāt-ı ṣāf-ı ṭabʿına gerd-i kesel

mirʾāt-ı sikender:

1. **mirʾāt-ı sikender:**
Tarih 17
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Büyük İskender'in hocası Aristo tarafından İskenderiye'de yaptırılmış olduğuna inanılan, uzaktaki düşmanı gösteren ayna.
Ruḫām-ı ṣāf olup āyīne-dān āyīne-i āba
Çü mirʾāt-ı Sikender oldı naḳş-ı ʿibret-i üstād

mirʾāt-ı ṭabʿ-ı rūşenüm:

1. **mirʾāt-ı ṭabʿ-ı rūşenüm:**-*üm*
Gazel 332
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Parlak ışıklı ayna.
Cilve-ger olsa ʿaceb mi anda naḳş-ı kāʾināt
Ey Naḥīfī ṣāfdur mirʾāt-ı ṭabʿ-ı rūşenüm

mīr-i ışṭablı:

1. **mīr-i ışṭablı:**-*lı*
Kaside 19
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Padişah ahırlarının yöneticisi.
Öyle bir şeh kim ʿuluvv-i ḳadrine nisbet eger
Mīr-i ışṭablı disem şāyeste Sulṭān Senceri

mīr-i kārdāndur:

1. **mīr-i kārdāndur:**-*dur*
Kaside 24
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Işi bilen hükümdar.
Vezīr-i Müşterī-tedbīr ü mīr-i kārdāndur kim
Muʿallim-kār olur reʾy-i rezīni nükte-sencāna

mirrīh:

1. **mirrīḫ:**
Gazel 303
Mısra: **3**
Merih diğer adıyla Mars gezegeni.
Nedür nedür bu ḳadar sūzişüñ ki ey Mirrīḫ
Taʿalluḳ itdi dil-i zāra tābiş-i naẓaruñ

2. **mirrīḫden:**-*den*
Kaside 1
Mısra: **29**
Merih diğer adıyla Mars gezegeni.
Geç ʿUṭāridden Züḥālden Zühre vü Mirrīḫden
Olma kālā-yı hevāya müşterī ḳıl ictināb

3. **mirrīḫ:**
Matla 61
Mısra: **2**
Merih diğer adıyla Mars gezegeni.
İtmege düşmenüñe ḥamle-i ḍarb-ı tevbīḫ
Her dem āmāde durur ṭīġı elinde Mirrīḫ

4. **mirrīḫ:**
Rübai 129
Mısra: **4**
Merih diğer adıyla Mars gezegeni.
Tā öyle sitem-pīşedür ol ḫūnī kim
Lerzende olur ġamzelerinden Mirrīḫ

mirrīḫ-i gerdūn:

1. **mirrīḫ-i gerdūn:**
Tarih 1
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Feleğin Merih'i.
Sileh-dārı olup Mirrīḫ-i gerdūn tīġ-i nuṣretle
Revādur olsa keyvān-ı felek serheng-i dīvānı

mirṣād:

1. **mirṣād:**
Tarih 17
Mısra: **50**
Gözetleme yeri.
Feżā-yı dil-keşi miżmār-ı esb-i bād-bāndur
Mesīr-i cūyıdur zevraḳ-süvār-ı behcete mirṣād

misāl:

1. **miṣālüñ:**-*üñ*
Gazel 296
Mısra: **4**
Benzer.
Gül gibi sen ṭururken dil niçe ġayre baḳsun
Bāġ-ı cihānda yoḳdur ey ġonçe-fem miṣālüñ

2. **miṣālüñ:**-*üñ*
Gazel 308
Mısra: **1**
Benzer.
Cihānda yoḳdur ey āfet miṣālüñ
Meger āyīnede ʿaks-i cemālüñ

misāl itdi:

1. **miṣāl itdi:**-*di*
Gazel 505
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Örnek almak.
Ḫam itdi ḳāmetini cismümi ḫayāl itdi
O meh vücūdımı ebrūsına miṣāl itdi

misāl itdüm:

1. **miṣāl itdüm:**-*dü, -m*
Kaside 25
Mısra: **38**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Örnek göstermek, benzetmek.
Zūr-ı bāzū-yı himmetüñ elḥaḳ
Kuvvet-i Ḥaydere miṣāl itdüm

misāl olınmaz:

1. **miṣāl olınmaz:**-*ı, -n, -maz*
Kıt'a 6
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Benzeri, dengi olmak.
Birdür ol Ḥāliḳ-ı ʿAẕīmü'ş-şān
Anuñ içün miṣāl olınmaz hīç

misāli:

1. **miṣāli:**
Murabba 6
Mısra: **50**
"Benzer, gibi" anlamında edat.
ʿIşḳ ile kimi şuʿle-nūş Deryā miṣāli pür-ḫurūş

misāl-i berḳ-ı ḫāṭif:

1. **miṣāl-i berḳ-ı ḫāṭif:**
Gazel 281
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gaybî şimşek misali.
Burāḳ-ı berḳ-reftār ile ey reh-bürde-i vuṣlat
Miṣāl-i berḳ-ı ḫāṭif ṭayy-ı arż u āsumān itdüñ

misāl-i bī-misāli:

1. **miṣāl-i bī-miṣāli:**-*i*
Kıt'a 47
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eşsiz örnek.
Ol şeh-i şāḥib-kemāl ol mālik-i seyf ü ḳalem
Bu miṣāl-i bī-miṣāli ṭarḥ u īcād eyledi

misāl-i bülbül-i nev-naġme-i çemen-pīrā:

1. **miṣāl-i bülbül-i nev-naġme-i çemen-pīrā:**
Kaside 26
Mısra: **226**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çemeni süsleyen yeni nağme bülbülü gibi.
Süḫānverān-ı zamān şimdi meşḳa başladılar

Miṣāl-i bülbül-i nev-naġme-i çemen-pīrā

misāl-i bülbül-i şeydā:

1. **miṣāl-i bülbül-i şeydā:**
Gazel 20
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşkından aklını yitirmiş bülbül gibi.
Ḫazān-ı nev-bahār-ı vuṣlatuñla ey gül-i raʿnā
Fiġāndur rūz u şeb kārum miṣāl-i bülbül-i şeydā

misāl-i cū:

1. **miṣāl-i cū:**
Gazel 136
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Akarsu, ırmak gibi.
Ey dil miṣāl-i cū bu ḳadar pūyeden ʿaceb
Ḳaṣduñ o naḫl-i ʿişve-beri cüst ü cū mıdur

misāl-i dāl-i duʿā:

1. **miṣāl-i dāl-i duʿā:**
Gazel 456
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Duanın dal harfi gibi.
Miṣāl-i dāl-i duʿā ḳaddimi dü tā iderem
Baña o server-i ḫūbān selām virdükçe

misāl-i dūd:

1. **miṣāl-i dūd:**
Gazel 133
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kara duman gibi.
Olan pervāne-i şemʿ-i tecellī bezm-i ʿışḳ içre
Miṣāl-i dūd evvel irtikāb-ı maḥv-i ẕat eyler

misāl-i dūd-ı āh-ı ʿāşıḳān:

1. **miṣāl-i dūd-ı āh-ı ʿāşıḳān:**
Gazel 238
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Âşıkların ah dumanı gibi.
O ḫaṭṭ-ı tāze kim ruḫsār-ı āteş-nāke ser virmiş
Miṣāl-i dūd-ı āh-ı ʿāşıḳān eflāke ser virmiş

misāl-i ebruvān-ı dil-keşüñ:

1. **miṣāl-i ebruvān-ı dil-keşüñ:**-*üñ*
Kaside 13
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül çeken kaşlarının misali.
Miṣāl-i ebruvān-ı dil-keşüñ ey āyet-i raḥmet
Yazılmış medd-i bismi'llāhdur levḥ-i cebīn üzre

misāl-i enhār:

1. **miṣāl-i enhār:**
Kaside 8
Mısra: **188**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nehirler gibi.
Gülşen-i kūyuña vāṣıl ola cāʾiz ki göñül
Aġlasun dīde ḳo ʿışḳuñla miṣāl-i enhār

misāl-i erġanūn oldı:

1. **miṣāl-i erġanūn oldı:**-*dı*
Gazel 521
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Org aleti gibi olmak.
Gel ey bī-raḥm ü küfr-āyīn-i nāz ü ʿişve gel gūş it
Fiġānum deyr-i ʿışḳuñda miṣāl-i erġanūn oldı

misāl-i ġonçe-i gül:

1. **miṣāl-i ġonçe-i gül:**
Gazel 103
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gül goncası gibi.
Dil ḥasretüñle lāle-ṣıfat dāġ u yāredür
Cismüm miṣāl-i ġonçe-i gül pāre pāredür

misāl-i ḫāme:

1. **miṣāl-i ḫāme:**
Gazel 140
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kalem gibi.
Miṣāl-i ḫāme el-ḥaḳ müstaḳīmü'l-ḳalb-i ʿirfāndur
Muḥaṣṣal ṭabʿ-ı mevzūnı nihāl-i bāġ-ı maʿnādur

misāl-i ḫātem:

1. **miṣāl-i ḫātem:**
Matla 171
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mühür misali.
Miṣāl-i ḫātem olanlar esīr-i şöhret ü nām
Olur sezā-yı ser-engüşt-i iʿtirāż-ı enām

misāl-i ḫāṭır-ı vaḳḳāḍ:

1. **miṣāl-i ḫāṭır-ı vaḳḳāḍ:**
Tarih 17
Mısra: **44**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ateşli gönül gibi.
Eger ḥammām-ı şādurvān eger ḳaṣr-ı dil-ārāsı
Pür-āb ü tāb-ı ṣafvetdür miṣāl-i ḫāṭır-ı vaḳḳāḍ

misāl-i jāle:

1. **miṣāl-i jāle:**
Gazel 140
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çiğe benzer.

Nem-i eşküm miṣāl-i jāle
durmaz feyż-yāb eyler
Anuñçün böyle ey gül
sünbül-i zülfüñ muṭarrādur

misāl-i ḳays-ı ser-gerdān:

1. **miṣāl-i ḳays-ı ser-gerdān:**
Gazel 105
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Başı dönmüş Kays gibi.
İdüp ṣaḥrā-neverd ey reşk-i
Leylā cān-ı şeydāyı
Miṣāl-i Ḳays-ı ser-gerdān
iden āhū-nigāhuñdur

misāl-i kūze:

1. **miṣāl-i kūze:**
Gazel 156
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Testi gibi.
Olur aʿlā vü ednā feyż-yāb-ı
reşḥa-i pāki
Miṣāl-i kūze ʿālemde o kim
pākīze-ṭıynetdür

misāl-i rişte:

1. **miṣāl-i rişte:**
Gazel 375
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ip gibi, ip benzeri.
Nizār oldum o deñlü şimdi
hecr-i mū-miyānuñla
Miṣāl-i rişte mümkindür
güẕer sūrāḫ-ı sūzenden

misāl-i rūz-ı ʿıyd itdi:

1. **miṣāl-i rūz-ı ʿıyd itdi:**-*di*
Kıt'a 44
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bayram gününe benzer etmek.
Benümle hem-nişīn oldı o
mihr-i māh-ruḫsārum
Miṣāl-i rūz-ı ʿıyd itdi şeb-i
tārīk ü deycūrı

misāl-i rūż-ı vuṣlat:

1. **miṣāl-i rūż-ı vuṣlat:**
Gazel 36
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Vuslat gününe benzer.
Ne deñlü şeb-nişīn-i ʿuzlet
olsam ʿışḳ-ı ḫūbāndan
Miṣāl-i rūż-ı vuṣlat yine bir
meh-tāb olur peydā

misāl-i sāye:

1. **miṣāl-i sāye:**
Gazel 396
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gölge gibi.
Düşer maḥall-i recā gerçi ol
şehenşāha
Miṣāl-i sāye yanında raḳībi
n'eylersin

misāl-i selsebīl:

1. **miṣāl-i selsebīl:**
Kıt'a 46
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İçimi hoş olan su gibi.
Vuṣlat-ı ḥavż-ı ṣafā-yı ḳalbe
isterseñ sebīl
Rāh-ı mevlādan sirişküñ ḳıl
miṣāl-i selsebīl

misāl-i serv-i sehī:

1. **miṣāl-i serv-i sehī:**
Gazel 107
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Upuzun servi gibi.
Naẓīri yoḳdur o nev-naḫl-i
gülşen-i ḫüsnüñ
Miṣāl-i serv-i sehī ḥaḳ bu
kim ser-āmeddür

misāl-i sīne:

1. **miṣāl-i sīne:**
Gazel 53
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Göğüs gibi.
O diller kim ḥarīm-i
vuṣlatuñdan dūrlardur hep
Miṣāl-i sīne seng-i hecr ile
meksūrlardur hep

misāl-i sünbül:

1. **miṣāl-i sünbül:**
Matla 160
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sünbül gibi, sünbül misali.
Dūd-ı āhum n'ola zeyn olsa
miṣāl-i sünbül
Lāleli ḳābil mi ide ʿahd-i
şebāba vāṣıl

2. **miṣāl-i sünbül:**
Matla 160
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sünbül gibi, sünbül misali.
Dūd-ı āhum n'ola zeyn olsa
miṣāl-i sünbül
Lāleli çeşmede bir gül-ruḫa
oldum bülbül

misāl-i ṭıfl-ı nev-res:

1. **miṣāl-i ṭıfl-ı nev-res:**
Gazel 387
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yeni yetişmiş çocuk gibi II tecrübesiz kimse.
Miṣāl-i ṭıfl-ı nev-res meyl
idersin gördigüñ naḳşa
ʿAcebdür bu temāşā-gāh-ı
fānīden uṣanmazsın

misāl-i zenbūr:

1. **miṣāl-i zenbūr:**
Kaside 27
Mısra: **78**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arı gibi.
Ṭālib-i şehd-i merām olsam
iki ʿālemde

Derd ü ġam ḫāʾili olur bana
miṣāl-i zenbūr

misk ü ʿabīr:

1. **misk ü ʿabīr:**
Kaside 13
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Misk ve amber.
Müşerref ḫāk-ı pāy-ı ʿizzetüñ
misk ü ʿabīr içre
Mufażżal rīze-seng-i der-gehüñ dürr-i ṣemīn üzre

miskiyyü'l-ḫıtām olsun:

1. **miskiyyü'l-ḫıtām olsun:**-*sun*
Kaside 22
Mısra: **81**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzel şekilde tamamlanmak, son bulmak.
Duʿā hengāmıdur bu ḥarf
miskiyyü'l-ḫıtām olsun
Ṭalebde ẓāhir ü bāṭında
maḳṣad fażl-ı mevlāyı

misl:

1. **misli:**-*i*
Kaside 26
Mısra: **63**
Eş, denk.
Cihānda miṣli bulunmaz vezīr-i ẕī-şāndur
Hem ehl-i ṭabʿ u süḫandān ü hem kerem-peymā

misl ü şerīküñ:

1. **misl ü şerīküñ:**-*üñ*
Rübai 146
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Benzer ve ortak.
Yoḳ miṣl ü şerīküñ ey Ḫudāvend-i Vedūd
Ḥaḳ üzre cemīʿ-i ḫalḳa sensin maʿbūd

misl-i bilāl-i ḥabeşī:

1. **misl-i bilāl-i ḥabeşī:**
Tahmis 4
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Habeşli Bilal (İslamiyeti kabul eden ve Hz. Muhammed'e biat eden ilk yedi kişiden biri) gibi.
Sen emīre ḳul olan her ne ḳadar müdbir ise
Bende-i muḳbil olur miṣl-i Bilāl-i Ḥabeşī

mislini görmemiş:

1. **mislini görmemiş:**-*me, -miş*
Kaside 8
Mısra: **72**
Kelime Tipi: **Deyim**
Eşi benzerini gör(me)mek.
O şehenşāh-ı melāʾik-sipehüñ ʿālemde
Görmemiş miṣlini devr ideli çarḫ-ı devvār

mışr:

1. **mışr:**
Gazel 149
Mısra: **11**
Afrika kıtasında yer alan ve Hz. Yusuf'un yaşadığı ülke.
Mışr içre ey Naḥīfī ʿazīz olsa da yine
Elbet ġarīb hecr-i vaṭanla ẕelīl olur

2. **mışr:**
Gazel 495
Mısra: **17**
Afrika kıtasında yer alan ve Hz. Yusuf'un yaşadığı ülke.
Naḥīfī Mışr içinde güft-gūy-ı Yūsuf-ı naẓmem
Zamān-ı ḥaşre dek şād eylesün rūh-ı Züleyḫāyı

3. **mışra:**-*a*
Kıt'a 19
Mısra: **1**
Afrika kıtasında yer alan ve Hz. Yusuf'un yaşadığı ülke.
Şanmañuz Mışra temāşā içün itdüm rıḥlet
Terk idüp miḥnet-i hicrān ile Beytü'l-ḥazenüm

mışr u şām:

1. **mışr u şām:**
Kaside 20
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mısır ve Şam.
Görmedükçe Ḳaṣr-ı Saʿd-ābādı bilmezsin nedür
İster iseñ Mışr u Şām u ḫıṭṭā-i Baġdādı gör

mışraʿ:

1. **mışraʿ:**
Tarih 15
Mısra: **1**
Mısra, dize.
Ey Naḥīfī geldi bir mışraʿ aña tārīḫ içün
Kāḫ-ı Saʿd-ābād-ı Sulṭān Aḥmed ʿālī-cenāb

mışrāʿ-ı āḫir:

1. **mışrāʿ-ı āḫir:**
Kıt'a 47
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Son mısra.
Mışrāʿ-ı āḫir bu tevḳīʿ-i refīʿuñ vaṣfıdur
Bī-bedel tuġrā-yı ġarrā ḫaṭṭ-ı Sulṭān Aḥmedī

mışr-ı ʿacem:

1. **mışr-ı ʿacem:**
Tarih 34
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Acem Mısırı.
Fātiḥ-i Mışr-ı ʿArab Sulṭān Selīm ise eger
Fetḥidür Mışr-ı ʿAcem bu pādişāh-ı evḥadüñ

mışr-ı ġamda:

1. **mışr-ı ġamda:**-*da*
Gazel 299
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gam Mısır'ı, gam ülkesi. II Gönül, kalp, sine.
Esīr-i çāh-ı bīmārı olup ey Yūsuf-ı s̱ānī
Naḥīfī-zāra mışr-ı ġamda dīdārı ʿazīz itdüñ

mışr-ı maʿnāya:

1. **mışr-ı maʿnāya:**-*ya*
Kaside 24
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Anlam ülkesi.
Ne ṭūṭī kim ider ṭarḥ-ı terennüm mışr-ı maʿnāya
Ser-āġāz eyledükçe midḥat-i paşa-yı ẕī-şāna

mışr-ı naẓm:

1. **mışr-ı naẓm:**
Kaside 8
Mısra: **206**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şiir dizesi. II Şiir sanatı.
Rū-be-rū oldı çün āyīne-i iʿcāz bañа
Mışr-ı naẓm içre benem ṭūṭī-i şīrīn güftār

mışr-ı saʿādetde:

1. **mışr-ı saʿādetde:**-*de*
Tarih 11
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saadet Mısır'ı.
Dāʾimā Mışr-ı saʿādetde ʿazīz itsün anı
Yūsufi sulṭān iden ol Ḥażret-i Rabb-i Raḥīm

mişṭarı oldı:

1. **mişṭarı oldı:**-*ı, -dı*
Kaside 19
Mısra: **90**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cetvel olmak.
Żaʿf-ı miḥnetden göründi mafṣal-ı sīnem ʿayān
Oldı gūyā nüsḫa-i derd ü hümūmuñ mişṭarı

misl:

1. **miṣli:**-*i*
Gazel 380
Mısra: **7**
Eş, denk.
Cihānda miṣli yoḳ bir dil-ber-i āyīne-ṭalʿatsın
Seni Ḥaḳ ṣaḳlasun teʾs̱īr-i zaḫm-ı çeşm-i düşmenden

2. **miṣli:**-*i*
Tarih 17
Mısra: **13**
Eş, denk.
Ne ḳaṣr-ı dil-güşā kim miṣli yoḳdur ṣaḥn-ı ʿālemde
Bu ḳavle müttefiḳdür ser-be-ser aṣḥāb-ı istiʿdād

mīve:

1. **mīve:**
Gazel 54
Mısra: **5**
Meyve.
Ruḫlaruñ şeftālūsinden mīve iḥsān it baña
Yalıñuz yā ben miyem bu cümle dünyā teşne-leb

mīve-çīn-i yeʾs olsa:

1. **mīve-çīn-i yeʾs olsa:**-*sa*
Gazel 230
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ümitsizlik meyvesini toplayan olmak.
Pür-bār-ı rāḥat olmada naḫl-i zemīn-i yeʾs
Dest-i ferāġum olsa n'ola mīve-çīn-i yeʾs

mīve-i feyż:

1. **mīve-i feyż:**
Gazel 248
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Feyzin meyvesi.
Dile cārī oluben vuṣlata nev-çeşme-i feyż
Dehenüm cāhına geldi bugün ol mīve-i feyż

mīve-i şeftālüler:

1. **mīve-i şeftālüler:**-*ler*
Gazel 59
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şeftali meyvesi. II sevgilinin şeftaliye benzeyen yanakları, yüzü bağlamında.
Mīve-i şeftālüler almaḳ degül mi maḳṣaduñ
Ġam degüldür ey Naḥīfī çün yüṣīb mā yüṣīb

miyāh:

1. **miyāh:**
Tarih 16
Mısra: **36**
Sular.
Ārzū-yı pāy-būsıyla nihānī yol bulup
Ḥavżında pür-tāb ider biñ şevḳ ile kendin miyāh

miyān:

1. **miyānı:**-*-ı*
Matla 79
Mısra: **1**
Ara, orta, bel.
Devāt-ı sīmden yārüñ miyānı pīç ü tāb eyler
Kenār-ı ābda gūyā ki bir mū ıżṭırāb eyler

2. **miyānuñ:**-*uñ*
Matla 106
Mısra: **1**
Ara, orta, bel.
Dil miyānuñ görüp uydı saña ey lāle-ʿiẕār
Bī-tekellüf yedilür bir ḳıl ile ʿāşıḳ-ı zār

3. **miyānuña:**-*uñ, -a*
Matla 115
Mısra: **1**
Ara, orta, bel.

Güncişk-i dil miyānuña bend oldı bī-ḫaber
Mūy-ı miyānuñ ey gül-i ter ḳılcadur meger

miyān-ı dil-bere:

1. **miyān-ı dil-bere:**-*e*
Gazel 454
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin beli.
Ol kemer olmış miyān-ı dil-bere zinet-nümā
Hāledür gūyā ṭolanmış māh-ı Kenʿān üstüne

mīzāb etti:

1. **mīzāb etti:**-*ti*
Tarih 35
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Su yolu, oluk.
Bu cāmiʿde ḳılup bu ḥavżı bünyād
Anı māʾ-i maʾine etti mīzāb

mīzāb-ı lisāna:

1. **mīzāb-ı lisāna:**-*a*
Kaside 12
Mısra: **72**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dilin su yolu.
Ḳıl zemzeme-i Kevşer-i maʿnāyı reh-āverd
Yā Rab kerem ü luṭf ile mīzāb-ı lisāna

mizāc:

1. **mizācumuz:**-*umuz*
Gazel 113
Mısra: **2**
Karakter, huy, yaratılış.
Felek-menişler ile imtizācumuz yoḳdur
Bizüm nifāḳa münāsib mizācumuz yoḳdur

2. **mizāc:**
Murabba 6
Mısra: **18**
Karakter, huy, yaratılış.
Yoḳ cān ü dilde ibtihāc
Maḥzūn göñül ḫaste mizāc

3. **mizāc:**
Tarih 28
Mısra: **19**
Karakter, huy, yaratılış.
Şimdi yoḳdur mużṭarib bir dil muḥarref bir mizāc
Ḥüsn-i tedbīri cihāndan eyledi refʿ-i ʿilel

mizan:

1. **mīzān:**
Gazel 507
Mısra: **12**
Mizan, terazi, ölçü.
Şeref-i vezn ü ḥudūd-ı süḫane şāhiddür
Ehl-i sūḳuñ saña mīzān ile endāzeleri

2. **mīzānuñ:**-*uñ*
Kaside 3
Mısra: **38**
Mizan, terazi, ölçü.
Siḳlet-i māli bu bāzār-ı fenānuñ āḫir
Degmez ey ḫᵛāce dem-i ḫacletine mīzānuñ

miżmār-ı esb-i bād-bāndur:

1. **miżmār-ı esb-i bād-bāndur:**-*dur*
Tarih 17
Mısra: **49**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Rüzgar atının meydanı.
Feżā-yı dil-keşi miżmār-ı esb-i bād-bāndur
Mesīr-i cūyıdur zevraḳ-süvār-ı behcete mirṣād

molla:

1. **mollālar:**-*lar*
Gazel 154
Mısra: **10**
Âlim, hoca.
Rümūz-ı ʿışḳ bir vicdāna dāʾir fendür ey ṭālib
Degüldür vāḳıf ol esrāra mollālar müderrisler

mū:

1. **mūya:**-*ya*
Gazel 129
Mısra: **3**
Kıl.
Meyān-ı nāzükini mūya beñzedürsem eger
Gürūh-ı ehl-i süḫan öyledür belī dirler

2. **mū:**
Gazel 136
Mısra: **8**
Saç.
Cānā belüñde ḫançer-i dil-dūzuñ olmasa
Teşḫīş olınmaz idi meyānuñ mı mū mıdur

3. **mū:**
Matla 79
Mısra: **2**
Saç.
Devāt-ı sīmden yārüñ miyānı pīç ü tāb eyler
Kenār-ı ābda gūyā ki bir mū ıżṭırāb eyler

muʿadil:

1. **muʿādil:**
Gazel 155
Mısra: **2**
Denk, eşdeğer.
Çeşmüñ meger ḳażā ile yek-dil degül midür
Tīr-i nigāhuñ aña muʿādil degül midür

2. **muʿādilüñ:**-*üñ*
Gazel 279
Mısra: **6**
Denk, eşdeğer.
El-ḫaḳ yegānesin şeref-i ḫalḳ u ḫulḳ ile
Maḫlūḳ içinde gelmedi gelmez muʿādilüñ

muʾahhar:

1. **muʾaḫḫardur:**-*dur*
Kaside 13
Mısra: **33**
Sonraya bırakılmış, te'hir edilmiş.

Muʾaḫḫardur egerçi biʿs̱etüñ
ṣerʿ-i müebbedle
Muḳaddemsin mufażżalsın
cemīʿ-i mürselīn üzre

muʾaḫḫir:

1. **muʾaḫḫir:**
Rübai 411
Mısra: **4**
"Dilediğini sona alan, erteleyen, alçaltan" anlamında esmaü'l-hüsnadandır.
Yoḳ sābiḳ u lāḥiḳ ḥarem-i
ʿizzetüñe
Hādī vü Muḳaddim ü
Muʾaḫḫir sensin

muʿakḳad:

1. **muʿaḳḳaddür:**-*dur*
Gazel 107
Mısra: **6**
Ince ve müşkil olan, zor anlaşılan söz; ukdeli, düğümlü.
Dehānı nāficetü'l-misk siḥr
ile memlūʾ
Meyānı rişte-i efsūn ile
muʿaḳḳaddür

muʿallā:

1. **muʿallā:**
Gazel 45
Mısra: **1**
Görkemli, ihtişamlı.
Ey muʿallā āyet-i ġufrānı
Ġaffāru'ẕ-Ẕünūb
V'ey ʿuṣāta müjde-i iḥsānı
Settāru'l-ʿuyūb

2. **muʿallā:**
Gazel 131
Mısra: **8**
Görkemli, ihtişamlı.
Kemīn maḥfil-i gülşen-i
ʿışḳa teşne
Muʿallā nişīn-i bihişt-i
muʿaṭṭar

3. **muʿallā:**
Matla 58
Mısra: **2**
Görkemli, ihtişamlı.
Eyā sulṭān-ı ʿālī-taḫt-ı - tāc
Muʿallā mehçe-i rāyāt-ı
ḳadrüñ āyet-i Miʿrāc

4. **muʿallā:**
Murabba 2
Mısra: **21**
Görkemli, ihtişamlı.
Muʿallā ẕāt-ı ẕī-şānuñ
Cihān maḥkūm-ı fermānuñ

5. **muʿallādur:**-*dur*
Murabba 3
Mısra: **7**
Görkemli, ihtişamlı.
Münezzehdür muʿallādur
Meded eyle meded mevlā

muʿallā ḳıldı:

1. **muʿallā ḳıldı:**-*dı*
Gazel 406
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yükseltmek.
ʿUluvv-i ḳadrüñe şāhid yeter
kim sāyeñi mevlā
Muʿallā ḳıldı düşmekden bu
ḫāk-i vāpesin üzre

muʿallel:

1. **muʿallel:**
Kaside 22
Mısra: **44**
Hasta, illetli.
ʿAṭā-yı Ḥaḳda vardur niçe
yüz biñ ḥikmet-i maḫfī
Muʿallel bi'l-ġaraż ṣanma
ẓuhūr-ı naḳṣ-ı eşyāyı

muʿallim-kār olur:

1. **muʿallim-kār olur:**-*ur*
Kaside 24
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Işi öğreten olmak.
Vezīr-i Müşterī-tedbīr ü mīr-
i kārdāndur kim
Muʿallim-kār olur reʾy-i
rezīni nükte-sencāna

muʿāmele-i ʿāşıḳānesin:

1. **muʿāmele-i ʿāşıḳānesin:**-*sin*
Gazel 376
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Âşıkça cevap vermek, ilgi göstermek.
Hūbān esīr-i ʿışḳı olurdı
Naḫīfīnüñ
Naḳl eylesem muʿāmele-i
ʿāşıḳānesin

muʿammā:

1. **muʿammādur:**-*dur*
Gazel 140
Mısra: **6**
Anlaşılması zor olan nükte.
Münāsib olmaḳ üzre ġonçe-i
gül levḥ-i gülşende
Dehān-ı nāzüküñ vaṣfında
bir rengīn muʿammādur

muʿammer:

1. **muʿammer:**
Tarih 18
Mısra: **14**
Ömür süren.
Ḥaḳ Teʿālā pādişāh-ı dīn-i
İslāmı ide
Ṭūl-i ʿömr ile muʿammer
ʿāfiyetle muġtenem

muʿammer eyle:

1. **muʿammer eyle:**
Tarih 1
Mısra: **50**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yaşatmak.
Naḫīfī ḳudsiyān-ı mülk-i
maʿnā didiler tārīḫ
Muʿammer eyle yā Rabb
ʿadl ile Sulṭān Süleymānı

2. **muʿammer eyle:**
Tarih 17
Mısra: **57**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yaşatmak.
Muʿammer eyle yā Rab
ʿāfiyetle şāh-ı İslām

Esās-ı ḳadr ü cāhın eyleyüp
ābād ile'l-ābād

muʿammer eyleye:

1. **muʿammer eyleye:**-*ye*
Tarih 11
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yaşatmak.
Ey Naḥīfī gūş idince söyledüm tārīḫin
Ṭūl-i ʿömr ile muʿammer eyleye Ḥayy-ı Kerīm

muʿammer idüp:

1. **muʿammer idüp:**-*üp*
Tarih 4
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Uzun ömürlü etmek; uzun ve mutlu bir ömür sürdürmek.
Ṭūl-ı ʿömr ile muʿammer idüp ol pādişehi
Baḫt ü iḳbālini Allāh ide dāʾim mesʿūd

muʿammer ola:

1. **muʿammer ola:**-*a*
Kaside 21
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uzun ve mutlu bir hayat sürmek.
Ṭūl-i ʿömr ile muʿammer ola şeh-zādeleri
Olalar māye-i ünsiyyeti Saʿd-ābāduñ

muʿārıż:

1. **muʿārıż:**
Kaside 22
Mısra: **41**
Karşı gelmek.
Muʿārıż var ise gelsün benümle baḫs-i z̲ātında
Vücūh ile s̲übūt-ı müddeʿāya görsün iftāyı

muʿaṭṭal:

1. **muʿaṭṭaldur:**-*dur*
Tarih 17
Mısra: **47**
Kullanılmaz, işe yaramaz duruma gelmiş II değersiz, önemsiz.
Ṣafā vü seyr-i zevraḳdan o maḥrūm u muʿaṭṭaldur
Bunuñ cūy-ı dil-ārāsı ider deryādan istincād

muʿaṭṭar:

1. **muʿaṭṭar:**
Rübai 151
Mısra: **1**
Kokulandırmak, güzel kokuya bürümek.
Ey nefḫa-i naʿtüñle muʿaṭṭar kāġız̲
V'ey lemʿa-i vaṣfuñla münevver kāġız̲

muʿaṭṭar ḳılsun:

1. **muʿaṭṭar ḳılsun:**-*sun*
Gazel 89
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kokulandırmak, güzel kokuya bürümek.
Saʿādet bābı fetḥ olmaḳ dilerseñ ger Naḥīfī sen
Muʿaṭṭar ḳılsun āfāḳı hemān ur naʿra-i fettāḥ

muʿāvin ü müşīri:

1. **muʿāvin ü müşīri:**-*i*
Rübai 203
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardımcı ve rehber.
Maḥkūm-ı meşiyyeti cümle eşyā
Ḥükminde muʿāvin ü müşīri yoḳdur

muʿayyen:

1. **muʿayyen:**
Gazel 355
Mısra: **4**
Belli.
Eksük degül işābet-i zaḫm-ı elem baña
Gūyā ki tīr-i ʿışḳa muʿayyen nişāneyem

muʿaẕẕam:

1. **muʿaẕẕamdur:**-*dur*
Kaside 16
Mısra: **16**
Büyük, yüce, ulu; saygın.
Bezm-i ʿālemde muḥaṣṣal ḥulel-i cennetden
Şeref ü ḳadr ü celāl ile muʿaẕẕamdur bu

2. **muʿaẕẕam:**
Rübai 523
Mısra: **1**
Büyük, yüce, ulu; saygın.
Ey cümle-i esmāsı muʿaẕẕam Allāh
V'ey Rabb-i Eḥad ekrem ü erḥam Allāh

muʿaẕẕeb oldıġın:

1. **muʿaẕẕeb oldıġın:**-*dıġ, -ın*
Gazel 184
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eziyet çekmek.
Miḥnet-i gerdūn ile dāʾim muʿaẕẕeb oldıġın
Hep Naḥīfī kendinüñ cürm ü günāhından bilür

mübāḥase eyler:

1. **mübāḥase eyler:**-*r*
Gazel 208
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Karşılıklı konuşmak, fikir tartışması yapmak.
Çeşmüñ füsūn u fitneden eyler mübāḥase
Ol āfetüñ suʾāline yoḳdur cevābumuz

mübāhāt iderdi:

1. **mübāhāt iderdi:**-*er, -di*
Kaside 26
Mısra: **272**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Övünmek.
O ḫidmet ile idüp iftiḫār şām ü seḥer
O rifʿat ile mübāhāt iderdi bī-pervā

mübāhāt itmem:

1. **mübāhāt itmem:**-*me, -m*
Rübai 390
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Övünmek.
Ben şāh ü vezīr ile mübāhāt itmem
Allāh direm ġayra münācāt itmem

mübāhī vü faḫūr olsa:

1. **mübāhī vü faḫūr olsa:**-*sa*
Kaside 27
Mısra: **142**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Övülen ve iftihar edilen olmak.
Seni medḥ eyleyen erbāb-ı süḫan lāyıḳdur
Olsa meydān-ı meʿānīde mübāhī vü faḫūr

mübārek:

1. **mübārek:**
Rübai 555
Mısra: **3**
Hayırlı, uğurlu, bereketli.
Ey kāş o mübārek ḳadem-i ʿālī-şān
Tā merdüm-i çeşmümde ideydi güẕeri

mübārek eyleye:

1. **mübārek eyleye:**-*ye*
Tarih 10
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Dua**
İfadesi
Bereketli, feyizli kılmak II ihsan, kerem etmek; zuhur ve tecelli etmek.
Geldi bu gülzār-ı bezme iderek ol şeh ḫirām
Maḳdem-i pāküñ mübārek eyleye Rabbü'l-Mecīd

mübārek olsun:

1. **mübārek olsun:**
Gazel 217
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Dua**
İfadesi
Hayırlı olsun.
Nigāh-ı nāzuñ olsun mübārek ḳaṭʿ-ı ümmīd it
Saña şimden girü gönlin o şūḫ-ı bī-bedel virmez

mübārek-bād:

1. **mübārek-bād:**
Gazel 91
Mısra: **14**
"Kutlu olsun" anlamında dua ifadesi.
İşitdüm yine bir şūḫuñ esīr-i ʿışḳı olmışsın
Naḥīfī manşıb-ı bī-ṣabr ü sāmānī mübārek-bād

mübdiʿ-i eyyām ü leyāl:

1. **mübdiʿ-i eyyām ü leyāl:**
Rübai 302
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gece ve günler yok iken var eden.
Sensin sen eyā ferd ü Ḫudāy-ı Müteʿāl
Ḫallāḳ-ı cihān Mübdiʿ-i eyyām ü leyāl

mübeddel:

1. **mübeddel:**
Rübai 61
Mısra: **1**
Değiştirilmiş, değişmiş.
Bu ʿüsri ḳılup yüsre mübeddel yā Rab
Aḥvālümi ḳıl ḫayra muḥavvel yā Rab

mübeddel ider:

1. **mübeddel ider:**-*er*
Kaside 26
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dönüştürmek, değiştirmek.
Bu ʿusri yüsra mübeddel ider elem çekme
Gelür ẕuhūra yine gażl-ı vāhibü'l-illā

mübeddel itdi:

1. **mübeddel itdi:**-*di*
Tarih 6
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dönüştürmek, değiştirmek.
Mübeddel . itdi ḥüsn-i ḫulḳa feyż-i iʿtidālinden
Zamāne ṭavr-ı nā-matbūʿ u vażʿ-ı nā-be-hencārın

mū-be-mū:

1. **mū-be-mū:**
Gazel 312
Mısra: **5**
Tel tel, kıl kıl. Birer birer. İnceden inceye, çok dikkatle.
Mū-be-mū cism-i nizārum olsa ṣad çāk-i belā
Rāh-ı ʿışḳ-ı cānsitānuñdan senüñ itmem ʿadūl

2. **mū-be-mū:**
Gazel 355
Mısra: **7**
Tel tel, kıl kıl. Birer birer. İnceden inceye, çok dikkatle.
Ol ṭurraya ʿalāḳa idüp mū-be-mū tamām
Ṣad çāk-i ḥasret olmada maḥsūd-ı şāneyem

mū-be-mū eyler:

1. **mū-be-mū eyler:**-*r*
Gazel 189
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tel tel yapmak.

N’ola mānend-i mū cism-i nizārum tār-ı şevḳ olsa
Dil-i āşüftemüz fikr-i meyānuñ mū-be-mū eyler

müberhen:

1. **müberhen:**
Gazel 279
Mısra: **10**
Açıkça belli olan, aşikar.
Teʾkīd-i ḥikmet ile müdellel nübüvvetüñ
Teʾyīd-i muʿciz ile müberhen delāʾilüñ

müberrā:

1. **müberrādur:**-*dur*
Kaside 23
Mısra: **27**
Halis, saf, temiz. Dünyevi olanla ilgi ve alakası kalmamış olan.
Müberrādur riyādan ṣıdḳ-ı daʿvāya şühūdum çoḳ
Gelenler ḥāsidān-ı nā-sezādan maʿ-ʿadā gelsün

2. **müberrādur:**-*dur*
Murabba 3
Mısra: **6**
Halis, saf, temiz. Dünyevi olanla ilgi ve alakası kalmamış olan.
Ṣıfāt u ẕātuñ aʿlādur
Neḳāyişden müberrādur

mübeşşer oldı:

1. **mübeşşer oldı:**-*dı*
Kıt'a 24
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Müjde almış, müjdelenmiş.
On nefer kimse ki cennetle mübeşşer oldı
Saña naẓm eyleyeyüm tā ola ḥıfẓı āsān

mübhem:

1. **mübhem:**
Gazel 514
Mısra: **6**
Belirsizlik, anlaşılmazlık.
Vaʿde-i luṭfı murād üzre tamām eyledüñ
Sırr-ı ser-beste-i vuṣlat yine mübhem ḳaldı

mübtedī olsa:

1. **mübtedī olsa:**-*sa*
Kaside 8
Mısra: **239**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yeni başlamak, acemi olmak.
Mübtedī olsa da dil himmet-i luṭfuñla yine
Ola müstaḥdem-i evṣāf-ı şerīfüñ her-bār

mübtelā:

1. **mübtelāya:**-*y*, -*a*
Gazel 47
Mısra: **2**
Bağımlı, tutkun, düşkün.
Cān ü dilde ḥasretüñle ḳalmadı ṣabr u şekīb
ʿArż-ı dīdār it ne var ben mübtelāya ey ḥabīb

2. **mübtelālarındandur:**-*lar*, -*ın*, -*dan*, -*dur*
Gazel 106
Mısra: **2**
Bağımlı, tutkun, düşkün.
Göñül o ġonçe-femüñ bī-nevālarındandur
Esīr-i ḥasretidür mübtelālarındandur

3. **mübtelā:**
Gazel 117
Mısra: **10**
Bağımlı, tutkun, düşkün.
Pīş ü pesüñde şevḳ ile rū-māl olup gider
Sāyeñ de saña bencileyin mübtelā mıdur

4. **mübtelālar:**-*lar*
Gazel 134
Mısra: **8**
Bağımlı, tutkun, düşkün.
Ḫvāb görmez intiẓārıyla zamān-ı ḥaşre dek
Mübtelālar kim esīr-i vaʿde-i ferdā olur

5. **mübtelā:**
Gazel 137
Mısra: **9**
Bağımlı, tutkun, düşkün.
Seni her ḳanda bir meh-pāre görseñ mübtelā bulduḳ
Naḥīfī ġālibā bu māh-rūlar hep senüñçündür

6. **mübtelā:**
Gazel 156
Mısra: **8**
Bağımlı, tutkun, düşkün.
Daḥi şāyān-ı raḥm olmaz mı dergāh-ı maḥabbetde
O bī-dil mübtelā kim bunca dem mehcūr-ı vuṣlatdur

7. **mübtelālar:**-*lar*
Gazel 161
Mısra: **2**
Bağımlı, tutkun, düşkün.
Nedür ʿuşşāḳa bu cevr ü cefālar
Helāk olsun mı bunca mübtelālar

8. **mübtelālardur:**-*lar*, -*dur*
Gazel 185
Mısra: **6**
Bağımlı, tutkun, düşkün.
Göñül zülfüñde ḳaldı cān ise tīġ-i nigāhuñda
Ol iki bī-nevālar saña çoḳdan mübtelālardur

9. **mübtelā:**
Gazel 194
Mısra: **1**
Bağımlı, tutkun, düşkün.
Hele gördüñ mi saña cān ü dilden mübtelā kimdür
Bil ey bīgāne-i mihr ü maḥabbet-āşinā kimdür

10. **mübtelā:**
Gazel 222
Mısra: **12**
Bağımlı, tutkun, düşkün.
Yazarsın defter-i iḥsāna her bir bendeñi ammā
Senüñ hīç ḫāṭır-ı bī-dādıña ben mübtelā gelmez

11. **mübtelālarıñuñ:**-*lar, -ıñ, -uñ*
Gazel 270
Mısra: **10**
Bağımlı, tutkun, düşkün.
ʿĀşıḳ olur gören seni bu ḥüsn ü ān ile
Bi'llāhi mübtelālarıñuñ iḫtiyārı yoḳ

12. **mübtelāya:**-*y, -a*
Gazel 332
Mısra: **8**
Bağımlı, tutkun, düşkün.
Künc-i ḥasretde görüp aḥvālümi aġlar raḳīb
Ḥāşılı ben mübtelāya şefḳat eyler düşmenüm

13. **mübtelā:**
Gazel 337
Mısra: **10**
Bağımlı, tutkun, düşkün.
Murād üzre saña tefhīm iderdüm miḥnet-i ʿışḳı
Seni kendüñ gibi bir bī-vefāya mübtelā görsem

14. **mübtelāyı:**-*y, -ı*
Gazel 374
Mısra: **10**
Bağımlı, tutkun, düşkün.
Cevrüñ cihānda baña mıdur yoḫsa sevdigüm
Her mübtelāyı bencileyin zār ider misin

15. **mübtelāyam:**-*y, -am*
Gazel 424
Mısra: **2**
Bağımlı, tutkun, düşkün.
Ciger-ḫūn-ı ġam olmış bir gedāyam yā Resūla'llāh
Belā-yı ʿışḳa düşmiş mübtelāyam yā Resūla'llāh

16. **mübtelāyam:**-*y, -am*
Gazel 426
Mısra: **4**
Bağımlı, tutkun, düşkün.
N'ola olsam devā-cūyende-i dārū-yı iḥsānuñ
Esīr-i derd-i ʿışḳam mübtelāyam yā Resūla'llāh

17. **mübtelādur:**-*dur*
Gazel 444
Mısra: **18**
Bağımlı, tutkun, düşkün.
Naḥīfīden gürīzān olma ey şūḫ-ı perī-peyker
Seni cāndan sever bir mübtelādur ictināb itme

18. **mübtelālar:**--*lar*
Gazel 497
Mısra: **6**
Bağımlı, tutkun, düşkün.
Celīs olduḳda gāhī bezm-i meyde nev-heveslerle
Ḳadīmi āşinālar mübtelālar yāda gelmez mi

19. **mübtelālārı:**-*lar, -ı*
Gazel 503
Mısra: **1**
Bağımlı, tutkun, düşkün.
Aġyāra beñzedür mi o meh mübtelālārı
Bīgāneler bir mi görür āşināları

20. **mübtelāya:**-*ya*
Gazel 508
Mısra: **8**
Bağımlı, tutkun, düşkün.
Dil-i ḥazīne eşer itmedi naṣīḥatümüz
Ya kūh-ı senge ya ol mübtelāya söylendi

21. **mübtelālaruñı:**-*lar, -uñ, -ı*
Gazel 522
Mısra: **1**
Bağımlı, tutkun, düşkün.
Taraḥḥum eyle getür yāda mübtelālaruñı
Unıtma ey yüzi gül eski āşināluñı

mübtelā oldum:

1. **mübtelā oldum:**-*du, -m*
Gazel 35
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yakalanmak, maruz kalmak.
Mübtelā oldum ise ʿışḳ ile nā-çār saña
N'eyledüm n'eyledüm ey dil-ber-i mekkār saña

2. **mübtelā oldum:**-*du, -m*
Gazel 38
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir şeye kendini kaptırmış olan, tutulmuş, düşkün olmak.
Ben yine bir āfet-i devrāna oldum mübtelā
Bir vefāsuz cevri çoḳ cānāna oldum mübtelā

3. **mübtelā oldum:**-*du, -m*
Gazel 38
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir şeye kendini kaptırmış olan, tutulmuş, düşkün olmak.
Ben yine bir āfet-i devrāna oldum mübtelā
Bir vefāsuz cevri çoḳ cānāna oldum mübtelā

4. **mübtelā oldum:**-*du, -m*
Gazel 38
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir şeye kendini kaptırmış olan, tutulmuş, düşkün olmak.
Kārum efġān eylemekdür rūz ile şeb tā ṣabāḥ
Bülbülāsā bir gül-i ḫandāna oldum mübtelā

5. **mübtelā oldum:**-*du, -m*
Gazel 38
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir şeye kendini kaptırmış olan, tutulmuş, düşkün olmak.
Ben niçe bir laḥẓa ārām eyleyem bī-nāle kim
ʿIşḳ dirler bir belā-yı cāna oldum mübtelā

6. **mübtelā oldum:**-*du, -m*
Gazel 38
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir şeye kendini

kaptırmış olan, tutulmuş, düşkün olmak.
İntiẓār ile beni zār eyledi tā ṣubḥa dek
Āh kim bir ṣūḫ-ı bed-peymāna oldum mübtelā

7. **mübtelā oldum:**-*du, -m*
Gazel 38
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir şeye kendini kaptırmış olan, tutulmuş, düşkün olmak.
Ey Naḥīfī sen bilürsin bārī derdümden benüm
Şimdi ben bir dil-ber-i fettāna oldum mübtelā

8. **mübtelā oldum:**-*du, -m*
Kaside 5
Mısra: **40**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yakalanmak, maruz kalmak.
Dāġ dāġ itse beni zaḫm-ı melāmet vechi var
Bunca demlerdür hevā-yı nefse oldum mübtelā

mübtelā olsam:

1. **mübtelā olsam:**-*sa, -m*
Gazel 52
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yakalanmak, maruz kalmak.
Ne ṣūḫa mübtelā olsam ḳalur sīnemde bir zaḫmı
Bu bezmüñ dil-nişīn-i ʿişreti ṣāḥib-ḳademdür hep

mübtelāluġ:

1. **mübtelāluġum:**-*um*
Gazel 339
Mısra: **5**
Alışkanlık, bağımlılık.
İnkār idersem ey gül-i ter mübtelāluġum
Sen iʿtimād itme bu ḳavlümde kāẕibem

mübtelāyān-ı ġam-ı ʿışḳa:

1. **mübtelāyān-ı ġam-ı ʿışḳa:**-*a*
Gazel 116
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk gamının müptelaları.
Cānuma minnet helāk-i ġamzeñ olmaḳ n'eyleyem
Mübtelāyān-ı ġam-ı ʿışḳa bu da ḳānūn olur

mübtelā-yı ġam-ı fürḳat olmasun:

1. **mübtelā-yı ġam-ı fürḳat olmasun:**-*ma, -sun*
Gazel 366
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayrılık gamının tutkunu olmak.
Muʿtādı ẕevḳ-ı vuṣlat olan bī-nevālaruñ
Bir laḥẓa mübtelā-yı ġam-ı fürḳat olmasun

mübtelā-yı ʿışḳ olaldan:

1. **mübtelā-yı ʿışḳ olaldan:**-*al, -dan*
Gazel 257
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşka tutkun olmak, âşık olmak.
Bu Naḥīfī mübtelā-yı ʿışḳ olaldan lāle-veş
Sīnesine şerḥa çekdi cümle ḳara bāġ

mübtelā-yı nuṣub-ı manṣıb-ı dehr olmaḳdan:

1. **mübtelā-yı nuṣub-ı manṣıb-ı dehr olmaḳdan:**-*maḳ, -dan*
Kıt'a 11
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya makamına alakadar olmanın müptelası.
Mübtelā-yı nuṣub-ı manṣıb-ı dehr olmaḳdan
ʿAzl ile ʿuzlet idüp kesb-i ṣafā aʿlādur

mücāhid:

1. **mücāhid:**
Kaside 24
Mısra: **43**
Allah yolunda cihat eden.
Mücāhid fī-sebīli'llāh o paṣa-yı melek-ḫūyuñ
Deger bir fetḥi yüz biñ ḳahramān-ı dil-pesendāne

mücāvir:

1. **mücāvir:**
Gazel 128
Mısra: **2**
Yurdundan uzaklaşıp bir yerde yerleşen.
Ol ki her ḥālde mevlāsına şākir bulunur
Kūşe-i ʿizz ü ḳanāʿatde mücāvir bulunur

mücāzāt-ı ʿafv ide:

1. **mücāzāt-ı ʿafv ide:**-*e*
Gazel 456
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Affın cezalandırılması.
Kerīm odur ki mücāzāt-ı ʿafv ide ḫaşma
Felek müsāʿade-i intiḳām virdükçe

mücedde:

1. **müceddedür:**-*dür*
Gazel 107
Mısra: **36**
Yenilenmiş.
İlāhī her dem-i fīrūzın eyle ʿıyd-ı saʿīd
Hemīşe tā ki ṣabāḥ u mesā müceddedür

mücellā:

1. **mücellā:**
Tarih 30
Mısra: **6**
Cilalanmış, parlatılmış.
Müferriḥ vażʿ-ı zībāsı müsellem resm-i maṭbūʿı
Mücellā ferş ü dīvārı muṣannaʿ ṭarḥ-ı bünyādı

mücellā eyleyüp:

1. **mücellā eyleyüp:**-*yüp*
Tarih 2
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cilalamak, parlatmak II Arındırmak.
Eyleyüp āyīne-i ṭabʿın mücellā rūz u şeb
Ḫātırın gerd-i kederden eylesün Bārī berī

mücerred:

1. **mücerred:**
Gazel 343
Mısra: **2**
Tek başına.
Ṣorarsañ ey şeh-i ḥüsn ü bahā nedür süḫanum
Recā-yı vaṣla mücerred bahānedür süḫanum

2. **mücerred:**
Gazel 417
Mısra: **10**
Tek başına.
İdüp terk-i tecemmül iḫtiyār-ı ʿuzlet itmekden
Ġaraż saña ḳul olmaḳdur mücerred yā Resūla'llāh

3. **mücerred:**
Gazel 419
Mısra: **7**
Tek başına.
Mücerred ʿafv-i Ḫaḳdur himmetüñle mesnedüm yoḫsa
Benüm ʿiṣyānuma yoḳ ḥadd ü ġāyet yā Resūla'llāh

4. **mücerred:**
Kaside 20
Mısra: **19**
Tek başına.
Ṣūretde baḳma mücerred ʿālem-i maʿnāya baḳ
Himmet-i vālā-yı Ḫıżr-ı ṣāḥibü'l-irşādı gör

5. **mücerred:**
Kaside 26
Mısra: **181**
Tek başına.
Mücerred anlaruñ efkār-ı istirāḥātıdur
Bu çekdigüm ġam u endūh-ı ʿāfiyet-fersā

6. **mücerred:**
Matla 119
Mısra: **1**
Katıksız, karışıksız, saf, hâlis.
Sensin mücerred istedigüm ey nihāl-i ter
Aṣlā benüm gözümde degüldür o cāmeler

mücerred itse:

1. **mücerred itse:**-*se*
Tarih 30
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Soyutlamak, yok saymak.
Mücerred itse bir ādem temāşāya ṭarḥ-ı zībāşın
İder neẕẕāresinden iktisāb-ı ẕevḳ-ı rūḥānī

mücessem görmek:

1. **mücessem görmek:**-*mek*
Gazel 495
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Varlığı görünür olmak.
Temāşā eyle laʿl-i neşve-baḫşı nuṭḳa geldükçe
Mücessem görmek isterseñ eger kim keyf-i ṣahbāyı

mücib-i eşkāl-i ḥayretdür:

1. **mücib-i eşkāl-i ḥayretdür:**-*dür*
Kaside 1
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hayret, şaşkınlık şekillerinin gereği.
Bu teġāfül mücib-i eşkāl-i ḥayretdür saña
Muḳteżīdür ruʾyet-i eżġāṣ ü aḥlāmı bu ḫ∨āb

mücib-i fermāñ olmadı:

1. **mücib-i fermāñ olmadı:**-*ñ, -ma, -dı*
Rübai 456
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Buyruğun sebebi olmak.
Ḳan aḳsa revā dīde-i giryān üzre
Kim olmadı dil mücib-i fermāñ üzre

mücib-i ḥüsnüñdür:

1. **mücib-i ḥüsnüñdür:**-*üñ, -dür*
Gazel 25
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzelliğinin sebebi, gereği.
Çoḳ degüldür ġamze-i fettānuñ öldürürsün beni
Mücib-i ḥüsnüñdür elbet ʿarż-ı nāz itmek baña

mücib-i ʿışḳ-ı mecāzī:

1. **mücib-i ʿışḳ-ı mecāzī:**
Kaside 8
Mısra: **198**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mecazi aşkın mucibi.
Eyledüm bunca perī-çehrelerüñ vaṣfında
Mücib-i ʿışḳ-ı mecāzī niçe beyt ü eşʿār

mücib-i ışlāḥ olup:

1. **mücib-i ışlāḥ olup:**-*up*
Kaside 5
Mısra: **103**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İyileşme vesilesi olmak.

Mūcib-i ışlāḥ olup endīşe-i naʿtüñ müdām
Eyleye ben zārı munẓamm-ı gürūh-ı etḳıyā

mūcib-i ḳayd-ı telāş olur:

1. **mūcib-i ḳayd-ı telāş olur:**-*ur*
Gazel 122
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Telaş kaygısının sebebi.
Evżāʿ-ı nā-sezāsı bu ʿaṣruñ Naḥīfīyā
Ehl-i kemāle mūcib-i ḳayd-ı telāş olur

mūcib-i luṭf-ı ḫudādur:

1. **mūcib-i luṭf-ı ḫudādur:**-*dur*
Gazel 414
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın lütuf sebebi.
Sen ol kān-ı şefāʿatsın ki ẕātuñ ḫalḳa raḥmetdür
Vücūduñ mūcib-i luṭf-ı Ḫudādur yā Resūla'llāh

mucīb-i mużṭar:

1. **mucīb-i mużṭar:**
Rübai 199
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zavallı, düşkün kimselerin isteklerine cevap veren (Allah).
Ey erḥam ü Raḥmān ü Mucīb-i mużṭar
Ey Ḳādir ü Ḳayyūm u Celīl-i Ekber

mūcib-i taṣdīʿ olur:

1. **mūcib-i taṣdīʿ olur:**-*ur*
Kaside 19
Mısra: **85**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Baş ağrısına sebep olma.
ʿArż-ı ḥālüm mūcib-i taṣdīʿ olur ḫavf eylerem
Ey duʿā-gūyān-ı dīn ü devletüñ dād-āveri

mūcib-i tefrīḥ iderem:

1. **mūcib-i tefrīḥ iderem:**-*er, -em*
Gazel 357
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ferahlamanın sebebi etmek.
Seyr-i rūy-ı ḥasenüñ āb-ı ruḫuñ berg-i ḫaṭuñ
Dil-i miḥnet-zedeye mūcib-i tefrīḥ iderem

mūcib-i ʿunvān-ı rifʿatdür:

1. **mūcib-i ʿunvān-ı rifʿatdür:**-*dür*
Gazel 156
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yücelik unvanının sebebi.
Görüp ezhār-ı bāġuñ zīb-i destān oldıġın bildim
Tevāżuʿ üzre olmaḳ mūcib-i ʿunvān-ı rifʿatdür

muʿciz:

1. **muʿcizler:**-*ler*
Gazel 281
Mısra: **10**
Mucize.
Cemādāt oldı nāṭıḳ şıdḳuñı teʾyīd idüp bī-şek
O muʿcizler ki aʿdā-yı bed-endīşe ʿayān itdüñ

2. **muʿcizüñ:**-*üñ*
Rübai 402
Mısra: **4**
Benzerini yapmak veya taklit etmek isteyen herkesi acze düşüren, âciz bırakan, kimsenin yapamayacağı şekilde olan, mucize.
Her mürselüñ icāzı cenābında bedīd
Her muʿcizüñ envāʿı vücūdında ʿayān

muʿcizāt:

1. **muʿcizāt:**
Kaside 10
Mısra: **41**
Mucizeler.
Saʿādetle gösterdi çoḳ muʿcizāt
Taḥayyürde ḳaldı ʿadū-yı liʾām

2. **muʿcizātuñ:**-*uñ*
Kaside 11
Mısra: **26**
Mucizeler.
Zīver-i ser-rāyet-i taṣdīḳ-i ḫāṣ u ʿāmdur
Muʿcizātuñ muṣḥafı bu āyet-i kübrā ile

muʿciz-dem:

1. **muʿciz-demi:**-*i*
Gazel 11
Mısra: **13**
Mucize nefesli; mucize niteliğinde sözler söyleyen, şiirler yazan.
Naḥīfīyā niçe muʿciz-demi ḫāmuş eyler
Gelince nuṭḳa o ḥāżır-cevāb-ı istiġnā

muʿcize:

1. **muʿcize:**
Matla 41
Mısra: **1**
Hârikulâde hal ve davranış.
Muʿcize besdür bu kim ey fāżıl-ı ümmī-laḳab
Senden ögrendi belāġat resmin ebnā-yı edeb

muʿcize-āsār olsa:

1. **muʿcize-āsār olsa:**-*sa*
Gazel 471
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eserleri mucizeli olmak.
Dil-i ʿāşıḳ gibi sūz olsa Naḥīfī sözde
Naẓm-ı erbāb-ı süḫan muʿcize-āsār olsa

muʿcize-dem:

1. **muʿcize-dem:**
Gazel 178
Mısra: **10**
Mucize nefesli.
Her ne dem vaṣf-ı lebüñ itse Naḥīfī taḥrīr
ʿİsī muʿcize-dem aña kitāb-āver olur

muʿcize-güyā:

1. **muʿcize-güyā:**
Gazel 177
Mısra: **10**
Mucize söyleyen II şair.
Ey Naḥīfī saña inṣāf ile dirse yārān
Şāʿir-i şīve-nümā muʿcize-güyā dirler

muʿcize-kār-ı maʿnā:

1. **muʿcize-kār-ı maʿnā:**
Rübai 28
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Anlamın mucize işi.
Hālā menem ol muʿcize-kār-ı maʿnā
Ser-beste baña siḥr-i ḥalāl-ı ṣuʿarā

muʿcize-pervāz iderüz:

1. **muʿcize-pervāz iderüz:**-*er, -üz*
Gazel 215
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mucize söyleyen etmek II şair etmek.
Vaṣf-ı laʿlüñde Naḥīfī gibi ey āfet-i cān
Câme-i şīvegeri muʿcize-pervāz iderüz

muʿciz-güyā eyledi:

1. **muʿciz-güyā eyledi:**-*di*
Rübai 27
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mucize söyleyen etmek II mecazen şair etmek.
Ḥaḳḳuñ kerem ü fażlına biñ şükr ü senā
Luṭf ile beni eyledi muʿciz-gūyā

muʿciz-niẓām:

1. **muʿciz-niẓām:**
Kaside 10
Mısra: **12**
Dirlik, tertip, düzen mucizesi.
Eḥādīs ü aḫbārı maḥż-ı ḥikem
Meʿānī-i elfāẓı muʿciz-niẓām

muʿciz-süḫan:

1. **muʿciz-süḫan:**
Tarih 17
Mısra: **42**
Kimsenin yazmayacağı şekilde şiirler yazan şair.
Niẓām üzre olur fevvāreler rīzān güher-āsā
İder gūyā ki bir muʿciz-süḫan eşʿārını inşād

mücrim:

1. **mücrimem:**-*em*
Gazel 8
Mısra: **2**
Cürm işlemiş, suçlu.
Ey ʿuṣāt-ı ümmete dergāh-ı luṭfı mültecā
Mücrimem dergāhuña ṣıdḳ ile ḳıldum ilticā

2. **mücrim:**
Gazel 47
Mısra: **14**
Cürm işlemiş, suçlu.
Yā Resūla'llāh senüñ ḫāk-i rehüñdür şefḳat it
Her ne deñlü mücrim ise bu Naḥīfī-i ġarīb

3. **mücrim:**
Gazel 100
Mısra: **14**
Cürm işlemiş, suçlu.
Naḥīfī-i ġarībüñ ey melāẕ-ı cümle-i ümmet
Ne deñlü mücrim ise kendi ʿabd-i müstemendüñdür

4. **mücrim:**
Gazel 280
Mısra: **27**
Cürm işlemiş, suçlu.
Ne deñlü mücrim isem ʿarṣa-gāh-ı maḥşerde
Ḫudādan eyle beni minnet es-selāmu ʿaleyk

5. **mücrim:**
Gazel 429
Mısra: **13**
Cürm işlemiş, suçlu.
Ne deñlü mücrim ise yine kendi müstemendüñdür
Naḥīfī bendeñe eyle şefāʿat yā Resūla'llāh

6. **mücrim:**
Kaside 17
Mısra: **46**
Cürm işlemiş, suçlu.
Levḥ-i aʿmālin sevād-ı maʿṣiyetden pāk ḳıl
Her ne deñlü mücrim ise ʿafvüñe eyle sezā

7. **mücrim:**
Kaside 26
Mısra: **273**
Cürm işlemiş, suçlu.
Netîce her ne ḳadar mücrim ise ol nā-çīz
İderdi ḳulluġumı ṣıdḳ-ı bāl ile daʿvā

8. **mücrim:**
Matla 231
Mısra: **1**
Cürm işlemiş, suçlu.
Ne ḳadar mücrim isem ben saña oldum bende
Ḳıl şefāʿat kerem it itme beni şermende

9. **mücrimi:**-*i*
Rübai 87
Mısra: **3**
Cürm işlemiş, suçlu.
Ben mücrimi şāyān-ı şefāʿat eyle
Görsün niçedür rütbe-i ʿafvüñ ümmet

10. **mücrimi:**-*i*
Rübai 138
Mısra: **4**
Cürm işlemiş, suçlu.
Meʾmūlum odur itmeyesin maḥşerde
Ben mücrimi der-gāh-ı ʿināyetden red

11. **mücrimler:**-*ler*
Rübai 286
Mısra: **1**
Cürm işlemiş, suçlu.
Mücrimler içündür kerem ü ġufrānuñ
Derd ehli olan dilleredür dermanuñ

12. **mücrim:**
Rübai 309
Mısra: **3**
Cürm işlemiş, suçlu.
Luṭf eyle Naḥīfī ne ḳadar mücrim ise
Ey şāh-ı rusül bendelüge eyle ḳabūl

mücrim üʿāṣī:

1. **mücrim üʿāṣī:**
Gazel 245
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Asi ve günahkar.
Benem ol mücrim üʿāṣī ki dem-i maḥşerde
Baña hīç luṭf-ı şefāʿat gibi yoḳdur maḫlaṣ

mücrim-i āvāreyim:

1. **mücrim-i āvāreyim:**-*yim*
Kaside 5
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Başıboş bir günahkar, suçlu.
Ben o mest-i cām-ı ġaflet mücrim-i āvāreyim
Kim olup dil-beste-i ārāyiş-i bezm-i fenā

mücrim-i bed-kār:

1. **mücrim-i bed-kār:**
Kaside 5
Mısra: **123**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kötü işlerin günahı.
Pādişāhā her ne deñlü mücrim-i bed-kār ise
Bu Naḥīfī-i ġarībüñ eyle mevlādan recā

mücrim-i bedkār:

1. **mücrim-i bedkār:**
Gazel 9
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kötü işlerin günahı.
Redd olınmaz her ne deñlü mücrim-i bedkār ise
Bir gedā kim eyleye bāb-ı kerīme ilticā

mücrim-i bed-kār-ı hevāyam:

1. **mücrim-i bed-kār-ı hevāyam:**-*yam*
Rübai 69
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zevkli kötü işlerin günahı.
Ben mücrim-i bed-kār-ı hevāyam yā Rab
Ben muʿterif-i cürm ü ḫaṭāyam yā Rab

mücrim-i bezm-i ḥarem-gāh-ı elest olduḳda:

1. **mücrim-i bezm-i ḥarem-gāh-ı elest olduḳda:**-*duḳ, -da*
Gazel 360
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Elestin harem meclisinin suçlusu olmak.
Mücrim-i bezm-i ḥarem-gāh-ı Elest olduḳda
Oldı ʿışḳuñ dil-i şūrīdeye mefrūż-ı ʿayn

mücrim-i ser-der-hevā-yı maʿṣiyet:

1. **mücrim-i ser-der-hevā-yı maʿṣiyet:**
Gazel 412
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Günah arzusunda öncü olan günahkâr.
Benem ol mücrim-i ser-der-hevā-yı maʿṣiyet tā kim
Dem-ā-dem itdigüm cürm ü ḫaṭādur yā Resūla'llāh

müdām:

1. **müdām:**
Gazel 8
Mısra: **7**
Daima, her zaman.
Nāʾilī-i feyż-i şefāʿat olmadur ḳaṣdım müdām
-

2. **müdām:**
Gazel 47
Mısra: **11**
Daima, her zaman.
Iżṭırāb itsem ʿaceb mi şevḳ-ı kūyuñla müdām
Ber-ḳarār ḳarār üzre ḳomaz ʿuşşāḳı ʿışḳ-ı dil-firīb

3. **müdām:**
Gazel 109
Mısra: **11**
Daima, her zaman.
Başīret ehli n'ola ṣarf-ı ẕihn iderse müdām
Kitāb-ı ṣubḥ u mesā nüsḫa-i müceddeddür

4. **müdām:**
Gazel 111
Mısra: **7**
Daima, her zaman.
ʿAḳlum müdām ġamze-i şūḫındadur benüm
Fikrüm hemīşe kākül-i ḫam-der-ḫamındadur

5. **müdām:**
Gazel 319
Mısra: **11**
Daima, her zaman.
Çoḳ mıdur Mecnūn-ṣıfat ṣaḥrā-neverd olsa müdām
Oldı bir Leylī-cemāle vālih ü şeydā göñül

6. **müdām:**
Gazel 459
Mısra: **11**
Daima, her zaman.
Ey Naḥīfī Ġāzī Sulṭān Muṣṭafā Ḫānuñ müdām
Būse-gehdür der-geh-i luṭfı niçe Key-Ḫüsreve

7. **müdām:**
Gazel 488
Mısra: **17**
Daima, her zaman.
Dād-ı Ḫudādur eyle hemān şükrini müdām
Saña Naḥīfī bu naʿt-i ʿışḳ-ı Muḥammedī

8. **müdām:**
Gazel 488
Mısra: **5**
Daima, her zaman.
Bezm-i cihānda şimdi benem Ḫaḳ bilür müdām
Ser-mest-i cām-ı ḥayret-i ʿışḳ-ı Muḥammedī

9. **müdām:**
Kaside 5
Mısra: **103**
Daima, her zaman.
Mūcib-i ışlāḥ olup endīşe-i naʿtüñ müdām
Eyleye ben zārı munẓamm-ı gürūh-ı etḳıyā

10. **müdām:**
Kaside 5
Mısra: **153**
Daima, her zaman.
Vāṣıl olsun Ḫażret-i Ḫallāḳ-ı ʿālemden müdām
Ravża-i ẕī-şānuña bī-ḥad taḥiyyāt ü ṣenā

11. **müdām:**
Kaside 19
Mısra: **95**
Daima, her zaman.
Künc-i ḥasretde ʿaceb mi eşk-rīz olsam müdām
Tūtiyādur çeşmümde ġam-ḫānemüñ ḫākisteri

12. **müdām:**
Kaside 26
Mısra: **53**
Her zaman, daima, devamlı ‖ şarap.
Müdām pīşesi fikr-i meṣāliḥ-i cumhūr
Hemīşe ḫāṭırası emn-i bendegān-ı Ḫudā

13. **müdām:**
Kaside 26
Mısra: **170**
Daima, her zaman.
Ne bir cihet ne ʿaḳār u ne māl ü cāhum var
Müdām itmedeyüm faż-ı Ḥaḳdan istiʿṭā

14. **müdām:**
Kıt'a 42
Mısra: **5**
Daima, her zaman.
Sen mā-cerā-yı Ādemi endīşe ḳıl müdām
Kāfidür ey püser saña baba naṣīḥati

15. **müdām:**
Matla 172
Mısra: **1**
Daima, her zaman.
Eksük olmaz o perīnüñ baña āzārı müdām
Bu dil-i kemterüñ oldı işi ʿışḳ ile tamām

16. **müdām:**
Murabba 5
Mısra: **34**
Daima, her zaman.
ʿĀşıḳ-ı şūrīde-kām Sevdigin ister müdām

17. **müdām:**
Murabba 8
Mısra: **3**
Daima, her zaman.
Eylerem bu vech ile ʿarż-ı ʿubūdiyyet müdām
Eṣ-ṣalātü ve's-selām ey faḫr-ı ʿālem es-selām

18. **müdām:**
Rübai 458
Mısra: **3**
Daima, her zaman.
Her bir nefesüm ẕikr-i şerīfüñle müdām
Hem-ḫāṣıyet-i āh-ı seḥer-gāh eyle

19. **müdām:**
Tarih 4
Mısra: **41**
Daima, her zaman.
Ḫayr-ḫ∨āhānı olup ʿizzet ü rifʿatde müdām
Olsa bed-ḫ∨āhları ḫūr u ḥaḳīr ü maṭrūd

20. **müdām:**
Tarih 10
Mısra: **19**
Daima, her zaman.
Şevket ü şānı żiyā-baḫş ola meh gibi müdām
Ḥażret-i Sulṭān Aḥmedüñ ola rūzı medīd

müdām oldı:

1. **müdām oldı:**-*dı*
Kaside 6
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Daim olmak, sürekli olmak.
Oldı saña ṣalāt ü selām eylemek müdām
Kesb-i sürūr celb-i ṣafā dāfiʿ-i küreb

müdām olsa:

1. **müdām olsa:**-*sa*
Gazel 138
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Daim olmak, sürekli olmak.
Naḥīfīyā n'ola keyfiyyetüñ müdām olsa
Bu neşve sende daḥi neşve-i Elestüñdür

müdām olup:

1. **müdām olup:**-*up*
Gazel 484
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Daim olmak, sürekli olmak.
Ġayruñ revā mı sāġarı serşār olup müdām

Bir cürʿa-i kemīne bu sermeste olmaya

muḍār:

1. **muḍārdur:**-*dur*
Kaside 14
Mısra: **15**
Benî Mudâr, Araplar'ın dört ana kolundan biri.
Daḫi İlyās ile Muḍārdur hem
Ḳıl Nizārı Meʿadle müstaḥkem

2. **muḍārdur:**-*dur*
Mesnevi 1
Mısra: **15**
Benî Mudâr, Araplar'ın dört ana kolundan biri.
Daḫi İlyās ile Muḍārdur hem
Ḳıl Nizārı Meʿadle müstaḥkem

müdāvā:

1. **müdāvā:**
Gazel 304
Mısra: **7**
Hastaya bakıp ilaç verme, doktorun bir hasta hakkında kullandığı ilaçlar ve tedavi yöntemleri.
Ne müdāvā meded var ne temennāya mecāl
Beni öldürdi senüñ ġamze-i mekkārelerüñ

2. **müdāvāsı:**-*sı*
Gazel 498
Mısra: **6**
Hastaya bakıp ilaç verme, doktorun bir hasta hakkında kullandığı ilaçlar ve tedavi yöntemleri.
Marīż-i ʿışḳuña emr-i muḥāl olur ṣıḥḥat
Ṣarāb-ı laʿlüñe mevḳūf ise müdāvāsı

müdāvā ḳıl:

1. **müdāvā ḳıl:**
Tahmis 5
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çare etmek, çare yapmak, deva etmek, ilaç yapmak.
Hicrān elemi itdi derd-i dilümi müşted
Vaṣluñla müdāvā ḳıl raḥm it baña ey gül-ḫad

müdāvā-yı ʿaṭā:

1. **müdāvā-yı ʿaṭā:**
Rübai 174
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Himmet ilacı.
Dil-ḫaste-i bī-tāba devā sendendür
ʿAṭşāna müdāvā-yı ʿaṭā sendendür

müdāvā-yı şefāʿat:

1. **müdāvā-yı şefāʿat:**
Gazel 47
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şefaat ilacı.
Ehl-i ʿiṣyāna müdāvā-yı şefāʿat ḳıl meded
Pādiṣāhā derdine ümmetlerüñ sensin ṭabīb

müdāvā-yı viṣāle:

1. **müdāvā-yı viṣāle:**-*e*
Gazel 330
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Visalin tedavi edileni.
Müdāvā-yı viṣāle himmet it ey baḫt-ı her-cāyī
Ki derd-i hecr-i cānān ile bī-ṣabr u şekīb oldum

müdbir:

1. **müdbir:**
Tahmis 4
Mısra: **29**
Tâlihi kendisine yüz çeviren, tâlihsiz, bahtsız, bedbaht (kimse).
Sen emīre ḳul olan her ne ḳadar müdbir ise
Bende-i muḳbil olur miṣl-i Bilāl-i Ḥabeşī

müddeʿā:

1. **müddeʿāları:**-*lar, -ı*
Gazel 504
Mısra: **10**
Maksat, maksut, mesele.
Keyfiyyet-i mecāz ü ḥaḳīḳat nedür ʿaceb
Ehl-i maḥabbetüñ bir iken müddeʿāları

2. **müddeʿāmuzı:**-*muz, -ı*
Gazel 510
Mısra: **2**
Maksat, maksut, mesele.
Açduḳ o māha rāz-ı dil-i mübtelāmuzı
İtdük ifāde ġamzesine müddeʿāmuzı

3. **müddeʿā:**
Kaside 5
Mısra: **94**
Maksat, maksut, mesele.
Mā-ḥaṣal baṣṭ-ı maḳāl-i medḥüñ itmekden hemān
İntisāb-ı bāb-ı luṭfuñdur meʾāl müddeʿā

4. **müddeʿā:**
Kaside 17
Mısra: **54**
Maksat, maksut, mesele.
Yā ilāhī çünki vācibdür duʿā-yı şāh-ı dīn
Rūz u şeb ḥüsn-i ḳabūlüñdür duʿāya müddeʿā

5. **müddeʿāma:**-*m, -a*
Tarih 16
Mısra: **18**
Maksat, maksut, mesele.
Her zücāc-ı revzeni ʿālem-nümā dirsem n'ola
Müddeʿāma cām-ı Cem mirʾāt-ı İskender güvāh

müddeʿī:

1. **müddeʿī:**
Gazel 5
Mısra: **13**
Dava eden, davacı.
Zīver-i miḥrāb-ı ʿışḳam ben bugün ey müddeʿī
Ger hidāyet ister iseñ baña eyle iḳtidā

2. **müddeʿī:**
Gazel 140
Mısra: **9**
Dava eden, davacı.
Buña ey müddeʿī derd-i maḥabbet dirler el-ḥāṣıl
Senüñ ẓann itdigüñ daʿvā degül bir başḳa sevdādur

müddeʿī-i bī-pervā:

1. **müddeʿī-i bī-pervā:**
Rübai 30
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Korkusuz iddia sahibi.
Daʿvāyı ḳo ey müddeʿī-i bī-pervā
Müşkil saña ilhām ile farḳ-ı iġvā

müddet-i aʿṣār u dühūr:

1. **müddet-i aʿṣār u dühūr:**
Kaside 27
Mısra: **130**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Asır ve yüzyıllar müddetince.
Eyleyüp her birisi vaṣf-ı mülūk ü vüzerā
Ḫayr ile yād olınur müddet-i aʿṣār u dühūr

müdellel:

1. **müdellel:**
Gazel 279
Mısra: **9**
Delillendirilmiş.
Teʾkīd-i ḥikmet ile müdellel nübüvvetüñ
Teʾyīd-i muʿciz ile müberhen delāʾilüñ

müderris:

1. **müderrisler:**-*ler*
Gazel 154
Mısra: **10**
Medrese hocası.
Rümūz-ı ʿışḳ bir vicdāna dāʾir fendür ey ṭālib
Degüldür vāḳıf ol esrāra mollālar müderrisler

müdirk-i ebṣārdan:

1. **müdirk-i ebṣārdan:**-*dan*
Kaside 2
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gördüklerini idrak eden.
Müdirk-i ebṣārdan ʿālī cenāb-ı aḳdesüñ
Mevḳiʿ-i ḥadden müberrā bārgāh-ı ḥażretüñ

müdrike:

1. **müdrike:**
Kaside 14
Mısra: **14**
Anlama gücü.
Ṣoñra oldı Ḫuzeymeye vāṣıl Baʿdehū naḳl olındı müdrike bil

2. **müdrike:**
Mesnevi 1
Mısra: **14**
Anlama kabiliyeti II Hz. peygamber'in de mensubu olduğu Kureyş kabilesi'nin soy ağacında Hz. İlyas'ın oğlu. Müdrike bin İlyas.
Ṣoñra oldı Ḫuzeymeye vāṣıl Baʿdehū naḳl olındı müdrike bil

müʾebbed:

1. **müʾebbed:**
Kaside 10
Mısra: **3**
Sonsuz, ebedî, dâimî.
Müʾebbed be-ṣerʿ u müʾeyyed be-ḥaḳ
Mümecced be-ẕāt u Muḥammed be-nām

müʾebbed itmiş:

1. **müʾebbed itmiş:**-*miş*
Tarih 6
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ebedî kılmak.
ʿAliyyü'l-ism ü ʿālī-ḳadr ü vālā-rütbe kim mevlā Müheẕẕeb itmiş aḫlāḳın müʾebbed itmiş eṭvārın

müʾebbed oldı:

1. **müʾebbed oldı:**-*dı*
Gazel 417
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ebedi , sonsuz olmak.
Olup şerʿ-i şerīfüñ sāye-baḫş-ı milket-i ʿālem
Ḳıyām-ı ḥaşre dek oldı müʾebbed yā Resūla'llāh

müʾekked:

1. **müʾekkeddür:**-*dür*
Gazel 109
Mısra: **14**
Sağlam ve kuvvetli bir duruma getirilmiş, kuvvetlendirilmiş, tekit edilmiş.
Gören o kāküli eyler yemīnine raġbet
Belī cevāb-ı ḳasem lām ile müʾekkeddür

müʾennes-i ednādur:

1. **müʾennes-i ednādur:**-*dur*
Rübai 177
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Alçak dişi.
Bu dār-ı fenā ki nām aña dünyādur
Gör ṣīġasını müʾennes-i ednādur

müʾessir:

1. **müʾessirdür:**-*dür*
Kaside 24
Mısra: **32**
Tesir eden.
Teʿālā'llāh bu ḥaşmet bu ṣalābet bu şecāʿatle
Müʾessirdür şu resme heybeti kim ehl-i ṭuġyāna

müʾessir oldı:

1. **müʾessir oldı:**-*dı*
Gazel 449

Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Etkili olmak; insanın kalbine, ruhuna işlemek.
Tābiş-i mihr-i ʿārıżı şöyle müʾessir oldı kim
ʿĀrıż-ı yārda olur nūr-ı nigeh güdāḫte

müʾessir oldığı:

1. **müʾessir oldığı:**-*dığ, -ı*
Gazel 127
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Etkili olmak; insanın kalbine, ruhuna işlemek.
Müʾessir oldığı āmāc-ı dilde tīr-i müjgānuñ
Hemān teʾsīr-i ebrū-yı kemānāsālarındandur

müʾeyyed:

1. **müʾeyyeddür:**-*dür*
Gazel 109
Mısra: **8**
Güçlü, sağlam, kuvvetlendirilmiş.
Olur mużāriʿ ü māżī zamān-ı müstaḳbel
Bu ḥāli fehm iden ehl-i naẓar müʾeyyeddür

2. **müʾeyyed:**
Kaside 10
Mısra: **3**
Güçlü, sağlam, kuvvetlendirilmiş.
Müʾebbed be-şerʿ u müʾeyyed be-ḥaḳ
Mümecced be-ẕāt u Muḥammed be-nām

3. **müʾeyyeddür:**-*dür*
Tarih 5
Mısra: **15**
Güçlü, sağlam, kuvvetlendirilmiş.
Ṣalāḥ-ı ḥāl ü ḥüsn-i iʿtiḳād ile müʾeyyeddür
Benüm ẓannum budur esrār-ı bāṭın Ḫāliḳa meşhūd

müʾeyyed eyledi:

1. **müʾeyyed eyledi:**-*di*
Kaside 22
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kuvvetlendirmek, sağlamlaştırmak.
Müʾeyyed eyledi fażlıyla Ḥaḳ ẕāt-ı dil-ārāsın
Seḫā vü mekremetle virdi ḥükm-i ṣadr-ı aʿlāyı

müʾeyyed eylesün:

1. **müʾeyyed eylesün:**-*sün*
Kaside 19
Mısra: **83**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kuvvetlendirmek, sağlamlaştırmak.
Sāʿid-i baḫtuñ müʾeyyed eylesün ʿavn-i Ḫudā
Reh-ber olsun saña yümn-i muʿciz-i peyġām-beri

2. **müʾeyyed eylesün:**-*sün*
Kaside 22
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kuvvetlendirmek, sağlamlaştırmak.
Devām-ı devlet ü iḳbāl ü ṭūl-ı ʿömr ile Allāh
Müʾeyyed eylesün ol pādişāh-i şevket-efzāyı

müʾeyyed ḳıldı:

1. **müʾeyyed ḳıldı:**-*dı*
Gazel 417
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kuvvetlendirmek, sağlamlaştırmak.
Seni Ḥaḳ ḥamd ile ḳıldı müʾeyyed yā Resūla'llāh
N'ola ism-i şerīfüñ olsa Aḥmed yā Resūla'llāh

mufassal:

1. **mufaṣṣal:**
Gazel 163
Mısra: **6**
Ayrıntılara girilerek geniş biçimde anlatılan, ayrıntılı, tafsîlatlı.
Şerḥ idince metn-i ḫaṭṭ ü ḥālin ol üstād-ı nāz
Nüsḫa-i siḥr ü füsūnı bir mufaṣṣal bāb ider

mufażżal:

1. **mufażżal:**
Kaside 13
Mısra: **22**
Başkalarından üstün tutmak.
Müşerref ḫāk-ı pāy-ı ʿizzetüñ misk ü ʿabīr içre
Mufażżal rīze-seng-i der-gehüñ dürr-i semīn üzre

2. **mufażżalsın:**-*sın*
Kaside 13
Mısra: **34**
Başkalarından üstün tutmak.
Muʾaḫḫardur egerçi biʿsetüñ şerʿ-i müebbedle
Muḳaddemsin mufażżalsın cemīʿ-i mürselīn üzre

müferriḥ:

1. **müferriḥ:**
Tarih 30
Mısra: **5**
Ferahlık veren, ferahlatıcı, iç açıcı.
Müferriḥ vażʿ-ı zībāsı müsellem resm-i maṭbūʿı
Mücellā ferş ü dīvārı muşannaʿ ṭarḥ-ı bünyādı

müfīd ola:

1. **müfīd ola:**-*a*
Rübai 541
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir işe yaramak, hayırlı, yararlı olmak.
Ey dil ne müfīd ola bu mā-lā-yaʿnī
Tezyīn-i maḳālāt-ı mecāzī yaʿnī

müfīd-i ʿacz-i şākir olur:

1. **müfīd-i ʿacz-i şākir olur:**-*ur*
Rübai 10
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şükreden acizin faydası olmak.
Tā maḥşer olur müfīd-i ʿacz-i şākir
Bu fażl u niʿam bu kerem-i lā-yuḥṣā

müfīd-kār olmaz:

1. **müfīd-kār olmaz:**-*maz*
Rübai 466
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Faydalı iş olmak.
Tedbīr-i kesān müfīd-kār olmaz hīç
Sen ḳullaruña ʿināyet it yā Allāh

müfīḳ eyle:

1. **müfīḳ eyle:**
Rübai 257
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Faydalı eylemek.
Bī-hūş-ı hevā-yı nefs-i bedkār oldum
Dārū-yı ʿināyetüñle sen eyle müfīḳ

müflis:

1. **müflisler:**-*ler*
Gazel 154
Mısra: **6**
İflâs eden, parasız pulsuz kalmış, sermayesini kaybetmiş.
Ne sīm ü zer ne bīm-i ṭarf u ne endīşe-i imsāk
Baḳılsa dīde-i imʿān ile rāḥatda müflisler

müft virseñ:

1. **müft virseñ:**-*se, -ñ*
Gazel 228
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bedava vermek.
ʿUluvv-i himmet ü cūd u seḫā merġūbdur ammā
Denāʾet bir belādur müft virseñ ḫāṣ u ʿām almaz

müfteḫir-i nisbet-i eb ü ceddür:

1. **müfteḫir-i nisbet-i eb ü ceddür:**-*dür*
Gazel 109
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dedenin ve babanın soyunun iftihar edeni.
O kes ki müfteḫir-i nisbet-i eb ü ceddür
Henūz mekteb-i ʿirfānda ṭıflı ebceddür

müfżī olur:

1. **müfżī olur:**-*ur*
Kaside 26
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sığınak, korumaya elverişli olmak.
Fütāde olmayana kimse destgīr olmaz
Olur ʿimārete müfżī ḫarāb olınca binā

muġāyir:

1. **muġāyir:**
Gazel 128
Mısra: **12**
Aykırı.
Vāʿiẓ-i şehre ḳulaḳ ṭut naẓar it cünbişine
Cümle aḳvāline efʿāli muġāyir bulunur

muġaylān-ı hevā:

1. **muġaylān-ı hevā:**
Gazel 231
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Isteğin deve dikeni II arzunun önündeki engeller bağlamında.
Kaʿbe-i maḳṣūda yol virmez muġaylān-ı hevā
Māniʿ-i gül-geşt-i gülşendür bilürsin ḫār u ḫas

muġ-beçe:

1. **muġ-beçenüñ:**-*nüñ*
Gazel 233
Mısra: **4**
Meyhane çırağı. II Saki.
Ey göñül kūyına varduḳça fiġān eyleme kim
Girmez ol muġ-beçenüñ gūşına şavt-ı nāḳūs

muġber oldı:

1. **muġber oldı:**-*dı*
Rübai 547
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tozlanmak, kir tutmak.
Cān kesr ü melāmet ile mużṭar oldı
Mirʾāt-ı dilüm ziyāde muġber oldı

muġber olma:

1. **muġber olma:**-*ma*
Gazel 143
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tozlanmak, kir tutmak.
Olma muġber ḫaṭ gelürse ṣafḥa-i ruḫsāruña
Ḥüsn-i ḫat ey sāde-rūyum zīnet-i evrāḳdur

muġber olur:

1. **muġber olur:**-*ur*
Gazel 335
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tozlanmak, kir tutmak.
Egerçi ḫāk-i rāh oldum güẕer-gāhuñda sulṭānum
Seni muġber olur fikriyle ammā çoḳ keder çekdüm

muġtenem:

1. **muġtenemüñ:**-*üñ*
Rübai 295
Mısra: **2**
Ganîmet olarak veya ganîmet kabul edilerek alınmış, zahmetsizce elde edilmiş.
Mebẕūl cemīʿ-i kāʾināta keremüñ
Sulṭān u gedā cinn ü beşer muġtenemüñ

2. **muġtenem:**
Tarih 18
Mısra: **14**
Ganîmet olarak veya ganîmet kabul edilerek alınmış, zahmetsizce elde edilmiş.
Ḥaḳ Teʿālā pādişāh-ı dīn-i İslāmı ide
Ṭūl-i ʿömr ile muʿammer ʿāfiyetle muġtenem

muġtenim:

1. **muġtenimüñdür:**-*üñ, -dür*
Rübai 68
Mısra: **1**
Ganimet olarak alan. Bedava alan. Ganimet bilen.
Maḫlūḳ senüñ muġtenimüñdür yā Rab
Müstaġrıḳ-ı luṭf u niʿamuñdur yā Rab

muġtenim-i baḫt-ı saʿīd olup:

1. **muġtenim-i baḫt-ı saʿīd olup:**-*up*
Tarih 29
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mübareket bahtlı ganimet sahibi.
Ferr ü iclāli olup muġtenim-i baḫt-ı saʿīd
ʿİzz ü iḳbāli ola muttaṣıf-ı yümn ü süʿūd

muġtenim-i berd ü selām:

1. **muġtenim-i berd ü selām:**
Rübai 321
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Serin ve selametli ganimet.
Eṣnāmı şikest iden olur hem-çü Ḫalīl
Āteşde daḥi muġtenim-i berd ü selām

muġtenim-i ḳuvvet-i rūḥ idüp:

1. **muġtenim-i ḳuvvet-i rūḥ idüp:**-*üp*
Rübai 122
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Can kuvvetinin ganimeti etmek.
Ben ḫāki idüp muġtenim-i ḳuvvet-i rūḥ
Ḳıl ṣadrumı faẕluñla
İlāhī meşrūḥ

muġtenim-i terk:

1. **muġtenim-i terk:**
Rübai 46
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Terkin ganimetini alan.
Luṭf it baña ḳıl muġtenim-i terk ü nevā
Fiʿlüñ ile ḥācātumı eyle devā

muḥaḳḳaḳ:

1. **muḥaḳḳaḳ:**
Kaside 19
Mısra: **79**
Tahkîk olunmuş, doğruluğu anlaşılmış, belli, müspet.
Ḫaṭṭ-ı pāküñdür muḥaḳḳaḳ dil-pesend-i kāʾināt
Olsa her saṭrı n'ola levḥ-i kemālüñ zīveri

muḥaḳḳaḳ eyle:

1. **muḥaḳḳaḳ eyle:**
Rübai 60
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Doğru eylemek.
Āmālümi sen eyle muḥaḳḳaḳ yā Rab
Ḳıl ẓannumı ṣādıḳ vü muṣaddaḳ yā Rab

muḥāl:

1. **muḥāl:**
Gazel 110
Mısra: **9**
Gerçekleşmesi mümkün olmayan, hayal, imkansız.
O māh-ṭalʿatı taʿrīf ile iḥāṭa muḥāl
Anuñ deḳāyiḳ-i ḥüsn ü cemāli bī-ḥaddür

2. **muḥāl:**
Gazel 278
Mısra: **4**
Gerçekleşmesi mümkün olmayan, hayal, imkansız.
Sensin o maḥbūb-ı ʿAzīzü'l-vücūd
Manṣıb-ı ḳadrüñde muḥāl işţirāk

3. **muḥāl:**
Gazel 280
Mısra: **7**
Gerçekleşmesi mümkün olmayan, hayal, imkansız.
Muḥāl bir ḳılınuñ midḥatinde ḥaḳḳ-ı edā
Cihān iderse niçe diḳḳat es-selāmu ʿaleyk

4. **muḥāl:**
Gazel 350
Mısra: **11**
Gerçekleşmesi mümkün olmayan, hayal, imkansız.
Meydān-ı ʿışḳ içinde bu cünbiş muḥāl idi
Aṣḥāb-ı ḥālet olmasa hem-dūşumuz bizüm

5. **muḥāldür:**-*dür*
Gazel 462
Mısra: **15**
Gerçekleşmesi mümkün olmayan, hayal, imkansız.
Taġyīr-i ser-nüvişt-i ezel çün muḥāldür
Endīşe-i melāl fezādan ne fāʾide

6. **muḥāl:**
Kaside 1
Mısra: **61**
Gerçekleşmesi mümkün olmayan, hayal, imkansız.
Ṣanʿat-ı kāmil muḳallidden ẕuhūr itmek muḥāl
İktisāb itmek ne mümkin ṣān-ı Sīmurġı ẕübāb

7. **muḥāl:**
Rübai 296
Mısra: **4**
Gerçekleşmesi mümkün olmayan, hayal, imkansız.
Dānende-i ẕāt-ı bī-naẓīrüñ sensin
Maḫlūḳa muḥāl fehm-i künh-i ẕātuñ

8. **muḥāl:**
Rübai 314
Mısra: **2**
Gerçekleşmesi mümkün olmayan, hayal, imkansız.
Mülk ü melekūt oldı o mevlānuñ bil
Kim yoḳ aña memnūʿ u muḥāl ü müşkil

muḫāl oldı:

1. **muḫāl oldı:**-*dı*
Gazel 318
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Olması, gerçekleşmesi, yapılması mümkün olmayan, imkansız.
Muḥāl oldı taḥammül ṣabra ḫod hīç ḳalmadı ṭāḳāt
Be-ġāyet müşkil oldı vażʿ-ı ebnā-yı zamān müşkil

muḫalefet:

1. **muḫālefet:**
Gazel 499
Mısra: **9**
Bir tutuma, bir görüşe, bir davranışa karşı olma durumu, aykırılık.
Baḳılsa birbirine hep muḫālefet üzre
Hezār tecribe ḳıldum ṭabāyiʿ-i nāsı

muḫālif:

1. **muḫālif:**
Gazel 60
Mısra: **4**
Aykırı, farklı görüşte olan.
Eger refīḳ muvāfıḳ olursa cennet olur
Velī muḫālif ile her ḳadem hezār ʿaẕāb

muḫalled:

1. **muḫalleddür:**-*dür*
Gazel 110
Mısra: **2**
Edebiyen mukîm kılınmış.
Hemīşe ḫāline mesken o āteşīn ḫaddür
Ne şübhe kāfir olan nārda muḫalleddür

muhammed:

1. **muḥammed:**
Gazel 7
Mısra: **3**
Hz. Muhammed; İslam dininin peygamberi.
Muḥammed Şefīʿ-i ʿuṣāt-ı ümem
İmām-ı rusül mürsel-i muḳtedā

2. **muḥammed:**
Gazel 7
Mısra: **7**
Hz. Muhammed; İslam dininin peygamberi.
Muḥammed ki nām-ı şerīfi anuñ
Ḳulūba ṣafā oldı rūḥa ġıdā

3. **muḥammeddür:**-*dür*
Gazel 107
Mısra: **28**
Hz. Muhammed; İslam dininin peygamberi.
Ne ḫān-ı aʿẓam ü ekrem o pādişāh-ı celīl
Ki nūr-ı dīde-i sulṭān-ı dīn Muḥammeddür

4. **muḥammed:**
Kaside 10
Mısra: **4**
Hz. Muhammed; İslam dininin peygamberi.
Müʾebbed be-şerʿ u müʾeyyed be-ḥaḳ
Mümecced be-ẕāt u Muḥammed be-nām

5. **muḥammed:**
Kaside 10
Mısra: **5**
Hz. Muhammed; İslam dininin peygamberi.
Muḥammed Resūl-i İlāh-ı Kerīm
Nebiyy-i nebīh ü kerīmü'l-kerīm

6. **muḥammed:**
Rübai 275
Mısra: **3**
Hz. Muhammed; İslam dininin peygamberi.
Faḫr-ı dü cihān Muḥammed ol nūr-ı Ḫudā
Hem bendesi hem resūlidür Allāhuñ

muḥammed aḥmed:

1. **muḥammed aḥmed:**
Matla 62
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Islam peygamberi.
Oldı ümmetlerüñe nām Muḥammed Aḥmed
Tesliyet-baḫş-ı nümūdārī-i terkīb meded

muḥammed ḫān-ı ġāzī:

1. **muḥammed ḫān-ı ġāzī:**
Tarih 20
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sultan IV. Mehmed. Osmanlı hükümdarlarının on dokuzuncusu olup avcı lâkabıyla bilinir.
Muḥammed Ḫān-ı Ġāzī sāye-baḫş-ı ḫıṭṭa-i ʿālem
Şehenşāh-ı muʿaẓẓam nām-dār-ı ẓıll-ı Yezdānī

muḥammed muṣṭafā:

1. **muḥammed muṣṭafā:**
Gazel 13
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İslam dininin peygamberi Hz. Muhammed Mustafa.
Ol risālet taḫtına sulṭān
Muḥammed Muṣṭafā
Sāye-baḫş-i milket-i ʿirfān
Muḥammed Muṣṭafā

2. **muḥammed muṣṭafā:**
Gazel 13
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İslam dininin peygamberi Hz. Muhammed Mustafa.
Ol risālet taḫtına sulṭān
Muḥammed Muṣṭafā
Sāye-baḫş-i milket-i ʿirfān
Muḥammed Muṣṭafā

3. **muḥammed muṣṭafā:**
Gazel 13
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İslam dininin peygamberi Hz. Muhammed Mustafa.
Aḥmed-i Mürsel nebiyyü'r-raḥme Maḥmūdu'ṣ-ṣıfāt
Ẕāt-ı pāki raḥmet-i Raḥmān
Muḥammed Muṣṭafā

4. **muḥammed muṣṭafā:**
Gazel 13
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İslam dininin peygamberi Hz. Muhammed Mustafa.
Zīver-i miḥrāb ü minber
ṣāḥib-i seyf ü livā
Reh-nümā-yı sāṭıʿu'l-burhān
Muḥammed Muṣṭafā

5. **muḥammed muṣṭafā:**
Gazel 13
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İslam dininin peygamberi Hz. Muhammed Mustafa.
Baḥr-ı cūd-ı merḥamet
Maḥbūb-ı Rabbü'l-ʿālemīn
Kān-ı şefḳat menbaʿ-ı iḥsān
Muḥammed Muṣṭafā

6. **muḥammed muṣṭafā:**
Gazel 13
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İslam dininin peygamberi Hz. Muhammed Mustafa.
Efḍal-ı evlād-ı Ādem eşref-i nevʿ-i beşer
Yaʿnī faḫr-ı ʿālem-i imkān
Muḥammed Muṣṭafā

7. **muḥammed muṣṭafā:**
Gazel 13
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İslam dininin peygamberi Hz. Muhammed Mustafa.
Gerd-i rāhı tūtiyā-yı dīde-i kerrūbiyān
Ḫāk-i pāı küḥl-i çeşm-i cān
Muḥammed Muṣṭafā

8. **muḥammed muṣṭafā:**
Gazel 13
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İslam dininin peygamberi Hz. Muhammed Mustafa.
Merhem-i zaḫm-ı derūn-ı ümmetān-ı bī-nevā
Ehl-i cürmüñ derdine dermān Muḥammed Muṣṭafā

9. **muḥammed muṣṭafā:**
Gazel 13
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İslam dininin peygamberi Hz. Muhammed Mustafa.
Şübhe yoḳ maḥż-ı ʿināyetdür ezelden ʿāleme
Raḥmet-i Ḥaḳ āyet-i ġufrān
Muḥammed Muṣṭafā

10. **muḥammed muṣṭafā:**
Gazel 13
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İslam dininin peygamberi Hz. Muhammed Mustafa.
Ey Naḥīfī ümmetinden eylemez luṭfın dirīġ
Ol şefāʿat kāñı ʿālī-şān
Muḥammed Muṣṭafā

11. **muḥammed muṣṭafā:**
Matla 16
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İslam dininin peygamberi Hz. Muhammed Mustafa.
Aḥmed-i Mürsel nebiyyü'r-raḥme şāh-ı enbiyā
Ẕāt-ı Maḥmūdu'ş-şiyem yaʿnī Muḥammed Muṣṭafā

muḥammed paşa:

1. **muḥammed paşa:**
Kaside 27
Mısra: **131**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Muḥammed Paşa.
İltifāt eyledi Bāḳīye
Muḥammed Paşa
Ḳıldı teʾlīfin anuñ nāmına vażʿ-ı memhūr

muḥammed-i ʿarabī:

1. **muḥammed-i ʿarabī:**
Gazel 487
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hz. Muhammet.
Delīl-i rāh-ı hüdā ekmel-i resūl ü nebī
Ḥabīb-i ḫāṣ-ı
İlāhī Muḥammed-i ʿArabī

2. **muḥammed-i ʿarabī:**
Kaside 14
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hz. Muhammet.
Faḫr-ı ʿĀlem Muḥammed-i ʿArabī
Şeref-i dūdmān-ı Muṭṭalibī

3. **muḥammed-i ʿarabī:**
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arap toplumundan olan Hz. Muhammed Peygamber.
Faḫr-ı ʿĀlem Muḥammed-i ʿArabī
Şeref-i dūdmān-ı Muṭṭalibī

muḥammed-i resūlu'llāhı:

1. **muḥammed-i resūlu'llāhı:**-*ı*
Rübai 559
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hz. Muhammet.
Āzürde-dil itme ḫādim-i naʿtin gel
Fikr eyle Muḥammed-i Resūlu'llāhı

muḥammedü'bni ʿabdu'llāhuñ:

1. **muḥammedü'bni ʿabdu'llāhuñ:**-*uñ*
Rübai 276
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Abdullah oğlu Muhammet II Hz. Muhammet.
Taṣdīḳ iderüz risāletin ol māhuñ
Yaʿnī ki Muḥammedü'bni ʿAbdu'llāhuñ

muhammer:

1. **muḥammer:**
Tarih 30
Mısra: **17**
Yoğrulmuş.
Esāsında muḫammer ṣafvet-i ḥüsn-i dil-ārāyī
Bināsında muṣavver ẕevḳ-ı rūḥānī vü cismānī

muḥarref:

1. **muḥarref:**
Tarih 28
Mısra: **19**
Bozulmuş, tahrif edilmiş, yaralanmış.
Şimdi yoḳdur mużṭarib bir dil muḥarref bir mizāc
Ḥüsn-i tedbīri cihāndan eyledi refʿ-i ʿilel

muḥāsib:

1. **muḥāsibem:**-*em*
Gazel 339
Mısra: **8**
Hesap eden, hesap işi ile uğraşan.
Cism-i nizārı dāġ u elifle pür eyledüm
Dīvān-ı şāh-ı ʿışḳda gūyā muḥāsibem

muḥaṣṣal:

1. **muḥaṣṣal:**
Gazel 91
Mısra: **6**
Elde edilmiş şey; sözün özü, işin aslı.
Sipāh-ı cevr ile virdi ḫarāba kişver-i ṣabrı
Muḥaṣṣal dād ü feryād ol şeh-i bī-dāddan feryād

2. **muḥaṣṣalı:**-*ı*
Gazel 129
Mısra: **14**
Elde edilmiş şey; sözün özü, işin aslı.
Naḥīfīyā süḫan-ı dil-keşüm gören yārān
Budur maḳāle-i ʿışḳuñ muḥaṣṣalı dirler

3. **muḥaṣṣal:**
Gazel 140
Mısra: **22**
Elde edilmiş şey; sözün özü, işin aslı.
Miṣāl-i ḫāme el-ḥaḳ müstaḳīmü'l-ḳalb-i ʿirfāndur
Muḥaṣṣal ṭabʿ-ı mevzūnı nihāl-i bāġ-ı maʿnādur

4. **muḥaṣṣal:**
Gazel 510
Mısra: **4**
Elde edilmiş şey; sözün özü, işin aslı.
Āh itmek ile eglenürüz künc-i ʿışḳda
Dūd eyledük ġamuñla muḥaṣṣal ġıdāmuzı

5. **muḥaṣṣal:**
Kaside 7
Mısra: **11**
Elde edilmiş şey; sözün özü, işin aslı.
Yoḳ baġçe-i evvel ü āḫirde muḥaṣṣal
Ḳaddüñ gibi bir serv-i ḫırāmān-ı şefāʿat

6. **muḥaṣṣal:**
Kaside 16
Mısra: **15**
Elde edilmiş şey; sözün özü, işin aslı.
Bezm-i ʿālemde muḥaṣṣal ḫulel-i cennetden
Şeref ü ḳadr ü celāl ile muʿaẓẓamdur bu

7. **muḥaṣṣal:**
Kaside 26
Mısra: **262**
Elde edilmiş şey; sözün özü, işin aslı.
Çıḳardı cāme-i şāhānesin ʿaṭā ḳıldı
Muḥaṣṣal itdi o dervīşi luṭf ile aġnā

8. **muḥaṣṣal:**
Kaside 27
Mısra: **84**
Elde edilmiş şey; sözün özü, işin aslı.
Gözde nem dilde elem sīnede dāġ-ı ekdār
Ḳalmadı bende muḥaṣṣal eser-i ẕevḳ u sürūr

muḥaṣṣal oldı:

1. **muḥaṣṣal oldı:**-*dı*
Kaside 21
Mısra: **21**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Elde edilmek.
Himmet-i Āṣaf-ı ʿaṣr ile muḥaṣṣal oldı
Ḫoş-nümā sāḥa-i pür-ʿibreti Saʿd-ābāduñ

muḥaṣṣaṣ:

1. **muḫaṣṣaṣ:**
Rübai 524
Mısra: **2**
Bir kimse veya bir şey için ayrılmış, tâyin ve tahsis edilmiş.
Ol Yār-ı Çehār ekmel-i evṣaf-ı velī
ʿUnvān-ı ḫilāfetle muḫaṣṣaṣ ezelī

muḫāṭab olmayınca:

1. **muḫāṭab olmayınca:**-*ma, -yınca*
Gazel 462
Mısra: **35**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kendisine söz söylenmek, kendisiyle konuşulmak, hitap edilmek.
Dānā-dil olmayınca muḫāṭab Naḥīfīyā
Luṭf-ı kelām ü ḥüsn-i edādan ne fāʾide

muḥavvel ḳıl:

1. **muḥavvel ḳıl:**
Rübai 61
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Olduğundan başka bir şekle sokulmuş, değiştirilmiş, tahvil edilmiş kılmak.
Bu ʿüsri ḳılup yüsre mübeddel yā Rab
Aḥvālümi ḳıl ḫayra muḥavvel yā Rab

muḥavvel ola:

1. **muḥavvel ola:**-*a*
Rübai 134
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Olduğundan başka bir şekle sokulmuş, değiştirilmiş, tahvil edilmiş olmak.
Ālāyiş-i mā-sivādan el çek tā kim
Taḥḳīḳa muḥavvel ola resm-i taḳlīd

muḥavvel olur:

1. **muḥavvel olur:**-*ur*
Kaside 26
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Olduğundan başka bir şekle sokulmuş, değiştirilmiş, tahvil edilmiş olmak.
Bu ḥüzn ü ġam gider āḫir gelür sürūr-ı ḥubūr
Ḥużūr-ı ḳalbe muḥavvel olur bu renc ü ʿınā

muḥavvel-i taḥḳīḳ it:

1. **muḥavvel-i taḥḳīḳ it:**
Rübai 100
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Incelemeni olduğundan başka bir şeye dönüştürmek II bağlamda yanlışları düzeltmek anlamında kullanılmıştır.
Taḳlīdimüzi muḥavvel-i taḥḳīḳ it
Māhiyyet-i müddeʿāmuzı taṣdīḳ it

muhayyer:

1. **muḫayyerdür:**-*dür*
Matla 78
Mısra: **2**
Şaşkın, kararsız, kafası karışmış.
Derūnında ġam-ı ʿışḳ-ı cevān emr-i muḳarrerdür
Açılmazsa ṣaḳın ʿayb eyleme ṣūfī muḫayyerdür

müheymin:

1. **müheymin:**
Rübai 411
Mısra: **2**
Koruyucu, gözetici, her hususta kendisine güvenilen (Allah).
Cebbār ü ʿAzīz ü Mütekebbir sensin
Ḳuddūs ü Müheymin ü Muṣavvir sensin

2. **müheymin:**
Rübai 550
Mısra: **4**
Koruyucu, gözetici, her hususta kendisine güvenilen (Allah).
Şirk ehline taḳrīʿ ü melāmetler idüp
Tevḥīd ider ol Müheymin ü Ḳuddūsi

müheyyā:

1. **müheyyā:**
Gazel 97
Mısra: **9**
Belirli bir iş için hazır durumda olan, hazır.
Dehenüm içre müheyyā çıḳa cān
Ṣanemā eyle kerem pāre-i ḳand

2. **müheyyādur:**-*dur*
Kaside 26
Mısra: **311**
Belirli bir iş için hazır durumda olan, hazır.
Recā-yı ḥüsn-i ḳabūl itmege müheyyādur
Bu demde şevḳ ile sükkān-ı ʿālem-i bālā

3. **müheyyā:**
Rübai 467
Mısra: **1**
Belirli bir iş için hazır durumda olan, hazır.
Her cünbiş-i nāzında müheyyā şīve
Dīvāne ider ādemi ednā şīve

4. **müheyyā:**
Tarih 17
Mısra: **56**
Belirli bir iş için hazır durumda olan, hazır.
Şeref-yāb olmaġa silk-i ḫıyabān-ı laṭīfinde

Ḳıyām-ı ḫidmete ḥāżır müheyyā serv ile şimşād

müheyyā eyle:

1. **müheyyā eyle:**
Gazel 383
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hazır etmek, hazır hale getirmek, tertip etmek.
Ḥāżır it cānuñ dem-i vaṣl-ı dil-ārādur gelen
Eyle ḳurbānuñ müheyyā ʿıyd-ı aḍḥādur gelen

müheyyā-yı niyāz:

1. **müheyyā-yı niyāz:**
Gazel 93
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Duaya hazır.
Meh-pāreler ser-germ-i nāz diller müheyyā-yı niyāz
İtse n'ola ifşā-yı rāz küstāḫī-i ibrām-ı ʿıyd

müheẕẕeb itmiş:

1. **müheẕẕeb itmiş:**-*miş*
Tarih 6
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Iyi duruma getirmiş, temizlenmiş.
ʿAliyyü'l-ism ü ʿālī-ḳadr ü vālā-rütbe kim mevlā
Müheẕẕeb itmiş aḫlāḳın müʾebbed itmiş eṭvārın

muḥibb-i faẕl u kemāl:

1. **muḥibb-i faẕl u kemāl:**
Kaside 26
Mısra: **57**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Olgunluk ve fazileti seven.
Muʿīn-i ehl-i maʿārif muḥibb-i faẕl u kemāl
Vezīr-i ḳadr-şināṣ-ı merātib-i fużalā

mühim-sāz-ı umūr-ı dīn ü devletsin:

1. **mühim-sāz-ı umūr-ı dīn ü devletsin:**-*sin*
Kaside 24
Mısra: **53**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Devlet (işleri) ve dinin emirlerini önem (vererek) yapan.
Kerem-baḫşā mühim-sāz-ı umūr-ı dīn ü devletsin
Revādur dem-be-dem ṭuġrā-keş olsañ levḥ-i ʿunvāna

muḥkem:

1. **muḥkemdür:**-*dür*
Gazel 264
Mısra: **15**
Dayanıklı, güçlü duruma getirilmiş, sağlamlaştırılmış, sağlam, kuvvetli, metin.
Binā-yı ʿışḳ u maḥabbet o deñlü muḥkemdür
Ki raḫne-dār idemez anı seng-i ṭaʿn u nifāḳ

muḥkem eyledi:

1. **muḥkem eyledi:**-*di*
Tarih 28
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dayanıklı ve sağlam eylemek, güçlendirmek.
Eyledi muḥkem esās-ı intiẓām-ı ʿālemi
Ḳalmadı tevfīḳ-ı Rabbü'n-nās ile fikr-i ḫalel

muḥkem-i āyāt u ḳıṣaṣ:

1. **muḥkem-i āyāt u ḳıṣaṣ:**
Gazel 245
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kıssa ve âyetlerin sağlamlığı.
Ümem-i sālife aḥvālin idüp cümle beyān
Nāzil oldı bu ḳadar muḥkem-i āyāt u ḳıṣaṣ

mühr:

1. **mühre:**-*e*
Gazel 273
Mısra: **8**
Mühür, damga.
Viṣāl-i yār-ı dil-ḫ∨āhı göñül vird eyledi her dem
Bu virdi yazmaġa mühre ḳamu ḥakkāk ü nāk ancaḳ

mühre:

1. **mühreler:**-*ler*
Gazel 282
Mısra: **9**
Her nevi küçük yuvarlak cisim.
Ḫūrşīd ü ḳamer mühreler evrāḳ-ı sipihri
Tā şevḳ ile taḥrīr olına āyet-i naʿtüñ

muḫrec:

1. **muḫrec:**
Matla 18
Mısra: **2**
Çıkarılmış.
Noḳṭa-i zerrīn-i encümle sipihr-i ḫoş-nümā
Muṣḥaf-ı ḥüsnüñde bir muḫrec varaḳdur gūyiyā

mühr-i ʿışḳ:

1. **mühr-i ʿışḳ:**
Gazel 179
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk izi, mührü.
Ey Naḥīfī var iken engüşt-i dilde mühr-i ʿışḳ
Mülk-i naẓm içre Süleymān oldıġum bilmez mi var

mühr-i süleymāndur:

1. **mühr-i süleymāndur:**-*dur*
Gazel 151
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade

Süleyman'ın mührü. II Hz. Süleyman'ın yüzüğü, bu yüzüğün üstünde ism-i Âzâm yazar ve Hz. Süleyman bu yüzükle tüm varlıklara hükmedermiş.
Perī-rūyān-ı maʿnā olmada maḥkūm-ı fermānuñ
Naḥīfī ṭabʿ-ı pāküñ gūyiyā mühr-i Süleymāndur

muḥsin:

1. **muḥsinüñ:**-*üñ*
Kaside 27
Mısra: **55**
Ihsan sahibi.
Muḥsinüñ ecrini Ḥaḳ itmez iżāʿat ḥāşā
İder eżʿāfı ile baḫş-ı mükāfāt ü ücūr

muḫtāc:

1. **muḫtācıdur:**-*ı, -dur*
Kaside 5
Mısra: **116**
İhtiyacı olan, muhtaç.
Bir Raḥīm-i ẕü'l-ʿaṭānuñ ṭālib-i iḥsānıyam
Kim anuñ muḫtācıdur cümle faḳīr ü aġniyā

2. **muḫtāc:**
Kaside 27
Mısra: **152**
İhtiyacı olan, muhtaç.
İstemez ḫāṣṣa-i tedbīrini Calinusuñ
Merhem-i himmete muḫtāc bu zaḫm-ı nāsūr

3. **muḫtācuz:**-*uz*
Murabba 1
Mısra: **14**
İhtiyacı olan, muhtaç.
Olup her ḥāl ile ʿāciz
ʿAṭā vü luṭfa muḫtācuz

4. **muḫtāc:**
Rübai 43
Mısra: **2**
İhtiyacı olan, muhtaç.
Ey münʿim-i bī-ʿillet olan bār-ı Ḫudā
Muḫtāc senüñ luṭfuña sulṭān u gedā

5. **muḫtāc:**
Rübai 116
Mısra: **4**
İhtiyacı olan, muhtaç.
Senden olmaz şāh u gedā müstaġnī
Muḫtāc senüñ fażluña ʿālem muḫtāc

6. **muḫtāc:**
Rübai 116
Mısra: **4**
Muhtaç, İhtiyacı olan. II Birinci "muḫtāc" kelimesinin anlamını kuvvetlendirmek amacıyla kullanılmıştır.
Senden olmaz şāh u gedā müstaġnī
Muḫtāc senüñ fażluña ʿālem muḫtāc

7. **muḫtāc:**
Rübai 165
Mısra: **3**
İhtiyacı olan, muhtaç.
İḫṣānuña muḫtāc ḥuṣūl-ı āmāl
Tevfīḳuña mevḳūf senüñ ḥall-i umūr

8. **muḫtācuz:**-*uz*
Rübai 214
Mısra: **2**
İhtiyacı olan, muhtaç.
Biz bendelerüz tīr-i ġama āmācuz
Mevlāmuz o Ḥaḳdur ki aña muḫtācuz

9. **muḫtācuz:**-*uz*
Rübai 219
Mısra: **1**
İhtiyacı olan, muhtaç.
Ḥaḳḳuñ kerem ü raḥmetine muḫtācuz
Bī-çārelerüz niʿmetine muḫtācuz

10. **muḫtācuz:**-*uz*
Rübai 219
Mısra: **2**
İhtiyacı olan, muhtaç.
Ḥaḳḳuñ kerem ü raḥmetine muḫtācuz
Bī-çārelerüz niʿmetine muḫtācuz

11. **muḫtācuz:**-*uz*
Rübai 219
Mısra: **4**
İhtiyacı olan, muhtaç.
Bir kārda yoḳ ḳudretümüz ẕerre ḳadar
Hep ḳuvvetine ḳudretine muḫtācuz

12. **muḫtāc:**
Rübai 312
Mısra: **4**
İhtiyacı olan, muhtaç.
Sulṭān u gedā ins ü melek her ne ki var
Muḫtāc senüñ fażluña fī-külli'l-ḥāl

13. **muḫtāc:**
Rübai 388
Mısra: **1**
İhtiyacı olan, muhtaç.
Muḫtāc senüñ fażluña cinn ü ādem
Maḳhūr-ı irādetüñ cemīʿ-i ʿālem

14. **muḫtācı:**-*ı*
Rübai 553
Mısra: **4**
İhtiyacı olan, muhtaç.
Ol leyle-i ferḫunde-eser ḥürmetine
Şād eyle şefāʿatle bu ben muḫtācı

muḫtāc ide:

1. **muḫtāc ide:**-*e*
Gazel 43
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir kimseye, bir şeye muhtaç hâle getirmek.
Ey Naḥīfī seni ḥāşā ide ġayre muḫtāc
Bu ḳadar faẓl u ʿināyet iden Allāh saña

muḫtāc itme:

1. **muḫtāc itme:**-*me*
Rübai 115
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir kimseye, bir şeye muhtaç hâle getirmek.
Ey bār-ı Ḫudā vaḥdetüñüñ ḥaḳḳı içün
İtme beni bir ġayrı ḳapuya muḥtāc

2. **muḥtāc itme:**-*me*
Rübai 166
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir kimseye, bir şeye muhtaç hâle getirmek.
Sen itme beni nevʿüme muḥtāc yā Rab
İḥsānuñ ile cümleden istiġnā vir

3. **muḥtāc itme:**-*me*
Rübai 413
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir kimseye, bir şeye muhtaç hâle getirmek.
Ben ʿācizi ʿācizlere muḥtāc itme
Fażluñla murādātumı eyle iḥsān

4. **muḥtāc itme:**-*me*
Rübai 496
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir kimseye, bir şeye muhtaç hâle getirmek.
İtme beni muḥtāc bu nā-keslere sen
Ey bī-kes olan ḳullara erḥam Allāh

5. **muḥtāc itme:**-*me*
Rübai 521
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İhtiyaç duyduğu bir şeyi başkasından sağlamak zorunda bırakmak.
Tāzendeyem iḥsānuñ ile iḥyā ḳıl
Öldür beni nā-keslere muḥtāc itme

muḥtāc itmez:

1. **muḥtāc itmez:**-*mez*
Rübai 215
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir kimseye, bir şeye muhtaç hâle getirmek.
Sen ṣabr u tevekkülde ḳuṣūr itme hemān
Ḥāṣā seni Ḫaḳ kimseye muḥtāc itmez

muḥtāc oldı:

1. **muḥtāc oldı:**-*dı*
Kaside 24
Mısra: **72**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Muhtaç olmak.
Baʿīd olmaz cenābuñdan devā ümmīdin eylerse
O mecrūḥ-ı felāket-dīde muḥtāc oldı dermāna

muḥtācān:

1. **muḥtācān:**
Kaside 22
Mısra: **25**
Muhtaçlar.
Mekārim-pīşe ḫayr-endīşe muḥtācān ü dervīşe
Ṣafā-yı ḫāṭırı her nā-murāda kām-baḫşāyī

muḥtāc-ı ʿaṭā vü raḥmetüñdür:

1. **muḥtāc-ı ʿaṭā vü raḥmetüñdür:**-*üñ, -dür*
Rübai 57
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Rahmet ve ihsana muhtaç.
Muḥtāc-ı ʿaṭā vü raḥmetüñdür cümle
Sulṭān u gedā vü cinn ü insān yā Rab

muḥtāc-ı ʿaṭāyam:

1. **muḥtāc-ı ʿaṭāyam:**-*yam*
Gazel 426
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İyiliğine ihtiyaç duyan.
Beni gencīne-i fażl-ı Ḫudādan behre-yāb eyle
Der-i luṭfuñda muḥtāc-ı ʿaṭāyam yā Resūla'llāh

muḥtāc-ı ʿaṭā-yı maḫlūḳ kılma:

1. **muḥtāc-ı ʿaṭā-yı maḫlūḳ ḳılma:**-*ma*
Matla 135
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yaratılmışın ihsanına muhtaç kılmak.
Ḳılma ben bī-kesi muḥtāc-ı ʿaṭā-yı maḫlūḳ
Eyle gencīne-i ġaybuñdan İlāhī merzūḳ

muḥtāc-ı güvāh:

1. **muḥtāc-ı güvāh:**
Gazel 283
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Delile muhtaç.
Daʿvī-i kevkebe-i ḥüsn ü melāḥat dem olur
Naḳl ü taḥṣīlde muḥtāc-ı güvāh olsa gerek

muḥtāc-ı mesken ü mesvā:

1. **muḥtāc-ı mesken ü mesvā:**
Kaside 26
Mısra: **180**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yurt ve meskenin muhtacı.
Riʿāyet-i peder-i pīr ü māder-i bīmār
Żarūrī eyledi muḥtāc-ı mesken ü mesvā

muḥtāc-ı nemā-yı kudretüñdür:

1. **muḥtāc-ı nemā-yı ḳudretüñdür:**-*üñ, -dür*
Gazel 45
Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kudretine muhtaç.
Cümle muḥtāc-ı nemā-yı ḳudretüñdür şübhe yoḳ
Gülşen-i ʿālemde eşcār ü nebātāt ü ḥubūb

muḥtāc-ı niyāz-ı maḥlūḳ ide:

1. **muḥtāc-ı niyāz-ı maḥlūḳ ide:**-*e*
Gazel 265
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yaratılmışa yalvarmaya muhtaç etmek II şirk koşmak.
Müʾmin ü müşrik olurken kereminden merzūḳ
Beni ḥāşā ide muḥtāc-ı niyāz-ı maḥlūḳ

muḥtār:

1. **muḫtār:**
Gazel 48
Mısra: **6**
Beğenilmiş, seçilmiş, seçkin, mümtaz. II Hz. Muhammed.
Ḥaḳḳ itdi ḫalḳ ḫulḳı ile ẕāt u ṣıfātuñı
Muḫtār u Muṣṭafā vü muṣaffā vü münteḫab

muḫtār u münteḫāb eyledi:

1. **muḫtār u münteḫāb eyledi:**-*di*
Kaside 6
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Seçilmiş eylemek.
Olduñ kemāl-i ẕāt ile Maḥmūd u Muṣṭafā
Mevlā vücūduñ eyledi muḫtār u münteḫāb

muḫtaş itdi:

1. **muḫtaş itdi:**-*di*
Gazel 245
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yakın, özel etmek.
Sensin ol maḥrem-i bī-müşterek-i ḳurb-ı eḫaṣ
Şeb-i Miʿrācı Ḫudā şānuña itdi muḫtaṣ

muḫtaş oldı:

1. **muḫtaş oldı:**-*dı*
Matla 128
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir kimse veya bir şey için ayrılmış olan, birine veya bir şeye mahsus olmak; bir kimseye bağlanan, birine özel bağlılığı ve yakınlığı olan kimse olmak.
Żaʿf-ı ʿışḳ oldı ezel cism-i nizāra muḫtaṣ
N'ola ʿālemde baña olsa Naḥīfī maḥlaṣ

muḫtażır-ı bādiye-i hecr olup:

1. **muḫtażır-ı bādiye-i hecr olup:**-*up*
Gazel 254
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayrılık çölünün can çekişeni olmak II acı çeken âşık olmak.
Muḫtażır-ı bādiye-i hecr olup
Didüm o cān pāresine elvedāʿ

mühtedī-i rıżā-yı pāküñ eyle:

1. **mühtedī-i rıżā-yı pāküñ eyle:**-*üñ*
Rübai 374
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz rızanın hidayete ereni eylemek.
Sen mühtedī-i rıżā-yı pāküñ eyle
Güm-rāh ise de dil-i ḫaṭā-ālūdum

muḫtefī-i ḫayl ü sipāh:

1. **muḫtefī-i ḫayl ü sipāh:**
Gazel 287
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Asker ve ordunun gizlisi.
Olma maġrūr-ı ḫıdem bir gün olur ḫaclet ile
Şāhlar muḫtefī-i ḫayl ü sipāh olsa gerek

muḫtel olmasa:

1. **muḫtel olmasa:**-*ma, -sa*
Kaside 19
Mısra: **115**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Karışmak, bozulmak.
Olmasa muḫtel niẓām-ı mülk-i dil bu ṭabʿ ile
Olmaḳ āsānter idi aṣḥāb-ı naẓmuñ eşʿārı

muhtelif:

1. **muḫtelifdür:**-*dür*
Gazel 42
Mısra: **5**
Muhtelif, çeşitli, çelişkili, bir birine uymayan.
Ṭabāyiʿ muḫtelifdür ṭıynet-i ḫāk-i siyehden gör
Sipīd ü sürḫ sebz ile kebūd ü zerd olur peydā

muḫtemel:

1. **muḫtemel:**
Tarih 28
Mısra: **36**
Olması veya gerçekleşmesi ihtimal dâhilinde olan, olası.
Devr-i luṭfında cihān memnūn-ı meʾmūl ü merām
Ḫaybet ü ḫüsrān zamānında degüldür muḫtemel

muḫterem-i:

1. **muḫterem-i:**-*i*
Matla 7
Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saygın, saygıdeğer.
Ey olan maẓhar-ı ḫāṣ-ı şeref-i -
Ḳıldı Miʿrācuñı Ḥaḳ muḥterem-i -

muḥterem-i cümle-i nās:

1. **muḥterem-i cümle-i nās:**
Rübai 222
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Insanların tamamının muhteremi.
Ol ʿamm-i nebī muḥterem-i cümle-i nās
Ol kān-ı şeref yaʿnī Cenāb-ı Abbās

muḥterem-i daʿvet-i ḫāṣ-ı mevlā:

1. **muḥterem-i daʿvet-i ḫāṣ-ı mevlā:**
Rübai 25
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın gerçek davetinin muhteremi II Hz. Muhammet.
Ey muḥterem-i daʿvet-i ḫāṣ-ı mevlā
Olduḳda sefer-kerde-i çarḫ-ı vālā

muḥterem-i vaʿde-i ḥavż-ı mevrūd:

1. **muḥterem-i vaʿde-i ḥavż-ı mevrūd:**
Rübai 137
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Erişmiş havuzun vadedilmiş saygıya değer (kimsesi).
Ey muḥterem-i vaʿde-i ḥavż-ı mevrūd
Şāyeste-i ikrām-ı naʿīm-i mevʿūd

muḥyī:

1. **muḥyī:**
Rübai 97
Mısra: **2**
Hayat veren, dirilten, canlandıran (Allah).
Sensin Ṣamed ü Kebīr ü Rezzāḳ u Muḳīt
Sensin Eḥad ü Ḳādir ü Muḥyī vü Mümīt

muʿīn olsa:

1. **muʿīn olsa:**-*sa*
Kaside 8
Mısra: **225**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardımcı olmak.
Ṭabʿ-ı pür-tāba muʿīn olsa kemend-i luṭfuñ
Vaṣf-ı pāküñde iderdüm dil-i Cibrīli şikār

muʿīn ü nāṣırum:

1. **muʿīn ü nāṣırum:**-*um*
Murabba 6
Mısra: **93**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardımcı, yardım eden.
Sensin muʿīn ü nāṣırum Dānā-yı sırr u ẓāhirüm

muʿīn-i ehl-i maʿārif:

1. **muʿīn-i ehl-i maʿārif:**
Kaside 26
Mısra: **57**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Irfan zümresinin destekleyeni.
Muʿīn-i ehl-i maʿārif muḥibb-i faẓl u kemāl
Vezīr-i ḳadr-şinās-ı merātib-i fużalā

muʿīni ola:

1. **muʿīni ola:**-*a*
Tarih 4
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardımcısı olmak.
Ḥarekāt ü sekenātı ola ber-vefḳ-ı rıżā
Her umūrında muʿīni ola Rabb-i Mescūd

muʿīn-i siyeh-baḫtī-i dil-i ġam-ḫvār:

1. **muʿīn-i siyeh-baḫtī-i dil-i ġam-ḫvār:**
Gazel 11
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gam yiyen kara bahtlı gönlün yardımcısı.
Olup muʿīn-i siyeh-baḫtī-i dil-i ġam-ḫvār
Çeker cemālüñe zülfüñ niḳāb-ı istiġnā

muʿiz:

1. **muʿiz:**
Rübai 218
Mısra: **2**
İzzette bulunan, izaz ve ikram eden, ağırlayan ve değer kazandıran (Allah).
Şāh u ümerā ile degül rifʿat ü ʿiz
Allāhdur ey ġāfil-i ser-geşte Muʿiz

muʿizz:

1. **muʿizz:**
Rübai 440
Mısra: **3**
İzzette bulunan, izaz ve ikram eden, ağırlayan ve değer kazandıran (Allah).
Bī-şübhe Muʿizz ü hem Müẕilsin yā Rab
Bī-reyb ü gümān Ḥāfiż Rāfiʿ sensin

müjde:

1. **müjde:**
Gazel 101
Mısra: **14**
Hayırlı.
Gör ḫande-i nevāzişi ol laʿl-i nābdan
Müjde Naḥīfīyā sana fāl-i ḫucestedür

2. **müjdesidür:**-*si, -dür*
Gazel 264

Mısra: **8**
Sevinç haberi, beşaret.
Hezār cān ü dil olsun fedā o nāmeye kim
Viṣāl müjdesidür anda hep siyāḳ u sibāḳ

3. **müjde:**
Gazel 499
Mısra: **4**
Sevinç haberi, beşaret.
Dil-i ḥazīni ḳudūmıyla dil-ber eyledi şād
Hezār müjde o Mecnūna geldi Leylāsı

4. **müjde:**
Kaside 8
Mısra: **211**
Sevinç haberi, beşaret.
Müjde ey ʿāṣıḳ-ı şūrīde irüp faṣl-ı bahār
Başladı nāle vü feryāda yine bülbül-i zār

5. **müjde:**
Kaside 18
Mısra: **45**
Sevinç haberi, beşaret.
Müjde ṣıḥḥat buldı şāh-ı kām-kār
Yaʿnī Sulṭān Aḥmed-i gerdūn-vaḳar

6. **müjdedür:**-*dür*
Kıt'a 33
Mısra: **1**
Sevinç haberi, beşaret.
Naḳd-i cān müjdedür ol ḳāsıd-ı ferḫundeye kim
Yārdan ʿāṣıḳ-ı mehcūra beşāretle gele

müjde geldi:

1. **müjde geldi:**-*di*
Tarih 33
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **Deyim**
Sevindirici haber ulaşması.
Geldi bir müjde
Naḥīfī söyledüm tārīḫini
Mülk-i Tiflīs oldı Sulṭān Aḥmede luṭf u ʿaṭā

müjde ider:

1. **müjde ider:**-*er*
Kaside 12
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevindirici bir haber ulaştırmak.
İşrāb iderek meymenet-i maḳdem-i pākin
Peyk-i bereket müjde ider ḫāne-be-ḫāne

müjde-gūyān merḥabā-sāz-ı meserretdür:

1. **müjde-gūyān merḥabā-sāz-ı meserretdür:**-*dür*
Tarih 1
Mısra: **47**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevincin bolluk bulan müjde söyleyeni.
Cihān hep müjde-gūyān merḥabā-sāz-ı meserretdür
Zihī iḥsān-ı
Yezdānī zihī elṭāf-ı Rabbānī

müjde-i ḫüsn-i rıżā:

1. **müjde-i ḫüsn-i rıżā:**
Kaside 23
Mısra: **60**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hoşnutluğun güzel müjdesi.
Taḥiyyāt ü dürūd itdükçe rūḥ-ı pākine her dem
Bize fażl-ı Ḫudādan müjde-i ḫüsn-i rıżā gelsün

müjde-i iḥsānı:

1. **müjde-i iḥsānı:**-*ı*
Gazel 45
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Lütuf müjdesi.
Ey muʿallā āyet-i ġufrānı Ġaffāru'z-Zünūb
V'ey ʿuṣāta müjde-i iḥsānı Settāru'l-ʿuyūb

müjde-i ʿizz-i vuṣūl:

1. **müjde-i ʿizz-i vuṣūl:**
Gazel 312
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşmanın ulu haberi.
Pāy-ı müjgānumla ṭayy-ı rāh iderdüm kūyuña
Olsa taḳdīr-i Ḫudādan müjde-i ʿizz-i vuṣūl

müjde-i vaṣl:

1. **müjde-i vaṣl:**
Gazel 250
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşmanın müjdesi.
Kaʿbe-i kūy-ı cevānum nāẕır-ı ḫuccācıdur
Müjde-i vaṣl ile ire belki bu nā-çāre ḫaṭ

müjde-i vaṣlıyla:

1. **müjde-i vaṣlıyla:**-*ı, -yla*
Matla 13
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşma müjdesi.
Geldüñ ol ġonçe-femüñ müjde-i vaṣlıyla baña
Āferīn-bād eyā bād-ı seḥergāh saña

müjde-i zevḳ-ı cinān eyler:

1. **müjde-i ẕevḳ-ı cinān eyler:**-*r*
Gazel 409
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cennet zevkinin müjdesi etmek.
Naḥīfīye dem-ā-dem müjde-i ẕevḳ-ı cinān eyler
Derūnda ẕevḳ-ı ʿışḳ-ı bī-miṣālüñ yā Resūla'llāh

müjdeler it:

1. **müjdeler it:**
Kaside 8
Mısra: **217**
Kelime Tipi: -

Müjdelemek, sevindirici bir haber vermek.
Şāhid-i cilve-fürūşāna ṣabā müjdeler it
Eylesünler yine gülzāra gelüp geşt ü güẕār

2. **müjdeler it:**-*ler*
Kaside 8
Mısra: **217**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Müjdelemek, sevindirici bir haber vermek.
Şāhid-i cilve-fürūşāna ṣabā müjdeler it
Eylesünler yine gülzāra gelüp geşt ü güẕār

müjdeler olsun:

1. **müjdeler olsun:**-*sun*
Gazel 249
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevinçli haber verirken söylenen söz öbeği.
Büt-perest-i ḥüsne tā kim müjdeler olsun yine
Ol ṣanem nāz ile olmış mesned-ārā-yı neşāṭ

müjdeler resīd oldı:

1. **müjdeler resīd oldı:**-*dı*
Tarih 10
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Müjdeler gelmek.
Dehre geldi çünki bir şeh-zāde-i pāk-i benām
Hep zemīn ü āsumāna oldı müjdeler resīd

müjde-resān:

1. **müjde-resāna:**-*a*
Kaside 12
Mısra: **4**
Müjdeleyenler.
Teşrīfi bu māh-ı şeref-ārā-yı cihānuñ
Bādī-i tefāḫür mi degül müjde-resāna

müje:

1. **müjeñ:**-*ñ*
Gazel 57
Mısra: **4**
Kirpik II sevgilinin gamzesinden çıkarak âşığın göğsüne isabet eden ve onu yaralayarak çaresiz durumda bırakan ok veya mızrak.
Ruḫuñ āyīnesine gāhīce ḳılsam naẓarı
Müjeñ eyler niçe biñ ġamz ile ʿuşşāḳa ʿitāb

2. **müje:**
Tahmis 8
Mısra: **4**
Kirpik.
Şevket-i ḥüsnini itdükçe nümāyān ṣaf ṣaf
Müje ḫaylin dizer ol ġamze-i fettān ṣaf ṣaf

müjgān:

1. **müjgānuñ:**-*uñ*
Gazel 307
Mısra: **3**
Kirpik.
Müjgānuñ ile ḫançer urup baġrına tīrüñ
Ebrūn ile ḳaddini kemānuñ da ḫam itdüñ

2. **müjgānum:**-*um*
Gazel 446
Mısra: **1**
Kirpik.
Sürüp ḫāk-i der-i pāküñi müjgānum ile
Ṣulayam reh-güẕerüñ dīde-i giryānum ile

3. **müjgān:**
Gazel 453
Mısra: **1**
Kirpik.
Ḫvāba varmış gelmiş ol müjgān müjgān üstüne
Gūyiyā ser-dādedür peykān peykān üstüne

4. **müjgān:**
Gazel 453
Mısra: **1**
Kirpik.
Ḫvāba varmış gelmiş ol müjgān müjgān üstüne
Gūyiyā ser-dādedür peykān peykān üstüne

5. **müjgānum:**-*um*
Rübai 67
Mısra: **4**
Kirpik.
Ol ġār-ı dil-ārāyı ki teşrīf itdüñ
Müjgānum anuñ ḫākine olsun çārūb

6. **müjgānın:**-*ın*
Rübai 129
Mısra: **2**
Kirpik.
İtdükçe dil-i zāra nigāh-ı tevbīḫ
Müjgānın ider siḥr ile mānende-i sīḫ

müjgān düşürdi:

1. **müjgān düşürdi:**-*di*
Matla 95
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kirpik düşürmek. II Beyitte ağlayan insanların kirpik tanesi düşmesine gönderme vardır.
Eşk-rīz-i ıżṭırāb olsam n'ola leyl ü nehār
Çeşmüme müjgān düşürdi ʿaks-i ḫaṭṭ-ı müşkbār

müjgān-ı dil-ārālar:

1. **müjgān-ı dil-ārālar:**-*lar*
Kaside 13
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşığın gönlünü süsleyen, sevgilinin pençeye benzer kirpikleri.
Per-i şāhīn-i ḳudsīdür ki oldı lā-mekān-pervāz
O müjgān-ı dil-ārālar o çeşm-i dūr-bīn üzre

müjgān-ı şūr-engīzi:

1. **müjgān-ı şūr-engīzi:**-*i*
Gazel 167
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kargaşa çıkaran kirpikler II sevgilinin kirpikleri.
Çeşm-i dildāruñ niçe müjgān-ı şūr-engīzi var
Ol ḥarāmīnüñ hezārān ḫançer-i ser-tīzi var

müjgān-ı yār:

1. **müjgān-ı yār:**
Gazel 101
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin kirpikleri.
Gūyā ki şaṣt-dīde kemāndur ol ebruvān
Müjgān-ı yār ʿaynı ile tīr-i cestedür

muḳābil:

1. **muḳābil:**
Kaside 24
Mısra: **23**
Mukabele eden. Karşısında bulunan, karşı. Muhatab.
Muḳābil ẓıll-ı iḥsānı sipihr-i ʿālem-ārāya
Müşābih dest-i zer-pāşı fürūġ-ı mihr-i rāḫşāna

muḳābil olmadum:

1. **muḳābil olmadum:**-*ma, -du, -m*
Gazel 472
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Karşısına çıkmak, karşı karşıya gelmek.
Kime keşf eyleyem rāzum ki yār-ı ġam-güsārum yoḳ
Muḳābil olmadum ʿālemde ben bir hem-dem-i ʿışḳa

muḳābil olmaġa:

1. **muḳābil olmaġa:**-*maġ, -a*
Gazel 32
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Karşısına çıkmak, karşı karşıya gelmek.
Recā-yı feyż ile ey mihr olurdı pā-mālüñ
Muḳābil olmaġa şāyeste olsa māh saña

muḳābil olmaz:

1. **muḳābil olmaz:**-*maz*
Gazel 303
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Karşısına çıkmak, karşı karşıya gelmek.
Telāṭum-ı yem-i zāra muḳābil olmaz mı
Ṣadefçe-i dile teşrīf-i nāzı ol güherüñ

2. **muḳābil olmaz:**-*maz*
Rübai 169
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Karşısına çıkmak, karşı karşıya gelmek.
Kim cürm ü meʿāṣīye muḳābil olmaz
Her bir nefesüm olsa hezār istiġfār

muḳaddem:

1. **muḳaddemsin:**-*sin*
Kaside 13
Mısra: **34**
Önce, öncelikle, ilk olarak.
Muʾaḫḫardur egerçi biʿ̲setüñ şerʿ-i müebbedle
Muḳaddemsin mufażżalsın cemīʿ-i mürselīn üzre

muḳaddemāt-ı maḳāli:

1. **muḳaddemāt-ı maḳāli:**-*i*
Kaside 26
Mısra: **52**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sözlerin başlangıcı.
Taṣavvurāt-ı ḫayāli mebādī-i taṣdiḳ
Muḳaddemāt-ı maḳāli netāyic-i ḥükemā

muḳaddim:

1. **muḳaddim:**
Rübai 411
Mısra: **4**
"Dilediğini maddî mânevî nîmetler verip öne geçiren, başkalarından daha ileri, daha başarılı bir duruma getiren" anlamında esmâ-i hüsnâdan (Allah'ın en güzel isimlerinden)dır.
Yoḳ sābiḳ u lāḥiḳ ḥarem-i ʿizzetüñe
Hādī vü Muḳaddim ü Muʾaḫḫir sensin

muḳaddimāt-ı viṣālüñ:

1. **muḳaddimāt-ı viṣālüñ:**-*üñ*
Matla 47
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşmanın başlangıçları.
Olurmış ey dil-i şeydā cihānda bī-minnet
Muḳaddimāt-ı viṣālüñ netīcesi vuṣlat

mükaḫḫal:

1. **müḳaḫḫal:**
Gazel 521
Mısra: **12**
Sürmelenmiş, üzerine sürme sürülmüş.
N'ola ey fitne-cū tā cāna geçse naẓre-i nāzuñ
Müḳaḫḫal çeşmüñe küḥl-i vefā reng-i füsūn oldı

mükaḫḫal ḳıldı:

1. **mükaḫḫal ḳıldı:**-*dı*
Kaside 5
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sürme çekmek.
Çeşmüñi ḳıldı mükaḫḫal küḥl-i mā zāġe'l-baṣar

Vechüñe virdi ṭarāvet vaṣf-ı pāk-i ve'ḍ-ḍuḥā

muḳallid:

1. **muḳallidden:**-*den*
Kaside 1
Mısra: **61**
Birine benzemeye, bir şeyi aslı gibi yapmaya çalışan, taklit eden (kimse); İnsan, hayvan, ses, âlet vb. şeylerin taklidini yapabilen, taklitle uğraşan, taklitçi.
Ṣanʿat-ı kāmil muḳallidden ẓuhūr itmek muḥāl
İktisāb itmek ne mümkin ṣān-ı Sīmurġı ẕübāb

2. **muḳallidde:**-*de*
Rübai 279
Mısra: **3**
Taklitçi. II özü kavrayamamış kimse.
Daʿvā-yı muḥaḳḳıḳda muḳallidde meʾāl
-

mukarnes:

1. **muḳarnes:**
Tarih 16
Mısra: **10**
(Tavan, kubbe vb için) merdiven basamakları biçiminde çıkıntıları olan.
Bāmına zerrīn ʿalem olsa revādur āfitāb
Saḳfına sīmīn muḳarnes olsa lāyıḳ ḳurs-ı māh

muḳarrer:

1. **muḳarrerdür:**-*dür*
Gazel 23
Mısra: **9**
Kararlaştırılmış, kesin, şüphesiz.
Zamān-ı ḥaşre dek ser-mest-i şevḳ olmam muḳarrerdür
Olursam bir daḫi hem-cām-ı bezm-i ʿişretüñ cānā

2. **muḳarrerdür:**-*dür*
Gazel 419
Mısra: **5**
Kararlaştırılmış, kesin, şüphesiz.
Göñül ser-menzil-i maḳṣūdını bulmaḳ muḳarrerdür
İderse reh-ber-i luṭfuñ delālet yā Resūla'llāh

3. **muḳarrer:**
Kaside 13
Mısra: **39**
Kararlaştırılmış, kesin, şüphesiz.
Baʿīd olmaḳ muḳarrer sūz u tāb-ı nār-ı dūzaḫdan
Senüñ burhānuñı taṣdīḳ idüp ṣıdḳ-ı yaḳīn üzre

4. **muḳarrerdür:**-*dür*
Kaside 13
Mısra: **36**
Kararlaştırılmış, kesin, şüphesiz.
Kemāl-i şerʿ-i pāküñ nesḫ-i edyān eyledi cümle
Ḥaḳīḳatde muḳarrerdür ki dīn olmaz bu dīr üzre

muḳayyed:

1. **muḳayyeddür:**-*dür*
Gazel 107
Mısra: **18**
Bağlı, kayıtlı.
Nāḥīfī nāmı ʿaceb defterüñde var mı didüm
O ġonçe-fem didi mesṭūrdur muḳayyeddür

muḳayyed eyle:

1. **muḳayyed eyle:**
Gazel 417
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yazmak, kaydetmek, işlemek.
Budur senden niyāzum defter-i elṭāf u iḥsāna
Naḥīfī nāmını eyle muḳayyed yā Resūla'llāh

muḳayyed olma:

1. **muḳayyed olma:**-*ma*
Gazel 324
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağlanmak.
Ḫalāṣ ol ey göñül ḳayd-ı cihāndan
Muḳayyed olma zülf-i yāra bend ol

muḳbil olursañ:

1. **muḳbil olursañ:**-*ur, -sa, -ñ*
Rübai 310
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bahtı açık ve talihli, yüce mevki ve makamlara erişmiş olmak.
Esbāba teşebbüs̲le olursañ muḳbil
Esbāb-ı ḥuṣūli sen müsebbibden bil

mükedder:

1. **mükedderdür:**-*dür*
Gazel 429
Mısra: **9**
Keder ve üzüntü içinde olmak.
Bu ʿişyān ile maḥşerde benüm ḥālüm mükedderdür
Cenābuñdan ger olmazsa ʿināyet yā Resūla'llāh

2. **mükedderdür:**-*dür*
Kaside 7
Mısra: **31**
Kederli.
Bu cürm ile aḥvāl mükedderdür efendüm
Setr itmez ise cürmümi dāmān-ı şefāʿat

mükedder eyledi:

1. **mükedder eyledi:**-*di*
Kaside 26
Mısra: **129**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Üzülmek,kederlenmek.
Mükedder eyledi mirʾāt-ı ḳalbümi devrān
Beni meşāġıle ṣaldı ġam-ı küdüret-zā

mükedder itdi:

1. **mükedder itdi:**-*di*
Kaside 26
Mısra: **235**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bulandırmak, kederlendirmek, üzmek.
Ne çāre itdi mükedder
ṭabīʿatüm ālām
Ḫayālüm oldı perīşān-ı ḥüzn u ġam ḥayfā

mükedder itmekde:

1. **mükedder itmekde:**-*mek, -de*
Rübai 452
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bulandırmak, kederlendirmek, üzmek.
Yā Rab beni ālāyiş idüp zār ü ḥazīn
İtmekde mükedder dili naḳş-ı telvīn

mükedder oldı:

1. **mükedder oldı:**-*dı*
Matla 154
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bulanık olmak II Kederli olmak.
Ḫaṭṭ-ı ʿiẕārı geldi ol şūḫ-ı dilsitānuñ
Ḫāli mükedder oldı ʿuşşāḳ-ı nā-tüvānuñ

2. **mükedder oldı:**-*dı*
Rübai 50
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saflık ve berraklığın gitmesi, bulanık olmak.
Ġafletle idüp niçe günehler yā Rab
Āyīne-i dil oldı mükedder yā Rab

3. **mükedder oldı:**-*dı*
Rübai 335
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saflık ve berraklığın gitmesi, bulanık olmak.
ʿIşḳuñla benüm oldı mükedder ḥālüm
Mevlā bilür ey şāh-ı cihān aḥvālüm

mükedder olmaz:

1. **mükedder olmaz:**-*maz*
Gazel 265
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saflık ve berraklığın gitmesi, bulanık olmak.
Kīne vü kibr ü ġurūr ile mükedder olmaz
Nūr-ı īmān ider aṣḥābını ḫoş-ḫū vü ḫalūḳ

mükedderāt:

1. **mükedderātından:**-*ı, -n, -dan*
Kaside 26
Mısra: **319**
Keder, üzüntü.
Teʿāḳub-ı melevānuñ mükedderātından
Emīn ü sālim ide ṭabʿ-ı enverin mevlā

mükemmil-i dīn olduñ:

1. **mükemmil-i dīn olduñ:**-*du, -ñ*
Rübai 278
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Var olan dinlerin tamamlayanı olmak.
Ser-defter-i enbiyā-yı pīşin olduñ
Biñ ʿizzet ile mükemmil-i dīn olduñ

muḳīm ol:

1. **muḳīm ol:**
Gazel 461
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yerleşmek, bağlanmak; aylar, yıllar geçirmek.
Kemāl-i imtiṣāl it emre nehyinden gürīzān ol
Muḳīm ol der-geh-i vālā-yı Ḥaḳda istiḳāmetle

muḳīm ola:

1. **muḳīm ola:**-*a*
Tarih 12
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sabit olmak, yerleşmek; ömrü uzun olmak.
Didi fevtine Naḥīfī tārīḫ
Peder-i pīr ola cennetde muḳīm

muḳīm oldı:

1. **muḳīm oldı:**-*dı*
Tahmis 10
Mısra: **34**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yerleşmek, ikamet etmek; bir işi üstlenmek ve o görevi yerine getirmeye devam etmek.
Nev-nihāl-i ġam-ı ḳaddüñle olup efkende
Ḫāk-i rāhuñda muḳīm oldı dil-i nālende

muḳīm olup:

1. **muḳīm olup:**-*up*
Rübai 340
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yerleşmek, ikamet etmek; bir işi üstlenmek ve o görevi yerine getirmeye devam etmek.
Min-baʿd olup künc-i ḳanāʿatde muḳīm
Gel ṭāʿat-ı Ḫallāḳ-ı cihān eyleyelüm

muḳīt:

1. **muḳīt:**
Rübai 97
Mısra: **1**

Koruyan, azık veren, kuvvetli, kudretli (Allah).
Sensin Ṣamed ü Kebīr ü Rezzāḳ u Muḳīt
Sensin Eḥad ü Ḳādir ü Muḥyī vü Mümīt

muḳsim-i āb-ı revān itdüñ:

1. **muḳsim-i āb-ı revān itdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 281
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Akan suyu bölmek.
Vücūduñ menbaʿ-ı māʾü'l-ḥayāt-ı feyż-i aḳdesdür
Benānuñ teşnegāna muḳsim-i āb-ı revān itdüñ

muḳsiṭ:

1. **muḳsiṭ:**
Rübai 440
Mısra: **1**
Adalet ve insafla hareket eden, doğrulukla iş gören (Allah).
Rezzāḳ-ı cihān Muḳsiṭ ü Cāmiʿ sensin
Hem Muḳtedir ü Żarr u Nāfiʿ sensin

muḳtebes oldı:

1. **muḳtebes oldı:**-*dı*
Gazel 236
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
"Faydalanmak üzere alınan, faydalanılan" anlamlarına gelen "muktebes" sözcüğü bu beyitte, "ateş almak" anlamındaki "kabs" köküyle ilişkili olarak, "ateş/parlaklık sıçramak, yayılmak, bir yerden başka bir yere geçmek anlamında kullanılmış olmalıdır. Yine bu anlamla ilişkili olarak "muktebes" sözcüğü için Lexiqamus İngilizce Sözlük'te "Kindled from an existing fire" (Mevcut bir yangından tutuşan/ateş alan) anlamı da verilmiştir.
Olmadum ḥabl-i viṣāle gerçi şāhum dest-res
Oldı dil nūr-ı ḫayāl-i vuṣlatuñdan muḳtebes

muḳtebes-i āyet-i esrār-ı ledün:

1. **muḳtebes-i āyet-i esrār-ı ledün:**
Tahmis 6
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gizli sırların delillerin aktarılanı.
Ne süḫün muḳtebes-i āyet-i esrār-ı ledün
Rāh-ı Ḥaḳda ḥasenāt itmege saʿy it dün ü gün

muḳtebis-i dīdāruñ:

1. **muḳtebis-i dīdāruñ:**-*uñ*
Rübai 558
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzel yüzünden faydalanan.
Olmışlar idi muḳtebis-i dīdāruñ
Bū Bekr ü ʿÖmer hem daḫi ʿOs̱mān ü ʿAlī

muḳtedā:

1. **muḳtedāsın:**-*sın*
Gazel 422
Mısra: **4**
Rehber, kumandan, lider, imam vb. durumunda olup önde bulunan, uyulan, tâbi olunan kimse.
Şeref-yāb oldı miḥrāb-ı risālet z̄āt-ı pāküñle
Cemīʿ-i enbiyāya muḳtedāsın yā Resūla'llāh

2. **muḳtedā:**
Kaside 10
Mısra: **49**
Rehber, kumandan, lider, imam vb. durumunda olup önde bulunan, uyulan, tâbi olunan kimse.
Odur muḳtedā evvel ü āḫire
Olup enbiyā-yı kirāma imām

muḳtedir:

1. **muḳtedir:**
Rübai 440
Mısra: **2**
Her şeye gücü yeten (Allah).
Rezzāḳ-ı cihān Muḳsiṭ ü Cāmiʿ sensin
Hem Muḳtedir ü Żarr u Nāfiʿ sensin

muḳtesib-i bāriḳa-i nūr-ı cemālüz:

1. **muḳtesib-i bāriḳa-i nūr-ı cemālüz:**-*üz*
Gazel 221
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik nurunun ışıltısını elde etmiş kimse.
Şemʿ-i ruḫ-ı pür-tābuña pervāne-miş̲ālüz
Biz muḳtesib-i bāriḳa-i nūr-ı cemālüz

muḳteżā:

1. **muḳteżāsı:**-*sı*
Gazel 125
Mısra: **4**
Gerektirdiği biçimde, gereğince.
N'ola dest-i irādetle ṭutarsam zülf-i pür-çīnüñ
Bu ʿışḳuñ muḳteżāsı ʿāḳıbet divāne olmaḳdur

2. **muḳteżāsınca:**-*sı, -n, -ca*
Tarih 17
Mısra: **5**
İcap, gereken.
ʿİmārın emr idüp ḥüsn-i ṭabīʿat muḳteżāsınca
Rüsūm-ı ṭarḥ u ṭarzın itdi reşk-i Ḫellūḫ u Nev-şād

muḳteżā-yı derd-i ʿışḳ:

1. **muḳteżā-yı derd-i ʿışḳ:**
Gazel 493
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Aşk derdinin gereği.
Ādemi dīvāne eyler muḳteżā-yı derd-i ʿışḳ
Ḳays-ı bī-çāre varup bīhūde Mecnūn olmadı

muḳteżā-yı ḥāl-i çarḫ:

1. **muḳteżā-yı ḥāl-i çarḫ:**
Gazel 112
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Feleğin durumunun gerekliliği.
Ṭūṭī-i ṭabʿı Naḥīfī muḳteżā-yı ḥāl-i çarḫ
Gāh gūyā itdirürse gāh ḫāmūş itdirür

muḳteżā-yı ḥikmet üzre:

1. **muḳteżā-yı ḥikmet üzre:**
Gazel 108
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hikmetin gereği üzerine.
Naḥīfī muḳteżā-yı ḥikmet üzre Ḫālıḳ-ı ʿĀlem
Zen-i dünyāyı ʿuḳbāya raḳīb ü żarre itmişdür

muḳteżā-yı himmeti oldı:

1. **muḳteżā-yı himmeti oldı:**-*dı*
Tarih 28
Mısra: **42**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Himmetin gerekliliği olmak.
İḫtirāmen nuṭḳ-ı pāk-i ḥażret-i peyġām-bere
Muḳteżā-yı himmeti oldı bu rūḥ-efzā maḥal

muḳteżā-yı ḥükmini:

1. **muḳteżā-yı ḥükmini:**-*i, -n, -i*
Gazel 22
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hükmün gereği.
Ne mümkindür Naḥīfī ceẕbe-i ʿışḳı nihān itmek
İder şāh-ı maḥabbet muḳteżā-yı ḥükmini icrā

muḳteżā-yı meşreb-i ʿışḳ u maḥabbetdür:

1. **muḳteżā-yı meşreb-i ʿışḳ u maḥabbetdür:**-*dür*
Gazel 25
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk ve muhabbet meşrebin gereği.
Muḳteżā-yı meşreb-i ʿışḳ u maḥabbetdür hemān
Aġlayup şevḳ ile āh-ı cān-güdāz itmek baña

muḳteżā-yı ṭabʿ-ı erbāb-ı melāḥat:

1. **muḳteżā-yı ṭabʿ-ı erbāb-ı melāḥat:**
Gazel 159
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik erbaplarının yaratılışının gereği II sevgilinin tegafül yaratılışlı oluşunun gereklilikleri.
Nāz ider ger pādişāh-ı ʿālem olsa ʿāşıḳı
Muḳteżā-yı ṭabʿ-ı erbāb-ı melāḥat böyledür

muḳteżī:

1. **muḳteżīdür:**-*dür*
Kaside 1
Mısra: **14**
Gerekli, lüzumlu, lazım.
Bu teġāfül mūcib-i eşkāl-i ḥayretdür saña
Muḳteżīdür ruʾyet-i eżġāş ü aḥlāmı bu ḫ∨āb

mül:

1. **mül:**
Beyit 2
Mısra: **1**
Şarap II dudak.
Sensüz ey ruḫları gül lebleri mül
Ḳamış işkencesidür ʿāşıḳa ney

mülāḥaẓa-i intisāb-ı dergāhum idüp:

1. **mülāḥaẓa-i intisāb-ı dergāhum idüp:**-*um, -üp*
Kaside 26
Mısra: **269**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Makamına bağlı olanlarla görüşmek.
İdüp mülāḥaẓa-i intisāb-ı der-gāhum
İderdi ḫidmet-i naʿt-i şerīfüm istikṣā

mülākī oldılar:

1. **mülākī oldılar:**-*dı, -lar*
Gazel 437
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşmak, görüşmek.
O gül-ruḫlar ki oldı hem-dem ü hem-rāh bir yerde
Mülākī oldılar gūyā ki mihr ü māh bir yerde

mülāḳī olmaġa:

1. **mülāḳī olmaġa:**-*maġ, -a*
Gazel 89
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşmak, görüşmek.
Mülāḳī olmaġa yāra bu ʿışḳı vāsıṭa ḳılduḳ
Reh-i ʿışḳ içre ey ʿāşıḳ olupdur cānumuz seyyāḥ

mülāṭafat-ı kām-rānesin:

1. **mülāṭafat-ı kām-rānesin:**-*sin*
Gazel 376
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Muradına ermiş latife.
ʿArż-ı naẓīreden ġaraż inşā-yı medḥidür

Yād eyleyüp mülāṭafat-ı kām-rānesin

mülḥaḳ:

1. **mülḥaḳ:**
Tahmis 4
Mısra: **17**
Bağlanmak, tabi olmak.
Esbaḳ-i ḫalḳ-ı cihānsın saña ʿālem mülḥaḳ
Ḳurb-ı ḫāṣa n'ola olduñ ise şāyān ü eḥaḳ

mülḥaḳ eyleme:

1. **mülḥaḳ eyleme:**-*me*
Kaside 5
Mısra: **129**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Katmak, eklemek.
Eyleme ben zārı mülḥaḳ zümre-i bīgāneye
İtme sulṭānum beni maḥcūb-ı yād ü āşinā

mülḥaḳ it:

1. **mülḥaḳ it:**
Rübai 260
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
(Bir topluluğa) Katılmak, dâhil olmak.
Ey ḥaḳḳ ile maʿbūdum olan Rabb-i Eḥad
İsʿāf-ı murādata beni it mülḥaḳ

mülḥaḳ ḳıl:

1. **mülḥaḳ ḳıl:**
Rübai 262
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Katmak, eklemek.
Her edʿiye kim eyleyesin mevlāya
Ḳıl bedʿ ü tamāmında ṣalātı mülḥaḳ

mülḥaḳ-ı bezm-i ḫavāṣ ḳıl:

1. **mülḥaḳ-ı bezm-i ḫavāṣ ḳıl:**
Murabba 6
Mısra: **54**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Seçkinler topluluğunun dahili kılmak.
Vir baña feyż-i iḫtiṣāṣ
Ḳıl mülḥaḳ-ı bezm-i ḫavāṣ

mülḥaḳ-ı ḫuddām-ı ḫavāṣ ḳıl:

1. **mülḥaḳ-ı ḫuddām-ı ḫavāṣ ḳıl:**
Rübai 238
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Seçkin hizmetçilerine ilave etmek.
Ḳıl ḫüsn-i ḳabūlüñle bu ḫāk-i ḳademi
Luṭf eyle ne var mülḥaḳ-ı ḫuddām-ı ḫavāṣ

mülḥaḳ-ı mestān-ı elest olasın:

1. **mülḥaḳ-ı mestān-ı elest olasın:**-*a, -sın*
Tahmis 1
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Elest sarhoşlarına dahil olmak.
Saʿy ḳıl tā olasın mülḥaḳ-ı mestān-ı Elest
-

mülhem-i ādāb-ı rıżā ḳıl:

1. **mülhem-i ādāb-ı rıżā ḳıl:**
Rübai 7
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kabul edeplerinin ilhamı kılmak.
Yā Rab beni ḳıl mülhem-i ādāb-ı rıżā
Meftūḥ ola tā cān ü dile bāb-ı rıżā

mülhem-i cemʿ-i ḳurʾān ḳıldı:

1. **mülhem-i cemʿ-i ḳurʾān ḳıldı:**-*dı*
Rübai 393
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kuranı bir araya getirmenin ilhamını almış kişi.
Besdür şeref-i ẕātına bu şāhid kim
Ḥaḳ ḳıldı anı mülhem-i cemʿ-i Ḳurʾān

mülhem-i ġaybīden:

1. **mülhem-i ġaybīden:**-*den*
Tarih 6
Mısra: **41**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bilinmez sırlar.
Naḥīfī ben iderken mülhem-i ġaybīden istiḫbār
İdüp endīşe naḳş-ı ṣafḥa-i taḳdīrüñ esrārın

mülḥid ü müşrik olan:

1. **mülḥid ü müşrik olan:**-*an*
Gazel 347
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dinden dönen ve Allah'a inanmayan kişi.
Birdür Allāh diyen müʾmine sükker ṣunaram
Mülḥid ü müşrik olan ehl-i gümānı yaḳaram

mülhim:

1. **mülhim:**
Kaside 22
Mısra: **57**
İlham eden (kimse veya şey).
Ki ḥükkām oldı mülhim iştibāh-ı sırr-ı ġayb itme
Delīl ister iseñ eyler tecāvüz ʿadd ü iḥṣāyı

mülk:

1. **mülküñ:**-*üñ*
Rübai 260

Mısra: **2**
Mal, mülk.
Senden olur iḥsān ü ʿināyet muṭlaḳ
Sensin Melik ü Māliki mülküñ ancaḳ

2. **mülk:**
Rübai 299
Mısra: **4**
Mal, mülk.
Yoḳ ẕerre ḳadar kimsede ḥükm-i şirket
Bī-çūn u çerā ḥāṣılı mülk Allāhuñ

3. **mülk:**
Rübai 301
Mısra: **4**
Mal, mülk.
Bāḳī degül illā ki o vech-i bāḳī
Her mülk içün Allāhdur ancaḳ māliḳ

4. **mülki:**-*i*
Tarih 33
Mısra: **21**
Mal, mülk.
Niçe mülki milket-i İslāma munżam eyleyüp
Niçe iḳlīmi müsaḫḫar eyleye Bārī saña

mülk ü melek:

1. **mülk ü melek:**
Murabba 6
Mısra: **38**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya ve melekler âlemi.
Arż u semā şems ü ḳamer
Mülk ü melek cinn ü beşer

mülk ü melekūt oldı:

1. **mülk ü melekūt oldı:**-*dı*
Rübai 314
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mülk ve saltanat olmak.
Mülk ü melekūt oldı o mevlānuñ bil
Kim yoḳ aña memnūʿ u muḥāl ü müşkil

mülk-i ʿacem:

1. **mülk-i ʿacem:**
Gazel 48
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İran ülkesi.
Pürdür medāyiḥ-i şeref-i ẕātuñ ile hep
İḳlīm-i Rūm u mülk-i ʿAcem kişver-i ʿArab

mülk-i ʿademden:

1. **mülk-i ʿademden:**-*den*
Rübai 476
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yokluk ülkesi.
Evrāḳ degül mülk-i ʿademden eşcār
Gelmekde yeşil yapraḳ ile yārāna

mülk-i ʿālemde:

1. **mülk-i ʿālemde:**-*de*
Gazel 115
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya, dünya memleketi.
Ben Naḥīfīveş ezel siḥr-āşinā-yı naẓm idüm
Mülk-i ʿālemde egerçi iştihārum tāzedür

mülk-i beḳāya:

1. **mülk-i beḳāya:**-*ya*
Kaside 8
Mısra: **176**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ebedilik ülkesi, ahiret.
Ben ġarībe idesin himmet ü luṭfuñ hem-rāh
Emr-i Ḥaḳḳ ile k'olam mülk-i beḳāya reh-vār

mülk-i dil ü cānı:

1. **mülk-i dil ü cānı:**-*ı*
Tahmis 10
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül ve can ülkesi.
Ḥayret-i ḥüsn ü cemālüñ beni itdi bī-tāb
İtdi Tātār-ı müjeñ mülk-i dil ü cānı ḫarāb

mülk-i dil ü cānı virdüm:

1. **mülk-i dil ü cānı virdüm:**-*dü, -m*
Gazel 16
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Can ve gönül mülkünü vermek, sevgilinin uğrunda harcamak, ona teslim etmek.
Vaḳf-ı ḥarīm-i ḫānḳah-ı ʿışḳuñ eyledüm
Virdüm efendi mülk-i dil ü cānı hep saña

mülk-i dil ü şabrı:

1. **mülk-i dil ü şabrı:**-*ı*
Gazel 369
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sabır ve gönül ülkesi.
Yap yap ey şāh-ı sitem-pīşe bu ẓulm ile hemān
Ḳorḳaram mülk-i dil ü ṣabrı ḫarāb eylersin

mülk-i dilden:

1. **mülk-i dilden:**-*den*
Gazel 249
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül mülkü.
Tābiş-i zūr-ı nigāh-ı ġamze-i cānāneler
Mülk-i dilden itdiler bi'llāhi yaġmā-yı neşāṭ

mülk-i dile:

1. **mülk-i dile:**-*e*
Rübai 102
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Gönül mülkü.
Mülk-i dile ceyş-i ġam-ı hecr itdi hücūm
Dād ey şāh-i bī-dād yetiş imdād it

mülk-i dili:

1. **mülk-i dili:**-*i*
Gazel 183
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül mülkü.
Çeşm-i cihān-firībi kim ʿişve-nümā-yı fitnedür
Bir nigehiyle ser-be-ser mülk-i dili ḫarāb ider

2. **mülk-i dili:**-*i*
Rübai 436
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül mülkü.
Meʾmūl degül luṭf o sehī-ḳāmetden
Mülk-i dili āsūde ḳomaz ġāretden

3. **mülk-i dili:**-*i*
Rübai 501
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül mülkü.
Mülk-i dili leşker-i hevā itdi ḫarāb
Tevfīḳ-i hidāyetüñle maʿmūr eyle

mülk-i düşmeni:

1. **mülk-i düşmeni:**-*i*
Tarih 33
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Düşman ülkesi.
Mālikü'l-mülk eyleye memlūki mülk-i düşmeni
Nūr-ı İslām ola per-tev-baḫş-ı fażl-ı kibriyā

mülk-i gürcistānı:

1. **mülk-i gürcistānı:**-*ı*
Tarih 33
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gürcistan ülkesi.
Devlet ü iḳbālinüñ āsār-ı yümn ü himmeti
Mülk-i Gürcistānı teshīr eyledi ser-tā-be-pā

mülk-i īrāna:

1. **mülk-i īrāna:**-*a*
Gazel 156
Mısra: **41**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İran mülkü, İran memleketi.
ʿİnān-gerdān-ı raḫş-ı ʿazm olaldan mülk-i Īrāna
Göñül bir özge ümmīd ile cevlān-ḫīz-i fikretdür

mülk-i īslāmuñ:

1. **mülk-i islāmuñ:**-*uñ*
Tarih 2
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İslam coğrafyası, Osmanlı Devleti.
Taḫt-ı iclāle cülūs itdi şeh-i gerdūn-cenāb
Mülk-i İslāmuñ açıldı ṭāliʿ-i saʿd-aḫteri

mülk-i meʿānīde:

1. **mülk-i meʿānīde:**-*de*
Gazel 205
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Manalar ülkesi.
Şöhret-fikenüz mülk-i meʿānīde Naḥīfī
ʿUrfī degülüz şāʿir-i pākīze-i Rūmuz

mülk-i naẓm:

1. **mülk-i naẓm:**
Gazel 179
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nazma malik olmak. Nazmı üst derecede yazabilme.
Ey Naḥīfī var iken engüşt-i dilde mühr-i ʿışḳ
Mülk-i naẓm içre Süleymān oldığum bilmez mi var

mülk-i naẓmuñ:

1. **mülk-i naẓmuñ:**-*uñ*
Gazel 181
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şiir ülkesi.
Ḥasūdān-ı gedā-meşreb n'ola pā-māl-i reşk olsa
Naḥīfī mülk-i naẓmuñ şimdi şāh-ı kām-rānıdur

mülk-i ʿosmāna:

1. **mülk-i ʿosmāna:**-*a*
Kaside 24
Mısra: **56**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Osmanlı mülkü.
Bu aḫlāḳ-ı mekārimle bu luṭf u cūd ile ḥaḳḳā
Naẓīrüñ ḥaḳ budur kim gelmemişdür mülk-i ʿOsmāna

mülk-i şabrı:

1. **mülk-i şabrı:**-*ı*
Gazel 19
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sabır mülkü, varlığı.
Nigāh-ı nāvek-endāz-ı müjeñ der-kār olup ḥayfā
Yine Tātār-ı çeşmüñ mülk-i şabrı eyledi yaġmā

mülk-i tecerrüd:

1. **mülk-i tecerrüd:**
Rübai 431
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Soyutlanma mülkü.

Ey minnet ile ḳalbüm idenler tażyīḳ
Bilmez degülem mülk-i tecerrüd rāhın

mülk-i tiflīs:

1. **mülk-i tiflīs:**
Tarih 33
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tiflis ülkesi.
Mülk-i Tiflīs oldı munżam cümle-i emlākine
Mālikü'l-mülk ide manṣūr u muẓaffer dāʾimā

2. **mülk-i tiflīs:**
Tarih 33
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tiflis ülkesi.
Geldi bir müjde
Naḥīfī söyledüm tārīḫini
Mülk-i Tiflīs oldı Sulṭān Aḥmede luṭf u ʿaṭā

mülk-i ʿuḳbāya:

1. **mülk-i ʿuḳbāya:**-*ya*
Gazel 150
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Öbür dünya, ahiret.
N'ola cānı çıḳarsa ʿazm idince mülk-i ʿuḳbāya
Gelenler bu cihān-ı bi-beḳāya hep peşīmāndur

mülkiyyet:

1. **mülkiyyeti:**-*i*
Rübai 314
Mısra: **3**
Mülk sahibi.
Mülkiyyeti īcād ile ḳudret iledür
Beyʿ u hībe vü kesb ü verāṣetle degil

mültecā:

1. **mültecā:**
Gazel 8
Mısra: **1**
Sığınacak yer.
Ey ʿuṣāt-ı ümmete dergāh-ı luṭfı mültecā
Mücrimem dergāhuña ṣıdḳ ile ḳıldum ilticā

2. **mültecādur:**-*dur*
Gazel 412
Mısra: **4**
Sığınacak yer.
N'ola biñ derd ile giryān olup der-gāhuña gelsem
Der-i luṭfuñ ʿuṣāta mültecādur yā Resūla'llāh

3. **mültecāmuz:**-*muz*
Murabba 10
Mısra: **34**
Sığınacak yer.
Sürüp dergāhuña rūy-ı recāmuz
Der-i luṭfuñdur ancaḳ mültecāmuz

4. **mültecā:**
Murabba 13
Mısra: **22**
Sığınacak yer.
Cihāna reh-nümā sensin ʿUṣāta mültecā sensin

mültemes:

1. **mültemes:**
Gazel 229
Mısra: **4**
Arzu duyulan, kayırılan.
Olma dāmen-keş ġurūr ile dil-i üftādeden
Būs-ı dāmānuñdur ancaḳ ol ġarībe mültemes

2. **mültemes:**
Gazel 231
Mısra: **14**
Arzu duyulan, kayırılan.
Cüst ü cūy-ı ḥüsn-i fānīden ġaraż taḳlīddür
Vuṣlat-ı maḥbūb-ı Bāḳīdür Naḥīfī mültemes

3. **mültemesüm:**-*üm*
Gazel 263
Mısra: **8**
Arzu duyulan, kayırılan.
Yeʾs itdi beni fāriġ-i āmāl o ḳadar kim Sulṭān-ı cihāndan daḫi bir mültemesüm yoḳ

4. **mültemesi:**-*i*
Rübai 528
Mısra: **4**
Arzu duyulan, kayırılan.
Luṭf u keremüñ raḥmet ü iḥsānuñdur
Her dem dil-i miḥnet-zedenüñ mültemesi

mültemesi olup:

1. **mültemesi olup:**-*up*
Tahmis 2
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayrıcalıklısı, iltimas edileni olmak.
-
Āl ü aṣḥābı olup cān ü diliñ mültemesi

mültemis-i şevḳ:

1. **mültemis-i şevḳ:**
Gazel 205
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arzunun iltimas edeni.
Birdür ġam u şādī bize bu bezm-i fenāda
Ne mültemis-i şevḳ u ne dil-gīr-i humūmuz

mültezem itdüñ:

1. **mültezem itdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 307
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Lüzumlu etmek.
Bī-çāre Naḥīfī niçe dād itmez elüñden
Her gün baña biñ dürlü cefā mültezem itdüñ

mültezem-i şafvetdür:

1. **mültezem-i şafvetdür:**-*dür*
Rübai 161
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Saflığın gerekli görüleni.

Ẕātuñ o ḳadar münteḫab-ı ḳudretdür
Kim rūḥ-ṣıfat mültezem-i ṣafvetdür

mülzem:

1. **mülzem:**
Gazel 514
Mısra: **14**
Lüzumlu, gerekli.
Ey Naḥīfī göricek nükte-i naẓm-ı pāküñ
Tāze-gūyān-ı zamāne yine mülzem ḳaldı

mum:

1. **mūmuz:**-*uz*
Gazel 205
Mısra: **2**
Mum II Sevgili uğruna yanan âşığın gönlü.
Meclisde ki pervāne-ṣıfat şuʿle-hücūmuz
Şemʿ-i ruḫına ol ṣanemüñ yanmaġa mūmuz

2. **mūma:**-*a*
Rübai 71
Mısra: **2**
Bal mumu, erimiş iç yağı, parafin, stearik asit gibi maddelerden daha çok çubuk şeklinde dondurularak yapılan ve ışığından faydalanmak için ortasına yerleştirilmiş bir fitili üst kısmından yakmak sûretiyle kullanılan basit bir aydınlatma aracı, şem'.
Vaḳt-i seḥer āh eylese ʿuşşāḳ-ı ġarīb
Sengīn-ter iken mūma döner ḳalb-i ḥabīb

mümāsili olsa:

1. **mümāṣili olsa:**-*sa*
Kıt'a 10
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Benzeyen olmak.
Encüm-i bī-şümār ile Zühre olurdı müşterī
Devr-i felekde fi'l-meṣel olsa mümāṣili eger

mümāsilüñ olmadı:

1. **mümāṣilüñ olmadı:**-*üñ, -ma, -dı*
Gazel 279
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Benzer olan, benzeyen.
Ḥaḳḳ itdi faḫr-ı nevʿ-i beşer ẕāt-ı pāküñi
Ẕāt u ṣıfatda olmadı kimse mümāṣilüñ

mümecced:

1. **mümecced:**
Kaside 10
Mısra: **4**
Temcîd edilmiş, senâ ile tazim, teşrif ve tebcil olunmuş.
Müʾebbed be-şerʿ u müʾeyyed be-ḥaḳ
Mümecced be-ẕāt u Muḥammed be-nām

müʾmin:

1. **müʾmin:**
Gazel 48
Mısra: **13**
İman eden, inanan, kalp ile tasdik, dil ile ikrar eden.
Müʾmin degüldür ol kişi kim ẕāt-ı ekremüñ
Olmazsa vālid ü veledinden aña eḥab

2. **müʾmine:**-*e*
Gazel 347
Mısra: **13**
İman eden, inanan, kalp ile tasdik, dil ile ikrar eden.
Birdür Allāh diyen müʾmine sükker ṣunaram
Mülḥid ü müşrik olan ehl-i gümānı yaḳaram

3. **müʾmine:**-*e*
Matla 63
Mısra: **2**
İman eden, inanan, kalp ile tasdik, dil ile ikrar eden.
Naḳl ider ḥaşri velī dīdesi yāre ʿāyid
Ḥaşerī müʾmine beñzer gibi ġāyet zāhid

4. **müʾminler:**-*ler*
Rübai 167
Mısra: **4**
İman eden, inanan, kalp ile tasdik, dil ile ikrar eden.
Demdür ki olup ʿavn ü ʿināyet der-kār
Müʾminler ola fetḥ ü ẓaferle mesrūr

5. **müʾminler:**-*ler*
Rübai 410
Mısra: **2**
İman eden, inanan, kalp ile tasdik, dil ile ikrar eden.
İḳrār-ı lisānī ile taṣdīḳ-i cenān
Müʾminler içün oldı esās-ı īmān

müʾmin ü müşrik:

1. **müʾmin ü müşrik:**
Gazel 265
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Iman eden ve etmeyen.
Müʾmin ü müşrik olurken kereminden merzūḳ
Beni ḥāşā ide muḥtāc-ı niyāz-ı maḫlūḳ

2. **müʾmin ü müşrik:**
Gazel 287
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Iman eden ve etmeyen.
Müʾmin ü müşrik olup pā-zede-i metn-i ṣırāṭ
Niçeler bār-keş-i cürm ü günāh olsa gerek

müʿmin-i bī-minnet:

1. **müʿmin-i bī-minnet:**
Rübai 303
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade

Minnet olmayan iman edilmiş II Allah.
Ey Müʿmin-i bī-minnet ü Vehhāb ü Celīl
Senden irişür ʿāleme enʿām-ı cemīl

<u>müʾminīn ü müşrikīn:</u>

1. **müʾminīn ü müşrikīn:**-*iñ*
Kaside 13
Mısra: **38**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Müminler ve müşrikler.
Senüñ aḥbāb u aʿdā ḥişşe-mend-i ḫ∨ān-ı luṭfuñdur
Ki raḥmetdür vücūduñ müʾminīn ü müşrikīn üzre

<u>mümīt:</u>

1. **mümīt:**
Rübai 97
Mısra: **2**
Öldüren, öldürücü (Allah).
Sensin Ṣamed ü Kebīr ü Rezzāḳ u Muḳīt
Sensin Eḥad ü Ḳādir ü Muḥyī vü Mümīt

<u>mū-miyān:</u>

1. **mū-miyānuña:**-*uñ, -a*
Gazel 303
Mısra: **12**
İnce belli.
Girifte-bāle olur māh-tāb reşkinden
Ne dem ki bend idesin mū-miyānuña kemerüñ

2. **mū-miyāna:**-*a*
Gazel 378
Mısra: **6**
Beli kıl gibi denecek kadar ince olan, çok ince belli. II güzel, sevgili.
Ḥācet ne añadur bes iken tīġ-i ġamzesi
Ol mū-miyāna ḫançer-i bürrān ṭaḳılmasun

<u>mümkin:</u>

1. **mümkindür:**-*dür*
Gazel 28
Mısra: **9**
Gerçekleşme olasılığı olan.
Ey Naḥīfī menzil-i maḳṣūda mümkindür vuṣūl
Fażl-ı Rabbānī olursa reh-ber ü hādī baña

2. **mümkin:**
Gazel 91
Mısra: **11**
Gerçekleşme olasılığı olan.
Saña mümkin degüldür fenn-i ʿışḳı zāhidā taʿlīm
Bilürsin dād-ı Ḥaḳdur her kişiye feyż-i istiʿdād

3. **mümkin:**
Gazel 107
Mısra: **15**
Gerçekleşme olasılığı olan.
Eger ki mevce-i baḥrüñ şümārı mümkin ise
Sirişk-i ʿāşıḳ-ı şeydā da ḳābil-i ʿaddür

4. **mümkin:**
Gazel 113
Mısra: **3**
Gerçekleşme olasılığı olan.
Muvāfaḳat niçe mümkin bu kec-edālar ile
Ki hīç ʿayān ü nihān iʿvicācumuz yoḳdur

5. **mümkin:**
Gazel 118
Mısra: **11**
Gerçekleşme olasılığı olan.
Saña mümkin degüldür ʿuḳde-i dilden ḫaber virmek
Benüm müşkillerüm zīrā senüñ yanuñda āsāndur

6. **mümkindür:**-*dür*
Gazel 212
Mısra: **13**
Gerçekleşme olasılığı olan.
Mümkindür ol cevān ile ṣoḥbet Naḥīfīyā
Nāz ü niyāz olursa suʾāl ü cevābumuz

7. **mümkin:**
Gazel 249
Mısra: **13**
Gerçekleşme olasılığı olan.
İçmemek mümkin midür ey zāhid-i bed-rāy anı
Devr-i gülde ḫoş gelür cām-ı temennā-yı neşāṭ

8. **mümkin:**
Gazel 375
Mısra: **10**
Gerçekleşme olasılığı olan.
Göñül sūzān olurken āteş-i pür-sūz-ı fürḳatle
Ne mümkin farḳ ide çeşm-i emel gülzārı külḫandan

9. **mümkindür:**-*dür*
Gazel 375
Mısra: **6**
Gerçekleşme olasılığı olan.
Nizār oldum o deñlü şimdi hecr-i mū-miyānuñla
Miṣāl-i rişte mümkindür güẕer sūrāḫ-ı sūzenden

10. **mümkin:**
Gazel 389
Mısra: **5**
Gerçekleşme olasılığı olan.
Eger mümkin ise pīrāhenüñden setr-i ḥāl itmek
Ṣaḳın rāz-ı dilüñ her vech ile aġyāra ifşādan

11. **mümkin:**
Gazel 450
Mısra: **5**
Gerçekleşme olasılığı olan.
Āġūş-ı meyānına taʿalluḳ niçe mümkin
Der-kār iken ol ḫançer-i ġaddār yanında

12. **mümkin:**
Kaside 2
Mısra: **14**
Gerçekleşme olasılığı olan.
Ḥabbe-i tesbīḥüm olsaydı nücūm-ı āsumān

Ḥaşre dek mümkin degül
ḥaḳ üzre şükr-i niʿmetüñ

13. **mümkin:**
Kaside 8
Mısra: **277**
Gerçekleşme olasılığı olan.
Niçe mümkin ki ola naʿt-i şerīfüñ tekmīl
Ṭutalum nāṭıḳa-i ṭabʿum idermiş tekrār

14. **mümkin:**
Murabba 6
Mısra: **87**
Gerçekleşme olasılığı olan.
Mümkin mi fehm-i ḥikmetüñ
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

15. **mümkin:**
Rübai 11
Mısra: **2**
Gerçekleşme olasılığı olan.
Āsāyiş ümmīd idüp şaḳın çekme cefā
Mümkin mi ribāṭ u pülde ārām-ı şafā

16. **mümkin:**
Rübai 43
Mısra: **4**
Gerçekleşme olasılığı olan.
Cehd eyleseler sābiḳ u lāḥiḳ ʿālem
Biñ niʿmetüñüñ şükrini mümkin mi edā

17. **mümkin:**
Rübai 151
Mısra: **3**
Gerçekleşme olasılığı olan.
Mümkin degül evṣāf-ı kemālüñ tekmīl
Eşcār ḳalem olsa varaḳlar ḳāġıẕ

18. **mümkin:**
Rübai 497
Mısra: **3**
Gerçekleşme olasılığı olan.
ʿİṣyāna cesāret niçe mümkin ancaḳ
Faẕl u kerem ü ʿafvüñe oldum ġırre

19. **mümkindür:**-*dür*
Tahmis 5
Mısra: **13**
Gerçekleşme olasılığı olan.
Ṭāḳat niçe mümkindür yā Rab çekilür mi bu
-

20. **mümkin:**
Tarih 28
Mısra: **29**
Gerçekleşme olasılığı olan.
Midḥāt-i ẕātı meʿānīsin beyān mümkin degül
Ekṣer-i evḳatini ṣarf eylese ʿabd-i eḳal

mümkin mi:

1. **mümkin mi:**
Rübai 111
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hiç mümkün olabilir mi? Asla olamaz.
Ḳābil mi idem naʿtuñı ḥaḳ üzre beyān
Mümkin mi ola ẕerre güneşden bāḥiṣ

2. **mümkin mi:**
Rübai 112
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hiç mümkün olabilir mi? Asla olamaz.
ʿĀlem niçe fehm eyleye ẕāt-ı pāküñ
İdrāk ide mümkin mi Ḳadīmi ḥādiṣ

3. **mümkin mi:**
Rübai 269
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mümkün mü, imkanı mı var.
Ġurbetde n'ola rūz u şeb olsam maḥzūn
Mümkin mi bu endūh ile mesrūr olmaḳ

4. **mümkin mi:**
Rübai 308
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hiç mümkün olabilir mi? Asla olamaz.
Mümkin mi anı vaṣf ide maḫlūḳ-ı żaʿīf
Ol kim ola memdūḥ-ı Ḫudā-yı Müteʿāl

5. **mümkin mi:**
Rübai 351
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hiç mümkün olabilir mi? Asla olamaz.
Ey rāhib-i büd-kīş ne bu ḫalṭ-ı kelām
Mümkin mi müsāvāt ide küfr ü İslām

6. **mümkin mi:**
Rübai 526
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hiç mümkün olabilir mi? Asla olamaz.
Bir vech ile ey Ḥażret-i Rabb-i Hādī
Mümkin mi senüñ niʿmetüñüñ taʿdādı

mümkin midür:

1. **mümkin midür:**-*dür*
Rübai 126
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hiç mümkün olabilir mi? Asla olamaz.
Olmış iken esbāb-ı cemāl ile melīḥ
Mümkin midür inkār ola ḫūbān-ı şabīḥ

mümkin olmadı:

1. **mümkin olmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 334
Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mümkün olmak.
Metāʿ-ı vuṣlat-ı dildārı bāzār olmadı mümkin
Hemān ser-māye-i ümmīdi bīhūde tebāh itdüm

mümkin olmaz:

1. **mümkin olmaz:**-*maz*
Gazel 134
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Olabilmek, yapılabilmek, gerçekleşebilmek.
Mümkin olmaz çeşm-i ḫūn-āşāmına ʿarż-ı niyāz
Ġamzesi şol dem ki mest-i cām-ı istiġnā olur

mümkin olmazdı:

1. **mümkin olmazdı:**-*maz, -dı*
Kaside 24
Mısra: **83**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Olabilmek, yapılabilmek, gerçekleşebilmek.
Cenāb-ı ḥażretüñ taṣdīʿa cürʾet mümkin olmazdı
Ṣudāʿ-ı ḳahr u ẕillet ġāyet ile geçmese cāna

mümkināt:

1. **mümkināt:**
Gazel 45
Mısra: **3**
Sonradan yaratılanlar, Allah'ın yarattıkları.
Mümkināt oldı vücūb-ı ẕātuñuñ āyīnesi
Ey vücūd-ı aḳdesi müstelzim-i ḥükm-i vücūb

mümtāz iden:

1. **mümtāz iden:**-*en*
Gazel 291
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Seçkin, imtiyaz sahibi olmak.
Kemāl-i maʿrifetdür ādemi mümtāz iden yoḫsa
Nedür ʿālemde ḳadr ü ḳıymeti bir ḫāk-i nā-çīzüñ

mümtāz olur:

1. **mümtāz olur:**-*ur*
Gazel 171
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Ayrı tutulmak, üstün tutulmak.
Göz yaşı gülzār-ı ḥüsnin feyż ile sīr-āb ider
Ol nihāl-i tāze gitdükçe daḫi mümtāz olur

mümtāz-ı aṣḥāb-ı düvel:

1. **mümtāz-ı aṣḥāb-ı düvel:**
Tarih 28
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Devletlerin sahiplerinin en seçilmişi.
Müttefiḳdür bu rivāyetde belī āḥād-ı nās
Sābiḳ u lāḥiḳ odur mümtāz-ı aṣḥāb-ı düvel

mümtāz-ı rifʿat:

1. **mümtāz-ı rifʿat:**
Gazel 415
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Makamın seçkini II Hz. Muhammet.
Sen ol şehsin ki tā rūz-ı ezelde eyledi mevlā
Livā-yı ḳadriñi mümtāz-ı rifʿat yā Resūla'llāh

mümteniʿ:

1. **mümteniʿdür:**-*dür*
Gazel 359
Mısra: **3**
Sakınan, çekinen.
Mümteniʿdür çeşmüme seyr-i cemāl-i behcetüñ
Āfitāb-ı şuʿle-teʾşīr-i nigāhumsın benüm

2. **mümteniʿdür:**-*dür*
Gazel 371
Mısra: **5**
Mümkün olmayan, imkânsız.
Mümteniʿdür çāre mecrūḥ-ı ḫandeg-i āhuma
Renciş-i mūy-ı ten-i zerd ü nizārumdan şaḳın

münācāt iderem:

1. **münācāt iderem:**-*er, -em*
Rübai 380
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'a yalvarıp yakarmak, duâ ve niyazda bulunmak.
Der-gāhuña şerm ile münācāt iderem
Senden ṭaleb-i ḳabūl-i ḥācāt iderem

münācāt itmem:

1. **münācāt itmem:**-*me, -m*
Rübai 358
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'a yalvarıp yakarmak, duâ ve niyazda bulunmak.
Her kārumı maʿbuduma tefvīż itdüm
Besdür baña ol ġayra münācāt itmem

2. **münācāt itmem:**-*me, -m*
Rübai 390
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'a yalvarıp yakarmak, duâ ve niyazda bulunmak.
Ben şāh ü vezīr ile mübāhāt itmem
Allāh direm ġayra münācāt itmem

münāfī:

1. **münāfīdür:**-*dür*
Kaside 22

Mısra: **28**
Karşıt, zıt, muhalif.
Ricāl-i devletüñ manşūb u maʿzūli ber-ā-berdür
Münāfīdür ṣanursın gūş ḳıl bu remz-i iclāli

münāfī-i büzürgī:

1. **münāfī-i büzürgī:**
Rübai 247
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Büyük muhalif.
Aʿlāda münāfī-i büzürgī ḥarekāt
Esfelde vaḳūrāne muṣannaʿ evżāʿ

münāsib:

1. **münāsib:**
Gazel 113
Mısra: **2**
Layık, yaraşır, uygun.
Felek-menişler ile imtizācumuz yoḳdur
Bizüm nifāḳa münāsib mizācumuz yoḳdur

2. **münāsib:**
Gazel 113
Mısra: **9**
Layık, yaraşır, uygun.
Cihān sürūra münāsib degül anuñçündür
Cihānda ẕerre ḳadar ibtihācumuz yoḳdur

3. **münāsib:**
Gazel 252
Mısra: **9**
Layık, yaraşır, uygun.
Münāsib ġam-güsār ister bu bezme
Olınmaz ṣoḥbet-i aġyārdan ḥaẕ

4. **münāsib:**
Gazel 484
Mısra: **15**
Layık, yaraşır, uygun.
Sevḳ-ı süḫan maḥalle münāsib gerek tamām
Terk it o lafẓı meclise bāyiste olmaya

5. **münāsib:**
Gazel 508
Mısra: **2**
Layık, yaraşır, uygun.
Bu şeb recā-yı dil ol dil-rübāya söylendi
O māha ḥāle münāsib ḥikāye söylendi

6. **münāsib:**
Kaside 22
Mısra: **21**
Layık, yaraşır, uygun.
Münāsib cāmedür bālā-yı vālā-ḳadrine ḥaḳḳā
Ḳabā-yı mekremet-efzā ile teşrīf-i vālāyī

münāsib olmaḳ:

1. **münāsib olmaḳ:**-*maḳ*
Gazel 140
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uygun olmak.
Münāsib olmaḳ üzre ġonçe-i gül levḥ-i gülşende
Dehān-ı nāzüküñ vaṣfında bir rengīn muʿammādur

münbasiṭ-i feyż-i fütūḥ eyle:

1. **münbasiṭ-i feyż-i fütūḥ eyle:**
Rübai 124
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Fetih feyizlerinin genişleyeni etmek.
Yā Rab idüp efʿālümi āyīne-i rūḥ
Eyle dilümi münbasiṭ-i feyż-i fütūḥ

müncelī:

1. **müncelī:**
Tarih 16
Mısra: **14**
Apaçık görünen, âşikâr.
Ṣubḥ-gāhında nümāyān inbisāṭ-ı rūz-ı ʿıyd
Şeb-gehinde müncelī feyż-i ṣafā-yı ṣubḥ-gāh

müncer oldı:

1. **müncer oldı:**-*dı*
Rübai 547
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çekilmek.
Luṭf u kerem it İlāhī maʿlūm saña
Aḥvāl ne kār-ı ṣaʿba müncer oldı

müncerr olur:

1. **müncerr olur:**-*ur*
Gazel 356
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Neticelenmek, nihayet bulmak.
Taraḥḥum eylemezsin cān-ı şīrīnin fedā ḳılsa
Neye müncerr olur bi'llāhi ḥāl-i mübtelā bilmem

müncezib-i ʿālem-i aḳdes kıl:

1. **müncezib-i ʿālem-i aḳdes ḳıl:**
Rübai 90
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çok mukaddes dünyanın tutkunu etmek.
Ḳıl müncezib-i ʿālem-i aḳdes yā Rab
Eyle Meleku'l-mevti beşīr-i vuṣlat

münderic oldı:

1. **münderic oldı:**-*dı*
Kaside 1
Mısra: **67**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mevcut olmak, bulunmak, bir şeyin içinde yer almak.
Münderic oldı bu naẓm içre uṣūl-i müddeʿā
Müsteʿiddān-ı huner maḳṣūdın itsün intiḫāb

münevver:

1. **münevver:**
Gazel 63
Mısra: **12**
Aydınlatılmış, aydınlık, ışıklı, nurlu.
Āyet-i Miʿrāc-ı ḫāṣıyla müşerref nüh felek
Ṭalʿat-ı envār-ı ẕātıyla münevver şeş cihet

2. **münevver:**
Kaside 18
Mısra: **25**
Aydınlatılmış, aydınlık, ışıklı, nurlu.
Nūr-ı ẕātından münevver ʿarṣa-i kevn ü mekān
Yārī-i luṭfıyla ḫurrem ümmetān-ı dil-figār

3. **münevver:**
Matla 254
Mısra: **1**
Aydınlatılmış, aydınlık, ışıklı, nurlu.
Ey vücūduñ bezm-i levlākūñ münevver şemʿası
Āfitāb-ı ẕātuñuñ şems ü ḳamerdür lemʿası

4. **münevver:**
Rübai 151
Mısra: **2**
Aydınlatılmış, aydınlık, ışıklı, nurlu.
Ey nefḫa-i naʿtüñle muʿaṭṭar kāġıẕ
V'ey lemʿa-i vaṣfuñla münevver kāġıẕ

münevver eyle:

1. **münevver eyle:**
Rübai 457
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Parlatmak.
Ẓulmet-gede-i ġaflet olan ḳalbümi sen
Ḫūrşīd-i ʿināyetle münevver eyle

münevver eyledi:

1. **münevver eyledi:**-*di*
Kaside 24
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Parlatmak.
Münevver eyledi bezm-i cihānı şuʿle-i luṭfi
Bi-ḥamdi'llāh ki ḥācet ḳalmadı şemʿ-i fürūzāna

münevver eyler:

1. **münevver eyler:**-*r*
Gazel 406
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Parlatmak.
Münevver eyler iken şeş cihātı şuʿle-i ẕātuñ
Görünmez sāye-i pāküñ yesār üzre yemīn üzre

münevver eyleyüp:

1. **münevver eyleyüp:**-*yüp*
Gazel 485
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Parlatmak.
Derūnum nūr-ı ʿışḳ ile münevver eyleyüp yā Rab
Beni bu devlet-i ḫāṣ ile maḥsūd-ı ʿavām eyle

münevver itse:

1. **münevver itse:**-*se*
Rübai 381
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aydınlatmak; nurlandırmak.
Bir ḳalbi münevver itse feyż-i Ḳayyūm
Ḥaḳḳ üzre aña keşf olur eşnāf-ı ʿulūm

münevver oldı:

1. **münevver oldı:**-*dı*
Gazel 264
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nurlanmak, ışık ile dolmak.
İdince mihr-i cihān-tāb-ṭalʿatuñ işrāḳ
Münevver oldı cemālüñle ser-be-ser āfāḳ

2. **münevver oldı:**-*dı*
Kaside 5
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nurlanmak, ışık ile dolmak.
Oldı ẕātuñla münevver ẓulmet-i rūy-ı zemīn
Yā ʿaẓīme'l-ḫalḳ yā bedre'd-dücā nūre'l-verā

3. **münevver oldı:**-*dı*
Rübai 401
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nurlanmak, ışık ile dolmak.
Geldükde vücūda ol Ḥabīb-i Yezdān
Envārı ile münevver oldı bu cihān

münezzeh:

1. **münezzehdür:**-*dür*
Murabba 3
Mısra: **7**
Kusur ve noksanlıklardan uzak, hiç bir şeye muhtaç olmayan, tenzih edilen.
Münezzehdür muʿallādur
Meded eyle meded mevlā

münezzeh oldı:

1. **münezzeh oldı:**-*dı*
Gazel 486
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arı tutulmuş, uzak.
Münezzeh oldı cevherden ʿarażdan ẕāt-ı bī-çūnuñ
Yaratduñ nevʿ ü cins üzre cevāhir ile aʿrāżı

münḫall-i melāl itme:

1. **münḥall-i melāl itme:**-*me*
Rübai 532
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Üzüntünün çözüme kavuşturulmuşu eylemek.
Biñ ʿuḳde virürse dile gerdūn gāhī
Münḥall-i melāl itme dil-i āgāhı

münʿim-i bī-ʿillet olan:

1. **münʿim-i bī-ʿillet olan:**-*an*
Rübai 43
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şüphesiz ikramları sınırsız olan Allah.
Ey münʿim-i bī-ʿillet olan bār-ı Ḫudā
Muḫtāc senüñ luṭfuña sulṭān u gedā

mūnis olan:

1. **mūnis olan:**-*an*
Gazel 338
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arkadaşlık etmek.
Yıllarca ġayre mūnis olan yār-ı bī-vefā
Ḫayfā ki bir dem olmadı hem-ṣoḥbetüm benüm

mūnis-i aḥbāb olasın:

1. **mūnis-i aḥbāb olasın:**-*a, -sın*
Gazel 390
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dostların cana yakını olmak.
Yār ile hem-dem olup mūnis-i aḥbāb olasın
Ẕevḳ-ı ġurbetde virür cāna tesellā-yı vaṭan

mūnis-i cān-ı şeydā idüp:

1. **mūnis-i cān-ı şeydā idüp:**-*üp*
Rübai 8
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kendinden geçmiş canın yakını etmek.
Eẕkāruñ idüp mūnis-i cān-ı şeydā
Eyle beni vāreste-i efkār-ı sivā

mūnis-i dāʾim:

1. **mūnis-i dāʾim:**
Rübai 447
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Daima kolayca dostluk kurabilen.
Bir mūnis-i dāʾim ile hem-dem ol kim
Tā maḥşere dek senüñle hem-rāh olsun

mūnis-i dil-i mecrūḥum kıl:

1. **mūnis-i dil-i mecrūḥum ḳıl:**-*um*
Rübai 373
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yaralı gönlün cana yakını kılmak.
Ḳıl ẕikrüñi mūnis-i dil-i mecrūḥum
Ṣāf eyle ṣafā-yı maʿrifetle rūḥum

münḳalib eyler:

1. **münḳalib eyler:**-*r*
Gazel 444
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çevirmek, dönüştürmek.
Niyāzı nāza eyler münḳalib bir gün bu devrāndur
Niyāzumdan benüm tā böyle ʿarż-ı iżṭırāb itme

münḳaṭıʿ:

1. **münḳaṭıʿ:**
Tarih 28
Mısra: **8**
Ayrılmış, bölümlenmiş.
Muttaṣıl ʿahd-i ṣafā-baḫşında maʿrūf-ı emān
Münḳaṭıʿ devrinde resm-i münker-i ḫavf ü vecel

münker:

1. **münkeri:**-*i*
Kaside 27
Mısra: **47**
Allah'ın hoşlanmadığı, akıl dışı, akla uymayan; reddolunmuş, inkar edilmiş; ma'rufun karşıtı.
Emr-i maʿrūf ḳılup münkeri nehy itmek içün
Ḳıl hemān himmetüñi ḫidmet-i şerʿa maḳṣūr

münkeşif ola:

1. **münkeşif ola:**-*a*
Kaside 26
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Görünür, bilinir duruma gelmek.
Meşiyyet-i ezelī böyle iḳtiżā itmiş
Ki münkeşif ola eżdādı ile hep eşyā

münkesir olup:

1. **münkesir olup:**-*up*
Kaside 10
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kırılmak, gücenmek.
Olup münkesir ṭāḳ-ı kisrā o şeb
Kenāyisde oldı bedīd inhidām

münkir:

1. **münkir:**
Tahmis 4
Mısra: **26**
Allah'a inanmayan.
Enbiyānuñ güzeli sevgilüsi ḫūb u ḫoşı

Ġam degüldür bana ḥussād-ı zamān münkir ise

münkir olanlar:

1. **münkir olanlar:**-*an, -lar*
Rübai 126
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnkar etmek.
Ey ḥüsn-i Ḫudā-dāda olanlar münkir
Ḳābil mi diye ʿāḳıl olan ḥüsne ḳabīḥ

münkirāt:

1. **münkirāt:**
Gazel 389
Mısra: **4**
Inkarlar, Allah'ın koyduğu kuralları reddetmek.
Ḳula lāyıḳ mı zīb ü zīnet-i dünyāya meyl itmek
Ḫudā nehy eylemişken münkirāt ü baġy ü faḥşādan

münkir-i āhen-dile:

1. **münkir-i āhen-dile:**-*e*
Kaside 1
Mısra: **54**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Merhametsiz olan inkarcı.
Eyle mıḳnāṭīs-ı maʿnā ẕātuñı tevḥīd ile
Münkir-i āhen-dile gelsün żarūrī inciẕāb

münkir-i niʿmet itsün:

1. **münkir-i niʿmet itsün:**-*sün*
Tahmis 8
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nimetin inkarı etmek.
Ne revā pādişehüm münkir-i niʿmet itsün Ḥaḳ
Ehl-i dil derd ü ġamuñ niʿmetine müstaġraḳ

münṭafī:

1. **münṭafī:**
Kaside 6
Mısra: **12**
Söndürme.
ʿİlmüñle lāl-ı ḥayret Ebū Cehil-i dil-siyāh
Ḳahruñla münṭafī şerer-i şerr-i Bū Leheb

munṭafī oldı:

1. **munṭafī oldı:**-*dı*
Rübai 227
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sönmek.
Seyl-āb-ı bülend-ḳahrın itdi der-yād
Bu ḫavf ile oldı munṭafī nār-ı Mecūs

müntaḳım:

1. **müntaḳım:**
Kaside 3
Mısra: **75**
Hesap sorucu, adalete göre hareket eden Hak-hukuk gözeten böylece hak edeni ödüllendiren Allah. İntikam alan. II Allah.
ʿĀdil ü Müntaḳım esmāsına inkāruñ yoḳ
Var ise Rabb-ı Raḥīm oldıġına īmānuñ

muntaẓır:

1. **muntaẓıruz:**-*uz*
Gazel 206
Mısra: **1**
Her şeye hazırlıklı olarak bekleyen.
Güẕergehinde o şīrīn ḫırāma muntaẓıruz
Nigāh-ı ʿişve ile bir selāma muntaẓıruz

2. **muntaẓıruz:**-*uz*
Gazel 206
Mısra: **2**
Her şeye hazırlıklı olarak bekleyen.
Güẕergehinde o şīrīn ḫırāma muntaẓıruz
Nigāh-ı ʿişve ile bir selāma muntaẓıruz

3. **muntaẓıruz:**-*uz*
Gazel 206
Mısra: **4**
Her şeye hazırlıklı olarak bekleyen.
Olur mı pertev-i ḥüsniyle dīdemüz rūşen
Ṭulūʿ ider mi o māh-ı tamāma muntaẓıruz

4. **muntaẓıruz:**-*uz*
Gazel 206
Mısra: **6**
Her şeye hazırlıklı olarak bekleyen.
Niyāz-nāmemüz itdük ṣabā ile irsāl
O ġonçeden bize luṭf-ı peyāma muntaẓıruz

5. **muntaẓıruz:**-*uz*
Gazel 206
Mısra: **8**
Her şeye hazırlıklı olarak bekleyen.
Güşāyiş-i dil-i zār oldı nuṭḳuña mevḳūf
Tekellüm eyle ki senden kelāma muntaẓıruz

6. **muntaẓıruz:**-*uz*
Gazel 206
Mısra: **10**
Her şeye hazırlıklı olarak bekleyen.
Bu kār-ḫāne-i ʿālemde faẕl-ı Bārīden
Ferāġ-ı ḫāṭıra bādī niẓāma muntaẓıruz

7. **muntaẓıruz:**-*uz*
Gazel 206
Mısra: **12**
Her şeye hazırlıklı olarak bekleyen.
ʿAdālet-i Ṣamedīden ʿadū-yı ġaddāra
Ẓuhūr-ı bāriḳa-i intiḳāma muntaẓıruz

8. **muntaẓıruz:**-*uz*
Gazel 206
Mısra: **14**

Her şeye hazırlıklı olarak bekleyen.
İdüp Ḫudāya tevekkül Naḥīfīyā her gāh
Ḫuṣūl-i kāma vuṣūl-ı merāma muntaẓıruz

9. **muntaẓırdur:**-*dur*
Gazel 390
Mısra: **22**
Her şeye hazırlıklı olarak bekleyen.
Dest-gīr ol ki Naḥīfī ola reh-yāb-ı vuṣūl
Muntaẓırdur bize ser-cümle eḥibbā-yı vaṭan

muntaẓır olmaḳda:

1. **muntaẓır olmaḳda:**-*maḳ, -da*
Rübai 461
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hazırlıklı olarak beklemek.
Yā Rab bulalı emrüñ ile feyż-i vücūd
Cān muntaẓır olmaḳda ẓuhūr-ı ʿışḳa

muntaẓır-ı revzen-i ümmīd:

1. **muntaẓır-ı revzen-i ümmīd:**
Gazel 438
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ümit penceresinin bekleyeni.
Çeşm-i niyāz muntaẓır-ı revzen-i ümmīd
Yoḳdur o māha ruḫṣat-ı ʿarż-ı nigāh ise

muntaẓır-ı şīve-i tebşīr-i ḳudūmuz:

1. **muntaẓır-ı şīve-i tebşīr-i ḳudūmuz:**-*uz*
Gazel 205
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayak basma müjdesinin işveli bekleyicisi.
Ey bād-ı ṣabā dūr olalı ol gül-i terden
Biz muntaẓır-ı şīve-i tebşīr-i ḳudūmuz

muntaẓır-ı vaʿde-i teşrīfüñdür:

1. **muntaẓır-ı vaʿde-i teşrīfüñdür:**-*üñ, -dür*
Rübai 307
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şereflendirme sözünün bekleyeni.
Dil muntaẓır-ı vaʿde-i teşrīfüñdür
Gel gel benüm ey serv-i ḫırāmānum gel

müntehā:

1. **müntehālarındandur:**-*lar, -ın, -dan, -dur*
Gazel 106
Mısra: **6**
Upuzun.
Sehī-ḳadān-ı çemenzār-ı ʿālem-i ḫüsnüñ
O naḫl-i nāz hele müntehālarındandur

münteḫab:

1. **münteḫab:**
Gazel 48
Mısra: **6**
Seçilmiş kişi.
Ḥaḳḳ itdi ḫalḳ ḫulḳı ile ẕāt u ṣıfātuñı
Muḫtār u Muṣṭafā vü muṣaffā vü münteḫab

münteḫab-ı ḳudretdür:

1. **münteḫab-ı ḳudretdür:**-*dür*
Rübai 161
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kudretin seçilmişi.
Ẕātuñ o ḳadar münteḫab-ı ḳudretdür
Kim rūḥ-ṣıfat mültezem-i ṣafvetdür

münteḳım:

1. **münteḳım:**
Rübai 485
Mısra: **4**
İntikam alan.
Maẓlūm ile ẓālim saña olmaz maḫfī
Ey Münteḳım ü Ḳādir ü Ḳayyūm Allāh

müntesib-i eşref-i neseb:

1. **müntesib-i eşref-i neseb:**
Gazel 48
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Soyunun şerefli üyesi II Hz. Muhammed.
Ey ẕāt-ı pāki müntesib-i eşref-i neseb
Vābestedür vücūdıña pīrāye-i ḥaseb

münteşir ola:

1. **münteşir ola:**-*a*
Kaside 8
Mısra: **262**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yayılmış, duyulmuş olmak.
Dil ü cān aġlayaraḳ pāyuña düşdükçe ola
Münteşir ḫāk-i rehüñden niçe dürr-i hemvār

munżam eyleyüp:

1. **munżam eyleyüp:**-*yüp*
Tarih 33
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eklemek, ilave etmek, katmak.
Niçe mülki milket-i İslāma munżam eyleyüp
Niçe iḳlīmi müsaḫḫar eyleye Bārī saña

munżam oldı:

1. **munżam oldı:**-*dı*
Tarih 33
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eklenmek, katılmak.
Mülk-i Tiflīs oldı munżam cümle-i emlākine
Mālikü'l-mülk ide manṣūr u muẓaffer dāʾimā

munẓamm-ı gürūh-ı etḳıyā eyleye:

1. **munẓamm-ı gürūh-ı etḳıyā eyleye:**-*ye*
Kaside 5
Mısra: **104**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Takva sahiplerine eklenenler.
Mūcib-i ıṣlāḥ olup endīşe-i naʿtüñ müdām
Eyleye ben zārı munẓamm-ı gürūh-ı etḳıyā

mûr:

1. **mūr:**
Gazel 243
Mısra: **9**
Karınca.
Bu Naḥīfī gibi ṣad mūr Süleymān o şehüñ
Ṣaff-ı ʿışḳında ki zencīr-i ḫama beste imiş

2. **mūr:**
Gazel 272
Mısra: **10**
Karınca.
Şāh-ı ʿādil ẓālim olmaz ḳana girmez bil bunı
Pādişāhum bu Naḥīfī mūr ise merdāna baḳ

3. **mūrdan:**
Kaside 2
Mısra: **7**
Karınca.
Mūrdan ʿAnḳāya dek mebẕūl cūd-ı kāmilüñ
Ẕerreden ḫūrşīde şāmil luṭf u faẓl u minnetüñ

4. **mūr:**
Kaside 3
Mısra: **10**
Karınca.
Bir gün evvel ider āmāde zevād-ı rāhın
Ey göñül mūr ḳadar yoḳ mı senüñ iẕʿānuñ

5. **mūr:**
Kaside 27
Mısra: **68**
Karınca.
N'ola dil vaṣfuñı eylerse bu ḳadar elṭāfa
Tuḥfe ʿarż itdi Süleymāna niçe şerm ile mūr

mūr oldıġum:

1. **mūr oldıġum:**-*dıġ, -um*
Gazel 170
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Karınca olmak.
Naḥīfī pāy-māl itdi beni ġam ḫāk-i ḥasretde
Süleymān-ı serīr-i şevḳ iken mūr oldıġum demdür

mūr u süleymān:

1. **mūr u süleymān:**
Kaside 5
Mısra: **138**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hz. Süleyman ve karınca.
Ol zamān kim pīş-gāh-ı ʿadl-i mevlāda tamām
Bir ola mūr u Süleymān bir ola şāh u gedā

mürāʿāt eyler:

1. **mürāʿāt eyler:**-*r*
Gazel 461
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saygı ile koruyup gözetmek.
Mürāʿāt eyler iseñ emr-i Ḥaḳḳı eyleyüp ʿizzet
Varursın ʿarṣa-gāh-ı ḥaşre ʿizzetle saʿādetle

mürāʿāt idelüm:

1. **mürāʿāt idelüm:**-*e, -lüm*
Kaside 23
Mısra: **44**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Riayet etmek, saygı göstermek.
Duʿāya şarṭ-ı evvel ṣıdḳ-ı dil cezm-i icābetdür
Mürāʿāt idelüm tā kim icābet der-ḳażā gelsün

mürāʿāt itdi:

1. **mürāʿāt itdi:**-*di*
Gazel 516
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Koruyup kollamak, gözetmek.
Nev-bahār itdi güẕer ben seyr-i gülzār itmedüm
Ol ḳadar göñlüm mürāʿāt itdi şarṭ-ı ʿuzleti

mürāʿāt-ı ḥuḳūḳ:

1. **mürāʿāt-ı ḥuḳūḳ:**
Gazel 265
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hukuka uygunluk.
Ey Naḥīfī saña benden bu naṣīḥat besdür
İde gör ḥāl ü meʾālüñde mürāʿāt-ı ḥuḳūḳ

murād:

1. **murādını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 1
Mısra: **4**
Arzu edilen şey, dilek, amaç.
Baḫş eyle genc-i merḥametüñden murādumı
Ey ʿālemüñ murādını iḥsān iden Ḫudā

2. **murādumı:**-*um, -ı*
Gazel 1
Mısra: **3**

Arzu edilen şey, dilek, amaç.
Baḫş eyle genc-i merḥametüñden murādumı
Ey ʿālemüñ murādını iḥsān iden Ḫudā

3. **murādum:**-*um*
Gazel 41
Mısra: **8**
Arzu edilen şey, dilek, amaç.
Bulup seni gice tenhā firāş-ı nāzuñda
Murādum üzre biraz eylesem niyāz saña

4. **murāduñ:**-*uñ*
Gazel 125
Mısra: **10**
Arzu edilen şey, dilek, amaç.
Bu deñlü cüst-cūdan ey dil-i şūrīde ʿālemde
Naḥīfīveş murāduñ şāʿir-i ferzāne olmaḳdur

5. **murād:**
Gazel 136
Mısra: **2**
Arzu edilen şey, dilek, amaç.
Bülbül bu nāleden ġarażuñ güft ü gū mıdur
Yoḫsa murād dünyede bir ārzū mıdur

6. **murāduñ:**-*uñ*
Gazel 165
Mısra: **3**
Arzu edilen şey, dilek, amaç.
Murāduñ nāz ü istiġnā ise besdür helāk oldum
Bu cevri çekmege ey bī-teraḥḥum ṭāḳatüm yoḳdur

7. **murādı:**-*ı*
Gazel 181
Mısra: **3**
Arzu edilen şey, dilek, amaç.
Murādı çeşminüñ her n'eydigin iʿlām ider cāna
Lisān-ı ʿişvenüñ ol ġamzeler kim tercümānıdur

8. **murād:**
Gazel 337
Mısra: **9**
Arzu edilen şey, dilek, amaç.
Murād üzre saña tefhīm iderdüm miḥnet-i ʿışḳı
Seni kendüñ gibi bir bī-vefāya mübtelā görsem

9. **murādum:**-*um*
Gazel 391
Mısra: **12**
Arzu edilen şey, dilek, amaç.
Naḥīfīyem gerekmez baña dehrüñ minnet-i luṭfı
Murādum maṭlabum māl ü menālüm devletüm sensin

10. **murādum:**-*um*
Gazel 400
Mısra: **3**
Arzu edilen şey, dilek, amaç.
Murādum sīne-ber-sīne olup sen gül-ʿiẕār ile
Seni āġūşa almaḳdur geçen her dem derūnumdan

11. **murādum:**-*um*
Gazel 400
Mısra: **11**
Arzu edilen şey, dilek, amaç.
Murādum Ḥażret-i Ḫallāḳ-ı ʿĀlem baḫş ider bir gün
Niçün āh eylerem bīhūde baḫt-ı vāj-gūnumdan

12. **murādum:**-*um*
Gazel 413
Mısra: **12**
Arzu edilen şey, dilek, amaç.
Nuʿūt-ı pāküñe şevḳ ile küstāḫāne cürʾetden
Murādum ḫāk-i pāya ilticādur yā Resūla'llāh

13. **murādum:**-*um*
Gazel 416
Mısra: **11**
Arzu edilen şey, dilek, amaç.
Murādum intisāb-ı der-geh-i devlet-meʾābuñdur
İdüp evṣāf-ı pāküñle tevessül yā Resūla'llāh

14. **murād:**
Gazel 444
Mısra: **2**
Arzu edilen şey, dilek, amaç.
Ṣaḳın tāb-ı nigehden rūyuña zülfüñ niḳāb itme
Murād üzre baḳılmaz saña bīhūde ḥicāb itme

15. **murādum:**-*um*
Gazel 448
Mısra: **12**
Arzu edilen şey, dilek, amaç.
Bu bāzāruñ ser-āmed müşterīsi şimdi ben oldum
Ki naḳd-i ʿaḳlı ṣarf itmek murādum cümle ḫūbāna

16. **murāduñı:**-*uñ, -ı*
Gazel 462
Mısra: **33**
Arzu edilen şey, dilek, amaç.
Rezzāḳ-ı bī-zevālden iste murāduñı
Bī-çāre saña şāh u gedādan ne fāʾide

17. **murādumuz:**-*umuz*
Gazel 508
Mısra: **12**
Arzu edilen şey, dilek, amaç.
ʿAṭā vü luṭf u kerem saña ḳaldı sulṭānum
Murādumuz ne ise ḫāk-i pāye söylendi

18. **murād:**
Gazel 514
Mısra: **5**
Arzu edilen şey, dilek, amaç.
Vaʿde-i luṭfı murād üzre tamām eyledüñ
Sırr-ı ser-beste-i vuṣlat yine mübhem ḳaldı

19. **murād:**
Gazel 517
Mısra: **9**
Arzu edilen şey, dilek, amaç.

Menzil-i gāha ne mümkindür murād üzre vuṣūl
Ādemi bī-tāb ider ʿömri ʿazīzüñ sürʿati

20. **murādı:**-*ı*
Kaside 4
Mısra: **9**
Arzu edilen şey, dilek, amaç.
Her murādı sen idersin iʿṭā -

21. **murādum:**-*um*
Kaside 24
Mısra: **79**
Arzu edilen şey, dilek, amaç.
Ḳoma gird-āb-ı yeʾs içre murādum zevraḳın luṭf it
Revān it bādbān-ı himmetüñle baḥr-ı iḥsāna

22. **murāda:**-*a*
Kaside 26
Mısra: **201**
Arzu edilen şey, dilek, amaç.
Murāda vuṣlatī-i zārı eyledi vāṣıl
Mekān-ı ʿAdn ola merḥūm Muṣṭafā Paşa

23. **murādıñı:**-*ıñ, -ı*
Kaside 26
Mısra: **12**
Arzu edilen şey, dilek, amaç.
Tevekkül üzre olan bende nā-murād olmaz
Ḫudā Kerīmdür eyler murādıñı iʿṭā

24. **murādum:**-*um*
Kaside 26
Mısra: **229**
Arzu edilen şey, dilek, amaç.
Murādum üzre murādum ifāde eyleyemem
Zebāna ʿuḳde virür pīç ü tāb-ı şerm ü ḥayā

25. **murādum:**-*um*
Kaside 26
Mısra: **229**
Arzu edilen şey, dilek, amaç.
Murādum üzre murādum ifāde eyleyemem
Zebāna ʿuḳde virür pīç ü tāb-ı şerm ü ḥayā

26. **murāduñ:**-*uñ*
Rübai 64
Mısra: **2**
Arzu edilen şey, dilek, amaç.
Yoḳ saña ne evvel ü ne āḫir yā Rab
Sensin ne murāduñ olsa Ḳādir yā Rab

murād eyler:

1. **murād eyler:**-*r*
Kaside 23
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Murat etmek, istemek, arzulamak.
Naḥīfī ḫāk-i pāya rūy-māl itmek murād eyler
İcāzet var mı sulṭānum o ʿabd-i bī-riyā gelsün

murād itdükçe:

1. **murād itdükçe:**-*dükçe*
Gazel 112
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İstemek,dilemek.
Selb-i sāmān-ı şuʿūr itmek murād itdükçe çarḫ
İbtidā dārū-yı iḳbāl ile bī-hūş itdirür

murād itdükde:

1. **murād itdükde:**-*dükde*
Rübai 20
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İstemek,dilemek.
Sen öyle Kerīmsin ki itdükde murād
Bir ẕerreye ḫūrşīdi idersin iʿṭā

murād itse:

1. **murād itse:**-*se*
Gazel 14
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İstemek,dilemek.
Naḥīfī her ne dem gül-çīn-i vaṣl olmaḳ murād itse
İder ṭaʿn-ı raḳībān destümi rencīde ḫārāsā

murād itsem:

1. **murād itsem:**-*se, -m*
Gazel 162
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İstemek,dilemek.
ʿArż-ı ḥāl itmek murād itsem nigāh-ı şūḫına
Nāz ile çeşm-i teġāfülkārı ḳaṣd-ı ḫ∨āb ider

murād üzre:

1. **murād üzre:**
Gazel 228
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İstenilen şekilde, arzu edildiği gibi.
Kerīmü'ṭ-ṭabʿ olan ḫaşm-ı denīden intikām almaz
Murād üzre bilür kim kimseler dünyāda kām almaz

murāda fāʾiz olamam:

1. **murāda fāʾiz olamam:**-*a, -ma, -m*
Matla 122
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Muradına erişmek.
Olamam ḥimmet-i ḫalḳ ile murāda fāʾiz
Neye ḳādir baña kendüm gibi ʿabd-i ʿāciz

murādāt:

1. **murādātumı:**-*um, -ı*
Rübai 198
Mısra: **3**

Muratlar, istekler, arzular, dilekler.
Faẕluñla murādātumı iḥsān eyle
İḫlāṣ ile itdüm saña tefvīż-i umūr

2. **murādātumı:**-*um, -ı*
Rübai 413
Mısra: **4**
Muratlar, istekler, arzular, dilekler.
Ben ʿācizi ʿācizlere muḥtāc itme
Faẕluñla murādātumı eyle iḥsān

murādını virür:

1. **murādını virür:**-*ı, -n, -ı, -ür*
Kaside 26
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İsteği, arzuyu yerine getirmek.
Gel ey dil eyleme bīhūde āh ü vāveylā
Virür murādını ol Ḥayy ü Ḳādir ü Dānā

murādum:

1. **murādum:**-*um*
Matla 161
Mısra: **1**
Arzu, istek dilek.
Ṭutalum devr-i zamān ide murādum ḥāṣıl
Beni ḳābil mi ide ʿahd-i şebāba vāṣıl

murādum yoḳdur:

1. **murādum yoḳdur:**-*um, -dur*
Gazel 190
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İsteği olmamak.
Yoḳdur murādum üzre güzel ḥayf dünyede
Her bir ṣanemde dāmen-i ʿiṣmet derīdedür

murādumı viren:

1. **murādumı viren:**-*um, -ı, -en*
Gazel 351
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İsteği, arzuyu yerine getirmek.
Bīhūde minnet eyleme ey devr-i dūn baña
Ḥaḳdur viren murādumı ben senden istemem

muraḫḫaṣ-ı ilhām oldum:

1. **muraḫḫaṣ-ı ilhām oldum:**-*du, -m*
Kaside 26
Mısra: **101**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ilhamın yetkilisi olmak.
Bu demde ben daḫi oldum muraḫḫaṣ-ı ilhām
Bu naẓm-ı dil-keşe ʿacz ü ḳuṣūr ile ḥālā

mürde:

1. **mürdeler:**-*ler*
Rübai 27
Mısra: **4**
Ölü, ölmüş.
ʿİsā-nefesem ki feyż-i güftārum ile
Maʿnīde niçe mürdeler itdüm iḥyā

mürekkeb eyle:

1. **mürekkeb eyle:**
Kaside 1
Mısra: **37**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Birden fazla nesneyi karıştırmak.
Eyle eczā-yı ḥaḳīḳatden mürekkeb cismüñi
Pūte-i ʿışḳ içre eyle naḳd-ı maġşūşuñ müẕāb

mürekkeb ḳıl:

1. **mürekkeb ḳıl:**
Kaside 1
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Birleştirme, bir araya getirme.
Ḳıl mürekkeb şevḳ ile rūḥ u cesed beynin tamām
Ṭālib-i iksīr iseñ ey merdüm-i ṣāḥib-nisāb

müretteb:

1. **müretteb:**
Kaside 19
Mısra: **13**
Tertip edilmiş, sıraya konulmuş, düzenlenmiş.
Gördi çün ḳānūn u erkānın müretteb ʿālemüñ
Zühre ṭutdı raḳṣ-ı taḥsīne uṣūl-i evferi

murġ:

1. **murġ:**
Gazel 244
Mısra: **5**
Kuş.
Seḥer murġ ile pervāne niçe olsun baña hem-dem
Ki ʿāşıḳ rūz u şeb ṭurmaz ider efġāne ögrenmiş

2. **murġ:**
Rübai 284
Mısra: **3**
Kuş.
Murġ eyledi ṣanma lāne farḳ-ı serini
Devlet ḳuşı ḳondı başına Mecnūnuñ

murġān:

1. **murġāna:**-*a*
Gazel 317
Mısra: **2**
Kuşlar.
Olur ʿāşıḳlara hicrān-ı yār-ı dilsitān müşkil
Gelür murġāna elbet tündī-i faṣl-ı ḫazān müşkil

murġān-ı çemen:

1. **murġān-ı çemen:**
Rübai 544
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bülbüller.
Murġān-ı çemen itmede ehl-i ʿayşa
Her kūşeden āheng-i mübārek-bādī

murġān-ı dil ü cān:

1. **murġān-ı dil ü cān:**
Tahmis 8
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cân ve gönül kuşu.
Çekilür kūyuña murġān-ı dil ü cān ṣaf ṣaf
Reşk idüp şīve-i reftāruña ser-tā-be-ḳadem

murġān-ı ḥasret:

1. **murġān-ı ḥasret:**
Gazel 181
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasret kuşu.
O Mecnūnam ki ben ṣaḥrā-nişīn-i ʿālem-i ʿışḳam
Ser-i sevdā-keşüm murġān-ı ḥasret āşiyānıdur

murġān-ı ḫoş-elḥān:

1. **murġān-ı ḫoş-elḥān:**
Rübai 45
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hoş sada veren kuşlar II şairler.
Murġān-ı ḫoş-elḥān idüp āheng-i ş̲enā
İtmekde ṣabāḥ ü şām tesbīḥ-i Ḫudā

murġ-ı ʿanḳalar:

1. **murġ-ı ʿanḳalar:**-*lar*
Gazel 236
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Anka kuşu.
Bir Hümāsın Ḳāf-ı ḥüsne murġ-ı ʿAnḳalar eger
Ḥażretüñle ḥaşr olınsa ola mānend-i meges

murġ-ı ʿanḳānuñ:

1. **murġ-ı ʿanḳānuñ:**-*nuñ*
Gazel 235
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kaf Dağı'nda yaşadığına inanılan efsanevi kuş.
ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳ olur mı dünyede bu cümle kes
Hīç ṭutar mı mevżiʿin bu murġ-ı ʿAnḳānuñ meges

murġ-ı ʿanḳāya:

1. **murġ-ı ʿanḳāya:**-*ya*
Gazel 232
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Anka kuşu.
Işṭılāḥı başḳadur erbāb-ı ʿışḳuñ zāhidā
Ẕerreye ḫūrşīd dirler murġ-ı ʿAnḳāya meges

murġ-ı ʿanḳā-yı neşāṭ:

1. **murġ-ı ʿanḳā-yı neşāṭ:**
Gazel 249
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mutluluğun Anka kuşu.
Şāh-ı mülk-i şevḳ olurdum ger tenezzül eyleyüp
Sāyebān itseydi perrin murġ-ı ʿAnḳā-yı neşāṭ

murġ-ı āteşīn:

1. **murġ-ı āteşīn:**
Gazel 355
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ateşli kuş II ejderha.
Ṭāḳat getürmez āhuma küh-sār-ı seng-dil
Bir murġ-ı āteşīn dem ü ḫūnīn terāneyem

murġ-ı cān-ı zārımı:

1. **murġ-ı cān-ı zārımı:**-*ım, -ı*
Gazel 366
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zayıf canın kuşu II âşığın gönlü.
Al murġ-ı cān-ı zārımı olsun fedā saña
Tīġ-i cefāya ṣunma elüñ zaḥmet olmasun

murġ-ı çemenzār-ı maʿārif:

1. **murġ-ı çemenzār-ı maʿārif:**
Gazel 185
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ilim bahçesinin kuşu II şair, âlim.
Naḥīfī sensin ol murġ-ı çemenzār-ı maʿārif kim
Seni maḥsūd-ı yārān eyleyen rengīn edālardur

murġ-ı dil:

1. **murġ-ı dil:**
Gazel 257
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül kuşu.
Bend olup ʿışḳıyla ḳalmasına bāʿi̲s murġ-ı dil
Ṣayd içün ʿuṣṣāḳını ol nāzenīn ḳılmış ṭuzaġ

2. **murġ-ı dil:**
Kaside 27
Mısra: **88**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül kuşu.
Oldı Beytü'l-ḥazenüm gümşüde-i nār-ı ḳażā
Murġ-ı dil ḳaldı feżā-yı çemeninden mehcūr

murġ-ı dile:

1. **murġ-ı dile:**-*e*
Kaside 12
Mısra: **76**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül kuşu.
Ol ḥażret-i şāh-ı rusülüñ eyle ilāhī
Ḫāk-i der-i der-gāhını murġ-ı dile lāne

murġ-ı dili:

1. **murġ-ı dili:**-*i*
Gazel 101
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül kuşu.
İtme remīde murġ-ı dili seng-i cevr ile
Tār-ı kemend-i kākülüñe pāy-bestedür

murġ-ı gülzār:

1. **murġ-ı gülzār:**
Kaside 8
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gül bahçesinin kuşu.
Eyleyüp meclis-i gülşende bu beyti taḳsīm
Naġamāt eylemege başladı murġ-ı gülzār

murġ-ı ḫoş-elḥān oldığum:

1. **murġ-ı ḫoş-elḥān oldığum:**-*dıġ, -um*
Gazel 179
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzel sesli kuş olmak II Güzel şiir söylemek.
Çoḳ zamāndur mesken olmışdur baña gülzār-ı ʿışḳ
Hīç benüm murġ-ı ḫoş-elḥān oldığum bilmez mi var

murġ-ı hümā:

1. **murġ-ı hümā:**
Kaside 23
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hüma kuşu,saadet ,kutluluk simgesi.
Teraḳḳī-yāb olur ḫāṣıyyeti ẓıll-ı ẓalīlden
Hümāyūn-sāye-i iḳbāline murġ-ı Hümā gelsün

murġ-ı kebāb:

1. **murġ-ı kebāb:**
Gazel 246
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kuş Kebabı. Mehmed Kâmil tarafından hazırlanan Melceü't-Tabbâhîn adlı eserde bu kebabın yapılışı şu şekilde anlatılmaktadır: "Bu dahi latif olup tarîk-i tabhı: Evvela koyun veya kuzu etini ceviz miktarı birbirine muvafık doğrayıp badehu iki fincan soğan suyuna mikdâr-ı vâfî tuz ve biber koyup badehu onun üzerine vaz birle iyice oğuşturup bir-iki saat terk ettikten sonra şişlere geçirip mutedil ateşte muttasılan çevirir iken kızarıp damlamaya başladıkta yavaş yavaş bir miktar dakîk-i hâs ekip tamam piştikte lenger e vaz ve üzerine tarçın ve bir miktar kimyon ekip sıcak iken tenâvül buyuralar. Pek letafetlidir.".
Tīr-i müjeñle āteş-i ʿışḳuñda dil döner
Sīḫ-i belāda eyler o murġ-ı kebāb raḳṣ

murġ-ı lā-mekān:

1. **murġ-ı lā-mekān:**
Gazel 398
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yuvasız kuş.
Ol ġonçesüz ḳarār idemem gülşen olsa da Ṣaḥrā-yı ġamda şimdi benem murġ-ı lā-mekān

murġ-ı nālān:

1. **murġ-ı nālān:**
Gazel 420
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Inleyen, feryat eden kuş. II aşık.
Menem ol murġ-ı nālān kim gelelden gülşen-i dehre
Der-i iḥsānuñ oldı āşiyānum yā Resūla'llāh

murġ-ı nevā-sāz-ı ḫıyābān-ı melāmet:

1. **murġ-ı nevā-sāz-ı ḫıyābān-ı melāmet:**
Kaside 7
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kınanma yolunun ses çıkaran kuşu II âşık şair.
Ben murġ-ı nevā-sāz-ı ḫıyābān-ı melāmet
Sen nāmiye-efrūz-ı gülistān-ı şefāʿat

murġ-ı rūḥı:

1. **murġ-ı rūḥı:**-*ı*
Tarih 12
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Can kuşu.
Murġ-ı rūḥı ḳafes-i fānīde Ḳıldı pervāz-ı çemen-zār-ı ḳadīm

murġ-ı şeb-nem-i ʿışḳa:

1. **murġ-ı şeb-nem-i ʿışḳa:**-*a*
Gazel 472
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşkın çiğ tanesinin kuşu.
Derūn-ı ġonçeden pervāz ider eflāke ṣafvetle

İrişmez şāhīn-i endīşe murġ-ı şeb-nem-i ʿışḳa

murġ-ı żaʿīfa:

1. **murġ-ı żaʿīfa:**-*a*
Gazel 511
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zayıf, güçsüz kuş.
Ṣafāsın bilmedüm dūr olmaduḳça ḫānumānumdan
Ne müşkil derd imiş murġ-ı żaʿīfa āşiyān derdi

mūr-ı ḥaḳīre:

1. **mūr-ı ḥaḳīre:**-*e*
Kaside 2
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aciz, kıymetsiz karınca.
Fīl ü ʿAnḳāyı ider maḳhūr dest-i iḳtidār
Olsa bir mūr-ı ḥaḳīre ẕerre ʿavn ü ḳudretüñ

mürīd-i bī-iṭāʿat:

1. **mürīd-i bī-iṭāʿat:**
Gazel 228
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İtaatsiz mürit.
Ṭarīḳ-ı istifāża merd-i kāmilen ṣadāḳatdür
Mürīd-i bī-iṭāʿat mürşidinden feyż-i tām almaz

mürīd-i ḥaḳḳa:

1. **mürīd-i ḥaḳḳa:**-*a*
Gazel 111
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ı isteyen.
Reşk ol mürīd-i Ḥaḳḳa ki mevlāya yüz ṭutup
Dehrüñ ne gerdişinde ne bīş ü kemindedür

müris-i melāl olsun:

1. **müriş-i melāl olsun:**-*sun*
Gazel 401
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Melal sebebi olmak.
İlāhī eyleme ben zārı ʿışḳdan maḥrūm
Olursa neşvesi ger müriş-i melāl olsun

mürre:

1. **mürre:**
Kaside 14
Mısra: **10**
Hz. Muhammed'in nurunu babası Abdullah'tagörerek, Abdulah'a âşık olan Fatıma'nın babası.
İbni ʿAbd-i Menāf İbni Ḳuṣay
Hem Kilāb ile Mürre Kaʿb ü Lüvey

2. **mürre:**
Mesnevi 1
Mısra: **10**
Hz. Muhammed'in nurunu babası Abdullah'tagörerek, Abdulah'a âşık olan Fatıma'nın babası.
İbni ʿAbd-i Menāf İbni Ḳuṣay
Hem Kilāb ile Mürre Kaʿb ü Lüvey

mürsel:

1. **mürselüñ:**-*üñ*
Rübai 402
Mısra: **3**
Peygamber. Burada çoğul olarak peygamberler kastedilmiştir.
Her mürselüñ icāzı cenābında bedīd
Her muʿcizüñ envāʿı vücūdında ʿayān

mürsel-i muḳtedā:

1. **mürsel-i muḳtedā:**
Gazel 7
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Rehber için gönderilmiş önder II Hz. Muhammed.
Muḥammed Şefīʿ-i ʿuṣāt-ı ümem
İmām-ı rusül mürsel-i muḳtedā

mürsel-i şevket-nümā:

1. **mürsel-i şevket-nümā:**
Kaside 17
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Büyüklük gösteren peygamber.
Nāṣıru'l-İslām ü manṣūru'l-livā-yı serverī
Maẓhar-ı innā feteḥnā mürsel-i şevket-nümā

mürşid:

1. **mürşidinden:**-*i*, -*n*, -*den*
Gazel 228
Mısra: **22**
Doğru yolu gösteren kimse, kılavuz; müritlerine tasavvufu öğreten, sırları ve gerçekleri gösteren tarikat şeyhi.
Ṭarīḳ-ı istifāża merd-i kāmilen ṣadāḳatdür
Mürīd-i bī-iṭāʿat mürşidinden feyż-i tām almaz

mürşid ü şeyḫ u sālik:

1. **mürşid ü şeyḫ u sālik:**
Rübai 301
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mürşit, şeyh ve dervişlik yolundan gidenler.
Sulṭān u gedā mürşid ü şeyḫ u sālik
Hep mevt ü fenā ile olurlar hālik

mürşid-i kāmil:

1. **mürşid-i kāmil:**
Rübai 155
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Tasavvufta seyr-i sülukunu tamamlayıp irşad görevinde bulunan kişi, manevi terbiye edici. Şeyh ile aynı manaya gelir.
Bu yolda baña mürşid-i kāmil göster
Reh-vār-ı dili maḳṣada vāṣıl göster

mürşid-i rāh-nümā:

1. **mürşid-i rāh-nümā:**
Kaside 15
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yol gösterici mürşit.
Reh-ber-i lemʿa-ber-endāz-ı mürīdān-ı Ḫudā
Mürşid-i rāh-nümā Ḥażret-i Veys'el-Ḳaranī

murtażā:

1. **murtażā:**
Rübai 48
Mısra: **4**
Beğenilmiş, seçilmiş. || *Hz. Ali.*
ʿOs̱mān-ı şehīdüñ ṣıfatı Z̤i'n-nūreyn
ʿUnvān-ı ʿAlī Murtażā ferḫunde-cenāb

mürūr ider:

1. **mürūr ider:**-*er*
Kaside 27
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tomurcuklanmak, yeşermek.
Şāh-rāḥ-ı keremüñ başḳa yol açdı ḫalḳa
Menzil-i kāma ider her kişi vüsʿatle mürūr

mürüvvet:

1. **mürüvvet:**
Gazel 276
Mısra: **9**
Yiğitlik, mertlik.
Mürüvvet merḥamet şāhum çün oldı dīn ü īmāndan
Viṣālüñ birle şefḳat ḳıl ki sīnem çāk çāk ancaḳ

2. **mürüvvet:**
Gazel 430
Mısra: **10**
Yiğitlik, mertlik.
Naḥīfī bendeñi cevr ile giryān itdiler aʿdā
Mürüvvet kānısın ġayret senüñdür yā Resūla'llāh

3. **mürüvvet:**
Kaside 26
Mısra: **132**
Yiğitlik, mertlik.
Ne ḫāṭırumda ferāġat ne dilde āsāyiş
Ne ṭāliʿumda mürüvvet ne kevkebümde vefā

4. **mürüvvet:**
Matla 50
Mısra: **2**
Yiğitlik, mertlik.
Gelmezse n'ola ḫāṭıra endīşe-i vuṣlat
Bir vech ile yoḳ şāhid-i baḫtumda mürüvvet

5. **mürüvvet:**
Tahmis 6
Mısra: **13**
Yiğitlik, mertlik.
Ne maḥabbet ne ḥaḳīḳat ne mürüvvet ne meded
-

mürüvvet eyle:

1. **mürüvvet eyle:**
Gazel 401
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İyilikte bulunmak, cömertlik göstermek.
Mürüvvet eyle hemān sen raḳībe çignetme
Yoluñda ʿāṣıḳ-ı şūrīde pāymāl olsun

mürüvvet ḳıl:

1. **mürüvvet ḳıl:**
Gazel 264
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İyilik etmek, cömertlikle bulunmak.
Ḳarīn-i semʿ-i ḳabūl eyleme mürüvvet ḳıl
Raḳīb iderse eger beynümüzde ḳaṣd-ı nifāḳ

2. **mürüvvet ḳıl:**
Gazel 435
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İyilik etmek, cömertlikle bulunmak.
Dirīġ itme elüñden geldigin sāḳī mürüvvet ḳıl
Dil-i ser-mestüme gāhīce teklīf-i ayaġ eyle

mūsā:

1. **mūsā:**
Kaside 11
Mısra: **18**
İsrailoğullarına elçi olarak gönderilen peygamber; Hz. Musa.
Ādem ü Yaḥyā vü ʿĮsā ile İbrāhīm ile
Yūsuf u İdrīs ü Hārūn ile hem Mūsā ile

müsāʿade itmez:

1. **müsāʿade itmez:**-*mez*
Gazel 467
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İzin vermek.
Daḫi müsāʿade itmez mi rūzgār bize
Hezār zevraḳ-ı ʿişret çekildi gülzāra

müsāʿade-i intiḳām virdükçe:

1. **müsāʿade-i intiḳām virdükçe:**-*dükçe*
Gazel 456
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Intikam iznini vermek.
Kerīm odur ki mücāzāt-ı ʿafv ide ḫaṣma

Felek müsāʿade-i intiḳām virdükçe

müşābehet:

1. **müşābeheti:**-*i*
Gazel 104
Mısra: **12**
Benzeyiş, benzeme.
Teşbīh-i nāḳış oldı saña māhdur dimek
Māhuñ saña müşābeheti istiʿāredür

müşābih:

1. **müşābih:**
Kaside 24
Mısra: **24**
Benzer, benzeyen.
Muḳābil ẕıll-ı iḥsānı sipihr-i ʿālem-ārāya
Müşābih dest-i zer-pāşı fürūġ-ı mihr-i rāḫşāna

2. **müşābih:**
Muamma 3
Mısra: **2**
Benzer, benzeyen.
Dil-i deryā-yı melāḥatde göñül dāʾim arar
Bulmaġa ol dürr-i yektāya müşābih gevher

müşābih olsa:

1. **müşābih olsa:**-*sa*
Kaside 24
Mısra: **74**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Benzemek.
ʿAceb mi eşk-i ḫūn-ālūd ile peyġūle-i ġamda
Müşābih olsa çeşmüm maʿden-i yāḳūt u mercāna

muṣaffā:

1. **muṣaffā:**
Gazel 48
Mısra: **6**
Tasfiye edilmiş, pak ve saf kılınmış II Hz. Muhammed.
Ḥaḳḳ itdi ḫalḳ ḫulḳı ile ẕāt u ṣıfātuñı
Muḫtār u Muṣṭafā vü muṣaffā vü münteḫab

2. **muṣaffā:**
Tarih 32
Mısra: **4**
Saf, duru, arı.
Naḥīfī söyledüm taḥsīn idüp itmāmına tārīḫ
Muṣaffā çeşme-i Maḥmūd Paşa āb-ı cān-efzā

muṣaffā vü pāk:

1. **muṣaffā vü pāk:**
Gazel 278
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saf ve temiz.
Ṭıynet-i pür-ḥikmetüñ oldı senüñ
Ṣūret ü maʿnāda muṣaffā vü pāk

müsāfir-ḫāne-i fānīde:

1. **müsāfir-ḫāne-i fānīde:**-*de*
Kıt'a 31
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Geçici misafirhâne. II dünya.
Ey Naḥīfī bu müsāfir-ḫāne-i fānīde āh
Cān-ı bīmārum fedādur ol dem-i ferḫundeye

muṣāḥabet:

1. **muṣāḥabetleri:**-*ler*, -*i*
Gazel 82
Mısra: **2**
Karşılıklı konuşma, sohbet.
Ḥaẕer ḳıl eyleme iḳbāl-i ṣoḥbet-i aḥdāṣ
Muṣāḥabetleri meyl-i hevā ider īrāṣ

müşāhede idüp:

1. **müşāhede idüp:**-*üp*
Kaside 26
Mısra: **227**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Görmek, gözlemlemek.
İdüp müşāhede feyż-i bahār-ı devletüñi
Açıldı ġonçe-ṣıfat ṭabʿ-ı zümre-i fuṣaḥā

müşāhede-i bāġ-ı ʿadn:

1. **müşāhede-i bāġ-ı ʿadn:**
Kıt'a 15
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aden bağını görmek.
Ḳaṣduñ eger müşāhede-i bāġ-ı ʿAdn ise
Ḳıl küḥl-i ḫāk-i pāyı ile rūşenā gözüñ

müşāhede-i ḳaṣr-ı cennetü'l-meʾvā ider:

1. **müşāhede-i ḳaṣr-ı cennetü'l-meʾvā ider:**-*er*
Kaside 26
Mısra: **190**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
,Sığınılacak, yurt edinilecek cennet köşkünü seyretmek.
Cihānda luṭf ile taʿmīr ḫāne-i dil iden
İder müşāhede-i ḳaṣr-ı Cennetü'l-meʾvā

müsahhar eyleye:

1. **müsaḫḫar eyleye:**-*ye*
Tarih 33
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Boyun eğdirmek.
Niçe mülki milket-i İslāma munżam eyleyüp
Niçe iḳlīmi müsaḫḫar eyleye Bārī saña

müsāʿid oldı:

1. **müsāʿid oldı:**-*dı*
Gazel 230
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade

Uygun, elverişli olmak; yardım etmek.
Baḫt-ı siyāha oldı müsāʿid
ḥuṣūl-i kām
Çıḳdı beyāża naḳş-ı sevād-ı
cebīn-i yeʾs

müsāʿid olmadı:

1. **müsāʿid olmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 438
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uygun, elverişli olmak; yardım etmek.
Ümmīd-i vuṣlat olmada
efzūn Naḥīfīyā
Ammā müsāʿid olmadı baḫt-
ı siyāh ise

2. **müsāʿid olmadı:**-*ma, -dı*
Kaside 25
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uygun, elverişli olmak; yardım etmek.
Çünki baḫtum müsāʿid
olmadı āh
Ḳalbi meʾcūr-ı iḫtimāl itdüm

müsāʿid olsa:

1. **müsāʿid olsa:**-*sa*
Tahmis 9
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uygun, elverişli olmak; yardım etmek.
Bezme geldi gele ey rūḥ-ı
revānum diyerek
Rūzgār olsa müsāʿid bu dil-i
bī-hūṣa

musallaṭ olmış:

1. **musallaṭ olmış:**-*mış*
Gazel 454
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Deyim**
Peşini bırakmamak.
ʿĀṣıḳ-ı şūrīde-ḥāle ḳaṣd-ı
mekr eyler raḳīb
Gör ki şeyṭānı musallaṭ
olmış insān üstüne

musannaʿ:

1. **muṣannaʿ:**
Rübai 247
Mısra: **4**
Çok süslü.
Aʿlāda münāfī-i
büzürgī ḥarekāt
Esfelde vaḳūrāne muṣannaʿ
evżāʿ

2. **muṣannaʿ:**
Tarih 30
Mısra: **6**
Çok süslü.
Müferriḥ vażʿ-ı zībāsı
müsellem resm-i maṭbūʿı
Mücellā ferş ü dīvārı
muṣannaʿ ṭarḥ-ı bünyādı

müşārun:

1. **müşārun:**
Kaside 18
Mısra: **13**
İşâret edilen, işâretle gösterilen.
Yümn-i luṭfıyla meh-i tābān
müşārun bi'l-benān
Şevḳ-ı dīdārıyla ḫūrşīd-i
felek pertev-niṣār

müşārun bi'l-benān itdüñ:

1. **müşārun bi'l-benān itdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 281
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Parmakla gösterilen, meşhur duruma gelmesini sağlamak. II Parmakla gösterilmek; çok ünlü bir kimse olmak (Aksoy 2018: 1007); mutlu etmek.
Sen ol şehsin ki iʿcāz-ı ser-
engüşt-i laṭīfüñle
Meh-i tābānı çarḫ üzre
müşārun bi'l-benān itdüñ

müsāvāt ide:

1. **müsāvāt ide:**-*e*
Rübai 351
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eşit olarak görmek.
Ey rāhib-i büd-kīş ne bu
ḫalṭ-ı kelām
Mümkin mi müsāvāt ide küfr
ü İslām

müsāvī görsün:

1. **müsāvī görsün:**-*sün*
Kaside 22
Mısra: **62**
Kelime Tipi: **Deyim**
Aynı, eşit görünmek.
Şühūdı bir degül māhiyyet-i
ervāḥ u eşbāḥuñ
Başīret ehli görsün mi
müsāvī nūr u ẓulmāyı

muṣavver:

1. **muṣavver:**
Tarih 30
Mısra: **18**
Bir şekle, bir biçime konulmuş, şekil ve suret verilmiş.
Esāsında muḫammer ṣafvet-i
ḥüsn-i dil-ārāyī
Bināsında muṣavver ẕevḳ-ı
rūḥānī vü cismānī

muṣavvir:

1. **muṣavvir:**
Rübai 411
Mısra: **2**
Tasvir eden, şekil ve suret çizen, ressam II Suret ve şekil veren (Allah).
Cebbār ü ʿAzīz ü
Mütekebbir sensin
Ḳuddūs ü Müheymin ü
Muṣavvir sensin

müsebbib:

1. **müsebbibden:**-*den*
Rübai 310
Mısra: **2**
Sebep, vesile ve mucib olan, vücuda getiren, kuran.
Esbāba teşebbüsle olursañ
muḳbil
Esbāb-ı ḥuṣūli sen
müsebbibden bil

müsebbibü'l-esbāb:

1. **müsebbibü'l-esbāb:**
Gazel 60
Mısra: **10**
Sebepleri yaratan Allah.
Tevekkül eyle Naḥīfī Ḫudā-yı Bī-çūna
Odur cemīʿ umūra müsebbibü'l-esbāb

2. **müsebbibü'l-esbāb:**
Matla 36
Mısra: **2**
Sebepleri yaratan Allah.
ʿAṭā vü faẕl ile merzaḳ idüp bi-ġayr-i ḥisāb
ʿİbād-ı ʿācize sensin müsebbibü'l-esbāb

3. **müsebbibü'l-esbābuñ:**-*uñ*
Rübai 294
Mısra: **4**
Sebepleri yaratan Allah.
Meşrūʿdur esbāba teşebbüs ammā
Tevfīḳ-ı sebeb müsebbibü'l-esbābuñ

müsekkin-i dūzaḫ olur:

1. **müsekkin-i dūzaḫ olur:**-*ur*
Kaside 26
Mısra: **193**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cehennemin sakinleştirisi olmak.
Olur müsekkin-i dūzaḫ ol āb-ı şefḳat kim
Ḥarāret-i dil-i pür-sūzı eyleye iṭfā

müsellem:

1. **müsellemdür:**-*dür*
Gazel 228
Mısra: **20**
Herkes tarafından kabul edilmis, inkar edilemez.
Bileydi resm-i İslāmı elif-ḳaddin iderdi dāl
Müsellemdür cehāletde o kim senden selām almaz

2. **müsellem:**
Gazel 514
Mısra: **12**
Herkes tarafından kabul edilmis, inkar edilemez.
Ḳays ü Ferhād güẕār eylediler ṣanʿat ile
Vādī-i ʿışḳ göñül saña müsellem ḳaldı

3. **müsellemdür:**-*dür*
Kaside 22
Mısra: **35**
Verilmiş, teslim edilmiş, tevdî olunmuş.
Gerek ḥıfẓ-ı merātib aña söz yoḳdur müsellemdür
Kişi ḫayr ile ẕikr itmek gerek ecdād ü ābāyı

4. **müsellem:**
Kaside 23
Mısra: **25**
Herkes tarafından kabul edilmis, inkar edilemez.
Müsellem her cihetle luṭf-ı ṭabʿ u ḥüsn-i aḫlāḳı
Güşāde bāb-ı iḥsānı faḳīr ü aġniyā gelsün

5. **müsellem:**
Tarih 30
Mısra: **5**
Ağızdan çıkan, bir veya daha çok heceden meydana gelen kelime veya kelime dizisi.
Müferriḥ vażʿ-ı zībāsı müsellem resm-i maṭbūʿı
Mücellā ferş ü dīvārı muṣannaʿ ṭarḥ-ı bünyādı

müsellem-i ʿuḳalā:

1. **müsellem-i ʿuḳalā:**
Kaside 26
Mısra: **50**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Akıllıların düzgünü.
Meʾāl-i fikri ḳarīn-i mevāḳiʿ-i tevfīḳ
Niẓām-ı reʾy-i rezīni müsellem-i ʿuḳalā

müselmān:

1. **müselmānuñ:**-*uñ*
Gazel 297
Mısra: **2**
Müslüman, İslam dîninden olan kimse.
Bu nigehlerle çeşm-i fettānuñ
Ḳanına girdi çoḳ Müselmānuñ

2. **müselmānı:**-*ı*
Gazel 379
Mısra: **5**
Müslüman, İslam dîninden olan kimse.
Çoḳ Müselmānı ciger-ḫūn-ı taḥassür itdüñ
Bī-teġāfül niçe bir ġamze-i bī-dīnüñden

3. **müselmān:**
Gazel 494
Mısra: **10**
Müslüman, İslam dîninden olan kimse.
Ol ḳadar oldum esīr-i ferş-i ġurbet kim benüm
Ḫālüme raḥm itmedük kāfir Müselmān ḳalmadı

4. **müselmāna:**-*a*
Kaside 24
Mısra: **96**
Müslüman, İslam dîninden olan kimse.
Ḫudāvendā cihānda çün vekīl-i şāh-ı ʿālemsin
Duʿā-yı devletüñ vācibdür elbet her Müselmāna

müselsel:

1. **müselsel:**
Kaside 23
Mısra: **53**
Zincir gibi birbirine bağlı.
Müselsel idelüm metn-i ḥādiṯ-i midḥatin taḳrīr
Göñüller müstefīż-i şerḥ-i ṣadr olsun żiyā gelsün

müşerref:

1. **müşerref:**
Gazel 63
Mısra: **11**
Şeref kazanmış, şereflenmiş, şerefli.
Āyet-i Miʿrāc-ı ḫāṣıyla müşerref nüh felek
Ṭalʿat-ı envār-ı ẕātıyla münevver şeş cihet

2. **müşerref:**
Kaside 13
Mısra: **21**
Şeref kazanmış, şereflenmiş, şerefli.
Müşerref ḫāk-ı pāy-ı ʿizzetüñ misk ü ʿabīr içre
Mufażżal rīze-seng-i der-gehüñ dürr-i şemīn üzre

müşerref eyle:

1. **müşerref eyle:**
Matla 266
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şereflendirmek; onurlandırmak.
Sevdigüm eyle viṣālüñle müşerref cānı
Ādem ādemle bulur tesliyet-i rūḥānī

müşerref eyler:

1. **müşerref eyler:**-*r*
Gazel 368
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şereflendirmek; onurlandırmak.
Luṭf idüp eyler müşerref ʿāşıḳ-ı dil-dādesin
Ol şeh-i ḥüsnüm başup geçmez bu ben üftādesin

müşerref eylesün:

1. **müşerref eylesün:**-*sün*
Gazel 363
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şereflendirmek; onurlandırmak.
Eylesün ḫalḳa-i tevḥīdi müşerref yine yār
Ey Naḥīfī niçe biñ nāz ile cānān dönsün

2. **müşerref eylesün:**-*sün*
Kaside 22
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şereflendirmek; onurlandırmak.
Şeh-i İslām Sulṭān Aḥmedi Ḫaḳ ber-devām itsün
Müşerref eylesün hemvāre evreng-i muʿallāyı

müşerref eyleyüp:

1. **müşerref eyleyüp:**-*yüp*
Tarih 30
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şereflendirmek; onurlandırmak.
Bu ḫammāmı müşerref eyleyüp girdükçe çıḳduḳça
Ola ḫalvet-güzīnān-ı muḳaddes ʿāfiyet-ḫ∨ānı

müşerref itmiş:

1. **müşerref itmiş:**-*miş*
Kaside 13
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şereflendirmek, onurlandırmak.
Müşerref itmiş iken şarḳ u ġarbı bī-ẕıl iḥsānuñ
Nihāndur sāye-i ẕātuñ yesār üzre yemīn üzre

müşerref olalum:

1. **müşerref olalum:**-*a, -lum*
Gazel 463
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şereflenmek.
Ol serv-ḳad üftādesine māʾil olursa
Bir kerre müşerref olalum ḳābil olursa

müşerref oldı:

1. **müşerref oldı:**-*dı*
Kaside 11
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Müşerref olmak; onurlanmak, onur kazanmak, şereflenmek.
Oldı çün ẕātuñ müşerref daʿvet-i mevlā ile
Eyledüñ Miʿrac o şeb keyfiyyet-i isrā ile

2. **müşerref oldı:**-*dı*
Kaside 11
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şereflenmek.
Naḳş-ı pāyüñle zemīn ü āsumān üzre senüñ
ʿArş ü ferş oldı müşerref Mescid-i Aḳṣā ile

müşevveş oldı:

1. **müşevveş oldı:**-*dı*
Rübai 535
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dağınık, karışık, perişan olmak.
Geldi ḫaṭ-ı yār zülfi baḫsinde iken
Gör baḫtumızı ḳıṣṣa müşevveş oldı

müşfiḳu'ż-żuʿafā:

1. **müşfiḳu'ż-żuʿafā:**
Kaside 26
Mısra: **322**
Zayıfların şefkat göstereni II Allah.
Olup hemīşe saʿādetle baḫtı ḳuvvetde
Rehīn-i mekremet olsun o müşfiḳu'ż-żuʿafā

müşg-i ḫutene:

1. **müşg-i ḫutene:**-*e*
Tahmis 5
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Huten miski.
Bu ġıbṭa ile düşdi müşg-i Ḫutene mātem
-

müşg-i nāb olsun:

1. **müşg-i nāb olsun:**-*sun*
Tarih 30
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Halis misk olmak.
Ṣuyı reşk-i gül-āb olsun türābı müşg-i nāb olsun
Rehīn-i āb ü tāb olsun netīce cümle erkānı

müşgīn bū:

1. **müşgīn bū:**
Rübai 455
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Misk kokusu.
Pīrāhen-i Yūsuf gibi Yaʿḳūb-ı dili
Bīnā-yı neşāṭ eyledi ol müşgīn bū

muṣḥaf:

1. **muṣḥafı:**-*ı*
Gazel 276
Mısra: **5**
Kur'ân II Güzellik kitabı.
Cemālüñ muṣḥafı gelsün oḳınsun sūre-i Yāsīn
A şāhum merḥamet eyle bu demde dīde-nāk ancaḳ

2. **muṣḥafı:**-*ı*
Kaside 11
Mısra: **26**
Kuran.
Zīver-i ser-rāyet-i taṣdīḳ-i ḫāṣ u ʿāmdur
Muʿcizātuñ muṣḥafı bu āyet-i kübrā ile

muṣḥaf-ı ḥüsn ü bahā:

1. **muṣḥaf-ı ḥüsn ü bahā:**
Kaside 5
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kıymet ve güzellik kitabı.
Sensin ol kim āyet-i ḳadrüñle ḫatm oldı senüñ
Nüsḫa-i faẕl u şerāfet muṣḥaf-ı ḥüsn ü bahā

muṣḥaf-ı ḥüsne:

1. **muṣḥaf-ı ḥüsne:**-*e*
Gazel 305
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik kitabı, güzelleri anlatan kitap.
Ruḫsāruña dest-i keremi eyledüñ ilḳā
Biñ şīve ile muṣḥaf-ı ḥüsne ḳasem itdüñ

muṣḥaf-ı ḥüsnüñde:

1. **muṣḥaf-ı ḥüsnüñde:**-*üñ, -de*
Matla 18
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik kitabı, güzelleri anlatan kitap.
Noḳṭa-i zerrīn-i encümle sipihr-i ḫoş-nümā
Muṣḥaf-ı ḥüsnüñde bir muḫrec varaḳdur gūyiyā

muṣḥaf-ı ʿömrüm:

1. **muṣḥaf-ı ʿömrüm:**-*üm*
Rübai 323
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ömrünün mushafı.
Yā Rab bula çün muṣḥaf-ı ʿömrüm ġāyet
Ḫatm it benüm īmān ile āḫir nefesüm

muṣḥaf-ı teblīġini:

1. **muṣḥaf-ı teblīġini:**-*i, -n, -i*
Matla 219
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tebliğ mushafı II Kur'an-ı Kerim.
Oldı hādī ehl-i taḳvāya o sulṭān-ı vecīh
Muṣḥaf-ı teblīġini taṣdīḳ idüp lā-raybe fīh

müşʿir:

1. **müşʿir:**
Tahmis 4
Mısra: **28**
Örnek, misal.
Kimi şeydā kimi maġlūb-ı hevādur dir ise
Baña besdür dil ü cān ḳulluġuñı müşʿir ise

müşīr-i erşedüñ:

1. **müşīr-i erşedüñ:**-*üñ*
Tarih 34
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Olgun mareşal.
Maẓhar-ı tevfīḳdur bī-şübhe reʾy-i rūşeni
Ol vezīr-i kār-dānuñ ol müşīr-i erşedüñ

müşk-bīz itdüñ:

1. **müşk-bīz itdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 299
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Misk saçmak.
Çıḳarduñ başdan ol destār-ı yaḫ-reng-i dil-āvīzüñ
Yine āhū-yı zülf-i cān-firībüñ müşk-bīz itdüñ

müşkil:

1. **müşkillerüm:**-*ler, -üm*
Gazel 118
Mısra: **12**

Halledilmesi, çözüme kavuşturulması güç iş veya mesele, zorluk, güçlük.
Saña mümkin degüldür ʿuḳde-i dilden ḫaber virmek
Benüm müşkillerüm zīrā senüñ yanuñda āsāndur

2. **müşkil:**
Gazel 155
Mısra: **4**
Halledilmesi, çözüme kavuşturulması güç iş veya mesele, zorluk, güçlük.
Mirʾāta baḳma bir iki gün eyle tecribe
Ṣabr eylemek firāḳuña müşkil degül midür

3. **müşkil:**
Gazel 317
Mısra: **12**
Halledilmesi, çözüme kavuşturulması güç iş veya mesele, zorluk, güçlük.
Cefā-yı baḫt-ı dūndur baġrımı ḫūn eyleyen yoḫsa
Degüldür baña cevr-i dil-berān-ı bī-amān müşkil

4. **müşkil:**
Gazel 317
Mısra: **10**
Halledilmesi, çözüme kavuşturulması güç iş veya mesele, zorluk, güçlük.
Görüp giryānluġum itme taʿaccüb künc-i ḥasretde
Bu ʿışḳ-ı bī-amān müşkildür ey nā-mihribān müşkil

5. **müşkil:**
Gazel 317
Mısra: **6**
Halledilmesi, çözüme kavuşturulması güç iş veya mesele, zorluk, güçlük.
Ne ʿarż-ı ḥāle ruḫṣat var ne āh ü nāleye ṣefḳat
Saña rāz-ı dil-i zārı ʿayān müşkil nihān müşkil

6. **müşkil:**
Gazel 317
Mısra: **6**
Halledilmesi, çözüme kavuşturulması güç iş veya mesele, zorluk, güçlük.
Ne ʿarż-ı ḥāle ruḫṣat var ne āh ü nāleye ṣefḳat
Saña rāz-ı dil-i zārı ʿayān müşkil nihān müşkil

7. **müşkildür:**-*dür*
Gazel 317
Mısra: **10**
Halledilmesi, çözüme kavuşturulması güç iş veya mesele, zorluk, güçlük.
Görüp giryānluġum itme taʿaccüb künc-i ḥasretde
Bu ʿışḳ-ı bī-amān müşkildür ey nā-mihribān müşkil

8. **müşkildür:**-*dür*
Gazel 317
Mısra: **3**
Halledilmesi, çözüme kavuşturulması güç iş veya mesele, zorluk, güçlük.
O māhı göz göre aġyāra virmek ḫayli müşkildür
Bu ẓāhirdür ki elbette olur teslīm-i cān müşkil

9. **müşkil:**
Gazel 318
Mısra: **6**
Halledilmesi, çözüme kavuşturulması güç iş veya mesele, zorluk, güçlük.
Muḫāl oldı taḥammül ṣabra ḫod hīç ḳalmadı ṭāḳāt
Be-ġāyet müşkil oldı vażʿ-ı ebnā-yı zamān müşkil

10. **müşkil:**
Gazel 389
Mısra: **10**
Halledilmesi, çözüme kavuşturulması güç iş veya mesele, zorluk, güçlük.
Ḥaḳīḳat ʿilmi ṣerḥ-i ṣadr-ı iḫlāṣ ile ḫāṣıldur
Bu müşkil ḫāll olınmaz yoḫsa biñ metn-i muḥaşşādan

11. **müşkildür:**-*dür*
Gazel 461
Mısra: **12**
Halledilmesi, çözüme kavuşturulması güç iş veya mesele, zorluk, güçlük.
Hele bir kerre ey maḫlūḳ-ı bī-miḳdār fikr eyle
Ne müşkildür ḫużūr-ı Ḫāliḳa varmaḳ ḫacāletle

12. **müşkil:**
Gazel 511
Mısra: **10**
Halledilmesi, çözüme kavuşturulması güç iş veya mesele, zorluk, güçlük.
Ṣafāsın bilmedüm dūr olmaduḳça ḫānumānumdan
Ne müşkil derd imiş murġ-ı żaʿīfa āşiyān derdi

13. **müşkilini:**-*i, -n, -i*
Kaside 8
Mısra: **228**
Halledilmesi, çözüme kavuşturulması güç iş veya mesele, zorluk, güçlük.
Kāşif-i nükte-i esrār-ı meʿānī ki menem
Ḫükemā müşkilini benden ider istifsār

14. **müşkildür:**-*dür*
Kaside 23
Mısra: **41**
Halledilmesi, çözüme kavuşturulması güç iş veya mesele, zorluk, güçlük.
Redīf-i teng ile müşkildür īrād-ı murād itmek
Maḳāl-i iḫtiṣār-ı maʿẕeret bi'l-iḳtiżā gelsün

15. **müşkil:**
Rübai 30
Mısra: **2**
Halledilmesi, çözüme kavuşturulması güç iş veya mesele, zorluk, güçlük.
Daʿvāyı ḳo ey müddeʿī-i bī-pervā
Müşkil saña ilhām ile farḳ-ı iġvā

16. **müşkilümi:**-*üm, -i*
Rübai 83
Mısra: **2**
Halledilmesi, çözüme kavuşturulması güç iş veya mesele, zorluk, güçlük.
Luṭfuñla bu ʿāṣī ḳuluña iḥsān it
Tevfīḳuñ ile müşkilümi āsān it

17. **müşkillerümi:**-*ler, -üm, -i*
Rübai 124
Mısra: **4**
Halledilmesi, çözüme kavuşturulması güç iş veya mesele, zorluk, güçlük.
Āgāh ḳılup ḥaḳāyıḳ-ı eşyādan
Müşkillerümi eyle ʿayān u meşrūḥ

18. **müşkil:**
Rübai 269
Mısra: **1**
Halledilmesi, çözüme kavuşturulması güç iş veya mesele, zorluk, güçlük.
Müşkil ġam imiş dāʾireden dūr olmaḳ
Yārān-ı ṣāfādan kişi mehcūr olmaḳ

19. **müşkil:**
Rübai 314
Mısra: **2**
Halledilmesi, çözüme kavuşturulması güç iş veya mesele, zorluk, güçlük.
Mülk ü melekūt oldı o mevlānuñ bil
Kim yoḳ aña memnūʿ u muḥāl ü müşkil

20. **müşkiller:**-*ler*
Rübai 403
Mısra: **2**
Halledilmesi, çözüme kavuşturulması güç iş veya mesele, zorluk, güçlük.
Sendendür İlāhī ḳula luṭf u iḥsān
Müşkiller olur ḳudretüñ ile āsān

21. **müşkillerüm:**-*ler, -üm*
Rübai 413
Mısra: **2**
Halledilmesi, çözüme kavuşturulması güç iş veya mesele, zorluk, güçlük.
Eyle mededüñ cān ü dile feyż-resān
Tā ḫayr ile müşkillerüm olsun āsān

22. **müşkillerüm:**-*ler, -üm*
Rübai 416
Mısra: **4**
Halledilmesi, çözüme kavuşturulması güç iş veya mesele, zorluk, güçlük.
Ben bir ḳuluñam ʿāciz ü bī-çāre vü zār
Müşkillerüm it ḳudretüñ ile āsān

23. **müşkilleri:**-*ler, -i*
Rübai 445
Mısra: **4**
Halledilmesi, çözüme kavuşturulması güç iş veya mesele, zorluk, güçlük.
Her derde devā luṭf u ʿaṭā andandur
Müşkilleri ḳudretle ol eyler āsān

24. **müşkilümi:**-*üm, -i*
Rübai 453
Mısra: **4**
Halledilmesi, çözüme kavuşturulması güç iş veya mesele, zorluk, güçlük.
Meʾmūlum odur maḥż-ı keremle idesin
Her müşkilümi iki cihānda āsān

25. **müşkillerümi:**-*ler, -üm, -i*
Rübai 465
Mısra: **2**
Halledilmesi, çözüme kavuşturulması güç iş veya mesele, zorluk, güçlük.
Yā Rab beni elṭāfuña ṣāyān eyle
Müşkillerümi ḫayr ile āsān eyle

müşkil gelmez:

1. **müşkil gelmez:**-*mez*
Gazel 317
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Zor gelmek.
Baña ʿarż-ı teġāfül ġayre tevcīh-i nigāh-ı nāz
Niçe gelmez dil-i nālāna bu vażʿ-ı girān müşkil

müşkil gelse:

1. **müşkil gelse:**-*se*
Gazel 318
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Zor gelmek.
N'ola gelse dile sevdā-yı ebrū-yı bütān müşkil
Olur bīmāra elbet saḫtī-i meşḳ-ı kemān müşkil

müşkil gelür:

1. **müşkil gelür:**-*ür*
Gazel 317
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Zor gelmek.
Olur ʿāşıḳlara hicrān-ı yār-ı dilsitān müşkil
Gelür murġāna elbet tündī-i faṣl-ı ḫazān müşkil

müşkil oldı:

1. **müşkil oldı:**-*dı*
Gazel 318
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Zor, çetin olmak.
Muḥāl oldı taḥammül ṣabra ḫod hīç ḳalmadı ṭāḳāt
Be-ġāyet müşkil oldı vażʿ-ı ebnā-yı zamān müşkil

2. **müşkil oldı:**-*dı*
Gazel 436
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Zor, çetin olmak.
Dil berī oldı cihāndan görüp ol sīm-beri
Müşkil oldı hele kārı dilüñ ol dil-ber ile

müşkil olmasa:

1. **müşkil olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 318
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Zor, çetin olmak.

Ferāġat itmek āsān idi ol rūḥ-ı revānumdan
Naḥīfî olmasa cism-i nizāra terk-i cān müşkil

müşkil olmasaydı:

1. **müşkil olmasaydı:**-*ma, -say, -dı*
Gazel 318
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zor, çetin olmak.
Revān olmazdı yārān-ı selef bir bir bu ʿālemden
Eger kim olmasaydı miḥnet-i bezm-i cihān müşkil

müşkil olmazsa:

1. **müşkil olmazsa:**-*maz, -sa*
Gazel 453
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zor, çetin olmak.
Ey Naḥīfî ʿafv-i Ḥaḳ olmazsa müşkil ḥāldür
Eyledüm ġafletle çoḳ ʿişyān ʿişyān üstüne

müşkil olsa:

1. **müşkil olsa:**-*sa*
Gazel 317
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zor, çetin olmak.
Naḥīfî itme teklīf-i naẓīre nükte-sencāna
Ki sehl-i mümteniʿdür olsa bir ḥüsn-i beyān müşkil

2. **müşkil olsa:**-*sa*
Gazel 318
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zor, çetin olmak.
Tesellī-yāb-ı luṭf-ı nāz olan ʿuşşāḳa āsāndur
Ne deñlü olsa cevr-i ʿışḳuñ ey rūḥ-ı revān müşkil

müşkil olur:

1. **müşkil olur:**-*ur*
Gazel 317
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zor, çetin olmak.
Olur ʿāşıḳlara hicrān-ı yār-ı dilsitān müşkil
Gelür murġāna elbet tündī-i faṣl-ı ḫazān müşkil

2. **müşkil olur:**-*ur*
Gazel 317
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zor, çetin olmak.
O māhı göz göre aġyāra virmek ḫayli müşkildür
Bu ẓāhirdür ki elbette olur teslīm-i cān müşkil

3. **müşkil olur:**-*ur*
Gazel 318
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zor, çetin olmak.
N'ola gelse dile sevdā-yı ebrū-yı bütān müşkil
Olur bīmāra elbet saḫtī-i meşḳ-ı kemān müşkil

müşkilāt:

1. **müşkilātum:**-*um*
Rübai 57
Mısra: **2**
Güçlük, zorluk, sıkıntı.
Maḳṣūd u murādum eyle iḥsān yā Rab
Eyle baña müşkilātum āsān yā Rab

2. **müşkilātın:**-*ın*
Rübai 201
Mısra: **2**
Güçlük, zorluk, sıkıntı.
Bir bendeye fażlı olsa yār ü yāver
Her ḥāl ile müşkilātın āsān eyler

müşkilāt-ı retḳ:

1. **müşkilāt-ı retḳ:**
Tarih 28
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çeki düzenin zorlukları.
Olmada merfūʿ hep reʾy-i ṣaḥīḥ-i ẕātına
Müşkilāt-ı retḳ u muʿżilāt-ı ʿaḳd ü ḥāl

müşkil-güşā:

1. **müşkil-güşā:**
Kaside 5
Mısra: **110**
Zorlukları yenen, çetin işleri halleden.
Yoḫsa vaṣf-ı ẕāt-ı ẕī-şānuñ ne ḥaddümdür benüm
Bir ḳıluñ vaṣfında ʿāciz niçe biñ müşkil-güşā

müşkil-i mechūlini:

1. **müşkil-i mechūlini:**-*i, -n, -i*
Rübai 381
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Meçhul müşkil.
Her ʿuḳdesini ḥall ider ilhām-ı şarīḥ
Her müşkil-i mechūlini eyle maʿlūm

müşkilüm āsān ḳıl:

1. **müşkilüm āsān ḳıl:**
Murabba 9
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Dua**
İfadesi
"Zorluklarımı kolaylaştır." anlamında dua ifadesi.
Meded ḳıl müşkilüm āsān
Sen iḥsān eyle yā Allāh

müslim-i şāḥib-başīret:

1. **müslim-i şāḥib-başīret:**
Tarih 28
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Basiret sahibi Müslümanlar II hakiki erenler.

Müslim-i ṣāḥib-baṣīret fehm ider ḳadrin anuñ
Ṭayy-ı güftār idelüm -

müsned:

1. **müsneddür:**-*dür*
Gazel 109
Mısra: **6**
İsnad edilmiş, nisbet edilmiş olan.
Ġulām Zeyde taḳaddümle iftiḫār idemez
Mużāf çünki mużāf-ı ileyhe müsneddür

müşrif eyledi:

1. **müşrif eyledi:**-*di*
Kaside 26
Mısra: **247**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir duruma yaklaştırmak.
Helāke eyledi müşrif beni semūm-ı hümūm
Gel eyle bendeñi tiryāk-ı luṭf ile iḥyā

müşrif-i ilhām olup:

1. **müşrif-i ilhām olup:**-*up*
Kaside 22
Mısra: **55**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ilhamın yüksek mertebesine ulaşan olmak.
Ḳulūba müşrif-i ilhām olup ḥall-i merām eyler
Bilür ḥads ü ẕekā-yı ṭabʿ ile iẓhār ü iḫfāyı

müşrik:

1. **müşrikler:**-*ler*
Kaside 5
Mısra: **132**
Allah'a ortak kabul eden, şirk işleyen.
Ol zamān kim bīm-i nār-ı dūzaḫ-ı pür-sūz ile
Diye müşrikler teʾessüf eyleyüp vā-veyletā

2. **müşriklere:**-*ler, -e*
Kaside 13
Mısra: **76**
Allah'a ortak kabul eden, şirk işleyen.
Eṣer ḳalmazdı dünyāda ser ü sāmān-ı aʿdādan
Eger müşriklere bir kerre baḳsañ ḫışm u kīn üzre

muṣṭafā:

1. **muṣṭafā:**
Beyit 1
Mısra: **1**
Sultan II. Mustafa.
Muṣṭafā Ḫān-ı muẓaffer şāh-ı ẕī-ḳadr ü celāl
Ṣābitü'l-ʿazm-i ġazā maḥrūs-ı fazl-ı Kirdigār

2. **muṣṭafā:**
Gazel 48
Mısra: **6**
Arınmış, arındırılmış; seçilmiş, II Hz. Muhammet.
Ḥaḳḳ itdi ḫalḳ ḫulḳı ile ẕāt u ṣıfātuñı
Muḫtār u Muṣṭafā vü muṣaffā vü münteḫab

3. **muṣṭafādur:**-*dur*
Gazel 413
Mısra: **2**
Arınmış, arındırılmış; seçilmiş, II Hz. Muhammet.
Vücūduñ şemʿ-i bezm-i ışṭıfādur yā Resūla'llāh
Anuñçün ism-i pāküñ
Muṣṭafādur yā Resūla'llāh

muṣṭafā ḫān:

1. **muṣṭafā ḫān:**
Kaside 17
Mısra: **57**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sultan II. Mustafa.
Muṣṭafā Ḫān bendeñe tevfīḳ-ı luṭfuñ ḳıl refīḳ
Eyleyüp meşkūr saʿyin eyle manṣūru'l-livā

muṣṭafā paşa:

1. **muṣṭafā paşa:**
Kaside 26
Mısra: **202**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Daltaban Mustafa Paşa, padişah II. Mustafa saltanatında, 4 Eylül 1702 - 24 Ocak 1703 tarihleri arasında dört ay yirmi gün sadrazamlık yapmış Osmanlı devlet adamı.
Murāda vuṣlatī-i zārı eyledi vāṣıl
Mekān-ı ʿAdn ola merḥūm Muṣṭafā Paşa

müştaġıl-i fikret-i naʿtüñ:

1. **müştaġıl-i fikret-i naʿtüñ:**-*üñ*
Gazel 282
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hz. Muhammet'in övgüsü fikrinin meşguliyeti.
Cān ü dilümi pertev-i feyż eyler iḥāṭa
Ol dem ki olam müştaġıl-i fikret-i naʿtüñ

müstaġnī olmaz:

1. **müstaġnī olmaz:**-*maz*
Rübai 116
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ihtiyaç duymamak, umursamamak.
Senden olmaz şāh u gedā müstaġnī
Muḫtāc senüñ faẓluña ʿālem muḫtāc

müstaġnī-i ārām-ı dil-i nā-kāmuz:

1. **müstaġnī-i ārām-ı dil-i nā-kāmuz:**-*uz*
Gazel 200
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İsteğini elde edememiş gönlün doymuş huzuru.
Yine müstaġnī-i ārām-ı dil-i nā-kāmuz
Girse de destümüze dāmen-i ümmīd-i kenār

müstaġnī-i āyīn-i cemşīd eyledüm:

1. **müstaġnī-i āyīn-i cemşīd eyledüm:**-*dü, -m*
Gazel 345
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şarabı bulan Cemişid'in merasiminin doymuşu olmak.
Neşve-i rengīn-i güftārumla mestān-ı ġamı
Ser-be-ser müstaġnī-i āyīn-i Cemşīd eyledüm

müstaġnī-i ḳayd-ı ḥayāt eyler:

1. **müstaġnī-i ḳayd-ı ḥayāt eyler:**-*r*
Gazel 133
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hayata karşı kayıtsız eylemek.
Şafā-yı ārzū-yı ḥaşr o gül-ruḫsār ile feryād
Dil-i şūrīdemi müstaġnī-i ḳayd-ı ḥayāt eyler

müstaġnī-i seyr-i gülistān eylesem:

1. **müstaġnī-i seyr-i gülistān eylesem:**-*se, -m*
Kaside 9
Mısra: **56**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gül bahçesinin seyrinin doygunu eylemek.
Her maḳām-ı cennet-āsāyı ziyāret ḳılsam āh
Çeşmümi müstaġnī-i seyr-i gülistān eylesem

müstaġraḳ:

1. **müstaġraḳ:**
Tahmis 8
Mısra: **34**
Batmış, boğulmuş, gark olmuş.
Ne revā pādişehüm münkir-i niʿmet itsün Ḥaḳ
Ehl-i dil derd ü ġamuñ niʿmetine müstaġraḳ

müstaġraḳ-ı raḥmet eyler:

1. **müstaġraḳ-ı raḥmet eyler:**-*r*
Kaside 7
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Rahmete boğmak, çokça rahmet ihsan etmek.
Bir ḳaṭresi eyler beni müstaġraḳ-ı raḥmet
Cūş itse yem-i bī-ḥad ü pāyān-ı şefāʿat

müstaġrıḳ:

1. **müstaġrıḳam:**-*am*
Rübai 56
Mısra: **1**
Gark olmak, dalmak, batmak.
Müstaġrıḳam iḥsān ü ʿaṭāya yā Rab
Ḳādir degülem ḥamd ü s̱enāya yā Rab

müstaġrıḳ idüp:

1. **müstaġrıḳ idüp:**-*üp*
Rübai 461
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Boğmak, mecazen çok fazla sahip olmak.
Müstaġrıḳ idüp ḳalbümi nūr-ı ʿışḳa
Ḳıl ḫüznümi taḥvīl sürūr-ı ʿışḳa

müstaġriḳān-ı ʿışḳ:

1. **müstaġriḳān-ı ʿışḳ:**
Gazel 385
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşkın coşunluğuna ulaşanlar II âşıklar.
Müstaġriḳān-ı ʿışḳ ile ḳıl āşinā beni
İster yem-i maḥabbete hīç ġāyet olmasun

müstaġrıḳ-ı baḥr-ı günāh olmışam:

1. **müstaġrıḳ-ı baḥr-ı günāh olmışam:**-*mış, -am*
Gazel 431
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Günah denizinde boğulmak.
Sāḥil-i luṭfuñ ümmīd itsem ʿaceb mi her nefes
Niçe demdür olmışam müstaġrıḳ-ı baḥr-ı günāh

müstaġrıḳ-ı baḥr-ı keremüñdür:

1. **müstaġrıḳ-ı baḥr-ı keremüñdür:**-*üñ, -dür*
Rübai 38
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cömertlik denizinin boğulmuşu.
Ey maẓhar-ı sırr-ı eḥadiyyet cümle
Müstaġrıḳ-ı baḥr-ı keremüñdür eşyā

müstaġrıḳ-ı baḥr-ı niʿmetüñdür:

1. **müstaġrıḳ-ı baḥr-ı niʿmetüñdür:**-*üñ, -dür*
Rübai 385
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nimet denizinin boğulmuşu II Allah'ın kullarına çokça nimet vermesi.
Müstaġrıḳ-ı baḥr-ı niʿmetüñdür ʿālem
Merzūḳ-ı nevāl-i raḥmetüñdür ʿālem

müstaġrıḳ-ı cūd u niʿamuñ:

1. **müstaġrıḳ-ı cūd u niʿamuñ:**-*uñ*
Rübai 298
Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yiyecek ve kereminin boğulmuşu.
Ger ḥūr u melek ādem ü cinn arż u semā
Başdan başa müstaġrıḳ-ı cūd u niʿamuñ

müstaġrıḳ-ı cürm olup:

1. **müstaġrıḳ-ı cürm olup:**-*up*
Rübai 327
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Günahın boğulmuşu olmak.
Müstaġrıḳ-ı cürm olup dil-i nālānum
Ḥaddi güẕer itdi rütbe-i ʿişyānum

müstaġrıḳ-ı cürm ü ḫaṭā olsa:

1. **müstaġrıḳ-ı cürm ü ḫaṭā olsa:**-*sa*
Kaside 5
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Suç ve hataya boğulmuş olmak.
Sen ṭururken ḳanda varsun ʿāṣiyān-ı ümmetüñ
Her ne deñlü olsa da müstaġrıḳ-ı cürm ü ḫaṭā

müstaġrıḳ-ı deryā-yı ḥayret olmasun:

1. **müstaġrıḳ-ı deryā-yı ḥayret olmasun:**-*ma, -sun*
Gazel 497
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hayret denizinde boğulmak.
Niçe müstaġrıḳ-ı deryā-yı ḥayret olmasun ādem
Naḥīfī ġurbet ilde āşinālar yāda gelmez mi

müstaġrıḳ-ı eṣnāf-ı ʿaṭāyā-yı fütūḥ olmaḳda:

1. **müstaġrıḳ-ı eṣnāf-ı ʿaṭāyā-yı fütūḥ olmaḳda:**-*maḳda*
Rübai 120
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Fetihlerin himmetinin boğulmuşu olmak.
Şām u seḥer olmaḳda ser-ā-pā ʿālem
Müstaġrıḳ-ı eṣnāf-ı ʿaṭāyā-yı fütūḥ

müstaġrıḳ-ı luṭf u niʿamuñdur:

1. **müstaġrıḳ-ı luṭf u niʿamuñdur:**-*uñ, -dur*
Rübai 68
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nimet ve lütfun boğulmuşu.
Maḫlūḳ senüñ muġtenimüñdür yā Rab
Müstaġrıḳ-ı luṭf u niʿamuñdur yā Rab

müstaġrıḳ-ı nūr-ı eḥadī:

1. **müstaġrıḳ-ı nūr-ı eḥadī:**
Rübai 530
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Teklik nurunun boğulmuşu.
Ḥaḳ ẕātın idüp maẓhar-ı feyż-i ebedī
Ḳıldı anı müstaġrıḳ-ı nūr-ı eḥadī

müstaġrıḳ-ı raḥmet idüp:

1. **müstaġrıḳ-ı raḥmet idüp:**-*üp*
Murabba 1
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Rahmete gark etmek.
İdüp müstaġrıḳ-ı raḥmet İdersin ḳullara raḥmet

mustaġrıḳ-ı şerm ü ḫacālet olup:

1. **mustaġrıḳ-ı şerm ü ḫacālet olup:**-*up*
Gazel 429
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Utangaçlık ve çekingenliğin içinde olmak.
Recā-yı ʿafv ile aḥvālümi ʿarż eyleyüp geldüm
Olup mustaġrıḳ-ı şerm ü ḫacālet yā Resūla'llāh

müstaġrıḳ-ı seyl-āb-ı ḫūn eyler:

1. **müstaġrıḳ-ı seyl-āb-ı ḫūn eyler:**-*r*
Gazel 371
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kanlı gözyaşı seline dalmak.
ʿĀlemi müstaġrıḳ-ı seyl-āb-ı ḫūn eyler meded
Girye-i pür-cūş-ı çeşm-i eşk-bārumdan ṣaḳın

müstaḥdem-i evṣāf-ı şerīfüñ:

1. **müstaḫdem-i evṣāf-ı şerīfüñ:**-*üñ*
Kaside 8
Mısra: **240**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şerefli vasıflarının hizmetçisi II Hz. Muhammed'in vasıflarını öven şair.
Mübtedī olsa da dil himmet-i luṭfuñla yine
Ola müstaḫdem-i evṣāf-ı şerīfüñ her-bār

müstaḥkem ḳıl:

1. **müstaḥkem ḳıl:**
Kaside 14
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade

Dayanıklı yapmak, sağlam olmak.
Daḫi İlyās ile Muḍārdur hem
Ḳıl Nizārı Meʿadle müstaḥkem

2. **müstaḥkem ḳıl:**
Mesnevi 1
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dayanıklı yapmak, sağlam olmak.
Daḫi İlyās ile Muḍārdur hem
Ḳıl Nizārı Meʿadle müstaḥkem

müstaḥsen itdi:

1. **müstaḥsen itdi:**-*di*
Tahmis 4
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Herkesçe makbul etmek.
İtdi Ḥaḳ ḫulḳ-ı ʿaẓīm ile seni müstaḥsen
Sensin ey faḫr-ı cihān ḫulḳı ḥasen ḫalḳı ḥasen

müstaḥsen olmaz:

1. **müstaḥsen olmaz:**-*maz*
Rübai 408
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzel olmak.
Karum ne ḳadar olmaz ise müstaḥsen
Tevvāb ü Raḥīm ü Müteʿālīsin sen

müstaḥsen olmış:

1. **müstaḥsen olmış:**-*mış*
Rübai 394
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzel olmak.
Sıbṭ-ı nebevī z̲āt-ı cemīl ü aḥsen
Kim olmış idi her ṣıfatı müstaḥsen

müştāḳ:

1. **müştāḳdur:**-*dur*
Gazel 3
Mısra: **6**
Şiddetle arzu eden, özleyen II âşık.
Ḥasret-i dīdār-ı pāküñle n'ola pür-ḫūn ise
Cān ile müştāḳdur bu dīde-i giryān saña

2. **müştāḳuña:**-*uñ, -a*
Gazel 66
Mısra: **8**
Şiddetle arzu eden, özleyen II âşık.
Bī-tāb ü tüvān itdi beni ḥasret-i vaṣluñ
Raḥm eyle bu müştāḳuña ey māye-i şefḳat

3. **müştāḳdur:**-*dur*
Gazel 143
Mısra: **2**
Şiddetle arzu eden, özleyen II âşık.
Şimdi ḫüsn-i cānsitānuñ şöhret-i āfāḳdur
Sevdigüm ʿālem cemālüñ görmege müştāḳdur

4. **müştāḳ:**
Gazel 264
Mısra: **24**
Şiddetle arzu eden, özleyen II âşık.
Ṣorarsañ ey şeh-i ḫüsnüm Naḥīfī-i zārı
Ayaġuñ öpmege ḥasret cemālüñe müştāḳ

5. **müştāḳa:**-*a*
Matla 233
Mısra: **2**
Şiddetle arzu eden, özleyen II âşık.
Ṣafā-yı müjde-i teşrīfüñ irdi āfāḳa
Ne yeller esdi ṣabā uġraduñ bu müştāḳa

6. **müştāḳı:**-*ı*
Rübai 208
Mısra: **3**
Şiddetle arzu eden, özleyen II âşık.
Yārī-i duʿā ile bu ben müştāḳı
Ol der-geh-i vālāya ḳabūl eyleyesiz

7. **müştāḳuz:**-*uz*
Rübai 220
Mısra: **4**
Şiddetle arzu eden, özleyen II âşık.
Nāz eyleyerek meclisi teşrīf itsün
Ol āfete biñ cān ile müştāḳuz biz

8. **müştāḳ:**
Rübai 258
Mısra: **4**
Şiddetle arzu eden, özleyen II âşık.
Sensin sen o ḫūrşīd-i saʿādet ki senüñ
Dīdāruña biñ şevḳ ile ʿālem müştāḳ

müstaḳbel ü māżī:

1. **müstaḳbel ü māżī:**
Gazel 486
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Geçmiş ve gelecek.
Ḫudāvendā eger ḥāl ü eger müstaḳbel ü māżī
Senüñ taḳdīrüñe ṣıdḳ-ı dil ile rāżıyam rāżī

müştāḳ-ı būs-ı dāmenüñdür:

1. **müştāḳ-ı būs-ı dāmenüñdür:**-*üñ, -dür*
Gazel 430
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eteğini öpmenin isteklisi.
Melekler şevḳ ile ḫidmet-güz̲ār-ı āsitānuñdur
Felek müştāḳ-ı būs-ı dāmenüñdür yā Resūla'llāh

müştāḳ-ı der-i devletüñem:

1. **müştāḳ-ı der-i devletüñem:**-*üñ, -em*
Rübai 3
Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Devletinin kapısının isteklisi.
Āh ey şeh-i kevneyn ü ḥabīb-i mevlā
Müştāḳ-ı der-i devletüñem ben ḥālā

müştāḳ-ı ḥāk-i der-gehi:

1. **müştāḳ-ı ḥāk-i der-gehi:**-*i*
Kaside 17
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dergahının toprağının isteklisi.
Rūz u şeb ḫuddām-ı bāb-ı ʿizzeti ins ü melek
Ser-be-ser müştāḳ-ı ḥāk-i der-gehi şāh u gedā

müştāk-ı ḥüsnüñem:

1. **müştāḳ-ı ḥüsnüñem:**-*üñ, -em*
Gazel 478
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin güzelliğine özlem duyan.
Müştāḳ-ı ḥüsnüñem niçe demdür Ḫudā bilür
Şād eyle ben ġarībüñi refʿ-i ḥicāb ile

müştāḳ-ı lāneyem:

1. **müştāḳ-ı lāneyem:**-*yem*
Gazel 355
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yuvayı arzu eden.
Yoḳ baña tesliyet ḳafes-i zer-nişān ile
Ol bülbülem ki ʿışḳ ile müştāḳ-ı lāneyem

müstaḳīmü'l-ḳalb-i ʿirfāndur:

1. **müstaḳīmü'l-ḳalb-i ʿirfāndur:**-*dur*
Gazel 140
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Irfanın doğru yolda olan kalbi.
Miṣāl-i ḫāme el-ḥaḳ müstaḳīmü'l-ḳalb-i ʿirfāndur
Muḥaṣṣal ṭabʿ-ı mevzūnı nihāl-i bāġ-ı maʿnādur

müştāḳ-zāy-ı mihr-i cihān-ārā:

1. **müştāḳ-zāy-ı mihr-i cihān-ārā:**
Gazel 19
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cihanı süsleyen güneşin arzu doğuranı II sevgili.
Seḥāb-āmīz-i dūd-ı āh-ı ḥasretdür cihān-ı şevḳ
Niçe gündür saña müştāḳ-zāy-ı mihr-i cihān-ārā

müsteʿār:

1. **müsteʿār:**
Kaside 18
Mısra: **34**
Ödünç, emanet.
Ḥüsn-i Yūsuf ḥüsn ü ānından ṣafā-yāb-ı cemāl
Mihr ü māh-ı çarḫ nur-ı ṭalʿatından müsteʿār

müstecāb ider:

1. **müstecāb ider:**-*er*
Gazel 183
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kabul edilmek.
Ġam yime pāy-māl iseñ miḥnet-i çarḫ-ı dūn ile
Ḥażret-i Ḫaḳ duʿāmuzı vaḳt ola müstecāb ider

müşted itdi:

1. **müşted itdi:**-*di*
Tahmis 5
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şiddetli etmek.
Hicrān elemi itdi derd-i dilümi müşted
Vaṣluñla müdāvā ḳıl raḥm it baña ey gül-ḫad

müstedām itsün:

1. **müstedām itsün:**-*sün*
Kaside 22
Mısra: **85**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Devamlı, kalıcı, pâyidar etmek.
Ṣadāret mesnedinde Ḥaḳ vücūdın müstedām itsün
Bize göstermesün andan cüdā ol ṣadr-ı vālāyı

müstedām-ı ʿömr ola:

1. **müstedām-ı ʿömr ola:**-*a*
Tarih 1
Mısra: **39**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ömrü sürekli olsun || Ömrü uzun olsun.
Dem-ā-dem müstedām-ı ʿömr ola ṣadr-ı saʿādetde
Ola ḥıfẓ-ı Ḫudāda ẕāt-ı ʿālī-ḳadr ü ẕī-şānı

müstedel olur:

1. **müstedel olur:**-*ur*
Tarih 28
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Delillendirilmek.
ʿAnberüñ luṭf-ı buḫārıdur maḥall-i imtiḥān
Ḥüsn-i ḫulḳ ile olur merdān-ı kāmil müstedel

müstefād oldukça:

1. **müstefād olduḳça:**-*dukça*
Tarih 28
Mısra: **59**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Faydalanmak.
Müstefād olduḳça gün şeyḫu'l-ḥadīṯ-i āfitāb
Māh-ı rūşen-dil idüp her şeb kitābın der-beġal

müstefāż-ı şāh u gedā ola:

1. **müstefāż-ı şāh u gedā ola:**-*a*
Kaside 26
Mısra: **318**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Zengin ve fakirin üzerine dağıtmak.
ʿUluvv-i ḳadri olup rūz u şeb teraḳḳide
Kemāl-i ẕātı ola müstefāż-ı şāh u gedā

müstefīż-i ruḥ-ı pāk-i aḥmed-i muḫtār olup:

1. **müstefīż-i ruḥ-ı pāk-i aḥmed-i muḫtār olup:**-*up*
Tarih 28
Mısra: **39**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hz. Muhammet'in temiz ruhundan feyizlenen olmak.
Müstefīż-i ruḥ-ı pāk-i Aḥmed-i Muḫtār olup
Oldı ṣıdḳ ile rıżā-cūy-ı Ḫudā ʿazze ve cel

müstefīż-i şerḥ-i ṣadr olsun:

1. **müstefīż-i şerḥ-i ṣadr olsun:**-*sun*
Kaside 23
Mısra: **54**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Göğüsü açan feyiz II gönülleri ferahlatan feyiz.
Müselsel idelüm metn-i ḥādiṯ-i midḥatin taḳrīr
Göñüller müstefīż-i şerḥ-i ṣadr olsun żiyā gelsün

müsteʿiddān-ı huner:

1. **müsteʿiddān-ı huner:**
Kaside 1
Mısra: **68**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hüner kabiliyetliler II ârifler.
Münderic oldı bu naẓm içre uṣūl-i müddeʿā
Müsteʿiddān-ı huner maḳṣūdın itsün intiḫāb

müsteʿidd-i tābdārī:

1. **müsteʿidd-i tābdārī:**
Tarih 30
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Işık sahibi kabiliyet.
O resme müsteʿidd-i tābdārī kim olur maḥrūr
Eger bir kūşede vażʿ itseler şemʿ-i fürūzānı

müstelzim-i ḫāṣıyyeti oldı:

1. **müstelzim-i ḫāṣıyyeti oldı:**-*i, -dı*
Kaside 21
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Özelliğinin gerektirdiği şey olmak.
Şevḳ-i dil nūr-ı başar kesb-i ṣafā-yı ḫāṭır
Oldı müstelzim-i ḫāṣıyyeti Saʿd-ābāduñ

müstelzim-i ḥükm-i vücūb:

1. **müstelzim-i ḥükm-i vücūb:**
Gazel 45
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Varlık hükmünün gerekliliği.
Mümkināt oldı vücūb-ı ẕātuñuñ āyīnesi
Ey vücūd-ı aḳdesi müstelzim-i ḥükm-i vücūb

müstelzim-i ʿıyd-ı viṣālüñ olur:

1. **müstelzim-i ʿıyd-ı viṣālüñ olur:**-*üñ, -ur*
Gazel 410
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kavuşma bayramanın gerekliliği olmak.
Ümmīd oldur bu deñlü rūze-i eyyām-ı hecr elbet
Olur müstelzim-i ʿıyd-ı viṣālüñ yā Resūla'llāh

müstelzim-i tehẕīb-i aḫlāḳ olur:

1. **müstelzim-i tehẕīb-i aḫlāḳ olur:**-*ur*
Gazel 486
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ahlak düzeltmesinin gerekliliği olmak.
Olur müstelzim-i tehẕīb-i aḫlāḳ ehl-i inṣāfa
ʿAbeṣ ẓann itme ey dil ṭaʿna-i aṣḥāb-ı aġrāżı

müstemend:

1. **müstemend:**
Gazel 96
Mısra: **8**
Üzüntülü, kederli, hüzünlü; çaresiz, zavallı; talihsiz, mutsuz.
Sāye-i ḳaddüñ diler serv-i dil-ārā rūz u şeb
N'ola bir kūteh ḳuluñdur ol daḫi bir müstemend

2. **müstemendüñdür:**-*üñ, -dür*
Gazel 429
Mısra: **13**
Üzüntülü, kederli, hüzünlü; çaresiz, zavallı; talihsiz, mutsuz.
Ne deñlü mücrim ise yine kendi müstemendüñdür
Naḥīfī bendeñe eyle şefāʿat yā Resūla'llāh

3. **müstemendāne:**-*āne*
Kaside 11
Mısra: **50**
Üzüntülü, kederli, hüzünlü; çaresiz, zavallı; talihsiz, mutsuz.
Ḥālümi ʿarż itmege geldüm der-i iḥsānuña
Müstemendāne bu naẓm-ı menḳabet-pīrā ile

4. **müstemendüñdür:**-*üñ, -dür*
Murabba 13
Mısra: **25**
Üzgün, zavallı, çaresiz, gariban. II Âşık.
Naḥīfî müstemendüñdür
Ġarīb-i pāy-bendüñdür

müstemend ḳıldum:

1. **müstemend ḳıldum:**-*du, -m*
Gazel 94
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gamlı, dertli kılmak.
Ṭāliʿumdur pādişāhum boynuma atduñ kemend
Bāzū-bend-i vaṣluñı ʿuşşāḳa ḳıldum müstemend

müstemend ol:

1. **müstemend ol:**
Gazel 324
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dertli, zavallı olmak.
Esīr-i zülf-i yār ol müstemend ol
Hemān n'eylerseñ eyle ser-bülend ol

müstemendān:

1. **müstemendāna:**-*a*
Gazel 108
Mısra: **3**
Zavallı, âciz kimseler.
Baʿīd olmaz ḥaḳāretle baḳarsañ müstemendāna
Seni ey ḫ∨āce māl ü cāh-ı dünyā ġırre itmişdür

2. **müstemendānı:**-*ı*
Tarih 1
Mısra: **30**
Zavallı, âciz kimseler.
Mübārek eylesün mevlā ḳudūm-ı şevket-efrūzın
Maṣūn itsün dem-ā-dem sāyesinde müstemendānı

müstemendāne:

1. **müstemendāne:**
Kaside 5
Mısra: **65**
Hüzünlü, acıklı bir şekilde.
Cürm ü ʿişyānum bilürken müstemendāne yine
Eyleyüp isnād-ı nisbet saña ḳıldum ilticā

müstemend-i ḫayr-ḫ∨āhuñdur:

1. **müstemend-i ḫayr-ḫ∨āhuñdur:**-*uñ, -dur*
Gazel 105
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Iyilik isteyen zavallı II şair.
Naḥīfī-i ḥazīni şādumān it gāhī luṭfuñla
Ġarīb-i çāre-cūyuñ müstemend-i ḫayr-ḫ∨āhuñdur

müstenīr olsa:

1. **müstenīr olsa:**-*sa*
Matla 71
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir şeyin ışığı ile aydınlanmak, nuru ile nurlanmak; ışıklı, parlak olmak.
Olsa yüzüñden n'ola şems ü ḳamer müstenīr
Eyledi Ḥaḳ vaṣfuñı nūr u sirāc-ı münīr

müşterī:

1. **müşterīsi:**-*si*
Gazel 448
Mısra: **11**
Müşteri, satın alan.
Bu bāzāruñ ser-āmed müşterīsi şimdi ben oldum
Ki naḳd-i ʿaḳlı ṣarf itmek murādum cümle ḫūbāna

2. **müşterī:**
Kaside 19
Mısra: **10**
Jüpiter gezegeni.
Daʿvī-i ser-geştegān-ı rūzgārı görmege
Cāy-gāh-ı ḳubbe-i eflāke geldi Müşterī

müşterī olma:

1. **müşterī olma:**-*ma*
Kaside 1
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Alıcı, talip olmak; Müşterî, Jüpiter gezegeni olmak (Müşteri gezegeni, mutluluk, kutluluk ve uğur getirici özellikler taşır. II çok uğurlu, talihli olmak.
Geç ʿUṭāridden Züḥālden Zühre vü Mirrīḫden
Olma kālā-yı hevāya müşterī ḳıl ictināb

müşterī olurdı:

1. **müşterī olurdı:**-*ur, -dı*
Kıt'a 10
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Alıcı olmak II müşteri yıldızı olmak.
Encüm-i bī-şümār ile Zühre olurdı müşterī
Devr-i felekde fi'l-meşel olsa mümāşili eger

müşterī-tedbīr:

1. **müşterī-tedbīr:**
Kaside 26
Mısra: **47**
Önlem alıcı.
Melek-ḫışāl ü felek-rütbe Müşterī-tedbīr
Ḳamer-ḫaşāyiş ü ḫūrşīd-ṭābʿ rūşen-rā

müsterşid-i mevāḳıʿ-ı tevfīḳ:

1. **müsterşid-i mevāḳıʿ-ı tevfīḳ:**
Gazel 103

Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın başarılı kılmasını sağlayan yerlerin irşat isteyeni.
Müsterşid-i mevāḳıʿ-ı tevfīḳ olur o kim
Her kārı vaḳf-ı żābıṭa-i istişāredür

müsterşid-i tevfīḳ olup:

1. **müsterşid-i tevfīḳ olup:**-*up*
Kaside 22
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın istediği şeyleri yapan mürid olmak.
Vekīl-i muṭlaḳ ammā kim olup müsterşid-i tevfīḳ
ʿAṭā vü cūdı memnūn eyledi aʿlā vü ednāyı

müstesnā:

1. **müsteşnālarındandur:**-*lar, -ı, -n, -dan, -dur*
Gazel 127
Mısra: **1**
İstisna edilmiş, ayrılmış, mümtaz.
Ol āfet şehr-i ḥüsnüñ şūḫ u müsteşnālarındandur
Ser-āmed dil-rübādur cümlenüñ raʿnālarındandur

müstesnā idüp:

1. **müsteşnā idüp:**-*üp*
Rübai 34
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Üstün kılmak.
Olsun kerem ü luṭfuña biñ ḥamd ü şenā
Kim cümle-i ḫalḳ içre idüp müsteşnā

2. **müsteşnā idüp:**-*üp*
Rübai 289
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Üstün kılmak.
Raḥmetle idüp żātuñı Ḥaḳ müsteşnā
Şānuñda senüñ didi -

müstetabʿ-ı iḳbāl ide:

1. **müstetabʿ-ı iḳbāl ide:**-*e*
Tarih 34
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Geleceği güzel etmek.
Ḥaşre dek müstetabʿ-ı iḳbāl ide Rabbü'l-ʿibād
Baḫt-ı rūz-efrūz u fīrūzın o vālā-mesnedüñ

müstetir iderken:

1. **müstetir iderken:**-*er, -ken*
Kaside 22
Mısra: **70**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gizlemek, saklamak.
Beni pür-cūş-ı taḥḳīḳ itdi vaṣf-ı sīreti nā-çār
İderken bāṭınumda müstetir bu sırr-ı ebhāyı

müstevcib-i ḳahr u ʿitāb olmaz:

1. **müstevcib-i ḳahr u ʿitāb olmaz:**-*maz*
Tahmis 7
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Azarlama ve kahrın müstehakı olmak.
Baña güftār-ı cān-baḫşuñ gibi şīrīn ḫiṭāb olmaz
Ki āzāruñ daḫi müstevcib-i ḳahr u ʿitāb olmaz

müstevcib-i raḥmet olup:

1. **müstevcib-i raḥmet olup:**-*up*
Murabba 13
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Rahmete layık olan kimse olmak.
Olup müstevcib-i raḥmet İdersin niçeye şefḳat

müstevcib-i żat-ı aʿẓamuñdur:

1. **müstevcib-i żat-ı aʿẓamuñdur:**-*uñ, -dur*
Rübai 95
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüce şahsiyetin layığı.
Müstevcib-i żat-ı aʿẓamuñdur vaḥdet
Meslūb-ı kemāl-i vaḥdetüñdür şirket

müsvedde-i naʿtini:

1. **müsvedde-i naʿtini:**-*i, -n, -i*
Rübai 98
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Naatinin müsveddesi, taslağı.
Müsvedde-i naʿtini beyāż itmek içün
İtmekde debīr-i çarḫ maḥv ü işbāt

muṭābıḳ eyle:

1. **muṭābıḳ eyle:**
Rübai 518
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uydurmak, uygun hale getirmek.
Efʿālümi sen şerʿa muvāfıḳ eyle
Ādāb-ı ṭarīḳatle muṭābıḳ eyle

2. **muṭābıḳ eyle:**
Rübai 519
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uydurmak, uygun hale getirmek.
Yā Rab beni vāḳıf-ı ḥaḳāyıḳ eyle
Taḳlīdümi taḥḳīḳa muṭābıḳ eyle

muʿtād:

1. **muʿtādı:**-*ı*
Gazel 28
Mısra: **6**
Âdet edinen.
ʿIşḳdan itmekdesin her laḥẓa teklīf-i ferāġ
Zāhidā terk eyle dirsin köhne muʿtādı bāña

2. **muʿtāduñ:**-*uñ*
Gazel 284
Mısra: **8**
Âdet edinen.
Bu cefā bāña mıdur yoḫsa benüm sulṭānum
Her esīr-i ġam-ı ʿışḳa bu mıdur muʿtāduñ

3. **muʿtād:**
Gazel 294
Mısra: **6**
Âdet edinen.
İḫtiyār itdüm seni ḫūbān içinde ḥāşılı
Nev-cevānum her ne deñlü cevre de muʿtād iseñ

4. **muʿtāduñ:**-*uñ*
Gazel 298
Mısra: **1**
Âdet edinen.
Ġam degül bāña cefā itmek ise muʿtāduñ
Bī-vefādur diyü meşhūr olur ancaḳ aduñ

5. **muʿtādı:**-*ı*
Gazel 366
Mısra: **3**
Âdet edinen.
Muʿtādı ẕevḳ-ı vuṣlat olan bī-nevālaruñ
Bir laḥẓa mübtelā-yı ġam-ı fürḳat olmasun

muʿtād olaldan:

1. **muʿtād olaldan:**-*aldan*
Gazel 494
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Alışmak.
Çāk-rīzī-i ġama muʿtād olaldan dest-i dil
Câme-i ṣabruma dāmān u girībān ḳalmadı

muʿtād oldığı:

1. **muʿtād oldığı:**-*dıġ, -ı*
Gazel 201
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Alışmak, alışılmış olmak.
Ġamze-i ser-germi yārüñ daḥi muʿtād oldığı
Girye-i bī-ṣabr u āh-ı gāh gāhumdan mıdur

muʿtād olmışam:

1. **muʿtād olmışam:**-*mış, -am*
Gazel 425
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Alışmak.
O deñlü girye-i hicrāna muʿtād olmışam ben kim
Göñül giryānluġa ister bahāne yā Resūla'llāh

muʿtād-ı ʿandelīb:

1. **muʿtād-ı ʿandelīb:**
Gazel 49
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bülbülün alışkanlığı.
Şeb-tā-seḥer o ġonçeye ʿarż-ı niyāz ider
El-ḥaḳ ġarībdür hele muʿtād-ı ʿandelīb

muʿtād-ı ḫanīn eyledi:

1. **muʿtād-ı ḫanīn eyledi:**-*i*
Rübai 505
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Feryadın sürekliliği eylemek.
Muʿtād-ı ḫanīn eyledi ceẕʿu'n-naḫli
Teʾṣīr-i ġam-ı fürḳatüñ ey nūr-ı İlāh

müṭālaʿa:

1. **müṭālaʿama:**-*m, -a*
Gazel 355
Mısra: **19**
Etraflıca düşünme ve inceleme sonucu ortaya çıkan görüş, fikir, kanâat.
Mevkūfdur müṭālaʿama ḥall-i müşkilāt
Ḥikmet-şinās-ı feṭḥ-i ṭılısım-ı ḫızāneyem

2. **muṭālaʿadan:**-*dan*
Matla 198
Mısra: **2**
Etraflıca düşünme ve inceleme sonucu ortaya çıkan görüş, fikir, kanâat.
Baḳılmaz oldı o ḫüsn-i cemāle şaʿşaʿadan
Kitāb-ı ḫüsnüñi ḳaldı gözüm muṭālaʿadan

muṭarrā:

1. **muṭarrādur:**-*dur*
Gazel 140
Mısra: **8**
Koku sürülmüş, hoş kokulu.
Nem-i eşküm miṣāl-i jāle durmaz feyż-yāb eyler
Anuñçün böyle ey gül sünbül-i zülfüñ muṭarrādur

müteʿāḳıb ola:

1. **müteʿāḳıb ola:**-*a*
Kaside 8
Mısra: **285**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Takip etmek.
Ola her dem müteʿāḳıb ṣalavāt ile selām
Tā ki devr eyleye āmed-şüd ile leyl ü nehār

müteʿāl:

1. **müteʿāli:**-*i*
Rübai 285
Mısra: **1**
"Yücelerin yücesi, her şeyden yüce, pek ulu" anlamında esmâ-i hüsnâdan

(Allah'ın en güzel isimlerinden)dır.
Şibh ü şürekādan müteʿāli z̲ātuñ
Ḥayretde ḳalur kim göre maṣnūʿātuñ

müteʿālī:

1. **müteʿālīsin:**-*sin*
Rübai 408
Mısra: **2**
Yüce, ali, üstün.
Karum ne ḳadar olmaz ise müstaḥsen
Tevvāb ü Raḥīm ü Müteʿālīsin sen

mütebeddil ola:

1. **mütebeddil ola:**-*a*
Kaside 27
Mısra: **155**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Değişken olmak, değişmek, bozulmak.
Umaram kim mütebeddil ola ṣādīye bu ġam
Ṣubḥ-ı maḳṣūda ḳarīn ola bu ṣām-ı deycūr

mütebessim oldı:

1. **mütebessim oldı:**-*dı*
Kaside 27
Mısra: **35**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gülümseyen olmak, gülümsemek.
S̲aġrı İslām ṣafādan mütebessim oldı
Sūrı bu ḥışn-ı celīlü'ş-şerefüñ eyledi sūr

mütecellī olmaz:

1. **mütecellī olmaz:**-*maz*
Rübai 539
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Meydana çıkan, görünür duruma gelen, görünen, tecelli eden olmak.
Ḳalb olmayıcaḳ naḳş-ı riyādan ḥālī
Olmaz mütecellī aña feyż-i ʿālī

müteʾessir olmaduñ:

1. **müteʾessir olmaduñ:**-*ma, -du, -ñ*
Gazel 104
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Etkisi altında kalmak, etkilenmek.
Āhumdan olmaduñ müteʾessir ġarībdür
Ey seng-dil meger ki dilüñ seng-i ḫāredür

mütekebbir:

1. **mütekebbir:**
Rübai 411
Mısra: **1**
"En büyük ve en yüce olan, büyüklüğünü, ululuğunu her an ve her yerde gösteren" anlamında esmâ-i hüsnâdan (Allah'ın en güzel isimlerinden)dır.
Cebbār ü ʿAzīz ü Mütekebbir sensin
Ḳuddūs ü Müheymin ü Muṣavvir sensin

müteked:

1. **mütekeddir:**-*dir*
Gazel 263
Mısra: **11**
Kederli olmak, kederlenmek.
Endīşe-i dünyā ile olmam mütekeddir
Deryā gibi ṣāfam keder-i ḫār u ḫasum yoḳ

muʿtekifān-ı der-gāh:

1. **muʿtekifān-ı der-gāh:**
Rübai 512
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Huzurunun itikafa çekilenleri.
Ṣad ġıbṭa eyā muʿtekifān-ı der-gāh
Biz ḥasret ile naʿra-keş-i nāle vü āh

muʿtekif-i beyt-i ekābir:

1. **muʿtekif-i beyt-i ekābir:**
Gazel 128
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Itikafa çekilen büyükler.
Ḥüsn-i ẓann eyledigüñ ʿābid-i ḫalvetkāruñ
Ekṣeri muʿtekif-i beyt-i ekābir bulunur

mütemeyyiz oldı:

1. **mütemeyyiz oldı:**-*dı*
Kaside 27
Mısra: **39**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Seçkin, ayrı tutulan olmak.
Şuʿle-i mekremetüñde mütemeyyiz oldı
Ḥamdü li'llāh ki hele mertebe-i ẓulmet ü nūr

muʿterif:

1. **muʿterifem:**-*em*
Kaside 8
Mısra: **157**
Kabul eden, tasdik eden, itiraf eden.
Bildigüm bilmedigüm cürmüme hep muʿterifem
ʿĀlimü'l-ġayb ḥużūrında ne mümkin inkār

muʿterif-i ʿacz ü ḳuṣūr olup:

1. **muʿterif-i ʿacz ü ḳuṣūr olup:**-*up*
Rübai 198
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kusur ve aciz itirafçı.
Kārumda olup muʿterif-i ʿacz ü ḳuṣūr
Oldum mütevekkil saña ey Rabb-i Şekūr

muʿterif-i cürm ü

ḫaṭāyam:

1. **muʿterif-i cürm ü ḫaṭāyam:**-*yam*
Rübai 69
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hata ve günahın itirafçısı.
Ben mücrim-i bed-kār-ı hevāyam yā Rab
Ben muʿterif-i cürm ü ḫaṭāyam yā Rab

mütesellī eyle:

1. **mütesellī eyle:**
Rübai 171
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Teselli etmek.
Bir ẕevḳ ile eyle mütesellī beni kim
Reşk ide benüm giryeme aṣḥāb-ı sürūr

mütesellī eyler:

1. **mütesellī eyler:**-*r*
Rübai 317
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Teselli etmek.
Eyler mütesellī dil-i ḥayret-zedeyi
Fermūde-i -

mütesellī-i ʿināyet eyle:

1. **mütesellī-i ʿināyet eyle:**
Rübai 70
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Inayetin teselli bulanı eylemek.
Ḳahruñla beni itme ciger-ḫūn-ı ʿitāb
Eyle mütesellī-i ʿināyet yā Rab

mütevātir oldı:

1. **mütevātir oldı:**-*dı*
Rübai 52
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağızdan ağıza yayılmak, herkesin dilinde dolaşmak.
Oldı mütevātir o ḳadar sūʾ-i edeb
Āteşle ẓuhūr eyledi āṣār-ı ġażab

mütevekkil oldum:

1. **mütevekkil oldum:**-*du, -m*
Rübai 198
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'a güvenen, tevekkül eden olmak.
Kārumda olup muʿterif-i ʿacz ü ḳuṣūr
Oldum mütevekkil saña ey Rabb-i Şekūr

muʿṭī:

1. **muʿṭī:**
Kaside 27
Mısra: **153**
Veren ihsân eden, Allah.
Umaram Māniʿ ü Muʿṭī olan Rabb-ı Kerīm
Eyleye ḫāṭır-ı maḥzūnumı şād ü mesrūr

2. **muʿṭī:**
Rübai 156
Mısra: **4**
Veren ihsân eden, Allah.
Lā vü neʿam-ı ġayra ne ḥācet bilürem
Bī-reyb ü gümān Māniʿ u Muʿṭī Ḥaḳdur

3. **muʿṭī:**
Rübai 352
Mısra: **3**
Allah'ın sıfatlarından olup "ödeyen, veren, bağışlayan" anlamlarında bir sözdür.
Įmānum odur Māniʿ ü Muʿṭī Ḥaḳdur
Her maṭlabı Allāh dimekden bilürem

4. **muʿṭī:**
Rübai 504
Mısra: **3**
Veren ihsân eden, Allah.
Yā Rab bilürem Māniʿ ü Muʿṭī sensin
Aġyārdan ümmīd-i ʿaṭāya tevbe

muṭīʿ olmaḳ:

1. **muṭīʿ olmaḳ:**-*maḳ*
Tahmis 7
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tabi olmak, birinin hükmü altında bulunmak.
Dirīġ itme eger kim naḳd-i cān isterse de cānān
Muṭīʿ olmaḳ gerek maʿşūḳa elbet ʿāşıḳ-ı nālān

muṭlaḳ:

1. **muṭlaḳ:**
Gazel 104
Mısra: **14**
Kesin olarak, kesinlikle, şüphesiz, ne olursa olsun.
Aġyārdan ne fāʾide ḥāṣıl Naḥīfīyā
Muṭlaḳ ümmīdümüz kerem-i Kirdigāredür

2. **muṭlaḳ:**
Gazel 130
Mısra: **19**
Kesin olarak, kesinlikle, şüphesiz, ne olursa olsun.
Ḫıṣāl-i buḫl u denāʾet naḳīṣadur muṭlaḳ
Nihād-ı merdūme ʿizz ü şeref seḫādan olur

3. **muṭlaḳ:**
Gazel 311
Mısra: **6**
Kesin olarak, kesinlikle, şüphesiz, ne olursa olsun.
Baḳmayup Mecnūnuña ey Leylī-i şīrīn edā
Muṭlaḳ istiġnā mı bilmem iḫtirāz itdüklerüñ

4. **muṭlaḳ:**
Murabba 1
Mısra: **7**
Kesin olarak, kesinlikle, şüphesiz, ne olursa olsun.
Budur senden recā muṭlaḳ ʿİnāyet eyle yā mevlā

5. **muṭlaḳ:**
Rübai 78
Mısra: **3**
Kesin olarak, kesinlikle, şüphesiz, ne olursa olsun.
Muṭlaḳ ṭaleb-i rıżā-yı z̲ī-şānuñdur
ʿĀrifler içün aṣl-ı uṣul-ı maṭlab

6. **muṭlaḳ:**
Rübai 260
Mısra: **1**
Kesin olarak, kesinlikle, şüphesiz, ne olursa olsun.
Senden olur iḥsān ü ʿināyet muṭlaḳ
Sensin Melik ü Māliki mülküñ ancaḳ

7. **muṭlaḳ:**
Rübai 300
Mısra: **4**
Kesin olarak, kesinlikle, şüphesiz, ne olursa olsun.
Māl ile menāl ile degüldür ādem
Muṭlaḳ şeref-i maʿrifetü'llāh gerek

8. **muṭlaḳ:**
Rübai 371
Mısra: **1**
Kesin olarak, kesinlikle, şüphesiz, ne olursa olsun.
Ṣıdḳ ile ḳul olmaḳ saña muṭlaḳ ġarażum
Mensūb-ı der-i devletüñ olmaḳ garażum

9. **muṭlaḳ:**
Rübai 382
Mısra: **2**
Kesin olarak, kesinlikle, şüphesiz, ne olursa olsun.
Ey ḥaḳḳ ile maʿbūdum olan maʿbūdum
Muṭlaḳ saña ṭālib dil-i şevḳ-ālūdum

10. **muṭlaḳ:**
Tahmis 8
Mısra: **31**
Kesin olarak, kesinlikle, şüphesiz, ne olursa olsun.
Bezm-i ḥasretde budur saña duʿāmuz muṭlaḳ
Kerem ü luṭfuñı ʿuṣṣāḳa ziyād itsün Ḥaḳ

muṭrib:

1. **muṭrib:**
Gazel 102
Mısra: **1**
Bir mûsikî âleti çalan kimse, sâzende.
Bu bezm-i ḫāṣa ne muṭrib ne sāz lāzımdur
Ḫulūs-ı ḳalb ile sūz u güdāz lāzımdur

2. **muṭrib:**
Gazel 503
Mısra: **5**
Sazende, hanende.
Muṭrib fiġān u nāle Ḥüseynīye çıḳmasun
Luṭf it getürme yāda o z̲evḳ u ṣafāları

muṭribān-ı bezmi:

1. **muṭribān-ı bezmi:**-*i*
Gazel 148
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eğlence meclisinin çalgıcıları.
Ey Naḥīfī muṭribān-ı bezmi pür-cūş eyleyen
Ḥālet-i ʿışḳuñ mıdur teʾs̲īr-i eşʿāruñ mıdur

muṭrib-i ḫoş-lehçe:

1. **muṭrib-i ḫoş-lehçe:**
Gazel 479
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzel sesli şarkıcı.
Der-kār idince muṭrib-i ḫoş-lehçe naġmesin
Feryāda başladuḳ bile çeng ü rebāb ile

muṭrib-i nāzum:

1. **muṭrib-i nāzum:**-*um*
Gazel 171
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Naz çalgıcısı.
Ġamzesiyle biñ dili bin demde lerzān eyleyüp
Muṭrib-i nāzum yine meclisde ḫançer-bāz olur

muttaṣıf-ı keşf ü şühūd ola:

1. **muttaṣıf-ı keşf ü şühūd ola:**-*a*
Tarih 4
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şahitler ve ortaya çıkmanın nitelendilmişi.
Feyż-i Ḥaḳ ḳalbin ide mevrid-i ṣıdḳ-ı ilhām
ʿAyn-i ʿibretle ola muttaṣıf-ı keşf ü şühūd

muttaṣıf-ı müjde-i ġaffār-ı zünūb:

1. **muttaṣıf-ı müjde-i ġaffār-ı z̲ünūb:**
Rübai 76
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Günahları affeden Allah'ın müjdeli sıfatı.
Ey muttaṣıf-ı müjde-i Ġaffār-ı z̲ünūb
V'ey raḥmet-i bī-ḥadd ile Settār-ı ʿuyūb

muttaṣıf-ı yümn ü süʿūd ola:

1. **muttaṣıf-ı yümn ü süʿūd ola:**-*a*
Tarih 29
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yücelik ve bereketli sıfatı olmak.
Ferr ü iclāli olup muġtenim-i baḫt-ı saʿīd

ʿİzz ü iḳbāli ola muttaṣıf-ı yümn ü süʿūd

muttasıl:

1. **muttaṣıl:**
Tahmis 3
Mısra: **23**
Ara vermeksizin, devamlı olarak, aralıksız, sürekli.
Cennet-i kūyuñ ḫayāliyle cihānda muttaṣıl
-

2. **muttaṣıl:**
Tarih 28
Mısra: **7**
Ara vermeksizin, devamlı olarak, aralıksız, sürekli.
Muttaṣıl ʿahd-i ṣafā-baḫşında maʿrūf-ı emān
Münḳaṭıʿ devrinde resm-i münker-i ḫavf ü vecel

müttefiḳ:

1. **müttefiḳdür:**-*dür*
Tarih 17
Mısra: **14**
Biriyle aynı fikirde olan kimse, hemfikir.
Ne ḳaṣr-ı dil-güşā kim mi̱sli yoḳdur ṣaḥn-ı ʿālemde
Bu ḳavle müttefiḳdür ser-be-ser aṣḥāb-ı istiʿdād

2. **müttefiḳdür:**-*dür*
Tarih 28
Mısra: **11**
Biriyle aynı fikirde olan kimse, hemfikir.
Müttefiḳdür bu rivāyetde belī āḥād-ı nās
Sābiḳ u lāḥiḳ odur mümtāz-ı aṣḥāb-ı düvel

müttefiḳ oldı:

1. **müttefiḳ oldı:**-*dı*
Kaside 26
Mısra: **219**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Anlaşmak, aynı fikirde birleşmek.
Bu sözde müttefiḳ oldı cemīʿ-i ehl-i hüner
Bu ḳavle cümle rıżā-dādedür ẕevi'l-ārā

müttehem olmaz:

1. **müttehem olmaz:**-*maz*
Gazel 394
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kabahatli, suçlu olmak.
Gūyā ki felek ḫisset ile müttehem olmaz
Baḫş itmede her dem bize naḳd-i eleminden

muvāfaḳat:

1. **muvāfaḳat:**
Gazel 113
Mısra: **3**
Layık görülen iş.
Muvāfaḳat niçe mümkin bu kec-edālar ile
Ki hīç ʿayān ü nihān iʿvicācumuz yoḳdur

muvaffaḳ:

1. **muvaffaḳ:**
Kaside 26
Mısra: **69**
Başarmış, yapabilmiş.
Sülūk-i ḫayra muvaffaḳ ṭabīʿatı el-ḥaḳ
Serīr-i devlete elyaḳ ṣadārete aḥrā

muvaffaḳ eyle:

1. **muvaffaḳ eyle:**
Rübai 60
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Başarılı kılmak.
İtdüñ bu ḳadar niʿmete tevfīḳ beni
Şükr-i niʿama eyle muvaffaḳ yā Rab

muvaffaḳ eyleye:

1. **muvaffaḳ eyleye:**-*ye*
Tarih 33
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Başarılı kılmak.
Ḥaḳ vezīr-i aʿẓam u dāmād-ı ʿālī-şānını
Ḥüsn-i tedbīre muvaffaḳ eyleye ṣubḥ u mesā

muvaffaḳ ide:

1. **muvaffaḳ ide:**-*e*
Kaside 22
Mısra: **87**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Başarılı kılmak.
Muvaffaḳ ide tanẓīm-i umūr-ı dīn ü devletde
Nücūm ile müzeyyen eyleyen bu çarḫ-ı ḫaḍrāyı

2. **muvaffaḳ ide:**-*e*
Kaside 22
Mısra: **90**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Başarılı kılmak.
Muvāfıḳ eyleye taḳdīre tedbīrin işābetle
Muvaffaḳ ide kār-ı ḫayra ol ferḫunde-ārāyı

muvaffaḳ oldı:

1. **muvaffaḳ oldı:**-*dı*
Tarih 5
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Başarmak, üstesinden gelmek.
Muvaffaḳ oldı bir böyle vezīr-i kāmilü'ẕ-ẕāta
Ġıdā-yı bī-zevāl itsün umūr-ı ḫayr ile mesʿūd

muvāfık:

1. **muvāfıḳ:**
Gazel 123
Mısra: **2**
Layık, yaraşır.
Ḥuṣūl-i kāma ber-vefḳ-ı icābet āh ü zār ister
Belī fülk-i ümmīde bin muvāfıḳ rūzgār ister

muvāfıḳ eyle:

1. **muvāfıḳ eyle:**
Rübai 518
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uygun, münasip.
Efʿālümi sen şerʿa muvāfıḳ eyle
Ādāb-ı ṭarīḳatle muṭābıḳ eyle

muvāfıḳ eyleye:

1. **muvāfıḳ eyleye:**-*ye*
Kaside 22
Mısra: **89**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uygun, münasip.
Muvāfıḳ eyleye taḳdīre tedbīrin işābetle
Muvaffaḳ ide kār-ı ḫayra ol ferḫunde-ārāyı

muvāfıḳ eyleyüp:

1. **muvāfıḳ eyleyüp:**-*yüp*
Kaside 17
Mısra: **55**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uygun, münasip.
Her umūrın şerʿi-i muḫtāra muvāfıḳ eyleyüp
Nāmın it pīrāye-baḫş-ı defter-i ehl-i ġazā

2. **muvāfıḳ eyleyüp:**-*yüp*
Tarih 6
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uygun, münasip.
Muvāfıḳ eyleyüp taḳdīre tedbīr-i şehenşāhı
Rehīn-i ḥüsn-i tevfīḳ itdi
Bārī reʾy-i muḫtārın

muvāfıḳ ḳıl:

1. **muvāfıḳ ḳıl:**
Kaside 17
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uygun hale getirmek. Güzelleştirmek.
Dāʾimā kārın muvāfıḳ ḳıl rıżā-yı pāküñe
Yāver it tevfīḳ u luṭfuñ her umūrında aña

muvāfıḳ ḳılsun:

1. **muvāfıḳ ḳılsun:**-*sun*
Kaside 27
Mısra: **165**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uygun hale getirmek. Güzelleştirmek.
Cümle tedbīrüñi taḳdīre muvāfıḳ ḳılsun
Mālikü'l-mülk-i ḥaḳīḳī olan ol Rabb-ı Ġafūr

muvāfıḳ oldum:

1. **muvāfıḳ oldum:**-*du, -m*
Rübai 339
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uygun olmak, münasip olmak.
Ṭabʿ-ı dil-i meyyāle muvāfıḳ oldum
Her cevre Naḥīfī gibi lāyıḳ oldum

muvāfıḳ olursa:

1. **muvāfıḳ olursa:**-*ur, -sa*
Gazel 60
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uygun olmak, münasip olmak.
Eger refīḳ muvāfıḳ olursa cennet olur
Velī muḫālif ile her ḳadem hezār ʿaẕāb

müyesser:

1. **müyesser:**
Gazel 275
Mısra: **12**
Kolay, kolaylıkla.
Bi-ḥamdi'llāh ki ol yārüm ġarīb ismimi yād itmiş Naḥīfī luṭf-ı Ḥaḳḳ ile müyesser ol viṣāl ancaḳ

müyesser eyle:

1. **müyesser eyle:**
Murabba 9
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kolaylaştırmak.
Müyesser eyle āmālüm
Sen iḥsān eyle yā Allāh

2. **müyesser eyle:**
Rübai 457
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kolaylaştırmak.
Allāh bāña luṭfuñı reh-ber eyle
Her ḥalde tevfīḳ müyesser eyle

müyesser oldı:

1. **müyesser oldı:**-*dı*
Kaside 26
Mısra: **86**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nasip olmak.
Cihāna nevbet-i ḥükmüñde geldi sārā
Senüñle oldı müyesser bu niʿmet-i kübrā

müyesser olmaz:

1. **müyesser olmaz:**-*maz*
Gazel 50
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nasip olmak.
Ol cefākārum ḫayāl idüp niyāza başlasam
Dest-res olmaz müyesser benden eyler ictināb

2. **müyesser olmaz:**-*maz*
Gazel 280
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nasip olmak.

Müyesser olmaz ise rūy-māl-i der-gāhuñ
Helāk ider beni bu ḥasret es-selāmu ʿaleyk

müyesser olmazsa:

1. **müyesser olmazsa:**-*maz, -sa*
Gazel 231
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nasip olmak.
Dil girībān-ı şekībin tā-bedāmen çāk ider
Ol nihāl-i nāza olmazsa müyesser dest-res

2. **müyesser olmazsa:**-*maz, -sa*
Gazel 232
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nasip olmak.
ʿİsmet-i Ḥaḳdur saña ey mahrem-i bezm-i ḳabūl
Şāhid-i āmāle olmazsa müyesser dest-res

3. **müyesser olmazsa:**-*maz, -sa*
Rübai 3
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nasip olmak.
Olmazsa müyesser baña der-gāhuñ eger
Ḳabrüm pür ider velvele-i vāveylā

mūy-ı ʿanberīn:

1. **mūy-ı ʿanberīn:**
Gazel 428
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Misk kokulu kıl.
Ḥayāl-i rūy u mūy-ı ʿanberīn ü tāb-dāruñdur
Benüm ser-māye-i leyl ü nehārum yā Resūla'llāh

mūy-ı cismi:

1. **mūy-ı cismi:**-*i*
Gazel 443
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Vücuttaki tüy, kıl.
Ḫayf u dirīġ o rind-i girān-bār-ı dehre kim
Her mūy-ı cismi beste-i ḳayd-ı cihān ola

mūy-ı cismüm:

1. **mūy-ı cismüm:**-*üm*
Gazel 156
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Vücuttaki tüy, kıl.
Mesāmmāṭ-ı tenümde dāne-i ḫoydur ḳıyās itme
Benüm her mūy-ı cismüm girye-sāz-ı derd ü miḥnetdür

mūy-ı ḫālüñ:

1. **mūy-ı ḫālüñ:**-*üñ*
Gazel 259
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ben kılı.
Ruḫlaruñ micmer a şāhum ḫālüñ anuñ ʿanberi
Dūdı anuñ mūy-ı ḫālüñ ʿāleme ḥüsnüñ çerāġ

mūy-ı meyānın:

1. **mūy-ı meyānın:**-*ın*
Gazel 436
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kıl kadar ince bel.
Farḳ idüp mūy-ı meyānın diyemezdüm beli var
Görmesem bend-i meyānın eger ol ḫançer ile

mūy-ı meyānuñ:

1. **mūy-ı meyānuñ:**-*uñ*
Gazel 209
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kıl kadar ince bel.
Mā-ḥaṣal mūy-ı meyānuñ ḳucmadur cānā ġaraż
Andan ince fikr ile dil ḫālin işʿār istemez

mūy-ı miyānuñ:

1. **mūy-ı miyānuñ:**-*uñ*
Matla 115
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnce bel.
Güncişk-i dil miyānuña bend oldı bī-ḫaber
Mūy-ı miyānuñ ey gül-i ter ḳılcadur meger

mūy-ı rīş ü ser:

1. **mūy-ı rīş ü ser:**
Gazel 387
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saç ve sakal kılı.
Aġlardı mūy-ı rīş ü ser göñül dünyāya ḳanmazsın
Ṣabāḥ oldı daḫi sen ḫ∨āb-ı ġafletden uyanmazsın

mūy-ı sefīd:

1. **mūy-ı sefīd:**
Matla 65
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ak saç, ağarmış saç.
Ser ü rīşümde benüm ṣanma ki şeyb oldı bedīd
Dūd-ı āhum daḫi pīr oldı degül mūy-ı sefīd

mūy-ı serimi:

1. **mūy-ı serimi:**-*i, -m, -i*
Rübai 66
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Baştaki saç.
Mūy-ı serimi gerçi sefīd eyledi şeyb
Ḳalbümde sevād-ı keder ü ṣamt ü ʿayb

mūy-ı sivāyı:

1. **mūy-ı sivāyı:**-*yı*
Kaside 9
Mısra: **51**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Başka kıllar II mecazen dünyevi mallar.
Eylesem mūy-ı sivāyı hep ser-i dilden tırāş
Ölmeden cānum ṭarīḳ-i Ḥaḳda ḳurbān eylesem

mūy-ı siyāḥ-ı rīş ü ser:

1. **mūy-ı siyāḥ-ı rīş ü ser:**
Kaside 1
Mısra: **57**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Baş ve sakaldaki siyah tüy.
ʿİbret al mūy-ı siyāḥ-ı rīş ü ser oldı sefîd
Yaʿnī kim itdi güẕer ġafletle eyyām-ı şebāb

mużāʿaf eyledi:

1. **mużāʿaf eyledi:**-*di*
Kaside 26
Mısra: **167**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kat kat artırmak.
Mużāʿaf eyledi derd-i derūnumı efsūs
Tamām şerm ü ḫacālet kemāl-i istiḥyā

mużāʿaf itdi:

1. **mużāʿaf itdi:**-*di*
Tarih 6
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Üzerine bir veya birkaç kat ilave edilerek çoğaltılmak, iki kat, kat kat olmak II artmak, çoğalmak.
Şehenşāh-ı cihānuñ naẕre-i iksīr-i teʾsīri
Mużāʿaf itdi ḳadr-i cevher-i ẕat-ı nikū-kārın

müẕāb eyle:

1. **müẕāb eyle:**
Kaside 1
Mısra: **38**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eritmek, bir şeyin içinde eriyip tamamen ona karışmak.
Eyle eczā-yı ḥaḳīḳatden mürekkeb cismüñi
Pūte-i ʿışḳ içre eyle naḳd-ı maġşūşuñ müẕāb

mużāf:

1. **mużāf:**
Gazel 109
Mısra: **6**
Isim tamlamasında tamlayan.
Ġulām Zeyde taḳaddümle iftiḫār idemez
Mużāf çünki mużāf-ı ileyhe müsneddür

muzaffer eyleyüp:

1. **muẕaffer eyleyüp:**-*yüp*
Tarih 2
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Üstün getirmek, zaferler kazandırmak.
Rāyet-i iḳbālini mevlā muẕaffer eyleyüp
Sū-be-sū olsun ḳarīn-i fetḥ ü nuṣret ʿaskeri

mużāf-ı ileyhe:

1. **mużāf-ı ileyhe:**-*e*
Gazel 109
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Isim tamlamasında tamlanan.
Ġulām Zeyde taḳaddümle iftiḫār idemez
Mużāf çünki mużāf-ı ileyhe müsneddür

müzāḫame-i zaḫm-ı sīnemi:

1. **müzāḫame-i zaḫm-ı sīnemi:**-*m, -i*
Gazel 101
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Göğüsümün yarasının zahmeti.
Vaṣf idemem müzāḫame-i zaḫm-ı sīnemi
Kim anda tīr-i ġamzelerüñ deste destedür

mużāriʿ ü māżī olur:

1. **mużāriʿ ü māżī olur:**-*ur*
Gazel 109
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Geniş ve geçmiş zaman olmak.
Olur mużāriʿ ü māżī zamān-ı müstaḳbel
Bu ḥāli fehm iden ehl-i naẕar müʾeyyeddür

müżāyaḳa-i dām-ı ġamdan:

1. **müżāyaḳa-i dām-ı ġamdan:**-*dan*
Kaside 26
Mısra: **184**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gam tuzağının darlığı.
Ṣafā-yı ḫāṭıruma eyle himmetüñ der-kār
Beni müżāyaḳa-i dām-ı ġamdan eyle rehā

müzdūr:

1. **müzdūr:**
Tarih 17
Mısra: **20**
İşçi.
Bu ḳaṣr-ı dil-keş-i Ḫüsrev-pesendi gelse seyr itse
Budur Şīrīn diyü müzdūr olurdı şübhesüz Ferhād

müzeyyen eyleyen:

1. **müzeyyen eyleyen:**-*yen*
Kaside 22
Mısra: **88**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Süslemek, bezemek, tezyin etmek.
Muvaffaḳ ide tanẕīm-i umūr-ı dīn ü devletde
Nücūm ile müzeyyen eyleyen bu çarḫ-ı ḫaḍrāyı

müzeyyen itdi:

1. **müzeyyen itdi:**-*di*
Kaside 19
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Süslemek.
Ṣadr-ı eflāki müzeyyen itdi necm-i ferḳadeyn
Devletüñ gūyā oturdı iki ḳāżī-ʿaskeri

müzeyyen oldı:

1. **müzeyyen oldı:**-*dı*
Kıt'a 10
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Süslenmek.
Gevher-i tābdār ile oldı müzeyyen ol kemer
Mıntıḳatü'l-burūcıdur çarḫ-ı leṭāfetüñ meger

müẕil:

1. **müẕilsin:**-*sin*
Rübai 440
Mısra: **3**
"Dilediğini hor ve hakir eden, zillete düşüren" anlamında esmâ-i hüsnâdan (Allah'ın en güzel isimlerinden)dır.
Bī-şübhe Muʿizz ü hem Müẕilsin yā Rab
Bī-reyb ü gümān Ḫāfiż Rāfiʿ sensin

muʿżilāt-ı ʿaḳd ü ḥāl:

1. **muʿżilāt-ı ʿaḳd ü ḥāl:**
Tarih 28
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Durum ve tertibin problemleri.
Olmada merfūʿ hep reʾy-i ṣaḥīḥ-i ẕātına
Müşkilāt-ı retḳ u muʿżilāt-ı ʿaḳd ü ḥāl

muẕmer:

1. **muẕmerdür:**-*dür*
Tarih 5
Mısra: **9**
Gizlenmiş, saklanmış.
Ümmīd oldur bu ẕātuñ ḥüsn-i tedbīrinde muẕmerdür
Ḫudāvend-i Ṣamedden feṭḥ-i ġaybī nuṣret-i mevʿūd

muẕnib:

1. **muẕnibi:**-*i*
Rübai 76
Mısra: **3**
Suçlu, günahkâr.
Ben muẕnibi ḳıl maġfirete şāyeste
Maḥşerde beni eyleme redd ü maḥcūb

2. **müẕnibe:**-*e*
Rübai 80
Mısra: **4**
Suçlu, günahkâr.
Cürmüm ne ḳadar bī-ḥadd ü pāyān ise de
Ben müẕnibe sen raḥmet-i bī-pāyān it

muẕṭar oldı:

1. **muẕṭar oldı:**-*dı*
Rübai 547
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çaresiz kalmak, yapmak zorunda bulunmak.
Cān kesr ü melāmet ile muẕṭar oldı
Mirʾāt-ı dilüm ziyāde muġber oldı

muztarib:

1. **muẕṭarib:**
Tarih 28
Mısra: **19**
Acı çeken.
Şimdi yoḳdur muẕṭarib bir dil muḥarref bir mizāc
Ḥüsn-i tedbīri cihāndan eyledi refʿ-i ʿilel

muẕṭarib olur:

1. **muẕṭarib olur:**-*ur*
Kıt'a 2
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sıkıntı duymak.
O kim ittiḳā eyler Allāhdan
Niçün meksebinde olur muẕṭarib

nābī:

1. **nābī:**
Tahmis 9
Mısra: **24**
(ö. 1124/1712) Hikemî şiirin divan edebiyatındaki en önemli temsilcisi, asıl adı Yûsuf olan Urfa doğumlu şair.
Getürüp şevḳa Naḥīfī bu dil-i pür-tābı
Yār söyletdi baña bu ġazeli ey Nābī

nā-bīnā:

1. **nā-bīnādur:**-*dur*
Rübai 177
Mısra: **4**
Görülmemiş.
Teʾniş ü denāʾet iki ʿayb-ı fāḥiş
Dil-dādesi ya ker ü ya nā-bīnādur

nā-būd:

1. **nā-būd:**
Tarih 5
Mısra: **12**
Bulunmayan.
Necābetde seḫāvetde şecāʿatda diyānetde
Budur ẓannum ki mānendi ya nādir ola ya nā-būd

nā-būd ider:

1. **nā-būd ider:**-*er*
Gazel 112
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yok etmek.
Ḳaṭreveş nā-būd ider ehl-i ġurūrı rūzgār
Bir iki gün gerçi deryālar gibi cūş itdirür

nā-būd ola:

1. **nā-būd ola:**-*a*
Tarih 29
Mısra: **46**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yok olmak, ölmek.
Ḫayr-ḫ∨āhānı bulup neşv ü nemā-yı cāvīd
Ola bed-ḫ∨āhları seyl-i ʿademden nā-būd

nā-būd olacaḳsın:

1. **nā-būd olacaḳsın:**-*acaḳ, -sın*
Kaside 3
Mısra: **55**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yok olmak, ölmek.
Sen de anlar gibi nā-būd olacaḳsın yarın
Dün senüñ gibi idi rıḥlet iden aḳrānuñ

nā-būd oldı:

1. **nā-būd oldı:**-*dı*
Rübai 149
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yok olmak, ölmek.
Geçdi yere biñ şerm ile baḥr-ı Ṣave
Āteş-gedesi oldı Mecūsuñ nā-būd

nā-būd u nā-peydā:

1. **nā-būd u nā-peydā:**
Gazel 142
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ele geçmez ve bulunmaz.
Şöhret-i nām ü nişān ile cihāna ṣıġmayan
Tengnā-yı ḫākde nā-būd u nā-peydā yatur

nā-būd u peydā:

1. **nā-būd u peydā:**
Gazel 197
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Olmamış ve ortaya çıkmamış.
Menzilüm nā-būd u peydā reh-güẕārum tār u bīm
Hem-rehüm ġūl-i nedāmet deşt-i ġam rāhum mıdur

nabż-ı fiġānumdan:

1. **nabż-ı fiġānumdan:**-*um, -dan*
Gazel 302
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnleyiş nabzı.
Bilürsin ḫaste-i ʿışḳ oldıġum nabż-ı fiġānumdan
Ne ḥācetdür ṭabībüm saña şimdi keşf-i rāz itmek

nā-çār:

1. **nā-çār:**
Gazel 33
Mısra: **6**
Çaresiz, âciz, dertli.
Bāde-i nāz ile bī-hūş olup ol mest-i niyāz
Keşf-i rāz eylemege başladı nā-çār baña

2. **nā-çār:**
Gazel 35
Mısra: **1**
Çaresiz, âciz, dertli.
Mübtelā oldum ise ʿışḳ ile nā-çār saña
N'eyledüm n'eyledüm ey dil-ber-i mekkār saña

3. **nā-çār:**
Gazel 199
Mısra: **2**
Çaresiz, âciz, dertli.
Başlayup nāleye gülşende yine bülbül-i zār
Söyledi güş-ı güle rāz-ı derūnın nā-çār

4. **nā-çār:**
Gazel 199
Mısra: **10**
Çaresiz, âciz, dertli.
Ḫ∨āhiş-i būs-ı ʿiẕāruñla eyā ġonçe-dehen
Bend olur zülf-i siyehkārına diller nā-çār

5. **nā-çār:**
Gazel 238
Mısra: **5**
Çaresiz, âciz, dertli.
Reh-i ʿışḳuñda ḳurbān olmaḳ ister n'eylesün nā-çār
Dil-i ser-keşte kim derd ü ġamuñla ḫāke ser virmiş

6. **nā-çāre:**-*e*
Gazel 250
Mısra: **8**
Çaresiz, âciz, dertli.
Kaʿbe-i kūy-ı cevānum nāẕır-ı ḫuccācıdur
Müjde-i vaṣl ile ire belki bu nā-çāre ḫaṭ

7. **nā-çār:**
Kaside 22
Mısra: **69**
Çaresiz, âciz, dertli.
Beni pür-cūş-ı taḥḳīḳ itdi vaṣf-ı sīreti nā-çār
İderken bāṭınumda müstetir bu sırr-ı ebhāyı

8. **nā-çār:**
Rübai 186
Mısra: **3**
Çaresiz, âciz, dertli.
Cevrüñle helāk oldı Naḥīfī nā-çār
Ḳurbānuñ olam ya bu ne istiġnādur

9. **nā-çār:**
Rübai 283
Mısra: **4**
Çaresiz, âciz, dertli.
Ol mertebe dil-şād-ı vefā itdüñ kim

Nā-çār beni kendüñe meftūn itdüñ

10. **nā-çārem:**-*em*
Rübai 348
Mısra: **2**
Çaresiz, âciz, dertli.
Ben cümle ʿibāduñda ḥaḳīr ü zārem
Āṣüfte-serem ḫaste-dilem nā-çārem

11. **nā-çāram:**-*am*
Rübai 364
Mısra: **3**
Çaresiz, âciz, dertli.
Nā-çāram eyā nūr-ı dü çeşm-i saḳaleyn
Rāz-ı dilümi ḫalḳa ʿayān eyler isem

12. **nā-çār:**
Rübai 537
Mısra: **3**
Çaresiz, âciz, dertli.
Nā-çār görüp ḥüsnüñi meftūn oldı
Bī-çāre Naḥīfī yā helāk olsun mı

nā-çār ḳoma:

1. **nā-çār ḳoma:**-*ma*
Kaside 8
Mısra: **156**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çaresiz bırakmak.
Sen dururken kime ʿarż eyleyem aḥvālümi ben
Ḳoma ey kān-ı şefāʿat bu ġarībüñ nā-çār

nā-çār olmaġa:

1. **nā-çār olmaġa:**-*maġ, -a*
Gazel 81
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çaresiz olmak.
Ḳaçan görseñ perīşānuñ idersin bunca istiġnā
Degül mi sen o şehsin kim bu nā-çār olmaġa bāʿis

nā-çāra:

1. **nā-çāra:**
Gazel 227
Mısra: **10**
Çaresiz, âciz, dertli.
Allāha niyāz eyle Naḥīfī ide iḥsān
Ḳalursa yine böyle bu nā-çāra baḳılmaz

nā-çāre:

1. **nā-çāre:**
Gazel 242
Mısra: **4**
Çaresiz, âciz, dertli.
Dizilmiş ʿālemüñ ḫalḳı namāza cümleten ṣaf ṣaf
Şehā bī-ḥadd olan dāʾlar bu dem nā-çāre yaṣdanmış

nā-çīz:

1. **nā-çīz:**
Kaside 26
Mısra: **273**
Fakir, yoksul.
Netīce her ne ḳadar mücrim ise ol nā-çīz
İderdi ḳulluġumı ṣıdḳ-ı bāl ile daʿvā

nā-dān:

1. **nā-dān:**
Gazel 354
Mısra: **21**
Bilgisiz, cahil, kaba ve gönül kırıcı (kimse).
Mālik-i emvāl-i Ḳārūn olsa da nā-dān eger
Reşk ider görse benüm genc-i kemāl-i ʿizzetüm

2. **nā-dānuñ:**-*un*
Kaside 3
Mısra: **66**
Bilgisiz, cahil, kaba ve gönül kırıcı (kimse).
Merd-i dānā geçinürsin bu ḳadar ġaflet ile
ʿAceb farḳı senüñle ne ola nā-dānuñ

3. **nā-dān:**
Rübai 184
Mısra: **3**
Bilgisiz, cahil, kaba ve gönül kırıcı (kimse).
Nā-dān ile ülfet idemez ehl-i kemāl
Sāḳī bizüm ancaḳ sözümüz ʿārifānedür

nā-dīde:

1. **nā-dīde:**
Gazel 148
Mısra: **2**
Çok değerli.
Lāl iden ehl-i dili nā-güfte güftāruñ mıdur
ʿĀşıḳı ḫayrān iden nā-dīde eṭvāruñ mıdur

nā-dīde olur:

1. **nā-dīde olur:**-*ur*
Rübai 321
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eşsiz, kıymetli olmak.
Olduḳda nümāyende fürūġ-ı İslām
Nā-dīde olur ser-be-ser āsār-ı ẓalām

nādir:

1. **nādir:**
Rübai 489
Mısra: **4**
Az bulunur, az görülür, seyrek, ender.
Esbāb-ı ġam u melāl tūde tūde
Ammā ki metāʿ-ı şevḳ nādir dilde

nādir ola:

1. **nādir ola:**-*a*
Tarih 5
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Az bulunmak.
Necābetde seḫāvetde şecāʿatda diyānetde
Budur ẓannum ki mānendi ya nādir ola ya nā-būd

nādirāne:

1. **nādirāne:**
Gazel 71

Mısra: **1**
Nadir, ender.
Gerçi şāhum nādirāne ʿahd ü iḳrāmuñ dürüst
Ekṣeriyyā ʿāṣıḳa ammā ki inkāruñ dürüst

nādirü'l-emsāl:

1. **nādirü'l-emṣāldür:**-*dür*
Tarih 28
Mısra: **14**
Benzeri olmayan.
Ḥüsn-i eṭvār u sülūkında ʿadili şāẕdur
Nādirü'l-emṣāldür ẕāt-ı ʿazīzi mā-ḥaṣal

nāfiʿ:

1. **nāfiʿ:**
Rübai 440
Mısra: **2**
Fayda veren (Allah).
Rezzāḳ-ı cihān Muḳsiṭ ü Cāmiʿ sensin
Hem Muḳtedir ü Żarr u Nāfiʿ sensin

nāf-ı ġazāl-ı müşg-i ḫuten:

1. **nāf-ı ġazāl-ı müşg-i ḫuten:**
Gazel 111
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hoten miskinin (çıktığı) ceylan göbeği.
Dil-dāde oldum öyle bir āhū-nigāha kim
Nāf-ı ġazāl-ı müşg-i Ḫuten perçemindedür

nāficetü'l-misk:

1. **nāficetü'l-misk:**
Gazel 107
Mısra: **5**
Misk göbeği.
Dehānı nāficetü'l-misk siḥr ile memlūʾ
Meyānı riṣte-i efsūn ile muʿaḳḳaddür

nafīẕ:

1. **nāfiẕ:**
Gazel 279
Mısra: **11**
İçe işleyen, çok tesir eden, etkili olan, nüfuz eden.
Nāfiẕ cemīʿ-i millete ḥükm-i şerīʿatüñ
Cārī cihāna kevkebe-i ḥükm-i ʿādilüñ

2. **nāfiẕ:**
Kaside 27
Mısra: **18**
İçe işleyen, çok tesir eden, etkili olan, nüfuz eden.
Ḫaḳ Teʿālā saña ḫāṣıyyet-i kübrā virmiş
N'ola nāfiẕ ise ḳaṣd eyledigüñ ḫayr-ı umūr

nafīẕü'l-ḥükm ola:

1. **nafīẕü'l-ḥükm ola:**-*a*
Kıt'a 47
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sözü geçen, kendisine itaat edilen kader olmak.
Nafīẕü'l-ḥükm ola şarḳ u ġarba fermān-ı müdām
Zīb-i taḫt-ı salṭanat olsun vücūd-ı esʿadi

nā-gāh:

1. **nā-gāh:**
Kaside 3
Mısra: **39**
Ansızın, birdenbire.
Eyle endīşe ġam-ı ẕillet-i ʿazlin nā-gāh
Olma dil-bestesi gel cāh-ı ġurūr-efzānuñ

2. **nā-gāh:**
Kaside 8
Mısra: **125**
Ansızın, birdenbire.
Ṣaḥn-ı ʿālemde ser-āzāde yürürken nā-gāh
Beni bir serv-i revān zülfine itdi ber-dār

3. **nā-gāh:**
Kaside 26
Mısra: **259**
Ansızın, birdenbire.
Gelüp ḥużūrına nā-gāh bir gedā-yı faḳīr
O dem ki ḥilye-i faḫr-ı cihānı şundı aña

naġam:

1. **naġamdur:**-*dur*
Gazel 52
Mısra: **10**
Nağmeler II sözler, şiirler.
Baña feryād-ı mecbūr-ı çemen-sūz itdiren cümle
Nevā-yı āteşīn-i bülbül-i rengīn naġamdur hep

naġamāt eylemege:

1. **naġamāt eylemege:**-*meg, -e*
Kaside 8
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nağmeler, ezgiler söylemek.
Eyleyüp meclis-i gülşende bu beyti taḳsīm
Naġamāt eylemege başladı murġ-ı gülzār

nāgehān:

1. **nāgehān:**
Kaside 8
Mısra: **51**
Ansızın.
Nāgehān pīr-i taʿaḳḳul beni itdi āgāh
Virdi gūş-ı dile biñ dürlü ḫuceste-aḫbār

naġme:

1. **naġme:**
Gazel 111
Mısra: **10**
Kulağa hoş gelen âhenkli ses, ezgi.
Sīr-āb-ı feyż ider dil-i erbāb-ı ḥāleti
Sāz-ı ġamuñ o naġme ki zīr ü bemindedür

2. **naġmesin:**-*sin*
Gazel 479
Mısra: **3**

Kulağa hoş gelen âhenkli ses, ezgi.
Der-kār idince muṭrib-i ḫoş-lehçe naġmesin
Feryāda başladuḳ bile çeng ü rebāb ile

3. **naġmesi:**-*si*
Rübai 139
Mısra: **4**
Kulağa hoş gelen âhenkli ses, ezgi.
Ṭūṭī gibi olduḳça terennüm-pīrā
Her naġmesi eyler dile bir feyż-i cedīd

naġmede itdigi:

1. **naġmede itdigi:**-*de*, -*dig*, -*i*
Gazel 507
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şarkı söylemek.
Sūz-nāk olsa n'ola bülbülüñ āvāzeleri
İtdigi naġmede ʿuṣṣāḳdur āġāzeleri

naġme-i -:

1. **naġme-i -:**
Rübai 287
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arapça ibare.
Tā maḥşere dek debdebe-i rifʿatüñe
Olmaḳda füzūn naġme-i -

naġme-i bülbüli:

1. **naġme-i bülbüli:**-*i*
Gazel 325
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bülbülün hoş sesi.
Naġme-i bülbüli gūş eyler iken gülşende
Şimdi lāyıḳ mı ki dil-beste-i ṣavt-ı zāġ ol

naġme-i ferḫunde-i yā min lehu ṭūbā:

1. **naġme-i ferḫunde-i yā min lehu ṭūbā:**
Kaside 11
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tubadan gelen bahtlı naġme.
Sidre ḳıldı ḳaddine şevḳ ile ʿarż-ı iḫtirām
Naġme-i ferḫunde-i yā min lehu ṭūbā ile

naġme-i ḥālet-fezā-yı dil:

1. **naġme-i ḥālet-fezā-yı dil:**
Gazel 294
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönlün keyif arttırıcı naġmesi.
Naġme-i ḥālet-fezā-yı dil ḥarām olsun baña
Ey şeh-i ḥüsnüm eger āzürde-i feryād iseñ

naġme-i ḥāṭır-güşā-yı naẓm-ı rengīni:

1. **naġme-i ḥāṭır-güşā-yı naẓm-ı rengīni:**-*i*
Gazel 156
Mısra: **51**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Akıcı şiirin gönül açan naġmesi.
Ne Āṣaf naġme-i ḥāṭır-güşā-yı naẓm-ı rengīni
Nevā-yı sāz-ı Nāhīd ile dem-sāz-ı leṭāfetdür

naġme-i ʿışḳı:

1. **naġme-i ʿışḳı:**-*ı*
Gazel 434
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bülbülün aşk naġmesi.
Naḥīfī bülbüle taʿlīm iderdüm naġme-i ʿışḳı
Mekānum gülşen olsa hem-demüm ol nāzenīn olsa

naġme-i murġān-ı gülşen:

1. **naġme-i murġān-ı gülşen:**
Gazel 31
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gül bahçesi kuşunun sesi.
Ey nihāl-i ʿişve sensüz ʿazm-i gülzār eylesem
Naġme-i murġān-ı gülşen ṣavt-ı şīvedür baña

naġme-i nāhīdümüz:

1. **naġme-i nāhīdümüz:**-*ümüz*
Gazel 213
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nahid (Zühre yıldızı)nın naġmesinin ahengi.
Raḳṣ ider rūḥ-ı şehīdān-ı maḥabbet şevḳ ile
Kār-sāz olduḳça her bir naġme-i Nāhīdümüz

naġme-i rebāb:

1. **naġme-i rebāb:**
Gazel 135
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Rebab naġmeleri.
Hevā-yı ʿışḳ ile ney gibi başlar efġāna
Ne dem ki gūş-ı dile naġme-i rebāb gelür

naġme-i şādī:

1. **naġme-i şādī:**
Gazel 516
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevincin ezgisi.
Naġme-i şādī ṣanur feryādını bülbüllerüñ
Çekmeyen ālāyiş-i dūr u dırāz-ı ġurbeti

naġme-i şavt-ı rebāb:

1. **naġme-i şavt-ı rebāb:**
Gazel 51
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Rebab sesinin nağmesi.
Āteş-i pür-sūz-ı ʿışḳ ile n'ola olsam kebāb
Yaḳdı yandurdı derūnum naġme-i ṣavt-ı rebāb

naġme-i şevḳa:

1. **naġme-i şevḳa:**-*a*
Gazel 289
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Coşkun nağme.
Ben aña bezm-i ṣāfā mı diyeyüm kim āḫir
Naġme-i şevḳa bedel nāle vü āh olsa gerek

naġme-i şīrīnüñi:

1. **naġme-i şīrīnüñi:**-*üñ, -i*
Rübai 434
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kulağa hoş gelen ses.
Her naġme-i şīrīnüñi tekrār eyle
Zīrā ṭoyamam leẕẕet-i güftāruña ben

naġme-i tesbīḥ:

1. **naġme-i tesbīḥ:**
Kaside 12
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ı takdis ve tenzih etme, Hakk'ın her türlü kusurdan ve noksandan uzak olduğunu dile getirme nağmesi.
Her maʿnī-i eẕkār ile her naġme-i tesbīḥ
Ḥālet getürür ʿışḳ ile şūrīde-dilāna

naġme-i tevḥīd:

1. **naġme-i tevḥīd:**
Rübai 178
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın birliğini söyleme ezgisi.
Cān şemʿine kim naġme-i tevḥīd gelür
Ṣıdḳ ile dile neşve-i cāvīd gelür

naġme-keş-i ʿışḳ:

1. **naġme-keş-i ʿışḳ:**
Gazel 117
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşkın namesini çeken.
Ṣaḥn-ı çemende naġme-keş-i ʿışḳ olan ʿaceb
Bülbül midür Naḥīfī-i şīrīn-edā mıdur

naġme-rīz itdüñ:

1. **naġme-rīz itdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 299
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nağme döken etmek.
Teb-i ʿilletden ey gül-çehre şebnem-dār-ı ḥüzn oldum
Anuñçün ṣubḥ-dem ben ʿandelībi naġme-rīz itdüñ

naġme-rīz-i semʿ olur:

1. **naġme-rīz-i semʿ olur:**-*ur*
Gazel 114
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Işitmenin nağme dökeni olmak.
Cān ü dil cism-i nizārumda semāʿ-ı şevḳ ider
Nuṭḳ-ı şīrīnüñ ki gāhī naġme-rīz-i semʿ olur

naġme-sāz olmada:

1. **naġme-sāz olmada:**-*ma, -da*
Gazel 313
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şarkısını söylemek.
Naġme-sāz olmada ser-germ-i hevesdür bülbül
Rūz u şeb gūş-ı güle zemzeme-resdür bülbül

naġme-sāz olmış:

1. **naġme-sāz olmış:**-*mış*
Gazel 412
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şakımak, şarkı söylemek.
Senüñ gülşen-serāy-ı midḥatüñde naġme-sāz olmış
Naḥīfī ʿandelīb-i ḫoş-nevādur yā Resūla'llāh

naġme-sāz-ı şevḳ olan:

1. **naġme-sāz-ı şevḳ olan:**-*an*
Gazel 158
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şiddetli arzu şarkısı söylemek, çalmak; neşeli bir şarkı söylemek, çalmak II kişiyi arzusuna ulaştırmak, sevindirmek.
Ser-i kūyuñda evvel naġme-sāz-ı şevḳ olan göñlüm
Ġarīb illerde şimdi ḥasretüñle āh ü zār eyler

naġme-sāz-ı siḥr olup:

1. **naġme-sāz-ı siḥr olup:**-*up*
Gazel 163
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sihrin nağme yapanı olmak.
Bülbül-i ṭabʿ-ı Naḥīfī naġme-sāz-ı siḥr olup
Naẓmını pīrāye-baḫş-ı meclis-i aḥbāb ider

naġme-sāz-ı verd-i raʿnā-yı cemālüñdür:

1. **naġme-sāz-ı verd-i raʿnā-yı cemālüñdür:**-*üñ, -dür*
Gazel 416
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzelliğin renkli gülünün naġme edeni II âşık.
Dem-ā-dem naġme-sāz-ı verd-i raʿnā-yı cemālüñdür
Olup dil gülşen-i naʿtüñde bülbül yā Resūla'llāh

naġme-senc:

1. **naġme-sencem:**-*em*
Kaside 8
Mısra: **207**
Naġme ölçen, değerlendiren.
Naġme-sencem o ḳadar dāʾire-i elvāḥa
Ḫāmeme beste-dehen nüsḫa-i fenn-i edvār

naġme-senc-i gülşen-i ʿışḳam:

1. **naġme-senc-i gülşen-i ʿışḳam:**-*am*
Gazel 504
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk gülbahçesinin naġme ölçeni.
Ol naġme-senc-i gülşen-i ʿışḳam Nahīfīyā
Ḳıldum ḫamūş bülbül-i rengīn edāları

naġme-senc-i naʿtüñem:

1. **naġme-senc-i naʿtüñem:**-*üñ, -em*
Kaside 5
Mısra: **83**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Senin na'tının naġmelerini tartan.
Rütbe-i ḳudret ḳadar ben naġme-senc-i naʿtüñem
İşte meydān-ı süḫan erbāb-ı naẓma eṣ-ṣalā

naġme-serā olmışlar:

1. **naġme-serā olmışlar:**-*mış, -lar*
Kaside 26
Mısra: **216**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şarkı söyleyen (kimse) olmak.
Ḳarīn-i luṭfı olup bir bahār-mekremetüñ
Hezār şevḳ ile olmışlar idi naġme-serā

naġme-serā-yı medḥüñ:

1. **naġme-serā-yı medḥüñ:**-*üñ*
Rübai 357
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Övgünün nağme söyleyeni.
Biñ var ise de naġme-serā-yı medḥüñ
Ben de der-i luṭfuñda bir ednā ḳuluñam

naġme-ṭırāz-ı gül-i ḫandānuñ:

1. **naġme-ṭırāz-ı gül-i ḫandānuñ:**-*uñ*
Gazel 336
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gülen gülün nağme süsleyeni.
Ḳanı ol dem ki senüñ bülbül-i nālānuñ idüm
Şevḳ ile naġme-ṭırāz-ı gül-i ḫandānuñ idüm

naġme-ṭırāz-ı ḥüsn-i yārüz:

1. **naġme-ṭırāz-ı ḥüsn-i yārüz:**-*üz*
Rübai 536
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin güzelliğinin nağme süsleyeni.
Biz naġme-ṭırāz-ı ḥüsn-i yārüz şimdi
Biñ şevḳ ile hem-kār-ı hezāruz şimdi

naġme-zedā olup:

1. **naġme-zedā olup:**-*up*
Rübai 9
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nağme vuran olmak.
Gülbang-i şehādetle olup naġme-zedā
İtdükçe kilīsāda derā ṣıyt u ṣadā

nā-güfte:

1. **nā-güfte:**
Gazel 148
Mısra: **1**
Söylenmemiş, dile getirilmemiş.
Lāl iden ehl-i dili nā-güfte güftāruñ mıdur
ʿĀṣıḳı ḥayrān iden nā-dīde eṭvāruñ mıdur

nā-ḫalef:

1. **nā-ḫalef:**
Matla 134
Mısra: **2**
Soyuna çekmemiş olan hayırsız evlât.
Her kim eylerse ḫilāf-ı emr-i ḳānūn-ı selef
Nā-ḫalefdür nā-ḫalefdür nā-ḫalefdür nā-ḫalef

2. **nā-ḫalefdür:**-*dür*
Matla 134
Mısra: **2**
Soyuna çekmemiş olan hayırsız evlât.
Her kim eylerse ḫilāf-ı emr-i ḳānūn-ı selef
Nā-ḫalefdür nā-ḫalefdür nā-ḫalefdür nā-ḫalef

3. **nā-ḫalefdür:**-*dür*
Matla 134
Mısra: **2**

Soyuna çekmemiş olan hayırsız evlât.
Her kim eylerse ḫilāf-ı emr-i ḳānūn-ı selef
Nā-ḫalefdür nā-ḫalefdür nā-ḫalefdür nā-ḫalef

4. **nā-ḫalefdür:**-*dür*
Matla 134
Mısra: **2**
Soyuna çekmemiş olan hayırsız evlât.
Her kim eylerse ḫilāf-ı emr-i ḳānūn-ı selef
Nā-ḫalefdür nā-ḫalefdür nā-ḫalefdür nā-ḫalef

naḥīfī:

1. **naḥīfī:**
Gazel 2
Mısra: **13**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Luṭf it şefāʿat eyle Naḥīfī ġarībe
ARAPÇA

2. **naḥīfī:**
Gazel 4
Mısra: **13**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ey Naḥīfī var ise iksīr-i aʿẓam kendidür
Ḫāk-i pāy-ı Muṣṭafādur ḫāk-i pāy-ı Muṣṭafā

3. **naḥīfī:**
Gazel 5
Mısra: **17**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Saña hīç bilmem Naḥīfī n'oldı kim Mecnūn-miṣāl
Bī-meḥābā eyledüñ ifşā-yı rāza ibtidā

4. **naḥīfī:**
Gazel 6
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Fāriġ olmaz bu Naḥīfī vaṣf-ı pāküñden senüñ
Eylese yüz biñ taʿarruż ḥāsid-i fāsid baña

5. **naḥīfīnüñ:**-*nüñ*
Gazel 8
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Bu Naḥīfīnüñ niyāzı rūz u şeb senden budur
Ol günehkārı Ḫudādan eyle maḥşerde recā

6. **naḥīfīye:**-*ye*
Gazel 9
Mısra: **14**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ḥāline raḥm eyle kendi ḫāk-i pāyüñdür ne var
Ḳıl Naḥīfīye şefāʿat ey ḥabīb-i kibriyā

7. **naḥīfī:**
Gazel 10
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Unıtdı ḥayli zamāndur Naḥīfī bendesini
O meh ḫayālī gibi bī-vefā imiş ḥayfā

8. **naḥīfī:**
Gazel 13
Mısra: **17**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ey Naḥīfī ümmetinden eylemez luṭfın dirīġ
Ol şefāʿat kāñı ʿālī-şān Muḥammed Muṣṭafā

9. **naḥīfī:**
Gazel 14
Mısra: **13**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Naḥīfī her ne dem gül-çīn-i vaṣl olmaḳ murād itse
İder ṭaʿn-ı raḳībān destümi rencīde ḫārāsā

10. **naḥīfī:**
Gazel 15
Mısra: **10**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Revān itdüm sirişk-i ḫāmemi evṣāf-ı laʿlinde
Naḥīfī gūyiyā Āb-ı Ḥayātı eyledüm icrā

11. **naḥīfī:**
Gazel 16
Mısra: **13**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
El-ḥaḳ Naḥīfī mevhibe-i feyż-i ʿışḳdur
Bu şiʿr-i tāze süḫan-ı münteḫāb saña

12. **naḥīfī:**
Gazel 17
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Naḥīfī naḳş-ı reng-ā-reng-i dehre olma dil-beste
Cihān-ı bī-beḳāya raġbet itmez merdüm-i dānā

13. **naḥīfī:**
Gazel 18
Mısra: **10**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
N'ola vīrānezār-ı miḥnet ise ḳalb-i maḥzūnum
Naḥīfī anda pinhāndur niçe gencīne-i maʿnā

14. **naḥīfī:**
Gazel 19
Mısra: **10**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
N'ola tā ḥaşre dek bāḳī ḳalursa ḥasretüñ dilde
Naḥīfī de ḥicāb-ı ʿarż-ı vuṣlat sende istiġnā

15. **naḥīfī:**
Gazel 20
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Naḥīfī bendeñi çoḳ yād idersin ṣoñra sulṭānum
Egerçi cevr idersin şimdi gelse yādıña cānā

16. **naḥīfī:**
Gazel 21
Mısra: **13**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Naḥīfī deştzār-ı rūzgār-ı kīne-perverde
Ġubār-ı eşk-ḫīz-i ġamdan āzād olmadum ḥayfā

17. **naḥīfī:**
Gazel 22
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ne mümkindür Naḥīfī ceẕbe-i ʿışḳı nihān itmek
İder şāh-ı maḥabbet muḳteżā-yı ḥükmini icrā

18. **naḥīfīveş:**--*veş*
Gazel 23
Mısra: **13**
Nahifi gibi.
Naḥīfīveş n'ola ser-germ-i cām-ı iştiyāḳ olsam
Beni bī-ṣabr u ārām itdi derd-i ḥasretüñ cānā

19. **naḥīfī:**
Gazel 24
Mısra: **10**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Dirīġ-i şerbet-i vaṣl itme kim derd-i maḥabbetle
Naḥīfī bir belā-keş ʿāṣıḳ-ı bī-çāredür cānā

20. **naḥīfī:**
Gazel 25
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ey Naḥīfī böyle bir şiʿr-i leṭāfet-baḫş ile
Çoḳ mıdur aḥbāba ʿarż-ı imtiyāz itmek bańa

21. **naḥīfī:**
Gazel 27
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Buldum derūn-ı dilde Naḥīfī gibi seni
Gösterdi rūyuñ āyīne-i rūşenüm bańa

22. **naḥīfī:**
Gazel 28
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ey Naḥīfī menzil-i maḳṣūda mümkindür vuṣūl
Faż̇l-ı Rabbānī olursa reh-ber ü hādī bańa

23. **naḥīfī:**
Gazel 29
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ol güni görsem Naḥīfī eylese ʿarż-ı cemāl
Raḥm idüp ol nev-nihāl-i bāġ-ı āzādī bańa

24. **naḥīfī:**
Gazel 30
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Māh-rūlardan dimişler kim Naḥīfī geçdi hep
Bilmem āyā eyleyen kimdür bu isnādı bańa

25. **naḥīfī:**
Gazel 31
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ben Naḥīfī ʿandelīb-i bāġ-ı ʿışḳam ol mehüñ
Gülşen-i endīşe-i ruḫsārı meskendür bańa

26. **naḥīfī:**
Gazel 32
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Niyāz ider yine tā ḥaşre dek Naḥīfī gibi
Mezārum üzre ẓuhūr eyleyen giyāh sańa

27. **naḥīfī:**
Gazel 33
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ey Naḥīfī ben anı luṭf u vefādan bilürem
Her ne cevr eylese ol yār-ı cefākār bańa

28. **naḥīfī:**
Gazel 34
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ey Naḥīfī yüri sen ẕevḳ-i gülistān eyle
Ṣaḥn-ı gülzār sańa kūçe-i dildār bańa

29. **naḥīfī:**
Gazel 35
Mısra: **10**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Bilmedüñ ḳadrini ḥayfā ki esīr olmış iken
Bu Naḥīfī gibi bir ʿāṣıḳ-ı ġam-ḫ∨ār sańa

30. **naḥīfī:**
Gazel 36
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Naḥīfī feyża-i nīsān-ı eşk-i çeşm-i şevḳumdan

Benüm deryā-yı ṭabʿumda dürr-i nā-yāb olur peydā

31. **naḥīfī:**
Gazel 37
Mısra: **13**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Nāz idersin bu Naḥīfī saña itdükçe niyāz
Gelür ey āfet-i cān nālesi efsāne saña

32. **naḥīfī:**
Gazel 38
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ey Naḥīfī sen bilürsin bārī derdümden benüm
Şimdi ben bir dil-ber-i fettāna oldum mübtelā

33. **naḥīfī:**
Gazel 39
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ey Naḥīfī ben ki bir āşüfte-meşreb ʿāşıḳam
Ġamze-i pür-şūr-ı ḫūbān cümle māʾildür baña

34. **naḥīfī:**
Gazel 40
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Naḥīfī bendede ṭāḳat mı ḳaldı feryāda
Ne eylesüñ saña ey şūḫ-ı ʿişve-bāz saña

35. **naḥīfī:**
Gazel 41
Mısra: **13**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Naḥīfī bendeñi cevr ile işte öldürdüñ
Revā mıdur bu ḳadar vażʿ-ı fitne-sāz saña

36. **naḥīfī:**
Gazel 42
Mısra: **17**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Naḥīfī ġam yime bir dest-gīr iḥsān ider Allāh
Bu ʿālem böyle ḳalmaz bir ser-āmed merd olur peydā

37. **naḥīfī:**
Gazel 43
Mısra: **13**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ey Naḥīfī seni ḥāşā ide ġayre muḥtāc
Bu ḳadar fażl u ʿināyet iden Allāh saña

38. **naḥīfīye:**-*ye*
Gazel 44
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
İtmedüñ gitdi teraḥḥum bu Naḥīfīye dirīġ
Olmaduñ üftādeñe ey serv-i āzād āşinā

39. **naḥīfī:**
Gazel 46
Mısra: **13**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Teşnedür germī-i şevḳ ile Naḥīfī teşne
Feyż-yāb eyle anı ḥavż-ı ʿaṭādan yā Rab

40. **naḥīfī:**
Gazel 49
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Gördüm Naḥīfī zemzeme-i āha başlamış
Beñzer ki geldi mevsim-i feryād-ı ʿandelīb

41. **naḥīfī:**
Gazel 50
Mısra: **13**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Böyle ḳalursa Naḥīfī şīve-i baḫtum eger
Dāmenin dest-i nedāmet çāk ider rūz-ı ḥisāb

42. **naḥīfī:**
Gazel 51
Mısra: **13**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
ʿĀşıḳ-ı şūrīdeñ olmışdur Naḥīfī tā ezel
İtme ey şāh-ı cihānum bendeñe bī-cā ʿaẕāb

43. **naḥīfī:**
Gazel 52
Mısra: **14**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Benümle güft-gūy-ı ʿışḳ ider bir yār u hem-dem yoḳ
Naḥīfī hem-sebānum hem-demüm şimdi ḳalemdür hep

44. **naḥīfī:**
Gazel 53
Mısra: **17**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Naḥīfī ṭarḥ-ı āyīn-i niyāzuñ başḳa ʿālemdür
Saña meh-pāreler nāz itmede mecbūrlardur hep

45. **naḥīfī:**
Gazel 54
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Bu Naḥīfī leblerüñ vaṣfın ḳılınca şevḳ ile
Bu leʾāl-i naẓma cānā cümle maʿnā teşne-leb

46. **naḥīfī:**
Gazel 55
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.

Şaḳın andan ki Naḥīfī ura bir zaḫme saña
Geliyor ḫancer-i ġamz ile güzel mest ü ḫarāb

47. **naḥīfī:**
Gazel 56
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Saña dünyāda Naḥīfī ġam-ı fürḳat mi hemān
Olamaz mı eşiginde dem-i ʿulyā ne ʿaceb

48. **naḥīfīye:**-*ye*
Gazel 57
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Bu Naḥīfīye selāmuñ bile yoḳdur güzelüm
Aña bildür ṣuçını sevdicegüm ṣoñra ḫiṭāb

49. **naḥīfī:**
Gazel 58
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ey Naḥīfī bu ʿacebdür kimseler bilmez anı
Tāzelükler ʿāleminde irdi bu cāh-ı şebāb

50. **naḥīfī:**
Gazel 59
Mısra: **10**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Mīve-i şeftālüler almaḳ degül mi maḳṣaduñ
Ġam degüldür ey Naḥīfī çün yüṣīb mā yüṣīb

51. **naḥīfī:**
Gazel 60
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Tevekkül eyle Naḥīfī Ḫudā-yı Bī-çūna
Odur cemīʿ umūra müsebbibü'l-esbāb

52. **naḥīfī:**
Gazel 62
Mısra: **11**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Bu Naḥīfī n'ola itmezse cihāna raġbet
Milket-i muʿcizedür rütbe-i iclāl-i ġarīb

53. **naḥīfī:**
Gazel 64
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Bu Naḥīfī seni biñ şerm ile vaṣf itdükçe
ARAPÇA

54. **naḥīfī:**
Gazel 66
Mısra: **13**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Olduḳça Naḥīfī şeref-i naʿtüñe maẓhar
Olsun saña Ḥaḳdan niçe teslīm ü taḥiyyet

55. **naḥīfī:**
Gazel 68
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ey Naḥīfī eşk-i çeşmüñ olmasun Nīl ü Furāt
Lücce-i ʿUmmānına irmez anuñ bālā-yı dost

56. **naḥīfīñi:**-*ñ, -i*
Gazel 69
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Bu Naḥīfīñi ṭutup vaṣl-ı viṣamüñ hevesi
Niçe biñ fürḳat ile baġladı yek-bend-i memāt

57. **naḥīfī:**
Gazel 70
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Naḥīfī derd-i ʿışḳ ile bu dem bīmār olup ḳaldı
Viṣāl-i yār ile aña ilāhī ḳıl ʿaṭā ṣıḥḥat

58. **naḥīfī:**
Gazel 71
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ey Naḥīfī sen ġarīb yār u cānum bir ġarīb
Gel ikiñiz yār oluñ kim vaṣf u eşʿāruñ dürüst

59. **naḥīfī:**
Gazel 72
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ḳafes-i ʿışḳ-ı cevān içre Naḥīfī ezelī
Ṣaff-ı bülbülde aña perde-i ḥasret ḳat ḳat

60. **naḥīfī:**
Gazel 73
Mısra: **10**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Bu zemīne bir ḳadem-rencīde ḳılmaz ol cevān
Ey Naḥīfī n'eylesün ʿāşıḳ daḫi eyler sükūt

61. **naḥīfīveş:**--*veş*
Gazel 74
Mısra: **18**
Nahifi gibi.
Terennüm eylesün bu tāze şiʿrüm şaḥn-ı gülşende Naḥīfīveş olup bir bülbül-i rengīn edā ser-mest

62. **naḥīfī:**
Gazel 75
Mısra: **13**
Süleyman Nahîfî (ö.

1738), XVIII. asır divan şairi.
Vaṣf eyle Naḥīfī fiten-i çeşmin o māhuñ
Her bir süḫan-ı pāküñi bir siḥr-i ḥelāl it

63. **naḥīfīye:**-*ye*
Gazel 76
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ḳıl çāre Naḥīfīye meded şerbet-i laʿlüñ
Öldürdi anı işte bu endīşe-i ḥasret

64. **naḥīfī:**
Gazel 77
Mısra: **13**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Reşk-āver-i devrān olur āḫir bu Naḥīfī
Bir kerre hele nükte-i eşʿārını seyr it

65. **naḥīfī:**
Gazel 79
Mısra: **13**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Lāl olur vaṣfuñı itmekde Naḥīfī ammā
Himmetüñdür yine taḥrīḳ-i zebāna bāʿiṣ

66. **naḥīfī:**
Gazel 81
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Naḥīfī künc-i ġamm içre ḳalursa ḳo cānı çıḳsun
Yine oldur o raʿnāya ḫarīdār olmaġa bāʿiṣ

67. **naḥīfī:**
Gazel 83
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ey Naḥīfī geç sivādan maṭlabuñ olsun Ḫudā
Zülf-i maḥbūba dolaşma ḳara sevdādan da geç

68. **naḥīfī:**
Gazel 84
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ey Naḥīfī ḳıl inābet Ḥaḳḳa ʿiṣyān eyleme
İricek bir gün ecel derdi bulımaz hīç ʿilāc

69. **naḥīfī:**
Gazel 85
Mısra: **10**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Yüz çevirmem ʿarṣa-i miḥnetde dime dur hele
Yārelenmek cüẕʾīdür ammā Naḥīfī çāre güç

70. **naḥīfī:**
Gazel 86
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ey Naḥīfī böyle üstādane ṭarḥ-endāz olan
Vādī-i cān-baḫş-ı yār-ı dil-güşā bilmez mi hīç

71. **naḥīfī:**
Gazel 89
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Saʿādet bābı feṭḥ olmaḳ dilerseñ ger Naḥīfī sen
Muʿaṭṭar ḳılsun āfāḳı hemān ur naʿra-i fettāḥ

72. **naḥīfī:**
Gazel 90
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Nūş iderken bāde-i ʿışḳuñ Naḥīfī dem döker
Anuñ içün pādişāhum gösterür rengīn ḳadeḥ

73. **naḥīfī:**
Gazel 91
Mısra: **14**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
İşitdüm yine bir şūḫuñ esīr-i ʿışḳı olmışsın
Naḥīfī manṣıb-ı bī-ṣabr ü sāmānī mübārek-bād

74. **naḥīfī:**
Gazel 93
Mısra: **13**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Gel ey Naḥīfī ḳıl ḥaẕer her mehveşe itme naẕar
Şāyed seni pā-māl ider ḫūbān-ı serv-endām-ı ʿıyd

75. **naḥīfī:**
Gazel 94
Mısra: **10**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ruḫlaruñ medḥi çıḳup eflāke seyrān eyledi
Vādī-i ḥayretde ancaḳ bu Naḥīfī derdmend

76. **naḥīfī:**
Gazel 95
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Bu Naḥīfī bir ġarībüñdür senüñ ey dil-berā
Sāye-i vaṣluñda ḫoş geçsün ilā-yevmi't-tenād

77. **naḥīfī:**
Gazel 96
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Bu Naḥīfī ḳaddüñ evṣāfın dirince naẓmına
Gökde encüm ṣuda māhī cümlesi ḳıldı pesend

78. **naḫīfī:**
Gazel 97
Mısra: **14**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Güzele māʾil olalı dilemez
Bu Naḫīfī ne naṣīḥat ü ne pend

79. **naḫīfī:**
Gazel 98
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Bu Naḫīfī dil ü cānı saña ḳurbān ide gel
Dilerem anı ḳabūl eyleye Mevlā-yı Mecīd

80. **naḫīfī:**
Gazel 99
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Bu Naḫīfī faḫr ider ʿālemde bulmış gül-ʿiẕār
Gülşen-i dehr içre var mı būy-ı raʿnādan leẕīẕ

81. **naḫīfīnüñ:**-*nüñ*
Gazel 106
Mısra: **17**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Bu naẓm-ı pākine söz var mıdur Naḫīfīnüñ
Zamānenüñ hele şīrīn edālarındandur

82. **nāḫīfī:**
Gazel 107
Mısra: **17**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Nāḫīfī nāmı ʿaceb defterüñde var mı didüm
O ġonçe-fem didi mesṭūrdur muḳayyeddür

83. **naḫīfī:**
Gazel 108
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Naḫīfī muḳteżā-yı ḥikmet üzre Ḫālıḳ-ı ʿĀlem
Zen-i dünyāyı ʿuḳbāya raḳīb ü żarre itmişdür

84. **naḫīfī:**
Gazel 112
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ṭūṭī-i ṭabʿı Naḫīfī muḳteżā-yı ḥāl-i çarḫ
Gāh gūyā itdirürse gāh ḫāmūş itdirür

85. **naḫīfī:**
Gazel 114
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ey Naḫīfī şübhesüz teşrīf ider sulṭān-ı ʿışḳ
Bir göñülden kim ḫayāl-i ġayr kālʿ olur

86. **naḫīfīveş:**--*veş*
Gazel 115
Mısra: **9**
Nahifi gibi.
Ben Naḫīfīveş ezel siḥr-āşinā-yı naẓm idüm
Mülk-i ʿālemde egerçi iştihārum tāzedür

87. **naḫīfī:**
Gazel 116
Mısra: **13**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Görmedüm hīç ben Naḫīfī gibi bir āşüfte-dil
Ḳanda bir şūḫ-ı cihān görse hemān meftūn olur

88. **naḫīfī:**
Gazel 118
Mısra: **14**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Bu güftār-ı revān-baḫşum edā-yı ḫāṣ ile şimdi Naḫīfī ġıbṭa-fermā-yı süḫan-sencān-ı Īrāndur

89. **naḫīfī:**
Gazel 119
Mısra: **13**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Naḫīfī ehl-i Mışra vasf-ı ḥāl-i ḥālet-engīzüñ
Nümūdār-ı cefā-yı ser-güẕeşt-i māh-ı Kenʿāndur

90. **naḫīfī:**
Gazel 121
Mısra: **14**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Şimdi itmezse sözüm ārāyiş-i gūş-ı ḳabūl
Bir gün ol āfet Naḫīfī ben süḫandānın arar

91. **naḫīfīnüñ:**-*nüñ*
Gazel 123
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Naḫīfīnüñ edā-yı pür-füsūn-ı ṭabʿın idrāke
Lisān-ı siḥr ü iʿcāzı bilür bir şīve-kār ister

92. **naḫīfī:**
Gazel 124
Mısra: **13**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ey Naḫīfī feyż-i mevlā ile yārān-ı ṣafā
Ṣaġ olursaḳ böyle şiʿr-i dil-güşāmuz çoḳ görür

93. **naḫīfīveş:**--*veş*
Gazel 125
Mısra: **10**
Nahifi gibi.
Bu deñlü cüst-cūdan ey dil-i şūrīde ʿālemde
Naḫīfīveş murāduñ şāʿir-i ferzāne olmaḳdur

94. **naḫīfīnüñ:**-*nüñ*
Gazel 127

Mısra: **18**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Bu naẓm-ı dil-keşi görse
Mesīḥā şübhesüz dirdi
Naḥīfīnüñ bu feyż-i nuṭḳ-ı rūḥ-efzālarındandur

95. **naḥīfī:**
Gazel 128
Mısra: **21**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ey Naḥīfî olamaz ḳābil-i sırr-ı melekūt
Ol ki pehlū-zede-i dām-ı ʿanāṣır bulunur

96. **naḥīfī:**
Gazel 131
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ḥabībüm şikeste-ṭabīʿat Naḥīfī
Hemīşe ġamuñla naşībi sitemler

97. **naḥīfīnüñ:**-*nüñ*
Gazel 132
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Bezm-i cihānda bir dem olur kim Naḥīfīnüñ
Gerd-i midādı sürme-i çeşm-i ḥasūd olur

98. **naḥīfī:**
Gazel 133
Mısra: **13**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Naḥīfī her ne dem inşā-nüvīs-i fenn-i naẓm olsam
Dem-i iʿcāz elbet baña iḫżār-ı devāt eyler

99. **naḥīfī:**
Gazel 134
Mısra: **14**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Bir kelām olsun hemān maʿnī-şinās-ı ḥikmet ol
Ey Naḥīfī ḳaṭre cemʿ olduḳça bir deryā olur

100. **naḥīfī:**
Gazel 137
Mısra: **10**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Seni her ḳanda bir meh-pāre görseñ mübtelā bulduḳ
Naḥīfī ġālibā bu māh-rūlar hep senüñçündür

101. **naḥīfīnüñ:**-*nüñ*
Gazel 139
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Pençe-sāz olma Naḥīfīnüñ dil-i nālānına
Bīşezār-ı ʿışḳdur cāʾiz ki şīr-i ner yatur

102. **naḥīfīnüñ:**-*nüñ*
Gazel 140
Mısra: **12**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Olur gevher-şināsān-ı maʿārif behre-yāb andan
Naḥīfīnüñ derūn-ı ṭabʿ-ı pāki ṣanki deryādur

103. **naḥīfī:**
Gazel 142
Mısra: **13**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ey Naḥīfī ṭabʿum ol ʿummān-ı maʿnīdür benüm
Kim bün-i ḳaʿrında bī-ḥad gevher-i yektā yatur

104. **naḥīfī:**
Gazel 143
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
ʿAḳl ü ṣabrın virdi yaġmāya Naḥīfī şimdi hep
Devlet-i ḥüsninde ol ser-defter-i ʿuşşāḳdur

105. **naḥīfī:**
Gazel 146
Mısra: **13**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ne ḥācet ey Naḥīfī külfet-i tertīb-i dīvāna
Benüm erbāb-ı ʿışḳa her sözüm bir tāze dīvāndur

106. **naḥīfī:**
Gazel 148
Mısra: **15**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ey Naḥīfī muṭribān-ı bezmi pür-cūş eyleyen
Ḥālet-i ʿışḳuñ mıdur teʾsīr-i eşʿāruñ mıdur

107. **naḥīfī:**
Gazel 149
Mısra: **11**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Mışr içre ey Naḥīfī ʿazīz olsa da yine
Elbet ġarīb hecr-i vaṭanla ẕelīl olur

108. **naḥīfī:**
Gazel 150
Mısra: **14**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
ʿAceb mi çāh-ı ḳabre girmedükçe bulmasa rifʿat
Naḥīfī Yūsuf-ı dil rūz u şeb maḥsūd-ı iḫvāndur

109. **naḥīfī:**
Gazel 151
Mısra: **14**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Perī-rūyān-ı maʿnā olmada maḥkūm-ı fermānuñ

Naḥīfī ṭabʿ-ı pāküñ gūyiyā
mühr-i Süleymāndur

110. **naḥīfī:**
Gazel 152
Mısra: **14**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ṭarīḳ-i maʿrifetde sūz-ı dil taḥṣīline saʿy it
Naḥīfī sūż-ı dil ser-māye-i taḥṣīl-i ʿirfāndur

111. **naḥīfīnüñ:**-*nüñ*
Gazel 153
Mısra: **14**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Eylese laʿl-i güher-pāşuñ / sezā-yı āferīn
Her kelāmı bu Naḥīfīnüñ dürr-i meknūn olur

112. **naḥīfī:**
Gazel 155
Mısra: **13**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ancaḳ olur Naḥīfī bu siḥr-i ḥelāl āh
Yārān bu şiʿr-i dil-keşe ḳāʾil degül midür

113. **naḥīfī:**
Gazel 156
Mısra: **31**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Naḥīfī ḳayd-ı endūh u kederden olma āzürde
İden bülbülleri ḥabs-i ḳafes ḥüsn-i ṭabīʿatdür

114. **naḥīfī:**
Gazel 157
Mısra: **14**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Neden dil-beste olduñ tā bu deñlü bezm-i fānīye
Naḥīfī ben de bildüm ki ne ʿaḳl u ne şuʿūruñ var

115. **naḥīfīveş:**--*veş*
Gazel 158
Mısra: **12**
Nahifi gibi.
Eger böyle ḳalursa dilde derd-i ḥasretüñ cānā
Naḥīfīveş ten-i pür-dāġumı zār ü nizār eyler

116. **naḥīfī:**
Gazel 159
Mısra: **14**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Merdüm-i ṣāḥib-dili minnet-keş-i dūnān ider
Ey Naḥīfī işte baḫt-ı bī-mürüvvet böyledür

117. **naḥīfī:**
Gazel 160
Mısra: **10**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Andan ednā bir denī ḳalmaz ki ber-kām olmaya
Ey Naḥīfī ʿaṣrımuzda ṣāʿiriyyet böyledür

118. **naḥīfī:**
Gazel 161
Mısra: **13**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Nedür bu āh-ı dil-sūz ey Naḥīfī
Nedendür böyle pür-āteş edālar

119. **naḥīfī:**
Gazel 162
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Böyle ḳalmazsın cihānda ey Naḥīfī ġam yime
Saña da bir gün Ḫudā elbette feṭḥ-i bāb ider

120. **naḥīfī:**
Gazel 164
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Cūşiş-i baḥr-ı ṭabīʿatle Naḥīfī gāh olur
Gevher-i eşʿārını reşk-i dürr-i nā-yāb ider

121. **naḥīfī:**
Gazel 165
Mısra: **13**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Naḥīfī bendenem dergāhuna rū-māl idüp geldüm
Cenāb-ı ḥażretüñden ġayre yā Rab minnetüm yoḳdur

122. **naḥīfī:**
Gazel 166
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Naḥīfī ben ki Mecnūn-ı meʿānī-perver-i ʿışḳam
Benüm bu şiʿr-i tāze işte āṯār-ı cünūnumdur

123. **naḥīfīnüñ:**-*nüñ*
Gazel 167
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Defter-i eşʿārını gördüm Naḥīfīnüñ hele
Āferīn ancaḳ olur bir ṭabʿ-ı siḥr-āmīzi var

124. **naḥīfī:**
Gazel 168
Mısra: **14**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Bu zemīn-i neve ḳābil mi naẕīre bilmem
Ṭabʿ-ı şūḫuñda Naḥīfī bu edā tāze midür

125. **naḥīfī:**
Gazel 169
Mısra: **12**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.

Gördüm çü ġubār-ı ḫaṭ-ı nev-ḫīzini yārüñ
Āyīne-i ṭabʿumda Naḥīfî kederüm var

126. **naḥīfī:**
Gazel 170
Mısra: **13**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Naḥīfî pāy-māl itdi beni ġam ḫāk-i ḥasretde
Süleymān-ı serīr-i şevḳ iken mūr oldıġum demdür

127. **naḥīfī:**
Gazel 172
Mısra: **12**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ḥaḳ budur inṣāf olınsa çoḳ Mesīḥā-lehceye
Nüsḫa-i şiʿrüm Naḥīfî levḥa-i iʿcāz olur

128. **naḥīfī:**
Gazel 173
Mısra: **11**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Naḥīfî bu ġazel kim ḥasb ü ḥāl ü ser-nüvişt ümdür
Şikāyet levḥ-i baḫtumda mededkār-ı ḳalemdendür

129. **naḥīfī:**
Gazel 174
Mısra: **16**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Cūş-ı taḥsīne n'ola zīver-i mengūş olsa
Ey Naḥīfî bu ġazel bir güher-i pākümdür

130. **naḥīfī:**
Gazel 175
Mısra: **14**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Āḫir helāk ider bu ġam-ı ḥasretüñ beni
Cānā Naḥīfī dünyede ḥāşā ki ṣāġ olur

131. **naḥīfī:**
Gazel 177
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ey Naḥīfī saña inṣāf ile dirse yārān
Ṣāʿir-i şīve-nümā muʿcize-gūyā dirler

132. **naḥīfī:**
Gazel 178
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Her ne dem vaṣf-ı lebüñ itse Naḥīfī taḥrīr
ʿİsī muʿcize-dem aña kitāb-āver olur

133. **naḥīfī:**
Gazel 179
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ey Naḥīfī var iken engüşt-i dilde mühr-i ʿışḳ
Mülk-i naẕm içre Süleymān oldıġum bilmez mi var

134. **naḥīfī:**
Gazel 180
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Naḥīfī vāṣıl-ı ser-menzil-i maḳṣūd olur elbet
Cenāb-ı Ḥaḳ ki nur-ı feyż-i luṭfın reh-nümūn eyler

135. **naḥīfī:**
Gazel 181
Mısra: **12**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ḥasūdān-ı gedā-meşreb n'ola pā-māl-i reşk olsa
Naḥīfī mülk-i naẕmuñ şimdi şāh-ı kām-rānıdur

136. **naḥīfī:**
Gazel 182
Mısra: **13**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Naḥīfī ḫāme-i muʿciz-nümāsın vaṣf-ı laʿlüñde
Terennüm-rīz idüp ṭūṭī-i ḳanda hem-zebān eyler

137. **naḥīfī:**
Gazel 183
Mısra: **17**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Şerbet-i vaṣluñ it meded sen bu Naḥīfī zārıña
Derd-i derūnını saña ʿarż idemez ḥicāb ider

138. **naḥīfī:**
Gazel 184
Mısra: **12**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Miḥnet-i gerdūn ile dāʾim muʿaẕẕeb oldıġın
Hep Naḥīfī kendinüñ cürm ü günāhından bilür

139. **naḥīfī:**
Gazel 185
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Naḥīfī sensin ol murġ-ı çemenzār-ı maʿārif kim
Seni maḥsūd-ı yārān eyleyen rengīn edālardur

140. **naḥīfī:**
Gazel 186
Mısra: **10**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Maḥrem-i ḫalvet-i ḫāṣ itme meded aġyārı
Bu Naḥīfī saña bir ʿāşıḳ-ı ālüfte yeter

141. **naḥīfī:**
Gazel 187
Mısra: **9**

Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ey Naḥīfī raḥm ider mi
ʿāşıḳ-ı meftūnına
Ol nigāh-ı nīm kim maġrūr u mest-i ʿişvedür

142. **naḥīfī:**
Gazel 189
Mısra: **12**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ḳalur mı rūyumuzda hīç sevād-ı maʿşiyet böyle
Naḥīfī āb-ı istiġfār anı kim şüst ü şū eyler

143. **naḥīfī:**
Gazel 190
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ġam çekme cevr-i dehre
Naḥīfī ki dāʾimā
Minnet Cenāb-ı Ḥażret-i Rabb-ı Mecīdedür

144. **naḥīfī:**
Gazel 191
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Naḥīfī ben ki Bihzād-ı teṣāvīr-i meʿānīyem
Benüm pend-i ṣarīr-i ḫāmeyi gūş itdigüm yoḳdur

145. **naḥīfīveş:**--*veş*
Gazel 192
Mısra: **9**
Nahifi gibi.
Naḥīfīveş n'ola her merd-i kāmil pāy-māl olsa
Cihānda ehl-i ḥāli farḳ ider ṣāḥib-naẓar yoḳdur

146. **naḥīfīveş:**--*veş*
Gazel 193
Mısra: **14**
Nahifi gibi.
Daḫi ümmīd-i pā-būsuñla ḫāk-i rāh olup ḳalmış
Naḥīfīveş senüñ bir dāġdār-ı ḥasretüñ kimdür

147. **naḥīfīveş:**--*veş*
Gazel 194
Mısra: **10**
Nahifi gibi.
Görüp bu nev-zemīnüm bilsün inṣāf eylesün yārān
Naḥīfīveş daḫi bir şāʿir-i rengīn edā kimdür

148. **naḥīfī:**
Gazel 197
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ey Naḥīfī böyle āteş-pāre güftāra sebeb
Ṭabʿ-ı pür-tābum mıdur ol şūḫ-ı dil-ḫᵛāhum mıdur

149. **naḥīfī:**
Gazel 198
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ey Naḥīfī çoḳ Mesīḥā-dem bu şiʿr-i tāzeye
Şevḳ ile dil-bend-i ḳayd-ı iştirāk-i reşk olur

150. **naḥīfī:**
Gazel 199
Mısra: **13**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Devr-i ḥüsnüñde kim aġlardı Naḥīfī gibi hīç
Ḳılmasa ʿāşıḳı āzürde bu çarḫ-ı ġaddār

151. **naḥīfī:**
Gazel 200
Mısra: **14**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Yine şeb-tā-seḥer āh ü fiġān eylemede
Ser-i kūyuñda Naḥīfī gibi ṣad ʿāşıḳ-ı zār

152. **naḥīfī:**
Gazel 201
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ey Naḥīfī āh ü zār ile pür itdüñ ʿālemi
Bu şikāyet ol şeh-i ʿālem-penāhumdan mıdur

153. **naḥīfī:**
Gazel 202
Mısra: **10**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Vaṣf itmege laʿl-i lebüñ ey āyīne-i cān
ʿĀlemde Naḥīfī gibi şīrīn süḫan ister

154. **naḥīfī:**
Gazel 204
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Naḥīfī āşikār itmez levendī oldıġın saña
Bu meydān-ı maḥabbetde anuñla hem-ʿinān aġlar

155. **naḥīfī:**
Gazel 205
Mısra: **15**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Şöhret-fikenüz mülk-i meʿānīde Naḥīfī
ʿUrfī degülüz şāʿir-i pākīze-i Rūmuz

156. **naḥīfī:**
Gazel 207
Mısra: **15**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Yoḳdur eşer-i jeng-i riyā bizde Naḥīfī
Āyīne-ṣıfat sāde-dilüz ṣāf-derūnuz

157. **naḥīfī:**
Gazel 209
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.

Ey Naḥīfī sīm ü zerdür
maṭlab u maḳṣad hemān
Yoḫsa ḫubān-ı zamān ebyāt
u eşʿār istemez

158. **naḥīfīveş:**--*veş*
Gazel 213
Mısra: **13**
Nahifi gibi.
Mātem-i hecrüñle giryānuz
Naḥīfīveş yine
Rūze-i māh-ı muḥarrem oldı
gūyā ʿıydumuz

159. **naḥīfī:**
Gazel 215
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Vaṣf-ı laʿlüñde Naḥīfī gibi
ey āfet-i cān
Câme-i şīvegeri muʿcize-pervāz iderüz

160. **naḥīfī:**
Gazel 217
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Naḥīfī söyleşürdi ġamze-i āşūb-kāruñla
Velī şerʿ-i maḥabbet ruḫṣat-ı baḫş-i cedel virmez

161. **naḥīfī:**
Gazel 218
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Naḥīfī bir ḥayā-perver nedīm-i bezm-i ḫāṣuñdur
Ḳuluñdur ḳıymetin bil öyle bir rind-i cihān olmaz

162. **naḥīfī:**
Gazel 219
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Naḥīfī iḫtiyār-ı ġurbet itmek cāna minnetdür
Bu derd-i ṭaʿn ile ādem niçe terk-i diyār itmez

163. **naḥīfī:**
Gazel 220
Mısra: **11**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Eglenür vaṣf-ı cemālüñle Naḥīfī ancaḳ
Hem-zebān aña ḫayālüñle ḳalemdür sensüz

164. **naḥīfī:**
Gazel 221
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Peyġūle-i hecrüñde Naḥīfī gibi dāʾim
Sevdā-yı viṣālüñle hem-āġūş-ı ḫayālüz

165. **naḥīfīveş:**--*veş*
Gazel 222
Mısra: **14**
Nahifi gibi.
Neler var gülşen-i ḥüsn-i Ḫudā-dāduñda ammā kim
Naḥīfīveş hele bir bülbül-i tāze edā gelmez

166. **naḥīfīden:**-*den*
Gazel 223
Mısra: **13**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Himmet-i vaṣluñ dirīġ itme Naḥīfīden meded
Geçmesün ḥasretle iḥsān eyle gel eyyāmumuz

167. **naḥīfī:**
Gazel 224
Mısra: **10**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Şöyle himmet eyle kim ʿışḳ ile meşhūr olalum
Ḥaşre dek dillerde söylensün Naḥīfī nāmumuz

168. **naḥīfīden:**-*den*
Gazel 225
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Naḥīfīden dem-i fürḳatde menʿ itme leb-i laʿlüñ
Seferdür bunda ḫūnkārum mey-i nāba yasāġ olmaz

169. **naḥīfī:**
Gazel 226
Mısra: **10**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Sīnesi ṣāf ü mücellā dil-bere ḳurbān olur
Kim dimiş āyā Naḥīfī cāh-ı vuṣlat istemez

170. **naḥīfī:**
Gazel 227
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Allāha niyāz eyle Naḥīfī ide iḥsān
Ḳalursa yine böyle bu nā-çāra baḳılmaz

171. **naḥīfī:**
Gazel 228
Mısra: **27**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Naḥīfī gūş-ı cān ṭut sözlerüm ʿayn-ı ḥaḳīḳatdür
Alanlar behre-i ʿayş ü ṣafāyı ber-devām almaz

172. **naḥīfī:**
Gazel 229
Mısra: **13**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ey Naḥīfī eyledi deryā-yı şevḳūm mevc-ḫīz
Ḥāfıẓ-ı Şīrāzı pürcūş eyleyen rūd-ı Eres

173. **naḥīfī:**
Gazel 230
Mısra: **14**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.

Dün ḫākdān-ı leşker-i nā-kāma uġradum
İrdi Naḥīfī gūşuma ṣad āferīn-i yeʾs

174. **naḥīfī:**
Gazel 231
Mısra: **14**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Cüst ü cūy-ı ḥüsn-i fānīden ġaraż taḳlīddür
Vuṣlat-ı maḥbūb-ı Bāḳīdür Naḥīfī mültemes

175. **naḥīfī:**
Gazel 232
Mısra: **13**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ey Naḥīfī mā-sivādan eyledi ḳaṭʿ-ı ümmīd
İstinād ü ilticāmuz Ḥaḳḳadur Allāh bes

176. **naḥīfī:**
Gazel 233
Mısra: **13**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ey Naḥīfī ne ḳadar cürm ü ḫaṭāmuz var ise
Olmazuz maġfiret-i Ḥażret-i Ḥaḳdan meʾyūs

177. **naḥīfī:**
Gazel 234
Mısra: **10**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Bir ġarībüñdür efendüm ol Ḫudā ḥaḳḳı içün
Bu Naḥīfī bendeñi ḳıl ḥażretüñle hem celīs

178. **naḥīfī:**
Gazel 235
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ey Naḥīfī şāh-ı dilden ister iseñ ger viṣāl
Eyle ser-keş tīġ-ı āhı cümleten aġyārı kes

179. **naḥīfī:**
Gazel 236
Mısra: **10**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ḳaçma sulṭānum ṭarīḳuñ pīridür vaʾllāhi hem
Bu Naḥīfī ṣādıḳāne vaṣluña eyler heves

180. **naḥīfī:**
Gazel 238
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Yine beñzer Naḥīfī ġırre-i iḥsānuñ olmışdur
Olup ser-germ-i vaṣfuñ bāliş-i idrāke ser virmiş

181. **naḥīfī:**
Gazel 240
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Naḥīfī ol büt-i dīrīne bizden kesmedi luṭfın
Kişinüñ ben de bildüm eski yāri düşmen olmazmış

182. **naḥīfī:**
Gazel 241
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Naḥīfī şol ki satr olmış emir āḫir Ḫudānuñdur
Ezelden kātib-i ḳudret saña andan cüdā yazmış

183. **naḥīfī:**
Gazel 243
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Bu Naḥīfī gibi ṣad mūr Süleymān o şehüñ
Ṣaff-ı ʿışḳında ki zencīr-i ḫama beste imiş

184. **naḥīfīnüñ:**-*nüñ*
Gazel 244
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Naḥīfīnüñ a sulṭānum niçe seyl olmasun yaşı
Dili yalvarmaġa her dem gözi giryāna ögrenmiş

185. **naḥīfī:**
Gazel 248
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Be Naḥīfī yine göñli ṭutsa envār-ı viṣāl
Ki açıldı baña ḳārşu bu gün ol sīne-i feyż

186. **naḥīfī:**
Gazel 249
Mısra: **22**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Tā ġam-ı ʿışḳı o māhuñ sende māder-zāddur
Ey Naḥīfī eyleme bīhūde daʿvā-yı neşāṭ

187. **naḥīfī:**
Gazel 250
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Bu Naḥīfī ʿārıżıña ke'l-ʿadem dir dil-berā
Ġam degüldür ʿārıż olsa ṣafḥa-i ruḫsāra ḫaṭ

188. **naḥīfī:**
Gazel 251
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Bu Naḥīfī vaṣf-ı ḥüsnüñ ḳılmadı şāhum tamām
Cüzʾidür vaʾllāhi şāhum olmadı daḫi vasaṭ

189. **naḥīfī:**
Gazel 252
Mısra: **13**

Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Olınmaz mı gel inṣāf it Naḥīfī
Cihānda böyle bir dildārdan ḥaẕ

190. **naḥīfī:**
Gazel 255
Mısra: **13**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ey Naḥīfī başlaram sūz u güdāz-ı ḥasrete
Şemʿ-i cemʿ-i zümre-i ḫūbān olup mānend-i şemʿ

191. **naḥīfī:**
Gazel 256
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Naḥīfī keşf iderdüm ʿāleme gencīne-i ṭabʿum
Dil-i vīrānuma ger ḳılmasa her dem cefā ṭāliʿ

192. **naḥīfī:**
Gazel 257
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Bu Naḥīfī mübtelā-yı ʿışḳ olaldan lāle-veş
Sīnesine şerḥa çekdi cümle ḳara bāġ

193. **naḥīfī:**
Gazel 258
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Vaṣluña daʿvet olursa bu Naḥīfī ġam yimez
Ger daḫi Baġdād olursa ʿāṣıḳa olmaz ırağ

194. **naḥīfī:**
Gazel 259
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Bu Naḥīfī pādişāhum istemez şemʿ u żiyā
Ol şeb-i vuṣlatda çün āyīne-i ḥüsnüñ çerāġ

195. **naḥīfīye:**-*ye*
Gazel 260
Mısra: **30**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ḫuddām-ı dergehüñden iderseñ eger şümār
Besdür iki cihānda Naḥīfīye ol şeref

196. **naḥīfī:**
Gazel 261
Mısra: **15**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
De Naḥīfī esicek bāġ-ı tene bād-ı ecel
Bilüben ḳadrini el bağlaya ḫūbān ṣaf ṣaf

197. **naḥīfī:**
Gazel 262
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Bu Naḥīfī derdmendüñ cürmini ʿafv eyle gel
İtmesün va'llāhi şāhum ol daḫi mā-ḳad-selef

198. **naḥīfī:**
Gazel 263
Mısra: **13**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Dūnān ile şirket baña ʿār oldı Naḥīfī
Bir vech ile iḳbal-i cihāna hevesüm yoḳ

199. **naḥīfī:**
Gazel 265
Mısra: **19**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ey Naḥīfī saña benden bu naṣīḥat besdür
İde gör ḥāl ü meʾālüñde mürāʿāt-ı ḥuḳūḳ

200. **naḥīfī:**
Gazel 267
Mısra: **17**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ey Naḥīfī bilürüz hem-serimüz yoḳ ammā
Yā bu meydān-ı süḫanda bize hem-pā da mı yoḳ

201. **naḥīfī:**
Gazel 268
Mısra: **17**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ey Naḥīfī n'ola iʿcāzı idersem terḳīm
Çekmezem levḥa ḳalem siḥr-i ḥelāl olmayıcaḳ

202. **naḥīfī:**
Gazel 269
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Naḥīfī ṭabʿ-ı şūḫum ṭūṭī-i mışr-ı feṣāḥatdür
Neler söylerdüm ammā n'eyleyem tāb ü dimāġum yoḳ

203. **naḥīfīye:**-*ye*
Gazel 271
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ġarībüñ şādumān idüp viṣālüñ vir Naḥīfīye
Elem çekme raḳībüñden ḳamusı ḫāksār ancaḳ

204. **naḥīfī:**
Gazel 272
Mısra: **10**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Şāh-ı ʿādil ẓālim olmaz ḳana girmez bil bunı
Pādişāhum bu Naḥīfī mūr ise merdāna baḳ

205. **naḥīfī:**
Gazel 273
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Naḥīfī çünki bu ġamdan ḫalāṣ olmaya çāre
Bu tīġ-i āh ile her dem bu sīne çāk ü nāk ancaḳ

206. **naḥīfī:**
Gazel 274
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ey Naḥīfī salṭanatdur ḫidmetinde ḳāʾim ol
Rūzgār-ı vuṣlatına ḫoş döner devvār-ı ʿışḳ

207. **naḥīfī:**
Gazel 275
Mısra: **12**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Bi-ḥamdi'llāh ki ol yārüm ġarīb ismimi yād itmiş
Naḥīfī luṭf-ı Ḥaḳḳ ile müyesser ol viṣāl ancaḳ

208. **naḥīfīyem:**-*yem*
Gazel 276
Mısra: **11**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Naḥīfīyem a sulṭānum ġam-ı ʿışḳ ile bīmārem
Görindi menzil-i maḳṣūd mekānum zīr-i ḫāk ancaḳ

209. **naḥīfī:**
Gazel 277
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Bu Naḥīfī kūyuña sūr sürmege
Geldi şimdi pāy ü ser şāhā ḳabaḳ

210. **naḥīfīye:**-*ye*
Gazel 278
Mısra: **17**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Eyle Naḥīfīye nigāh-ı kerem -

211. **naḥīfī:**
Gazel 281
Mısra: **13**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Bu naẓm-ı tāb-dār ile Naḥīfī bezm-i maʿnīde
Sözüñ ʿāşıḳlara ser-māye-i sūz-ı nihān itdüñ

212. **naḥīfīye:**-*ye*
Gazel 282
Mısra: **13**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Bī-çāre Naḥīfīye yeter manṣıb-ı ʿālī
Pā-mālī-i kūyuñ şeref-i ḫiẕmet-i naʿtüñ

213. **naḥīfī:**
Gazel 283
Mısra: **13**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Aç gözüñ ġafleti terk it ki Naḥīfī āḫir
Ġāfilüñ kārı nedāmet ile āh olsa gerek

214. **naḥīfī:**
Gazel 284
Mısra: **17**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ey Naḥīfī baña tā rūz-ı ezelde didi Ḳays
ʿIşḳa benden daḫi aʿlā senüñ istiʿdāduñ

215. **naḥīfī:**
Gazel 285
Mısra: **14**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Dil-i aḥbāba ṣafā ḫāside dāġ-ı ġamdur
Ey Naḥīfī yine bu şiʿr-i ṣafā-maṣḥūbuñ

216. **naḥīfī:**
Gazel 286
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Eyledüm yāre Naḥīfī yine biñ ʿarż-ı niyāz
Seni n'eyler göresin āh ü fiġānum diyerek

217. **naḥīfī:**
Gazel 287
Mısra: **17**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ey Naḥīfī ṭuta gör sünnetin ol şāhuñ kim
Rūz-ı maḥşerde saña cāy-ı penāh olsa gerek

218. **naḥīfī:**
Gazel 288
Mısra: **13**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ey Naḥīfī ola gör ṭālib-i vech-i Bāḳī
Baḳma ol ḥüsne ki encāmı tebāh olsa gerek

219. **naḥīfī:**
Gazel 289
Mısra: **13**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ḫaşm ile söyleşürüz anda Naḥīfī çün kim
Cümlenüñ maḥżarı dīvān-ı ilāh olsa gerek

220. **naḥīfī:**
Gazel 290
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Biñ şevḳ ile Mecnūn geçinür saña Naḥīfī

Lāyıḳdur anı beste-i zülf-i siyeh itseñ

221. **naḥīfī:**
Gazel 291
Mısra: **13**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Naḥīfī niçe tesḫīr itmesün her biri perī-rūyı
Cihānı yaḳdı yandurdı bu şiʿr-i ḥālet-engīzüñ

222. **naḥīfī:**
Gazel 293
Mısra: **13**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ey Naḥīfī nālesinden şimdi Yaʿḳūb-ı dilüñ
Şöhreti Beytü'l-ḥazenüñdür kūşe-i ġam-ḫānenüñ

223. **naḥīfīnüñ:**-*nüñ*
Gazel 294
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Bir naẓīre ḳıl Naḥīfīnüñ bu şiʿr-i pākine
Ḥāsidā vādī-i naẓm içre eger üstād iseñ

224. **naḥīfī:**
Gazel 295
Mısra: **13**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ey Naḥīfī söziñe ḳalmadı cāy-ı inkār
Beni sen mevʿiẓa-i Ḥaḳ ile ḫāmūş itdüñ

225. **naḥīfī:**
Gazel 302
Mısra: **15**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Bi-ḥamdi'llāh Naḥīfī ġırre-mest-i feyż-i mevlāyuz
Olur yārāna gāhī böyle ʿarż-ı imtiyāz itmek

226. **naḥīfīye:**-*ye*
Gazel 303
Mısra: **17**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Naḥīfīye ḫaber-i ṣıḥḥatüñ irişmedi ḫayf
Şikestedür per ü bāli kebūter-i seḥerüñ

227. **naḥīfīye:**-*ye*
Gazel 304
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Bu Naḥīfīye suʾāl eyler iseñ sulṭānum
Şimdi ser-defteridür ʿāṣıḳ-ı āvārelerüñ

228. **naḥīfī:**
Gazel 305
Mısra: **11**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Cibrīl-pesend olsa Naḥīfī n'ola ṭabʿuñ
Eşʿāruñı hep zīver-i levḥ u ḳalem itdüñ

229. **naḥīfī:**
Gazel 306
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Naḥīfī nāz ü istiġnā nedür şimden girü seyr it
Varup bir āh ile ol bī-vefāya keşf-i rāz itdüñ

230. **naḥīfī:**
Gazel 307
Mısra: **11**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Bī-çāre Naḥīfī niçe dād itmez elüñden
Her gün baña biñ dürlü cefā mültezem itdüñ

231. **naḥīfī:**
Gazel 308
Mısra: **13**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Naḥīfī eylese vaṣfuñ taḫayyül
Hücūm eyler dile ceyş-i ḫayālüñ

232. **naḥīfī:**
Gazel 309
Mısra: **11**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ey Naḥīfī gerd-i rāh-ı şevḳ olup pūyān iken
Gülşen-i ʿālemde bir berg-i ṣafāya degmedük

233. **naḥīfī:**
Gazel 310
Mısra: **10**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ol ṭabīb-i cāna iẓhār eylemezdüñ derdiñi
Ey Naḥīfī pister-i ḥasretde bīmār olmasañ

234. **naḥīfī:**
Gazel 311
Mısra: **13**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ey Naḥīfī sen bu ṭabʿ-ı āteşīn āṣār ile
Çoḳ mıdur aḫbāba ʿarż-ı imtiyāz itdüklerüñ

235. **naḥīfī:**
Gazel 312
Mısra: **14**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Āteş-i ḥasretle sūzān olmasun raḥm it aña
Ḫāk-i pāyuñdur Naḥīfī bendeñi eyle ḳabūl

236. **naḥīfī:**
Gazel 313
Mısra: **14**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.

Bülbül olmaz aña hem-nāle hezarān olsa
Ey gül-i ʿişve Naḥīfī saña besdür bülbül

237. **naḥīfīden:**-*den*
Gazel 314
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Dem-i seḥerde Naḥīfīden oldı tuḥfe saña
Bedīhī bir ġazel-i ʿāşıḳāne ey bülbül

238. **naḥīfī:**
Gazel 316
Mısra: **13**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ey Naḥīfī bize bu feyż-i Ḫudādur cümle
Ṭabʿumuz yoḫsa füsūn-perver-i seḥḥāre degül

239. **naḥīfī:**
Gazel 317
Mısra: **13**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Naḥīfī itme teklīf-i naẓīre nükte-sencāna
Ki sehl-i mümteniʿdür olsa bir ḥüsn-i beyān müşkil

240. **naḥīfī:**
Gazel 318
Mısra: **10**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ferāġat itmek āsān idi ol rūḥ-ı revānumdan
Naḥīfī olmasa cism-i nizāra terk-i cān müşkil

241. **naḥīfī:**
Gazel 319
Mısra: **13**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ey Naḥīfī zümre-i ḫūbāna itmezdüm naẓar
Āh ammā n'eyleyem illā göñül illā göñül

242. **naḥīfī:**
Gazel 320
Mısra: **17**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ey Naḥīfī pey-rev-i naẓmum n'ola olsa cihān
Şāʿir-i nāzük-edā merd-i müsellemdür göñül

243. **naḥīfī:**
Gazel 323
Mısra: **13**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ey Naḥīfī gülşen-i ṭabʿumda feyż-i ʿışḳ ile
Nev-be-nev yārāna şiʿr-i tābdār eksük degül

244. **naḥīfīyi:**-*yi*
Gazel 325
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Bu Naḥīfīyi çıḳarma kerem it ḫāṭırdan
İşte ben gitdüm eyā ġonçe-dehen sen ṣaġ ol

245. **naḥīfī:**
Gazel 326
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
ʿUşşāḳuñ olursa bu Naḥīfī ne ola
-

246. **naḥīfīye:**-*ye*
Gazel 328
Mısra: **14**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Bülbül-i gūyā olaldan gülsitān-ı naʿtüñe
Oldılar pey-rev Naḥīfīye süḫan-sencān-ı Rūm

247. **naḥīfī:**
Gazel 329
Mısra: **13**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Naḥīfī yār-ı cānumdan cüdā gülzār-ı ʿālemde
Gül-i nev-restesin güm-geşte ḳılmış ʿandelīb oldum

248. **naḥīfī:**
Gazel 330
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Naḥīfī ol gül-i gülzār-ı ḥüsne meyl idelden āh
Fiġān ü nālede ben şimdi reşk-i ʿandelīb oldum

249. **naḥīfī:**
Gazel 331
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Naḥīfī şām-ı baḫtum rūşen oldı şemʿ-i rūyından
Bu şeb tā ṣubḥa dek zānū-be-zānū-yı ḥabīb oldum

250. **naḥīfī:**
Gazel 332
Mısra: **14**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Cilve-ger olsa ʿaceb mi anda naḳş-ı kāʾināt
Ey Naḥīfī ṣāfdur mirʾāt-ı ṭabʿ-ı rūşenüm

251. **naḥīfī:**
Gazel 333
Mısra: **10**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Bir baġrı yanıḳ ʿāşıḳ-ı miḥnet-zededür gel
Aġlatma Naḥīfī ḳuluñı cevr ile şāhum

252. **naḥīfī:**
Gazel 335
Mısra: **14**

Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
O meh āvīze-i gūş-ı ḳabūl eyler ümmīdiyle
Naḥīfî rişte-i naẓma niçe dürr ü güher çekdüm

253. **naḥīfī:**
Gazel 337
Mısra: **13**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Naḥīfî naḳd-i cān ile ḫarīdār olmadur kārum
Ser-i bāzār-ı ḥüsn içre hemān bir dil-rubā görsem

254. **naḥīfī:**
Gazel 340
Mısra: **14**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Nümū-dār itmege ezhār-ı maʿnā-yı dil-ārāyı
Naḥīfî bu zemīn-i dil-güşāyı iḫtirāʿ itdüm

255. **naḥīfī:**
Gazel 341
Mısra: **10**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
N'ola tāb-ı tecellīden derūnum dāġ dāġ olsa
Naḥīfî cāy-gāh-ı ḥayret-i dīdārdan geldüm

256. **naḥīfīye:**-*ye*
Gazel 344
Mısra: **13**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Sen Naḥīfīye cefāyı ne ḳadar eyler iseñ
Ol ḳadar ben de anı ḫurrem ü şādān göreyüm

257. **naḥīfī:**
Gazel 345
Mısra: **13**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ey Naḥīfî dāġlar çekdüm ten-i ʿuryānuma
Ol şeh-i ḥüsne yine bir nāme tesvīd eyledüm

258. **naḥīfī:**
Gazel 346
Mısra: **13**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Sevdā-yı viṣālüñle Naḥīfî gibi ḥayfā
Ol vaʿde-i ferdālara gerçekden inandum

259. **naḥīfī:**
Gazel 347
Mısra: **29**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ey Naḥīfî ide Ḥaḳ sūz-ı derūnuñ teskīn
Dime şimden girü ben īn ile ānı yaḳaram

260. **naḥīfīyi:**-*yi*
Gazel 348
Mısra: **13**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ḳaṣduñ bu Naḥīfīyi helāk itmek imiş āh
Raḥm eyle güzel başuñ içün itme efendüm

261. **naḥīfīyem:**-*yem*
Gazel 349
Mısra: **17**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ben Naḥīfīyem iderseñ cāy-gāhumdan suʾāl
Kūçe-i maʿnāda Ḫıżr-ı feyż ile hem-ḫāmeyem

262. **naḥīfī:**
Gazel 352
Mısra: **17**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ey Naḥīfî gerçi hem-demsin bāña ẓāhirde sen
Sen de bilmezsin benüm bir cāy-ı pinhāndur yerüm

263. **naḥīfī:**
Gazel 354
Mısra: **26**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Dehr içinde kimseden ümmīd-i iḥsān eylemem
Rāzıḳ-ı feyyāżadur ancaḳ Naḥīfî minnetüm

264. **naḥīfīyem:**-*yem*
Gazel 356
Mısra: **17**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Naḥīfīyem bilinmez ḳıymetüm bīgāne-i luṭfem
Diyār-ı ġurbete geldüm ġarībem āşinā bilmem

265. **naḥīfī:**
Gazel 358
Mısra: **11**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Naḥīfî maḫzen-i envār-ı ʿışḳam ṣūretā ammā
Baḳılsa ʿālem-i maʿnāya nūr-ı çeşm-i derrākem

266. **naḥīfīyem:**-*yem*
Gazel 359
Mısra: **13**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ben Naḥīfīyem eyā ümmīd-i ʿafv-i Kirdigār
Dāġ-sūz-ı sīne-i cürm ü günāhumsın benüm

267. **naḥīfī:**
Gazel 360
Mısra: **13**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Bu Naḥīfī gibi şevḳ ile benüm sulṭānum
Ḫidmet-i naʿt-i şerīfüñ bāña deyn olsun deyn

268. **naḥīfī:**
Gazel 361
Mısra: **13**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ey Naḥīfī bilüp ol serv-i dil-ārā ḳadrüm
Tūtiyā-sāz ola biñ ḥasret ile ḫākümden

269. **naḥīfī:**
Gazel 362
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Naḥīfī ol mehüñ vaṣf-ı nigāh-ı çeşm-i şūḫından
Gehī efsūna gāhī şīve-i iʿcāza başlarsın

270. **naḥīfī:**
Gazel 363
Mısra: **14**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Eylesün ḥalḳa-i tevḥīdi müşerref yine yār
Ey Naḥīfī niçe biñ nāz ile cānān dönsün

271. **naḥīfī:**
Gazel 364
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Fāriġ olmaz mı Naḥīfī bu hevālardan ʿaceb
Dün işitdüm yine bir şūḫa giriftār oldıġın

272. **naḥīfī:**
Gazel 365
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ey Naḥīfī bir şeh-i ḥüsne ḳul olmaḳ Rūmda
Bāña yegdür taḫt-ı mülk-i Mıṣra sulṭān olmadan

273. **naḥīfī:**
Gazel 367
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Söyleñ ol āfet
Naḥīfī bendesin yād eylesün Ṣādumān itsün o gül-ruḫ bülbül-i nālendesin

274. **naḥīfī:**
Gazel 368
Mısra: **13**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ey Naḥīfī görmez oldum sende āṯār-ı sürūr
Var ise şimdi ġumūm-ı ʿışḳdan āzādesin

275. **naḥīfī:**
Gazel 369
Mısra: **14**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Tīġ-i ʿışḳ ile şehīd olmada teʾḫīr itdüñ
Rūz-ı maḥşerde Naḥīfī ne cevāb eylersin

276. **naḥīfīyem:**-*yem*
Gazel 370
Mısra: **13**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ben Naḥīfīyem derūnum maẓhar-ı esrārdur
Olma ẓāhir-bīn-i ġaflet āh ü zārumdan ṣaḳın

277. **naḥīfīde:**-*de*
Gazel 372
Mısra: **13**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Bī-çāre Naḥīfīde olan āteş-i ʿışḳı
Fehm eylesün erbāb-ı maḥabbet süḫanından

278. **naḥīfī:**
Gazel 373
Mısra: **13**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Baḳduḳça Naḥīfī baña ol mest-i mey-i nāz
Biñ fitne ḳopar her nigeh-i pür-fiteninden

279. **naḥīfīnüñ:**-*nüñ*
Gazel 376
Mısra: **13**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Hūbān esīr-i ʿışḳı olurdı Naḥīfīnüñ
Naḳl eylesem muʿāmele-i ʿāşıḳānesin

280. **naḥīfīye:**-*ye*
Gazel 378
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ḳıl dest-gīr İlāhī Naḥīfīye luṭfuñı
Tā neşve-i şarāb-ı hevādan yıḳılmasun

281. **naḥīfī:**
Gazel 379
Mısra: **11**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Bu Naḥīfī bilür ey āfet-i cān çekdigiñi
O nigehlerle o çeşm-i sitem-āyīnüñden

282. **naḥīfī:**
Gazel 381
Mısra: **13**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ben ḳāʾil idüm şimdi Naḥīfī beni sevse
Ḳurbānuñ olam sen ne ʿaceb nāz ḳılarsın

283. **naḥīfī:**
Gazel 382
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ol ġonçe-femüñ vaṣf-ı cemālinde Naḥīfī

Eşʿāruñı ya siḥr ü ya iʿcāz ḳılarsın

284. **naḥīfī:**
Gazel 383
Mısra: **10**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Başladı cismümde cānum ıżṭırāb-ı ḥasrete
Ey Naḥīfī ġālibā ol şūḫ-ı raʿnādur gelen

285. **naḥīfīye:**-*ye*
Gazel 384
Mısra: **14**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ol ḳadar āmādedür çāk-i girībān itmege
Çeşm-i şūḫuñdan Naḥīfīye işāret olmasun

286. **naḥīfī:**
Gazel 386
Mısra: **10**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ḫırḳa-i ʿışḳ u maḥabbet ḥāletin fehm idemez
Ey Naḥīfī aṭlas u dībāyı berdūş eyleyen

287. **nāḥīfī:**
Gazel 387
Mısra: **13**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Nāḥīfī itdigüñ cürm ü günehler yāda gelmez mi
Niçün yanmazdan evvel āteş-i levm ile yanmazsın

288. **naḥīfī:**
Gazel 389
Mısra: **12**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Niẓām-ı ḥāl ile bir neşve taḥṣīl it ʿibādetle
Ne ḥāṣıldur Naḥīfī saña naẓm u neṯr ü inşādan

289. **naḥīfī:**
Gazel 390
Mısra: **21**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Dest-gīr ol ki Naḥīfī ola reh-yāb-ı vuṣūl
Muntaẓırdur bize ser-cümle eḥibbā-yı vaṭan

290. **naḥīfīyem:**-*yem*
Gazel 391
Mısra: **11**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Naḥīfīyem gerekmez baña dehrüñ minnet-i luṭfı
Murādum maṭlabum māl ü menālüm devletüm sensin

291. **naḥīfī:**
Gazel 392
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ey Naḥīfī sīnemüz pür-dāġ-ı reşk olmaz mı hīç
Bāġ-ı ʿişretden ki yār-ı ġamgüsārumdur gelen

292. **naḥīfī:**
Gazel 393
Mısra: **15**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ey Naḥīfī her seḥer işrāḳıyān-ı ehl-i ʿışḳ
Şiʿr-i pāküm isticābet-ḫ∨āh-ı tesbīḥ eylesün

293. **naḥīfī:**
Gazel 394
Mısra: **13**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Aḥvāl-i perīşānın yazduḳça Naḥīfī
Yer yer dökilür ḳaṭre-i şekvā ḳaleminden

294. **naḥīfī:**
Gazel 397
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Şaḥrā-yı maḥabbetde Naḥīfī gibi ey māh
Çoḳ ʿāşıḳ-ı dil-ḫasteyi āvāre idersin

295. **naḥīfī:**
Gazel 399
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Naḥīfī cān virürsem ḥasret-i dil-dār ile āḫir
Ḫaber ṣorsun gelüp ol dil-rübā her bir giyāhumdan

296. **naḥīfī:**
Gazel 400
Mısra: **13**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Naḥīfī baña taḥṣīl-i kemāle yār idi reh-ber
Şeb-i ḥayretde ḳaldum dūr olup ol reh-nümūnumdan

297. **naḥīfī:**
Gazel 402
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Naḥīfī fürḳatüñ birle geyinmiş ol siyeh gīsū
Naẓar ḳıl ol perīşāna kerem ḳıl gözi ḳanlu ey

298. **naḥīfī:**
Gazel 403
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Naḥīfī bileler ḳadrüñ beḳāya rıḥlet idince
Güzel kim ḳıymetüñ bilmez daḫı tāze cevāndur bu

299. **naḥīfī:**
Gazel 404
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.

Bu Naḥīfī ḳaldı bir āh itmege cānı çıḳa
Çıḳmasun cānı anuñ luṭf eyle istiġnāyı ḳo

300. **naḥīfīnüñ:**-*nüñ*
Gazel 405
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Naḥīfīnüñ nedür cürmi Ḫudā ʿālim ʿalīm Allāh
Cenāb-ı yāre ḳul itmiş anı bī-iḫtiyār ebrū

301. **naḥīfīye:**-*ye*
Gazel 407
Mısra: **14**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Der-i luṭfuñda ḫāk-i rāh olursa şevḳ-ı vaṣluñla
Naḥīfīye yeter ʿizz ü şerāfet yā Resūla'llāh

302. **naḥīfī:**
Gazel 408
Mısra: **14**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Nigāh-ı şefḳatüñ ḳıl tesliyet-baḫş-ı meded-kārī
Naḥīfī bendeñe rūz-ı ḳıyāmet yā Resūla'llāh

303. **naḥīfīye:**-*ye*
Gazel 409
Mısra: **13**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Naḥīfīye dem-ā-dem müjde-i ẕevḳ-ı cinān eyler
Derūnda ẕevḳ-ı ʿışḳ-ı bī-miṣālüñ yā Resūla'llāh

304. **naḥīfī:**
Gazel 410
Mısra: **13**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Naḥīfī ḥaşre dek taḥrīr-i naʿt-i pāküñ eylerse
Nihāyet bulmaz evṣāf-ı kemālüñ yā Resūla'llāh

305. **naḥīfī:**
Gazel 412
Mısra: **14**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Senüñ gülşen-serāy-ı midḥatüñde naġme-sāz olmış
Naḥīfī ʿandelīb-i ḫoş-nevādur yā Resūla'llāh

306. **naḥīfī:**
Gazel 413
Mısra: **14**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ümmīd-i yek nigāhuñla der-i luṭfuñda ḫāk olmış
Naḥīfī bir ġarīb-i bī-nevādur yā Resūla'llāh

307. **naḥīfī:**
Gazel 414
Mısra: **14**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Sen ol verd-i muṭarrāsın ki her dem bāġ-ı naʿtüñde
Naḥīfī bülbül-i rengīn edādur yā Resūla'llāh

308. **naḥīfī:**
Gazel 417
Mısra: **14**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Budur senden niyāzum defter-i elṭāf u iḥsāna
Naḥīfī nāmını eyle muḳayyed yā Resūla'llāh

309. **naḥīfī:**
Gazel 421
Mısra: **13**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Naḥīfī bendeñem elden ḳomam dāmān-ı iḥsānuñ
Ne deñlü var ise cürm ü günāhum yā Resūla'llāh

310. **naḥīfī:**
Gazel 422
Mısra: **13**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Naḥīfī bendeñe eyle şefāʿat rūz-ı maḥşerde
Ḫużūr-ı Ḥaḳda maḳbūl-i recāsın yā Resūla'llāh

311. **naḥīfī:**
Gazel 423
Mısra: **13**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Revā mıdur Naḥīfī şevḳ ile vaṣṣāfuñ olmışken
İde āzürde erbāb-ı zamāne yā Resūla'llāh

312. **naḥīfī:**
Gazel 425
Mısra: **13**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Naḥīfī ümmet içre her ne deñlü ehl-i cürm ise
Reh-i ʿışḳuñda ḳalmaz baş u cāna yā Resūla'llāh

313. **naḥīfīyem:**-*yem*
Gazel 426
Mısra: **14**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Kerem ḳıl luṭf u iḥsānuñla dil-şād eyle ben zārı
Naḥīfīyem ḳapuñda bir gedāyam yā Resūla'llāh

314. **naḥīfī:**
Gazel 427
Mısra: **13**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Naḥīfī ʿışḳuña ben saña cismüm kūyuña ḳurbān
Fedā olsun saña ser-cümle vārum yā Resūla'llāh

315. **naḥīfī:**
Gazel 428
Mısra: **13**

Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Naḥīfī ḫāk olursa şevḳ-ı vaṣl-ı cānsitānuñla
Yine evṣāfuñ eyler her ġubārum yā Resūla'llāh

316. **naḥīfī:**
Gazel 429
Mısra: **14**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ne deñlü mücrim ise yine kendi müstemendüñdür
Naḥīfī bendeñe eyle şefāʿat yā Resūla'llāh

317. **naḥīfī:**
Gazel 430
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Naḥīfī bendeñi cevr ile giryān itdiler aʿdā
Mürüvvet kānısın ġayret senüñdür yā Resūla'llāh

318. **naḥīfīye:**-*ye*
Gazel 431
Mısra: **14**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Besdür ey kān-ı şefāʿat rūz-ı maḥşerde eger
Çeşm-i şefḳatle Naḥīfīye iderseñ bir nigāh

319. **naḥīfīden:**-*den*
Gazel 432
Mısra: **13**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Bu Naḥīfīden dirīġ itme nigāh-ı luṭfuñı
Şermī-i cürm ile tā maḥşerde ḫayrān olmaya

320. **naḥīfī:**
Gazel 434
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Naḥīfī bülbüle taʿlīm iderdüm naġme-i ʿışḳı
Mekānum gülşen olsa hem-demüm ol nāzenīn olsa

321. **naḥīfī:**
Gazel 435
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Yeter ālāyiş-i dünyādan el çek ey Naḥīfī gel
Biraz ṭabʿ-ı heves-ālūdına ʿarż-ı ferāġ eyle

322. **naḥīfī:**
Gazel 436
Mısra: **13**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Bu Naḥīfī var iken eyleme aġyāra naẓar
İḫtilāṭ eyleme gel ḳadrüñi bilmezler ile

323. **naḥīfī:**
Gazel 437
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Naḥīfī sāye-veş pā-māl olurdum reh-güẕārında
Bulaydum ol nihāl-i bāġ-ı ḥüsni āh bir yerde

324. **naḥīfī:**
Gazel 442
Mısra: **13**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Oldum esīr-i ʿışḳı Naḥīfī bir āfetüñ
Ya meyl-i şefḳat ide ya nā-mihribān ola

325. **naḥīfīden:**-*den*
Gazel 444
Mısra: **17**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Naḥīfīden gürīzān olma ey ṣūḫ-ı perī-peyker
Seni cāndan sever bir mübtelādur ictināb itme

326. **naḥīfī:**
Gazel 445
Mısra: **10**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Benden isterse ḥisāb-ı ġam-ı ʿışḳı ol şāh
Ey Naḥīfī varayum defter ü dīvānum ile

327. **naḥīfī:**
Gazel 446
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ey Naḥīfī o şeh-i ḥüsne yeter şāhid-i ḥāl
Āh-ı pür-sūz-ı derūn eşk-i firāvānum ile

328. **naḥīfī:**
Gazel 448
Mısra: **13**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Revādur ey Naḥīfī ḫāme-i zerrīn ile yazsam
Bu bir ser-levḥadur mecmūʿa-i rengīn-i ʿirfāna

329. **naḥīfī:**
Gazel 450
Mısra: **13**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ḳurbān olayum ol dem-i cān-baḫşa Naḥīfī
Kim ʿāşıḳ-ı zāruñ ola dildār yanında

330. **naḥīfī:**
Gazel 451
Mısra: **13**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Kesb-i ṣafā ne mümkindür şām ü seḥer Naḥīfī
Tekdīr-i ḫāṭır eyler ālāyiş-i zamāne

331. **naḥīfī:**
Gazel 452
Mısra: **13**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Her bir sözüñ Naḥīfī çāk eyler ehl-i ʿışḳı
Sende nedür bu ḥālet bu ṭarz-ı ʿāşıḳāne

332. **naḥīfī:**
Gazel 453
Mısra: **21**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ey Naḥīfī ʿafv-i Ḥaḳ olmazsa müşkil ḥāldür
Eyledüm ġafletle çoḳ ʿışyān ʿışyān üstüne

333. **naḥīfī:**
Gazel 454
Mısra: **18**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
ʿAndelibān-ı süḫan yazsun naẓm-ı tāzeyi
Ey Naḥīfī ṣafḥa-i gül-berg-i ḫandān üstüne

334. **naḥīfī:**
Gazel 455
Mısra: **13**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ey Naḥīfī zīver-i ser-nāme-i iʿcāzdur
Bu ġazel mecmūʿa-i aṣḥāb-ı ʿirfān üstüne

335. **naḥīfī:**
Gazel 457
Mısra: **21**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Encāmı ḫāk olınca Naḥīfī bu ʿālemüñ
Ṭopraḳ hezār levm ile her ārzūsına

336. **naḥīfī:**
Gazel 458
Mısra: **13**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Derd ehlinüñ Naḥīfī eşʿārı böyle ister
Elfāẓı şāʿirāne maʿnāsı ʿāşıḳāne

337. **naḥīfī:**
Gazel 459
Mısra: **11**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ey Naḥīfī Ġāzī Sulṭān Muṣṭafā Ḫānuñ müdām
Būse-gehdür der-geh-i luṭfı niçe Key-Ḫüsreve

338. **naḥīfī:**
Gazel 460
Mısra: **11**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ey Naḥīfī şāh-ı dehrüñ devletinde sözlerüm
Ġıbṭa-baḫş-ı şevḳdur rūḥ-ı Selīm ü Ḫüsreve

339. **naḥīfī:**
Gazel 461
Mısra: **25**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Naḥīfī ḳayd-ı hicrāndan eger āsāyiş isterseñ
Yaḳīn ol bezm-gāh-ı ḳurba ṭāʿatle ʿibādetle

340. **naḥīfī:**
Gazel 463
Mısra: **13**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Pīrāhen-i cismi bile çāk eyle Naḥīfī
Cānān ile cān arasına ḥāʾil olursa

341. **naḥīfī:**
Gazel 465
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Naḥīfī bülbül-i bāġ-ı maḥabbet diyü yazsunlar
Yazanlar resm-i ehl-i ʿışḳı levḥ-i rūzgār üzre

342. **naḥīfī:**
Gazel 466
Mısra: **10**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Taraḥḥum eyle iḥsān it gel inşāf eyle sulṭānum
Naḥīfī pāy-māl olsun mı rāh-ı intiẓār üzre

343. **naḥīfī:**
Gazel 469
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Naḥīfī menzilüm āḫir ḥaẓīż-i ḫāk olur bir gün
-

344. **naḥīfī:**
Gazel 471
Mısra: **11**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Dil-i ʿāşıḳ gibi sūz olsa Naḥīfī sözde
Naẓm-ı erbāb-ı süḫan muʿcize-āşār olsa

345. **naḥīfī:**
Gazel 472
Mısra: **13**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Naḥīfī şevḳ-ı teşrīfiyle düşsem ḫāk-i pāyine
O şūḫum tūtiyā-sāz olsa çeşm-i pür-nem-i ʿışḳa

346. **naḥīfī:**
Gazel 473
Mısra: **11**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ey Naḥīfī şāʿirān-ı ʿaṣra dest-āvīz içün
Meclis-ārā-yı ṣafādur tāze eşʿāruñ yine

347. **naḫīfī:**
Gazel 474
Mısra: **13**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Āzürde-dil olmaḳda
Naḥīfī sitemüñden
Bilsek hele ḳaṣduñ nedür erbāb-ı kemāle

348. **naḫīfīye:**-*ye*
Gazel 475
Mısra: **17**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Olmaz mı Naḥīfīye sezā milket-i iʿcāz
İnṣāf ile gel baḳ hele bu siḥr-i ḥalāle

349. **naḫīfī:**
Gazel 476
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ey Naḥīfī hele hīç ḳalmadı cāy-ı inkār
Ṭūṭī-i muʿcize-i ḥüsn-i beyān oldıġuña

350. **naḫīfī:**
Gazel 480
Mısra: **14**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Siḥri iʿcāz itdüñ iʿcāzı kerāmet eyledüñ
Āferīn olsun Naḥīfī ṭabʿ-ı siḥr-āmīzüñe

351. **naḫīfīyi:**-*yi*
Gazel 481
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Dün Naḥīfīyi ġam-ı yeʾs ile gördüm maḥzūn
Himmet itseñ ya ne var ol daḫi ber-kām olsa

352. **naḫīfī:**
Gazel 482
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Teslīm olur ol āfete cān ile Naḥīfī
-

353. **naḫīfī:**
Gazel 483
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ey Naḥīfī tāb-ı āhuñ ʿālemi sūzān ider
Kim taḥammül eylesün feryād-ı āteş-ḫīzüñe

354. **naḫīfī:**
Gazel 488
Mısra: **18**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Dād-ı Ḫudādur eyle hemān şükrini müdām
Saña Naḥīfī bu naʿt-i ʿışḳ-ı Muḥammedī

355. **naḫīfī:**
Gazel 489
Mısra: **10**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ol nūr-ı Ḫudā bir naẓar-ı raḥmet iderse
Besdür saña rifʿat iki ʿālemde Naḥīfī

356. **naḫīfī:**
Gazel 490
Mısra: **13**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ey Naḥīfī ne bilür mest-i maḥabbet ḥālin
Sāḳī-i ʿışḳuñ o kim olmaya peymāne-keşi

357. **naḫīfī:**
Gazel 491
Mısra: **17**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ey Naḥīfī sırr-ı ḥikmetden eger āgāh iseñ
Semt-i istiġnādan ayrılma dil-i şeydā gibi

358. **naḫīfī:**
Gazel 492
Mısra: **13**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ey Naḥīfī ṭabʿuña maḫṣūṣdur ancaḳ senüñ
Bir nefesde eylemek biñ vādī-i iʿcāzı ṭay

359. **naḫīfī:**
Gazel 493
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ey Naḥīfī böyledür ḥükm-i esās-ı çarḫ-ı dūn
Kimseler vāreste-i ehdūh-ı gerdūn olmadı

360. **naḫīfī:**
Gazel 494
Mısra: **13**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ey Naḥīfī geşt-i deşt-i miḥnet itdüm şöyle kim
Dilde tāb ü cānda ṭāḳat tende dermān ḳalmadı

361. **naḫīfī:**
Gazel 495
Mısra: **17**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Naḥīfī Mışr içinde güft-gūy-ı Yūsuf-ı naẓmem
Zamān-ı ḥaşre dek şād eylesün rūh-ı Züleyḫāyı

362. **naḫīfī:**
Gazel 496
Mısra: **13**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
N'ola pervāne-ṣıfat olsa Naḥīfī ḫāmūş

N’eylesün ġuṣṣa-i ḥasretle açılmaz deheni

363. **naḥīfī:**
Gazel 497
Mısra: **14**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Niçe müstaġrıḳ-ı deryā-yı ḥayret olmasun ādem
Naḥīfī ġurbet ilde āşinālar yāda gelmez mi

364. **naḥīfī:**
Gazel 498
Mısra: **17**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Naḥīfī kūyuña teslīm-i cān içün gelmiş
İlāhī ʿAdn ola anuñ maḳām u meʾvāsı

365. **naḥīfī:**
Gazel 500
Mısra: **17**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Şāyestedür Naḥīfī bu naẓm-ı dil-güşāya
Selmān olursa teslīm taḥsīn iderse Bāḳī

366. **naḥīfī:**
Gazel 501
Mısra: **14**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Āfitāb olsa görünmez baña senden ġayrı
Bu Naḥīfī seni özler seni ey māh seni

367. **naḥīfīnüñ:**-*nüñ*
Gazel 503
Mısra: **13**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
İnkār olur mı ṭarḥ-ı ġazelde Naḥīfīnüñ
Bu ṭarz-ı dil-pesendi bu şīrīn edāları

368. **naḥīfī:**
Gazel 507
Mısra: **13**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Meşḳ-ı ʿışḳ itmege var idi Naḥīfī iḳbāl
Bilse ḳadr-i hüneri ʿaṣrumuzuñ tāzeleri

369. **naḥīfī:**
Gazel 511
Mısra: **17**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Naḥīfī mātem-i hecr ile maḥzūn eyleyen ẓālim
Olursın şād ʿıyd-ı vuṣlatumla bir zamān derdi

370. **naḥīfī:**
Gazel 512
Mısra: **13**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ey Naḥīfī dil-i şūrīde ḳarār itmez hīç
Iżṭırāb-ı ġam-ı hicrān ile sīm-āb gibi

371. **naḥīfī:**
Gazel 514
Mısra: **13**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ey Naḥīfī göricek nükte-i naẓm-ı pāküñ
Tāze-gūyān-ı zamāne yine mülzem ḳaldı

372. **naḥīfī:**
Gazel 515
Mısra: **13**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Naḥīfī şübhe yoḳ siḥr-āşinā-yı lafẓ u maʿnāsın
Ḥelāl olsun saña her vech ile nām-ı süḥandāni

373. **nahīfī:**
Gazel 518
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Derdümi şorma Nahīfī ki ġarīb illerde
Ḳalmadı miḥnet ile tāb ü tüvānum şimdi

374. **naḥīfī:**
Gazel 519
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Bu Naḥīfī gibi ġavvāṣ-ı maḥabbet var iken
Ġayrıya ol dürr-i pākīze kenār olsun mı

375. **nahīfī:**
Gazel 520
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Nahīfī ben ki Şīrāz-ı süḫanda reşk-i ʿUrfī’yem
ʿAceb mi baña teslīm olsa Rūmuñ ḫod-pesendānı

376. **naḥīfīden:**-*den*
Gazel 521
Mısra: **13**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Naḥīfīden ḫaber isterse yārān-ı ṣafā şimdi
O bir üstād-ı kül bir şāʿir-i ṣāḥib-fünūn oldı

377. **naḥīfī:**
Gazel 525
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Naḥīfī niçe teklīf-i naẓīre itmem aḥbāba
Zemīn-i dil-pesendüm Ḫüsrev ü Ḫāḳāna kār itdi

378. **naḥīfī:**
Gazel 526
Mısra: **17**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.

Naḥīfī çāk-sāz-ı ḫırḳa-i nāmūs olup āḫir
Ser-i kūyında bir şūḫuñ yine dīvānedür şimdi

379. **naḥīfīden:**-*den*
Kaside 1
Mısra: **69**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ey Naḥīfīden suʾāl iden bu rāzuñ ġāyetin
Mā-sivā-yı Ḥaḳ ile bīgāne ol budur cevāb

380. **naḥīfīye:**-*ye*
Kaside 2
Mısra: **27**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Maḥż-ı fażluñla Naḥīfīye idüp feyż-i ʿaṭā
Ol ġarībi eyle maḳbūl-i ḥarīm-i ḥażretüñ

381. **naḥīfī:**
Kaside 3
Mısra: **93**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ey Naḥīfī ḳanı bu bezm-geh-i fānīde
Bunca dem hem-dem ü hem-ṣoḥbet olan yārānuñ

382. **naḥīfīye:**-*ye*
Kaside 4
Mısra: **33**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Eyle luṭfuñla Naḥīfīye meded
Yevme lā yenfeʿu mālun velā benūn

383. **naḥīfī:**
Kaside 8
Mısra: **219**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ey Naḥīfī mey-i feyż-i nefes-i cān-sūzum
Hūşyārı ide mest ü niçe mesti hūşyār

384. **naḥīfī:**
Kaside 8
Mısra: **265**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Dest-gīr ol bu Naḥīfī ḳuluña sulṭānum
Ki ol üftādeye āsān ola kār-ı düşvār

385. **naḥīfī:**
Kaside 9
Mısra: **63**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ey Naḥīfī çehre-fersā-yı der-i mevlā olup
Biñ nedāmetle recā-yı ʿafv ü ġufrān eylesem

386. **naḥīfī:**
Kaside 11
Mısra: **45**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Yā Resūla'llāh Naḥīfī şerm ü ḫacletle bu dem
Naʿtüñe ḳıldı cesāret ḥālini inhā ile

387. **naḥīfī:**
Kaside 12
Mısra: **77**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
İẓhār-ı ʿubūdiyyet idüp sen de Naḥīfī
Iṣār-ı ṣenā ḳıl o şeh-i ʿālemiyāna

388. **naḥīfīye:**-*ye*
Kaside 15
Mısra: **26**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Āşinā bir nigeh it rūz-ı cezāda sen de
Bu Naḥīfīye eyā Ḥażret-i Veys'el-Ḳaranī

389. **naḥīfī:**
Kaside 16
Mısra: **29**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ey Naḥīfī yüri sür şevḳ ile rūy-ı siyehüñ
Maẓhar-ı raḥmet-i mevlā olacaḳ demdür bu

390. **naḥīfī:**
Kaside 17
Mısra: **31**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Faẓl u ġufrānuñla şādān it Naḥīfī bendeñi
Yā ilāhī ḳıl anı maḥşūr-ı ḳurb-ı Muṣṭafā

391. **naḥīfī:**
Kaside 18
Mısra: **32**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Naʿt-i pākin eyleyüp vird-i zebān ü ḫırz-ı cān
Ey Naḥīfī naẓmuñ it pīrāye-i şehr ü diyār

392. **naḥīfī:**
Kaside 19
Mısra: **161**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ey Naḥīfī eyleme tā böyle iṭnāb-ı süḫān
Besdür ol şāha bu deñlü ʿarż-ı ḥāl-i çākerī

393. **naḥīfī:**
Kaside 20
Mısra: **31**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ey Naḥīfī ben duʿā itdükçe şāh-ı ʿālem
Sen icābet-ḫ∨ān olan aḳtāb ile evtādı gör

394. **naḥīfī:**
Kaside 21
Mısra: **25**

Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ey Naḥīfī olamaz ḥaḳḳ-ı edā-yı taʿbīr
Ne ḳadar olsa beyān midḥati Saʿd-ābāduñ

395. **naḥīfī:**
Kaside 22
Mısra: **83**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Naḥīfī itdigüm her bir duʿāya isticābetde
Vesīle itsün ism-i aʿẓam ü esmāʾ-i ḥüsnāyı

396. **naḥīfī:**
Kaside 23
Mısra: **17**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Naḥīfī ḫāk-i pāya rūy-māl itmek murād eyler
İcāzet var mı sulṭānum o ʿabd-i bī-riyā gelsün

397. **naḥīfī:**
Kaside 24
Mısra: **69**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Naḥīfī bir ṣenā-kār u duʿā-endīşe bendedür
Taraḥḥum eyle ey kān-ı kerem ol zār u nālāna

398. **naḥīfī:**
Kaside 25
Mısra: **57**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Bu Naḥīfī gibi ḥużūruñda Serverā gerçi çoḳ maḳāl itdüm

399. **naḥīfī:**
Kaside 28
Mısra: **65**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Naḥīfī bendeñem ḫidmet-güẕār-ı ḫāk-pāyam ben
Ṣenā-kāruñ duʿā-gūyuñ bu ṭabʿ-ı müsteṭābumdur

400. **naḥīfī:**
Kıt'a 17
Mısra: **3**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
İki ʿālemde Naḥīfī budur ancaḳ faḫrum
Bendesidür diyeler baña Ḥabību'llāhuñ

401. **naḥīfīyi:**-*yi*
Kıt'a 18
Mısra: **4**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Tīġ-ı ḫūn-rīz-i çeşm-i mestüñ ile
Bu Naḥīfīyi sen helāk itdüñ

402. **naḥīfīyi:**-*yi*
Kıt'a 24
Mısra: **8**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Bunı taḥrīr iden aṣḥāb-ı keremden umaram
Bu Naḥīfīyi ide ḫayr-ı duʿāya ṣāyān

403. **nahīfī:**
Kıt'a 27
Mısra: **3**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Bu Nahīfī ḳuluñuñ ṣoñra bilürsin ḳadrin
Gerçi bilmezlük ile şimdi cefā eylersin

404. **naḥīfī:**
Kıt'a 30
Mısra: **1**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ey Naḥīfī n'ola görmezse gözüm dünyāyı
Gerd-i ġam düşdi yine merdümek-i idrāke

405. **naḥīfī:**
Kıt'a 31
Mısra: **1**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ey Naḥīfī bu müsāfir-ḫāne-i fānīde āh
Cān-ı bīmārum fedādur ol dem-i ferḫundeye

406. **naḥīfī:**
Kıt'a 38
Mısra: **13**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Bi-ḥamdi'llāh Naḥīfī ʿālem-i fānī vü bāḳīde
Şefīʿum faḫr-ı ʿālem mesnedüm elṭāf-ı Rabbānī

407. **naḥīfī:**
Matla 128
Mısra: **2**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Żaʿf-ı ʿışḳ oldı ezel cism-i nizāra muḫtaṣ
N'ola ʿālemde baña olsa Naḥīfī maḫlaṣ

408. **naḥīfī:**
Matla 251
Mısra: **2**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Resūluñ ḫādim-i naʿt-i şerīfi Süleymān bende-i Raḥmān Naḥīfī

409. **naḥīfī:**
Muaşşer 1
Mısra: **21**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ey Naḥīfī reşk ider Cem görse cām-ı ʿişretüm
Feyżgāh-ı zümre-i rūḥāniyāndur ṣoḥbetüm

410. **naḥīfīyem:**-*yem*
Murabba 2
Mısra: **33**

Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Naḥīfīyem Ḫudāvendā
Menem āṣüfte vü şeydā

411. **naḥīfī:**
Murabba 4
Mısra: **14**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
İdüp şāyeste-i luṭf-ı viṣālüñ
Naḥīfī bendeñe göster cemālüñ

412. **naḥīfī:**
Murabba 5
Mısra: **66**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ceẕbe-i şevḳ-i viṣāl
Buldı Naḥīfī kemāl

413. **naḥīfī:**
Murabba 6
Mısra: **113**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Şād it Naḥīfī bendeyi
Ol bende-i nālendeyi

414. **naḥīfīden:**-*den*
Murabba 8
Mısra: **27**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ḳabrüm üstünde disünler kim Naḥīfīden saña
Eṣ-ṣalātü ve's-selām ey faḫr-ı ʿālem es-selām

415. **naḥīfīye:**-*ye*
Murabba 9
Mısra: **35**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Naḥīfīye ʿināyet ḳıl
Sen iḥsān eyle yā Allāh

416. **naḥīfīveş:**--*veş*
Murabba 10
Mısra: **35**
Nahifi gibi.
Naḥīfīveş budur şimdi duʿāmuz
ʿİbād-ı Müslimīne nuṣret eyle

417. **naḥīfī:**
Murabba 11
Mısra: **25**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Naḥīfī bendeñe ey māh
Budur vird-i zebān her gāh

418. **naḥīfī:**
Murabba 13
Mısra: **25**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Naḥīfī müstemendüñdür
Ġarīb-i pāy-bendüñdür

419. **naḥīfīye:**-*ye*
Rübai 150
Mısra: **4**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Allāh bilür ḫāk-i der-i iḥsānuñ
Bī-çāre Naḥīfīye gelür cāndan eleẕ

420. **naḥīfī:**
Rübai 163
Mısra: **4**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Şāhā ne beyān itse gerek naʿtüñden
Bī-çāre Naḥīfī gibi ʿabd-i kemter

421. **naḥīfīye:**-*ye*
Rübai 179
Mısra: **3**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Hem-rāh olalum biz de Naḥīfīye bugün
Gel gel idelüm şevḳ ile ʿazm-ı gülzār

422. **naḥīfī:**
Rübai 183
Mısra: **3**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Hep ḫ∨āb ü ḫayāl oldı Naḥīfī şimdi
Yār ile bizüm itdigümüz ʿişretler

423. **naḥīfī:**
Rübai 186
Mısra: **3**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Cevrüñle helāk oldı Naḥīfī nā-çār
Ḳurbānuñ olam ya bu ne istiġnādur

424. **naḥīfī:**
Rübai 228
Mısra: **3**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Şeb-zinde-i ʿışḳ eyle Naḥīfī ḳuluñı
-

425. **naḥīfī:**
Rübai 309
Mısra: **3**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Luṭf eyle Naḥīfī ne ḳadar mücrim ise
Ey şāh-ı rusül bendelüge eyle ḳabūl

426. **naḥīfī:**
Rübai 333
Mısra: **1**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Bī-çāre Naḥīfī saña n'oldı bilmem
Kim sende nümāyān görinür ṣūret-i ġam

427. **naḥīfī:**
Rübai 334
Mısra: **3**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.

ʿIşḳuñla Naḥīfī gice gündüz aġlar
Bī-çāreye raḥm eyle ne var sulṭānum

428. **naḥīfī:**
Rübai 337
Mısra: **4**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Her ṣaçları zencīre olursın Mecnūn
İncinme Naḥīfī saña dīvāne disem

429. **naḥīfī:**
Rübai 338
Mısra: **1**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Şevḳuñla Naḥīfī gibi pür-dāġ olayum
Tek lāle-ṣıfat zīb-dih-i bāġ olayum

430. **naḥīfī:**
Rübai 339
Mısra: **2**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ṭabʿ-ı dil-i meyyāle muvāfıḳ oldum
Her cevre Naḥīfī gibi lāyıḳ oldum

431. **naḥīfī:**
Rübai 355
Mısra: **4**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ser-cümle cihān maẓhar-ı iḥsānuñ iken
Ḥāşā ola bī-çāre Naḥīfī maḥrūm

432. **naḥīfī:**
Rübai 433
Mısra: **4**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Destüñden eyā ṣūḫ-ı cefā-kār senüñ Bī-çāre Naḥīfī kime feryād itsün

433. **naḥīfī:**
Rübai 520
Mısra: **2**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Yā Rab beni şāyeste-i iḥsān eyle
Şevḳuñla Naḥīfī gibi nālān eyle

434. **naḥīfī:**
Rübai 531
Mısra: **3**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Rızḳ içün elem çekme Naḥīfī zinhār
Ol kim seni ḥalḳ itdi virür ḳısmetüñi

435. **naḥīfī:**
Rübai 537
Mısra: **4**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Nā-çār görüp ḥüsnüñi meftūn oldı
Bī-çāre Naḥīfī yā helāk olsun mı

436. **naḥīfī:**
Tahmis 1
Mısra: **33**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ey Naḥīfī yeter ehl-i dile ṣıdḳ ile bu pend
-

437. **naḥīfī:**
Tahmis 2
Mısra: **21**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ey Naḥīfī hiçe bir żāyiʿ idüp eyyāmı
Eyledüñ ṣarf-ı hevā māye-i ṣubḥ u şāmı

438. **naḥīfīnüñ:**-*nüñ*
Tahmis 3
Mısra: **33**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Bu Naḥīfīnüñ ḳabūl it ʿözrin iḥsān eyle sen
-

439. **naḥīfī:**
Tahmis 4
Mısra: **33**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Luṭf idüp sāmiʿa-gīr ol bu Naḥīfī ḳuluña
Ve'ḍ-ḍuḥā verdüñe ve'l-leyl oḳurum sünbülüñe

440. **naḥīfīveş:**--*veş*
Tahmis 5
Mısra: **28**
Nahifi gibi.
Dil nuṭḳuña ḥasret-keş cān vaṣluña ḫāṭır-ḫ∨āh
İtmekde Naḥīfīveş ḥasretle dem-ā-dem āh

441. **naḥīfīden:**-*den*
Tahmis 6
Mısra: **26**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
-
Gel Naḥīfīden işit bir iki pākīze-süḫün

442. **naḥīfī:**
Tahmis 7
Mısra: **23**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Naḥīfī eyle resm-i ḫidmeti ber-mūcib-i fermān
Bahāyī her ne emr eylerse o şāhenşeh-i ḫūbān

443. **naḥīfīveş:**--*veş*
Tahmis 8
Mısra: **41**
Nahifi gibi.
Şöhretüñ ṭutsa Naḥīfīveş eger āfāḳı

Mihr-i raḫşān gibi gezseñ felek-i nüh ṭāḳı

444. **naḫīfī:**
Tahmis 9
Mısra: **23**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Getürüp şevḳa Naḥīfī bu dil-i pür-tābı
Yār söyletdi baña bu ġazeli ey Nābī

445. **naḫīfī:**
Tarih 1
Mısra: **49**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Naḥīfī ḳudsiyān-ı mülk-i maʿnā didiler tārīḫ
Muʿammer eyle yā Rabb ʿadl ile Sulṭān Süleymānı

446. **naḫīfī:**
Tarih 2
Mısra: **37**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ey Naḥīfī şevḳ ile ol dem didüm tārīḫ içün
Oldı Sulṭān Muṣṭafā zīb-i maḳām serveri

447. **naḫīfī:**
Tarih 3
Mısra: **17**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Naḥīfī salṭanat taḫtın şeref-yāb itdigi demde
Cülūsine o şāhuñ oldı tārīḫ Aḥmedü’s-sāliṣ

448. **naḫīfī:**
Tarih 4
Mısra: **45**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ey Naḥīfī bu duʿā oldı cülūsa tārīḫ
Ola memdūḥ-ı Ḫudā ʿadl ile Sulṭān Maḥmūd

449. **naḫīfī:**
Tarih 5
Mısra: **21**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Naḥīfī bī-riyā oldı lisān-ı ṣıdḳ ile tārīḫ
ʿAlī Paşa ḳulın Ḥaḳ ile ʿālī eylesün Maʿbūd

450. **naḫīfī:**
Tarih 6
Mısra: **41**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Naḥīfī ben iderken mülhem-i ġaybīden istiḫbār
İdüp endīşe naḳş-ı ṣafḥa-i taḳdīrüñ esrārın

451. **naḫīfī:**
Tarih 7
Mısra: **17**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ol ḫaṭṭ-ı dil-ārāya Naḥīfī didi tārīḫ
Ārāyiş-i ḥüsn-i dīger oldı güle sünbül

452. **naḫīfī:**
Tarih 8
Mısra: **1**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ey Naḥīfī bu dār-ı fānīde Olma ġafletle dāmen-ālūde

453. **naḫīfī:**
Tarih 9
Mısra: **5**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ey Naḥīfī oldı gül-berg-i duʿā tārīḫ aña
Gülci-başı-zādeye gülzār-ı ʿadn olsun maḳām

454. **naḫīfī:**
Tarih 10
Mısra: **17**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Bī-nuḳaṭ ben de Naḥīfī böyle didüm tārīḫin
Dehre ṭoġdı bir cüvān sulṭān ol ʿAbdü’l-mecīd

455. **naḫīfī:**
Tarih 11
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ey Naḥīfī gūş idince söyledüm tārīḫin
Ṭūl-i ʿömr ile muʿammer eyleye Ḥayy-ı Kerīm

456. **naḫīfī:**
Tarih 12
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Didi fevtine Naḥīfī tārīḫ Peder-i pīr ola cennetde muḳīm

457. **naḫīfī:**
Tarih 14
Mısra: **1**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Geldi bir dāʿī Naḥīfī söyledi tārīḫin
Kāḫ-ı bī-mānend-i Saʿd-ābād-ı Sulṭān Aḥmedī

458. **naḫīfī:**
Tarih 15
Mısra: **1**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ey Naḥīfī geldi bir mıṣraʿ aña tārīḫ içün
Kāḫ-ı Saʿd-ābād-ı Sulṭān Aḥmed ʿālī-cenāb

459. **naḫīfī:**
Tarih 16
Mısra: **55**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ey Naḥīfī söyledüm itmāmınuñ tārīḫin

Ḳaṣr-ı ʿālī-ṭarḥ-ı Sulṭān
Aḥmed-i ʿālem-penāh

460. **naḫīfī:**
Tarih 17
Mısra: **67**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Naḫīfī ḳaṣr-ı Saʿd-ābāda
olmaz böyle bir tārīḫ
Ḳudūmü's-saʿd-ı Sulṭān
Aḥmedīdür ser-i Saʿd-ābād

461. **naḫīfī:**
Tarih 18
Mısra: **21**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Deh düşüp didüm
Naḫīfī ṭarḥına tārīḫ içün
Kāḫ Saʿd-ādābād Sulṭān
Aḥmed vālā-ʿalem

462. **naḫīfī:**
Tarih 19
Mısra: **21**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ey Naḫīfī söyledüm taḥsīn
idüp tārīḫin
Dil-güşā ḳaṣr-ı muʿallā cāy-ı
dil-cū cān-fezā

463. **naḫīfī:**
Tarih 20
Mısra: **21**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Naḫīfī hāṭif-i ġaybī didi
itmāmına tārīḫ
Zihī ḳaṣr-ı muʿallā mesned-i
pīr-zīb-i sulṭānī

464. **naḫīfī:**
Tarih 21
Mısra: **11**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ey Naḫīfī didüm itmāmında
Vaṣf-ı tekmīlin idüp icmālī

465. **naḫīfī:**
Tarih 26
Mısra: **1**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Didi taḥsīn ü pesend ile
Naḫīfī tārīḫ
Dil-güşā ṣāf zihī çeşme-i
Sulṭān Maḥmūd

466. **naḫīfī:**
Tarih 27
Mısra: **1**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ey Naḫīfī didiler teşne-dilān
tārīḫin
İtdi sīr-āb meded ʿālemi
Sulṭān Maḥmūd

467. **naḫīfī:**
Tarih 28
Mısra: **69**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ey Naḫīfī söyledüm
itmāmınuñ tārīḫini
Āṣaf-ı ʿahd eyledi dārü'l-
ḥadīṯ-i bī-bedel

468. **naḫīfī:**
Tarih 29
Mısra: **53**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Didi bu çeşme-i zībāya
Naḫīfī tārīḫ
Rāh-ı Ḥaḳda ḥasenāt eyledi
Sulṭān Maḥmūd

469. **naḫīfī:**
Tarih 30
Mısra: **29**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Naḫīfī oldı bu germābenüñ
itmāmına tārīḫ
Dil-ārā ṣıḥḥat-efzā bī-bedel
ḥamām-ı Sulṭān

470. **naḫīfī:**
Tarih 31
Mısra: **9**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Naḫīfī oldı bu ṭuġrā-yı ġarrā
ṭarḥına tārīḫ
Zihī aʿlā hümāyūn ḫaṭṭ-ı
Sulṭān Aḥmed-i kāmil

471. **naḫīfī:**
Tarih 32
Mısra: **3**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Naḫīfī söyledüm taḥsīn idüp
itmāmına tārīḫ
Muṣaffā çeşme-i Maḥmūd
Paşa āb-ı cān-efzā

472. **naḫīfī:**
Tarih 33
Mısra: **25**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Geldi bir müjde
Naḫīfī söyledüm tārīḫini
Mülk-i Tiflīs oldı Sulṭān
Aḥmede luṭf u ʿaṭā

473. **naḫīfī:**
Tarih 34
Mısra: **13**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ey Naḫīfī tuḥfe-i ilhāmdur
tārīḫ aña
ʿAvn-i Ḥaḳdan Gence fetḥi
oldı Sulṭān Aḥmedüñ

474. **naḫīfī:**
Tarih 35
Mısra: **15**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Naḫīfī oldı itmāmına tārīḫ
Zihī ḥavż-ı dil-ārā bī-bedel
āb

475. **naḫīfī:**
Tarih 37
Mısra: **1**
Süleyman Nahîfî (ö. 1738), XVIII. asır divan şairi.
Ey Naḫīfī şevḳ ile ol dem
didüm tārīḫ içün

Oldı Sulṭān Muṣṭafā zīb-i maḳām serveri

naḫīfī-i ʿabā-pūşı:

1. **naḫīfī-i ʿabā-pūşı:**-*ı*
Gazel 447
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Aba giyen Nahîfî II derviş Nahîfî.
Dün Naḫīfī-i ʿabā-pūşı temāşā eyledüm
Er yaturmış ben de bildüm ḫırḳa-i peşīmende

naḫīfī-i bīmāra:

1. **naḫīfī-i bīmāra:**-*a*
Gazel 315
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Hasta Nahîfî II âşık şair.
Ḳuluñ Naḫīfī-i bīmāra bir devā eyle
Esīr-i ʿışḳını bīmār iden efendüm gel

naḫīfī-i bī-nevā:

1. **naḫīfī-i bī-nevā:**
Gazel 279
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Sessiz Nahîfî II Zavallı Nahifî.
Bāb-ı saʿādetüñde Naḫīfī-i bī-nevā
Oldı recā-yı naḳd-i şefāʿatle sāʾilüñ

naḫīfī-i cefā-dīde-i devrān:

1. **naḫīfī-i cefā-dīde-i devrān:**
Gazel 203
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Zamanın cefasını görmüş Nahîfî.
Sensüz bu Naḫīfī-i cefā-dīde-i devrān
Ne miḥnet-i ġurbet ne ṣafā-yı vaṭan ister

naḫīfī-i ciger-ḫūna:

1. **naḫīfī-i ciger-ḫūna:**-*a*
Gazel 298
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Ciğeri kanlı Nahîfî.
Ceyş-i ġam itdi Naḫīfī-i ciger-ḫūna hücūm
İde gör var ise ey āh-ı seḥer imdāduñ

2. **naḫīfī-i ciger-ḫūna:**-*a*
Gazel 486
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Ciğeri kanlı Nahîfî.
Tesellī-baḫş-ı dildür bu Naḫīfī-i ciger-ḫūna
Kemāl-i faẓl-ı Rabbānī ʿaṭā vü cūd-ı Feyyāzī

naḫīfī-i ciger-ḫūnı:

1. **naḫīfī-i ciger-ḫūnı:**-*ı*
Gazel 380
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Ciğeri kanlı Nahîfî.
Çıḳarma ḫāṭırumdan bu Naḫīfī-i ciger-ḫūnı
Benüm ey şāh-ı ʿālem minnetüm ancaḳ budur senden

2. **naḫīfī-i ciger-ḫūnı:**-*ı*
Rübai 290
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Ciğeri kanlı Nahîfî.
İncitme Naḫīfī-i ciger-ḫūnı ṣaḳın
Bir ʿabd-i ḥaḳīridür Ḥabību'llāhuñ

naḫīfī-i ciger-ḫūnuñ:

1. **naḫīfī-i ciger-ḫūnuñ:**-*uñ*
Kaside 13
Mısra: **68**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Ciğeri kanlı Nahîfî.
Tesellī-yāb-ı iḥsān-ı şefāʿat eyle sulṭānum
Naḫīfī-i ciger-ḫūnuñ ḳoma āh ü enīn üzre

naḫīfī-i dil-figāre:

1. **naḫīfī-i dil-figāre:**-*e*
Gazel 147
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Gönlü yaralı Nahîfî.
Cihānda hep senüñ ey dil-ber-i sitem-pīşe
Cefālaruñ bu Naḫīfī-i dil-figāre midür

naḫīfī-i dil-i zārı:

1. **naḫīfī-i dil-i zārı:**-*ı*
Gazel 301
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Gönlü inleyen Nahîfî.
ʿIşḳ-ı yār ile ʿaceb derde giriftār olmış
Kūşe-i ġamda Naḫīfī-i dil-i zārı görüñ

naḫīfī-i ġarīb:

1. **naḫīfī-i ġarīb:**
Gazel 47
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Zavallı Nahîfî.
Yā Resūla'llāh senüñ ḫāk-i rehüñdür şefḳat it
Her ne deñlü mücrim ise bu Naḫīfī-i ġarīb

2. **naḫīfī-i ġarīb:**
Gazel 195
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Zavallı Nahîfî.
Geşt idüp şaḥrāları Mecnūn-ı bī-Leylī-miṣāl
Ey Naḫīfī-i ġarīb ünsiyyetüñ kimlerledür

3. **naḫīfī-i ġarīb:**
Gazel 245
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kimsesiz, garip Nahifi.
Ne ḳadar ehl-i günāh ise
Naḫīfī-i ġarīb
Umaram ḳayd idesin nāmını
ʿabd-i aḫlaṣ

naḫīfī-i ġarībe:

1. **naḫīfī-i ġarībe:**-*e*
Gazel 419
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zavallı Nahîfî.
Kemāl-i şefḳatüñden lāyıḳ-ı
ʿafv eyleyüp luṭf it
Naḫīfī-i ġarībe ḳıl şefāʿat yā
Resūla'llāh

2. **naḫīfī-i ġarībe:**-*e*
Kaside 7
Mısra: **37**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zavallı Nahîfî.
Maḥzūn ḳoma raḥm eyle
Naḫīfī-i ġarībe
Eyle dil-i ġamgīnini şādān-ı
şefāʿat

naḫīfī-i ġarībinden:

1. **naḫīfī-i ġarībinden:**-*i, -n, -den*
Gazel 485
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zavallı Nahîfî.
Naḫīfī-i ġarībinden idüp
ʿarż-ı ʿubūdiyyet
O faḫr-ı ʿāleme yüz biñ ṣalāt
ile selām eyle

naḫīfī-i ġarībüñ:

1. **naḫīfī-i ġarībüñ:**-*üñ*
Gazel 100
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zavallı Nahîfî.
Naḫīfī-i ġarībüñ ey melāẕ-ı
cümle-i ümmet
Ne deñlü mücrim ise kendi
ʿabd-i müstemendüñdür

2. **naḫīfī-i ġarībüñ:**-*üñ*
Gazel 411
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zavallı Nahîfî.
Naḫīfī-i ġarībüñ ḳıl temennā
rūz-ı maḥşerde
Cenāb-ı Ḥażret-i
Perverdigāra yā Resūla'llāh

3. **naḫīfī-i ġarībüñ:**-*üñ*
Kaside 5
Mısra: **124**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zavallı Nahîfî.
Pādişāhā her ne deñlü
mücrim-i bed-kār ise
Bu Naḫīfī-i ġarībüñ eyle
mevlādan recā

4. **naḫīfī-i ġarībüñ:**-*üñ*
Kıt'a 13
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kimsesiz, garip Nahifi.
ʿAzm-i rāh itdigümüzde
ṭaraf-ı ḥażretüñe
Ḳaldı ḥasretle Naḫīfī-i
ġarībüñ diyesiz

5. **naḫīfī-i ġarībüñ:**-*üñ*
Rübai 114
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zavallı Nahîfî.
Ṭurduḳda ḥisāba defter-i
luṭfuñdan
İtme bu Naḫīfī-i ġarībüñ
iḫrāc

naḫīfī-i gedayam:

1. **naḫīfī-i gedayam:**-*yam*
Murabba 3
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Fakir Nahîfî.
Naḫīfī-i gedayam ben
Ġarīb-i bī-nevāyam ben

naḫīfī-i güneh-kāra:

1. **naḫīfī-i güneh-kāra:**-*a*
Rübai 143
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Günahkâr Nahîfî.
Bir nīm-nigāhuñla dem-i
maḥşerde
Eyle bu Naḫīfī-i güneh-kāra
meded

naḫīfī-i günehkāra:

1. **naḫīfī-i günehkāra:**-*a*
Gazel 45
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Günahkâr Nahîfî.
Vir Naḫīfī-i
günehkāra şebāt-ı tesliyet
Bī-ḳarār itdükde ḫalḳı
aʿẓam-ı hevl-i ḫuṭūb

2. **naḫīfī-i günehkāra:**-*a*
Murabba 1
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Günahkâr Nahîfî.
Naḫīfī-i günehkāra
ʿİnāyet eyle yā mevlā

naḫīfī-i günehkāre:

1. **naḫīfī-i günehkāre:**-*e*
Murabba 7
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Günahkâr Nahîfî.
Naḫīfī-i günehkāre
Şefāʿat ḳıl şefāʿat ḳıl

naḫīfī-i günehkārıñı:

1. **naḫīfī-i günehkārıñı:**-*ı, -ñ, -ı*
Gazel 65
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Günahkâr Nahîfî.

Ḳıl şefāʿatle sezāvār-ı ʿaṭā-yı ġufrān
Bu Naḥīfî-i günehkārıñı yevmü'l-ʿaraṣāt

naḥīfî-i ḥazīn:

1. **naḥīfî-i ḥazīn:**
Gazel 406
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Üzgün Nahîfî.
Ne ġam germiyyet-i ḫūrşīd-i maḥşerden eger ferdā
Düşerse sāye-i luṭfuñ Naḥīfî-i ḥazīn üzre

2. **naḥīfî-i ḥazīn:**
Rübai 421
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Üzgün Nahîfî.
Biñ āh ü enīn ile meded-ḫ∨āhuñdur
Ḫāk-i der-i luṭfuñda Naḥīfî-i ḥazīn

naḥīfî-i ḥazīni:

1. **naḥīfî-i ḥazīni:**-*i*
Gazel 105
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Üzgün Nahîfî.
Naḥīfî-i ḥazīni şādumān it gāhī luṭfuñla
Ġarīb-i çāre-cūyuñ müstemend-i ḫayr-ḫ∨āhuñdur

naḥīfî-i küstāḫiyem:

1. **naḥīfî-i küstāḫiyem:**-*iyem*
Gazel 7
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Küstah, aciz Nahifi.
Naḥīfî-i küstāḫiyem ol şehüñ
Olup bāb-ı luṭfında kemter gedā

naḥīfî-i meʿāṣī-pīşeyi:

1. **naḥīfî-i meʿāṣī-pīşeyi:**
Gazel 63
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Günahı huy edinmiş Nahîfî II Günahkâr Nahîfî.
Yā Kerīma'llāh Naḥīfî-i meʿāṣī-pīşeyi
Ol ḥabībüñ ḥürmetine ḳıl sezā-yı maġfiret

naḥīfî-i mesīḥā-nefes-i midḥatüñem:

1. **naḥīfî-i mesīḥā-nefes-i midḥatüñem:**-*üñ, -em*
Gazel 357
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Metheden İsa nefesli Nahîfî II ölülere hayat veren İsa Nefesli Nahîfî.
Ben Naḥīfî-i Mesīḥā-nefes-i midḥatüñem
Dem-be-dem vaṣf-ı kemālātuñı taṣrīḥ iderem

naḥīfî-i muʿciz-kelāmumuz:

1. **naḥīfî-i muʿciz-kelāmumuz:**-*umuz*
Gazel 214
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mucize sözler söyleyen Nahîfî.
Bulsun ḥayāt dillerimüz feyż-i luṭf ile
Sen söyle ey Naḥīfî-i muʿciz-kelāmumuz

naḥīfî-i nālāna:

1. **naḥīfî-i nālāna:**-*a*
Gazel 61
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnleyen Nahîfî.
-
Yek-reng olup Naḥīfî-i nālāna ʿandelīb

naḥīfî-i nā-tüvān:

1. **naḥīfî-i nā-tüvān:**
Gazel 398
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güçsüz Nahîfî.
Ḫavfüm budur ki böyle ġam-ı intiẓār ile
Bir gün helāk olur bu Naḥīfî-i nā-tüvān

2. **naḥīfî-i nā-tüvān:**
Gazel 484
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güçsüz Nahîfî.
Lāyıḳ mı der-gehüñde Naḥīfî-i nā-tüvān
Bir āşinā nigāhuña şāyeste olmaya

3. **naḥīfî-i nā-tüvān:**
Kaside 6
Mısra: **37**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güçsüz Nahîfî.
Baḳmaz ġam-ı cihāna Naḥīfî-i nā-tüvān
Naʿt-i şerīfüñ oldı aña māye-i ṭarab

naḥīfî-i şeydā:

1. **naḥīfî-i şeydā:**
Gazel 12
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Inleyen Nahîfî.
ʿĀşıḳ-ı muḫlişuñ duʿā-gūyuñ
Bir ḳuluñdur Naḥīfî-i şeydā

2. **naḥīfî-i şeydā:**
Gazel 145
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Inleyen Nahîfî.
Cihāna bir daḥi gelmez Naḥīfî-i şeydā
Egerçi dehre niçe şeyḫ u şāb gelür

3. **naḫīfī-i şeydā:**
Kaside 26
Mısra: **268**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Inleyen Nahîfî.
Ne deñlü ḳāṣır ise ḫidmet-i şerīfümde
Żaʿīf-i cümle-i ümmet Naḫīfī-i şeydā

naḫīfī-i şeydāyı:

1. **naḫīfī-i şeydāyı:**-*yı*
Gazel 385
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Inleyen Nahîfî.
Öldürme gel Naḫīfī-i şeydāyı cevr ile
Ḫūbān içinde ol daḫi bir ādet olmasun

naḫīfī-i şīrīn-edā:

1. **naḫīfī-i şīrīn-edā:**
Gazel 117
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tatlı söyleyişli Nahîfî.
Ṣaḥn-ı çemende naġme-keş-i ʿışḳ olan ʿaceb
Bülbül midür Naḫīfī-i şīrīn-edā mıdur

naḫīfī-i süḫan-dāna:

1. **naḫīfī-i süḫan-dāna:**-*a*
Gazel 464
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Söz sahibi Nahîfî.
Hele imżā-yı taḥsīne anı şāyeste gördük biz
Hezārān āferīn olsun Naḫīfī-i süḫan-dāna

naḫīfī-i süḫandāndur:

1. **naḫīfī-i süḫandāndur:**-*dur*
Gazel 120
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Söz sahibi Nahîfî.
O ḥüsn-i bī-naẓīre leb-güşā-yı vaṣf olan elbet
Yā Nefʿīdür yā Ṣabrī yā Naḫīfī-i süḫandāndur

naḫīfī-i süḫan-dānuñ:

1. **naḫīfī-i süḫan-dānuñ:**-*uñ*
Gazel 336
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Söz sahibi Nahîfî.
Baña maḥṣūṣ idi hep nükte-i çeşm-i siyehüñ
Bezm-i ḫāṣuñda Naḫīfī-i süḫan-dānuñ idüm

naḫīfī-i süḫandānuñ:

1. **naḫīfī-i süḫandānuñ:**-*uñ*
Gazel 523
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Söz sahibi Nahîfî.
Ġamze-i ḫāżır-cevābuñla tekellüm itmege
Var ise gelsün Naḫīfī-i süḫandānuñ gibi

naḫīfī-i süḫan-perdāz:

1. **naḫīfī-i süḫan-perdāz:**
Gazel 440
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzel söz söyleyen Nahîfî II şair Nahîfî.
Ülfet itmezdüm Naḫīfī-i süḫan-perdāz ile
Lafẓ u maʿnāda eger pākīze-güftār olmasa

naḫīfī-i tīġ-ı ṭabʿuñ:

1. **naḫīfī-i tīġ-ı ṭabʿuñ:**-*uñ*
Gazel 524
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tabiat kılıcının Nahîfî'si.
Naḫīfī-i tīġ-ı ṭabʿuñ tā ki ser-tīz-i belāġatdur
Dil-i ḥussāda irmez ḫāṭır-ı aʿdāya degmez mi

naḫīfī-i żaʿīfi:

1. **naḫīfī-i żaʿīfi:**-*i*
Kaside 11
Mısra: **81**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zayıf Nahîfî.
Budur ümmīdüm Naḫīfī-i żaʿīfi ol zamān
Raḥm idüp yād idesin ol lafẓa-i zībā ile

naḫīfī-i zār ü ġarībi:

1. **naḫīfī-i zār ü ġarībi:**-*i*
Gazel 396
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Garip ve güçsüz Nahîfî.
Meger helāk idesin bir nigāh-ı ġamzeñle
Daḫi Naḫīfī-i zār ü ġarībi n'eylersin

naḫīfī-i zār u nālānuñ:

1. **naḫīfī-i zār u nālānuñ:**-*uñ*
Gazel 297
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnleyen ve zavallı Nahîfî.
Ḫāliñe şefḳat eyle sulṭānum Bu Naḫīfī-i zār u nālānuñ

naḫīfī-i zāra:

1. **nahīfī-i zāra:**-*a*
Gazel 467
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Garip ve güçsüz Nahîfî.
Ḫarīm-i gülşen-i kūyuñda ḫāk-i rāhuñdur
Nigāh-ı merḥamet eyle Nahīfī-i zāra

2. **naḫīfī-i zāra:**-*a*
Gazel 487
Mısra: **17**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Garip ve güçsüz Nahîfî.
Şefāʿat eyle Naḥīfī-i zāra maḥşerde
Nigāh-ı luṭf ile şād it beni fedāke ebī

3. **naḥīfī-i zāra:**-*a*
Murabba 12
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zavallı Nahîfî.
Ḳıl şefāʿat Naḥīfī-i zāra
Cān fedā saña yā Resūla'llāh

naḥīfī-i zārı:

1. **naḥīfī-i zārı:**-*ı*
Gazel 264
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zavallı Nahîfî.
Ṣorarsañ ey şeh-i ḥüsnüm Naḥīfī-i zārı
Ayaġuñ öpmege ḥasret cemālüñe müştāḳ

2. **naḥīfī-i zārı:**-*ı*
Gazel 280
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zavallı Nahîfî.
Sezā-yı şefḳat iderseñ Naḥīfī-i zārı
Aña yeter şeref ü ʿizzet es-selāmu ʿaleyk

3. **naḥīfī-i zārı:**-*ı*
Kıt'a 35
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zavallı Nahîfî.
Bu Naḥīfī-i zārı maġfūr it
Be-kemāl-i Muḥammed-i ʿArabī

naḥīfī-i zārıña:

1. **naḥīfī-i zārıña:**-*ıñ, -a*
Gazel 247
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zavallı Nahîfî.
Gāhī taraḥḥum eyle Naḥīfī-i zārıña
Ol nā-tüvāne her dem idersin cefā-yı maḥż

2. **naḥīfī-i zārıña:**-*ı, -ñ, -a*
Gazel 342
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnleyen ve zavallı Nahîfî.
ʿUşşāḳ içinde luṭfa sezā bir ġarībdür
Raḥm it Naḥīfī-i zārıña ḳurbānuñ oldıġum

naḥīfī-i zārıñı:

1. **naḥīfī-i zārıñı:**-*ıñ, -ı*
Gazel 92
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zavallı Nahîfî.
Ey şāh-ı lem-yezel bu Naḥīfī-i zārıñı
Fażluñla eyle maẓhar-ı luṭf-ı duʿā-yı ʿıyd

naḥīfī-i zāruñ:

1. **naḥīfī-i zāruñ:**-*uñ*
Gazel 441
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Garip ve güçsüz Nahîfî.
Bil ḳıymetin Naḥīfī-i zāruñ ki sevdigüm
Biñ ḥasret ile yād idesin bir zamān ola

naḥīfī-i zāruñı:

1. **naḥīfī-i zāruñı:**-*uñ, -ı*
Gazel 478
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Garip ve güçsüz Nahîfî.
İnṣāfa gel yeter ki Naḥīfī-i zāruñı
Āzürde eyledüñ sitem-i bī-ḥisāb ile

naḥīfī-veş:

1. **naḥīfī-veş:**
Gazel 266
Mısra: **9**
Nahifi gibi.
Naḥīfī-veş n'ola elden ḳomazsam dāmen-i luṭfuñ
Benüm ʿālemde senden ġayrı yār-ı mihribānum yoḳ

2. **naḥīfī-veş:**
Gazel 321
Mısra: **9**
Nahifi gibi.
Himmet-i pīr-i maḥabbetle Naḥīfī-veş hemān
Vuṣlat-ı dildāra feṯḥ-i bāb-ı ʿışḳ ister göñül

3. **naḥīfī-veş:**
Gazel 324
Mısra: **10**
Nahifi gibi.
Olup āzāde fikr-i mā-sivādan Naḥīfī-veş yüri rindāne rind ol

4. **naḥīfī-veş:**
Gazel 327
Mısra: **13**
Nahifi gibi.
Māye-i faḫr u şeref besdür Naḥīfī-veş baña
Ravża-i kūy-ı cihān-tābuñ olursa meskenüm

5. **naḥīfī-veş:**
Gazel 334
Mısra: **13**
Nahifi gibi.
Naḥīfī-veş recā-yı vuṣlatuñ itdiyse ʿafv eyle
Ḫużūruñda ne var bilmezlük ile bir günāh itdüm

6. **naḥīfī-veş:**
Gazel 371
Mısra: **13**
Nahifi gibi.
Ben Naḥīfī-veş egerçi bir kemīne bendeyem
Ḫışm-ı nāgeh-gīr-i ḳahr-ı Kirdigārumdan ṣaḳın

7. **naḥīfī-veş:**
Gazel 375

Mısra: **13**
Nahifi gibi.
Naḫīfî-veş reh-i ʿışḳuñda ḳurbān oldı ḥasretle
Benüm bī-çāre göñlüm geçdi cāndan geçmedi senden

8. **naḫīfî-veş:**
Gazel 415
Mısra: **14**
Nahifi gibi.
Olup hep ḫāk-i der-gāhuñ recā-yı luṭfuñ eylerler
Naḫīfî-veş ḳapuñda cümle ümmet yā Resūla'llāh

9. **naḫīfî-veş:**
Gazel 416
Mısra: **13**
Nahifi gibi.
Naḫīfî-veş yine biñde birin iḥṣāya ḳudret yoḳ
Ne deñlü eylesem vaṣfuñ teʾemmül yā Resūla'llāh

10. **naḫīfî-veş:**
Gazel 418
Mısra: **13**
Nahifi gibi.
Naḫīfî-veş olup maġrūr-ı luṭfuñ şerm ü ḫacletle
Rüsūm-ı naʿtüñe ḳıldum cesāret yā Resūla'llāh

11. **naḫīfî-veş:**
Gazel 420
Mısra: **14**
Nahifi gibi.
Dem-ā-dem medḥ-i ʿālī-şānuñ ile naʿt-i pāküñdür
Naḫīfî-veş benüm vird-i zebānum yā Resūla'llāh

12. **naḫīfî-veş:**
Gazel 424
Mısra: **13**
Nahifi gibi.
Naḫīfî-veş döküp göz yaşların yüz biñ nedāmetle
Temennā-kār-ı ġufrān-ı Ḫudāyam yā Resūla'llāh

13. **naḫīfî-veş:**
Gazel 439
Mısra: **13**
Nahifi gibi.
Ben Naḫīfî-veş ḳarār itmez idüm ʿālemde hīç
Gāh ü geh destümde ḫāme gāhī eşʿār olmasa

14. **naḫīfî-veş:**
Kaside 24
Mısra: **97**
Nahifi gibi.
Naḫīfî-veş el açsam vaḳitdür ḳasḍ-ı icābetle
Sürüp rūy-ı niyāzum şevḳ ile der-gāh-ı mannāna

naḫīfîveş:

1. **naḫīfîveş:**
Gazel 3
Mısra: **13**
Nahifi gibi.
Ḫidmet-i naʿtüñle maḳṣūdum Naḫīfîveş hemā
İntisāb itmekdür ey şāhenşeh-i ẕī-şān saña

naḫīfîyā:

1. **naḫīfîyā:**
Gazel 11
Mısra: **13**
Ey Nahîfî.
Naḫīfîyā niçe muʿciz-demi ḫāmuş eyler
Gelince nuṭḳa o ḥāżır-cevāb-ı istiġnā

2. **naḫīfîyā:**
Gazel 26
Mısra: **13**
Ey Nahîfî.
Bir Naḫīfîyā seni çoḳ cüst-cū ider
Şimdi egerçi ḳadriñi bilmez o bī-vefā

3. **naḫīfîyā:**
Gazel 67
Mısra: **13**
Ey Nahîfî.
Ol şeh-süvār-ı cilvegerem kim Naḫīfîyā
Teng oldı raḫş-ı himmetüme ʿarşagāh-ı baḫt

4. **naḫīfîyā:**
Gazel 78
Mısra: **9**
Ey Nahîfî.
Endīşe-i viṣāl ile şād ol Naḫīfîyā
Besdür belā-yı hecrine yārüñ teʾessüf it

5. **naḫīfîyā:**
Gazel 80
Mısra: **13**
Ey Nahîfî.
Naḫīfîyā sözüm esrār-ı ʿışḳdur cümle
ʿAceb mi eyler isem ġamze-i bütān ile baḥs

6. **naḫīfîyā:**
Gazel 82
Mısra: **11**
Ey Nahîfî.
Naḫīfîyā der-i mevlāya ilticā eyle
ʿİbād-ı ʿācize Allāh'dur meʿāẕ ü meġāṣ

7. **naḫīfîyā:**
Gazel 87
Mısra: **13**
Ey Nahîfî.
Naḫīfîyā hele ben böyle eyledüm idrāk
Melāl-ḫāne-i dünyā degül mekān-ı feraḥ

8. **naḫīfîya:**
Gazel 88
Mısra: **14**
Ey Nahîfî.
Bir ṭarz-ı ḫāṣ-ı ḥüsn ile gördüm o māḥı kim
Olmaz Naḫīfîya hele ol āb ü tāb şerḥ

9. **naḫīfîyā:**
Gazel 101
Mısra: **14**
Ey Nahîfî.
Gör ḫande-i nevāzişi ol laʿl-i nābdan
Müjde Naḫīfîyā sana fāl-i ḫucestedür

10. **naḫīfîyā:**
Gazel 102
Mısra: **14**
Ey Nahîfî.
Zebān-dırāzī-i esrār-ı ʿışḳdan ḥaẕer it
Naḫīfîyā kişiye ketm-i rāz lāzımdur

11. **naḥīfīyā:**
Gazel 103
Mısra: **13**
Ey Nahîfî.
ʿIşḳ olmayınca vaṣla irilmez Naḥīfīyā
Derd ehli olmayan kişi maḥrūm-ı çāredür

12. **naḥīfīyā:**
Gazel 104
Mısra: **13**
Ey Nahîfî.
Aġyārdan ne fāʾide ḥāṣıl Naḥīfīyā
Muṭlaḳ ümmīdümüz kerem-i Kirdigāredür

13. **naḥīfīyā:**
Gazel 113
Mısra: **17**
Ey Nahîfî.
Naḥīfīyā bize faż̧l u kerem Ḫudādandur
ʿAṭā-yı ġayre bizüm iḥtiyācumuz yoḳdur

14. **naḥīfīyā:**
Gazel 122
Mısra: **13**
Ey Nahîfî.
Evżāʿ-ı nā-sezāsı bu ʿaṣruñ Naḥīfīyā
Ehl-i kemāle mūcib-i ḳayd-ı telāş olur

15. **naḥīfīyā:**
Gazel 126
Mısra: **9**
Ey Nahîfî.
Bu āh ü girye niçündür Naḥīfīyā bilsem
Seni bu ḥāle ḳoyan hep o māh-pāre midür

16. **naḥīfīyā:**
Gazel 129
Mısra: **13**
Ey Nahîfî.
Naḥīfīyā süḫan-ı dil-keşüm gören yārān
Budur maḳāle-i ʿışḳuñ muḥaṣṣalı dirler

17. **naḥīfīyā:**
Gazel 130
Mısra: **22**
Ey Nahîfî.
Hemān ḫulūṣ ile dāʾim tevekkül eyleyelüm Naḥīfīyā bize luṭf u kerem Ḫudādan olur

18. **naḥīfīyā:**
Gazel 135
Mısra: **13**
Ey Nahîfî.
Naḥīfīyā dem-i vuṣlatda maḳdem-i aġyār
Ḫudā bilür ki dil-i ʿāşıḳa ʿaẕāb gelür

19. **naḥīfīyā:**
Gazel 136
Mısra: **13**
Ey Nahîfî.
Bilmem nedür bu cevr ü sitemler Naḥīfīyā
Ehl-i kemāle yoḫsa bu devrān ʿadū mıdur

20. **naḥīfīyā:**
Gazel 138
Mısra: **9**
Ey Nahîfî.
Naḥīfīyā n'ola keyfiyyetüñ müdām olsa
Bu neşve sende daḫi neşve-i Elestüñdür

21. **naḥīfīyā:**
Gazel 141
Mısra: **17**
Ey Nahîfî.
Naḥīfīyā ḫaẕer it sāġar-ı pür-āteşden
Ḫaẕer ki rūz-ı cezāda ʿaẕāb āteşdür

22. **naḥīfīyā:**
Gazel 176
Mısra: **10**
Ey Nahîfî.
Māniʿ mi seyr-i rūyına dūd-ı siyāh-ı āh
Bilmem Naḥīfīyā bu ġamuñ rūz u şeb nedür

23. **naḥīfīyā:**
Gazel 196
Mısra: **11**
Ey Nahîfî.
Ṭarḫ-ı naẕīresin bu zemīnüñ Naḥīfīyā
ʿAks-i şarīr-i ḫāme-i muʿciz-siyāḳa şor

24. **naḥīfīyā:**
Gazel 206
Mısra: **13**
Ey Nahîfî.
İdüp Ḫudāya tevekkül Naḥīfīyā her gāh
Ḥuṣūl-i kāma vuṣūl-ı merāma muntaẕıruz

25. **naḥīfīyā:**
Gazel 208
Mısra: **9**
Ey Nahîfî.
Ẓulmet-nişīn-i şām-ı firāḳuz Naḥīfīyā
Ol māha çoḳ mı rāh-ı ṭalebde şitābumuz

26. **naḥīfīyā:**
Gazel 210
Mısra: **9**
Ey Nahîfî.
Naḥīfīyā beni itmez raḳībinden temyīz
O nev-resīde daḫi nīk ü bed nedür bilmez

27. **naḥīfīyā:**
Gazel 212
Mısra: **13**
Ey Nahîfî.
Mümkindür ol cevān ile ṣoḥbet Naḥīfīyā
Nāz ü niyāz olursa suʾāl ü cevābumuz

28. **naḥīfīyā:**
Gazel 216
Mısra: **13**
Ey Nahîfî.
Naḥīfīyā dil-i sūzānumı kebāb eyler
Nigāh-ı ġamzesi olduḳça āteş-fiken-i nāz

29. **naḥīfīyā:**
Gazel 237
Mısra: **13**
Ey Nahîfî.
Naḥīfīyā hele āġāze-i maḥabbetde
Nevā-yı ḥasrete beñzer ḥazīn edā yoġ imiş

30. **naḥīfīyā:**
Gazel 239

Mısra: **17**
Ey Nahîfî.
Gitdi ṣafāsı şimdi bu bāġuñ Naḥīfīyā
Pejmürde oldı gülleri bülbülleri ḫamūş

31. **naḥīfīyā:**
Gazel 246
Mısra: **13**
Ey Nahîfî.
Bir dil-rübāya düşdi göñül kim Naḥīfīyā
Eyler ṣafā-yı ʿışḳı ile şeyḫ u şāb u raḳṣ

32. **naḥīfīyā:**
Gazel 270
Mısra: **13**
Ey Nahîfî.
Ṣaff-ı niʿāl-i rifʿate düşdüñ Naḥīfīyā
Bezm-i felekde ehl-i dilüñ iʿtibārı yoḳ

33. **naḥīfīyā:**
Gazel 292
Mısra: **9**
Ey Nahîfî.
Naḥīfīyā hele ṭursun tekellüf-i tecnīs
Hüner degül midür eşʿārı ʿāşıḳāne dimek

34. **naḥīfīyā:**
Gazel 300
Mısra: **11**
Ey Nahîfî.
Naḥīfīyā buluruz sāḥil-i ḫaḳīḳati biz
Bu baḥr-ı muʿcizde pīşe-i sebūḥ iderek

35. **naḥīfīyā:**
Gazel 338
Mısra: **13**
Ey Nahîfî.
Cevr eyler ise şimdi ḳo itsün Naḥīfīyā
Ol naḫl-i tāze ṣoñra bilür ḳıymetüm benüm

36. **naḥīfīyā:**
Gazel 339
Mısra: **13**
Ey Nahîfî.
Ben ʿārif-i edā-yı ṣavābem Naḥīfīyā
Bezm-i cihānda gerçi ne ʿUrfī ne Ṣāʾibem

37. **naḥīfīyā:**
Gazel 343
Mısra: **9**
Ey Nahîfî.
Naḥīfīyā eşer-i sūziş-i zebānumdan
Bilür ki ʿāşıḳ olan ʿāşıḳānedür süḫanum

38. **naḥīfīyā:**
Gazel 350
Mısra: **13**
Ey Nahîfî.
Āḫir Naḥīfīyā olur ol mah-ı evc-i nāz
Pīrāye-baḫş-ı hāle-i āġūşumuz bizüm

39. **naḥīfīyā:**
Gazel 351
Mısra: **13**
Ey Nahîfî.
Bī-nūr-ı ʿışḳ feyż-i dil olmaz Naḥīfīyā
ʿĀlemde rūşen olmasa bir mesken istemem

40. **naḥīfīyā:**
Gazel 353
Mısra: **13**
Ey Nahîfî.
Şemşīr ü tīr ü nīze gerekmez Naḥīfīyā
Āhum yeter ʿadūya eger ehl-i derd isem

41. **naḥīfīyā:**
Gazel 355
Mısra: **21**
Ey Nahîfî.
Gitdükçe döndi ʿaksine ʿālem Naḥīfīyā
Ser-geşte-ḥāl-i ḥayret-i devr-i zamāneyem

42. **naḥīfīyā:**
Gazel 366
Mısra: **13**
Ey Nahîfî.
Elbet Naḥīfīyā seni pā-māl-i cevr ider
Ol şeh-süvār-ı nāza hemān ruḫṣat olmasun

43. **naḥīfīyā:**
Gazel 374
Mısra: **17**
Ey Nahîfî.
Bu ṭarz-ı ḫāṣı ḳanda bulursın Naḥīfīyā
Erbāb-ı naẓmı reşk ile bīmār ider misin

44. **naḥīfīyā:**
Gazel 377
Mısra: **13**
Ey Nahîfî.
Naḥīfīyā girih-i kāküline dil-dāruñ
Şikeste-i sitem-i rūzgār olan gelsün

45. **naḥīfīyā:**
Gazel 401
Mısra: **13**
Ey Nahîfî.
Naḥīfīyā yine cevher-fürūş-ı maʿnā ol
Süḫan-verān-ı ʿAcem ḥayret ile lāl olsun

46. **naḥīfīyā:**
Gazel 433
Mısra: **13**
Ey Nahîfî.
Āḫir nefesde saña vaṣiyyet Naḥīfīyā
Ol şāh-ı ḫüsne söyle yetişsün namāzuma

47. **naḥīfīyā:**
Gazel 438
Mısra: **9**
Ey Nahîfî.
Ümmīd-i vuṣlat olmada efzūn Naḥīfīyā
Ammā müsāʿid olmadı baḫt-ı siyāh ise

48. **naḥīfīyā:**
Gazel 443
Mısra: **14**
Ey Nahîfî.
Kemter ġubāruñ eyleyeler küḥl-i çeşm-i cān
Ḳadrüñ Naḥīfīyā biline bir zamān ola

49. **naḥīfīyā:**
Gazel 449
Mısra: **13**
Ey Nahîfî.

İtse Naḥīfīyā o meh
gāhī güşāde cismini
Tābiş-i sīnesi ider Zühre-i
māhı bāḫte

50. **naḥīfīyā:**
Gazel 456
Mısra: **25**
Ey Nahîfî.
Naḥīfīyā bizi kem-nām-ı
ḫayret itdi bu baḫt
Kemāl ü faźl ile ʿālemde
nām virdükçe

51. **naḥīfīyā:**
Gazel 462
Mısra: **35**
Ey Nahîfî.
Dānā-dil olmayınca muḫāṭab
Naḥīfīyā
Luṭf-ı kelām ü ḥüsn-i edādan
ne fāʾide

52. **naḥīfīyā:**
Gazel 468
Mısra: **13**
Ey Nahîfî.
Naḥīfīyā hele taḥsīn ü āferīn
olsun
Bu ʿāşıḳāne edāya bu ḥüsn-i
güftāra

53. **naḥīfīyā:**
Gazel 479
Mısra: **7**
Ey Nahîfî.
Gelmez Naḥīfīyā ser-i
kūyından ol mehüñ
Bir derde düşmişüz dil-i pür-
ıżṭırāb ile

54. **naḥīfīyā:**
Gazel 499
Mısra: **13**
Ey Nahîfî.
Naḥīfīyā bize yer ḳalmadı bu
fānīde
Beḳā diyārına ʿazm
eylemekdür aʿlāsı

55. **naḥīfīyā:**
Gazel 502
Mısra: **13**
Ey Nahîfî.
Ṣad ḫayf gülsitān-ı kemālüñ
Naḥīfīyā
Dem-beste oldı bülbül-i
muʿciz-edāları

56. **nahīfīyā:**
Gazel 504
Mısra: **17**
Ey Nahîfî.
Ol naġme-senc-i gülşen-i
ʿışḳam Nahīfīyā
Ḳıldum ḫamūş bülbül-i
rengīn edāları

57. **naḥīfīyā:**
Gazel 505
Mısra: **17**
Ey Nahîfî.
Naḥīfīyā sitem-i nā-becā-yı
devr-i denī
Cerīde-i süḫanum nüsḫa-i
melāl itdi

58. **naḥīfīyā:**
Gazel 506
Mısra: **13**
Ey Nahîfî.
Naḥīfīyā bu telāş ü bu ıżṭırāb
nedür
Teveccühüñ yine ol şūḫ-ı bī-
emāna gibi

59. **naḥīfīyā:**
Gazel 508
Mısra: **14**
Ey Nahîfî.
Bu ṭarz-ı ḫāṣ ile söylenmedi
ġazel gerçi
Naḥīfīyā süḫan-ı bī-nihāye
söylendi

60. **naḥīfīyā:**
Gazel 509
Mısra: **17**
Ey Nahîfî.
Ümmīd-i raḥmete söz yoḳ
Naḥīfīyā ammā
Biraz da ḫāṭıra bīm-i ʿiḳāb
gelmez mi

61. **naḥīfīyā:**
Gazel 510
Mısra: **13**
Ey Nahîfî.
Minnet mi var ḥuṣūl-ı
murāda Naḥīfīyā
Eylerse Ḥaḳ ḳarīn-i icābet
duʿāmuzı

62. **naḥīfīyā:**
Gazel 513
Mısra: **9**
Ey Nahîfî.
Ġam-ı ḥasret ile virince cān
baña raḥm ider mi Naḥīfīyā
O ṣanem bu naḫvet-i ḥüsn ile
ʿacebā ḳılar mı namāzumı

63. **naḥīfīyā:**
Gazel 522
Mısra: **10**
Ey Nahîfî.
Seḥerde vird-i zebān itdi
bülbülān-ı çemen
Naḥīfīyā yine her şiʿr-i dil-
güşālaruñı

64. **naḥīfīyā:**
Kaside 26
Mısra: **309**
Ey Nahîfî.
Naḥīfīyā yeter ikşār-i ḳīl ü
ḳāl itdüñ
Dem-i ḫitām-ı süḫāndur
maḫāll-i ḫayr-ı duʿā

65. **naḥīfīyā:**
Kıt'a 42
Mısra: **1**
Ey Nahîfî.
Nehy-i Ḫudāya itme cesāret
Naḥīfīyā
Eyle nihāyetinde taṣavvur
fażīḥati

66. **naḥīfīyā:**
Tarih 13
Mısra: **2**
Ey Nahîfî.
Ol kāñ-ı ʿilm ü baḥr-ı hüner
fāżıl-ı zamān
Oldı şeref-nümā-yı ṣadāret
Naḥīfīyā

67. **naḥīfīyā:**
Tarih 25
Mısra: **9**
Ey Nahîfî.
Naḥīfīyā didüm itmāmına
anuñ tārīḫ
Laṭīf-i çeşme zihī ʿayn-i pāk-
i māʾ-i ḥayāt

naḥīfī-zār:

1. **naḥīfī-zārıñı:**-*ıñ, -ı*
Gazel 1
Mısra: **13**
Zavallı Nahîfî.

Gūyā Naḥīfī-zārıñı bir bülbül eylemiş
Ruḫsāruñ ey perī gül-i ḫandān iden Ḫudā

2. **naḥīfī-zāra:**-*a*
Gazel 242
Mısra: **10**
Zavallı Nahîfî.
Güzel nāz ile bālāda oturmış serv-veş ammā
Velī ṣaff-ı niʿāl üzre Naḥīfī-zāra yaṣdanmış

3. **naḥīfī-zāra:**-*a*
Gazel 296
Mısra: **9**
Zavallı Nahîfî.
Besdür Naḥīfī-zāra bu luṭf u mürüvvet
Raḥm eyleyüp efendüm gāhī diseñ ne ḥālüñ

4. **naḥīfī-zāra:**-*a*
Gazel 299
Mısra: **14**
Zavallı Nahîfî.
Esīr-i çāh-ı bīmārı olup ey Yūsuf-ı ṣānī
Naḥīfī-zāra mışr-ı ġamda dīdārı ʿazīz itdüñ

5. **naḥīfī-zāruz:**-*uz*
Gazel 470
Mısra: **11**
Zavallı Nahîfî.
Cümlenüñ ḫāk-i rehi biz de Naḥīfī-zāruz
Nükte-senc olmaġa ḥācet ne süḫan-gūlar ile

6. **naḥīfī-zāruñ:**-*uñ*
Tahmis 10
Mısra: **50**
Zavallı Nahîfî.
Çāre yoḳ aldı beni ġamze-i efsūnkāruñ
Çāresi luṭfuña ḳaldı bu Naḥīfī-zāruñ

naḫl-i āhum:

1. **naḫl-i āhum:**-*um*
Gazel 174
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Âh fidanı, feryat ağacı.
Naḫl-i āhum ola ḳabrümde daḥi böyle bülend
Çeşm-i dil-ber ki benüm ābdih-i ḫākümdür

naḫl-i bāġ-ı leṭāfet:

1. **naḫl-i bāġ-ı leṭāfet:**
Gazel 107
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Letafet bağının fidanı.
O naḫl-i bāġ-ı leṭāfet ki bir elif-ḳaddür
O kec-küleh elif üstinde ṣūret-i meddür

naḫl-i emelden:

1. **naḫl-i emelden:**-*den*
Gazel 254
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arzu,istek fidanı.
Naḫl-i emelden dil idüp imtināʿ
Oldı ciger ḫūn-ı ġam-ı iltimāʿ

naḫl-i gülde:

1. **naḫl-i gülde:**-*de*
Gazel 156
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gül fidanı.
Sebük-serlük idersin naḫl-i gülde hīç ḳarāruñ yoḳ
Cihānda kūşe-i rāḥat ararsañ künc-i vaḥdetdür

naḫl-i himmet:

1. **naḫl-i himmet:**
Gazel 520
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Lütuf fidanı.
Maḥabbet gülşeninde naḫl-i himmet ser-firāz olsa
Der-āġūş eylesem bir kerre ol serv-i ḫırāmānı

naḫl-i ḫurmāyı:

1. **naḫl-i ḫurmāyı:**-*yı*
Gazel 495
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hurma ağacı.
Gelür her serv-ḳad sīmīn tenüñ ḫāk oldıġı yāda
Zemīn üzre temāşā eyledükçe naḫl-i ḫurmāyı

naḫl-i ʿişve:

1. **naḫl-i ʿişve:**
Gazel 155
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İşveli fidan gibi sevgili.
Fehm eylemez mi mertebe-i ḥüsnin ol perī
Ol naḫl-i ʿişve kendiye māʾil degül midür

naḫl-i ʿişve-beri:

1. **naḫl-i ʿişve-beri:**-*i*
Gazel 136
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Işve getiren fidan.
Ey dil miṣāl-i cū bu ḳadar pūyeden ʿaceb
Ḳaṣduñ o naḫl-i ʿişve-beri cüst ü cū mıdur

naḫl-i ḳıyāmet-ber:

1. **naḫl-i ḳıyāmet-ber:**
Gazel 515
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kıyamet getiren fidan II sevgili.
Bu cünbiş tā ki vardur sende ey naḫl-i ḳıyāmet-ber
Nihāl-i ḳāmetüñ pā-māl ider serv-i ḫırāmānı

naḫl-i mihri:

1. **naḫl-i mihri:**-*i*
Gazel 306

Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Iyilik fidanı.
Ḳoduñ ey bāġbān-ı ʿişve naḫl-i mihri esfelde
Neden ammā nihāl-i cevri bilmem ser-firāz itdüñ

nahl-i nāz:

1. **naḫl-i nāz:**
Gazel 106
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Naz fidanı II sevgili.
Sehī-ḳadān-ı çemenzār-ı ʿālem-i ḥüsnüñ
O naḫl-i nāz hele müntehālarındandur

2. **naḫl-i nāz:**
Gazel 441
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Naz fidanı II sevgili.
Lāyıḳ mıdur ki ḫāk-i rehinden o naḫl-i nāz
Ḳavl-i raḳīb-i ḫār ile dāmen-keşān ola

3. **naḫl-i nāz:**
Kıt'a 7
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Naz fidanı II sevgili.
Mahmūd nām o dil-ber-i raʿnā o naḫl-i nāz
El-ḥaḳ ne dil-rübā ṣanem-i dil-peẕīr olur

nahl-i nev:

1. **naḫl-i nev:**
Gazel 193
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Taze fidan. II genç sevgili.
Yā kimler geşt ider gülzār-ı kūyuñ tāb-ı ʿışḳuñla
Senüñ ey naḫl-i nev gül-çīn bāġ-ı ʿişretüñ kimdür

2. **naḫl-i nev:**
Gazel 524
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Taze fidan. II genç sevgili.
Senüñ gülzār-ı kūyuñ cennet-i aʿlāya degmez mi
Nihāl-i ḳāmetüñ ey naḫl-i nev ṭūbāya degmez mi

nahl-i pür-bār-ı şafā-perveri:

1. **naḫl-i pür-bār-ı şafā-perveri:**-*i*
Kaside 8
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zevki koruyan yük dolu fidan.
Ṣarṣar-ı bād-ı ḫazān itmiş iken ʿālemde
Naḫl-i pür-bār-ı ṣafā-perveri bī-berg ü bār

nahl-i şerāfet:

1. **naḫl-i şerāfet:**
Kaside 24
Mısra: **100**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şerefli fidan.
Zemīn iḥyā olup tā maḳdem-i evvel-bahār ile
Ṣala naḫl-i şerāfet sāyesin her bāġ u bustāna

nahl-i şevḳa:

1. **naḫl-i şevḳa:**-*a*
Murabba 6
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arzu/istek fidanı.
Ẕikr idinüp zīb-i ṣımāḫ
Vir naḫl-i şevḳa tāze şāḫ

nahl-i tāze:

1. **naḫl-i tāze:**
Gazel 338
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Taze hurma ağacı ‖ ince, uzun, narin vücutlu dilber.
Cevr eyler ise şimdi ḳo itsün Naḥīfīyā
Ol naḫl-i tāze ṣoñra bilür ḳıymetüm benüm

2. **naḫl-i tāze:**
Gazel 376
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Taze fidan II sevgili.
Bir naḫl-i tāze bir ṣanem-i bī-bahānesin
İnṣāf odur ki ḥüsn ile şāhum yegānesin

nahl-i zemīn-i yeʾs:

1. **naḫl-i zemīn-i yeʾs:**
Gazel 230
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Keder yeryüzünün fidanı.
Pür-bār-ı rāḥat olmada naḫl-i zemīn-i yeʾs
Dest-i ferāġum olsa n'ola mīve-çīn-i yeʾs

nahlistān:

1. **naḫlistāna:**-*a*
Rübai 476
Mısra: **1**
Fidanlık.
Baḳ çeşm-i başīret ile naḫlistāna
Dönmüş şecerüñ her biri dervīşāna

nāhun-ı tedbīr:

1. **nāḫun-ı tedbīr:**
Gazel 130
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Önlem tırnağı.
Bu ʿuḳde nāḫun-ı tedbīr ile güşād olmaz
Olursa himmet-i merdān-ı bī-riyādan olur

nā-ḫūrde olan:

1. **nā-ḫūrde olan:**-*an*
Gazel 394
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Küçük olmamak.
Minnet-keş-i dārū-yı ṭabīb olmaya dehrüñ
Nā-ḫūrde olan süfre-i bezm-i niʿamından

naḫvet:

1. **naḫvetle:**-*le*
Gazel 288
Mısra: **11**
Kibir, böbürlenme.
Güş ḳıl pendümi naḫvetle teġāfül itme
Ben saña hep didigüm ey yüzi māh olsa gerek

2. **naḫvet:**
Gazel 509
Mısra: **11**
Kibir, böbürlenme.
Nedür bu naḫvet ü kibr ü ġurūr ẕātuñda
Saña Cenāb-ı Ḫudādan ḥicāb gelmez mi

3. **naḫvet:**
Rübai 437
Mısra: **3**
Kibir, böbürlenme.
Biñ naḫvet ü biñ nāz ile der-kār olsa
Kim ḳurtulur ol ḫançer-i ġaddāruñdan

naḫvet-i ḥüsn:

1. **naḫvet-i ḥüsn:**
Gazel 513
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzelliği ile böbürlenmek.
Ġam-ı ḥasret ile virince cān baña raḥm ider mi Naḥīfīyā
O ṣanem bu naḫvet-i ḥüsn ile ʿacebā ḳılar mı namāzumı

nāʾil eyleyen:

1. **nāʾil eyleyen:**-*yen*
Rübai 443
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Murâdına ermek , ele geçirmek .
Fażl u kerem ü ʿināyetüñle yā Rab
Meʾmūluma nāʾil eyleyen sensin sen

nāʾil oldum:

1. **nāʾil oldum:**-*du, -m*
Kaside 8
Mısra: **249**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Erişmek, elde etmek, ulaşmak.
Nāʾil oldum sebeb-i naʿt-i ṣerīfüñle senüñ
Ḥamdü li’llāh bu ḳadar ʿizzete ben bī-miḳdār

nāʾil olursa:

1. **nāʾil olursa:**-*ur, -sa*
Gazel 463
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Erişmek, elde etmek, ulaşmak.
Ẓannum bu ki cāh-ı feleke raġbeti ḳalmaz
Maḳṣūdına bī-çāre göñül nāʾil olursa

nāʾil-i ecr-i bisyār eyleye:

1. **nāʾil-i ecr-i bisyār eyleye:**-*ye*
Kaside 8
Mısra: **264**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çok sevaba nail eylemek.
Himmetüñle umaram bendeñi ey faḫr-ı rusül
Eyleye Ḥażret-i Ḫaḳ nāʾil-i ecr-i bisyār

nāʾil-i keyfiyyetüñ:

1. **nāʾil-i keyfiyyetüñ:**-*üñ*
Gazel 193
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Vaziyetin ulaşanı.
Kimüñle hem-dem olduñ ġırre-mest-i ülfetüñ kimdür
O meclis içre āyā nāʾil-i keyfiyyetüñ kimdür

nāʾil-i luṭf u ʿaṭā:

1. **nāʾil-i luṭf u ʿaṭā:**
Kaside 15
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hediye ve lütuflara ulaşan.
Maẓhar-ı fażl-ı Ḫudā Ḥażret-i Veys’el-Ḳaranī
Nāʾil-i luṭf u ʿaṭā Ḥażret-i Veys’el-Ḳaranī

nāʾil-i sehmü’ş-şeref-i ihlāṣuñ:

1. **nāʾil-i sehmü’ş-şeref-i iḫlāṣuñ:**-*uñ*
Rübai 273
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ihlasın şeref sahibine erişen.
Gör fażlını Saʿdü’bni Ebī Vaḳḳāsuñ
Ol nāʾil-i sehmü’ş-şeref-i iḫlāṣuñ

nāʾil-i tebşīr-i lā teḫaf:

1. **nāʾil-i tebşīr-i lā teḫaf:**
Gazel 260
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Korkmanın müjdesine nâil.
Meʾmūl odur ki eyleyesin ben ġarībüñi
Rūz-ı cezāda nāʾil-i tebşīr-i lā teḫaf

nāʾil-i vaṣl olsa:

1. **nāʾil-i vaṣl olsa:**-*sa*
Gazel 447
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşmayı başarmak, kavuşma nimetine mazhar olmak.
Nāʾil-i vaṣl olsa da bulmaz tesellī mā-ḥaṣal
Ṭıfl-ı dil āzādelik görmez şeb-i āẕīnede

nāʾilī-i feyż-i şefāʿat olmadur:

1. **nāʾilī-i feyż-i şefāʿat olmadur:**-*ma, -dur*
Gazel 8
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şefaat feyzine nail olmak.
Nāʾilī-i feyż-i şefāʿat olmadur ḳaṣdım müdām
-

nak:

1. **nāk:**
Gazel 273
Mısra: **1**
Hoş, iyi.
Dün ü gün kūşe-i ġamda göñül ġam-nāk ü nāk ancaḳ
İrişdi ḫançer-i cevri tenüm çālāk ü nāk ancaḳ

2. **nāk:**
Gazel 273
Mısra: **2**
Tam, gerçek, saf, temiz.
Dün ü gün kūşe-i ġamda göñül ġam-nāk ü nāk ancaḳ
İrişdi ḫançer-i cevri tenüm çālāk ü nāk ancaḳ

3. **nāk:**
Gazel 273
Mısra: **4**
Gerçek, hakiki.
Ġarībe cevr ü ġamz ile gelüpdür nāme-i gül-gūn Oḳurken ḥarfini bir bir gözüm nem-nāk ü nāk ancaḳ

4. **nāk:**
Gazel 273
Mısra: **6**
Gerçek, hakiki.
Ne ġamdur bilmezem bu ġamm irişdi ṭabʿuma ẓillet
Nedendür ḳara sevdālar göñül pür-pāk ü nāk ancaḳ

5. **nāk:**
Gazel 273
Mısra: **8**
Hoş, iyi.
Viṣāl-i yār-ı dil-ḫvāhı göñül vird eyledi her dem
Bu virdi yazmaġa mühre ḳamu ḥakkāk ü nāk ancaḳ

6. **nāk:**
Gazel 273
Mısra: **10**
Gerçek, hakiki.
Naḥīfī çünki bu ġamdan ḫalāṣ olmaya çāre
Bu tīġ-i āh ile her dem bu sīne çāk ü nāk ancaḳ

nāḳa-i cānı:

1. **nāḳa-i cānı:**-*ı*
Kaside 9
Mısra: **61**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ruhun dişi devesi.
Nāḳa-i cānı idüp ser-bürde-i rāh-ı necāt
Maḥmil-efrūz-ı metāʿ-ı luṭf-ı Raḥmān eylesem

nā-kām:

1. **nā-kāmı:**-*ı*
Kaside 26
Mısra: **31**
Muradına erişmemiş; yoksun kalmış, mahrum.
Senüñ gibi niçe nā-kāmı ber-murād itdi
ʿAṭā vü luṭf u keremle o mefḫarü'l-vüzerā

nā-kām olayum:

1. **nā-kām olayum:**-*a, -yum*
Gazel 394
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mutsuz olmak.
İstediğine kavuşmamış ol.
Āsūde ḳosun tek beni bu çarḫ-ı cefā-kār
Nā-kām olayum mertebe-i bīş ü keminden

naḳd-i ʿaḳlı:

1. **naḳd-i ʿaḳlı:**-*ı*
Gazel 448
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Akıl ve fikir sermayesi.
Bu bāzāruñ ser-āmed müşterīsi şimdi ben oldum
Ki naḳd-i ʿaḳlı ṣarf itmek murādum cümle ḫūbāna

naḳd-i cān:

1. **naḳd-i cān:**
Gazel 158
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Can sermayesi.
Sirişk-i dīdeye minnet mi vardur rāh-ı ʿışḳuñda
Dil-i şeydā ḳudūm-ı vaṣla naḳd-i cān niṣār eyler

2. **naḳd-i cān:**
Gazel 177
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Can sermayesi.
Naḳd-i cān beẕl idenüñ zīver-i āġūşı olur
Ṣayd-ı dildāra ne teshīr ü ne esmā dirler

3. **naḳd-i cān:**
Gazel 285
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Can sermayesi.
Ġamze-i şūḫuña teslīm idelim emr eyle

Naḳd-i cān ise eger iki gözüm maṭlūbuñ

4. **naḳd-i cān:**
Gazel 337
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Can sermayesi.
Naḥīfī naḳd-i cān ile ḫarīdār olmadur kārum
Ser-i bāzār-ı ḥüsn içre hemān bir dil-rubā görsem

5. **naḳd-i cān:**
Gazel 440
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Can sermayesi.
Naḳd-i cān idi bahā kālā-yı ʿahd-i vuṣlata
Āh eger fersūde-i tamġā-yı inkār olmasa

6. **naḳd-i cān:**
Gazel 471
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Can sermayesi.
Naḳd-i cān minnet-i cān idi dil-i şeydāya
Kāle-i vuṣlatı bir vech ile bāzar olsa

7. **naḳd-i cān:**
Kıt'a 33
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Can sermayesi.
Naḳd-i cān müjdedür ol ḳāsıd-ı ferḫundeye kim
Yārdan ʿāşıḳ-ı mehcūra beşāretle gele

8. **naḳd-i cān:**
Tahmis 7
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Can sermayesi.
Dirīġ itme eger kim naḳd-i cān isterse de cānān
Muṭīʿ olmaḳ gerek maʿşūḳa elbet ʿāşıḳ-ı nālān

naḳd-i cān ola:

1. **naḳd-i cān ola:**-*a*
Gazel 442
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Can sermayesi olma.
Bir dil-rübā ki ʿārif ola nükte-dān ola
Yoḳdur anuñ bahāsı meger naḳd-i cān ola

naḳd-i cāna:

1. **naḳd-i cāna:**-*a*
Gazel 423
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Can sermayesi.
Saʿādetdür dil-i erbāb-ı ʿışḳa cāna minnetdür
Metāʿ-ı vaṣluñ almaḳ naḳd-i cāna yā Resūla'llāh

naḳd-i dil ü cāna:

1. **naḳd-i dil ü cāna:**-*a*
Gazel 221
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül ve can varlığı.
Ḳurbānuñ olam naḳd-i dil ü cāna naẓar ḳıl
Her vech ile biz ṭālib-i kālā-yı viṣālüz

naḳd-i dil-i zār-ı hezārı:

1. **naḳd-i dil-i zār-ı hezārı:**-*ı*
Matla 237
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Binlerce inleyen gönlün sermayesi.
Alup naḳd-i dil-i zār-ı hezārı biñ ẓarāfetle
Açıldı ṭarf-ı bāġa ġonçe-i raʿnā nezāketle

naḳd-i eleminden:

1. **naḳd-i eleminden:**-*i, -n, -den*
Gazel 394
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Keder sermayesi.
Gūyā ki felek ḫisset ile müttehem olmaz
Baḫş itmede her dem bize naḳd-i eleminden

naḳd-i eşküm:

1. **naḳd-i eşküm:**-*üm*
Gazel 262
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gözyaşı sermayesi.
Fürḳatüñle naḳd-i eşküm eyledüñ cānā telef
Şimdi ġayrı pādişāha açdurursañ bana kef

2. **naḳd-i eşküm:**-*üm*
Gazel 514
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gözyaşı sermayesi.
Naḳd-i eşküm reh-i ʿışḳuñda nis̱ār oldı senüñ
Sevdigüm dīde-i giryānda benüm nem ḳaldı

naḳd-ı genc-i mekremet:

1. **naḳd-ı genc-i mekremet:**
Gazel 63
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cömertlik hazinesinin sermayesi.
Māh-ı burc-ı istiḳāmet mihr-i evc-i ıṣṭıfā
Gevher-i dürc-i saʿādet naḳd-ı genc-i mekremet

naḳd-i ginâna:

1. **naḳd-i ginâna:**-*n, -a*
Kaside 12
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zenginlik nakdi.

Giryān olaraḳ miḥnet ü hecrüñle dem-ā-dem
Aldum dem-i vaṣluñ niçe biñ naḳd-i ginâna

naḳd-i giryemi:

1. **naḳd-i giryemi:**-*m, -i*
Gazel 230
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gözyaşı akçesi.
Sevdā-gerī-i kāma virüp naḳd-i giryemi
İtdüm metāʿ-ı ṣabr u şekībi rehīn-i yeʾs

naḳd-i ḫāliṣ-eseri:

1. **naḳd-i ḫāliṣ-eṣeri:**-*i*
Gazel 295
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Öz eserlerin sermayesi.
Ḳılduñ ālūde-riyā ile sirişk-i çeşmüñ
Naḳd-i ḫāliṣ-eṣeri nuḳre-i maġşūş itdüñ

naḳd-i ḥayātı:

1. **naḳd-i ḥayātı:**-*ı*
Gazel 463
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Can sermayesi.
Kālā-yı viṣāle virelüm naḳd-i ḥayātı
Ol māh bu bāzāra görüñ ḳāʾil olursa

naḳd-ı maġşūşuñ:

1. **naḳd-ı maġşūşuñ:**-*uñ*
Kaside 1
Mısra: **38**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hile karışmış II maddi unsur bağlamında.
Eyle eczā-yı ḥaḳīḳatden mürekkeb cismüñi
Pūte-i ʿışḳ içre eyle naḳd-ı maġşūşuñ müẕāb

naḳd-i niyāza:

1. **naḳd-i niyāza:**-*a*
Gazel 443
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yalvarma, yakarma akçesi.
Böyle teġāfül eyleme naḳd-i niyāza kim
Kālā-yı nāz bir gün ola rāygān ola

naḳd-i ʿömrimüz:

1. **naḳd-i ʿömrimüz:**-*imüz*
Gazel 415
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ömür sermayesi.
Güm olsa cümle naḳd-i ʿömrimüz yoḳdur ḫaber bizde
O deñlü olmışuz ser-mest-i ġaflet yā Resūla'llāh

naḳd-i ʿömrin virse:

1. **naḳd-i ʿömrin virse:**-*se*
Gazel 228
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ömür sermayesini vermek.
Ḫıred-pīşe ider ol resme istiḳrāzdan perhīz
Eger kim Ḫıżr-ı devrān naḳd-i ʿömrin virse vām olmaz

naḳd-i sīm:

1. **naḳd-i sīm:**
Kaside 1
Mısra: **51**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gümüş varlık, değerli varlık.
Kār-sāz olmaz saña āḫir nefesde naḳd-i sīm
Zād-ı rāh-ı āḫiret olmaz ẕeheb vaḳt-i ẕehāb

naḳd-i sirişki:

1. **naḳd-i sirişki:**-*i*
Gazel 122
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gözyaşı sermayesi.
Bu beyʿgāh-ı ġamda hemān şimdi her-kesüñ
Naḳd-i sirişki kendüye ancaḳ maʿāş olur

nā-kes:

1. **nā-kesüñ:**-*üñ*
Gazel 265
Mısra: **6**
Alçak, soysuz, düzenbaz.
Berḳ-ı ḫāṭıf gibidür vaʿd-i kerīmān-ı zamān
Nā-kesüñ vaʿdini ẓann eyleme vaʿd-i mevs̱ūḳ

2. **nā-keşe:**-*e*
Gazel 491
Mısra: **3**
Alçak, soysuz, düzenbaz.
Yüz ḳızardup nā-keşe ʿarż-ı temennā itme kim
Rū-be-ḫāk-i şerm olursın cürʿa-i ṣahbā gibi

3. **nā-kesüñ:**-*üñ*
Matla 257
Mısra: **1**
Alçak, soysuz, düzenbaz.
Nā-kesüñ yoḳ kesb-i ḥüsn-i ḫulḳa aṣlā niyyeti
Cāh-ı devlet ẓann ider bī-çāre insāniyyeti

4. **nā-keslere:**-*ler, -e*
Rübai 345
Mısra: **4**
Alçak, soysuz, düzenbaz.
Yā Rab saña maʿlūm benüm aḥvālüm
Nā-keslere ölsem daḫı ḫālüm diyemem

5. **nā-keslere:**-*ler, -e*
Rübai 496

Mısra: **3**
Alçak, soysuz, düzenbaz.
İtme beni muḥtāc bu nā-keslere sen
Ey bī-kes olan ḳullara erḥam Allāh

6. **nā-keslere:**-*ler, -e*
Rübai 521
Mısra: **4**
Alçak, soysuz, düzenbaz.
Tāzendeyem iḥsānuñ ile iḥyā ḳıl
Öldür beni nā-keslere muḥtāc itme

nâ-kesân:

1. **nā-kesān:**
Kaside 5
Mısra: **57**
İnsan olmayan.
Telḫ-kām eyler beni zehr-i sitemle nā-kesān
Dād ü feryād ey melāẕ-ı ümmetān-ı bī-nevā

nā-kesān-ı devletüñ:

1. **nā-kesān-ı devletüñ:**-*üñ*
Gazel 517
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bahtın kimsesizleri.
Cünbüş-i ebrū-yı maġrūrīdür erbāb-ı dile
Nā-kesān-ı devletüñ maḥṣūl-ı luṭf-ı himmeti

nāḳış:

1. **nāḳış:**
Matla 125
Mısra: **2**
Eksiklik, kusur, noksan.
Ḫarf-i ʿillet gibi yanında ʿadū-yı menḥūs
Ḳadrini eyledi nāḳış o perinüñ efsūs

nāḳış olan:

1. **nāḳış olan:**-*an*
Rübai 406
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eksik olmak.
Hem-çün meh-i nev nāḳış olan dilleri hep
Ḫūrşīd gibi kāmil iden sensin sen

nākis olmış:

1. **nākiş olmış:**-*mış*
Tarih 3
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eksik olmak.
Bi-ḥamdi'llāh zamāne tevbekār-ı iʿtiẕār oldı
Egerçi olmış idi bir iki gün ʿahdine nākiş

nakisa:

1. **naḳīṣa:**
Gazel 102
Mısra: **3**
Eksiklik, kusur.
Ḥaḳīm-i kāmile kār-ı ʿabes naḳīṣa virür
Ḥaḳīḳat ehline terk-i mecāz lāzımdur

2. **naḳīṣadur:**-*dur*
Gazel 130
Mısra: **19**
Eksiklik, kusur.
Ḫışāl-i buḫl u denāʾet naḳīṣadur muṭlaḳ
Nihād-ı merdūme ʿizz ü şeref seḫādan olur

nāḳışatü'l-ʿaḳl:

1. **nāḳışatü'l-ʿaḳla:**-*a*
Matla 199
Mısra: **2**
Aklı noksan.
ʿAcūz-ı dehr ile ülfet ider mi ʿāḳıl olan
Baḳar mı nāḳışatü'l-ʿaḳla merd-i kāmil olan

naḳḳāş:

1. **naḳḳāşına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 357
Mısra: **4**
Nakşeden. II Allah.
Sübḥa-gerdān-ı ḫam-ı zülfüñ olup ṣubḥ u mesā
Ḥüsnüñüñ naḳşına naḳḳāşına tesbīḥ iderem

naḳḳaş-ı ḫırad:

1. **naḳḳaş-ı ḫırad:**
Kaside 12
Mısra: **58**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Akıl nakkaşı.
Ḳābil mi velī vaṣfını ol faḫr-ı cihānuñ
Sebt eyleye naḳḳaş-ı ḫırad levḥ-i beyāna

naḳl eyledi:

1. **naḳl eyledi:**-*di*
Gazel 260
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Anlatmak, aktarmak.
Oldı Ḳureyş ü Hāşimiyān eşref-i gürūh
Böyle naḳl eyledi bu vech üzre selef

naḳl eylesem:

1. **naḳl eylesem:**-*se, -m*
Gazel 376
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Anlatmak, aktarmak.
Hūbān esīr-i ʿışḳı olurdı Naḥīfīnüñ
Naḳl eylesem muʿāmele-i ʿāşıḳānesin

naḳl ider:

1. **naḳl ider:**-*er*
Matla 63
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Götürmek; anlatmak, söylemek.
Naḳl ider ḫaşri velī dīdesi yāre ʿāyid
Ḫaşerī müʾmine beñzer gibi ġāyet zāhid

naḳl it:

1. **naḳl it:**
Kaside 23
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Götürmek; anlatmak, söylemek.
Var ey āh-ı seḥer hecr ile giryān oldıġum naḳl it
Ki çeşm-i bī-emān-ı yāra raḥminden bükā gelsün

naḳl olındı:

1. **naḳl olındı:**-*ın, -dı*
Kaside 14
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Anlatılmak, söylenilmek.
Ṣoñra oldı Ḫuzeymeye vāṣıl Baʿdehū naḳl olındı müdrike bil

2. **naḳl olındı:**-*ın, -dı*
Mesnevi 1
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Anlatılmak, söylenmek; bir yerden alınıp başka bir yere iletilmek, aktarılmak.
Ṣoñra oldı Ḫuzeymeye vāṣıl Baʿdehū naḳl olındı müdrike bil

naḳl ü taḥşīlde:

1. **naḳl ü taḥşīlde:**-*de*
Gazel 283
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ele geçirmek ve edinmek.
Daʿvī-i kevkebe-i ḥüsn ü melāḥat dem olur
Naḳl ü taḥşīlde muḥtāc-ı güvāh olsa gerek

naḳl-i celī oldı:

1. **naḳl-i celī oldı:**-*dı*
Kıt'a 41
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Açıkça nakil edilen olmak.
Ṭalḥa vü Saʿd ü Saʿīd ü daḫi ʿAbdu'r-raḥmān
Bū ʿUbeydeyle Zübeyr oldı budur naḳl-i celī

naḳl-i mā-cerā itsem:

1. **naḳl-i mā-cerā itsem:**-*se, -m*
Kaside 26
Mısra: **121**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
(Şenliklerde) Olanı, biteni aktarmak.
Eger ki girye-künān naḳl-i mā-cerā itsem
İderdi derd-i dilüm şaḫṣ-ı ḫandeyi ibkā

naḳş:

1. **naḳşına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 357
Mısra: **4**
Nakış, süs.
Sübḥa-gerdān-ı ḫam-ı zülfüñ olup ṣubḥ u mesā
Ḥüsnüñüñ naḳşına naḳḳāşına tesbīḥ iderem

2. **naḳşa:**-*a*
Gazel 387
Mısra: **5**
Nakış, süs.
Miṣāl-i ṭıfl-ı nev-res meyl idersin gördigüñ naḳşa
ʿAcebdür bu temāşā-gāh-ı fānīden uṣanmazsın

3. **naḳşı:**-*ı*
Gazel 498
Mısra: **7**
Nakış, süs.
Bu ʿālemüñ bilinür naḳşı rūz-ı ferdāda
Netīce yarına ḳaldı bu seyrüñ aʿlāsı

naḳş idince:

1. **naḳş idince:**-*ince*
Kaside 25
Mısra: **35**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İşlemek, süsleyip bezemek; yaratmak.
Naḳş idince ġazāñı levḥ-i dile
Tīġuñı cevher-i celāl itdüm

naḳş olınmış:

1. **naḳş olınmış:**-*ın, -mış*
Tarih 19
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir yerde belirli bir iz bırakmak, yer etmek.
Āsumān-ı saḳfını zeyn eylemiş encüm gibi
Noḳṭa-i zerrīneler kim naḳş olınmış cā-be-cā

naḳş-ı bedri:

1. **naḳş-ı bedri:**-*i*
Gazel 517
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dolunayın noksanlığı.
Gör zevāl-i mihri naḳş-ı bedri seyr it ʿibret al
Bir iki günlükdür ancaḳ bu cihānuñ devleti

naḳş-ı cemāli:

1. **naḳş-ı cemāli:**-*i*
Kıt'a 26
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dilberin güzelliğinin nakşı.
Gerçi Etrākden ol dil-ber-i raʿnā ammā
Niçe Leylāyı ider naḳş-ı cemāli Mecnūn

naḳş-ı cemāl-i yārdur:

1. **naḳş-ı cemāl-i yārdur:**-*dur*
Gazel 492
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade

Sevgilinin güzel yüzünün süsü.
Ḳanda baḳsam gördigüm naḳş-ı cemāl-i yārdur
Cevher-i āyīne-i ʿışḳ-ı Ḫudādur cümle şey

naḳş-ı cemālüñ:

1. **naḳş-ı cemālüñ:**-*üñ*
Gazel 464
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzelliğinin resmi.
Beni hecr-i ḥayālüñ şöyle meftūn itdi ki her dem
Arar naḳş-ı cemālüñ çeşm-i dil kāşāne kāşāne

naḳş-ı ezhār:

1. **naḳş-ı ezhār:**
Tarih 29
Mısra: **37**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çiçeklerin işlemesi.
Nev-bahār-ı ṭarab-efzā gibi naḳş-ı ezhār
Ṣafḥa-i ṣāf-ı ruḫāmında bedīdār-ı şühūd

naḳş-ı ġarīb:

1. **naḳş-ı ġarīb:**
Gazel 456
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Benzersiz yazı.
Hezār naḳş-ı ġarīb iḫtirāʿ ider gerdūn
Ṣaḥīfe-i emele ben ḥitām virdükçe

naḳş-ı ḫāme-i bihzādı:

1. **naḳş-ı ḫāme-i bihzādı:**-*ı*
Kaside 20
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bihzad'ın kaleminin nakşını görmek.
Bu feżā-yı dil-keşe gel Ḳaṣr-ı Saʿd-ābādı gör
Ṣafḥa-i sebz üzre naḳş-ı ḫāme-i Bihzādı gör

naḳş-ı ḫātem eyleseñ:

1. **naḳş-ı ḫātem eyleseñ:**-*se, -ñ*
Gazel 228
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mührün nakşı eylemek.
Baḫīlī naḳş-ı ḫātem eyleseñ maʿkūsdur nāmı
Keremkār olmayan Ḫātem-ṣıfat ʿālemde nām almaz

naḳş-ı ḥayret-baḫşını:

1. **naḳş-ı ḥayret-baḫşını:**-*ı, -n, -ı*
Tarih 16
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şaşkınlık veren işlemeler.
Naḳş-ı ḥayret-baḫşını Bihzād ü Mānī görse kim
Āsitān-ı ʿacze eylerler idi vażʿ-ı cibāh

naḳş-ı ḥüsn:

1. **naḳş-ı ḥüsn:**
Gazel 91
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik nakşı.
Ḳalem ḳatmaḳ dilerseñ naḳş-ı ḥüsn ü ḫaṭṭ-ı ḫūbāna
Ne ṣūretle gelürsin ʿarṣagāh-ı ḥaşre ey Bihzād

naḳş-ı ḥüsn-i yāra:

1. **naḳş-ı ḥüsn-i yāra:**-*a*
Gazel 368
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin güzelliğinin görünüşü.
İtme ey āyīne naḳş-ı ḥüsn-i yāra iʿtirāż
Yoḳ degül ḥüsnüñ senüñ ammā ḥaḳīḳat sādesin

naḳş-ı ḥüsnüñ:

1. **naḳş-ı ḥüsnüñ:**-*üñ*
Gazel 79
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik nakşı.
Ey vücūduñdur olan kevn ü mekāna bāʿiṣ
Naḳş-ı ḥüsnüñ ṣuver-i ʿālemiyāna bāʿiṣ

naḳş-ı ʿibreti:

1. **naḳş-ı ʿibreti:**-*i*
Gazel 517
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ibret nakşı.
Ḥüsni mevḳūf-ı ḫazāndur nev-bahār-ı ʿālemüñ
Nuḳre-i ġafletle ṭayy itme bu naḳş-ı ʿibreti

naḳş-ı ʿibret-i üstād oldı:

1. **naḳş-ı ʿibret-i üstād oldı:**-*dı*
Tarih 17
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Üstadın ibret nakşı olmak.
Ruḫām-ı ṣāf olup āyīne-dān āyīne-i āba
Çü mirʾāt-ı Sikender oldı naḳş-ı ʿibret-i üstād

naḳş-ı ḳademdür:

1. **naḳş-ı ḳademdür:**-*dür*
Gazel 144
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayak izi.
nāz ile ʿubūr itdi yine ceyş-i ḫayālüñ
Tende görinen dāġ degül naḳş-ı ḳademdür

naḳş-ı ḳademi:

1. **naḳş-ı ḳademi:**-*i*
Rübai 187
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayak izi.
Ey vaʿde-i teşrīfi ṣafā-yı dil-i zār
Naḳş-ı ḳademi merhem-i cān-ı bīmār

naḳş-ı ḳademüñ:

1. **naḳş-ı ḳademüñ:**-*üñ*
Gazel 290
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayak izi.
Naḳş-ı ḳademüñ ġonçeler eylerdi nümāyān
Kāfir sen eger dūzaḫı da cilve-geh itseñ

2. **naḳş-ı ḳademüñ:**-*üñ*
Rübai 131
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayak izi.
Naḳş-ı ḳademüñ olmasa pīrāye-i çarḫ
Olmaz idi ʿālī bu ḳadar pāye-i çarḫ

naḳş-ı kāʾināt:

1. **naḳş-ı kāʾināt:**
Gazel 332
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kainatın süsü.
Cilve-ger olsa ʿaceb mi anda naḳş-ı kāʾināt
Ey Naḥīfī ṣāfdur mirʾāt-ı ṭabʿ-ı rūşenüm

naḳş-ı kemer-bend-i meyāne:

1. **naḳş-ı kemer-bend-i meyāne:**-*e*
Kaside 12
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ortadaki kemerbendin süsü.
Döndi yine ārāyiş-i ḳandīl-i mināre
Ḥavrāda olan naḳş-ı kemer-bend-i meyāne

naḳş-ı ḳudūmı:

1. **naḳş-ı ḳudūmı:**-*ı*
Tarih 20
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gelişinin görüntüsü.
Olur naḳş-ı ḳudūmı ġıbṭa-fermā ṣadr-ı gerdūna
İder şām ü seḥer ser-geşte ḳaṣr-ı çarḫ-ı gerdānı

naḳş-ı maḳdemüñ:

1. **naḳş-ı maḳdemüñ:**-*üñ*
Gazel 2
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayağının nakşı, izi.
Dil ḥırz-ı cān iderse n'ola naḳş-ı maḳdemüñ
ARAPÇA

naḳş-ı melālet:

1. **naḳş-ı melālet:**
Tarih 28
Mısra: **65**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bıkma izi.
Görmesün naḳş-ı melālet devr-i ʿaks-i çarḫdan
Ḳonmasun mirʾāt-ı ṣāf-ı ṭabʿına gerd-i kesel

naḳş-ı mīḫ-i naʿl-i esbüñdür:

1. **naḳş-ı mīḫ-i naʿl-i esbüñdür:**-*üñ, -dür*
Gazel 328
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Atın nalının çivisinin işlemesi.
Ṣūret-i resm-i rikābuñdur felekde mihr ü māh
Naḳş-ı mīḫ-i naʿl-i esbüñdür semā üzre nücūm

naḳş-ı mihr-i ṭalʿatuñ:

1. **naḳş-ı mihr-i ṭalʿatuñ:**-*uñ*
Gazel 23
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güneş yüzünün süslemesi II sevgilinin güneşe benzeyen yüzünün süsü.
Sipihr-i sīne encüm-rīz-i dāġ-ı fürḳat olmaġla
Gider mi dīdeden hīç naḳş-ı mihr-i ṭalʿatuñ cānā

naḳş-ı nerd:

1. **naḳş-ı nerd:**
Gazel 42
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tavla nakşı.
Siyāh ü sāde levn-i rūz u şeb meşhūdum olduḳça
Bu luʿbetgāhda biñ dürlü naḳş-ı nerd olur peydā

naḳş-ı niʿāli:

1. **naḳş-ı niʿāli:**-*i*
Rübai 23
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayakkabıların işlemesi.
Ey naḳş-ı niʿāli şeref-i ʿarż u semā
Buldı bu cihān ẕātuñ ile neşv ü nemā

2. **naḳş-ı niʿāli:**-*i*
Rübai 287
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayakkabıların işlemesi.
Ey ḫāk-i deri būse-geh-i ins ü melek
V'ey naḳş-ı niʿāli şeref-i tāc-i felek

naḳş-ı nigār:

1. **naḳş-ı nigār:**
Gazel 405
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin resmi.
Dem olmaz ḫāṭıra gelmez ḫayāl-i çeşm ü ebrūlar
ʿAceb naḳş-ı nigār ile bulupdur iʿtibār ebrū

naḳş-ı pāyın:

1. **naḳş-ı pāyın:**-*ın*
Gazel 184
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayak izi.
Naḳş-ı pāyın ḳanda resm itse o serv-i ḫoş-ḫırām
Cilvesin ehl-i maḥabbet ḫāk-i rāhından bilür

naḳş-ı pāyüñle:

1. **naḳş-ı pāyüñle:**-*üñ, -le*
Kaside 11
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayak izi.
Naḳş-ı pāyüñle zemīn ü āsumān üzre senüñ
ʿArş ü ferş oldı müşerref Mescid-i Aḳṣā ile

naḳş-ı reng-ā-reng-i dehre:

1. **naḳş-ı reng-ā-reng-i dehre:**-*e*
Gazel 17
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyanın gösterişli süsü II fâni olan dünyanın masiva unsurları.
Naḥīfī naḳş-ı reng-ā-reng-i dehre olma dil-beste
Cihān-ı bī-beḳāya raġbet itmez merdüm-i dānā

naḳş-ı reng-i ʿārıżuñ:

1. **naḳş-ı reng-i ʿārıżuñ:**-*uñ*
Matla 178
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yanağının renkli nakışı.
Naḳş-ı reng-i ʿārıżuñ gitmez gözümden dem-be-dem
Çeşm-i giryāna ʿaceb mi lāleli çeşme disem

naḳş-ı riyādan:

1. **naḳş-ı riyādan:**-*dan*
Rübai 539
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Riya nakışı II Hilecilik, ikiyüzlülük.
Ḳalb olmayıcaḳ naḳş-ı riyādan ḥālī
Olmaz mütecellī añа feyż-i ʿālī

naḳş-ı ṣafḥa-i taḳdīrüñ:

1. **naḳş-ı ṣafḥa-i taḳdīrüñ:**-*üñ*
Tarih 6
Mısra: **42**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Takdir safhasının nakşı.
Naḥīfī ben iderken mülhem-i ġaybīden istiḫbār
İdüp endīşe naḳş-ı ṣafḥa-i taḳdīrüñ esrārın

naḳş-ı sevād-ı cebīn-i yeʾs:

1. **naḳş-ı sevād-ı cebīn-i yeʾs:**
Gazel 230
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ümitsizliğin alnındaki karanlık iz.
Baḫt-ı siyāha oldı müsāʿid ḥuṣūl-i kām
Çıḳdı beyāża naḳş-ı sevād-ı cebīn-i yeʾs

naḳş-ı sivādan:

1. **naḳş-ı sivādan:**-*dan*
Gazel 46
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'tan başkasına ait izler, süsler.
Sāde ḳıl levḥ-i dili naḳş-ı sivādan yā Rab
Ḥıfẓ it āyīnemüzi jeng-i riyādan yā Rab

naḳş-ı sürūrı:

1. **naḳş-ı sürūrı:**-*ı*
Kaside 26
Mısra: **127**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mutluluk resminin görüntüsü.
Ṣaḥīfe-i dil naḳş-ı sürūrı ṭarḥ itsem
Şirişk-i miḥnet ider der-ʿaḳab ke-naḳşü'l-mā

naḳş-ı ṣuver-i ʿālemiyāna:

1. **naḳş-ı ṣuver-i ʿālemiyāna:**-*a*
Rübai 109
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Âlemlerin suretlerinin nakşı.
Teşrīf-i cihān-gīr-i ẓuhūruñdur olan
Naḳş-ı ṣuver-i ʿālemiyāna bāʿiṣ

naḳş-ı telvīn:

1. **naḳş-ı telvīn:**
Rübai 452
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Renkli suret, şekil.
Yā Rab beni ālāyiş idüp zār ü ḥazīn
İtmekde mükedder dili naḳş-ı telvīn

naḳş-ı ẓuhūra:

1. **naḳş-ı ẓuhūra:**-*a*
Gazel 462
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Görünen nakış, meydana gelen süs.

Ḥükm-i ḳażāda medḫali yoḳ çünki kimsenüñ
Nakş-ı ẕuhūra çün u çerādan ne fāʾide

nāl itdüm:

1. **nāl itdüm:**-*dü, -m*
Kaside 25
Mısra: **40**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

İnletmek.

Şerḥ-i ṭīġuñ olınca ḫāme-nüvāz
Cān-ı aʿdāyı şanki nāl itdüm

nālān:

1. **nālān:**
Gazel 119
Mısra: **2**
Inilti, feryat.

Ġam-ı ḥasretle dāʾim ḫāṭır-ı maḥzūn perīşāndur
Dil-i şüride nālān sīne sūzān dīde giryāndur

2. **nālāndur:**-*dur*
Gazel 152
Mısra: **10**
Inilti, feryat.

Saña şāhid yeter bülbüllerüñ gülşende efġānı
Ki ʿirfān ehli renc-i ḫār-ı endūh ile nālāndur

nālān eyle:

1. **nālān eyle:**
Rübai 494
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

İnlemek, sızlanmak.

ʿIşḳuñla dil ü cānumı nālān eyle
Ol lezzeti meʾnūs-ı dil ü cān eyle

2. **nālān eyle:**
Rübai 520
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

İnlemek, sızlanmak.

Yā Rab beni şāyeste-i iḥsān eyle
Şevḳuñla Naḥīfī gibi nālān eyle

nālān iden:

1. **nālān iden:**-*en*
Gazel 52
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Ağlatmak, inletmek.

Bu gülzār-ı ḫazān-encām-ı gerdūn içre şevḳ ile
Beni bülbül gibi nālān iden ol ġonçe-femdür hep

nālān it:

1. **nālān it:**
Gazel 390
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Ağlatmak, inletmek.

Beni bir mertebe ʿışḳuñ ile nālān it kim
Dil ü cān itmeyeler bir daḫi daʿvā-yı vaṭan

nālan oldı:

1. **nālan oldı:**-*dı*
Rübai 546
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

İnlemek, feryat etmek, acı ile iniltili sesler çıkarmak.

Leylā hevesiyle Ḳays nālan oldı
Tekmīl-i cünūnda merd-i meydān oldı

nālān olmadan:

1. **nālān olmadan:**-*ma, -dan*
Gazel 365
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

İnlemek, feryat etmek, acı ile iniltili sesler çıkarmak.

Ẕevḳ-yāb-ı nālesin ālām-ı ʿışḳ-ı yār ile
Ey dil-i şeydā ne bulduñ böyle nālān olmadan

nālān olmaya:

1. **nālān olmaya:**-*ma, -ya*
Gazel 432
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

İnlemek, feryat etmek, acı ile iniltili sesler çıkarmak.

Tā ebed pejmürde olsun ol ṭabīʿat kim senüñ
Gülşen-i naʿtüñde bülbül gibi nālān olmaya

nālān olursam:

1. **nālān olursam:**-*ur, -sa, -m*
Gazel 151
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

İnlemek, sızlamak.

N'ola mānend-i ney nālān olursam bezm-i ʿālemde
Derūnum dāġdāġ-ı sūz u tāb-ı nār-ı hicrāndur

nālān-ı şefāʿat olsun:

1. **nālān-ı şefāʿat olsun:**-*sun*
Kaside 7
Mısra: **36**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Şefaatin inleyeni olmak, şefaat isteyen kimse olmak.

Tā ṣubḥ-geh-i maḥşere dek cān ü dil olsun
Biñ şevḳ ile bülbül gibi nālān-ı şefāʿat

nālānuñ olursam:

1. **nālānuñ olursam:**-*uñ, -ur, -sa, -m*
Rübai 229
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

İnlemek, feryat etmek,

acı ile iniltili sesler çıkarmak.
Nālānuñ olursam n'ola mānend-i ceres
İtdüñ beni āzürde-i peykān-ı heves

nāle:

1. **nālesi:**-*si*
Gazel 37
Mısra: **14**
Inilti, feryat.
Nāz idersin bu Naḥīfī saña itdükçe niyāz
Gelür ey āfet-i cān nālesi efsāne saña

2. **nāleden:**-*den*
Gazel 136
Mısra: **1**
Inilti, feryat.
Bülbül bu nāleden ġarażuñ güft ü gū mıdur
Yoḫsa murād dünyede bir ārzū mıdur

3. **nālesi:**-*si*
Gazel 163
Mısra: **3**
Inilti, feryat.
Göz ḳapatmaz nālesi bülbüllerüñ bir dem aña
Ġonçe de gülşende ʿaḳlınca ṣafā-yı ḫ∨ab ider

4. **nālesi:**-*si*
Gazel 164
Mısra: **8**
Inilti, feryat.
Ehl-i dil ser-germ olursa ṭaʿn-ı dūnāndan n'ola
Bülbüli zāġ-ı siyāhum nālesi iġżāb ider

5. **nāle:**
Gazel 262
Mısra: **6**
Inilti, feryat.
ʿĀṣıḳ-ı ṣādıḳlaruñ ġarḳ eylemiş baḥr-ı cefā
Nāle ile nāya döndi şimdi oldı sīne def

6. **nāleden:**-*den*
Gazel 268
Mısra: **9**
Inilti, feryat.
Nāleden ġayrı daḫi n'eyleyem ol āfete ben
ʿArż-ı ḥāl eylemege tāb ü mecāl olmayıcaḳ

7. **nālesinden:**-*si, -n, -den*
Gazel 293
Mısra: **13**
Inilti, feryat.
Ey Naḥīfī nālesinden şimdi Yaʿḳūb-ı dilüñ
Şöhreti Beytü'l-ḥazenüñdür kūşe-i ġam-ḫānenüñ

8. **nālelere:**-*ler, -e*
Gazel 390
Mısra: **2**
Inilti, feryat.
Açılup nāz ile her bir gül-i raʿnā-yı vaṭan
Başlamış nālelere bülbül-i şeydā-yı vaṭan

9. **nāleden:**-*den*
Gazel 445
Mısra: **7**
Inilti, feryat.
Nāleden bülbüle nevbet mi deger gülşende
Hem-nişīn olsam eger ol gül-i ḫandanum ile

10. **nālemi:**-*m, -i*
Kaside 9
Mısra: **14**
Inilti, feryat.
Āsumāna olsa peyveste ṣadā-yı eṣ-ṣalāt
Nālemi ḥālet-dih-i bezm-i sürūşān eylesem

11. **nālemi:**-*m, -i*
Kaside 26
Mısra: **119**
Inilti, feryat.
Eger ki nālemi gūş itse ʿan-ṣamīmi'l-bāl
İderdi kendüyi ṣad pāre ṣaḫrā-i ṣammā

12. **nālesin:**-*sin*
Matla 146
Mısra: **1**
Inilti, feryat.
Nālesin gūş itme ey dil bülbül-i ferzānenüñ
Ol daḫi yanında bir nā-puḫtedür pervānenüñ

13. **nālesi:**-*si*
Rübai 534
Mısra: **2**
Inilti, feryat.
Gel cevr ile incitme dil-i müştāḳı
Kim nālesi lerzende ider āfāḳı

nāle iderse:

1. **nāle iderse:**-*er, -se*
Kaside 8
Mısra: **48**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Feryat etmek.
Oldı memlūʾ yine ʿışḳ ile derūn u bīrūn
N'ola gülşende iderse yine ṣad nāle hezār

2. **nāle iderse:**-*er, -se*
Kaside 27
Mısra: **94**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Feryat etmek.
N'ola maʿẕūr ise efġānı dil-i maḥzūnuñ
ʿAyb olınmaz ne ḳadar nāle iderse rencūr

nāle vü āh:

1. **nāle vü āh:**
Gazel 289
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnleyip ah çekme.
Ben aña bezm-i şāfā mı diyeyüm kim āḫir
Naġme-i şevḳa bedel nāle vü āh olsa gerek

nāle vü āh idelüm:

1. **nāle vü āh idelüm:**-*e, -lüm*
Rübai 468
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ah edip inlemek, ağlayıp sızlanmak.

Mevlādan idüp recā-yı nuṣret her gāh
Gāh aġlayalum geh idelüm nāle vü āh

nāle vü efġānum:

1. **nāle vü efġānum:**-*um*
Gazel 446
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlayıp inlemek.
Bülbülān-ı çemen-i ser-be-ser itdüm ḫāmūş
Ṣaḥn-ı bāġı pür idüp nāle vü efġānum ile

nāle vü feryād:

1. **nāle vü feryād:**
Gazel 124
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnleme ve feryad etme.
Gūş-ı gülden menʿ iderler nāle vü feryād ile
ʿAndelībān-ı çemen rengīn edāmuz çoḳ görür

nāle vü feryāda başladı:

1. **nāle vü feryāda başladı:**-*dı*
Kaside 8
Mısra: **212**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnleme ve feryat etmeye başlamak.
Müjde ey ʿāṣıḳ-ı ṣūrīde irüp faṣl-ı bahār
Başladı nāle vü feryāda yine bülbül-i zār

nāle vü zār eyler:

1. **nāle vü zār eyler:**-*r*
Matla 108
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlayıp inlemek.
Pister-i ġamda n'ola eyler isem nāle vü zār
Çeşm-i bīmārı gibi olmış o āfet bīmār

nāle vü zār itdi:

1. **nāle vü zār itdi:**-*di*
Matla 109
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnlemek ve ağlamak.
İtdi ʿışḳ ile çemende o ḳadar nāle vü zār
Gülleri ḫvāb-ı teġāfülden uyandurdı hezār

nāle-ḫīz itdüñ:

1. **nāle-ḫīz itdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 299
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnleyiş şaçtırmak.
Sükūt-ı nāz idüp ben zāra āġāz itdüñ īmāya
Ḫamūşān-ı ḳażā-perverleri hep nāle-ḫīz itdüñ

nāle-i āh:

1. **nāle-i āh:**
Gazel 231
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Acılı inilti.
Nāle-i āh el-firāḳ ile pür itdi gūşumı
Pīş-i rāhumda güẕārān eyleyen ṣavt-ı ceres

nāle-i āh gele:

1. **nāle-i āh gele:**-*e*
Gazel 361
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ahın inleyişi gelmek.
Ḫāk olursam ġam-ı ʿışḳıyla o serv-i nāzuñ
Nāle-i āh gele her ḫas ü ḫāşākümden

nāle-i ʿālem-güdāz itmek:

1. **nāle-i ʿālem-güdāz itmek:**-*mek*
Gazel 302
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Âlemi yakan inleyişte bulunmak.
Beni sūzān ider tāb-ı şerār-ı ġayretüñ cānā
Degüldür iḫtiyārī nāle-i ʿālem-güdāz itmek

nāle-i aṣḥāb-ı ʿışḳdan:

1. **nāle-i aṣḥāb-ı ʿışḳdan:**-*dan*
Gazel 502
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk sahiplerinin inlemesi.
Ḳıl iḫtirāz nāle-i aṣḥāb-ı ʿışḳdan
Vābestedür icābete zīrā duʿāları

nāle-i bī-ihtiyār itmez:

1. **nāle-i bī-iḫtiyār itmez:**-*mez*
Gazel 219
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Istemsiz feryat etmek.
Niçün gülşende bülbül nāle-i bī-iḫtiyār itmez
Hezār efġān ider ammā o ġonçe iʿtibār itmez

nāle-i bī-ihtiyārumdan:

1. **nāle-i bī-iḫtiyārumdan:**-*um, -dan*
Gazel 370
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Istemsiz feryat etmek.
Bir gül-i nev-restesin āh-ı hezārumdan ṣaḳın
Nev-cevānum nāle-i bī-iḫtiyārumdan ṣaḳın

nāle-i bülbül:

1. **nāle-i bülbül:**
Gazel 178
Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bülbülün feryâdı.
Ġonçeye nāle-i bülbül ki ḥicāb-āver olur
Nāz ile rūyına her bergi niḳāb-āver olur

nāle-i cān-kāh:

1. **nāle-i cān-kāh:**
Gazel 501
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Can alan, can azaltan inilti.
Getürür bir gün olur dāʾire-i teshīre
Eşk-i dil-dūzum ile nāle-i cān-kāh seni

2. **nāle-i cān-kāh:**
Murabba 5
Mısra: **63**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Can alan, can azaltan inilti.
Nāle-i cān-kāh ile
Çaġıruram dost dost

nāle-i cān-sūza:

1. **nāle-i cān-sūza:**-*a*
Gazel 239
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Can yakan inleme.
Vecd ü semāʿa nāle-i cān-sūza başlaram
Eyvāy olınca ṣaḥn-ı çemende terāne-gūş

nāle-i derd-āşināmuz:

1. **nāle-i derd-āşināmuz:**-*muz*
Gazel 124
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dertten anlayan inleme.
O cefā-cū nāle-i derd-āşināmuz çoḳ görür
Hem cefā eyler yine hem iddeʿāmuz çoḳ görür

nāle-i dervā:

1. **nāle-i dervā:**
Kaside 11
Mısra: **76**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şaşkının inlemesi.
Şol zamān kim olalar pā-beste-i eyne'l-mefer
İde ʿāṣīler melāmet nāle-i dervā ile

nāle-i dil-dūzumı:

1. **nāle-i dil-dūzumı:**-*um, -ı*
Kaside 27
Mısra: **76**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül delen inleyiş.
Ḥālüme şefḳat ü raḥminden olurdı ṣad çāk
Rūz u şeb nāle-i dil-dūzumı gūş itse ṣuḫūr

nāle-i dil-sūzuma:

1. **nāle-i dil-sūzuma:**-*um, -a*
Gazel 29
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yürek yakıcı inleyiş.
Nāle-i dil-sūzuma zāhid taʿaccüb eyleme
İtdiren derd-i maḥabbetdür bu feryādı baña

nāle-i ḫūnīn:

1. **nāle-i ḫūnīn:**
Gazel 376
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kanlı inilti.
Küstāḫī-i ṭabīʿatı ʿafv eylesün ne var
Güş eyledükde nāle-i ḫūnīn terānesin

nāle-i kilk-i naḥīfī:

1. **nāle-i kilk-i naḥīfī:**
Gazel 188
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nahîfî'nin kaleminin inlemesi.
Nāle-i kilk-i Naḥīfī mi bu gülşende ʿaceb
Yoḫsa bülbül yine taʿlīm-i terennüm mi ider

nāle-i meh:

1. **nāle-i meh:**
Tarih 10
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayın iniltisi.
Ger ʿUṭārid eylese taḥrīr ṭāliʿuñ sezā
Nāle-i meh olsa devāt hem midād Baḥr-ı Sefîd

nāle-i nāzuñ:

1. **nāle-i nāzuñ:**-*uñ*
Gazel 303
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nazın iniltisi.
Yeter yeter beni öldürdi nāle-i nāzuñ
Nedür bu āh ü enīnüñ nedür bu derd-i serüñ

nāle-i niyāz eyledigüm:

1. **nāle-i niyāz eyledigüm:**-*dig, -üm*
Gazel 40
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Inleyişli yalvarmak.
Hevā mı oldı gözüm nurı bād-ı āhāsā
Bu deñlü eyledigüm nāle-i niyāz saña

nāle-i tār-ı rebābumdur:

1. **nāle-i tār-ı rebābumdur:**-*um, -dur*
Kaside 28
Mısra: **36**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade

Rebap çalgısının telinin inlemesi.
Yegāne naʿra-i dil-sūzı eyler çarḫ-ı lerzende
Dilā ẓann itme kim ol nāle-i tār-ı rebābumdur

nāle-i vā-esefā:

1. **nāle-i vā-esefā:**
Gazel 496
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yazık inşeyiş.
Ḥasret-i Yūsuf-ı maḳṣūd ile pür itmededür
Nāle-i vā-esefā kūşe-i Beytü'l-ḥazeni

nāle-keş-i ʿārıż-ı gül-pūşuñdur:

1. **nāle-keş-i ʿārıż-ı gül-pūşuñdur:**-*uñ, -dur*
Rübai 189
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gül giyen yanağın inleyeni.
Dil nāle-keş-i ʿārıż-ı gül-pūşuñdur
Biñ şevḳ ile cān bülbül-i pür-cūşuñdur

nāle-keş-i firāḳdur:

1. **nāle-keş-i firāḳdur:**-*dur*
Gazel 449
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayrılığın feryat edeni.
Hecr-i nihāl-i ḳāmetüñ eyledi nā-tüvān beni
Nāle-keş-i firāḳdur derd ile dil çü fāḫte

nāle-künān:

1. **nāle-künān:**
Rübai 506
Mısra: **1**
İnleyen, inleyerek.
Eşcār gelüp nāle-künān ḥażretine
Eylerdi icābet şeref-i daʿvetine

nāle-künān oldı:

1. **nāle-künān oldı:**-*dı*
Gazel 168
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnlemek, inleyerek ağlamak.
ʿAndelībān-ı emel nāle-künān oldı bugün
Bāġ-ı ḥüsninde ʿaceb verd-i recā tāze midür

nālende:

1. **nālende:**
Murabba 9
Mısra: **18**
İnleyen.
Saña lāyıḳ ne var bende
Menem cürm ile nālende

nale-sāz eyler:

1. **nale-sāz eyler:**-*r*
Gazel 229
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnletmek.
Ney gibi bir ḳābil-i bī-rūḥı eyler nale-sāz
Himmetin der-kār idince merdüm-i ṣāḥib-nefes

nāle-sāz oldum:

1. **nāle-sāz oldum:**-*du, -m*
Gazel 229
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlayan, inleyen olmak.
Nāle-sāz oldum reh-i ʿışḳuñda mānend-i ceres
Olmaduñ ey dil-ber-i nā-mihribān feryād-res

nāle-sāz olsa:

1. **nāle-sāz olsa:**-*sa*
Gazel 319
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlayan, inleyen olmak.
Nāle-sāz olsa ʿaceb mi ʿandelīb-āsā göñül
Saña düşdi n'eylesün ey ġonçe-i raʿnā göñül

nāleye başlayup:

1. **nāleye başlayup:**-*yup*
Gazel 199
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnlemek, feryat etmek.
Başlayup nāleye gülşende yine bülbül-i zār
Söyledi güş-ı güle rāz-ı derūnın nā-çār

naʿl-i raḫşına:

1. **naʿl-i raḫşına:**-*ı, -n, -a*
Kaside 19
Mısra: **39**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
At nalı.
ʿAzm-i bāġ itdükçe naʿl-i raḫşına rū-māl ider
İktisāb-ı feyż içün her bir giyāh-ı aḫżārı

naʿlīn-i pāk-i aḥmed-i muḫtāra:

1. **naʿlīn-i pāk-i aḥmed-i muḫtāra:**-*a*
Kıt'a 15
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hz. Muhammet'in temiz ayakkabısı.
Ey dil ḫayāl idüp ḳadem-i ʿarş-maḳdemin
Naʿlīn-i pāk-i Aḥmed-i Muḫtāra sür yüzüñ

nām:

1. **nāmı:**-*ı*
Gazel 101
Mısra: **11**
Ad, isim.
Nāmı egerçi ḫaste elinden cihān zebūn

El-ḥaḳ taʿaccübüm benüm ol çeşm-i mestedür

2. **nāmı:**-*ı*
Gazel 107
Mısra: **17**
Ad, isim.
Nāḥīfī nāmı ʿaceb defterüñde var mı didüm
O ġonçe-fem didi mesṭūrdur muḳayyeddür

3. **nāmumuz:**-*umuz*
Gazel 224
Mısra: **10**
Ad, isim.
Şöyle himmet eyle kim ʿışḳ ile meşhūr olalum
Ḥaşre dek dillerde söylensün Naḥīfī nāmumuz

4. **nāmı:**-*ı*
Gazel 228
Mısra: **15**
Ad, isim.
Baḫīlī naḳş-ı ḫātem eyleseñ maʿkūsdur nāmı
Keremkār olmayan Ḫātem-ṣıfat ʿālemde nām almaz

5. **nām:**
Gazel 234
Mısra: **7**
Ad, isim.
Defter-i ʿışḳuñda kendüñ yazuben ben bende nām
-

6. **nāmını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 245
Mısra: **10**
Ad, isim.
Ne ḳadar ehl-i günāh ise Naḥīfī-i ġarīb
Umaram ḳayd idesin nāmını ʿabd-i aḫlaṣ

7. **nāmını:**-*ı, -n, -n*
Gazel 267
Mısra: **13**
Ad, isim.
Nāmını güş iderüz kendi görinmez aṣlā
Bilmezüz luṭf u kerem ʿālem-i dünyā da mı yoḳ

8. **nāmını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 285
Mısra: **10**
Ad, isim.
Himmet-i ʿışḳ ile Ḳays olmadı güm-nām-ı fenā
Niçe andurdı görüñ nāmını bir mecẕūbuñ

9. **nāmuñ:**-*uñ*
Gazel 374
Mısra: **7**
Ad, isim.
ʿĀlemde bir ben ölmek içün nāmuñ ey perī
Bī-raḥm ü bī-mürüvvet ü ġaddār ider misin

10. **nāmını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 417
Mısra: **14**
Ad, isim.
Budur senden niyāzum defter-i elṭāf u iḥsāna
Naḥīfī nāmını eyle muḳayyed yā Resūla'llāh

11. **nāmın:**-*ı, -n*
Kaside 17
Mısra: **56**
Ad, isim.
Her umūrın şerʿ-i muḫtāra muvāfıḳ eyleyüp
Nāmın it pīrāye-baḫş-ı defter-i ehl-i ġazā

12. **nāmına:**-*ı, -n, -a*
Kaside 27
Mısra: **132**
Ad, isim.
İltifāt eyledi Bāḳīye Muḥammed Paşa
Ḳıldı teʾlīfin anuñ nāmına vażʿ-ı memhūr

13. **nāmuñ:**-*uñ*
Kaside 27
Mısra: **2**
Ad, isim.
Bāreke'llāh eyā dāver-i devlet-mevfūr
Olmada gün gibi günden güne nāmuñ meşhūr

14. **nām:**
Kıt'a 7
Mısra: **1**
Ad, isim.
Mahmūd nām o dil-ber-i raʿnā o naḫl-i nāz
El-ḥaḳ ne dil-rübā ṣanem-i dil-peẕīr olur

15. **nām:**
Rübai 177
Mısra: **1**
Ad, isim.
Bu dār-ı fenā ki nām aña dünyādur
Gör ṣīġasını müʾennes-i ednādur

16. **nāmumla:**-*um, -la*
Rübai 329
Mısra: **3**
Ad, isim.
Nāmumla pür olsa ne ʿaceb çār cihet
Vādī-i rübāʿīde bugün Ḫayyāmem

<u>nām almaz:</u>

1. **nām almaz:**-*maz*
Gazel 228
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ün kazanmak, ad kazanmak.
Baḫīlī naḳş-ı ḫātem eyleseñ maʿkūsdur nāmı
Keremkār olmayan Ḫātem-ṣıfat ʿālemde nām almaz

<u>nām oldı:</u>

1. **nām oldı:**-*dı*
Matla 62
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şan, şöhret olmak, herkesçe bilinmek.
Oldı ümmetlerüñe nām Muḥammed Aḥmed
Tesliyet-baḫş-ı nümūdārī-i terkīb meded

<u>nām ü nişānesin:</u>

1. **nām ü nişānesin:**-*sin*
Gazel 376
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şöhret ve iz.
ʿĀḳıl odur ki kūşe-nişīn-i ferāġ olup

ʿĀlemde kimse bilmeye nām ü nişānesin

nām ü nişānum çıḳmasun:

1. **nām ü nişānum çıḳmasun:**-*ma, -sun*
Gazel 94
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ismi ve izi çıkmak, isminin ve izinin mücbir sebeplerden herkes tarafından bilinmesi.
Çıḳmasun nām ü nişānum itmeyem āh ü ṣadā
Gel nişān it tīr-i ġamze perçemüñle eyle bend

nām ü şānuñ:

1. **nām ü şānuñ:**-*uñ*
Gazel 288
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şan ve şöhret.
Çend ʿuṣṣāḳuñ olup cümle perīşān-ı melāl
Nām ü şānuñ şeh-i bī-ḫayl ü sipāh olsa gerek

nām virdükçe:

1. **nām virdükçe:**-*dükçe*
Gazel 456
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ünlenmek, meşhur olmak.
Naḥīfīyā bizi kem-nām-ı ḫayret itdi bu baḫt
Kemāl ü faẕl ile ʿālemde nām virdükçe

nā-maḫrem olduḳ:

1. **nā-maḫrem olduḳ:**-*du, -ḳ*
Gazel 193
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Haram olmak.
Ḥarīm-i rūyuña nā-maḥrem olduḳ biz hele şimdi
Nigehdārende-i mirʾāt-ı pāk-i behcetüñ kimdür

nā-maḫremān-ı ʿālem-i envār:

1. **nā-maḫremān-ı ʿālem-i envār:**
Gazel 42
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nurlar âleminin yabancısı II âşık.
Nişān-ı āh olur nā-maḫremān-ı ʿālem-i envār
Semādan menʿ-i dīvāne şihāb-ı ṣard olur peydā

namāz:

1. **namāz:**
Gazel 102
Mısra: **10**
İslâm dinince belli kurallara göre günde beş vakit yapılması Müslümanlar üzerine farz kılınmış olan ve İslâm'ın beş şartından birini teşkil eden ibadet.
Sirişk-i terle vużūʾ eyleyen ciger-ḫūna
Meyān-ı baḥr-ı belādan namāz lāzımdur

2. **namāza:**-*a*
Gazel 242
Mısra: **3**
İslâm dinince belli kurallara göre günde beş vakit yapılması Müslümanlar üzerine farz kılınmış olan ve İslâm'ın beş şartından birini teşkil eden ibadet.
Dizilmiş ʿālemüñ ḫalḳı namāza cümleten ṣafṣaf
Şehā bī-ḥadd olan dāʾlar bu dem nā-çāre yaṣdanmış

3. **namāzuma:**-*um, -a*
Gazel 433
Mısra: **14**
İslâm dinince belli kurallara göre günde beş vakit yapılması Müslümanlar üzerine farz kılınmış olan ve İslâm'ın beş şartından birini teşkil eden ibadet.
Āḫir nefesde saña vaṣiyyet Naḥīfīyā
Ol şāh-ı ḥüsne söyle yetişsün namāzuma

namāzumı ḳılar:

1. **namāzumı ḳılar:**-*um, -ı, -ar*
Gazel 513
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Namaz ibadetini yerine getirmek. II cenaze namazını kılmak.
Ġam-ı ḥasret ile virince cān baña raḥm ider mi Naḥīfīyā
O ṣanem bu naḫvet-i ḥüsn ile ʿacebā ḳılar mı namāzumı

nām-dār-ı kām-kār:

1. **nām-dār-ı kām-kār:**
Kaside 18
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Muradına ermiş şöhretli II Hz. Muhammet.
Ḥāmī-i şerʿ-i müʾeyyed māḥī-i şirk ü şiḳāḳ
Tāc-dār-ı efḍaliyyet nām-dār-ı kām-kār

nām-dār-ı ẓıll-ı yezdānī:

1. **nām-dār-ı ẓıll-ı yezdānī:**
Tarih 20
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın gölgesiyle meşhur.
Muḥammed Ḫān-ı Ġāzī sāye-baḫş-ı ḫıṭṭa-i ʿālem
Şehenşāh-ı muʿaẓẓam nām-dār-ı ẓıll-ı Yezdānī

nāme:

1. **nāme:**
Gazel 114
Mısra: **3**
Mektup.
Nāme gönderseñ baña baḳduḳça her bir ḥarfine
Merdüm-i çeşm-i ḫayāl ol demde ʿayn-ı demʿ olur

2. **nāmesin:**-*sin*
Gazel 156
Mısra: **23**
Berât, ferman.
İder şāh-ı güle nev-rūze ḳarşu nāmesin teblīġ
Meger bād-ı ṣabā var ise meʾmūr-ı risāletdür

3. **nāmeye:**-*ye*
Gazel 264
Mısra: **7**
Mektup.
Hezār cān ü dil olsun fedā o nāmeye kim
Viṣāl müjdesidür anda hep siyāḳ u sibāḳ

4. **nāme:**
Gazel 345
Mısra: **14**
Mektup.
Ey Naḥīfī dāġlar çekdüm ten-i ʿuryānuma
Ol şeh-i ḥüsne yine bir nāme tesvīd eyledüm

nāme-ber:

1. **nāme-berümden:**-*üm, -den*
Gazel 388
Mısra: **6**
Mektup götüren.
İrsāl-i peyām eylerem ol āfete ammā
Hīç ʿavdet ümmīdin idemem nāme-berümden

nāme-i fetḥ ü ẓaferüñ:

1. **nāme-i fetḥ ü ẓaferüñ:**-*üñ*
Kaside 27
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Fetih ve zaferin mektubu.
Oḳunur maḥşere dek nāme-i fetḥ ü ẓaferüñ
Ḫayr ile dāʾim olup ism-i şerīfüñ meẕkūr

nāme-i gül-gūn:

1. **nāme-i gül-gūn:**
Gazel 273
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gül renkli mektup.
Ġarībe cevr ü ġamz ile gelüpdür nāme-i gül-gūn
Oḳurken ḥarfini bir bir gözüm nem-nāk ü nāk ancaḳ

nāme-i ḥasret-peyāmumuz:

1. **nāme-i ḥasret-peyāmumuz:**-*umuz*
Gazel 214
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasret haberinin mektubu.
Degmez mi saña nāme-i ḥasret-peyāmumuz
Varmaz mı bād-ı ṣubḥ ile bilmem selāmumuz

nāme-i ʿitāb:

1. **nāme-i ʿitāb:**
Gazel 135
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Azarlama mektubu.
O ġonçeden ki dile nāme-i ʿitāb gelür
Derūna derd-i maḥabbetle ıżṭırāb gelür

nāme-i şefāʿat:

1. **nāme-i şefāʿat:**
Gazel 260
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şefaat haberi.
Ḳıl nāme-i şefāʿat ile şādumān beni
Her-kes berātın eyledigi demde zīb-i kef

nāme-i vaşfı:

1. **nāme-i vaşfı:**-*ı*
Tarih 1
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Padişahın nitelikleri için yazılan övgüler.
Ne şeh kim ḫāme-i maʿnā yazarken nāme-i vaṣfı
Revādur ger sürūş-ı ġayb olursa maḥmedet-ḫ∨ānı

nā-merġūb:

1. **nā-merġūbdur:**-*dur*
Matla 86
Mısra: **1**
Istenmeyen, beğenilmeyen.
Ḫālden ḫālī görüp şanmañ ki nā-merġūbdur
Levḥ-i ḥüsni ol mehüñ bir bī-nuḳaṭ mektūbdur

nām-ı şerīfi:

1. **nām-ı şerīfi:**-*i*
Gazel 7
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şerefli isim, mübarek ad.
Muḥammed ki nām-ı şerīfi anuñ
Ḳulūba şafā oldı rūḥa ġıdā

nām-ı şerīfin:

1. **nām-ı şerīfin:**-*in*
Kaside 17
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şerefli isim, mübarek ad.
Dem-be-dem iḫlāṣ ile nām-ı şerīfin yād idüp
Her nefesde idelüm ʿarż-ı selām-ı müctebā

nām-ı şerīfüñ:

1. **nām-ı şerīfüñ:**-*üñ*
Rübai 368
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şerefli isim, mübarek ad.
Raḥmet aña kim nām-ı şerīfüñ işidüp

Ṣıdḳ ile ide ʿarż-ı taḥiyyāt ü selām

nām-ı şimşādı:

1. **nām-ı şimşādı:**-*ı*
Tarih 17
Mısra: **59**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uzun ve düzgünlüğüyle maruf şimşir ağacının ismi.
Yazılsun sikke-i sīm ü zer üzre nām-ı şimşādı
Oḳunsun ḫuṭbe-i elḳāb-ı ẕātı tā dem-i mīʿād

nām-ı süḫandāni:

1. **nām-ı süḫandāni:**-*i*
Gazel 515
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzel söz söyleme namı.
Naḥīfī şübhe yoḳ siḥr-āşinā-yı lafẓ u maʿnāsın
Ḥelāl olsun saña her vech ile nām-ı süḫandāni

nā-mihribān:

1. **nā-mihribān:**
Gazel 317
Mısra: **10**
Zalim.
Görüp giryānluġum itme taʿaccüb künc-i ḥasretde
Bu ʿışḳ-ı bī-amān müşkildür ey nā-mihribān müşkil

nā-mihribān ola:

1. **nā-mihribān ola:**-*a*
Gazel 442
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Merhametsiz, acımasız olmak.
Oldum esīr-i ʿışḳı Naḥīfī bir āfetüñ
Ya meyl-i şefḳat ide ya nā-mihribān ola

nāmını ṭaḳdı:

1. **nāmını ṭaḳdı:**-*ı, -n, -ı, -dı*
Gazel 155
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Lakap, isim vermek.
Mecnūn ṭaḳdı küçe-i Leylāda nāmını
Dīvāne Ḳays ḫaylīce ʿāḳıl degül midür

nāmını yād itmem:

1. **nāmını yād itmem:**-*m*
Matla 180
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İsmini ağzına almamak, söylememek.
Bugünden ṣoñra ben baḫtumla bīhūde ʿinād itmem
Temennā-yı viṣāl itmek degül nāmını yād itmem

nāmiye-efrūz-ı gülistān-ı şefāʿat:

1. **nāmiye-efrūz-ı gülistān-ı şefāʿat:**
Kaside 7
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şefaatin gül bahçesinin yerden bitmesi, hayat vereni.
Ben murġ-ı nevā-sāz-ı ḫıyābān-ı melāmet
Sen nāmiye-efrūz-ı gülistān-ı şefāʿat

nā-murād:

1. **nā-murāda:**-*a*
Kaside 22
Mısra: **26**
Muradına erişmemiş, isteği yerine gelmemiş.
Mekārim-pīşe ḫayr-endīşe muḥtācān ü dervīşe
Ṣafā-yı ḫāṭırı her nā-murāda kām-baḫşāyī

nā-murād olmaḳ:

1. **nā-murād olmaḳ:**-*maḳ*
Gazel 365
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mahrum olmak, muradına erememek.
Nā-murād olmaḳ daḫi aʿlādur erbāb-ı dile
Kesb-i kām-ı dehr ile memnūn-ı dünān olmadan

nā-murād olmaz:

1. **nā-murād olmaz:**-*maz*
Kaside 26
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arzusuna, isteğine kavuşamamak.
Tevekkül üzre olan bende nā-murād olmaz
Ḫudā Kerīmdür eyler murādını iʿṭā

nā-müsteḥıḳḳ-ı medḥa:

1. **nā-müsteḥıḳḳ-ı medḥa:**-*a*
Gazel 462
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Övgüyü hak etmemiş.
Aṣḥāb-ı cāh-ı ʿaṣrı sitāyiş dürūġdur
Nā-müsteḥıḳḳ-ı medḥa ṣenādan ne fāʾide

nān ü nemek:

1. **nān ü nemek:**
Gazel 292
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tuz ve ekmek.
Ḳanı o ʿahd-i ḥaḳīḳat ḳanı o nāz ü niyāz
Hevā mı oldı senüñle bu deñlü nān ü nemek

nān-ı ḫuşk:

1. **nān-ı ḫuşk:**
Gazel 274
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kuru ekmek.

Ḳaṣr-ı ḥüsnüñden baña irmez ise bir nān-ı ḫuşk
Baña şeftālū-yı vaṣluñ yiter ol iftār-ı ʿışḳ

nā-pesend nüsḫa:

1. **nā-pesend nüsḫa:**
Gazel 88
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Beğenilmemiş nüsha.
Yoḳdur cihānda nüsḫa-i baḫtum gibi benüm
Bir nā-pesend nüsḫa vü bir na-ṣavāb şerḥ

nā-peydā ola:

1. **nā-peydā ola:**-*a*
Rübai 41
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Görünmeyen, gizli; kaybolmuş, yok olmuş.
Ṣol dem ki ḫiṭāb-ı - ola nidā
Gözlerden ola bu nefs ü ten nā-peydā

nā-puḫte:

1. **nā-puḫtedür:**-*dür*
Matla 146
Mısra: **2**
Ham, çiğ, pişmemiş; acemi, tecrübesiz, toy.
Nālesin gūş itme ey dil bülbül-i ferzānenüñ
Ol daḫi yanında bir nā-puḫtedür pervānenüñ

nār:

1. **nārda:**-*da*
Gazel 110
Mısra: **2**
Ateş.II Cehennem.
Hemīşe ḫāline mesken o āteşīn ḫaddür
Ne şübhe kāfir olan nārda muḫalleddür

2. **nāra:**-*a*
Gazel 244
Mısra: **7**
Ateş.
Dimeñ pervāne üstādı ki ʿāşıḳ yanmaġa nāra
Ki yanmaġı bu ʿāşıḳdan göre pervāne ögrenmiş

naʿra-i allāhü ekber:

1. **naʿra-i allāhü ekber:**
Kaside 9
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönlün beğendiği Allahu ekber narası.
Naʿra-i Allāhü ekber ṭutsa āfāḳı tamām
Ṣıyt-ı tekbīr ile ʿuṣṣāḳı ḫurūşān eylesem

naʿra-i dil-sūzı:

1. **naʿra-i dil-sūzı:**-*ı*
Kaside 28
Mısra: **35**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül yakan haykırış.
Yegāne naʿra-i dil-sūzı eyler çarḫ-ı lerzende
Dilā ẓann itme kim ol nāle-i tār-ı rebābumdur

naʿra-i eyne'l-mefer:

1. **naʿra-i eyne'l-mefer:**
Kaside 5
Mısra: **134**
Kelime Tipi: **Ayet**
"Kaçacak yere nerede?" nidası II Kıyamet Suresi 10. ayette geçen ve "Kaçacak yer nerede?" manasına gelen söz, düşmanın çaresizliğini vurgulamak amacıyla kullanılmıştır.
Ol zamān kim irişe gūş-ı ʿuṣāta ser-be-ser
Naʿra-i eyne'l-mefer ile nice ṣıyt u nidā

naʿra-i fettāḥ ur:

1. **naʿra-i fettāḥ ur:**
Gazel 89
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Fetheden narası atmak.
Saʿādet bābı fetḥ olmaḳ dilerseñ ger Naḥīfī sen
Muʿaṭṭar ḳılsun āfāḳı hemān ur naʿra-i fettāḥ

naʿra-i şekvā:

1. **naʿra-i şekvā:**
Gazel 341
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sızlanma bağırtısı.
Pür itdüm naʿra-i şekvā ile dün kūy-ı dil-dārı
Bugün ammā o mest-i ʿişveye inkārdan geldüm

naʿra-keş-i āh-ı serd:

1. **naʿra-keş-i āh-ı serd:**
Gazel 353
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şiddetli ahın nara çekeni.
Bī-iḫtiyār-ı süziş-i ʿışḳ u maḥabbetem
Bu ʿarṣa-gehde naʿra-keş-i āh-ı serd isem

naʿra-keş-i nāle vü āh:

1. **naʿra-keş-i nāle vü āh:**
Rübai 512
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Inleyiş ve ahın nara çekeni.
Ṣad ġıbṭa eyā muʿtekifān-ı der-gāh
Biz ḥasret ile naʿra-keş-i nāle vü āh

nār-ı elem:

1. **nār-ı elem:**
Rübai 484
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Elem ateşi.
Nār-ı elem itdi pisterüm ḫākister

Düşdüm ocaġa kül öksüzi oldum āh

nār-ı eşvaḳ:

1. **nār-ı eşvaḳ:**
Rübai 266
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arzuların ateşi.
Gitdükçe füzūn olmada nār-ı eşvaḳ
Feryād ü fiġān ile pür oldı āfāḳ

nār-ı firāḳuñda:

1. **nār-ı firāḳuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 97
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayrılık ateşi.
Benem ol nār-ı firāḳuñda sipend
ʿAlev-i sūz-ı dilüm baña semend

nār-ı fürḳatüñ:

1. **nār-ı fürḳatüñ:**-*üñ*
Murabba 8
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayrılık ateşi.
Cānuma kār itdi tāb-ı iştiyāḳ-ı vuṣlatuñ
Dāġ dāġ itdi ten-i bīmārı nār-ı fürḳatüñ

nār-ı ġam:

1. **nār-ı ġam:**
Rübai 430
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gam ateşi.
Kār itdi derūna elem-i hecr-i vaṭan
Nār-ı ġam ile oldı derūnum külḫan

nār-ı ġam-ı ʿışḳuñla:

1. **nār-ı ġam-ı ʿışḳuñla:**-*uñ, -la*
Kaside 28
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk derdinin ateşi.
Yanup nār-ı ġam-ı ʿışḳuñla geldüm bezm-i devrāna
Dil-i sūzānum ol meclisde ey āfet kebābumdur

nār-ı ġayret:

1. **nār-ı ġayret:**
Gazel 160
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kıskançlık ateşi.
Külḫan eyler sīneñi sūzān ider cān ü dili
Cismüñ ḫākister eyler nār-ı ġayret böyledür

nār-ı ḥasretle:

1. **nār-ı ḥasretle:**-*le*
Gazel 411
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Özlem ateşi.
Vücūdum ser-be-ser ḫākister eyler nār-ı ḥasretle
Virürsem ruḫṣat āh-ı pür-şerāra yā Resūla'llāh

nār-ı hecre:

1. **nār-ı hecre:**-*e*
Gazel 96
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayrılık ateşi.
Āb-ı vaṣluñ teşne cāna irgürüp eyle kerem
Kim yanupdur nār-ı hecre micmer içre ṣan sipend

nār-ı intiẓār:

1. **nār-ı intiẓār:**
Matla 91
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bekleyiş ateşi.
Dil peyām-ı maḳdem-i yār ile oldı bī-ḳarār
Bād-ı şevḳ ile fürūzān oldı nār-ı intiẓār

nār-ı ʿışḳ:

1. **nār-ı ʿışḳ:**
Gazel 325
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk ateşi.
Şerḥalar çek ten-i mecrūḥuña tīġ-ı ġam ile
Nār-ı ʿışḳ ile dilā lāle-ṣıfat pür-dāġ ol

2. **nār-ı ʿışḳ:**
Gazel 427
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk ateşi.
Şeb-i hecrüñle nār-ı ʿışḳ ile yanup yaḳılduḳça
Ṭutar āfāḳı āh-ı pür-şerārum yā Resūla'llāh

nār-ı ʿışḳa:

1. **nār-ı ʿışḳa:**-*a*
Gazel 448
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk ateşi.
N'ola sūzān iderse nār-ı ʿışḳa şeh-per-i ṣabrın
Gönül pervāne oldı şimdi bir şemʿ-i şebistāna

nār-ı ʿışḳına düşen:

1. **nār-ı ʿışḳına düşen:**-*ı, -n, -en*
Gazel 149
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk ateşine düşmek.
İʿcāz-ı ḥüsni gör ki düşen nār-ı ʿışḳına
Yād-ı ruḫuñla vaḳʿa-şinās-ı Ḫalīl olur

nār-ı ḳahr-ı ḥaḳ:

1. **nār-ı ḳahr-ı ḥaḳ:**
Gazel 347
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın mahvedici ateşi.
Şāh-ı dehr olsa da daʿvā-yı ulūhiyyet iden
Nār-ı ḳahr-ı Ḥaḳ ile virmem emānı yaḳaram

nār-ı levm:

1. **nār-ı levm:**
Kaside 1
Mısra: **56**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kınama ve zemmin ateşi, yakıcılığı.
İstivā-yı dī vü imrūz ile maġbūn olma kim
Rūz-ı ferdāda derūnuñ nār-ı levm eyler kebāb

nār-ı mecūs:

1. **nār-ı mecūs:**
Rübai 227
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ateşe tapanların, Zerdüştlerin ateşi.
Seyl-āb-ı bülend-ḳahrın itdi der-yād
Bu ḫavf ile oldı munṭafī nār-ı Mecūs

nārına düşdüm:

1. **nārına düşdüm:**-*ı, -n, -dü, -m*
Gazel 276
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ateşe düşmek.
Firāḳuñ nārına düşdüm irersem ḥālet-i nezʿa
Beni sīneñde defn eyle ḳamer-veş sīne-pāk ancaḳ

nā-şād itsün:

1. **nā-şād itsün:**-*sün*
Rübai 433
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mutsuz etmek.
Lāyıḳ mı ki ġamzeñ beni ber-bād itsün
Cevr ile dil-i zārumı nā-şād itsün

nā-şād oldum:

1. **nā-şād oldum:**-*du, -m*
Rübai 359
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gamlanmak, kederlenmek.
Geh ʿışḳ ile Ḳays ü gāhī Ferhād oldum
Geh ḫürrem ü şād gāhī nā-şād oldum

nā-şavāb:

1. **na-şavāb:**
Gazel 88
Mısra: **12**
Doğru olmayan, yanlış.
Yoḳdur cihānda nüsḫa-i baḫtum gibi benüm
Bir nā-pesend nüsḫa vü bir na-ṣavāb şerḥ

nā-şāyeste:

1. **nā-şāyeste:**
Rübai 460
Mısra: **4**
Uygun olmayan.
Ṭāʿat didigüm Ḥaḳḳa degüldür lāyıḳ
ʿİṣyān didigüm ḳulluġa nā-şāyeste

naṣbü'l-ʿayn olmış:

1. **naṣbü'l-ʿayn olmış:**-*mış*
Rübai 395
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Göz dikilmesi olmak.
Ol sıbṭ-ı nebī nūr-ı dü çeşm-i ṣaḳaleyn
Faḫr-ı rusüle olmış idi naṣbü'l-ʿayn

nā-sezā:

1. **nā-sezādur:**-*dur*
Kaside 17
Mısra: **36**
Münasib olmayan, layık olmayan.
Yoḳ liyāḳat gerçi anda ḫᵛāhiş-i iḥsānuña
Her umūrı nā-sezādur her işi sehv ü ḫaṭā

nāsī olup:

1. **nāsī olup:**-*up*
Rübai 543
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ortaya çıkmak.
Ey ġāfil olup ʿayb-ı vücūduñ nāsī
Gel eyleme teftīş ʿuyūb-ı nāsı

naṣīb:

1. **naṣībi:**-*i*
Gazel 131
Mısra: **10**
Allah'ın bir kimseye tayin ve kısmet ettiği şey, talih, baht.
Ḥabībüm şikeste-ṭabīʿat Naḥīfī
Hemīşe ġamuñla naṣībi sitemler

naṣīb olan:

1. **naṣīb olan:**-*an*
Rübai 71
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kısmet olmak.
Sūzişle dil-i seḫtini nerm itmek olur
Āhendür olan kūre-i ḥaddāda naṣīb

naṣīb olmadı:

1. **naṣīb olmadı:**-*ma, -dı*
Rübai 72

Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kısmet olmak.
Fülk-i dili gird-āba ṣalup hecr-i ḥabīb
Olmadı aña sāḥil-i ārām naṣīb

2. **naṣīb olmadı:**-*ma, -dı*
Rübai 162
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kısmet olmak.
Der-gāhuña rū-māl naṣīb olmadı āh
Beñzer ki ḫulūṣumda ḳuṣūrum vardur

naṣīb olursa:

1. **naṣīb olursa:**-*ur, -sa*
Gazel 47
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kısmet olmak.
Rūy-ı zerdüm āsitān-ı pāküñe ferş eyleyem
Ravża-i ẕī-şānuña yüz sürmek olursa naṣīb

naṣīb-i dil-i düşmen itme:

1. **naṣīb-i dil-i düşmen itme:**-*me*
Kaside 12
Mısra: **65**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Düşmanın gönlüne nasip etmek.
Laḫt-ı cigerüm itme naṣīb-i dil-i düşmen
Girdimse de ger ġaflet … vü ʿişyāna

nāṣiḥ:

1. **nāsiḫ:**
Rübai 236
Mısra: **4**
Nasihat veren.
ʿAllāmesin ammā ki degül maʿlūmuñ
Nāsiḫ ile mensūḫ ʿumūm ile ḫuṣūṣ

naṣīḥat:

1. **naṣīḥat:**
Gazel 265
Mısra: **19**
Bir kimseye doğru yolu göstermek, yapması ve yapmaması gereken şeyler üzerine dikkatini çekmek için söylenen söz, öğüt, pend.
Ey Naḥīfī saña benden bu naṣīḥat besdür
İde gör ḥāl ü meʾālüñde mürāʿāt-ı ḥuḳūḳ

2. **naṣīḥāt:**
Gazel 461
Mısra: **2**
Bir kimseye doğru yolu göstermek, yapması ve yapmaması gereken şeyler üzerine dikkatini çekmek için söylenen söz, öğüt, pend.
Meʿāṣīden vücūduñ ṭāhir it eşk-i nedāmetle
Naṣīḥāt saña varma ʿarṣa-i ḥaşre bu ḥāletle

3. **naṣīḥat:**
Gazel 488
Mısra: **9**
Bir kimseye doğru yolu göstermek, yapması ve yapmaması gereken şeyler üzerine dikkatini çekmek için söylenen söz, öğüt, pend.
Zāhid naṣīḥat ister iseñ ṭut sözüm benüm
Ḳıl intisāb-ı ḥasret-i ʿışḳ-ı Muḥammedī

4. **naṣīḥatümüz:**-*ümüz*
Gazel 508
Mısra: **7**
Bir kimseye doğru yolu göstermek, yapması ve yapmaması gereken şeyler üzerine dikkatini çekmek için söylenen söz, öğüt, pend.
Dil-i ḥazīne eşer itmedi naṣīḥatümüz
Ya kūh-ı senge ya ol mübtelāya söylendi

5. **naṣīḥat:**
Kaside 3
Mısra: **83**
Bir kimseye doğru yolu göstermek, yapması ve yapmaması gereken şeyler üzerine dikkatini çekmek için söylenen söz, öğüt, pend.
Saña yetmez mi naṣīḥat bu fenā dünyādan
Yek-be-yek rıḥlet-i nā-gāhī geçen iḫvānuñ

6. **naṣīḥati:**-*i*
Kıt'a 42
Mısra: **6**
Bir kimseye doğru yolu göstermek, yapması ve yapmaması gereken şeyler üzerine dikkatini çekmek için söylenen söz, öğüt, pend.
Sen mā-cerā-yı Ādemi endīşe ḳıl müdām
Kāfidür ey püser saña baba naṣīḥatı

naṣīḥat ü pend:

1. **naṣīḥat ü pend:**
Gazel 97
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nasihat ve öğüt.
Güzele māʾil olalı dilemez
Bu Naḥīfī ne naṣīḥat ü ne pend

nāsiḥ-i dīn ü milel:

1. **nāsiḫ-i dīn ü milel:**
Kaside 17
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dinlerin nasihat edeni.
Nāsiḫ-i dīn ü milel peyġām-ber-i cinn ü beşer
Ṣāḥib-i şerʿ-i muṭahhar vālī-i vālā-livā

nāsiḫ-i fenn-i seḥḥār oldı:

1. **nāsiḫ-i fenn-i seḥḥār oldı:**-*dı*
Kaside 8
Mısra: **222**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sihirbazların sanatını ortadan kaldıran olmak.

Menem ol şāʿir-i pākīze-süḫan kim ṭabʿum
Oldı naʿtüñe senüñ nāsiḫ-i fenn-i seḫḥār

nāsiḫ-i resm-i meẓālimdür:

1. **nāsiḫ-i resm-i meẓālimdür:**-*dür*
Tarih 28
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eziyet yolunu ortadan kaldıranı.
Nāsiḫ-i resm-i meẓālimdür ki mensūḫ eyledi
ʿAhd-i pākinde görünmez oldı āṯār-ı ẕilel

nā-şinīde:

1. **nā-şinīdedür:**-*dür*
Gazel 190
Mısra: **2**
Duyulmamış, işitilmemiş.
Ol yār-ı nev-resīde baña nūr-ı dīdedür
Yoḳdur naẓīri dünyede hīç nā-şinīdedür

naṣīr:

1. **naṣīrüñ:**-*üñ*
Murabba 2
Mısra: **9**
Yardım eden.
Eḥad sensin naṣīrüñ yoḳ
Ṣamed sensin vezīrüñ yoḳ

2. **naṣīri:**-*i*
Rübai 398
Mısra: **2**
Yardım eden.
Üftādelerüñ ki dest-gīri sensin
Her bende-i ʿācizüñ naṣīri sensin

nāṣir-i cūd u seḫā:

1. **nāṣir-i cūd u seḫā:**
Kaside 17
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cömertlik ve el açıklığını yayan II Hz. Muhammet.
Vāḳıf-ı remz-i ḥaḳāyıḳ kāşif-i kenz-i rumūz
Rāfiʿ-i rāyāt-ı nuṣret nāṣir-i cūd u seḫā

nāṣıru'l-islām:

1. **nāṣıru'l-islām:**
Kaside 17
Mısra: **27**
Müslümanların ve islamın yardımcısı.
Nāṣıru'l-İslām ü manṣūru'l-livā-yı serverī
Maẓhar-ı innā feteḥnā mürsel-i şevket-nümā

naṣr-ı ʿazīz-i mevʿūd:

1. **naṣr-ı ʿazīz-i mevʿūd:**
Tarih 4
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Söz verilmiş aziz zafer.
Rāyet ü leşkerine ḫırz ola dāʾim Ḥaḳdan
Āyet-i fetḥ ü ẓafer naṣr-ı ʿazīz-i mevʿūd

naṣṣ:

1. **naṣṣ:**
Kaside 23
Mısra: **45**
Herhangi bir konuda Kur'an'da veya hadislerde bulunan ve üzerinde tartışılması dînen câiz olmayan delil hükmündeki kesin ifâde.
Duʿāda taṣliye naṣṣ ile mevʿūd-ı ḳabūl oldı
Ḫitāmında bu naẓmuñ naʿt-i ḫatmü'l-enbiyā gelsün

naṣṣ-ı kerīminde:

1. **naṣṣ-ı kerīminde:**-*i, -n, -de*
Rübai 211
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kuran ayetleri.
Ḥaḳḳ itdi beyān bedāyiʿ-i iʿcāzı
Sen şāha idüp naṣṣ-ı kerīminde rümūz

nā-sufte:

1. **nā-şüfte:**
Gazel 322
Mısra: **12**
Delinmemiş.
Düş aġlayaraḳ pāyına yārüñ dem-i teşrīf
Nā-şüfte niçe gevheri īṯār-ı ḳadem ḳıl

naʿt:

1. **naʿtine:**-*i, -n, -e*
Gazel 65
Mısra: **1**
Hz. Muhammed'i övmek için yazılan manzume.
Bir ḳıluñ naʿtine itsem niçe yüz biñ kelimāt
Eylerem vaṣf-ı kemālüñde niçe taḳṣīrāt

2. **naʿtüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 312
Mısra: **4**
Hz. Muhammed'i övmek için yazılan manzume.
ʿAcz iderken midḥat-i evṣāfuña ins ü melek
Naʿtüñe dil-bestedür cān ile bu ṭabʿ-ı fużūl

3. **naʿtüñde:**-*üñ, -de*
Kaside 5
Mısra: **86**
Hz. Muhammed'i övmek için yazılan manzume.
Raġmına ḫuṣṣāduñ ey faḫr-ı zemīn ü āsumān
Eyleyem naʿtüñde ġarrā nice beyt-i müntehā

4. **naʿtüñe:**-*üñ, -e*
Kaside 8
Mısra: **222**
Hz. Muhammed'i övmek için yazılan manzume.
Menem ol şāʿir-i pākīze-süḫan kim ṭabʿum
Oldı naʿtüñe senüñ nāsiḫ-i fenn-i seḫḥār

5. **naʿtüñle:**-*üñ, -le*
Kaside 8
Mısra: **243**
Hz. Muhammed'i övmek için yazılan manzume.
Cevher-i ṭabʿuma şimden girü naʿtüñle senüñ
Eyledi himmetini gerdiş-i gerdūn-miʿyār

6. **naʿtüñe:**-*üñ, -e*
Kaside 11
Mısra: **46**
Hz. Muhammed'i övmek için yazılan manzume.
Yā Resūla'llāh Naḥīfī şerm ü ḫacletle bu dem
Naʿtüñe ḳıldı cesāret ḥālini inhā ile

7. **naʿtüñi:**-*üñ, -i*
Murabba 11
Mısra: **18**
Hz. Muhammed'i övmek için yazılan manzume.
İderken medḥüñi mevlā
Ne mümkin naʿtüñi imlā

8. **naʿtüñden:**-*üñ, -den*
Rübai 15
Mısra: **3**
Söz,söylemek.
Bir şemme beyān eyleyemem naʿtüñden
Her bir nefesüm biñ nefes olsa farżā

9. **naʿtuñı:**-*uñ, -ı*
Rübai 111
Mısra: **3**
Söz,söylemek.
Ḳābil mi idem naʿtuñı ḥaḳ üzre beyān
Mümkin mi ola z̲erre güneşden bāḥi̲s

10. **naʿtüñden:**-*üñ, -den*
Rübai 163
Mısra: **3**
Hz. Muhammed'i övmek için yazılan manzume.
Şāhā ne beyān itse gerek naʿtüñden
Bī-çāre Naḥīfī gibi ʿabd-i kemter

11. **naʿtüñ:**-*uñ*
Rübai 232
Mısra: **1**
Hz. Muhammed'i övmek için yazılan manzume.
Her ḳanda ki naʿtüñ ola pīrāye-i gūş
Raḳṣ-āver olur ʿışḳuñ ile ḫayl-i sürūş

12. **naʿtine:**-*i, -n, -e*
Rübai 277
Mısra: **1**
Hz. Muhammed'i övmek için yazılan manzume.
Ben naʿtine ḳādir degülem ol māhuñ
Yaʿnī ki o peyġām-ber-i ʿālī-cāhuñ

nā-tamām ḳalmışdur:

1. **nā-tamām ḳalmışdur:**-*mış, -dur*
Kaside 26
Mısra: **239**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eksik kalmak, tamamlanamamak.
Şemāʾil-i nebevī nā-tamām ḳalmışdur
Egerçi bir iki biñ beytin eyledüm imlā

naʿt-i ḫatmü'l-enbiyā:

1. **naʿt-i ḫatmü'l-enbiyā:**
Kaside 23
Mısra: **46**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
En son peygamberin naati II Hz. Muhammet için yazılmış naat.
Duʿāda taṣliye naṣṣ ile mevʿūd-ı ḳabūl oldı
Ḫitāmında bu naẓmuñ naʿt-i ḫatmü'l-enbiyā gelsün

naʿt-i ʿışḳ-ı muḥammedī:

1. **naʿt-i ʿışḳ-ı muḥammedī:**
Gazel 488
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Peygamber aşkının naati.
Dād-ı Ḫudādur eyle hemān şükrini müdām
Saña Naḥīfī bu naʿt-i ʿışḳ-ı Muḥammedī

naʿt-i pākin:

1. **naʿt-i pākin:**-*in*
Kaside 18
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz, saf, arı övgü, Hz. Muhammed'in övgüsü; Hz. Muhammed'i temiz, güzel bir şekilde öven kişi.
Naʿt-i pākin eyleyüp virdi-i zebān ü ḥırz-ı cān
Ey Naḥīfī naẓmuñ it pīrāye-i şehr ü diyār

naʿt-i pāküñ:

1. **naʿt-i pāküñ:**-*üñ*
Kaside 5
Mısra: **98**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz, saf, arı övgü, Hz. Muhammed'in övgüsü; Hz. Muhammed'i temiz, güzel bir şekilde öven kişi.
Ben ne ʿabd-i kemterem ey maẓhar-ı vaṣf-ı ilāh
Naʿt-i pāküñ tā idem ḥaḳḳ-ı edā ile edā

2. **naʿt-i pāküñ:**-*üñ*
Kaside 8
Mısra: **272**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kusursuz, güzel na't.
Baña āzādegī-i nāra ʿıtıḳ-nāme yeter
Naʿt-i pāküñ senüñ ey pādişeh-i muʿcize-kār

3. **naʿt-i pāküñ:**-*üñ*
Kaside 8
Mısra: **283**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kusursuz, güzel na't.
Ḳāṣıram çünki tamām itmede naʿt-i pāküñ
İdeyüm der-gehüñe dürr-i s̲enāyı īs̲ār

4. **naʿt-i pāküñ:**-*üñ*
Kaside 13
Mısra: **62**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz, saf, arı övgü, Hz. Muhammed'in övgüsü; Hz. Muhammed'i temiz, güzel bir şekilde öven kişi.
N'ola ʿacz ü ḳuṣūr ile idersem vaṣfuñı tekrār
Ṣafādur naʿt-i pāküñ ḫāṭır-ı endūh-gīn üzre

5. **naʿt-i pāküñ:**-*üñ*
Murabba 8
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kusursuz, güzel na't.
Naʿt-i pāküñ māye-i faḫr oldı bu cān ü dile
Eylerem tā ḥaşre dek evṣāfuñı iḫlāṣ ile

naʿt-i pāküñde:

1. **naʿt-i pāküñde:**-*üñ, -de*
Kaside 8
Mısra: **237**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz, saf, arı övgü, Hz. Muhammed'in övgüsü; Hz. Muhammed'i temiz, güzel bir şekilde öven kişi.
Naʿt-i pāküñde ḳuṣūr itmez idüm sulṭānum
Bulsa tekmīl-i ṣalāḥ ile ṭabīʿat envār

naʿt-i pāküñden:

1. **naʿt-i pāküñden:**-*üñ, -den*
Matla 208
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mübarek naat (Hz. Muhammed'i övmek için yazılan manzume).
Vaṣf-ı ẕī-şānuñ ne ḥaddümdür eyā faḫr-ı cihān
Naʿt-i pāküñden ġaraż tekrār-ı ẕikrüñ hemān

naʿt-i pāküñdür:

1. **naʿt-i pāküñdür:**-*üñ, -dür*
Gazel 420
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz, saf, arı övgü, Hz. Muhammed'in övgüsü; Hz. Muhammed'i temiz, güzel bir şekilde öven kişi.
Dem-ā-dem medḥ-i ʿālī-şānuñ ile naʿt-i pāküñdür
Naḥīfī-veş benüm vird-i zebānum yā Resūla'llāh

naʿt-i pāküñi idersem:

1. **naʿt-i pāküñi idersem:**-*üñ, -i, -er, -se, -m*
Kıt'a 16
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz yaratılışının övgüsünü yapmak.
Tā rūz-ı ḥaşr idersem eger naʿt-i pāküñi
İtmez ḳabūl-ı ḫātime ẕikr-i feżāʾilüñ

naʿt-i pāküñle:

1. **naʿt-i pāküñle:**-*üñ, -le*
Gazel 421
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kusursuz, güzel na't.
Pür olsun naʿt-i pāküñle zemīn ü āsumān cümle
Ḳo ṭutsun ʿālemi feryād ü āhum yā Resūla'llāh

naʿt-i resūla'llāha:

1. **naʿt-i resūla'llāha:**-*a*
Rübai 510
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hz. Muhammet'e yazılan övgü şiiri.
Dil ḫādim olup naʿt-i Resūla'llāha
Daʿvā-yı ʿubūdiyyet ider ol şāha

naʿt-i şerīfi:

1. **naʿt-i şerīfi:**-*i*
Kaside 12
Mısra: **49**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şerefli na't.
Ol şāh-ı melāʾik-sipehüñ naʿt-i şerīfi
Oldı sebeb-i raḥmet-i Ḥaḳ nükteverāna

naʿt-i şerīfiyle:

1. **naʿt-i şerīfiyle:**-*i, -yle*
Kaside 12
Mısra: **51**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şerefli na't.
Ümmīd budur naʿt-i şerīfiyle dem-ā-dem
Şāyeste olam luṭf-ı Ḫudāvend-i cihāna

naʿt-i şerīfüñ:

1. **naʿt-i şerīfüñ:**-*üñ*
Kaside 6
Mısra: **38**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şerefli na't.
Baḳmaz ġam-ı cihāna Naḥīfī-i nā-tüvān
Naʿt-i şerīfüñ oldı aña māye-i ṭarab

2. **naʿt-i şerīfüñ:**-*üñ*
Kaside 8
Mısra: **277**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şerefli na't.
Niçe mümkin ki ola naʿt-i şerīfüñ tekmīl
Ṭutalum nāṭıḳa-i ṭabʿum idermiş tekrār

3. **naʿt-i şerīfüñ:**-*üñ*
Kaside 8
Mısra: **280**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şerefli na't.

Ben ne ḫākem ki senüñ
medḥüñe şāyeste olam
Ne gedāyam ki idem naʿt-i
şerīfüñ işʿār

4. **naʿt-i şerīfüñ:**-*üñ*
Rübai 366
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şerefli na't.
İtdükçe senüñ naʿt-i şerīfüñ
taḳrīr
Gūyā ki hemān maṭlaʿu'l-
envār oldum

naʿt-i şerīfüñle:

1. **naʿt-i şerīfüñle:**-*üñ, -le*
Kaside 8
Mısra: **203**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şerefli na't.
İftiḫār eyler isem naʿt-i
şerīfüñle n'ola
Eyledi ṭabʿumı iʿcāz ile hem-
rāh ü civār

naʿt-i şīrīnüñ:

1. **naʿt-i şīrīnüñ:**-*üñ*
Kaside 8
Mısra: **196**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzel naat.
Lākin ümmīdüm odur ʿarṣa-i
maḥşerde yine
Naʿt-i şīrīnüñ ola maġfiret-i
Ḥaḳḳa medār

naʿt-i şīrīnüñi:

1. **naʿt-i şīrīnüñi:**-*üñ, -i*
Kaside 8
Mısra: **224**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzel naat.
Rūḥ-ı Ferhāda eger ʿışḳ ile
taʿlīm itsem
Naʿt-i şīrīnüñi yanınca
oḳurdı kühsār

naʿt-i ẕāt-ı pāki:

1. **naʿt-i ẕāt-ı pāki:**-*i*
Kaside 23
Mısra: **57**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz zatının övgü şiiri.
Oḳunsun naʿt-i ẕāt-ı pāki
meclis ġarḳ-ı nūr olsun
Nüzūl-i raḥmet itsün dillerde
şevḳ u ṣafā gelsün

nāṭıḳ oldı:

1. **nāṭıḳ oldı:**-*dı*
Gazel 281
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Söylemek, konuşmak, ifade etmek.
Cemādāt oldı nāṭıḳ ṣıdḳuñı
teʾyīd idüp bī-şek
O muʿcizler ki aʿdā-yı bed-
endīşe ʿayān itdüñ

nāṭıḳa-i ṭabʿum:

1. **nāṭıḳa-i ṭabʿum:**-*um*
Kaside 8
Mısra: **278**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mizacın söz söyleyeni.
Niçe mümkin ki ola naʿt-i
şerīfüñ tekmīl
Ṭutalum nāṭıḳa-i ṭabʿum
idermiş tekrār

nā-tüvān:

1. **nā-tüvānı:**-*ı*
Gazel 20
Mısra: **3**
Güçsüz, zayıf.
Ferāmūş eyledüñ ben nā-
tüvānı şām-ı ḥasretde
Senüñle böyle mi ʿahd
eylemişdük ey ḳamer-simā

2. **nā-tüvāne:**-*e*
Gazel 247
Mısra: **10**
Güçsüz, zayıf.
Gāhī taraḥḥum eyle Naḥīfī-i
zārıña
Ol nā-tüvāne her dem idersin
cefā-yı maḥż

3. **nā-tüvānuñ:**-*uñ*
Gazel 376
Mısra: **19**
Güçsüz, zayıf.
Ben nā-tüvānuñ ol şeh-i
şāḥib-mürüvvete
Eyle ifāde bendegī-i
ġāʾibānesin

4. **nā-tüvānı:**-*ı*
Kaside 5
Mısra: **126**
Güçsüz, zayıf.
Ḫāk-i rāh olsun saña biñ
şevḳ ile cism-i nizār
Eyleme ben nā-tüvānı ḫāk-i
pāyüñden cüdā

nā-tüvān-:

1. **nā-tüvānı:**-*ı*
Gazel 67
Mısra: **7**
Güçsüz, zayıf.
Ben nā-tüvānı mevḳaf-ı
ḥayretde gösterür
Āyīnezār-ı pertev-i nūr-ı
siyāh-ı baḫt

2. **nā-tüvāna:**-*a*
Gazel 458
Mısra: **4**
Güçsüz, zayıf.
İtdükçe ben taẕallum yoḳ
sende bir tekellüm
Ey şūḫ-ı bī-taraḥḥum raḥm it
bu nā-tüvāna

nā-tüvān eyledi:

1. **nā-tüvān eyledi:**-*di*
Gazel 449
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güçsüzleştirmek, zayıflatmak.
Hecr-i nihāl-i ḳāmetüñ
eyledi nā-tüvān beni
Nāle-keş-i firāḳdur derd ile
dil çü fāḫte

nā-tüvān ider:

1. **nā-tüvān ider:**-*er*
Gazel 504
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Dermansız, kuvvetsiz hale getirmek.

Ḫoşdur egerçi ʿālem-i ʿışḳuñ ṣafāları
ʿUşşāḳı nā-tüvān ider ammā cefāları

nā-tüvān itdi:

1. **nā-tüvān itdi:**-*di*
Kaside 5
Mısra: **52**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Dermansız, kuvvetsiz hale getirmek.

Baġrumı ḫūn eylemekde ṭaʿn-ı aṣḥāb-ı ġaraż
Nā-tüvān itdi beni bu miḥnet-i ṭāḳat-rübā

nāvek-endāz-ı nigāh olsa:

1. **nāvek-endāz-ı nigāh olsa:**-*sa*
Tahmis 8
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Bakış oklarını atan olmak.

Nāvek-endāz-ı nigāh olsa o cānān ṣaf sāf
Cān virür zaḫmına ervāḥ-ı şehīdān ṣaf ṣaf

nāvek-fiken-i ʿişve:

1. **nāvek-fiken-i ʿişve:**
Tahmis 5
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Işvenin atılmış oku.

Her ġamzesin itmekde tīz ol nigeh-i cādū
Nāvek-fiken-i ʿişve ol çeşm-i siyeh her sū

nāvek-i müjgānına:

1. **nāvek-i müjgānına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 286
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Kirpik okları.

Sīnemi nāvek-i müjgānına ṭutdum yārüñ
Ben de mecrūḥuñam ey ḳaşı kemānum diyerek

nāy:

1. **nāya:**-*a*
Gazel 262
Mısra: **6**

İçi yanık kamış, ney.

ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳlaruñ ġarḳ eylemiş baḥr-ı cefā
Nāle ile nāya döndi şimdi oldı sīne def

2. **nāy:**
Gazel 457
Mısra: **12**

İçi yanık kamış, ney.

Oldı tüfeng bāde-keş-i ḫūn-ı merdümān
Ḳurşun aḳıtsalar n'ola nāy kilūsına

nā-yāb:

1. **nā-yāb:**
Kıt'a 45
Mısra: **3**

Bulunmaz.

Bir çemen-ṣuffe-i dil-keş ki naẓīri nā-yāb
Bī-bedel cāy-ı ṣafā kim aña olmaz sānī

nāz:

1. **nāz:**
Gazel 75
Mısra: **4**

Bir şeyi istediği halde kendini ağıra satmak için hemen kabul etmeyip istemiyormuş gibi davranma.

Güftāra gel ey dil-ber-i şīrīn süḫanum gel
Çün ṭūṭī-i muʿciz-nefesi nāz ile lāl it

2. **nāz:**
Gazel 102
Mısra: **8**

Bir şeyi istediği halde kendini ağıra satmak için hemen kabul etmeyip istemiyormuş gibi davranma.

Bu ḥırṣ u āz olur elbette bāʿiṣ-i ḥırmān
Viṣāl-i şāhid-i āmale nāz lāzımdur

3. **nāz:**
Gazel 134
Mısra: **1**

Bir şeyi istediği halde kendini ağıra satmak için hemen kabul etmeyip istemiyormuş gibi davranma.

Ol sehī-ḳad tā ki nāz ile çemen-pīrā olur
Her giyāhı gülşenüñ bir bülbül-i şeydā olur

4. **nāz:**
Gazel 144
Mısra: **5**

Bir şeyi istediği halde kendini ağıra satmak için hemen kabul etmeyip istemiyormuş gibi davranma.

nāz ile ʿubūr itdi yine ceyş-i ḫayālüñ
Tende görinen dāġ degül naḳş-ı ḳademdür

5. **nāz:**
Gazel 162
Mısra: **6**

Bir şeyi istediği halde kendini ağıra satmak için hemen kabul etmeyip istemiyormuş gibi davranma.

ʿArż-ı ḥāl itmek murād itsem nigāh-ı şūḫına
Nāz ile çeşm-i teġāfülkārı ḳaṣd-ı ḫ∨āb ider

6. **nāz:**
Gazel 168
Mısra: **3**

Bir şeyi istediği halde kendini ağıra satmak için hemen kabul etmeyip istemiyormuş gibi davranma.

Zülfini nāz ile pīrāye mi itmiş ruḫına
Gül cemālinde yine neşv ü nemā tāze midür

7. **nāz:**
Gazel 178
Mısra: **2**

Bir şeyi istediği halde kendini ağıra satmak için hemen kabul etmeyip istemiyormuş gibi davranma.
Ġonçeye nāle-i bülbül ki ḥicāb-āver olur
Nāz ile rūyına her bergi niḳāb-āver olur

8. **nāz:**
Gazel 180
Mısra: **5**
Bir şeyi istediği halde kendini ağıra satmak için hemen kabul etmeyip istemiyormuş gibi davranma.
ʿAcebdür nāz ile bīmār iken çeşm-i siyāh-ı yār
Yine her bir nigāhı ḥaylī āşūbı zebūn eyler

9. **nāz:**
Gazel 187
Mısra: **5**
Bir şeyi istediği halde kendini ağıra satmak için hemen kabul etmeyip istemiyormuş gibi davranma.
Nāz ile pīşānesin itmiş der-āġūş-ı ġażab
Sāḳī-i gül-çehre kim sāġar-şikest-i ʿişvedür

10. **nāz:**
Gazel 200
Mısra: **4**
Bir şeyi istediği halde kendini ağıra satmak için hemen kabul etmeyip istemiyormuş gibi davranma.
Ṣabr u ārāmumı ser-cümle perīşān itdüñ
Niçe biñ nāz ile ey şūḫ-ı perīşān-destār

11. **nāz:**
Gazel 239
Mısra: **5**
Bir şeyi istediği halde kendini ağıra satmak için hemen kabul etmeyip istemiyormuş gibi davranma.
Reftāra gelse nāz ile ol serv-i ser-keşüm
Gitdi o dem ki eyler idüm āh-ı dil-ḫurūş

12. **nāz:**
Gazel 242
Mısra: **9**
Bir şeyi istediği halde kendini ağıra satmak için hemen kabul etmeyip istemiyormuş gibi davranma.
Güzel nāz ile bālāda oturmış serv-veş ammā
Velī ṣaff-ı niʿāl üzre Naḥīfī-zāra yaṣdanmış

13. **nāz:**
Gazel 246
Mısra: **1**
Bir şeyi istediği halde kendini ağıra satmak için hemen kabul etmeyip istemiyormuş gibi davranma.
Nāz ile itse ol ṣanem-i pür-ḥicāb raḳṣ
Eyler felekde āh iderek āfitāb raḳṣ

14. **nāz:**
Gazel 248
Mısra: **5**
Bir şeyi istediği halde kendini ağıra satmak için hemen kabul etmeyip istemiyormuş gibi davranma.
ʿAcebā nāz ile tāvūs-ı ḳudüs mi ola bu
Ki gelür câme-i sebz ile baña cilve-i feyż

15. **nāz:**
Gazel 249
Mısra: **7**
Bir şeyi istediği halde kendini ağıra satmak için hemen kabul etmeyip istemiyormuş gibi davranma.
Nāz ile bir kerre tevcīh-i nigāh itse baña
Gelse inṣāfa biraz ol çeşm-i şehlā-yı neşāṭ

16. **nāz:**
Gazel 249
Mısra: **10**
Bir şeyi istediği halde kendini ağıra satmak için hemen kabul etmeyip istemiyormuş gibi davranma.
Büt-perest-i ḥüsne tā kim müjdeler olsun yine
Ol ṣanem nāz ile olmış mesned-ārā-yı neşāṭ

17. **nāz:**
Gazel 305
Mısra: **1**
Bir şeyi istediği halde kendini ağıra satmak için hemen kabul etmeyip istemiyormuş gibi davranma.
Ol gülşene kim nāz ile vażʿ-ı ḳadem itdüñ
Her ḫākini zībende-i bāġ-ı İrem itdüñ

18. **nāz:**
Gazel 311
Mısra: **12**
Bir şeyi istediği halde kendini ağıra satmak için hemen kabul etmeyip istemiyormuş gibi davranma.
Maḥż-ı nāz u şīvedārī dil-rübā meclisde hep
Ben ġarībe gāh nāz ü geh niyāz itdüklerüñ

19. **nāz:**
Gazel 322
Mısra: **3**
Bir şeyi istediği halde kendini ağıra satmak için hemen kabul etmeyip istemiyormuş gibi davranma.
Ey Yūsuf-ı gül-pīrehen it nāz ile teşrīf
Beytü'l-ḥazen-i ḥasreti maḥsūd-ı İrem ḳıl

20. **nāz:**
Gazel 363
Mısra: **14**
Bir şeyi istediği halde kendini ağıra satmak için hemen kabul etmeyip istemiyormuş gibi davranma.
Eylesün ḥalḳa-i tevḥīdi müşerref yine yār
Ey Naḥīfī niçe biñ nāz ile cānān dönsün

21. **nāzdan:**-*dan*
Gazel 369
Mısra: **3**
Bir şeyi istediği halde kendini ağıra satmak için hemen kabul etmeyip istemiyormuş gibi davranma.

Nāzdan rūyuña kāküllerüñi itme niḳāb
Niçün ey şūḫ-ı cefā-pīşe ḥicāb eylersin

22. **nāz:**
Gazel 388
Mısra: **7**
Bir şeyi istediği halde kendini ağıra satmak için hemen kabul etmeyip istemiyormuş gibi davranma.
Biñ nāz ile tā dīde-i cān üzre baṣar
Olmam yine āzürde o nūr-ı baṣarumdan

23. **nāz:**
Gazel 390
Mısra: **1**
Bir şeyi istediği halde kendini ağıra satmak için hemen kabul etmeyip istemiyormuş gibi davranma.
Açılup nāz ile her bir gül-i raʿnā-yı vaṭan
Başlamış nālelere bülbül-i şeydā-yı vaṭan

24. **nāz:**
Gazel 392
Mısra: **1**
Bir şeyi istediği halde kendini ağıra satmak için hemen kabul etmeyip istemiyormuş gibi davranma.
Seyr-i gülşende niçe nāz ile yārümdür gelen
Serv-i nāz-ı ḫoş-ḫırāmānum şīve-kārumdur gelen

25. **nāz:**
Gazel 392
Mısra: **1**
Bir şeyi istediği halde kendini ağıra satmak için hemen kabul etmeyip istemiyormuş gibi davranma.
Seyr-i gülşende niçe nāz ile yārümdür gelen
Serv-i nāz-ı ḫoş-ḫırāmānum şīve-kārumdur gelen

26. **nāz:**
Gazel 399
Mısra: **1**
Bir şeyi istediği halde kendini ağıra satmak için hemen kabul etmeyip istemiyormuş gibi davranma.
Olup biñ nāz ile āzürde tevcīh-i nigāhumdan
Daḫi ol dil-ber-i nā-mihribān geçmez günāhumdan

27. **nāz:**
Gazel 438
Mısra: **7**
Bir şeyi istediği halde kendini ağıra satmak için hemen kabul etmeyip istemiyormuş gibi davranma.
Sen ḫulf-ı vaʿde nāz ile ser-germ-i iʿtiyād
Ṣabr itmez intiẓāra dil-i rū-be-rāh ise

28. **nāza:**-*a*
Gazel 444
Mısra: **9**
Bir şeyi istediği halde kendini ağıra satmak için hemen kabul etmeyip istemiyormuş gibi davranma.
Niyāzı nāza eyler münḳalib bir gün bu devrāndur
Niyāzumdan benüm tā böyle ʿarż-ı iżṭırāb itme

29. **nāz:**
Gazel 453
Mısra: **9**
Bir şeyi istediği halde kendini ağıra satmak için hemen kabul etmeyip istemiyormuş gibi davranma.
Zaḫm-ı sīnem dāġ-sāz-ı reşk ider biñ nāz ile
Eyler ol sulṭān-ı ḥüsn iḥsān iḥsān üstüne

30. **nāz:**
Gazel 473
Mısra: **1**
Bir şeyi istediği halde kendini ağıra satmak için hemen kabul etmeyip istemiyormuş gibi davranma.
Nuṭḳa geldi nāz ile laʿl-i güher-bāruñ yine
Ṭūṭīyi şermende ḳıldı luṭf-ı güftāruñ yine

31. **nāz:**
Gazel 482
Mısra: **3**
Bir şeyi istediği halde kendini ağıra satmak için hemen kabul etmeyip istemiyormuş gibi davranma.
Ol serv-i revān nāz ile reftāra gelince
Dünyāyı ṭutar hū ile ṣad zemzeme-i āh

32. **nāz:**
Kaside 8
Mısra: **130**
Bir şeyi istediği halde kendini ağıra satmak için hemen kabul etmeyip istemiyormuş gibi davranma.
Her perī-çehre beni ʿāşıḳ-ı zār itmiş idi
Eyleyüp nāz ile ben bī-dile ʿarż-ı eṭvār

33. **nāz:**
Kaside 8
Mısra: **31**
Bir şeyi istediği halde kendini ağıra satmak için hemen kabul etmeyip istemiyormuş gibi davranma.
Nāz ile geldi yine meclise şemʿ-i ḫāver
Şeb-i tārīk-i ġama eyledi baḫş-ı envār

34. **nāz:**
Kıt'a 25
Mısra: **1**
Bir şeyi istediği halde kendini ağıra satmak için hemen kabul etmeyip istemiyormuş gibi davranma.
Elüñde gösterüp nāz ile tesbīḥ
Lebüñ ālūde-i evrād idersin

35. **nāz:**
Matla 99
Mısra: **1**
Bir şeyi istediği halde kendini ağıra satmak için hemen kabul etmeyip istemiyormuş gibi davranma.
Ḫvān-ı iḥsānuñı nāz ile güşād itseñ eger
Niʿmet-i vaṣluñ umar ehl-i maḥabbet yer yer

36. **nāz:**
Matla 165

Mısra: **2**
Bir şeyi istediği halde kendini ağıra satmak için hemen kabul etmeyip istemiyormuş gibi davranma.
Didüm ol yāre saña bir ʿabd-i kemterdür bu dil
Didi yüz biñ nāz ile ol şāh-ı ḥüsnüm kim degül

37. **nāz:**
Rübai 192
Mısra: **2**
Bir şeyi istediği halde kendini ağıra satmak için hemen kabul etmeyip istemiyormuş gibi davranma.
Gülzāra o serv-i ser-bülendüm geliyor
Biñ nāz ile şūḫ-ı şeh-levendüm geliyor

38. **nāz:**
Rübai 331
Mısra: **3**
Bir şeyi istediği halde kendini ağıra satmak için hemen kabul etmeyip istemiyormuş gibi davranma.
Aḥvālümi biñ nāz ile şorduḳda didüm
ʿIşḳuñ beni bu ḥāle ḳodı sulṭānum

39. **nāz:**
Rübai 437
Mısra: **3**
Bir şeyi istediği halde kendini ağıra satmak için hemen kabul etmeyip istemiyormuş gibi davranma.
Biñ naḫvet ü biñ nāz ile der-kār olsa
Kim ḳurtulur ol ḫançer-i ġaddāruñdan

40. **nāz:**
Rübai 534
Mısra: **4**
Bir şeyi istediği halde kendini ağıra satmak için hemen kabul etmeyip istemiyormuş gibi davranma.
İfrāṭ-ı cefādan el çek ey bed-peymān
Çoḳ nāz uṣandurur ṣaḳın ʿuşşāḳı

41. **nāz:**
Tahmis 10
Mısra: **24**
Bir şeyi istediği halde kendini ağıra satmak için hemen kabul etmeyip istemiyormuş gibi davranma.
ʿIşḳ ile mā-ḥaṣal-ı ṣabrum olup cümle tebāh
Göñlüm aldı niçe nāz ile o düzdīde-nigāh

<u>nāz eyledükçe:</u>

1. **nāz eyledükçe:**-*dükçe*
Gazel 212
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nazlanmak.
Memnūn ider gedālarını ruḫṣat-ı niyāz
Nāz eyledükçe ol şeh-i ʿālī-cenābumuz

<u>nāz eyler:</u>

1. **nāz eyler:**-*r*
Gazel 208
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nazlanmak.
Baḫt-ı siyāh ʿarż-ı cemāl eylemez bize
Nāz eyler oldı dil-ber-i şeb-gün niḳābumuz

<u>nāz eyleyerek:</u>

1. **nāz eyleyerek:**-*yerek*
Rübai 220
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nazlanmak; övünmek.
Nāz eyleyerek meclisi teşrīf itsün
Ol āfete biñ cān ile müştāḳuz biz

<u>nāz ider:</u>

1. **nāz ider:**-*er*
Gazel 34
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Naz etmek, nazlanmak.
Zülf ü ruḫsārıña bir nīm-nigāh itmek ile
Nāz ider ṣubḥ u mesā baḫt-ı siyehkār baña

2. **nāz ider:**-*er*
Gazel 39
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nazlanmak.
Nāz ider ʿarż-ı niyāz itsem lisān-ı ḥāl ile
Her ne söylersem o şīrīn lehce ḳāʾildür baña

3. **nāz ider:**-*er*
Gazel 124
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nazlanmak.
Nāz ider şemşīr-i ġamzeñle bizi öldür disek
Ol şeh-i mülk-i melāḥat bir recāmuz çoḳ görür

4. **nāz ider:**-*er*
Gazel 159
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nazlanmak.
Nāz ider ger pādişāh-ı ʿālem olsa ʿāşıḳı
Muḳteżā-yı ṭabʿ-ı erbāb-ı melāḥat böyledür

<u>nāz ider olduḳ:</u>

1. **nāz ider olduḳ:**-*duḳ*
Gazel 394
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Naz eder olmak, naz etmek.
Biz baḫt-ı siyāh-kārımuza nāz ider olduḳ
Meʾyūs olalı şīve-i luṭf u kereminden

<u>nāz iderek:</u>

1. **nāz iderek:**-*erek*
Gazel 248

Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nazlanmak.
Güzelüm nāz iderek vuṣlatını ḳıldı fedā
Ne güzel ʿālem ile geldi baña ṣīve-i feyż

nāz idersin:

1. **nāz idersin:**-*er, -sin*
Gazel 37
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nazlanmak.
Nāz idersin bu Naḥīfī saña itdükçe niyāz
Gelür ey āfet-i cān nālesi efsāne saña

nāz iderüz:

1. **nāz iderüz:**-*er, -üz*
Gazel 215
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nazlanmak.
Ġam-ı ʿışḳuñla hilāl olmamaġa çāre mi var
Tīġ-i dil-sūz-ı cefāña niçe bir nāz iderüz

nāz itdüklerüñ:

1. **nāz itdüklerüñ:**-*dük, -ler, -üñ*
Gazel 311
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Naz etmek, nazlanmak.
Hīç çıḳar mı ḫāṭırumdan baña nāz itdüklerüñ
Ġamzeñi dāmān-ı ṣabra çāk-sāz itdüklerüñ

nāz itdüñ:

1. **nāz itdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 306
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Naz etmek, nazlanmak.
Nigāh-ı ḥasretümden menʿ idersin rūy-ı meh-tābuñ
Niḳāh-ı zülfüñi refʿ it yeter ben zāra nāz itdüñ

nāz itmede:

1. **nāz itmede:**-*mede*
Gazel 53
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nazlanmak.
Naḥīfī ṭarḥ-ı āyīn-i niyāzuñ başḳa ʿālemdür
Saña meh-pāreler nāz itmede mecbūrlardur hep

nāz itmek:

1. **nāz itmek:**-*mek*
Gazel 302
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nazlanmak.
Saña ḳalmışdur ey āfet baña göñlümce nāz itmek
Nigāh-ı ʿişvelerle böyle vażʿ-ı dil-nevāz itmek

nāz ḳılarsın:

1. **nāz ḳılarsın:**-*ar, -sın*
Gazel 381
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nazlanmak.
Ben ḳāʾil idüm şimdi Naḥīfī beni sevse
Ḳurbānuñ olam sen ne ʿaceb nāz ḳılarsın

2. **nāz ḳılarsın:**-*ar, -sın*
Gazel 382
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nazlanmak.
Aḥvālümi ben saña niçe ʿarż ideyüm āh
Bir ʿarż-ı niyāza niçe biñ nāz ḳılarsın

nāz ü istiġnā:

1. **nāz ü istiġnā:**
Gazel 164
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Naz ve işve.
Biñ suʾāl-i vuṣlat itsem bir cevāb itmez baña
Nāz ü istiġnā ṣanur ammā beni bī-tāb ider

2. **nāz ü istiġnā:**
Gazel 165
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Naz ve işve.
Murāduñ nāz ü istiġnā ise besdür helāk oldum
Bu cevri çekmege ey bī-teraḥḥum ṭāḳatüm yoḳdur

3. **nāz ü istiġnā:**
Gazel 306
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Naz ve işve.
Naḥīfī nāz ü istiġnā nedür şimden girü seyr it
Varup bir āh ile ol bī-vefāya keşf-i rāz itdüñ

4. **nāz ü istiġnā:**
Gazel 494
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Naz ve işve.
Dün gice ġam-ḫāneme biñ nāz ü istiġnā ile
Geldi ammā ṣubḥa dek ol māh-ı tābān ḳalmadı

nāz ü istiġnālarındandur:

1. **nāz ü istiġnālarındandur:**-*lar, -ı, -n, -dan, -dur*
Gazel 127
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Naz ve işve.
O ṣūḫuñ bī-güneh gāhī teġāfül gāh āzārı
Kemāl-i ʿişvesinden nāz ü istiġnālarındandur

nāz ü ʿişve:

1. **nāz ü ʿişve:**
Gazel 105
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Naz ve cilve.
Sen ol şehsin ki ey ġāretger-i mülk-i şekībāyī
Füsūn u fitne nāz ü ʿişve ser-cümle sipāhuñdur

nāz u ʿişveden:

1. **nāz u ʿişveden:**-*den*
Gazel 117
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Naz ve cilve.
Gözden nihān olup bu ḳadar nāz u ʿişveden
Maḳṣūduñ ey perī bize cevr ü cefā mıdur

nāz ü ʿişveler:

1. **nāz ü ʿişveler:**-*ler*
Gazel 497
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Naz ve cilve.
Gider mi ḫāṭırumdan ẕevḳ-ı düşnām-ı ṣafā-baḫşuñ
O nāz ü ʿişveler şīrīn edālar yāda gelmez mi

nāz ü naʿīm:

1. **nāz ü naʿīm:**
Gazel 55
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Naz ve mutluluk.
Nedür ol ḳāmet-i bālā nedür ol nāz ü naʿīm
Nedür ol ṭurre vü kākül nedür ol bend-i rebāb

nāz ü niyāz:

1. **nāz ü niyāz:**
Gazel 37
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nazlanma ve istekte bulunma.
Bu ḳadar germī-i ülfet bu ḳadar nāz ü niyāz
Sañadur saña eyā ġamzesi mestāne saña

2. **nāz ü niyāz:**
Gazel 292
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nazlanma ve istekte bulunma.
Ḳanı o ʿahd-i ḥaḳīḳat ḳanı o nāz ü niyāz
Hevā mı oldı senüñle bu deñlü nān ü nemek

3. **nāz ü niyāz:**
Tahmis 9
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nazlanma ve istekte bulunma.
Niçe biñ nāz ü niyāz ile şeb-i ʿişretde
ʿArż-ı ḥāl itse n'ola ʿālem-i germiyyetde

nāz ü niyāz olursa:

1. **nāz ü niyāz olursa:**-*ur, -sa*
Gazel 212
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yalvarıp yakarmak.
Mümkindür ol cevān ile ṣoḥbet Naḥīfīyā
Nāz ü niyāz olursa suʾāl ü cevābumuz

nāz ü niyāz-ı fitneyi:

1. **nāz ü niyāz-ı fitneyi:**-*(y)i*
Gazel 172
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Fitneci sevgilinin yaptığı işveler.
Bir naẓarda gösterür nāz ü niyāz-ı fitneyi
Her ne dem çeşmüñ dil-i nālān ile hem-rāz olur

nāz ü reftāra gelince:

1. **nāz ü reftāra gelince:**-*ince*
Gazel 403
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Naz ve salınmaya başlamak.
Şu dem kim nāz ü reftāra gelince didi ʿāşıḳlar
ʿAceb ṭāvūs-ı cennet mi ne nāz-ı bī-amāndur bu

nāz u şīvedür:

1. **nāz u şīvedür:**-*dür*
Gazel 86
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Naz ve cilve.
Saña nāz u şīvedür bunca tecāhülden ġaraż
Ḳaṣdını yoḫsa o şūḫ-ı pür-cefā bilmez mi hīç

nāz u şīvesi:

1. **nāz u şīvesi:**-*si*
Gazel 504
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Naz ve cilve.
Geldükçe yāda ṣabr u ḳarārum ḳomaz benüm
Rūmuñ o nāz u şīvesi çoḳ dil-rübāları

nāza başlarsın:

1. **nāza başlarsın:**-*r, -sın*
Gazel 362
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Naz etmeye başlamak.
Niyāz-ı vaṣl idince saña ʿāşıḳ nāza başlarsın
Hümā-meşrebsin evc-i nāzda pervāza başlarsın

naẕar:

1. **naẕaruñ:**-*uñ*
Gazel 117
Mısra: **8**
Bakış, bakma, göz atma.
Bīm-i nigāh-ı ḫışm ile zerd oldı rūyumuz
ʿUşşāḳa sevdigüm naẕaruñ kīmyā mıdur

2. **naẕarda:**-*da*
Gazel 156
Mısra: **11**
Bakış, bakma, göz atma.
Gören evvel naẕarda tār-ı gīsūdur ḳıyās eyler
Meyān-ı yāra imʿān-ı naẕar ḳıl cāy-ı diḳḳatdür

3. **naẕarda:**-*da*
Gazel 172
Mısra: **7**
Bakış, bakma, göz atma.
Bir naẕarda gösterür nāz ü niyāz-ı fitneyi
Her ne dem çeşmüñ dil-i nālān ile hem-rāz olur

4. **naẕar:**
Gazel 467
Mısra: **2**
Bakış, bakma, göz atma.
Nigāh-ı reşki ḳo ey mihr o māh-ruḫ-sāra
Naẕar taʿalluḳ ider belki ol cefā-kāra

5. **naẕaruñda:**-*uñ, -da*
Gazel 475
Mısra: **3**
Bakış, bakma, göz atma.
Maʿẕūr ola bir ẕerre degülsek naẕaruñda
Biz ḳāʾilüz ey māh-liḳā seyr-i cemāle

6. **naẕar:**
Kaside 3
Mısra: **62**
Bakış, bakma, göz atma.
Nefs ü şeyṭāna niçün tābiʿ olursın eyvāh
ʿĀḳıl eyler mi naẕar ḫīlesine aʿdānuñ

7. **naẕar:**
Kaside 19
Mısra: **127**
Bakış, bakma, göz atma.
Bir naẕar iḳbāl-i şāhīye meger şāyān ola
İltifāt-ı kemterīninden bula zīb ü feri

naẕar ehli:

1. **naẕar ehli:**
Gazel 90
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnce görüşlüler.
Farḳ idüpdür her naẕar ehli bugün meclisde kim
Şīve-i keyfiyyetüñle görinür şīrīn ḳadeḥ

naẕar erbābına:

1. **naẕar erbābına:**-*n, -a*
Matla 226
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nazar ehli, (gönül gözüyle) bakmayı bilen kimseler.
Seni beñzer dimem ol şūḫ-ı cefā-āyīne
Ḳāʾilem ben naẕar erbābına ey āyīne

naẕar eyle:

1. **naẕar eyle:**
Gazel 347
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bakmak.
Ṣoñra ḫākisterine eyle naẕar ʿārif iseñ
Ben dimem saña fülānü'bni fülānı yaḳaram

2. **naẕar eyle:**
Gazel 457
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bakmak.
Rifʿat tevāżuʿ ile meger hem-ʿinān imiş
Servüñ çemende eyle naẕar ser-fürūsına

3. **naẕar eyle:**
Matla 97
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bakmak.
Ol dürr-i yek dāneye eyle naẕar
Gör neler ṭoğurur cihānda analar

4. **naẕar eyle:**
Rübai 196
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bakmak.
Ey Ḫāliḳ u Rezzāḳ-ı cemīʿ-i ʿālem
Sen eyle baña raḥmet ü fażluñla naẕar

naẕar eyledi:

1. **naẕar eyledi:**-*di*
Rübai 115
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bakmak.
Aġyāra teşebbüs̲le olup ḫaste-mizāc
Esbāba naẕar eyledi ṣabrum tārāc

naẕar eyleme:

1. **naẕar eyleme:**-*me*
Gazel 436
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bakmak.
Bu Naḥīfī var iken eyleme aġyāra naẕar
İḫtilāṭ eyleme gel ḳadrüñi bilmezler ile

naẕar eyler:

1. **naẕar eyler:**-*r*
Kaside 12
Mısra: **44**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bakmak.
Bāzār-ı maḥabbetde eyā ġāfil ü güm-rāh
Eyler mi naẕar ʿārif olan sūd u ziyāna

naẕar eylersem:

1. **naẕar eylersem:**-*r, -se, -m*
Kaside 2
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bakmak, ilgilenmek.
Ḳanda eylersem naẕar āyāt-ı ḥavl ü ḳuvvetüñ
Her ne görsem cümle maṣnūʿāt-ı dest-i ḳudretüñ

naẕar eylerseñ:

1. **naẕar eylerseñ:**-*r, -se, -ñ*
Matla 70
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bakmak.
Mā-verā-yı ʿarşa eylerseñ n'ola her dem naẕar
Çeşmüñi Ḥaḳ eyledi mekḥūl-ı mā-zāġa'l-baṣar

naẕar it:

1. **naẕar it:**
Gazel 128
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bakmak, görmek.
Vāʿiẓ-i şehre ḳulaḳ ṭut naẕar it cünbişine
Cümle aḳvāline efʿāli muġāyir bulunur

2. **naẕar it:**
Kaside 8
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bakmak.
Naẕar it ol deme kim ceyş-i şitā itdi hücūm
Nev-bahār eyledi şehr-i ʿademe yaʿnī firār

3. **naẕar it:**
Rübai 367
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bakmak, görmek.
Ben ḫāk-i ḥaḳīre naẕar it şefḳatle
Baḳma yüzümüñ ḳarasına sulṭānum

4. **naẕar it:**
Rübai 551
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bakmak.
Ḥüsn-i naẕar it ister iseñ kec naẕar it
Mevlā beni feyż-i dile lāyıḳ itdi

naẕar itdikçe:

1. **naẕar itdikçe:**-*dikçe*
Rübai 295
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bakmak, görmek.
Elṭāfuña iḥsānuña itdikçe naẕar
Taʿbīr idemem şükr ü senā-yı niʿamuñ

naẕar itdükçe:

1. **naẕar itdükçe:**-*dükçe*
Tahmis 6
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bakmak, görmek.
Gerçi tedḳīḳ-i meẕāhirde ḥaḳīḳatbīnem
Şimdi itdükçe merāyāya naẕar ġamgīnem

naẕar itdükde:

1. **naẕar itdükde:**-*dükde*
Gazel 128
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bakmak, görmek.
Ne ḳadar olsa cilākārī-i mirʾāt-ı derūn
Naẕar itdükde yine jeng-i ḫavāṭır bulunur

naẕar itme:

1. **naẕar itme:**-*me*
Gazel 93
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bakmak.
Gel ey Naḥīfī ḳıl ḥaẕer her mehveşe itme naẕar
Şāyed seni pā-māl ider ḫūbān-ı serv-endām-ı ʿıyd

2. **naẕar itme:**-*me*
Gazel 457
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Aldırış etmek, ilgi göstermek.
Ḥüssād-ı ʿaṣruñ itme naẕar güft ü gūsına
Şīr iltifāt ider mi kilābuñ ġulūsına

3. **naẕar itme:**-*me*
Gazel 457
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İncelemek amacıyla bakmak, düşünerek bakmak.
Dāmād-ı bī-şümār iledür iftiḫārı hep
Zāl-i zamānenüñ naẕar itme ʿarūsına

4. **naẕar itme:**-*me*
Rübai 509
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bakmak, görmek.
Ey ġāfil eger hem-ser iseñ eflāke
Gel itme ḥaḳāretle naẕar ben ḫāke

naẕar itmem:

1. **naẕar itmem:**-*me, -m*
Gazel 354
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bakmak, dikkat etmek, ibret almak.
Bende-i ehl-i kemālem cāhile itmem naẕar
Aṭlas-ı gerdūnı ber-düş itse yoḳdur raġbetüm

naẕar itmez:

1. **naẕar itmez:**-*mez*
Gazel 55
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bakmak, görmek.
Naẕar itmez bilemem ben ḳulına şāh-ı cevān
Meded ol cilve nedür yā nedür ol ʿālī-ḫıṭāb

nazar itmezdüm:

1. **naẕar itmezdüm:**-*mez, -dü, -m*
Gazel 319
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bakmak.
Ey Naḥīfī zümre-i ḫūbāna itmezdüm naẕar
Āh ammā n'eyleyem illā göñül illā göñül

naẕar itmezüz:

1. **naẕar itmezüz:**-*mez, -üz*
Gazel 471
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bakmak.
İtmezüz ġayra naẕar ʿāṣıḳına yār olsa
Kişinüñ sevdigi şarṭınca vefā-dār olsa

naẕar ḳıl:

1. **naẕar ḳıl:**
Gazel 139
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bakmak, bakış.
Hestī-i naḳd-i melāḥat virmesün saña ġurūr
Medfen-i ḫāke naẕar ḳıl niçe sīmīn-ber yatur

2. **naẕar ḳıl:**
Gazel 204
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bakmak.
Naẕar ḳıl çeşm-i ʿibretle kemā-kān ʿālem-i dehre
Ki istiġnā ḳılarsa yār eger pīr ü cevān aġlar

3. **naẕar ḳıl:**
Gazel 221
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bakmak.
Ḳurbānuñ olam naḳd-i dil ü cāna naẕar ḳıl
Her vech ile biz ṭālib-i kālāyı viṣālüz

4. **naẕar ḳıl:**
Gazel 402
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bakmak.
Naḥīfī fürḳatüñ birle geyinmiş ol siyeh gīsū
Naẕar ḳıl ol perīşāna kerem ḳıl gözi ḳanlu ey

5. **naẕar ḳıl:**
Gazel 413
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bakmak, bakış.
Naẕar ḳıl der-gehüñde rūy-ı zerdüm şevḳ-ı luṭfuñla
Ḫazān olmış yatur berg-i recādur yā Resūla'llāh

6. **naẕar ḳıl:**
Gazel 472
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bakmak, bakış.
Yine çeşm-i nizārum ḥasretüñle dāġ dāġ oldı
Açılmış tāze güller bir naẕar ḳıl ʿālem-i ʿışḳa

7. **naẕar ḳıl:**
Kaside 20
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bakmak.
Evvelā bu cūy-ı şāfa ḳıl naẕar inṣāf ile
İki cānibde ruḫām-ı dil-güşā bünyādı gör

8. **naẕar ḳıl:**
Kaside 24
Mısra: **76**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bakmak.
Hücūm-ı girye-i endūh u ġamdan fāriġ olmaz hīç
Nigāh-ı şefḳatüñle bir naẕar ḳıl çeşm-i giryāna

9. **naẕar ḳıl:**
Matla 204
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bakmak.
Var mıdur mihr-i cihān-ārāda bu vech-i ḥasen
Māh-ı tābānum naẕar ḳıl işte ḫūrşīd işte sen

10. **naẕar ḳıl:**
Murabba 10
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bakmak.
Naẕar ḳıl luṭf ile ḳalb-i ḥazīne
Teraḥḥum eyle bu āh ü enīne

naẕar ḳıldukça:

1. **naẕar ḳılduḳça:**-*duḳça*
Gazel 271
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Bakmak.
Naẓar ḳılduḳça ʿuşşāḳa
senüñ maʿlūm olmışdur
Raḳībüñ bunca iġmāzı
ṣanursın zehr-i mār ancaḳ

2. **naẓar ḳılduḳça:**-*duḳça*
Gazel 275
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bakmak, bakış.
Şehā ol çeşm-i ḫūn-rīzüñ
naẓar ḳılduḳça ʿuşşāḳa
Deler baġrın bu ʿuşşāḳuñ
göñüller pāy-māl ancaḳ

naẓar ḳılma:

1. **naẓar ḳılma:**-*ma*
Kaside 3
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bakmak.
Mā-sivā'llāha naẓar ḳılma
eger ʿārif iseñ
Ne belādur başuña meşġalesi
devrānuñ

naẓara şāyeste olmadı:

1. **naẓara şāyeste olmadı:**-*ma, -dı*
Kaside 25
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dikkate alınmak.
Līk şāyeste olmadı naẓara
Sitem-i baḫt-ı pür-melāl
itdüm

naẓardan sāḳıṭ eyleyüp:

1. **naẓardan sāḳıṭ eyleyüp:**-*yüp*
Gazel 151
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gözden düşmek.
Naẓardan eyleyüp sāḳıṭ
ġurūr ile başup geçme
Sirişk-i çeşmümüñ her
dānesi bir dürr-i ġalṭāndur

naẓar-ı ʿārife:

1. **naẓar-ı ʿārife:**-*e*
Kaside 16
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arifane, arif olana yakışacak bakış.
Ḳadrini ehl-i saʿādet bilür
ancaḳ anuñ
Naẓar-ı ʿārife bir emr-i
müfaḫḫamdur bu

naẓar-ı ʿibret baḳsa:

1. **naẓar-ı ʿibret baḳsa:**-*sa*
Matla 184
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
İbret gözüyle bakmak.
Naẓar-ı ʿibret ile baḳsa eger
dīde-i cān
Ṭoludur āh mine'l-mevt ile
dīvār-ı cihān

naẓarı ḳılsam:

1. **naẓarı ḳılsam:**-*ı, -sa, -m*
Gazel 57
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bakmak.
Ruḫuñ āyīnesine gāhīce
ḳılsam naẓarı
Müjeñ eyler niçe biñ ġamz
ile ʿuşşāḳa ʿitāb

naẓar-ı raġbete:

1. **naẓar-ı raġbete:**-*e*
Rübai 431
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arzulanan bakış.
ʿAṣruñ çekemem ben elem-i
cān-kāhın
Almam naẓar-ı raġbete ʿizz ü
cāhın

naẓar-ı raḥmet iderse:

1. **naẓar-ı raḥmet iderse:**-*er, -se*
Gazel 489
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Rahmet bakışında bulunmak.
Ol nūr-ı Ḫudā bir naẓar-ı
raḥmet iderse
Besdür saña rifʿat iki
ʿālemde Naḥīfī

naẓar-ı şefḳat:

1. **naẓar-ı şefḳat:**
Rübai 264
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şefkat bakışı.
Şād it bu faḳīrüñ naẓar-ı
şefḳat ile
Çün ḥaşre varam başum açıḳ
yalın ayaḳ

naẓar-kerde-i iḥsānuñ olup:

1. **naẓar-kerde-i iḥsānuñ olup:**-*uñ, -up*
Gazel 336
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Iyilikle bakılmış olmak.
Ḳanı ol dem ki naẓar-kerde-i
iḥsānuñ olup
Āşinā-yı nigeh-i ġamze-i
fettānuñ idüm

naẓar-peymā-yı ʿibret:

1. **naẓar-peymā-yı ʿibret:**
Gazel 139
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ibret bakışı ölçen.
Ey naẓar-peymā-yı ʿibret
zümre-i mevtāya baḳ
Ḳıl temāşā gör niçe ʿāşıḳ
niçe dil-ber yatur

nāzdan:

1. **nāzdan:**-*dan*
Matla 94
Mısra: **1**
Bakış, bakma, göz atma.

Nāzdan taḥrīk ider ebrūların her laḥẓa yār
Gūyiyā meşḳ-i kemān eyler o ṣūḫ-ı ṣīvekār

nāzenīn:

1. **nāzenīnüm:**-*üm*
Gazel 153
Mısra: **3**
Narin, ince yapılı. II Sevgili.
Nāzenīnüm ḥüsn-i pür-tāb-ı cemālüñ seyr iden
Ger Felāṭūn-ı zamān olsa yine Mecnūn olur

2. **nāzenīnüm:**-*üm*
Gazel 181
Mısra: **9**
Narin, ince yapılı. II Sevgili.
ʿAyāndur nāzenīnüm Ḥaḳ bilür mihr ü vefā sende
Bu vaż̇ʿ-ı dil-nevāzuñ hep edā-yı mihribānīdür

3. **nāzenīn:**
Gazel 257
Mısra: **6**
Narin, ince yapılı. II Sevgili.
Bend olup ʿışḳıyla ḳalmasına bāʿiṣ murġ-ı dil
Ṣayd içün ʿuşşāḳını ol nāzenīn ḳılmış ṭuzaġ

4. **nāzenīnüñ:**-*üñ*
Gazel 293
Mısra: **12**
Narin, ince yapılı. II Sevgili.
Mest olup cām-ı lebüñle dil ider ʿarż̇-ı niyāz
Nāzenīnüñ sözleri maʿẕūrdur mestānenüñ

5. **nāzenīnüm:**-*üm*
Gazel 391
Mısra: **4**
Narin, ince yapılı. II Sevgili.
Fürūzān eyledüñ şemʿ-i niyāzı tāb-ı nāzuñla
Netīce nāzenīnüm bāʿiṣ-i germiyyetüm sensin

6. **nāzenīn:**
Gazel 434
Mısra: **10**
Narin, ince yapılı. II Sevgili.
Naḥīfī bülbüle taʿlīm iderdüm naġme-i ʿışḳı
Mekānum gülşen olsa hem-demüm ol nāzenīn olsa

nāz-ı bī-amāndur:

1. **nāz-ı bī-amāndur:**-*dur*
Gazel 403
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Affetmeyen naz II acımasız sevgili.
Şu dem kim nāz ü reftāra gelince didi ʿāşıḳlar
ʿAceb ṭāvūs-ı cennet mi ne nāz-ı bī-amāndur bu

nāz-ı cān-güdāz:

1. **nāz-ı cān-güdāz:**
Gazel 40
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Can yakan naz.
Ne çāre levḥa-i taḳdīre böyledür taḥrīr
Niyāz ü nāle bańa nāz-ı cān-güdāz saña

nāz-ı ġayret:

1. **nāz-ı ġayret:**
Kaside 24
Mısra: **92**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gayret nazı.
Bahār-ı devletüñ vaṣfında ben ḥālümce saʿy itdüm
Bugünden ṣoñra düşdi nāz-ı ġayret ʿandelībāna

nāzikāne:

1. **nāzikāne:**
Gazel 481
Mısra: **5**
Nazik bir şekilde.
Nāzikāne yine bir āh ile bildür ġarażuñ
Ṣıḳılur ol gül-i nev-resteye ibrām olsa

nāzil oldı:

1. **nāzil oldı:**-*dı*
Gazel 245
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnmek, nüzul etmek.
Ümem-i sālife aḥvālin idüp cümle beyān
Nāzil oldı bu ḳadar muḥkem-i āyāt u ḳıṣaṣ

nāẕım:

1. **nāẕımā:**-*a*
Muaşşer 1
Mısra: **25**
Manzûme yazan kimse, düzenleyen tanzim eden.
Nāẕımā yoḫsa nedür ḥāṣıl ṣarāb-ı nābdan

nāẕımü'l-leʾāl:

1. **nāẕımü'l-leʾāl:**
Kaside 25
Mısra: **24**
İnci nazım.
Sözlerim riṣte-i beyāna çeküp
Ḳalemüñ nāẕımü'l-leʾāl itdüm

naẕīr:

1. **naẕīri:**-*i*
Gazel 107
Mısra: **7**
Eş, benzer.
Naẕīri yoḳdur o nev-naḫl-i gülşen-i ḥüsnüñ
Miṣāl-i serv-i sehī ḥaḳ bu kim ser-āmeddür

2. **nāẕırdur:**-*dur*
Kaside 22
Mısra: **63**
Nazar eden, bakan, gözeten.
Kimi eṣbāḥa māʾildür kimi ervāḥa nāẕırdur
Bu ḫalḳuñ bir degüldür ḫilḳatinde resm-i bīnāyī

3. **naẕīrüñ:**-*üñ*
Kaside 24
Mısra: **56**
Eş, benzer.
Bu aḫlāḳ-ı mekārimle bu luṭf u cūd ile ḥaḳḳā
Naẕīrüñ ḥaḳ budur kim gelmemişdür mülk-i ʿOs̱māna

4. **naẕīri:**-*i*
Kıt'a 45
Mısra: **3**
Eş, benzer.
Bir çemen-ṣuffe-i dil-keş ki naẕīri nā-yāb
Bī-bedel cāy-ı ṣafā kim aña olmaz s̱ānī

5. **naẕīrüñ:**-*üñ*
Murabba 2
Mısra: **11**
Eş, benzer.
Şerīküñ yoḳ naẕīrüñ yoḳ
Meded senden meded mevlā

6. **naẕīrüñ:**-*üñ*
Rübai 172
Mısra: **1**
Eş, benzer.
Ẕātuñda ṣıfātuñda naẕīrüñ yoḳdur
Sulṭān-ı eḥadsin ki vezīrüñ yoḳdur

7. **naẕīri:**-*i*
Rübai 203
Mısra: **1**
Eş, benzer.
Maʿbūdum o Ḥaḳdur ki naẕīri yoḳdur
Sulṭān-ı eḥaddür ki vezīri yoḳdur

8. **naẕīr:**
Rübai 525
Mısra: **4**
Eş, benzer.
Aʿdā-yı bed-endīşi iderdi lerzān
Yoġ idi şecāʿatde naẕīr ü bedeli

naẕīre:

1. **naẕīre:**
Gazel 168
Mısra: **13**
Bir şairin manzum bir eserine, daha ziyade gazeline başka bir şair tarafından aynı vezin ve kafiyede yazılan benzeri.
Bu zemīn-i neve ḳābil mi naẕīre bilmem
Ṭabʿ-ı şūḫuñda Naḥīfī bu edā tāze midür

naẕīre ḳıl:

1. **naẕīre ḳıl:**
Gazel 294
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir şiirin aynı vezin ve kafiyede benzerini yazmak.
Bir naẕīre ḳıl Naḥīfīnüñ bu şiʿr-i pākine
Ḥāsidā vādī-i naẓm içre eger üstād iseñ

naẕīre olsun:

1. **naẕīre olsun:**-*sun*
Tarih 17
Mısra: **52**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Benzeri olmak.
Ḫudāyīdür bu mevḳiʿ çār-bāġa eyleme teşbīh
Bihişt-i ʿAdne olsun mı naẕīre cennet-i Şeddād

nāẕır-ı ḥuccācıdur:

1. **nāẕır-ı ḥuccācıdur:**-*dur*
Gazel 250
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hacıları koruyup kollayan kişi.
Kaʿbe-i kūy-ı cevānum nāẕır-ı ḥuccācıdur
Müjde-i vaṣl ile ire belki bu nā-çāre ḫaṭ

naẕīr-i ḥüsnüñ:

1. **naẕīr-i ḥüsnüñ:**-*üñ*
Gazel 447
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellikteki benzeri.
Yoḳ bilürler hep naẕīr-i ḥüsnüñ erbāb-ı naẓar
Var ise ʿaks-i cemālüñdür yine āyīnede

naẕīri yoḳdur:

1. **naẕīri yoḳdur:**-*dur*
Gazel 190
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eşsiz, benzersiz.
Ol yār-ı nev-resīde baña nūr-ı dīdedür
Yoḳdur naẕīri dünyede hīç nā-şinīdedür

naẕīr-i ẕātı:

1. **naẕīr-i ẕātı:**-*ı*
Gazel 487
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zatına benzer.
Naẕīr-i ẕātı ʿadīm oldıġın beyān eyler
Ḫafā-yı sāye-i ʿulyāsınuñ budur sebebi

2. **naẕīr-i ẕātı:**-*ı*
Kıt'a 38
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zatına benzer.
Naẕīr-i ẕātı bir maḫlūḳ-ı fānīye olup bende
Şefīʿ u mesnedüm var diyü eyler faḫr-ı nā-dānī

naẕīrin görmemiş:

1. **naẕīrin görmemiş:**-*me, -miş*
Gazel 218
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Benzeri bulunmamak (olmamak). Eşsiz olmak, tek olmak.
Naẕīrin görmemiş ol verd-i ḥüsnüñ dīde-i gülzār
Melāḥat gülşeninde öyle bir ġonçe-dehān olmaz

naẕīrin görmemişdür:

1. **naẕīrin görmemişdür:**-*me*, -*miş*, -*dür*
Tarih 17
Mısra: **45**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Benzeri bulunmamak (olmamak). Eşsiz olmak, tek olmak.
Naẕīrin görmemişdür baḥr ü berri geşt iden seyyāḥ
İderse iḳtiżā berr ile baḥri iderem işhād

naẓm:

1. **naẓmına:**-*ı*, -*n*, -*a*
Gazel 96
Mısra: **9**
Vezinli ve kafiyeli söz, manzume; şiir.
Bu Naḥīfī ḳaddüñ evṣāfın dirince naẓmına
Gökde encüm ṣuda māhī cümlesi ḳıldı pesend

2. **naẓmını:**-*ı*, -*n*, -*ı*
Gazel 163
Mısra: **10**
Vezinli ve kafiyeli söz, manzume; şiir.
Bülbül-i ṭabʿ-ı Naḥīfī naġme-sāz-ı siḥr olup
Naẓmını pīrāye-baḫş-ı meclis-i aḥbāb ider

3. **naẓm:**
Kaside 1
Mısra: **67**
Vezinli ve kafiyeli söz, manzume; şiir.
Münderic oldı bu naẓm içre uṣūl-i müddeʿā
Müsteʿiddān-ı huner maḳṣūdın itsün intiḫāb

4. **naẓmuñ:**-*uñ*
Kaside 18
Mısra: **32**
Vezinli ve kafiyeli söz, manzume; şiir.
Naʿt-i pākin eyleyüp vird-i zebān ü ḥırz-ı cān
Ey Naḥīfī naẓmuñ it pīrāye-i şehr ü diyār

5. **naẓm:**
Kaside 19
Mısra: **147**
Vezinli ve kafiyeli söz, manzume; şiir.
İftiḫār itsem baʿīd olmaz yine bu naẓm ile
Eyledüm vaṣfuñla kesb-i rütbe-i vālāteri

6. **naẓmuñ:**-*uñ*
Kaside 23
Mısra: **46**
Vezinli ve kafiyeli söz, manzume; şiir.
Duʿāda taṣliye naṣṣ ile mevʿūd-ı ḳabūl oldı
Ḫitāmında bu naẓmuñ naʿt-i ḫatmü'l-enbiyā gelsün

7. **naẓm:**
Kaside 26
Mısra: **100**
Vezinli ve kafiyeli söz, manzume; şiir.
Kimisi neṯr ile neşr eylemekde evṣāfuñ
Kimisi naẓm ile itmekde midḥatüñ inşā

8. **naẓm:**
Rübai 329
Mısra: **2**
Vezinli ve kafiyeli söz, manzume; şiir.
Maʿnīde rehīn-i sıfat-ı ilhāmem
Ben naẓm ile şöhret-fiken-i eyyāmem

naẓm eyleyeyüm:

1. **naẓm eyleyeyüm:**-*ye*, -*yüm*
Kıt'a 24
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Vezinli , kafiyeli söz söylemek.
On nefer kimse ki cennetle mübeşşer oldı
Saña naẓm eyleyeyüm tā ola ḥıfẓı āsān

naẓm olınmış:

1. **naẓm olınmış:**-*ın*, -*mış*
Gazel 455
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnci dizmek II Şiir yazmak.
Ḫande itdükçe şikāf-ı lebde dendānuñ hemān
Naẓm olınmış incidür laʿl-i Bedaḫşān üstüne

naẓm u nesr:

1. **naẓm u neṯr:**
Kaside 26
Mısra: **212**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şiir ve düzyazı.
Mekārim ehlinüñ āṯār-ı luṭf u himmetidür
Süḫanverānı iden naẓm u neṯr ile gūyā

naẓm u nesr ü inşādan:

1. **naẓm u neṯr ü inşādan:**-*dan*
Gazel 389
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şiir, düz yazı ve düz yazı sanatı.
Niẓām-ı ḥāl ile bir neşve taḥṣīl it ʿibādetle
Ne ḥāṣıldur Naḥīfī saña naẓm u neṯr ü inşādan

naẓm-ı cihān-ārā:

1. **naẓm-ı cihān-ārā:**
Kaside 11
Mısra: **52**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyayı süsleyen şiir.
İntisāb-ı ḫāk-i pāye bir tevessüldür ġaraż
Midḥatüñ itmekde bu naẓm-ı cihān-ārā ile

naẓm-ı dil-güşāya:

1. **naẓm-ı dil-güşāya:**-*ya*
Gazel 500
Mısra: **17**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül açan şiir.
Şāyestedür Naḥīfī bu naẓm-ı dil-güşāya
Selmān olursa teslīm taḥsīn iderse Bāḳī

naẓm-ı dil-keşe:

1. **naẓm-ı dil-keşe:**-*e*
Kaside 26
Mısra: **102**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül çekici, gönül cezbedici şiir.
Bu demde ben daḫi oldum muraḫḫaṣ-ı ilhām
Bu naẓm-ı dil-keşe ʿacz ü ḳuṣūr ile ḫālā

naẓm-ı dil-keşi:

1. **naẓm-ı dil-keşi:**-*i*
Gazel 127
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül çekici, gönül cezbedici şiir.
Bu naẓm-ı dil-keşi görse
Mesīḥā şübhesüz dirdi
Naḥīfīnüñ bu feyż-i nuṭḳ-ı rūḥ-efzālarındandur

naẓm-ı erbāb-ı süḫan:

1. **naẓm-ı erbāb-ı süḫan:**
Gazel 471
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Söz sahiplerinin şiiri.
Dil-i ʿāşıḳ gibi sūz olsa
Naḥīfī sözde
Naẓm-ı erbāb-ı süḫan
muʿcize-āsār olsa

naẓm-ı ezhār-ı şıfātuñda:

1. **naẓm-ı ezhār-ı şıfātuñda:**-*uñ, -da*
Kaside 27
Mısra: **71**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kişiliğinin çiçek bahçesi olan şiirler.
Naẓm-ı ezhār-ı ṣıfātuñda neler eyler idüm
Olmasa miḥnet ile şīşe-i ḫāṭır meksūr

naẓm-ı gevher iderem:

1. **naẓm-ı gevher iderem:**-*er, -em*
Kaside 27
Mısra: **112**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cevher bir şiir yazmak.
Eylersem neşr-i dürer olsa kelāmum manẓūm
Naẓm-ı gevher iderem sözlerüm itsem menşūr

naẓm-ı kerīminde:

1. **naẓm-ı kerīminde:**-*i, -n, -de*
Tarih 29
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ulu, büyük nazım.
Ḳıldı Ḥaḳ ḫāṣṣa-i māyī-i ḥayāt-ı eşyā
İtdi mefhūmı anuñ naẓm-ı kerīminde vürūd

naẓm-ı menḳabet-pīrā:

1. **naẓm-ı menḳabet-pīrā:**
Kaside 11
Mısra: **50**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Iftihar sebebinin süsünün şiiri.
Ḥālümi ʿarż itmege geldüm der-i iḥsānuña
Müstemendāne bu naẓm-ı menḳabet-pīrā ile

naẓm-ı münteḫāb:

1. **naẓm-ı münteḫāb:**
Matla 43
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Seçilmiş nazım.
Rūmī ḳabāya girdi o meh-pāre-i ʿArab
Gūyiyā olundı terceme bir naẓm-ı münteḫāb

naẓm-ı pāki:

1. **naẓm-ı pāki:**-*i*
Gazel 140
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz, saf şiir.
Ḫuṣūṣan naẓm-ı pāki gevher-i kān-ı belāġatdur
Vücūd baḥr-ı faẓl-ı maʿrifetde dürr-i yektādur

naẓm-ı pākine:

1. **naẓm-ı pākine:**-*i, -n, -e*
Gazel 106
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz, saf şiir.
Bu naẓm-ı pākine söz var mıdur Naḥīfīnüñ
Zamānenüñ hele şīrīn edālarındandur

naẓm-ı tāb-dār:

1. **naẓm-ı tāb-dār:**
Gazel 281
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Işıltılı, parlak şiir.
Bu naẓm-ı tāb-dār ile Naḥīfī bezm-i maʿnīde
Sözüñ ʿāşıḳlara ser-māye-i sūz-ı nihān itdüñ

naẓm-ı tāzeyi:

1. **naẓm-ı tāzeyi:**-*yi*
Gazel 454
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yeni söylenmiş, orijinal şiir.
ʿAndelibān-ı süḫan yazsun naẓm-ı tāzeyi
Ey Naḥīfī ṣafḥa-i gül-berg-i ḫandān üstüne

nāz-perver:

1. **nāz-perver:**
Gazel 17
Mısra: **2**
Naz eden, nazlı. II Sevgili.
Bilür şāyeste-i luṭf-ı viṣāl olduḳlarum ammā
Biraz ol nāz-perver şīvekārum eyler istiġnā

naẕra-nevāz-ı nāz olup:

1. **naẕra-nevāz-ı nāz olup:**-*up*
Gazel 183
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nazın nazar okşayıcısı olmak.
Naẕra-nevāz-ı nāz olup eylese ʿaksini intimā
Reşk-i ruḫından ol mehüñ āyīne ıżṭırāb ider

naẕre-gāh-ı çeşmidür:

1. **naẕre-gāh-ı çeşmidür:**-*i*, *-dür*
Gazel 320
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gözün baktığı yer.
Ḳanda baḳsa naẕre-gāh-ı çeşmidür bir Bī-sütūn
Var ise Ferhād-ı miḫnet-zāda tevʾemdür göñül

naẕre-i iksīr-i teʾsīri:

1. **naẕre-i iksīr-i teʾsīri:**-*i*
Tarih 6
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tesir iksirli bakış.
Şehenşāh-ı cihānuñ naẕre-i iksīr-i teʾsīri
Mużāʿaf itdi ḳadr-i cevher-i ẕat-ı nikū-kārın

naẕre-i nāzuñ:

1. **naẕre-i nāzuñ:**-*uñ*
Gazel 521
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nazın cin gözü.
N'ola ey fitne-cū tā cāna geçse naẕre-i nāzuñ
Müḳaḫḫal çeşmüñe küḥl-i vefā reng-i füsūn oldı

nāzük:

1. **nāzükāne:**-*āne*
Gazel 199
Mısra: **8**
İnce, narin, zarif.
Sen de ey serv-i revān-ı çemen-i ʿişve hele
Nāzükāne nedür ol şīve-i ṭarz u reftār

nāzüklük:

1. **nāzüklük:**
Gazel 307
Mısra: **1**
İncelik.
Nāzüklük ile ʿāşıḳa cevr ü sitem itdüñ
Luṭf eyledüñ āşüfteñe ʿarż-ı kerem itdüñ

2. **nāzüklük:**
Rübai 230
Mısra: **4**
İncelik.
Esbāb-ı sivādan itdi ẕātın ʿāri
Nāzüklük ile kesb-i cünūn eyledi Ḳayş

naẕẕar eyle:

1. **naẕẕar eyle:**
Gazel 474
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bakmak, müşahade etmek.
Keşf olmaz ise nükte-i esrār-ı süveydā
ʿİbretle naẕẕar eyle gel ol noḳṭa-i ḫāle

ne:

1. **nedür:**-*dür*
Gazel 5
Mısra: **5**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Sende bu ḥālet nedür ey neşʾe-i pür-zūr-ı ʿışḳ
Kim gedāyı şāh idersin şāhı eylerdin gedā

2. **nedür:**-*dür*
Gazel 6
Mısra: **4**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Yā Resūla'llāh sensüñ ḥüsn-i ḳabūlüñdür ġaraż
Yoḫsa ʿālemde nedür aġyārdan āʾid bana

3. **ne:**
Gazel 9
Mısra: **13**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Ḥāline raḥm eyle kendi ḫāk-i pāyüñdür ne var
Ḳıl Naḥīfīye şefāʿat ey ḥabīb-i kibriyā

4. **nedür:**-*dür*
Gazel 11
Mısra: **1**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Nedür bu şīve nedür bu ḫiṭāb-ı istiġnā
Nedür bu sende olan olan āb ü tāb-ı istiġnā

5. **nedür:**-*dür*
Gazel 11
Mısra: **1**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Nedür bu şīve nedür bu ḫiṭāb-ı istiġnā
Nedür bu sende olan olan āb ü tāb-ı istiġnā

6. **nedür:**-*dür*
Gazel 11
Mısra: **2**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Nedür bu şīve nedür bu ḫiṭāb-ı istiġnā

Nedür bu sende olan olan āb ü tāb-ı istiġnā

7. **nedür:**-*dür*
Gazel 12
Mısra: **6**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Açılup sen de başla güftāra
Nedür ey ġonçe-fem bu istiġnā

8. **nedür:**-*dür*
Gazel 16
Mısra: **7**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Bāʿiş nedür sükūtuña ey ġonçe-fem ʿaceb
Yoḫsa ḫaṭā mı şīve-i taḥrīk-i leb saña

9. **nedür:**-*dür*
Gazel 17
Mısra: **8**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Ḳomazsın bizde cemʿiyyet perīşān-ḫāṭır eylersin
Nedür derdüñ ʿaceb bilsek bizümle ey ġam-ı dünyā

10. **ne:**
Gazel 26
Mısra: **10**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Şimdi nedür bu cevr ü cefālar bu ʿişveler
Ẓālim ne idi baña olan luṭfuñ ibtidā

11. **nedür:**-*dür*
Gazel 26
Mısra: **9**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Şimdi nedür bu cevr ü cefālar bu ʿişveler
Ẓālim ne idi baña olan luṭfuñ ibtidā

12. **ne:**
Gazel 33
Mısra: **2**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Kār-sāz-ı ġam iken fürḳat-i dildār baña
Ne belādur ʿacebā minnet-i aġyār baña

13. **neler:**-*ler*
Gazel 33
Mısra: **8**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Kimse bilmez ne çeker bu dil-i miḥnet-zede āh
Neler itdi baña ol dil-ber-i ġaddār baña

14. **nedür:**-*dür*
Gazel 34
Mısra: **1**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Nedür āşūbī-i ġamzeñle bu āzār baña
Neden āzürdesin ey dil-ber-i ġaddār baña

15. **ne:**
Gazel 36
Mısra: **5**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Ne ṭāliʿdür ki ben aḥvālümi taḳrīre geldikçe
Senüñ çeşm-i füsūnkāruñda reng-i ḫ∨āb olur peydā

16. **ne:**
Gazel 40
Mısra: **4**
Nasıl.
Sirişk-i çeşm-i terümdür bu ḫandeye bāʿiş
Ne ḫūb neşve virürmiş şarāb-ı nāz saña

17. **nedür:**-*dür*
Gazel 41
Mısra: **3**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Nedür bu ʿişve n'içündür bu ṭavr-ı bīgāne
Ḫaṭā mı bir nigeh-i āşinā-nevāz saña

18. **ne:**
Gazel 52
Mısra: **5**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Ne şūḫa mübtelā olsam ḳalur sīnemde bir zaḫmı
Bu bezmüñ dil-nişīn-i ʿişreti ṣāḥib-ḳademdür hep

19. **nedür:**-*dür*
Gazel 55
Mısra: **4**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Naẓar itmez bilemem ben ḳulına şāh-ı cevān
Meded ol cilve nedür yā nedür ol ʿālī-ḫıṭāb

20. **ne:**
Gazel 57
Mısra: **6**
Nasıl.
Lebinüñ şerbetini virmez iseñ ʿāşıḳuña
Ölicek yā ne cevābuñ olıcaḳ rūz-ı ḥisāb

21. **nedür:**-*dür*
Gazel 61
Mısra: **4**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Yaḳduñ derūnı tāzeledüñ eski derdimi
Bilmem nedür bu āh-ı ġarībāne ʿandelīb

22. **nedür:**-*dür*
Gazel 81
Mısra: **1**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Güzel bilsem nedür baña cefākār olmaġa bāʿiş
Beni gördükçe her demde sitem-kār olmaġa bāʿiş

23. **neler:**-*ler*
Gazel 82
Mısra: **8**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Verā-yı perde-i taḳdīr-i lā-yezālīden
Ḳażā mecārī-i dehre neler ider iḥdāṣ

24. **ne:**
Gazel 102

Mısra: **5**
Nasıl.
Niyāz ehl-i niyāza ne sūd virse gerek
Niyāz eylemege bī-niyāz lāzımdur

25. **ne:**
Gazel 107
Mısra: **21**
Nasıl.
Ne şāh-ı emced o sulṭān-ı kişver-i İslām
Semiyy-i faḫr-ı cihān yaʿnī Ḫān-ı aḥmeddür

26. **ne:**
Gazel 107
Mısra: **23**
Nasıl.
Ne pādişāh-ı muʿaẓẓam ki dergeh-i luṭfı
Hemīşe zümre-i ehl-i recāya mesneddür

27. **ne:**
Gazel 107
Mısra: **27**
Nasıl.
Ne ḫān-ı aʿẓam ü ekrem o pādişāh-ı celīl
Ki nūr-ı dīde-i sulṭān-ı dīn Muḥammeddür

28. **ne:**
Gazel 119
Mısra: **10**
Nasıl.
Selām-ı sāde yoḳ geçdik maḥabbet-nāme ḳaydından
Senüñ peymānuñ ey şūḫ-ı vefā-düşmen ne peymāndur

29. **ne:**
Gazel 120
Mısra: **1**
Nasıl.
Ne ẓālim ġamzedür bilmem ne āfet çeşm ü müjgāndur
Ki her ḫūnī-nigāhuñ bir ḫadeng-i şuʿle-peykāndur

30. **ne:**
Gazel 120
Mısra: **1**
Nasıl.
Ne ẓālim ġamzedür bilmem ne āfet çeşm ü müjgāndur
Ki her ḫūnī-nigāhuñ bir ḫadeng-i şuʿle-peykāndur

31. **ne:**
Gazel 120
Mısra: **8**
Nasıl.
Melāmet itme şevḳ ile görüp meftūnluġum luṭf it
Sen ey zāhid o mest-i nāzı bilmezsin ne fettāndur

32. **ne:**
Gazel 120
Mısra: **10**
Nasıl.
Gider gül-geşt-i bāġ u rāġ ider aġyār ile ammā
Benümle seyre çıḳmaz serv-i nāzum bu ne seyrāndur

33. **ne:**
Gazel 130
Mısra: **15**
Nasıl.
Ne himmet olsa gerek ādeme esāfilden
Zemīne feyż-i nemā cānib-i semādan olur

34. **ne:**
Gazel 131
Mısra: **3**
Nasıl.
Büt-i lāle-ḫadsin ne ḫūn-rīztersin
Ne sāḥir ne ẓālim ne ḫūnī gül-i ter

35. **nedür:**-*dür*
Gazel 136
Mısra: **11**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Ey ʿandelīb-i dil bu fiġāna nedür sebeb
Meftūnı oldıġuñ o gül-i sāde-rū mıdur

36. **nedür:**-*dür*
Gazel 136
Mısra: **13**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Bilmem nedür bu cevr ü sitemler Naḥīfīyā
Ehl-i kemāle yoḫsa bu devrān ʿadū mıdur

37. **ne:**
Gazel 149
Mısra: **6**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Biñ merdüm-i neẓāre fedā bir nigāhına
El-ḥaḳ bu ḥüsn-i pāk ne ḥüsn-i cemīl olur

38. **ne:**
Gazel 156
Mısra: **45**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Ne Ṣāʾib lüʾlüʾ-i manẓūme-i vaṣf-ı girān-ḳadri
Viṣāḥü'ṣ-ṣadr-ı ebkār-ı ḥaremgāh-ı belāġatdur

39. **ne:**
Gazel 156
Mısra: **51**
Öyle bir.
Ne Āṣaf naġme-i ḫāṭır-güşā-yı naẓm-ı rengīni
Nevā-yı sāz-ı Nāhīd ile dem-sāz-ı leṭāfetdür

40. **ne:**
Gazel 156
Mısra: **53**
Öyle bir.
Ne Āṣaf ṭarz-ı şiʿri ġıbṭa-baḫş-ı ṭabʿ-ı Ṣāʾibdür
Ne Āṣaf iḥtişām-ı naẓmı reşk-i rūḥ-ı Şevketdür

41. **ne:**
Gazel 156
Mısra: **54**
Öyle bir.
Ne Āṣaf ṭarz-ı şiʿri ġıbṭa-baḫş-ı ṭabʿ-ı Ṣāʾibdür
Ne Āṣaf iḥtişām-ı naẓmı reşk-i rūḥ-ı Şevketdür

42. **nedür:**-*dür*
Gazel 157
Mısra: **1**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Nedür ey ṭālib-i dünyā yine şevḳ u sürūruñ var
Metāʿ-ı bī-beḳā-yı dehre beñzer kim ġurūruñ var

43. **nedür:**-*dür*
Gazel 161
Mısra: **1**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Nedür ʿuşşāḳa bu cevr ü cefālar
Helāk olsun mı bunca mübtelālar

44. **nedür:**-*dür*
Gazel 161
Mısra: **8**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Beni rāḥat mı ḳor sevdā-yı ʿışḳuñ
Nedür bu çekdigüm renc ü ʿanālar

45. **nedür:**-*dür*
Gazel 161
Mısra: **13**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Nedür bu āh-ı dil-sūz ey Naḥīfī
Nedendür böyle pür-āteş edālar

46. **ne:**
Gazel 167
Mısra: **5**
Nasıl.
ʿĀşıḳuñ şāhum ne cānı var saña ʿarż itmege
Ol ġarībüñ saña lāyıḳ bir dil-i nā-çīzi var

47. **nedür:**-*dür*
Gazel 173
Mısra: **6**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Gelüp bir laḥẓa Mecnūnuñ ile hem-ṣoḥbet olmazsın
Nedür bu vaḥşet ey āhū-yı ʿışve söyle n'emdür

48. **nedür:**-*dür*
Gazel 176
Mısra: **1**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Derd-i derūn-ı ʿāşıḳa bilsek sebeb nedür
Ehl-i dilüñ bu çekdigi renc ü teʿab nedür

49. **nedür:**-*dür*
Gazel 176
Mısra: **2**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Derd-i derūn-ı ʿāşıḳa bilsek sebeb nedür
Ehl-i dilüñ bu çekdigi renc ü teʿab nedür

50. **nedür:**-*dür*
Gazel 176
Mısra: **4**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Sūz-āşinā-yı nār-ı ġam-ı ʿışḳ-ı yār iken
Çarḫuñ da baña cevr ü cefāsı ʿaceb nedür

51. **nedür:**-*dür*
Gazel 176
Mısra: **6**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Yoḳdur taḥammülüm bu ḳadar tāb-ı naḫvete
İnṣāf yoḳ mıdur bu nigāh-ı ġażab nedür

52. **nedür:**-*dür*
Gazel 176
Mısra: **8**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
ʿUzlet-nişīn-i ḫāk-i derüñ oldı cān ü dil
Gelmez netīce ḫāṭıra ẕevḳ-ı ṭarab nedür

53. **nedür:**-*dür*
Gazel 176
Mısra: **10**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Mānīʿ mi seyr-i rūyına dūd-ı siyāh-ı āh
Bilmem Naḥīfīyā bu ġamuñ rūz u şeb nedür

54. **ne:**
Gazel 194
Mısra: **7**
Nasıl.
Ne serv-i ser-bülend-i bāġ-ı dil-keş oldıġuñ gördük
Hele bildüñ mi sen de ey ṣabā ol meh-liḳā kimdür

55. **nedür:**-*dür*
Gazel 199
Mısra: **8**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Sen de ey serv-i revān-ı çemen-i ʿışve hele
Nāzükāne nedür ol şīve-i ṭarz u reftār

56. **ne:**
Gazel 203
Mısra: **7**
Ifadenin başına getirilerek olumsuzluk yapmaktadır.
Senden ne recāmuz var eyā devr-i zamāne
Maḳṣūdını dil Ḥażret-i Allāhdan ister

57. **nedür:**-*dür*
Gazel 210
Mısra: **2**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Sirişk-i dīde-i ʿuşşāḳa ḥad nedür bilmez
O baḥr-ı bī-bün-i ġam ceẕr ü med nedür bilmez

58. **nedür:**-*dür*
Gazel 210
Mısra: **4**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Göñül ḳo zemzeme-i el-emānı ḫāmūş ol
O bī-taraḥḥum edā-yı meded nedür bilmez

59. **nedür:**-*dür*
Gazel 210
Mısra: **6**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Esīr-i ʿışḳını cevr ile pāy-māl eyler
Fütāde-ḥālini ol serv-ḳad nedür bilmez

60. **nedür:**-*dür*
Gazel 210
Mısra: **8**

" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Olur resīde-i ṭavvāf nevāle-i āmāl
O dil ki niʿmet-i ġayre ḥased nedür bilmez

61. **nedür:**-*dür*
Gazel 210
Mısra: **10**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Naḥīfîyā beni itmez raḳībinden temyīz
O nev-resīde daḫi nīk ü bed nedür bilmez

62. **nedür:**-*dür*
Gazel 210
Mısra: **1**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Sirişk-i dīde-i ʿuşşāḳa ḥad nedür bilmez
O baḥr-ı bī-bün-i ġam ceẕr ü med nedür bilmez

63. **neler:**-*ler*
Gazel 222
Mısra: **13**
Ne kadar, çok.
Neler var gülşen-i ḥüsn-i Ḫudā-dāduñda ammā kim
Naḥīfîveş hele bir bülbül-i tāze edā gelmez

64. **ne:**
Gazel 228
Mısra: **25**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Ne ʿālemden gelürler ḳanḳı bāġuñ güllerindendür
Niçün peyk-i ṣafā ezhār-ı gülşenden peyām almaz

65. **nesinde:**-*sinde*
Gazel 237
Mısra: **11**
Soru zamiri.
Bu köhne meşġale-gāhuñ nesinde ʿālem var
Bu dār-ı miḥnet imiş bunda hīç ṣafā yoġ imiş

66. **ne:**
Gazel 241
Mısra: **4**
Öyle bir.
Baḳup mecmūʿa-i naẓma dimiş ol serv-i şeh-nāzum
Ne ḫoş ʿāşıḳ bu kim cānā baña yüz biñ duʿā yazmış

67. **ne:**
Gazel 264
Mısra: **10**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Gözinde girye-i ḥasret göñülde āteş-i ʿışḳ
Beni ne ḥāle ḳomışdur taḥassür ü eşvāḳ

68. **ne:**
Gazel 264
Mısra: **21**
Ne kadar, çok.
Ḳıl ile baġladı zülfüñ beni ne sāḥirdür
Taraḥḥum eyle beni ḳıl bu ḳayddan ıṭlāḳ

69. **neler:**-*ler*
Gazel 269
Mısra: **10**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Naḥīfî ṭabʿ-ı şūḫum ṭūṭī-i mışr-ı feṣāḥatdür
Neler söylerdüm ammā n'eyleyem tāb ü dimāġum yoḳ

70. **ne:**
Gazel 271
Mısra: **5**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Ne dilerse cihān ḫalḳı disünler olmazam fāriġ
Senüñ bir būseñi almaḳ lebüñden ber-güẕār ancaḳ

71. **ne:**
Gazel 275
Mısra: **3**
Öyle bir.
Ne rengīn câme-i ṭalʿat kedūd ü sürḫ u sebz olsun
Ḳamu bī-çāre ʿāşıḳlar ṭutar egninde şāl ancaḳ

72. **nedür:**-*dür*
Gazel 284
Mısra: **6**
Niçin anlamında soru ifadesi.
Hele ben gülşen-i kūyından o şūḫuñ dūram
Senüñ ey bülbül-i şūrīde nedür feryāduñ

73. **nedür:**-*dür*
Gazel 284
Mısra: **9**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Sende ey şūḫ-ı cefā-pīşe bu eṭvār nedür
Ḳul ider ādemi bir şīve-i māder-zāduñ

74. **ne:**
Gazel 287
Mısra: **5**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Sende hīç ḳayd-ı sefer yoḳ ne bu ḫ∨āb-ı ġaflet
ʿĀḳıbet bunda gelen ʿāzim-i rāh olsa gerek

75. **nedür:**-*dür*
Gazel 291
Mısra: **10**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Benüm gibi ʿaceb sen daḫi bir gülden mi ayrılduñ
Nedür ey bülbül-i şūrīde feryād-ı seḥer-ḫīzüñ

76. **nedür:**-*dür*
Gazel 291
Mısra: **12**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Kemāl-i maʿrifetdür ādemi mümtāz iden yoḫsa
Nedür ʿālemde ḳadr ü ḳıymeti bir ḫāk-i nā-çīzüñ

77. **ne:**
Gazel 295
Mısra: **6**
Öyle bir.
Yādıña gelmedi mi ḫavf-i Ṣırāt-ı maḥşer
Bu ḳadar bārı ne efkār ile ber-dūş itdüñ

78. **ne:**
Gazel 296
Mısra: **10**
Nasıl.
Besdür Naḥīfī-zāra bu luṭf u mürüvvet
Raḥm eyleyüp efendüm gāhī diseñ ne ḥālüñ

79. **ne:**
Gazel 298
Mısra: **11**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Sen ne aġlarsın eyā bülbül-i şeydā bilsem
Diñlenür bārī senüñ şām ü seḥer feryāduñ

80. **nedür:**-*dür*
Gazel 302
Mısra: **4**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Beni öldürdi ẓālim ġamze-i bī-raḥm ü pür-ḫūnuñ
Nedür bu şīvelerle çeşm-i mestüñ ʿişve-bāz itmek

81. **nedür:**-*dür*
Gazel 302
Mısra: **12**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Dil ü cān işṭiyāḳ-ı ṣoḥbetüñle zār ü giryāndur
Efendüm gel nedür tā böyle benden iḥtirāz itmek

82. **nedür:**-*dür*
Gazel 303
Mısra: **14**
Nasıl.
Yeter yeter beni öldürdi nāle-i nāzuñ
Nedür bu āh ü enīnüñ nedür bu derd-i serüñ

83. **nedür:**-*dür*
Gazel 303
Mısra: **14**
Nasıl.
Yeter yeter beni öldürdi nāle-i nāzuñ
Nedür bu āh ü enīnüñ nedür bu derd-i serüñ

84. **nedür:**-*dür*
Gazel 306
Mısra: **9**
Nasıl.
Naḥīfī nāz ü istiġnā nedür şimden girü seyr it
Varup bir āh ile ol bī-vefāya keşf-i rāz itdüñ

85. **neñ:**-*ñ*
Gazel 309
Mısra: **3**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Sīneñ üstinde ḳabādan ġayrı neñ gördük senüñ
Biz ki ol āyīne-i ʿālem-nümāya degmedük

86. **ne:**
Gazel 334
Mısra: **14**
Ne kadar, çok.
Naḥīfī-veş recā-yı vuṣlatuñ itdiyse ʿafv eyle
Ḫużūruñda ne var bilmezlük ile bir günāh itdüm

87. **ne:**
Gazel 337
Mısra: **3**
Nasıl.
Ne āh eylerdüm olsa bir enīsüm künc-i ġurbetde
Ne aġlardum bu yād illerde bārī āşinā görsem

88. **ne:**
Gazel 337
Mısra: **4**
Nasıl.
Ne āh eylerdüm olsa bir enīsüm künc-i ġurbetde
Ne aġlardum bu yād illerde bārī āşinā görsem

89. **nedür:**-*dür*
Gazel 343
Mısra: **1**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Ṣorarsañ ey şeh-i ḥüsn ü bahā nedür süḫanum
Recā-yı vaṣla mücerred bahānedür süḫanum

90. **ne:**
Gazel 347
Mısra: **26**
Nasıl.
Virmesün daġdaġa geçdükçe Ṣırāṭ-ı ḥaşri
Ne belā başuma bu bār-ı girānı yaḳaram

91. **ne:**
Gazel 350
Mısra: **9**
Nasıl.
Mātem-sarāy-ı dehre gelelden ne ḥāldür
Pürdür nevā-yı nevḥa ile gūşumuz bizüm

92. **ne:**
Gazel 353
Mısra: **10**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Ḫāṣıyyetüm cilā-yı dil ü dīdedür eger
Māniʿ ne çeşm-i ḥāside mānend-i gerd isem

93. **nedür:**-*dür*
Gazel 356
Mısra: **6**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Baña bir neşve virmişdür ümmīd-i būs-ı laʿlüñ kim
Nedür keyfiyyet-i tāb-ı şarāb-ı dil-güşā bilmem

94. **ne:**
Gazel 363
Mısra: **6**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Bizi öldürmek imiş ḳaṣdını bildük ammā
Niyyetinden ne var ol dil-ber-i fettān dönsün

95. **ne:**
Gazel 365
Mısra: **4**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Ẕevḳ-yāb-ı nālesin ālām-ı ʿışḳ-ı yār ile
Ey dil-i şeydā ne bulduñ böyle nālān olmadan

96. **ne:**
Gazel 368

Mısra: **3**
Nasıl.
Bu ne vech ile idem taḳbīl-i dāmān-ı viṣāl
Ben ḥażīż-i ḫākde sen evc-i istiġnādasın

97. **nedür:**-*dür*
Gazel 368
Mısra: **9**
Nasıl.
Ḳayd-ı hüşyārī nedür bilmez zamān-ı ḥaşre dek
Nūş iden bezm-i ḥaḳīḳatde maḥabbet bādesin

98. **ne:**
Gazel 369
Mısra: **14**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Tīġ-i ʿışḳ ile şehīd olmada teʾḫīr itdüñ
Rūz-ı maḥşerde Naḥīfī ne cevāb eylersin

99. **ne:**
Gazel 375
Mısra: **10**
Nasıl.
Gönül sūzān olurken āteş-i pür-sūz-ı fürḳatle
Ne mümkin farḳ ide çeşm-i emel gülzārı külḫandan

100. **nesin:**-*sin*
Gazel 376
Mısra: **4**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Ḥācet ne şekve-sāzī-i ʿuşşāḳ-ı bī-dile
ʿĀlem bilür seni nesin ey bī-vefā nesin

101. **nesin:**-*sin*
Gazel 376
Mısra: **4**
Ne, soru zamiri II birinci ne kelimesinin anlamını kuvvetlendirmek amacıyla kullanılmıştır.
Ḥācet ne şekve-sāzī-i ʿuşşāḳ-ı bī-dile
ʿĀlem bilür seni nesin ey bī-vefā nesin

102. **ne:**
Gazel 380
Mısra: **1**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Baña sensüz ne ḥāṣıl serv-i nāzum seyr-i gülşenden
Nedür farḳı yanumda āteş-i hecrüñle külḫandan

103. **nedür:**-*dür*
Gazel 380
Mısra: **2**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Baña sensüz ne ḥāṣıl serv-i nāzum seyr-i gülşenden
Nedür farḳı yanumda āteş-i hecrüñle külḫandan

104. **ne:**
Gazel 387
Mısra: **12**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Olursın yoḳ yere dil-beste şerr-i nefs ü şeyṭāna
Ne ġāfilsin dirīġā kendiñe hīç ḫayr ṣanmazsın

105. **ne:**
Gazel 389
Mısra: **12**
Önüne geldiği kelimeyi olumsuzlayan ikilik bağlacı.
Niẓām-ı ḥāl ile bir neşve taḥṣīl it ʿibādetle
Ne ḥāṣıldur Naḥīfī saña naẓm u neṯr ü inşādan

106. **ne:**
Gazel 390
Mısra: **13**
Nasıl.
Ne belādur sitem-i dūn ile ṭaʿn-ı aġyār
Var iken serde ġam-ı ʿışḳ ile sevdā-yı vaṭan

107. **ne:**
Gazel 395
Mısra: **9**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Bī-çāre Naḥīfī ne disün bezm-i fenāda
Bī-tāb-dimāġ oldı ḫumār-ı eleminden

108. **ne:**
Gazel 403
Mısra: **6**
Nasıl.
Cemālüñ gül-ʿiẕārına didiler bāġ-ı cennet mi
Ġıdādur rūḥ-ı ʿuşşāḳa bize bildür ne cāndur bu

109. **ne:**
Gazel 403
Mısra: **4**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Şu dem kim nāz ü reftāra gelince didi ʿāşıḳlar
ʿAceb ṭāvūs-ı cennet mi ne nāz-ı bī-amāndur bu

110. **nedür:**-*dür*
Gazel 405
Mısra: **9**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Naḥīfīnüñ nedür cürmi Ḫudā ʿālim ʿalīm Allāh
Cenāb-ı yāre ḳul itmiş anı bī-iḫtiyār ebrū

111. **ne:**
Gazel 411
Mısra: **12**
Nasıl.
Ḥużūr-ı Ḥaḳda bu cürm ile baña luṭfuñ olmazsa
Ne yüz var bende ʿarż-ı iʿtiẕāra yā Resūla'llāh

112. **ne:**
Gazel 448
Mısra: **7**
Nasıl.
Ne sevdādur ki fikr-i kākül-i dildār ile her dem
Ṭabībān cān atar gül-geşt-i ṣaḥn-ı sünbülistāna

113. **ne:**
Gazel 452
Mısra: **10**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Ḫūn-ı ciger gözümde sūz-ı derūn sözümde
ʿIşḳum ʿayān olurken ḥācet ne imtiḥāna

114. **nedür:**-*dür*
Gazel 452
Mısra: **14**
Nasıl.
Her bir sözüñ Naḥīfī çāk eyler ehl-i ʿışḳı
Sende nedür bu ḥālet bu ṭarz-ı ʿāşıḳāne

115. **nedür:**-*dür*
Gazel 455
Mısra: **6**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Sāye-i müjgān virür küḥl-i leṭāfet ḥāletin
Sürmeye ḥācet nedür ol çeşm-i fettān üstüne

116. **ne:**
Gazel 461
Mısra: **12**
Nasıl.
Hele bir kerre ey maḫlūḳ-ı bī-miḳdār fikr eyle
Ne müşkildür ḥużūr-ı Ḫāliḳa varmaḳ ḥacāletle

117. **ne:**
Gazel 462
Mısra: **9**
Nasıl.
Ẕell-i ṭaleble ʿizz-i ḥuṣūlüñ ne luṭfı var
Żımnında ẕillet olsa ʿaṭādan ne fāʾide

118. **ne:**
Gazel 462
Mısra: **25**
Değil, yok.
Bezm-i fenāda rāḥat ü şādī ne iḫtimāl
Mātem-serāda sūr u ṣafādan ne fāʾide

119. **ne:**
Gazel 462
Mısra: **29**
Nasıl.
Ḫayl ü ḥaşem ne menfaʿat eyler gedālara
İẕhār-ı şevket-i ümerādan ne fāʾide

120. **ne:**
Gazel 468
Mısra: **12**
Değil, yok.
Vaṭanda daḫi ġarībüz hezār miḥnet ile
Ne çāre n'eyleyelüm gerdiş-i sitem-kāra

121. **nedür:**-*dür*
Gazel 474
Mısra: **14**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Āzürde-dil olmaḳda Naḥīfī sitemüñden
Bilsek hele ḳaṣduñ nedür erbāb-ı kemāle

122. **ne:**
Gazel 480
Mısra: **9**
Nasıl.
Baña hīç bilmem ne siḥr eyler bu reftāruñ senüñ
Cān ü dil ḥayrān olur vażʿ-ı neşāṭ-engīzüñe

123. **ne:**
Gazel 481
Mısra: **10**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Dün Naḥīfīyi ġam-ı yeʾs ile gördüm maḥzūn
Himmet itseñ ya ne var ol daḫi ber-kām olsa

124. **ne:**
Gazel 490
Mısra: **13**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Ey Naḥīfī ne bilür mest-i maḥabbet ḥālin
Sāḳī-i ʿışḳuñ o kim olmaya peymāne-keşi

125. **ne:**
Gazel 495
Mısra: **5**
Nasıl.
Ne ḫoş taʿbīr ider lafẕ-ı füsūnı çeşm-i şūḫuñ gör
İdince böyle taḳrīr eylese üstād maʿnāyı

126. **nedür:**-*dür*
Gazel 498
Mısra: **16**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Düşürdi keşmekeş-i zülfüñe dil-i zārı
Nedür bu baḫt-ı siyāhuñ bizümle ġavġāsı

127. **nedür:**-*dür*
Gazel 504
Mısra: **9**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Keyfiyyet-i mecāz ü ḥaḳīḳat nedür ʿaceb
Ehl-i maḥabbetüñ bir iken müddeʿāları

128. **nedür:**-*dür*
Gazel 506
Mısra: **13**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Naḥīfīyā bu telāş ü bu ıżṭırāb nedür
Teveccühüñ yine ol şūḫ-ı bī-emāna gibi

129. **ne:**
Gazel 508
Mısra: **12**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
ʿAṭā vü luṭf u kerem saña ḳaldı sulṭānum
Murādumuz ne ise ḫāk-i pāye söylendi

130. **nedür:**-*dür*
Gazel 509
Mısra: **11**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Nedür bu naḫvet ü kibr ü ġurūr ẕātuñda
Saña Cenāb-ı Ḫudādan ḥicāb gelmez mi

131. **ne:**
Gazel 511
Mısra: **10**
Nasıl.
Ṣafāsın bilmedüm dūr olmaduḳça ḫānumānumdan
Ne müşkil derd imiş murġ-ı żaʿīfa āşiyān derdi

132. **ne:**
Gazel 514

Mısra: **2**
Bağlama unsuru.
Bezm-i ʿālemde ne hem-rāz u ne hem-dem ḳaldı
Keşf-i rāz itmege lāyıḳ ne bir ādem ḳaldı

133. **ne:**
Gazel 515
Mısra: **5**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Ne var bir laḥẓa ḫandān eyle raḥm it devr-i ḥüsnüñde
Yeter aġlatduñ ey ṣūḫ-ı cefā-cū çeşm-i giryānı

134. **nedür:**-*dür*
Gazel 515
Mısra: **10**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Yine mevc-i ġażab buldı nümāyiş baḥr-ı ḥüsnüñde
Nedür ey āfet-i bī-merḥamet bu çīn-i pīşānī

135. **ne:**
Gazel 517
Mısra: **4**
Nasıl.
Cism-i ser-tā-pā ʿalīl-i sūz u tāb-ı ʿışḳ iken
Ḫaste-i ʿışḳuñ ne ḥikmetdür bilinmez ʿilleti

136. **ne:**
Gazel 524
Mısra: **3**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Ne var būs eylesek laʿl-i lebüñ ey sāḳī-i gül-rū
Dil-i ser-mestümüz bir sāġar-ı ṣahbāya degmez mi

137. **nedür:**-*dür*
Kaside 2
Mısra: **19**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Ṭāʿat ü ʿiṣyān ü ḫayr ü şerr-i aʿmāli nedür
Saña nisbet bir bölük aṣḥāb-ı sehv ü ġafletüñ

138. **ne:**
Kaside 3
Mısra: **4**
Nasıl.
Mā-sivā'llāha naẓar ḳılma eger ʿārif iseñ
Ne belādur başuña meşġalesi devrānuñ

139. **ne:**
Kaside 3
Mısra: **66**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Merd-i dānā geçinürsin bu ḳadar ġaflet ile
ʿAceb farḳı senüñle ne ola nā-dānuñ

140. **ne:**
Kaside 3
Mısra: **68**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Eyledüñ ʿömrüñi bīhūde iżāʿat ṣad ḫayf
Ne yüz ile varasın der-gehine sübḥānuñ

141. **neyedür:**-*y, -e, -dür*
Kaside 3
Mısra: **22**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
ʿĀḳıbet menzili ḫāk oldıġına vāḳıf iken
Neyedür ġafleti tā böyle żaʿīf insānuñ

142. **ne:**
Kaside 5
Mısra: **89**
Nasıl.
Sen ne şāh-ı mülk-i ʿizzet oldıġın ʿālem bilür
Ey şehenşāh-ı serīr-efrūz-ı mülk-i ışṭıfā

143. **ne:**
Kaside 5
Mısra: **97**
Öyle bir.
Ben ne ʿabd-i kemterem ey maẓhar-ı vaṣf-ı ilāh
Naʿt-i pāküñ tā idem ḥaḳḳ-ı edā ile edā

144. **ne:**
Kaside 5
Mısra: **99**
Öyle bir.
Ben ne ḫāküm vaṣfuña ʿarż-ı cesāret eyleyem
İʿtirāf iẓhār iderken kümmelīn-i evliyā

145. **ne:**
Kaside 5
Mısra: **109**
Değil anlamında kullanılmıştır.
Yoḫsa vaṣf-ı ẕāt-ı ẕī-şānuñ ne ḥaddümdür benüm
Bir ḳıluñ vaṣfında ʿāciz niçe biñ müşkil-güşā

146. **ne:**
Kaside 8
Mısra: **3**
Nasıl.
Bu ne ḥikmet ki olur reh-zen-i ʿaḳl-i ḥükemā
Bu ne ḳudret ki ider çeşm-i ʿuḳuli bīdār

147. **ne:**
Kaside 8
Mısra: **4**
Nasıl.
Bu ne ḥikmet ki olur reh-zen-i ʿaḳl-i ḥükemā
Bu ne ḳudret ki ider çeşm-i ʿuḳuli bīdār

148. **ne:**
Kaside 8
Mısra: **279**
Nasıl.
Ben ne ḫākem ki senüñ medḥüñe şāyeste olam
Ne gedāyam ki idem naʿt-i şerīfüñ işʿār

149. **ne:**
Kaside 8
Mısra: **280**
Nasıl.
Ben ne ḫākem ki senüñ medḥüñe şāyeste olam
Ne gedāyam ki idem naʿt-i şerīfüñ işʿār

150. **ne:**
Kaside 20
Mısra: **14**
Nasıl.

Ḳaṣr-ı şīrīni bu cūy-ı ṣāf içinde gösterür
Gör ne ṣanʿatlar ider aṣḥāb-ı istiʿdādı gör

151. **nedür:**-*dür*
Kaside 20
Mısra: **17**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Görmedükçe Ḳaṣr-ı Saʿd-ābādı bilmezsin nedür
İster iseñ Mıṣr u Şām u ḫıṭṭā-i Baġdādı gör

152. **ne:**
Kaside 22
Mısra: **3**
Nasıl.
Ne İbrāhīm Paşa ṣıhr-ı ʿālī-şān-ı sulṭānī
Vekīl-i muṭlāḳ u ṣadr-ı güzīn-i ʿālem-ārāyī

153. **ne:**
Kaside 22
Mısra: **9**
Nasıl.
Ne ṣadr-ı mesned-i devlet ne bedr-i çarḫ-ı rifʿatdür
Żiyā-yı kevkeb-i mesʿūdı rūşen itdi dünyāyı

154. **ne:**
Kaside 22
Mısra: **9**
Nasıl.
Ne ṣadr-ı mesned-i devlet ne bedr-i çarḫ-ı rifʿatdür
Żiyā-yı kevkeb-i mesʿūdı rūşen itdi dünyāyı

155. **ne:**
Kaside 22
Mısra: **46**
Nasıl.
Rumūz-ı ḥikmetde her şaḫṣ-ı ʿāmī vāḳıf olsun mı
Ne ḳādir ḥall ü keşfe bilmeyen fenn-i muʿallāyı

156. **ne:**
Kaside 22
Mısra: **79**
Nasıl.
Ne ḥaddümdür benüm faḫr-ı cihāna daʿvī-i ḫidmet Şeref besdür olursam ḫāk-i vālā-pāye-i pāyı

157. **ne:**
Kaside 23
Mısra: **20**
Nasıl.
Cenāb-ı Āṣaf-ı ṣāfī-nihād ü ṣadr-ı ẕī-şāna
Ne lāyıḳdur melāl-i güft-gūy-ı nā-be-cā gelsün

158. **ne:**
Kaside 24
Mısra: **9**
Nasıl.
Ne ṭūṭī kim ider ṭarḥ-ı terennüm mışr-ı maʿnāya
Ser-āġāz eyledükçe midḥat-i paşa-yı ẕī-şāna

159. **ne:**
Kaside 24
Mısra: **11**
Nasıl.
Ne paşa kim ṣafā-yı midḥat-i ẕāt-ı dil-efrūzı
Virür ṣad neşve-i pür-feyż ṭabʿ-ı menḳabet-ḫ∨āna

160. **ne:**
Kaside 24
Mısra: **13**
Nasıl.
Ne paşa kim kemāl-i zīb ü ferr ü ḳadr ü cāhından
Serīr-i cān-fezāsı ṭāʿna-zendür taḫt-ı ḫaḳana

161. **ne:**
Kaside 26
Mısra: **157**
Nasıl.
Ne ḥāl ise geçinürdüm bu bezm-i fānīde
Cihānda bilmez idi kimse ḥālümi aṣlā

162. **ne:**
Kaside 26
Mısra: **164**
Nasıl.
Ne ḫāne ḳaldı ne ḫod ḫānümān-ı sāmānum
Ne çāre böyle imiş ḥükm-i ser-nüvişt-i ḳażā

163. **ne:**
Kaside 26
Mısra: **197**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Ḥuṣūl-i kāma ne miḥnet eger teraḥḥum idüp
İderse kūşe-i ebrū-yı himmetüñ īmā

164. **ne:**
Kaside 26
Mısra: **253**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Dirīġ itme ne var ḳand-i luṭfuñı benden
Gel eyle şevḳ ile ṭūṭī-i ṭabʿumı gūyā

165. **nedür:**-*dür*
Kaside 26
Mısra: **29**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Nedür bu mertebe ḥayret nedür bu endīşe
Var eyle ol şerefü'ṣ-ṣadra ḥālüñi inhā

166. **nedür:**-*dür*
Kaside 26
Mısra: **29**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Nedür bu mertebe ḥayret nedür bu endīşe
Var eyle ol şerefü'ṣ-ṣadra ḥālüñi inhā

167. **ne:**
Kaside 27
Mısra: **126**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Emr-i lāzımdur ahālī-i kemāle raġbet
Ne sebebden ... eyā ṣadr-ı ṣudūr

168. **neye:**-*ye*
Kaside 28
Mısra: **77**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Neye ḳādir ola bendeñ duʿādan ġayrı sulṭānum

Der-i der-gāhuña tuḥfem
ḳuṣūr-ı bī-ḥisābumdur

169. **ne:**
Kıt'a 7
Mısra: **2**
Öyle bir.
Mahmūd nām o dil-ber-i
raʿnā o naḫl-i nāz
El-ḥaḳ ne dil-rübā ṣanem-i
dil-peẕīr olur

170. **nedür:**-*dür*
Kıt'a 28
Mısra: **3**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Kāfir nedür bu ḥüsn-i cihān-sūz sende kim
Pervāne eyledüñ dil-i zārı çerāġuña

171. **nedür:**-*dür*
Kıt'a 36
Mısra: **3**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Nedür ol āb-ı firāvān-ı revān-baḫş-ı revān
Ki olur ḳaṭresi tefrīḥ-i ḳulūba bādī

172. **ne:**
Matla 4
Mısra: **1**
Öyle bir.
Ne vālā-rütbesin ey pādişāh-ı taḫt-ı -
ʿUrūc-ı āsumān itdüñ duʿā-yı müstecābāsā

173. **ne:**
Matla 112
Mısra: **2**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Nüḳūd-ı eşkini ʿuşşāḳa o laʿl-i nāba virür
Ne girse destine ʿayyāşlar şarāba virür

174. **neye:**-*ye*
Matla 122
Mısra: **2**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Olamam ḥimmet-i ḫalḳ ile murāda fāʾiz
Neye ḳādir baña kendüm gibi ʿabd-i ʿāciz

175. **ne:**
Matla 150
Mısra: **2**
Öyle bir.
Lisān-ı ʿışḳı bilmez nüktesin fehm eylemez yārüñ
Ne ḳuşdur bülbül-i şeydā yanında ʿāşıḳ-ı zāruñ

176. **ne:**
Matla 170
Mısra: **2**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Yoluñda ḫāk ile yeksān iken dil ü cānum
Baña bu deñlü cefāya sebeb ne sulṭānum

177. **ne:**
Matla 176
Mısra: **2**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Seni gördükçe āh ider cānum
Āh ammā ne āh sulṭānum

178. **ne:**
Matla 188
Mısra: **2**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Yüz virürsin varup āyīneye ey sīm-beden
Gör ne söyler ol iki yüzli senüñ arduñdan

179. **ne:**
Matla 208
Mısra: **1**
Önüne geldiği kelimeyi olumsuzlayan ikilik bağlacı.
Vaṣf-ı ẕī-şānuñ ne ḥaddümdür eyā faḫr-ı cihān
Naʿt-i pāküñden ġaraż tekrār-ı ẕikrüñ hemān

180. **nedür:**-*dür*
Muaşşer 1
Mısra: **25**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Nāẕımā yoḫsa nedür ḥāṣıl şarāb-ı nābdan

181. **ne:**
Murabba 9
Mısra: **17**
Hangi şey.
Saña lāyıḳ ne var bende
Menem cürm ile nālende

182. **ne:**
Murabba 11
Mısra: **9**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Ne ʿālī rütbesin ḥaḳḳā
Ki olduñ cümle aʿlā

183. **ne:**
Rübai 29
Mısra: **1**
Nasıl.
Gülşende ne bu feyż-i leṭāfet āyā
Gül ḫande-künān şevḳ ile bülbül gūyā

184. **ne:**
Rübai 37
Mısra: **3**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Allāh kelāmı ne dimekdür fikr it
Tā kim olasın maẓhar-ı feyż-i mevlā

185. **ne:**
Rübai 47
Mısra: **2**
Nasıl.
Bāḳī degül iken saña bu dār-ı fenā
Taḥṣīl ü ʿimāretde ne bu renc ü ʿanā

186. **nedür:**-*dür*
Rübai 54
Mısra: **2**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Mevt eyler iken ḥadd-i ḥayātuñ taʿḳīb
Bu kibr ü ġurūra nedür āyā taḳrīb

187. **ne:**
Rübai 64
Mısra: **2**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.

Yoḳ saña ne evvel ü ne āḫir yā Rab
Sensin ne murāduñ olsa Ḳādir yā Rab

188. **nedür:**-*dür*
Rübai 98
Mısra: **1**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Bildüñ mi nedür bu rūz u şebde ḥālāt
Ol faḫr-ı cihān şevḳinedür bu ḥarekāt

189. **nedür:**-*dür*
Rübai 103
Mısra: **2**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Ey nūr-ı cemāli lemʿa-baḫş-ı ḥayret
Sübḥāne'llāh nedür bu ḥüsn-i ṭalʿat

190. **ne:**
Rübai 163
Mısra: **3**
Nasıl.
Şāhā ne beyān itse gerek naʿtüñden
Bī-çāre Naḥīfī gibi ʿabd-i kemter

191. **ne:**
Rübai 168
Mısra: **3**
Nasıl.
Yā Rab bilürem ben ne güneh-kār idügüm
Ancaḳ ṭalebüm raḥmet ü iḥsānuñdur

192. **neye:**-*ye*
Rübai 173
Mısra: **3**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Maḫlūḳ-ı żaʿīfüñ neye ḳādir yā Rab
Senden olur iḥsān u ʿaṭā sendendür

193. **ne:**
Rübai 186
Mısra: **4**
Nasıl.
Cevrüñle helāk oldı Naḥīfī nā-çār
Ḳurbānuñ olam ya bu ne istiġnādur

194. **ne:**
Rübai 202
Mısra: **2**
Nasıl.
Ḥaḳ bendeye māl ü şeref-i cāhı virür
ʿAbdüñ ne ise maṭlab-ı dil-ḫvāhı virür

195. **ne:**
Rübai 202
Mısra: **3**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Ḳul her ne ṭaleb itse o Maʿbūd-ı Kerīm
Va'llāhi vü bi'llāhi vü ta'llāhi virür

196. **neye:**-*ye*
Rübai 214
Mısra: **3**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
İnṣāf ile fikr eyle neye ḳādirdür
Kendüñ gibi bir ʿabd-i ẕelīl ü ʿāciz

197. **ne:**
Rübai 334
Mısra: **4**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
ʿIşḳuñla Naḥīfī gice gündüz aġlar
Bī-çāreye raḥm eyle ne var sulṭānum

198. **ne:**
Rübai 336
Mısra: **1**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Bilmem ne füsūn itdi baña ol ẓālim
Ārām idemez oldı dil-i meyyālüm

199. **ne:**
Rübai 337
Mısra: **1**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Bu ṭabʿ ile bilmem saña āyā ne disem
Mestāne degülsin hele mestāne disem

200. **ne:**
Rübai 346
Mısra: **4**
Nasıl.
Tesbīḥ ḳılup ḥamdüñ ider her nesne
Eşyā ne ki var vaḥdetüñ eyler īhām

201. **ne:**
Rübai 351
Mısra: **1**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Ey rāhib-i büd-kīş ne bu ḫalṭ-ı kelām
Mümkin mi müsāvāt ide küfr ü İslām

202. **neye:**-*ye*
Rübai 403
Mısra: **4**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Senden meded olmazsa kerem olmazsa
Yā Rab neye ḳādir ola ʿāciz insān

203. **ne:**
Rübai 432
Mısra: **3**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Gāhīce ne var luṭf ile mesrūr eyle
Ḫāṭır niçe bir ḳahr ile olsun maḥzūn

204. **neye:**-*ye*
Rübai 445
Mısra: **2**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Ol Vāhid-i bī-şerīkdendür iḥsān
Yoḫsa neye ḳādir ola ʿāciz insān

205. **ne:**
Rübai 449

Mısra: **1**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Yā Rab ne ümmīd itdüm ise faẕluñdan
Eżʿāf-ı mużāʿaf baña luṭf itdüñ sen

206. **ne:**
Rübai 482
Mısra: **3**
Nasıl.
Bir kerre bu mehcūra ne hālüñ dimedüñ
Aḥvālümi ben saña didüm biñ kerre

207. **ne:**
Rübai 491
Mısra: **3**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Elden gelen iḥsānı dirīġ itme ne var
Kendi ḳalemüñle beni dil-şād eyle

208. **ne:**
Rübai 509
Mısra: **4**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Dirse bu benüm ḫidmet-i naʿtümde idi
Maḥşerde cevābuñ ne şeh-i levlāke

209. **ne:**
Rübai 514
Mısra: **2**
Nasıl.
Şermende iken ḳıllet-i ṭāʿatden āh
Bilmem ne belādur baña bu cürm ü günāh

210. **ne:**
Rübai 541
Mısra: **1**
Nasıl.
Ey dil ne müfīd ola bu mā-lā-yaʿnī
Tezyīn-i maḳālāt-ı mecāzī yaʿnī

211. **ne:**
Rübai 547
Mısra: **4**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Luṭf u kerem it İlāhī maʿlūm saña
Aḥvāl ne kār-ı ṣaʿba müncer oldı

212. **ne:**
Rübai 557
Mısra: **3**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Gör rütbe-i z̲ātın ne dimekdür fehm it
Maʿnā-yı dil-ārā-yı Ḥabību'llāhı

213. **ne:**
Tahmis 1
Mısra: **18**
Önüne geldiği kelimeyi olumsuzlayan ikilik bağlacı.
Ki anuñ vālih ü ser-geştesidür bāġ-ı İrem
Ne ḥarem ravża-i şāhenşeh-i iḳlīm-i kerem

214. **ne:**
Tahmis 5
Mısra: **3**
" Hangi şey" anlamında soru kelimesi. II Bir önceki kelimenin anlamını kuvvetlendirmek amacıyla kullanılmıştır.
Māhiyyet-i dīdāruñ bilsem nedür āyā ne
-

215. **nedür:**-*dür*
Tahmis 5
Mısra: **3**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Māhiyyet-i dīdāruñ bilsem nedür āyā ne
-

216. **ne:**
Tahmis 6
Mısra: **27**
Nasıl.
Ne süḫün muḳtebes-i āyet-i esrār-ı ledün
Rāh-ı Ḥaḳda ḥasenāt itmege saʿy it dün ü gün

217. **nedür:**-*dür*
Tahmis 6
Mısra: **11**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Ḥasbiye'llāh nedür ḫalḳ-ı cihānda bu ḥased
Yāverümdür didigüñ belki saña ḫaşm-ı eled

218. **nedür:**-*dür*
Tahmis 8
Mısra: **8**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Ne ʿaceb olsa benefşe yoluña efkende
Nedür ey mest-i mey-i nāz bu ḥālet sende

219. **ne:**
Tahmis 10
Mısra: **11**
Nasıl.
Ne ebrū-yı siyehkār u bu çeşm-i mekkār
Nedür ol ġamze-i ḫūn-rīz o nigāh-ı bīmār

220. **nedür:**-*dür*
Tahmis 10
Mısra: **12**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Ne ebrū-yı siyehkār u bu çeşm-i mekkār
Nedür ol ġamze-i ḫūn-rīz o nigāh-ı bīmār

221. **nedür:**-*dür*
Tahmis 10
Mısra: **13**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Nedür ol laʿl-i şeker-ḫand ü o şīrīn güftār
Nedür ol luṭf-ı tebessüm o fem-i gevherbār

222. **nedür:**-*dür*
Tahmis 10
Mısra: **14**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Nedür ol laʿl-i şeker-ḫand ü o şīrīn güftār
Nedür ol luṭf-ı tebessüm o fem-i gevherbār

223. **nedür:**-*dür*
Tahmis 10
Mısra: **15**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Nedür ol ḳadd-i ḳıyāmet nedür ol ḫoş-reftār
Nedür ol şīve-i cān-baḫş u o rengīn eṭvār

224. **nedür:**-*dür*
Tahmis 10
Mısra: **15**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Nedür ol ḳadd-i ḳıyāmet nedür ol ḫoş-reftār
Nedür ol şīve-i cān-baḫş u o rengīn eṭvār

225. **nedür:**-*dür*
Tahmis 10
Mısra: **16**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Nedür ol ḳadd-i ḳıyāmet nedür ol ḫoş-reftār
Nedür ol şīve-i cān-baḫş u o rengīn eṭvār

226. **nedür:**-*dür*
Tahmis 10
Mısra: **17**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Nedür ol cebhe-i nūr ile o gül-gūn ruḫsār
Nedür ey āfet-i cān sende bu ḥüsn-i dīdār

227. **nedür:**-*dür*
Tahmis 10
Mısra: **18**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Nedür ol cebhe-i nūr ile o gül-gūn ruḫsār
Nedür ey āfet-i cān sende bu ḥüsn-i dīdār

228. **ne:**
Tarih 1
Mısra: **17**
Öyle bir.
Ne şeh kim şevḳ-ı ḳudūm-ı rifʿat-i şevket-rüsūmından
Pür itdi ʿālemi ṣıyt-ı mübārek-bād-ı rūḥānī

229. **ne:**
Tarih 1
Mısra: **19**
Öyle bir.
Ne şeh kim ḫāme-i maʿnā yazarken nāme-i vaṣfı
Revādur ger sürūş-ı ġayb olursa maḥmedet-ḫ∨ānı

230. **ne:**
Tarih 1
Mısra: **21**
Öyle bir.
Ne şeh taʿbīr-i mażmūn-ı meserret-baḫş-ı evṣāfı
Ḳarīn-i siḥr ü iʿcāz itdi her ṭabʿ-ı süḫandānı

231. **ne:**
Tarih 1
Mısra: **23**
Öyle bir.
Ne şeh cevlāna gelse gāhī raḫş-ı bād-peymāsı
İder lerzende ḫāk içre dil-i Sām ü Nerīmānı

232. **ne:**
Tarih 1
Mısra: **33**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Ne yaña ʿazm iderse feṭḥ ü nuṣret reh-nümā olsun
Olup ʿavn ü ẓafer rāyet-keş-i enṣār u aʿvānı

233. **ne:**
Tarih 6
Mısra: **11**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Ne sulṭān-ı müsellem istese sulṭān-ı Mıṣr eyler
Der-i luṭfında ednā bir ġulām-ı ẕerre-miḳdārın

234. **ne:**
Tarih 6
Mısra: **35**
Öyle bir.
Ne dürr-i şāh-vār-ı salṭanat kim eylemiş Bārī
Mekīn-i ṣulb-i sulṭān-ı cihān aṣl-ı güher-bārın

235. **ne:**
Tarih 17
Mısra: **13**
Öyle bir.
Ne ḳaṣr-ı dil-güşā kim miṣli yoḳdur ṣaḥn-ı ʿālemde
Bu ḳavle müttefiḳdür ser-be-ser aṣḥāb-ı istiʿdād

236. **ne:**
Tarih 31
Mısra: **8**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.
Niçe isterse itdi ḥüsn-i ḫaṭṭ ü resm-i ṭuġrāyı
Ne ḥükm itdiyse ẕihn-i derrāki anı ḥāṣıl

ne ʿaceb:

1. **ne ʿaceb:**
Gazel 56
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne olmuş, şaşılacak ne var.
Baña hem-dem ḳıla cevrin büt-i raʿnā ne ʿaceb
Bıraġuñ künc-i ġama gör beni tenhā ne ʿaceb

2. **ne ʿaceb:**
Gazel 56
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne olur, ne farkeder.
Baña hem-dem ḳıla cevrin büt-i raʿnā ne ʿaceb
Bıraġuñ künc-i ġama gör beni tenhā ne ʿaceb

3. **ne ʿaceb:**
Gazel 56
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne olmuş, şaşılacak ne var.
Açuben genc-i viṣālüñ baña it vaṣlı ʿaṭā
Saña ḳuldur dil ü cānum bile şāhā ne ʿaceb

4. **ne ʿaceb:**
Gazel 56
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Niçin anlamında kullanılmıştır.
Bu ḳadar ḥasret ü ġam çekmiş iken dünyede ben
Baña ṣefḳat idüben itmeye vālā ne ʿaceb

5. **ne ʿaceb:**
Gazel 56
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Niçin anlamında kullanılmıştır.
Dil ü cānum saña āh itmeye mi ḥasret ile
Beni fürḳatde ḳoduñ ḳāmeti bālā ne ʿaceb

6. **ne ʿaceb:**
Gazel 56
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne olmuş, şaşılacak ne var.
Saña dünyāda Naḥīfī ġam-ı fürḳat mi hemān
Olamaz mı eşiginde dem-i ʿulyā ne ʿaceb

7. **ne ʿaceb:**
Gazel 270
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şaşılır mı? Şaşılmaz.
Dūd-ı siyāh-ı āh ile bulmaḳda incilā
Mirʾāt-ı gerdişüñ ne ʿaceb inkisārı yoḳ

8. **ne ʿaceb:**
Gazel 295
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne olmuş, şaşılacak ne var.
Mey-i defʿ-i ġam-ı dünyā diyerek nūş itdüñ
Ne ʿaceb ġuṣṣa-i ʿuḳbāyı ferāmūş itdüñ

9. **ne ʿaceb:**
Gazel 307
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne olmuş, şaşılacak ne var.
Kūyuñda beni itdüñ esīr-i nigeh-i nāz
Kāfir ne ʿaceb cürʾet-i ṣayd-ı ḥarem itdüñ

10. **ne ʿaceb:**
Gazel 381
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne garip, ne tuhaf.
Ben ḳāʾil idüm şimdi Naḥīfī beni sevse
Ḳurbānuñ olam sen ne ʿaceb nāz ḳılarsın

11. **ne ʿaceb:**
Gazel 395
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne olmuş, şaşılacak ne var.
Erbāb-ı kemālüñ ne ʿaceb devr-i zamāne
Maḥẓūẓ degül resm-i nuḳūş-ı ḳademinden

12. **ne ʿaceb:**
Matla 104
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne kadar acayip.
Seyr idenler ruḫ-ı raʿnāsı hep ḥayrāndur
Ḥüsn-i ruḫsāre-i dil-ber ne ʿaceb seyrāndur

13. **ne ʿaceb:**
Matla 129
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne olmuş, şaşılacak ne var.
Ne ʿaceb şām ü seḥer ḳulluġum itsem saña ʿarż
Farżdur ümmetüñe ṣıdḳ-ı ʿubūdiyyet farż

14. **ne ʿaceb:**
Matla 227
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne olmuş, şaşılacak ne var.
Ne ʿaceb gelse bu reşk ile ḥarāret cāna
Ezilür ṭurma şeker laʿl-i leb-i cānāna

15. **ne ʿaceb:**
Matla 267
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne olmuş, şaşılacak ne var.
Kendiye mesken iderse ne ʿaceb hāmūnı
Saña ʿāḳıl diyü medḥ eylemezem Mecnūnı

16. **ne ʿaceb:**
Rübai 140
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne olmuş, şaşılacak ne var.
İtdi bizi pīr-i ʿışḳ ezelden irşād
Olsaḳ ne ʿaceb kemāli üzre üstād

17. **ne ʿaceb:**
Rübai 179
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne olmuş, şaşılacak ne var.
Bülbül gibi itsem ne ʿaceb zār-ı hezār
Āşüfte-dimāġ itdi beni būy-ı bahār

18. **ne ʿaceb:**
Rübai 274
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne olmuş, şaşılacak ne var.
Meddāḥı olursam ne ʿaceb Ḥassānuñ

Vaṣṣāfı idi ol şeh-i ʿālī-şānuñ

19. **ne ʿaceb:**
Rübai 329
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne olmuş, şaşılacak ne var.
Nāmumla pür olsa ne ʿaceb çār cihet
Vādī-i rübāʿīde bugün Ḫayyāmem

20. **ne ʿaceb:**
Tahmis 2
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne olmuş, şaşılacak ne var.
Eyledi ḥikmet ile ḳāmet-i ẕī-şānuñı rāst
Sidre itse ne ʿaceb sāye-i luṭfuñ der-ḫ∨āst

21. **ne ʿaceb:**
Tahmis 4
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne olmuş, şaşılacak ne var.
Kim ola sevmeye bu ḥüsn ile sen māhveşi
Ne ʿaceb ẕāt u ṣıfat ile olursañ aḥsen

22. **ne ʿaceb:**
Tahmis 5
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne olmuş, şaşılacak ne var.
Bu ayrılıḳ odına cānum niçe bir yana
Āh-ı dil-i nālānum olsa ne ʿaceb bī-ḥad

23. **ne ʿaceb:**
Tahmis 6
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne olmuş, şaşılacak ne var.
-
Ne ʿaceb ḫāṭır-ı eṣḥāb-ı kemāl olsa şikest

24. **ne ʿaceb:**
Tahmis 8
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne olmuş, şaşılacak ne var.
Ne ʿaceb olsa benefşe yoluña efkende
Nedür ey mest-i mey-i nāz bu ḥālet sende

ne anlarsın:

1. **ne anlarsın:**-*r*, *-sın*
Matla 22
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Anlamazsın II kavrayamazsın II nerden bileceksin.
Bī-meẕāḳ itmiş seni telḫī-i ṣahbā-yı riyā
Sen ne anlarsın maḥabbet leẕẕetinden zāhidā

ne bilür:

1. **ne bilür:**-*ür*
Gazel 268
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nasıl bilebilir, ne bilsin.
Bī-meẕāḳān-ı zamāne n'ola ṭaʿn itse baña
Ne bilür ḳıymetini ehl-i kemāl olmayıcaḳ

ne çāre:

1. **ne çāre:**
Gazel 40
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çaresi yok, elden ne gelir.
Ne çāre levḥa-i taḳdīre böyledür taḥrīr
Niyāz ü nāle baña nāz-ı cān-güdāz saña

2. **ne çāre:**
Gazel 269
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çaresi yok, elden ne gelir.
El almaḳ sāḳī-i gül-çehreden ḳābildür ammā kim
Ne çāre ḳudret-i reftāra meclisde ayaġum yoḳ

3. **ne çāre:**
Gazel 412
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çaresi yok, elden ne gelir.
Göñül cism-i nizārın ḫāk iderdi cilve-gāhuñda
Ne çāre āsitānuñdan cüdādur yā Resūla'llāh

4. **ne çāre:**
Kaside 24
Mısra: **68**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çaresi yok, elden ne gelir.
Niçe demdür kim oldum bülbül-i destān-zen-i ḥasret
Elim irmez ne çāre n'eyleyem ol verd-i ḫandāna

5. **ne çāre:**
Kaside 26
Mısra: **235**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çaresi yok, elden ne gelir.
Ne çāre itdi mükedder ṭabīʿatüm ālām
Ḫayālüm oldı perīşān-ı ḥüzn u ġam ḥayfā

6. **ne çāre:**
Kaside 28
Mısra: **54**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çaresi yok, elden ne gelir.
Ḫużūr-ı ʿizzete rū-māl iderdüm ṣubḥ-dem ammā

Ne çāre bende bu şerm ü ḥayā rengīn niḳābumdur

ne çekdigin:

1. **ne çekdigin:**-*dig, -in*
Gazel 264
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Neler çekmek, ne çok eziyetler görmek.
Ne deñlü seng-dil olsa taraḥḥum eyler idi
Bileydi zümre-i ḫūbān ne çekdigin ʿuşşāḳ

ne çeker:

1. **ne çeker:**
Gazel 33
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Neler çekmek, nelere katlanmak.
Kimse bilmez ne çeker bu dil-i miḥnet-zede āh
Neler itdi baña ol dil-ber-i ġaddār baña

ne dem:

1. **ne dem:**
Gazel 22
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne zaman.
Ne dem bir āteşīn ḫüsn-i naẕar-sūza nigāh itsem
Derūn-ı cān-ı bīmārumda bir āteş olur peydā

2. **ne dem:**
Gazel 36
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her ne zaman.
Cebīnüñde ne dem ḫışm ile pīç ü tāb olur peydā
Dil-i deryā-ḫurūş-ı ġamda biñ gird-āb olur peydā

3. **ne dem:**
Gazel 189
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne zaman.
Ne dem vaṣf eyler iken serv-ḳaddüñ eylesem girye
Yanumca aġlayup cūlar çemende güft ü gū eyler

4. **ne dem:**
Gazel 299
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne zaman.
Ne dem tīġ-i nigāh-ı nāzuñı dem-rīz ü tīz itdüñ
Cihānı ġam-keş-i āşūb-ı rūz-ı rüsteḫīz itdüñ

5. **ne dem:**
Gazel 334
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne zaman.
Ne dem ol āfitāba ḥasret ile bir nigāh itdüm
Bir āh itdüm ki cümle ḫırmen-i ṣabrum tebāh itdüm

6. **ne dem:**
Gazel 340
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne zaman.
Ne dem bülbüllerüñ feryād ü zārın istimāʿ itdüm
Nesīm-i āh ile gül-berg-i bāġ-āsā simāʿ itdüm

7. **ne dem:**
Gazel 369
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne zaman.
Ne dem aġyāra uyup bezm-i şarāb eylersin
Cigerüm āteş-i reşk ile kebāb eylersin

8. **ne dem:**
Kaside 13
Mısra: **74**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne zaman.
Olurdı raḫş-ı pāküñ ġıbṭa-i baḫş-i Süleymānī
Ne dem teşrīf iderdüñ ḫāne-i vālā-yı zīn üzre

9. **ne dem:**
Tarih 20
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne zaman.
Zihī zībende kāḫ-ı dil-güşā kim ṣadr-ı vālāsın
Ne dem ʿizzetle teşrīf eylese İskender-i sānī

ne dem ki:

1. **ne dem ki:**
Gazel 122
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne zaman ki.
Cānā ne dem ki ḫaṭṭ-ı ʿiẕāruñ tırāş olur
Baḫt-ı siyāh-ı ʿāşıḳ-ı şūrīde fāş olur

2. **ne dem ki:**
Gazel 135
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne zaman ki.
Hevā-yı ʿışḳ ile ney gibi başlar efġāna
Ne dem ki güş-ı dile naġme-i rebāb gelür

3. **ne dem ki:**
Gazel 145
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne zaman ki.
Ne dem ki bezme o māh-ı felek-cenāb gelür
Derūn-ı cān ü dile şevḳ-ı bī-ḥisāb gelür

4. **ne dem ki:**
Gazel 145
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne zaman ki.

Cihānı görmez olur ġamze-i siyehkārı
Ne dem ki çeşmine germiyyet-i şarāb gelür

5. **ne dem ki:**
Gazel 303
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne zaman ki.
Girifte-bāle olur māh-tāb reşkinden
Ne dem ki bend idesin mū-miyānuña kemerüñ

6. **ne dem ki:**
Gazel 505
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne zaman ki.
Ḫilāfın eyledi īmā o ġamze-i ġaddār
Ne dem ki yār baña vaʿde-i viṣāl itdi

7. **ne dem ki:**
Kaside 24
Mısra: **42**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Öyle bir zaman ki.
Ser-ā-pā zümre-i aʿdā-yı dīni çāk çāk eyler
Ne dem ki ʿarṣa-gāh-ı cenge çıḳsa şeh-levendāne

<u>ne deñlü:</u>

1. **ne deñlü:**
Gazel 14
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne kadar, ne ölçüde.
Ne deñlü cüst-cūy-ı beyʿgāh-ı ḥüsn ü ʿışḳ itseñ
Bulunmaz bir perī-ṭalʿat o şūḫ-ı şīvekārāsā

2. **ne deñlü:**
Gazel 32
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne kadar, ne ölçüde.
Ṣafā-yı ḥayret-i dīdārdan ġınā gelmez
Ne deñlü ḥasret ile eylesem nigāh saña

3. **ne deñlü:**
Gazel 36
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne kadar, ne ölçüde.
Ne deñlü şeb-nişīn-i ʿuzlet olsam ʿışḳ-ı ḫūbāndan
Miṣāl-i rūż-ı vuṣlat yine bir meh-tāb olur peydā

4. **ne deñlü:**
Gazel 100
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne kadar, ne ölçüde.
Naḥīfī-i ġarībüñ ey melāz̲-ı cümle-i ümmet
Ne deñlü mücrim ise kendi ʿabd-i müstemendüñdür

5. **ne deñlü:**
Gazel 135
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne kadar, ne ölçüde.
Ne deñlü ʿāşıḳ-ı bīmār olursa zerd ü nizār
O deñlü ol gül-i ḫod-rūya āb ü tāb gelür

6. **ne deñlü:**
Gazel 228
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne kadar, ne ölçüde.
Ṣalındurmaz göze üftāde-ḥālān-ı ġam-ı ʿışḳı
Ne deñlü ser-fürū itseñ o serv-i ḫoş-ḫırām almaz

7. **ne deñlü:**
Gazel 235
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne kadar, ne ölçüde.
Gör ne deñlü āh ü zārum çıḳdı eflāke bugün
ʿAndelībüñ gibi cānā olmışam bend-i ḳafes

8. **ne deñlü:**
Gazel 252
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne kadar, ne ölçüde.
Ne deñlü ketm iderse yine ḫūbān
İderler ʿāşıḳ-ı nā-çārdan ḥaẕ

9. **ne deñlü:**
Gazel 264
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne kadar, ne ölçüde.
Ne deñlü seng-dil olsa taraḥḥum eyler idi
Bileydi zümre-i ḫūbān ne çekdigin ʿuşşāḳ

10. **ne deñlü:**
Gazel 280
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne kadar, ne ölçüde.
Ne deñlü mücrim isem ʿarṣa-gāh-ı maḥşerde
Ḫudādan eyle beni minnet es-selāmu ʿaleyk

11. **ne deñlü:**
Gazel 318
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne kadar, ne ölçüde.
Tesellī-yāb-ı luṭf-ı nāz olan ʿuşşāḳa āsāndur
Ne deñlü olsa cevr-i ʿışḳuñ ey rūḥ-ı revān müşkil

12. **ne deñlü:**
Gazel 335
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne kadar, ne ölçüde.
Ne deñlü ben ḥaẕer ḳıldum ise peykān-ı cevrüñden
Ḳażāyı gör ki ālām-ı cefāyı ol ḳadar çekdüm

13. **ne deñlü:**
Gazel 416
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne kadar, ne ölçüde.
Naḥīfî-veş yine biñde birin iḥṣāya ḳudret yoḳ
Ne deñlü eylesem vaṣfuñ teʾemmül yā Resūla'llāh

14. **ne deñlü:**
Gazel 421
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne kadar, ne ölçüde.
Naḥīfî bendeñem elden ḳomam dāmān-ı iḥsānuñ
Ne deñlü var ise cürm ü günāhum yā Resūla'llāh

15. **ne deñlü:**
Gazel 429
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne kadar, ne ölçüde.
Ne deñlü mücrim ise yine kendi müstemendüñdür
Naḥīfî bendeñe eyle şefāʿat yā Resūla'llāh

16. **ne deñlü:**
Gazel 469
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne kadar, ne ölçüde.
Ümmīd-i vuṣlatuñla devlet-i ḥüsnüñde mesrūram
Ne deñlü ġuṣṣa-i dünyā ile ġam-nāk olursam da

17. **ne deñlü:**
Kaside 22
Mısra: **78**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne kadar, ne ölçüde.
Hele kim bilmez ise sen bilürsün nūr-ı ḳalb ile
Ne deñlü olsa ednā ḫādim-i şāh-ı ev ednāyī

18. **ne deñlü:**
Kaside 24
Mısra: **94**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne kadar, ne ölçüde.
Ġaraż ʿarż-ı ʿubūdiyyet durur der-gāhuña yoḫsa
Ne deñlü medḥ idersem vaṣfuñ irmez ḥadd ü pāyāna

19. **ne deñlü:**
Kaside 26
Mısra: **267**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne kadar, ne ölçüde.
Ne deñlü ḳāṣır ise ḫidmet-i şerīfümde
Żaʿīf-i cümle-i ümmet Naḥīfî-i şeydā

20. **ne deñlü:**
Kaside 26
Mısra: **231**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne kadar, ne ölçüde.
Ne deñlü ʿarż-ı murād eylemekde ḳāṣır isem
Żamīr-i pāküñ ider ḥall-i ʿuḳde-i feḥvā

21. **ne deñlü:**
Kaside 26
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne kadar, ne ölçüde.
Ne deñlü ġuṣṣa ile olsa bī-dimāġ insān
Ẕuhūr-ı fażl-ı ilāhī ider anı insā

22. **ne deñlü:**
Tahmis 7
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne kadar, ne ölçüde.
Şehīdān-ı belā-yı ʿışḳa maḥşerde ḥisāb olmaz
Ne deñlü telḫ düşnām eylese laʿl-i şekerbāruñ

ne eylesüñ:

1. **ne eylesüñ:**-*süñ*
Gazel 40
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne yapar, ne yapsın?.
Naḥīfî bendede ṭāḳat mı ḳaldı feryāda
Ne eylesüñ saña ey şūḫ-ı ʿişve-bāz saña

ne fāʾide:

1. **ne fāʾide:**
Gazel 104
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne yapalım?.
Aġyārdan ne fāʾide ḥāṣıl Naḥīfīyā
Muṭlaḳ ümmīdümüz kerem-i Kirdigāredür

2. **ne fāʾide:**
Gazel 462
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Faydasız.
Gösterme ḫalḳa kendüñi saʿyüñ hebā olur
Ṭāʿāt-ı Ḥaḳda zerḳ u riyādan ne fāʾide

3. **ne fāʾide:**
Gazel 462
Mısra: **36**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Faydasız.
Dānā-dil olmayınca muḫāṭab Naḥīfīyā
Luṭf-ı kelām ü ḥüsn-i edādan ne fāʾide

4. **ne fāʾide:**
Gazel 462
Mısra: **34**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Faydasız.
Rezzāḳ-ı bī-zevālden iste murāduñı
Bī-çāre saña şāh u gedādan ne fāʾide

5. **ne fāʾide:**
Gazel 462
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Faydasız.
Erẕāl-i nāsa rabṭ-ı derūnuñ ne vechi var
Meyl ü maḥabbet-i süfehādan ne fāʾide

6. **ne fāʾide:**
Gazel 462
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Faydasız.
Ḫayl ü ḥaşem ne menfaʿat eyler gedālara
İẓhār-ı şevket-i ümerādan ne fāʾide

7. **ne fāʾide:**
Gazel 462
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Faydasız.
Aṣḥāb-ı cāh-ı ʿaṣrı sitāyiş dürūġdur
Nā-müsteḥıḳḳ-ı medḥa s̱enādan ne fāʾide

8. **ne fāʾide:**
Gazel 462
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Faydasız.
Bezm-i fenāda rāḥat ü şādī ne iḥtimāl
Mātem-serāda sūr u ṣafādan ne fāʾide

9. **ne fāʾide:**
Gazel 462
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Faydasız.
Ḫaṭṭuñ gelince mihr ü vefānuñ ne vechi var
Vaḳt-i ḫazānda kesb-i hevādan ne fāʾide

10. **ne fāʾide:**
Gazel 462
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Faydasız.
Cehhāl-i ḳadr-merdüme ʿarż-ı recā niçün
Cāhil ṭabībe şekve-i dāʾdan ne fāʾide

11. **ne fāʾide:**
Gazel 462
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Faydasız.
Aḥvāl-i ġayr-i mümkine tedbīr olur ʿabe s̱
Cān-dāde-i helāke devādan ne fāʾide

12. **ne fāʾide:**
Gazel 462
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Faydasız.
Taġyīr-i ser-nüvişt-i ezel çün muḥāldür
Endīşe-i melāl fezādan ne fāʾide

13. **ne fāʾide:**
Gazel 462
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Faydasız.
Ḥükm-i ḳażāda medḫali yoḳ çünki kimsenüñ
Naḳş-ı ẕuhūra çūn u çerādan ne fāʾide

14. **ne fāʾide:**
Gazel 462
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Faydasız.
Ḳalbüñde olmayınca senüñ ḫaşyet-i Ḫudā
İḳrār-ı lafẕ-ı rūz-ı cezādan ne fāʾide

15. **ne fāʾide:**
Gazel 462
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Faydasız.
Ẕell-i ṭaleble ʿizz-i ḫuṣūlüñ ne luṭfı var
Żımnında ẕillet olsa ʿaṭādan ne fāʾide

16. **ne fāʾide:**
Gazel 462
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Faydasız.
Germiyyet üzre olma felek-meşrebān ile
Bed-sīretān-ı ḫudʿa-nümādan ne fāʾide

17. **ne fāʾide:**
Gazel 462
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Faydasız.
Bed-aṣla ḥüsn-i terbiye olsun mı kār-ger
Ḫār-ı ḫasībe neşv ü nemādan ne fāʾide

18. **ne fāʾide:**
Gazel 462
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Faydasız.
Ol kim ġınā-yı ḳalb ile merzūḳ olmadı
Māl ü menāl ü genc ü ġınādan ne fāʾide

19. **ne fāʾide:**
Gazel 462
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Faydasız.
Ṭabʿ-ı leʾīme pend-i seḫādan ne fāʾide
Çeşm-i żarīre küḥl-i cilādan ne fāʾide

20. **ne fāʾide:**
Gazel 462
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Faydasız.
Ṭabʿ-ı leʾīme pend-i seḫādan ne fāʾide
Çeşm-i żarīre küḥl-i cilādan ne fāʾide

ne ġam:

1. **ne ġam:**
Gazel 403
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gam değil!.
Ne ġam andan bu ʿuşşāḳa çekerseñ ḫançer-i ġamzeñ
Ḳamu maḫlūḳa çün rıḥlet fenādur bu cihāndur bu

2. **ne ġam:**
Gazel 406
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gam değil!.
Ne ġam germiyyet-i ḫūrşīd-i maḥşerden eger ferdā
Düşerse sāye-i luṭfuñ Naḥīfī-i ḥazīn üzre

ne ġamdur:

1. **ne ġamdur:**-*dur*
Gazel 253
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gam değil!.
Ki dirler nīş-i zenbūrdan ne ġamdur ṭālib-i şehde
Gerekdür ṣabr ide cānā kim eylerse ṣafādan ḥaẓ

2. **ne ġamdur:**-*dur*
Gazel 273
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Üzülmemek gerek.
Ne ġamdur bilmezem bu ġamm irişdi ṭabʿuma ẓillet
Nedendür ḳara sevdālar göñül pür-pāk ü nāk ancaḳ

ne güzel:

1. **ne güzel:**
Gazel 248
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne güzel, çok güzel, ne kadar güzel.
Güzelüm nāz iderek vuṣlatını ḳıldı fedā
Ne güzel ʿālem ile geldi baña şīve-i feyż

ne ḫācet:

1. **ne ḫācet:**
Gazel 146
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gereksiz, lüzumlu değil.
Ne ḫācet saña taḳrīr itmege derd-i dil-i zārı
Benüm sūz-ı derūnum dūd-ı āhumdan nümāyāndur

2. **ne ḫācet:**
Gazel 146
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gereksiz, lüzumlu değil.
Ne ḫācet ey Naḥīfī külfet-i tertīb-i dīvāna
Benüm erbāb-ı ʿışḳa her sözüm bir tāze dīvāndur

3. **ne ḫācet:**
Gazel 470
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Neden, ne sebepten.
Cümlenüñ ḫāk-i rehi biz de Naḥīfī-zāruz
Nükte-senc olmaġa ḥācet ne süḫan-gūlar ile

4. **ne ḫācet:**
Kaside 5
Mısra: **88**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Neden, ne sebepten.
Ben dimek lāzım degül evṣāf-ı ḳadr ü rifʿatüñ
Vaṣf-ı taʿrīfe ne ḥācet nūr-ı mihr-i rūşenā

5. **ne ḫācet:**
Rübai 156
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Neden, ne sebepten.
Lā vü neʿam-ı ġayra ne ḫācet bilürem
Bī-reyb ü gümān Māniʿ u Muʿṭī Ḥaḳdur

6. **ne hācet:**
Rübai 485
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Neden, ne sebepten.
Aʿdāya ne hācet ki idüp girye vü āh
ʿAcz ile idem vaḳt-i mücāzāta nigāh

7. **ne ḫācet:**
Rübai 529
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Neden, ne sebepten.
Ben ʿaczümi iḳrāra ne ḥācet yā Rab
Ḳuldan ne ola ʿacz ü ʿilelden ġayrı

ne ḫācetdür:

1. **ne ḫācetdür:**-*dür*
Gazel 302
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gereksiz, lüzumlu değil.
Bilürsin ḫaste-i ʿışḳ oldıġum nabż-ı fiġānumdan
Ne ḥācetdür ṭabībüm saña şimdi keşf-i rāz itmek

ne ḫāşıldur:

1. **ne ḫāşıldur:**-*dur*
Kaside 1
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne elde edilebilir.
Ḳarʿ u inbīḳī ne ḫāşıldur saña taḳṭīrden
Merd iseñ ḳıl ḳaṭreyi maḥsūd-ı pür-ḥabāb

ne ḳadar:

1. **ne ḳadar:**
Gazel 128
Mısra: **15**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne ölçüde.
Ne ḳadar olsa cilākārī-i mirʾāt-ı derūn
Naẓar itdükde yine jeng-i ḫavāṭır bulunur

2. **ne ḳadar:**
Gazel 149
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her ne kadar.
Ẕātında rūḥ yoḳ ne ḳadar sīne ṣāf ise
Āyīne ḥüsn-i yāra ne yüzden ʿadīl olur

3. **ne ḳadar:**
Gazel 233
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne ölçüde.
Ey Naḥīfī ne ḳadar cürm ü ḫaṭāmuz var ise
Olmazuz maġfiret-i Ḥażret-i Ḥaḳdan meʾyūs

4. **ne ḳadar:**
Gazel 245
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne ölçüde.
Ne ḳadar ehl-i günāh ise Naḥīfī-i ġarīb
Umaram ḳayd idesin nāmını ʿabd-i aḫlaṣ

5. **ne ḳadar:**
Gazel 344
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne ölçüde.
Sen Naḥīfīye cefāyı ne ḳadar eyler iseñ
Ol ḳadar ben de anı ḫurrem ü ṣādān göreyüm

6. **ne ḳadar:**
Kaside 8
Mısra: **154**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne ölçüde.
Kesmez ümmīd-i ʿaṭāyı yine mevlāsından
Pādişāhā ne ḳadar olsa da bir ḳul bed-kār

7. **ne ḳadar:**
Kaside 21
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne ölçüde.
Ey Naḥīfī olamaz ḥaḳḳ-ı edā-yı taʿbīr
Ne ḳadar olsa beyān midḥati Saʿd-ābāduñ

8. **ne ḳadar:**
Kaside 27
Mısra: **94**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne ölçüde.
N'ola maʿẕūr ise efġānı dil-i maḥzūnuñ
ʿAyb olınmaz ne ḳadar nāle iderse rencūr

9. **ne ḳadar:**
Kaside 27
Mısra: **157**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne ölçüde.
Ne ḳadar sehv ü ḳuṣūrum var ise ʿafv eyle
Ḳomadı bende bu ālāyiş-i ġam ʿaḳl ü şuʿūr

10. **ne ḳadar:**
Matla 231
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne ölçüde.
Ne ḳadar mücrim isem ben saña oldum bende
Ḳıl şefāʿat kerem it itme beni şermende

11. **ne ḳadar:**
Rübai 4
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne ölçüde.
Bir ḫāk-i siyehde ne ḳadar ḳudret ola
Olmazsa efendüm ḳula tefvīḳ ʿaṭā

12. **ne ḳadar:**
Rübai 47
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne ölçüde.
Bir gün ecel eyler seni esfelde mekīn
İtseñ ne ḳadar kibr ile iʿlā-yı binā

13. **ne ḳadar:**
Rübai 65
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne ölçüde.
Olsam ne ḳadar sehv ü günehle pür-ʿayb
Ġufrānuñ ümmīd eylerem ey ʿālim-i ġayb

14. **ne ḳadar:**
Rübai 80
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne ölçüde.
Cürmüm ne ḳadar bī-ḥadd ü pāyān ise de
Ben müẕnibe sen raḥmet-i bī-pāyān it

15. **ne ḳadar:**
Rübai 181
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne ölçüde.
Deryā ne ḳadar cūş u ḫurūşa gelse
Ḳaʿrında olan gevheri itmez iẓhār

16. **ne ḳadar:**
Rübai 241
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne ölçüde.
Olsañ ne ḳadar behrever-i reʾy-i ʿarīż
İtme ḫaẕer it ḥükm-i ḳażāya taʿrīż

17. **ne ḳadar:**
Rübai 309
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne ölçüde.
Luṭf eyle Naḥīfî ne ḳadar mücrim ise
Ey şāh-ı rusül bendelüge eyle ḳabūl

18. **ne ḳadar:**
Rübai 382
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne ölçüde.
Ben her ne ḳadar ġayrı ḳıyās itsem de
Ya Rab sañadur teveccüh ü maḳṣūdum

19. **ne ḳadar:**
Rübai 408
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne ölçüde.
Karum ne ḳadar olmaz ise müstaḥsen
Tevvāb ü Raḥīm ü Müteʿālīsin sen

20. **ne ḳadar:**
Rübai 439
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne ölçüde.
İtse ne ḳadar cevr ü cefāsın efzūn
Başa çıḳmaz ehl-i dil ile gerdūn

ne ki:

1. **ne ki:**
Kaside 27
Mısra: **117**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne var ki.
Fārsī vü ʿArabīden ne ki emr eyler iseñ
Terceme ḫidmetine eyler idüm vażʿ-ı cesūr

ne kim:

1. **ne kim:**
Gazel 50
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
"nasıl bir şey ki" anlamında sözde soru ifadesi.
Ṭāliʿum gör ne kim beni biñ ḥüzn ile giryān ider
Ḫalḳı pür-şevḳ eyleyen āvāze-i çeng ü rebāb

ne mümkin:

1. **ne mümkin:**
Gazel 146
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mümkün değil, mümkün mü?.
Ne mümkin bir nefes cemʿiyyet-i ḫāṭır ki miḥnetle
Dil-i ser-geşte şimdi ġurbet illerde perīşāndur

2. **ne mümkin:**
Gazel 428
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mümkün değil, mümkün mü?.
Eger endīşe-i naʿt-i şerīfüñ olmasa dilde
Ne mümkin idi ʿālemde ḳarārum yā Resūla'llāh

3. **ne mümkin:**
Gazel 506
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mümkün değil, mümkün mü?.
Vefā ẕuhūrı ne mümkin o māh-ṭalʿatdan
Cefāya māʾil iken meşrebi zamāne gibi

4. **ne mümkin:**
Kaside 1
Mısra: **62**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mümkün değil, mümkün mü?.
Ṣanʿat-ı kāmil muḳallidden ẕuhūr itmek muḥāl
İktisāb itmek ne mümkin ṣān-ı Sīmurġı ẕübāb

5. **ne mümkin:**
Kaside 8
Mısra: **158**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mümkün değil, mümkün mü?.
Bildigüm bilmedigüm cürmüme hep muʿterifem ʿĀlimü'l-ġayb ḥuẕūrında ne mümkin inkār

6. **ne mümkin:**
Kaside 13
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mümkün değil, mümkün mü?.
Ḫudā maʿnīde ḳıldı ẕāt-ı pāküñ nūr ile memlūʾ
Ne mümkin sāye-i nūr ola ẕāhir ḫāk ü ṭīn üzre

7. **ne mümkin:**
Kaside 19
Mısra: **126**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mümkün değil, mümkün mü?.
Eylesem mecrūḥ-ı mihmāz-ı melāmet her nefes
Cāy-gāh itmek ne mümkin aña cāy-ı dīgeri

8. **ne mümkin:**
Kaside 27
Mısra: **37**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mümkün değil, mümkün mü?.
Ziyy-i İslāma ne mümkin ide kāfir taḳlīd
Niçe ḳābil bu iki yeksān ola düzd ü manṣūr

9. **ne mümkin:**
Kaside 28

Mısra: **47**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mümkün değil, mümkün mü?.
Ne mümkin ḳābil-i tekmīl ola evṣāf-ı ʿulyāsı
O deryādan bu güftārum hemān bir ḳaṭre ābumdur

10. **ne mümkin:**
Matla 182
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mümkün değil, mümkün mü?.
Maḳarr-ı ʿāfiyet olmaḳ ne mümkin ādeme ʿālem
Fenā-yı ʿālemi endīşe eyler de ölür ādem

11. **ne mümkin:**
Murabba 11
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mümkün değil, mümkün mü?.
İderken medḥüñi mevlā
Ne mümkin naʿtüñi imlā

12. **ne mümkin:**
Rübai 84
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mümkün değil, mümkün mü?.
Fermānuñ eger itmese feyż-i ḳudret
Bir peşşe-i kem-terden ne mümkin ḥareket

<u>ne mümkindür:</u>

1. **ne mümkindür:**-*dür*
Gazel 22
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mümkün değil, mümkün mü?.
Ne mümkindür Naḥīfī ceẕbe-i ʿışḳı nihān itmek
İder şāh-ı maḥabbet muḳteżā-yı ḥükmini icrā

2. **ne mümkindür:**-*dür*
Gazel 406
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mümkün değil, mümkün mü?.
Seni nūr eyledi Ḥaḳ ẓāhir u bāṭında bī-şübhe
Ne mümkindür ẓuhūr-ı sāye hīç nūr-ı zemīñ üzre

3. **ne mümkindür:**-*dür*
Gazel 451
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mümkün değil, mümkün mü?.
Kesb-i ṣafā ne mümkindür ṣām ü seḥer Naḥīfī
Tekdīr-i ḫāṭır eyler ālāyiş-i zamāne

4. **ne mümkindür:**-*dür*
Gazel 472
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mümkün değil, mümkün mü?.
Baña şimden girü ʿazm-i kenār itmek ne mümkindür
Düşürdüm keştī-i ümmīdi ḫīz-āb-ı yem-i ʿışḳa

5. **ne mümkindür:**-*dür*
Gazel 517
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mümkün değil.
Menzil-i gāha ne mümkindür murād üzre vuṣūl
Ādemi bī-tāb ider ʿömri ʿazīzüñ sürʿati

<u>ne ne:</u>

1. **ne ne:**
Gazel 28
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne ... ne bağlacı.
Ben ne Leylānuñ ne Şīrīnüñ esīr-i ʿışḳıyam
Sen niçe teşbīh idersin Ḳays ü Ferhādı baña

2. **ne ne:**
Gazel 29
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.
Ben ne ġamdan ġam ne şādīden ṣafā kesb iderem
Cümle yeksāndur cihānda mātem ü şādī baña

3. **ne ne:**
Gazel 92
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.
Sensin ṣafā-yı ḫāṭırum ey serv-i ḫoş-ḫırām
Sensiz ne seyr-i bāġ u ne ḫod iddiʿā-yı ʿıyd

4. **ne ne:**
Gazel 97
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne ... ne bağlacı.
Güzele māʾil olalı dilemez Bu Naḥīfī ne naṣīḥat ü ne pend

5. **ne ne:**
Gazel 102
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne ... ne bağlacı.
Bu bezm-i ḫāṣa ne muṭrib ne sāz lāzımdur
Ḫulūs-ı ḳalb ile sūz u güdāz lāzımdur

6. **ne ne:**
Gazel 111

Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne ... ne bağlacı.
Reşk ol mürīd-i Ḥaḳḳa ki mevlāya yüz ṭutup
Dehrüñ ne gerdişinde ne bīş ü kemindedür

7. **ne ne:**
Gazel 123
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne ... ne bağlacı.
Göñül bir lāle-ḫad gül-çehre servüñ pāy-mālidür
Ne meyl-i gülsitān eyler ne seyr-i lālezār ister

8. **ne ne:**
Gazel 133
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne ... ne bağlacı.
Olanlar āşinā-yı feyż ṭūfān-ı maḥabbetde
Ne tedbīr-i şināh eyler ne ümmīd-i necāt eyler

9. **ne ne:**
Gazel 135
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne ... ne bağlacı.
Ne dil senüñ elem-i ḥasretüñle rāḥat olur
Ne fikr-i fürḳat ile çeşm-i cāna ḫ∨āb gelür

10. **ne ne:**
Gazel 157
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.
Neden dil-beste olduñ tā bu deñlü bezm-i fānīye
Naḥīfī ben de bildüm ki ne ʿaḳl u ne şuʿūruñ var

11. **ne ne:**
Gazel 175
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne ... ne bağlacı.
Tekmīl-i ʿışḳ ider bu debistāna her gelen
Yoḫsa ne ders-i hecr ü ne baḫş-i ferāġ olur

12. **ne ne:**
Gazel 177
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne ... ne bağlacı.
Naḳd-i cān beẕl idenüñ zīver-i āġūşı olur
Ṣayd-ı dildāra ne tesḫīr ü ne esmā dirler

13. **ne ne:**
Gazel 203
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.
Sensüz bu Naḥīfī-i cefā-dīde-i devrān
Ne miḥnet-i ġurbet ne ṣafā-yı vaṭan ister

14. **ne ne:**
Gazel 203
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.
ʿĀşıḳ ne gül ü lāle ne ḫod yāsemen ister
Bir ġonçe-dehen lāle-ḫad ü sīm-ten ister

15. **ne ne:**
Gazel 205
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.
Birdür ġam u şādī bize bu bezm-i fenāda
Ne mültemis-i şevḳ u ne dil-gīr-i humūmuz

16. **ne ne:**
Gazel 211
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne ... ne bağlacı.
Ne gül-i bāġ u ne gül-geşt-i çemenden bilürüz
Bu güşāyişleri ol ġonçe-dehenden bilürüz

17. **ne ne:**
Gazel 229
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne ... ne bağlacı.
Öyle bir bezmüñ ḳadeh-peymā-yı ʿayş u nūşıyuz
Kim ne fikr-i şaḥne var anda ne pervā-yı ʿases

18. **ne ne:**
Gazel 239
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne ... ne bağlacı.
Vardım ḥarīm-i maṣṭaba-i ʿayş ü ʿişrete
Gördüm ne pīr-i meykede ḳalmış ne bāde-nūş

19. **ne ne:**
Gazel 283
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne ... ne bağlacı.
Ḳalmayup rūy u cebīnüñde leṭāfet eser
Āsumānuñda ne ḫūrşīd ü ne māh olsa gerek

20. **ne ne:**
Gazel 304

Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne ... ne bağlacı.
Ne müdāvā meded var ne temennāya mecāl
Beni öldürdi senüñ ġamze-i mekkārelerüñ

21. **ne ne:**
Gazel 316
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne ... ne bağlacı.
Ne devā-cūy-ı taḥassür ne şifā-yāb-ı viṣāl
Hele hīç zaḫm-ı maḥabbet oñılur yāre degül

22. **ne ne:**
Gazel 317
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne ... ne bağlacı.
Ne ʿarż-ı ḥāle ruḫṣat var ne āh ü nāleye şefḳat
Saña rāz-ı dil-i zārı ʿayān müşkil nihān müşkil

23. **ne ne:**
Gazel 339
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne ... ne bağlacı.
Ben ʿārif-i edā-yı ṣavābem Naḥīfīyā
Bezm-i cihānda gerçi ne ʿUrfī ne Ṣāʾibem

24. **ne ne:**
Gazel 341
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne ... ne bağlacı.
Ne gül-çīn-i murād oldum ne şemm-i būy-ı vaṣl itdüm
Bu dem bād-ı ṣabā-veş gerçi kim gül-zārdan geldüm

25. **ne ne:**
Gazel 356
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne ... ne bağlacı.
Ne gūş-ı nāle eylersin ne āh ü zāra ḳāʾilsin
Niçe ʿarż eyleyem derd-i derūnum ben saña bilmem

26. **ne ne:**
Gazel 375
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne ... ne bağlacı.
Benüm ẕevḳ u sürūrum sensin ey rūḥ-ı revān yoḫsa Ṣafā kesb idemem sensüz ne ġurbetden ne meskenden

27. **ne ne:**
Gazel 387
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne ... ne bağlacı.
Ne fikr-i zād-ı rıḥlet var ne ḫod ḳayd-ı sefer sende
Meger kim irtiḥāl-i mülk-i ʿuḳbāya inanmazsın

28. **ne ne:**
Gazel 390
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne ... ne bağlacı.
Yā İlāhī beni rū-mālī-i der-gāhuñ ḳıl
Ne baña şekve-i ġurbet ne temāşā-yı vaṭan

29. **ne ne:**
Gazel 459
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne ... ne bağlacı.
Göz göre yaġmā ider kālā-yı ṣabrı ġamzesi
Bu ne merd-i reh-zene beñzer ne düzd-i şeb-reve

30. **ne ne:**
Gazel 514
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.
Bezm-i ʿālemde ne hem-rāz u ne hem-dem ḳaldı
Keşf-i rāz itmege lāyıḳ ne bir ādem ḳaldı

31. **ne ne:**
Kaside 26
Mısra: **123**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.
Ne cemʿ-i ḫāṭıra imkān ne fikr-i naẓma mecāl
Ḫudā bilür ki beni ḥayret itdi istīlā

32. **ne ne:**
Kaside 26
Mısra: **163**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.
Ne ḫāne ḳaldı ne ḫod ḫānümān-ı sāmānum
Ne çāre böyle imiş ḥükm-i ser-nüvişt-i ḳażā

33. **ne ne:**
Kaside 26
Mısra: **132**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.
Ne ḫāṭırumda ferāġat ne dilde āsāyiş
Ne ṭāliʿumda mürüvvet ne kevkebümde vefā

34. **ne ne:**
Kaside 26
Mısra: **131**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.
Ne ḫāṭırumda ferāġat ne dilde āsāyiş
Ne ṭāliʿumda mürüvvet ne kevkebümde vefā

35. **ne ne:**
Rübai 64
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.
Yoḳ saña ne evvel ü ne āḫir yā Rab
Sensin ne murāduñ olsa Ḳādir yā Rab

36. **ne ne:**
Rübai 162
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.
Hecrüñle ne ḳalbümde sürūrum vardur
Dünyā-yı denīde ne ḥużūrum vardur

37. **ne ne:**
Rübai 197
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne ... ne bağlacı.
Maʿbūd-ı eḥad Mālik-i ʿālem sensin
Yoḳdur saña ḥāşā ne şebīh ü ne naẓīr

38. **ne ne:**
Rübai 389
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne ... ne bağlacı.
ʿĀlemde ne şāh ü ne vezīri bilürem
Birdür o İlāhī-i bī-naẓīri bilürem

39. **ne ne:**
Tahmis 6
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.
Ne maḥabbet ne ḥaḳīḳat ne mürüvvet ne meded
-

ne ne ne:

1. **ne ne ne:**
Gazel 131
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne...ne bağlacı.
Büt-i lāle-ḫadsin ne ḫūn-rīztersin
Ne sāḥir ne ẓālim ne ḫūnī gül-i ter

2. **ne ne ne:**
Gazel 154
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne...ne bağlacı.
Ne sīm ü zer ne bīm-i ṭarf u ne endīşe-i imsāk
Baḳılsa dīde-i imʿān ile rāḥatda müflisler

3. **ne ne ne:**
Gazel 289
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne...ne bağlacı.
Cāh-ı rifʿat didigüñ çünki degüldür bāḳī
Bu ne devlet bu ne rifʿat bu ne cāh olsa gerek

4. **ne ne ne:**
Kaside 26
Mısra: **169**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne...ne bağlacı.
Ne bir cihet neʿaḳār u ne māl ü cāhum var
Müdām itmedeyüm faẓl-ı Ḫaḳdan istiʿṭā

ne ne ne ne:

1. **ne ne ne ne:**
Kaside 3
Mısra: **89**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne..ne...bağlacı.
Ne enīs ü ne meded-kār u ne şemʿ u ne firāş
Dehşet ü hevlini fikr it o demüñ ol ānuñ

ne ola:

1. **ne ola:**-*a*
Gazel 72
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne olur?.
Eger ol ẓulmet-i zülfinde ḳalursam ne ola
Dilerem cāna irür pertev-i vuṣlat ḳat ḳat

2. **ne ola:**
Gazel 326
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne olacak?.
ʿAdl eyleseñ ey şāh-ı cihānum ne ola
-

3. **ne ola:**
Gazel 326
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne olacak?.

ʿUşşāḳuñ olursa bu Naḥīfî ne ola
-

4. **ne ola:**-*a*
Rübai 529
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne olmak.
Ben ʿaczümi iḳrāra ne ḥācet yā Rab
Ḳuldan ne ola ʿacz ü ʿilelden ġayrı

ne oldıġın:

1. **ne oldıġın:**-*dıġ, -ın*
Rübai 75
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nasıl, niçin anlamlarında kullanılan birleşik soru kalıbıdır.
ʿAllām-ı ġuyūbsın bilürsin cümle
Ḳalbümde ne oldıġın recā-yı aġleb

ne revā:

1. **ne revā:**
Tahmis 8
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Layık, uygun değil.
Ne revā pādişehüm münkir-i niʿmet itsün Ḥaḳ
Ehl-i dil derd ü ġamuñ niʿmetine müstaġraḳ

ne şübhe:

1. **ne şübhe:**
Gazel 110
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şüphesiz.
Hemīşe ḫāline mesken o āteşīn ḫaddür
Ne şübhe kāfir olan nārda muḫalleddür

ne şüretle gelürsin:

1. **ne şüretle gelürsin:**
Gazel 91
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hangi yüzle gelirsin. Mahcubiyetten dolayı yüzü olmamak bağlamında kullanılmıştır.
Ḳalem ḳatmaḳ dilerseñ naḳş-ı ḥüsn ü ḫaṭṭ-ı ḫūbāna
Ne ṣūretle gelürsin ʿarṣagāh-ı ḥaşre ey Bihzād

ne var:

1. **ne var:**
Gazel 20
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şaşılır mı, tuhaf mı.
Ẓuhur itse ne var teʾs̱īr-i tāb-ı ceẕbe-i vaṣluñ
Yine görsem cemāl-i tābdāruñ āfitābāsā

2. **ne var:**
Gazel 47
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne olur ki.
Cān ü dilde ḥasretüñle ḳalmadı ṣabr u ṣekīb
ʿArż-ı dīdār it ne var ben mübtelāya ey ḥabīb

3. **ne var:**
Gazel 138
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şaşılır mı, tuhaf mı.
Ayaḳlar altına alma o ḫāksārı ne var
Göñül didükleri bī-çāre zīr-i destüñdür

4. **ne var:**
Gazel 376
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şaşılır mı, tuhaf mı.
Küstāḫī-i ṭabīʿatı ʿafv eylesün ne var
Gūş eyledükde nāle-i ḫūnīn terānesin

5. **ne var:**
Gazel 444
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne olur ki.
Maḥabbet şehridür şāh-ı ḫayālüñ cilve-gāhıdur
Taraḥḥum ḳıl ne var maʿmūre-i ḳalbüm ḫarāb itme

6. **ne var:**
Rübai 229
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şaşılır mı, tuhaf mı.
Ḥāl-i dil-i mecrūḥuma raḥm eyle ne var
Ḳaṣduñ baña cevr itmek ise besdür bes

7. **ne var:**
Rübai 238
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her ne varsa.
Ḳıl ḥüsn-i ḳabūlüñle bu ḫāk-i ḳademi
Luṭf eyle ne var mülḥaḳ-ı ḫuddām-ı ḫavāṣ

ne vech ile:

1. **ne vech ile:**
Gazel 474
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nasıl, hangi surette.
-
Māh üzre ne vech ile imiş ṣīve-i hāle

2. **ne vech ile:**
Gazel 502
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nasıl, hangi surette.
Bīgāneden ne vech ile temyīz olur ʿaceb

ʿAṣruñ ḳarīn-i vaḥşet olan
āşināları

3. **ne vech ile:**
Kaside 27
Mısra: **135**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nasıl, hangi surette.
Bunca āṣār ne vech ile ẓuhūr eyler idi
Olmasa maẓhar-ı himmet ḳudemā-yı maġfūr

ne vechi var:

1. **ne vechi var:**
Gazel 462
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hangi yüzü var.
Ḫaṭṭuñ gelince mihr ü vefānuñ ne vechi var
Vaḳt-i ḫazānda kesb-i hevādan ne fāʾide

2. **ne vechi var:**
Gazel 462
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hangi yüzü var.
Erẕāl-i nāsa rabṭ-ı derūnuñ ne vechi var
Meyl ü maḥabbet-i süfehādan ne fāʾide

ne yeller esdi:

1. **ne yeller esdi:**-*di*
Matla 233
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Hangi rüzgar esti? II Bir duruma karşılık şaşkınlığı ifade etmek için kullanılan söz kalıbı.
Ṣafā-yı müjde-i teşrīfüñ irdi āfāḳa
Ne yeller esdi ṣabā uġraduñ bu müştāḳa

ne yüzden:

1. **ne yüzden:**
Gazel 149
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Neden, niçin.
Ẕātında rūḥ yoḳ ne ḳadar sīne ṣāf ise
Āyīne ḥüsn-i yāra ne yüzden ʿadīl olur

ne yüzüm var:

1. **ne yüzüm var:**
Rübai 206
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yüzüm yok (cüret ve cesareti olmamak).
Yā Rab ne yüzüm var ki idüp sūz u güdāz
Şerm ile ḳılam ʿöẕr-i günāha āġāz

neʿam-ı ġayra:

1. **neʿam-ı ġayra:**-*a*
Rübai 156
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Diğer evet.
Lā vü neʿam-ı ġayra ne ḥācet bilürem
Bī-reyb ü gümān Māniʿ u Muʿṭī Ḥaḳdur

nebātāt:

1. **nebātāt:**
Gazel 45
Mısra: **8**
Bitkiler.
Cümle muḥtāc-ı nemā-yı ḳudretüñdür şübhe yoḳ
Gülşen-i ʿālemde eşcār ü nebātāt ü ḥubūb

nebātāt ü giyāh:

1. **nebātāt ü giyāh:**
Gazel 431
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nebat ve otlar.
Feyża-i naʿtüñle ser-cümle lisān-ı ḥāl olur
Ḳabrüm üstünde ẓuhūr iden nebātāt ü giyāh

nebātāt-ı zemīn:

1. **nebātāt-ı zemīn:**
Rübai 45
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tabiat, doğa.
Rū-māl-i ḫużūʿ olup nebātāt-ı zemīn
Eşcār ider destini merfūʿ-ı semā

nebī:

1. **nebīsin:**-*sin*
Gazel 312
Mısra: **2**
Tanrı buyruğunu kullara bildiren kimse, peygamber.
Sensin ey nūr-ı İlāhī mefḫar-ı ferʿ u uṣūl
Hem ḥabīb-i kibriyāsın hem nebīsin hem resūl

nebiyy-i ʿālī-cāhı olan:

1. **nebiyy-i ʿālī-cāhı olan:**-*an*
Rübai 559
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mertebesi yüce peygamber olmak.
Ey ḫaşm-ı denī eyle tefekkür gāhī
Memdūḥum olan nebiyy-i ʿālī-cāhı

nebiyy-i emced:

1. **nebiyy-i emced:**
Rübai 143
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şan sahibi peygamber II Hz. Muhammet.
Ey şāh-ı kerem-pīşe nebiyy-i emced
V'ey ẕāt-ı nemā-güster-i nām-ı Aḥmed

nebiyy-i güzīn:

1. **nebiyy-i güzīn:**
Kaside 10
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Seçilmiş peygamber.
Resūl-i mükerrem nebiyy-i güzīn
Ḥabīb-i muʿaẓẓam ṣafiyy-i hümām

nebiyy-i ḳureyşī:

1. **nebiyy-i ḳureyşī:**
Tahmis 4
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kureyş kabilesinin nebisi II Hz. Muhammet.
Ey yegāne şeh-i kevneyn ü nebiyy-i Ḳureyşī
Sensin ol kim yoḳ anuñ iki cihānda bir eşi

nebiyy-i mesʿūd:

1. **nebiyy-i mesʿūd:**
Rübai 149
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Neşeli peygamber II Hz. Muhammet.
Geldükde vücūda o nebiyy-i mesʿūd
Burhān-ı şeb-i mevlidi oldı meşhūd

nebiyy-i muḫteremi:

1. **nebiyy-i muḫteremi:**-*i*
Kaside 26
Mısra: **255**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Seçilmiş peygamber Hz. Muhammed.
Saña şefīʿ getürdüm nebiyy-i muḫteremi
İdüp medīḥa-i naʿt-i şerīfini ihdā

nebiyy-i muḳtedā:

1. **nebiyy-i muḳtedā:**
Kaside 17
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kendisine uyulan, örnek alınan, lider olan peygamber; Hz. Muhammed (SAV).
Seyyidü'l-kevneyn ü ḫayru'l-ḫalḳ u ḫatmü'l-mürselīn
Lā-mekān-peymā-yı ev ednā nebiyy-i muḳtedā

nebiyy-i mürsel:

1. **nebiyy-i mürsel:**
Rübai 317
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönderilmiş peygamber II Hz. Muhammet.
Ey ḥikmetinüñ vālihi ʿaḳl-ı evvel
Esrārına dem-beste nebiyy-i mürsel

nebiyy-i nebīh:

1. **nebiyy-i nebīh:**
Kaside 10
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nebilerin peygamberi.
Muḥammed Resūl-i İlāh-ı Kerīm
Nebiyy-i nebīh ü kerīmü'l-kerīm

nebiyy-i ümmī:

1. **nebiyy-i ümmī:**
Kaside 6
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
"Bilgisi okuma yazmaya dayanmayan, bütün bildiklerini vahiy yoluyla Allah'tan alan" anlamında Hz. Muhammed'in sıfatı.
Ümmü'l-ʿulūm u menbaʿ-ı faẕl-ı kemāl idüñ
Oldı nebiyy-i ümmī anuñ çün saña laḳab

nebiyyü'l-hüdā:

1. **nebiyyü'l-hüdā:**
Gazel 7
Mısra: **1**
Allah'ın peygamberi.
Resūl-i mükerrem nebiyyü'l-hüdā
Ḫalīl-i muʿaẓẓam Ḥabīb-i Ḫudā

nebiyyü'r-raḥme:

1. **nebiyyü'r-raḥme:**
Gazel 13
Mısra: **3**
Merhametli peygamber.
Aḥmed-i Mürsel nebiyyü'r-raḥme Maḥmūdu'ṣ-ṣıfāt
Ẕāt-ı pāki raḥmet-i Raḥmān Muḥammed Muṣṭafā

2. **nebiyyü'r-raḥme:**
Matla 16
Mısra: **1**
Merhametli peygamber.
Aḥmed-i Mürsel nebiyyü'r-raḥme şāh-ı enbiyā
Ẕāt-ı Maḥmūdu'ş-şiyem yaʿnī Muḥammed Muṣṭafā

nebiyyü's-saḳaleyn:

1. **nebiyyü's-saḳaleyn:**
Rübai 417
Mısra: **1**
İnsanların ve cinlerin peygamberi.
Ey seyyid-i kevneyn ü nebiyyü's-saḳaleyn
V'ey ẕāt-ı muʿallāsı imāmü'l-ḥaremeyn

necābet:

1. **necābetde:**-*de*
Tarih 5
Mısra: **11**
Soyluluk, asalet.
Necābetde seḫāvetde şecāʿatda diyānetde
Budur ẓannum ki mānendi ya nādir ola ya nā-būd

necāt:

1. **necāt:**
Rübai 241
Mısra: **3**
Kurtuluş.

Maḳṣūd necāt ise iki ʿālemde
Ḳıl ṣıdḳ ile mevlāya umūruñ tefvīż

necm ü şecer:

1. **necm ü şecer:**
Kaside 2
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yıldız ve ağaçlar II gökte ve yerde olan tüm varlıklar.
Sācid-i taḳdīs-i ẕātuñ ser-be-ser necm ü şecer
Encüm ü şems ü ḳamer tesbīḥ-ḫ∨ān-ı ʿizzetüñ

necm-i ferḳadeyn:

1. **necm-i ferḳadeyn:**
Kaside 19
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yolcuların yönlerini tâyin ettikleri, Küçükayı burcundaki parlak iki yıldız.
Ṣadr-ı eflāki müzeyyen itdi necm-i ferḳadeyn
Devletüñ gūyā oturdı iki ḳāżī-ʿaskeri

necm-i saʿādetle:

1. **necm-i saʿādetle:**-*le*
Gazel 69
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mutluluk yıldızı.
Göricek necm-i saʿādetle seni ehl-i nücūm
Saña ḳarşu ʿulemāsı didiler dām-ı şebāt

nedāmet:

1. **nedāmet:**
Gazel 283
Mısra: **14**
Pişmanlık.
Aç gözüñ ġafleti terk it ki Naḥīfī āḫir
Ġāfilüñ kārı nedāmet ile āh olsa gerek

2. **nedāmetle:**-*le*
Gazel 424
Mısra: **13**
Pişmanlık.
Naḥīfī-veş döküp göz yaşların yüz biñ nedāmetle
Temennā-kār-ı ġufrān-ı Ḫudāyam yā Resūla'llāh

3. **nedāmetle:**-*le*
Kaside 9
Mısra: **64**
Pişmanlık.
Ey Naḥīfī çehre-fersā-yı der-i mevlā olup
Biñ nedāmetle recā-yı ʿafv ü ġufrān eylesem

4. **nedāmetle:**-*le*
Rübai 463
Mısra: **3**
Pişmanlık.
Ṣad bār nedāmetle direm şām u seḥer
Lā-ḥavle velā-ḳuvvete illā bi'llāh

nedāmet-kār-ı ʿişyāna:

1. **nedāmet-kār-ı ʿişyāna:**-*a*
Murabba 3
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İsyan etmenin pişmanlığı.
Nedāmet-kār-ı ʿişyāna
Çün itdüñ vaʿde iḥsāna

nedāmet-pīşe-i ʿişyān olup:

1. **nedāmet-pīşe-i ʿişyān olup:**-*up*
Kaside 5
Mısra: **43**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İsyanın pişmanlığını huy edinmiş.
Ben nedāmet-pīşe-i ʿişyān olup giryān iken
Aġlaram çeşm-i teʾessüf-kār ile şimdi aña

neden:

1. **neden:**-*den*
Gazel 34
Mısra: **2**
"Nedir, nasıl bir şeydir" anlamlarında soru zamiri.
Nedür āşūbī-i ġamzeñle bu āzār baña
Neden āzürdesin ey dil-ber-i ġaddār baña

2. **neden:**
Gazel 157
Mısra: **3**
"Nedir, nasıl bir şeydir" anlamlarında soru zamiri.
Neden āsūdesin ey mihr ü cān sen bu menāzilde
Bilürsin bu ẓıll-ı fānīden elbette ʿubūruñ var

3. **neden:**
Gazel 157
Mısra: **13**
"Nedir, nasıl bir şeydir" anlamlarında soru zamiri.
Neden dil-beste olduñ tā bu deñlü bezm-i fānīye
Naḥīfī ben de bildüm ki ne ʿaḳl u ne şuʿūruñ var

4. **nedendür:**-*dür*
Gazel 161
Mısra: **14**
"Nedir, nasıl bir şeydir" anlamlarında soru zamiri.
Nedür bu āh-ı dil-sūz ey Naḥīfī
Nedendür böyle pür-āteş edālar

5. **nedendür:**-*dür*
Gazel 273
Mısra: **6**
"Nedir, nasıl bir şeydir" anlamlarında soru zamiri.
Ne ġamdur bilmezem bu ġamm irişdi ṭabʿuma ẓillet
Nedendür ḳara sevdālar göñül pür-pāk ü nāk ancaḳ

6. **neden:**
Gazel 306
Mısra: **4**
"Nedir, nasıl bir şeydir" anlamlarında soru zamiri.
Ḳoduñ ey bāġbān-ı ʿişve naḫl-i mihri esfelde
Neden ammā nihāl-i cevri bilmem ser-firāz itdüñ

7. **nedendür:**-*dür*
Gazel 308
Mısra: **8**
"Nedir, nasıl bir şeydir" anlamlarında soru zamiri.
Niçün itmekdesin imsāk-i ṣoḥbet
Nedendür pādişāhum infiʿālüñ

8. **neden:**
Gazel 356
Mısra: **10**
"Nedir, nasıl bir şeydir" anlamlarında soru zamiri.
Yine dil-ḫufte-i evżāʿ-ı istiġnā olup ḳalduñ
Neden āzürde-ḫāṭırsın seni ey bī-vefā bilmem

9. **neden:**
Matla 12
Mısra: **1**
"Nedir, nasıl bir şeydir" anlamlarında soru zamiri.
Ḳatl-i ʿuşşāḳa neden eyledi raġbet āyā
Ölümi görsün o ser-mest-i mey-i istiġnā

10. **neden:**
Matla 75
Mısra: **1**
"Nedir, nasıl bir şeydir" anlamlarında soru zamiri.
Sevād-ı çeşmüñe ḥurmet neden tā böyle ḥāʾildür
Senüñ beñzer ki çeşmüñ ey cefā-ḫū ḳana māʾildür

nedīm oldı:

1. **nedīm oldı:**-*dı*
Gazel 314
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dost olmak.
Gül ile ḫār nedīm oldı yār ile aġyār
Budur ḥikāyet-i devr-i zamāne ey bülbül

nedīmān-ı ḥarem-gāh-ı ḥaḳīḳat:

1. **nedīmān-ı ḥarem-gāh-ı ḥaḳīḳat:**
Gazel 340
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gerçeklik harem yerinin dostları.
Nedīmān-ı ḥarem-gāh-ı ḥaḳīḳat şāhid olsunlar
Bu günden ṣoñra bezm-i nā-kesāndan inḳiṭāʿ itdüm

nedīm-i bezm-i ḫāṣuñdur:

1. **nedīm-i bezm-i ḫāṣuñdur:**-*uñ, -dur*
Gazel 218
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Seçkinler meclisinin dostu.
Naḥīfī bir ḥayā-perver nedīm-i bezm-i ḫāṣuñdur
Ḳuluñdur ḳıymetin bil öyle bir rind-i cihān olmaz

nedür:

1. **nedür:**
Gazel 303
Mısra: **3**
"Nedir, nasıl bir şeydir" anlamlarında soru zamiri.
Nedür nedür bu ḳadar sūzişüñ ki ey Mirrīḫ
Taʿalluḳ itdi dil-i zāra tābiş-i naẓaruñ

2. **nedür:**
Gazel 303
Mısra: **3**
Neden anlamında soru zarfı. II Bir önceki "nedür" ifadesinin anlamını kuvvetlendirmek amacıyla kullanılmıştır.
Nedür nedür bu ḳadar sūzişüñ ki ey Mirrīḫ
Taʿalluḳ itdi dil-i zāra tābiş-i naẓaruñ

3. **nedür:**-*dür*
Gazel 385
Mısra: **7**
"Nedir, nasıl bir şeydir" anlamlarında soru zamiri.
Cūy-ı sirişküñ olmada rīzān nedür göñül
Pā-māli oldıġuñ o sehī-ḳāmet olmasun

nedür kim:

1. **nedür kim:**
Gazel 3
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nedir ki? (Hiçbir şey değil ya da çok basit bir şeydir anlamında soru zamiri).
Bir ser ü bir cān nedür kim olmaya ḳurbān saña
Yā Resūla'llāh fedā olsun hezārān cān saña

nedür ol:

1. **nedür ol:**
Gazel 55
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
"O nedir?" anlamında şaşkınlık bildiren ifade.
Nedür ol ġamze-i ḫūnī nedür ol şīve-cenāb
Nedür ol çeşm-i siyāhī nedür ol ḫışm u ʿitāb

2. **nedür ol:**
Gazel 55
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
"O nedir?" anlamında şaşkınlık bildiren ifade.
Nedür ol ġamze-i ḫūnī nedür ol şīve-cenāb
Nedür ol çeşm-i siyāhī nedür ol ḫışm u ʿitāb

3. **nedür ol:**
Gazel 55
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
"O nedir?" anlamında şaşkınlık bildiren ifade.
Naẓar itmez bilemem ben ḳulına şāh-ı cevān
Meded ol cilve nedür yā nedür ol ʿālī-ḫıṭāb

4. **nedür ol:**
Gazel 55
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
"O nedir?" anlamında şaşkınlık bildiren ifade.
Nedür ol ḳāmet-i bālā nedür ol nāz ü naʿīm
Nedür ol ṭurre vü kākül nedür ol bend-i rebāb

5. **nedür ol:**
Gazel 55
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
"O nedir?" anlamında şaşkınlık bildiren ifade.
Nedür ol ḳāmet-i bālā nedür ol nāz ü naʿīm
Nedür ol ṭurre vü kākül nedür ol bend-i rebāb

6. **nedür ol:**
Gazel 55
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
"O nedir?" anlamında şaşkınlık bildiren ifade.
Nedür ol vech-i ḥasen yā nedür ol kān-ı ṣadef
Nedür ol dürr ile gevher nedür ol yā leb-i nāb

7. **nedür ol:**
Gazel 55
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
"O nedir?" anlamında şaşkınlık bildiren ifade.
Nedür ol vech-i ḥasen yā nedür ol kān-ı ṣadef
Nedür ol dürr ile gevher nedür ol yā leb-i nāb

nefʿ:

1. **nefʿi:**-*i*
Kaside 3
Mısra: **12**
Menfaat, fayda, çıkar.
Bunda ḳıl eyler iseñ āh-ı nedāmet eseri
Nefʿi yoḳdur saña maḥşerdeki vāveylānuñ

nefes:

1. **nefes:**
Gazel 64
Mısra: **2**
An, vakit, zaman.
Dil ü cān ḳullıġuña ey şeh-i ferḫunde-ṣıfāt
Her nefes itmededür ṣıdḳ ile tecdīd-i berāt

2. **nefesde:**-*de*
Gazel 122
Mısra: **10**
An, vakit, zaman.
Zāhid maḥabbet ehline pend ü naṣīḥatüñ
Bīhūde her nefesde ġam-ı dil-ḫırâş olur

3. **nefes:**
Gazel 231
Mısra: **4**
An, vakit, zaman. II manevi güç, kuvvet.
Baġrumuz deldi nevā-yı naġme-i ser-tīz-i ney
Ehl-i derde böyle teʾsīr eylese zāhid nefes

4. **nefes:**
Gazel 431
Mısra: **5**
An, vakit, zaman.
Sāḥil-i luṭfuñ ümmīd itsem ʿaceb mi her nefes
Niçe demdür olmışam müstaġrıḳ-ı baḥr-ı günāh

5. **nefesde:**-*de*
Gazel 433
Mısra: **13**
An, vakit, zaman.
Āḫir nefesde saña vaṣiyyet Naḥīfīyā
Ol şāh-ı ḥüsne söyle yetişsün namāzuma

6. **nefes:**
Gazel 439
Mısra: **4**
An, vakit, zaman.
Girye-i ḥasretle dünyāyı gözüm görmez olur
Bir nefes ḳarşumda ol āyīne-ruḫsār olmasa

7. **nefes:**
Gazel 518
Mısra: **3**
An, vakit, zaman.
Her nefes zaḫm-ı ciger-dūz-ı firāḳ ile benüm
Sūzen oldı ten-i mecrūḥuma cānum şimdi

8. **nefesümde:**-*üm, -de*
Matla 52
Mısra: **1**
An, vakit, zaman.
Her bir nefesümde saña ey kān-ı nübüvvet
Ḥaḳdan ola bī-ġāye ṣālāt ile taḥiyyet

9. **nefesümde:**-*üm, -de*
Rübai 5
Mısra: **1**
An, vakit, zaman.
Her bir nefesümde saña taʿdād-ı senā
Ẕerrāt-ı hevā vü ḳaṭarāt-ı deryā

10. **nefes:**
Rübai 15
Mısra: **4**
An, vakit, zaman.
Bir şemme beyān eyleyemem naʿtüñden
Her bir nefesüm biñ nefes olsa farżā

11. **nefesüm:**-*üm*
Rübai 15
Mısra: **4**
Keramet.
Bir şemme beyān eyleyemem naʿtüñden
Her bir nefesüm biñ nefes olsa farżā

12. **nefes:**
Rübai 33
Mısra: **4**
An, vakit, zaman.
Şükr eyleyemem bir nefesüñ niʿmetine
Her bir nefes itsem saña biñ ḥamd ü senā

13. **nefesüñ:**-*üñ*
Rübai 33
Mısra: **3**
An, vakit, zaman.

Şükr eyleyemem bir nefesüñ niʿmetine
Her bir nefes itsem saña biñ ḥamd ü ṣenā

14. **nefesüm:**-*üm*
Rübai 169
Mısra: **4**
An, vakit, zaman.
Kim cürm ü meʿāṣīye muḳābil olmaz
Her bir nefesüm olsa hezār istiġfār

15. **nefesüm:**-*üm*
Rübai 252
Mısra: **2**
An, vakit, zaman.
Cān ü dili ḳıl şevḳ-ı ʿubūdiyyete ẓarf
Her bir nefesüm tā ola ezkāruña ṣarf

16. **nefesüm:**-*üm*
Rübai 458
Mısra: **3**
An, vakit, zaman.
Her bir nefesüm ẕikr-i şerīfüñle müdām
Hem-ḫāṣıyet-i āh-ı seḥer-gāh eyle

17. **nefesi:**-*i*
Tahmis 2
Mısra: **17**
An, vakit, zaman.
Anlaruñ medḥine ṣarf eyle dem-ā-dem nefesi
Ṭut sözüm ʿāṣıḳ iseñ eyleme ġayre hevesi

18. **nefes:**
Tarih 16
Mısra: **52**
An, vakit, zaman.
Ḳadr ü ʿıyd itsün şeb ü rūzın ṣafā-yı ḳalb ile
Ḥıfẓ idüp ẕāt-ı şerīfin her nefes Rabb-i İlāh

nefes-i vāpesin-i yeʾs:

1. **nefes-i vāpesin-i yeʾs:**
Gazel 230
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ümitsizliğin son nefesi.
Gel düşme ḳayd-ı būd u nebūd-ı murāda kim
Maḥcūb ider seni nefes-i vāpesin-i yeʾs

nefḫa:

1. **nefḫasın:**-*sı, -n*
Matla 141
Mısra: **1**
Güzel koku.
Ḥiss idüp nefḫasın ol ṭurra-i müşk-āgīnüñ
Ḥasedinden göbegi düşdi ġazāl-i Çīnüñ

2. **nefḫaya:**-*ya*
Tahmis 5
Mısra: **22**
Güzel koku.
Neşr olmaz zülfüñden bir nefḫa-i zībā-dem
Ol nefḫaya dil-beste cinn ü melek ü ādem

nefḫa-dād ol:

1. **nefḫa-dād ol:**
Gazel 213
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nefes veren olmak.
Nefḫa-dād ol ey ṣabā gel ṭurra-i dildārdan
Ḳalmasun pejmürde luṭf it ġonçe-i ümmīdümüz

nefḫa-dād olsa:

1. **nefḫa-dād olsa:**-*sa*
Gazel 379
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nefes veren olmak.
Hep ġazālān-ı Ḫuten reşk ile dil-ḫaste olur
Nefḫa-dād olsa ṣabā kākül-i müşkīnüñden

nefḫa-i aḫlāḳı:

1. **nefḫa-i aḫlāḳı:**-*ı*
Kaside 19
Mısra: **43**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ahlakın güzel kokusu II iyi huyun göstergesi (Tanıkta, özellikle cömertlik huyu kastedilir).
Nefḫa-i aḫlāḳı kāfīdür meşāmm-ı ʿāleme
Āteşe yaḳsa revādur ḫulḳ-ı ʿūd u ʿanberi

nefḫa-i naʿtüñle:

1. **nefḫa-i naʿtüñle:**-*üñ, -le*
Rübai 151
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Naatin esintisi.
Ey nefḫa-i naʿtüñle muʿaṭṭar kāġıẕ
V'ey lemʿa-i vaṣfuñla münevver kāġıẕ

nefḫa-i sūr-ı ḳıyām:

1. **nefḫa-i sūr-ı ḳıyām:**
Gazel 82
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayakta diriltecek olan surun nefesi II kıyamette surun üflenmesi ve kıyam edilmesi.
O dem ki nefḫa-i sūr-ı ḳıyām ol fermān
Olur meʿābir-i maḥşer meḳābir ü ecdāṣ

nefḫa-i zībā-dem:

1. **nefḫa-i zībā-dem:**
Tahmis 5
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Süs tuzağının kokusu II sevgilinin saçının kokusu.
Neşr olmaz zülfüñden bir nefḫa-i zībā-dem
Ol nefḫaya dil-beste cinn ü melek ü ādem

nefḫa-i zülfüñ:

1. **nefḫa-i zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 153
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Saçın güzel kokusu II Sevgilinin saçının güzel kokusu.
Nefḥa-i zülfüñ ṣabā itdükçe neşr-i kāʾināt
Reşk ile āhūlaruñ ser-cümle baġrı ḫūn olur

nefḥa-perdāz-ı mesiḥādur:

1. **nefḫa-perdāz-ı mesiḥādur:**-*dur*
Gazel 140
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mesîhin can veren nefesi.
Cenāb-ı şeyḫ-i kāmil āb-ı rūy-ı Naḳş-ı bendī kim
Gül-i enfās-ı pāki nefḥa-perdāz-ı Mesiḥādur

nefʿī:

1. **nefʿīdür:**-*dür*
Gazel 120
Mısra: **14**
Nef'î (ö. 1044/1635). 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi. Hiciv ve kaside üstadı olarak tanınmıştır.
O ḥüsn-i bī-naẓīre leb-güşā-yı vaṣf olan elbet
Yā Nefʿīdür yā Ṣabrī yā Naḥīfī-i süḫandāndur

2. **nefʿī:**
Kaside 26
Mısra: **213**
Nef'î (ö. 1044/1635). 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi. Hiciv ve kaside üstadı olarak tanınmıştır.
Eger ki Bāḳī-i siḥr-āşinā eger Nefʿī
Netīce cümle meşāhīr-i zümre-i şuʿarā

nefret ü hereb ider:

1. **nefret ü hereb ider:**-*er*
Kaside 6
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nefret etmek ve kaçmak.
ʿIşḳ u maḥabbetüñle olan neşve-yāb-ı feyż
Ālāyiş ü hevādan ider nefret ü hereb

nefs:

1. **nefs:**
Gazel 278
Mısra: **9**
Bir kimsenin kendi öz varlığı, öz benliği, kişiliği.
Āh ki nefs itdi beni şerm-sār Leẕẕet-i fānīye idüp inhimāk

2. **nefsüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 461
Mısra: **21**
Bir kimsenin kendi öz varlığı, öz benliği, kişiliği.
Ḫalāṣ it nefsüñi vādī-i tārīk-i ḍalāletden
Reh-i maḳṣūda ʿazm it meşʿal-i nūr-ı hidāyetle

3. **nefs:**
Kaside 1
Mısra: **17**
Bir kimsenin kendi öz varlığı, öz benliği, kişiliği.
ʿAḳd-i ʿahd it nefs ile ṭāʿāt-ı Ḥaḳda ṣubḥ u şām
Tā ṣafā-yı ṭabʿuña reşk ide ḳurş-ı āfītāb

4. **nefs:**
Kaside 11
Mısra: **65**
Bir kimsenin kendi öz varlığı, öz benliği, kişiliği.
Sevḳ-ı ʿişyān eylemekde nefs ü şeyṭān ü hevā
Cān-ı bīmār ü żaʿīfe bu dil-i şeydā ile

5. **nefsine:**-*i, -n, -e*
Rübai 50
Mısra: **4**
Bir kimsenin kendi öz varlığı, öz benliği, kişiliği.
Kārı beşerüñ gerçi ḫaṭādur ammā
Yoḳ nefsine ẓālim bana beñzer yā Rab

6. **nefsümi:**-*üm, -i*
Rübai 499
Mısra: **3**
Bir kimsenin kendi öz varlığı, öz benliği, kişiliği.
Ḳıl nefsümi nefs-i muṭmaʾine yā Rab
Tā ricʿat ide rāżiyye vü marżiyye

nefs ü hevā:

1. **nefs ü hevā:**
Gazel 457
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nefis ve arzu.
Nefs ü hevā ki düşmen-i dīrīnedür saña
Ruḫsat virür mi ʿāḳıl olan hīç ʿadūsına

nefs ü şeyṭān:

1. **nefs ü şeyṭān:**
Kaside 4
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nefis ve şeytan.
Aña kim yāver ola tevfīḳuñ
Nefs ü şeyṭān idemez mekr ü füsūn

nefs ü şeyṭāna:

1. **nefs ü şeyṭāna:**-*a*
Kaside 3
Mısra: **61**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nefis ve şeytan.
Nefs ü şeyṭāna niçün tābiʿ olursın eyvāh
ʿĀḳıl eyler mi naẓar ḥīlesine aʿdānuñ

nefs ü ten:

1. **nefs ü ten:**
Rübai 41
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Beden ve nefs.

Şol dem ki ḫiṭāb-ı - ola nidā
Gözlerden ola bu nefs ü ten nā-peydā

nefs-i ʿadāvet-menişüm:

1. **nefs-i ʿadāvet-menişüm:**-*üm*
Rübai 324
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Düşman huylu nefis.
Yoldan çıḳarup nefs-i ʿadāvet-menişüm
Hep rāh-ı ḫilāf oldı dirīġā revişüm

nefs-i bed-āmūz:

1. **nefs-i bed-āmūz:**
Rübai 195
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kötülüğü öğreten nefis.
İnṣāfa gel ey nefs-i bed-āmūz yeter
Ġafletle güẕār itdi şeb u rūz yeter

nefs-i bedkār:

1. **nefs-i bedkār:**
Rübai 341
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kötü nefis.
İtdükçe teḳāżā bize nefs-i bedkār
Biz fikr-i ġam-ı maḥşer ü ḳabr eyleyelüm

nefs-i dūna:

1. **nefs-i dūna:**-*a*
Gazel 461
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşağılık nefis.
Semūmından ḥaẕer ḳıl ejdehā-yı heft-serdür bu
Göz açdurma bu nefs-i dūna tevbīḫ u melāmetle

nefs-i emmārenüñ:

1. **nefs-i emmārenüñ:**-*nüñ*
Gazel 128
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zorlayıcı, itici kuvvet II Nefsin yedi makamından biri olup üzeri yoğun ve kalın perdelerle örtülü nefis, anlamına gelir.
Yoḳlasañ dāʾire-i ehl-i hevāyı cümle
Nefs-i emmārenüñ eṭvārına dāʾir bulunur

nefs-i hevā-peymānuñ:

1. **nefs-i hevā-peymānuñ:**-*uñ*
Kaside 3
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nefsin arzu ve istekleri.
Eyleme ḫaşmuñı perverde elüñle zinhār
Ḫvāhişin virme ṣaḳın nefs-i hevā-peymānuñ

nefs-i muṭmaʾine ḳıl:

1. **nefs-i muṭmaʾine ḳıl:**
Rübai 499
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mutmain nefis kılmak.
Ḳıl nefsümi nefs-i muṭmaʾine yā Rab
Tā ricʿat ide rāżiyye vü marżiyye

nefs-i nā-çīz:

1. **nefs-i nā-çīz:**
Rübai 209
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aciz nefis II kişinin kendisi.
Ḫayr itmedi kārında bu nefs-i nā-çīz
Kim eylemedi sūd u ziyānı temyīz

nefs-i ser-keşi:

1. **nefs-i ser-keşi:**-*i*
Gazel 461
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnatçı nefis.
Hevāya meyl idüp ġafletle irḫā-yı ʿinān itme
Bu nefs-i ser-keşi rām itmege saʿy it riyāżetle

nefy oldı:

1. **nefy oldı:**-*dı*
Rübai 31
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnkar edilmek.
İṣbāt olınup daʿvī-i ṣıdḳ-ı tevḥīd
Nefy oldı heyūlā-yı vücūdum ḥālā

nefy-i ḥāl ü istiḳbāl:

1. **nefy-i ḥāl ü istiḳbāl:**
Gazel 109
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gelecek ve şimdiki zamanın olumsuzu.
İder ṣurūf-ı zamān nefy-i ḥāl ü istiḳbāl
Bu emre ṣīġa-i māżī dilīl-i erşeddür

nefy-i ḫavāṭır eyle:

1. **nefy-i ḫavāṭır eyle:**
Rübai 542
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönle doğan fikirleri inkarlamak.
Tevḥīd ḳılup nefy-i ḫavāṭır eyle
Maḳṣūduñ ise kesb-i rıżā-yı Bārī

nefy-i şerīk-i mevhūm itmededür:

1. **nefy-i şerīk-i mevhūm itmededür:**-*me, -de, -dür*
Rübai 353
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Vehmedilen ortaklığı reddetmek.
Lā itmededür nefy-i şerīk-i mevhūm
İllādan olur vaḥdet-i Bārī mefhūm

nefy-i sivā ḳıldum:

1. **nefy-i sivā ḳıldum:**-*du, -m*
Rübai 31
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyanın eşyaların reddetmek.
Tevḥid ile Allāhı idüp istiṯnā
İḫlāṣ ile ḳıldum o ḳadar nefy-i sivā

nehb-i metāʿ-ı ḫıred iderse:

1. **nehb-i metāʿ-ı ḫıred iderse:**-*er, -se*
Gazel 216
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Akıl metaını yağmalamak II mecazen aklını başından almak.
Berāt-ı ʿışḳ ile benden yaña ḥelāl olsun
İderse nehb-i metāʿ-ı ḫıred o reh-zen-i nāz

nehb-i metāʿ-ı ḫırede:

1. **nehb-i metāʿ-ı ḫırede:**-*e*
Gazel 298
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Akıl metaını yağmalamak II mecazen aklını başından almak.
İttifāḳ eylediler nehb-i metāʿ-ı ḫırede
Ġamze-i şūḫuñ ile ol nigeh-i bī-dāduñ

nehr-i şave:

1. **nehr-i şave:**
Gazel 460
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İran sınırları içinde bulunan ve Mecusiler için kutsal sayılan göl. Bu göl peygamberimizin doğduğu gece kurumuştur.
Aḳmada ṭundan ṭuna seyl-āb-ı eşküm şöyle kim
Aña nisbet ḳatre-i nā-çīzdür nehr-i Ṣave

nehy:

1. **nehyinden:**-*i, -n, -den*
Gazel 461
Mısra: **5**
Yasak, yasklama.
Kemāl-i imtiṣāl it emre nehyinden gürīzān ol
Muḳīm ol der-geh-i vālā-yı Ḥaḳda istiḳāmetle

nehy eylemişken:

1. **nehy eylemişken:**-*miş, -ken*
Gazel 389
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yasaklamak.
Ḳula lāyıḳ mı zīb ü zīnet-i dünyāya meyl itmek
Ḫudā nehy eylemişken münkirāt ü baġy ü faḥşādan

nehy itmek:

1. **nehy itmek:**-*mek*
Kaside 27
Mısra: **47**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yasaklama.
Emr-i maʿrūf ḳılup münkeri nehy itmek içün
Ḳıl hemān himmetüñi ḫidmet-i şerʿa maḳṣūr

nehy-i ḫudāya:

1. **nehy-i ḫudāya:**-*ya*
Kıt'a 42
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın yasakladığı.
Nehy-i Ḫudāya itme cesāret Naḥīfīyā
Eyle nihāyetinde taṣavvur fażīḥati

nehy-i münkeri:

1. **nehy-i münkeri:**-*i*
Tarih 2
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ar. Yasaklama, meşru olamayan şeylerden sakınma.
Ḫāme-i luṭfıyla tīġ-i ḳahrı olsun kār-ger
Temşiyetde emr-i maʿrūf ile nehy-i münkeri

neḳāyiş:

1. **neḳāyişden:**-*den*
Murabba 3
Mısra: **6**
Noksanlar.
Ṣıfāt u ẕātuñ aʿlādur Neḳāyişden müberrādur

neler:

1. **neler:**
Gazel 335
Mısra: **2**
Çok ve çeşitli şeyler.
Bu şeb tā şubḥa dek derd ile āh-ı pür-şerer çekdüm
Ġam-ı hecrüñle ey mihr-i dıraḫşān ben neler çekdüm

2. **neler:**
Gazel 384
Mısra: **6**
Çok ve çeşitli şeyler.
Kāse kāse zehr-i ġam nūş eyledüm ʿışḳuñla ben
Dest-i cevrüñden neler çekdüm şikāyet olmasun

3. **neler:**
Kaside 27

Mısra: **102**
Çok ve çeşitli şeyler.
Baña bir ehl-i mürüvvet eger olsaydı ẓāhir
Ṭabʿ-ı pākümde göreydi neler eylerdi ẓuhūr

neler eyler:

1. **neler eyler:**-*ler, -r*
Kaside 27
Mısra: **71**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne yapar, ne yapsın?.
Naẓm-ı ezhār-ı ṣıfātuñda neler eyler idüm
Olmasa miḥnet ile şīşe-i ḫāṭır meksūr

nem:

1. **nem:**
Gazel 514
Mısra: **4**
Gözyaşı II bütün varlık.
Naḳd-i eşküm reh-i ʿışḳuñda niṣār oldı senüñ
Sevdigüm dīde-i giryānda benüm nem ḳaldı

2. **nem:**
Kaside 27
Mısra: **83**
Gözyaşı.
Gözde nem dilde elem sīnede dāġ-ı ekdār
Ḳalmadı bende muḥaṣṣal eṣer-i ẕevḳ u sürūr

3. **nem:**
Murabba 5
Mısra: **45**
Gözyaşı.
Serde hevā gözde nem
Gāhī ṣafā gāhī ġam

4. **nem:**
Tahmis 3
Mısra: **2**
Gözyaşı.
Ḥasret-i dergāh-ı faḫr-ı ʿālem ile dem-be-dem
Dilde dāġ-ı iştiyāḳ u dīde-i giryānda nem

nemā:

1. **nemā:**
Rübai 108
Mısra: **3**
Gelişme, büyüme.
Ḫār ü ḫasa geldükçe nemā bed-ter olur
Āzürde ider nīk ü bedi bī-ʿillet

nemā-yāb eyleyüp:

1. **nemā-yāb eyleyüp:**-*yüp*
Tarih 6
Mısra: **39**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Geliştirmek, büyütmek, artırmak, çoğaltmak.
Nemā-yāb eyleyüp gülzār-ı ṣulb-ı şāh-ı devrānı
İlāhī dem-be-dem ber-sebz ü reyyān eyle ezhārın

nemā-yāb olsa:

1. **nemā-yāb olsa:**-*sa*
Tarih 16
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gelişme bulmak.
Reng-i rūyı dāġ-sāz-ı lāle-i nuʿmān olur
Ger nemā-yāb olsa ḫāk-i ravżasından berg-i kāh

n'emdür:

1. **n'emdür:**
Gazel 173
Mısra: **6**
Nedir, neyimdir anlamında bir soru zarfı.
Gelüp bir laḥẓa Mecnūnuñ ile hem-ṣoḥbet olmazsın
Nedür bu vaḥşet ey āhū-yı ʿişve söyle n'emdür

nem-i eşküm:

1. **nem-i eşküm:**-*üm*
Gazel 140
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gözyaşı.
Nem-i eşküm miṣāl-i jāle durmaz feyż-yāb eyler
Anuñçün böyle ey gül sünbül-i zülfüñ muṭarrādur

nem-nāk:

1. **nem-nāk:**
Gazel 273
Mısra: **4**
Nemli, ıslak.
Ġarībe cevr ü ġamz ile gelüpdür nāme-i gül-gūn
Oḳurken ḥarfini bir bir gözüm nem-nāk ü nāk ancaḳ

neng itmek:

1. **neng itmek:**-*mek*
Tahmis 8
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Utanmak, ar etmek.
Verziş-i lāzıme-i ġayret ü neng itmek içün
Leşker-i eşk-i firāvān ile ceng itmek içün

neng ü nāmumuz:

1. **neng ü nāmumuz:**-*dur*
Gazel 214
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ad ve şöhret.
Biz rind-i ḳayd-düşmen-i nīk ü bedüz bizüm
Vaḳf-ı ḥarīm-i maṣṭabadur neng ü nāmumuz

nergis:

1. **nergis:**
Gazel 101
Mısra: **2**
Bir çenekliler sınıfının nergisgiller familyasından, lâle gibi soğanla üretilen, beyaz veya sarı çiçekli, soğanı zehirli süs bitkisi.
Sünbül firāḳ-ı zülfüñ ile dil-şikestedür
Nergis ḫayāl-i çeşmüñ ile zār ü ḫastedür

2. **nergisler:**-*ler*
Gazel 154
Mısra: **8**

Bir çenekliler sınıfının nergisgiller familyasından, lâle gibi soğanla üretilen, beyaz veya sarı çiçekli, soğanı zehirli süs bitkisi.
Girîbān çāk olup mestāne varmış ḫ∨āba gūyā kim
Açılmış yāsemen gülşende daḫi ġonçe nergisler

3. **nergis:**
Matla 120
Mısra: **1**
Bir çenekliler sınıfının nergisgiller familyasından, lâle gibi soğanla üretilen, beyaz veya sarı çiçekli, soğanı zehirli süs bitkisi.
Dinilse çeşmine nergis o mest-i nāzuñ eger
Lisān-ı ḥāl ile dir ġamzesi Ve fîhi naẓar

nergisāsā:

1. **nergisāsā:**
Matla 236
Mısra: **2**
Nergis gibi.
Seḥer boynum burup hem-sāye oldım reh-güẕāruñla
Gözüm yollarda ḳaldı nergisāsā intiẓāruñla

nergis-i bāġ:

1. **nergis-i bāġ:**
Kaside 8
Mısra: **37**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bahçenin nergisi.
Güle göz dikdi niçe ḥasret ile nergis-i bāġ
Dîde-i yār gibi çeşm-i siyāhı bîmār

nergis-i dil-cūları:

1. **nergis-i dil-cūları:**-*lar, -ı*
Matla 256
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül cezbeden/gönül alan nergis.
N'eylesün bîmār olursa nergis-i dil-cūları
Üstine dāʾim ḳılıç ṭutmış ṭurur ebrūları

nergis-i dildāra:

1. **nergis-i dildāra:**-*a*
Gazel 11
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin nergise benzeyen gözü.
Görür misin yine efsāne-gūyī-i aġyār
Getürdi nergis-i dildāra ḫ∨āb-ı istiġnā

nergis-i gülşen:

1. **nergis-i gülşen:**
Gazel 523
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gül bahçesinin nergis çiçeği.
Göz diküp ruḫsāruña yoluñda ḫāk olmış yatur
Nergis-i gülşen senüñ meftūn u ḥayrānuñ gibi

nergis-i şehlāyı:

1. **nergis-i şehlāyı:**-*yı*
Kaside 24
Mısra: **66**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şehlâ göz ‖ koyu ve elâ gözlü, şaşı.
Yine beñzetdi zîb-i küḫl-i ḳudret ʿayn-ı ʿālemde
Ser-ā-pā nergis-i şehlāyı çeşm-i mest-i ḫūbāna

nerīmān:

1. **nerīmāna:**-*a*
Kaside 24
Mısra: **36**
Şehnâme'de adı geçen tarihî-efsanevî kahramanlardan olup Sâm'ın babası, Zâl'in dedesidir. Klasik şiirde yiğitlik ve kahramanlık simgesi olarak anılır.
Gürīzān oldılar ḫāke ser-ā-pā bîm-i ḳahrından
İrince resm ü nām-ı şavleti Sām ü Nerīmāna

nerm it:

1. **nerm it:**
Kaside 1
Mısra: **43**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sertliği kalmamak, yumuşak duruma gelmek; öfkesi, kızgınlığı, inadı geçmek.
Ḥüsn-i istiʿdād ile nerm it dilüñ esreb gibi
Bī-taʿab eyle ḳabūl-i feyż-i ʿışḳ-ı müstetāb

nerm itmek:

1. **nerm itmek:**-*mek*
Rübai 71
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sertliği kalmamak, yumuşak duruma gelmek; öfkesi, kızgınlığı, inadı geçmek.
Sūzişle dil-i seḫtini nerm itmek olur
Āhendür olan kūre-i ḥaddāda naṣīb

neşāt:

1. **neşāt:**
Gazel 173
Mısra: **1**
Sevinç, ferah, şâdlık.
Neşāt ṣanmañuz kim feyża-i ṣaḥbā-yı Cemdendür
Fiġān-ı neşve-baḫşum māye-i luṭf u sitemdendür

neşāt vir:

1. **neşāt vir:**
Murabba 6
Mısra: **61**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Neşe vermek.
Ḳalb-i ḥazīne vir neşāt ʿIşḳ ile itsün iḫtilāṭ

neşāṭ-ālūde-i nāzuñ:

1. **neşāṭ-ālūde-i nāzuñ:**-*uñ*
Gazel 194
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nazın sevinci.
ʿAceb kimlerle meʾlūf-ı niyāz olmaḳdasın bilmem
Neşāṭ-ālūde-i nāzuñ senüñ ey bī-vefā kimdür

neşāṭ-ı ʿālem-i fānīye:

1. **neşāṭ-ı ʿālem-i fānīye:**-*ye*
Kaside 13
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Fâni dünyanın sevinci.
Neşāṭ-ı ʿālem-i fānīye itmez ẕerrece raġbet
Ġam-ı ʿışḳuñ ṣafā-baḫş olsa bir ḳalb-i ḥazīn üzre

neseb:

1. **nesebi:**-*i*
Kaside 14
Mısra: **8**
Nesil, soy.
Bu daḫi İbni Hāşim oldı ʿayān
Nesebi ṣıḥḥat üzre buldı beyān

2. **nesebi:**-*i*
Mesnevi 1
Mısra: **8**
Nesil, soy.
Bu daḫi İbni Hāşim oldı ʿayān
Nesebi ṣıḥḥat üzre buldı beyān

neşʾe-i pür-zūr-ı ʿışḳ:

1. **neşʾe-i pür-zūr-ı ʿışḳ:**
Gazel 5
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşkın kuvvet dolu neşesi.
Sende bu ḥālet nedür ey neşʾe-i pür-zūr-ı ʿışḳ
Kim gedāyı şāh idersin şāhı eylerdin gedā

neşʾesi:

1. **neşʾesi:**-*si*
Gazel 220
Mısra: **2**
Coşku, keyif, sevinç.
Nūş-ı mey kim baña telḫ-āb-ı sitemdür sensüz
Neşʾesi bī-meze keyfiyyeti ġamdur sensüz

neşʾet-i aṣl-ı aṣīli:

1. **neşʾet-i aṣl-ı aṣīli:**-*i*
Kaside 26
Mısra: **37**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Asalet sahibi kişiliğinin meydana çıkması.
Baḳılsa neşʾet-i aṣl-ı aṣīli ʿırḳ-ı ḥasen
Vücūdı mecd ü necābetde ferʿ-i müsteşnā

neşgüfte ḳalur:

1. **neşgüfte ḳalur:**-*ur*
Gazel 213
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
(çiçek için) açılmamış olmak.
Böyle neşgüfte ḳalur mı ġonçe-i dāġ-ı derūn
Feyż-baḫş olmaz mı āyā pertev-i ḫūrşīdümüz

nesḫ-i edyān eyledi:

1. **nesḫ-i edyān eyledi:**-*di*
Kaside 13
Mısra: **35**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Diğer kuralları etkisiz bırakmak II son din eylemek.
Kemāl-i şerʿ-i pāküñ nesḫ-i edyān eyledi cümle
Ḥaḳīḳatde muḳarrerdür ki dīn olmaz bu dīr üzre

nesīb-i ʿırḳ-ı aṣālet:

1. **nesīb-i ʿırḳ-ı aṣālet:**
Gazel 487
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Asalet ırkının soyu.
Nesīb-i ʿırḳ-ı aṣālet ḥabīb-i mülk-i şeref
Ki oldı ẓāhir ü ferḫunde nisbet-i nesebi

nesīm-i āh:

1. **nesīm-i āh:**
Gazel 340
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Âh rüzgârı.
Ne dem bülbüllerüñ feryād ü zārın istimāʿ itdüm
Nesīm-i āh ile gül-berg-i bāġ-āsā simāʿ itdüm

2. **nesīm-i āh:**
Gazel 506
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Âh rüzgârı.
Nesīm-i āh ile taḥrīk-i nār-ı ʿışḳ itsem
Çıḳar feleklere dūd-ı dilüm zebāne gibi

nesīm-i cennetüñ:

1. **nesīm-i cennetüñ:**-*üñ*
Kaside 13
Mısra: **43**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cennet rüzgarı.
Nesīm-i cennetüñ girse eline ḫāk-i pāyuñdan
İder küḥl-i şeref minnetle ʿayn-ı ḥūr-ı ʿīn üzre

nesīm-i esḥār:

1. **nesīm-i esḥār:**
Kaside 8
Mısra: **112**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Seherlerin meltemi.
Būy-ı cennetden alur neşve meşāmm-ı ʿuşşāḳ

Ṭarafuñdan güẕerān olsa nesīm-i esḥār

nesīm-i feraḥ-efzā:

1. **nesīm-i feraḥ-efzā:**
Gazel 205
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ferahlık dağıtan rüzgar.
Gülzār-ı eḥibbāya nesīm-i feraḥ-efzā
Ḫırmenkede-i düşmen içün bad-ı semūmuz

nesīm-i feyż:

1. **nesīm-i feyż:**
Gazel 156
Mısra: **55**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bereket rüzgarı.
Nesīm-i feyż ile olsun güşāde ġonçe-i ṭabʿı
Gül-i maʿnī ki tā gülzār-ı ṭābʿa zīb ü zīnetdür

nesīm-i kākülüñden:

1. **nesīm-i kākülüñden:**-*üñ, -den*
Gazel 234
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin saçlarının kokusu.
Ol nesīm-i kākülüñden irdi bir būy-ı nefīs
Olmamışdur pādişāhum ḫāk-i pāyuñla enīs

nesīm-i luṭf-ı ḥaḳ:

1. **nesīm-i luṭf-ı ḥaḳ:**
Tarih 19
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hak, Tanrı lütfunun hafif esintisi.
Ġonçe-i ṭabʿın güşād itsün nesīm-i luṭf-ı Ḥaḳ
Şādumān olsun çemenzār-ı ṣafāda dāʾimā

nesīm-i maḥabbet:

1. **nesīm-i maḥabbet:**
Gazel 478
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk, sevda rüzgarı.
Der-pīş olup nesīm-i maḥabbet şitāb ile
Varduḳ ḥarīm-i gülşene bir māh-tāb ile

nesīm-i şefḳatüñ:

1. **nesīm-i şefḳatüñ:**-*üñ*
Kaside 11
Mısra: **73**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şefkat rüzgarı.
Rūy-ı aʿmāle vezān eyle nesīm-i şefḳatüñ
Ḫūy-feşān-ı germ olınca germī-i ʿuḳbā ile

nesīm-i şubḥ-ı luṭfı:

1. **nesīm-i şubḥ-ı luṭfı:**-*ı*
Kaside 24
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Lütuf sabahının rüzgarı.
Nesīm-i şubḥ-ı luṭfı ġonçe-i nev-ḫīze nāz eyler
Nihāl-i himmeti ser-keş gelür serv-i ḫırāmāna

nesīne:

1. **nesine:**
Kaside 3
Mısra: **14**
Neyine.
ʿĀḳıbet ḫāk ile yeksān olacaḳsın bildük
Nesine ġırresin āyā bu fenā dünyānuñ

nesne:

1. **nesne:**
Kaside 1
Mısra: **8**
Bir şey.
Sufre-i bezm-i hevesde yoḳdur illā ḫūn-ı dil
Sāha-i deşt-i hevāda nesne yoḳ illā serāb

2. **nesneye:**-*y, -e*
Rübai 35
Mısra: **3**
Bir şey.
Bildürmedigüñ nesneye vāḳıf degülüz
-

3. **nesneye:**-*ye*
Rübai 311
Mısra: **3**
Bir şey.
Ben ẕerre ḳadar nesneye ḳādir degülem
Tevfīḳuñ eger olmaz ise yār ü delīl

4. **nesne:**
Rübai 346
Mısra: **3**
Bir şey.
Tesbīḥ ḳılup ḥamdüñ ider her nesne
Eşyā ne ki var vaḥdetüñ eyler īhām

5. **nesneye:**-*y, -e*
Rübai 376
Mısra: **4**
Bir şey.
Bir bende-i ʿācizem meded itmez iseñ
Ḳādir degülem nesneye ḳāṣırdur elüm

6. **nesneye:**-*ye*
Rübai 516
Mısra: **2**
Bir şey.
Bī-ḳudret ü bī-meşiyyet-i Rabb-i İlāh
Bir nesneye ḳādir olamaz bende vü şāh

nesr:

1. **neṣr:**
Kaside 26
Mısra: **99**
Düz yazı.
Kimisi neṣr ile neṣr eylemekde evṣāfuñ

Kimisi naẓm ile itmekde midḥatüñ inşā

neşr eylemekde:

1. **neşr eylemekde:**-*mek, -de*
Kaside 26
Mısra: **99**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yazmak, yazıya geçirmek.
Kimisi neşr ile neşr eylemekde evṣāfuñ
Kimisi naẓm ile itmekde midḥatüñ inşā

neşr itmede:

1. **neşr itmede:**-*me, -de*
Tarih 16
Mısra: **41**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saçmak, dağıtmak.
Sū-be-sū neşr itmede fevvāresi dürr-i müẕāb
Eyleyüp işrāb dür-pāşī-i keff-i pādişāh

neşr olmaġa:

1. **neşr olmaġa:**-*maġ, -a*
Rübai 556
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dağılmak.
Neşr olmaġa āfāḳa nübüvvet ḫaberi
Ḥaḳ virdi aña āyet-i şaḳḳü'l-ḳameri

neşr olmaz:

1. **neşr olmaz:**-*maz*
Tahmis 5
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dağılmak, ortadan kalkmak.
Neşr olmaz zülfüñden bir nefḥa-i zībā-dem
Ol nefḥaya dil-beste cinn ü melek ü ādem

neşr ü lef:

1. **neşr ü lef:**
Gazel 260
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dağıtmak ve toplamak.
Bir dem içinde ṭayy-ı zamān u mekān idüp
Arż u semāda oldı bedīdār neşr ü lef

nesr-i dürer eylersem:

1. **neşr-i dürer eylersem:**-*r, -se, -m*
Kaside 27
Mısra: **111**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Inciden nesir eylemek.
Eylersem neşr-i dürer olsa kelāmum manẓūm
Naẓm-ı gevher iderem sözlerüm itsem menşūr

nesr-i ḫūbı:

1. **neşr-i ḫūbı:**-*ı*
Gazel 156
Mısra: **36**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzel nesir.
Süḫandān-ı müsellem nüktedān-ı bī-bedel ol kim
Edā-yı naẓm u neşr-i ḫūbı merhūn-ı feṣāḥatdur

neşr-i kāʾināt:

1. **neşr-i kāʾināt:**
Gazel 153
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kainata yayılmak.
Nefḥa-i zülfüñ ṣabā itdükçe neşr-i kāʾināt
Reşk ile āhūlaruñ ser-cümle bağrı ḫūn olur

nessāc-ı ḥikmet:

1. **nessāc-ı ḥikmet:**
Gazel 213
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hikmet dokumacısı.
Tār u pūdın eylemiş nessāc-ı ḥikmet şuʿleden
Reşk-i dībā-yı felekdür ḫırḳa-i tecrīdümüz

neste olmaya:

1. **neste olmaya:**-*ma, -ya*
Gazel 484
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nesne olmak.
Ṣoḥbet odur ki ṭarḥ-ı süḫan dil-güşā ola
Her lafẓ içinde bir iki üç neste olmaya

neşter:

1. **neşteri:**-*i*
Kaside 19
Mısra: **92**
Hekim bıçağı.
Tārik-i cānı ḫalīde eyler oldı serverā
Dest-i nā-sāz-ı ṭabīb-i ġamdan miḥnet neşteri

neşv ü nemā:

1. **neşv ü nemā:**
Gazel 168
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gelişip büyüme.
Zülfini nāz ile pīrāye mi itmiş ruḫına
Gül cemālinde yine neşv ü nemā tāze midür

2. **neşv ü nemā:**
Rübai 174
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gelişme, büyüme, gelişim.
Gülzār-ı cihān içre nihāl-i ḫuşke
Senden irişür neşv ü nemā sendendür

neşv ü nemā buldı:

1. **neşv ü nemā buldı:**-*dı*
Kaside 26
Mısra: **34**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gelişip büyümek.
Vücūd-ı pākine mīrāṯdur ʿaṭā itmek
Ki ḫānedān u vezāretde buldı neşv ü nemā

2. **neşv ü nemā buldı:**-*dı*
Rübai 23
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gelişip büyümek.
Ey naḳş-ı niʿāli şeref-i ʿarż u semā
Buldı bu cihān ẕātuñ ile neşv ü nemā

neşv ü nemā vir:

1. **neşv ü nemā vir:**
Kaside 12
Mısra: **64**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Büyütmek ve geliştirmek.
Feyż-i keremüñle yine ey Ḫālıḳ-ı Bī-çūn
Vir neşv ü nemā ġonçe-i gülzār-ı cināna

neşv ü nemādan:

1. **neşv ü nemādan:**-*dan*
Gazel 46
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gelişme, büyüme, gelişim.
Gülşen-i ṭabʿumı ḳıl bāġ-ı bihişt-i maʿnā
Ḳoma ḫālī kerem it neşv ü nemādan yā Rab

2. **neşv ü nemādan:**-*dan*
Gazel 462
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gelişme, büyüme, gelişim.
Bed-aṣla ḥüsn-i terbiye olsun mı kār-ger
Ḫār-ı ḫasībe neşv ü nemādan ne fāʾide

neşv ü nemā-yı cāvīd bulup:

1. **neşv ü nemā-yı cāvīd bulup:**-*up*
Tarih 29
Mısra: **45**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ebedî büyüyüp gelişme bulmak.
Ḥayr-ḫ∨āhānı bulup neşv ü nemā-yı cāvīd
Ola bed-ḫ∨āhları seyl-i ʿademden nā-būd

neşve:

1. **neşve:**
Gazel 138
Mısra: **10**
Hafif sarhoşluk, hafif sarhoşluğun verdiği keyif.
Naḥīfīyā n'ola keyfiyyetüñ müdām olsa
Bu neşve sende daḫi neşve-i Elestüñdür

2. **neşvesin:**-*sin*
Gazel 306
Mısra: **8**
Hafif sarhoşluk, hafif sarhoşluğun verdiği keyif.
Ben āh itdükçe ṣunduñ dest-i cāna cām-ı iḥsānuñ
Bu āb ü tāb ile ġam neşvesin ʿişret-nevāz itdüñ

3. **neşve:**
Gazel 389
Mısra: **11**
Hafif sarhoşluk, hafif sarhoşluğun verdiği keyif.
Niẓām-ı ḥāl ile bir neşve taḥṣīl it ʿibādetle
Ne ḥāṣıldur Naḥīfī saña naẓm u neṯr ü inşādan

4. **neşve:**
Gazel 436
Mısra: **11**
Hafif sarhoşluk, hafif sarhoşluğun verdiği keyif.
Neşve ancaḳ dil-i zāra leb-i dil-berden olur
Açılur ṣanma beni bāde ile sāġar ile

5. **neşvesi:**-*si*
Gazel 443
Mısra: **2**
Hafif sarhoşluk, hafif sarhoşluğun verdiği keyif.
Meclis odur ki sāġarı bī-imtinān ola
Ṣahbā odur ki neşvesi ḳūt-ı revān ola

6. **neşvesi:**-*si*
Gazel 503
Mısra: **4**
Hafif sarhoşluk, hafif sarhoşluğun verdiği keyif.
Erbāb-ı ʿışḳı mest-i ser-endāz-ı şevḳ ider
Faṣl-ı bahār neşvesi bülbül ṣadāları

7. **neşve:**
Murabba 6
Mısra: **35**
Hafif sarhoşluk, hafif sarhoşluğun verdiği keyif.
Bir neşve kim cāndan eleẕ
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

8. **neşve:**
Rübai 105
Mısra: **1**
Hafif sarhoşluk, hafif sarhoşluğun verdiği keyif.
Bir neşve ile olmış idüm dün gice mest
Keşf oldı baña ḥaḳāyıḳ-ı sırr-ı Elest

neşve alur:

1. **neşve alur:**-*ur*
Kaside 8
Mısra: **111**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevinç almak, mutlu olmak.
Būy-ı cennetden alur neşve meşāmm-ı ʿuşşāḳ
Ṭarafuñdan güẕerān olsa nesīm-i esḥār

neşve virmişdür:

1. **neşve virmişdür:**-*miş, -dür*
Gazel 356
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Neşe, sevinç vermek.
Baña bir neşve virmişdür ümmīd-i būs-ı laʿlüñ kim
Nedür keyfiyyet-i tāb-ı ṣarāb-ı dil-güşā bilmem

neşve virürmiş:

1. **neşve virürmiş:**-*ür, -miş*
Gazel 40
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aydınlık, parlaklık, çakır keyiflik, yarı sarhoşluk, neşe, sevinç vermek.
Sirişk-i çeşm-i terümdür bu ḫandeye bāʿiṯ
Ne ḫūb neşve virürmiş ṣarāb-ı nāz saña

neşve-cūy-ı ihtidā olur:

1. **neşve-cūy-ı ihtidā olur:**-*ur*
Kaside 5
Mısra: **56**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Doğru yolu aramanın sevincini arayan olmak.
Ḳaṭre-i māʾü'l-ḥayāt-ı feyż-i naʿtüñle senüñ
Künc-i ġamda olur iken neşve-cūy-ı ihtidā

neşvedār-ı ḫ∨āb ider:

1. **neşvedār-ı ḫ∨āb ider:**-*er*
Gazel 164
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uykunun neşelisi yapmak.
Ḫūn-ı ʿuşşāḳ ile her dem ol siyeh-mest-i cefā
Her nigāh-ı cān-güdāzın neşvedār-ı ḫ∨āb ider

neşve-dih it:

1. **neşve-dih it:**
Kaside 12
Mısra: **70**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zevk veren etmek.
Mest it beni ol meyle ki yoḳ renc ü humārı
Her ḳaṭresini neşve-dih it rūḥ-ı revāna

neşve-i cān-baḫş-ı mey:

1. **neşve-i cān-baḫş-ı mey:**
Gazel 492
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şarabın can bağışlayan neşesi.
Mest-i ser-germ-i neşāṭ itdi beni feryād-ı ney
Çeşm-i ḫūn-ālūda geldi neşve-i cān-baḫş-ı mey

neşve-i cāvīd:

1. **neşve-i cāvīd:**
Rübai 178
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Daimi sevinç, neşe.
Cān şemʿine kim naġme-i tevḥīd gelür
Ṣıdḳ ile dile neşve-i cāvīd gelür

neşve-i cāvīdümüz:

1. **neşve-i cāvīdümüz:**-*ümüz*
Gazel 213
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Daimi sevinç, neşe.
Ger hilāl-i ʿıyd olursa sāġar-ı Cemşīdümüz
ʿĀṣıḳuz germī-i ġamdur neşve-i cāvīdümüz

neşve-i elestüñdür:

1. **neşve-i elestüñdür:**-*üñ, -dür*
Gazel 138
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Elest meclisinin neşesi.
Naḥīfīyā n'ola keyfiyyetüñ müdām olsa
Bu neşve sende daḥi neşve-i Elestüñdür

neşve-i feyż-i saʿīdādur:

1. **neşve-i feyż-i saʿīdādur:**-*dur*
Gazel 140
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saîdâ'nın kutlu manevi zevki. Saîdâ ya da Saîd Dede, 18. yüzyılın Mevlevi şairlerinden biridir.
ʿAceb mi ḥālet-efzā-yı dil-i erbāb-ı ʿışḳ olsa
Bu şiʿr-i pāke bāʿiṯ neşve-i feyż-i Saʿīdādur

neşve-i ġam:

1. **neşve-i ġam:**
Kaside 28
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gam sevinci.
Ben ol mestāne-i ʿışḳam ki ḫūn-ı dil-şarābumdur
Bu bezme neşve-i ġam sāḳī-i āteş-niḳābumdur

neşve-i germiyyet-i naʿtüñ:

1. **neşve-i germiyyet-i naʿtüñ:**-*üñ*
Gazel 282
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hz. Muhammet'in övgüsünün sıcaklığının sarhoşluğu.
Bir başḳa ṣafā virdi dil-i güm-şüde-tāba
Her şām u seḥer neşve-i germiyyet-i naʿtüñ

neşve-i ḫāṣü'l-ḫāṣı:

1. **neşve-i ḫāṣü'l-ḥāṣı:**-*ı*
Rübai 354
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gerçek sevinç.
Feyż it bana ol neşve-i ḫāṣü'l-ḥāṣı
Kim lezzetin idrāk ile medhūş olayum

neşve-i keyfiyyetüm:

1. **neşve-i keyfiyyetüm:**-*üm*
Gazel 354
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül ateşi zevkinin neşesi.
Sāḳiyā ser-mest-i cām-ı feyż-i ʿışḳam tā ezel
Şīve-i laʿl-i lebüñdür neşve-i keyfiyyetüm

neşve-i laʿlüñle:

1. **neşve-i laʿlüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 321
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kırmızı ve değerli taş ‖ Sevgili dudağının mutluluğu.
Neşve-i laʿlüñle cānā tāb-ı ʿışḳ ister gönül
Mest-i ḥasretdür şarāb-ı nāb-ı ʿışḳ ister gönül

neşve-i luṭfuñla:

1. **neşve-i luṭfuñla:**-*uñ, -la*
Rübai 425
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Lutfun sevinci.
Ey neşve-i luṭfuñla teşekkürde cinān
Pür-tāb-ı şirār-ı ġażabuñdur nīrān

neşve-i maḫfīdür:

1. **neşve-i maḫfīdür:**-*dür*
Kaside 16
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gizli sevinç.
Cān-ı şeydāda bu bir neşve-i maḫfīdür āh
Dil-i şūrīdede bir ḥālet-i müdġamdur bu

neşve-i medḫüñ:

1. **neşve-i medḫüñ:**-*üñ*
Kaside 27
Mısra: **96**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Methetme keyfi.
Yoġ iken zerrece nuṭḳ itmege ṭāḳat bende
Neşve-i medḫüñ ile geldi dil ü cāna ḥubūr

neşve-i meydür:

1. **neşve-i meydür:**-*dür*
Muaşşer 1
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şarabın neşesi.
Neşve-i meydür ḳıyās itme görüp germiyyetüm
Yād-ı laʿl-i dil-rübādur bāʿiş-i keyfiyyetüm

neşve-i naʿtüñle:

1. **neşve-i naʿtüñle:**-*üñ, -le*
Rübai 232
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Naatinin sevinci.
Ey nūr-ı Ḫudā neşve-i naʿtüñle n'ola
Her şām ü seḥer ben de olursam pür-cūş

neşve-i neşv ü nemā:

1. **neşve-i neşv ü nemā:**
Kaside 15
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Büyümenin, gelişimin (olgunluğun) sarhoşluğu.
Tā ezel bulmış idi ḥubb-ı Ḥabīb-i Ḥaḳdan
Neşve-i neşv ü nemā Ḥażret-i Veys'el-Ḳaranī

neşve-i pür-feyż virür:

1. **neşve-i pür-feyż virür:**-*ür*
Kaside 24
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Feyz dolu sevinç vermek.
Ne paşa kim ṣafā-yı midḥat-i żāt-ı dil-efrūzı
Virür ṣad neşve-i pür-feyż ṭabʿ-ı menḳabet-ḫ∨āna

neşve-i rengīn-i güftārumla:

1. **neşve-i rengīn-i güftārumla:**-*um, -la*
Gazel 345
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sözlerimin akıcı neşesi.
Neşve-i rengīn-i güftārumla mestān-ı ġamı
Ser-be-ser müstaġnī-i āyīn-i Cemşīd eyledüm

neşve-i rūḥ-efzā vir:

1. **neşve-i rūḥ-efzā vir:**
Rübai 166
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Can arttırıcı neşe vermek.
Yā Rab baña bir ḥālet-i müstesnā vir
Cān ü dilüme neşve-i rūḥ-efzā vir

neşve-i şāfı:

1. **neşve-i şāfı:**-*ı*
Gazel 395
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saflık neşesi.
Yoḳ renc-i ḫumārına bedel neşve-i şāfı

Bezm-i feleküñ geçdi göñül ʿayş u deminden

neşve-i şarāb-ı hevādan:

1. **neşve-i şarāb-ı hevādan:**-*dan*
Gazel 378
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zevk şarabının neşesi.
Ḳıl dest-gīr İlāhī Naḥīfîye luṭfuñı
Tā neşve-i şarāb-ı hevādan yıḳılmasun

neşve-i zāʾid:

1. **neşve-i zāʾid:**
Gazel 6
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Lüzumsuz sevinç II fazla sevinç.
ʿIşḳuñuñ bir ẕerre-i nā-çīzine biñ cān fedā
Gayrdan lāzım degül biñ neşve-i zāʾid baña

neşvemend-i rıżā:

1. **neşvemend-i rıżā:**
Kaside 26
Mısra: **82**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kabul etmenin keyfi.
Zamāne vāye-i luṭfuñla ḥāmid ü şākir
Cihān meḥāsin-i ẕātuñla neşvemend-i rıżā

neşvesi olursa:

1. **neşvesi olursa:**-*ur, -sa*
Gazel 401
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Neşesi olmak.
İlāhī eyleme ben zārı ʿışḳdan maḥrūm
Olursa neşvesi ger mūriṣ-i melāl olsun

neşve-yāb:

1. **neşve-yāb:**
Gazel 141
Mısra: **14**
Neşelenmek, keyiflenmek.
Ten-i żaʿīfüñi gel ḳılma lāyıḳ-ı dūzaḫ
Gel olma bāde ile neşve-yāb āteşdür

2. **neşve-yāb:**
Gazel 145
Mısra: **12**
Neşelenmek, keyiflenmek.
Olur mı ḥürmeti inkār hīç ḫarābātuñ
Varur esīr-i ġam elbette neşve-yāb gelür

neşve-yāb olmaḳda:

1. **neşve-yāb olmaḳda:**-*maḳda*
Gazel 309
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevinç ve neşe bulmak.
Neşve-yāb olmaḳda iller cām-ı laʿlüñden senüñ
Biz yanuñda ḳaṭre-i dürd-āşināya degmedük

neşve-yāb-ı feyż idelüm:

1. **neşve-yāb-ı feyż idelüm:**-*e, -lüm*
Gazel 300
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Feyiz sarhoşu etmek.
Ḫakīm-i ʿaḳlumuzı neşve-yāb-ı feyż idelüm
Ḫayāl-i ḫālini yārüñ ġıdā-yı rūḥ iderek

neşve-yāb-ı feyż olan:

1. **neşve-yāb-ı feyż olan:**-*an*
Kaside 6
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Feyizden sevinç duyan (kimse). II Bâzı ilâhî hallerin insanda uyandırdığı mânevî zevkleri alan (kimse).
ʿIşḳ u maḥabbetüñle olan neşve-yāb-ı feyż
Ālāyiş ü hevādan ider nefret ü hereb

neşve-yāb-ı ḥālet-i cām-ı elest-i ʿişvedür:

1. **neşve-yāb-ı ḥālet-i cām-ı elest-i ʿişvedür:**-*dür*
Gazel 187
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Elest meclisi kadehinin neşve veren halinin işvesi.
Çeşm-i istiġnā-fürūşuñ tā ki mest-i ʿişvedür
Neşve-yāb-ı ḥālet-i cām-ı Elest-i ʿişvedür

netāyic-i ḥükemā:

1. **netāyic-i ḥükemā:**
Kaside 26
Mısra: **52**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hükümlerin neticesi.
Taṣavvurāt-ı ḫayāli mebādī-i taṣdiḳ
Muḳaddemāt-ı maḳāli netāyic-i ḥükemā

netīce:

1. **netīcesi:**-*si*
Gazel 113
Mısra: **16**
Son, sonuç.
Taḥammül idemezüz bār-ı minnet-i cāha
Sözüñ netīcesi ol yükde bācumuz yoḳdur

2. **netīcesi:**-*si*
Gazel 117
Mısra: **5**
Son, sonuç.
Hīç yoḳ mıdur netīcesi kār-ı maḥabbetüñ
Cānā bu āh ü nālelerüm hep hevā mıdur

3. **netīce:**
Gazel 130
Mısra: **12**
Son, sonuç.
Ricāl-i devlet-i dünyā iṣābet eyler hep
Netīce her ne ḫaṭā var ise gedādan olur

4. **netīce:**
Gazel 176
Mısra: **8**
Son, sonuç.
ʿUzlet-nişīn-i ḫāk-i derüñ oldı cān ü dil
Gelmez netīce ḫāṭıra ẕevḳ-ı ṭarab nedür

5. **netīce:**
Gazel 218
Mısra: **4**
Son, sonuç.
Nigāhumdan bilür meftūn u ḫayrān oldıġum ol māh
Cihānda böyle ḫāl añlar netīce bir cevān olmaz

6. **netīce:**
Gazel 279
Mısra: **8**
Son, sonuç.
Fażl u kemāl-i ẕātuña ʿālem ṭufeyldür
Sensin netīce efżali cümle efāżıluñ

7. **netīce:**
Gazel 303
Mısra: **6**
Son, sonuç.
Sipihr-i sīnede itdüñ o māhı zār ü ḫazīn
Felek bilindi netīce senüñ daḫi hünerüñ

8. **netīce:**
Gazel 342
Mısra: **2**
Son, sonuç.
Bildüñ esīr-i zülf-i perīşānum oldıġum
Ṭuyduñ netīce bende-i fermānuñ oldıġum

9. **netīce:**
Gazel 343
Mısra: **6**
Son, sonuç.
Eger ki ʿārif iseñ gūş-ı hūşuña zāhid
Netīce hem-ser-i dürr-i yegānedür süḫanum

10. **netīce:**
Gazel 351
Mısra: **6**
Son, sonuç.
ʿĀlemde bir ṭarīḳ ile rencīde olmasun
Benden netīce dost degül düşmen istemem

11. **netīce:**
Gazel 358
Mısra: **10**
Son, sonuç.
Görüp her bü'l-ʿaceb vażʿ-ı cihānı bī-dimāġ oldum
Netīce ḫayret-ālūd-ı rümūz-ı devr-i eflākem

12. **netīce:**
Gazel 391
Mısra: **4**
Son, sonuç.
Fürūzān eyledüñ şemʿ-i niyāzı tāb-ı nāzuñla
Netīce nāzenīnüm bāʿiṣ-i germiyyetüm sensin

13. **netīce:**
Gazel 468
Mısra: **7**
Son, sonuç.
Hezār girye-i ḫasret netīce neẕr olsun
Dem-i müşāhede benden o ẕevḳ-ı dīdāra

14. **netīce:**
Gazel 469
Mısra: **4**
Son, sonuç.
İdem ʿarż-ı maḥabbet meşhedümden saña sultānum
Netīce geçmezem senden eger şad çāk olursam da

15. **netīce:**
Gazel 498
Mısra: **8**
Son, sonuç.
Bu ʿālemüñ bilinür naḳşı rūz-ı ferdāda
Netīce yarına ḳaldı bu seyrüñ aʿlāsı

16. **netīcesinde:**-*si, -n, -de*
Gazel 509
Mısra: **10**
Son, sonuç.
Egerçi farż-ı muḥāl ile olsa kesb-i ḥalāl
Netīcesinde vaʿīd-i ḥisāb gelmez mi

17. **netīce:**
Gazel 511
Mısra: **14**
Son, sonuç.
Virüp erẕāle rifʿat terk ider eşrāfı ẕilletle
Netīce beñzemez bir derde evżāʿ-ı cihān derdi

18. **netīce:**
Kaside 26
Mısra: **273**
Son, sonuç.
Netīce her ne ḳadar mücrim ise ol nā-çīz
İderdi ḳulluġumı ṣıdḳ-ı bāl ile daʿvā

19. **netīce:**
Kaside 26
Mısra: **214**
Son, sonuç.
Eger ki Bāḳī-i siḥr-āşinā eger Nefʿī
Netīce cümle meşāhīr-i zümre-i şuʿarā

20. **netīce:**
Kaside 26
Mısra: **162**
Son, sonuç.
Ġarīb ḥāle düçār itdi rūzgār beni
Netīce ḳalmadı ṣabra taḥammülüm ḳaṭʿā

21. **netīcesi:**-*si*
Matla 47
Mısra: **2**
Son, sonuç.
Olurmış ey dil-i şeydā cihānda bī-minnet
Muḳaddimāt-ı viṣālüñ netīcesi vuṣlat

22. **netīce:**
Matla 113

Mısra: **2**
Son, sonuç.
Bu ʿaṣr içinde şeref şimdi māl ü cāh iledür
Netīce raġbet-i ehl-i zamāne cāhiledür

23. **netīce:**
Matla 234
Mısra: **2**
Son, sonuç.
Olur sūzān ḳarīb oldıḳça şemʿ-i bezme pervāne
Yaḳīn bildüm ki āteşdür netīce ḳurb-ı cānāne

24. **netīce:**
Matla 242
Mısra: **2**
Son, sonuç.
Ser-āmeddür elifveş ḳadd-i cānān istiḳāmetde
Netīce vāḥid-i ke'l-elfdür ol serv ḳāmetde

25. **netīce:**
Rübai 502
Mısra: **4**
Son, sonuç.
Evvelde vü āḫirde budur ḳavl-i eḥaḳ
Yoḳ ġayr-ı Ḫudā netīce birdür Allāh

26. **netīce:**
Tarih 30
Mısra: **22**
Son, sonuç.
Ṣuyı reşk-i gül-āb olsun türābı müşg-i nāb olsun
Rehīn-i āb ü tāb olsun netīce cümle erkānı

netīce-i keyfiyyeti:

1. **netīce-i keyfiyyeti:**-*i*
Gazel 141
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Neşenin sonucu.
Olur netīce-i keyfiyyeti ḫumār-ı belā
Gönül gönül mey-i pür-şūr u tāb āteşdür

nevʿ:

1. **nevʿüme:**-*üm, -e*
Rübai 166
Mısra: **3**
Yeni, taze, taravetli.
Sen itme beni nevʿüme muḥtāc yā Rab
İḥsānuñ ile cümleden istiġnā vir

nevʿ ü cins:

1. **nevʿ ü cins:**
Gazel 486
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Türlü türlü, çeşit çeşit.
Münezzeh oldı cevherden ʿarażdan ẕāt-ı bī-çūnuñ
Yaratduñ nevʿ ü cins üzre cevāhir ile aʿrāżı

nevā:

1. **nevā:**
Rübai 46
Mısra: **1**
Ezgi, ses, sada.
Luṭf it baña ḳıl muġtenim-i terk ü nevā
Fiʿlüñ ile ḥācātumı eyle devā

nevāhī:

1. **nevāhī:**
Kaside 10
Mısra: **26**
Menedilen, yasaklanan şeyler.
Anuñ şerʿ-i pākiyle oldı ʿayān
Evāmir nevāhī ḥelāl ü ḥarām

nevāḫte ḳıl:

1. **nevāḫte ḳıl:**
Gazel 449
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Okşamak.
Raḫş-ı teġāfülüñ yeter cevr ile itme tāḫte
Gāhī bu pāy-mālüñi luṭf ile ḳıl nevāḫte

nevāle-i āmāl:

1. **nevāle-i āmāl:**
Gazel 210
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Isteklerin baht açıklığı II isteklerin azığı.
Olur resīde-i ṭavvāf nevāle-i āmāl
O dil ki niʿmet-i ġayre ḥased nedür bilmez

nevā-sāz-ı cihān:

1. **nevā-sāz-ı cihān:**
Tarih 20
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyanın name düzücüsü.
Semiyy-i faḫr-ı ʿālem pādişāh-ı salṭanat-pīrā
Nevā-sāz-ı cihān ārāyiş-i ṣadr-ı cihān-bānī

nevā-sāz-ı meclis-i dīger:

1. **nevā-sāz-ı meclis-i dīger:**
Gazel 456
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Başkalarının meclisinin ahenk yapanı.
Efāżıl oldı nevā-sāz-ı meclis-i dīger
Bu bezm-gāha erāzil ziḥām virdükçe

nevā-senc-i taḥiyyāt ü vürūd oldı:

1. **nevā-senc-i taḥiyyāt ü vürūd oldı:**-*dı*
Tarih 29
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gelmenin sesini karşılayan olmak.
Buldı bu çeşme ile revnaḳ u fer Ṭop-ḫāne
Oldı sükkānı nevā-senc-i taḥiyyāt ü vürūd

nevā-yı āteşīn-i bülbül-i

rengīn:

1. **nevā-yı āteşīn-i bülbül-i rengīn:**
Gazel 52
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Parlak renkli bülbülün ateşli sesi.
Bana feryād-ı mecbūr-ı çemen-sūz itdiren cümle
Nevā-yı āteşīn-i bülbül-i rengīn naġamdur hep

nevā-yı bülbüli:

1. **nevā-yı bülbüli:**-*i*
Gazel 375
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bülbülün sesi.
Benüm sensüz ṣafā-yı ḫāṭırum yoḳ seyr-i gülşenden
Nevā-yı bülbüli farḳ itmez oldum ṣavt-ı şīveden

nevā-yı dil-keş-i naẓm:

1. **nevā-yı dil-keş-i naẓm:**
Kaside 26
Mısra: **218**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şiirin gönül çeken sesi.
Terennüm eylediler gülşen-i meʿānīde
Nevā-yı dil-keş-i naẓm ile ʿandelīb-āsā

nevā-yı ḥasrete:

1. **nevā-yı ḥasrete:**-*e*
Gazel 237
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Özlem sesi.
Naḥīfīyā hele āġāze-i maḥabbetde
Nevā-yı ḥasrete beñzer ḥazīn edā yoġ imiş

nevā-yı naġme-i ser-tīz-i ney:

1. **nevā-yı naġme-i ser-tīz-i ney:**
Gazel 231
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Neyin keskin nağmesinin sesi.
Baġrumuz deldi nevā-yı naġme-i ser-tīz-i ney
Ehl-i derde böyle teʾs̲īr eylese zāhid nefes

nevā-yı nevḥa:

1. **nevā-yı nevḥa:**
Gazel 350
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Feryat sesleri.
Mātem-sarāy-ı dehre gelelden ne ḥāldür
Pürdür nevā-yı nevḥa ile gūşumuz bizüm

nevā-yı ney:

1. **nevā-yı ney:**
Gazel 434
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ney sesi.
Nevā-yı ney gibi vecd ü semāʿ itdürse ʿuşşāḳa
Bize taḥrīk-i derd-i ʿışḳa bir ṣavt-ı ḥazīn olsa

nevā-yı sāz-ı nāhīd:

1. **nevā-yı sāz-ı nāhīd:**
Gazel 156
Mısra: **52**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Venüsün saz sesi.
Ne Āṣaf naġme-i ḫāṭır-güşā-yı naẓm-ı rengīni
Nevā-yı sāz-ı Nāhīd ile dem-sāz-ı leṭāfetdür

nevā-yı şevḳ olur:

1. **nevā-yı şevḳ olur:**-*ur*
Tarih 17
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şevkin sesi olmak.
Nevā-yı şevḳ olur ḫāṣıyyet-i āb ü hevāsından
Eger ġam-dīde anda ide ḳaṣd-ı nāle vü feryād

nevā-yı şevḳa:

1. **nevā-yı şevḳa:**-*a*
Kaside 26
Mısra: **117**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Neşenin sesi.
Ben ol şikeste-dilem kim nevā-yı şevḳa bedel
Ṣimāḫ-ı ḳalbüm gelmekde ṣıyt-ı vā-esefā

nevāziş:

1. **nevāzişle:**-*le*
Kaside 22
Mısra: **30**
Okşama, gönül alma, iltifat etme.
Birin nevbetle manṣūb itse maʿzūli idüp memnūn
Nevāzişle ider mebz̲ūl aña luṭf u ʿaṭāyāyı

nevāziş-i dile:

1. **nevāziş-i dile:**-*e*
Kaside 26
Mısra: **276**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül alma.
Riʿāyet eyleyüp ādāb-ı ḳadr-ı ḫuddāmum
Nevāziş-i dile gördüñ o bī-nevāyı sezā

nevāziş-i dili:

1. **nevāziş-i dili:**-*i*
Gazel 130
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül alma.
Nevāziş-i dili ehl-i ḳanāʿatuñ ancaḳ
Ṣafā-yı ḳalb ile bir ḥüsn-i merḥabādan olur

nevāziş-i ḫāṭır:

1. **nevāziş-i ḫāṭır:**
Gazel 264
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül okşayıcı.
Olur delīl-i ḥaḳīḳat nevāziş-i ḫāṭır
İder vefāya şehādet meḥāsin-i aḫlāḳ

nev-bahār:

1. **nev-bahār:**
Gazel 123
Mısra: **4**
İlkbahar.
Açılmaz dāġ-ber-dāġ olmaduḳça ġonçe-i ḫāṭır
Güşād-ı ṭabʿ-ı ehl-i ʿışḳa ey dil nev-bahār ister

2. **nev-bahār:**
Gazel 516
Mısra: **11**
İlkbahar.
Nev-bahār itdi güẕer ben seyr-i gülzār itmedüm
Ol ḳadar göñlüm mürāʿāt itdi şarṭ-ı ʿuzleti

nev-bahār eyledi:

1. **nev-bahār eyledi:**-*di*
Kaside 8
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İlkbahar haline getirmek.
Naẓar it ol deme kim ceyş-i şitā itdi hücūm
Nev-bahār eyledi şehr-i ʿademe yaʿnī firār

nev-bahārāsā:

1. **nev-bahārāsā:**
Gazel 14
Mısra: **10**
İlkbahar gibi.
Bahār-ı ḥüsnüñe bülbül gibi meftūn olaldan dil
Açıldı tende biñ dāġ-ı maḥabbet nev-bahārāsā

nev-bahāre:

1. **nev-bahāredür:**-*dür*
Gazel 104
Mısra: **2**
İlkbahar mevsimi, çiçeklerin yeşermeye başladığı, doğanın tazelendiği vakit.
Taşmīm-i dil o serv ile seyr-i Ḥişāredür
Bir iki gün tevaḳḳufumuz nev-bahāredür

nev-bahār-ı ʿālemüñ:

1. **nev-bahār-ı ʿālemüñ:**-*üñ*
Gazel 517
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyanın ilkbaharı.
Ḥüsni mevḳūf-ı ḫazāndur nev-bahār-ı ʿālemüñ
Nuḳre-i ġafletle ṭayy itme bu naḳş-ı ʿibreti

nev-bahār-ı devletin:

1. **nev-bahār-ı devletin:**-*in*
Kaside 23
Mısra: **39**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Devletin ilkbaharı.
Dem-ā-dem nev-bahār-ı devletin şād-āb idüp mevlā
Hemīşe gülşen-i iḳbāline ṣubḥ u mesā gelsün

nev-bahār-ı devletüñden:

1. **nev-bahār-ı devletüñden:**-*üñ, -den*
Kaside 19
Mısra: **113**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Devletin ilkbaharı.
Nev-bahār-ı devletüñden feyż-yāb-ı şevḳ olup
Şimdi oldı her biri reşk-āver-i verd-i ṭarī

nev-bahār-ı leṭāfet:

1. **nev-bahār-ı leṭāfet:**
Gazel 107
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Letafetin ilkbaharı II sevgili.
Hezār-ı zāra beni hem-zebān ider böyle
O nev-bahār-ı leṭāfet o şūḫ-ı gül-ḫaddür

nev-bahār-ı ṭarab-efzā:

1. **nev-bahār-ı ṭarab-efzā:**
Tarih 29
Mısra: **37**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ferahlatıcı ilkbahar.
Nev-bahār-ı ṭarab-efzā gibi naḳş-ı ezhār
Ṣafḥa-i ṣāf-ı ruḫāmında bedīdār-ı şühūd

nev-be-nev:

1. **nev-be-nev:**
Gazel 151
Mısra: **3**
Tâzeden tâzeye. Yeniden yeniye.
Ẓuhūr itmekde dilden nev-be-nev endūh-ı nā-dīde
Derūn-ı sīne gūyā maḥzen-i ālām-ı devrāndur

2. **nev-be-nev:**
Gazel 323
Mısra: **14**
Tâzeden tâzeye. Yeniden yeniye.
Ey Naḥīfī gülşen-i ṭabʿumda feyż-i ʿışḳ ile
Nev-be-nev yārāna şiʿr-i tābdār eksük degül

nevbet:

1. **nevbet:**
Gazel 445
Mısra: **7**
Sıra, devir.
Nāleden bülbüle nevbet mi deger gülşende
Hem-nişīn olsam eger ol gül-i ḫandanum ile

2. **nevbetle:**-*le*
Kaside 22
Mısra: **29**
Sıra, devir.
Birin nevbetle manṣūb itse
maʿzūli idüp memnūn
Nevāzişle ider mebẕūl aña
luṭf u ʿaṭāyāyı

nevbet-i ḥükmüñde:

1. **nevbet-i ḥükmüñde:**-*üñ, -de*
Kaside 26
Mısra: **85**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hükmünün sırası.
Cihāna nevbet-i ḥükmüñde geldi sārā
Senüñle oldı müyesser bu niʿmet-i kübrā

nev-çeşme-i feyż:

1. **nev-çeşme-i feyż:**
Gazel 248
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Feyzin yeni çeşmesi.
Dile cārī oluben vuṣlata nev-çeşme-i feyż
Dehenüm cāhına geldi bugün ol mīve-i feyż

nev-cevān:

1. **nev-cevān:**
Gazel 80
Mısra: **6**
Genç, delikanlı.
Hezār şevḳ ile bülbüller eyledi taḥsīn
İdince bezm-i çemende o nev-cevān ile baḥs

2. **nev-cevānum:**-*um*
Gazel 266
Mısra: **2**
Delikanlı. II Sevgili.
Ġarībem ʿāṣıḳam bir dil-ber-i şīrīn zebānum yoḳ
Cihānda baña aġlañ baña kim bir nev-cevānum yoḳ

3. **nev-cevānum:**-*um*
Gazel 294
Mısra: **6**
Delikanlı. II Sevgili.
İḫtiyār itdüm seni ḫūbān içinde ḥāṣılı
Nev-cevānum her ne deñlü cevre de muʿtād iseñ

4. **nev-cevānum:**-*um*
Gazel 370
Mısra: **2**
Delikanlı. II Sevgili.
Bir gül-i nev-restesin āh-ı hezārumdan şaḳın
Nev-cevānum nāle-i bī-iḫtiyārumdan şaḳın

nev-cevān ola:

1. **nev-cevān ola:**-*a*
Gazel 441
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Genç delikanlı olmak.
Virmem o bezm-i dil-keşi dünyāya bā-ḥuṣūṣ
Hem-ṣoḥbetüm senüñ gibi bir nev-cevān ola

nev-devletān-ı cāh:

1. **nev-devletān-ı cāh:**
Gazel 53
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Devletin yeni mertebelisi.
ʿAceb mi ḥiṣṣemendān-ı viṣālüñ şād olurlarsa
Belī nev-devletān-ı cāh olan mesrūrlardur hep

nev-giriftār-ı ḳażā eyledi:

1. **nev-giriftār-ı ḳażā eyledi:**-*di*
Gazel 473
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın vermiş olduğu takdirin yeni çaresizi eylemek.
Eyledi erbāb-ı ḥaşrı nev-giriftār-ı ḳażā
Bāʿiṣ-i şūr-ı ḳıyāmet oldı reftāruñ yine

nev-heves:

1. **nev-heveslerle:**-*ler, -le*
Gazel 497
Mısra: **5**
Yeni hevesli, acemi.
Celīs olduḳda gāhī bezm-i meyde nev-heveslerle
Ḳadīmi āşinālar mübtelālar yāda gelmez mi

nevʿ-i insān idüp:

1. **nevʿ-i insān idüp:**-*üp*
Rübai 453
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Insan türü etmek.
Faẓluñ ile idüp bizi nevʿ-i insān
Bī-sebḳ-ı ʿivaż eyledüñ īmān iḥsān

nevʿ-i maʿrifet:

1. **nevʿ-i maʿrifet:**
Kaside 19
Mısra: **157**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Marifet türü.
Budur ümmid ola nevʿ-i maʿrifet cins-i hüner
Şimdi tamġā-yı ḳabūl-i ḫalḳa şāyān ü ḥarī

nevḳ-ı tīġ:

1. **nevḳ-ı tīġ:**
Gazel 502
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Okun sivri ucu.
Ümmīd-i şefḳat itme göñül bī-vefālaruñ
ʿUşşāḳa nevḳ-ı tīġ iledür merḥabāları

nev-naḫl-i gülşen-i ḥüsnüñ:

1. **nev-naḫl-i gülşen-i ḥüsnüñ:**-*üñ*
Gazel 107
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Güzellik bahçesinin taze fidanı.
Naẕīri yoḳdur o nev-naḫl-i gülşen-i ḥüsnüñ
Miṣāl-i serv-i sehī ḥaḳ bu kim ser-āmeddür

nev-nihāl-i bāġ-ı āzādī:

1. **nev-nihāl-i bāġ-ı āzādī:**
Gazel 29
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hürriyet bağının taze fidanı II sevgili.
Ol güni görsem
Naḥīfī eylese ʿarż-ı cemāl
Raḥm idüp ol nev-nihāl-i bāġ-ı āzādī baña

nev-nihāl-i ġam-ı ḳaddüñle:

1. **nev-nihāl-i ġam-ı ḳaddüñle:**-*üñ, -le*
Tahmis 10
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Boyunun gamlı yeni fidanı.
Nev-nihāl-i ġam-ı ḳaddüñle olup efkende
Ḫāk-i rāhuñda muḳīm oldı dil-i nālende

nev-nihāl-i gülşen-i nāz:

1. **nev-nihāl-i gülşen-i nāz:**
Gazel 216
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Naz bahçesinin taze fidanı II sevgili.
Senüñle serv olamaz hem-ṭırāz-ı dāmen-i nāz
Uzatma ḳāmeti ey nev-nihāl-i gülşen-i nāz

nev-nihāl-i ḥüsn:

1. **nev-nihāl-i ḥüsn:**
Gazel 157
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzel ve alımlı taze fidan.
Daḫi bir nev-nihāl-i ḥüsn iken āşūb-ı dehr olduñ
Benüm serv-i ḫırāmānum ʿaceb raʿnā ẕuhūruñ var

nev-nihāl-i ʿişveyi:

1. **nev-nihāl-i ʿişveyi:**-*yi*
Gazel 319
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cilveli taze fidan. II Cilveli yeni yetme güzel.
Ḥayret-i vuṣlat ḳomaz aḥvālini ʿarż itmege
Bulsa da ol nev-nihāl-i ʿişveyi tenhā göñül

nev-nihāl-i nāz:

1. **nev-nihāl-i nāz:**
Gazel 41
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nazlı taze fidan II sevgili.
Eser mi eylemez ey nev-nihāl-i nāz saña
Bu āh ü nāle bu feryād-ı cān-güdāz saña

nev-nihāl-i nāza:

1. **nev-nihāl-i nāza:**-*a*
Gazel 14
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nazlı taze fidan II sevgili.
Ḳalup cism-i nizārum cilvegāhuñda ġubārāsā
Göñül bir nev-nihāl-i nāza aḳdı cūybārāsā

2. **nev-nihāl-i nāza:**-*a*
Gazel 136
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nazlı taze fidan II sevgili.
Tā böyle ihtizāzdan ey serv-i būstān
Ol nev-nihāl-i nāza ġaraż ser-fürū mıdur

nev-niyāz:

1. **nev-niyāzlar:**-*lar*
Gazel 457
Mısra: **5**
Yeni yetme.
Bir dest-būsuñ itmek içün nev-niyāzlar
Ġayruñ revā mı vaḳf olasın pāy-būsına

nev-resīde:

1. **nev-resīde:**
Gazel 110
Mısra: **8**
Yeni yetişmiş, yeni yetme. II Güzel, sevgili.
Kitāb-ı derd-i dili bir baḳışda fehm eyler
O nev-resīde daḫi gerçi ṭıfl-ı ebceddür

2. **nev-resīde:**
Gazel 210
Mısra: **10**
Yeni yetişmiş, yeni yetme. II Güzel, sevgili.
Naḥīfīyā beni itmez raḳībinden temyīz
O nev-resīde daḫi nīk ü bed nedür bilmez

3. **nev-resīde:**
Gazel 510
Mısra: **10**
Yeni yetişmiş, yeni yetme. II Güzel, sevgili.
Ḥayfā ki bir görür bizi aġyār ile o māh
Bilmez o nev-resīde ḫulūş u riyāmuzı

4. **nev-resīdesin:**-*sin*
Gazel 513
Mısra: **5**
Yeni yetişmiş, yeni yetme. II Güzel, sevgili.
Daḫi nev-resīdesin ey perī ḳo cefāyı ʿāşıḳ-ı bī-dile
Ḥaẕer it gel alma benüm meded ṣaḳın āh-ı şuʿle-ṭırāzumı

nev-rūz:

1. **nev-rūz:**
Tarih 17
Mısra: **30**
Baharın ilk günü.
Vedīʿa eyler esbāb-ı neşāt u ʿayşı gitdükçe
Bu nüzhet-gāh-ı zībāda eger nev-rūz u eger aʿyād

nevrūz:

1. **nev-rūze:**-*e*
Gazel 156
Mısra: **23**
Baharın ilk günü.
İder şāh-ı güle nev-rūze ḳarşu nāmesin teblīġ
Meger bād-ı ṣabā var ise meʾmūr-ı risāletdür

nev-zemīn:

1. **nev-zemīnüm:**-*üm*
Gazel 194
Mısra: **9**
Yeni yolda, yeni tarzda olan II orijinal.
Görüp bu nev-zemīnüm bilsün inṣāf eylesün yārān
Naḥīfīveş daḫi bir şāʿir-i rengīn edā kimdür

nev-ẕuhūr-ı ḥüsn:

1. **nev-ẕuhūr-ı ḥüsn:**
Gazel 201
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzelliğin yeni oluşmuşu.
Nev-ẕuhūr-ı ḥüsn iken ḫaṭ geldigin eyler recā
Bilmezem kim fitne-i baḫt-ı siyāhumdan mıdur

ney:

1. **ney:**
Beyit 2
Mısra: **2**
Dokuz boğumlu kamıştan yapılan, ön tarafında altı, arka tarafında bir deliği bulunan nefesli saz.
Sensüz ey ruḫları gül lebleri mül
Ḳamış işkencesidür ʿāşıḳa ney

2. **ney:**
Gazel 135
Mısra: **5**
İçi yanık kamış, nay.
Hevā-yı ʿışḳ ile ney gibi başlar efġāna
Ne dem ki güş-ı dile naġme-i rebāb gelür

3. **ney:**
Gazel 229
Mısra: **9**
Dokuz boğumlu kamıştan yapılan, ön tarafında altı, arka tarafında bir deliği bulunan nefesli saz.
Ney gibi bir ḳābil-i bī-rūḥı eyler nale-sāz
Himmetin der-kār idince merdüm-i ṣāḥib-nefes

4. **ney:**
Kaside 8
Mısra: **124**
İçi yanık kamış, nay.
Aġlayup ṣubḥ u mesā derd ile çeşm-i pür-ḫūn
İñlesün ney gibi dil sīne dögünsün def-vār

5. **ney:**
Kaside 9
Mısra: **18**
İçi yanık kamış, nay.
Dem-be-dem ʿarż-ı taḥiyyāt ü selām itdükçe ben
Ney gibi cism-i nizārı zār u nālān eylesem

6. **ney:**
Rübai 545
Mısra: **1**
İçi yanık kamış, nay.
Biñ kerre fiġān itse rebāb ü def ü ney
Gird-āb-ı belādur baḳamam meclis-i mey

n'eydi:

1. **n'eydigini:**-*gini*
Gazel 346
Mısra: **11**
Ne idi.
Ben bilmez idüm n'eydigini miḥnet-i hecrüñ
Der-ḫ∨āb idüm eyvāh daḫi şimdi uyandum

n'eydiğin:

1. **n'eydigin:**
Gazel 181
Mısra: **3**
Ne olduğu.
Murādı çeşminüñ her n'eydigin iʿlām ider cāna
Lisān-ı ʿişvenüñ ol ġamzeler kim tercümānıdur

2. **n'eydigin:**
Gazel 211
Mısra: **6**
Ne olduğu.
Bizüz ol ehl-i naẓar kim göricek bir şūḫı
N'eydigin ġamze-i pür-şūr u fitenden bilürüz

3. **n'eydigin:**
Gazel 233
Mısra: **10**
Ne olduğu.
Bu ḳadar ḥüsn ile ey şūḫ-ı cefā-perver-i nāz
Bilmedük resm-i vefā n'eydigin efsūs efsūs

4. **n'eydigin:**
Gazel 321
Mısra: **3**
Ne olduğu.
Ṭaʿna-kārān-ı felek bilmez bu rāzuñ n'eydigin
Duymaġa rāz-ı dili erbāb-ı ʿışḳ ister göñül

neye:

1. **neye:**-*y*, -*e*
Gazel 356
Mısra: **16**
Niçin, ne diye.
Taraḥḥum eylemezsin cān-ı şīrīnin fedā ḳılsa
Neye müncerr olur bi'llāhi ḥāl-i mübtelā bilmem

ney-i nālemi:

1. **ney-i nālemi:**-*m, -i*
Gazel 363
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Feryat neyi, feryat ile çıkan ses.
Sen semāʿ eyle ney-i nālemi gūş itdükçe
Çarḫ urup şevḳuñ ile günbed-i gerdān dönsün

n'eyle:

1. **n'eyler:**-*r*
Gazel 4
Mısra: **9**
"Ne yapsın, ne etsin?" anlamında kullanılan, çaresizlik bildiren soru sözü.
Ḫāk-i pāyı var iken iksīri n'eyler ehl-i ʿışḳ
Yoḳ yere eyler mi ʿāḳıl cüst ü cūy-ı mā-sivā

2. **n'eylesün:**-*sün*
Gazel 22
Mısra: **4**
"Ne yapsın, ne etsin?" anlamında kullanılan, çaresizlik bildiren soru sözü.
Nigāh-ı ġamzesi ṭurmaz nühüfte ʿişveler eyler
Gel imdi n'eylesün inṣāf olınsa ʿāşıḳ-ı şeydā

3. **n'eyleyeyüm:**-*ye*, -*yüm*
Gazel 37
Mısra: **10**
"Ne yapsın, ne etsin?" anlamında kullanılan, çaresizlik bildiren soru sözü.
İltifāt eylemez olsañ da eger ḫāk-i rehi
Çāre yoḳ n'eyleyeyüm ey dil-i dīvāne saña

4. **n'eyler:**-*r*
Gazel 64
Mısra: **3**
"Ne yapsın, ne etsin?" anlamında kullanılan, çaresizlik bildiren soru sözü.
Teşne-i vaṣluñ olan Āb-ı Ḥayātı n'eyler
ʿIşḳ-ı pāküñdür eyā faḫr-ı cihān Āb-ı Ḥayāt

5. **n'eyleyem:**-*y, -em*
Gazel 68
Mısra: **4**
"Ne yapsın, ne etsin?" anlamında kullanılan, çaresizlik bildiren soru sözü.
Vuṣlata irmek hevāsı bāña teʾsīr eyledi
N'eyleyem cānum bu düşdi başuma sevdā-yı dost

6. **n'eylesün:**-*sün*
Gazel 73
Mısra: **10**
"Ne yapsın, ne etsin?" anlamında kullanılan, çaresizlik bildiren soru sözü.
Bu zemīne bir ḳadem-rencīde ḳılmaz ol cevān
Ey Naḥīfī n'eylesün ʿāşıḳ daḫi eyler sükūt

7. **n'eylesün:**-*sün*
Gazel 96
Mısra: **5**
"Ne yapsın, ne etsin?" anlamında kullanılan, çaresizlik bildiren soru sözü.
Cān ü dil Mecnūn-ṣıfat ṭaġlara düşdi n'eylesün
Kim anı zencīr-i ʿışḳuñ eylemişdür bend bend

8. **n'eyleyem:**-*y, -em*
Gazel 116
Mısra: **11**
"Ne yapsın, ne etsin?" anlamında kullanılan, çaresizlik bildiren soru sözü.
Cānuma minnet helāk-i ġamzeñ olmaḳ n'eyleyem
Mübtelāyān-ı ġam-ı ʿışḳa bu da ḳānūn olur

9. **n'eylesün:**-*sün*
Gazel 117
Mısra: **3**
"Ne yapsın, ne etsin?" anlamında kullanılan, çaresizlik bildiren soru sözü.
Ölsün mi n'eylesün olan āşüfte ḫüsnüñe
Ḳurbānuñ oldıġum seni sevmek ḫaṭā mıdur

10. **n'eyleyem:**-*y, -em*
Gazel 165
Mısra: **12**
"Ne yapsın, ne etsin?" anlamında kullanılan, çaresizlik bildiren soru sözü.
Maḳāmum ṭut ki evc-i āsumān olmış Mesīḥāveş
Yanumda n'eyleyem ol āfitāb-ı ṭalʿatum yoḳdur

11. **n'eylesün:**-*sün*
Gazel 238
Mısra: **5**
"Ne yapsın, ne etsin?" anlamında kullanılan, çaresizlik bildiren soru sözü.
Reh-i ʿışḳuñda ḳurbān olmaḳ ister n'eylesün nā-çār
Dil-i ser-keşte kim derd ü ġamuñla ḫāke ser virmiş

12. **n'eylesün:**-*sün*
Gazel 244
Mısra: **2**
"Ne yapsın, ne etsin?" anlamında kullanılan, çaresizlik bildiren soru sözü.
Bāña cevr itmegi her dem ʿaceb şāhāne ögrenmiş
Göñüldür n'eylesün şimdi şeh-i ḫandāna ögrenmiş

13. **n'eylesün:**-*sün*
Gazel 257
Mısra: **1**
"Ne yapsın, ne etsin?" anlamında kullanılan, çaresizlik bildiren soru sözü.
Pādişāhā n'eylesün ʿuşşāḳa yārsuz seyr-i bāġ
Olmayınca bile yāri ʿāşıḳa yegdür ferāġ

14. **n'eyleyem:**-*y, -em*
Gazel 268
Mısra: **2**
"Ne yapsın, ne etsin?" anlamında kullanılan, çaresizlik bildiren soru sözü.
Varamaz kūyına ol tāze nihāl olmayıcak
N'eyleyem ʿAdnī temāşā-yı cemāl olmayıcaḳ

15. **n'eyleyem:**-*y, -em*
Gazel 268
Mısra: **9**

"Ne yapsın, ne etsin?" anlamında kullanılan, çaresizlik bildiren soru sözü.
Nāleden ġayrı daḫi
n'eyleyem ol āfete ben
ʿArż-ı ḥāl eylemege tāb ü mecāl olmayıcaḳ

16. **n'eyleyem:**-*y*, -*em*
Gazel 269
Mısra: **10**
"Ne yapsın, ne etsin?" anlamında kullanılan, çaresizlik bildiren soru sözü.
Naḫīfī ṭabʿ-ı şūḫum ṭūṭī-i mışr-ı feṣāḥatdür
Neler söylerdüm ammā n'eyleyem tāb ü dimāġum yoḳ

17. **n'eyler:**-*r*
Gazel 286
Mısra: **10**
"Ne yapsın, ne etsin?" anlamında kullanılan, çaresizlik bildiren soru sözü.
Eyledüm yāre Naḫīfī yine biñ ʿarż-ı niyāz
Seni n'eyler göresin āh ü fiġānum diyerek

18. **n'eyledi:**-*di*
Gazel 315
Mısra: **3**
"Ne yapsın, ne etsin?" anlamında kullanılan, çaresizlik bildiren soru sözü.
Dil-i fütādeyi derd ü firāḳ n'eyledi gör
Tenezzül eyle gel ey serv-i ser-bülendüm gel

19. **n'eylesün:**-*sün*
Gazel 319
Mısra: **2**
"Ne yapsın, ne etsin?" anlamında kullanılan, çaresizlik bildiren soru sözü.
Nāle-sāz olsa ʿaceb mi ʿandelīb-āsā göñül
Saña düşdi n'eylesün ey ġonçe-i raʿnā göñül

20. **n'eyleyem:**-*yem*
Gazel 319
Mısra: **14**
"Ne yapsın, ne etsin?" anlamında kullanılan, çaresizlik bildiren soru sözü.
Ey Naḫīfī zümre-i ḫūbāna itmezdüm naẓar
Āh ammā n'eyleyem illā göñül illā göñül

21. **n'eylesün:**-*sün*
Gazel 320
Mısra: **14**
"Ne yapsın, ne etsin?" anlamında kullanılan, çaresizlik bildiren soru sözü.
Ḳudret-i güftār olurdı saʿy olınsa vaṣfuña
N'eylesün ammā ġam-ı ḥasretle ebkemdür göñül

22. **n'eyleyelüm:**-*yelüm*
Gazel 468
Mısra: **12**
"Ne yapsın, ne etsin?" anlamında kullanılan, çaresizlik bildiren soru sözü.
Vaṭanda daḫi ġarībüz hezār miḥnet ile
Ne çāre n'eyleyelüm gerdiş-i sitem-kāra

23. **n'eyleyem:**-*y*, -*em*
Kaside 8
Mısra: **132**
"Ne yapsın, ne etsin?" anlamında kullanılan, çaresizlik bildiren soru sözü.
Getürür şām ü seḥer başuma sevdāyī-i ḫām
N'eyleyem n'eyleyem endīşe-i zülif-i ṭarrār

24. **n'eyleyem:**-*y*, -*em*
Kaside 24
Mısra: **68**
"Ne yapsın, ne etsin?" anlamında kullanılan, çaresizlik bildiren soru sözü.
Niçe demdür kim oldum bülbül-i destān-zen-i ḥasret
Elim irmez ne çāre n'eyleyem ol verd-i ḫandāna

25. **n'eylesün:**-*sün*
Matla 202
Mısra: **2**
"Ne yapsın, ne etsin?" anlamında kullanılan, çaresizlik bildiren soru sözü.
Ḳanġı bir sulṭān-ı ḥüsne cānı ḳurbān eylesün
Dünyede bir cān ile ʿuşşāḳ-ı şeydā n'eylesün

26. **n'eylesün:**-*sün*
Matla 256
Mısra: **1**
"Ne yapsın, ne etsin?" anlamında kullanılan, çaresizlik bildiren soru sözü.
N'eylesün bīmār olursa nergis-i dil-cūları
Üstine dāʾim ḳılıç ṭutmış ṭurur ebrūları

27. **n'eyleyem:**-*y*, -*em*
Muaşşer 1
Mısra: **5**
"Ne yapsın, ne etsin?" anlamında kullanılan, çaresizlik bildiren soru sözü.
N'eyleyem ḫūrşīd-i raḫşānum göz açmaz ḫ∨ābdan
Keşf-i rāz ümmīd idüp ol çeşm-i efsūn-sāzıña

n'eyle-:

1. **n'eyleyem:**-*y*, -*em*
Gazel 185
Mısra: **7**
"Ne yapsın, ne etsin?" anlamında kullanılan, çaresizlik bildiren soru sözü.
Dil-i āşüfte geçmez n'eyleyem vaṣluñ hevāsından
Cünūnum böyle taḥrīḳ eyleyen hep bu hevālardur

2. **n'eylersin:**-*r*, -*sin*
Gazel 396
Mısra: **1**
"Ne yapsın, ne etsin?" anlamında kullanılan, çaresizlik bildiren soru sözü.
Taraḥḥum eylemez ol dil-firībi n'eylersin
Marīż-i ʿışḳa devā yoḳ ṭabībi n'eylersin

3. **n'eylersin:**-*r*, -*sin*
Gazel 396
Mısra: **2**
"Ne yapsın, ne etsin?"

anlamında kullanılan, çaresizlik bildiren soru sözü.
Taraḥḥum eylemez ol dil-firībi n'eylersin
Marīż-i ʿışḳa devā yoḳ ṭabībi n'eylersin

4. **n'eylersin:**-*r, -sin*
Gazel 396
Mısra: **4**
"Ne yapsın, ne etsin?" anlamında kullanılan, çaresizlik bildiren soru sözü.
Düşer maḥall-i recā gerçi ol şehenşāha
Miṣāl-i sāye yanında raḳībi n'eylersin

5. **n'eylersin:**-*r, -sin*
Gazel 396
Mısra: **6**
"Ne yapsın, ne etsin?" anlamında kullanılan, çaresizlik bildiren soru sözü.
Ḫaṭar-güẕār-ı reh-i ʿışḳ-ı yārsın ṭutalım
O yolda ḳayd-ı fırāz ü nişībi n'eylersin

6. **n'eylersin:**-*r, -sin*
Gazel 396
Mısra: **8**
"Ne yapsın, ne etsin?" anlamında kullanılan, çaresizlik bildiren soru sözü.
Fiġān ü nālemi gūş eyle ey gül-i nev-ḫīz
Bu gülsitānda daḫi ʿandelībi n'eylersin

7. **n'eylersin:**-*r, -sin*
Gazel 396
Mısra: **10**
"Ne yapsın, ne etsin?" anlamında kullanılan, çaresizlik bildiren soru sözü.
Meger helāk idesin bir nigāh-ı ġamzeñle
Daḫi Naḥīfī-i zār ü ġarībi n'eylersin

n'eyledüm:

1. **n'eyledüm:**
Gazel 35
Mısra: **2**
"Ne yapsın, ne etsin?" anlamında kullanılan, çaresizlik bildiren soru sözü.
Mübtelā oldum ise ʿışḳ ile nā-çār saña
N'eyledüm n'eyledüm ey dil-ber-i mekkār saña

2. **n'eyledüm:**
Gazel 35
Mısra: **2**
"Ne yapsın, ne etsin?" anlamında kullanılan, çaresizlik bildiren soru sözü.
Mübtelā oldum ise ʿışḳ ile nā-çār saña
N'eyledüm n'eyledüm ey dil-ber-i mekkār saña

n'eylerse eylerler:

1. **n'eylerse eylerler:**-*r, -ler*
Gazel 495
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne yapar eder.
Alurlar göñlini bir ḥāl ile n'eylerse eylerler
Ḳomazlar māh-rūlar ḥāline ʿuşşāḳ-ı şeydāyı

n'eylerseñ eyle:

1. **n'eylerseñ eyle:**-*ñ*
Gazel 324
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne yaparsa yapsın.
Esīr-i zülf-i yār ol müstemend ol
Hemān n'eylerseñ eyle ser-bülend ol

n'eylesün:

1. **n'eylesün:**
Gazel 496
Mısra: **14**
"Ne yapsın, ne etsin?" anlamında kullanılan, çaresizlik bildiren soru sözü.
N'ola pervāne-ṣıfat olsa Naḥīfī ḫāmūş
N'eylesün ġuṣṣa-i ḥasretle açılmaz deheni

2. **n'eylesün:**
Gazel 514
Mısra: **8**
"Ne yapsın, ne etsin?" anlamında kullanılan, çaresizlik bildiren soru sözü.
Şekve-i derd-i firāḳ eylemeden geçdi bahār
N'eylesün bülbül-i ḥasret-zede ebkem ḳaldı

3. **n'eylesün:**
Kaside 4
Mısra: **32**
"Ne yapsın, ne etsin?" anlamında kullanılan, çaresizlik bildiren soru sözü.
Nūr-ı dīdārını ister ʿuşşāḳ
N'eylesün anlara cennāt u ʿuyūn

4. **n'eylesün:**
Kaside 5
Mısra: **77**
"Ne yapsın, ne etsin?" anlamında kullanılan, çaresizlik bildiren soru sözü.
Ḥāsidüñ ḫūn olmasun baġrı ḥasedi n'eylesün
Ben terennüm-sāz-ı naʿt-i pāküñ olduḳça şehā

5. **n'eylesün:**
Kaside 17
Mısra: **42**
"Ne yapsın, ne etsin?" anlamında kullanılan, çaresizlik bildiren soru sözü.
Yād idüp cürm ü günāhın şerm ider ammā ki āh
N'eylesün ya ḳanda varsun ol ġarīb-i bī-nevā

6. **n'eylesün:**
Matla 174
Mısra: **2**
"Ne yapsın, ne etsin?" anlamında kullanılan, çaresizlik bildiren soru sözü.
Māh-rūlarla donandı yine ṣaḥn-ı ʿālem
N'eylesün sen de baḳ inṣāf ile zāhid ādem

n'eyleyem:

1. **n'eyleyem:**
Kaside 8

Mısra: **132**
Ne eylemek, ne yapmak II Bin önceki "n'eyleyem" ifadesinin anlamını kuvvetlendirmek amacıyla kullanılmıştır.
Getürür şām ü seḥer başuma sevdāyī-i ḫām
N'eyleyem n'eyleyem endīşe-i zülif-i ṭarrār

neyyir-baḫş-ı mihr-i feyż-yābumdur:

1. **neyyir-baḫş-ı mihr-i feyż-yābumdur:**-*um, -dur*
Kaside 28
Mısra: **50**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Feyiz bulan güneşin parlaklık bahşedeni.
Şerefdür ḫāṣılı ẕāt-ı şerīfi ṣadr-ı iclāle
Vücūd-ı pāki neyyir-baḫş-ı mihr-i feyż-yābumdur

nezāket:

1. **nezāketde:**-*de*
Gazel 152
Mısra: **2**
Naziklik, incelik, zariflik.
Leṭāfetde nihāl-i ḳāmetüñ serv-i ḫırāmāndur
Nezāketde meyān-ı dil-nişīnüñ rişte-i cāndur

2. **nezāketiyle:**-*i, -yle*
Gazel 505
Mısra: **12**
Naziklik, incelik, zariflik.
Nigāh-ı nāz ile itdi nümūde ḫançerini
Nezāketiyle o meh ḫāṭırum suʾāl itdi

3. **nezāketle:**-*le*
Gazel 520
Mısra: **6**
Naziklik, incelik, zariflik.
Ol āfet sīnesin kim gāh bend ü geh güşād eyler
Nezāketle baña taʿlīm ider çāk-i girībānı

nezāketle:

1. **nezāketle:**-*le*
Gazel 299
Mısra: **8**
Başkalarına karşı saygılı ve incelikle davranma, incelik, naziklik.
Ümmīd-i ṣoḥbet-i ḫāṣuñla rehvār-ı ḳażāyam āh
Nezāketle ben-i müştāḳa çoḳ cāy-ı gürīz itdüñ

2. **nezāketle:**
Gazel 461
Mısra: **20**
Naziklik, incelik, zariflik.
Saña rāh-ı rehā ṭāʿat-i Ḥaḳdur ġayrı terk eyle
Alınmaz Cennetü'l-meʾvā nezāketle ẓarāfetle

3. **nezāketle:**-*le*
Matla 237
Mısra: **2**
Başkalarına karşı saygılı ve incelikle davranma, incelik, naziklik.
Alup naḳd-i dil-i zār-ı hezārı biñ ẓarāfetle
Açıldı ṭarf-ı bāġa ġonçe-i raʿnā nezāketle

neẕār:

1. **neẕāre:**-*e*
Gazel 216
Mısra: **7**
Bakma, seyir.
Olur cemālüñe yüz biñ neẕāre pervāne
O şemʿ-i sīm-ten olduḳça zīb-i revzen-i nāz

neẕāre:

1. **neẕāre:**
Gazel 126
Mısra: **8**
Bakış, seyir.
Niḳāb-sāzī-i ruḫsār-ı yāra bāʿiş olan
Nigāh-ı şūḫ dil-i āteşīn neẕāre midür

neẕāre eyledükçe:

1. **neẕāre eyledükçe:**-*dükçe*
Tarih 17
Mısra: **54**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Seyretmek, bakmak, temaşa etmek.
Olur manẓūrı envāʿ-ı meḥāsin resm ü ṭarḥında
Neẕāre eyledükçe sū-be-sū dānā-dil-i nuḳḳād

neẕāret eyleyüp:

1. **neẕāret eyleyüp:**-*yüp*
Gazel 41
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bakmak, denetlemek.
İder ḫadeng-i nigāhıyla ġayrıdan maḥfūẓ
Neẕāret eyleyüp ol çeşm-i ḫīle-bāz saña

nezr olsun:

1. **neẕr olsun:**-*sun*
Gazel 468
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Adak olmak.
Hezār girye-i ḥasret netīce neẕr olsun
Dem-i müşāhede benden o ẕevḳ-ı dīdāra

nezzāre:

1. **neẕẕāreñ:**-*ñ*
Gazel 478
Mısra: **3**
Bakış, bakma.
Neẕẕāreñ itme çeşmine efsūn-ger-i niyāz
Söyleşmeden o ġamze-i ḥāżır-cevāb ile

2. **neẕẕāresi:**-*si*
Tarih 16
Mısra: **20**
Bakış, bakma.
Öyle nüzhet-gāh-ı dil-keş kim dem-i geşt ü güẕār

Olmada neẕẓāresi şādī-fezā
vü ġuṣṣa-kāh

3. **neẕẓāresi:**-*si*
Tarih 30
Mısra: **4**
Bakış, bakma.
O deñlü dil-keş ü ḫāṭır-güşā
kim ḥüsn-i ṭalʿatla
Ferāmūş itdirür neẕẓāresi
seyr-i gülistānı

4. **neẕẓāresinden:**-*si, -n, -den*
Tarih 30
Mısra: **12**
Bakış, bakma.
Mücerred itse bir ādem
temāşāya ṭarḥ-ı zībāşın
İder neẕẓāresinden iktisāb-ı
ẕevḳ-ı rūḥānī

neẕẓāre idersem:

1. **neẕẓāre idersem:**-*er, -se, -m*
Rübai 434
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bakmak, seyretmek.
Neẕẓāre idersem n'ola
ruḫsāruña ben
Ḥasret-zedeyem şevḳ ile
dīdāruña ben

neẕẓāre idersin:

1. **neẕẓāre idersin:**-*er, -sin*
Gazel 397
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bakmak, seyretmek.
Şol dem ki dil-i zārıma
neẕẓāre idersin
Tīġ-i nigeh-i nāz ile ṣad pāre
idersin

neẕẓāre-i pür-sūz:

1. **neẕẓāre-i pür-sūz:**
Gazel 221
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ateş dolu bakış II sevgilinin yakıcı bakışı.
Āşüfte-dimāġ itdi bizi şuʿle-i dīdār
Neẕẓāre-i pür-sūz ile bī-tāb-ı celālüz

niʿam-ı cennetü'n-naʿīm:

1. **niʿam-ı cennetü'n-naʿīm:**
Kıt'a 42
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Naim cennetinin nimetleri.
Emr-i mübāḥ iken niʿam-ı
Cennetü'n-naʿīm
Bir iki dāne eyledi meslūb
cenneti

niʿam-i sübhānī:

1. **niʿam-i sübhānī:**
Kaside 3
Mısra: **113**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın nimetleri.
Eyleyüp maẓhar-ı fażl u
niʿam-i sübhānī
Lāyıḳ-ı cennet ider raḥmet-i
ʿālī-şānuñ

niçe:

1. **niçe:**
Gazel 11
Mısra: **13**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.
Naḥīfīyā niçe muʿciz-demi
ḫāmuş eyler
Gelince nuṭḳa o ḫāżır-cevāb-ı istiġnā

2. **niçe:**
Gazel 15
Mısra: **4**
Nasıl.
Seni tedbīr-i ẕevḳ-i zevraḳ
ile almış āġūşa
Niçe cūş itmesün inşāf olınsa
şevḳ ile deryā

3. **niçe:**
Gazel 18
Mısra: **3**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.
Niçe kām-āver-i pā-būs olursar sen de inşāf it
Reh-i ʿışḳında pā-māl olmayanlar ḫāk-i pāy-āsā

4. **niçe:**
Gazel 18
Mısra: **10**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.
N'ola vīrānezār-ı miḥnet ise
ḳalb-i maḥzūnum
Naḥīfī anda pinhāndur niçe
gencīne-i maʿnā

5. **niçe:**
Gazel 19
Mısra: **6**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.
Seḥāb-āmīz-i dūd-ı āh-ı
ḥasretdür cihān-ı şevḳ
Niçe gündür saña müştāḳ-
zāy-ı mihr-i cihān-ārā

6. **niçe:**
Gazel 21
Mısra: **2**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.
Fiġān kim āsitān-ı
vuṣlatuñdur dūr olup ḥayfā
Niçe demdür esīr-i derd-i
ġurbetdür dil-i şeydā

7. **niçe:**
Gazel 24
Mısra: **5**
Nasıl, ne kadar.
Niçe dīdāruña ʿarż-ı nigāh-ı
ḥasret itsün dil
Hücūm-ı şerm ü ḫayret
mānīʿ-i neẕẓāredür cānā

8. **niçe:**
Gazel 28
Mısra: **4**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.
Ben ne Leylānuñ ne Şīrīnüñ
esīr-i ʿışḳıyam
Sen niçe teşbīh idersin Ḳays
ü Ferhādı baña

9. **niçe:**
Gazel 38
Mısra: **5**
Nasıl.

Ben niçe bir laḥẓa ārām eyleyem bī-nāle kim
ʿIşḳ dirler bir belā-yı cāna oldum mübtelā

10. **niçe:**
Gazel 52
Mısra: **3**
Nasıl.
Niçe dil şād-kām olsun bu bezm-i miḥnet-efzāda
Şarāb-ı şevḳumuz ālūde-i zehr-āb-ı ġamdur hep

11. **niçe:**
Gazel 57
Mısra: **4**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.
Ruḫuñ āyīnesine gāhīce ḳılsam naẓarı
Müjeñ eyler niçe biñ ġamz ile ʿuşşāḳa ʿitāb

12. **niçe:**
Gazel 65
Mısra: **1**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.
Bir ḳıluñ naʿtine itsem niçe yüz biñ kelimāt
Eylerem vaṣf-ı kemālüñde niçe taḳṣīrāt

13. **niçe:**
Gazel 65
Mısra: **2**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.
Bir ḳıluñ naʿtine itsem niçe yüz biñ kelimāt
Eylerem vaṣf-ı kemālüñde niçe taḳṣīrāt

14. **niçe:**
Gazel 66
Mısra: **14**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.
Olduḳça Naḥīfī şeref-i naʿtüñe maẓhar
Olsun saña Ḥaḳdan niçe teslīm ü taḥiyyet

15. **niçe:**
Gazel 69
Mısra: **2**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.
Leb-i şīrīnüñe öykünse yeri ḳand-i nebāt
Ki doḳundı lebüñe niçe kez ol ḳand-i nebāt

16. **niçe:**
Gazel 69
Mısra: **4**
Öyle bir, nasıl.
Gezer iken uzanup bāġda senüñ gül-ruḫuña
Dolaşur pāyuña şāhum niçe gör ḳand-i nebāt

17. **niçe:**
Gazel 69
Mısra: **10**
Öyle bir, nasıl.
Bu Naḥīfīñi ṭutup vaṣl-ı viṣamüñ hevesi
Niçe biñ fürḳat ile baġladı yek-bend-i memāt

18. **niçe:**
Gazel 74
Mısra: **7**
Nasıl.
Niçe mest olmaz erbāb-ı maḥabbet cām-ı ʿışḳuñla
İder fikr-i lebüñ ʿāşıḳları ey bī-vefā ser-mest

19. **niçe:**
Gazel 77
Mısra: **5**
Nasıl.
Biñ cān ile ādem niçe üftādesi olmaz
Ol serv-i revānuñ hele reftārını seyr it

20. **niçe:**
Gazel 95
Mısra: **7**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.
Rāh-ı ʿışḳuñda niçe ġam çekmişemdür bilmiş ol
Gel efendüm şefḳat eyle eyleme şāhum ʿinād

21. **niçe:**
Gazel 99
Mısra: **7**
Nasıl.
Niçe şemʿ-i vaṣluña pervāne olmaz cān ü dil
Gel suʾāl it var mıdur vaṣl-ı mużayyādan leẕīẕ

22. **niçe:**
Gazel 113
Mısra: **3**
Nasıl.
Muvāfaḳat niçe mümkin bu kec-edālar ile
Ki hīç ʿayān ü nihān iʿvicācumuz yoḳdur

23. **niçe:**
Gazel 118
Mısra: **2**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.
Dü çeşm-i ḫūn-feşānum hecr-i ruḫsāruñla giryāndur
Seni ben görmedim şāhum niçe dem niçe devrāndur

24. **niçe:**
Gazel 118
Mısra: **2**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.
Dü çeşm-i ḫūn-feşānum hecr-i ruḫsāruñla giryāndur
Seni ben görmedim şāhum niçe dem niçe devrāndur

25. **niçe:**
Gazel 118
Mısra: **7**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.
Ġamuñla ey dür-i baḥr-ı melāḥat niçe demlerdür
Sirişküm ṭaʿne-sāz-ı mevc-i bī-pāyān-ı ʿummāndur

26. **niçe:**
Gazel 139
Mısra: **1**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.
Ḫāk içinde kelle-i Cem gibi niçe ser yatur
Seng-i hecr ile şikest olmış niçe sāġar yatur

27. **niçe:**
Gazel 139
Mısra: **2**

" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.
Ḫāk içinde kelle-i Cem gibi niçe ser yatur
Seng-i hecr ile şikest olmış niçe sāġar yatur

28. **niçe:**
Gazel 139
Mısra: **4**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.
Ey naẓar-peymā-yı ʿibret zümre-i mevtāya baḳ
Ḳıl temāşā gör niçe ʿāşıḳ niçe dil-ber yatur

29. **niçe:**
Gazel 139
Mısra: **4**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.
Ey naẓar-peymā-yı ʿibret zümre-i mevtāya baḳ
Ḳıl temāşā gör niçe ʿāşıḳ niçe dil-ber yatur

30. **niçe:**
Gazel 139
Mısra: **6**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.
Hestī-i naḳd-i melāḥat virmesün saña ġurūr
Medfen-i ḫāke naẓar ḳıl niçe sīmīn-ber yatur

31. **niçe:**
Gazel 142
Mısra: **2**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.
Zīr-i ḫāk içre hezārān şūḫ-ı müsteşnā yatur
Niçe biñ āşüfte-meşreb ʿāşıḳ-ı şeydā yatur

32. **niçe:**
Gazel 142
Mısra: **11**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.
Ẕerreyem gerçi niçe ḫūrşīd ile hem-sāyeyem
Ḳaṭreyem ammā kenārumda niçe deryā yatur

33. **niçe:**
Gazel 142
Mısra: **12**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.
Ẕerreyem gerçi niçe ḫūrşīd ile hem-sāyeyem
Ḳaṭreyem ammā kenārumda niçe deryā yatur

34. **niçe:**
Gazel 145
Mısra: **14**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.
Cihāna bir daḫi gelmez Naḫīfī-i şeydā
Egerçi dehre niçe şeyḫ u şāb gelür

35. **niçe:**
Gazel 149
Mısra: **10**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.
Gūş itme güft ü gūsını aʿdā-yı bedterüñ
Ey şāh beynümüzde niçe ḳīl ü ḳāl olur

36. **niçe:**
Gazel 167
Mısra: **1**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.
Çeşm-i dildāruñ niçe müjgān-ı şūr-engīzi var
Ol ḥarāmīnüñ hezārān ḫançer-i ser-tīzi var

37. **niçe:**
Gazel 172
Mısra: **5**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.
Evc-i istiġnādan eyler niçe ʿAnḳāyı şikār
Şāb-bāz-ı sāʿid-i himmet sebük-pervāz olur

38. **niçe:**
Gazel 186
Mısra: **3**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.
Niçe demdür ki baña ʿahd-i viṣāl itmiş idüñ
Bu dürūġ ile beni eyledüñ āşüfte yeter

39. **niçe:**
Gazel 200
Mısra: **1**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.
Ġam-ı zülfüñle niçe ʿāşıḳ u bī-ṣabr u ḳarār
Tevbe-i ʿışḳa olur sübḥa-keş-i istiġfār

40. **niçe:**
Gazel 200
Mısra: **4**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.
Ṣabr u ārāmumı ser-cümle perīşān itdüñ
Niçe biñ nāz ile ey şūḫ-ı perīşān-destār

41. **niçe:**
Gazel 204
Mısra: **3**
"Hangi amaçla, hangi sebeple, neden, niye" anlamında soru zarfı.
Niçe zār itmeyem şāhum ki ḳaldum künc-i ḥasretde
Ki ʿuşşāḳına dildāruñ firāḳıyla cihān aġlar

42. **niçe:**
Gazel 214
Mısra: **9**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.
Zülfüñde ḳaldı niçe zamān pīç ü tāb ile
Mecnūn imiş meger dil-i āşüfte-kāmumuz

43. **niçe:**
Gazel 215
Mısra: **6**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.
Ġam-ı ʿışḳuñla hilāl olmamaġa çāre mi var
Tīġ-i dil-sūz-ı cefāña niçe bir nāz iderüz

44. **niçe:**
Gazel 219
Mısra: **10**
Nasıl.

Naḥīfî iḫtiyār-ı ġurbet itmek cāna minnetdür
Bu derd-i ṭaʿn ile ādem niçe terk-i diyār itmez

45. **niçe:**
Gazel 235
Mısra: **4**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.
Gülşen-i kūyuñda şāhum şol ḳadar āh eyledüm
Diñleyüp vaḳt-i seḥer bülbüller aldı niçe ders

46. **niçe:**
Gazel 244
Mısra: **5**
Nasıl.
Seḥer murġ ile pervāne niçe olsun baña hem-dem
Ki ʿāşıḳ rūz u şeb ṭurmaz ider efġāne ögrenmiş

47. **niçe:**
Gazel 244
Mısra: **9**
Nasıl.
Naḥīfînüñ a sulṭānum niçe seyl olmasun yaşı
Dili yalvarmaġa her dem gözi giryāna ögrenmiş

48. **niçe:**
Gazel 246
Mısra: **3**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.
Pā-būs içün düşer niçe diller ayaġına
Meclisde eyledükçe o mest-i ḫarāb raḳṣ

49. **niçe:**
Gazel 251
Mısra: **6**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.
Bī-vefā ol diyü dāʾim sīneñe ḫāsid raḳīb
Ḳavl-i żaʿf ile yazupdur niçe yüzden var ġalaṭ

50. **niçe:**
Gazel 268
Mısra: **13**
Nasıl.
Niçe telmīḥ ideyüm laʿl-i lebüñ aḥbāba
Dilde keyfiyyet-i işrāb-ı zülāl olmayıcaḳ

51. **niçe:**
Gazel 269
Mısra: **3**
Nasıl.
Niçe dāmen-keş olsun dil ṣafā-yı ʿışḳ-ı dil-berden
Benüm maḥşerde daḫi ḫūb sevmekden ferāġum yoḳ

52. **niçe:**
Gazel 270
Mısra: **1**
Öyle bir.
Niçe bir ġonçe var mı gülşen-i ʿālemde ḫārı yoḳ
Bir bāde var mı bezm-i cihānda ḫumārı yoḳ

53. **niçe:**
Gazel 270
Mısra: **8**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.
Gird-āb-ı derd-i ḥayrete efkendeyüz dirīġ
Fülk-i maḥabbetüñ niçe bir rūzgārı yoḳ

54. **niçe:**
Gazel 280
Mısra: **8**
Nasıl.
Muḥāl bir ḳılınuñ midḥatinde ḥaḳḳ-ı edā
Cihān iderse niçe diḳḳat es-selāmu ʿaleyk

55. **niçe:**
Gazel 285
Mısra: **2**
Nasıl.
Yāda gelmez mi senüñ ṣoḥbet-i cān-āşūbuñ
Niçe ʿāşıḳ oḳusun aġlamadan mektūbuñ

56. **niçe:**
Gazel 285
Mısra: **10**
Öyle bir, nasıl.
Himmet-i ʿışḳ ile Ḳays olmadı güm-nām-ı fenā
Niçe andurdı görüñ nāmını bir mecẕūbuñ

57. **niçeler:**-*ler*
Gazel 287
Mısra: **16**
"Bir çok, hayli" anlamlarında kullanılan kelime.
Müʾmin ü müşrik olup pā-zede-i metn-i ṣırāṭ
Niçeler bār-keş-i cürm ü günāh olsa gerek

58. **niçe:**
Gazel 291
Mısra: **5**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.
Niçe diller alup cemʿiyyet-i ʿuṣṣāḳı bozmışdur
Anuñçün hep perīşān vażʿ ider zülf-i dil-āvīzüñ

59. **niçe:**
Gazel 291
Mısra: **13**
Nasıl.
Naḥīfî niçe tesḫīr itmesün her biri perī-rūyı
Cihānı yaḳdı yandurdı bu şiʿr-i ḥālet-engīzüñ

60. **niçe:**
Gazel 296
Mısra: **3**
Nasıl.
Gül gibi sen ṭururken dil niçe ġayre baḳsun
Bāġ-ı cihānda yoḳdur ey ġonçe-fem miṯālüñ

61. **niçe:**
Gazel 301
Mısra: **3**
Nasıl.
Niçe ġam-ḫānede bir laḥẓa ḳarār eyleyelüm
Gülşen-i cennete dönmiş hele gülzārı görüñ

62. **niçe:**
Gazel 301
Mısra: **7**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.
Niçe ʿāḳılları mecnūn ider āhū-nigehi

Çeşm-i fettāna baḳuñ ġamze-i seḥḥārı görüñ

63. **niçe:**
Gazel 307
Mısra: **11**
Nasıl.
Bī-çāre Naḥīfī niçe dād itmez elüñden
Her gün baña biñ dürlü cefā mültezem itdüñ

64. **niçe:**
Gazel 317
Mısra: **8**
Nasıl.
Baña ʿarż-ı teġāfül ġayre tevcīh-i nigāh-ı nāz
Niçe gelmez dil-i nālāna bu vaẕ̇ʿ-ı girān müşkil

65. **niçe:**
Gazel 322
Mısra: **12**
Nasıl.
Düş aġlayaraḳ pāyına yārüñ dem-i teşrīf
Nā-şüfte niçe gevheri īs̱ār-ı ḳadem ḳıl

66. **niçe:**
Gazel 330
Mısra: **1**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.
Niçe demdür ki mehcūr-ı temāşā-yı ḥabīb oldum
Şeb-i ḥasretde ḳaldum ġurbet illerde ġarīb oldum

67. **niçe:**
Gazel 335
Mısra: **14**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.
O meh āvīze-i güş-ı ḳabūl eyler ümmīdiyle
Naḥīfī rişte-i naẓma niçe dürr ü güher çekdüm

68. **niçe:**
Gazel 344
Mısra: **5**
Nasıl.
Niçe aġlatduñ ise sen bu dil-i şeydāyı
Seni de derd-i maḥabbet ile giryān göreyüm

69. **niçe:**
Gazel 347
Mısra: **1**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.
Niçe bir āteş-i ṣabra dil ü cānı yaḳaram
Şerer-efşānluḳ idüp kevn ü mekānı yaḳaram

70. **niçe:**
Gazel 356
Mısra: **14**
Nasıl.
Ne güş-ı nāle eylersin ne āh ü zāra ḳāʾilsin
Niçe ʿarż eyleyem derd-i derūnum ben saña bilmem

71. **niçe:**
Gazel 363
Mısra: **14**
Öyle bir, nasıl.
Eylesün ḫalḳa-i tevḥīdi müşerref yine yār
Ey Naḥīfī niçe biñ nāz ile cānān dönsün

72. **niçe:**
Gazel 379
Mısra: **6**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.
Çoḳ Müselmānı ciger-ḫūn-ı taḥassür itdüñ
Bī-teġāfül niçe bir ġamze-i bī-dīnüñden

73. **niçe:**
Gazel 382
Mısra: **3**
Nasıl.
Ādem niçe olmaz saña biñ cān ile meftūn
Bir ġamzede biñ şīve-i mümtāz ḳılarsın

74. **niçe:**
Gazel 382
Mısra: **7**
Nasıl.
Aḥvālümi ben saña niçe ʿarż ideyüm āh
Bir ʿarż-ı niyāza niçe biñ nāz ḳılarsın

75. **niçe:**
Gazel 382
Mısra: **8**
Nasıl.
Aḥvālümi ben saña niçe ʿarż ideyüm āh
Bir ʿarż-ı niyāza niçe biñ nāz ḳılarsın

76. **niçe:**
Gazel 390
Mısra: **11**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.
Dest-i ġamdan niçe bir derd ü belālar çekelüm
Eyle ey cān-ı ġarīb eyle temennā-yı vaṭan

77. **niçe:**
Gazel 392
Mısra: **1**
Nasıl.
Seyr-i gülşende niçe nāz ile yārümdür gelen
Serv-i nāz-ı ḫoş-ḫırāmānum şīve-kārumdur gelen

78. **niçe:**
Gazel 392
Mısra: **1**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.
Seyr-i gülşende niçe nāz ile yārümdür gelen
Serv-i nāz-ı ḫoş-ḫırāmānum şīve-kārumdur gelen

79. **niçe:**
Gazel 392
Mısra: **7**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.
Reh-güz̲ārında niçe diller yine pā-māl olur
Raḫş-ı istiġnā ile ol şeh-süvārumdur gelen

80. **niçe:**
Gazel 410
Mısra: **6**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.
Reh-i ʿışḳuñda ḳurbān olmaġa cānlar fedā eyler
Benüm gibi niçe şūrīde-ḥālüñ yā Resūla'llāh

81. **niçe:**
Gazel 419
Mısra: **11**
Nasıl.
Riyāż-ı dehre bilsem niçe tevcīh-i nigāh eyler
İdenler ravża-i pāküñ ziyāret yā Resūla'llāh

82. **niçe:**
Gazel 424
Mısra: **12**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.
N'ola deryā-yı ʿışḳuñda bulursam gevher-i kānı
Ġamuñla niçe demdür āşināyam yā Resūla'llāh

83. **niçe:**
Gazel 431
Mısra: **6**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.
Sāḥil-i luṭfuñ ümmīd itsem ʿaceb mi her nefes
Niçe demdür olmışam müstaġrıḳ-ı baḥr-ı günāh

84. **niçe:**
Gazel 450
Mısra: **5**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.
Āġūş-ı meyānına taʿalluḳ niçe mümkin
Der-kār iken ol ḫançer-i ġaddār yanında

85. **niçe:**
Gazel 459
Mısra: **12**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.
Ey Naḥīfī Ġāzī Sulṭān Muṣṭafā Ḫānuñ müdām
Būse-gehdür der-geh-i luṭfı niçe Key-Ḫüsreve

86. **niçe:**
Gazel 474
Mısra: **8**
Nasıl.
Ruḫ-sārını kim reng-i dil-i ʿāşıḳ ider yār
Bülbül niçe cān virmesün āh ol gül-i āle

87. **niçe:**
Gazel 476
Mısra: **7**
Nasıl.
Niçe cān virmesün āşüftelerüñ inṣāf it
Sevdigüm böyle ḥaḳīḳatli cevān oldıġuña

88. **niçe:**
Gazel 478
Mısra: **7**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.
Müştāḳ-ı ḥüsnüñem niçe demdür Ḫudā bilür
Şād eyle ben ġarībüñi refʿ-i ḥicāb ile

89. **niçe:**
Gazel 497
Mısra: **11**
Nasıl.
Dil-i şeydā niçe dāmen-keş olsun ʿışḳ-ı dil-berden
O meh-veşler güzeller dil-rübālar yāda gelmez mi

90. **niçe:**
Gazel 497
Mısra: **13**
Nasıl.
Niçe müstaġrıḳ-ı deryā-yı ḥayret olmasun ādem
Naḥīfī ġurbet ilde āşinālar yāda gelmez mi

91. **niçe:**
Gazel 512
Mısra: **3**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.
Niçe mānend-i ṣadef sīnemi çāk itmeyeyüm
Çıḳdı destümden o meh gevher-i nā-yāb gibi

92. **niçe:**
Gazel 513
Mısra: **2**
Nasıl.
O perī ziyāde ider benüm sitem ile tāb-ı niyāzumı
Niçe söndürür bu gözüm yaşı ya bu deñlü sūz u güdāzumı

93. **niçe:**
Gazel 513
Mısra: **4**
Nasıl.
Ṭutuşur lisānuma gelmeden cigerümde ḥarf-i recā daḫi
Güzelüm bu āteş-i ʿışḳ ile niçe keşf idem saña rāzumı

94. **niçe:**
Gazel 524
Mısra: **7**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.
Niçe demdür ki ben de pāymāl-i ḥasretem böyle
Benüm dest-i ümmīdüm ol ḳad-i bālāya degmez mi

95. **niçe:**
Gazel 525
Mısra: **9**
Nasıl.
Naḥīfī niçe teklīf-i naẕīre itmem aḥbāba
Zemīn-i dil-pesendüm Ḫüsrev ü Ḫāḳāna kār itdi

96. **niçe:**
Kaside 3
Mısra: **80**
Nasıl.
Tāb-ı germābeye ṣabr idemeyen bir laḥẓa
Niçe ṭāḳat getürür sūzişine nīrānuñ

97. **nice:**
Kaside 5
Mısra: **86**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.
Raġmına ḥuṣṣāduñ ey faḫr-ı zemīn ü āsumān
Eyleyem naʿtüñde ġarrā nice beyt-i müntehā

98. **niçe:**
Kaside 5
Mısra: **110**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.
Yoḫsa vaṣf-ı ẕāt-ı ẕī-şānuñ ne ḥaddümdür benüm
Bir ḳıluñ vaṣfında ʿāciz niçe biñ müşkil-güşā

99. **nice:**
Kaside 5
Mısra: **134**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.
Ol zamān kim irişe gūş-ı ʿuṣāta ser-be-ser
Naʿra-i eyne'l-mefer ile nice ṣıyt u nidā

100. **niçe:**
Kaside 7
Mısra: **34**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.
Sen dīdemi luṭfuñla cilā-sāz-ı ḳabūl it
Olduḳça niçe şerm ile giryān-ı şefāʿat

101. **niçe:**
Kaside 8
Mısra: **37**
Nasıl.
Güle göz dikdi niçe ḥasret ile nergis-i bāġ
Dīde-i yār gibi çeşm-i siyāhı bīmār

102. **niçe:**
Kaside 8
Mısra: **58**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.
O şeh-i muḥteşem-i mülk-i risālet ki aña
Niçe şāhān-ı cihān olmadadur bende güẕār

103. **niçe:**
Kaside 8
Mısra: **70**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.
Bende-i kemteridür ol şeh-i ʿālī-nesebüñ
Niçe biñ pādişeh-i ṭavr-ı Sikender-āṣār

104. **niçe:**
Kaside 8
Mısra: **198**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.
Eyledüm bunca perī-çehrelerüñ vaṣfında
Mūcib-i ʿışḳ-ı mecāzī niçe beyt ü eşʿār

105. **niçe:**
Kaside 8
Mısra: **220**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.
Ey Naḥīfī mey-i feyż-i nefes-i cān-sūzum
Hūşyārı ide mest ü niçe mesti hūşyār

106. **niçe:**
Kaside 8
Mısra: **248**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.
Ṣadef-i dīdelerüm ider idüm şükrāne
Reh-i ʿışḳuñda niçe dürr-i girān-ḳadri niṣār

107. **niçe:**
Kaside 8
Mısra: **262**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.
Dil ü cān aġlayaraḳ pāyuña düşdükçe ola
Münteşir ḫāk-i rehüñden niçe dürr-i hemvār

108. **niçe:**
Kaside 8
Mısra: **277**
Nasıl.
Niçe mümkin ki ola naʿt-i şerīfüñ tekmīl
Ṭutalum nāṭıḳa-i ṭabʿum idermiş tekrār

109. **niçe:**
Kaside 8
Mısra: **289**
Nasıl.
Ravża-i pāküñe olsun niçe biñ kerre selām
Tā ki şerʿüñle selāmet bula ser-cümle diyār

110. **niçe:**
Kaside 11
Mısra: **16**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.
Merḥabā-sāz-ı mülāḳāt eyledi ẕātuñ Ḫudā
Her maḳām üzre niçe peyġāmber-i yektā ile

111. **niçe:**
Kaside 11
Mısra: **27**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.
Niçe biñ esrāra maẓhar ḳıldı Rabbü'l-ʿālemīn
Nüsḫa-i ḳalbüñ hezārān vaʿde-i aḫfā ile

112. **niçe:**
Kaside 11
Mısra: **41**
Nasıl.
Rütbe-i ḳadrüñ niçe fehm eylesün ehl-i hevā
Şems-i ẕātuñ derk olınmaz çeşm-i nā-bīnā ile

113. **niçe:**
Kaside 11
Mısra: **44**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.
Nüsḫā-i ḳadrüñden olmaz noḳṭa-i kemter beyān
Eylesem her ḥarfi memlūʾ niçe biñ maʿnā ile

114. **niçe:**
Kaside 11
Mısra: **68**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.
Ṭāʿat-ı mevlādan işġāl itmek isterler beni
Niçe fikr-i mā-sivā her dem niçe sevdā ile

115. **niçe:**
Kaside 11
Mısra: **68**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.
Ṭāʿat-ı mevlādan işġāl itmek isterler beni
Niçe fikr-i mā-sivā her dem niçe sevdā ile

116. **niçe:**
Kaside 12
Mısra: **24**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.
Giryān olaraḳ miḥnet ü hecrüñle dem-ā-dem

Aldum dem-i vaṣluñ niçe biñ naḳd-i ginâna

117. **niçe:**
Kaside 16
Mısra: **19**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.
Ẕât-ı Veys'el-Ḳaranîye niçe biñ ḥâlet ile
Baḫş u itḥâf olınan ḫilʿat-i ekremdür bu

118. **niçe:**
Kaside 19
Mısra: **145**
Nasıl.
Yâ niçe faḫr eylemez inṣâf olınsa vaṣf iden
Ẕât-ı ẕî-şânuñ gibi bir ẕât-ı ʿâlî-gevheri

119. **niçe:**
Kaside 22
Mısra: **16**
Nasıl.
O şeh kim ḫidmet-i Mekke Medîne faḫr-ı ẕâtıdur
Niçe tanẓîr olur şâyân aña Dârâb u Dârâyı

120. **niçe:**
Kaside 22
Mısra: **43**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.
ʿAṭâ-yı Ḥaḳda vardur niçe yüz biñ ḥikmet-i maḫfî
Muʿallel bi'l-ġaraż ṣanma ẓuhûr-ı naḳş-ı eşyâyı

121. **niçe:**
Kaside 24
Mısra: **67**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.
Niçe demdür kim oldum bülbül-i destân-zen-i ḥasret
Elim irmez ne çâre n'eyleyem ol verd-i ḫandâna

122. **niçe:**
Kaside 24
Mısra: **81**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.
Niçe demdür ḫarâb olmış yatur biñ derd ü miḥnetle
N'ola miʿmâr olursa dest-i luṭfuñ ḳalb-i vîrâna

123. **niçe:**
Kaside 25
Mısra: **10**
Nasıl.
Ḥayretümde feżâ-yı ʿâlemde Niçe endîşe-i muḥâl itdüm

124. **niçe:**
Kaside 26
Mısra: **31**
Nasıl.
Senüñ gibi niçe nâ-kâmı ber-murâd itdi
ʿAṭâ vü luṭf u keremle o mefḫarü'l-vüzerâ

125. **niçe:**
Kaside 27
Mısra: **38**
Nasıl.
Ziyy-i İslâma ne mümkin ide kâfir taḳlîd
Niçe ḳâbil bu iki yeksân ola düzd ü manṣûr

126. **niçe:**
Kaside 27
Mısra: **68**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.
N'ola dil vaṣfuñı eylerse bu ḳadar elṭâfa
Tuḥfe ʿarż itdi Süleymâna niçe şerm ile mûr

127. **niçe:**
Kaside 27
Mısra: **85**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.
Niçe iẓhâr-ı terennüm ider ol bülbül kim
Âşiyânından anı bâd-ı ḫazân eyleye dûr

128. **niçe:**
Kıt'a 1
Mısra: **1**
Nasıl.
Ben niçe âh ü fiġân itmeyeyüm ʿâlemde
Bu ḳadar miḫnet-i cân-sûz ile her ṣubḥ u mesâ

129. **niçe:**
Kıt'a 10
Mısra: **6**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.
Ṣayrafıyân-ı ḫurde-bîn didi görince ḫüsnini
Cevher-i naḳd-i cân gibi niçe ḫazîneler deger

130. **niçe:**
Kıt'a 26
Mısra: **2**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.
Gerçi Etrâkden ol dil-ber-i raʿnâ ammâ
Niçe Leylâyı ider naḳş-ı cemâli Mecnûn

131. **niçe:**
Kıt'a 35
Mısra: **1**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.
Dil-i âşüftenüñ niçe demdür Geçdi cürm ü günehle rûz u şebi

132. **niçe:**
Kıt'a 38
Mısra: **1**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.
Cihân bezminde şimdi niçe ẓâhir-biñ olan kimse
Olup bu devr-i fânînüñ esîr-i devlet ü şânı

133. **niçe:**
Kıt'a 38
Mısra: **8**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.
Anı fikr eylemez kim dest-bürd-i ḳahr-ı Ḳahhârı
Fenâ-ender-fenâ itdi niçe Sâm ü Nerîmânı

134. **niçe:**
Matla 21
Mısra: **2**
Nasıl.
Her kime ḫâlüm disem ṣabr eyle emr eyler baña
Sen niçe fermân idersin söyledüm ḫâlüm saña

135. **niçe:**
Matla 124
Mısra: **2**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.
Ey menḳabesi vird-i sürūşān-ı muḳaddes
Olsun saña ḳurbān niçe biñ cān-ı muḳaddes

136. **niçe:**
Matla 259
Mısra: **2**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.
Zaḫm-ḫūr-ı miḥnet ider ādemi
Bir gül içün bir niçe ḫāruñ ġamı

137. **niçeye:**-*ye*
Murabba 13
Mısra: **10**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.
Olup müstevcib-i raḥmet
İdersin niçeye şefḳat

138. **niçe:**
Rübai 21
Mısra: **3**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.
Teʾḫīr-i ḥuṣūlinde niçe ḥikmet var
Sen itme ṣaḳın ẓann-ı ḫilāf ile ḫaṭā

139. **niçe:**
Rübai 27
Mısra: **4**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.
ʿİsā-nefesem ki feyż-i güftārum ile
Maʿnīde niçe mürdeler itdüm iḥyā

140. **niçe:**
Rübai 42
Mısra: **3**
Nasıl.
Bilmem niçe taʿbīr ideyüm maḳṣūdum
Yoḳ ʿacz ile bende aña ṣāyeste edā

141. **niçe:**
Rübai 50
Mısra: **1**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.
Ġafletle idüp niçe günehler yā Rab
Āyīne-i dil oldı mükedder yā Rab

142. **niçedür:**-*dür*
Rübai 87
Mısra: **4**
Nasıl.
Ben mücrimi şāyān-ı şefāʿat eyle
Görsün niçedür rütbe-i ʿafvüñ ümmet

143. **niçe:**
Rübai 92
Mısra: **3**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.
Benden niçe biñ şerm ile ʿöẕr-i taḳṣīr
Senden baña hemvāre ʿaṭā vü niʿmet

144. **niçe:**
Rübai 112
Mısra: **3**
Nasıl.
ʿĀlem niçe fehm eyleye ẕāt-ı pāküñ
İdrāk ide mümkin mi Ḳadīmi ḥādiṯ

145. **niçe:**
Rübai 180
Mısra: **1**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.
Sūrında niçe mātem ü şūrī vardur
ʿAyş ü dimenüñ ḥüzn ü fütūrı vardur

146. **niçe:**
Rübai 207
Mısra: **2**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.
Dil-beste olup raḥmet ü ġufrānuña biz
Geldük ḳapuña bir niçe ʿabd-i ʿāciz

147. **niçe:**
Rübai 340
Mısra: **1**
Nasıl.
Ey dil niçe bir āh ü fiġān eyleyelüm
Aġyāra niçün rāzı ʿayān eyleyelüm

148. **niçe:**
Rübai 427
Mısra: **2**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.
Ġafletle idüp emrüñe ḥāşā ʿiṣyān
Oldum niçe dem tābiʿ-i nefs ü şeyṭān

149. **niçe:**
Rübai 432
Mısra: **4**
Nasıl.
Gāhīce ne var luṭf ile mesrūr eyle
Ḫāṭır niçe bir ḳahr ile olsun maḥzūn

150. **niçe:**
Rübai 456
Mısra: **3**
Nasıl.
Yā Rab niçe şerm ile helāk olmayayum
Sen baña ʿaṭā ben saña ʿiṣyān

151. **niçe:**
Rübai 497
Mısra: **3**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.
ʿİṣyāna cesāret niçe mümkin ancaḳ
Faż̇l u kerem ü ʿafvüñe oldum ġırre

152. **niçe:**
Rübai 505
Mısra: **2**
Nasıl.
Endīşe ḳılup devlet-i vaṣluñ her gāh
Ben niçe taḥammül ideyüm hecrüñe āh

153. **niçe:**
Tahmis 4

Mısra: **12**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.
Rīkzār üzre olup her biri pūyān u devān
Niçe leb-teşneler olmış idi bī-tāb ü tüvān

154. **niçe:**
Tahmis 4
Mısra: **15**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.
Niçe yüz biñ kişiden defʿ idisersin ʿaṭşı
ʿİllet-i gāʾiye-i kevn ü mekānsın el-ḥaḳ

155. **niçe:**
Tahmis 5
Mısra: **5**
Nasıl.
Bu ayrılıḳ odına cānum niçe bir yana
Āh-ı dil-i nālānum olsa ne ʿaceb bī-ḥad

156. **niçe:**
Tahmis 5
Mısra: **13**
Nasıl.
Ṭāḳat niçe mümkindür yā Rab çekilür mi bu
-

157. **niçe:**
Tahmis 9
Mısra: **17**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.
Niçe biñ nāz ü niyāz ile şeb-i ʿişretde
ʿArż-ı ḥāl itse n'ola ʿālem-i germiyyetde

158. **niçe:**
Tahmis 10
Mısra: **24**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.
ʿIşḳ ile mā-ḥaṣal-ı ṣabrum olup cümle tebāh
Gönlüm aldı niçe nāz ile o düzdīde-nigāh

159. **niçe:**
Tarih 3
Mısra: **9**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.
Niçe şād olmasunlar böyle şāh-ı bī-ʿadīl olmaz
Ümmīd oldur yemīn itsem bu ḳavle olmazam ḥāniṣ

160. **niçe:**
Tarih 29
Mısra: **20**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.
Mevḳiʿinde idüp icrā bu zülāl-i pāki
Sū-be-sū oldı revān niçe ʿuyūn-ı bihbūd

161. **niçe:**
Tarih 31
Mısra: **7**
Nasıl.
Niçe isterse itdi ḥüsn-i ḫaṭṭ ü resm-i ṭuġrāyı
Ne ḥükm itdiyse ẕihn-i derrāki anı ḥāṣıl

162. **niçe:**
Tarih 33
Mısra: **21**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.
Niçe mülki milket-i İslāma munżam eyleyüp
Niçe iḳlīmi müsaḫḫar eyleye Bārī saña

163. **niçe:**
Tarih 33
Mısra: **22**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.
Niçe mülki milket-i İslāma munżam eyleyüp
Niçe iḳlīmi müsaḫḫar eyleye Bārī saña

niçe kerre:

1. **niçe kerre:**
Gazel 334
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Pek çok kez.
Gedā-yı kūyuñ olmaḳdan ferāġat itmez el-ḥāṣıl
Niçe kerre dil-i şūrīdeye teklīf-i cāh itdüm

niçün:

1. **niçün:**
Gazel 73
Mısra: **4**
"Hangi amaçla, hangi sebeple, neden, niye" anlamında soru zarfı.
Bü'l-ʿaceb göñlüm kemān itdi ki ol ebrū-kemān
Yā ʿaceb incindi mi bilmez niçün dil-ber sükūt

2. **niçün:**
Gazel 84
Mısra: **5**
"Hangi amaçla, hangi sebeple, neden, niye" anlamında soru zarfı.
Niçün ehl-i ʿışḳa uyduñ ider iseñ bil ṣūfiyā
İde şāyed bu mecāzī ʿışḳ Ḥaḳla imtizāc

3. **niçündür:**-*dür*
Gazel 126
Mısra: **9**
"Hangi amaçla, hangi sebeple, neden, niye" anlamında soru zarfı.
Bu āh ü girye niçündür Naḥīfīyā bilsem
Seni bu ḥāle ḳoyan hep o māh-pāre midür

4. **niçün:**
Gazel 219
Mısra: **1**
"Hangi amaçla, hangi sebeple, neden, niye" anlamında soru zarfı.
Niçün gülşende bülbül nāle-i bī-iḫtiyār itmez
Hezār efġān ider ammā o ġonçe iʿtibār itmez

5. **niçün:**
Gazel 228
Mısra: **26**
"Hangi amaçla, hangi sebeple, neden, niye" anlamında soru zarfı.
Ne ʿālemden gelürler ḳanḳı bāġuñ güllerindendür
Niçün peyk-i ṣafā ezhār-ı gülşenden peyām almaz

6. **niçün:**
Gazel 262
Mısra: **3**
"Hangi amaçla, hangi sebeple, neden, niye" anlamında soru zarfı.
Niçün istiġnā ḳılarsın baña ey ġonçe-dehen
Bilürüz kim ʿālem içre sensin ol dürr-i ṣadef

7. **niçün:**
Gazel 269
Mısra: **8**
"Hangi amaçla, hangi sebeple, neden, niye" anlamında soru zarfı.
Benümle ʿazm-i seyrān eyler ol serv-i ḫırāmānum
Niçün ser-māye-i keyfiyyet-i gül-geşt-i bāġum yoḳ

8. **niçün:**
Gazel 308
Mısra: **7**
"Hangi amaçla, hangi sebeple, neden, niye" anlamında soru zarfı.
Niçün itmekdesin imsāk-i ṣoḥbet
Nedendür pādişāhum infiʿālüñ

9. **niçün:**
Gazel 369
Mısra: **4**
"Hangi amaçla, hangi sebeple, neden, niye" anlamında soru zarfı.
Nāzdan rūyuña kāküllerüñi itme niḳāb
Niçün ey ṣūḫ-ı cefā-pīşe ḥicāb eylersin

10. **niçün:**
Gazel 387
Mısra: **14**
"Hangi amaçla, hangi sebeple, neden, niye" anlamında soru zarfı.
Nāḥīfī itdigüñ cürm ü günehler yāda gelmez mi
Niçün yanmazdan evvel āteş-i levm ile yanmazsın

11. **niçün:**
Gazel 400
Mısra: **12**
"Hangi amaçla, hangi sebeple, neden, niye" anlamında soru zarfı.
Murādum Ḥażret-i Ḫallāḳ-ı ʿĀlem baḫş ider bir gün
Niçün āh eylerem bīhūde baḫt-ı vāj-gūnumdan

12. **niçün:**
Gazel 462
Mısra: **21**
"Hangi amaçla, hangi sebeple, neden, niye" anlamında soru zarfı.
Cehhāl-i ḳadr-merdüme ʿarż-ı recā niçün
Cāhil ṭabībe şekve-i dāʾdan ne fāʾide

13. **niçün:**
Gazel 524
Mısra: **11**
"Hangi amaçla, hangi sebeple, neden, niye" anlamında soru zarfı.
Niçün dāmen-keş olmaz ġarḳa-i seyl-āb iken ʿālem
Sirişk-i çeşmüm ol serv-i semen-sīmāya degmez mi

14. **niçün:**
Kaside 3
Mısra: **61**
"Hangi amaçla, hangi sebeple, neden, niye" anlamında soru zarfı.
Nefs ü şeyṭāna niçün tābiʿ olursın eyvāh
ʿĀḳıl eyler mi naẓar ḫīlesine aʿdānuñ

15. **niçün:**
Kaside 8
Mısra: **177**
"Hangi amaçla, hangi sebeple, neden, niye" anlamında soru zarfı.
Luṭfuña dāmen ü destüm niçün ilḳā itmem
El açar luṭfuña iḥsānuña ḥālince çınār

16. **niçün:**
Kıt'a 2
Mısra: **2**
"Hangi amaçla, hangi sebeple, neden, niye" anlamında soru zarfı.
O kim ittiḳā eyler Allāhdan
Niçün meksebinde olur mużṭarib

17. **niçün:**
Matla 213
Mısra: **1**
"Hangi amaçla, hangi sebeple, neden, niye" anlamında soru zarfı.
Niçün eyler ḥaẕer meh-pāreler ʿuṣṣāḳ-ı zārından
ʿAcebdür bu ki ṣayyād iḥtirāz ide şikārından

18. **niçündür:**-*dür*
Rübai 101
Mısra: **4**
"Hangi amaçla, hangi sebeple, neden, niye" anlamında soru zarfı.
Ḫallāḳ-ı cihān rızḳuñ iderken iʿṭā
Kendüñ gibi maḫlūḳa niçündür minnet

19. **niçün:**
Rübai 242
Mısra: **1**
"Hangi amaçla, hangi sebeple, neden, niye" anlamında soru zarfı.
Maḫlūḳ-ı żaʿīfe niçün āmālüñi ʿarż
Maʿbūduña ḳıl her ne ise ḥālümi ʿarż

20. **niçün:**
Rübai 340
Mısra: **2**
"Hangi amaçla, hangi sebeple, neden, niye" anlamında soru zarfı.
Ey dil niçe bir āh ü fiġān eyleyelüm
Aġyāra niçün rāzı ʿayān eyleyelüm

21. **niçün:**
Rübai 515
Mısra: **3**
"Hangi amaçla, hangi sebeple, neden, niye" anlamında soru zarfı.
İlzām-ı ʿadū itmek niçün şaḳḳ itdi
Engüşt ile itdükde işāret māha

n'içün:

1. **n'içündür:**-*dür*
Gazel 41
Mısra: **3**
"Neden, niçin, hangi sebeple" anlamında soru zarfı.
Nedür bu ʿişve n'içündür bu ṭavr-ı bīgāne
Ḫaṭā mı bir nigeh-i āşinā-nevāz saña

nidā ola:

1. **nidā ola:**-*a*
Rübai 41
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Seslenmek,çağırmak,haykırmak.
Şol dem ki ḫiṭāb-ı - ola nidā
Gözlerden ola bu nefs ü ten nā-peydā

nidā-yı allāh:

1. **nidā-yı allāh:**
Rübai 486
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Allah seslenişi.
Lāyıḳ mı ola sende ḳuṣūr-ı taʿẕīm
Bī-ẕevḳ-ı şuʿūr ola nidā-yı Allāh

nifāḳ:

1. **nifāḳa:**-*a*
Gazel 113
Mısra: **2**
Iki yüzlülük, bozuşukluk.
Felek-menişler ile imtizācumuz yoḳdur
Bizüm nifāḳa münāsib mizācumuz yoḳdur

2. **nifāḳuñ:**-*uñ*
Gazel 486
Mısra: **18**
Münafıklık, iki yüzlülük.
Maḥabbet bir metāʿ-ı bī-bedeldür gerçi ʿālemde Nifāḳuñ olmaz ise çāk-sāz-ı zaḫm-miḳrāżı

nigāh:

1. **nigāhuñ:**-*uñ*
Gazel 16
Mısra: **9**
Bakma, bakış.
Dünyāyı bir nigāhuñ ile eyledüñ tamām
Taʿlīm iden bu şīveyi kimdür ʿaceb saña

2. **nigāhuñ:**-*uñ*
Gazel 53
Mısra: **5**
Bakma, bakış.
Nigāhuñ çeşm-i şūḫuñ her ne itse itmezüz şevke
Kimi mest ü kimi bīmārdur maʿẕūrlardur hep

3. **nigāhuñ:**-*uñ*
Gazel 148
Mısra: **9**
Bakma, bakış.
Bir nigāhuñ fitne-i devr-i ḳıyāmet olmada
Sen misin bāʿiṣ ʿaceb yā çeşm-i mekkāruñ mıdur

4. **nigāhına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 149
Mısra: **5**
Bakma, bakış.
Biñ merdüm-i neẕāre fedā bir nigāhına
El-ḥaḳ bu ḥüsn-i pāk ne ḥüsn-i cemīl olur

5. **nigāhuñ:**-*uñ*
Gazel 153
Mısra: **2**
Bakma, bakış.
Çeşm-i şūḫuñ her ne dem mest-i mey-i efsūn olur
Her nigāhuñ dāġ-sūz-ı ʿaḳl-ı Eflāṭūn olur

6. **nigāhı:**-*ı*
Gazel 180
Mısra: **6**
Bakma, bakış.
ʿAcebdür nāz ile bīmār iken çeşm-i siyāh-ı yār
Yine her bir nigāhı ḥaylī āşūbı zebūn eyler

7. **nigāhından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 184
Mısra: **1**
Bakma, bakış.
ʿĀşıḳ-ı şeydāsın ol āfet nigāhından bilür
Sūziş-i derd-i dili teʾsīr-i āhından bilür

8. **nigāhumdan:**-*um, -dan*
Gazel 218
Mısra: **3**
Bakma, bakış.
Nigāhumdan bilür meftūn u ḫayrān oldıġum ol māh
Cihānda böyle ḥāl añlar netīce bir cevān olmaz

9. **nigāhuñ:**-*uñ*
Gazel 299
Mısra: **12**
Bakma, bakış.
N'ola rīzān olursa ḫūn-ı dil ey māh çeşmümden
Nigāhuñ gāhī luṭf-ālūd gāhī pür-sitīz itdüñ

10. **nigāhum:**-*um*
Gazel 333
Mısra: **4**
Bakma, bakış.
ʿĀşıḳluġuma şāhid-i ʿādil mi degüldür
Evżāʿ-ı ḥazīnümle ġarībāne nigāhum

11. **nigāha:**-*a*
Gazel 336
Mısra: **11**
Bakma, bakış.
Şimdi bir dūr nigāha bile ruḫṣat bulamam
Gerçi kim dīde-i cān ile nigeh-bānuñ idüm

12. **nigāhumı:**-*um, -ı*
Gazel 342
Mısra: **12**
Bakma, bakış.
Āyīne-i cemālüñe çeşm-i niyāz ile
Çoḳ görme bir nigāhumı ḫayrānuñ oldıġum

13. **nigāhuña:**-*uñ, -a*
Gazel 342

Mısra: **3**
Bakma, bakış.
Bir āşinā nigāhuña biñ ḥasret iledür
Mecrūḥ-ı tīġ-i ġamze-i fettānuñ oldıġum

14. **nigāh:**
Gazel 441
Mısra: **3**
Bakma, bakış.
Cānlar fedā ol āfete kim bir nigāh ile
Rāz-ı derūnı fehm ide rind-i cihān ola

15. **nigāhı:**-*ı*
Gazel 442
Mısra: **6**
Bakma, bakış.
Ḳurbān olam o dil-ber-i ser-germ-i nāza kim
Her bir nigāhı āfet-i cān ü cihān ola

16. **nigāhıyla:**-*ı, -y, -la*
Gazel 473
Mısra: **7**
Bakma, bakış.
Bir nigāhıyla beni hem küşte hem iḥyā ider
Başladı iʿcāz-ı ḥüsne çeşm-i seḥḥāruñ yine

17. **nigāhuña:**-*uñ, -a*
Gazel 484
Mısra: **22**
Bakma, bakış.
Lāyıḳ mı der-gehüñde Naḥīfī-i nā-tüvān
Bir āşinā nigāhuña şāyeste olmaya

18. **nigāhuñ:**-*uñ*
Kaside 28
Mısra: **56**
Bakma, bakış.
Yıḳılam zaḫm-ı seng-i ṭaʿna-i aġyār-ı bed-ḫūdan
Nigāhuñ tā ʿimāret-kārī-i dār-ı ḫarābumdur

19. **nigāhı:**-*ı*
Matla 98
Mısra: **1**
Bakma, bakış.
Bīm-i ḥışm ile nigāhı bile bī-ṭāḳatdür
Ġamze-i dil-bere āfet dir iseñ āfetdür

20. **nigāhuñla:**-*uñ, -la*
Tahmis 10
Mısra: **9**
Bakma, bakış.
Bir nigāhuñla meded gel beni şādān eyle
Ele al ḫāṭır-ı vīrānumı iḥsān eyle

nigāh eyle:

1. **nigāh eyle:**
Murabba 12
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bakmak, iltifat etmek.
Bir nigāh eyle cān-ı bīmāra
Eyle luṭfuñla derdime çāre

nigāh eylemek:

1. **nigāh eylemek:**-*mek*
Gazel 474
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bakmak, görmek.
Ḳābil mi nigāh eylemek ol mihr-i cemāle
Girmiş o perī-çehre yine reng-i celāle

nigāh eylesem:

1. **nigāh eylesem:**-*se, -m*
Gazel 32
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bakmak, görmek.
Ṣafā-yı ḥayret-i dīdārdan ġınā gelmez
Ne deñlü ḥasret ile eylesem nigāh saña

nigāh idem:

1. **nigāh idem:**-*em*
Rübai 485
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bakmak.
Aʿdāya ne hācet ki idüp girye vü āh
ʿAcz ile idem vaḳt-i mücāzāta nigāh

nigāh iderseñ:

1. **nigāh iderseñ:**-*er, -se, -ñ*
Gazel 431
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bakmak.
Besdür ey kān-ı şefāʿat rūz-ı maḥşerde eger
Çeşm-i şefḳatle Naḥīfīye iderseñ bir nigāh

nigāh itdükçe:

1. **nigāh itdükçe:**-*dükçe*
Gazel 464
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bakmak.
O ḫūnī ġamzeler işler geçer bu cān-ı nālāna
Nigāh itdükçe çeşm-i āfetüñ mestāne mestāne

2. **nigāh itdükçe:**-*dükçe*
Rübai 472
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bakmak.
Bir ẓālime düşdi dil-i şūride ki āh
Dīvāne ider ʿāşıḳı itdükçe nigāh

nigāh itdükde:

1. **nigāh itdükde:**-*dük, -de*
Rübai 496
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bakmak.
Dil dīde-i ʿibret ile itdükde nigāh
Ebnā-yı zamāndan bāña geldi ikrāh

nigāh itdüm:

1. **nigāh itdüm:**-*dü, -m*
Gazel 334

Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bakmak.
Ne dem ol āfitāba ḥasret ile bir nigāh itdüm
Bir āh itdüm ki cümle ḫırmen-i ṣabrum tebāh itdüm

nigāh itmekdür:

1. **nigāh itmekdür:**-*mek, -dür*
Rübai 185
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bakmak.
Kārı dil-i sevdā-keşüñ āh itmekdür
Her meh-veşe düzdīde nigāh itmekdür

nigāh itsek:

1. **nigāh itsek:**-*se, -k*
Gazel 124
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bakmak.
Hem olur āyīne hem āyīnedār aġyāra āh
Bir nigāh itsek bize ol bī-vefāmuz çoḳ görür

nigāh itsem:

1. **nigāh itsem:**-*se, -m*
Gazel 22
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bakmak.
Ne dem bir āteşīn ḥüsn-i naẕar-sūza nigāh itsem
Derūn-ı cān-ı bīmārumda bir āteş olur peydā

nigāh-ı āfetüñ:

1. **nigāh-ı āfetüñ:**-*üñ*
Gazel 116
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
(Sevgilinin) bela bakışı.
Cām-ı ṣahbā-yı niyāzı ġamzeñe ṣunduḳça ben
Her nigāh-ı āfetüñ mest-i mey-i efsūn olur

nigāh-ı ʿandelīb-i zārdan:

1. **nigāh-ı ʿandelīb-i zārdan:**
Gazel 179
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zavallı bülbülün bakışı.
Olma āzürde nigāh-ı ʿandelīb-i zārdan
Ḫüsnüñe ey ġonçe ḥayrān oldıġum bilmez mi var

nigāh-ı āşināyı:

1. **nigāh-ı āşināyı:**-*yı*
Gazel 523
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bildik, tanıdık bakış; dostça, samimi bakış.
Her kimi görse nigāh-ı āşināyı gösterür
Görmedüm bir bī-vefā hīç çeşm-i fettānuñ gibi

nigāh-ı āteşīn-i çeşm-i şūḫı:

1. **nigāh-ı āteşīn-i çeşm-i şūḫı:**-*ı*
Gazel 156
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin gözünün ateşli bakışı.
Ḫadeng-i ġamzesindendür gürīzān oldıġum yoḫsa
Nigāh-ı āteşīn-i çeşm-i şūḫı cāna minnetdür

nigāh-ı bīmār:

1. **nigāh-ı bīmār:**
Tahmis 10
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hastalıklı bakış.
Ne ebrū-yı siyehkār u bu çeşm-i mekkār
Nedür ol ġamze-i ḫūn-rīz o nigāh-ı bīmār

nigāh-ı cān-güdāzın:

1. **nigāh-ı cān-güdāzın:**-*ın*
Gazel 164
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Can eriten bakış.
Ḫūn-ı ʿuşşāḳ ile her dem ol siyeh-mest-i cefā
Her nigāh-ı cān-güdāzın neşvedār-ı ḫ∨āb ider

nigāh-ı çeşm-i ḫūn-rīzüñ:

1. **nigāh-ı çeşm-i ḫūn-rīzüñ:**-*üñ*
Gazel 291
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kan döken gözün bakışı.
Helāk itmekde dünyāyı nigāh-ı çeşm-i ḫūn-rīzüñ
Behey ẓālim hele hīç ḫūn-ı dilden yoḳ mı perhīzüñ

nigāh-ı ġamze-i ḫūn-rīzüñe:

1. **nigāh-ı ġamze-i ḫūn-rīzüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 483
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kan döken gamzenin bakışı.
Teşnedür cānum nigāh-ı ġamze-i ḫūn-rīzüñe
Rāżıyam ḳurbān olursam çeşm-i şūr-engīzüñe

nigāh-ı ġamzeñle:

1. **nigāh-ı ġamzeñle:**-*ñ, -le*
Gazel 396
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin yan bakışı.
Meger helāk idesin bir nigāh-ı ġamzeñle

Daḫi Naḥīfî-i zār ü ġarībi n’eylersin

nigāh-ı ġamzesi:

1. **nigāh-ı ġamzesi:**-*si*
Gazel 22
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin yan bakışı.
Nigāh-ı ġamzesi ṭurmaz nühüfte ʿişveler eyler
Gel imdi n’eylesün inṣāf olınsa ʿāṣıḳ-ı ṣeydā

2. **nigāh-ı ġamzesi:**-*si*
Gazel 172
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) süzerek göz ucu ile yan bakışı.
Ol perīnüñ çeşm-i fettānı ʿaceb ġammāz olur
Her nigāh-ı ġamzesi ʿuṣṣāḳa ḥarf-endāz olur

3. **nigāh-ı ġamzesi:**-*si*
Gazel 216
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin yan bakışı.
Naḥīfîyā dil-i sūzānumı kebāb eyler
Nigāh-ı ġamzesi olduḳça āteş-fiken-i nāz

nigāh-ı ġażab:

1. **nigāh-ı ġażab:**
Gazel 176
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Öfkeli bakış.
Yoḳdur taḥammülüm bu ḳadar tāb-ı naḫvete
İnṣāf yoḳ mıdur bu nigāh-ı ġażab nedür

nigāh-ı ḥasret baḳsam:

1. **nigāh-ı ḥasret baḳsam:**-*sa, -m*
Gazel 16
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasretli gözlerle bakmak.
Ḥayrān-ı rūyuñam yine tā ḥaşre dek senüñ
Baḳsam nigāh-ı ḥasret ile rūz u şeb saña

nigāh-ı ḥasretümden:

1. **nigāh-ı ḥasretümden:**-*üm, -den*
Gazel 306
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasret, özlem bakışı.
Nigāh-ı ḥasretümden menʿ idersin rūy-ı meh-tābuñ
Niḳāh-ı zülfüñi refʿ it yeter ben zāra nāz itdüñ

nigāh-ı himmet-i merdān-ı mürtāżı:

1. **nigāh-ı himmet-i merdān-ı mürtāżı:**-*ı*
Gazel 486
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nefsini terbiye eden insanların ihsan bakışı.
Teġāfül eyleme ḥüsn-i naẓar iksīr-i aʿẓamdur
Ġanīmet bil nigāh-ı himmet-i merdān-ı mürtāżı

nigāh-ı himmetüñ:

1. **nigāh-ı himmetüñ:**-*üñ*
Gazel 327
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardım bakışı II yardımda, iyilikte bulunma.
Ben ġarībüñden dirīġ itme nigāh-ı himmetüñ
Olmasun mesdūd-ı ḥubb-ı mā-sivā pīrāmenüm

nigāh-ı ḫışm idince:

1. **nigāh-ı ḫışm idince:**-*ince*
Kaside 24
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Asabi bir şekilde bakmak.
Nigāh-ı ḫışm idince Rüstemāne feyż-i müjgānı
Nişān eyler dil-i aʿdāyı tīr-i şuʿle-peykāna

nigāh-ı ḫışmuñı:

1. **nigāh-ı ḫışmuñı:**-*uñ, -ı*
Gazel 247
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kızgın, öfkeli bakış.
Gördüm nigāh-ı ḫışmuñı feryāda başladum
Maʿẕūr ṭut ki bilmedüm itdüm ḫaṭā-yı maḥż

nigāh-ı iltifāt:

1. **nigāh-ı iltifāt:**
Kaside 11
Mısra: **71**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İltifat bakışı.
Bir nigāh-ı iltifāt ile taraḥḥum ḳıl baña
Ṣād idüp bī-çāreñi luṭf-ı feraḥ-baḫşā ile

nigāh-ı iltifāt itseñ:

1. **nigāh-ı iltifāt itseñ:**-*se, -ñ*
Kaside 13
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İltifat bakışı atmak.
Gül-i cennet gibi tā maḥşer olmazdı ḫazān-dīde
Nigāh-ı iltifāt itseñ gül üzre yāsemīn üzre

nigāh-ı iltifāta:

1. **nigāh-ı iltifāta:**-*a*
Tarih 6
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İltifat bakışı.
Nigāh-ı iltifāta maẓhar itdi kendi luṭfından

Ḳarīn-i feyż-i istiḥsān idüp
eṭvār-ı hem-vārın

nigāh-ı ʿişve:

1. **nigāh-ı ʿişve:**
Gazel 206
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nazlı bakış.
Güẕergehinde o şīrīn ḫırāma
muntaẓıruz
Nigāh-ı ʿişve ile bir selāma
muntaẓıruz

nigāh-ı ʿişve-bāz itdüklerüñ:

1. **nigāh-ı ʿişve-bāz itdüklerüñ:**-*dük, -ler, -üñ*
Gazel 311
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Işve yaparak bakmak.
Hep unıtduñ mı ḳanı ben
ʿāşıḳ-ı nālānuña
Çeşm-i şūḫuñla nigāh-ı
ʿişve-bāz itdüklerüñ

nigāh-ı ʿişvelerle:

1. **nigāh-ı ʿişvelerle:**-*ler, -le*
Gazel 302
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nazlı bakış.
Saña ḳalmışdur ey āfet baña
göñlümce nāz itmek
Nigāh-ı ʿişvelerle böyle
vaż'-ı dil-nevāz itmek

nigāh-ı ʿişvesi:

1. **nigāh-ı ʿişvesi:**-*si*
Gazel 508
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nazlı bakış.
Nigāh-ı ʿişvesi itdi ifāde
ġamzesine
O nükteler ki o şīrīn edāya
söylendi

nigāh-ı kerem eyle:

1. **nigāh-ı kerem eyle:**
Gazel 278
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kerem göstermek.
Eyle Naḥīfīye nigāh-ı kerem
-

nigāh-ı keremüñ:

1. **nigāh-ı keremüñ:**-*üñ*
Gazel 64
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kerem bakışlı.
Ḳıl nigāh-ı keremüñ tesliye-
baḫş-ı ġufrān
Olıcaḳ şerm ile āmāde-i rūz-ı
ʿaraṣāt

2. **nigāh-ı keremüñ:**-*üñ*
Rübai 130
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kerem bakışlı.
Ben ḫāke dirīġ itme nigāh-ı
keremüñ
Ol dem ki ẓuhūr eyleye hevl-
i dūzaḫ

nigāh-ı luṭf:

1. **nigāh-ı luṭf:**
Gazel 416
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Lutuf, ihsan bakışı II ilgi, şefkat gösterme.
Ḥużūr-ı Ḥaḳḳa varduḳda
nigāh-ı luṭf ile eyle
Beni vāreste-i bīm-i teġāfül
yā Resūla'llāh

2. **nigāh-ı luṭf:**
Gazel 487
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Lutuf, ihsan bakışı II ilgi, şefkat gösterme.
Şefāʿat eyle Naḥīfī-i zāra
maḥşerde
Nigāh-ı luṭf ile şād it beni
fedāke ebī

nigāh-ı luṭf iderseñ:

1. **nigāh-ı luṭf iderseñ:**-*er, -se, -ñ*
Gazel 44
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ihsan bakışı yapmak.
Biñ nigāh-ı luṭf iderseñ
olmazam şād-āşinā
Tā ki oldum düşmen-i
şādī vü feryād-āşinā

nigāh-ı luṭfuñ:

1. **nigāh-ı luṭfuñ:**-*uñ*
Muaşşer 1
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Lutuf, ihsan bakışı II ilgi, şefkat gösterme.
Ben o şūḫuñ sīnedār-ı nāvek-
i müjgānıyam
Bir nigāh-ı luṭfuñ biñ cān ile
ḳurbānıyam

nigāh-ı luṭfuñı:

1. **nigāh-ı luṭfuñı:**-*uñ, -ı*
Gazel 432
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Lutuf, ihsan bakışı II ilgi, şefkat gösterme.
Bu Naḥīfīden dirīġ itme
nigāh-ı luṭfuñı
Şermī-i cürm ile tā maḥşerde
ḫayrān olmaya

nigāh-ı merd-i vāṣıl:

1. **nigāh-ı merd-i vāṣıl:**
Kaside 1
Mısra: **64**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Vuslata ermiş, kavuşmuş kimsenin bakışı.
Çāre derd-i ḫastegān-ı derd-i
ʿışḳa var ise

Yā nigāh-ı merd-i vāṣıl yā duʿā-yı müstecāb

nigāh-ı merḥamet eyle:

1. **nigāh-ı merḥamet eyle:**
Gazel 467
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Merhametle bakmak.
Ḥarīm-i gülşen-i kūyuñda ḫāk-i rāhuñdur
Nigāh-ı merḥamet eyle Nahīfī-i zāra

nigāh-ı merḥamet ḳıl:

1. **nigāh-ı merḥamet ḳıl:**
Gazel 483
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Acıyarak bakmak, acımak.
Besdür istiġnā gel ey mihr-i cihān-tāb-ı cemāl
Bir nigāh-ı merḥamet ḳıl ẕerre-i nā-çīzüñe

nigāh-ı merḥameti:

1. **nigāh-ı merḥameti:**-*i*
Kaside 26
Mısra: **71**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Acıma bakışı.
Nigāh-ı merḥameti merhem-i şikeste-dīlan
ʿAṭā vü şefḳati ḫāṭır-nüvāz-ı ehl-i recā

nigāh-ı mestüñe:

1. **nigāh-ı mestüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 167
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnsanı kendinden geçiren bakışlar.
Cām-ı bī-tābı ṣunar çeşmüñ nigāh-ı mestüñe
Bir iki gün ḫūn-ı dilden var ise perhīzi var

nigāh-ı nāvek-endāz-ı müjeñ:

1. **nigāh-ı nāvek-endāz-ı müjeñ:**-*ñ*
Gazel 19
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kirpiklerinin ok atan bakışı.
Nigāh-ı nāvek-endāz-ı müjeñ der-kār olup ḥayfā
Yine Tātār-ı çeşmüñ mülk-i ṣabrı eyledi yaġmā

nigāh-ı nāz:

1. **nigāh-ı nāz:**
Gazel 505
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cilveli bakış.
Nigāh-ı nāz ile itdi nümūde ḫançerini
Nezāketiyle o meh ḫāṭırum suʾāl itdi

2. **nigāh-ı nāz:**
Matla 5
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cilveli bakış.
Ḳul itdi bir nigāh-ı nāz ile ṣabrum idüp yaġmā
Şikār aldı beni ol şāh-bāz-ı evc-i istiġnā

nigāh-ı nāzuñ:

1. **nigāh-ı nāzuñ:**-*uñ*
Gazel 217
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cilveli bakış.
Nigāh-ı nāzuñ olsun mübārek ḳaṭʿ-ı ümmīd it
Saña şimden girü göñlin o şūḫ-ı bī-bedel virmez

nigāh-ı nīm:

1. **nigāh-ı nīm:**
Gazel 187
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yarım bakış.
Ey Naḥīfī raḥm ider mi ʿāşıḳ-ı meftūnına
Ol nigāh-ı nīm kim maġrūr u mest-i ʿişvedür

nigāh-ı pür-füsūnuñ:

1. **nigāh-ı pür-füsūnuñ:**-*uñ*
Gazel 24
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sihir dolu bakış II sevgilinin büyüleyici bakışı.
Dil-i ʿāşıḳ Felāṭūn olsa bī-ʿaḳl ü hūş eyler
Nigāh-ı pür-füsūnuñ bir ʿaceb mekkāredür cānā

nigāh-ı rağbetümde:

1. **nigāh-ı rağbetümde:**-*üm, -de*
Gazel 108
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İlgili bakış.
Ḫudā ʿaynumda cāh-ı dehri berg-i terre itmişdür
Nigāh-ı rağbetümde mihri gūyā ẕerre itmişdür

nigāh-ı reşk:

1. **nigāh-ı reşk:**
Gazel 520
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kıskançlık bakış.
Nigāh-ı reşk ile gördükçe eşk-i çeşm-i giryānı
N'ola ḳana boyansa zāhidüñ tesbīḥ-i mercānı

nigāh-ı reşki:

1. **nigāh-ı reşki:**-*i*
Gazel 467
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kıskançlık bakış.
Nigāh-ı reşki ḳo ey mihr o māh-ruḫ-sāra

Naẕar taʿalluḳ ider belki ol cefā-kāra

nigāh-ı şefḳat:

1. **nigāh-ı şefḳat:**
Gazel 408
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Merhametli bakış.
Dil-i bī-çārenüñ ḥāl-i melāmet-kārına besdür
Nigāh-ı şefḳat ile bir işāret yā Resūla'llāh

nigāh-ı şefḳat eyle:

1. **nigāh-ı şefḳat eyle:**
Gazel 9
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şefkatle bakmak.
Bir nigāh-ı şefḳat eyle rūz-ı maḥşerde baña
Yā Resūla'llāh fedā olsun dil ü cānum saña

nigāh-ı şefḳat-ālūdı:

1. **nigāh-ı şefḳat-ālūdı:**-*ı*
Kaside 28
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şefkate bulanmış bakış.
Ol aġa-yı mükerrem kim nigāh-ı şefḳat-ālūdı
Şifā-baḫşende-i derd-i dil-i pür-ıżṭırābumdur

nigāh-ı şefḳatüñ:

1. **nigāh-ı şefḳatüñ:**-*üñ*
Gazel 408
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Merhametli bakış.
Nigāh-ı şefḳatüñ ḳıl tesliyet-baḫş-ı meded-kārī
Naḥīfī bendeñe rūz-ı ḳıyāmet yā Resūla'llāh

2. **nigāh-ı şefḳatüñ:**-*üñ*
Kaside 13
Mısra: **52**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Merhametli bakış.
Sezāvār olmaġa maḥşerde luṭf-ı raḥmet-i Ḥaḳḳa
Nigāh-ı şefḳatüñ besdür bu ʿabd-i kemterīn üzre

nigāh-ı şefḳatüñden:

1. **nigāh-ı şefḳatüñden:**-*üñ, -den*
Gazel 426
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Merhametli bakış.
Nigāh-ı şefḳatüñden ben ġarīb ü zārı dür itme
Yoluñda ben de kemter ḫāk-i pāyam yā Resūla'llāh

nigāh-ı şefḳatüñle:

1. **nigāh-ı şefḳatüñle:**-*üñ, -le*
Kaside 24
Mısra: **76**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Merhametli bakış.
Hücūm-ı girye-i endūh u ġamdan fāriġ olmaz hīç
Nigāh-ı şefḳatüñle bir naẕar ḳıl çeşm-i giryāna

nigāh-ı sitemdür:

1. **nigāh-ı sitemdür:**-*dür*
Gazel 316
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sitemle karışık bakış.
Zaḫm uran cāna nigāh-ı sitemdür yoḫsa
Beni mecrūḥ iden ol ġamze-i mekkāre degül

nigāh-ı şūḫ:

1. **nigāh-ı şūḫ:**
Gazel 126
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İşveli, cilveli bakış.
Niḳāb-sāzī-i ruḫsār-ı yāra bāʿiṣ olan
Nigāh-ı şūḫ dil-i āteşīn neẕāre midür

nigāh-ı şūḫına:

1. **nigāh-ı şūḫına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 162
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İşveli, cilveli bakış.
ʿArż-ı ḥāl itmek murād itsem nigāh-ı şūḫına
Nāz ile çeşm-i teġāfülkārı ḳaṣd-ı ḫ∨āb ider

2. **nigāh-ı şūḫına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 437
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İşveli, cilveli bakış.
Nigāh-ı şūḫına rāz-ı dili ifşāya minnet yoḳ
Olursa yār ile bir ṣoḥbet-i dil-ḫ∨āh bir yerde

nigāh-ı şūḫuña:

1. **nigāh-ı şūḫuña:**-*uñ, -a*
Gazel 31
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İşveli, cazibeli bakış.
Kārı taʿlīm-i teġāfüldür nigāh-ı şūḫuña
Ġamze-i bī-şefḳatüñ gūyā ki düşmendür baña

nigāh-ı ṭaleb:

1. **nigāh-ı ṭaleb:**
Gazel 16
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Istek bakışı.
Renciş-resān olursa nigāh-ı ṭaleb saña
ʿArż-ı neẕāre eylemeyem bī-sebeb saña

nigāh-ı tevbīḫ itdükçe:

1. **nigāh-ı tevbīḫ itdükçe:**-*dükçe*
Rübai 129
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Azarlama bakışında bulunmak.
İtdükçe dil-i zāra nigāh-ı tevbīḫ
Müjgānın ider siḥr ile mānende-i sīḫ

nigāh-ı yārdan:

1. **nigāh-ı yārdan:**-*dan*
Gazel 495
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin yan bakışı.
Ḳosun ālāyiş-i peygārı hep ġāret-kerān gelsün
Nigāh-ı yārdan meşḳ eylesünler resm-i yaġmāyı

nigāh-ı yāre:

1. **nigāh-ı yāre:**-*e*
Gazel 393
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin yan bakışı.
Eyleyenler ḫāṭır-ı aʿdāya tefhīm-i ḳażā
Ḥükm-i teʾsīrin nigāh-ı yāre telmīḫ eylesün

niġār:

1. **nigāra:**-*a*
Gazel 458
Mısra: **12**
Güzel, dilber.
Luṭf eyle ey ṣabā var ʿarż eyle ḥasb-i ḥālüm
Ol lāle-ḫad nigāra ol serv-ḳad cevāna

nigeh:

1. **nigehüñ:**-*üñ*
Gazel 174
Mısra: **2**
Bakış, nazar.
ʿİzzetüñ tesliye-baḫş-ı dil-i ġamnākümdür
Nigehüñ sürme-keş-i dīde-i nemnākümdür

2. **nigehiyle:**-*i, -yle*
Gazel 183
Mısra: **10**
Bakış, nazar.
Çeşm-i cihān-firībi kim ʿişve-nümā-yı fitnedür
Bir nigehiyle ser-be-ser mülk-i dili ḫarāb ider

3. **nigehde:**-*de*
Gazel 228
Mısra: **7**
Bakış, nazar.
Süḫan-pervāz iken her bir nigehde çeşm-i fettānı
O şūḫ-ı ġonçe-lebden ehl-i dil ḳaṭʿā kelām almaz

4. **nigehler:**-*ler*
Gazel 283
Mısra: **5**
Bakış, nazar.
Ġamzeler bī-eşer-i ʿişve nigehler mebẕūl
Şīve ġāret-zede-i ḫaṭṭ-ı siyāh olsa gerek

5. **nigehlerle:**-*ler, -le*
Gazel 297
Mısra: **1**
Bakış, nazar.
Bu nigehlerle çeşm-i fettānuñ
Ḳanına girdi çoḳ Müselmānuñ

6. **nigehlerle:**-*ler, -le*
Gazel 379
Mısra: **12**
Bakış, nazar.
Bu Naḥīfī bilür ey āfet-i cān çekdigiñi
O nigehlerle o çeşm-i sitem-āyīnüñden

7. **nigehüñ:**-*üñ*
Gazel 397
Mısra: **7**
Bakış, nazar.
ʿArż-ı ḫased eyler nigehüñ cān-ı ḫazīne
Ol ġamzeleri tā ki sen aġyāra idersin

8. **nigehi:**-*i*
Gazel 442
Mısra: **4**
Bakış, nazar.
ʿÜnvān-ı ḥüsn o meh-veşe olsun ḥelāl kim
Eṭvārı dil-rübā nigehi cānsitān ola

9. **nigehde:**-*de*
Kaside 28
Mısra: **3**
Bakış, nazar.
N'ola her bir nigehde şevḳ ile feyż iktisāb itsem
Benüm endīşe-i ruḫsār-ı dil-ber āfitābumdur

10. **nigehüñ:**-*üñ*
Rübai 267
Mısra: **4**
Bakış, nazar.
Mest-i mey-i nāz olsa olur sulṭānum
Her bir nigehüñ hūş-rubā-yı ʿuşşāḳ

nigeh it:

1. **nigeh it:**
Kaside 15
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bakmak, bakış atmak.
Āşinā bir nigeh it rūz-ı cezāda sen de
Bu Naḥīfīye eyā Ḥażret-i Veys'el-Ḳaranī

nigeh-bān:

1. **nigeh-bānuñ:**-*uñ*
Gazel 336
Mısra: **12**
Gözcü, bekçi II koruyucu.
Şimdi bir dūr nigāha bile ruḫṣat bulamam
Gerçi kim dīde-i cān ile nigeh-bānuñ idüm

nigehbān:

1. **nigehbānı:**-*ı*
Tarih 30
Mısra: **20**
Gözcü, bekçi.

Şifā vü ʿāfiyet çārū-keş-i ṣaḥn-ı mücellāsı
Ṣafā vü istirāḥat cāme-kānında nigehbānı

nigeh-bān itdi:

1. **nigeh-bān itdi:**-*di*
Kaside 13
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gözcü, bekçi, koruyucu yapmak.
Dü çeşmüñ küḥl-i mā zāġ el-baṣar eyleyüp pür-nūr
Nigeh-bān itdi mevlā ẕātuñı dīn-i mübīn üzre

nigeh-bān-ı ʿadālet:

1. **nigeh-bān-ı ʿadālet:**
Kaside 24
Mısra: **46**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Adalet bekçisi.
Ḫidīvā kām-baḫşā ey vezīr-i maʿdelet-kāra
Cenābuñdur nigeh-bān-ı ʿadālet çār erkāna

nigehbānı ola:

1. **nigehbānı ola:**-*a*
Tarih 1
Mısra: **42**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gözeticisi olmak, koruyucusu olmak.
Olup reʾy-i münīri maẓhar-ı tevfīḳ-i Ḥaḳ dāʾim
Ola luṭf-ı ilāhī her umūrında nigehbānı

nigehdārende-i mirʾāt-ı pāk-i behcetüñ:

1. **nigehdārende-i mirʾāt-ı pāk-i behcetüñ:**-*üñ*
Gazel 193
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzelliğin pak aynasının sahibi.
Ḥarīm-i rūyuña nā-maḥrem olduḳ biz hele şimdi
Nigehdārende-i mirʾāt-ı pāk-i behcetüñ kimdür

nigeh-i āşinā-nevāz:

1. **nigeh-i āşinā-nevāz:**
Gazel 41
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tanıdık bakışı okşayan, gönül okşayan bağlamında kullanılmıştır.
Nedür bu ʿişve n'içündür bu ṭavr-ı bīgāne
Ḫaṭā mı bir nigeh-i āşinā-nevāz saña

nigeh-i bī-dāduñ:

1. **nigeh-i bī-dāduñ:**-*uñ*
Gazel 298
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Amansız, acımasız bakış.
İttifāḳ eylediler nehb-i metāʿ-ı ḫırede
Ġamze-i şūḫuñ ile ol nigeh-i bī-dāduñ

nigeh-i cādū:

1. **nigeh-i cādū:**
Tahmis 5
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cadı gibi sevgilinin bakışlarının hayretine uğramış, şaşa kalmış.
Her ġamzesin itmekde tīz ol nigeh-i cādū
Nāvek-fiken-i ʿişve ol çeşm-i siyeh her sū

nigeh-i dil-cūsı:

1. **nigeh-i dil-cūsı:**-*sı*
Matla 262
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül arayan bakış II sevgilinin bakışı.
Gözedür dāʾim anı her nigeh-i dil-cūsı
Çeşm-i yārüñ ḳılıcın ṣalṣa n'ola ebrūsı

nigeh-i fitne-nümā:

1. **nigeh-i fitne-nümā:**
Rübai 40
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Fitne gösteren bakış.
Çeşmine virilmiş nigeh-i fitne-nümā
Laʿline ṣunılmış süḫan-ı ruḥ-efzā

nigeh-i ġamze-i pür-kīnüñden:

1. **nigeh-i ġamze-i pür-kīnüñden:**-*üñ, -den*
Gazel 379
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kin dolu yan bakış.
Yoḳ mı bir ḥüsn-i naẓar dīde-i ḫod-bīnüñden
Meded öldüm nigeh-i ġamze-i pür-kīnüñden

nigeh-i nāzı:

1. **nigeh-i nāzı:**-*ı*
Rübai 472
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nazlı, cilveli bakış || sevgilinin bakışı.
Her bir nigeh-i nāzı belā-yı ʿāşıḳ
Her ġamze-i dil-dūzı ḳażā-yı nā-gāh

nigeh-i pür-fiteninden:

1. **nigeh-i pür-fiteninden:**-*i, -n, -den*
Gazel 373
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Fitne dolu bakış.
Baḳduḳça Naḥīfī baña ol mest-i mey-i nāz

Biñ fitne ḳopar her nigeh-i pür-fiteninden

nigeh-i şūḫ:

1. **nigeh-i şūḫ:**
Gazel 346
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İşveli (nazlı, oynak) bakış.
Söyleşmek olurdı nigeh-i şūḫ ile ammā
Ḥāṣıl bu ki ol merdüm-i çeşmümden utandum

nigerān oldıġuña:

1. **nigerān oldıġuña:**-*dıġ, -uñ, -a*
Gazel 476
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gözetlemek, beklemek, seyretmek II Bakmak; bakakalmak.
Mā'ilem mā'ilem ey şūḫ-ı cefā-cū ġāyet
Niyyet-i cevr ile cāna nigerān oldıġuña

nihād-ı merdūme:

1. **nihād-ı merdūme:**-*e*
Gazel 130
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Insanın huyu.
Ḫışāl-i buḫl u denā'et naḳīṣadur muṭlaḳ
Nihād-ı merdūme ʿizz ü şeref seḫādan olur

nihāl itdüm:

1. **nihāl itdüm:**-*dü, -m*
Kaside 25
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Fidan yapmak.
Ḫāmemi ʿavn-i himmetüñle bu dem
Bāġ-ı ʿirfāna bir nihāl itdüm

nihāl ü eşcār:

1. **nihāl ü eşcār:**
Kaside 8
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Fidan ve ağaçlar.
Eyledi bād-ı ṣabā ʿarṣa-i gülzāra ṣalā
Oldı ẓāhir yine her tāze nihāl ü eşcār

nihāl-i:

1. **nihāl-i:**
Kaside 23
Mısra: **16**
Fidan ‖ fidan boylu güzel.
Ṣabā var eyle inhā ḳaṣd-ı rūy-māl itdigüm evvel
Saña ya gelmesün dir ol nihāl-i tāze ya gelsün

nihāl-i ʿarʿarı:

1. **nihāl-i ʿarʿarı:**-*ı*
Kaside 19
Mısra: **140**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Söğüt ve kara ağaç fidanı.
Ḳılsa bir beytüm terennüm ʿandelib-i ḫoş-nevā
Raḳṣ iderdi gülşenüñ her bir nihāl-i ʿarʿarı

nihāl-i bāġda:

1. **nihāl-i bāġda:**-*da*
Gazel 137
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bahçenin fidanı.
Senüñ ser-dāde-i sevdā-yı ḳadd-i dil-firībüñdür
Nihāl-i bāġda bu ser-fürūlar hep senüñçündür

nihāl-i bāġ-ı ḫüsni:

1. **nihāl-i bāġ-ı ḫüsni:**-*i*
Gazel 437
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik bağının fidanı.
Naḥīfī sāye-veş pā-māl olurdum reh-güẕārında
Bulaydum ol nihāl-i bāġ-ı ḫüsni āh bir yerde

nihāl-i bāġ-ı maʿnādur:

1. **nihāl-i bāġ-ı maʿnādur:**-*dur*
Gazel 140
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mana bahçesinin fidanı.
Miṣāl-i ḫāme el-ḥaḳ müstaḳīmü'l-ḳalb-i ʿirfāndur
Muḥaṣṣal ṭabʿ-ı mevzūnı nihāl-i bāġ-ı maʿnādur

nihāl-i cevri:

1. **nihāl-i cevri:**-*i*
Gazel 306
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sitem fidanı.
Ḳoduñ ey bāġbān-ı ʿişve naḫl-i mihri esfelde
Neden ammā nihāl-i cevri bilmem ser-firāz itdüñ

nihāl-i himmeti:

1. **nihāl-i himmeti:**-*i*
Kaside 24
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Lütuf, kerem fidanı.
Nesīm-i ṣubḥ-ı luṭfı ġonçe-i nev-ḫīze nāz eyler
Nihāl-i himmeti ser-keş gelür serv-i ḫırāmāna

nihāl-i ḫuşke:

1. **nihāl-i ḫuşke:**-*e*
Rübai 174
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kuru fidan, dal.
Gülzār-ı cihān içre nihāl-i ḫuşke

Senden irişür neşv ü nemā sendendür

nihāl-i ʿişve:

1. **nihāl-i ʿişve:**
Gazel 31
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İşve saçan, işve yağdıran fidan. II Çok nazlı, çok cilveli sevgili.
Ey nihāl-i ʿişve sensüz ʿazm-i gülzār eylesem
Naġme-i murġān-ı gülşen ṣavt-ı şīvedür baña

2. **nihāl-i ʿişve:**
Gazel 440
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Işveyle salınan fidan (sevgili).
Serve teşbīh eylemek āsān idi ḳaddüñ senüñ
Ey nihāl-i ʿişve sende ḥüsn-i reftār olmasa

nihāl-i ḳaddiñe:

1. **nihāl-i ḳaddiñe:**-*iñ, -e*
Gazel 92
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Fidan gibi düzgün boy.
Ben zāra ḳaṣd-ı cevr ile ʿarż-ı celāl içün
Geydüñ nihāl-i ḳaddiñe gül-gün ḳabā-yı ʿıyd

nihāl-i ḳāmetüñ:

1. **nihāl-i ḳāmetüñ:**-*üñ*
Gazel 100
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Boyun fidanı II düzgün boylu sevgili.
Nihāl-i ḳāmetüñ bī-sāye olmaḳ ṣaḥn-ı ʿālemde
Eyā nūr-ı ilāhī şāhid-i ḳadr-i bülendüñdür

2. **nihāl-i ḳāmetüñ:**-*üñ*
Gazel 152
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Düzgün, güzel boy.
Leṭāfetde nihāl-i ḳāmetüñ serv-i ḫırāmāndur
Nezāketde meyān-ı dil-nişīnüñ rişte-i cāndur

3. **nihāl-i ḳāmetüñ:**-*üñ*
Gazel 515
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Fidan boylu.
Bu cünbiş tā ki vardur sende ey naḫl-i ḳıyāmet-ber
Nihāl-i ḳāmetüñ pā-māl ider serv-i ḫırāmānı

4. **nihāl-i ḳāmetüñ:**-*üñ*
Gazel 524
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Fidan boylu.
Senüñ gülzār-ı kūyuñ cennet-i aʿlāya degmez mi
Nihāl-i ḳāmetüñ ey naḫl-i nev ṭūbāya degmez mi

nihāl-i nāza:

1. **nihāl-i nāza:**-*a*
Gazel 231
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nazlı fidan. II sevgili.
Dil girībān-ı şekībin tā-bedāmen çāk ider
Ol nihāl-i nāza olmazsa müyesser dest-res

nihāl-i ser-keşüñ:

1. **nihāl-i ser-keşüñ:**-*üñ*
Matla 143
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Inatçı, asi fidan. II inatçı, asi sevgili.
Ḫvābgāh-ı vaṣlını tenhā bulup ol mehveşüñ Ḳoynına girdüm uyurken ol nihāl-i ser-keşüñ

nihāl-i serv:

1. **nihāl-i serv:**
Gazel 138
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Servi fidanı.
Benefşe ḫāk-i rehüñ lāle dāġdāruñdur
Nihāl-i serv ise meftūn yā mestüñdür

nihāl-i tāze:

1. **nihāl-i tāze:**
Gazel 171
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Taze fidan(sevgili).
Göz yaşı gülzār-ı ḥüsnin feyż ile sīr-āb ider
Ol nihāl-i tāze gitdükçe daḫi mümtāz olur

2. **nihāl-i tāze:**
Gazel 298
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Taze fidan. II Sevgili.
Seyre çıḳduḳça benümle o nihāl-i tāze
Kār idüp renc-i ḥased cānı çıḳar ḥussāduñ

3. **nihāl-i tāze:**
Gazel 513
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Taze fidan. II Sevgili.
O nihāl-i tāze dirīġ u āh ṣalınur çemende raḳīb ile
Aḳıdur cefā ile sū-be-sū bu sirişk-i nāmiye-sāzumı

nihāl-i ter:

1. **nihāl-i ter:**
Matla 119
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade

Taze, yeni yetme fidan
II Sevgili.
Sensin mücerred istedigüm ey nihāl-i ter
Aṣlā benüm gözümde degüldür o cāmeler

nihān:

1. **nihān:**
Gazel 204
Mısra: **8**
Saklı, gizli.
Bu ehl-i ʿışḳa ʿaḳl irmez kimisi rāz açar yāra
Kimisi künc-i fürḳatde oturmışdur nihān aġlar

2. **nihān:**
Gazel 317
Mısra: **6**
Saklı, gizli.
Ne ʿarż-ı ḥāle ruḫṣat var ne āh ü nāleye ṣefḳat
Saña rāz-ı dil-i zārı ʿayān müşkil nihān müşkil

3. **nihāndur:**-*dur*
Gazel 447
Mısra: **1**
Saklı, gizli.
Cevher-i ʿışḳuñ nihāndur sīne-i bī-kīnede
Iżṭırārīdür maḥabbet ʿāşıḳ-ı dīrīnede

4. **nihān:**
Gazel 511
Mısra: **8**
Saklı, gizli.
Ya bir şūḫuñ esīr-i ʿışḳı ya mehcūrı olmışdur
Dil-i şūrīdenüñ elbette vardur bir nihān derdi

5. **nihāndur:**-*dur*
Kaside 13
Mısra: **6**
Saklı, gizli.
Müşerref itmiş iken şarḳ u ġarbı bī-żıl iḥsānuñ
Nihāndur sāye-i ẕātuñ yesār üzre yemīn üzre

nihān eyleme:

1. **nihān eyleme:**-*me*
Gazel 174
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gizlemek.
Kendiñi böyle nihān eyleme ḳurbānuñ olam
Ḥasretüñ dāġ-zen-i sīne-i ṣad çākümdür

nihān eyler:

1. **nihān eyler:**-*r*
Gazel 182
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gizlemek.
İşitdüm seyr-i gülzār itdigin aġyār ile ammā
O ṣūḫ-ı dil-nevāzum gör yine benden nihān eyler

nihān idüp:

1. **nihān idüp:**-*üp*
Gazel 106
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gizlemek, saklamak ; görünmemek, seçilmemek.
Nihān idüp heves-i ʿışḳı dilde zühhāduñ
Bu ṣūret ile görünmek riyālarındandur

nihān itmek:

1. **nihān itmek:**-*mek*
Gazel 22
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gizlemek, saklamak; görünmemek, seçilmemek.
Ne mümkindür Naḥīfī ceẕbe-i ʿışḳı nihān itmek
İder şāh-ı maḥabbet muḳteżā-yı ḥükmini icrā

nihān itmiş:

1. **nihān itmiş:**-*miş*
Kaside 8
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gizlemek, saklamak ; görünmemek, seçilmemek.
Şemʿ-i ḫūrşīdi nihān itmiş iken ḫāzin-i çarḫ
Eylemişken şeb-i fürḳat gibi dünyāyı tār

nihān oldı:

1. **nihān oldı:**-*dı*
Kaside 27
Mısra: **44**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gizlenmek, saklanmak.
Virdiler geldigi yere yine bintü'l-ʿınebi
Tākde oldı nihān şanki şarāb-ı engür

2. **nihān oldı:**-*dı*
Kıt'a 23
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gizlenmek, saklanmak; görünmez olmak, görememek.
Ser-ā-pāy ẕātı olup maḥż-ı nūr
Şuʿāʿında oldı ẓılāli nihān

nihān olma:

1. **nihān olma:**-*ma*
Gazel 274
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gizlenmek, saklanmak.
Gül cemālüñ perdesin ḳat ḳat idüp olma nihān
Tā ki görsin ʿāşıḳānum kimdür ol dīdār-ı ʿışḳ

nihān olmaz:

1. **nihān olmaz:**-*maz*
Gazel 218
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gizlenmek, saklanmak.
Sirişküm keşf ider derd-i derūnum saña sulṭānum
Hele bir vech ile rāz-ı maḥabbet hīç nihān olmaz

2. **nihān olmaz:**-*maz*
Tahmis 5
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gizlenmek, saklanmak.
-
ʿIşḳ odı nihān olmaz
yanduḳça irür cāna

nihānī:

1. **nihānī:**
Gazel 106
Mısra: **12**
Gizli gizli, gizlice.
O māha rāz-ı dili āşikāre eyledigüm
Nihānī vaʿde-i ḫāṭır-güşālarındandur

2. **nihānī:**
Tarih 16
Mısra: **35**
Gizli gizli, gizlice.
Ārzū-yı pāy-būsıyla nihānī yol bulup
Ḥavżında pür-tāb ider biñ şevḳ ile kendin miyāh

niḫās-ı nuḥs olur:

1. **niḫās-ı nuḥs olur:**-*ur*
Kaside 1
Mısra: **39**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uğursuzluğun yuvarlak demiri olmak.
Ḳurṣ-ı tedbīrüñ ṣaḳın ṣoñra niḫās-ı nuḥs olur
Saʿd-ı ṭāʿāt-ı Ḫudāyı eylemezseñ iktisāb

nihāyet:

1. **nihāyet:**
Gazel 418
Mısra: **12**
Sonunda.
Zamān-ı ḥaşre dek ḫalḳ-ı cihān evṣāfuñ eylerse
Kemāl-i ẕātuña yoḳdur nihāyet yā Resūla'llāh

2. **nihāyet:**
Gazel 429
Mısra: **8**
Sonunda.
Ümmīd oldur delīl olsa cenābuñ ʿafv-i mevlāya
Egerçi cürmüme yoḳdur nihāyet yā Resūla'llāh

3. **nihāyet:**
Kaside 3
Mısra: **97**
Sonunda.
ʿAfv ü ġufrān-ı Ḫudāvende nihāyet yoḳdur
Cürm ü ʿişyānda eger kim yoġ ise pāyāndur

4. **nihāyetinde:**-*i, -n, -de*
Kıt'a 42
Mısra: **2**
Sonunda.
Nehy-i Ḫudāya itme cesāret Naḥīfīyā
Eyle nihāyetinde taṣavvur fażīḥati

nihāyet bulmaz:

1. **nihāyet bulmaz:**-*maz*
Gazel 407
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Son bulmak, neticeye ulaşmak.
Eger biñde birin ḳılsam ḥikāyet yā Resūla'llāh
Yine derd-i dilüm bulmaz nihāyet yā Resūla'llāh

2. **nihāyet bulmaz:**-*maz*
Gazel 410
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Son bulmak, neticeye ulaşmak.
Naḥīfī ḥaşre dek taḥrīr-i naʿt-i pāküñ eylerse
Nihāyet bulmaz evṣāf-ı kemālüñ yā Resūla'llāh

3. **nihāyet bulmaz:**-*maz*
Kaside 11
Mısra: **37**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Son bulmak, neticeye ulaşmak.
Bulmaz evṣāfuñ nihāyet ey meh-i burc-ı kemāl
Tā zamān-ı ḥaşre dek taʿdād ile iḥṣā ile

nihāyet bulur:

1. **nihāyet bulur:**-*ur*
Kaside 26
Mısra: **246**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Son bulmak, neticeye ulaşmak.
Olursa himmetüñ ey Āṣaf-ı kerem-pīşe
Bulur nihāyet o ferḫunde tuḥfe-i zībā

nīk ü bed:

1. **nīk ü bed:**
Gazel 210
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Iyi ve kötü.
Naḥīfīyā beni itmez raḳībinden temyīz
O nev-resīde daḥi nīk ü bed nedür bilmez

2. **nīk ü bed:**
Gazel 283
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Iyi ve kötü.
Nīk ü bed vaż'uña ʿuşşāḳuñ iderken taḥsīn
Hünerüñ cümle ḫaṭā ile günāh olsa gerek

3. **nīk ü bed:**
Rübai 32
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Iyi ve kötü.
Nīk ü bed olup cümle ʿameller ẓāhir
İtdüklerini bulsa gerekdür aʿdā

nīk ü bed olup:

1. **nīk ü bed olup:**-*up*
Rübai 135

Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Iyi ve kötü olmak.
Nīk ü bed olup sālik-i ṣaḥrā-yı vücūd
Oldum bu güẕer-gāh-ı fenāda mevcūd

nīk ü bedi:

1. **nīk ü bedi:**-*i*
Rübai 108
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Iyi ve kötü.
Ḫār ü ḫasa geldükçe nemā bed-ter olur
Āzürde ider nīk ü bedi bī-ʿillet

2. **nīk ü bedi:**-*i*
Rübai 352
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Iyi ve kötü.
Ben nīk ü bedi ṣanma felekden bilürem
ʿAcz oldığını ins ü melekden bilürem

niḳāb:

1. **niḳābumuz:**-*umuz*
Gazel 208
Mısra: **4**
Yüz örtüsü, peçe.
Baḫt-ı siyāh ʿarż-ı cemāl eylemez bize
Nāz eyler oldı dil-ber-i şeb-gūn niḳābumuz

2. **niḳāb:**
Gazel 478
Mısra: **6**
Yüz örtüsü, peçe.
Tāb-ı ruḫuñdan ey meh-i nev āfitāb-ı çarḫ
ʿArż-ı ḥicāb ider saña zerrīn niḳāb ile

3. **niḳāb:**
Kaside 27
Mısra: **11**
Yüz örtüsü, peçe.
Bādbān ṣanma niḳāb ile gezerdi küffār
Ḫavf-i tīġuñla idüp kendüyi dāʾim mestūr

4. **niḳābumdur:**-*um, -dur*
Kaside 28
Mısra: **54**
Yüz örtüsü, peçe.
Ḫużūr-ı ʿizzete rū-māl iderdüm ṣubḥ-dem ammā
Ne çāre bende bu şerm ü ḥayā rengīn niḳābumdur

niḳāb ider:

1. **niḳāb ider:**-*er*
Gazel 183
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saklamak, örtmek.
Tāb-ı nigāh-ı ʿāşıḳa yār taḥammül eylemez
Anuñ içün cemāline ṭurresini niḳāb ider

niḳāb itme:

1. **niḳāb itme:**-*me*
Gazel 369
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Örtü etmek. II Örtmek, kapatmak.
Nāzdan rūyuña kāküllerüñi itme niḳāb
Niçün ey şūḫ-ı cefā-pīşe ḥicāb eylersin

2. **niḳāb itme:**-*me*
Gazel 444
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saklamak, örtmek.
Ṣaḳın tāb-ı nigehden rūyuña zülfüñ niḳāb itme
Murād üzre baḳılmaz saña bīhūde ḥicāb itme

niḳāb ṭutma:

1. **niḳāb ṭutma:**-*ma*
Gazel 57
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Örtmek, örtü ile kapamak.
Güzelüm gel kerem it gül yüziñe ṭutma niḳāb
Yol ile söyleşelüm arada refʿ ola ḥicāb

niḳāb-āver olur:

1. **niḳāb-āver olur:**-*ur*
Gazel 178
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Peçeli olmak.
Ġonçeye nāle-i bülbül ki ḥicāb-āver olur
Nāz ile rūyına her bergi niḳāb-āver olur

niḳāb-ı ḥüsni:

1. **niḳāb-ı ḥüsni:**-*i*
Gazel 334
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzelliğin örtüsü.
Sevüp bir Leylī-i müşgīn niḳāb-ı ḥüsni Ḳays-āsā
Yine deşt-i cünūn-ı ʿışḳı ʿaḳla cilve-gāh itdüm

niḳāb-ı istiġnā çeker:

1. **niḳāb-ı istiġnā çeker:**-*er*
Gazel 11
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kayıtsızlık perdesini çekmek II mecazen kayıtsız olmak.
Olup muʿīn-i siyeh-baḫtī-i dil-i ġam-ḫ∨ār
Çeker cemālüñe zülfüñ niḳāb-ı istiġnā

niḳāb-ı kebūd olur:

1. **niḳāb-ı kebūd olur:**-*ur*
Gazel 132
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mavi peçe olmak.
Gör tīregī-i baḫtı ki vaḳt-i neẕārede

Āhum cemāl-i yāra niḳāb-ı kebūd olur

niḳāb-sāzī-i ruḫsār-ı yāra:

1. **niḳāb-sāzī-i ruḫsār-ı yāra:**-*a*
Gazel 126
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin yüzüne nikap yapan.
Niḳāb-sāzī-i ruḫsār-ı yāra bāʿiṣ olan
Nigāh-ı şūḫ dil-i āteşīn neẕāre midür

niḳāh-ı zülfüñi:

1. **niḳāh-ı zülfüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 306
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saçının buluşması II Saçına dokunmaya icazet vermek.
Nigāh-ı ḥasretümden menʿ idersin rūy-ı meh-tābuñ
Niḳāh-ı zülfüñi refʿ it yeter ben zāra nāz itdüñ

nīl:

1. **nīl:**
Gazel 68
Mısra: **9**
Afrika'nın onda birini kaplayan havzasıyla, güneyden kuzeye doğru akan ve üç ana kolu bulunan, dünyanın en uzun nehri.
Ey Naḥīfī eşk-i çeşmüñ olmasun Nīl ü Furāt
Lücce-i ʿUmmānına irmez anuñ bālā-yı dost

niʿmet:

1. **niʿmetüñ:**-*üñ*
Murabba 6
Mısra: **86**
İyilik, lütuf, ihsan, bahşiş.
Bī-ġāye faẕl u raḥmetüñ
Maḫlūḳa vāṣıl niʿmetüñ

2. **niʿmetine:**-*i, -n, -e*
Rübai 33
Mısra: **3**
İyilik, lütuf, ihsan, bahşiş.
Şükr eyleyemem bir nefesüñ niʿmetine
Her bir nefes itsem saña biñ ḥamd ü s̱enā

3. **niʿmetüñüñ:**-*üñ, -üñ*
Rübai 43
Mısra: **4**
İyilik, lütuf, ihsan, bahşiş.
Cehd eyleseler sābiḳ u lāḥiḳ ʿālem
Biñ niʿmetüñüñ şükrini mümkin mi edā

4. **niʿmete:**-*e*
Rübai 60
Mısra: **3**
İyilik, lütuf, ihsan, bahşiş.
İtdüñ bu ḳadar niʿmete tevfīḳ beni
Şükr-i niʿama eyle muvaffaḳ yā Rab

5. **niʿmetine:**-*i, -n, -e*
Rübai 219
Mısra: **2**
İyilik, lütuf, ihsan, bahşiş.
Ḥaḳḳuñ kerem ü raḥmetine muḥtācuz
Bī-çārelerüz niʿmetine muḥtācuz

6. **niʿmeti:**-*i*
Rübai 446
Mısra: **4**
İyilik, lütuf, ihsan, bahşiş.
Ol Ḳādir-i Bī-çūna gerek ḥamd ü s̱enā
Kim niʿmeti olmaḳda ʿibāda efzūn

7. **niʿmeti:**-*i*
Rübai 479
Mısra: **2**
İyilik, lütuf, ihsan, bahşiş.
ʿArż eyle göñül ḥācetüñi ol ẕāta
Kim şāmil ola niʿmeti mevcūdāta

8. **niʿmetüñüñ:**-*üñ, -üñ*
Rübai 526
Mısra: **2**
İyilik, lütuf, ihsan, bahşiş.
Bir vech ile ey Ḥażret-i Rabb-i Hādī
Mümkin mi senüñ niʿmetüñüñ taʿdādı

9. **niʿmetine:**-*i, -n, -e*
Tahmis 8
Mısra: **34**
İyilik, lütuf, ihsan, bahşiş.
Ne revā pādişehüm münkir-i niʿmet itsün Ḥaḳ
Ehl-i dil derd ü ġamuñ niʿmetine müstaġraḳ

10. **niʿmetüñ:**-*üñ*
Tarih 33
Mısra: **23**
İyilik, lütuf, ihsan, bahşiş.
Cümleye bu niʿmetüñ vācib devām-ı şükri kim
Bāʿiṣ-i efzāyiş-i niʿmet olur şükr-i Ḫudā

niʿmet-i ʿālī-şānuñ:

1. **niʿmet-i ʿālī-şānuñ:**-*uñ*
Rübai 280
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şânı yüce olan nimet sahibi.
Taʿlīm ḳılup mertebesin esmānuñ
Ḳıl maẕharı ol niʿmet-i ʿālī-şānuñ

niʿmet-i ġayre:

1. **niʿmet-i ġayre:**-*e*
Gazel 210
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Başka yiyecek.
Olur resīde-i ṭavvāf nevāle-i āmāl

O dil ki niʿmet-i ġayre ḥased nedür bilmez

niʿmet-i irsālini:

1. **niʿmet-i irsālini:**-*i, -n, -i*
Gazel 245
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yollanan nimet.
Raḥmet-i ʿālemiyān eyleyüp Allāh seni
Eyledi niʿmet-i irsālini pīrāye-i nās

niʿmet-i kübrā:

1. **niʿmet-i kübrā:**
Kaside 26
Mısra: **86**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
En büyük lütuf.
Cihāna nevbet-i ḥükmüñde geldi sārā
Senüñle oldı müyesser bu niʿmet-i kübrā

niʿmet-i vaṣluñ:

1. **niʿmet-i vaṣluñ:**-*uñ*
Matla 99
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşma lütfu, iyiliği.
Ḫvān-ı iḥsānuñı nāz ile güşād itseñ eger
Niʿmet-i vaṣluñ umar ehl-i maḥabbet yer yer

nīm-ḫande-i ḥālet-fezālarındandur:

1. **nīm-ḫande-i ḥālet-fezālarındandur:**-*lar, -ın, -dan, -dur*
Gazel 106
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Keyfi çoğaltan yarım gülüş.
Ṣafā-yı ḫāṭırum ol gül-ʿiẕār-ı ġonçe-femüñ
O nīm-ḫande-i ḥālet-fezālarındandur

nīm-nigāh:

1. **nīm-nigāhıyla:**-*ı, -yla*
Gazel 373
Mısra: **3**
Yarım bakış. Göz ucuyla bakma.
Bir nīm-nigāhıyla beni eyledi bī-hūş
Dād ol ṣanemüñ ġamze-i ṣūriş-fikeninden

2. **nīm-nigāhına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 450
Mısra: **3**
Yarım bakış. Göz ucuyla bakma.
Bir nīm-nigāhına bizi görmedi lāyıḳ
Ādem degülüz biz o sitem-kār yanında

nīm-nigāh itmek:

1. **nīm-nigāh itmek:**-*mek*
Gazel 34
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yarı bakış atmak, göz ucuyla bakmak.
Zülf ü ruḫsāriña bir nīm-nigāh itmek ile
Nāz ider ṣubḥ u mesā baḫt-ı siyehkār bāña

nīm-nigāhuñla:

1. **nīm-nigāhuñla:**-*uñ, -la*
Rübai 143
Mısra: **3**
Yarım bakış. Göz ucuyla bakma.
Bir nīm-nigāhuñla dem-i maḥşerde
Eyle bu Naḥīfī-i güneh-kāra meded

nīrān:

1. **nīrānuñ:**-*uñ*
Kaside 3
Mısra: **80**
Ateş, cehennem.
Tāb-ı germābeye ṣabr idemeyen bir laḥẓa
Niçe ṭāḳat getürür sūzişine nīrānuñ

2. **nīrān:**
Rübai 425
Mısra: **2**
Ateş, cehennem.
Ey neşve-i luṭfuñla teşekkürde cinān
Pür-tāb-ı şirār-ı ġażabuñdur nīrān

nişān eyler:

1. **nişān eyler:**-*r*
Kaside 24
Mısra: **34**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İz bırakmak, işaret bırakmak.
Nigāh-ı ḫışm idince Rüstemāne feyż-i müjgānı
Nişān eyler dil-i aʿdāyı tīr-i ṣuʿle-peykāna

nişān idüp:

1. **nişān idüp:**-*üp*
Gazel 402
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hedef olarak koymak, nişan tahtası yapmak.
-
Baña ẓulm itmesün her dem nişān idüp kemān-ebrū

nişān it:

1. **nişān it:**
Gazel 94
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hedef olarak koymak, nişan tahtası yapmak.
Çıḳmasun nām ü nişānum itmeyem āh ü ṣadā
Gel nişān it tīr-i ġamze perçemüñle eyle bend

nişān ola:

1. **nişān ola:**-*a*
Gazel 443
Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İşaret, belirti, iz, alamet olma.
Gel düşme ḳayd-ı nām ü nişāne ḳo ġafleti
Bir gün gelür ki seng-i mezāruñ nişān ola

nişān vir:

1. **nişān vir:**
Gazel 398
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İşaret, iz vermek.
Mecrūḥ-ı tīġ-ı ḥasretem bildür ey ṣabā
Ḫūnīn libās ü pīrehenüm aña vir nişān

nişān virdi:

1. **nişān virdi:**-*di*
Gazel 93
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Deyim**
İşaret, iz vermek.
Feryād ider āşüftegān her kūşe pür-āh ü fiġān
Virdi ḳıyāmetden nişān hengāme-i hengām-ı ʿıyd

2. **nişān virdi:**-*di*
Kaside 8
Mısra: **45**
Kelime Tipi: **Deyim**
İşaret, iz vermek.
Ser-be-ser bāġ-ı cihān virdi nişān cennetden
Ḥūr u ġılmānı idüp ʿāşıḳa teẕkīr ezhār

nisān-āsā:

1. **nisān-āsā:**
Gazel 402
Mısra: **8**
Nisan gibi II
istiridyelerin ağzının bu ayda ağız kısmının açılıp bir damla yağmur alarak incinin oluşmasını sağlamaktadır.
Benüm bu ḳaṭre-i eşküm düşelden mecmaʿu'l-baḥre
Nisān-āsā a sulṭānum ṣadeflerde olur luʾlu

nişāne:

1. **nişāneyem:**-*yem*
Gazel 355
Mısra: **4**
Eser, iz.
Eksük degül işābet-i zaḫm-ı elem baña
Gūyā ki tīr-i ʿışḳa muʿayyen nişāneyem

2. **nişāne:**
Gazel 423
Mısra: **12**
Eser, iz.
Perīşān-ḫāṭır iken cemʿ ider evṣāfuñı ṭabʿum
Yeter bu ṣıdḳ-ı daʿvāma nişāne yā Resūla'llāh

3. **nişāne:**
Gazel 425
Mısra: **4**
Eser, iz.
Sen ol sulṭān-ı vālā-rütbesin kim oldı bu gerdūn
Sarāy-ı rifʿatüñden bir nişāne yā Resūla'llāh

4. **nişāne:**
Gazel 506
Mısra: **2**
Eser, iz.
Yolında ḳalmışam ol şāhuñ āsitāne gibi
Ḫadeng-i ġamzesine ṭurmuşam nişāne gibi

nişāne eyler:

1. **nişāne eyler:**-*r*
Gazel 451
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hedef etmek.
Āmāc-ı ḥasret oldum ol ḳaşları kemāna
Tīr-i cefāya eyler her dem beni nişāne

nişāne olduñ:

1. **nişāne olduñ:**-*du, -ñ*
Kaside 12
Mısra: **36**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Alamet; iz olmak.
Ey māh-ı ʿulā pādişeh-i şehr-i şerāfet
Olduñ ḳadem-i Aḥmed-i Muḫtāre nişāne

nişān-ı āh olur:

1. **nişān-ı āh olur:**-*ur*
Gazel 42
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ahın hedefi olmak.
Nişān-ı āh olur nā-maḥremān-ı ʿālem-i envār
Semādan menʿ-i dīvāne şihāb-ı şard olur peydā

nişān-ı feraḥ:

1. **nişān-ı feraḥ:**
Gazel 87
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevinç izi.
Yeter yeter bu perīşānī-i ġam u endūh
Görinsün ey dil-i şeydā biraz nişān-ı feraḥ

nişān-ı naʿl-i zerrīn-i semendüñdür:

1. **nişān-ı naʿl-i zerrīn-i semendüñdür:**-*üñ, -dür*
Gazel 100
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Atın altın nalının izi.
Ser-ā-ser aṭlas-ı çarḫ oldı pāy-endāz-ı teşrīfüñ
Degül encüm nişān-ı naʿl-i zerrīn-i semendüñdür

nişān-ı nāvek-i idbār:

1. **nişān-ı nāvek-i idbār:**
Gazel 53
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Talihsizlik oklarının nişanı.

Bu menzilde güşād-ı şaṣt-ı tīr-i nāleye bāʿiṣ
Nişān-ı nāvek-i idbār olan maġrūrlardur hep

nişān-ı nāvek-i tīr-i müjeñ:

1. **nişān-ı nāvek-i tīr-i müjeñ:**-*ñ*
Gazel 194
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kirpik oklarının ucunun hedefi.
Dil-i şūrīdeden ġayrı bu meydān-ı maḥabbetde
Nişān-ı nāvek-i tīr-i müjeñ ey ḳaşı yā kimdür

nişān-ı tīr-i ḳahrı:

1. **nişān-ı tīr-i ḳahrı:**-*ı*
Tarih 1
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kahr okunun izi.
Ser ü cān-ı ʿadū-yı dīni ḳılsun nuṣret-i Bārī
Nişān-ı tīr-i ḳahrı ṭuʿme-i şemşīr-i bürrānı

nisār:

1. **nis̲ār:**
Kaside 8
Mısra: **248**
Saçmak.
Ṣadef-i dīdelerüm ider idüm şükrāne
Reh-i ʿışḳuñda niçe dürr-i girān-ḳadri nis̲ār

nisār eyler:

1. **nis̲ār eyler:**-*r*
Gazel 158
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saçmak. II bir şeyin yoluna feda etmek.
Sirişk-i dīdeye minnet mi vardur rāh-ı ʿışḳuñda
Dil-i şeydā ḳudūm-ı vaṣla naḳd-i cān nis̲ār eyler

nisār itme:

1. **nis̲ār itme:**-*me*
Gazel 141
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saçmak, dökmek; feda etmek.
Nuḳūd-ı eşküñi itme nis̲ār ġam-ḫ∨āna
Tefekkür eyle maḥall-i ḥisāb āteşdür

nisār oldı:

1. **nis̲ār oldı:**-*dı*
Gazel 514
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saçma, dağıtma.
Naḳd-i eşküm reh-i ʿışḳuñda nis̲ār oldı senüñ
Sevdigüm dīde-i giryānda benüm nem ḳaldı

nisār-ı cān ideyüm:

1. **nis̲ār-ı cān ideyüm:**-*e, -yüm*
Gazel 280
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Can saçmak.
Nis̲ār-ı cān ideyüm āsitān-ı pāküñde
Derūn-ı dilde budur niyyet es-selāmu ʿaleyk

nisār-ı dürr ü mercān eylesem:

1. **nis̲ār-ı dürr ü mercān eylesem:**-*se, -m*
Kaside 9
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mercan ve inci saçmak.
Gāh eşk-i dīde geh ḫūn-ı ciger īs̲ār idüp
Rāh-ı ḥuccāca nis̲ār-ı dürr ü mercān eylesem

nisār-ı maḳdem-i nāzuñ:

1. **nis̲ār-ı maḳdem-i nāzuñ:**-*uñ*
Gazel 467
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nazın gelişinin saçılması.
Nis̲ār-ı maḳdem-i nāzuñ olurdı cevher-i cān
Eger ki Yūsuf-ı ḥüsnüñ çıḳaydı bāzāra

nisār-ı zemzeme-i āmīn eyleyüp:

1. **nis̲ār-ı zemzeme-i āmīn eyleyüp:**-*yüp*
Kıt'a 39
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
"Amin" nağmesini saçmak.
Nis̲ār-ı zemzeme-i āmīn eyleyüp āyā
O ṭıfl-ı mekteb-i nāzum duʿāya gelmez mi

nisbet:

1. **nisbet:**
Gazel 21
Mısra: **10**
"göre, nazaran, nispetle" anlamlarına gelen ölçü ve kıyaslama ifadesi.
Benem ol lücce-ḫīz-i girye-i pür-cūş-ı ḥasret kim
Gözüm yaşına nisbet kemterīn bir ḳaṭredür deryā

2. **nisbet:**
Gazel 278
Mısra: **15**
"göre, nazaran, nispetle" anlamlarına gelen ölçü ve kıyaslama ifadesi.
N'olsa gerek ḳadrüñe nisbet senüñ
Bencileyin pā-zede bir ḳabża ḫāk

3. **nisbetle:**-*le*
Gazel 431

Mısra: **1**
"göre, nazaran, nispetle" anlamlarına gelen ölçü ve kıyaslama ifadesi.
Ṭalʿat-ı ẕī-şānuña nisbetle ey nūr-ı ilāh
Bir kemīne ẕerredür evc-i felekde mihr ü māh

4. **nisbet:**
Gazel 460
Mısra: **8**
"göre, nazaran, nispetle" anlamlarına gelen ölçü ve kıyaslama ifadesi.
Aḳmada ṭundan ṭuna seyl-āb-ı eşküm şöyle kim
Aña nisbet ḳatre-i nā-çīzdür nehr-i Ṣave

5. **nisbet:**
Kaside 2
Mısra: **20**
"göre, nazaran, nispetle" anlamlarına gelen ölçü ve kıyaslama ifadesi.
Ṭāʿat ü ʿiṣyān ü ḫayr ü şerr-i aʿmāli nedür
Saña nisbet bir bölük aṣḥāb-ı sehv ü ġafletüñ

6. **nisbet:**
Kaside 19
Mısra: **31**
"göre, nazaran, nispetle" anlamlarına gelen ölçü ve kıyaslama ifadesi.
Öyle bir şeh kim ʿuluvv-i ḳadrine nisbet eger
Mīr-i ışṭablı disem şāyeste Sulṭān Senceri

7. **nisbet:**
Kaside 19
Mısra: **123**
"göre, nazaran, nispetle" anlamlarına gelen ölçü ve kıyaslama ifadesi.
Raḫş-ı çābükdür semend-i baḫtum nisbet benüm
Ṣaḥn-ı ʿālemde gedā-yı şāhuñ esb-i lāġarı

8. **nisbetle:**-*le*
Rübai 18
Mısra: **3**
"göre, nazaran, nispetle" anlamlarına gelen ölçü ve kıyaslama ifadesi.
Bāḥr-i kef-i iḥsānuña nisbetle senüñ
Bir ḳaṭre-i kemter bile olmaz deryā

9. **nisbet:**
Rübai 289
Mısra: **2**
"göre, nazaran, nispetle" anlamlarına gelen ölçü ve kıyaslama ifadesi.
Sensin o şeh-i ṣadr-nişīn-i levlāk
Kemter görinür ḳadrüñ nisbet eflāk

10. **nisbetle:**-*le*
Tarih 28
Mısra: **50**
"göre, nazaran, nispetle" anlamlarına gelen ölçü ve kıyaslama ifadesi.
Ṣūret ü maʿnīde bulmışdur bu bir ʿālī-maḳām
Pest ü esfeldür aña nisbetle aʿlām u ḳulel

nisbet-i luṭfuñla:

1. **nisbet-i luṭfuñla:**-*uñ, -la*
Kaside 28
Mısra: **64**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Lütfunun nispeti.
Ṣafā-yı intisābuñla vaṭandur baña bu ġurbet
Ki mesken nisbet-i luṭfuñla cāy-ı ictināb umdur

nisbet-i nesebi:

1. **nisbet-i nesebi:**-*i*
Gazel 487
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Soyunun bağı.
Nesīb-i ʿırḳ-ı aṣālet ḥabīb-i mülk-i şeref
Ki oldı ẓāhir ü ferḫunde nisbet-i nesebi

nışf:

1. **nışfı:**-*ı*
Matla 80
Mısra: **2**
Yarı.
Ṣıfāhāna dinür nışf-ı cihāndur
Sitanbuluñ da nışfı Işfahāndur

nışf-ı cihāndur:

1. **nışf-ı cihāndur:**-*dur*
Matla 80
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kelam-ı Kibar**
Dünyanın yarısı II İsfahan için söylenen "Nısf-ı Cihân İsfahân" sözüne gönderme vardır. İsfahan hem tarihi hem de tabii güzelliklerin bir arada bulunması sebebiyle dünyanın yarısı olarak değerlendirilmektedir.
Ṣıfāhāna dinür nışf-ı cihāndur
Sitanbuluñ da nışfı Işfahāndur

nīş-i zenbūrdan:

1. **nīş-i zenbūrdan:**-*dan*
Gazel 253
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arının iğnesi.
Ki dirler nīş-i zenbūrdan ne ġamdur ṭālib-i şehde
Gerekdür ṣabr ide cānā kim eylerse ṣafādan ḥaẓ

nişīmen olsun:

1. **nişīmen olsun:**-*sun*
Matla 218
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ülkesi haline gelmek. ülkesi olmak.
Ṣāh-ı cihāna olsun şām ü seḥer nişīmen
Fevḳında ṣaḥn-ı ʿālī taḫtında ṣaḥn-ı gülşen

nişīmen-gāh:

1. **nişīmen-gāhuñ:**-*uñ*
Tarih 21
Mısra: **1**
Oturulacak ve toplanılacak yer.
Yā ilāhī bu nişīmen-gāhuñ
Ola mesʿūd-ı dem-i ikmāli

nişīmen-i nāz:

1. **nişīmen-i nāz:**
Gazel 216
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Naz makamı.
O meh niyāz ile āġūşum eyledi teşrīf
Zihī maḳām-ı maḥabbet zihī nişīmen-i nāz

nişīn:

1. **nişīnemdür:**-*em, -dür*
Gazel 31
Mısra: **1**
Oturulan yer bağlamında kullanılmıştır.
ʿĀşıḳam ʿāşıḳ ser-i kūyuñ nişīnemdür baña
Bülbülem ol cāy-ı raʿnā reşk-i gülşendür baña

nişīn-i bihişt-i muʿaṭṭar:

1. **nişīn-i bihişt-i muʿaṭṭar:**
Gazel 131
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kokulandırılmış cennetin oturanı.
Kemīn maḥfil-i gülşen-i ʿışḳa teşne
Muʿallā nişīn-i bihişt-i muʿaṭṭar

nişīnmen-gāh-ı rūḥ-efzā-yı ḫāḳānī:

1. **nişīnmen-gāh-ı rūḥ-efzā-yı ḫāḳānī:**
Tarih 20
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sultanın ruh arttıran oturma yeri.
Teʿālā'llāh zihī ḳaṣr-ı felek-ḳadr-i cihān-ārā
Zihī zībā nişīnmen-gāh-ı rūḥ-efzā-yı ḫāḳānī

niyāz:

1. **niyāzı:**-*ı*
Gazel 8
Mısra: **9**
Bir dileğin yerine getirilmesi için yalvarma, yakarma, rica, dua.
Bu Naḥīfīnüñ niyāzı rūz u şeb senden budur
Ol günehkārı Ḫudādan eyle maḥşerde recā

2. **niyāz:**
Gazel 311
Mısra: **12**
Bir dileğin yerine getirilmesi için yalvarma, yakarma, rica, dua.
Maḥż-ı nāz u şīvedārī dil-rübā meclisde hep
Ben ġarībe gāh nāz ü geh niyāz itdüklerüñ

3. **niyāzum:**-*um*
Gazel 389
Mısra: **8**
Bir dileğin yerine getirilmesi için yalvarma, yakarma, rica, dua.
Ṣafā-yı ḳalb ü ʿışḳ-ı pāk ü tevfīḳ u rıżā virsün
Niyāzum böyledür Perverdigār-ı kām-baḫşādan

4. **niyāzum:**-*um*
Gazel 417
Mısra: **13**
Bir dileğin yerine getirilmesi için yalvarma, yakarma, rica, dua.
Budur senden niyāzum defter-i elṭāf u iḥsāna
Naḥīfī nāmını eyle muḳayyed yā Resūla'llāh

5. **niyāzuma:**-*um, -a*
Gazel 433
Mısra: **4**
Bir dileğin yerine getirilmesi için yalvarma, yakarma, rica, dua.
Ḫārā-güdāz iken şerer-i sūz u tāb-ı ʿışḳ
Ol māh-ı nev taḥammül ider mi niyāzuma

6. **niyāzı:**-*ı*
Gazel 444
Mısra: **9**
Bir dileğin yerine getirilmesi için yalvarma, yakarma, rica, dua.
Niyāzı nāza eyler münḳalib bir gün bu devrāndur
Niyāzumdan benüm tā böyle ʿarż-ı ıżṭırāb itme

7. **niyāzumdan:**-*um, -dan*
Gazel 444
Mısra: **10**
Bir dileğin yerine getirilmesi için yalvarma, yakarma, rica, dua.
Niyāzı nāza eyler münḳalib bir gün bu devrāndur
Niyāzumdan benüm tā böyle ʿarż-ı ıżṭırāb itme

8. **niyāzum:**-*um*
Kaside 8
Mısra: **251**
Bir dileğin yerine getirilmesi için yalvarma, yakarma, rica, dua.
Feyż-i naʿtüñle niyāzum bu ki tā maḥşere dek
Taşliye-ḫ∨ān ola ḳabrümde daḫi cism-i nizār

niyāz eyle:

1. **niyāz eyle:**
Gazel 227
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yalvarmak, ricada bulunmak.
Allāha niyāz eyle Naḥīfī ide iḥsān
Ḳalursa yine böyle bu nā-çāra baḳılmaz

2. **niyāz eyle:**
Gazel 404
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Yalvarmak.
Ḥażret-i Ḥaḳḳa tażarruʿ eyleyüp eyle niyāz
Āh ü zār itme dilā sen rūz u şeb ġavġāyı ḳo

3. **niyāz eyle:**
Rübai 469
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yalvarmak.
Ger olduñ ise ʿilm-i ledünden āgāh
Ṣıdḳ ile niyāz eyle Ḫudāya her gāh

niyāz eyledüm:

1. **niyāz eyledüm:**-*dü, -m*
Tahmis 9
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yalvarmak.
Çoḳ niyāz eyledüm ol şūḫa cüvānum diyerek
Hele güş eyle biraz āh ü fiġānum diyerek

niyāz eylemege:

1. **niyāz eylemege:**-*meg, -e*
Gazel 102
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yalvarmak.
Niyāz ehl-i niyāza ne sūd virse gerek
Niyāz eylemege bī-niyāz lāzımdur

2. **niyāz eylemege:**-*meg, -e*
Gazel 285
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yalvarmak.
Şerm ider saña niyāz eylemege bī-çāre
Ḥālini sen de bilürsin bu dil-i maḥcūbuñ

niyāz eyler:

1. **niyāz eyler:**-*r*
Gazel 238
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yalvarmak, ricada bulunmak.
Göñül ṭurmaz niyāz eyler senüñ ḳarşuñda bī-pervā
Geçüp cān ü cihāndan ġamze-i bī-bake ser virmiş

niyāz eylesem:

1. **niyāz eylesem:**-*se, -m*
Gazel 41
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yalvarmak, ricada bulunmak.
Bulup seni gice tenhā firāş-ı nāzuñda
Murādum üzre biraz eylesem niyāz saña

niyāz ider:

1. **niyāz ider:**-*er*
Gazel 32
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yalvarıp yakarmak.
Niyāz ider yine tā ḥaşre dek Naḥīfī gibi
Mezārum üzre ẓuhūr eyleyen giyāh saña

niyāz iderek:

1. **niyāz iderek:**-*erek*
Kaside 25
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dua etmek, dilemek.
Yine der-gāhuña niyāz iderek
Peyk-i feryādı ittiṣāl itdüm

niyāz it:

1. **niyāz it:**
Gazel 452
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dua etmek, dilemek.
Pervāne-veş niyāz it ol şemʿ-i ḥüsne ey dil
Aḥvāl-i sūz-ı ʿışḳı ʿarż eyle yana yana

niyāz itdi:

1. **niyāz itdi:**-*di*
Gazel 37
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yalvarıp yakarmak.
Çoḳ niyāz itdi göñül olmadı hem-ḫāne saña
Hele ʿışḳ olsun eyā şāhid-i kāşāne saña

niyāz itdükçe:

1. **niyāz itdükçe:**-*dükçe*
Gazel 37
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dua etmek, dilemek.
Nāz idersin bu Naḥīfī saña itdükçe niyāz
Gelür ey āfet-i cān nālesi efsāne saña

niyāz itmek:

1. **niyāz itmek:**-*mek*
Gazel 302
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yalvarıp yakarmak.
Olurlar ḫande-nāk-ı şīve vażʿ-ı ʿāşıḳānemden
Benümçün ḫalḳ olınmış māh-rūyāna niyāz itmek

niyāz itmezden:

1. **niyāz itmezden:**-*mez, -den*
Gazel 266
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dua etmek, dilemek.
Niyāz itmezden evvel şāh-ı nāzum ḳaṣd-ı cān eyler

Yanında āh kim bir āh-ı ʿālem-sūza cānum yoḳ

niyāz itmezdi:

1. **niyāz itmezdi:**-*mez, -di*
Gazel 440
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dua etmek, dilemek.
Şerbet-i laʿlüñ niyāz itmezdi ḳurbān oldıġum
Derd-i ʿışḳuñla dil-i bī-çāre bīzār olmasa

niyāz ü nāle:

1. **niyāz ü nāle:**
Gazel 40
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yalvarma ve feryat.
Ne çāre levḥa-i taḳdīre böyledür taḥrīr
Niyāz ü nāle baña nāz-ı cān-güdāz saña

niyāza başladum:

1. **niyāza başladum:**-*du, -m*
Gazel 292
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yalvarmaya başlamak.
Niyāza başladum ol şemʿ-i ḥüsne meclisde
Hezār şevḳ ile ʿarż-ı maḥabbet eyleyerek

niyāza başlasam:

1. **niyāza başlasam:**-*sa, -m*
Gazel 50
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yalvarmaya başlamak.
Ol cefākārum ḫayāl idüp niyāza başlasam
Dest-res olmaz müyesser benden eyler ictināb

niyāz-ı faḳīrāne:

1. **niyāz-ı faḳīrāne:**
Kaside 26
Mısra: **305**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Acizce dua.
Budur niyāz-ı faḳīrāne ey Ġafūr u Kerīm
Bu sözden itme beni şermsār-ı rūz-ı cezā

niyāz-ı vaṣl idince:

1. **niyāz-ı vaṣl idince:**-*ince*
Gazel 362
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşma duası etmek.
Niyāz-ı vaṣl idince saña ʿāṣıḳ nāza başlarsın
Hümā-meşrebsin evc-i nāzda pervāza başlarsın

niyāz-nāme:

1. **niyāz-nāmemüz:**-*müz*
Gazel 206
Mısra: **5**
Rica mektubu, arzuhâl içeren mektup.
Niyāz-nāmemüz itdük ṣabā ile irsāl
O ġonçeden bize luṭf-ı peyāma muntaẓıruz

2. **niyāz-nāmeme:**-*me*
Gazel 398
Mısra: **2**
Bir büyükten yardım istemek için yazılan yazı.
Ben zāra raḥm ider diyü ol şūḫ-ı nükte-dān
Yazdum niyāz-nāmeme ʿunvān-ı el-amān

niyāzum eylerem:

1. **niyāzum eylerem:**-*um, -r, -em*
Gazel 216
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yalvarmak, ricada bulunmak.
Ḥaẕer ḥaẕer beni yaḳmaḳdan ey perī yoḫsa
Niyāzum eylerem āteş-feşān-ı ḫırmen-i nāz

niyāz:

1. **niyāz:**
Gazel 102
Mısra: **5**
Bir dileğin yerine getirilmesi için yalvarma, yakarma, rica, dua.
Niyāz ehl-i niyāza ne sūd virse gerek
Niyāz eylemege bī-niyāz lāzımdur

2. **niyāz:**
Gazel 216
Mısra: **11**
Bir dileğin yerine getirilmesi için yalvarma, yakarma, rica, dua.
O meh niyāz ile āġūşum eyledi teşrīf
Zihī maḳām-ı maḥabbet zihī nişīmen-i nāz

niyyet:

1. **niyyet:**
Gazel 159
Mısra: **12**
Amaç, maksat.
Mest olam bī-hūş olam keyfiyyet-i esrār ile
El çekem cām-ı hevādan dilde niyyet böyledür

2. **niyyet:**
Gazel 280
Mısra: **26**
Amaç, maksat.
Nişār-ı cān ideyüm āsitān-ı pāküñde
Derūn-ı dilde budur niyyet es-selāmu ʿaleyk

3. **niyyetüm:**-*üm*
Gazel 338
Mısra: **10**
Amaç, maksat.
Bir serv-i nāz ʿışḳına ḫāk olmaḳ isterem
Çoḳdan derūn-ı dilde budur niyyetüm benüm

4. **niyyetüm:**-*üm*
Gazel 354

Mısra: **2**
Amaç, maksat.
Perr açup evc-i emelden şāh-bāz-ı himmetüm
Ḳāf-ı istiġnāya pervāz eylemekdür niyyetüm

5. **niyyetinden:**-*i, -n, -den*
Gazel 363
Mısra: **6**
Amaç, maksat.
Bizi öldürmek imiş ḳaṣdını bildük ammā
Niyyetinden ne var ol dil-ber-i fettān dönsün

6. **niyyeti:**-*i*
Gazel 516
Mısra: **10**
Amaç, maksat.
Reh-güẕārın reft ü rūb itmekde ferrāş-ı ṣabā
Ġālibā gülzāradur ol serv-i nāzuñ niyyeti

7. **niyyetüm:**-*üm*
Kaside 9
Mısra: **46**
Amaç, maksat.
Zemzem-āşām-ı merām olduḳda cān-ı teşne-leb
Niyyetüm maḥżā şifā-yı derd-i hicrān eylesem

8. **niyyetüñ:**-*üñ*
Kaside 27
Mısra: **53**
Amaç, maksat.
Niyyetüñ oldı ʿayān çünki rıżā-yı Ḥaḳdur
Şübhe yoḳdur iki ʿālemde olursın meʾcūr

9. **niyyeti:**-*i*
Matla 257
Mısra: **1**
Amaç, maksat.
Nā-kesüñ yoḳ kesb-i ḥüsn-i ḫulḳa aṣlā niyyeti
Cāh-ı devlet ẕann ider bī-çāre insāniyyeti

niyyet eyler:

1. **niyyet eyler:**-*r*
Rübai 86
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Niyet etmek.
Ümmīd-i cebīn-sāyī-i dergāhuñ ile
Cismümde bu cān çıḳmaġa eyler niyyet

niyyet eyleyüp:

1. **niyyet eyleyüp:**-*yüp*
Kaside 25
Mısra: **49**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Niyet etmek.
Seferde niyyet eyleyüp şimdi
Emr-i sulṭāna imtiṣāl itdüm

niyyet itdi:

1. **niyyet itdi:**-*di*
Tarih 19
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir şeyi yapmayı zihinde tasarlamak, düşünmek, niyetlenmek.
Ḥāṣılı ʿahdinde bir ṣāḥib-vezāret bendesi
Niyyet itdi itmege bir cāy-ı ber-ḥüsn ü bahā

niyyet itsem:

1. **niyyet itsem:**-*se, -m*
Matla 89
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir şeyi yapmayı zihinde tasarlamak, düşünmek, niyetlenmek.
Niyyet itsem ḫāk-i pāya gözlerüm giryān olur
Kūyuña ʿazm eylesem gör baḫtı kim bārān olur

niyyet-i cevr:

1. **niyyet-i cevr:**
Gazel 476
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cefa niyeti.
Māʾilem māʾilem ey ṣūḫ-ı cefā-cū ġāyet
Niyyet-i cevr ile cāna nigerān oldıġuña

niyyet-i luṭf u iḥsān:

1. **niyyet-i luṭf u iḥsān:**
Matla 194
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardım ve lutuf niyeti.
Sende yoḳ niyyet-i luṭf u iḥsān
Yoḳ yere baḫt idersin bühtān

nizām:

1. **niẓāma:**-*a*
Gazel 206
Mısra: **10**
Dirlik, tertip, düzen.
Bu kār-ḫāne-i ʿālemde fażl-ı Bārīden
Ferāġ-ı ḫāṭıra bādī niẓāma muntaẓıruz

2. **niẓāmı:**-*ı*
Gazel 454
Mısra: **15**
Dirlik, tertip, düzen.
ʿAksine döndi niẓāmı şimdi bezm-i ʿālemüñ
Cāhili tercīh iderler ehl-i ʿirfān üstüne

3. **niżāmın:**-*ın*
Matla 164
Mısra: **1**
Dirlik, tertip, düzen.
Bir daḫi bulmaz niżāmın kārgār-ı iʿtidāl
İntiẓār-ı naẓm-ı ʿālem oldı ümmīd-i muḥāl

niẓām üzre olur:

1. **niẓām üzre olur:**-*ur*
Tarih 17
Mısra: **41**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dirlik düzen içinde olmak.
Niẓām üzre olur fevvāreler rīzān güher-āsā
İder gūyā ki bir muʿciz-süḫan eşʿārını inşād

niẓām virdükçe:

1. **niẓām virdükçe:**-*dükçe*
Gazel 456
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Düzeltmek, düzene sokmak.
Bozuldı bezm-i ṣafā zīb-i tām virdükçe
Bu meclis oldı perīşān niẓām virdükçe

niẓām-ı ʿāleme:

1. **niẓām-ı ʿāleme:**-*e*
Tarih 3
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya düzeni.
Niẓām-ı ʿāleme ṭārī olan evżāʿ-ı gūn-ā-gūn
ʿUḳūl-i zümre-i elbāb ile olmış idi ābiş

niẓām-ı ʿālemi:

1. **niẓām-ı ʿālemi:**-*i*
Kaside 22
Mısra: **53**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya düzeni.
Niẓām-ı ʿālemi tedbīrine Ḥaḳ eylemiş mevḳūf
N'ola ilhām-ı ġaybī keşf iderse sırr-ı maʿnāyı

niẓām-ı devlete:

1. **niẓām-ı devlete:**-*e*
Tarih 5
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Devletin düzeni.
Niẓām-ı devlete reʾy-i rezīni eyleyüp himmet
Vezīr-i ḫayra tevfīḳ ilticāsın eyledi maḳṣūd

niẓām-ı devlet-i islām:

1. **niẓām-ı devlet-i islām:**
Kaside 26
Mısra: **45**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İslam devletinin düzeni.
Niẓām-ı devlet-i İslām ü kār-sāz-ı enām
Medār-ı dāʾire-i mülk ü millet-i beyżā

niẓām-ı ḥāl:

1. **niẓām-ı ḥāl:**
Gazel 389
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Düzen ve tertip içinde olma hâli.
Niẓām-ı ḥāl ile bir neşve taḥṣīl it ʿibādetle
Ne ḥāṣıldur Naḥīfī saña naẓm u neṣr ü inşādan

niẓām-ı ḥāle:

1. **niẓām-ı ḥāle:**-*e*
Gazel 509
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Düzen ve tertip içinde olma hâli.
Degül mi rifʿat ü iḳbālüñ āḫiri idbār
Niẓām-ı ḥāle dem-i inḳılāb gelmez mi

niẓām-ı mülk-i dil olmaḳ:

1. **niẓām-ı mülk-i dil olmaḳ:**-*maḳ*
Kaside 19
Mısra: **116**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül mülkünün düzeni olmak.
Olmasa muḫtel niẓām-ı mülk-i dil bu ṭabʿ ile
Olmaḳ āsānter idi aṣḥāb-ı naẓmuñ eṣʿārı

niẓām-ı reʾy-i rezīni:

1. **niẓām-ı reʾy-i rezīni:**-*i*
Kaside 26
Mısra: **50**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sağlam fikrin düzeni.
Meʾāl-i fikri ḳarīn-i mevāḳiʿ-i tevfīḳ
Niẓām-ı reʾy-i rezīni müsellem-i ʿuḳalā

nizār:

1. **nizārı:**-*ı*
Kaside 14
Mısra: **16**
Arap milletinin atalarından olan Mead'ın oğludur, Adnân'ın torunudur. Hz. Peygamber'in on dokuzuncu göbekten atası olan Ebû İyâd (Ebû Rebîa) Nizâr b. Mead b. Adnân'dır. Babasının sağlığında ondan Kâbe'nin perdedarlık görevini alan Nizâr, Kuzey Arapları'nın ilk yurdu Mekke'de yaşamış ve hayatı boyunca, İslâm öncesinde birlikte yürütülen Mekke'nin idaresiyle Kâbe hizmetlerini üstlenmiştir.
Daḥi İlyās ile Muḍārdur hem Ḳıl Nizārı Meʿadle müstaḥkem

nizār iden:

1. **nizār iden:**-*en*
Gazel 104
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zayıflatmak.
Döndüm hilāle ḳaşlarını eyleyüp ḫayāl
Cismüm nizār iden benüm ol māh-pāredür

nizār oldum:

1. **nizār oldum:**-*du, -m*
Gazel 375
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zayıflamak II güçsüzleşmek.
Nizār oldum o deñlü şimdi hecr-i mū-miyānuñla
Miṣāl-i rişte mümkindür güẕer sūrāḫ-ı sūzenden

nizār-ı ḥasretdür:

1. **nizār-ı ḥasretdür:**-*dür*
Murabba 12
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasretin zayıflığı.
Ten-i zerdüm nizār-ı ḥasretdür
Sīne ṣad çāk-i tīġ-i fürḳatdür

nizārı meʿadle:

1. **nizārı meʿadle:**-*le*
Mesnevi 1
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nizâr b. Mead Benî Nizâr b. Mead, Adnânîler'in ana kollarından birini teşkil eden Arap kabilesi.
Daḫi İlyās ile Muḍārdur hem
Ḳıl Nizārı Meʿadle müstaḥkem

nīze:

1. **nīze:**
Gazel 353
Mısra: **13**
Mızrak.
Şemşīr ü tīr ü nīze gerekmez Naḥīfīyā
Āhum yeter ʿadūya eger ehl-i derd isem

nīze-güẕārān:

1. **nīze-güẕārān:**
Tahmis 8
Mısra: **5**
Mızraklarla dizilmiş.
Gūyiyā cenge ṭurur nīze-güẕārān ṣaf ṣaf
Ḳadd-i āzādıña serv-i çemen olmış bende

noḳṣān:

1. **noḳṣānuñı:**-*uñ, -ı*
Kaside 1
Mısra: **33**
Eksiklik, kusur.
Ḥükm-i mīzān-ı şerīʿat bulmasun noḳṣānuñı Ḥırṣ u āz ile yeter olma esīr-i inḳılāb

noḳṭa:

1. **noḳṭadan:**-*dan*
Kaside 1
Mısra: **65**
Bazı harflerin üstüne, ortasına, altına konulan işaret. II dudak II "basit bir şey" anlamında kullanılan bir ifade.
Noḳṭadan ehl-i baṣīret fehm ider maḳṣūdını
Ṣaḫṣ-ı nā-dāna vefā itmez olursa biñ kitāb

2. **noḳṭasın:**-*sın, -*
Kaside 25
Mısra: **31**
Nokta.
Noḳṭasın her kelām-ı mevzūnuñ
ʿĀrıż-ı bikr-i fikre ḫāl itdüm

noḳṭa-i ḫāle:

1. **noḳṭa-i ḫāle:**-*e*
Gazel 474
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Benin siyah noktası.
Keşf olmaz ise nükte-i esrār-ı süveydā
ʿİbretle naẓẓar eyle gel ol noḳṭa-i ḫāle

noḳṭa-i kemter:

1. **noḳṭa-i kemter:**
Kaside 11
Mısra: **43**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Değersiz husus.
Nüsḫā-i ḳadrüñden olmaz noḳṭa-i kemter beyān
Eylesem her ḥarfi memlūʾ niçe biñ maʿnā ile

noḳṭa-i maʿrifet it:

1. **noḳṭa-i maʿrifet it:**
Kaside 8
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Marifet noktası etmek.
Noḳṭa-i maʿrifet it merdüm-i çeşm-i ʿaḳlı
Oldı çün ṣayf ü şitā ʿārife levḥ-i esrār

noḳṭa-i mevhūm-ı levḥ-i mühr-i aʿẕamdur:

1. **noḳṭa-i mevhūm-ı levḥ-i mühr-i aʿẕamdur:**-*dur*
Gazel 320
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hz. Süleyman mührünün levhasının yansımasının noktası.
Noḳṭa-i mevhūm-ı levḥ-i mühr-i aʿẕamdur göñül
Ḥāṣılı miftāḥ-ı ḳufl-ı sırr-ı mübhemdür göñül

noḳṭa-i zerrīneler:

1. **noḳṭa-i zerrīneler:**-*ler*
Tarih 19
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sarı, altın nokta.
Āsumān-ı saḳfını zeyn eylemiş encüm gibi
Noḳṭa-i zerrīneler kim naḳş olınmış cā-be-cā

noḳṭa-i zerrīn-i encümle:

1. **noḳṭa-i zerrīn-i encümle:**-*le*
Matla 18
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yıldızların altın noktası.
Noḳṭa-i zerrīn-i encümle sipihr-i ḫoş-nümā
Muṣḥaf-ı ḥüsnüñde bir muḥrec varaḳdur gūyiyā

n'ol:

1. **n'oldı:**-*dı*
Gazel 5
Mısra: **17**
Ne olmak, ne hale gelmek.

Saña hīç bilmem
Naḥīfī n’oldı kim Mecnūn-miṣāl
Bī-meḥābā eyledüñ ifṣā-yı rāza ibtidā

2. **n’oldı:**-*dı*
Gazel 232
Mısra: **9**
Ne olmak, ne hale gelmek.
Ben Hümā-yı ḳudse hem-pervāz iken n’oldı saña
Bülbül-i şeydā gibi oldum giriftār-ı ḳafes

3. **n’oldı:**-*dı*
Gazel 376
Mısra: **5**
Ne olmak, ne hale gelmek.
Vaż‘-ı ḫilāfa n’oldı sebeb yoḫsa bilmezüz
Ol bī-vefā unıtdı mı ‘ahd-i şebānesin

4. **n’olur:**-*ur*
Kaside 3
Mısra: **88**
Ne olmak, ne hale gelmek.
Hele endīşe ḳıl ey mest-i şarāb-ı ġaflet
Ḳabre girdikde n’olur ḥāl-i dil-i vīrānuñ

5. **n’olaydı:**-*a, -y, -dı*
Matla 252
Mısra: **1**
Ne olmak, ne hale gelmek.
Ey pādişeh-i kişver-i levlāk n’olaydı
Ol yer ki başarduñ gözümüñ nūrı olaydı

6. **n’olsa:**-*sa*
Rübai 291
Mısra: **4**
Ne olmak, ne hale gelmek.
Ḫāk-i der-i luṭfuñda eyā faḫr-ı cihān
Bir bencileyin ḫāk-i siyāh n’olsa gerek

7. **n’oldı:**-*dı*
Rübai 333
Mısra: **1**
Ne olmak, ne hale gelmek.
Bī-çāre Naḥīfī saña n’oldı bilmem
Kim sende nümāyān görinür ṣūret-i ġam

n’ola:

1. **n’ola:**
Gazel 2
Mısra: **5**
Ne olmak, ne hale gelmek.
Dil ḥırz-ı cān iderse n’ola naḳş-ı maḳdemüñ
ARAPÇA

2. **n’ola:**
Gazel 3
Mısra: **5**
Ne olmak, ne hale gelmek.
Ḥasret-i dīdār-ı pāküñle n’ola pür-ḫūn ise
Cān ile müştāḳdur bu dīde-i giryān saña

3. **n’ola:**
Gazel 5
Mısra: **11**
Ne olmak, ne hale gelmek.
Bir nefes pīr-i maḥabbetden n’ola dūr olmasam
Gerden-i cāna ezelden bend-i ‘ışḳ oldı ridā

4. **n’ola:**
Gazel 18
Mısra: **9**
Ne olmak, ne hale gelmek.
N’ola vīrānezār-ı miḫnet ise ḳalb-i maḥzūnum
Naḥīfī anda pinhāndur niçe gencīne-i ma‘nā

5. **n’ola:**
Gazel 19
Mısra: **9**
Ne olmak, ne hale gelmek.
N’ola tā ḥaşre dek bāḳī ḳalursa ḥasretüñ dilde
Naḥīfī de ḥicāb-ı ‘arż-ı vuṣlat sende istiġnā

6. **n’ola:**
Gazel 23
Mısra: **13**
Ne olmak, ne hale gelmek.
Naḥīfīveş n’ola ser-germ-i cām-ı iştiyāḳ olsam
Beni bī-ṣabr u ārām itdi derd-i ḥasretüñ cānā

7. **n’ola:**
Gazel 27
Mısra: **7**
Ne olmak, ne hale gelmek.
Uçmaḳ ümmīdin itse n’ola şāh-bāz-ı dil
Kim ḳıṭ‘a-i bihişt gelür meskenüm baña

8. **n’ola:**
Gazel 51
Mısra: **1**
Ne olmak, ne hale gelmek.
Āteş-i pür-sūz-ı ‘ışḳ ile n’ola olsam kebāb
Yaḳdı yandurdı derūnum naġme-i ṣavt-ı rebāb

9. **n’ola:**
Gazel 53
Mısra: **11**
Ne olmak, ne hale gelmek.
N’ola efzūn olursa ẕerreden ‘uşşāḳ-ı mihr-engīz
Bu şehrüñ dil-rübāsı gün gibi meşhūrlardur hep

10. **n’ola:**
Gazel 62
Mısra: **11**
Ne olmak, ne hale gelmek.
Bu Naḥīfī n’ola itmezse cihāna raġbet
Milket-i mu‘cizedür rütbe-i iclāl-i ġarīb

11. **n’ola:**
Gazel 74
Mısra: **3**
Ne olmak, ne hale gelmek.
Ḫarāb-ender-ḫarāb-ı ‘ışḳ-ı yār olsaḳ n’ola biz de

Ki sāḳī mest elinde sāġar-ı ʿālem-nümā ser-mest

12. **n'ola:**
Gazel 74
Mısra: **13**
Ne olmak, ne hale gelmek.
N'ola gül-çīn-i būs-ı rūy-ı yār olsaḳ ki ruḫṣatdur
Ser-ā-ser oldılar meclisde yārān-ı ṣafā ser-mest

13. **n'ola:**
Gazel 93
Mısra: **6**
Ne olmak, ne hale gelmek.
Her āfitāb-ı sīm-ten dönmüş hilāle rūzeden
İtse n'ola defʿ-i ḥazen teşrīf-i şevḳ-encām-ı ʿıyd

14. **n'ola:**
Gazel 93
Mısra: **10**
Ne olmak, ne hale gelmek.
Meh-pāreler ser-germ-i nāz diller müheyyā-yı niyāz
İtse n'ola ifṣā-yı rāz küstāḫī-i ibrām-ı ʿıyd

15. **n'ola:**
Gazel 96
Mısra: **8**
Ne olmak, ne hale gelmek.
Sāye-i ḳaddüñ diler serv-i dil-ārā rūz u şeb
N'ola bir kūteh ḳuluñdur ol daḫi bir müstemend

16. **n'ola:**
Gazel 99
Mısra: **3**
Ne olmak, ne hale gelmek.
N'ola şāhum ben ġarībi zülfüñe bend eyleseñ
ʿĀṣıḳ dünyāda var mı zülf-i sevdādan leẕīẕ

17. **n'ola:**
Gazel 105
Mısra: **5**
Ne olmak, ne hale gelmek.
N'ola pāy-ı ḫıred zencīr-i ʿışḳa olsa şāyeste
Beni leb-rīz-i sevdā eyleyen zülf-i siyāhuñdur

18. **n'ola:**
Gazel 109
Mısra: **11**
Ne olmak, ne hale gelmek.
Baṣīret ehli n'ola ṣarf-ı ẕihn iderse müdām
Kitāb-ı ṣubḥ u mesā nüsḫa-i müceddeddür

19. **n'ola:**
Gazel 119
Mısra: **7**
Ne olmak, ne hale gelmek.
N'ola bülbül gibi şevḳ ile āh ü nāle eylersem
Leṭāfetde hemān ol ġonçe bir ter verd-i ḫandāndur

20. **n'ola:**
Gazel 125
Mısra: **3**
Ne olmak, ne hale gelmek.
N'ola dest-i irādetle ṭutarsam zülf-i pür-çīnüñ
Bu ʿışḳuñ muḳteżāsı ʿāḳıbet divāne olmaḳdur

21. **n'ola:**
Gazel 127
Mısra: **11**
Ne olmak, ne hale gelmek.
N'ola her laḥẓa meyl-i kūh u deşt eylerse ʿışḳ ile
Göñül Ferhād ü Ḳaysuñ hem-reh ü hem-pālarındandur

22. **n'ola:**
Gazel 138
Mısra: **9**
Ne olmak, ne hale gelmek.
Naḥīfīyā n'ola keyfiyyetüñ müdām olsa
Bu neşve sende daḫi neşve-i Elestüñdür

23. **n'ola:**
Gazel 140
Mısra: **3**
Ne olmak, ne hale gelmek.
Dırāz itsem n'ola dest-i fiġānum dād-ḫᵛāhāne
O şūḫuñ kākül-i ḫam-der-ḫamı dāmān-ı şekvādur

24. **n'ola:**
Gazel 146
Mısra: **3**
Ne olmak, ne hale gelmek.
N'ola dūd-ı siyāh-ı āhum olsa āsumān-peyvend
Derūnum āteş-i dil-sūz-ı hicrān ile sūzāndur

25. **n'ola:**
Gazel 150
Mısra: **5**
Ne olmak, ne hale gelmek.
N'ola cānı çıḳarsa ʿazm idince mülk-i ʿuḳbāya
Gelenler bu cihān-ı bi-beḳāya hep peşīmāndur

26. **n'ola:**
Gazel 150
Mısra: **9**
Ne olmak, ne hale gelmek.
N'ola Ferhād ü Ḳaysa ġālib olmaḳ ḳaṣdın eylersem
Kişinüñ çekdigi hep ġayret-i emsāl ü aḳrāndur

27. **n'ola:**
Gazel 151
Mısra: **7**
Ne olmak, ne hale gelmek.
N'ola mānend-i ney nālān olursam bezm-i ʿālemde
Derūnum dāġdāġ-ı sūz u tāb-ı nār-ı hicrāndur

28. **n'ola:**
Gazel 152
Mısra: **11**
Ne olmak, ne hale gelmek.
N'ola keştī-i dil ser-geşte olsa ıżṭırābından
Sirişküm ḫaddi yoḳ pāyānı yoḳ bir baḥr-ı ʿummāndur

29. **n’ola:**
Gazel 158
Mısra: **3**
Ne olmak, ne hale gelmek.
N’ola bir laḥẓa ārām itmeyem ey māh-rū sensüz
Ġarībüñ başına fürḳat cihānı teng ü tār eyler

30. **n’ola:**
Gazel 164
Mısra: **7**
Ne olmak, ne hale gelmek.
Ehl-i dil ser-germ olursa ṭaʿn-ı dünāndan n’ola
Bülbüli zāġ-ı siyāhum nālesi iġżāb ider

31. **n’ola:**
Gazel 170
Mısra: **2**
Ne olmak, ne hale gelmek.
Yine ol ġonçe gülden şimdi mehcūr oldıġum demdür
N’ola bülbül gibi zār eylesem dūr oldıġum demdür

32. **n’ola:**
Gazel 174
Mısra: **15**
Ne olmak, ne hale gelmek.
Cūş-ı taḥsīne n’ola zīver-i mengūş olsa
Ey Naḥīfī bu ġazel bir güher-i pākümdür

33. **n’ola:**
Gazel 181
Mısra: **11**
Ne olmak, ne hale gelmek.
Ḥasūdān-ı gedā-meşreb n’ola pā-māl-i reşk olsa
Naḥīfī mülk-i naẓmuñ şimdi şāh-ı kām-rānıdur

34. **n’ola:**
Gazel 184
Mısra: **9**
Ne olmak, ne hale gelmek.
Sözlerümden ḳuvvet-i ṭabʿum n’ola bilse ḥasūd Zūr-ı bāzū-yı şehi ṭavr-ı sipāhından bilür

35. **n’ola:**
Gazel 189
Mısra: **3**
Ne olmak, ne hale gelmek.
N’ola mānend-i mū cism-i nizārum tār-ı şevḳ olsa
Dil-i āşüftemüz fikr-i meyānuñ mū-be-mū eyler

36. **n’ola:**
Gazel 191
Mısra: **7**
Ne olmak, ne hale gelmek.
N’ola günden güne revnaḳ-dih-i gülzār-ı ḥüsn olsañ
Hezār-ı ṭabʿumı ey ġonçe ḫāmūş itdigüm yoḳdur

37. **n’ola:**
Gazel 192
Mısra: **9**
Ne olmak, ne hale gelmek.
Naḥīfīveş n’ola her merd-i kāmil pāy-māl olsa
Cihānda ehl-i ḥāli farḳ ider ṣāḥib-naẓar yoḳdur

38. **n’ola:**
Gazel 199
Mısra: **3**
Ne olmak, ne hale gelmek.
Dest-i reşk ile n’ola çāk-i girībān itse
Ġonçenüñ dāġ-ı derūnıdur o ḫāl-i ruḫsār

39. **n’ola:**
Gazel 202
Mısra: **5**
Ne olmak, ne hale gelmek.
Zülfüñde n’ola dil ḫoş-ı ḫaṭṭuña dolaşsa
Sevdāyī-ṭabīʿatdür o seyr-i çemen ister

40. **n’ola:**
Gazel 219
Mısra: **7**
Ne olmak, ne hale gelmek.
N’ola itmezse vażʿ-ı dil-rübāyı bī-meẕāḳāne
Hümādur şāh-bāzum degme bir zāġı şikār itmez

41. **n’ola:**
Gazel 230
Mısra: **2**
Ne olmak, ne hale gelmek.
Pür-bār-ı rāḥat olmada naḫl-i zemīn-i yeʾs
Dest-i ferāġum olsa n’ola mīve-çīn-i yeʾs

42. **n’ola:**
Gazel 233
Mısra: **2**
Ne olmak, ne hale gelmek.
Yine bir āfet-i cān ile dil oldı meʾnūs
N’ola başdan başa çāk olsa ḳabā-yı nāmūs

43. **n’ola:**
Gazel 243
Mısra: **3**
Ne olmak, ne hale gelmek.
Kemeri mehveşüñ olsa n’ola boynuma ridā
Beline hāle gibi dāʾimā peyveste imiş

44. **n’ola:**
Gazel 243
Mısra: **7**
Ne olmak, ne hale gelmek.
N’ola ol şāha ḳul isem dün ü gün ḫidmetine
Ḳamer ü mihr ü felek vālih ü ser-keşte imiş

45. **n’ola:**
Gazel 252
Mısra: **4**
Ne olmak, ne hale gelmek.
Göñül bir ʿandelīb-i bī-nevādur
N’ola eylerse āh ü zārdan ḫaẓ

46. **n’ola:**
Gazel 254
Mısra: **3**

Ne olmak, ne hale gelmek.
Būy-ı gül-i kāma idersem n'ola
Hecr-i ruḫ-ı yār ile ʿarż-ı ṣudāʿ

47. **n'ola:**
Gazel 266
Mısra: **5**
Ne olmak, ne hale gelmek.
N'ola pā-māl-i ḫāk-i ḥasret olsam ṣaḥn-ı gülşende
Ḫırāmān olmaġa yanumca ol serv-i revānum yoḳ

48. **n'ola:**
Gazel 266
Mısra: **9**
Ne olmak, ne hale gelmek.
Naḥīfī-veş n'ola elden ḳomazsam dāmen-i luṭfuñ
Benüm ʿālemde senden ġayrı yār-ı mihribānum yoḳ

49. **n'ola:**
Gazel 268
Mısra: **15**
Ne olmak, ne hale gelmek.
Bī-meẕāḳān-ı zamāne n'ola ṭaʿn itse baña
Ne bilür ḳıymetini ehl-i kemāl olmayıcaḳ

50. **n'ola:**
Gazel 268
Mısra: **17**
Ne olmak, ne hale gelmek.
Ey Naḥīfī n'ola iʿcāzı idersem terḳīm
Çekmezem levḥa ḳalem siḥr-i ḥelāl olmayıcaḳ

51. **n'ola:**
Gazel 299
Mısra: **11**
Ne olmak, ne hale gelmek.
N'ola rīzān olursa ḫūn-ı dil ey māh çeşmümden
Nigāhuñ gāhī luṭf-ālūd gāhī pür-sitīz itdüñ

52. **n'ola:**
Gazel 305
Mısra: **11**
Ne olmak, ne hale gelmek.
Cibrīl-pesend olsa Naḥīfī n'ola ṭabʿuñ
Eşʿāruñı hep zīver-i levḥ u ḳalem itdüñ

53. **n'ola:**
Gazel 318
Mısra: **1**
Ne olmak, ne hale gelmek.
N'ola gelse dile sevdā-yı ebrū-yı bütān müşkil
Olur bīmāra elbet saḫtī-i meşḳ-ı kemān müşkil

54. **n'ola:**
Gazel 320
Mısra: **11**
Ne olmak, ne hale gelmek.
Ārzū-yı dāne-i ḫāl-i siyāh itse n'ola
Ey cefā-cū cennet-i ḥüsnüñde Ādemdür göñül

55. **n'ola:**
Gazel 320
Mısra: **17**
Ne olmak, ne hale gelmek.
Ey Naḥīfī pey-rev-i naẓmum n'ola olsa cihān
Şāʿir-i nāzük-edā merd-i müsellemdür göñül

56. **n'ola:**
Gazel 321
Mısra: **5**
Ne olmak, ne hale gelmek.
Giryeler ḳılsam n'ola bīm-i firāḳ-ı yār ile
Maḥv-ı ḫāşāk-i ġama seyl-āb-ı ʿışḳ ister göñül

57. **n'ola:**
Gazel 341
Mısra: **9**
Ne olmak, ne hale gelmek.
N'ola tāb-ı tecellīden derūnum dāġ dāġ olsa Naḥīfī cāy-gāh-ı ḥayret-i dīdārdan geldüm

58. **n'ola:**
Gazel 359
Mısra: **9**
Ne olmak, ne hale gelmek.
Ey felek zīb-āver-i destār-ı ʿışḳ olsañ n'ola
Sünbül-i nüh dāne-i gülzār-ı āhumsın benüm

59. **n'ola:**
Gazel 391
Mısra: **8**
Ne olmak, ne hale gelmek.
Dil ü cān dāmenüñde küştegān-ı şādumānīdür
N'ola cān virsem āġūşuñda cānā ḥasretüm sensin

60. **n'ola:**
Gazel 400
Mısra: **8**
Ne olmak, ne hale gelmek.
Hevā-yı ʿışḳ ile derd-i maḥabbet aldı ārāmum
N'ola zencīr-i zülf-i yāra bend olsam cünūnumdan

61. **n'ola:**
Gazel 405
Mısra: **7**
Ne olmak, ne hale gelmek.
N'ola Dībāce-i Mışbāḥ olursa sīneñ ey şāhum
Ser-i ṣafḥañda Seyyidden yazılmışdur kenār ebrū

62. **n'ola:**
Gazel 406
Mısra: **11**
Ne olmak, ne hale gelmek.
N'ola ẓıll-ı şerīfüñ olmasa ẓāhir bu dünyāda
Melāẕ olsa gerek ʿuḳbāda her ʿabd-i kemīn üzre

63. **n'ola:**
Gazel 408
Mısra: **9**
Ne olmak, ne hale gelmek.

Beni luṭf-ı şefāʿatle n’ola
şāyān-ı ʿafv eyle
Olınca rūz-ı pür-sūz-ı ʿadālet
yā Resūla’llāh

64. **n’olaydı:**-*ydı*
Gazel 410
Mısra: **7**
Ne olmak, ne hale gelmek.
N’olaydı ḫāk olaydum reh-güẕār-ı dilsitānuñda
Olup biñ ḥasret ile pāy-mālüñ yā Resūla’llāh

65. **n’ola:**
Gazel 412
Mısra: **3**
Ne olmak, ne hale gelmek.
N’ola biñ derd ile giryān olup der-gāhuña gelsem
Der-i luṭfuñ ʿuṣāta mültecādur yā Resūla’llāh

66. **n’ola:**
Gazel 417
Mısra: **2**
Ne olmak, ne hale gelmek.
Seni Ḥaḳ ḥamd ile ḳıldı müʾeyyed yā Resūla’llāh
N’ola ism-i şerīfüñ olsa Aḥmed yā Resūla’llāh

67. **n’ola:**
Gazel 417
Mısra: **7**
Ne olmak, ne hale gelmek.
N’ola ḫāk olmaḳ istersem der-i luṭfuñda şevḳ ile
Budur ʿāṣıḳlara ʿālemde maḳṣad yā Resūla’llāh

68. **n’ola:**
Gazel 423
Mısra: **7**
Ne olmak, ne hale gelmek.
N’ola ümmetlerüñ faḫr eyler ise ẕāt-ı pāküñle
Ḳudūmüñ raḥmet olmışdur cihāna yā Resūla’llāh

69. **n’ola:**
Gazel 424
Mısra: **11**
Ne olmak, ne hale gelmek.
N’ola deryā-yı ʿışḳuñda bulursam gevher-i kānı
Ġamuñla niçe demdür āşināyam yā Resūla’llāh

70. **n’ola:**
Gazel 426
Mısra: **3**
Ne olmak, ne hale gelmek.
N’ola olsam devā-cūyende-i dārū-yı iḥsānuñ
Esīr-i derd-i ʿışḳam mübtelāyam yā Resūla’llāh

71. **n’ola:**
Gazel 428
Mısra: **4**
Ne olmak, ne hale gelmek.
Derūnum zaḫm-ı şemşīr-i melāmet çāk çāk itdi
N’ola āfāḳı ṭutsa āh ü zārum yā Resūla’llāh

72. **n’ola:**
Gazel 448
Mısra: **9**
Ne olmak, ne hale gelmek.
N’ola sūzān iderse nār-ı ʿışḳa şeh-per-i ṣabrın
Göñül pervāne oldı şimdi bir şemʿ-i şebistāna

73. **n’ola:**
Gazel 454
Mısra: **1**
Ne olmak, ne hale gelmek.
Iżṭırāb itsem n’ola ol şāh-ı ḫūbān üstüne
Cān virür pervāne gör şemʿ-i şebistān üstüne

74. **n’ola:**
Gazel 455
Mısra: **9**
Ne olmak, ne hale gelmek.
Ḫāk-i pāyüñ tūtiyā-yı çeşm-i cān itsem n’ola
İstemem toz ḳondıġın ol pāk dāmān üstüne

75. **n’ola:**
Gazel 457
Mısra: **12**
Ne olmak, ne hale gelmek.
Oldı tüfeng bāde-keş-i ḫūn-ı merdümān
Ḳurşun aḳıtsalar n’ola nāy kilūsına

76. **n’ola:**
Gazel 464
Mısra: **3**
Ne olmak, ne hale gelmek.
N’ola bezm-i maḥabbetde ḫarāb-ender-ḫarāb olsam
Ṣunarlar bāde-i ʿışḳı baña peymāne peymāne

77. **n’ola:**
Gazel 470
Mısra: **7**
Ne olmak, ne hale gelmek.
Bulsa ġamzeñ n’ola īmā-yı viṣāle ruḫṣat
Başladum ʿişvelere kūşe-i ebrūlar ile

78. **n’ola:**
Gazel 496
Mısra: **13**
Ne olmak, ne hale gelmek.
N’ola pervāne-ṣıfat olsa Naḥīfī ḫāmūş
N’eylesün ġuṣṣa-i ḥasretle açılmaz deheni

79. **n’ola:**
Gazel 498
Mısra: **1**
Ne olmak, ne hale gelmek.
Şemīm-i zülfüñ olursa n’ola temennāsı
Dil-i ḥazīnüñ o gīsūya düşdi sevdāsı

80. **n’ola:**
Gazel 505
Mısra: **3**
Ne olmak, ne hale gelmek.
Görünmez ise n’ola żaʿfdan bu cism-i nizār

O māh-pāre beni cevr ile hilāl itdi

81. **n’ola:**
Gazel 507
Mısra: **1**
Ne olmak, ne hale gelmek.
Sūz-nāk olsa n’ola bülbülüñ āvāzeleri
İtdigi naġmede ʿuşşāḳdur āġāzeleri

82. **n’ola:**
Gazel 515
Mısra: **1**
Ne olmak, ne hale gelmek.
N’ola zünnār-ı nāza bend iderseñ ʿahd ü peymānı
ʿAyāndur kāfir-i zülfüñde vaż‘-ı nā-Müselmānī

83. **n’ola:**
Gazel 516
Mısra: **3**
Ne olmak, ne hale gelmek.
Āh-ı serdüm māniʿ-i seyr-i cemāl olsa n’ola
Baña göz açdurmaz oldı rūzgāruñ şiddeti

84. **n’ola:**
Gazel 520
Mısra: **2**
Ne olmak, ne hale gelmek.
Nigāh-ı reşk ile gördükçe eşk-i çeşm-i giryānı
N’ola ḳana boyansa zāhidüñ tesbīḥ-i mercānı

85. **n’ola:**
Gazel 521
Mısra: **11**
Ne olmak, ne hale gelmek.
N’ola ey fitne-cū tā cāna geçse naẓre-i nāzuñ
Müḳaḥḥal çeşmüñe küḥl-i vefā reng-i füsūn oldı

86. **n’ola:**
Kaside 7
Mısra: **28**
Ne olmak, ne hale gelmek.
Öldürdi beni derd-i peşīmānī-i ʿışyān
Olsam n’ola ḫ∨āhiş-ger-i dermān-ı şefāʿat

87. **n’ola:**
Kaside 8
Mısra: **48**
Ne olmak, ne hale gelmek.
Oldı memlūʾ yine ʿışḳ ile derūn u bīrūn
N’ola gülşende iderse yine ṣad nāle hezār

88. **n’ola:**
Kaside 8
Mısra: **84**
Ne olmak, ne hale gelmek.
Birisi Ḥażret-i Fārūḳ-ı ʿadālet-pīşe
Olsa ger ism-i şerīfi n’ola zeyl-i eẕkār

89. **n’ola:**
Kaside 8
Mısra: **116**
Ne olmak, ne hale gelmek.
Serverā melceʾ-i erbāb-ı meʿāṣī sensin
Ḫāk-i pāküñ n’ola ümmetlerüñ eylerse ḥişār

90. **n’ola:**
Kaside 8
Mısra: **203**
Ne olmak, ne hale gelmek.
İftiḫār eyler isem naʿt-i şerīfüñle n’ola
Eyledi ṭabʿumı iʿcāz ile hem-rāh ü civār

91. **n’ola:**
Kaside 12
Mısra: **32**
Ne olmak, ne hale gelmek.
Rūz u şebüñi ʿıyda ider cümlesi taḳdīm
İrse n’ola āşüftelerüñ ʿizzet ü şāna

92. **n’ola:**
Kaside 12
Mısra: **54**
Ne olmak, ne hale gelmek.
Vaṣf eyleyicek ol gül-i gülzār-ı ṣafāyı
Gelsem n’ola bülbül gibi feryād ü fiġāna

93. **n’ola:**
Kaside 13
Mısra: **47**
Ne olmak, ne hale gelmek.
N’ola olsa güneh-kārān-ı ümmet ṭālib-i luṭfuñ
Vücūd-ı bī-naẓīrüñ raḥmet oldı ʿālemīn üzre

94. **n’ola:**
Kaside 13
Mısra: **61**
Ne olmak, ne hale gelmek.
N’ola ʿacz ü ḳuṣūr ile idersem vaṣfuñı tekrār
Ṣafādur naʿt-i pāküñ ḫāṭır-ı endūh-gīn üzre

95. **n’ola:**
Kaside 19
Mısra: **80**
Ne olmak, ne hale gelmek.
Ḫaṭṭ-ı pāküñdür muḥaḳḳaḳ dil-pesend-i kāʾināt
Olsa her saṭrı n’ola levḥ-i kemālüñ zīveri

96. **n’ola:**
Kaside 19
Mısra: **152**
Ne olmak, ne hale gelmek.
Ẓāhir ism-i dil-keşüñde resm-i terkīb-i ṣafā
Ṣādumān olsa n’ola ḫalḳuñ kibār u kihteri

97. **n’ola:**
Kaside 21
Mısra: **1**
Ne olmak, ne hale gelmek.
ʿĀlemi ṭutsa n’ola şöhreti Saʿd-ābāduñ
Bī-bedeldür şeref ü behceti Saʿd-ābāduñ

98. **n’ola:**
Kaside 21
Mısra: **16**
Ne olmak, ne hale gelmek.
Olmış eṣnāf-ı ʿacāyib ile meşḥūn u muḥāṭ
Bü’l-ʿaceb olsa n’ola künyeti Saʿd-ābāduñ

99. **n’ola:**
Kaside 22
Mısra: **54**
Ne olmak, ne hale gelmek.
Niẓām-ı ʿālemi tedbīrine Ḥaḳ eylemiş mevḳūf
N’ola ilhām-ı ġaybī keşf iderse sırr-ı maʿnāyı

100. **n’ola:**
Kaside 24
Mısra: **82**
Ne olmak, ne hale gelmek.
Niçe demdür ḫarāb olmış yatur biñ derd ü miḥnetle
N’ola miʿmār olursa dest-i luṭfuñ ḳalb-i vīrāna

101. **n’ola:**
Kaside 27
Mısra: **18**
Ne olmak, ne hale gelmek.
Ḥaḳ Teʿālā saña ḫāṣıyyet-i kübrā virmiş
N’ola nāfiẓ ise ḳaṣd eyledigüñ ḫayr-ı umūr

102. **n’ola:**
Kaside 27
Mısra: **67**
Ne olmak, ne hale gelmek.
N’ola dil vaṣfuñı eylerse bu ḳadar elṭāfa
Tuḥfe ʿarż itdi Süleymāna niçe şerm ile mūr

103. **n’ola:**
Kaside 27
Mısra: **93**
Ne olmak, ne hale gelmek.
N’ola maʿẕūr ise efġānı dil-i maḥzūnuñ
ʿAyb olınmaz ne ḳadar nāle iderse rencūr

104. **n’ola:**
Kaside 28
Mısra: **3**
Ne olmak, ne hale gelmek.
N’ola her bir nigehde şevḳ ile feyż iktisāb itsem
Benüm endīşe-i ruḫsār-ı dil-ber āfitābumdur

105. **n’ola:**
Kaside 28
Mısra: **9**
Ne olmak, ne hale gelmek.
N’ola evżāʿ-ı ser-mestī idüp ifṣā-yı rāz itsem
Bu bezm-i dil-güṣāda laʿl-i dil-ber gül-şarābumdur

106. **n’ola:**
Kaside 28
Mısra: **33**
Ne olmak, ne hale gelmek.
N’ola reşk-āver olsa Ẕü’l-feḳār-ı Ḥaydār-ı Kerrār
O tīġ-i ḫūn-feşānı ġamze-i ḥāżır-cevābumdur

107. **n’ola:**
Kaside 28
Mısra: **41**
Ne olmak, ne hale gelmek.
N’ola ḫışm ile ġarḳ-ı mevce-i ḳahr itse aʿdāyı
Elinde tīġ-i zerrīn kārı zār-ı ṣuʿle-tābumdur

108. **n’ola:**
Kaside 28
Mısra: **43**
Ne olmak, ne hale gelmek.
N’ola dil-şād isem ümmīd-i būs-ı ḫāk-i pāy ile
Ġubār-ı der-gehi tā feyż-baḫşā-yı türābumdur

109. **n’ola:**
Kıt'a 23
Mısra: **2**
Ne olmak, ne hale gelmek.
Ḥaḳīḳatde ẓıll-ı İlāhī odur
N’ola olsa bī-sāye faḫr-ı cihān

110. **n’ola:**
Kıt'a 29
Mısra: **5**
Ne olmak, ne hale gelmek.
Żarar itsem n’ola ser-māye-i idrākümden
Çölde bir gevher-i nā-yāb düşürdüm ḫāke

111. **n’ola:**
Kıt'a 30
Mısra: **1**
Ne olmak, ne hale gelmek.
Ey Naḥīfī n’ola görmezse gözüm dünyāyı
Gerd-i ġam düşdi yine merdümek-i idrāke

112. **n’ola:**
Kıt'a 45
Mısra: **8**
Ne olmak, ne hale gelmek.
Böyle bir ḳaṣr-ı ṣafā görmedi çeşm-i gerdūn
Dīde-i encüm ile olsa n’ola ḫayrānı

113. **n’ola:**
Matla 15
Mısra: **1**
Ne olmak, ne hale gelmek.
N’ola ʿarż itmez isem ḥālümi ḫalḳa aṣlā
-

114. **n’ola:**
Matla 42
Mısra: **1**
Ne olmak, ne hale gelmek.
Āġāz-ı nāle itse n’ola cān-ı pür-şekīb
Oldı resīde mevsim-i feryād-ı ʿandelīb

115. **n’ola:**
Matla 50
Mısra: **1**
Ne olmak, ne hale gelmek.

Gelmezse n’ola ḫāṭıra endīşe-i vuṣlat
Bir vech ile yoḳ şāhid-i baḫtumda mürüvvet

116. **n’ola:**
Matla 55
Mısra: **1**
Ne olmak, ne hale gelmek.
Ġırre-i devlet-i dünyā n’ola eylerse ḥades
Mestüñ elbette olur mest iken eṭvārı ʿabes

117. **n’ola:**
Matla 70
Mısra: **1**
Ne olmak, ne hale gelmek.
Mā-verā-yı ʿarşa eylerseñ n’ola her dem naẓar
Çeşmüñi Ḥaḳ eyledi mekḥūl-ı mā-zāġa’l-baṣar

118. **n’ola:**
Matla 71
Mısra: **1**
Ne olmak, ne hale gelmek.
Olsa yüzüñden n’ola şems ü ḳamer müstenīr
Eyledi Ḥaḳ vaṣfuñı nūr u sirāc-ı münīr

119. **n’ola:**
Matla 95
Mısra: **1**
Ne olmak, ne hale gelmek.
Eşk-rīz-i ıżṭırāb olsam n’ola leyl ü nehār
Çeşmüme müjgān düşürdi ʿaks-i ḫaṭṭ-ı müşkbār

120. **n’ola:**
Matla 100
Mısra: **1**
Ne olmak, ne hale gelmek.
Yüzüñe ḳarşu n’ola girye iderse dil-i zār
Ḫoş gelür ey gül-i raʿnā bana bārān-ı bahār

121. **n’ola:**
Matla 108
Mısra: **1**
Ne olmak, ne hale gelmek.
Pister-i ġamda n’ola eyler isem nāle vü zār
Çeşm-i bīmārı gibi olmış o āfet bīmār

122. **n’ola:**
Matla 110
Mısra: **1**
Ne olmak, ne hale gelmek.
Güẕer eylerse n’ola leyl ü nehār
Tīz yürür sāʿat-ı çarḫ-ı devvār

123. **n’ola:**
Matla 128
Mısra: **2**
Ne olmak, ne hale gelmek.
Żaʿf-ı ʿışḳ oldı ezel cism-i nizāra muḫtaṣ
N’ola ʿālemde baña olsa Naḥīfī maḫlaṣ

124. **n’ola:**
Matla 160
Mısra: **1**
Ne olmak, ne hale gelmek.
Dūd-ı āhum n’ola zeyn olsa miṣāl-i sünbül
Lāleli ḳābil mi ide ʿahd-i şebāba vāṣıl

125. **n’ola:**
Matla 160
Mısra: **1**
Ne olmak, ne hale gelmek.
Dūd-ı āhum n’ola zeyn olsa miṣāl-i sünbül
Lāleli çeşmede bir gül-ruḫa oldum bülbül

126. **n’ola:**
Matla 167
Mısra: **1**
Ne olmak, ne hale gelmek.
Olsam n’ola biñ şevḳ ile ol mehveşe māʾil
Dīvāne ider ādemi ol şekl ü şemāʾil

127. **n’ola:**
Matla 212
Mısra: **1**
Ne olmak, ne hale gelmek.
N’ola ḳadrüñ senüñ ʿālī ise aʿlādan ednādan
Ġaraż sensin eyā Maḥbūb-ı Ḥaḳ remz-i evednāda

128. **n’ola:**
Matla 214
Mısra: **1**
Ne olmak, ne hale gelmek.
N’ola meclis olursa reşk-i gülşen
Açıldı gül gibi oldı o gül şen

129. **n’ola:**
Matla 240
Mısra: **1**
Ne olmak, ne hale gelmek.
N’ola ṣubḥ u mesā dergāhuña yüz sürse mihr ü māh
Çerāġ-ı nūr-ı ẕātuñdur cihān yā nūru ʿarşi’llāh

130. **n’ola:**
Matla 244
Mısra: **1**
Ne olmak, ne hale gelmek.
N’ola ser-cümle ʿafv eyler iseñ aṣḥāb-ı ʿisyānı
İlāhī luṭfuñuñ iḥsānuñuñ yoḳ ḥadd ü pāyānı

131. **n’ola:**
Matla 248
Mısra: **2**
Ne olmak, ne hale gelmek.
Ḥicāb altında ḳaldı seyr idelden rūy-ı cānānı
N’ola gündüz görinmezse sipihrüñ māh-ı tābānı

132. **n’ola:**
Matla 262
Mısra: **2**
Ne olmak, ne hale gelmek.
Gözedür dāʾim anı her nigeh-i dil-cūsı

Çeşm-i yārüñ ḳılıcın ṣalṣa
n’ola ebrūsı

133. **n’ola:**
Murabba 3
Mısra: **23**
Ne olmak, ne hale gelmek.
N’ola eyler iseñ raḥmet
Meded eyle meded mevlā

134. **n’ola:**
Rübai 19
Mısra: **2**
Ne olmak, ne hale gelmek.
Ḫallāḳ-ı cihān eyledi tekrīm saña
Maḥlūḳ n’ola eylese taʿẓīm saña

135. **n’ola:**
Rübai 110
Mısra: **2**
Ne olmak, ne hale gelmek.
Ey ẕātı olan ins ile cāna mebʿūṣ
Olsa n’ola ʿışḳuñ dil ü cāna mebʿūṣ

136. **n’ola:**
Rübai 160
Mısra: **3**
Ne olmak, ne hale gelmek.
Bī-sāye olursa n’ola ẕat-ı pāküñ
Nūr idi senüñ ẕāt-ı cihān-gīrüñ nūr

137. **n’ola:**
Rübai 229
Mısra: **1**
Ne olmak, ne hale gelmek.
Nālānuñ olursam n’ola mānend-i ceres
İtdüñ beni āzürde-i peykān-ı heves

138. **n’ola:**
Rübai 232
Mısra: **3**
Ne olmak, ne hale gelmek.
Ey nūr-ı Ḫudā neşve-i naʿtüñle n’ola
Her şām ü seḥer ben de olursam pür-cūş

139. **n’ola:**
Rübai 261
Mısra: **1**
Ne olmak, ne hale gelmek.
İtsem n’ola her laḥẓa recā-yı tevfīḳ
Senden olur iḥsān ʿaṭā-yı tevfīḳ

140. **n’ola:**
Rübai 269
Mısra: **3**
Ne olmak, ne hale gelmek.
Ġurbetde n’ola rūz u şeb olsam maḥzūn
Mümkin mi bu endūh ile mesrūr olmaḳ

141. **n’ola:**
Rübai 271
Mısra: **2**
Ne olmak, ne hale gelmek.
Emrüñle ġarīb illere çün düşdi ṭarīḳ
Olsaḳ n’ola ḫ∨āhiş-ger-i luṭf-ı tevfīḳ

142. **n’ola:**
Rübai 369
Mısra: **1**
Ne olmak, ne hale gelmek.
Aġyār n’ola ṣormaz ise aḥvālüm
Yoḳ faḫr idecek anlara cāh ü mālum

143. **n’ola:**
Rübai 428
Mısra: **4**
Ne olmak, ne hale gelmek.
Maġrūr olup iḥsānuña küstāḫ oldum
Olsam n’ola şāyeste-i ʿafv ü ġufrān

144. **n’ola:**
Rübai 434
Mısra: **1**
Ne olmak, ne hale gelmek.
Neẕẕāre idersem n’ola ruḫsāruña ben
Ḥasret-zedeyem şevḳ ile dīdāruña ben

145. **n’ola:**
Rübai 484
Mısra: **2**
Ne olmak, ne hale gelmek.
Dūd-ı dil ü sūziş-i cigerle her gāh
İtsem n’ola saḳf-ı çarḫ-ı gerdūnı siyāh

146. **n’ola:**
Rübai 487
Mısra: **1**
Ne olmak, ne hale gelmek.
Maʿmūre-i dil olsa n’ola vīrāne
Düşdi dil ü cān memleket-i Ḫırāna

147. **n’ola:**
Rübai 511
Mısra: **2**
Ne olmak, ne hale gelmek.
Oldı o şehe ins ü melāʾik bende
Şevḳ ile n’ola bende olursam ben de

148. **n’ola:**
Rübai 538
Mısra: **1**
Ne olmak, ne hale gelmek.
Āfāḳı ṭutarsa n’ola āh ü zārı
ʿIşḳuñ elemi aldı dil-i bīmārı

149. **n’ola:**
Tahmis 1
Mısra: **1**
Ne olmak, ne hale gelmek.
Gözümüñ ḥasret ile n’ola revān olsa yaşı
ʿĀşıḳam ol şehe kim yoḳ iki ʿālemde eşi

150. **n’ola:**
Tahmis 1
Mısra: **11**
Ne olmak, ne hale gelmek.

N’ola biñ şevḳ ile ser-geştesi olsa dil ü cān
Oldı tā rūz-ı ezel ʿışḳı derūnumda ʿayān

151. **n’ola:**
Tahmis 4
Mısra: **18**
Ne olmak, ne hale gelmek.
Esbaḳ-i ḫalḳ-ı cihānsın saña ʿālem mülḥaḳ
Ḳurb-ı ḫāṣa n’ola olduñ ise ṣāyān ü eḥaḳ

152. **n’ola:**
Tahmis 4
Mısra: **20**
Ne olmak, ne hale gelmek.
Dīg-i ḥikmetde pişürdi çü senüñ sevgüñi Ḥaḳ
Cebrāʾile olsa n’ola maṭbaḫunuñ hīme-keşi

153. **n’ola:**
Tahmis 5
Mısra: **16**
Ne olmak, ne hale gelmek.
Fitneli elā gözler çün uyḫudan uyana
İtsem n’ola ḫayretle her laḥẓada vāveylī

154. **n’ola:**
Tahmis 7
Mısra: **13**
Ne olmak, ne hale gelmek.
N’ola teslīm-i cān itmekde diller bī-ḳarār olsa
ʿAceb mi küştegān-ı kūy-ı dil-ber bī-şümār olsa

155. **n’ola:**
Tahmis 9
Mısra: **18**
Ne olmak, ne hale gelmek.
Niçe biñ nāz ü niyāz ile şeb-i ʿişretde
ʿArż-ı ḥāl itse n’ola ʿālem-i germiyyetde

156. **n’ola:**
Tarih 16
Mısra: **17**
Ne olmak, ne hale gelmek.
Her zücāc-ı revzeni ʿālem-nümā dirsem n’ola
Müddeʿāma cām-ı Cem mirʾāt-ı İskender güvāh

157. **n’ola:**
Tarih 16
Mısra: **31**
Ne olmak, ne hale gelmek.
Ḫāk-būs olsa n’ola şām ü seḥer iḳbāl ile
Sāḥa-i zībāsıdur peyk-i ṣabāya şāh-rāh

158. **n’ola:**
Tarih 22
Mısra: **1**
Ne olmak, ne hale gelmek.
N’ola olsa pādişāh-ı ʿāleme şeh-rāh-ı feyż
Ḫāl-i ḫayr ile anuñ tārīḫidür der-gāh-ı feyż

n’oldıġın:

1. **n’oldıġın:**
Kıt'a 36
Mısra: **5**
Ne olduğunu.
N’oldıġın bilmez idüm bāġ-ı cinānuñ el-ḥaḳ
Görmeyeydüm ben eger şām-ı bihişt-ābādı

n’olsa gerek:

1. **n’olsa gerek:**
Gazel 278
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne çıkar.
N’olsa gerek ḳadrüñe nisbet senüñ
Bencileyin pā-zede bir ḳabża ḫāk

nübüvvet:

1. **nübüvvetüñ:**-*üñ*
Gazel 279
Mısra: **9**
Nebilik, peygamberlik.
Teʾkīd-i ḥikmet ile müdellel nübüvvetüñ
Teʾyīd-i muʿciz ile müberhen delāʾilüñ

2. **nübüvvet:**
Kaside 10
Mısra: **16**
Nebilik, peygamberlik.
Vücūdı içün oldı bedʿ-i vücūd
Ẓuhūrıyla nübüvvet ḫitām

3. **nübüvvet:**
Rübai 556
Mısra: **1**
Nebilik, peygamberlik.
Neşr olmaġa āfāḳa nübüvvet ḫaberi
Ḥaḳ virdi aña āyet-i şaḳḳü’l-ḳameri

4. **nübüvvet:**
Rübai 557
Mısra: **2**
Nebilik, peygamberlik.
Ol nūr-ı Ḫudādur iki ʿālem şāhı
Ol evc-i ṣafā mihri nübüvvet māhı

nücūm:

1. **nücūm:**
Gazel 328
Mısra: **12**
Yıldızlar.
Ṣūret-i resm-i rikābuñdur felekde mihr ü māh
Naḳş-ı mīḫ-i naʿl-i esbüñdür semā üzre nücūm

2. **nücūm:**
Kaside 22
Mısra: **88**
Yıldızlar.
Muvaffaḳ ide tanẓīm-i umūr-ı dīn ü devletde
Nücūm ile müzeyyen eyleyen bu çarḫ-ı ḫaḍrāyı

nücūm-ı āsumān:

1. **nücūm-ı āsumān:**
Kaside 2
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Gökyüzündeki yıldızlar.
Ḥabbe-i tesbīḥüm olsaydı nücūm-ı āsumān
Ḥaşre dek mümkin degül ḥaḳ üzre şükr-i niʿmetüñ

nüfūz eyleye:

1. **nüfūz eyleye:**-*ye*
Tarih 4
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gücünü, etkisini hissettirmek, tesiri altına almak.
Emr ü nehyinde nüfūẕ eyleye iḥsānı Allāh
Tīġ-i ḳahrı ile maʿdūm ola aʿdā-yı ʿanud

nüh çenberi:

1. **nüh çenberi:**-*i*
Kaside 19
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dokuz çemberin kubbesinin cilve yeri II felek.
Ṣan yedi ḳubbe vezīridür ṭurur iclāl ile
Sebʿa-i seyyāre kim zeyn itdi bu nüh çenberi

nüh felek:

1. **nüh felek:**
Gazel 63
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dokuz gök.
Āyet-i Miʿrāc-ı ḫāṣıyla müşerref nüh felek
Ṭalʿat-ı envār-ı ẕātıyla münevver şeş cihet

2. **nüh felek:**
Tarih 24
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dokuz felek, göğün dokuz katı II tüm dünya.
Nüh felek çıḳdı temāşāya didüm tārīḫini
Kāḫ-ı Saʿd-ābād-ı Sulṭān Aḥmed oldı bī-ʿadīl

nuḫbe-i sırr-ı belāġat:

1. **nuḫbe-i sırr-ı belāġat:**
Tahmis 1
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Söz söyleme sırrının güzidesi II Hz. Muhammet'in güzel sözlü olması.
Nuḫbe-i sırr-ı belāġat süḫan-ı muḥteremi
Genc-i esrār-ı ilāhī dil-i iʿcāz-demi

nühüfte:

1. **nühüfte:**
Gazel 22
Mısra: **3**
Gizli olarak, gizlice.
Nigāh-ı ġamzesi ṭurmaz nühüfte ʿişveler eyler
Gel imdi n'eylesün inṣāf olınsa ʿāşıḳ-ı şeydā

2. **nühüfte:**
Gazel 106
Mısra: **4**
Gizli olarak, gizlice.
Güşāyiş-i dilüm ol mest-i bāde-i nāzuñ
Nühüfte şīve-i ṭāḳat-rübālarındandur

3. **nühüfte:**
Gazel 113
Mısra: **7**
Gizli olarak, gizlice.
Nühüfte ʿaybuñı lāzımdur eylemek teftīş
Bu beyʿgāha dirseñ revācumuz yoḳdur

4. **nühüfte:**
Gazel 129
Mısra: **9**
Gizli olarak, gizlice.
Nühüfte dīdede ʿaksi o lāle-ruḫsāruñ
Bu çeşmeye sebeb oldur ki lāleli dirler

5. **nühüfte:**
Gazel 498
Mısra: **12**
Gizli olarak, gizlice.
Yeter medār-ı tesellī meyān-ı meclisde
Ol ebruvān ile yārüñ nühüfte īmāsı

nuḳaṭ olsa:

1. **nuḳaṭ olsa:**-*sa*
Gazel 251
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nokta olmak.
ʿĀrıżuñda pādişāhum bil ḫaṭādur bunca ḫaṭ
ʿĀrife kāfīdür olsa ol siyeh ḫālüñ nuḳaṭ

nuḳl-i kebāb:

1. **nuḳl-i kebāb:**
Gazel 141
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kebap mezesi.
Dehān-ı şevḳuma cām-ı şarāb āteşdür
Gelū-yı ʿayşuma nuḳl-i kebāb āteşdür

nuḳl-i laʿlüñ:

1. **nuḳl-i laʿlüñ:**-*üñ*
Gazel 178
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dudağın mezesi.
Nuḳl-i laʿlüñ ki ola taʿbiye-i güft ü şinīd
Eşk-i çeşmüm benüm ol bezme şarāb-āver olur

nuḳl-i şeftālū:

1. **nuḳl-i şeftālū:**
Gazel 256
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Meze olarak şeftali II Sevgilinin yanağı.
Baña peymāne ṣunduḳça virürdüñ nuḳl-i şeftālū

Eger kim bezm-i meyde el vireydi sāḳiyā ṭāliʿ

nuḳre-i ġafletle:

1. **nuḳre-i ġafletle:**-*le*
Gazel 517
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gafletin gümüşü.
Ḥüsni mevḳūf-ı ḫazāndur nev-bahār-ı ʿālemüñ
Nuḳre-i ġafletle ṭayy itme bu naḳş-ı ʿibreti

nuḳre-i maġşūş itdüñ:

1. **nuḳre-i maġşūş itdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 295
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Has olmayan, hileli para etmek.
Ḳılduñ ālūde-riyā ile sirişk-i çeşmüñ
Naḳd-i ḫāliṣ-eşeri nuḳre-i maġşūş itdüñ

nükte:

1. **nükteler:**-*ler*
Gazel 508
Mısra: **4**
Ancak dikkat edildiğinde anlaşılan ince söz ve mana.
Nigāh-ı ʿişvesi itdi ifāde ġamzesine
O nükteler ki o şīrīn edāya söylendi

2. **nüktesin:**-*sin*
Kaside 3
Mısra: **50**
Ancak dikkat edildiğinde anlaşılan ince söz ve mana.
Şübhe yoḳ ʿārıża-i merg-i zevi'l-ervāḥa
Nüktesin remz ile fehm it yüri bu maʿnānuñ

3. **nüktesin:**-*sin*
Matla 150
Mısra: **1**
Ancak dikkat edildiğinde anlaşılan ince söz ve mana.
Lisān-ı ʿışḳı bilmez nüktesin fehm eylemez yārüñ
Ne ḳuşdur bülbül-i şeydā yanında ʿāşıḳ-ı zāruñ

nükte açsam:

1. **nükte açsam:**-*sa, -m*
Gazel 399
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Herkesin anlayamayacağı, ince manalı bir konu açmak.
Olur ser-māye-i ẓulmet şeb-i hicrān-ı dil-dāra
Eger bir nükte açsam şīve-i baḫt-ı siyāhumdan

nükte-dān ola:

1. **nükte-dān ola:**-*a*
Gazel 442
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nükteli söz söylemek.
Bir dil-rübā ki ʿārif ola nükte-dān ola
Yoḳdur anuñ bahāsı meger naḳd-i cān ola

nüktedān-ı bī-bedel:

1. **nüktedān-ı bī-bedel:**
Gazel 156
Mısra: **35**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eşsiz söz söyleyen.
Süḫandān-ı müsellem nüktedān-ı bī-bedel ol kim
Edā-yı naẓm u neşr-i ḫūbı merhūn-ı feṣāḥatdur

nükte-i çeşm-i siyehüñ:

1. **nükte-i çeşm-i siyehüñ:**-*üñ*
Gazel 336
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Siyah gözünün manası.
Baña maḫṣūṣ idi hep nükte-i çeşm-i siyehüñ
Bezm-i ḫāṣuñda Naḥīfī-i süḫan-dānuñ idüm

nükte-i eşʿārını:

1. **nükte-i eşʿārını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 77
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şiir ve sözlerdeki nükte.
Reşk-āver-i devrān olur āḫir bu Naḥīfī
Bir kerre hele nükte-i eşʿārını seyr it

nükte-i esrār-ı süveydā:

1. **nükte-i esrār-ı süveydā:**
Gazel 474
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kalbin ortasındaki sırların anlaşılırlığı.
Keşf olmaz ise nükte-i esrār-ı süveydā
ʿİbretle naẓẓar eyle gel ol noḳṭa-i ḫāle

nükte-i kemīnesi:

1. **nükte-i kemīnesi:**-*si*
Gazel 88
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Az nükte.
Her nükte-i kemīnesi yüz biñ kitāb olur
Aḥvālin itse ʿāşıḳ-ı ḫāṭır-ḫarāb şerḥ

nükte-i maʿnā:

1. **nükte-i maʿnā:**
Gazel 491
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Anlam inceliği.
Lafẓ-ı bī-maʿnā gibi her meclise itme duḫūl
Kendüñi gözden nihān it nükte-i maʿnā gibi

nükte-i maʿnā-yı vaṭan:

1. **nükte-i maʿnā-yı vaṭan:**
Gazel 390
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Vatanın manasının nüktesi.
Şerḥ idüp şerḥa-i miḥnetle çıḳardum ki meger
Lafẓ-ı ġurbetde imiş nükte-i maʿnā-yı vaṭan

nükte-i mefhūm-ı ve mā erselnā:

1. **nükte-i mefhūm-ı ve mā erselnā:**
Kaside 8
Mısra: **75**
Kelime Tipi: **Ayet**
"Biz seni ancak âlemlere rahmet olarak gönderdik." Enbiya suresinin 107. ayetinden kısmi iktibas yapılmıştır. Bu ayetin anlamının arkasında yatan durumu.
Yaʿnī kim nükte-i mefhūm-ı ve mā erselnā
Ẕāt-ı pākiyle anuñ eyledi keşf-i esrār

nükte-i mübhemdür:

1. **nükte-i mübhemdür:**-*dür*
Kaside 16
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Anlaşılmaz söz.
Dem-i cān-baḫş-ı ziyāretde ülü'l-ebṣāra
Bāʿiṯ-i riḳat olan nükte-i mübhemdür bu

nükte-i naẓm-ı pāküñ:

1. **nükte-i naẓm-ı pāküñ:**-*üñ*
Gazel 514
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz nazmın manası.
Ey Naḥīfī göricek nükte-i naẓm-ı pāküñ
Tāze-gūyān-ı zamāne yine mülzem ḳaldı

nükte-i nihāna:

1. **nükte-i nihāna:**-*a*
Gazel 451
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gizli düşünce.
İksīr-i maʿrifetdür taḥṣīl-i neşve-i ʿışḳ
Aġyārı vāḳıf itme bu nükte-i nihāna

nükte-i ʿunvān-ı sübḥanellezī esrā:

1. **nükte-i ʿunvān-ı sübḥanellezī esrā:**
Kaside 11
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Ayet**
Sübhanellezi esrâ ayetinin unvanının arkasındaki anlam.
Zīnet-efzā-yı kemāl oldı berāt-ı rifʿatüñ
Nükte-i ʿunvān-ı sübḥanelleẕī esrā ile

nükte-senc olmaġa:

1. **nükte-senc olmaġa:**-*maġ, -a*
Gazel 470
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Herkesin anlayamadığı ince manâyı değerlendiren olmak.
Cümlenüñ ḫāk-i rehi biz de Naḥīfī-zāruz
Nükte-senc olmaġa ḥācet ne süḫan-gūlar ile

nükte-sencān:

1. **nükte-sencāna:**-*a*
Gazel 317
Mısra: **13**
Nükteden anlayanlar.
Naḥīfī itme teklīf-i naẓīre nükte-sencāna
Ki sehl-i mümteniʿdür olsa bir ḥüsn-i beyān müşkil

2. **nükte-sencāna:**-*a*
Kaside 24
Mısra: **28**
Nükteden anlayanlar.
Vezīr-i Müşterī-tedbīr ü mīr-i kārdāndur kim
Muʿallim-kār olur reʾy-i rezīni nükte-sencāna

nükteverān:

1. **nükteverāna:**-*a*
Kaside 12
Mısra: **50**
İnce manaya sahip.
Ol şāh-ı melāʾik-sipehüñ naʿt-i şerīfi
Oldı sebeb-i raḥmet-i Ḥaḳ nükteverāna

nükteverān-ı dehrüñ:

1. **nükteverān-ı dehrüñ:**-*üñ*
Gazel 211
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnce manaya sahip dünya.
Şīve-i ṭabʿını biz nükteverān-ı dehrüñ
-

nuḳūd-ı eşkini:

1. **nuḳūd-ı eşkini:**-*i, -n, -i*
Matla 112
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gözyaşı paraları.
Nuḳūd-ı eşkini ʿuşşāḳa o laʿl-i nāba virür
Ne girse destine ʿayyāşlar şarāba virür

nuḳūd-ı eşküñi:

1. **nuḳūd-ı eşküñi:**-*üñ, -i*
Gazel 141
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gözyaşı akçesi.

Nuḳūd-ı eşküñi itme niṣār ġam-ḫvāna
Tefekkür eyle maḥall-i ḥisāb āteşdür

nuḳūd-ı ʿömri:

1. **nuḳūd-ı ʿömri:**-*i*
Rübai 253
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hayat akçeleri, yaşam sermayesi.
Evḳātumuzı ḳılup hevāda itlāf
Ġafletle nuḳūd-ı ʿömri itdük isrāf

nuḳūd-ı ʿömr-i girān-māyemi:

1. **nuḳūd-ı ʿömr-i girān-māyemi:**-*m, -i*
Gazel 260
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ömrün değeri yüksek nakitleri.
Fikr-i ḥisāb ile cigerüm dāġ dāġdur
İtdüm nuḳūd-ı ʿömr-i girān-māyemi telef

nüḳud-ı ʿömrüñi:

1. **nüḳud-ı ʿömrüñi:**-*üñ, -i*
Kaside 1
Mısra: **47**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hayat akçeleri, yaşam sermayesi.
Gel nüḳud-ı ʿömrüñi bīhūde itlāf eyleme
Kim dem-i mīzān-ı Ḥaḳda senden isterler ḥisāb

nümāyān:

1. **nümāyāndur:**-*dur*
Gazel 14
Mısra: **6**
Görünen, açık, âşikâr.
Derūn-ı sīne-i pür-şerḥa dāġ-ı şuʿlenākümle
Nümāyāndur çerāġān ile ṣaḥn-ı lālezārāsā

2. **nümāyāndur:**-*dur*
Gazel 146
Mısra: **8**
Görünen, açık, âşikâr.
Ne ḥācet saña taḳrīr itmege derd-i dil-i zārı
Benüm sūz-ı derūnum dūd-ı āhumdan nümāyāndur

3. **nümāyān:**
Rübai 333
Mısra: **2**
Görünen, açık, âşikâr.
Bī-çāre Naḥīfī saña n'oldı bilmem
Kim sende nümāyān görinür ṣūret-i ġam

4. **nümāyān:**
Tarih 16
Mısra: **13**
Görülen, rastlanılan.
Ṣubḥ-gāhında nümāyān inbisāṭ-ı rūz-ı ʿıyd
Şeb-gehinde müncelī feyż-i ṣafā-yı ṣubḥ-gāh

5. **nümāyān:**
Tarih 20
Mısra: **6**
Görülen, rastlanılan.
Gören āmed-şüd-i bād-ı ṣabāyı her ṭarafdan dir
Nümāyān bunda ḥaḳḳā cilve-i taḫt-ı Süleymānī

nümāyān eyle:

1. **nümāyān eyle:**
Rübai 361
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Göstermek.
Şemʿ-i ruḫ-ı maḳṣūdı nümāyān eyle
Ḳaldum şeb-i ḥasretde amān sulṭānum

nümāyān eyledi:

1. **nümāyān eyledi:**-*di*
Tarih 6
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Göstermek.
Silāḥ-dār-ı cemīlin eyleyüp manẓūr-ı iḥsānı
Nümāyān eyledi ḥaḳḳında ikrām-ı sezā-vārın

nümāyān eylerdi:

1. **nümāyān eylerdi:**-*r, -di*
Gazel 290
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Göstermek.
Naḳş-ı ḳademüñ ġonçeler eylerdi nümāyān
Kāfir sen eger dūzaḫı da cilve-geh itseñ

nümāyān idelüm:

1. **nümāyān idelüm:**-*e, -lüm*
Gazel 477
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Göstermek, aşikar etmek.
Fikr-i ruḫsārın idüp māye-i şevḳ-ı dil ü cān
Bāġ-ı ümmīdi nümāyān idelüm güller ile

nümāyān itdükçe:

1. **nümāyān itdükçe:**-*dükçe*
Tahmis 8
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Göstermek, aşikar etmek.
Şevket-i ḥüsnini itdükçe nümāyān ṣaf ṣaf
Müje ḫaylin dizer ol ġamze-i fettān ṣaf ṣaf

nümāyan oldı:

1. **nümāyan oldı:**-*dı*
Muamma 1
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Görünür hale gelmek.
Olalı mihr-i ġam-ı ʿışḳuñ ile perverde

Eşk ü āh oldı nümāyan bu dil-i kemterde

2. **nümāyān oldı:**-*dı*
Rübai 270
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Görünmek.
Encüm degül ol gice nümāyān oldı
Ser-tā-be-ḳadem çarḫa dāġ-ı eşvāḳ

nümāyān olur:

1. **nümāyān olur:**-*ur*
Kaside 12
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Görünmek.
Ol ẕevḳ u ṣafālar ki olur sende nümāyān
Dād-āver olur zümre-i gūyān-ı emāna

nümāyende:

1. **nümāyende:**
Rübai 321
Mısra: **1**
Görünücü.
Olduḳda nümāyende fürūġ-ı İslām
Nā-dīde olur ser-be-ser āṣār-ı ẓalām

nümāyiş:

1. **nümāyiş:**
Gazel 515
Mısra: **9**
Gösteriş, görünüş.
Yine mevc-i ġażab buldı nümāyiş baḥr-ı ḥüsnüñde
Nedür ey āfet-i bī-merḥamet bu çīn-i pīşānī

nümū-dār itmege:

1. **nümū-dār itmege:**-*meg, -e*
Gazel 340
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Göstermek.
Nümū-dār itmege ezhār-ı maʿnā-yı dil-ārāyı
Naḥīfī bu zemīn-i dil-güşāyı iḫtirāʿ itdüm

nümūdār-ı cefā-yı ser-güzeşt-i māh-ı kenʿāndur:

1. **nümūdār-ı cefā-yı ser-güzeşt-i māh-ı kenʿāndur:**-*dur*
Gazel 119
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kenan ilinin ayının macerasının cefa örnekleri II Hz. Yusuf'un yaşadığı sıkıntıların örnekleri.
Naḥīfī ehl-i Mışra vasf-ı ḥāl-i ḥālet-engīzüñ
Nümūdār-ı cefā-yı ser-güẕeşt-i māh-ı Kenʿāndur

nümūde itdi:

1. **nümūde itdi:**-*di*
Gazel 505
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Göstermek.
Nigāh-ı nāz ile itdi nümūde ḫançerini
Nezāketiyle o meh ḫāṭırum suʾāl itdi

numūne-i ārāyiş-i fenā oldı:

1. **numūne-i ārāyiş-i fenā oldı:**-*dı*
Matla 29
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yokluk süsün örneği olmak.
Keyfiyyet-i mürūr-ı donanmā-yı dil-güşā
Oldı hemān numūne-i ārāyiş-i fenā

nümūne-i ser-çeşme-i zülāl olsun:

1. **nümūne-i ser-çeşme-i zülāl olsun:**-*sun*
Gazel 401
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ölümsüzlük suyu pınarının örneği olmak.
Taraḥḥum eyle şehīdān-ı ʿışḳa ey sāḳī
Lebüñ nümüne-i ser-çeşme-i zülāl olsun

nūr:

1. **nūra:**-*a*
Gazel 259
Mısra: **7**
Işık, ziya, aydınlık, nur.
ʿĀşıḳı ġarḳ itdi nūra meşʿal-i luṭfuñ senüñ
Hem ḳamer ṭutdı ḫacālet oldı çün vechüñ çerāġ

2. **nūr:**
Gazel 489
Mısra: **1**
Işık, ziya, aydınlık, nur.
Nūr idi o faḫr-ı rusülüñ ẕat-ı laṭīfi
Kim olmadı ḫāk üzre ʿayān ẓıll-ı şerīfi

3. **nūr:**
Kaside 13
Mısra: **19**
Işık, ziya, aydınlık, nur.
Ḫudā maʿnīde ḳıldı ẕāt-ı pāküñ nūr ile memlūʾ
Ne mümkin sāye-i nūr ola ẓāhir ḫāk ü ṭīn üzre

4. **nūrdan:**-*dan*
Kaside 13
Mısra: **18**
Işık, ziya, aydınlık, nur.
Cemālüñde o bīnī-i münevver şöyle zībā kim
Ṣanurlar nūrdan ḳandīldür ʿarş-ı berīn üzre

5. **nūrı:**-*ı*
Kaside 26
Mısra: **23**
Işık, ziya, aydınlık, nur.
Ẓalāma nūrı bedel ḳıldı Fāliḳu'l-eṣbāḥ
Bükāya ḫandeyi der-pey-ʿaḳīb derde devā

6. **nūr:**
Rübai 64
Mısra: **3**
Işık, ziya, aydınlık, nur.
Sen Nūr u Bedīʿ u Ẓāhir ü Bāṭınsın
Esrār u ḫafā yā saña ẓāhir yā Rab

7. **nūr:**
Rübai 160
Mısra: **4**
Işık, ziya, aydınlık, nur.
Bī-sāye olursa n'ola ẕat-ı pāküñ
Nūr idi senüñ ẕāt-ı cihān-gīrüñ nūr

8. **nūr:**
Rübai 160
Mısra: **4**
Işık, ziya, aydınlık, nur.
Bī-sāye olursa n'ola ẕat-ı pāküñ
Nūr idi senüñ ẕāt-ı cihān-gīrüñ nūr

9. **nūr:**
Rübai 251
Mısra: **4**
Işık, ziya, aydınlık, nur.
Ḳalbüm pür idüp pertev-i nūr-ı iḫlāṣ
Ol nūr ile yek-reng ola ẓarf u maẓrūf

10. **nūra:**-*a*
Rübai 351
Mısra: **4**
Işık, ziya, aydınlık, nur.
İslām ile küfrüñ ḳatı ẓāhir farḳı
Hīç nūra ider ki ġalebe ʿayn-ı ẓalām

11. **nūruñla:**-*uñ, -la*
Rübai 554
Mısra: **1**
Işık, ziya, aydınlık, nur.
Nūruñla virüp çeşm-i dile bīnāyī
Keşf eyle dil-i zāra reh-i maʿnāyı

nūr eyledi:

1. **nūr eyledi:**-*di*
Gazel 406
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aydınlatmak.
Seni nūr eyledi Ḥaḳ ẓāhir u bāṭında bī-şübhe
Ne mümkindür ẓuhūr-ı sāye hīç nūr-ı zemīñ üzre

nūr indi:

1. **nūr indi:**-*di*
Rübai 507
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kutsal bir yere gökten ilahî ışık yağmak.
Ḳandīl degül beşāret-i ẕātuñ içün
Nūr indi bu şeb şeʿāʾir-i İslāma

nūr ḳılup:

1. **nūr ḳılup:**-*up*
Matla 230
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nurlandırmak, aydınlatmak.
Ẕātuñı nūr ḳılup ey şeh-i gerdūn-pāye
Eyledi nūr-ı cihān-tābuñı Ḥaḳ bī-sāye

nūr oldı:

1. **nūr oldı:**-*dı*
Kaside 13
Mısra: **70**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Işıkla dolmak.
Cebīnüñ bedr-i kāmil vech-i pāküñ şems-i tābāndur
Cemālüñ mā-ḥaṣal nūr oldı nūr-ı müstebīn üzre

nūr u sirāc-ı münīr eyledi:

1. **nūr u sirāc-ı münīr eyledi:**-*di*
Matla 71
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Parlak ve nur eylemek.
Olsa yüzüñden n'ola şems ü ḳamer müstenīr
Eyledi Ḥaḳ vaṣfuñı nūr u sirāc-ı münīr

nūr u ẓulmāyı:

1. **nūr u ẓulmāyı:**-*yı*
Kaside 22
Mısra: **62**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aydınlık ve karanlık.
Şühūdı bir degül māhiyyet-i ervāḥ u eşbāḥuñ
Başīret ehli görsün mi müsāvī nūr u ẓulmāyı

nūre'l-verā:

1. **nūre'l-verā:**
Kaside 5
Mısra: **16**
Âlemin nuru II Hz. Muhammet.
Oldı ẕātuñla münevver ẓulmet-i rūy-ı zemīn
Yā ʿaẕīme'l-ḫalḳ yā bedre'd-dücā nūre'l-verā

nūr-ı aḳdemüñ:

1. **nūr-ı aḳdemüñ:**-*üñ*
Rübai 407
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
En önemli nur(Kalp gözüyle his ve idrak edilen gönül açıcı aydınlık, maddî olmayan hususlarda basîret gözüyle görülen ve gerçeği görmeyi sağlayan mânevî ışık.).
ʿAfv it beni ẕāt-ı ekremüñ ḥaḳḳı içün
Luṭf it baña nūr-ı aḳdemüñ ḥaḳḳı içün

nūr-ı başar:

1. **nūr-ı başar:**
Kaside 21
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Göz nuru.

Şevḳ-ı dil nūr-ı baṣar kesb-i ṣafā-yı ḫāṭır
Oldı müstelzim-i ḫāṣıyyeti Saʿd-ābāduñ

nūr-ı başarumdan:

1. **nūr-ı başarumdan:**-*um, -dan*
Gazel 388
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Göz nuru || Sevgili.

Biñ nāz ile tā dīde-i cān üzre baṣar
Olmam yine āzürde o nūr-ı başarumdan

nūr-ı bāṭına:

1. **nūr-ı bāṭına:**-*a*
Kaside 22
Mısra: **60**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Batın (iç alem) nuru.

Teferrüs eylemek ehl-i ḳulūba dād-ı mevlādur
Yeter şāhid bu nūr-ı bāṭına bil sırr-ı esmāyı

nūr-ı cemāli:

1. **nūr-ı cemāli:**-*i*
Rübai 103
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Güzelliğin nuru II Allah'ın cemalinin nuru.

Ey nūr-ı cemāli lemʿa-baḫş-ı ḫayret
Sübḥāne'llāh nedür bu ḥüsn-i ṭalʿat

nūr-ı çeşm-i derrākem:

1. **nūr-ı çeşm-i derrākem:**-*em*
Gazel 358
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Kavrayış gözünün ışığı.

Naḥīfī maḫzen-i envār-ı ʿışḳam ṣūretā ammā
Baḳılsa ʿālem-i maʿnāya nūr-ı çeşm-i derrākem

nūr-ı çeşm-i esedü'llāh ü veliyyü'l-cabbār:

1. **nūr-ı çeşm-i esedü'llāh ü veliyyü'l-cabbār:**
Kaside 8
Mısra: **92**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Cebbar veli ve Allah'ın aslanının gözünün nuru.

Bā-ḫuṣūṣ ol iki dürr-i ṣadef-i ṣıdḳ u ṣafā
Nūr-ı çeşm-i Esedü'llāh ü Veliyyü'l-Cabbār

nūr-ı çeşm-i ʿuşşāḳa:

1. **nūr-ı çeşm-i ʿuşşāḳa:**-*a*
Gazel 414
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Âşıkların gözünün nuru.

Sen ol maḥbūb-ı mevlāsın ki nūr-ı çeşm-i ʿuşşāḳa
Ġubār-ı der-gehüñ kühl-i cilādur yā Resūla'llāh

nūr-ı cihān-tābuñı:

1. **nūr-ı cihān-tābuñı:**-*uñ, -ı*
Matla 230
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Nuru alemi aydınlatan Allah.

Ẕātuñı nūr ḳılup ey şeh-i gerdūn-pāye
Eyledi nūr-ı cihān-tābuñı Ḥaḳ bī-sāye

nūr-ı dīdārını:

1. **nūr-ı dīdārını:**-*ı, -n, -ı*
Kaside 4
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Yüzün, çehrenin ışığı, parlaklığı.

Nūr-ı dīdārını ister ʿuşşāḳ
N'eylesün anlara cennāt u ʿuyūn

nūr-ı dīdedür:

1. **nūr-ı dīdedür:**-*dür*
Gazel 190
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Göz nuru.

Ol yār-ı nev-resīde baña nūr-ı dīdedür
Yoḳdur naẓīri dünyede hīç nā-şinīdedür

nūr-ı dīde-i sulṭān-ı dīn:

1. **nūr-ı dīde-i sulṭān-ı dīn:**
Gazel 107
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Din sultanının gözünün nuru.

Ne ḫān-ı aʿẓam ü ekrem o pādişāh-ı celīl
Ki nūr-ı dīde-i sulṭān-ı dīn Muḥammeddür

nūr-ı dü çeşm-i saḳaleyn:

1. **nūr-ı dü çeşm-i saḳaleyn:**
Rübai 364
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Saka haline gelmiş iki gözümün nuru II Sevgili.

Nā-çāram eyā nūr-ı dü çeşm-i saḳaleyn
Rāz-ı dilümi ḫalḳa ʿayān eyler isem

2. **nūr-ı dü çeşm-i saḳaleyn:**
Rübai 395
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Saka haline gelmiş iki gözümün nuru II Sevgili.

Ol sıbṭ-ı nebī nūr-ı dü çeşm-i saḳaleyn
Faḫr-ı rusüle olmış idi naṣbü'l-ʿayn

nūr-ı dü çeşm-i ʿuşşāḳ:

1. **nūr-ı dü çeşm-i ʿuşşāḳ:**
Rübai 118
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Aşıkların iki gözünün nuru II Hz. Muhammet.
ʿIşḳuñdur eyā nūr-ı dü çeşm-i ʿuşşāḳ
Dil-ḫaste-i derd ü ġamuñuñ ravḥine rūḥ

nūr-ı dü çeşm-i zehrā:

1. **nūr-ı dü çeşm-i zehrā:**
Rübai 392
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hz. Zehra'nın iki gözünün nuru.
Ferzend-i ʿAlī nūr-ı dü çeşm-i Zehrā
Mihr ü meh-i eflāk-i saʿādeü Ḥaseneyn

nur-ı feyż-i luṭfın:

1. **nur-ı feyż-i luṭfın:**-*ın*
Gazel 180
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cömertlik feyzinin nuru.
Naḥīfī vāṣıl-ı ser-menzil-i maḳṣūd olur elbet
Cenāb-ı Ḥaḳ ki nur-ı feyż-i luṭfın reh-nümūn eyler

nūr-ı ḫayāl-i vuṣlatuñdan:

1. **nūr-ı ḫayāl-i vuṣlatuñdan:**-*uñ, -dan*
Gazel 236
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşma hayalinin ışığı.
Olmadum ḥabl-i viṣāle gerçi şāhum dest-res
Oldı dil nūr-ı ḫayāl-i vuṣlatuñdan muḳtebes

nūr-ı ḥikmet:

1. **nūr-ı ḥikmet:**
Gazel 5
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bilgelik ışığı.
Kūşe-i tārīk-i hicrān içre sensin ʿāşıḳa
Şemʿ-i feyż ü nūr-ı ḥikmet mihr-i evc-i ihtidā

nūr-ı ḥilm-i pāk:

1. **nūr-ı ḥilm-i pāk:**
Matla 144
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz huylunun nuru.
ʿĀlimān-ı bed-dilüñ ḳalbinde nūr-ı ḥilm-i pāk
Beñzer ol şemʿa ola zindān içinde tābnāk

nūr-ı ḫudā:

1. **nūr-ı ḫudā:**
Gazel 66
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın nuru II Hz. Muhammed.
Ey nūr-ı Ḫudā faḫr-ı cihān melceʾ-i ümmet
Ẕātuñdur olan ʿāleme ser-māye-i raḥmet

2. **nur-ı ḫudā:**
Gazel 360
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın nuru.
Sensin ol nur-ı Ḫudā kim ḳadem-i muḥteremüñ
Eyledi cilve-geh-i arż u semāyı pür-zeyn

3. **nūr-ı ḫudā:**
Gazel 489
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın nuru.
Ol nūr-ı Ḫudā bir naẕar-ı raḥmet iderse
Besdür saña rifʿat iki ʿālemde Naḥīfī

4. **nūr-ı ḫudā:**
Rübai 131
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın nuru.
Encüm degül ey nūr-ı Ḫudā şükrāna
Beẕl oldı senüñ yoluña ser-māye-i çarḫ

5. **nūr-ı ḫudā:**
Rübai 232
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın nuru.
Ey nūr-ı Ḫudā neşve-i naʿtüñle nʾola
Her şām ü seḥer ben de olursam pür-cūş

6. **nūr-ı ḫudā:**
Rübai 244
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın nuru.
Çeşmümde degül sürme eyā nūr-ı Ḫudā
Ḫak-i ḳademüñ dīdede itdüm maḥfūẓ

7. **nūr-ı ḫudā:**
Rübai 275
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın nuru.
Faḫr-ı dü cihān Muḥammed ol nūr-ı Ḫudā
Hem bendesi hem resūlidür Allāhuñ

nūr-ı ḫudādur:

1. **nūr-ı ḫudādur:**-*dur*
Rübai 557
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın nuru.
Ol nūr-ı Ḫudādur iki ʿālem şāhı

Ol evc-i ṣafā mihri nübüvvet māhı

nūr-ı ḫudāsın:

1. **nūr-ı ḫudāsın:**-*sın*
Gazel 414
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın nuru.
Sen ol nūr-ı Ḫudāsın kim fürūġ-ı vech-i pāküñden
Ser-ā-pā rūy-ı ʿālem pür-żiyādur yā Resūla'llāh

2. **nūr-ı ḫudāsın:**-*sın*
Gazel 422
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın nuru.
Ṣuʿāʿ-ı pertev-i şems-i hüdāsın yā Resūla'llāh
Hidāyet şemʿisin nūr-ı Ḫudāsın yā Resūla'llāh

nūr-ı ḫudāya:

1. **nūr-ı ḫudāya:**-*ya*
Rübai 119
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın nuru.
Ol nūr-ı Ḫudāya yeter iʿcāz-ı ṣarīḥ
Kim eyleyüp āyāt kemālin taṣrīḥ

2. **nūr-ı hüdāyā:**
Rübai 256
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın nuru.
Ol nūr-ı hüdāyā āyet-i Miʿrācı
Biñ şevḳ ile bī-tevaḳḳuf itdi taṣdīḳ

nūr-ı ḫüsn ü cemāl:

1. **nūr-ı ḫüsn ü cemāl:**
Kıt'a 12
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik ve letafetin ışığı.
Gerden ü ʿārıż u cebīnine
Nūr-ı ḥüsn ü cemāl ṭāliʿdür

nūr-ı iḥsānuñ:

1. **nūr-ı iḥsānuñ:**-*uñ*
Kaside 8
Mısra: **173**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Lütuf/iyilik nuru.
Nūr-ı iḥsānuñ ile eyle riyāż-ı cennet
Olıcaḳ ʿāḳıbet-i meskenümüz eżyaḳ u tār

nūr-ı ilāh:

1. **nūr-ı ilāh:**
Gazel 431
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın nuru.
Ṭalʿat-ı ẕī-şānuña nisbetle ey nūr-ı ilāh
Bir kemīne ẕerredür evc-i felekde mihr ü māh

nūr-ı ilāhī:

1. **nūr-ı ilāhī:**
Gazel 100
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İlahi nur.
Nihāl-i ḳāmetüñ bī-sāye olmaḳ ṣaḥn-ı ʿālemde
Eyā nūr-ı ilāhī şāhid-i ḳadr-i bülendüñdür

2. **nūr-ı ilāhī:**
Kaside 5
Mısra: **74**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'tan gelen ışık.
Faḫr idersem vechi var evṣāf-ı pāküñle senüñ
Sensin ey nūr-ı ilāhī maẓhar-ı ʿizz ü ʿulā

nūr-ı īmān ider:

1. **nūr-ı īmān ider:**-*er*
Gazel 265
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İman nuru etmek.
Kīne vü kibr ü ġurūr ile mükedder olmaz
Nūr-ı īmān ider aṣḥābını ḫoş-ḫū vü ḫalūḳ

nūr-ı ʿışḳ:

1. **nūr-ı ʿışḳ:**
Gazel 485
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk nuru, aşk ışığı. II Aşk.
Derūnum nūr-ı ʿışḳ ile münevver eyleyüp yā Rab
Beni bu devlet-i ḫāṣ ile maḥsūd-ı ʿavām eyle

nūr-ı ʿışḳa:

1. **nūr-ı ʿışḳa:**-*a*
Rübai 461
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk nuru, aşk ışığı. II Aşk.
Müstaġrıḳ idüp ḳalbümi nūr-ı ʿışḳa
Ḳıl ḥüznümi taḥvīl sürūr-ı ʿışḳa

nūr-ı ʿışḳuñ:

1. **nūr-ı ʿışḳuñ:**-*uñ*
Kaside 8
Mısra: **183**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk nuru, aşk ışığı. II Aşk.
Nūr-ı ʿışḳuñ dil-i nā-çīze cilā-baḫşā ḳıl
Görmeyem tā ki cihān içre ẓalām-ı şeb-i tār

nūr-ı ʿizzet:

1. **nūr-ı ʿizzet:**
Gazel 226
Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Şeref nuru.

Ḳanḳı dil kim mālik-i yār olmadı dīvānedür
Hey dirīġā ʿālem içre nūr-ı ʿizzet istemez

nūr-ı ilāh:

1. **nūr-ı ilāh:**
Matla 223
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Allah'ın nuru.

Ḥasret-i ḫāk-i reḥüñle sensüñ ey nūr-ı İlāh
Atılur ṭāḳ-ı felekden yere ḫūrşīd ile māh

2. **nūr-ı ilāh:**
Rübai 505
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Allah'ın nuru.

Muʿtād-ı ḥanīn eyledi ceẕʿu'n-naḫli
Teʾsīr-i ġam-ı fürḳatüñ ey nūr-ı İlāh

nūr-ı īlāhī:

1. **nūr-ı ilāhī:**
Gazel 312
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Allah'tan gelen ışık.

Sensin ey nūr-ı İlāhī mefḫar-ı ferʿ u uṣūl
Hem ḥabīb-i kibriyāsın hem nebīsin hem resūl

nūr-ı īslām ola:

1. **nūr-ı islām ola:**-*a*
Tarih 33
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

İslam'ın nuru olmak.

Mālikü'l-mülk eyleye memlūki mülk-i düşmeni
Nūr-ı İslām ola per-tev-baḫş-ı fażl-ı kibriyā

nūr-ı ḳalb:

1. **nūr-ı ḳalb:**
Kaside 22
Mısra: **77**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Temiz kalpli kimse.

Hele kim bilmez ise sen bilürsün nūr-ı ḳalb ile
Ne deñlü olsa ednā ḫādim-i şāh-ı ev ednāyī

nūr-ı kibriyā:

1. **nūr-ı kibriyā:**
Matla 24
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Allah'ın nuru.

Ḥüsn-i ḳabūle eyle bu ḫāk-i rehüñ sezā
Cānum fedā yoluña eyā nūr-ı kibriyā

nūr-ı maḫż:

1. **nūr-ı maḫż:**
Kıt'a 37
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Halis, saf nur.

Żaʿf-ı ṣavm ile ḳaşuñ gibi hilāl olduñ ise
Nūr-ı maḫż ile tenüñ reşk-i meh-i bedr oldı

nūr-ı mihr-i rūşenā:

1. **nūr-ı mihr-i rūşenā:**
Kaside 5
Mısra: **88**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Ey parlak güneşin nuru.

Ben dimek lāzım degül evṣāf-ı ḳadr ü rifʿatüñ
Vaṣf-ı taʿrīfe ne ḥācet nūr-ı mihr-i rūşenā

nūr-ı mücessem:

1. **nūr-ı mücessem:**
Kaside 18
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Gözle görünür nuru.

Oldur ol nūr-ı mücessem kim şuʿāʿ-ı ṭalʿatı
Her ṭaraf olmaḳdur pertev-fürūz-ı iştihār

nūr-ı müstebīn:

1. **nūr-ı müstebīn:**
Kaside 13
Mısra: **70**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Apaçık nur.

Cebīnüñ bedr-i kāmil vech-i pāküñ şems-i tābāndur
Cemālüñ mā-ḥaṣal nūr oldı nūr-ı müstebīn üzre

nūr-ı nigāh-ı baḫt:

1. **nūr-ı nigāh-ı baḫt:**
Gazel 67
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Baht bakışının nuru II sevgili.

Ey lemʿa-i neẕāresi nūr-ı nigāh-ı baḫt
Ṭutdı cihānı velvele-i āh ü vāh-ı baḫt

nūr-ı nigeh:

1. **nūr-ı nigeh:**
Gazel 449
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Aydınlık bakış.

Tābiş-i mihr-i ʿārıżı şöyle müʾessir oldı kim
ʿĀrıż-ı yārda olur nūr-ı nigeh güdāḫte

nūr-ı raḥmetle:

1. **nūr-ı raḥmetle:**-*le*
Kaside 17
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Rahmet nuru.

Ḳanda kim meẕkūr ola ol şāh-ı mülk-i ışṭıfā

Nūr-ı raḥmetle olur memlūʾ
o bezm-i dil-güşā

nūr-ı rūyuñda:

1. **nūr-ı rūyuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 90
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüzün aydınlığı.
Destüñe şol dem varıcaḳ anı sen nūş eyledüñ
Nūr-ı rūyuñda olupdur gūyiyā pervīn ḳadeḥ

nūr-ı şerefüñle:

1. **nūr-ı şerefüñle:**-*üñ, -le*
Kaside 12
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şerefli nur.
Nūr-ı şerefüñle yine Ḫallāḳ-ı cihānuñ
Dür-pāş olur ebr-i keremi sübḥa-keşāna

nur-ı ṭalʿatından:

1. **nur-ı ṭalʿatından:**-*ı, -n, -dan*
Kaside 18
Mısra: **34**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nur yüzlü.
Ḥüsn-i Yūsuf ḥüsn ü ānından ṣafā-yāb-ı cemāl
Mihr ü māh-ı çarḫ nur-ı ṭalʿatından müsteʿār

nūr-ı yaḳīn:

1. **nūr-ı yaḳīn:**
Rübai 246
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mutlak nur.
Tā nūr-ı yaḳīn oldı derūna lāmiʿ
Bir vech ile dil ẕikrüñe olmaz ḳāniʿ

nūr-ı ẕāt:

1. **nūr-ı ẕāt:**
Murabba 6
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın nuru.
İşrāḳ idince nūr-ı ẕāt
Geldi ẓuhūra kāʾināt

nūr-ı ẕātı:

1. **nūr-ı ẕātı:**-*ı*
Kaside 18
Mısra: **40**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın nuru.
Vech-i pāki ġıbṭa-fermā-yı fürūġ-ı mihr ü māh
Nūr-ı ẕātı şuʿle-baḫşā-yı dil-i leyl ü nehār

nūr-ı ẕātından:

1. **nūr-ı ẕātından:**-*ı, -n, -dan*
Kaside 18
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın nuru.
Nūr-ı ẕātından münevver ʿarṣa-i kevn ü mekān
Yārī-i luṭfıyla ḫurrem ümmetān-ı dil-figār

nūr-ı zemīñ:

1. **nūr-ı zemīñ:**
Gazel 406
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Parlak zemin, aydınlıklı yeryüzü.
Seni nūr eyledi Ḥaḳ ẓāhir u bāṭında bī-şübhe
Ne mümkindür ẓuhūr-ı sāye hīç nūr-ı zemīñ üzre

nūru ʿarşi'llāh:

1. **nūru ʿarşi'llāh:**
Matla 240
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın arşının nuru II Hz. Muhammet.
N'ola ṣubḥ u mesā dergāhuña yüz sürse mihr ü māh
Çerāġ-ı nūr-ı ẕātuñdur cihān yā nūru ʿarşi'llāh

nūru'l-hüdā:

1. **nūru'l-hüdādur:**-*dur*
Kaside 23
Mısra: **47**
Hidayetin parlaklığı, aydınlığı II Allah nurunun tecellisinin ışığı.
O ḫatmü'l-ebiyā ḫayru'l-verā nūru'l-hüdādur kim
Görürsin şān-ı aʿlāsın hele rūz-ı cezā gelsün

nūş eyledikçe:

1. **nūş eyledikçe:**-*dikçe*
Tarih 35
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İçmek.
Bu āb-ı ṣāfdan nūş eyledikçe ʿİbādu'llāh eger şeyḫ u eger şāb

nūş eyledüm:

1. **nūş eyledüm:**-*dü, -m*
Gazel 384
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İçmek.
Kāse kāse zehr-i ġam nūş eyledüm ʿışḳuñla ben
Dest-i cevrüñden neler çekdüm şikāyet olmasun

nūş eyledüñ:

1. **nūş eyledüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 90
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İçmek.
Destüñe şol dem varıcaḳ anı sen nūş eyledüñ
Nūr-ı rūyuñda olupdur gūyiyā pervīn ḳadeḥ

nūş eylesek:

1. **nūş eylesek:**-*sek*
Gazel 464
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İçmek.
Elüñden bir ḳadeh nūş eylesek ʿaḳlı ḫarāb eyler
Ayaḳ gezdürmemüz lāzım degül mey-ḫāne mey-ḫāne

nūş eyleyelüm:

1. **nūş eyleyelüm:**-*ye, -lüm*
Gazel 475
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İçmek.
Sāḳī yine geldi dem-i seyr-i gül ü lāle
Nūş eyleyelüm ʿışḳunā bir iki piyāle

nūş ide:

1. **nūş ide:**-*e*
Kaside 4
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İçmek.
Ol ki nūş ide şarāb-ı ʿışḳı
Aña yeksān görinür ʿaḳl ü cünūn

nūş iden:

1. **nūş iden:**-*en*
Gazel 368
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İçmek.
Ḳayd-ı hüşyārī nedür bilmez zamān-ı ḥaşre dek
Nūş iden bezm-i ḥaḳīḳatde maḥabbet bādesin

nūş ider:

1. **nūş ider:**-*er*
Gazel 58
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İçmek.
Bāde-i eşküm revāndur āb ü tābından yaña
Bilmezem kim nūş ider mi ol güzel şāhī şarāb

nūş iderken:

1. **nūş iderken:**-*er, -ken*
Gazel 90
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İçmek.
Nūş iderken bāde-i ʿışḳuñ Naḫīfī dem döker
Anuñ içün pādişāhum gösterür rengīn ḳadeḥ

nūş itdigüm:

1. **nūş itdigüm:**-*dig, -üm*
Gazel 191
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İçmek.
Sebū-yı fikr-i hecr-i yāri berdūş itdigüm yoḳdur
Ḫumār-āverde ṣahbāyı benüm nūş itdigüm yoḳdur

nūş itdirür:

1. **nūş itdirür:**-*ür*
Gazel 112
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İçmek. içirmek. nuş etmek.
Sāḳī-i ġaflet aña kim sāġarın nūş itdirür
Telḫī-i mevt ü fenāyı hep ferāmuş itdirür

nūş itdüñ:

1. **nūş itdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 295
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İçmek.
Mey-i defʿ-i ġam-ı dünyā diyerek nūş itdüñ
Ne ʿaceb ġuṣṣa-i ʿuḳbāyı ferāmūş itdüñ

nūş itme:

1. **nūş itme:**-*me*
Matla 269
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İçmek.
Defʿ-i ġamdur diyü nūş itme ṣaḳın cām-ı Cemi
Ki ġamuñdan daḫi efzünter olur ṣoñra ġamı

nüsḫa-i baḫtum:

1. **nüsḫa-i baḫtum:**-*um*
Gazel 88
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bahtın sayfası, bahtın bir benzeri.
Yoḳdur cihānda nüsḫa-i baḫtum gibi benüm
Bir nā-pesend nüsḫa vü bir na-şavāb şerḥ

nüsḫa-i cām-ı cemi:

1. **nüsḫa-i cām-ı cemi:**-*i*
Gazel 393
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cem kadehinin benzeri.
Zāhide sāḳī fünūn-ı ʿışḳı tavżīḥ eylesün
Nüsḫa-i cām-ı Cemi bir pāre taṣrīḥ eylesün

nüsḫa-i cihān-ārā:

1. **nüsḫa-i cihān-ārā:**
Kaside 26
Mısra: **244**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyayı süsleyen sayfa.
Revā degüldür olam ben ġam ile pejmürde
Ḫitām bulmaya ol nüsḫa-i cihān-ārā

nüsḫa-i derd ü hümūmuñ:

1. **nüsḫa-i derd ü hümūmuñ:**-*uñ*
Kaside 19
Mısra: **90**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Keder ve dert nüshası.
Żaʿf-ı miḥnetden göründi mafṣal-ı sīnem ʿayān
Oldı gūyā nüsḫa-i derd ü hümūmuñ miṣṭarı

nüsḫa-i edeb oldı:

1. **nüsḫa-i edeb oldı:**-*dı*
Gazel 48
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Edep örneği olmak.
Teʾdīb-i ḫāṣ u terbiyet-i Kirdigar ile
Oldı vücūd-ı muḥteremüñ nüsḫa-i edeb

nüsḫa-i faẕl u şerāfet:

1. **nüsḫa-i faẕl u şerāfet:**
Kaside 5
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şeref ve fazilet örneği, timsali.
Sensin ol kim āyet-i ḳadrüñle ḫatm oldı senüñ
Nüsḫa-i faẕl u şerāfet muṣḥaf-ı ḥüsn ü bahā

nüsḫa-i fenn-i edebi:

1. **nüsḫa-i fenn-i edebi:**-*i*
Kaside 27
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Edep ilminin kitabı.
Ḫalḳ unutmışlar idi nüsḫa-i fenn-i edebi
Ḫāṭır-ı ʿāleme teʾdībüñ ile ḳıldı ḫuṭūr

nüsḫa-i fenn-i edvār:

1. **nüsḫa-i fenn-i edvār:**
Kaside 8
Mısra: **208**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Devrin ilimlerinin nüshası.
Naġme-sencem o ḳadar dāʾire-i elvāḥa
Ḫāmeme beste-dehen nüsḫa-i fenn-i edvār

nüsḫa-i ḫaḳāyıḳ itdi:

1. **nüsḫa-i ḫaḳāyıḳ itdi:**-*di*
Rübai 551
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gerçeklerin nüshası etmek.
Ḫaḳ sırrumı nüsḫa-i ḫaḳāyıḳ itdi
Āsārumı hādī-i deḳāyıḳ itdi

nüsḫa-i ḫālet-fezā-yı bezm-i rūḥānī:

1. **nüsḫa-i ḫālet-fezā-yı bezm-i rūḥānī:**
Gazel 418
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İlahî meclisin niteliğini arttıran nüshası.
Kelāmuñ nüsḫa-i ḫālet-fezā-yı bezm-i rūḥānī
Lisānuñ bülbül-i bāġ-ı belāġat yā Resūla'llāh

nüsḫa-i himmetüñle:

1. **nüsḫa-i himmetüñle:**-*üñ, -le*
Kaside 25
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Himmetinin sayfası.
Tā ki ümmīd-i ḥasb-i ḥāl itdüm
Nüsḫa-i himmetüñle fāl itdüm

nüsḫa-i ḥüsn ü melāḥati:

1. **nüsḫa-i ḥüsn ü melāḥati:**-*i*
Gazel 88
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik ve şirinlik sayfası II mecazen sevgilinin yüzü.
Çıḳmış beyāża nüsḫa-i ḥüsn ü melāḥati
İtmiş cemāl-i yāri ḫaṭ-ı müşk-nāb şerḥ

nüsḫa-i iʿcāzı:

1. **nüsḫa-i iʿcāzı:**-*ı*
Gazel 77
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mucize kitabı.
İtdükçe eger nüsḫa-i iʿcāzı tetebbuʿ
Ol ġonçe-femüñ şīve-i güftārını seyr it

nüsḫa-i ʿişve:

1. **nüsḫa-i ʿişve:**
Gazel 284
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Naz nüshası; naz sureti II Sevgilinin nazlı yönü/yüzü.
Ṭıfl iken ey sebaḳ-āmūz-ı leṭāfet cümle
Nüsḫa-i ʿişve mi ögretdi saña üstāduñ

nüsḫā-i ḳadrüñden:

1. **nüsḫā-i ḳadrüñden:**-*üñ, -den*
Kaside 11
Mısra: **43**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kıymetli nüsha.
Nüsḫā-i ḳadrüñden olmaz noḳṭa-i kemter beyān
Eylesem her ḫarfi memlūʾ niçe biñ maʿnā ile

nüsḫa-i ḳalbüñ:

1. **nüsḫa-i ḳalbüñ:**-*üñ*
Kaside 11
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kalp sayfası.

Niçe biñ esrāra maẕhar ḳıldı Rabbü'l-ʿālemīn
Nüsḫa-i ḳalbüñ hezārān vaʿde-i aḫfā ile

nüsḫa-i kevn ü mekānda:

1. **nüsḫa-i kevn ü mekānda:**-*da*
Gazel 45
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mekân ve dünyanın nüshası II mekanda ve dünyada.
Nüsḫa-i kevn ü mekānda ḥikmetüñ āyātıdur
İḫtilāf-ı şekl ü elvān ile envāʿ u ḍurūb

nüsḫa-i kübrā:

1. **nüsḫa-i kübrā:**
Tarih 31
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Büyük sahife II Kainat, dünya, çok manayı ifade eden âlem.
ʿUluvv-i menḳabetde vaṣf-ı ẕātı nüsḫa-i kübrā
Kemāl ü maʿrifetde ẕāt-ı pāki baḥr-ı bī-sāḥil

nüsḫa-i medḥüñ:

1. **nüsḫa-i medḥüñ:**-*üñ*
Kaside 27
Mısra: **69**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Övgüne dair yazılar, övgü kitabı.
Böyle mi eyler idüm nüsḫa-i medḥüñ inşā
Olmasa ḳalbüm eger ḥüzn-i kederle pür-sūz

nüsḫa-i medḥüñde:

1. **nüsḫa-i medḥüñde:**-*üñ, -de*
Kaside 19
Mısra: **137**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Övgüne dair yazılar, övgü kitabı.
Nüsḫa-i medḥüñde görse şīve-i güftārumı
Reşk-sāz-ı şevḳ olur rūḥ-ı Selīm ü Enverī

nüsḫa-i melāl itdi:

1. **nüsḫa-i melāl itdi:**-*di*
Gazel 505
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Üzüntü nüshası etmek.
Naḥīfīyā sitem-i nā-becā-yı devr-i denī
Cerīde-i süḫanum nüsḫa-i melāl itdi

nüsḫa-i midḥat-i ẕātuñda:

1. **nüsḫa-i midḥat-i ẕātuñda:**-*uñ, -da*
Kaside 27
Mısra: **91**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kişiliğinin övgüsünün nüshası.
Nüsḫa-i midḥat-i ẕātuñda bu taḳrīb ile ben
Ġaraż oldur ki idem maʿẕeret-i sehv ü ḳuṣūr

nüsḫa-i müceddeddür:

1. **nüsḫa-i müceddeddür:**-*dür*
Gazel 109
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yepyeni nüsha.
Baṣīret ehli n'ola ṣarf-ı ẕihn iderse müdām
Kitāb-ı ṣubḥ u mesā nüsḫa-i müceddeddür

nüsḫa-i ṣıfāt-ı pāküñ:

1. **nüsḫa-i ṣıfāt-ı pāküñ:**-*üñ*
Rübai 418
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz sıfatının nüshası.
Ḥaḳḳ eyledi nüsḫa-i ṣıfāt-ı pāküñ
Dībāce-ṭırāz ṣādıḳu'l-vaʿdü'l-emīn

nüsḫa-i siḥr ü füsūnı:

1. **nüsḫa-i siḥr ü füsūnı:**-*ı*
Gazel 163
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Büyü ve sihir sayfası.
Şerḥ idince metn-i ḫaṭṭ ü ḫālin ol üstād-ı nāz
Nüsḫa-i siḥr ü füsūnı bir mufaṣṣal bāb ider

nüsḫa-i şiʿrüm:

1. **nüsḫa-i şiʿrüm:**-*üm*
Gazel 172
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Şiirin bölümü, bir kısmı.
Ḥaḳ budur inṣāf olınsa çoḳ Mesīḥā-lehceye
Nüsḫa-i şiʿrüm Naḥīfī levḥa-i iʿcāz olur

nüsḫa-i vaṣfı:

1. **nüsḫa-i vaṣfı:**-*ı*
Tarih 28
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzelliğinin anlatıldığı nüsha.
Nüsḫa-i vaṣfı varaḳ-gerdānına itmez vefā
İtse deryādan benān-ı cehdine ḳaṣd-ı belel

nūş-ı mey:

1. **nūş-ı mey:**
Gazel 220
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şarabın tadı.
Nūş-ı mey kim baña telḫ-āb-ı sitemdür sensüz
Neşʾesi bī-meze keyfiyyeti ġamdur sensüz

nūş-ı şarāb-ı nāb ider:

1. **nūş-ı şarāb-ı nāb ider:**-*er*
Gazel 164
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saf şarabı içmek.
Ol ki sensüz sāḳiyā nūş-ı şarāb-ı nāb ider
Derd-i ḥasret her ḥabābın aña bir gird-āb ider

nuṣret eyle:

1. **nuṣret eyle:**
Murabba 10
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardım etmek.
İlāhī ʿizzetüñ ḥaḳḳıyçün olsun
ʿİbād-ı Müslimīne nuṣret eyle

2. **nuṣret eyle:**
Murabba 10
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardım etmek.
ʿAṭā vü şefḳatüñ ḥaḳḳıyçün olsun
ʿİbād-ı Müslimīne nuṣret eyle

3. **nuṣret eyle:**
Murabba 10
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardım etmek.
Budur senden recāmuz şimdi her gāh
ʿİbād-ı Müslimīne nuṣret eyle

4. **nuṣret eyle:**
Murabba 10
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardım etmek.
Senüñdür dīn-i İslām eyle şefḳat
ʿİbād-ı Müslimīne nuṣret eyle

5. **nuṣret eyle:**
Murabba 10
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardım etmek.
Ḫudāyā ʿavn ü nuṣret eyle dīne
ʿİbād-ı Müslimīne nuṣret eyle

6. **nuṣret eyle:**
Murabba 10
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardım etmek.
Meded ḳıl fażl-ı luṭfuñla ilāhī
ʿİbād-ı Müslimīne nuṣret eyle

7. **nuṣret eyle:**
Murabba 10
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardım etmek.
Ferāḥ-yāb eyleyüp āmālümüzle
ʿİbād-ı Müslimīne nuṣret eyle

8. **nuṣret eyle:**
Murabba 10
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardım etmek.
Be-nūr-ı şāh-ı iḳlīm-i şefāʿat
ʿİbād-ı Müslimīne nuṣret eyle

9. **nuṣret eyle:**
Murabba 10
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardım etmek.
idüp aʿdā-yı dīni cümle maḳhūr
ʿİbād-ı Müslimīne nuṣret eyle

10. **nuṣret eyle:**
Murabba 10
Mısra: **36**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardım etmek.
Naḥīfīveş budur şimdi duʿāmuz
ʿİbād-ı Müslimīne nuṣret eyle

nuṣret it:

1. **nuṣret it:**
Kaside 17
Mısra: **49**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardım etmek, kanat germek.
Nuṣret it dīn-i mübīne ḳudret ü ʿavnüñle hem
Eyle şāh-ı vaḳti meslūk-i ṣufūf-ı aṣfiyā

nuṣret ü ʿizzet:

1. **nuṣret ü ʿizzet:**
Tarih 4
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güç ve yardım.
Şeş cihetden ola iḳbāline żamm-ı tevfīḳ
Nuṣret ü ʿizzet ü iḳbāl ü şeref rifʿat ü cūd

nuṣret-i bārī:

1. **nuṣret-i bārī:**
Tarih 1
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın yardımı.
Ser ü cān-ı ʿadū-yı dīni ḳılsun nuṣret-i Bārī
Nişān-ı tīr-i ḳahrı ṭuʿme-i şemşīr-i bürrānı

nuṣret-i bī-ġāyet:

1. **nuṣret-i bī-ġāyet:**
Tarih 29
Mısra: **47**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Sonsuz zafer.
ʿİzzet ü rifʿat ile nuṣret-i bī-ġāyet ile
Ḳudret ü ṣevketini dāʾim ide Rabb-i Vedūd

nuṣret-i mevʿūd:

1. **nuṣret-i mevʿūd:**
Tarih 5
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Vâdedilmiş zafer.
Ümmīd oldur bu ẕātuñ ḥüsn-i tedbīrinde mużmerdür
Ḫudāvend-i Ṣamedden fetḥ-i ġaybī nuṣret-i mevʿūd

nuṭḳ:

1. **nuṭḳuña:**-*u, -n, -a*
Gazel 206
Mısra: **7**
Söz söyleme hassası, söyleme yeteneği.
Güşāyiş-i dil-i zār oldı nuṭḳuña mevḳūf
Tekellüm eyle ki senden kelāma muntaẓıruz

2. **nuṭḳum:**-*um*
Gazel 343
Mısra: **3**
Söz söyleme hassası, söyleme yeteneği.
Menem ki nuṭḳum ider ḥall-i ʿuḳde-i işkāl
Lisān-ı rāz-güşā-yı zamānedür süḫanum

3. **nuṭḳını:**-*ı, -n, -ı*
Rübai 49
Mısra: **4**
Söz söyleme hassası, söyleme yeteneği.
Mevṣūf olup evṣāf-ı ʿadāletle tamām
Ḥaḳ itmiş idi nuṭḳını miftāḥ u ṣavāb

4. **nuṭḳum:**-*um*
Rübai 91
Mısra: **2**
Söz söyleme hassası, söyleme yeteneği.
Yā Rab dil-i maḥcūbuma feyż-i tām it
Nuṭḳum güher-i tāc-ı ser-i eyyām it

5. **nuṭḳı:**-*ı*
Rübai 273
Mısra: **4**
Söz söyleme hassası, söyleme yeteneği.
Kim olmış idi -
Nuṭḳı aña peyġām-ber-i ḫāṣu'l-ḫāṣuñ

6. **nuṭḳuña:**-*u, -n, -a*
Tahmis 5
Mısra: **27**
Söz söyleme hassası, söyleme yeteneği.
Dil nuṭḳuña ḥasret-keş cān vaṣluña ḫāṭır-ḫ∨āh
İtmekde Naḥīfīveş ḥasretle dem-ā-dem āh

nuṭḳ itmege:

1. **nuṭḳ itmege:**-*meg, -e*
Kaside 27
Mısra: **95**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Söz söylemek, konuşmak; belli bir konudan söz etmek.
Yoġ iken ẕerrece nuṭḳ itmege ṭāḳat bende
Neşve-i medḥüñ ile geldi dil ü cāna ḥubūr

nuṭḳ itse:

1. **nuṭḳ itse:**-*se*
Rübai 40
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Söz söylemek, konuşmak; belli bir konudan söz etmek.
Baḳduḳça ider ādemi mest-i ḥayret
Nuṭḳ itse ider ʿāṣıḳı lāl gūyā

nuṭḳa gel:

1. **nuṭḳa gel:**
Tahmis 9
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Konuşmaya başlamak, söze girmek.
Nuṭḳa gel ey ṣanem-i nādiredānum diyerek
Yārı açdum açıl ey ġonçe-dehānum diyerek

nuṭḳa geldi:

1. **nuṭḳa geldi:**-*di*
Gazel 473
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Dile gelmek, konuşmak, konuşmaya başlamak.
Nuṭḳa geldi nāz ile laʿl-i güher-bāruñ yine
Ṭūṭīyi şermende ḳıldı luṭf-ı güftāruñ yine

nuṭḳa geldükçe:

1. **nuṭḳa geldükçe:**-*dükçe*
Gazel 495
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Dile gelmek, konuşmak, konuşmaya başlamak.
Temāşā eyle laʿl-i neşve-baḫşı nuṭḳa geldükçe
Mücessem görmek isterseñ eger kim keyf-i ṣahbāyı

nuṭḳa gelince:

1. **nuṭḳa gelince:**-*ince*
Gazel 11
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Deyim**
Dile gelmek, konuşmak, konuşmaya başlamak.
Naḥīfīyā niçe muʿciz-demi ḫāmuş eyler
Gelince nuṭḳa o ḫāżır-cevāb-ı istiġnā

nuṭḳ-ı cān-baḫşuñ:

1. **nuṭḳ-ı cān-baḫşuñ:**-*uñ*
Gazel 148
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Can bağışlayan söz.
Telḫ-kām-ı ġuṣṣayı ḥulvü'l-meẕāḳ-ı şevḳ iden

Nuṭḳ-ı cān-baḫşuñ mıdur
laʿl-i şekerbāruñ mıdur

nuṭḳ-ı pāk-i ḥażret-i peyġām-bere:

1. **nuṭḳ-ı pāk-i ḥażret-i peyġām-bere:**-*e*
Tarih 28
Mısra: **41**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Peygamber hazretlerinin temiz sözleri.
İḥtirāmen nuṭḳ-ı pāk-i
ḥażret-i peyġām-bere
Muḳteżā-yı himmeti oldı bu
rūḥ-efzā maḥal

nuṭḳ-ı şīrīnüñ:

1. **nuṭḳ-ı şīrīnüñ:**-*üñ*
Gazel 114
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tatlı, hoş, latif söz.
Cān ü dil cism-i nizārumda
semāʿ-ı şevḳ ider
Nuṭḳ-ı şīrīnüñ ki
gāhī naġme-rīz-i semʿ olur

nuʿūt-ı meḥāsin-i ḳudemā:

1. **nuʿūt-ı meḥāsin-i ḳudemā:**
Kaside 26
Mısra: **210**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Âriflerin güzel davranışlarının sıfatları.
ʿİnāyet-i vüzerādur sebeb ki
żabṭ oldı
Ṣaḥāyif üzre nuʿūt-ı
meḥāsin-i ḳudemā

nuʿūt-ı pāküñe:

1. **nuʿūt-ı pāküñe:**-*üñ, -e*
Gazel 413
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz naatler.
Nuʿūt-ı pāküñe şevḳ ile
küstāḫāne cürʾetden
Murādum ḫāk-i pāya
ilticādur yā Resūla'llāh

nüvīs-i menḳabet-pīrā-yı ʿunvānı:

1. **nüvīs-i menḳabet-pīrā-yı ʿunvānı:**-*ı*
Tarih 20
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Unvanı menkıbelerin süsü olan yazarı.
O şeh kim yazdı ressām-ı
ḫıred evṣāf-ı ẕātında
Olup imlā nüvīs-i menḳabet-
pīrā-yı ʿunvānı

nüzhet-gāh:

1. **nüzhet-gāhı:**-*ı*
Tarih 17
Mısra: **4**
Mesire, gezme ve eğlence yeri.
O sulṭān ibni sulṭān eyleyüp
ḥüsn-i naẓar gāhī
Bu nüzhet-gāhı ābād itmek
içün ḳıldı istirşād

nüzhet-gāh-ı dil-keş:

1. **nüzhet-gāh-ı dil-keş:**
Tarih 16
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül çeken gezinti.
Öyle nüzhet-gāh-ı dil-keş
kim dem-i geşt ü güẕār
Olmada neẕẕāresi şādī-fezā
vü ġuṣṣa-kāh

nüzhet-gāh-ı zībāda:

1. **nüzhet-gāh-ı zībāda:**-*da*
Tarih 17
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzel eğlence yeri.
Vedīʿa eyler esbāb-ı neşāt u
ʿayşı gitdükçe
Bu nüzhet-gāh-ı zībāda eger
nev-rūz u eger aʿyād

nużr u kināne:

1. **nużr u kināne:**
Kaside 14
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hz. Muhammed'in 12. kuşaktan dedesi.
Ġālib ü Faḫr u Ḫāliḳ oldı be-
nām
Ṣoñra Nużr u Kināne geldi
ʿayān

2. **nużr u kināne:**
Mesnevi 1
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hz. Muhammed'in 12. kuşaktan dedesi.
Ġālib ü Faḫr u Ḫāliḳ oldı be-
nām
Ṣoñra Nużr u Kināne geldi
ʿayān

nüzūl-i raḥmet itsün:

1. **nüzūl-i raḥmet itsün:**-*sün*
Kaside 23
Mısra: **58**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Rahmetin gelmesi.
Oḳunsun naʿt-i ẕāt-ı pāki
meclis ġarḳ-ı nūr olsun
Nüzūl-i raḥmet itsün dillerde
şevḳ u ṣafā gelsün

o:

1. **o:**
Gazel 10
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Ḫulūṣ o āfete maḥż-ı ḫaṭā
imiş ḥayfā
Meger o ġonçe hezār-āşinā
imiş ḥayfā

2. **o:**
Gazel 10
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
Ḫulūṣ o āfete maḥż-ı ḫaṭā
imiş ḥayfā

Meger o ġonçe hezār-āşinā
imiş ḥayfā

3. **o:**
Gazel 10
Mısra: **10**
O, işaret sıfatı.
Unıtdı ḥayli zamāndur
Naḥīfī bendesini
O meh ḫayālī gibi bī-vefā
imiş ḥayfā

4. **o:**
Gazel 11
Mısra: **7**
O, işaret sıfatı.
O mest-i nāz ile kim söyleşür
bu meclisde
Ṣunıldı destine cām-ı şarāb-ı
istiġnā

5. **o:**
Gazel 11
Mısra: **14**
O, işaret sıfatı.
Naḥīfīyā niçe muʿciz-demi
ḫāmuş eyler
Gelince nuṭḳa o ḥāżır-cevāb-
ı istiġnā

6. **o:**
Gazel 12
Mısra: **8**
O, işaret sıfatı.
Ġarażuñ ṣayd-ı cān imiş
bildüm
O vefālar cefā imiş maḥżā

7. **o:**
Gazel 14
Mısra: **8**
O, işaret sıfatı.
Ne deñlü cüst-cūy-ı beyʿgāh-
ı ḥüsn ü ʿışḳ itseñ
Bulunmaz bir perī-ṭalʿat o
ṣūḫ-ı şīvekārāsā

8. **o:**
Gazel 18
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
O māha dün gice rāz-ı
derūnum eyledüm ifşā
Hele ey dil ṣaḳın bu rāza
vāḳıf olmasun aʿdā

9. **o:**
Gazel 26
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
Künc-i ferāġa çekdi serin
cān-ı mübtelā
Bīgānelerle olsun o gül-
çehre āşinā

10. **o:**
Gazel 26
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.
ʿUşşāḳ āh ü giryede aġyar
ḫandede
Lāyıḳ degül o ṣūḫa bu evżāʿ-
ı nā-sezā

11. **o:**
Gazel 26
Mısra: **5**
O, işaret sıfatı.
Bilmez yine benüm o
perī ḳadr ü ḳıymetüm
İtsem yolında cān ü teni
cümleten fedā

12. **o:**
Gazel 26
Mısra: **14**
O, işaret sıfatı.
Bir Naḥīfīyā seni çoḳ cüst-cū
ider
Şimdi egerçi ḳadriñi bilmez
o bī-vefā

13. **o:**
Gazel 35
Mısra: **7**
O, işaret sıfatı.
O cefā-cū bize yār olmaz ise
ṣaġ olsun
Hīç bulunmaz mı göñül
dünyede bir yār saña

14. **o:**
Gazel 39
Mısra: **6**
O, işaret sıfatı.
Nāz ider ʿarż-ı niyāz itsem
lisān-ı ḥāl ile
Her ne söylersem o şīrīn
lehce ḳāʾildür baña

15. **o:**
Gazel 47
Mısra: **3**
O, işaret sıfatı.
Sen o maḥbūb-ı ezelsin kim
senüñ ʿuşşāḳuña
Cümle ʿālem biñ dil ü cān ile
olmaḳda raḳīb

16. **o:**
Gazel 49
Mısra: **5**
O, işaret sıfatı.
Şeb-tā-seḥer o ġonçeye ʿarż-ı
niyāz ider
El-ḥaḳ ġarībdür hele muʿtād-
ı ʿandelīb

17. **o:**
Gazel 52
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
Reh-i ʿışḳında yārüñ
çekdigüm derd ü elemdür
hep
O ṣūḫ-ı pür-cefādan
gördigüm cevr ü sitemdür
hep

18. **o:**
Gazel 53
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
O diller kim ḥarīm-i
vuṣlatuñdan dūrlardur hep
Miṣāl-i sīne seng-i hecr ile
meksūrlardur hep

19. **odur:**-*dur*
Gazel 60
Mısra: **10**
O, üçüncü teklik şahıs
zamiri.
Tevekkül eyle Naḥīfī Ḫudā-
yı Bī-çūna
Odur cemīʿ umūra
müsebbibü'l-esbāb

20. **o:**
Gazel 63
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Aḥmed-i Mürsel o maḥbūb-ı
muʿallā-menzilet
Oldı maḥż-ı raḥmet-i Ḥaḳ
ʿayn-ı luṭf u ʿāṭıfet

21. **o:**
Gazel 63
Mısra: **8**
O, işaret sıfatı.
Pertev-i nūr-ı vücūdı rūşen
itdi ʿālemi

Ṭoġdıġı sāʿat o meh mihr-i cihān-ārā ṣıfat

22. **o:**
Gazel 70
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.
Ki serv-endāmına yā Rab irüşdürme fenā bādın
O ḳadd-i serv-i şeh-nāza ilāhī ḳıl ʿaṭā ṣıḥḥat

23. **o:**
Gazel 74
Mısra: **9**
O, işaret sıfatı.
Yine beñzer o serv-i nāz ile hem-ṣoḥbet olmışdur
Gelür bezm-i çemende şevḳ ile bād-ı ṣabā ser-mest

24. **o:**
Gazel 75
Mısra: **13**
O, işaret sıfatı.
Vaṣf eyle Naḥīfī fiten-i çeşmin o māhuñ
Her bir süḫan-ı pāküñi bir siḥr-i ḥelāl it

25. **o:**
Gazel 78
Mısra: **6**
O, işaret sıfatı.
Maḥsūd-ı ʿālem eyle Züleyḫā-yı şevḳümı
Yā Rab o māhı ḥüsn ile yek-reng-i Yūsuf it

26. **o:**
Gazel 80
Mısra: **6**
O, işaret sıfatı.
Hezār şevḳ ile bülbüller eyledi taḥsīn
İdince bezm-i çemende o nev-cevān ile baḥs

27. **o:**
Gazel 80
Mısra: **12**
O, işaret sıfatı.
Füsūn-ı ġamzesidür ibtidā suʾālüm aña
Eger idersem o meh-rūy-ı nüktedān ile baḥs

28. **o:**
Gazel 81
Mısra: **6**
O, işaret sıfatı.
Ḳaçan görseñ perīşānuñ idersin bunca istiġnā
Degül mi sen o şehsin kim bu nā-çār olmaġa bāʿiṣ

29. **o:**
Gazel 81
Mısra: **7**
O, işaret sıfatı.
O ṣaḥn-ı bāġ-ı kūyuñda ġarībi ṣayd iden sensin
Yine sensin bu dāma ben giriftār olmaġa bāʿiṣ

30. **o:**
Gazel 81
Mısra: **10**
O, işaret sıfatı.
Naḥīfī künc-i ġamm içre ḳalursa ḳo cānı çıḳsun
Yine oldur o raʿnāya ḫarīdār olmaġa bāʿiṣ

31. **o:**
Gazel 86
Mısra: **8**
O, işaret sıfatı.
Saña nāz u şīvedür bunca tecāhülden ġaraż
Ḳaṣdını yoḫsa o şūḫ-ı pür-cefā bilmez mi hīç

32. **o:**
Gazel 87
Mısra: **3**
O, işaret sıfatı.
O ḫaṭṭ-ı tāze ruḫ-ı yāra zīb-baḫş oldı
Bahār irişdi güzellendi gülsitān-ı feraḥ

33. **o:**
Gazel 88
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Derd-i derūnum itdi o laʿl-i müẕāb şerḥ
Esrār-ı mesti bir bir idermiş şarāb şerḥ

34. **o:**
Gazel 88
Mısra: **5**
O, işaret sıfatı.
Dībāce-i leṭāfet-i ḥüsnin o mehveşüñ
Ol ḫaṭṭ-ı tāze eylemede bāb bāb şerḥ

35. **o:**
Gazel 88
Mısra: **13**
O, işaret sıfatı.
Bir ṭarz-ı ḫāṣ-ı ḥüsn ile gördüm o māhı kim
Olmaz Naḥīfīya hele ol āb ü tāb şerḥ

36. **o:**
Gazel 97
Mısra: **5**
O, işaret sıfatı.
O siyeh çeşmüñi cellād idüben
Baña ḳıl zülf-i siyehkārı kemend

37. **odur:**-*dur*
Gazel 98
Mısra: **6**
O, işaret zamiri.
Lebüñüñ sükkerini baḫş u ʿaṭā eyle baña
Ki odur rūḥa ġıdā cāna ṣafā ʿādet-i ʿıyd

38. **o:**
Gazel 103
Mısra: **8**
O, işaret sıfatı.
Āsūdeyem mezāliḳ-i ekdār-ı çarḫdan
Zīrā ki iʿtimādum o Perverdigāredür

39. **o:**
Gazel 103
Mısra: **9**
O, işaret zamiri.
Müsterşid-i mevāḳıʿ-ı tevfīḳ olur o kim
Her kārı vaḳf-ı żābıṭa-i istişāredür

40. **o:**
Gazel 104
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Taṣmīm-i dil o serv ile seyr-i Ḥişāredür
Bir iki gün tevaḳḳufumuz nev-bahāredür

41. **o:**
Gazel 104
Mısra: **6**
O, işaret sıfatı.
İşler göñülde yāresi tīr-i nigāhınuñ
Sāḳī bizüm şikāyetümüz hep o yāredür

42. **o:**
Gazel 106
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Göñül o ġonçe-femüñ bī-nevālarındandur
Esīr-i ḥasretidür mübtelālarındandur

43. **o:**
Gazel 106
Mısra: **6**
O, işaret sıfatı.
Sehī-ḳadān-ı çemenzār-ı ʿālem-i ḥüsnüñ
O naḫl-i nāz hele müntehālarındandur

44. **o:**
Gazel 106
Mısra: **10**
O, işaret sıfatı.
Ṣafā-yı ḫāṭırum ol gül-ʿiẕār-ı ġonçe-femüñ
O nīm-ḫande-i ḥālet-fezālarındandur

45. **o:**
Gazel 106
Mısra: **11**
O, işaret sıfatı.
O māha rāz-ı dili āşikāre eyledigüm
Nihānī vaʿde-i ḫāṭır-güşālarındandur

46. **o:**
Gazel 107
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
O naḫl-i bāġ-ı leṭāfet ki bir elif-ḳaddür
O kec-küleh elif üstinde ṣūret-i meddür

47. **o:**
Gazel 107
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
O naḫl-i bāġ-ı leṭāfet ki bir elif-ḳaddür
O kec-küleh elif üstinde ṣūret-i meddür

48. **o:**
Gazel 107
Mısra: **3**
O, işaret sıfatı.
Marīż-i ʿışḳa o lebler ḥayāt-ı s̱ānīdür
Ṣemīm-i kākül-i müşgīni ʿömr-i sermeddür

49. **o:**
Gazel 107
Mısra: **7**
O, işaret sıfatı.
Naẓīri yoḳdur o nev-naḫl-i gülşen-i ḥüsnüñ
Mis̱āl-i serv-i sehī ḥaḳ bu kim ser-āmeddür

50. **o:**
Gazel 107
Mısra: **9**
O, işaret sıfatı.
O ḥüsn-i ḫilḳati germābede temāşā ḳıl
Vücūd-ı enveri bir cevher-i mücerreddür

51. **o:**
Gazel 107
Mısra: **14**
O, işaret sıfatı.
Hezār-ı zāra beni hem-zebān ider böyle
O nev-bahār-ı leṭāfet o şūḫ-ı gül-ḫaddür

52. **o:**
Gazel 107
Mısra: **14**
O, işaret sıfatı.
Hezār-ı zāra beni hem-zebān ider böyle
O nev-bahār-ı leṭāfet o şūḫ-ı gül-ḫaddür

53. **o:**
Gazel 107
Mısra: **18**
O, işaret sıfatı.
Nāḥīfī nāmı ʿaceb defterüñde var mı didüm
O ġonçe-fem didi mesṭūrdur muḳayyeddür

54. **o:**
Gazel 107
Mısra: **21**
O, işaret sıfatı.
Ne şāh-ı emced o sulṭān-ı kişver-i İslām
Semiyy-i faḫr-ı cihān yaʿnī Ḫān-ı aḥmeddür

55. **o:**
Gazel 107
Mısra: **27**
O, işaret sıfatı.
Ne ḫān-ı aʿẓam ü ekrem o pādişāh-ı celīl
Ki nūr-ı dīde-i sulṭān-ı dīn Muḥammeddür

56. **o:**
Gazel 109
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
O kes ki müfteḫir-i nisbet-i eb ü ceddür
Henūz mekteb-i ʿirfānda ṭıfl-ı ebceddür

57. **o:**
Gazel 109
Mısra: **13**
O, işaret sıfatı.
Gören o kāküli eyler yemīnine raġbet
Belī cevāb-ı ḳasem lām ile müʾekkeddür

58. **o:**
Gazel 110
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Hemīşe ḫāline mesken o āteşīn ḫaddür
Ne şübhe kāfir olan nārda muḫalleddür

59. **o:**
Gazel 110
Mısra: **6**
O, işaret sıfatı.
Derūn-ı ehl-i dili ʿuḳdedār iden cümle
O zülf-i ḫam-be-ḫam ol ṭurra-i mücaʿʿaddür

60. **o:**
Gazel 110
Mısra: **8**
O, işaret sıfatı.
Kitāb-ı derd-i dili bir baḳışda fehm eyler
O nev-resīde daḥi gerçi ṭıfl-ı ebceddür

61. **o:**
Gazel 110
Mısra: **9**
O, işaret sıfatı.
O māh-ṭalʿatı taʿrīf ile iḥāṭa muḥāl
Anuñ deḳāyiḳ-i ḥüsn ü cemāli bī-ḥaddür

62. **o:**
Gazel 110
Mısra: **11**
O, işaret sıfatı.
O ḫaṭṭ-ı sebz ile dendān ü leblerin seyr it
Ki dürr ü laʿl ile pür ḥoḳka-i zeberceddür

63. **o:**
Gazel 111
Mısra: **6**
O, işaret sıfatı.
Terkīb-i resm-i lā vü neʿam leblerindedür
Ḥarf-i vefā o ġonçe-dehānuñ femindedür

64. **o:**
Gazel 111
Mısra: **10**
O, işaret sıfatı.
Sīr-āb-ı feyż ider dil-i erbāb-ı ḥāleti
Sāz-ı ġamuñ o naġme ki zīr ü bemindedür

65. **o:**
Gazel 113
Mısra: **14**
O, işaret sıfatı.
Sebeb gerek diyemem ben ʿaṭā-yı Bārīye
O ḫüccet ile bizüm iḫticācumuz yoḳdur

66. **o:**
Gazel 115
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.
Tāzedür ʿayb eylemeñ bilmezse ḳadr-i ʿāşıḳı
Tāzedür tāze benüm o gül-ʿiẕārum tāzedür

67. **o:**
Gazel 119
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.
ʿAzīz-i Mıṣr olursam da ṣafā-yı ḫāṭırum yoḳdur
O Yūsuf-çehrenüñ hecriyle ʿālem baña zindāndur

68. **o:**
Gazel 119
Mısra: **6**
O, işaret sıfatı.
Beni bilmezlik ile gerçi ṣaldı deşt-i hicrāna
O mest-i ʿişve şimdi itdigi kāra peşīmāndur

69. **o:**
Gazel 120
Mısra: **5**
O, işaret sıfatı.
O Yūsuf-ṭalʿatuñ ümmīd-i teşrīf-i ḳudūmıyla
Der-i Beytü'l-ḥazen āmāde-i çāk-i girībāndur

70. **o:**
Gazel 120
Mısra: **8**
O, işaret sıfatı.
Melāmet itme şevḳ ile görüp meftūnluġum luṭf it
Sen ey zāhid o mest-i nāzı bilmezsin ne fettāndur

71. **o:**
Gazel 120
Mısra: **13**
O, işaret sıfatı.
O ḫüsn-i bī-naẓīre leb-güşā-yı vaṣf olan elbet
Yā Nefʿīdür yā Ṣabrī yā Naḥīfī-i süḫandāndur

72. **o:**
Gazel 124
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
O cefā-cū nāle-i derd-āşināmuz çoḳ görür
Hem cefā eyler yine hem iddeʿāmuz çoḳ görür

73. **o:**
Gazel 125
Mısra: **5**
O, işaret sıfatı.
O Leylī-ṭalʿatuñ ʿışḳıyla var hem-ḥāl-i Ḳays ol kim
Dilā şarṭ-ı maḥabbet ʿaḳl ile bīgāne olmaḳdur

74. **o:**
Gazel 126
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
Teveccühüñ yine ey dil diyār-ı yāre midür
Bu deñlü sūziş ü ḥasret o gül-ʿiẕāre midür

75. **o:**
Gazel 126
Mısra: **10**
O, işaret sıfatı.
Bu āh ü girye niçündür Naḥīfīyā bilsem
Seni bu ḥāle ḳoyan hep o māh-pāre midür

76. **o:**
Gazel 127
Mısra: **5**
O, işaret sıfatı.
O şūḫuñ bī-güneh gāhī teġāfül gāh āzārı
Kemāl-i ʿişvesinden nāz ü istiġnālarındandur

77. **o:**
Gazel 127
Mısra: **15**
O, işaret sıfatı.
O māhuñ kākül-i pür-tābını zencīre beñzetmek
Gürūh-ı ehl-i naẓmuñ ġālibā sevdālarındandur

78. **o:**
Gazel 127
Mısra: **20**
O, işaret sıfatı.
Bu sehl-i mümteniʿ ḫurrem-zemīn-i ḥālet-efzā kim
O vālā-rütbenüñ ṭarḥ-ı cihān-ārālarındandur

79. **o:**
Gazel 129

Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
O sīmgerden içün maşrıḳ-ı celī dirler
O ṣāf-sīneye mirʾāt-ı müncelī dirler

80. **o:**
Gazel 129
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
O sīmgerden içün maşrıḳ-ı celī dirler
O ṣāf-sīneye mirʾāt-ı müncelī dirler

81. **o:**
Gazel 129
Mısra: **7**
O, işaret sıfatı.
Cihānda her kimi görsek o sāḥir-i ḥüsnüñ
Esīr-i ḫalḳa-i zülf-i müselseli dirler

82. **o:**
Gazel 129
Mısra: **9**
O, işaret sıfatı.
Nühüfte dīdede ʿaksi o lāle-ruḫsāruñ
Bu çeşmeye sebeb oldur ki lāleli dirler

83. **o:**
Gazel 133
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
O meh kim baña tevcīh-i nigāh-ı iltifāt eyler
Beni sevdā-yı çeşm-i şūḫı bī-ṣabr ü şebāt eyler

84. **o:**
Gazel 133
Mısra: **3**
O, işaret sıfatı.
Ṣafā-yı ārzū-yı ḥaşr o gül-ruḫsār ile feryād
Dil-i şūrīdemi müstaġnī-i ḳayd-ı ḥayāt eyler

85. **o:**
Gazel 134
Mısra: **11**
O, işaret sıfatı.
Ceẕb ider bir gün o māhı ḳuvvet-i pür-zūr-ı ʿışḳ
Ḥükm-i sulṭān-ı maḥabbet ʿāḳıbet icrā olur

86. **o:**
Gazel 135
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
O ġonçeden ki dile nāme-i ʿitāb gelür
Derūna derd-i maḥabbetle ıżṭırāb gelür

87. **o:**
Gazel 136
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.
Ey dil miṣāl-i cū bu ḳadar pūyeden ʿaceb
Ḳaṣduñ o naḫl-i ʿişve-beri cüst ü cū mıdur

88. **o:**
Gazel 136
Mısra: **12**
O, işaret sıfatı.
Ey ʿandelīb-i dil bu fiġāna nedür sebeb
Meftūnı oldıġuñ o gül-i sāde-rū mıdur

89. **o:**
Gazel 138
Mısra: **3**
O, işaret sıfatı.
Ayaḳlar altına alma o ḫāksārı ne var
Göñül didükleri bī-çāre zīr-i destüñdür

90. **o:**
Gazel 140
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.
Dırāz itsem n'ola dest-i fiġānum dād-ḫᵛāhāne
O şūḫuñ kākül-i ḫam-der-ḫamı dāmān-ı şekvādur

91. **o:**
Gazel 145
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Ne dem ki bezme o māh-ı felek-cenāb gelür
Derūn-ı cān ü dile şevḳ-ı bī-ḥisāb gelür

92. **o:**
Gazel 145
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.
Recā-yı vaṣla ḳomaz tāb şevket-i ḥüsni
O reşk-i māhı görünce baña ḥicāb gelür

93. **o:**
Gazel 145
Mısra: **7**
O, işaret sıfatı.
Güşāde olsa o pehlū meyān-ı meclisde
Dil-i sipihre degül mihre ıżṭırāb gelür

94. **o:**
Gazel 147
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.
Seni esīr-i şeb-i ḥayret eyleyen āyā
O reşk-i mihr-i cihān-tāb o māh-pāre midür

95. **o:**
Gazel 147
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.
Seni esīr-i şeb-i ḥayret eyleyen āyā
O reşk-i mihr-i cihān-tāb o māh-pāre midür

96. **o:**
Gazel 147
Mısra: **5**
O, işaret sıfatı.
ʿİẕār-ı pākine o ḫaṭṭı eyleyen taʿlīḳ
Bu baḫt-ı tīre midür bilmezüz sitāre midür

97. **o:**
Gazel 149
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Yaʿḳūbveş o dil ki ġamuñla ʿalīl olur
Cūy-ı sirişk-i dīdesi maḥsūd-ı Nīl olur

98. **o:**
Gazel 150
Mısra: **8**
O, işaret sıfatı.

Olur ʿuşşāḳ ṣaf ṣaf ṭālib-i bismilgeh-i ʿışḳı
O māhuñ gūyiyā hengām-ı vaṣlı ʿıyd-ı ḳurbandur

99. **o:**
Gazel 151
Mısra: **6**
O, işaret sıfatı.
Dil-i mehcūr kim ḳaṭʿ-ı ümmīd-i vuṣlat itmişdür
O bīmār-ı firāḳ u ḥasretüñ meʾyūs-ı dermāndur

100. **o:**
Gazel 152
Mısra: **7**
O, işaret sıfatı.
Şinā itdükçe baḥr-ı nīl-gūn içre o meh-peyker
Ḳıyās eyler görenler āsumānda māh-ı tābandur

101. **o:**
Gazel 153
Mısra: **6**
O, işaret zamiri.
Gerçi kim eyler melāmet zāhid-i nā-dān baña
Bilmez ammā kim seni görse o da meftūn olur

102. **o:**
Gazel 155
Mısra: **10**
O, işaret sıfatı.
Şevḳ-ı ḳudūmi dīdemüzi rūşen eylese
Gelse o māh meclise ḳābil degül midür

103. **o:**
Gazel 156
Mısra: **8**
O, işaret sıfatı.
Daḫi şāyān-ı raḥm olmaz mı dergāh-ı maḥabbetde
O bī-dil mübtelā kim bunca dem mehcūr-ı vuṣlatdur

104. **o:**
Gazel 156
Mısra: **20**
O, işaret zamiri.
Olur aʿlā vü ednā feyż-yāb-ı reşḥa-i pāki
Miṣāl-i kūze ʿālemde o kim pākīze-ṭıynetdür

105. **o:**
Gazel 156
Mısra: **49**
O, işaret sıfatı.
Bulunmaz degme bir kānda o gevher var ise şimdi
Ḥużūr-ı Āṣafīde şuʿle-perdāz-ı ġanīmetdür

106. **o:**
Gazel 165
Mısra: **8**
O, işaret sıfatı.
Dil-i şeydā hevā-yı vuṣlatuñla ḳaldı kūyuñda
O Mecnūn-ı heveskār ile şimdi ülfetüm yoḳdur

107. **o:**
Gazel 168
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Luṭf-ı mihri o mehüñ şimdi baña tāze midür
Bu ḫaberler bize ey bād-ı ṣabā tāze midür

108. **o:**
Gazel 170
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.
Getür gel ḫāṭır-ı nā-şādıma gel ṣoḥbet-i yāri
O demler ey ṣabā ʿālemde mesrūr oldıġum demdür

109. **o:**
Gazel 171
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
ʿĀşıḳa tercīḥ ider aġyārını hem-rāz olur
Şimdi seyr eyleñ o kāfir kimlere dem-sāz olur

110. **o:**
Gazel 180
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
O cādū-fen ḳaçan āġāze-i siḥr ü füsūn eyler
Felāṭūn olsa da āşüftesi baḫş-i cünūn eyler

111. **o:**
Gazel 181
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
O māhuñ cebhesinde şanma resm-i ebruvānıdur
Aşılmış ṭāḳ-i ḥüsne Rüstem-i ʿışḳuñ kemānıdur

112. **o:**
Gazel 181
Mısra: **5**
O, işaret sıfatı.
O Mecnūnam ki ben ṣaḥrā-nişīn-i ʿālem-i ʿışḳam
Ser-i sevdā-keşüm murġān-ı ḥasret āşiyānıdur

113. **o:**
Gazel 182
Mısra: **6**
O, işaret sıfatı.
İşitdüm seyr-i gülzār itdigin aġyār ile ammā
O şūḫ-ı dil-nevāzum gör yine benden nihān eyler

114. **o:**
Gazel 183
Mısra: **5**
O, işaret sıfatı.
Tā ki ruḫı o mehveşüñ māye-i şerm ü nāzdur
Reşk ile mihr-i ʿālemi ġarḳa-i pīç ü tāb ider

115. **o:**
Gazel 183
Mısra: **12**
O, işaret sıfatı.
Kesme ümmīdüñ ey göñül kām-ı viṣāl-i yārdan
Belki seni o bī-vefā luṭf ile behre-yāb ider

116. **o:**
Gazel 183
Mısra: **16**
O, işaret zamiri.
Ḳalmaya intiḳāmumuz gerdiş-i kīne-cūda da
Baña o daḫi ʿāḳıbet şekve-i inḳılāb ider

117. **o:**
Gazel 184
Mısra: **5**
O, işaret sıfatı.
Naḳş-ı pāyın ḳanda resm itse o serv-i ḫoş-ḫırām

Cilvesin ehl-i maḥabbet ḫāk-i rāhından bilür

118. **o:**
Gazel 188
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.
Ḳatlüme ġamze-i bī-raḥmi tenezzül itmez
O cefā-cū dil-i ʿuṣṣāḳa taraḥḥum mı ider

119. **o:**
Gazel 190
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.
Gūş eylemezse zār-ı hezārān ʿaceb degül
Bāġ-ı ḥasende daḫi o gül-i nev-resīdedür

120. **o:**
Gazel 192
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
Gönülde şevḳ u ḥāletler dem-i ferḫundeler yoḳdur
Yerinde bād eser şimdi o demlerden eṯer yoḳdur

121. **o:**
Gazel 193
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
Kimüñle hem-dem olduñ ġırre-mest-i ülfetüñ kimdür
O meclis içre āyā nāʾil-i keyfiyyetüñ kimdür

122. **o:**
Gazel 199
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.
Dest-i reşk ile n'ola çāk-i girībān itse
Ġonçenüñ dāġ-ı derūnıdur o ḫāl-i ruḫsār

123. **o:**
Gazel 202
Mısra: **6**
O, işaret zamiri.
Zülfüñde n'ola dil ḫoş-ı ḫaṭṭuña dolaşsa
Sevdāyī-ṭabīʿatdür o seyr-i çemen ister

124. **odur:**-*dur*
Gazel 202
Mısra: **3**
O, işaret zamiri.
Sen ḳanda iseñ mesken odur ʿāşıḳ-ı zāra
Sensiz dil ü cān ṣanma ki ẕevḳ-ı vaṭan ister

125. **o:**
Gazel 205
Mısra: **5**
O, işaret sıfatı.
Pīş-i naẓarında o şeh-i ʿişve-sipāhuñ
Ser-tā-be-ḳadem zīb-dih-i naḳş u rüsūmuz

126. **o:**
Gazel 206
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Güẕergehinde o şīrīn ḫırāma muntaẓıruz
Nigāh-ı ʿişve ile bir selāma muntaẓıruz

127. **o:**
Gazel 206
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.
Olur mı pertev-i ḥüsniyle dīdemüz rūşen
Ṭulūʿ ider mi o māh-ı tamāma muntaẓıruz

128. **o:**
Gazel 206
Mısra: **6**
O, işaret sıfatı.
Niyāz-nāmemüz itdük ṣabā ile irsāl
O ġonçeden bize luṭf-ı peyāma muntaẓıruz

129. **o:**
Gazel 208
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
Dām-ı hevā-yı zülfinedür pīç ü tābumuz
Bīhūde ṣanmasun o perī ıżṭırābumuz

130. **o:**
Gazel 210
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
Sirişk-i dīde-i ʿuṣṣāḳa ḥad nedür bilmez
O baḥr-ı bī-bün-i ġam ceẕr ü med nedür bilmez

131. **o:**
Gazel 210
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.
Göñül ḳo zemzeme-i el-emānı ḫāmūş ol
O bī-taraḥḥum edā-yı meded nedür bilmez

132. **o:**
Gazel 210
Mısra: **8**
O, işaret sıfatı.
Olur resīde-i ṭavvāf nevāle-i āmāl
O dil ki niʿmet-i ġayre ḥased nedür bilmez

133. **o:**
Gazel 210
Mısra: **10**
O, işaret zamiri.
Naḫīfīyā beni itmez raḳībinden temyīz
O nev-resīde daḫi nīk ü bed nedür bilmez

134. **o:**
Gazel 216
Mısra: **6**
O, işaret sıfatı.
Berāt-ı ʿışḳ ile benden yaña ḥelāl olsun
İderse nehb-i metāʿ-ı ḫıred o reh-zen-i nāz

135. **o:**
Gazel 216
Mısra: **8**
O, işaret sıfatı.
Olur cemālüñe yüz biñ neẕāre pervāne
O şemʿ-i sīm-ten olduḳça zīb-i revzen-i nāz

136. **o:**
Gazel 216
Mısra: **11**
O, işaret sıfatı.
O meh niyāz ile āġūşum eyledi teşrīf
Zihī maḳām-ı maḥabbet zihī nişīmen-i nāz

137. **o:**
Gazel 217
Mısra: **5**
O, işaret sıfatı.
O şūḫ-ı dilsitāna biñ suʾāl-i vuṣlat itsem de
İder ʿarż-ı teġāfül bir cevāb-ı mā-ḥaṣal virmez

138. **o:**
Gazel 217
Mısra: **8**
O, işaret sıfatı.
Nigāh-ı nāzuñ olsun mübārek ḳaṭʿ-ı ümmīd it
Saña şimden girü göñlin o şūḫ-ı bī-bedel virmez

139. **o:**
Gazel 219
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
Niçün gülşende bülbül nāle-i bī-iḫtiyār itmez
Hezār efġān ider ammā o ġonçe iʿtibār itmez

140. **o:**
Gazel 220
Mısra: **9**
O, işaret sıfatı.
Aġlaram senden o dem pā-zen-i dūr olduḳça
Gūyiyā menzilümüz rāh-ı ʿademdür sensüz

141. **o:**
Gazel 222
Mısra: **3**
O, işaret sıfatı.
O her-cāyī beni terk eyleyüp aġyāra yār olmış
Bugün bildüm o şūḫ-ı bī-ḥaḳīḳatden vefā gelmez

142. **o:**
Gazel 222
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.
O her-cāyī beni terk eyleyüp aġyāra yār olmış
Bugün bildüm o şūḫ-ı bī-ḥaḳīḳatden vefā gelmez

143. **andan:**-*n, -dan*
Gazel 226
Mısra: **4**
O, üçüncü teklik şahıs zamiri.
Şeh-per-i murġ-ı saʿādet zülf-i yār olmış aña
Bu felekde andan özge ẓıll-i rifʿat istemez

144. **o:**
Gazel 227
Mısra: **3**
O, işaret sıfatı.
Ḫūbāna ser-i leşker o sulṭān-ı cihānum
Gel terk-i edeb eyleme ḫūnkāra baḳılmaz

145. **o:**
Gazel 227
Mısra: **6**
O, işaret sıfatı.
ʿİşretde mey-i nāb ile gül-gūnedür ol ruḫ
Gözler ḳamaşur şimdi o ruḫsāra baḳılmaz

146. **o:**
Gazel 228
Mısra: **8**
O, işaret sıfatı.
Süḫan-pervāz iken her bir nigehde çeşm-i fettānı
O şūḫ-ı ġonçe-lebden ehl-i dil ḳaṭʿā kelām almaz

147. **o:**
Gazel 228
Mısra: **18**
O, işaret sıfatı.
Ṣalındurmaz göze üftāde-ḥālān-ı ġam-ı ʿışḳı
Ne deñlü ser-fürū itseñ o serv-i ḫoş-ḫırām almaz

148. **o:**
Gazel 228
Mısra: **20**
O, işaret zamiri.
Bileydi resm-i İslāmı elif-ḳaddin iderdi dāl
Müsellemdür cehāletde o kim senden selām almaz

149. **o:**
Gazel 228
Mısra: **24**
O, işaret sıfatı.
Ḫudā bir nefḥa iḥsān eylemişdür ehl-i ʿirfāna
O būy-ı dilsitān u cān-fezāyı her meşām almaz

150. **o:**
Gazel 236
Mısra: **8**
O, işaret sıfatı.
Bezm-i vaṣluñ isterem ve'l-ḥāṣıl ey şāh-ı cevān
Dilerem olam o demde ʿandelībe hem-nefes

151. **o:**
Gazel 238
Mısra: **1**
O, üçüncü teklik şahıs zamiri.
O ḫaṭṭ-ı tāze kim ruḫsār-ı āteş-nāke ser virmiş
Miṣāl-i dūd-ı āh-ı ʿāşıḳān eflāke ser virmiş

152. **o:**
Gazel 238
Mısra: **8**
O, işaret sıfatı.
Ḫayāl itmekdedür cām-ı lebüñ keyfiyyetin gördüm
O mest-i bī-muḥābā sīne-i ṣad çāke ser virmiş

153. **o:**
Gazel 239
Mısra: **6**
O, işaret sıfatı.
Reftāra gelse nāz ile ol serv-i ser-keşüm
Gitdi o dem ki eyler idüm āh-ı dil-ḫurūş

154. **o:**
Gazel 243
Mısra: **6**
O, işaret sıfatı.
Yine raḥm eyleyüben söylemiş ol şāh-ı cihān
Ḫaberüm yoḳ o ḳulum ḥasret ile ḫaste imiş

155. **o:**
Gazel 243
Mısra: **9**
O, işaret sıfatı.
Bu Naḥīfī gibi ṣad mūr Süleymān o şehüñ
Ṣaff-ı ʿışḳında ki zencīr-i ḫama beste imiş

156. **o:**
Gazel 246
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.
Pā-būs içün düşer niçe diller ayaġına
Meclisde eyledükçe o mest-i ḫarāb raḳṣ

157. **o:**
Gazel 246
Mısra: **12**
O, işaret sıfatı.
Tīr-i müjeñle āteş-i ʿışḳuñda dil döner
Sīḫ-i belāda eyler o murġ-ı kebāb raḳṣ

158. **o:**
Gazel 247
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.
Cevr olsun eyle gāhī dirīġ itme luṭfuñı
Baña gelür o cevr ü cefālar vefā-yı maḥż

159. **o:**
Gazel 249
Mısra: **21**
O, işaret sıfatı.
Tā ġam-ı ʿışḳı o māhuñ sende māder-zāddur
Ey Naḥīfī eyleme bīhūde daʿvā-yı neşāṭ

160. **o:**
Gazel 254
Mısra: **8**
O, işaret sıfatı.
Muḥtażır-ı bādiye-i hecr olup
Didüm o cān pāresine elvedāʿ

161. **odur:**-*dur*
Gazel 260
Mısra: **25**
O, işaret zamiri.
Meʾmūl odur ki eyleyesin ben ġarībüñi
Rūz-ı cezāda nāʾil-i tebşīr-i lā teḫaf

162. **o:**
Gazel 261
Mısra: **9**
O, işaret sıfatı.
Göre ger ḳara ḳaşuñ cümle o ḫūrşīd-i felek
Saña taʿẓīm ide cānā meh-i tābān ṣaf ṣaf

163. **o:**
Gazel 264
Mısra: **7**
O, işaret sıfatı.
Hezār cān ü dil olsun fedā o nāmeye kim
Viṣāl müjdesidür anda hep siyāḳ u sibāḳ

164. **o:**
Gazel 264
Mısra: **18**
O, işaret sıfatı.
Çıḳardı ṣabrumı elden ayaġa ṣaldı beni
Amān o sāʿid-i billūr ile o sīmīn sāḳ

165. **o:**
Gazel 264
Mısra: **18**
O, işaret sıfatı.
Çıḳardı ṣabrumı elden ayaġa ṣaldı beni
Amān o sāʿid-i billūr ile o sīmīn sāḳ

166. **odur:**-*dur*
Gazel 264
Mısra: **4**
O, işaret zamiri.
Ḳul eyledüñ beni evżāʿ-ı dil-nevāzuñ ile
Ümmīd odur ola sende merāḥim ü eşfāḳ

167. **o:**
Gazel 268
Mısra: **5**
O, işaret sıfatı.
Dilde lerziş-dih olur cāme-i āli o gülüñ
Olmasun tā bu ḳadar reng-i celāl olmayıcaḳ

168. **o:**
Gazel 278
Mısra: **3**
O, işaret sıfatı.
Sensin o maḥbūb-ı ʿAzīzü'l-vücūd
Manṣıb-ı ḳadrüñde muḥāl iştirāk

169. **o:**
Gazel 281
Mısra: **10**
O, işaret sıfatı.
Cemādāt oldı nāṭıḳ ṣıdḳuñı teʾyīd idüp bī-şek
O muʿcizler ki aʿdā-yı bed-endīşe ʿayān itdüñ

170. **o:**
Gazel 284
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
Oldı efzūn elem-i ʿışḳı dil-i nā-şāduñ
Cevri bulduḳça teraḳḳī o şeh-i bī-dāduñ

171. **o:**
Gazel 284
Mısra: **5**
O, işaret sıfatı.
Hele ben gülşen-i kūyından o ṣūḫuñ dūram
Senüñ ey bülbül-i şūrīde nedür feryāduñ

172. **o:**
Gazel 287
Mısra: **7**
O, işaret sıfatı.
Tā-be-key ḫande-i ġaflet o güni fikr it kim
Şerm-i cürm ile işüñ girye vü āh olsa gerek

173. **o:**
Gazel 287
Mısra: **11**
O, işaret sıfatı.
Eyle endīşe o der-gāh-ı muʿallāyı hele
Dehşet-endāz-ı dil-i bende vü şāh olsa gerek

174. **o:**
Gazel 288
Mısra: **7**
O, işaret sıfatı.
ʿAcebā yādıña gelmez mi o demler ki senüñ
Kāruñ endīşe-i mā-fāt ile āh olsa gerek

175. **o:**
Gazel 292

Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
O māh-tābı baña gösterür mi devr-i felek
Ḳalur mı ḥasretümüz yoḫsa tā ḳıyāmete dek

176. **o:**
Gazel 292
Mısra: **5**
O, işaret sıfatı.
Ḳanı o ʿahd-i ḥaḳīḳat ḳanı o nāz ü niyāz
Hevā mı oldı senüñle bu deñlü nān ü nemek

177. **o:**
Gazel 292
Mısra: **5**
O, işaret sıfatı.
Ḳanı o ʿahd-i ḥaḳīḳat ḳanı o nāz ü niyāz
Hevā mı oldı senüñle bu deñlü nān ü nemek

178. **o:**
Gazel 298
Mısra: **15**
O, işaret sıfatı.
Seyre çıḳdukça benümle o nihāl-i tāze
Kār idüp renc-i ḥased cānı çıḳar ḥussāduñ

179. **o:**
Gazel 300
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
Şarāb-ı nāb içelüm ʿālem-i ṣabūḥ iderek
O ṣūḫa dilde ġam-ı ʿışḳumuz vuzūḥ iderek

180. **o:**
Gazel 301
Mısra: **6**
O, işaret sıfatı.
Dil ü cān çoḳ mı reh-i vuṣlata iḥsān eyleñ
Siz de bir kerre o ṣūḫı o cefā-kārı görüñ

181. **o:**
Gazel 301
Mısra: **6**
O, işaret sıfatı.
Dil ü cān çoḳ mı reh-i vuṣlata iḥsān eyleñ
Siz de bir kerre o ṣūḫı o cefā-kārı görüñ

182. **o:**
Gazel 303
Mısra: **5**
O, işaret sıfatı.
Sipihr-i sīnede itdüñ o māhı zār ü ḥazīn
Felek bilindi netīce senüñ daḫi hünerüñ

183. **o:**
Gazel 303
Mısra: **7**
O, işaret sıfatı.
Cihān cihān o cevān ile ṣoḥbet eyleyesin
Bu ʿālemi hele inkār olur mı hīç seferüñ

184. **o:**
Gazel 314
Mısra: **3**
O, işaret zamiri.
O gül-ʿiẕār elemi bende gül ġamı sende
Yeter fiġān ü enīne bahāne ey bülbül

185. **o:**
Gazel 317
Mısra: **3**
O, işaret sıfatı.
O māhı göz göre aġyāra virmek ḫayli müşkildür
Bu ẓāhirdür ki elbette olur teslīm-i cān müşkil

186. **o:**
Gazel 329
Mısra: **5**
O, işaret sıfatı.
O mehcūram ki ṣevḳ-ı vaṣl-ı dil-ber gitdi ḫāṭırdan
O bīmāram ki meʾyūs-ı müdāvā-yı ṭabīb oldum

187. **o:**
Gazel 329
Mısra: **6**
O, işaret sıfatı.
O mehcūram ki ṣevḳ-ı vaṣl-ı dil-ber gitdi ḫāṭırdan
O bīmāram ki meʾyūs-ı müdāvā-yı ṭabīb oldum

188. **o:**
Gazel 329
Mısra: **11**
O, işaret sıfatı.
Dirīġa ben o bī-berg ü nevā-yı bezm-i ḥırāmānam
Ki ḫ∨ān-ı ʿişret-i bezm-i emelden bī-naṣīb oldum

189. **o:**
Gazel 331
Mısra: **3**
O, işaret sıfatı.
Gözümden ṣaḳınur oldum o māh-ı ʿālem-ārāyı
Belā-yı ʿışḳı gör kim kendüme kendüm raḳīb oldum

190. **o:**
Gazel 332
Mısra: **11**
O, işaret sıfatı.
Ben o Mecnūnum ḫayāl-i dīde-i ḫūbān ile
Cilve-gāh-ı āhuvān-ı Çīn olur pīrāmenüm

191. **o:**
Gazel 335
Mısra: **13**
O, işaret sıfatı.
O meh āvīze-i gūş-ı ḳabūl eyler ümmīdiyle
Naḥīfī rişte-i naẓma niçe dürr ü güher çekdüm

192. **o:**
Gazel 337
Mısra: **12**
O, işaret sıfatı.
Düşerdüm pāyına mānend-i cū feryāda başlardım
O serv-i nāzı ben bir kerre ey bād-ı ṣabā görsem

193. **o:**
Gazel 339
Mısra: **10**
O, işaret sıfatı.
Yāran kimisi bāġa gider kimi gülşene
Ammā ki ben o kūy-ı dil-āraya ẓāhibem

194. **o:**
Gazel 341

Mısra: **5**
O, işaret sıfatı.
Menem sāḳī o maḥrūr-ı ciger dil-teşne kim şimdi
Ḫumār-ālūd-ı hecrem ḫāne-i ḫammārdan geldüm

195. **o:**
Gazel 341
Mısra: **8**
O, işaret sıfatı.
Pür itdüm naʿra-i şekvā ile dün kūy-ı dil-dārı
Bugün ammā o mest-i ʿişveye inkārdan geldüm

196. **o:**
Gazel 345
Mısra: **11**
O, işaret sıfatı.
Ben o şeb-gerd-i niyāzam ki ṭarīḳ-ı ʿışḳda
Gerd-i rāhum tūtiyā-yı çeşm-i ḫūrşīd eyledüm

197. **o:**
Gazel 348
Mısra: **7**
O, işaret sıfatı.
Gözden ṣaḳınur oldum o mirʾāt-ı cemāli
Gör derdi raḳīb olmadadur kendime kendüm

198. **o:**
Gazel 348
Mısra: **11**
O, işaret sıfatı.
Biñ kerre didüm olma giriftārı o şūḫuñ
Bīhūde midür ey dil-i şeydā saña pendüm

199. **o:**
Gazel 352
Mısra: **5**
O, işaret sıfatı.
Ben o baḥr-ı bī-kerānem baḥr-ı ʿUmmān bendedür
Bu ʿacebdür kim yine deryā-yı ʿUmmāndur yerüm

200. **o:**
Gazel 358
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.
Tesellī-yāb-ı vaṣl olsa ʿaceb mi bu dil-i şeydā
O şūḫuñ ʿahd-i luṭfından bu şeb şād u feraḥ-nākem

201. **o:**
Gazel 361
Mısra: **3**
O, işaret sıfatı.
Ḫāk olursam ġam-ı ʿışḳıyla o serv-i nāzuñ
Nāle-i āh gele her ḫas ü ḫāşākümden

202. **o:**
Gazel 361
Mısra: **7**
O, işaret sıfatı.
Ben bu dehr içre o ṣayyād-ı şefīḳam ki benüm
Būy-ı şefḳat gelür āvīze-i fitrākümden

203. **o:**
Gazel 362
Mısra: **6**
O, işaret sıfatı.
Olup ser-germ-i ṣahbā-yı maḥabbet bezm-i vuṣlatda
Hemān ey dil o mest-i nāza keşf-i rāza başlarsın

204. **o:**
Gazel 364
Mısra: **6**
O, işaret sıfatı.
Ölmeden göster İlāhī dīde-i giryānuma
Ḫaṭṭ-ı şeb-rengi o māhuñ zīb-i ruḫsār oldıġın

205. **o:**
Gazel 366
Mısra: **12**
O, işaret sıfatı.
Bād-ı nesīm-i āhdan itsün ḥaẕer hele
Aġyār o şemʿ-i ḥüsn ile germ-ülfet olmasun

206. **o:**
Gazel 367
Mısra: **10**
O, işaret sıfatı.
Söyleñ ol āfet
Naḥīfī bendesin yād eylesün
Ṣādumān itsün o gül-ruḫ bülbül-i nālendesin

207. **o:**
Gazel 373
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
Ḳaşdın bilüriz ġamze-i āşūb-feninden
Bir söz mi çıḳar yoḫsa o māhuñ deheninden

208. **o:**
Gazel 376
Mısra: **10**
O, işaret sıfatı.
Ümmīd-i rūy-māl ile ḫūrşīd geşt idüp
Her gün o şāh-ı ḥüsnüñ arar āṣitānesin

209. **odur:**-*dur*
Gazel 376
Mısra: **2**
O, işaret zamiri.
Bir naḫl-i tāze bir ṣanem-i bī-bahānesin
İnṣāf odur ki ḥüsn ile şāhum yegānesin

210. **odur:**-*dur*
Gazel 376
Mısra: **11**
O, işaret zamiri.
ʿĀḳıl odur ki kūşe-nişīn-i ferāġ olup
ʿĀlemde kimse bilmeye nām ü nişānesin

211. **o:**
Gazel 377
Mısra: **6**
O, işaret sıfatı.
Hezār şevḳ ile biz ḫāk-i rāh-ı dil-dāruz
Güẕer-gehinde o servüñ ġubār olan gelsün

212. **añadur:**-*ñ, -a, -dur*
Gazel 378
Mısra: **5**
O, işaret zamiri.
Ḥācet ne añadur bes iken tīġ-i ġamzesi
Ol mū-miyāna ḫançer-i bürrān ṭaḳılmasun

213. **o:**
Gazel 379
Mısra: **12**
O, işaret sıfatı.

Bu Naḥīfī bilür ey āfet-i cān çekdigiñi
O nigehlerle o çeşm-i sitem-āyīnüñden

214. **o:**
Gazel 379
Mısra: **12**
O, işaret sıfatı.
Bu Naḥīfī bilür ey āfet-i cān çekdigiñi
O nigehlerle o çeşm-i sitem-āyīnüñden

215. **o:**
Gazel 385
Mısra: **8**
O, işaret sıfatı.
Cūy-ı sirişküñ olmada rīzān nedür göñül
Pā-māli oldıġuñ o sehī-ḳāmet olmasun

216. **o:**
Gazel 388
Mısra: **8**
O, işaret sıfatı.
Biñ nāz ile tā dīde-i cān üzre baṣar
Olmam yine āzürde o nūr-ı baṣarumdan

217. **o:**
Gazel 392
Mısra: **6**
O, işaret sıfatı.
Baḳ hilāl ebrūsına inṣāfa gel ey māh-ı nev
Tāb-ı ḥüsn ile o ḫūrşīd-iştihārumdur gelen

218. **o:**
Gazel 395
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
Bir kāse ṣunup destüme ṣahbā-yı ġamından
Luṭf itdi o meh baña kemāl-i kereminden

219. **o:**
Gazel 396
Mısra: **6**
O, işaret sıfatı.
Ḫaṭar-güẕār-ı reh-i ʿışḳ-ı yārsın ṭutalım
O yolda ḳayd-ı firāz ü nişībi n'eylersin

220. **o:**
Gazel 397
Mısra: **3**
O, işaret sıfatı.
Sensin o füsūn-sāz-ı teʾellüf ki lebüñle
Hem yāre açar sīneme hem çāre idersin

221. **o:**
Gazel 411
Mısra: **7**
O, işaret sıfatı.
O ḫāk-i dil-güşā kim sāye-baḫş olduñ saʿādetle
Benüm cānum fedā ol reh-güẕāra yā Resūla'llāh

222. **o:**
Gazel 432
Mısra: **9**
O, işaret sıfatı.
Başına topraḳ o merd-i ġāfilüñ kim şevḳ ile
Āsitānuñda varup ḫāk ile yeksān olmaya

223. **o:**
Gazel 437
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
O gül-ruḫlar ki oldı hem-dem ü hem-rāh bir yerde
Mülākī oldılar gūyā ki mihr ü māh bir yerde

224. **o:**
Gazel 438
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Yoḳ bende tāb cevr ü cefāda o māh ise
Āfāḳı ṭutdı derd ile feryād ü āh ise

225. **o:**
Gazel 438
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.
Çeşm-i niyāz muntaẕır-ı revzen-i ümmīd
Yoḳdur o māha ruḫṣat-ı ʿarż-ı nigāh ise

226. **o:**
Gazel 441
Mısra: **6**
O, işaret sıfatı.
Yāda gelür mi seyr-i çemen geşt-i bāġ u rāġ
Bir meclis içre tā ki o serv-i revān ola

227. **o:**
Gazel 441
Mısra: **7**
O, işaret sıfatı.
Lāyıḳ mıdur ki ḫāk-i rehinden o naḫl-i nāz
Ḳavl-i raḳīb-i ḫār ile dāmen-keşān ola

228. **o:**
Gazel 441
Mısra: **11**
O, işaret sıfatı.
Virmem o bezm-i dil-keşi dünyāya bā-ḫuṣūṣ
Hem-ṣoḥbetüm senüñ gibi bir nev-cevān ola

229. **odur:**-*dur*
Gazel 441
Mısra: **1**
O, işaret zamiri.
Maḥbūb odur ki ġamzesi āṣūb-ı cān ola
Rūyında reng-i cāẕibe-i ḥüsn ü ān ola

230. **o:**
Gazel 442
Mısra: **3**
O, işaret sıfatı.
ʿÜnvān-ı ḥüsn o meh-veşe olsun ḥelāl kim
Eṭvārı dil-rübā nigehi cānsitān ola

231. **o:**
Gazel 442
Mısra: **5**
O, işaret sıfatı.
Ḳurbān olam o dil-ber-i ser-germ-i nāza kim
Her bir nigāhı āfet-i cān ü cihān ola

232. **o:**
Gazel 442
Mısra: **9**
O, işaret sıfatı.
Cānum fedā o gülşen-i rengīn nihāle kim

Gül-çīnī-i leṭāfeti bī-imtinān ola

233. **o:**
Gazel 443
Mısra: **5**
O, işaret sıfatı.
Ḫayf u dirīġ o rind-i girān-bār-ı dehre kim
Her mūy-ı cismi beste-i ḳayd-ı cihān ola

234. **odur:**-*dur*
Gazel 443
Mısra: **1**
O, işaret zamiri.
Meclis odur ki sāġarı bī-imtinān ola
Ṣahbā odur ki neşvesi ḳūt-ı revān ola

235. **odur:**-*dur*
Gazel 443
Mısra: **2**
O, işaret zamiri.
Meclis odur ki sāġarı bī-imtinān ola
Ṣahbā odur ki neşvesi ḳūt-ı revān ola

236. **o:**
Gazel 446
Mısra: **9**
O, işaret sıfatı.
Ey Naḥīfī o şeh-i ḥüsne yeter şāhid-i ḥāl
Āh-ı pür-sūz-ı derūn eşk-i firāvānum ile

237. **o:**
Gazel 447
Mısra: **6**
O, işaret sıfatı.
Kendüye biñ şevḳ ile ceẕb eylemekde ʿālemi
Ġālibā ḥırz-ı füsūn vardur o sīmīn sīnede

238. **o:**
Gazel 449
Mısra: **9**
O, işaret sıfatı.
ʿArż-ı niyāza başlasam ḫ∨āba varur o mest-i nāz
ʿĀşıḳ-ı zārı öldürür işte bu vaż̇ʿ-ı sāḫte

239. **o:**
Gazel 449
Mısra: **13**
O, işaret sıfatı.
İtse Naḥīfīyā o meh gāhī güşāde cismini
Tābiş-i sīnesi ider Zühre-i māhı bāḫte

240. **o:**
Gazel 450
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Gördüm o şeh-i ḥüsni dün aġyār yanında
Eksük degül elbette gülüñ ḫār yanında

241. **o:**
Gazel 450
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.
Bir nīm-nigāhına bizi görmedi lāyıḳ
Ādem degülüz biz o sitem-kār yanında

242. **o:**
Gazel 450
Mısra: **7**
O, işaret sıfatı.
Germiyyet-i ḥüsn ile o ḫūrşīd-cenābuñ
Bir ẕerre degül ʿāşıḳ-ı bīmār yanında

243. **o:**
Gazel 456
Mısra: **6**
O, işaret sıfatı.
Hezār-ı dil ḳafes-i cismi çāk ider ṣanuram
Ṣabā o ġonça-dehenden peyām virdükçe

244. **o:**
Gazel 456
Mısra: **7**
O, işaret sıfatı.
O mest-i ʿişveye ʿarż eyle ḥālümi sāḳī
Maḳām-ı ruḫṣat-ı şevḳ-ı kelām virdükçe

245. **o:**
Gazel 456
Mısra: **9**
O, işaret sıfatı.
O mest-i bāde-i nāzuñ ayaġına düşerem
Eliyle destüme meclisde cām virdükçe

246. **o:**
Gazel 456
Mısra: **12**
O, işaret sıfatı.
Miṣāl-i dāl-i duʿā ḳaddimi dü tā iderem
Baña o server-i ḫūbān selām virdükçe

247. **o:**
Gazel 456
Mısra: **14**
O, işaret sıfatı.
Belā-yı ḥasret ile kārını tamām eyler
O şūḫa göñlini ʿāşıḳ tamām virdükçe

248. **o:**
Gazel 456
Mısra: **16**
O, işaret sıfatı.
Ḳırān ider ṣanuram māh burc-ı ʿAḳrebde
O meh yanında raḳībe maḳām virdükçe

249. **odur:**-*dur*
Gazel 456
Mısra: **17**
O, işaret zamiri.
Kerīm odur ki mücāzāt-ı ʿafv ide ḫaṣma
Felek müsāʿade-i intiḳām virdükçe

250. **o:**
Gazel 464
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
O ḫūnī ġamzeler işler geçer bu cān-ı nālāna
Nigāh itdükçe çeşm-i āfetüñ mestāne mestāne

251. **o:**
Gazel 464
Mısra: **12**
O, işaret sıfatı.
Girībānum alur dest-i taḥayyür yāda geldükçe
O ṣoḥbetler ki itdüm yār ile rindāne rindāne

252. **o:**
Gazel 465
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.
ʿAraḳ-rīz-i ḥicāb oldı lebüñden sāḳiyā sāġar
Degüldür ḳaṭre-i ṣahbā o cām-ı zer-nigār üzre

253. **o:**
Gazel 467
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Nigāh-ı reşki ḳo ey mihr o māh-ruḫ-sāra
Naẕar taʿalluḳ ider belki ol cefā-kāra

254. **o:**
Gazel 467
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.
Ġubār-ı cismümi gördükçe ḫāk-i pāyına
Çekildi sürme-i şefḳat o çeşm-i mekkāra

255. **o:**
Gazel 468
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
Ṣabā eger ki varursañ ḥarīm-i dil-dāra
Duʿālar it yüri benden o māh-ruḫ-sāra

256. **o:**
Gazel 468
Mısra: **8**
O, işaret sıfatı.
Hezār girye-i ḥasret netīce neẕr olsun
Dem-i müşāhede benden o ẕevḳ-ı dīdāra

257. **o:**
Gazel 469
Mısra: **8**
O, işaret sıfatı.
Uzatmam dest-i küstāḫ-ı niyāzum dāmen-i yāra
O tīġ-i ḫūn-feşān-ı ġamzeden bī-bāk olursam da

258. **o:**
Gazel 470
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.
Siḥr ile ṭurralaruñ ʿāşıḳı başdan çıḳarur
Çıḳamaz başa hele kimse o cādūlar ile

259. **o:**
Gazel 470
Mısra: **6**
O, işaret sıfatı.
Ṭurma hem-demlük ider ġamzeñ ile çeşmüñe dil
Ülfet itmekde o mecnūn yine āhūlar ile

260. **o:**
Gazel 472
Mısra: **14**
O, işaret sıfatı.
Naḥīfī şevḳ-ı teşrīfiyle düşsem ḫāk-i pāyine
O şūḫum tūtiyā-sāz olsa çeşm-i pür-nem-i ʿışḳa

261. **o:**
Gazel 474
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
Ḳābil mi nigāh eylemek ol mihr-i cemāle
Girmiş o perī-çehre yine reng-i celāle

262. **o:**
Gazel 475
Mısra: **14**
O, işaret sıfatı.
Ṣad el-ḥaẕer ey mihr perestān-ı maḥabbet
Ġarḳ olmış o ḫūnī yine bir câme-i āle

263. **o:**
Gazel 477
Mısra: **6**
O, işaret sıfatı.
Seng-i rāhı da olursam ider imsāk-i naẕar
Beni öldürdi o kāfir bu tecāhüller ile

264. **o:**
Gazel 478
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.
Neẕẕāreñ itme çeşmine efsūn-ger-i niyāz
Söyleşmeden o ġamze-i ḥāżır-cevāb ile

265. **o:**
Gazel 481
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Gelse inşāfa o gül-çehre baña rām olsa
Dil-i nā-kāmuma da ruḫṣat-ı ārām olsa

266. **o:**
Gazel 484
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Kimdir baḳup o ṭalʿate dem-beste olmaya
Bīmār gözlerüñ göre dil-ḫaste olmaya

267. **o:**
Gazel 484
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.
Yüz biñ ʿilāc olursa degül ḳābil-i neşāṭ
Ġamdan o dil ki ʿışḳ ile vāreste olmaya

268. **o:**
Gazel 484
Mısra: **13**
O, işaret sıfatı.
Olmaz hedef-resīde o tīr-i niyāz kim
Zūr-ı kemān-ı ṣıdḳ ile ber-ceste olmaya

269. **o:**
Gazel 484
Mısra: **16**
O, işaret sıfatı.
Sevḳ-ı süḫan maḥalle münāsib gerek tamām
Terk it o lafẓı meclise bāyiste olmaya

270. **odur:**-*dur*
Gazel 484
Mısra: **17**
O, işaret zamiri.
Ṣoḥbet odur ki ṭarḥ-ı süḫan dil-güşā ola
Her lafẓ içinde bir iki üç neste olmaya

271. **o:**
Gazel 485
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.
Naḥīfī-i ġarībinden idüp
ʿarż-ı ʿubūdiyyet
O faḫr-ı ʿāleme yüz biñ ṣalāt
ile selām eyle

272. **o:**
Gazel 486
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.
Ḥaḳīḳatde ʿibāda ʿadl-i ṣırf u
maḥż-ı ḥikmetdür
O daʿvā kim anuñ faṣlında
taḳdīrüñ ola ḳāżī

273. **o:**
Gazel 489
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Nūr idi o faḫr-ı rusülüñ ẕat-ı
laṭīfi
Kim olmadı ḫāk üzre ʿayān
ẓıll-ı şerīfi

274. **o:**
Gazel 490
Mısra: **14**
O, işaret zamiri.
Ey Naḥīfī ne bilür mest-i
maḥabbet ḥālin
Sāḳī-i ʿışḳuñ o kim olmaya
peymāne-keşi

275. **o:**
Gazel 495
Mısra: **12**
O, üçüncü teklik şahıs zamiri.
El üstünde ṭutar cümle anı
erbāb-ı istiġnā
O kim bezm-i edebden defʿ
ider pāy-ı temennāyı

276. **o:**
Gazel 497
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.
Ferāmūş eyledüñ mi itdigüm
feryādı kūyuñda
O āh ü nāle-i ḥālet-fezālar
yāda gelmez mi

277. **o:**
Gazel 497
Mısra: **10**
O, işaret sıfatı.
Gider mi ḫāṭırumdan ẕevḳ-ı
düşnām-ı şafā-baḫşuñ
O nāz ü ʿişveler şīrīn edālar
yāda gelmez mi

278. **o:**
Gazel 497
Mısra: **12**
O, işaret sıfatı.
Dil-i şeydā niçe dāmen-keş
olsun ʿışḳ-ı dil-berden
O meh-veşler güzeller dil-
rübālar yāda gelmez mi

279. **o:**
Gazel 498
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
Şemīm-i zülfüñ olursa n'ola
temennāsı
Dil-i ḥazīnüñ o gīsūya düşdi
sevdāsı

280. **o:**
Gazel 498
Mısra: **9**
O, işaret sıfatı.
O mihr-i bī-bedelüñ meh-
veşān içinde tamām
Cihānı araladı ḥüsn-i ʿālem-
ārāsı

281. **o:**
Gazel 498
Mısra: **13**
O, işaret sıfatı.
O ṣāf-sīnede ol ḫāle iʿtibār
olınur
Ziyāde rāyic olur sīm olınca
tamġāsı

282. **o:**
Gazel 499
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.
Dil-i ḥazīni ḳudūmıyla dil-
ber eyledi şād
Hezār müjde o Mecnūna
geldi Leylāsı

283. **o:**
Gazel 499
Mısra: **6**
O, işaret sıfatı.
Ḥaẕer ki miḥnet ile lām ider
elüf ḳaddüñ
Belā-yı cāndur o şūḫuñ o
ḳadd-i bālāsı

284. **o:**
Gazel 499
Mısra: **6**
O, işaret sıfatı.
Ḥaẕer ki miḥnet ile lām ider
elüf ḳaddüñ
Belā-yı cāndur o şūḫuñ o
ḳadd-i bālāsı

285. **o:**
Gazel 503
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Aġyāra beñzedür mi o meh
mübtelālārı
Bīgāneler bir mi görür
āşināları

286. **o:**
Gazel 503
Mısra: **6**
O, işaret sıfatı.
Muṭrib fiġān u nāle
Ḥüseynīye çıḳmasun
Luṭf it getürme yāda o ẕevḳ
u ṣafāları

287. **o:**
Gazel 504
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.
Geldükçe yāda ṣabr u
ḳarārum ḳomaz benüm
Rūmuñ o nāz u şīvesi çoḳ
dil-rübāları

288. **o:**
Gazel 505
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
Ḫam itdi ḳāmetini cismümi
ḫayāl itdi
O meh vücūdımı ebrūsına
miṣāl itdi

289. **o:**
Gazel 505
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.
Görünmez ise n'ola ża fdan
bu cism-i nizār
O māh-pāre beni cevr ile
hilāl itdi

290. **o:**
Gazel 505
Mısra: **6**
O, işaret sıfatı.
Gehī ʿiẕārını gösterdi gāhī ruḫsārın
Baña o ġonçe-dehen dürlü dürlü āl itdi

291. **o:**
Gazel 505
Mısra: **9**
O, işaret sıfatı.
Ḫilāfın eyledi īmā o ġamze-i ġaddār
Ne dem ki yār baña vaʿde-i viṣāl itdi

292. **o:**
Gazel 505
Mısra: **12**
O, işaret sıfatı.
Nigāh-ı nāz ile itdi nümūde ḫançerini
Nezāketiyle o meh ḫāṭırum suʾāl itdi

293. **o:**
Gazel 506
Mısra: **9**
O, işaret sıfatı.
Vefā ẓuhūrı ne mümkin o māh-ṭalʿatdan
Cefāya māʾil iken meşrebi zamāne gibi

294. **o:**
Gazel 508
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
Bu şeb recā-yı dil ol dil-rübāya söylendi
O māha ḥāle münāsib ḥikāye söylendi

295. **o:**
Gazel 508
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.
Nigāh-ı ʿişvesi itdi ifāde ġamzesine
O nükteler ki o şīrīn edāya söylendi

296. **o:**
Gazel 508
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.
Nigāh-ı ʿişvesi itdi ifāde ġamzesine
O nükteler ki o şīrīn edāya söylendi

297. **o:**
Gazel 510
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Açduḳ o māha rāz-ı dil-i mübtelāmuzı
İtdük ifāde ġamzesine müddeʿāmuzı

298. **o:**
Gazel 510
Mısra: **9**
O, işaret sıfatı.
Ḫayfā ki bir görür bizi aġyār ile o māh
Bilmez o nev-resīde ḫulūṣ u riyāmuzı

299. **o:**
Gazel 510
Mısra: **10**
O, işaret sıfatı.
Ḫayfā ki bir görür bizi aġyār ile o māh
Bilmez o nev-resīde ḫulūṣ u riyāmuzı

300. **o:**
Gazel 512
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.
Niçe mānend-i ṣadef sīnemi çāk itmeyeyüm
Çıḳdı destümden o meh gevher-i nā-yāb gibi

301. **o:**
Gazel 512
Mısra: **6**
O, işaret sıfatı.
Gülşen-i ʿömrini āsīb-i ḫazān eyledi zerd
Oldı pejmürde o ġonçe gül-i sīr-āb gibi

302. **o:**
Gazel 512
Mısra: **8**
O, işaret sıfatı.
Oldı efsāne dem-i vaṣlı baña ol māhuñ
Gitdi çeşmümden o dem ẕāʾiḳa-i ḫ∨āb gibi

303. **o:**
Gazel 513
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
O perī ziyāde ider benüm sitem ile tāb-ı niyāzumı
Niçe söndürür bu gözüm yaşı ya bu deñlü sūz u güdāzumı

304. **o:**
Gazel 513
Mısra: **7**
O, işaret sıfatı.
O nihāl-i tāze dirīġ u āh ṣalınur çemende raḳīb ile
Aḳıdur cefā ile sū-be-sū bu sirişk-i nāmiye-sāzumı

305. **o:**
Gazel 513
Mısra: **10**
O, işaret sıfatı.
Ġam-ı ḥasret ile virince cān baña raḥm ider mi Naḥīfīyā
O ṣanem bu naḫvet-i ḥüsn ile ʿacebā ḳılar mı namāzumı

306. **o:**
Gazel 518
Mısra: **7**
O, işaret sıfatı.
O da bir gün bilür üftādelerüñ ḥālinden
Ḳo ṣalınsun benüm ol serv-i revānum şimdi

307. **o:**
Gazel 521
Mısra: **14**
O, üçüncü teklik şahıs zamiri.
Naḥīfīden ḫaber isterse yārān-ı ṣafā şimdi
O bir üstād-ı kül bir şāʿir-i ṣāḥib-fünūn oldı

308. **o:**
Gazel 522
Mısra: **8**
O, işaret sıfatı.
Ḫased ki cismüñe şevḳ ile rūy-māl iderek
O pīrehen sürer ancaḳ senüñ ṣafālaruñı

309. **o:**
Gazel 526
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
O mest-i ḥasretem baña felek mey-ḫanedür şimdi
Sirişküm mey ḳażā sāḳī belā peymānedür şimdi

310. **o:**
Kaside 3
Mısra: **90**
O, işaret sıfatı.
Ne enīs ü ne meded-kār u ne şemʿ u ne firāş
Dehşet ü hevlini fikr it o demüñ ol ānuñ

311. **o:**
Kaside 3
Mısra: **107**
O, işaret sıfatı.
Baḥr-ı ġufrānuñ o deryā-yı keremdür ki anuñ
Ḳaṭresi olmaġa yoḳ ḥaddi yem-i ʿummānuñ

312. **o:**
Kaside 5
Mısra: **33**
O, işaret sıfatı.
Ben o mest-i cām-ı ġaflet mücrim-i āvāreyim
Kim olup dil-beste-i ārāyiş-i bezm-i fenā

313. **odur:**-*dur*
Kaside 6
Mısra: **34**
O, işaret zamiri.
Ḥaddüm degül egerçi senüñ vaṣfuñ eylemek
Meʾmūl odur ki raḥmet-i Ḥaḳḳa ola sebeb

314. **odur:**-*dur*
Kaside 7
Mısra: **24**
O, işaret zamiri.
Ḥaddüm degül evṣāfiña taḥrīḳ-i leb ammā
Maḳṣūdum odur ey meh-i tābān-ı şefāʿat

315. **odur:**-*dur*
Kaside 7
Mısra: **39**
O, işaret zamiri.
Ümmīdüm odur itmeyesin bendeñi ferdā
Maḥzūn-ı belā-dīde-i ḫırmān-ı şefāʿat

316. **o:**
Kaside 8
Mısra: **57**
O, işaret sıfatı.
O şeh-i muḥteşem-i mülk-i risālet ki aña
Niçe şāhān-ı cihān olmadadur bende güẕār

317. **o:**
Kaside 8
Mısra: **64**
O, işaret sıfatı.
Gerçi kim sāye-i ʿulyāsı zemīne düşmez
İder efkende dil-i zārı o ḳadd-i şimşār

318. **o:**
Kaside 8
Mısra: **67**
O, işaret sıfatı.
Māhdan meşʿale-keş çāker olurdı o şehe
Olmasa çarḫ-ı felekde reviş-i nā-hem-vār

319. **o:**
Kaside 8
Mısra: **71**
O, işaret sıfatı.
O şehenşāh-ı melāʾik-sipehüñ ʿālemde
Görmemiş miṣlini devr ideli çarḫ-ı devvār

320. **o:**
Kaside 8
Mısra: **73**
O, işaret sıfatı.
Ḥabbeẕa raḥmet-i mevʿūd-ı Ḫudāvendi o şāh
Ḳıldı teşrīf-i vücūdıyla cihāna īṣār

321. **o:**
Kaside 8
Mısra: **170**
O, işaret sıfatı.
Defter-i ʿömrimi ṭayy eyleyicek emr-i Ḫudā
Ḫatm olup bī-ʿamel olınca o köhne ṭūmār

322. **odur:**-*dur*
Kaside 8
Mısra: **195**
O, işaret zamiri.
Lākin ümmīdüm odur ʿarṣa-i maḥşerde yine
Naʿt-i şīrīnüñ ola maġfiret-i Ḥaḳḳa medār

323. **o:**
Kaside 10
Mısra: **31**
O, işaret sıfatı.
Şeb-i mevlidinde o meh-pārenüñ
Ẓuhūr itdi bunca umūr-ı ʿiẕām

324. **o:**
Kaside 10
Mısra: **33**
O, işaret sıfatı.
Olup münkesir ṭāḳ-ı kisrā o şeb
Kenāyisde oldı bedīd inhidām

325. **o:**
Kaside 10
Mısra: **37**
O, işaret sıfatı.
İşāret idince o bedr-i münīr
Dü nīm oldı çarḫ üzre māh-ı tamām

326. **odur:**-*dur*
Kaside 10
Mısra: **22**
O, işaret zamiri.
Şehādetle taṣdīḳı meşrūṭdur
Odur rükn-i İslāma ḥüsn-i niẓām

327. **odur:**-*dur*
Kaside 10
Mısra: **43**
O, üçüncü teklik şahıs zamiri.
Odur daʿvet-i ḫāṣ-ı Miʿrāc ile
Olan vāṣıl-ı rütbe-i ḳurb-ı tām

328. **odur:**-*dur*
Kaside 10
Mısra: **45**
O, işaret zamiri.

Burāḳ ile çün berḳ-ı ḫāṭif odur
İden ʿarṣa-i lā-mekānda ḫırām

329. **odur:**-*dur*
Kaside 10
Mısra: **47**
O, işaret zamiri.
Odur maẓhar-ı - odur
Odur ḳāb-ı ḳavseyn ile şād-kām

330. **odur:**-*dur*
Kaside 10
Mısra: **47**
O, işaret zamiri.
Odur maẓhar-ı - odur
Odur ḳāb-ı ḳavseyn ile şād-kām

331. **odur:**-*dur*
Kaside 10
Mısra: **48**
O, işaret zamiri.
Odur maẓhar-ı - odur
Odur ḳāb-ı ḳavseyn ile şād-kām

332. **odur:**-*dur*
Kaside 10
Mısra: **49**
O, işaret zamiri.
Odur muḳtedā evvel ü āḫire
Olup enbiyā-yı kirāma imām

333. **o:**
Kaside 11
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
Oldı çün z̲ātuñ müşerref
daʿvet-i mevlā ile
Eyledüñ Miʿrac o şeb keyfiyyet-i isrā ile

334. **o:**
Kaside 11
Mısra: **79**
O, işaret sıfatı.
Z̲āt-ı z̲ī-şānuñ diye ancaḳ o dem vā-ümmetī
Eyleyüp Ḫaḳdan şefāʿat pāye-i aʿlā ile

335. **o:**
Kaside 12
Mısra: **39**
O, işaret sıfatı.
Gülzār-ı ḥarīminde o sulṭān-ı cihānuñ
Gelmekdedür ervāḥ-ı muḳaddes cevelāna

336. **o:**
Kaside 12
Mısra: **47**
O, işaret sıfatı.
Gel sūziş-i ʿışḳıyla o Maḥbūb-ı Ḫudānuñ
Yaḳ cān ü dili bir şerer-i şuʿle-feşāna

337. **o:**
Kaside 12
Mısra: **55**
O, işaret sıfatı.
Vaṣṣāfi olam ḳudretüm olduḳça o şāhuñ
Lāyıḳ da budur şāʿir-i pākīze-zebāna

338. **o:**
Kaside 12
Mısra: **78**
O, işaret sıfatı.
İẓhār-ı ʿubūdiyyet idüp sen de Naḥīfī
I̱şār-ı s̲enā ḳıl o şeh-i ʿālemiyāna

339. **o:**
Kaside 13
Mısra: **16**
O, işaret sıfatı.
Per-i şāhīn-i ḳudsīdür ki oldı lā-mekān-pervāz
O müjgān-ı dil-ārālar o çeşm-i dūr-bīn üzre

340. **o:**
Kaside 13
Mısra: **16**
O, işaret sıfatı.
Per-i şāhīn-i ḳudsīdür ki oldı lā-mekān-pervāz
O müjgān-ı dil-ārālar o çeşm-i dūr-bīn üzre

341. **o:**
Kaside 13
Mısra: **17**
O, işaret sıfatı.
Cemālüñde o bīnī-i münevver şöyle zībā kim
Ṣanurlar nūrdan ḳandīldür ʿarş-ı berīn üzre

342. **o:**
Kaside 13
Mısra: **63**
O, işaret sıfatı.
O sīmīn gerden üzre ʿaks-i ruḫsār-ı ṣafā-baḫşuñ
Gül-i pür-ābdur gūyā ḳonulmış yāsemīn üzre

343. **o:**
Kaside 14
Mısra: **3**
O, işaret sıfatı.
O vücūd-ı güzīn-i ḫalḳ-ı ilāh
Oldı ferzend-i ḫāṣ-ı ʿAbdu'llāh

344. **o:**
Kaside 14
Mısra: **6**
O, işaret sıfatı.
Oġlıdur ol da ʿAbd-i Muṭṭalibüñ
Ceddidür bu o ṭāhirü'n-nesebüñ

345. **o:**
Kaside 17
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
Ḳanda kim me̱ẕkūr ola ol şāh-ı mülk-i ışṭıfā
Nūr-ı raḥmetle olur memlūʾ o bezm-i dil-güşā

346. **o:**
Kaside 18
Mısra: **3**
O, işaret sıfatı.
Dem-be-dem eyle o faḫr-ı ʿāleme bī-ḥad ṣalāt
Her nefes ḳıl ol Resūl içün selām-ı bī-şümār

347. **o:**
Kaside 19
Mısra: **63**
O, işaret sıfatı.
Sen o sulṭān-ı cihānsın kim ḥarīm-i ḳadrüñüñ
Olmaġa ṭālib şeh-i I̱rān bir ednā çākeri

348. **o:**
Kaside 19
Mısra: **65**
O, işaret sıfatı.

Sen o şāhenşāh-ı aʿẓamsın ki ḳılsañ iltifāt
Şāh ider dünyāya luṭfuñ bir gedā-yı aḥḳarı

349. **o:**
Kaside 19
Mısra: **87**
O, işaret sıfatı.
Ben o ser-gerdān-ı deşt-i ıżṭırābam şöyle kim
Baña teng itdi elem bu ʿarṣa-i pehnāveri

350. **odur:**-*dur*
Kaside 19
Mısra: **136**
O, işaret zamiri.
Feyż-i medḥ-i pādişāhīdür beni gūyān ider
Eyleyen iẓhār odur hep bunca remz-i mużmeri

351. **o:**
Kaside 21
Mısra: **33**
O, işaret sıfatı.
Ṣadr-ı aʿẓam o kerīmü'l-vüzerāyı ide Ḥaḳ
Maẓhar-ı feyż-i ṣafā-ülfeti Saʿd-ābāduñ

352. **o:**
Kaside 22
Mısra: **15**
O, işaret sıfatı.
O şeh kim ḫidmet-i Mekke Medīne faḫr-ı ẕātıdur
Niçe tanẓīr olur şāyān aña Dārāb u Dārāyı

353. **o:**
Kaside 22
Mısra: **38**
O, üçüncü teklik şahıs zamiri.
Senā-yı ẕātın itmez kimse yoḳ illā ḫasūd-ı bed
O da inṣāf ider gördükçe bu evṣāf-ı zībāyı

354. **o:**
Kaside 23
Mısra: **6**
O, işaret sıfatı.
Beni cān gibi teşrīf-i ḳudūmi eylesün iḥyā
Helāk oldum o servüñ yolına cānlar fedā gelsün

355. **o:**
Kaside 23
Mısra: **18**
O, işaret sıfatı.
Naḥīfī ḫāk-i pāya rūy-māl itmek murād eyler
İcāzet var mı sulṭānum o ʿabd-i bī-riyā gelsün

356. **o:**
Kaside 23
Mısra: **47**
O, işaret sıfatı.
O ḫatmü'l-ebiyā ḫayru'l-verā nūru'l-hüdādur kim
Görürsin şān-ı aʿlāsın hele rūz-ı cezā gelsün

357. **o:**
Kaside 24
Mısra: **21**
O, işaret sıfatı.
O ṣadr-ārā-yı rifʿat kim kemāl-i feyż-i cūdından
Kef-i iḥsānın itmiş ġıbṭa-fermā Baḥr-ı ʿUmmāna

358. **o:**
Kaside 24
Mısra: **43**
O, işaret sıfatı.
Mücāhid fī-sebīli'llāh o paşa-yı melek-ḫūyuñ
Deger bir feṭḥi yüz biñ ḳahramān-ı dil-pesendāne

359. **o:**
Kaside 24
Mısra: **72**
O, işaret sıfatı.
Baʿīd olmaz cenābuñdan devā ümmīdin eylerse
O mecrūḥ-ı felāket-dīde muḥtāc oldı dermāna

360. **o:**
Kaside 25
Mısra: **41**
O, işaret sıfatı.
Sen o feṭḥ ü ġazā ki itmiş idüñ
Vaṣfını defter-i kemāl itdüm

361. **o:**
Kaside 26
Mısra: **32**
O, işaret sıfatı.
Senüñ gibi niçe nā-kāmı ber-murād itdi
ʿAṭā vü luṭf u keremle o mefḫarü'l-vüzerā

362. **o:**
Kaside 26
Mısra: **35**
O, işaret sıfatı.
O ḫānedāna virilmiş ʿuluvv-i himmet ü cūd
O ʿırḳ-ı pāke olınmış ʿaṭā seḫā vü ʿaṭā

363. **o:**
Kaside 26
Mısra: **36**
O, işaret sıfatı.
O ḫānedāna virilmiş ʿuluvv-i himmet ü cūd
O ʿırḳ-ı pāke olınmış ʿaṭā seḫā vü ʿaṭā

364. **o:**
Kaside 26
Mısra: **113**
O, işaret sıfatı.
Ṣafā-yı ḫāṭır olur mı o dilde kim şeb ü rūz
Teʿāḳub eyleye ekdār u şiddet ü beʾsā

365. **o:**
Kaside 26
Mısra: **165**
O, işaret sıfatı.
Dirīġ o bī-kese dūr ola ḫānümānından
Yazıḳ o bülbüle kim gülşeninde ola cüdā

366. **o:**
Kaside 26
Mısra: **166**
O, işaret sıfatı.
Dirīġ o bī-kese dūr ola ḫānümānından
Yazıḳ o bülbüle kim gülşeninde ola cüdā

367. **o:**
Kaside 26
Mısra: **192**
O, işaret sıfatı.
Şarāb-ı Kevsere żāmin degül mi sāḳī sen

O ḳaṭre kim vire bir teşne-i ḥāriḳa devā

368. **o:**
Kaside 26
Mısra: **246**
O, işaret sıfatı.
Olursa himmetüñ ey Āṣaf-ı kerem-pīşe
Bulur nihāyet o ferḫunde tuḥfe-i zībā

369. **o:**
Kaside 26
Mısra: **250**
O, işaret sıfatı.
Beni ḫacel ḳoma baḫtum yanında iḥsān it
O bī-mürüvveti güldürme şefḳat eyle bana

370. **o:**
Kaside 26
Mısra: **260**
O, işaret sıfatı.
Gelüp ḥużūrına nā-gāh bir gedā-yı faḳīr
O dem ki ḥilye-i faḫr-ı cihānı şundı aña

371. **o:**
Kaside 26
Mısra: **262**
O, işaret sıfatı.
Çıḳardı cāme-i şāhānesin ʿaṭā ḳıldı
Muḥaṣṣal itdi o dervīşi luṭf ile aġnā

372. **o:**
Kaside 26
Mısra: **263**
O, işaret sıfatı.
Görüp cenāb-ı resūli o şeb menāmında
Beşāret oldı aña vaʿde-i bihişt ü liḳā

373. **o:**
Kaside 26
Mısra: **266**
O, işaret sıfatı.
Ümmīd odur diye ol melceʾ-i ʿuṣāt-ı ümem
O māh-ı burc-ı kerem āfitāb-ı evc-i hüdā

374. **o:**
Kaside 26
Mısra: **271**
O, işaret sıfatı.
O ḫidmet ile idüp iftiḫār şām ü seḥer
O rifʿat ile mübāhāt iderdi bī-pervā

375. **o:**
Kaside 26
Mısra: **272**
O, işaret sıfatı.
O ḫidmet ile idüp iftiḫār şām ü seḥer
O rifʿat ile mübāhāt iderdi bī-pervā

376. **o:**
Kaside 26
Mısra: **276**
O, işaret sıfatı.
Riʿāyet eyleyüp ādāb-ı ḳadr-ı ḫuddāmum
Nevāziş-i dile gördüñ o bī-nevāyı sezā

377. **o:**
Kaside 26
Mısra: **322**
O, işaret sıfatı.
Olup hemīşe saʿādetle baḫtı ḳuvvetde
Rehīn-i mekremet olsun o müşfiḳu'ż-żuʿafā

378. **odur:**-*dur*
Kaside 26
Mısra: **185**
O, işaret zamiri.
Ümmīd odur ki bu mecmūʿ-ı ḫayra ġālibdür
Bu ḳavli reʾy-i sedīdüñden eyle istiftā

379. **odur:**-*dur*
Kaside 26
Mısra: **265**
O, işaret zamiri.
Ümmīd odur diye ol melceʾ-i ʿuṣāt-ı ümem
O māh-ı burc-ı kerem āfitāb-ı evc-i hüdā

380. **o:**
Kaside 28
Mısra: **15**
O, işaret sıfatı.
O baḫr-ı lücce-dāram rūzgār-ı ʿışḳ ile gūyā
Ten-i zārumda her bir dāġlar yer yer ḥabābumdur

381. **o:**
Kaside 28
Mısra: **17**
O, işaret sıfatı.
O bārān-ı füyūżāt-ı meʿānīyem ki ʿālemde
Benüm dūd-ı siyāh-ı āh-ı ḫūn-pāşuma seḥābumdur

382. **o:**
Kaside 28
Mısra: **22**
O, işaret sıfatı.
Beni āzürde-ḫāṭır eylemişdür ṭaʿna-i aġyār
O bīmār-ı ġamam ḫāk-i mezellet cāme-ḫ∨ābumdur

383. **o:**
Kaside 28
Mısra: **29**
O, işaret sıfatı.
O ḫūrşīd-i refīʿü'ş-şān ü rifʿat-ilticādur kim
Anuñ evşāf-ı ḫāṣü'l-ḫāṣı cām-ı teşne-tābumdur

384. **o:**
Kaside 28
Mısra: **34**
O, işaret sıfatı.
N'ola reşk-āver olsa Ẕü'l-feḳār-ı Ḥaydār-ı Kerrār
O tīġ-i ḫūn-feşānı ġamze-i ḥāżır-cevābumdur

385. **o:**
Kaside 28
Mısra: **48**
O, işaret sıfatı.
Ne mümkin ḳābil-i tekmīl ola evşāf-ı ʿulyāsı
O deryādan bu güftārum hemān bir ḳaṭre ābumdur

386. **o:**
Kaside 28
Mısra: **69**
O, işaret sıfatı.
Degüldür ʿaks-i müjgānum o levḥ-i reh-güẕāruñda
Süṭūr-ı vaṣfuñı taḥrīre kilk-i müşk-nābumdur

387. **o:**
Kıt'a 2
Mısra: **1**
O, işaret zamiri.
O kim ittiḳā eyler Allāhdan
Niçün meksebinde olur mużṭarib

388. **o:**
Kıt'a 4
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Rūmī ḳabā açup o ʿArab dil-rübāsını
Dībāce-i melāḥatine virdi āb ü tāb

389. **o:**
Kıt'a 7
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Mahmūd nām o dil-ber-i raʿnā o naḫl-i nāz
El-ḥaḳ ne dil-rübā ṣanem-i dil-peẕīr olur

390. **o:**
Kıt'a 7
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Mahmūd nām o dil-ber-i raʿnā o naḫl-i nāz
El-ḥaḳ ne dil-rübā ṣanem-i dil-peẕīr olur

391. **o:**
Kıt'a 22
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
Her ne deñlü şermsār-ı cürm isem
Eylemez merdūd o şāh-ı muḥterem

392. **odur:**-*dur*
Kıt'a 23
Mısra: **1**
O, üçüncü teklik şahıs zamiri.
Ḫaḳīḳatde ẓıll-ı İlāhī odur
N'ola olsa bī-sāye faḫr-ı cihān

393. **o:**
Kıt'a 26
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.
ʿAḳlumı ġamze-i Tatar ile meftūn itdi
Türkçe oldum ben o fettān-ı cihāna meftūn

394. **o:**
Kıt'a 39
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
Niṣār-ı zemzeme-i āmīn eyleyüp āyā
O ṭıfl-ı mekteb-i nāzum duʿāya gelmez mi

395. **o:**
Kıt'a 44
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Benümle hem-nişīn oldı o mihr-i māh-ruḫsārum
Miṣāl-i rūz-ı ʿıyd itdi şeb-i tārīk ü deycūrı

396. **o:**
Kıt'a 48
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
O sulṭān-ı cihān-gīr ol şeh-i ferḫunde-kevkeb kim
Kemāl-i ẕāt ile oldı selāṭīnüñ ser-efrāzı

397. **o:**
Kıt'a 48
Mısra: **5**
O, işaret sıfatı.
O ḫāḳān-ı hünerver kim alınca destine ḫāme
Rehīn-i nevk-i kilk-i ḫaṭṭı eyler siḥr ü iʿcāzı

398. **o:**
Matla 3
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
O şeh kim ẕātıdur menṣūṣ-ı -
Hümā-yı ḳadri oldı lā-mekān-pervāz-ı -

399. **o:**
Matla 12
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
Ḳatl-i ʿuṣṣāḳa neden eyledi raġbet āyā
Ölümi görsün o ser-mest-i mey-i istiġnā

400. **o:**
Matla 43
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Rūmī ḳabāya girdi o meh-pāre-i ʿArab
Gūyiyā olundı terceme bir naẓm-ı münteḫāb

401. **o:**
Matla 74
Mısra: **2**
O, üçüncü teklik şahıs zamiri.
Göñül bīdār-ı ḫvāb olduḳça fikr-i ebruvān eyler
O tīr-endāzdur kim fi'l-meṣel meşḳ-ı kemān eyler

402. **o:**
Matla 76
Mısra: **2**
O, işaret zamiri.
Dem-ā-dem reh-güẕāruñda dil-i āvāre cā eyler
O bī-çāre meger bir kerre pā-būsuñ recā eyler

403. **o:**
Matla 82
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Bindi esb-i bād-peymāna o şūḫ-ı şeh-süvār
Gūyiyā berg-i güli aldı götürdi rūzgār

404. **o:**
Matla 87
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
Hū çeküp dil-beste olmış ḫalḳa-i tevḥīde yār
Gūyiyā dem-keş kebūterdür o ṭıfl-ı şīvekār

405. **o:**
Matla 94
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
Nāzdan taḥrīk ider ebrūların her laḥẓa yār
Gūyiyā meşḳ-i kemān eyler o şūḫ-ı şīvekār

406. **o:**
Matla 96

Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Keştīye binmiş gelür gördüm o şūḫ-ı şīvekār
Mālik-i deryā ʿacebdür kim ola zevraḳ-süvār

407. **o:**
Matla 101
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
Ḫaste endīşe-i merg eyler iken leyl ü nehār
Ölümi yāda getürmez mi o çeşm-i bīmār

408. **o:**
Matla 102
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
Bend-i zülfinde dili itmez idi der-zencīr
O cefā-pīşe eger olmasa bizden dil-gīr

409. **o:**
Matla 108
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
Pister-i ġamda n'ola eyler isem nāle vü zār
Çeşm-i bīmārı gibi olmış o āfet bīmār

410. **o:**
Matla 112
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Nüḳūd-ı eşkini ʿuşşāḳa o laʿl-i nāba virür
Ne girse destine ʿayyāşlar şarāba virür

411. **o:**
Matla 116
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Bilse ʿaceb mi fenn-i cefāyı o şīvekār
Üstād önünde
ḫaylī zamandur ki diz çöker

412. **o:**
Matla 119
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
Sensin mücerred istedigüm ey nihāl-i ter
Aṣlā benüm gözümde degüldür o cāmeler

413. **o:**
Matla 120
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Dinilse çeşmine nergis o mest-i nāzuñ eger
Lisān-ı ḥāl ile dir ġamzesi Ve fīhi naẓar

414. **o:**
Matla 125
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
Ḫarf-i ʿillet gibi yanında ʿadū-yı menḥūs
Ḳadrini eyledi nāḳış o perinüñ efsūs

415. **o:**
Matla 149
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Kebūdī câme içre sīnesin seyr it o fettānuñ
Sipihr-i nīl-gūnda ʿaynıdur ḫūrşīd-i raḫşānuñ

416. **o:**
Matla 169
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
O māha dil vireli oldı kār-ı dil mātem
Diliyle uġrar imiş derd ü miḥnete ādem

417. **o:**
Matla 172
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Eksük olmaz o perīnüñ baña āzārı müdām
Bu dil-i kemterüñ oldı işi ʿışḳ ile tamām

418. **o:**
Matla 187
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Zāhidā görmek imiş ḳaṣduñ o yāri her ān
Görinür saña da bir gün gör o fettān-ı cihān

419. **o:**
Matla 187
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
Zāhidā görmek imiş ḳaṣduñ o yāri her ān
Görinür saña da bir gün gör o fettān-ı cihān

420. **o:**
Matla 189
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
O gül-i ter ola pejmürde-i teʾşīr-i ḫazān
Ki ṭuta bülbüli zāġ-ı siyeh ile yeksān

421. **o:**
Matla 197
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
Olup fütāde-i ḫāk-i rehi bu cān ile ten
Göñül düşürdüm o serv-i bülend-i ʿişveye ben

422. **o:**
Matla 198
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Baḳılmaz oldı o ḥüsn-i cemāle şaʿşaʿadan
Kitāb-ı ḥüsnüñi ḳaldı gözüm muṭālaʿadan

423. **o:**
Matla 214
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
N'ola meclis olursa reşk-i gülşen
Açıldı gül gibi oldı o gül şen

424. **o:**
Matla 219
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Oldı hādī ehl-i taḳvāya o sulṭān-ı vecīh
Muṣḥaf-ı teblīġini taṣdīḳ idüp lā-raybe fīh

425. **o:**
Matla 228
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.

Vardum ḫaylī zamāndur o der-i vālāya
Bir ş̲aḳīl oldı sebeb fāṣıla-i kübrāya

426. **o:**
Matla 229
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
Bizi ṣād itmedi būs-ı leb-i dil-cūsı ile
Ṣaḳınur bizden o ẓālim bir içim ṣuyı bile

427. **o:**
Matla 246
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
Zamān-ı yaḫda çıḳmaz ṣanma sen ol ṭıfl-ı mümtāzı
Daḫi şimdi ḳayar oldı o māhuñ eşheb-i nāzı

428. **o:**
Matla 263
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
Hecr-i ebrūsı hilāl itdi vücūd-ı bedri
Bir güzeldür ki o meh-pāre bilinmez ḳadri

429. **o:**
Matla 271
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Terk eylemem ḫaṭ-āver olursa o māhumı
Ḫaṭṭ-ı şerīf ile severem pādişāhumı

430. **o:**
Mesnevi 1
Mısra: **3**
O, işaret sıfatı.
O vücūd-ı güzīn-i ḫalḳ-ı ilāh
Oldı ferzend-i ḫāṣ-ı ʿAbdu'llāh

431. **o:**
Mesnevi 1
Mısra: **6**
O, işaret sıfatı.
Oğlıdur ol da ʿAbd-i Muṭṭalibüñ
Ceddidür bu o ṭāhirü'n-nesebüñ

432. **o:**
Muaşşer 1
Mısra: **17**
O, işaret sıfatı.
Ben o ṣūḫuñ sīnedār-ı nāvek-i müjgānıyam
Bir nigāh-ı luṭfuñ biñ cān ile ḳurbānıyam

433. **o:**
Murabba 5
Mısra: **17**
O, işaret sıfatı.
Ṭutdum o yāra yüzüm
Kimseye baḳmaz gözüm

434. **o:**
Murabba 11
Mısra: **23**
O, işaret sıfatı.
O dergāh-ı muʿallāda
Şefāʿat yā Resūla'llāh

435. **o:**
Rübai 13
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Sensin sen İlāhī o Kerīm ü Mevlā
Cūyende-i iḥsānuñ içün yoḳdur lā

436. **o:**
Rübai 24
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Ol seyyid-i enbiyā o faḫr-ı dü serā
Ol maẓhar-ı ḫāṣ-ı muʿcizāt-ı isrā

437. **o:**
Rübai 94
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Kim itse o Maḥbūb-ı Ḫudāya ṣalavāt
Āḫādi olur bāliġ-i ḥadd-i ʿaşerāt

438. **o:**
Rübai 106
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
Yoḳ ẕerre ḳadar kimsede ḥavl ü ḳuvvet
Ancaḳ o Ḳādir-i bī-zevālüñ ḳudret

439. **o:**
Rübai 110
Mısra: **3**
O, işaret sıfatı.
Sensin sen o ser-māye-i raḥmet ki ezel
Ḫaḳḳ itdi seni cümle cihāna mebʿūs̲

440. **o:**
Rübai 122
Mısra: **3**
O, işaret sıfatı.
Sensin sen o Fettāḥ-ı ʿAẕīmü'l-iḥsān
Bāb-ı keremüñ ḳullara dāʾim meftūḥ

441. **o:**
Rübai 132
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
Ol merd-i veġā-pīşe-i miżmār-ı cihād
Kim Ṭalḥa o çābük-rev-i rāh-i irşād

442. **odur:**-*dur*
Rübai 138
Mısra: **3**
O, işaret zamiri.
Meʾmūlum odur itmeyesin maḥşerde
Ben mücrimi der-gāh-ı ʿināyetden red

443. **o:**
Rübai 139
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Alduḳça ele sāzın o reşk-i Nāhīd
ʿIşḳ ehli ider kesb-i ṣafā-yı cāvīd

444. **o:**
Rübai 149
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Geldükde vücūda o nebiyy-i mesʿūd
Burhān-ı şeb-i mevlidi oldı meşhūd

445. **o:**
Rübai 153

Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Olmışdı Zübeyr o merd-i pākīze-siyer
Evṣāf-ı ṣefāʿat ile ṣavlet-güster

446. **o:**
Rübai 156
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
Rezzāḳ-ı cihān kār-ger-i muṭlaḳdur
Minnet o Kerīme vācib ü elyaḳdur

447. **o:**
Rübai 164
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.
Ḫātırda yoġ iken ider iʿṭā-yı merām
Ol Ḳādir ü Ḳayyūm o Ḫudāvend-i Şekūr

448. **o:**
Rübai 176
Mısra: **1**
O, üçüncü teklik şahıs zamiri.
İtmişdür o kim kilk-i ḳażā ile ṣudūr
Elbette ider levḥ-i meẓāhirde ẓuhūr

449. **o:**
Rübai 190
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Kākülleri sünbüldür o ruḫlar güldür
Bir gül ki ṣafā-baḫş-ı dil-i bülbüldür

450. **o:**
Rübai 190
Mısra: **3**
O, işaret sıfatı.
Ol zülf ü o ruḫsār ile bāġ-ı ḥüsnüñ
Bir cānibi gül bir ṭarafı sünbüldür

451. **o:**
Rübai 191
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Gülzār-ı cemālüñde o ruḫlar güldür
Kāküllerüñ ey ġonçe-dehen sünbüldür

452. **o:**
Rübai 192
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Gülzāra o serv-i ser-bülendüm geliyor
Biñ nāz ile ṣūḫ-ı şeh-levendüm geliyor

453. **o:**
Rübai 197
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Sensin sen İlāhī o Ḫudāvend-i Ḳādir
Māniʿ olamaz ḥükmüñe biñ şāh u vezīr

454. **o:**
Rübai 202
Mısra: **3**
O, işaret sıfatı.
Ḳul her ne ṭaleb itse o Maʿbūd-ı Kerīm
Va'llāhi vü bi'llāhi vü ta'llāhi virür

455. **o:**
Rübai 203
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Maʿbūdum o Ḥaḳdur ki naẓīri yoḳdur
Sulṭān-ı eḥaddür ki vezīri yoḳdur

456. **o:**
Rübai 210
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
İtdükçe o Mevlevī semāʿa āġāz
Pervāne olur şemʿine biñ çeşm-i niyāz

457. **o:**
Rübai 213
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
Bir cān ki senüñ yoluña ḳurbān olmaz
ʿUṣṣāḳ-ı ciger-ḫūna o cān cān olmaz

458. **o:**
Rübai 214
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
Biz bendelerüz tīr-i ġama āmācuz
Mevlāmuz o Ḥaḳdur ki aña muḥtācuz

459. **odur:**-*dur*
Rübai 239
Mısra: **2**
O, işaret zamiri.
İḫlāṣ ile eyle Ḥaḳḳa kāruñ tefvīż
Zīrā ki odur cümleye feyyāż ü müfīż

460. **o:**
Rübai 252
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.
ʿIşḳ ile pür it ḳalb-i ḥazīnüm yā Rab
Şāyeste degül gerçi o maʿnāya bu ḥarf

461. **o:**
Rübai 258
Mısra: **3**
O, işaret sıfatı.
Sensin sen o ḫūrşīd-i saʿādet ki senüñ
Dīdāruña biñ şevḳ ile ʿālem müştāḳ

462. **o:**
Rübai 262
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
Eylerseñ eger kim ṭaleb-i raḥmet-i Ḥaḳ
Olmaḳ ise maḳṣuduñ o luṭfa elyaḳ

463. **o:**
Rübai 277
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
Ben naʿtine ḳādir degülem ol māhuñ
Yaʿnī ki o peyġām-ber-i ʿālī-cāhuñ

464. **o:**
Rübai 289

Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Sensin o şeh-i ṣadr-nişīn-i levlāk
Kemter görinür ḳadrüñ nisbet eflāk

465. **o:**
Rübai 294
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
Vardur sebebi gerçi ki feṯḥ-i bābuñ
Rabbüñdür o mevhibe degül erbābuñ

466. **odur:**-*dur*
Rübai 299
Mısra: **1**
O, işaret zamiri.
Ḫallāḳı odur encüm ü mihr ü māhuñ
Rezzāḳı odur cümle gedā vü şāhuñ

467. **odur:**-*dur*
Rübai 299
Mısra: **2**
O, işaret zamiri.
Ḫallāḳı odur encüm ü mihr ü māhuñ
Rezzāḳı odur cümle gedā vü şāhuñ

468. **o:**
Rübai 301
Mısra: **3**
O, işaret sıfatı.
Bāḳī degül illā ki o vech-i bāḳī
Her mülk içün Allāhdur ancaḳ mālik

469. **o:**
Rübai 312
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Sensin o Ḫudāvend-i Ḳādir ü Müteʿāl
Yoḳ ḳudretüñe ḳuvvetüñe emr-i muḥāl

470. **o:**
Rübai 314
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Mülk ü melekūt oldı o mevlānuñ bil
Kim yoḳ aña memnūʿ u muḥāl ü müşkil

471. **o:**
Rübai 318
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.
Bir gül ki olup zīnet-i bāġ-ı kevneyn
Cibrīl-i Emīn oldı o bāġa bülbül

472. **odur:**-*dur*
Rübai 352
Mısra: **3**
O, işaret zamiri.
Ḫamānum odur Mānīʿ ü Muʿṭī Ḥaḳdur
Her maṭlabı Allāh dimekden bilürem

473. **o:**
Rübai 378
Mısra: **3**
O, işaret sıfatı.
Olsun o resūlü'ṣ-ṣaḳaleyne vāṣıl
Āṣārı olup mezīd-i ḳurb-ı taʿẓīm

474. **o:**
Rübai 389
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
ʿĀlemde ne şāh ü ne vezīri bilürem
Birdür o İlāhī-i bī-naẓīri bilürem

475. **o:**
Rübai 397
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
Sulṭān-ı rusül merdüm-i çeşm-i ṣaḳaleyn
Hem Ḥaydar o ibni ʿamm-i şah-ı kevneyn

476. **o:**
Rübai 402
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
Ancaḳ bu ḳadar vaṣfına vardur imkān
Kim maẓhar-ı tām oldı o faḫr-ı dü cihān

477. **o:**
Rübai 405
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Pūşīde-külāh olup o şūḫ-ı devrān
Ol gerden-i sīm ile olur ser-gerdān

478. **o:**
Rübai 405
Mısra: **3**
O, işaret sıfatı.
Bir pūte-i ser-nigūna beñzer o külāh
Yoḳdur olmada sīm-i ḫāliṣ andan rīzān

479. **o:**
Rübai 418
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
Ey māye-i faḫr-ı enbiyā-yı pīşīn
Sensin o felek-cenāb ü gerdūn-temkīn

480. **o:**
Rübai 436
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Meʾmūl degül luṭf o sehī-ḳāmetden
Mülk-i dili āsūde ḳomaz ġāretden

481. **odur:**-*dur*
Rübai 453
Mısra: **3**
O, işaret zamiri.
Meʾmūlum odur maḥż-ı keremle idesin
Her müşkilümi iki cihānda āsān

482. **odur:**-*dur*
Rübai 475
Mısra: **1**
O, işaret zamiri.
Āgāh odur her nefes Allāh diye
Fikr eyleyüp āḫir nefesin āh diye

483. **o:**
Rübai 511
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.

Oldı o şehe ins ü melāʾik bende
Şevḳ ile n’ola bende olursam ben de

484. **o:**
Rübai 555
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Her ḳanda ẓuhūr itse o māhuñ eşeri
Yüz sürmege cān-dāde idi ins ü perī

485. **o:**
Rübai 555
Mısra: **3**
O, işaret sıfatı.
Ey kāş o mübārek ḳadem-i ʿālī-şān
Tā merdüm-i çeşmümde ideydi güẕeri

486. **o:**
Tahmis 1
Mısra: **13**
O, işaret sıfatı.
O mehüñ yād ḳılup pertev-i ḥüsnin her ān
-

487. **o:**
Tahmis 1
Mısra: **16**
O, işaret sıfatı.
-
Baña gülzār-ı bihişt oldı o ferḫunde-ḥarem

488. **o:**
Tahmis 3
Mısra: **6**
O, işaret sıfatı.
-
Ḥasretem ol rūz-ı fîrūza o vaḳt-i ḫurreme

489. **odur:**-*dur*
Tahmis 3
Mısra: **28**
O, işaret zamiri.
Eylesem rāh-ı ʿubūdiyyetde beẕl-i naḳd-i cān
Ġāyet-i meʾmūl odur ben ḫāke rūzān ü şebān

490. **o:**
Tahmis 7
Mısra: **24**
O, işaret sıfatı.
Naḥīfî eyle resm-i ḫidmeti ber-mūcib-i fermān
Bahāyī her ne emr eylerse o şāhenşeh-i ḫūbān

491. **o:**
Tahmis 8
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Nāvek-endāz-ı nigāh olsa o cānān ṣaf sāf
Cān virür zaḫmına ervāḥ-ı şehīdān ṣaf ṣaf

492. **o:**
Tahmis 9
Mısra: **8**
O, işaret sıfatı.
Gelse biñ ḥasret ile baḥr-ı maḥabbet cūşa
Ruḥṣat el virse o dildār ile ʿayş ü nūşa

493. **o:**
Tahmis 9
Mısra: **10**
O, işaret sıfatı.
Āh bir kerre meyānını alup āġūşa
Sīneye çeksem o sīmīn teni cānum diyerek

494. **o:**
Tahmis 9
Mısra: **13**
O, işaret sıfatı.
Bir maḥallin düşürüp şimdi o gül-ruḫsāruñ
Pāyına bārī bu taḳrīb ile düşsem yārüñ

495. **o:**
Tahmis 9
Mısra: **22**
O, işaret sıfatı.
Oldı āmāde yine ʿayş u ṭarab esbābı
Destüme ṣundı o gül-çehre şarāb-ı nābı

496. **o:**
Tahmis 10
Mısra: **12**
O, işaret sıfatı.
Ne ebrū-yı siyehkār u bu çeşm-i mekkār
Nedür ol ġamze-i ḫūn-rīz o nigāh-ı bīmār

497. **o:**
Tahmis 10
Mısra: **13**
O, işaret sıfatı.
Nedür ol laʿl-i şeker-ḫand ü o şīrīn güftār
Nedür ol luṭf-ı tebessüm o fem-i gevherbār

498. **o:**
Tahmis 10
Mısra: **14**
O, işaret sıfatı.
Nedür ol laʿl-i şeker-ḫand ü o şīrīn güftār
Nedür ol luṭf-ı tebessüm o fem-i gevherbār

499. **o:**
Tahmis 10
Mısra: **16**
O, işaret sıfatı.
Nedür ol ḳadd-i ḳıyāmet nedür ol ḫoş-reftār
Nedür ol şīve-i cān-baḫş u o rengīn eṭvār

500. **o:**
Tahmis 10
Mısra: **17**
O, işaret sıfatı.
Nedür ol cebhe-i nūr ile o gül-gūn ruḫsār
Nedür ey āfet-i cān sende bu ḥüsn-i dīdār

501. **o:**
Tahmis 10
Mısra: **24**
O, işaret sıfatı.
ʿIşḳ ile mā-ḥaṣal-ı ṣabrum olup cümle tebāh
Göñlüm aldı niçe nāz ile o düzdīde-nigāh

502. **o:**
Tahmis 10
Mısra: **43**
O, işaret sıfatı.
Dil-i pür-tābı şikār itdi o çeşm-i cādū
Ṣayd-ı şīr eyledi gūyā ki hemān bir āhū

503. **o:**
Tarih 1
Mısra: **10**
O, işaret sıfatı.
Yed-i tevfīḳ-i Ḥaḳ iclās
idince taḫt-ı iclāle
Hezārān ʿizz ü şevketle o
sulṭānü'bni sulṭānı

504. **o:**
Tarih 2
Mısra: **13**
O, işaret sıfatı.
Olsa lāyıḳdur o sulṭan-ı
Sikender-ṣavletüñ
Ẕāt-ı pāki zümre-i
ʿOs̱māniyānuñ mefḫarı

505. **o:**
Tarih 3
Mısra: **18**
O, işaret sıfatı.
Naḥīfī salṭanat taḫtın şeref-
yāb itdigi demde
Cülūsine o şāhuñ oldı tārīḫ
Aḥmedü's̱-s̱āliş

506. **o:**
Tarih 4
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Ḥamd ü şükr olsun o mevlā-
yı ʿaẓimü'ş-şāna
Ki odur ḥaḳḳ ile ser-cümle
ʿibāda maʿbūd

507. **odur:**-*dur*
Tarih 4
Mısra: **2**
O, işaret zamiri.
Ḥamd ü şükr olsun o mevlā-
yı ʿaẓimü'ş-şāna
Ki odur ḥaḳḳ ile ser-cümle
ʿibāda maʿbūd

508. **o:**
Tarih 6
Mısra: **3**
O, işaret sıfatı.
O sulṭānü'bni sulṭān kim
anuñ mirʾāt-ı luṭfında
Görür ehl-i baṣīret şāhid-i
maḳṣūd-ı didārın

509. **o:**
Tarih 6
Mısra: **5**
O, işaret sıfatı.
O sulṭān-ı cihān kim
sākinān-ı ʿālem-i bālā
Tamām eyler duʿā-yı
devletiyle vird-i esḥārın

510. **o:**
Tarih 6
Mısra: **7**
O, işaret sıfatı.
O sulṭān-ı müsellem ol şeh-i
ferḫunde-kevkeb kim
Zamān-ı devletinde çarḫ-ı
dūn terk itdi ışrārın

511. **o:**
Tarih 6
Mısra: **25**
O, işaret sıfatı.
O sulṭān-ı mükerrem ḳıldı
teşrīf-i ṭahāretle
Ser-efrāz-ı cihān ol bende-i
pākīze-āş̱ārın

512. **o:**
Tarih 8
Mısra: **9**
O, işaret sıfatı.
Eylemişdi o maʿrifet kānı
İktisāb-ı ḫıṣāl-ı maḥmūde

513. **o:**
Tarih 16
Mısra: **50**
O, işaret sıfatı.
ʿĀfiyet ṣıḥḥat selāmet yār
olup her dem aña
Taḫt-gāh-ı salṭanatda ber-
devām olsun o şāh

514. **odur:**-*dur*
Tarih 16
Mısra: **5**
O, işaret zamiri.
Yaʿnī Sulṭān Aḥmedü'bni
Ḫān Muḥammed kim odur
Dāver-i dād-āver-i ʿālem
şeh-i encüm-sipāh

515. **o:**
Tarih 17
Mısra: **3**
O, işaret sıfatı.
O sulṭān ibni sulṭān eyleyüp
ḥüsn-i naẓar gāhī
Bu nüzhet-gāhı ābād itmek
içün ḳıldı istirşād

516. **o:**
Tarih 17
Mısra: **9**
O, işaret sıfatı.
O ʿālī-himmet itdi imtiş̱āl-i
emr-i sulṭānī
Çü fermān-ı hümāyūn oldı
ṣādır kim ide bünyād

517. **o:**
Tarih 17
Mısra: **47**
O, işaret sıfatı.
Ṣafā vü seyr-i zevraḳdan o
maḥrūm u muʿaṭṭaldur
Bunuñ cūy-ı dil-ārāsı ider
deryādan istincād

518. **odur:**-*dur*
Tarih 17
Mısra: **8**
O, üçüncü teklik şahıs zamiri.
Vezīr-i aʿẓam u dāmādı
İbrāhīm Paşa kim
Odur Āṣaf-ṣıfat Risṭo-ṭabīʿat
ekrem-i ecdād

519. **o:**
Tarih 19
Mısra: **10**
O, işaret zamiri.
Ḥażret-i Maḥmūd Paşa-yı
celīlü'l-iʿtibār
Kim o maḥmūdu'ş-şiyem
meh-rām-ı Maḥbūb-ı Ḫudā

520. **o:**
Tarih 20
Mısra: **11**
O, işaret sıfatı.
O şeh kim yazdı ressām-ı
ḫıred evṣāf-ı ẕātında
Olup imlā nüvīs-i menḳabet-
pīrā-yı ʿunvānı

521. **odur:**-*dur*
Tarih 28
Mısra: **12**
O, işaret zamiri.
Müttefiḳdür bu rivāyetde
belī āḫād-ı nās
Sābiḳ u lāḥiḳ odur mümtāz-ı
aṣḥāb-ı düvel

522. **o:**
Tarih 29

Mısra: **5**
O, işaret sıfatı.
Eyleyüp himmet o şāhenşeh-i mülk-i İslām
Ḳıldı bu çeşme-i zībendeyi ʿayn-ı mevrūd

523. **o:**
Tarih 29
Mısra: **14**
O, üçüncü teklik şahıs zamiri.
Devlet ü salṭanat ü ʿömrini efzūn itsün
Mālikü'l-mülk-i ḥaḳīḳī o Ḫudā-yı Maʿbūd

524. **o:**
Tarih 29
Mısra: **16**
O, işaret sıfatı.
Ṣıḥḥat ü ʿāfiyet iḥsān idüp ol Rabb-ı Kerīm
Eyleye ḥıfẓ u emānın o şehe ḥırz-ı vücūd

525. **o:**
Tarih 29
Mısra: **41**
O, işaret sıfatı.
Emr-i vācibdür o sulṭān-ı celīlü'ş-şāna
İdeler ḫayr-ı duʿā itmede beẕl-i mechūd

526. **o:**
Tarih 30
Mısra: **9**
O, işaret sıfatı.
O resme müsteʿidd-i tābdārī kim olur maḥrūr
Eger bir kūşede vażʿ itseler şemʿ-i fürūzānı

527. **o:**
Tarih 32
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
Vezāretle aġa iken li-vechi'llāh idüp himmet
O maḥmūdu'l-ḫıṣāl itdi bu ʿayn-ı dil-keşi icrā

528. **o:**
Tarih 34
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
Fetḥ-i Gence genc-i bād-āver gibi oldı güşād
Himmet ü ḫayr-ı duʿāsıyla o şāh-ı emcedüñ

529. **o:**
Tarih 34
Mısra: **10**
O, işaret sıfatı.
Ḥaşre dek müstetabʿ-ı iḳbāl ide Rabbü'l-ʿibād
Baḫt-ı rūz-efrūz u fīrūzın o vālā-mesnedüñ

o dem:

1. **o dem:**
Gazel 223
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
O zaman.
ʿAyn-ı ḫākister olur teʾsīr-i ḥasretle o dem
Ger bir āhen-levḥa taḥrīr olsa ism ü nāmumuz

o dem ki:

1. **o dem ki:**
Gazel 82
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
O zaman ki, o zaman.
O dem ki nefḥa-i sūr-ı ḳıyām ol fermān
Olur meʿābir-i maḥşer meḳābir ü ecdāş

o deñlü:

1. **o deñlü:**
Gazel 135
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
O ölçüde.
Ne deñlü ʿāṣıḳ-ı bīmār olursa zerd ü nizār
O deñlü ol gül-i ḫod-rūya āb ü tāb gelür

2. **o deñlü:**
Gazel 150
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
O kadar, derece, ölçüde.
O deñlü ḫūn-feşān-ı miḥnet oldum rāh-ı ġurbetde
Ḳıyās eyler görenler reh-güẕārum deşt-i mercāndur

3. **o deñlü:**
Gazel 264
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
O kadar, derece, ölçüde.
Binā-yı ʿışḳ u maḥabbet o deñlü muḥkemdür
Ki raḫne-dār idemez anı seng-i ṭaʿn u nifāḳ

4. **o deñlü:**
Gazel 375
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
O ölçüde.
Nizār oldum o deñlü şimdi hecr-i mū-miyānuñla
Miṣāl-i rişte mümkindür güẕer sūrāḫ-ı sūzenden

5. **o deñlü:**
Gazel 415
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
O kadar, derece, ölçüde.
Güm olsa cümle naḳd-i ʿömrimüz yoḳdur ḫaber bizde
O deñlü olmışuz ser-mest-i ġaflet yā Resūla'llāh

6. **o deñlü:**
Gazel 425
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
O ölçüde.
O deñlü girye-i hicrāna muʿtād olmışam ben kim
Göñül giryānluġa ister bahāne yā Resūla'llāh

7. **o deñlü:**
Kaside 9
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
O ölçüde.
Ḥālet-i vuṣlat o deñlü eylese cāna hücūm
Best-i şevḳ ile hemān çāk-i girībān eylesem

8. **o deñlü:**
Kaside 9
Mısra: **57**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
O ölçüde.
Tāb-dār olsam o deñlü germī-i şevḳ ile kim
Sīnede her dāġı reşk-i māh-ı tābān eylesem

9. **o deñlü:**
Kaside 26
Mısra: **173**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
O ölçüde.
O deñlü eyledi taẕyīḳ ḫāne ḳaydı beni
Ki eyler oldı göñül zīr-i ḫāki istidʿā

10. **o deñlü:**
Matla 159
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
O ölçüde.
Dem-i teşrīfüñe var bende o deñlü iḳbāl
Ḫavfüm oldur bedenümden ide cān istiḳbāl

11. **o deñlü:**
Matla 166
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
O ölçüde.
O deñlü ṣaldı ṣaḥn-ı gülşene bir āteşīn ġulġul
Ḳıyās itdüm ṭutuşdurdı ser-ā-pā gülşeni bülbül

12. **o deñlü:**
Tarih 30
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
O kadar, derece, ölçüde.
O deñlü dil-keş ü ḫāṭır-güşā kim ḥüsn-i ṭalʿatla
Ferāmūş itdirür neẕẕāresi seyr-i gülistānı

o ḳadar:

1. **o ḳadar:**
Gazel 43
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çok fazla.
O ḳadar ʿışḳuñ ile şühre-i dehr oldum kim
İsterem baña gedādur diyeler şāh saña

2. **o ḳadar:**
Gazel 49
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çok fazla.
İtdüm ġamuñla ben o ḳadar meşḳ-ı nāle kim
Oldum fiġān ü nālede üstād-ı ʿandelīb

3. **o ḳadar:**
Gazel 263
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
O kadar.
Yeʾs itdi beni fāriġ-i āmāl o ḳadar kim
Sulṭān-ı cihāndan daḫi bir mültemesüm yoḳ

4. **o ḳadar:**
Gazel 385
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
O kadar.
Teslīm-i cāna o ḳadar it himmet-i bülend
Ḳatl-i nigāh-ı ġamzesine ḥācet olmasun

5. **o ḳadar:**
Kaside 8
Mısra: **207**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
O kadar.
Naġme-sencem o ḳadar dāʾire-i elvāḥa
Ḫāmeme beste-dehen nüsḫa-i fenn-i edvār

6. **o ḳadar:**
Kaside 27
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
O kadar.
Tīġ-i ḥükmüñ o ḳadar ʿāleme cārīdür kim
Bīm-i ḳahruñ ile baş gösteremez ehl-i şürūr

7. **o ḳadar:**
Matla 109
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
O kadar.
İtdi ʿışḳ ile çemende o ḳadar nāle vü zār
Gülleri ḫ∨āb-ı teġāfülden uyandurdı hezār

8. **o ḳadar:**
Rübai 31
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
O kadar.
Tevḥid ile Allāhı idüp istiṯnā
İḫlāṣ ile ḳıldum o ḳadar nefy-i sivā

9. **o ḳadar:**
Rübai 52
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
O kadar.
Oldı mütevātir o ḳadar sūʾ-i edeb
Āteşle ẕuhūr eyledi āṯār-ı ġażab

10. **o ḳadar:**
Rübai 161
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
O kadar.
Ẕātuñ o ḳadar münteḫab-ı ḳudretdür
Kim rūḥ-ṣıfat mültezem-i ṣafvetdür

11. **o ḳadar:**
Rübai 482
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
O kadar.
Olduñ o ḳadar ḥüsn ü cemāle ġırre
ʿAnḳāya meges mihre dimezsin ẕerre

o ḳadar kīm:

1. **o ḳadar kīm:**
Kaside 27
Mısra: **81**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
O kadar ki.
Cūşiş-i seyl-i sirişküm o ḳadar kīm gāhī
İdemez ceyş-i neẕāre gül-i müjgānı ʿubūr

ocāġ:

1. **ocāġ:**
Kıt'a 1
Mısra: **4**
Ateş yakılan yer. II Dergah.
Olmadum dünyede erzende-i nān-pāre-i kām
Bu ocāġ içre ḳul oğlu ḳul iken ben ḥayfā

ocaġa düşdüm:

1. **ocaġa düşdüm:**-*dü, -m*
Rübai 484
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ocağına düşmek: Koruması için birine sığınmak. II Tarikata girmek.
Nār-ı elem itdi pisterüm ḫākister
Düşdüm ocaġa kül öksüzi oldum āh

oġl:

1. **oğlıdur:**-*ı, -dur*
Kaside 14
Mısra: **5**
Cinsiyeti erkek olan evlât.
Oğlıdur ol da ʿAbd-i Muṭṭalibüñ
Ceddidür bu o ṭāhirü'n-nesebüñ

oğlan oyuncağı oldı:

1. **oğlan oyuncağı oldı:**-*dı*
Kıt'a 43
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Çocukların oyuncağı (eğlencesi) olmak.
Dirīġ kūy-ı feṣāḥat didükleri şimdi
Bu ʿarṣa-gāhda oğlan oyuncaġı oldı

ögren:

1. **ögrenmiş:**-*miş*
Gazel 244
Mısra: **1**
Anlamak, kavramak, bilgi edinmek.
Baña cevr itmegi her dem ʿaceb şāhāne ögrenmiş
Göñüldür n'eylesün şimdi şeh-i ḫandāna ögrenmiş

2. **ögrenmiş:**-*miş*
Gazel 244
Mısra: **2**
Anlamak, kavramak, bilgi edinmek.
Baña cevr itmegi her dem ʿaceb şāhāne ögrenmiş
Göñüldür n'eylesün şimdi şeh-i ḫandāna ögrenmiş

3. **ögrenmiş:**-*miş*
Gazel 244
Mısra: **4**
Anlamak, kavramak, bilgi edinmek.
ʿAdū-yı żāġa minnet yoḳ var iken bülbül-i ḫoş-gū
Dil ü cān itmege her dem recā sulṭāna ögrenmiş

4. **ögrenmiş:**-*miş*
Gazel 244
Mısra: **6**
Anlamak, kavramak, bilgi edinmek.
Seḥer murġ ile pervāne niçe olsun baña hem-dem
Ki ʿāşıḳ rūz u şeb ṭurmaz ider efġāne ögrenmiş

5. **ögrenmiş:**-*miş*
Gazel 244
Mısra: **8**
Anlamak, kavramak, bilgi edinmek.
Dimeñ pervāne üstādı ki ʿāşıḳ yanmaġa nāra
Ki yanmaġı bu ʿāşıḳdan göre pervāne ögrenmiş

6. **ögrenmiş:**-*miş*
Gazel 244
Mısra: **10**
Anlamak, kavramak, bilgi edinmek.
Naḥīfīnüñ a sulṭānum niçe seyl olmasun yaşı
Dili yalvarmaġa her dem gözi giryāna ögrenmiş

ögren-:

1. **ögrendi:**-*di*
Matla 41
Mısra: **2**
Anlamak, kavramak, bilgi edinmek.
Muʿcize besdür bu kim ey fāżıl-ı ümmī-laḳab
Senden ögrendi belāġat resmin ebnā-yı edeb

ögret:

1. **ögretdi:**-*di*
Gazel 284
Mısra: **12**
Anlatmak, izah etmek.
Ṭıfl iken ey sebaḳ-āmūz-ı leṭāfet cümle
Nüsḫa-i ʿişve mi ögretdi saña üstāduñ

oġ(u)l:

1. **oğlıdur:**-*ı, -dur*
Mesnevi 1
Mısra: **5**
Cinsiyeti erkek olan evlât.
Oğlıdur ol da ʿAbd-i Muṭṭalibüñ
Ceddidür bu o ṭāhirü'n-nesebüñ

oḳın:

1. **oḳınsun:**-*sun*
Gazel 276
Mısra: **5**
Okunmak, söylenmek.
Cemālüñ muṣḥafı gelsün oḳınsun sūre-i Yāsīn
A ṣāhum merḥamet eyle bu demde dīde-nāk ancaḳ

oḳu:

1. **oḳurken:**-*r, -ken*
Gazel 273
Mısra: **4**
Bir yazıyı meydana getiren harf ve işaretlere bakıp bunları çözümlemek veya seslendirmek.
Ġarībe cevr ü ġamz ile gelüpdür nāme-i gül-gūn
Oḳurken ḥarfini bir bir gözüm nem-nāk ü nāk ancaḳ

2. **oḳusun:**-*sun*
Gazel 285
Mısra: **2**
Bir yazıyı meydana getiren harf ve işaretlere bakıp bunları çözümlemek veya seslendirmek.
Yāda gelmez mi senüñ ṣoḥbet-i cān-āṣūbuñ
Niçe ʿāṣıḳ oḳusun aġlamadan mektūbuñ

3. **oḳurdı:**-*r, -dı*
Kaside 8
Mısra: **224**
Bir yazıyı meydana getiren harf ve işaretlere bakıp bunları çözümlemek veya seslendirmek.
Rūḥ-ı Ferhāda eger ʿışḳ ile taʿlīm itsem
Naʿt-i şīrīnüñi yanınca oḳurdı kühsār

4. **oḳunsun:**-*n, -sun*
Kaside 23
Mısra: **57**
Bir yazıyı meydana getiren harf ve işaretlere bakıp bunları çözümlemek veya seslendirmek.
Oḳunsun naʿt-i ẕāt-ı pāki meclis ġarḳ-ı nūr olsun
Nüzūl-i raḥmet itsün dillerde şevḳ u ṣafā gelsün

5. **oḳurum:**-*r, -um*
Tahmis 4
Mısra: **34**
Bir yazıyı meydana getiren harf ve işaretlere bakıp bunları çözümlemek veya seslendirmek.
Luṭf idüp sāmiʿa-gīr ol bu Naḥīfī ḳuluña
Ve'ḍ-ḍuḥā verdüñe ve'l-leyl oḳurum sünbülüñe

oḳu-:

1. **oḳunur:**-*n, -ur*
Kaside 27
Mısra: **139**
Bir yazıyı meydana getiren harf ve işaretlere bakıp bunları çözümlemek veya seslendirmek.
Oḳunur maḥşere dek meclis-i ʿirfān içre
Ẕāt-ı memdūḥa olur bāʿiṯ-i ẕikr-i menşūr

oḳun:

1. **oḳunur:**-*ur*
Kaside 27
Mısra: **13**
Okunmak, öğrenilmek.
Oḳunur maḥşere dek nāme-i feṯḥ ü ẓaferüñ
Ḫayr ile dāʾim olup ism-i şerīfüñ meẕkūr

2. **oḳunsun:**-*sun*
Tarih 17
Mısra: **60**
Okuma işine konu olmak.
Yazılsun sikke-i sīm ü zer üzre nām-ı şimşādı
Oḳunsun ḫuṭbe-i elḳāb-ı ẕātı tā dem-i mīʿād

oḳusun:

1. **oḳusun:**--*sun*
Kaside 19
Mısra: **167**
Yazılmış bir şeyi gözden geçirip anlamaya çalışmak ve bunu sesli veya sessiz olarak söylemek, kıraat etmek.
Minber-i zer-mīḫ-i çarḫ üzre oḳusun ḫutbesi
Sikkesi zībende ḳılsun ḳurṣ-ı māḥ-ı enveri

ol:

1. **ol:**
Gazel 3
Mısra: **7**
O, işaret sıfatı.
Sensin ol şāhenşeh-i mülk-i risālet kim ezel
Oldı sulṭān u gedā hep bende-i fermān saña

2. **olmazsa:**-*maz, -sa*
Gazel 3
Mısra: **4**
"Ol-" yardımcı fiil.
Dāġ-ber-dāġ-ı ġam olsun sūziş-i hicrān ile
Ḫāk-i rāh olmazsa sulṭānum ten-i sūzān saña

3. **ol:**
Gazel 4
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Oldı ol mihr-i sipihr-i ışṭıfāya ḫāk-i pā
Tūtiyā oldı anuñçün çeşm-i ḫalḳa kīmyā

4. **ol:**
Gazel 4
Mısra: **7**
O, üçüncü tekil şahıs zamiri.
Kīmyāya mālik oldı ol ki taḥṣīl eyleye
ʿIşḳ-ı maḥbūb-ı ilāhīde ḫulūṣ-ı cān-fezā

5. **ol:**
Gazel 4
Mısra: **12**
O, işaret sıfatı.
Cism ü cānuñ eyle maḥż-ı kīmyā ey bī-ḫaber
Pūte-i ʿışḳında ḳal ol şevḳ ile ṣubḥ u mesā

6. **ol:**
Gazel 7
Mısra: **13**
O, işaret sıfatı.
Naḥīfī-i küstāḫiyem ol şehüñ
Olup bāb-ı luṭfında kemter gedā

7. **ol:**
Gazel 8
Mısra: **3**
O, işaret sıfatı.
Yā Resūla'llāh ben ol āvāreyem kim ṣubḥ u şām
Ġaflet ile eyledüm biñ dürlü vaż'-ı nā-becā

8. **ol:**
Gazel 8
Mısra: **10**
O, işaret sıfatı.
Bu Naḥīfīnüñ niyāzı rūz u şeb senden budur
Ol günehkārı Ḫudādan eyle maḥşerde recā

9. **ol:**
Gazel 9
Mısra: **10**
O, üçüncü tekil şahıs zamiri.
Budur ümmīdüm ki maḥrūm-ı sa'ādet olmaya
Ol ki olmışdur ezelden 'ışḳuñ ile āşinā

10. **olsa:**-*sa*
Gazel 9
Mısra: **8**
"Ol-" yardımcı fiil.
Luṭfuña ḳaldum efendüm yoḫsa bu 'iṣyān ile
Lāyıḳam maḥşerde olsa baña biñ dürlü cezā

11. **ol:**
Gazel 10
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.
Bizi ta'ahhüd-i vaṣlıyla ṣaldı ferdāya
Vefāsı ol ṣanemüñ hep cefā imiş ḥayfā

12. **olan:**-*an*
Gazel 11
Mısra: **2**
"Ol-" yardımcı fiil.
Nedür bu şīve nedür bu ḫiṭāb-ı istiġnā
Nedür bu sende olan olan āb ü tāb-ı istiġnā

13. **olup:**-*up*
Gazel 11
Mısra: **3**
"Ol-" yardımcı fiil.
Olup mu'īn-i siyeh-baḫtī-i dil-i ġam-ḫ∨ār
Çeker cemālüñe zülfüñ niḳāb-ı istiġnā

14. **ol:**
Gazel 12
Mısra: **12**
O, işaret sıfatı.
Serde dā'im hevā-yı zülfüñdür
Eksik olmaz başumdan ol sevdā

15. **ol:**
Gazel 13
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Ol risālet taḫtına sulṭān Muḥammed Muṣṭafā
Sāye-baḫş-i milket-i 'irfān Muḥammed Muṣṭafā

16. **ol:**
Gazel 13
Mısra: **18**
O, işaret sıfatı.
Ey Naḥīfī ümmetinden eylemez luṭfın dirīġ
Ol şefā'at kāñı 'ālī-şān Muḥammed Muṣṭafā

17. **ol:**
Gazel 14
Mısra: **3**
O, işaret sıfatı.
Ümmīd-i vaṣl ile ol verd-i ḫüsnüñ bāġ-ı kūyında
Ṭurur dest-i temennāsı dilüñ berg-i çınārāsā

18. **olma:**-*ma*
Gazel 15
Mısra: **8**
"Ol-" yardımcı fiil.
Dil-i divāneden gel ḳaçma luṭf it terk-i cevr eyle
Bu vādīlerde olma ey ġazāl-i deşt-i istiġnā

19. **ol:**
Gazel 17
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
Bilür şāyeste-i luṭf-ı viṣāl olduḳlarum ammā
Biraz ol nāz-perver şīvekārum eyler istiġnā

20. **ol:**
Gazel 17
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.
Gider aġyār ile gülşen-be-gülşen seyr-i bāġ eyler
Bize her-cāyīlükler eyler ol mihr-i cihān-ārā

21. **olmaḳdan:**-*maḳ, -dan*
Gazel 19
Mısra: **3**
"Ol-" yardımcı fiil.
Varup aġyār ile zānū-ḳarīn-i ṣoḥbet olmaḳdan
Bize ḳaṣduñ cefā-yı dil-ḫırāş-ı 'işvedür maḥżā

22. **ol:**
Gazel 21
Mısra: **9**
O, işaret sıfatı.
Benem ol lücce-ḫīz-i girye-i pür-cūş-ı ḥasret kim
Gözüm yaşına nisbet kemterīn bir ḳaṭredür deryā

23. **ol:**
Gazel 22
Mısra: **5**
O, işaret sıfatı.
Viṣālin eyledi mevḳūf-ı maḥşer ol ḳıyāmet-ḳad
Beni öldürdi işte ārzū-yı va'de ferdā

24. **oldı:**-*dı*
Gazel 23
Mısra: **6**
"Ol-" yardımcı fiil.
Kimüñ āyīne-i feyż-intimā-yı ṭabʿısın bilsem
'Aceb şimdi kim oldı rāzdār-ı ṣoḥbetüñ cānā

25. **olmaġla:**-*maġ, -la*
Gazel 23
Mısra: **3**

... halinde bulunmak, ... haline gelmek.
Sipihr-i sīne encüm-rīz-i dāġ-ı fürḳat olmaġla
Gider mi dīdeden hīç naḳş-ı mihr-i ṭalʿatuñ cānā

26. **olursam:**-*ur, -sa, -m*
Gazel 23
Mısra: **10**
"Ol-" yardımcı fiil.
Zamān-ı ḥaşre dek ser-mest-i şevḳ olmam muḳarrerdür
Olursam bir daḫi hem-cām-ı bezm-i ʿişretüñ cānā

27. **olsa:**-*sa*
Gazel 24
Mısra: **7**
"Ol-" yardımcı fiil.
Dil-i ʿāşıḳ Felāṭūn olsa bī-ʿaḳl ü hūş eyler
Nigāh-ı pür-füsūnuñ bir ʿaceb mekkāredür cānā

28. **olan:**-*an*
Gazel 26
Mısra: **10**
"Ol-" yardımcı fiil.
Şimdi nedür bu cevr ü cefālar bu ʿişveler
Ẓālim ne idi baña olan luṭfuñ ibtidā

29. **ol:**
Gazel 27
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
Derdüm görüp teraḥḥum ider düşmenüm baña
Raḥm eylemez mi ol gül-i sīmīn tenüm baña

30. **olsun:**-*sun*
Gazel 27
Mısra: **6**
"Ol-" yardımcı fiil.
Al bārī ḥüsn ü ʿışḳuñı vir baña göñlümi
Ey bī-vefa senüñ saña olsun benüm baña

31. **olursa:**-*ur, -sa*
Gazel 28
Mısra: **10**
"Ol-" yardımcı fiil.
Ey Naḥīfī menzil-i maḳṣūda mümkindür vuṣūl
Fażl-ı Rabbānī olursa reh-ber ü hādī baña

32. **ol:**
Gazel 29
Mısra: **5**
O, işaret sıfatı.
Var iken ḳarşumda ol rūḥ-ı muṣavver yoḳ yere
Luṭf idüñ ʿarż eylemeñ taṣvīr-i Bihzādı baña

33. **ol:**
Gazel 29
Mısra: **9**
O, işaret sıfatı.
Ol güni görsem
Naḥīfī eylese ʿarż-ı cemāl
Raḥm idüp ol nev-nihāl-i bāġ-ı āzādī baña

34. **ol:**
Gazel 29
Mısra: **10**
O, işaret sıfatı.
Ol güni görsem
Naḥīfī eylese ʿarż-ı cemāl
Raḥm idüp ol nev-nihāl-i bāġ-ı āzādī baña

35. **ol:**
Gazel 30
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
Yā teġāfül yā sitemdür vażʿ-ı hem-zādı baña
Hep cefādur ol mehüñ āyīn ü muʿtādı baña

36. **ol:**
Gazel 30
Mısra: **7**
O, işaret sıfatı.
Kūh-ı ʿışḳ içre dil-i sengīni ol şirīn lebüñ
İḫtiyār itdürdi āḫir kār-ı Ferhādı baña

37. **ol:**
Gazel 31
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
ʿĀşıḳam ʿāşıḳ ser-i kūyuñ nişīnemdür baña
Bülbülem ol cāy-ı raʿnā reşk-i gülşendür baña

38. **ol:**
Gazel 31
Mısra: **6**
O, işaret sıfatı.
Mānīʿ-i āmed-şüd-i neẕẕāredür ruḫsāruña
Ol ḥarāmī ġamzeler maʿnīde reh-zendür baña

39. **ol:**
Gazel 31
Mısra: **9**
O, işaret sıfatı.
Ben Naḥīfī ʿandelīb-i bāġ-ı ʿışḳam ol mehüñ
Gülşen-i endīşe-i ruḫsārı meskendür baña

40. **olurdı:**-*ur, -dı*
Gazel 32
Mısra: **5**
"Ol-" yardımcı fiil.
Recā-yı feyż ile ey mihr olurdı pā-mālüñ
Muḳābil olmaġa şāyeste olsa māh saña

41. **ol:**
Gazel 33
Mısra: **5**
O, işaret sıfatı.
Bāde-i nāz ile bī-hūş olup ol mest-i niyāz
Keşf-i rāz eylemege başladı nā-çār baña

42. **ol:**
Gazel 33
Mısra: **8**
O, işaret sıfatı.
Kimse bilmez ne çeker bu dil-i miḥnet-zede āh
Neler itdi baña ol dil-ber-i ġaddār baña

43. **ol:**
Gazel 33
Mısra: **10**
O, işaret sıfatı.
Ey Naḥīfī ben anı luṭf u vefādan bilürem
Her ne cevr eylese ol yār-ı cefākār baña

44. **olur:**-*ur*
Gazel 34
Mısra: **7**
"Ol-" yardımcı fiil.

Şuʿle-i dūzāḫ olur çeşmüme her ġonçeleri
Sensüz āteş görinür ṣaḥn-ı çemenzār bana

45. **ol:**
Gazel 41
Mısra: **10**
O, işaret sıfatı.
İder ḫadeng-i nigāhıyla ġayrıdan maḥfūẓ
Neẓāret eyleyüp ol çeşm-i ḫīle-bāz saña

46. **olmamışdur:**-*ma*, -*mış*, -*dur*
Gazel 44
Mısra: **4**
"Ol-" yardımcı fiil.
Ḥasret-i vaṣluñla bir vādīde Mecnūnam ki ben
Olmamışdur seng-i ḫūn-ālūdı Ferhād-āşinā

47. **ol:**
Gazel 45
Mısra: **5**
O, işaret sıfatı.
Sensin ol Rabb-i eḥad kim emriñe mevḳūfdur
Ser-be-ser mihr ü meh ü encümde işrāḳ u ġurūb

48. **ol:**
Gazel 48
Mısra: **13**
O, işaret sıfatı.
Müʾmin degüldür ol kişi kim ẕāt-ı ekremüñ
Olmazsa vālid ü veledinden aña eḥab

49. **ol:**
Gazel 50
Mısra: **3**
O, işaret sıfatı.
Ol cefākārum ḫayāl idüp niyāza başlasam
Dest-res olmaz müyesser benden eyler ictināb

50. **ol:**
Gazel 50
Mısra: **7**
O, işaret sıfatı.
Ol gül-i ḫod-rū ki kendin bī-tekellüf gösterür
Reng-i ruḫsārından eyler baña iḫżār-ı niḳāb

51. **ol:**
Gazel 51
Mısra: **11**
O, işaret sıfatı.
Dūd-ı āhum ol ḳamer-rūyuñ şeb-i hecrinde āh
Eyler evc-i āsumān üzre seḥābāsā şitāb

52. **ol:**
Gazel 52
Mısra: **8**
O, işaret sıfatı.
Bu gülzār-ı ḫazān-encām-ı gerdūn içre şevḳ ile
Beni bülbül gibi nālān iden ol ġonçe-femdür hep

53. **ol:**
Gazel 53
Mısra: **14**
O, işaret sıfatı.
Egerçi söyleşilmek yār ile āsān idi ammā
Beni lāl eyleyen ol ġamze-i pür-şūrlardur hep

54. **olan:**-*an*
Gazel 53
Mısra: **8**
"Ol-" yardımcı fiil.
ʿAceb mi ḥiṣṣemendān-ı viṣālüñ şād olurlarsa
Belī nev-devletān-ı cāh olan mesrūrlardur hep

55. **olan:**-*an*
Gazel 53
Mısra: **16**
"Ol-" yardımcı fiil.
Bu menzilde güşād-ı şaṣt-ı tīr-i nāleye bāʿiṣ
Nişān-ı nāvek-i idbār olan maġrūrlardur hep

56. **ol:**
Gazel 54
Mısra: **8**
O, işaret sıfatı.
Ḥasretüñle künc-i ġamda dīdeler ḳan aġladı
Bu sirişküm baḥrine ol yedi deryā teşne-leb

57. **ol:**
Gazel 55
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.
Naẓar itmez bilemem ben ḳulına şāh-ı cevān
Meded ol cilve nedür yā nedür ol ʿālī-ḫıṭāb

58. **olamaz:**-*a*, -*maz*
Gazel 56
Mısra: **10**
"Ol-" yardımcı fiil.
Saña dünyāda Naḥīfī ġam-ı fürḳat mi hemān
Olamaz mı eşiginde dem-i ʿulyā ne ʿaceb

59. **olıcaḳ:**-*ıcaḳ*
Gazel 57
Mısra: **6**
"Ol-" yardımcı fiil.
Lebinüñ şerbetini virmez iseñ ʿāşıḳuña
Ölicek yā ne cevābuñ olıcaḳ rūz-ı ḥisāb

60. **ol:**
Gazel 58
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.
Bāde-i eşküm revāndur āb ü tābından yaña
Bilmezem kim nūş ider mi ol güzel şāhī şarāb

61. **ol:**
Gazel 58
Mısra: **5**
O, işaret sıfatı.
Ben ġarībe hep ʿadūdur ol raḳīb-i bed-kilāb
Dilerem cāy-ı ṣafāsı ola her çāh-ı ḫarāb

62. **ola:**-*a*
Gazel 58
Mısra: **6**
"Ol-" yardımcı fiil.
Ben ġarībe hep ʿadūdur ol raḳīb-i bed-kilāb
Dilerem cāy-ı ṣafāsı ola her çāh-ı ḫarāb

63. **ol:**
Gazel 59
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.

Gülşen-i kūyında yārüñ
bülbüle hem-ser benem
Çoḳ ṣadā-yı saḫt idermiş
anda ol zāġ-ı raḳīb

64. **ol:**
Gazel 61
Mısra: **6**
O, işaret sıfatı.
Āh ü fiġān açar mı leb-i
iʿtibārını
Kār eylemez ki ol gül-i
ḫandāna ʿandelīb

65. **olup:**-*up*
Gazel 61
Mısra: **9**
"Ol-" yardımcı fiil.
Āfet-resān-ı ʿaḳl-ı Felāṭūn-ı
ʿışḳ olup
Feryāduñ eyledi beni dīvāne
ʿandelīb

66. **olsa:**-*sa*
Gazel 62
Mısra: **1**
"Ol-" yardımcı fiil.
Olsa sīr-āb-ı himem ravża-i
āmāl-i ġarīb
Rū-güşād olsa biraz ġonçe-i
iḳbāl-i ġarīb

67. **ol:**
Gazel 63
Mısra: **18**
O, işaret sıfatı.
Yā Kerīma'llāh Naḥīfī-i
meʿāṣī-pīşeyi
Ol ḥabībüñ ḥürmetine ḳıl
sezā-yı maġfiret

68. **oldı:**-*dı*
Gazel 63
Mısra: **2**
"Ol-" yardımcı fiil.
Aḥmed-i Mürsel o maḥbūb-ı
muʿallā-menzilet
Oldı maḥż-ı raḥmet-i Ḥaḳ
ʿayn-ı luṭf u ʿāṭıfet

69. **olan:**-*an*
Gazel 64
Mısra: **3**
"Ol-" yardımcı fiil.
Teşne-i vaṣluñ olan Āb-ı
Ḥayātı n'eyler
ʿIşḳ-ı pāküñdür eyā faḫr-ı
cihān Āb-ı Ḥayāt

70. **olıcaḳ:**-*ıcaḳ*
Gazel 64
Mısra: **8**
"Ol-" yardımcı fiil.
Ḳıl nigāh-ı keremüñ tesliye-
baḫş-ı ġufrān
Olıcaḳ şerm ile āmāde-i rūz-ı
ʿaraṣāt

71. **ola:**-*a*
Gazel 65
Mısra: **8**
"Ol-" yardımcı fiil.
Ey mededkār-ı ümem budur
ümmīdüm Ḥaḳdan
Ṣafḥa-i naʿtüñ ola bendeñe
menşūr-ı necāt

72. **oldı:**-*dı*
Gazel 65
Mısra: **6**
"Ol-" yardımcı fiil.
Verziş-i āh iderek ḥasret-i
kūyuñla göñül
Oldı berḳ-efken-i
ḫırmenkede-i ṣabr ü şebāt

73. **olan:**-*an*
Gazel 66
Mısra: **2**
"Ol-" yardımcı fiil.
Ey nūr-ı Ḫudā faḫr-ı cihān
melceʾ-i ümmet
Ẕātuñdur olan ʿāleme ser-
māye-i raḥmet

74. **olmaḳ:**-*maḳ*
Gazel 66
Mısra: **6**
"Ol-" yardımcı fiil.
Allāh bilür yoḳdur efendüm
dil-i zāra
Üftāde-i ḫāk-i rehüñ olmaḳ
gibi rifʿat

75. **ol:**
Gazel 67
Mısra: **13**
O, işaret sıfatı.
Ol şeh-süvār-ı cilvegerem
kim Naḥīfīyā
Teng oldı raḫş-ı himmetüme
ʿarṣagāh-ı baḫt

76. **olur:**-*ur*
Gazel 67
Mısra: **4**
"Ol-" yardımcı fiil.
Ḫālüñle eglenür olan āşüfte
rūyuña
Encüm-şümār-ı ḥasret olur
kām-ḫ∨āh-ı baḫt

77. **ol:**
Gazel 68
Mısra: **5**
O, işaret zamiri.
Maḥremümdür luṭf u cevri
her ne olsa ol ḳabūl
Ḳılmasa ʿuşşāḳı mecrūḥ
eyleyüp ālāy-ı dost

78. **olmasun:**-*ma, -sun*
Gazel 68
Mısra: **9**
"Ol-" yardımcı fiil.
Ey Naḥīfī eşk-i çeşmüñ
olmasun Nīl ü Furāt
Lücce-i ʿUmmānına irmez
anuñ bālā-yı dost

79. **ol:**
Gazel 69
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
Leb-i şīrīnüñe öykünse yeri
ḳand-i nebāt
Ki doḳundı lebüñe niçe kez
ol ḳand-i nebāt

80. **ol:**
Gazel 70
Mısra: **7**
O, işaret sıfatı.
Celālüñ ʿizzetüñ ḥaḳḳı ḫazān
irgürme ol bāġa
ʿAṭā vü feyż-baḫşından
ilāhī ḳıl ʿaṭā ṣıḥḥat

81. **ol:**
Gazel 71
Mısra: **6**
O, işaret sıfatı.
Tārümār olmaz mı ʿaḳlum yā
görince sen şehi
Kim bulımaz hem-serüñ ol
raḳş u reftāruñ dürüst

82. **ol:**
Gazel 72
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.
Lebine Çeşme-i Kevşer dir
isem maḥż-ı sezā

Anuñ ol perçemine vādī-i ẓulmet ḳat ḳat

83. **ol:**
Gazel 72
Mısra: **5**
O, işaret sıfatı.
Eger ol ẓulmet-i zülfinde ḳalursam ne ola
Dilerem cāna irür pertev-i vuṣlat ḳat ḳat

84. **ol:**
Gazel 73
Mısra: **3**
O, işaret sıfatı.
Bü'l-ʿaceb göñlüm kemān itdi ki ol ebrū-kemān
Yā ʿaceb incindi mi bilmez niçün dil-ber sükūt

85. **ol:**
Gazel 73
Mısra: **9**
O, işaret sıfatı.
Bu zemīne bir ḳadem-rencīde ḳılmaz ol cevān
Ey Naḥīfī n'eylesün ʿāşıḳ daḫi eyler sükūt

86. **ol:**
Gazel 74
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Ġażab-ālūde ol şeh ḫançer-i şefḳat-güẕā ser-mest
Yine maḫmūr-ı ḫūn-ı ʿāşıḳān tīr-i ḳāżā ser-mest

87. **ol:**
Gazel 75
Mısra: **9**
O, işaret sıfatı.
Gör n'eyledi ol ḫançer-i ser-tīz-i teġāfül
Gel sīne-i mecrūḥa dil-i zārı suʾāl it

88. **ol:**
Gazel 75
Mısra: **11**
O, işaret sıfatı.
Sen daḫi göñül bezmine ol āfet-i cānuñ
Pür-ḫūn idüben dīdeñi peymāne-miṣāl it

89. **ol:**
Gazel 76
Mısra: **6**
O, işaret sıfatı.
Ser-geşte ider ʿāşıḳuñı fitne-i çeşmüñ
Kim siḥr ile ālūdedür ol şīşe-i ḥasret

90. **olup:**-*up*
Gazel 76
Mısra: **3**
"Ol-" yardımcı fiil.
Gül-mīḫī-i destārum olup dāġ-ı firāḳuñ
ʿIyd-ı ġama zīb-āver olur rīşe-i ḥasret

91. **ol:**
Gazel 77
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Ol māhveşüñ ṭurre-i şeb-tārını seyr it
Āşüftelerüñ baḫt-ı siyehkārını seyr it

92. **ol:**
Gazel 77
Mısra: **6**
O, işaret sıfatı.
Biñ cān ile ādem niçe üftādesi olmaz
Ol serv-i revānuñ hele reftārını seyr it

93. **ol:**
Gazel 77
Mısra: **8**
O, işaret sıfatı.
İtdükçe eger nüsḫa-i iʿcāzı tetebbuʿ
Ol ġonçe-femüñ şīve-i güftārını seyr it

94. **olurdı:**-*ur*, -*dı*
Gazel 79
Mısra: **11**
"Ol-" yardımcı fiil.
Derd ü miḥnetle olurdı dil ü cān güm-şüde-tāb
Olmasa ʿışḳuñ eger şevḳ-ı cenāna bāʿiṣ

95. **ol:**
Gazel 80
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Gel ey dil eyleme ol çeşm-i bī-emān ile baḥṣ
İder mi ʿāḳıl olan tīġ-i ḫūn-feşān ile baḥṣ

96. **olalı:**-*alı*
Gazel 80
Mısra: **3**
"Ol-" yardımcı fiil.
Esīr-i nāvek-i ser-tīz-i ʿışḳ-ı yār olalı
Ḫadeng-i āhum ider her dem āsumān ile baḥṣ

97. **oldur:**-*dur*
Gazel 81
Mısra: **10**
O, üçüncü tekil şahıs zamiri.
Naḥīfī künc-i ġamm içre ḳalursa ḳo cānı çıḳsun
Yine oldur o raʿnāya ḫarīdār olmaġa bāʿiṣ

98. **ol:**
Gazel 82
Mısra: **9**
O, işaret sıfatı.
O dem ki nefḫa-i sūr-ı ḳıyām ol fermān
Olur meʿābir-i maḥşer meḳābir ü ecdāṣ

99. **olsun:**-*sun*
Gazel 83
Mısra: **9**
"Ol-" yardımcı fiil.
Ey Naḥīfī geç sivādan maṭlabuñ olsun Ḫudā
Zülf-i maḥbūba dolaşma ḳara sevdādan da geç

100. **ol:**
Gazel 84
Mısra: **8**
O, işaret sıfatı.
Ehl-i ʿışḳuñ mālı cānā bir ḫafī gencīnedür
Kimse bācın alımazlar yārdan alur ol ḫarāc

101. **ol:**
Gazel 85
Mısra: **5**
O, işaret sıfatı.
Zülfine bend eyledi ben bendesin ol bī-vefā

Ḫaylī dostlar ṣalb olınmaḳ dünyede bir dāra güç

102. **ol:**
Gazel 85
Mısra: **8**
O, işaret sıfatı.
Gülsitānum güllerini bend ider ḫār-ı raḳīb
Ġamm aña kim hey meded ol ʿandelīb-i zāra güç

103. **ol:**
Gazel 86
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
ʿĀşıḳa bilmem ki resm-i merḥabā bilmez mi hīç
Yoḫsa ol āhū-yı vaḥşī āşinā bilmez mi hīç

104. **ol:**
Gazel 86
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.
Ḫasret öldürdi beni raḥm eylemez mi ḥālüme
Ol ṭabīb-i cān bu derde bir devā bilmez mi hīç

105. **olan:**-*an*
Gazel 86
Mısra: **9**
"Ol-" yardımcı fiil.
Ey Naḥīfī böyle üstādane ṭarḥ-endāz olan
Vādī-i cān-baḫş-ı yār-ı dil-güşā bilmez mi hīç

106. **ol:**
Gazel 87
Mısra: **11**
O, işaret sıfatı.
Ḫayāle başlayalum ḫaṭṭın ol sitemkāruñ
Meyān-ı meclise gelsün ḳo cürʿadān-ı feraḥ

107. **olursa:**-*ur, -sa*
Gazel 87
Mısra: **6**
"Ol-" yardımcı fiil.
Zamān-ı maḥşere dek görmezüz ḫumār-ı ġamı
Olursa bāde-i laʿlüñ meded-resān-ı feraḥ

108. **ol:**
Gazel 88
Mısra: **6**
O, işaret sıfatı.
Dībāce-i leṭāfet-i ḥüsnin o mehveşüñ
Ol ḫaṭṭ-ı tāze eylemede bāb bāb şerḥ

109. **ol:**
Gazel 88
Mısra: **14**
O, işaret sıfatı.
Bir ṭarz-ı ḫāṣ-ı ḥüsn ile gördüm o māḥı kim
Olmaz Naḥīfīya hele ol āb ü tāb şerḥ

110. **olupdur:**-*up, -dur*
Gazel 90
Mısra: **6**
"Ol-" yardımcı fiil.
Destüñe şol dem varıcaḳ anı sen nūş eyledüñ
Nūr-ı rūyuñda olupdur gūyiyā pervīn ḳadeḥ

111. **ol:**
Gazel 91
Mısra: **6**
O, işaret sıfatı.
Sipāh-ı cevr ile virdi ḫarāba kişver-i ṣabrı
Muḥaṣṣal dād ü feryād ol şeh-i bī-dāddan feryād

112. **ol:**
Gazel 91
Mısra: **8**
O, işaret sıfatı.
Eger kim fitne bī-tāb olsa resm-i cān-güdāzīde
Gelür ol mest-i nāzuñ ġamzesinden eyler istimdād

113. **ol:**
Gazel 92
Mısra: **9**
O, işaret sıfatı.
Ol ḥadde dāġdār-ı firāḳam ki bir nefes
Gelmez ġamuñla ḫāṭıra fikr-i ṣafā-yı ʿıyd

114. **ol:**
Gazel 96
Mısra: **8**
O, üçüncü tekil şahıs zamiri.
Sāye-i ḳaddüñ diler serv-i dil-ārā rūz u şeb
N'ola bir kūteh ḳuluñdur ol daḫi bir müstemend

115. **ol:**
Gazel 97
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Benem ol nār-ı firāḳuñda sipend
ʿAlev-i sūz-ı dilüm bāña semend

116. **ol:**
Gazel 98
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.
Ġafera'llāhü lenā ey şeh-i meh-rū ve le-küm
Güzelüm Rūm ili bayrāmıdur ol ʿıyd-ı vaʿīd

117. **ol:**
Gazel 99
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Dil-berā ol leblerüñ ḫulvi bu ḫalvādan leẕīẕ
Ruḫlaruñ gül-günesi ol verd-i raʿnādan leẕīẕ

118. **ol:**
Gazel 99
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
Dil-berā ol leblerüñ ḫulvi bu ḫalvādan leẕīẕ
Ruḫlaruñ gül-günesi ol verd-i raʿnādan leẕīẕ

119. **ol:**
Gazel 99
Mısra: **6**
O, işaret sıfatı.
Serv-ḳaddüñ sāyesin eyler ṭaleb bī-çāreler
Anlara ol ḳadd ü ḳāmet serv-i bālādan leẕīẕ

120. **ol:**
Gazel 101
Mısra: **9**
O, işaret sıfatı.
Gūyā ki şaşt-dīde kemāndur ol ebruvān

Müjgān-ı yār ʿaynı ile tīr-i cestedür

121. **ol:**
Gazel 101
Mısra: **12**
O, işaret sıfatı.
Nāmı egerçi ḫaste elinden cihān zebūn
El-ḥaḳ taʿaccübüm benüm ol çeşm-i mestedür

122. **ol:**
Gazel 101
Mısra: **13**
O, işaret sıfatı.
Gör ḫande-i nevāzişi ol laʿl-i nābdan
Müjde Naḥīfīyā sana fāl-i ḫucestedür

123. **olan:**-*an*
Gazel 103
Mısra: **3**
"Ol-" yardımcı fiil.
Maḥrūm-ı dāġ-ı derdüñ olan merd-i sāde-dil
Erbāb-ı ʿışḳ içinde hele bī-sitāredür

124. **olur:**-*ur*
Gazel 103
Mısra: **9**
"Ol-" yardımcı fiil.
Müsterşid-i mevāḳıʿ-ı tevfīḳ olur o kim
Her kārı vaḳf-ı żābıṭa-i istişāredür

125. **ol:**
Gazel 104
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.
Döndüm hilāle ḳaşlarını eyleyüp ḫayāl
Cismüm nizār iden benüm ol māh-pāredür

126. **ol:**
Gazel 105
Mısra: **3**
O, işaret sıfatı.
Sen ol şehsin ki ey ġāretger-i mülk-i şekībāyī
Füsūn u fitne nāz ü ʿişve sercümle sipāhuñdur

127. **ol:**
Gazel 106
Mısra: **3**
O, işaret sıfatı.
Güşāyiş-i dilüm ol mest-i bāde-i nāzuñ
Nühüfte şīve-i ṭāḳat-rübālarındandur

128. **ol:**
Gazel 106
Mısra: **9**
O, işaret sıfatı.
Ṣafā-yı ḫātırum ol gül-ʿiẕār-ı ġonçe-femüñ
O nīm-ḫande-i ḥālet-fezālarındandur

129. **ol:**
Gazel 110
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.
Güẕergehinde beni vaḳf-ı rāh idüp böyle
Fütāde eyleyen ol dil-ber-i sehī-ḳaddür

130. **ol:**
Gazel 110
Mısra: **6**
O, işaret sıfatı.
Derūn-ı ehl-i dili ʿuḳdedār iden cümle
O zülf-i ḫam-be-ḫam ol ṭurra-i mücaʿʿaddür

131. **ol:**
Gazel 111
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
ʿĀlem egerçi ol şeh-i ḥüsnüñ ġamındadur
ʿĀlem yıḳılsa yoḳ ḫaberi ʿālemindedür

132. **ol:**
Gazel 111
Mısra: **14**
O, işaret sıfatı.
Mirʾāt-ı mihre vāsıṭa-i incilā olur
ʿUṣṣāḳuñ ol ṣafā ki ġam-ı müdġāmındadur

133. **ol:**
Gazel 111
Mısra: **15**
O, işaret sıfatı.
Reşk ol mürīd-i Ḥaḳḳa ki mevlāya yüz ṭutup
Dehrüñ ne gerdişinde ne bīş ü kemindedür

134. **ol:**
Gazel 111
Mısra: **18**
O, işaret sıfatı.
Bir ẕevḳa beñzemez bu cihānda
Ol ıżṭırāb-ı şevḳ ki vuṣlat demindedür

135. **ol:**
Gazel 113
Mısra: **5**
O, işaret sıfatı.
Ṭabībümüz eger ol āfet-i zamāne ise
ʿİlāc-ı Türkī ḳadar bir ʿilacumuz yoḳdur

136. **ol:**
Gazel 113
Mısra: **16**
O, işaret sıfatı.
Taḥammül idemezüz bār-ı minnet-i cāha
Sözüñ netīcesi ol yükde bācumuz yoḳdur

137. **ol:**
Gazel 114
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Dil ki bir meclisde ol meḥtalʿat ile cemʿ olur
Bu dil-i şūrīde pervāne ol āfet şemʿ olur

138. **ol:**
Gazel 114
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
Dil ki bir meclisde ol meḥtalʿat ile cemʿ olur
Bu dil-i şūrīde pervāne ol āfet şemʿ olur

139. **ol:**
Gazel 114
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.
Nāme gönderseñ baña baḳduḳça her bir ḥarfine
Merdüm-i çeşm-i ḫayāl ol demde ʿayn-ı demʿ olur

140. **olur:**-*ur*
Gazel 114
Mısra: **2**
"Ol-" yardımcı fiil.
Dil ki bir meclisde ol meh-
ṭalʿat ile cemʿ olur
Bu dil-i şūrīde pervāne ol
āfet şemʿ olur

141. **ol:**
Gazel 115
Mısra: **6**
O, işaret sıfatı.
Şimdi yād u āşinānuñ rütbesi
farḳ eylemez
Ṭıfl-ı nev-resdür daḥi ol
şīvekārum tāzedür

142. **olan:**-*an*
Gazel 117
Mısra: **13**
"Ol-" yardımcı fiil.
Şaḥn-ı çemende naġme-keş-i
ʿışḳ olan ʿaceb
Bülbül midür Naḥīfī-i şīrīn-
edā mıdur

143. **ölsün:**-*sün*
Gazel 117
Mısra: **3**
Can vermek, hayatını kaybetmek.
Ölsün mi n'eylesün olan
āşüfte ḥüsnüñe
Ḳurbānuñ oldıġum seni
sevmek ḫaṭā mıdur

144. **ol:**
Gazel 119
Mısra: **8**
O, işaret sıfatı.
N'ola bülbül gibi şevḳ ile āh
ü nāle eylersem
Leṭāfetde hemān ol ġonçe bir
ter verd-i ḫandāndur

145. **olan:**-*an*
Gazel 120
Mısra: **13**
"Ol-" yardımcı fiil.
O ḥüsn-i bī-naẓīre leb-güşā-
yı vaṣf olan elbet
Yā Nefʿīdür yā Ṣabrī yā
Naḥīfī-i süḫandāndur

146. **ol:**
Gazel 121
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.
Ṣanma raḥminden ṣunar
destin dil-i mecrūḥuma
Ol kemān-ebrū cigerde tīr-i
müjgānın arar

147. **ol:**
Gazel 121
Mısra: **14**
O, işaret sıfatı.
Şimdi itmezse sözüm ārāyiş-
i gūş-ı ḳabūl
Bir gün ol āfet Naḥīfī ben
süḫandānın arar

148. **olmaduḳça:**-*ma, -duḳça*
Gazel 123
Mısra: **3**
"Ol-" yardımcı fiil.
Açılmaz dāġ-ber-dāġ
olmaduḳça ġonçe-i ḫāṭır
Güşād-ı ṭabʿ-ı ehl-i ʿışḳa ey
dil nev-bahār ister

149. **ol:**
Gazel 124
Mısra: **6**
O, işaret sıfatı.
Nāz ider şemşīr-i ġamzeñle
bizi öldür disek
Ol şeh-i mülk-i melāḥat bir
recāmuz çoḳ görür

150. **ol:**
Gazel 124
Mısra: **8**
O, işaret sıfatı.
Hem olur āyīne hem
āyīnedār aġyāra āh
Bir nigāh itsek bize ol bī-
vefāmuz çoḳ görür

151. **ol:**
Gazel 126
Mısra: **6**
O, işaret sıfatı.
ʿAceb raḳīb-i bed-aḫter
midür firāḳa sebeb
Cüdā iden beni ol māhdan
sitāre midür

152. **ol:**
Gazel 127
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Ol āfet şehr-i ḥüsnüñ şūḫ u
müstesnālarındandur
Ser-āmed dil-rübādur
cümlenüñ raʿnālarındandur

153. **ol:**
Gazel 127
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.
Ḳıyāmetdür ider ḥaşr olmaġı
taʿlīḳ ferdāya
Şikāyet ol perīnüñ vaʿde-i
ferdālarındandur

154. **ol:**
Gazel 127
Mısra: **7**
O, işaret sıfatı.
Hele ben bildigüm ol āfitāb-ı
evc-i yektāyı
Baḳılsa mehveşānuñ
ḫaylī bī-hemtālarındandur

155. **ol:**
Gazel 128
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Ol ki her ḥālde mevlāsına
şākir bulunur
Kūşe-i ʿızz ü ḳanāʿatde
mücāvir bulunur

156. **ol:**
Gazel 128
Mısra: **22**
O, işaret zamiri.
Ey Naḥīfī olamaz ḳābil-i
sırr-ı melekūt
Ol ki pehlū-zede-i dām-ı
ʿanāṣır bulunur

157. **ola:**-*a*
Gazel 128
Mısra: **5**
"Ol-" yardımcı fiil.
Tekye mihmānı gerekdür ola
merd-i sālik
Yoḫsa her ḫānede eṣnāf-ı
müsāfir bulunur

158. **olan:**-*an*
Gazel 128
Mısra: **17**
"Ol-" yardımcı fiil.
Ḳāniʿ-i devlet-i dünyā olan
ehl-i ġaflet
Bī-ʿamel rūz-ı cezā ḫāʾib ü
ḫāsir bulunur

159. **oldur:**-*dur*
Gazel 128
Mısra: **20**
O, işaret zamiri.
Ṣanma ḫüsrān ola āmāl-i fenāda ʿuzlet
Ḫāsir oldur ʿamel-i ḫayrda ḳāṣır bulunur

160. **olsa:**-*sa*
Gazel 128
Mısra: **15**
"Ol-" yardımcı fiil.
Ne ḳadar olsa cilākārī-i mirʾāt-ı derūn
Naẓar itdükde yine jeng-i ḫavāṭır bulunur

161. **oldur:**-*dur*
Gazel 129
Mısra: **10**
O, işaret zamiri.
Nühüfte dīdede ʿaksi o lāle-ruḫsāruñ
Bu çeşmeye sebeb oldur ki lāleli dirler

162. **olur:**-*ur*
Gazel 130
Mısra: **1**
"Ol-" yardımcı fiil.
Derūn-ı ṣafā keder fikr-i māsivādan olur
Tevekkül ehline ġam ġayre ilticādan olur

163. **olur:**-*ur*
Gazel 130
Mısra: **2**
"Ol-" yardımcı fiil.
Derūn-ı ṣafā keder fikr-i māsivādan olur
Tevekkül ehline ġam ġayre ilticādan olur

164. **olur:**-*ur*
Gazel 130
Mısra: **4**
"Ol-" yardımcı fiil.
Bu ʿuḳde nāḫun-ı tedbīr ile güṣād olmaz
Olursa himmet-i merdān-ı bī-riyādan olur

165. **olur:**-*ur*
Gazel 130
Mısra: **6**
"Ol-" yardımcı fiil.
Ümmīd-i feyż-i ṣafā itme tīre-dillerden
Benüm saña didigüm ḳalb-i rūşenādan olur

166. **olur:**-*ur*
Gazel 130
Mısra: **8**
"Ol-" yardımcı fiil.
Nevāziş-i dili ehl-i ḳanāʿatuñ ancaḳ
Ṣafā-yı ḳalb ile bir ḫüsn-i merḥabādan olur

167. **olur:**-*ur*
Gazel 130
Mısra: **10**
"Ol-" yardımcı fiil.
Emīn olur kişi bīgāneden umūrında
Cihānda her ne sitem olsa āşinādan olur

168. **olur:**-*ur*
Gazel 130
Mısra: **12**
"Ol-" yardımcı fiil.
Ricāl-i devlet-i dünyā işābet eyler hep
Netīce her ne ḫaṭā var ise gedādan olur

169. **olur:**-*ur*
Gazel 130
Mısra: **14**
"Ol-" yardımcı fiil.
Ġurūr u naḫveti erbāb-ı rifʿat ü cāhuñ
Dü rūze devlet-i dünyāya iʿtinādan olur

170. **olur:**-*ur*
Gazel 130
Mısra: **16**
"Ol-" yardımcı fiil.
Ne himmet olsa gerek ādeme esāfilden
Zemīne feyż-i nemā cānib-i semādan olur

171. **olur:**-*ur*
Gazel 130
Mısra: **18**
"Ol-" yardımcı fiil.
Hevādur ehl-i ġurūruñ zevāline bāʿiṣ
Ḫabāba her ne olursa yine hevādan olur

172. **olur:**-*ur*
Gazel 130
Mısra: **20**
"Ol-" yardımcı fiil.
Ḫışāl-i buḫl u denāʾet naḳīṣadur muṭlaḳ
Nihād-ı merdūme ʿizz ü şeref seḫādan olur

173. **olur:**-*ur*
Gazel 130
Mısra: **22**
"Ol-" yardımcı fiil.
Hemān ḫulūṣ ile dāʾim tevekkül eyleyelüm
Naḫīfīyā bize luṭf u kerem Ḫudādan olur

174. **olursa:**-*ur, -sa*
Gazel 130
Mısra: **4**
"Ol-" yardımcı fiil.
Bu ʿuḳde nāḫun-ı tedbīr ile güşād olmaz
Olursa himmet-i merdān-ı bī-riyādan olur

175. **olursa:**-*ur, -sa*
Gazel 130
Mısra: **18**
"Ol-" yardımcı fiil.
Hevādur ehl-i ġurūruñ zevāline bāʿiṣ
Ḫabāba her ne olursa yine hevādan olur

176. **ol:**
Gazel 132
Mısra: **1**
O, işaret zamiri.
Ol kim ṣafā-yı ʿışḳuñ ile bī-vücūd olur
Çeşm-i nizārı maẓhar-ı nūr-ı şühūd olur

177. **ol:**
Gazel 132
Mısra: **5**
O, işaret sıfatı.
Sevdā beyān-ı vaṣlına ol şuḫ-ı ser-keşüñ
Vaʿd-i dürūġı māye-i būd u ne-būd olur

178. **ol:**
Gazel 134
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Ol sehī-ḳad tā ki nāz ile çemen-pīrā olur
Her giyāhı gülşenüñ bir bülbül-i şeydā olur

179. **olsun:**-*sun*
Gazel 134
Mısra: **13**
"Ol-" yardımcı fiil.
Bir kelām olsun hemān maʿnī-şināsı-ı ḥikmet ol
Ey Naḥīfī ḳaṭre cemʿ olduḳça bir deryā olur

180. **ol:**
Gazel 135
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.
Ne deñlü ʿāşıḳ-ı bīmār olursa zerd ü nizār
O deñlü ol gül-i ḫod-rūya āb ü tāb gelür

181. **olmaz:**-*maz*
Gazel 135
Mısra: **7**
"Ol-" yardımcı fiil.
ʿAceb mi cürʿa-keş-i minnet-i mey olmaz isem
Şarāb-ı bezm-i fenā ʿārife serāb gelür

182. **ol:**
Gazel 136
Mısra: **6**
O, işaret sıfatı.
Tā böyle ihtizāzdan ey serv-i būstān
Ol nev-nihāl-i nāza ġaraż ser-fürū mıdur

183. **olmasa:**-*ma*, -*sa*
Gazel 136
Mısra: **7**
"Ol-" yardımcı fiil.
Cānā belüñde ḫançer-i dil-dūzuñ olmasa
Teşḫīṣ olınmaz idi meyānuñ mı mū mıdur

184. **ol:**
Gazel 138
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Ḫarāb iden beni ol çeşm-i mey-perestüñdür
Yaḳan derūnumı tāb-ı nigāh-ı mestüñdür

185. **ol:**
Gazel 142
Mısra: **8**
O, işaret sıfatı.
Ben ser-i kūyında her şeb ḫāk-pūş-ı ḥasretem
Pister-i rāḥatda bilmez ol meh-i ġarrā yatur

186. **ol:**
Gazel 142
Mısra: **13**
O, işaret sıfatı.
Ey Naḥīfī ṭabʿum ol ʿummān-ı maʿnīdür benüm
Kim bün-i ḳaʿrında bī-ḥad gevher-i yektā yatur

187. **ol:**
Gazel 143
Mısra: **10**
O, işaret sıfatı.
ʿAḳl ü ṣabrın virdi yaġmāya Naḥīfī şimdi hep
Devlet-i ḫüsninde ol ser-defter-i ʿuşşāḳdur

188. **ol:**
Gazel 144
Mısra: **9**
O, işaret sıfatı.
Feryād ki baḳduḳça ol āyīne-i ḥüsne
Hep gördigümüz cebhe-i pür-çīn-i sitemdür

189. **ol:**
Gazel 148
Mısra: **12**
O, işaret sıfatı.
Sāye-i zībendeñi pā-māl-i nāz itmekdesin
Ol ġarīb üftāde yoḳsa ʿāşıḳ-ı zāruñ mıdur

190. **olmada:**-*mada*
Gazel 148
Mısra: **9**
"Ol-" yardımcı fiil.
Bir nigāhuñ fitne-i devr-i ḳıyāmet olmada
Sen misin bāʿiṣ ʿaceb yā çeşm-i mekkāruñ mıdur

191. **ol:**
Gazel 150
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Dil ü cān ol ḳadar ol āfitāb-ı ḥüsne ḥayrāndur
Gören çeşm-i nizārum ẓann ider taṣvīr-i bī-cāndur

192. **ol:**
Gazel 154
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Ḳanı ol bī-riyā ʿişretler ol yārān-ı mūnisler
Tehīdür cām-ı ṣahbā-yı ṣafādan şimdi meclisler

193. **ol:**
Gazel 154
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Ḳanı ol bī-riyā ʿişretler ol yārān-ı mūnisler
Tehīdür cām-ı ṣahbā-yı ṣafādan şimdi meclisler

194. **ol:**
Gazel 154
Mısra: **10**
O, işaret sıfatı.
Rümūz-ı ʿışḳ bir vicdāna dāʾir fendür ey ṭālib
Degüldür vāḳıf ol esrāra mollālar müderrisler

195. **ol:**
Gazel 155
Mısra: **7**
O, işaret sıfatı.
Fehm eylemez mi mertebe-i ḥüsnin ol perī
Ol naḫl-i ʿişve kendiye māʾil degül midür

196. **ol:**
Gazel 155
Mısra: **8**
O, işaret sıfatı.
Fehm eylemez mi mertebe-i ḥüsnin ol perī
Ol naḫl-i ʿişve kendiye māʾil degül midür

197. **olur:**-*ur*
Gazel 155

Mısra: **13**
"Ol-" yardımcı fiil.
Ancaḳ olur Naḥīfī bu siḥr-i ḥelāl āh
Yārān bu ṣiʿr-i dil-keşe ḳāʾil degül midür

198. **ol:**
Gazel 156
Mısra: **34**
O, işaret sıfatı.
Cevāhir ḳıymetin sarrāf-ı ḥāẕiḳ fehm ider elbet
Bilen ḳadr-i edā-yı naẓmuñ ol ṣāḥib-baṣīretdür

199. **ol:**
Gazel 156
Mısra: **35**
O, üçüncü tekil şahıs zamiri.
Süḫandān-ı müsellem nüktedān-ı bī-bedel ol kim
Edā-yı naẓm u neṯr-i ḫūbı merhūn-ı feṣāḥatdur

200. **ol:**
Gazel 163
Mısra: **5**
O, işaret sıfatı.
Şerḥ idince metn-i ḫaṭṭ ü ḫālin ol üstād-ı nāz
Nüsḫa-i siḥr ü füsūnı bir mufaṣṣal bāb ider

201. **ol:**
Gazel 164
Mısra: **1**
O, işaret zamiri.
Ol ki sensüz sāḳiyā nūş-ı ṣarāb-ı nāb ider
Derd-i ḥasret her ḥabābın aña bir gird-āb ider

202. **ol:**
Gazel 164
Mısra: **5**
O, işaret sıfatı.
Ḫūn-ı ʿuşşāḳ ile her dem ol siyeh-mest-i cefā
Her nigāh-ı cān-güdāzın neşvedār-ı ḫ∨āb ider

203. **ol:**
Gazel 165
Mısra: **9**
O, işaret sıfatı.
Ben ol āzāde rind-i ḫāne-ber-dūşam ki ʿālemde
Serīr-i iʿtibār-ı ḫalḳa aṣlā raġbetüm yoḳdur

204. **ol:**
Gazel 165
Mısra: **12**
O, işaret sıfatı.
Maḳāmum ṭut ki evc-i āsumān olmış Mesīḥāveş
Yanumda n'eyleyem ol āfitāb-ı ṭalʿatum yoḳdur

205. **ol:**
Gazel 166
Mısra: **7**
O, işaret sıfatı.
Benem ol şeh-süvār-ı raḫş-ı istiġnā ki her laḥẓa
Feżā-yı himmetümde üştür-i dünān zebūnumdur

206. **ol:**
Gazel 167
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
Çeşm-i dildāruñ niçe müjgān-ı şūr-engīzi var
Ol ḥarāmīnüñ hezārān ḫançer-i ser-tīzi var

207. **ol:**
Gazel 167
Mısra: **3**
O, işaret sıfatı.
Sīnemi ol bī-emānum şöyle mecrūḥ itdi kim
Tā derūn-ı dilde zaḫm-ı ġamze-i ḫūn-rīzi var

208. **ol:**
Gazel 167
Mısra: **6**
O, işaret sıfatı.
ʿĀṣıḳuñ ṣāhum ne cānı var saña ʿarż itmege
Ol ġarībüñ saña lāyıḳ bir dil-i nā-çīzi var

209. **ol:**
Gazel 168
Mısra: **9**
O, işaret sıfatı.
Dūd-ı ʿanber midür ol micmer-i ruḫsāruñda
Cism-i pür-dāġuma ol tīr-i ḳażā tāze midür

210. **ol:**
Gazel 168
Mısra: **10**
O, işaret sıfatı.
Dūd-ı ʿanber midür ol micmer-i ruḫsāruñda
Cism-i pür-dāġuma ol tīr-i ḳażā tāze midür

211. **ol:**
Gazel 170
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Yine ol ġonçe gülden şimdi mehcūr oldıġum demdür
N'ola bülbül gibi zār eylesem dūr oldıġum demdür

212. **ol:**
Gazel 171
Mısra: **8**
O, işaret sıfatı.
Göz yaşı gülzār-ı ḥüsnin feyż ile sīr-āb ider
Ol nihāl-i tāze gitdükçe daḫi mümtāz olur

213. **ol:**
Gazel 171
Mısra: **10**
O, işaret sıfatı.
Dāmen-i ruḫṣat deger mi dest-i ʿuşşāḳa ʿaceb
Ol cefā-cū her ne dem bī-ḫod ḫarāb-ı nāz olur

214. **ol:**
Gazel 172
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Ol perīnüñ çeşm-i fettānı ʿaceb ġammāz olur
Her nigāh-ı ġamzesi ʿuşşāḳa ḫarf-endāz olur

215. **ol:**
Gazel 173
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.
Beni gördükçe lāl-i nāz olur güftāra gelmez yār
Hezāram vażʿ-ı ḫāmūşī baña ol ġonçe-femdendür

216. **ol:**
Gazel 174

Mısra: **6**
O, işaret sıfatı.
Eyleye şanma ḫayāl-i ḫaṭṭuñı dilde ḳarār
Bāġ-ı ḫāṭırda benüm ol ḫas ü ḫāşākümdür

217. **ol:**
Gazel 175
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
Sīnemde tā ki şerḥalaruñ reşk-i bāġ olur
Ol lālezār-ı ḥasrete dāġum çerāġ olur

218. **olur:**-*ur*
Gazel 175
Mısra: **8**
"Ol-" yardımcı fiil.
Ḫaḳḳā żamīr-i çarḫa ki devrüñ bu tābişi
Āteş-feşān-ı penbe-i tāb ü dimāġ olur

219. **olursa:**-*ur, -sa*
Gazel 175
Mısra: **10**
"Ol-" yardımcı fiil.
ʿĀdet budur bu gülşen-i dehre gelen eger
Bülbül olursa ḳıymeti yek-reng-i zāġ olur

220. **ol:**
Gazel 178
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.
Nuḳl-i laʿlüñ ki ola taʿbiye-i güft ü şinīd
Eşk-i çeşmüm benüm ol bezme şarāb-āver olur

221. **ol:**
Gazel 181
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.
Murādı çeşminüñ her n'eydigin iʿlām ider cāna
Lisān-ı ʿişvenüñ ol ġamzeler kim tercümānıdur

222. **ol:**
Gazel 183
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Luṭfını ol perī bāna gerçi ki bī-ḥisāb ider
Bir kerem ü ʿaṭāsına ġamzesi biñ ʿitāb ider

223. **ol:**
Gazel 183
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.
Naẓra-nevāz-ı nāz olup eylese ʿaksini intimā
Reşk-i ruḫından ol mehüñ āyīne ıżṭırāb ider

224. **ol:**
Gazel 184
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
ʿĀşıḳ-ı şeydāsın ol āfet nigāhından bilür
Sūziş-i derd-i dili teʾs̱īr-i āhından bilür

225. **ol:**
Gazel 185
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
Maḥabbet deştinüñ āhūları kim dil-rübālardur
Beni Mecnūn u ser-gerdān iden ol bī-vefālardur

226. **ol:**
Gazel 185
Mısra: **6**
O, işaret sıfatı.
Göñül zülfüñde ḳaldı cān ise tīġ-i nigāhuñda
Ol iki bī-nevālar saña çoḳdan mübtelālardur

227. **ol:**
Gazel 185
Mısra: **9**
O, işaret sıfatı.
Naḥīfī sensin ol murġ-ı çemenzār-ı maʿārif kim
Seni maḥsūd-ı yārān eyleyen rengīn edālardur

228. **ol:**
Gazel 187
Mısra: **3**
O, işaret sıfatı.
El-amān-ḫ∨āh oldı dil ol şūḫ-ı kec-destārdan
Mest-i nāzum var ise ḫançer-be-dest-i ʿişvedür

229. **ol:**
Gazel 187
Mısra: **10**
O, işaret sıfatı.
Ey Naḥīfī raḥm ider mi ʿāşıḳ-ı meftūnına
Ol nigāh-ı nīm kim maġrūr u mest-i ʿişvedür

230. **ol:**
Gazel 188
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Ol perī hīç beni dil-şād-ı tebessüm mi ider
ʿĀşıḳ-ı zārı sezāvār-ı tekellüm mi ider

231. **ol:**
Gazel 189
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Göñül ol āfitāb-ı ḥüsni her dem ārzū eyler
Ḫayālin dīdeden dilden ṣafāsın cüst ü cū eyler

232. **ol:**
Gazel 190
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Ol yār-ı nev-resīde baña nūr-ı dīdedür
Yoḳdur naẓīri dünyede hīç nā-şinīdedür

233. **ol:**
Gazel 191
Mısra: **3**
O, işaret sıfatı.
Ben ol ser-mest-i cām-ı feyż-i ʿışḳam kim ḥaḳīḳatde
Dili bezm-i mecāzī içre bī-hūş itdigüm yoḳdur

234. **ol:**
Gazel 194
Mısra: **8**
O, işaret sıfatı.
Ne serv-i ser-bülend-i bāġ-ı dil-keş oldıġuñ gördük
Hele bildüñ mi sen de ey ṣabā ol meh-liḳā kimdür

235. **ol:**
Gazel 197
Mısra: **10**
O, işaret sıfatı.

Ey Naḥīfî böyle āteş-pāre güftāra sebeb
Ṭabʿ-ı pür-tābum mıdur ol şūḫ-ı dil-ḫᵛāhum mıdur

236. **ol:**
Gazel 199
Mısra: **8**
O, işaret sıfatı.
Sen de ey serv-i revān-ı çemen-i ʿişve hele
Nāzükāne nedür ol şīve-i ṭarz u reftār

237. **ol:**
Gazel 200
Mısra: **6**
O, işaret sıfatı.
Lāleye māye-i sevdāñ ile dāġ-ı taḥsīn
Seni maḥsūd-ı cihān eyledi ol ḫāl-i ʿiẕār

238. **ol:**
Gazel 200
Mısra: **8**
O, işaret sıfatı.
Bülbüli tābiş-i şevḳuñ ider āşüfte-dimāġ
İtseñ ol câme-i gül-gūn ile ʿazm-i gülzār

239. **ol:**
Gazel 201
Mısra: **10**
O, işaret sıfatı.
Ey Naḥīfî āh ü zār ile pür itdüñ ʿālemi
Bu şikāyet ol şeh-i ʿālem-penāhumdan mıdur

240. **ol:**
Gazel 202
Mısra: **8**
O, işaret sıfatı.
Cāʾiz ki ola ġayrdan āzürde vücūdı
Ol sīm-ten-i ʿişmete gül-pīrehen ister

241. **ol:**
Gazel 205
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
Meclisde ki pervāne-ṣıfat şuʿle-hücūmuz
Şemʿ-i ruḫına ol şanemüñ yanmaġa mūmuz

242. **ol:**
Gazel 205
Mısra: **3**
O, işaret sıfatı.
Ey bād-ı ṣabā dūr olalı ol gül-i terden
Biz muntaẓır-ı şīve-i tebşīr-i ḳudūmuz

243. **ol:**
Gazel 207
Mısra: **7**
O, işaret sıfatı.
Ol bülbül-i āteş-nefesüz gülşen-i ġamda
Şeb-tā-be-seḥer ṭaʿna-zen-i ṣabr u sükūnuz

244. **ol:**
Gazel 208
Mısra: **5**
O, işaret sıfatı.
Olmaz cefāsı ol ṣanemüñ ḳābil-i şümār
Ṣıġmaz derūn-ı defter-i ʿaḳla ḥisābumuz

245. **ol:**
Gazel 208
Mısra: **8**
O, işaret sıfatı.
Çeşmüñ füsūn u fitneden eyler mübāḥaşe
Ol āfetüñ suʾāline yoḳdur cevābumuz

246. **ol:**
Gazel 208
Mısra: **10**
O, işaret sıfatı.
Ẕulmet-nişīn-i şām-ı firāḳuz Naḥīfîyā
Ol māha çoḳ mı rāh-ı ṭalebde şitābumuz

247. **oldı:**-*dı*
Gazel 208
Mısra: **4**
"Ol-" yardımcı fiil.
Baḫt-ı siyāh ʿarż-ı cemāl eylemez bize
Nāz eyler oldı dil-ber-i şeb-gūn niḳābumuz

248. **ol:**
Gazel 210
Mısra: **6**
O, işaret sıfatı.
Esīr-i ʿışḳını cevr ile pāy-māl eyler
Fütāde-ḥālini ol serv-ḳad nedür bilmez

249. **ol:**
Gazel 211
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
Ne gül-i bāġ u ne gül-geşt-i çemenden bilürüz
Bu güşāyişleri ol ġonçe-dehenden bilürüz

250. **ol:**
Gazel 211
Mısra: **5**
O, işaret sıfatı.
Bizüz ol ehl-i naẓar kim göricek bir şūḫı
N'eydigin ġamze-i pür-şūr u fitenden bilürüz

251. **ol:**
Gazel 212
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.
Memnūn ider gedālarını ruḫṣat-ı niyāz
Nāz eyledükçe ol şeh-i ʿālī-cenābumuz

252. **ol:**
Gazel 212
Mısra: **6**
O, işaret sıfatı.
Yer yer ʿiẕār-ı pāki şafaḳ-reng-i nāz olup
Germ oldı tāb-ı ḥüsn ile ol āfitābumuz

253. **ol:**
Gazel 212
Mısra: **13**
O, işaret sıfatı.
Mümkindür ol cevān ile ṣoḥbet Naḥīfîyā
Nāz ü niyāz olursa suʾāl ü cevābumuz

254. **olsa:**-*sa*
Gazel 212
Mısra: **12**
"Ol-" yardımcı fiil.
Ḳayd-ı firāşa düşme ki ey ḫᵛāce ʿāḳıbet

Ḫāk-i melāmet olsa gerek
cāme-ḫ∨ābumuz

255. **oldı:**-*dı*
Gazel 213
Mısra: **14**
"Ol-" yardımcı fiil.
Mātem-i hecrüñle giryānuz
Naḥīfīveş yine
Rūze-i māh-ı muḥarrem oldı
gūyā ʿıydumuz

256. **oldı:**-*dı*
Gazel 214
Mısra: **6**
"Ol-" yardımcı fiil.
Hecr-i ruḫuñla būy-ı güle
raġbet itmezüz
Oldı zükām-rīz-i ḫasāret
meşāmumuz

257. **ol:**
Gazel 216
Mısra: **10**
O, işaret sıfatı.
Siyeh libās giyüp mātem
eylesün ḫaṭṭı
Gerekdür ol ṣanem-i bī-
vefāya şīven-i nāz

258. **olamaz:**-*a, -maz*
Gazel 216
Mısra: **1**
"Ol-" yardımcı fiil.
Senüñle serv olamaz hem-
ṭırāz-ı dāmen-i nāz
Uzatma ḳāmeti ey nev-nihāl-
i gülşen-i nāz

259. **ol:**
Gazel 217
Mısra: **3**
O, işaret sıfatı.
Düşüp ol şāh-ı ḥüsnüñ
pāyine hengām-ı vuṣlatda
Recā-yı dest-būs eylerdüm
ammā āh el virmez

260. **ol:**
Gazel 218
Mısra: **3**
O, işaret sıfatı.
Nigāhumdan bilür meftūn u
ḥayrān oldıġum ol māh
Cihānda böyle ḥāl añlar
netīce bir cevān olmaz

261. **ol:**
Gazel 218
Mısra: **5**
O, işaret sıfatı.
Naẓīrin görmemiş ol verd-i
ḥüsnüñ dīde-i gülzār
Melāḥat gülşeninde öyle bir
ġonçe-dehān olmaz

262. **olmaz:**-*maz*
Gazel 218
Mısra: **1**
Bulunmak.
Ḳad-i şimşādıña beñzer
senüñ serv-i çemān olmaz
Bu gülşende hele mānendüñ
ey rūḥ-ı revān olmaz

263. **olmaz:**-*maz*
Gazel 218
Mısra: **2**
Bulunmak.
Ḳad-i şimşādıña beñzer
senüñ serv-i çemān olmaz
Bu gülşende hele mānendüñ
ey rūḥ-ı revān olmaz

264. **olmaz:**-*maz*
Gazel 218
Mısra: **4**
Bulunmak.
Nigāhumdan bilür meftūn u
ḥayrān oldıġum ol māh
Cihānda böyle ḥāl añlar
netīce bir cevān olmaz

265. **olmaz:**-*maz*
Gazel 218
Mısra: **6**
Bulunmak.
Naẓīrin görmemiş ol verd-i
ḥüsnüñ dīde-i gülzār
Melāḥat gülşeninde öyle bir
ġonçe-dehān olmaz

266. **olmaz:**-*maz*
Gazel 218
Mısra: **10**
Bulunmak.
Naḥīfī bir ḥayā-perver
nedīm-i bezm-i ḫāṣuñdur
Ḳuluñdur ḳıymetin bil öyle
bir rind-i cihān olmaz

267. **ol:**
Gazel 222
Mısra: **5**
O, işaret sıfatı.
İşitdüm ḫāne-i aġyāra teşrīf
eylemiş ol māh
ʿAcebdür ʿāşıḳ-ı müştāḳına
ol meh-liḳā gelmez

268. **ol:**
Gazel 222
Mısra: **6**
O, işaret sıfatı.
İşitdüm ḫāne-i aġyāra teşrīf
eylemiş ol māh
ʿAcebdür ʿāşıḳ-ı müştāḳına
ol meh-liḳā gelmez

269. **ol:**
Gazel 224
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.
Ey ṣabā yāda getürmez mi
bizi gāhīce yār
Ḫālümüz ṣormaz mı ol serv-i
sīm-endāmumuz

270. **ol:**
Gazel 225
Mısra: **3**
O, işaret sıfatı.
Hevāsından geçilmez ol
ṣanavber-ḳāmetüñ zīrā
Kitāb-ı ʿışḳ içinde ruḫṣat-ı
baḫṣ-i ferāġ olmaz

271. **ol:**
Gazel 227
Mısra: **5**
O, işaret sıfatı.
ʿİşretde mey-i nāb ile gül-
gūnedür ol ruḫ
Gözler ḳamaşur şimdi o
ruḫsāra baḳılmaz

272. **ol:**
Gazel 228
Mısra: **9**
O, işaret sıfatı.
Ḫıred-pīşe ider ol resme
istiḳrāzdan perhīz
Eger kim Ḫıżr-ı devrān
naḳd-i ʿömrin virse vām
olmaz

273. **ol:**
Gazel 229
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.
Olma dāmen-keş ġurūr ile
dil-i üftādeden

Būs-ı dāmānuñdur ancaḳ ol
ġarībe mültemes

274. **ol:**
Gazel 231
Mısra: **8**
O, işaret sıfatı.
Dil girībān-ı şekībin tā-be-dāmen çāk ider
Ol nihāl-i nāza olmazsa müyesser dest-res

275. **olur:**-*ur*
Gazel 232
Mısra: **6**
"Ol-" yardımcı fiil.
Rīze-seng-i rāh-ı mülk-i ʿışḳ sünbük sürmedür
Kim olur her gerd-i nā-çīzi gelū-gīr-i ceres

276. **ol:**
Gazel 233
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.
Ey göñül kūyına varduḳça fiġān eyleme kim
Girmez ol muġ-beçenüñ gūşına ṣavt-ı nāḳūs

277. **ol:**
Gazel 234
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Ol nesīm-i kākülüñden irdi bir būy-ı nefīs
Olmamışdur pādişāhum ḫāk-i pāyuñla enīs

278. **ol:**
Gazel 234
Mısra: **9**
O, işaret sıfatı.
Bir ġarībüñdür efendüm ol Ḫudā ḥaḳḳı içün
Bu Naḥīfī bendeñi ḳıl ḥażretüñle hem celīs

279. **olmışdur:**-*mış, -dur*
Gazel 238
Mısra: **9**
"Ol-" yardımcı fiil.
Yine beñzer Naḥīfī ġırre-i iḥsānuñ olmışdur
Olup ser-germ-i vaṣfuñ bāliş-i idrāke ser virmiş

280. **olup:**-*up*
Gazel 238
Mısra: **10**
"Ol-" yardımcı fiil.
Yine beñzer Naḥīfī ġırre-i iḥsānuñ olmışdur
Olup ser-germ-i vaṣfuñ bāliş-i idrāke ser virmiş

281. **ol:**
Gazel 239
Mısra: **5**
O, işaret sıfatı.
Reftāra gelse nāz ile ol serv-i ser-keşüm
Gitdi o dem ki eyler idüm āh-ı dil-ḫurūş

282. **olalum:**-*a, -lum*
Gazel 239
Mısra: **9**
"Ol-" yardımcı fiil.
Sāġar-be-dest şevḳ olalum bize de ey göñül
Zühhād iderse ḫırḳa-i sālūsı zīb-i dūş

283. **ol:**
Gazel 240
Mısra: **9**
O, işaret sıfatı.
Naḥīfī ol büt-i dīrīne bizden kesmedi luṭfın
Kişinüñ ben de bildüm eski yāri düşmen olmazmış

284. **olmazmış:**-*maz, -mış*
Gazel 240
Mısra: **4**
"Ol-" yardımcı fiil.
Söyünmez aġladuḳça āteş-i ʿışḳuñ derūnumda
ʿAcebdür āb ile teskīn-i tāb-ı külḫan olmazmış

285. **ol:**
Gazel 241
Mısra: **3**
O, işaret sıfatı.
Baḳup mecmūʿa-i naẓma dimiş ol serv-i şeh-nāzum
Ne ḫoş ʿāşıḳ bu kim cānā bāña yüz biñ duʿā yazmış

286. **ol:**
Gazel 241
Mısra: **6**
O, işaret sıfatı.
Didüm kim levḥa-i ʿārıż içinde ḫaṭṭ-ı sürḫ ile
Budur ol kān-ı şeftālū bāña bundan vefā yazmış

287. **ol:**
Gazel 243
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Şükür ol sevgili yārüm şeh-i nev-reste imiş
Ḳulına cevr ü cefā eylemeden reste imiş

288. **ol:**
Gazel 243
Mısra: **5**
O, işaret sıfatı.
Yine raḥm eyleyüben söylemiş ol şāh-ı cihān
Ḫaberüm yoḳ o ḳulum ḥasret ile ḫaste imiş

289. **ol:**
Gazel 243
Mısra: **7**
O, işaret sıfatı.
N'ola ol şāha ḳul isem dün ü gün ḫidmetine
Ḳamer ü mihr ü felek vālih ü ser-keşte imiş

290. **ol:**
Gazel 245
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Sensin ol maḥrem-i bī-müşterek-i ḳurb-ı eḫaṣ
Şeb-i Miʿrācı Ḫudā şānuña itdi muḫtaṣ

291. **ol:**
Gazel 245
Mısra: **7**
O, işaret sıfatı.
Benem ol mücrim ü ʿāṣī ki dem-i maḥşerde
Bāña hīç luṭf-ı şefāʿat gibi yoḳdur maḫlaṣ

292. **ol:**
Gazel 246
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Nāz ile itse ol ṣanem-i pür-ḥicāb raḳṣ
Eyler felekde āh iderek āfitāb raḳṣ

293. **ol:**
Gazel 247
Mısra: **10**
O, işaret sıfatı.
Gāhī taraḥḥum eyle Naḥīfī-i zārıña
Ol nā-tüvāne her dem idersin cefā-yı maḥż

294. **olsun:**-*sun*
Gazel 247
Mısra: **3**
"Olsa da" manasında.
Cevr olsun eyle gāhī dirīġ itme luṭfuñı
Baña gelür o cevr ü cefālar vefā-yı maḥż

295. **ol:**
Gazel 248
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
Dile cārī oluben vuṣlata nev-çeşme-i feyż
Dehenüm cāhına geldi bugün ol mīve-i feyż

296. **ol:**
Gazel 248
Mısra: **8**
O, işaret sıfatı.
Ġamm ile vādī-i hecr içre gezerken bu gice
Esed-āsā baña irdi yine ol pençe-i feyż

297. **ol:**
Gazel 248
Mısra: **10**
O, işaret sıfatı.
Be Naḥīfī yine göñli ṭutsa envār-ı viṣāl
Ki açıldı baña ḳārşu bu gün ol sīne-i feyż

298. **ola:**-*a*
Gazel 248
Mısra: **5**
"Ol-" yardımcı fiil.
ʿAcebā nāz ile tāvūs-ı ḳudüs mi ola bu
Ki gelür cāme-i sebz ile baña cilve-i feyż

299. **ol:**
Gazel 249
Mısra: **8**
O, işaret sıfatı.
Nāz ile bir kerre tevcīh-i nigāh itse baña
Gelse inṣāfa biraz ol çeşm-i şehlā-yı neşāṭ

300. **ol:**
Gazel 249
Mısra: **10**
O, işaret sıfatı.
Büt-perest-i ḥüsne tā kim müjdeler olsun yine
Ol ṣanem nāz ile olmış mesned-ārā-yı neşāṭ

301. **ol:**
Gazel 249
Mısra: **19**
O, işaret sıfatı.
Ḫāk-i pāyında görüp yüz virmez ol meh-rū baña
Günde yüz biñ kerre olsam çehre-fersā-yı neşāṭ

302. **ol:**
Gazel 250
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
Geç ire elṭāf-ı Ḥaḳla gülşen-i gülzāra ḫaṭ
Bilmezüz kim yazılur mı gökde ol meh-pāre ḫaṭ

303. **ol:**
Gazel 251
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
ʿĀrıżuñda pādişāhum bil ḫaṭādur bunca ḫaṭ
ʿĀrife kāfīdür olsa ol siyeh ḫālüñ nuḳaṭ

304. **ol:**
Gazel 251
Mısra: **8**
O, işaret sıfatı.
Gör raḳībi ḫacletinden ḳarşu ṭurmaz ʿāşıḳa
Anuñ içün baḥr-i ġamza ṭalar ol mānend-i baṭ

305. **ol:**
Gazel 255
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.
Dil derūnından yanup yaḳılmadan biñ şevḳ ile
Ol mehüñ dīdārını ḫayrān olup mānend-i şemʿ

306. **ol:**
Gazel 257
Mısra: **6**
O, işaret sıfatı.
Bend olup ʿışḳıyla ḳalmasına bāʿiṣ murġ-ı dil
Ṣayd içün ʿuṣṣāḳını ol nāzenīn ḳılmış ṭuzaġ

307. **olursa:**-*ur*, -*sa*
Gazel 258
Mısra: **10**
"Ol-" yardımcı fiil.
Vaṣluña daʿvet olursa bu Naḥīfī ġam yimez
Ger daḥi Baġdād olursa ʿāşıḳa olmaz ıraġ

308. **ol:**
Gazel 259
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
Yāre didüm ʿāşıḳāna gūyiyā ṣuʿleñ çerāġ
Bu şeb-i ḫasretde olsun baña ol vaṣluñ çerāġ

309. **ol:**
Gazel 259
Mısra: **10**
O, işaret sıfatı.
Bu Naḥīfī pādişāhum istemez şemʿ u żiyā
Ol şeb-i vuṣlatda çün āyīne-i ḥüsnüñ çerāġ

310. **ol:**
Gazel 260
Mısra: **30**
O, işaret sıfatı.
Ḫuddām-ı dergehüñden iderseñ eger şümār
Besdür iki cihānda Naḥīfīye ol şeref

311. **olan:**-*an*
Gazel 260
Mısra: **1**
"Ol-" yardımcı fiil.
Ey ders-i evvelīni olan sırr-ı men ʿaref
Āfāḳ-ı müstefād-ı ʿulūmuñ ṭaraf ṭaraf

312. **ol:**
Gazel 262
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.
Niçün istiġnā ḳılarsın baña ey ġonçe-dehen
Bilürüz kim ʿālem içre sensin ol dürr-i ṣadef

313. **ol:**
Gazel 262
Mısra: **8**
O, işaret sıfatı.
ʿĀşıḳuñ ḳan aġladuḳça vuṣlatuñ diler raḳīb
Hīç revā mı vaṣla ire ol raḳīb-i nā-ḫalef

314. **ol:**
Gazel 262
Mısra: **10**
O, işaret zamiri.
Bu Naḥīfī derdmendüñ cürmini ʿafv eyle gel
İtmesün va'llāhi ṣāhum ol daḫi mā-ḳad-selef

315. **oldı:**-*dı*
Gazel 262
Mısra: **6**
"Ol-" yardımcı fiil.
ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳlaruñ ġarḳ eylemiş baḥr-ı cefā
Nāle ile nāya döndi şimdi oldı sīne def

316. **ol:**
Gazel 263
Mısra: **5**
O, işaret sıfatı.
Ol bülbül-i bī-lāneyem el'ān ki cihānda
Gülzār degül şimdi şikeste ḳafesüm yoḳ

317. **ol:**
Gazel 263
Mısra: **9**
O, işaret sıfatı.
Sālārıyam ol kāfilenüñ rāh-ı ṭalebde
Kim debdebe-i ḥaşmet ü ṣıyt-ı ceresüm yoḳ

318. **olmam:**-*ma, -m*
Gazel 263
Mısra: **11**
"Ol-" yardımcı fiil.
Endīşe-i dünyā ile olmam mütekeddir
Deryā gibi ṣāfam keder-i ḫār u ḫasum yoḳ

319. **ol:**
Gazel 266
Mısra: **6**
O, işaret sıfatı.
N'ola pā-māl-i ḫāk-i ḥasret olsam ṣaḥn-ı gülşende
Ḫırāmān olmaġa yanumca ol serv-i revānum yoḳ

320. **olmazsa:**-*maz, -sa*
Gazel 267
Mısra: **11**
"Ol-" yardımcı fiil.
Laʿlüñ olmazsa eger būsiş-i ḫālüñ luṭf it
Mey-i nābuñ yoġ ise ḥabb-ı ferāḥ-zā da mı yoḳ

321. **ol:**
Gazel 268
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Varamaz kūyına ol tāze nihāl olmayıcak
N'eyleyem ʿAdnī temāşā-yı cemāl olmayıcaḳ

322. **ol:**
Gazel 268
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.
ʿĀlemüñ her çemeni olsa da bir tāze bahār
Lāl olur bülbül-i dil ol gül-i āl olmayıcaḳ

323. **ol:**
Gazel 268
Mısra: **9**
O, işaret sıfatı.
Nāleden ġayrı daḫi n'eyleyem ol āfete ben
ʿArż-ı ḥāl eylemege tāb ü mecāl olmayıcaḳ

324. **ol:**
Gazel 268
Mısra: **11**
O, üçüncü tekil şahıs zamiri.
Ayrıluḳ demleridür tesliye-baḫş ol baña kim
Ṭoyamam ḥasretüñe ʿahd-i viṣāl olmayıcaḳ

325. **olmasun:**-*ma, -sun*
Gazel 268
Mısra: **6**
"Ol-" yardımcı fiil.
Dilde lerziş-dih olur cāme-i āli o gülüñ
Olmasun tā bu ḳadar reng-i celāl olmayıcaḳ

326. **olsa:**-*sa*
Gazel 268
Mısra: **3**
"Ol-" yardımcı fiil.
ʿĀlemüñ her çemeni olsa da bir tāze bahār
Lāl olur bülbül-i dil ol gül-i āl olmayıcaḳ

327. **ol:**
Gazel 269
Mısra: **7**
O, işaret sıfatı.
Benümle ʿazm-i seyrān eyler ol serv-i ḫırāmānum
Niçün ser-māye-i keyfiyyet-i gül-geşt-i bāġum yoḳ

328. **ol:**
Gazel 272
Mısra: **8**
O, işaret sıfatı.
Cāme-i gül-gūn ile zīnet virüp endāmına
Ṣalınan servi gibi ol ḳāmet-i cānāna baḳ

329. **ol:**
Gazel 274
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Ḥamdü li'llāh ol güzelden almışam iḳrār-ı ʿışḳ
Maġrib-i ġamm içre gitdi ẓulmet-i inkār-ı ʿışḳ

330. **ol:**
Gazel 274
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.
Gül cemālüñ perdesin ḳat ḳat idüp olma nihān
Tā ki görsin ʿāşıḳānum kimdür ol dīdār-ı ʿışḳ

331. **ol:**
Gazel 274
Mısra: **6**
O, işaret sıfatı.
Ḳaṣr-ı ḥüsnüñden baña irmez ise bir nān-ı ḫuşk
Baña şeftālū-yı vaṣluñ yiter ol iftār-ı ʿışḳ

332. **ol:**
Gazel 275
Mısra: **6**
O, işaret sıfatı.
Şehā sen āfet-i devrüñ ruḫ-ı ruḥsārı sürḫ olmış
Görinen ol siyeh ebrū şafaḳ üzre hilāl ancaḳ

333. **ol:**
Gazel 275
Mısra: **7**
O, işaret sıfatı.
Şehā ol çeşm-i ḫūn-rīzüñ naẓar ḳılduḳça ʿuşşāḳa
Deler baġrın bu ʿuşşāḳuñ göñüller pāy-māl ancaḳ

334. **ol:**
Gazel 275
Mısra: **11**
O, işaret sıfatı.
Bi-ḥamdi'llāh ki ol yārüm ġarīb ismimi yād itmiş
Naḥīfī luṭf-ı Ḥaḳḳ ile müyesser ol viṣāl ancaḳ

335. **ol:**
Gazel 275
Mısra: **12**
O, işaret sıfatı.
Bi-ḥamdi'llāh ki ol yārüm ġarīb ismimi yād itmiş
Naḥīfī luṭf-ı Ḥaḳḳ ile müyesser ol viṣāl ancaḳ

336. **olsun:**-*sun*
Gazel 275
Mısra: **3**
"Ol-" yardımcı fiil.
Ne rengīn cāme-i ṭalʿat kedūd ü sürḫ u sebz olsun
Ḳamu bī-çāre ʿāṣıḳlar ṭutar egninde şāl ancaḳ

337. **ol:**
Gazel 277
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.
Hem-civār-ı ḫānesin seyr itmege
Eyledi ol ḳaddini bālā ḳabaḳ

338. **ol:**
Gazel 277
Mısra: **7**
O, işaret sıfatı.
Serv-i ʿarʿar şeklini ol sīnede
Yazdı bir ḫoş reng ile aʿlā ḳabaḳ

339. **ola:**-*a*
Gazel 280
Mısra: **15**
"Ol-" yardımcı fiil.
Revā mı bülbül-i gülzār-ı naʿt-i pāküñ ola
Ḥamūş-ı dāġdāġ-ı miḥnet esselāmu ʿaleyk

340. **olan:**-*an*
Gazel 280
Mısra: **14**
"Ol-" yardımcı fiil.
Firāḳuñ olmada ʿuşşāḳa dūzaḫ-ı cān-sūz
Eyā viṣāli olan cennet esselāmu ʿaleyk

341. **olmada:**-*ma, -da*
Gazel 280
Mısra: **13**
"Ol-" yardımcı fiil.
Firāḳuñ olmada ʿuşşāḳa dūzaḫ-ı cān-sūz
Eyā viṣāli olan cennet esselāmu ʿaleyk

342. **ol:**
Gazel 281
Mısra: **7**
O, işaret sıfatı.
Sen ol şehsin ki iʿcāz-ı serengüşt-i laṭīfüñle
Meh-i tābānı çarḫ üzre müşārun bi'l-benān itdüñ

343. **olam:**-*am*
Gazel 282
Mısra: **8**
"Ol-" yardımcı fiil.
Cān ü dilümi pertev-i feyż eyler iḥāṭa
Ol dem ki olam müştaġıl-i fikret-i naʿtüñ

344. **olur:**-*ur*
Gazel 282
Mısra: **11**
"Ol-" yardımcı fiil.
Ḳudsīler olur teşne-leb-i şoḥbet-i ḫāşı
Bir dil ki ola maẓhar-ı ünsiyyet-i naʿtüñ

345. **olup:**-*up*
Gazel 283
Mısra: **3**
"Ol-" yardımcı fiil.
Merdüm-i dīde olan ḫālüñ olup dāġ-ı keder
Tār-ı zülf-i siyehüñ ḫār-ı nigāh olsa gerek

346. **ol:**
Gazel 286
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
ʿArż-ı ḥāl eyledüm ol āfete cānum diyerek
Baḳ benüm ḥālüme ey şūḫ-ı cihānum diyerek

347. **ol:**
Gazel 286
Mısra: **6**
O, işaret sıfatı.
Bāġdan bāġa güẕār itmedeyüm ḥasret ile
Ḳandadur ḳandadur ol serv-i revānum diyerek

348. **ol:**
Gazel 287
Mısra: **9**
O, işaret sıfatı.
Yād ḳıl ol güni olduḳça dehānuñ memhūr
Dest ü pā itdigüñ aʿmāle güvāh olsa gerek

349. **ol:**
Gazel 287
Mısra: **17**
O, işaret sıfatı.
Ey Naḥīfī ṭuta gör sünnetin ol şāhuñ kim
Rūz-ı maḥşerde saña cāy-ı penāh olsa gerek

350. **olup:**-*up*
Gazel 287
Mısra: **15**
"Ol-" yardımcı fiil.

Müʾmin ü müşrik olup pāzede-i metn-i ṣırāṭ
Niçeler bār-keş-i cürm ü günāh olsa gerek

351. **ol:**
Gazel 288
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Yād ḳıl ol demi kim ḫ∨āh ne-ḫ∨āh olsa gerek
Gülşenüñ ser-zede-i ḫār u giyāh olsa gerek

352. **ol:**
Gazel 288
Mısra: **9**
O, işaret sıfatı.
Ḳıl ḳadar ḳalmayup ol zülf-i siyāha raġbet
Ḥāṣıluñ serẕeniş-i baḫt-ı siyāh olsa gerek

353. **ol:**
Gazel 288
Mısra: **14**
O, işaret sıfatı.
Ey Naḥīfī ola gör ṭālib-i vech-i Bāḳī
Baḳma ol ḥüsne ki encāmı tebāh olsa gerek

354. **olan:**-*an*
Gazel 288
Mısra: **3**
"Ol-" yardımcı fiil.
Şimdi memnūʿ-ı temāşā olan esbāb-ı cemāl
Ṣoñra ḥasret-keş-i iḳbāl-i nigāh olsa gerek

355. **ol:**
Gazel 292
Mısra: **3**
O, işaret sıfatı.
Niyāza başladum ol şemʿ-i ḥüsne meclisde
Hezār şevḳ ile ʿarż-ı maḥabbet eyleyerek

356. **olınca:**-*ınca*
Gazel 292
Mısra: **8**
"Ol-" yardımcı fiil.
Gelür diyār-ı ʿademden hezārı görmege gül
Ḥaḳīḳat ey gül-i raʿnā olınca böyle gerek

357. **ol:**
Gazel 294
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
ʿĀşıḳ ol ser-māye-gīr-i feyż-i istiʿdād iseñ
Dāmeniñ ṭut pīr-i ʿışḳuñ ḳābil-i irşād iseñ

358. **ol:**
Gazel 298
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.
İttifāḳ eylediler nehb-i metāʿ-ı ḫırede
Ġamze-i şūḫuñ ile ol nigeh-i bī-dāduñ

359. **ol:**
Gazel 299
Mısra: **9**
O, işaret sıfatı.
Çıḳarduñ başdan ol destār-ı yaḫ-reng-i dil-āvīzüñ
Yine āhū-yı zülf-i cān-firībüñ müşk-bīz itdüñ

360. **ol:**
Gazel 303
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
Ṣabā senüñ bilelüm kūy-ı dil-rübā mı yerüñ
Alınmadı gideli ol diyāra bir ḫaberüñ

361. **ol:**
Gazel 303
Mısra: **10**
O, işaret sıfatı.
Telāṭum-ı yem-i zāra muḳābil olmaz mı
Ṣadefçe-i dile teşrīf-i nāzı ol güherüñ

362. **öldürdi:**-*dür, -di*
Gazel 303
Mısra: **13**
Can vermek, hayatını kaybetmek.
Yeter yeter beni öldürdi nāle-i nāzuñ
Nedür bu āh ü enīnüñ nedür bu derd-i serüñ

363. **olan:**-*an*
Gazel 304
Mısra: **6**
"Ol-" yardımcı fiil.
Ten-i zārumda hele olmadı imkāna şümār
Ḫāk olınca göresin dilde olan yārelerüñ

364. **ol:**
Gazel 305
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Ol gülşene kim nāz ile vażʿ-ı ḳadem itdüñ
Her ḫākini zībende-i bāġ-ı İrem itdüñ

365. **olsa:**-*sa*
Gazel 305
Mısra: **11**
"Ol-" yardımcı fiil.
Cibrīl-pesend olsa Naḥīfī n'ola ṭabʿuñ
Eşʿāruñı hep zīver-i levḥ u ḳalem itdüñ

366. **ol:**
Gazel 306
Mısra: **10**
O, işaret sıfatı.
Naḥīfī nāz ü istiġnā nedür şimden girü seyr it
Varup bir āh ile ol bī-vefāya keşf-i rāz itdüñ

367. **ol:**
Gazel 307
Mısra: **8**
O, işaret sıfatı.
Ruḫsāruñı āteş-zen idüp cānı ḫazīne
Ol ḫāl-i siyehkārı dile dāġ-ı ġam itdüñ

368. **ol:**
Gazel 309
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.
Sīneñ üstinde ḳabādan ġayrı neñ gördük senüñ
Biz ki ol āyīne-i ʿālem-nümāya degmedük

369. **ol:**
Gazel 310
Mısra: **9**
O, işaret sıfatı.
Ol ṭabīb-i cāna iẓhār eylemezdüñ derdiñi

Ey Naḥīfî pister-i ḥasretde bīmār olmasañ

370. **olmazdı:**-*maz, -dı*
Gazel 310
Mısra: **2**
"Ol-" yardımcı fiil.
Bī-vefā kim dirdi saña ger cefā-kār olmasañ
Hīç bahāñ olmazdı ammā böyle ġaddār olmasañ

371. **ol:**
Gazel 316
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.
Zaḫm uran cāna nigāh-ı sitemdür yoḫsa
Beni mecrūḥ iden ol ġamze-i mekkāre degül

372. **ol:**
Gazel 318
Mısra: **9**
O, işaret sıfatı.
Ferāġat itmek āsān idi ol rūḥ-ı revānumdan
Naḥīfî olmasa cism-i nizāra terk-i cān müşkil

373. **ol:**
Gazel 319
Mısra: **8**
O, işaret sıfatı.
Ḥayret-i vuṣlat ḳomaz aḥvālini ʿarż itmege
Bulsa da ol nev-nihāl-i ʿişveyi tenhā göñül

374. **ol:**
Gazel 319
Mısra: **10**
O, işaret sıfatı.
Gerçi kim eyler şikāyet ġamze-i ġammāzdan
Geçmez ol şūḫ-ı teġāfül-pīşeden ammā göñül

375. **ol:**
Gazel 320
Mısra: **8**
O, işaret sıfatı.
Dil ḥazīn olma saña imsāk-i luṭfından ṣaḳın
Cevri de ol āfetüñ bir başḳa ʿālemdür göñül

376. **ol:**
Gazel 328
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Pādişāhā sensin ol peyġām-ber-i şevket-rüsūm
Baḫş olındı ẕātuña feyż-i risālāt-ı ʿumūm

377. **ol:**
Gazel 328
Mısra: **6**
O, işaret sıfatı.
Oldı Miʿrācuñ ṣafā-baḫş-ı dil-i kerrūbiyān
Maḥż-ı rifʿatdür daḥi āfāḳa ol feyż-i ḳudūm

378. **ol:**
Gazel 328
Mısra: **7**
O, işaret sıfatı.
Çāk çāk olsam ḫaberdār olmayam ol ẕevḳ ile
Ol ḳadar şevḳ-ı ḫayālüñ eyledi cāna hücūm

379. **ol:**
Gazel 330
Mısra: **9**
O, işaret sıfatı.
Naḥīfî ol gül-i gülzār-ı ḥüsne meyl idelden āh
Fiġān ü nālede ben şimdi reşk-i ʿandelīb oldum

380. **ol:**
Gazel 332
Mısra: **10**
O, işaret sıfatı.
Beyʿ-gāh-ı ġamda böyle ḫarca sürmezdi beni
Baḳsa rūy-ı zerdime ol dil-ber-i sīmīn tenüm

381. **ol:**
Gazel 334
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Ne dem ol āfitāba ḥasret ile bir nigāh itdüm
Bir āh itdüm ki cümle ḫırmen-i ṣabrum tebāh itdüm

382. **ol:**
Gazel 336
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Ḳanı ol dem ki senüñ bülbül-i nālānuñ idüm
Şevḳ ile naġme-ṭırāz-ı gül-i ḫandānuñ idüm

383. **ol:**
Gazel 336
Mısra: **9**
O, işaret sıfatı.
Ḳanı ol dem ki naẓar-kerde-i iḥsānuñ olup
Āşinā-yı nigeh-i ġamze-i fettānuñ idüm

384. **ölmeden:**-*me, -den*
Gazel 337
Mısra: **2**
Can vermek, hayatını kaybetmek.
Ḫudā gösterse bir kerre seni ey bī-vefā görsem
Cihānda ölmeden çeşm-i ümmīdi rūşenā görsem

385. **olsa:**-*sa*
Gazel 337
Mısra: **3**
"Ol-" yardımcı fiil.
Ne āh eylerdüm olsa bir enīsüm künc-i ġurbetde
Ne aġlardum bu yād illerde bārī āşinā görsem

386. **ol:**
Gazel 338
Mısra: **14**
O, işaret sıfatı.
Cevr eyler ise şimdi ḳo itsün Naḥīfīyā
Ol naḫl-i tāze ṣoñra bilür ḳıymetüm benüm

387. **ol:**
Gazel 340
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.
Vücūdum ṣūret-i dīvāra döndi ḳaldı ḥasretle
Ben ol sāʿat ki ol rūḥ-ı revānumla vedāʿ itdüm

388. **ol:**
Gazel 340
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.
Vücūdum ṣūret-i dīvāra döndi ḳaldı ḥasretle

Ben ol sāʿat ki ol rūḥ-ı revānumla vedāʿ itdüm

389. **ölmeden:**-*meden*
Gazel 344
Mısra: **9**
Can vermek, hayatını kaybetmek.
Ölmeden Ḥaḳdan ümmīdüm budur ey āfet-i cān
Hep baña eyledigüñ cevre peşīmān göreyüm

390. **ol:**
Gazel 345
Mısra: **14**
O, işaret sıfatı.
Ey Naḥīfī dāġlar çekdüm ten-i ʿuryānuma
Ol şeh-i ḥüsne yine bir nāme tesvīd eyledüm

391. **ol:**
Gazel 346
Mısra: **5**
O, üçüncü tekil şahıs zamiri.
Ol teşne-dilem kim bu ḫıyābān-ı fenāda
Zehr-āb-ı ġam u miḥnet-i devrān ile ḳandum

392. **ol:**
Gazel 346
Mısra: **8**
O, işaret sıfatı.
Söyleşmek olurdı nigeh-i şūḫ ile ammā
Ḥāṣıl bu ki ol merdüm-i çeşmümden utandum

393. **ol:**
Gazel 346
Mısra: **9**
O, işaret sıfatı.
Ġarḳ-ı ʿaraḳ-ı şerm olup ol ruḫları gülden
Dāġ-ı dil ile lāle-sıfāt ḳana boyandum

394. **ol:**
Gazel 346
Mısra: **14**
O, işaret sıfatı.
Sevdā-yı viṣālüñle Naḥīfī gibi ḥayfā
Ol vaʿde-i ferdālara gerçekden inandum

395. **olurdı:**-*ur, -dı*
Gazel 346
Mısra: **7**
"Ol-" yardımcı fiil.
Söyleşmek olurdı nigeh-i şūḫ ile ammā
Ḥāṣıl bu ki ol merdüm-i çeşmümden utandum

396. **ol:**
Gazel 350
Mısra: **13**
O, işaret sıfatı.
Āḫir Naḥīfīyā olur ol mah-ı evc-i nāz
Pīrāye-baḫş-ı hāle-i āġūşumuz bizüm

397. **ol:**
Gazel 354
Mısra: **8**
O, işaret sıfatı.
Bu sitem-güne cevābın gūş idüp bildüm meger
Ḥüsnine maġrūr imiş ol dil-ber-i pür-naḫvetüm

398. **ol:**
Gazel 354
Mısra: **18**
O, işaret sıfatı.
Şāʿir-i şūride-ṭabʿam ʿāşıḳ-ı pākīze-dil
Bilmez ol şūḫ-ı cefā-endīşe ḳadr ü ḳıymetüm

399. **ol:**
Gazel 355
Mısra: **6**
O, işaret sıfatı.
Yoḳ baña tesliyet ḳafes-i zer-nişān ile
Ol bülbülem ki ʿışḳ ile müştāḳ-ı lāneyem

400. **ol:**
Gazel 355
Mısra: **7**
O, işaret sıfatı.
Ol ṭurraya ʿalāḳa idüp mū-be-mū tamām
Ṣad çāk-i ḥasret olmada maḥsūd-ı şāneyem

401. **ol:**
Gazel 356
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
Ḫayāl-i bīm-i hecr itmem viṣāl-i dil-rübā bilmem
Ben ol dīvāne-i ʿışḳam ki hīç ḫavf ü recā bilmem

402. **ol:**
Gazel 360
Mısra: **3**
O, işaret sıfatı.
Sensin ol nur-ı Ḫudā kim ḳadem-i muḥteremüñ
Eyledi cilve-geh-i arż u semāyı pür-zeyn

403. **ol:**
Gazel 361
Mısra: **13**
O, işaret sıfatı.
Ey Naḥīfī bilüp ol serv-i dil-ārā ḳadrüm
Tūtiyā-sāz ola biñ ḥasret ile ḫākümden

404. **ol:**
Gazel 362
Mısra: **8**
O, işaret sıfatı.
Ḳarāruñ ḳalmayup hengām-ı teşrīfinde şevḳuñdan
Düşüp ol şāh-ı ḥüsnüñ pāyına iʿzāza başlarsın

405. **ol:**
Gazel 362
Mısra: **9**
O, işaret sıfatı.
Naḥīfī ol mehüñ vaṣf-ı nigāh-ı çeşm-i şūḫından
Gehī efsūna gāhī şīve-i iʿcāza başlarsın

406. **ol:**
Gazel 363
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Ḥalḳa-i zikre girüp ol meh-i ṭābān dönsün
Aña reşk ile ser-i mihr-i dıraḫşān dönsün

407. **ol:**
Gazel 363
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.
Āh idüp ʿışḳ ile biz çāk-i girībān idelüm

Hū diyüp şevḳ ile ol āfet-i devrān dönsün

408. **ol:**
Gazel 363
Mısra: **6**
O, işaret sıfatı.
Bizi öldürmek imiş ḳaṣdını bildük ammā
Niyyetinden ne var ol dil-ber-i fettān dönsün

409. **ol:**
Gazel 364
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Kim bilürdi ol perī-rūyuñ cefā-kār oldıġın
Çeşm-i mekkārı gibi tā böyle ġaddār oldıġın

410. **ol:**
Gazel 364
Mısra: **3**
O, işaret sıfatı.
Sevdigüm sevmiş raḳīb olmış baña ol gül-ʿiẕār
Şimdi gördüm ġonçe-i nev-restenüñ ḫār oldıġın

411. **ol:**
Gazel 364
Mısra: **7**
O, işaret sıfatı.
Āfitāb-ı ʿārıżından bildim ol her-cāyīnüñ
Revnaḳ-efrūz-ı ḥarīm-i bezm-i aġyār oldıġın

412. **ölmeden:**-*meden*
Gazel 364
Mısra: **5**
Can vermek, hayatını kaybetmek.
Ölmeden göster İlāhī dīde-i giryānuma
Ḫaṭṭ-ı şeb-rengi o māhuñ zīb-i ruḫsār oldıġın

413. **ol:**
Gazel 366
Mısra: **9**
O, işaret sıfatı.
Bilmezlük ile ol gül-i nev-ḫīz-i bāġ-ı nāz
Ḳavl-i ʿadūya gūş-zed-i raġbet olmasun

414. **ol:**
Gazel 366
Mısra: **14**
O, işaret sıfatı.
Elbet Naḥīfīyā seni pā-māl-i cevr ider
Ol şeh-süvār-ı nāza hemān ruḫṣat olmasun

415. **ol:**
Gazel 367
Mısra: **9**
O, işaret sıfatı.
Söyleñ ol āfet
Naḥīfī bendesin yād eylesün
Ṣādumān itsün o gül-ruḫ bülbül-i nālendesin

416. **ol:**
Gazel 368
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
Luṭf idüp eyler müşerref ʿāşıḳ-ı dil-dādesin
Ol şeh-i ḥüsnüm başup geçmez bu ben üftādesin

417. **ol:**
Gazel 372
Mısra: **8**
O, işaret sıfatı.
Remz-i nigehinden bilürüz ḳaṣdını yoḫsa
Ol ġonçe-femüñ bir söz alınmaz deheninden

418. **ol:**
Gazel 373
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.
Bir nīm-nigāhıyla beni eyledi bī-hūş
Dād ol ṣanemüñ ġamze-i şūriş-fikeninden

419. **ol:**
Gazel 373
Mısra: **13**
O, işaret sıfatı.
Baḳduḳça Naḥīfī baña ol mest-i mey-i nāz
Biñ fitne ḳopar her nigeh-i pür-fiteninden

420. **ölmek:**-*mek*
Gazel 374
Mısra: **7**
Can vermek, hayatını kaybetmek.
ʿĀlemde bir ben ölmek içün nāmuñ ey perī
Bī-raḥm ü bī-mürüvvet ü ġaddār ider misin

421. **ol:**
Gazel 375
Mısra: **3**
O, işaret sıfatı.
Ben ol ʿuzlet-nişīn-i nāle-muʿtādam ki hecrüñle
Ṣadā-yı āh-ı ḥasretdür gelen ferş-i nişīnimden

422. **ölünce:**-*ünce*
Gazel 375
Mısra: **11**
Can vermek, hayatını kaybetmek.
Ölünce ṣaḳlaram cānum gibi zaḫm-ı ġamuñ dilde
Cüdā itmezse mevlā cānum ey rūḥ-ı revān tenden

423. **ol:**
Gazel 376
Mısra: **6**
O, işaret sıfatı.
Vaż-ı ḫilāfa n'oldı sebeb yoḫsa bilmezüz
Ol bī-vefā unıtdı mı ʿahd-i şebānesin

424. **ol:**
Gazel 376
Mısra: **8**
O, işaret sıfatı.
Tāb-ı ḥasedle pençe-i ḫūrşīd olur şikest
Der-kār idince zülfine ol māh şānesin

425. **ol:**
Gazel 376
Mısra: **16**
O, işaret sıfatı.
Ḳıl cilve-gāh-ı maʿẕeret ey bād-ı ṣubḥ-gāh
Ol ṣāh-bāz-ı maʿrifetüñ āşiyānesin

426. **ol:**
Gazel 376
Mısra: **19**
O, işaret sıfatı.

Ben nā-tüvānuñ ol şeh-i ṣāḥib-mürüvvete
Eyle ifāde bendegī-i ġāʾibānesin

427. **ol:**
Gazel 378
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
Pervāne sūz-ı ʿışḳ ile yanup yaḳılmasun
Ol şemʿ-i ḥüsni ortada maḥcūb ḳılmasun

428. **ol:**
Gazel 378
Mısra: **6**
O, işaret sıfatı.
Ḥācet ne añadur bes iken tīġ-i ġamzesi
Ol mū-miyāna ḫançer-i bürrān ṭaḳılmasun

429. **öldüm:**-*dü, -m*
Gazel 379
Mısra: **2**
Can vermek, hayatını kaybetmek.
Yoḳ mı bir ḥüsn-i naẓar dīde-i ḫod-bīnüñden
Meded öldüm nigeh-i ġamze-i pür-kīnüñden

430. **ol:**
Gazel 381
Mısra: **10**
O, işaret sıfatı.
ʿAhd itmiş idüñ luṭf-ı viṣālüñ dil-i zāra
Ol vaʿdeye maḥşerde mi incāz ḳılarsın

431. **ol:**
Gazel 382
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Ol sīneyi geh bend ü gehī bāz ḳılarsın
ʿĀşıḳlara evżāʿ-ı füsūn-sāz ḳılarsın

432. **ol:**
Gazel 382
Mısra: **9**
O, işaret sıfatı.
Ol ġonçe-femüñ vaṣf-ı cemālinde Naḥīfī
Eşʿāruñı ya siḥr ü ya iʿcāz ḳılarsın

433. **olursa:**-*ur, -sa*
Gazel 382
Mısra: **5**
"Ol-" yardımcı fiil.
Keyfiyyet-i laʿlüñle Felāṭūn da olursa
Erbāb-ı dili mest-i ser-endāz ḳılarsın

434. **ol:**
Gazel 383
Mısra: **10**
O, işaret sıfatı.
Başladı cismümde cānum ıżṭırāb-ı ḥasrete
Ey Naḥīfī ġālibā ol ṣūḫ-ı raʿnādur gelen

435. **ol:**
Gazel 384
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.
Bir ser-āmed dil-rübā gördüm didüñ gülzārda
Gördigüñ ey bād-ı ṣubḥ ol serv-ḳāmet olmasun

436. **ol:**
Gazel 385
Mısra: **6**
O, işaret sıfatı.
Āfet ṣalındı fitne ile kişver-i dile
Kāküllerin güşād iden ol āfet olmasun

437. **ol:**
Gazel 385
Mısra: **14**
O, işaret sıfatı.
Öldürme gel Naḥīfī-i şeydāyı cevr ile
Ḫūbān içinde ol daḫi bir ādet olmasun

438. **olmasun:**-*ma, -sun*
Gazel 385
Mısra: **6**
"Ol-" yardımcı fiil.
Āfet ṣalındı fitne ile kişver-i dile
Kāküllerin güşād iden ol āfet olmasun

439. **olmasun:**-*ma, -sun*
Gazel 385
Mısra: **8**
"Ol-" yardımcı fiil.
Cūy-ı sirişküñ olmada rīzān nedür göñül
Pā-māli oldıġuñ o sehī-ḳāmet olmasun

440. **ol:**
Gazel 388
Mısra: **5**
O, işaret sıfatı.
İrsāl-i peyām eylerem ol āfete ammā
Hīç ʿavdet ümmīdin idemem nāme-berümden

441. **ol:**
Gazel 392
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.
ʿAndelīb-i dil ider sūz-ı derūnın āşikār
Cāme-i gül-gūn ile ol gül-ʿiẕārumdur gelen

442. **ol:**
Gazel 392
Mısra: **8**
O, işaret sıfatı.
Reh-güẕārında niçe diller yine pā-māl olur
Raḫş-ı istiġnā ile ol şeh-süvārumdur gelen

443. **ol:**
Gazel 393
Mısra: **9**
O, işaret sıfatı.
Siz de inṣāf eyleñüz lāyıḳ mıdur ol ṣūḫa kim
ʿAşıḳ-ı dīrīneye aġyārı tercīḥ eylesün

444. **ol:**
Gazel 395
Mısra: **3**
O, işaret sıfatı.
Ol ġonçe-i nev-reste-i gülzār-ı cemālüñ
Yoḳ çāre ḫalāṣ olmaġa ḫār-ı siteminden

445. **ol:**
Gazel 396
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.

Taraḥḥum eylemez ol dil-firībi n’eylersin
Marīż-i ʿışḳa devā yoḳ ṭabībi n’eylersin

446. **ol:**
Gazel 396
Mısra: **3**
O, işaret sıfatı.
Düşer maḥall-i recā gerçi ol şehenşāha
Miṣ̲āl-i sāye yanında raḳībi n’eylersin

447. **ol:**
Gazel 397
Mısra: **8**
O, işaret sıfatı.
ʿArż-ı ḥased eyler nigehüñ cān-ı ḥazīne
Ol ġamzeleri tā ki sen aġyāra idersin

448. **ol:**
Gazel 398
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Ben zāra raḥm ider diyü ol şūḫ-ı nükte-dān
Yazdum niyāz-nāmeme ʿunvān-ı el-amān

449. **ol:**
Gazel 398
Mısra: **5**
O, işaret sıfatı.
Ol ġonçesüz ḳarār idemem gülşen olsa da
Ṣaḥrā-yı ġamda şimdi benem murġ-ı lā-mekān

450. **ol:**
Gazel 399
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
Olup biñ nāz ile āzürde tevcīh-i nigāhumdan
Daḫi ol dil-ber-i nā-mihribān geçmez günāhumdan

451. **ol:**
Gazel 399
Mısra: **10**
O, işaret sıfatı.
Naḥīfī cān virürsem ḥasret-i dil-dār ile āḫir
Ḫaber ṣorsun gelüp ol dil-rübā her bir giyāhumdan

452. **ol:**
Gazel 400
Mısra: **14**
O, işaret sıfatı.
Naḥīfī baña taḥṣīl-i kemāle yār idi reh-ber
Şeb-i ḥayretde ḳaldum dūr olup ol reh-nümūnumdan

453. **ol:**
Gazel 402
Mısra: **9**
O, işaret sıfatı.
Naḥīfī fürḳatüñ birle geyinmiş ol siyeh gīsū
Naẓar ḳıl ol perīşāna kerem ḳıl gözi ḳanlu ey

454. **ol:**
Gazel 402
Mısra: **10**
O, işaret sıfatı.
Naḥīfī fürḳatüñ birle geyinmiş ol siyeh gīsū
Naẓar ḳıl ol perīşāna kerem ḳıl gözi ḳanlu ey

455. **ol:**
Gazel 404
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.
-
Mā-sivādan gel beri ol manṣıb-ı ʿulyāyı ḳo

456. **ol:**
Gazel 405
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Dilüm ṣad pāre itmekde ʿaceb ol ġamze-kār ebrū
Ḫaber al luṭf u iḥsān it olur mı baña yār ebrū

457. **oldur:**-*dur*
Gazel 406
Mısra: **2**
O, üçüncü tekil şahıs zamiri.
Ẓılāl-i rifʿatüñ pīrāyedür ʿarş-i berīn üzre
Sebeb oldur ki düşmez sāye-i luṭfuñ zemīn üzre

458. **oldur:**-*dur*
Gazel 408
Mısra: **11**
O, işaret zamiri.
Ümmīd oldur ki ḳalmaz ʿāṣiyān-ı ümmetüñ maḥrūm
Çü sensin mālik-i genc-i şefāʿat yā Resūla’llāh

459. **oldur:**-*dur*
Gazel 409
Mısra: **3**
O, üçüncü tekil şahıs zamiri.
Ümmīd oldur ki bir dem ʿışḳuñ ile olmaya mehcūr
Göñülden ḥasretüñ gözden ḫayālüñ yā Resūla’llāh

460. **oldur:**-*dur*
Gazel 410
Mısra: **11**
O, işaret zamiri.
Ümmīd oldur bu deñlü rūze-i eyyām-ı hecr elbet
Olur müstelzim-i ʿıyd-ı viṣālüñ yā Resūla’llāh

461. **ol:**
Gazel 411
Mısra: **8**
O, işaret sıfatı.
O ḫāk-i dil-güşā kim sāye-baḫş olduñ saʿādetle
Benüm cānum fedā ol reh-güẕāra yā Resūla’llāh

462. **ol:**
Gazel 412
Mısra: **5**
O, işaret sıfatı.
Benem ol mücrim-i ser-der-hevā-yı maʿṣiyet tā kim
Dem-ā-dem itdigüm cürm ü ḫaṭādur yā Resūla’llāh

463. **ol:**
Gazel 414
Mısra: **3**
O, işaret sıfatı.
Sen ol maḥbūb-ı mevlāsın ki nūr-ı çeşm-i ʿuşşāḳa
Ġubār-ı der-gehüñ küḥl-i cilādur yā Resūla’llāh

464. **ol:**
Gazel 414
Mısra: **5**
O, işaret sıfatı.

Sen ol nūr-ı Ḫudāsın kim
fürūġ-ı vech-i pāküñden
Ser-ā-pā rūy-ı ʿālem pür-
żiyādur yā Resūla'llāh

465. **ol:**
Gazel 414
Mısra: **7**
O, işaret sıfatı.
Sen ol kān-ı şefāʿatsın ki
ẕātuñ ḫalḳa raḥmetdür
Vücūduñ mūcib-i luṭf-ı
Ḫudādur yā Resūla'llāh

466. **ol:**
Gazel 414
Mısra: **9**
O, işaret sıfatı.
Sen ol şehsin ki ṣıyt-ı ḫuṭbe-i
naʿt-i şerīfüñle
Ḳıbāb-ı çarḫ-ı gerdūn pür-
ṣadādur yā Resūla'llāh

467. **ol:**
Gazel 414
Mısra: **11**
O, işaret sıfatı.
Sen ol sulṭān-ı gerdūn-
mesned-i taḫt-ı risāletsin
Ki şāhān-ı cihān saña
gedādur yā Resūla'llāh

468. **ol:**
Gazel 414
Mısra: **13**
O, işaret sıfatı.
Sen ol verd-i muṭarrāsın ki
her dem bāġ-ı naʿtüñde
Naḫīfī bülbül-i rengīn edādur
yā Resūla'llāh

469. **ol:**
Gazel 415
Mısra: **3**
O, işaret sıfatı.
Sen ol şehsin ki tā rūz-ı
ezelde eyledi mevlā
Livā-yı ḳadriñi mümtāz-ı
rifʿat yā Resūla'llāh

470. **olsa:**-*sa*
Gazel 417
Mısra: **2**
"Ol-" yardımcı fiil.
Seni Ḥaḳ ḥamd ile ḳıldı
müʾeyyed yā Resūla'llāh
N'ola ism-i şerīfüñ olsa
Aḥmed yā Resūla'llāh

471. **ol:**
Gazel 420
Mısra: **7**
O, işaret sıfatı.
Menem ol murġ-ı nālān kim
gelelden gülşen-i dehre
Der-i iḥsānuñ oldı āşiyānum
yā Resūla'llāh

472. **ol:**
Gazel 423
Mısra: **3**
O, işaret sıfatı.
Sen ol yektā kerīmü'ş-şān ü
maḥbūb-ı Ḫudāsın kim
Kemal-i ẕātuña yoḳdur
bahāne yā Resūla'llāh

473. **olmışken:**-*mış, -ken*
Gazel 423
Mısra: **13**
"Ol-" yardımcı fiil.
Revā mıdur Naḫīfī şevḳ ile
vaṣṣāfuñ olmışken
İde āzürde erbāb-ı zamāne
yā Resūla'llāh

474. **ol:**
Gazel 425
Mısra: **3**
O, işaret sıfatı.
Sen ol sulṭān-ı vālā-rütbesin
kim oldı bu gerdūn
Sarāy-ı rifʿatüñden bir nişāne
yā Resūla'llāh

475. **oldı:**-*dı*
Gazel 425
Mısra: **3**
"Ol-" yardımcı fiil.
Sen ol sulṭān-ı vālā-rütbesin
kim oldı bu gerdūn
Sarāy-ı rifʿatüñden bir nişāne
yā Resūla'llāh

476. **olsa:**-*sa*
Gazel 425
Mısra: **1**
"Ol-" yardımcı fiil.
Eger kim olsa da şāh-ı
zamāne yā Resūla'llāh
Giriftār-ı ġamuñ baḳmaz
cihāna yā Resūla'llāh

477. **oldur:**-*dur*
Gazel 427
Mısra: **7**
O, işaret zamiri.
Ümmīd oldur ser-i kūyuñda
ferş-i rāh ola āḫır
Hevā-āmīz olan cism-i
nizārum yā Resūla'llāh

478. **olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 428
Mısra: **7**
"Ol-" yardımcı fiil.
Eger endīşe-i naʿt-i şerīfüñ
olmasa dilde
Ne mümkin idi ʿālemde
ḳarārum yā Resūla'llāh

479. **oldur:**-*dur*
Gazel 429
Mısra: **7**
O, üçüncü tekil şahıs zamiri.
Ümmīd oldur delīl olsa
cenābuñ ʿafv-i mevlāya
Egerçi cürmüme yoḳdur
nihāyet yā Resūla'llāh

480. **ol:**
Gazel 431
Mısra: **3**
O, işaret sıfatı.
Sensin ol maḳbūl-i Ḥaḳ kān-
ı şefāʿat kim senüñ
ʿĀṣiyān-ı ümmete der-gāhuñ
olmışdur penāh

481. **ol:**
Gazel 432
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Çıḳsun ol cān kim reh-i
ʿışḳuñda ḳurbān olmaya
Dāḫil-i cemʿiyyet bezm-i
şehīdān olmaya

482. **ol:**
Gazel 432
Mısra: **3**
O, işaret sıfatı.
Dāġ dāġ-ı haşret olsun ol
beden kim dāʾimā
Āteş-i pür-sūz-ı hicrānuñla
sūzān olmaya

483. **ol:**
Gazel 432
Mısra: **5**
O, işaret sıfatı.

Ḫ∨āb-ı rāḥat görmesün ol
dīde-i ġam-dīde kim
Ārzū-yı nūr-ı didāruñla
giryān olmaya

484. **ol:**
Gazel 432
Mısra: **7**
O, işaret sıfatı.
Tā ebed pejmürde olsun ol
ṭabīʿat kim senüñ
Gülşen-i naʿtüñde bülbül
gibi nālān olmaya

485. **ol:**
Gazel 433
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.
Ḫārā-güdāz iken şerer-i sūz
u tāb-ı ʿışḳ
Ol māh-ı nev taḥammül ider
mi niyāzuma

486. **ol:**
Gazel 433
Mısra: **6**
O, işaret sıfatı.
Pür-tāb idüp fetīle-i dāġ-ı
maḥabbeti
Yansam yaḳılsam ol şeh-i
ḫāṭır-nevāzuma

487. **ol:**
Gazel 433
Mısra: **10**
O, işaret sıfatı.
ʿUşşāḳ içinde vāsıṭa-i
imtiyāzdur
Ḫāk-i reh oldıġum benüm ol
serv-i nāzuma

488. **ol:**
Gazel 433
Mısra: **12**
O, işaret sıfatı.
Gülzār-ı kūyına yoluñ
uġrarsa ey ṣabā
Benden duʿālar ile var ol
ʿişve-bāzuma

489. **ol:**
Gazel 433
Mısra: **14**
O, işaret sıfatı.
Āḫir nefesde saña vaṣiyyet
Naḥīfīyā
Ol ṣāh-ı ḥüsne söyle yetişsün
namāzuma

490. **ol:**
Gazel 434
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Bizümle ol cevān-ı ḥūr-ṭālʿat
hem-nişīn olsa
Ḥarem-gāh-ı maḥabbet ʿayn-
ı Firdevs-i berīn olsa

491. **ol:**
Gazel 434
Mısra: **10**
O, işaret sıfatı.
Naḥīfī bülbüle taʿlīm
iderdüm naġme-i ʿışḳı
Mekānum gülşen olsa hem-
demüm ol nāzenīn olsa

492. **ol:**
Gazel 435
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
Dil-i mehcūrumı vaṣluñla
şāhum dāġ dāġ eyle
Ḳuluñdur tā ezelden ol ġarībi
bir çerāġ eyle

493. **ol:**
Gazel 436
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
Vāṣıl oldum bu ruḫ-ı zerd ü
bu eşk-i ter ile
Aldum ol sīmīn tenüñ vaṣlını
sīm ü zer ile

494. **ol:**
Gazel 436
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.
Āsitānına ḳoyup ser rehine
cān virdüm
Ṭurdum ol serv-ḳaddüñ
yolına cān virdüm

495. **ol:**
Gazel 436
Mısra: **6**
O, işaret sıfatı.
Şimdi dīvāne-ṣıfat māʾil-i
ḫalvet oldum
İḫtilāṭ ideli ol şūḫ-ı perī-
peyker ile

496. **ol:**
Gazel 436
Mısra: **7**
O, işaret sıfatı.
Dil berī oldı cihāndan görüp
ol sīm-beri
Müşkil oldı hele kārı dilüñ ol
dil-ber ile

497. **ol:**
Gazel 436
Mısra: **8**
O, işaret sıfatı.
Dil berī oldı cihāndan görüp
ol sīm-beri
Müşkil oldı hele kārı dilüñ ol
dil-ber ile

498. **ol:**
Gazel 436
Mısra: **10**
O, işaret sıfatı.
Farḳ idüp mūy-ı meyānın
diyemezdüm beli var
Görmesem bend-i meyānın
eger ol ḫançer ile

499. **olur:**-*ur*
Gazel 436
Mısra: **11**
"Ol-" yardımcı fiil.
Neşve ancaḳ dil-i zāra leb-i
dil-berden olur
Açılur şanma beni bāde ile
sāġar ile

500. **ol:**
Gazel 437
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.
ʿAcebdür yād iderse bāġ-ı
ʿAdnüñ zevḳ-ı cān-baḫşın
Olan ol ḥūr-ṭalʿat yār ile her
gāh bir yerde

501. **ol:**
Gazel 437
Mısra: **10**
O, işaret sıfatı.
Naḥīfī sāye-veş pā-māl
olurdum reh-güẕārında
Bulaydum ol nihāl-i bāġ-ı
ḥüsni āh bir yerde

502. **olursa:**-*ur, -sa*
Gazel 437
Mısra: **6**
"Ol-" yardımcı fiil.
Nigāh-ı şūḫına rāz-ı dili
ifşāya minnet yoḳ

Olursa yār ile bir ṣoḥbet-i dil-ḫᵛāh bir yerde

503. **ol:**
Gazel 439
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.
Girye-i ḥasretle dünyāyı gözüm görmez olur
Bir nefes ḳarşumda ol āyīne-ruḫsār olmasa

504. **ol:**
Gazel 439
Mısra: **11**
O, işaret sıfatı.
Cānuma minnet bilürdüm cevrini ol āfetüñ
Aġlamazdum miḥnet-i çarḫ-ı sitem-kār olmasa

505. **olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 439
Mısra: **14**
"Ol-" yardımcı fiil.
Ben Naḥīfī-veş ḳarār itmez idüm ʿālemde hīç
Gāh ü geh destümde ḫāme gāhī eşʿār olmasa

506. **ol:**
Gazel 441
Mısra: **3**
O, işaret sıfatı.
Cānlar fedā ol āfete kim bir nigāh ile
Rāz-ı derūnı fehm ide rind-i cihān ola

507. **ol:**
Gazel 442
Mısra: **7**
O, işaret sıfatı.
Ādemden ictināb ide lāyıḳ mı ol perī
Meclisde ḳaṣd-ı nāz ile gözden nihān ola

508. **ol:**
Gazel 442
Mısra: **11**
O, işaret sıfatı.
Vāy ol esīr-i ʿışḳ-ı ciger-sūza kim anuñ
Ārām-ı cān sencileyin bī-amān ola

509. **ol:**
Gazel 443
Mısra: **3**
O, işaret sıfatı.
Olma firifte ṣaḳın ol bāġa kim anuñ
Rūy-ı bahārı reng-peẕīr-i ḫazān ola

510. **ol:**
Gazel 445
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
Bir zamān hem-dem idüm ben daḫi cānānum ile
Ṣalınurdum bile ol serv-i ḫırāmānum ile

511. **ol:**
Gazel 445
Mısra: **8**
O, işaret sıfatı.
Nāleden bülbüle nevbet mi deger gülşende
Hem-nişīn olsam eger ol gül-i ḫandanum ile

512. **ol:**
Gazel 445
Mısra: **9**
O, işaret sıfatı.
Benden isterse ḥisāb-ı ġam-ı ʿışḳı ol şāh
Ey Naḥīfī varayum defter ü dīvānum ile

513. **ölmez:**-*mez*
Gazel 446
Mısra: **3**
Can vermek, hayatını kaybetmek.
İdeyüm ölmez isem ḫidmet-i kūy-ı pāküñ
Dil-i nālānum ile başum ile cānum ile

514. **oldum:**-*du, -m*
Gazel 448
Mısra: **11**
"Ol-" yardımcı fiil.
Bu bāzāruñ ser-āmed müşterīsi şimdi ben oldum
Ki naḳd-i ʿaḳlı ṣarf itmek murādum cümle ḫūbāna

515. **ölürsem:**-*ür, -se, -m*
Gazel 448
Mısra: **3**
Can vermek, hayatını kaybetmek.
Ölürsem şevḳ-ı reftāruñla ey serv-i ḫırāmānum
Senüñ hep şīveñi taḳrīr idem cennetde ġılmāna

516. **ol:**
Gazel 449
Mısra: **8**
O, işaret sıfatı.
Şevḳ ile cān atar göñül bismil-i nāzı olmaġa
Tīġını itse ol perī dest-i ġażabla āḫte

517. **ol:**
Gazel 449
Mısra: **11**
O, işaret sıfatı.
Geldi ḳıyāma ol perī cünbüş-i dil-firīb ile
Rāyet-i cünd-i fitneyi itdi yine ferāḫte

518. **ol:**
Gazel 450
Mısra: **6**
O, işaret sıfatı.
Āġūş-ı meyānına taʿalluḳ niçe mümkin
Der-kār iken ol ḫançer-i ġaddār yanında

519. **ol:**
Gazel 450
Mısra: **12**
O, işaret sıfatı.
Yā merdüm-i dīde yā süveydā-yı derūndur
Ol ḫāl-i siyeh-laʿl-i leb-i yār yanında

520. **ol:**
Gazel 450
Mısra: **13**
O, işaret sıfatı.
Ḳurbān olayum ol dem-i cān-baḫşa Naḥīfī
Kim ʿāşıḳ-ı zāruñ ola dildār yanında

521. **ol:**
Gazel 451
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Āmāc-ı ḥasret oldum ol ḳaşları kemāna

Tīr-i cefāya eyler her dem beni nişāne

522. **ol:**
Gazel 452
Mısra: **7**
O, işaret sıfatı.
Pervāne-veş niyāz it ol şemʿ-i ḥüsne ey dil
Aḥvāl-i sūz-ı ʿışḳı ʿarż eyle yana yana

523. **ol:**
Gazel 453
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Ḫ∨āba varmış gelmiş ol müjgān müjgān üstüne
Gūyiyā ser-dādedür peykān peykān üstüne

524. **ol:**
Gazel 453
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.
Ġamze düzdīde-nigeh ebrūlar īmā eyledi
Geldi ol şehden baña fermān fermān üstüne

525. **ol:**
Gazel 453
Mısra: **10**
O, işaret sıfatı.
Zaḫm-ı sīnem dāġ-sāz-ı reşk ider biñ nāz ile
Eyler ol sulṭān-ı ḥüsn iḥsān iḥsān üstüne

526. **oldı:**-*dı*
Gazel 453
Mısra: **12**
"Ol-" yardımcı fiil.
Hecr-i dil-ber-i bāʿiş-i terk-i diyār oldı baña
Oldı ben mehcūr içün hicrān hicrān üstüne

527. **ol:**
Gazel 454
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Iżṭırāb itsem n'ola ol şāh-ı ḫūbān üstüne
Cān virür pervāne gör şemʿ-i şebistān üstüne

528. **ol:**
Gazel 454
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.
Ġayret-i ʿışḳıyla cismüm çāk çāk-ı reşk olur
Şāne el ḳorsa ger ol zülf-i perīşān üstüne

529. **ol:**
Gazel 454
Mısra: **5**
O, işaret sıfatı.
Ḥasretem ol ḥāle kim giryān olup biñ şevḳ ile
Rūyumı sürsem varup ol dest ü dāmān üstüne

530. **ol:**
Gazel 454
Mısra: **6**
O, işaret sıfatı.
Ḥasretem ol ḥāle kim giryān olup biñ şevḳ ile
Rūyumı sürsem varup ol dest ü dāmān üstüne

531. **ol:**
Gazel 454
Mısra: **7**
O, işaret sıfatı.
Ol kemer olmış miyān-ı dil-bere zinet-nümā
Hāledür gūyā ṭolanmış māh-ı Kenʿān üstüne

532. **ol:**
Gazel 454
Mısra: **13**
O, işaret sıfatı.
Ġayrı cānān ʿışḳına düşdi dimişler ol mehe
Bu süḫan düşmez degül aġyār-ı nā-dān üstüne

533. **ol:**
Gazel 455
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Sābit ol sen itdigüñ olʿahd ü peymān üstüne
Ḳulluġuñ her vech ile baş üstüne cān üstüne

534. **ol:**
Gazel 455
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.
Ḫāke başma olmasun rencīde pāy-ı nāzüküñ
Ol ḳadem-sāy-ı tenezzül çeşm-i giryān üstüne

535. **ol:**
Gazel 455
Mısra: **6**
O, işaret sıfatı.
Sāye-i müjgān virür küḥl-i leṭāfet ḥāletin
Sürmeye ḥācet nedür ol çeşm-i fettān üstüne

536. **ol:**
Gazel 455
Mısra: **10**
O, işaret sıfatı.
Ḫāk-i pāyüñ tūtiyā-yı çeşm-i cān itsem n'ola
İstemem toz ḳondıġın ol pāk dāmān üstüne

537. **ol:**
Gazel 458
Mısra: **12**
O, işaret sıfatı.
Luṭf eyle ey ṣabā varʿarż eyle ḥasb-i ḥālüm
Ol lāle-ḫad nigāra ol serv-ḳad cevāna

538. **ol:**
Gazel 458
Mısra: **12**
O, işaret sıfatı.
Luṭf eyle ey ṣabā varʿarż eyle ḥasb-i ḥālüm
Ol lāle-ḫad nigāra ol serv-ḳad cevāna

539. **ol:**
Gazel 459
Mısra: **3**
O, işaret sıfatı.
El-ḥased üftādegān-ı ʿışḳdan ol rinde kim
Pāk-dāmen serv-ḳad bir şūḫ-ı müstesnā seve

540. **ol:**
Gazel 459
Mısra: **5**
O, işaret sıfatı.
Ġālibā ol māh-ı burc-ı ḥüsni eyler cüst-cū
Mihr-i raḫşānı bu gün gördüm gezer evden eve

541. **ol:**
Gazel 460
Mısra: **3**
O, işaret sıfatı.
Ṣubḥ-dem ol āfitābum ʿarż-ı dīdār eylese
Māh-peykerler dönerdi encüm-i bī-perteve

542. **ol:**
Gazel 460
Mısra: **10**
O, üçüncü tekil şahıs zamiri.
Ṭālib-i ser-menzil-i maḳṣūd iseñ olma ʿacūl
Tīz ḳalur rāh-ı ṭalebde ḥırṣ ile ol kim eve

543. **ol:**
Gazel 462
Mısra: **3**
O, üçüncü tekil şahıs zamiri.
Ol kim ġınā-yı ḳalb ile merzūḳ olmadı
Māl ü menāl ü genc ü ġınādan ne fāʾide

544. **ol:**
Gazel 463
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Ol serv-ḳad üftādesine māʾil olursa
Bir kerre müşerref olalum ḳābil olursa

545. **ol:**
Gazel 463
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.
Kālā-yı viṣāle virelüm naḳd-i ḥayātı
Ol māh bu bāzāra görüñ ḳāʾil olursa

546. **ol:**
Gazel 465
Mısra: **6**
O, işaret sıfatı.
Olur dām-efgen-i reftārı yüz biñ fitne-i ferdā
Ḳıyāmetler ḳopar ol ḳāmet-i āşūb-kār üzre

547. **ol:**
Gazel 466
Mısra: **3**
O, işaret sıfatı.
Dem-i neẕẕārede tīr-i nigāhı ḳaldı ol şūḫuñ
Degüldür şekl-i müjgānum bu çeşm-i eşk-bār üzre

548. **ol:**
Gazel 466
Mısra: **6**
O, işaret sıfatı.
Yine burc-ı şerefde aḫter-i baḫtum ʿayān oldı
Görindi ḫāli zīr-i ṭurrede ol gül-ʿiẕār üzre

549. **ol:**
Gazel 467
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
Nigāh-ı reşki ḳo ey mihr o māh-ruḫ-sāra
Naẓar taʿalluḳ ider belki ol cefā-kāra

550. **ol:**
Gazel 468
Mısra: **6**
O, işaret sıfatı.
Hemīşe dil gibi vaḳf-ı nigāh-ı nāz olayum
İdersem ol meh-i tābāna ʿarż-ı neẕẕāre

551. **ol:**
Gazel 471
Mısra: **8**
O, işaret sıfatı.
Açılurdı baña bī-vāsıṭa-i bād-ı ṣabā
Eger ol ġonçe-dehen vāḳıf-ı esrār olsa

552. **ol:**
Gazel 471
Mısra: **9**
O, işaret sıfatı.
Şübhesüz māʾil olurdı baña ol ṭūṭī-i cān
Beynümüzde bir iki şīve-i güftār olsa

553. **olsa:**-*sa*
Gazel 471
Mısra: **4**
"Ol-" yardımcı fiil.
Bāġda ġāyeti yoḳ güllerüñ ammā bülbül
Bir gül olsa baña kim zīver-i destār olsa

554. **ol:**
Gazel 472
Mısra: **12**
O, işaret sıfatı.
Göñül aġlar reh-i ḥasretde çeşm-i intiẓār ile
Görinmez mi daḫi ol şīve-kārum maḥrem-i ʿışḳa

555. **ol:**
Gazel 474
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Ḳābil mi nigāh eylemek ol mihr-i cemāle
Girmiş o perī-çehre yine reng-i celāle

556. **ol:**
Gazel 474
Mısra: **8**
O, işaret sıfatı.
Ruḫ-sārını kim reng-i dil-i ʿāşıḳ ider yār
Bülbül niçe cān virmesün āh ol gül-i āle

557. **ol:**
Gazel 474
Mısra: **10**
O, işaret sıfatı.
Keşf olmaz ise nükte-i esrār-ı süveydā
ʿİbretle naẓẓar eyle gel ol noḳṭa-i ḫāle

558. **ol:**
Gazel 479
Mısra: **5**
O, işaret sıfatı.
Gör şīve-i nezāketin ol şūḫ-ı nev-resüñ
Luṭf itdi cān-ı zāra ṭarīḳ-i ʿitāb ile

559. **ol:**
Gazel 479
Mısra: **7**
O, işaret sıfatı.
Gelmez Naḥīfīyā ser-i kūyından ol mehüñ
Bir derde düşmişüz dil-i pür-ıżṭırāb ile

560. **ol:**
Gazel 481
Mısra: **6**
O, işaret sıfatı.
Nāzikāne yine bir āh ile bildür ġarażuñ
Ṣıḳılur ol gül-i nev-resteye ibrām olsa

561. **ol:**
Gazel 481
Mısra: **10**
O, işaret sıfatı.
Dün Naḥīfīyi ġam-ı yeʾs ile gördüm maḥzūn
Himmet itseñ ya ne var ol daḫi ber-kām olsa

562. **ol:**
Gazel 482
Mısra: **3**
O, işaret sıfatı.
Ol serv-i revān nāz ile reftāra gelince
Dünyāyı ṭutar hū ile ṣad zemzeme-i āh

563. **ol:**
Gazel 482
Mısra: **6**
O, işaret sıfatı.
Ḥasretde ḳoyup bülbülini itdi ferāmūş
Āh ol gül-i nev-ḫīz-i vefā-düşmene eyvāh

564. **ol:**
Gazel 482
Mısra: **9**
O, işaret sıfatı.
Teslīm olur ol āfete cān ile Naḥīfī
-

565. **ol:**
Gazel 486
Mısra: **9**
O, işaret sıfatı.
Kime varsun kim iḳbāl eylesün ol ḫāk-i nā-çīze
Olursa bendeden mevlāsınuñ redd üzre iʿrāżı

566. **ol:**
Gazel 489
Mısra: **9**
O, işaret sıfatı.
Ol nūr-ı Ḫudā bir naẓar-ı raḥmet iderse
Besdür saña rifʿat iki ʿālemde Naḥīfī

567. **ol:**
Gazel 494
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.
Dün gice ġam-ḫāneme biñ nāz ü istiġnā ile
Geldi ammā ṣubḥa dek ol māh-ı tābān ḳalmadı

568. **ol:**
Gazel 495
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Teferrüc-gāh-ı ḥüsn itmezdi ol rūy-ı dil-ārāyı
Eger kim olmasaydı kākül-i cānāna sevdāyī

569. **ol:**
Gazel 497
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
Senüñle itdigüm ẕevḳ u ṣafālar yāda gelmez mi
Benüm serv-i revānum ol hevālar yāda gelmez mi

570. **ol:**
Gazel 498
Mısra: **12**
O, işaret sıfatı.
Yeter medār-ı tesellī meyān-ı meclisde
Ol ebruvān ile yārüñ nühüfte īmāsı

571. **ol:**
Gazel 498
Mısra: **13**
O, işaret sıfatı.
O ṣāf-sīnede ol ḫāle iʿtibār olınur
Ziyāde rāyic olur sīm olınca tamġāsı

572. **ol:**
Gazel 504
Mısra: **17**
O, işaret sıfatı.
Ol naġme-senc-i gülşen-i ʿışḳam Nahīfīyā
Ḳıldum ḫamūş bülbül-i rengīn edāları

573. **ol:**
Gazel 506
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Yolında ḳalmışam ol şāhuñ āsitāne gibi
Ḫadeng-i ġamzesine ṭurmuşam nişāne gibi

574. **ol:**
Gazel 506
Mısra: **14**
O, işaret sıfatı.
Naḥīfīyā bu telāş ü bu ıżṭırāb nedür
Teveccühüñ yine ol şūḫ-ı bī-emāna gibi

575. **ol:**
Gazel 508
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Bu şeb recā-yı dil ol dil-rübāya söylendi
O māha ḥāle münāsib ḥikāye söylendi

576. **ol:**
Gazel 508
Mısra: **8**
O, işaret sıfatı.
Dil-i ḥazīne eṣer itmedi naṣīḥatümüz
Ya kūh-ı senge ya ol mübtelāya söylendi

577. **ol:**
Gazel 510
Mısra: **6**
O, işaret sıfatı.
Seyl-i sirişki pāyına yārüñ revān idüp
Ol serv-i nāza ʿarż idelüm mā-cerāmuzı

578. **ol:**
Gazel 510
Mısra: **7**
O, işaret sıfatı.
ʿArż-ı ṣadāḳat itmiş idük dün ol āfete
Bāʿiṣ bu oldı cevrine bildük ḫaṭāmuzı

579. **oldı:**-*dı*
Gazel 510

Mısra: **8**
"Ol-" yardımcı fiil.
ʿArż-ı ṣadāḳat itmiş idük dün ol āfete
Bāʿiṣ bu oldı cevrine bildük ḫaṭāmuzı

580. **olmışdur:**-*mış, -dur*
Gazel 511
Mısra: **7**
"Ol-" yardımcı fiil.
Ya bir ṣūḫuñ esīr-i ʿışḳı ya mehcūrı olmışdur
Dil-i ṣūrīdenüñ elbette vardur bir nihān derdi

581. **ol:**
Gazel 512
Mısra: **7**
O, işaret sıfatı.
Oldı efsāne dem-i vaṣlı baña ol māhuñ
Gitdi çeşmümden o dem ẕāʾiḳa-i ḫ∨āb gibi

582. **ol:**
Gazel 516
Mısra: **10**
O, işaret sıfatı.
Reh-güẕārın reft ü rūb itmekde ferrāş-ı ṣabā
Ġālibā gülzāradur ol serv-i nāzuñ niyyeti

583. **olup:**-*up*
Gazel 517
Mısra: **1**
"Ol-" yardımcı fiil.
ʿĀlem-i ʿışḳuñ olup tenhā-nişīn-i ʿuzleti
Hep ferāmūş eyledi göñlüm bu resm ü heyʾeti

584. **ol:**
Gazel 518
Mısra: **8**
O, işaret sıfatı.
O da bir gün bilür üftādelerüñ ḥālinden
Ḳo ṣalınsun benüm ol serv-i revānum şimdi

585. **ol:**
Gazel 519
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Ol perī-rū varup aġyār ile yār olsun mı
Ol Hümā zāġ-ı siyeh-kāra şikār olsun mı

586. **ol:**
Gazel 519
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
Ol perī-rū varup aġyār ile yār olsun mı
Ol Hümā zāġ-ı siyeh-kāra şikār olsun mı

587. **ol:**
Gazel 519
Mısra: **10**
O, işaret sıfatı.
Bu Naḥīfī gibi ġavvāṣ-ı maḥabbet var iken
Ġayrıya ol dürr-i pākīze kenār olsun mı

588. **ol:**
Gazel 520
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.
Eger merdānegī-i ġamzesin gösterse ʿuşşāḳa
İder zerrīn külāh-ı ʿişve ol mihr-i dıraḫşānı

589. **ol:**
Gazel 520
Mısra: **5**
O, işaret sıfatı.
Ol āfet sīnesin kim gāh bend ü geh güşād eyler
Nezāketle baña taʿlīm ider çāk-i girībānı

590. **ol:**
Gazel 520
Mısra: **8**
O, işaret sıfatı.
Maḥabbet gülşeninde naḫl-i himmet ser-firāz olsa
Der-āġūş eylesem bir kerre ol serv-i ḫırāmānı

591. **ol:**
Gazel 521
Mısra: **8**
O, işaret sıfatı.
Teraḳḳī buldı şevḳ-ı vuṣlatuñla āteş-i ʿışḳum
Bu derde ben devā itdükçe ol daḫi füzūn oldı

592. **ol:**
Gazel 524
Mısra: **8**
O, işaret sıfatı.
Niçe demdür ki ben de pāy-māl-i ḥasretem böyle
Benüm dest-i ümmīdüm ol ḳad-i bālāya degmez mi

593. **ol:**
Gazel 524
Mısra: **10**
O, işaret sıfatı.
Ser-ā-pā cismümüz mecrūḥ-ı ḫār-ı fürḳat olmışdur
Hezār efġān u zārum ol gül-i raʿnāya degmez mi

594. **ol:**
Gazel 524
Mısra: **12**
O, işaret sıfatı.
Niçün dāmen-keş olmaz ġarḳa-i seyl-āb iken ʿālem
Sirişk-i çeşmüm ol serv-i semen-sīmāya degmez mi

595. **ol:**
Gazel 525
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
Sirişk-i çeşm-i ḫūnīnüm dil-i nālāna kār itdi
Ki ol rind-i mey-āşāma iki peymāne kār itdi

596. **ol:**
Gazel 525
Mısra: **8**
O, üçüncü tekil şahıs zamiri.
Meded ʿarż itme ḫālüñ cennet-i ḫüsnüñde ʿuşşāḳa
Bilürsin Ādeme cānā ki ol bir dāne kār itdi

597. **olsa:**-*sa*
Gazel 525
Mısra: **3**
"Ol-" yardımcı fiil.
Eger Ḫıżr olsa da ʿāşıḳ ḥayāt ümmīdin eyler mi
Ḫandeg-i ġamze-i dil-ber derūn-ı cāna kār itdi

598. **ol:**
Gazel 526

Mısra: **9**
O, işaret sıfatı.
Felek ol āfitāb-ı ʿişmetüm benden cüdā ḳılduñ
Benüm ol serv-i nāzum ya kime cānānedür şimdi

599. **ol:**
Gazel 526
Mısra: **10**
O, işaret sıfatı.
Felek ol āfitāb-ı ʿişmetüm benden cüdā ḳılduñ
Benüm ol serv-i nāzum ya kime cānānedür şimdi

600. **ol:**
Kaside 1
Mısra: **1**
"Ol-" yardımcı fiil.
Ḫālıḳ-i iksīr-i ʿışḳ ol ey dil-i pür-pīç ü tāb
Tā seni altun gibi el üzre ṭutsun şeyḫ u şāb

601. **ol:**
Kaside 1
Mısra: **26**
O, işaret sıfatı.
Yoḳ melāḥat ẕikr-i milḥ ü ʿaẕbi tekrār itmede
İştiġāl-i ẕikr-i Ḥaḳ it ol rehā-yāb-ı ʿaẕāb

602. **ol:**
Kaside 1
Mısra: **49**
"Ol-" yardımcı fiil.
Sākin-i Ḳāf-ı ḳanāʿat ol yüri ʿAnḳā-ṣıfāt
Cīfe-i dünyāya raġbet itme mānend-i ġurāb

603. **olmaz:**-*maz*
Kaside 1
Mısra: **51**
"Ol-" yardımcı fiil.
Kār-sāz olmaz saña āḫir nefesde naḳd-i sīm
Zād-ı rāh-ı āḫiret olmaz ẕeheb vaḳt-i ẕehāb

604. **olmaz:**-*maz*
Kaside 1
Mısra: **52**
"Ol-" yardımcı fiil.
Kār-sāz olmaz saña āḫir nefesde naḳd-i sīm
Zād-ı rāh-ı āḫiret olmaz ẕeheb vaḳt-i ẕehāb

605. **ol:**
Kaside 2
Mısra: **28**
O, işaret sıfatı.
Maḥż-ı fażluñla Naḥīfīye idüp feyż-i ʿaṭā
Ol ġarībi eyle maḳbūl-i ḥarīm-i ḥażretüñ

606. **olsaydı:**-*sa, -ydı*
Kaside 2
Mısra: **13**
"Ol-" yardımcı fiil.
Ḥabbe-i tesbīḥüm olsaydı nücūm-ı āsumān
Ḥaşre dek mümkin degül ḥaḳ üzre şükr-i niʿmetüñ

607. **ol:**
Kaside 3
Mısra: **90**
O, işaret sıfatı.
Ne enīs ü ne meded-kār u ne şemʿ u ne fırāş
Dehşet ü hevlini fikr it o demüñ ol ānuñ

608. **ol:**
Kaside 3
Mısra: **92**
O, işaret sıfatı.
Var mı bir ḥüsn-i ʿamel kim ola hem-rāh saña
Olıcaḳ reh-revi ol menzil-i bī-mihmānuñ

609. **oldığına:**-*dıġ, -ı, -n, -a*
Kaside 3
Mısra: **76**
"Ol-" yardımcı fiil.
ʿĀdil ü Müntaḳım esmāsına inkāruñ yoḳ
Var ise Rabb-ı Raḥīm oldığına īmānuñ

610. **olmaġa:**-*mak, -a*
Kaside 3
Mısra: **108**
"Ol-" yardımcı fiil.
Baḥr-ı ġufrānuñ o deryā-yı keremdür ki anuñ
Ḳaṭresi olmaġa yoḳ ḥaddi yem-i ʿummānuñ

611. **ol:**
Kaside 4
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Sensin ol Ḫālıḳ u ferd-i bī-çünūn
-

612. **olduḳda:**-*duḳda*
Kaside 4
Mısra: **7**
Gelmek, vakti yetişmek.
Emrüñ olduḳda ẕuhūr-ı eşyā
-

613. **ol:**
Kaside 5
Mısra: **5**
O, üçüncü tekil şahıs zamiri.
Sensin ol kim zīver-i miḥrāb-ı iclāl eyleyüp
Ḳıldı mevlā ẕāt-ı muḳtedā pāküñ u ʿāma ḫāṣ

614. **ol:**
Kaside 5
Mısra: **7**
O, üçüncü tekil şahıs zamiri.
Sensin ol ḫūrşīd-ṭalʿat kim ezel bezminde Ḥaḳ
Eyledi ẕāt-ı münīrüñ şemʿ-i pür-nūr-ı hüdā

615. **ol:**
Kaside 5
Mısra: **9**
O, üçüncü tekil şahıs zamiri.
Sensin ol kim āyet-i ḳadrüñle ḫatm oldı senüñ
Nüsḫa-i fażl u şerāfet muṣḥaf-ı ḥüsn ü bahā

616. **ol:**
Kaside 5
Mısra: **131**
O, işaret sıfatı.
Ol zamān kim bīm-i nār-ı dūzaḫ-ı pür-sūz ile
Diye müşrikler teʾessüf eyleyüp vā-veyletā

617. **ol:**
Kaside 5
Mısra: **133**
O, işaret sıfatı.

Ol zamān kim irişe gūş-ı ʿuṣāta ser-be-ser
Naʿra-i eyne'l-mefer ile nice şıyt u nidā

618. **ol:**
Kaside 5
Mısra: **135**
O, işaret sıfatı.
Ol zamān kim hevl-i maḥşerle olup āşüfte-ḥāl
Vā-şefīʿā-gūy ola şāh u gedā ser-tā-be-pā

619. **ol:**
Kaside 5
Mısra: **137**
O, işaret sıfatı.
Ol zamān kim pīş-gāh-ı ʿadl-i mevlāda tamām
Bir ola mūr u Süleymān bir ola şāh u gedā

620. **ol:**
Kaside 5
Mısra: **139**
O, işaret sıfatı.
Ol zamān kim ilticā-yı raḥmet-i mevlā idüp
Ehl-i maḥşer diyeler yā Rabbenā yā Rabbenā

621. **ol:**
Kaside 5
Mısra: **141**
O, işaret sıfatı.
Ol zamān kim Ḥażret-i Ḥaḳdan şefāʿat-ḫ∨āh olup
Diyesin biñ luṭf ile vā-ümmetā vā-ümmetā

622. **ol:**
Kaside 8
Mısra: **7**
"Ol-" yardımcı fiil.
Naẓar it ol deme kim ceyş-i şitā itdi hücūm
Nev-bahār eyledi şehr-i ʿademe yaʿnī firār

623. **ol:**
Kaside 8
Mısra: **61**
O, işaret sıfatı.
İstinād itmege eyler mi tenezzül ol şāh
Mihr ü māh olsa da ger bāliş-i zer-naḳş-ı nigār

624. **ol:**
Kaside 8
Mısra: **65**
O, işaret sıfatı.
Oldı çārūb-keş-i ḫāk-i deri ol şāhuñ
Cem ü Dārā gibi ṣad pādişeh-i mertebe-dār

625. **ol:**
Kaside 8
Mısra: **69**
O, işaret sıfatı.
Bende-i kemteridür ol şeh-i ʿālī-nesebüñ
Niçe biñ pādişeh-i ṭavr-ı Sikender-āṣār

626. **ol:**
Kaside 8
Mısra: **82**
O, üçüncü tekil şahıs zamiri.
Şeref-ārā-yı cihān yaʿnī Cenāb-ı Ṣıddīḳ
Ol ki faḫr-ı rusüle olmış idi hem-reh-i ġār

627. **ol:**
Kaside 8
Mısra: **91**
O, işaret sıfatı.
Bā-ḫuṣūṣ ol iki dürr-i ṣadef-i ṣıdḳ u ṣafā
Nūr-ı çeşm-i Esedü'llāh ü Veliyyü'l-Cabbār

628. **ol:**
Kaside 8
Mısra: **96**
O, işaret sıfatı.
Merdüm-i dīde-i Zehrā ser-i ḫayl-i şühedā
Ol iki server-i pākīze-nihād-ı ebrār

629. **ol:**
Kaside 8
Mısra: **99**
O, işaret sıfatı.
Ḥāṣılı encüm-i seyyāresidür ol māhuñ
Ḳuṭb-ı iclāl-i nübüvvetde bu āl-i aḫyār

630. **ol:**
Kaside 8
Mısra: **103**
O, işaret sıfatı.
Sensin ol pādişeh-i mülk-i siyādet ki senüñ
Oldı ḫūrşīd-i felek sāyeñe taḫt-ı zer-kār

631. **ol:**
Kaside 8
Mısra: **105**
O, işaret sıfatı.
Sensin ol server-i ʿālem ki olur ḳurṣ-ı hilāl
Ḫalḳınuñ efserine bir zer-i pākīze-ʿayār

632. **ol:**
Kaside 8
Mısra: **201**
O, işaret sıfatı.
Pādişāhā benem ol ṭūtī-i şīrīn lehce
Ki olur ṭabʿumuñ āşüftesi ḥüsn-i güftār

633. **ol:**
Kaside 8
Mısra: **209**
O, işaret sıfatı.
Benem ol şāʿir-i dil-dūz u bedīhī-gūyā
K'eyledüm bu ġazeli tuḥfe-i rūḥ-ı ʿAṭṭār

634. **ol:**
Kaside 8
Mısra: **221**
O, işaret sıfatı.
Menem ol şāʿir-i pākīze-süḫan kim ṭabʿum
Oldı naʿtüñe senüñ nāsiḫ-i fenn-i seḫḥār

635. **ol:**
Kaside 8
Mısra: **266**
O, işaret sıfatı.
Dest-gīr ol bu Naḥīfī ḳuluña sulṭānum
Ki ol üftādeye āsān ola kār-ı düşvār

636. **oldur:**-*dur*
Kaside 8
Mısra: **281**
O, işaret sıfatı.
Ġaraż oldur ki olam bendelerüñden maʿdūd

Olıcaḳ ʿarṣa-i dīvān-ı
Ḫudāya iḥżār

637. **ol:**
Kaside 9
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Ol güni görsem ki ʿazm-i
kūy-ı cānān eylesem
Ravża-i pāk-i Ḥabību'llāhı
seyrān eylesem

638. **ol:**
Kaside 9
Mısra: **5**
O, işaret sıfatı.
Görsem ol rūz-ı feraḥ-
baḫşāyı kim biñ şevḳ ile
Rūy-māl-i der-geh-i
maḥbūb-ı ẕī-şān eylesem

639. **ölmeden:**-*me, -den*
Kaside 9
Mısra: **52**
Can vermek, hayatını kaybetmek.
Eylesem mūy-ı sivāyı hep
ser-i dilden tırāş
Ölmeden cānum ṭarīḳ-i
Ḥaḳda ḳurbān eylesem

640. **olurdı:**-*ur, -dı*
Kaside 10
Mısra: **36**
"Ol-" yardımcı fiil.
Anı ḥıfẓ içün tāb-ı ḫūrşīdden
Olurdı meẕalle aña bir
ġamām

641. **ol:**
Kaside 11
Mısra: **9**
O, işaret sıfatı.
Saʿy idüp ol şeb rikābuñda
senüñ Rūḥu'l-emīn
ʿAzm-i eflāk eyledüñ ikrām-ı
lā-yuḥṣā ile

642. **ol:**
Kaside 11
Mısra: **29**
O, işaret sıfatı.
Ol hedāyā-yı ʿināyet kim
Ḫudā virdi saña
Ümmet-i bī-çāreñi şād
eyledüñ ihdā ile

643. **ol:**
Kaside 11
Mısra: **47**
O, işaret sıfatı.
Ol ġarībi ḳıl şefāʿatle kerem
ḳıl kām-yāb
Şād ola tā raḥmet-i Raḥmān-
ı bī-hemtā ile

644. **ol:**
Kaside 11
Mısra: **63**
O, işaret sıfatı.
Yā Ḥabība'llāh ben ol
ġafletde ḳalmış ʿācizem
İtmede ʿömrüm güẕer ālāyiş-
i dünyā ile

645. **ol:**
Kaside 11
Mısra: **77**
O, işaret sıfatı.
Ol dem-i vaḥşet-fezā kim
cümle vā-nefsī diye
Pür olur ṣaḥrā-yı maḥşer āh
ü vāveyla ile

646. **ol:**
Kaside 11
Mısra: **81**
O, işaret sıfatı.
Budur ümmīdüm Naḥīfī-i
żaʿīfi ol zamān
Raḥm idüp yād idesin ol
lafẓa-i zībā ile

647. **ol:**
Kaside 11
Mısra: **82**
O, işaret sıfatı.
Budur ümmīdüm Naḥīfī-i
żaʿīfi ol zamān
Raḥm idüp yād idesin ol
lafẓa-i zībā ile

648. **ol:**
Kaside 11
Mısra: **84**
O, işaret sıfatı.
Tā ḳudūm-ı leyle-i Miʿrāc
olup zīnet-fezā
Şād ola ümmetlerüñ ol ẕevḳ-
ı ġam-fersā ile

649. **ol:**
Kaside 12
Mısra: **21**
O, işaret sıfatı.
Ol ẕevḳ u ṣafālar ki olur
sende nümāyān
Dād-āver olur zümre-i
gūyān-ı emāna

650. **ol:**
Kaside 12
Mısra: **49**
O, işaret sıfatı.
Ol ṣāh-ı melāʾik-sipehüñ
naʿt-i şerīfi
Oldı sebeb-i raḥmet-i Ḥaḳ
nükteverāna

651. **ol:**
Kaside 12
Mısra: **53**
O, işaret sıfatı.
Vaṣf eyleyicek ol gül-i
gülzār-ı ṣafāyı
Gelsem n'ola bülbül gibi
feryād ü fiġāna

652. **ol:**
Kaside 12
Mısra: **57**
O, işaret sıfatı.
Ḳābil mi velī vaṣfını ol faḫr-ı
cihānuñ
Sebt eyleye naḳḳaş-ı ḫırad
levḥ-i beyāna

653. **ol:**
Kaside 12
Mısra: **69**
O, işaret sıfatı.
Mest it beni ol meyle ki yoḳ
renc ü humārı
Her ḳaṭresini neşve-dih it
rūḥ-ı revāna

654. **ol:**
Kaside 12
Mısra: **75**
O, işaret sıfatı.
Ol ḥażret-i ṣāh-ı rusülüñ eyle
ilāhī
Ḫāk-i der-i der-gāhını murġ-ı
dile lāne

655. **ol:**
Kaside 12
Mısra: **79**
O, işaret sıfatı.
Olsun ṣalavāt ile selām ol
şehe vāṣıl
Tā kim meh-i rūze vire
revnaḳ bu cihāna

656. **ol:**
Kaside 13
Mısra: **24**
O, işaret sıfatı.
Ḥarīm-i Kaʿbe-i kūyuñ ṭavāfa ey Ḫāliḳ-ı Ḥaḳ
Melāʾik cān virür ol ravża-i nüzhet-berīn üzre

657. **ol:**
Kaside 13
Mısra: **25**
O, işaret sıfatı.
Melekler pās-bān ol āsitān-ı āsumān-ḳadre
Felekler sāye-bān ol ḥücre-i raḥmet-ḳarīn üzre

658. **ol:**
Kaside 13
Mısra: **26**
O, işaret sıfatı.
Melekler pās-bān ol āsitān-ı āsumān-ḳadre
Felekler sāye-bān ol ḥücre-i raḥmet-ḳarīn üzre

659. **ol:**
Kaside 13
Mısra: **29**
O, işaret sıfatı.
Sen ol şehsin ki teʾsīr-i firāḳ-ı ḥiẕmet-i pāküñ
Ciger-ḫūn oldı ceẕʿu'n-naḫl feryād ü ḥanīn üzre

660. **ol:**
Kaside 13
Mısra: **50**
O, işaret sıfatı.
İdüp şevḳıyla icrā resm-i teslīm ü taḥiyyātı
Yüzüm sürsem varup ol der-geh-i rifʿat-mekīn üzre

661. **ol:**
Kaside 14
Mısra: **5**
O, üçüncü tekil şahıs zamiri.
Oġlıdur ol da ʿAbd-i Muṭṭalibüñ
Ceddidür bu o ṭāhirü'n-nesebüñ

662. **olınan:**-*ı, -n, -an*
Kaside 16
Mısra: **20**
"Ol-" yardımcı fiil.
Ẕāt-ı Veys'el-Ḳaranīye niçe biñ ḥālet ile
Baḫş u itḥāf olınan ḫilʿat-i ekremdür bu

663. **ol:**
Kaside 17
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Ḳanda kim meẕkūr ola ol şāh-ı mülk-i ıṣṭıfā
Nūr-ı raḥmetle olur memlūʾ o bezm-i dil-güşā

664. **ol:**
Kaside 17
Mısra: **39**
O, işaret sıfatı.
Ol şefīʿ-i rūz-ı maḥşer ol ḥabīb-i ekremüñ
Medḥ-i pākiyle tevessül eyleyüp geldi saña

665. **ol:**
Kaside 17
Mısra: **39**
O, işaret sıfatı.
Ol şefīʿ-i rūz-ı maḥşer ol ḥabīb-i ekremüñ
Medḥ-i pākiyle tevessül eyleyüp geldi saña

666. **ol:**
Kaside 17
Mısra: **42**
O, işaret sıfatı.
Yād idüp cürm ü günāhın şerm ider ammā ki āh
N'eylesün ya ḳanda varsun ol ġarīb-i bī-nevā

667. **ol:**
Kaside 17
Mısra: **43**
O, işaret sıfatı.
Ol resūl-i müctebānuñ ḥurmetiyçün sen anı
Vāṣıl it maḳṣūdına eyle sezāvār-ı ʿaṭā

668. **ol:**
Kaside 18
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.
Dem-be-dem eyle o faḫr-ı ʿāleme bī-ḥad ṣalāt
Her nefes ḳıl ol Resūl içün selām-ı bī-şümār

669. **ol:**
Kaside 18
Mısra: **15**
O, işaret sıfatı.
Oldur ol nūr-ı mücessem kim şuʿāʿ-ı ṭalʿatı
Her ṭaraf olmaḳdur pertev-fürūz-ı iştihār

670. **ol:**
Kaside 18
Mısra: **18**
O, işaret sıfatı.
Geşt idüp şām u seḥer der-gāhını ikrām ile
İtmede ins ü melek ol rifʿat ile iftiḫār

671. **ol:**
Kaside 18
Mısra: **27**
O, işaret sıfatı.
Sīret ü ṣūretle oldı ol resūl-ı müctebā
Luṭf-ı ṭabʿ u ḥüsn-i ḫulḳ ile celīlü'l-iʿtibār

672. **oldur:**-*dur*
Kaside 18
Mısra: **15**
O, işaret zamiri.
Oldur ol nūr-ı mücessem kim şuʿāʿ-ı ṭalʿatı
Her ṭaraf olmaḳdur pertev-fürūz-ı iştihār

673. **ol:**
Kaside 19
Mısra: **48**
O, işaret sıfatı.
Feṭḥ-i Saḳız fāl-i bi'l-ḫayr-ı cülūs-ı pākidür
Ol şehüñ kim ẕātıdur ʿOsmāniyānuñ mefḫarı

674. **ol:**
Kaside 19
Mısra: **49**
O, işaret sıfatı.
Tünd-bād-ı heybetinden ol Sikender-şevketüñ
Oldı ṭārī fülk-i aʿdāya felāket ṣarṣarı

675. **ol:**
Kaside 19
Mısra: **59**
O, işaret sıfatı.
Sensin ol şeh kim seni elṭāf-ı ṣunʿ-ı kibriyā
Eylemiş envāʿ-ı aḫlāḳ-ı meḥāsin maẕharı

676. **ol:**
Kaside 19
Mısra: **134**
O, üçüncü tekil şahıs zamiri.
Āteşīn güftār ile sīr it zülāl-ı naẕmumı
Kimdür ol kim bir yere cemʿ ide āb ü āẕeri

677. **ol:**
Kaside 19
Mısra: **162**
O, işaret sıfatı.
Ey Naḥīfī eyleme tā böyle iṭnāb-ı süḫān
Besdür ol şāha bu deñlü ʿarż-ı ḥāl-i çākerī

678. **olduñ:**-*du, -ñ*
Kaside 19
Mısra: **156**
"Ol-" yardımcı fiil.
Āsumān-ı salṭanatda ey şeh-i gerdūn-vaḳar
ʿĀlem-i tevfīḳuñ olduñ yaʿnī saʿd-i ekberi

679. **olmazdı:**-*maz, -dı*
Kaside 19
Mısra: **103**
"Ol-" yardımcı fiil.
Bir nefes olmazdı kim āyīne-i ḳalbüm ola
Bu güẕer-gāh-ı fenāda gerd-i miḥnetden berī

680. **olsa:**-*sa*
Kaside 19
Mısra: **71**
"Ol-" yardımcı fiil.
Ḫaymedārān-ı feżā-yı salṭanat olsa revā
Bār-gāh-ı ḳadr ü iclālüñde çāder mehteri

681. **olur:**-*ur*
Kaside 19
Mısra: **130**
"Ol-" yardımcı fiil.
Ṭarfetü'l-ʿayn içre ṭayy-ı ʿarṣa-i idbār ider
Feyż-i luṭfından olur tā ol ḳadar cüst ü ceri

682. **oldı:**-*dı*
Kaside 20
Mısra: **23**
"Ol-" yardımcı fiil.
Oldı bu yevm-i mübārekde ḳudūm-ı şevketi
Devlet ü iclāle baḳāyīn ü istiʿdādı gör

683. **olmasaydı:**-*ma, -sa, -y, -dı*
Kaside 21
Mısra: **18**
"Ol-" yardımcı fiil.
Ḳadem-i şāh-ı cihān olmaz idi būse-gehi
Olmasaydı başınuñ devleti Saʿd-ābāduñ

684. **ol:**
Kaside 22
Mısra: **12**
O, işaret sıfatı.
Vücūdın ṣadra lāyıḳ gördi ḥükm-i Ḳādir-i Muṭlaḳ
Şeh-i İslāma ilhām eyledi ol feyż-i aḫfāyı

685. **ol:**
Kaside 22
Mısra: **18**
O, işaret sıfatı.
Devām-ı devlet ü iḳbāl ü ṭūl-ı ʿömr ile Allāh
Müʾeyyed eylesün ol pādişāh-i şevket-efzāyı

686. **ol:**
Kaside 22
Mısra: **32**
O, işaret sıfatı.
Bu sünnet ḥaḳ budur māżīde mesbūḳ olmadı fehm it
Bu vech ile aña maḫṣūṣ olur ol ṭavr-ı yektāyī

687. **ol:**
Kaside 22
Mısra: **86**
O, işaret sıfatı.
Ṣadāret mesnedinde Ḥaḳ vücūdın müstedām itsün
Bize göstermesün andan cüdā ol ṣadr-ı vālāyı

688. **ol:**
Kaside 22
Mısra: **90**
O, işaret sıfatı.
Muvāfiḳ eyleye taḳdīre tedbīrin işābetle
Muvaffaḳ ide kār-ı ḫayra ol ferḫunde-ārāyı

689. **ol:**
Kaside 23
Mısra: **8**
O, işaret sıfatı.
Görince raḥm ide şāyed firāş-ı ġamda bīmārın
Beni görsün göziyle gelsün ol mest-i cefā gelsün

690. **ol:**
Kaside 23
Mısra: **12**
O, işaret sıfatı.
Ḳalur mı sende bu zühd ü riyālardan eser zāhid
Hele ṣabr eyle bezme ol cevān-ı dil-rübā gelsün

691. **ol:**
Kaside 23
Mısra: **16**
O, işaret sıfatı.
Ṣabā var eyle inhā ḳaṣd-ı rūy-māl itdigüm evvel
Saña ya gelmesün dir ol nihāl-i tāze ya gelsün

692. **ol:**
Kaside 24
Mısra: **39**
O, işaret sıfatı.
Dem-i sürʿatde ol zerrīn rikāb-ı ṣuʿle-pāşıyla
Döner eşkāl-i raḫşı bir Hümā-yı bāl-cünbāna

693. **ol:**
Kaside 24
Mısra: **47**
O, işaret sıfatı.
Sen ol rūşen-żamīr āyīne-ṣafvetsin ki her laḥẓa
Virür ʿaḳl-ı selīmüñ ḥayret Eflāṭūn-ı Yūnāna

694. **ol:**
Kaside 24
Mısra: **49**
O, işaret sıfatı.
Sen ol ṣāḥīb-kerem ʿālī-himem devletlisin tā kim
Der-i der-gāhuñ olmışdur penāh erbāb-ı ʿirfāna

695. **ol:**
Kaside 24
Mısra: **51**
O, işaret sıfatı.
Sen ol raḥm-āşinā feryād-gūş-ı bī-kesānsın kim
Ġubār-ı der-gehüñ cāy-ı emāndur dād-ḫᵛāhāna

696. **ol:**
Kaside 24
Mısra: **68**
O, işaret sıfatı.
Niçe demdür kim oldum bülbül-i destān-zen-i ḥasret
Elim irmez ne çāre n'eyleyem ol verd-i ḫandāna

697. **ol:**
Kaside 24
Mısra: **70**
O, işaret sıfatı.
Naḥīfī bir ş̲enā-kār u duʿā-endīşe bendedür
Taraḥḥum eyle ey kān-ı kerem ol zār u nālāna

698. **ol:**
Kaside 24
Mısra: **77**
O, işaret sıfatı.
Cihān bezminde ol mestāne-i ālūde-baḫtum kim
Ṣunar dest-i dile sāḳī tehī biñ cām ü peymāne

699. **ol:**
Kaside 26
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
Gel ey dil eyleme bīhūde āh ü vāveylā
Virür murādını ol Ḥayy ü Ḳādir ü Dānā

700. **ol:**
Kaside 26
Mısra: **30**
O, işaret sıfatı.
Nedür bu mertebe ḥayret nedür bu endīşe
Var eyle ol şerefü'ṣ-ṣadra ḥālüñi inhā

701. **ol:**
Kaside 26
Mısra: **115**
O, işaret sıfatı.
Ben ol ḫarābe-nişīn-i ġamem ki çün Mecnūn
Bir oldı kūçe-i şehr ile sāḥa-i ṣaḥrā

702. **ol:**
Kaside 26
Mısra: **117**
O, işaret sıfatı.
Ben ol şikeste-dilem kim nevā-yı şevḳa bedel
Ṣimāḫ-ı ḳalbüm gelmekde ṣıyt-ı vā-esefā

703. **ol:**
Kaside 26
Mısra: **193**
O, işaret sıfatı.
Olur müsekkin-i dūzaḫ ol āb-ı şefḳat kim
Ḥarāret-i dil-i pür-sūzı eyleye iṭfā

704. **ol:**
Kaside 26
Mısra: **205**
O, işaret sıfatı.
Ya ol semiyy-i nebī ol vezīr-i fāżıl kim
Fażīlet ile idi şān ü şöhreti ḥaḳḳā

705. **ol:**
Kaside 26
Mısra: **205**
O, işaret sıfatı.
Ya ol semiyy-i nebī ol vezīr-i fāżıl kim
Fażīlet ile idi şān ü şöhreti ḥaḳḳā

706. **ol:**
Kaside 26
Mısra: **244**
O, işaret sıfatı.
Revā degüldür olam ben ġam ile pejmürde
Ḫitām bulmaya ol nüsḫa-i cihān-ārā

707. **ol:**
Kaside 26
Mısra: **265**
O, işaret sıfatı.
Ümmīd odur diye ol melceʾ-i ʿuṣāt-ı ümem
O māh-ı burc-ı kerem āfitāb-ı evc-i hüdā

708. **ol:**
Kaside 26
Mısra: **273**
O, işaret sıfatı.
Netīce her ne ḳadar mücrim ise ol nā-çīz
İderdi ḳulluġumı ṣıdḳ-ı bāl ile daʿvā

709. **oldur:**-*dur*
Kaside 26
Mısra: **66**
O, üçüncü tekil şahıs zamiri.
Degül mi meymenet-i ẕātı faż̲l-ı Rabbānī
Ki oldur feṭḥ-i Saḳız himmetiyle çehre-nümā

710. **olınmazdı:**-*ın, -maz, -dı*
Kaside 26
Mısra: **234**
"Ol-" yardımcı fiil.
Ḫużūr-ı ʿizzete lāyıḳ edā degüldür bu
Egerçi böyle olınmazdı midḥatüñ ammā

711. **olur:**-*ur*
Kaside 26
Mısra: **113**
"Ol-" yardımcı fiil.
Ṣafā-yı ḫāṭır olur mı o dilde kim şeb ü rūz
Teʿāḳub eyleye ekdār u şiddet ü beʾsā

712. **ol:**
Kaside 27
Mısra: **85**
O, işaret sıfatı.
Niçe iẓhār-ı terennüm ider ol bülbül kim
Āşiyānından anı bād-ı ḫazān eyleye dūr

713. **ol:**
Kaside 27
Mısra: **166**
O, işaret sıfatı.
Cümle tedbīrüñi taḳdīre muvāfiḳ ḳılsun
Mālikü'l-mülk-i ḥaḳīḳī olan ol Rabb-ı Ġafūr

714. **oldur:**-*dur*
Kaside 27
Mısra: **92**
O, işaret zamiri.
Nüṣḫa-i midḥat-i z̲ātuñda bu taḳrīb ile ben
Ġaraż oldur ki idem maʿz̲eret-i sehv ü ḳuṣūr

715. **olup:**-*up*
Kaside 27
Mısra: **5**
"Ol-" yardımcı fiil.
Fihrist-i cāhuñ olup ḳurb-ı civār-ı Kaʿbe
Eyledüñ Ciddede cidd-i kerem ü luṭf-ı vüfūr

716. **olur:**-*ur*
Kaside 27
Mısra: **145**
"Ol-" yardımcı fiil.
Dād-gārā umaram sāye-i luṭfuñda olur
Dünyede ḫāṭır-ı meksūrum olursa mecbūr

717. **ol:**
Kaside 28
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Ben ol mestāne-i ʿışḳam ki ḫūn-ı dil-şarābumdur
Bu bezme neşve-i ġam sāḳī-i āteş-niḳābumdur

718. **ol:**
Kaside 28
Mısra: **8**
O, işaret sıfatı.
Yanup nār-ı ġam-ı ʿışḳuñla geldüm bezm-i devrāna
Dil-i sūzānum ol meclisde ey āfet kebābumdur

719. **ol:**
Kaside 28
Mısra: **25**
O, üçüncü tekil şahıs zamiri.
Cenāb-ı z̲āt-ı ḫāver-rütbe İsmāʿīl Aġa ol kim
Der-i ʿizzet-medārı der-geh-i devlet-meʾābumdur

720. **ol:**
Kaside 28
Mısra: **27**
O, işaret sıfatı.
Ol aġa-yı mükerrem kim nigāh-ı şefḳat-ālūdı
Şifā-baḫşende-i derd-i dil-i pür-ıżṭırābumdur

721. **ol:**
Kaside 28
Mısra: **36**
O, işaret sıfatı.
Yegāne naʿra-i dil-sūzı eyler çarḫ-ı lerzende
Dilā z̲ann itme kim ol nāle-i tār-ı rebābumdur

722. **ol:**
Kaside 28
Mısra: **37**
O, işaret sıfatı.
Ḫudā ol z̲āt-ı pāke bir ṣalābet eylemiş iḥsān
Ki raḫşende cemāl-i behceti feyż-iktisābumdur

723. **ol:**
Kaside 28
Mısra: **39**
O, işaret sıfatı.
Süvār olduḳça ol raḫş-ı ṣabā-reftārına gūyā
Çıḳar tā rütbe-i gerdūna āh-ı pür-şitābumdur

724. **ol:**
Kaside 28
Mısra: **62**
O, işaret sıfatı.
Yeter devlet dil-i bīmāra rū-mālī-i der-gāhuñ
Saʿādet baña ancaḳ ol maḳāma intisābumdur

725. **ol:**
Kıt'a 6
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Birdür ol Ḥāliḳ-ı ʿAz̤īmü'ş-şān
Anuñ içün mi§āl olınmaz hīç

726. **olsa:**-*sa*
Kıt'a 7
Mısra: **4**
"Ol-" yardımcı fiil.
Bir āfitāb-ı ḥüsn ü bahā kim anı gören
Maḥmūd Efendi ṣūfīsi olsa esīr olur

727. **ol:**
Kıt'a 8
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Āsumān üzre ol zamān ki senüñ
Oldı şaḳ bir işāretüñle ḳamer

728. **oldur:**-*dur*
Kıt'a 8
Mısra: **3**
O, işaret zamiri.
Sebeb oldur ki ey Ḥabīb-i Ḫudā
Faḫr idüp ḳıldı ḫiz̤metüñ ber-ser

729. **ol:**
Kıt'a 9
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.
Bu cihān içre anuñ kim e§eri bāḳīdür
Ölmez ol Ḫıżr-ṣıfat zinde durur tā maḥşer

730. **ölmez:**-*mez*
Kıt'a 9
Mısra: **4**
Canı çıkmak, ruhu bedeninden ayrılmak, ölmek.
Bu cihān içre anuñ kim e§eri bāḳīdür
Ölmez ol Ḫıżr-ṣıfat zinde durur tā maḥşer

731. **ol:**
Kıt'a 10
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Gevher-i tābdār ile oldı müzeyyen ol kemer
Mınṭıḳatü'l-burūcıdur çarḫ-ı leṭāfetüñ meger

732. **ol:**
Kıt'a 12
Mısra: **3**
O, işaret sıfatı.
Ṭalʿat-i dil-güşāsı ol māhuñ
Ṣanki cemʿiyyet-i meṭāliʿdür

733. **ol:**
Kıt'a 14
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Geçmez ol cān ü serinden
reh-i ʿışḳuñda diyü
Beni geçmişler efendüm
saña aṣḥāb-ı ġaraż

734. **oldı:**-*dı*
Kıt'a 24
Mısra: **5**
"Ol-" yardımcı fiil.
Bū ʿUbeyde ile hem oldı
Zübeyr ü Ṭalḥa
Rażıyye'llāhü ʿan aṣḥābi
resūlü'l-mennān

735. **ol:**
Kıt'a 26
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Gerçi Etrākden ol dil-ber-i
raʿnā ammā
Niçe Leylāyı ider naḳş-ı
cemāli Mecnūn

736. **ol:**
Kıt'a 31
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
Ey Naḥīfī bu müsāfir-ḫāne-i
fānīde āh
Cān-ı bīmārum fedādur ol
dem-i ferḫundeye

737. **ol:**
Kıt'a 33
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Naḳd-i cān müjdedür ol
ḳāsıd-ı ferḫundeye kim
Yārdan ʿāşıḳ-ı mehcūra
beşāretle gele

738. **ol:**
Kıt'a 36
Mısra: **3**
O, işaret sıfatı.
Nedür ol āb-ı fırāvān-ı
revān-baḫş-ı revān
Ki olur ḳaṭresi tefrīḥ-i
ḳulūba bādī

739. **ola:**-*a*
Kıt'a 45
Mısra: **6**
"Ol-" yardımcı fiil.
İki cānibde iki bāb aña
ṣāhiddür kim
Ṣarḳ u ġarb ola aña mevhibe-
i Sübḥānī

740. **ol:**
Kıt'a 47
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Ol şeh-i ṣāḥib-kemāl ol
mālik-i seyf ü ḳalem
Bu miṣāl-i bī-miṣāli ṭarḥ
u īcād eyledi

741. **ol:**
Kıt'a 47
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Ol şeh-i ṣāḥib-kemāl ol
mālik-i seyf ü ḳalem
Bu miṣāl-i bī-miṣāli ṭarḥ
u īcād eyledi

742. **ol:**
Kıt'a 48
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
O sulṭān-ı cihān-gīr ol şeh-i
ferḫunde-kevkeb kim
Kemāl-i ẕāt ile oldı selāṭīnüñ
ser-efrāzı

743. **oldı:**-*dı*
Matla 3
Mısra: **2**
"Ol-" yardımcı fiil.
O şeh kim ẕātıdur menṣūṣ-ı -
Hümā-yı ḳadri oldı lā-
mekān-pervāz-ı -

744. **ol:**
Matla 5
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
Ḳul itdi bir nigāh-ı nāz ile
ṣabrum idüp yaġmā
Şikār aldı beni ol şāh-bāz-ı
evc-i istiġnā

745. **olan:**-*an*
Matla 7
Mısra: **1**
"Ol-" yardımcı fiil.
Ey olan maẓhar-ı ḫāṣ-ı şeref-
i -
Ḳıldı Miʿrācuñı Ḥaḳ
muḥterem-i -

746. **ola:**-*a*
Matla 8
Mısra: **1**
"Ol-" yardımcı fiil.
Ola ben ḫāk-i rehüñ tuḥfesi
her ṣubḥ u meşā
Rūḥ-ı ẕī-şānuña ezkā-yı
taḥiyyāt ü ṣenā

747. **ol:**
Matla 13
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Geldüñ ol ġonçe-femüñ
müjde-i vaṣlıyla bāña
Āferīn-bād eyā bād-ı
seḥergāh saña

748. **ol:**
Matla 14
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Şerḥ-i şemsiyye olup ol ruḫ-ı
ḫūrşīd-żiyā
Ṣan ḳara ḥāṣiyetdür zülf-i
siyehkārı aña

749. **olmaḳ:**-*maḳ*
Matla 19
Mısra: **1**
"Ol-" yardımcı fiil.
Olmaḳ isterseñ eger maḳbūl-
ı ḫās-ı kibriyā
Olmasun ḳalbüñde saʿy it
ẕerrece kibr ü riyā

750. **ol:**
Matla 20
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Ol kebūdī câme-i teng içre ol
şīrīn liḳā
Şīşe içre ḥabs olunmuş bir
perīdür gūyiyā

751. **ol:**
Matla 20
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Ol kebūdī câme-i teng içre ol
şīrīn liḳā

Şīşe içre ḥabs olunmuş bir perīdür gūyiyā

752. **ol:**
Matla 32
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Ḳalsa gerekdür ol meh sāḳī bu gice tenhā
Saña didüm bu rāzı söz bunda ḳalsun ammā

753. **ol:**
Matla 39
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Sırr-ı ʿışḳı baña ifşā itdirür ol laʿl-i nāb
Söyledür raz-ı derūnı ādeme elbet şarāb

754. **ol:**
Matla 46
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
ʿAceb mi cürmüm olursa vesīle-i raḥmet
Bahāne Tañrısıdur ol Kerīm-i bī-ʿillet

755. **ol:**
Matla 49
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
Pür-teġāfül geçüp itdi dil-i ʿuşşāḳı şikest
ʿĀlemi ḳırdı geçürdi yine ol dil-ber-i mest

756. **ol:**
Matla 86
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
Ḫālden ḫālī görüp şanmañ ki nā-merġūbdur
Levḥ-i ḥüsni ol mehüñ bir bī-nuḳaṭ mektūbdur

757. **ol:**
Matla 88
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Kīmyā olsam ele almaz beni ol şīvekār
Eylemez ben ḫāki şāyān-ı ʿayār-ı iʿtibār

758. **ol:**
Matla 90
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Ekṣer ol āfet raḳīb-i nā-sezā yanındadur
Bu meṣel meşhūrdur devlet ḳażā yanındadur

759. **ol:**
Matla 97
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Ol dürr-i yek dāneye eyle naẓar
Gör neler ṭoġurur cihānda analar

760. **ol:**
Matla 103
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
Hecr-i ebrū-yı hilāliyle olup zār ü nizār
Şimdi ol māha uzaḳdan baḳar oldı aġyār

761. **olan:**-*an*
Matla 111
Mısra: **2**
"Ol-" yardımcı fiil.
Marīż-i ʿışḳına ʿarż-ı fırāş ider dil-ber
Ṭabīb olan kişi hīç ḫasteye döşek mi ṣorar

762. **olsa:**-*sa*
Matla 128
Mısra: **2**
"Ol-" yardımcı fiil.
Żaʿf-ı ʿışḳ oldı ezel cism-i nizāra muḫtaṣ
N'ola ʿālemde baña olsa Naḥīfī maḫlaṣ

763. **ol:**
Matla 141
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Ḥiss idüp nefḥasın ol ṭurra-i müşk-āgīnüñ
Ḫasedinden göbegi düşdi ġazāl-i Çīnüñ

764. **ol:**
Matla 143
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Ḫvābgāh-ı vaṣlını tenhā bulup ol mehveşüñ
Ḳoynına girdüm uyurken ol nihāl-i ser-keşüñ

765. **ol:**
Matla 143
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
Ḫvābgāh-ı vaṣlını tenhā bulup ol mehveşüñ
Ḳoynına girdüm uyurken ol nihāl-i ser-keşüñ

766. **ol:**
Matla 144
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
ʿĀlimān-ı bed-dilüñ ḳalbinde nūr-ı ḥilm-i pāk
Beñzer ol şemʿa ola zindān içinde tābnāk

767. **ol:**
Matla 146
Mısra: **2**
O, işaret zamiri.
Nālesin gūş itme ey dil bülbül-i ferzānenüñ
Ol daḫi yanında bir nā-puḫtedür pervānenüñ

768. **ol:**
Matla 151
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Ümīd-i pāy-būsın eyleyüp ol şāh-ı ḫūbānuñ
Ṭurur boynın burup yollar güzer-gāhında cānānuñ

769. **ol:**
Matla 152
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Görelden tābiş-i ruḫsārın ol mihr-i dıraḫşānuñ
Başında her gice ateş yanar şemʿ-i şebistānuñ

770. **ol:**
Matla 153
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
Dile maḥż-ı şifā oldı dem-i teşrīfi cānānuñ
Hele cānı yerine geldi ol bīmār-ı hicrānuñ

771. **ol:**
Matla 154
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Ḫaṭṭ-ı ʿiẕārı geldi ol ṣūḫ-ı dilsitānuñ
Ḫāli mükedder oldı ʿuṣṣāḳ-ı nā-tüvānuñ

772. **oldur:**-*dur*
Matla 159
Mısra: **2**
O, işaret zamiri.
Dem-i teşrīfüñe var bende o deñlü iḳbāl
Ḫavfüm oldur bedenümden ide cān istiḳbāl

773. **ol:**
Matla 165
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Didüm ol yāre saña bir ʿabd-i kemterdür bu dil
Didi yüz biñ nāz ile ol şāh-ı ḥüsnüm kim degül

774. **ol:**
Matla 165
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
Didüm ol yāre saña bir ʿabd-i kemterdür bu dil
Didi yüz biñ nāz ile ol şāh-ı ḥüsnüm kim degül

775. **ol:**
Matla 167
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Olsam n’ola biñ şevḳ ile ol mehveşe māʾil
Dīvāne ider ādemi ol şekl ü şemāʾil

776. **ol:**
Matla 167
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
Olsam n’ola biñ şevḳ ile ol mehveşe māʾil
Dīvāne ider ādemi ol şekl ü şemāʾil

777. **ol:**
Matla 179
Mısra: **2**
O, işaret zamiri.
Aḥcār iderdi saña ṣalāt ile iḫtirām
Ṭaşdan beterdür ol ki saña itmeye selām

778. **ölür:**-*ür*
Matla 182
Mısra: **2**
Can vermek, hayatını kaybetmek.
Maḳarr-ı ʿāfiyet olmaḳ ne mümkin ādeme ʿālem
Fenā-yı ʿālemi endīşe eyler de ölür ādem

779. **ol:**
Matla 185
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
Çekdürüp çille-i derd-i ġam-ı ʿışḳın her ān
Ādemi zūr ile meftūn ider ol ḳaşı kemān

780. **ol:**
Matla 188
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
Yüz virürsin varup āyīneye ey sīm-beden
Gör ne söyler ol iki yüzli senüñ arduñdan

781. **olursa:**-*ur*, -*sa*
Matla 214
Mısra: **1**
"Ol-" yardımcı fiil.
N’ola meclis olursa reşk-i gülşen
Açıldı gül gibi oldı o gül şen

782. **ol:**
Matla 217
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Kūyında görüp bendesin ol ṣūḫ-ı cefā-fen
Biñ şīve ile didi unutma burayı sen

783. **oldı:**-*dı*
Matla 219
Mısra: **1**
"Ol-" yardımcı fiil.
Oldı hādī ehl-i taḳvāya o sulṭān-ı vecīh
Muṣḥaf-ı teblīġini taṣdīḳ idüp lā-raybe fīh

784. **ol:**
Matla 222
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Bülbül aġlar dem-be-dem ol verd-i ḫandān üstine
Fāḫte feryād ider serv-i ḫırāmān üstine

785. **ol:**
Matla 226
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Seni beñzer dimem ol ṣūḫ-ı cefā-āyīne
Ḳāʾilem ben naẓar erbābına ey āyīne

786. **ol:**
Matla 242
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
Ser-āmeddür elifveş ḳadd-i cānān istiḳāmetde
Netīce vāḥid-i ke’l-elfdür ol serv ḳāmetde

787. **ol:**
Matla 245
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Döner būs itmege her laḥẓa ol pāy-ı dil-ārāyı
ʿAceb mi ser-nigūndur diseler cennetde Ṭūbāyı

788. **ol:**
Matla 246
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Zamān-ı yaḫda çıḳmaz ṣanma sen ol ṭıfl-ı mümtāzı
Daḫi şimdi ḳayar oldı o māhuñ eşheb-i nāzı

789. **ol:**
Matla 252
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
Ey pādişeh-i kişver-i levlāk n’olaydı
Ol yer ki başarduñ gözümüñ nūrı olaydı

790. **ol:**
Matla 264
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
Göricek silsile-i zülfini ʿaḳlum gitdi
Beni ol ṣaçları Leylī hele Mecnūn itdi

791. **ol:**
Matla 265
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Düşdi ol mertebe ālāyiş-i ʿışḳa cānı
Olmadı Kūh-kenüñ başına hīç dermānı

792. **ol:**
Mesnevi 1
Mısra: **5**
O, üçüncü tekil şahıs zamiri.
Oġlıdur ol da ʿAbd-i Muṭṭalibüñ
Ceddidür bu o ṭāhirü'n-nesebüñ

793. **oldı:**-*dı*
Mesnevi 1
Mısra: **4**
"Ol-" yardımcı fiil.
O vücūd-ı güzīn-i ḫalḳ-ı ilāh
Oldı ferzend-i ḫāṣ-ı ʿAbdu'llāh

794. **ol:**
Muamma 3
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
Dil-i deryā-yı melāḥatde göñül dāʾim arar
Bulmaġa ol dürr-i yektāya müşābih gevher

795. **ol:**
Muaşşer 1
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Görmeyelden rūy dil ol dil-ber-i nā-yābdan
Ḳāldum ol bī-raḥme ḥāl-i zārumı işrābdan

796. **ol:**
Muaşşer 1
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
Görmeyelden rūy dil ol dil-ber-i nā-yābdan
Ḳāldum ol bī-raḥme ḥāl-i zārumı işrābdan

797. **ol:**
Muaşşer 1
Mısra: **6**
O, işaret sıfatı.
N'eyleyem ḫūrşīd-i raḫşānum göz açmaz ḫ∨ābdan
Keşf-i rāz ümmīd idüp ol çeşm-i efsūn-sāzıña

798. **ol:**
Muaşşer 1
Mısra: **11**
O, işaret sıfatı.
Yād ḳılsam künc-i ġamda ol dür-i nā-yābumı
Terk idüp bir şeb ḫalāliyle ṣafā-yı ḫ∨ābumı

799. **olduḳça:**-*duḳça*
Muaşşer 1
Mısra: **3**
"Ol-" yardımcı fiil.
Āteş-efrūz-ı ġam olduḳça dil-i pür-tābdan
Farḳ olınmaz şuʿle-i āhum gice meh-tābdan

800. **ol:**
Murabba 2
Mısra: **13**
O, işaret sıfatı.
Sen ol Ḫallāḳ-ı ʿālemsin Ḫudāvend-i Muʿaẓẓamsın

801. **ol:**
Murabba 5
Mısra: **3**
O, işaret sıfatı.
Ol güle ḥayrān olup Çaġıruram dost dost

802. **ol:**
Murabba 6
Mısra: **78**
O, işaret sıfatı.
Ẕikrüñle dil bulsun şeref Dürr ile ṭolsun ol ṣadef

803. **ol:**
Murabba 6
Mısra: **114**
O, işaret sıfatı.
Ṣād it Naḥīfī bendeyi Ol bende-i nālendeyi

804. **ol:**
Murabba 6
Mısra: **115**
O, işaret sıfatı.
Redd itme ol şermendeyi Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

805. **ol:**
Rübai 1
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Ol zevc-i nuḫustīn-i resūl-i mevlā
Ser-māye-i faḫr u şeref-i ḥayl-i nisā

806. **ol:**
Rübai 2
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
Dürr-i ṣadef-i ṣulb-i resūl-i mevlā
Ol seyyide-i nisve-i ʿAdn-i aʿlā

807. **ol:**
Rübai 24
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Ol seyyid-i enbiyā o faḫr-ı dü serā
Ol maẓhar-ı ḫāṣ-ı muʿcizāt-ı isrā

808. **ol:**
Rübai 24
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
Ol seyyid-i enbiyā o faḫr-ı dü serā
Ol maẓhar-ı ḫāṣ-ı muʿcizāt-ı isrā

809. **ol:**
Rübai 28
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Hālā menem ol muʿcize-kār-ı maʿnā
Ser-beste baña siḥr-i ḥalāl-ı şuʿarā

810. **ol:**
Rübai 42

Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
Aʿlā-yı meṭālib ṭaleb-i ḳurb-ı Ḫudā
Biñ cān ü ser ol ḳurb-ı muʿallāya fedā

811. **ol:**
Rübai 49
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Ol yāver-i dīn dāver-i ferḫunde-cenāb
Yaʿnī ki Cenāb-ı ʿÖmerü'bni'l-Ḫaṭṭāb

812. **ol:**
Rübai 67
Mısra: **3**
O, işaret sıfatı.
Ol ġār-ı dil-ārāyı ki teşrīf itdüñ
Müjgānum anuñ ḫākine olsun çārūb

813. **olur:**-*ur*
Rübai 71
Mısra: **3**
"Ol-" yardımcı fiil.
Sūzişle dil-i seḫtini nerm itmek olur
Āhendür olan kūre-i ḥaddāda naṣīb

814. **ol:**
Rübai 73
Mısra: **3**
O, işaret sıfatı.
Rū-māl ḳıl ol der-geh-i ʿālī-şāna
Kim olmaya reh-zen saña menʿ-i ḥācib

815. **ol:**
Rübai 79
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Ol ʿamm-i dil-ārā-yı nebiyy-i raḥmet
Şınvü'l-eb-i peyġām-ber-i ʿāli-rütbet

816. **ol:**
Rübai 98
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
Bildüñ mi nedür bu rūz u şebde ḥālāt
Ol faḫr-ı cihān şevḳinedür bu ḥarekāt

817. **ol:**
Rübai 105
Mısra: **3**
O, işaret sıfatı.
Ḳaṣdum saña tafṣīl idi ol ḥāli velī
Geldi bu maḥalle ḳalemüm oldı şikest

818. **ol:**
Rübai 117
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Ol merdüm-i ḫāṣ u maẓhar-ı fevz ü felāḥ
Yaʿnī ki
Ebūʿ Ubeydetü'bni'l-Cerrāḥ

819. **ol:**
Rübai 119
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Ol nūr-ı Ḫudāya yeter iʿcāz-ı ṣarīḥ
Kim eyleyüp āyāt kemālin taṣrīḥ

820. **olur:**-*ur*
Rübai 125
Mısra: **3**
"Ol-" yardımcı fiil.
Ẕikrüñ ile fikrüñ ile şükrüñle olur
Tarṭīb-i lisān şevḳ-ı derūn ḳuvvet-i rūḥ

821. **ol:**
Rübai 127
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Ol dem ki ṭutup ḥaşri buḫār-ı dūzaḫ
Dehşetle ḫurūş ide şirār-ı dūzaḫ

822. **ol:**
Rübai 129
Mısra: **3**
O, işaret sıfatı.
Tā öyle sitem-pīşedür ol ḫūnī kim
Lerzende olur ġamzelerinden Mirrīḫ

823. **ol:**
Rübai 132
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Ol merd-i veġā-pīşe-i miżmār-ı cihād
Kim Ṭalḥa o çābük-rev-i rāh-i irşād

824. **ol:**
Rübai 132
Mısra: **3**
O, işaret sıfatı.
İḫlāṣ ile ol mefḫar-ı mevcūdāta
Ḫidmetler idüp eyledi taḥṣīl-i murād

825. **ol:**
Rübai 133
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Ol maẓhar-ı tebşīr-i bihişt-i cāvīd
Ol merd-i velī ẕātı saʿīd ismi Saʿīd

826. **ol:**
Rübai 133
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
Ol maẓhar-ı tebşīr-i bihişt-i cāvīd
Ol merd-i velī ẕātı saʿīd ismi Saʿīd

827. **ol:**
Rübai 140
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.
Biz bāzī-i ʿışḳa kim ser-āġāz itdük
Er başumuz oldı ol zamānda Ferhād

828. **oldı:**-*dı*
Rübai 140
Mısra: **4**
"Ol-" yardımcı fiil.
Biz bāzī-i ʿışḳa kim ser-āġāz itdük
Er başumuz oldı ol zamānda Ferhād

829. **ol:**
Rübai 164
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.

Ḫāṭırda yoġ iken ider iʿṭā-yı merām
Ol Ḳādir ü Ḳayyūm o Ḫudāvend-i Şekūr

830. **ol:**
Rübai 169
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
Şad āh ki ey Rabb-i Kerīm ü Ġaffār
Ol deñlü günāh eylemişem leyl ü nehār

831. **ol:**
Rübai 182
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.
Şīrīnligi taʿḳīb-i ġam ile dehrüñ
Ol şerbete beñzer ki içinde sem var

832. **ol:**
Rübai 190
Mısra: **3**
O, işaret sıfatı.
Ol zülf ü o ruḫsār ile bāġ-ı ḥüsnüñ
Bir cānibi gül bir ṭarafı sünbüldür

833. **olur:**-*ur*
Rübai 193
Mısra: **1**
"Ol-" yardımcı fiil.
Gör derdümi kim bī-dil olan böyle olur
Dāġ-ı ġam ile ḥāṣıl olan böyle olur

834. **olur:**-*ur*
Rübai 193
Mısra: **2**
"Ol-" yardımcı fiil.
Gör derdümi kim bī-dil olan böyle olur
Dāġ-ı ġam ile ḥāṣıl olan böyle olur

835. **olur:**-*ur*
Rübai 193
Mısra: **4**
"Ol-" yardımcı fiil.
ʿIşḳıyla hilāl olmadadur cism-i nizār
Meh-pārelere māʾil olan böyle olur

836. **olur:**-*ur*
Rübai 196
Mısra: **2**
"Ol-" yardımcı fiil.
Maḫlūḳa ḳalursa benüm aḥvālüm eger
Maḥṣūlum olur ġuṣṣa vü endūh u keder

837. **ol:**
Rübai 207
Mısra: **3**
O, işaret sıfatı.
Ol eşref-i ḫalḳuñ şeb-i Miʿrācı içün
Eyle şeref-i leyle-i Ḳadre fāʾiz

838. **ol:**
Rübai 208
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.
Yārī-i duʿā ile bu ben müştāḳı
Ol der-geh-i vālāya ḳabūl eyleyesiz

839. **ol:**
Rübai 220
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.
Nāz eyleyerek meclisi teşrīf itsün
Ol āfete biñ cān ile müştāḳuz biz

840. **ol:**
Rübai 222
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Ol ʿamm-i nebī muḥterem-i cümle-i nās
Ol kān-ı şeref yaʿnī Cenāb-ı Abbās

841. **ol:**
Rübai 222
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
Ol ʿamm-i nebī muḥterem-i cümle-i nās
Ol kān-ı şeref yaʿnī Cenāb-ı Abbās

842. **ol:**
Rübai 227
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Ol şāh-ı erīke-i nübüvvet-meʾnūs
Çün taḫt-i vücūda ḳıldı ʿizzetle cülūs

843. **ol:**
Rübai 228
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
Vir ʿışḳuñ ile cān ü dile istīnās
Ol şevḳ ile rūşen ola tā çeşm-i ḥavās

844. **ol:**
Rübai 243
Mısra: **3**
O, işaret sıfatı.
Ol aḥkem-i ḥākimīn olan Rabb-i Ḥakīm
Ḥikmetle ḫażīżi evc ider evci ḫażīż

845. **ol:**
Rübai 244
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Ol dem ki olup feyż-i Ḫudādan maḥẓūẓ
ʿIşḳ oldı dil ü cāna recā-yı melḥūẓ

846. **ol:**
Rübai 250
Mısra: **3**
O, işaret sıfatı.
Ḥaḳ ol güni gösterse ki giryān olaraḳ
İtsem Ḥarem-i Kaʿbe-i kūyuñda ṭavāf

847. **ol:**
Rübai 251
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.
Ḳalbüm pür idüp pertev-i nūr-ı iḫlāṣ
Ol nūr ile yek-reng ola ẓarf u maẓrūf

848. **ol:**
Rübai 256
Mısra: **3**
O, işaret sıfatı.
Ol nūr-ı hüdāyā āyet-i Miʿrācı

Biñ şevḳ ile bī-tevaḳḳuf itdi taṣdīḳ

849. **olur:**-*ur*
Rübai 267
Mısra: **3**
"Ol-" yardımcı fiil.
Mest-i mey-i nāz olsa olur sulṭānum
Her bir nigehüñ hūş-rubā-yı ʿuşşāḳ

850. **ol:**
Rübai 268
Mısra: **3**
O, işaret sıfatı.
Ḥāṣıl bu ki ol serv-i gül-endām ile biz
Şeb-tā-seḥer āġūş-be-āġūş olduḳ

851. **ol:**
Rübai 270
Mısra: **3**
O, işaret sıfatı.
Encüm degül ol gice nümāyān oldı
Ser-tā-be-ḳadem çarḫa dāġ-ı eşvāḳ

852. **ol:**
Rübai 273
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
Gör fażlını Saʿdü'bni Ebī Vaḳḳāsuñ
Ol nāʾil-i sehmü'ş-şeref-i iḫlāṣuñ

853. **ol:**
Rübai 274
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
Meddāḥı olursam ne ʿaceb Ḥassānuñ
Vaṣṣāfı idi ol şeh-i ʿālī-şānuñ

854. **ol:**
Rübai 274
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.
Tā maḥşere dek medḥa olur şāyeste
Her kim ki ola bendesi ol sulṭānuñ

855. **ol:**
Rübai 275
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Bil ḳadrini ol şeh-i nübüvvet-cāhuñ
Kim oldı delīli rāhı her güm-rāhuñ

856. **ol:**
Rübai 275
Mısra: **3**
O, işaret sıfatı.
Faḫr-ı dü cihān Muḥammed ol nūr-ı Ḫudā
Hem bendesi hem resūlidür Allāhuñ

857. **ol:**
Rübai 276
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Taṣdīḳ iderüz risāletin ol māhuñ
Yaʿnī ki Muḥammedü'bni ʿAbdu'llāhuñ

858. **ol:**
Rübai 277
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Ben naʿtine ḳādir degülem ol māhuñ
Yaʿnī ki o peyġām-ber-i ʿālī-cāhuñ

859. **ol:**
Rübai 277
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.
Ḳaṣdum ṭaleb-i şefāʿat ü iḥsāndur
Elṭāf ü kerem ḥüsn-i ḳabūl ol şāhuñ

860. **ol:**
Rübai 278
Mısra: **3**
O, işaret sıfatı.
Ol revnaḳ-ı mesned-i risāletsin kim
Āḫirde gelüp ḫatm-i nebiyyīn olduñ

861. **ol:**
Rübai 280
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
Taʿlīm ḳılup mertebesin esmānuñ
Ḳıl maẓharı ol niʿmet-i ʿālī-şānuñ

862. **ol:**
Rübai 281
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.
Cān virmege çoḳ ḳalmadı hicrānuñ ile
Ol ḫaste-dile çāre gerek çāre gerek

863. **ol:**
Rübai 283
Mısra: **3**
O, işaret sıfatı.
Ol mertebe dil-şād-ı vefā itdüñ kim
Nā-çār beni kendüñe meftūn itdüñ

864. **ol:**
Rübai 290
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Vaṣṣāfı olup şām ü seḥer ol māhuñ
Dil bendesidür ol şeh-i ʿālī-cāhuñ

865. **ol:**
Rübai 290
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
Vaṣṣāfı olup şām ü seḥer ol māhuñ
Dil bendesidür ol şeh-i ʿālī-cāhuñ

866. **olduḳda:**-*duḳda*
Rübai 298
Mısra: **1**
"Ol-" yardımcı fiil.
Bir bendeye olduḳda kemāl-i keremüñ
Maḥṣūlı vefā itmez aña kān ü yemüñ

867. **ol:**
Rübai 308
Mısra: **4**
O, üçüncü tekil şahıs zamiri.
Mümkin mi anı vaṣf ide maḫlūḳ-ı żaʿīf

Ol kim ola memdūḥ-ı Ḫudāyı Müteʿāl

868. **ol:**
Rübai 310
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.
Ḫalḳ eyleyen esbābı viren maḳṣūdı
Ol Ḫāliḳ-ı bī-şerīküñ ġayrı degil

869. **ol:**
Rübai 316
Mısra: **3**
O, işaret sıfatı.
Devrānumuz ol devr-i denīdür anda
Yoḳ ẕerre ḳadar kimsede āsāyiş-i ḥāl

870. **ol:**
Rübai 336
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Bilmem ne füsūn itdi baña ol ẓālim
Ārām idemez oldı dil-i meyyālüm

871. **olursın:**-*ur, -sın*
Rübai 337
Mısra: **3**
"Ol-" yardımcı fiil.
Her ṣaçları zencīre olursın Mecnūn
İncinme Naḥīfī saña dīvāne disem

872. **ol:**
Rübai 342
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.
Baḫtuñ açılur zamānı vardur dirler
Baḫtum açılur mı ol zamānı görsem

873. **ol:**
Rübai 354
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
Vir ʿışḳuñı deryā gibi pürcūş olayum
Ol leẕẕet-i cān-baḫş ile bīhūş olayum

874. **ol:**
Rübai 354
Mısra: **3**
O, işaret sıfatı.
Feyż it baña ol neşve-i ḫāṣṣü'l-ḫāṣı
Kim leẕẕetin idrāk ile medhūş olayum

875. **ol:**
Rübai 356
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.
Fażluñla ʿibād-ı muḫliṣīnüñden ḳıl
Ol rütbeye gerçi yoḳdur istiḥḳāḳum

876. **ol:**
Rübai 358
Mısra: **4**
O, üçüncü tekil şahıs zamiri.
Her kārumı maʿbuduma tefvīż itdüm
Besdür baña ol ġayra münācāt itmem

877. **ol:**
Rübai 359
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.
Hīç bilmedigüm ḳalmadı bu vādīde
Ben ʿışḳda ol mertebe üstād oldum

878. **olur:**-*ur*
Rübai 363
Mısra: **3**
"Ol-" yardımcı fiil.
Ammā yine daʿvā-yı kemāl itsem olur
Zīrā ḳul olan saña ola ḥāṣā kim

879. **ol:**
Rübai 377
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
Senden bize emr oldı çün ey Rabb-i enām
Ol mefḫar-ı kevneyne ṣalāt ile selām

880. **ol:**
Rübai 392
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
Sıbṭayn-ı mükerremeyn-i faḫrü'l-kevneyn
Peymāne-keş-i şehādet ol maẓlūmeyn

881. **ol:**
Rübai 393
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
Pīrāye-dih-i şöhret-i İbn-i ʿAffān
Ol kān-ı ḥayā yaʿnī Cenāb-ı ʿOsmān

882. **ol:**
Rübai 394
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.
Ḫilḳatde şebīh idi şeh-i kevneyne
Ol ḫulḳı ḥasen ẕātı ḥasen ismi Ḫasen

883. **ol:**
Rübai 395
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Ol sıbṭ-ı nebī nūr-ı dü çeşm-i saḳaleyn
Faḫr-ı rusüle olmış idi naṣbü'l-ʿayn

884. **ol:**
Rübai 396
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Ol kān-ı ʿaṭā maʿden-i cūd u iḥsān
Ol ṭālib-i Ḫaḳ yaʿnī ki ʿAbdu'r-raḥmān

885. **ol:**
Rübai 396
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
Ol kān-ı ʿaṭā maʿden-i cūd u iḥsān
Ol ṭālib-i Ḫaḳ yaʿnī ki ʿAbdu'r-raḥmān

886. **ol:**
Rübai 397
Mısra: **3**
O, işaret sıfatı.
Zehrā vü dü çeşm-i dil ü cān ol Ḥaseneyn

Bil āl-i ʿabā faẕlına bunlar zeyn

887. **ol:**
Rübai 401
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Geldükde vücūda ol Ḥabīb-i Yezdān
Envārı ile münevver oldı bu cihān

888. **ol:**
Rübai 405
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
Pūşīde-külāh olup o şūḫ-ı devrān
Ol gerden-i sīm ile olur sergerdān

889. **olur:**-*ur*
Rübai 428
Mısra: **2**
"Ol-" yardımcı fiil.
Ḳul ġaflet ile itse ʿaceb mi ʿiṣyān
Eksük mi olur ḳulda ḫaṭā vü nisyān

890. **ol:**
Rübai 429
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.
İtdükçe recā būs-ı dehānın yoḳ dir
Yoḳ çāremüz ol ġonçe hemān var olsun

891. **ol:**
Rübai 435
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
Dil-ḫasteleri hecr ile pür-dāġ olsun
Ol pīr olası ġonçe-dehen saġ olsun

892. **ol:**
Rübai 435
Mısra: **3**
O, işaret sıfatı.
Āḫir ḳoduñ ol māhı ḥicāb altında
Ey ḫaṭṭ-ı siyeh-kār yüzüñ aġ olsun

893. **ol:**
Rübai 436
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.
Bulmadum anı vaʿde-i luṭfında dürüst
İşkesteyem ol ʿahd-şiken āfetden

894. **ol:**
Rübai 437
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.
Biñ naḫvet ü biñ nāz ile der-kār olsa
Kim ḳurtulur ol ḫançer-i ġaddāruñdan

895. **ol:**
Rübai 445
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Ol Vāḥid-i bī-şerīkdendür iḥsān
Yoḫsa neye ḳādir ola ʿāciz insān

896. **ol:**
Rübai 445
Mısra: **4**
O, üçüncü tekil şahıs zamiri.
Her derde devā luṭf u ʿaṭā andandur
Müşkilleri ḳudretle ol eyler āsān

897. **ol:**
Rübai 446
Mısra: **3**
O, işaret sıfatı.
Ol Ḳādir-i Bī-çūna gerek ḥamd ü s̱enā
Kim niʿmeti olmaḳda ʿibāda efzūn

898. **ol:**
Rübai 454
Mısra: **3**
O, işaret sıfatı.
Ol Rabb-i Eḥaddür ki şerīki yoḳdur
Sulṭān ü gedā ʿacz ile cümle yeksān

899. **ol:**
Rübai 455
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
Taṭyīb ḳılup ḫāṭırı ṭīb-i dil-cū
Olduḳda ṣafā-baḫş-ı vuṣūl ol ten-zū

900. **ol:**
Rübai 455
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.
Pīrāhen-i Yūsuf gibi Yaʿḳūb-ı dili
Bīnā-yı neşāṭ eyledi ol müşgīn bū

901. **ol:**
Rübai 459
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Yā Rab benem ol ʿabd-i eş̱īm ü güm-rāh
Kim cürm ü ḫaṭā olmada kārum her gāh

902. **ol:**
Rübai 467
Mısra: **3**
O, işaret sıfatı.
Ol āfet-i devrānı saña vaṣf idemem
Ser-tā-be-ḳadem ʿişve ser-ā-pā ṣīve

903. **ol:**
Rübai 471
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.
Ben derd ile gird-āb-ı taḫassürdeyem āh
Ol gevher ise ġayra kenār olmaḳda

904. **ol:**
Rübai 479
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
ʿArż eyle göñül ḫācetüñi ol z̲āta
Kim şāmil ola niʿmeti mevcūdāta

905. **olsa:**-*sa*
Rübai 486
Mısra: **1**
"Ol-" yardımcı fiil.
Ḳalb olsa teveccüh-i Ḫudāda her gāh

Her ʿuẕvuñ olur ẕikr-i Ḫudādan āgāh

906. **ol:**
Rübai 493
Mısra: **3**
O, işaret sıfatı.
Ol bādiye-peymā-yı firāḳam ki benüm
Raḫş-ı emelüm ḳaldı feżā-yı ġamda

907. **ol:**
Rübai 494
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
ʿIşḳuñla dil ü cānumı nālān eyle
Ol leẕẕeti meʾnūs-ı dil ü cān eyle

908. **olduḳda:**-*duḳda*
Rübai 499
Mısra: **1**
"Ol-" yardımcı fiil.
Olduḳda emārāt-ı sefer merʾiyye
Aḥvālümi ḳıl rahmet ile merʿiyye

909. **ol:**
Rübai 508
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Ey ehl-i ġaraż ol bu ḫaberden āgāh
Kim eylemesün ġırre seni devlet ü cāh

910. **ol:**
Rübai 508
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.
Sen baña ẓafer-yāb olamazsın zīrā
Ol faḫr-ı cihān oldı baña püşt ü penāh

911. **ol:**
Rübai 510
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
Dil ḫādim olup naʿt-i Resūla'llāha
Daʿvā-yı ʿubūdiyyet ider ol şāha

912. **ol:**
Rübai 510
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.
Gel bendesin āzürdelüge görme revā
Ümmet iseñ ol server-i ʿālī-cāha

913. **ol:**
Rübai 515
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Eyle ṣalavāt ile selām ol şāha
Ol iki cihān faḫrı Ḥabību'llāha

914. **ol:**
Rübai 515
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
Eyle ṣalavāt ile selām ol şāha
Ol iki cihān faḫrı Ḥabību'llāha

915. **ol:**
Rübai 519
Mısra: **3**
O, işaret sıfatı.
Ol mertebeye bende liyāḳat yoḳdur
Sen luṭf u hidāyetüñle lāyıḳ eyle

916. **ol:**
Rübai 524
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Ol Yār-ı Çehār ekmel-i evṣaf-ı velī
ʿUnvān-ı ḫilāfetle muḫaṣṣaṣ ezelī

917. **ol:**
Rübai 525
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Ol Şīr-i Ḫudā şāh-ı seḫā merd-i celī
Ol Ḥaydar-ı Kerrār-laḳab yaʿnī ʿAlī

918. **ol:**
Rübai 525
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
Ol Şīr-i Ḫudā şāh-ı seḫā merd-i celī
Ol Ḥaydar-ı Kerrār-laḳab yaʿnī ʿAlī

919. **ol:**
Rübai 531
Mısra: **4**
O, üçüncü tekil şahıs zamiri.
Rızḳ içün elem çekme Naḥīfī zinhār
Ol kim seni ḫalḳ itdi virür ḳısmetüñi

920. **ol:**
Rübai 550
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.
Şirk ehline taḳrīʿ ü melāmetler idüp
Tevḥīd ider ol Müheymin ü Ḳuddūsi

921. **ol:**
Rübai 553
Mısra: **3**
O, işaret sıfatı.
Ol leyle-i ferḫunde-eşer ḥürmetine
Şād eyle şefāʿatle bu ben muḥtācı

922. **ol:**
Rübai 557
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Ol nūr-ı Ḫudādur iki ʿālem şāhı
Ol evc-i ṣafā mihri nübüvvet māhı

923. **ol:**
Rübai 557
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
Ol nūr-ı Ḫudādur iki ʿālem şāhı
Ol evc-i ṣafā mihri nübüvvet māhı

924. **olmışlar:**-*mış, -lar*
Rübai 558
Mısra: **3**
"Ol-" yardımcı fiil.
Olmışlar idi muḳtebis-i dīdāruñ
Bū Bekr ü ʿÖmer hem daḫi ʿOşmān ü ʿAlī

925. **ol:**
Rübai 560
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Feyż-i şeref-i nuṭḳ idüp ol Rabb-i Ġanī
Ṣad şükr ü ş̲enā ḫādim-i naʿt itdi beni

926. **ol:**
Tahmis 1
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
Gözümüñ ḥasret ile n'ola revān olsa yaşı
ʿĀşıḳam ol şehe kim yoḳ iki ʿālemde eşi

927. **ol:**
Tahmis 3
Mısra: **6**
O, işaret sıfatı.
-
Ḥasretem ol rūz-ı fīrūza o vaḳt-i ḫurreme

928. **ol:**
Tahmis 4
Mısra: **2**
O, işaret zamiri.
Ey yegāne şeh-i kevneyn ü nebiyy-i Ḳureyşī
Sensin ol kim yoḳ anuñ iki cihānda bir eşi

929. **ol:**
Tahmis 4
Mısra: **24**
O, işaret sıfatı.
İtdi irsālüñi Ḥaḳ raḥmet-i kübrā ḫaberi
Sensin ol püşt ü penāh-ı melek ü ins ü perī

930. **ola:**-*a*
Tahmis 4
Mısra: **5**
"Ol-" yardımcı fiil.
Kim ola sevmeye bu ḥüsn ile sen māhveşi
Ne ʿaceb z̲āt u ṣıfat ile olursañ aḥsen

931. **oldı:**-*dı*
Tahmis 4
Mısra: **13**
"Ol-" yardımcı fiil.
Oldı sīr-āb-ı zülāl-ı keremüñ pīr ü cevān
Parmaġuñda aḳıdup āb-ı revān-baḫş-ı revān

932. **ol:**
Tahmis 5
Mısra: **11**
O, işaret sıfatı.
Her ġamzesin itmekde tīz ol nigeh-i cādū
Nāvek-fiken-i ʿişve ol çeşm-i siyeh her sū

933. **ol:**
Tahmis 5
Mısra: **12**
O, işaret sıfatı.
Her ġamzesin itmekde tīz ol nigeh-i cādū
Nāvek-fiken-i ʿişve ol çeşm-i siyeh her sū

934. **ol:**
Tahmis 5
Mısra: **22**
O, işaret sıfatı.
Neşr olmaz zülfüñden bir nefḥa-i zībā-dem
Ol nefḥaya dil-beste cinn ü melek ü ādem

935. **olmaz:**-*maz*
Tahmis 7
Mısra: **5**
Mevcut olmak, içermek.
Bilür kim kān-ı āteşden çıḳan ḫançerde āb olmaz
Olur şermende mihr ü meh cemāl-i bī-mi̲sālüñden

936. **ol:**
Tahmis 8
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.
Şevket-i ḥüsnini itdükçe nümāyān ṣaf ṣaf
Müje ḫaylin dizer ol ġamze-i fettān ṣaf ṣaf

937. **ol:**
Tahmis 9
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Çoḳ niyāz eyledüm ol şūḫa cüvānum diyerek
Hele güş eyle biraz āh ü fiġānum diyerek

938. **ol:**
Tahmis 10
Mısra: **12**
O, işaret sıfatı.
Ne ebrū-yı siyehkār u bu çeşm-i mekkār
Nedür ol ġamze-i ḫūn-rīz o nigāh-ı bīmār

939. **ol:**
Tahmis 10
Mısra: **13**
O, işaret sıfatı.
Nedür ol laʿl-i şeker-ḫand ü o şīrīn güftār
Nedür ol luṭf-ı tebessüm o fem-i gevherbār

940. **ol:**
Tahmis 10
Mısra: **14**
O, işaret sıfatı.
Nedür ol laʿl-i şeker-ḫand ü o şīrīn güftār
Nedür ol luṭf-ı tebessüm o fem-i gevherbār

941. **ol:**
Tahmis 10
Mısra: **15**
O, işaret sıfatı.
Nedür ol ḳadd-i ḳıyāmet nedür ol ḫoş-reftār
Nedür ol şīve-i cān-baḫş u o rengīn eṭvār

942. **ol:**
Tahmis 10
Mısra: **15**
O, işaret sıfatı.
Nedür ol ḳadd-i ḳıyāmet nedür ol ḫoş-reftār
Nedür ol şīve-i cān-baḫş u o rengīn eṭvār

943. **ol:**
Tahmis 10
Mısra: **16**
O, işaret sıfatı.
Nedür ol ḳadd-i ḳıyāmet nedür ol ḫoş-reftār
Nedür ol şīve-i cān-baḫş u o rengīn eṭvār

944. **ol:**
Tahmis 10

Mısra: **17**
O, işaret sıfatı.
Nedür ol cebhe-i nūr ile o gül-gūn ruḫsār
Nedür ey āfet-i cān sende bu ḥüsn-i dīdār

945. **ol:**
Tahmis 10
Mısra: **27**
O, işaret sıfatı.
Dolanup pāyuma çekdi beni ol zülf-i siyāh
ʿĀḳıbet ʿışḳ iline çıḳdı yine ġāyet-i rāh

946. **ola:**-*a*
Tarih 1
Mısra: **36**
"Ol-" yardımcı fiil.
Olup ṭuġrā-yı ḥükmi zīver-i menşūr-ı yektāyī
Ola şāhān-ı ʿālem bende-i nā-çīz-i fermānı

947. **ol:**
Tarih 2
Mısra: **21**
O, işaret sıfatı.
Ḳanda ʿazm eylerse ol şāhenşeh-i encüm-sipāh
Dilerem Ḫaḳdan ola Ḫıżr-ı hidāyet reh-beri

948. **olsun:**-*sun*
Tarih 2
Mısra: **32**
"Ol-" yardımcı fiil.
Rāyet-i iḳbālini mevlā muẓaffer eyleyüp
Sū-be-sū olsun ḳarīn-i fetḥ ü nuṣret ʿaskeri

949. **oldı:**-*dı*
Tarih 3
Mısra: **7**
"Ol-" yardımcı fiil.
Şeh-i mesʿūd-kevkeb yaʿnī Sulṭān Aḥmedüñ oldı
Cülūsı şādī-i dehre şafā-yı ʿāleme bāʿiṣ

950. **oldur:**-*dur*
Tarih 3
Mısra: **10**
O, işaret zamiri.
Niçe şād olmasunlar böyle şāh-ı bī-ʿadīl olmaz
Ümmīd oldur yemīn itsem bu ḳavle olmazam ḥāniṣ

951. **olup:**-*up*
Tarih 3
Mısra: **14**
"Ol-" yardımcı fiil.
Vücūdı maṭlaʿ-ı işrāḳ-ı nūr-ı ḥikmet olmışdur
Felāṭūn-veş olup ḫumm-ı ḫafāda pençe yıl lāyiṣ

952. **ol:**
Tarih 4
Mısra: **7**
O, işaret sıfatı.
Ṭūl-ı ʿömr ile muʿammer idüp ol pādişehi
Baḫt ü iḳbālini Allāh ide dāʾim mesʿūd

953. **ol:**
Tarih 4
Mısra: **34**
O, işaret sıfatı.
Bir duʿā eyleyelim diye melāʾik āmīn
Çünki ol şāh-ı cihān-gīre duʿādur maḳṣūd

954. **ola:**-*a*
Tarih 4
Mısra: **22**
"Ol-" yardımcı fiil.
Sāye-i salṭanatında ola āsūde ʿibād
Ẓulm ü āşūb u fitan ola ʿadīm ü nā-būd

955. **olsa:**-*sa*
Tarih 4
Mısra: **42**
"Ol-" yardımcı fiil.
Ḫayr-ḫvāhānı olup ʿizzet ü rifʿatde müdām
Olsa bed-ḫvāhları ḫūr u ḥaḳīr ü maṭrūd

956. **ol:**
Tarih 5
Mısra: **18**
O, işaret sıfatı.
Degüldür şāʿirāne sözlerüm ʿayn-ı ḥaḳīḳatdür
Ḥelāl itmem kim eylerse beni ol zümreden maʿdūd

957. **oldur:**-*dur*
Tarih 5
Mısra: **9**
O, işaret zamiri.
Ümmīd oldur bu ẕātuñ ḥüsn-i tedbīrinde mużmerdür
Ḫudāvend-i Ṣamedden fetḥ-i ġaybī nuṣret-i mevʿūd

958. **olmışdur:**-*mış, -dur*
Tarih 5
Mısra: **2**
"Ol-" yardımcı fiil.
Şeh-i İslām ü sulṭān-ı cihān-gīr-i felek-rifʿat
Ki olmışdur vücūd-ı pāki ism ü vaṣf ile Maḥmūd

959. **ol:**
Tarih 6
Mısra: **7**
O, işaret sıfatı.
O sulṭān-ı müsellem ol şeh-i ferḫunde-kevkeb kim
Zamān-ı devletinde çarḫ-ı dūn terk itdi ışrārın

960. **ol:**
Tarih 6
Mısra: **21**
O, işaret sıfatı.
Semiyy-i bāb-ı ʿilm ol maẓhar-ı faẓl u maʿārif kim
Rıżā-yı Ḥaḳḳa taḫṣīṣ eylemiş ezkār u efkārın

961. **ol:**
Tarih 6
Mısra: **26**
O, işaret sıfatı.
O sulṭān-ı mükerrem ḳıldı teşrīf-i ṭahāretle
Ser-efrāz-ı cihān ol bende-i pākīze-āsārın

962. **ol:**
Tarih 7
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
ʿOsmān Aġa ol maẓhar-ı aḫlāḳ-ı ḥamīde
İtdi sünen-i Aḥmed-i Muḫtāra tevessül

963. **ol:**
Tarih 7
Mısra: **17**
O, işaret sıfatı.

Ol ḫaṭṭ-ı dil-ārāya
Naḥīfî didi tārīḫ
Ārāyiş-i ḥüsn-i dîger oldı güle sünbül

964. **ol:**
Tarih 8
Mısra: **5**
O, işaret sıfatı.
Ḥācı Ḫurrem Efendi ol fāżıl
İtdi rāh-ı beḳāyı peymūde

965. **olan:**-*an*
Tarih 9
Mısra: **4**
"Ol-" yardımcı fiil.
Rūḥını şād ide dāʾim raḥmet ü ġufrān ile
Ḫāliḳ-ı mevt ḥayāt olan Ḫudāvend-i enām

966. **ol:**
Tarih 10
Mısra: **11**
O, işaret sıfatı.
Geldi bu gülzār-ı bezme iderek ol şeh ḫirām
Maḳdem-i pāküñ mübārek eyleye Rabbü'l-Mecīd

967. **ol:**
Tarih 10
Mısra: **18**
O, işaret sıfatı.
Bī-nuḳaṭ ben de Naḥīfî böyle didüm tārīḫin
Dehre ṭoġdı bir cüvān sulṭān ol ʿAbdü'l-mecīd

968. **olsa:**-*sa*
Tarih 10
Mısra: **10**
"Ol-" yardımcı fiil.
Ger ʿUṭārid eylese taḥrīr ṭāliʿuñ sezā
Nāle-i meh olsa devāt hem midād Baḥr-ı Sefîd

969. **ol:**
Tarih 11
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
Ḥażret-i paşa-yı ʿālī-ḳadr ü memdūḥu'l-ḫıṣāl
Ol kerīmü'ş-şān ü ʿālī-himmet ü merd-i ḥalīm

970. **ol:**
Tarih 11
Mısra: **8**
O, işaret sıfatı.
Dāʾimā Mıṣr-ı saʿādetde ʿazīz itsün anı
Yūsufı sulṭān iden ol Ḥażret-i Rabb-i Raḥīm

971. **ol:**
Tarih 13
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Ol kāñ-ı ʿilm ü baḥr-ı hüner fāżıl-ı zamān
Oldı şeref-nümā-yı ṣadāret Naḥīfîyā

972. **ol:**
Tarih 16
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.
Ḳıldı bu şimşād-zārı maẓhar-ı ḥüsn-i naẓar
Ol şehenşāh-ı mükerrem server-i ferḫunde-cāh

973. **ol:**
Tarih 16
Mısra: **34**
O, işaret sıfatı.
Mihr olur bürc-i ḥamelden çehre-fersā-yı ṣenā
Sāye-baḫş olduḳça ol şāh-ı muʿallā bār-gāh

974. **olmada:**-*ma, -da*
Tarih 16
Mısra: **11**
"Ol-" yardımcı fiil.
Ol ḳadar rūşen ki luṭf-ı ṣafvetinden olmada
Tārī-i şeb kisve-pūş-ı ṭalʿat-ı nūr-ı siyāh

975. **olmada:**-*ma, -da*
Tarih 16
Mısra: **20**
"Ol-" yardımcı fiil.
Öyle nüzhet-gāh-ı dil-keş kim dem-i geşt ü güẕār
Olmada neẕẕāresi şādī-fezā vü ġuṣṣa-kāh

976. **olmada:**-*ma, -da*
Tarih 16
Mısra: **25**
"Ol-" yardımcı fiil.
Olmada seyr ü temāşāsı der ü dīvārınuñ
Dīde-i taṣvīre ḥālet-baḫş-ı feyż-i intibāh

977. **olsa:**-*sa*
Tarih 16
Mısra: **9**
"Ol-" yardımcı fiil.
Bāmına zerrīn ʿalem olsa revādur āfitāb
Saḳfına sīmīn muḳarnes olsa lāyıḳ ḳurs-ı māh

978. **olsa:**-*sa*
Tarih 16
Mısra: **10**
"Ol-" yardımcı fiil.
Bāmına zerrīn ʿalem olsa revādur āfitāb
Saḳfına sīmīn muḳarnes olsa lāyıḳ ḳurs-ı māh

979. **olur:**-*ur*
Tarih 16
Mısra: **21**
"Ol-" yardımcı fiil.
Tābiş-i zer-kārī-i naḳş u nigārından olur
Her maḥalli māye-i efzāyiş-i nūr-ı siyāh

980. **olur:**-*ur*
Tarih 16
Mısra: **27**
"Ol-" yardımcı fiil.
Reng-i rūyı dāġ-sāz-ı lāle-i nuʿmān olur
Ger nemā-yāb olsa ḫāk-i ravżasından berg-i kāh

981. **olur:**-*ur*
Tarih 16
Mısra: **33**
"Ol-" yardımcı fiil.
Mihr olur bürc-i ḥamelden çehre-fersā-yı ṣenā
Sāye-baḫş olduḳça ol şāh-ı muʿallā bār-gāh

982. **olurdı:**-*ur, -dı*
Tarih 17
Mısra: **20**
"Ol-" yardımcı fiil.
Bu ḳaṣr-ı dil-keş-i Ḫüsrev-pesendi gelse seyr itse
Budur Şīrīn diyü müzdūr olurdı şübhesüz Ferhād

983. **ol:**
Tarih 18
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Mālik-i berreyn ü baḥreyn ol
ḫidīv-i ġarb u şarḳ
Yaʿnī Sulṭān Aḥmed ol
şāhenşeh-i gerdūn-ḥaşem

984. **ol:**
Tarih 18
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
Mālik-i berreyn ü baḥreyn ol
ḫidīv-i ġarb u şarḳ
Yaʿnī Sulṭān Aḥmed ol
şāhenşeh-i gerdūn-ḥaşem

985. **ol:**
Tarih 18
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.
Emr idüp dāmādı İbrāhīm
Paşaya hemān
İtdi ol düstūr-ı ekrem der-
ʿaḳab beẕl-i himem

986. **ola:**-*a*
Tarih 20
Mısra: **18**
"Ol-" yardımcı fiil.
Hemīşe şāh-ı zerrīn tāc taḫt-ı
kişver-i ḫāver
Ola tā ḳaṣr-ı çarḫuñ zīb-
baḫş-ı ṣadr-ı eyvānı

987. **olur:**-*ur*
Tarih 20
Mısra: **9**
"Ol-" yardımcı fiil.
Olur naḳş-ı ḳudūmı ġıbṭa-
fermā ṣadr-ı gerdūna
İder şām ü seḥer ser-geşte
ḳaṣr-ı çarḫ-ı gerdānı

988. **ola:**-*a*
Tarih 21
Mısra: **2**
"Ol-" yardımcı fiil.
Yā ilāhī bu nişīmen-gāhuñ
Ola mesʿūd-ı dem-i ikmāli

989. **ol:**
Tarih 25
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
Şecīʿ-i rūz-ı veġā Ḥażret-i
Muḥammed Aġa
Ki ol dilīr-i ġazā-pīşe pīşvā-
yı ġuzāt

990. **ol:**
Tarih 25
Mısra: **6**
O, işaret sıfatı.
Yapup bu çeşme-i zībāyı fī-
sebīli'llāh
Beḳā-yı ẕikre sebeb ḳıldı ol
sütūde-ṣıfāt

991. **ol:**
Tarih 28
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Ol Ḥüseyn-ism ü ḥasen-
aḫlāḳ u memdūḥu'l-ḫıṣāl
Ol vezīr-i aʿẓam-ı rūşen-dil ü
ṣadr-ı ecel

992. **ol:**
Tarih 28
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
Ol Ḥüseyn-ism ü ḥasen-
aḫlāḳ u memdūḥu'l-ḫıṣāl
Ol vezīr-i aʿẓam-ı rūşen-dil ü
ṣadr-ı ecel

993. **ol:**
Tarih 28
Mısra: **51**
O, işaret sıfatı.
Vāḳıf-ı sırr-ı uṣūl ol kāşif-i
ʿilm-i ḫaber
Ṭālib-i ʿirfān iseñ kesb-i
kemālāt eyle gel

994. **ol:**
Tarih 28
Mısra: **53**
O, işaret sıfatı.
Ol ḫidīv-i ṣāḥibü'l-ḫayra
ġarīb ü āşinā
İtmege ḫayr-ı duʿā iḫlāṣ ile
ḳaldırsun el

995. **olmayaydı:**-*ma*, -*yay*, -*dı*
Tarih 28
Mısra: **22**
"Ol-" yardımcı fiil.
İʿtidāl-i ṭabʿına teşbīhe
ruḫṣat var idi
Olmayaydı bīş ü kem taʿdīl-i
mīzān ü ḥamel

996. **olsun:**-*sun*
Tarih 28
Mısra: **67**
"Ol-" yardımcı fiil.
Maʿraż-ı ḫayr-i duʿā olsun
cenāb-ı ḥażreti
ʿArż olup der-gāhına
gāhī ḳaṣāyid geh ġazel

997. **ol:**
Tarih 29
Mısra: **9**
O, işaret sıfatı.
İde tevfīḳ-ı Ḫudā ol şeh-i
ʿālī-şānuñ
Kevkeb-i gevkebesin ʿavn ü
ẓaferle merṣūd

998. **ol:**
Tarih 29
Mısra: **15**
O, işaret sıfatı.
Ṣıḥḥat ü ʿāfiyet iḥsān idüp ol
Rabb-ı Kerīm
Eyleye ḥıfẓ u emānın o şehe
ḥırz-ı vücūd

999. **ol:**
Tarih 31
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
Şehenşāh-ı meʿānī-pīşe ʿālī-
ḳadr ü dānişver
Şeh-i baḥreyn ü berreyn ol
cemīlü'ẕ-ẕāt-ı deryā-dil

1000. **ol:**
Tarih 34
Mısra: **6**
O, işaret sıfatı.
Maẕhar-ı tevfīḳdur bī-şübhe
reʾy-i rūşeni
Ol vezīr-i kār-dānuñ ol
müşīr-i erşedüñ

1001. **ol:**
Tarih 34
Mısra: **6**
O, işaret sıfatı.
Maẕhar-ı tevfīḳdur bī-şübhe
reʾy-i rūşeni
Ol vezīr-i kār-dānuñ ol
müşīr-i erşedüñ

1002. **ol:**
Tarih 35
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
ʿAmuca-zāde ol ṣadr-ı güzīnin
Yegāne ḫ∨āheri ol faḫr-ı ensāb

1003. **ol:**
Tarih 35
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
ʿAmuca-zāde ol ṣadr-ı güzīnin
Yegāne ḫ∨āheri ol faḫr-ı ensāb

1004. **ol:**
Tarih 35
Mısra: **3**
O, işaret sıfatı.
Raḥīme Ḫanum ol ferḫunde-sīret
İdüp iḫlāṣ ile tertīb-i aṣḥāb

1005. **ol:**
Tarih 37
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
Ey Naḥīfī ṣevḳ ile ol dem didüm tārīḫ içün
Oldı Sulṭān Muṣṭafā zīb-i maḳām serveri

<u>ol-:</u>

1. **ölicek:**-*icek*
Gazel 57
Mısra: **6**
Can vermek, hayatını kaybetmek.
Lebinüñ şerbetini virmez iseñ ʿāşıḳuña
Ölicek yā ne cevābuñ olıcaḳ rūz-ı ḥisāb

2. **olmaz:**-*maz*
Gazel 313
Mısra: **13**
"Ol-" yardımcı fiil.
Bülbül olmaz aña hem-nāle hezarān olsa
Ey gül-i ʿişve Naḥīfī saña besdür bülbül

3. **olmaz:**-*maz*
Gazel 316
Mısra: **9**
"Ol-" yardımcı fiil.
Bir sehī-serve göñül düşmemek olmaz zāhid
Dil-i şeydā bu hevādan geçemez çāre degül

4. **olsun:**-*sun*
Gazel 346
Mısra: **3**
"Ol-" yardımcı fiil.
Cān ise ġaraż cevr ü cefādan senüñ olsun
Ben miḫnet-i hicrān ile cānumdan uṣandum

5. **olan:**-*an*
Gazel 347
Mısra: **6**
"Ol-" yardımcı fiil.
Ġırre ḳılmış bir iki ḫāki tüvān-ı beşeri
Bilmedi anda olan tāb ü tüvānı yaḳaram

6. **olsun:**-*sun*
Gazel 351
Mısra: **12**
"Ol-" yardımcı fiil.
Taḳbīl-i dest ü dāmen-i nādān yeter belā
Maḳṣūd cāh ise senüñ olsun ben istemem

7. **olmasun:**-*ma, -sun*
Gazel 384
Mısra: **4**
"Ol-" yardımcı fiil.
Bir ser-āmed dil-rübā gördüm didüñ gülzārda
Gördigüñ ey bād-ı ṣubḥ ol serv-ḳāmet olmasun

8. **olursa:**-*sa, -ur*
Gazel 415
Mısra: **8**
"Ol-" yardımcı fiil.
Bizüm mevlāya yoḳdur rūyumuz ʿarż-ı münācāt
Olursa senden olur luṭf-ı himmet yā Resūla'llāh

9. **olan:**-*an*
Gazel 457
Mısra: **14**
"Ol-" yardımcı fiil.
Nefs ü hevā ki düşmen-i dīrīnedür saña
Ruḫsat virür mi ʿāḳıl olan hīç ʿadūsına

10. **olmayınca:**-*ma, -y, -ınca*
Gazel 462
Mısra: **11**
"Ol-" yardımcı fiil.
Ḳalbüñde olmayınca senüñ ḫaşyet-i Ḫudā
İḳrār-ı lafẓ-ı rūz-ı cezādan ne fāʾide

11. **olan:**-*an*
Gazel 463
Mısra: **10**
"Ol-" yardımcı fiil.
Ben ẕerre olur sāye-ṣıfat ḫāk ile yeksān
Ger sende olan mihr ü vefā zāʾil olursa

12. **olursa:**-*sa, -ur*
Gazel 467
Mısra: **10**
"Ol-" yardımcı fiil.
Devā-yı ġayr ile āzürde-ḫātıram maḥżā
Olursa senden olur derd-i ḥasrete çāre

13. **olmaz:**-*maz*
Gazel 481
Mısra: **7**
"Ol-" yardımcı fiil.
Zāhidā ḫ∨āhiş-i dil olmamaḳ olmaz ammā
Hele bir pāre de terk-i ṭamaʿ-ı ḫām olsa

14. **olmaz:**-*maz*
Gazel 486
Mısra: **18**
"Ol-" yardımcı fiil.
Maḥabbet bir metāʿ-ı bī-bedeldür gerçi ʿālemde
Nifāḳuñ olmaz ise çāk-sāz-ı zaḫm-miḳrāżı

15. **ola:**-*a*
Gazel 507
Mısra: **6**
"Ol-" yardımcı fiil.
Öyle gül-çehreye cān naḳdi fedādur ki anuñ
Ḥüsn ü ānında ola ġāliye vü ġāzeleri

16. **ola:**-*a*
Gazel 512
Mısra: **12**
"Ol-" yardımcı fiil.
Dār-ı ġurbetde dil-i zār-ı ġarībe yā Rab
Bir ṣafā var mı ola vuṣlat-ı aḥbāb gibi

17. **olmaz:**-*maz*
Gazel 515
Mısra: **7**
"Ol-" yardımcı fiil.
Dil-i bīmāra dārū-yı lebüñden çāre olmaz mı
Bu derd-i cān-güdāz-ı ḥasretüñ hīç yoḳ mı dermānı

18. **ola:**-*a*
Kaside 3
Mısra: **66**
"Ol-" yardımcı fiil.
Merd-i dānā geçinürsin bu ḳadar ġaflet ile
ʿAceb farḳı senüñle ne ola nā-dānuñ

19. **ola:**-*a*
Kaside 3
Mısra: **96**
"Ol-" yardımcı fiil.
Bir duʿā eyle göñül ṣıdḳ ile gel Allāha
Ola sükkān-ı semā cümle icābet-ḫ∨ānuñ

20. **olan:**-*an*
Kaside 3
Mısra: **94**
"Ol-" yardımcı fiil.
Ey Naḥīfī ḳanı bu bezm-geh-i fānīde
Bunca dem hem-dem ü hem-ṣoḥbet olan yārānuñ

21. **olan:**-*an*
Kaside 7
Mısra: **3**
"Ol-" yardımcı fiil.
Baḳ seyl-i sirişküme olan cūş u ḫurūşa
Ey gevher-i pākīze-i ʿummān-ı şefāʿat

22. **olan:**-*an*
Kaside 8
Mısra: **102**
"Ol-" yardımcı fiil.
Seyyidā dādgerā şāh-ı şefīʿ-i ḥaşrā
Ey cenābuñdur olan cümle-i ḫalḳa sālār

23. **olsun:**-*sun*
Kaside 11
Mısra: **89**
"Ol-" yardımcı fiil.
Hem daḫi aṣḥāb ü ālüñ üzre olsun bī-ḥisāb
Tuḥfe-i daʿvāt-ı teslīm-i selāmet-zā ile

24. **olan:**-*an*
Kaside 12
Mısra: **12**
"Ol-" yardımcı fiil.
Döndi yine ārāyiş-i ḳandīl-i mināre
Ḥavrāda olan naḳş-ı kemer-bend-i meyāne

25. **ola:**-*a*
Kaside 13
Mısra: **45**
"Ol-" yardımcı fiil.
Ola mevḳūf-ı dāġ-ı farṭ-ı ferzend-i merādātı
Seni ṣıdḳ ile tercīḥ itmeyen māl ü benīn üzre

26. **olmaz:**-*maz*
Kaside 13
Mısra: **36**
"Ol-" yardımcı fiil.
Kemāl-i şerʿ-i pāküñ nesḫ-i edyān eyledi cümle
Ḥaḳīḳatde muḳarrerdür ki dīn olmaz bu dīr üzre

27. **olmaz:**-*maz*
Kaside 20
Mısra: **7**
"Ol-" yardımcı fiil.
Tā ebed olmaz mı taḥsīn ile mevḳūf-ı ḳıyām
Pīşgāhında bu ḳaṣruñ serv ile şimşādı gör

28. **ola:**-*a*
Kaside 24
Mısra: **101**
"Ol-" yardımcı fiil.
Ola tā kim felek pertev-fürūz-ı maṭlaʿ-ı iḳbāl
Ola tā mihr-i behcet zīver-efken tāc-ı devrāna

29. **olan:**-*an*
Kaside 27
Mısra: **153**
"Ol-" yardımcı fiil.
Umaram Māniʿ ü Muʿṭī olan Rabb-ı Kerīm
Eyleye ḫāṭır-ı maḥzūnumı şād ü mesrūr

30. **olan:**-*an*
Kaside 27
Mısra: **109**
"Ol-" yardımcı fiil.
Ṣadef-i dilde olan her güher-i güftārum
Şāhid-i naẓma olur zīver-i aʿnāḳ u naḥūr

31. **olsun:**-*sun*
Rübai 96
Mısra: **2**
"Ol-" yardımcı fiil.
Biñ ḥamd ü s̱enā şükr ü sipās ü minnet
Olsun saña ey Mālik-i mülk-i vaḥdet

32. **olmaz:**-*maz*
Rübai 131
Mısra: **2**
"Ol-" yardımcı fiil.
Naḳş-ı ḳademüñ olmasa pīrāye-i çarḫ
Olmaz idi ʿālī bu ḳadar pāye-i çarḫ

33. **olan:**-*an*
Rübai 150
Mısra: **1**
"Ol-" yardımcı fiil.
Ey derdi olan ʿāṣıḳa dermāndan eleẕ
Dil-i teşnelügüñ şerbet-i ḥayvāndan eleẕ

34. **olmaz:**-*maz*
Rübai 204
Mısra: **4**
"Ol-" yardımcı fiil.
Bir ḳalbe iki maḥabbet olmaz mersūm
Bir ḳıble-nümāda iki miḥrāb olmaz

35. **olmaz:**-*maz*
Rübai 204

Mısra: **1**
"Ol-" yardımcı fiil.
Bir yerde ki çün āteş ile āb olmaz
Dünyā hevesi ʿārife reh-yāb olmaz

36. **olan:**-*an*
Rübai 260
Mısra: **3**
"Ol-" yardımcı fiil.
Ey ḥaḳḳ ile maʿbūdum olan Rabb-i Eḥad
İsʿāf-ı murādata beni it mülḥaḳ

37. **olmış:**-*mış*
Rübai 273
Mısra: **3**
"Ol-" yardımcı fiil.
Kim olmış idi -
Nuṭḳı aña peyġām-ber-i ḫāṣu'l-ḫāṣuñ

38. **ölsem:**-*se, -m*
Rübai 345
Mısra: **4**
Can vermek, hayatını kaybetmek.
Yā Rab saña maʿlūm benüm aḥvālüm
Nā-keslere ölsem daḫı ḥālüm diyemem

39. **ola:**-*a*
Rübai 363
Mısra: **4**
"Ol-" yardımcı fiil.
Ammā yine daʿvā-yı kemāl itsem olur
Zīrā ḳul olan saña ola ḫāṣā kim

40. **olan:**-*an*
Rübai 389
Mısra: **4**
"Ol-" yardımcı fiil.
Bildüklerini eylesün aṣḥāb-ı ġaraż
Ben ʿādili olan Rabb-i Ḳādiri bilürem

41. **olan:**-*an*
Rübai 438
Mısra: **3**
"Ol-" yardımcı fiil.
Bu yolda olan bār-keş-i ḳayd-ı vücūd
Ṣaḥrā-yı taḥayyürde ḳalur ser-gerdān

42. **olsun:**-*sun*
Rübai 447
Mısra: **2**
"Ol-" yardımcı fiil.
Cān ṣıdḳ u teveccüh ile āgāh olsun
Āgāhī-i dil senüñle her gāh olsun

ol dem:

1. **ol dem:**
Tarih 2
Mısra: **37**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
O zaman.
Ey Naḥīfī ṣevḳ ile ol dem didüm tārīḫ içün
Oldı Sulṭān Muṣṭafā zīb-i maḳām serveri

2. **ol dem:**
Tarih 17
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
O zaman.
Ḥavāle eyleyüp miʿmār-ı ṭabʿ-ı pākine ol dem
Bu ḳaṣr-ı bī-ʿadīl-i dil-güşāyı eyledi īcād

ol dem ki:

1. **ol dem ki:**
Gazel 281
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
O zaman ki.
Eyā maḥbūb-ı Ḥaḳ ol dem ki ʿazm-i lā-mekān itdüñ
Ġubār-ı maḳdemüñ küḥl-i ʿuyūn-ı ḳudsiyān itdüñ

2. **ol dem ki:**
Gazel 282
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
O zaman ki.
Cān ü dilümi pertev-i feyż eyler iḥāṭa
Ol dem ki olam müştaġıl-i fikret-i naʿtüñ

3. **ol dem ki:**
Kaside 6
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
O zaman ki.
İtme dirīġ reşḥa-i luṭfuñ bu teşneden
Ol dem ki hevl ü şerm ide īrāş-ı tāb ü teb

4. **ol dem ki:**
Rübai 130
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
O zaman ki.
Ben ḫāke dirīġ itme nigāh-ı keremüñ
Ol dem ki ẓuhūr eyleye hevl-i dūzaḫ

ol deñlü:

1. **ol deñlü:**
Tarih 7
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
O denli, o kadar.
Keşf ola aña ʿilm-i ledün sırr-ı ḥaḳīḳat
Ol deñlü ide maʿrifet-i Ḥaḳḳa tevaġġul

ol ḳadar:

1. **ol ḳadar:**
Gazel 27
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
O kadar, o ölçüde.
Zār ü nizāram ol ḳadar ālām-ı ʿışḳ ile
Bār-ı girān görünmede pīrāhenüm baña

2. **ol ḳadar:**
Gazel 150
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
O kadar, o ölçüde.

Dil ü cān ol ḳadar ol āfitāb-ı ḥüsne ḥayrāndur
Gören çeşm-i nizārum ẓann ider taṣvīr-i bī-cāndur

3. **ol ḳadar:**
Gazel 178
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
O kadar, o ölçüde.
Farḳ olınmaz dem-i vuṣlatda ruḫuñla gülşen
Ol ḳadar reng-i ḥayā rūyuña tāb-āver olur

4. **ol ḳadar:**
Gazel 328
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
O kadar, o ölçüde.
Çāk çāk olsam ḫaberdār olmayam ol ẕevḳ ile
Ol ḳadar şevḳ-ı ḫayālüñ eyledi cāna hücūm

5. **ol ḳadar:**
Gazel 335
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
O kadar, o ölçüde.
Ne deñlü ben ḥaẕer ḳıldum ise peykān-ı cevrüñden
Ḳażāyı gör ki ālām-ı cefāyı ol ḳadar çekdüm

6. **ol ḳadar:**
Gazel 344
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
O kadar, o ölçüde.
Sen Naḥīfîye cefāyı ne ḳadar eyler iseñ
Ol ḳadar ben de anı ḫurrem ü şādān göreyüm

7. **ol ḳadar:**
Gazel 345
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
O kadar, o ölçüde.
Ẕevḳ-ı vaṣluñla libās-ı ʿışḳı tecdīd eyledüm
Ol ḳadar kesb-i ṣafā ḳıldum ki bir ʿıyd eyledüm

8. **ol ḳadar:**
Gazel 384
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
O kadar, o ölçüde.
Ol ḳadar āmādedür çāk-i girībān itmege
Çeşm-i şūḫuñdan Naḥīfîye işāret olmasun

9. **ol ḳadar:**
Gazel 445
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
O kadar, o ölçüde.
Ol ḳadar ḫāk-zen-i deşt-i ġam oldum ki benüm
Dāmenüm farḳ idemez kimse girībānum ile

10. **ol ḳadar:**
Gazel 494
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
O kadar, o ölçüde.
Ol ḳadar oldum esīr-i ferş-i ġurbet kim benüm
Ḥālüme raḥm itmedük kāfir Müselmān ḳalmadı

11. **ol ḳadar:**
Gazel 516
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
O kadar, o ölçüde.
Nev-bahār itdi güẕer ben seyr-i gülzār itmedüm
Ol ḳadar göñlüm mürāʿāt itdi şarṭ-ı ʿuzleti

12. **ol ḳadar:**
Kaside 19
Mısra: **93**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
O kadar, o ölçüde.
Ṣarṣar-ı ġam ol ḳadar oldı vezān bāġ-ı dile
Şāh-ı naḫlistān-ı şevḳuñ ḳalmadı berg ü beri

13. **ol ḳadar:**
Kaside 19
Mısra: **101**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
O kadar, o ölçüde.
Ol ḳadar çekdüm zen-i ferṭūte-i dünyā ġamın
Ẓann iderdüm ḳalmadı dünyāda bir himmet eri

14. **ol ḳadar:**
Kaside 19
Mısra: **130**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
O kadar, o ölçüde.
Ṭarfetü'l-ʿayn içre ṭayy-ı ʿarṣa-i idbār ider
Feyż-i luṭfından olur tā ol ḳadar cüst ü ceri

15. **ol ḳadar:**
Matla 247
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
O kadar, o ölçüde.
Bu ġurbet ilde vaṣluñ ol ḳadar emr-i muḥāl oldı
Baña fikr-i viṣālüñ eylemek ʿayn-ı viṣāl oldı

16. **ol ḳadar:**
Tarih 16
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
O kadar, o ölçüde.
Ol ḳadar rūşen ki luṭf-ı şafvetinden olmada
Tārī-i şeb kisve-pūş-ı ṭalʿat-ı nūr-ı siyāh

ol ki:

1. **ol ki:**
Kaside 4
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
O ki.
Ol ki nūş ide şarāb-ı ʿışḳı Aña yeksān görinür ʿaḳl ü cünūn

2. **ol ki:**
Kıt'a 33

Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
O ki.
Ḳademin merdümek-i dīdeye vaż‘ itse revā
Ol ki ḫāk-i ḳademüñden bir işāretle gele

ol kim:

1. **ol kim:**
Gazel 296
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
O ki.
Āb-ı Ḥayāt olursa eyler mi aña raġbet
Ol kim ola cihānda dil-teşne-i viṣālüñ

2. **ol kim:**
Gazel 328
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
O ki.
Sensin ol kim kemterīn vaṣf-ı şerīfüñdür senüñ
Fāżıl-ı Ümmī-laḳab ‘allāme-i ümmü’l-‘ulūm

ola gör:

1. **ola gör:**
Gazel 288
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Olmaya bakmak, olmaya çalışmak.
Ey Naḥīfī ola gör ṭālib-i vech-i Bāḳī
Baḳma ol ḥüsne ki encāmı tebāh olsa gerek

ola mı:

1. **ola mı:**
Gazel 226
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Olur mu?.
Yār ile tenhā düşince bir yere āh eyleyüp
Ola mı vaṣl-ı cevānī anda ḥasret istemez

olduḳça:

1. **olduḳça:**
Gazel 42
Mısra: **11**
Yetecek kadar, epey.
Bu vaż‘-ı bārid-i ḫas-tıynetān olduḳça meşhūdum
Cigerde sūz-ı ġayret dilde āh-ı serd olur peydā

2. **olduḳça:**
Gazel 42
Mısra: **13**
Bulunmak, mevcut olmak.
Siyāh ü sāde levn-i rūz u şeb meşhūdum olduḳça
Bu lu‘betgāhda biñ dürlü naḳş-ı nerd olur peydā

öldür:

1. **öldürdi:**-*di*
Gazel 22
Mısra: **6**
Bir canlının hayatına son vermek.
Viṣālin eyledi mevḳūf-ı maḥşer ol ḳıyāmet-ḳad
Beni öldürdi işte ārzū-yı va‘de ferdā

2. **öldürürsün:**-*ür, -süñ*
Gazel 25
Mısra: **7**
Bir canlının hayatına son vermek.
Çoḳ degüldür ġamze-i fettānuñ öldürürsün beni
Mūcib-i ḥüsnüñdür elbet ‘arż-ı nāz itmek baña

3. **öldürdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 41
Mısra: **13**
Bir canlının hayatına son vermek.
Naḥīfī bendeñi cevr ile işte öldürdüñ
Revā mıdur bu ḳadar vaż‘-ı fitne-sāz saña

4. **öldürdi:**-*di*
Gazel 76
Mısra: **10**
Bir canlının hayatına son vermek.
Ḳıl çāre Naḥīfīye meded şerbet-i la‘lüñ
Öldürdi anı işte bu endīşe-i ḥasret

5. **öldürdi:**-*di*
Gazel 86
Mısra: **3**
Bir canlının hayatına son vermek.
Ḥasret öldürdi beni raḥm eylemez mi ḥālüme
Ol ṭabīb-i cān bu derde bir devā bilmez mi hīç

6. **öldür:**
Gazel 124
Mısra: **5**
Bir canlının hayatına son vermek.
Nāz ider şemşīr-i ġamzeñle bizi öldür disek
Ol şeh-i mülk-i melāḥat bir recāmuz çoḳ görür

7. **öldürür:**-*ür*
Gazel 199
Mısra: **12**
Bir canlının hayatına son vermek.
Kār ider ṭa‘n-ı girān-ḫüzni dil-i dānāya
Öldürür ehl-i kemāli hele cevr-i aġyār

8. **öldürdi:**-*di*
Gazel 267
Mısra: **9**
Bir canlının hayatına son vermek. || Çok acı ve sıkıntı vermek, çok üzmek veya yormak.
Yeter öldürdi beni ḥasret-i dīdāruñ āh
Yoḫsa ḳurbānuñ olam ‘arż-ı tecellā da mı yoḳ

9. **öldürdi:**-*di*
Gazel 302
Mısra: **3**
Bir canlının hayatına son vermek.
Beni öldürdi ẓālim ġamze-i bī-raḥm ü pür-ḫūnuñ

Nedür bu şīvelerle çeşm-i mestüñ ʿişve-bāz itmek

10. **öldürdi:**-*di*
Gazel 304
Mısra: **8**
Bir canlının hayatına son vermek.
Ne müdāvā meded var ne temennāya mecāl
Beni öldürdi senüñ ġamze-i mekkārelerüñ

11. **öldürdi:**-*di*
Gazel 348
Mısra: **5**
Bir canlının hayatına son vermek.
Öldürdi beni renc-i ḫumār-ı ġam-ı laʿlüñ
Ey mest-i mey-i ʿişve olan şāh-levendüm

12. **öldürmek:**-*mek*
Gazel 363
Mısra: **5**
Bir canlının hayatına son vermek.
Bizi öldürmek imiş ḳaṣdını bildük ammā
Niyyetinden ne var ol dil-ber-i fettān dönsün

13. **öldür:**
Gazel 369
Mısra: **12**
Bir canlının hayatına son vermek.
ʿĀṣıḳ-ı cān-be-leb-i ḥasretem ey ḫūnī meded
Öldürürseñ beni öldür ki sevāb eylersin

14. **öldürmede:**-*me, -de*
Gazel 369
Mısra: **5**
Bir canlının hayatına son vermek.
Beni öldürmede bir vech ile teʾḫīr itmez
Ġamze-i şūḫuña bīhūde ʿitāb eylersin

15. **öldür:**
Gazel 384
Mısra: **11**
Bir canlının hayatına son vermek.
Biz saña öldür raḳībi dimeden maḳṣūdumuz
İsterüz bī-çāre maḥrūm-ı şehādet olmasun

16. **öldürme:**-*me*
Gazel 385
Mısra: **13**
Bir canlının hayatına son vermek.
Öldürme gel Naḥīfī-i şeydāyı cevr ile
Ḫūbān içinde ol daḥi bir ādet olmasun

17. **öldür:**
Gazel 438
Mısra: **5**
Bir canlının hayatına son vermek.
Ḥükm-i kitāb-ı ʿışḳ ile öldür ṣevāba gir
Ey bī-vefā eger seni sevmek günāh ise

18. **öldürür:**-*ür*
Gazel 449
Mısra: **10**
Bir canlının hayatına son vermek.
ʿArż-ı niyāza başlasam ḫ∨āba varur o mest-i nāz
ʿĀṣıḳ-ı zārı öldürür işte bu vażʿ-ı sāḫte

19. **öldürdi:**-*di*
Gazel 477
Mısra: **6**
Bir canlının hayatına son vermek. || Çok acı ve sıkıntı vermek, çok üzmek veya yormak.
Seng-i rāhı da olursam ider imsāk-i naẓar
Beni öldürdi o kāfir bu tecāhüller ile

20. **öldürdi:**-*di*
Gazel 504
Mısra: **8**
Bir canlının hayatına son vermek.
Sāḳī yetiş ki cürʿa-keşān-ı maḥabbeti
Öldürdi işte zāhid-i ḫuşḳüñ riyāları

21. **öldürdi:**-*di*
Kaside 7
Mısra: **27**
Bir canlının hayatına son vermek.
Öldürdi beni derd-i peşīmānī-i ʿışyān
Olsam n'ola ḫ∨āhiş-ger-i dermān-ı şefāʿat

22. **öldürürse:**-*ür, -se*
Murabba 8
Mısra: **7**
Bir canlının hayatına son vermek. || Çok acı ve sıkıntı vermek, çok üzmek veya yormak.
Öldürürse ben ġarīb ü zārı derd-i ḥasretüñ
Eṣ-ṣalātü ve's-selām ey faḫr-ı ʿālem es-selām

öldür-:

1. **öldürürseñ:**-*ür, -se, -ñ*
Gazel 209
Mısra: **3**
Bir canlının hayatına son vermek.
Öldürürseñ cevrüñ ile bu dil-i şeydā yine
Sen sehī-ḳad dil-rübādan ġayrı dildār istemez

2. **öldürürseñ:**-*ür, -se, -ñ*
Gazel 369
Mısra: **12**
Bir canlının hayatına son vermek.
ʿĀṣıḳ-ı cān-be-leb-i ḥasretem ey ḫūnī meded
Öldürürseñ beni öldür ki sevāb eylersin

3. **öldür:**
Rübai 521
Mısra: **4**
Bir canlının hayatına son vermek.
Tāzendeyem iḥsānuñ ile iḥyā ḳıl
Öldür beni nā-keslere muḥtāc itme

oldur ki:

1. **oldur ki:**
Gazel 313

Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Odur ki.
Hüner ehl-i dili pā-beste-i endūh eyler
Sebeb oldur ki giriftār-ı ḳafesdür bülbül

olın:

1. **olınmaz:**-*maz*
Gazel 252
Mısra: **13**
Olunmak.
Olınmaz mı gel inṣāf it Naḥīfī
Cihānda böyle bir dildārdan ḥaẕ

olmaz belāları:

1. **olmaz belāları:**-*lar, -ı*
Gazel 503
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Olmasına ihtimal bile verilmeyen musibet(ler).
Düşdüm kemend-i zülfüñ ile bend-i ʿışḳuña
Devrān getürdi başuma olmaz belāları

olsa gerek:

1. **olsa gerek:**
Gazel 130
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Olsa, olmalı.
Ne himmet olsa gerek ādeme esāfilden
Zemīne feyż-i nemā cānib-i semādan olur

2. **olsa gerek:**
Gazel 283
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Olmalı.
Devlet-i ḥüsn ü bahā güm-şüde-rāh olsa gerek
Seni maġrūr iden iḳbāl-i tebāh olsa gerek

3. **olsa gerek:**
Gazel 283
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Olmalı.
Devlet-i ḥüsn ü bahā güm-şüde-rāh olsa gerek
Seni maġrūr iden iḳbāl-i tebāh olsa gerek

4. **olsa gerek:**
Gazel 283
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Olmalı.
Merdüm-i dīde olan ḫālüñ olup dāġ-ı keder
Tār-ı zülf-i siyehüñ ḫār-ı nigāh olsa gerek

5. **olsa gerek:**
Gazel 283
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Olmalı.
Ġamzeler bī-eṯer-i ʿişve nigehler mebẕūl
Şīve ġāret-zede-i ḫaṭṭ-ı siyāh olsa gerek

6. **olsa gerek:**
Gazel 283
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Olmalı.
Ḳalmayup rūy u cebīnüñde leṭāfet eṯer
Āsumānuñda ne ḫūrşīd ü ne māh olsa gerek

7. **olsa gerek:**
Gazel 283
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Olmalı.
Nīk ü bed vażʿuña ʿuṣṣāḳuñ iderken taḥsīn
Hünerüñ cümle ḫaṭā ile günāh olsa gerek

8. **olsa gerek:**
Gazel 283
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Olmalı.
Daʿvī-i kevkebe-i ḥüsn ü melāḥat dem olur
Naḳl ü taḥṣīlde muḥtāc-ı güvāh olsa gerek

9. **olsa gerek:**
Gazel 283
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Olmalı.
Aç gözüñ ġafleti terk it ki Naḥīfī āḫir
Ġāfilüñ kārı nedāmet ile āh olsa gerek

10. **olsa gerek:**
Gazel 287
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Olmalı.
Müʾmin ü müşrik olup pā-zede-i metn-i ṣırāṭ
Niçeler bār-keş-i cürm ü günāh olsa gerek

11. **olsa gerek:**
Gazel 287
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Olmalı.
Ey Naḥīfī ṭuta gör sünnetin ol şāhuñ kim
Rūz-ı maḥşerde saña cāy-ı penāh olsa gerek

12. **olsa gerek:**
Gazel 287
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Olmalı.
Olma maġrūr-ı ḫıdem bir gün olur ḫaclet ile
Şāhlar muḫtefī-i ḫayl ü sipāh olsa gerek

13. **olsa gerek:**
Gazel 287
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Olmalı.

Eyle endīşe o der-gāh-ı muʿallāyı hele
Dehşet-endāz-ı dil-i bende vü şāh olsa gerek

14. **olsa gerek:**
Gazel 287
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Olmalı.
Yād ḳıl ol güni olduḳça dehānuñ memhūr
Dest ü pā itdigüñ aʿmāle güvāh olsa gerek

15. **olsa gerek:**
Gazel 287
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Olmalı.
Sende hīç ḳayd-ı sefer yoḳ ne bu ḫ∨āb-ı ġaflet
ʿĀḳıbet bunda gelen ʿāzim-i rāh olsa gerek

16. **olsa gerek:**
Gazel 287
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Olmalı.
Zād-ı rāhuñ ḳanı bu encümen-i fānīden
Dem-i rıḥlet didigüñ ḫ∨āh ne-ḫ∨āh olsa gerek

17. **olsa gerek:**
Gazel 287
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Olmalı.
Āh kim ʿömr-i girān-māye tebāh olsa gerek
Menzil-i şāh u gedā ḫāk-i siyāh olsa gerek

18. **olsa gerek:**
Gazel 287
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Olmalı.
Āh kim ʿömr-i girān-māye tebāh olsa gerek
Menzil-i şāh u gedā ḫāk-i siyāh olsa gerek

19. **olsa gerek:**
Gazel 287
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Olmalı.
Tā-be-key ḫande-i ġaflet o güni fikr it kim
Şerm-i cürm ile işüñ girye vü āh olsa gerek

20. **olsa gerek:**
Gazel 288
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Olmalı.
Ḳıl ḳadar ḳalmayup ol zülf-i siyāha raġbet
Ḥāṣıluñ serẕeniş-i baḫt-ı siyāh olsa gerek

21. **olsa gerek:**
Gazel 288
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Olmalı.
Ey Naḥīfī ola gör ṭālib-i vech-i Bāḳī
Baḳma ol ḫüsne ki encāmı tebāh olsa gerek

22. **olsa gerek:**
Gazel 288
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Olmalı.
Gūş ḳıl pendümi naḫvetle teġāfül itme
Ben saña hep didigüm ey yüzi māh olsa gerek

23. **olsa gerek:**
Gazel 288
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Olmalı.
ʿAcebā yādıña gelmez mi o demler ki senüñ
Kāruñ endīşe-i mā-fāt ile āh olsa gerek

24. **olsa gerek:**
Gazel 288
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Olmalı.
Çend ʿuşşāḳuñ olup cümle perīşān-ı melāl
Nām ü şānuñ şeh-i bī-ḫayl ü sipāh olsa gerek

25. **olsa gerek:**
Gazel 288
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Olmalı.
Şimdi memnūʿ-ı temāşā olan esbāb-ı cemāl
Şoñra ḥasret-keş-i iḳbāl-i nigāh olsa gerek

26. **olsa gerek:**
Gazel 288
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Olmalı.
Yād ḳıl ol demi kim ḫ∨āh ne-ḫ∨āh olsa gerek
Gülşenüñ ser-zede-i ḫār u giyāh olsa gerek

27. **olsa gerek:**
Gazel 288
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Olmalı.
Yād ḳıl ol demi kim ḫ∨āh ne-ḫ∨āh olsa gerek
Gülşenüñ ser-zede-i ḫār u giyāh olsa gerek

28. **olsa gerek:**
Gazel 289
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Olmalı.
Ḫaṭ gelüp rūyuña maḥcūb-ı nigāh olsa gerek
Kākülüñ şerm ile mestūr-ı külāh olsa gerek

29. **olsa gerek:**
Gazel 289
Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Olmalı.
Ḫaṭ gelüp rūyuña maḥcūb-ı nigāh olsa gerek
Kākülüñ şerm ile mestūr-ı külāh olsa gerek

30. **olsa gerek:**
Gazel 289
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Olmalı.
Ḳalmayup ḥüsn ü bahā gūy-ı zenaḫ-dānuñda
Yūsuf-ı ṭalʿatüñ efkende-i çāh olsa gerek

31. **olsa gerek:**
Gazel 289
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Olmalı.
Bu ṭarāvet gidüp ey ġonçe-i bāġ-ı ʿişve
Ḥüsnüñ ālūde-i ḫod-restegiyāh olsa gerek

32. **olsa gerek:**
Gazel 289
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Olmalı.
Ben aña bezm-i ṣāfā mı diyeyüm kim āḫir
Naġme-i şevḳa bedel nāle vü āh olsa gerek

33. **olsa gerek:**
Gazel 289
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Olmalı.
Cāh-ı rifʿat didigüñ çünki degüldür bāḳī
Bu ne devlet bu ne rifʿat bu ne cāh olsa gerek

34. **olsa gerek:**
Gazel 289
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Olmalı.
Gülşen-i ḥüsnüñ pejmürde idüp bād-ı ḫazān
Gül ü sünbül didigüñ hem-ser-i kāh olsa gerek

35. **olsa gerek:**
Gazel 289
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Olmalı.
Ḫaşm ile söyleşürüz anda Naḥīfī çün kim
Cümlenüñ maḥżarı dīvān-ı ilāh olsa gerek

36. **olsa gerek:**
Kaside 3
Mısra: **35**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Olsa, olmalı.
Ḫāk-i ḥuşk olsa gerek çünki mekānuñ bir gün
Ferş-i āsāyişe ṣalma beden-i ʿuryānuñ

olsun:

1. **olsun:**
Gazel 78
Mısra: **8**
Bari ile birlikte kullanıldığında en azından anlamı bağlamında kullanılmıştır.
Her-cāyī-meşreb olma yeter ey göñül yeter
Bārī ḫayāl-i yār ile olsun teʾellüf it

2. **olsun:**
Gazel 259
Mısra: **2**
" ....haline gelmek" anlamında kullanılan kelime.
Yāre didüm ʿāṣıḳāna gūyiyā ṣuʿleñ çerāġ
Bu şeb-i ḥasretde olsun baña ol vaṣluñ çerāġ

ölüm:

1. **ölümi:**-*i*
Matla 101
Mısra: **2**
Bir canlıda hayâtî fonksiyonların tam ve kesin bir şekilde sona ermesi durumu, mevt, irtihal, vefat.
Ḫaste endīşe-i merg eyler iken leyl ü nehār
Ölümi yāda getürmez mi o çeşm-i bīmār

ölümi görsün:

1. **ölümi görsün:**-*sün*
Matla 12
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Öldüğünü görmek, bir yemin ifadesidir.
Ḳatl-i ʿuṣṣāḳa neden eyledi raġbet āyā
Ölümi görsün o ser-mest-i mey-i istiġnā

ʿömer:

1. ʿ**ömerdür:**-*dür*
Kıt'a 24
Mısra: **3**
İslam'ın ikinci halifesi Hz. Ömer.
Ki Ebūbekr ü ʿÖmerdür daḫi ʿOsmān u ʿAlī
Hem daḫi Saʿd u Saʿīd ü daḫi ʿAbdu'r-raḥmān

2. ʿ**ömerdür:**-*dür*
Kıt'a 41
Mısra: **2**
İslam'ın ikinci halifesi Hz. Ömer.
On nefer kimse ki cennetle mübeşşer oldı
Ki Ebūbekr ü ʿÖmerdür daḫi ʿOsmān u ʿAlī

3. ʿ**ömer:**
Rübai 524
Mısra: **4**
İslam'ın ikinci halifesi Hz. Ömer.
Şeyḫayn ile ḫatneyne bu oldı tertīb
Bū Bekr ü ʿÖmer hem daḫi ʿOsmān u ʿAlī

4. ʿ**ömer:**
Rübai 558
Mısra: **4**
İkinci İslam halifesi, Ne zaman doğduğuna dair iki farklı rivayet bulunan Hz.

Ömer bir rivayete göre Fil Vakası'ndan on üç yıl kadar sonra başka bir rivayete göre ise Ficar savaşından dört yıl kadar önce Mekke'de doğdu. Baba tarafından soyu Hz. Peygamber'in soyu ile birleşir. Hz. Ömer bisetin altıncı yılında müslüman oldu. Müslümanların Medine'ye hicrete başlamamalarıyla kendisi de bazı akrabalarıyla hicret etti. Katıldığı bazı seriyyeler dışında Hz. Peygamber'in yanından hiç ayrılmadı ve yapılan yüm savaşlarda bulundu. Hz. Ebu Bekir'in hilafeti döneminde danışmanlık ve kadılık görevlerinde bulundu. Kur'an'ın kitap olarak toplatılmasını Hz. Ebu Bekir'e o söylemiştir. Hz. Ebu Bekir'den sonra halifeliğe seçildi. Döneminde, İslam orduları tarafından Irak, İran, Azerbaycan, Suriye, el-Cezîre, Filistin ve Mısır islam toraklarına katıldı. Hz. Ömer miladi 644 yılında, Mugire b. Şu'be'nin Basra valisi iken edindiği kölesi Ebû Lü'lüe tarafından hançerlendi ve üç gün sonra vefat etti. En meşhur lakabı Faruk (Hak ile batılı birbirinden ayıran) Hz. Peygamber tarafından verildi. Adaleti ile bilinmektedir. Adalet işlerine önceleri atanan valiler bakarken Kûfe, Basra, Dımaşk, Filistin, Humus, Ürdün, Mısır ve Bahreyn'e kendisine bağlı kadılar tayin etti. Bütün emir ve yasakları önce kendisi uygular, halka verdiği emirleri aile mensuplarına da söyleyerek uymalarını isterdi.
Olmışlar idi muḳtebis-i dīdāruñ
Bū Bekr ü ʿÖmer hem daḫi ʿOs̱mān ü ʿAlī

ʿömerü'bni'l-ḫaṭṭāb:

1. ʿ**ömerü'bni'l-ḫaṭṭāb:**
Rübai 48
Mısra: **2**
Oduncunun oğlu Hz. Ömer.
Ṣıddīḳ Ebūbekre olup ṣıdḳ-ı ḫiṭāb
Fārūḳ-laḳabdur ʿÖmerü'bni'l-Ḫaṭṭāb

ʿömr:

1. ʿ**ömri:**-*i*
Gazel 35
Mısra: **3**
Ömür, hayat.
ʿÖmri bīhūde geçer āh ü fiġān ile hemān
Olmasun derd ile hīç kimse giriftār saña

2. ʿ**ömrinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 500
Mısra: **5**
Ömür, hayat.
ʿÖmrinde görmedi Ḳays Ferhād çekmedi hīç
Ben gördigüm belāyı ben çekdigüm firāḳı

3. ʿ**ömri:**-*i*
Gazel 517
Mısra: **10**
Ömür, hayat.
Menzil-i gāha ne mümkindür murād üzre vuṣūl
Ādemi bī-tāb ider ʿömri ʿazīzüñ sürʿati

4. ʿ**ömrüñi:**-*üñ, -i*
Kaside 3
Mısra: **67**
Ömür, hayat.
Eyledüñ ʿömrüñi bīhūde iżāʿat ṣad ḫayf
Ne yüz ile varasın der-gehine sübḥānuñ

5. ʿ**ömre:**-*e*
Kaside 9
Mısra: **49**
Ömür, hayat.
ʿÖmre z̲evḳ-ı cāvidān virsem Ṣafā vü Mervede
Ṣıdḳ ile iḫlāṣ ile saʿy-i firāvān eylesem

6. ʿ**ömrüm:**-*üm*
Kaside 11
Mısra: **64**
Ömür, hayat.
Yā Ḥabība'llāh ben ol ġafletde ḳalmış ʿācizem
İtmede ʿömrüm güz̲er ālāyiş-i dünyā ile

7. ʿ**ömrüñi:**-*üñ, -i*
Kaside 26
Mısra: **6**
Ömür, hayat.
Vücūd virme ġam-ı rūzgāra z̲erre ḳadar
Gel itme āh-ı taḥassürle ʿömrüñi ifnā

8. ʿ**ömrüm:**-*üm*
Rübai 463
Mısra: **2**
Ömür, hayat.
Ālūde olup cürm ü günehle her gāh
Bīhūde güz̲ār eyledi ʿömrüm eyvāh

9. ʿ**ömr:**
Tarih 5
Mısra: **20**
Ömür, hayat.
Duʿāmuz böyledür mevlā idüp s̲ābit maḳāmında
Hemīşe eyleye iḳbāl ü ʿömr ü ʿizzetin memdūd

10. ʿ**ömr:**
Tarih 17
Mısra: **23**
Ömür, hayat.
Bu ḳaṣr-ı cān-fezāda cennet-āsā ʿömr olur efsūn
Hevā-yı dil-keşinden kesb-i feyż-i rūḥ ider ecsād

ʿömr-i cihān:

1. ʿ**ömr-i cihān:**
Matla 195
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dünya hayatı, ömrü.

Sāʿat-i vāḥidedür ʿömr-i cihān
Sāʿati ṭāʿate ṣarf eyle hemān

ʿömri geçüp:

1. ʿ**ömri geçüp:**-*i, -üp*
Kaside 11
Mısra: **56**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ömrün geçmesi, zamanın tükenmesi.
Bā-ḫuṣūṣ ola benüm gibi bir ehl-i maʿṣiyet
Kim geçüp ʿömri hevā-yı zīnet-i eşyā ile

ʿömri geçürdüm:

1. ʿ**ömri geçürdüm:**-*dü, -m*
Murabba 2
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yaşamak, hayat sürmek.
Olup āvāre ġafletle
Geçürdüm ʿömri zilletle

2. ʿ**ömri geçürdüm:**-*dü, -m*
Rübai 324
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yaşamak, hayat sürmek.
Maḫlūḳ rıżāsında geçürdüm ʿömri
Yā Rab kerem ü raḥmetüñe ḳaldı işüm

ʿömr-i girān-māye:

1. ʿ**ömr-i girān-māye:**
Gazel 287
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kıymetli ömür.
Āh kim ʿömr-i girān-māye tebāh olsa gerek
Menzil-i şāh u gedā ḫāk-i siyāh olsa gerek

ʿömr-i girān-māye-i ḫażara:

1. ʿ**ömr-i girān-māye-i ḫażara:**-*a*
Gazel 489
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Barışın değeri yüksek ömrü.
Reşk-efken olur ʿömr-i girān-māye-i ḫażara
Ḳurbān-ı reh-i ʿışḳı iden cān-ı żaʿīfi

ʿömr-i sermeddür:

1. ʿ**ömr-i sermeddür:**-*dür*
Gazel 107
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sonsuz, ebedi ömür, hayat.
Marīż-i ʿışḳa o lebler ḥayāt-ı s̱ānīdür
Şemīm-i kākül-i müşgīni ʿömr-i sermeddür

ʿömrin medīd eyleyüp:

1. ʿ**ömrin medīd eyleyüp:**-*yüp*
Tarih 18
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Dua**
İfadesi
Ömrünü uzun eylemek.
Hem daḥi şeh-zādegānuñ eyleyüp ʿömrin medīd
Olalar baḫt-ı saʿīd ile celīl ü muḥterem

ʿömrini efzūn itsün:

1. ʿ**ömrini efzūn itsün:**
Tarih 29
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Dua**
İfadesi
"Allah ömrünü uzun etsin." anlamında dua cümlesi.
Devlet ü salṭanat ü ʿömrini efzūn itsün
Mālikü'l-mülk-i ḥaḳīḳī o Ḫudā-yı Maʿbūd

ʿömrini mezīd eyleye:

1. ʿ**ömrini mezīd eyleye:**-*ye*
Tarih 10
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Dua**
İfadesi
Ömrünü uzun eylemek.
Pādişāh-ı dīn Aḥmed Ḫān-ı Ġāzī-i cihān
Ḥaḳ ḥaṭādan ṣaḳlayup ʿömrini eyleye mezīd

ʿömrüm geçdi:

1. ʿ**ömrüm geçdi:**-*üm, -di*
Kaside 5
Mısra: **36**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ömrün geçmesi, hayatın zevale ermesi, zamanın tükenmesi.
Ḥaḳḳa lāyıḳ itmedüm ʿālemde bir ḥüsn-i ʿamel
Geçdi ʿömrüm ġaflet ü ʿişyān ile ṣubḥ u mesā

ʿömrüm olduḳça:

1. ʿ**ömrüm olduḳça:**-*üm, -duḳça*
Kaside 8
Mısra: **274**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ömür, yaşam süresi olmak.
Himmet eylerseñ eger ben ḳuluña sulṭānum
ʿÖmrüm olduḳça idem vaṣf-ı şerīfüñ ikş̱ār

ʿömrüñi ziyād ḳılsun:

1. ʿ**ömrüñi ziyād ḳılsun:**-*sun*
Gazel 95
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Dua**
İfadesi
Ömrünü uzun etmek bağlamında dua ifadesi.
Pādişāhā ʿāşıḳuñla eyler iseñ ittiḥād
Ḥaḳ Teʿālā ʿömrüñi günden güne ḳılsun ziyād

oñ:

1. **oñulmaz:**-*ul, -maz*
Gazel 24
Mısra: **2**
Hastalıktan ve dertten kurtulmak, şifa bulmak.

Derūn-ı sīne tīġ-i hecr ile ṣad pāredür cānā
Cigerde dāġ-ı ḥasret bir oñulmaz yāredür cānā

2. **on:**
Rübai 94
Mısra: **3**
Dokuzdan sonra gelen sayının adı.
Her def ʿada on seyyi'esi maḥv olınup
Taḥrīr olınur defterine on ḥasenāt

3. **on:**
Rübai 94
Mısra: **4**
Dokuzdan sonra gelen sayının adı.
Her def ʿada on seyyi'esi maḥv olınup
Taḥrīr olınur defterine on ḥasenāt

on nefer kimse:

1. **on nefer kimse:**
Kıt'a 24
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
On kişi II Dünyadayken peygamber tarafından cennetle müjdelenen o sahabe. Ebü Bekir, Ömer. Osman. Ali, Talha b. Ubeydullah, Zübeyr b. Awam. Abdurrahman b. Avf, Sa'd b. Ebü Vakkas, Ebü Ubeyde b. Cerrah ve Said b. Zeyd'dir.
On nefer kimse ki cennetle mübeşşer oldı
Saña naẓm eyleyeyüm tā ola ḥıfẓı āsān

2. **on nefer kimse:**
Kıt'a 41
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
On kişi II Dünyadayken peygamber tarafından cennetle müjdelenen o sahabe. Ebü Bekir, Ömer. Osman. Ali, Talha b. Ubeydullah, Zübeyr b. Awam. Abdurrahman b. Avf, Sa'd b. Ebü Vakkas, Ebü Ubeyde b. Cerrah ve Said b. Zeyd'dir.
On nefer kimse ki cennetle mübeşşer oldı
Ki Ebūbekr ü ʿÖmerdür daḫi ʿOs̱mān u ʿAlī

oñıl:

1. **oñılur:**-*ur*
Gazel 316
Mısra: **8**
Hastalıktan ve dertten kurtulmak, şifa bulmak.
Ne devā-cūy-ı taḥassür ne şifā-yāb-ı viṣāl
Hele hīç zaḫm-ı maḥabbet oñılur yāre degül

önünde diz çöker:

1. **önünde diz çöker:**-*er*
Matla 116
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Önünde saygıyla eğilmek, mecazen bir şeye karşı saygınlığını ortaya koymak.
Bilse ʿaceb mi fenn-i cefāyı o şīvekār
Üstād önünde
ḫaylī zamandur ki diz çöker

öp:

1. **öpmek:**-*mek*
Gazel 277
Mısra: **1**
Buse almak.
Öpmek ister ġonçesin tenhā ḳabaḳ
Bir boġazı iplüdür cānā ḳabaḳ

orta:

1. **ortada:**-*da*
Gazel 378
Mısra: **2**
Meydan.
Pervāne sūz-ı ʿışḳ ile yanup yaḳılmasun
Ol şemʿ-i ḥüsni ortada maḥcūb ḳılmasun

ʿosmān:

1. ʿ**os̱mān:**
Kıt'a 24
Mısra: **3**
Üçüncü İslam halifesi, Fil Vakası'ndan altı yıl sonra Taif'te doğdu. Varlıklı bir aileye mensup olan Hz. Osman'ın babası Kureyş'in en zengin tüccarlarındandır. Soyu Hz. Peygamber'le kesişmektedir. İlk müslüman olan ve cennetle müjdelenen on sahabiden biridir. Peygamberimizin iki kızıyla evlendi ve bu sebepten ona zü'n-nûreyn (iki nur sahibi) denildi. Hz. Peygamber'le berber çeşitli savaşlara katıldı ve Hz. Peygamber'in vahiy katibi oldu. Hz. Ebu Bekir ve Hz. Ömer'in de danışmanları arasından yer aldı. Hz. Ömer'den sonra halife oldu. Döneminde İran, Gürcistan, Azerbaycan, Dağıstan ve Kıbrıs'ın fethi tamamlandı. Kudurduğu donanma ile Bizans'ın Doğu Akdeniz'deki üstünlüğüne son verdi. Önemli görevlere kendi akrabalarını getirmesi ile yer yer muhalif hareketler ile karşılaştı. Medine'ye gelen yaklaşık bin kişilik muhalif grubun teşebbüsü ile miladi 656 yılında şehit oldu. Onun en önemli vasfı hayasıydı. Efendimiz onun için "kendisinden meleklerin haya ettiği bir kimse için haya etmeyeyim mi" demiştir. Nazik ve mahcup tabiatının yanı sıra son derece cömertti. İlim bakımından da üstün vasıflara sahipti. Hz. Peygamber'in sağlığında fetva veren birkaç sahabi arasında yer almaktadır. Efendimizden 146 hadis rivayet etmiştir.
Ki Ebūbekr ü ʿÖmerdür daḫi ʿOs̱mān u ʿAlī
Hem daḫi Saʿd u Saʿīd ü daḫi ʿAbdu'r-raḥmān

2. ʿo̲smān:
Kıt'a 41
Mısra: **2**
Üçüncü İslam halifesi, Fil Vakası'ndan altı yıl sonra Taif'te doğdu. Varlıklı bir aileye mensup olan Hz. Osman'ın babası Kureyş'in en zengin tüccarlarındandır. Soyu Hz. Peygamber'le kesişmektedir. İlk müslüman olan ve cennetle müjdelenen on sahabiden biridir. Peygamberimizin iki kızıyla evlendi ve bu sebepten ona zü'n-nûreyn (iki nur sahibi) denildi. Hz. Peygamber'le berber çeşitli savaşlara katıldı ve Hz. Peygamber'in vahiy katibi oldu. Hz. Ebu Bekir ve Hz. Ömer'in de danışmanları arasından yer aldı. Hz. Ömer'den sonra halife oldu. Döneminde İran, Gürcistan, Azerbaycan, Dağıstan ve Kıbrıs'ın fethi tamamlandı. Kudurduğu donanma ile Bizans'ın Doğu Akdeniz'deki üstünlüğüne son verdi. Önemli görevlere kendi akrabalarını getirmesi ile yer yer muhalif hareketler ile karşılaştı. Medine'ye gelen yaklaşık bin kişilik muhalif grubun teşebbüsü ile miladi 656 yılında şehit oldu. Onun en önemli vasfı hayasıydı. Efendimiz onun için "kendisinden meleklerin haya ettiği bir kimse için haya etmeyeyim mi" demiştir. Nazik ve mahcup tabiatının yanı sıra son derece cömertti. İlim bakımından da üstün vasıflara sahipti. Hz. Peygamber'in sağlığında fetva veren birkaç sahabi arasında yer almaktadır. Efendimizden 146 hadis rivayet etmiştir.
On nefer kimse ki cennetle mübeşşer oldı
Ki Ebūbekr ü ʿÖmerdür daḫi ʿOs̲mān u ʿAlī

3. ʿo̲smān:
Rübai 524
Mısra: **4**
Üçüncü İslam halifesi, Fil Vakası'ndan altı yıl sonra Taif'te doğdu. Varlıklı bir aileye mensup olan Hz. Osman'ın babası Kureyş'in en zengin tüccarlarındandır. Soyu Hz. Peygamber'le kesişmektedir. İlk müslüman olan ve cennetle müjdelenen on sahabiden biridir. Peygamberimizin iki kızıyla evlendi ve bu sebepten ona zü'n-nûreyn (iki nur sahibi) denildi. Hz. Peygamber'le berber çeşitli savaşlara katıldı ve Hz. Peygamber'in vahiy katibi oldu. Hz. Ebu Bekir ve Hz. Ömer'in de danışmanları arasından yer aldı. Hz. Ömer'den sonra halife oldu. Döneminde İran, Gürcistan, Azerbaycan, Dağıstan ve Kıbrıs'ın fethi tamamlandı. Kudurduğu donanma ile Bizans'ın Doğu Akdeniz'deki üstünlüğüne son verdi. Önemli görevlere kendi akrabalarını getirmesi ile yer yer muhalif hareketler ile karşılaştı. Medine'ye gelen yaklaşık bin kişilik muhalif grubun teşebbüsü ile miladi 656 yılında şehit oldu. Onun en önemli vasfı hayasıydı. Efendimiz onun için "kendisinden meleklerin haya ettiği bir kimse için haya etmeyeyim mi" demiştir. Nazik ve mahcup tabiatının yanı sıra son derece cömertti. İlim bakımından da üstün vasıflara sahipti. Hz. Peygamber'in sağlığında fetva veren birkaç sahabi arasında yer almaktadır. Efendimizden 146 hadis rivayet etmiştir.
Şeyḫayn ile ḫatneyne bu oldı tertīb
Bū Bekr ü ʿÖmer hem daḫi ʿOs̲mān u ʿAlī

4. ʿo̲smān:
Rübai 558
Mısra: **4**
Üçüncü İslam halifesi, Fil Vakası'ndan altı yıl sonra Taif'te doğdu. Varlıklı bir aileye mensup olan Hz. Osman'ın babası Kureyş'in en zengin tüccarlarındandır. Soyu Hz. Peygamber'le kesişmektedir. İlk müslüman olan ve cennetle müjdelenen on sahabiden biridir. Peygamberimizin iki kızıyla evlendi ve bu sebepten ona zü'n-nûreyn (iki nur sahibi) denildi. Hz. Peygamber'le berber çeşitli savaşlara katıldı ve Hz. Peygamber'in vahiy katibi oldu. Hz. Ebu Bekir ve Hz. Ömer'in de danışmanları arasından yer aldı. Hz. Ömer'den sonra halife oldu. Döneminde İran, Gürcistan, Azerbaycan, Dağıstan ve Kıbrıs'ın fethi tamamlandı. Kudurduğu donanma ile Bizans'ın Doğu Akdeniz'deki üstünlüğüne son verdi. Önemli görevlere kendi akrabalarını getirmesi ile yer yer muhalif hareketler ile karşılaştı. Medine'ye gelen yaklaşık bin kişilik muhalif grubun teşebbüsü ile miladi 656 yılında şehit oldu. Onun en önemli vasfı hayasıydı. Efendimiz onun için "kendisinden meleklerin haya ettiği bir kimse için haya etmeyeyim mi" demiştir. Nazik ve mahcup tabiatının yanı sıra son derece cömertti. İlim bakımından da üstün vasıflara sahipti. Hz. Peygamber'in sağlığında fetva veren birkaç sahabi arasında yer almaktadır. Efendimizden 146 hadis rivayet etmiştir.
Olmışlar idi muḳtebis-i dīdāruñ
Bū Bekr ü ʿÖmer hem daḫi ʿOs̲mān ü ʿAlī

ʿo̲sm̲ān aġa:

1. ʿo̲sm̲ān aġa:
Tarih 7

Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Özel isim.
ʿOs̲mān Aġa ol maẓhar-ı aḫlāḳ-ı ḥamīde
İtdi sünen-i Aḥmed-i Muḫtāra tevessül

ʿosmān-ı şehīdüñ:

1. ʿ**os̲mān-ı şehīdüñ:**-*üñ*
Rübai 48
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şehit Osman II Hz. Osman.
ʿOs̲mān-ı şehīdüñ ṣıfatı Z̲i'n-nūreyn
ʿUnvān-ı ʿAlī Murtażā ferḫunde-cenāb

ʿosmāniyān:

1. ʿ**os̲māniyānuñ:**-*uñ*
Kaside 19
Mısra: **48**
Osmanlılar.
Feṭḥ-i Saḳız fāl-i bi'l-ḫayr-ı cülūs-ı pākidür
Ol şehüñ kim z̲ātıdur ʿOs̲māniyānuñ mefḫarı

otaġ-ı şevketi:

1. **otaġ-ı şevketi:**-*i*
Tarih 1
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şevket otağı.
Otaġ-ı şevketi ser-bürde-i eflāk olup yā Rab
Ola şems-i dıraḫşān şemse-i zer-tār-ı eyvānı

otur:

1. **oturmışdur:**-*mış, -dur*
Gazel 204
Mısra: **8**
Bir yerde sürekli olarak kalmak, ikamet etmek.
Bu ehl-i ʿışḳa ʿaḳl irmez kimisi rāz açar yāra
Kimisi künc-i fürḳatde oturmışdur nihān aġlar

2. **oturmış:**-*mış*
Gazel 272
Mısra: **4**
Oturmak, hüküm sürmek.
Bād-ı āha dīv-i ʿışḳa ḥükm ider bir pādişāh
Taḫt-ı ḥüsn üzre oturmış ḥażret-i sulṭāna baḳ

3. **oturdı:**-*dı*
Kaside 19
Mısra: **6**
Oturmak.
Ṣadr-ı eflāki müzeyyen itdi necm-i ferḳadeyn
Devletüñ gūyā oturdı iki ḳāżī-ʿaskeri

otur-:

1. **oturmış:**-*mış*
Gazel 242
Mısra: **1**
Vücudun belden yukarısı dik duracak biçimde ağırlığı kaba etlere vererek bir yere yerleşmek.
Oturmış secde-gāhında güzel dīvāra yaṣdanmış
Didiler āsumān üzre baḳuñ meh-pāre yaṣdanmış

2. **oturmış:**-*mış*
Gazel 242
Mısra: **9**
Vücudun belden yukarısı dik duracak biçimde ağırlığı kaba etlere vererek bir yere yerleşmek.
Güzel nāz ile bālāda oturmış serv-veş ammā
Velī ṣaff-ı niʿāl üzre Naḥīfī-zāra yaṣdanmış

öykün:

1. **öykünse:**-*se*
Gazel 69
Mısra: **1**
Özenmek, imrenmek.
Leb-i şīrīnüñe öykünse yeri ḳand-i nebāt
Ki doḳundı lebüñe niçe kez ol ḳand-i nebāt

2. **öykünicek:**-*icek*
Gazel 73
Mısra: **7**
Özenmek, imrenmek.
Ḫāl-i yāra öykünicek geldi başa dürlü ḥāl
Bildi yüzi ḳarasın yanup ider ʿanber sükūt

öyle:

1. **öyle:**
Gazel 73
Mısra: **6**
Öyle, o şekilde.
Dilde teʾs̲īr eylemiş ġam bādesi bir mertebe
Öyle geçkindür ki eyler dāʾimā ḫançer sükūt

2. **öyledür:**-*dür*
Gazel 129
Mısra: **4**
Öyle, o şekilde.
Meyān-ı nāzükini mūya beñzedürsem eger
Gürūh-ı ehl-i süḫan öyledür belī dirler

3. **öyle:**
Gazel 447
Mısra: **8**
Öyle, o şekilde.
Sīne-i yāra gözüñ dikme gel ey ḥayrān-ı ʿışḳ
Çoḳ mıdur bir levḥ-i sīmīn öyle bir gencīnede

4. **öyle:**
Gazel 507
Mısra: **3**
Öyle, o şekilde.
Şehr-i ʿışḳ öyle degüldür ki anuñ ṣubḥ u mesā
Ḫavf-i aʿdā ile mesdūd ola dervāzeleri

5. **öyle:**
Gazel 507
Mısra: **5**
Öyle, o şekilde.
Öyle gül-çehreye cān naḳdi fedādur ki anuñ
Ḥüsn ü ānında ola ġāliye vü ġāzeleri

6. **öyle:**
Gazel 516

Mısra: **5**
Öyle, o şekilde.
Vādī-i ġurbetde oldum öyle meʾnūs-ı firāḳ
Şimdi vuṣlatdur baña yārüñ ḫayāl-i vuṣlatı

7. **öyle:**
Kıt'a 6
Mısra: **5**
Öyle, o şekilde.
Öyle Ḳādir Ḥakīm ü ʿĀdildür
Ḥikmetinden suʾāl olınmaz hīç

8. **öyle:**
Rübai 20
Mısra: **3**
Öyle, o şekilde.
Sen öyle Kerīmsin ki itdükde murād
Bir ẕerreye ḫūrşīdi idersin iʿṭā

9. **öyle:**
Rübai 129
Mısra: **3**
Öyle, o şekilde.
Tā öyle sitem-pīşedür ol ḫūnī kim
Lerzende olur ġamzelerinden Mirrīḫ

10. **öyle:**
Tarih 2
Mısra: **16**
Öyle, o şekilde.
Ṭabʿ-ı pākinden ider der-yūze ʿayn-ı āfitāb
Ṣāfdur tā öyle mirʾāt-ı leṭāfet-güsteri

11. **öyle:**
Tarih 16
Mısra: **19**
Öyle, o şekilde.
Öyle nüzhet-gāh-ı dil-keş kim dem-i geşt ü güẕār
Olmada neẕẕāresi şādī-fezā vü ġuṣṣa-kāh

öyle bir:

1. **öyle bir:**
Gazel 111
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bu tarzda, bu şekilde.
Dil-dāde oldum öyle bir āhū-nigāha kim
Nāf-ı ġazāl-ı müşg-i Ḫuten perçemindedür

2. **öyle bir:**
Gazel 218
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bu tarzda, bu şekilde.
Naẕīrin görmemiş ol verd-i ḫüsnüñ dīde-i gülzār
Melāḥat gülşeninde öyle bir ġonçe-dehān olmaz

3. **öyle bir:**
Gazel 218
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bu tarzda, bu şekilde.
Naḥīfī bir ḫayā-perver nedīm-i bezm-i ḫāṣuñdur
Ḳuluñdur ḳıymetin bil öyle bir rind-i cihān olmaz

4. **öyle bir:**
Gazel 229
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Öyle çok, çok fazla, o kadar fazla.
Öyle bir bezmüñ ḳadeh-peymā-yı ʿayş u nūşıyuz
Kim ne fikr-i şaḥne var anda ne pervā-yı ʿases

5. **öyle bir:**
Kaside 19
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Öyle çok, çok fazla, o kadar fazla.
Öyle bir şeh kim revā çetr-i hümāyūn-ḳadrinüñ
Aṭlas-ı gerdūn eger olsa firāş-ı çāderi

6. **öyle bir:**
Kaside 19
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Öyle çok, çok fazla, o kadar fazla.
Öyle bir şeh kim ʿuluvv-i ḳadrine nisbet eger
Mīr-i ışṭablı disem şāyeste Sulṭān Senceri

7. **öyle bir:**
Kaside 19
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bu tarzda, bu şekilde.
Öyle bir şeh kim binā-yı ḳadr-i ʿālī-şānınuñ
Ṭaş ḥisāb eyler der-i cūdında dürr ü gevheri

8. **öyle bir:**
Kaside 19
Mısra: **37**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bu tarzda, bu şekilde.
Öyle bir şeh kim eger teşrīf-i gülzār eylese
Ferş ider bülbül güẕer-gāhında verd-i aḥmeri

özge:

1. **özge:**
Gazel 156
Mısra: **42**
"- den başka" anlamında edat.
ʿİnān-gerdān-ı raḫş-ı ʿazm olaldan mülk-i Ḫırāna
Göñül bir özge ümmīd ile cevlān-ḫīz-i fikretdür

2. **özge:**
Gazel 226
Mısra: **4**
"- den başka" anlamında edat.
Şeh-per-i murġ-ı saʿādet zülf-i yār olmış aña
Bu felekde andan özge ẕıll-i rifʿat istemez

3. **özge:**
Gazel 237
Mısra: **2**
"- den başka" anlamında edat.
Meserretinde cihānuñ meger vefā yoġ imiş

Ġamuñdan özge dil-i zāra āşinā yoġ imiş

özle:

1. **özler:**-*r*
Gazel 121
Mısra: **7**
Aramak, hasret duymak.
Cān fiġān eyler seni özler ḫarīm-i bāġda
Bülbül-i şūrīde gūyā verd-i ḫandānın arar

2. **özler:**-*r*
Gazel 501
Mısra: **14**
Aramak, hasret duymak.
Āfitāb olsa görünmez baña senden ġayrı
Bu Naḥīfī seni özler seni ey māh seni

ʿözr:

1. ʿ**özrüm:**-*üm*
Kaside 28
Mısra: **67**
Bir kusurun hoş görülmesini gerektiren sebep, mazeret.
Ḫudāvendā bu ʿözrüm dest-i luṭfuñla ḳabūl eyle
Perīşān sözlerüm fi'l-cümle mānend-i serābumdur

2. ʿ**özrüm:**-*üm*
Kıt'a 32
Mısra: **4**
Bir kusurun hoş görülmesini gerektiren sebep, mazeret.
Gelüp ben pāyuña yüz sürmede yüz biñ ḳuṣūr itdüm
Hemān ey şāh-ı ḥüsnüm sen benüm ʿözrüm ḳabūl eyle

ʿözr-i günāha:

1. ʿ**özr-i günāha:**-*a*
Rübai 206
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Işlenen günahtan kabahatten dolayı af dileme.
Yā Rab ne yüzüm var ki idüp sūz u güdāz
Şerm ile ḳılam ʿözr-i günāha āġāz

ʿözr-i ʿişyāna:

1. ʿ**özr-i ʿişyāna:**-*a*
Murabba 1
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İsyanın özrü.
Yüzüm yoḳ ʿözr-i ʿişyāna
Ümmīdüm yoḳ ʿafv ü ġufrāna

ʿözr-i taḳṣīr:

1. ʿ**özr-i taḳṣīr:**
Rübai 92
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kusur etmenin özrü.
Benden niçe biñ şerm ile ʿözr-i taḳṣīr
Senden baña hemvāre ʿaṭā vü niʿmet

ʿözrin ḳabūl it:

1. ʿ**özrin ḳabūl it:**
Tahmis 3
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kabahatini bağışlamak.
Bu Naḥīfīnüñ ḳabūl it ʿözrin iḥsān eyle sen
-

pā:

1. **pā:**
Kaside 9
Mısra: **27**
Ayak.
Ser güşāde pā bürehne dīde pür-ḫūn sīne çāk
Sākinān-ı ʿarşı bu ḥālāta ḥayrān eylesem

pā-beste-i endūh eyler:

1. **pā-beste-i endūh eyler:**-*r*
Gazel 313
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gamın ayak bağı eylemek.
Hüner ehl-i dili pā-beste-i endūh eyler
Sebeb oldur ki giriftār-ı ḳafesdür bülbül

pā-beste-i eyne'l-mefer olalar:

1. **pā-beste-i eyne'l-mefer olalar:**-*a, -lar*
Kaside 11
Mısra: **75**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kaçacak yerleri olmayanların bağlı ayağı olmak.
Şol zamān kim olalar pā-beste-i eyne'l-mefer
İde ʿāşīler melāmet nāle-i dervā ile

pā-beste-i ḳayd-ı hevādur:

1. **pā-beste-i ḳayd-ı hevādur:**-*dur*
Gazel 413
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk bağının ayağına dolaşmışı.
Taraḥḥum eyle dest-i himmetüñle eyle vāreste
Göñül pā-beste-i ḳayd-ı hevādur yā Resūla'llāh

pā-beste-i zencīr-i sevdā eyleyen:

1. **pā-beste-i zencīr-i sevdā eyleyen:**-*yen*
Gazel 52
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevda zincirini ayak bağı eylemek.
Seni pā-beste-i zencīr-i sevdā eyleyen ey dil
Ḫayāl-i pīç ü tāb-ālūd-ı zülf-i ḫam-be-ḫamdur hep

pā-būs:

1. **pā-būs:**
Gazel 246
Mısra: **3**
Ayak öpme.
Pā-būs içün düşer niçe diller ayaġına
Meclisde eyledükçe o mest-i ḫarāb raḳṣ

2. **pā-būsuñ:**-*uñ*
Matla 76
Mısra: **2**
Ayak öpme.
Dem-ā-dem reh-güẕāruñda dil-i āvāre cā eyler
O bī-çāre meger bir kerre pā-būsuñ recā eyler

pādişāh:

1. **pādişāhum:**-*um*
Gazel 58
Mısra: **8**
Hükümdar II Sevgili.
Tīr-i zaḫmuñ derdine ben bulmadım aşlā devā
Olmaya ey pādişāhum bendenüñ āhı ḥisāb

2. **pādişāhum:**-*um*
Gazel 90
Mısra: **10**
Hükümdar II Sevgili.
Nūş iderken bāde-i ʿışḳuñ Naḫīfī dem döker
Anuñ içün pādişāhum gösterür rengīn ḳadeḥ

3. **pādişāhum:**-*um*
Gazel 94
Mısra: **1**
Hükümdar II Sevgili.
Ṭāliʿumdur pādişāhum boynuma atduñ kemend
Bāzū-bend-i vaṣluñı ʿuşşāḳa ḳıldum müstemend

4. **pādişāhum:**-*um*
Gazel 94
Mısra: **4**
Hükümdar II Sevgili.
Eyledüñ şāhā tesellī baña ḳılduñ sen ʿitāb
Ġamze-i ḥāžır-cevāba pādişāhum şād pesend

5. **pādişāhum:**-*um*
Gazel 95
Mısra: **4**
Hükümdar II Sevgili.
Cevr ile maʿmūr dil olmaya vīrān ü ḫarāb
Pādişāhum pādişehsin saña lāzım ʿadl ü dād

6. **pādişāhum:**-*um*
Gazel 95
Mısra: **6**
Hükümdar II Sevgili.
Tīġ-i ġamzüñle kesüp ḳatl eyle sulṭānum beni
Emriñe ger pādişāhum eylemezsen inḳıyād

7. **pādişāhum:**-*um*
Gazel 161
Mısra: **3**
Hükümdar II Sevgili.
Bu devrān böyle ḳalmaz pādişāhum
Olur bīgāne bir gün āşinālar

8. **pādişāhum:**-*um*
Gazel 234
Mısra: **2**
Hükümdar II Sevgili.
Ol nesīm-i kākülüñden irdi bir būy-ı nefīs
Olmamışdur pādişāhum ḫāk-i pāyuñla enīs

9. **pādişāhum:**-*um*
Gazel 251
Mısra: **1**
Hükümdar II Sevgili.
ʿĀrıżuñda pādişāhum bil ḫaṭādur bunca ḫaṭ
ʿĀrife kāfīdür olsa ol siyeh ḫālüñ nuḳaṭ

10. **pādişāhum:**-*um*
Gazel 258
Mısra: **5**
Hükümdar II Sevgili.
Vuṣlatuñ cāhın bilürsin pādişāhum ben faḳīr
Şol ḳadar ḳıldum ṭaleb kim ḳalmadı tāb ü dimāġ

11. **pādişāhum:**-*um*
Gazel 259
Mısra: **9**
Hükümdar II Sevgili.
Bu Naḫīfī pādişāhum istemez şemʿ u żiyā
Ol şeb-i vuṣlatda çün āyīne-i ḥüsnüñ çerāġ

12. **pādişāha:**-*a*
Gazel 262
Mısra: **2**
Hükümdar II Sevgili.
Fürḳatüñle naḳd-i eşküm eyledüñ cānā telef
Şimdi ġayrı pādişāha açdurursañ baña kef

13. **pādişāh:**
Gazel 272
Mısra: **3**
Hükümdar II Sevgili.
Bād-ı āha dīv-i ʿışḳa ḥükm ider bir pādişāh
Taḫt-ı ḥüsn üzre oturmış ḫażret-i sulṭāna baḳ

14. **pādişāhum:**-*um*
Gazel 272
Mısra: **10**
Hükümdar II Sevgili.
Şāh-ı ʿādil ẓālim olmaz ḳana girmez bil bunı
Pādişāhum bu Naḫīfī mūr ise merdāna baḳ

15. **pādişāhum:**-*um*
Gazel 308
Mısra: **8**
Hükümdar II Sevgili.
Niçün itmekdesin imsāk-i ṣoḥbet
Nedendür pādişāhum infiʿālüñ

16. **pādişāhumsın:**-*um, -sın*
Gazel 359
Mısra: **6**
Hükümdar II Sevgili.
Ḳāʾilem cevr ü cefāña eyleme āzād-ı ʿışḳ
Bende-i fermānuñam sen pādişāhumsın benüm

17. **pādişāhumı:**-*um, -ı*
Matla 271
Mısra: **2**
Hükümdar II Sevgili.
Terk eylemem ḫaṭ-āver olursa o māhumı
Ḫaṭṭ-ı şerīf ile severem pādişāhumı

18. **pādişāhum:**-*um*
Tahmis 10
Mısra: **37**
Hükümdar II Sevgili.
Pādişāhum saña biñ cān ile oldum bende
Kerem ü şefḳat idüp bendeñe luṭf it sen de

pādişāhā:

1. **pādişāhā:**
Gazel 47
Mısra: **6**
Ey padişahım II Ey Hz. Muhammed.
Ehl-i ʿişyāna müdāvā-yı şefāʿat ḳıl meded
Pādişāhā derdine ümmetlerüñ sensin ṭabīb

2. **pādişāhā:**
Gazel 85
Mısra: **1**
Ey padişah II ey sevgili.
Pādişāhā dünyede irmek viṣāl-i yāra güç
Rūz u şeb āvāre ḳaldı bu dil-i nā-çāra güç

3. **pādişāhā:**
Gazel 95
Mısra: **1**
Ey padişah II ey sevgili.
Pādişāhā ʿāşıḳuñla eyler iseñ ittiḥād
Ḥaḳ Teʿālā ʿömrüñi günden güne ḳılsun ziyād

4. **pādişāhā:**
Gazel 235
Mısra: **8**
Ey padişah II ey sevgili.
Hem-nişīnüm fürḳatüñdür dīdede vaṣluñ ḫayāl
Medḥ-i ḫüsnüñdür dilümde pādişāhā her nefes

5. **pādişāhā:**
Gazel 257
Mısra: **1**
Ey ulu Padişah.
Pādişāhā n'eylesün ʿuşşāḳa yārsuz seyr-i bāġ
Olmayınca bile yāri ʿāşıḳa yegdür ferāġ

6. **pādişāhā:**
Gazel 328
Mısra: **1**
Ey ulu Padişah.
Pādişāhā sensin ol peyġām-ber-i şevket-rüsūm
Baḫş olındı ẕātuña feyż-i risālāt-ı ʿumūm

7. **pādişāhā:**
Kaside 5
Mısra: **26**
Ey ulu Padişah.
Eyleyüp biñ ḫaclet ü şerm ile ʿarż-ı iʿtiẕār
Pādişāhā ḥālümi ʿarż itmege geldüm saña

8. **pādişāhā:**
Kaside 5
Mısra: **123**
Ey ulu Padişah.
Pādişāhā her ne deñlü mücrim-i bed-kār ise
Bu Naḥīfī-i ġarībüñ eyle mevlādan recā

9. **pādişāhā:**
Kaside 8
Mısra: **154**
Ey ulu Padişah.
Kesmez ümmīd-i ʿaṭāyı yine mevlāsından
Pādişāhā ne ḳadar olsa da bir ḳul bed-kār

10. **pādişāhā:**
Kaside 8
Mısra: **201**
Ey ulu Padişah.
Pādişāhā benem ol ṭūtī-i şīrīn lehce
Ki olur ṭabʿumuñ āşüftesi ḫüsn-i güftār

pādişāh-ı ʿālem olsa:

1. **pādişāh-ı ʿālem olsa:**-*sa*
Gazel 159
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyanın padişahı olmak.
Nāz ider ger pādişāh-ı ʿālem olsa ʿāşıḳı
Muḳteżā-yı ṭabʿ-ı erbāb-ı melāḥat böyledür

pādişāh-ı ʿāleme:

1. **pādişāh-ı ʿāleme:**-*e*
Tarih 16
Mısra: **47**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyanın padişahı.
Pādişāh-ı ʿāleme olsun maḳām-ı ḫürremi
Devlet ü iḳbāl ile teşrīf idince gāh gāh

2. **pādişāh-ı ʿāleme:**-*e*
Tarih 22
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyanın padişahı.
N'ola olsa pādişāh-ı ʿāleme şeh-rāh-ı feyż
Ḫāl-i ḫayr ile anuñ tārīḫidür der-gāh-ı feyż

pādişāh-ı baḥr ü ber:

1. **pādişāh-ı baḥr ü ber:**
Kaside 19
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Denizin ve karanın padişahı. || *Alemin padişahı.*
Ḫüsrev-i şāḥib-hüner ḫaḳan-ı pākīze-güher
Pādişāh-ı baḥr ü ber rāyet-keş-i İskenderī

pādişāh-ı bī-zevāl:

1. **pādişāh-ı bī-zevāl:**
Murabba 6
Mısra: **89**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yok olmayan padişah II Bâkî olan Allah.
Ey pādişāh-ı bī-zevāl
V'ey Ḳādir-i şāḥib-kemāl

pādişāh-ı celīl:

1. **pādişāh-ı celīl:**
Gazel 107
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Ulu padişah.
Ne ḫān-ı aʿẓam ü ekrem o pādişāh-ı celīl
Ki nūr-ı dīde-i sulṭān-ı dīn Muḥammeddür

pādişāh-ı dīn:

1. **pādişāh-ı dīn:**
Tarih 10
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İslam dininin padişahı.
Pādişāh-ı dīn Aḥmed Ḫān-ı Ġāzī-i cihān
Ḥaḳ ḫaṭādan ṣaḳlayup ʿömrini eyleye mezīd

pādişāh-ı dīn-i islāmı:

1. **pādişāh-ı dīn-i islāmı:**-*ı*
Tarih 18
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İslam dininin padişahı.
Ḥaḳ Teʿālā pādişāh-ı dīn-i İslāmı ide
Ṭūl-i ʿömr ile muʿammer ʿāfiyetle muġtenem

pādişāh-ı evḥadüñ:

1. **pādişāh-ı evḥadüñ:**-*üñ*
Tarih 34
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Biricik Padişah II Sultan III. Ahmet.
Fātiḥ-i Mıṣr-ı ʿArab Sulṭān Selīm ise eger
Fetḥidür Mıṣr-ı ʿAcem bu pādişāh-ı evḥadüñ

pādişāh-ı muʿaẓẓam:

1. **pādişāh-ı muʿaẓẓam:**
Gazel 107
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Haşmetli padişah.
Ne pādişāh-ı muʿaẓẓam ki dergeh-i luṭfı Hemīşe zümre-i ehl-i recāya mesneddür

pādişāh-ı mülk-i maʿnāyam:

1. **pādişāh-ı mülk-i maʿnāyam:**-*yam*
Gazel 354
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Anlam ülkesinin padişahı.
Pādişāh-ı mülk-i maʿnāyam ki luṭf-ı Ḥaḳḳ ile
Ṭāḳ-ı gerdūna iden āvīze tāc-ı rifʿatüm

pādişāh-ı salṭanat-pīrā:

1. **pādişāh-ı salṭanat-pīrā:**
Tarih 1
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saltanat süsleyen padişah.
Cülūs itdi yine bir pādişāh-ı salṭanat-pīrā
Olup zīnet-fezā-yı taḫt-gāh-ı mülk-i ʿOs̱mānī

2. **pādişāh-ı salṭanat-pīrā:**
Tarih 20
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saltanat süsleyen padişah.
Semiyy-i faḫr-ı ʿālem pādişāh-ı salṭanat-pīrā
Nevā-sāz-ı cihān ārāyiş-i ṣadr-ı cihān-bānī

pādişāh-ı şevket-efzādur:

1. **pādişāh-ı şevket-efzādur:**-*dur*
Gazel 383
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Heybeti arttıran sultan II sevgili.
ʿIşḳ-ı cānān taḫt-gāh-ı cāna ʿazm itmiş yine Ġāfil olma pādişāh-ı şevket-efzādur gelen

pādişāh-i şevket-efzāyı:

1. **pādişāh-i şevket-efzāyı:**-*yı*
Kaside 22
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Heybeti arttıran sultan II sevgili.
Devām-ı devlet ü iḳbāl ü ṭūl-ı ʿömr ile Allāh
Müʾeyyed eylesün ol pādişāh-i şevket-efzāyı

pādişāh-ı taḫt-ı:

1. **pādişāh-ı taḫt-ı:**-*ı*
Matla 4
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tahtın padişahı.
Ne vālā-rütbesin ey pādişāh-ı taḫt-ı -
ʿUrūc-ı āsumān itdüñ duʿā-yı müstecābāsā

pādişeh:

1. **pādişehsin:**-*sin*
Gazel 95
Mısra: **4**
Hükümdar II Sevgili.
Cevr ile maʿmūr dil olmaya vīrān ü ḫarāb
Pādişāhum pādişehsin saña lāzım ʿadl ü dād

2. **pādişehüm:**-*üm*
Gazel 169
Mısra: **8**
Hükümdar II Sevgili.
Mirʾāt-ı ruḫ-ı pāküñde tāb-efken-i ṭūram
Sīneñde senüñ pādişehüm ḥaḳ naẓarum var

3. **pādişehüm:**-*üm*
Kaside 8
Mısra: **160**
Hükümdar II Sevgili.
Der-geh-i Ḥaḳda baña sen de şefāʿat eyle

Cürmümi pādişehüm çün ki ben itdüm iḳrār

4. **pādişehüm:**-*üm*
Tahmis 8
Mısra: **33**
Hükümdar II Sevgili.
Ne revā pādişehüm münkir-i niʿmet itsün Ḥaḳ
Ehl-i dil derd ü ġamuñ niʿmetine müstaġraḳ

5. **pādişeh:**
Tarih 4
Mısra: **5**
Hükümdar II Sevgili.
Eyledi ʿālemi bir pādişeh ile mesrūr
İsm-i Maḥmūdı gibi vaṣf-ı cemīli mevdūd

6. **pādişehi:**-*i*
Tarih 4
Mısra: **7**
Hükümdar II Sevgili.
Ṭūl-ı ʿömr ile muʿammer idüp ol pādişehi
Baḫt ü iḳbālini Allāh ide dāʾim mesʿūd

pādişeh-i bī-enbāz:

1. **pādişeh-i bī-enbāz:**
Rübai 206
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ortağı olmayan padişah II Allah.
Şāyān-ı cezā ehl-i ḫaṭā bir ḳuluñam
Fermān senüñ ey pādişeh-i bī-enbāz

pādişeh-i bī-hemtā:

1. **pādişeh-i bī-hemtā:**
Rübai 12
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Benzersiz, nazirsiz sultan.
Pūşīde iken cismüme bir köhne ʿabā
Fażluñla ben ey pādişeh-i bī-hemtā

pādişeh-i dādger-i ḫayl-i ʿuşāt:

1. **pādişeh-i dādger-i ḫayl-i ʿuşāt:**
Gazel 64
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çokça asilerin adaletli padişahı.
Yoḳ yüzüm varmaġa dergāh-ı Cenāb-ı Ḥaḳḳa
Meded ey pādişeh-i dādger-i ḫayl-i ʿuṣāt

pādişeh-i ferd ü ṣamed:

1. **pādişeh-i ferd ü ṣamed:**
Rübai 271
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Samet ve tek olan padişah II Allah.
Her ḥālde ey pādişeh-i ferd ü Ṣamed
Eyle bize tevfīḳuñı luṭfuñla refīḳ

pādişeh-i istiġnā itdüñ:

1. **pādişeh-i istiġnā itdüñ:**-*dü, -ñ*
Rübai 12
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tokgözlü padişah etmek.
Baş egmezem eflāke saña ḥamd olsun
itdüñ beni sen pādişeh-i istiġnā

pādişeh-i ʿişve-sipāh:

1. **pādişeh-i ʿişve-sipāh:**
Rübai 478
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Naz ordusunun komutanı.
Ey Zühre-cebīn pādişeh-i ʿişve-sipāh
Pervānesi şemʿ-i ruḫuñuñ mihr ile māh

2. **pādişeh-i ʿişve-sipāh:**
Tahmis 10
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Naz ordusunun komutanı.
Ḫāṣılı söz budur ey pādişeh-i ʿişve-sipāh
Eyleyem hāl-i dilümden seni bārī āgāh

pādişeh-i kişver-i ḳurb:

1. **pādişeh-i kişver-i ḳurb:**
Rübai 63
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yakınlık ülkesinin padişahı.
Bī-şübhe senüñ ẕāt-ı şeref-sāzuñdur
Maḳbūl-i Ḫudā pādişeh-i kişver-i ḳurb

pādişeh-i kişver-i levlāk:

1. **pādişeh-i kişver-i levlāk:**
Matla 252
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sen olmasaydın ülkesinin padişahı II Hz. Muhammet.
Ey pādişeh-i kişver-i levlāk n'olaydı
Ol yer ki başarduñ gözümüñ nūrı olaydı

pādişeh-i mertebe-dār:

1. **pādişeh-i mertebe-dār:**
Kaside 8
Mısra: **66**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mertebe sahibi padişah.
Oldı çārūb-keş-i ḫāk-i deri ol şāhuñ
Cem ü Dārā gibi ṣad pādişeh-i mertebe-dār

pādişeh-i muʿcize-kār:

1. **pādişeh-i muʿcize-kār:**
Kaside 8
Mısra: **272**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mucize iş yapan padişah II dönemin padişahı.
Baña āzādegī-i nāraʿıtıḳ-nāme yeter
Naʿt-i pāküñ senüñ ey pādişeh-i muʿcize-kār

pādişeh-i mülk-i siyādet:

1. **pādişeh-i mülk-i siyādet:**
Kaside 8
Mısra: **103**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Seyyitlik mülkünün padişahı.
Sensin ol pādişeh-i mülk-i siyādet ki senüñ
Oldı ḫūrşīd-i felek sāyeñe taḫt-ı zer-kār

pādişeh-i şehr-i şerāfet:

1. **pādişeh-i şehr-i şerāfet:**
Kaside 12
Mısra: **35**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şerafet ayının padişahı.
Ey māh-ı ʿulā pādişeh-i şehr-i şerāfet
Olduñ ḳadem-i Aḥmed-i Muḫtāre nişāne

pādişeh-i serīr-i gerdūn-pāye:

1. **pādişeh-i serīr-i gerdūn-pāye:**
Rübai 513
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gökyüzü kadar yüce mertebeli tahtın padişahı II Hz. Muhammet.
Ey pādişeh-i serīr-i gerdūn-pāye
V'ey mihr-i vücūd-ı enverüñ bī-sāye

pādişeh-i sidre-mekān:

1. **pādişeh-i sidre-mekān:**
Kaside 8
Mısra: **139**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sidre mekanının sultanı (Hz. Muhammed (s.a.v.) 'in miraç gecesinde Cebrail ile birlikte yükseldiği yedinci kat semada bir yer).
Ḫuftedür ṭāliʿum ey pādişeh-i sidre-mekān
Tā ki eyler baña her demde bu baḫtum ışrār

2. **padişeh-i sidre-mekān:**
Rübai 419
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sidre mekanının sultanı (Hz. Muhammed (s.a.v.) 'in miraç gecesinde Cebrail ile birlikte yükseldiği yedinci kat semada bir yer).
Ümmetlerüñ ey padişeh-i Sidre-mekān
Biñ ḥasret ile yoluña ḳurbān olsun

pādişeh-i ṭavr-ı sikender-āsār:

1. **pādişeh-i ṭavr-ı sikender-āsār:**
Kaside 8
Mısra: **70**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İskender'e has davranışlarda bulunan padişah.
Bende-i kemteridür ol şeh-i ʿālī-nesebüñ
Niçe biñ pādişeh-i ṭavr-ı Sikender-āsār

pādişehler pādişāhı:

1. **pādişehler pādişāhı:**
Murabba 10
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Padişahların padişahı II Allah.
Çü sensin pādişehler pādişāhı
Ḳapuñdur ḳullaruñ cāy ü penāhı

pāk:

1. **pāküñ:**-*üñ*
Kaside 5
Mısra: **6**
Temiz ll güzel.
Sensin ol kim zīver-i miḥrāb-ı iclāl eyleyüp
Ḳıldı mevlā ẕāt-ı muḳtedā pāküñ u ʿāma ḫāṣ

pāk dāmān:

1. **pāk dāmān:**
Gazel 455
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eteği temiz. II İffetli, namuslu.
Ḫāk-i pāyüñ tūtiyā-yı çeşm-i cān itsem n'ola
İstemem toz ḳondığın ol pāk dāmān üstüne

pāk ḳıl:

1. **pāk ḳıl:**
Kaside 17
Mısra: **45**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arındırmak, temizlemek.
Levḥ-i aʿmālin sevād-ı maʿṣiyetden pāk ḳıl
Her ne deñlü mücrim ise ʿafvüñe eyle sezā

pāk-dāmān ol:

1. **pāk-dāmān ol:**
Gazel 491
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Deyim**
Namuslu olmak.
Pāk-dāmān ol hemān bu ḫāk-dān-ı dehre
İmtiyāz ister iseñ serv-i çemen-pīrā gibi

pāk-dāmen:

1. **pāk-dāmen:**
Gazel 459
Mısra: **4**
Eteği temiz, namuslu, afîf II günahsız.
El-ḥased üftādegān-ı ʿışḳdan ol rinde kim
Pāk-dāmen serv-ḳad bir şūḫ-ı müsteşnā seve

pāk-dāmen-serv:

1. **pāk-dāmen-serv:**
Gazel 310
Mısra: **5**
Eteği temiz servi II namuslu sevgili.
Bir gül-i nā-yāb idüñ bir pāk-dāmen-serv idüñ
İtmesen ḫāke temeyyül hem-dem-i ḫār olmasañ

pākīze-güftār olmasa:

1. **pākīze-güftār olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 440
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzel söz söyleyen olmak.
Ülfet itmezdüm Naḥīfī-i süḫan-perdāz ile
Lafẓ u maʿnāda eger pākīze-güftār olmasa

pākīze-meşreb:

1. **pākīze-meşreb:**
Tarih 6
Mısra: **19**
Temiz, saf yaradılışlı.
Sütūde-menḳabet sāmī-ṣıfat pākīze-meşreb kim
İder aṣḥāb-ı maʿnā dāʾim ḫayr ile eẕkārın

pākīze-nefes:

1. **pākīze-nefesdür:**-*dür*
Gazel 313
Mısra: **4**
Nefesi temiz II güzel sesli.
Eylesün maḥfil-i gülşende ser-āġāz-ı nevā
Diñlenür ḫaylice pākīze-nefesdür bülbül

pākīze-süḫün:

1. **pākīze-süḫün:**
Tahmis 6
Mısra: **26**
Temiz söz.
-
Gel Naḥīfîden işit bir iki pākīze-süḫün

pākīze-ṭıynet:

1. **pākīze-ṭıynetdür:**-*dür*
Gazel 156
Mısra: **20**
Temiz yaratılışlı.
Olur aʿlā vü ednā feyż-yāb-ı reşḥa-i pāki
Miṣāl-i küze ʿālemde o kim pākīze-ṭıynetdür

pā-māl:

1. **pā-mālüñ:**-*üñ*
Gazel 32
Mısra: **5**
Ayak altında kalmış, çiğnenmiş.
Recā-yı feyż ile ey mihr olurdı pā-mālüñ
Muḳābil olmaġa şāyeste olsa māh saña

pā-māl ider:

1. **pā-māl ider:**-*er*
Gazel 93
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ayaklar altına almak, çiğnemek II bozguna uğratmak, yenilip perişan olmak.
Gel ey Naḥīfî ḳıl ḫaẕer her mehveşe itme naẓar
Şāyed seni pā-māl ider ḫūbān-ı serv-endām-ı ʿıyd

2. **pā-māl ider:**-*er*
Gazel 515
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ayaklar altına almak, çiğnemek II önem verilmesi gereken şeyleri hiçe saymak.
Bu cünbiş tā ki vardur sende ey naḫl-i ḳıyāmet-ber
Nihāl-i ḳāmetüñ pā-māl ider serv-i ḫırāmānı

pā-māl olmayanlar:

1. **pā-māl olmayanlar:**-*ma, -yan, -lar*
Gazel 18
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayaklar altında kalmak, çiğnenmek.
Niçe kām-āver-i pā-būs olursar sen de inṣāf it
Reh-i ʿışḳında pā-māl olmayanlar ḫāk-i pāy-āsā

pā-māl olsun:

1. **pā-māl olsun:**-*sun*
Gazel 296
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayaklar altında kalmak, çiğnenmek, yerle bir olmak.
ʿArż-ı ḫırām-ı nāz it reftāra gel çemende
Olsun yoluñda pā-māl ʿuṣṣāḳ-ı bī-mecālüñ

pā-māl olur:

1. **pā-māl olur:**-*ur*
Gazel 392
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ayaklar altında kalmak, çiğnenmek, yerle bir olmak.
Reh-güẕārında niçe diller yine pā-māl olur
Raḫş-ı istiġnā ile ol şeh-süvārumdur gelen

pā-māl olurdum:

1. **pā-māl olurdum:**-*ur, -du, -m*
Gazel 437
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ayaklar altında kalmak, çiğnenmek.

Naḥīfî sāye-veş pā-māl olurdum reh-güẕārında
Bulaydum ol nihāl-i bāġ-ı ḥüsni āh bir yerde

pā-māl-i cevr ider:

1. **pā-māl-i cevr ider:**-*er*
Gazel 366
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cefa ile (aşığın gönlünü) perişan etmek.
Elbet Naḥīfîyā seni pā-māl-i cevr ider
Ol şeh-süvār-ı nāza hemān ruḫṣat olmasun

2. **pā-māl-i cevr ider:**-*er*
Gazel 456
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cefa ile (aşığın gönlünü) perişan etmek.
Mekārim ehlini pā-māl-i cevr ider devrān
Denîye mertebe-i iḥtirām virdükçe

pā-māl-i güẕer-gāh-ı ġam oldum:

1. **pā-māl-i güẕer-gāh-ı ġam oldum:**-*du, -m*
Rübai 487
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gam güzergahının düşkünü olmak.
Pā-māl-i güẕer-gāh-ı ġam oldum efsūs
Rifʿatle ḳanāʿatde iken mīrāne

pā-māl-i ḫāk-i ḥasret olsam:

1. **pā-māl-i ḫāk-i ḥasret olsam:**-*sa, -m*
Gazel 266
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Özlem toprağına yüz sürmek.
N'ola pā-māl-i ḫāk-i ḥasret olsam ṣaḥn-ı gülşende
Ḫırāmān olmaġa yanumca ol serv-i revānum yoḳ

pā-māl-i melāl:

1. **pā-māl-i melāl:**
Kaside 2
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayaklar altına alınmış keder, üzüntü.
Yeʾs iderdi leşker-i ümmīdi pā-māl-i melāl
İtmese sebḳ-i ġażab rāyāt-ı faẕl u raḥmetüñ

pā-māl-i nāz itmekdesin:

1. **pā-māl-i nāz itmekdesin:**-*mek, -de, -sin*
Gazel 148
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nazıyla perişan etmek.
Sāye-i zībendeñi pā-māl-i nāz itmekdesin
Ol ġarīb üftāde yoḳsa ʿāṣıḳ-ı zāruñ mıdur

pā-māli oldıġuñ:

1. **pā-māli oldıġuñ:**-*dıġ, -uñ*
Gazel 385
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayaklar altında kalmak, çiğnenmek.
Cūy-ı sirişküñ olmada rīzān nedür göñül
Pā-māli oldıġuñ o sehī-ḳāmet olmasun

pā-māl-i reşk olsa:

1. **pā-māl-i reşk olsa:**-*sa*
Gazel 181
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kıskançlıktan ayaklar altına düşmek.
Ḥasūdān-ı gedā-meşreb n'ola pā-māl-i reşk olsa
Naḥīfî mülk-i naẓmuñ şimdi şāh-ı kām-rānıdur

pā-māl-i ẕillet idüp:

1. **pā-māl-i ẕillet idüp:**-*üp*
Murabba 10
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şerefsizliği ayaklar altına almak.
İdüp ʿāṣīleri pā-māl-i ẕillet
Bizi itme giriftār-ı meẕellet

pā-mālī-i kūyuñ:

1. **pā-mālī-i kūyuñ:**-*uñ*
Gazel 282
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kapısına yüz sürmek II mecazen bağlılığını göstermek.
Bī-çāre Naḥīfîye yeter manṣıb-ı ʿālī
Pā-mālī-i kūyuñ şeref-i ḫiẕmet-i naʿtüñ

pāre:

1. **pāredür:**-*dür*
Gazel 24
Mısra: **1**
Parça,bölük.
Derūn-ı sīne tīġ-i hecr ile ṣad pāredür cānā
Cigerde dāġ-ı ḥasret bir oñulmaz yāredür cānā

2. **pāresi:**-*si*
Gazel 371
Mısra: **3**
Parça,bölük.
Şīşe-i şikestenüñ ser-tīz olur her pāresi
Al ele mirʾāt-ı ḳalbüm inkisārumdan ṣaḳın

3. **pāre:**
Gazel 481
Mısra: **8**
Parça,bölük.
Zāhidā ḫ∨āhiş-i dil olmamaḳ olmaz ammā
Hele bir pāre de terk-i ṭamaʿ-ı ḫām olsa

pāre pāre olsam:

1. **pāre pāre olsam:**-*sa, -m*
Gazel 411
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Parça parça olmak, parçalanmak.
Ġam-ı ʿışḳuñla olsam pāre pāre yā Resūla'llāh
Ḳabūl itmem ġamuñdan ġayrı çāre yā Resūla'llāh

pāre pāredür:

1. **pāre pāredür:**-*dür*
Gazel 103
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Parça parça.
Dil ḥasretüñle lāle-ṣıfat dāġ u yāredür
Cismüm miṣāl-i ġonçe-i gül pāre pāredür

pāre-i ḳand:

1. **pāre-i ḳand:**
Gazel 97
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şekerin parçası II sevgilinin dudağı.
Dehenüm içre müheyyā çıḳa cān
Ṣanemā eyle kerem pāre-i ḳand

parmaġuñda aḳıdup:

1. **parmaġuñda aḳıdup:**-*up*
Tahmis 4
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Parmağından su akıtmak II Hz. Muhammet'in parmağından su akıtma mucizesine telmih vardır.
Oldı sīr-āb-ı zülāl-ı keremüñ pīr ü cevān
Parmaġuñda aḳıdup āb-ı revān-baḫş-ı revān

paşa:

1. **paşa:**
Kaside 24
Mısra: **11**
İmparatorluk döneminde yüksek dereceli devlet memurlarına verilen unvan.
Ne paşa kim ṣafā-yı midḥat-i ẕāt-ı dil-efrūzı
Virür ṣad neşve-i pür-feyż ṭabʿ-ı menḳabet-ḫ∨āna

2. **paşa:**
Kaside 24
Mısra: **13**
İmparatorluk döneminde yüksek dereceli devlet memurlarına verilen unvan.
Ne paşa kim kemāl-i zīb ü ferr ü ḳadr ü cāhından
Serīr-i cān-fezāsı ṭāʿna-zendür taḫt-ı ḫaḳana

paşa-yı ʿālī-ḳadr:

1. **paşa-yı ʿālī-ḳadr:**
Kaside 24
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Değeri yüce paşa hazretleri.
Zihī paşa-yı ʿālī-ḳadr ü gerdūn-rütbe kim dāʾim
Serīr-i devleti pīrāyedür eyvān-ı keyvāna

paşa-yı celīlü'l-iʿtibār:

1. **paşa-yı celīlü'l-iʿtibār:**
Tarih 19
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüce itibarlı paşa.
Ḥażret-i Maḥmūd Paşa-yı celīlü'l-iʿtibār
Kim o maḥmūdu'ṣ-ṣiyem meh-rām-ı Maḥbūb-ı Ḫudā

paşa-yı melek-ḫūyuñ:

1. **paşa-yı melek-ḫūyuñ:**-*uñ*
Kaside 24
Mısra: **43**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Melek huylu paşa II Mustafa Paşa.
Mücāhid fī-sebīli'llāh o paşa-yı melek-ḫūyuñ
Deger bir feṭḥi yüz biñ ḳahramān-ı dil-pesendāne

pās-bān:

1. **pās-bān:**
Kaside 13
Mısra: **25**
Nöbetçi, bekçi.
Melekler pās-bān ol āsitān-ı āsumān-ḳadre
Felekler sāye-bān ol ḥücre-i raḥmet-ḳarīn üzre

pāy:

1. **pāyına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 510
Mısra: **5**
Ayak.
Seyl-i sirişki pāyına yārüñ revān idüp
Ol serv-i nāza ʿarż idelüm mā-cerāmuzı

2. **pāyuña:**-*uñ, -a*
Kıt'a 28
Mısra: **5**
Sevgilinin ayağı.
Zencīr ṣanma pāyuña bend-i girān olan
Zülfüñ cezāsıdur ki ṭolaşdı ayaġuña

pāy ü ser:

1. **pāy ü ser:**
Gazel 277
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayak ve baş.
Bu Naḥīfī kūyuña sūr sürmege
Geldi şimdi pāy ü ser şāhā ḳabaḳ

pāyān:

1. **pāyāndur:**-*dur*
Kaside 3

Mısra: **98**
Son.
ʿAfv ü ġufrān-ı Ḫudāvende nihāyet yoḳdur
Cürm ü ʿiṣyānda eger kim yoġ ise pāyāndur

pāyān-ı şefāʿat:

1. **pāyān-ı şefāʿat:**
Kaside 7
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şefaatin sonu.
Bir ḳaṭresi eyler beni müstaġraḳ-ı raḥmet
Cūş itse yem-i bī-ḥad ü pāyān-ı şefāʿat

pāy-beste:

1. **pāy-bestedür:**-*dür*
Gazel 101
Mısra: **4**
Ayak bağı, bağ.
İtme remīde murġ-ı dili seng-i cevr ile
Tār-ı kemend-i kākülüñe pāy-bestedür

pāy-būs:

1. **pāy-būsına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 457
Mısra: **6**
Ayak öpme II Aşığın sevgilinin ayağını öpmesi, aşırı saygı ve sevgi göstergesi.
Bir dest-būsuñ itmek içün nev-niyāzlar
Ġayruñ revā mı vaḳf olasın pāy-būsına

2. **pāy-būsuñ:**-*uñ*
Matla 268
Mısra: **1**
Ayak öpme II Aşığın sevgilinin ayağını öpmesi, aşırı saygı ve sevgi göstergesi.
Pāy-būsuñ dil-i bīmāra şafā-baḫş oldı
Şanki ser-çeşme-i ḥayvānuñ ayaġın buldı

pāy-dār:

1. **pāy-dār:**
Gazel 271
Mısra: **1**
Devamlı.
Baña luṭfuñ ʿaceb yoḳdur güzelüñ pāy-dār ancaḳ
Dem-ā-dem baña cevr itmek saña dünyāda kār ancaḳ

pāy-dar olmaz:

1. **pāy-dar olmaz:**-*maz*
Gazel 82
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kalıcı olmamak, gelip geçici olmak.
Saray-ı ʿālem-i fānīde pāy-dar olmaz
Derūnuñ eyleme vābeste-i esās ü eṣāṣ

pāye-i aʿlā:

1. **pāye-i aʿlā:**
Kaside 11
Mısra: **80**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüksek mevki.
Ẕāt-ı ẕī-şānuñ diye ancaḳ o dem vā-ümmetī
Eyleyüp Ḫaḳdan şefāʿat pāye-i aʿlā ile

pāye-i çarḫ:

1. **pāye-i çarḫ:**
Rübai 131
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Feleğin mertebesi, tabakası. II Gökyüzü.
Naḳş-ı ḳademüñ olmasa pīrāye-i çarḫ
Olmaz idi ʿālī bu ḳadar pāye-i çarḫ

pāye-i ḳadrüñ:

1. **pāye-i ḳadrüñ:**-*üñ*
Kaside 11
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Değer.
Pāye-i ḳadrüñ bülend itdi şeb-i Miʿrācda
Ser-firāz idüp seni bu rütbe-i ʿulyā ile

pāy-endāz-ı şaḥn-ı cilvegāhuñdur:

1. **pāy-endāz-ı şaḥn-ı cilvegāhuñdur:**-*uñ, -dur*
Gazel 105
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cilve yerinin atılmış halısı (hükümdarın geçeceği yere halı atma geleneğine telmih vardır).
Ruḫ-ı ümmīd zīr-i maḳdemüñde ferş-i rāhuñdur
Metāʿ-ı sīne pāy-endāz-ı şaḥn-ı cilvegāhuñdur

pāy-endāz-ı teşrīfüñ:

1. **pāy-endāz-ı teşrīfüñ:**-*üñ*
Gazel 100
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şeref verme, şereflendirme halısı olma teşrif: Büyük kişilerin ayağının altına serilen halı olmak; ayak, adım atılan yer olmak.
Ser-ā-ser aṭlas-ı çarḫ oldı pāy-endāz-ı teşrīfüñ
Degül encüm nişān-ı naʿl-i zerrīn-i semendüñdür

pāyende ide:

1. **pāyende ide:**-*e*
Tahmis 10
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Devamlı kılmak, sürekli etmek.
Devlet-i ḥüsnüñ ide Ḥażret-i Ḫaḳ pāyende
Luṭf u iḥsānuñ ile eyle beni şermende

pāy-gāh-ı taḫt-ı vālā:

1. **pāy-gāh-ı taḫt-ı vālā:**
Tarih 2
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüksek tahtın mertebesi.
Pāy-gāh-ı taḫt-ı vālā baḫtına rū-māl içün
Oldı dāmen-būs-ı bīʿat şevḳ ile ins ü perī

pāy-ı dil-ārāyı:

1. **pāy-ı dil-ārāyı:**-*yı*
Matla 245
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönülleri süsleyen ayak.
Döner būs itmege her laḥẓa ol pāy-ı dil-ārāyı
ʿAceb mi ser-nigūndur diseler cennetde Ṭūbāyı

pāy-ı ḫıred:

1. **pāy-ı ḫıred:**
Gazel 105
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Akıl ayağı.
N'ola pāy-ı ḫıred zencīr-i ʿışḳa olsa şāyeste
Beni leb-rīz-i sevdā eyleyen zülf-i siyāhuñdur

pāy-ı ʿişyānum:

1. **pāy-ı ʿişyānum:**-*um*
Gazel 399
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Isyanın hissesi.
ʿİḳāba ʿadl-i Ḥaḳ şāyān iderse pāy-ı ʿişyānum
Ẓuhūr eyler yine āh-ı nedāmet cilve-gāhumdan

pāy-ı müjgānumla:

1. **pāy-ı müjgānumla:**-*um, -la*
Gazel 312
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kirpiklerin kökü.
Pāy-ı müjgānumla ṭayy-ı rāh iderdüm kūyuña
Olsa taḳdīr-i Ḫudādan müjde-i ʿizz-i vuṣūl

pāy-ı nāzüküñ:

1. **pāy-ı nāzüküñ:**-*üñ*
Gazel 455
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nazik, zarif ayak. II Sevgilinin ayağı.
Ḫāke başma olmasun rencīde pāy-ı nāzüküñ
Ol ḳadem-sāy-ı tenezzül çeşm-i giryān üstüne

pāy-ı semend-i nāzıña:

1. **pāy-ı semend-i nāzıña:**-*ıñ, -a*
Gazel 122
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Naz atının ayağı.
Ey şeh-süvār-ı ʿişve ruḫ-ı lāle bāġda
Pāy-ı semend-i nāzıña rengīn ḳumāş olur

pāy-ı taḫtında:

1. **pāy-ı taḫtında:**-*ı, -n, -da*
Tarih 1
Mısra: **37**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Başkent.
Ser-ā-pā ser-keşān-ı mülk-i ʿālem pāy-ı taḫtında
Olup maḥkūm-ı emri eylesünler vaż'-ı pīşānī

pāy-ı temennāyı:

1. **pāy-ı temennāyı:**-*yı*
Gazel 495
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Istek ayağını.
El üstünde ṭutar cümle anı erbāb-ı istiġnā
O kim bezm-i edebden defʿ ider pāy-ı temennāyı

pāyına düş:

1. **pāyına düş:**
Gazel 322
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ayağına düşmek, ayağına kapanmak II yalvarmak.
Düş aġlayaraḳ pāyına yārüñ dem-i teşrīf
Nā-şüfte niçe gevheri īṣār-ı ḳadem ḳıl

pāyına düşerdüm:

1. **pāyına düşerdüm:**-*er, -dü, -m*
Gazel 337
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ayağına düşmek, ayağına kapanmak II yalvarmak.
Düşerdüm pāyına mānend-i cū feryāda başlardım
O serv-i nāzı ben bir kerre ey bād-ı ṣabā görsem

pāyına düşerüz:

1. **pāyına düşerüz:**-*er, -üz*
Gazel 215
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Peşine takılmak.
Ḫāne-i cāna ḫayālüñ ki şeref-sāz iderüz
Düşerüz pāyına dāmānına iʿzāz iderüz

pāyına düşsem:

1. **pāyına düşsem:**-*se, -m*
Tahmis 9
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Deyim**
Peşine takılmak.
Bir maḥallin düşürüp şimdi o gül-ruḫsāruñ

Pāyına bārī bu taḳrīb ile
düşsem yārüñ

pāyıña düşüp:

1. **pāyıña düşüp:**-*üp*
Gazel 170
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Payına düşmek. Bölüşmede hisse ayrılmak, belirli bir bölüm verilmek; ayağına düşmek. Çok yalvarmak, içi yanarak bir istekte bulunmak.
Düşüp pāyıña yalvardumsa küstāḫāne incinme
Sen ey āfet bilürsin çünki maʿẕūr oldıġum demdür

2. **pāyına düşüp:**-*üp*
Gazel 362
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ayağına düşmek, kolay ulaşılabilir, elde edilir olmak; itibarını kaybetmek.
Ḳarāruñ ḳalmayup hengām-ı teşrīfinde şevḳuñdan
Düşüp ol şāh-ı ḥüsnüñ pāyına iʿzāza başlarsın

pāyine düşüp:

1. **pāyine düşüp:**-*üp*
Gazel 217
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ayağına düşmek, ayağına gitmek.
Düşüp ol şāh-ı ḥüsnüñ pāyine hengām-ı vuṣlatda
Recā-yı dest-būs eylerdüm ammā āh el virmez

pāy-māl:

1. **pāy-mālidür:**-*i, -dür*
Gazel 123
Mısra: **7**
Ayak altında kalmış, çiğnenmiş, ezilmiş.
Göñül bir lāle-ḫad gül-çehre servüñ pāy-mālidür
Ne meyl-i gülsitān eyler ne seyr-i lālezār ister

2. **pāy-māl:**
Gazel 183
Mısra: **13**
Ayak altında kalmış, çiğnenmiş, ezilmiş.
Ġam yime pāy-māl iseñ miḥnet-i çarḫ-ı dūn ile
Ḥażret-i Ḥaḳ duʿāmuzı vaḳt ola müstecāb ider

3. **pāy-māl:**
Gazel 275
Mısra: **8**
Ayak altında kalmış, çiğnenmiş, ezilmiş.
Şehā ol çeşm-i ḫūn-rīzüñ naẓar ḳılduḳça ʿuşşāḳa
Deler baġrın bu ʿuşşāḳuñ göñüller pāy-māl ancaḳ

4. **pāy-mālüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 449
Mısra: **2**
Ayak altında kalmış, çiğnenmiş, ezilmiş.
Raḫş-ı teġāfülüñ yeter cevr ile itme tāḫte
Gāhī bu pāy-mālüñi luṭf ile ḳıl nevāḫte

pāy-māl eyler:

1. **pāy-māl eyler:**-*r*
Gazel 210
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Perişan etmek; sıkıntı içinde bırakmak, mahvetmek.
Esīr-i ʿışḳını cevr ile pāy-māl eyler
Fütāde-ḫālini ol serv-ḳad nedür bilmez

pāy-māl itdi:

1. **pāy-māl itdi:**-*di*
Gazel 170
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayak altına almak, ezmek; rezil etmek; yok etmek II çok acı, sıkıntı vermek; yırtmak.
Naḥīfī pāy-māl itdi beni ġam ḫāk-i ḥasretde
Süleymān-ı serīr-i şevḳ iken mūr oldıġum demdür

2. **pāy-māl itdi:**-*di*
Gazel 505
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayak altına almak, ezmek; rezil etmek; yok etmek II öldürmek; çok acı, sıkıntı vermek.
Güẕer-gehinde göz açdurmadı fütādesine
Semend-i ser-keş-i nāz ile pāy-māl itdi

pāy-māl itdüm:

1. **pāy-māl itdüm:**-*dü, -m*
Kaside 25
Mısra: **54**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayak altına almak, ezmek; rezil etmek; yok etmek II öldürmek; çok acı, sıkıntı vermek.
Şeh-süvāra ümmīd-i luṭfuñ ile
Ġam endūhı pāy-māl itdüm

pāy-māl itme:

1. **pāy-māl itme:**-*me*
Gazel 370
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayak altına almak, ezmek; rezil etmek; yok etmek II öldürmek; çok acı, sıkıntı vermek.
Tünd-bād-ı ṣarṣar-ı āhum göz açdurmaz saña
Pāy-māl itme beni luṭf it ġubārumdan ṣaḳın

pāy-māl olma:

1. **pāy-māl olma:**-*ma*
Rübai 399
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayaklar altında olmak, çiğnenmek; hor ve hakir görülmek.

Baş üzre ṭutarken seni ehl-i tecrīd
Dünyā ṭalebiyle pāy-māl olma ṣaḳın

pāy-māl olmaġ:

1. **pāy-māl olmaġ:**-*maġ*
Gazel 43
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayaklar altında kalmak, çiğnenmek, yok olmak, ortadan kalkmak.
Pāy-māl olmaġ içün cilvegeh-i nāzuñda
Dil olur sāye-ṣıfat şevḳ ile hem-rāh saña

pāy-māl olsa:

1. **pāy-māl olsa:**-*sa*
Gazel 192
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayaklar altında olmak, çiğnenmek; hor ve hakir görülmek.
Naḥīfīveş n'ola her merd-i kāmil pāy-māl olsa
Cihānda ehl-i ḥāli farḳ ider ṣāḥib-naẓar yoḳdur

pāy-māl olsun:

1. **pāy-māl olsun:**-*sun*
Gazel 401
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayaklar altında olmak, çiğnenmek; hor ve hakir görülmek.
Mürüvvet eyle hemān sen raḳībe çignetme
Yoluñda ʿāşıḳ-ı şūrīde pāy-māl olsun

2. **pāy-māl olsun:**-*sun*
Gazel 466
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayaklar altında olmak, çiğnenmek; hor ve hakir görülmek.
Taraḥḥum eyle iḥsān it gel inṣāf eyle sulṭānum
Naḥīfī pāy-māl olsun mı rāh-ı intiẓār üzre

pāy-māl-i ḥasretem:

1. **pāy-māl-i ḥasretem:**-*em*
Gazel 524
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasretin ayakları altında kalmak.
Niçe demdür ki ben de pāy-māl-i ḥasretem böyle
Benüm dest-i ümmīdüm ol ḳad-i bālāya degmez mi

pāy-mal-i nāz:

1. **pāy-mal-i nāz:**
Gazel 153
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Naz ayağının altında ezilmiş.
Ṣīve-i reftāruñ eyler ʿāşıḳı pāy-mal-i nāz
Serv-i nāzum bu ne zībā ḳāmet-i mevzūn olur

pāy-māl-i zillet olma:

1. **pāy-māl-i zillet olma:**-*ma*
Gazel 491
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayaklar altına alınmış, çiğnenmiş ve hakir, hor, zelil durumda olmak.
Pāy-māl-i zillet olma ṭālib-i dünyā gibi
Devlet olmaz ʿālem-i dünyāda istiġnā gibi

pāy-mālüñ olup:

1. **pāy-mālüñ olup:**-*üñ, -up*
Gazel 410
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ayaklar altında olmak, çiğnenmek; hor ve hakir görülmek.
N'olaydı ḫāk olaydum reh-güẕār-ı dilsitānuñda
Olup biñ ḥasret ile pāy-mālüñ yā Resūla'llāh

pāyuma çekdi:

1. **pāyuma çekdi:**-*um, -di*
Tahmis 10
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ayağına çekmek, ayağına getirtmek.
Dolanup pāyuma çekdi beni ol zülf-i siyāh
ʿĀḳıbet ʿışḳ iline çıḳdı yine ġāyet-i rāh

pāyuña dolaşur:

1. **pāyuña dolaşur:**-*ur*
Gazel 69
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ayağına dolaşmak, ayak bağı olmak, engel olmak.
Gezer iken uzanup bāġda senüñ gül-ruḫuña
Dolaşur pāyuña şāhum niçe gör ḳand-i nebāt

pāyuña düşdükçe:

1. **pāyuña düşdükçe:**-*dükçe*
Kaside 8
Mısra: **261**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayağına düşmek. Çok yalvarmak, alçalırcasına yalvarmak; kendisine muhtaç olmak II buyruğuna girmek.
Dil ü cān aġlayaraḳ pāyuña düşdükçe ola
Münteşir ḫāk-i rehüñden niçe dürr-i hemvār

pāyuña düşse:

1. **pāyuña düşse:**-*se*
Gazel 144
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ayağına düşmek II Bölüşmede hisse ayrılmak, belirli bir bölüm verilmek.

Üftādelerüñ düşse eger pāyuña ʿafv it
Saña düşen ye şāh-ı cihān luṭf u keremdür

pāyuña yüz sürmede:

1. **pāyuña yüz sürmede:**-*uñ, -me, -de*
Kıt'a 32
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ayak toprağına yüz sürmek.
Gelüp ben pāyuña yüz sürmede yüz biñ ḳuṣūr itdüm
Hemān ey şāh-ı ḥüsnüm sen benüm ʿözrüm ḳabūl eyle

pāyuña yüzler sürer:

1. **pāyuña yüzler sürer:**-*ler, -er*
Gazel 523
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ayağına yüz sürmek.
Ḥasret-i reftāruñ ile cān viren āşüfteler
Pāyuña yüzler sürer şevḳ ile dāmānuñ gibi

pā-zede:

1. **pā-zede:**
Gazel 278
Mısra: **16**
Çiğnenmiş, ayak altına alınmış.
N'olsa gerek ḳadrüñe nisbet senüñ
Bencileyin pā-zede bir ḳabża ḫāk

pā-zede-i metn-i ṣırāṭ:

1. **pā-zede-i metn-i ṣırāṭ:**
Gazel 287
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yolun ayaklar altına alınmışı.
Müʾmin ü müşrik olup pā-zede-i metn-i ṣırāṭ
Niçeler bār-keş-i cürm ü günāh olsa gerek

pā-zede-i rāh-ı ḥaṭā olam:

1. **pā-zede-i rāh-ı ḫaṭā olam:**-*am*
Rübai 6
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hata yolunun ayak altında çiğnenmişi olmak.
Vābeste iken ḳudretüñe menʿ ü ʿaṭā
Lāyıḳ mı olam pā-zede-i rāh-ı ḫaṭā

pā-zede-i şevketi oldılar:

1. **pā-zede-i şevketi oldılar:**-*dı, -lar*
Kaside 21
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayağına kapanmak.
Sābıḳān ḳaṣr-ı Ḫavernāḳ ile cevsaḳ ki dinür
Oldılar pā-zede-i şevketi Saʿd-ābāduñ

pā-zen-i dūr olduḳça:

1. **pā-zen-i dūr olduḳça:**-*duḳça*
Gazel 220
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uzaklığı dostu olmak.
Aġlaram senden o dem pā-zen-i dūr olduḳça
Gūyiyā menzilümüz rāh-ı ʿademdür sensüz

peder:

1. **pederüm:**-*üm*
Tarih 12
Mısra: **2**
Baba.
İmtisāl eyleyüp emr-i Ḥaḳḳa
Pederüm eyledi çün ʿazm-ı naʿīm

peder ü māder:

1. **peder ü māder:**
Rübai 424
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Baba ve anne.
Eyle peder ü māder ile iḫvānum
Mensūb-ı ṣufūf-ı ʿuteḳā-yı nīrān

peder-i pīr:

1. **peder-i pīr:**
Tarih 12
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yaşlı baba.
Didi fevtine Naḥīfī tārīḫ
Peder-i pīr ola cennetde muḳīm

pehlū:

1. **pehlū:**
Gazel 145
Mısra: **7**
Göğüs, gerdan, omuz.
Güşāde olsa o pehlū meyān-ı meclisde
Dil-i sipihre degül mihre ıżṭırāb gelür

2. **pehlū:**
Gazel 402
Mısra: **2**
Göğüs, gerdan, omuz.
Gelelden tīġ-i bürrānuñ şehā bu sīneme ḳarşu
Pür olur şerḥa vü dāġlar eger sīne eger pehlū

pehlū-zede-i dām-ı ʿanāşır:

1. **pehlū-zede-i dām-ı ʿanāşır:**
Gazel 128
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Vücudu tutan dört tuzak.
Ey Naḥīfī olamaz ḳābil-i sırr-ı melekūt
Ol ki pehlū-zede-i dām-ı ʿanāşır bulunur

pejmürde:

1. **pejmürde:**
Kaside 19
Mısra: **98**
Dağınık, perîşan.
Āşiyānından cüdā bir bülbül-i şūrīdeyem
Gülşen-i sāmānumuñ pejmürde gül-berg-i teri

pejmürde idüp:

1. **pejmürde idüp:**-*üp*
Gazel 289
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Soldurmak, bozmak.
Gülşen-i ḥüsnüñ pejmürde idüp bād-ı ḫazān
Gül ü sünbül didigüñ hem-ser-i kāh olsa gerek

pejmürde ḳalmasun:

1. **pejmürde ḳalmasun:**-*ma, -sun*
Gazel 213
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dağınık, solgun olmak.
Nefḥa-dād ol ey ṣabā gel ṭurra-i dildārdan
Ḳalmasun pejmürde luṭf it ġonçe-i ümmīdümüz

pejmürde olam:

1. **pejmürde olam:**-*am*
Kaside 26
Mısra: **243**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Perişan olmak.
Revā degüldür olam ben ġam ile pejmürde
Ḫitām bulmaya ol nüsḫa-i cihān-ārā

pejmürde oldı:

1. **pejmürde oldı:**-*dı*
Gazel 239
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Canlılığını yitirmek, solmak.
Gitdi ṣafāsı şimdi bu bāġuñ Naḥīfīyā
Pejmürde oldı gülleri bülbülleri ḫamūş

2. **pejmürde oldı:**-*dı*
Gazel 512
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Perişan olmak.
Gülşen-i ʿömrini āsīb-i ḫazān eyledi zerd
Oldı pejmürde o ġonçe gül-i sīr-āb gibi

pejmürde olmışken:

1. **pejmürde olmışken:**-*mış, -ken*
Kaside 19
Mısra: **111**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Perişan olmak.
Bunca dem pejmürde olmışken ḫazān-ı ḥüzn ile
Gülşen-i endīşenüñ ezhār-ı zībā-peykeri

pejmürde olsun:

1. **pejmürde olsun:**-*sun*
Gazel 432
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Perişan olmak.
Tā ebed pejmürde olsun ol ṭabīʿat kim senüñ
Gülşen-i naʿtüñde bülbül gibi nālān olmaya

pejmürde olur:

1. **pejmürde olur:**-*ur*
Gazel 290
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Perişan olmak.
Sünbülleri pejmürde olur bāġ-ı cinānuñ
Kāküllerüñ ārāyiş-i farḳ-ı küleh itseñ

pejmürde-i teʾşīr-i ḫazān ola:

1. **pejmürde-i teʾşīr-i ḫazān ola:**-*a*
Matla 189
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sonbahar tesirinin solgunluğu.
O gül-i ter ola pejmürde-i teʾşīr-i ḫazān
Ki ṭuta bülbüli zāġ-ı siyeh ile yeksān

pek:

1. **pek:**
Gazel 521
Mısra: **10**
Sert, katı, sağlam, kavî.
Firāḳuñla yatur peyġüle-i ḫasretde bī-çāre
Ṭabībüm bu dil-i bīmārı gör kim pek zebūn oldı

pel-i fenāya:

1. **pel-i fenāya:**-*ya*
Tarih 8
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mecazen dünya.
Her gelen bu pel-i fenāya olur
Zīr-i pāy-ı ecelde fersūde

penāh:

1. **penāhum:**-*um*
Gazel 421
Mısra: **2**
Sığınma, sığınacak yer.
Ḥarīm-i der-gehüñdür cāy-gāhum yā Resūla'llāh
İki ʿālemde de sensin penāhum yā Resūla'llāh

2. **penāhum:**-*um*
Rübai 59
Mısra: **1**
Sığınma, sığınacak yer.
Sensin daḥi yoḳ ġayrı penāhum yā Rab
Maḳṣūdum u maʿbūdum ilāhum yā Rab

penāh olmışdur:

1. **penāh olmışdur:**-*mış, -dur*
Gazel 431
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sığınacak yer, sığınak olmak.
Sensin ol maḳbūl-i Ḥaḳ kān-ı şefāʿat kim senüñ
ʿĀṣiyān-ı ümmete der-gāhuñ olmışdur penāh

2. **penāh olmışdur:**-*mış, -dur*
Kaside 24
Mısra: **50**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sığınacak yer, sığınak olmak.
Sen ol ṣāḥīb-kerem ʿālī-himem devletlisin tā kim
Der-i der-gāhuñ olmışdur penāh erbāb-ı ʿirfāna

penāh ü mültecā:

1. **penāh ü mültecā:**
Kıt'a 38
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sığınılacak yer.
Bu ẓāhir kim penāh ü mültecā ʿadd itdigi ādem
Degüldür defʿa ḳādir gelse ḫ∨āb-ı ġaflet-efşānı

penbezār olmış:

1. **penbezār olmış:**-*mış*
Kaside 8
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Pamuk tarlası olmak.
Penbezār olmış iken dāġ-ı taḥassürle zemīn
Şerḥalar çekmiş iken sīnesine her eşcār

pençe:

1. **pençesinden:**-*si, -n, -den*
Kaside 3
Mısra: **44**
El, insanı kendini kurtaramayacağı şekilde hükmü altına alan zorlu güç, aman vermeyen hükmedici kuvvet.
Dem-i āḫirde ḫalāṣ olmaġa var mı çāre
Pençesinden ʿaceb merg-i taḥassür-zānuñ

2. **pençe:**
Tarih 3
Mısra: **14**
Beş sayısı.
Vücūdı maṭlaʿ-ı işrāḳ-ı nūr-ı ḥikmet olmışdur
Felāṭūn-veş olup ḫumm-ı ḫafāda pençe yıl lāyiş

pençe-gīr ol:

1. **pençe-gīr ol:**
Matla 40
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Pençe tutmak.
Pençe-gīr ol pençe-i ḫūrşīd ile ey māh-tāb
El el üzre oldıġın görsün felekde āfitāb

pençe-i āfitābsın:

1. **pençe-i āfitābsın:**-*sın*
Gazel 12
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güneş ışığı.
Bu ḳadar āb ü tāb ile cānā
Pençe-i āfitābsın gūyā

pençe-i bī-bākümdür:

1. **pençe-i bī-bākümdür:**-*üm, -dür*
Gazel 174
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Korkusuz pençe.
Āteş-i ʿışḳa ṣunup şuʿleyi der-dāmen ider
Dest-i maḥşer ki benüm pençe-i bī-bākümdür

pençe-i feyż:

1. **pençe-i feyż:**
Gazel 248
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Feyzin pençesi.
Ġamm ile vādī-i hecr içre gezerken bu gice
Esed-āsā baña irdi yine ol pençe-i feyż

pençe-i ḫūrşīd:

1. **pençe-i ḫūrşīd:**
Gazel 376
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güneşin ışınları.
Tāb-ı ḫasedle pençe-i ḫūrşīd olur şikest
Der-kār idince zülfine ol māh şānesin

2. **pençe-i ḫūrşīd:**
Matla 40
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güneşin pençesi.
Pençe-gīr ol pençe-i ḫūrşīd ile ey māh-tāb
El el üzre oldıġın görsün felekde āfitāb

3. **pençe-i ḫūrşīd:**
Matla 68
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güneşin pençesi. (Sultânın eli güneşe benzetilmiştir.).
Cihānı zīr-i dest itmekde eyler hep sana taḳlīd
Meger kim senden el almış felekde pençe-i ḫūrşīd

pençe-i pür-zūr-ı ecel:

1. **pençe-i pür-zūr-ı ecel:**
Kaside 3
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ecelin güçlü pençesi.
Dāmen-ālūdelüge eyle hezārān tevbe

Almadan pençe-i pür-zūr-ı ecel dāmānuñ

pençe-i sīmīnini:

1. **pençe-i sīmīnini:**-*i, -n, -i*
Matla 147
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gümüşten pençe.
Gerçi göñlüm pençe-i sīmīnini cānānenüñ
Derdi ammā beş beter oldı dil-i dīvānenüñ

pençe-i zūr itmesün:

1. **pençe-i zūr itmesün:**-*me, -sün*
Gazel 250
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kuvvetli pençe.
ʿĀşıḳuñ meyl eyledükçe ala bir bir şāne-veş
Pençe-i zūr itmesün olmaya tā ṣad pāre ḫaṭ

pençe-sāz olma:

1. **pençe-sāz olma:**-*ma*
Gazel 139
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Pençe vuran olmak.
Pençe-sāz olma Naḥīfīnüñ dil-i nālānına
Bīṣezār-ı ʿışḳdur cāʾiz ki şīr-i ner yatur

pend:

1. **pendümi:**-*üm, -i*
Gazel 134
Mısra: **10**
Nasihat, öğüt.
Telḫī-i hicrāna ṣabr it vuṣlat isterseñ eger
Pendümi gūş eyle ṣabr ile ḳoruḳ ḥelvā olur

2. **pendüm:**-*üm*
Gazel 269
Mısra: **2**
Nasihat, öğüt.
Hücūm-ı şevḳ ile sīnemde cānā tāze dāġum yoḳ
Pendüm bu meclis-i ʿışḳ içre sūzān bir çerāġum yoḳ

3. **pendümi:**-*üm, -i*
Gazel 288
Mısra: **11**
Nasihat, öğüt.
Gūş ḳıl pendümi naḫvetle teġāfül itme
Ben saña hep didigüm ey yüzi māh olsa gerek

4. **pendüm:**-*üm*
Gazel 348
Mısra: **12**
Nasihat, öğüt.
Biñ kerre didüm olma giriftārı o ṣūḫuñ
Bīhūde midür ey dil-i şeydā saña pendüm

5. **pend:**
Tahmis 1
Mısra: **33**
Nasihat, öğüt.
Ey Naḥīfī yeter ehl-i dile ṣıdḳ ile bu pend
-

pend ü naṣīḥatüñ:

1. **pend ü naṣīḥatüñ:**-*üñ*
Gazel 122
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Öğüt ve nasihat.
Zāhid maḥabbet ehline pend ü naṣīḥatüñ
Bīhūde her nefesde ġam-ı dil-ḫırāş olur

pend-i el-ḥaẕer iderken:

1. **pend-i el-ḥaẕer iderken:**-*er, -ken*
Gazel 330
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sakınmanın öğüdünde bulunmak.
İderken ġayre pend-i el-ḥaẕer ḳayd-ı taʿalluḳdan
Yine vardum esīr-i ṭurra-i ʿālem-firīb oldum

pend-i şarīr-i ḫāmeyi:

1. **pend-i şarīr-i ḫāmeyi:**-*yi*
Gazel 191
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kalemin gıcırtısının öğüdü.
Naḥīfī ben ki Bihzād-ı teṣāvīr-i meʿānīyem
Benüm pend-i şarīr-i ḫāmeyi gūş itdigüm yoḳdur

pend-i seḫādan:

1. **pend-i seḫādan:**-*dan*
Gazel 462
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cömertin öğüdü.
Ṭabʿ-ı leʾīme pend-i seḫādan ne fāʾide
Çeşm-i żarīre küḥl-i cilādan ne fāʾide

per:

1. **perüñ:**-*üñ*
Gazel 169
Mısra: **5**
Kanat.
Pervāne perüñ ḥıfẓ idegör sūz-ı dilümden
Ben şemʿ-i żiyā-perver-i ʿışḳam şererüm var

per ü bāli:

1. **per ü bāli:**-*i*
Gazel 303
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kol kanat.
Naḥīfīye ḫaber-i ṣıḥḥatüñ irişmedi ḥayf
Şikestedür per ü bāli kebūter-i seḥerüñ

per-beste ider:

1. **per-beste ider:**-*er*
Gazel 291
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Kanadı bağlı II mecazen uçamaz olmak.
İder per-beste şeh-bāz-ı sebük-pervāz-ı idrāki
Kemend-endāz-ı siḥr olduḳça laʿl-i nükte-āmīzüñ

perçem:

1. **perçemine:**-*i, -n, -e*
Gazel 72
Mısra: **4**
Alna düşen kısa saç demeti, kâkül.
Lebine Çeşme-i Kevs̱er dir isem maḥż-ı sezā
Anuñ ol perçemine vādī-i ẓulmet ḳat ḳat

2. **perçemüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 94
Mısra: **6**
Alna düşen kısa saç demeti, kâkül.
Çıḳmasun nām ü nişānum itmeyem āh ü ṣadā
Gel nişān it tīr-i ġamze perçemüñle eyle bend

3. **perçemindedür:**-*i, -n, -de, -dür*
Gazel 111
Mısra: **4**
Alna düşen kısa saç demeti, kâkül.
Dil-dāde oldum öyle bir āhū-nigāha kim
Nāf-ı ġazāl-ı müşg-i Ḫuten perçemindedür

perde:

1. **perdesin:**-*si, -n*
Gazel 274
Mısra: **3**
Örtü.
Gül cemālüñ perdesin ḳat ḳat idüp olma nihān
Tā ki görsin ʿāşıḳānum kimdür ol dīdār-ı ʿışḳ

perde çekdi:

1. **perde çekdi:**-*di*
Gazel 258
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Örtmek, gizlemek.
Fürḳatüñle künc-i ġamda dem-be-dem ḳan aġlaram
Perde çekdi küḥl-i ġam kim dīdem içre oldı aġ

perde-der-i rāz iderüz:

1. **perde-der-i rāz iderüz:**-*er, -üz*
Gazel 215
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sırrın perdecisi etmek.
Mest olup cām-ı lebüñle hele maġrūr olsun
Gāh olur destümüzi perde-der-i rāz iderüz

perde-i ḥasret:

1. **perde-i ḥasret:**
Gazel 72
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasret perdesi, engeli.
Ḳafes-i ʿışḳ-ı cevān içre Naḥīfī ezelī
Ṣaff-ı bülbülde aña perde-i ḥasret ḳat ḳat

perestān-ı maḥabbet:

1. **perestān-ı maḥabbet:**
Gazel 475
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Muhabbetin putunu/güzelini sevenler.
Ṣad el-ḥaz̲er ey mihr perestān-ı maḥabbet
Ġarḳ olmış o ḫūnī yine bir cāme-i āle

perhīz:

1. **perhīzi:**-*i*
Gazel 167
Mısra: **8**
Vücuda tıbben yasaklı ya da zararlı olan şeylerden sakınmak, kendini çekmek II Manen yasaklanan şeylerden uzak durmak.
Cām-ı bī-tābı ṣunar çeşmüñ nigāh-ı mestüñe
Bir iki gün ḫūn-ı dilden var ise perhīzi var

2. **perhīzüñ:**-*üñ*
Gazel 291
Mısra: **2**
Vücuda tıbben yasaklı ya da zararlı olan şeylerden sakınmak, kendini çekmek II Manen yasaklanan şeylerden uzak durmak.
Helāk itmekde dünyāyı nigāh-ı çeşm-i ḫūn-rīzüñ
Behey ẓālim hele hīç ḫūn-ı dilden yoḳ mı perhīzüñ

perhīz ider:

1. **perhīz ider:**-*er*
Gazel 228
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kaçınmak, uzak durmak.
Ḫıred-pīşe ider ol resme istiḳrāzdan perhīz
Eger kim Ḫıżr-ı devrān naḳd-i ʿömrin virse vām olmaz

perī:

1. **perī:**
Gazel 1
Mısra: **14**
Çekici güzelliği olan çok alımlı kız veya kadın. II Sevgili.
Gūyā Naḥīfī-zārıñı bir bülbül eylemiş
Ruḥsāruñ ey perī gül-i ḫandān iden Ḫudā

2. **perī:**
Gazel 26
Mısra: **5**
Çekici güzelliği olan çok alımlı kız veya kadın. II Sevgili.
Bilmez yine benüm o perī ḳadr ü ḳıymetüm
İtsem yolında cān ü teni cümleten fedā

3. **perī:**
Gazel 117
Mısra: **12**
Çekici güzelliği olan çok alımlı kız veya kadın. II Sevgili.
Gözden nihān olup bu ḳadar nāz u ʿişveden
Maḳṣūduñ ey perī bize cevr ü cefā mıdur

4. **perīnüñ:**-*nüñ*
Gazel 127
Mısra: **4**
Çekici güzelliği olan çok alımlı kız veya kadın. II Sevgili.
Ḳıyāmetdür ider ḥaşr olmaġı taʿlīḳ ferdāya
Şikāyet ol perīnüñ vaʿde-i ferdālarındandur

5. **perī:**
Gazel 155
Mısra: **7**
Çekici güzelliği olan çok alımlı kız veya kadın. II Sevgili.
Fehm eylemez mi mertebe-i ḥüsnin ol perī
Ol naḫl-i ʿişve kendiye māʾil degül midür

6. **perī:**
Gazel 162
Mısra: **8**
Çekici güzelliği olan çok alımlı kız veya kadın. II Sevgili.
Girye itdükçe ḫayālī-i yāri ṣanmañ dīdede
Bir perī çıḳmış kenār-ı cūya seyr-i āb ider

7. **perīnüñ:**-*(n)üñ*
Gazel 172
Mısra: **1**
Çekici güzelliği olan çok alımlı kız veya kadın. II Sevgili.
Ol perīnüñ çeşm-i fettānı ʿaceb ġammāz olur
Her nigāh-ı ġamzesi ʿuşşāḳa ḥarf-endāz olur

8. **perī:**
Gazel 183
Mısra: **1**
Çekici güzelliği olan çok alımlı kız veya kadın. II Sevgili.
Luṭfını ol perī baña gerçi ki bī-ḥisāb ider
Bir kerem ü ʿaṭāsına ġamzesi biñ ʿitāb ider

9. **perī:**
Gazel 188
Mısra: **1**
Çekici güzelliği olan çok alımlı kız veya kadın. II Sevgili.
Ol perī hīç beni dil-şād-ı tebessüm mi ider
ʿĀşıḳ-ı zārı sezāvār-ı tekellüm mi ider

10. **perī:**
Gazel 208
Mısra: **2**
Çekici güzelliği olan çok alımlı kız veya kadın. II Sevgili.
Dām-ı hevā-yı zülfinedür pīç ü tābumuz
Bīhūde ṣanmasun o perī ıżṭırābumuz

11. **perī:**
Gazel 212
Mısra: **9**
Çekici güzelliği olan çok alımlı kız veya kadın. II Sevgili.
Mecrūḥ-ı tīġ-i nāz olalum ey perī eger
Cevr ü cefādan ise bizüm ictinābumuz

12. **perī:**
Gazel 216
Mısra: **3**
Çekici güzelliği olan çok alımlı kız veya kadın. II Sevgili.
Ḥaẕer ḥaẕer beni yaḳmaḳdan ey perī yoḫsa
Niyāzum eylerem āteş-feşān-ı ḫırmen-i nāz

13. **perī:**
Gazel 219
Mısra: **5**
Çekici güzelliği olan çok alımlı kız veya kadın. II Sevgili.
Benüm kim ey perī ḥırz-ı ḥaḳīḳat bāzū-bendümdür
Füsūn-ı fitne-i çeşm-i siyāhuñ baña kār itmez

14. **perī:**
Gazel 223
Mısra: **10**
Çekici güzelliği olan çok alımlı kız veya kadın. II Sevgili.
Dil elem çekmez fenā dünyā içün ammā ki āh
Ḥasretüñdür ey perī sermāye-i ālāmumuz

15. **perīnüñ:**-*nüñ*
Gazel 293
Mısra: **3**
Çekici güzelliği olan çok alımlı kız veya kadın. II Sevgili.
Bir perīnüñ genc-i ʿışḳın anda pinhān eyledüm
Yaʿnī ber-bādı bu yüzdendür dil-i vīrānenüñ

16. **perī:**
Gazel 342
Mısra: **5**
Çekici güzelliği olan çok alımlı kız veya kadın. II Sevgili.
Ẓāhirdür āh-ı şuʿle-feşānumdan ey perī
Sūz-āşinā-yı āteş-i hicranuñ oldıġum

17. **perī:**
Gazel 374
Mısra: **7**
Çekici güzelliği olan çok alımlı kız veya kadın. II Sevgili.
ʿĀlemde bir ben ölmek içün nāmuñ ey perī
Bī-raḥm ü bī-mürüvvet ü ġaddār ider misin

18. **perī:**
Gazel 442
Mısra: **7**
Çekici güzelliği olan çok alımlı kız veya kadın. II Sevgili.
Ādemden ictināb ide lāyıḳ mı ol perī

Meclisde ḳaṣd-ı nāz ile gözden nihān ola

19. **perī:**
Gazel 449
Mısra: **11**
Çekici güzelliği olan çok alımlı kız veya kadın. II Sevgili.
Geldi ḳıyāma ol perī cünbüş-i dil-firīb ile
Rāyet-i cünd-i fitneyi itdi yine ferāḫte

20. **perī:**
Gazel 449
Mısra: **8**
Çekici güzelliği olan çok alımlı kız veya kadın. II Sevgili.
Şevḳ ile cān atar gönül bismil-i nāzı olmaġa
Tīġını itse ol perī dest-i ġażabla āḫte

21. **perī:**
Gazel 513
Mısra: **1**
Çekici güzelliği olan çok alımlı kız veya kadın. II Sevgili.
O perī ziyāde ider benüm sitem ile tāb-ı niyāzumı
Niçe söndürür bu gözüm yaşı ya bu deñlü sūz u güdāzumı

22. **perī:**
Gazel 513
Mısra: **5**
Çekici güzelliği olan çok alımlı kız veya kadın. II Sevgili.
Daḫi nev-resīdesin ey perī ḳo cefāyı ʿāşıḳ-ı bī-dile
Ḥaẕer it gel alma benüm meded ṣaḳın āh-ı şuʿle-ṭırāzumı

23. **perīdür:**-*dür*
Matla 20
Mısra: **2**
Çekici güzelliği olan çok alımlı kız veya kadın. II Sevgili.
Ol kebūdī cāme-i teng içre ol şīrīn liḳā
Şīşe içre ḥabs olunmuş bir perīdür gūyiyā

24. **perinüñ:**-*nüñ*
Matla 125
Mısra: **2**
Çekici güzelliği olan çok alımlı kız veya kadın. II Sevgili.
Ḥarf-i ʿillet gibi yanında ʿadū-yı menḥūs
Ḳadrini eyledi nāḳış o perinüñ efsūs

25. **perīnüñ:**-*nüñ*
Matla 172
Mısra: **1**
Çekici güzelliği olan çok alımlı kız veya kadın. II Sevgili.
Eksük olmaz o perīnüñ baña āzārı müdām
Bu dil-i kemterüñ oldı işi ʿışḳ ile tamām

per-i ʿanḳāyı:

1. **per-i ʿanḳāyı:**-*yı*
Gazel 514
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Anka kuşunun kanadı.
Per-i ʿAnḳāyı meges-rān ḫayāl itmez iken
Dām-ı zülfüñde Hümā-yı dil-i pür-ġam ḳaldı

per-i şāhīn-i ḳudsīdür:

1. **per-i şāhīn-i ḳudsīdür:**-*dür*
Kaside 13
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kutsal şahinin kanadı.
Per-i şāhīn-i ḳudsīdür ki oldı lā-mekān-pervāz
O müjgān-ı dil-ārālar o çeşm-i dūr-bīn üzre

perī-çehre:

1. **perī-çehre:**
Gazel 297
Mısra: **7**
Peri yüzlü. II Peri gibi güzel yüzlü sevgili.
Seni gördükçe ey perī-çehre Ṣabr u ārāmı ḳalmaz insānuñ

2. **perī-çehre:**
Gazel 474
Mısra: **2**
Peri yüzlü.
Ḳābil mi nigāh eylemek ol mihr-i cemāle
Girmiş o perī-çehre yine reng-i celāle

3. **perī-çehre:**
Kaside 8
Mısra: **129**
Peri yüzlü.
Her perī-çehre beni ʿāşıḳ-ı zār itmiş idi
Eyleyüp nāz ile ben bī-dile ʿarż-ı eṭvār

4. **perī-çehrelerüñ:**-*ler, -ün*
Kaside 8
Mısra: **197**
Peri yüzlü.
Eyledüm bunca perī-çehrelerüñ vaṣfında
Mūcib-i ʿışḳ-ı mecāzī niçe beyt ü eşʿār

perī-rū:

1. **perī-rūyı:**-*y, -ı*
Gazel 291
Mısra: **13**
Peri yüzlü II peri gibi güzel sevgili.
Naḫīfī niçe tesḫīr itmesün her biri perī-rūyı
Cihānı yaḳdı yandurdı bu şiʿr-i ḥālet-engīzüñ

2. **perī-rūyuñ:**-*y, -un*
Gazel 364
Mısra: **1**
Peri yüzlü II peri gibi güzel sevgili.
Kim bilürdi ol perī-rūyuñ cefā-kār oldıġın
Çeşm-i mekkārı gibi tā böyle ġaddār oldıġın

3. **perī-rū:**
Gazel 519
Mısra: **1**

Peri yüzlü II peri gibi güzel sevgili.
Ol perī-rū varup aġyār ile yār olsun mı
Ol Hümā zāġ-ı siyeh-kāra şikār olsun mı

perī-ruḫsār:

1. **perī-ruḫsār:**
Gazel 310
Mısra: **3**
Perî yüzlü ‖ güzellik bağlamında perî gibi güzel yüzlü sevgili.
Aġlayup āh eylemezdüm ey perī-ruḫsār eger
Germ olup meclisde hem-zānū-yı aġyār olmasañ

perī-rūyān-ı maʿnā olmada:

1. **perī-rūyān-ı maʿnā olmada:**-*ma, -da*
Gazel 151
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mananın peri yüzü olmak.
Perī-rūyān-ı maʿnā olmada maḥkūm-ı fermānuñ
Naḥīfî ṭabʿ-ı pāküñ gūyiyā mühr-i Süleymāndur

perīşān:

1. **perīşānuñ:**-*uñ*
Gazel 81
Mısra: **5**
Perişan, zavallı, âciz II âşık.
Ḳaçan görseñ perīşānuñ idersin bunca istiġnā
Degül mi sen o şehsin kim bu nā-çār olmaġa bāʿiş

2. **perīşāndur:**-*dur*
Gazel 119
Mısra: **1**
Acınacak durumda, zavallı, kederli, muztarip.
Ġam-ı ḥasretle dāʾim ḫāṭır-ı maḥzūn perīşāndur
Dil-i şūride nālān sīne sūzān dīde giryāndur

3. **perīşāndur:**-*dur*
Gazel 146
Mısra: **12**
Acınacak durumda, zavallı, kederli, muztarip.
Ne mümkin bir nefes cemʿiyyet-i ḫāṭır ki miḥnetle
Dil-i ser-geşte şimdi ġurbet illerde perīşāndur

4. **perīşān:**
Gazel 150
Mısra: **12**
Acınacak bir durumda olan, zavallı II tanıkta daha önce kullanılan iki "perişan" kelimesinin anlamını kuvvetlendirmek için kullanılmıştır.
Beni cemʿiyyet-i yārāna teklīf eyleme sāḳī
Perīşāndur perīşān ḳalb-i maḥzūnum perīşān

5. **perīşān:**
Gazel 150
Mısra: **12**
Acınacak bir durumda olan, zavallı II tanıkta daha önce kullanılan iki "perişan" kelimesinin anlamını kuvvetlendirmek için kullanılmıştır.
Beni cemʿiyyet-i yārāna teklīf eyleme sāḳī
Perīşāndur perīşān ḳalb-i maḥzūnum perīşān

6. **perīşāndur:**-*dur*
Gazel 150
Mısra: **12**
Acınacak durumda, zavallı, kederli, muztarip.
Beni cemʿiyyet-i yārāna teklīf eyleme sāḳī
Perīşāndur perīşān ḳalb-i maḥzūnum perīşān

7. **perīşān:**
Gazel 165
Mısra: **1**
Acınacak durumda, zavallı, kederli, muztarip.
Ġamuñla ben perīşān ḫāṭıram cemʿiyyetüm yoḳdur
Fiġān ü nāleden ġayrı benüm hem-ṣoḥbetüm yoḳdur

8. **perīşānem:**-*em*
Gazel 195
Mısra: **3**
Acınacak durumda, zavallı, kederli, muztarip.
Ben hele ḫāṭır perīşānem firāḳuñla senüñ
Bezm-i nāzuñda ʿaceb cemʿiyyetüñ kimlerledür

9. **perīşān:**
Gazel 291
Mısra: **6**
Acınacak durumda, zavallı, kederli, muztarip.
Niçe diller alup cemʿiyyet-i ʿuşşāḳı bozmışdur
Anuñçün hep perīşān vażʿ ider zülf-i dil-āvīzüñ

10. **perīşān:**
Gazel 344
Mısra: **2**
Acınacak durumda, zavallı, kederli, muztarip.
Seni her laḥẓa ġam-ı ʿışḳ ile giryān göreyüm
Ḫāṭıruñ bencileyin böyle perīşān göreyüm

11. **perīşāna:**-*a*
Gazel 402
Mısra: **10**
Acınacak durumda, zavallı, kederli, muztarip.
Naḥīfî fürḳatüñ birle geyinmiş ol siyeh gīsū
Naẓar ḳıl ol perīşāna kerem ḳıl gözi ḳanlu ey

12. **perīşān:**
Kaside 28
Mısra: **68**
Acınacak durumda, zavallı, kederli, muztarip.
Ḫudāvendā bu ʿöẕrüm dest-i luṭfuñla ḳabūl eyle
Perīşān sözlerüm fi'l-cümle mānend-i serābumdur

13. **perīşān:**
Murabba 6
Mısra: **14**
Acınacak durumda, zavallı, kederli, muztarip.
Ẓulm itdi devrān el-ġıyāş
Ḫālüm perīşān el-ġıyāş

14. **perīşān:**
Rübai 477
Mısra: **3**
Acınacak durumda, zavallı, kederli, muztarip.
Ser-cümle perīşān iken erbāb-ı ḳulūb
Cemʿiyyet-i ḫāṭır mı ḳalur ādemde

perīşān eyledi:

1. **perīşān eyledi:**-*di*
Gazel 516
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sıkıntılı ve kederli eylemek.
ʿIşḳ iken evvel dilüñ ser-māye-i cemʿiyyeti
Eyledi ḥayfā perīşān şimdi dünyā miḥneti

perīşān eyleyicek:

1. **perīşān eyleyicek:**-*yicek*
Gazel 305
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dağıtmak.
Kākülleriñi eyleyicek böyle perīşān
Ḳaddüñ sipeh-i ʿişveye şekl-i ʿalem itdüñ

perīşān itdüñ:

1. **perīşān itdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 200
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dağıtmak, düzenini bozmak II acınacak duruma getirmek.
Ṣabr u ārāmumı ser-cümle perīşān itdüñ
Niçe biñ nāz ile ey şūḫ-ı perīşān-destār

perīşān itme:

1. **perīşān itme:**-*me*
Gazel 354
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Acınacak hâle getirmek.
Ġonçe-i neşgüfte-i ṭabʿum ḫazāna irmesün
Gel perīşān itme luṭf it gülşen-i cemʿiyyetüm

perīşān ider:

1. **perīşān ider:**-*er*
Gazel 82
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dağıtmak, düzenini bozmak II acınacak duruma getirmek.
Ṣafā-yı ḳalb ile cemʿ-i ḫavāṭıra saʿy it
İder ḥavāssı perīşān tevaġġul-ı ebḥāṣ

perīşān oldı:

1. **perīşān oldı:**-*dı*
Gazel 456
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dağınık olmak.
Bozuldı bezm-i ṣafā zīb-i tām virdükçe
Bu meclis oldı perīşān niẓām virdükçe

perīşān olmaḳda:

1. **perīşān olmaḳda:**-*maḳda*
Rübai 336
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dağınık olmak.
Endīşe-i vuṣlatla olup āşüfte
Günden güne olmaḳda perīşān ḥālüm

perīşān olur:

1. **perīşān olur:**-*ur*
Gazel 62
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dağınık olmak.
Ḥālini ʿarż idemez şerm-i maḥabbetle saña
Kākülüñ gibi perīşān olur aḥvāl-i ġarīb

perīşān-aḥvāl:

1. **perīşān-aḥvāl:**
Rübai 306
Mısra: **1**
Acınacak durum.
Yā Rab ḳoma ben zārı perīşān-aḥvāl
Tā ḳalb-i ḥazīn olmaya maġlūb-ı melāl

perīşān-destār:

1. **perīşān-destār:**
Kaside 8
Mısra: **34**
Dağılmış sarıklı olmak II Dış görünümü perişan vaziyette olmak.
Sünbül āhen-dil olup germī-i cām-ı meyden
İtdi yek-rengī-i maḫmūr perīşān-destār

perīşān-dil:

1. **perīşān-dil:**
Kaside 21
Mısra: **13**
Perişan gönüllü.
Çoḳ perīşān-dil idüp kesb-i leṭāfet anda
Cemʿ ider ḫāṭırı cemʿiyyeti Saʿd-ābāduñ

perīşān-ḫāl:

1. **perīşān-ḫālem:**-*em*
Rübai 379
Mısra: **3**
Hali perişan, kederli.
ʿAcz ile ḳuṣūr ile perīşān-ḫālem
Yā Rab saña her ḥāl ile ḫālüm maʿlūm

perīşān-ḫāṭır:

1. **perīşān-ḫāṭır:**
Gazel 423
Mısra: **11**
Gönlü perişan olmuş.
Perīşān-ḫāṭır iken cemʿ ider evṣāfuñı ṭabʿum

Yeter bu ṣıdḳ-ı daʿvāma
nişāne yā Resūla'llāh

2. **perīşān-ḫāṭıram:**-*am*
Gazel 523
Mısra: **4**
Gönlü perişan olmuş.
Sen varup aġyār ile
cemʿiyyet eylerseñ dirīġ
Ben perīşān-ḫāṭıram zülf-i
perīşānuñ gibi

perīşān-ḫāṭır eylersin:

1. **perīşān-ḫāṭır eylersin:**-*r, -sin*
Gazel 17
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Vaziyeti perişan etmek.
Ḳomazsın bizde cemʿiyyet
perīşān-ḫāṭır eylersin
Nedür derdüñ ʿaceb bilsek
bizümle ey ġam-ı dünyā

perīşān-ı ḥüzn u ġam oldı:

1. **perīşān-ı ḥüzn u ġam oldı:**-*dı*
Kaside 26
Mısra: **236**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gam ve hüznün perişanı olmak.
Ne çāre itdi mükedder
ṭabīʿatüm ālām
Ḫayālüm oldı perīşān-ı ḥüzn
u ġam ḥayfā

perīşān-ı melāl olup:

1. **perīşān-ı melāl olup:**-*up*
Gazel 288
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Üzüntüden perişan olmak.
Çend ʿuşşāḳuñ olup cümle
perīşān-ı melāl
Nām ü şānuñ şeh-i bī-ḫayl ü
sipāh olsa gerek

perīşānī-i ġam u endūh:

1. **perīşānī-i ġam u endūh:**
Gazel 87
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gam ve sıkıntının perişanlığı.
Yeter yeter bu perīşānī-i ġam
u endūh
Görinsün ey dil-i şeydā biraz
nişān-ı feraḥ

perīşānī-i ṭabʿum:

1. **perīşānī-i ṭabʿum:**-*um*
Gazel 254
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yaratılışımın perişanlığı.
Oldı perīşānī-i ṭabʿum
benüm
Maḥşere dek dāġ-ı dil-i
ictimāʿ

perīşān-reviş:

1. **perīşān-revişüz:**-*üz*
Rübai 217
Mısra: **2**
Perişan halde.
Efsūn-zede-i ġamze-i cādū-
menişüz
Biz anuñ içün böyle perīşān-
revişüz

perī-ṭalʿat:

1. **perī-ṭalʿat:**
Gazel 14
Mısra: **8**
Peri gibi güzel yüzlü (kadın) II sevgili.
Ne deñlü cüst-cūy-ı beyʿgāh-
ı ḥüsn ü ʿışḳ itseñ
Bulunmaz bir perī-ṭalʿat o
şūḫ-ı şīvekārāsā

perī-ṭalʿat-ı ḫūrşīd-niḳāb:

1. **perī-ṭalʿat-ı ḫūrşīd-niḳāb:**
Tahmis 10
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güneş peçelinin peri yüzlüsü II peri yüzlü sevgili.
Ey şeh-i mülk-i felek-ḳadr ü
meh-i Zühre-cenāb
Ey melek-rūy u perī-ṭalʿat-ı
ḫūrşīd-niḳāb

perī-veşān-ı gürūḥ-ı bütānedür:

1. **perī-veşān-ı gürūḥ-ı bütānedür:**-*dür*
Gazel 343
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Putlar topluluğunun periye benzer güzelleri.
Senüñle yoḳ sözüm ey devr-i
dūn benüm ancaḳ
Perī-veşān-ı gürūḥ-ı
bütānedür süḫanum

perī-zāde:

1. **perī-zāde:**
Tahmis 8
Mısra: **17**
Peri soylu.
Ya meleksin ya perī-zāde
yāḫūd āhūsın
Kime hem-dem kime hem-
reh kime hem-pehlūsın

perr açup:

1. **perr açup:**-*up*
Gazel 354
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kanat açmak.
Perr açup evc-i emelden şāh-
bāz-ı himmetüm
Ḳāf-ı istiġnāya pervāz
eylemekdür niyyetüm

perrīn:

1. **perrin:**
Gazel 249
Mısra: **6**
Kanat.
Şāh-ı mülk-i şevḳ olurdum
ger tenezzül eyleyüp
Sāyebān itseydi perrin murġ-
ı ʿAnḳā-yı neşāṭ

per-tāb itmede:

1. **per-tāb itmede:**-*me, -de*
Gazel 474
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Atmak, fırlatmak.
Ḳaṣd-ı dile tīr-i nigehin itmede per-tāb
Ṣanmañ ki baña ẕerre ḳadar eyler imāle

pertev:

1. **pertevine:**-*i, -n, -e*
Rübai 118
Mısra: **2**
Işık, parıltı.
Bir dilde ki ʿışḳuñla ola feyż-i fütūḥ
Reşk eyler anuñ pertevine ṣafvet-i Nūḥ

per-tev-baḫş-ı faż̈l-ı kibriyā:

1. **per-tev-baḫş-ı faż̈l-ı kibriyā:**
Tarih 33
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın faziletinin ışık bahşedeni.
Mālikü'l-mülk eyleye memlūki mülk-i düşmeni
Nūr-ı İslām ola per-tev-baḫş-ı faż̈l-ı kibriyā

pertev-endāz-ı ḥicāb itdi:

1. **pertev-endāz-ı ḥicāb itdi:**-*di*
Gazel 174
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Utangaçlığı ışık saçmak.
Pertev-endāz-ı ḥicāb itdi yine ruḫsāruñ
Şemʿa-i bezm-i ḥayā āh-ı şerernākümdür

pertev-fürūz-ı dehr olup:

1. **pertev-fürūz-ı dehr olup:**-*up*
Kaside 11
Mısra: **85**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyanın ışığını aydınlatan olmak.
Tā ki her ṣubḥ u mesā pertev-fürūz-ı dehr olup
Mihr ü meh devr eyleye bu günbed-i ḫaḍrā ile

pertev-fürūz-ı iştihār olmaḳdur:

1. **pertev-fürūz-ı iştihār olmaḳdur:**-*maḳ, -dur*
Kaside 18
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nam kazanmanın ışıkla dolduranı olmak.
Oldur ol nūr-ı mücessem kim ṣuʿāʿ-ı ṭalʿatı
Her ṭaraf olmaḳdur pertev-fürūz-ı iştihār

pertev-fürūz-ı maṭlaʿ-ı iḳbāl:

1. **pertev-fürūz-ı maṭlaʿ-ı iḳbāl:**
Kaside 24
Mısra: **101**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Geleceğin doğuş yerinin ışık saçanı.
Ola tā kim felek pertev-fürūz-ı maṭlaʿ-ı iḳbāl
Ola tā mihr-i behcet zīver-efken tāc-ı devrāna

pertev-füzūn-ı ṭalʿat-ı ʿışḳ-ı muḥammedī:

1. **pertev-füzūn-ı ṭalʿat-ı ʿışḳ-ı muḥammedī:**
Gazel 488
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Peygamber aşkının ışığının parlaklığını arttıran.
Āh eyledükçe sūz-ı derūnum olur benüm Pertev-füzūn-ı ṭalʿat-ı ʿışḳ-ı Muḥammedī

pertev-i eflāk-nişīn-i levlāk:

1. **pertev-i eflāk-nişīn-i levlāk:**
Gazel 79
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
"levlak"ın feleklerden oturan nuru. Kudsi hadiste geçen "Sen olmasaydın felekleri yaratmazdım." sırrındaki levlakenin feleklerden oturan nuru ifadesi ile Hz. Muhammed, kasdedilmiştir.
Sensin ey pertev-i eflāk-nişīn-i levlāk
Ḥāṣılı ḫilḳat-i eflāk-i cihāna bāʿiṣ

pertev-i faż̈luñ:

1. **pertev-i faż̈luñ:**-*uñ*
Rübai 4
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Fazilet ışığı.
Ben ẕerreye ḳıl pertev-i faż̈luñ iʿṭā
Mekşūf ola tā dīde-i dilden bu ġaṭā

pertev-i feyż:

1. **pertev-i feyż:**
Gazel 282
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bereketin nuru, feyzin aydınlığı.
Cān ü dilümi pertev-i feyż eyler iḥāṭa
Ol dem ki olam müştaġıl-i fikret-i naʿtüñ

pertev-i ḫürşīdümüz:

1. **pertev-i ḫürşīdümüz:**-*ümüz*
Gazel 213
Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güneşin parlaklığı.
Böyle neşgüfte ḳalur mı ġonçe-i dāġ-ı derūn
Feyż-baḫş olmaz mı āyā pertev-i ḫūrşīdümüz

pertev-i ḥüsn:

1. **pertev-i ḥüsn:**
Matla 186
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzelliğin aydınlığı.
Gün gibi pertev-i ḥüsn ile cihān-ārāsın
Yüzüñ arduñ hele ey māh ʿaceb ġarrāsın

pertev-i ḥüsnin:

1. **pertev-i ḥüsnin:**-*in*
Tahmis 1
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzelliğin aydınlığı.
O mehüñ yād ḳılup pertev-i ḥüsnin her ān
-

pertev-i ḥüsniyle:

1. **pertev-i ḥüsniyle:**-*i, -yle*
Gazel 206
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik ışığı.
Olur mı pertev-i ḥüsniyle dīdemüz rūşen
Ṭulūʿ ider mi o māh-ı tamāma muntaẓıruz

pertev-i luṭfuñ:

1. **pertev-i luṭfuñ:**-*uñ*
Gazel 46
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Lütuf ışığı.
Pertev-i luṭfuñ ḳıl bārikā-i ḫırmen-i ġam
Beni āzāde ḳıl efkār-ı hevādan yā Rab

pertev-i mihr-i cihān-ārā:

1. **pertev-i mihr-i cihān-ārā:**
Gazel 148
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cihanı süsleyen güneşin ışığı.
Ṣubḥ-ı vuṣlatda ẓuhūr itdükçe temyīz idemem
Pertev-i mihr-i cihān-ārā mı dīdāruñ mıdur

pertev-i naʿtüñ:

1. **pertev-i naʿtüñ:**-*üñ*
Kaside 8
Mısra: **253**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Naatinin ışığı.
Ṭāliʿüm pertev-i naʿtüñ ile rūşen-gerdür
Şeb-i ġamda iderem şāhid-i maḳṣūdı kenār

pertev-i nūr-ı cemālüñden:

1. **pertev-i nūr-ı cemālüñden:**-*üñ, -den*
Tahmis 7
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüzün nurunun parlaklığı II Sevgilinin yüzünün nurunun parlaklığı.
Ṣaḳınsun seng-diller pertev-i nūr-ı cemālüñden
Ki zūr-ı tāb-ı ḥüsne dil degül ṭaġlarda tāb olmaz

pertev-i nūr-ı iḫlāṣ:

1. **pertev-i nūr-ı iḫlāṣ:**
Rübai 251
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İhlas nurunun ışığı.
Ḳalbüm pür idüp pertev-i nūr-ı iḫlāṣ
Ol nūr ile yek-reng ola ẓarf u maẓrūf

pertev-i nūr-ı şafā-yı maḫż:

1. **pertev-i nūr-ı şafā-yı maḫż:**
Gazel 247
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Safa nurunun ışıltısının ta kendisi.
Āyīne-i cemālüñi göster ki sevdigüm
Gelsün derūna pertev-i nūr-ı ṣafā-yı maḫż

pertev-i nūr-ı vücūdı:

1. **pertev-i nūr-ı vücūdı:**-*ı*
Gazel 63
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Vücudun parlak ışıkları.
Pertev-i nūr-ı vücūdı rūşen itdi ʿālemi
Ṭoġdıġı sāʿat o meh mihr-i cihān-ārā ṣıfat

pertev-i ruḫsārıñı:

1. **pertev-i ruḫsārıñı:**-*ı, -ñ, -ı*
Gazel 198
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yanağın ışığı.
Pertev-i ruḫsārıñı görse bu āb ü tāb ile
Ṣubḥa dek şemʿ-i şeb-ārā sūznāk-i reşk olur

pertev-i ṣubḥ-ı ṣafā:

1. **pertev-i ṣubḥ-ı ṣafā:**
Kaside 19
Mısra: **105**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Safa sabahının ışığı.
Ḥamdüli'llāh oldı raḫşān pertev-i ṣubḥ-ı ṣafā
Şeb-nişīnān-ı ġama gösterdi Ḥaḳ bu günleri

pertev-i vuṣlat:

1. **pertev-i vuṣlat:**
Gazel 72
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kavuşma ateşi.
Eger ol ẓulmet-i zülfinde ḳalursam ne ola
Dilerem cāna irür pertev-i vuṣlat ḳat ḳat

pertev-i zühd ü verāʿ:

1. **pertev-i zühd ü verāʿ:**
Gazel 140
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Takva ışığı.
ʿAyāndur pertev-i zühd ü verāʿ envār-ı rūyından
Cebīn-i tābdārı maṭlaʿ-ı ḫūrşīd-i taḳvādur

pertev-nisār:

1. **pertev-nişār:**
Kaside 18
Mısra: **14**
Nurlandıran, ışıklandıran, ziya veren.
Yümn-i luṭfıyla meh-i tābān müşārun bi'l-benān
Şevḳ-ı dīdārıyla ḫūrşīd-i felek pertev-nişār

pervāne:

1. **pervāne:**
Gazel 114
Mısra: **2**
Geceleri ışığın etrafında dönen küçük kelebek II âşık.
Dil ki bir meclisde ol meh-ṭalʿat ile cemʿ olur
Bu dil-i şūrīde pervāne ol āfet şemʿ olur

2. **pervāne:**
Gazel 156
Mısra: **25**
Geceleri ışığın etrafında dönen küçük kelebek II âşık.
Gel ey pervāne şemʿ-i bezm ile ṭarh-ı tekellüf ḳıl
Meşeldür bu cihānda şarṭ-ı ülfet terk-i külfetdür

3. **pervāneyi:**-*yi*
Gazel 156
Mısra: **14**
Geceleri ışığın etrafında dönen küçük kelebek II âşık.
Belā-yı cān gelür manẓūr-ı aġyār oldıġı şemʿüñ
Yaḳan pervāneyi meclisde sūz u tāb-ı ġayretdür

4. **pervāne:**
Gazel 169
Mısra: **5**
Geceleri ateşin etrafında dönen küçük kelebek.
Pervāne perüñ ḥıfẓ idegör sūz-ı dilümden
Ben şemʿ-i żiyā-perver-i ʿışḳam şererüm var

5. **pervāne:**
Gazel 244
Mısra: **8**
Geceleri ateşin etrafında dönen küçük kelebek.
Dimeñ pervāne üstādı ki ʿāşıḳ yanmaġa nāra
Ki yanmaġı bu ʿāşıḳdan göre pervāne ögrenmiş

6. **pervāne:**
Gazel 244
Mısra: **7**
Geceleri ateşin etrafında dönen küçük kelebek.
Dimeñ pervāne üstādı ki ʿāşıḳ yanmaġa nāra
Ki yanmaġı bu ʿāşıḳdan göre pervāne ögrenmiş

7. **pervāne:**
Gazel 244
Mısra: **5**
Geceleri ateşin etrafında dönen küçük kelebek.
Seḥer murġ ile pervāne niçe olsun baña hem-dem
Ki ʿāşıḳ rūz u şeb ṭurmaz ider efġāne ögrenmiş

8. **pervāne:**
Gazel 290
Mısra: **7**
Geceleri ışığın etrafında dönen küçük kelebek II âşık.
Ḫākisterime kendiñi pervāne bulurduñ
Ey bād-ı fenā şemʿ-i vücūdum tebeh itseñ

9. **pervānenüñ:**-*nün*
Gazel 293
Mısra: **10**
Geceleri ışığın etrafında dönen küçük kelebek II âşık.
Rūy-ı şemʿi gün geçer göstermez aña rūzgār
Çoḳ mıdur sūz u güdāzı her gice pervānenüñ

10. **pervāneyem:**-*yem*
Gazel 349
Mısra: **4**
Geceleri ışığın etrafında dönen küçük kelebek II âşık.
İştiyāḳ-ı ʿālem-i nūr ile pervāz eylerem
Ṣūret-i insānda ser-gerdān olan pervāneyem

11. **pervāne:**
Gazel 378
Mısra: **1**
Geceleri ışığın etrafında dönen küçük kelebek II âşık.
Pervāne sūz-ı ʿışḳ ile yanup yaḳılmasun
Ol şemʿ-i ḥüsni ortada maḥcūb ḳılmasun

12. **pervāne:**
Gazel 454
Mısra: **2**
Geceleri ışığın etrafında dönen küçük kelebek II âşık.
Iżṭırāb itsem n'ola ol şāh-ı ḫūbān üstüne
Cān virür pervāne gör şemʿ-i şebistān üstüne

13. **pervānedür:**-*dür*
Gazel 526
Mısra: **6**

Pervâne (olmak); hazır olmak.
Ezel bir ʿandelīb-i naġme-senc-i feyż idi ammā
Belā bezminde dil şemʿ-i ġama pervānedür şimdi

14. **pervāne:**
Kaside 18
Mısra: **11**
Geceleri ışığın etrafında dönen küçük kelebek II âşık.
Lemʿa-i envārına pervāne ḫūrşīd ü ḳamer
Der-geh-i ẕī-şānına ins ü melāʾik cān-sipār

15. **pervānenüñ:**-*nün*
Matla 146
Mısra: **2**
Geceleri ışığın etrafında dönen küçük kelebek II âşık.
Nālesin gūş itme ey dil bülbül-i ferzānenüñ
Ol daḫi yanında bir nā-puḫtedür pervānenüñ

16. **pervāne:**
Matla 234
Mısra: **1**
Geceleri ışığın etrafında dönen küçük kelebek II âşık.
Olur sūzān ḳarīb oldıḳça şemʿ-i bezme pervāne
Yaḳīn bildüm ki āteşdür netīce ḳurb-ı cānāne

17. **pervāne:**
Matla 235
Mısra: **2**
Geceleri ışığın etrafında dönen küçük kelebek II âşık.
Ḥaḳīḳat ẓann idüp sūz u güdāzın baḳmadı cāna
Yazıḳlar şemʿ-i bezmüñ āteşine yandı pervāne

18. **pervāneyem:**-*y, -em*
Murabba 5
Mısra: **53**
Geceleri ışığın etrafında dönen küçük kelebek II âşık.
Şemʿine pervāneyem ʿIşḳ ile hem-ḫāneyem

19. **pervāne:**
Rübai 210
Mısra: **2**
Geceleri ışığın etrafında dönen küçük kelebek II âşık.
İtdükçe o Mevlevī semāʿa āġāz
Pervāne olur şemʿine biñ çeşm-i niyāz

20. **pervānesi:**-*si*
Rübai 478
Mısra: **2**
Geceleri ışığın etrafında dönen küçük kelebek II âşık.
Ey Zühre-cebīn pādişeh-i ʿişve-sipāh
Pervānesi şemʿ-i ruḫuñuñ mihr ile māh

21. **pervāne:**
Tahmis 5
Mısra: **2**
Geceleri ışığın etrafında dönen küçük kelebek II âşık.
Ey ḥüsni revnaḳ bu günbed-i gerdāna
Şemʿ-i ruḫuña ʿuşşāḳ biñ cān ile pervāne

pervāne eyledüñ:

1. **pervāne eyledüñ:**-*dü, -ñ*
Kıt'a 28
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Aşka düşürmek II mum ışığının etrafında dönen pervâneye çevirmek.
Kāfir nedür bu ḥüsn-i cihān-sūz sende kim
Pervāne eyledüñ dil-i zārı çerāġuña

pervāne oldı:

1. **pervāne oldı:**-*dı*
Gazel 448
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Işığın etrafında dönen kelebek olmak.
N'ola sūzān iderse nār-ı ʿışḳa şeh-per-i ṣabrın
Göñül pervāne oldı şimdi bir şemʿ-i şebistāna

pervāne olmaḳdur:

1. **pervāne olmaḳdur:**-*maḳ, -dur*
Gazel 125
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Işığın etrafında dönen kelebek olmak.
Senüñle ey cefā-cū ḳaṣdımuz hem-ḫāne olmaḳdur
Cemālüñ şemʿine biñ şevḳ ile pervāne olmaḳdur

pervāne olmaz:

1. **pervāne olmaz:**-*maz*
Gazel 99
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Işığın etrafında dönen kelebek olmak II İsteğini elde etmek için birinin yanından ayrılmayıp gönlünü etmeye çalışmak.
Niçe şemʿ-i vaṣluña pervāne olmaz cān ü dil
Gel suʾāl it var mıdur vaṣl-ı mużayyādan leẕīẕ

pervāne olur:

1. **pervāne olur:**-*ur*
Gazel 216
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
İsteğini elde etmek için birinin yanından ayrılmayıp gönlünü etmeye çalışmak.
Olur cemālüñe yüz biñ neẕāre pervāne
O şemʿ-i sīm-ten olduḳça zīb-i revzen-i nāz

2. **pervāne olur:**-*ur*
Gazel 475
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Işığın etrafında dönen kelebek olmak.

Gül-rūyuñ ile bulmış iken tesliyet gāhī
Pervāne olur bülbül-i dil şemʿ-i ḫılāle

pervāne olurlar:

1. **pervāne olurlar:**-*ur, -lar*
Kaside 24
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Işığın etrafında dönen kelebek olmak.
Zihī vādī-şinās-ı luṭf iʿcāz-ı mehābet kim
Olurlar cān-ı aʿdā şuʿle-i tīġına pervāne

pervāneāsā:

1. **pervāneāsā:**
Gazel 54
Mısra: **2**
Kelebek gibi (geceleyin ışığın/mumun etrafında dönmesi yönüyle).
Ḳāmet ü ḳaddiñe şāhum serv-i bālā teşne-leb
Ruḫlaruñ şemʿine dil pervāneāsā teşne-leb

pervāne-i şemʿ-i tecellī olan:

1. **pervāne-i şemʿ-i tecellī olan:**-*an*
Gazel 133
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tecelli mumunun pervanesi olmak II Allah'ın âşığı olmak.
Olan pervāne-i şemʿ-i tecellī bezm-i ʿışḳ içre
Miṣāl-i dūd evvel irtikāb-ı maḥv-i ẕat eyler

pervāne-i şemʿūn:

1. **pervāne-i şemʿūn:**-*ūn*
Tahmis 4
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mumun kelebeği.
Ser-be-ser ümmet-i merḥūme fedādur yoluña
Kimi pervāne-i şemʿūn kimi bülbül gülüñe

pervâne-meşreb:

1. **pervāne-meşreb:**
Gazel 332
Mısra: **5**
Pervane mizaclı.II Kendinden geçen, kararsız ve perişan bir gönle sahip.
Bü'l-ʿaceb pervāne-meşreb bülbül-i şūrīdeyem
Şuʿle-zār itdüm ser-ā-pā ben feżā-yı gülşenüm

pervāne-misāl:

1. **pervāne-miṣālüz:**-*üz*
Gazel 221
Mısra: **1**
Pervane gibi. II Âşık gibi.
Şemʿ-i ruḫ-ı pür-tābuña pervāne-miṣālüz
Biz muḳtesib-i bāriḳa-i nūr-ı cemālüz

pervāne-şıfat:

1. **pervāne-şıfat:**
Gazel 205
Mısra: **1**
Geceleri ışık çevresinde dönen, kendini ateşin içine atmasıyla bilinen küçük kelebek gibi.
Meclisde ki pervāne-şıfat şuʿle-hücūmuz
Şemʿ-i ruḫına ol şanemüñ yanmaġa mūmuz

2. **pervāne-şıfat:**
Gazel 207
Mısra: **14**
Geceleri ışık çevresinde dönen, kendini ateşin içine atmasıyla bilinen küçük kelebek gibi.
Bülbül gibi fāş eylemezüz rāz-ı derūnı
Pervāne-şıfat ser-be-girībān-ı sükūnuz

3. **pervāne-şıfat:**
Gazel 496
Mısra: **13**
Geceleri ışık çevresinde dönen, kendini ateşin içine atmasıyla bilinen küçük kelebek gibi.
N'ola pervāne-şıfat olsa Naḥīfī ḫāmūş
N'eylesün ġuṣṣa-i ḥasretle açılmaz deheni

pervāne-veş:

1. **pervāne-veş:**
Gazel 255
Mısra: **9**
Pervane gibi. II Aşık gibi.
ʿIşḳ ile pervāne-veş ḫākister itdüm cismümi
Cān-sipār-ı āteş-i hicrān olup mānend-i şemʿ

2. **pervāne-veş:**
Gazel 452
Mısra: **7**
Pervane gibi. II Aşık gibi.
Pervāne-veş niyāz it ol şemʿ-i ḥüsne ey dil
Aḥvāl-i sūz-ı ʿışḳı ʿarż eyle yana yana

pervâneveş:

1. **pervāneveş:**
Gazel 193
Mısra: **4**
Gece vaktinde ışığın etrafında dönen kelebek gibi.
ʿAceb kimler döner biñ şevḳ ile şemʿ-i cemālüñle
Senüñ pervāneveş pür-sūz-ı nār-ı ṭalʿatuñ kimdür

pervā-yı ʿases:

1. **pervā-yı ʿases:**
Gazel 229
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bekçi korkusu.
Öyle bir bezmüñ ḳadeh-peymā-yı ʿayş u nūşıyuz
Kim ne fikr-i şaḥne var anda ne pervā-yı ʿases

pervāz eylemekdür:

1. **pervāz eylemekdür:**-*mek, -dür*
Gazel 354
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uçmak, kanat açmak II Yönelmek, bir fikri harekete geçirmek bağlamında.
Perr açup evc-i emelden şāh-bāz-ı himmetüm
Ḳāf-ı istiġnāya pervāz eylemekdür niyyetüm

pervāz eylerem:

1. **pervāz eylerem:**-*r, -em*
Gazel 349
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uçmak, kanat açmak.
İştiyāḳ-ı ʿālem-i nūr ile pervāz eylerem
Ṣūret-i insānda ser-gerdān olan pervāneyem

pervāz ider:

1. **pervāz ider:**-*er*
Gazel 472
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uçmak II yönelmek; çıkmak, yükselmek; ulaşmak.
Derūn-ı ġonçeden pervāz ider eflāke ṣafvetle
İrişmez şāhīn-i endīşe murġ-ı şeb-nem-i ʿışḳa

pervāz iderdi:

1. **pervāz iderdi:**-*er, -di*
Rübai 212
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uçmak II yönelmek; çıkmak, yükselmek; ulaşmak.
Ṭavf-ı ḥarem-i der-gehüñe şevḳından
Cān murġı eger bulsa iderdi pervāz

pervāz ḳılarsın:

1. **pervāz ḳılarsın:**-*ar, -sın*
Gazel 381
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uçmak.
Alçaḳlardur meylüñ eyā serv-i ser-efrāz
Mānend-i Hümā gerçi ki pervāz ḳılarsın

pervāza başlarsın:

1. **pervāza başlarsın:**-*r, -sın*
Gazel 362
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uçmaya başlamak.
Niyāz-ı vaṣl idince saña ʿāşıḳ nāza başlarsın
Hümā-meşrebsin evc-i nāzda pervāza başlarsın

pervāz-ı çemen-zār-ı kadīm kıldı:

1. **pervāz-ı çemen-zār-ı ḳadīm ḳıldı:**-*dı*
Tarih 12
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eski çimen bahçesine uçtu II Cennete gitmek.
Murġ-ı rūḥı ḳafes-i fānīde
Ḳıldı pervāz-ı çemen-zār-ı ḳadīm

perverde eyleme:

1. **perverde eyleme:**-*me*
Kaside 3
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Beslemek, büyütmek, yetiştirmek.
Eyleme ḫaṣmuñı perverde elüñle zinhār
Ḫvāhişin virme ṣaḳın nefs-i hevā-peymānuñ

perverde olalı:

1. **perverde olalı:**-*alı*
Muamma 1
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Beslenmek, büyütülmek, yetiştirilmek.
Olalı mihr-i ġam-ı ʿışḳuñ ile perverde
Eşk ü āh oldı nümāyan bu dil-i kemterde

perverde-i nāz ü naʿīm:

1. **perverde-i nāz ü naʿīm:**
Tarih 11
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cilvelenme ve bolluk içinde yetiştirme.
İtdi iḥsān aña bir maḫdūm-ı pākīze-nihād
Yūsuf-ı Yūsuf-liḳā perverde-i nāz ü naʿīm

perverdigar itdi:

1. **perverdigar itdi:**-*di*
Kaside 18
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bütün yaratıkları besleyen ve yetiştiren, Allah'ı anmak.
İns ü cinn olsa ʿaceb mi bende-i kemter aña
Raḥmeten lil ʿālemīn itdi anı Perverdigar

perverdigāre:

1. **perverdigāredür:**-*dür*
Gazel 103
Mısra: **8**
Ilahî.
Āsūdeyem mezāliḳ-i ekdār-ı çarḫdan
Zīrā ki iʿtimādum o Perverdigāredür

perverdigār-ı kām-baḫşādan:

1. **perverdigār-ı kām-baḫşādan:**-*dan*
Gazel 389

Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Muradı bahşeden Allah.
Ṣafā-yı ḳalb ü ʿışḳ-ı pāk ü tevfīḳ u rıżā virsün
Niyāzum böyledür Perverdigār-ı kām-baḫşādan

pervīn:

1. **pervīn:**
Gazel 90
Mısra: **6**
Ülker yıldızı.
Destüñe şol dem varıcaḳ anı sen nūş eyledüñ
Nūr-ı rūyuñda olupdur gūyiyā pervīn ḳadeḥ

pes:

1. **pes:**
Gazel 83
Mısra: **7**
"Ancak, fakat" anlamında bağlaç.
Pes fenādur işbu menzil çün görürsin ʿāḳıbet
Devlet-i ʿuḳbā dilerseñ işbu fānīden de geç

2. **pes:**
Kaside 25
Mısra: **63**
Sonra.
Başladum pes duʿā-yı devletüñe
ʿArż-ı der-gāh-ı z̧ü'n-nevāl itdüm

pesend:

1. **pesend:**
Gazel 94
Mısra: **4**
Beğeni, takdir.
Eyledüñ şāhā tesellī baña ḳılduñ sen ʿitāb
Ġamze-i ḥāżır-cevāba pādişāhum şād pesend

2. **pesendüm:**-*üm*
Gazel 348
Mısra: **2**
Beğeni, takdir.
Bir ġamze ile dāġ-ı ġamuñ cāna begendüm
Vardur hele ey āfet-i cān saña pesendüm

pesend eylediler:

1. **pesend eylediler:**-*di, -ler*
Gazel 97
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Beğenmek; hoş görmek.
Hele yüz virmedüñ aġyāra begüm
Dil ü cān eylediler saña pesend

pesend ḳıldı:

1. **pesend ḳıldı:**-*dı*
Gazel 96
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Beğenmek, övmek.
Bu Naḥīfī ḳaddüñ evṣāfın dirince naẓmına
Gökde encüm ṣuda māhī cümlesi ḳıldı pesend

peşīmān:

1. **peşīmāndur:**-*dur*
Gazel 119
Mısra: **6**
Yaptığına üzülüp hayıflanan, esef eden, nâdim, pişman.
Beni bilmezlik ile gerçi ṣaldı deşt-i hicrāna
O mest-i ʿişve şimdi itdigi kāra peşīmāndur

2. **peşīmāndur:**-*dur*
Gazel 150
Mısra: **6**
Yaptığına üzülüp hayıflanan, esef eden, nâdim, pişman.
N'ola cānı çıḳarsa ʿazm idince mülk-i ʿuḳbāya
Gelenler bu cihān-ı bi-beḳāya hep peşīmāndur

3. **peşīmān:**
Gazel 344
Mısra: **10**
Pişman.
Ölmeden Ḥaḳdan ümmīdüm budur ey āfet-i cān
Hep baña eyledigüñ cevre peşīmān göreyüm

peşīmān olur:

1. **peşīmān olur:**-*ur*
Gazel 363
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Pişman olmak, yapılan bir işin yanlış ya da uygunsuz sonuç verdiğini anlamak.
Eylesün ʿahde vefā dönmesün iḳrārından
İtdigi kāra olur ṣoñra peşīmān dönsün

peşīmān-i ʿişyān:

1. **peşīmān-i ʿişyān:**
Kaside 8
Mısra: **147**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Asi olmanın pişmanlığı.
Dil peşīmān-i ʿişyān ile āh itdükçe
Dökilür dīdelerüme şerer-i āteş-bār

peşşe-i kem-terden:

1. **peşşe-i kem-terden:**-*den*
Rübai 84
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aciz sinek.
Fermānuñ eger itmese feyż-i ḳudret
Bir peşşe-i kem-terden ne mümkin ḥareket

pest ü esfeldür:

1. **pest ü esfeldür:**-*dür*
Tarih 28
Mısra: **50**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Alçak ve aşağı.
Ṣūret ü maʿnīde bulmışdur bu bir ʿālī-maḳām

Pest ü esfeldür aña nisbetle aʿlām u ḳulel

peyām:

1. **peyāmı:**-*ı*
Gazel 10
Mısra: **7**
Haber, bilgi.
Ḳanı selāmı ḳanı bir peyāmı cānānuñ
Ṣabā sensüñ de işüñ hep hevā imiş ḥayfā

peyām almaz:

1. **peyām almaz:**-*maz*
Gazel 228
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Deyim**
Haber almak; kendisine bildirilmek, öğrenmek, bilgi edinmek.
Ne ʿālemden gelürler ḳanḳı bāġuñ güllerindendür
Niçün peyk-i ṣafā ezhār-ı gülşenden peyām almaz

peyām virdükçe:

1. **peyām virdükçe:**-*dükçe*
Gazel 456
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Haber vermek.
Hezār-ı dil ḳafes-i cismi çāk ider ṣanuram
Ṣabā o ġonça-dehenden peyām virdükçe

peyām-ı āşinā:

1. **peyām-ı āşinā:**
Gazel 222
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşina bilindik haber. II sevgiliden beklenilen iyi haber bağlamında.
Vaṭandan çoḳ zamān oldı bize bād-ı ṣabā gelmez
Ġarībüz bu diyāra bir peyām-ı āşinā gelmez

peyām-ı behcet-āsārı:

1. **peyām-ı behcet-āşārı:**-*ı*
Tarih 10
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevinç eserlerinin haberi.
Bu peyām-ı behcet-āşārı getürdükde ṣabā
Ḳalmadı ṣād olmaduḳ hīç ins ü cāndan bir ferīd

peyām-ı dil-güşā:

1. **peyām-ı dil-güşā:**
Tarih 33
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül ferahlatan haberci.
Gelmez iken ḫāṭır-ı ḫalḳa bu feṯḥ-i bī-ʿadīl
Defʿaten geldi ẓuhūra bu peyām-ı dil-güşā

peyām-ı dil-güşādan:

1. **peyām-ı dil-güşādan:**-*dan*
Tarih 2
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül ferahlatan haberci.
Bu peyām-ı dil-güşādan itdiler sūr-ı sürūr
Sākinān-ı sāḥa-i arżuñ kibār u kih-teri

peyām-ı fażl-ı ḫak:

1. **peyām-ı fażl-ı ḥaḳ:**
Kaside 23
Mısra: **38**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın faziletli haberi.
Olup maẓhar duʿā-yı bī-riyā-yı pāk-ṭabʿāna
Peyām-ı fażl-ı Ḥaḳ iḳbāline ṣubḥ u mesā gelsün

peyām-ı luṭfuñı:

1. **peyām-ı luṭfuñı:**-*uñ, -ı*
Gazel 21
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Lütuf haberi.
Dirīġ itme ṣabā ile peyām-ı luṭfuñı benden
Çıḳarma ḫāṭıruñdan ʿāṣıḳ-ı mehcūruñı cānā

peyām-ı maḳdem-i yār:

1. **peyām-ı maḳdem-i yār:**
Matla 91
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin gelişinin haberi.
Dil peyām-ı maḳdem-i yār ile oldı bī-ḳarār
Bād-ı ṣevḳ ile fürūzān oldı nār-ı intiẓār

peyām-ı vuṣlatından:

1. **peyām-ı vuṣlatından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 192
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşma haberi.
Dürūġ-ı nāz ile dil-ber bizi āşüfte-ḥāl eyler
Peyām-ı vuṣlatından ey göñül ṣāfī ḫaber yoḳdur

peydā olur:

1. **peydā olur:**-*ur*
Gazel 22
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ortaya çıkmak.
Ne dem bir āteşīn ḥüsn-i naẓar-sūza nigāh itsem
Derūn-ı cān-ı bīmārumda bir āteş olur peydā

2. **peydā olur:**-*ur*
Gazel 36
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Görünmek, ortaya çıkmak.

Cebīnüñde ne dem ḫışm ile pīç ü tāb olur peydā
Dil-i deryā-ḫurūş-ı ġamda biñ gird-āb olur peydā

3. **peydā olur:**-*ur*
Gazel 36
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Görünmek, ortaya çıkmak.
Cebīnüñde ne dem ḫışm ile pīç ü tāb olur peydā
Dil-i deryā-ḫurūş-ı ġamda biñ gird-āb olur peydā

4. **peydā olur:**-*ur*
Gazel 36
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Görünmek, ortaya çıkmak.
ʿAceb mi ʿārıżuñ fikriyle gāhī eylesem girye
Zemīn-i sīnede yüz biñ gül-i sīr-āb olur peydā

5. **peydā olur:**-*ur*
Gazel 36
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Görünmek, ortaya çıkmak.
Ne ṭāliʿdür ki ben aḥvālümi taḳrīre geldikçe
Senüñ çeşm-i füsūnkāruñda reng-i ḫ∨āb olur peydā

6. **peydā olur:**-*ur*
Gazel 36
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Görünmek, ortaya çıkmak.
Ne deñlü şeb-nişīn-i ʿuzlet olsam ʿışḳ-ı ḫūbāndan
Miṣāl-i rūż-ı vuṣlat yine bir meh-tāb olur peydā

7. **peydā olur:**-*ur*
Gazel 36
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Görünmek, ortaya çıkmak.
Naḥīfī feyża-i nīsān-ı eşk-i çeşm-i şevḳumdan
Benüm deryā-yı ṭabʿumda dürr-i nā-yāb olur peydā

8. **peydā olur:**-*ur*
Gazel 42
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Görünmek, ortaya çıkmak.
Naḥīfī ġam yime bir dest-gīr iḥsān ider Allāh
Bu ʿālem böyle ḳalmaz bir ser-āmed merd olur peydā

9. **peydā olur:**-*ur*
Gazel 42
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Görünmek, ortaya çıkmak.
Nişān-ı āh olur nā-maḥremān-ı ʿālem-i envār
Semādan menʿ-i dīvāne şihāb-ı ṣard olur peydā

10. **peydā olur:**-*ur*
Gazel 42
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Görünmek, ortaya çıkmak.
Siyāh ü sāde levn-i rūz u şeb meşhūdum olduḳça
Bu luʿbetgāhda biñ dürlü naḳş-ı nerd olur peydā

11. **peydā olur:**-*ur*
Gazel 42
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Görünmek, ortaya çıkmak.
Bu vażʿ-ı bārid-i ḫas-ṭıynetān olduḳça meşhūdum
Cigerde sūz-ı ġayret dilde āh-ı serd olur peydā

12. **peydā olur:**-*ur*
Gazel 42
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Görünmek, ortaya çıkmak.
Ġurūr ile gel aṣḥāb-ı derūnı ḫāksār itme
Göz açdurmaz saña bir ṣarṣar-ı pür-gerd olur peydā

13. **peydā olur:**-*ur*
Gazel 42
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Görünmek, ortaya çıkmak.
Degül ālāyiş-i ḫār-ı siyehden dāmen āzāde
Bu gülzār-ı cihānda gerçi bunca derd olur peydā

14. **peydā olur:**-*ur*
Gazel 42
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Görünmek, ortaya çıkmak.
Ṭabāyiʿ muḫtelifdür ṭıynet-i ḫāk-i siyehden gör
Sipīd ü sürḫ sebz ile kebūd ü zerd olur peydā

15. **peydā olur:**-*ur*
Gazel 42
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Görünmek, ortaya çıkmak.
Dem-i nā-muʿtedilen ıżṭırāb-ālūd olur diller
Şitā faṣlında teʾsīr-i hevā-yı berd olur peydā

16. **peydā olur:**-*ur*
Gazel 42
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Görünmek, ortaya çıkmak.
Bu ʿālem böyle ḳalmaz bir ser-āmed merd olur peydā
Şifā-yı ṣadr olur ḥāṣıl devā-yı derd olur peydā

17. **peydā olur:**-*ur*
Gazel 42
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Görünmek, ortaya çıkmak.
Bu ʿālem böyle ḳalmaz bir ser-āmed merd olur peydā
Şifā-yı ṣadr olur ḥāṣıl devā-yı derd olur peydā

pey-ender-pey:

1. **pey-ender-pey:**
Tahmis 7
Mısra: **19**
Arka arkaya, ardı sıra, durmadan.
Yıḳılmaz dil pey-ender-pey çekerken cām-ı āzāruñ
Bu bezmüñ bāde-nūşı mest olur ammā ḫarāb olmaz

peyġam-ber:

1. **peyġām-ber:**
Rübai 153
Mısra: **4**
Hz. Muhammed.
ʿUnvān-ı ḥavārī ile zīver ḳıldı
Ser-ṣafḥa-i vaṣfını anuñ peyġām-ber

peyġām-ber-i ʿālī-cāhuñ:

1. **peyġām-ber-i ʿālī-cāhuñ:**-*uñ*
Rübai 277
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şanı yüce peygamber.
Ben naʿtine ḳādir degülem ol māhuñ
Yaʿnī ki o peyġām-ber-i ʿālī-cāhuñ

peyġām-ber-i cinn ü beşer:

1. **peyġām-ber-i cinn ü beşer:**
Kaside 17
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cinler ve insanlardan haber getiren II cinlerin ve insanların peygamberi.
Nāsiḫ-i dīn ü milel peyġām-ber-i cinn ü beşer
Ṣāḥib-i şerʿ-i muṭahhar vālī-i vālā-livā

peyġāmber-i cinn ü beşer:

1. **peyġāmber-i cinn ü beşer:**
Gazel 63
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnsanların ve cinlerin peygamberi II Hz. Muhammed.
Dāver-i dād-āşinā peyġāmber-i cinn ü beşer
Ṣāḥib-i şerʿ-i müʾeyyed şāh-ı mülk-i maʿdelet

peyġām-ber-i efsaḥ:

1. **peyġām-ber-i efsaḥ:**
Matla 59
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sözü çok fasih olan peygamber || Hz. Muhammed.
Ḫudā refʿ eyleyüp ẕikrüñ eyā peyġām-ber-i efsaḥ
Pür itdi ṣadr-ı pāküñ gevher-i sırr-ı -

peyġām-ber-i ḫāṣu'l-ḫāṣuñ:

1. **peyġām-ber-i ḫāṣu'l-ḫāṣuñ:**-*uñ*
Rübai 273
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hakiki peygamber.
Kim olmış idi -
Nuṭḳı aña peyġām-ber-i ḫāṣu'l-ḫāṣuñ

peyġām-ber-i şevket-rüsūm:

1. **peyġām-ber-i şevket-rüsūm:**
Gazel 328
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Büyük merasimlerin peygamberi.
Pādişāhā sensin ol peyġām-ber-i şevket-rüsūm
Baḫş olındı ẕātuña feyż-i risālāt-ı ʿumūm

peyġāmber-i yektā:

1. **peyġāmber-i yektā:**
Kaside 11
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eşsiz peygamber II Hz. Muhammet.
Merḥabā-sāz-ı mülāḳāt eyledi ẕātuñ Ḫudā
Her maḳām üzre niçe peyġāmber-i yektā ile

peyġām-ı neşāṭ-efzā:

1. **peyġām-ı neşāṭ-efzā:**
Tarih 1
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Neşeyi arttırıcı haber.
Teʿāla'llāh zihī ferḫunde peyġām-ı neşāṭ-efzā
Ki ḳıldı şād ü ḫurrem sākinān-ı çār erkān

peyġūle-i ġamda:

1. **peyġūle-i ġamda:**-*da*
Gazel 66
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Keder köşesi.
Bir āh-ı ciger-sūz ile peyġūle-i ġamda
Sūzān ider āḫir beni bu āteş-i ḥasret

2. **peyġūle-i ġamda:**-*da*
Kaside 24
Mısra: **73**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Keder köşesi.
ʿAceb mi eşk-i ḫūn-ālūd ile peyġūle-i ġamda

Müşābih olsa çeşmüm
maʿden-i yāḳūt u mercāna

peyġūle-i ġurbetde:

1. **peyġūle-i ġurbetde:**-*de*
Gazel 156
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gurbet köşesi.
Beni bī-kes ḳodı peyġūle-i ġurbetde ḥasretle
Benüm baḫt-ı siyāhum fi'l-ḥaḳīḳa bī-mürüvvetdür

2. **peyġūle-i ġurbetde:**-*de*
Rübai 473
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gurbet köşesi.
Sevdā-yı viṣāl eyledi bī-tāb beni
Peyġūle-i ġurbetde reh-i fürḳatde

peyġūle-i ḥasretde:

1. **peyġūle-i ḥasretde:**-*de*
Gazel 521
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasret, özlem köşesi.
Firāḳuñla yatur peyġūle-i ḥasretde bī-çāre
Ṭabībüm bu dil-i bīmārı gör kim pek zebūn oldı

peyġūle-i hecrüñde:

1. **peyġūle-i hecrüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 221
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayrılık köşesi.
Peyġūle-i hecrüñde Naḥīfī gibi dāʾim
Sevdā-yı viṣālüñle hem-āġūş-ı ḫayālüz

peyġūle-i miḥnetde:

1. **peyġūle-i miḥnetde:**-*de*
Rübai 304
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sıkıntı köşesi.
Kendi keremüñle beni mesrūr eyle
Peyġūle-i miḥnetde ḳoma zār ü ẕelīl

peyġūle-i tārīkdür:

1. **peyġūle-i tārīkdür:**-*dür*
Gazel 293
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yolun köşesi, kenarı.
Dil ḫayālüñden cüdā peyġūle-i tārīkdür
Sensüz ey şemʿ-i şeb-ārā luṭfı yoḳ kāşānenüñ

peykān:

1. **peykān:**
Gazel 453
Mısra: **2**
Okun ucundaki sivri demir. || *Sevgilinin kirpiği.*
Ḫvāba varmış gelmiş ol müjgān müjgān üstüne
Gūyiyā ser-dādedür peykān peykān üstüne

2. **peykān:**
Gazel 453
Mısra: **2**
Okun ucundaki sivri demir. || *Sevgilinin kirpiği.*
Ḫvāba varmış gelmiş ol müjgān müjgān üstüne
Gūyiyā ser-dādedür peykān peykān üstüne

peykān-ı cevrüñden:

1. **peykān-ı cevrüñden:**-*üñ, -den*
Gazel 335
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eziyet oku.
Ne deñlü ben ḥaẕer ḳıldum ise peykān-ı cevrüñden
Ḳażāyı gör ki ālām-ı cefāyı ol ḳadar çekdüm

peykān-ı ġam-ı fāḳaya:

1. **peykān-ı ġam-ı fāḳaya:**-*ya*
Rübai 215
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yoksulluk gamının oku.
Ḫallāḳ-ı cihān bendesini āc itmez
Peykān-ı ġam-ı fāḳaya āmāc itmez

peyker-i maʿnī:

1. **peyker-i maʿnī:**
Kaside 8
Mısra: **135**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mana yüzü.
Peyker-i maʿnī görünmez ki getürdi gerdūn
Gerd-i miḥnet ile mirʾāt-ı derūna jengār

peyker-i sīm ü zeri:

1. **peyker-i sīm ü zeri:**-*i*
Tarih 4
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Altın ve gümüş yüz.
Ḫuṭbesi minber-i İslāmı pür itsün her sū
Sikkesi peyker-i sīm ü zeri ḳılsun bihūd

peyk-i āfitāb:

1. **peyk-i āfitāb:**
Tarih 2
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güneşin habercileri II güneşin huzmesi.
Bir seḥer kim ṭās-ı zerrīn ile peyk-i āfitāb
Devr iderdi cilve-gāh-ı ḳubbe-i nüh çenberi

peyk-i bereket:

1. **peyk-i bereket:**
Kaside 12
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bereket habercisi.
İşrāb iderek meymenet-i maḳdem-i pākin
Peyk-i bereket müjde ider ḫāne-be-ḫāne

peyk-i feryādı:

1. **peyk-i feryādı:**-*ı*
Kaside 25
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Feryat habercisi olma.
Yine der-gāhuña niyāz iderek
Peyk-i feryādı ittiṣāl itdüm

peyk-i ṣabāya:

1. **peyk-i ṣabāya:**-*ya*
Tarih 16
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hafif esen rüzgarın habercisi.
Ḫāk-būs olsa n'ola şām ü seḥer iḳbāl ile
Sāḥa-i zībāsıdur peyk-i ṣabāya şāh-rāh

peyk-i ṣafā:

1. **peyk-i ṣafā:**
Gazel 228
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Huzurun habercisi.
Neʿālemden gelürler ḳanḳı bāġuñ güllerindendür
Niçün peyk-i ṣafā ezhār-ı gülşenden peyām almaz

peymān:

1. **peymāndur:**-*dur*
Gazel 119
Mısra: **10**
Ant, yemin.
Selām-ı sāde yoḳ geçdik maḥabbet-nāme ḳaydından
Senüñ peymānuñ ey şūḫ-ı vefā-düşmen ne peymāndur

2. **peymānuñ:**-*uñ*
Gazel 119
Mısra: **10**
Ant, yemin.
Selām-ı sāde yoḳ geçdik maḥabbet-nāme ḳaydından
Senüñ peymānuñ ey şūḫ-ı vefā-düşmen ne peymāndur

peymāne:

1. **peymāne:**
Gazel 37
Mısra: **8**
Büyük içki kadehi.
Eşk-i pür-ḫūn-ı dü çeşmüm seni bī-hūş eyler
Besdür ey mest-i teġāfül iki peymāne saña

2. **peymāne:**
Gazel 256
Mısra: **5**
Büyük içki kadehi.
Baña peymāne ṣunduḳça virürdüñ nuḳl-i şeftālū
Eger kim bezm-i meyde el vireydi sāḳiyā ṭāliʿ

3. **peymāne:**
Gazel 448
Mısra: **1**
Büyük içki kadehi.
Elümde ġonçe-veş peymāne āġūşumda cānāne
Bu bezm-i cān-fezāyı tāze ṭarḥ itdüm ẓarīfāne

4. **peymāne:**
Gazel 525
Mısra: **2**
Büyük içki kadehi.
Sirişk-i çeşm-i ḫūnīnüm dil-i nālāna kār itdi
Ki ol rind-i mey-āşāma iki peymāne kār itdi

5. **peymānedür:**-*dür*
Gazel 526
Mısra: **2**
Büyük içki kadehi.
O mest-i ḥasretem baña felek mey-ḫanedür şimdi
Sirişküm mey ḳażā sāḳī belā peymānedür şimdi

peymāne peymāne:

1. **peymāne peymāne:**
Gazel 464
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kadeh kadeh.
N'ola bezm-i maḥabbetde ḫarāb-ender-ḫarāb olsam
Ṣunarlar bāde-i ʿışḳı baña peymāne peymāne

peymāne-be-dest:

1. **peymāne-be-dest:**
Tahmis 1
Mısra: **21**
Elde kadeh.
Bezm-i maʿnīde olup ʿışḳ ile peymāne-be-dest
Sāġar-ı ʿaḳl-ı ḫod-ārāyı şikest eyle şikest

peymāne-keş-i bezm-i şehādet:

1. **peymāne-keş-i bezm-i şehādet:**
Rübai 395
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şehadet bezminin şerbetini içmek.
Peymāne-keş-i bezm-i şehādet yaʿnī
Şeh-zāde-i ẕī-şān-ı felek-pāye Ḥüseyn

peymāne-keşi olmaya:

1. **peymāne-keşi olmaya:**-*i, -ma, -ya*
Gazel 490
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kadeh çekmek II aşk sarhoşu olmak.
Ey Naḥīfī ne bilür mest-i maḥabbet ḥālin
Sāḳī-i ʿışḳuñ o kim olmaya peymāne-keşi

peymāne-keş-i şehādet:

1. **peymāne-keş-i şehādet:**
Rübai 392
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şehadet şerbetini içmiş olan Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin.
Sıbṭayn-ı mükerremeyn-i faḫrü'l-kevneyn
Peymāne-keş-i şehādet ol maẓlūmeyn

peymāne-miṣāl it:

1. **peymāne-miṣāl it:**
Gazel 75
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şarap kadehi gibi yap.
Sen daḫi gönül bezmine ol āfet-i cānuñ
Pür-ḫūn idüben dīdeñi peymāne-miṣāl it

peymūde itdi:

1. **peymūde itdi:**-*di*
Tarih 8
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ölçmek, tartmak.
Ḥācı Ḫurrem Efendi ol fāżıl
İtdi rāh-ı beḳāyı peymūde

pey-rev eyleyelüm:

1. **pey-rev eyleyelüm:**-*ye*, -*lüm*
Gazel 300
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Takip etmek.
Süḫan-şināsī-i devrānı pey-rev eyleyelüm
Gönül ṭabīʿat-ı der-besteyi fütūḥ iderek

pey-rev oldılar:

1. **pey-rev oldılar:**-*dı, -lar*
Gazel 328
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Birinin ardı sıra gitmek.
Bülbül-i gūyā olaldan gülsitān-ı naʿtüñe
Oldılar pey-rev Naḥīfīye süḫan-sencān-ı Rūm

pey-rev-i naẓmum:

1. **pey-rev-i naẓmum:**-*um*
Gazel 320
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nazımda ardından gidilen II şiirde öncü olan.
Ey Naḥīfī pey-rev-i naẓmum n'ola olsa cihān
Ṣāʿir-i nāzük-edā merd-i müsellemdür göñül

pey-revī-i ṭabʿ-ı naḥīfī idüp:

1. **pey-revī-i ṭabʿ-ı naḥīfī idüp:**-*üp*
Gazel 322
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nahîfî'nin yaratılışının takipçisi.
Ey bülbül idüp pey-revī-i ṭabʿ-ı Naḥīfī
Gül-zār-ı maʿānīde var icrā-yı naġam ḳıl

peyvendi oldı:

1. **peyvendi oldı:**-*i, -dı*
Gazel 68
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağlanmak.
Her kişi ḥāl añlamaz āyīn-i dildür bezm-i ʿışḳ
ʿĀşıḳuñ peyvendi oldı zülf-i ʿanber-sāy-ı dost

peyveste:

1. **peyveste:**
Gazel 243
Mısra: **4**
Birbirine ulaşmış, bitişik.
Kemeri mehveşüñ olsa n'ola boynuma ridā
Beline hāle gibi dāʿimā peyveste imiş

2. **peyveste:**
Gazel 261
Mısra: **7**
Birbirine ulaşmış, bitişik.
ʿAcebā ince meyānuñ bāña peyveste midür
Ṣarılur mı aña āyā dil-i nālān ṣaf ṣaf

peyveste olmaya:

1. **peyveste olmaya:**-*ma, -ya*
Gazel 484
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ulaşmak.
Kāmil olur ki Ḫāliḳına ittikāl idüp
Rabṭ-ı derūnı āḫara peyveste olmaya

peyveste olsa:

1. **peyveste olsa:**-*sa*
Kaside 9
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ulaşmak.
Āsumāna olsa peyveste ṣadā-yı eṣ-ṣalāt
Nālemi ḥālet-dih-i bezm-i sürūşān eylesem

pīç:

1. **pīç:**
Kaside 26
Mısra: **230**
Dolaşık, karışık, karmakarışık.
Murādum üzre murādum ifāde eyleyemem
Zebāna ʿuḳde virür pīç ü tāb-ı şerm ü ḥayā

pīç ü tāb:

1. **pīç ü tāb:**
Gazel 36
Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kıvrım kıvrım, büklüm büklüm.
Cebīnüñde ne dem ḫışm ile pīç ü tāb olur peydā
Dil-i deryā-ḫurūş-ı ġamda biñ gird-āb olur peydā

2. **pīç ü tāb:**
Gazel 214
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Istırap, telâş, endişe, sıkıntı.
Zülfüñde ḳaldı niçe zamān pīç ü tāb ile
Mecnūn imiş meger dil-i āşüfte-kāmumuz

3. **pīç ü tāb:**
Gazel 509
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Istırap, telâş, endişe, sıkıntı.
ʿAceb ḫayālüñe mevt ü türāb gelmez mi
Saña bu daġdaġadan pīç ü tāb gelmez mi

pīç ü tāb eyler:

1. **pīç ü tāb eyler:**-*r*
Matla 79
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Iç sıkıntısı, endişe, ıstırap etmek.
Devāt-ı sīmden yārüñ miyānı pīç ü tāb eyler
Kenār-ı ābda gūyā ki bir mū ıżṭırāb eyler

pīç ü tābumuz:

1. **pīç ü tābumuz:**-*umuz*
Gazel 208
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kıvrım kıvrım, büklüm büklüm II Iztırap ve sıkıntı.
Dām-ı hevā-yı zülfinedür pīç ü tābumuz
Bīhūde şanmasun o perī ıżṭırābumuz

pinhān:

1. **pinhāndur:**-*dur*
Gazel 18
Mısra: **10**
Gizli, saklı.
N'ola vīrānezār-ı miḥnet ise ḳalb-i maḥzūnum
Naḥīfī anda pinhāndur niçe gencīne-i maʿnā

2. **pinhān:**
Gazel 104
Mısra: **9**
Gizli, saklı.
Pinhān degüldür iki gözüm rāz-ı ʿışḳumuz
Bāzārumuz bizüm senüñ ile āşikāredür

pinhān eyledüm:

1. **pinhān eyledüm:**-*dü, -m*
Gazel 293
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saklamak, gizlemek.
Bir perīnüñ genc-i ʿışḳın anda pinhān eyledüm
Yaʿnī ber-bādı bu yüzdendür dil-i vīrānenüñ

2. **pinhān eyledüm:**-*dü, -m*
Gazel 495
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saklamak, gizlemek.
Ḳıyās itmeñ benüm miḳyās-ı Nīle çeşm-i giryānum
Ki pinhān eyledüm ben ḳaṭre-i eşkümde deryāyı

pinhānī-i esrār:

1. **pinhānī-i esrār:**
Rübai 30
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gizli ve esrarlı.
Āgāh olan sālike yol şāhididür
Pinhānī-i esrār ile terk-i daʿvā

pīr:

1. **pīridür:**-*i, -dür*
Gazel 236
Mısra: **9**
Hoca, üstat.
Ḳaçma sulṭānum ṭarīḳuñ pīridür va'llāhi hem
Bu Naḥīfī şādıḳāne vaṣluña eyler heves

pīr eyledüñ:

1. **pīr eyledüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 286
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yaşlandırmak, ihtiyar etmek; güçten düşürmek, zayıflatmak.
Ḳaddimi reh-güẕer-i yāra varup dāl itdüm
Beni pīr eyledüñ ey tāze cevānum diyerek

pīr olası:

1. **pīr olası:**
Rübai 435
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Pir, yaşlı olacak kişi.
Dil-ḫasteleri hecr ile pür-dāġ olsun
Ol pīr olası ġonçe-dehen saġ olsun

pīr oldı:

1. **pīr oldı:**-*dı*
Matla 65
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yaşlı olmak.
Ser ü rīşümde benüm şanma ki şeyb oldı bedīd
Dūd-ı āhum daḥi pīr oldı degül mūy-ı sefīd

pīr ü cevān:

1. **pīr ü cevān:**
Gazel 204
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ihtiyar ve genç.
Naẓar ḳıl çeşm-i ʿibretle kemā-kān ʿālem-i dehre
Ki istiġnā ḳılarsa yār eger pīr ü cevān aġlar

2. **pīr ü cevān:**
Tahmis 4
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ihtiyar ve genç.
Oldı sīr-āb-ı zülāl-ı keremüñ pīr ü cevān
Parmaġuñda aḳıdup āb-ı revān-baḫş-ı revān

pīr ü cevāna:

1. **pīr ü cevāna:**-*a*
Kaside 12
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ihtiyar ve genç.
Teşrīfüñi çün zaḥme-keşān eyledi merhem
Virdi ḳademüñ ẕevḳ u ṣafā pīr ü cevāna

pīrāhen:

1. **pīrāhenüm:**-*üm*
Gazel 27
Mısra: **4**
Gömlek II beden, ruhu kuşatan maddi varlık.
Zār ü nizāram ol ḳadar ālām-ı ʿışḳ ile
Bār-ı girān görünmede pīrāhenüm baña

2. **pīrāhen:**
Gazel 351
Mısra: **4**
İç gömleği, gömlek.
Āzürde itmesün seni berg-i semen bile
Bār olmasun vücūduña pīrāhen istemem

3. **pīrāhenüñden:**-*üñ, -den*
Gazel 389
Mısra: **5**
İç gömleği, gömlek.
Eger mümkin ise pīrāhenüñden setr-i ḥāl itmek
Ṣaḳın rāz-ı dilüñ her vech ile aġyāra ifşādan

pīrāhen-i cismi:

1. **pīrāhen-i cismi:**-*i*
Gazel 463
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Beden gömleği.
Pīrāhen-i cismi bile çāk eyle Naḥīfī
Cānān ile cān arasına ḥāʾil olursa

pīrāhen-i yūsuf:

1. **pīrāhen-i yūsuf:**
Rübai 455
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hz. Yusuf'un gömleği.
Pīrāhen-i Yūsuf gibi Yaʿḳūb-ı dili
Bīnā-yı neşāṭ eyledi ol müşgīn bū

pīrāhenüñ başdan çıḳar:

1. **pīrāhenüñ başdan çıḳar:**
Matla 145
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tanıkta dünyadan ilgiyi kesmek anlamında kullanılmıştır.
Cismüñe gerçi taʿalluḳ gösterür ammā senüñ
Ya ḳalur ayaḳda ya başdan çıḳar pīrāhenüñ

pīrāmen:

1. **pīrāmenüm:**-*üm*
Gazel 327
Mısra: **4**
Yeni yetişmiş gülün çevresi.
Ben ġarībüñden dirīġ itme nigāh-ı himmetüñ
Olmasun mesdūd-ı ḥubb-ı mā-sivā pīrāmenüm

2. **pīrāmenüm:**-*üm*
Gazel 332
Mısra: **12**
Yeni yetişmiş gülün çevresi.
Ben o Mecnūnum ḫayāl-i dīde-i ḫūbān ile
Cilve-gāh-ı āhuvān-ı Çīn olur pīrāmenüm

pīrāmen-i külḫandasın:

1. **pīrāmen-i külḫandasın:**-*da, -sın*
Kaside 1
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Külhan, hamamlarda ısınmayı sağlayan büyük ocak. Piramen-i külhan: Külhanın, hamam ocağının etrafı.
Teşnesin gerçi velī pīrāmen-i külḫandasın
Hīç ider mi merd-i ʿāḳıl şuʿleden ümmīd-i āb

pīrāye:

1. **pīrāyedür:**-*dür*
Gazel 406
Mısra: **1**
Süs, zinet.
Ẓılāl-i rifʿatüñ pīrāyedür ʿarş-i berīn üzre
Sebeb oldur ki düşmez sāye-i luṭfuñ zemīn üzre

2. **pīrāyedür:**-*dür*
Kaside 24
Mısra: **18**
Süs, zinet.
Zihī paşa-yı ʿālī-ḳadr ü gerdūn-rütbe kim dāʾim
Serīr-i devleti pīrāyedür eyvān-ı keyvāna

pīrāye itmiş:

1. **pīrāye itmiş:**-*miş*
Gazel 168
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Süslemek.

Zülfini nāz ile pīrāye mi itmiş ruḫına
Gül cemālinde yine neşv ü nemā tāze midür

pīrāye-baḫş-ı defter-i ehl-i ġazā it:

1. **pīrāye-baḫş-ı defter-i ehl-i ġazā it:**
Kaside 17
Mısra: **56**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Gaza ehli defterinin süs bağışlayanı etmek.

Her umūrın şerʿ-i muḫtāra muvāfıḳ eyleyüp
Nāmın it pīrāye-baḫş-ı defter-i ehl-i ġazā

pīrāye-baḫş-ı hāle-i āġūşumuz:

1. **pīrāye-baḫş-ı hāle-i āġūşumuz:**-*umuz*
Gazel 350
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Himaye ayının süs bahşedeni II sevgili.

Āḫir Naḥīfīyā olur ol mah-ı evc-i nāz
Pīrāye-baḫş-ı hāle-i āġūşumuz bizüm

pīrāye-baḫş-ı leyle-i isrā idüp:

1. **pīrāye-baḫş-ı leyle-i isrā idüp:**-*üp*
Matla 1
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

İsra gecesinin süs bağışı.

İdüp ẕātuñ Ḫudā pīrāye-baḫş-ı Leyle-i İsrā
Buyurdı vaṣf-ı Miʿrācuñda -

pīrāye-baḫş-ı meclis-i aḥbāb ider:

1. **pīrāye-baḫş-ı meclis-i aḥbāb ider:**-*er*
Gazel 163
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Dostlar meclisine süs vermek.

Bülbül-i ṭabʿ-ı Naḥīfī naġme-sāz-ı siḥr olup
Naẓmını pīrāye-baḫş-ı meclis-i aḥbāb ider

pīrāye-baḫş-ı serverī:

1. **pīrāye-baḫş-ı serverī:**
Kaside 19
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Peygamberin süs bahşedeni.

Server-i Rüstem-ṣıfat sulṭān-ı ʿālī-menḳabet
Kān-ı luṭf u ʿāṭıfet pīrāye-baḫş-ı serverī

pīrāye-dih-i şöhret-i ibn-i ʿaffān:

1. **pīrāye-dih-i şöhret-i ibn-i ʿaffān:**
Rübai 393
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Affan'ın oğlu şöhretin süsünü veren.

Pīrāye-dih-i şöhret-i İbn-i ʿAffān
Ol kān-ı ḥayā yaʿnī Cenāb-ı ʿOs̱mān

pīrāye-i aṣḥāb-ı teʾemmül ḳıla:

1. **pīrāye-i aṣḥāb-ı teʾemmül ḳıla:**-*a*
Tarih 7
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Etraflıca düşünce ashabının süsü kılmak.

Sulṭān-ı rusül ḥürmetine ḥażret-i mevlā
Ẕātın ḳıla pīrāye-i aṣḥāb-ı teʾemmül

pīrāye-i bām-ı ʿayyūḳ itse:

1. **pīrāye-i bām-ı ʿayyūḳ itse:**-*se*
Gazel 265
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Göğün en yüksek noktasının kubbesinin süsü etmek.

Āḫirü'l-emr ider efkende ḥażīż-i ḫāke
Seni dehr itse de pīrāye-i bām-ı ʿayyūḳ

pīrāye-i çarḫ olmasa:

1. **pīrāye-i çarḫ olmasa:**-*ma, -sa*
Rübai 131
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Feleğin süsü olmak.

Naḳş-ı ḳademüñ olmasa pīrāye-i çarḫ
Olmaz idi ʿālī bu ḳadar pāye-i çarḫ

pīrāye-i derd ü elemdür:

1. **pīrāye-i derd ü elemdür:**-*dür*
Gazel 526
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Elem ve derdin süsü.

Serīr-i rifʿati pīrāye-i derd ü elemdür hep
Ḫarāb olsun sarāy-ı ġam ʿaceb kāşānedür şimdi

pīrāye-i gūş ola:

1. **pīrāye-i gūş ola:**-*a*
Rübai 232
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Kulağının süsü olmak.

Her ḳanda ki naʿtüñ ola pīrāye-i gūş
Raḳṣ-āver olur ʿışḳuñ ile ḫayl-i sürūş

pīrāye-i ḥaseb:

1. **pīrāye-i ḥaseb:**
Gazel 48
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Asaletin süsü.
Ey ẕāt-ı pāki müntesib-i eşref-i neseb
Vābestedür vücūdıña pīrāye-i ḥaseb

pīrāye-i ḥüsn-i raḳam itdi:

1. **pīrāye-i ḥüsn-i raḳam itdi:**-*di*
Tarih 18
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yazısının güzel süsü etmek.
Ḫāme-i himmetle taḥrīr eyleyüp her cānibin
İtdi Kāġıd-ḫāneyi pīrāye-i ḥüsn-i raḳam

pīrāye-i ʿişmet-sarāy-ı devlet ü iḳbāl olup:

1. **pīrāye-i ʿişmet-sarāy-ı devlet ü iḳbāl olup:**-*up*
Tarih 6
Mısra: **37**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Baht ve talih iffet sarayının süsü.
Olup pīrāye-i ʿişmet-sarāy-ı devlet ü iḳbāl
Füzūn itsün Ḫudāvend-i Kerīm eyyām-ı iʿmārın

pīrāye-i kemāl olmış:

1. **pīrāye-i kemāl olmış:**-*mış*
Kaside 26
Mısra: **55**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Olgunluğun süsü olmak.
Ṣıfāt u ẕātına pīrāye-i kemāl olmış
Vaḳar u ḥilm ü edeb ḥüsn-i ṭabʿ u fehm ü ẕekā

pīrāye-i nās eyledi:

1. **pīrāye-i nās eyledi:**-*di*
Gazel 245
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Halkın süsü eylemek.
Raḥmet-i ʿālemiyān eyleyüp Allāh seni
Eyledi niʿmet-i irsālini pīrāye-i nās

pīrāye-i şehr ü diyār it:

1. **pīrāye-i şehr ü diyār it:**
Kaside 18
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şehirlerin süsü etmek.
Naʿt-i pākin eyleyüp vird-i zebān ü ḥırz-ı cān
Ey Naḥīfī naẓmuñ it pīrāye-i şehr ü diyār

pīrāye-i ser-levḥa-i lafẓ u maʿnā oldı:

1. **pīrāye-i ser-levḥa-i lafẓ u maʿnā oldı:**-*dı*
Matla 9
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Anlam ve lafız serlevhasının süsü olmak.
Maṭlaʿ-ı naẓm-ı bedīʿu'l-eşer-i ḥamd-i Ḫudā
Oldı pīrāye-i ser-levḥa-i lafẓ u maʿnā

pīrāye-i sūḳ eyleye:

1. **pīrāye-i sūḳ eyleye:**-*ye*
Gazel 265
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çarşının süsü eylemek.
Bilinür her kişinüñ ḳadr-i metāʿ-ı kārı
Çünki dellāl-i felek eyleye pīrāye-i sūḳ

pīrāye-nümā:

1. **pīrāye-nümā:**
Tarih 29
Mısra: **34**
Süs, zinet gösteren.
Cümleden oldı bu ser-çeşme maḳāmında bedīd
Ṭarz-ı vālā-yı mülūkānesi pīrāye-nümā

pīrāye-nümūd:

1. **pīrāye-nümūd:**
Tarih 29
Mısra: **35**
Süs gösteren II süsleyen.
Dil-güşā-rū ḫażarā-manẓarı pīrāye-nümūd
ʿAyn-ı dil-cūy-ı şafā āb-ı leṭāfet-peymūd

pīrehen:

1. **pīrehenüm:**-*üm*
Gazel 398
Mısra: **4**
İç gömleği, gömlek.
Mecrūḥ-ı tīġ-ı ḥasretem bildür ey ṣabā
Ḫūnīn libās ü pīrehenüm aña vir nişān

2. **pīrehen:**
Gazel 522
Mısra: **8**
İç gömleği, gömlek.
Ḥased ki cismüñe şevḳ ile rūy-māl iderek
O pīrehen sürer ancaḳ senüñ ṣafālaruñı

pīrehen-i nāmūsı:

1. **pīrehen-i nāmūsı:**-*ı*
Rübai 550
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Namus gömleği.
Güş eyle hele ṭanṭana-i nāḳūsı
Çāk itmededür pīrehen-i nāmūsı

pīr-i ʿışḳ:

1. **pīr-i ʿışḳ:**
Rübai 140

Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk erbabı, aşk ustası.
İtdi bizi pīr-i ʿışḳ ezelden irşād
Olsaḳ ne ʿaceb kemāli üzre üstād

pīr-i ʿışḳuñ:

1. **pīr-i ʿışḳuñ:**-*uñ*
Gazel 294
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk erbabı, aşk ustası.
ʿĀşıḳ ol ser-māye-gīr-i feyż-i istiʿdād iseñ
Dāmeniñ ṭut pīr-i ʿışḳuñ ḳābil-i irşād iseñ

pīr-i maḥabbet ider:

1. **pīr-i maḥabbet ider:**-*er*
Gazel 133
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk ustası yapmak.
İder pīr-i maḥabbet maẓhar-ı ism-i ṣabūr anı
Düşen bu ḫān-ḳāh-ı ʿışḳa taḥsīn-i ṣıfāt eyler

pīr-i maḥabbetden:

1. **pīr-i maḥabbetden:**-*den*
Gazel 5
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk ustası.
Bir nefes pīr-i maḥabbetden n'ola dūr olmasam
Gerden-i cāna ezelden bend-i ʿışḳ oldı ridā

pīr-i meykede:

1. **pīr-i meykede:**
Gazel 239
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Meyhaneci.
Vardım ḥarīm-i maṣṭaba-i ʿayş ü ʿişrete
Gördüm ne pīr-i meykede ḳalmış ne bāde-nūş

2. **pīr-i meykede:**
Gazel 378
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Meyhaneci II Sevgili.
Var söyle duḫter-i reze ey pīr-i meykede
Gelsün meyān-ı meclise bizden ṣıḳılmasun

pīr-i taʿaḳḳul:

1. **pīr-i taʿaḳḳul:**
Kaside 8
Mısra: **51**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zihin yorarak anlamanın üstadı.
Nāgehān pīr-i taʿaḳḳul beni itdi āgāh
Virdi gūş-ı dile biñ dürlü ḫuceste-aḫbār

pīr-i żamīre:

1. **pīr-i żamīre:**-*e*
Rübai 194
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yaşlı kişi.
ʿArż eyleyicek pīr-i żamīre didi kim
Taʿbīr-i dil-ārāsı anuñ vuṣlatdur

pīş ü pesüñde:

1. **pīş ü pesüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 117
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ön ve arka.
Pīş ü pesüñde şevḳ ile rū-māl olup gider
Sāyeñ de saña bencileyin mübtelā mıdur

pīşāne:

1. **pīşānesin:**-*sin*
Gazel 187
Mısra: **5**
Alın.
Nāz ile pīşānesin itmiş der-āġūş-ı ġażab
Sāḳī-i gül-çehre kim sāġar-şikest-i ʿişvedür

pīşe:

1. **pīşesi:**-*s, -i*
Kaside 26
Mısra: **53**
Huy, tabiat, âdet, alışkanlık.
Müdām pīşesi fikr-i meṣāliḥ-i cumhūr
Hemīşe ḫāṭırası emn-i bendegān-ı Ḫudā

pīşe eyle:

1. **pīşe eyle:**
Gazel 84
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Huy edinmek.
Ḥükmüñe girse felekde heft kişver taḫt ü tāc
Ẕikr-i Ḫaḳḳı pīşe eyle ġāfil olma gözüñ aç

pīşe-i sebūḥ iderek:

1. **pīşe-i sebūḥ iderek:**-*erek*
Gazel 300
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yengecin tabiatı etmek II yengeç gibi sahilde dolaşmak.
Naḥīfīyā buluruz sāḥil-i ḫaḳīḳati biz
Bu baḥr-ı muʿcizde pīşe-i sebūḥ iderek

pīşgāh:

1. **pīşgāhında:**-*ı, -n, -da*
Kaside 20
Mısra: **8**
Ön, huzur.
Tā ebed olmaz mı taḥsīn ile mevḳūf-ı ḳıyām
Pīşgāhında bu ḳaṣruñ serv ile şimşādı gör

2. **pīşgāhuñda:**-*un, -da*
Matla 38
Mısra: **1**
Ön, huzur.
Pīşgāhuñda Burāḳ itdigi dem istiṣʿāb
Oldı şerm ile ḥużūruñda ʿaraḳ-rīz-i ḥicāb

pīş-gāh-ı ʿadl-i mevlāda:

1. **pīş-gāh-ı ʿadl-i mevlāda:**-*da*
Kaside 5
Mısra: **137**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın adaletli huzuru.
Ol zamān kim pīş-gāh-ı ʿadl-i mevlāda tamām
Bir ola mūr u Süleymān bir ola şāh u gedā

pīş-i naẓarında:

1. **pīş-i naẓarında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 205
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ön bakış. II Göz önü.
Pīş-i naẓarında o şeh-i ʿişve-sipāhuñ
Ser-tā-be-ḳadem zīb-dih-i naḳş u rüsūmuz

pīş-i rāhumda:

1. **pīş-i rāhumda:**-*um, -da*
Gazel 231
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yolun önünde.
Nāle-i āh el-firāḳ ile pür itdi gūşumı
Pīş-i rāhumda güẓārān eyleyen ṣavt-ı ceres

pīş-i ruḫsārında:

1. **pīş-i ruḫsārında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 184
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yanağının önü.
Pīş-i ruḫsārında āhumdan ṣadāḳat fehm ider
Zāhid-i ʿışḳı duʿā-yı ṣubḥ-ġāhından bilür

2. **pīş-i ruḫsārında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 184
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yanağın önü.
Pīş-i ruḫsārında āhumdan ṣadāḳat fehm ider
Zāhid-i ʿışḳı duʿā-yı ṣubḥ-ġāhından bilür

pīşīn:

1. **pīşīn:**
Gazel 90
Mısra: **8**
Önce.
ʿIşḳ-ı yār içün ṣunupdur şimdi sāḳī destüme
Girye ḳılmasun diyü bu demde bir pīşīn ḳadeḥ

pīş-rev ü rāh-nümā iden:

1. **pīş-rev ü rāh-nümā iden:**-*en*
Rübai 37
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Öncü ve yol gösteren olmak.
Ḳurʾānı iden pīş-rev ü rāh-nümā
Bī-şübhe olur vāṣıl-ı ḳurb-ı aʿlā

pister:

1. **pisterüm:**-*üm*
Rübai 484
Mısra: **3**
Yatak.
Nār-ı elem itdi pisterüm ḫākister
Düşdüm ocaġa kül öksüzi oldum āh

pister-i ġamda:

1. **pister-i ġamda:**-*da*
Matla 108
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gam döşeği.
Pister-i ġamda n'ola eyler isem nāle vü zār
Çeşm-i bīmārı gibi olmış o āfet bīmār

pister-i ḥasretde:

1. **pister-i ḥasretde:**-*de*
Gazel 310
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasret yatağı.
Ol ṭabīb-i cāna iẓhār eylemezdüñ derdiñi
Ey Naḥīfī pister-i ḥasretde bīmār olmasañ

pister-i rāḥatda:

1. **pister-i rāḥatda:**-*da*
Gazel 142
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Huzur yatağı.
Ben ser-i kūyında her şeb ḫāk-pūş-ı ḥasretem
Pister-i rāḥatda bilmez ol meh-i ġarrā yatur

pişür:

1. **pişürdi:**-*di*
Tahmis 4
Mısra: **19**
Pişirmek; yoğurmak.
Dīg-i ḥikmetde pişürdi çü senüñ sevgüñi Ḥaḳ
Cebrāʾile olsa n'ola maṭbaḫunuñ hīme-keşi

pīşvā:

1. **pīşvā:**
Murabba 12
Mısra: **7**
Reis, başkan.
Cümle maḫlūḳa pīşvā sensin
Cān fedā saña yā Resūla'llāh

pīşvā-yı aşfiyā:

1. **pīşvā-yı aşfiyā:**
Kaside 5
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saf ve halis olanların öncüsü.
Ey ṣaf-ārā-yı gürūh-ı mürselīn ü enbiyā
V'ey sipeh-sālār-ı ʿālem pīşvā-yı aṣfiyā

pīşvā-yı ġuzāt:

1. **pīşvā-yı ġuzāt:**
Tarih 25
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gazaların önderi II Hazret-i Muhammet Aga.
Şecīʿ-i rūz-ı veġā Ḥażret-i Muḥammed Aġa
Ki ol dilīr-i ġazā-pīşe pīşvā-yı ġuzāt

pīşvā-yı muḳtedā:

1. **pīşvā-yı muḳtedā:**
Gazel 63
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Rehberlerin önderi II Hz. Muhammed.
Reh-ber-i rāh-ı hüdā reh-bürde-i ḳurb-ı Ḫudā
Pīşvā-yı muḳtedā sulṭān-ı ʿālī-menḳabet

pīve-zenān-ı ġalaṭa:

1. **pīve-zenān-ı ġalaṭa:**
Tarih 29
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Galata'nın fahişeleri II pive bir çeşit kurt, zenan ise kadın demektir. Galata bölgesi Levent'lerin uğrak bir noktası olup gayri müslimlerin çokça ziyaret ettiği ve fahişelerin bulunduğu yer olarak bilinmektedir.
Fuḳarā vü żuʿafā pīve-zenān-ı Ġalaṭa
İtdi bu āb-ı ṣafā-baḫş ile celb-i maḳṣūd

piyāle:

1. **piyāle:**
Gazel 475
Mısra: **2**
Kadeh.
Sāḳī yine geldi dem-i seyr-i gül ü lāle
Nūş eyleyelüm ʿışḳunā bir iki piyāle

pür:

1. **pürdür:**-*dür*
Gazel 48
Mısra: **7**
Dolu.
Pürdür medāyiḥ-i şeref-i ẕātuñ ile hep
İḳlīm-i Rūm u mülk-i ʿAcem kişver-i ʿArab

2. **pür:**
Gazel 110
Mısra: **12**
Dolu.
O ḫaṭṭ-ı sebz ile dendān ü leblerin seyr it
Ki dürr ü laʿl ile pür ḥoḳka-i zeberceddür

3. **pürdür:**-*dür*
Gazel 223
Mısra: **1**
Dolu.
Mest-i ʿışḳuz cürʿa-i ḥasretle pürdür cānumuz
Eşk-i ḫūn-ālūd-ı dildür bāde-i gülfāmumuz

4. **pürdür:**-*dür*
Gazel 350
Mısra: **10**
Dolu.
Mātem-sarāy-ı dehre gelelden ne ḥāldür
Pürdür nevā-yı nevḥa ile güşumuz bizüm

5. **pürdür:**-*dür*
Gazel 378
Mısra: **7**
Dolu.
Pürdür sevād-ı āh-ı nedāmetle ser-be-ser
Aʿmālümüñ ṣaḥīfesine hīç baḳılmasun

6. **pürdür:**-*dür*
Kıt'a 3
Mısra: **2**
Dolu.
Yā Rab yā Rab yā Rab yā Rab
Pürdür ġamdan ḳalb ü ḳāleb

pür eyledüm:

1. **pür eyledüm:**-*dü, -m*
Gazel 339
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Doldurmak.
Cism-i nizārı dāġ u elifle pür eyledüm
Dīvān-ı şāh-ı ʿışḳda gūyā muḥāsibem

pür ider:

1. **pür ider:**-*er*
Rübai 3
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Doldurmak.
Olmazsa müyesser baña dergāhuñ eger
Ḳabrüm pür ider velvele-i vāveylā

2. **pür ider:**-*er*
Tarih 29
Mısra: **39**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kaplamak.
Pür ider sāmiʿayı zemzeme-i ḥamd ü ṣenā
Vārid ü ṣādır idüp şükr ü sipās ile sürūd

pür idüp:

1. **pür idüp:**-*üp*
Gazel 446
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Doldurmak, kaplamak.
Bülbülān-ı çemen-i ser-be-ser itdüm ḫāmūş

Ṣaḥn-ı bāġı pür idüp nāle vü efġānum ile

2. **pür idüp:**-*üp*
Rübai 251
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Doldurmak.
Ḳalbüm pür idüp pertev-i nūr-ı iḫlāṣ
Ol nūr ile yek-reng ola ẓarf u maẓrūf

pür it:

1. **pür it:**
Rübai 252
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Doldurmak.
ʿIşḳ ile pür it ḳalb-i ḥazīnüm yā Rab
Ṣāyeste degül gerçi o maʿnāya bu ḥarf

pür itdi:

1. **pür itdi:**-*di*
Matla 59
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kaplamak.
Ḫudā refʿ eyleyüp ẕikrüñ eyā peyġām-ber-i efsaḥ
Pür itdi ṣadr-ı pāküñ gevher-i sırr-ı -

2. **pür itdi:**-*di*
Tarih 1
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Doldurmak.
Ḳudūmiyle cihānda sū-be-sū sūr-ı sürūr oldı
Pür itdi bu beşāret günbed-i gerdūn-ı gerdānı

3. **pür itdi:**-*di*
Tarih 1
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Doldurmak.
Ne şeh kim şevḳ-ı ḳudūm-ı rifʿat-i şevket-rüsūmından
Pür itdi ʿālemi ṣıyt-ı mübārek-bād-ı rūḥānī

pür itdüm:

1. **pür itdüm:**-*dü, -m*
Gazel 341
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Doldurmak.
Pür itdüm naʿra-i şekvā ile dün kūy-ı dil-dārı
Bugün ammā o mest-i ʿişveye inkārdan geldüm

pür itdüñ:

1. **pür itdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 201
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kaplamak.
Ey Naḥīfī āh ü zār ile pür itdüñ ʿālemi
Bu şikāyet ol şeh-i ʿālem-penāhumdan mıdur

pür itmededür:

1. **pür itmededür:**-*me, -de, -dür*
Gazel 496
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Doldurmak.
Ḥasret-i Yūsuf-ı maḳṣūd ile pür itmededür
Nāle-i vā-esefā kūşe-i Beytü'l-ḥazeni

pür itsün:

1. **pür itsün:**-*sün*
Tarih 4
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Doldurmak.
Ḫuṭbesi minber-i İslāmı pür itsün her sū
Sikkesi peyker-i sīm ü zeri ḳılsun bihūd

pür oldı:

1. **pür oldı:**-*dı*
Gazel 87
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dolmak, dolu olmak, kaplanmak.
Teraşşuḥ eyledi ẓann itme şīşe-i ṣahbā
Pür oldı encüm-i şevḳ ile āsumān-ı feraḥ

2. **pür oldı:**-*dı*
Rübai 266
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dolmak, dolu olmak, kaplanmak.
Gitdükçe füzūn olmada nār-ı eşvaḳ
Feryād ü fiġān ile pür oldı āfāḳ

3. **pür oldı:**-*dı*
Tahmis 3
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dolmak, dolu olmak, kaplanmak.
Ḫūn-ı ḥasretle pür oldı dīdeler mānend-i ṭaşt
-

pür olsa:

1. **pür olsa:**-*sa*
Rübai 329
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dolmak, dolu olmak, kaplanmak.
Nāmumla pür olsa ne ʿaceb çār cihet
Vādī-i rübāʿīde bugün Ḫayyāmem

pür olsun:

1. **pür olsun:**-*sun*
Gazel 421
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Dolmak, dolu olmak, kaplanmak.
Pür olsun naʿt-i pāküñle zemīn ü āsumān cümle
Ḳo ṭutsun ʿālemi feryād ü āhum yā Resūla'llāh

2. **pür olsun:**-*sun*
Gazel 428
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dolmak, dolu olmak, kaplanmak.
Varınca ḳabre mevtā vaṣf-ı pāküñle ṣafā bulsun
Pür olsun eṣ-ṣalāt ile mezārum yā Resūla'llāh

pür olur:

1. **pür olur:**-*ur*
Gazel 402
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dolmak, dolu olmak, kaplanmak.
Gelelden tīġ-i bürrānuñ şehā bu sīneme ḳarşu
Pür olur şerḥa vü dāġlar eger sīne eger pehlū

2. **pür olur:**-*ur*
Kaside 11
Mısra: **78**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dolmak, dolu olmak, kaplanmak.
Ol dem-i vaḥşet-fezā kim cümle vā-nefsī diye
Pür olur ṣaḥrā-yı maḥşer āh ü vāveyla ile

pür-āb:

1. **pür-āb:**
Tarih 17
Mısra: **44**
Çok su.
Eger ḥammām-ı şādurvān eger ḳaṣr-ı dil-ārāsı
Pür-āb ü tāb-ı ṣafvetdür miṣāl-i ḫāṭır-ı vaḳḳāḍ

pür-āb ider:

1. **pür-āb ider:**-*er*
Gazel 163
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Suyla doldurmak.
Siḥr ile sāḳī ki elde sāġarın pür-āb ider
Ehl-i bezmi ġarḳa-i deryā-yı āteş-tāb ider

pür-āh ü fiġān:

1. **pür-āh ü fiġān:**
Gazel 93
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Feryat ve ah dolu.
Feryād ider āşüftegān her kūşe pür-āh ü fiġān
Virdi ḳıyāmetden nişān hengāme-i hengām-ı ʿıyd

pür-āteş:

1. **pür-āteş:**
Gazel 161
Mısra: **14**
Aşk, ayrılık, hasret vb. duyguların yakıcı etkisiyle dolu.
Nedür bu āh-ı dil-sūz ey Naḥīfī
Nedendür böyle pür-āteş edālar

pür-ʿayb olsam:

1. **pür-ʿayb olsam:**-*sa, -m*
Rübai 65
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayıp dolu olmak.
Olsam ne ḳadar sehv ü günehle pür-ʿayb
Ġufrānuñ ümmīd eylerem ey ʿālim-i ġayb

pür-bār-ı rāḥat olmada:

1. **pür-bār-ı rāḥat olmada:**-*ma, -da*
Gazel 230
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Rahatlık yükünün sıkıntısı olmak.
Pür-bār-ı rāḥat olmada naḫl-i zemīn-i yeʾs
Dest-i ferāġum olsa n'ola mīve-çīn-i yeʾs

pür-çīn ider:

1. **pür-çīn ider:**-*er*
Gazel 451
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kaşını çatmak, kaşını buruşturup yüzüne öfkeli bir hal vermek.
Ṣorsam bahā-yı vaṣlın pür-çīn ider cebīnin
Cevr ü cefāya ẓālim ister hemān bahāne

pür-çīn-i nāz olmış:

1. **pür-çīn-i nāz olmış:**-*mış*
Gazel 157
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nazlı bir şekilde kaşlarını çatan olmak.
Yine ebrūlaruñ biñ ḫışm ile pür-çīn-i nāz olmış
Yine beñzer ki küstāḫī-i ʿāşıḳdan fütūruñ var

pür-cūş eyleyen:

1. **pür-cūş eyleyen:**-*yen*
Gazel 148
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Coşmak, taşmak.
Ey Naḥīfī muṭribān-ı bezmi pür-cūş eyleyen
Ḥālet-i ʿışḳuñ mıdur teʾsīr-i eşʿāruñ mıdur

2. **pür-cūş eyleyen:**-*yen*
Gazel 386
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Coşmak, taşmak.

İştiyāḳ-ı gevher-i yektā-yı ʿışḳuñdur beni
Gāh ġarḳ-ı baḥr-ı ḥayret gāh pür-cūş eyleyen

pürcūş eyleyen:

1. **pürcūş eyleyen:**-*yen*
Gazel 229
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Coşmak, taşmak.
Ey Naḥīfī eyledi deryā-yı şevḳüm mevc-ḫīz
Ḥāfıẓ-ı Şīrāzı pürcūş eyleyen rūd-ı Eres

pür-cūş olayum:

1. **pür-cūş olayum:**-*a, -yum*
Rübai 354
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Coşmak; dolup taşmak.
Vir ʿışḳuñı deryā gibi pür-cūş olayum
Ol lezzet-i cān-baḫş ile bī-hūş olayum

pür-cūş olduḳ:

1. **pür-cūş olduḳ:**-*du, -k*
Rübai 268
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Coşmak; dolup taşmak.
Geh şevḳ-ı mülāḳāt ile pür-cūş olduḳ
Geh ḥayret-i vuṣlat ile ḫāmūş olduḳ

pür-cūş olursam:

1. **pür-cūş olursam:**-*ur, -sa, -m*
Rübai 232
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Coşku dolu olmak; duygu, düşünce ve fikirlerini kuvvetle ve heyecanla dışa vurmayı istemek.
Ey nūr-ı Ḫudā neşve-i naʿtüñle n'ola
Her şām ü seḥer ben de olursam pür-cūş

pür-cūş-ı taḥḳīḳ itdi:

1. **pür-cūş-ı taḥḳīḳ itdi:**-*di*
Kaside 22
Mısra: **69**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Araştırmanın dolu coşkusu.
Beni pür-cūş-ı taḥḳīḳ itdi vaṣf-ı sīreti nā-çār
İderken bāṭınumda müstetir bu sırr-ı ebhāyı

pür-dāġ ol:

1. **pür-dāġ ol:**
Gazel 325
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yaralarla dolu olmak II çok üzüntü, acı duymak.
Şerḥalar çek ten-i mecrūḥuña tīġ-ı ġam ile
Nār-ı ʿışḳ ile dilā lāle-ṣıfat pür-dāġ ol

pür-dāġ olayum:

1. **pür-dāġ olayum:**-*a, -yum*
Rübai 338
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yaralarla dolu olmak II çok üzüntü, acı duymak.
Şevḳuñla Naḥīfī gibi pür-dāġ olayum
Tek lāle-ṣıfat zīb-dih-i bāġ olayum

pür-dāġ olsun:

1. **pür-dāġ olsun:**-*sun*
Rübai 249
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yaralarla dolu olmak.
Ey bülbül-i muʿciz-nefes-i bāġ-ı belāġ
Şevḳ-ı gül-i rūyuñla dil olsun pür-dāġ

2. **pür-dāġ olsun:**-*sun*
Rübai 435
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yaralarla dolu olmak II çok üzüntü, acı duymak.
Dil-ḫasteleri hecr ile pür-dāġ olsun
Ol pīr olası ġonçe-dehen saġ olsun

pür-dāġ-ı reşk olmaz:

1. **pür-dāġ-ı reşk olmaz:**-*maz*
Gazel 392
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kıskançlığın dolu yarası olmak.
Ey Naḥīfī sīnemüz pür-dāġ-ı reşk olmaz mı hīç
Bāġ-ı ʿişretden ki yār-ı ġam-güsārumdur gelen

pür-envār:

1. **pür-envār:**
Kaside 13
Mısra: **42**
Parıl parıl parlayan nur dolu.
Ṭoḳuz ḳat maḥfaza içre felek ʿaks-i ruḫuñ ṣaḳlar
Degüldür mihr pür-envār çarḫ-ı çāromīn üzre

pür-fürūġ u lemʿ olur:

1. **pür-fürūġ u lemʿ olur:**-*ur*
Gazel 114
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Parlak olmak.
Ẓulmet-i şebde ḫayāl itdükçe mihr-i ṭalʿatuñ
Ḫāne-i tārīk-i ḫāṭır pür-fürūġ u lemʿ olur

pür-ḫūn:

1. **pür-ḫūn:**
Gazel 3

Mısra: **5**
Kan dolu, kanlı.
Ḥasret-i dīdār-ı pāküñle
n'ola pür-ḫūn ise
Cān ile müştāḳdur bu dīde-i
giryān saña

2. **pür-ḫūn:**
Kaside 9
Mısra: **27**
Kan dolu, kanlı.
Ser güşāde pā bürehne dīde
pür-ḫūn sīne çāk
Sākinān-ı ʿarşı bu ḥālāta
ḥayrān eylesem

pür-ḫūn idüben:

1. **pür-ḫūn idüben:**-*üben*
Gazel 75
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kan içinde bırakmak.
Sen daḫi göñül bezmine ol
āfet-i cānuñ
Pür-ḫūn idüben dīdeñi
peymāne-miṣāl it

pür-ḫūn olur:

1. **pür-ḫūn olur:**-*ur*
Gazel 116
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kan içinde kalmak ‖ kan ağlamak.
Seyr-i bāġ itsem eger sensüz
göñül maḥzūn olur
Serve baḳsam hecr-i
ḳaddüñle gözüm pür-ḫūn
olur

pür-ḫūn olursa:

1. **pür-ḫūn olursa:**-*ur, -sa*
Gazel 166
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kan içinde kalmak ‖ kan ağlamak.
ʿAceb mi lāleveş pür-ḫūn
olursa bu dil-i şeydā
Ümmīd-i būse-i ḫāl-i ruḫuñ
dāġ-ı derūnumdur

pür-ḫūn-ı belādur:

1. **pür-ḫūn-ı belādur:**-*dur*
Gazel 372
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Belanın dolu kanı.
Yaʿḳūb-ı dilüñ dīdesi pür-
ḫūn-ı belādur
Mehcūr olalı Yūsuf-ı gül-
pīreheninden

pür-ḫurūş:

1. **pür-ḫurūş:**
Murabba 6
Mısra: **50**
Coşkunluk dolu.
ʿIşḳ ile kimi şuʿle-nūş
Deryā miṣāli pür-ḫurūş

pür-ḫurūş oldı:

1. **pür-ḫurūş oldı:**-*dı*
Rübai 223
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çok coşmak, eğlenmek.
Hengām-ı seḥer ki pür-ḫurūş
oldı ḫurūs
Keşf oldı baña lisān-ı ḥāl-i
nāḳūs

pür-ḫurūş olma:

1. **pür-ḫurūş olma:**-*ma*
Gazel 491
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çok coşmak, eğlenmek.
Rūzgāruñ sillesinden olmaḳ
isterseñ emīn
Pür-ḫurūş olma hevā-yı nefs
ile deryā gibi

pür-nem:

1. **pür-nem:**
Murabba 13
Mısra: **18**
Nemli, yaş dolu.
Derūnum çāk çāk-i ġam
Dem-ā-dem dīdeler pür-nem

pür-nemā:

1. **pür-nemā:**
Murabba 6
Mısra: **3**
Büyütmek, yetiştirmek.
Luṭfuñla ʿālem pür-nemā
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

pür-nemā idegör:

1. **pür-nemā idegör:**
Kaside 1
Mısra: **35**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yetiştirmek, büyütmek.
Bāġ-ı ʿışḳı idegör ḫūn-ı
cigerle pür-nemā
Bu saña kibrīt-i aḥmerdür
iderseñ intisāb

pür-neşv ü nemā ide:

1. **pür-neşv ü nemā ide:**-*e*
Tarih 19
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Geliştirmek, büyütmek.
Feyż-i mevlā eyleyüp şād-āb
bāġ-ı devletin
Gülşen-i ʿömrin ide her
laḥẓa pür-neşv ü nemā

pür-nūr:

1. **pür-nūr:**
Kaside 13
Mısra: **13**
Nurla dolu.
Dü çeşmüñ küḥl-i mā zāġ el-
baṣar eyleyüp pür-nūr
Nigeh-bān itdi mevlā z̄ātuñı
dīn-i mübīn üzre

pür-nūr eyleyen:

1. **pür-nūr eyleyen:**-*yen*
Kaside 1
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nurlandırmak, aydınlatmak.
Ṣafvet-i ervāḥdur cesādı pür-
nūr eyleyen

Bu ḫaber besdür saña ʿārif iseñ bī-irtiyāb

pür-nūr ide:

1. **pür-nūr ide:**-*e*
Tarih 7
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nurla doldurmak, nurlandırmak.
Pür-nūr ide Ḥaḳ şeyb-i kemāl ile vücūdın
Hem-vāre saʿādet bula bī-ḳayd-ı taʿallül

pür-nūr olan:

1. **pür-nūr olan:**-*an*
Gazel 352
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nurla dolu olmak.
Ḫıżr-ı tevfīḳa süʾāl itdüm mekānın didi kim
Ṭāʿat-ı mevlā ile pür-nūr olan cāndur yerüm

pür-pāk:

1. **pür-pāk:**
Gazel 273
Mısra: **6**
Ter temiz.
Ne ġamdur bilmezem bu ġamm irişdi ṭabʿuma ẓillet
Nedendür ḳara sevdālar göñül pür-pāk ü nāk ancaḳ

pür-pīç ü tāb olmaz:

1. **pür-pīç ü tāb olmaz:**-*maz*
Tahmis 7
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İç sıkıntısı, endîşe, ıztırapla dolu olmak.
Dile düşnām-ı telḫüñ vāye-baḫş-ı ıżṭırāb olmaz
ʿİtāb-ı laʿl-i nābuñ göñül pür-pīç ü tāb olmaz

pür-şadā:

1. **pür-şadādur:**-*dur*
Gazel 414
Mısra: **10**
Ses, seda ile dolu.
Sen ol şehsin ki şıyt-ı ḫuṭbe-i naʿt-i şerīfüñle
Ḳıbāb-ı çarḫ-ı gerdün pür-ṣadādur yā Resūla'llāh

pür-şevḳ eyleyen:

1. **pür-şevḳ eyleyen:**-*yen*
Gazel 50
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Neşe dolu olmak.
Ṭāliʿum gör ne kim beni biñ ḥüzn ile giryān ider
Ḫalḳı pür-şevḳ eyleyen āvāze-i çeng ü rebāb

pür-sitīz itdüñ:

1. **pür-sitīz itdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 299
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavga çıkarıcı etmek.
N'ola rīzān olursa ḫūn-ı dil ey māh çeşmümden
Nigāhuñ gāhī luṭf-ālūd gāhī pür-sitīz itdüñ

pür-sūz:

1. **pür-suz:**
Gazel 500
Mısra: **3**
Çok yanık, çok yakıcı, çok belalı.
Pür-suz u tāb-ı hecrem bu ġurbet ilde şimdi
Lerzende eyler āhum bu kāḫ-ı nüh revāḳı

pür-sūz olmasa:

1. **pür-sūz olmasa:**-*ma, -sa*
Kaside 27
Mısra: **70**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ateş dolu olmak, yakıcı olmak.
Böyle mi eyler idüm nüsḫa-i medḥüñ inşā
Olmasa ḳalbüm eger ḥüzn-i kederle pür-sūz

pür-sūz-ı nār-ı ṭalʿatuñ:

1. **pür-sūz-ı nār-ı ṭalʿatuñ:**-*uñ*
Gazel 193
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzel yüzünün ateşinin yakıcılığı.
ʿAceb kimler döner biñ şevḳ ile şemʿ-i cemālüñle
Senüñ pervāneveş pür-sūz-ı nār-ı ṭalʿatuñ kimdür

pür-tāb ider:

1. **pür-tāb ider:**-*er*
Tarih 16
Mısra: **36**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Işık saçmak, aydınlatmak.
Ārzū-yı pāy-būsıyla nihānī yol bulup
Ḫavżında pür-tāb ider biñ şevḳ ile kendin miyāh

pür-tāb idüp:

1. **pür-tāb idüp:**-*üp*
Gazel 433
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Işık saçmak, aydınlatmak.
Pür-tāb idüp fetīle-i dāġ-ı maḥabbeti
Yansam yaḳılsam ol şeh-i ḫāṭır-nevāzuma

pür-tāb-ı melāmet:

1. **pür-tāb-ı melāmet:**
Gazel 408
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kınanmanın dolu ışığı.
Derūn-ı sīne pür-tāb-ı melāmet yā Resūla'llāh
Dil ü cān teşne-i āb-ı ʿināyet yā Resūla'llāh

pür-tāb-ı şirār-ı ġażabuñdur:

1. **pür-tāb-ı şirār-ı ġażabuñdur:**-*uñ, -dur*
Rübai 425
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Öfke kıvılcımının parlak ateşi.
Ey neşve-i luṭfuñla teşekkürde cinān
Pür-tāb-ı şirār-ı ġażabuñdur nīrān

pür-teġafül:

1. **pür-teġāfül:**
Matla 49
Mısra: **1**
Bilmemezlikten gelmelerle, tanımamalarla dolu.
Pür-teġāfül geçüp itdi dil-i ʿuşşāḳı şikest
ʿĀlemi ḳırdı geçürdi yine ol dil-ber-i mest

pür-zeyn eyledi:

1. **pür-zeyn eyledi:**-*di*
Gazel 360
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Süslemek.
Sensin ol nur-ı Ḫudā kim ḳadem-i muḥteremüñ
Eyledi cilve-geh-i arż u semāyı pür-zeyn

pür-żiyā:

1. **pür-żiyādur:**-*dur*
Gazel 414
Mısra: **6**
Işıkla dolu.
Sen ol nūr-ı Ḫudāsın kim fürūġ-ı vech-i pāküñden
Ser-ā-pā rūy-ı ʿālem pür-żiyādur yā Resūla'llāh

püser:

1. **püser:**
Kıt'a 42
Mısra: **6**
Erkek çocuk.
Sen mā-cerā-yı Ādemi endīşe ḳıl müdām
Kāfidür ey püser saña baba naṣīḥati

pūşīde:

1. **pūşīde:**
Kaside 8
Mısra: **43**
Örtülmüş.
Cāme-i sebz ile pūşīde ahālī-i çemen
Servler itmededür cümleye ʿarż-ı pendār

2. **pūşīde:**
Rübai 12
Mısra: **1**
Örtülmüş.
Pūşīde iken cismüme bir köhne ʿabā
Fażluñla ben ey pādişeh-i bī-hemtā

pūşīde eyle:

1. **pūşīde eyle:**
Kaside 16
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Örtmek.
Eyle pūşīde dil ü cāna libās-ı faḫrı
Mevsim-i ʿıyd-i meserret dem-i ḫurremdür bu

pūşīde ider:

1. **pūşīde ider:**-*er*
Gazel 180
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Örtmek.
İder pūşīde kāküllerle dil-ber ḫāl-i dil-cūsın
Bañа baḫt-ı siyāhum böyle biñ dāġ-ı derūn eyler

pūşide ḳıldı:

1. **pūşide ḳıldı:**-*dı*
Gazel 454
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Örtmek, gizlemek.
Cāme-i müşgīn ile pūşide ḳıldı sīnesin
Gūyiyā ebr oldı ḥāʾil māh-ı tābān üstüne

pūşīde olan:

1. **pūşīde olan:**-*an*
Kaside 16
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Örtülmüş olmak.
Kaʿbedür ẕāt-ı şeref-güster-i faḫr-ı ʿālem
Aña pūşīde olan kisve-i aʿẓamdur bu

pūşīde-külāh olup:

1. **pūşīde-külāh olup:**-*up*
Rübai 405
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Külah giyen olmak.
Pūşīde-külāh olup o şūḫ-ı devrān
Ol gerden-i sīm ile olur ser-gerdān

püşt ü penāh oldı:

1. **püşt ü penāh oldı:**-*dı*
Rübai 508
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arka çıkmak, yardımcı olmak.
Sen baña ẓafer-yāb olamazsın zīrā
Ol faḫr-ı cihān oldı bañа püşt ü penāh

püşt ü penāh-ı melek ü ins ü perī:

1. **püşt ü penāh-ı melek ü ins ü perī:**
Tahmis 4
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade

Melek, insan ve cinin sığınağı II Hz. Muhammet.
İtdi irsālüñi Ḥaḳ raḥmet-i kübrā ḫaberi
Sensin ol püşt ü penāh-ı melek ü ins ü perī

pūte-i ʿışḳ:

1. **pūte-i ʿışḳ:**
Kaside 1
Mısra: **38**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk madeninin kabı.
Eyle eczā-yı ḥaḳīḳatden mürekkeb cismüñi
Pūte-i ʿışḳ içre eyle naḳd-ı maġşūşuñ müẕāb

pūte-i ʿışḳında:

1. **pūte-i ʿışḳında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 4
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk potası (Aşkın, içinde maden eritilen kabı).
Cism ü cānuñ eyle maḫż-ı kīmyā ey bī-ḫaber
Pūte-i ʿışḳında ḳal ol şevḳ ile ṣubḥ u mesā

pūte-i ser-nigūna:

1. **pūte-i ser-nigūna:**-*a*
Rübai 405
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Başı eğik pota.
Bir pūte-i ser-nigūna beñzer o külāh
Yoḳdur olmada sīm-i ḫāliṣ andan rīzān

pūyā:

1. **pūyā:**
Tahmis 8
Mısra: **36**
Seyirdici, koşan.
Dizilürler keremüñ ḫ∨ānına mihmān ṣaf ṣaf
Kimi iḥrām-ı taḥayyür ile her sū pūyā

pūyān:

1. **pūyān:**
Gazel 309
Mısra: **11**
Seyirdici, koşan.
Ey Naḥīfī gerd-i rāh-ı şevḳ olup pūyān iken
Gülşen-i ʿālemde bir berg-i ṣafāya degmedük

pūyān eyleme:

1. **pūyān eyleme:**-*me*
Kaside 24
Mısra: **86**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Koşan eylemek.
Gel ey kān-ı mürüvvet reh-ber eyle meşʿal-i luṭfuñ
Dil-i güm-rāhı pūyān eyleme vādī-i ḥırmāna

pūyān eylesem:

1. **pūyān eylesem:**-*se, -m*
Kaside 9
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Koşan eylemek.
Mekketu'llāha ʿazīmet gösterüp biñ şevḳ ile
Rāh-ı himmetde dil-i şeydāyı pūyān eylesem

pūyān oldum:

1. **pūyān oldum:**-*du, -m*
Rübai 426
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Koşmak.
Yā Rab olup āşüfte-i deşt-i ʿiṣyān
Hep maġfiret ümmīdine oldum pūyān

pūyān ü devān oldum:

1. **pūyān ü devān oldum:**-*du, -m*
Rübai 451
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Koşmak, seğirtmek.
Aḥkām-ı ḳażā vü ḳader olduḳda revān
Oldum bu ġarīb illere pūyān ü devān

pūyān u devān olup:

1. **pūyān u devān olup:**-*up*
Tahmis 4
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Koşmak, seğirtmek.
Rīkzār üzre olup her biri pūyān u devān
Niçe leb-teşneler olmış idi bī-tāb ü tüvān

pūyān-ı şaḥrā-yı tevekkül olup:

1. **pūyān-ı şaḥrā-yı tevekkül olup:**-*up*
Gazel 416
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tevekkül çölünün koşucusu.
Olup pūyān-ı şaḥrā-yı tevekkül yā Resūla'llāh
Ġamuñla eyledim terk-i tecemmül yā Resūla'llāh

pūye:

1. **pūyeden:**-*den*
Gazel 136
Mısra: **3**
Koşma, seğirtme.
Ey dil miṣāl-i cū bu ḳadar pūyeden ʿaceb
Ḳaṣduñ o naḫl-i ʿışve-beri cüst ü cū mıdur

pūyende:

1. **pūyendeyüz:**-*yüz*
Gazel 223
Mısra: **3**
Hızla giden, coşkun.
Ḥasretüñle sū-be-sū pūyendeyüz mānend-i cū
Yoḳdur ey gül-çehre sensüz bir nefes ārāmumuz

rā:

1. **rāya:**-*ya*
Gazel 85
Mısra: **3**
Arap alfabesinde (ر) harfinin adı II sevgilinin hançerine benzeyen ra harfi.
Rāya beñzer ḫançeriyle urdı ḫışm idüp beni
Sīne ḳan ile boyandı yā burada yāre güç

rabb:

1. **rabbüñden:**-*üñ, -den*
Rübai 195
Mısra: **3**
Bütün mahlûkātı yetiştiren, kayıran, besleyen, terbiye eden Cenâbıhak, Allah.
Hīç şerm ü ḥayā itmez misin Rabbüñden
Tā key bu ḳadar vaż'-ı ḫıred-sūz yeter

2. **rabbüñdür:**-*üñ, -dür*
Rübai 294
Mısra: **2**
Bütün mahlûkātı yetiştiren, kayıran, besleyen, terbiye eden Cenâbıhak, Allah.
Vardur sebebi gerçi ki feṭḥ-i bābuñ
Rabbüñdür o mevhibe degül erbābuñ

3. **rabbümi:**-*üm, -i*
Rübai 343
Mısra: **4**
Bütün mahlûkātı yetiştiren, kayıran, besleyen, terbiye eden Cenâbıhak, Allah.
Zāhid ṣaḳın āḥ itdigüme ta'n itme
Ben Rabbümi her ḥāl ile tesbīḥ iderem

4. **rabbüm:**-*üm*
Rübai 374
Mısra: **2**
Bütün mahlûkātı yetiştiren, kayıran, besleyen, terbiye eden Cenâbıhak, Allah.
Sensin dil ü cān ile benüm maḳṣūdum
Rabbüm kerem ü raḥmeti çoḳ ma'būdum

5. **rabbümdür:**-*üm, -dür*
Rübai 454
Mısra: **1**
Bütün mahlûkātı yetiştiren, kayıran, besleyen, terbiye eden Cenâbıhak, Allah.
Rabbümdür iden cümle umūrum āsān
Ben 'ācize hep itdiġi luṭf u iḥsān

rabb-i eḥad:

1. **rabb-i eḥad:**
Gazel 45
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tek olan Allah.
Sensin ol Rabb-i eḥad kim emriñe mevḳūfdur
Ser-be-ser mihr ü meh ü encümde işrāḳ u ġurūb

2. **rabb-i eḥad:**
Rübai 138
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tek olan Allah.
Ḥaddüm degül iken benüm ey Rabb-i Eḥad
İtdüñ beni sen ḫādim-i na't-i Aḥmed

3. **rabb-i eḥad:**
Rübai 260
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tek olan Allah.
Ey ḥaḳḳ ile ma'būdum olan Rabb-i Eḥad
İs'āf-ı murādata beni it mülḥaḳ

4. **rabb-i eḥad:**
Rübai 355
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tek olan Allah.
Ey Rabb-i Eḥad Ḳādir ü Ḥayy u Ḳayyūm
Bī-ecr ü 'ivaż 'āleme rızḳuñ maḳsūm

5. **rabb-i eḥad:**
Rübai 412
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tek olan Allah.
Rabb-i Eḥad ü Vāḥid ü Ḳādir sensin
Berr ü Ṣamed ü Bāṭın u Ẓāhir sensin

6. **rabb-i eḥad:**
Rübai 523
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tek olan Allah.
Ey cümle-i esmāsı mu'aẓẓam Allāh
V'ey Rabb-i Eḥad ekrem ü erḥam Allāh

rabb-i eḥada:

1. **rabb-i eḥada:**-*a*
Rübai 502
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tek olan Allah.
Biñ ḫalṭ-ı kelām itse gürūh-ı güm-rāh
Rabb-i Eḥada yoḳ şürekā vü eşbāh

rabb-i eḥaddür:

1. **rabb-i eḥaddür:**-*dür*
Rübai 454
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tek olan Allah.
Ol Rabb-i Eḥaddür ki şerīki yoḳdur
Sulṭān ü gedā 'acz ile cümle yeksān

rabb-i eḥadüñ:

1. **rabb-i eḥadüñ:**-*üñ*
Rübai 123
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tek olan Allah.
İcmāl-i süḫan budur ki cümle eşyā
Rabb-i Eḥadüñ ẕikrini eyler taṣriḥ

rabb-i ekrem:

1. **rabb-i ekrem:**
Rübai 391
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Son derece cömert olan Rab, Allah.
İtme ʿaẓamat zāt-ı müsemmādandur
Sensin ʿaẓm-ı ẕāt ile Rabb-i Ekrem

rabb-i enām:

1. **rabb-i enām:**
Rübai 377
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yaratılanların rabbi.
Senden bize emr oldı çün ey Rabb-i enām
Ol mefḫar-ı kevneyne ṣalāt ile selām

rabb-ı ġafūr:

1. **rabb-ı ġafūr:**
Kaside 27
Mısra: **166**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çok mağfiret ve merhamet eden, suçları en çok afveden Cenab-ı Hak.
Cümle tedbīrüñi taḳdīre muvāfiḳ ḳılsun
Mālikü'l-mülk-i ḥaḳīḳī olan ol Rabb-ı Ġafūr

2. **rabb-i ġafūr:**
Rübai 127
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çok mağfiret ve merhamet eden, suçları en çok afveden Cenab-ı Hak.
Ey ḳullarına erḥam olan Rabb-i Ġafūr
Eyle bizi āzāde-i nār-ı dūzaḫ

rabb-i ġafūr u ġaffār:

1. **rabb-i ġafūr u ġaffār:**
Rübai 44
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çok mağfiret eden, çok şefkat gösteren, bağışlayan, yarlıgayan ve her zaman bağışlayan Allah.
Senden benüm ey Rabb-i Ġafūr u Ġaffār
Hep gördigim iḥsān u kerem faẓl u ʿaṭā

rabb-i ġafūr u raḥmān:

1. **rabb-i ġafūr u raḥmān:**
Rübai 425
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Affeden Allah.
Ferdā ki ẓuhūr ideʿiḳāb ü ḳahruñ
ʿAfv it beni ey Rabb-i Ġafūr u Raḥmān

rabb-i ġanī:

1. **rabb-i ġanī:**
Matla 261
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hiçbir şeye ve hiçbir kimseye muhtaç olmayan, kullarının bütün ihtiyacını karşılayan mutlak zengin olan Allah.
Bī-ʿivaż eyledüñ īmān ile teşrīf beni
Sen zevālinden emīn it meded ey Rabb-i Ġanī

2. **rabb-i ġanī:**
Rübai 560
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hiçbir şeye ve hiçbir kimseye muhtaç olmayan, kullarının bütün ihtiyacını karşılayan mutlak zengin olan Allah.
Feyż-i şeref-i nuṭḳ idüp ol Rabb-i Ġanī
Ṣad şükr ü ṣenā ḫādim-i naʿt itdi beni

rabb-i ḥakīm:

1. **rabb-i ḥakīm:**
Rübai 243
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gereğince hikmet sahibi olan Allah.
Ol aḥkem-i ḥākimīn olan Rabb-i Ḥakīm
Ḥikmetle ḫażīżi evc ider evci ḫażīż

rabb-i ilāh:

1. **rabb-i ilāh:**
Tarih 16
Mısra: **52**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah.
Ḳadr ü ʿıyd itsün şeb ü rūzın ṣafā-yı ḳalb ile
Ḥıfẓ idüp ẕāt-ı şerīfin her nefes Rabb-i İlāh

rabb-i ḳādir:

1. **rabb-i ḳādir:**
Rübai 423
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her şeye gücü yeten Allah.
Ben ẕerreyem ammā ki eyā Rabb-i Ḳādir
Sensin sen iden ẕerreyi mihr-i raḫşān

rabb-i ḳādiri:

1. **rabb-i ḳādiri:**-*i*
Rübai 389
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade

Her şeye gücü yeten Allah.
Bildüklerini eylesün aṣḥāb-ı ġaraż
Ben ʿādili olan Rabb-i Ḳādiri bilürem

rabb-ı kerīm:

1. **rabb-ı kerīm:**
Kaside 27
Mısra: **153**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cömert olan Allah.
Umaram Māniʿ ü Muʿṭī olan Rabb-ı Kerīm
Eyleye ḫāṭır-ı maḥzūnumı şād ü mesrūr

2. **rabb-i kerīm:**
Rübai 83
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cömert olan Allah.
Yoḳ çāre baña ġayrdan ey Rabb-i Kerīm
Derd-i dil-i bīmāruma sen dermān it

3. **rabb-ı kerīm:**
Tarih 29
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cömert olan Allah.
Ṣıḥḥat ü ʿāfiyet iḥsān idüp ol Rabb-ı Kerīm
Eyleye ḥıfẓ u emānın o şehe ḥırz-ı vücūd

rabb-i kerīm ü ġaffār:

1. **rabb-i kerīm ü ġaffār:**
Rübai 169
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Affetme ve cömert Allah.
Ṣad āh ki ey Rabb-i Kerīm ü Ġaffār
Ol deñlü günāh eylemişem leyl ü nehār

rabb-i mescūd:

1. **rabb-i mescūd:**
Tarih 4
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Secde edilen Rab II Allah.
Ḥarekāt ü sekenātı ola ber-vefḳ-ı rıżā
Her umūrında muʿīni ola Rabb-i Mescūd

rabb-i muʿīn:

1. **rabb-i muʿīn:**
Rübai 448
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardım edici olan Allah.
Yā Rab sañadur teveccüh-i ḳalb-i ḥazīn
Yoḳ kimseye iʿtimādum ey Rabb-i Muʿīn

rabb-ı raḥīm:

1. **rabb-ı raḥīm:**
Kaside 3
Mısra: **76**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Rahim olan, Rahmet sahibi olan Allah.
ʿĀdil ü Müntaḳım esmāsına inkāruñ yoḳ
Var ise Rabb-ı Raḥīm oldıġına īmānuñ

2. **rabb-i raḥīm:**
Kaside 11
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Rahim olan, Rahmet sahibi olan Allah.
Raḥmeten li'l-ʿālemīn itdi seni Rabb-i Raḥīm
Ẕātuña virdi şeref tebcīl-i istiṣnā ile

3. **rabb-i raḥīm:**
Tarih 12
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Rahim olan, Rahmet sahibi olan Allah.
Eyleyüp rūḥını şād ü ḫurrem Ġurfe-i raḥmet ide Rabb-i Raḥīm

rabb-i raḥīm ü raḥmān:

1. **rabb-i raḥīm ü raḥmān:**
Rübai 422
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Rahman ve rahim olan Allah.
Ey raḥmeti çoḳ Rabb-i Raḥīm ü Raḥmān
Ey erḥam ü Ḳuddūs ü Kerīm ü Sübḥān

2. **rabb-i raḥīm ü raḥmān:**
Rübai 427
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağışlayan ve esirgeyen Allah.
Geldüm der-i ġufrānuña biñ ḫaclet ile
İḥsān senüñ ey Rabb-i Raḥīm ü Raḥmān

rabb-i raḥmān:

1. **rabb-i raḥmān:**
Murabba 6
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyadaki her canlıya, Mü'min, kâfir ayırt etmeksizin herkese merhamet eden Allah.
Ey Rabb-i Raḥmān el-ġıyāṣ
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

rabb-i şekūr:

1. **rabb-i şekūr:**
Kaside 27
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şükredilen Allah.
Rāḥat-ı ʿāleme saʿy itmedesin şām ü seḥer
Saʿyüñi Rabb-i Şekūr eyleye saʿy-i meşkūr

2. **rabb-i şekūr:**
Rübai 198
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şükredilen Allah.
Kārumda olup muʿterif-i ʿacz ü ḳuṣūr
Oldum mütevekkil saña ey Rabb-i Şekūr

rabb-i vedūd:

1. **rabb-i vedūd:**
Tarih 29
Mısra: **48**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Allahın şevkati.
ʿİzzet ü rifʿat ile nuṣret-i bī-ġāyet ile
Ḳudret ü şevketini dāʾim ide Rabb-i Vedūd

rabbü:

1. **rabbü:**
Rübai 224
Mısra: **4**
Bütün mahlûkātı yetiştiren, kayıran, besleyen, terbiye eden Cenâbıhak, Allah.
Tevḥīde ser-āġāz idüp eşyā cümle
Cān semʿine geldi hüve Rabbü Ḳuddūs

rabbü'l-ʿālemīn:

1. **rabbü'l-ʿālemīn:**
Kaside 11
Mısra: **27**
Alemlerin rabbi, var olan her şeyin yaratıcısı.
Niçe biñ esrāra maẓhar ḳıldı Rabbü'l-ʿālemīn
Nüsḫa-i ḳalbüñ hezārān vaʿde-i aḫfā ile

2. **rabbü'l-ʿālemīn:**
Tarih 33
Mısra: **1**
Âlemlerin Rabbi, Allah.
İtdi Sulṭān Aḥmed-i Ġāzīye Rabbü'l-ʿālemīn
Ẓāhir ü bāṭında tevfīḳ-ı celīlin reh-nümā

rabbü'l-ʿibād:

1. **rabbü'l-ʿibād:**
Tarih 34
Mısra: **9**
Ibadet edenlerin rabbi, Allah.
Ḥaşre dek müstetabʿ-ı iḳbāl ide Rabbü'l-ʿibād
Baḫt-ı rūz-efrūz u fīrūzın o vālā-mesnedüñ

rabbü'l-mecīd:

1. **rabbü'l-mecīd:**
Tarih 10
Mısra: **12**
Yüce Allah.
Geldi bu gülzār-ı bezme iderek ol şeh ḫırām
Maḳdem-i pāküñ mübārek eyleye Rabbü'l-Mecīd

rabbünā'l-aʿlā:

1. **rabbünā'l-aʿlā:**
Matla 2
Mısra: **2**
Yüce Allah.
Seni tevḥīd ü tesbīḥ eyleyüp şām ü seḥer eşyā
Lisān-ı ḥāl ile dirler teʿālā Rabbünā'l-aʿlā

rabṭ-ı derūnı:

1. **rabṭ-ı derūnı:**-*ı*
Gazel 484
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kalbi bağlamak.
Kāmil olur ki Ḫāliḳına ittikāl idüp
Rabṭ-ı derūnı āḫara peyveste olmaya

rabṭ-ı derūnuñ:

1. **rabṭ-ı derūnuñ:**-*uñ*
Gazel 462
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kalbi bağlamak.
Erẕāl-i nāsa rabṭ-ı derūnuñ ne vechi var
Meyl ü maḥabbet-i süfehādan ne fāʾide

rafes:

1. **rafeş:**
Matla 56
Mısra: **2**
Cinsel ilişki, çirkin ve fahiş söz veya kadınların yanında cinsel ilişkiden söz edilmesi anlamlarını kapsar.
Eylemem kūyuñda aġyār ile güftār-ı ʿabeş
Cāʾiz olmaz Kaʿbede zīrā cidāl ile rafeş

rāfiʿ:

1. **rāfiʿ:**
Rübai 440
Mısra: **4**
Dilediğinin derecesini yükselten (Allah).
Bī-şübhe Muʿizz ü hem Müẕilsin yā Rab
Bī-reyb ü gümān Ḫāfiż Rāfiʿ sensin

rāfiʿ-i rāyāt-ı nuṣret:

1. **rāfiʿ-i rāyāt-ı nuṣret:**
Kaside 17
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Allah'ın yardım sancaklarının yükselteni.
Vāḳıf-ı remz-i ḥaḳāyıḳ kāşif-i kenz-i rumūz
Rāfiʿ-i rāyāt-ı nuṣret nāşir-i cūd u seḫā

raġbet:

1. **raġbetdür:**-*dür*
Gazel 156
Mısra: **22**
Meyil, rağbet, yönelme, kabul.
Hilāli bedr iden iḳbālidür mihr-i dıraḫşānuñ
Kemāl-i ehl-i istiʿdāda bāʿiş yaʿnī raġbetdür

2. **raġbetüm:**-*üm*
Gazel 165
Mısra: **10**
Meyil, rağbet, yönelme, kabul.
Ben ol āzāde rind-i ḫāne-ber-dūşam ki ʿālemde
Serīr-i iʿtibār-ı ḫalḳa aşlā raġbetüm yoḳdur

3. **raġbet:**
Gazel 288
Mısra: **9**
Meyil, rağbet, yönelme, kabul.
Ḳıl ḳadar ḳalmayup ol zülf-i siyāha raġbet
Ḥāşıluñ serẕeniş-i baḫt-ı siyāh olsa gerek

4. **raġbetüm:**-*üm*
Gazel 338
Mısra: **4**
Meyil, rağbet, yönelme, kabul.
Ey āfitāb-ı ʿişve aña aġlaram hemān
Yoḳdur yanuñda ẕerre ḳadar raġbetüm benüm

5. **raġbetine:**-*i, -n, -e*
Gazel 347
Mısra: **19**
Meyil, rağbet, yönelme, kabul.
Eylerem tevbe metāʿ-ı emelüñ raġbetine
Sifr-i nā-muʿteber-i sūd u ziyānı yaḳaram

6. **raġbetüm:**-*üm*
Gazel 354
Mısra: **24**
Meyil, rağbet, yönelme, kabul.
Bende-i ehl-i kemālem cāhile itmem naẓar
Aṭlas-ı gerdūnı ber-dūş itse yoḳdur raġbetüm

7. **raġbet:**
Kaside 27
Mısra: **125**
Meyil, rağbet, yönelme, kabul.
Emr-i lāzımdur ahālī-i kemāle raġbet
Ne sebebden ... eyā ṣadr-ı ṣudūr

8. **raġbeti:**-*i*
Matla 255
Mısra: **1**
Meyil, rağbet, yönelme, kabul.
Düşme ḳayd-ı rifʿat ü cāha gel itme raġbeti
Düş gibidür intiẓām-ı ʿālemüñ keyfiyyeti

9. **raġbet:**
Rübai 409
Mısra: **3**
Meyil, rağbet, yönelme, kabul.
Tedbīr-i kesāna bende yoḳdur raġbet
Luṭf it baña kim ḫālüme sen aʿlemsin

raġbet eyledi:

1. **raġbet eyledi:**-*di*
Matla 12
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
İstemek, beğenmek, istekle karşılamak.
Ḳatl-i ʿuşşāḳa neden eyledi raġbet āyā
Ölümi görsün o ser-mest-i mey-i istiġnā

raġbet eylemez:

1. **raġbet eylemez:**-*mez*
Gazel 246
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İstemek, beğenmek, istekle karşılamak.
Dil teşnegān-ı zehr-i ġamuñ raġbet eylemez
Bezminde her dem eylese cām-ı şarāb raḳş

raġbet eyler:

1. **raġbet eyler:**-*r*
Gazel 109
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İstekle karşılamak, yönelmek, arzulamak.
Gören o kāküli eyler yemīnine raġbet
Belī cevāb-ı ḳasem lām ile müʾekkeddür

2. **raġbet eyler:**-*r*
Gazel 296
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İstekle karşılamak.
Āb-ı Ḥayāt olursa eyler mi aña raġbet
Ol kim ola cihānda dil-teşne-i viṣālüñ

raġbet idüp:

1. **raġbet idüp:**-*üp*
Kaside 26
Mısra: **207**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Rağbet etmek, ilgi göstermek.
Maʿārif ehline aṣḥāb-ı fażla raġbet idüp
İderdi ḫaḳ bu ki cūd u ʿaṭā-yı lā-yuḥṣā

raġbet itme:

1. **raġbet itme:**-*me*
Kaside 1
Mısra: **50**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Rağbet etmek, ilgi göstermek.
Sākin-i Ḳāf-ı ḳanāʿat ol yüri ʿAnḳā-ṣıfāt
Cīfe-i dünyāya raġbet itme mānend-i ġurāb

raġbet itmez:

1. **raġbet itmez:**-*mez*
Gazel 17
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Rağbet etmek, ilgi göstermek.
Naḥīfī naḳş-ı reng-ā-reng-i dehre olma dil-beste
Cihān-ı bī-beḳāya raġbet itmez merdüm-i dānā

2. **raġbet itmez:**-*mez*
Kaside 13
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Rağbet etmek, ilgi göstermek.
Neşāṭ-ı ʿālem-i fānīye itmez ẕerrece raġbet
Ġam-ı ʿışḳuñ ṣafā-baḫş olsa bir ḳalb-i ḥazīn üzre

raġbet itmezse:

1. **raġbet itmezse:**-*mez, -se*
Gazel 62
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Rağbet etmek, ilgi göstermek.
Bu Naḥīfī n'ola itmezse cihāna raġbet
Milket-i muʿcizedür rütbe-i iclāl-i ġarīb

raġbet itmezüz:

1. **raġbet itmezüz:**-*mez, -üz*
Gazel 214
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İstemek, beğenmek, istekle karşılamak II bu duyguları ifade eden bir davranışta bulunmak.
Hecr-i ruḫuñla būy-ı güle raġbet itmezüz
Oldı zükām-rīz-i ḫasāret meşāmumuz

raġbet-i ehl-i zamāne:

1. **raġbet-i ehl-i zamāne:**
Matla 113
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zaman ehlinin rağbeti.
Bu ʿaṣr içinde şeref şimdi māl ü cāh iledür
Netīce raġbet-i ehl-i zamāne cāhiledür

raġbeti ḳalmaz:

1. **raġbeti ḳalmaz:**-*maz*
Gazel 463
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Artık itibar görmez olmak, gözden düşmek.
Ẓannum bu ki cāh-ı feleke raġbeti ḳalmaz
Maḳṣūdına bī-çāre göñül nāʾil olursa

rāġıb:

1. **rāġıbem:**-*em*
Gazel 339
Mısra: **1**
Rağbet edici, eden, istekli.
Ṣanmañ beni ki zīnet-i dünyāya rāġıbem
Ancaḳ cihānda ḥüsn-i dil-ārāya ṭālibem

rāġıb olup:

1. **rāġıb olup:**-*up*
Rübai 73
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İstekli olmak.
Bīhūde olup cāh ü celāle rāġıb
Gel olma göñül zīb-i fenāya ṭālib

raġm:

1. **raġmına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 62
Mısra: **5**
Aksine, inadına.
Dem-be-dem dūn-ı denī raġmına ʿayş eylemede
Güẕerān olmada miḥnetle meh ü sāl-i ġarīb

2. **raġmına:**-*ı, -n, -a*
Kaside 5
Mısra: **85**
İnâdına, zıddına davranma.
Raġmına ḥuṣṣāduñ ey faḫr-ı zemīn ü āsumān
Eyleyem naʿtüñde ġarrā nice beyt-i müntehā

rāh:

1. **rāhum:**-*um*
Gazel 197
Mısra: **6**
Yol, tarîk, istikamet.
Menzilüm nā-būd u peydā reh-güẕārum tār u bīm
Hem-rehüm ġūl-i nedāmet deşt-i ġam rāhum mıdur

2. **rāhını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 295
Mısra: **10**
Yol, tarîk, istikamet.
Mā-sivāyı ḳılup ilḳā-yı dil-i pür-ḥikmet
Çeşme-i maʿrifetüñ rāhını ḫas-pūş itdüñ

3. **rāhı:**-*ı*
Rübai 275
Mısra: **2**
Yol, tarîk, istikamet.
Bil ḳadrini ol şeh-i nübüvvet-cāhuñ
Kim oldı delīli rāhı her gümrāhuñ

4. **rāhın:**-*ın*
Rübai 431
Mısra: **4**
Yol, tarîk, istikamet.
Ey minnet ile ḳalbüm idenler taẕyīḳ
Bilmez degülem mülk-i tecerrüd rāhın

rāḥat:

1. **rāḥatda:**-*da*
Gazel 154
Mısra: **6**
Huzur, mutluluk.
Ne sīm ü zer ne bīm-i ṭarf u ne endīşe-i imsāk
Baḳılsa dīde-i imʿān ile rāḥatda müflisler

2. **rāḥat:**
Gazel 161
Mısra: **7**
Huzur, mutluluk.
Beni rāḥat mı ḳor sevdā-yı ʿışḳuñ
Nedür bu çekdigüm renc ü ʿanālar

3. **rāḥatuñı:**-*uñ, -ı*
Kaside 27
Mısra: **19**
Huzur, mutluluk.
Rāḥat-ı ʿālem içün rāḥatuñı terk itdüñ
Eyleyüp ṣubḥ u mesāda himem-i nā-maḥṣūr

4. **rāḥat:**
Tarih 21
Mısra: **9**
Huzur, mutluluk.
Ṣıḥḥat ü ʿāfiyet ü rāḥat ile
Güẕerān eyleye māh ü sāli

rāḥat bulama:

1. **rāḥat bulama:**-*a, -ma*
Gazel 66
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Rahata kavuşmak, sıkıntılarından kurtulmak, huzura ermek, rahatlamak.
Rāḥat bulama itmeyicek kūyuña rū-māl
Oldı vaṭanum baña bu efkār ile ġurbet

rāḥat ḳomaz:

1. **rāḥat ḳomaz:**-*maz*
Kaside 5
Mısra: **59**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Rahat bırakmak, huzur vermek.
Bu ciger-ḫūn-ı bülbül-i şūrīdeni rāḥat ḳomaz
Renciş-i ḥār-ı cefā-yı ḥāsidān-ı nā-sezā

rāḥat olmasun:

1. **rāḥat olmasun:**-*ma, -sun*
Gazel 385
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mutlu ve huzurlu olmak.
Çeşmümden uçdı cevrüñ ile ḫ∨āb-ı rāḥatum
Taʿlīm iden cefāyı saña rāḥat olmasun

rāḥat olur:

1. **rāḥat olur:**-*ur*
Gazel 135
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mutlu ve huzurlu olmak.
Ne dil senüñ elem-i ḥasretüñle rāḥat olur
Ne fikr-i fürḳat ile çeşm-i cāna ḫ∨āb gelür

rāḥat ü şādī:

1. **rāḥat ü şādī:**
Gazel 462
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Rahatlık ve sevinç.
Bezm-i fenāda rāḥat ü şādī ne iḥtimāl
Mātem-serāda sūr u ṣafādan ne fāʿide

rāḥat yüzini görmemişem:

1. **rāḥat yüzini görmemişem:**-*miş, -em*
Rübai 493
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Huzura kavusamamak, rahat yüzüne hasret kalmak.
Ḥasret-keş-i āsāyiş olup her demde
Rāḥat yüzini görmemişem ʿālemde

rāḥat-ı ʿālem:

1. **rāḥat-ı ʿālem:**
Kaside 27
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya huzuru.
Rāḥat-ı ʿālem içün rāḥatuñı terk itdüñ
Eyleyüp ṣubḥ u mesāda himem-i nā-maḥṣūr

rāḥat-ı ʿāleme:

1. **rāḥat-ı ʿāleme:**-*e*
Kaside 27
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya huzuru.
Rāḥat-ı ʿāleme saʿy itmedesin şām ü seḥer
Saʿyüñi Rabb-i Şekūr eyleye saʿy-i meşkūr

rāh-ber-i kevkebüm:

1. **rāh-ber-i kevkebüm:**-*üm*
Gazel 67
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yıldız rehberi.
Böyle giderse rāh-ber-i kevkebüm eger
Āḫir ṭarīḳ-i yeʾse çıḳar şāh-rāh-ı baḫt

rāh-ı ʿademdür:

1. **rāh-ı ʿademdür:**-*dür*
Gazel 220
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
I. Yokluk yolu, II. Ölüm.
Aġlaram senden o dem pā-zen-i dūr olduḳça
Gūyiyā menzilümüz rāh-ı ʿademdür sensüz

rāh-ı beḳāyı:

1. **rāh-ı beḳāyı:**-*yı*
Tarih 8
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ebedi yolculuk.
Ḥācı Ḫurrem Efendi ol fāżıl
İtdi rāh-ı beḳāyı peymūde

rāh-ı ġurbetde:

1. **rāh-ı ġurbetde:**-*de*
Gazel 150
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Gurbet yolu.
O deñlü ḫūn-feşān-ı miḥnet oldum rāh-ı ġurbetde
Ḳıyās eyler görenler reh-güẕārum deşt-i mercāndur

rāh-ı ḥaḳda:

1. **rāh-ı ḥaḳda:**-*da*
Tahmis 6
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah yolu.
Ne süḫün muḳtebes-i āyet-i esrār-ı ledün
Rāh-ı Ḥaḳda ḥasenāt itmege saʿy it dün ü gün

2. **rāh-ı ḥaḳda:**-*da*
Tarih 29
Mısra: **54**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah yolu.
Didi bu çeşme-i zībāya Naḥīfî tārīḫ
Rāh-ı Ḥaḳda ḥasenāt eyledi Sulṭān Maḥmūd

rāh-ı ḫaṭādan:

1. **rāh-ı ḫaṭādan:**-*dan*
Murabba 4
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yanlış yol,hatalı yol.
Ḳoma döndür dili rāh-ı ḫaṭādan
ʿİnāyet ḳıl hidāyet ḳıl ilāhā

rāh-ı ḥayretem:

1. **rāh-ı ḥayretem:**-*em*
Gazel 8
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hayret yolunda, hayret makamına giden yolda.
Ẓulmet-i ʿisyān ile gümkerde rāh-ı ḥayretem
-

rāh-ı ḫilāf oldı:

1. **rāh-ı ḫilāf oldı:**-*dı*
Rübai 324
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yanlışlık yolu olmak.
Yoldan çıḳarup nefs-i ʿadāvet-menişüm
Hep rāh-ı ḫilāf oldı dirīġā revişüm

rāh-ı himmetde:

1. **rāh-ı himmetde:**-*de*
Kaside 9
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Lütuf yolu.
Mekketu'llāha ʿazīmet gösterüp biñ şevḳ ile
Rāh-ı himmetde dil-i şeydāyı pūyān eylesem

rāh-ı ḥuccāca:

1. **rāh-ı ḥuccāca:**-*a*
Kaside 9
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hacıların yolu.
Gāh eşk-i dīde geh ḫūn-ı ciger īṣār idüp
Rāh-ı ḥuccāca niṣār-ı dürr ü mercān eylesem

rāh-ı intiẓār:

1. **rāh-ı intiẓār:**
Gazel 466
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bekleyiş yolu.
Taraḥḥum eyle iḥsān it gel inṣāf eyle sulṭānum
Naḥīfî pāy-māl olsun mı rāh-ı intiẓār üzre

rāh-ı ʿışḳ-ı cānsitānuñdan:

1. **rāh-ı ʿışḳ-ı cānsitānuñdan:**-*uñ, -dan*
Gazel 312
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Can ülkesinin aşkının yolu II can alıcının aşkının yolu.
Mū-be-mū cism-i nizārum olsa ṣad çāk-i belā
Rāh-ı ʿışḳ-ı cānsitānuñdan senüñ itmem ʿadūl

rāh-ı ʿışḳında:

1. **rāh-ı ʿışḳında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 329
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk yolu.
Şikāyet mihribānumdan degüldür rāh-ı ʿışḳında
Budur derdüm hemān ser-geşte-i mekr-i raḳīb oldum

rāh-ı ʿışḳumda:

1. **rāh-ı ʿışḳumda:**-*um, -da*
Gazel 201
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk yolu.
Rāh-ı ʿışḳumda benüm teslīm-i cān itsün dimiş
Baña bu fermān-ı ʿālī pādişāhum mıdur

rāh-ı ʿışḳuñda:

1. **rāh-ı ʿışḳuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 25
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk yolu.
Cān virürken rāh-ı ʿışḳuñda saña biñ şevḳ ile
Hīç düşer mi ḫançerüñden iḫtirāz itmek baña

2. **rāh-ı ʿışḳuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 95
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk yolu.
Rāh-ı ʿışḳuñda niçe ġam çekmişemdür bilmiş ol
Gel efendüm şefḳat eyle eyleme şāhum ʿinād

3. **rāh-ı ʿışḳuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 158
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk yolu.
Sirişk-i dīdeye minnet mi vardur rāh-ı ʿışḳuñda
Dil-i şeydā ḳudūm-ı vaṣla naḳd-i cān niṯār eyler

4. **rāh-ı ʿışḳuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 412
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk yolu.
Beni şāyān-ı ʿıyd-ı vuṣlat eyle kendi luṭfuñla
Dil ü cān rāh-ı ʿışḳuñda fedādur yā Resūla'llāh

rāh-ı ḳażādan:

1. **rāh-ı ḳażādan:**-*dan*
Gazel 227
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ḳażā yolunda II
Allah'ın takdir ettiği olaylar.
Destinde ḥarāmī gibi bir ḫançer-i zer var
Geç rāh-ı ḳażādan ki sitemkāra baḳılmaz

rāh-ı maḥabbetde:

1. **rāh-ı maḥabbetde:**-*de*
Tahmis 1
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk yolu.
Himmetüñ rāh-ı maḥabbetde bülend eyle bülend
Ḳudsiyān eyleye tā kim saña taḥsīn ü pesend

2. **rāh-ı maḥabbetde:**-*de*
Tahmis 7
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk yolu.
Baʿīd olmaz güẕergāhuñdan ʿāşıḳ cān-sipār olsa
Ki rifʿatdür aña rāh-ı maḥabbetde ġubār olsa

rāh-ı maḳṣūdı idenler:

1. **rāh-ı maḳṣūdı idenler:**-*ı, -en, -ler*
Gazel 422
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Amaç yolunu talep etmek.
Bulur der-pīş idenler şerʿ-i pāküñ rāh-ı maḳṣūdı
Ṭarīḳ-ı Ḥaḳda şemʿ-i rūşenāsın yā Resūla'llāh

rāh-ı mevlādan:

1. **rāh-ı mevlādan:**-*dan*
Kıt'a 46
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah yolu.
Vuṣlat-ı ḥavż-ı ṣafā-yı ḳalbe isterseñ sebīl
Rāh-ı mevlādan sirişküñ ḳıl miṯāl-i selsebīl

rāh-ı murāda:

1. **rāh-ı murāda:**-*a*
Kaside 23
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arzularına ulaşma yolu.
Giderseñ bāġ-ı kūy-ı yāra ṣabr eyle ṣabā gelsün
Delīl olsun saña rāh-ı murāda reh-nümā gelsün

rāh-ı nā-tüvānīde:

1. **rāh-ı nā-tüvānīde:**-*de*
Gazel 334
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güçsüzlüğün yolu.
ʿUluvv-i himmetin gördükde rāh-ı nā-tüvānīde
Dil-i üftādeyi bir serv-i nāza ḫāk-i rāh itdüm

rāḫ-ı pür-ḫaṭardur:

1. **rāḫ-ı pür-ḫaṭardur:**-*dur*
Gazel 451
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tehlike dolu yol.
Bu rāḫ-ı pür-ḫaṭardur bunda ḫaẕer gerekdür
Her bir ḳademde eyle eṭvār-ı āgehāne

rāh-ı rehā:

1. **rāh-ı rehā:**
Gazel 461
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kurtuluş yolu.
Saña rāh-ı rehā ṭāʿat-i Ḥaḳdur ġayrı terk eyle
Alınmaz Cennetü'l-meʾvā nezāketle ẓarāfetle

2. **rāh-ı rehā:**
Kaside 17
Mısra: **48**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kurtuluş yolu.
ʿAfv ü ġufrānuñ meded-kār olmasa ʿāṣīlere
Vādī-i ḫüsrāndan olmazdı ebed rāh-ı rehā

rāh-ı şerʿ-i rūşendür:

1. **rāh-ı şerʿ-i rūşendür:**-*dür*
Gazel 430
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aydınlık kuralların yolu.
Saʿādet ḫidmet-i pīrāmenüñdür yā Resūla'llāh
Selāmet rāh-ı şerʿ-i rūşendür yā Resūla'llāh

rāh-ı stanbula:

1. **rāh-ı stanbula:**-*a*
Matla 138
Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İstanbul yolu.
Düşdi mi rāh-ı Stanbula şabā hīç güẕerüñ
Görelüm gel ḫaberüñ var mı vaṭandan ḫaberüñ

rāh-ı ṭalebde:

1. **rāh-ı ṭalebde:**-*de*
Gazel 166
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İstek yolu. Arzulanan şeye ulaşmak için gidilen veya tutulan yol.
Baña lāzım degül erbāb-ı cāhın minnetin çekmek
Benüm tevfīḳ-ı Ḥaḳ rāh-ı ṭalebde reh-nümūnumdur

2. **rāh-ı ṭalebde:**-*de*
Gazel 208
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İstek,arzu yolu.
Ẓulmet-nişīn-i şām-ı firāḳuz Naḥīfīyā
Ol māha çoḳ mı rāh-ı ṭalebde şitābumuz

3. **rāh-ı ṭalebde:**-*de*
Gazel 263
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İstek,arzu yolu.
Sālārıyam ol kāfilenüñ rāh-ı ṭalebde
Kim debdebe-i ḥaşmet ü şıyt-ı ceresüm yoḳ

4. **rāh-ı ṭalebde:**-*de*
Gazel 353
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İstek yolu. Arzulanan şeye ulaşmak için gidilen veya tutulan yol.
Ser-menzil-i murāda olur ʿāḳıbet vüṣūl
Rāh-ı ṭalebde şām ü seḥer reh-neverd isem

5. **rāh-ı ṭalebde:**-*de*
Gazel 460
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İstek yolu. Arzulanan şeye ulaşmak için gidilen veya tutulan yol.
Ṭālib-i ser-menzil-i maḳṣūd iseñ olma ʿacūl
Tīz ḳalur rāh-ı ṭalebde ḥırş ile ol kim eve

rāh-ı ʿubūdiyyetde:

1. **rāh-ı ʿubūdiyyetde:**-*de*
Tahmis 3
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'a kulluk yolu.
Eylesem rāh-ı ʿubūdiyyetde beẕl-i naḳd-i cān
Ġāyet-i meʾmūl odur ben ḫāke rūzān ü şebān

rāh-ı ʿubūdiyyeti:

1. **rāh-ı ʿubūdiyyeti:**-*i*
Rübai 116
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'a kulluk yolu.
Ey rāh-ı ʿubūdiyyeti ḫayrü'l-minhāc
Derd-i dilüme luṭfuñ ile eyle ʿilāc

rāh-ı vaḥdetde:

1. **rāh-ı vaḥdetde:**-*de*
Kaside 9
Mısra: **59**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Birlik yolu.
Rāh-ı vaḥdetde sebük-bār olsa cism-i nā-tüvān
Cānumı vāreste-i eşḳāl-i ʿişyān eylesem

rāhib-i büd-kīş:

1. **rāhib-i büd-kīş:**
Rübai 351
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Put mezhepli rahip II Kâfir rahip.
Ey rāhib-i büd-kīş ne bu ḫalṭ-ı kelām
Mümkin mi müsāvāt ide küfr ü İslām

raḥīm:

1. **raḥīm:**
Rübai 408
Mısra: **2**
Bütün canlıları koruyan ve esirgeyen Allah.
Karum ne ḳadar olmaz ise müstaḥsen
Tevvāb ü Raḥīm ü Müteʿālīsin sen

2. **raḥīm:**
Rübai 424
Mısra: **1**
Bütün canlıları koruyan ve esirgeyen Allah.
Ey erḥam ü Tevvāb ü Raḥīm ü Raḥmān
V'ey ekrem ü Vehhāb ü Kerīm ü Ġufrān

raḥīm ü erḥām:

1. **raḥīm ü erḥām:**
Tarih 35
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Esirgeyen bağışlayan Allah.
İde rūḥunı ʿayn-ı nur u raḥmet
Raḥīm ü erḥām u Raḥmān u Tevvāb

raḥīme ḫanum:

1. **raḥīme ḫanum:**
Tarih 35
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Özel isim.
Raḥīme Ḫanum ol ferḫunde-sīret
İdüp iḫlāṣ ile tertīb-i aṣḥāb

raḥīm-i ẕü'l-ʿaṭānuñ:

1. **raḥīm-i ẕü'l-ʿaṭānuñ:**-*nuñ*
Kaside 5
Mısra: **115**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağış sahibi rahmeti olan II Allah.
Bir Raḥīm-i ẕü'l-ʿaṭānuñ ṭālib-i iḥsānıyam
Kim anuñ muḥtācıdur cümle faḳīr ü aġniyā

raḥm:

1. **raḥminden:**-*i, -n, -den*
Gazel 121
Mısra: **3**
Merhamet, acıma.
Ṣanma raḥminden ṣunar destin dil-i mecrūḥuma
Ol kemān-ebrū cigerde tīr-i müjgānın arar

2. **raḥminden:**-*i, -n, -den*
Kaside 23
Mısra: **4**
Merhamet, acıma.
Var ey āh-ı seḥer hecr ile giryān oldıġum naḳl it
Ki çeşm-i bī-emān-ı yāra raḥminden bükā gelsün

raḥm eyle:

1. **raḥm eyle:**
Gazel 9
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Merhamet etmek, acımak.
Ḥāline raḥm eyle kendi ḫāk-i pāyüñdür ne var
Ḳıl Naḥīfîye şefāʿat ey ḥabīb-i kibriyā

2. **raḥm eyle:**
Gazel 66
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Merhamet etmek, acımak.
Bī-tāb ü tüvān itdi beni ḥasret-i vaṣluñ
Raḥm eyle bu müştāḳuña ey māye-i şefḳat

3. **raḥm eyle:**
Gazel 348
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Merhamet etmek, acımak.
Ḳaṣduñ bu Naḥīfîyi helāk itmek imiş āh
Raḥm eyle güzel başuñ içün itme efendüm

4. **raḥm eyle:**
Gazel 415
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Merhamet etmek, acımak.
Meded ḳıl ümmet-i bī-çāreñe raḥm eyle iḥsān it
Ḫudādan ḳıl recā-yı ʿavn ü nuṣret yā Resūla'llāh

5. **raḥm eyle:**
Kaside 7
Mısra: **37**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Merhamet etmek, acımak.
Maḥzūn ḳoma raḥm eyle Naḥīfî-i ġarībe
Eyle dil-i ġamgīnini şādān-ı şefāʿat

6. **raḥm eyle:**
Rübai 229
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Merhamet etmek, acımak.
Ḥāl-i dil-i mecrūḥuma raḥm eyle ne var
Ḳaṣduñ baña cevr itmek ise besdür bes

7. **raḥm eyle:**
Rübai 334
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Merhamet etmek, acımak.
ʿIşḳuñla Naḥīfî gice gündüz aġlar
Bī-çāreye raḥm eyle ne var sulṭānum

8. **raḥm eyle:**
Rübai 522
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Merhamet etmek, acımak.
Raḥm eyle Ḫudā ben ḳuluñuñ ġurbetine
Endūh u ġam ü miḥnetine kürbetine

raḥm eylemez:

1. **raḥm eylemez:**-*mez*
Gazel 27
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Merhamet etmek, acımak.
Derdüm görüp teraḥḥum ider düşmenüm baña
Raḥm eylemez mi ol gül-i sīmīn tenüm baña

2. **raḥm eylemez:**-*mez*
Gazel 86
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Merhamet etmek, acımak.
Ḥasret öldürdi beni raḥm eylemez mi ḥālüme
Ol ṭabīb-i cān bu derde bir devā bilmez mi hīç

raḥm eyleyüben:

1. **raḥm eyleyüben:**-*yüben*
Gazel 243
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Merhamet etmek, acımak.
Yine raḥm eyleyüben söylemiş ol şāh-ı cihān
Ḫaberüm yoḳ o ḳulum ḥasret ile ḫaste imiş

raḥm eyleyüp:

1. **raḥm eyleyüp:**-*yüp*
Gazel 144
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Merhamet etmek, acımak.
Raḥm eyleyüp aḥvāl-i dil-i zārı ṣorarsañ
Hicrānuñ ile sākin-i peyġüle-i ġamdur

2. **raḥm eyleyüp:**-*yüp*
Gazel 296
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Merhamet etmek, acımak.
Besdür Naḥīfī-zāra bu luṭf u mürüvvet
Raḥm eyleyüp efendüm gāhī diseñ ne ḥālüñ

raḥm ide:

1. **raḥm ide:**-*e*
Kaside 23
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Merhamet etmek, acımak, şefkat göstermek.
Görince raḥm ide şāyed firāş-ı ġamda bīmārın
Beni görsün göziyle gelsün ol mest-i cefā gelsün

raḥm ider:

1. **raḥm ider:**-*er*
Gazel 59
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Merhamet etmek, acımak, şefkat göstermek.
Raḥm ider mi sīne-i mecrūḥuma āyā ṭabīb
Ḳalmamışdur künc-i ġamda bende bir merd-i ġarīb

2. **raḥm ider:**-*er*
Gazel 187
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Merhamet etmek, acımak, şefkat göstermek.
Ey Naḥīfī raḥm ider mi ʿāṣıḳ-ı meftūnına
Ol nigāh-ı nīm kim maġrūr u mest-i ʿişvedür

3. **raḥm ider:**-*er*
Gazel 398
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Merhamet etmek, acımak, şefkat göstermek.
Ben zāra raḥm ider diyü ol ṣūḫ-ı nükte-dān
Yazdum niyāz-nāmeme ʿunvān-ı el-amān

4. **raḥm ider:**-*er*
Gazel 513
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Merhamet etmek, acımak, şefkat göstermek.
Ġam-ı ḥasret ile virince cān baña raḥm ider mi Naḥīfīyā
O ṣanem bu naḫvet-i ḥüsn ile ʿacebā ḳılar mı namāzumı

raḥm idermiş:

1. **raḥm idermiş:**-*er, -miş*
Gazel 447
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Merhamet etmek, acımak, şefkat göstermek.
Şefḳat itdüm ser-bürīde kākül-i yāri görüp
Raḥm idermiş gāhī ādem kāfir-i bī-dīne de

raḥm idüp:

1. **raḥm idüp:**-*üp*
Gazel 29
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Merhamet etmek, acımak, şefkat göstermek.
Ol güni görsem Naḥīfī eylese ʿarż-ı cemāl
Raḥm idüp ol nev-nihāl-i bāġ-ı āzādī baña

2. **raḥm idüp:**-*üp*
Gazel 311
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Merhamet etmek, acımak, şefkat göstermek.
Yādıma geldükçe derd-i ʿışḳumı taḥrīk ider
Raḥm idüp ben zāra vażʿ-ı dil-nevāz itdüklerüñ

3. **raḥm idüp:**-*üp*
Kaside 5
Mısra: **146**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Merhamet etmek, acımak, şefkat göstermek.
Ben degül ey melceʾ-i ümmet olursa himmetüñ
Raḥm idüp ḥāl-i dil-i nālānuma rūz-ı cezā

4. **raḥm idüp:**-*üp*
Kaside 11
Mısra: **82**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Merhamet etmek, acımak, şefkat göstermek.
Budur ümmīdüm Naḥīfī-i żaʿīfi ol zamān
Raḥm idüp yād idesin ol lafẓa-i zībā ile

raḥm it:

1. **raḥm it:**
Gazel 312
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Merhamet etmek, acımak, şefkat göstermek.
Āteş-i ḥasretle sūzān olmasun raḥm it aña
Ḫāk-i pāyuñdur Naḥīfī bendeñi eyle ḳabūl

2. **raḥm it:**
Gazel 342
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Merhamet etmek, acımak, şefkat göstermek.

ʿUşşāḳ içinde luṭfa sezā bir ġarībdür
Raḥm it Naḥīfī-i zārıña ḳurbānuñ oldıġum

3. **raḥm it:**
Gazel 421
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Merhamet etmek, acımak, şefkat göstermek.
Dil-i güm-rāha raḥm it reh-nüma ḳıl reh-ber-i luṭfuñ
Hevā-yı nefs olursa sedd-i rāhum yā Resūla'llāh

4. **raḥm it:**
Gazel 458
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Merhamet etmek, acımak, şefkat göstermek.
İtdükçe ben taẕallum yoḳ sende bir tekellüm
Ey şūḫ-ı bī-taraḥḥum raḥm it bu nā-tüvāna

5. **raḥm it:**
Gazel 515
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Merhamet etmek, acımak, şefkat göstermek.
Ne var bir laḥẓa ḫandān eyle raḥm it devr-i ḥüsnüñde
Yeter aġlatduñ ey şūḫ-ı cefā-cū çeşm-i giryānı

6. **raḥm it:**
Kıt'a 28
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Merhamet etmek, acımak, şefkat göstermek.
Merhem gerekse zaḫm-ı dil-i dāġ dāġuña
Raḥm it esīr-i ʿışḳuñ olan bī-dimāġuña

7. **raḥm it:**
Rübai 528
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Merhamet etmek, acımak, şefkat göstermek.
Ey bī-kes olan bendelerüñ dād-resi
Raḥm it aña kim olmaya ġam-ḫ∨ar ü kesi

8. **raḥm it:**
Tahmis 5
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Merhamet etmek, acımak, şefkat göstermek.
Hicrān elemi itdi derd-i dilümi müşted
Vaṣluñla müdāvā ḳıl raḥm it baña ey gül-ḫad

raḥm itmedük:

1. **raḥm itmedük:**-*me, -dü, -k*
Gazel 494
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Merhamet etmek, acımak, şefkat göstermek.
Ol ḳadar oldum esīr-i ferş-i ġurbet kim benüm
Ḥālüme raḥm itmedük kāfir Müselmān ḳalmadı

raḥm itse:

1. **raḥm itse:**-*se*
Gazel 440
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Merhamet etmek, acımak, şefkat göstermek.
Bir gül-i nev-reste bulsaḳ kim cefā-kār olmasa
Bülbüle raḥm itse ammā māʾil-i ḫār olmasa

raḥmān:

1. **raḥmānuñ:**-*uñ*
Kaside 3
Mısra: **78**
Allah'ın yarattıklarına karşı olan acıma, bağışlama, lütuf ve merhameti.
Lāyıḳ-ı ʿafv ü ʿaṭā olmaġa saʿy it yoḫsa Şübhe yoḳdur kerem ü raḥmetine Raḥmānuñ

2. **raḥmān:**
Rübai 199
Mısra: **1**
Allah'ın yarattıklarına karşı olan acıma, bağışlama, lütuf ve merhameti.
Ey erḥam ü Raḥmān ü Mucīb-i muẓṭar
Ey Ḳādir ü Ḳayyūm u Celīl-i Ekber

3. **raḥmān:**
Rübai 424
Mısra: **1**
Allah'ın yarattıklarına karşı olan acıma, bağışlama, lütuf ve merhameti.
Ey erḥam ü Tevvāb ü Raḥīm ü Raḥmān
V'ey ekrem ü Vehhāb ü Kerīm ü Ġufrān

4. **raḥmān:**
Tarih 35
Mısra: **14**
Allah'ın yarattıklarına karşı olan acıma, bağışlama, lütuf ve merhameti.
İde rūḥunı ʿayn-ı nur u raḥmet
Raḥīm ü erḥām u Raḥmān u Tevvāb

raḥm-āşinā:

1. **raḥm-āşinā:**
Kaside 24
Mısra: **51**
Rahmete yakın.
Sen ol raḥm-āşinā feryād-gūş-ı bī-kesānsın kim
Ġubār-ı der-gehüñ cāy-ı emāndur dād-ḫ∨āhāna

raḥmet:

1. **raḥmetdür:**-*dür*
Gazel 414
Mısra: **7**
İhsan, lütuf; merhamet, bağışlama.
Sen ol kān-ı şefāʿatsın ki ẕātuñ ḫalḳa raḥmetdür
Vücūduñ mūcib-i luṭf-ı Ḫudādur yā Resūla'llāh

2. **rahmetī:**-*i*
Gazel 487
Mısra: **14**
İhsan, lütuf; merhamet, bağışlama.
Cemīʿ-i ʿāleme sebḳ-ı vücūduñ īmādur
Kerīme-i sebiḳat rahmetī ʿalā ġażabī

3. **raḥmet:**
Gazel 504
Mısra: **15**
İhsan, lütuf; merhamet, bağışlama.
Raḥmet revān-ı zümre-i ʿuşşāḳa kim tamām
Ḳaldı güẕer-gehinde dil-i bī-nevāları

4. **raḥmetdür:**-*dür*
Kaside 13
Mısra: **38**
İhsan, lütuf; merhamet, bağışlama.
Senüñ aḥbāb u aʿdā ḥiṣṣe-mend-i ḥ∨ān-ı luṭfuñdur
Ki raḥmetdür vücūduñ müʾminīn ü müşrikīn üzre

5. **raḥmetüñdür:**-*üñ, -dür*
Kaside 17
Mısra: **38**
İhsan, lütuf; merhamet, bağışlama.
Lākin ey Mevlā-yı Raḥmān ey Kerīm-i Lā-yezāl
Maḳṣadı ʿafvüñ recāsı raḥmetüñdür dāʾimā

6. **raḥmetüñ:**-*üñ*
Matla 44
Mısra: **1**
İhsan, lütuf; merhamet, bağışlama.
İdüp sebḳ-ı ġażab elṭāf u faẕl u raḥmetüñ yā Rab
ʿİbād-ı ʿācize şāmil ʿaṭā vü niʿmetüñ yā Rab

7. **raḥmetle:**-*le*
Murabba 2
Mısra: **31**
İhsan, lütuf; merhamet, bağışlama.
Beni şād eyle raḥmetle
Meded senden meded mevlā

8. **raḥmet:**
Murabba 9
Mısra: **26**
İhsan, lütuf; merhamet, bağışlama.
Eger dūzaḫ eger cennet
Eger ḳahr u eger raḥmet

9. **raḥmet:**
Rübai 93
Mısra: **4**
İhsan, lütuf; merhamet, bağışlama.
Dādār-ı cihān itdi kelāmında beyān
Ser cümle bu ʿālemlere sensin raḥmet

10. **raḥmetle:**-*le*
Rübai 289
Mısra: **3**
İhsan, lütuf; merhamet, bağışlama.
Raḥmetle idüp ẕātuñı Ḥaḳ müsteşnā
Şānuñda senüñ didi -

11. **raḥmete:**-*e*
Rübai 360
Mısra: **1**
İhsan, lütuf; merhamet, bağışlama.
Ey ẕātı olan raḥmete ʿayn-ı mefhūm
Luṭf u keremüñ ẓāhir ü bāṭın maʿlūm

12. **raḥmet:**
Rübai 368
Mısra: **3**
İhsan, lütuf; merhamet, bağışlama.
Raḥmet aña kim nām-ı şerīfüñ işidüp
Ṣıdḳ ile ide ʿarż-ı taḥiyyāt ü selām

13. **raḥmeti:**-*i*
Rübai 422
Mısra: **1**
İhsan, lütuf; merhamet, bağışlama.
Ey raḥmeti çoḳ Rabb-i Raḥīm ü Raḥmān
Ey erḥam ü Ḳuddūs ü Kerīm ü Sübḥān

14. **raḥmeti:**-*i*
Rübai 497
Mısra: **1**
İhsan, lütuf; merhamet, bağışlama.
Ey şāmil olan raḥmeti baḥr ü berre
Mihr-i keremüñ maẕharıdur her ẕerre

15. **raḥmetinden:**-*i, -n, -den*
Tarih 3
Mısra: **16**
İhsan, lütuf; merhamet, bağışlama.
Ḫaṭālardan Ḫudā ẕāt-ı şerīfin eyleye maḥfuẓ
Tamām olmaz olursam raḥmetinden rūz u şeb bāḥiş

raḥmet eyle yā ilāh:

1. **raḥmet eyle yā ilāh:**
Murabba 6
Mısra: **107**
Kelime Tipi: **Dua**
İfadesi
"Ey Allah'ım bağışla." anlamında bir dua ifadesi.
Sen raḥmet eyle yā ilāh
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

raḥmet eyledi:

1. **raḥmet eyledi:**-*di*
Matla 51
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Merhamet etmek, bağışlamak.
Besdür şeref ü şānuña bu rifʿat ü ʿizzet
Kim eyledi Ḥaḳ ẕātuñı ʿālemlere raḥmet

2. **raḥmet eyledi:**-*di*
Tahmis 2
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Merhamet etmek, bağışlamak.
İdüp iḥsān ü kerem ḳullara mevlā-yı Ġanī
Eyledi ʿāleme raḥmet seni ey māh seni

raḥmet eyler:

1. **raḥmet eyler:**-*r*
Murabba 3
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Merhamet etmek, bağışlamak.
N'ola eyler iseñ raḥmet
Meded eyle meded mevlā

raḥmet idersin:

1. **raḥmet idersin:**-*er, -sin*
Murabba 1
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Merhamet etmek.
İdüp müstaġrıḳ-ı raḥmet
İdersin ḳullara raḥmet

raḥmet it:

1. **raḥmet it:**
Kaside 3
Mısra: **100**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Merhamet etmek.
-
Raḥmet it āh ü fiġānına dil-i nālānuñ

2. **raḥmet it:**
Kaside 8
Mısra: **179**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Merhamet etmek.
Ḥālime raḥmet it ʿarṣa-geh-i maḥşerde
Eyle luṭfuñla şefīʿā beni āzāde-i nār

raḥmet ḳıl:

1. **raḥmet ḳıl:**
Rübai 92
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Esirgemek, kollamak, merhamet etmek.
Ben eylemedüm ḳulluġa lāyıḳ ḫidmet
Sen ḳıl kerem ü şānuña lāyıḳ raḥmet

2. **rahmet ḳıl:**
Rübai 499
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Esirgemek, kollamak, merhamet etmek.
Olduḳda emārāt-ı sefer merʾiyye
Aḥvālümi ḳıl rahmet ile merʿiyye

raḥmet ḳılup:

1. **raḥmet ḳılup:**-*up*
Kaside 17
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Esirgemek, kollamak, merhamet etmek.
ʿĀleme raḥmet ḳılup ẕāt-ı şerīfin tā ezel
Zīver-i levḥ-i kemālāt itdi evṣāfını Ḫudā

raḥmet olan:

1. **raḥmet olan:**-*an*
Rübai 507
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Esirgemek, kollamak, merhamet etmek.
Ey raḥmet olan vücūdı ḫāṣ u ʿāma
Virdi şeb-i mevlidüñ şeref eyyāma

raḥmet oldı:

1. **raḥmet oldı:**-*dı*
Kaside 13
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Esirgemek, kollamak, merhamet etmek.
Ẓuhūra geldi çün ẕātuñ ṣıfāt-ı bihterīn üzre
Vücūduñ oldı raḥmet evvelīn ü āḫirīn üzre

2. **raḥmet oldı:**-*dı*
Kaside 13
Mısra: **48**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Esirgemek, kollamak, merhamet etmek.
N'ola olsa güneh-kārān-ı ümmet ṭālib-i luṭfuñ
Vücūd-ı bī-naẓīrüñ raḥmet oldı ʿālemīn üzre

raḥmet olmışdur:

1. **raḥmet olmışdur:**-*mış, -dur*
Gazel 423
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Esirgemek, kollamak, merhamet etmek.
N'ola ümmetlerüñ faḫr eyler ise ẕāt-ı pāküñle
Ḳudūmüñ raḥmet olmışdur cihāna yā Resūla'llāh

raḥmet ü ʿavfüñle:

1. **raḥmet ü ʿavfüñle:**-*üñ, -le*
Kaside 2
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Rahmet ve af.
Raḥmet ü ʿavfüñle iḥsān it ʿibād-ı ʿācize
İtme sūʾ-i ḥāl ile meʾḫūẕ-ı ḳahr ü ṣaṭvetüñ

raḥmet ü faẓluñla:

1. **raḥmet ü faẓluñla:**-*uñ, -la*
Rübai 196
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Fazilet ve rahmet.
Ey Ḫāliḳ u Rezzāḳ-ı cemīʿ-i ʿālem
Sen eyle baña raḥmet ü faẓluñla naẓar

raḥmet ü ġufrān:

1. **raḥmet ü ġufrān:**
Tarih 9
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Esirgeyen ve bağışlayan.
Rūḥını şād ide dāʾim raḥmet ü ġufrān ile
Ḫāliḳ-ı mevt ḥayāt olan Ḫudāvend-i enām

raḥmet ü ġufrānuña:

1. **raḥmet ü ġufrānuña:**-*uñ, -a*
Rübai 207
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Esirgeyen ve bağışlayan.
Dil-beste olup raḥmet ü ġufrānuña biz
Geldük ḳapuña bir niçe ʿabd-i ʿāciz

raḥmet ü iḥsānuñdur:

1. **raḥmet ü iḥsānuñdur:**-*uñ, -dur*
Rübai 168
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Rahmet ve himmet.
Yā Rab bilürem ben ne güneh-kār idügüm
Ancaḳ ṭalebüm raḥmet ü iḥsānuñdur

2. **raḥmet ü iḥsānuñdur:**-*uñ, -dur*
Rübai 528
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Rahmet ve himmet.
Luṭf u keremüñ raḥmet ü iḥsānuñdur
Her dem dil-i miḥnet-zedenüñ mültemesi

raḥmeten lil ʿālemīn:

1. **raḥmeten lil ʿālemīn:**
Kaside 18
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Ayet**
"Biz seni ancak alemlere rahmet olarak gönderdik." (Kur'an-ı Kerim, Enbiya, 21/107).
İns ü cinn olsa ʿaceb mi bende-i kemter aña
Raḥmeten lil ʿālemīn itdi anı Perverdigar

raḥmeten li'l-ʿālemīn:

1. **raḥmeten li'l-ʿālemīn:**
Matla 205
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Ayet**
"Alemlere rahmet" Enbiyâ Suresi 107. Ayet.
Sūre-i levḥ-i ṣıfātuñ ṣādıḳu'l-vaʿdü'l-emīn
Āyet-i kübrā-yı ẕātuñ raḥmeten li'l-ʿālemīn

raḥmeten li'l-ʿālemīn itdi:

1. **raḥmeten li'l-ʿālemīn itdi:**-*di*
Kaside 11
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Âlemlerin en rahmetlisi etmek.
Raḥmeten li'l-ʿālemīn itdi seni Rabb-i Raḥīm
Ẕātuña virdi şeref tebcīl-i istiṉnā ile

2. **raḥmeten li'l-ʿālemīn itdi:**-*di*
Murabba 8
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Âlemlerin en rahmetlisi etmek.
Ḫaḳ Teʿālā ẕātuñ itdi raḥmeten li'l-ʿālemīn
Ḳıldı ʿunvān-ı ṣıfātuñ ṣādıḳu'l-vaʿdü'l-emīn

raḥmet-i ʿālemiyān eyleyüp:

1. **raḥmet-i ʿālemiyān eyleyüp:**-*yüp*
Gazel 245
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Âlemlerin rahmeti eylemek.
Raḥmet-i ʿālemiyān eyleyüp Allāh seni
Eyledi niʿmet-i irsālini pīrāye-i nās

raḥmet-i ʿālī-şānuñ:

1. **raḥmet-i ʿālī-şānuñ:**-*uñ*
Kaside 3
Mısra: **114**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şanı yüce olan rahmet.
Eyleyüp maẓhar-ı faẓl u niʿam-i sübhānī
Lāyıḳ-ı cennet ider raḥmet-i ʿālī-şānuñ

raḥmet-i bī-ġāyeti:

1. **raḥmet-i bī-ġāyeti:**-*i*
Rübai 305
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sonsuz rahmet.
Ey raḥmet-i bī-ġāyeti ḫayrü'l-mesʾūl
Eyle bizi şeh-rāh-ı murāda mevṣūl

raḥmet-i bī-ḥadd:

1. **raḥmet-i bī-ḥadd:**
Rübai 76
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sınırsız, sonsuz rahmet.
Ey muttaṣıf-ı müjde-i Ġaffār-ı ẕünūb
V'ey raḥmet-i bī-ḥadd ile Settār-ı ʿuyūb

raḥmet-i bī-pāyān it:

1. **raḥmet-i bī-pāyān it:**
Rübai 80
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sınırsız rahmet etmek.
Cürmüm ne ḳadar bī-ḥadd ü pāyān ise de

Ben müẕnibe sen raḥmet-i bī-pāyān it

raḥmet-i bī-pāyānuñ:

1. **raḥmet-i bī-pāyānuñ:**-*uñ*
Rübai 286
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sınırsız rahmet etmek.
ʿİṣyān-ı firāvān ile geldüm ḳapuña
Yā Rab umaram raḥmet-i bī-pāyānuñ

raḥmet-i ḥaḳ:

1. **raḥmet-i ḥaḳ:**
Gazel 13
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın merhameti.
Şübhe yoḳ maḥż-ı ʿināyetdür ezelden ʿāleme
Raḥmet-i Ḥaḳ āyet-i ġufrān Muḥammed Muṣṭafā

raḥmet-i ḥaḳdur:

1. **raḥmet-i ḥaḳdur:**-*dur*
Murabba 11
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın merhameti.
Vücūduñ raḥmet-i Ḥaḳdur
Şefāʿat yā Resūla'llāh

raḥmet-i ḥaḳḳa:

1. **raḥmet-i ḥaḳḳa:**-*a*
Kaside 6
Mısra: **34**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın rahmeti.
Ḥaddüm degül egerçi senüñ vaṣfuñ eylemek
Meʾmūl odur ki raḥmet-i Ḥaḳḳa ola sebeb

raḥmet-i kübrā:

1. **raḥmet-i kübrā:**
Tahmis 4
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ulu rahmet.
İtdi irsālüñi Ḥaḳ raḥmet-i kübrā ḫaberi
Sensin ol püşt ü penāh-ı melek ü ins ü perī

raḥmet-i mevlāya:

1. **raḥmet-i mevlāya:**-*ya*
Kaside 5
Mısra: **112**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın rahmeti.
Her ne deñlü bī-nihāyet olsa cürm-i ʿāṣıyān
Baḥr-ı faẓl u raḥmet-i mevlāya yoḳdur intihā

raḥmet-i mevʿūd-ı ḫudāvendi:

1. **raḥmet-i mevʿūd-ı ḫudāvendi:**-*i*
Kaside 8
Mısra: **73**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın vadedilmiş rahmeti.
Ḥabbeẕa raḥmet-i mevʿūd-ı Ḫudāvendi o şāh
Ḳıldı teşrīf-i vücūdıyla cihāna īṣār

raḥmet-i rab:

1. **raḥmet-i rab:**
Rübai 52
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çok merhamet eden Allah'ın rahmetine erişmek.
Ḳurʾānda didi -
Sebḳ itdi egerçi ġażabın raḥmet-i Rab

raḥmet-i raḥmān:

1. **raḥmet-i raḥmān:**
Gazel 13
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın rahmeti II
Bağlamda Hz. Muhammed için kullanılmıştır.
Aḥmed-i Mürsel nebiyyü'r-raḥme Maḥmūdu'ṣ-ṣıfāt
Ẕāt-ı pāki raḥmet-i Raḥmān Muḥammed Muṣṭafā

raḥmet-i raḥmān ola:

1. **raḥmet-i raḥmān ola:**-*a*
Kaside 5
Mısra: **147**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın rahmeti olmak.
Maẓhar-ı eltāf-ı ʿafv ü raḥmet-i Raḥmān ola
Vālideynümle cemīʿ-i aḳribā vü eṣdiḳā

raḥmet-i raḥmān-ı bī-hemtā:

1. **raḥmet-i raḥmān-ı bī-hemtā:**
Kaside 11
Mısra: **48**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Benzersiz Allah'ın rahmeti.
Ol ġarībi ḳıl şefāʿatle kerem ḳıl kām-yāb
Şād ola tā raḥmet-i Raḥmān-ı bī-hemtā ile

raḫne-dār idemez:

1. **raḫne-dār idemez:**-*e, -mez*
Gazel 264
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zedelemek, zarar vermek.
Binā-yı ʿışḳ u maḥabbet o deñlü muḥkemdür
Ki raḫne-dār idemez anı seng-i ṭaʿn u nifāḳ

rāh-nümā eyle:

1. **rāh-nümā eyle:**
Rübai 430
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Rehber etmek.
Yā Rab keremüñ rāh-nümā eyle baña
Ben zārı ḫalāṣ it bu ġarīb illerden

rāh-nümūn:

1. **rāh-nümūn:**
Rübai 89
Mısra: **4**
Rehber, yol gösteren, kılavuz.
Tevfīḳ ü hidāyetüñ refīḳ eyle baña
Fażl u keremüñ rāh-nümūn iḥsān it

rāh-nümūn eyledi:

1. **rāh-nümūn eyledi:**-*di*
Rübai 230
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kılavuz, rehber etmek.
Çün ʿışḳ ile taḥṣīl-i fünūn eyledi Ḳays
Leylī hevesin rāh-nümūn eyledi Ḳays

rāh-nümūn olmasa:

1. **rāh-nümūn olmasa:**-*ma, -sa*
Kaside 4
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Rehber olmak.
Deşt-i ḥırmānda ḳalurdı sālik Olmasa luṭfuñ eger rāh-nümūn

raḥşān oldı:

1. **raḫşān oldı:**-*dı*
Kaside 19
Mısra: **105**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Parlamak, aydınlanmak.
Ḥamdüli'llāh oldı raḫşān pertev-i ṣubḥ-ı ṣafā
Şeb-nişīnān-ı ġama gösterdi Ḥaḳ bu günleri

raḫşen:

1. **raḫşende:**-*de*
Kaside 28
Mısra: **38**
Parlak, parlayan.
Ḫudā ol ẕāt-ı pāke bir ṣalābet eylemiş iḥsān
Ki raḫşende cemāl-i behceti feyż-iktisābumdur

raḫş-ı ʿazmini:

1. **raḫş-ı ʿazmini:**-*i, -n, -i*
Kaside 24
Mısra: **38**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gayret atı.
İderdi Behmen ü Efrāsyābuñ ḫākini lerzān
ʿİnān-gīr itse raḫş-ı ʿazmini Īrān ü Tūrāna

raḫş-ı bād-peymāsı:

1. **raḫş-ı bād-peymāsı:**-*sı*
Tarih 1
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Rüzgarı ölçen at.
Ne şeh cevlāna gelse gāhī raḫş-ı bād-peymāsı
İder lerzende ḫāk içre dil-i Sām ü Nerīmānı

raḫş-ı baḫtum:

1. **raḫş-ı baḫtum:**-*um*
Kaside 19
Mısra: **121**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Talih atı.
Esb-i ṭaʿbum tīz ammā raḫş-ı baḫtum bī-mecāl
Dād dād ey şeh-süvār-ı ʿarṣa-gāh-ı bihterī

raḫş-ı çābükdür:

1. **raḫş-ı çābükdür:**-*dür*
Kaside 19
Mısra: **123**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hızlı at.
Raḫş-ı çābükdür semend-i baḫtum nisbet benüm
Ṣaḥn-ı ʿālemde gedā-yı şāhuñ esb-i lāġarı

raḫş-ı emelüm:

1. **raḫş-ı emelüm:**-*üm*
Rübai 493
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Emel atı.
Ol bādiye-peymā-yı firāḳam ki benüm
Raḫş-ı emelüm ḳaldı feżā-yı ġamda

raḫş-ı himmetüme:

1. **raḫş-ı himmetüme:**-*üm, -e*
Gazel 67
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Lütuf atı.
Ol şeh-süvār-ı cilvegerem kim Naḥīfīyā
Teng oldı raḫş-ı himmetüme ʿarṣagāh-ı baḫt

raḫş-ı iclāli:

1. **raḫş-ı iclāli:**-*i*
Kaside 19
Mısra: **51**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kudret atı.
Raḫş-ı iclāli tek ü tāz itse vaḳt-i kārzār
Teng ider aʿdā-yı bed-kāra feżā-yı maḥşeri

raḫş-ı istiġnā:

1. **raḫş-ı istiġnā:**
Gazel 392
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tokgözlülüğün gösterişli atı. II. Naz atı.
Reh-güẕārında niçe diller yine pā-māl olur

Raḫş-ı istiġnā ile ol şeh-süvārumdur gelen

raḫş-ı pāküñ olurdı:

1. **raḫş-ı pāküñ olurdı:**-*üñ, -ur, -dı*
Kaside 13
Mısra: **73**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz gösterişli at olmak.
Olurdı raḫş-ı pāküñ ġıbṭa-i baḫş-i Süleymānī
Ne dem teşrīf iderdüñ ḫāne-i vālā-yı zīn üzre

raḫş-ı şabā-reftārına:

1. **raḫş-ı şabā-reftārına:**-*ı, -n, -a*
Kaside 28
Mısra: **39**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saba yeli gibi hafif gidişli Mısır (Arap) atı.
Süvār olduḳça ol raḫş-ı şabā-reftārına gūyā
Çıḳar tā rütbe-i gerdūna āh-ı pür-şitābumdur

raḫş-ı teġāfülüñ:

1. **raḫş-ı teġāfülüñ:**-*üñ*
Gazel 449
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İlgisizlik atı.
Raḫş-ı teġāfülüñ yeter cevr ile itme tāḫte
Gāhī bu pāy-mālüñi luṭf ile ḳıl nevāḫte

raḳam:

1. **raḳam:**
Tahmis 8
Mısra: **28**
Yazı yazma.
Ḳılsa basṭ-ı süḫan evṣāfuña ḫalḳ-ı ʿālem
Medḥüñi itmek içün ṣafḥa-i taʿbīre raḳam

raḳam-sāz-ı taḫayyül olmış:

1. **raḳam-sāz-ı taḫayyül olmış:**-*mış*
Tarih 7
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hayale rakam çekilmiş olmak II Hayalinin üstüne çizik atılmak.
Ben olmış iken ḫāme-i şevḳ ile dem-ā-dem
Ser-ṣafḥa-i maʿnīde raḳam-sāz-ı taḫayyül

raḳīb:

1. **raḳībinden:**-*i, -n, -den*
Gazel 210
Mısra: **9**
Âşığın kendisine rakip olarak gördüğü, sevgilinin mahallesinde dolaşan ve ona âşıktan daha yakın olan kişi.
Naḥīfīyā beni itmez raḳībinden temyīz
O nev-resīde daḫi nīk ü bed nedür bilmez

2. **raḳībi:**-*i*
Gazel 251
Mısra: **7**
Âşığın kendisine rakip olarak gördüğü, sevgilinin mahallesinde dolaşan ve ona âşıktan daha yakın olan kişi.
Gör raḳībi ḫacletinden ḳarşu ṭurmaz ʿāşıḳa
Anuñ içün baḫr-i ġamza ṭalar ol mānend-i baṭ

3. **raḳīb:**
Gazel 262
Mısra: **7**
Âşığın kendisine rakip olarak gördüğü, sevgilinin mahallesinde dolaşan ve ona âşıktan daha yakın olan kişi.
ʿĀşıḳuñ ḳan aġladuḳça vuṣlatuñ diler raḳīb
Hīç revā mı vaṣla ire ol raḳīb-i nā-ḫalef

4. **raḳīb:**
Gazel 264
Mısra: **20**
Âşığın kendisine rakip olarak gördüğü, sevgilinin mahallesinde dolaşan ve ona âşıktan daha yakın olan kişi.
Ḳarīn-i semʿ-i ḳabūl eyleme mürüvvet ḳıl
Raḳīb iderse eger beynümüzde ḳaṣd-ı nifāḳ

5. **raḳībüñ:**-*üñ*
Gazel 271
Mısra: **8**
Ağyar, gayr.
Naẕar ḳılduḳça ʿuṣṣāḳa senüñ maʿlūm olmışdur
Raḳībüñ bunca iġmāzı ṣanursın zehr-i mār ancaḳ

6. **raḳībüñden:**-*üñ, -den*
Gazel 271
Mısra: **10**
Âşığın kendisine rakip olarak gördüğü, sevgilinin mahallesinde dolaşan ve ona âşıktan daha yakın olan kişi.
Ġarībüñ şādumān idüp viṣālüñ vir Naḥīfīye
Elem çekme raḳībüñden ḳamusı ḫāksār ancaḳ

7. **raḳīb:**
Gazel 332
Mısra: **7**
Klasik şiirde sevgiliyi aşıktan uzaklaştırmaya çalışan, sevgili ile aşığın kavuşmasına engel olan kimse.
Künc-i ḥasretde görüp aḥvālümi aġlar raḳīb
Ḥāṣılı ben mübtelāya şefḳat eyler düşmenüm

8. **raḳībi:**-*i*
Gazel 384
Mısra: **11**
Şiirde sevgiliyi aşık kadar sevmediği halde ona yani sevgiliye sözünü geçiren ve onu aşıktan soğutmaya çalışan kimse.
Biz saña öldür raḳībi dimeden maḳṣūdumuz
İsterüz bī-çāre maḥrūm-ı şehādet olmasun

9. **raḳībi:**-*i*
Gazel 396
Mısra: **4**

Şiirde sevgiliyi aşık kadar sevmediği halde ona yani sevgiliye sözünü geçiren ve onu aşıktan soğutmaya çalışan kimse.
Düşer maḥall-i recā gerçi ol şehenşāha
Miṣāl-i sāye yanında raḳībi n'eylersin

10. **raḳībe:**-*e*
Gazel 401
Mısra: **9**
Şiirde sevgiliyi aşık kadar sevmediği halde ona yani sevgiliye sözünü geçiren ve onu aşıktan soğutmaya çalışan kimse.
Mürüvvet eyle hemān sen raḳībe çignetme
Yoluñda ʿāşıḳ-ı şūrīde pāymāl olsun

11. **raḳīb:**
Gazel 454
Mısra: **11**
Şiirde sevgiliyi aşık kadar sevmediği halde ona yani sevgiliye sözünü geçiren ve onu aşıktan soğutmaya çalışan kimse.
ʿĀşıḳ-ı şūrīde-ḥāle ḳaṣd-ı mekr eyler raḳīb
Gör ki şeyṭānı musallaṭ olmış insān üstüne

12. **raḳībe:**-*e*
Gazel 456
Mısra: **16**
Şiirde sevgiliyi aşık kadar sevmediği halde ona yani sevgiliye sözünü geçiren ve onu aşıktan soğutmaya çalışan kimse.
Ḳırān ider ṣanuram māh burc-ı ʿAḳrebde
O meh yanında raḳībe maḳām virdükçe

13. **raḳīb:**
Gazel 513
Mısra: **7**
Klasik şiirde sevgiliyi aşıktan uzaklaştırmaya çalışan, sevgili ile aşığın kavuşmasına engel olan kimse.
O nihāl-i tāze dirīġ u āh ṣalınur çemende raḳīb ile
Aḳıdur cefā ile sū-be-sū bu sirişk-i nāmiye-sāzumı

raḳīb oldum:

1. **raḳīb oldum:**-*du, -m*
Gazel 331
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Rakibi olmak II Aynı sevgiliye gönül verenlerden her biri olmak.
Gözümden ṣaḳınur oldum o māh-ı ʿālem-ārāyı
Belā-yı ʿışḳı gör kim kendüme kendüm raḳīb oldum

raḳīb olmadadur:

1. **raḳīb olmadadur:**-*ma, -da, -dur*
Gazel 348
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Rakibi olmak II. Aynı sevgiliye gönül verenlerden her biri olmak.
Gözden ṣaḳınur oldum o mirʾāt-ı cemāli
Gör derdi raḳīb olmadadur kendime kendüm

raḳīb olmaḳda:

1. **raḳīb olmaḳda:**-*maḳda*
Gazel 47
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgiliye kavuşmaya engel olan kişi olmak.
Sen o maḥbūb-ı ezelsin kim senüñ ʿuşşāḳuña
Cümle ʿālem biñ dil ü cān ile olmaḳda raḳīb

raḳīb olmış:

1. **raḳīb olmış:**-*mış*
Gazel 364
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Rakibi olmak II Aynı sevgiliye gönül verenlerden her biri olmak.
Sevdigüm sevmiş raḳīb olmış baña ol gül-ʿiẕār
Şimdi gördüm ġonçe-i nevrestenüñ ḫār oldıġın

raḳīb ü żarre itmişdür:

1. **raḳīb ü żarre itmişdür:**-*miş, -dür*
Gazel 108
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Rakip ve zararlı kimse etmek.
Naḥīfī muḳteżā-yı ḥikmet üzre Ḫālıḳ-ı ʿĀlem
Zen-i dünyāyı ʿuḳbāya raḳīb ü żarre itmişdür

raḳībā:

1. **raḳībā:**
Gazel 169
Mısra: **10**
Ey rakib, klasik şiirde sevgiliyi aşıktan uzaklaştırmaya çalışan, sevgili ile aşığın kavuşmasına engel olan kimse.
Dil-beste-i sünbül-şiken-i ṭurra-i yārem
Söyletme raḳībā beni kim derd-i serüm var

raḳīb-i bed-aḫter:

1. **raḳīb-i bed-aḫter:**
Gazel 126
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kötü talihli, uğursuz rakip.
ʿAceb raḳīb-i bed-aḫter midür fırāḳa sebeb
Cüdā iden beni ol māhdan sitāre midür

raḳīb-i bed-kilāb:

1. **raḳīb-i bed-kilāb:**
Gazel 58
Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kötü köpek rakip.
Ben ġarībe hep ʿadūdur ol raḳīb-i bed-kilāb
Dilerem cāy-ı ṣafāsı ola her çāh-ı ḫarāb

raḳīb-i bed-menişüñ:

1. **raḳīb-i bed-menişüñ:**-*üñ*
Gazel 107
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kötü huylu rakip.
Meyān-ı ʿāşıḳ u dil-berde ḫüsni yoḳ aṣlā
Raḳīb-i bed-menişüñ vażʿı ḫāṣılı beddür

raḳīb-i dūn:

1. **raḳīb-i dūn:**
Gazel 120
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Alçak rakip.
Raḳīb-i dūn ile devre girüp cevr itme ʿuṣṣāḳa
Geçer bu devr-i dūn ey āfet-i devrān bu devrāndur

raḳīb-i ġaddāra:

1. **raḳīb-i ġaddāra:**-*a*
Gazel 468
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Acımasız rakip.
Meyān-ı yāra ṣarılmaḳ ümmīdin eyler imiş
ʿAdāvet eyledüm el-ḥaḳ raḳīb-i ġaddāra

raḳīb-i nā-dān:

1. **raḳīb-i nā-dān:**
Matla 191
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cahil görgüsüz rakip.
Cemʿ-i ḫūbāna kesel virdi raḳīb-i nā-dān
Bozdı cemʿiyyetini ġonçelerüñ bād-ı ḫazān

raḳīb-i nā-ḫalef:

1. **raḳīb-i nā-ḫalef:**
Gazel 262
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Soysuz rakip.
ʿĀṣıḳuñ ḳan aġladuḳça vuṣlatuñ diler raḳīb
Hīç revā mı vaṣla ire ol raḳīb-i nā-ḫalef

raḳīb-i nā-sezā:

1. **raḳīb-i nā-sezā:**
Matla 90
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Layık olmayan, yakışıksız rakip.
Ekser ol āfet raḳīb-i nā-sezā yanındadur
Bu meṣel meşhūrdur devlet ḳażā yanındadur

raḳḳāṣ:

1. **raḳḳāṣdur:**-*dur*
Tarih 16
Mısra: **37**
Oynayan, dans eden.
Her biri fevvārenüñ bir sīm-ten raḳḳāṣdur
Ṣevḳ u ṣādīden hevāya eyler ilḳā-yı külāh

raḳṣ eyledükçe:

1. **raḳṣ eyledükçe:**-*dükçe*
Gazel 246
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Oynamak, dans etmek.
Pā-būs içün düşer niçe diller ayaġına
Meclisde eyledükçe o mest-i ḫarāb raḳṣ

raḳṣ eyler:

1. **raḳṣ eyler:**-*r*
Gazel 246
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Oynamak, dans etmek.
Nāz ile itse ol ṣanem-i pür-ḥicāb raḳṣ
Eyler felekde āh iderek āfitāb raḳṣ

2. **raḳṣ eyler:**-*r*
Gazel 246
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Oynamak, dans etmek.
Ṣevḳ-ı lebüñle ey ṣanem-i cürʿa-nūş-ı nāz
Eyler derūn-ı şīşede her bir ḥabāb raḳṣ

3. **raḳṣ eyler:**-*r*
Gazel 246
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Oynamak, dans etmek.
Tīr-i müjeñle āteş-i ʿışḳuñda dil döner
Sīḫ-i belāda eyler o murġ-ı kebāb raḳṣ

4. **raḳṣ eyler:**-*r*
Gazel 246
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Oynamak, dans etmek.
Bir dil-rübāya düşdi göñül kim Naḥīfīyā
Eyler ṣafā-yı ʿışḳı ile şeyḫ u şāb u raḳṣ

raḳṣ eylese:

1. **raḳṣ eylese:**-*se*
Gazel 246
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Oynamak, dans etmek.
Dil teşnegān-ı zehr-i ġamuñ raġbet eylemez
Bezminde her dem eylese cām-ı şarāb raḳṣ

raḳṣ ider:

1. **raḳṣ ider:**-*er*
Gazel 213
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dans etmek.
Raḳṣ ider rūḥ-ı şehīdān-ı maḥabbet şevḳ ile
Kār-sāz olduḳça her bir naġme-i Nāhīdümüz

raḳṣ iderdi:

1. **raḳṣ iderdi:**-*er, -di*
Kaside 19
Mısra: **140**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dans etmek.
Ḳılsa bir beytüm terennüm ʿandelib-i ḫoş-nevā
Raḳṣ iderdi gülşenüñ her bir nihāl-i ʿarʿarı

raḳṣ itme:

1. **raḳṣ itme:**-*me*
Gazel 246
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dans etmek.
Şāyed taḥammül itmeye diller cemālüñe
İtme esīr-i ġamzeñ olam bī-niḳāb raḳṣ

raḳṣ itse:

1. **raḳṣ itse:**-*se*
Gazel 246
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dans etmek.
Nāz ile itse ol ṣanem-i pür-ḥicāb raḳṣ
Eyler felekde āh iderek āfitāb raḳṣ

raḳṣ u reftāruñ:

1. **raḳṣ u reftāruñ:**-*uñ*
Gazel 71
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dans ve alımlı yürüyüş.
Tārümār olmaz mı ʿaḳlum yā görince sen şehi
Kim bulımaz hem-serüñ ol raḳṣ u reftāruñ dürüst

raḳṣa gelürdi:

1. **raḳṣa gelürdi:**-*ür, -di*
Gazel 507
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ahenkle dans etmek, dans etmeye, oynamaya başlamak.
Ẕevḳ-ı taḥḳīḳ-ı kelām ile gelürdi raḳṣa
Ṣafaḥāt-ı kütübi ṭutmasa şīrāzeleri

raḳṣa getürdi:

1. **raḳṣa getürdi:**-*di*
Kaside 8
Mısra: **215**
Kelime Tipi: **Deyim**
Dans etmesinin sağlamak. II Döndürmek; yaşam enerjisi vermek.
Sāl-i gül-gūn ile eflāki getürdi raḳṣa
Zühre şevḳ ile alup destine çeng-i zer-tār

raḳṣ-āver olur:

1. **raḳṣ-āver olur:**-*ur*
Rübai 232
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Oynamak.
Her ḳanda ki naʿtüñ ola pīrāye-i güş
Raḳṣ-āver olur ʿışḳuñ ile ḫayl-i sürūş

raḳṣ-ı taḥsīne:

1. **raḳṣ-ı taḥsīne:**-*e*
Kaside 19
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzel, hoş dans.
Gördi çün ḳānūn u erkānın müretteb ʿālemüñ
Zühre ṭutdı raḳṣ-ı taḥsīne uṣūl-i evferi

rakīb:

1. **raḳīb:**
Gazel 251
Mısra: **5**
Âşığın kendisine rakip olarak gördüğü, sevgilinin mahallesinde dolaşan ve ona âşıktan daha yakın olan kişi.
Bī-vefā ol diyü dāʾim sīneñe ḫāsid raḳīb
Ḳavl-i żaʿf ile yazupdur niçe yüzden var ġalaṭ

2. **raḳīb:**
Matla 34
Mısra: **2**
Âşığın kendisine rakip olarak gördüğü, sevgilinin mahallesinde dolaşan ve ona âşıktan daha yakın olan kişi.
Dem-ā-dem eyleyüp endīşe-i dehān-ı ḫabīb
ʿAdem ʿadem diyerek ʿāḳıbet yoḳ oldı raḳīb

rām eylesün:

1. **rām eylesün:**-*sün*
Kaside 19
Mısra: **173**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Boyun eğmek, itaat etmek.
Ḥükmine rām eylesün fermān-revā-yı bī-miṣāl
Berr ü baḥri şarḳ u ġarbı yaʿnī cümle kişveri

rām itmege:

1. **rām itmege:**-*meg, -e*
Gazel 461
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Boyun eğmek.
Hevāya meyl idüp ġafletle irḫā-yı ʿinān itme
Bu nefs-i ser-keşi rām itmege saʿy it riyāżetle

rām olsa:

1. **rām olsa:**-*sa*
Gazel 481
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Boyun eğmek. İsteyerek veya istemeyerek uymak, katlanmak.
Gelse inṣāfa o gül-çehre
baña rām olsa
Dil-i nā-kāmuma da ruḫṣat-ı
ārām olsa

rām olup:

1. **rām olup:**-*up*
Kaside 19
Mısra: **171**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uymak, boyun eğmek.
Rām olup kişver-be-kişver
emrine ḫalḳ-ı cihān
Ser-keşān-ı ʿālem olsun
bende-i fermān-berī

raʿnā:

1. **raʿnāya:**-*ya*
Gazel 81
Mısra: **10**
Parlak, hoş, güzel II sevgili.
Naḥīfī künc-i ġamm içre
ḳalursa ḳo cānı çıḳsun
Yine oldur o raʿnāya ḫarīdār
olmaġa bāʿiṣ

2. **raʿnālarındandur:**-*lar, -ı, -n, -dan, -dur*
Gazel 127
Mısra: **2**
Güzel, anlaşılır.
Ol āfet şehr-i ḥüsnüñ şūḫ u
müsteṣnālarındandur
Ser-āmed dil-rübādur
cümlenüñ raʿnālarındandur

3. **raʿnā:**
Gazel 157
Mısra: **10**
Güzel, anlaşılır.
Daḫi bir nev-nihāl-i ḥüsn
iken āşūb-ı dehr olduñ
Benüm serv-i ḫırāmānum
ʿaceb raʿnā ẓuhūruñ var

rāst eyledi:

1. **rāst eyledi:**-*di*
Tahmis 2
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uygun eylemek.
Eyledi ḥikmet ile ḳāmet-i ẕī-
şānuñı rāst
Sidre itse ne ʿaceb sāye-i
luṭfuñ der-ḫ∨āst

ravḥ:

1. **ravḥine:**-*i, -n, -e*
Rübai 118
Mısra: **4**
Rahatlık, rahmet ve kolaylık.
ʿIşḳuñdur eyā nūr-ı dü çeşm-
i ʿuşşāḳ
Dil-ḫaste-i derd ü ġamuñuñ
ravḥine rūḥ

rāviyān:

1. **rāviyān:**
Tarih 28
Mısra: **56**
Rivayet edenler, anlatanlar.
Ola merviyyāt-ı ẕikr-i ḫayrı
vird-i şeyḫ ü şāb
Rāviyān itdükçe taḥdīṣ-i
aḥādīṣ-i milel

ravża-i āmāl-i ġarīb:

1. **ravża-i āmāl-i ġarīb:**
Gazel 62
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kimsesizin emellerinin bahçesi.
Olsa sīr-āb-ı himem ravża-i
āmāl-i ġarīb
Rū-güşād olsa biraz ġonçe-i
iḳbāl-i ġarīb

ravża-i kūy-ı cihān-tābuñ:

1. **ravża-i kūy-ı cihān-tābuñ:**-*uñ*
Gazel 327
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyayı aydınlatan mahallenin bahçesi II Sevgilinin bahçesi.
Māye-i faḫr u şeref besdür
Naḥīfī-veş bāña
Ravża-i kūy-ı cihān-tābuñ
olursa meskenüm

ravża-i maḥbūb-ı ilāh:

1. **ravża-i maḥbūb-ı ilāh:**
Rübai 512
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın sevgilisinin bahçesi.
Manżūr-ı dil ü dīdeñüz
olmaḳda sizüñ
Her şām u seḥer ravża-i
maḥbūb-ı İlāh

ravża-i nüzhet-berīn:

1. **ravża-i nüzhet-berīn:**
Kaside 13
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ferahlık veren arşın bahçesi II cennet.
Ḫarīm-i Kaʿbe-i kūyuñ
ṭavāfa ey Ḫāliḳ-ı Ḥaḳ
Melāʾik cān virür ol ravża-i
nüzhet-berīn üzre

ravża-i pāk-i ḫabību'llāhı:

1. **ravża-i pāk-i ḫabību'llāhı:**-*ı*
Kaside 9
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın habibi Hz. Muhammed'in temiz ravzası.
Ol güni görsem ki ʿazm-i
kūy-ı cānān eylesem
Ravża-i pāk-i Ḫabību'llāhı
seyrān eylesem

ravża-i pāküñ:

1. **ravża-i pāküñ:**-*üñ*
Gazel 419
Mısra: **12**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz bahçeyi.
Riyāż-ı dehre bilsem niçe tevcīh-i nigāh eyler
İdenler ravża-i pāküñ ziyāret yā Resūla'llāh

ravża-i pāküñe:

1. **ravża-i pāküñe:**-*üñ, -e*
Kaside 8
Mısra: **289**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz bahçeyi.
Ravża-i pāküñe olsun niçe biñ kerre selām
Tā ki şerʿüñle selāmet bula ser-cümle diyār

ravża-i şāhenşeh-i iḳlīm-i kerem:

1. **ravża-i şāhenşeh-i iḳlīm-i kerem:**
Tahmis 1
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cömertlik ülkesinin şahşar şahının cenneti.
Ki anuñ vālih ü ser-geştesidür bāġ-ı İrem
Ne ḥarem ravża-i şāhenşeh-i iḳlīm-i kerem

ravża-i ʿulyāsı:

1. **ravża-i ʿulyāsı:**-*sı*
Rübai 212
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çok yüce bahçe; Hz. Muhammed'in kabri.
Ey ravża-i ʿulyāsı ḥarem-gāh-ı niyāz
V'ey şāh-ı melāʾik-sipeh ü bende-nevāz

ravża-i zī-şāna:

1. **ravża-i zī-şāna:**-*a*
Kıt'a 13
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şanlı bahçe II mecazen sevgilinin bulunduğu bahçe.
Sizden ey zümre-i ḥuccāc budur maḳṣūdum
Çün varup ravża-i zī-şāna ṣalavāt eyleyesiz

ravża-i zī-şānıdur:

1. **ravża-i zī-şānıdur:**-*ı, -dur*
Kaside 18
Mısra: **37**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şanlı bahçe II mecazen sevgilinin bulunduğu bahçe.
Ravża-i zī-şānıdur maġbūṭ-ı Firdevs-i berīn
Der-geh-i iclāli reşk-i günbed-i ʿāli-medār

ravża-i zī-şānuña:

1. **ravża-i zī-şānuña:**-*uñ, -a*
Gazel 47
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şanlı bahçe II mecazen sevgilinin bulunduğu bahçe.
Rūy-ı zerdüm āsitān-ı pāküñe ferş eyleyem
Ravża-i zī-şānuña yüz sürmek olursa naṣīb

2. **ravża-i zī-şānuña:**-*uñ, -a*
Kaside 5
Mısra: **154**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şanlı bahçe II mecazen sevgilinin bulunduğu bahçe.
Vāṣıl olsun Ḥażret-i Ḫallāḳ-ı ʿālemden müdām
Ravża-i zī-şānuña bī-ḥad taḥiyyāt ü senā

rāyāt-ı faźl u raḥmetüñ:

1. **rāyāt-ı faźl u raḥmetüñ:**-*üñ*
Kaside 2
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Fazilet ve rahmet sancağı.
Yeʾs iderdi leşker-i ümmīdi pā-māl-i melāl
İtmese sebḳ-i ġażab rāyāt-ı faźl u raḥmetüñ

rāyet ü leşkerine:

1. **rāyet ü leşkerine:**-*i, -n, -e*
Tarih 4
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sancak ve asker.
Rāyet ü leşkerine ḥırz ola dāʾim Ḥaḳdan
Āyet-i fetḥ ü ẓafer naṣr-ı ʿazīz-i mevʿūd

rāyet-i āh:

1. **rāyet-i āh:**
Gazel 261
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ah bayrağı.
Didiler kişver-i dilden çıḳıcaḳ rāyet-i āh
Geliyor cevşen ile leşker-i ḫāḳān ṣaf ṣaf

rāyet-i ʿazmüñ:

1. **rāyet-i ʿazmüñ:**-*üñ*
Kaside 27
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yolculuk sancağı.
Ḳapudan iken idüp Baḥr-ı Sefīde seferi
Eyledi ʿavn-i Ḫudā rāyet-i ʿazmüñ manṣūr

rāyet-i cünd-i fitneyi:

1. **rāyet-i cünd-i fitneyi:**-*yi*
Gazel 449
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Fitne askerlerinin bayrağı.
Geldi ḳıyāma ol perī cünbüş-i dil-firīb ile
Rāyet-i cünd-i fitneyi itdi yine ferāḫte

rāyet-i iḳbālini:

1. **rāyet-i iḳbālini:**-*i, -n, -i*
Tarih 2
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bahtın, talihin bayrağı.
Rāyet-i iḳbālini mevlā muẕaffer eyleyüp
Sū-be-sū olsun ḳarīn-i fetḥ ü nuṣret ʿaskeri

rāyet-keş-i enṣār u aʿvānı:

1. **rāyet-keş-i enṣār u aʿvānı:**-*ı*
Tarih 1
Mısra: **34**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Destek ve yardım edenlerin bayrak çekeni II yardım edenlerin önde geleni anlamında.
Ne yaña ʿazm iderse fetḥ ü nuṣret reh-nümā olsun
Olup ʿavn ü ẕafer rāyet-keş-i enṣār u aʿvānı

rāyet-keş-i iskenderī:

1. **rāyet-keş-i iskenderī:**
Kaside 19
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İskender'in bayrak çekeni.
Ḫüsrev-i ṣāḥib-hüner ḫaḳan-ı pākīze-güher
Pādişāh-ı baḥr ü ber rāyet-keş-i İskenderī

rāygān ola:

1. **rāygān ola:**-*a*
Gazel 443
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Karşılıksız, bedâva olmak.
Böyle teġāfül eyleme naḳd-i niyāza kim
Kālā-yı nāz bir gün ola rāygān ola

rāyic olur:

1. **rāyic olur:**-*ur*
Gazel 498
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Revaçta olmak, geçerli olmak. II Değer görmek.
O ṣāf-sīnede ol ḫāle iʿtibār olınur
Ziyāde rāyic olur sīm olınca tamġāsı

rāz:

1. **rāza:**-*a*
Gazel 18
Mısra: **2**
Gizlenen şey, sır.
O māha dün gice rāz-ı derūnum eyledüm ifşā
Hele ey dil ṣaḳın bu rāza vāḳıf olmasun aʿdā

2. **rāzuñ:**-*uñ*
Gazel 321
Mısra: **3**
Gizlenen şey, sır.
Ṭaʿna-kārān-ı felek bilmez bu rāzuñ n'eydigin
Duymaġa rāz-ı dili erbāb-ı ʿışḳ ister göñül

3. **rāzumı:**-*um, -ı*
Gazel 450
Mısra: **9**
Gizlenen şey, sır.
Bī-hūşī-i ʿışḳıyla idüp rāzumı ifşā
Dün sevdigümi eyledüm iḳrār yanında

4. **rāzum:**-*um*
Gazel 472
Mısra: **7**
Gizlenen şey, sır.
Kime keşf eyleyem rāzum ki yār-ı ġam-güsārum yoḳ
Muḳābil olmadum ʿālemde ben bir hem-dem-i ʿışḳa

5. **rāzumı:**-*um, -ı*
Gazel 513
Mısra: **4**
Gizlenen şey, sır.
Ṭutuşur lisānuma gelmeden cigerümde ḥarf-i recā daḫi
Güzelüm bu āteş-i ʿışḳ ile niçe keşf idem saña rāzumı

6. **rāzuñ:**-*uñ*
Kaside 1
Mısra: **69**
Gizlenen şey, sır.
Ey Naḥīfiden suʾāl iden bu rāzuñ ġāyetin
Mā-sivā-yı Ḥaḳ ile bīgāne ol budur cevāb

7. **rāzı:**-*ı*
Murabba 5
Mısra: **38**
Gizlenen şey, sır.
Āh ü figān eyleyüp
Rāzı ʿayān eyleyüp

8. **rāzı:**-*ı*
Rübai 340
Mısra: **2**
Gizlenen şey, sır.
Ey dil niçe bir āh ü fiġān eyleyelüm
Aġyāra niçün rāzı ʿayān eyleyelüm

rāz açar:

1. **rāz açar:**-*ar*
Gazel 204
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Sırrını paylaşmak.
Bu ehl-i ʿışḳa ʿaḳl irmez kimisi rāz açar yāra
Kimisi künc-i fürḳatde oturmışdur nihān aġlar

rāz-dān-ı müşkilāt-ı ʿāḳıl u dīvāneyem:

1. **rāz-dān-ı müşkilāt-ı ʿāḳıl u dīvāneyem:**-*yem*
Gazel 349
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Akıl ve deliliğin zorluklarının sırrını bilen.
Rāz-dān-ı müşkilāt-ı ʿāḳıl u dīvāneyem
Ben fünūn-ı ʿışḳı tekmīl eylemiş ferzāneyem

rāz-dār-ı ʿaḳl-ı kül:

1. **rāz-dār-ı ʿaḳl-ı kül:**
Kaside 19
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın bilgisinin sırrını tutan.
Sālik-i ḫayrü's-sübül hemnām-ı sulṭānü'r-rusül
Rāz-dār-ı ʿaḳl-ı kül şevket-nümā-yı dāverī

rāzdār-ı ṣoḥbetüñ:

1. **rāzdār-ı ṣoḥbetüñ:**-*üñ*
Gazel 23
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sohbetin sır sahibi II musahip bağlamında.
Kimüñ āyīne-i feyż-intimā-yı ṭabʿısın bilsem
ʿAceb şimdi kim oldı rāzdār-ı ṣoḥbetüñ cānā

rāżı:

1. **rāżī:**
Gazel 452
Mısra: **2**
Rıza gösteren, boyun eğen.
Düşdi dil-i fütāde bir ṣūḫ-ı bī-amāna
Ḳāniʿ degül cefāya
rāżī degül fiġāna

2. **rāżıyam:**-*y, -am*
Gazel 483
Mısra: **2**
Rıza gösteren, boyun eğen.
Teşnedür cānum nigāh-ı ġamze-i ḫūn-rīzüñe
Rāżıyam ḳurbān olursam çeşm-i şūr-engīzüñe

3. **rāżī:**
Gazel 486
Mısra: **2**
Rıza gösteren, boyun eğen.
Ḫudāvendā eger ḥāl ü eger müstaḳbel ü māżī
Senüñ taḳdīrüñe ṣıdḳ-ı dil ile rāżıyam rāżī

4. **rāżıyam:**-*y, -am*
Gazel 486
Mısra: **2**
Rıza gösteren, boyun eğen.
Ḫudāvendā eger ḥāl ü eger müstaḳbel ü māżī
Senüñ taḳdīrüñe ṣıdḳ-ı dil ile rāżıyam rāżī

5. **rāżıyam:**-*y, -am*
Kaside 27
Mısra: **90**
Rıza gösteren, boyun eğen.
Güft ü gūdan ġarażum şevke degüldür ḥāṣā
Rāżıyam her ne ki fermān ide Mevlā-yı Şekūr

raz-ı derūnı:

1. **rāz-ı derūnı:**-*ı*
Gazel 207
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönlün sırrı.
Bülbül gibi fāş eylemezüz rāz-ı derūnı
Pervāne-ṣıfat ser-be-girībān-ı sükūnuz

2. **rāz-ı derūnı:**-*ı*
Gazel 441
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönlün sırrı.
Cānlar fedā ol āfete kim bir nigāh ile
Rāz-ı derūnı fehm ide rind-i cihān ola

3. **raz-ı derūnı:**-*ı*
Matla 39
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönlün sırrı.
Sırr-ı ʿışḳı baña ifşā itdirür ol laʿl-i nāb
Söyledür raz-ı derūnı ādeme elbet şarāb

rāz-ı derūnın:

1. **rāz-ı derūnın:**-*nın*
Gazel 199
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönlün sırrı.
Başlayup nāleye gülşende yine bülbül-i zār
Söyledi gūş-ı güle rāz-ı derūnın nā-çār

rāz-ı derūnum:

1. **rāz-ı derūnum:**-*um*
Gazel 18
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül sırları.
O māha dün gice rāz-ı derūnum eyledüm ifşā
Hele ey dil ṣaḳın bu rāza vāḳıf olmasun aʿdā

2. **rāz-ı derūnum:**-*um*
Gazel 374
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönlün sırrı.
Rāz-ı derūnum illere iẓhār ider misin
Cānā ʿadūyı vāḳıf-ı esrār ider misin

3. **rāz-ı derūnum:**-*um*
Rübai 265
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönlün sırrı.
Tā olmayıcaḳ rāz-ı derūnum manṭūḳ
Aḥvāl-i perīşānumı bilmez maḫlūḳ

rāz-ı dili:

1. **rāz-ı dili:**-*i*
Gazel 106
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönüldeki sırlar.

O māha rāz-ı dili āşikāre eyledigüm
Nihānī vaʿde-i ḫātır-güşālarındandur

2. **rāz-ı dili:**-*i*
Gazel 321
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönüldeki sırlar.
Ṭaʿna-kārān-ı felek bilmez bu rāzuñ n'eydigin
Duymaġa rāz-ı dili erbāb-ı ʿışḳ ister göñül

3. **rāz-ı dili:**-*i*
Gazel 437
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönüldeki sırlar.
Nigāh-ı şūḫına rāz-ı dili ifşāya minnet yoḳ
Olursa yār ile bir ṣoḥbet-i dil-ḫvāh bir yerde

rāz-ı dil-i mübtelāmuzı:

1. **rāz-ı dil-i mübtelāmuzı:**-*muz, -ı*
Gazel 510
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Âşık olmuş gönlün sırrı.
Açduḳ o māha rāz-ı dil-i mübtelāmuzı
İtdük ifāde ġamzesine müddeʿāmuzı

rāz-ı dil-i zārı:

1. **rāz-ı dil-i zārı:**-*ı*
Gazel 317
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlayan gönlün sırrı.
Ne ʿarż-ı ḥāle ruḫṣat var ne āh ü nāleye şefḳat
Saña rāz-ı dil-i zārı ʿayān müşkil nihān müşkil

rāz-ı dilümi:

1. **rāz-ı dilümi:**-*üm, -i*
Rübai 181
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönüldeki sırlar.
Olsam da mey-i ʿışḳ ile mest-i evgār
Rāz-ı dilümi kimseye itmem iş ʿār

2. **rāz-ı dilümi:**-*üm, -i*
Rübai 364
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönüldeki sırlar.
Nā-çāram eyā nūr-ı dü çeşm-i ṣaḳaleyn
Rāz-ı dilümi ḫalḳa ʿayān eyler isem

rāz-ı dilüñ:

1. **rāz-ı dilüñ:**-*üñ*
Gazel 389
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönüldeki sırlar.
Eger mümkin ise pīrāhenüñden setr-i ḥāl itmek
Ṣaḳın rāz-ı dilüñ her vech ile aġyāra ifşādan

rāz-ı ʿışḳumuz:

1. **rāz-ı ʿışḳumuz:**-*umuz*
Gazel 104
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşkın sırrı.
Pinhān degüldür iki gözüm rāz-ı ʿışḳumuz
Bāzārumuz bizüm senüñ ile āşikāredür

rāz-ı maḥabbet:

1. **rāz-ı maḥabbet:**
Gazel 218
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk sırrı II İlahî sır.
Sirişküm keşf ider derd-i derūnum saña sulṭānum
Hele bir vech ile rāz-ı maḥabbet hīç nihān olmaz

rāz-ı nihānum:

1. **rāz-ı nihānum:**-*um*
Gazel 420
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gizli tutulan sır.
Cihānı ṭutdı ʿışḳuñla fiġānum yā Resūla'llāh
Ṭuyıldı ʿāleme rāz-ı nihānum yā Resūla'llāh

2. **rāz-ı nihānum:**-*um*
Gazel 518
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gizli tutulan sır.
Ṭutdı dünyāyı yine āh ü fiġānum şimdi
Ḫalḳa fāş oldı benüm rāz-ı nihānum şimdi

rāz-ı pinhānın:

1. **rāz-ı pinhānın:**-*ın*
Gazel 121
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gizli tutulan sır.
Verd-i gülzāra ṭoḳunmaḳdan ṣabānuñ ḳaṣdı var
ʿAndelīb-i bī-nevānuñ rāz-ı pinhānın arar

rāz-ı şafvetüm:

1. **rāz-ı şafvetüm:**-*üm*
Gazel 391
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saflık sırrı.
Baña seyr itdirür kevneyni mihr-i rūy-ı pür-tābuñ
Bu ḥüsn ü ān ile āyīne rāz-ı ṣafvetüm sensin

rāzı söz:

1. **rāzı söz:**
Matla 32
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Doğru kabul edilen söz.
Ḳalsa gerekdür ol meh
sāḳī bu gice tenhā
Saña didüm bu rāzı söz
bunda ḳalsun ammā

rāzıḳ-ı bī-minnet olan:

1. **rāzıḳ-ı bī-minnet olan:**-*an*
Rübai 328
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Minneti olmayan rızk veren olmak II Allah.
Ey Rāzıḳ-ı bī-minnet olan Ḫallāḳum
Ey ḳuvveti çoḳ ḳudreti çoḳ Rezzāḳum

rāzıḳ-ı bī-minnet-i sulṭān u gedā:

1. **rāzıḳ-ı bī-minnet-i sulṭān u gedā:**
Rübai 33
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sultan ve fakirin zahmetsiz rızık vereni II Allah.
Ey Ḫāliḳ-i ins ü melek ü arż u semā
V'ey Rāzıḳ-ı bī-minnet-i sulṭān u gedā

rāzıḳ-ı feyyāżadur:

1. **rāzıḳ-ı feyyāżadur:**-*a, -dur*
Gazel 354
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Feyizli rızık veren || rızkı veren Allah.
Dehr içinde kimseden ümmīd-i iḥsān eylemem
Rāzıḳ-ı feyyāżadur ancaḳ Naḥīfī minnetüm

rāzıḳ-ı kāʾināt olan:

1. **rāzıḳ-ı kāʾināt olan:**-*an*
Rübai 356
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kainatın rızk vereni olmak.
Ey rāzıḳ-ı kāʾināt olan Rezzāḳum
Bī-kes ḳulına erḥam olan Ḫallāḳum

rāżiyye:

1. **rāżiyye:**
Rübai 499
Mısra: **4**
Allah'tan razı ve hoşnud olan insan ruhu.
Ḳıl nefsümi nefs-i muṭmaʾine yā Rab
Tā ricʿat ide rāżiyye vü marżiyye

razıyye'llāhü ʿan aṣḥābi resūlü'l-mennān:

1. **razıyye'llāhü ʿan aṣḥābi resūlü'l-mennān:**
Kıt'a 24
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Dua**
İfadesi
Sayısız nimetler veren resulun ashabından Allah razı olsun.
Bū ʿUbeyde ile hem oldı Zübeyr ü Ṭalḥa
Razıyye'llāhü ʿan aṣḥābi resūlü'l-mennān

razıyye'llāhü teʿālā:

1. **razıyye'llāhü teʿālā:**
Kıt'a 20
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ı temiz kalp ile sevmek.
Aḫter-i evc-i Ḫudādur añlar
Razıyye'llāhü teʿālā ʿanhüm

reʿāyā:

1. **reʿāyā:**
Tarih 4
Mısra: **35**
Bir hükümdarın yönetimi altında bulunan ve vergi veren halk.
Ẓıll-ı ʿadlinde reʿāyā olalar āsūde
Ṭuruḳ-ı ẓulm ü fiten ola ser-ā-ser mesdūd

rebāb:

1. **rebāb:**
Rübai 545
Mısra: **1**
Kemençeye benzer eski bir saz.
Biñ kerre fiġān itse rebāb ü def ü ney
Gird-āb-ı belādur baḳamam meclis-i mey

recā:

1. **recāmuz:**-*muz*
Gazel 124
Mısra: **6**
Dilek, niyâz.
Nāz ider şemşīr-i ġamzeñle bizi öldür disek
Ol şeh-i mülk-i melāḥat bir recāmuz çoḳ görür

2. **recāmuz:**-*muz*
Gazel 203
Mısra: **7**
Dilek, niyâz.
Senden ne recāmuz var eyā devr-i zamāne
Maḳṣūdını dil Ḥażret-i Allāhdan ister

3. **recāsıyla:**-*sı, -y, -la*
Gazel 255
Mısra: **7**
Dilek, niyâz.
Rūz-düşmendür şeb-i vaṣluñ recāsıyla göñül
Ser-şikest-i kūşe-i ḥırmān olup mānend-i şemʿ

4. **recāsı:**-*sı*
Kaside 17
Mısra: **38**
Dilek, niyâz.
Lākin ey Mevlā-yı Raḥmān ey Kerīm-i Lā-yezāl
Maḳṣadı ʿafvüñ recāsı raḥmetüñdür dāʾimā

5. **recā:**
Murabba 1
Mısra: **7**
Dilek, niyâz.
Budur senden recā muṭlaḳ
ʿİnāyet eyle yā mevlā

6. **recāmuz:**-*muz*
Murabba 10
Mısra: **7**
Dilek, niyâz.
Budur senden recāmuz şimdi her gāh
ʿİbād-ı Müslimīne nuṣret eyle

7. **recā:**
Rübai 53
Mısra: **3**
Dilek, niyâz.
Çoḳ ḳulda recā gerçi ki mevlāsından
Taḥṣīl-i rıża oldı recā-yı aġleb

8. **recāsıdur:**-*sı, -dur*
Rübai 384
Mısra: **2**
Dilek, niyâz.
Tevḥīdüñ olup ṣubḥ u mesā eẕkārum
Fażl u keremüñ recāsıdur efkārum

recā eyle:

1. **recā eyle:**
Gazel 8
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Beklemek, arzulamak.
Bu Naḥīfīnüñ niyāzı rūz u şeb senden budur
Ol günehkārı Ḫudādan eyle maḥşerde recā

2. **recā eyle:**
Kaside 3
Mısra: **72**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
(Allah'tan) yalvararak istemek.
Ḳan döküp yaş yerine eşk-i nedāmetle tamām
ʿAfvini eyle recā eyledigüñ ʿiṣyānuñ

3. **recā eyle:**
Kaside 5
Mısra: **124**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
(Allah'tan) yalvararak istemek.
Pādişāhā her ne deñlü mücrim-i bed-kār ise
Bu Naḥīfī-i ġarībüñ eyle mevlādan recā

recā eyler:

1. **recā eyler:**-*r*
Gazel 201
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Rica etmek, ümit etmek.
Nev-ẓuhūr-ı ḥüsn iken ḫaṭ geldigin eyler recā
Bilmezem kim fitne-i baḫt-ı siyāhumdan mıdur

2. **recā eyler:**-*r*
Matla 76
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Rica etmek, ümit etmek.
Dem-ā-dem reh-güẕāruñda dil-i āvāre cā eyler
O bī-çāre meger bir kerre pā-būsuñ recā eyler

recā ider:

1. **recā ider:**-*er*
Rübai 347
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ümit etmek.
Ḳāṣır ṭalebinde ʿāciz aḥvālinde
Tevfīḳ recā ider dil-i nā-būdum

recā itdükçe:

1. **recā itdükçe:**-*dükçe*
Rübai 429
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ümit etmek.
İtdükçe recā būs-ı dehānın yoḳ dir
Yoḳ çāremüz ol ġonçe hemān var olsun

recā itmege:

1. **recā itmege:**-*meg, -e*
Gazel 244
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Rica etmek. Birinden bir şeyin yapılmasını istemek, dilemek; ummak.
ʿAdū-yı żāġa minnet yoḳ var iken bülbül-i ḫoş-gū
Dil ü cān itmege her dem recā sulṭāna ögrenmiş

recā ḳıl:

1. **recā ḳıl:**
Kaside 1
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Rica etmek, istemek, ricada bulunmak.
Ḫālıḳ-ı şems ü ḳamerden ḳıl recā maḳṣūduñı
Āfitāb olduḳda ẓāhir iḫtifā eyler şihāb

recā-yı ʿafv:

1. **recā-yı ʿafv:**
Gazel 3
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Affedilmeyi umma, arzulama.
Budur ümmīdüm recā-yı ʿafv ile şād idesin
ʿArż ola şol dem ki aḥvāl-i dil-i nālān saña

2. **recā-yı ʿafv:**
Gazel 429
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Affedilmeyi umma, arzulama.
Recā-yı ʿafv ile aḥvālümi ʿarż eyleyüp geldüm

Olup mustaġrıḳ-ı şerm ü ḥacālet yā Resūla'llāh

3. **recā-yı ʿafv:**
Kaside 13
Mısra: **59**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Affedilmeyi umma, arzulama.
Recā-yı ʿafv ile ḥafż-ı cenāḥ-ı reʾfet eylersin
Kemāl-i şefḳatüñden ümmetān-ı müẕnibīn üzre

recā-yı ʿafv ü ġufrān eylesem:

1. **recā-yı ʿafv ü ġufrān eylesem:***-se, -m*
Kaside 9
Mısra: **64**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Af ve merhamet dilemek.
Ey Naḥīfī çehre-fersā-yı der-i mevlā olup
Biñ nedāmetle recā-yı ʿafv ü ġufrān eylesem

recā-yı aġleb:

1. **recā-yı aġleb:**
Rübai 75
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güçlü istek olmak.
ʿAllām-ı ġuyūbsın bilürsin cümle
Ḳalbümde ne oldıġın recā-yı aġleb

recā-yı aġleb oldı:

1. **recā-yı aġleb oldı:***-dı*
Rübai 53
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güçlü istek olmak.
Çoḳ ḳulda recā gerçi ki mevlāsından
Taḥṣīl-i rıża oldı recā-yı aġleb

recā-yı ʿavf ü ġufrān it:

1. **recā-yı ʿavf ü ġufrān it:**
Murabba 13
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağışlama ve af talebinde bulunmak.
Ḥużūr-ı Ḥaḳdan iḥsān it
Recā-yı ʿavf ü ġufrān it

recā-yı ʿavn ü nuṣret ḳıl:

1. **recā-yı ʿavn ü nuṣret ḳıl:**
Gazel 415
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardım ve destek ümit etmek.
Meded ḳıl ümmet-i bī-çāreñe raḥm eyle iḥsān it
Ḥudādan ḳıl recā-yı ʿavn ü nuṣret yā Resūla'llāh

recā-yı būs-ı dehānuñ idince:

1. **recā-yı būs-ı dehānuñ idince:***-uñ, -ince*
Gazel 498
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dudağını öpme arzusunda bulunmak.
Recā-yı būs-ı dehānuñ idince yoḳ dirsin
Bu lafẓ-ı bāridüñ ey ġonçe var mı maʿnāsı

recā-yı dest-būs eylerdüm:

1. **recā-yı dest-būs eylerdüm:***-r, -dü, -m*
Gazel 217
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Elini öpme aruzusu.
Düşüp ol şāh-ı ḥüsnüñ pāyine hengām-ı vuṣlatda
Recā-yı dest-būs eylerdüm ammā āh el virmez

recā-yı dil:

1. **recā-yı dil:**
Gazel 508
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül ricası,isteği.
Bu şeb recā-yı dil ol dil-rübāya söylendi
O māha ḥāle münāsib ḥikāye söylendi

recā-yı feyż:

1. **recā-yı feyż:**
Gazel 32
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cömertlik ümidi.
Recā-yı feyż ile ey mihr olurdı pā-mālüñ
Muḳābil olmaġa şāyeste olsa māh saña

recā-yı ḫayr iderüz:

1. **recā-yı ḫayr iderüz:***-er, -üz*
Gazel 103
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Iyi şeyler ümit etmek.
Ḥaḳdan recā-yı ḫayr iderüz her umūrda
Reh-ber ṭarīḳumuzda bizüm istiḫāredür

recā-yı ḥüsn-i ḳabūl itmege:

1. **recā-yı ḥüsn-i ḳabūl itmege:***-meg, -e*
Kaside 26
Mısra: **311**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kabulün güzelliğini rica etmek.
Recā-yı ḥüsn-i ḳabūl itmege müheyyādur
Bu demde şevḳ ile sükkān-ı ʿālem-i bālā

recā-yı ʿıyd itsem:

1. **recā-yı ʿıyd itsem:**-*se, -m*
Gazel 92
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bayram dileğinde bulunmak.
Ḫamyāze-rīz-i rūze-i hicrānuñam senüñ
İtsem ʿaceb mi ben daḥi her dem recā-yı ʿıyd

recā-yı keremüñle:

1. **recā-yı keremüñle:**-*üñ, -le*
Kaside 7
Mısra: **43**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İyilik, lütuf ümidi.
Ümmetlerüñ olduḳça recā-yı keremüñle
Her şām ü seḥer zemzeme-gūyān-ı şefāʿat

recā-yı luṭfuñ eylerler:

1. **recā-yı luṭfuñ eylerler:**-*uñ, -r, -ler, -*
Gazel 415
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Lütfunu ümit etmek.
Olup hep ḫāk-i der-gāhuñ recā-yı luṭfuñ eylerler
Naḥīfī-veş ḳapuñda cümle ümmet yā Resūla'llāh

recā-yı melḥūẕ:

1. **recā-yı melḥūẕ:**
Rübai 244
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ümit edilen rica.
Ol dem ki olup feyż-i Ḫudādan maḥẓūẕ
ʿIşḳ oldı dil ü cāna recā-yı melḥūẕ

2. **recā-yı melḥūẕ:**
Rübai 245
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ümit edilen rica.
Her laḥẓa budur dilde recā-yı melḥūẕ
Kim eyleyesin luṭf u keremle maḥẓūẕ

recā-yı naḳd-i şefāʿatle:

1. **recā-yı naḳd-i şefāʿatle:**-*le*
Gazel 279
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şefaat sermayesini arzu etmek.
Bāb-ı saʿādetüñde Naḥīfī-i bī-nevā
Oldı recā-yı naḳd-i şefāʿatle sāʾilüñ

recā-yı nuṣret idüp:

1. **recā-yı nuṣret idüp:**-*üp*
Rübai 468
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın yardım talebinde bulunmak.
Mevlādan idüp recā-yı nuṣret her gāh
Gāh aġlayalum geh idelüm nāle vü āh

recā-yı ser-firāzī:

1. **recā-yı ser-firāzī:**
Kaside 28
Mısra: **86**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yükseklere ulaşanın ümidi.
Daḫı düşmenlerüm maḳhūr olup aḥbābuñ olsun şād
Recā-yı ser-firāzī tā ki efkār-ı ṣavābumdur

recā-yı tevfīḳ itsem:

1. **recā-yı tevfīḳ itsem:**-*se, -m*
Rübai 261
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın yardımı, Allah'ın, kulunun fiilini rızâsına ve muhabbetine uygun kılması, kulunu irâde ve rızâsına uygun işler yapmaya muvaffak kılmasının isteği.
İtsem n'ola her laḥẓa recā-yı tevfīḳ
Senden olur iḥsān ʿaṭā-yı tevfīḳ

recā-yı vaṣl:

1. **recā-yı vaṣl:**
Gazel 32
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşma isteği.
Sezā-yı gūş-ı ḳabūl eyle gevher-i süḫānum
Recā-yı vaṣl ile geldükçe gāh gāh saña

recā-yı vaṣl ider:

1. **recā-yı vaṣl ider:**-*er*
Gazel 93
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Vuslatı ümit etmek.
Geh dest geh pāyına öper dāman-ı yāra yüz sürer
Yaʿnī recā-yı vaṣl ider her ʿāşıḳ-ı nā-kām-ı ʿıyd

recā-yı vaṣla:

1. **recā-yı vaṣla:**-*a*
Gazel 145
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşma isteği.
Recā-yı vaṣla ḳomaz tāb şevket-i ḥüsni
O reşk-i māhı görünce baña ḥicāb gelür

2. **recā-yı vaṣla:**-*a*
Gazel 343
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Kavuşma isteği.

Ṣorarsañ ey şeh-i ḥüsn ü bahā nedür süḫanum
Recā-yı vaṣla mücerred bahānedür süḫanum

recā-yı vuṣlatuñ itdiyse:

1. **recā-yı vuṣlatuñ itdiyse:**-*diy, -se*
Gazel 334
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Kavuşmayı dilemek.

Naḥīfī-veş recā-yı vuṣlatuñ itdiyse ʿafv eyle
Ḫużūruñda ne var bilmezlük ile bir günāh itdüm

red itmeyesin:

1. **red itmeyesin:**-*me, -ye, -sin*
Rübai 138
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Verilen veya yapılması istenen bir şeyi kabul etmemek, geri çevirmek II kovmak.

Meʾmūlum odur itmeyesin maḥşerde
Ben mücrimi der-gāh-ı ʿināyetden red

redd:

1. **redd:**
Gazel 486
Mısra: **10**

Reddetmek. Verilen veya yapılması istenen bir şeyi kabul etmemek, geri çevirmek.

Kime varsun kim iḳbāl eylesün ol ḫāk-i nā-çīze
Olursa bendeden mevlāsınuñ redd üzre iʿrāżı

redd itme:

1. **redd itme:**
Murabba 6
Mısra: **115**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Kabul etmemek, geri çevirmek || (huzuruna) kabul etmemek.

Redd itme ol şermendeyi Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

redd olınmaz:

1. **redd olınmaz:**-*ın, -maz*
Gazel 9
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Geri çevrilmemek, kabul edilmek.

Redd olınmaz her ne deñlü mücrim-i bedkār ise
Bir gedā kim eyleye bāb-ı kerīme ilticā

redd ü maḥcūb eyleme:

1. **redd ü maḥcūb eyleme:**-*me*
Rübai 76
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Utangaç olmak ve reddetmek.

Ben muẕnibi ḳıl maġfirete şāyeste
Maḥşerde beni eyleme redd ü maḥcūb

redīf-i teng:

1. **redīf-i teng:**
Kaside 23
Mısra: **41**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Dar kafiye.

Redīf-i teng ile müşkildür īrād-ı murād itmek
Maḳāl-i iḫtişār-ı maʿẕeret bi'l-iḳtiżā gelsün

refʿ eyle:

1. **refʿ eyle:**
Gazel 460
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Kaldırmak.

Ḫākden refʿ eyle luṭf it būse-i ḫālüñ baña
Kendimi erzende görmem gerçi miḳdār-ı ceve

refʿ eyleyüp:

1. **refʿ eyleyüp:**-*yüp*
Matla 59
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Kaldırmak.

Ḫudā refʿ eyleyüp ẕikrüñ eyā peyġām-ber-i efsaḥ
Pür itdi ṣadr-ı pāküñ gevher-i sırr-ı -

refʿ it:

1. **refʿ it:**
Gazel 306
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Kaldırmak.

Nigāh-ı ḫasretümden menʿ idersin rūy-ı meh-tābuñ
Niḳāh-ı zülfüñi refʿ it yeter ben zāra nāz itdüñ

2. **refʿ it:**
Gazel 486
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Kaldırmak.

Ḫalāṣ it ʿillet-i cān-kāh-ı aḫlāḳ-ı ẕemāyimden
ʿİnāyet ḳıl bu ben dil-ḫasteden refʿ it bu emrāżı

refʿ ola:

1. **refʿ ola:**-*a*
Gazel 57
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Kaldırılmak, giderilmek, yok edilmek.

Güzelüm gel kerem it gül yüziñe ṭutma niḳāb
Yol ile söyleşelüm arada refʿ ola ḥicāb

reʾfet:

1. **reʾfet:**
Tarih 29
Mısra: **18**
Merhamet.
Zādehu'llāh zihī himmet-i sulṭān-ı cihān
Eyledi teşne-dilāna kerem ü reʾfet ü cūd

refʿ-i elem ḳıl:

1. **refʿ-i elem ḳıl:**
Gazel 322
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hüznü defetmek.
Ey dil ḫaṭ-ı nev-ḫīz-i ruḫ-ı yāri ḫayāl it
Gel ṣaḥn-ı çemen-zāra biraz refʿ-i elem ḳıl

refʿ-i ḥicāb:

1. **refʿ-i ḥicāb:**
Gazel 478
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Perdesini, yüz örtüsünü kaldırma.
Müştāḳ-ı ḥüsnüñem niçe demdür Ḫudā bilür
Şād eyle ben ġarībüñi refʿ-i ḥicāb ile

refʿ-i ʿilel eyledi:

1. **refʿ-i ʿilel eyledi:**-*di*
Tarih 28
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hastalıkları ortadan kaldırmak.
Şimdi yoḳdur mużṭarib bir dil muḥarref bir mizāc
Ḥüsn-i tedbīri cihāndan eyledi refʿ-i ʿilel

refīḳ:

1. **refīḳ:**
Gazel 60
Mısra: **3**
Arkadaş, dost.
Eger refīḳ muvāfıḳ olursa cennet olur
Velī muḫālif ile her ḳadem hezār ʿaẕāb

2. **refīḳum:**-*üm*
Rübai 8
Mısra: **3**
Arkadaş, dost.
Įmān u emān eyle refīḳum yā Rab
Geldükde dem-i rıḥlet-i mülk-i ʿuḳbā

refīḳ eyle:

1. **refīḳ eyle:**
Rübai 14
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arkadaş, yoldaş etmek.
Tevfīḳuñı faẕluñla refīḳ eyle baña
Luṭf u keremüñ yār-ı şefīk eyle baña

2. **refīḳ eyle:**
Rübai 89
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arkadaş, yoldaş etmek.
Tevfīḳ ü hidāyetüñ refīḳ eyle baña
Faẕl u keremüñ rāh-nümūn iḥsān it

3. **refīḳ eyle:**
Rübai 257
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arkadaş, yoldaş etmek.
Yā Rab baña tevfīḳuñı sen eyle refīḳ
Ḳıl ʿişmet ü faẕl ü keremüñ yār-ı şefīḳ

4. **refīḳ eyle:**
Rübai 271
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arkadaş, yoldaş etmek.
Her ḥālde ey pādişeh-i ferd ü Ṣamed
Eyle bize tevfīḳuñı luṭfuñla refīḳ

5. **refīḳ eyle:**
Rübai 272
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arkadaş, yoldaş etmek.
Yā Rab baña faẕl u keremüñ eyle refīḳ
Āsān ola tā cān ü dile kār-ı ṭarīḳ

refīḳ ḳıl:

1. **refīḳ ḳıl:**
Kaside 17
Mısra: **57**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yoldaş olmak.
Muṣṭafā Ḫān bendeñe tevfīḳ-ı luṭfuñ ḳıl refīḳ
Eyleyüp meşkūr saʿyin eyle manṣūru'l-livā

refīḳ olduḳda:

1. **refīḳ olduḳda:**-*duḳ, -da*
Murabba 6
Mısra: **81**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir şeyin nasip olması.
Tevfīḳuñ olduḳda refīḳ
Eshel olur kār-ı ṭarīḳ

refīḳ u yāver itsün:

1. **refīḳ u yāver itsün:**-*sün*
Kaside 24
Mısra: **107**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dost ve yardımcı etmek.
Refīḳ u yāver itsün dāʾimā tevfīḳini Bārī
Hemīşe maẕhar olsun ẕāt-ı pāküñ luṭf-ı Sübḥāna

refīḳ-ı rāhum ḳıl:

1. **refīḳ-ı rāhum ḳıl:**-*um*
Rübai 59
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yol arkadaşı kılmak.
Her ḳanda teveccüh eylesem faẕluñ ile

Tevfīḳuñı ḳıl refīḳ-ı rāhum yā Rab

refīḳum ola:

1. **refīḳum ola:**-*um, -a*
Kaside 25
Mısra: **51**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dost olmak II nasip olmak, bir şeye erişmek.
Umaram himmetüñ refīḳum ola
Bu ümmīd ile intiḳāl itdüm

reft ü rūb itmekde:

1. **reft ü rūb itmekde:**-*mek, -de*
Gazel 516
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Süpürmek.
Reh-güẕārın reft ü rūb itmekde ferrāş-ı ṣabā
Ġālibā gülzāradur ol serv-i nāzuñ niyyeti

reftār:

1. **reftārını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 77
Mısra: **6**
Salınarak yürüme, güzel yürüyüş.
Biñ cān ile ādem niçe üftādesi olmaz
Ol serv-i revānuñ hele reftārını seyr it

2. **reftāruñ:**-*uñ*
Gazel 323
Mısra: **11**
Salınarak yürüme, güzel yürüyüş.
Cān virür āşüfteler kūyuñda reftāruñ görüp
Ṣayd-gāhuñda hele bir gün şikār eksük degül

3. **reftāruñ:**-*uñ*
Gazel 473
Mısra: **6**
Salınarak yürüme, güzel yürüyüş.
Eyledi erbāb-ı ḥaşrı nev-giriftār-ı ḳażā
Bāʿiṯ-i şūr-ı ḳıyāmet oldı reftāruñ yine

4. **reftāruñ:**-*uñ*
Gazel 480
Mısra: **9**
Salınarak yürüme, güzel yürüyüş.
Baña hīç bilmem ne siḥr eyler bu reftāruñ senüñ
Cān ü dil ḥayrān olur vażʿ-ı neşāṭ-engīzüñe

reftār eylerse:

1. **reftār eylerse:**-*r, -se*
Kaside 8
Mısra: **214**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Salına salına yürümek II gezdirmek, dolaştırmak.
Reşk-i ḳadd-i fiten-engīzi ile her şūḫuñ
Demidür servler eylerse çemende reftār

reftāra gel:

1. **reftāra gel:**
Gazel 296
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Salınmak , yürümek.
ʿArż-ı ḫırām-ı nāz it reftāra gel çemende
Olsun yoluñda pā-māl ʿuşşāḳ-ı bī-mecālüñ

reftāra gelince:

1. **reftāra gelince:**-*ince*
Gazel 482
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Salınmak, yürümeye başlamak.
Ol serv-i revān nāz ile reftāra gelince
Dünyāyı ṭutar hū ile ṣad zemzeme-i āh

reftāra gelse:

1. **reftāra gelse:**-*se*
Gazel 239
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Salınmak , yürümek.
Reftāra gelse nāz ile ol serv-i ser-keşüm
Gitdi o dem ki eyler idüm āh-ı dil-ḫurūş

reh:

1. **rehīn:**-*in*
Matla 206
Mısra: **1**
Yolun.
Rūḥuña olsun ṣalāt ile selām-ı Ḥaḳ rehīn
Yā Muḥammed Muṣṭafā yā raḥmeten li'l-ʿālemīn

rehā eyle:

1. **rehā eyle:**
Kaside 26
Mısra: **184**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kurtarmak.
Ṣafā-yı ḫāṭıruma eyle himmetüñ der-kār
Beni müżāyaḳa-i dām-ı ġamdan eyle rehā

reh-āverd ḳıl:

1. **reh-āverd ḳıl:**
Kaside 12
Mısra: **71**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tarz getiren kılmak.
Ḳıl zemzeme-i Kevşer-i maʿnāyı reh-āverd
Yā Rab kerem ü luṭf ile mīzāb-ı lisāna

rehā-yāb-ı ʿaẕāb:

1. **rehā-yāb-ı ʿaẕāb:**
Kaside 1
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Azaptan kurtuluş.
Yoḳ melāḥat ẕikr-i milḥ ü ʿaẕbi tekrār itmede

İştiġāl-i ẕikr-i Ḥaḳ it ol rehā-yāb-ı ʿaẕāb

rehā-yāb-ı melāmet ḳıl:

1. **rehā-yāb-ı melāmet ḳıl:**
Murabba 9
Mısra: **34**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kınanmadan kurtulan kılmak.
Baña luṭf-ı hidāyet ḳıl
Rehā-yāb-ı melāmet ḳıl

reh-ber:

1. **reh-ber:**
Gazel 103
Mısra: **12**
Kılavuz, yol gösterici.
Ḥaḳdan recā-yı ḫayr iderüz her umūrda
Reh-ber ṭarīḳumuzda bizüm istiḫāredür

2. **reh-ber:**
Gazel 400
Mısra: **13**
Kılavuz, yol gösterici.
Naḥīfī baña taḥṣīl-i kemāle yār idi reh-ber
Şeb-i ḥayretde ḳaldum dūr olup ol reh-nümūnumdan

reh-ber eyle:

1. **reh-ber eyle:**
Kaside 24
Mısra: **85**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yol gösterici, kılavuz etmek.
Gel ey kān-ı mürüvvet reh-ber eyle meşʿal-i luṭfuñ
Dil-i güm-rāhı pūyān eyleme vādī-i ḥırmāna

2. **reh-ber eyle:**
Murabba 4
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yol gösterici, kılavuz etmek.
Dil-i güm-rāha fażluñ reh-ber eyle
ʿİnāyet ḳıl hidāyet ḳıl ilāhā

3. **reh-ber eyle:**
Rübai 457
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yol gösterici, kılavuz etmek.
Allāh baña luṭfuñı reh-ber eyle
Her ḥalde tevfīḳ müyesser eyle

reh-ber olsun:

1. **reh-ber olsun:**-*sun*
Kaside 19
Mısra: **84**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kılavuzluk etmek, doğru yolu göstermek.
Sāʿid-i baḫtuñ müʾeyyed eylesün ʿavn-i Ḫudā
Reh-ber olsun saña yümn-i muʿciz-i peyġām-beri

2. **reh-ber olsun:**-*sun*
Tarih 1
Mısra: **44**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kılavuzluk etmek, doğru yolu göstermek.
Vücūdın bāʿiṣ-i emn ü emān itsün cihān üzre
Dem-ā-dem reh-ber olsun baḥr ü berde ḥıfẓ-ı Sübḥānī

reh-ber ü hādī:

1. **reh-ber ü hādī:**
Gazel 28
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yol gösteren ve hidayete erdiren.
Ey Naḥīfī menzil-i maḳṣūda mümkindür vuṣūl
Fażl-ı Rabbānī olursa reh-ber ü hādī baña

reh-ber-i lemʿa-ber-endāz-ı mürīdān-ı ḫudā:

1. **reh-ber-i lemʿa-ber-endāz-ı mürīdān-ı ḫudā:**
Kaside 15
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allahîn müritlerinin ışık saçan rehberi II Hz. Muhammet.
Reh-ber-i lemʿa-ber-endāz-ı mürīdān-ı Ḫudā
Mürşid-i rāh-nümā Ḥażret-i Veys'el-Ḳaranī

reh-ber-i luṭfuñ:

1. **reh-ber-i luṭfuñ:**-*uñ*
Gazel 419
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Lütfunun yol göstericisi.
Göñül ser-menzil-i maḳṣūdını bulmaḳ muḳarrerdür
İderse reh-ber-i luṭfuñ delālet yā Resūla'llāh

2. **reh-ber-i luṭfuñ:**-*uñ*
Gazel 421
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Lütfunun yol göstericisi.
Dil-i güm-rāha raḥm it reh-nüma ḳıl reh-ber-i luṭfuñ
Hevā-yı nefs olursa sedd-i rāhum yā Resūla'llāh

reh-beri ola:

1. **reh-beri ola:**-*a*
Tarih 2
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yol gösterici olmak; kılavuz olmak.
Ḳanda ʿazm eylerse ol şāhenşeh-i encüm-sipāh
Dilerem Ḥaḳdan ola Ḫıżr-ı hidāyet reh-beri

reh-ber-i rāh-ı hüdā:

1. **reh-ber-i rāh-ı hüdā:**
Gazel 63
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah yolunun rehberi II Hz. Muhammed.
Reh-ber-i rāh-ı hüdā reh-bürde-i ḳurb-ı Ḫudā
Pīşvā-yı muḳtedā sulṭān-ı ʿālī-menḳabet

reh-ber-i ṣad olmaḳda:

1. **reh-ber-i ṣad olmaḳda:**-*maḳ, -da*
Rübai 39
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüzlerin rehberi olmak.
Ḳalbüñde dem-ā-dem heves-i genc ü ġınā
Olmaḳda saña reh-ber-i ṣad renc ü ʿanā

reh-ber-i seyl-i belādur:

1. **reh-ber-i seyl-i belādur:**-*dur*
Gazel 371
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Musibet selinin rehberi.
Reh-ber-i seyl-i belādur eşk-i çeşm-i bī-kesān
İtme giryān girye-i ṭūfān-niṣārumdan ṣaḳın

reh-bürde-i ḳurb-ı ḥudā:

1. **reh-bürde-i ḳurb-ı ḥudā:**
Gazel 63
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'a yakınlık için akıl veren II Rehber, Hz. Muhammed.
Reh-ber-i rāh-ı hüdā reh-bürde-i ḳurb-ı Ḫudā
Pīşvā-yı muḳtedā sulṭān-ı ʿālī-menḳabet

reh-bürde-i vuṣlat:

1. **reh-bürde-i vuṣlat:**
Gazel 281
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşmanın yolu.
Burāḳ-ı berḳ-reftār ile ey reh-bürde-i vuṣlat
Miṣāl-i berḳ-ı ḫāṭif ṭayy-ı arż u āsumān itdüñ

reh-güẕār:

1. **reh-güẕārum:**-*um*
Gazel 150
Mısra: **4**
Geçilen yol, geçit. II Sevgilinin geçtiği yol.
O deñlü ḫūn-feşān-ı miḥnet oldum rāh-ı ġurbetde
Ḳıyās eyler görenler reh-güẕārum deşt-i mercāndur

2. **reh-güẕārum:**-*um*
Gazel 197
Mısra: **5**
Geçilen yol, geçit. II Sevgilinin geçtiği yol.
Menzilüm nā-būd u peydā reh-güẕārum tār u bīm
Hem-rehüm ġūl-i nedāmet deşt-i ġam rāhum mıdur

3. **reh-güẕāruñda:**-*uñ, -da*
Gazel 198
Mısra: **8**
Geçilen yol, geçit. II Sevgilinin geçtiği yol.
ʿAzm-i gül-geşt-i çemenzār eyleseñ aġyār ile
Reh-güẕāruñda dil-i bī-çāre ḫāk-i reşk olur

4. **reh-güẕāruñ:**-*uñ*
Gazel 356
Mısra: **3**
Geçilen yol, geçit. II Sevgilinin geçtiği yol.
Ḥarīm-i gülşen-i dil-dāra düşmez reh-güẕāruñ hīç
Tekāsül mi idersin yoḫsa ey bād-ı ṣabā bilmem

5. **reh-güẕārumdan:**-*um, -dan*
Gazel 370
Mısra: **10**
Geçilen yol, geçit. II Sevgilinin geçtiği yol.
Şuʿle-i dūzaḫ-nümūnem iltihābumdan ḥaẕer
Ḳaṭre-i deryā-ḫurūşem reh-güẕārumdan ṣaḳın

6. **reh-güẕārında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 392
Mısra: **7**
Geçilen yol, geçit. II Sevgilinin geçtiği yol.
Reh-güẕārında niçe diller yine pā-māl olur
Raḫş-ı istiġnā ile ol şeh-süvārumdur gelen

7. **reh-güẕāra:**-*a*
Gazel 411
Mısra: **8**
Geçilen yol, geçit. II Sevgilinin geçtiği yol.
O ḫāk-i dil-güşā kim sāye-baḫş olduñ saʿādetle
Benüm cānum fedā ol reh-güẕāra yā Resūla'llāh

8. **reh-güẕārında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 437
Mısra: **9**
Geçilen yol, geçit. II Sevgilinin geçtiği yol.
Naḥīfī sāye-veş pā-māl olurdum reh-güẕārında
Bulaydum ol nihāl-i bāġ-ı ḥüsni āh bir yerde

9. **reh-güẕār:**
Gazel 465
Mısra: **8**
Geçilen yol, geçit. II Sevgilinin geçtiği yol.
Geçen her serv-ḳad ḫūbāna istiḳbāl içün maḥżā
Ṭururlar servler üftāde-āsā reh-güẕār üzre

10. **reh-güẕārın:**-*ın*
Gazel 516
Mısra: **9**
Geçilen yol, geçit. II Sevgilinin geçtiği yol.
Reh-güẕārın reft ü rūb itmekde ferrāş-ı ṣabā
Ġālibā gülzāradur ol serv-i nāzuñ niyyeti

11. **reh-güẕāruñda:**-*uñ, -da*
Matla 76
Mısra: **1**
Geçilen yol, geçit. II Sevgilinin geçtiği yol.
Dem-ā-dem reh-güẕāruñda dil-i āvāre cā eyler
O bī-çāre meger bir kerre pā-būsuñ recā eyler

12. **reh-güẕāruñla:**-*uñ, -la*
Matla 236
Mısra: **1**
Geçilen yol, geçit. II Sevgilinin geçtiği yol.
Seḥer boynum burup hem-sāye oldım reh-güẕāruñla
Gözüm yollarda ḳaldı nergisāsā intiẓāruñla

reh-güẕār-ı bende-gān-ı ḫāṣ-ı raḥmāndur:

1. **reh-güẕār-ı bende-gān-ı ḫāṣ-ı raḥmāndur:**-*dur*
Gazel 352
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın saf kullarının yolu.
Derdimüñ ḥaḳḳında dermān ṣormaġa ṣām ü seḥer
Reh-güẕār-ı bende-gān-ı ḫāṣ-ı Raḥmāndur yerüm

reh-güẕār-ı dilsitānuñda:

1. **reh-güẕār-ı dilsitānuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 410
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül ülkesinin yolu.
N'olaydı ḫāk olaydum reh-güẕār-ı dilsitānuñda
Olup biñ ḥasret ile pāy-mālüñ yā Resūla'llāh

reh-güzer:

1. **reh-güẕerüñ:**-*üñ*
Gazel 446
Mısra: **2**
Geçilen yol, geçit. II Sevgilinin geçtiği yol.
Sürüp ḫāk-i der-i pāküñi müjgānum ile
Ṣulayam reh-güẕerüñ dīde-i giryānum ile

2. **reh-güẕerüñ:**-*üñ*
Matla 139
Mısra: **1**
Geçilen yol, geçit. II Sevgilinin geçtiği yol.
Uġramış kūçe-i dildāra seḥer reh-güẕerüñ
Olsun ey ʿāṣıḳ-ı ṣūrīde mübārek seferüñ

3. **reh-güẕerüñ:**-*üñ*
Rübai 258
Mısra: **1**
Geçilen yol, geçit. II Sevgilinin geçtiği yol.
Ey reh-güẕerüñ hem-ser-i ḳaṣr-ı āfāḳ
Ḫāk-i ḳademüñ sürme-i çeşm-i ʿuṣṣāḳ

reh-güzer-i gülşende:

1. **reh-güẕer-i gülşende:**-*de*
Tahmis 8
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gül bahçesine giden yol.
Seni seyr itmek içün reh-güẕer-i gülşende
İki cānibe ṭurur serv-i ḫırāmān ṣaf ṣaf

reh-güzer-i yāra:

1. **reh-güẕer-i yāra:**-*a*
Gazel 286
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Geçit, geçecek yol || Sevgilinin geçtiği yol.
Ḳaddimi reh-güẕer-i yāra varup dāl itdüm
Beni pīr eyledüñ ey tāze cevānum diyerek

reh-güzer-i yārāna:

1. **reh-güẕer-i yārāna:**-*a*
Rübai 29
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin yolu.
Boynın uzadup reh-güẕer-i yārāna
Her ġonçe-i gül söylemek ister gūyā

reh-i fürḳatde:

1. **reh-i fürḳatde:**-*de*
Rübai 473
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayrılık yolu.
Sevdā-yı viṣāl eyledi bī-tāb beni
Peyġūle-i ġurbetde reh-i fürḳatde

reh-i ḥasretde:

1. **reh-i ḥasretde:**-*de*
Gazel 472
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasret yolu.
Göñül aġlar reh-i ḥasretde çeşm-i intiẓār ile
Görinmez mi daḥi ol şīve-kārum maḥrem-i ʿışḳa

reh-i ḥayretde:

1. **reh-i ḥayretde:**-*de*
Rübai 313
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hayret yolu.
Ḳalmış reh-i ḥayretde ʿibād-ı ʿaceze
Bu ʿuḳdeyi ilhāmuñ ile sen ḳıl ḥal

reh-i ʿışḳ:

1. **reh-i ʿışḳ:**
Gazel 72
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk yolu.
Reh-i ʿışḳ içre baña yār-ı ḥaḳīḳat ḳat ḳat

Severem sevdicegüm dilde maḥabbet ḳat ḳat

2. **reh-i ʿışḳ:**
Gazel 89
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk yolu.
Mülāḳī olmaġa yāra bu ʿışḳı vāsıṭa ḳılduḳ
Reh-i ʿışḳ içre ey ʿāşıḳ olupdur cānumuz seyyāḥ

3. **reh-i ʿışḳ:**
Gazel 253
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk yolu.
Reh-i ʿışḳ içre ey zāhid kim iderse vefādan ḥaẕ
Gerekdür aña kim cānā ide cevr ü cefādan ḥaẕ

reh-i ʿışḳında:

1. **reh-i ʿışḳında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 18
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk yolu.
Niçe kām-āver-i pā-būs olursar sen de inṣāf it
Reh-i ʿışḳında pā-māl olmayanlar ḫāk-i pāy-āsā

2. **reh-i ʿışḳında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 52
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk yolu.
Reh-i ʿışḳında yārüñ çekdigüm derd ü elemdür hep
O şūḫ-ı pür-cefādan gördigüm cevr ü sitemdür hep

reh-i ʿışḳuñda:

1. **reh-i ʿışḳuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 229
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk yolu.
Nāle-sāz oldum reh-i ʿışḳuñda mānend-i ceres
Olmaduñ ey dil-ber-i nā-mihribān feryād-res

2. **reh-i ʿışḳuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 238
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk yolu.
Reh-i ʿışḳuñda ḳurbān olmaḳ ister n'eylesün nā-çār
Dil-i ser-keşte kim derd ü ġamuñla ḫāke ser virmiş

3. **reh-i ʿışḳuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 375
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk yolu.
Naḥīfī-veş reh-i ʿışḳuñda ḳurbān oldı ḥasretle
Benüm bī-çāre gönlüm geçdi cāndan geçmedi senden

4. **reh-i ʿışḳuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 400
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk yolu.
Reh-i ʿışḳuñda şanma geçmezem cān-ı zebūnumdan
Budur ḫavfüm ki tīġuñ mest olur ṣahbā-yı ḫūnumdan

5. **reh-i ʿışḳuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 410
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk yolu.
Reh-i ʿışḳuñda ḳurbān olmaġa cānlar fedā eyler
Benüm gibi niçe şūrīde-ḥālüñ yā Resūla'llāh

6. **reh-i ʿışḳuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 420
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk yolu.
Yoluñda ʿāşıḳa teslīm-i cān ʿayn-ı saʿādetdür
Fedā olsun reh-i ʿışḳuñda cānum yā Resūla'llāh

7. **reh-i ʿışḳuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 425
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk yolu.
Naḥīfī ümmet içre her ne deñlü ehl-i cürm ise
Reh-i ʿışḳuñda ḳalmaz baş u cāna yā Resūla'llāh

8. **reh-i ʿışḳuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 432
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Aşk yolu.
Çıḳsun ol cān kim reh-i ʿışḳuñda ḳurbān olmaya
Dāḫil-i cemʿiyyet bezm-i şehīdān olmaya

9. **reh-i ʿışḳuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 514
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk yolu.
Naḳd-i eşküm reh-i ʿışḳuñda niṣār oldı senüñ
Sevdigüm dīde-i giryānda benüm nem ḳaldı

10. **reh-i ʿışḳuñda:**-*uñ, -da*
Kaside 8
Mısra: **248**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk yolu.
Ṣadef-i dīdelerüm ider idüm şükrāne
Reh-i ʿışḳuñda niçe dürr-i girān-ḳadri niṣār

11. **reh-i ʿışḳuñda:**-*uñ, -da*
Kıt'a 14
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk yolu.
Geçmez ol cān ü serinden reh-i ʿışḳuñda diyü
Beni geçmişler efendüm saña aṣḥāb-ı ġaraż

reh-i kūyuñda:

1. **reh-i kūyuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 151
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin köyünün yolu.
Reh-i kūyuñda hep ḫūn-ı ciger eşk-i firāvāndur
Ser-ā-pā rīze-seng-i reh-güẕāruñ dürr ü mercāndur

reh-i maḳṣūda:

1. **reh-i maḳṣūda:**-*a*
Gazel 461
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Amaçlanan, hedeflenen, arzu edilen yol.
Ḫalāṣ it nefsüñi vādī-i tārīk-i ḍalāletden
Reh-i maḳṣūda ʿazm it meşʿal-i nūr-ı hidāyetle

reh-i maḳṣūdı:

1. **reh-i maḳṣūdı:**-*ı*
Murabba 2
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Amaçlanan, hedeflenen, arzu edilen yol.
Reh-i maḳṣūdı āsān it
Meded senden meded mevlā

reh-i maḳṣūdum:

1. **reh-i maḳṣūdum:**-*um*
Rübai 522
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Amaçlanan, hedeflenen, arzu edilen yol.
Luṭfuñla reh-i maḳṣūdum āsān eyle
Sulṭān-ı rusül faḫr-ı cihān ḥürmetine

reh-i maḳṣūdumı:

1. **reh-i maḳṣūdumı:**-*um, -ı*
Rübai 130
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Amaçlanan, hedeflenen, arzu edilen yol.
İtdüm dili endaḫte-i ṣad berzaḫ
Geçdüm reh-i maḳṣūdumı fersaḫ fersaḫ

reh-i maʿnāyı:

1. **reh-i maʿnāyı:**-*yı*
Rübai 554
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mana yolu.
Nūruñla virüp çeşm-i dile bīnāyī
Keşf eyle dil-i zāra reh-i maʿnāyı

reh-i vaṣluñda:

1. **reh-i vaṣluñda:**-*uñ, -da*
Gazel 335
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşma yolu.
Olup ser-geşte-i bīm-i gezend-i reh-zen-i hecrüñ
Reh-i vaṣluñda ey rūḥ-ı revānum çoḳ ḫaṭar çekdüm

reh-i vuṣlata:

1. **reh-i vuṣlata:**-*a*
Gazel 301
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşma yolu.
Dil ü cān çoḳ mı reh-i vuṣlata iḥsān eyleñ
Siz de bir kerre o şūḫı o cefā-kārı görüñ

rehīn:

1. **rehīn:**
Rübai 503
Mısra: **3**
Bir şeyin yerine teminat olarak bırakılma.
Esbāba rehīn ise ḥuṣūl-ı āmāl
Esbābı daḫi sensin iden āmāde

rehine virdüm:

1. **rehine virdüm:**-*dü, -m*
Gazel 436
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir borç karşılığında, borç ödenince geri alınmak şartıyle temînat olarak borçlunun alacaklıya bıraktığı, borcun tamâmını karşılayacak değerdeki kıymetli eşyâ, mal vb.
Āsitānına ḳoyup ser rehine cān virdüm
Ṭurdum ol serv-ḳaddüñ yolına cān virdüm

rehine-i ẕimmet-i nās ola:

1. **rehine-i ẕimmet-i nās ola:**-*a*
Rübai 225
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnsanların zimmetinin rehinesi olmak.
Her demde olup
İlāhī manṭūḳ-ı niyāz
Vācibdür ola rehine-i ẕimmet-i nās

rehīn-i āb ü tāb olsun:

1. **rehīn-i āb ü tāb olsun:**-*sun*
Tarih 30
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Parlaklığın kabul edilebilir derecesinde olmak.
Ṣuyı reşk-i gül-āb olsun türābı müşg-i nāb olsun
Rehīn-i āb ü tāb olsun netīce cümle erkānı

rehīn-i āteş-i ʿışḳuñ:

1. **rehīn-i āteş-i ʿışḳuñ:**-*uñ*
Gazel 100
Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk ateşinin rehini.
Ṣafā-yı Kevs̱er-i Cennet
rehīn-i āteş-i ʿışḳuñ
Dem-i cān-baḫş-ı ḥūrā
micmer-efrūz-ı sipendüñdür

rehīn-i ḥüsn-i tevfīḳ itdi:

1. **rehīn-i ḥüsn-i tevfīḳ itdi:**-*di*
Tarih 6
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın yardımın güzelliğine yakın.
Muvāfiḳ eyleyüp taḳdīre
tedbīr-i şehenşāhı
Rehīn-i ḥüsn-i tevfīḳ itdi
Bārī reʾy-i muḫtārın

rehīn-i ʿizz ü saʿādet:

1. **rehīn-i ʿizz ü saʿādet:**
Kaside 26
Mısra: **42**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saadet ve izzetin yakınında olan.
Sütūde-menḳabet-i Āṣāf-ı melek-ḫaṣlet
Rehīn-i ʿizz ü saʿādet mekīn-i ṣadr-ı ʿulā

rehīn-i medd-i āh eylerdi:

1. **rehīn-i medd-i āh eylerdi:**-*r*, -*di*
Tarih 16
Mısra: **44**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Âhı çekip uzatmaya yakın.
Ṣāḥib-i ḳaṣr-ı Ḫavernaḳ görse ṭarḥ-ı dil-keşi
Reşk ile enfāsın eylerdi rehīn-i medd-i āh

rehīn-i mekremet olsun:

1. **rehīn-i mekremet olsun:**-*sun*
Kaside 26
Mısra: **322**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cömertlik vermek.
Olup hemīşe saʿādetle baḫtı ḳuvvetde
Rehīn-i mekremet olsun o müşfiḳu'ż-żuʿafā

rehīn-i nevk-i kilk-i ḫaṭṭı:

1. **rehīn-i nevk-i kilk-i ḫaṭṭı:**-*ı*
Kıt'a 48
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hat kalemnin sivri ucunun yaklaştığı.
O ḫāḳān-ı hünerver kim alınca destine ḫāme
Rehīn-i nevk-i kilk-i ḫaṭṭı eyler siḥr ü iʿcāzı

rehīn-i sıfat-ı ilhāmem:

1. **rehīn-i sıfat-ı ilhāmem:**-*em*
Rübai 329
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İlham sıfatının rehini.
Maʿnīde rehīn-i sıfat-ı ilhāmem
Ben naẓm ile şöhret-fiken-i eyyāmem

rehīn-i yeʾs itdüm:

1. **rehīn-i yeʾs itdüm:**-*dü*, -*m*
Gazel 230
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ümitsizliğin rehinine bırakmak.
Sevdā-gerī-i kāma virüp naḳd-i giryemi
İtdüm metāʿ-ı ṣabr u şekībi rehīn-i yeʾs

reh-neverd:

1. **reh-neverd:**
Gazel 353
Mısra: **8**
Yolda gezen.
Ser-menzil-i murāda olur ʿāḳıbet vüṣūl
Rāh-ı ṭalebde şām ü seḥer reh-neverd isem

reh-nümā:

1. **reh-nümā:**
Gazel 9
Mısra: **4**
Yol gösteren, rehber.
Yoḳ yüzüm dergāh-ı Ḥaḳḳa varmaġa bir vech ile
Vay eger olmazsa luṭfuñ ben ġarībe reh-nümā

2. **reh-nümā:**
Gazel 237
Mısra: **6**
Rehber, yol gösteren. II Mürşit.
Żiyā-yı şuʿle-i pür-tāb-ı āhdan ġayrı
Ṭarīḳ-ı ʿışḳ u maḥabbetde reh-nümā yoġ imiş

3. **reh-nümā:**
Gazel 256
Mısra: **2**
Yol gösteren, rehber.
Olup bu tāb-ı şemʿ-i himmet ile rūşenā ṭāliʿ
Olur mı reh-revān-ı ʿışḳa bilmem reh-nümā ṭāliʿ

4. **reh-nümā:**
Kaside 23
Mısra: **2**
Yol gösteren, rehber.
Giderseñ bāġ-ı kūy-ı yāra ṣabr eyle ṣabā gelsün
Delīl olsun saña rāh-ı murāda reh-nümā gelsün

5. **reh-nümā:**
Murabba 13
Mısra: **21**
Yol gösteren, rehber.
Cihāna reh-nümā sensin
ʿUṣāta mültecā sensin

reh-nümā itdi:

1. **reh-nümā itdi:**-*di*
Tarih 33
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Rehberlik etmek.
İtdi Sulṭān Aḥmed-i Ġāzīye Rabbü'l-ʿālemīn
Ẓāhir ü bāṭında tevfīḳ-ı celīlin reh-nümā

reh-nüma ḳıl:

1. **reh-nüma ḳıl:**
Gazel 421
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yol gösterici, rehber etmek.
Dil-i güm-rāha raḥm it reh-nüma ḳıl reh-ber-i luṭfuñ
Hevā-yı nefs olursa sedd-i rāhum yā Resūla'llāh

reh-nümā ḳıldı:

1. **reh-nümā ḳıldı:**-*dı*
Kaside 5
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yol gösterici, rehber etmek.
Şerʿ-i pāküñ eyleyüp Ḥaḳ meslek-i ṣıdḳ u sedād
Cümleye ḳıldı vücūd-ı tāb-nāküñ reh-nümā

reh-nümā ola:

1. **reh-nümā ola:**-*a*
Kaside 17
Mısra: **60**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yol gösterici olmak, rehber olmak.
Ḳanda ʿazm eylerse manṣūr ola Ṣulṭān Muṣṭafā
Diyelüm āmīn ola ʿavn-i ilāhī reh-nümā

reh-nümā olsun:

1. **reh-nümā olsun:**-*sun*
Tarih 1
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yol gösterici olmak, rehber olmak.
Ne yaña ʿazm iderse fetḥ ü nuṣret reh-nümā olsun
Olup ʿavn ü ẓafer rāyet-keş-i enṣār u aʿvānı

reh-nümā-yı sāṭıʿu'l-burhān:

1. **reh-nümā-yı sāṭıʿu'l-burhān:**
Gazel 13
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yükselen Burhan'ın yol göstericisi II Hz. Muhammed.
Zīver-i miḥrāb ü minber ṣāḥib-i seyf ü livā
Reh-nümā-yı sāṭıʿu'l-burhān Muḥammed Muṣṭafā

reh-nümūn:

1. **reh-nümūnumdur:**-*um, -dur*
Gazel 166
Mısra: **6**
Yol gösteren, rehber.
Baña lāzım degül erbāb-ı cāhın minnetin çekmek
Benüm tevfīḳ-ı Ḥaḳ rāh-ı ṭalebde reh-nümūnumdur

2. **reh-nümūnumdan:**-*um, -dan*
Gazel 400
Mısra: **14**
Yol gösteren, rehber.
Naḥīfī baña taḥṣīl-i kemāle yār idi reh-ber
Şeb-i ḥayretde ḳaldum dūr olup ol reh-nümūnumdan

reh-nümūn eyler:

1. **reh-nümūn eyler:**-*r*
Gazel 180
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yol gösteren eylemek.
Naḥīfī vāṣıl-ı ser-menzil-i maḳṣūd olur elbet
Cenāb-ı Ḥaḳ ki nur-ı feyż-i luṭfın reh-nümūn eyler

reh-revān-ı ʿışḳa:

1. **reh-revān-ı ʿışḳa:**-*a*
Gazel 256
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk yolcuları.
Olup bu tāb-ı şemʿ-i himmet ile rūşenā ṭāliʿ
Olur mı reh-revān-ı ʿışḳa bilmem reh-nümā ṭāliʿ

reh-revi olıcaḳ:

1. **reh-revi olıcaḳ:**-*ıcaḳ*
Kaside 3
Mısra: **92**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yolcu olmak.
Var mı bir ḥüsn-i ʿamel kim ola hem-rāh saña
Olıcaḳ reh-revi ol menzil-i bī-mihmānuñ

reh-rev-i rāh-ı ḫudā:

1. **reh-rev-i rāh-ı ḫudā:**
Kaside 15
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah yolunun yürüyeni.
Menzilet-bāb-ı ḥarem-gāh-ı ḫavāṣṣ-ı merdān
Reh-rev-i rāh-ı Ḫudā Ḥażret-i Veys'el-Ḳaranī

reh-vār:

1. **reh-vār:**
Kaside 8
Mısra: **176**
Yürüyüş.
Ben ġarībe idesin himmet ü luṭfuñ hem-rāh
Emr-i Ḥaḳḳ ile k'olam mülk-i beḳāya reh-vār

reh-vār-ı dili:

1. **reh-vār-ı dili:**-*i*
Rübai 155
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Gönlün binek hayvanı.

Bu yolda baña mürşid-i kāmil göster
Reh-vār-ı dili maḳṣada vāṣıl göster

reh-vār-ı ḳażāyam:

1. **reh-vār-ı ḳażāyam:**-*yam*
Gazel 299
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Umulmadık zamanda gerçekleşen kötü olyın sarsılmaz hayvanıyım.

Ümmīd-i ṣoḥbet-i ḫāṣuñla rehvār-ı ḳażāyam āh
Nezāketle ben-i müştāḳa çoḳ cāy-ı gürīz itdüñ

reh-yāb olamaz:

1. **reh-yāb olamaz:**-*a, -maz*
Rübai 272
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Yolunu bulmak.

Reh-yāb olamaz ḳalbe ġam-ı nā-kāmī
Senden ki ola baña ʿaṭā-yı tevfīḳ

reh-yāb olmaz:

1. **reh-yāb olmaz:**-*maz*
Rübai 204
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Yol bulucu olmak, rehber olmak.

Bir yerde ki çün āteş ile āb olmaz
Dünyā hevesi ʿārife reh-yāb olmaz

reh-yāb-ı vuṣūl ola:

1. **reh-yāb-ı vuṣūl ola:**-*a*
Gazel 390
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Vuslat yolunu bulmak, ulaşmak.

Dest-gīr ol ki Naḥīfī ola reh-yāb-ı vuṣūl
Muntaẓırdur bize ser-cümle eḥibbā-yı vaṭan

reh-zen:

1. **reh-zendür:**-*dür*
Gazel 31
Mısra: **6**

Yol kesen, eşkıya, haydut.

Māniʿ-i āmed-şüd-i nezẕāredür ruḫsāruña
Ol ḥarāmī ġamzeler maʿnīde reh-zendür baña

reh-zen olmasa:

1. **reh-zen olmasa:**-*ma, -sa*
Kaside 8
Mısra: **232**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Haydut, eşkıya olmak;halini almak.

ʿĀlemi siḥr-i ḥelāl ile iderdüm teshīr
Olmasa ṭabʿuma reh-zen bu firāḳ-ı dildār

reh-zen olmaya:

1. **reh-zen olmaya:**-*ma, -ya*
Rübai 73
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Haydut, eşkıya olmak;halini almak.

Rū-māl ḳıl ol der-geh-i ʿālī-şāna
Kim olmaya reh-zen saña menʿ-i ḥācib

reh-zen-i ʿaḳl-i ḫükemā olur:

1. **reh-zen-i ʿaḳl-i ḫükemā olur:**-*ur*
Kaside 8
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Ilim adamlarının aklının yol keseni olmak.

Bu ne ḥikmet ki olur reh-zen-i ʿaḳl-i ḫükemā
Bu ne ḳudret ki ider çeşm-i ʿuḳuli bīdār

reh-zen-i nāz:

1. **reh-zen-i nāz:**
Gazel 216
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Naz eşkıyası.

Berāt-ı ʿışḳ ile benden yaña ḥelāl olsun
İderse nehb-i metāʿ-ı ḫıred o reh-zen-i nāz

reh-zenlük idüp:

1. **reh-zenlük idüp:**-*üp*
Rübai 326
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Eşkıyalık, yol kesmek.

Reh-zenlük idüp baña ʿamelde keselüm
Hep leẕẕet-i nefs oldı Ḫudāyā emelüm

remādī ḫırḳa:

1. **remādī ḫırḳa:**
Gazel 152
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Kül renginde hırka. Tanıktan anlaşıldığı kadarıyla gazel okuyan kişiler bu renkte hırka giymektedir.

Ḫużūr-ı şāh-ı gülde bülbül-i nālānı seyr eyle
Remādī ḫırḳa geymiş şanki dervīş-i ġazel-ḫ∨āndur

remed:

1. **remedden:**-*den*
Matla 6
Mısra: **1**

Göz ağrısı.

Remedden çeşm-i ḫūn-rīzüñ ḳızarmış gül-i raʿnā ey
Yine beñzer ki irmiş saña zaḫm-ı dīde-i aʿdā

remīde itme:

1. **remīde itme:**-*me*
Gazel 101
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Korkutmak.
İtme remīde murġ-ı dili seng-i cevr ile
Tār-ı kemend-i kākülüñe pāy-bestedür

remīde oldı:

1. **remīde oldı:**-*dı*
Gazel 510
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Korkmak, ürkmek.
Dilden remīde oldı ġam-ı ʿışḳ-ı yār ḥayf
Bīgāne baḫt-ı siyeh āşināmuzı

remz:

1. **remz:**
Kaside 3
Mısra: **50**
Gizlice işaret, ima.
Şübhe yoḳ ʿārıża-i merg-i ẕevi'l-ervāḥa
Nüktesin remz ile fehm it yüri bu maʿnānuñ

remz oldı:

1. **remz oldı:**-*dı*
Rübai 410
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İşaret, alamet, belirti olmak.
Aḥkām-ı diyānetde bu remz oldı bize
Vācibdür ola ḳavl ile fiʿlüñ yeksān

remz-i evednāda:

1. **remz-i evednāda:**-*da*
Matla 212
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Necm Suresi 9. ayette geçen " Kabe kavseyn ev edna/ iki yayın beraberliği gibi, belki ondan da yakın." ibaresi sırrı.
N'ola ḳadrüñ senüñ ʿālī ise aʿlādan ednādan
Ġaraż sensin eyā Maḥbūb-ı Ḥaḳ remz-i evednāda

remz-i iclāli:

1. **remz-i iclāli:**-*i*
Kaside 22
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kudretli sembol.
Ricāl-i devletüñ manṣūb u maʿzūli ber-ā-berdür
Münāfīdür ṣanursın gūş ḳıl bu remz-i iclāli

remz-i muḥammed-i resūlu'llāh:

1. **remz-i muḥammed-i resūlu'llāh:**
Rübai 552
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hz. Muhammet'in sırrı.
ʿAhd-i ezelīde ḳıldı ṣıdḳ ile edā
Dil remz-i Muḥammed-i Resūlu'llāh

remz-i muẓmeri:

1. **remz-i muẓmeri:**-*i*
Kaside 19
Mısra: **136**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gizlenmiş sembol.
Feyż-i medḥ-i pādişāhīdür beni gūyān ider
Eyleyen iẓhār odur hep bunca remz-i muẓmeri

remz-i nigehinden:

1. **remz-i nigehinden:**-*i, -n, -den*
Gazel 372
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bakışının imâsı.
Remz-i nigehinden bilürüz ḳaṣdını yoḫsa
Ol ġonçe-femüñ bir söz alınmaz deheninden

renc:

1. **renc:**
Kaside 12
Mısra: **69**
Eziyet, ağırlık.
Mest it beni ol meyle ki yoḳ renc ü humārı
Her ḳaṭresini neşve-dih it rūḥ-ı revāna

renc ü ʿanā:

1. **renc ü ʿanā:**
Rübai 39
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dert ve sıkıntı.
Ḳalbüñde dem-ā-dem heves-i genc ü ġınā
Olmaḳda saña reh-ber-i ṣad renc ü ʿanā

2. **renc ü ʿanā:**
Rübai 47
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dert ve sıkıntı.
Bāḳī degül iken saña bu dār-ı fenā
Taḥṣīl ü ʿimāretde ne bu renc ü ʿanā

renc ü ʿanālar:

1. **renc ü ʿanālar:**-*lar*
Gazel 161
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dert ve sıkıntı.
Beni rāḥat mı ḳor sevdā-yı ʿışḳuñ
Nedür bu çekdigüm renc ü ʿanālar

renc ü belā:

1. **renc ü belā:**
Murabba 6
Mısra: **110**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Izdırap ve sıkıntı.
Luṭfuñladur ʿizz ü ʿalā
Ḳahruñdadur renc ü belā

renc ü ʿınā:

1. **renc ü ʿınā:**
Kaside 26
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gayret ve sıkıntı.
Bu ḥüzn ü ġam gider āḫir gelür sürūr-ı ḥubūr
Ḥużūr-ı ḳalbe muḥavvel olur bu renc ü ʿınā

renc ü teʿab:

1. **renc ü teʿab:**
Gazel 176
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Izdırap ve yorgunluk.
Derd-i derūn-ı ʿāşıḳa bilsek sebeb nedür
Ehl-i dilüñ bu çekdigi renc ü teʿab nedür

renc-i ḫār-ı endūh:

1. **renc-i ḫār-ı endūh:**
Gazel 152
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gam dikeninin ızdırabı.
Saña şāhid yeter bülbüllerüñ gülşende efġānı
Ki ʿirfān ehli renc-i ḫār-ı endūh ile nālāndur

renc-i ḥased:

1. **renc-i ḥased:**
Gazel 298
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kıskançlık acısı; çekememezlik ızdırabı, eziyeti.
Seyre çıḳduḳça benümle o nihāl-i tāze
Kār idüp renc-i ḥased cānı çıḳar ḥussāduñ

2. **renc-i ḥased:**
Tarih 16
Mısra: **54**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kıskançlık acısı; çekememezlik ızdırabı, eziyeti.
ʿAyş ü ʿişretde şafālarda olup sulṭān-ı dīn
Eyleye renc-i ḥased iʿmār-ı bed-ḫ∨āhın tebāh

renc-i ḥumārāsā:

1. **renc-i ḫumārāsā:**
Gazel 14
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Içkinin vermiş olduğu baş ağrısı gibi.
Daḫi derd-i ser-i hicrānuñ ey sāḳī-i gül-çehre
Beni āzürde-dil itmekdedür renc-i ḫumārāsā

renc-i ḫumār-ı fürḳat:

1. **renc-i ḫumār-ı fürḳat:**
Gazel 336
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayrılık baş ağrısının ızdırabı.
Ḫāṭıra gelmez idi renc-i ḫumār-ı fürḳat
Ġırre-mest-i mey-i peymāne-i peymānuñ idüm

renc-i ḫumār-ı ġam-ı laʿlüñ:

1. **renc-i ḫumār-ı ġam-ı laʿlüñ:**-*üñ*
Gazel 348
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yakut dudağının verdiği baş ağrısının ızdırabı.
Öldürdi beni renc-i ḫumār-ı ġam-ı laʿlüñ
Ey mest-i mey-i ʿişve olan şāh-levendüm

renc-i ḫumār-ı ḥasreti:

1. **renc-i ḫumār-ı ḥasreti:**-*i*
Gazel 196
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasret baş ağrısının eziyeti.
Renc-i ḫumār-ı ḥasreti gör serde sāḳiyā
Cām-ı ṣabūḥ-ı vaṣluñı mest-i firāḳa ṣor

renc-i ḫumār-ı ḥasretüñ çeker:

1. **renc-i ḫumār-ı ḥasretüñ çeker:**-*er*
Gazel 225
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasretin baş ağrısının eziyetini çekmek.
Çeker renc-i ḫumār-ı ḥasretüñ ẕevḳ-ı ʿitābuñla
Dil-i mestāne düşnām-ı lebüñden bī-dimāġ olmaz

renc-i ḫumārına:

1. **renc-i ḫumārına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 395
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İçkiden sonraki baş ağrısının eziyeti, ızdırabı.
Yoḳ renc-i ḫumārına bedel neşve-i şāfı
Bezm-i feleküñ geçdi göñül ʿayş u deminden

renc-i remedden:

1. **renc-i remedden:**-*den*
Matla 30
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Göz ağrısı hastalığı.

Çeşmüñ ḳızarup renc-i remedden yine cānā
Gelmiş gözüñe ḫūn-ı dil-i ʿāşıḳ-ı şeydā

rencīde ider:

1. **rencīde ider:**-*er*
Gazel 14
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İncitmek, zarar vermek.
Naḥīfî her ne dem gül-çīn-i vaṣl olmaḳ murād itse
İder ṭaʿn-ı raḳībān destümi rencīde ḫārāsā

rencīde olmasun:

1. **rencīde olmasun:**-*ma, -sun*
Gazel 351
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İncinmek, kırılmak.
ʿĀlemde bir ṭarīḳ ile rencīde olmasun
Benden netīce dost degül düşmen istemem

2. **rencīde olmasun:**-*ma, -sun*
Gazel 455
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İncinmek, kırılmak.
Ḫāke başma olmasun rencīde pāy-ı nāzüküñ
Ol ḳadem-sāy-ı tenezzül çeşm-i giryān üstüne

rencīde-i yeʾs olma:

1. **rencīde-i yeʾs olma:**-*ma*
Gazel 143
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ümitsizliğin kırgını olmak.
Ḳaṭreveş rencīde-i yeʾs olma ḫoş ṭut ḫāṭıruñ
Sen ṣadefāsā teveccüh ḳıl Ḫudā Rezzāḳdur

renciş-i ḫār-ı cefā-yı ḫāsidān-ı nā-sezā:

1. **renciş-i ḫār-ı cefā-yı ḫāsidān-ı nā-sezā:**
Kaside 5
Mısra: **60**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ehil olmayan hasetçilerin cefa dikenlerinin incitmesi (zararı).
Bu ciger-ḫūn-ı bülbül-i şūrīdeni rāḥat ḳomaz
Renciş-i ḫār-ı cefā-yı ḥāsidān-ı nā-sezā

renciş-i mūy-ı ten-i zerd ü nizārumdan:

1. **renciş-i mūy-ı ten-i zerd ü nizārumdan:**-*um, -dan*
Gazel 371
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zayıf ve sarı kıl gibi bedenin kederi.
Mümteniʿdür çāre mecrūḥ-ı ḫandeg-i āhuma
Renciş-i mūy-ı ten-i zerd ü nizārumdan ṣaḳın

renciş-i zaḫmın:

1. **renciş-i zaḫmın:**-*ın*
Gazel 483
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yaranın ızdırabı.
Renciş-i zaḫmın görüp bildüm ki üstād-ı ḳażā
Ḫūn-ı ʿāşıḳdan ṣu virmiş ḫançer-i ser-tīzüñe

renciş-resān olursa:

1. **renciş-resān olursa:**-*ur, -sa*
Gazel 16
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Inciten olmak.
Renciş-resān olursa nigāh-ı ṭaleb saña
ʿArż-ı neẕāre eylemeyem bī-sebeb saña

rencūr:

1. **rencūr:**
Kaside 27
Mısra: **94**
Hasta, dertli.
N'ola maʿẕūr ise efgānı dil-i maḥzūnuñ
ʿAyb olınmaz ne ḳadar nāle iderse rencūr

reng:

1. **reng:**
Gazel 277
Mısra: **8**
Boya.
Serv-i ʿarʿar şeklini ol sīnede
Yazdı bir ḫoş reng ile aʿlā ḳabaḳ

reng oldı:

1. **reng oldı:**-*dı*
Matla 243
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Renk olmak, renklenmek.
Leb ü laʿlüñle dendānuñ düşelden baḥr-ı ʿUmmāna
Delindi incinüñ bağrı ʿaceb reng oldı mercāna

reng ü būlar:

1. **reng ü būlar:**-*lar*
Gazel 137
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Renk ve koku.
Gül-i ter yüzüñe āşüfte sünbül zülfüñe meftūn
Çemende serv-i nāzum reng ü būlar hep senüñçündür

reng ü būy-ı ʿārıżuñ:

1. **reng ü būy-ı ʿārıżuñ:**-*uñ*
Gazel 229
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade

Yanağın kokusu ve rengi.
Reng ü būy-ı ʿārıżuñ ḫaṭṭ ile olmaz kim bahār
Resm-i cārīdür güli eyler iḥāṭa ḫār u ḫas

reng ü būy-ı ġonçe-i raʿnā:

1. **reng ü būy-ı ġonçe-i raʿnā:**
Gazel 491
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Renkli goncanın kokusu ve rengi.
Devlet-i ḫüsne ġurūr itme gözüm nūrı ṣaḳın
Bī-vefādur reng ü būy-ı ġonçe-i raʿnā gibi

reng ü būy-ı rūy-ı ālüñden:

1. **reng ü būy-ı rūy-ı ālüñden:**-*üñ, -den*
Tahmis 7
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kırmızı yüzünün kokusu ve rengi.
Ḳalur ḫacletde güller reng ü būy-ı rūy-ı ālüñden
Ḥaẕer itmek gerek teʾs̱īr-i ḫūrşīd-i celālüñden

reng ü ruḫsāruñ:

1. **reng ü ruḫsāruñ:**-*uñ*
Gazel 192
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüz ve yanak.
Çıḳardı bīm-i fürḳat ḫāṭırumdan reng ü ruḫsāruñ
Cemālüñ gülşeninden bize hīç bir berg-i ter yoḳdur

reng-i cāẕibe-i ḥüsn ü ān ola:

1. **reng-i cāẕibe-i ḥüsn ü ān ola:**-*a*
Gazel 441
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik cazibesinin rengi olmak.
Maḥbūb odur ki ġamzesi āṣūb-ı cān ola
Rūyında reng-i cāẕibe-i ḥüsn ü ān ola

reng-i celāl olmayıcaḳ:

1. **reng-i celāl olmayıcaḳ:**-*ma, -yıcaḳ, -*
Gazel 268
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hiddet durumu olmak.
Dilde lerziş-dih olur câme-i āli o gülüñ
Olmasun tā bu ḳadar reng-i celāl olmayıcaḳ

reng-i celāle:

1. **reng-i celāle:**-*e*
Gazel 474
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hiddet durumu olmak.
Ḳābil mi nigāh eylemek ol mihr-i cemāle
Girmiş o perī-çehre yine reng-i celāle

reng-i dil-i ʿāşıḳ ider:

1. **reng-i dil-i ʿāşıḳ ider:**-*er*
Gazel 474
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Âşığın gönlünün rengi etmek.
Ruḫ-sārını kim reng-i dil-i ʿāşıḳ ider yār
Bülbül niçe cān virmesün āh ol gül-i āle

reng-i füsūn oldı:

1. **reng-i füsūn oldı:**-*dı*
Gazel 521
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sihir rengi olmak.
N'ola ey fitne-cū tā cāna geçse naẕre-i nāzuñ
Müḳaḥḥal çeşmüñe küḥl-i vefā reng-i füsūn oldı

reng-i ḫayā:

1. **reng-i ḫayā:**
Gazel 178
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Utanmanın rengi.
Farḳ olınmaz dem-i vuṣlatda ruḫuñla gülşen
Ol ḳadar reng-i ḫayā rūyuña tāb-āver olur

reng-i ḫ∨āb:

1. **reng-i ḫ∨āb:**
Gazel 36
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uyku hâli.
Ne ṭāliʿdür ki ben aḥvālümi taḳrīre geldikçe
Senüñ çeşm-i füsūnkāruñda reng-i ḫ∨āb olur peydā

2. **reng-i ḫ∨āb:**
Gazel 50
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uyku hâli.
Sāyeme biñ şevḳ ile ḳaṣd-ı taʿalluḳ eylesem
Dīde-i taṣvīre eylerdi işābet reng-i ḫ∨āb

reng-i ruḫsārından:

1. **reng-i ruḫsārından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 50
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin yanağının rengi.
Ol gül-i ḫod-rū ki kendin bī-tekellüf gösterür
Reng-i ruḫsārından eyler baña iḫżār-ı niḳāb

reng-i ruḫ-sāruñ:

1. **reng-i ruḫ-sāruñ:**-*uñ*
Gazel 473
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin yanağının rengi.
Oldı ḫūy-kerde şerār-ı nār-ı āhumdan benüm
Verd-i şeb-nem-pūşa döndi reng-i ruḫ-sāruñ yine

reng-i ruḫsāruñla:

1. **reng-i ruḫsāruñla:**-*uñ, -la*
Gazel 439
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
(Sevgilinin) Yanağının rengi.
Reng-i ruḫsāruñla itmez idi kimse iltifāt
Gülsitān-ı dehr içinde bülbül-i zār olmasa

reng-i rūyı:

1. **reng-i rūyı:**-*ı*
Tarih 16
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüzünün rengi.
Reng-i rūyı dāġ-sāz-ı lāle-i nuʿmān olur
Ger nemā-yāb olsa ḫāk-i ravżasından berg-i kāh

reng-i rūy-ı raʿnāsı:

1. **reng-i rūy-ı raʿnāsı:**-*sı*
Gazel 499
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Parlak yüzünün rengi.
Göñül bir āfet-i meh-rūnuñ oldı şeydāsı
Ki mihre ġıbṭa virür reng-i rūy-ı raʿnāsı

rengīn:

1. **rengīn:**
Gazel 140
Mısra: **6**
Hoş, güzel ‖ parlak.
Münāsib olmaḳ üzre ġonçe-i gül levḥ-i gülşende
Dehān-ı nāzüküñ vaṣfında bir rengīn muʿammādur

2. **rengīn:**
Kaside 28
Mısra: **54**
Hoş, güzel ‖ parlak.
Ḥużūr-ı ʿizzete rū-māl iderdüm ṣubḥ-dem ammā
Ne çāre bende bu şerm ü ḥayā rengīn niḳābumdur

rengīn cāme-i ṭalʿat:

1. **rengīn cāme-i ṭalʿat:**
Gazel 275
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Renkli güzellik elbisesi.
Ne rengīn cāme-i ṭalʿat kedūd ü sürḫ u sebz olsun
Ḳamu bī-çāre ʿāşıḳlar ṭutar egninde şāl ancaḳ

rengīn edā:

1. **rengīn edā:**
Gazel 356
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Renkli, hoş bir tarz. (Şiir söyleme bağlamında).
Taʿaccüb itme evżāʿ-ı perīşānum görüp ey gül
Senüñ bir bülbül-i küstāḫuñam rengīn edā bilmem

rengīn edālardur:

1. **rengīn edālardur:**-*lar, -dur*
Gazel 185
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Renkli, hoş bir tarz. (Şiir söyleme bağlamında).
Naḥīfī sensin ol murġ-ı çemenzār-ı maʿārif kim
Seni maḥsūd-ı yārān eyleyen rengīn edālardur

rengīn edāmuz:

1. **rengīn edāmuz:**-*muz*
Gazel 124
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Renkli, hoş bir tarz. (Şiir söyleme bağlamında).
Güş-ı gülden menʿ iderler nāle vü feryād ile
ʿAndelībān-ı çemen rengīn edāmuz çoḳ görür

rengīn eṭvār:

1. **rengīn eṭvār:**
Tahmis 10
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hareketli tavırlar.
Nedür ol ḳadd-i ḳıyāmet nedür ol ḫoş-reftār
Nedür ol şīve-i cān-baḫş u o rengīn eṭvār

rengīn ḳadeḥ:

1. **rengīn ḳadeḥ:**
Gazel 90
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Renkli şarap kadehi.
Nūş iderken bāde-i ʿışḳuñ Naḥīfī dem döker
Anuñ içün pādişāhum gösterür rengīn ḳadeḥ

rengīn ḳumāş olur:

1. **rengīn ḳumāş olur:**-*ur*
Gazel 122
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Parlak, değerli kumaş olmak.
Ey şeh-süvār-ı ʿişve ruḫ-ı lāle bāġda
Pāy-ı semend-i nāzıña rengīn ḳumāş olur

reng-peẕīr-i ḫazān ola:

1. **reng-peẕīr-i ḫazān ola:**-*a*
Gazel 443
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sonbaharın rengini kabullenen olmak.
Olma firifte ṣaḳın ol bāġa kim anuñ
Rūy-ı bahārı reng-peẕīr-i ḫazān ola

reṣḥa-i keremüñ:

1. **reşḥa-i keremüñ:**-*üñ*
Kaside 26
Mısra: **87**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cömertliğinin sızıntısı.
Cihānı eyledi tarṭīb reṣḥa-i keremüñ
Ġubār-ı ġamdan emīn oldı sāḥa-i ġabrā

reṣha-i luṭfı:

1. **reşḥa-i luṭfı:**-*ı*
Tarih 29
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Lutuf damlası II mecazen çeşmeden akan su.
Her biri çeşmelerüñ oldı leṭāfetle revān
Reṣḥa-i luṭfı virüp āteş-i ʿaṭşāna ḫumūd

reṣḥa-i luṭfuñ:

1. **reşḥa-i luṭfuñ:**-*uñ*
Kaside 6
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Lütuf damlası.
İtme dirīġ reṣḥa-i luṭfuñ bu teşneden
Ol dem ki hevl ü şerm ide īrāş-ı tāb ü teb

resīd itdi:

1. **resīd itdi:**-*di*
Gazel 212
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hazîneye giren bir paranın hesâbını kapatmak.
İtdi resīd defter-i nāz ü niyāzı ḫaṭ
Hīç ḳalmadı senüñle ḥisāb ü kitābumuz

resīde:

1. **resīde:**
Rübai 513
Mısra: **4**
Erişmiş, yetişmiş, ulaşmış, olgunlaşmış.
Tā Mekkeden oldı mevkib-i iḳbālüñ
Bir demde resīde Mescid-i Aḳṣāya

resīde ola:

1. **resīde ola:**-*a*
Gazel 260
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Erişmek, olgunlaşmak.
Bī-ḥadd taḥiyyet ile ṣalāt ü selāmdan
Der-gāhuña resīde ola efżal-i tuḥaf

resīde oldı:

1. **resīde oldı:**-*dı*
Matla 42
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Erişmek, olgunlaşmak.
Āġāz-ı nāle itse n'ola cān-ı pür-şekīb
Oldı resīde mevsim-i feryād-ı ʿandelīb

resīde olduñ:

1. **resīde olduñ:**-*du, -ñ*
Gazel 48
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Erişmek, olgunlaşmak.
Olduñ resīde tā ḥarem-i Ḳudse Mekkeden
İtdüñ sefer feleklere bī-zaḥmet ü teʿab

resīde olmazdı:

1. **resīde olmazdı:**-*maz, -dı*
Gazel 451
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Erişmek, olgunlaşmak.
Ser-menzil-i ümmīde olmazdı dil resīde
ʿIşḳuñ semend ṭabʿa olmasa tāziyāne

resīde-i ṭavvāf olur:

1. **resīde-i ṭavvāf olur:**-*ur*
Gazel 210
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gezginliğe ulaşmak.
Olur resīde-i ṭavvāf nevāle-i āmāl
O dil ki niʿmet-i ġayre ḥased nedür bilmez

resim:

1. **resmi:**-*i*
Tarih 28
Mısra: **46**
Adet, üslup.
Bāreke'llāh böyle bī-mānend-eşer ancaḳ olur
Şekli zībā resmi dil-keş vażʿı ḫoş ṭarhı güzel

reşk:

1. **reşk:**
Gazel 111
Mısra: **15**
Gıpta, imrenme.
Reşk ol mürīd-i Ḥaḳḳa ki mevlāya yüz ṭutup
Dehrüñ ne gerdişinde ne bīş ü kemindedür

2. **reşk:**
Gazel 153
Mısra: **8**
Gıpta, imrenme.

Nefḥa-i zülfüñ ṣabā itdükçe neşr-i kāʾināt
Reşk ile āhūlaruñ ser-cümle baġrı ḫūn olur

3. **reşk:**
Gazel 183
Mısra: **6**
Gıpta, imrenme.
Tā ki ruḥı o mehveşüñ māye-i şerm ü nāzdur
Reşk ile mihr-i ʿālemi ġarḳa-i pīç ü tāb ider

4. **reşkden:**-*den*
Gazel 284
Mısra: **14**
Gıpta, imrenme.
Rindler şevḳ-ı lebüñle ele cām alduḳça
Reşkden ḳanı ḳurur ḥasret ile zühhāduñ

5. **reşkinden:**-*i, -n, -den*
Gazel 303
Mısra: **11**
Gıpta, imrenme.
Girifte-bāle olur māh-tāb reşkinden
Ne dem ki bend idesin mūmiyānuña kemerüñ

6. **reşk:**
Gazel 363
Mısra: **2**
Gıpta, imrenme.
Ḫalḳa-i ẕikre girüp ol meh-i ṭābān dönsün
Aña reşk ile ser-i mihr-i dıraḫşān dönsün

7. **reşk:**
Gazel 374
Mısra: **18**
Gıpta, imrenme.
Bu ṭarz-ı ḫāṣı ḳanda bulursın Naḥīfīyā
Erbāb-ı naẓmı reşk ile bīmār ider misin

8. **reşk:**
Gazel 379
Mısra: **3**
Gıpta, imrenme.
Hep ġazālān-ı Ḫuten reşk ile dil-ḫaste olur
Nefḫa-dād olsa ṣabā kākül-i müşkīnüñden

9. **reşk:**
Matla 227
Mısra: **1**
Gıpta, imrenme.
Ne ʿaceb gelse bu reşk ile ḥarāret cāna
Ezilür ṭurma şeker laʿl-i leb-i cānāna

10. **reşk:**
Rübai 338
Mısra: **3**
Gıpta, imrenme.
Aġyār ḳo reşk ile helāk olsun hep
Dünyāda hemān senüñle ben ṣaġ olayum

11. **reşk:**
Tarih 16
Mısra: **44**
Gıpta, imrenme.
Ṣāḥib-i ḳaṣr-ı Ḫavernaḳ görse ṭarḥ-ı dil-keşi
Reşk ile enfāsın eylerdi rehīn-i medd-i āh

reşk eyler:

1. **reşk eyler:**-*r*
Rübai 118
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kıskanmak,haset etmek.
Bir dilde ki ʿışḳuñla ola feyż-i fütūḥ
Reşk eyler anuñ pertevine ṣafvet-i Nūḥ

reşk ide:

1. **reşk ide:**-*e*
Kaside 1
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gıpta etmek, imrenmek. ‖ *Haset etmek, kıskandırmak.*
ʿAḳd-i ʿahd it nefs ile ṭāʿāt-ı Ḥaḳda ṣubḥ u şām
Tā ṣafā-yı ṭabʿuña reşk ide ḳurṣ-ı āfitāb

2. **reşk ide:**-*e*
Rübai 171
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kıskanmak.
Bir ẕevḳ ile eyle mütesellī beni kim
Reşk ide benüm giryeme aṣḥāb-ı sürūr

reşk ider:

1. **reşk ider:**-*er*
Gazel 354
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kıskanmak.
Mālik-i emvāl-i Ḳārūn olsa da nā-dān eger
Reşk ider görse benüm genc-i kemāl-i ʿizzetüm

2. **reşk ider:**-*er*
Muaşşer 1
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gıpta etmek, imrenmek ‖ *haset etmek, kıskandırmak.*
Ey Naḥīfī reşk ider Cem görse cām-ı ʿışretüm
Feyżgāh-ı zümre-i rūḥāniyāndur ṣoḥbetüm

reşk idüp:

1. **reşk idüp:**-*üp*
Tahmis 8
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gıpta etmek, imrenmek ‖ *haset etmek, kıskandırmak.*
Çekilür kūyuña murġān-ı dil ü cān ṣaf ṣaf
Reşk idüp şīve-i reftāruña ser-tā-be-ḳadem

reşk itmededür:

1. **reşk itmededür:**-*me, -de, -dür*
Kaside 12
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kıskanmak.
Reşk itmededür şām ü seḥer Zühre-gerdūn

Āvāze-i temcīd ile gül-bāng-i ezāna

reşk-āver olsa:

1. **reşk-āver olsa:**-*sa*
Kaside 28
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kıskandırmak.
N'ola reşk-āver olsa Ẕü'l-feḳār-ı Ḥaydār-ı Kerrār
O tīġ-i ḫūn-feşānı ġamze-i ḥāžır-cevābumdur

reşk-āver-i devrān olur:

1. **reşk-āver-i devrān olur:**-*ur*
Gazel 77
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zamanın kıskançlık getireni olmak, zamanın kıskanılacak kişisi olmak.
Reşk-āver-i devrān olur āḫir bu Naḥīfī
Bir kerre hele nükte-i eşʿārını seyr it

reşk-āver-i gülşen-geh idüp:

1. **reşk-āver-i gülşen-geh idüp:**-*üp*
Gazel 325
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gül bahçesine kıskançlık getirmek.
Kūşe-i ʿuzleti reşk-āver-i gülşen-geh idüp
Yüri şimden girü var fāriġ-i bāġ u rāġ ol

reşk-āver-i ḫūrşīd-i ʿālem-tāb ider:

1. **reşk-āver-i ḫūrşīd-i ʿālem-tāb ider:**-*er*
Gazel 162
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyayı aydınlatan güneşin kıskançlık getireni yapmak.
Tābiş-i neẕẕāre-i pür-sūz-ı ḥasret ol mehüñ
Ruḫların reşk-āver-i ḫūrşīd-i ʿālem-tāb ider

reşk-āver-i verd-i ṭarī oldı:

1. **reşk-āver-i verd-i ṭarī oldı:**-*dı*
Kaside 19
Mısra: **114**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Taze gül yaprağının kıskançlık getireni olmak.
Nev-bahār-ı devletüñden feyż-yāb-ı şevḳ olup
Şimdi oldı her biri reşk-āver-i verd-i ṭarī

reşk-baḫş-ı leylī-i şāḥib-cemāl:

1. **reşk-baḫş-ı leylī-i şāḥib-cemāl:**
Gazel 116
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik sahibi kıskançlık veren Leyla.
Ben degül ey reşk-baḫş-ı Leylī-i şāḥib-cemāl
Ḥüsnüñ Eflāṭūn temāşā eylese Mecnūn olur

reşk-efken olur:

1. **reşk-efken olur:**-*ur*
Gazel 489
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kıskançlık salan olmak.
Reşk-efken olur ʿömr-i girān-māye-i ḥażara
Ḳurbān-ı reh-i ʿışḳı iden cān-ı żaʿīfi

reşk-i ʿacem:

1. **reşk-i ʿacem:**
Kaside 6
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İran'ın kıskancı.
Sensin eyā sütūde-ḥabīb-i refīʿ-i Rab
Maḥsūd-ı Rūm u reşk-i ʿAcem mefḫar-ı ʿArab

reşk-i ʿandelīb oldum:

1. **reşk-i ʿandelīb oldum:**-*du, -m*
Gazel 330
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bülbülü kıskanan olmak.
Naḥīfī ol gül-i gülzār-ı ḥüsne meyl idelden āh
Fiġān ü nālede ben şimdi reşk-i ʿandelīb oldum

reşk-i bāġ olsun:

1. **reşk-i bāġ olsun:**-*sun*
Murabba 6
Mısra: **74**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağın kıskancı olmak.
ʿIşḳuñla eyle dāġ dāġ
Ṣaḥn-ı dil olsun reşk-i bāġ

reşk-i bāġ olur:

1. **reşk-i bāġ olur:**-*ur*
Gazel 175
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağın kıskancı olmak.
Sīnemde tā ki şerḥalaruñ reşk-i bāġ olur
Ol lālezār-ı ḥasrete dāġum çerāġ olur

reşk-i dībā-yı felekdür:

1. **reşk-i dībā-yı felekdür:**-*dür*
Gazel 213
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Feleğin elbisesinin kıskançlığı.
Tār u pūdın eylemiş nessāc-ı ḥikmet şuʿleden

Reşk-i dībā-yı felekdür ḫırḳa-i tecrīdümüz

reşk-i dürr-i nā-yāb ider:

1. **reşk-i dürr-i nā-yāb ider:**-*er*
Gazel 164
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eşsiz inciyi kıskandırmak.
Cūşiş-i baḥr-ı ṭabīʿatle Naḥīfî gāh olur
Gevher-i eşʿārını reşk-i dürr-i nā-yāb ider

reşk-i gül-āb olsun:

1. **reşk-i gül-āb olsun:**-*sun*
Tarih 30
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gül suyunu kıskandırmak.
Ṣuyı reşk-i gül-āb olsun türābı müşg-i nāb olsun
Rehīn-i āb ü tāb olsun netīce cümle erkānı

reşk-i gülşen:

1. **reşk-i gülşen:**
Matla 214
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gül bahçesini kıskandıran (kimse veya şey).
N'ola meclis olursa reşk-i gülşen
Açıldı gül gibi oldı o gül şen

reşk-i gülşendür:

1. **reşk-i gülşendür:**-*dür*
Gazel 31
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gül bahçesini kıskandıran (kimse veya şey).
ʿĀşıḳam ʿāşıḳ ser-i kūyuñ nişīnemdür baña
Bülbülem ol cāy-ı raʿnā reşk-i gülşendür baña

reşk-i günbed-i ʿāli-medār:

1. **reşk-i günbed-i ʿāli-medār:**
Kaside 18
Mısra: **38**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Büyük dönüş gökkubbesinin kıskanılanı.
Ravża-i ẕī-şānıdur maġbūṭ-ı Firdevs-i berīn
Der-geh-i iclāli reşk-i günbed-i ʿāli-medār

reşk-i ḥellūḥ u nev-şād:

1. **reşk-i ḥellūḥ u nev-şād:**
Tarih 17
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Helluh ve Nevşad'ın yüz gonca dudaklısı. Helluh: Klasik şiirimizde şehir adı gibi kullanılan Halluh, bir Türk boyu olan Karlukların Farsça söyleniş şeklidir. Nevşâd: Türkistan'da güzelleriyle meşhur şehirdir. Genellikle Helluh'la birlikte anılır.
ʿİmārın emr idüp ḥüsn-i ṭabīʿat muḳteżāsınca
Rüsūm-ı ṭarḥ u ṭarzın itdi reşk-i Ḫellūḫ u Nev-şād

reşk-i ḳadd-i fiten-engīzi:

1. **reşk-i ḳadd-i fiten-engīzi:**-*i*
Kaside 8
Mısra: **213**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Fitneleri harekete getiren boyunun kıskançlığı.
Reşk-i ḳadd-i fiten-engīzi ile her şūḫuñ
Demidür servler eylerse çemende reftār

reşk-i leylā:

1. **reşk-i leylā:**
Gazel 105
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Leyla'nın kıskancı.
İdüp ṣaḥrā-neverd ey reşk-i Leylā cān-ı şeydāyı
Miṣāl-i Ḳays-ı ser-gerdān iden āhū-nigāhuñdur

reşk-i māhı:

1. **reşk-i māhı:**-*ı*
Gazel 145
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gökyüzündeki ayın sevgilinin yüzüne duyduğu kıskançlık.
Recā-yı vaṣla ḳomaz tāb şevket-i ḥüsni
O reşk-i māhı görünce baña ḥicāb gelür

reşk-i māh-ı tābān eylesem:

1. **reşk-i māh-ı tābān eylesem:**-*se, -m*
Kaside 9
Mısra: **58**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Parlak ayın kıskancı eylemek.
Tāb-dār olsam o deñlü germī-i şevḳ ile kim
Sīnede her dāġı reşk-i māh-ı tābān eylesem

reşk-i māh-tābumdur:

1. **reşk-i māh-tābumdur:**-*um, -dur*
Kaside 28
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ay ışığının kıskancı.
ʿAceb mi bu dil-i ẓulmet-nişīnüm şuʿle-dār olsa
Şuʿāʿ-ı şemʿa-i bezmi ki reşk-i māh-tābumdur

reşk-i meh-i bedr oldı:

1. **reşk-i meh-i bedr oldı:**-*dı*
Kıt'a 37
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Parlak ayın kıskançlığı olmak.
Żaʿf-ı ṣavm ile ḳaṣuñ gibi hilāl olduñ ise
Nūr-ı maḥż ile tenüñ reşk-i meh-i bedr oldı

reşk-i melek:

1. **reşk-i melek:**
Kaside 17
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Meleklerin kıskandığı II Sevgili.
Mefḫar-ı ʿālem sipeh-dār-ı beşer reşk-i melek
Eşrefü'l-ḫalḳ-ı Ḫudā maḥbūb-ı ḫāṣ-ı kibriyā

reşk-i mesīḥā-yı maḥabbet:

1. **reşk-i mesīḥā-yı maḥabbet:**
Gazel 397
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevginin İsa'sının kıskançlığı.
Ḥikmet bu ki ey reşk-i Mesīḥā-yı maḥabbet
Loḳmānı bile ʿışḳ ile bī-çāre idersin

reşk-i mihr-i cihān-tāb:

1. **reşk-i mihr-i cihān-tāb:**
Gazel 147
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyayı aydınlatan güneşin kıskancı II kıskanç sevgili.
Seni esīr-i şeb-i ḥayret eyleyen āyā
O reşk-i mihr-i cihān-tāb o māh-pāre midür

reşk-i nāhīd:

1. **reşk-i nāhīd:**
Rübai 139
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zühre'nin kıskandığı.
Alduḳça ele sāzın o reşk-i Nāhīd
ʿIşḳ ehli ider kesb-i ṣafā-yı cāvīd

reşk-i naḳş-ı çīn olur:

1. **reşk-i naḳş-ı çīn olur:**-*ur*
Kaside 19
Mısra: **131**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çin nakşının kıskanılanı olmak.
Reşk-i naḳş-ı Çīn olur luṭf-ı nigāhından eger
Sāḥa-i naẓmum olursa şāh-ı dehrüñ manẓarı

reşk-i rūḥ-ı şevketdür:

1. **reşk-i rūḥ-ı şevketdür:**-*dür*
Gazel 156
Mısra: **54**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şair Şevket'in ruhunun kıskançlığı.
Ne Āṣaf ṭarz-ı şiʿri ġıbṭa-baḫş-ı ṭabʿ-ı Ṣāʾibdür
Ne Āṣaf iḫtişām-ı naẓmı reşk-i rūḥ-ı Şevketdür

reşk-i ruḫından:

1. **reşk-i ruḫından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 183
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kırmızı yanağın kıskançlığı.
Naẓra-nevāz-ı nāz olup eylese ʿaksini intimā
Reşk-i ruḫından ol mehüñ āyīne ıżṭırāb ider

reşk-i ruḫuñla:

1. **reşk-i ruḫuñla:**-*uñ, -la*
Gazel 521
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kırmızı yanağın kıskançlığı.
Çemende güllerüñ reşk-i ruḫuñla baġrı ḫūn oldı
Siyeh ḫālüñ de vardı lāleye dāġ-ı derūn oldı

reşk-i sipend ol:

1. **reşk-i sipend ol:**
Gazel 324
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Üzerlik tohumunun kıskancı olmak II Özellikle İran'da üzerlik tohumu adı verilen bir ot ocakta yakılarak evin içerisindeki kötü enerjinin atıldığına inanılır. Bu uygulama bugün hâlâ yapılmaktadır.
Budur şarṭ-ı maḥabbet kim cihānda
Yanup āteşlere reşk-i sipend ol

reşk-i ʿurfī'yem:

1. **reşk-i ʿurfī'yem:**-*yem*
Gazel 520
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Urfî'yi kıskancı II Urfî, Sebk-i Hindî akımının oluşmasında öncü sayılan şairlerden biri.
Nahīfī ben ki Şīrāz-ı süḫanda reşk-i ʿUrfī'yem
ʿAceb mi bāña teslīm olsa Rūmuñ ḫod-pesendānı

reşk-i verd-i ḫandāndur:

1. **reşk-i verd-i ḫandāndur:**-*dur*
Gazel 146
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Açılmış gülün kıskançlığı.

Ruḫ-ı rengīn ü ḫoş-būyuñ ki
reşk-i verd-i ḫandāndur
Senüñ bülbüllerüñ ey ġonçe-i raʿnā hezārāndur

reşk-sāz-ı çeng-i nāhīd eyledüm:

1. **reşk-sāz-ı çeng-i nāhīd eyledüm:**-*dü, -m*
Gazel 345
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zühre yıldızının çenginin kıskancı eylemek.
Vaṣf-ı ḫüsnüñde ṣarīr-i ḫāme-i siḥr-āveri
Tā-be-maḥşer reşk-sāz-ı çeng-i Nāhīd eyledüm

reşk-sāz-ı şevḳ olur:

1. **reşk-sāz-ı şevḳ olur:**-*ur*
Kaside 19
Mısra: **138**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şevkin kıskanılanı olmak.
Nüsḫa-i medḥüñde görse ṣīve-i güftārumı
Reşk-sāz-ı şevḳ olur rūḥ-ı Selīm ü Enverī

reşk-sevād-ı kerrār:

1. **reşk-sevād-ı kerrār:**
Kaside 8
Mısra: **90**
Kelime Tipi: **-**
Kıskançlığa sebep olacak nitelikte olan (o) Kerrâr (döne döne savaşan, Hz. Ali'nin lakabı)Cenâbıhakk'ın isim ve sıfatlarına mazhar olup hakîkî fakra, yokluğa erişmiş kâmil insan(dır).
İbni ʿamm-i şeh-i kevneyn ü şefīʿu'l-maḥşer
Bu celāl ile k'odur reşk-sevād-ı Kerrār

resm:

1. **resme:**-*e*
Gazel 228
Mısra: **9**
Suret, şekil, tarz.
Ḫıred-pīşe ider ol resme istiḳrāzdan perhīz
Eger kim Ḫıżr-ı devrān naḳd-i ʿömrin virse vām olmaz

2. **resme:**-*e*
Gazel 402
Mısra: **5**
Suret, şekil, tarz.
Şu resme ʿāṣıḳam ṣāhum direm her demde ben yā hū
Ḳılar ṣıyt ü ṣadā cānum aḳar yaşum saña ṭoġru

3. **resmi:**-*i*
Kaside 20
Mısra: **5**
Suret, şekil, tarz.
Vaż'ı zībā resmi dil-keş ṭarz-ı ṭarḥı bī-bedel
Himmet-i ṣadr-ı güzīni ṣanʿat-ı üstādı gör

4. **resme:**-*e*
Kaside 24
Mısra: **32**
Suret, şekil, tarz.
Teʿālā'llāh bu ḥaşmet bu ṣalābet bu şecāʿatle
Müʾessirdür şu resme heybeti kim ehl-i ṭuġyāna

5. **resmin:**-*in*
Matla 41
Mısra: **2**
Suret, şekil, tarz.
Muʿcize besdür bu kim ey fāżıl-ı ümmī-laḳab
Senden ögrendi belāġat resmin ebnā-yı edeb

6. **resm:**
Tarih 19
Mısra: **12**
Suret, şekil, tarz.
Bu sarāy-ı dil-güşāda bir eser ḳaṣd eyleyüp
İtdi bu ḳaṣr-ı feraḥ-baḫşı bu resm üzre binā

7. **resme:**-*e*
Tarih 30
Mısra: **9**
Suret, şekil, tarz.
O resme müsteʿidd-i tābdārī kim olur maḥrūr
Eger bir kūşede vażʿ itseler şemʿ-i fürūzānı

resm itse:

1. **resm itse:**-*se*
Gazel 184
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Resim haline getirme, resim çizme.
Naḳş-ı pāyın ḳanda resm itse o serv-i ḫoş-ḫırām
Cilvesin ehl-i maḥabbet ḫāk-i rāhından bilür

resm ü heyʾeti:

1. **resm ü heyʾeti:**-*i*
Gazel 517
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Devlet kaydı.
ʿĀlem-i ʿışḳuñ olup tenhā-nişīn-i ʿuzleti
Hep ferāmūş eyledi göñlüm bu resm ü heyʾeti

resm ü nām-ı şavleti:

1. **resm ü nām-ı şavleti:**-*i*
Kaside 24
Mısra: **36**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hücum adı ve tarzı.
Gürīzān oldılar ḫāke ser-ā-pā bīm-i ḳahrından
İrince resm ü nām-ı ṣavleti Sām ü Nerīmāna

resm ü reh-i şerʿu'llāhı:

1. **resm ü reh-i şerʿu'llāhı:**-*ı*
Rübai 540
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İslam kurallarının yolu ve usulü.
Maḳṣūduñ ise mertebe-i āgāhī

Elden ḳoma resm ü reh-i şerʿu'llāhı

resm ü ṭarḥında:

1. **resm ü ṭarḥında:**-*ı, -n, -da*
Tarih 17
Mısra: **53**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Usul ve tertip.
Olur manẓūrı envāʿ-ı meḥāsin resm ü ṭarḥında
Neẓāre eyledükçe sū-be-sū dānā-dil-i nuḳḳād

resm-i bī-dādī:

1. **resm-i bī-dādī:**
Gazel 30
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Merhametsiz tarz.
Ġamze-i dildārı gördüm dir lisān-ı ḥāl ile
Tā ezel tefvīż olındı resm-i bī-dādī baña

resm-i bīnāyī:

1. **resm-i bīnāyī:**
Kaside 22
Mısra: **64**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mecazen yaratılış.
Kimi eşbāḥa māʾildür kimi ervāḥa nāẓırdur
Bu ḫalḳuñ bir degüldür ḫilḳatinde resm-i bīnāyī

resm-i cān-güdāzīde:

1. **resm-i cān-güdāzīde:**-*de*
Gazel 91
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Can yakıcı tarz.
Eger kim fitne bī-tāb olsa resm-i cān-güdāzīde
Gelür ol mest-i nāzuñ ġamzesinden eyler istimdād

resm-i cārīdür:

1. **resm-i cārīdür:**-*dür*
Gazel 229
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kanun.
Reng ü būy-ı ʿārıżuñ ḫaṭṭ ile olmaz kim bahār
Resm-i cārīdür güli eyler iḥāṭa ḫār u ḫas

resm-i dāġum:

1. **resm-i dāġum:**-*um*
Kaside 28
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yaranın izi.
Şeh-i şevḳ-ihtişāmam tevsen-i ṭabʿa süvār oldum
Tenümde resm-i dāġum ṣūret-i naḳş-ı rikābumdur

resm-i dil-keşin:

1. **resm-i dil-keşin:**-*in*
Tarih 17
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül çeken tarz.
Bu ḳaṣr-ı bī-ʿadīlüñ görse resm-i dil-keşin Belḳıs
Budur ẓannum ki itmezdi ḫużūr-ı ʿarşını der-bād

resm-i dīvān-ı cülūs-ı şāh-ı iskender-ferī:

1. **resm-i dīvān-ı cülūs-ı şāh-ı iskender-ferī:**
Kaside 19
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Iskender namlı şahın cülus divan tertibi.
Ḥāṣılı devr-i felek işʿār iderdi ʿāleme
Resm-i dīvān-ı cülūs-ı şāh-ı İskender-ferī

resm-i ebruvānıdur:

1. **resm-i ebruvānıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 181
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kaşların resmi.
O māhuñ cebhesinde şanma resm-i ebruvānıdur
Aṣılmış ṭāḳ-i ḫüsne Rüstem-i ʿışḳuñ kemānıdur

resm-i ehl-i ʿışḳı:

1. **resm-i ehl-i ʿışḳı:**-*ı*
Gazel 465
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk ehlinin yazısı.
Naḥīfī bülbül-i bāġ-ı maḥabbet diyü yazsunlar
Yazanlar resm-i ehl-i ʿışḳı levḥ-i rūzgār üzre

resm-i ḫāṣı:

1. **resm-i ḫāṣı:**-*ı*
Kaside 10
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir kişiye mahsus uygulama.
Anuñ tuḥfe-i şerʿi ḥacc u zekāt
Anuñ resm-i ḫāṣı ṣalāt ü ṣıyām

resm-i ḫidmeti:

1. **resm-i ḫidmeti:**-*i*
Tahmis 7
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hizmet adeti.
Naḥīfī eyle resm-i ḫidmeti ber-mūcib-i fermān
Bahāyī her ne emr eylerse o şāhenşeh-i ḫūbān

resm-i himmeti:

1. **resm-i himmeti:**-*i*
Kaside 26
Mısra: **222**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Himmetin tarzı.

Cenābuñ eyleyüp iḥyā-yı sünnet-i eslāf
Cihānda sensin iden resm-i himmeti icrā

resm-i ïslāmı:

1. **resm-i islāmı:**-*ı*
Gazel 228
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İslamın usulleri, tarzı, sureti.
Bileydi resm-i İslāmı elif-ḳaddin iderdi dāl
Müsellemdür cehāletde o kim senden selām almaz

resm-i lā:

1. **resm-i lā:**
Kaside 5
Mısra: **114**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yokluk işareti, nişanı.
Bir Kerīm-i bī-dirīġuñ sāʾil-i der-gāhıyam
Kim der-i gencīne-i luṭfuñda yoḳdur resm-i lā

2. **resm-i lā:**
Kaside 26
Mısra: **73**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
"Lâ" şekli II Arapça "Hayır" anlamına gelmektedir.
Ḥurūf-ı nüsḫa-i cūdında resm-i lā yoḳdur
Meger şehādet-i nefy-i sivā içün diye lā

resm-i maṭbūʿı:

1. **resm-i maṭbūʿı:**-*ı*
Tarih 17
Mısra: **39**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Basılmış resim. II İnşa edilmiş yapı.
Felāṭūn görse istiḥsān ider bu resm-i maṭbūʿı
Zihī tedḳīḳ-i tabʿ-ı Āṣafü'l-ʿahd-i ṣafā-muʿtād

2. **resm-i maṭbūʿı:**-*ı*
Tarih 30
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Basılmış resim. II İnşa edilmiş yapı.
Müferriḥ vażʿ-ı zībāsı müsellem resm-i maṭbūʿı
Mücellā ferş ü dīvārı muṣannaʿ ṭarḥ-ı bünyādı

resm-i meddāḥīye:

1. **resm-i meddāḥīye:**-*ye*
Kaside 22
Mısra: **75**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Övenin tarzı.
Benüm basṭ-ı maḳālüm resm-i meddāḥīye ṣarf itme
Resūlüñ ḫādim-i naʿt-i şerīfi itmez ıṭrāyı

resm-i merḥabā:

1. **resm-i merḥabā:**
Gazel 86
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Merhaba usulü, selamlaşma geleneği.
ʿĀşıḳa bilmem ki resm-i merḥabā bilmez mi hīç
Yoḫsa ol āhū-yı vaḥşī āşinā bilmez mi hīç

resm-i münker-i ḫavf ü vecel:

1. **resm-i münker-i ḫavf ü vecel:**
Tarih 28
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Korkunun hoş karşılanmayan tarzı.
Muttaṣıl ʿahd-i ṣafā-baḫşında maʿrūf-ı emān
Münḳaṭıʿ devrinde resm-i münker-i ḫavf ü vecel

resm-i nuḳūş-ı ḳademinden:

1. **resm-i nuḳūş-ı ḳademinden:**-*i, -n, -den*
Gazel 395
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayak basmanın nakışlarının âdeti.
Erbāb-ı kemālüñ ne ʿaceb devr-i zamāne
Maḥẕūẓ degül resm-i nuḳūş-ı ḳademinden

resm-i şevḳ-efzāsınuñ:

1. **resm-i şevḳ-efzāsınuñ:**-*sı, -nuñ*
Tarih 16
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şevk arttıran tarz.
Vażʿ u ṭarḥ u resm-i şevḳ-efzāsınuñ ḫāṣıyyeti
Oldı īrāṣ-ı feraḥ celb-i ṣafā kesb-i refāh

resm-i suṭūr:

1. **resm-i suṭūr:**
Kaside 27
Mısra: **108**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yazı satırlarının üslubu.
Beñzer ebrū-yı dil-ārāsına meh-pārelerüñ
Dil-firīb olmada ṭarḥ eyledigüm resm-i suṭūr

resm-i taḳlīd:

1. **resm-i taḳlīd:**
Rübai 134
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Taklid resmi.
Ālāyiş-i mā-sivādan el çek tā kim
Taḥḳīḳa muḥavvel ola resm-i taḳlīd

resm-i terkīb-i ṣafā:

1. **resm-i terkīb-i ṣafā:**
Kaside 19
Mısra: **151**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arzu terkibinin usulü.
Ẓāhir ism-i dil-keşüñde resm-i terkīb-i ṣafā
Ṣādumān olsa n'ola ḫalḳuñ kibār u kihteri

resm-i teslīm ü taḥiyyātı:

1. **resm-i teslīm ü taḥiyyātı:**-*ı*
Kaside 13
Mısra: **49**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tahiyyat ve teslimin usulü.
İdüp şevḳıyla icrā resm-i teslīm ü taḥiyyātı
Yüzüm sürsem varup ol dergeh-i rifʿat-mekīn üzre

resm-i ṭuġrāyı:

1. **resm-i ṭuġrāyı:**-*yı*
Tarih 31
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tuğra resmi, tuğra şekli.
Niçe isterse itdi ḥüsn-i ḫaṭṭ ü resm-i ṭuġrāyı
Ne ḥükm itdiyse ẕihn-i derrāki anı ḥāṣıl

resm-i ʿubūdiyyetde:

1. **resm-i ʿubūdiyyetde:**-*de*
Gazel 461
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kulluğa uygunluk.
Ḳula şarṭ-ı edeb resm-i ʿubūdiyyetde vācibdür
Rıżā-yı pāk-i Mevlāya riʿāyet ḳıl ṣadāḳatle

resm-i ʿunvān-ı muḥammed:

1. **resm-i ʿunvān-ı muḥammed:**
Gazel 417
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hz. Muhammet unvanının izi.
Vücūd-ı pāküñi teşrīf içün tā levḥ-i ʿarş üzre
Yazıldı resm-i ʿunvān-ı Muḥammed yā Resūla'llāh

resm-i vefā:

1. **resm-i vefā:**
Gazel 168
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Vefa göstermenin erkânı, usulü.
Bunca demdür baña hīç ʿarż-ı maḥabbet yoġ idi
Söyle ḳurbānuñ olam resm-i vefā tāze midür

2. **resm-i vefā:**
Gazel 233
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Vefa göstermenin erkânı, usulü.
Bu ḳadar ḥüsn ile ey şūḫ-ı cefā-perver-i nāz
Bilmedük resm-i vefā n'eydigin efsūs efsūs

resm-i vefāya:

1. **resm-i vefāya:**-*ya*
Gazel 502
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Vefa resmi, vefanın izi.
Resm-i vefāya eylediler tevbe-i naṣūḥ
Bi'l-ittifāḳ ʿaṣrumuzuñ dil-rübāları

resm-i yaġmāyı:

1. **resm-i yaġmāyı:**-*yı*
Gazel 495
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Talan etme usulü.
Ḳosun ālāyiş-i peygārı hep ġāret-kerān gelsün
Nigāh-ı yārdan meşḳ eylesünler resm-i yaġmāyı

resm-i zamāne:

1. **resm-i zamāne:**-*e*
Gazel 79
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zamanın resmi. Zamanın örnek alınması gereken kişisi bağlamında kullanılmıştır.
Maḳdemüñ ḥürmetidür basṭ-ı zemīne bādī
Ẕāt-ı pāküñdür olan resm-i zamāne bāʿiṣ

ressām-ı ḫıred:

1. **ressām-ı ḫıred:**
Tarih 20
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Akıl ressamı.
O şeh kim yazdı ressām-ı ḫıred evṣāf-ı ẕātında
Olup imlā nüvīs-i menḳabet-pīrā-yı ʿunvānı

reste:

1. **restedür:**-*dür*
Gazel 101
Mısra: **8**
Kurtulmuş, halas olmuş.
ʿĀşıḳ helāk olursa da zaḫm-ı firāḳ ile
Derd-i maḥabbetüñden anı ṣanma restedür

2. **reste:**
Gazel 243
Mısra: **2**
Kurtulmuş, halas olmuş.
Şükür ol sevgili yārüm şeh-i nev-reste imiş
Ḳulına cevr ü cefā eylemeden reste imiş

resūl:

1. **resūl:**
Gazel 312
Mısra: **2**
Elçi, peygamber || Hz. Muhammed.
Sensin ey nūr-ı İlāhī mefḫar-ı ferʿ u uṣūl
Hem ḥabīb-i kibriyāsın hem nebīsin hem resūl

2. **resūlinden:**-*i, -n, -den*
Gazel 387
Mısra: **4**
Elçi, peygamber || Hz. Muhammed.
Ḳanı ṭāʿat-i Rabbānī hevāya meyl idüp ḳalduñ
Ḫudādan ḫaşyet itmezsin resūlinden utanmazsın

3. **resūlüñ:**-*üñ*
Kaside 15
Mısra: **9**
Elçi, peygamber || Hz. Muhammed.
Ḫırḳa-i ḥulle-ṭırāzıyla resūlüñ buldı
Rütbe-i ʿizz ü ʿulā Ḫażret-i Veys'el-Ḳaranī

4. **resūl:**
Kaside 18
Mısra: **4**
Elçi, peygamber || Hz. Muhammed.
Dem-be-dem eyle o faḫr-ı ʿāleme bī-ḥad ṣalāt
Her nefes ḳıl ol Resūl içün selām-ı bī-şümār

5. **resūlüñ:**-*üñ*
Kaside 22
Mısra: **76**
Elçi, peygamber || Hz. Muhammed.
Benüm basṭ-ı maḳālüm resm-i meddāḥīye ṣarf itme
Resūlüñ ḫādim-i naʿt-i şerīfi itmez ıṭrāyı

6. **resūl:**
Kaside 23
Mısra: **61**
Elçi, peygamber || Hz. Muhammed.
Ṣalāt ile selām olsun resūl ü āl ü aṣḥāba
ʿAṭā vü fażl-ı Bārī ümmete bī-intihā gelsün

7. **resūluñ:**-*üñ*
Matla 251
Mısra: **1**
Elçi, peygamber || Hz. Muhammed.
Resūluñ ḫādim-i naʿt-i şerīfi Süleymān bende-i Raḥmān Naḥīfī

8. **resūle:**-*e*
Rübai 16
Mısra: **1**
Elçi, peygamber || Hz. Muhammed.
Her laḥẓa idüp resūle tevḳīr u s̱enā
Ḳıl taṣliye vü selām her ṣubḥ u mesā

9. **resūlidür:**-*i, -dür*
Rübai 275
Mısra: **4**
Elçi, peygamber || Hz. Muhammed.
Faḫr-ı dü cihān Muḥammed ol nūr-ı Ḫudā
Hem bendesi hem resūlidür Allāhuñ

<u>resūle:</u>

1. **resūle:**-*e*
Matla 10
Mısra: **1**
Elçi, peygamber || Hz. Muhammed.
Ḳıl resūle ṣalavāt eyledigüñ demde duʿā
Ki ṣalāt ile olur feyż-i ḳabūl-i mevlā

2. **resūle:**-*e*
Matla 53
Mısra: **1**
Elçi, peygamber || Hz. Muhammed.
Eyle resūle şām ü seḥer ṣıdḳ ile ṣalāt
Ṣallūʿaleyhi didi Ḫudāvend-i kāʾināt

<u>resūl-i ekreme:</u>

1. **resūl-i ekreme:**-*e*
Gazel 485
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hz. Muhammed (s.a.v).
Resūl-i ekreme yā Rab selām-ı ber-devām eyle
Hemīşe rūḥ-ı pākin şādumān-ı feyż-i tām eyle

<u>resūl-i enām:</u>

1. **resūl-i enām:**
Kaside 10
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bütün yaratılmışların elçisi, Hz. Muhammed.
Ḥabīb-i ilāhī resūl-i enām ʿAleyhi'ṣ-ṣalāt ü ʿaleyhi's-selām

<u>resūl-i ilāh-ı kerīm:</u>

1. **resūl-i ilāh-ı kerīm:**
Kaside 10
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her daim cömer olan Allah'ın peygamberi II Hz. Muhammet.
Muḥammed Resūl-i İlāh-ı Kerīm
Nebiyy-i nebīh ü kerīmü'l-kerīm

<u>resūl-i kirdigār:</u>

1. **resūl-i kirdigār:**
Kaside 18
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah Resulü (Hz. Muhammed Mustafa).
Ṣāḥib-i tāc-ı leʿamrük maẓhar-ı ḫulḳ-ı ʿaẓīm
Ḫāṣıl-ı maʿmūn-ı levlāk ü Resūl-i Kirdigār

<u>resūl-ı müctebā oldı:</u>

1. **resūl-ı müctebā oldı:**-*dı*
Kaside 18
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Seçkin resul olmak.
Sīret ü ṣūretle oldı ol resūl-ı müctebā
Luṭf-ı ṭabʿ u ḥüsn-i ḫulḳ ile celīlü'l-iʿtibār

resūl-i müctebānuñ:

1. **resūl-i müctebānuñ:**-*nuñ*
Kaside 17
Mısra: **43**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Seçilmiş, seçkin peygamber, Hz. Muhammet.
Ol resūl-i müctebānuñ ḥurmetiyçün sen anı
Vāṣıl it maḳṣūdına eyle sezāvār-ı ʿaṭā

resūl-i müctebāya:

1. **resūl-i müctebāya:**-*ya*
Kıt'a 22
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Seçilmiş peygamber II Hz. Muhammet.
Ümmetinden bir ġarīb üftādeyem
Ben Resūl-i müctebāya bendeyem

resūl-i muḫtār:

1. **resūl-i muḫtār:**
Kaside 8
Mısra: **56**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Seçilmiş peygamber II Hz. Muhammet.
Şehryār-ı dü cihān yaʿnī ḥabīb-i mevlā
Faḫr-ı ʿālem şeh-i levlāk ü resūl-i muḫtār

resūl-i mükerrem:

1. **resūl-i mükerrem:**
Gazel 7
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saygıya değer resul II Hz. Muhammed.
Resūl-i mükerrem nebiyyü'l-hüdā
Ḫalīl-i muʿaẓẓam Ḥabīb-i Ḫudā

2. **resūl-i mükerrem:**
Kaside 10
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saygıdeğer resul.
Resūl-i mükerrem nebiyy-i güzīn
Ḥabīb-i muʿaẓẓam ṣafiyy-i hümām

resūlu'llāh:

1. **resūlu'llāhuñ:**-*uñ*
Kaside 27
Mısra: **49**
Hz. Muhammet.
Şerʿ-i ẕī-şānına cehd eyle Resūlu'llāhuñ
Ḥākimü'l-vaḳte budur ḫāṣılı kār-ı mebrūr

resūlü's-saḳaleyn:

1. **resūlü's-saḳaleyne:**-*e*
Rübai 378
Mısra: **3**
İnsanların ve cinlerin peygamberi. II Hz. Muhammed.
Olsun o resūlü's-saḳaleyne vāṣıl
Āṣārı olup mezīd-i ḳurb-ı taʿẓīm

revā:

1. **revā:**
Gazel 41
Mısra: **14**
Layık, uygun, münasib.
Naḥīfī bendeñi cevr ile işte öldürdüñ
Revā mıdur bu ḳadar vażʿ-ı fitne-sāz saña

2. **revā:**
Gazel 117
Mısra: **1**
Layık, uygun, münasib.
Sensüz cihānda ʿāṣıḳa ʿişret revā mıdur
Sensüz ṣafā-yı ehl-i maḥabbet ṣafā mıdur

3. **revā:**
Gazel 257
Mısra: **8**
Layık, uygun, münasib.
Gül-ʿiẕār-ı vuṣlat içre var iken ṣad ʿandelīb
Hīç revā mı gülşenüñde āh ü zārı ide zāġ

4. **revā:**
Gazel 262
Mısra: **8**
Layık, uygun, münasib.
ʿĀṣıḳuñ ḳan aġladuḳça vuṣlatuñ diler raḳīb
Hīç revā mı vaṣla ire ol raḳīb-i nā-ḫalef

5. **revā:**
Gazel 423
Mısra: **13**
Layık, uygun, münasib.
Revā mıdur Naḥīfī şevḳ ile vaṣṣāfuñ olmışken
İde āzürde erbāb-ı zamāne yā Resūla'llāh

6. **revādur:**-*dur*
Gazel 448
Mısra: **13**
Layık, uygun, münasib.
Revādur ey Naḥīfī ḫāme-i zerrīn ile yazsam
Bu bir ser-levḥadur mecmūʿa-i rengīn-i ʿirfāna

7. **revā:**
Gazel 457
Mısra: **6**
Layık, uygun, münasib.
Bir dest-būsuñ itmek içün nev-niyāzlar
Ġayruñ revā mı vaḳf olasın pāy-būsına

8. **revā:**
Gazel 457
Mısra: **9**
Layık, uygun, münasib.
Dünyā-pereste keşf-i ḥaḳāyıḳ revā degül
Zemzem ḳomaḳ sezā mı ṣarābuñ sebūsına

9. **revā:**
Gazel 484
Mısra: **5**
Layık, uygun, münasib.
Ġayruñ revā mı sāġarı serşār olup müdām
Bir cürʿa-i kemīne bu sermeste olmaya

10. **revādur:**-*dur*
Gazel 515
Mısra: **4**
Layık, uygun, münasib.
Senüñle bāde-nūş-ı kām olan ālüfte-i ser-mest
Revādur sāġar eylerse eger mihr-i dırāḫşānı

11. **revā:**
Kaside 5
Mısra: **64**
Layık, uygun, münasib.
Ben cenāb-ı ḥażretüñden şerm-sār-ı cürm iken
Ġayrıdan levm-i dil-āzārī revā mıdur baña

12. **revā:**
Kaside 19
Mısra: **71**
Layık, uygun, münasib.
Ḫaymedārān-ı feżā-yı salṭanat olsa revā
Bār-gāh-ı ḳadr ü iclālüñde çāder mehteri

13. **revā:**
Kaside 19
Mısra: **29**
Layık, uygun, münasib.
Öyle bir şeh kim revā çetr-i hümāyūn-ḳadrinüñ
Aṭlas-ı gerdūn eger olsa firāş-ı çāderi

14. **revādur:**-*dur*
Kaside 19
Mısra: **44**
Layık, uygun, münasib.
Nefḫa-i aḫlāḳı kāfīdür meşāmm-ı ʿāleme
Āteşe yaḳsa revādur ḫulḳ-ı ʿūd u ʿanberi

15. **revādur:**-*dur*
Kaside 24
Mısra: **54**
Layık, uygun, münasib.
Kerem-baḫşā mühim-sāz-ı umūr-ı dīn ü devletsin
Revādur dem-be-dem ṭuġrā-keş olsañ levḥ-i ʿunvāna

16. **revā:**
Kaside 26
Mısra: **243**
Layık, uygun, münasib.
Revā degüldür olam ben ġam ile pejmürde
Ḫitām bulmaya ol nüsḫa-i cihān-ārā

17. **revā:**
Kıt'a 33
Mısra: **3**
Layık, uygun, münasib.
Ḳademin merdümek-i dīdeye vażʿ itse revā
Ol ki ḫāk-i ḳademüñden bir işāretle gele

18. **revā:**
Rübai 456
Mısra: **1**
Layık, uygun, münasib.
Ḳan aḳsa revā dīde-i giryān üzre
Kim olmadı dil mūcib-i fermāñ üzre

19. **revādur:**-*dur*
Tarih 1
Mısra: **20**
Layık, uygun, münasib.
Ne şeh kim ḫāme-i maʿnā yazarken nāme-i vaṣfı
Revādur ger sürūş-ı ġayb olursa maḥmedet-ḫ∨ānı

20. **revādur:**-*dur*
Tarih 1
Mısra: **26**
Layık, uygun, münasib.
Sileh-dārı olup Mirrīḫ-i gerdūn tīġ-i nuṣretle
Revādur olsa keyvān-ı felek serheng-i dīvānı

21. **revā:**
Tarih 13
Mısra: **4**
Layık, uygun, münasib.
Güş eyledükçe şevḳ ile tārīḫin didüm
ʿĀrif Efendi ṣadr-ı Anaṭolıda revā

22. **revādur:**-*dur*
Tarih 16
Mısra: **9**
Layık, uygun, münasib.
Bāmına zerrīn ʿalem olsa revādur āfitāb
Saḳfına sīmīn muḳarnes olsa lāyıḳ ḳurs-ı māh

23. **revādur:**-*dur*
Tarih 20
Mısra: **3**
Layık, uygun, münasib.
Revādur dest-i miʿmār-ḳadr eyler ise ger anuñ
Firāż-ı bāmına zerrīn ʿalem ḫūrşīd-i raḫşānı

revā görme:

1. **revā görme:**-*me*
Kaside 5
Mısra: **68**
Kelime Tipi: **Deyim**
Uygun görmek, yakıştırmak, kötü bir duruma layık bulmak.
Ey gül-i bāġ-ı muḳaddes bülbül-i nālānunam
Cevr-i aġyār ile ḫāmūş oldıġum görme revā

2. **revā görme:**-*me*
Rübai 510
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Uygun görmek, yakıştırmak, kötü bir duruma layık bulmak.
Gel bendesin āzürdelüge görme revā
Ümmet iseñ ol server-i ʿālī-cāha

revā mı:

1. **revā mı:**
Gazel 280
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Uygun mu, yerinde mi, hiç olur mu.
Revā mı bülbül-i gülzār-ı naʿt-i pāküñ ola
Ḫamūş-ı dāġdāġ-ı miḥnet es-selāmu ʿaleyk

revāc:

1. **revācumuz:**-*umuz*
Gazel 113
Mısra: **8**
İtibar , değer, kıymet.
Nühüfte ʿaybuñı lāzımdur eylemek teftīş
Bu beyʿgāha dirseñ revācumuz yoḳdur

revāḳ:

1. **revāḳı:**-*ı*
Gazel 500
Mısra: **4**
Köşk, kasr.
Pür-suz u tāb-ı hecrem bu ġurbet ilde şimdi
Lerzende eyler āhum bu kāḫ-ı nüh revāḳı

revān:

1. **revāndur:**-*dur*
Gazel 58
Mısra: **3**
Akan, giden.
Bāde-i eşküm revāndur āb ü tābından yaña
Bilmezem kim nūş ider mi ol güzel şāhī şarāb

revān idüp:

1. **revān idüp:**-*üp*
Gazel 510
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dökmek.
Seyl-i sirişki pāyına yārüñ revān idüp
Ol serv-i nāza ʿarż idelüm mā-cerāmuzı

revān it:

1. **revān it:**
Kaside 24
Mısra: **80**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağışlamak; vermek.
Ḳoma gird-āb-ı yeʾs içre murādum zevraḳın luṭf it Revān it bādbān-ı himmetüñle baḥr-ı iḥsāna

revān itdüm:

1. **revān itdüm:**-*dü, -m*
Gazel 15
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dökmek.
Revān itdüm sirişk-i ḫāmemi evṣāf-ı laʿlinde
Naḥīfī gūyiyā Āb-ı Ḥayātı eyledüm icrā

revān oldı:

1. **revān oldı:**-*dı*
Kaside 10
Mısra: **39**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Akıp gitmek. Salınmak.
Ser-engüşt-i pākinden oldı revān
Zülāl-i kerāmet çü māʾ-i ġamām

2. **revān oldı:**-*dı*
Tarih 29
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Akıp gitmek. Salınmak.
Mevḳiʿinde idüp icrā bu zülāl-i pāki
Sū-be-sū oldı revān niçe ʿuyūn-ı bihbūd

3. **revān oldı:**-*dı*
Tarih 29
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gitmek, akmak.
Her biri çeşmelerüñ oldı leṭāfetle revān
Reşḥa-i luṭfı virüp āteş-i ʿaṭşāna ḫumūd

revān oldukda:

1. **revān olduḳda:**-*duḳda*
Rübai 451
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gelmek.
Aḥkām-ı ḳażā vü ḳader olduḳda revān
Oldum bu ġarīb illere pūyān ü devān

revān olmaḳda:

1. **revān olmaḳda:**-*maḳ, -da*
Tarih 17
Mısra: **37**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Akıp gitmek. Salınmak.
Fem-i ejderden olmaḳda revān Āb-ı Ḥayāt-āsā
Zihī efsūn-ı ḥikmet ola ḥükm-i ülfet-i ezdād

revān olsa:

1. **revān olsa:**-*sa*
Tahmis 1
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Akıp gitmek. Salınmak.
Gözümüñ ḥasret ile n'ola revān olsa yaşı
ʿĀşıḳam ol şehe kim yoḳ iki ʿālemde eşi

revān-ı pāküñe:

1. **revān-ı pāküñe:**-*üñ, -e*
Gazel 417
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz ruh.
Dem-ā-dem vāṣıl olsun ḳurb-ı ḫāṣu'l-ḫāṣ-ı mevlādan
Revān-ı pāküñe teslīm-i bī-ḥad yā Resūla'llāh

revān-ı zümre-i ʿuşşāḳa:

1. **revān-ı zümre-i ʿuşşāḳa:**-*a*
Gazel 504
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Âşıklar zümresinin yolda olanı.
Raḥmet revān-ı zümre-i ʿuşşāḳa kim tamām

Ḳaldı güẕer-gehinde dil-i bī-nevāları

reviş:

1. **revişüm:**-*üm*
Rübai 324
Mısra: **2**
Tâkip edilen hareket tarzı, tutum, üslûp, yol.
Yoldan çıḳarup nefs-i ʿadāvet-menişüm
Hep rāh-ı ḫilāf oldı dirīġā revişüm

reviş-i nā-hem-vār olmasa:

1. **reviş-i nā-hem-vār olmasa:**-*ma, -sa*
Kaside 8
Mısra: **68**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Düzensiz yolun üslubu olmak.
Māhdan meşʿale-keş çāker olurdı o şehe
Olmasa çarḫ-ı felekde reviş-i nā-hem-vār

revnaḳ:

1. **revnaḳ:**
Tahmis 5
Mısra: **1**
Çekicilik, güzellik, zarafet.
Ey ḥüsni revnaḳ bu günbed-i gerdāna
Şemʿ-i ruḫuña ʿuşşāḳ biñ cān ile pervāne

revnaḳ u fer buldı:

1. **revnaḳ u fer buldı:**-*dı*
Tarih 29
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **Deyim**
Güzellik ve ışık bulmak.
Buldı bu çeşme ile revnaḳ u fer Ṭop-ḫāne
Oldı sükkānı nevā-senc-i taḥiyyāt ü vürūd

revnaḳ vire:

1. **revnaḳ vire:**-*e*
Kaside 12
Mısra: **80**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik, parlaklık, tazelik vermek II canlılık vermek, canlandırmak; neşe, keyif vermek.
Olsun ṣalavāt ile selām ol şehe vāṣıl
Tā kim meh-i rūze vire revnaḳ bu cihāna

revnaḳ-dih-i gülzār-ı ḥüsn olsañ:

1. **revnaḳ-dih-i gülzār-ı ḥüsn olsañ:**-*sa, -ñ*
Gazel 191
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik bahçesinin letafet vericisi olmak.
N'ola günden güne revnaḳ-dih-i gülzār-ı ḥüsn olsañ
Hezār-ı ṭabʿumı ey ġonçe ḫāmūş itdigüm yoḳdur

revnak-efrūz-ı ḥarīm-i bezm-i aġyār oldıġın:

1. **revnaḳ-efrūz-ı ḥarīm-i bezm-i aġyār oldıġın:**-*dıġ, -ın*
Gazel 364
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Rakibin meclisinin hareminin parlaklığını aydınlatan olmak.
Āfitāb-ı ʿārıżından bildim ol her-cāyīnüñ
Revnaḳ-efrūz-ı ḥarīm-i bezm-i aġyār oldıġın

revnak-ı mesned-i risāletsin:

1. **revnaḳ-ı mesned-i risāletsin:**-*sin*
Rübai 278
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Peygamberlik dayanağının süsü.
Ol revnaḳ-ı mesned-i risāletsin kim
Āḫirde gelüp ḫatm-i nebiyyīn olduñ

revnaḳ-ı tāze:

1. **revnaḳ-ı tāze:**
Kaside 21
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yeni bir canlılık, yeni güzellik.
Ḫıṭṭa-i Rūma gelüp revnaḳ-ı tāze şimdi
Düşdi Hind ü ʿAceme ḥasreti Saʿd-ābāduñ

revnaḳ-ı tāze virüp:

1. **revnaḳ-ı tāze virüp:**-*üp*
Gazel 477
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yeni bir canlılık, yeni güzellik vermek.
Revnaḳ-ı tāze virüp rūyına kāküller ile
Gülşen-i ḥüsnini zeyn eyledi sünbüller ile

revzen:

1. **revzeninden:**-*i, -n, -de*
Tarih 19
Mısra: **13**
Pencere.
Şöyle kim ger revzeninden eylese gāhī güẕer
Feyża-i luṭfından eylerdi hevā kesb-i hevā

revzen-i iḥsānuña:

1. **revzen-i iḥsānuña:**-*uñ, -a*
Gazel 75
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ihsan penceresi.
Gel revzen-i iḥsānuña gel ʿarż-ı cemāl it
Ey māh-liḳā bendeñe iẓhār-ı celāl it

reyb ü riyā:

1. **reyb ü riyā:**
Kaside 26
Mısra: **224**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şüphe ve iki yüzlülük.
Edā-yı midḥat-i ẕātuñ
mecāza ḥaml itme
Budur ḥaḳīḳati yoḳdur bu
sözde reyb ü riyā

reʾy-i ʿālem-gīrine:

1. **reʾy-i ʿālem-gīrine:**-*i, -n, -e*
Kaside 23
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyayı tutan düşünce.
Vücūh ile olurlar reʾy-i
ʿālem-gīrine teslīm
Gerekse İbn-i ʿAbbād
Āṣafi'bn-i Berḫiyā gelsün

reʾy-i muhtārın:

1. **reʾy-i muḫtārın:**-*ın*
Tarih 6
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Seçkin düşünce.
Muvāfıḳ eyleyüp taḳdīre
tedbīr-i şehenşāhı
Rehīn-i ḥüsn-i tevfīḳ itdi
Bārī reʾy-i muḫtārın

reʾy-i münīri olup:

1. **reʾy-i münīri olup:**-*up*
Tarih 1
Mısra: **41**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Parlak görünüşü olmak.
Olup reʾy-i münīri maẕhar-ı
tevfīḳ-i Ḥaḳ dāʾim
Ola luṭf-ı ilāhī her umūrında
nigehbānı

reʾy-i rezīni:

1. **reʾy-i rezīni:**-*i*
Kaside 24
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tedbirli ve ölçülü görüş.
Vezīr-i Müşterī-tedbīr ü mīr-i kārdāndur kim
Muʿallim-kār olur reʾy-i
rezīni nükte-sencāna

2. **reʾy-i rezīni:**-*i*
Tarih 5
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sağlam fikir.
Niẓām-ı devlete reʾy-i rezīni
eyleyüp himmet
Vezīr-i ḫayra tevfīḳ ilticāsın
eyledi maḳṣūd

reʾy-i rūşeni:

1. **reʾy-i rūşeni:**-*i*
Tarih 34
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çok aydınlık fikir.
Maẓhar-ı tevfīḳdur bī-şübhe
reʾy-i rūşeni
Ol vezīr-i kār-dānuñ ol
müşīr-i erşedüñ

reʾy-i ṣaḥīḥ-i ẕātına:

1. **reʾy-i ṣaḥīḥ-i ẕātına:**-*ı, -n, -a*
Tarih 28
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zâtının kusursuz düşüncesi.
Olmada merfūʿ hep reʾy-i
ṣaḥīḥ-i ẕātına
Müşkilāt-ı reṭḳ u muʿżilāt-ı
ʿaḳd ü ḥāl

reʾy-i ṣāʾibi:

1. **reʾy-i ṣāʾibi:**-*i*
Gazel 156
Mısra: **38**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Doğru, hatasız düşünce.
Cenāb-ı iʿtimādü'd-devle
Āṣaf-vaṣf u deryā-dil
Ki reʾy-i ṣāʾibi vābeste-i
tedbīr-i devletdür

reʾy-i şavābum:

1. **reʾy-i şavābum:**-*um*
Gazel 156
Mısra: **43**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Doğru fikir, düşünce.
Olup reʾy-i ṣavābum Ṣāʾibüñ
āṣārına māʾil
Ḥuṣūl-i nüṣḫa-i dīvānına der-kār-ı niyyetdür

reʾy-i sedīdüñden:

1. **reʾy-i sedīdüñden:**-*üñ, -den*
Kaside 26
Mısra: **186**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Doğru ve yerinde düşünme.
Ümmīd odur ki bu mecmūʿ-ı
ḫayra ġālibdür
Bu ḳavli reʾy-i sedīdüñden
eyle istiftā

reyyān it:

1. **reyyān it:**
Rübai 80
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Suya kandırmak, suya doyurmak.
Ben ẕerreyi mihr ü faẕluña
şāyān it
Luṭfuñla mezāriʿ-i dilüm
reyyān it

reyyān itdi:

1. **reyyān itdi:**-*di*
Rübai 420
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Suya kandırmak, suya doyurmak.
Engüşt-i laṭīfüñden aḳup āb-ı revān

Dil-teşneleri şevḳ ile itdi reyyān

reyyān itmede:

1. **reyyān itmede:**-*mede*
Tarih 28
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Suya kandırmak, suya doyurmak.
Gülşen-i āmāli reyyān itmede ṣayf ü şitā
Feyż-i bārān ʿaṭāyāsıyla terdür bell ü ṭal

reyyān-ı şafā:

1. **reyyān-ı şafā:**
Matla 73
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kedersizlik suyuna doymuş.
Olup aḥbāb reyyān-ı şafā ey Ṣāḥibü'l-Kevs̱er
ʿAdū-yı bed-nihāduñ oldı manṣūṣ-ı hüvel ebter

rezzāḳ:

1. **rezzāḳdur:**-*dur*
Gazel 143
Mısra: **8**
Çok rızk veren, bütün mahlukların rızkını veren (Allah).
Ḳaṭreveş rencīde-i yeʾs olma ḫoş ṭut ḫāṭıruñ
Sen ṣadefāsā teveccüh ḳıl Ḫudā Rezzāḳdur

2. **rezzāḳ:**
Rübai 97
Mısra: **1**
Çok rızk veren, bütün mahlukların rızkını veren (Allah).
Sensin Ṣamed ü Kebīr ü Rezzāḳ u Muḳīt
Sensin Eḥad ü Ḳādir ü Muḥyī vü Mümīt

3. **rezzāḳ:**
Rübai 296
Mısra: **2**
Çok rızk veren, bütün mahlukların rızkını veren (Allah).
Ey Ḫāliḳ-i bī-şerīki maḫlūḳātuñ
Rezzāḳ u Kerīmi cümle mevcūdātuñ

4. **rezzāḳı:**-*ı*
Rübai 299
Mısra: **2**
Çok rızk veren, bütün mahlukların rızkını veren (Allah).
Ḫallāḳı odur encüm ü mihr ü māhuñ
Rezzāḳı odur cümle gedā vü şāhuñ

5. **rezzāḳ:**
Rübai 304
Mısra: **1**
Çok rızk veren, bütün mahlukların rızkını veren (Allah).
Sensin sen eyā Ḳādir ü Rezzāḳ u Celīl
Ḫayret-zedegān-ı ġam ü endūha delīl

6. **rezzāḳum:**-*um*
Rübai 328
Mısra: **2**
Çok rızk veren, bütün mahlukların rızkını veren (Allah).
Ey Rāzıḳ-ı bī-minnet olan Ḫallāḳum
Ey ḳuvveti çoḳ ḳudreti çoḳ Rezzāḳum

7. **rezzāḳum:**-*um*
Rübai 356
Mısra: **1**
Çok rızk veren, bütün mahlukların rızkını veren (Allah).
Ey rāzıḳ-ı kāʾināt olan Rezzāḳum
Bī-kes ḳulına erḥam olan Ḫallāḳum

rezzāḳ-ı bī-zevālden:

1. **rezzāḳ-ı bī-zevālden:**-*den*
Gazel 462
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yok olmayan en çok rızk veren II Rezzâk Allah.
Rezzāḳ-ı bī-zevālden iste murāduñı
Bī-çāre saña şāh u gedādan ne fāʾide

rezzāḳ-ı cihān:

1. **rezzāḳ-ı cihān:**
Rübai 156
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyanın en çok rızık vereni II Allah.
Rezzāḳ-ı cihān kār-ger-i muṭlaḳdur
Minnet o Kerīme vācib ü elyaḳdur

2. **rezzāḳ-ı cihān:**
Rübai 404
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyanın en çok rızık vereni II Allah.
Rezzāḳ-ı cihān Ḫāliḳ-i eşyā sensin
Ser-tā-be-ḳadem ʿāleme mevlā sensin

3. **rezzāḳ-ı cihān:**
Rübai 440
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyanın en çok rızık vereni II Allah.
Rezzāḳ-ı cihān Muḳsiṭ ü Cāmiʿ sensin
Hem Muḳtedir ü Żarr u Nāfiʿ sensin

riʿāyet eyleyüp:

1. **riʿāyet eyleyüp:**-*yüp*
Kaside 26
Mısra: **275**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saymak, saygı, itibar göstermek.
Riʿāyet eyleyüp ādāb-ı ḳadr-ı ḫuddāmum

Nevāziş-i dile gördüñ o bī-nevāyı sezā

riʿāyet gösterüp:

1. **riʿāyet gösterüp:**-*üp*
Gazel 324
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uymak, tatbik etmek.
Riʿāyet gösterüp ādāb-ı ʿışḳa
Bu yolda sen de merd-i dil-pesend ol

riʿāyet ḳıl:

1. **riʿāyet ḳıl:**
Gazel 461
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağırlamak, itibar etmek.
Ḳula şarṭ-ı edeb resm-i ʿubūdiyyetde vācibdür
Rıżā-yı pāk-i Mevlāya riʿāyet ḳıl ṣadāḳatle

riʿāyet-i peder-i pīr:

1. **riʿāyet-i peder-i pīr:**
Kaside 26
Mısra: **179**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yaşlı babanın saygısı.
Riʿāyet-i peder-i pīr ü māder-i bīmār
Żarūrī eyledi muḥtāc-ı mesken ü meş̱vā

ribāṭ u pülde:

1. **ribāṭ u pülde:**-*de*
Rübai 11
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağ ve köprü.
Āsāyiş ümmīd idüp ṣaḳın çekme cefā
Mümkin mi ribāṭ u pülde ārām-ı ṣafā

ricāl ü nisā:

1. **ricāl ü nisā:**
Kaside 26
Mısra: **62**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Soylu kişiler, erkekler ve kadınlar.
ʿUluvv-i ḳadrini fehm eylesün ṣıġār u kibār
Duʿā-yı devletini eylesün ricāl ü nisā

ricāl-i devlet-i dünyā:

1. **ricāl-i devlet-i dünyā:**
Gazel 130
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya devletlerinin ileri gelenleri.
Ricāl-i devlet-i dünyā işābet eyler hep
Netīce her ne ḫaṭā var ise gedādan olur

ricāl-i devletüñ:

1. **ricāl-i devletüñ:**-*üñ*
Kaside 22
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Devletin ileri gelenleri, devlet adamları.
Ricāl-i devletüñ manṣūb u maʿzūli ber-ā-berdür
Münāfīdür ṣanursın gūş ḳıl bu remz-i iclāli

ricāl-i kümmel:

1. **ricāl-i kümmel:**
Rübai 313
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Olgun devlet adamları.
Āsūde meʿālīde gürūh-ı esfel
Fersūde meẕelletle ricāl-i kümmel

ricʿat ide:

1. **ricʿat ide:**-*e*
Rübai 499
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Geri dönmek.
Ḳıl nefsümi nefs-i muṭmaʾine yā Rab
Tā ricʿat ide rāżiyye vü marżiyye

ridā oldı:

1. **ridā oldı:**-*dı*
Gazel 5
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Başı ve belden yukarısını örten ve çar, şal, futa gibi isim ve şekilleri bulunan kıyafet olmak.
Bir nefes pīr-i maḥabbetden n'ola dūr olmasam
Gerden-i cāna ezelden bend-i ʿışḳ oldı ridā

ridā olsa:

1. **ridā olsa:**-*sa*
Gazel 243
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Başı ve belden yukarısını örten ve çar, şal, futa gibi isim ve şekilleri bulunan kıyafet olmak.
Kemeri mehveşüñ olsa n'ola boynuma ridā
Beline hāle gibi dāʾimā peyveste imiş

rifʿat:

1. **rifʿat:**
Gazel 66
Mısra: **6**
Makam ve mertebe yüksekliği.
Allāh bilür yoḳdur efendüm dil-i zāra
Üftāde-i ḫāk-i rehüñ olmaḳ gibi rifʿat

2. **rifʿat:**
Gazel 289
Mısra: **10**
Makam ve mertebe yüksekliği.
Cāh-ı rifʿat didigüñ çünki degüldür bāḳī

Bu ne devlet bu ne rifʿat bu ne cāh olsa gerek

3. **rifʿat:**
Gazel 457
Mısra: **19**
Makam ve mertebe yüksekliği.
Rifʿat tevāżuʿ ile meger hem-ʿinān imiş
Servüñ çemende eyle naẓar ser-fürūsına

4. **rifʿat:**
Gazel 489
Mısra: **10**
Makam ve mertebe yüksekliği.
Ol nūr-ı Ḫudā bir naẓar-ı raḥmet iderse
Besdür saña rifʿat iki ʿālemde Naḥīfī

5. **rifʿat:**
Kaside 5
Mısra: **22**
Makam ve mertebe yüksekliği.
Ẕāt-ı pāküñ maẓhar-ı levlāke ḳıldı Kirdigār
Ḥabbeẕā ʿunvān u ḳadr ü ʿizz ü rifʿat ḥabbeẕā

6. **rifʿat:**
Kaside 7
Mısra: **22**
Makam ve mertebe yüksekliği.
Ben ḥasret ile ẕerre-i nā-çīz-i teẕellül
Sen rifʿat ile mihr-i dırḫşān-ı şefāʿat

7. **rifʿat:**
Kaside 18
Mısra: **18**
Makam ve mertebe yüksekliği.
Geşt idüp şām u seḥer dergāhını ikrām ile
İtmede ins ü melek ol rifʿat ile iftiḫār

8. **rifʿat:**
Kaside 26
Mısra: **272**
Makam ve mertebe yüksekliği.
O ḫidmet ile idüp iftiḫār şām ü seḥer
O rifʿat ile mübāhāt iderdi bī-pervā

9. **rifʿatle:**-*le*
Rübai 487
Mısra: **4**
Makam ve mertebe yüksekliği.
Pā-māl-i güẕer-gāh-ı ġam oldum efsūs
Rifʿatle ḳanāʿatde iken mīrāne

10. **rifʿatdür:**-*dür*
Tahmis 7
Mısra: **12**
Makam ve mertebe yüksekliği.
Baʿīd olmaz güẕergāhuñdan ʿāşıḳ cān-sipār olsa
Ki rifʿatdür aña rāh-ı maḥabbetde ġubār olsa

rifʿat ü cāhı:

1. **rifʿat ü cāhı:**-*ı*
Gazel 488
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Makam ve mevki.
Māl ü menāli rifʿat ü cāhı bu ʿālemüñ
Olsun fedā-yı devlet-i ʿışḳ-ı Muḥammedī

rifʿat ü cāhın virseler:

1. **rifʿat ü cāhın virseler:**-*se, -ler*
Kıt'a 17
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Makam ve mevki vermek.
Kemterīn bende ḳadar kesb-i şeref eyleyemem
Virseler rifʿat ü cāhın baña mīr ü şāhuñ

rifʿat ü cūd:

1. **rifʿat ü cūd:**
Tarih 4
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mertebe ve cömertlik.
Şeş cihetden ola iḳbāline żamm-ı tevfiḳ
Nuṣret ü ʿizzet ü iḳbāl ü şeref rifʿat ü cūd

rifʿat ü iḳbālüñ:

1. **rifʿat ü iḳbālüñ:**-*üñ*
Gazel 509
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüce mevki ve saadet.
Degül mi rifʿat ü iḳbālüñ āḫiri idbār
Niẓām-ı ḥāle dem-i inḳılāb gelmez mi

rifʿat ü ʿiz:

1. **rifʿat ü ʿiz:**
Rübai 218
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yücelik, şeref ve saadet.
Şāh u ümerā ile degül rifʿat ü ʿiz
Allāhdur ey ġāfil-i ser-geşte Muʿiz

rifʿat ü ʿizzet:

1. **rifʿat ü ʿizzet:**
Matla 51
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yücelik, şeref ve saadet.
Besdür şeref ü şānuña bu rifʿat ü ʿizzet
Kim eyledi Ḥaḳ ẕātuñı ʿālemlere raḥmet

rifʿat ü temkīn:

1. **rifʿat ü temkīn:**
Kaside 26
Mısra: **59**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yücelik ve ağır başlılık.
Aña ʿaṭıyye-i Ḥaḳdur bu rifʿat ü temkīn

Aña ʿināyet-i feyyāżdur bu ferr ü bahā

rifʿat virüp:

1. **rifʿat virüp:**-*üp*
Gazel 511
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yüksek makam mertebe vermek.
Virüp erẕāle rifʿat terk ider eşrāfı ẕilletle
Netīce beñzemez bir derde evżāʿ-ı cihān derdi

rifʿat-i ḳadr:

1. **rifʿat-i ḳadr:**
Gazel 360
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kıymetin, değerin yüceliği.
Eyledi ẕāt-ı şeref-baḫşuñı Dādār-ı cihān
Rifʿat-i ḳadr ile ārāyiş-i ṣadr-ı dāreyn

rifʿat-ilticā:

1. **rifʿat-ilticādur:**-*dur*
Kaside 28
Mısra: **29**
Sığınılacak yerin yüksek yeri.
O ḫūrşīd-i refīʿü'ş-şān ü rifʿat-ilticādur kim
Anuñ evṣāf-ı ḫāṣü'l-ḫāṣı cām-ı teşne-tābumdur

rıḥlet:

1. **rıḥlet:**
Gazel 403
Mısra: **8**
Ölüm.
Ne ġam andan bu ʿuşşāḳa çekerseñ ḫançer-i ġamzeñ
Ḳamu maḫlūḳa çün rıḥlet fenādur bu cihāndur bu

2. **rıḥletüñ:**-*üñ*
Gazel 509
Mısra: **3**
Ölüm.
Ḳuşūr-ı ʿāliyeden ḳabre rıḥletüñ yoḳ mı
Esās-ı ʿömrüñe vaḳt-i ḫarāb gelmez mi

rıḥlet eyler:

1. **rıḥlet eyler:**-*r*
Rübai 86
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Göç etmek; ölmek.
Bir kāfile kim kūyuña eyler rıḥlet
Eyler beni ser-geşte hücūm-ı ḥasret

rıḥlet iden:

1. **rıḥlet iden:**-*en*
Kaside 3
Mısra: **56**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ahirete göç etmek, ölmek.
Sen de anlar gibi nā-būd olacaḳsın yarın
Dün senüñ gibi idi rıḥlet iden aḳrānuñ

rıḥlet idince:

1. **rıḥlet idince:**-*ince*
Gazel 403
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ahirete göç etmek, ölmek.
Naḥīfī bileler ḳadrüñ beḳāya rıḥlet idince
Güzel kim ḳıymetüñ bilmez daḫi tāze cevāndur bu

rıḥlet itdüm:

1. **rıḥlet itdüm:**-*dü, -m*
Kıt'a 19
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ahirete göç etmek, ölmek.
Ṣanmañuz Mıṣra temāşā içün itdüm rıḥlet
Terk idüp miḥnet-i hicrān ile Beytü'l-ḥazenüm

rıḥlet-i nā-gāhī:

1. **rıḥlet-i nā-gāhī:**
Kaside 3
Mısra: **84**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ansızın göçmek, zamansız ölmek.
Saña yetmez mi naṣīḥat bu fenā dünyādan
Yek-be-yek rıḥlet-i nā-gāhī geçen iḫvānuñ

rikāb:

1. **rikābuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 48
Mısra: **11**
Büyük bir kimsenin huzuru, önü, makamı.
Kesb-i tefāḫür itdi rikābuñda Cebrāʾīl
Şevḳ-i rukūbuñ ile Burāḳ eyledi ṭarab

2. **rikāb:**
Kaside 11
Mısra: **11**
Üzengi.
Gūyiyā iki rikāb idi semend-i ʿazmüñe
Ḳurṣa-i mihr-i cihān-ārā meh-i ġarrā ile

3. **rikābuñda:**-*uñ, -da*
Kaside 11
Mısra: **9**
Büyük bir kimsenin huzuru, önü, makamı.
Saʿy idüp ol şeb rikābuñda senüñ Rūḥu'l-emīn
ʿAzm-i eflāk eyledüñ ikrām-ı lā-yuḥṣā ile

rikāb-ı şuʿle-pāşıyla:

1. **rikāb-ı şuʿle-pāşıyla:**-*ı, -yla*
Kaside 24
Mısra: **39**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Işık saçan üzengi.

Dem-i sürʿatde ol zerrīn
rikāb-ı şuʿle-pāşıyla
Döner eşkāl-i raḫşı bir
Hümā-yı bāl-cünbāna

rīkzār:

1. **rīkzār:**
Tahmis 4
Mısra: **11**
Kumlu alan II çöl.
Rīkzār üzre olup her biri pūyān u devān
Niçe leb-teşneler olmış idi bī-tāb ü tüvān

rind:

1. **rindler:**-*ler*
Gazel 284
Mısra: **13**
Dünya işlerini boş vermiş, eğlenceye düşkün gönül insanı.
Rindler şevḳ-ı lebüñle ele cām alduḳça
Reşkden ḳanı ḳurur ḥasret ile zühhāduñ

2. **rinde:**-*e*
Gazel 459
Mısra: **3**
Dünya işlerini boş vermiş, eğlenceye düşkün gönül insanı.
El-ḥased üftādegān-ı ʿışḳdan ol rinde kim
Pāk-dāmen serv-ḳad bir şūḫ-ı müstesnā seve

rind ol:

1. **rind ol:**
Gazel 324
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Görünüşe ve dünya işlerine kıymet vermeme, kalender olmak.
Olup āzāde fikr-i mā-sivādan
Naḥīfī-veş yüri rindāne rind ol

rindān:

1. **rindān:**
Gazel 261
Mısra: **2**
Dünya işini boş görenler, alçakgönüllüler, rintler.
Çekilür kūyuña ʿuşşāḳ-ı perīşān ṣaf ṣaf
El açar būse-i iḥsānuña rindān ṣaf ṣaf

rindāne:

1. **rindāne:**
Gazel 324
Mısra: **10**
Rintlere yakışır tarzda.
Olup āzāde fikr-i mā-sivādan
Naḥīfī-veş yüri rindāne rind ol

2. **rindāne:**
Gazel 464
Mısra: **12**
Rintlere yakışır tarzda.
Girībānum alur dest-i taḥayyür yāda geldükçe
O ṣoḥbetler ki itdüm yār ile rindāne rindāne

3. **rindāne:**
Gazel 464
Mısra: **12**
Rintlere yakışır tarzda.
Girībānum alur dest-i taḥayyür yāda geldükçe
O ṣoḥbetler ki itdüm yār ile rindāne rindāne

4. **rindāne:**
Kaside 24
Mısra: **60**
Rintlere yakışır tarzda.
Ḫużūr-ı ʿizzete ʿarż itmege ḥāl-i perīşānum
Getürdüm der-geh-i iclālüñe bu şiʿri rindāne

rind-i bī-ḳaydāne olmaḳdur:

1. **rind-i bī-ḳaydāne olmaḳdur:**-*maḳ, -dur*
Gazel 125
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kayıtsız rint olmak.
Ḫudā ḥaḳḳıyçün olmam devlet-i dünyā ile ḫoş-dil
Yanumda cāh u devlet rind-i bī-ḳaydāne olmaḳdur

rind-i bī-ḳaydān-ı ʿışḳa:

1. **rind-i bī-ḳaydān-ı ʿışḳa:**-*a*
Gazel 18
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşka kayıtsız kalan rint II âşık.
Baña ʿarż itme ey dil iddiʿā-yı rifʿat-i cāhı
Belādur rind-i bī-ḳaydān-ı ʿışḳa miḥnet-i dünyā

rind-i cihān:

1. **rind-i cihān:**
Gazel 218
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Alemin arifi.|| Gönül adamı.
Naḥīfī bir ḥayā-perver nedīm-i bezm-i ḫāṣuñdur
Ḳuluñdur ḳıymetin bil öyle bir rind-i cihān olmaz

rind-i cihān ola:

1. **rind-i cihān ola:**-*a*
Gazel 441
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Alemin arifi, gönül adamı olmak.
Cānlar fedā ol āfete kim bir nigāh ile
Rāz-ı derūnı fehm ide rind-i cihān ola

rind-i girān-bār-ı dehre:

1. **rind-i girān-bār-ı dehre:**-*e*
Gazel 443
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyanın yükü ağır rindi.
Ḫayf u dirīġ o rind-i girān-bār-ı dehre kim

Her mūy-ı cismi beste-i ḳayd-ı cihān ola

rind-i ḫāne-ber-dūşam:

1. **rind-i ḫāne-ber-dūşam:**-*am*
Gazel 165
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Serseri, dünya işlerine aldırış etmeyen kimse.
Ben ol āzāde rind-i ḫāne-ber-dūşam ki ʿālemde
Serīr-i iʿtibār-ı ḫalḳa aşlā raġbetüm yoḳdur

rind-i ḳayd-düşmen-i nīk ü bedüz:

1. **rind-i ḳayd-düşmen-i nīk ü bedüz:**-*üz*
Gazel 214
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İyilik ve kötülük düşmanının rindi.
Biz rind-i ḳayd-düşmen-i nīk ü bedüz bizüm
Vaḳf-ı ḥarīm-i maṣṭabadur neng ü nāmumuz

rind-i mey-āşāma:

1. **rind-i mey-āşāma:**-*a*
Gazel 525
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şarap içen rind.
Sirişk-i çeşm-i ḫūnīnüm dil-i nālāna kār itdi
Ki ol rind-i mey-āşāma iki peymāne kār itdi

rind-i mey-āşām-ı ʿışḳa:

1. **rind-i mey-āşām-ı ʿışḳa:**-*a*
Gazel 249
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşkın şarap içen rindi.
Mey midür sāġar mıdur yā sāḳī-i gül-rū mıdur
Rind-i mey-āşām-ı ʿışḳa ḥālet-efzā-yı neşāṭ

risâlet:

1. **risāletin:**-*in*
Rübai 276
Mısra: **1**
Resullük, peygamberlik.
Taṣdīḳ iderüz risāletin ol māhuñ
Yaʿnī ki Muḥammedü'bni ʿAbdu'llāhuñ

risālet taḫtına:

1. **risālet taḫtına:**-*n, -a*
Gazel 13
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Peygamberlik tahtı, makamı.
Ol risālet taḫtına sulṭān Muḥammed Muṣṭafā
Sāye-baḫş-i milket-i ʿirfān Muḥammed Muṣṭafā

rīşe-i ḥasret:

1. **rīşe-i ḥasret:**
Gazel 76
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasretin kökü, kaynağı.
Gül-mīḫī-i destārum olup dāġ-ı firāḳuñ
ʿIyd-ı ġama zīb-āver olur rīşe-i ḥasret

rişte-i bārīke:

1. **rişte-i bārīke:**-*e*
Kaside 11
Mısra: **39**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnce iplik.
Rişte-i bārīke dönsün şerm ile cism-i nizār
Bir görürsem seng-i kūyuñ dürre-i beyżā ile

rişte-i beyāna çeküp:

1. **rişte-i beyāna çeküp:**-*üp*
Kaside 25
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İfade ipine dizmek.
Sözlerim rişte-i beyāna çeküp
Ḳalemüñ nāẓımü'l-leʾāl itdüm

rişte-i cāndur:

1. **rişte-i cāndur:**-*dur*
Gazel 152
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Can ipi; aşığın canı; aşığın gönlü.
Leṭāfetde nihāl-i ḳāmetüñ serv-i ḫırāmāndur
Nezāketde meyān-ı dil-nişīnüñ rişte-i cāndur

rişte-i efsūn:

1. **rişte-i efsūn:**
Gazel 107
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Büyüleyici ip.
Dehānı nāficetü'l-misk siḥr ile memlūʾ
Meyānı rişte-i efsūn ile muʿaḳḳaddür

rişte-i luṭfına:

1. **rişte-i luṭfına:**-*ı, -n, -a*
Kaside 10
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Lütfunun ipi.
Olur vāṣıl-ı menzil-i ihtidā İden rişte-i luṭfına iʿtişām

rişte-i nāzı:

1. **rişte-i nāzı:**-*ı*
Kıt'a 40
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nazın bağı.
Deldüñ ciger-i ʿāşıḳı çün dāne-i tesbīḥ

Der-kār-ı niyāz eyleyicek
rişte-i nāzı

rişte-i naẓma:

1. **rişte-i naẓma:**-*a*
Gazel 335
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nazım ipliği.
O meh āvīze-i gūş-ı ḳabūl eyler ümmīdiyle
Naḥīfî rişte-i naẓma niçe dürr ü güher çekdüm

rişte-i ṭabʿa:

1. **rişte-i ṭabʿa:**-*a*
Gazel 186
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mizacın ipi.
Zīver-i gūş-ı ḫured zīnet-i mengūş-ı cünūn
Rişte-i ṭabʿa ḫayālüñ dürr-i nā-şüfte yeter

rişte-i ümmīdi kes:

1. **rişte-i ümmīdi kes:**
Gazel 232
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Umut ipini kesmek. II Ümidi kesmek.
Mā-sivādan ey göñül gel rişte-i ümmīdi kes
Dād-res olmaz Ḫudādan ġayrı saña hiç kes

risṭo-ṭabīʿat:

1. **risṭo-ṭabīʿat:**
Tarih 17
Mısra: **8**
Aristo tabiatlı II akıllı kimse.
Vezīr-i aʿẓam u dāmādı İbrāhīm Paşa kim
Odur Āṣaf-ṣıfat Risṭo-ṭabīʿat ekrem-i ecdād

rivāyet:

1. **rivāyetde:**-*de*
Tarih 28
Mısra: **11**
Söylenti, bir haber, söz veya hadisenin hikayesi.
Müttefiḳdür bu rivāyetde belī āḥād-ı nās
Sābiḳ u lāḥiḳ odur mümtāz-ı aṣḥāb-ı düvel

riyā:

1. **riyālarındandur:**-*lar, -ın, -dan, -dur*
Gazel 106
Mısra: **16**
İki yüzlülük, gösteriş yapma.
Nihān idüp heves-i ʿışḳı dilde zühhāduñ
Bu ṣūret ile görünmek riyālarındandur

2. **riyāyı:**-*y, -ı*
Gazel 374
Mısra: **13**
İki yüzlülük, gösteriş yapma.
Luṭf eyle gel riyāyı ḳo ḥaḳ söyle zāhidā
Maḥbūb u mey ṣafāsını inkār ider misin

3. **riyāları:**-*lar, -ı*
Gazel 504
Mısra: **8**
İki yüzlülük, gösteriş yapma.
Sāḳī yetiş ki cürʿa-keşān-ı maḥabbeti
Öldürdi işte zāhid-i ḫuşḳüñ riyāları

4. **riyāmuzı:**-*muz, -ı*
Gazel 510
Mısra: **10**
İki yüzlülük, gösteriş yapma.
Ḫayfā ki bir görür bizi aġyār ile o māh
Bilmez o nev-resīde ḫulūş u riyāmuzı

5. **riyādan:**-*dan*
Kaside 23
Mısra: **27**
İki yüzlülük, gösteriş yapma.
Müberrādur riyādan ṣıdḳ-ı daʿvāya şühūdum çoḳ
Gelenler ḥāsidān-ı nā-sezādan maʿ-ʿadā gelsün

riyāżat:

1. **riyāżat:**
Gazel 480
Mısra: **11**
Dünya nimetlerinden elini eteğini çekerek ölmeyecek kadar yiyip içme.
Zühd ü taḳvāyı esīr itdüñ riyāżat gösterüp
Āferīn ey mest-i nāzum şīve-i perhīzüñe

riyāżet:

1. **riyāżetle:**-*le*
Gazel 461
Mısra: **18**
Dünya nimetlerinden elini eteğini çekerek ölmeyecek kadar yiyip içme.
Hevāya meyl idüp ġafletle irḫā-yı ʿinān itme
Bu nefs-i ser-keşi rām itmege saʿy it riyāżetle

riyāż-ı cennet eyle:

1. **riyāż-ı cennet eyle:**
Kaside 8
Mısra: **173**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cennet bahçesi eylemek.
Nūr-ı iḥsānuñ ile eyle riyāż-ı cennet
Olıcaḳ ʿāḳıbet-i meskenümüz eżyaḳ u tār

riyāż-ı dehre:

1. **riyāż-ı dehre:**-*e*
Gazel 419
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dünya bahçeleri.
Riyāż-ı dehre bilsem niçe tevcīh-i nigāh eyler
İdenler ravża-i pāküñ ziyāret yā Resūla'llāh

rıżā:

1. **rıżāsında:**-*sın, -da*
Rübai 324
Mısra: **3**
Allah'ın rızası.
Maḫlūḳ rıżāsında geçürdüm ʿömri
Yā Rab kerem ü raḥmetüñe ḳaldı işüm

rıżā virmez:

1. **rıżā virmez:**-*mez*
Kaside 27
Mısra: **64**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Razı olmak, izin vermek.
Himmetüm midḥat-i peyġām-bere mevṣūf ḳılup
Vaṣf-ı aġyāra rıżā virmez iken ṭabʿ-ı ġayūr

rıżā virsün:

1. **rıżā virsün:**-*sün*
Gazel 389
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Razı olmak, izin vermek.
Ṣafā-yı ḳalb ü ʿışḳ-ı pāk ü tevfīḳ u rıżā virsün
Niyāzum böyledür Perverdigār-ı kām-baḫşādan

rıżā-cūy-ı ḫudā oldı:

1. **rıżā-cūy-ı ḫudā oldı:**-*dı*
Tarih 28
Mısra: **40**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın rızasını arayan olmak.
Müstefīż-i ruḥ-ı pāk-i Aḥmed-i Muḫtār olup
Oldı ṣıdḳ ile rıżā-cūy-ı Ḫudā ʿazze ve cel

rıżā-dāde:

1. **rıżā-dādedür:**-*dür*
Kaside 26
Mısra: **220**
Rıza göstermek.
Bu sözde müttefiḳ oldı cemīʿ-i ehl-i hüner
Bu ḳavle cümle rıżā-dādedür ẕevi'l-ārā

rīzān:

1. **rīzān:**
Tarih 17
Mısra: **41**
Dökülen, akan.
Niẓām üzre olur fevvāreler rīzān güher-āsā
İder gūyā ki bir muʿciz-süḫan eşʿārını inşād

rīzān eylesem:

1. **rīzān eylesem:**-*se, -m*
Kaside 9
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Akıtmak, dökmek II bol bol vermek.
Feyż-yāb olsam ṣafā-yı vuṣlat-ı cānān ile
Dīdeden ḫūnābe-i hicrānı rīzān eylesem

2. **rīzān eylesem:**-*se, -m*
Muaşşer 1
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Akıtmak, dökmek.
Eylesem rīzān dem-ā-dem eşk-i pür-seyl-ābumı
Girye teskīn eylemez sūz-ı dil-i pür-tābumı

rīzān olmada:

1. **rīzān olmada:**-*ma, -da*
Gazel 385
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Akmak, dökülmek, damlamak.
Cūy-ı sirişküñ olmada rīzān nedür göñül
Pā-māli oldıġuñ o sehī-ḳāmet olmasun

2. **rīzān olmada:**-*ma, -da*
Rübai 405
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Akmak, dökülmek, damlamak.
Bir pūte-i ser-nigūna beñzer o külāh
Yoḳdur olmada sīm-i ḫāliṣ andan rīzān

rīzān olursa:

1. **rīzān olursa:**-*ur, -sa*
Gazel 299
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Akmak, dökülmek II damlamak, yağmak; kaplamak, yayılmak.
N'ola rīzān olursa ḫūn-ı dil ey māh çeşmümden
Nigāhuñ gāhī luṭf-ālūd gāhī pür-sitīz itdüñ

rıżā-yı ḥaḳdur:

1. **rıżā-yı ḥaḳdur:**-*dur*
Kaside 27
Mısra: **53**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hakk'ın rızâsı.
Niyyetüñ oldı ʿayān çünki rıżā-yı Ḥaḳdur
Şübhe yoḳdur iki ʿālemde olursın meʾcūr

rıżā-yı ḫaḳḳa:

1. **rıżā-yı ḫaḳḳa:**-*a*
Gazel 141
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın rızası.
Rıżā-yı Ḥaḳḳa ḫilāf olmasun meded kāruñ
Cenāb-ı Ḥażret-i Ḥaḳdan ʿıtāb āteşdür

2. **rıżā-yı ḫaḳḳa:**-*a*
Tarih 6
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Allah'ın rızası.

Semiyy-i bāb-ı ʿilm ol
maẕhar-ı faẕl u maʿārif kim
Rıżā-yı Ḥaḳḳa taḫṣīṣ eylemiş
eẕkār u efkārın

rıżā-yı ḫalḳ-ı cihān ider:

1. **rıżā-yı ḫalḳ-ı cihān ider:**-*er*

Kaside 26

Mısra: **83**

Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Herkesin dileğini yerine getirmek.

İder bu demde bu deñlü rıżā-yı ḫalḳ-ı cihān
Şemīm-i ḫulḳuñı tercīḥ-i ʿanber-i sārā

rıżā-yı kerīmüñden:

1. **rıżā-yı kerīmüñden:**-*üñ, -den*

Gazel 7

Mısra: **12**

Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Cömertliğin rızası.

Anuñ ḥürmetine ilāhī beni
Rıżā-yı kerīmüñden itme cüdā

rıżā-yı pāk-i mevlāya:

1. **rıżā-yı pāk-i mevlāya:**-*ya*

Gazel 461

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Allah'ın temiz hoşnutluğu.

Ḳula şarṭ-ı edeb resm-i ʿubūdiyyetde vācibdür
Rıżā-yı pāk-i Mevlāya riʿāyet ḳıl ṣadāḳatle

rıżā-yı pāküñ:

1. **rıżā-yı pāküñ:**-*üñ*

Gazel 45

Mısra: **13**

Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Allah'ın temiz, saf razı olması, hoşnut olması.

Sen rıżā-yı pāküñ üzre s̱ābit eyle ḳalbümi
Ḳabża-i ḥükmüñdedür taḳlīb-i ebṣār u ḳulūb

2. **rıżā-yı pāküñ:**-*üñ*

Murabba 2

Mısra: **17**

Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Allah'ın temiz, saf razı olması, hoşnut olması.

Rıżā-yı pāküñ iḥsān it
Bizi tevfīḳa ṣāyān it

rıżā-yı pāküñe:

1. **rıżā-yı pāküñe:**-*üñ, -e*

Kaside 17

Mısra: **33**

Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Allah'ın temiz hoşnutluğu.

Dāʾimā kārın muvāfiḳ ḳıl rıżā-yı pāküñe
Yāver it tevfīḳ u luṭfuñ her umūrında aña

2. **rıżā-yı pāküñe:**-*üñ, -e*

Rübai 100

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Allah'ın temiz hoşnutluğu.

Her kārımuzı İlāhī iḥsānuñ ile
Sen kendi rıżā-yı pāküñe tevfīḳ it

rīze-seng-i der-gehüñ:

1. **rīze-seng-i der-gehüñ:**-*üñ*

Kaside 13

Mısra: **22**

Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

(Dergahın) Eşiğinin ufak taşları.

Müşerref ḫāk-ı pāy-ı ʿizzetüñ misk ü ʿabīr içre
Mufażżal rīze-seng-i der-gehüñ dürr-i s̱emīn üzre

rīze-seng-i kūyını:

1. **rīze-seng-i kūyını:**-*ı, -n, -ı*

Kaside 9

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Sevgilinin mahallesinin döküntü taşı.

Girye-sāz-ı eşk-i ḫūn-ālūd olup ḥasretle āh
Rīze-seng-i kūyını laʿl-i Bedaḫşān eylesem

rīze-seng-i rāh-ı mülk-i ʿışḳ:

1. **rīze-seng-i rāh-ı mülk-i ʿışḳ:**

Gazel 232

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Aşk mülkünün yolunun ufak taşları.

Rīze-seng-i rāh-ı mülk-i ʿışḳ sünbük sürmedür
Kim olur her gerd-i nā-çīzi gelū-gīr-i ceres

rīze-seng-i reh-güẕāruñ:

1. **rīze-seng-i reh-güẕāruñ:**-*uñ*

Gazel 151

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Yolcunun dökülen taşı.

Reh-i kūyuñda hep ḫūn-ı ciger eşk-i firāvāndur
Ser-ā-pā rīze-seng-i reh-güẕāruñ dürr ü mercāndur

rīziş-i elmās-ı müjgān:

1. **rīziş-i elmās-ı müjgān:**

Gazel 172

Mısra: **3**

Kelime Tipi: -

Kirpiklerinden elmas dökülen (sevgili).

Rīziş-i elmās-ı müjgān ile dāġ-efrūz olup
Şefḳatinden zaḫmuma gūyā ki merhem-sāz olur

rīziş-i ḫūn-ābe-i bī-ḥadd ü

pāyān eylesem:

1. **rīziş-i ḫūn-ābe-i bī-ḥadd ü pāyān eylesem:**-*se, -m*
Kaside 9
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sınırsız ve sonsuz kanlı göz yaşı döküntüsü.
Ḳalbüme ḳılsa ġuluvv-i keyfiyet esrār-ı ışḳ
Rīziş-i ḫūn-ābe-i bī-ḥadd ü pāyān eylesem

rızḳ:

1. **rızḳı:**-*ı*
Kıt'a 2
Mısra: **4**
Allah'ın, mahlukatına hayatını devam ettirebilmesi için tayin ettiği yiyecek ve içecek.
Aña ḫayr-muḫric ʿināyet ider
Gelür rızḳı min ḥaysü lā-yehtesib

2. **rızḳumı:**-*um, -ı*
Rübai 44
Mısra: **2**
Allah'ın, mahlukatına hayatını devam ettirebilmesi için tayin ettiği yiyecek ve içecek.
Yā Rab beşeriyyetle ben itdükçe ḫaṭā
Sen rızḳumı faẕluñ ile itdün iʿṭā

3. **rızḳuñ:**-*uñ*
Rübai 101
Mısra: **3**
Allah'ın, mahlukatına hayatını devam ettirebilmesi için tayin ettiği yiyecek ve içecek.
Ḫallāḳ-ı cihān rızḳuñ iderken iʿṭā
Kendüñ gibi maḫlūḳa niçündür minnet

4. **rızḳuñ:**-*uñ*
Rübai 355
Mısra: **2**
Allah'ın, mahlukatına hayatını devam ettirebilmesi için tayin ettiği yiyecek ve içecek.
Ey Rabb-i Eḥad Ḳādir ü Ḥayy u Ḳayyūm
Bī-ecr ü ʿivaż ʿāleme rızḳuñ maḳsūm

5. **rızḳ:**
Rübai 531
Mısra: **3**
Allah'ın, mahlukatına hayatını devam ettirebilmesi için tayin ettiği yiyecek ve içecek.
Rızḳ içün elem çekme Naḥīfī zinhār
Ol kim seni ḫalḳ itdi virür ḳısmetüñi

rıżvān-ı ḫudāvend-i mecīd olsun:

1. **rıżvān-ı ḫudāvend-i mecīd olsun:**-*sun*
Rübai 133
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüceliğine ve büyüklüğüne erişilemeyen, en güzel huyların menbaı olan ve her işin en iyisini, en güzelini yaptığı için övülüp sevilen, şan ve şeref sâhibi, yüce, ulu Allah'ın bahçesi olmak.
Faḫr-ı rusülüñ ḫidmetine ḳāʾim idi
Olsun aña rıżvān-ı Ḫudāvend-i Mecīd

rübāʿī-gūy:

1. **rübāʿī-gūyem:**-*em*
Rübai 330
Mısra: **4**
Rubai söyleyen.
Ebrū vu ḫaṭı vaṣfın idüp ḫūbānuñ
Ḫayyām-ṣıfat şimdi rübāʿī-gūyem

rū-be-ḫāk-i şerm olursın:

1. **rū-be-ḫāk-i şerm olursın:**-*ur, -sın*
Gazel 491
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Utancından yüzün toprak olmak II mecazen utancından alçalmak.
Yüz ḳızardup nā-keşe ʿarż-ı temennā itme kim
Rū-be-ḫāk-i şerm olursın cürʿa-i şahbā gibi

rū-be-rū eyler:

1. **rū-be-rū eyler:**-*r*
Gazel 189
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Karşı karşıya gelmek.
Görüp cismümde dāġ-ı ḥasreti şerm idesin ta kim
Beni āyīne-i devrān senüñle rū-be-rū eyler

rū-be-rū oldı:

1. **rū-be-rū oldı:**-*dı*
Kaside 8
Mısra: **205**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüz yüze olmak.
Rū-be-rū oldı çün āyīne-i iʿcāz baña
Mıṣr-ı naẓm içre benem ṭūṭī-i şīrīn güftār

rubʿ-ı meskūna:

1. **rubʿ-ı meskūna:**-*a*
Kaside 19
Mısra: **82**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya hayatının dörtte biri.
Yazdıġum ḫaṭṭ-ı sülüs maḳbūl-i şeyḫ ü şābdur
Rubʿ-ı meskūna ṣalā inkār iden gelsün beri

rūd-ı eres:

1. **rūd-ı eres:**
Gazel 229
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade

Aras nehri; Türkiye'den doğup Hazar Denizi'ne dökülen nehir.
Ey Naḥīfī eyledi deryā-yı şevḳūm mevc-ḫīz
Ḥāfıẓ-ı Şīrāzı pürcūş eyleyen rūd-ı Eres

rüfte-i çārūb-ı müjgān eylesem:

1. **rüfte-i çārūb-ı müjgān eylesem:**-*se, -m*
Kaside 9
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kirpik süpügesiyle temizlemek.
Ḫāk-i pāk-i ṭıbeye ḥasretle ḳılsam rūy-māl
Yolların hep rüfte-i çārūb-ı müjgān eylesem

rüfte-i taʿẓīm olur:

1. **rüfte-i taʿẓīm olur:**-*ur*
Gazel 489
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saygı süpürgesi olmak.
Şeh-perr-i melāʾikle olur rüfte-i taʿẓīm
Der-gāh-ı felek-rütbesinüñ ferş-i naẓīfi

rū-güşād olsa:

1. **rū-güşād olsa:**-*sa*
Gazel 62
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüzü açılmak, yüzü görünmek.
Olsa sīr-āb-ı himem ravża-i āmāl-i ġarīb
Rū-güşād olsa biraz ġonçe-i iḳbāl-i ġarīb

ruḥ:

1. **ruḥları:**-*lar, -ı*
Beyit 2
Mısra: **1**
Sevgilinin yanağı.
Sensüz ey ruḫları gül lebleri mül
Ḳamış işkencesidür ʿāşıḳa ney

2. **rūḥa:**-*a*
Gazel 7
Mısra: **8**
Allah tarafından yaratıldıktan sonra insan bedenine üflenen, ölümden sonra da varlığı devam eden ve mahiyeti tam olarak bilinemeyen ilahi ve manevi cevher.
Muḥammed ki nām-ı şerīfi anuñ
Ḳulūba ṣafā oldı rūḥa ġıdā

3. **ruḫlaruñ:**-*lar, -uñ*
Gazel 54
Mısra: **2**
Allah tarafından yaratıldıktan sonra insan bedenine üflenen, ölümden sonra da varlığı devam eden ve mahiyeti tam olarak bilinemeyen ilahi ve manevi cevher.
Ḳāmet ü ḳaddiñe şāhum serv-i bālā teşne-leb
Ruḫlaruñ şemʿine dil pervāneāsā teşne-leb

4. **ruḫlaruñ:**-*lar, -uñ*
Gazel 54
Mısra: **5**
Sevgilinin yanağı.
Ruḫlaruñ şeftālūsinden mīve iḥsān it baña
Yalıñuz yā ben miyem bu cümle dünyā teşne-leb

5. **ruḫuñdan:**-*uñ, -dan*
Gazel 54
Mısra: **3**
Sevgilinin yanağı.
Al ruḫuñdan şevḳa geldi cān ü dil yanmaḳ diler
Leblerüñ ḳandine şāhum ḥulv-i ḥalvā teşne-leb

6. **ruḫuñ:**-*un*
Gazel 57
Mısra: **3**
(Sevgilinin) yanağı.
Ruḫuñ āyīnesine gāhīce ḳılsam naẓarı
Müjeñ eyler niçe biñ ġamz ile ʿuşşāḳa ʿitāb

7. **ruḫlaruñ:**-*lar, -uñ*
Gazel 94
Mısra: **7**
(Sevgilinin) yanağı.
Ruḫlaruñ berg-i semendür ḳaşlaruñ yāy ü hilāl
Māh-tāb olmış cemālüñ leblerüñ mānend-i ḳand

8. **ruḫlaruñ:**-*lar, -uñ*
Gazel 94
Mısra: **9**
(Sevgilinin) yanağı.
Ruḫlaruñ medḥi çıḳup eflāke seyrān eyledi
Vādī-i ḥayretde ancaḳ bu Naḥīfī derdmend

9. **rūḥa:**-*a*
Gazel 98
Mısra: **6**
Allah tarafından yaratıldıktan sonra insan bedenine üflenen, ölümden sonra da varlığı devam eden ve mahiyeti tam olarak bilinemeyen ilahi ve manevi cevher.
Lebüñüñ sükkerini baḫş u ʿaṭā eyle baña
Ki odur rūḥa ġıdā cāna ṣafā ʿādet-i ʿıyd

10. **ruḫlaruñ:**-*lar, -uñ*
Gazel 99
Mısra: **2**
(Sevgilinin) yanağı.
Dil-berā ol leblerüñ ḥulvi bu ḥalvādan leẕīẕ
Ruḫlaruñ gül-gūnesi ol verd-i raʿnādan leẕīẕ

11. **rūḥ:**
Gazel 149
Mısra: **3**
Allah tarafından yaratıldıktan sonra insan bedenine üflenen, ölümden sonra da varlığı devam eden ve mahiyeti tam olarak bilinemeyen ilahi ve manevi cevher.
Ẕātında rūḥ yoḳ ne ḳadar sīne ṣāf ise

Āyīne ḥüsn-i yāra ne yüzden ʿadīl olur

12. **ruḫların:**-*lar, -ın*
Gazel 162
Mısra: **4**
Sevgilinin yanağı.
Tābiş-i neẕẕāre-i pür-sūz-ı ḥasret ol mehüñ
Ruḫların reşk-āver-i ḫūrşīd-i ʿālem-tāb ider

13. **ruḫına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 168
Mısra: **3**
Sevgilinin yanağı.
Zülfini nāz ile pīrāye mi itmiş ruḫına
Gül cemālinde yine neşv ü nemā tāze midür

14. **ruḫuñla:**--*un, -la*
Gazel 178
Mısra: **7**
Allah tarafından yaratıldıktan sonra insan bedenine üflenen, ölümden sonra da varlığı devam eden ve mahiyeti tam olarak bilinemeyen ilahi ve manevi cevher.
Farḳ olınmaz dem-i vuṣlatda ruḫuñla gülşen
Ol ḳadar reng-i ḥayā rūyuña tāb-āver olur

15. **ruḫlaruñ:**-*lar, -uñ*
Gazel 179
Mısra: **7**
(Sevgilinin) yanağı.
Ruḫlaruñ bīhūde şerm-ālūde-i hāz olmasun
Ben saña meftūn u ḥayrān oldıġum bilmez mi var

16. **ruḫı:**-*ı*
Gazel 183
Mısra: **5**
Sevgilinin yanağı.
Tā ki ruḫı o mehveşüñ māye-i şerm ü nāzdur
Reşk ile mihr-i ʿālemi ġarḳa-i pīç ü tāb ider

17. **ruḫlaruñ:**-*lar, -uñ*
Gazel 198
Mısra: **1**
(Sevgilinin) yanağı.
Ruḫlaruñ gülgül görüp güller helāk-i reşk olur
Lāleler dāġ-ı ḥasedle çākçāk-i reşk olur

18. **ruḫ:**
Gazel 227
Mısra: **5**
Sevgilinin yanağı.
ʿİşretde mey-i nāb ile gül-günedür ol ruḫ
Gözler ḳamaşur şimdi o ruḫsāra baḳılmaz

19. **rūḥa:**-*a*
Gazel 241
Mısra: **2**
Allah tarafından yaratıldıktan sonra insan bedenine üflenen, ölümden sonra da varlığı devam eden ve mahiyeti tam olarak bilinemeyen ilahi ve manevi cevher.
Bu sīnem levḥası üzre Ḫudā cānum fedā yazmış
Fedā itmeklüge yāre bu rūḥa ḫoş ġıdā yazmış

20. **ruḫuñdan:**-*uñ, -dan*
Gazel 253
Mısra: **9**
(Sevgilinin güneş gibi parlak) yanağı.
Kerem ḳıl luṭf u iḥsān it ruḫuñdan ey şeh-i meh-rū
-

21. **ruḫlaruñ:**-*lar, -uñ*
Gazel 259
Mısra: **3**
(Sevgilinin) yanağı.
Ruḫlaruñ micmer a şāhum ḫālüñ anuñ ʿanberi
Dūdı anuñ mūy-ı ḫālüñ ʿāleme ḥüsnüñ çerāġ

22. **ruḫuñ:**-*uñ*
Gazel 418
Mısra: **2**
Sevgilinin yanağı.
Cemālüñ gülşen-i ḥüsn ü ṭarāvet yā Resūla'llāh
Ruḫuñ ārāyiş-i bāġ-ı leṭāfet yā Resūla'llāh

23. **ruḫlaruñ:**-*lar, -uñ*
Gazel 480
Mısra: **7**
Sevgilinin yanağı.
Ruḫlaruñ gül gül olur gāhī tebessüm eyleseñ
Māʾilem māʾil efendüm ḫande-i gül-rīzüñe

24. **rūḫuña:**-*uñ, -a*
Kaside 13
Mısra: **53**
Sevgilinin yanağı.
Taḥiyyāt ü selām olduḳça vāṣıl rūḫuña Ḥaḳdan
Selām olsun cemīʿ-i āl ü aṣḥāb-ı güzīn üzre

25. **rūḫuña:**-*uñ, -a*
Matla 206
Mısra: **1**
Sevgilinin yanağı.
Rūḫuña olsun ṣalāt ile selām-ı Ḥaḳ rehīn
Yā Muḥammed Muṣṭafā yā raḥmeten li'l-ʿālemīn

26. **rūḥ:**
Rübai 118
Mısra: **4**
Allah tarafından yaratıldıktan sonra insan bedenine üflenen, ölümden sonra da varlığı devam eden ve mahiyeti tam olarak bilinemeyen ilahi ve manevi cevher.
ʿIşḳuñdur eyā nūr-ı dü çeşm-i ʿuşşāḳ
Dil-ḫaste-i derd ü ġamuñuñ ravḥine rūḥ

27. **rūḫuña:**-*uñ, -a*
Rübai 137
Mısra: **3**
Allah tarafından yaratıldıktan sonra insan bedenine üflenen, ölümden sonra da varlığı devam eden ve mahiyeti tam olarak bilinemeyen ilahi ve manevi cevher.
Ḥaḳ rūḫuña teslīm ü taḥiyyetler idüp
İtsün seni mebʿūṯ-ı maḳām-ı Maḥmūd

28. **ruḫlar:**-*lar*
Rübai 190

Mısra: **1**
Sevgilinin yanağı.
Kākülleri sünbüldür o ruḫlar güldür
Bir gül ki ṣafā-baḫş-ı dil-i bülbüldür

29. **ruḫlar:**-*lar*
Rübai 191
Mısra: **1**
Sevgilinin yanağı.
Gülzār-ı cemālüñde o ruḫlar güldür
Kāküllerüñ ey ġonçe-dehen sünbüldür

30. **rūḥum:**-*um*
Rübai 373
Mısra: **2**
Allah tarafından yaratıldıktan sonra insan bedenine üflenen, ölümden sonra da varlığı devam eden ve mahiyeti tam olarak bilinemeyen ilahi ve manevi cevher.
Ḳıl ẕikrüñi mūnis-i dil-i mecrūḥum
Ṣāf eyle ṣafā-yı maʿrifetle rūḥum

31. **rūḥına:**-*ı, -n, -a*
Rübai 377
Mısra: **4**
Allah tarafından yaratıldıktan sonra insan bedenine üflenen, ölümden sonra da varlığı devam eden ve mahiyeti tam olarak bilinemeyen ilahi ve manevi cevher.
Her laḥẓada yüz biñ ṣalavāt ü teslīm
Ḳıl faẓluñ ile rūḥına tā rūz-ı ḳıyām

32. **rūḥına:**-*ı, -n, -a*
Rübai 530
Mısra: **3**
Allah tarafından yaratıldıktan sonra insan bedenine üflenen, ölümden sonra da varlığı devam eden ve mahiyeti tam olarak bilinemeyen ilahi ve manevi cevher.
Her şām ü seḥer rūḥına olsun vāṣıl
Aṣfā-yı taḥiyyāt ü selām-ı Ṣamedī

33. **rūḥını:**-*ı, -n, -ı*
Tarih 9
Mısra: **3**
Allah tarafından yaratıldıktan sonra insan bedenine üflenen, ölümden sonra da varlığı devam eden ve mahiyeti tam olarak bilinemeyen ilahi ve manevi cevher.
Rūḥını ṣād ide dāʾim raḥmet ü ġufrān ile
Ḫāliḳ-ı mevt ḥayāt olan Ḫudāvend-i enām

34. **rūḥını:**-*ı, -n, -ı*
Tarih 12
Mısra: **5**
Allah tarafından yaratıldıktan sonra insan bedenine üflenen, ölümden sonra da varlığı devam eden ve mahiyeti tam olarak bilinemeyen ilahi ve manevi cevher.
Eyleyüp rūḥını ṣād ü ḫurrem Ġurfe-i raḥmet ide Rabb-i Raḥīm

35. **rūḥunı:**-*uñ, -ı*
Tarih 35
Mısra: **13**
Allah tarafından yaratıldıktan sonra insan bedenine üflenen, ölümden sonra da varlığı devam eden ve mahiyeti tam olarak bilinemeyen ilahi ve manevi cevher.
İde rūḥunı ʿayn-ı nur u raḥmet
Raḥīm ü erḥām u Raḥmān u Tevvāb

rūḥ oldığına:

1. **rūḥ oldığına:**-*dığ, -ı, -n, -a*
Rübai 161
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Can olmak, yeniden hayat bulmak.
Rūḥ oldığına şübhe mi var ancaḳ
Taʿbīr-i cesed lāzime-i ḫilḳatdür

rūḥ u cesed:

1. **rūḥ u cesed:**
Kaside 1
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Canlı ve cansız beden.
Ḳıl mürekkeb şevḳ ile rūḥ u cesed beynin tamām
Ṭālib-i iksīr iseñ ey merdüm-i ṣāḥib-nisāb

ruḥām-ı dil-güşā:

1. **ruḫām-ı dil-güşā:**
Kaside 20
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül açıcı mermer II Sadabad köşkünün mermerleri.
Evvelā bu cūy-ı ṣāfa ḳıl naẓar inṣāf ile
İki cānibde ruḫām-ı dil-güşā bünyādı gör

ruḫām-ı ṣāf:

1. **ruḫām-ı ṣāf:**
Tarih 17
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saf mermer.
Ruḫām-ı ṣāf olup āyīne-dān āyīne-i āba
Çü mirʾāt-ı Sikender oldı naḳş-ı ʿibret-i üstād

rūḥ-efzā:

1. **rūḥ-efzā:**
Tarih 28
Mısra: **42**
Can katan.
İḫtirāmen nuṭḳ-ı pāk-i ḥażret-i peyġām-bere
Muḳteżā-yı himmeti oldı bu rūḥ-efzā maḥal

rūḥ-ı ʿālī-şānına:

1. **rūḥ-ı ʿālī-şānına:**-*ı, -n, -a*
Kaside 18
Mısra: **44**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüce şana sahip olan.
Ekmel-i teslīm ü aşfā-yı şālāt-ı bī-ḥisāb
Rūḥ-ı ʿālī-şānına olsun ilā-yevmi'l-ḳarār

ruḥ-ı ālüñ:

1. **ruḫ-ı ālüñ:**-*üñ*
Gazel 353
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Pembe yanak.
Zülfüñ belāsıdur ruḫ-ı ālüñ hevāsıdur
Āşüfte-ḥāl-i sünbül-i dil-bend-i verd isem

rūḥ-ı ʿazīz:

1. **rūḥ-ı ʿazīz:**
Gazel 461
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kıymetli ruh.
Emānetdür saña rūḥ-ı ʿazīz ey merdüm-i ġāfil
Keder-sāz olma mirʾāt-i dile gerd-i ḫıyānetle

rūḥ-ı ʿazīzuñ:

1. **rūḥ-ı ʿazīzuñ:**-*uñ*
Kaside 1
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kıymetli ruh.
Eyleme rūḥ-ı ʿazīzuñ cevr ile āzurde gel
Cismüñ saʿy ile ḳıl feyż-i şafādan behre-yāb

rūḥ-ı baḫş olsun:

1. **rūḥ-ı baḫş olsun:**-*sun*
Murabba 8
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Can bağışlayan olsun.
Ḥasretüñle ḫāk iderse cismümi bād-ı fenā
Rūḥ-ı baḫş olsun baña ẕikrüñle yārāñ-ı ṣafā

rūḥ-ı ferhāda:

1. **rūḥ-ı ferhāda:**-*a*
Kaside 8
Mısra: **223**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ferhâd'ın ruhu.
Rūḥ-ı Ferhāda eger ʿışḳ ile taʿlīm itsem
Naʿt-i şīrīnüñi yanınca oḳurdı kühsār

ruḥ-ı ḫūrşīd-żiyā:

1. **ruḫ-ı ḫūrşīd-żiyā:**
Matla 14
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güneş ışığı saçan yanak.
Şerḥ-i şemsiyye olup ol ruḫ-ı ḫūrşīd-żiyā
Ṣan ḳara ḥāṣiyetdür zülf-i siyehkārı aña

ruḥ-ı lāle:

1. **ruḫ-ı lāle:**
Gazel 122
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Lale yanaklı.
Ey şeh-süvār-ı ʿışve ruḫ-ı lāle bāġda
Pāy-ı semend-i nāzıña rengīn ḳumāş olur

rūḥ-ı maḥsūs:

1. **rūḥ-ı maḥsūs:**
Gazel 233
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gerçek can.
Seni maʿḳūl görür ehl-i naẓar ḥikmet ile
Sensin ey āfet-i cān ḥāṣılı rūḥ-ı maḥsūs

rūḥ-ı muḥammede:

1. **rūḥ-ı muḥammede:**-*e*
Rübai 147
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hz. Muhammed'in ruhu.
Ey ʿāleme ḥaḳ üzre ilāh u maʿbūd
Ḳıl rūḥ-ı Muḥammede ṣalāt ile dürūd

rūḥ-ı muṣavver:

1. **rūḥ-ı muṣavver:**
Gazel 29
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tasavvur olunan ruh. II sevgili.
Var iken ḳarşumda ol rūḥ-ı muṣavver yoḳ yere
Luṭf idüñ ʿarż eylemeñ taṣvīr-i Bihzādı baña

rūḥ-ı nebīye:

1. **rūḥ-ı nebīye:**-*ye*
Rübai 350
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hz. Muhammet'in ruhu.
Ḳıl rūḥ-ı nebīye ben ḳuluñdan yā Rab
Bī-ḥad ṣalavāt ile taḥiyyāt ü selām

rūḥ-ı pākin:

1. **rūḥ-ı pākin:**-*in*
Gazel 485
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mübarek ruh.
Resūl-i ekreme yā Rab selām-ı ber-devām eyle
Hemīşe rūḥ-ı pākin şādumān-ı feyż-i tām eyle

rūḥ-ı pākiñe:

1. **rūḥ-ı pākiñe:**-*iñ, -e*
Gazel 2
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mübarek ruh.
Ḥaḳdan hemīşe vāṣıl ola rūḥ-ı pākiñe
ARAPÇA

2. **rūḥ-ı pākine:**-*i, -n, -e*
Kaside 23
Mısra: **59**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mübarek ruh.
Taḥiyyāt ü dürūd itdükçe rūḥ-ı pākine her dem
Bize fażl-ı Ḫudādan müjde-i ḥüsn-i rıżā gelsün

ruḥ-ı pür-tāb-ı cānānı:

1. **ruḫ-ı pür-tāb-ı cānānı:**-*ı*
Matla 249
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin parlak yanağı.
Didüm merhemle gördükde ruḫ-ı pür-tāb-ı cānānı
Gil-endūd eylemişler göz göre mihr-i dıraḫşānı

ruḥ-ı pür-tābına:

1. **ruḫ-ı pür-tābına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 481
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin parıl parıl parlayan yüzü.
Küfr-i zülfin ruḫ-ı pür-tābına itse taʿlīḳ
Girih-i kāküli bir ʿuḳde-i İslām olsa

ruḥ-ı raʿnāsı:

1. **ruḫ-ı raʿnāsı:**-*sı*
Matla 104
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Renkli yanak.
Seyr idenler ruḫ-ı raʿnāsı hep ḥayrāndur
Ḥüsn-i ruḫsāre-i dil-ber ne ʿaceb seyrāndur

ruḫ-ı rengīn:

1. **ruḫ-ı rengīn:**
Gazel 146
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Renkli yanak.
Ruḫ-ı rengīn ü ḫoş-būyuñ ki reşk-i verd-i ḫandāndur
Senüñ bülbüllerüñ ey ġonçe-i raʿnā hezārāndur

rūḥ-ı revān:

1. **rūḥ-ı revān:**
Gazel 218
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yürüyen ruh II sevgili.
Ḳad-i şimşādıña beñzer senüñ serv-i çemān olmaz
Bu gülşende hele mānendüñ ey rūḥ-ı revān olmaz

2. **rūḥ-ı revān:**
Gazel 318
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
(Yürüyen latif bir ruha benzetilen) sevgili, güzel.
Tesellī-yāb-ı luṭf-ı nāz olan ʿuşşāḳa āsāndur
Ne deñlü olsa cevr-i ʿışḳuñ ey rūḥ-ı revān müşkil

3. **rūḥ-ı revān:**
Gazel 375
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Giden ruh II sevgili.
Benüm ẕevḳ u sürūrum sensin ey rūḥ-ı revān yoḫsa
Ṣafā kesb idemem sensüz ne ġurbetden ne meskenden

4. **rūḥ-ı revān:**
Gazel 375
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Giden ruh II sevgili.
Ölünce ṣaḳlaram cānum gibi zaḫm-ı ġamuñ dilde
Cüdā itmezse mevlā cānum ey rūḥ-ı revān tenden

5. **rūḥ-ı revān:**
Gazel 391
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yürüyen ruh II salınan sevgili.
Gel ey rūḥ-ı revān āyīne-i meh-ṭalʿatum sensin
Cihānda maşrıḳ-ı envār-ı çeşm-i raġbetüm sensin

6. **rūḥ-ı revān:**
Gazel 434
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yürüyen ruh II sevgili.
Ḥayāt-ı tāze virür luṭf ile dil-ḫaste-i ʿışḳa
Kişinüñ sevdigi rūḥ-ı revān cāna yaḳīn olsa

7. **rūḥ-ı revān:**
Rübai 159
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Can.
Bīmār-ı ġama ḳuvvet-revān ʿışḳuñdur
Ey rūḥ-ı revān cānlara cān ʿışḳuñdur

rūḥ-ı revāna:

1. **rūḥ-ı revāna:**-*a*
Kaside 12
Mısra: **70**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ruhun ferahlığı.
Mest it beni ol meyle ki yoḳ renc ü humārı
Her ḳaṭresini neşve-dih it rūḥ-ı revāna

rūḥ-ı revānum:

1. **rūḥ-ı revānum:**-*um*
Gazel 335

Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
(Yürüyen latif bir ruha benzetilen) sevgili, güzel.
Olup ser-geşte-i bīm-i gezend-i reh-zen-i hecrüñ
Reh-i vaṣluñda ey rūḥ-ı revānum çoḳ ḫaṭar çekdüm

2. **rūḥ-ı revānum:**-*um*
Tahmis 9
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hayat, yaşam kaynağı.
Bezme geldi gele ey rūḥ-ı revānum diyerek
Rūzgār olsa müsāʿid bu dil-i bī-hūşa

rūḥ-ı revānumdan:

1. **rūḥ-ı revānumdan:**-*um, -dan*
Gazel 318
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
(Yürüyen latif bir ruha benzetilen) sevgili, güzel.
Ferāġat itmek āsān idi ol rūḥ-ı revānumdan
Naḥīfī olmasa cism-i nizāra terk-i cān müşkil

rūḥ-ı revānumla:

1. **rūḥ-ı revānumla:**-*um, -la*
Gazel 340
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
(Yürüyen latif bir ruha benzetilen) sevgili, güzel.
Vücūdum ṣūret-i dīvāra döndi ḳaldı ḥasretle
Ben ol sāʿat ki ol rūḥ-ı revānumla vedāʿ itdüm

ruḥ-ı ruḥsārı:

1. **ruḥ-ı ruḥsārı:**-*ı*
Gazel 275
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüzün yanağı.
Şehā sen āfet-i devrüñ ruḥ-ı ruḥsārı sürḫ olmış
Görinen ol siyeh ebrū şafaḳ üzre hilāl ancaḳ

rūḥ-ı şehīdān:

1. **rūḥ-ı şehīdān:**
Gazel 480
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk yolunda can verenlerin ruhları.
Dāmen-i şekvā ṭutarlar ḳorḳaram maḥşerde hep
Bend olup rūḥ-ı şehīdān zülf-i ʿanber-rīzüñe

rūḥ-ı şehīdān-ı ġam-ı ʿışḳa:

1. **rūḥ-ı şehīdān-ı ġam-ı ʿışḳa:**-*a*
Gazel 472
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk gamından dolayı şehit olmuş kimselerin ruhu.
İrişdi ḫayr-ı maḳdem sūr-ı vuṣlat mātem-i ʿışḳa
Selām olsun yine rūḥ-ı şehīdān-ı ġam-ı ʿışḳa

rūḥ-ı şehīdān-ı maḥabbet:

1. **rūḥ-ı şehīdān-ı maḥabbet:**
Gazel 213
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk şehitlerinin ruhu.
Raḳṣ ider rūḥ-ı şehīdān-ı maḥabbet şevḳ ile
Kār-sāz olduḳça her bir naġme-i Nāhīdümüz

rūḥ-ı selīm ü enverī:

1. **rūḥ-ı selīm ü enverī:**
Kaside 19
Mısra: **138**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İran'ın tanınmış şairlerin ruhu.
Nüsḫa-i medḥüñde görse şīve-i güftārumı
Reşk-sāz-ı şevḳ olur rūḥ-ı Selīm ü Enverī

rūḥ-ı selīm ü ḫüsreve:

1. **rūḥ-ı selīm ü ḫüsreve:**-*e*
Gazel 459
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Selim ve Hüsrev'in ruhu.
Luṭf idüp güftārumı eylerse mesmūʿ-ı ḳabūl
Sözlerüm maḥsūd ola rūḥ-ı Selīm ü Ḫüsreve

2. **rūḥ-ı selīm ü ḫüsreve:**-*e*
Gazel 460
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Selim ve Hüsrev'in ruhu.
Ey Naḥīfī şāh-ı dehrüñ devletinde sözlerüm
Ġıbṭa-baḫş-ı şevḳdur rūḥ-ı Selīm ü Ḫüsreve

rūḥ-ı şerīfine:

1. **rūḥ-ı şerīfine:**-*i, -n, -e*
Rübai 319
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şerefli, mübarek ruh.
Tā maḥşere dek rūḥ-ı şerīfine anuñ
Ḥaḳdan ola itḥāf-ı ṣalāt ü teslīm

ruḥ-ı ümmīd:

1. **ruḥ-ı ümmīd:**
Gazel 105
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ümidin canı.
Ruḥ-ı ümmīd zīr-i maḳdemüñde ferş-i rāhuñdur
Metāʿ-ı sīne pāy-endāz-ı ṣaḥn-ı cilvegāhuñdur

rūḥ-ı ʿuşşāḳa:

1. **rūḥ-ı ʿuşşāḳa:**-*a*
Gazel 403
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Âşıkların canı.
Cemālüñ gül-ʿiẕārına didiler bāġ-ı cennet mi
Ġıdādur rūḥ-ı ʿuşşāḳa bize bildür ne cāndur bu

ruḥ-ı yāra:

1. **ruḫ-ı yāra:**-*a*
Gazel 87
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin yanağı.
O ḫaṭṭ-ı tāze ruḫ-ı yāra zīb-baḫş oldı
Bahār irişdi güzellendi gülsitān-ı feraḥ

2. **ruḫ-ı yāra:**-*a*
Gazel 227
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin yanağı.
Gördüm ki bu tāb ile ruḫ-ı yāra baḳılmaz
Bildim ki yaḳīnem ʿalev-i nāra baḳılmaz

ruḥ-ı yārı:

1. **ruḫ-ı yārı:**-*ı*
Gazel 77
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin yanağı.
Gör sāde ruḫ-ı yārı eyā bülbül-i şeydā
Gülzār-ı cemālüñ gül-i bī-ḫārını seyr it

ruḥ-ı zerd:

1. **ruḫ-ı zerd:**
Gazel 436
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Solgun yüz.
Vāṣıl oldum bu ruḫ-ı zerd ü bu eşk-i ter ile
Aldum ol sīmīn tenüñ vaṣlını sīm ü zer ile

rūḥ-ı zī-şānuña:

1. **rūḥ-ı ẕī-şānuña:**-*uñ, -a*
Matla 8
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şöhret sahibi ruh.
Ola ben ḫāk-i rehüñ tuḥfesi her ṣubḥ u meşā
Rūḥ-ı ẕī-şānuña ezkā-yı taḥiyyāt ü s̱enā

rūḥ-ı züleyḫāyı:

1. **rūḥ-ı züleyḫāyı:**-*yı*
Gazel 495
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Züleyhâ'ya benzeyen sevgilinin yanağı.
Naḥīfī Mıṣr içinde güft-gūy-ı Yūsuf-ı naẓmem
Zamān-ı ḥaşre dek şād eylesün rūḥ-ı Züleyḫāyı

ruḫları gülden:

1. **ruḫları gülden:**-*den*
Gazel 346
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yanakları gül. II Gül gibi kırmızı yanaklı sevgili.
Ġarḳ-ı ʿaraḳ-ı şerm olup ol ruḫları gülden
Dāġ-ı dil ile lāle-ṣıfāt ḳana boyandum

ruḥ-sār:

1. **ruḫ-sārını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 474
Mısra: **7**
Yanak ‖ yüz.
Ruḫ-sārını kim reng-i dil-i ʿāşıḳ ider yār
Bülbül niçe cān virmesün āh ol gül-i āle

ruḫsār:

1. **ruḫsāruñ:**-*uñ*
Gazel 1
Mısra: **14**
Yanak, yüz, çehre.
Gūyā Naḥīfī-zārıñı bir bülbül eylemiş
Ruḫsāruñ ey perī gül-i ḫandān iden Ḫudā

2. **ruḫsāruña:**-*uñ, -a*
Gazel 31
Mısra: **5**
Yanak, yüz, çehre.
Mānīʿ-i āmed-şüd-i neẕẕāredür ruḫsāruña
Ol ḥarāmī ġamzeler maʿnīde reh-zendür baña

3. **ruḫsāruñ:**-*uñ*
Gazel 115
Mısra: **7**
Yanak, yüz, çehre.
Ey gül-i nev-ḫīz-i bāġ-ı ʿişve ruḫsāruñ şaḳın
Āteş-i dil-sūz-ı āh-ı şuʿlebārum tāzedür

4. **ruḫsāruñ:**-*uñ*
Gazel 174
Mısra: **9**
Yanak, yüz, çehre.
Pertev-endāz-ı ḥicāb itdi yine ruḫsāruñ
Şemʿa-i bezm-i ḥayā āh-ı şerernākümdür

5. **ruḫsāra:**-*a*
Gazel 227
Mısra: **6**
Yanak, yüz, çehre.
ʿİşretde mey-i nāb ile gül-gūnedür ol ruḫ
Gözler ḳamaşur şimdi o ruḫsāra baḳılmaz

6. **ruḫsāruña:**-*uñ, -a*
Gazel 305
Mısra: **9**
Yanak, yüz, çehre.
Ruḫsāruña dest-i keremi eyledüñ ilkā
Biñ şīve ile muṣḥaf-ı ḥüsne ḳasem itdüñ

7. **ruḫsāruñı:**-*uñ, -ı*
Gazel 307
Mısra: **7**
Yanak, yüz, çehre.
Ruḫsāruñı āteş-zen idüp cān-ı ḥazīne
Ol ḫāl-i siyehkārı dile dāġ-ı ġam itdüñ

8. **ruḫsārın:**-*ı, -n*
Gazel 505
Mısra: **5**
Yanak, yüz, çehre.
Gehī ʿiẕārını gösterdi gāhī ruḫsārın
Baña o ġonçe-dehen dürlü dürlü āl itdi

9. **ruḫsāruña:**-*uñ, -a*
Gazel 523
Mısra: **9**
Yanak, yüz, çehre.
Göz diküp ruḫsāruña yoluñda ḫāk olmış yatur
Nergis-i gülşen senüñ meftūn u ḥayrānuñ gibi

10. **ruḫsārında:**-*ı , -n, -da*
Matla 23
Mısra: **1**
Yanak, yüz, çehre.
Ṣanma ruḫsārında ẓāhir oldı ḫaṭṭ-ı ḫoş-nümā
Şerḥ olundı ser-be-ser metn-i cemāl-i dil-rübā

11. **ruḫsārından:**-*ın, -dan*
Matla 85
Mısra: **1**
Yanak, yüz, çehre.
Tābiş-i ḫūrşīd ruḫsārından olmış dāġdār
Tīġ-i cevherdāra dönmüş sāʿid-i sīmīn-i yār

12. **ruḫsār:**
Rübai 190
Mısra: **3**
Yanak, yüz, çehre.
Ol zülf ü o ruḫsār ile bāġ-ı ḥüsnüñ
Bir cānibi gül bir ṭarafı sünbüldür

13. **ruḫsāruña:**-*uñ, -a*
Rübai 332
Mısra: **1**
Yanak, yüz, çehre.
Ruḫsāruña iẓhār-ı teşevvuḳ itdüm
Kāküllerüñe ʿarż-ı taʿalluḳ itdüm

14. **ruḫsāruña:**-*uñ, -a*
Rübai 434
Mısra: **1**
Yanak, yüz, çehre.
Neẕẓāre idersem n'ola ruḫsāruña ben
Ḥasret-zedeyem şevḳ ile dīdāruña ben

15. **ruḫsār:**
Tahmis 10
Mısra: **17**
Yanak, yüz, çehre.
Nedür ol cebhe-i nūr ile o gül-gūn ruḫsār
Nedür ey āfet-i cān sende bu ḥüsn-i dīdār

ruḫsār-ı āteş-nāke:

1. **ruḫsār-ı āteş-nāke:**-*e*
Gazel 238
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ateşli yanak.
O ḫaṭṭ-ı tāze kim ruḫsār-ı āteş-nāke ser virmiş
Miṣāl-i dūd-ı āh-ı ʿāşıḳān eflāke ser virmiş

ruḫsaṭ:

1. **ruḫṣatdur:**-*dur*
Gazel 74
Mısra: **13**
İzin, müsaade.
N'ola gül-çīn-i būs-ı rūy-ı yār olsaḳ ki ruḫṣatdur
Ser-ā-ser oldılar meclisde yārān-ı ṣafā ser-mest

2. **ruḫṣat:**
Gazel 317
Mısra: **5**
İzin, müsaade.
Ne ʿarż-ı ḥāle ruḫṣat var ne āh ü nāleye şefḳat
Saña rāz-ı dil-i zārı ʿayān müşkil nihān müşkil

3. **ruḫṣat:**
Kaside 27
Mısra: **123**
İzin, müsaade.
ʿĀşıḳa ʿarż-ı niyāż itmege ruḫṣat yoġ idi
İtmese mest-i mey-i nāz anı çeşm-i maḫmūr

4. **ruḫṣat:**
Tarih 28
Mısra: **21**
İzin, müsaade.
İʿtidāl-i ṭabʿına teşbīhe ruḫṣat var idi
Olmayaydı bīş ü kem taʿdīl-i mīzān ü ḥamel

ruḫṣat bulamam:

1. **ruḫṣat bulamam:**-*a, -ma, -m*
Gazel 336
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İzin almak, müsaade istemek.
Şimdi bir dūr nigāha bile ruḫṣat bulamam
Gerçi kim dīde-i cān ile nigeh-bānuñ idüm

2. **ruḫṣat bulamam:**-*a, -ma, -m*
Rübai 103
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
İzin almak, müsaade istemek.
Taʿbīr-i recā-yı vaṣla ruḫṣat bulamam
Yoḳ bende idāre-i kelāma ḳudret

ruḫṣat bulmadım:

1. **ruḫṣat bulmadım:**-*ma, -dı, -m*
Muaşşer 1
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İzin almak, müsaade istemek.
Ḫayli demdür hem-ʿinan oldum semend-i nāzıña
Sāyeveş guftāra ruḫṣat bulmadım ādābdan

ruḫṣat bulsa:

1. **ruḫṣat bulsa:**-*sa*
Gazel 470
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İzin almak, müsaade istemek.
Bulsa ġamzeñ n'ola īmā-yı viṣāle ruḫṣat
Başladum ʿişvelere kūşe-i ebrūlar ile

ruḫṣat el virse:

1. **ruḫṣat el virse:**-*se*
Tahmis 9
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
İzin verilmek.
Gelse biñ ḥasret ile baḥr-ı maḥabbet cūşa
Ruḫṣat el virse o dildār ile ʿayş ü nūşa

ruḫṣat olmasun:

1. **ruḫṣat olmasun:**-*ma, -sun*
Gazel 366
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İzin verilmek II delil gösterilmesi istenmek.
Elbet Naḥīfīyā seni pā-māl-i cevr ider
Ol şeh-süvār-ı nāza hemān ruḫṣat olmasun

ruḫṣat virsem:

1. **ruḫṣat virsem:**-*se, -m*
Gazel 452
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Deyim**
İzin vermek, müsaade etmek.
Virsem zebāna gāhī taḳrīr-i ḥāle ruḫṣat
Sūz-ı derūnum eyler her ḥarfi bir zebāne

ruḫsat virür:

1. **ruḫsat virür:**-*ür*
Gazel 457
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İzin vermek, müsaade etmek.
Nefs ü hevā ki düşmen-i dīrīnedür saña
Ruḫsat virür mi ʿāḳıl olan hīç ʿadūsına

ruḫṣat virürdüm:

1. **ruḫṣat virürdüm:**-*ür, -dü, -m*
Gazel 433
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
İzin vermek, müsaade etmek.
Ruḫṣat virürdüm āḥ-ı taḥammül güdāzuma
Ḫavfüm budur ki bāʿiṣ olur keşf-i rāzuma

ruḫṣat virürsem:

1. **ruḫṣat virürsem:**-*ür, -se, -m*
Gazel 411
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İzin vermek, müsaade etmek.
Vücūdum ser-be-ser ḫākister eyler nār-ı ḥasretle
Virürsem ruḫṣat āh-ı pür-şerāra yā Resūla'llāh

ruḫṣat-ı ārām olsa:

1. **ruḫṣat-ı ārām olsa:**-*sa*
Gazel 481
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sakinlik izni olmak.
Gelse inṣāfa o gül-çehre baña rām olsa
Dil-i nā-kāmuma da ruḫṣat-ı ārām olsa

ruḫṣat-ı ʿarż-ı nigāh:

1. **ruḫṣat-ı ʿarż-ı nigāh:**
Gazel 438
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bakış isteğinin izni.
Çeşm-i niyāz muntaẓır-ı revzen-i ümmīd
Yoḳdur o māha ruḫṣat-ı ʿarż-ı nigāh ise

ruḫṣat-ı baḫs-i cedel virmez:

1. **ruḫṣat-ı baḫs-i cedel virmez:**-*mez*
Gazel 217
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Savaş konusunda izin vermek.
Naḥīfī söyleşürdi ġamze-i āşūb-kāruñla
Velī şerʿ-i maḥabbet ruḫṣat-ı baḫs-i cedel virmez

ruḫṣat-ı baḫs-i ferāġ olmaz:

1. **ruḫṣat-ı baḫs-i ferāġ olmaz:**-*maz*
Gazel 225
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kurtulma bahsi izni olmak II Eski kitapların içerisinde kitabın tamamlandığını gösteren "teliften ferağ kaydı"na telmih vardır.
Hevāsından geçilmez ol ṣanavber-ḳāmetüñ zīrā
Kitāb-ı ʿışḳ içinde ruḫṣat-ı baḫs-i ferāġ olmaz

ruḫṣat-ı būs u kenār olmaz:

1. **ruḫṣat-ı būs u kenār olmaz:**-*maz*
Gazel 267
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kucaklama ve öpmeye izinli olmak.
Ruḫṣat-ı būs u kenār olmaz ise ben zāra
Sevdigüm rūyuña destūr-ı temāşā da mı yoḳ

ruḫṣat-ı isnād-ı cihāt:

1. **ruḫṣat-ı isnād-ı cihāt:**
Rübai 82
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her yönün dayanma izni.
Ey vaḥdetüñüñ şāhidi bunca āyāt
Yoḳ ḥażretüñe ruḫṣat-ı isnād-ı cihāt

ruḫṣat-ı niyāz:

1. **ruḫṣat-ı niyāz:**
Gazel 212
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yalvarma izni.
Memnūn ider gedālarını ruḫṣat-ı niyāz
Nāz eyledükçe ol şeh-i ʿālī-cenābumuz

ruḫṣat-ı taḥrīk:

1. **ruḫṣat-ı taḥrīk:**
Gazel 188
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kışkırtmanın izni.
Virmeden ruḫṣat-ı taḥrīk leb-i bī-dādı
Kimseler ġamzesine ʿarż-ı taẕallum mı ider

rūḥ-ṣıfat:

1. **rūḥ-ṣıfat:**
Rübai 161
Mısra: **2**
Can sıfatı.
Ẕātuñ o ḳadar münteḫab-ı ḳudretdür
Kim rūḥ-ṣıfat mültezem-i ṣafvetdür

ruḥ-sūde-i ḫvān-ı keremi olduḳça:

1. **ruḥ-sūde-i ḫvān-ı keremi olduḳça:**-*i, -duḳça*
Rübai 119
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cömertlik sofrasının yüz süreni olmak.
Ruḥ-sūde-i ḫvān-ı keremi olduḳça
Her ṭuʿma ḥużūrında iderdi tesbīḥ

rūḥu'l-emīn:

1. **rūḥu'l-emīn:**
Kaside 11
Mısra: **9**
Dört büyük melekten biri olan Cebrail.
Saʿy idüp ol şeb rikābuñda senüñ Rūḥu'l-emīn
ʿAzm-i eflāk eyledüñ ikrām-ı lā-yuḥṣā ile

rū-kerde-i dīvān-ı ḥudā ola:

1. **rū-kerde-i dīvān-ı ḥudā ola:**-*a*
Rübai 32
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın huzurunda yüz süren olmak.
Ser-tā-be-ḳadem her kişi rūz-ı ferdā
Çünkim ola rū-kerde-i dīvān-ı Ḥudā

rükn-i islām eyledi:

1. **rükn-i islām eyledi:**-*di*
Rübai 368
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
"İslâm dininin temel direği" İslâmiyet'e çok hizmet etmiş büyük din âlimleri ve devlet adamları için kullanılan unvan sözü. Hz. Muhammet için kullanılmıştır.
Ey şāh-ı rusül ẕātuñ idüp faḫr-ı enām
Ḥaḳ eyledi taṣdīḳuñı rükn-i İslām

rükn-i ïslāma:

1. **rükn-i islāma:**-*a*
Kaside 10
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İslam'ın kuralları.
Şehādetle taṣdīḳı meşrūṭdur
Odur rükn-i İslāma ḥüsn-i niẓām

rükn-i rekīn:

1. **rükn-i rekīn:**
Kaside 13
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüksek, sağlam, temel direk.
Egerçi ẓıll-ı ẕātuñ zīver-i güster ḥafā oldı
Ẓılāl-i reʾfetüñ memdūd her rükn-i rekīn üzre

rūm:

1. **rūm:**
Gazel 98
Mısra: **4**
Doğu Roma İmparatorluğu sınırları içinde oturanlara verilen isim, Anadolu.
Ġafera'llāhü lenā ey şeh-i meh-rū ve le-küm
Güzelüm Rūm ili bayrāmıdur olʿıyd-ı vaʿīd

2. **rūmda:**-*da*
Gazel 365
Mısra: **9**
Doğu Roma İmparatorluğu sınırları içinde oturanlara verilen isim, Anadolu.
Ey Naḥīfī bir şeh-i ḥüsne ḳul olmaḳ Rūmda
Bāña yegdür taḫt-ı mülk-i Mışra sulṭān olmadan

3. **rūmuñ:**-*uñ*
Gazel 504
Mısra: **4**
Doğu Roma İmparatorluğu sınırları

içinde oturanlara verilen isim, Anadolu.
Geldükçe yāda ṣabr u ḳarārum ḳomaz benüm
Rūmuñ o nāz u şīvesi çoḳ dil-rübāları

4. **rūmuñ:**-*uñ*
Gazel 520
Mısra: **10**
Doğu Roma İmparatorluğu sınırları içinde oturanlara verilen isim, Anadolu.
Nahīfī ben ki Şīrāz-ı süḫanda reşk-i ʿUrfī'yem
ʿAceb mi baña teslīm olsa Rūmuñ ḫod-pesendānı

5. **rūm:**
Tahmis 4
Mısra: **9**
Doğu Roma İmparatorluğu sınırları içinde oturanlara verilen isim, Anadolu.
Türk ü Rūm u ʿAcem ü Hind bilür bunı ki sen
Hāşimsin Medenīsin ʿArabīsin Ḳureyşī

rū-māl:

1. **rū-māl:**
Gazel 151
Mısra: **11**
Yüz sürme.
Düşe ḳalḳa vārurlar kūyuña rū-māl içün ʿuşşāḳ
Giriftārān-ı ʿışḳuñ cümlesi üftān ü ḫayrāndur

2. **rū-māl:**
Rübai 162
Mısra: **3**
Yüz sürme.
Der-gāhuña rū-māl naṣīb olmadı āh
Beñzer ki ḫulūṣumda ḳuṣūrum vardur

3. **rū-māl:**
Tarih 2
Mısra: **9**
Yüz sürme.
Pāy-gāh-ı taḫt-ı vālā baḫtına rū-māl içün
Oldı dāmen-būs-ı bīʿat şevḳ ile ins ü perī

rū-māl ider:

1. **rū-māl ider:**-*er*
Kaside 19
Mısra: **39**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yüz sürmek.
ʿAzm-i bāġ itdükçe naʿl-i raḫşına rū-māl ider
İktisāb-ı feyż içün her bir giyāh-ı aḫżārı

rū-māl iderdüm:

1. **rū-māl iderdüm:**-*er, -dü, -m*
Kaside 28
Mısra: **53**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yüz sürmek.
Ḥużūr-ı ʿizzete rū-māl iderdüm ṣubḥ-dem ammā
Ne çāre bende bu şerm ü ḥayā rengīn niḳābumdur

rū-māl idüp:

1. **rū-māl idüp:**-*üp*
Gazel 165
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yüz sürmek.
Naḥīfī bendenem dergāhuna rū-māl idüp geldüm
Cenāb-ı ḥażretüñden ġayre yā Rab minnetüm yoḳdur

rū-māl itmeyicek:

1. **rū-māl itmeyicek:**-*me, -yicek*
Gazel 66
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yüz sürmek.
Rāḥat bulama itmeyicek kūyuña rū-māl
Oldı vaṭanum baña bu efkār ile ġurbet

rū-māl ḳıl:

1. **rū-māl ḳıl:**
Rübai 73
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yüz sürmek II sevgilinin ayağının toprağına yüz sürmek.
Rū-māl ḳıl ol der-geh-i ʿālī-şāna
Kim olmaya reh-zen saña menʿ-i ḥācib

rū-māl olup:

1. **rū-māl olup:**-*up*
Gazel 117
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yüz sürmek, saygı göstermek.
Pīş ü pesüñde şevḳ ile rū-māl olup gider
Sāyeñ de saña bencileyin mübtelā mıdur

rū-māl-i ḫużūʿ olup:

1. **rū-māl-i ḫużūʿ olup:**-*up*
Rübai 45
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Alçak gönüllüğüne yüz süren olmak.
Rū-māl-i ḫużūʿ olup nebātāt-ı zemīn
Eşcār ider destini merfūʿ-ı semā

rū-mālī-i der-gāhuñ:

1. **rū-mālī-i der-gāhuñ:**-*uñ*
Kaside 28
Mısra: **61**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dergahına yüz süren.
Yeter devlet dil-i bīmāra rū-mālī-i der-gāhuñ
Saʿādet baña ancaḳ ol maḳāma intisābumdur

rū-mālī-i der-gāhuñ ḳıl:

1. **rū-mālī-i der-gāhuñ ḳıl:**-*uñ*
Gazel 390
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Eşiğinin yüzünü sürmek.
Yā İlāhī beni rū-mālī-i der-gāhuñ ḳıl
Ne baña şekve-i ġurbet ne temāşā-yı vaṭan

rū-mālī-i der-gāhuña:

1. **rū-mālī-i der-gāhuña:**-*uñ, -a*
Rübai 365
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dergahına yüz süren.
Rū-mālī-i der-gāhuña ey faḫr-ı cihān
Beñzer ki benüm yoḳ daḫi istiʿdādum

rūmī ḳabā:

1. **rūmī ḳabā:**
Kıt'a 4
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Rum ülkesindeki kişilere özgü kıyafet. II Anadolu elbisesi.
Rūmī ḳabā açup o ʿArab dil-rübāsını
Dībāce-i melāḥatine virdi āb ü tāb

rūmī ḳabāya:

1. **rūmī ḳabāya:**-*ya*
Matla 43
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Rum ülkesindeki kişilere özgü kıyafet. II Anadolu elbisesi.
Rūmī ḳabāya girdi o mehpāre-i ʿArab
Gūyiyā olundı terceme bir naẓm-ı münteḫāb

rümüz idüp:

1. **rümüz idüp:**-*üp*
Rübai 211
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sembol etmek.
Ḥaḳḳ itdi beyān bedāyiʿ-i iʿcāzı
Sen şāha idüp naṣṣ-ı kerīminde rümüz

rümüz-ı āhı:

1. **rümüz-ı āhı:**-*ı*
Gazel 189
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ahın işaretleri, sembolleri.
Ḥaẕer ey āfet-i cān el-ḥaẕer kim ḳalb-i giryānum
Rümüz-ı āhı vaḳf-ı nükte-i esrār-ı hū eyler

rümüz-ı diḳḳati:

1. **rümüz-ı diḳḳati:**-*i*
Tarih 31
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dikkatin manaları, işaretleri.
Olup ṭuġrā-keşīde bī-bedel ḫaṭṭ-ı hümāyūnı
Rümüz-ı diḳḳati ḥāvī vücūh-ı ḥikmeti şāmil

rumūz-ı ḥikmetde:

1. **rumūz-ı ḥikmetde:**-*de*
Kaside 22
Mısra: **45**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hikmetin ince sırları.
Rumūz-ı ḥikmetde her şaḫṣ-ı ʿāmī vāḳıf olsun mı
Ne ḳādir ḥall ü keşfe bilmeyen fenn-i muʿallāyı

rümüz-ı ʿışḳ:

1. **rümüz-ı ʿışḳ:**
Gazel 154
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşkın gizli manaları.
Rümüz-ı ʿışḳ bir vicdāna dāʾir fendür ey ṭālib
Degüldür vāḳıf ol esrāra mollālar müderrisler

rū-nümā-yı şefḳat ol:

1. **rū-nümā-yı şefḳat ol:**
Gazel 328
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şefkatin yüzünü göstereni olmak.
Ey gül-i bāġ-ı muḳaddes rū-nümā-yı şefḳat ol
Olmasun tā bülbülüñ āzürde-i ḫār-ı hümūm

rüşd-i ṭabʿ:

1. **rüşd-i ṭabʿ:**
Kaside 26
Mısra: **258**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yaratılışının olgunluğu.
Ḳarīn-i ʿilm-i şerīfüñ ḥikāyet-i Hārūn
Ki rüşd-i ṭabʿ ile olmışdı erşedü'l-ḫulefā

rūşen:

1. **rūşen:**
Gazel 487
Mısra: **9**
Aydın, parlak.
Fürūġ-ı kevkebe-i ẕātı şöyle rūşen kim
ʿUlüvv-i ḳadrini taṣdīḳ ider ẕekī vü ġabī

2. **rūşen:**
Tarih 16
Mısra: **11**
Aydın, parlak.
Ol ḳadar rūşen ki luṭf-ı ṣafvetinden olmada
Tārī-i şeb kisve-pūş-ı ṭalʿat-ı nūr-ı siyāh

rūşen eyledüñ:

1. **rūşen eyledüñ:**-*dü, -ñ*
Murabba 11
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aydınlatmak.

Gelüp ġayb-ı hüviyyetden
Cihānı eyledüñ rūşen

rūşen itdi:

1. **rūşen itdi:**-*di*
Gazel 63
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aydınlatmak.
Pertev-i nūr-ı vücūdı rūşen itdi ʿālemi
Ṭoġdıġı sāʿat o meh mihr-i cihān-ārā ṣıfat

2. **rūşen itdi:**-*di*
Kaside 22
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Âşikar etmek.
Ne ṣadr-ı mesned-i devlet ne bedr-i çarḫ-ı rifʿatdür
Żiyā-yı kevkeb-i mesʿūdı rūşen itdi dünyāyı

3. **rūşen itdi:**-*di*
Tarih 1
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Âşikar etmek.
Yine fażl-ı Ḫudā şād eyledi sükkān-ı āfāḳı
Yine luṭf-ı ilāhī rūşen itdi çeşm-i devrānı

rūşen ola:

1. **rūşen ola:**-*a*
Rübai 228
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aydınlanmak, nurlanmak; açığa çıkmak, görünür olmak.
Vir ʿışḳuñ ile cān ü dile istīnās
Ol şevḳ ile rūşen ola tā çeşm-i ḥavās

rūşen oldı:

1. **rūşen oldı:**-*dı*
Gazel 331
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aydınlanmak.
Naḥīfī şām-ı baḫtum rūşen oldı şemʿ-i rūyından
Bu şeb tā ṣubḥa dek zānū-be-zānū-yı ḥabīb oldum

rūşen olmasa:

1. **rūşen olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 351
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aydınlanmak, nurlanmak; açığa çıkmak, görünür olmak.
Bī-nūr-ı ʿışḳ feyż-i dil olmaz Naḥīfīyā
ʿĀlemde rūşen olmasa bir mesken istemem

rūşen olmazmış:

1. **rūşen olmazmış:**-*maz, -mış*
Gazel 240
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aydınlanmak, nurlanmak; açığa çıkmak, görünür olmak.
Fürūġ-ı mihr-i ruḫsārı gerek cānānenüñ yoḫsa
Çerāġ-ı āh ile deycūr-ı ḥasret rūşen olmazmış

rūşen olsa:

1. **rūşen olsa:**-*sa*
Gazel 340
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aydınlanmak, nurlanmak; açığa çıkmak, görünür olmak.
ʿAceb mi rūşen olsa dīde-i cān bezm-i ʿālemde
Cemāl-i şāhid-i maḳṣūddan keşf-i ḳınāʿ itdüm

rūşenā:

1. **rūşenā:**
Gazel 256
Mısra: **1**
Aydınlatan II Sevgili.
Olup bu tāb-ı şemʿ-i himmet ile rūşenā ṭāliʿ
Olur mı reh-revān-ı ʿışḳa bilmem reh-nümā ṭāliʿ

2. **rūşenā:**
Gazel 337
Mısra: **2**
Aydınlatan II Sevgili.
Ḫudā gösterse bir kerre seni ey bī-vefā görsem
Cihānda ölmeden çeşm-i ümmīdi rūşenā görsem

3. **rūşenā:**
Kıt'a 15
Mısra: **2**
Aydınlatan II Sevgili.
Ḳaṣduñ eger müşāhede-i bāġ-ı ʿAdn ise
Ḳıl küḥl-i ḫāk-i pāyı ile rūşenā gözüñ

rūşen-ger:

1. **rūşen-gerdür:**-*dür*
Kaside 8
Mısra: **253**
Parlatıcı.
Ṭāliʿüm pertev-i naʿtüñ ile rūşen-gerdür
Şeb-i ġamda iderem şāhid-i maḳṣūdı kenār

rūşenī:

1. **rūşenī:**
Tahmis 4
Mısra: **35**
Nahîfî'nin tahmis yazdığı şair.
Rūşenī virdi budur küll-i ġadātin vü ʿışā

rūşen-rā:

1. **rūşen-rā:**
Kaside 26
Mısra: **48**
Parlak fikirli.
Melek-ḫıṣāl ü felek-rütbe Müşterī-tedbīr
Ḳamer-ḫaṣāyiṣ ü ḫūrşīd-ṭābʿ rūşen-rā

rūşen-żamīr:

1. **rūşen-żamīr:**
Kaside 24
Mısra: **47**
Varlığı nurlu.
Sen ol rūşen-żamīr āyīne-ṣafvetsin ki her laḥẓa
Virür ʿaḳl-ı selīmüñ ḥayret
Eflāṭūn-ı Yūnāna

rū-şināś-ı mā-sivā-yı ḥaḳḳ:

1. **rū-şināś-ı mā-sivā-yı ḥaḳḳ:**
Gazel 349
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'tan başkasını bilen kimse.
Āşināyān-ı İlāhīye ġulām-ı kemterem
Rū-şināś-ı mā-sivā-yı Ḥaḳḳ ile bīgāneyem

rüstem:

1. **rüstemleri:**-*ler, -i*
Rübai 11
Mısra: **3**
Şeh-nâme'de Zâl'ın dillere destan kahramanlıklarıyla anılan oğlu.
Rüstemleri yıḳdı Ḳahramān ḳahrı
Bu Zāl-i zamān söyle kime itdi vefā

rüstemāne:

1. **rüstemāne:**
Kaside 24
Mısra: **33**
Rüstem gibi II ünlü İran şairi Firdevsî'nin Şehnâme'sinde adı geçen İran'ın ünlü pehlivan ve savaşçısı.
Nigāh-ı ḫışm idince Rüstemāne feyż-i müjgānı
Nişān eyler dil-i aʿdāyı tīr-i şuʿle-peykāna

rüstem-i ʿışḳam:

1. **rüstem-i ʿışḳam:**-*am*
Gazel 39
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşkın Rüstemi II aşk konusunda yürekli kimse.
Rüstem-i ʿışḳam cihān merd-i muḳābildür baña
ʿArṣa-i ḳahrumda aʿdā ḫaşm-ı ġāfildür baña

rüstem-i ʿışḳuñ:

1. **rüstem-i ʿışḳuñ:**-*uñ*
Gazel 181
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşkın Rüstemi II aşk konusunda yürekli kimse.
O māhuñ cebhesinde ṣanma resm-i ebruvānıdur
Aṣılmış ṭāḳ-i ḥüsne Rüstem-i ʿışḳuñ kemānıdur

rüsūm-ı ḫaṭṭı:

1. **rüsūm-ı ḫaṭṭı:**-*ı*
Kıt'a 48
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hattın şekli.
Virüp ṭuġrāya envāʿ-ı tenāsüb luṭf-ı ṭabʿıyla
Rüsūm-ı ḫaṭṭı oldı cümlenüñ memdūḥ u mümtāzı

rüsūm-ı iḫlāṣ:

1. **rüsūm-ı iḫlāṣ:**
Rübai 235
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tam doğruluk tarzı.
Ser-cümle taġayyürde rüsūm-ı iḫlāṣ
Hep baña mıdur bu sitem-i ḫāṣü'l-ḫāṣ

rüsūm-ı naʿtüñe:

1. **rüsūm-ı naʿtüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 418
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Naatini işlemek II mecazen yazmak.
Naḥīfī-veş olup maġrūr-ı luṭfuñ şerm ü ḫacletle
Rüsūm-ı naʿtüñe ḳıldum cesāret yā Resūla'llāh

rüsūm-ı ṭarḥ u ṭarzın:

1. **rüsūm-ı ṭarḥ u ṭarzın:**-*ın*
Tarih 17
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Usûl ve tarz geleneklerine göre.
ʿİmārın emr idüp ḥüsn-i ṭabīʿat muḳteżāsınca
Rüsūm-ı ṭarḥ u ṭarzın itdi reşk-i Ḫellūḫ u Nev-şād

rüsūm-ı ṭarīḳati:

1. **rüsūm-ı ṭarīḳati:**-*i*
Gazel 113
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tarikat âdetleri.
Ḥaḳīḳat üzre rüsūm-ı ṭarīḳati bilürüz
Egerçi ṣūfī bizüm delk u tācumuz yoḳdur

rütbe:

1. **rütbesi:**-*si*
Gazel 115
Mısra: **5**
Derece, basamak, mertebe, makam, paye.
Şimdi yād u āşinānuñ rütbesi farḳ eylemez
Ṭıfl-ı nev-resdür daḫi ol şīvekārum tāzedür

2. **rütbeye:**-*y, -e*
Rübai 356
Mısra: **4**
Derece, basamak, mertebe, makam, paye.
Fażluñla ʿibād-ı muḫlişīnüñden ḳıl
Ol rütbeye gerçi yoḳdur istiḥḳāḳum

rütbe-i ʿafvüñ:

1. **rütbe-i ʿafvüñ:**-*üñ*
Rübai 87
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Affının derecesi.
Ben mücrimi şāyān-ı şefāʿat eyle
Görsün niçedür rütbe-i ʿafvüñ ümmet

rütbe-i aʿlāsı:

1. **rütbe-i aʿlāsı:**-*sı*
Kaside 3
Mısra: **101**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüce makam.
Şāh-ı ḫayl-i rusülüñ rütbe-i aʿlāsı içün
Şeref-i ḳurbı içün maẓhar-ı ev-ednā

rütbe-i gerdūna:

1. **rütbe-i gerdūna:**-*a*
Kaside 28
Mısra: **40**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gökyüzü rütbeli.
Süvār olduḳça ol raḫş-ı ṣabā-reftārına gūyā
Çıḳar tā rütbe-i gerdūna āh-ı pür-şitābumdur

rütbe-i iclāl-i ġarīb:

1. **rütbe-i iclāl-i ġarīb:**
Gazel 62
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zavallının büyük rütbesi.
Bu Naḥīfī n'ola itmezse cihāna raġbet
Milket-i muʿcizedür rütbe-i iclāl-i ġarīb

rütbe-i ʿişyānum:

1. **rütbe-i ʿişyānum:**-*um*
Rübai 327
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İsyanın derecesi.
Müstaġrıḳ-ı cürm olup dil-i nālānum
Ḥaddi güẕer itdi rütbe-i ʿişyānum

rütbe-i ʿizz ü ʿulā:

1. **rütbe-i ʿizz ü ʿulā:**
Kaside 15
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yücelik ve hürmet basamağı, derecesi.
Ḫırḳa-i ḥulle-ṭırāzıyla resūlüñ buldı
Rütbe-i ʿizz ü ʿulā Ḫażret-i Veys'el-Ḳaranī

rütbe-i ḳadrüñ:

1. **rütbe-i ḳadrüñ:**-*üñ*
Kaside 11
Mısra: **41**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İtibar derecesi.
Rütbe-i ḳadrüñ niçe fehm eylesün ehl-i hevā
Şems-i ẕātuñ derk olınmaz çeşm-i nā-bīnā ile

rütbe-i ḳudret:

1. **rütbe-i ḳudret:**
Kaside 5
Mısra: **83**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gücün derecesi.
Rütbe-i ḳudret ḳadar ben naġme-senc-i naʿtüñem
İşte meydān-ı süḫan erbāb-ı naẓma eş-şalā

rütbe-i mevʿūda:

1. **rütbe-i mevʿūda:**-*a*
Kaside 5
Mısra: **155**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Vadedilmiş derece.
Rütbe-i mevʿūda
yaʿnī menzil-i Maḥmūd ile Manşıb-ı ḳurbiyyetüñ efzūn itsün dāʾimā

rütbe-i ʿulyā:

1. **rütbe-i ʿulyā:**
Gazel 83
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
En yüksek derece.
Rütbe-i ʿulyā budur çün ehl-i ʿirfān olana
Manşıb-ı ʿışḳ ister iseñ cāh-ı aʿlādan da geç

2. **rütbe-i ʿulyā:**
Kaside 11
Mısra: **34**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
En yüksek derece.
Pāye-i ḳadrüñ bülend itdi şeb-i Miʿrācda
Ser-firāz idüp seni bu rütbe-i ʿulyā ile

rütbe-i ẕātın:

1. **rütbe-i ẕātın:**-*ın*
Rübai 557
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın varlığının makamı, mevkisi.
Gör rütbe-i ẕātın ne dimekdür fehm it
Maʿnā-yı dil-ārā-yı Ḥabību'llāhı

rüʾūs:

1. **rüʾūsına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 457
Mısra: **4**
Beyler, reisler.
Bir başuñ ile ʿāleme sulṭān iken meded
Ser-dāde olma cāh-ı cihānuñ rüʾūsına

rūy:

1. **rūyuñ:**-*uñ*
Gazel 27

Mısra: **10**
Güzel yüz.
Buldum derūn-ı dilde
Naḥīfī gibi seni
Gösterdi rūyuñ āyīne-i
rūşenüm baña

2. **rūyuña:**-*uñ, -a*
Gazel 67
Mısra: **3**
Güzel yüz.
Ḫālüñle eglenür olan āşüfte
rūyuña
Encüm-şümār-ı ḥasret olur
kām-ḫ∨āh-ı baḫt

3. **rūyına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 178
Mısra: **2**
Güzel yüz.
Ġonçeye nāle-i bülbül ki
ḥicāb-āver olur
Nāz ile rūyına her bergi
niḳāb-āver olur

4. **rūyuña:**-*uñ, -a*
Gazel 178
Mısra: **8**
Güzel yüz.
Farḳ olınmaz dem-i vuṣlatda
ruḫuñla gülşen
Ol ḳadar reng-i ḥayā rūyuña
tāb-āver olur

5. **rūyumuzda:**-*umuz, -da*
Gazel 189
Mısra: **11**
Güzel yüz.
Ḳalur mı rūyumuzda hīç
sevād-ı maʿşiyet böyle
Naḥīfī āb-ı istiġfār anı kim
şüst ü şū eyler

6. **rūyuña:**-*uñ, -a*
Gazel 267
Mısra: **8**
Güzel yüz.
Ruḫṣat-ı būs u kenār olmaz
ise ben zāra
Sevdigüm rūyuña destūr-ı
temāşā da mı yoḳ

7. **rūyuña:**-*uñ, -a*
Gazel 369
Mısra: **3**
Güzel yüz.
Nāzdan rūyuña kāküllerüñi
itme niḳāb
Niçün ey şūḫ-ı cefā-pīşe
ḥicāb eylersin

8. **rūyında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 441
Mısra: **2**
Güzel yüz.
Maḥbūb odur ki ġamzesi
āşūb-ı cān ola
Rūyında reng-i cāẕibe-i ḥüsn
ü ān ola

9. **rūyuña:**-*uñ, -a*
Gazel 444
Mısra: **1**
Güzel yüz.
Ṣaḳın tāb-ı nigehden rūyuña
zülfüñ niḳāb itme
Murād üzre baḳılmaz saña
bīhūde ḥicāb itme

10. **rūyına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 477
Mısra: **1**
Güzel yüz.
Revnaḳ-ı tāze virüp rūyına
kāküller ile
Gülşen-i ḥüsnini zeyn eyledi
sünbüller ile

11. **rūyumı:**-*um, -ı*
Gazel 512
Mısra: **1**
Güzel yüz.
Aġlaram rūyumı ḫāk üzre
sürüp āb gibi
İñlerem miḥnet-i hicrān ile
dūlāb gibi

12. **rūy:**
Muaşşer 1
Mısra: **1**
Güzel yüz.
Görmeyelden rūy dil ol dil-
ber-i nā-yābdan
Ḳāldum ol bī-raḥme ḥāl-i
zārumı işrābdan

rūy u cebīnüñde:

1. **rūy u cebīnüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 283
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüz ve alın.
Ḳalmayup rūy u cebīnüñde
leṭāfet eser
Āsumānuñda ne ḫūrşīd ü ne
māh olsa gerek

ruʾyet:

1. **rüʾyetdür:**-*dür*
Rübai 194
Mısra: **2**
Görme, görülme.
Bir vāḳıʿa gördüm ki ʿaceb
ḥikmetdür
Bir ḫ∨āb ki mażmūnı seni
rüʾyetdür

ruʾyet-i eżġās ü aḥlāmı:

1. **ruʾyet-i eżġāş ü aḥlāmı:**-*ı*
Kaside 1
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Karmakarışık rüyalar.
Bu teġāfül mūcib-i eşkāl-i
ḥayretdür saña
Muḳteżīdür ruʾyet-i eżġāş ü
aḥlāmı bu ḫ∨āb

rūy-ı ʿālem:

1. **rūy-ı ʿālem:**
Gazel 414
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yeryüzü, dünya.
Sen ol nūr-ı Ḫudāsın kim
fürūġ-ı vech-i pāküñden
Ser-ā-pā rūy-ı ʿālem pür-
żiyādur yā Resūla'llāh

rūy-ı ālüñ:

1. **rūy-ı ālüñ:**-*üñ*
Gazel 296
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Al yanak, kırmızı yüz.
Olsun güşāde her dem gül
gibi rūy-ı ālüñ
Ḫaḳ ṣaḳlasun naẓardan
āyīne-i cemālüñ

2. **rūy-ı ālüñ:**-*üñ*
Gazel 308
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Al yanak, kırmızı yüz.
İdersin bana ʿarż-ı şerm-sārī
ʿAraḳ-rīz olsa cānā rūy-ı
ālüñ

rūy-ı aʿmāle:

1. **rūy-ı aʿmāle:**-*e*
Kaside 11
Mısra: **73**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arzuların yüzü.
Rūy-ı aʿmāle vezān eyle
nesīm-i şefḳatüñ
Ḫūy-feşān-ı germ olınca
germī-i ʿuḳbā ile

rūy-ı bahārı:

1. **rūy-ı bahārı:**-*ı*
Gazel 443
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Baharın yüzü.
Olma firifte ṣaḳın ol bāġa
kim anuñ
Rūy-ı bahārı reng-peẕīr-i
ḫazān ola

rūy-ı cānānı:

1. **rūy-ı cānānı:**-*ı*
Matla 248
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin yüzü.
Ḫicāb altında ḳaldı seyr
idelden rūy-ı cānānı
N'ola gündüz görinmezse
sipihrüñ māh-ı tābānı

rūy-ı cihān:

1. **rūy-ı cihān:**
Kaside 8
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yer yüzü.
Ḫāṣılı rūy-ı cihān böyle iken
ser-tā-pā
Emr idüp cümlesine şimdi
Ḫudā-yı Dādār

rūy-ı dil-ārāyı:

1. **rūy-ı dil-ārāyı:**-*yı*
Gazel 495
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
*Gönlü süsleyen
sevgilinin yüzü.*
Teferrüc-gāh-ı ḥüsn itmezdi
ol rūy-ı dil-ārāyı
Eger kim olmasaydı kākül-i
cānāna sevdāyī

rūy-ı ḫandānuñ:

1. **rūy-ı ḫandānuñ:**-*uñ*
Gazel 523
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güler yüz.
Mā-ḥaṣal gülzār-ı dehri sū-
be-sū geşt eyledüm
Görmedin bir verd-i raʿnā
rūy-ı ḫandānuñ gibi

rūy-ı meh-tābuñ:

1. **rūy-ı meh-tābuñ:**-*uñ*
Gazel 306
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
*Ay ışığı gibi yüz;
dolunay olduğu zaman II
sevgilinin parlak yüzü.*
Nigāh-ı ḥasretümden menʿ
idersin rūy-ı meh-tābuñ
Niḳāh-ı zülfüñi refʿ it yeter
ben zāra nāz itdüñ

rūy-ı niyāzum:

1. **rūy-ı niyāzum:**-*um*
Kaside 24
Mısra: **98**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
*Temenna (büyüğe karşı
baş eğme, eşik öpme vb.
hareketler).*
Naḥīfī-veş el açsam vaḳitdür
ḳasḍ-ı icābetle
Sürüp rūy-ı niyāzum şevḳ ile
der-gāh-ı mannāna

2. **rūy-ı niyāzum:**-*um*
Tahmis 10
Mısra: **48**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
*Temenna (büyüğe karşı
baş eğme, eşik öpme vb.
hareketler).*
Beni üftāde-i ʿışḳ itdi bu
ḳadd-i dil-cū
Ṣu gibi sürmendeyem rūy-ı
niyāzum her sū

rūy-ı recāmuz:

1. **rūy-ı recāmuz:**-*muz*
Murabba 10
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ümit yüzü.
Sürüp dergāhuña rūy-ı
recāmuz
Der-i luṭfuñdur ancaḳ
mültecāmuz

rūy-ı şafā görsem:

1. **rūy-ı şafā görsem:**-*se, -m*
Gazel 337
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
*Sevinç yüzü görmek II
sevinmenin yüzüne şahit
olmak.*
Cebīnüm böyle çīn-ālūde-i
şekvā mı eylerdüm
Eger āyīne-i baḫtumda bir
rūy-ı ṣafā görsem

rūy-ı semā:

1. **rūy-ı semā:**
Tarih 28
Mısra: **57**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Göğün yüzü, gökyüzü.
Meclis-i imlā gibi memlūʾ
olup rūy-ı semā
Ḫalḳa-dār olduḳça āfāḳ üzre
encüm fī'l-meṣel

rūy-ı şemʿi:

1. **rūy-ı şemʿi:**-*i*
Gazel 293

Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mumun yüzü.
Rūy-ı şemʿi gün geçer göstermez aña rūzgār
Çoḳ mıdur sūz u güdāzı her gice pervānenüñ

rūy-ı siyāhum:

1. **rūy-ı siyāhum:**-*um*
Gazel 421
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Siyah yüzlü II Günahkar.
Ġubār olmaḳ ümmīdin eylerem der-gāh-ı luṭfuñdan
Yoluñda ferş idüp rūy-ı siyāhum yā Resūla'llāh

rūy-ı siyehüñ sür:

1. **rūy-ı siyehüñ sür:**-*üñ*
Kaside 16
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **Deyim**
Siyah yüzünü sürmek.
Ey Naḥīfī yüri sür şevḳ ile rūy-ı siyehüñ
Maẓhar-ı raḥmet-i mevlā olacaḳ demdür bu

rūy-ı ümmīdin:

1. **rūy-ı ümmīdin:**-*in*
Gazel 143
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ümidin yüzü.
Ehl-i bezmüñ ser-be-ser rūy-ı ümmīdin zerd iden
İntiẓār-ı maḳdem-i sāḳī-i sīmīn sāḳdur

rūy-ı zerdime:

1. **rūy-ı zerdime:**-*im, -e*
Gazel 332
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sararmış yüz.
Beyʿ-gāh-ı ġamda böyle ḫarca sürmezdi beni
Baḳsa rūy-ı zerdime ol dil-ber-i sīmīn tenüm

rūy-ı zerdüm:

1. **rūy-ı zerdüm:**-*üm*
Gazel 47
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sararmış yüz.
Rūy-ı zerdüm āsitān-ı pāküñe ferş eyleyem
Ravża-i ẕī-şānuña yüz sürmek olursa naṣīb

2. **rūy-ı zerdüm:**-*üm*
Gazel 413
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sararmış yüz.
Naẓar ḳıl der-gehüñde rūy-ı zerdüm şevḳ-ı luṭfuñla
Ḫazān olmış yatur berg-i recādur yā Resūla'llāh

rūy-māl eyle:

1. **rūy-māl eyle:**
Kaside 20
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüz sürmek.
Rūy-māl eyle teferrüc-gāh-ı Sulṭān Aḥmede
Taḫt-gāh-ı pādişāh-ı mekremet-muʿtādı gör

rūy-māl eylemege:

1. **rūy-māl eylemege:**-*meg, -e*
Kaside 8
Mısra: **110**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüz sürmek.
Ḳudsiyāndan der-i der-gāhıña ey şāh-ı cihān
Rūy-māl eylemege yer mi bulurlar zevvār

rūy-māl iderek:

1. **rūy-māl iderek:**-*erek*
Gazel 522
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yüz sürmek.
Ḥased ki cismüñe şevḳ ile rūy-māl iderek
O pīrehen sürer ancaḳ senüñ ṣafālaruñı

rūy-māl idüp:

1. **rūy-māl idüp:**-*üp*
Kaside 25
Mısra: **45**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüz sürmek.
Rūy-māl idüp āsitānuñda
Yine ḳadd-i niyāzı dāl itdüm

rūy-māl itdüm:

1. **rūy-māl itdüm:**-*dü, -m*
Kaside 25
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüz sürmek.
Lām-ı luṭfuñla eyleyüp taʿbīr
Ṣafḥa-i naẓma rūy-māl itdüm

rūy-māl itmek:

1. **rūy-māl itmek:**-*mek*
Kaside 23
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüz sürmek.
Naḥīfī ḫāk-i pāya rūy-māl itmek murād eyler
İcāzet var mı sulṭānum o ʿabd-i bī-riyā gelsün

rūy-māl ḳılsam:

1. **rūy-māl ḳılsam:**-*sa, -m*
Kaside 9
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yüz sürmek.
Ḫāk-i pāk-i ṭībeye ḥasretle ḳılsam rūy-māl
Yolların hep rüfte-i çārūb-ı müjgān eylesem

rūy-māl-i der-gāhuñ:

1. **rūy-māl-i der-gāhuñ:**-*uñ*
Gazel 280
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kapına yüz sürmek.
Müyesser olmaz ise rūy-māl-i der-gāhuñ
Helāk ider beni bu ḥasret es-selāmu ʿaleyk

rūy-māl-i der-geh-i maḥbūb-ı ẕī-şān eylesem:

1. **rūy-māl-i der-geh-i maḥbūb-ı ẕī-şān eylesem:**-*se, -m*
Kaside 9
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şan sahibi sevgilinin makamına yüz sürmek.
Görsem ol rūz-ı feraḥ-baḫşāyı kim biñ şevḳ ile
Rūy-māl-i der-geh-i maḥbūb-ı ẕī-şān eylesem

rūy-māl-i dergehüñle:

1. **rūy-māl-i dergehüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 312
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dergâha yüz sürmek, dergâha kapılanmak.
Luṭf-ı tevfīḳ-ı İlāhīden ümmīdüm böyledür
Rūy-māl-i dergehüñle şād ola cān-ı melūl

2. **rūy-māl-i dergehüñle:**-*üñ, -le*
Tahmis 3
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dergâha yüz sürmek, dergâha kapılanmak.
-
Rūy-māl-i dergehüñle ey melāẕ-ı ümmetān

rūy-māl-i pāy-ı şāhīye:

1. **rūy-māl-i pāy-ı şāhīye:**-*ye*
Kıt'a 46
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Padişahın ayağına kapanmak.
Rūy-māl-i pāy-ı şāhīye idüp kendin sebīl
Gözlerinden aḳıdur seyl-āb-ı şevḳı selsebīl

rūyumı sürsem:

1. **rūyumı sürsem:**-*um, -ı, -se, -m*
Gazel 454
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yüz sürmek.
Ḥasretem ol ḥāle kim giryān olup biñ şevḳ ile
Rūyumı sürsem varup ol dest ü dāmān üstüne

rūyumuz yoḳdur:

1. **rūyumuz yoḳdur:**-*um, -uz-umuz, -dur*
Gazel 415
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yüzü olmamak, utanmak.
Bizüm mevlāya yoḳdur rūyumuz ʿarż-ı münācāt
Olursa senden olur luṭf-ı himmet yā Resūla'llāh

rūyumuz zerd oldı:

1. **rūyumuz zerd oldı:**-*muz, -dı*
Gazel 117
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yüzü sararmak II mecazen korkmak.
Bīm-i nigāh-ı ḫışm ile zerd oldı rūyumuz
ʿUşşāḳa sevdigüm naẕaruñ kīmyā mıdur

rūyuña ḫaṭ gelüp:

1. **rūyuña ḫaṭ gelüp:**-*üp*
Gazel 289
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüzünde ayva tüylerinin çıkması.
Ḫaṭ gelüp rūyuña maḥcūb-ı nigāh olsa gerek
Kākülüñ şerm ile mestūr-ı külāh olsa gerek

rūz:

1. **rūzı:**-*ı*
Tarih 10
Mısra: **4**
Gün.
Sāye-endāz olalı bir taḫt-ı ʿadl-i salṭanat
Hep cihān emn ü emānda ḫalḳ hem her rūzı ʿıyd

rūz ile şeb:

1. **rūz ile şeb:**
Gazel 38
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gündüz ile gece.
Kārum efgān eylemekdür rūz ile şeb tā ṣabāḥ
Bülbülāsā bir gül-i ḫandāna oldum mübtelā

rūz itdi:

1. **rūz itdi:**-*di*
Tahmis 5
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gündüz etmek. II nasip etmek.
Leyli baña rūz itdi rūz itdi baña leylī
Ġarḳ itse ʿaceb olmaz āfāḳı yaşum seyli

rūz u şeb:

1. **rūz u şeb:**
Gazel 8
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gündüz ve gece ll daima.

Bu Naḥīfīnüñ niyāzı rūz u şeb senden budur
Ol günehkārı Ḫudādan eyle maḥşerde recā

2. **rūz u şeb:**
Gazel 16
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gündüz ve gece ll daima.
Ḫayrān-ı rüyuñam yine tā ḥaşre dek senüñ
Baḳsam nigāh-ı ḥasret ile rūz u şeb saña

3. **rūz u şeb:**
Gazel 20
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gündüz ve gece ll daima.
Ḫazān-ı nev-bahār-ı vuṣlatuñla ey gül-i raʿnā
Fiġāndur rūz u şeb kārum miṣ̲āl-i bülbül-i şeydā

4. **ruz u şeb:**
Gazel 59
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gündüz ve gece ll daima.
Yaṣdanup ḫāk-i sütūnuñ durmayup her ruz u şeb
Ḥasretüñle bir devāsuz derde düşdüm ey ḥabīb

5. **rūz u şeb:**
Gazel 79
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gündüz ve gece ll daima.
Hep temennā-yı cebīn-sāyī-i dergāhuñdur
Rūz u şeb ḥasret ile āh ü fiġāna bāʿiṣ̲

6. **rūz u şeb:**
Gazel 85
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gündüz ve gece ll daima.
Pādişāhā dünyede irmek viṣāl-i yāra güç
Rūz u şeb āvāre ḳaldı bu dil-i nā-çāra güç

7. **rūz u şeb:**
Gazel 96
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gündüz ve gece.
Sāye-i ḳaddüñ diler serv-i dil-ārā rūz u şeb
N'ola bir kūteh ḳuluñdur ol daḫi bir müstemend

8. **rūz u şeb:**
Gazel 121
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gündüz ve gece.
Çeşminde almaz sipihrüñ mihr ü māhın rūz u şeb
ʿĀṣıḳ-ı āvāre-ḫāṭır māh-ı tābānın arar

9. **rūz u şeb:**
Gazel 150
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gündüz ve gece ll daima.
ʿAceb mi çāh-ı ḳabre girmedükçe bulmasa rifʿat
Naḥīfī Yūsuf-ı dil rūz u şeb maḥsūd-ı iḫvāndur

10. **rūz u şeb:**
Gazel 176
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gündüz ve gece.
Mānīʿ mi seyr-i rūyına dūd-ı siyāh-ı āh
Bilmem Naḥīfīyā bu ġamuñ rūz u şeb nedür

11. **rūz u şeb:**
Gazel 244
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gündüz ve gece.
Seḥer murġ ile pervāne niçe olsun baña hem-dem
Ki ʿāṣıḳ rūz u şeb ṭurmaz ider efġāne ögrenmiş

12. **rūz u şeb:**
Gazel 313
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gündüz ve gece.
Naġme-sāz olmada ser-germ-i hevesdür bülbül
Rūz u şeb gūş-ı güle zemzeme-resdür bülbül

13. **rūz u şeb:**
Gazel 386
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gündüz ve gece.
Ṭālib-i ḫuld-ı berīnem dirse itmem iʿtimād
Rūz u şeb fikr-i ser-i kūyuñ ferāmūş eyleyen

14. **rūz u şeb:**
Gazel 404
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gündüz ve gece.
Ḥażret-i Ḥaḳḳa tażarruʿ eyleyüp eyle niyāz
Āh ü zār itme dilā sen rūz u şeb ġavġāyı ḳo

15. **rūz u şeb:**
Kaside 6
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gündüz ve gece.
Devlet anuñ ki ʿışḳun ile āşinā olup
Fikr-i viṣālüñ eyleye endīşe rūz u şeb

16. **rūz u şeb:**
Kaside 17
Mısra: **54**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gündüz ve gece.
Yā ilāhī çünki vācibdür duʿā-yı şāh-ı dīn

Rūz u şeb ḥüsn-i ḳabūlüñdür
duʿāya müddeʿā

17. **rūz u şeb:**
Kaside 17
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gündüz ve gece.
Rūz u şeb ḫuddām-ı bāb-ı
ʿizzeti ins ü melek
Ser-be-ser müştāḳ-ı ḫāk-i
der-gehi şāh u gedā

18. **rūz u şeb:**
Kaside 26
Mısra: **317**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gündüz ve gece.
ʿUluvv-i ḳadri olup rūz u şeb
teraḳḳide
Kemāl-i ẕātı ola müstefāż-ı
şāh u gedā

19. **rūz u şeb:**
Kaside 27
Mısra: **76**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gündüz ve gece.
Ḫālüme şefḳat ü raḥminden
olurdı ṣad çāk
Rūz u şeb nāle-i dil-dūzumı
gūş itse ṣuḫūr

20. **rūz u şeb:**
Murabba 6
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gündüz ve gece.
Arż u semā vü rūz u şeb
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

21. **rūz u şeb:**
Rübai 269
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gündüz ve gece.
Ġurbetde n'ola rūz u şeb
olsam maḥzūn
Mümkin mi bu endūh ile
mesrūr olmaḳ

22. **rūz u şeb:**
Tahmis 3
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gündüz ve gece.
Cilvegāh oldı dil-i şeydāya
bunca kūh u deşt
Rūz u şeb itdüm ḫayāl-i
gülşen-i kūyuñla geşt

23. **rūz u şeb:**
Tarih 2
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gündüz ve gece ll daima.
Eyleyüp āyīne-i ṭabʿın
mücellā rūz u şeb
Ḫāṭırın gerd-i kederden
eylesün Bārī berī

24. **rūz u şeb:**
Tarih 3
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gündüz ve gece.
Ḫaṭālardan Ḫudā ẕāt-ı şerīfin
eyleye maḥfuẓ
Tamām olmaz olursam
raḥmetinden rūz u şeb bāḥiş

25. **ruz u şeb:**
Tarih 21
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gündüz ve gece.
ʿİzz ü rifʿatle teraḳḳīde ola
Ruz u şeb mertebe-i iḳbāli

rūz u şebde:

1. **rūz u şebde:**-*de*
Rübai 98
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gündüz ve gece.
Bildüñ mi nedür bu rūz u
şebde ḥālāt
Ol faḫr-ı cihān şevḳinedür
bu ḥarekāt

rūz u şebi:

1. **rūz u şebi:**-*i*
Kıt'a 35
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gündüz ve gece ll daima.
Dil-i āşüftenüñ niçe demdür
Geçdi cürm ü günehle rūz u
şebi

rūz u şebüñi:

1. **rūz u şebüñi:**-*üñ, -i*
Kaside 12
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gündüz ve gece.
Rūz u şebüñi ʿıyda ider
cümlesi taḳdīm
İrse n'ola āşüftelerüñ ʿizzet ü
şāna

rūzān ü şebān:

1. **rūzān ü şebān:**
Tahmis 3
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Günler ve geceler.
Eylesem rāh-ı ʿubūdiyyetde
beẕl-i naḳd-i cān
Ġāyet-i meʾmūl odur ben
ḫāke rūzān ü şebān

rūz-düşmen:

1. **rūz-düşmendür:**-*dür*
Gazel 255
Mısra: **7**
Aydınlık düşmanı.
Rūz-düşmendür şeb-i vaṣluñ
recāsıyla göñül
Ser-şikest-i kūşe-i ḥırmān
olup mānend-i şemʿ

rūze:

1. **rūzeden:**-*den*
Gazel 93
Mısra: **5**
Oruç.
Her āfitāb-ı sīm-ten dönmüş
hilāle rūzeden
İtse n'ola defʿ-i ḫazen teşrīf-i
şevḳ-encām-ı ʿıyd

rūzedār-ı hecriñe:

1. **rūzedār-ı hecriñe:**-*iñ, -e*
Gazel 92
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
-Ayrılık orucunu tutan kişi, sevgiliden ayrı kalmış kişi.
Çün rūzedār-ı hecriñe ʿişret ḥarāmdur
İtmem dil-i ḥazīnümi ẕevḳ-āşinā-yı ʿıyd

rūze-i eyyām-ı hecr:

1. **rūze-i eyyām-ı hecr:**
Gazel 410
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayrılık günlerin orucu.
Ümmīd oldur bu deñlü rūze-i eyyām-ı hecr elbet
Olur müstelzim-i ʿıyd-ı viṣālüñ yā Resūla'llāh

rūze-i hecre:

1. **rūze-i hecre:**-*e*
Gazel 416
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayrılık orucu.
Ṣafā-yı ʿıyd-ı vaṣluñla olurlar şādumān elbet
İdenler rūze-i hecre taḥammül yā Resūla'llāh

rūze-i māh-ı muḥarrem:

1. **rūze-i māh-ı muḥarrem:**
Gazel 213
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Muharrem ayının orucu.
Mātem-i hecrüñle giryānuz Naḥīfīveş yine
Rūze-i māh-ı muḥarrem oldı gūyā ʿıydumuz

rūzgār:

1. **rūzgār:**
Gazel 112
Mısra: **5**
Devir, zaman.
Ḳaṭreveş nā-būd ider ehl-i ġurūrı rūzgār
Bir iki gün gerçi deryālar gibi cūş itdirür

2. **rūzgār:**
Gazel 116
Mısra: **6**
Devir, zaman.
Tāb-ı āhumdan bulur sūz-ı derūnum izdiyād
Rūzgār ile şirārı āteşüñ efzūn olur

3. **rūzgār:**
Gazel 123
Mısra: **2**
Esinti, yel.
Ḥuṣūl-i kāma ber-vefḳ-ı icābet āh ü zār ister
Belī fülk-i ümmīde bin muvāfıḳ rūzgār ister

4. **rūzgāruñ:**-*uñ*
Gazel 229
Mısra: **11**
Devir, zaman.
Rūzgāruñ berzaḫ-ı ġafletde eylersin tebāh
Şīve-i ehl-i hevāya itme bīhude heves

5. **rūzgār:**
Gazel 249
Mısra: **3**
Devir, zaman.
Bü'l-ʿaceb merdüm beni bir ḥāle ḳoymaz rūzgār
Serde sevdā-yı saʿādet dilde daʿvā-yı neşāṭ

6. **rūzgārumdan:**-*um, -dan*
Gazel 255
Mısra: **5**
Zaman, vakit, devir, zamane II yüksek basınçtan alçak basınca doğru olan hava hareketi.
Dāġ-sāz-ı şekveyem ben rūzgārumdan hele
Bād-ı āh ile fetīl-efşān olup mānend-i şemʿ

7. **rūzgārı:**-*ı*
Gazel 270
Mısra: **8**
Zaman, vakit, devir, zamane II yüksek basınçtan alçak basınca doğru olan hava hareketi.
Gird-āb-ı derd-i ḥayrete efkendeyüz dirīġ
Fülk-i maḥabbetüñ niçe bir rūzgārı yoḳ

8. **rūzgār:**
Gazel 293
Mısra: **9**
Devir, zaman.
Rūy-ı şemʿi gün geçer göstermez aña rūzgār
Çoḳ mıdur sūz u güdāzı her gice pervānenüñ

9. **rūzgār:**
Gazel 300
Mısra: **5**
Zaman, vakit, devir, zamane II yüksek basınçtan alçak basınca doğru olan hava hareketi.
Bu rūzgār ile dāmān-ı vuṣlatuñ āyā
Girer mi destüme ümmīd-i ʿömr-i Nūḥ iderek

10. **rūzgār:**
Gazel 467
Mısra: **11**
Devir, zaman.
Daḫi müsāʿade itmez mi rūzgār bize
Hezār zevraḳ-ı ʿişret çekildi gülzāra

11. **rūzgāruñ:**-*uñ*
Gazel 491
Mısra: **5**
Devir, zaman.
Rūzgāruñ sillesinden olmaḳ isterseñ emīn
Pür-ḫurūş olma hevā-yı nefs ile deryā gibi

12. **rūzgāruñ:**-*uñ*
Gazel 516
Mısra: **4**
Devir, zaman.
Āh-ı serdüm mānіʿ-i seyr-i cemāl olsa n'ola

Baña göz açdurmaz oldı
rūzgāruñ şiddeti

13. **rūzgār:**
Kaside 19
Mısra: **99**
Devir, zaman.
Bir ġam-ı cān-sūz ile meşġūl olurken rūzgār
Gönderür mihmān-serāy-ı ḳalbe ḥüzn-i āḫarı

14. **rūzgār:**
Kaside 26
Mısra: **161**
Devir, zaman.
Ġarīb ḥāle düçār itdi rūzgār beni
Netīce ḳalmadı ṣabra taḥammülüm ḳaṭʿā

15. **rūzgār:**
Matla 82
Mısra: **2**
Zaman, vakit, devir, zamane II yüksek basınçtan alçak basınca doğru olan hava hareketi.
Bindi esb-i bād-peymāna o şūḫ-ı şeh-süvār
Güyiyā berg-i güli aldı götürdi rūzgār

16. **rūzgār:**
Tahmis 9
Mısra: **6**
Devir, zaman.
Bezme geldi gele ey rūḥ-ı revānum diyerek
Rūzgār olsa müsāʿid bu dil-i bī-hūşa

rūzgār-ı ʿışḳ:

1. **rūzgār-ı ʿışḳ:**
Kaside 28
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk rüzgarı.
O baḥr-ı lücce-dāram rūzgār-ı ʿışḳ ile gūyā
Ten-i zārumda her bir dāġlar yer yer ḥabābumdur

rūzgār-ı vuṣlatına:

1. **rūzgār-ı vuṣlatına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 274
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşma rüzgarı.
Ey Naḥīfī salṭanatdur ḫidmetinde ḳāʾim ol
Rūzgār-ı vuṣlatına ḫoş döner devvār-ı ʿışḳ

rūz-ı cezā:

1. **rūz-ı cezā:**
Gazel 128
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kıyamet günü.
Ḳāniʿ-i devlet-i dünyā olan ehl-i ġaflet
Bī-ʿamel rūz-ı cezā ḫāʾib ü ḫāsir bulunur

2. **rūz-ı cezā:**
Gazel 278
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kıyamet günü.
Luṭf u şefāʿatle baña ḳıl meded
Rūz-ı cezā zehreler olduḳda çāk

3. **rūz-ı cezā:**
Kaside 5
Mısra: **146**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kıyamet günü.
Ben degül ey melceʾ-i ümmet olursa himmetüñ
Raḥm idüp ḥāl-i dil-i nālānuma rūz-ı cezā

4. **rūz-ı cezā:**
Kaside 23
Mısra: **48**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kıyamet günü.
O ḫatmü'l-ebiyā ḫayru'l-verā nūru'l-hüdādur kim
Görürsin şān-ı aʿlāsın hele rūz-ı cezā gelsün

5. **rūz-ı cezā:**
Tahmis 2
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kıyamet günü.
Şād ḳıl rūz-ı cezā luṭf-ı şefāʿatla seni
-

rūz-ı cezāda:

1. **rūz-ı cezāda:**-*da*
Gazel 141
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kıyamet günü.
Naḥīfīyā ḫaẕer it sāġar-ı pür-āteşden
Ḫaẕer ki rūz-ı cezāda ʿaẕāb āteşdür

2. **rūz-ı cezāda:**-*da*
Gazel 260
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kıyamet günü.
Meʾmūl odur ki eyleyesin ben ġarībüñi
Rūz-ı cezāda nāʾil-i tebşīr-i lā teḫaf

3. **rūz-ı cezāda:**-*da*
Kaside 7
Mısra: **41**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kıyamet günü.
Dest-i keremüñle yazıla rūz-ı cezāda
Ser-defter-i aʿmālüma ʿunvān-ı şefāʿat

4. **rūz-ı cezāda:**-*da*
Kaside 15
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kıyamet günü.
Āşinā bir nigeh it rūz-ı cezāda sen de
Bu Naḥīfīye eyā Ḫażret-i Veys'el-Ḳaranī

rūz-ı ezel:

1. **rūz-ı ezel:**
Kaside 5
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ezelden beri.
Ey vücūd-ı bī-naẓīrüñ oldı tā rūz-ı ezel
ʿİllet-i şevket-nümā-yı ḫilḳat-i arż u semā

2. **rūz-ı ezel:**
Tahmis 1
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ezel günü, ruhların yaratılıp da herkesin kısmetinin tayin edildiği gün.
N'ola biñ şevḳ ile ser-geştesi olsa dil ü cān
Oldı tā rūz-ı ezel ʿışḳı derūnumda ʿayān

rūz-ı ezelde:

1. **rūz-ı ezelde:**-*de*
Gazel 284
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ezelden beri.
Ey Naḥīfī baña tā rūz-ı ezelde didi Ḳays
ʿIşḳa benden daḫi aʿlā senüñ istiʿdāduñ

2. **rūz-ı ezelde:**-*de*
Gazel 338
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ezelden beri.
Ḫūn-ı cigerle ḥāṣıl olur ʿişretüm benüm
Rūz-ı ezelde böyle imiş ḳısmetüm benüm

3. **rūz-ı ezelde:**-*de*
Gazel 415
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ezelden beri.
Sen ol şehsin ki tā rūz-ı ezelde eyledi mevlā
Livā-yı ḳadriñi mümtāz-ı rifʿat yā Resūla'llāh

rūz-ı feraḫ-baḫşāyı:

1. **rūz-ı feraḫ-baḫşāyı:**-*yı*
Kaside 9
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ferah bağışlayan gün.
Görsem ol rūz-ı feraḫ-baḫşāyı kim biñ şevḳ ile
Rūy-māl-i der-geh-i maḥbūb-ı ẕī-şān eylesem

rūz-ı ferdā:

1. **rūz-ı ferdā:**
Rübai 32
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ahiret günü.
Ser-tā-be-ḳadem her kişi rūz-ı ferdā
Çünkim ola rū-kerde-i dīvān-ı Ḫudā

rūz-ı ferdāda:

1. **rūz-ı ferdāda:**-*da*
Gazel 498
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gelecek gün, yarın, kıyamet günü.
Bu ʿālemüñ bilinür naḳşı rūz-ı ferdāda
Netīce yarına ḳaldı bu seyrüñ aʿlāsı

2. **rūz-ı ferdāda:**-*da*
Kaside 1
Mısra: **56**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gelecek gün, yarın. II Ahiret günü.
İstivā-yı dī vü imrūz ile maġbūn olma kim
Rūz-ı ferdāda derūnuñ nār-ı levm eyler kebāb

3. **rūz-ı ferdāda:**-*da*
Matla 239
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gelecek gün, yarın, kıyamet günü.
Senüñle iftiḫār eyler iken dünyāda ʿuḳbāda
Beni itme ḫacel ey kān-ı şefḳat rūz-ı ferdāda

4. **rūz-ı ferdāda:**-*da*
Murabba 11
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gelecek gün, yarın. II Ahiret günü.
Olınca rūz-ı ferdāda Suʾāl-i ḥaşre āmāde

rūz-ı fīrūza:

1. **rūz-ı fīrūza:**-*a*
Tahmis 3
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mübarek, kutlu gün.
-
Ḥasretem ol rūz-ı fīrūza o vaḳt-i ḫurreme

rūz-ı ḥaşr:

1. **rūz-ı ḥaşr:**
Kıt'a 16
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kıyamet günü.
Tā rūz-ı ḥaşr idersem eger naʿt-i pāküñi
İtmez ḳabūl-ı ḫātime ẕikr-i feżāʾilüñ

rūz-ı ḥisāb:

1. **rūz-ı ḥisāb:**
Gazel 50
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hesap günü, mahşer.
Böyle ḳalursa Naḥīfī şīve-i baḫtum eger
Dāmenin dest-i nedāmet çāk ider rūz-ı ḥisāb

2. **rūz-ı ḥisāb:**
Gazel 51
Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hesap günü, mahşer.
Şimdi cevr-i bī-ḥisāb eylersin ammā bilmiş ol
ʿĀşıḳ-ı şeydā senüñle söyleşür rūz-ı ḥisāb

3. **rūz-ı ḥisāb:**
Gazel 57
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hesap günü, mahşer.
Lebinüñ şerbetini virmez iseñ ʿāşıḳuña
Ölicek yā ne cevābuñ olıcaḳ rūz-ı ḥisāb

4. **rūz-ı ḥisāb:**
Gazel 370
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hesap günü, mahşer.
Ḳādir olmazsın cevāba şermden rūz-ı ḥisāb
Gel beni aġlatma eşk-i bī-şümārumdan ṣaḳın

5. **rūz-ı ḥisāb:**
Gazel 444
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hesap günü, mahşer.
Hele bir kerre de rūz-ı ḥisāb eyle endīşe
Ġurūr-ı ḥüsn ile ʿuṣṣāḳa cevr-i bī-ḥisāb itme

rūz-ı ḳıyām:

1. **rūz-ı ḳıyām:**
Rübai 350
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kıyamet günü.
Taʿḳīb ide tā birbirini ṣubḥ ile ṣām
Eṭbāḳ-ı semāvāt ola tā rūz-ı ḳıyām

2. **rūz-ı ḳıyām:**
Rübai 377
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kıyamet günü.
Her laḥẓada yüz biñ ṣalavāt ü teslīm
Ḳıl fażluñ ile rūḥına tā rūz-ı ḳıyām

rūz-ı ḳıyāmet:

1. **rūz-ı ḳıyāmet:**
Gazel 408
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kıyamet günü.
Nigāh-ı şefḳatüñ ḳıl tesliyet-baḫş-ı meded-kārī
Naḥīfī bendeñe rūz-ı ḳıyāmet yā Resūla'llāh

rūz-ı ḳıyāmet olmasun:

1. **rūz-ı ḳıyāmet olmasun:**-*ma, -sun*
Gazel 384
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kıyametin olacağı gün.
Ġam yime bir gün irersin vaṣluma dirsin baña
Mevʿid-i vaṣluñ ṣaḳın rūz-ı ḳıyāmet olmasun

rūz-ı maḥşer:

1. **rūz-ı maḥşer:**
Gazel 312
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mahşer günü, kıyamet günü.
Eyle şāyān-ı şefāʿat Ḥażret-i Ḥaḳdan beni
Maṭlabum ḳıl rūz-ı maḥşer maẓhar-ı feyż-i ḥuṣūl

rūz-ı maḥşerde:

1. **rūz-ı maḥşerde:**-*de*
Gazel 9
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mahşer günü, kıyamet günü.
Bir nigāh-ı şefḳat eyle rūz-ı maḥşerde baña
Yā Resūla'llāh fedā olsun dil ü cānum saña

2. **rūz-ı maḥşerde:**-*de*
Gazel 287
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mahşer günü, kıyamet günü.
Ey Naḥīfī ṭuta gör sünnetin ol şāhuñ kim
Rūz-ı maḥşerde saña cāy-ı penāh olsa gerek

3. **rūz-ı maḥşerde:**-*de*
Gazel 369
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mahşer günü, kıyamet günü.
Tīġ-i ʿışḳ ile şehīd olmada teʾḫīr itdüñ
Rūz-ı maḥşerde Naḥīfī ne cevāb eylersin

4. **rūz-ı maḥşerde:**-*de*
Gazel 411
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mahşer günü, kıyamet günü.
Naḥīfī-i ġarībüñ ḳıl temennā rūz-ı maḥşerde
Cenāb-ı Ḥażret-i Perverdigāra yā Resūla'llāh

5. **rūz-ı maḥşerde:**-*de*
Gazel 422
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mahşer günü, kıyamet günü.
Naḥīfī bendeñe eyle şefāʿat rūz-ı maḥşerde
Ḥużūr-ı Ḥaḳda maḳbūl-i recāsın yā Resūla'llāh

6. **rūz-ı maḥşerde:**-*de*
Gazel 431
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade

Mahşer günü, kıyamet günü.
Besdür ey kān-ı şefāʿat rūz-ı maḥşerde eger
Çeşm-i şefḳatle Naḥīfīye iderseñ bir nigāh

7. **rūz-ı maḥşerde:**-*de*
Kaside 8
Mısra: **165**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mahşer günü, kıyamet günü.
Rūz-ı maḥşerde baña eyle ʿināyet tā kim
Ḫande-rīz olmaya aḥvālüme aġyār ile yār

8. **rūz-ı maḥşerde:**-*de*
Kaside 8
Mısra: **186**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mahşer günü, kıyamet günü.
Āteş-i ʿışḳuña ʿisyānumı sūzān ideyüm
Rūz-ı maḥşerde idince baña ʿarż-ı ruḫsār

9. **rūz-ı maḥşerde:**-*de*
Kaside 13
Mısra: **55**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mahşer günü, kıyamet günü.
Olup vā-ümmetā-gūyā-yı şefḳat rūz-ı maḥşerde
Olursın tesliyet-baḫşā ʿuṣāt-ı müslimīn üzre

rūzı medīd ola:

1. **rūzı medīd ola:**-*a*
Tarih 10
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Dua**
İfadesi
"Ömrü uzun olsun." anlamında bir dua ifadesi.
Şevket ü şānı żiyā-baḫş ola meh gibi müdām
Ḥażret-i Sulṭān Aḥmedüñ ola rūzı medīd

rūz-ı memāt:

1. **rūz-ı memāt:**
Tahmis 1
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ölüm günü.
Virsün Allāh bu sūz-ı dil-i nālāna şebāt
Tābiş-i ʿışḳı füzünter ola tā rūz-ı memāt

rūz-ı pür-sūz-ı ʿadālet olınca:

1. **rūz-ı pür-sūz-ı ʿadālet olınca:**-*ınca*
Gazel 408
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Adaletin yakıcı dolu günü II kıyamet, mahşer günü.
Beni luṭf-ı şefāʿatle n'ola şāyān-ı ʿafv eyle
Olınca rūz-ı pür-sūz-ı ʿadālet yā Resūla'llāh

rūz-ı rūşen:

1. **rūz-ı rūşen:**
Gazel 367
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aydınlık gün, gündüz.
Rūz-ı rūşen tīre vü tār oldı çeşm-i cānuma
Görmeyelden āfitāb-ı ʿārıż-ı tābendesin

rūz-ı rūşenden:

1. **rūz-ı rūşenden:**-*den*
Gazel 380
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aydınlık gün, gündüz.
Cihān çeşm-i dile ṭār oldı hecr-i zülf ü rūyuñla
Şebüm farḳ itmez oldum ḥasretüñle rūz-ı rūşenden

rūz-ı rūşenī:

1. **rūz-ı rūşenī:**
Kaside 26
Mısra: **175**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aydınlık gün, parlak gün.
Bu rūz-ı rūşenī tār itdi ẓulmet-i şeb-i ġam
Melāl-i dār ile dar oldı baña dār-ı fenā

rūz-ı rūşenüm:

1. **rūz-ı rūşenüm:**-*üm*
Gazel 21
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aydınlık gün, gündüz.
Şeb-i tārīk-i hecre döndi rūz-ı rūşenüm şimdi
Ġam-ı zülf-i siyāhuñla derūna düşdi bir sevdā

2. **rūz-ı rūşenüm:**-*üm*
Gazel 327
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aydınlık gün, gündüz.
Ḥaḳ bilür ey şemʿ-i cemʿ-i enbiyā vü mürselīn
ʿAyn-ı ẓulmetdür ġam-ı hecrüñle rūz-ı rūşenüm

rūz-ı teşrīf-i hümāyūnı:

1. **rūz-ı teşrīf-i hümāyūnı:**-*ı*
Kaside 20
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Devletin teşrif günü.
Rūz-ı teşrīf-i hümāyūnı olup ʿıyd-i sürūr
Her gönülde inbisāṭ-ı mevsim-i aʿyādı gör

saʿādet:

1. **saʿādetle:**-*le*
Gazel 411
Mısra: **7**

Mutluluk, gönül rahatlığı, huzur.
O ḫāk-i dil-güşā kim sāye-baḫş olduñ saʿādetle
Benüm cānum fedā ol reh-güẕāra yā Resūla'llāh

2. **saʿādetdür:**-*dür*
Gazel 423
Mısra: **5**
Mutluluk, gönül rahatlığı, huzur.
Saʿādetdür dil-i erbāb-ı ʿışḳa cāna minnetdür
Metāʿ-ı vaṣluñ almaḳ naḳd-i cāna yā Resūla'llāh

3. **saʿādet:**
Gazel 430
Mısra: **1**
Mutluluk, gönül rahatlığı, huzur.
Saʿādet ḫidmet-i pīrāmenüñdür yā Resūla'llāh
Selāmet rāh-ı şerʿ-i rūşendür yā Resūla'llāh

4. **saʿādetle:**-*le*
Gazel 461
Mısra: **24**
Mutluluk, gönül rahatlığı, huzur.
Mürāʿāt eyler iseñ emr-i Ḥaḳḳı eyleyüp ʿizzet
Varursın ʿarṣa-gāh-ı ḥaşre ʿizzetle saʿādetle

5. **saʿādetle:**-*le*
Kaside 10
Mısra: **41**
Mutluluk, gönül rahatlığı, huzur.
Saʿādetle gösterdi çoḳ muʿcizāt
Taḥayyürde ḳaldı ʿadū-yı liʾām

6. **saʿādetle:**-*le*
Kaside 26
Mısra: **321**
Mutluluk, gönül rahatlığı, huzur.
Olup hemīşe saʿādetle baḫtı ḳuvvetde
Rehīn-i mekremet olsun o müşfiḳu'ż-żuʿafā

7. **saʿādet:**
Kaside 28
Mısra: **62**
Mutluluk, gönül rahatlığı, huzur.
Yeter devlet dil-i bīmāra rūmālī-i der-gāhuñ
Saʿādet baña ancaḳ ol maḳāma intisābumdur

saʿādet bābı:

1. **saʿādet bābı:**
Gazel 89
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Saadet, mutluluk kapısı.
Saʿādet bābı feṭḥ olmaḳ dilerseñ ger Naḥīfī sen
Muʿaṭṭar ḳılsun āfāḳı hemān ur naʿra-i fettāḥ

saʿādet bula:

1. **saʿādet bula:**-*a*
Tarih 7
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mutlu olmak, arzusuna kavuşmak; sevgiliye yakın olmak.
Pür-nūr ide Ḥaḳ şeyb-i kemāl ile vücūdın
Hem-vāre saʿādet bula bī-ḳayd-ı taʿallül

saʿādet güneşi:

1. **saʿādet güneşi:**
Tahmis 1
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Saadet güneşi, mutluluk güneşi.
Ṭātıdur ḥüsn ü cemāl ile saʿādet güneşi
-

saʿādet nūrı:

1. **saʿādet nūrı:**
Murabba 11
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mutluluk ışığı.
Saʿādet nūrı sensin sen
Şefāʿat yā Resūla'llāh

sāʿat:

1. **sāʿat:**
Gazel 63
Mısra: **8**
An, zaman.
Pertev-i nūr-ı vücūdı rūşen itdi ʿālemi
Ṭoġdıġı sāʿat o meh mihr-i cihān-ārā şıfat

2. **sāʿat:**
Gazel 340
Mısra: **4**
An, zaman.
Vücūdum ṣūret-i dīvāra döndi ḳaldı ḥasretle
Ben ol sāʿat ki ol rūḥ-ı revānumla vedāʿ itdüm

3. **sāʿati:**-*i*
Matla 195
Mısra: **2**
An, zaman.
Sāʿat-i vāḥidedür ʿömr-i cihān
Sāʿati ṭāʿate ṣarf eyle hemān

sāʿat-ı çarḫ-ı devvār:

1. **sāʿat-ı çarḫ-ı devvār:**
Matla 110
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sürekli devreden feleğin saati.
Güẕer eylerse n'ola leyl ü nehār
Tīz yürür sāʿat-ı çarḫ-ı devvār

sāʿat-i vāḥidedür:

1. **sāʿat-i vāḥidedür:**-*e, -dür*
Matla 195
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Içinde bulunulan zaman.
Sāʿat-i vāḥidedür ʿömr-i cihān
Sāʿati ṭāʿate ṣarf eyle hemān

şabā:

1. **şabā:**
Gazel 21
Mısra: **7**
Doğudan esen hafif ve latif rüzgârdır. Sabâ yeli sevgilinin kokusunu taşıması, dağıtması ve yayması esası üzerine kurulmuştur. Daima sevgilinin saçlarından bir iz ve koku taşır. Aynı zamanda âşığa sevgiliden haber getiren bir postacıdır. Sevgilinin saçındaki misk, anber, sünbül ve reyhan kokularına sahiptir.
Dirīġ itme ṣabā ile peyām-ı luṭfuñı benden
Çıḳarma ḫāṭıruñdan ʿāşıḳ-ı mehcūruñı cānā

2. **şabānuñ:**-*nuñ*
Gazel 121
Mısra: **5**
Doğudan esen hafif ve latif rüzgârdır. Sabâ yeli sevgilinin kokusunu taşıması, dağıtması ve yayması esası üzerine kurulmuştur. Daima sevgilinin saçlarından bir iz ve koku taşır. Aynı zamanda âşığa sevgiliden haber getiren bir postacıdır. Sevgilinin saçındaki misk, anber, sünbül ve reyhan kokularına sahiptir.
Verd-i gülzāra ṭoḳunmaḳdan ṣabānuñ ḳaṣdı var
ʿAndelīb-i bī-nevānuñ rāz-ı pinhānın arar

3. **şabādan:**-*dan*
Gazel 158
Mısra: **7**
Doğudan esen hafif ve latif rüzgârdır. Sabâ yeli sevgilinin kokusunu taşıması, dağıtması ve yayması esası üzerine kurulmuştur. Daima sevgilinin saçlarından bir iz ve koku taşır. Aynı zamanda âşığa sevgiliden haber getiren bir postacıdır. Sevgilinin saçındaki misk, anber, sünbül ve reyhan kokularına sahiptir.
Ṣabādan būy-ı zülfüñ cüst ü cū eyler dil-i şeydā
ʿAceb dīvānedür ümmīd-i luṭf-ı rūzgār eyler

4. **şabā:**
Gazel 170
Mısra: **4**
Doğudan esen hafif ve latif rüzgârdır. Sabâ yeli sevgilinin kokusunu taşıması, dağıtması ve yayması esası üzerine kurulmuştur. Daima sevgilinin saçlarından bir iz ve koku taşır. Aynı zamanda âşığa sevgiliden haber getiren bir postacıdır. Sevgilinin saçındaki misk, anber, sünbül ve reyhan kokularına sahiptir.
Getür gel ḫāṭır-ı nā-şādıma gel ṣoḥbet-i yāri
O demler ey ṣabā ʿālemde mesrūr oldıġum demdür

5. **şabā:**
Gazel 194
Mısra: **8**
Doğudan esen hafif ve latif rüzgârdır. Sabâ yeli sevgilinin kokusunu taşıması, dağıtması ve yayması esası üzerine kurulmuştur. Daima sevgilinin saçlarından bir iz ve koku taşır. Aynı zamanda âşığa sevgiliden haber getiren bir postacıdır. Sevgilinin saçındaki misk, anber, sünbül ve reyhan kokularına sahiptir.
Ne serv-i ser-bülend-i bāġ-ı dil-keş oldıġuñ gördük
Hele bildüñ mi sen de ey ṣabā ol meh-liḳā kimdür

6. **şabā:**
Gazel 206
Mısra: **5**
Doğudan esen hafif ve latif rüzgârdır. Sabâ yeli sevgilinin kokusunu taşıması, dağıtması ve yayması esası üzerine kurulmuştur. Daima sevgilinin saçlarından bir iz ve koku taşır. Aynı zamanda âşığa sevgiliden haber getiren bir postacıdır. Sevgilinin saçındaki misk, anber, sünbül ve reyhan kokularına sahiptir.
Niyāz-nāmemüz itdük ṣabā ile irsāl
O ġonçeden bize luṭf-ı peyāma muntaẓıruz

7. **şabā:**
Gazel 211
Mısra: **4**
Doğudan esen hafif ve latif rüzgârdır. Sabâ yeli sevgilinin kokusunu taşıması, dağıtması ve yayması esası üzerine kurulmuştur. Daima sevgilinin saçlarından bir iz ve koku taşır. Aynı zamanda âşığa sevgiliden haber getiren bir postacıdır. Sevgilinin saçındaki misk, anber, sünbül ve reyhan kokularına sahiptir.
Dīdemüz ḫāk-i reh-i yār ile rūşen oldı
Biz ṣabā cümle bu eylükleri senden bilürüz

8. **şabā:**
Gazel 213
Mısra: **5**
Doğudan esen hafif ve latif rüzgârdır. Sabâ yeli sevgilinin kokusunu taşıması, dağıtması ve yayması esası üzerine kurulmuştur. Daima sevgilinin saçlarından bir iz ve koku taşır. Aynı zamanda âşığa sevgiliden haber getiren bir postacıdır. Sevgilinin saçındaki misk, anber, sünbül ve reyhan kokularına sahiptir.
Nefḥa-dād ol ey ṣabā gel ṭurra-i dildārdan
Ḳalmasun pejmürde luṭf it ġonçe-i ümmīdümüz

9. **şabā:**
Gazel 224
Mısra: **3**
Doğudan esen hafif ve latif rüzgârdır. Sabâ yeli sevgilinin kokusunu taşıması, dağıtması ve yayması esası üzerine kurulmuştur. Daima sevgilinin saçlarından bir iz ve koku taşır. Aynı zamanda âşığa sevgiliden haber

getiren bir postacıdır. Sevgilinin saçındaki misk, anber, sünbül ve reyhan kokularına sahiptir.
Ey ṣabā yāda getürmez mi bizi gāhīce yār
Ḥālümüz ṣormaz mı ol serv-i sīm-endāmumuz

10. **ṣabā:**
Gazel 303
Mısra: **1**
Doğudan esen hafif ve latif rüzgârdır. Sabâ yeli sevgilinin kokusunu taşıması, dağıtması ve yayması esası üzerine kurulmuştur. Daima sevgilinin saçlarından bir iz ve koku taşır. Aynı zamanda âşığa sevgiliden haber getiren bir postacıdır. Sevgilinin saçındaki misk, anber, sünbül ve reyhan kokularına sahiptir.
Ṣabā senüñ bilelüm kūy-ı dil-rübā mı yerüñ
Alınmadı gideli ol diyāra bir ḫaberüñ

11. **ṣabā:**
Gazel 316
Mısra: **12**
Doğudan esen hafif ve latif rüzgârdır. Sabâ yeli sevgilinin kokusunu taşıması, dağıtması ve yayması esası üzerine kurulmuştur. Daima sevgilinin saçlarından bir iz ve koku taşır. Aynı zamanda âşığa sevgiliden haber getiren bir postacıdır. Sevgilinin saçındaki misk, anber, sünbül ve reyhan kokularına sahiptir.
Kim gider kūçe-i dildārı ḳoyup gülzāra
Ey ṣabā sencileyin her kişi āvāre degül

12. **ṣabā:**
Gazel 379
Mısra: **4**
Doğudan esen hafif ve latif rüzgârdır. Sabâ yeli sevgilinin kokusunu taşıması, dağıtması ve yayması esası üzerine kurulmuştur. Daima sevgilinin saçlarından bir iz ve koku taşır. Aynı zamanda âşığa sevgiliden haber getiren bir postacıdır. Sevgilinin saçındaki misk, anber, sünbül ve reyhan kokularına sahiptir.
Hep ġazālān-ı Ḫuten reşk ile dil-ḫaste olur
Nefḫa-dād olsa ṣabā kākül-i müşkīnüñden

13. **ṣabā:**
Gazel 398
Mısra: **3**
Doğudan esen hafif ve latif rüzgârdır. Sabâ yeli sevgilinin kokusunu taşıması, dağıtması ve yayması esası üzerine kurulmuştur. Daima sevgilinin saçlarından bir iz ve koku taşır. Aynı zamanda âşığa sevgiliden haber getiren bir postacıdır. Sevgilinin saçındaki misk, anber, sünbül ve reyhan kokularına sahiptir.
Mecrūḥ-ı tīġ-ı ḥasretem bildür ey ṣabā
Ḫūnīn libās ü pīrehenüm aña vir nişān

14. **ṣabā:**
Gazel 433
Mısra: **11**
Doğudan esen hafif ve latif rüzgârdır. Sabâ yeli sevgilinin kokusunu taşıması, dağıtması ve yayması esası üzerine kurulmuştur. Daima sevgilinin saçlarından bir iz ve koku taşır. Aynı zamanda âşığa sevgiliden haber getiren bir postacıdır. Sevgilinin saçındaki misk, anber, sünbül ve reyhan kokularına sahiptir.
Gülzār-ı kūyına yoluñ uġrarsa ey ṣabā
Benden duʿālar ile var ol ʿişve-bāzuma

15. **ṣabā:**
Gazel 456
Mısra: **6**
Doğudan esen hafif ve latif rüzgârdır. Sabâ yeli sevgilinin kokusunu taşıması, dağıtması ve yayması esası üzerine kurulmuştur. Daima sevgilinin saçlarından bir iz ve koku taşır. Aynı zamanda âşığa sevgiliden haber getiren bir postacıdır. Sevgilinin saçındaki misk, anber, sünbül ve reyhan kokularına sahiptir.
Hezār-ı dil ḳafes-i cismi çāk ider ṣanuram
Ṣabā o ġonça-dehenden peyām virdükçe

16. **ṣabā:**
Gazel 458
Mısra: **11**
Doğudan esen hafif ve latif rüzgârdır. Sabâ yeli sevgilinin kokusunu taşıması, dağıtması ve yayması esası üzerine kurulmuştur. Daima sevgilinin saçlarından bir iz ve koku taşır. Aynı zamanda âşığa sevgiliden haber getiren bir postacıdır. Sevgilinin saçındaki misk, anber, sünbül ve reyhan kokularına sahiptir.
Luṭf eyle ey ṣabā var ʿarż eyle ḥasb-i ḥālüm
Ol lāle-ḫad nigāra ol serv-ḳad cevāna

17. **ṣabā:**
Gazel 468
Mısra: **1**
Doğudan esen hafif ve latif rüzgârdır. Sabâ yeli sevgilinin kokusunu taşıması, dağıtması ve yayması esası üzerine kurulmuştur. Daima sevgilinin saçlarından bir iz ve koku taşır. Aynı zamanda âşığa sevgiliden haber getiren bir postacıdır. Sevgilinin saçındaki misk, anber, sünbül ve reyhan kokularına sahiptir.
Ṣabā eger ki varursañ ḥarīm-i dil-dāra
Duʿālar it yüri benden o māh-ruḫ-sāra

18. **ṣabā:**
Kaside 8
Mısra: **217**
Doğudan esen hafif ve latif rüzgârdır. Sabâ yeli

sevgilinin kokusunu taşıması, dağıtması ve yayması esası üzerine kurulmuştur. Daima sevgilinin saçlarından bir iz ve koku taşır. Aynı zamanda âşığa sevgiliden haber getiren bir postacıdır. Sevgilinin saçındaki misk, anber, sünbül ve reyhan kokularına sahiptir.
Şāhid-i cilve-fürūşāna ṣabā müjdeler it
Eylesünler yine gülzāra gelüp geşt ü güẕār

19. **ṣabā:**
Kaside 23
Mısra: **15**
Doğudan esen hafif ve latif rüzgârdır. Sabâ yeli sevgilinin kokusunu taşıması, dağıtması ve yayması esası üzerine kurulmuştur. Daima sevgilinin saçlarından bir iz ve koku taşır. Aynı zamanda âşığa sevgiliden haber getiren bir postacıdır. Sevgilinin saçındaki misk, anber, sünbül ve reyhan kokularına sahiptir.
Ṣabā var eyle inhā ḳaṣd-ı rūy-māl itdigüm evvel
Saña ya gelmesün dir ol nihāl-i tāze ya gelsün

20. **ṣabā:**
Kaside 23
Mısra: **1**
Doğudan esen hafif ve latif rüzgârdır. Sabâ yeli sevgilinin kokusunu taşıması, dağıtması ve yayması esası üzerine kurulmuştur. Daima sevgilinin saçlarından bir iz ve koku taşır. Aynı zamanda âşığa sevgiliden haber getiren bir postacıdır. Sevgilinin saçındaki misk, anber, sünbül ve reyhan kokularına sahiptir.
Giderseñ bāġ-ı kūy-ı yāra ṣabr eyle ṣabā gelsün
Delīl olsun saña rāh-ı murāda reh-nümā gelsün

21. **ṣabā:**
Matla 138
Mısra: **1**
Doğudan esen hafif ve latif rüzgârdır. Sabâ yeli sevgilinin kokusunu taşıması, dağıtması ve yayması esası üzerine kurulmuştur. Daima sevgilinin saçlarından bir iz ve koku taşır. Aynı zamanda âşığa sevgiliden haber getiren bir postacıdır. Sevgilinin saçındaki misk, anber, sünbül ve reyhan kokularına sahiptir.
Düşdi mi rāh-ı Stanbula ṣabā hīç güẕerüñ
Görelüm gel ḫaberüñ var mı vaṭandan ḫaberüñ

22. **ṣabā:**
Matla 233
Mısra: **2**
Doğudan esen hafif ve latif rüzgârdır. Sabâ yeli sevgilinin kokusunu taşıması, dağıtması ve yayması esası üzerine kurulmuştur. Daima sevgilinin saçlarından bir iz ve koku taşır. Aynı zamanda âşığa sevgiliden haber getiren bir postacıdır. Sevgilinin saçındaki misk, anber, sünbül ve reyhan kokularına sahiptir.
Ṣafā-yı müjde-i teşrīfüñ irdi āfāḳa
Ne yeller esdi ṣabā uġraduñ bu müştāḳa

23. **ṣabā:**
Rübai 480
Mısra: **1**
Doğudan esen hafif ve latif rüzgârdır. Sabâ yeli sevgilinin kokusunu taşıması, dağıtması ve yayması esası üzerine kurulmuştur. Daima sevgilinin saçlarından bir iz ve koku taşır. Aynı zamanda âşığa sevgiliden haber getiren bir postacıdır. Sevgilinin saçındaki misk, anber, sünbül ve reyhan kokularına sahiptir.
Aḥvālümi ʿarż eyle ṣabā iḫvāna
Ben zāra taʿaccübde olan yārāna

24. **ṣabā:**
Tarih 10
Mısra: **13**
Doğudan esen hafif ve latif rüzgârdır. Sabâ yeli sevgilinin kokusunu taşıması, dağıtması ve yayması esası üzerine kurulmuştur. Daima sevgilinin saçlarından bir iz ve koku taşır. Aynı zamanda âşığa sevgiliden haber getiren bir postacıdır. Sevgilinin saçındaki misk, anber, sünbül ve reyhan kokularına sahiptir.
Bu peyām-ı behcet-āṣārı getürdükde ṣabā
Ḳalmadı şād olmaduḳ hīç ins ü cāndan bir ferīd

<u>ṣabā geldükçe:</u>

1. **ṣabā geldükçe:**-*dükçe*
Gazel 372
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sabaha doğru kuzeydoğudan hafif hafif esen serin, hoş, latif bahar rüzgârının esmesi. II (sevgiliden) haber gelmesi.
Eyler beni sevdā-zede-i ʿışḳ u maḥabbet
Geldükçe ṣabā kākül-i ʿanber-şikeninden

<u>ṣabā itdükçe:</u>

1. **ṣabā itdükçe:**-*dükçe*
Gazel 153
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Rüzgarın esmesi.
Nefḥa-i zülfüñ ṣabā itdükçe neşr-i kāʾināt
Reşk ile āhūlaruñ ser-cümle baġrı ḫūn olur

<u>ṣabā*:</u>

1. **ṣabā:**
Gazel 10
Mısra: **8**
Doğudan esen hafif ve latif rüzgârdır. Sabâ yeli sevgilinin kokusunu taşıması,

dağıtması ve yayması esası üzerine kurulmuştur. Daima sevgilinin saçlarından bir iz ve koku taşır. Aynı zamanda âşığa sevgiliden haber getiren bir postacıdır. Sevgilinin saçındaki misk, anber, sünbül ve reyhan kokularına sahiptir.
Ḳanı selāmı ḳanı bir peyāmı cānānuñ
Ṣabā sensüñ de işüñ hep hevā imiş ḥayfā

<u>ṣabāḥ:</u>

1. **ṣabāḥ:**
Gazel 38
Mısra: **3**
Gün başalangıcı, kuşluk.
Kārum efġān eylemekdür rūz ile şeb tā ṣabāḥ
Bülbülāsā bir gül-i ḫandāna oldum mübtelā

<u>ṣabāḥ oldı:</u>

1. **ṣabāḥ oldı:**-*dı*
Gazel 387
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güneş doğup ortalık aydınlanmak.
Aġlardı mūy-ı rīş ü ser göñül dünyāya ḳanmazsın
Ṣabāḥ oldı daḫi sen ḫ∨āb-ı ġafletden uyanmazsın

<u>ṣabāḥ u mesā:</u>

1. **ṣabāḥ u mesā:**
Gazel 107
Mısra: **36**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sabah akşam (Daima,sürekli).
İlāhī her dem-i fīrūzın eyle ʿıyd-ı saʿīd
Hemīşe tā ki ṣabāḥ u mesā müceddedür

2. **ṣabāḥ u mesā:**
Kaside 26
Mısra: **160**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sabah ve akşam.
Ṣıyānet eyler idüm gerçi āb-ı rūyumı āh
ʿAraḳ-feşān-ı taḥammül olup ṣabāḥ u mesā

<u>ṣabāḥ ü ṣām:</u>

1. **ṣabāḥ ü ṣām:**
Rübai 45
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sabah ve akşam.
Murġān-ı ḫoş-elḥān idüp āheng-i s̲enā
İtmekde ṣabāḥ ü ṣām tesbīḥ-i Ḫudā

<u>ṣabāḥ-ı ḥaşre:</u>

1. **ṣabāḥ-ı ḥaşre:**-*e*
Gazel 67
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kıyamet sabahı.
Ḫ∨āb-ı teġāfül eyledi der-beste çeşmini
Ḳaldı ṣabāḥ-ı ḥaşre dem-i intibāh-ı baḫt

<u>ṣabaḳat raḥmetī ʿalā ġażabī:</u>

1. **ṣabaḳat raḥmetī ʿalā ġażabī:**
Kıt'a 35
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Hadis**
"Rahmetim gazabımı aştı." anlamına gelen Deylemi'den rivayet edilen bu hadis-i kudsidir.
Çün buyurduñ kemāl-i luṭfuñdan
Sabaḳat raḥmetī ʿalā ġażabī

<u>ṣāb-bāz-ı sāʿid-i himmet:</u>

1. **ṣāb-bāz-ı sāʿid-i himmet:**
Gazel 172
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Mübarek lütuf kuşu.
Evc-i istiġnādan eyler niçe ʿAnḳāyı şikār
Ṣāb-bāz-ı sāʿid-i himmet sebük-pervāz olur

<u>sābiḳ:</u>

1. **sābiḳ:**
Rübai 411
Mısra: **3**
Zaman bakımından geride kalan, geçen, geçmiş.
Yoḳ sābiḳ u lāḥiḳ ḥarem-i ʿizzetüñe
Hādī vü Muḳaddim ü Muʿaḫḫir sensin

<u>sābiḳ u lāḥiḳ:</u>

1. **sābiḳ u lāḥiḳ:**
Rübai 43
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eskisi ve yenisi.
Cehd eyleseler sābiḳ u lāḥiḳ ʿālem
Biñ niʿmetüñüñ şükrini mümkin mi edā

2. **sābiḳ u lāḥiḳ:**
Tarih 28
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eskisi ve yenisi (Mecliste bulunanlar bağlamında).
Müttefiḳdür bu rivāyetde belī āḥād-ı nās
Sābiḳ u lāḥiḳ odur mümtāz-ı aṣḥāb-ı düvel

<u>sābıḳan:</u>

1. **sābıḳān:**
Kaside 21
Mısra: **5**
Bundan önce, evvelce.
Sābıḳān ḳaṣr-ı Ḫavernāḳ ile cevsaḳ ki dinür
Oldılar pā-zede-i şevketi Saʿd-ābāduñ

<u>sābit eyle:</u>

1. **<u>s</u>ābit eyle:**
Gazel 45
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Karar kılmak.
Sen rıżā-yı pāküñ üzre s̲ābit eyle ḳalbümi
Ḳabża-i ḥükmüñdedür taḳlīb-i ebṣār u ḳulūb

s̲ābit idüp:

1. **s̲ābit idüp:**-*üp*
Tarih 5
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sabitleştirmek, sabit duruma getirmek.
Duʿāmuz böyledür mevlā idüp s̲ābit maḳāmında
Hemīşe eyleye iḳbāl ü ʿömr ü ʿizzetin memdūd

s̲ābit ol:

1. **s̲ābit ol:**
Gazel 455
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Devamlı olmak, durağan durumda bulunmak.
S̲ābit ol sen itdigüñ ol ʿahd ü peymān üstüne
Ḳulluġuñ her vech ile baş üstüne cān üstüne

s̲ābit ola:

1. **s̲ābit ola:**-*a*
Kaside 26
Mısra: **316**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yerinde durmak, kımıldamamak.
Hemīşe żāhir olup tā fürūġ-ı şems ü ḳamer
Hemīşe s̲ābit ola tā bu ḳubbe-i mīnā

s̲ābit olmışken:

1. **s̲ābit olmışken:**-*mış, -ken*
Gazel 340
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Devamlı olmak, durağan durumda bulunmak.
Feżā-yı ḳāma imkān-ı taʿalluḳ s̲ābit olmışken
Semend-i ḫ∨āhişi ser-germ-i rāh-ı imtināʿ itdüm

s̲ābit ü seyyāre:

1. **s̲ābit ü seyyāre:**
Rübai 259
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sabit ve hareketli varlıklar, yaratılan her şey.
Şems ü ḳamer ü s̲ābit ü seyyāre vü berḳ
Envāruñ ile ṭoptoludur ġarb ile şarḳ

s̲ābitü'l-ʿazm-i ġazā:

1. **s̲ābitü'l-ʿazm-i ġazā:**
Beyit 1
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gaza yapmaya kararlı.
Muṣṭafā Ḫān-ı muẓaffer şāh-ı z̲ī-ḳadr ü celāl
S̲ābitü'l-ʿazm-i ġazā maḥrūs-ı fazl-ı Kirdigār

ṣabr:

1. **ṣabrın:**-*ı, -n*
Gazel 143
Mısra: **9**
Dayanma, katlanma, tahammül gösterme.
ʿAḳl ü ṣabrın virdi yaġmāya Naḥīfī ṣimdi hep
Devlet-i ḥüsninde ol ser-defter-i ʿuṣṣāḳdur

2. **ṣabr:**
Gazel 237
Mısra: **9**
Dayanma, katlanma, tahammül gösterme.
Devāsı ṣabr imiş ancaḳ bu derd-i cān-sūzuñ
ʿAceb ʿaceb ki ġam-ı ʿışḳ içün devā yoġ imiş

3. **ṣabrumı:**-*um, -ı*
Gazel 264
Mısra: **17**
Dayanma, katlanma, tahammül gösterme.
Çıḳardı ṣabrumı elden ayaġa ṣaldı beni
Amān o sāʿid-i billūr ile o sīmīn sāḳ

4. **ṣabra:**-*a*
Gazel 318
Mısra: **5**
Dayanma, katlanma, tahammül gösterme.
Muḥāl oldı taḥammül ṣabra ḫod hīç ḳalmadı ṭāḳāt
Be-ġāyet müşkil oldı vażʿ-ı ebnā-yı zamān müşkil

5. **ṣabra:**-*a*
Gazel 354
Mısra: **14**
Dayanma, katlanma, tahammül gösterme.
El çek ey ṣūḫ-ı cefā-cū ḫançer-i āzārdan
Ḳalmadı ṣabra mecālüm cevre tāb ü ṭāḳātüm

6. **ṣabra:**-*a*
Gazel 407
Mısra: **6**
Dayanma, katlanma, tahammül gösterme.
Dem-ā-dem iştiyāḳ-ı rūy-māl-i āsitānuñla
Göñülde ḳalmadı hīç ṣabra ṭāḳat yā Resūla'llāh

7. **ṣabra:**-*a*
Kaside 26
Mısra: **162**
Dayanma, katlanma, tahammül gösterme.
Ġarīb ḥāle düçār itdi rūzgār beni
Netīce ḳalmadı ṣabra taḥammülüm ḳaṭʿā

8. **ṣabrum:**-*um*
Matla 5
Mısra: **1**
Dayanma, katlanma, tahammül gösterme.
Ḳul itdi bir nigāh-ı nāz ile ṣabrum idüp yaġmā
Şikār aldı beni ol şāh-bāz-ı evc-i istiġnā

9. **ṣabrum:**-*um*
Rübai 115
Mısra: **2**
Dayanma, katlanma, tahammül gösterme.
Aġyāra teşebbüṣle olup ḫaste-mizāc
Esbāba naẓar eyledi ṣabrum tārāc

10. **ṣabra:**-*a*
Tahmis 10
Mısra: **36**
Dayanma, katlanma, tahammül gösterme.
Kār-sāz olmada ʿışḳ āteşi cān ü tende
Ṣabra bir vech ile yoḳ tāb-ı taḥammül bende

ṣabr eyle:

1. **ṣabr eyle:**
Kaside 23
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sabretmek, dayanmak.
Giderseñ bāġ-ı kūy-ı yāra ṣabr eyle ṣabā gelsün
Delīl olsun saña rāh-ı murāda reh-nümā gelsün

2. **ṣabr eyle:**
Kaside 23
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sabretmek, dayanmak.
Ḳalur mı sende bu zühd ü riyālardan eṣer zāhid
Hele ṣabr eyle bezme ol cevān-ı dil-rübā gelsün

3. **ṣabr eyle:**
Matla 21
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sabretmek, dayanmak.
Her kime ḥālüm disem ṣabr eyle emr eyler baña
Sen niçe fermān idersin söyledüm ḥālüm saña

ṣabr eylemek:

1. **ṣabr eylemek:**-*mek*
Gazel 155
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sabretmek, dayanmak.
Mirʾāta baḳma bir iki gün eyle tecribe
Ṣabr eylemek firāḳuña müşkil degül midür

ṣabr eyleyelüm:

1. **ṣabr eyleyelüm:**-*ye*, -*lüm*
Rübai 341
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sabretmek, dayanmak.
Ehl-i ġarażuñ cevrine ṣabr eyleyelüm
Ṣabr itmede cān ü dile cebr eyleyelüm

ṣabr ide:

1. **ṣabr ide:**-*e*
Gazel 253
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sabır göstermek, tahammül etmek.
Ki dirler nīş-i zenbūrdan ne ġamdur ṭālib-i şehde
Gerekdür ṣabr ide cānā kim eylerse ṣafādan ḫaẓ

ṣabr idemem:

1. **ṣabr idemem:**-*e*, -*me*, -*m*
Gazel 501
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sabır göstermek, tahammül etmek.
Bir nefes ṣabr idemem fürḳat-i dīdāruña āh
Görmek ister dil-i ḥasret-zede her gāh seni

ṣabr idemeyen:

1. **ṣabr idemeyen:**-*e*, -*me*, -*yen*
Kaside 3
Mısra: **79**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sabır göstermek, tahammül etmek.
Tāb-ı germābeye ṣabr idemeyen bir laḥẓa
Niçe ṭāḳat getürür sūzişine nīrānuñ

ṣabr idersem:

1. **ṣabr idersem:**-*er*, -*se*, -*m*
Gazel 496
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sabır göstermek, tahammül etmek.
Ṣabr idersem cigerüm āteş-i ḥasretle yanar
Āh idersem yaḳaram dāʾire-i encümeni

ṣabr ile ḳoruḳ ḥelvā olur:

1. **ṣabr ile ḳoruḳ ḥelvā olur:**
Gazel 134
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Atasözü**
Sabırla koruk helva olur, dut yaprağı atlas: Sabretmesini bilen kişi olmayacak gibi görünen işlerde bile başarı kazanır.
Telḫī-i hicrāna ṣabr it vuṣlat isterseñ eger
Pendümi gūş eyle ṣabr ile ḳoruḳ ḥelvā olur

ṣabr it:

1. **ṣabr it:**
Gazel 134
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sabır göstermek, tahammül etmek.
Telḫī-i hicrāna ṣabr it vuṣlat isterseñ eger
Pendümi gūş eyle ṣabr ile ḳoruḳ ḥelvā olur

2. **ṣabr it:**
Gazel 437
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Sabır etmek, tahammül etmek.
Eger bir yerde olmazsa temennā-yı viṣāl-i dost
Olur elbette ṣabr it ey dil-i āgāh bir yerde

ṣabr itmede:

1. **ṣabr itmede:**-*me, -de*
Rübai 341
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sabır göstermek, tahammül etmek.
Ehl-i ġarażuñ cevrine ṣabr eyleyelüm
Ṣabr itmede cān ü dile cebr eyleyelüm

ṣabr itmez:

1. **ṣabr itmez:**-*mez*
Gazel 438
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sabır göstermek, tahammül etmek.
Sen ḫulf-ı vaʿde nāz ile sergerm-i iʿtiyād
Ṣabr itmez intiẓāra dil-i rūbe-rāh ise

ṣabr u ārāmı ḳalmaz:

1. **ṣabr u ārāmı ḳalmaz:**-*maz*
Gazel 297
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sabır ve sakinliğin kalması.
Seni gördükçe ey perī-çehre
Ṣabr u ārāmı ḳalmaz insānuñ

ṣabr u ārāmumı:

1. **ṣabr u ārāmumı:**-*um, -i*
Gazel 200
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sabır ve huzur.
Ṣabr u ārāmumı ser-cümle perīṣān itdüñ
Niçe biñ nāz ile ey ṣūḫ-ı perīṣān-destār

ṣabr u ḳarāra:

1. **ṣabr u ḳarāra:**-*a*
Tahmis 10
Mısra: **42**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sabır ve tahammül.
Seni bu ḥüsn ü cemāl ile görüp ey meh-rū
Didüm āh eyleyerek ṣabr u ḳarāra yā hū

ṣabr u ḳarārum:

1. **ṣabr u ḳarārum:**-*um*
Gazel 386
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sabır ve tahammül.
ʿIşḳ u ṣevḳuñdur dil-i ṣeydāyı bī-hūş eyleyen
Maḥv idüp ṣabr u ḳarārum mest ü medhūş eyleyen

2. **ṣabr u ḳarārum:**-*um*
Gazel 504
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sabır ve tahammül.
Geldükçe yāda ṣabr u ḳarārum ḳomaz benüm
Rūmuñ o nāz u ṣīvesi çoḳ dil-rübāları

3. **ṣabr u ḳarārum:**-*um*
Rübai 332
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sabır ve tahammül.
Gördükde seni ṣabr u ḳarārum gitdi
Biñ cān ile sen māha taʿaṣṣuḳ itdüm

ṣabr u ṣekīb ḳalmadı:

1. **ṣabr u ṣekīb ḳalmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 47
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sabır ve tahammül bulunmak.
Cān ü dilde ḥasretüñle ḳalmadı ṣabr u ṣekīb
ʿArż-ı dīdār it ne var ben mübtelāya ey ḥabīb

ṣabr ü sükūn ḳalmadı:

1. **ṣabr ü sükūn ḳalmadı:**-*ma, -dı*
Murabba 5
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sabır ve huzur kalmamak.
Ḳalmadı ṣabr ü sükūn
Çaġıruram dost dost

ṣabr u tevekkülde:

1. **ṣabr u tevekkülde:**-*de*
Rübai 215
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dayanma ve güvenme.
Sen ṣabr u tevekkülde ḳuṣūr itme hemān
Ḥāṣā seni Ḥaḳ kimseye muḥtāc itmez

ṣabra ḳalmayup:

1. **ṣabra ḳalmayup:**-*a, -yup*
Tahmis 9
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Deyim**
Sabrı tükenmek. Artık katlanamaz, dayanamaz duruma gelmek, sabrı kalmama.
Ḳalmadı āh meded tāb ü tüvānum diyerek
Ḳalmayup ṣabra meded ʿāṣıḳ-ı pür-miḥnetde

ṣabrī:

1. **ṣabrī:**
Gazel 120
Mısra: **14**
(ö. 1055/1645) XVII. yüzyılın münşîlerinden ve

güçlü şairlerinden sayılan Sabrî'nin aynı zamanda âlim bir kişi olduğu belirtilir. Benzersiz mazmunlar kullandığı, aşırı heyecanlardan uzak bir söyleyişin hâkim olduğu şiirleri âhenkli kabul edilmiş, bazı kasideleri özellikle beğenilmiştir. Gerçek hayatta gördüklerini tasvir etmesiyle dikkat çeken Sabrî'nin sade bir üslûpla yazdığı gazellerinde deyimler ve atasözleri yanında döneminin cirit vb. oyunları da yer almıştır. Ağır, fakat akıcı bir dille kaleme aldığı kasidelerinde takipçisi olduğu Nef'î'nin, gazellerinde ise Zekeriyyâzâde Yahyâ Efendi'nin etkisi görülmektedir. Şairliği zor beğenen Nef'î tarafından takdir edilmiştir. TDV İslam Ansiklopedisi.
O ḥüsn-i bī-naẓīre leb-güşā-yı vaṣf olan elbet
Yā Nef'îdür yā Ṣabrī yā Naḥīfî-i süḫandāndur

<u>ṣabrı ḳalmadı:</u>

1. **ṣabrı ḳalmadı:**-*ma, -dı*
Matla 142
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sabrı az oldu.
Ḳalmadı ṣabrı görüp tābiş-i vech-i ḥüsnüñ
Şemʿ-i meclis bu gice āteşüñe yandı senüñ

<u>saç:</u>

1. **şaçları:**-*ları*
Matla 264
Mısra: **2**
Baş derisini kaplayan kıllar.
Göricek silsile-i zülfini ʿaḳlum gitdi
Beni ol şaçları Leylī hele Mecnūn itdi

2. **şaçları:**-*lar, -ı*
Rübai 337
Mısra: **3**
Baş derisini kaplayan kıllar.
Her ṣaçları zencīre olursın Mecnūn
İncinme Naḥīfî saña dīvāne disem

<u>sācid-i taḳdīs-i ẕātuñ:</u>

1. **sācid-i taḳdīs-i ẕātuñ:**-*uñ*
Kaside 2
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Senin secde eden mukaddes kişiliğin.
Sācid-i taḳdīs-i ẕātuñ ser-be-ser necm ü şecer
Encüm ü şems ü ḳamer tesbīḥ-ḫ∨ān-ı ʿizzetüñ

<u>ṣad:</u>

1. **ṣad:**
Gazel 24
Mısra: **1**
Yüz sayısı II pek çok.
Derūn-ı sīne tīġ-i hecr ile ṣad pāredür cānā
Cigerde dāġ-ı ḥasret bir oñulmaz yāredür cānā

2. **ṣād:**
Gazel 94
Mısra: **4**
Mutluluk.
Eyledüñ şāhā tesellī baña ḳılduñ sen ʿitāb
Ġamze-i ḫāżır-cevāba pādişāhum ṣād pesend

3. **ṣad:**
Gazel 200
Mısra: **14**
Yüz sayısı II pek çok.
Yine şeb-tā-seḥer āh ü fiġān eylemede
Ser-i kūyuñda Naḥīfî gibi ṣad ʿāṣıḳ-ı zār

4. **ṣad:**
Gazel 230
Mısra: **14**
Yüz sayısı II pek çok.
Dün ḫākdān-ı leşker-i nā-kāma uġradum
İrdi Naḥīfî gūşuma ṣad āferīn-i yeʾs

5. **ṣad:**
Gazel 243
Mısra: **9**
Yüz sayısı II pek çok.
Bu Naḥīfî gibi ṣad mūr Süleymān o şehüñ
Ṣaff-ı ʿışḳında ki zencīr-i ḫama beste imiş

6. **ṣad:**
Gazel 257
Mısra: **7**
Yüz sayısı II pek çok.
Gül-ʿiẕār-ı vuṣlat içre var iken ṣad ʿandelīb
Hīç revā mı gülşenüñde āh ü zārı ide zāġ

7. **ṣad:**
Gazel 312
Mısra: **5**
Yüz.
Mū-be-mū cism-i nizārum olsa ṣad çāk-i belā
Rāh-ı ʿışḳ-ı cānsitānuñdan senüñ itmem ʿadūl

8. **ṣad:**
Gazel 355
Mısra: **8**
Yüz sayısı II pek çok.
Ol ṭurraya ʿalāḳa idüp mū-be-mū tamām
Ṣad çāk-i ḥasret olmada maḥsūd-ı şāneyem

9. **ṣad:**
Gazel 475
Mısra: **13**
Yüz sayısı II pek çok.
Ṣad el-ḥaẕer ey mihr perestān-ı maḥabbet
Ġarḳ olmış o ḫūnī yine bir câme-i āle

10. **ṣad:**
Gazel 482
Mısra: **4**
Yüz sayısı II pek çok.
Ol serv-i revān nāz ile reftāra gelince
Dünyāyı ṭutar hū ile ṣad zemzeme-i āh

11. **ṣad:**
Kaside 3
Mısra: **67**
Yüz sayısı II pek çok.
Eyledüñ ʿömrüñi bīhūde iżāʿat ṣad ḥayf
Ne yüz ile varasın der-gehine sübḥānuñ

12. **ṣad:**
Kaside 8
Mısra: **39**
Yüz sayısı II pek çok.
ʿĀşıḳāna yine ṣad şerḥa-i ḫūnīni ile
Lāleler eylemede dāġ-ı derūnın iẕhār

13. **ṣad:**
Kaside 8
Mısra: **66**
Yüz sayısı II pek çok.
Oldı çārūb-keş-i ḫāk-i deri ol ṣāhuñ
Cem ü Dārā gibi ṣad pādişeh-i mertebe-dār

14. **ṣad:**
Kaside 8
Mısra: **48**
Yüz sayısı II pek çok.
Oldı memlūʾ yine ʿışḳ ile derūn u bīrūn
N'ola gülşende iderse yine ṣad nāle hezār

15. **ṣad:**
Kaside 12
Mısra: **9**
Yüz sayısı II pek çok.
Ṣad şükr ü s̱enā luṭf-ı Ḫudāvend-i Kerīme
İrdik hele biñ ṣevḳ ile şehr-i ramażāne

16. **ṣad:**
Kaside 24
Mısra: **12**
Yüz sayısı II pek çok.
Ne paşa kim ṣafā-yı midḥat-i ẕāt-ı dil-efrūzı
Virür ṣad neşve-i pür-feyż ṭabʿ-ı menḳabet-ḫ∨āna

17. **ṣad:**
Kaside 25
Mısra: **59**
Yüz sayısı II pek çok.
Yine ṣad gūne iʿtiẕār iderek
Kerem-i ʿafvüñi suʾāl itdüm

18. **ṣad:**
Matla 253
Mısra: **1**
Yüz sayısı II pek çok.
Ṣad çāk-i ġam-ı ḥasret olup cism-i ʿalīli
Mecrūḥ-ı ḫadeng-i nigehüñ aldı fetīli

19. **ṣad:**
Murabba 12
Mısra: **10**
Yüz sayısı II pek çok.
Ten-i zerdüm nizār-ı ḥasretdür
Sīne ṣad çāk-i tīġ-i fürḳatdür

20. **ṣad:**
Rübai 169
Mısra: **1**
Yüz sayısı II pek çok.
Ṣad āh ki ey Rabb-i Kerīm ü Ġaffār
Ol deñlü günāh eylemişem leyl ü nehār

21. **ṣad:**
Rübai 185
Mısra: **3**
Yüz sayısı II pek çok.
Ṣad ḥayf ki ḫūbān-ı zamān içre hemān
ʿUşşāḳa vefā şimdi günāh itmekdür

22. **ṣad:**
Rübai 512
Mısra: **1**
Mutluluk.
Ṣad ġıbṭa eyā muʿtekifān-ı der-gāh
Biz ḥasret ile naʿra-keş-i nāle vü āh

23. **ṣad:**
Rübai 560
Mısra: **2**
Yüz sayısı II pek çok.
Feyż-i şeref-i nuṭḳ idüp ol Rabb-i Ġanī
Ṣad şükr ü s̱enā ḫādim-i naʿt itdi beni

saʿd:

1. **saʿd:**
Kıt'a 24
Mısra: **4**
Aşere-i mübeşşereden Sa'd bin Ebi Vakkas.
Ki Ebūbekr ü ʿÖmerdür daḫi ʿOs̱mān u ʿAlī
Hem daḫi Saʿd u Saʿīd ü daḫi ʿAbdu'r-raḥmān

2. **saʿd:**
Kıt'a 41
Mısra: **3**
Aşere-i mübeşşereden Sa'd bin Ebi Vakkas.
Ṭalḥa vü Saʿd ü Saʿīd ü daḫi ʿAbdu'r-raḥmān
Bū ʿUbeydeyle Zübeyr oldı budur naḳl-i celī

3. **saʿd:**
Tarih 33
Mısra: **16**
Kutlu.
İsm-i Saʿd-ābāduñ oldı şimdi ẓāhir ḥikmeti
Oldı saʿd ile bu feth ābādī-i mülk-i ṣafā

ṣad bār:

1. **ṣad bār:**
Rübai 463
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yüz kez.
Ṣad bār nedāmetle direm şām u seḥer
Lā-ḥavle velā-ḳuvvete illā bi'llāh

ṣad çāk olurdı:

1. **ṣad çāk olurdı:***-ur, -dı*
Kaside 27
Mısra: **75**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yüz parça olmak, paramparça olmak.
Ḫālüme şefḳat ü raḥminden olurdı ṣad çāk
Rūz u şeb nāle-i dil-dūzumı gūş itse ṣuḫūr

şad çāk olursam:

1. **şad çāk olursam:**-*ur, -sa, -m*
Gazel 469
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüz parça olmak, paramparça olmak.
İdem ʿarż-ı maḥabbet meşhedümden saña sultānum
Netīce geçmezem senden eger ṣad çāk olursam da

şad çāk-i şemşīr-i ḫacālet olup:

1. **şad çāk-i şemşīr-i ḫacālet olup:**-*up*
Gazel 408
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Utangaçlık kılıcının yüz darbesi.
Ümmīd-i merhem-i luṭfuñla geldüm şimdi sulṭānum
Olup ṣad çāk-i şemşīr-i ḫacālet yā Resūla'llāh

şad çāk-i tīġ-ı fürḳat olsunlar:

1. **şad çāk-i tīġ-ı fürḳat olsunlar:**-*sun, -lar*
Gazel 380
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayrılık kılıcının yüz parçası olmak.
Belā-yı ʿışḳ ile ṣad çāk-i tīġ-ı fürḳat olsunlar
Cüdā idenler ey serv-i ḫırāmānum seni benden

şad çāk-i tīġ-i ḥasret idüp:

1. **şad çāk-i tīġ-i ḥasret idüp:**-*üp*
Gazel 374
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasret kılıcının yüz darbesini vurmak.
Ṣad çāk-i tīġ-i ḥasret idüp āşināları
Bīgānelerle seyr-i çemenzār ider misin

şād eyle:

1. **şād eyle:**
Gazel 478
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mutlu etmek.
Müştāḳ-ı ḥüsnüñem niçe demdür Ḫudā bilür
Şād eyle ben ġarībüñi refʿ-i ḥicāb ile

2. **şād eyle:**
Kaside 12
Mısra: **67**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mutlu etmek.
Bir ḥālet-i pür-şevḳ ile şād eyle beni kim
Esrār-ı nihān ile irem baḫş-i ʿayāna

3. **şād eyle:**
Murabba 2
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mutlu etmek.
Beni şād eyle raḥmetle
Meded senden meded mevlā

4. **şād eyle:**
Murabba 6
Mısra: **95**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mutlu etmek.
Şād eyle maḥzūn ḫāṭırum
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

5. **şād eyle:**
Rübai 553
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mutlu etmek.
Ol leyle-i ferḫunde-eşer ḥürmetine
Şād eyle şefāʿatle bu ben muḥtācı

şād eyledi:

1. **şād eyledi:**-*di*
Gazel 499
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mutlu etmek.
Dil-i ḥazīni ḳudūmıyla dil-ber eyledi şād
Hezār müjde o Mecnūna geldi Leylāsı

2. **şād eyledi:**-*di*
Tarih 1
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mutlu etmek.
Yine fażl-ı Ḫudā şād eyledi sükkān-ı āfāḳı
Yine luṭf-ı ilāhī rūşen itdi çeşm-i devrānı

şād eyledüñ:

1. **şād eyledüñ:**-*dü, -ñ*
Kaside 11
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mutlu etmek.
Ol hedāyā-yı ʿināyet kim Ḫudā virdi saña
Ümmet-i bī-çāreñi şād eyledüñ ihdā ile

şād eylesün:

1. **şād eylesün:**-*sün*
Gazel 495
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mutlu etmek.
Naḥīfī Mısr içinde güft-gūy-ı Yūsuf-ı naẓmem
Zamān-ı ḥaşre dek şād eylesün rūh-ı Züleyḫāyı

şad ḥayf:

1. **şad ḥayf:**
Gazel 502
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade

Yüzlerce vah, çok yazık, pek yazık.
Ṣad ḥayf gülsitān-ı kemālüñ Naḥīfīyā
Dem-beste oldı bülbül-i muʿciz-edāları

şād ide:

1. **şād ide:**-*e*
Tarih 9
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mutlu etmek.
Rūḥını şād ide dāʾim raḥmet ü ġufrān ile
Ḫāliḳ-ı mevt ḥayāt olan Ḫudāvend-i enām

şād ider:

1. **şād ider:**-*er*
Kıt'a 36
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevindirmek.
Bāreke'llāh zihī ḫıṭṭa-i ferḫunde-liḳā
Şād ider seyr ü temāşāsı dil-i nā-şādı

şād idesin:

1. **şād idesin:**-*e, -sin*
Gazel 3
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mutlu etmek.
Budur ümmīdüm recā-yı ʿafv ile şād idesin
ʿArż ola şol dem ki aḥvāl-i dil-i nālān saña

şād idüp:

1. **şād idüp:**-*üp*
Kaside 11
Mısra: **72**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mutlu etmek.
Bir nigāh-ı iltifāt ile taraḥḥum ḳıl baña
Şād idüp bī-çāreñi luṭf-ı feraḥ-baḫşā ile

2. **şād idüp:**-*üp*
Tahmis 4
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevindirmek.
Şād idüp luṭf-ı şefāʿat ile bī-çāreleri
ʿĀṣiyān-ı ümemüñ sensin olan dādgeri

şād it:

1. **şād it:**
Gazel 487
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mutlu etmek.
Şefāʿat eyle Naḥīfī-i zāra maḥşerde
Nigāh-ı luṭf ile şād it beni fedāke ebī

2. **şād it:**
Kıt'a 32
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mutlu etmek.
Senüñ ben zāra ʿarż-ı iʿtiẕāruñ kendi luṭfuñdur
Gerek luṭfuñla şād it cevr ile ister melūl eyle

3. **şād it:**
Murabba 6
Mısra: **113**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevindirmek.
Şād it Naḥīfī bendeyi
Ol bende-i nālendeyi

4. **şād it:**
Rübai 102
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevindirmek.
Teşrīfüñ ile ḳalb-i ḥazīnüm şād it
Vīrān-gede-i ʿışḳı yine ābād it

5. **şād it:**
Rübai 264
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevindirmek.
Şād it bu faḳīrüñ naẓar-ı şefḳat ile
Çün ḥaşre varam başum açıḳ yalın ayaḳ

6. **şād it:**
Rübai 306
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevindirmek.
Şād it beni maḳṣūdumı iḥsān eyle
Fermānuña mevḳūf ḥuṣūl-i āmāl

şād itmedi:

1. **şād itmedi:**-*me, -di*
Matla 229
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevindirmek.
Bizi şād itmedi būs-ı leb-i dil-cūsı ile
Şaḳınur bizden o ẓālim bir içim şuyı bile

şād ḳıl:

1. **şād ḳıl:**
Gazel 30
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevindirmek, mutlu etmek.
Eyleme bīhūde iẓhār-ı ḥaẕāḳat ey ṭabīb
Şād ḳıl üstād iseñ bu ḳalb-i nā-şādı baña

2. **şād ḳıl:**
Tahmis 2
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevindirmek, mutlu etmek.
Şād ḳıl rūz-ı cezā luṭf-ı şefāʿatla seni
-

şād ol:

1. **şād ol:**
Gazel 78
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mutlu ve huzurlu olmak.
Endīşe-i viṣāl ile şād ol Naḥīfīyā
Besdür belā-yı hecrine yārüñ teʾessüf it

şād ola:

1. **şād ola:**-*a*
Gazel 312
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şād olmaḳ.
Luṭf-ı tevfīḳ-ı İlāhīden ümmīdüm böyledür
Rūy-māl-i dergehüñle şād ola cān-ı melūl

2. **şād ola:**-*a*
Kaside 4
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şād olmaḳ.
Eyle şāyeste-i ʿafv ü raḥmet Şād ola tā ki bu ḳalb-i maḥzūn

3. **şād ola:**-*a*
Kaside 11
Mısra: **48**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mutlu ve huzurlu olmak.
Ol ġarībi ḳıl şefāʿatle kerem ḳıl kām-yāb
Şād ola tā raḥmet-i Raḥmān-ı bī-hemtā ile

4. **şād ola:**-*a*
Kaside 11
Mısra: **84**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mutlu ve huzurlu olmak.
Tā ḳudūm-ı leyle-i Miʿrāc olup zīnet-fezā
Şād ola ümmetlerüñ ol ẕevḳ-ı ġam-fersā ile

şād olasın:

1. **şād olasın:**-*a, -sın*
Rübai 333
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mutlu ve huzurlu olmak.
Ġam çekme ki ġam āḫiri şādīlikdür
Şād olasın Allāhü Teʿālā aʿlem

şād oldı:

1. **şād oldı:**-*dı*
Gazel 49
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mutlu ve huzurlu olmak.
Geldi bahār irişdi dem-i dād-ı ʿandelīb
Şād oldı şimdi ḫāṭır-ı nā-şād-ı ʿandelīb

şād oldıġın:

1. **şād oldıġın:**-*dıġ, -ın*
Gazel 124
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mutlu ve huzurlu olmak.
İstemez şād oldıġın ṣāḥib-dilān-ı ʿālemüñ
Āh kim bu devr-i dūn bir dem ṣafāmuz çoḳ görür

şād olmaduḳ:

1. **şād olmaduḳ:**-*ma, -duḳ*
Tarih 10
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mutlu ve huzurlu olmak.
Bu peyām-ı behcet-āṣārı getürdükde ṣabā
Ḳalmadı şād olmaduḳ hīç ins ü cāndan bir ferīd

şād olmaḳ:

1. **şād olmaḳ:**-*maḳ*
Gazel 91
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mutlu ve huzurlu olmak.
Beni şād olmasun dir ḫāṭırum bir kerre ṣormazsın
Hele şād olmaḳ ister mi suʾāl it ḫāṭır-ı nā-şad

şād olmasun:

1. **şād olmasun:**-*ma, -sun*
Gazel 91
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mutlu ve huzurlu olmak.
Beni şād olmasun dir ḫāṭırum bir kerre ṣormazsın
Hele şād olmaḳ ister mi suʾāl it ḫāṭır-ı nā-şad

şād olmasunlar:

1. **şād olmasunlar:**-*ma, -sun, -lar*
Tarih 3
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mutlu ve huzurlu olmak.
Niçe şād olmasunlar böyle şāh-ı bī-ʿadīl olmaz
Ümmīd oldur yemīn itsem bu ḳavle olmazam ḫāniş

şād olsa:

1. **şād olsa:**-*sa*
Rübai 342
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mutlu ve huzurlu olmak.
Āsāyiş-i dehr-i bī-amānı görsem

Şād olsa bu ḳalb-i nā-tüvānı görsem

şād olsun:

1. **şād olsun:**-*sun*
Gazel 93
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mutlu ve huzurlu olmak.
Şād olsun erbāb-ı ṭarab geldi yine eyyām-ı ʿıyd
Āfāḳı ṭutdı şimdi hep āvāze-i peyġām-ı ʿıyd

2. **şād olsun:**-*sun*
Gazel 170
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mutlu ve huzurlu olmak.
Yine şād olsun ervāḥ-ı şehīdān-ı ḳażā tā kim
Firāḳuñla helāk-i çeşm-i pür-sūz oldıġum demdür

3. **şād olsun:**-*sun*
Kaside 28
Mısra: **85**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mutlu ve huzurlu olmak.
Daḫı düşmenlerüm maḫhūr olup aḥbābuñ olsun şād
Recā-yı ser-firāzī tā ki efkār-ı şavābumdur

şād olup:

1. **şād olup:**-*up*
Tarih 33
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mutlu ve huzurlu olmak.
Devletinde çoḳ fütūḥāt ile ʿālem şād olup
Budur ümmīd ola her cānibde manṣūru'l-livā

şād olur:

1. **şād olur:**-*ur*
Gazel 365
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mutlu ve huzurlu olmak.
Bir ʿaceb keyfiyyet-i ḥālet-fezā geldi bana
Şād olur gönlüm ġam-ı ʿışḳuñla giryān olmadan

şād olurlarsa:

1. **şād olurlarsa:**-*ur, -lar, -sa*
Gazel 53
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mutlu ve huzurlu olmak.
ʿAceb mi ḥişşemendān-ı viṣālüñ şād olurlarsa
Belī nev-devletān-ı cāh olan mesrūrlardur hep

şād olursın:

1. **şād olursın:**-*ur, -sın*
Gazel 511
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mutlu ve huzurlu olmak.
Naḥīfī mātem-i hecr ile maḥzūn eyleyen ẓālim
Olursın şād ʿıyd-ı vuṣlatumla bir zamān derdi

şad pāre:

1. **şad pāre:**
Gazel 250
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüz parça.
ʿĀşıḳuñ meyl eyledükçe ala bir bir şāne-veş
Pençe-i zūr itmesün olmaya tā şad pāre ḫaṭ

2. **şad pāre:**
Gazel 316
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüz parça.
Zülfüñe bencileyin ʿarż-ı taʿalluḳ kim ider
Her-kesüñ şāne gibi sīnesi ṣad pāre degül

3. **şad pāre:**
Murabba 13
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüz parça.
Ciger fürḳatle ṣad pāre
Şefāʿat yā Resūla'llāh

şad pāre iderdi:

1. **şad pāre iderdi:**-*er, -di*
Kaside 26
Mısra: **120**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüz parçaya bölmek, parçalamak.
Eger ki nālemi gūş itse ʿan-şamīmi'l-bāl
İderdi kendüyi ṣad pāre ṣaḫrā-i ṣammā

şad pāre idersin:

1. **şad pāre idersin:**-*er, -sin*
Gazel 397
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüz parçaya bölmek, parçalamak.
Şol dem ki dil-i zārıma neẕẕāre idersin
Tīġ-i nigeh-i nāz ile ṣad pāre idersin

şad pāre itmekde:

1. **şad pāre itmekde:**-*mek, -de*
Gazel 405
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüz parçaya bölmek, parçalamak.
Dilüm ṣad pāre itmekde ʿaceb ol ġamze-kār ebrū
Ḫaber al luṭf u iḥsān it olur mı baña yār ebrū

şad pāre oldı:

1. **şad pāre oldı:**-*dı*
Gazel 452
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüz parça olmak, paramparça olmak.
Āşüfte-i hevā-yı zülf-i siyāh olaldan
Şad pāre oldı gönlüm destinde hem-çü şāne

2. **şad pāre oldı:**-*dı*
Gazel 506
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüz parça olmak, paramparça olmak.
Gönül düşüp heves-i zülf-i ʿanberīnine āh
Hevā-yı ʿışḳ ile şad pāre oldı şāne gibi

şad pāre oldum:

1. **şad pāre oldum:**-*du, -m*
Murabba 4
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüz parça olmak, paramparça olmak.
Düşüp tīġ-i ġama şad pāre oldum
Belā-yı ʿışḳ ile bī-çāre oldum

şad pāre olup:

1. **şad pāre olup:**-*up*
Murabba 7
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yüz parça olmak, paramparça olmak.
Olup şermiyle şad pāre
Ḳapuña geldi bī-çāre

şād u feraḫ-nākem:

1. **şād u feraḫ-nākem:**-*em*
Gazel 358
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mutlu ve sevinçli.
Tesellī-yāb-ı vaṣl olsa ʿaceb mi bu dil-i şeydā
O şūḫuñ ʿahd-i luṭfından bu şeb şād u feraḥ-nākem

şād ü ḫurrem eyleyüp:

1. **şād ü ḫurrem eyleyüp:**-*yüp*
Tarih 12
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevindirmek, memnun etmek ‖ neşelendirmek.
Eyleyüp rūḥını şād ü ḫurrem
Ġurfe-i raḥmet ide Rabb-i Raḥīm

şād ü ḫurrem ḳıldı:

1. **şād ü ḫurrem ḳıldı:**-*dı*
Tarih 1
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mesrur ve sevinçli olmak.
Teʿāla'llāh zihī ferḫunde peyġām-ı neşāṭ-efzā
Ki ḳıldı şād ü ḫurrem sākinān-ı çār erkān

şād ü ḫurrem ḳılup:

1. **şād ü ḫurrem ḳılup:**-*up*
Kaside 27
Mısra: **167**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mesrur ve sevinçli olmak.
Ḥaḳ Teʿālā ḳılup aḥbābuñı şād ü ḫurrem
Düşmen-i devletüñi eyleye ḫūr u maḳhūr

şād ü mesrūr eyleye:

1. **şād ü mesrūr eyleye:**-*ye*
Kaside 27
Mısra: **154**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevinçli ve mutlu olmak.
Umaram Mānīʿ ü Muʿṭī olan Rabb-ı Kerīm
Eyleye ḫāṭır-ı maḥzūnumı şād ü mesrūr

şād u muḫterem olup:

1. **şād u muḫterem olup:**-*up*
Gazel 260
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mutlu ve hatrı sayılır olmak.
Ḫuddām-ı ehl-i beytüñ olup şād u muḫterem
Bed-ḫ∨āh-ı ḫānedānuñ ola vaḳfe-i esef

sadā:

1. **şadāsı:**-*sı*
Gazel 76
Mısra: **7**
Ses, avaz, yankı.
Şīvenger olup kūh-ı maḥabbetle ṣadāsı
Ferhād-ı dile irse eger tīşe-i ḥasret

2. **şadāları:**-*lar, -ı*
Gazel 503
Mısra: **4**
Ses, avaz, yankı.
Erbāb-ı ʿışḳı mest-i ser-endāz-ı şevḳ ider
Faṣl-ı bahār neşvesi bülbül ṣadāları

3. **şadā:**
Murabba 8
Mısra: **23**
Kelâm / sözler.
Bu ṣadā elbet gelür ḥāk-i mezārumdan bile
Eṣ-ṣalātü ve's-selām ey faḫr-ı ʿālem es-selām

4. **şadā:**
Tarih 10
Mısra: **15**
Ses, avaz, yankı.
Gūş-ı ehl-i dillere irişdi çün ḫoş ṣadā
Söylediler her biri bir dürlü tārīḫ-i cedīd

şād-āb eyleyüp:

1. **şād-āb eyleyüp:**-*yüp*
Tarih 19
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tazelenmek, canlanmak.
Feyż-i mevlā eyleyüp şād-āb
bāġ-ı devletin
Gülşen-i ʿömrin ide her
laḥẓa pür-neşv ü nemā

şād-āb idüp:

1. **şād-āb idüp:**-*üp*
Kaside 23
Mısra: **39**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Suya doyurmak. II Mutlu, memnun etmek.
Dem-ā-dem nev-bahār-ı
devletin şād-āb idüp mevlā
Hemīşe gülşen-i iḳbāline
ṣubḥ u mesā gelsün

2. **şād-āb idüp:**-*üp*
Kaside 24
Mısra: **105**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Suya doyurmak. II Mutlu, memnun etmek.
Bahār-ı gülsitān-ı ṣıḥḥatüñ
şād-āb idüp her dem
Cenāb-ı Ḥaḳ seni baḫş ide
sulṭān-ı cihān-bāna

saʿd-ābād:

1. **saʿd-ābāduñ:**-*uñ*
Kaside 21
Mısra: **1**
Birinci Sa'dabad Sarayı, Osmanlı İmparatorluğu'nun ilk büyükelçisi sayılan Yirmisekiz Mehmet Çelebi'nin Paris'ten getirttiği saray ve bahçe planlarından esinlenerek Kağıthane Deresi kenarına 1722'de yazlık saray olarak inşa ettirilir.
ʿĀlemi ṭutsa n'ola şöhreti
Saʿd-ābāduñ
Bī-bedeldür şeref ü behceti
Saʿd-ābāduñ

2. **saʿd-ābāduñ:**-*uñ*
Kaside 21
Mısra: **34**
Birinci Sa'dabad Sarayı, Osmanlı İmparatorluğu'nun ilk büyükelçisi sayılan Yirmisekiz Mehmet Çelebi'nin Paris'ten getirttiği saray ve bahçe planlarından esinlenerek Kağıthane Deresi kenarına 1722'de yazlık saray olarak inşa ettirilir.
Ṣadr-ı aʿẓam o kerīmü'l-
vüzerāyı ide Ḥaḳ
Maẓhar-ı feyż-i ṣafā-ülfeti
Saʿd-ābāduñ

3. **saʿd-ābāduñ:**-*uñ*
Kaside 21
Mısra: **32**
Birinci Sa'dabad Sarayı, Osmanlı İmparatorluğu'nun ilk büyükelçisi sayılan Yirmisekiz Mehmet Çelebi'nin Paris'ten getirttiği saray ve bahçe planlarından esinlenerek Kağıthane Deresi kenarına 1722'de yazlık saray olarak inşa ettirilir.
Ṭūl-i ʿömr ile muʿammer ola
şeh-zādeleri
Olalar māye-i ünsiyyeti
Saʿd-ābāduñ

4. **saʿd-ābāduñ:**-*uñ*
Kaside 21
Mısra: **30**
Birinci Sa'dabad Sarayı, Osmanlı İmparatorluğu'nun ilk büyükelçisi sayılan Yirmisekiz Mehmet Çelebi'nin Paris'ten getirttiği saray ve bahçe planlarından esinlenerek Kağıthane Deresi kenarına 1722'de yazlık saray olarak inşa ettirilir.
Devlet ü ʿömrini her dem ide
efzūn Allāh
Şāh-ı İslām iledür ʿizzeti
Saʿd-ābāduñ

5. **saʿd-ābāduñ:**-*uñ*
Kaside 21
Mısra: **28**
Birinci Sa'dabad Sarayı, Osmanlı İmparatorluğu'nun ilk büyükelçisi sayılan Yirmisekiz Mehmet Çelebi'nin Paris'ten getirttiği saray ve bahçe planlarından esinlenerek Kağıthane Deresi kenarına 1722'de yazlık saray olarak inşa ettirilir.
Ḥaḳ Teʿālā ide Ḫān Aḥmed-i
ʿālī-şānı
Feyż-yāb-ı şeref-i nüzheti
Saʿd-ābāduñ

6. **saʿd-ābāduñ:**-*uñ*
Kaside 21
Mısra: **26**
Birinci Sa'dabad Sarayı, Osmanlı İmparatorluğu'nun ilk büyükelçisi sayılan Yirmisekiz Mehmet Çelebi'nin Paris'ten getirttiği saray ve bahçe planlarından esinlenerek Kağıthane Deresi kenarına 1722'de yazlık saray olarak inşa ettirilir.
Ey Naḥīfī olamaz ḥaḳḳ-ı
edā-yı taʿbīr
Ne ḳadar olsa beyān midḥati
Saʿd-ābāduñ

7. **saʿd-ābāduñ:**-*uñ*
Kaside 21
Mısra: **22**
Birinci Sa'dabad Sarayı, Osmanlı İmparatorluğu'nun ilk büyükelçisi sayılan Yirmisekiz Mehmet Çelebi'nin Paris'ten getirttiği saray ve bahçe planlarından esinlenerek Kağıthane Deresi kenarına 1722'de yazlık saray olarak inşa ettirilir.

Himmet-i Āṣaf-ı ʿaṣr ile muḥaṣṣal oldı
Ḫoş-nümā sāḥa-i pür-ʿibreti
Saʿd-ābāduñ

8. **saʿd-ābāduñ:**-*uñ*
Kaside 21
Mısra: **20**
Birinci Sa'dabad
Sarayı, Osmanlı İmparatorluğu'nun ilk büyükelçisi sayılan Yirmisekiz Mehmet Çelebi'nin Paris'ten getirttiği saray ve bahçe planlarından esinlenerek Kağıthane Deresi kenarına 1722'de yazlık saray olarak inşa ettirilir.
Ḥikmet ü hendese-i ṭabʿını eyler taḳrīr
Ṭarḥ-ı maṭbūʿ ile bu heyʾeti
Saʿd-ābāduñ

9. **saʿd-ābāduñ:**-*uñ*
Kaside 21
Mısra: **18**
Birinci Sa'dabad
Sarayı, Osmanlı İmparatorluğu'nun ilk büyükelçisi sayılan Yirmisekiz Mehmet Çelebi'nin Paris'ten getirttiği saray ve bahçe planlarından esinlenerek Kağıthane Deresi kenarına 1722'de yazlık saray olarak inşa ettirilir.
Ḳadem-i şāh-ı cihān olmaz idi būse-gehi
Olmasaydı başınuñ devleti
Saʿd-ābāduñ

10. **saʿd-ābāduñ:**-*uñ*
Kaside 21
Mısra: **16**
Birinci Sa'dabad
Sarayı, Osmanlı İmparatorluğu'nun ilk büyükelçisi sayılan Yirmisekiz Mehmet Çelebi'nin Paris'ten getirttiği saray ve bahçe planlarından esinlenerek Kağıthane Deresi kenarına 1722'de yazlık saray olarak inşa ettirilir.
Olmış eṣnāf-ı ʿacāyib ile meşḥūn u muḥāṭ
Bü'l-ʿaceb olsa n'ola künyeti
Saʿd-ābāduñ

11. **saʿd-ābāduñ:**-*uñ*
Kaside 21
Mısra: **14**
Birinci Sa'dabad
Sarayı, Osmanlı İmparatorluğu'nun ilk büyükelçisi sayılan Yirmisekiz Mehmet Çelebi'nin Paris'ten getirttiği saray ve bahçe planlarından esinlenerek Kağıthane Deresi kenarına 1722'de yazlık saray olarak inşa ettirilir.
Çoḳ perīṣān-dil idüp kesb-i leṭāfet anda
Cemʿ ider ḫāṭırı cemʿiyyeti
Saʿd-ābāduñ

12. **saʿd-ābāduñ:**-*uñ*
Kaside 21
Mısra: **12**
Birinci Sa'dabad
Sarayı, Osmanlı İmparatorluğu'nun ilk büyükelçisi sayılan Yirmisekiz Mehmet Çelebi'nin Paris'ten getirttiği saray ve bahçe planlarından esinlenerek Kağıthane Deresi kenarına 1722'de yazlık saray olarak inşa ettirilir.
Şevḳ-ı dil nūr-ı baṣar kesb-i ṣafā-yı ḫāṭır
Oldı müstelzim-i ḫāṣıyyeti
Saʿd-ābāduñ

13. **saʿd-ābāduñ:**-*uñ*
Kaside 21
Mısra: **10**
Birinci Sa'dabad
Sarayı, Osmanlı İmparatorluğu'nun ilk büyükelçisi sayılan Yirmisekiz Mehmet Çelebi'nin Paris'ten getirttiği saray ve bahçe planlarından esinlenerek Kağıthane Deresi kenarına 1722'de yazlık saray olarak inşa ettirilir.
Ṣūret-i ḥüsn ü bahā ṭarḥ-ı bedīʿu'l-eṣeri
Maʿnī-i şevḳ u ṣafā ṣūreti
Saʿd-ābāduñ

14. **saʿd-ābāduñ:**-*uñ*
Kaside 21
Mısra: **8**
Birinci Sa'dabad
Sarayı, Osmanlı İmparatorluğu'nun ilk büyükelçisi sayılan Yirmisekiz Mehmet Çelebi'nin Paris'ten getirttiği saray ve bahçe planlarından esinlenerek Kağıthane Deresi kenarına 1722'de yazlık saray olarak inşa ettirilir.
Fevḳ u taḥtında anuñ māh ile māhī ḥayrān
Şerḥ olınmaz hele māhiyyeti
Saʿd-ābāduñ

15. **saʿd-ābāduñ:**-*uñ*
Kaside 21
Mısra: **6**
Birinci Sa'dabad
Sarayı, Osmanlı İmparatorluğu'nun ilk büyükelçisi sayılan Yirmisekiz Mehmet Çelebi'nin Paris'ten getirttiği saray ve bahçe planlarından esinlenerek Kağıthane Deresi kenarına 1722'de yazlık saray olarak inşa ettirilir.
Sābıḳān ḳaṣr-ı Ḫavernāḳ ile cevsaḳ ki dinür
Oldılar pā-zede-i şevketi
Saʿd-ābāduñ

16. **saʿd-ābāduñ:**-*uñ*
Kaside 21
Mısra: **4**
Birinci Sa'dabad
Sarayı, Osmanlı İmparatorluğu'nun ilk büyükelçisi sayılan Yirmisekiz Mehmet Çelebi'nin Paris'ten getirttiği saray ve bahçe planlarından esinlenerek Kağıthane Deresi kenarına 1722'de yazlık saray olarak inşa ettirilir.

Ḫıṭṭa-i Rūma gelüp revnaḳ-ı tāze şimdi
Düşdi Hind ü ʿAceme ḥasreti Saʿd-ābāduñ

17. **saʿd-ābāduñ:**-*uñ*
Kaside 21
Mısra: **2**
Birinci Sa'dabad Sarayı, Osmanlı İmparatorluğu'nun ilk büyükelçisi sayılan Yirmisekiz Mehmet Çelebi'nin Paris'ten getirttiği saray ve bahçe planlarından esinlenerek Kağıthane Deresi kenarına 1722'de yazlık saray olarak inşa ettirilir.
ʿĀlemi ṭutsa n'ola şöhreti Saʿd-ābāduñ
Bī-bedeldür şeref ü behceti Saʿd-ābāduñ

18. **saʿd-ābād:**
Tarih 18
Mısra: **8**
Birinci Sa'dabad Sarayı, Osmanlı İmparatorluğu'nun ilk büyükelçisi sayılan Yirmisekiz Mehmet Çelebi'nin Paris'ten getirttiği saray ve bahçe planlarından esinlenerek Kağıthane Deresi kenarına 1722'de yazlık saray olarak inşa ettirilir.
Döndi Kāġıd-ḫane bir ābādī levḥ-i dil-keşe
Oldı Saʿd-ābād anda ṣūret-i ḳaṣr-ı İrem

19. **saʿd-ābād:**
Tarih 36
Mısra: **2**
Birinci Sa'dabad Sarayı, Osmanlı İmparatorluğu'nun ilk büyükelçisi sayılan Yirmisekiz Mehmet Çelebi'nin Paris'ten getirttiği saray ve bahçe planlarından esinlenerek Kağıthane Deresi kenarına 1722'de yazlık saray olarak inşa ettirilir.
Buyurdı ṭarḥ olınsın çār dīvārında bu tārīḫ
Hümāyūn ola Sulṭān Aḥmede devletle Saʿd-ābād

saʿd-ādābād:

1. **saʿd-ādābād:**
Tarih 18
Mısra: **22**
Birinci Sa'dabad Sarayı, Osmanlı İmparatorluğu'nun ilk büyükelçisi sayılan Yirmisekiz Mehmet Çelebi'nin Paris'ten getirttiği saray ve bahçe planlarından esinlenerek Kağıthane Deresi kenarına 1722'de yazlık saray olarak inşa ettirilir.
Deh düşüp didüm Naḥīfī ṭarḥına tārīḫ içün
Kāḫ Saʿd-ādābād Sulṭān Aḥmed vālā-ʿalem

ṣadāḳat:

1. **ṣadāḳat:**
Gazel 107
Mısra: **33**
İçten bağlılık.
Olur ṣadāḳat ile ḫidmetinde kām-revā
Anuñ ki ṣıdḳ u sedād ile baḫtı esʿaddür

2. **ṣadāḳat:**
Gazel 184
Mısra: **3**
İçten bağlılık.
Pīş-i ruḥsārında āhumdan ṣadāḳat fehm ider
Zāhid-i ʿışḳı duʿā-yı ṣubḥ-ġāhından bilür

3. **ṣadāḳatdür:**-*dür*
Gazel 228
Mısra: **21**
İçten bağlılık.
Ṭarīḳ-ı istifāża merd-i kāmilen ṣadāḳatdür
Mürīd-i bī-iṭāʿat mürşidinden feyż-i tām almaz

4. **ṣadāḳatle:**-*le*
Gazel 271
Mısra: **4**
İçten bağlılık.
Bilinmez ʿāṣıḳuñ ḳadri zamāne içre sulṭānum
Ṣadāḳatle güzel sevmek bu ḫalḳa ʿayb ü ʿār ancaḳ

5. **ṣadāḳatle:**-*le*
Gazel 461
Mısra: **4**
İçten bağlılık.
Ḳula şarṭ-ı edeb resm-i ʿubūdiyyetde vācibdür
Rıżā-yı pāk-i Mevlāya riʿāyet ḳıl ṣadāḳatle

şādān:

1. **şādān:**
Tahmis 6
Mısra: **21**
Mutlu, sevinçli, neşeli.
Ṣadr-ı aʿlāda tekebbürle erāẕil şādān
Ṣaff-ı esfelde meẕelletle efāżıl ḫayrān

şādān eyle:

1. **şādān eyle:**
Tahmis 10
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevinçli, bahtiyar eylemek.
Bir nigāhuñla meded gel beni şādān eyle
Ele al ḫāṭır-ı vīrānumı iḥsān eyle

şādān eylesem:

1. **şādān eylesem:**-*se*, -*m*
Kaside 9
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevinçli, bahtiyar eylemek.
Eyleyüp ḫīn-i ziyāret cümle aṣḥāba selām
Cān-ı maḥzūnı bu ḫāletlerde şādān eylesem

şādān it:

1. **şādān it:**
Kaside 17
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mutlu etmek, sevindirmek.
Faż̧l u ġufrānuñla şādān it
Naḥīfî bendeñi
Yā ilāhī ḳıl anı maḥşūr-ı
ḳurb-ı Muṣṭafā

2. **şādān it:**
Murabba 9
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mutlu etmek, sevindirmek.
Bizi faż̧luñla şādān it
ʿAṭā vü luṭfa şāyān it

3. **şādān it:**
Murabba 13
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mutlu etmek, sevindirmek.
Beni luṭfuñla şādān it
Şefāʿat yā Resūla'llāh

şādān olmadan:

1. **şādān olmadan:**-*ma, -dan*
Gazel 365
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mutlu olmak.
Fāriġ oldum meclis-i fānīde
şādān olmadan
Aġlamaḳ yegdür baña
ʿālemde ḫandān olmadan

şādān olup:

1. **şādān olup:**-*up*
Tarih 1
Mısra: **45**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mutlu olmak.
Olup luṭfıyla şādān dāʿiyān-ı
devleti her dem
Ola ehl-i raʿiyyet maẓhar-ı
elṭāf ü iḥsānı

şādānī:

1. **şādānī:**
Kıt'a 45
Mısra: **10**
Mutlulukla.
Sāḥa-i ḫurreminüñ lāzımesi
feyż-i ṣāfā
Manẓar-ı dil-keşinüñ
ḫāṣıyeti şādānī

şādān-ı şefāʿat eyle:

1. **şādān-ı şefāʿat eyle:**
Kaside 7
Mısra: **38**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şefaatin sevinci etmek.
Maḥzūn ḳoma raḥm eyle
Naḥīfî-i ġarībe
Eyle dil-i ġamgīnini şādān-ı
şefāʿat

sadāret:

1. **şadāret:**
Kaside 22
Mısra: **85**
Sadrazamlık.
Ṣadāret mesnedinde Ḥaḳ
vücūdın müstedām itsün
Bize göstermesün andan
cüdā ol ṣadr-ı vālāyı

2. **şadārete:**-*e*
Kaside 26
Mısra: **70**
Başa geçme.
Sülūk-i ḫayra muvaffaḳ
ṭabīʿatı el-ḥaḳ
Serīr-i devlete elyaḳ ṣadārete
aḥrā

şadāret-i ʿuẓmā buldı:

1. **şadāret-i ʿuẓmā buldı:**-*dı*
Kaside 26
Mısra: **40**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüce sadrazamlık makamını elde etmek.
Vezīr-i aʿẓam u ekrem
Ḥüseyn Paşa kim
Anuñla buldı şerāfetle
ṣadāret-i ʿuẓmā

şād-āşinā olmazam:

1. **şād-āşinā olmazam:**-*maz, -am*
Gazel 44
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mutluluktan anlayan.
Biñ nigāh-ı luṭf iderseñ
olmazam şād-āşinā
Tā ki oldum düşmen-i
şādī vü feryād-āşinā

şadā-yı āh-ı ḥasretdür:

1. **şadā-yı āh-ı ḥasretdür:**-*dür*
Gazel 375
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Özlemin âh sesi.
Ben olʿuzlet-nişīn-i nāle-
muʿtādam ki hecrüñle
Ṣadā-yı āh-ı ḥasretdür gelen
ferş-i nişīnimden

şadā-yı eş-şalāt:

1. **şadā-yı eş-şalāt:**
Kaside 9
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hz. Muhammed'e sevgi ve saygı göstermek, onu övmek, şefâatine erişmek amacıyle okunan duâ sesi.
Āsumāna olsa peyveste ṣadā-
yı eṣ-ṣalāt
Nālemi ḥālet-dih-i bezm-i
sürūşān eylesem

şadā-yı ism-i ḥay:

1. **şadā-yı ism-i ḥay:**
Gazel 492
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hay isminin sesi II Hay, diri, canlı, hayat sâhibi (kimse) demek olup Allah'ın isimlerindendir.
Küşte-i ʿışḳuñ temāşā eyle
zāhid meşhedin

Kim gelür ḫāk-i mezārından
ṣadā-yı ism-i Ḥay

<u>ṣadā-yı nāḳūs:</u>

1. **ṣadā-yı nāḳūs:**
Rübai 224
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çan sesi.
Küffār diyārında ṣadā-yı nāḳūs
Olduḳça ḫurūşān-ı ṣımāḫ-ı nāmūs

<u>ṣadā-yı saḫt idermiş:</u>

1. **ṣadā-yı saḫt idermiş:**-*er, -miş*
Gazel 59
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güçlükle ses etmek, konuşmak.
Gülşen-i kūyında yārüñ bülbüle hem-ser benem
Çoḳ ṣadā-yı saḫt idermiş anda ol zāġ-ı raḳīb

<u>sāde:</u>

1. **sāde:**
Gazel 77
Mısra: **3**
Süsten arınmış, ziynetsiz.
Gör sāde ruḫ-ı yārı eyā bülbül-i şeydā
Gülzār-ı cemālüñ gül-i bī-ḫārını seyr it

2. **sādesin:**-*sin*
Gazel 368
Mısra: **6**
Süsten arınmış, ziynetsiz.
İtme ey āyīne naḳş-ı ḥüsn-i yāra iʿtirāż
Yoḳ degül ḥüsnüñ senüñ ammā ḥaḳīḳat sādesin

<u>sāde ḳıl:</u>

1. **sāde ḳıl:**
Gazel 46
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Temiz ,süsten ve gösterişten uzak tutma.
Sāde ḳıl levḥ-i dili naḳş-ı sivādan yā Rab
Ḥıfẓ it āyīnemüzi jeng-i riyādan yā Rab

<u>sāde-dil:</u>

1. **sāde-dilüz:**-*üz*
Gazel 207
Mısra: **16**
Temiz kalpli.
Yoḳdur eşer-i jeng-i riyā bizde Naḥīfī
Āyīne-ṣıfat sāde-dilüz ṣāf-derūnuz

<u>sadef:</u>

1. **ṣadeflerde:**-*ler, -de*
Gazel 402
Mısra: **8**
İçinde inci bulunan deniz hayvanı.
Benüm bu ḳaṭre-i eşküm düşelden mecmaʿu'l-baḥre
Nisān-āsā a sulṭānum ṣadeflerde olur luʾlu

2. **ṣadef:**
Murabba 6
Mısra: **78**
İçinde inci bulunan deniz hayvanı.
Ẕikrüñle dil bulsun şeref
Dürr ile ṭolsun ol ṣadef

<u>ṣadefāsā:</u>

1. **ṣadefāsā:**
Gazel 143
Mısra: **8**
Sedef gibi.
Ḳaṭreveş rencīde-i yeʾs olma ḫoş ṭut ḫāṭıruñ
Sen ṣadefāsā teveccüh ḳıl Ḫudā Rezzāḳdur

<u>ṣadefçe-i dile:</u>

1. **ṣadefçe-i dile:**-*e*
Gazel 303
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönlün içindeki küçük sedef.
Telāṭum-ı yem-i zāra muḳābil olmaz mı
Ṣadefçe-i dile teşrīf-i nāzı ol güherüñ

<u>ṣadef-i dīdelerüm:</u>

1. **ṣadef-i dīdelerüm:**-*ler, -üm*
Kaside 8
Mısra: **247**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sedefe benzeyen kederli göz.
Ṣadef-i dīdelerüm ider idüm şükrāne
Reh-i ʿışḳuñda niçe dürr-i girān-ḳadri niṣār

<u>ṣadef-i dilde:</u>

1. **ṣadef-i dilde:**-*de*
Kaside 27
Mısra: **109**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül sedefi.
Ṣadef-i dilde olan her güher-i güftārum
Şāhid-i naẓma olur zīver-i aʿnāḳ u naḥūr

<u>ṣadef-i gevher-i maʿārif:</u>

1. **ṣadef-i gevher-i maʿārif:**
Tarih 8
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ilim cevherinin sedefi.
Ṣadef-i gevher-i maʿārif idi
Oldı ḫāk-i fenāda güm-būde

<u>ṣadef-i ʿizzete:</u>

1. **ṣadef-i ʿizzete:**-*e*
Kaside 8
Mısra: **86**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Izzetin sadefi.
Cāmiʿ-i Ḥażret-i Ḳurʾān Cenāb-ı ʿOsmān
Ẕāt-ı pāki ṣadef-i ʿizzete dürr-i şehvār

2. **ṣadef-i ʿizzete:**-*e*
Kaside 12
Mısra: **38**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Izzetin sadefi.
Şāhenşeh-i ʿālem ki anuñ
ẕāt-ı şerīfi
Oldı ṣadef-i ʿizzete çün dürr-i yegāne

sāde-rūy:

1. **sāde-rūyum:**-*um*
Gazel 143
Mısra: **4**
Yalın yüzlü, yüzünde tüy bitmemiş.
Olma muġber ḫaṭ gelürse ṣafḥa-i ruḫsāruña
Ḥüsn-i ḫat ey sāde-rūyum zīnet-i evrāḳdur

ṣādī:

1. **ṣādīden:**-*den*
Gazel 29
Mısra: **3**
Memnun, sevinçli.
Ben ne ġamdan ġam ne ṣādīden ṣafā kesb iderem
Cümle yeksāndur cihānda mātem ü ṣādī bāña

2. **ṣādīye:**-*ye*
Kaside 27
Mısra: **155**
Memnun, sevinçli.
Umaram kim mütebeddil ola ṣādīye bu ġam
Ṣubḥ-ı maḳṣūda ḳarīn ola bu şām-ı deycūr

saʿd-i ekberi:

1. **saʿd-i ekberi:**-*i*
Kaside 19
Mısra: **156**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Müşteri yıldızı; parlak, aydınlık, nurlu.
Āsumān-ı salṭanatda ey şeh-i gerdūn-vaḳar
ʿĀlem-i tevfīḳuñ olduñ
yaʿnī saʿd-i ekberi

saʿd-ı ṭāʿāt-ı ḫudāyı:

1. **saʿd-ı ṭāʿāt-ı ḫudāyı:**-*yı*
Kaside 1
Mısra: **40**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'a kulluk bahtiyarlığı.
Ḳurṣ-ı tedbīrüñ ṣaḳın ṣoñra niḫās-ı nuḥs olur
Saʿd-ı ṭāʿāt-ı Ḫudāyı eylemezseñ iktisāb

ṣādī-fezā:

1. **ṣādī-fezā:**
Tarih 16
Mısra: **20**
Neşe veren.
Öyle nüzhet-gāh-ı dil-keş kim dem-i geşt ü güẕār
Olmada neẕẕāresi ṣādī-fezā vü ġuṣṣa-kāh

ṣādī-i ʿālem:

1. **ṣādī-i ʿālem:**
Gazel 493
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyanın mutluluğu; dünyadaki mutluluk.
Ṣādī-i ʿālem enīs-i ḳalb-i maḥzūn olmadı
Keşret-i ālāmdan var ise memnūn olmadı

ṣādī-i cihān:

1. **ṣādī-i cihān:**
Gazel 144
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyanın huzuru.
Yoḳdur ġam-ı ʿışḳuñ gibi esbāb-ı meserret
Ṣādī-i cihān ehl-i dile ḥüzn ü elemdür

ṣādī-i dehre:

1. **ṣādī-i dehre:**-*e*
Tarih 3
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya sevinci, fani mutluluk.
Şeh-i mesʿūd-kevkeb yaʿnī Sulṭān Aḥmedüñ oldı
Cülūsı ṣādī-i dehre ṣafā-yı ʿāleme bāʿiş

ṣādık eyle:

1. **ṣādıḳ eyle:**
Rübai 237
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sadakat sahibi etmek.
Eyle emelüm şükr ü şenāda ṣādıḳ
Ḳıl her ʿamelüm kesb-i rıżāya maḥṣūṣ

ṣādıḳ vü muṣaddaḳ ḳıl:

1. **ṣādıḳ vü muṣaddaḳ ḳıl:**
Rübai 60
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sadık ve tasdik edilmiş kılmak.
Āmālümi sen eyle muḥaḳḳaḳ yā Rab
Ḳıl ẓannumı ṣādıḳ vü muṣaddaḳ yā Rab

sādıkāne:

1. **ṣādıḳāne:**
Gazel 236
Mısra: **10**
Sâdık olana yakışır tarzda.
Ḳaçma sulṭānum ṭarīḳuñ pīridür va'llāhi hem
Bu Naḥīfī ṣādıḳāne vaṣluña eyler heves

ṣādıḳu'l-vaʿdü'l-emīn:

1. **ṣādıḳu'l-vaʿdü'l-emīn:**
Matla 205
Mısra: **1**
Sözünü tutan, sözünün eri (kimse).
Sūre-i levḥ-i ṣıfātuñ ṣādıḳu'l-vaʿdü'l-emīn

Āyet-i kübrā-yı z̄ātuñ raḥmeten li'l-ʿālemīn

şādıḳu'l-vaʿdü'l-emīn eyledi:

1. **şādıḳu'l-vaʿdü'l-emīn eyledi:**-*di*
Rübai 418
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sözünü yerine getiren doğru sözlü II Hz. Muhammet'in güvenilir bir kişi olması sebebiyle Muhammedü'l Emin lakabının verilmesi.
Ḥaḳḳ eyledi nüsḫa-i ṣıfāt-ı pāküñ
Dībāce-ṭırāz ṣādıḳu'l-vaʿdü'l-emīn

şādıḳu'l-vaʿdü'l-emīn kıldı:

1. **şādıḳu'l-vaʿdü'l-emīn ḳıldı:**-*dı*
Murabba 8
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sözünün eri kılmak.
Ḥaḳ Teʿālā z̄ātuñ itdi raḥmeten li'l-ʿālemīn
Ḳıldı ʿunvān-ı ṣıfātuñ ṣādıḳu'l-vaʿdü'l-emīn

şādīliḳ:

1. **şādīlikdür:**-*dür*
Rübai 333
Mısra: **3**
Sevinçli olma durumu, sevinçlilik.
Ġam çekme ki ġam āḫiri şādīlikdür
Şād olasın Allāhü Teʿālā aʿlem

şādır oldı:

1. **şādır oldı:**-*dı*
Tarih 17
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ortaya çıkmak, meydana gelmek, zuhur etmek.
O ʿālī-himmet itdi imtiş̄āl-i emr-i sulṭānī
Çü fermān-ı hümāyūn oldı ṣādır kim ide bünyād

şād-kām:

1. **şād-kām:**
Kaside 10
Mısra: **48**
İstediğine kavuşup sevinmiş, merâmına erip çok memnun olmuş, sevinçli, mesrur.
Odur maẓhar-ı - odur
Odur ḳāb-ı ḳavseyn ile şād-kām

şād-kām olsun:

1. **şād-kām olsun:**-*sun*
Gazel 52
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevinçli olmak.
Niçe dil şād-kām olsun bu bezm-i miḥnet-efzāda
Şarāb-ı şevḳumuz ālūde-i zehr-āb-ı ġamdur hep

şād-kām-ı ümīd olmadan:

1. **şād-kām-ı ümīd olmadan:**-*ma, -dan*
Gazel 230
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ümidin sevinçlisi olmak.
Mihnetle şād-kām-ı ümīd olmadan ise
ʿĀlemde ġam degüldür olursañ ḥazīn-i yeʾs

şadr:

1. **şadra:**-*a*
Kaside 22
Mısra: **11**
Göğüs.
Vücūdın ṣadra lāyıḳ gördi ḥükm-i Ḳādir-i Muṭlaḳ
Şeh-i İslāma ilhām eyledi ol feyż-i aḫfāyı

2. **şadra:**-*a*
Kaside 22
Mısra: **19**
Sadrazamlık makamı.
Ki böyle bir sütūde vaṣfı tevkīl eyledi ṣadra
Zihī tevfīḳ-i Rabbānī ziḥī ilhām-ı dānāyī

3. **şadrumı:**-*um, -ı*
Rübai 122
Mısra: **2**
Gönül.
Ben ḫāki idüp muġtenim-i ḳuvvet-i rūḥ
Ḳıl ṣadrumı fażluñla İlāhī meşrūḥ

şadr olursa:

1. **şadr olursa:**-*ur, -sa*
Gazel 355
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Öncü olmak.
Ṣūretde ṣadr olursa eger mesnedüm benüm
Maʿnāda meskenetle hemān āsitāneyem

şadr-ārā-yı rifʿat:

1. **şadr-ārā-yı rifʿat:**
Kaside 24
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mertebenin yüceliğini süsleyen.
O ṣadr-ārā-yı rifʿat kim kemāl-i feyż-i cūdından
Kef-i iḥsānın itmiş ġıbṭa-fermā Baḥr-ı ʿUmmāna

şadr-ı aʿlāda:

1. **şadr-ı aʿlāda:**-*da*
Tahmis 6
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yüce makam.
Ṣadr-ı aʿlāda tekebbürle erāz̄il şādān
Ṣaff-ı esfelde meẕelletle efāżıl ḥayrān

şadr-ı ʿālī-şānıdur:

1. **şadr-ı ʿālī-şānıdur:**-*ı, -dur*
Tarih 16
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şânı yüce, şerefli kimseler II şanı yüce yürekler.
Ḥabbeẕā ḳaṣr-ı hümāyūn
kāḫ-ı zībā kim anuñ
Ṣadr-ı ʿālī-şānıdur şāh-ı
cihāna cilve-gāh

şadr-ı anaṭolıda:

1. **şadr-ı anaṭolıda:**-*da*
Tarih 13
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Anadolu sadrazamı.
Gūş eyledükçe şevḳ ile
tārīḫin didüm
ʿĀrif Efendi ṣadr-ı Anaṭolıda
revā

şadr-ı aʿẓam:

1. **şadr-ı aʿẓam:**
Kaside 21
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sadrazam, Osmanlı devletinde hükümet başbakanına verilen ad, vekil ve vezirlerin en büyüğü, padişahın mutlak vekili, vezir-i azam, başbakan.
Ṣadr-ı aʿẓam o kerīmü'l-
vüzerāyı ide Ḥaḳ
Maẓhar-ı feyż-i ṣafā-ülfeti
Saʿd-ābāduñ

şadr-ı cihān:

1. **şadr-ı cihān:**
Gazel 339
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyanın en kıymetli yeri.
Ṣaff-ı niʿāl ü ṣadr-ı cihān bir
gelür baña
Vāreste-i tefāḫür-i ḳayd-ı
merātibem

şadr-ı ecel:

1. **şadr-ı ecel:**
Tarih 28
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Büyük, görkemli lider.
Ol Ḥüseyn-ism ü ḥasen-
aḫlāḳ u memdūḥu'l-ḫıṣāl
Ol vezīr-i aʿẓam-ı rūşen-dil ü
ṣadr-ı ecel

şadr-ı eflāki:

1. **şadr-ı eflāki:**-*i*
Kaside 19
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Feleklerin baş köşesi.
Ṣadr-ı eflāki müzeyyen itdi
necm-i ferḳadeyn
Devletüñ gūyā oturdı iki
ḳāżī-ʿaskeri

şadr-ı gerdūna:

1. **şadr-ı gerdūna:**-*a*
Tarih 20
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyanın en yüksek mevkisi.
Olur naḳş-ı ḳudūmı ġıbṭa-
fermā ṣadr-ı gerdūna
İder şām ü seḥer ser-geşte
ḳaṣr-ı çarḫ-ı gerdānı

şadr-ı güzīn-i ʿālem-ārāyī:

1. **şadr-ı güzīn-i ʿālem-ārāyī:**
Kaside 22
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyayı süsleyen seçkin baş kişisi.
Ne İbrāhīm Paşa ṣıhr-ı ʿālī-
şān-ı sulṭānī
Vekīl-i muṭlāḳ u ṣadr-ı
güzīn-i ʿālem-ārāyī

şadr-ı güzīnin:

1. **şadr-ı güzīnin:**-*in*
Tarih 35
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Seçkin sadrazam.
ʿAmuca-zāde ol ṣadr-ı
güzīnin
Yegāne ḫ∨āheri ol faḫr-ı
ensāb

şadr-ı iclāle:

1. **şadr-ı iclāle:**-*e*
Kaside 28
Mısra: **49**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Büyüklüğün önü, başı.
Şerefdür ḥāṣılı ẕāt-ı şerīfi
ṣadr-ı iclāle
Vücūd-ı pāki neyyir-baḫş-ı
mihr-i feyż-yābumdur

şadr-ı iclāl-i saʿādetde:

1. **şadr-ı iclāl-i saʿādetde:**-*de*
Kaside 27
Mısra: **169**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mutluluk saygınlığının baş köşesi.
Ṣadr-ı iclāl-i saʿādetde
vücūduñ mevlā
Eylesün vāsıṭa-i ḥall-i umūr-ı
cumhūr

şadr-ı mesned-i devlet:

1. **şadr-ı mesned-i devlet:**
Kaside 22
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Baht mesnedinin mertebesi.
Ne ṣadr-ı mesned-i devlet ne
bedr-i çarḫ-ı rifʿatdür
Żiyā-yı kevkeb-i mesʿūdı
rūşen itdi dünyāyı

<u>ṣadr-ı pāküñ:</u>

1. **ṣadr-ı pāküñ:**-*ün*
Matla 59
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İyi huylu, temiz kalpli.
Ḫudā refʿ eyleyüp ẕikrüñ eyā peyġām-ber-i efsaḥ
Pür itdi ṣadr-ı pāküñ gevher-i sırr-ı -

<u>ṣadr-ı refīʿu'l-ḳadrüñ:</u>

1. **ṣadr-ı refīʿu'l-ḳadrüñ:**-*üñ*
Rübai 292
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kıymet çok yüce olan baş makama sahip.
Ṣaḳḳ oldıġı dem ṣadr-ı refīʿu'l-ḳadrüñ
Çāk oldı derūn-ı tābdārı bedrüñ

<u>ṣadr-ı revāḳ-ı sīneye:</u>

1. **ṣadr-ı revāḳ-ı sīneye:**-*ye*
Gazel 122
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Göğsün süslü ortası.
Teşrīf iderseñ ey yüzi gül berḳ-ı āhumuz
Ṣadr-ı revāḳ-ı sīneye zerrīn fırāş olur

<u>ṣadr-ı saʿādetde:</u>

1. **ṣadr-ı saʿādetde:**-*de*
Tarih 1
Mısra: **39**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mutluluk makamı.
Dem-ā-dem müstedām-ı ʿömr ola ṣadr-ı saʿādetde
Ola ḥıfẓ-ı Ḫudāda ẕāt-ı ʿālī-ḳadr ü ẕī-şānı

<u>ṣadr-ı şerīfüñ:</u>

1. **ṣadr-ı şerīfüñ:**-*üñ*
Matla 60
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şerefli yürek.
İdüp ṣubḥ-ı kemālüñ āfitāb-ı veḍḍuḥā evżaḥ
İder ṣadr-ı şerīfüñ şerḥini metn-i elem neşraḥ

<u>ṣadr-ı ṣudūr:</u>

1. **ṣadr-ı ṣudūr:**
Kaside 27
Mısra: **126**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sadrazamların başı, başkanı.
Emr-i lāzımdur ahālī-i kemāle raġbet
Ne sebebden ... eyā ṣadr-ı ṣudūr

<u>ṣadr-ı vālāsın:</u>

1. **ṣadr-ı vālāsın:**-*sın*
Tarih 20
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüce makam.
Zihī zībende kāḫ-ı dil-güşā kim ṣadr-ı vālāsın
Ne dem ʿizzetle teşrīf eylese İskender-i sānī

<u>ṣadr-ı vālāyı:</u>

1. **ṣadr-ı vālāyı:**-*yı*
Kaside 22
Mısra: **86**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüce makam.
Ṣadāret mesnedinde Ḥaḳ vücūdın müstedām itsün
Bize göstermesün andan cüdā ol ṣadr-ı vālāyı

<u>ṣadr-ı ẕī-şāna:</u>

1. **ṣadr-ı ẕī-şāna:**-*a*
Kaside 23
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şanlı, şerefli sadrazam.
Cenāb-ı Āṣaf-ı ṣāfī-nihād ü ṣadr-ı ẕī-şāna
Ne lāyıḳdur melāl-i güft-gūy-ı nā-be-cā gelsün

<u>saʿdü'bni ebī vaḳḳāsuñ:</u>

1. **saʿdü'bni ebī vaḳḳāsuñ:**-*uñ*
Rübai 273
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşere-i mübeşşereden olan sahâbî, kumandan.
Gör faẕlını Saʿdü'bni Ebī Vaḳḳāsuñ
Ol nāʾil-i sehmü'ş-şeref-i iḫlāṣuñ

<u>şādumān:</u>

1. **şādumān:**
Tarih 1
Mısra: **8**
Sevinçli, bahtiyar, hoşnut.
Cihān bir tāze cān buldı yine feyż-i ilāhīden
Ġuluvvī şādumān ḳıldı memlūʾ cümle sükkān

<u>şādumān eyle:</u>

1. **şādumān eyle:**
Gazel 199
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevinçli yapmak.
Şādumān eyle beni şīve-i incāzuñla
İtme ḳurbānuñ olam vaʿde-i luṭfa inkār

<u>şādumān idüp:</u>

1. **şādumān idüp:**-*üp*
Gazel 271
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevindirmek, mutlu etmek.
Ġarībüñ şādumān idüp viṣālüñ vir Naḥīfīye

Elem çekme raḳībüñden
ḳamusı ḫāksār ancaḳ

şādumān it:

1. **şādumān it:**
Gazel 105
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevindirmek, mutlu etmek.
Naḥīfī-i ḥazīni şādumān it
gāhī luṭfuñla
Ġarīb-i çāre-cūyuñ
müstemend-i ḫayr-
ḫ∨āhuñdur

şādumān itdüñ:

1. **şādumān itdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 281
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevindirmek, mutlu etmek.
Ḥarīm-i Mekkeden bir
demde varduñ Mescid-i
Ḳudse
İmāmetle cemīʿ-i enbiyāyı
şādumān itdüñ

şādumān itsün:

1. **şādumān itsün:**-*sün*
Gazel 367
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevindirmek, mutlu etmek.
Söyleñ ol āfet
Naḥīfī bendesin yād eylesün
Şādumān itsün o gül-ruḫ
bülbül-i nālendesin

şādumān ḳıl:

1. **şādumān ḳıl:**
Gazel 260
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mutlu etmek.
Ḳıl nāme-i şefāʿat ile
şādumān beni
Her-kes berātın eyledigi
demde zīb-i kef

şādumān olsa:

1. **şādumān olsa:**-*sa*
Kaside 19
Mısra: **152**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bahtiyar olmak.
Ẓāhir ism-i dil-keşüñde
resm-i terkīb-i ṣafā
Şādumān olsa n'ola ḫalḳuñ
kibār u kihteri

şādumān olsam:

1. **şādumān olsam:**-*sa, -m*
Kaside 9
Mısra: **53**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bahtiyar olmak.
ʿIyd-gāh-ı vuṣlat-ı yār ile
olsam şādumān
Ḫilʿat-i āmāli zīb-i cism-i
ʿuryān eylesem

şādumān olsun:

1. **şādumān olsun:**-*sun*
Tarih 19
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bahtiyar olmak.
Ġonçe-i ṭabʿın güşād itsün
nesīm-i luṭf-ı Ḥaḳ
Şādumān olsun çemenzār-ı
ṣafāda dāʾimā

şādumān olurlar:

1. **şādumān olurlar:**-*ur, -lar*
Gazel 416
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bahtiyar olmak.
Ṣafā-yı ʿıyd-ı vaṣluñla
olurlar şādumān elbet
İdenler rūze-i hecre
taḥammül yā Resūla'llāh

şādumān-ı feyż-i tām eyle:

1. **şādumān-ı feyż-i tām eyle:**
Gazel 485
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Noksansız bereketinin sevinci eylemek.
Resūl-i ekreme yā Rab
selām-ı ber-devām eyle
Hemīşe rūḥ-ı pākin
şādumān-ı feyż-i tām eyle

şāf:

1. **şāf:**
Gazel 149
Mısra: **3**
Halis, temiz.
Ẕātında rūḥ yoḳ ne ḳadar
sīne ṣāf ise
Āyīne ḥüsn-i yāra ne yüzden
ʿadīl olur

2. **şāfam:**-*am*
Gazel 263
Mısra: **12**
Halis, temiz.
Endīşe-i dünyā ile olmam
mütekeddir
Deryā gibi ṣāfam keder-i ḫār
u ḫasum yoḳ

3. **şāfdur:**-*dur*
Gazel 332
Mısra: **14**
Halis, temiz.
Cilve-ger olsa ʿaceb mi anda
naḳş-ı kāʾināt
Ey Naḥīfī ṣāfdur mirʾāt-ı
ṭabʿ-ı rūşenüm

4. **şāfdur:**-*dur*
Tarih 2
Mısra: **16**
Halis, temiz.
Ṭabʿ-ı pākinden ider der-
yūze ʿayn-ı āfitāb
Ṣāfdur tā öyle mirʾāt-ı
leṭāfet-güsteri

5. **şāf:**
Tarih 26
Mısra: **2**
Halis, temiz.
Didi taḥsīn ü pesend ile
Naḥīfī tārīḫ

Dil-güşā ṣāf zihī çeşme-i Sulṭān Maḥmūd

ṣāf eyle:

1. **ṣāf eyle:**
Rübai 373
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saf hâle getirmek, arındırmak.
Ḳıl ẕikrüñi mūnis-i dil-i mecrūḥum
Ṣāf eyle ṣafā-yı maʿrifetle rūḥum

ṣāf it:

1. **ṣāf it:**
Kaside 1
Mısra: **59**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arındırmak, temizlemek.
Ḳalbüñi ṣāf it ki teẕhīb idesin aḫlāḳuñı
İḫtilāf-ı levne tābiʿdür bilürsin āb ü tāb

ṣaf sāf:

1. **ṣaf ṣaf:**
Gazel 242
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yan yana.
Dizilmiş ʿālemüñ ḫalḳı namāza cümleten ṣaf ṣaf
Şehā bī-ḥadd olan dāʾlar bu dem nā-çāre yaṣdanmış

2. **ṣaf ṣaf:**
Gazel 261
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yan yana.
De Naḥīfī esicek bāġ-ı tene bād-ı ecel
Bilüben ḳadrini el bağlaya ḫūbān ṣaf ṣaf

3. **ṣaf ṣaf:**
Gazel 261
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yan yana.
İre ger ʿıyd-ı viṣāle güzelüm ʿāṣıḳ-ı zār
Vire bu cān ile başı saña ḳurbān ṣaf ṣaf

4. **ṣaf ṣaf:**
Gazel 261
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yan yana.
Didiler kişver-i dilden çıḳıcaḳ rāyet-i āh
Geliyor cevşen ile leşker-i ḫāḳān ṣaf ṣaf

5. **ṣaf ṣaf:**
Gazel 261
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yan yana.
Göre ger ḳara ḳaşuñ cümle o ḫūrşīd-i felek
Saña taʿẓīm ide cānā meh-i tābān ṣaf ṣaf

6. **ṣaf ṣaf:**
Gazel 261
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yan yana.
ʿAcebā ince meyānuñ baña peyveste midür
Ṣarılur mı aña āyā dil-i nālān ṣaf ṣaf

7. **ṣaf ṣaf:**
Gazel 261
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yan yana.
Göricek āl-i ruḫuñ ʿāṣıḳ-ı şeydā bu gice
Aḳıda ḳanlu yaşın dīde-i giryān ṣaf ṣaf

8. **ṣaf ṣaf:**
Gazel 261
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yan yana.
Egilüp bād-ı firāḳuñla ḳamu ḳāmet ü ḳad
Aña nisbet dizilür serv-i ḫırāman ṣaf ṣaf

9. **ṣaf ṣaf:**
Gazel 261
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yan yana.
Çekilür kūyuña ʿuşşāḳ-ı perīşān ṣaf ṣaf
El açar būse-i iḥsānuña rindān ṣaf ṣaf

10. **ṣaf ṣaf:**
Tahmis 8
Mısra: **40**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yan yana.
Kūyuñ eṭrāfına ʿuşşāḳ dizilmiş gūyā
Ḥarem-i Kaʿbede her cānibe erkān ṣaf ṣaf

11. **ṣaf ṣaf:**
Tahmis 8
Mısra: **45**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yan yana.
Ṭurup el bağlayalar ḳarşuña yārān ṣaf ṣaf

12. **ṣaf sāf:**
Tahmis 8
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yan yana.
Nāvek-endāz-ı nigāh olsa o cānān ṣaf sāf
Cān virür zaḫmına ervāḥ-ı şehīdān ṣaf ṣaf

13. **ṣaf ṣaf:**
Tahmis 8
Mısra: **35**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yan yana.
Dizilürler keremüñ ḫvānına mihmān ṣaf ṣaf
Kimi iḥrām-ı taḥayyür ile her sū pūyā

14. **ṣaf ṣaf:**
Tahmis 8
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yan yana.
Vaṣf-ı ḳaddüñle ḫırām itse ʿalem gibi ḳalem
Leşker-i saṭr çeker defter ü dīvān ṣaf ṣaf

15. **ṣaf ṣaf:**
Tahmis 8
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yan yana.
Çekilür kūyuña murġān-ı dil ü cān ṣaf ṣaf
Reşk idüp şīve-i reftāruña ser-tā-be-ḳadem

16. **ṣaf ṣaf:**
Tahmis 8
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yan yana.
Cāmiʿ içre göre tā kimlere hem-zānūsın
Şekl-i saḳḳāda gezer dīde-i giryān ṣaf ṣaf

17. **ṣaf ṣaf:**
Tahmis 8
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yan yana.
Gönderür mevclerin lücce-i ʿUmmān ṣaf ṣaf
Vaḥşī-i ḥüsn ü bahā gerçi ki bir meh-rūsın

18. **ṣaf ṣaf:**
Tahmis 8
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yan yana.
Seni seyr itmek içün reh-güẕer-i gülşende
İki cānibe ṭurur serv-i ḫırāmān ṣaf ṣaf

19. **ṣaf ṣaf:**
Tahmis 8
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yan yana.
Gūyiyā cenge ṭurur nīze-güẕārān ṣaf ṣaf
Ḳadd-i āzādıña serv-i çemen olmış bende

20. **ṣaf ṣaf:**
Tahmis 8
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yan yana.
Şevket-i ḥüsnini itdükçe nümāyān ṣaf ṣaf
Müje ḫaylin dizer ol ġamze-i fettān ṣaf ṣaf

21. **ṣaf ṣaf:**
Tahmis 8
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yan yana.
Şevket-i ḥüsnini itdükçe nümāyān ṣaf ṣaf
Müje ḫaylin dizer ol ġamze-i fettān ṣaf ṣaf

22. **ṣaf ṣaf:**
Tahmis 8
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yan yana.
Nāvek-endāz-ı nigāh olsa o cānān ṣaf sāf
Cān virür zaḫmına ervāḥ-ı şehīdān ṣaf ṣaf

<u>ṣaf ṣaf çekilür:</u>

1. **ṣaf ṣaf çekilür:**-*ür*
Gazel 261
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yan yana ilerlemek.
Çekilür kūyuña ʿuṣṣāḳ-ı perīṣān ṣaf ṣaf
El açar būse-i iḥsānuña rindān ṣaf ṣaf

<u>ṣaf ṣaf olur:</u>

1. **ṣaf ṣaf olur:**-*ur*
Gazel 150
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saflar meydana getirecek şekilde dizilmek, yan yana dizilmek.
Olur ʿuṣṣāḳ ṣaf ṣaf ṭālib-i bismilgeh-i ʿışḳı
O māhuñ gūyiyā hengām-ı vaṣlı ʿıyd-ı ḳurbandur

<u>ṣāf ü mücellā oldılar:</u>

1. **ṣāf ü mücellā oldılar:**-*dı, -lar*
Gazel 4
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saf ve parlak olmak.
Ḳāl olup eczā-yı şevḳ ile anuñ şems ü ḳamer
Oldılar ṣāf ü mücellā iki ḳurṣ-ı ḫoş-nümā

<u>ṣafā:</u>

1. **ṣafā:**
Gazel 29
Mısra: **3**
Eğlence, zevk, neşe.
Ben ne ġamdan ġam ne şādīden ṣafā kesb iderem
Cümle yeksāndur cihānda mātem ü şādī bāña

2. **ṣafā:**
Gazel 60
Mısra: **5**
Eğlence, zevk, neşe.
Ṣafā didükleri yār-ı ʿazīzidür kişinüñ
Ḳomaz göñülde keder eyledükçe ḥüsn-i ḫiṭāb

3. **ṣafā:**
Gazel 98
Mısra: **6**
Eğlence, zevk, neşe.
Lebüñüñ sükkerini baḫş u ʿaṭā eyle bāña
Ki odur rūḥa ġıdā cāna ṣafā ʿādet-i ʿıyd

4. **ṣafā:**
Gazel 111
Mısra: **14**
Eğlence, zevk, neşe.

Mirʾāt-ı mihre vāsıṭa-i incilā olur
ʿUşşāḳuñ ol ṣafā ki ġam-ı müdġāmındadur

5. **ṣafā:**
Gazel 117
Mısra: **2**
Eğlence, zevk, neşe.
Sensüz cihānda ʿāṣıḳa ʿişret revā mıdur
Sensüz ṣafā-yı ehl-i maḥabbet ṣafā mıdur

6. **ṣafāmuz:**-*muz*
Gazel 124
Mısra: **12**
Eğlence, zevk, neşe.
İstemez şād oldıġın ṣāḥib-dilān-ı ʿālemüñ
Āh kim bu devr-i dūn bir dem ṣafāmuz çoḳ görür

7. **ṣafāsın:**-*sı, -n*
Gazel 189
Mısra: **2**
Eğlence, zevk, neşe.
Göñül ol āfitāb-ı ḥüsni her dem ārzū eyler
Ḫayālin dīdeden dilden ṣafāsın cüst ü cū eyler

8. **ṣafā:**
Gazel 237
Mısra: **12**
Eğlence, zevk, neşe.
Bu köhne meşġale-gāhuñ nesinde ʿālem var
Bu dār-ı miḥnet imiş bunda hīç ṣafā yoġ imiş

9. **ṣafāsı:**-*sı*
Gazel 239
Mısra: **17**
Eğlence, zevk, neşe.
Gitdi ṣafāsı şimdi bu bāġuñ Naḥīfīyā
Pejmürde oldı gülleri bülbülleri ḫamūş

10. **ṣafādan:**-*dan*
Gazel 253
Mısra: **4**
Eğlence, zevk, neşe.
Ki dirler nīş-i zenbūrdan ne ġamdur ṭālib-i şehde
Gerekdür ṣabr ide cānā kim eylerse ṣafādan ḫaẓ

11. **ṣafā:**
Gazel 285
Mısra: **13**
Eğlence, zevk, neşe.
Dil-i aḥbāba ṣafā ḥāside dāġ-ı ġamdur
Ey Naḥīfī yine bu şiʿr-i ṣafā-maṣḥūbuñ

12. **ṣafāyı:**-*yı*
Gazel 351
Mısra: **2**
Eğlence, zevk, neşe.
Kūyuñdadur ṣafā-yı dilüm gülşen istemem
Sensüz ṣafāyı ey meh-i sīmīn ten istemem

13. **ṣafāsını:**-*sı, -n, -ı*
Gazel 374
Mısra: **14**
Eğlence, zevk, neşe.
Luṭf eyle gel riyāyı ḳo ḥaḳ söyle zāhidā
Maḥbūb u mey ṣafāsını inkār ider misin

14. **ṣafā:**
Gazel 375
Mısra: **8**
Eğlence, zevk, neşe.
Benüm ẕevḳ u sürūrum sensin ey rūḥ-ı revān yoḫsa
Ṣafā kesb idemem sensüz ne ġurbetden ne meskenden

15. **ṣafādan:**-*dan*
Gazel 434
Mısra: **3**
Eğlence, zevk, neşe.
Çıḳar tā evc-i eflāke ṣafādan şuʿle-i şevḳum
Yanumda her ne dem bir āfitāb-ı meh-cebīn olsa

16. **ṣafāları:**-*lar, -ı*
Gazel 504
Mısra: **1**
Eğlence, zevk, neşe.
Ḫoşdur egerçi ʿālem-i ʿışḳuñ ṣafāları
ʿUşşāḳı nā-tüvān ider ammā cefāları

17. **ṣafā:**
Gazel 512
Mısra: **12**
Eğlence, zevk, neşe.
Dār-ı ġurbetde dil-i zār-ı ġarībe yā Rab
Bir ṣafā var mı ola vuṣlat-ı aḥbāb gibi

18. **ṣafālaruñı:**-*lar, -uñ, -ı*
Gazel 522
Mısra: **8**
Eğlence, zevk, neşe.
Ḫased ki cismüñe şevḳ ile rūy-māl iderek
O pīrehen sürer ancaḳ senüñ ṣafālaruñı

19. **ṣafādur:**-*dur*
Kaside 13
Mısra: **62**
Eğlence, zevk, neşe.
N'ola ʿacz ü ḳuṣūr ile idersem vaṣfuñı tekrār
Ṣafādur naʿt-i pāküñ ḫāṭır-ı endūh-gīn üzre

20. **ṣafādan:**-*dan*
Kaside 27
Mısra: **35**
Eğlence, zevk, neşe.
Ṣaġrı İslām ṣafādan mütebessim oldı
Sūrı bu ḥışn-ı celīlü'ş-şerefüñ eyledi sūr

21. **ṣafā:**
Matla 118
Mısra: **2**
Eğlence, zevk, neşe.
Sūr-ı sürūr-ı bezm-i fenāda vefā mı var
Dünyāda ya safā diyicek bir ṣafā mı var

22. **safā:**
Matla 118
Mısra: **2**
Eğlence, zevk, neşe.
Sūr-ı sürūr-ı bezm-i fenāda vefā mı var
Dünyāda ya safā diyicek bir ṣafā mı var

23. **ṣafā:**
Murabba 5
Mısra: **46**
Eğlence, zevk, neşe.
Serde hevā gözde nem
Gāhī ṣafā gāhī ġam

24. **ṣafādur:**-*dur*
Murabba 5
Mısra: **41**
Eğlence, zevk, neşe.
Ẕikri ṣafādur dile
Bendeyem iḫlāṣ ile

25. **ṣafā:**
Tarih 17
Mısra: **47**
Eğlence, zevk, neşe.
Ṣafā vü seyr-i zevraḳdan o maḥrūm u muʿaṭṭaldur
Bunuñ cūy-ı dil-ārāsı ider deryādan istincād

ṣafā bulsun:

1. **ṣafā bulsun:**-*sun*
Gazel 428
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Mutlu olmak, sevinmek.
Varınca ḳabre mevtā vaṣf-ı pāküñle ṣafā bulsun
Pür olsun eṣ-ṣalāt ile mezārum yā Resūla'llāh

ṣafā oldı:

1. **ṣafā oldı:**-*dı*
Gazel 7
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Rahat, huzurlu olmak.
Muḥammed ki nām-ı şerīfi anuñ
Ḳulūba ṣafā oldı rūḥa ġıdā

ṣafā virdi:

1. **ṣafā virdi:**-*di*
Gazel 282
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Rahatlatmak, mutlu etmek.
Bir başḳa ṣafā virdi dil-i güm-şüde-tāba
Her şām u seḥer neşve-i germiyyet-i naʿtüñ

ṣafā vü istirāḥat:

1. **ṣafā vü istirāḥat:**
Tarih 30
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zevk ve dinlenme.
Şifā vü ʿāfiyet çārū-keş-i ṣaḥn-ı mücellāsı
Ṣafā vü istirāḥat cāme-kānında nigehbānı

ṣafā vü mervede:

1. **ṣafā vü mervede:**-*de*
Kaside 9
Mısra: **49**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kabe'nin doğusunda bulunan iki küçük tepecik. Say bu iki tepe arasında yapılmaktadır.
ʿÖmre ẕevḳ-ı cāvidān virsem
Ṣafā vü Mervede
Ṣıdḳ ile iḫlāṣ ile saʿy-i firāvān eylesem

ṣafā-baḫş oldı:

1. **ṣafā-baḫş oldı:**-*dı*
Matla 268
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mutluluk veren olmak.
Pāy-būsuñ dil-i bīmāra ṣafā-baḫş oldı
Ṣanki ser-çeşme-i ḥayvānuñ ayaġın buldı

ṣafā-baḫş olsa:

1. **ṣafā-baḫş olsa:**-*sa*
Kaside 13
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mutluluk veren olmak.
Neşāṭ-ı ʿālem-i fānīye itmez ẕerrece raġbet
Ġam-ı ʿışḳuñ ṣafā-baḫş olsa bir ḳalb-i ḥazīn üzre

ṣafā-baḫş-ı dil ü cān:

1. **ṣafā-baḫş-ı dil ü cān:**
Kıt'a 46
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Can ve gönle mutluluk bahşeden.
Selsebīl-āsā sebīl-i Ḥaḳda dök eşk-i terüñ
Tā ṣafā-baḫş-ı dil ü cān ola ḥüsn-i manẓaruñ

ṣafā-baḫş-ı dil-i bī-ḳarār oldı:

1. **ṣafā-baḫş-ı dil-i bī-ḳarār oldı:**-*dı*
Matla 81
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne yapacağı belli olmayan gönlün zevk bahşı.
Oldı ṣafā-baḫş-ı dil-i bī-ḳarār
Biñ yaşasın bāġ-ı cihānda hezār

ṣafā-baḫş-ı dil-i bülbüldür:

1. **ṣafā-baḫş-ı dil-i bülbüldür:**-*dür*
Rübai 190
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bülbülün gönlünün safa bahşedeni.
Kākülleri sünbüldür o ruḫlar güldür
Bir gül ki ṣafā-baḫş-ı dil-i bülbüldür

ṣafā-baḫş-ı dil-i kerrūbiyān oldı:

1. **ṣafā-baḫş-ı dil-i kerrūbiyān oldı:**-*dı*
Gazel 328
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'a en yakın meleklerin gönüllerinin safa bahşedeni olmak.
Oldı Miʿrācuñ ṣafā-baḫş-ı dil-i kerrūbiyān
Maḥż-ı rifʿatdür daḫi āfāḳa ol feyż-i ḳudūm

ṣafā-baḫş-ı dil-i zār oldum:

1. **ṣafā-baḫş-ı dil-i zār oldum:**-*du, -m*
Rübai 366
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnleyen gönlün safa bahşedeni olmak.
Ben şām ü seḥer ʿışḳuñ ile yār oldum
Ẕikrüñle ṣafā-baḫş-ı dil-i zār oldum

<u>ṣafā-baḫş-ı ḳulūb:</u>

1. **ṣafā-baḫş-ı ḳulūb:**
Rübai 67
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kalpleri rahatlatan, safa veren.
Ey derd ü ġamı cāna cihāndan merġūb
V'ey ʿışḳ-ı girān-ḳadri ṣafā-baḫş-ı ḳulūb

2. **ṣafā-baḫş-ı ḳulūb:**
Rübai 77
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kalplerin safa bahşedeni.
Ey ẕikr-i muʿallāsı ṣafā-baḫş-ı ḳulūb
V'ey ism-i muḳaddesi mefātīḥ-i ġuyūb

<u>ṣafā-baḫş-ı peyām-ı vuṣlat:</u>

1. **ṣafā-baḫş-ı peyām-ı vuṣlat:**
Kaside 16
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşma haberinin safa bahşedeni.
Cān-ı müştāḳa ṣafā-baḫş-ı peyām-ı vuṣlat
Dil-i ḥasret-zedenüñ zaḫmına merhemdür bu

<u>ṣafā-baḫş-ı vuṣūl olduḳda:</u>

1. **ṣafā-baḫş-ı vuṣūl olduḳda:**-*duḳ, -da*
Rübai 455
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşmanın safa bahşedeni olmak.
Tatyīb ḳılup ḫāṭırı ṭīb-i dil-cū
Olduḳda ṣafā-baḫş-ı vuṣūl ol ten-zū

<u>ṣafaḥāt-ı kütübi:</u>

1. **ṣafaḥāt-ı kütübi:**-*i*
Gazel 507
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kitapların kısımları.
Ẕevḳ-ı taḥḳīḳ-ı kelām ile gelürdi raḳṣa
Ṣafaḥāt-ı kütübi ṭutmasa ṣīrāzeleri

<u>ṣafaḳ:</u>

1. **ṣafaḳ:**
Gazel 275
Mısra: **6**
Güneş gurup ettikten sonra ufukta kalan kızıl aydınlık, alaca karanlık.
Şehā sen āfet-i devrüñ ruḫ-ı ruḫsārı sürḫ olmış
Görinen ol siyeh ebrū ṣafaḳ üzre hilāl ancaḳ

<u>ṣafaḳ-reng-i nāz olup:</u>

1. **ṣafaḳ-reng-i nāz olup:**-*up*
Gazel 212
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nazın şafak rengi olmak II nazın kırmızılığı olmak.
Yer yer ʿiẕār-ı pāki ṣafaḳ-reng-i nāz olup
Germ oldı tāb-ı ḥüsn ile ol āfitābumuz

<u>ṣafālarda olup:</u>

1. **ṣafālarda olup:**-*da, -up-up*
Tarih 16
Mısra: **53**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül huzuru, kedersizlik halinde bulunmak.
ʿAyş ü ʿişretde ṣafālarda olup sulṭān-ı dīn
Eyleye renc-i ḥased iʿmār-ı bed-ḫvāhın tebāh

<u>ṣaf-ārā-yı gürūh-ı mürselīn ü enbiyā:</u>

1. **ṣaf-ārā-yı gürūh-ı mürselīn ü enbiyā:**
Kaside 5
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nebiler ve gönderilmiş peygamberler kafilesinin saflarını süsleyen.
Ey ṣaf-ārā-yı gürūh-ı mürselīn ü enbiyā
V'ey sipeh-sālār-ı ʿālem pīşvā-yı aṣfiyā

<u>ṣafāsın bilmedüm:</u>

1. **ṣafāsın bilmedüm:**-*sın, -me, -dü, -m*
Gazel 511
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül şenliği, rahat, huzur, kedersizlik saymak.
Ṣafāsın bilmedüm dūr olmaduḳça ḫānumānumdan
Ne müşkil derd imiş murġ-ı żaʿīfa āşiyān derdi

<u>ṣafā-yāb oldı:</u>

1. **ṣafā-yāb oldı:**-*dı*
Gazel 192
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Safa bulmak; mutlu, neşeli, huzurlu olmak.
ʿAceb kimler ṣafā-yāb oldı bilsem bezm-i ʿālemde
Kimüñ āyīnesinde gerd-i miḥnetden keder yoḳdur

<u>ṣafā-yāb-ı cemāl:</u>

1. **ṣafā-yāb-ı cemāl:**
Kaside 18
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzelliğin safa vereni.
Ḥüsn-i Yūsufʿḥüsn ü ānından ṣafā-yāb-ı cemāl
Mihr ü māh-ı çarḫ nur-ı ṭalʿatından müsteʿār

ṣafā-yı ʿālem:

1. **ṣafā-yı ʿālem:**
Rübai 344
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyanın huzuru.
Ser-tā-ḳadem ekdār ila ālūde cihān
Bilmem yere mi geçdi ṣafā-yı ʿālem

ṣafā-yı ʿāleme:

1. **ṣafā-yı ʿāleme:**-*e*
Tarih 3
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyanın huzuru.
Şeh-i mesʿūd-kevkeb yaʿnī Sulṭān Aḥmedüñ oldı
Cülūsı şādī-i dehre ṣafā-yı ʿāleme bāʿiṣ

ṣafā-yı ārzū-yı ḥaşr:

1. **ṣafā-yı ārzū-yı ḥaşr:**
Gazel 133
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dirilme istediğinin safası.
Ṣafā-yı ārzū-yı ḥaşr o gül-ruḫsār ile feryād
Dil-i şūrīdemi müstaġnī-i ḳayd-ı ḥayāt eyler

ṣafā-yı bāl:

1. **ṣafā-yı bāl:**
Tarih 5
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül huzuru.
Ṣafā-yı bāl ile ḫallāḳ-ı ʿālem eyleyüp mecbūl
Ḫışāl-i ḫayr ü evṣāf-ı ḥamīde anda hep mevcūd

ṣafā-yı dile:

1. **ṣafā-yı dile:**-*e*
Tahmis 8
Mısra: **37**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül şenliği.
Saʿy idüp kimi ṣafā-yı dile himmet-cūyā
Her biri ṭavf-ı güẕergehde taḥiyyat-gūyā

ṣafā-yı dil-i zār:

1. **ṣafā-yı dil-i zār:**
Rübai 187
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aciz gönlün safası.
Ey vaʿde-i teşrīfi ṣafā-yı dil-i zār
Naḳş-ı ḳademi merhem-i cān-ı bīmār

ṣafā-yı dilüm:

1. **ṣafā-yı dilüm:**-*üm*
Gazel 351
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül şenliği.
Kūyuñdadur ṣafā-yı dilüm gülşen istemem
Sensüz ṣafāyı ey meh-i sīmīn ten istemem

ṣafā-yı ehl-i maḥabbet:

1. **ṣafā-yı ehl-i maḥabbet:**
Gazel 117
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgi ehlinin safası II âşıkların safası.
Sensüz cihānda ʿāşıḳa ʿişret revā mıdur
Sensüz ṣafā-yı ehl-i maḥabbet ṣafā mıdur

ṣafā-yı ḫāṭır:

1. **ṣafā-yı ḫāṭır:**
Kaside 26
Mısra: **113**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönlün sefası.
Ṣafā-yı ḫāṭır olur mı o dilde kim şeb ü rūz
Teʿāḳub eyleye ekdār u şiddet ü beʾsā

2. **ṣafā-yı ḫāṭır:**
Rübai 489
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönlün sefası.
Bu ʿışḳ ki māye-i ṣafādur dilde
Bī-ʿışḳ olamaz ṣafā-yı ḫāṭır dilde

3. **ṣafā-yı ḫāṭır:**
Tarih 17
Mısra: **61**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönlün sefası.
Ṣafā-yı ḫāṭır ile dem-be-dem geşt ü güẕār itsün
Olup ẕāt-ı hümāyūnı hemīşe ḫurrem ü şādān

4. **ṣafā-yı ḫāṭır:**
Tarih 18
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönlün sefası.
Olmasun ṭabʿ-ı hümāyūnında āṣār-ı keder
Her nefes olsun ṣafā-yı ḫāṭır ile bī-elem

ṣafā-yı ḫāṭırdan:

1. **ṣafā-yı ḫāṭırdan:**-*dan*
Kaside 26
Mısra: **111**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönlün sefası.

Derūn-ı dilde eṣer yoḳ ṣafā-yı ḫāṭırdan
ʿAceb mi şerm-i ḳuṣūr ile itsem istiʿfā

ṣafā-yı ḫāṭırı:

1. **ṣafā-yı ḫāṭırı:**-*ı*
Kaside 22
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönlün sefası.
Mekārim-pīşe ḫayr-endīşe muḥtācān ü dervīşe
Ṣafā-yı ḫāṭırı her nā-murāda kām-baḫşāyī

ṣafā-yı ḫāṭırum:

1. **ṣafā-yı ḫāṭırum:**-*um*
Gazel 92
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönlün sefası.
Sensin ṣafā-yı ḫāṭırum ey serv-i ḫoş-ḫırām
Sensiz ne seyr-i bāġ u ne ḫod iddiʿā-yı ʿıyd

2. **ṣafā-yı ḫāṭırum:**-*um*
Gazel 106
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönlün sefası.
Ṣafā-yı ḫāṭırum ol gül-ʿiẕār-ı ġonçe-femüñ
O nīm-ḫande-i ḥālet-fezālarındandur

3. **ṣafā-yı ḫāṭırum:**-*um*
Gazel 119
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönlün sefası.
ʿAzīz-i Mışr olursam da ṣafā-yı ḫāṭırum yoḳdur
O Yūsuf-çehrenüñ hecriyle ʿālem baña zindāndur

4. **ṣafā-yı ḫāṭırum:**-*um*
Gazel 375
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönlün sefası.
Benüm sensüz ṣafā-yı ḫāṭırum yoḳ seyr-i gülşenden
Nevā-yı bülbüli farḳ itmez oldum ṣavt-ı şīveden

5. **ṣafā-yı ḫāṭırum:**-*um*
Gazel 420
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönlün sefası.
Ġam-ı ʿışḳuñla fikr-i vuṣlatuñdur bezm-i ʿālemde
Ṣafā-yı ḫāṭırum şevḳ-ı revānum yā Resūla'llāh

ṣafā-yı ḫāṭıruma:

1. **ṣafā-yı ḫāṭıruma:**-*um, -a*
Kaside 26
Mısra: **183**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönlün sefası.
Ṣafā-yı ḫāṭıruma eyle himmetüñ der-kār
Beni müżāyaḳa-i dām-ı ġamdan eyle rehā

ṣafā-yı ḫayret-i dīdārdan:

1. **ṣafā-yı ḫayret-i dīdārdan:**-*dan*
Gazel 32
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hayret verici yüzünün zevki II sevgilinin hayret verici yüzünü izleme neşesi.
Ṣafā-yı ḫayret-i dīdārdan ġınā gelmez
Ne deñlü ḥasret ile eylesem nigāh saña

ṣafā-yı ḫüsni:

1. **ṣafā-yı ḫüsni:**-*i*
Rübai 210
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzelliğin berraklığı.
Dillerde ider cilve ṣafā-yı ḫüsni
Ṣafvetle olur sīnesi āyīne-i rāz

ṣafā-yı ḫ∨ab ider:

1. **ṣafā-yı ḫ∨ab ider:**-*er*
Gazel 163
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uyku şenliği etmek, uyku sefası çekmek. II Uyku çekmek; zevkle, iyice, uzun süre uyumak.
Göz ḳapatmaz nālesi bülbüllerüñ bir dem aña
Ġonçe de gülşende ʿaḳlınca ṣafā-yı ḫ∨ab ider

ṣafā-yı ḫ∨ābumı:

1. **ṣafā-yı ḫ∨ābumı:**-*um, -ı*
Muaşşer 1
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uyku sefası.
Yād ḳılsam künc-i ġamda ol dür-i nā-yābumı
Terk idüp bir şeb ḫalāliyle ṣafā-yı ḫ∨ābumı

ṣafā-yı inşirāḥ virdi:

1. **ṣafā-yı inşirāḥ virdi:**-*di*
Kaside 5
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül açma safası vermek.
Virdi esrār-ı elem neşraḥ ṣafā-yı inşirāḥ
Eyledi Ḥaḳ sīneñi gencīne-i ṣıdḳ u ṣafā

ṣafā-yı intisābuñla:

1. **ṣafā-yı intisābuñla:**-*uñ, -la*
Kaside 28
Mısra: **63**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağlanmanın zevki.
Ṣafā-yı intisābuñla vaṭandur baña bu ġurbet

Ki mesken nisbet-i luṭfuñla
cāy-ı ictināb umdur

<u>ṣafā-yı ʿışḳı:</u>

1. **ṣafā-yı ʿışḳı:**-*ı*
Gazel 246
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Aşkın mutluluğu.
Bir dil-rübāya düşdi göñül kim Naḥīfīyā
Eyler ṣafā-yı ʿışḳı ile şeyḫ u şāb u raḳṣ

<u>ṣafā-yı ʿışḳ-ı dil-berden:</u>

1. **ṣafā-yı ʿışḳ-ı dil-berden:**-*den*
Gazel 269
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Gönül alan aşkın zevki.
Niçe dāmen-keş olsun dil ṣafā-yı ʿışḳ-ı dil-berden
Benüm maḥşerde daḫi ḫūb sevmekden ferāġum yoḳ

<u>ṣafā-yı ʿışḳuñ:</u>

1. **ṣafā-yı ʿışḳuñ:**-*uñ*
Gazel 132
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Aşkın mutluluğu.
Ol kim ṣafā-yı ʿışḳuñ ile bī-vücūd olur
Çeşm-i nizārı maẕhar-ı nūr-ı şühūd olur

2. **ṣafā-yı ʿışḳuñ:**-*uñ*
Gazel 421
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Aşkın mutluluğu.
Ṣafā-yı ʿışḳuñ işʿār eyleyüp ḫāk-i mezārumdan
Ṣalāt itsün saña her bir giyāhum yā Resūla'llāh

<u>ṣafā-yı ʿıyd-ı vaṣluñla:</u>

1. **ṣafā-yı ʿıyd-ı vaṣluñla:**-*uñ, -la*
Gazel 416
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Vuslat bayramının safası.
Ṣafā-yı ʿıyd-ı vaṣluñla olurlar şādumān elbet
İdenler rūze-i hecre taḥammül yā Resūla'llāh

<u>ṣafā-yı ḳalb:</u>

1. **ṣafā-yı ḳalb:**
Gazel 82
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Gönül rahatlığı, kalp huzuru.
Ṣafā-yı ḳalb ile cemʿ-i ḫavāṭıra saʿy it
İder ḥavāssı perīşān tevaġġul-ı ebḥāṣ

2. **ṣafā-yı ḳalb:**
Gazel 130
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Kalp huzuru.
Nevāziş-i dili ehl-i ḳanāʿatuñ ancaḳ
Ṣafā-yı ḳalb ile bir ḥüsn-i merḥabādan olur

3. **ṣafā-yı ḳalb:**
Gazel 389
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Kalp huzuru.
Ṣafā-yı ḳalb ü ʿışḳ-ı pāk ü tevfīḳ u rıżā virsün
Niyāzum böyledür Perverdigār-ı kām-baḫşādan

4. **ṣafā-yı ḳalb:**
Tarih 16
Mısra: **51**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Kalp huzuru.
Ḳadr ü ʿıyd itsün şeb ü rūzın ṣafā-yı ḳalb ile
Ḥıfẓ idüp ẕāt-ı şerīfin her nefes Rabb-i İlāh

5. **ṣafā-yı ḳalb:**
Tarih 30
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Kalp huzuru.
Şehenşāh-ı cihāna māye-i feyż-i şifā olsun
Ṣafā-yı ḳalb ile itsün hemīşe kesb-i şādānī

<u>ṣafā-yı kevser-i cennet:</u>

1. **ṣafā-yı kevser-i cennet:**
Gazel 100
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Cennetin kevser ırmağının safası.
Ṣafā-yı Kevser-i Cennet rehīn-i āteş-i ʿışḳuñ
Dem-i cān-baḫş-ı ḥūrā micmer-efrūz-ı sipendüñdür

<u>ṣafā-yı maʿrifetle:</u>

1. **ṣafā-yı maʿrifetle:**-*le*
Rübai 373
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Marifetin gönül huzuru.
Ḳıl ẕikrüñi mūnis-i dil-i mecrūḥum
Ṣāf eyle ṣafā-yı maʿrifetle rūḥum

<u>ṣafā-yı midḥat-i ẕāt-ı dil-efrūzı:</u>

1. **ṣafā-yı midḥat-i ẕāt-ı dil-efrūzı:**-*ı*
Kaside 24
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Gönül aydınlatan kişinin övgüsünün zevki.
Ne paşa kim ṣafā-yı midḥat-i ẕāt-ı dil-efrūzı
Virür ṣad neşve-i pür-feyż ṭabʿ-ı menḳabet-ḫ∨āna

<u>ṣafā-yı müjde-i teşrīfüñ:</u>

1. **ṣafā-yı müjde-i teşrīfüñ:**-*üñ*

Matla 233
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gelme müjdesinin mutluluğu.
Ṣafā-yı müjde-i teşrīfüñ irdi āfāḳa
Ne yeller esdi ṣabā uġraduñ bu müştāḳa

ṣafā-yı neşve-i cān-baḫş-ı ʿışḳ-ı ḥālet-engīzüñ:

1. **ṣafā-yı neşve-i cān-baḫş-ı ʿışḳ-ı ḥālet-engīzüñ:**-*üñ*
Gazel 412
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Vaziyeti karıştıran aşkın can bağışlayan neşesinin huzuru.
Ṣafā-yı neşve-i cān-baḫş-ı ʿışḳ-ı ḥālet-engīzüñ
Dil-i bīmāra dārū-yı şifādur yā Resūla'llāh

ṣafā-yı seyr-i bāġ olmaz:

1. **ṣafā-yı seyr-i bāġ olmaz:**-*maz*
Gazel 225
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağ seyrinin eğlencesi olmak.
Ġam-ı hicrān ile gülzār-ı cismüm dāġdāġ olmaz
Şitā eyyāmıdur bunda ṣafā-yı seyr-i bāġ olmaz

ṣafā-yı sürme-i ḫāk-i derüñ:

1. **ṣafā-yı sürme-i ḫāk-i derüñ:**-*üñ*
Gazel 146
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kapının eşiğinin toprağının sürme zevki.
Ṣafā-yı sürme-i ḫāk-i derüñ gitmez gözümden hīç
Egerçi hāk-i kuḥlāsā yirüm şimdi Sıfāhāndur

ṣafā-yı ṭabʿuña:

1. **ṣafā-yı ṭabʿuña:**-*a*
Kaside 1
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mizaç güzelliği.
ʿAḳd-i ʿahd it nefs ile ṭāʿāt-ı Ḥaḳda ṣubḥ u şām
Tā ṣafā-yı ṭabʿuña reşk ide ḳurṣ-ı āfitāb

ṣafā-yı vaṭan:

1. **ṣafā-yı vaṭan:**
Gazel 203
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Memleketin huzuru.
Sensüz bu Naḥīfī-i cefā-dīde-i devrān
Ne miḥnet-i ġurbet ne ṣafā-yı vaṭan ister

ṣafā-yı vuṣlat-ı cānān:

1. **ṣafā-yı vuṣlat-ı cānān:**
Kaside 9
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgiliye kavuşmanın huzuru, neşesi.
Feyż-yāb olsam ṣafā-yı vuṣlat-ı cānān ile
Dīdeden ḫūnābe-i hicrānı rīzān eylesem

ṣaf-be-ṣaf:

1. **ṣaf-be-ṣaf:**
Gazel 260
Mısra: **14**
Saf saf, sıra sıra.
Varduḳda Ḳudse ʿizzet ile itdi iḳtidā
Ervāḥ-ı enbiyā vü rusül saña ṣaf-be-ṣaf

ṣāf-derūn:

1. **ṣāf-derūnuz:**-*uz*
Gazel 207
Mısra: **16**
Temiz kalpli.
Yoḳdur eşer-i jeng-i riyā bizde Naḥīfī
Āyīne-ṣıfat sāde-dilüz ṣāf-derūnuz

ṣaff-ı bülbülde:

1. **ṣaff-ı bülbülde:**-*de*
Gazel 72
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bülbülün sırası.
Ḳafes-i ʿışḳ-ı cevān içre Naḥīfī ezelī
Ṣaff-ı bülbülde aña perde-i ḥasret ḳat ḳat

ṣaff-ı esfelde:

1. **ṣaff-ı esfelde:**-*de*
Tahmis 6
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Alçaklar safı.
Ṣadr-ı aʿlāda tekebbürle erāẕil şādān
Ṣaff-ı esfelde meẕelletle efāżıl ḫayrān

ṣaff-ı ʿışḳında:

1. **ṣaff-ı ʿışḳında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 243
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk sırası.
Bu Naḥīfī gibi ṣad mūr Süleymān o şehüñ
Ṣaff-ı ʿışḳında ki zencīr-i ḫama beste imiş

ṣaff-ı niʿāl:

1. **ṣaff-ı niʿāl:**
Gazel 242
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ev, çadır gibi yerlerde ayakkabı, terlik vb.nin çıkarılıp bırakıldığı yer, ayakkabılık, papuçluk II Mecazen bir toplulukta oturulacak en aşağı, en önemsiz yer.

Güzel nāz ile bālāda oturmış serv-veş ammā
Velī ṣaff-ı niʿāl üzre Naḥīfī-zāra yaṣdanmış

2. **ṣaff-ı niʿāl:**
Gazel 339
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
'Pabuçluk, ayakkabılık' demektir. En geride bulunan, hor görülenlerin makamı, suçluların yeridir. dergahta müridlerden biri bir hata işlediğinde, bir ayak üzerinde sağ kulağı sol elinde ve sol kulağı sağ elinde mürşid affedinceye kadar saff-ı ni'al'de durur.
Ṣaff-ı niʿāl ü ṣadr-ı cihān bir gelür baña
Vāreste-i tefāḫür-i ḳayd-ı merātibem

ṣaff-ı niʿāl-i rifʿate:

1. **ṣaff-ı niʿāl-i rifʿate:**-*e*
Gazel 270
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mertebenin en aşağı safhası.
Ṣaff-ı niʿāl-i rifʿate düşdüñ Naḥīfīyā
Bezm-i felekde ehl-i dilüñ iʿtibārı yoḳ

ṣafḥa-i dehre:

1. **ṣafḥa-i dehre:**-*e*
Kaside 11
Mısra: **59**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya sayfası.
Ḳābil-i güncāyiş olmaz ṣafḥa-i dehre tamām
Yazsam aḥvālüm hezārān āteşīn imlā ile

ṣafḥa-i erbāb-ı sühanda:

1. **ṣafḥa-i erbāb-ı sühanda:**-*da*
Kaside 27
Mısra: **128**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Söz erbabının sayfası II şairlerin sayfası.
Kim bilürdi selefüñ menḳabet-i evṣāfın
Olmasa ṣafḥa-i erbāb-ı sühanda mesṭūr

ṣafḥa-i gerdūn:

1. **ṣafḥa-i gerdūn:**
Kaside 3
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Feleğin safhası, feleğin aşaması.
Ḳalmaya bir gün ola ṣafḥa-i gerdūn üzre
Eṣer-i mihr-i münīr ile meh-i ġarrānuñ

ṣafḥa-i gül-berg-i ḫandān:

1. **ṣafḥa-i gül-berg-i ḫandān:**
Gazel 454
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Açılmış gül yaprağının sayfası.
ʿAndelibān-ı süḫan yazsun naẓm-ı tāzeyi
Ey Naḥīfī ṣafḥa-i gül-berg-i ḫandān üstüne

ṣafḥa-i naʿtüñ:

1. **ṣafḥa-i naʿtüñ:**-*üñ*
Gazel 65
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Natinin sayfası.
Ey mededkār-ı ümem budur ümmīdüm Ḥaḳdan
Ṣafḥa-i naʿtüñ ola bendeñe menşūr-ı necāt

ṣafḥa-i naẓma:

1. **ṣafḥa-i naẓma:**-*a*
Kaside 25
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nazmın, şiirin sayfası.
Lām-ı luṭfuñla eyleyüp taʿbīr
Ṣafḥa-i naẓma rūy-māl itdüm

ṣafḫa-i ruḫsāra:

1. **ṣafḫa-i ruḫsāra:**-*a*
Gazel 250
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yanağının sayfası,yüzeyi.
Bu Naḥīfī ʿārıżıña ke'l-ʿadem dir dil-berā
Ġam degüldür ʿārıż olsa ṣafḥa-i ruḫsāra ḫaṭ

ṣafḫa-i ruḫsār-ı pākinde:

1. **ṣafḫa-i ruḫsār-ı pākinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 133
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz yanağının sayfası.
Ḫaṭṭ-ı nev-ḫīzi ṣanma ṣafḫa-i ruḫsār-ı pākinde
Sipāh-ı ḥüsn-i ʿālem-sūzı tecdīd-i berāt eyler

ṣafḫa-i ruḫsārıña:

1. **ṣafḫa-i ruḫsārıña:**-*ı, -ñ, -a*
Gazel 251
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yanağının sayfası,yüzeyi.
Ṣafḫa-i ruḫsārıña taḥrīr olan ʿuṣṣāḳ içün
Baḫṣ-i şeftālū gerekdür gördüm anı ben faḳaṭ

ṣafḫa-i ruḫsāruña:

1. **ṣafḫa-i ruḫsāruña:**-*uñ, -a*
Gazel 143
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüzünün sayfası (sevgilinin yüzü).

Olma muġber ḫaṭ gelürse
ṣafḥa-i ruḫsāruña
Ḥüsn-i ḫat ey sāde-rūyum
zīnet-i evrāḳdur

<u>ṣafḥa-i ṣāf-ı ruḫāmında:</u>

1. **ṣafḥa-i ṣāf-ı ruḫāmında:**-*ı, -n, -da*
Tarih 29
Mısra: **38**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mermerin saf sayfası.
Nev-bahār-ı ṭarab-efzā gibi naḳş-ı ezhār
Ṣafḥa-i ṣāf-ı ruḫāmında bedīdār-ı şühūd

<u>ṣafḥa-i sebz:</u>

1. **ṣafḥa-i sebz:**
Kaside 20
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yeşil sayfa, levha.
Bu feżā-yı dil-keşe gel Ḳaṣr-ı Saʿd-ābādı gör
Ṣafḥa-i sebz üzre naḳş-ı ḫāme-i Bihzādı gör

<u>ṣafḥa-i taʿbīre:</u>

1. **ṣafḥa-i taʿbīre:**-*e*
Tahmis 8
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yorumlama, ifade sayfası.
Ḳılsa basṭ-ı süḫan evṣāfuña ḫalḳ-ı ʿālem
Medḥüñi itmek içün ṣafḥa-i taʿbīre raḳam

<u>ṣāfī:</u>

1. **ṣāfī:**
Gazel 192
Mısra: **6**
Duru.
Dürūġ-ı nāz ile dil-ber bizi āṣüfte-ḥāl eyler
Peyām-ı vuṣlatından ey göñül ṣāfī ḫaber yoḳdur

2. **ṣāfī:**
Gazel 374
Mısra: **11**
Şifa verici, veren.
Ḳurbānuñ oldıġum baña ṣāfī cevāb vir
Zaḫm-ı derūn-ı ʿāṣıḳa tīmār ider misin

<u>ṣaf-ı ḥabābı olur:</u>

1. **ṣaf-ı ḥabābı olur:**-*ı, -ur*
Gazel 350
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hava kabarcıklarının yan yana olması.
Bir bir ṣaf-ı ḥabābı olur gevher-i yetīm
Mevc-āver olsa lücce-i pür-cūşumuz bizüm

<u>ṣāfiʿ-i rūz-ı cezā:</u>

1. **ṣāfiʿ-i rūz-ı cezā:**
Kaside 17
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ceza gününde şifa veren, bağışlayan || Allah.
Efżal-ı evlād-ı Ādem eşref-i ins ü melek
Vāriṣ-i mülk-i nübüvvet ṣāfiʿ-i rūz-ı cezā

<u>ṣafiyy-i hümām:</u>

1. **ṣafiyy-i hümām:**
Kaside 10
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Himmeti çok saf peygamber.
Resūl-i mükerrem nebiyy-i güzīn
Ḥabīb-i muʿaẓẓam ṣafiyy-i hümām

<u>ṣaf-nümā-yı ḫidmet-i ḫavra-pesendüñdür:</u>

1. **ṣaf-nümā-yı ḫidmet-i ḫavra-pesendüñdür:**-*üñ, -dür*
Gazel 100
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hurilerin beğendiği hizmetin saf göstereni.
Felekler sāyedār-ı āsumān-ı ercümendüñdür
Melekler ṣaf-nümā-yı ḫidmet-i ḫavra-pesendüñdür

<u>ṣaf-sīne:</u>

1. **ṣāf-sīneye:**-*y, -e*
Gazel 129
Mısra: **2**
Saf, temiz gönül.
O sīmgerden içün maşrıḳ-ı celī dirler
O ṣāf-sīneye mirʾāt-ı müncelī dirler

2. **ṣāf-sīnede:**-*de*
Gazel 498
Mısra: **13**
Saf, temiz gönül.
O ṣāf-sīnede ol ḫāle iʿtibār olınur
Ziyāde rāyic olur sīm olınca tamġāsı

<u>ṣafvet:</u>

1. **ṣafvetle:**-*le*
Gazel 472
Mısra: **3**
Saflık, arılık.
Derūn-ı ġonçeden pervāz ider eflāke ṣafvetle
İrişmez şāhīn-i endīşe murġ-ı şeb-nem-i ʿışḳa

2. **ṣafvet:**
Kaside 24
Mısra: **5**
Saflık, arılık.
Zihī ṣafvet ki tāb-ı incilādan çehre-i ḫūrşīd
İder ʿarż-ı cemāl āyīne-i gerdūn-ı gerdāna

3. **ṣafvetle:**-*le*
Rübai 210
Mısra: **4**
Saflık, arılık.
Dillerde ider cilve ṣafā-yı ḫüsni
Ṣafvetle olur sīnesi āyīne-i rāz

4. **ṣafvetle:**-*le*
Tarih 30
Mısra: **7**
Saflık, arılık.
Görenler ḳubbede ṣafvetle her dem cām-ı raḫşānın
Taʿaddüd üzre ẓann eyler felekde māh-ı tābānı

ṣafvet-i ābı:

1. **ṣafvet-i ābı:**-*ı*
Tarih 29
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Suyun saflığı.
Meşreb-i ṣāfı gibi her-kese luṭfı cārī
Ḥüsn-i evṣāfı gibi ṣafvet-i ābı mevrūd

ṣafvet-i cānı:

1. **ṣafvet-i cānı:**-*ı*
Rübai 216
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Can saflığı.
Ten-perver olan ṣafvet-i cānı bilmez
Sālike olan sırr-ı nihānı bilmez

ṣafvet-i cevher-i iḫlāṣum:

1. **ṣafvet-i cevher-i iḫlāṣum:**-*um*
Kaside 27
Mısra: **115**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ihlas cevherinin saflığı.
Ṣafvet-i cevher-i iḫlāṣum olurdı ẓāhir
Eyleseñ luṭf ile āyīne-i ṭabʿum manẓūr

ṣafvet-i ervāḥdur:

1. **ṣafvet-i ervāḥdur:**-*dur*
Kaside 1
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ruhların saflığı, temizliği.
Ṣafvet-i ervāḥdur cesādı pür-nūr eyleyen
Bu ḫaber besdür saña ʿārif iseñ bī-irtiyāb

ṣafvet-i ḥüsn-i dil-ārāyī:

1. **ṣafvet-i ḥüsn-i dil-ārāyī:**
Tarih 30
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönlü süsleyen güzelliğin saflığı.
Esāsında muḫammer ṣafvet-i ḥüsn-i dil-ārāyī
Bināsında muṣavver ẕevḳ-ı rūḥānī vü cismānī

ṣafvet-i nūḥ:

1. **ṣafvet-i nūḥ:**
Rübai 118
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nuh'un saflığı.
Bir dilde ki ʿışḳuñla ola feyż-i fütūḥ
Reşk eyler anuñ pertevine ṣafvet-i Nūḥ

ṣaf-zede-i ʿunvānı:

1. **ṣaf-zede-i ʿunvānı:**-*ı*
Kaside 15
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Unvanının saflığına maruz kalanı.
Evliyā zümresinüñ ṣaf-zede-i ʿunvānı
Merd-i ferḫunde-edā Ḥażret-i Veys'el-Ḳaranī

ṣaġ ol:

1. **ṣaġ ol:**
Gazel 325
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sağ ol, çok yaşa. Sağlıkla kal.
İster aġyār ile ṭarḥ-efgen-i ṣaḥn-ı bāġ ol
İşte ben gitdüm eyā ġonçe-dehen sen ṣaġ ol

2. **ṣaġ ol:**
Gazel 325
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sağ ol, çok yaşa. Sağlıkla kal.
Bu Naḥīfīyi çıḳarma kerem it ḫāṭırdan
İşte ben gitdüm eyā ġonçe-dehen sen ṣaġ ol

ṣaġ olayum:

1. **ṣaġ olayum:**-*a, -yum*
Rübai 338
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sağ ol, çok yaşa. Sağlıkla kal.
Aġyār ḳo reşk ile helāk olsun hep
Dünyāda hemān senüñle ben ṣaġ olayum

ṣaġ olsun:

1. **ṣaġ olsun:**
Gazel 35
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Var olmak, bulunmak.
O cefā-cū bize yār olmaz ise ṣaġ olsun
Hīç bulunmaz mı göñül dünyede bir yār saña

2. **ṣaġ olsun:**
Rübai 435
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Var olmak, bulunmak.
Dil-ḫasteleri hecr ile pür-dāġ olsun
Ol pīr olası ġonçe-dehen saġ olsun

ṣāġ olur:

1. **ṣāġ olur:**-*ur*
Gazel 175
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sağ ol, çok yaşa. Sağlıkla kal.
Āḫir helāk ider bu ġam-ı ḥasretüñ beni
Cānā Naḥīfī dünyede ḥāṣā ki ṣāġ olur

<u>ṣaġ olursaḳ:</u>

1. **ṣaġ olursaḳ:**-*ur, -sa, -ḳ*
Gazel 124
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sağ ol, çok yaşa. Sağlıkla kal.
Ey Naḥīfī feyż-i mevlā ile yārān-ı ṣafā
Ṣaġ olursaḳ böyle şiʿr-i dil-güşāmuz çoḳ görür

<u>saġ yer:</u>

1. **saġ yer:**
Gazel 257
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sağ, sağlam yer/kısım.
Tīr-i ḫūnī zaḫmesinden gūyiyā bu ḫaste-dil
Şimdi bīmār oldı cānā ḳalmadı yer tende saġ

<u>sāġar:</u>

1. **sāġarın:**-*ıñ*
Gazel 112
Mısra: **1**
Bardak, kâse; su, şarap vesaire içmeye mahsus her çeşit kap.
Sāḳī-i ġaflet aña kim sāġarın nūş itdirür
Telḫī-i mevt ü fenāyı hep ferāmuş itdirür

2. **sāġar:**
Gazel 139
Mısra: **2**
Bardak, kâse; su, şarap vesaire içmeye mahsus her çeşit kap.
Ḫāk içinde kelle-i Cem gibi niçe ser yatur
Seng-i hecr ile şikest olmış niçe sāġar yatur

3. **sāġarın:**-*ıñ*
Gazel 163
Mısra: **1**
Bardak, kâse; su, şarap vesaire içmeye mahsus her çeşit kap.
Siḥr ile sāḳī ki elde sāġarın pür-āb ider
Ehl-i bezmi ġarḳa-i deryā-yı āteş-tāb ider

4. **sāġarı:**-*ı*
Gazel 207
Mısra: **5**
Bardak, kâse; su, şarap vesaire içmeye mahsus her çeşit kap.
Cevvāle-ṣıfat gösterürüz sāġarı elde
Ṣīrān-ı beyābān-ı ġama ṣuʿle-nümūnuz

5. **sāġar:**
Gazel 249
Mısra: **15**
Bardak, kâse; su, şarap vesaire içmeye mahsus her çeşit kap.
Mey midür sāġar mıdur yā sāḳī-i gül-rū mıdur
Rind-i mey-āşām-ı ʿışḳa ḥālet-efzā-yı neşāṭ

6. **sāġar:**
Gazel 436
Mısra: **12**
Bardak, kâse; su, şarap vesaire içmeye mahsus her çeşit kap.
Neşve ancaḳ dil-i zāra leb-i dil-berden olur
Açılur ṣanma beni bāde ile sāġar ile

7. **sāġarı:**-*ı*
Gazel 443
Mısra: **1**
Bardak, kâse; su, şarap vesaire içmeye mahsus her çeşit kap.
Meclis odur ki sāġarı bī-imtinān ola
Ṣahbā odur ki neşvesi ḳūt-ı revān ola

8. **sāġar:**
Gazel 465
Mısra: **3**
Bardak, kâse; su, şarap vesaire içmeye mahsus her çeşit kap.
ʿAraḳ-rīz-i ḥicāb oldı lebüñden sāḳiyā sāġar
Degüldür ḳaṭre-i ṣahbā o cām-ı zer-nigār üzre

9. **sāġarı:**--*ı*
Gazel 484
Mısra: **5**
Bardak, kâse; su, şarap vesaire içmeye mahsus her çeşit kap.
Ġayruñ revā mı sāġarı serşār olup müdām
Bir cürʿa-i kemīne bu ser-meste olmaya

10. **sāġarı:**-*ı*
Kaside 19
Mısra: **110**
Bardak, kâse; su, şarap vesaire içmeye mahsus her çeşit kap.
Ser-girān-ı cām-ı dürd-ālūd-ı derd ü ġuṣṣaya
Bezm-i vaṣfuñda ṣunuldı feyż-i maʿnā sāġarı

<u>sāġar eylerse:</u>

1. **sāġar eylerse:**-*r, -se*
Gazel 515
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Içki kadehi yapmak, kadeh gibi kullanmak.
Senüñle bāde-nūş-ı kām olan ālüfte-i ser-mest
Revādur sāġar eylerse eger mihr-i dırāḫşānı

<u>sāġar-be-dest:</u>

1. **sāġar-be-dest:**
Gazel 239
Mısra: **9**
Elde şarap.
Sāġar-be-dest ṣevḳ olalum bize de ey göñül

Zühhād iderse ḫırḳa-i sālūsı
zīb-i düş

sāġar-be-dest ol:

1. **sāġar-be-dest ol:**
Gazel 526
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Elinde kadeh tutmak.
Hücūm-ı derd ü ġamla sen daḥi sāġar-be-dest ol kim
Göñül maʿmūre-i zühd ü veraʿ vīrānedür şimdi

sāġar-ı ʿaḳl-ı ḫod-ārāyı:

1. **sāġar-ı ʿaḳl-ı ḫod-ārāyı:**-*yı*
Tahmis 1
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kendini süsleyen akıl kadehi.
Bezm-i maʿnīde olup ʿışḳ ile peymāne-be-dest
Sāġar-ı ʿaḳl-ı ḫod-ārāyı şikest eyle şikest

sāġar-ı ʿālem-nümā:

1. **sāġar-ı ʿālem-nümā:**
Gazel 74
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyayı gösteren kadeh.
Ḫarāb-ender-ḫarāb-ı ʿışḳ-ı yār olsaḳ n'ola biz de
Ki sāḳī mest elinde sāġar-ı ʿālem-nümā ser-mest

sāġar-ı cemşīdümüz:

1. **sāġar-ı cemşīdümüz:**-*ümüz*
Gazel 213
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cemşid'in kadehi.
Ger hilāl-i ʿıyd olursa sāġar-ı Cemşīdümüz
ʿĀşıḳuz germī-i ġamdur neşve-i cāvīdümüz

sāġar-ı mīnāyı:

1. **sāġar-ı mīnāyı:**-*yı*
Gazel 393
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kristal kadeh.
Kāse-şūyān-ı maḥabbetden el almaḳ isteyen
Varsın evvel sāġar-ı mīnāyı tenḳīḥ eylesün

sāġar-ı pür-āteşden:

1. **sāġar-ı pür-āteşden:**-*den*
Gazel 141
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ateş dolu kadeh II şarap kadehi.
Naḥīfīyā ḥaẕer it sāġar-ı pür-āteşden
Ḥaẕer ki rūz-ı cezāda ʿaẕāb āteşdür

sāġar-ı şahbā:

1. **sāġar-ı şahbā:**
Gazel 15
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şarap kadehi.
Görüp germiyyet-i cām-ı lebüñ ey sāḳī-i raʿnā
Çınarāsā derūnından ṭutuşdı sāġar-ı şahbā

sāġar-ı şahbāya:

1. **sāġar-ı şahbāya:**-*ya*
Gazel 524
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Büyük kadeh.
Ne var būs eylesek laʿl-i lebüñ ey sāḳī-i gül-rū
Dil-i ser-mestümüz bir sāġar-ı ṣahbāya degmez mi

sāġar-ı serşārını:

1. **sāġar-ı serşārını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 77
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağzına kadar dolu kadeh.
İtmez mi bizi mest-i mey-i miḥnet-i ġurbet
Sāḳī-i ġamuñ sāġar-ı serşārını seyr it

sāġar-şikest-i ʿişvedür:

1. **sāġar-şikest-i ʿişvedür:**-*dür*
Gazel 187
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Işvenin kırık kadehi.
Nāz ile pīşānesin itmiş der-āġūş-ı ġażab
Sāḳī-i gül-çehre kim sāġar-şikest-i ʿişvedür

sāġar-zen-i şahbā-yı ġumūmuz:

1. **sāġar-zen-i şahbā-yı ġumūmuz:**-*uz*
Gazel 205
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gamlar şarabının kadeh vuranları.
Ārāyişüz meykede-i ʿālem-i ʿışḳuñ
Biñ şevḳ ile sāġar-zen-i ṣahbā-yı ġumūmuz

saġrı:

1. **saġrı:**
Kaside 27
Mısra: **35**
Bir çeşit deri.
Saġrı İslām ṣafādan mütebessim oldı
Sūrı bu ḥışn-ı celīlü'ş-şerefüñ eyledi sūr

şāh:

1. **şāhı:**-*ı*
Gazel 5
Mısra: **6**
Padişah II Sevgili.

Sende bu ḥālet nedür ey neşʾe-i pür-zūr-ı ʿışḳ
Kim gedāyı şāh idersin şāhı eylerdin gedā

2. **şāh:**
Gazel 43
Mısra: **8**
Padişah II Sevgili.
O ḳadar ʿışḳuñ ile şühre-i dehr oldum kim
İsterem baña gedādur diyeler şāh saña

3. **şāhum:**-*um*
Gazel 54
Mısra: **1**
Padişah II Sevgili.
Ḳāmet ü ḳaddiñe şāhum serv-i bālā teşne-leb
Ruḫlaruñ şemʿine dil pervāneāsā teşne-leb

4. **şāhum:**-*(u)m*
Gazel 54
Mısra: **4**
Padişah II Sevgili.
Al ruḫuñdan şevḳa geldi cān ü dil yanmaḳ diler
Leblerüñ ḳandine şāhum ḥulv-i ḥalvā teşne-leb

5. **şāhum:**-*um*
Gazel 69
Mısra: **4**
Padişah II Sevgili.
Gezer iken uzanup bāġda senüñ gül-ruḫuña
Dolaşur pāyuña şāhum niçe gör ḳand-i nebāt

6. **şāhum:**-*um*
Gazel 71
Mısra: **1**
Padişah II Sevgili.
Gerçi şāhum nādirāne ʿahd ü iḳrāmuñ dürüst
Ekşeriyyā ʿāşıḳa ammā ki inkāruñ dürüst

7. **şāhum:**-*um*
Gazel 90
Mısra: **2**
Padişah II Sevgili.
Alayum baş üzre destüñden senüñ zerrīn ḳadeḥ
Ġabġabuñ çāhına şāhum didiler sīmīn ḳadeḥ

8. **şāhum:**-*(u)m*
Gazel 95
Mısra: **8**
Padişah II Sevgili.
Rāh-ı ʿışḳuñda niçe ġam çekmişemdür bilmiş ol
Gel efendüm şefḳat eyle eyleme şāhum ʿinād

9. **şāhum:**-*um*
Gazel 99
Mısra: **3**
Padişah II Sevgili.
N'ola şāhum ben ġarībi zülfüñe bend eyleseñ
ʿĀşıḳ dünyāda var mı zülf-i sevdādan leẕīẕ

10. **şāhum:**-*um*
Gazel 118
Mısra: **6**
Padişah II Sevgili.
Ümmīd-i vaṣl u bīm-i fürḳatüñle kūşe-i ġamda
Dil-i dīvāne şāhum gāh giryān gāh ḫandāndur

11. **şāhum:**-*um*
Gazel 118
Mısra: **2**
Padişah II Sevgili.
Dü çeşm-i ḫūn-feşānum hecr-i ruḫsāruñla giryāndur
Seni ben görmedim şāhum niçe dem niçe devrāndur

12. **şāh:**
Gazel 149
Mısra: **10**
Padişah II Sevgili.
Gūş itme güft ü gūsını aʿdā-yı bedterüñ
Ey şāh beynümüzde niçe ḳīl ü ḳāl olur

13. **şāhum:**-*um*
Gazel 161
Mısra: **10**
Padişah II Sevgili.
Ṭarīḳum vādī-i hicrāna düşdi Seni şimden girü şāhum duʿālar

14. **şāhum:**-*um*
Gazel 167
Mısra: **5**
Padişah II Sevgili.
ʿĀşıḳuñ şāhum ne cānı var saña ʿarż itmege
Ol ġarībüñ saña lāyıḳ bir dil-i nā-çīzi var

15. **şāhum:**-*um*
Gazel 175
Mısra: **5**
Padişah II Sevgili.
Luṭf it ḳo bī-vefālığı şāhum yeter yeter
Bunca sitemlerüñ baña dāġ üzre dāġ olur

16. **şāhum:**-*um*
Gazel 204
Mısra: **2**
Padişah II Sevgili.
Hemīşe ṭurmayup cānā ġamuñla dīde ḳan aġlar
A şāhum yaluñuz çeşmüm degüldür tende cān aġlar

17. **şāhum:**-*um*
Gazel 204
Mısra: **3**
Padişah II Sevgili.
Niçe zār itmeyem şāhum ki ḳaldum künc-i ḥasretde
Ki ʿuşşāḳına dildāruñ firāḳıyla cihān aġlar

18. **şāhum:**-*um*
Gazel 235
Mısra: **3**
Padişah II Sevgili.
Gülşen-i kūyuñda şāhum şol ḳadar āh eyledüm
Diñleyüp vaḳt-i seḥer bülbüller aldı niçe ders

19. **şāhum:**-*um*
Gazel 236
Mısra: **1**
Padişah II Sevgili.
Olmadum ḥabl-i viṣāle gerçi şāhum dest-res
Oldı dil nūr-ı ḫayāl-i vuṣlatuñdan muḳtebes

20. **şāhum:**-*um*
Gazel 236
Mısra: **5**
Padişah II Sevgili.
Ser-süḫandur ders-i şeftālūye şāhum leblerüñ
Gūş idüp ṭūṭī anı ḳıldı girībānın ceres

21. **şāha:**-*a*
Gazel 243
Mısra: **7**
Padişah II Sevgili.
N’ola ol şāha ḳul isem dün ü gün ḫidmetine
Ḳamer ü mihr ü felek vālih ü ser-keşte imiş

22. **şāhum:**-*um*
Gazel 251
Mısra: **9**
Padişah II Sevgili.
Bu Naḥīfī vaṣf-ı ḥüsnüñ ḳılmadı şāhum tamām
Cüzʾidür va’llāhi şāhum olmadı daḫi vasaṭ

23. **şāhum:**-*um*
Gazel 251
Mısra: **10**
Padişah II Sevgili.
Bu Naḥīfī vaṣf-ı ḥüsnüñ ḳılmadı şāhum tamām
Cüzʾidür va’llāhi şāhum olmadı daḫi vasaṭ

24. **şāhum:**-*um*
Gazel 259
Mısra: **3**
Padişah II Sevgili.
Ruḫlaruñ micmer a şāhum ḫālüñ anuñ ʿanberi
Dūdı anuñ mūy-ı ḫālüñ ʿāleme ḥüsnüñ çerāġ

25. **şāhum:**-*um*
Gazel 262
Mısra: **10**
Padişah II Sevgili.
Bu Naḥīfī derdmendüñ cürmini ʿafv eyle gel
İtmesün va’llāhi şāhum ol daḫi mā-ḳad-selef

26. **şāhum:**-*um*
Gazel 275
Mısra: **10**
Padişah II Sevgili.
Meded bīmār olan cāna irişdür şerbet-i vaṣluñ
Şarāb-ı leblerüñ şāhum cinān içre zülāl ancaḳ

27. **şāhum:**-*um*
Gazel 276
Mısra: **6**
Ey şahım! Ey sultanım!.
Cemālüñ muṣḥafı gelsün oḳınsun sūre-i Yāsīn
A şāhum merḥamet eyle bu demde dīde-nāk ancaḳ

28. **şāhum:**-*um*
Gazel 276
Mısra: **3**
Padişah II Sevgili.
Beni ṣanma eyā şāhum ġamum bu z̲illet-i dilden
Senüñ ʿışḳuñ ġamı birle ġarībüñ derd-nāk ancaḳ

29. **şāhum:**-*um*
Gazel 276
Mısra: **9**
Padişah II Sevgili.
Mürüvvet merḥamet şāhum çün oldı dīn ü īmāndan
Viṣālüñ birle şefḳat ḳıl ki sīnem çāk çāk ancaḳ

30. **şāhlar:**-*lar*
Gazel 287
Mısra: **14**
Padişah II Sevgili.
Olma maġrūr-ı ḫıdem bir gün olur ḫaclet ile
Şāhlar muḫtefī-i ḫayl ü sipāh olsa gerek

31. **şāhuñ:**-*uñ*
Gazel 287
Mısra: **17**
Hükümdar, Sultan II Hz. Muhammet.
Ey Naḥīfī ṭuta gör sünnetin ol şāhuñ kim
Rūz-ı maḥşerde saña cāy-ı penāh olsa gerek

32. **şāhum:**-*um*
Gazel 376
Mısra: **2**
Padişah II Sevgili.
Bir naḫl-i tāze bir ṣanem-i bī-bahānesin
İnṣāf odur ki ḥüsn ile şāhum yegānesin

33. **şāhum:**-*um*
Gazel 402
Mısra: **5**
Padişah II Sevgili.
Şu resme ʿāṣıḳam şāhum direm her demde ben yā hū
Ḳılar ṣıyt ü ṣadā cānum aḳar yaşum saña ṭoġru

34. **şāhum:**-*um*
Gazel 403
Mısra: **1**
Padişah II Sevgili.
Görenler ḳaşuñı şāhum didiler kim kemāndur bu
Yazılmış ṭuġrā em̲sāli ḳamu ʿuṣṣāḳa şāndur bu

35. **şāhum:**-*um*
Gazel 405
Mısra: **7**
Padişah II Sevgili.
N’ola Dībāce-i Mışbāḥ olursa sīneñ ey şāhum
Ser-i ṣafḥañda Seyyidden yazılmışdur kenār ebrū

36. **şāhum:**-*um*
Gazel 435
Mısra: **1**
Padişah II Sevgili.
Dil-i mehcūrumı vaṣluñla şāhum dāġ dāġ eyle
Ḳuluñdur tā ezelden ol ġarībi bir çerāġ eyle

37. **şāh:**
Gazel 445
Mısra: **9**
Padişah II Sevgili.
Benden isterse ḥisāb-ı ġam-ı ʿışḳı ol şāh
Ey Naḥīfī varayum defter ü dīvānum ile

38. **şāhlaruñ:**-*lar, -uñ*
Gazel 457
Mısra: **16**
Padişah II Sevgili.
Mer̲siyye-i Sikender ü Dārāyı şerḥ ider
Ṭut gūş-ı hūşı şāhlaruñ ṭabl u kūsına

39. **şāhuñ:**-*uñ*
Gazel 506
Mısra: **1**
Padişah II Sevgili.
Yolında ḳalmışam ol şāhuñ āsitāne gibi
Ḫadeng-i ġamzesine ṭurmuşam nişāne gibi

40. **şāh:**
Kaside 8
Mısra: **73**
Padişah II Sevgili.
Ḥabbeẕa raḥmet-i mevʿūd-ı
Ḫudāvendi o şāh
Ḳıldı teşrīf-i vücūdıyla
cihāna īs̱ār

41. **şāh:**
Kaside 8
Mısra: **61**
Padişah II Sevgili.
İstinād itmege eyler mi
tenezzül ol şāh
Mihr ü māh olsa da ger
bāliş-i zer-naḳş-ı nigār

42. **şāhuñ:**-*uñ*
Kaside 8
Mısra: **65**
Padişah II Sevgili.
Oldı çārūb-keş-i ḫāk-i deri ol
şāhuñ
Cem ü Dārā gibi ṣad
pādişeh-i mertebe-dār

43. **şāhuñ:**-*uñ*
Kaside 12
Mısra: **55**
Padişah II Sevgili.
Vaṣṣāfı olam ḳudretüm
olduḳça o şāhuñ
Lāyıḳ da budur şāʿir-i
pākīze-zebāna

44. **şāha:**-*ā*
Kaside 19
Mısra: **162**
Padişah II Sevgili.
Ey Naḥīfī eyleme tā böyle
iṭnāb-ı süḫān
Besdür ol şāha bu deñlü ʿarż-
ı ḥāl-i çākerī

45. **şāh:**
Kıt'a 27
Mısra: **1**
Padişah II Sevgili.
Devlet-i ḥüsnüñde lāyıḳ
mıdur ey şāh senüñ
Ki beni cevr ile maḥrūm-ı
vefā eylersin

46. **şāḫ:**
Murabba 6
Mısra: **26**
Dal, budak.
Ẕikr idinüp zīb-i ṣımāḫ
Vir naḫl-i şevḳa tāze şāḫ

47. **şāha:**-*ā*
Rübai 211
Mısra: **4**
Padişah II Sevgili.
Ḥaḳḳ itdi beyān bedāyiʿ-i
iʿcāzı
Sen şāha idüp naṣṣ-ı
kerīminde rümūz

48. **şāhuñ:**-*uñ*
Rübai 277
Mısra: **4**
Padişah II Sevgili.
Ḳaṣdum ṭaleb-i şefāʿat ü
iḥsāndur
Elṭāf ü kerem ḥüsn-i ḳabūl ol
şāhuñ

49. **şāha:**-*a*
Rübai 510
Mısra: **2**
Padişah II Sevgili.
Dil ḫādim olup naʿt-i
Resūla'llāha
Daʿvā-yı ʿubūdiyyet ider ol
şāha

50. **şāha:**-*a*
Rübai 515
Mısra: **1**
Padişah II Sevgili.
Eyle ṣalavāt ile selām ol şāha
Ol iki cihān faḫrı
Ḥabību'llāha

51. **şāhı:**-*ı*
Rübai 552
Mısra: **1**
Padişah II Sevgili.
Ey taḫt-geh-i berīn-i ḥüsnüñ
şāhı
V'ey evc-i sipihr-i ışṭıfānuñ
māhı

52. **şāhı:**-*ı*
Rübai 557
Mısra: **1**
Padişah II Sevgili.
Ol nūr-ı Ḫudādur iki ʿālem
şāhı
Ol evc-i ṣafā mihri nübüvvet
māhı

53. **şāhlar:**-*lar*
Tahmis 2
Mısra: **13**
Padişah II Sevgili.
Şāhlar dergeh-i ẕī-şānuña bir
ʿabd-i kemīn
-

54. **şāhuñ:**-*uñ*
Tarih 3
Mısra: **18**
Padişah II Sevgili.
Naḥīfī salṭanat taḫtın şeref-
yāb itdigi demde
Cülūsine o şāhuñ oldı tārīḫ
Aḥmedü's̱-s̱āliş̱

55. **şāh:**
Tarih 16
Mısra: **50**
Padişah II Sevgili.
ʿĀfiyet ṣıḥḥat selāmet yār
olup her dem aña
Taḫt-gāh-ı salṭanatda ber-
devām olsun o şāh

<u>şāh iden:</u>

1. **şāh iden:**-*en*
Gazel 501
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Padişah yapmak.
Eylemiş zümre-i ʿuşşāḳa
beni ser-defter
Ḥüsn ile leşker-i ḫūbāna iden
şāh seni

<u>şāh ider:</u>

1. **şāh ider:**-*er*
Kaside 19
Mısra: **66**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Padişah yapmak.
Sen o şāhenşāh-ı aʿẓamsın ki
ḳılsañ iltifāt
Şāh ider dünyāya luṭfuñ bir
gedā-yı aḥḳarı

<u>şāh idersin:</u>

1. **şāh idersin:**-*er*, -*sin*
Gazel 5
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Padişah yapmak.
Sende bu ḥālet nedür ey neṣʾe-i pür-zūr-ı ʿışḳ
Kim gedāyı şāh idersin şāhı eylerdin gedā

şāh u gedā:

1. **şāh ü gedā:**
Gazel 100
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Padişah ve dilenci ‖ herkes.
Saña oldı iṭāʿat ṭāʿat-ı mefrūża-i Bārī
Senüñ şāh ü gedā cümle ġulām-ı pāy-bendüñdür

2. **şāh u gedā:**
Kaside 5
Mısra: **136**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Padişah ve dilenci ‖ herkes.
Ol zamān kim hevl-i maḥşerle olup āşüfte-ḥāl
Vā-şefīʿā-gūy ola şāh u gedā ser-tā-be-pā

3. **şāh u gedā:**
Kaside 5
Mısra: **138**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Padişah ve dilenci ‖ herkes.
Ol zamān kim pīş-gāh-ı ʿadl-i mevlāda tamām
Bir ola mūr u Süleymān bir ola şāh u gedā

4. **şāh u gedā:**
Kaside 17
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Padişah ve dilenci ‖ herkes.
Rūz u şeb ḫuddām-ı bāb-ı ʿizzeti ins ü melek
Ser-be-ser müştāḳ-ı ḫāk-i der-gehi şāh u gedā

5. **şāh u gedā:**
Rübai 116
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Padişah ve dilenci ‖ herkes.
Senden olmaz şāh u gedā müstaġnī
Muḥtāc senüñ fażluña ʿālem muḥtāc

şāh ü gedādan:

1. **şāh ü gedādan:**-*dan*
Gazel 46
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Padişah ve dilenci ‖ herkes.
ʿAfv ü iḥsānuñ ile eyle ʿuyūbum mestūr
Ḳılma şermende beni şāh ü gedādan yā Rab

2. **şāh u gedādan:**-*dan*
Gazel 462
Mısra: **34**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Padişah ve dilenci ‖ herkes.
Rezzāḳ-ı bī-zevālden iste murāduñı
Bī-çāre saña şāh u gedādan ne fāʾide

şāh u ümerā:

1. **şāh u ümerā:**
Rübai 218
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şah ve sancak beyleri.
Şāh u ümerā ile degül rifʿat ü ʿiz
Allāhdur ey ġāfil-i ser-geşte Muʿiz

şāh u vezīr:

1. **şāh u vezīr:**
Rübai 197
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Padişah ve sadrazam.
Sensin sen İlāhī o Ḫudāvend-i Ḳādir
Māniʿ olamaz ḥükmüñe biñ şāh u vezīr

2. **şāh ü vezīr:**
Rübai 390
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Padişah ve sadrazam.
Ben şāh ü vezīr ile mübāhāt itmem
Allāh direm ġayra münācāt itmem

şāh ü vezīri:

1. **şāh ü vezīri:**-*i*
Rübai 389
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Padişah ve sadrazam.
ʿĀlemde ne şāh ü ne vezīri bilürem
Birdür o İlāhī-i bī-naẓīri bilürem

şāhā:

1. **şāhā:**
Gazel 56
Mısra: **4**
Ey şah. || Ey sevgili.
Açuben genc-i viṣālüñ baña it vaṣlı ʿaṭā
Saña ḳuldur dil ü cānum bile şāhā ne ʿaceb

2. **şāhā:**
Gazel 94
Mısra: **3**
Ey şah. || Ey sevgili.
Eyledüñ şāhā tesellī baña ḳılduñ sen ʿitāb
Ġamze-i ḥāżır-cevāba pādişāhum şād pesend

3. **şāhā:**
Gazel 277
Mısra: **10**
Ey şah. || Ey sevgili.
Bu Naḥīfī kūyuña sūr sürmege

Geldi şimdi pāy ü ser şāhā ḳabaḳ

4. **şāhā:**
Kaside 19
Mısra: **70**
Ey şah. || *Ey sevgili.*
Hep luġāt-ı nüsḫa-i medḥüñ iderdi iltizām
Cevher-i ẕātuñ eger görseydi şāhā Cevherī

5. **şāhā:**
Rübai 22
Mısra: **1**
Ey şah. || *Ey sevgili.*
Şāhā seni Ḫallāḳ-ı bedīʿu'l-eşyā
Luṭf u kerem ü ʿafv ile ḳılmış inşā

6. **şāhā:**
Rübai 163
Mısra: **3**
Ey şah. || *Ey sevgili.*
Şāhā ne beyān itse gerek naʿtüñden
Bī-çāre Naḥīfī gibi ʿabd-i kemter

7. **şāhā:**
Rübai 213
Mısra: **3**
Ey şah. || *Ey sevgili.*
Ġayruñ baña dermānı gerekmez şāhā
Derdüñ gibi ben ḫasteye dermān olmaz

sāha-i deşt-i hevāda:

1. **sāha-i deşt-i hevāda:**-*da*
Kaside 1
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Heves, arzu çölünün sahası.
Sufre-i bezm-i hevesde yoḳdur illā ḫūn-ı dil
Sāha-i deşt-i hevāda nesne yoḳ illā serāb

sāḥa-i ġabrā:

1. **sāḥa-i ġabrā:**
Kaside 26
Mısra: **88**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Toprak alan.
Cihānı eyledi tarṭīb reşḥa-i keremüñ
Ġubār-ı ġamdan emīn oldı sāḥa-i ġabrā

sāḥa-i ḫurreminüñ:

1. **sāḥa-i ḫurreminüñ:**-*i, -nüñ*
Kıt'a 45
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül açan alan.
Sāḥa-i ḫurreminüñ lāzımesi feyż-i şāfā
Manẓar-ı dil-keşinüñ ḫāşıyeti şādānī

sāḥa-i naẓmum:

1. **sāḥa-i naẓmum:**-*um*
Kaside 19
Mısra: **132**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şiir sahası.
Reşk-i naḳş-ı Çīn olur luṭf-ı nigāhından eger
Sāḥa-i naẓmum olursa şāh-ı dehrüñ manẓarı

sāḥa-i pür-ʿibreti:

1. **sāḥa-i pür-ʿibreti:**-*i*
Kaside 21
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İbret dolu alan II dünya.
Himmet-i Āṣaf-ı ʿaṣr ile muḥaṣṣal oldı
Ḫoş-nümā sāḥa-i pür-ʿibreti Saʿd-ābāduñ

sāḥa-i şaḥrā:

1. **sāḥa-i şaḥrā:**
Kaside 26
Mısra: **116**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çöl meydanı.
Ben ol ḫarābe-nişīn-i ġamem ki çün Mecnūn
Bir oldı kūçe-i şehr ile sāḥa-i ṣaḥrā

sāḥa-i ṭabʿumda:

1. **sāḥa-i ṭabʿumda:**-*um, -da*
Kaside 27
Mısra: **106**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kabiliyet arsası.
İstese birbirini siḥr ü füsūnı iʿcāz
Hep gelüp sāḥa-i ṭabʿumda olurlar maḥsūr

sāḥa-i zībāsıdur:

1. **sāḥa-i zībāsıdur:**-*sı, -dur*
Tarih 16
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Süslü avlu.
Ḫāk-būs olsa n'ola şām ü seḥer iḳbāl ile
Sāḥa-i zībāsıdur peyk-i ṣabāya şāh-rāh

şāhāne:

1. **şāhāne:**
Gazel 244
Mısra: **1**
Harika, çok güzel || *Şahlara layık.*
Baña cevr itmegi her dem ʿaceb şāhāne ögrenmiş
Göñüldür n'eylesün şimdi şeh-i ḫandāna ögrenmiş

şāhān-ı ʿālem:

1. **şāhān-ı ʿālem:**
Tarih 1
Mısra: **36**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyanın tüm padişahları.
Olup ṭuġrā-yı ḥükmi zīver-i menşūr-ı yektāyī
Ola şāhān-ı ʿālem bende-i nā-çīz-i fermānı

şāhān-ı cihān:

1. **şāhān-ı cihān:**
Gazel 414
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cihan padişahları.
Sen ol sulṭān-ı gerdūn-mesned-i taḫt-ı risāletsin
Ki şāhān-ı cihān saña gedādur yā Resūla'llāh

2. **şāhān-ı cihān:**
Kaside 8
Mısra: **58**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cihan padişahları.
O şeh-i muḥteşem-i mülk-i risālet ki aña
Niçe şāhān-ı cihān olmadadur bende güẕār

saḥāyif:

1. **saḥāyif:**
Kaside 26
Mısra: **210**
Sayfalar.
ʿİnāyet-i vüzerādur sebeb ki żabṭ oldı
Saḥāyif üzre nuʿūt-ı meḥāsin-i ḳudemā

şahbā:

1. **şahbāyı:**-*y*, -*ı*
Gazel 191
Mısra: **2**
Bâde, hamr, şarâb.
Sebū-yı fikr-i hecr-i yāri berdūş itdigüm yoḳdur
Ḫumār-āverde ṣahbāyı benüm nūş itdigüm yoḳdur

2. **şahbā:**
Gazel 335
Mısra: **12**
Bâde, hamr, şarâb.
Girān geldi baña meclisde ġāyet minnet-i sāḳī
Anuñçün ben de ṣahbā yerine ḫūn-ı ciger çekdüm

3. **şahbā:**
Gazel 443
Mısra: **2**
Bâde, hamr, şarâb.
Meclis odur ki sāġarı bī-imtinān ola
Ṣahbā odur ki neşvesi ḳūt-ı revān ola

şahbā-yı ġamından:

1. **şahbā-yı ġamından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 395
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gam şarabı.
Bir kāse ṣunup destüme ṣahbā-yı ġamından
Luṭf itdi o meh baña kemāl-i kereminden

şahbā-yı ḫūnumdan:

1. **şahbā-yı ḫūnumdan:**-*um, -dan*
Gazel 400
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kan şarabı.
Reh-i ʿışḳuñda ṣanma geçmezem cān-ı zebūnumdan
Budur ḫavfüm ki tīġuñ mest olur ṣahbā-yı ḫūnumdan

şahbā-yı ʿişretden:

1. **şahbā-yı ʿişretden:**-*den*
Gazel 224
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eğlence şarabının kadehi.
Ḳalmadı bir ḳaṭre mey defʿ-i ḫumār içün bile
Āh kim ṣahbā-yı ʿişretden tehīdür cāmumuz

şāh-bāz:

1. **şāh-bāzum:**-*um*
Gazel 200
Mısra: **12**
Doğan kuşu II sevgili.
Düşme dām-ı ṭaleb-i bü'l-hevesān-ı ġaraża
Ṣāh-bāzum ḫaẕer it olma ṣaḳın zāġa şikār

2. **şāh-bāzum:**-*um*
Gazel 219
Mısra: **8**
Doğan kuşu II sevgili.
N'ola itmezse vażʿ-ı dil-rübāyı bī-meẕāḳāne
Hümādur şāh-bāzum degme bir zāġı şikār itmez

şāh-bāz-ı dil:

1. **şāh-bāz-ı dil:**
Gazel 27
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül kuşu.
Uçmaḳ ümmīdin itse n'ola şāh-bāz-ı dil
Kim ḳıṭʿa-i bihişt gelür meskenüm baña

şāh-bāz-ı evc-i istiġnā:

1. **şāh-bāz-ı evc-i istiġnā:**
Matla 5
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tok gözlülük zirvesinin şahini. II Gönlü tok olan.
Ḳul itdi bir nigāh-ı nāz ile ṣabrum idüp yaġmā
Şikār aldı beni ol şāh-bāz-ı evc-i istiġnā

şāh-bāz-ı himmetüm:

1. **şāh-bāz-ı himmetüm:**-*üm*
Gazel 354
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Himmet, gayret kuşu.
Perr açup evc-i emelden şāh-bāz-ı himmetüm
Ḳāf-ı istiġnāya pervāz eylemekdür niyyetüm

şāh-bāz-ı maʿrifetüñ:

1. **şāh-bāz-ı maʿrifetüñ:**-*üñ*
Gazel 376
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Marifet kuşu.
Ḳıl cilve-gāh-ı maʿẕeret ey bād-ı ṣubḥ-gāh
Ol ṣāh-bāz-ı maʿrifetüñ āşiyānesin

ṣāh-bāz-ı ṭabʿumuñ:

1. **ṣāh-bāz-ı ṭabʿumuñ:**-*um, -uñ*
Kaside 19
Mısra: **118**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yiğit, kahraman yaratılışlı.
Ḳāf-ı maʿnīden şikār almaḳda taḳṣīr eylemez
Ṣāh-bāz-ı ṭabʿumuñ meksūr iken bāl ü peri

ṣāhenşāh-ı aʿẓamsın:

1. **ṣāhenşāh-ı aʿẓamsın:**-*sın*
Kaside 19
Mısra: **65**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüce şahlar şahı.
Sen o ṣāhenşāh-ı aʿẓamsın ki ḳılsañ iltifāt
Ṣāh ider dünyāya luṭfuñ bir gedā-yı aḥḳarı

ṣāhenşeh-i ʿālem:

1. **ṣāhenşeh-i ʿālem:**
Kaside 12
Mısra: **37**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyanın padişahlar padişahı.
Ṣāhenşeh-i ʿālem ki anuñ ẕāt-ı şerīfi
Oldı ṣadef-i ʿizzete çün dürr-i yegāne

ṣāhenşeh-i encüm-sipāh:

1. **ṣāhenşeh-i encüm-sipāh:**
Tarih 2
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ihtişamlı büyük padişah.
Ḳanda ʿazm eylerse ol ṣāhenşeh-i encüm-sipāh
Dilerem Ḥaḳdan ola Ḫıżr-ı hidāyet reh-beri

ṣāhenşeh-i gerdūn-ḥaşem:

1. **ṣāhenşeh-i gerdūn-ḥaşem:**
Tarih 18
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Felek kadar yanında adamı olan şahların şahı.
Mālik-i berreyn ü baḥreyn ol ḫidīv-i ġarb u şarḳ
Yaʿnī Sulṭān Aḥmed ol ṣāhenşeh-i gerdūn-ḥaşem

ṣāhenşeh-i ḥayl-i rusül:

1. **ṣāhenşeh-i ḥayl-i rusül:**
Kaside 17
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Resülün cemaatinin şahlar şahı.
Hādī-i ḫayrü'ş-sübül ṣāhenşeh-i ḥayl-i rusül
Maẓhar-ı āyāt-ı kül gencīne-i ṣıdḳ u ṣafā

ṣāhenşeh-i ḫūbān:

1. **ṣāhenşeh-i ḫūbān:**
Tahmis 7
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellerin şahlar şahı (sevgili bağlamında).
Naḥīfī eyle resm-i ḫidmeti ber-mūcib-i fermān
Bahāyī her ne emr eylerse o ṣāhenşeh-i ḫūbān

ṣāhenşeh-i mülk-i islām:

1. **ṣāhenşeh-i mülk-i islām:**
Tarih 29
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İslam ülkesinin padişahı II Sultan I. Mahmut.
Eyleyüp himmet o ṣāhenşeh-i mülk-i İslām
Ḳıldı bu çeşme-i zībendeyi ʿayn-ı mevrūd

ṣāhenşeh-i mülk-i risālet:

1. **ṣāhenşeh-i mülk-i risālet:**
Gazel 3
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Peygamberlik mülkünün en büyük şahı II Hz. Muhammed.
Sensin ol ṣāhenşeh-i mülk-i risālet kim ezel
Oldı sulṭān u gedā hep bende-i fermān saña

ṣāhenşeh-i ẕī-şān:

1. **ṣāhenşeh-i ẕī-şān:**
Gazel 3
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şan sahibi şahların şahı II Hz. Muhammed.
Ḫidmet-i naʿtüñle maḳṣūdum Naḥīfīveş hemā
İntisāb itmekdür ey ṣāhenşeh-i ẕī-şān saña

ṣāhī:

1. **ṣāhī:**
Gazel 58
Mısra: **4**
Şah, sultan, sevgili.
Bāde-i eşküm revāndur āb ü tābından yaña
Bilmezem kim nūş ider mi ol güzel ṣāhī ṣarāb

ṣāh-ı ʿādil:

1. **ṣāh-ı ʿādil:**
Gazel 272
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Adaletli sultan.
Ṣāh-ı ʿādil ẓālim olmaz ḳana girmez bil bunı
Pādişāhum bu Naḥīfī mūr ise merdāna baḳ

şāh-ı ʿālem:

1. **şāh-ı ʿālem:**
Gazel 380
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Alemin padişahı, sevgili.
Çıḳarma ḫāṭırumdan bu Naḥīfī-i ciger-ḫūnı
Benüm ey şāh-ı ʿālem minnetüm ancaḳ budur senden

2. **şāh-ı ʿālem:**
Kaside 20
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Alemin padişahı.
Ey Naḥīfī ben duʿā itdükçe şāh-ı ʿālem
Sen icābet-ḫ∨ān olan aḳṭāb ile evtādı gör

şāh-ı bī-ʿadīl olmaz:

1. **şāh-ı bī-ʿadīl olmaz:**-*maz*
Tarih 3
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Benzersiz şah olmak.
Niçe şād olmasunlar böyle şāh-ı bī-ʿadīl olmaz
Ümmīd oldur yemīn itsem bu ḳavle olmazam ḥāniş

şāh-i bī-dād:

1. **şāh-i bī-dād:**
Rübai 102
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zulüm şahı.
Mülk-i dile ceyş-i ġam-ı hecr itdi hücūm
Dād ey şāh-i bī-dād yetiş imdād it

şāh-ı cevān:

1. **şāh-ı cevān:**
Gazel 55
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Genç şah II genç sevgili.
Naẓar itmez bilemem ben ḳulına şāh-ı cevān
Meded ol cilve nedür yā nedür ol ʿālī-ḫıṭāb

2. **şāh-ı cevān:**
Gazel 236
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Genç şah II genç sevgili.
Bezm-i vaṣluñ isterem ve'l-ḥāṣıl ey şāh-ı cevān
Dilerem olam o demde ʿandelībe hem-nefes

şāh-ı cihān:

1. **şāh-ı cihān:**
Gazel 144
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya padişahı ‖ sevgili.
Üftādelerüñ düşse eger pāyuña ʿafv it
Saña düşen ye şāh-ı cihān luṭf u keremdür

2. **şāh-ı cihān:**
Gazel 234
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cihan sultanı II Sevgili.
Geşt-i bāġı eyler isem sensüz ey şāh-ı cihān
Ẕevḳı bilmem çünki baña fürḳatüñ olmış ferīs

3. **şāh-ı cihān:**
Gazel 243
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya padişahı ‖ sevgili.
Yine raḥm eyleyüben söylemiş ol şāh-ı cihān
Ḫaberüm yoḳ o ḳulum ḥasret ile ḫaste imiş

4. **şāh-ı cihān:**
Kaside 8
Mısra: **109**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cihan şahı.
Ḳudsiyāndan der-i der-gāhıña ey şāh-ı cihān
Rūy-māl eylemege yer mi bulurlar zevvār

5. **şāh-ı cihān:**
Kaside 8
Mısra: **161**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Alemin, dünyanın padişahı.
Umaram kim yalıñız ben degül ey şāh-ı cihān
Luṭf u iḥsānuñı itdükçe cenābuñ der-kār

6. **şāh-ı cihān:**
Rübai 335
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cihan şahı.
ʿIşḳuñla benüm oldı mükedder ḥālüm
Mevlā bilür ey şāh-ı cihān aḥvālüm

şāh-ı cihāna:

1. **şāh-ı cihāna:**-*a*
Matla 218
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cihan şahı.
Şāh-ı cihāna olsun şām ü seḥer nişīmen
Fevḳında şaḥn-ı ʿālī taḫtında şaḥn-ı gülşen

2. **şāh-ı cihāna:**-*a*
Tarih 16
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cihan şahı.
Ḫabbeẕā ḳaṣr-ı hümāyūn kāḫ-ı zībā kim anuñ
Ṣadr-ı ʿālī-şānıdur şāh-ı cihāna cilve-gāh

şāh-ı cihān-bān-ı şefāʿat:

1. **şāh-ı cihān-bān-ı şefāʿat:**
Kaside 7
Mısra: **46**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şefaatin dünya bekçesi II Hz. Muhammet.
Bī-ḥadd ṣalāt ile selām eyleye mevlā
Dāʾim saña ey şāh-ı cihān-bān-ı şefāʿat

şāh-ı cihān-gīre:

1. **şāh-ı cihān-gīre:**-*e*
Tarih 4
Mısra: **34**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyayı hükmü altına almış padişah.
Bir duʿā eyleyelim diye melāʾik āmīn
Çünki ol şāh-ı cihān-gīre duʿādur maḳṣūd

şāh-ı cihānum:

1. **şāh-ı cihānum:**-*um*
Gazel 51
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya padişahı ‖ sevgili.
ʿĀṣıḳ-ı şūrīdeñ olmışdur Naḥīfī tā ezel
İtme ey şāh-ı cihānum bendeñe bī-cā ʿaẕāb

2. **şāh-ı cihānum:**-*um*
Gazel 326
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyanın hükümdarı II sevgili.
ʿAdl eyleseñ ey şāh-ı cihānum ne ola
-

3. **şāh-ı cihānum:**-*um*
Gazel 337
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya padişahı ‖ sevgili.
Dil-i āṣüfteye gelmez ferāġat derd-i ʿışḳuñdan
Eger senden ben ey şāh-ı cihānum biñ cefā görsem

şāh-ı dehr olsa:

1. **şāh-ı dehr olsa:**-*sa*
Gazel 347
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyanın padişahı olmak.
Şāh-ı dehr olsa da daʿvā-yı ulūhiyyet iden
Nār-ı ḳahr-ı Ḥaḳ ile virmem emānı yaḳaram

şāh-ı dehrüñ:

1. **şāh-ı dehrüñ:**-*üñ*
Gazel 460
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya padişahları.
Ey Naḥīfī şāh-ı dehrüñ devletinde sözlerüm
Ġıbṭa-baḫş-ı şevḳdur rūḥ-ı Selīm ü Ḫüsreve

2. **şāh-ı dehrüñ:**-*üñ*
Kaside 19
Mısra: **132**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya padişahları.
Reşk-i naḳş-ı Çīn olur luṭf-ı nigāhından eger
Sāḥa-i naẓmum olursa şāh-ı dehrüñ manẓarı

şāh-ı devrānı:

1. **şāh-ı devrānı:**-*ı*
Tarih 20
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Devrin padişahı.
Ḫudā ẓıll-i ẓalīl-i ẕāt-ı pāküñ eyleyüp memdūd
İde ārāyiş-i kāḫ-ı saʿādet şāh-ı devrānı

2. **şāh-ı devrānı:**-*ı*
Tarih 30
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Devrin padişahı.
Ṭarāvet-yāb olup mānend-i gül cism-i hümāyūnı
Ḫudā hem-vāre ḳılsun ʿāfiyetde şāh-ı devrānı

şāh-ı dilden:

1. **şāh-ı dilden:**-*den*
Gazel 235
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül hükümdarı.
Ey Naḥīfī şāh-ı dilden ister iseñ ger viṣāl
Eyle ser-keş tīġ-ı āhı cümleten aġyārı kes

şāh-ı emced:

1. **şāh-ı emced:**
Gazel 107
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şerefli şah II Hz. Muhammed.
Ne şāh-ı emced o sulṭān-ı kişver-i İslām
Semiyy-i faḫr-ı cihān yaʿnī Ḫān-ı aḥmeddür

şāh-ı emcedüñ:

1. **şāh-ı emcedüñ:**-*üñ*
Tarih 34
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şanlı, şerefli padişah.
Feṭḥ-i Gence genc-i bād-āver gibi oldı güşād
Himmet ü ḫayr-ı duʿāsıyla o şāh-ı emcedüñ

şāh-ı enbiyā:

1. **şāh-ı enbiyā:**
Matla 16
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Peygamberler şahı || Hz. Muhammed.

Aḥmed-i Mürsel nebiyyü'r-raḥme şāh-ı enbiyā
Ẕāt-ı Maḥmūdu'ş-şiyem yaʿnī Muḥammed Muṣṭafā

şāh-ı erīke-i nübüvvet-meʾnūs:

1. **şāh-ı erīke-i nübüvvet-meʾnūs:**
Rübai 227
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Peygamberlik nübüvvet tahtının şahı II Hz. Muhammet.

Ol şāh-ı erīke-i nübüvvet-meʾnūs
Çün taḫt-i vücūda ḳıldı ʿizzetle cülūs

şāh-ı ferḥunde-ʿalem:

1. **şāh-ı ferḫunde-ʿalem:**
Tarih 29
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Sancağı bahtlı şah II ülkesi bahtlı olan padişah II Sultan I. Mahmut.

Şāh-ı ferḫunde-ʿalem server-i Maḥmūd-şiyem
Dāver-i seyf ü ḳalem ṣāḥib-i baḫt-ı mesʿūd

şāh-ı feżāyil-perveri:

1. **şāh-ı feżāyil-perveri:**-*i*
Kaside 19
Mısra: **78**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Faziletleri besleyen şah.

Dest-i gevher-bārınuñ maḥkūmıdur seyf ü ḳalem
ʿĀlemüñ sensin şehā şāh-ı feżāyil-perveri

şāh-ı gül:

1. **şāh-ı gül:**
Gazel 49
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Güllerin şahı. || Sevgili.

Bu faṣl-ı dil-güṣāda ider şāh-ı gül yine
Teşrīf-i lāne-i ḥüzn-ābād-ı ʿandelīb

2. **şāḫ-ı gül:**
Matla 157
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Gülün dalı II sevgili.

Bülbül aġlar başı üzre gözi yaşın dökerek
Şāḫ-ı gül ḫaste olup var ise çıḳarda çiçek

şāh-ı güle:

1. **şāh-ı güle:**-*e*
Gazel 156
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Gül padişahı.

İder şāh-ı güle nev-rūze ḳarşu nāmesin teblīġ
Meger bād-ı ṣabā var ise meʾmūr-ı risāletdür

şāh-ı güzīn:

1. **şāh-ı güzīn:**
Kaside 19
Mısra: **141**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Seçkin padişah.

Sen bilürsin ḳıymet-i güftārum ey şāh-ı güzīn
-

şāh-ı ḫayālüñ:

1. **şāh-ı ḫayālüñ:**-*üñ*
Gazel 444
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Hayal sultanı.

Maḥabbet şehridür şāh-ı ḫayālüñ cilve-gāhıdur
Taraḥḥum ḳıl ne var maʿmūre-i ḳalbüm ḫarāb itme

şāh-ı ḥayl-i rusülüñ:

1. **şāh-ı ḥayl-i rusülüñ:**-*üñ*
Kaside 3
Mısra: **101**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Peygamberler zümresinin şahı, lideri. II Hz. Muhammet.

Şāh-ı ḥayl-i rusülüñ rütbe-i aʿlāsı içün
Şeref-i ḳurbı içün maẓhar-ı ev-ednā

şāh-ı ḫūbān:

1. **şāh-ı ḫūbān:**
Gazel 454
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Güzellerin sultanı, en güzeli II en güzel sevgili.

Iżṭırāb itsem n'ola ol şāh-ı ḫūbān üstüne
Cān virür pervāne gör şemʿ-i şebistān üstüne

şāh-ı ḫūbānuñ:

1. **şāh-ı ḫūbānuñ:**-*uñ*
Matla 151
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Güzellerin şahı, en güzeli.

Ümīd-i pāy-būsın eyleyüp ol şāh-ı ḫūbānuñ
Ṭurur boynın burup yollar güẕer-gāhında cānānuñ

şāh-ı ḥüsne:

1. **şāh-ı ḥüsne:**-*e*
Gazel 433
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Güzellik sultanı. II Sevgili.

Āḫir nefesde saña vaṣiyyet Naḥīfīyā
Ol şāh-ı ḥüsne söyle yetişsün namāzuma

şāh-ı ḥüsnüm:

1. **şāh-ı ḥüsnüm:**-*üm*
Kıt'a 32
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik sultanı. II Sevgili.
Gelüp ben pāyuña yüz sürmede yüz biñ ḳuṣūr itdüm
Hemān ey şāh-ı ḥüsnüm sen benüm ʿözrüm ḳabūl eyle

2. **şāh-ı ḥüsnüm:**-*üm*
Matla 165
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik padişahı.
Didüm ol yāre saña bir ʿabd-i kemterdür bu dil
Didi yüz biñ nāz ile ol şāh-ı ḥüsnüm kim degül

şāh-ı ḥüsnüñ:

1. **şāh-ı ḥüsnüñ:**-*üñ*
Gazel 217
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik ve iyilik padişahı.
Düşüp ol şāh-ı ḥüsnüñ pāyine hengām-ı vuṣlatda
Recā-yı dest-būs eylerdüm ammā āh el virmez

2. **şāh-ı ḥüsnüñ:**-*üñ*
Gazel 319
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik sultanı. II Sevgili.
Ġalibā oldı yine bir şāh-ı ḥüsnüñ bendesi
Ḫaylī demdür dīdelerden oldı nā-peydā göñül

3. **şāh-ı ḥüsnüñ:**-*üñ*
Gazel 362
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik sultanı. II Sevgili.
Ḳarāruñ ḳalmayup hengām-ı teşrīfinde şevḳuñdan
Düşüp ol şāh-ı ḥüsnüñ pāyına iʿzāza başlarsın

4. **şāh-ı ḥüsnüñ:**-*üñ*
Gazel 376
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik padişahı.
Ümmīd-i rūy-māl ile ḫūrşīd geşt idüp
Her gün o şāh-ı ḥüsnüñ arar āṣitānesin

şāh-ı īslām:

1. **şāh-ı islām:**
Kaside 21
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İslam padişahı.
Devlet ü ʿömrini her dem ide efzūn Allāh
Şāh-ı İslām iledür ʿizzeti Saʿd-ābāduñ

2. **şāh-ı islām:**
Tarih 17
Mısra: **57**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İslam padişahı.
Muʿammer eyle yā Rab ʿāfiyetle şāh-ı İslām
Esās-ı ḳadr ü cāhın eyleyüp ābād ile'l-ābād

şāh-ı kām-kār:

1. **şāh-ı kām-kār:**
Kaside 18
Mısra: **45**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Muradına ermiş sultan.
Müjde ṣıḥḥat buldı şāh-ı kām-kār
Yaʿnī Sulṭān Aḥmed-i gerdūn-vaḳar

şāh-ı kām-rānıdur:

1. **şāh-ı kām-rānıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 181
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Muradına ermiş, başarılı padişah.
Ḥasūdān-ı gedā-meşreb n'ola pā-māl-i reşk olsa
Naḥīfī mülk-i naẓmuñ şimdi şāh-ı kām-rānıdur

şāh-ı kerem-pīşe:

1. **şāh-ı kerem-pīşe:**
Rübai 143
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cömertliği, iyiliği huy edinmiş padişah.
Ey şāh-ı kerem-pīşe nebiyy-i emced
V'ey ẕāt-ı nemā-güster-i nām-ı Aḥmed

şāh-ı lem-yezel:

1. **şāh-ı lem-yezel:**
Gazel 92
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zevâl bulmaz, sonsuz olan padişah II Allah.
Ey şāh-ı lem-yezel bu Naḥīfī-i zārıñı
Fażluñla eyle maẓhar-ı luṭf-ı duʿā-yı ʿıyd

şāh-ı maḥabbet:

1. **şāh-ı maḥabbet:**
Gazel 22
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Muhabbetin padişahı II Sevgili.
Ne mümkindür Naḥīfī ceẕbe-i ʿışḳı nihān itmek
İder şāh-ı maḥabbet muḳteżā-yı ḥükmini icrā

şāh-ı melāʾik-sipeh:

1. **şāh-ı melāʾik-sipeh:**
Rübai 212
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Melekler ordusunun padişahı.
Ey ravżа-i ʿulyāsı ḥarem-gāh-ı niyāz
V'ey şāh-ı melāʾik-sipeh ü bende-nevāz

şāh-ı melāʾik-sipehüñ:

1. **şāh-ı melāʾik-sipehüñ:**-*üñ*
Kaside 12
Mısra: **49**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Melekler ordusunun padişahı.
Ol şāh-ı melāʾik-sipehüñ naʿt-i şerīfi
Oldı sebeb-i raḥmet-i Ḥaḳ nükteverāna

şāh-ı melek-sipāh:

1. **şāh-ı melek-sipāh:**
Rübai 158
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ordusu, askeri melekler (olan) padişah.
Ey şāh-ı melek-sipāh ü gerdūn-miḳdār
V'ey māh-ı felek-nişīmen ü ʿarş-vaḳar

şāh-ı muʿallā:

1. **şāh-ı muʿallā:**
Tarih 16
Mısra: **34**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüce sultan.
Mihr olur bürc-i ḥamelden çehre-fersā-yı şenā
Sāye-baḫş olduḳça ol şāh-ı muʿallā bār-gāh

şāh-ı muḥterem:

1. **şāh-ı muḥterem:**
Kıt'a 22
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saygıdeğer padişâh || Cenabıhakk.
Her ne deñlü şermsār-ı cürm isem
Eylemez merdūd o şāh-ı muḥterem

şāh-ı mülk-i dü serā:

1. **şāh-ı mülk-i dü serā:**
Gazel 360
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İki mülkün sultanı II dünya ve ahiretin sultanı Hz. Muhammet.
Merḥabā ey şeref-efrūz-ı gürūh-ı ṣaḳaleyn
Şāh-ı mülk-i dü serā māh-ı sipihr-i kevneyn

şāh-ı mülk-i ışṭıfā:

1. **şāh-ı mülk-i ışṭıfā:**
Kaside 17
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Seçkinlik mülkünün padişahı.
Ḳanda kim meẕkūr ola ol şāh-ı mülk-i ışṭıfā
Nūr-ı raḥmetle olur memlūʾ o bezm-i dil-güşā

şāh-ı mülk-i ʿizzet oldıġın:

1. **şāh-ı mülk-i ʿizzet oldıġın:**-*dıġ, -ın*
Kaside 5
Mısra: **89**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yücelik mülkünün şahı olmak.
Sen ne şāh-ı mülk-i ʿizzet oldıġın ʿālem bilür
Ey şehenşāh-ı serīr-efrūz-ı mülk-i ışṭıfā

şāh-ı mülk-i maʿdelet:

1. **şāh-ı mülk-i maʿdelet:**
Gazel 63
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Adaletli mülkün sultanı II Adalet timsali Hz. Muhammed.
Dāver-i dād-āşinā peyġāmber-i cinn ü beşer
Ṣāḥib-i şerʿ-i müʾeyyed şāh-ı mülk-i maʿdelet

şāh-ı mülk-i şevḳ olurdum:

1. **şāh-ı mülk-i şevḳ olurdum:**-*ur, -du, -m*
Gazel 249
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İstek mülkünün hükümdarı olmak.
Şāh-ı mülk-i şevḳ olurdum ger tenezzül eyleyüp
Sāyebān itseydi perrin murġ-ı ʿAnḳā-yı neşāṭ

şāh-ı naḫlistān-ı şevḳuñ:

1. **şāh-ı naḫlistān-ı şevḳuñ:**-*uñ*
Kaside 19
Mısra: **94**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arzu fidanlığının şahı.
Şarşar-ı ġam ol ḳadar oldı vezān bāġ-ı dile
Şāh-ı naḫlistān-ı şevḳuñ ḳalmadı berg ü beri

şāh-ı nāzum:

1. **şāh-ı nāzum:**-*um*
Gazel 266
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nazın şahı. ll Çok nazlı sevgili.
Niyāz itmezden evvel şāh-ı nāzum ḳaṣd-ı cān eyler
Yanında āh kim bir āh-ı ʿālem-sūza cānum yoḳ

şāḫ-ı nihāl-i verdi:

1. **şāḫ-ı nihāl-i verdi:**-*i*
Gazel 180

Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gül fidanının şahını II sevgili.
İdüp şāḫ-ı nihāl-i verdi berg-i ġonçeye ilḳā
Çemende bülbül-i sāzende faṣl-ı erġanūn eyler

2. **şāḫ-ı nihāl-i verdi:**-*i*
Kaside 8
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gül fidanının şahını II sevgili.
Kesmege itmiş iken şāḫ-ı nihāl-i verdi
Bülbül-i naġme-fezā bālini şekl-i minşār

şāh-ı rusül:

1. **şāh-ı rusül:**
Rübai 309
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Peygamberler sultanı, Hz. Muhammed.
Luṭf eyle Naḥīfī ne ḳadar mücrim ise
Ey şāh-ı rusül bendelüge eyle ḳabūl

2. **şāh-ı rusül:**
Rübai 368
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Peygamberler sultanı, Hz. Muhammed.
Ey şāh-ı rusül ẕātuñ idüp faḫr-ı enām
Ḫaḳ eyledi taṣdīḳuñı rükn-i İslām

şāh-ı rusülden:

1. **şāh-ı rusülden:**-*den*
Kaside 16
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Peygamberler sultanı, Hz. Muhammed.
Mefḫar-ı ʿālemiyān şāh-ı rusülden Veys'e
Tuḥfe-i menzilet-efrūz-ı mükerremdür bu

şāh-ı rusüle:

1. **şāh-ı rusüle:**-*e*
Rübai 81
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Peygamberler sultanı, Hz. Muhammed.
Maḳṣūduñ ise dünyede kesb-i ḥasenāt
Şāh-ı rusüle ṭurma ṣalāt eyle ṣalāt

şāh-ı saʿādet-efseri:

1. **şāh-ı saʿādet-efseri:**-*i*
Kıt'a 49
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kutlu taç sahibi şah.
Allāh maʿmūr eylesün manṣūr u manẓūr eylesün
Her laḥẓa mesrūr eylesün şāh-ı saʿādet-efseri

şāh-ı şefīʿ-i ḥaşrā:

1. **şāh-ı şefīʿ-i ḥaşrā:**
Kaside 8
Mısra: **101**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey has şefaat eden şah II Hz. Muhammet.
Seyyidā dādgerā şāh-ı şefīʿ-i ḥaşrā
Ey cenābuñdur olan cümle-i ḫalḳa sālār

şāh-ı seḫā:

1. **şāh-ı seḫā:**
Rübai 525
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cömertlik şahı II Hz. Ali.
Ol Şīr-i Ḫudā şāh-ı seḫā merd-i celī
Ol Ḥaydar-ı Kerrār-laḳab yaʿnī ʿAlī

şāh-ı şıddīḳī-siyer:

1. **şāh-ı şıddīḳī-siyer:**
Kaside 19
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hz. Muhammet'in hayatındaki doğruluğun şahı.
Şāh-ı Ṣıddīḳī-siyer ḫ∨āhiş-ger-i ʿadl-i ʿÖmer
Server-i ʿOs̱mān-e̱ser ṣāḥib-veġā-yı Ḥaydarī

şāh-ı sitem-pīşe:

1. **şāh-ı sitem-pīşe:**
Gazel 369
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zalim padişah II zalim sevgili.
Yap yap ey şāh-ı sitem-pīşe bu ẓulm ile hemān
Ḳorḳaram mülk-i dil ü ṣabrı ḫarāb eylersin

şāh-ı vaḳti:

1. **şāh-ı vaḳti:**-*i*
Kaside 17
Mısra: **50**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zamanın hükümdarı.
Nuṣret it dīn-i mübīne ḳudret ü ʿavnüñle hem
Eyle şāh-ı vaḳti meslūk-i ṣufūf-ı aṣfiyā

şāh-ı yegāne eyledi:

1. **şāh-ı yegāne eyledi:**-*di*
Gazel 425
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Biricik şah eyledi.
Ḳılup āyāt-ı ḳadrüñ ṣuḳḳā-bend-i āyet-i levlāk
Seni Ḫaḳ eyledi şāh-ı yegāne yā Resūla'llāh

şāh-ı zamāne:

1. **şāh-ı zamāne:**
Gazel 425
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Devrin sultanı.
Eger kim olsa da şāh-ı zamāne yā Resūla'llāh
Giriftār-ı ġamuñ baḳmaz cihāna yā Resūla'llāh

şāh-ı zerrīn efseri:

1. **şāh-ı zerrīn efseri:**-*i*
Kaside 19
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Altın taçlı şah.
Bir seḥer kim āsumānuñ şāh-ı zerrīn efseri
Ḳıldı teşrīf-i cülūs-ı mesned-i rūşen-geri

şāh-ı zerrīn tāc:

1. **şāh-ı zerrīn tāc:**
Tarih 20
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Padişahın altın tacı.
Hemīşe şāh-ı zerrīn tāc taḫt-ı kişver-i ḫāver
Ola tā ḳaṣr-ı çarḫuñ zīb-baḫş-ı ṣadr-ı eyvānı

şāh-ı ẕī-ḳadr ü celāl:

1. **şāh-ı ẕī-ḳadr ü celāl:**
Beyit 1
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Celal ve kıymet sahibi şah II Sultan Mustafa.
Muṣṭafā Ḫān-ı muẓaffer şāh-ı ẕī-ḳadr ü celāl
Sābitü'l-ʿazm-i ġazā maḥrūs-ı fazl-ı Kirdigār

şāḥib:

1. **şāḥibi:**-*i*
Gazel 346
Mısra: **1**
Bir şeyin mülkiyetini ve o şeyi istediği gibi kullanabilme hakkını elinde bulunduran kimse, mâlik.
Cānā seni ben mihr ü vefā ṣāḥibi ṣandum
Sevdüm seni bilmezlük ile āteşe yandum

2. **ṣāḥibi:**-*i*
Kaside 27
Mısra: **103**
Bir şeyi hükmü altına alıp gerektiği gibi kullanan, ona tasarruf eden kimse.
Baña bir luṭf u kerem ṣāḥibi sāḥib çıḳsa
Süḫānum eyler idi siḥr ü füsūnı mesḥūr

3. **ṣāḥibi:**-*i*
Tarih 21
Mısra: **3**
Bir şeyin mülkiyetini ve o şeyi istediği gibi kullanabilme hakkını elinde bulunduran kimse, mâlik.
Ṣāḥibi cümle-i aḥbābı ile
Ola endūh u kederden ḫālī

sāḥib çıḳsa:

1. **sāḥib çıḳsa:**-*sa*
Kaside 27
Mısra: **103**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ilgilenmek, korumak.
Baña bir luṭf u kerem ṣāḥibi sāḥib çıḳsa
Süḫānum eyler idi siḥr ü füsūnı mesḥūr

ṣāḥib-baṣīret:

1. **ṣāḥib-baṣīretdür:**-*dür*
Gazel 156
Mısra: **34**
Öngörü sahibi.
Cevāhir ḳıymetin sarrāf-ı ḥāẕiḳ fehm ider elbet
Bilen ḳadr-i edā-yı naẓmuñ ol ṣāḥib-baṣīretdür

ṣāḥib-dilān-ı ʿālemüñ:

1. **ṣāḥib-dilān-ı ʿālemüñ:**-*üñ*
Gazel 124
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyadaki gönüllerin sahibi II sevgili.
İstemez ṣād oldıġın ṣāḥib-dilān-ı ʿālemüñ
Āh kim bu devr-i dūn bir dem ṣafāmuz çoḳ görür

ṣāḥib-i baḫt-ı mesʿūd:

1. **ṣāḥib-i baḫt-ı mesʿūd:**
Tarih 29
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mesut bahtın sahibi II Sultan I. Mahmut.
Ṣāh-ı ferḫunde-ʿalem server-i Maḥmūd-şiyem
Dāver-i seyf ü ḳalem ṣāḥib-i baḫt-ı mesʿūd

ṣāḥib-i ḫulḳ-ı ḥasen:

1. **ṣāḥib-i ḫulḳ-ı ḥasen:**
Kaside 8
Mısra: **93**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzel yaratılışın sahibi.
Ṣāḥib-i ḫulḳ-ı ḥasen yaʿnī Ḥüseyn ile Ḥasen
Oldı gülzār-ı siyādetde dü verd-i bī-ḫār

ṣāḥib-i idrāk:

1. **ṣāḥib-i idrāk:**
Matla 158
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Düşünceli, anlayışlı.
Tūtiyādur ḳademüñ başdıġı yer ḫāk degül
Bilmeyen ḳadrin anuñ ṣāḥib-i idrāk degül

ṣāḥib-i ḳaṣr-ı ḫavernaḳ:

1. **ṣāḥib-i ḳaṣr-ı ḫavernaḳ:**
Tarih 16
Mısra: **43**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade

Havernak köşkünün sahibi II Havernak gibi (Havernak (Kasr-ı Havernak): Irak meliklerinden Nu'man b. Münzir'ın Sinimmâr adlı bir mimara Kûfe'de Fırat sahilinde yaptırdığı köşk. Bu köşk sabah mavi, kuşluk vakti havaî, öğle vakti beyaz ve ikindi vakti ise sarı renk alırmış. Nu-man b. Munzır aynı köşkten başkasına yapmasın diye Sinimmâr'ı köşkün üze-rinden attırarak öldürtmüş. Bu rivayete bağlı olarak ceza-yı Sinimmâr tabiri iyi-liğe kötülükle karşılık görme anlamında kullanılır.
Ṣāḥib-i ḳaṣr-ı Ḫavernaḳ
görse ṭarḥ-ı dil-keşi
Reşk ile enfāsın eylerdi
rehīn-i medd-i āh

<u>ṣāḥib-i şerʿ-i müʾeyyed:</u>

1. **ṣāḥib-i şerʿ-i müʾeyyed:**
Gazel 63
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Sağlam hukukun sahibi II adaletin sahibi.
Dāver-i dād-āşinā
peyġāmber-i cinn ü beşer
Ṣāḥib-i şerʿ-i müʾeyyed ṣāh-ı
mülk-i maʿdelet

<u>ṣāḥib-i şerʿ-i muṭahhar:</u>

1. **ṣāḥib-i şerʿ-i muṭahhar:**
Kaside 17
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Temiz din sahibi.
Nāsiḫ-i dīn ü milel peyġām-
ber-i cinn ü beşer
Ṣāḥib-i şerʿ-i muṭahhar vālī-i
vālā-livā

<u>ṣāḥib-i seyf ü livā:</u>

1. **ṣāḥib-i seyf ü livā:**
Gazel 13
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Sancak ve kılıcın sahibi II Bağlamda Hz. Muhammed için kullanılmıştır.
Zīver-i miḥrāb ü minber
ṣāḥib-i seyf ü livā
Reh-nümā-yı sāṭıʿu'l-burhān
Muḥammed Muṣṭafā

<u>ṣāḥib-i tāc-ı leʿamrük:</u>

1. **ṣāḥib-i tāc-ı leʿamrük:**
Kaside 18
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Ayet**

"Ömrüne yemin olsun tacın sahibi" II Hicr suresinin 72. ayeti.
Ṣāḥib-i tāc-ı leʿamrük
maẓhar-ı ḫulḳ-ı ʿaẓīm
Ḥāṣıl-ı maʾmūn-ı levlāk ü
Resūl-i Kirdigār

<u>ṣāḥib-ḳadem:</u>

1. **ṣāḥib-ḳademdür:**-*dür*
Gazel 52
Mısra: **6**

Sahip olan, koruyan.
Ne ṣūḫa mübtelā olsam ḳalur
sīnemde bir zaḫmı
Bu bezmüñ dil-nişīn-i ʿişreti
ṣāḥib-ḳademdür hep

<u>ṣāḥib-kerem:</u>

1. **ṣāḥīb-kerem:**
Kaside 24
Mısra: **49**

İyilik ve bağış sahibi.
Sen ol ṣāḥīb-kerem ʿālī-
himem devletlisin tā kim
Der-i der-gāhuñ olmışdur
penāh erbāb-ı ʿirfāna

<u>ṣāḥib-naẓar:</u>

1. **ṣāḥib-naẓar:**
Gazel 192
Mısra: **10**

Görüşü kuvvetli II bakışı etkili.
Naḥīfīveş n'ola her merd-i
kāmil pāy-māl olsa
Cihānda ehl-i ḥāli farḳ ider
ṣāḥib-naẓar yoḳdur

<u>ṣāḥib-nefes:</u>

1. **ṣāḥib-nefes:**
Matla 67
Mısra: **2**

Nefes sahibi II nefesi kuvvetli; bilgili, tecrübeli.
Firāz-ı naḫl-i gülde bülbül-i
nālān ider feryād
Ṣanursın devr oḳur maḥfelde
bir ṣāḥib-nefes üstād

<u>ṣāḥibü'l-kevser:</u>

1. **ṣāḥibü'l-kevser:**
Matla 73
Mısra: **1**

Kevser sahibi imam (Kevser, cennette bulunan bir nehir veya havuzdur) II cana can katan, hayat veren üstün kimse; Hz. Muhammed (Hz. Muhammed'in, kullara Allah'ın buyruklarını bildirip onların cennete erişmesi için aracılık etmesi yönüne işaret edilir).
Olup aḥbāb reyyān-ı ṣafā ey
Ṣāḥibü'l-Kevser
ʿAdū-yı bed-nihāduñ oldı
manṣūṣ-ı hüvel ebter

<u>ṣāḥibü'l-miʿrāc:</u>

1. **ṣāḥibü'l-miʿrāc:**
Kaside 17
Mısra: **29**

Mi' rac sahibi II Hz. Muhammed.
Ṣāḥibü'l-Miʿrāc ü şevket-
güster-i tāc ü Burāḳ
Ṭumṭurāḳ-efrūz u bī-mānīd-i
evreng-i ʿulā

<u>ṣāḥib-veġā-yı ḥaydarī:</u>

1. **ṣāḥib-veġā-yı ḥaydarī:**
Kaside 19
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Hz. Ali'nin savaş sahibi.
Ṣāh-ı Ṣıddīḳī-siyer ḫ∨āhiş-
ger-i ʿadl-i ʿÖmer
Server-i ʿOsmān-eser ṣāḥib-
veġā-yı Ḥaydarī

şāḥib-vezāret:

1. **şāḥib-vezāret:**
Tarih 19
Mısra: **5**
Vezirlik sahibi.
Ḥāşılı ʿahdinde bir şāḥib-vezāret bendesi
Niyyet itdi itmege bir cāy-ı ber-ḥüsn ü bahā

şāhid:

1. **şāhid:**
Gazel 6
Mısra: **6**
Gördüğü ya da bildiği bir hususu mahkeme huzurunda ifade ederek davaya yardım eden, şahit, tanık.
İʿtirāf-ı ʿacz ile ikşār-ı zikr-i midḥatüñ
Daʿvī-i keyfiyyet-i ʿışḳa yeter şāhid baña

2. **şāhid:**
Gazel 53
Mısra: **9**
Delil, hüccet.
Saña şāhid yeter Mecnūn u Ferhāduñ ser-encāmı
Giriftārān-ı ʿışḳuñ ekşeri maġdūrlardur hep

3. **şāhid:**
Gazel 152
Mısra: **9**
Gördüğü ya da bildiği bir hususu mahkeme huzurunda ifade ederek davaya yardım eden, şahit, tanık.
Saña şāhid yeter bülbüllerüñ gülşende efġānı
Ki ʿirfān ehli renc-i ḫār-ı endūh ile nālāndur

4. **şāhid:**
Gazel 406
Mısra: **9**
Gördüğü ya da bildiği bir hususu mahkeme huzurunda ifade ederek davaya yardım eden, şahit, tanık.
ʿUluvv-i ḳadrüñe şāhid yeter kim sāyeñi mevlā
Muʿallā ḳıldı düşmekden bu ḫāk-i vāpesin üzre

5. **şāhiddür:**-*dür*
Gazel 406
Mısra: **3**
Gördüğü ya da bildiği bir hususu mahkeme huzurunda ifade ederek davaya yardım eden, şahit, tanık.
ʿAdīmü'l-miśl ḫayl-i enbiyāsın aña şāhiddür
Ki ẓāhir olmadı ẓıll-ı ẓalīlüñ ʿālemīn üzre

6. **şāhidem:**-*em*
Gazel 463
Mısra: **5**
Gördüğü ya da bildiği bir hususu mahkeme huzurunda ifade ederek davaya yardım eden, şahit, tanık.
Ben şāhidem elbette ider cānını ḳurbān
Dil ʿıyd-geh-i vuṣlatuña vāṣıl olursa

7. **şāhiddür:**-*dür*
Gazel 507
Mısra: **11**
Gördüğü ya da bildiği bir hususu mahkeme huzurunda ifade ederek davaya yardım eden, şahit, tanık.
Şeref-i vezn ü ḥudūd-ı süḫane şāhiddür
Ehl-i sūḳuñ saña mīzān ile endāzeleri

8. **şāhidüz:**-*üz*
Kaside 4
Mısra: **3**
Gördüğü ya da bildiği bir hususu mahkeme huzurunda ifade ederek davaya yardım eden, şahit, tanık.
Şāhidüz vaḥdet ü ferdiyyetüñe
-

9. **şāhid:**
Kaside 22
Mısra: **60**
Gördüğü ya da bildiği bir hususu mahkeme huzurunda ifade ederek davaya yardım eden, şahit, tanık.
Teferrüs eylemek ehl-i ḳulūba dād-ı mevlādur
Yeter şāhid bu nūr-ı bāṭına bil sırr-ı esmāyı

10. **şāhiddür:**-*dür*
Kıt'a 45
Mısra: **5**
Gördüğü ya da bildiği bir hususu mahkeme huzurunda ifade ederek davaya yardım eden, şahit, tanık.
İki cānibde iki bāb aña şāhiddür kim
Şarḳ u ġarb ola aña mevhibe-i Sübḥānī

11. **şāhididür:**--*i*, --*dür*
Rübai 30
Mısra: **3**
Gördüğü ya da bildiği bir hususu mahkeme huzurunda ifade ederek davaya yardım eden, şahit, tanık.
Āgāh olan sālike yol şāhididür
Pinhānī-i esrār ile terk-i daʿvā

12. **şāhidi:**-*i*
Rübai 82
Mısra: **1**
Gördüğü ya da bildiği bir hususu mahkeme huzurunda ifade ederek davaya yardım eden, şahit, tanık.
Ey vaḥdetüñüñ şāhidi bunca āyāt
Yoḳ ḥażretüñe ruḫṣat-ı isnād-ı cihāt

13. **şāhid:**
Rübai 293
Mısra: **2**
Gördüğü ya da bildiği bir hususu mahkeme huzurunda ifade ederek davaya yardım eden, şahit, tanık.

Eşyāda bedīdār vücūb-ı ẕātuñ
Şāhid ṣıfat-ı vaḥdetüñe āyātuñ

14. **şāhid:**
Rübai 393
Mısra: **3**
Gördüğü ya da bildiği bir hususu mahkeme huzurunda ifade ederek davaya yardım eden, şahit, tanık.
Besdür şeref-i ẕātına bu şāhid kim
Ḥaḳ ḳıldı anı mülhem-i cemʿ-i Ḳurʾān

15. **şāhid:**
Rübai 414
Mısra: **3**
Gördüğü ya da bildiği bir hususu mahkeme huzurunda ifade ederek davaya yardım eden, şahit, tanık.
Fażl u kerem ü luṭfuña şāhid bu yeter
Ben maʿṣiyet itdükçe ʿaṭā itdüñ sen

16. **şāhid:**
Rübai 415
Mısra: **3**
Gördüğü ya da bildiği bir hususu mahkeme huzurunda ifade ederek davaya yardım eden, şahit, tanık.
Başında anuñ lāne-i murġān şāhid
Ḳuş ḳondurur idi ṣanʿatında Mecnūn

17. **şāhid:**
Tarih 6
Mısra: **43**
Gördüğü ya da bildiği bir hususu mahkeme huzurunda ifade ederek davaya yardım eden, şahit, tanık.
İki şāhid gelüp tebşīr-güne söyledi tārīḫ
Şeh-i dehr eyledi dāmād yümn ile silaḥ-dārın

şāhid olsunlar:

1. **şāhid olsunlar:**-*sun, -lar*
Gazel 340
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hazır bulunmak, tanık olmak.
Nedīmān-ı ḥarem-gāh-ı ḥaḳīḳat şāhid olsunlar
Bu günden ṣoñra bezm-i nā-kesāndan inḳiṭāʿ itdüm

şāhid-i ʿādil:

1. **şāhid-i ʿādil:**
Gazel 333
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Adil ve dürüst şahit.
ʿĀṣıḳluġuma şāhid-i ʿādil mi degüldür
Evżāʿ-ı ḥazīnümle ġarībāne nigāhum

2. **şāhid-i ʿādil:**
Kaside 3
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Adil ve dürüst şahit.
Bī-beḳā oldığına şāhid-i ʿādil besdür
Bī-sütūn oldıġı bu çarḫ-ı bülend-eyvānuñ

3. **şāhid-i ʿādil:**
Rübai 285
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Adil ve dürüst şahit.
Ferdiyyetüñe şāhid-i ʿādil besdür
Bu arż u semāda görinen āyātuñ

şāhid-i āmāle:

1. **şāhid-i āmāle:**-*e*
Gazel 232
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Amellerin şahidi.
ʿİsmet-i Ḥaḳdur saña ey mahrem-i bezm-i ḳabūl
Şāhid-i āmāle olmazsa müyesser dest-res

şāhid-i baḫtumda:

1. **şāhid-i baḫtumda:**-*um, -da*
Matla 50
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bahtın şahitliği. || *Talihin dönmesi.*
Gelmezse n'ola ḫāṭıra endīşe-i vuṣlat
Bir vech ile yoḳ şāhid-i baḫtumda mürüvvet

şāhid-i cān:

1. **şāhid-i cān:**
Kaside 16
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönlün sevgilisi.
Eylemez her-kese bu şāhid-i cān ʿarż-ı cemāl
Ṣanma her merdüm-i bīgāneye maḥremdür bu

şāhid-i cilve-fürūşāna:

1. **şāhid-i cilve-fürūşāna:**-*a*
Kaside 8
Mısra: **217**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Naz satanların şahidi.
Şāhid-i cilve-fürūşāna ṣabā müjdeler it
Eylesünler yine gülzāra gelüp geşt ü güẕār

şāhid-i ġonca:

1. **şāhid-i ġonca:**
Kaside 8
Mısra: **41**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Goncanın güzelliği, güzel gonca.
Şāhid-i ġonca alup destine zerrīn ḳadeḥi

Seḥerī bülbül ile eylediler defʿ-i ḫumār

şāhid-i ḥāl:

1. **şāhid-i ḥāl:**
Gazel 446
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Halimin şahidi.
Ey Naḥīfī o şeh-i ḥüsne yeter şāhid-i ḥāl
Āh-ı pür-sūz-ı derūn eşk-i fırāvānum ile

şāhid-i ḳadr-i bülendüñdür:

1. **şāhid-i ḳadr-i bülendüñdür:**-*üñ, -dür*
Gazel 100
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüksek dereceli sevgili.
Nihāl-i ḳāmetüñ bī-sāye olmaḳ ṣaḥn-ı ʿālemde
Eyā nūr-ı ilāhī şāhid-i ḳadr-i bülendüñdür

şāhid-i kāşāne:

1. **şāhid-i kāşāne:**
Gazel 37
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Köşk güzeli II sevgili.
Çoḳ niyāz itdi göñül olmadı hem-ḫāne saña
Hele ʿışḳ olsun eyā şāhid-i kāşāne saña

şāhid-i maḳṣūdı:

1. **şāhid-i maḳṣūdı:**-*ı*
Kaside 8
Mısra: **254**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arzu edilen sevgili.
Ṭāliʿüm pertev-i naʿtüñ ile rūşen-gerdür
Şeb-i ġamda iderem şāhid-i maḳṣūdı kenār

şāhid-i maḳṣūd-ı didārın:

1. **şāhid-i maḳṣūd-ı didārın:**-*ın*
Tarih 6
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzel yüzünün amacının tanığı.
O sulṭānü'bni sulṭān kim anuñ mirʾāt-ı luṭfında
Görür ehl-i baṣīret şāhid-i maḳṣūd-ı didārın

şāhid-i naẓma:

1. **şāhid-i naẓma:**-*a*
Kaside 27
Mısra: **110**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şiir güzelliği.
Ṣadef-i dilde olan her güher-i güftārum
Şāhid-i naẓma olur zīver-i aʿnāḳ u naḥūr

şāhid-i peymān-ı hem-āġūş-ı ḫilāf:

1. **şāhid-i peymān-ı hem-āġūş-ı ḫilāf:**
Rübai 254
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aykırı aynı kucak kadehinin şahidi.
Ey şāhid-i peymān-ı hem-āġūş-ı ḫilāf
V'ey meşreb-i bī-raḥmı ʿadū-yı inṣāf

şāhid-i sırr-ı ḥaḳīḳat:

1. **şāhid-i sırr-ı ḥaḳīḳat:**
Gazel 352
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hakikat sırrının şahidi.
Şāhid-i sırr-ı ḥaḳīḳat didi güş-ı cānuma
Ḳurretü'l-ʿayn-i viṣālem çeşm-i giryāndur yerüm

şāhid-i ẕāt-ı vāḥid:

1. **şāhid-i ẕāt-ı vāḥid:**
Rübai 353
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tek olan Allah'ın kişiliğinin şahidi.
İllāda elif şāhid-i ẕāt-ı Vāḥid
Lā-bī-elif itmekde sivāyı maʿdūm

şāhid-i zūr:

1. **şāhid-i zūr:**
Kaside 27
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yalancı tanık.
Ehl-i şirküñ ikisi bir yere gelemez oldı
Oldı güm-geşte zamānuñda senüñ şāhid-i zūr

şaḫīfe:

1. **şaḫīfesine:**-*si, -n, -e*
Gazel 378
Mısra: **8**
Sayfa.
Pürdür sevād-ı āh-ı nedāmetle ser-be-ser
Aʿmālümüñ şaḥīfesine hīç baḳılmasun

şaḫīfe-i dil:

1. **şaḫīfe-i dil:**
Kaside 26
Mısra: **127**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül sayfası.
Ṣaḥīfe-i dil naḳş-ı sürūrı ṭarḥ itsem
Şirişk-i miḥnet ider der-ʿaḳab ke-naḳşü'l-mā

şaḫīfe-i emele:

1. **şaḫīfe-i emele:**-*e*
Gazel 456
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Emel sayfası.

Hezār naḳş-ı ġarīb iḫtirāʿ
ider gerdūn
Ṣaḥīfe-i emele ben ḫitām
virdükçe

<u>ṣaḥīḥü'l-kelimāt eyle:</u>

1. **ṣaḥīḥü'l-kelimāt eyle:**
Gazel 46
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Kelimelerin, mana incilerinin sahibi eylemek.

Fażl u iḥsānuñ ile eyle
ṣaḥīḥü'l-kelimāt
Ṣaḳla levḥ-i ʿamelüm ḥārf-i
ḫaṭādan yā Rab

<u>sāḥil-i ārām:</u>

1. **sāḥil-i ārām:**
Rübai 72
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Dinlenme kıyısı.

Fülk-i dili gird-āba ṣalup
hecr-i ḥabīb
Olmadı aña sāḥil-i ārām
naṣīb

<u>sāḥil-i ḥaḳīḳati:</u>

1. **sāḥil-i ḥaḳīḳati:**-*i*
Gazel 300
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Hakikat sahili II mecazen hakkikatin olduğu yer.

Naḥīfīyā buluruz sāḥil-i
ḥaḳīḳati biz
Bu baḥr-ı muʿcizde pīşe-i
sebūḥ iderek

<u>sāḥil-i luṭfuñ:</u>

1. **sāḥil-i luṭfuñ:**-*uñ*
Gazel 431
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Lütuf sahili.

Sāḥil-i luṭfuñ ümmīd itsem
ʿaceb mi her nefes
Niçe demdür olmışam
müstaġrıḳ-ı baḥr-ı günāh

<u>sāḥil-i maḳṣūda:</u>

1. **sāḥil-i maḳṣūda:**-*a*
Gazel 249
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Hedeflenen sahil.

Bād-ı efġānumla ḫīz-āb olsa
deryā-yı neşāṭ
Sāḥil-i maḳṣūda gelmez
zevrāḳ-ārā-yı neşāṭ

2. **ṣāḥil-i maḳṣūda:**-*a*
Rübai 469
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Hedeflenen sahil.

Elbette bulur ṣāḥil-i maḳṣūda
vüṣūl
Bir dil ki ider baḥr-ı niyāz
içre şināh

<u>ṣaḥīl-i raḫşınuñ:</u>

1. **ṣaḥīl-i raḫşınuñ:**-*ı, -nuñ*
Kaside 19
Mısra: **55**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Gösterişli atın kişnemesi.

Ḳahramān-ṣavlet ki teʾsīri
ṣaḥīl-i raḫşınuñ
Maẓhar-ı teb-lerze-i evhām
ider şīr-i neri

<u>şāhīn bakışlu:</u>

1. **şāhīn bakışlu:**
Matla 123
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Şahin bakışlı. II Sert ve keskin bakışlı sevgili.

Kebūter-i dili itdi esīr-i
pençe-i nāz
Ṭoy avladı beni şāhīn
bakışlu bir şehbāz

<u>şāhīn-i endīşe:</u>

1. **şāhīn-i endīşe:**
Gazel 472
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Düşünce şahini.

Derūn-ı ġonçeden pervāz
ider eflāke ṣafvetle
İrişmez şāhīn-i endīşe murġ-ı
şeb-nem-i ʿışḳa

<u>sāḥir:</u>

1. **sāḥir:**
Gazel 131
Mısra: **4**
Sihir yapıcı.

Büt-i lāle-ḫadsin ne ḫūn-
rīztersin
Ne sāḥir ne ẓālim ne
ḫūnī gül-i ter

2. **sāḥirdür:**-*dür*
Gazel 264
Mısra: **21**
Sihir yapıcı.

Ḳıl ile baġladı zülfüñ beni ne
sāḥirdür
Taraḥhum eyle beni ḳıl bu
ḳayddan ıṭlāḳ

3. **sāḥire:**-*e*
Rübai 28
Mısra: **3**

Büyü yapan, efsun ve sihirle uğraşan kimse, büyücü, sihirbaz. II Mecazen şair.

Çoḳ sāḥire iʿcāz-nümāluḳlar
idüp
Oldı ḳalemüñ hemçü ʿaṣā-yı
Mūsā

<u>sāḥir-i ḥüsnüñ:</u>

1. **sāḥir-i ḥüsnüñ:**-*üñ*
Gazel 129
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Güzellik sihirbazı.

Cihānda her kimi görsek o
sāḥir-i ḥüsnüñ
Esīr-i ḫalḳa-i zülf-i müselseli
dirler

şāh-levend:

1. **şāh-levendüm:**-*üm*
Gazel 348
Mısra: **6**
Baş asker. II sevgili.
Öldürdi beni renc-i ḫumār-ı ġam-ı laʿlüñ
Ey mest-i mey-i ʿişve olan şāh-levendüm

şaḥne-i hecrüñ:

1. **şaḥne-i hecrüñ:**-*üñ*
Gazel 75
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayrılık bekçisi.
Sikeşte-dil itdi beni tā şaḥne-i hecrüñ
Cānā ele al ḫāṭırumı ʿahd-i viṣāl it

saḥn-ı ʿālem:

1. **saḥn-ı ʿālem:**
Matla 174
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya sahnesi. dünya meydanı.
Māh-rūlarla donandı yine ṣaḥn-ı ʿālem
N'eylesün sen de baḳ inṣāf ile zāhid ādem

saḥn-ı ʿālemde:

1. **saḥn-ı ʿālemde:**-*de*
Gazel 100
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya sahnesi. dünya meydanı.
Nihāl-i ḳāmetüñ bī-sāye olmaḳ ṣaḥn-ı ʿālemde
Eyā nūr-ı ilāhī şāhid-i ḳadr-i bülendüñdür

2. **saḥn-ı ʿālemde:**-*de*
Kaside 8
Mısra: **125**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya sahnesi. dünya meydanı.
Ṣaḥn-ı ʿālemde ser-āzāde yürürken nā-gāh
Beni bir serv-i revān zülfine itdi ber-dār

3. **şaḥn-ı ʿālemde:**-*de*
Kaside 19
Mısra: **124**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya sahnesi. dünya meydanı.
Raḫş-ı çābükdür semend-i baḫtum nisbet benüm
Ṣaḥn-ı ʿālemde gedā-yı şāhuñ esb-i lāġarı

4. **şaḥn-ı ʿālemde:**-*de*
Kaside 20
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya sahnesi. dünya meydanı.
Hep duʿā-güy-ı devām-ı devlet ü iḳbālidür
Ṣaḥn-ı ʿālemde gürūh-ı bende vü āzādı gör

5. **şaḥn-ı ʿālemde:**-*de*
Tarih 17
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya sahnesi. dünya meydanı.
Ne ḳaṣr-ı dil-güşā kim mi<u>s</u>li yoḳdur ṣaḥn-ı ʿālemde
Bu ḳavle müttefiḳdür ser-be-ser aṣḥāb-ı istiʿdād

şaḥn-ı ʿālī:

1. **şaḥn-ı ʿālī:**
Matla 218
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüce, yüksek alan.
Ṣāh-ı cihāna olsun şām ü seḥer niṣīmen
Fevḳında ṣaḥn-ı ʿālī taḫtında ṣaḥn-ı gülşen

şaḥn-ı bāġı:

1. **şaḥn-ı bāġı:**-*ı*
Gazel 446
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bahçenin yüzeyi.
Bülbülān-ı çemen-i ser-be-ser itdüm ḫāmūş
Ṣaḥn-ı bāġı pür idüp nāle vü efġānum ile

şaḥn-ı bāġ-ı kūyuñda:

1. **şaḥn-ı bāġ-ı kūyuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 81
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bulunduğun köşenin bahçesinin ortası.
O ṣaḥn-ı bāġ-ı kūyuñda ġarībi ṣayd iden sensin
Yine sensin bu dāma ben giriftār olmaġa bāʿi<u>s</u>

şaḥn-ı çemende:

1. **şaḥn-ı çemende:**-*de*
Gazel 117
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bahçenin ortası, meydanı.
Ṣaḥn-ı çemende naġme-keş-i ʿışḳ olan ʿaceb
Bülbül midür Naḥīfī-i şīrīn-edā mıdur

2. **şaḥn-ı çemende:**-*de*
Gazel 239
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bahçenin ortası, meydanı.
Vecd ü semāʿa nāle-i cān-sūza başlaram
Eyvāy olınca ṣaḥn-ı çemende terāne-güş

şaḥn-ı çemenzār:

1. **şaḥn-ı çemenzār:**
Gazel 34
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Çimenlik meydanı.
Şuʿle-i dūzāḫ olur çeşmüme her ġonçeleri
Sensüz āteş görinür ṣaḥn-ı çemenzār baña

ṣaḥn-ı çemen-zāra:

1. **ṣaḥn-ı çemen-zāra:**-*a*
Gazel 322
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çimenliğin, bahçenin ortasına.
Ey dil ḫaṭ-ı nev-ḫīz-i ruḫ-ı yāri ḫayāl it
Gel ṣaḥn-ı çemen-zāra biraz refʿ-i elem ḳıl

ṣaḥn-ı dil:

1. **ṣaḥn-ı dil:**
Murabba 6
Mısra: **74**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül sahnesi.
ʿIşḳuñla eyle dāġ dāġ
Ṣaḥn-ı dil olsun reşk-i bāġ

ṣaḥn-ı gülistāndur:

1. **ṣaḥn-ı gülistāndur:**-*dur*
Gazel 352
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gül bahçesinin ortası; güzellerin ve aşıkların bulunduğu yer.
ʿĀşıḳ-ı şūrīde-ḥālem kūy-ı cānāndur yerüm
Bülbül-i ḳudsem benüm ṣaḥn-ı gülistāndur yerüm

ṣaḥn-ı gülşen:

1. **ṣaḥn-ı gülşen:**
Matla 218
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gülbahçesi ‖ bahçe.
Ṣāh-ı cihāna olsun şām ü seḥer nişīmen
Fevḳında ṣaḥn-ı ʿālī taḫtında ṣaḥn-ı gülşen

ṣaḥn-ı gülşende:

1. **ṣaḥn-ı gülşende:**-*de*
Gazel 74
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gülbahçesi; bahçe.
Terennüm eylesün bu tāze şiʿrüm ṣaḥn-ı gülşende
Naḥīfîveş olup bir bülbül-i rengīn edā ser-mest

2. **ṣaḥn-ı gülşende:**-*de*
Gazel 266
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gülbahçesi ‖ bahçe.
N'ola pā-māl-i ḫāk-i ḥasret olsam ṣaḥn-ı gülşende
Ḫırāmān olmaġa yanumca ol serv-i revānum yoḳ

ṣaḥn-ı gülşene:

1. **ṣaḥn-ı gülşene:**-*e*
Matla 166
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gülbahçesi ‖ bahçe.
O deñlü ṣaldı ṣaḥn-ı gülşene bir āteşīn ġulġul
Ḳıyās itdüm ṭutuşdurdı ser-ā-pā gülşeni bülbül

ṣaḥn-ı gülzār:

1. **ṣaḥn-ı gülzār:**
Gazel 34
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gül bahçesinin meydanı II gül bahçesi.
Ey Naḥīfî yüri sen ẕevḳ-i gülistān eyle
Ṣaḥn-ı gülzār saña kūçe-i dildār baña

ṣaḥn-ı gülzāra:

1. **ṣaḥn-ı gülzāra:**-*a*
Gazel 358
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gülbahçesi alanı.
Egerçi ṣaḥn-ı gülzāra fütāde bir siyeh ḫākem
Bi-ḥamdi'llāh ki küḥl-i dīde-i erbāb-ı idrākem

ṣaḥn-ı lālezārāsā:

1. **ṣaḥn-ı lālezārāsā:**
Gazel 14
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Lale bahçesi gibi.
Derūn-ı sīne-i pür-şerḥa dāġ-ı şuʿlenākümle
Nümāyāndur çerāġān ile ṣaḥn-ı lālezārāsā

ṣaḥn-ı vefāya:

1. **ṣaḥn-ı vefāya:**-*ya*
Kıt'a 39
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Vefa meydanı.
Ḫalāṣ bulmaġ içün ṭavr-ı bī-vefāyīden
Duʿālar itmege ṣaḥn-ı vefāya gelmez mi

ṣaḥrā:

1. **ṣaḥrāya:**-*ya*
Gazel 157
Mısra: **7**
Çöl, ova.
Cünūn-ı ʿışḳ-ı Leylā ile ṣalduñ ʿaḳlı ṣaḥrāya
Senüñ ey Ḳays-ı maġz-āşüfte ʿaḳlun yoḳ ḥużūruñ var

2. **ṣaḥrāları:**-*lar, -ı*
Gazel 195
Mısra: **11**
Çöl, ova.
Geşt idüp ṣaḥrāları Mecnūn-ı bī-Leylī-miṣāl
Ey Naḥīfî-i ġarīb ünsiyyetüñ kimlerledür

3. **ṣaḥrāya:**-*ya*
Gazel 335

Mısra: **7**
Çöl, ova.
Bu derd ile gehī kühsāra düşdüm gāhī ṣaḥrāya
Belā-yı ʿışḳı ben Ferhād ü Mecnūndan beter çekdüm

4. **ṣaḥrālara:**-*lar, -a*
Rübai 234
Mısra: **3**
Çöl, ova.
Ṣaḥrālara düşmüş der-i Leylāyı ḳoyup
Mecnūn didigüñ var ise dīvāne imiş

ṣāh-rāh:

1. **ṣāh-rāh:**
Tarih 16
Mısra: **32**
Sultan yolu, yüce yolu.
Ḫāk-būs olsa n'ola ṣām ü seḥer iḳbāl ile
Sāḥa-i zībāsıdur peyk-i ṣabāya ṣāh-rāh

ṣāh-rāh-ı baḫt:

1. **ṣāh-rāh-ı baḫt:**
Gazel 67
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bahtlı şah yolu II iyi talih bağlamında kullanılmıştır.
Böyle giderse rāh-ber-i kevkebüm eger
Āḫir ṭarīḳ-i yeʾse çıḳar ṣāh-rāh-ı baḫt

ṣāh-rāḫ-ı keremüñ:

1. **ṣāh-rāḫ-ı keremüñ:**-*üñ*
Kaside 27
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Keremin büyük yolu.
Ṣāh-rāḫ-ı keremüñ başḳa yol açdı ḫalḳa
Menzil-i kāma ider her kişi vüsʿatle mürūr

ṣaḥrā-i ṣammā:

1. **ṣaḥrā-i ṣammā:**
Kaside 26
Mısra: **120**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sağlam kayalar. II Yeryüzü.
Eger ki nālemi gūş itse ʿan-ṣamīmi'l-bāl
İderdi kendüyi ṣad pāre ṣaḥrā-i ṣammā

ṣaḥrā-neverd idüp:

1. **ṣaḥrā-neverd idüp:**-*üp*
Gazel 105
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çöl dolaşanı olmak.
İdüp ṣaḥrā-neverd ey reşk-i Leylā cān-ı şeydāyı
Miṣāl-i Ḳays-ı ser-gerdān iden āhū-nigāhuñdur

ṣaḥrā-neverd olsa:

1. **ṣaḥrā-neverd olsa:**-*sa*
Gazel 319
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çölde dolaşmak.
Çoḳ mıdur Mecnūn-ṣıfat ṣaḥrā-neverd olsa müdām
Oldı bir Leylī-cemāle vālih ü şeydā göñül

ṣaḥrā-nişīn-i ʿālem-i ʿışḳam:

1. **ṣaḥrā-nişīn-i ʿālem-i ʿışḳam:**-*am*
Gazel 181
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk âleminin çölde oturanı II Mecnun olan âşık.
O Mecnūnam ki ben ṣaḥrā-nişīn-i ʿālem-i ʿışḳam
Ser-i sevdā-keşüm murġān-ı ḥasret āşiyānıdur

ṣaḥrā-yı ġamda:

1. **ṣaḥrā-yı ġamda:**-*da*
Gazel 398
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gam çölü.
Ol ġonçesüz ḳarār idemem gülşen olsa da
Ṣaḥrā-yı ġamda şimdi benem murġ-ı lā-mekān

ṣaḥrā-yı maḥabbetde:

1. **ṣaḥrā-yı maḥabbetde:**-*de*
Gazel 397
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgi çölü.
Ṣaḥrā-yı maḥabbetde Naḥīfī gibi ey māh
Çoḳ ʿāşıḳ-ı dil-ḫasteyi āvāre idersin

ṣaḥrā-yı maḥşer:

1. **ṣaḥrā-yı maḥşer:**
Kaside 11
Mısra: **78**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mahşer ovası, kıyamet yeri.
Ol dem-i vaḥşet-fezā kim cümle vā-nefsī diye
Pür olur ṣaḥrā-yı maḥşer āh ü vāveyla ile

ṣaḥrā-yı taḥayyürde:

1. **ṣaḥrā-yı taḥayyürde:**-*de*
Rübai 438
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şaşkınlık sahrası.
Bu yolda olan bār-keş-i ḳayd-ı vücūd
Ṣaḥrā-yı taḥayyürde ḳalur ser-gerdān

ṣaḥrā-yı vaṭan:

1. **ṣaḥrā-yı vaṭan:**
Gazel 390
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Vatanın çölü.

Yine āhū-nigehān itmededür geşt ü güẕar
Sebze-zār olmış işitdüm hele ṣaḥrā-yı vaṭan

<u>ṣaḫş-ı ʿāmī:</u>

1. **ṣaḫş-ı ʿāmī:**
Kaside 22
Mısra: **45**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cahil şahıs.
Rumūz-ı ḥikmetde her ṣaḫş-ı ʿāmī vāḳıf olsun mı
Ne ḳādir ḥall ü keşfe bilmeyen fenn-i muʿallāyı

<u>ṣaḫş-ı bī-meẕāḳı:</u>

1. **ṣaḫş-ı bī-meẕāḳı:**-*ı*
Gazel 500
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Lezzetsiz şahıs.
Bī-derd-i ʿışḳ olanlar ḳadr-i viṣāli bilmez
İtme ḥarīf-i meclis her ṣaḫş-ı bī-meẕāḳı

<u>ṣaḫş-ı emel:</u>

1. **ṣaḫş-ı emel:**
Gazel 233
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönülde yaşatılan ve gelecekte gerçekleşmesi istenen şey; istek, arzunun kişisi, kendisi.
El virürse bize de ṣaḫş-ı emel ey dil-i zār
Biz de bir gün oluruz maẕhar-ı luṭf-ı pā-būs

<u>ṣaḫş-ı ḫandeyi:</u>

1. **ṣaḫş-ı ḫandeyi:**-*yi*
Kaside 26
Mısra: **122**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tebessüm eden kişi.
Eger ki girye-künān naḳl-i mā-cerā itsem
İderdi derd-i dilüm ṣaḫş-ı ḫandeyi ibkā

<u>ṣaḫş-ı nā-dāna:</u>

1. **ṣaḫş-ı nā-dāna:**-*a*
Kaside 1
Mısra: **66**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cahil, bilgisiz kişi.
Noḳṭadan ehl-i baṣīret fehm ider maḳṣūdını
Ṣaḫş-ı nā-dāna vefā itmez olursa biñ kitāb

<u>saḫṭī-i meşḳ-ı kemān:</u>

1. **saḫṭī-i meşḳ-ı kemān:**
Gazel 318
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yay taliminin zorluğu.
N'ola gelse dile sevdā-yı ebrū-yı bütān müşkil
Olur bīmāra elbet saḫṭī-i meşḳ-ı kemān müşkil

<u>şāhum:</u>

1. **şāhum:**-*um*
Gazel 333
Mısra: **10**
Sultan, sevgili.
Bir baġrı yanıḳ ʿāşıḳ-ı miḥnet-zededür gel
Aġlatma Naḥīfī ḳuluñı cevr ile şāhum

<u>ṣāʾib:</u>

1. **ṣāʾib:**
Gazel 156
Mısra: **45**
İran ve Azeri Türk edebiyatının ünlü simalarından olan ve Sa'ib mahlasıyla tanınan Mirza Muhammed Ali.
Ne Ṣāʾib lüʾlüʾ-i manẓūme-i vaṣf-ı girān-ḳadri
Viṣāḥü'ṣ-ṣadr-ı ebkār-ı ḥaremgāh-ı belāġatdur

2. **ṣāʾibüñ:**-*üñ*
Gazel 156
Mısra: **43**
İran ve Azeri Türk edebiyatının ünlü simalarından olan ve Sa'ib mahlasıyla tanınan Mirza Muhammed Ali.
Olup reʾy-i ṣavābum Ṣāʾibüñ āṣārına māʾil
Ḥuṣūl-i nüsḫa-i dīvānına der-kār-ı niyyetdür

3. **ṣāʾibüñ:**-*üñ*
Gazel 156
Mısra: **47**
İran ve Azeri Türk edebiyatının ünlü simalarından olan ve Sa'ib mahlasıyla tanınan Mirza Muhammed Ali.
Olursam Ṣāʾibüñ dīvān-ı külliyyātına mālik
Dil-i nālāna ṭabʿ-ı şūḫa küllī luṭf u himmetdür

4. **ṣāʾibem:**-*em*
Gazel 339
Mısra: **14**
İran ve Azeri Türk edebiyatının ünlü simalarından olan ve Sa'ib mahlasıyla tanınan Mirza Muhammed Ali.
Ben ʿārif-i edā-yı ṣavābem Naḥīfīyā
Bezm-i cihānda gerçi ne ʿUrfī ne Ṣāʾibem

<u>saʿīd:</u>

1. **saʿīd:**
Kıt'a 24
Mısra: **4**
Aşere-i Mübeşşere'den Said bin Zeyd.
Ki Ebūbekr ü ʿÖmerdür daḫi ʿOs̱mān u ʿAlī
Hem daḫi Saʿd u Saʿīd ü daḫi ʿAbdu'r-raḥmān

2. **saʿīd:**
Kıt'a 41
Mısra: **3**
Aşere-i Mübeşşere'den Said bin Zeyd.
Ṭalḥa vü Saʿd ü Saʿīd ü daḫi ʿAbdu'r-raḥmān
Bū ʿUbeydeyle Zübeyr oldı budur naḳl-i celī

3. **saʿīd:**
Rübai 133
Mısra: **2**
Uğurlu.
Ol maẕhar-ı tebşīr-i bihişt-i cāvīd
Ol merd-i velī ẕātı saʿīd ismi Saʿīd

4. **saʿīd:**
Rübai 133
Mısra: **2**
Aşere-i Mübeşşere'den Said bin Zeyd.
Ol maẕhar-ı tebşīr-i bihişt-i cāvīd
Ol merd-i velī ẕātı saʿīd ismi Saʿīd

sāʿid-i baḫtuñ:

1. **sāʿid-i baḫtuñ:**-*uñ*
Kaside 19
Mısra: **83**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bahtın kutluluğu.
Sāʿid-i baḫtuñ müʾeyyed eylesün ʿavn-i Ḫudā
Reh-ber olsun saña yümn-i muʿciz-i peyġām-beri

sāʿid-i billūr:

1. **sāʿid-i billūr:**
Gazel 264
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şeffaf, parlak kol.
Çıḳardı ṣabrumı elden ayaġa ṣaldı beni
Amān o sāʿid-i billūr ile o sīmīn sāḳ

sāʿid-i sīmīn-i yār:

1. **sāʿid-i sīmīn-i yār:**
Matla 85
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin uğurlu, gümüşe benzeyen sînesi.
Tābiş-i ḫūrşīd ruḫsārından olmış dāġdār
Tīġ-i cevherdāra dönmüş sāʿid-i sīmīn-i yār

sāʾiḳ-i taḳdīr-i ezel:

1. **sāʾiḳ-i taḳdīr-i ezel:**
Rübai 480
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ezelde yazılmış takdir sebebi.
Elden ne gelür sāʾiḳ-i taḳdīr-i ezel
Sevḳ itdi bizi memleket-i Īrāna

sāʾil:

1. **sāʾili:**-*i*
Rübai 141
Mısra: **4**
Dilenci.
Ẕeyl-i keremüñ iki elümle ṭutdum
Ben sāʾili maḥşerde ḳoma şıfru'l-yed

sāʾil-i der-gāhıyam:

1. **sāʾil-i der-gāhıyam:**-*ı, -yam*
Kaside 5
Mısra: **113**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dergahının dilencileri.
Bir Kerīm-i bī-dirīġuñ sāʾil-i der-gāhıyam
Kim der-i gencīne-i luṭfuñda yoḳdur resm-i lā

sāʾilüñ oldı:

1. **sāʾilüñ oldı:**-*üñ, -dı*
Gazel 279
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Araştıran, soran, sorgulayan, isteyen kişi olmak. arzulayan, isteyen ve kendini ifade eden kişi olmak.
Bāb-ı saʿādetüñde Naḥīfī-i bī-nevā
Oldı recā-yı naḳd-i şefāʿatle sāʾilüñ

şāʿir:

1. **şāʿir:**
Kaside 27
Mısra: **61**
Şiir söyleyen.
Serverā kendime şāʿir dimege ʿār iderem
Şiʿr ile şöhret olur ehl-i kemāle menfūr

şāʿirāne:

1. **şāʿirāne:**
Gazel 458
Mısra: **14**
Şâir olan kimseye yakışır tarzda, şâirce.
Derd ehlinüñ Naḥīfī eşʿārı böyle ister
Elfāẕı şāʿirāne maʿnāsı ʿāşıḳāne

2. **şāʿirāne:**
Tarih 5
Mısra: **17**
Şâir olan kimseye yakışır tarzda, şâirce.
Degüldür şāʿirāne sözlerüm ʿayn-ı ḥaḳīḳatdür
Ḥelāl itmem kim eylerse beni ol zümreden maʿdūd

şāʿirān-ı ʿaşra:

1. **şāʿirān-ı ʿaşra:**-*a*
Gazel 473
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zamanın şairleri. asrın şairleri.
Ey Naḥīfī şāʿirān-ı ʿaşra dest-āvīz içün
Meclis-ārā-yı ṣafādur tāze eşʿāruñ yine

şāʿir-i dil-dūz u bedīhī-gūyā:

1. **şāʿir-i dil-dūz u bedīhī-gūyā:**
Kaside 8
Mısra: **209**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade

Gönlü onaran ve güzel söyleyişli şair.
Benem ol şāʿir-i dil-dūz u bedīhī-gūyā
K'eyledüm bu ġazeli tuḥfe-i rūḥ-ı ʿAṭṭār

şāʿir-i ferzāne olmaḳdur:

1. **şāʿir-i ferzāne olmaḳdur:**-*maḳ, -dur*
Gazel 125
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Âlim şair olmak.
Bu deñlü cüst-cūdan ey dil-i şūrīde ʿālemde
Naḥīfīveş murāduñ şāʿir-i ferzāne olmaḳdur

şāʿir-i nāzük-edā:

1. **şāʿir-i nāzük-edā:**
Gazel 320
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Söyleyişi nazik olan şâir II Nahîfî.
Ey Naḥīfī pey-rev-i naẓmum n'ola olsa cihān
Şāʿir-i nāzük-edā merd-i müsellemdür göñül

şāʿir-i pākīze-i rūmuz:

1. **şāʿir-i pākīze-i rūmuz:**-*uz*
Gazel 205
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Anadolu'nun saf şâiri II Nahîfî.
Şöhret-fikenüz mülk-i meʿānīde Naḥīfī
ʿUrfī degülüz şāʿir-i pākīze-i Rūmuz

şāʿir-i pākīze-süḫan:

1. **şāʿir-i pākīze-süḫan:**
Kaside 8
Mısra: **221**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzel sözlü şair.
Menem ol şāʿir-i pākīze-süḫan kim ṭabʿum
Oldı naʿtüñe senüñ nāsiḫ-i fenn-i seḫḥār

şāʿir-i pākīze-zebāna:

1. **şāʿir-i pākīze-zebāna:**-*a*
Kaside 12
Mısra: **56**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz dile sahip olan şair.
Vaṣṣāfı olam ḳudretüm olduḳça o şāhuñ
Lāyıḳ da budur şāʿir-i pākīze-zebāna

şāʿir-i rengīn:

1. **şāʿir-i rengīn:**
Gazel 194
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hoş tarzda, güzel şiir yazan kişi.
Görüp bu nev-zemīnüm bilsün inṣāf eylesün yārān
Naḥīfīveş daḥi bir şāʿir-i rengīn edā kimdür

şāʿir-i şāḥib-fünūn oldı:

1. **şāʿir-i şāḥib-fünūn oldı:**-*dı*
Gazel 521
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sanat bilgisine sahip şair olmak.
Naḥīfîden ḫaber isterse yārān-ı ṣafā şimdi
O bir üstād-ı kül bir şāʿir-i şāḥib-fünūn oldı

şāʿir-i şīve-nümā:

1. **şāʿir-i şīve-nümā:**
Gazel 177
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şive gösteren şair.
Ey Naḥīfī saña inṣāf ile dirse yārān
Şāʿir-i şīve-nümā muʿcize-gūyā dirler

şāʿir-i şūride-ṭabʿam:

1. **şāʿir-i şūride-ṭabʿam:**-*am*
Gazel 354
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Perişan tabiatlı şair.
Şāʿir-i şūride-ṭabʿam ʿāṣıḳ-ı pākīze-dil
Bilmez ol şūḫ-ı cefā-endīşe ḳadr ü ḳıymetüm

şāʿiriyyet:

1. **şāʿiriyyet:**
Gazel 160
Mısra: **10**
Şairlik, şair olma durumu.
Andan ednā bir denī ḳalmaz ki ber-kām olmaya
Ey Naḥīfī ʿaṣrımuzda şāʿiriyyet böyledür

şāk:

1. **şāḳa:**-*a*
Gazel 196
Mısra: **6**
Baldır, incik. II Ayak.
Loḳmān olursa daḥi dil olmaz devā-peẕīr
Derd-i derūnı sāḳī-i sīmīn şāḳa ṣor

2. **sāḳ:**
Gazel 264
Mısra: **18**
Baldır, incik. II Ayak.
Çıḳardı ṣabrumı elden ayaġa ṣaldı beni
Amān o sāʿid-i billūr ile o sīmīn sāḳ

şaḳ oldı:

1. **şaḳ oldı:**-*dı*
Kıt'a 8
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yarılmak II Hz. Muhammet'in ayı ikiye

yarması mucizesine telmih vardır.
Āsumān üzre ol zamān ki senüñ
Oldı şaḳ bir işāretüñle ḳamer

saḳaleyn:

1. **saḳaleyne:**-*e*
Rübai 527
Mısra: **1**
(Ar.) Arapça'da "insan ve cin", "dünya ve âhiret" gibi ikili anlamlarda kullanılan kelime dilimizde Hazret-i Muhammed hakkındaki, "İns ve cinnin peygamberi, efendisi" anlamına gelen Resûlü's-sakaleyn ve Seyyidü's-sakaleyn söyleyişlerinde geçer.
Ey ẕerre-i fażlı saḳaleyne kāfī
V'ey ḳaṭre-i ʿafvı dü cihāna vāfī

saḳf:

1. **saḳfına:**-*ı, -n, -a*
Tarih 16
Mısra: **10**
Dam, çatı, tavan, kubbe.
Bāmına zerrīn ʿalem olsa revādur āfitāb
Saḳfına sīmīn muḳarnes olsa lāyıḳ ḳurs-ı māh

saḳf-ı çarḫ-ı gerdūnı:

1. **saḳf-ı çarḫ-ı gerdūnı:**-*ı*
Rübai 484
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dönen feleğin çatısı.
Dūd-ı dil ü sūziş-i cigerle her gāh
İtsem n'ola saḳf-ı çarḫ-ı gerdūnı siyāh

sāḳī:

1. **sāḳī:**
Gazel 50
Mısra: **1**
Kadeh sunan, suvarıcı. II Sevgili.
Olsam ey sāḳī eger ben dāḫil-i bezm-i şarāb
Baḫt-ı vārūnum şarābı āb ider ābı serāb

2. **sāḳī:**
Gazel 74
Mısra: **4**
Kadeh sunan, suvarıcı. II Sevgili.
Ḫarāb-ender-ḫarāb-ı ʿışḳ-ı yār olsaḳ n'ola biz de
Ki sāḳī mest elinde sāġar-ı ʿālem-nümā ser-mest

3. **sāḳī:**
Gazel 90
Mısra: **7**
Bir mecliste içki dağıtan kimse.
ʿIşḳ-ı yār içün şunupdur şimdi sāḳī destüme
Girye ḳılmasun diyü bu demde bir pīşīn ḳadeḥ

4. **sāḳī:**
Gazel 104
Mısra: **6**
Bir mecliste içki dağıtan kimse.
İşler göñülde yāresi tīr-i nigāhınuñ
Sāḳī bizüm şikāyetümüz hep o yāredür

5. **sāḳī:**
Gazel 150
Mısra: **11**
Bir mecliste içki dağıtan kimse.
Beni cemʿiyyet-i yārāna teklīf eyleme sāḳī
Perīşāndur perīşān ḳalb-i maḥzūnum perīşān

6. **sāḳī:**
Gazel 155
Mısra: **11**
Bir mecliste içki dağıtan kimse.
Sāḳī ḥarīf-i ʿişrete zühhād-ı bedterüñ
Her bir kelāmı sitem-i helālil degül midür

7. **sāḳī:**
Gazel 163
Mısra: **1**
Bir mecliste içki dağıtan kimse.
Siḥr ile sāḳī ki elde sāġarın pür-āb ider
Ehl-i bezmi ġarḳa-i deryā-yı āteş-tāb ider

8. **sāḳī:**
Gazel 234
Mısra: **6**
Kadeh sunan, suvarıcı. II Sevgili.
Teşne-i āb-ı zülālem dilerem ey meh seni
Leblerüñden baña luṭf it olma sāḳī gel ḫasīs

9. **sāḳī:**
Gazel 309
Mısra: **7**
Bir mecliste içki dağıtan kimse.
Bāde-i ḥasretdür ey sāḳī bizi mest eyleyen
Yoḫsa biz cām-ı şarāb-ı dil-güşāya degmedük

10. **sāḳī:**
Gazel 322
Mısra: **1**
Bir mecliste içki dağıtan kimse.
Sāḳī dil-i ser-mestüme luṭf eyle kerem ḳıl
Cām-ı leb-i gül-rengüñi dāġ-ı dil-i Cem ḳıl

11. **sāḳī:**
Gazel 341
Mısra: **5**
Bir mecliste içki dağıtan kimse.
Menem sāḳī o maḥrūr-ı ciger dil-teşne kim şimdi
Ḫumār-ālūd-ı hecrem ḫāne-i ḫammārdan geldüm

12. **sāḳī:**
Gazel 363
Mısra: **9**
Bir mecliste içki dağıtan kimse.
Bunda yoḳdur yeri erbāb-ı riyānuñ sāḳī

Gelmesün bezmümüze zāhid-i nā-dān dönsün

13. **sāḳī:**
Gazel 393
Mısra: **1**
Bir mecliste içki dağıtan kimse.
Zāhide sāḳī fünūn-ı ʿışḳı tavżīḥ eylesün
Nüsḫa-i cām-ı Cemi bir pāre taṣrīḥ eylesün

14. **sāḳī:**
Gazel 401
Mısra: **5**
Bir mecliste içki dağıtan kimse.
Taraḥḥum eyle şehīdān-ı ʿışḳa ey sāḳī
Lebüñ nümüne-i ser-çeşme-i zülāl olsun

15. **sāḳī:**
Gazel 435
Mısra: **3**
Bir mecliste içki dağıtan kimse.
Dirīġ itme elüñden geldigin sāḳī mürüvvet ḳıl
Dil-i ser-mestüme gāhīce teklīf-i ayaġ eyle

16. **sāḳī:**
Gazel 456
Mısra: **7**
Bir mecliste içki dağıtan kimse.
O mest-i ʿişveye ʿarż eyle ḥālümi sāḳī
Maḳām-ı ruḥṣat-ı şevḳ-ı kelām virdükçe

17. **sāḳī:**
Gazel 475
Mısra: **1**
Bir mecliste içki dağıtan kimse.
Sāḳī yine geldi dem-i seyr-i gül ü lāle
Nūş eyleyelüm ʿışḳunā bir iki piyāle

18. **sāḳī:**
Gazel 479
Mısra: **1**
Bir mecliste içki dağıtan kimse.
Sāḳī ki geldi meclise cām-ı şarāb ile
Germ itdi devr-i şoḥbetümüz āb ü tāb ile

19. **sāḳī:**
Gazel 500
Mısra: **2**
Bir mecliste içki dağıtan kimse.
Bezm-i viṣālüñ oldum maḫmūr-ı iftirāḳı
Defʿ-i ḫumāra luṭf it bir himmet eyle sāḳī

20. **sāḳī:**
Gazel 504
Mısra: **7**
Bir mecliste içki dağıtan kimse.
Sāḳī yetiş ki cürʿa-keşān-ı maḥabbeti
Öldürdi işte zāhid-i ḫuşḳüñ riyāları

21. **sāḳī:**
Gazel 526
Mısra: **2**
Bir mecliste içki dağıtan kimse.
O mest-i ḥasretem baña felek mey-ḫanedür şimdi
Sirişküm mey ḳażā sāḳī belā peymānedür şimdi

22. **sāḳī:**
Kaside 23
Mısra: **10**
Bir mecliste içki dağıtan kimse.
Ḳudūmi bāʿiş-i cemʿiyyet-i yārān olur elbet
Gelürler ṣoñra yārān bezme sāḳī ibtidā gelsün

23. **sāḳī:**
Kaside 24
Mısra: **78**
Bir mecliste içki dağıtan kimse.
Cihān bezminde ol mestāne-i ālūde-baḫtum kim
Ṣunar dest-i dile sāḳī tehī biñ cām ü peymāne

24. **sāḳī:**
Kaside 26
Mısra: **191**
Bir mecliste içki dağıtan kimse.
Şarāb-ı Kevs̱ere żāmin degül mi sāḳī sen
O ḳaṭre kim vire bir teşne-i ḥāriḳa devā

25. **sāḳī:**
Matla 32
Mısra: **1**
Bir mecliste içki dağıtan kimse.
Ḳalsa gerekdür ol meh sāḳī bu gice tenhā
Saña didüm bu rāzı söz bunda ḳalsun ammā

26. **sāḳī:**
Rübai 184
Mısra: **4**
Bir mecliste içki dağıtan kimse.
Nā-dān ile ülfet idemez ehl-i kemāl
Sāḳī bizüm ancaḳ sözümüz ʿārifānedür

27. **sāḳī:**
Tahmis 7
Mısra: **18**
Bir mecliste içki dağıtan kimse.
Ḥalvet-baḫş olur ser-mest-i ʿışḳa ṭarz-ı güftāruñ
Olur şevḳuñla deryā-nūş-ı ġam sāḳī giriftāruñ

<u>sāḳī-i āteş-niḳābumdur:</u>

1. **sāḳī-i āteş-niḳābumdur:**-*um, -dur*
Kaside 28
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ateş perdesi takan sâkî.
Ben ol mestāne-i ʿışḳam ki ḫūn-ı dil-şarābumdur
Bu bezme neşve-i ġam sāḳī-i āteş-niḳābumdur

<u>sāḳī-i bezmüñ:</u>

1. **sāḳī-i bezmüñ:**-*üñ*
Gazel 499
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Yaran sohbetinin sakisi.

Ḳādeh duʿāsını yārān beyāża çekmez idi
Dürüst olmasa sāḳī-i bezmüñ imlāsı

sāḳī-i deryā-fürūş:

1. **sāḳī-i deryā-fürūş:**
Gazel 17
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Derya gibi gönlü satan saki II sevgili.

Füzūndur derd-i ʿışḳ ey sāḳī-i deryā-fürūş el çek
Baña kār eylemez keyfiyyet-i ṣahbā-yı ġam-fersā

sāḳī-i ġaflet:

1. **sāḳī-i ġaflet:**
Gazel 112
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Gafletin içki sunanı.

Sāḳī-i ġaflet aña kim sāġarın nūş itdirür
Telḫī-i mevt ü fenāyı hep ferāmuş itdirür

sāḳī-i ġamuñ:

1. **sāḳī-i ġamuñ:**-*uñ*
Gazel 77
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Gam sakisi II sevgili.

İtmez mi bizi mest-i mey-i miḥnet-i ġurbet
Sāḳī-i ġamuñ sāġar-ı serşārını seyr it

sāḳī-i gül-çehre:

1. **sāḳī-i gül-çehre:**
Gazel 14
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Gül yüzlü içki sunucu. || Sevgili.

Daḫi derd-i ser-i hicrānuñ ey sāḳī-i gül-çehre
Beni āzürde-dil itmekdedür renc-i ḫumārāsā

2. **sāḳī-i gül-çehre:**
Gazel 187
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Gül yüzlü içki dağıtan.

Nāz ile pīşānesin itmiş der-āġūş-ı ġażab
Sāḳī-i gül-çehre kim sāġar-şikest-i ʿişvedür

sāḳī-i gül-çehreden:

1. **sāḳī-i gül-çehreden:**-*den*
Gazel 269
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Gül yüzlü içki sunucu. || Sevgili.

El almaḳ sāḳī-i gül-çehreden ḳābildür ammā kim
Ne çāre ḳudret-i reftāra meclisde ayaġum yoḳ

sāḳī-i gül-rū:

1. **sāḳī-i gül-rū:**
Gazel 249
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Gül yüzlü saki.

Mey midür sāġar mıdur yā sāḳī-i gül-rū mıdur
Rind-i mey-āşām-ı ʿışḳa ḥālet-efzā-yı neşāṭ

2. **sāḳī-i gül-rū:**
Gazel 524
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Gül yüzlü saki.

Ne var būs eylesek laʿl-i lebüñ ey sāḳī-i gül-rū
Dil-i ser-mestümüz bir sāġar-ı ṣahbāya degmez mi

sāḳī-i ʿışḳuñ:

1. **sāḳī-i ʿışḳuñ:**-*uñ*
Gazel 490
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Aşk sakisi.

Ey Naḥīfī ne bilür mest-i maḥabbet ḥālin
Sāḳī-i ʿışḳuñ o kim olmaya peymāne-keşi

sāḳī-i meclis:

1. **sāḳī-i meclis:**
Gazel 391
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Şarap meclisinin içki sunan kişisi.

Dökülsin cām-ı şevḳa dīdeden ḫūn-ābe-i ḥasret
Çün ey sāḳī-i meclis āb-ı rūy-ı ʿişretüm sensin

sāḳī-i raʿnā:

1. **sāḳī-i raʿnā:**
Gazel 15
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Güzel, hoş, latif saki. II sevgili.

Görüp germiyyet-i cām-ı lebüñ ey sāḳī-i raʿnā
Çınarāsā derūnından ṭutuşdı sāġar-ı ṣahbā

sāḳī-i sīmīn:

1. **sāḳī-i sīmīn:**
Gazel 196
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Gümüş bedenli şarap sunan.

Loḳmān olursa daḫi dil olmaz devā-peẕīr
Derd-i derūnı sāḳī-i sīmīn ṣāḳa ṣor

sāḳī-i sīm-sāḳı:

1. **sāḳī-i sīm-sāḳı:**-*ı*
Gazel 500
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Kadeh sunanın gümüş baldırı.

Küḥl-i cilā iderler şevḳ ile ḫāk-i pāyın
Bu ḥüsn ile görenler sāḳī-i sīm-sāḳı

sāḳī-i şūḫ:

1. **sāḳī-i şūḫ:**
Gazel 163
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İşveli içki sunan kişi II cilveli sevgili.
Cām-ı bezm-ārāya ḥācet yoḳdur ey sāḳī-i şūḫ
Fikr-i laʿlüñ ʿāşıḳı mest-i şarāb-ı nāb ider

sāḳī-i zamānuñ:

1. **sāḳī-i zamānuñ:**-*uñ*
Gazel 394
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Devrin sakisi.
Sāḳī-i zamānuñ da siyeh kāseligin gör
Ḫālī ḳomaz ehl-i dili zehr-i siteminden

saḳīl:

1. **saḳīl:**
Matla 228
Mısra: **2**
Ağır, sıkıntı veren, çirkin. || Günahkar.
Vardum ḫaylī zamāndur o der-i vālāya
Bir saḳīl oldı sebeb fāṣıla-i kübrāya

saḳın:

1. **ṣaḳın:**
Gazel 18
Mısra: **2**
Çekinmek, kendini gözetmek, korumak. II "Aman ha" anlamında kullanılan bir ünlem ifadesi.
O māha dün gice rāz-ı derūnum eyledüm ifşā
Hele ey dil ṣaḳın bu rāza vāḳıf olmasun aʿdā

2. **ṣaḳın:**
Gazel 55
Mısra: **9**
Çekinmek, kendini gözetmek, korumak.
Ṣaḳın andan ki Naḥīfī ura bir zaḫme saña
Geliyor ḫancer-i ġamz ile güzel mest ü ḫarāb

3. **ṣaḳın:**
Gazel 80
Mısra: **9**
Çekinmek, kendini gözetmek, korumak.
Dem-i viṣālde ḳayd-ı vücūda düşme ṣaḳın
İder mi ṣuʿle-i meh-tāb hīç ketān ile baḥs

4. **ṣaḳın:**
Gazel 115
Mısra: **7**
Çekinmek, kendini gözetmek, korumak.
Ey gül-i nev-ḫīz-i bāġ-ı ʿişve ruḫsāruñ ṣaḳın
Āteş-i dil-sūz-ı āh-ı ṣuʿlebārum tāzedür

5. **ṣaḳın:**
Gazel 141
Mısra: **11**
Çekinmek, kendini gözetmek, korumak. II "Aman ha" anlamında kullanılan bir ünlem ifadesi.
İżāʿat itme ṣaḳın āb-ı rūy-ı īmānuñ
ʿAraḳ-feşānī-i şerm ü ḥicāb āteşdür

6. **ṣaḳın:**
Gazel 173
Mısra: **8**
Çekinmek, kendini gözetmek, korumak. II "Aman ha" anlamında kullanılan bir ünlem ifadesi.
Helāk itse beni cevriyle ġamzeñ āh ü zār itmem
Ṣaḳın incinme ḫūnkārum şikāyet dest-i ġamdur

7. **ṣaḳın:**
Gazel 200
Mısra: **12**
Çekinmek, kendini gözetmek, korumak. II "Aman ha" anlamında kullanılan bir ünlem ifadesi.
Düşme dām-ı ṭaleb-i bü'l-hevesān-ı ġaraża
Şāh-bāzum ḥaẕer it olma ṣaḳın zāġa şikār

8. **sākin:**
Gazel 214
Mısra: **3**
İkamet eden, oturan.
Ḫāk-i derūñde sākin idük bir zamān ile
Şimdi feżā-yı külḫan-ı ġamdur maḳāmumuz

9. **ṣaḳın:**
Gazel 320
Mısra: **7**
Çekinmek, kendini gözetmek, korumak.
Dil ḥazīn olma saña imsāk-i luṭfından ṣaḳın
Cevri de ol āfetüñ bir başḳa ʿālemdür göñül

10. **ṣaḳın:**
Gazel 370
Mısra: **8**
Çekinmek, kendini gözetmek, korumak.
Ḫāʾil olmaz tīr-i tīz-i āh-ı maẕlūmāna hiç
Cevri ḳo feryād-ı vaḳt-i ıżṭırārumdan ṣaḳın

11. **ṣaḳın:**
Gazel 370
Mısra: **6**
Çekinmek, kendini gözetmek, korumak.
Tünd-bād-ı ṣarṣar-ı āhum göz açdurmaz saña
Pāy-māl itme beni luṭf it ġubārumdan ṣaḳın

12. **ṣaḳın:**
Gazel 370
Mısra: **4**
Çekinmek, kendini gözetmek, korumak.
Ḳādir olmazsın cevāba şermden rūz-ı ḥisāb
Gel beni aġlatma eşk-i bī-şümārumdan ṣaḳın

13. **şaḳın:**
Gazel 370
Mısra: **2**
Çekinmek, kendini gözetmek, korumak.
Bir gül-i nev-restesin āh-ı hezārumdan ṣaḳın
Nev-cevānum nāle-i bī-iḫtiyārumdan ṣaḳın

14. **şaḳın:**
Gazel 370
Mısra: **1**
Çekinmek, kendini gözetmek, korumak.
Bir gül-i nev-restesin āh-ı hezārumdan ṣaḳın
Nev-cevānum nāle-i bī-iḫtiyārumdan ṣaḳın

15. **şaḳın:**
Gazel 370
Mısra: **10**
Çekinmek, kendini gözetmek, korumak.
Ṣuʿle-i dūzaḫ-nümūnem iltihābumdan ḥaẕer
Ḳaṭre-i deryā-ḫurūşem reh-güẕārumdan ṣaḳın

16. **şaḳın:**
Gazel 370
Mısra: **12**
Çekinmek, kendini gözetmek, korumak.
Ḫırmen-i sāman-ı ʿālem destüme vābestedür
Yaḳma cānum berḳ-ı āh-ı şuʿle-bārumdan ṣaḳın

17. **şaḳın:**
Gazel 370
Mısra: **14**
Çekinmek, kendini gözetmek, korumak.
Ben Naḥīfīyem derūnum maẕhar-ı esrārdur
Olma ẓāhir-bīn-i ġaflet āh ü zārumdan ṣaḳın

18. **şaḳın:**
Gazel 371
Mısra: **1**
Çekinmek, kendini gözetmek, korumak.
Ḫāṭır-ı maḥzūnumı yıḳma ġubārumdan ṣaḳın
Gel derūnum cevr ile yaḳma ṣerārumdan ṣaḳın

19. **şaḳın:**
Gazel 371
Mısra: **2**
Çekinmek, kendini gözetmek, korumak.
Ḫāṭır-ı maḥzūnumı yıḳma ġubārumdan ṣaḳın
Gel derūnum cevr ile yaḳma ṣerārumdan ṣaḳın

20. **şaḳın:**
Gazel 371
Mısra: **4**
Çekinmek, kendini gözetmek, korumak.
Ṣīşe-i şikestenüñ ser-tīz olur her pāresi
Al ele mirʾāt-ı ḳalbüm inkisārumdan ṣaḳın

21. **şaḳın:**
Gazel 371
Mısra: **14**
Çekinmek, kendini gözetmek, korumak.
Ben Naḥīfī-veş egerçi bir kemīne bendeyem
Ḫışm-ı nāgeh-gīr-i ḳahr-ı Kirdigārumdan ṣaḳın

22. **şaḳın:**
Gazel 371
Mısra: **6**
Çekinmek, kendini gözetmek, korumak.
Mümteniʿdür çāre mecrūḥ-ı ḫandeg-i āhuma
Renciş-i mūy-ı ten-i zerd ü nizārumdan ṣaḳın

23. **şaḳın:**
Gazel 371
Mısra: **8**
Çekinmek, kendini gözetmek, korumak.
Reh-ber-i seyl-i belādur eşk-i çeşm-i bī-kesān
İtme giryān girye-i ṭūfān-niṣārumdan ṣaḳın

24. **şaḳın:**
Gazel 371
Mısra: **10**
Çekinmek, kendini gözetmek, korumak.
ʿĀlemi müstaġrıḳ-ı seyl-āb-ı ḫūn eyler meded
Girye-i pür-cūş-ı çeşm-i eşk-bārumdan ṣaḳın

25. **şaḳın:**
Gazel 371
Mısra: **12**
Çekinmek, kendini gözetmek, korumak.
Ḫurḳat-i fürḳatle yanmış bir avuç ḫākisterem
Kūr-sāz-ı çeşm-i aʿdāyam ġubārumdan ṣaḳın

26. **şaḳın:**
Gazel 372
Mısra: **2**
Çekinmek, kendini gözetmek, korumak. II "Aman ha" anlamında kullanılan bir ünlem ifadesi.
Gül-çīn-i ümmīd olma bu dehrüñ çemeninden
Ārām-ı ṣafā umma ṣaḳın encümeninden

27. **şaḳın:**
Gazel 384
Mısra: **8**
Çekinmek, kendini gözetmek, korumak. II "Aman ha" anlamında kullanılan bir ünlem ifadesi.
Ġam yime bir gün irersin vaṣluma dirsin bana
Mevʿid-i vaṣluñ ṣaḳın rūz-ı ḳıyāmet olmasun

28. **şaḳın:**
Gazel 389
Mısra: **6**
Çekinmek, kendini gözetmek, korumak.
Eger mümkin ise pīrāhenüñden setr-i ḥāl itmek
Ṣaḳın rāz-ı dilüñ her vech ile aġyāra ifṣādan

29. **şaḳın:**
Gazel 399
Mısra: **6**
Çekinmek, kendini gözetmek, korumak.
-
Ṣaḳın ey bī-vefā tīr-i şerer-peykān-ı āhumdan

30. **şaḳın:**
Gazel 443
Mısra: **3**
Çekinmek, kendini gözetmek, korumak. II "Aman ha" anlamında kullanılan bir ünlem ifadesi.
Olma firifte şaḳın ol bāġa kim anuñ
Rūy-ı bahārı reng-peẕīr-i ḫazān ola

31. **şaḳın:**
Gazel 444
Mısra: **1**
Çekinmek, kendini gözetmek, korumak. II "Aman ha" anlamında kullanılan bir ünlem ifadesi.
Şaḳın tāb-ı nigehden rūyuña zülfüñ niḳāb itme
Murād üzre baḳılmaz saña bīhūde ḥicāb itme

32. **şaḳın:**
Gazel 466
Mısra: **7**
Çekinmek, kendini gözetmek, korumak.
Şaḳın mirʾāt-ı ruḫsāruñ ġubār-ı āh-ı serdümden
Ḳoma gel ḫāṭır-ı maḥzūnumı gel inkisār üzre

33. **şaḳınur:**-*ur*
Gazel 482
Mısra: **7**
Çekinmek, kendini gözetmek, korumak.
ʿĀşıḳ şaḳınur ġonçe-i ruḫsāruñı yoḫsa
Tesḫīr idemez şanma āḥ-ı seḥer-gāh

34. **şaḳın:**
Gazel 491
Mısra: **9**
Çekinmek, kendini gözetmek, korumak.
Devlet-i ḥüsne ġurūr itme gözüm nūrı şaḳın
Bī-vefādur reng ü būy-ı ġonçe-i raʿnā gibi

35. **şaḳın:**
Gazel 513
Mısra: **6**
Çekinmek, kendini gözetmek, korumak. II "Aman ha" anlamında kullanılan bir ünlem ifadesi.
Daḫi nev-resīdesin ey perī ḳo cefāyı ʿāşıḳ-ı bī-dile
Ḥaẕer it gel alma benüm meded şaḳın āh-ı şuʿle-ṭırāzumı

36. **şaḳın:**
Kaside 3
Mısra: **28**
Çekinmek, kendini gözetmek, korumak. II "Aman ha" anlamında kullanılan bir ünlem ifadesi.
Eyleme ḫaṣmuñı perverde elüñle zinhār
Ḥvāhişin virme şaḳın nefs-i hevā-peymānuñ

37. **şaḳın:**
Kaside 3
Mısra: **26**
Çekinmek, kendini gözetmek, korumak. II "Aman ha" anlamında kullanılan bir ünlem ifadesi.
Bir gün evvel bulagör menzil-i maḳṣūda vuṣūl
Aldanup ḳalma şaḳın zīnetine eşyānuñ

38. **şaḳın:**
Matla 78
Mısra: **2**
Çekinmek, kendini gözetmek, korumak. II "Aman ha" anlamında kullanılan bir ünlem ifadesi.
Derūnında ġam-ı ʿışḳ-ı cevān emr-i muḳarrerdür
Açılmazsa şaḳın ʿayb eyleme ṣūfī muḫayyerdür

39. **şaḳınur:**-*ur*
Matla 229
Mısra: **2**
Çekinmek, kendini gözetmek, korumak.
Bizi şād itmedi būs-ı leb-i dil-cūsı ile
Şaḳınur bizden o ẓālim bir içim şuyı bile

40. **şaḳın:**
Matla 269
Mısra: **1**
Çekinmek, kendini gözetmek, korumak. II "Aman ha" anlamında kullanılan bir ünlem ifadesi.
Defʿ-i ġamdur diyü nūş itme şaḳın cām-ı Cemi
Ki ġamuñdan daḫi efzūnter olur ṣoñra ġamı

41. **şaḳın:**
Matla 270
Mısra: **2**
Çekinmek, kendini gözetmek, korumak. II "Aman ha" anlamında kullanılan bir ünlem ifadesi.
Getürme başuña sevdā-yı ʿışḳ-ı bī-dādı
Şaḳın şaḳın hele başdan çıḳardı Ferhādı

42. **şaḳın:**
Matla 270
Mısra: **2**
Çekinmek, kendini gözetmek, korumak. II "Aman ha" anlamında kullanılan bir ünlem ifadesi.
Getürme başuña sevdā-yı ʿışḳ-ı bī-dādı
Şaḳın şaḳın hele başdan çıḳardı Ferhādı

43. **şaḳın:**
Rübai 11
Mısra: **1**
Çekinmek, kendini gözetmek, korumak. II "Aman ha" anlamında kullanılan bir ünlem ifadesi.
Āsāyiş ümmīd idüp şaḳın çekme cefā
Mümkin mi ribāṭ u pülde ārām-ı şafā

44. **şaḳın:**
Rübai 21
Mısra: **4**
Çekinmek, kendini gözetmek, korumak. II "Aman ha" anlamında kullanılan bir ünlem ifadesi.
Teʾḫīr-i ḥuṣūlinde niçe ḥikmet var
Sen itme şaḳın ẓann-ı ḫilāf ile ḫaṭā

45. **şaḳın:**
Rübai 290
Mısra: **3**
Çekinmek, kendini gözetmek, korumak.
İncitme Naḥīfī-i ciger-ḫūnı şaḳın
Bir ʿabd-i ḥaḳīridür Ḥabību'llāhuñ

46. **şaḳın:**
Rübai 343
Mısra: **3**
Çekinmek, kendini gözetmek, korumak.
Zāhid şaḳın āḥ itdigüme taʿn itme
Ben Rabbümi her ḥāl ile tesbīḥ iderem

47. **şaḳın:**
Rübai 399
Mısra: **4**
Çekinmek, kendini gözetmek, korumak. II "Aman ha" anlamında kullanılan bir ünlem ifadesi.
Baş üzre ṭutarken seni ehl-i tecrīd
Dünyā ṭalebiyle pāy-māl olma şaḳın

48. **şaḳın:**
Rübai 399
Mısra: **2**
Çekinmek, kendini gözetmek, korumak. II "Aman ha" anlamında kullanılan bir ünlem ifadesi.
Hem-ṣoḥbet-i ehl-i cāh ü māl olma şaḳın
Maḥrūm-ı şerāfet-i kemāl olma şaḳın

49. **şaḳın:**
Rübai 399
Mısra: **1**
Çekinmek, kendini gözetmek, korumak. II "Aman ha" anlamında kullanılan bir ünlem ifadesi.
Hem-ṣoḥbet-i ehl-i cāh ü māl olma şaḳın
Maḥrūm-ı şerāfet-i kemāl olma şaḳın

50. **şaḳınup:**-*up*
Rübai 478
Mısra: **3**
Çekinmek, kendini gözetmek, korumak.
Dīdāruñı teʾsīr-i naẓardan şaḳınup
Gördükçe direm ḥüsnüñi māşā Allāh

51. **şaḳın:**
Rübai 534
Mısra: **4**
Çekinmek, kendini gözetmek, korumak. II "Aman ha" anlamında kullanılan bir ünlem ifadesi.
İfrāṭ-ı cefādan el çek ey bed-peymān
Çoḳ nāz uşandurur şaḳın ʿuşşāḳı

52. **şaḳın:**
Rübai 541
Mısra: **3**
Çekinmek, kendini gözetmek, korumak. II "Aman ha" anlamında kullanılan bir ünlem ifadesi.
Çün lafẓ-ı ġarīb olma şaḳın bīgāne
Saʿy it olasın maḥrem-i bezm-i maʿnī

53. **şaḳınsun:**-*sun*
Tahmis 7
Mısra: **9**
Çekinmek, kendini gözetmek, korumak.
Şaḳınsun seng-diller pertev-i nūr-ı cemālüñden
Ki zūr-ı tāb-ı ḥüsne dil degül ṭaġlarda tāb olmaz

sakın!:

1. **şaḳın:**
Kaside 1
Mısra: **39**
Çekinmek, kendini gözetmek, korumak. II "Aman ha" anlamında kullanılan bir ünlem ifadesi.
Ḳurṣ-ı tedbīrüñ şaḳın şoñra niḫās-ı nuḥs olur
Saʿd-ı ṭāʿāt-ı Ḫudāyı eylemezseñ iktisāb

sākinān-ı ʿālem-i bālā:

1. **sākinān-ı ʿālem-i bālā:**
Kaside 11
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüksek dünyanın sakinleri.
Merḥabā-gūyān-ı teşrīf-i ḳudūmüñ oldılar
Ḳudsiyān hep sākinān-ı ʿālem-i bālā ile

2. **sākinān-ı ʿālem-i bālā:**
Tarih 6
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüce âlem olan gökyüzünde ikamet edenler.
O sulṭān-ı cihān kim sākinān-ı ʿālem-i bālā
Tamām eyler duʿā-yı devletiyle vird-i esḥārın

sākinān-ı ʿarşı:

1. **sākinān-ı ʿarşı:**-*ı*
Kaside 9
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gökyüzünde, dokuzuncu gökte oturanlar (melekler).
Ser güşāde pā bürehne dīde pür-ḫūn sīne çāk
Sākinān-ı ʿarşı bu ḥālāta ḥayrān eylesem

sākinān-ı çār erkān:

1. **sākinān-ı çār erkān:**
Tarih 1
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bütün dünya sâkinleri ‖ dört unsur (hava, su, ateş, toprak).
Teʿāla'llāh zihī ferḫunde peyġām-ı neşāṭ-efzā
Ki ḳıldı şād ü ḫurrem sākinān-ı çār erkān

sākinān-ı ravża-i ẕī-şāna:

1. **sākinān-ı ravża-i ẕī-şāna:**-*a*
Tahmis 3

Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şanlı ravzanın sakinleri.
Sākinān-ı ravża-i ẕī-şāna olsam ḫāk-i pāy
Olmaġa her dem der-i devlet-meʾāba çehre-sāy

sākinān-ı sāḥa-i arżuñ:

1. **sākinān-ı sāḥa-i arżuñ:**-*uñ*
Tarih 2
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Arz sahasının sakinleri II Sultan'dan himmet bekleyen halk.
Bu peyām-ı dil-güşādan itdiler sūr-ı sürūr
Sākinān-ı sāḥa-i arżuñ kibār u kih-teri

sākin-i ḳāf-ı ḳanāʿat:

1. **sākin-i ḳāf-ı ḳanāʿat:**
Kaside 1
Mısra: **49**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kanaat Kâfi'ının sakini.
Sākin-i Ḳāf-ı ḳanāʿat ol yüri ʿAnḳā-ṣıfāt
Cīfe-i dünyāya raġbet itme mānend-i ġurāb

sākin-i peyġūle-i ġamdur:

1. **sākin-i peyġūle-i ġamdur:**-*dur*
Gazel 144
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam köşesinin oturanı II gam köşesinde oturan âşık.
Raḥm eyleyüp aḥvāl-i dil-i zārı ṣorarsañ
Hicrānuñ ile sākin-i peyġūle-i ġamdur

şākir:

1. **şākir:**
Gazel 128
Mısra: **1**
Şükreden kimse, şükredici.
Ol ki her ḥālde mevlāsına şākir bulunur
Kūşe-i ʿizz ü ḳanāʿatde mücāvir bulunur

şākird-i ḳābildür:

1. **şākird-i ḳābildür:**-*dür*
Gazel 39
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yetenekli öğrenci.
Ḫvāce-i ḥikmet-şinās-ı sırr-ı ʿışḳam tā ezel
Ḳays ile Ferhād iki şākird-i ḳābildür baña

sāḳiyā:

1. **sāḳiyā:**
Gazel 51
Mısra: **4**
Ey içki dağıtan, kadeh sunan! II ey sevgili!.
Ben şarāb-ı ʿışḳ ile ser-mest ü medhūşam baña
Sāḳiyā lāzım degül keyfiyyet-i cām-ı şarāb

2. **sāḳiyā:**
Gazel 160
Mısra: **2**
Ey içki dağıtan, kadeh sunan! II ey sevgili!.
ʿĀşıḳı bī-hūş ider dārū-yı vuṣlat böyledür
Sāḳiyā keyfiyyet-i cām-ı maḥabbet böyledür

3. **sāḳiyā:**
Gazel 164
Mısra: **1**
Ey içki dağıtan, kadeh sunan! II ey sevgili!.
Ol ki sensüz sāḳiyā nūş-ı şarāb-ı nāb ider
Derd-i ḥasret her ḥabābın aña bir gird-āb ider

4. **sāḳiyā:**
Gazel 170
Mısra: **7**
Ey içki dağıtan, kadeh sunan! II ey sevgili!.
Getür defʿ-i ḫumāra būs-ı laʿlüñ sāḳiyā luṭf it
Benüm şimden girü hecrüñle maḫmūr oldıġum demdür

5. **sāḳiyā:**
Gazel 196
Mısra: **3**
Ey içki dağıtan, kadeh sunan! II ey sevgili!.
Renc-i ḫumār-ı ḥasreti gör serde sāḳiyā
Cām-ı ṣabūḥ-ı vaṣluñı mest-i firāḳa ṣor

6. **sāḳiyā:**
Gazel 256
Mısra: **6**
Ey içki dağıtan, kadeh sunan! II ey sevgili!.
Baña peymāne ṣunduḳça virürdüñ nuḳl-i şeftālū
Eger kim bezm-i meyde el vireydi sāḳiyā ṭāliʿ

7. **sāḳiyā:**
Gazel 354
Mısra: **5**
Ey içki dağıtan, kadeh sunan! II ey sevgili!.
Sāḳiyā ser-mest-i cām-ı feyż-i ʿışḳam tā ezel
Şīve-i laʿl-i lebüñdür neşve-i keyfiyyetüm

8. **sāḳiyā:**
Gazel 465
Mısra: **3**
Ey içki dağıtan, kadeh sunan! II ey sevgili!.
ʿAraḳ-rīz-i ḥicāb oldı lebüñden sāḳiyā sāġar
Degüldür ḳaṭre-i şahbā o cām-ı zer-nigār üzre

şaḳḳ itdi:

1. **şaḳḳ itdi:**-*di*
Rübai 515
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İkiye ayırmak.
İlzām-ı ʿadū itmek niçün şaḳḳ itdi

Engüşt ile itdükde işāret māha

şaḳḳ oldıġı:

1. **şaḳḳ oldıġı:**-*dıġ, -ı*
Rübai 292
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İkiye ayrılmak.
Şaḳḳ oldıġı dem ṣadr-ı refīʿu'l-ḳadrüñ
Çāk oldı derün-ı tābdārı bedrüñ

şaḳḳ-ı cüyūb eyler:

1. **şaḳḳ-ı cüyūb eyler:**-*r*
Gazel 45
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yaka yırtmak, bağrını açmak, delmek II mecazen coşku hâliyle kendinden geçmek.
Bülbülān itdükçe temcīd ü s̲enā-yı vaḥdetüñ
Vecd-i taḳdīs ile eyler ġonçeler şaḳḳ-ı cüyūb

şaḳḳ-ı māha:

1. **şaḳḳ-ı māha:**-*a*
Rübai 292
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayı ikiye bölmek, ayırmak.
Ey zīver-i dūş dāye-i kevn ü mekān
Telmīḥ idi şaḳḳ-ı māha şerḥ-i ṣadruñ

şaḳla:

1. **şaḳla:**
Gazel 46
Mısra: **10**
Korumak, esirgemek.
Faż̧l u iḥsānuñ ile eyle ṣaḥīḥü'l-kelimāt
Şaḳla levḥ-i ʿamelüm ḥārf-i ḫaṭādan yā Rab

2. **şaḳlaram:**-*r, -am*
Gazel 375
Mısra: **11**
Korumak, esirgemek.
Ölünce ṣaḳlaram cānum gibi zaḫm-ı ġamuñ dilde
Cüdā itmezse mevlā cānum ey rūḥ-ı revān tenden

3. **şaḳlar:**-*r*
Kaside 13
Mısra: **41**
Korumak, esirgemek.
Ṭoḳuz ḳat maḥfaza içre felek ʿaks-i ruḫuñ şaḳlar
Degüldür mihr pür-envār çarḫ-ı çāromīn üzre

4. **şaḳla:**
Rübai 88
Mısra: **3**
Korumak, esirgemek.
Yaʿnī beni sen şirk-i ḫafīden ṣaḳla
Ḳıl ṣıdḳumı feyż-yāb-ı cezm-i vaḥdet

şaḳla-:

1. **şaḳlasun:**-*sun*
Gazel 380
Mısra: **8**
Korumak, esirgemek.
Cihānda mis̲li yoḳ bir dil-ber-i āyīne-ṭalʿatsın
Seni Ḫaḳ ṣaḳlasun teʾs̲īr-i zaḫm-ı çeşm-i düşmenden

şal:

1. **şaldı:**-*dı*
Gazel 136
Mısra: **9**
Bırakmak, salmak.
Ṣaldı hevāya cān ü dili būy-ı kākülüñ
ʿĀdet bahār-ı gülşen-i ḫüsnüñde bu mıdur

2. **şalduñ:**-*du, -n*
Gazel 157
Mısra: **7**
Bırakmak, salmak.
Cünūn-ı ʿışḳ-ı Leylā ile ṣalduñ ʿaḳlı ṣaḥrāya
Senüñ ey Ḳays-ı maġz-āṣüfte ʿaḳlun yoḳ ḫużūruñ var

3. **şāl:**
Gazel 275
Mısra: **4**
Omzu ya da başı örtmek amacıyla ince bir giyisi.
Ne rengīn câme-i ṭalʿat kedūd ü sürḫ u sebz olsun
Ḳamu bī-çāre ʿāşıḳlar ṭutar egninde şāl ancaḳ

4. **şaldı:**-*dı*
Gazel 458
Mısra: **2**
Bırakmak, salmak.
Ḫāk-i rehüñ firāḳı ey şūḫ-ı bī-bahāne
Ben ḫāk-sārı ṣaldı tā şehr-i Işfahāna

5. **şaldı:**-*dı*
Gazel 503
Mısra: **7**
Bırakmak, salmak.
Mānend-i Ḳays ṣaldı beni deşt-i ḥayrete
Taḥrīk idüp cünūnumı ʿışḳuñ hevāları

6. **şalma:**-*ma*
Kaside 3
Mısra: **36**
Bırakmak, salmak.
Ḫāk-i ḫuşk olsa gerek çünki mekānuñ bir gün
Ferş-i āsāyişe ṣalma beden-i ʿuryānuñ

7. **sāl:**
Kaside 23
Mısra: **36**
Yıl, sene.
Zamānın böyle ḫurem eylesün teʾyīd-i Bārī kim
Berāy-ı tehniyet her sāl ʿıyd-i dil-güşā gelsün

8. **şaldı:**-*dı*
Kaside 26
Mısra: **130**
Bırakmak, salmak.
Mükedder eyledi mirʾāt-ı ḳalbümi devrān
Beni meşāġıle ṣaldı ġam-ı küdūret-zā

9. **şaldı:**-*dı*
Matla 166

Mısra: **1**
Bırakmak, salmak.
O deñlü ṣaldı ṣaḥn-ı gülşene bir āteşīn ġulġul
Ḳıyās itdüm ṭutuşdurdı ser-ā-pā gülşeni bülbül

10. **ṣalup:**-*up*
Rübai 72
Mısra: **1**
Bırakmak, salmak.
Fülk-i dili gird-āba ṣalup hecr-i ḥabīb
Olmadı aña sāḥil-i ārām naṣīb

11. **ṣaldı:**-*dı*
Rübai 226
Mısra: **2**
Bırakmak, salmak.
Derd ile olup bādiye-gerdān-ı heves
Deşt-i ġama ṣaldı beni ġūlān-ı heves

12. **ṣaldı:**-*dı*
Rübai 549
Mısra: **2**
Bırakmak, salmak.
Dāmān u girībānumı ḥayret aldı
Ġam ḫāṭırum ālām-ı hevāya ṣaldı

ṣal-:

1. **ṣaldı:**-*dı*
Gazel 293
Mısra: **1**
Atmak, bırakmak.
Ṣaldı sevdāya beni ebrūları cānānenüñ
Māh-ı nev elbet cünūnın arturur dīvānenüñ

ṣalā:

1. **ṣalā:**
Kaside 19
Mısra: **82**
Minareden Cuma namazına çağırmak II Haberci, belirti.
Yazdıġum ḫaṭṭ-ı s̲ülüs̲ maḳbūl-i şeyḫ ü ṣābdur
Rubʿ-ı meskūna ṣalā inkār iden gelsün beri

ṣalā eyledi:

1. **ṣalā eyledi:**-*di*
Kaside 8
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çağırmak, davet etmek.
Eyledi bād-ı ṣabā ʿarṣa-i gülzāra ṣalā
Oldı ẓāhir yine her tāze nihāl ü eşcār

ṣalābet:

1. **ṣalābet:**
Kaside 24
Mısra: **31**
Katılık, peklik; metanet, kuvvet, dayanma.
Teʿālā'llāh bu ḥaşmet bu ṣalābet bu şecāʿatle
Müʾess̲irdür şu resme heybeti kim ehl-i ṭuġyāna

2. **ṣalābet:**
Kaside 28
Mısra: **37**
Katılık, peklik; metanet, kuvvet, dayanma.
Ḫudā ol ẕāt-ı pāke bir ṣalābet eylemiş iḥsān
Ki raḫşende cemāl-i behceti feyż-iktisābumdur

ṣalāḥ-ı ḥāl:

1. **ṣalāḥ-ı ḥāl:**
Tarih 5
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İyi hâl.
Ṣalāḥ-ı ḥāl ü ḥüsn-i iʿtiḳād ile müʾeyyeddür
Benüm ẓannum budur esrār-ı bāṭın Ḫāliḳa meşhūd

sālār:

1. **sālārıyam:**-*ıyam*
Gazel 263
Mısra: **9**
Başkan, önder.
Sālārıyam ol kāfilenüñ rāh-ı ṭalebde
Kim debdebe-i ḥaşmet ü ṣıyt-ı ceresüm yoḳ

2. **sālār:**
Kaside 8
Mısra: **102**
Başkan, önder.
Seyyidā dādgerā şāh-ı şefīʿ-i ḥaşrā
Ey cenābuñdur olan cümle-i ḫalḳa sālār

ṣalāt:

1. **ṣalāt:**
Gazel 485
Mısra: **4**
Hz. Muhammed'e sevgi ve saygı göstermek, onu övmek, şefâatine erişmek amacıyle okunan duâ.
Naḥīfī-i ġarībinden idüp ʿarż-ı ʿubūdiyyet
O faḫr-ı ʿāleme yüz biñ ṣalāt ile selām eyle

2. **ṣalāt:**
Kaside 23
Mısra: **61**
Hz. Muhammed'e sevgi ve saygı göstermek, onu övmek, şefâatine erişmek amacıyle okunan duâ.
Ṣalāt ile selām olsun resūl ü āl ü aṣḥāba
ʿAṭā vü fażl-ı Bārī ümmete bī-intihā gelsün

3. **ṣalāt:**
Matla 10
Mısra: **2**
Hz. Muhammed'e sevgi ve saygı göstermek, onu övmek, şefâatine erişmek amacıyle okunan duâ.
Ḳıl resūle ṣalavāt eyledigüñ demde duʿā
Ki ṣalāt ile olur feyż-i ḳabūl-i mevlā

4. **ṣalāt:**
Matla 52
Mısra: **2**
Hz. Muhammed'e sevgi ve saygı göstermek, onu övmek, şefâatine erişmek amacıyle okunan duâ.

Her bir nefesümde saña ey kān-ı nübüvvet
Ḥaḳdan ola bī-ġāye ṣālāt ile taḥiyyet

5. **ṣalāt:**
Matla 179
Mısra: **1**
Hz. Muhammed'e sevgi ve saygı göstermek, onu övmek, şefâatine erişmek amacıyla okunan duâ.
Aḥcār iderdi saña ṣalāt ile iḥtirām
Ṭaṣdan beterdür ol ki saña itmeye selām

6. **ṣalāt:**
Rübai 81
Mısra: **2**
Hz. Muhammed'e sevgi ve saygı göstermek, onu övmek, şefâatine erişmek amacıyla okunan duâ.
Maḳṣūduñ ise dünyede kesb-i ḥasenāt
Şāh-ı rusüle ṭurma ṣalāt eyle ṣalāt

7. **ṣalāt:**
Rübai 147
Mısra: **2**
Hz. Muhammed'e sevgi ve saygı göstermek, onu övmek, şefâatine erişmek amacıyla okunan duâ.
Ey ʿāleme ḥaḳ üzre ilāh u maʿbūd
Ḳıl rūḥ-ı Muḥammede ṣalāt ile dürūd

8. **ṣalātı:**-*ı*
Rübai 262
Mısra: **4**
Hz. Muhammed'e sevgi ve saygı göstermek, onu övmek, şefâatine erişmek amacıyla okunan duâ.
Her edʿiye kim eyleyesin mevlāya
Ḳıl bedʿ ü tamāmında ṣalātı mülḥaḳ

9. **ṣalāt:**
Tarih 25
Mısra: **8**
Hz. Muhammed'e sevgi ve saygı göstermek, onu övmek, şefâatine erişmek amacıyla okunan duâ.
İlāhī ecrini cennetde Kevs̲er eyle anuñ
Be-āb-ı rūy-ı Muḥammed ʿaleyhi elf ṣalāt

<u>ṣalāt eyle:</u>

1. **ṣalāt eyle:**
Kaside 18
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Namaz kılmak II. Hz. Muhammed'e sevgi ve saygı göstermek, onu övmek, şefâatine erişmek amacıyle dua okumak.
Dem-be-dem eyle o faḫr-ı ʿāleme bī-ḥad ṣalāt
Her nefes ḳıl ol Resūl içün selām-ı bī-şümār

2. **ṣalāt eyle:**
Matla 53
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
I. Namaz kılmak II. Hz. Muhammed'e sevgi ve saygı göstermek, onu övmek, şefâatine erişmek amacıyle dua okumak.
Eyle resūle şām ü seḥer ṣıdḳ ile ṣalāt
Ṣallūʿaleyhi didi Ḫudāvend-i kāʾināt

3. **ṣalāt eyle:**
Rübai 81
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
I. Namaz kılmak II. Hz. Muhammed'e sevgi ve saygı göstermek, onu övmek, şefâatine erişmek amacıyle dua okumak.
Maḳṣūduñ ise dünyede kesb-i ḥasenāt
Şāh-ı rusüle ṭurma ṣalāt eyle ṣalāt

<u>ṣalāt ile selām:</u>

1. **ṣalāt ile selām:**
Kaside 11
Mısra: **87**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hz. Muhammed için okunan ve değişik şekilleri bulunan, "Allâhümme salli alâ Muhammed" ve "Aleyhi's-salâtü ve's-selâm" gibi salât cümlelerinden her biri.
Vāṣıl olsun saña mevlādan ṣalāt ile selām
Her nefes bī-ḥad taḥiyyāt-ı ḫulūṣ-efzā ile

2. **ṣalāt ile selām:**
Rübai 377
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hz. Muhammed için okunan ve değişik şekilleri bulunan, "Allâhümme salli alâ Muhammed" ve "Aleyhi's-salâtü ve's-selâm" gibi salât cümlelerinden her biri.
Senden bize emr oldı çün ey Rabb-i enām
Ol mefḫar-ı kevneyne ṣalāt ile selām

<u>ṣalāt ile selām eyleye:</u>

1. **ṣalāt ile selām eyleye:**-*ye*
Kaside 7
Mısra: **45**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Salat ile selam eylemek.
Bī-ḥadd ṣalāt ile selām eyleye mevlā
Dāʾim saña ey şāh-ı cihān-bān-ı şefāʿat

<u>ṣalāt ile selām-ı ḥaḳ olsun:</u>

1. **ṣalāt ile selām-ı ḥaḳ olsun:**-*sun*
Matla 206
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın salat ve selamı olmak.
Rūḥuña olsun ṣalāt ile selām-ı Ḥaḳ rehīn

Yā Muḥammed Muṣṭafā yā raḥmeten li'l-ʿālemīn

şalāt itsün:

1. **şalāt itsün:**-*sün*
Gazel 421
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Anmak, zikretmek.
Ṣafā-yı ʿışḳuñ işʿār eyleyüp ḫāk-i mezārumdan
Ṣalāt itsün saña her bir giyāhum yā Resūla'llāh

şalāt ü selām eylemek:

1. **şalāt ü selām eylemek:**-*mek*
Kaside 6
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Salat ve selam olsun.
Oldı saña ṣalāt ü selām eylemek müdām
Kesb-i sürūr celb-i ṣafā dāfiʿ-i küreb

şalāt ü selāmdan:

1. **şalāt ü selāmdan:**-*dan*
Gazel 260
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Salat ve selam.
Bī-ḥadd taḥiyyet ile ṣalāt ü selāmdan
Der-gāhuña resīde ola efżal-i tuḥaf

şalāt ü ṣıyām:

1. **şalāt ü ṣıyām:**
Kaside 10
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Namaz ve oruç.
Anuñ tuḥfe-i şerʿi ḥacc u zekāt
Anuñ resm-i ḫāṣı ṣalāt ü ṣıyām

şalavāt:

1. **şalavāt:**
Kaside 8
Mısra: **285**
Salatlar, dualar, namazlar.
Ola her dem müteʿāḳıb ṣalavāt ile selām
Tā ki devr eyleye āmed-şüd ile leyl ü nehār

2. **şalavāt:**
Rübai 350
Mısra: **4**
Salatlar, dualar, namazlar.
Ḳıl rūḥ-ı nebīye ben ḳuluñdan yā Rab
Bī-ḥad ṣalavāt ile taḥiyyāt ü selām

şalavāt eyleyesiz:

1. **şalavāt eyleyesiz:**-*siz*
Kıt'a 13
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ibadet etmek.
Sizden ey zümre-i ḥuccāc budur maḳṣūdum
Çün varup ravża-i ẕī-şāna ṣalavāt eyleyesiz

şalavāt ile selām eyle:

1. **şalavāt ile selām eyle:**
Rübai 515
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zikir edip saygı göstermek.
Eyle ṣalavāt ile selām ol şāha
Ol iki cihān faḫrı Ḥabību'llāha

şalavāt ile selām olsun:

1. **şalavāt ile selām olsun:**-*sun*
Kaside 12
Mısra: **79**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Selam ve salavat olmak, Hz. Muhammet'in adını zikretmek.
Olsun ṣalavāt ile selām ol şehe vāṣıl
Tā kim meh-i rūze vire revnaḳ bu cihāna

şalavāt itse:

1. **şalavāt itse:**-*se*
Rübai 94
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hz. Muhammed'e saygı ve sevgi bildirmek için dua okumak.
Kim itse o Maḥbūb-ı Ḫudāya ṣalavāt
Āḫādi olur bāliġ-i ḥadd-i ʿaşerāt

şalavāt ḳıl:

1. **şalavāt ḳıl:**
Matla 10
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'a dua etmek.
Ḳıl resūle ṣalavāt eyledigüñ demde duʿā
Ki ṣalāt ile olur feyż-i ḳabūl-i mevlā

şalavāt ü teslīm:

1. **şalavāt ü teslīm:**
Rübai 378
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Salavat ve teslim kılmak, anmak, zikretmek.
Bī-ḥadd ü nihāyet ṣalavāt ü teslīm
Ezkā-yı taḥiyyāt ü dürūd ü tekrīm

şalavāt ü teslīm ḳıl:

1. **şalavāt ü teslīm ḳıl:**
Rübai 377
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Salavat ve teslim kılmak, anmak, zikretmek.
Her laḥẓada yüz biñ ṣalavāt ü teslīm

Ḳıl fażluñ ile rūḥına tā rūz-ı ḳıyām

şalavāt-ı bī-ḥad:

1. **şalavāt-ı bī-ḥad:**
Rübai 144
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sayısız salavat.
Aṣfā-yı dürūd u ṣalavāt-ı bī-ḥad
Ezkā-yı taḥiyyāt ü selām-ı bī-ʿad

şalb olınmaḳ:

1. **şalb olınmaḳ:**-*ın, -maḳ*
Gazel 85
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Asılmak.
Zülfine bend eyledi ben bendesin ol bī-vefā
Ḫaylī dostlar ṣalb olınmaḳ dünyede bir dāra güç

sāl-i fevtine:

1. **sāl-i fevtine:**-*i, -n, -e*
Tarih 8
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ölüm yılını söylemek.
Söyledüm sāl-i fevtine tārīḫ
Oldı Ḫurrem Efendi āsūde

sāl-i gül-gūn:

1. **sāl-i gül-gūn:**
Kaside 8
Mısra: **215**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mutlu sene.
Sāl-i gül-gūn ile eflāki getürdi raḳṣa
Zühre şevḳ ile alup destine çeng-i zer-tār

şāliḥ:

1. **şāliḥ:**
Gazel 148
Mısra: **14**
Dini emirlere uygun hareket eden kimse.
Vaʿd-i vaṣl itseñ idersin der-ʿaḳab ʿahd-i ḫilāf
İʿtimāda şāliḥ inkāruñ mı iḳrāruñ mıdur

sālik:

1. **sālik:**
Kaside 4
Mısra: **11**
Bir yolda giden, bir yol takip eden.
Deşt-i ḥırmānda ḳalurdı sālik
Olmasa luṭfuñ eger rāh-nümūn

2. **sālike:**-*e*
Rübai 30
Mısra: **3**
Bir yolda giden, bir yol takip eden.
Āgāh olan sālike yol şāhididür
Pinhānī-i esrār ile terk-i daʿvā

sālike olan:

1. **sālike olan:**-*an*
Rübai 216
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Süluka girmiş olmak.
Ten-perver olan şafvet-i cānı bilmez
Sālike olan sırr-ı nihānı bilmez

sālik-i ḫayrü's-sübül:

1. **sālik-i ḫayrü's-sübül:**
Kaside 19
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
En doğru ve gerçek yola yönelten yolcu.
Sālik-i ḫayrü's-sübül hem-nām-ı sulṭānü'r-rusül
Rāz-dār-ı ʿaḳl-ı kül şevket-nümā-yı dāverī

sālik-i şaḥrā-yı vücūd:

1. **sālik-i şaḥrā-yı vücūd:**
Rübai 135
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Varlık sahrasının yürüyeni.
Nīk ü bed olup sālik-i şaḥrā-yı vücūd
Oldum bu güẕer-gāh-ı fenāda mevcūd

sālik-i silk-i fuḳarā:

1. **sālik-i silk-i fuḳarā:**
Kaside 15
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Fakirlerin yolunun ilerleyeni.
Mālik-i mülk-i ġınā sālik-i silk-i fuḳarā
Āb-ı rūy-ı şuleḥā Ḥażret-i Veys'el-Ḳaranī

şalın:

1. **şalınur:**-*ur*
Gazel 72
Mısra: **7**
Naz ve eda ile yürümek, hıraman olmak; gezmek, gezinmek.
Aluben sebze ḳabā egnine yārüm şalınur
Benüm egnümde ḳamu cāme-i fürḳat ḳat ḳat

2. **şalın:**
Gazel 348
Mısra: **4**
Naz ve eda ile yürümek, hıraman olmak; gezmek, gezinmek.
Üftādelerüñ ḥasret ile ḫāk-i reh olsun
Sen bāġ-ı şafāda şalın ey serv-i bülendüm

3. **şalınurdum:**-*ur, -du, -m*
Gazel 445
Mısra: **2**
Naz ve eda ile yürümek, hıraman olmak; gezmek, gezinmek.
Bir zamān hem-dem idüm ben daḫi cānānum ile

Ṣalınurdum bile ol serv-i ḫırāmānum ile

4. **ṣalın:**
Gazel 470
Mısra: **2**
Naz ve eda ile yürümek, hıraman olmak; gezmek, gezinmek.
Zeyn idüp ʿārıżuñı ḳākül-i dil-cūlar ile
Ṣalın ey serv-i revān sünbül-i ḫoş-būlar ile

5. **ṣalınur:**-*ur*
Gazel 513
Mısra: **7**
Naz ve eda ile yürümek, hıraman olmak; gezmek, gezinmek.
O nihāl-i tāze dirīġ u āh ṣalınur çemende raḳīb ile
Aḳıdur cefā ile sū-be-sū bu sirişk-i nāmiye-sāzumı

6. **ṣalınsun:**-*sun*
Gazel 518
Mısra: **8**
Naz ve eda ile yürümek, hıraman olmak; gezmek, gezinmek.
O da bir gün bilür üftādelerüñ ḥālinden
Ḳo ṣalınsun benüm ol serv-i revānum şimdi

ṣalınan:

1. **ṣalınan:**
Gazel 272
Mısra: **8**
Naz ve eda ile yürümek, hıraman olmak; gezmek, gezinmek.
Cāme-i gül-gūn ile zīnet virüp endāmına
Ṣalınan servi gibi ol ḳāmet-i cānāna baḳ

ṣalındur:

1. **ṣalındurmaz:**-*maz*
Gazel 228
Mısra: **17**
Salına salına yürütmemek; bir şeye imkan vermemek.
Ṣalındurmaz göze üftāde-ḥālān-ı ġam-ı ʿışḳı
Ne deñlü ser-fürū itseñ o serv-i ḫoş-ḫırām almaz

ṣallūʿaleyhi:

1. **ṣallūʿaleyhi:**
Matla 53
Mısra: **2**
Selam onun üzerine olsun.
Eyle resūle ṣām ü seḥer ṣıdḳ ile ṣalāt
Ṣallūʿaleyhi didi Ḫudāvend-i kāʾināt

salṭanat:

1. **salṭanatdur:**-*dur*
Gazel 274
Mısra: **9**
Bolluk, bereket, zenginlik.
Ey Naḥīfī salṭanatdur ḫidmetinde ḳāʾim ol
Rūzgār-ı vuṣlatına ḫoş döner devvār-ı ʿışḳ

2. **salṭanatı:**-*ı*
Rübai 494
Mısra: **3**
Hükümdarlık, sultanlık ‖ hakimiyet, güç.
Vir salṭanatuñ ṭālibine salṭanatı
Yā Rab baña sen ḳulluġuñ iḥsān eyle

3. **salṭanatuñ:**-*uñ*
Rübai 494
Mısra: **3**
Hükümdarlık, sultanlık ‖ hakimiyet, güç.
Vir salṭanatuñ ṭālibine salṭanatı
Yā Rab baña sen ḳulluġuñ iḥsān eyle

salṭanat taḫtın:

1. **salṭanat taḫtın:**-*ın*
Tarih 3
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hükümdarlık makamı.
Naḥīfī salṭanat taḫtın şeref-yāb itdigi demde
Cülūsine o şāhuñ oldı tārīḫ
Aḥmedü’s-sāliṣ

sām:

1. **sām:**
Kaside 24
Mısra: **36**
Şehname'de adı anılan tarihî-efsanevî Fars kahramanlarından biri. Neriman'ın oğlu, Zâl'in babası ve Rüstem'in dedesidir. Yiğitliği ve adaleti ile anılır (Zavotçu 2013: 632).
Gürīzān oldılar ḫāke ser-ā-pā bīm-i ḳahrından
İrince resm ü nām-ı ṣavleti Sām ü Nerīmāna

sām ü nerīmānı:

1. **sām ü nerīmānı:**-*ı*
Kıt'a 38
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Neriman ve Sâm'ın tacı ((Firdevsî'nin Şehnâmesi'nde adı geçen kahramanlardan Sâm ve onun babası Neriman. Yiğitlik ve kahramanlık simgesi olarak anılırlar).
Anı fikr eylemez kim dest-bürd-i ḳahr-ı Ḳahhārı
Fenā-ender-fenā itdi niçe Sām ü Nerīmānı

şām ü seḥer:

1. **şām u seḥer:**
Gazel 239
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gece gündüz II daima.
Ṭarīḳ-ı ġamda ḳaldı ser-efkende ʿaḳl u hūş
İtsem ʿaceb mi şām u seḥer āh-ı şuʿle-pūş

2. **şām u seḥer:**
Gazel 282
Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Akşam ve sabah.
Bir başḳa ṣafā virdi dil-i güm-şüde-tāba
Her şām u seḥer neşve-i germiyyet-i naʿtüñ

3. **şām ü seḥer:**
Gazel 298
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gece gündüz II daima.
Sen ne aġlarsın eyā bülbül-i şeydā bilsem
Diñlenür bārī senüñ şām ü seḥer feryāduñ

4. **şām ü seḥer:**
Gazel 352
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gece gündüz II daima.
Derdimüñ ḥaḳḳında dermān ṣormaġa şām ü seḥer
Reh-güẕār-ı bende-gān-ı ḫāṣ-ı Raḥmāndur yerüm

5. **şām ü seḥer:**
Gazel 353
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gece gündüz II daima.
Ser-menzil-i murāda olur ʿāḳıbet vüṣūl
Rāh-ı ṭalebde şām ü seḥer reh-neverd isem

6. **şām ü seḥer:**
Gazel 451
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Akşam ve sabah.
Kesb-i ṣafā ne mümkindür şām ü seḥer Naḥīfī
Tekdīr-i ḫāṭır eyler ālāyiş-i zamāne

7. **şām ü seḥer:**
Gazel 501
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Akşam ve sabah.
Ġam degüldür ʿadem iḳlīmine ʿazm eylerse
Eyleyen şām ü seḥer cān gibi hem-rāh seni

8. **şām ü seḥer:**
Kaside 5
Mısra: **53**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Akşam ve sabah.
Faḫr iderken ḫidmet-i naʿtüñle ben şām ü seḥer
Kesr-i şān-ı ṭabʿuma ḳaṣd eyler erbāb-ı cefā

9. **şām ü seḥer:**
Kaside 7
Mısra: **44**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Akşam ve sabah.
Ümmetlerüñ olduḳça recā-yı keremüñle
Her şām ü seḥer zemzeme-güyān-ı şefāʿat

10. **şām ü seḥer:**
Kaside 8
Mısra: **131**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Akşam ve sabah.
Getürür şām ü seḥer başuma sevdāyī-i ḫām
N'eyleyem n'eyleyem endīşe-i zülif-i ṭarrār

11. **şām ü seḥer:**
Kaside 12
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Akşam ve sabah.
Reşk itmededür şām ü seḥer Zühre-gerdūn
Āvāze-i temcīd ile gül-bāng-i eẕāna

12. **şām u seḥer:**
Kaside 18
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Akşam ve sabah.
Geşt idüp şām u seḥer der-gāhını ikrām ile
İtmede ins ü melek ol rifʿat ile iftiḫār

13. **şām ü seḥer:**
Kaside 26
Mısra: **271**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Akşam ve sabah.
O ḫidmet ile idüp iftiḫār şām ü seḥer
O rifʿat ile mübāhāt iderdi bī-pervā

14. **şām ü seḥer:**
Kaside 27
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Akşam ve sabah.
Rāḥat-ı ʿāleme saʿy itmedesin şām ü seḥer
Saʿyüñi Rabb-i Şekūr eyleye saʿy-i meşkūr

15. **şām ü seḥer:**
Matla 2
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Akşam ve sabah.
Seni tevḥīd ü tesbīḥ eyleyüp şām ü seḥer eşyā
Lisān-ı ḥāl ile dirler teʿālā Rabbünā'l-aʿlā

16. **şām ü seḥer:**
Matla 53
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Akşam ve sabah.
Eyle resūle şām ü seḥer ṣıdḳ ile ṣalāt
Ṣallūʿaleyhi didi Ḫudāvend-i kāʾināt

17. **şām ü seḥer:**
Matla 105
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Akşam ve sabah.
Ṭālib-i vuṣlat-ı cānāne olup şām ü seḥer
Ḳaṣd ider cānuma gördüñ mi ʿadū-yı ebter

18. **şām ü seḥer:**
Matla 129
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Akşam ve sabah.
Ne ʿaceb şām ü seḥer ḳulluġum itsem saña ʿarż
Farżdur ümmetüñe ṣıdḳ-ı ʿubūdiyyet farż

19. **şām ü seḥer:**
Matla 218
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Akşam ve sabah.
Şāh-ı cihāna olsun şām ü seḥer nişīmen
Fevḳında ṣaḥn-ı ʿālī taḫtında ṣaḥn-ı gülşen

20. **şām ü seḥer:**
Murabba 5
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Akşam ve sabah.
ʿIşḳ ile şām ü seḥer
Çaġıruram dost dost

21. **şām ü seḥer:**
Rübai 23
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Akşam ve sabah.
Fikr-i şeref-i vaṣluñ idüp şām ü seḥer
İñlerdi ġam-ı hecr ile cīẕʿ-i ḫurmā

22. **şām u seḥer:**
Rübai 120
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Akşam ve sabah.
Şām u seḥer olmaḳda ser-ā-pā ʿālem
Müstaġrıḳ-ı eṣnāf-ı ʿaṭāyā-yı fütūḥ

23. **şām ü seḥer:**
Rübai 183
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Akşam ve sabah.
Şevḳ ile idüp şām ü seḥer ṣoḥbetler
Hīç gelmez idi ḫāṭıra bu fürḳatler

24. **şām ü seḥer:**
Rübai 226
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Akşam ve sabah.
Feryād ki her şām ü seḥer bu dil-i zār
Ḫayretle ider geşt-i beyābān-ı heves

25. **şām ü seḥer:**
Rübai 232
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Akşam ve sabah.
Ey nūr-ı Ḫudā neşve-i naʿtüñle n'ola
Her şām ü seḥer ben de olursam pür-cūş

26. **şām ü seḥer:**
Rübai 290
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Akşam ve sabah.
Vaṣṣāfı olup şām ü seḥer ol māhuñ
Dil bendesidür ol şeh-i ʿālī-cāhuñ

27. **şām ü seḥer:**
Rübai 366
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Akşam ve sabah.
Ben şām ü seḥer ʿışḳuñ ile yār oldum
Ẕikrüñle ṣafā-baḫş-ı dil-i zār oldum

28. **şām u seḥer:**
Rübai 463
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Akşam ve sabah.
Ṣad bār nedāmetle direm şām u seḥer
Lā-ḥavle velā-ḳuvvete illā bi'llāh

29. **şām u seḥer:**
Rübai 512
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Akşam ve sabah.
Manżūr-ı dil ü dīdeñüz olmaḳda sizüñ
Her şām u seḥer ravża-i maḥbūb-ı İlāh

30. **şām ü seḥer:**
Rübai 530
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Akşam ve sabah.
Her şām ü seḥer rūḥına olsun vāṣıl
Aṣfā-yı taḥiyyāt ü selām-ı Ṣamedī

31. **şām ü seḥer:**
Tarih 16
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Akşam ve sabah.
Ḫāk-būs olsa n'ola şām ü seḥer iḳbāl ile
Sāḥa-i zībāsıdur peyk-i ṣabāya şāh-rāh

32. **şām ü seḥer:**
Tarih 20
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Akşam ve sabah.
Olur naḳş-ı ḳudūmı ġıbṭa-fermā ṣadr-ı gerdūna
İder şām ü seḥer ser-geşte ḳaṣr-ı çarḫ-ı gerdānı

<u>sāmān-ı şeydāyī:</u>

1. **sāmān-ı şeydāyī:**
Gazel 334
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çılgınlık serveti.

Baña teslīm olındı ser-be-ser sāmān-ı şeydāyī
Dem-i ḫilḳatde zīrā cümleden evvel ben āh itdüm

<u>şamed:</u>

1. **şamed:**
Murabba 2
Mısra: **10**
Her şey kendisine muhtaç, kendisi hiçbir şeye muhtaç olmayan Allah.
Eḥad sensin naṣīrüñ yoḳ
Ṣamed sensin vezīrüñ yoḳ

2. **şamed:**
Rübai 97
Mısra: **1**
Her şey kendisine muhtaç, kendisi hiçbir şeye muhtaç olmayan Allah.
Sensin Ṣamed ü Kebīr ü Rezzāḳ u Muḳīt
Sensin Eḥad ü Ḳādir ü Muḥyī vü Mümīt

3. **şamed:**
Rübai 112
Mısra: **2**
Her şey kendisine muhtaç, kendisi hiçbir şeye muhtaç olmayan Allah.
Ey ferd ü eḥad-i Ḥayy ü Ṣehīd ü Vāri<u>s</u>
V'ey vitr ü Ṣamed Ḥaḳḳ u Mecīd ü Bāʿi<u>s</u>

4. **şamed:**
Rübai 412
Mısra: **2**
Her şey kendisine muhtaç, kendisi hiçbir şeye muhtaç olmayan Allah.
Rabb-i Eḥad ü Vāḥid ü Ḳādir sensin
Berr ü Ṣamed ü Bāṭın u Ẓāhir sensin

5. **şamed:**
Rübai 462
Mısra: **2**
Her şey kendisine muhtaç, kendisi hiçbir şeye muhtaç olmayan Allah.
Ey ḳullarına erḥam ü Raḥmān Allāh
Ferd ü Ṣamed ü Ḳādir ü Mennān Allāh

6. **şamed:**
Tarih 4
Mısra: **4**
Her şey kendisine muhtaç, kendisi hiçbir şeye muhtaç olmayan Allah.
Vāri<u>s</u> ü dāʿim ü Bāḳī eḥad-ı bī-endād
Mālikü'l-mülk ü Ṣamed Kādir ü Ḳayyūm ü Vedūd

<u>şām-ı baḫtum:</u>

1. **şām-ı baḫtum:**-*um*
Gazel 331
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Talih gecesi.
Naḥīfī şām-ı baḫtum rūşen oldı şemʿ-i rūyından
Bu şeb tā ṣubḥa dek zānū-be-zānū-yı ḥabīb oldum

<u>şām-ı bihişt-ābādı:</u>

1. **şām-ı bihişt-ābādı:**-*ı*
Kıt'a 36
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cenneti gören gece.
N'oldıġın bilmez idüm bāġ-ı cinānuñ el-ḥaḳ
Görmeyeydüm ben eger şām-ı bihişt-ābādı

<u>şām-ı deycūr:</u>

1. **şām-ı deycūr:**
Kaside 27
Mısra: **156**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Karanlık gecenin başlangıcı.
Umaram kim mütebeddil ola ṣādīye bu ġam
Ṣubḥ-ı maḳṣūda ḳarīn ola bu şām-ı deycūr

<u>şām-ı ḥasretde:</u>

1. **şām-ı ḥasretde:**-*de*
Gazel 20
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasret, özlem akşamı.
Ferāmūş eyledüñ ben nā-tüvānı şām-ı ḥasretde
Senüñle böyle miʿahd eylemişdük ey ḳamer-simā

<u>sāmiʿa:</u>

1. **sāmiʿayı:**-*yı*
Tarih 29
Mısra: **39**
Işiten, dinleyen.
Pür ider sāmiʿayı zemzeme-i ḥamd ü <u>s</u>enā
Vārid ü ṣādır idüp şükr ü sipās ile sürūd

<u>sāmiʿa-gīr ol:</u>

1. **sāmiʿa-gīr ol:**
Tahmis 4
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kulağını tutmak II mecazen ona ihsanda bulunup yardımcı olmak.
Luṭf idüp sāmiʿa-gīr ol bu Naḥīfī ḳuluña
Ve'ḍ-ḍuḥā verdüñe ve'l-leyl oḳurum sünbülüñe

<u>şāmil:</u>

1. **şāmil:**
Gazel 279
Mısra: **2**
Içine alan, kaplayan, kapsayan.
Ḫalḳ-ı cihānuñ ekmelidür <u>z</u>āt-ı kāmilüñ
Şāmil vücūh-ı ḥüsne şümūl-ı şemāʾilüñ

2. **şāmil:**
Kaside 2
Mısra: **8**
Içine alan, kaplayan, kapsayan.
Mūrdan ʿAnḳāya dek meb<u>z</u>ūl cūd-ı kāmilüñ
<u>Z</u>erreden ḫūrşīde şāmil luṭf u faż̈l u minnetüñ

3. **şāmil:**
Matla 44
Mısra: **2**
Içine alan, kaplayan, kapsayan.
İdüp sebḳ-ı ġażab elṭāf u faż̧l u raḥmetüñ yā Rab
ʿİbād-ı ʿācize şāmil ʿaṭā vü niʿmetüñ yā Rab

4. **şāmil:**
Murabba 2
Mısra: **23**
Içine alan, kaplayan, kapsayan.
ʿİbāda şāmil iḥsānuñ
Meded senden meded mevlā

5. **şāmil:**
Tarih 31
Mısra: **6**
Içine alan, kaplayan, kapsayan.
Olup ṭuġrā-keşīde bī-bedel ḫaṭṭ-ı hümāyūnı
Rümūz-ı diḳḳati ḥāvī vücūh-ı ḥikmeti şāmil

şāmil ola:

1. **şāmil ola:**-*a*
Rübai 479
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kaplamak, yayılmak.
ʿArż eyle göñül ḥācetüñi ol z̧āta
Kim şāmil ola niʿmeti mevcūdāta

şāmil olan:

1. **şāmil olan:**-*an*
Rübai 497
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kaplamak, yayılmak.
Ey şāmil olan raḥmeti baḥr ü berre
Mihr-i keremüñ maz̧harıdur her z̧erre

sāmī-ṣıfat:

1. **sāmī-ṣıfat:**
Tarih 6
Mısra: **19**
Yüce sıfat.
Sütūde-menḳabet sāmī-ṣıfat pākīze-meşreb kim
İder aṣḥāb-ı maʿnā dāʾim ḫayr ile ez̧kārın

şan:

1. **şan:**
Gazel 96
Mısra: **4**
... olduğunu düşünmek, zannetmek.
Āb-ı vaṣluñ teşne cāna irgürüp eyle kerem
Kim yanupdur nār-ı hecre micmer içre ṣan sipend

2. **şanma:**-*ma*
Gazel 101
Mısra: **8**
... olduğunu düşünmek, zannetmek.
ʿĀṣıḳ helāk olursa da zaḫm-ı firāḳ ile
Derd-i maḥabbetüñden anı ṣanma restedür

3. **şanma:**-*ma*
Gazel 121
Mısra: **3**
... olduğunu düşünmek, zannetmek.
Ṣanma raḥminden ṣunar destin dil-i mecrūḥuma
Ol kemān-ebrū cigerde tīr-i müjgānın arar

4. **şanma:**-*ma*
Gazel 127
Mısra: **13**
... olduğunu düşünmek, zannetmek.
Felek ḫāṣā senüñçün ṣanma āh-ı ṣevke-engīzi
Fiġān-ı ehl-i dil baḫt-ı sitem-peymālarındandur

5. **şanma:**-*ma*
Gazel 128
Mısra: **19**
... olduğunu düşünmek, zannetmek.
Ṣanma ḫüsrān ola āmāl-i fenāda ʿuzlet
Ḫāsir oldur ʿamel-i ḫayrda ḳāṣır bulunur

6. **şanma:**-*ma*
Gazel 133
Mısra: **9**
... olduğunu düşünmek, zannetmek.
Ḫaṭṭ-ı nev-ḫīzi ṣanma ṣafḥa-i ruḫsār-ı pākinde
Sipāh-ı ḥüsn-i ʿālem-sūzı tecdīd-i berāt eyler

7. **şanma:**-*ma*
Gazel 140
Mısra: **1**
... olduğunu düşünmek, zannetmek.
Çemende ṣanma kim berg-i çınār-ı gülşen-ārādur
Der-i mevlāya bāz olmış durur dest-i temennādur

8. **şanmañ:**-*ma, -ñ*
Gazel 162
Mısra: **7**
... olduğunu düşünmek, zannetmek.
Girye itdükçe ḫayālī-i yāri ṣanmañ dīdede
Bir perī çıḳmış kenār-ı cūya seyr-i āb ider

9. **şanur:**-*ūr*
Gazel 164
Mısra: **4**
... olduğunu düşünmek, zannetmek.
Biñ suʾāl-i vuṣlat itsem bir cevāb itmez baña
Nāz ü istiġnā ṣanur ammā beni bī-tāb ider

10. **şanmañuz:**-*ma, -ñuz*
Gazel 173
Mısra: **1**
... olduğunu düşünmek, zannetmek.
Neşāt ṣanmañuz kim feyża-i ṣaḥbā-yı Cemdendür
Fiġān-ı neşve-baḫşum māye-i luṭf u sitemdendür

11. **şanma:**-*ma*
Gazel 174
Mısra: **5**
... olduğunu düşünmek, zannetmek.
Eyleye ṣanma ḫayāl-i ḫaṭṭuñı dilde ḳarār

Bāġ-ı ḫāṭırda benüm ol ḫas ü ḫāşākümdür

12. **şanma:**-*ma*
Gazel 181
Mısra: **1**
... olduğunu düşünmek, zannetmek.
O māhuñ cebhesinde şanma resm-i ebruvānıdur
Aşılmış ṭāḳ-i ḥüsne Rüstem-i ʿışḳuñ kemānıdur

13. **şanmañ:**-*ma, -ñ*
Gazel 190
Mısra: **6**
... olduğunu düşünmek, zannetmek.
Çekdim kemān-ı fürḳat-i ebrū-yı dil-beri
Şanmañ cefā-yı çarḫ ile ḳaddüm ḫamīdedür

14. **şanma:**-*ma*
Gazel 198
Mısra: **4**
... olduğunu düşünmek, zannetmek.
ʿArż-ı bī-hūşī ider fikr-i leb-i laʿlüñle dil
Şanma ser-mest-i mey-i engūr-i tāk-i reşk olur

15. **şanma:**-*ma*
Gazel 207
Mısra: **2**
... olduğunu düşünmek, zannetmek.
Mecnūn gibi biz gerçi ki ser-germ-i cünūnuz
Ammā zen-i dünyāya bizi şanma zebūnuz

16. **şanmasun:**-*ma, -sun*
Gazel 208
Mısra: **2**
... olduğunu düşünmek, zannetmek.
Dām-ı hevā-yı zülfinedür pīç ü tābumuz
Bīhūde şanmasun o perī ıżṭırābumuz

17. **şānuña:**-*uñ, -a*
Gazel 245
Mısra: **2**
Azamet, büyüklük, ululuk.
Sensin ol maḥrem-i bī-müşterek-i ḳurb-ı eḫaṣ
Şeb-i Miʿrācı Ḫudā şānuña itdi muḫtaṣ

18. **şanursın:**-*ur, -sın*
Gazel 271
Mısra: **8**
... olduğunu düşünmek, zannetmek.
Naẕar ḳılduḳça ʿuşşāḳa senüñ maʿlūm olmışdur
Raḳībüñ bunca iġmāzı şanursın zehr-i mār ancaḳ

19. **şanma:**-*ma*
Gazel 276
Mısra: **3**
... olduğunu düşünmek, zannetmek.
Beni şanma eyā şāhum ġamum bu ẕillet-i dilden
Senüñ ʿışḳuñ ġamı birle ġarībüñ derd-nāk ancaḳ

20. **şanmañ:**-*ma, -ñ*
Gazel 339
Mısra: **1**
... olduğunu düşünmek, zannetmek.
Şanmañ beni ki zīnet-i dünyāya rāġıbem
Ancaḳ cihānda ḥüsn-i dil-ārāya ṭālibem

21. **şandum:**-*du, -m*
Gazel 346
Mısra: **1**
... olduğunu düşünmek, zannetmek.
Cānā seni ben mihr ü vefā ṣāḥibi şandum
Sevdüm seni bilmezlük ile āteşe yandum

22. **şanmazsın:**-*maz, -sın*
Gazel 387
Mısra: **12**
... olduğunu düşünmek, zannetmek.
Olursın yoḳ yere dil-beste şerr-i nefs ü şeyṭāna
Ne ġāfilsin dirīġā kendiñe hīç ḫayr şanmazsın

23. **şanma:**-*ma*
Gazel 400
Mısra: **1**
... olduğunu düşünmek, zannetmek.
Reh-i ʿışḳuñda şanma geçmezem cān-ı zebūnumdan
Budur ḫavfüm ki tīġuñ mest olur ṣahbā-yı ḫūnumdan

24. **şāndur:**-*dur*
Gazel 403
Mısra: **2**
Azamet, büyüklük, ululuk.
Görenler ḳaşuñı şāhum didiler kim kemāndur bu
Yazılmış ṭuġrā emṣāli ḳamu ʿuşşāḳa şāndur bu

25. **şanma:**-*ma*
Gazel 436
Mısra: **12**
... olduğunu düşünmek, zannetmek.
Neşve ancaḳ dil-i zāra leb-i dil-berden olur
Açılur şanma beni bāde ile sāġar ile

26. **şanuram:**-*ur, -am*
Gazel 456
Mısra: **5**
... olduğunu düşünmek, zannetmek.
Hezār-ı dil ḳafes-i cismi çāk ider şanuram
Ṣabā o ġonça-dehenden peyām virdükçe

27. **şanuram:**-*ur, -am*
Gazel 456
Mısra: **15**
... olduğunu düşünmek, zannetmek.
Ḳırān ider şanuram māh burc-ı ʿAḳrebde
O meh yanında raḳībe maḳām virdükçe

28. **şanmañ:**-*ma, -ñ*
Gazel 474
Mısra: **4**
... olduğunu düşünmek, zannetmek.
Ḳaṣd-ı dile tīr-i nigehin itmede per-tāb
Şanmañ ki baña ẕerre ḳadar eyler imāle

29. **şanma:**-*ma*
Gazel 482
Mısra: **8**
... olduğunu düşünmek, zannetmek.
ʿĀşıḳ şaḳınur ġonçe-i ruḫsāruñı yoḫsa
Tesḫīr idemez şanma āḥ-ı seḥer-gāh

30. **şanur:**-*ur*
Gazel 516
Mısra: **7**
... olduğunu düşünmek, zannetmek.
Naġme-i şādī şanur feryādını bülbüllerüñ
Çekmeyen ālāyiş-i dūr u dırāz-ı ġurbeti

31. **şanurlar:**-*ur, -lar*
Kaside 13
Mısra: **18**
... olduğunu düşünmek, zannetmek.
Cemālüñde o bīnī-i münevver şöyle zībā kim
Şanurlar nūrdan ḳandīldür ʿarş-ı berīn üzre

32. **şanma:**-*ma*
Kaside 16
Mısra: **26**
... olduğunu düşünmek, zannetmek.
Eylemez her-kese bu şāhid-i cān ʿarż-ı cemāl
Şanma her merdüm-i bīgāneye maḥremdür bu

33. **şan:**
Kaside 19
Mısra: **7**
Sanki, güya.
Şan yedi ḳubbe vezīridür ṭurur iclāl ile
Sebʿa-i seyyāre kim zeyn itdi bu nüh çenberi

34. **şanma:**-*ma*
Kaside 22
Mısra: **44**
... olduğunu düşünmek, zannetmek.
ʿAṭā-yı Ḥaḳda vardur niçe yüz biñ ḥikmet-i maḫfī
Muʿallel bi'l-ġaraż şanma ẓuhūr-ı naḳş-ı eşyāyı

35. **şanursın:**-*ur, -sın*
Kaside 22
Mısra: **28**
... olduğunu düşünmek, zannetmek.
Ricāl-i devletüñ manṣūb u maʿzūli ber-ā-berdür
Münāfīdür şanursın gūş ḳıl bu remz-i iclāli

36. **şanma:**-*ma*
Kaside 27
Mısra: **11**
... olduğunu düşünmek, zannetmek.
Bādbān şanma niḳāb ile gezerdi küffār
Ḫavf-i tīġuñla idüp kendüyi dāʾim mestūr

37. **şanma:**-*ma*
Kıt'a 5
Mısra: **1**
... olduğunu düşünmek, zannetmek.
İḫtiyārī faḳr ile şanma ġınā yeksān ola
Evżaḥ-ı burhān ile benden saña budur cevāb

38. **şanmañuz:**-*ma, -ñuz*
Kıt'a 19
Mısra: **1**
... olduğunu düşünmek, zannetmek.
Şanmañuz Mışra temāşā içün itdüm rıḥlet
Terk idüp miḥnet-i hicrān ile Beytü'l-ḥazenüm

39. **şanma:**-*ma*
Kıt'a 21
Mısra: **2**
... olduğunu düşünmek, zannetmek.
Bu teġāfülle bu cevr ile bu istiġnādan
Şanma ey şūḫ-ı sitem-pīşe ʿudūl eylemişem

40. **şanma:**-*ma*
Kıt'a 28
Mısra: **5**
... olduğunu düşünmek, zannetmek.
Zencīr şanma pāyuña bend-i girān olan
Zülfüñ cezāsıdur ki ṭolaşdı ayaġuña

41. **şan:**
Matla 14
Mısra: **2**
... olduğunu düşünmek, zannetmek.
Şerḥ-i şemsiyye olup ol ruḫ-ı ḫūrşīd-żiyā
Şan ḳara ḥāṣiyetdür zülf-i siyehkārı aña

42. **şanma:**-*ma*
Matla 23
Mısra: **1**
... olduğunu düşünmek, zannetmek.
Şanma ruḫsārında ẓāhir oldı ḫaṭṭ-ı ḫoş-nümā
Şerḥ olundı ser-be-ser metn-i cemāl-i dil-rübā

43. **şanma:**-*ma*
Matla 65
Mısra: **1**
... olduğunu düşünmek, zannetmek.
Ser ü rīşümde benüm şanma ki şeyb oldı bedīd
Dūd-ı āhum daḫi pīr oldı degül mūy-ı sefīd

44. **şanursın:**-*ur, -sın*
Matla 67
Mısra: **2**
... olduğunu düşünmek, zannetmek.
Firāz-ı naḫl-i gülde bülbül-i nālān ider feryād
Şanursın devr oḳur maḥfelde bir şāḥib-nefes üstād

45. **şanmañ:**-*ma, -ñ*
Matla 86
Mısra: **1**
... olduğunu düşünmek, zannetmek.
Ḫālden ḫālī görüp şanmañ ki nā-merġūbdur
Levḥ-i ḫüsni ol mehüñ bir bī-nuḳaṭ mektūbdur

46. **şanursın:**-*ur, -sın*
Matla 241
Mısra: **2**
... olduğunu düşünmek, zannetmek.

Ḫayāl-i ʿārıż-ı dil-ber gelince çeşm-i giryāna
Ṣanursın iki gül düşmiş meyān-ı baḥr-ı ʿUmmāna

47. **ṣanma:**-*ma*
Matla 246
Mısra: **1**
... olduğunu düşünmek, zannetmek.
Zamān-ı yaḫda çıḳmaz ṣanma sen ol ṭıfl-ı mümtāzı
Daḫi şimdi ḳayar oldı o māhuñ eşheb-i nāzı

48. **ṣanma:**-*ma*
Muaşşer 1
Mısra: **16**
... olduğunu düşünmek, zannetmek.
Seng-i āteş-rīzdür çıḳmazsa da gird-ābdan
Ṣanma yārüñ māʾil-i būs-ı ruḫ-ı tābānıyam

49. **ṣānuñ:**-*uñ*
Murabba 3
Mısra: **11**
Azamet, büyüklük, ululuk.
Teʿālā ṣānuñ el-aʿlā
Meded eyle meded mevlā

50. **ṣanma:**-*ma*
Rübai 284
Mısra: **3**
... olduğunu düşünmek, zannetmek.
Murġ eyledi ṣanma lāne farḳ-ı serini
Devlet ḳuşı ḳondı başına Mecnūnuñ

51. **ṣānuñda:**-*uñ, -da*
Rübai 289
Mısra: **4**
Azamet, büyüklük, ululuk.
Raḥmetle idüp z̲ātuñı Ḥaḳ müsteṣnā
Ṣānuñda senüñ didi -

52. **ṣanma:**-*ma*
Rübai 352
Mısra: **1**
... olduğunu düşünmek, zannetmek.
Ben nīk ü bedi ṣanma felekden bilürem
ʿAcz oldıġını ins ü melekden bilürem

53. **ṣanma:**-*ma*
Tahmis 8
Mısra: **43**
... olduğunu düşünmek, zannetmek.
Ṣanma fehm eyleyeler ḳadr-i dil-i ʿuṣṣāḳı
Ḳadrüñi seng-i muṣallāda bilüp ey Bāḳī

54. **ṣanma:**-*ma*
Tahmis 8
Mısra: **24**
... olduğunu düşünmek, zannetmek.
Āṣiyān-ı ḥaremüñ itmek içün cāy-ı direng
Ṣanma efġān iderek gökde geçer ḫayl-i küleng

55. **ṣanursın:**-*ur, -sın*
Tarih 17
Mısra: **22**
... olduğunu düşünmek, zannetmek.
Feżā-yı sebz-i kāġıd-ḫānede bu kāḫı seyr eyle
Ṣanursın ḳaṣr-ı şīrīn yazdı levḥ-i aḫżara Bihzād

<u>şān ü şöhreti:</u>

1. **şān ü şöhreti:**-*i*
Kaside 26
Mısra: **206**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şan ve şöhret.
Ya ol semiyy-i nebī ol vezīr-i fāżıl kim
Fażīlet ile idi şān ü şöhreti ḥaḳḳā

<u>saña:</u>

1. **sañadur:**-*dur*
Gazel 37
Mısra: **4**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Bu ḳadar germī-i ülfet bu ḳadar nāz ü niyāz
Sañadur saña eyā ġamzesi mestāne saña

2. **sañadur:**-*dur*
Gazel 43
Mısra: **12**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Baḳma her bir ṣaneme ṣarf-ı nigāh itdigüme
Sañadur meyl ü maḥabbet saña ey māh saña

3. **saña:**
Gazel 304
Mısra: **3**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Āsumān üzre doyınca saña ey māh-cemāl
Baḳamaz ḫīrelenür dīdesi seyyārelerüñ

4. **saña:**
Gazel 310
Mısra: **1**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Bī-vefā kim dirdi saña ger cefā-kār olmasañ
Hīç bahāñ olmazdı ammā böyle ġaddār olmasañ

5. **saña:**
Gazel 313
Mısra: **14**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Bülbül olmaz aña hem-nāle hezarān olsa
Ey gül-i ʿişve Naḥīfī saña besdür bülbül

6. **saña:**
Gazel 314
Mısra: **9**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Dem-i seḥerde Naḥīfīden oldı tuḥfe saña
Bedīhī bir ġazel-i ʿāşıḳāne ey bülbül

7. **saña:**
Gazel 316
Mısra: **1**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Baḳmaz māh saña encüm-i seyyāre degül
Tābiş-i mihr-i ruḫuñ ḳābil-i neẕẕāre degül

8. **saña:**
Gazel 317
Mısra: **6**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Ne ʿarż-ı ḥāle ruḫṣat var ne āh ü nāleye şefḳat
Saña rāz-ı dil-i zārı ʿayān müşkil nihān müşkil

9. **saña:**
Gazel 319
Mısra: **2**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Nāle-sāz olsa ʿaceb mi ʿandelīb-āsā göñül
Saña düşdi n'eylesün ey ġonçe-i raʿnā göñül

10. **saña:**
Gazel 320
Mısra: **7**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Dil ḥazīn olma saña imsāk-i luṭfından ṣaḳın
Cevri de ol āfetüñ bir başḳa ʿālemdür göñül

11. **saña:**
Gazel 327
Mısra: **2**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Çāk olup şemşīr-i ser-tīz-i maḥabbetle tenüm
Yā Resūla'llāh fedā olsun saña cānum benüm

12. **saña:**
Gazel 337
Mısra: **9**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Murād üzre saña tefhīm iderdüm miḥnet-i ʿışḳı
Seni kendüñ gibi bir bī-vefāya mübtelā görsem

13. **saña:**
Gazel 344
Mısra: **12**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Bildigüñ eyle gözüm nūrı dil-i nālāna
Saña bāḳī mi ḳalur ṣoñra bu devrān göreyüm

14. **saña:**
Gazel 347
Mısra: **16**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Ṣoñra ḫākisterine eyle naẓar ʿārif iseñ
Ben dimem saña fülānü'bni fülānı yaḳaram

15. **saña:**
Gazel 348
Mısra: **2**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Bir ġamze ile dāġ-ı ġamuñ cāna begendüm
Vardur hele ey āfet-i cān saña pesendüm

16. **saña:**
Gazel 348
Mısra: **12**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Biñ kerre didüm olma giriftārı o ṣūḫuñ
Bīhūde midür ey dil-i şeydā saña pendüm

17. **saña:**
Gazel 356
Mısra: **14**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Ne güş-ı nāle eylersin ne āh ü zāra ḳāʾilsin
Niçe ʿarż eyleyem derd-i derūnum ben saña bilmem

18. **saña:**
Gazel 357
Mısra: **2**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Cism-i ṣad pāremi kim dāġ ile teşrīḥ iderem
Sırr-ı ser-beste-i derdüm saña tavżīḥ iderem

19. **saña:**
Gazel 362
Mısra: **1**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Niyāz-ı vaṣl idince saña ʿāṣıḳ nāza başlarsın
Hümā-meşrebsin evc-i nāzda pervāza başlarsın

20. **saña:**
Gazel 366
Mısra: **5**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Al murġ-ı cān-ı zārımı olsun fedā saña
Tīġ-i cefāya ṣunma elüñ zaḥmet olmasun

21. **saña:**
Gazel 370
Mısra: **5**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Tünd-bād-ı ṣarṣar-ı āhum göz açdurmaz saña
Pāy-māl itme beni luṭf it ġubārumdan ṣaḳın

22. **saña:**
Gazel 382
Mısra: **3**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Ādem niçe olmaz saña biñ cān ile meftūn

Bir ġamzede biñ şīve-i mümtāz ḳılarsın

23. **saña:**
Gazel 382
Mısra: **7**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Aḥvālümi ben saña niçe ʿarż ideyüm āh
Bir ʿarż-ı niyāza niçe biñ nāz ḳılarsın

24. **saña:**
Gazel 384
Mısra: **11**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Biz saña öldür raḳībi dimeden maḳṣūdumuz
İsterüz bī-çāre maḥrūm-ı şehādet olmasun

25. **saña:**
Gazel 385
Mısra: **4**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Çeşmümden uçdı cevrüñ ile ḫ∨āb-ı rāḥatum
Taʿlīm iden cefāyı saña rāḥat olmasun

26. **saña:**
Gazel 389
Mısra: **12**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Niẓām-ı ḥāl ile bir neşve taḥṣīl it ʿibādetle
Ne ḥāṣıldur Naḥīfī saña naẓm u neṯr ü inşādan

27. **saña:**
Gazel 400
Mısra: **10**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Belā-yı ʿışḳı gör benden cüdā ol ey ġam-ı dünyā
Sirāyet eyleye şāyed saña derd-i füzūnumdan

28. **saña:**
Gazel 402
Mısra: **6**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Şu resme ʿāṣıḳam şāhum direm her demde ben yā hū
Ḳılar ṣıyt ü ṣadā cānum aḳar yaşum saña ṭoġru

29. **saña:**
Gazel 414
Mısra: **12**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Sen ol sulṭān-ı gerdūn-mesned-i taḫt-ı risāletsin
Ki şāhān-ı cihān saña gedādur yā Resūla'llāh

30. **saña:**
Gazel 417
Mısra: **10**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
İdüp terk-i tecemmül iḫtiyār-ı ʿuzlet itmekden
Ġaraż saña ḳul olmaḳdur mücerred yā Resūla'llāh

31. **saña:**
Gazel 421
Mısra: **8**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Ṣafā-yı ʿışḳuñ işʿār eyleyüp ḫāk-i mezārumdan
Ṣalāt itsün saña her bir giyāhum yā Resūla'llāh

32. **saña:**
Gazel 424
Mısra: **5**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Saña ḫāk-i reh olmaḳ ḫāṣ u ʿāmuñ kārıdur ammā
Senüñ ben ḫāk-i pāña ḫāk-i pāyam yā Resūla'llāh

33. **saña:**
Gazel 427
Mısra: **13**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Naḥīfī ʿışḳuña ben saña cismüm kūyuña ḳurbān
Fedā olsun saña ser-cümle vārum yā Resūla'llāh

34. **saña:**
Gazel 427
Mısra: **14**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Naḥīfī ʿışḳuña ben saña cismüm kūyuña ḳurbān
Fedā olsun saña ser-cümle vārum yā Resūla'llāh

35. **saña:**
Gazel 433
Mısra: **13**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Āḫir nefesde saña vaṣiyyet Naḥīfīyā
Ol şāh-ı ḥüsne söyle yetişsün namāzuma

36. **saña:**
Gazel 444
Mısra: **2**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Ṣaḳın tāb-ı nigehden rūyuña zülfüñ niḳāb itme
Murād üzre baḳılmaz saña bīhūde ḥicāb itme

37. **saña:**
Gazel 457
Mısra: **13**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Nefs ü hevā ki düşmen-i dīrīnedür saña
Ruḫsat virür mi ʿāḳıl olan hīç ʿadūsına

38. **saña:**
Gazel 461
Mısra: **2**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.

Meʿāṣīden vücūduñ ṭāhir it
eşk-i nedāmetle
Naṣīḥāt saña varma ʿarṣa-i
ḥaşre bu ḥāletle

39. **saña:**
Gazel 461
Mısra: **9**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Emānetdür saña rūḥ-ı ʿazīz
ey merdüm-i ġāfil
Keder-sāz olma mirʾāt-i dile
gerd-i ḫıyānetle

40. **saña:**
Gazel 461
Mısra: **19**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Saña rāh-ı rehā ṭāʿat-i
Ḫaḳdur ġayrı terk eyle
Alınmaz Cennetü'l-meʾvā
nezāketle ẓarāfetle

41. **saña:**
Gazel 462
Mısra: **34**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Rezzāḳ-ı bī-zevālden iste
murāduñı
Bī-çāre saña şāh u gedādan
ne fāʾide

42. **saña:**
Gazel 463
Mısra: **12**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Cevr eyle bize ḳāʾilüz ey
baḫt-ı siyeh-kār
Bizden saña bir dāne eger
ḥāṣıl olursa

43. **saña:**
Gazel 469
Mısra: **3**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
İdem ʿarż-ı maḥabbet
meşhedümden saña sultānum
Netīce geçmezem senden
eger ṣad çāk olursam da

44. **saña:**
Gazel 478
Mısra: **6**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Tāb-ı ruḫuñdan ey meh-i nev
āfitāb-ı çarḫ
ʿArż-ı ḥicāb ider saña zerrīn
niḳāb ile

45. **saña:**
Gazel 488
Mısra: **18**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Dād-ı Ḫudādur eyle hemān
şükrini müdām
Saña Naḥīfī bu naʿt-i ʿışḳ-ı
Muḥammedī

46. **saña:**
Gazel 489
Mısra: **10**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Ol nūr-ı Ḫudā bir naẓar-ı
raḥmet iderse
Besdür saña rifʿat iki
ʿālemde Naḥīfī

47. **saña:**
Gazel 507
Mısra: **12**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Şeref-i vezn ü ḥudūd-ı
süḫane şāhiddür
Ehl-i sūḳuñ saña mīzān ile
endāzeleri

48. **saña:**
Gazel 508
Mısra: **11**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
ʿAṭā vü luṭf u kerem saña
ḳaldı sulṭānum
Murādumuz ne ise ḫāk-i
pāye söylendi

49. **saña:**
Gazel 509
Mısra: **2**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
ʿAceb ḫayālüñe mevt ü türāb
gelmez mi
Saña bu daġdaġadan pīç ü
tāb gelmez mi

50. **saña:**
Gazel 509
Mısra: **12**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Nedür bu naḫvet ü kibr ü
ġurūr ẕātuñda
Saña Cenāb-ı Ḫudādan ḥicāb
gelmez mi

51. **saña:**
Gazel 509
Mısra: **16**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Vüfūr-ı cürm ü günehden
ḳuṣūr-ı ṭāʿatden
Ḫużūr-ı Ḫaḳda saña ıżṭırāb
gelmez mi

52. **saña:**
Gazel 513
Mısra: **4**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Ṭutuşur lisānuma gelmeden
cigerümde ḥarf-i recā daḫi
Güzelüm bu āteş-i ʿışḳ ile
niçe keşf idem saña rāzumı

53. **saña:**
Gazel 514
Mısra: **12**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Ḳays ü Ferhād güẕār
eylediler ṣanʿat ile
Vādī-i ʿışḳ göñül saña
müsellem ḳaldı

54. **saña:**
Gazel 515
Mısra: **14**

"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Naḥīfī şübhe yoḳ siḥr-āşinā-yı lafẕ u maʿnāsın
Ḥelāl olsun saña her vech ile nām-ı süḫandāni

55. **saña:**
Kaside 3
Mısra: **12**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Bunda ḳıl eyler iseñ āh-ı nedāmet eşeri
Nefʿi yoḳdur saña maḥşerdeki vāveylānuñ

56. **saña:**
Kaside 3
Mısra: **51**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Saña hep elsine-i ḥāl ile güftār eyler
ʿĀrif ol baḳma ḫāmuş oldığına mevtānuñ

57. **saña:**
Kaside 3
Mısra: **54**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
ʿİbret al bizden eyā merdüm-i ġāfil dirler
Her biri saña türāb içre olan sükkānuñ

58. **saña:**
Kaside 3
Mısra: **83**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Saña yetmez mi naṣīḥat bu fenā dünyādan
Yek-be-yek rıḥlet-i nā-gāhī geçen iḫvānuñ

59. **saña:**
Kaside 3
Mısra: **91**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Var mı bir ḥüsn-i ʿamel kim ola hem-rāh saña
Olıcaḳ reh-revi ol menzil-i bī-mihmānuñ

60. **saña:**
Kaside 5
Mısra: **20**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Ḳıble-gāh-ı Mescid-i Aḳṣāya vāṣıl oldılar
Saña anlar kim dil ü cān ile itdi iḳtidā

61. **saña:**
Kaside 5
Mısra: **26**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Eyleyüp biñ ḫaclet ü şerm ile ʿarż-ı iʿtiẕār
Pādişāhā ḥālümi ʿarż itmege geldüm saña

62. **saña:**
Kaside 5
Mısra: **66**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Cürm ü ʿiṣyānum bilürken müstemendāne yine
Eyleyüp isnād-ı nisbet saña ḳıldum ilticā

63. **saña:**
Kaside 5
Mısra: **125**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Ḫāk-i rāh olsun saña biñ şevḳ ile cism-i nizār
Eyleme ben nā-tüvānı ḫāk-i pāyüñden cüdā

64. **saña:**
Kaside 5
Mısra: **128**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Ben faḳīri ʿıyd-gāh-ı vaṣluña ṣāyeste ḳıl
Yā Resūla'llāh fedā olsun saña cānum fedā

65. **saña:**
Kaside 6
Mısra: **10**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Ümmü'l-ʿulūm u menbaʿ-ı faż̈l-ı kemāl idüñ
Oldı nebiyy-i ümmī anuñ çün saña laḳab

66. **saña:**
Kaside 6
Mısra: **21**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Oldı saña ṣalāt ü selām eylemek müdām
Kesb-i sürūr celb-i ṣafā dāfiʿ-i küreb

67. **saña:**
Kaside 6
Mısra: **29**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Feyyāż-ı muṭlaḳ itdi saña kevşeri ʿaṭā
Ḫāṣā ki ümmetüñ ḳala maḥşerde teşne-leb

68. **saña:**
Kaside 7
Mısra: **13**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Ben merkez-i ḫidmetde saña bende-i fermān
Sen mesned-i taḫṣīṣde sulṭān-ı şefāʿat

69. **saña:**
Kaside 7
Mısra: **46**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Bī-ḥadd ṣalāt ile selām eyleye mevlā
Dāʾim saña ey şāh-ı cihān-bān-ı şefāʿat

70. **saña:**
Kaside 8
Mısra: **120**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Şehr-yārā kerem it ümmet-i bī-çārelere
Bendedür bende saña cümle ʿabīd ü aḥrār

71. **saña:**
Kaside 11
Mısra: **5**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Ḳıldı cennetden saña ʿizzetle iḥżār-ı Burāḳ
Çün irişdi emr-i mevlā Ḥażret-i Cebrāʾile

72. **saña:**
Kaside 11
Mısra: **29**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Ol hedāyā-yı ʿināyet kim Ḫudā virdi saña
Ümmet-i bī-çāreñi şād eyledüñ ihdā ile

73. **saña:**
Kaside 11
Mısra: **87**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Vāṣıl olsun saña mevlādan ṣalāt ile selām
Her nefes bī-ḥad taḥiyyāt-ı ḫulūṣ-efzā ile

74. **saña:**
Kaside 16
Mısra: **14**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
ʿĀṣıḳ-ı ṣādıḳ iseñ ey dil-i şūrīde eger
Saña cāndan daḫi efżal daḫi aḳdemdür bu

75. **saña:**
Kaside 17
Mısra: **40**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Ol şefīʿ-i rūz-ı maḥşer ol ḥabīb-i ekremüñ
Medḥ-i pākiyle tevessül eyleyüp geldi saña

76. **saña:**
Kaside 19
Mısra: **84**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Sāʿid-i baḫtuñ müʾeyyed eylesün ʿavn-i Ḫudā
Reh-ber olsun saña yümn-i muʿciz-i peyġām-beri

77. **saña:**
Kaside 23
Mısra: **2**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Giderseñ bāġ-ı kūy-ı yāra ṣabr eyle ṣabā gelsün
Delīl olsun saña rāh-ı murāda reh-nümā gelsün

78. **saña:**
Kaside 23
Mısra: **16**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Ṣabā var eyle inhā ḳaṣd-ı rūy-māl itdigüm evvel
Saña ya gelmesün dir ol nihāl-i tāze ya gelsün

79. **saña:**
Kaside 26
Mısra: **18**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Ḫudā-yı Lem-yezelüñ bunda ḥikmeti vardur
Saña tevekkül ü teslīmdür olan evlā

80. **saña:**
Kaside 26
Mısra: **255**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Saña şefīʿ getürdüm nebiyy-i muḫteremi
İdüp medīḥa-i naʿt-i şerīfini ihdā

81. **saña:**
Kaside 27
Mısra: **15**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Virdi Allāh saña ḥacc u ġazā ʿunvānın
Ḥabbeẕā luṭf-ı Ḫudāvend zihī fażl-ı Ġafūr

82. **saña:**
Kaside 27
Mısra: **17**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Ḥaḳ Teʿālā saña ḫāṣıyyet-i kübrā virmiş
N'ola nāfiẕ ise ḳaṣd eyledigüñ ḫayr-ı umūr

83. **saña:**
Kaside 27
Mısra: **138**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Ṣūretā bir iki manẓūme süḫandur ammā
Sebeb-i ḫayr-ı duʿādur saña tā yevm-i nüşūr

84. **saña:**
Matla 32
Mısra: **2**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Ḳalsa gerekdür ol meh sāḳī bu gice tenhā
Saña didüm bu rāzı söz bunda ḳalsun ammā

85. **saña:**
Matla 106
Mısra: **1**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Dil miyānuñ görüp uydı saña ey lāle-ʿiẕār

Bī-tekellüf yedilür bir ḳıl ile
ʿāşıḳ-ı zār

86. **saña:**
Matla 117
Mısra: **1**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
ʿArż-ı maḥabbeti saña ẕevḳ-ı müdāmedür
Ḫalḳ-ı zamāne şimdi bi-şartı's-selāmedür

87. **saña:**
Matla 121
Mısra: **2**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Çün degül ḫizmete şāyeste bu cism-i nā-çīz
Ṭutaram saña fedā itmek içün cānı ʿazīz

88. **saña:**
Matla 179
Mısra: **1**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Aḥcār iderdi saña ṣalāt ile iḥtirām
Ṭaşdan beterdür ol ki saña itmeye selām

89. **saña:**
Matla 187
Mısra: **2**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Zāhidā görmek imiş ḳaṣduñ o yāri her ān
Görinür saña da bir gün gör o fettān-ı cihān

90. **saña:**
Rübai 5
Mısra: **1**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Her bir nefesümde saña taʿdād-ı senā
Ẕerrāt-ı hevā vü ḳaṭarāt-ı deryā

91. **saña:**
Rübai 5
Mısra: **4**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Ben şükr ü senāya yine ḳādir degülem
Sensin saña şāyeste senāya dānā

92. **saña:**
Rübai 12
Mısra: **3**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Baş egmezem eflāke saña ḥamd olsun
itdüñ beni sen pādişeh-i istiġnā

93. **saña:**
Rübai 16
Mısra: **3**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Fermān-ı Ḫudā budur kelāmında saña
-

94. **saña:**
Rübai 19
Mısra: **1**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Ḫallāḳ-ı cihān eyledi tekrīm saña
Maḫlūḳ n'ola eylese taʿẓīm saña

95. **saña:**
Rübai 19
Mısra: **2**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Ḫallāḳ-ı cihān eyledi tekrīm saña
Maḫlūḳ n'ola eylese taʿẓīm saña

96. **saña:**
Rübai 19
Mısra: **4**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Her ḳanda giderseñ eşcār u aḥcār
Eylerler idi şevḳ ile teslīm saña

97. **saña:**
Rübai 30
Mısra: **2**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Daʿvāyı ḳo ey müddeʿī-i bī-pervā
Müşkil saña ilhām ile farḳ-ı iġvā

98. **saña:**
Rübai 33
Mısra: **4**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Şükr eyleyemem bir nefesüñ niʿmetine
Her bir nefes itsem saña biñ ḥamd ü senā

99. **saña:**
Rübai 39
Mısra: **2**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Ḳalbüñde dem-ā-dem heves-i genc ü ġınā
Olmaḳda saña reh-ber-i ṣad renc ü ʿanā

100. **saña:**
Rübai 39
Mısra: **3**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Düstūr saña ʿayşa ser-āġāz eyle
Encāmuñ eger olmaz ise mevt ü fenā

101. **saña:**
Rübai 47
Mısra: **1**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.

Bāḳī degül iken saña bu dār-ı fenā
Taḥṣīl ü ʿimāretde ne bu renc ü ʿanā

102. **saña:**
Rübai 64
Mısra: **1**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Yoḳ saña ne evvel ü ne āḫir yā Rab
Sensin ne murāduñ olsa Ḳādir yā Rab

103. **saña:**
Rübai 64
Mısra: **4**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Sen Nūr u Bedīʿ u Ẓāhir ü Bāṭınsın
Esrār u ḫafā yā saña ẓāhir yā Rab

104. **saña:**
Rübai 66
Mısra: **3**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Ḥālüm saña maʿlūm baña sen meded it
Ey vāḳıf-ı sırr u ʿalem ü ʿālim-i ġayb

105. **saña:**
Rübai 73
Mısra: **4**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Rū-māl ḳıl ol der-geh-i ʿālī-şāna
Kim olmaya reh-zen saña menʿ-i ḥācib

106. **saña:**
Rübai 96
Mısra: **2**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Biñ ḥamd ü senā şükr ü sipās ü minnet
Olsun saña ey Mālik-i mülk-i vaḥdet

107. **saña:**
Rübai 105
Mısra: **3**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Ḳaṣdum saña tafṣīl idi ol ḥāli velī
Geldi bu maḥalle ḳalemüm oldı şikest

108. **saña:**
Rübai 136
Mısra: **2**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Ey ʿālim-i sırr u ʿalen-i cümle ʿibād
Ẓāhir saña kām-ı dil ü maḳṣūd-ı fuʿād

109. **saña:**
Rübai 142
Mısra: **3**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Her laḥẓa Ḫudādan saña olsun vāṣıl
Eṣnāf-ı tecelliyāt ü selām-ı bī-ḥad

110. **sañadur:**-*dur*
Rübai 151
Mısra: **1**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Yā Rab ġażabuñdan sañadur yine meʿāz
ʿAfv ü keremüñdür iki ʿālemde melāz

111. **sañadur:**-*dur*
Rübai 152
Mısra: **1**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Yā Rab ġażabuñdan sañadur yine meʿāz
ʿAfv ü keremüñdür iki ʿālemde melāz

112. **sañadur:**-*dur*
Rübai 152
Mısra: **4**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Bī-iẕn ü ʿināyetüñ şefāʿat memnūʿ
Ancaḳ sañadur şefāʿat emrinde livāz

113. **saña:**
Rübai 197
Mısra: **4**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Maʿbūd-ı eḥad Mālik-i ʿālem sensin
Yoḳdur saña ḥāşā ne şebīh ü ne naẓīr

114. **saña:**
Rübai 198
Mısra: **2**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Kārumda olup muʿterif-i ʿacz ü ḳuṣūr
Oldum mütevekkil saña ey Rabb-i Şekūr

115. **saña:**
Rübai 198
Mısra: **4**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Fażluñla murādātumı iḥsān eyle
İḫlāṣ ile itdüm saña tefvīż-i umūr

116. **sañadur:**-*dur*
Rübai 200
Mısra: **1**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Ṣıdḳ ile teveccüh-i fuʾādum sañadur
İḫlāṣ ile ḥüsn-i iʿtiḳādum sañadur

117. **sañadur:**-*dur*
Rübai 200
Mısra: **2**

"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Ṣıdḳ ile teveccüh-i fuʾādum sañadur
İḫlāṣ ile ḥüsn-i iʿtiḳādum sañadur

118. **sañadur:**-*dur*
Rübai 200
Mısra: **4**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Faż̧l u kerem ü ʿafvüñ olup mesʾūlüm
Yā Rab dü cihānda iʿtimādum sañadur

119. **saña:**
Rübai 254
Mısra: **4**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Bir kerre vefā eylemedüñ ʿahde dirīġ
Lāyıḳ mı saña tā bu ḳadar lāf ü güz̧āf

120. **saña:**
Rübai 270
Mısra: **1**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Cibrīl saña eyleyüp iḫżār-ı Burāḳ
Cevlān-gehüñ olduḳda sipihr-i nüh ṭāḳ

121. **saña:**
Rübai 297
Mısra: **3**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Ḥaḳ üzre saña kimse sitāyiş idemez
Sensin yine dānende-i z̧āt-ı pāküñ

122. **saña:**
Rübai 322
Mısra: **1**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Ḳulluḳda saña gerçi tekābül itdüm
Elṭāfuña ṣıdḳ ile tevekkül itdüm

123. **saña:**
Rübai 333
Mısra: **1**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Bī-çāre Naḥīfī saña n'oldı bilmem
Kim sende nümāyān görinür ṣüret-i ġam

124. **saña:**
Rübai 337
Mısra: **1**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Bu ṭabʿ ile bilmem saña āyā ne disem
Mestāne degülsin hele mestāne disem

125. **saña:**
Rübai 337
Mısra: **4**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Her ṣaçları zencīre olursın Mecnūn
İncinme Naḥīfī saña dīvāne disem

126. **saña:**
Rübai 345
Mısra: **3**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Yā Rab saña maʿlūm benüm aḥvālüm
Nā-keslere ölsem daḫı ḫālüm diyemem

127. **saña:**
Rübai 363
Mısra: **4**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Ammā yine daʿvā-yı kemāl itsem olur
Zīrā ḳul olan saña ola ḫāṣā kim

128. **saña:**
Rübai 367
Mısra: **1**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Ḫāk-i reh olup saña ten-i sūzānum
Olsun ḳademüñ ḫākine ḳurbān cānum

129. **sañadur:**-*dur*
Rübai 369
Mısra: **3**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Ancaḳ sañadur ʿarż-ı niyāzum yā Rab
Her vech ile aḥvālüme sensin ʿālim

130. **saña:**
Rübai 371
Mısra: **1**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Ṣıdḳ ile ḳul olmaḳ saña muṭlaḳ ġarażum
Mensūb-ı der-i devletüñ olmaḳ garażum

131. **saña:**
Rübai 376
Mısra: **1**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Yoḳdur saña lāyıḳ ḥasenāt ü ʿamelüm
Senden kerem ü ʿafv ü ʿaṭādur emelüm

132. **saña:**
Rübai 379
Mısra: **4**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
ʿAcz ile ḳuṣūr ile perīşān-ḫālem
Yā Rab saña her ḥāl ile ḫālüm maʿlūm

133. **saña:**
Rübai 382
Mısra: **2**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Ey ḥaḳḳ ile maʿbūdum olan maʿbūdum
Muṭlaḳ saña ṭālib dil-i şevḳ-ālūdum

134. **sañadur:**-*dur*
Rübai 382
Mısra: **4**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Ben her ne ḳadar ġayrı ḳıyās itsem de
Ya Rab sañadur teveccüh ü maḳṣūdum

135. **sañadur:**-*dur*
Rübai 384
Mısra: **3**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Ṣıdḳ ile İlāhī istinādum sañadur
Ḥal-kerde-i ḳudret bilürem her kārum

136. **saña:**
Rübai 408
Mısra: **4**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Ey ẓann-ı ʿibādīne ḳılan vaʿd-i cezā
Ẓannum saña aḥsendür İlāhī aḥsen

137. **saña:**
Rübai 438
Mısra: **2**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Ey bī-ḫaber-i resm-i sülūk-ı ʿirfān
Āsān mı gelür saña ṭarīḳ-i merdān

138. **saña:**
Rübai 444
Mısra: **3**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Yā Rab saña ʿarż-ı ḥāle ḥācet yoḳdur
Maḳṣūd u murādātumı sen aʿlemsin

139. **sañadur:**-*dur*
Rübai 448
Mısra: **1**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Yā Rab sañadur teveccüh-i ḳalb-i ḥazīn
Yoḳ kimseye iʿtimādum ey Rabb-i Muʿīn

140. **saña:**
Rübai 449
Mısra: **4**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Ḥāṣā ola maḥrūm-ı ʿaṭā vü cūduñ
Bir ḳul ki saña eyleye ẓann-ı aḥsen

141. **saña:**
Rübai 456
Mısra: **4**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Yā Rab niçe şerm ile helāk olmayayum
Sen bāña ʿaṭā ben saña ʿiṣyān

142. **saña:**
Rübai 467
Mısra: **3**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Ol āfet-i devrānı saña vaṣf idemem
Ser-tā-be-ḳadem ʿişve ser-ā-pā şīve

143. **saña:**
Rübai 475
Mısra: **4**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Āyīni budur bezm-i fenānuñ ey dōst
Ya sen baña ya ben saña eyvāh diye

144. **saña:**
Rübai 482
Mısra: **4**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Bir kerre bu mehcūra ne hālüñ dimedüñ
Aḥvālümi ben saña didüm biñ kerre

145. **saña:**
Rübai 485
Mısra: **3**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Maẓlūm ile ẓālim saña olmaz maḫfī
Ey Münteḳım ü Ḳādir ü Ḳayyūm Allāh

146. **sañadur:**-*dur*
Rübai 495
Mısra: **3**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Yā Rab sañadur tevekkül ü iḫlāṣum
Faẓluñ baña yār eyle iki ʿālemde

147. **saña:**
Rübai 543
Mısra: **3**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Bu ʿayb yeter ʿucb u ġurūr ile saña
Kim ādetüñ oldı ṣıfat-ı ḫannāsī

148. **saña:**
Rübai 547
Mısra: **3**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Luṭf u kerem it İlāhī maʿlūm saña

Aḥvāl ne kār-ı ṣaʿba müncer oldı

149. **saña:**
Rübai 553
Mısra: **1**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
Baḫş oldı saña ʿizz ü saʿādet tācı
Bulduñ şeref-i gevkebe-i Miʿrācı

150. **saña:**
Tahmis 10
Mısra: **25**
"Sen" ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hâli.
ʿĀşıḳ oldum saña biñ cān ile āh ü ṣad āh
ʿĀşıḳam ʿışḳuma bu girye vü āh oldı güvāh

<u>ṣanʿat:</u>

1. **ṣanʿat:**
Gazel 514
Mısra: **11**
Duygu, tasavvur ve fikirleri etkili bir biçimde ve göze gönle hitap edecek şekilde söz, yazı, resim, heykel vb. ile ifâde etme husûsundaki yaratıcılık. edeb. Bir edebî eserde yapılan söz oyunu.
Ḳays ü Ferhād güẕār eylediler ṣanʿat ile
Vādī-i ʿışḳ göñül saña müsellem ḳaldı

2. **ṣanʿatında:**-*ı, -n, -da*
Rübai 415
Mısra: **4**
Duygu, tasavvur ve fikirleri etkili bir biçimde ve göze gönle hitap edecek şekilde söz, yazı, resim, heykel vb. ile ifâde etme husûsundaki yaratıcılık. edeb. Bir edebî eserde yapılan söz oyunu.
Başında anuñ lāne-i murġān ṣāhid
Ḳuş ḳondurur idi ṣanʿatında Mecnūn

<u>ṣanʿat-ı kāmil:</u>

1. **ṣanʿat-ı kāmil:**
Kaside 1
Mısra: **61**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Olgunlaşmış sanat II tamamlanmış sanat.
Ṣanʿat-ı kāmil muḳallidden ẕuhūr itmek muḥāl
İktisāb itmek ne mümkin ṣān-ı Sīmurġı ẕübāb

<u>ṣanʿat-ı üstādı:</u>

1. **ṣanʿat-ı üstādı:**-*ı*
Kaside 20
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Üstadın sanatı.
Vażʿı zībā resmi dil-keş ṭarz-ı ṭarḥı bī-bedel
Himmet-i ṣadr-ı güzīni ṣanʿat-ı üstādı gör

<u>ṣanʿatlar ider:</u>

1. **ṣanʿatlar ider:**-*lar, -er*
Kaside 20
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sanat yapmak.
Ḳaṣr-ı şīrīni bu cūy-ı ṣāf içinde gösterür
Gör ne ṣanʿatlar ider aṣḥāb-ı istiʿdādı gör

<u>ṣanavber-ḳāmet:</u>

1. **ṣanavber-ḳāmetüñ:**-*üñ*
Gazel 225
Mısra: **3**
Fıstık ağacı boylu II uzun boylu sevgili.
Hevāsından geçilmez ol ṣanavber-ḳāmetüñ zīrā
Kitāb-ı ʿışḳ içinde ruḫṣat-ı baḫş-i ferāġ olmaz

<u>şāne:</u>

1. **şāne:**
Gazel 316
Mısra: **6**
Tarak.
Zülfüñe bencileyin ʿarż-ı taʿalluḳ kim ider
Her-kesüñ şāne gibi sīnesi ṣad pāre degül

2. **şānesin:**-*si, -n*
Gazel 376
Mısra: **8**
Tarak.
Tāb-ı ḥasedle pençe-i ḫūrşīd olur şikest
Der-kār idince zülfine ol māh şānesin

3. **şāne:**
Gazel 452
Mısra: **6**
Tarak.
Āşüfte-i hevā-yı zülf-i siyāh olaldan
Ṣad pāre oldı göñlüm destinde hem-çü şāne

4. **şāne:**
Gazel 454
Mısra: **4**
Tarak.
Ġayret-i ʿışḳıyla cismüm çāk çāk-ı reşk olur
Şāne el ḳorsa ger ol zülf-i perīşān üstüne

5. **şāne:**
Gazel 506
Mısra: **6**
Tarak.
Göñül düşüp heves-i zülf-i ʿanberīnine āh
Hevā-yı ʿışḳ ile ṣad pāre oldı şāne gibi

<u>şāne ḳılur:</u>

1. **şāne ḳılur:**-*ur*
Tahmis 5
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Taramak.
Her geh ki seḥer yili zülfüñe ḳılur şāne
Tā key elem-i dūrī tā key bu ġam-ı cān-kāh

<u>şanem:</u>

1. **şanemüñ:**-*üñ*
Gazel 10
Mısra: **4**
Put II Tapınır gibi sevilen, çok güzel kadın, dilber, Sevgili.
Bizi taʿahhüd-i vaṣlıyla ṣaldı ferdāya
Vefāsı ol ṣanemüñ hep cefā imiş ḥayfā

2. **şaneme:**-*e*
Gazel 43
Mısra: **11**
Put II Tapınır gibi sevilen, çok güzel kadın, dilber, Sevgili.
Baḳma her bir ṣaneme ṣarf-ı nigāh itdigüme
Sañadur meyl ü maḥabbet saña ey māh saña

3. **şanemde:**-*de*
Gazel 190
Mısra: **8**
Put II Tapınır gibi sevilen, çok güzel kadın, dilber, Sevgili.
Yoḳdur murādum üzre güzel ḥayf dünyede
Her bir ṣanemde dāmen-i ʿiṣmet derīdedür

4. **şanemüñ:**-*üñ*
Gazel 205
Mısra: **2**
Put II Tapınır gibi sevilen, çok güzel kadın, dilber, Sevgili.
Meclisde ki pervāne-ṣıfat ṣuʿle-hücūmuz
Şemʿ-i ruḫına ol ṣanemüñ yanmaġa mūmuz

5. **şanemüñ:**-*üñ*
Gazel 208
Mısra: **5**
Put II Tapınır gibi sevilen, çok güzel kadın, dilber, Sevgili.
Olmaz cefāsı ol ṣanemüñ ḳābil-i şümār
Ṣıġmaz derūn-ı defter-i ʿaḳla ḥisābumuz

6. **şanem:**
Gazel 249
Mısra: **10**
Put II Tapınır gibi sevilen, çok güzel kadın, dilber, Sevgili.
Büt-perest-i ḥüsne tā kim müjdeler olsun yine
Ol ṣanem nāz ile olmış mesned-ārā-yı neşāṭ

7. **şanemüñ:**-*üñ*
Gazel 373
Mısra: **4**
Put II Tapınır gibi sevilen, çok güzel kadın, dilber, Sevgili.
Bir nīm-nigāhıyla beni eyledi bī-hūş
Dād ol ṣanemüñ ġamze-i şūriş-fikeninden

8. **şanem:**
Gazel 513
Mısra: **10**
Put II Tapınır gibi sevilen, çok güzel kadın, dilber, Sevgili.
Ġam-ı ḥasret ile virince cān baña raḥm ider mi Naḥīfīyā
O ṣanem bu naḫvet-i ḥüsn ile ʿacebā ḳılar mı namāzumı

<u>şanemā:</u>

1. **şanemā:**
Gazel 97
Mısra: **10**
Ey dilber (put gibi güzel olan sevgili).
Dehenüm içre müheyyā çıḳa cān
Ṣanemā eyle kerem pāre-i ḳand

2. **şanemā:**
Gazel 326
Mısra: **7**
Ey güzel, ey dilber.
Ḳulluḳda hezār ise ḳuṣūrum ṣanemā
-

<u>şanem-i bī-bahānesin:</u>

1. **şanem-i bī-bahānesin:**-*sin*
Gazel 376
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şehvetsizmiş gibi olan put.
Bir naḫl-i tāze bir ṣanem-i bī-bahānesin
İnṣāf odur ki ḥüsn ile şāhum yegānesin

<u>şanem-i bī-vefāya:</u>

1. **şanem-i bī-vefāya:**-*ya*
Gazel 216
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Vefasız sevgili.
Siyeh libās giyüp mātem eylesün ḫaṭṭı
Gerekdür ol ṣanem-i bī-vefāya şīven-i nāz

<u>şanem-i cürʿa-nūş-ı nāz:</u>

1. **şanem-i cürʿa-nūş-ı nāz:**
Gazel 246
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Naz şarabının son yudumunu içen sevgili.
Şevḳ-ı lebüñle ey ṣanem-i cürʿa-nūş-ı nāz
Eyler derūn-ı şīşede her bir ḥabāb raḳṣ

<u>şanem-i dil-peẕīr olur:</u>

1. **şanem-i dil-peẕīr olur:**-*ur*
Kıt'a 7
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül kabul eden put II gönül alan sevgili.
Mahmūd nām o dil-ber-i raʿnā o naḫl-i nāz
El-ḥaḳ ne dil-rübā ṣanem-i dil-peẕīr olur

<u>şanem-i lāle-ʿiẕār:</u>

1. **şanem-i lāle-ʿiẕār:**
Kaside 8
Mısra: **128**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Lale yanaklı put.

Āh kim ʿışḳ ile bu ḳalb-i ḫarām-ābādum
Deyr-gāh eylediler her ṣanem-i lāle-ʿiẕār

ṣanem-i nādiredānum:

1. **ṣanem-i nādiredānum:**-*um*
Tahmis 9
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tuhaf hikâyeleri bilen put.
Nuṭḳa gel ey ṣanem-i nādiredānum diyerek
Yārı açdum açıl ey ġonçe-dehānum diyerek

ṣanem-i pür-ḥicāb:

1. **ṣanem-i pür-ḥicāb:**
Gazel 246
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hicap dolu put II utangaç sevgili.
Nāz ile itse ol ṣanem-i pür-ḥicāb raḳṣ
Eyler felekde āh iderek āfitāb raḳṣ

ṣāne-veş:

1. **ṣāne-veş:**
Gazel 250
Mısra: **5**
Tarak gibi.
ʿĀşıḳuñ meyl eyledükçe ala bir bir ṣāne-veş
Pençe-i zūr itmesün olmaya tā ṣad pāre ḫaṭ

ṣān-ı aʿlāsın:

1. **ṣān-ı aʿlāsın:**-*sın*
Kaside 23
Mısra: **48**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şanı,şöhret en güzel, en üstün olan II Allah.
O ḫatmü'l-ebiyā ḫayru'l-verā nūru'l-hüdādur kim
Görürsin ṣān-ı aʿlāsın hele rūz-ı cezā gelsün

ṣānī olmaz:

1. **ṣānī olmaz:**-*maz*
Kıt'a 45
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İkinci olmak. II mec. Benzemek.
Bir çemen-ṣuffe-i dil-keş ki naẓīri nā-yāb
Bī-bedel cāy-ı ṣafā kim aña olmaz ṣānī

ṣān-ı sīmurġ:

1. **ṣān-ı sīmurġ:**-*ı*
Kaside 1
Mısra: **62**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Simurg'un şöhreti, ünü.
Ṣanʿat-ı kāmil muḳallidden ẓuhūr itmek muḥāl
İktisāb itmek ne mümkin ṣān-ı Sīmurġı ẕübāb

ṣanki:

1. **ṣanki:**
Gazel 140
Mısra: **12**
"Adeta, gibi, tıpkı" anlamında benzetme edatı.
Olur gevher-şināsān-ı maʿārif behre-yāb andan
Naḥīfīnüñ derūn-ı ṭabʿ-ı pāki ṣanki deryādur

2. **ṣanki:**
Gazel 152
Mısra: **6**
"Adeta, gibi, tıpkı" anlamında benzetme edatı.
Ḥużūr-ı şāh-ı gülde bülbül-i nālānı seyr eyle
Remādī ḫırḳa geymiş ṣanki dervīş-i ġazel-ḫ∨āndur

3. **ṣanki:**
Kaside 25
Mısra: **40**
"Adeta, gibi, tıpkı" anlamında benzetme edatı.
Şerḥ-i ṭīġuñ olınca ḫāme-nüvāz
Cān-ı aʿdāyı ṣanki nāl itdüm

4. **ṣanki:**
Kaside 27
Mısra: **44**
"Adeta, gibi, tıpkı" anlamında benzetme edatı.
Virdiler geldigi yere yine bintü'l-ʿınebi
Tākde oldı nihān ṣanki ṣarāb-ı engür

5. **ṣanki:**
Kıt'a 12
Mısra: **4**
"Adeta, gibi, tıpkı" anlamında benzetme edatı.
Ṭalʿat-i dil-güşāsı ol māhuñ Ṣanki cemʿiyyet-i meṭāliʿdür

6. **ṣanki:**
Matla 93
Mısra: **2**
"Adeta, gibi, tıpkı" anlamında benzetme edatı.
ʿĀrıżında ḫaṭṭ-ı nev-ḫīz oldı yārüñ āşikār
Levḥ-i gül-güna yazıldı ṣanki bir ḫaṭṭ-ı ġubār

7. **ṣanki:**
Matla 181
Mısra: **2**
"Adeta, gibi, tıpkı" anlamında benzetme edatı.
Ḫaṭuñ geldükde efzūn oldı şevḳ-ı cān-ı nālānum
Baña ʿışḳuñ berāt ile virildi ṣanki sulṭānum

8. **ṣanki:**
Matla 268
Mısra: **2**
"Adeta, gibi, tıpkı" anlamında benzetme edatı.
Pāy-būsuñ dil-i bīmāra ṣafā-baḫş oldı
Ṣanki ser-çeşme-i ḥayvānuñ ayaġın buldı

sārā:

1. **sārā:**
Kaside 26
Mısra: **85**
Halis, katkısız.
Cihāna nevbet-i ḥükmüñde geldi sārā

Senüñle oldı müyesser bu niʿmet-i kübrā

şarāb:

1. **şarābı:**-*ı*
Gazel 50
Mısra: **2**
Bade, mey, sarhoşluk veren içecek.
Olsam ey sāḳī eger ben dāḫil-i bezm-i şarāb
Baḫt-ı vārūnum şarābı āb ider ābı serāb

2. **şarāb:**
Gazel 58
Mısra: **4**
Bade, mey, sarhoşluk veren içecek.
Bāde-i eşküm revāndur āb ü tābından yaña
Bilmezem kim nūş ider mi ol güzel şāhī şarāb

3. **şarāb:**
Gazel 88
Mısra: **2**
Bade, mey, sarhoşluk veren içecek.
Derd-i derūnum itdi o laʿl-i müẕāb şerḥ
Esrār-ı mesti bir bir idermiş şarāb şerḥ

4. **şarābumuz:**-*umuz*
Gazel 212
Mısra: **1**
Bade, mey, sarhoşluk veren içecek.
Gül-güne-sāz sāz dīde-i terdür şarābumuz
Bu bezmgehde laḫt-ı cigerdür kebābumuz

5. **şarābuñ:**-*uñ*
Gazel 457
Mısra: **10**
Bade, mey, sarhoşluk veren içecek.
Dünyā-pereste keşf-i ḥaḳāyıḳ revā degül
Zemzem ḳomaḳ sezā mı şarābuñ sebūsına

6. **şarāb:**
Matla 39
Mısra: **2**
Bade, mey, sarhoşluk veren içecek.
Sırr-ı ʿışḳı bana ifşā itdirür ol laʿl-i nāb
Söyledür raz-ı derūnı ādeme elbet şarāb

7. **şarāba:**-*a*
Matla 112
Mısra: **2**
Bade, mey, sarhoşluk veren içecek.
Nüḳūd-ı eşkini ʿuşşāḳa o laʿl-i nāba virür
Ne girse destine ʿayyāşlar şarāba virür

şarāb olup:

1. **şarāb olup:**-*up*
Tahmis 10
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şaraba dönmek II
Mecazen göz yaşının şarap gibi olması.
Gözümüñ yaşı olup meclis-i ḥaşretde şarāb
Āteş-i ʿışḳ ile yandı cigerim oldı kebāb

şarāb-āver olur:

1. **şarāb-āver olur:**-*ur*
Gazel 178
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şarap getiren olmak.
Nuḳl-i laʿlüñ ki ola taʿbiye-i güft ü şinīd
Eşk-i çeşmüm benüm ol bezme şarāb-āver olur

şarāb-ı bezm-i fenā:

1. **şarāb-ı bezm-i fenā:**
Gazel 135
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya eğlencesinin şarabı.
ʿAceb mi cürʿa-keş-i minnet-i mey olmaz isem
Şarāb-ı bezm-i fenā ʿārife serāb gelür

şarāb-ı engür:

1. **şarāb-ı engür:**
Kaside 27
Mısra: **44**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Üzüm şarabı.
Virdiler geldigi yere yine bintü'l-ʿınebi
Tākde oldı nihān şanki şarāb-ı engür

şarāb-ı ʿışḳ:

1. **şarāb-ı ʿışḳ:**
Gazel 51
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk şarabı.
Ben şarāb-ı ʿışḳ ile ser-mest ü medhūşam bana
Sāḳiyā lāzım degül keyfiyyet-i cām-ı şarāb

2. **şarāb-ı ʿışḳ:**
Gazel 349
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk şarabı.
Hūşyār olmam eger ḳopsa ḳıyāmet başuma
Tā ezelden ben şarāb-ı ʿışḳ ile mestāneyem

şarāb-ı ʿışḳı:

1. **şarāb-ı ʿışḳı:**-*ı*
Kaside 4
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk şarabı.
Ol ki nūş ide şarāb-ı ʿışḳı
Aña yeksān görinür ʿaḳl ü cünūn

şarāb-ı ʿışḳ-ı gülden:

1. **şarāb-ı ʿışḳ-ı gülden:**-*den*
Gazel 74
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gülün aşk şarabı.

Olup bīdār-ı ḫ∨āb-ı ʿişve yer yer ġonçeler maḫmūr
Şarāb-ı ʿışḳ-ı gülden ʿandelīb-i bī-nevā ser-mest

şarāb-ı kevser:

1. **şarāb-ı kevser:**
Tarih 35
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kevser şarabı. Cennette aktığına inanılan cennet ırmaklarından biri olan Kevser ırmağının şarabı.
Olup gülzār-ı cennet cilve-gāhı
Şarāb-ı Kevser ile ola sīr-āb

şarāb-ı kevsere:

1. **şarāb-ı kevsere:**-*e*
Kaside 26
Mısra: **191**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kevser şarabı.
Şarāb-ı Kevsere żāmin degül mi sāḳī sen
O ḳaṭre kim vire bir teşne-i ḥāriḳa devā

şarāb-ı laʿli:

1. **şarāb-ı laʿli:**-*i*
Matla 211
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kırmızı şarap.
ʿAceb mi vażʿ-ı mestī çeşm-i şūḫ-ı dilsitānından
Şarāb-ı laʿli gitmez bir nefes yārüñ dehānından

şarāb-ı laʿl-i sāḳī:

1. **şarāb-ı laʿl-i sāḳī:**
Gazel 435
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sâkî'nin dudağının şarabı.
Bize besdür şarāb-ı laʿl-i sāḳī bezm-i ʿālemde Mey-i gül-gūna isterseñ sen ey zāhid yasaġ eyle

şarāb-ı laʿlüñe:

1. **şarāb-ı laʿlüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 498
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kırmızı şarap.
Marīż-i ʿışḳuña emr-i muḥāl olur ṣıḥḥat
Şarāb-ı laʿlüñe mevḳūf ise müdāvāsı

şarāb-ı leblerüñ:

1. **şarāb-ı leblerüñ:**-*ler, -üñ*
Gazel 275
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dudak şarabı.
Meded bīmār olan cāna irişdür şerbet-i vaṣluñ
Şarāb-ı leblerüñ şāhum cinān içre zülāl ancaḳ

şarāb-ı nāb:

1. **şarāb-ı nāb:**
Gazel 300
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saf şarap kadehi.
Şarāb-ı nāb içelüm ʿālem-i ṣabūḥ iderek
O ṣūḫa dilde ġam-ı ʿışḳumuz vuzūḥ iderek

şarāb-ı nābdan:

1. **şarāb-ı nābdan:**-*dan*
Muaşşer 1
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saf şarap kadehi.
Nāẓımā yoḫsa nedür ḥāṣıl ṣarāb-ı nābdan

şarāb-ı nābı:

1. **şarāb-ı nābı:**-*ı*
Tahmis 9
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saf şarap kadehi.
Oldı āmāde yine ʿayş u ṭarab esbābı
Destüme şundı o gül-çehre şarāb-ı nābı

şarāb-ı nāb-ı ʿışḳ:

1. **şarāb-ı nāb-ı ʿışḳ:**
Gazel 321
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşkın saf şarabı.
Neşve-i laʿlüñle cānā tāb-ı ʿışḳ ister göñül
Mest-i ḥasretdür şarāb-ı nāb-ı ʿışḳ ister göñül

şarāb-ı nāz:

1. **şarāb-ı nāz:**
Gazel 40
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Naz, işve şarabı.
Sirişk-i çeşm-i terümdür bu ḫandeye bāʿis
Ne ḫūb neşve virürmiş şarāb-ı nāz saña

şarāb-ı selsebīli:

1. **şarāb-ı selsebīli:**-*i*
Tarih 35
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cennet'te bir ırmak gibi (olan) şarap.
Bu ḥavż-ı ḫoş-nümā bu menhel-i ṣāf
Şarāb-ı selsebīli eyler işrāb

şarāb-ı şevḳ:

1. **şarāb-ı şevḳ:**
Gazel 170
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk şarabı.
Ser-i bī-devlete bālīn olup zānū-yı cānāna

Şarāb-ı şevḳ ile ser-mest ü maġrūr oldıġum demdür

şarāb-ı şevḳumuz:

1. **şarāb-ı şevḳumuz:**-*umuz*
Gazel 52
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk şarabı.
Niçe dil şād-kām olsun bu bezm-i miḥnet-efzāda
Şarāb-ı şevḳumuz ālūde-i zehr-āb-ı ġamdur hep

saray-ı ʿālem-i fānīde:

1. **saray-ı ʿālem-i fānīde:**-*de*
Gazel 82
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yokluk âleminin sarayı. II Dünya.
Saray-ı ʿālem-i fānīde pāy-dar olmaz
Derūnuñ eyleme vābeste-i esās ü esās

sarāy-ı dil-güşāda:

1. **sarāy-ı dil-güşāda:**-*da*
Tarih 19
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül açan, kalbe ferahlık veren saray.
Bu sarāy-ı dil-güşāda bir eser ḳaṣd eyleyüp
İtdi bu ḳaṣr-ı feraḥ-baḫşı bu resm üzre binā

sarāy-ı ġam:

1. **sarāy-ı ġam:**
Gazel 526
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gam sarayı.
Serīr-i rifʿati pīrāye-i derd ü elemdür hep
Ḫarāb olsun sarāy-ı ġam ʿaceb kāşānedür şimdi

sarāy-ı rifʿatüñden:

1. **sarāy-ı rifʿatüñden:**-*üñ, -den*
Gazel 425
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüce saray.
Sen ol sulṭān-ı vālā-rütbesin kim oldı bu gerdūn
Sarāy-ı rifʿatüñden bir nişāne yā Resūla'llāh

şarf eyle:

1. **şarf eyle:**
Matla 195
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Harcamak; kullanmak, tüketmek II feda etmek.
Sāʿat-i vāḥidedür ʿömr-i cihān
Sāʿati ṭāʿate ṣarf eyle hemān

2. **şarf eyle:**
Tahmis 2
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Harcamak; kullanmak, tüketmek II feda etmek.
Anlaruñ medḥine ṣarf eyle dem-ā-dem nefesi
Ṭut sözüm ʿāşıḳ iseñ eyleme ġayre hevesi

şarf eylese:

1. **şarf eylese:**-*se*
Tarih 28
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Harcamak, tüketmek.
Midḥāt-i ẕātı meʿānīsin beyān mümkin degül
Ekser-i evḳatini ṣarf eylese ʿabd-i eḳal

şarf iderem:

1. **şarf iderem:**-*er, -em*
Kaside 26
Mısra: **195**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Harcamak.
Cemīʿ-i vaḳtüm ḫayr-ı duʿāya ṣarf iderem
Bu ġamda eyler ise fażl-ı Ḥaḳ beni incā

şarf itme:

1. **şarf itme:**-*me*
Kaside 22
Mısra: **75**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Harcamak.
Benüm basṭ-ı maḳālüm resm-i meddāḥīye ṣarf itme
Resūlüñ ḫādim-i naʿt-i şerīfi itmez ıṭrāyı

şarf itmek:

1. **şarf itmek:**-*mek*
Gazel 448
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Harcamak.
Bu bāzāruñ ser-āmed müşterīsi şimdi ben oldum
Ki naḳd-i ʿaḳlı ṣarf itmek murādum cümle ḫūbāna

şarf ola:

1. **şarf ola:**-*a*
Rübai 252
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Harcanmak; kullanılmak, tüketilmek.
Cān ü dili ḳıl şevḳ-ı ʿubūdiyyete ẕarf
Her bir nefesüm tā ola ezkāruña ṣarf

şarf oldı:

1. **şarf oldı:**-*dı*
Rübai 209
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Harcanmak; kullanılmak, tüketilmek.

Taḥṣīl-i metāʿ-ı
uḫrevī eylemedüm
Ṣarf oldı hevāya māye-i
ʿömr-i ʿazīz

şarf-ı hevā eyledüñ:

1. **şarf-ı hevā eyledüñ:**-*dü, -ñ*
Tahmis 2
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arzu ve isteği boş yere harcama, zay'i etmek.
Ey Naḥīfī hiçe bir żāyiʿ idüp eyyāmı
Eyledüñ ṣarf-ı hevā māye-i ṣubḥ u şāmı

şarf-ı maḳdūr eylese:

1. **şarf-ı maḳdūr eylese:**-*se*
Rübai 165
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güç sarf etmek, çok gayret göstermek.
Ḳul her ne ḳadar eylese ṣarf-ı maḳdūr
Maḥṣūl-ı mesāʿīsi olur ʿacz ü ḳuṣūr

şarf-ı maḳdūr itmededür:

1. **şarf-ı maḳdūr itmededür:**-*me, -de, -dür*
Kaside 27
Mısra: **120**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güç sarf etmek.
Gerçi bu daʿvī-i küstāḫ degüldür ḥaddim
Söz hemān itmededür saʿy ile ṣarf-ı maḳdūr

şarf-ı nigāh itdigüme:

1. **şarf-ı nigāh itdigüme:**-*dig, -üm, -e*
Gazel 43
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bakmak, bakış sarf etmek.
Baḳma her bir ṣaneme ṣarf-ı nigāh itdigüme
Sañadur meyl ü maḥabbet saña ey māh saña

şarf-ı ẕihn iderse:

1. **şarf-ı ẕihn iderse:**-*er, -se*
Gazel 109
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aklı kullanmak.
Baṣīret ehli n'ola ṣarf-ı ẕihn iderse müdām
Kitāb-ı ṣubḥ u mesā nüsḫa-i müceddeddür

şarıl:

1. **şarılur:**-*ur*
Gazel 261
Mısra: **8**
Bir şeyin üzerine bir veya birkaç kez dolanmak.
ʿAcebā ince meyānuñ bāña peyveste midür
Ṣarılur mı āña āyā dil-i nālān ṣaf ṣaf

2. **şarılmaḳ:**-*mak*
Gazel 468
Mısra: **9**
Sarmak, kucaklamak.
Meyān-ı yāra ṣarılmaḳ ümmīdin eyler imiş
ʿAdāvet eyledüm el-ḥaḳ raḳīb-i ġaddāra

şarīr-i ḫāme-i siḥr-āveri:

1. **şarīr-i ḫāme-i siḥr-āveri:**-*i*
Gazel 345
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sihir getiren kaleminin gıcırtısı.
Vaṣf-ı ḥüsnüñde ṣarīr-i ḫāme-i siḥr-āveri
Tā-be-maḥşer reşk-sāz-ı çeng-i Nāhīd eyledüm

şarīr-i ḫāmeme:

1. **şarīr-i ḫāmeme:**-*me*
Gazel 239
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kalem gıcırtısı.
Gülşende vaṣf-ı laʿlüñi yazduḳça sevdigüm
Oldı ṣarīr-i ḫāmeme her berg-i ġonçe gūş

şarḳ u ġarb:

1. **şarḳ u ġarb:**
Kıt'a 45
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Doğu ve batı II tüm dünya, herkes.
İki cānibde iki bāb aña şāhiddür kim
Şarḳ u ġarb ola aña mevhibe-i Sübḥānī

şarḳ u ġarba:

1. **şarḳ u ġarba:**-*a*
Kıt'a 47
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Doğu ve batı II tüm dünya, herkes.
Nafīẕü'l-ḥükm ola şarḳ u ġarba fermān-ı müdām
Zīb-i taḫt-ı salṭanat olsun vücūd-ı esʿadi

şarḳ u ġarbı:

1. **şarḳ u ġarbı:**-*ı*
Kaside 13
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Doğu ve batı II tüm dünya, herkes.
Müşerref itmiş iken şarḳ u ġarbı bī-ẕıl iḥsānuñ
Nihāndur sāye-i ẕātuñ yesār üzre yemīn üzre

2. **şarḳ u ġarbı:**-*ı*
Kaside 19
Mısra: **174**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Doğu ve batı II tüm dünya, herkes.

Ḥükmine rām eylesün
fermān-revā-yı bī-miṯāl
Berr ü baḥri şarḳ u ġarbı
yaʿnī cümle kişveri

şarrāf-ı felek:

1. **şarrāf-ı felek:**
Kaside 8
Mısra: **233**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kader sarrafı, talih kuyumcusu.
Bilse ger ḳıymet-i güftārımı
ṣarrāf-ı felek
Beni eyler ebedī gūş u dile
zīver-kār

sarrāf-ı ḥāzik:

1. **sarrāf-ı ḥāẕiḳ:**
Gazel 156
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Usta sarraf.
Cevāhir ḳıymetin sarrāf-ı
ḥāẕiḳ fehm ider elbet
Bilen ḳadr-i edā-yı naẓmuñ
ol ṣāḥib-baṣīretdür

şarşar:

1. **şarşarı:**-*ı*
Kaside 19
Mısra: **50**
Fırtına.
Tünd-bād-ı heybetinden ol
Sikender-şevketüñ
Oldı ṭārī fülk-i aʿdāya felāket
ṣarṣarı

şarşar-ı bād-ı ḥazān itmiş:

1. **şarşar-ı bād-ı ḥazān itmiş:**-*miş*
Kaside 8
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sonbaharın soğuk esen rüzgarı etmek.
Ṣarṣar-ı bād-ı ḥazān itmiş
iken ʿālemde
Naḫl-i pür-bār-ı ṣafā-perveri
bī-berg ü bār

şarşar-ı fenāyı:

1. **şarşar-ı fenāyı:**-*yı*
Gazel 458
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yokluk fırtınası.
Ey gül bahār-ı ḥüsne tā böyle
ġırra olma
Gör ṣarṣar-ı fenāyı baḳ
tündī-i ḥazāna

şarşar-ı ġam:

1. **şarşar-ı ġam:**
Kaside 19
Mısra: **93**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gam rüzgarı.
Ṣarṣar-ı ġam ol ḳadar oldı
vezān bāġ-ı dile
Şāh-ı naḫlistān-ı şevḳuñ
ḳalmadı berg ü beri

şarşar-ı pür-gerd:

1. **şarşar-ı pür-gerd:**
Gazel 42
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Toprakla dolu şiddetli rüzgar.
Ġurūr ile gel aṣḥāb-ı derūnı
ḫāksār itme
Göz açdurmaz saña bir
ṣarṣar-ı pür-gerd olur peydā

şart:

1. **şarṭınca:**-*ınca*
Gazel 471
Mısra: **2**
Vaziyet, hal.
İtmezüz ġayra naẓar ʿāşıḳına
yār olsa
Kişinüñ sevdigi şarṭınca
vefā-dār olsa

şarṭ-ı edeb:

1. **şarṭ-ı edeb:**
Gazel 461
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnsanın hatâya düşüp utanılacak şeyler yapmasını önleyen, yerinde ve ölçülü davranmasını sağlayan meleke, söz ve davranışlardaki ölçülülük, her hususta haddini bilip sınırı aşmama, terbiye, nezâket, zarâfet kuralları.
Ḳula şarṭ-ı edeb resm-i
ʿubūdiyyetde vācibdür
Rıżā-yı pāk-i Mevlāya
riʿāyet ḳıl ṣadāḳatle

şarṭ-ı evvel:

1. **şarṭ-ı evvel:**
Kaside 23
Mısra: **43**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İlk şart.
Duʿāya şarṭ-ı evvel ṣıdḳ-ı dil
cezm-i icābetdür
Mürāʿāt idelüm tā kim icābet
der-ḳażā gelsün

şarṭ-ı ḥakīkat:

1. **şarṭ-ı ḥaḳīḳat:**
Gazel 159
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hakikatın şartı.
Ḫāṭır-ı maḥzūnı ṣor şarṭ-ı
ḥaḳīḳat böyledür
Al ele göñlüm ki ādāb-ı
maḥabbet böyledür

şarṭ-ı maḥabbet:

1. **şarṭ-ı maḥabbet:**
Gazel 125
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevginin, aşkın kuralı, gereği.
O Leylī-ṭalʿatuñ ʿışḳıyla var
hem-ḥāl-i Ḳays ol kim
Dilā şarṭ-ı maḥabbet ʿaḳl ile
bīgāne olmaḳdur

2. **şarṭ-ı maḥabbet:**
Gazel 324
Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevginin, aşkın kuralı, gereği.
Budur şarṭ-ı maḥabbet kim cihānda
Yanup āteşlere reşk-i sipend ol

<u>şarṭ-ı ʿubūdiyyetüñi:</u>

1. **şarṭ-ı ʿubūdiyyetüñi:**-*üñ, -i*
Rübai 531
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kulluk, kulluğun gereklerini daha dikkatli bir şekilde yerine getirme, ileri derecede ibâdet ve kulluk etme şartı.
Fehm itdüñ ise maʿnī-i keyfiyyetüñi
İcrā idegör şarṭ-ı ʿubūdiyyetüñi

<u>şarṭ-ı ʿuzleti:</u>

1. **şarṭ-ı ʿuzleti:**-*i*
Gazel 516
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir köşeye çekilme şartı.
Nev-bahār itdi güẕer ben seyr-i gülzār itmedüm
Ol ḳadar göñlüm mürāʿāt itdi şarṭ-ı ʿuzleti

<u>şaʿşaʿa:</u>

1. **şaʿşaʿadan:**-*dan*
Matla 198
Mısra: **1**
Parlaklık.
Baḳılmaz oldı o ḥüsn-i cemāle şaʿşaʿadan
Kitāb-ı ḥüsnüñi ḳaldı gözüm muṭālaʿadan

<u>şaşt-dīde:</u>

1. **şaşt-dīde:**
Gazel 101
Mısra: **9**
Baş parmağın yay çekilen yerini görmüş.
Gūyā ki şaşt-dīde kemāndur ol ebruvān
Müjgān-ı yār ʿaynı ile tīr-i cestedür

<u>şat:</u>

1. **şatma:**-*ma*
Gazel 459
Mısra: **10**
Bir malı veya mülkü para karşılığı elden çıkarmak.
Būse-i ḫālüñ dirīġ itme dil-i bīmārdan
Ṣatma ʿuṣṣāḳ-ı perīşān-ḥāli luṭf it bir ceve

<u>satr:</u>

1. **saṭrı:**-*ı*
Kaside 19
Mısra: **80**
Satır, yazı sırası.
Ḫaṭṭ-ı pāküñdür muḥaḳḳaḳ dil-pesend-i kāʾināt
Olsa her saṭrı n'ola levḥ-i kemālüñ zīveri

<u>şavāb:</u>

1. **şavāb:**
Gazel 145
Mısra: **6**
Doğru, doğru davranış, doğru düşünce.
ʿAceb mi çeşmine yeksān gelürse luṭf u ġażab
Ḫaṭā da eylese mestāneye ṣavāb gelür

<u>şavb-ı maḳṣūda:</u>

1. **şavb-ı maḳṣūda:**-*a*
Tarih 8
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Amaç/gaye yönü, tarafı.
Ercaiʿ emrine teveccüh idüp
Cān ile gitdi ṣavb-ı maḳṣūda

<u>şavlet-güster:</u>

1. **şavlet-güster:**
Rübai 153
Mısra: **2**
Hücumu yayan.
Olmışdı Zübeyr o merd-i pākīze-siyer
Evṣāf-ı şefāʿat ile ṣavlet-güster

<u>şavt:</u>

1. **şavt:**
Rübai 9
Mısra: **3**
Ses, şarkı, cıvıltı, ötüşme.
Bu ṣavt ile eyler idi tevḥīd-i Ḫudā
-

<u>şavt-ı ceres:</u>

1. **şavt-ı ceres:**
Gazel 231
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çanın sesi.
Nāle-i āh el-firāḳ ile pür itdi gūşumı
Pīş-i rāhumda güẕārān eyleyen ṣavt-ı ceres

<u>şavt-ı ġurāb:</u>

1. **şavt-ı ġurāb:**
Gazel 60
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Karga sesi.
Ḫilāf cins ile ṣoḥbet belādur ehl-i dile
İder şikeste-edā ʿandelībi ṣavt-ı ġurāb

<u>şavt-ı ḥazīn olsa:</u>

1. **şavt-ı ḥazīn olsa:**-*sa*
Gazel 434
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gamlı ses olmak.
Nevā-yı ney gibi vecd ü semāʿ itdürse ʿuṣṣāḳa
Bize taḥrīk-i derd-i ʿışḳa bir ṣavt-ı ḥazīn olsa

şavt-ı nāḳūs:

1. **şavt-ı nāḳūs:**
Gazel 233
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çan sesi.
Ey göñül kūyına varduḳça fiġān eyleme kim
Girmez ol muġ-beçenüñ gūşına ṣavt-ı nāḳūs

şavt-ı şīveden:

1. **şavt-ı şīveden:**-*den*
Gazel 375
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnleyiş sesi.
Benüm sensüz ṣafā-yı ḫāṭırum yoḳ seyr-i gülşenden
Nevā-yı bülbüli farḳ itmez oldum ṣavt-ı şīveden

şavt-ı şīvedür:

1. **şavt-ı şīvedür:**-*dür*
Gazel 31
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnleyiş sesi.
Ey nihāl-i ʿişve sensüz ʿazm-i gülzār eylesem
Naġme-i murġān-ı gülşen ṣavt-ı şīvedür baña

şavt-ı şīvenüm:

1. **şavt-ı şīvenüm:**-*üm*
Gazel 327
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnleyiş sesi.
Ḫāk olursam kūyuña yüz sürmeden tā ḥaşre dek
Ehl-i ḳabri cümle bīdār ide ṣavt-ı şīvenüm

saʿy:

1. **saʿy:**
Gazel 69
Mısra: **8**
Çaba, gayret.
Be meded çözme daḫi kākül-i bend-i siyehi
Aña berdāre ḳuluñ saʿy ile ḳıl ḳayd-ı ḥayāt

2. **saʿyüñ:**-*uñ*
Gazel 462
Mısra: **17**
Çaba, gayret.
Gösterme ḫalḳa kendüñi saʿyüñ hebā olur
Ṭāʿāt-ı Ḥaḳda ẕerḳ u riyādan ne fāʾide

3. **saʿy:**
Kaside 1
Mısra: **24**
Çaba, gayret.
Eyleme rūḥ-ı ʿazīzuñ cevr ile āzurde gel
Cismüñ saʿy ile ḳıl feyż-i ṣafādan behre-yāb

4. **saʿy:**
Kaside 27
Mısra: **120**
Çaba, gayret.
Gerçi bu daʿvī-i küstāḫ degüldür ḥaddim
Söz hemān itmededür saʿy ile ṣarf-ı maḳdūr

5. **saʿyüñi:**-*üñ, -i*
Kaside 27
Mısra: **4**
Çaba, gayret.
Rāḥat-ı ʿāleme saʿy itmedesin şām ü seḥer
Saʿyüñi Rabb-i Şekūr eyleye saʿy-i meşkūr

saʿy eyle:

1. **saʿy eyle:**
Gazel 484
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çalışmak, çabalamak.
Saʿy eyle cebr-i ḫāṭıra olmazsa ḳudretüñ
Senden cihānda kimseler şikeste olmaya

saʿy eyler:

1. **saʿy eyler:**-*r*
Kıt'a 38
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çalışmak, çabalamak.
Tevekkül ehline bī-kes diyü taḥḳīre saʿy eyler
Tefekkür eylemez mi bilmezem Mevlā-yı Sübḥānı

saʿy iderseñ:

1. **saʿy iderseñ:**-*er, -se, -ñ*
Gazel 500
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çalışmak, mücadele etmek.
Biñ saʿy iderseñ olmaz maḳṣūduñ üzre ʿişret
Ḳābil olursa eyle bir ẕevḳ-ı ittifāḳī

saʿy idüp:

1. **saʿy idüp:**-*üp*
Kaside 9
Mısra: **35**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çalışmak, mücadele etmek.
Saʿy idüp ṭavf-ı meṭāf-ı āsitān-ı rifʿate
ʿİzzet ü ādāb ile icrā-yı erkān eylesem

2. **saʿy idüp:**-*üp*
Kaside 11
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çalışmak, mücadele etmek.
Saʿy idüp ol şeb rikābuñda senüñ Rūḥu'l-emīn
ʿAzm-i eflāk eyledüñ ikrām-ı lā-yuḥṣā ile

3. **saʿy idüp:**-*üp*
Tahmis 8
Mısra: **37**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çalışmak, mücadele etmek.

Saʿy idüp kimi ṣafā-yı dile himmet-cūyā
Her biri ṭavf-ı güẕergehde taḥiyyat-gūyā

saʿy it:

1. **saʿy it:**
Gazel 82
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çalışmak, mücadele etmek.
Ṣafā-yı ḳalb ile cemʿ-i ḥavāṭıra saʿy it
İder ḥavāssı perīşān tevaġġul-ı ebḥāṣ

2. **saʿy it:**
Gazel 152
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çalışmak, mücadele etmek.
Ṭarīḳ-i maʿrifetde sūz-ı dil taḥṣīline saʿy it
Naḥīfî sūż-ı dil ser-māye-i taḥṣīl-i ʿirfāndur

3. **saʿy it:**
Gazel 461
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çalışmak, mücadele etmek.
Hevāya meyl idüp ġafletle irḫā-yı ʿināndan itme
Bu nefs-i ser-keşi rām itmege saʿy it riyāżetle

4. **saʿy it:**
Kaside 3
Mısra: **77**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çalışmak, mücadele etmek.
Lāyıḳ-ı ʿafv ü ʿaṭā olmaġa saʿy it yoḫsa
Şübhe yoḳdur kerem ü raḥmetine Raḥmānuñ

5. **saʿy it:**
Matla 19
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çalışmak, mücadele etmek.
Olmaḳ isterseñ eger maḳbūl-ı ḫās-ı kibriyā
Olmasun ḳalbüñde saʿy it ẕerrece kibr ü riyā

6. **saʿy it:**
Rübai 541
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çalışmak, mücadele etmek.
Çün lafẓ-ı ġarīb olma ṣaḳın bīgāne
Saʿy it olasın maḥrem-i bezm-i maʿnī

7. **saʿy it:**
Tahmis 6
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çalışmak, mücadele etmek.
Ne süḫün muḳtebes-i āyet-i esrār-ı ledün
Rāh-ı Ḥaḳda ḥasenāt itmege saʿy it dün ü gün

saʿy itdüm:

1. **saʿy itdüm:**-*dü, -m*
Kaside 24
Mısra: **91**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çalışmak, mücadele etmek.
Bahār-ı devletüñ vaṣfında ben ḥālümce saʿy itdüm
Bugünden ṣoñra düşdi nāz-ı ġayret ʿandelībāna

saʿy itmedesin:

1. **saʿy itmedesin:**-*me, -de, -sin*
Kaside 27
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çalışmak, mücadele etmek.
Rāḥat-ı ʿāleme saʿy itmedesin şām ü seḥer
Saʿyüñi Rabb-i Şekūr eyleye saʿy-i meşkūr

saʿy ḳıl:

1. **saʿy ḳıl:**
Kaside 3
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çalış, mücadele et.
Saʿy ḳıl bunda iken derdiñe dermān idegör
Āh kim olmaya bir gün başuña dermānuñ

2. **saʿy ḳıl:**
Kaside 3
Mısra: **70**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çalış, mücadele et.
Sebeb-i ḫilḳatüni eyle taṣavvur gāhī
Saʿy ḳıl ṭāʿatine Ḫālıḳ-ı bī-hemtānuñ

3. **saʿy ḳıl:**
Tahmis 1
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çalış, mücadele et.
Saʿy ḳıl tā olasın mülḥaḳ-ı mestān-ı Elest
-

saʿy olınsa:

1. **saʿy olınsa:**-*ın, -sa*
Gazel 320
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çalışıp çabalanmak.
Ḳudret-i güftār olurdı saʿy olınsa vaṣfuña
N'eylesün ammā ġam-ı ḥasretle ebkemdür göñül

saʿy ü ṭalebüm:

1. **saʿy ü ṭalebüm:**-*üm*
Rübai 154
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
İstek ve çaba.
Senden baña olmazsa ʿināyet yā Rab
Saʿy ü ṭalebüm cümle ġam-ender-ġam olur

şāyān:

1. **şāyān:**
Kaside 22
Mısra: **16**
Layık, yaraşır, uygun.
O şeh kim ḫidmet-i Mekke Medīne faḫr-ı ẕātıdur
Niçe tanẕīr olur şāyān aña Dārāb u Dārāyı

şāyān eyle:

1. **şāyān eyle:**
Rübai 465
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Layık, yakışır eyle.
Yā Rab beni elṭāfuña şāyān eyle
Müşkillerümi ḫayr ile āsān eyle

şāyān ide:

1. **şāyān ide:**-*e*
Kıt'a 24
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Layık görmek.
Bunı taḥrīr iden aṣḥāb-ı keremden umaram
Bu Naḥīfīyi ide ḫayr-ı duʿāya şāyān

şāyān iderse:

1. **şāyān iderse:**-*er, -se*
Gazel 399
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Layık görmek.
ʿİḳāba ʿadl-i Ḥaḳ şāyān iderse pāy-ı ʿiṣyānum
Ẕuhūr eyler yine āh-ı nedāmet cilve-gāhumdan

şāyān it:

1. **şāyān it:**
Murabba 2
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Layık görmek.
Rıżā-yı pāküñ iḥsān it
Bizi tevfīḳa şāyān it

2. **şāyān it:**
Murabba 9
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Layık görmek.
Bizi fażluñla şādān it
ʿAṭā vü luṭfa şāyān it

3. **şāyān it:**
Rübai 80
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Layık görmek.
Ben ẕerreyi mihr ü fażluña şāyān it
Luṭfuñla mezāriʿ-i dilüm reyyān it

şāyān ḳıl:

1. **şāyān ḳıl:**
Rübai 423
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uygun, münasip kılmak.
Fażluñla idüp maẕhar-ı luṭf u iḥsān
Yā Rab beni ḳıl devlet-i ʿışḳa şāyān

şāyān ola:

1. **şāyān ola:**-*a*
Kaside 19
Mısra: **127**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Layık olmak; ulaşmak, erişmek.
Bir naẕar iḳbāl-i şāhīye meger şāyān ola
İltifāt-ı kemterīninden bula zīb ü feri

şāyān ü eḥaḳ olduñ:

1. **şāyān ü eḥaḳ olduñ:**-*du, -ñ*
Tahmis 4
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Layık ve yaraşır olmak.
Esbaḳ-i ḫalḳ-ı cihānsın saña ʿālem mülḥaḳ
Ḳurb-ı ḫāṣa n'ola olduñ ise şāyān ü eḥaḳ

şāyān ü ḥarī:

1. **şāyān ü ḥarī:**
Kaside 19
Mısra: **158**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Müstahak ve layık.
Budur ümmid ola nevʿ-i maʿrifet cins-i hüner
Şimdi tamġā-yı ḳabūl-i ḫalḳa şāyān ü ḥarī

şāyān-ı ʿafv eyle:

1. **şāyān-ı ʿafv eyle:**
Gazel 408
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Affa layık eylemek.
Beni luṭf-ı şefāʿatle n'ola şāyān-ı ʿafv eyle
Olınca rūz-ı pür-sūz-ı ʿadālet yā Resūla'llāh

şāyān-ı ʿayār-ı iʿtibār eylemez:

1. **şāyān-ı ʿayār-ı iʿtibār eylemez:**-*mez*
Matla 88
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Itibar değerinin layığı.
Kīmyā olsam ele almaz beni ol şīvekār
Eylemez ben ḫāki şāyān-ı ʿayār-ı iʿtibār

şāyān-ı cezā:

1. **şāyān-ı cezā:**
Rübai 206
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cezalandırmaya müstehak.
Şāyān-ı cezā ehl-i ḫaṭā bir ḳuluñam
Fermān senüñ ey pādişeh-i bī-enbāz

şāyān-ı cinān olalar:

1. **şāyān-ı cinān olalar:**-*a, -lar*
Kaside 8
Mısra: **163**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cennetin layığı olmak.
Olalar maġfiret-i Ḥaḳḳ ile şāyān-ı cinān
Vālideynüm aḫāvātumla ḳamu ḳavm ü tebār

şāyān-ı gūş-ı iʿtibār eylemezler:

1. **şāyān-ı gūş-ı iʿtibār eylemezler:**-*mez, -ler*
Gazel 349
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İtibar kulağına layık eylemek II önem vererek kulak vermek.
Eylemezler hīç beni şāyān-ı gūş-ı iʿtibār
İʿtiḳād-ı müddeʿīde gūyiyā efsāneyem

şāyān-ı ʿıḳāb olma:

1. **şāyān-ı ʿıḳāb olma:**-*ma*
Kaside 1
Mısra: **42**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cefaya layık olmak.
Gel teẕekkür ḳıl vāʿīdi lafẓa-i taṣʿīdden
Ārzū-yı nefsi terk it olma şāyān-ı ʿıḳāb

şāyān-ı ʿıyd-ı vuṣlat eyle:

1. **şāyān-ı ʿıyd-ı vuṣlat eyle:**
Gazel 412
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşma bayramının layığı eylemek.
Beni şāyān-ı ʿıyd-ı vuṣlat eyle kendi luṭfuñla
Dil ü cān rāh-ı ʿışḳuñda fedādur yā Resūla'llāh

şāyān-ı merhem-i vuṣlat:

1. **şāyān-ı merhem-i vuṣlat:**
Gazel 280
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşma ilacının layığı.
Degül miyem daḫi şāyān-ı merhem-i vuṣlat
Beni bu ḥāle ḳodı fürḳat es-selāmu ʿaleyk

şāyān-ı raḥm olmaz:

1. **şāyān-ı raḥm olmaz:**-*maz*
Gazel 156
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Merhamete layık olmak.
Daḫi şāyān-ı raḥm olmaz mı dergāh-ı maḥabbetde
O bī-dil mübtelā kim bunca dem mehcūr-ı vuṣlatdur

şāyan-ı raḥmet it:

1. **şāyan-ı raḥmet it:**
Kaside 26
Mısra: **308**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Merhametine layık etmek.
Bu ḳavl-i mülhemi faẕluñla eyleyüp taṣdīḳ
Bu ʿabd-i mücrimi şāyan-ı raḥmet it ferdā

şāyān-ı rıżā-yı pāküñ eyle:

1. **şāyān-ı rıżā-yı pāküñ eyle:**-*üñ*
Rübai 383
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz rızanın layığı eylemek.
Eyle beni şāyān-ı rıżā-yı pāküñ
ʿAfv eyle dil-i zār-ı ḫaṭā-ālūdum

şāyān-ı şefāʿat eyle:

1. **şāyān-ı şefāʿat eyle:**
Gazel 312
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şefaatin layığı eylemek.
Eyle şāyān-ı şefāʿat Ḥażret-i Ḥaḳdan beni
Maṭlabum ḳıl rūz-ı maḥşer maẓhar-ı feyż-i ḥuṣūl

2. **şāyān-ı şefāʿat eyle:**
Rübai 87
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şefaatine ulaşan eylemek.
Ben mücrimi şāyān-ı şefāʿat eyle
Görsün niçedür rütbe-i ʿafvüñ ümmet

şāyān-ı şefāʿat olan:

1. **şāyān-ı şefāʿat olan:**-*an*
Kaside 7
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şefaatin layığı olmak.
Küstāḫlıġum bāʿiṣ ola ʿafv-i Ḫudāya
Maḥşerde olan ben daḫi şāyān-ı şefāʿat

şayd:

1. **şayd:**
Gazel 257
Mısra: **6**
Av.
Bend olup ʿışḳıyla ḳalmasına bāʿiṣ murġ-ı dil
Ṣayd içün ʿuşşāḳını ol nāzenīn ḳılmış ṭuzaġ

şayd eyleyemez:

1. **şayd eyleyemez:**-*ye, -mez*
Rübai 532
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Avlanmak.
Bir vech ile maḳṣūdını ṣayd eyleyemez
Vaḳf-ı küre olmayınca şest-i māhī

şayd iden:

1. **şayd iden:**-*en*
Gazel 81
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Avlamak, av etmek.
O ṣaḥn-ı bāġ-ı kūyuñda ġarībi ṣayd iden sensin
Yine sensin bu dāma ben giriftār olmaġa bāʿiṯ

şayd-gāh:

1. **şayd-gāhuñda:**-*un, -da*
Gazel 323
Mısra: **12**
Avlanma yeri, avlak.
Cān virür āṣüfteler kūyuñda reftāruñ görüp
Ṣayd-gāhuñda hele bir gün şikār eksük degül

şaydgāh-ı fitnedür:

1. **şaydgāh-ı fitnedür:**-*dür*
Gazel 44
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Fitnenin av yeri.
Ṣaydgāh-ı fitnedür oldum helāk-i ġayretüñ
Olma ey āhū-yı ḥüsnüm el-ḥaẕer yād-āşinā

şayd-gāh-ı vuṣlata:

1. **şayd-gāh-ı vuṣlata:**-*a*
Gazel 400
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşmanın av yeri.
Gelürsin ṣayd-gāh-ı vuṣlata bir gün ayaġuñla
Ḫalāṣ olmazsın ey āhū-nigeh dām-ı füsūnumdan

şayd-ı cān:

1. **şayd-ı cān:**
Gazel 12
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnleyen canı avlamak, öldürmeye çalışmak.
Ġarażuñ ṣayd-ı cān imiş bildüm
O vefālar cefā imiş maḥżā

şayd-ı dildāra:

1. **şayd-ı dildāra:**-*a*
Gazel 177
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzelleri, sevgilileri avlama.
Naḳd-i cān beẕl idenüñ zīver-i āġūşı olur
Ṣayd-ı dildāra ne teshīr ü ne esmā dirler

şayd-ı şīr eyledi:

1. **şayd-ı şīr eyledi:**-*di*
Tahmis 10
Mısra: **44**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aslanı ayvalamak.
Dil-i pür-tābı şikār itdi o çeşm-i cādū
Ṣayd-ı şīr eyledi gūyā ki hemān bir āhū

sāye:

1. **sāyeme:**-*m, -e*
Gazel 50
Mısra: **5**
Gölge.
Sāyeme biñ şevḳ ile ḳaṣd-ı taʿalluḳ eylesem
Dīde-i taṣvīre eylerdi işābet reng-i ḫ∨āb

2. **sāyesin:**-*si, -n*
Gazel 99
Mısra: **5**
Gölge ‖ himaye, gözetme.
Serv-ḳaddüñ sāyesin eyler ṭaleb bī-çāreler
Anlara ol ḳadd ü ḳāmet serv-i bālādan leẕīẕ

3. **sāyeñ:**-*ñ*
Gazel 117
Mısra: **10**
Gölge.
Pīş ü pesüñde şevḳ ile rū-māl olup gider
Sāyeñ de saña bencileyin mübtelā mıdur

4. **sāyesinüñ:**-*si, -nüñ*
Gazel 188
Mısra: **5**
Gölge.
İstemez sāyesinüñ düşdigini ḫāke bile
Sevdigüm ʿādet-i iḥsānı taʿallüm mi ider

5. **sāyeñi:**-*ñ, -i*
Gazel 406
Mısra: **9**
Gölge ‖ himaye, gözetme.
ʿUluvv-i ḳadrüñe şāhid yeter kim sāyeñi mevlā
Muʿallā ḳıldı düşmekden bu ḫāk-i vāpesin üzre

6. **sāyeñe:**-*ñ, -e*
Kaside 8
Mısra: **104**
Gölge.
Sensin ol pādişeh-i mülk-i siyādet ki senüñ
Oldı ḫūrşīd-i felek sāyeñe taḫt-ı zer-kār

7. **sāyesinde:**-*si, -n, -de*
Tarih 1
Mısra: **30**
Gölge ‖ himaye, gözetme.
Mübārek eylesün mevlā ḳudūm-ı şevket-efrūzın
Maṣūn itsün dem-ā-dem sāyesinde müstemendānı

sāye şaldı:

1. **sāye şaldı:**-*dı*
Kaside 19
Mısra: **107**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gölgelemek; korumak, saklamak, gizlemek.
Kim vücūd-ı bī-naẕīrüñ sāye şaldı āleme
Merḥabā ey bī-kesānuñ dest-gīr ü yāveri

sāye-baḫş olduḳça:

1. **sāye-baḫş olduḳça:**-*duḳça*
Tarih 16
Mısra: **34**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gölge bahşetmek, yardım etmek.
Mihr olur bürc-i ḥamelden çehre-fersā-yı şenā
Sāye-baḫş olduḳça ol şāh-ı muʿallā bār-gāh

sāye-baḫş olduñ:

1. **sāye-baḫş olduñ:**-*du, -ñ*
Gazel 411
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gölge bahşetmek, yardım etmek.
O ḫāk-i dil-güşā kim sāye-baḫş olduñ saʿādetle
Benüm cānum fedā ol reh-güẕāra yā Resūla'llāh

sāye-baḫş-ı cümle-i ʿālem itdi:

1. **sāye-baḫş-ı cümle-i ʿālem itdi:**-*di*
Tarih 1
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyanın tamamına gölge etmek II mecazen himaye etmek.
Vücūd-ı pākin itdi sāye-baḫş-ı cümle-i ʿālem
İdüp ẕāt-ı şerīfin zīver-i ṣadr-ı cihān-bānī

sāye-baḫş-ı ḫıṭṭa-i ʿālem:

1. **sāye-baḫş-ı ḫıṭṭa-i ʿālem:**
Tarih 20
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyadaki memleketlerin gölge bağışlayanı II dünya ülkelerinin hâmisi.
Muḥammed Ḫān-ı Ġāzī sāye-baḫş-ı ḫıṭṭa-i ʿālem
Şehenşāh-ı muʿaẓẓam nām-dār-ı ẓıll-ı Yezdānī

sāye-baḫş-ı milket-i ʿālem olup:

1. **sāye-baḫş-ı milket-i ʿālem olup:**-*up*
Gazel 417
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya mülkünün gölge bağışlayanı II dünya mülkünün hâmisi.
Olup şerʿ-i şerīfüñ sāye-baḫş-ı milket-i ʿālem
Ḳıyām-ı ḥaşre dek oldı müʾebbed yā Resūla'llāh

sāye-baḫş-i milket-i ʿirfān:

1. **sāye-baḫş-i milket-i ʿirfān:**
Gazel 13
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Irfan mülkünün yardım bahşeden gölgesi.
Ol risālet taḫtına sulṭān Muḥammed Muṣṭafā
Sāye-baḫş-i milket-i ʿirfān Muḥammed Muṣṭafā

sāye-bān:

1. **sāye-bān:**
Kaside 13
Mısra: **26**
Gölgelik, büyük çadır.
Melekler pās-bān ol āsitān-ı āsumān-ḳadre
Felekler sāye-bān ol ḥücre-i raḥmet-ḳarīn üzre

sāyebān itseydi:

1. **sāyebān itseydi:**-*se, -ydi*
Gazel 249
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gölgelik etmek, ışığa engel olmak II koruyup gözetmek.
Şāh-ı mülk-i şevḳ olurdum ger tenezzül eyleyüp
Sāyebān itseydi perrin murġ-ı ʿAnḳā-yı neşāṭ

sāye-bān-ı fażl-ı rabbānī oldı:

1. **sāye-bān-ı fażl-ı rabbānī oldı:**-*dı*
Kaside 13
Mısra: **57**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın faziletli gölgeliği olmak.
Livāʾu'l-ḥamdüñ oldı sāye-bān-ı fażl-ı Rabbānī
ʿAṭāyā-yı ilāhīden ʿibād-ı müʾminīn üzre

sāye-bān-ı ʿişretüm:

1. **sāye-bān-ı ʿişretüm:**-*üm*
Gazel 354
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İşret meclisinin gölgeliği.
Baña gülşen gülşen-i ḥüsn-i Ḫudā-dāduñ yeter
Sāye-i serv-i ḳaddüñdür sāye-bān-ı ʿişretüm

şāyed:

1. **şāyed:**
Gazel 84
Mısra: **6**
"Eğer" şayet, koşul anlamı veren edat.

Niçün ehl-i ʿışḳa uyduñ ider iseñ bil ṣūfiyā
İde şāyed bu mecāzī ʿışḳ Ḥaḳla imtizāc

2. **şāyed:**
Gazel 93
Mısra: **14**
"Eğer" şayet, koşul anlamı veren edat.
Gel ey Naḥīfī ḳıl ḥaẕer her mehveşe itme naẕar
Şāyed seni pā-māl ider ḫūbān-ı serv-endām-ı ʿıyd

3. **şāyed:**
Gazel 246
Mısra: **7**
"Eğer" şayet, koşul anlamı veren edat.
Şāyed taḥammül itmeye diller cemālüñe
İtme esīr-i ġamzeñ olam bī-niḳāb raḳṣ

4. **şāyed:**
Gazel 315
Mısra: **5**
"Eğer" şayet, koşul anlamı veren edat.
Görünce ḥālümi şāyed taraḥḥum eyleyesin
Gözüñle gör beni ey ṣūḫ-ı şeh-levendüm gel

5. **şāyed:**
Gazel 400
Mısra: **10**
"Eğer" şayet, koşul anlamı veren edat.
Belā-yı ʿışḳı gör benden cüdā ol ey ġam-ı dünyā
Sirāyet eyleye şāyed saña derd-i füzūnumdan

6. **şāyed:**
Kaside 23
Mısra: **7**
"Eğer" şayet, koşul anlamı veren edat.
Görince raḥm ide şāyed firāş-ı ġamda bīmārın
Beni görsün göziyle gelsün ol mest-i cefā gelsün

<u>sāyedār-ı āsumān-ı ercümendüñdür:</u>

1. **sāyedār-ı āsumān-ı ercümendüñdür:**-*düñ, -dür*
Gazel 100
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şerefli gökyüzünün hâmisi.
Felekler sāyedār-ı āsumān-ı ercümendüñdür
Melekler ṣaf-nümā-yı ḫidmet-i ḥavra-pesendüñdür

<u>sāye-dār-ı şefḳat it:</u>

1. **sāye-dār-ı şefḳat it:**
Kaside 5
Mısra: **108**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şefkatin gölgeliği etmek II hâmi olmak.
ʿArṣa-i maḥşerde manẕūr-ı nigāh-ı raḥm idüp
Ben ġarībi sāye-dār-ı şefḳat it taḥte'l-livā

<u>sāye-endāz olalı:</u>

1. **sāye-endāz olalı:**-*alı*
Tarih 10
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gölge salmak, himaye etmek.
Sāye-endāz olalı bir taḫt-ı ʿadl-i salṭanat
Hep cihān emn ü emānda ḫalḳ hem her rūzı ʿıyd

<u>sāye-i devletüñde:</u>

1. **sāye-i devletüñde:**-*üñ, -de*
Kaside 25
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Devletin gölgesi.
Sāye-i devletüñde sulṭānum Ṭaleb-i ʿilme iştiġāl itdüm

<u>sāye-i ḳaddüñ:</u>

1. **sāye-i ḳaddüñ:**-*üñ*
Gazel 96
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
(Sevgilinin) Yüce boyunun gölgesi.
Sāye-i ḳaddüñ diler serv-i dil-ārā rūz u şeb
N'ola bir kūteh ḳuluñdur ol daḫi bir müstemend

<u>sāye-i luṭfında:</u>

1. **sāye-i luṭfında:**-*ı, -n, -da*
Kaside 28
Mısra: **45**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Lütuflarının gölgesi.
Sürūr-ālūdeyem ben sāye-i luṭfında ammā kim
Beni maḫẕūn iden bu fikret-i pür-pīç ü tābumdur

<u>sāye-i luṭfuñ:</u>

1. **sāye-i luṭfuñ:**-*uñ*
Gazel 260
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Lütuflarının gölgesi.
İtme dirīġ sāye-i luṭfuñ bu ẕerreden
Ḫūrşīd-i maḥşer itdigi dem ʿarż-ı tāb ü tef

2. **sāye-i luṭfuñ:**-*uñ*
Gazel 406
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Lütuflarının gölgesi.
Ẓılāl-i rifʿatüñ pīrāyedür ʿarş-i berīn üzre
Sebeb oldur ki düşmez sāye-i luṭfuñ zemīn üzre

3. **sāye-i luṭfuñ:**-*uñ*
Gazel 406
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Lütuflarının gölgesi.
Ne ġam germiyyet-i ḫūrşīd-i maḥşerden eger ferdā
Düşerse sāye-i luṭfuñ Naḥīfī-i ḥazīn üzre

4. **sāye-i luṭfuñ:**-*uñ*
Tahmis 2
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Lütuflarının gölgesi.
Eyledi ḥikmet ile ḳāmet-i ẕī-şānuñı rāst
Sidre itse ne ʿaceb sāye-i luṭfuñ der-ḫ∨āst

sāye-i luṭfuñda:

1. **sāye-i luṭfuñda:**-*uñ, -da*
Kaside 27
Mısra: **145**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Lütuflarının gölgesi.
Dād-gārā umaram sāye-i luṭfuñda olur
Dünyede ḫāṭır-ı meksūrum olursa mecbūr

sāye-i müjgān:

1. **sāye-i müjgān:**
Gazel 455
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kirpiklerin gölgesi.
Sāye-i müjgān virür küḥl-i leṭāfet ḫāletin
Sürmeye ḥācet nedür ol çeşm-i fettān üstüne

sāye-i murġ-ı hümā:

1. **sāye-i murġ-ı hümā:**
Kaside 19
Mısra: **67**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hüma kuşunun gölgesi.
Sāye-i murġ-ı Hümā ẓıll-ı hümāyūnuñdadur
Sendedür teʾsīr-i ḫāṣṣū'l-ḫāṣ-ı ẓıll-ı şeh-peri

sāye-i nevbet-i ḥükmüñde:

1. **sāye-i nevbet-i ḥükmüñde:**-*üñ, -de*
Kaside 27
Mısra: **58**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hükmün zamanının gölgesi.
Lāzım oldı hele bu ḫalḳa duʿā-yı ḫayruñ
Sāye-i nevbet-i ḥükmüñde cihān itdi ḥużūr

sāye-i nūr:

1. **sāye-i nūr:**
Kaside 13
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nurlu gölge.
Ḫudā maʿnīde ḳıldı ẕāt-ı pāküñ nūr ile memlūʾ
Ne mümkin sāye-i nūr ola ẓāhir ḫāk ü ṭīn üzre

sāye-i pāküñ:

1. **sāye-i pāküñ:**-*üñ*
Gazel 406
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz,saf gölge.
Münevver eyler iken şeş cihātı şuʿle-i ẕātuñ
Görünmez sāye-i pāküñ yesār üzre yemīn üzre

sāye-i per-i hümā-yı devletüm:

1. **sāye-i per-i hümā-yı devletüm:**-*üm*
Gazel 165
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Talih kuşunun kanadının gölgesi.
Ṭutardum zülfüñi ser-pençe-i himmetle ammā kim
Serümde sāye-i per-i Hümā-yı devletüm yoḳdur

sāye-i salṭanatında:

1. **sāye-i salṭanatında:**-*ı, -n, -da*
Tarih 4
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saltanatının gölgesi.
Sāye-i salṭanatında ola āsūde ʿibād
Ẓulm ü āşūb u fitan ola ʿadīm ü nā-būd

sāye-i serv-i ḳaddüñdür:

1. **sāye-i serv-i ḳaddüñdür:**-*üñ, -dür*
Gazel 354
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
(sevgilinin) servi boyunun gölgesi.
Baña gülşen gülşen-i ḥüsn-i Ḫudā-dāduñ yeter
Sāye-i serv-i ḳaddüñdür sāye-bān-ı ʿişretüm

sāye-i ʿulyāsı:

1. **sāye-i ʿulyāsı:**-*sı*
Kaside 8
Mısra: **63**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüce gölge, himaye.
Gerçi kim sāye-i ʿulyāsı zemīne düşmez
İder efkende dil-i zārı o ḳadd-i şimşār

sāye-i vaṣluñda:

1. **sāye-i vaṣluñda:**-*uñ, -da*
Gazel 95
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşma gölgesi.
Bu Naḥīfī bir ġarībüñdür senüñ ey dil-berā
Sāye-i vaṣluñda ḫoş geçsün ilā-yevmi't-tenād

sāye-i ẕātuñ:

1. **sāye-i ẕātuñ:**-*uñ*
Kaside 13
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın kendi gölgesi.
Müşerref itmiş iken şarḳ u ġarbı bī-ẓıl iḥsānuñ
Nihāndur sāye-i ẕātuñ yesār üzre yemīn üzre

sāye-i zībendeñi:

1. **sāye-i zībendeñi:**-*ñ, -i*
Gazel 148
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Süslü gölge.
Sāye-i zībendeñi pā-māl-i nāz itmekdesin
Ol ġarīb üftāde yoḳsa ʿāṣıḳ-ı zāruñ mıdur

sāye-ṣıfat:

1. **sāye-ṣıfat:**
Gazel 43
Mısra: **4**
Gölge gibi.
Pāy-māl olmaġ içün cilvegeh-i nāzuñda
Dil olur sāye-ṣıfat şevḳ ile hem-rāh saña

sāye-ṣıfat olur:

1. **sāye-ṣıfat olur:**-*ur*
Gazel 463
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gölge gibi olmak.
Ben ẕerre olur sāye-ṣıfat ḫāk ile yeksān
Ger sende olan mihr ü vefā zāʾil olursa

sāyesin ṣala:

1. **sāyesin ṣala:**-*sin, -a*
Kaside 24
Mısra: **100**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gölgelemek; korumak, saklamak, gizlemek.
Zemīn iḥyā olup tā maḳdem-i evvel-bahār ile
Ṣala naḫl-i şerāfet sāyesin her bāġ u bustāna

şāyeste:

1. **şāyestedür:**-*dür*
Gazel 500
Mısra: **17**
Layık, uygun, yaraşır.
Şāyestedür Naḥīfī bu naẓm-ı dil-güşāya
Selmān olursa teslīm taḥsīn iderse Bāḳī

2. **şāyeste:**
Kaside 19
Mısra: **32**
Layık, uygun, yaraşır.
Öyle bir şeh kim ʿuluvv-i ḳadrine nisbet eger
Mīr-i ışṭablı disem şāyeste Sulṭān Senceri

3. **şāyeste:**
Matla 121
Mısra: **1**
Layık, uygun, yaraşır.
Çün degül ḫiẓmete şāyeste bu cism-i nā-çīz
Ṭutaram saña fedā itmek içün cānı ʿazīz

4. **şāyeste:**
Rübai 5
Mısra: **4**
Layık, uygun, yaraşır.
Ben şükr ü s̱enāya yine ḳādir degülem
Sensin saña şāyeste s̱enāya dānā

5. **şāyeste:**
Rübai 42
Mısra: **4**
Layık, uygun, yaraşır.
Bilmem niçe taʿbīr ideyüm maḳṣūdum
Yoḳ ʿacz ile bende aña şāyeste edā

6. **şāyeste:**
Rübai 252
Mısra: **4**
Layık, uygun, yaraşır.
ʿIşḳ ile pür it ḳalb-i ḥazīnüm yā Rab
Şāyeste degül gerçi o maʿnāya bu ḥarf

şāyeste gördük:

1. **şāyeste gördük:**-*dü, -k*
Gazel 464
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uygun, layık, yaraşır görmek.
Hele imżā-yı taḥsīne anı şāyeste gördük biz
Hezārān āferīn olsun Naḥīfī-i süḫan-dāna

şāyeste ḳıl:

1. **şāyeste ḳıl:**
Kaside 5
Mısra: **127**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uygun görmek.
Ben faḳīri ʿıyd-gāh-ı vaṣluña şāyeste ḳıl
Yā Resūla'llāh fedā olsun saña cānum fedā

2. **şāyeste ḳıl:**
Rübai 76
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uygun görmek.
Ben muẕnibi ḳıl maġfirete şāyeste
Maḥşerde beni eyleme redd ü maḥcūb

3. **şāyeste ḳıl:**
Tahmis 3
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uygun görmek.
Cürm ü ʿişyān ile oldum gerçi maḥcūb u ḫacīl
Ben ġarībi ḫāk-i pāyüñ olmaġa şāyeste ḳıl

şāyeste olam:

1. **şāyeste olam:**-*am*
Kaside 8
Mısra: **279**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yakışmak, layık olmak.
Ben ne ḫākem ki senüñ medḥüñe şāyeste olam
Ne gedāyam ki idem naʿt-i şerīfüñ iṣʿār

2. **şāyeste olam:**-*am*
Kaside 12
Mısra: **52**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yakışmak, layık olmak.
Ümmīd budur naʿt-i şerīfiyle dem-ā-dem
Şāyeste olam luṭf-ı Ḫudāvend-i cihāna

şāyeste olmaya:

1. **şāyeste olmaya:**-*ma, -ya*
Gazel 484
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yakışmak, layık olmak.
Lāyıḳ mı der-gehüñde Naḥīfī-i nā-tüvān
Bir āşinā nigāhuña şāyeste olmaya

şāyeste olsa:

1. **şāyeste olsa:**-*sa*
Gazel 32
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yakışmak, layık olmak.
Recā-yı feyż ile ey mihr olurdı pā-mālüñ
Muḳābil olmaġa şāyeste olsa māh saña

2. **şāyeste olsa:**-*sa*
Gazel 105
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yakışmak, layık olmak.
N'ola pāy-ı ḫıred zencīr-i ʿışḳa olsa şāyeste
Beni leb-rīz-i sevdā eyleyen zülf-i siyāhuñdur

şāyeste olur:

1. **şāyeste olur:**-*ur*
Rübai 274
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yakışmak, layık olmak.
Tā maḥşere dek medḥa olur şāyeste
Her kim ki ola bendesi ol sulṭānuñ

şāyeste-i ʿafv ü ġufrān olsam:

1. **şāyeste-i ʿafv ü ġufrān olsam:**-*sa, -m*
Rübai 428
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Af ve bağışlanmanın layığı olmak.
Maġrūr olup iḥsānuña küstāḫ oldum
Olsam n'ola şāyeste-i ʿafv ü ġufrān

şāyeste-i ʿafv ü raḥmet eyle:

1. **şāyeste-i ʿafv ü raḥmet eyle:**
Kaside 4
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Rahmet ve affına yarışır eylemek.
Eyle şāyeste-i ʿafv ü raḥmet Şād ola tā ki bu ḳalb-i maḥzūn

şāyeste-i āġūş-ı taḥsīn olmaġa:

1. **şāyeste-i āġūş-ı taḥsīn olmaġa:**-*maġ, -a*
Gazel 494
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik himayesinin layığı.
Āh kim şāyeste-i āġūş-ı taḥsīn olmaġa
Gülşen-i ḥüsn içre bir serv-i ḫırāmān ḳalmadı

şāyeste-i elṭāf-ı sübḥān eylesem:

1. **şāyeste-i elṭāf-ı sübḥān eylesem:**-*se, -m*
Kaside 9
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her türlü kusurdan, noksandan, beşerî nitelik ve zaaflardan uzak olan lütufların layığı eylemek.
Tevbe-sāz-ı cürm olup biñ dürlü istiġfār ile
Kendimi şāyeste-i elṭāf-ı sübḥān eylesem

şāyeste-i ḥüsn-i naẓar olur:

1. **şāyeste-i ḥüsn-i naẓar olur:**-*ur*
Tarih 6
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İyi gözle bakmaya layık olmak.
Olur şāyeste-i ḥüsn-i naẓar dergāh-ı luṭfında
İden ṣıdḳ u ḫulūṣ-ı niyyete vābeste enẓārın

şāyeste-i iḥsān eyle:

1. **şāyeste-i iḥsān eyle:**
Rübai 520
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Himmetinin layığı eylemek.
Yā Rab beni şāyeste-i iḥsān eyle
Şevḳuñla Naḥīfī gibi nālān eyle

şāyeste-i ikrām-ı naʿīm-i mevʿūd:

1. **şāyeste-i ikrām-ı naʿīm-i mevʿūd:**
Rübai 137
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Vadedilmiş nimetlerin ikramına layık olan.
Ey muḥterem-i vaʿde-i ḥavż-ı mevrūd
Şāyeste-i ikrām-ı naʿīm-i mevʿūd

şāyeste-i luṭf-ı nigeh itseñ:

1. **şāyeste-i luṭf-ı nigeh itseñ:**-*se, -ñ*
Gazel 290

Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bakış lutfuna layık etmek.
Luṭf eyler idüñ bendeñi ger ḫāk-i reh itseñ
Bir ḫaṭvede şāyeste-i luṭf-ı nigeh itseñ

şāyeste-i luṭf-ı viṣāl olduḳlarum:

1. **şāyeste-i luṭf-ı viṣāl olduḳlarum:**-*duḳ, -lar, -um*
Gazel 17
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşma lutfuna layık olmak.
Bilür şāyeste-i luṭf-ı viṣāl olduḳlarum ammā
Biraz ol nāz-perver şīvekārum eyler istiġnā

şāyeste-i luṭf-ı viṣālüñ idüp:

1. **şāyeste-i luṭf-ı viṣālüñ idüp:**-*üp*
Murabba 4
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşmanın lutfunu uygun görmek.
İdüp şāyeste-i luṭf-ı viṣālüñ Naḥīfī bendeñe göster cemālüñ

şāyeste-i tāc-ı cihāndārī itmiş:

1. **şāyeste-i tāc-ı cihāndārī itmiş:**-*miş*
Gazel 108
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İmparatorun tacına yakışır etmek.
Ḫudā itmiş kimin şāyeste-i tāc-ı cihāndārī
Kimüñ farḳını mevḳūf-ı tīġ u erre itmişdür

sāye-veş:

1. **sāye-veş:**
Gazel 437
Mısra: **9**
Gölge gibi.
Naḥīfī sāye-veş pā-māl olurdum reh-güẕārında
Bulaydum ol nihāl-i bāġ-ı ḥüsni āh bir yerde

sāyeveş:

1. **sāyeveş:**
Muaşşer 1
Mısra: **10**
Gölge gibi.
Ḫayli demdür hem-ʿinan oldum semend-i nāzıña
Sāyeveş guftāra ruḫṣat bulmadım ādābdan

şayf ü şitā:

1. **şayf ü şitā:**
Kaside 8
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yaz ve kış.
Noḳṭa-i maʿrifet it merdüm-i çeşm-i ʿaḳlı
Oldı çün ṣayf ü şitā ʿārife levḥ-i esrār

2. **şayf ü şitā:**
Tarih 28
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yaz ve kış.
Gülşen-i āmāli reyyān itmede ṣayf ü şitā
Feyż-i bārān ʿaṭāyāsıyla terdür bell ü ṭal

saʿy-i belīġ idüp:

1. **saʿy-i belīġ idüp:**-*üp*
Rübai 248
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çok çalışmak, çabalamak.
Aḥkām-ı risāletde idüp saʿy-i belīġ
Virdüñ ḫaber-i ṣādıḳı bī-menʿ ü dirīġ

saʿy-ı bī-encāmuñ:

1. **saʿy-ı bī-encāmuñ:**-*uñ*
Kaside 1
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sınırsız bir çalışma, gayret.
Saʿy-ı bī-encāmuñ gördükde dir ehl-i kemāl
Mā re'aynā miṣli hazā innehū ṣey'in ʿicāb

saʿy-i cemīli:

1. **saʿy-i cemīli:**-*i*
Tarih 4
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzel çaba göstermek.
Ḫaḳ rıżāsında ola saʿy-i cemīli meşkūr
Ḥükm-i şerʿ-i nebevīde ide beẕl-i mechūd

saʿy-i firāvān eylesem:

1. **saʿy-i firāvān eylesem:**-*se, -m*
Kaside 9
Mısra: **50**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çok çalışmak, emek vermek.
ʿÖmre ẕevḳ-ı cāvidān virsem Ṣafā vü Mervede
Ṣıdḳ ile iḫlāṣ ile saʿy-i firāvān eylesem

saʿy-i meşkūr eyleye:

1. **saʿy-i meşkūr eyleye:**-*ye*
Kaside 27
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sayısını arttırmak.
Rāḥat-ı ʿāleme saʿy itmedesin şām ü seḥer
Saʿyüñi Rabb-i Şekūr eyleye saʿy-i meşkūr

saʿy-i meşkūr ḳılup:

1. **saʿy-i meşkūr ḳılup:**-*up*
Murabba 10
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Teşekküre layık kılmak.
Ḳılup cehd-i ġuzātı saʿy-i meşkūr
ʿAṭā vü faẕluñ ile eyle manṣūr

şayıl:

1. **şayılmaz:**-*maz*
Gazel 504
Mısra: **12**
Kabul etmek, saymak.
Erbāb-ı ʿışḳa zāhid ider ṭaʿn-ı bī-şümār
Bilmez ki her sözinde şayılmaz ḫaṭāları

saʿyin eyle:

1. **saʿyin eyle:**-*in*
Kaside 17
Mısra: **58**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çalışmak, çabalamak.
Muṣṭafā Ḫān bendeñe tevfīḳ-ı luṭfuñ ḳıl refīḳ
Eyleyüp meşkūr saʿyin eyle manṣūru'l-livā

şayrafiyān-ı ḫurde-bīn:

1. **şayrafiyān-ı ḫurde-bīn:**
Kıt'a 10
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Küçük şeylerin değerini biçen.
Ṣayrafiyān-ı ḫurde-bīn didi görince ḫüsnini
Cevher-i naḳd-i cān gibi niçe ḫazīneler deger

şayyād:

1. **şayyād:**
Matla 213
Mısra: **2**
Avcı.
Niçün eyler ḫaẕer meh-pāreler ʿuşşāḳ-ı zārından
ʿAcebdür bu ki ṣayyād iḥtirāz ide şikārından

şayyād-ı şefīḳam:

1. **şayyād-ı şefīḳam:**-*m*
Gazel 361
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Merhametli avcı.
Ben bu dehr içre o ṣayyād-ı şefīḳam ki benüm
Būy-ı şefḳat gelür āvīze-i fitrākümden

şāz:

1. **sāz:**
Gazel 102
Mısra: **1**
Halk mûsikîmizde bağlama, cura vb. telli çalgılara verilen ortak isim.
Bu bezm-i ḫāṣa ne muṭrib ne sāz lāzımdur
Ḫulūs-ı ḳalb ile sūz u güdāz lāzımdur

2. **sāzın:**-*ın*
Rübai 139
Mısra: **1**
Halk mûsikîmizde bağlama, cura vb. telli çalgılara verilen ortak isim.
Alduḳça ele sāzın o reşk-i Nāhīd
ʿIşḳ ehli ider kesb-i ṣafā-yı cāvīd

3. **şāẕdur:**-*dur*
Tarih 28
Mısra: **13**
Kural dışı anlamına gelen bu kelime "yok" anlamında kullanılmıştır.
Ḥüsn-i eṭvār u sülūkında ʿadili şāẕdur
Nādirü'l-emṣāldür ẕāt-ı ʿazīzi mā-ḥaṣal

sāz-ı ġamuñ:

1. **sāz-ı ġamuñ:**-*uñ*
Gazel 111
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Keder, hüzün çalgısı.
Sīr-āb-ı feyż ider dil-i erbāb-ı ḥāleti
Sāz-ı ġamuñ o naġme ki zīr ü bemindedür

şeʿāʾir-i īslāma:

1. **şeʿāʾir-i islāma:**-*a*
Rübai 507
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İslam dinine has olan ve Müslümanlık göstergesi sayılan adet, usul ve törenler.
Ḳandīl degül beşāret-i ẕātuñ içün
Nūr indi bu şeb şeʿāʾir-i İslāma

şeb:

1. **şeb:**
Gazel 142
Mısra: **7**
Gece.
Ben ser-i kūyında her şeb ḫāk-pūş-ı ḥasretem
Pister-i rāḥatda bilmez ol meh-i ġarrā yatur

2. **şeb:**
Gazel 331
Mısra: **10**
Gece.
Naḥīfī şām-ı baḫtum rūşen oldı şemʿ-i rüyından
Bu şeb tā ṣubḥa dek zānū-be-zānū-yı ḥabīb oldum

3. **şeb:**
Gazel 335
Mısra: **1**
Gece.
Bu şeb tā ṣubḥa dek derd ile āh-ı pür-şerer çekdüm
Ġam-ı hecrüñle ey mihr-i dıraḫşān ben neler çekdüm

4. **şeb:**
Gazel 358
Mısra: **4**
Gece.

Tesellī-yāb-ı vaṣl olsa ʿaceb mi bu dil-i şeydā
O şūḫuñ ʿahd-i luṭfından bu şeb şād u feraḥ-nākem

5. **şebüm:**-*üm*
Gazel 380
Mısra: **6**
Gece.
Cihān çeşm-i dile ṭār oldı hecr-i zülf ü rūyuñla
Şebüm farḳ itmez oldum ḥasretüñle rūz-ı rūşenden

6. **şeb:**
Gazel 508
Mısra: **1**
Gece.
Bu şeb recā-yı dil ol dil-rübāya söylendi
O māha ḥāle münāsib ḥikāye söylendi

7. **şeb:**
Kaside 10
Mısra: **33**
Gece.
Olup münkesir ṭāḳ-ı kisrā o şeb
Kenāyisde oldı bedīd inhidām

8. **şeb:**
Kaside 11
Mısra: **2**
Gece.
Oldı çün ẕātuñ müşerref daʿvet-i mevlā ile
Eyledüñ Miʿrac o şeb keyfiyyet-i isrā ile

9. **şeb:**
Kaside 11
Mısra: **9**
Gece.
Saʿy idüp ol şeb rikābuñda senüñ Rūḥu'l-emīn
ʿAzm-i eflāk eyledüñ ikrām-ı lā-yuḥṣā ile

10. **şeb:**
Kaside 26
Mısra: **263**
Gece.
Görüp cenāb-ı resūli o şeb menāmında
Beşāret oldı aña vaʿde-i bihişt ü liḳā

11. **şeb:**
Kıt'a 44
Mısra: **4**
Gece.
Yine sulṭān-ı baḫtum baña ʿarż-ı iltifāt itdi
Bu şeb bezmümde yaḳdı gūyiyā bir şemʿ-i kāfūrı

12. **şeb:**
Matla 130
Mısra: **2**
Gece.
Vaʿde-i vaṣluñ gibi yoḳ sözlerüñde irtibāṭ
Yine beñzer kim bu şeb ġayr ile itdüñ iḫtilāṭ

13. **şeb:**
Muaşşer 1
Mısra: **12**
Gece.
Yād ḳılsam künc-i ġamda ol dür-i nā-yābumı
Terk idüp bir şeb ḫalāliyle ṣafā-yı ḫ∨ābumı

14. **şeb:**
Rübai 507
Mısra: **4**
Gece.
Ḳandīl degül beşāret-i ẕātuñ içün
Nūr indi bu şeb şeʿāʾir-i İslāma

15. **şeb:**
Tarih 28
Mısra: **60**
Gece.
Müstefād olduḳça gün şeyḫu'l-ḥadīṯ-i āfitāb
Māh-ı rūşen-dil idüp her şeb kitābın der-beġal

<u>şeb ü rūz:</u>

1. **şeb ü rūz:**
Kaside 26
Mısra: **93**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gece ve gündüz.
Duʿā-yı ḫayruñı vird-i zebān idüp şeb ü rūz
Süḫanverān-ı zamān eylemekde ḥamd ü ṯenā

2. **şeb ü rūz:**
Kaside 26
Mısra: **113**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gece ve gündüz.
Ṣafā-yı ḫāṭır olur mı o dilde kim şeb ü rūz
Teʿāḳub eyleye ekdār u şiddet ü beʾsā

3. **şeb u rūz:**
Rübai 195
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gece ve gündüz.
İnṣāfa gel ey nefs-i bed-āmūz yeter
Ġafletle güẕār itdi şeb u rūz yeter

<u>şeb ü rūzın:</u>

1. **şeb ü rūzın:**-*ın*
Tarih 16
Mısra: **51**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gece ve gündüz.
Ḳadr ü ʿıyd itsün şeb ü rūzın ṣafā-yı ḳalb ile
Ḥıfẓ idüp ẕāt-ı şerīfin her nefes Rabb-i İlāh

<u>sebʿa-i seyyāre:</u>

1. **sebʿa-i seyyāre:**
Kaside 19
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yedi seyyar yıldız.
Ṣan yedi ḳubbe vezīridür ṭurur iclāl ile
Sebʿa-i seyyāre kim zeyn itdi bu nüh çenberi

<u>sebaḳ-āmūz-ı leṭāfet:</u>

1. **sebaḳ-āmūz-ı leṭāfet:**
Gazel 284
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Letafet öğretmeni II sevgili.

Ṭıfl iken ey sebaḳ-āmūz-ı leṭāfet cümle
Nüsḫa-i ʿişve mi ögretdi saña üstāduñ

sebāt virsün:

1. **ṣebāt virsün:**-*sün*
Tahmis 1
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kararlılık göstermek.
Virsün Allāh bu sūz-ı dil-i nālāna ṣebāt
Tābiş-i ʿışḳı füzünter ola tā rūz-ı memāt

sebāt-ı ḳadem:

1. **ṣebāt-ı ḳadem:**
Rübai 465
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayak direme, dayanma.
Çün-kim ideyüz ʿazm-i Ṣırāta meʾmūr
Fażluñla ṣebāt-ı ḳadem iḥsān eyle

sebāt-ı tesliyet vir:

1. **ṣebāt-ı tesliyet vir:**
Gazel 45
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Teslimiyet gücü vermek.
Vir Naḥīfī-i günehkāra ṣebāt-ı tesliyet
Bī-ḳarār itdükde ḫalḳı aʿẓam-ı hevl-i ḫuṭūb

sebeb:

1. **sebeb:**
Gazel 113
Mısra: **13**
Bir durumun ortaya çıkmasını, gerçekleşmesini sağlayan şey, vesile.
Sebeb gerek diyemem ben ʿaṭā-yı Bārīye
O ḫüccet ile bizüm iḫticācumuz yoḳdur

2. **sebeb:**
Gazel 126
Mısra: **5**
Bir durumun ortaya çıkmasını, gerçekleşmesini sağlayan şey, vesile.
ʿAceb raḳīb-i bed-aḫter midür firāḳa sebeb
Cüdā iden beni ol māhdan sitāre midür

3. **sebeb:**
Gazel 129
Mısra: **10**
Bir durumun ortaya çıkmasını, gerçekleşmesini sağlayan şey, vesile.
Nühüfte dīdede ʿaksi o lāle-ruḫsāruñ
Bu çeşmeye sebeb oldur ki lāleli dirler

4. **sebeb:**
Gazel 136
Mısra: **11**
Bir durumun ortaya çıkmasını, gerçekleşmesini sağlayan şey, vesile.
Ey ʿandelīb-i dil bu fiġāna nedür sebeb
Meftūnı oldıġuñ o gül-i sāde-rū mıdur

5. **sebeb:**
Gazel 137
Mısra: **3**
Bir durumun ortaya çıkmasını, gerçekleşmesini sağlayan şey, vesile.
Sebeb sensin bu āh-ı cān-güdāz-ı ḥasrete her dem
Dil-i dīvānede bu ārzūlar hep senüñçündür

6. **sebeb:**
Gazel 147
Mısra: **2**
Bir durumun ortaya çıkmasını, gerçekleşmesini sağlayan şey, vesile.
Yaḳan derūn-ı dili āh-ı pür-şerāre midür
Bu sūz u tāba sebeb germī-i neẕāre midür

7. **sebeb:**
Gazel 176
Mısra: **1**
Bir durumun ortaya çıkmasını, gerçekleşmesini sağlayan şey, vesile.
Derd-i derūn-ı ʿāşıḳa bilsek sebeb nedür
Ehl-i dilüñ bu çekdigi renc ü teʿab nedür

8. **sebeb:**
Gazel 197
Mısra: **9**
Bir durumun ortaya çıkmasını, gerçekleşmesini sağlayan şey, vesile.
Ey Naḥīfī böyle āteş-pāre güftāra sebeb
Ṭabʿ-ı pür-tābum mıdur ol şūḫ-ı dil-ḫᵛāhum mıdur

9. **sebeb:**
Gazel 313
Mısra: **6**
Bir durumun ortaya çıkmasını, gerçekleşmesini sağlayan şey, vesile.
Hüner ehl-i dili pā-beste-i endūh eyler
Sebeb oldur ki giriftār-ı ḳafesdür bülbül

10. **sebeb:**
Gazel 376
Mısra: **5**
Bir durumun ortaya çıkmasını, gerçekleşmesini sağlayan şey, vesile.
Vażʿ-ı ḫilāfa n'oldı sebeb yoḫsa bilmezüz
Ol bī-vefā unıtdı mı ʿahd-i şebānesin

11. **sebeb:**
Gazel 406
Mısra: **2**
Bir durumun ortaya çıkmasını, gerçekleşmesini sağlayan şey, vesile.
Ẓılāl-i rifʿatüñ pīrāyedür ʿarş-i berīn üzre
Sebeb oldur ki düşmez sāye-i luṭfuñ zemīn üzre

12. **sebebi:**-*i*
Gazel 487
Mısra: **12**
Bir durumun ortaya çıkmasını, gerçekleşmesini sağlayan şey, vesile.

Naẕīr-i ẕātı ʿadīm oldığın beyān eyler
Ḫafā-yı sāye-i ʿulyāsınuñ budur sebebi

13. **sebeb:**
Kaside 26
Mısra: **209**
Bir durumun ortaya çıkmasını, gerçekleşmesini sağlayan şey, vesile.
ʿİnāyet-i vüzerādur sebeb ki żabṭ oldı
Ṣaḥāyif üzre nuʿūt-ı meḥāsin-i ḳudemā

14. **sebebden:**-*den*
Kaside 27
Mısra: **126**
Bir durumun ortaya çıkmasını, gerçekleşmesini sağlayan şey, vesile.
Emr-i lāzımdur ahālī-i kemāle raġbet
Ne sebebden ... eyā ṣadr-ı ṣudūr

15. **sebeb:**
Kıt'a 8
Mısra: **3**
Bir durumun ortaya çıkmasını, gerçekleşmesini sağlayan şey, vesile.
Sebeb oldur ki ey Ḥabīb-i Ḫudā
Faḫr idüp ḳıldı ḫiẕmetüñ ber-ser

16. **sebeb:**
Matla 170
Mısra: **2**
Bir durumun ortaya çıkmasını, gerçekleşmesini sağlayan şey, vesile.
Yoluñda ḫāk ile yeksān iken dil ü cānum
Baña bu deñlü cefāya sebeb ne sulṭānum

17. **sebebi:**-*i*
Rübai 294
Mısra: **1**
Bir durumun ortaya çıkmasını, gerçekleşmesini sağlayan şey, vesile.
Vardur sebebi gerçi ki feṭḥ-i bābuñ
Rabbüñdür o mevhibe degül erbābuñ

sebeb ḳıldı:

1. **sebeb ḳıldı:**-*dı*
Tarih 25
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sebep görme.
Yapup bu çeşme-i zībāyı fī-sebīli'llāh
Beḳā-yı ẕikre sebeb ḳıldı ol sütūde-ṣıfāt

sebeb ola:

1. **sebeb ola:**-*a*
Kaside 6
Mısra: **34**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Vesile olmak, yol açmak.
Ḫaddüm degül egerçi senüñ vaṣfuñ eylemek
Meʾmūl odur ki raḥmet-i Ḫaḳḳa ola sebeb

sebeb oldı:

1. **sebeb oldı:**-*dı*
Gazel 2
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Vesile olmak, yol açmak.
Ẕāt-ı şerīfüñ oldı sebeb ḫalḳ-ı ʿāleme
ARAPÇA

2. **sebeb oldı:**-*dı*
Matla 228
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Neden olmak, yok açmak.
Vardum ḫaylī zamāndur o der-i vālāya
Bir ṣaḳīl oldı sebeb fāṣıla-i kübrāya

sebeb olur:

1. **sebeb olur:**-*ur*
Matla 33
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Vesile olmak, yol açmak.
Olunca bir ḳula ṣūret-nümā ʿināyet-i Rab
Olur medār-ı ḥuṣūl-i emel kemīne sebeb

sebeb-i defʿ-i fücūr ola:

1. **sebeb-i defʿ-i fücūr ola:**-*a*
Kaside 27
Mısra: **144**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ahlak kurallarının uyulmaması durumunun terk edilmesinin sebebi olmak.
Var mı inṣāf idelüm sencileyin bir memdūḥ
Ki ola şevket-i ḥükmi sebeb-i defʿ-i fücūr

sebeb-i ḫayr-ı duʿādur:

1. **sebeb-i ḫayr-ı duʿādur:**-*dur*
Kaside 27
Mısra: **138**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Niyazın hayırlı sebebi.
Ṣūretā bir iki manẓūme süḫandur ammā
Sebeb-i ḫayr-ı duʿādur saña tā yevm-i nüşūr

sebeb-i ḫilḳatüni:

1. **sebeb-i ḫilḳatüni:**-*ün, -i*
Kaside 3
Mısra: **69**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yaratılış sebebi.
Sebeb-i ḫilḳatüni eyle taṣavvur gāhī
Saʿy ḳıl ṭāʿatine Ḫālıḳ-ı bī-hemtānuñ

sebeb-i kürbet olan:

1. **sebeb-i kürbet olan:**-*an*
Rübai 473
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Sıkıntının sebebi olmak.
Yā Rab ḳoma ben zārı ġam ü kürbetde
Yaʿnī sebeb-i kürbet olan ġurbetde

sebeb-i mevtüm olur:

1. **sebeb-i mevtüm olur:**-*üm, -ur*
Kaside 8
Mısra: **121**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ölüm sebebi olmak.
Ḥasret-i merhem-i luṭfuñ sebeb-i mevtüm olur
Ey ṭabīb-i dil ü cān eyle bu zaḫma tīmār

sebeb-i naʿt-i şerīfüñle:

1. **sebeb-i naʿt-i şerīfüñle:**-*üñ, -le*
Kaside 8
Mısra: **249**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şerefli naatinin sebebi.
Nāʾil oldum sebeb-i naʿt-i şerīfüñle senüñ
Ḥamdü li'llāh bu ḳadar ʿizzete ben bī-miḳdār

sebeb-i raḥmet-i ḥaḳ oldı:

1. **sebeb-i raḥmet-i ḥaḳ oldı:**-*dı*
Kaside 12
Mısra: **50**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın rahmetine sebep olmak.
Ol şāh-ı melāʾik-sipehüñ naʿt-i şerīfi
Oldı sebeb-i raḥmet-i Ḥaḳ nükteverāna

sebeb-i rifʿatdür:

1. **sebeb-i rifʿatdür:**-*dür*
Rübai 157
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yücelik, yükseklik, mevki yüksekliği sebebi.
Şevḳuñ baña ser-māye-i cemʿiyyetdür
Evṣāf-ı şerīfüñ sebeb-i rifʿatdür

şeb-geh:

1. **şeb-gehinde:**-*i, -n, -de*
Tarih 16
Mısra: **14**
Gece zamanı.
Ṣubḥ-gāhında nümāyān inbisāṭ-ı rūz-ı ʿıyd
Şeb-gehinde müncelī feyż-i ṣafā-yı ṣubḥ-gāh

şeb-gerd-i niyāzam:

1. **şeb-gerd-i niyāzam:**-*am*
Gazel 345
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Niyazın gece dolaşan ayı.
Ben o şeb-gerd-i niyāzam ki ṭarīḳ-ı ʿışḳda
Gerd-i rāhum tūtiyā-yı çeşm-i ḫūrşīd eyledüm

şeb-i āẕīnede:

1. **şeb-i āẕīnede:**-*de*
Gazel 447
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cuma gününün gecesi. Cuma gecesini Cumartesi gününe bağlayan gece, Cumartesi gününün ilk saatleri; bayram gününün gecesi II ilkbahar mevsimi.
Nāʾil-i vaṣl olsa da bulmaz tesellī mā-ḥaṣal
Ṭıfl-ı dil āzādelik görmez şeb-i āẕīnede

şeb-i fürḳat:

1. **şeb-i fürḳat:**
Kaside 8
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayrılık gecesi.
Şemʿ-i ḫūrşīdi nihān itmiş iken ḫāzin-i çarḫ
Eylemişken şeb-i fürḳat gibi dünyāyı tār

şeb-i ġafletde:

1. **şeb-i ġafletde:**-*de*
Kaside 4
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gaflet gecesi.
Eyle bīdār-ı seḥer-gāh-ı ṣafā
Şeb-i ġafletde ḳoma zār u zebūn

şeb-i ġamda:

1. **şeb-i ġamda:**-*da*
Gazel 291
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gam gecesi.
Şeb-i ġamda tesellī-baḫş olur bir yādigāruñ da
Derūn-ı cān-ı bīmārumda zaḫm-ı tīġ-i ser-tīzüñ

2. **şeb-i ġamda:**-*da*
Kaside 8
Mısra: **254**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gam gecesi.
Ṭāliʿüm pertev-i naʿtüñ ile rūşen-gerdür
Şeb-i ġamda iderem şāhid-i maḳṣūdı kenār

3. **şeb-i ġamda:**-*da*
Rübai 189
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gam gecesi.
Gel gel ki şeb-i ġamda firāş-ı ümmīd
Ḫamyāze-keş-i ḥasret-i āġūşuñdur

şeb-i ḥasretde:

1. **şeb-i ḥasretde:**-*de*
Gazel 118
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Hasret gecesi.
Şeb-i ḥasretde ey meh-pāre hecr-i ebruvānuñla
Hilāl-i āsumān cism-i nizāra ṭīġ-i bürrāndur

2. **şeb-i ḥasretde:**-*de*
Gazel 259
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasret gecesi.
Yāre didüm ʿāṣıḳāna gūyiyā ṣuʿleñ çerāġ
Bu şeb-i ḥasretde olsun baña ol vaṣluñ çerāġ

3. **şeb-i ḥasretde:**-*de*
Gazel 330
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasret gecesi.
Niçe demdür ki mehcūr-ı temāşā-yı ḥabīb oldum
Şeb-i ḥasretde ḳaldum ġurbet illerde ġarīb oldum

4. **şeb-i ḥasretde:**-*de*
Rübai 361
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasret gecesi.
Şemʿ-i ruḫ-ı maḳṣūdı nümāyān eyle
Ḳaldum şeb-i ḥasretde amān sulṭānum

şeb-i ḥayretde ḳaldum:

1. **şeb-i ḥayretde ḳaldum:**-*du, -m*
Gazel 400
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hayret gecesinde kalmak.
Naḥīfī baña taḥṣīl-i kemāle yār idi reh-ber
Şeb-i ḥayretde ḳaldum dūr olup ol reh-nümūnumdan

şeb-i hecrinde:

1. **şeb-i hecrinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 51
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayrılık gecesi.
Dūd-ı āhum ol ḳamer-rūyuñ şeb-i hecrinde āh
Eyler evc-i āsumān üzre seḥābāsā şitāb

şeb-i hecrüñle:

1. **şeb-i hecrüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 427
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayrılık gecesi.
Şeb-i hecrüñle nār-ı ʿışḳ ile yanup yaḳılduḳça
Ṭutar āfāḳı āh-ı pür-şerārum yā Resūla'llāh

şeb-i hicrān-ı dil-dāra:

1. **şeb-i hicrān-ı dil-dāra:**-*a*
Gazel 399
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül sahibinin ayrılık gecesi.
Olur ser-māye-i ẓulmet şeb-i hicrān-ı dil-dāra
Eger bir nükte açsam şīve-i baḫt-ı siyāhumdan

şeb-i ʿişretde:

1. **şeb-i ʿişretde:**-*de*
Tahmis 9
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İçki içme gecesi, eğlence gecesi.
Niçe biñ nāz ü niyāz ile şeb-i ʿişretde
ʿArż-ı ḥāl itse n'ola ʿālem-i germiyyetde

şeb-i ḳadr oldı:

1. **şeb-i ḳadr oldı:**-*dı*
Kıt'a 37
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kadir Gecesi olmak.
Vaḳt-i iftār temāşāsı cemālüñle senüñ
ʿĀşıḳa her gice gūyā ki şeb-i Ḳadr oldı

şeb-i ḳadre:

1. **şeb-i ḳadre:**-*e*
Rübai 302
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kadir gecesi.
Sensin şeb-i Ḳadre iden ibdāʿ-ı şeref
Senden irişür bendelere feyż-i nevāl

şeb-i mevlidinde:

1. **şeb-i mevlidinde:**-*i, -n, -de*
Kaside 10
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mevlid gecesi, Hz. Muhammet (sav)'in doğduğu gece.
Şeb-i mevlidinde o meh-pārenüñ
Ẓuhūr itdi bunca umūr-ı ʿiẓām

şeb-i mevlidüñ:

1. **şeb-i mevlidüñ:**-*üñ*
Rübai 507
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mevlid gecesi, Hz. Muhammet (sav)'in doğduğu gece.
Ey raḥmet olan vücūdı ḫāṣ u ʿāma
Virdi şeb-i mevlidüñ şeref eyyāma

şeb-i miʿrācda:

1. **şeb-i miʿrācda:**-*da*
Kaside 11
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Miraç gecesi.
Pāye-i ḳadrüñ bülend itdi şeb-i Miʿrācda
Ser-firāz idüp seni bu rütbe-i ʿulyā ile

şeb-i miʿrācı:

1. **şeb-i miʿrācı:**-*ı*
Gazel 245
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Miraç gecesi.
Sensin ol maḥrem-i bī-müşterek-i ḳurb-ı eḫaṣ
Şeb-i Miʿrācı Ḫudā şānuña itdi muḫtaṣ

2. **şeb-i miʿrācı:**-*ı*
Rübai 207
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Miraç gecesi.
Ol eşref-i ḫalḳuñ şeb-i Miʿrācı içün
Eyle şeref-i leyle-i Ḳadre fāʾiz

şeb-i tārīk ü deycūrı:

1. **şeb-i tārīk ü deycūrı:**-*ı*
Kıt'a 44
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Karanlık ve yolun gecesi.
Benümle hem-nişīn oldı o mihr-i māh-ruḫsārum
Miṣāl-i rūz-ı ʿıyd itdi şeb-i tārīk ü deycūrı

şeb-i tārīk-i ġama:

1. **şeb-i tārīk-i ġama:**-*a*
Kaside 8
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gamın karanlık gecesi.
Nāz ile geldi yine meclise şemʿ-i ḫāver
Şeb-i tārīk-i ġama eyledi baḫş-ı envār

şeb-i tārīk-i hecre:

1. **şeb-i tārīk-i hecre:**-*e*
Gazel 21
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayrılığın karanlık gecesi.
Şeb-i tārīk-i hecre döndi rūz-ı rūşenüm şimdi
Ġam-ı zülf-i siyāhuñla derūna düşdi bir sevdā

şeb-i vaṣluñ:

1. **şeb-i vaṣluñ:**-*uñ*
Gazel 255
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşma gecesi.
Rūz-düşmendür şeb-i vaṣluñ recāsıyla göñül
Ser-şikest-i kūşe-i ḥırmān olup mānend-i şemʿ

şeb-i vuṣlatda:

1. **şeb-i vuṣlatda:**-*da*
Gazel 259
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşma gecesi.
Bu Naḥīfī pādişāhum istemez şemʿ u żiyā
Ol şeb-i vuṣlatda çün āyīne-i ḥüsnüñ çerāġ

şebīh:

1. **şebīh:**
Rübai 394
Mısra: **3**
Benzer, denk.
Ḫilḳatde şebīh idi şeh-i kevneyne
Ol ḫulḳı ḥasen ẕātı ḥasen ismi Ḥasen

şebīh ü naẓīr:

1. **şebīh ü naẓīr:**
Rübai 197
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eşi ve benzeri.
Maʿbūd-ı eḥad Mālik-i ʿālem sensin
Yoḳdur saña ḥāşā ne şebīh ü ne naẓīr

sebīl:

1. **sebīl:**
Kıt'a 46
Mısra: **5**
Allah rızası için su dağıtılan yer eylemek.
Vuṣlat-ı ḥavż-ı ṣafā-yı ḳalbe isterseñ sebīl
Rāh-ı mevlādan sirişküñ ḳıl miṣāl-i selsebīl

sebīl idüp:

1. **sebīl idüp:**-*üp*
Kıt'a 46
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yol etmek; özellikle kandil vb. mübarek günlerde hayır maksadıyla ücretsiz olarak dağıtılan içme suyu etmek; karşılık beklemeden bol bol vermek, bol bol dağıtmak II vesile olmak.
Rūy-māl-i pāy-ı şāhīye idüp kendin sebīl
Gözlerinden aḳıdur seyl-āb-ı şevḳı selsebīl

sebīl-i ḥaḳda:

1. **sebīl-i ḥaḳda:**-*da*
Kıt'a 46
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hakk'ın yolu.
Selsebīl-āsā sebīl-i Ḥaḳda dök eşk-i terüñ
Tā ṣafā-baḫş-ı dil ü cān ola ḥüsn-i manẓaruñ

sebḳ itdi:

1. **sebḳ itdi:**-*di*
Rübai 52
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Vaki olma.
Ḳurʾānda didi -
Sebḳ itdi egerçi ġażabın raḥmet-i Rab

sebḳ-ı ġażab idüp:

1. **sebḳ-ı ġażab idüp:**-*üp*
Matla 44
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gazabın üstünlüğünü geçmek.
İdüp sebḳ-ı ġażab elṭāf u fażl u raḥmetüñ yā Rab
ʿİbād-ı ʿācize şāmil ʿaṭā vü niʿmetüñ yā Rab

sebḳ-i ġażab itmese:

1. **sebḳ-i ġażab itmese:**-*me, -se*
Kaside 2
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gazabın üstünlüğünü geçmek.
Yeʾs iderdi leşker-i ümmīdi pā-māl-i melāl
İtmese sebḳ-i ġażab rāyāt-ı fażl u raḥmetüñ

sebḳ-ı vücūduñ:

1. **sebḳ-ı vücūduñ:**-*uñ*
Gazel 487
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Vücudun üstünlüğü.
Cemīʿ-i ʿāleme sebḳ-ı vücūduñ īmādur
Kerīme-i sebiḳat rahmetī ʿalā ġażabī

şeb-nem:

1. **şeb-nem:**
Matla 83
Mısra: **2**
Çiğ tanesi.
Ḫvābdan bīdār olunca ġonçe-i nev-resteler
Şeb-nem ile şüste eyler yüzlerin bād-ı seḥer

şebnem-dār-ı ḥüzn oldum:

1. **şebnem-dār-ı ḥüzn oldum:**-*du, -m*
Gazel 299
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hüznün şebnem sahibi olmak.
Teb-i ʿilletden ey gül-çehre şebnem-dār-ı ḥüzn oldum
Anuñçün ṣubḥ-dem ben ʿandelībi naġme-rīz itdüñ

şeb-nişīnān-ı ġama:

1. **şeb-nişīnān-ı ġama:**-*a*
Kaside 19
Mısra: **106**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gamın gece oturanları.
Ḥamdüli'llāh oldı raḫşān pertev-i ṣubḥ-ı ṣafā
Şeb-nişīnān-ı ġama gösterdi Ḥaḳ bu günleri

şeb-nişīn-i ʿuzlet olsam:

1. **şeb-nişīn-i ʿuzlet olsam:**-*sa, -m*
Gazel 36
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gece herkesten uzak tek başına oturan olmak.
Ne deñlü şeb-nişīn-i ʿuzlet olsam ʿışḳ-ı ḫūbāndan
Miṣāl-i rūż-ı vuṣlat yine bir meh-tāb olur peydā

sebt eyleye:

1. **ṣebt eyleye:**-*ye*
Kaside 12
Mısra: **58**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yazıya geçirme.
Ḳābil mi velī vaṣfını ol faḫr-ı cihānuñ
Ṣebt eyleye naḳḳaş-ı ḫırad levḥ-i beyāna

sebt ider:

1. **ṣebt ider:**-*er*
Tarih 28
Mısra: **47**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kayda geçirmek.
Ḫāme-i zerrīn-i mihr ile ʿUṭārid ṣebt ider
Başlasa taḳrīre vaṣf-ı rifʿat-i şānın Züḫāl

şeb-tā-be-seḥer:

1. **şeb-tā-be-seḥer:**
Gazel 207
Mısra: **8**
Geceden sabaha kadar.
Ol bülbül-i āteş-nefesüz gülşen-i ġamda
Şeb-tā-be-seḥer ṭaʿna-zen-i ṣabr u sükūnuz

şeb-tā-seher:

1. **şeb-tā-seḥer:**
Gazel 49
Mısra: **5**
Akşamdan sabaha kadar.
Şeb-tā-seḥer o ġonçeye ʿarż-ı niyāz ider
El-ḥaḳ ġarībdür hele muʿtād-ı ʿandelīb

2. **şeb-tā-seḥer:**
Gazel 142
Mısra: **9**
Akşamdan sabaha kadar.
Bülbül-i şūrīde bīdār olmada şeb-tā-seḥer
Ḫvāb-ı istiġnāda güller mest-i bī-pervā yatur

3. **şeb-tā-seḥer:**
Gazel 200
Mısra: **13**
Akşamdan sabaha kadar.
Yine şeb-tā-seḥer āh ü fiġān eylemede
Ser-i kūyuñda Naḥīfī gibi ṣad ʿāṣıḳ-ı zār

4. **şeb-tā-seḥer:**
Rübai 268
Mısra: **4**
Akşamdan sabaha kadar.
Ḥāṣıl bu ki ol serv-i gül-endām ile biz
Şeb-tā-seḥer āġūş-be-āġūş olduḳ

sebū:

1. **sebūsına:**-*sı, -n, -a*
Gazel 457
Mısra: **10**
Şarap kabı, testi.
Dünyā-pereste keşf-i ḥaḳāyıḳ revā degül
Zemzem ḳomaḳ sezā mı şarābuñ sebūsına

sebük-bār olsa:

1. **sebük-bār olsa:**-*sa*
Kaside 9
Mısra: **59**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yükü hafif olmak.
Rāh-ı vaḥdetde sebük-bār olsa cism-i nā-tüvān
Cānumı vāreste-i eşḳāl-i ʿişyān eylesem

sebük-bār-ı viṣālüñ:

1. **sebük-bār-ı viṣālüñ:**-*üñ*
Gazel 307
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Visalin hafif yükü.
Mektūb-ı firāḳ ile sebük-bār-ı viṣālüñ
Ey āfet-i cān ḳāṣıd-ı rāh-ı ʿadem itdüñ

sebük-pervāz olur:

1. **sebük-pervāz olur:**-*ur*
Gazel 172
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Hızlı uçmak.
Evc-i istiġnādan eyler niçe ʿAnḳāyı şikār
Şāb-bāz-ı sāʿid-i himmet sebük-pervāz olur

sebük-serlük idersin:

1. **sebük-serlük idersin:**-*er, -sin*
Gazel 156
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Böbürlenmek, hafif meşreplik etmek.
Sebük-serlük idersin naḫl-i gülde hīç ḳarāruñ yoḳ
Cihānda kūşe-i rāḥat ararsañ künc-i vaḥdetdür

sebū-yı fikr-i hecr-i yāri:

1. **sebū-yı fikr-i hecr-i yāri:**-*i*
Gazel 191
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin ayrılık fikrinin testisi.
Sebū-yı fikr-i hecr-i yāri ber-dūş itdigüm yoḳdur
Ḫumār-āverde şahbāyı benüm nūş itdigüm yoḳdur

sebz:

1. **sebz:**
Gazel 42
Mısra: **6**
Yeşil, yeşil renkli.
Ṭabāyiʿ muḫtelifdür ṭıynet-i ḫāk-i siyehden gör
Sipīd ü sürḫ sebz ile kebūd ü zerd olur peydā

2. **sebz:**
Gazel 275
Mısra: **3**
Yeşil, yeşil renkli.
Ne rengīn cāme-i ṭalʿat kedūd ü sürḫ u sebz olsun
Ḳamu bī-çāre ʿāşıḳlar ṭutar egninde şāl ancaḳ

sebze:

1. **sebze:**
Gazel 72
Mısra: **7**
Yeşil.
Aluben sebze ḳabā egnine yārüm şalınur
Benüm egnümde ḳamu cāme-i fürḳat ḳat ḳat

sebze-zār olmış:

1. **sebze-zār olmış:**-*mış*
Gazel 390
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yeşermek, canlanmak; varlıklı hale gelmek, güzel bir hayata sahip olmak.
Yine āhū-nigehān itmededür geşt ü güẕar
Sebze-zār olmış işitdüm hele ṣaḥrā-yı vaṭan

sebz-i giyāh:

1. **sebz-i giyāh:**
Rübai 470
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yeşil otlar.
Ger ẕerre ḳadar ḳudretin iẓhār itse
Eyler yem-i ḫaḍrāyı bize sebz-i giyāh

şeb-zinde-i ʿışḳ eyle:

1. **şeb-zinde-i ʿışḳ eyle:**
Rübai 228
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşkın geceleri uyanık olanı eylemek.
Şeb-zinde-i ʿışḳ eyle Naḥīfī ḳuluñı
-

şecāʿat:

1. **şecāʿatle:**-*le*
Kaside 24
Mısra: **31**
Yiğitlik, yüreklilik, cesâret.
Teʿālā'llāh bu ḥaşmet bu şalābet bu şecāʿatle
Müʾessirdür şu resme heybeti kim ehl-i ṭuġyāna

2. **şecāʿatde:**-*de*
Rübai 525
Mısra: **4**
Yiğitlik, yüreklilik, cesâret.
Aʿdā-yı bed-endīşi iderdi lerzān
Yoġ idi şecāʿatde naẕīr ü bedeli

3. **şecāʿatde:**-*de*
Tarih 3
Mısra: **12**
Yiğitlik, yüreklilik, cesâret.
Ebü'l-feṯḥ ü Süleymān ü Selīm ü Ḫān Murāda hem
Şecāʿatde kerāmetde mehābetde budur vāriş

4. **şecāʿatda:**-*da*
Tarih 5
Mısra: **11**
Yiğitlik, yüreklilik, cesâret.
Necābetde seḫāvetde şecāʿatda diyānetde
Budur ẓannum ki mānendi ya nādir ola ya nā-būd

seccāde:

1. **seccādesin:**-*sin*
Gazel 368
Mısra: **8**
Yere serilip üzerinde namaz kılmaya yarayan eşya.
Var ise maḳṣūdı ʿazm-i kūşe-i mey-ḫānedür
Zāhid-i sālūs almış dūşına seccādesin

secde-gāh:

1. **secde-gāhında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 242
Mısra: **1**
Secde edilecek yer, mescit.
Oturmış secde-gāhında güzel dīvāra yaṣdanmış
Didiler āsumān üzre baḳuñ meh-pāre yaṣdanmış

şecer:

1. **şecerüñ:**-*üñ*
Rübai 476
Mısra: **2**
Ağaç.
Baḳ çeşm-i başīret ile naḫlistāna
Dönmüş şecerüñ her biri dervīşāna

şecīʿ-i rūz-ı veġā:

1. **şecīʿ-i rūz-ı veġā:**
Tarih 25
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kavga gününün yiğidi.
Şecīʿ-i rūz-ı veġā Ḥażret-i Muḥammed Aġa
Ki ol dilīr-i ġazā-pīşe pīşvā-yı ġuzāt

sedd-i nuṭḳ:

1. **sedd-i nuṭḳ:**
Gazel 5
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Konuşmayı kesme, susma.
Sedd-i nuṭḳ u ʿaḳl ü idrāk itmedükçe ḥāṣılı
Ḥaḳḳ-ı taʿbīr ile olmaz sırrı bu ʿışḳuñ edā

sedd-i rāhum:

1. **sedd-i rāhum:**-*um*
Gazel 421
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yolu kapama, yola set çekme.
Dil-i güm-rāha raḥm it reh-nüma ḳıl reh-ber-i luṭfuñ
Hevā-yı nefs olursa sedd-i rāhum yā Resūla'llāh

şefāʿat:

1. **şefāʿat:**
Gazel 13
Mısra: **18**
Peygamberlerin ve Allah'ın izin vereceği kimselerin, kulların suçlarının bağışlanması için Cenâbıhak katında aracılık etmeleri.
Ey Naḥīfī ümmetinden eylemez luṭfın dirīġ
Ol şefāʿat kāñı ʿālī-şān Muḥammed Muṣṭafā

2. **şefāʿatle:**-*le*
Gazel 65
Mısra: **9**
Peygamberlerin ve Allah'ın izin vereceği kimselerin, kulların suçlarının bağışlanması için Cenâbıhak katında aracılık etmeleri.
Ḳıl şefāʿatle sezāvār-ı ʿaṭā-yı ġufrān
Bu Naḥīfī-i günehkārıñı yevmü'l-ʿaraṣāt

3. **şefāʿatle:**-*le*
Kaside 11
Mısra: **47**
Peygamberlerin ve Allah'ın izin vereceği kimselerin, kulların suçlarının bağışlanması için Cenâbıhak katında aracılık etmeleri.
Ol ġarībi ḳıl şefāʿatle kerem ḳıl kām-yāb
Şād ola tā raḥmet-i Raḥmān-ı bī-hemtā ile

4. **şefāʿat:**
Murabba 11
Mısra: **4**
Peygamberlerin ve Allah'ın izin vereceği kimselerin, kulların suçlarının bağışlanması için Cenâbıhak katında aracılık etmeleri.
Ẓuhūruñ feyż-i muṭlaḳdur
Şefāʿat yā Resūla'llāh

5. **şefāʿat:**
Murabba 11
Mısra: **8**
Peygamberlerin ve Allah'ın izin vereceği kimselerin, kulların suçlarının bağışlanması için Cenâbıhak katında aracılık etmeleri.

Şefīʿ-i ḫayl-i ümmetsin
Şefāʿat yā Resūla'llāh

6. **şefāʿat:**
Murabba 11
Mısra: **12**
Peygamberlerin ve Allah'ın izin vereceği kimselerin, kulların suçlarının bağışlanması için Cenâbıhak katında aracılık etmeleri.
Bulunmaz z̲ātuña hemtā
Şefāʿat yā Resūla'llāh

7. **şefāʿat:**
Murabba 11
Mısra: **16**
Peygamberlerin ve Allah'ın izin vereceği kimselerin, kulların suçlarının bağışlanması için Cenâbıhak katında aracılık etmeleri.
Saʿādet nūrı sensin sen
Şefāʿat yā Resūla'llāh

8. **şefāʿat:**
Murabba 11
Mısra: **20**
Peygamberlerin ve Allah'ın izin vereceği kimselerin, kulların suçlarının bağışlanması için Cenâbıhak katında aracılık etmeleri.
Ġaraż maḳṣūdumı inhā
Şefāʿat yā Resūla'llāh

9. **şefāʿat:**
Murabba 11
Mısra: **24**
Peygamberlerin ve Allah'ın izin vereceği kimselerin, kulların suçlarının bağışlanması için Cenâbıhak katında aracılık etmeleri.
O dergāh-ı muʿallāda
Şefāʿat yā Resūla'llāh

10. **şefāʿat:**
Murabba 11
Mısra: **27**
Peygamberlerin ve Allah'ın izin vereceği kimselerin, kulların suçlarının bağışlanması için Cenâbıhak katında aracılık etmeleri.
Şefāʿat yā Resūla'llāh
Şefāʿat yā Resūla'llāh

11. **şefāʿat:**
Murabba 11
Mısra: **28**
Peygamberlerin ve Allah'ın izin vereceği kimselerin, kulların suçlarının bağışlanması için Cenâbıhak katında aracılık etmeleri.
Şefāʿat yā Resūla'llāh
Şefāʿat yā Resūla'llāh

12. **şefāʿat:**
Murabba 11
Mısra: **2**
Peygamberlerin ve Allah'ın izin vereceği kimselerin, kulların suçlarının bağışlanması için Cenâbıhak katında aracılık etmeleri.
Vücūduñ raḥmet-i Ḥaḳdur
Şefāʿat yā Resūla'llāh

13. **şefāʿat:**
Murabba 13
Mısra: **2**
Peygamberlerin ve Allah'ın izin vereceği kimselerin, kulların suçlarının bağışlanması için Cenâbıhak katında aracılık etmeleri.
Göñül ḥasretle āvāre
Şefāʿat yā Resūla'llāh

14. **şefāʿat:**
Murabba 13
Mısra: **28**
Peygamberlerin ve Allah'ın izin vereceği kimselerin, kulların suçlarının bağışlanması için Cenâbıhak katında aracılık etmeleri.
Ḳuluñdur derdmendüñdür
Şefāʿat yā Resūla'llāh

15. **şefāʿat:**
Murabba 13
Mısra: **24**
Peygamberlerin ve Allah'ın izin vereceği kimselerin, kulların suçlarının bağışlanması için Cenâbıhak katında aracılık etmeleri.
Ḥabīb-i Kibriyā sensin
Şefāʿat yā Resūla'llāh

16. **şefāʿat:**
Murabba 13
Mısra: **20**
Peygamberlerin ve Allah'ın izin vereceği kimselerin, kulların suçlarının bağışlanması için Cenâbıhak katında aracılık etmeleri.
Budur vird-i zebān her dem
Şefāʿat yā Resūla'llāh

17. **şefāʿat:**
Murabba 13
Mısra: **16**
Peygamberlerin ve Allah'ın izin vereceği kimselerin, kulların suçlarının bağışlanması için Cenâbıhak katında aracılık etmeleri.
Beni luṭfuñla şādān it
Şefāʿat yā Resūla'llāh

18. **şefāʿat:**
Murabba 13
Mısra: **12**
Peygamberlerin ve Allah'ın izin vereceği kimselerin, kulların suçlarının bağışlanması için Cenâbıhak katında aracılık etmeleri.
Benümçün daḫi ḳıl minnet
Şefāʿat yā Resūla'llāh

19. **şefāʿat:**
Murabba 13
Mısra: **8**
Peygamberlerin ve Allah'ın izin vereceği kimselerin, kulların suçlarının bağışlanması için Cenâbıhak katında aracılık etmeleri.
Meded eyle taraḥḥum ḳıl
Şefāʿat yā Resūla'llāh

20. **şefāʿat:**
Murabba 13
Mısra: **4**

Peygamberlerin ve Allah'ın izin vereceği kimselerin, kulların suçlarının bağışlanması için Cenâbıhak katında aracılık etmeleri.
Ciger fürḳatle ṣad pāre
Şefāʿat yā Resūla'llāh

21. **şefāʿat:**
Rübai 152
Mısra: **3**
Peygamberlerin ve Allah'ın izin vereceği kimselerin, kulların suçlarının bağışlanması için Cenâbıhak katında aracılık etmeleri.
Bī-iẕn ü ʿināyetüñ şefāʿat memnūʿ
Ancaḳ sañadur şefāʿat emrinde livāẕ

22. **şefāʿat:**
Rübai 152
Mısra: **4**
Peygamberlerin ve Allah'ın izin vereceği kimselerin, kulların suçlarının bağışlanması için Cenâbıhak katında aracılık etmeleri.
Bī-iẕn ü ʿināyetüñ şefāʿat memnūʿ
Ancaḳ sañadur şefāʿat emrinde livāẕ

23. **şefāʿatle:**-*le*
Rübai 553
Mısra: **4**
Peygamberlerin ve Allah'ın izin vereceği kimselerin, kulların suçlarının bağışlanması için Cenâbıhak katında aracılık etmeleri.
Ol leyle-i ferḫunde-eṣer ḫürmetine
Ṣād eyle şefāʿatle bu ben muḥtācı

<u>şefāʿat eyle:</u>

1. **şefāʿat eyle:**
Gazel 2
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Birinin suçunun bağışlanması veya dileğinin yerine getirilmesi için o kimseyle Tanrı arasında peygamberin yaptığı aracılık.
Luṭf it şefāʿat eyle
Naḥīfî ġarībe
ARAPÇA

2. **şefāʿat eyle:**
Gazel 422
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardımcı olmak, sıkıntısını gidermek, derdine çare olmak.
Naḥīfî bendeñe eyle şefāʿat rūz-ı maḥşerde
Ḥużūr-ı Ḥaḳda maḳbūl-i recāsın yā Resūla'llāh

3. **şefāʿat eyle:**
Gazel 429
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Birinin suçunun bağışlanması veya dileğinin yerine getirilmesi için o kimseyle Tanrı arasında peygamberin yaptığı aracılık.
Ne deñlü mücrim ise yine kendi müstemendüñdür
Naḥīfî bendeñe eyle şefāʿat yā Resūla'llāh

4. **şefāʿat eyle:**
Gazel 487
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Birinin suçunun bağışlanması veya dileğinin yerine getirilmesi için o kimseyle Tanrı arasında peygamberin yaptığı aracılık.
Şefāʿat eyle Naḥīfî-i zāra maḥşerde
Nigāh-ı luṭf ile şād it beni fedāke ebī

5. **şefāʿat eyle:**
Kaside 8
Mısra: **159**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Birinin suçunun bağışlanması veya dileğinin yerine getirilmesi için o kimseyle Tanrı arasında peygamberin yaptığı aracılık.
Der-geh-i Ḥaḳda baña sen de şefāʿat eyle
Cürmümi pādişehüm çün ki ben itdüm iḳrār

<u>şefāʿat eyleyüp:</u>

1. **şefāʿat eyleyüp:**-*yüp*
Kaside 11
Mısra: **80**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Af veya ihsan eyle.
Ẕāt-ı ẕī-şānuñ diye ancaḳ o dem vā-ümmetī
Eyleyüp Ḥaḳdan şefāʿat pāye-i aʿlā ile

<u>şefāʿat ḳıl:</u>

1. **şefāʿat ḳıl:**
Gazel 9
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Peygamberlerin ve Allah'ın izin vereceği kimselerin, kulların suçlarının bağışlanması için Cenâbıhak katında aracılık etmeleri.
Ḥāline raḥm eyle kendi ḫāk-i pāyüñdür ne var
Ḳıl Naḥīfîye şefāʿat ey ḥabīb-i kibriyā

2. **şefāʿat ḳıl:**
Gazel 419
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Suçlu veya muhtaç olan için af veya ihsan ricası etmek.
Kemāl-i şefḳatüñden lāyıḳ-ı ʿafv eyleyüp luṭf it
Naḥīfî-i ġarībe ḳıl şefāʿat yā Resūla'llāh

3. **şefāʿat ḳıl:**
Matla 231
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Suçlu veya muhtaç olan için af veya ihsan ricası etmek.
Ne ḳadar mücrim isem ben saña oldum bende
Ḳıl şefāʿat kerem it itme beni şermende

4. **şefāʿat ḳıl:**
Murabba 7
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Dua**
İfadesi
Peygamberlerin ve Allah'ın izin vereceği kimselerin, kulların suçlarının bağışlanması için Cenâbıhak katında aracılık etmeleri.
Dem-i pür-sūz-ı ferdāda
Şefāʿat ḳıl şefāʿat ḳıl

5. **şefāʿat ḳıl:**
Murabba 7
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **Dua**
İfadesi
Peygamberlerin ve Allah'ın izin vereceği kimselerin, kulların suçlarının bağışlanması için Cenâbıhak katında aracılık etmeleri. II Birinci "Şefaat kıl" ifadesinin anlamını güçlendirmek amacıyla kullanılmıştır.
Naḥīfî-i günehkāre
Şefāʿat ḳıl şefāʿat ḳıl

6. **şefāʿat ḳıl:**
Murabba 7
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **Dua**
İfadesi
Peygamberlerin ve Allah'ın izin vereceği kimselerin, kulların suçlarının bağışlanması için Cenâbıhak katında aracılık etmeleri.
Naḥīfî-i günehkāre
Şefāʿat ḳıl şefāʿat ḳıl

7. **şefāʿat ḳıl:**
Murabba 7
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **Dua**
İfadesi
Peygamberlerin ve Allah'ın izin vereceği kimselerin, kulların suçlarının bağışlanması için Cenâbıhak katında aracılık etmeleri. II Birinci "Şefaat kıl" ifadesinin anlamını güçlendirmek amacıyla kullanılmıştır.
Benüm şefḳatli sulṭānum
Şefāʿat ḳıl şefāʿat ḳıl

8. **şefāʿat ḳıl:**
Murabba 7
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **Dua**
İfadesi
Peygamberlerin ve Allah'ın izin vereceği kimselerin, kulların suçlarının bağışlanması için Cenâbıhak katında aracılık etmeleri.
Benüm şefḳatli sulṭānum
Şefāʿat ḳıl şefāʿat ḳıl

9. **şefāʿat ḳıl:**
Murabba 7
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Dua**
İfadesi
Peygamberlerin ve Allah'ın izin vereceği kimselerin, kulların suçlarının bağışlanması için Cenâbıhak katında aracılık etmeleri. II Birinci "Şefaat kıl" ifadesinin anlamını güçlendirmek amacıyla kullanılmıştır.
Dem-i pür-sūz-ı ferdāda
Şefāʿat ḳıl şefāʿat ḳıl

10. **şefāʿat ḳıl:**
Murabba 7
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Dua**
İfadesi
Peygamberlerin ve Allah'ın izin vereceği kimselerin, kulların suçlarının bağışlanması için Cenâbıhak katında aracılık etmeleri.
Ḳoyup zaḫm-ı dile merhem
Şefāʿat ḳıl şefāʿat ḳıl

11. **şefāʿat ḳıl:**
Murabba 7
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Dua**
İfadesi
Peygamberlerin ve Allah'ın izin vereceği kimselerin, kulların suçlarının bağışlanması için Cenâbıhak katında aracılık etmeleri. II Birinci "Şefaat kıl" ifadesinin anlamını güçlendirmek amacıyla kullanılmıştır.
Meded ey melceʾ-i ümmet
Şefāʿat ḳıl şefāʿat ḳıl

12. **şefāʿat ḳıl:**
Murabba 7
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Dua**
İfadesi
Peygamberlerin ve Allah'ın izin vereceği kimselerin, kulların suçlarının bağışlanması için Cenâbıhak katında aracılık etmeleri.
Meded ey melceʾ-i ümmet
Şefāʿat ḳıl şefāʿat ḳıl

13. **şefāʿat ḳıl:**
Murabba 7
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Dua**
İfadesi
Peygamberlerin ve Allah'ın izin vereceği kimselerin, kulların suçlarının bağışlanması için Cenâbıhak katında aracılık etmeleri. II Birinci "Şefaat kıl" ifadesinin anlamını güçlendirmek amacıyla kullanılmıştır.
Ḳoma maḥşerde şermende
Şefāʿat ḳıl şefāʿat ḳıl

14. **şefāʿat ḳıl:**
Murabba 7
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Dua**
İfadesi

Peygamberlerin ve Allah'ın izin vereceği kimselerin, kulların suçlarının bağışlanması için Cenâbıhak katında aracılık etmeleri.
Ḳoma maḥşerde şermende
Şefāʿat ḳıl şefāʿat ḳıl

15. **şefāʿat ḳıl:**
Murabba 7
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Dua**
İfadesi
Peygamberlerin ve Allah'ın izin vereceği kimselerin, kulların suçlarının bağışlanması için Cenâbıhak katında aracılık etmeleri. II Birinci "Şefaat kıl" ifadesinin anlamını güçlendirmek amacıyla kullanılmıştır.
Bize ey merḥamet kānı
Şefāʿat ḳıl şefāʿat ḳıl

16. **şefāʿat ḳıl:**
Murabba 7
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Dua**
İfadesi
Peygamberlerin ve Allah'ın izin vereceği kimselerin, kulların suçlarının bağışlanması için Cenâbıhak katında aracılık etmeleri.
Bize ey merḥamet kānı
Şefāʿat ḳıl şefāʿat ḳıl

17. **şefāʿat ḳıl:**
Murabba 7
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Peygamberlerin ve Allah'ın izin vereceği kimselerin, kulların suçlarının bağışlanması için Cenâbıhak katında aracılık etmeleri. II Birinci "Şefaat kıl" ifadesinin anlamını güçlendirmek amacıyla kullanılmıştır.
Amān ey mefẖar-ı ʿālem
Şefāʿat ḳıl şefāʿat ḳıl

18. **şefāʿat ḳıl:**
Murabba 7
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Peygamberlerin ve Allah'ın izin vereceği kimselerin, kulların suçlarının bağışlanması için Cenâbıhak katında aracılık etmeleri.
Amān ey mefẖar-ı ʿālem
Şefāʿat ḳıl şefāʿat ḳıl

19. **şefāʿat ḳıl:**
Murabba 7
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Dua**
İfadesi
Peygamberlerin ve Allah'ın izin vereceği kimselerin, kulların suçlarının bağışlanması için Cenâbıhak katında aracılık etmeleri. II Birinci "Şefaat kıl" ifadesinin anlamını güçlendirmek amacıyla kullanılmıştır.
Ḳoyup zaḫm-ı dile merhem
Şefāʿat ḳıl şefāʿat ḳıl

20. **şefāʿat ḳıl:**
Murabba 12
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Suçlu veya muhtaç olan için af veya ihsan ricası etmek.
Ḳıl şefāʿat Naḥīfī-i zāra
Cān fedā saña yā Resūla'llāh

<u>şefāʿat yā ḥabība'llāh şefāʿat yā resūla'llāh:</u>

1. **şefāʿat yā ḥabība'llāh şefāʿat yā resūla'llāh:**
Matla 238
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Dua**
İfadesi
"Ey Allah'ın sevgilisi ve peygamberi bana şefaat eyle." anlamında bir dua ifadesi.
Budur vird-i zebānum şermī-i ʿışyān ile her gāh
Şefāʿat yā Ḥabība'llāh
şefāʿat yā Resūla'llāh

<u>şefāʿat-ḫᵛāh olup:</u>

1. **şefāʿat-ḫᵛāh olup:**-*up*
Kaside 5
Mısra: **141**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şefaat istemek.
Ol zamān kim Ḥażret-i Ḥaḳdan şefāʿat-ḫᵛāh olup
Diyesin biñ luṭf ile vā-ümmetā vā-ümmetā

<u>şefāʿat-ḫᵛāh-ı rūz-ı ḥaşr olup:</u>

1. **şefāʿat-ḫᵛāh-ı rūz-ı ḥaşr olup:**-*up*
Tarih 28
Mısra: **63**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Haşr gününün şefaat isteyeni.
Aḥmed-i Mürsel şefāʿat-ḫᵛāh-ı rūz-ı ḥaşr olup
Ferd-i muṭlaḳ ẕātın itsün maẓhar-ı feyż-i ezel

<u>sefer:</u>

1. **sefer:**
Gazel 60
Mısra: **2**
Askerin düşmana karşı gittiği savaş.
Gehī güsişte-ʿinānuz gehī şikeste-riḳāb
Şikeste-beste sefer ādemi ider iġżāb

2. **seferdür:**-*dür*
Gazel 225
Mısra: **10**
Askerin düşmana karşı gittiği savaş.
Naḥīfīden dem-i fürḳatde menʿ itme leb-i laʿlüñ
Seferdür bunda ḫūnkārum mey-i nāba yasāġ olmaz

3. **seferüñ:**-*üñ*
Gazel 303
Mısra: **8**
Yolculuk, seyahat.

Cihān cihān o cevān ile
ṣoḥbet eyleyesin
Bu ʿālemi hele inkār olur mı
hīç seferüñ

4. **seferüñ:**-*üñ*
Gazel 357
Mısra: **8**
Yolculuk, seyahat.
-
Seferüñ miḥnetini meskene
tercīḥ iderem

5. **seferle:**--*le*
Gazel 388
Mısra: **3**
Yolculuk, seyahat.
Bildüm ki ʿilāc olmaz imiş
ʿışḳa seferle
Ancaḳ bu ḳadar fāʾide
buldum seferümden

6. **seferümden:**-*üm, -den*
Gazel 388
Mısra: **4**
Yolculuk, seyahat.
Bildüm ki ʿilāc olmaz imiş
ʿışḳa seferle
Ancaḳ bu ḳadar fāʾide
buldum seferümden

7. **seferde:**-*de*
Kaside 25
Mısra: **49**
Yolculuk, seyahat.
Seferde niyyet eyleyüp şimdi
Emr-i sulṭāna imtiṣāl itdüm

sefer itdüñ:

1. **sefer itdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 48
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yolculuk, seyahat etmek.
Olduñ resīde tā ḥarem-i
Ḳudse Mekkeden
İtdüñ sefer feleklere bī-
zaḥmet ü teʿab

sefer-i dūr u dırāzum:

1. **sefer-i dūr u dırāzum:**-*um*
Rübai 481
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uzak ve uzun yolculuk.
Düşdi sefer-i dūr u dırāzum
āḫir
Tebrīz ü Ṣıfāhāna Ḳum u
Kāşāna

seferi eyle:

1. **seferi eyle:**
Gazel 265
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sefere çıkmaya karar vermek.
Eyle merdān-ı Ḫudā gitdigi
semte seferi
Var ise sende eger anlara
sevdā-yı luḥūḳ

seferi idüp:

1. **seferi idüp:**-*i, -üp*
Kaside 27
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yolculuk, seyahat etmek.
Ḳapudan iken idüp Baḥr-ı
Sefīde seferi
Eyledi ʿavn-i Ḫudā rāyet-i
ʿazmüñ manṣūr

sefer-i şehr-i resūl eyleyesiz:

1. **sefer-i şehr-i resūl eyleyesiz:**-*ye, -siz*
Rübai 208
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Peygamberlerin şehrine sefer eylemek.
Siz kim sefer-i şehr-i resūl
eyleyesiz
Kesb-i şeref-i ʿizz-i vuṣūl
eyleyesiz

sefer-kerde-i çarḫ-ı vālā olduḳda:

1. **sefer-kerde-i çarḫ-ı vālā olduḳda:**-*duḳda*
Rübai 25
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüce feleğin sefer yapmışı olmak.
Ey muḥterem-i daʿvet-i ḫāṣ-ı
mevlā
Olduḳda sefer-kerde-i çarḫ-ı
vālā

seferüñ mübārek olsun:

1. **seferüñ mübārek olsun:**
Matla 139
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Dua**
İfadesi
Yolculuğun hayırlı olsun anlamında bir temenni, dua ifadesi.
Uġramış kūçe-i dildāra seḥer
reh-güẕerüñ
Olsun ey ʿāşıḳ-ı şūrīde
mübārek seferüñ

seferüñ oldı:

1. **seferüñ oldı:**-*üñ, -dı*
Rübai 561
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sefere çıkmak.
Bir demde idüp mihr-şıfat
ʿālemi ṭay
Oldı seferüñ bī-teʿab zaḥmet
ü ʿay

şefīʿ:

1. **şefīʿum:**-*üm*
Kaside 5
Mısra: **121**
Şefâat eden, bir kimsenin affa uğraması için aracılık eden kimse.
Bir şefīʿum var iken sulṭān-ı
ẕī-şānum gibi
Budur ümmīd olmayam
maḥrūm-ı elṭāf-ı Ḫudā

2. **şefīʿum:**-*üm*
Kaside 8
Mısra: **269**
Şefâat eden, bir kimsenin affa uğraması için aracılık eden kimse.

Bir şefîʿum var iken sencileyin sulṭānum
Çekmezem luṭfuñ ile ḫavf-ı Ṣırāṭı zinhār

3. **şefîʿ:**
Kaside 26
Mısra: **255**
Şefâat eden, bir kimsenin affa uğraması için aracılık eden kimse.
Saña şefîʿ getürdüm nebiyy-i muḥteremi
İdüp medīḥa-i naʿt-i şerīfini ihdā

4. **şefîʿum:**-*üm*
Kıt'a 38
Mısra: **14**
Şefâat eden, bir kimsenin affa uğraması için aracılık eden kimse.
Bi-ḥamdi'llāh Naḥīfî ʿālem-i fānī vü bāḳīde
Şefîʿum faḫr-ı ʿālem mesnedüm elṭāf-ı Rabbānī

şefîʿ itdüñ:

1. **şefîʿ itdüñ:**-*dü, -ñ*
Kaside 2
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şefaatçi etmek, şefaatçi kılmak.
Çün şefîʿ itdüñ Ḥabīb-i Ekrem-i Muḫtārıñı
Ḥürmetiyçün cürmini ʿafv it bu ʿāṣī ümmetüñ

şefîʿ u mesnedüm:

1. **şefîʿ u mesnedüm:**-*üm*
Kıt'a 38
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şefaatçi ve dayanak.
Naẕīr-i ẕātı bir maḥlūḳ-ı fānīye olup bende
Şefîʿ u mesnedüm var diyü eyler faḫr-ı nā-dānī

şefîʿ u müşeffaʿ ḳıldı:

1. **şefîʿ u müşeffaʿ ḳıldı:**-*dı*
Matla 133
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şefaatçi kılmak.
İdüp ḳadr ü cāh-ı şefāʿatle erfaʿ
Seni ḳıldı mevlā şefîʿ u müşeffaʿ

şefîʿā:

1. **şefîʿā:**
Kaside 8
Mısra: **180**
Bir kimsenin affa uğraması için aracılık eden kimse, şefaatçi. II Hz. Muhammed.
Ḥālime raḥmet it ʿarṣa-geh-i maḥşerde
Eyle luṭfuñla şefîʿā beni āzāde-i nār

şefîd eyledi:

1. **şefîd eyledi:**-*di*
Rübai 66
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Beyazlaştırmak, aydınlatmak.
Mūy-ı serimi gerçi sefîd eyledi şeyb
Ḳalbümde sevād-ı keder ü ṣamt ü ʿayb

şefîd oldı:

1. **şefîd oldı:**-*dı*
Kaside 1
Mısra: **57**
Kelime Tipi: **Deyim**
Beyaz olmak.
ʿİbret al mūy-ı siyāḥ-ı rīş ü ser oldı sefîd
Yaʿnī kim itdi güẕer ġafletle eyyām-ı şebāb

şefîʿ-i ḫayl-i ümmet:

1. **şefîʿ-i ḫayl-i ümmet:**
Kaside 23
Mısra: **51**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ümmetin çoğunluğunun şefaatçisi.
Şefîʿ-i ḫayl-i ümmet kān-ı şefḳat āyet-i raḥmet
Lisān-ı ẕikri ḳalbe ʿışḳ-ı pāki dāʾimā gelsün

şefîʿ-i ḫayl-i ümmetsin:

1. **şefîʿ-i ḫayl-i ümmetsin:**-*sin*
Murabba 11
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ümmetin çoğunluğunun şefaatçisi.
Şefîʿ-i ḫayl-i ümmetsin
Şefāʿat yā Resūla'llāh

şefîʿ-i mücrimān-ı bī-nevā:

1. **şefîʿ-i mücrimān-ı bī-nevā:**
Gazel 63
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sesi çıkmayan günahkârların şefaatçisi II Hz. Muhammed.
Melceʾ-i ümmet şefîʿ-i mücrimān-ı bī-nevā
Menbaʿ-ı elṭāf u şefḳat baḥr-i faż̈l u merḥamet

şefîʿ-i müẕnibīn-i ümmet:

1. **şefîʿ-i müẕnibīn-i ümmet:**
Rübai 276
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şefaat, güçsüz ümmetin günahkâr kullarına şefaat eden (Hazreti Muhammed).
ʿUḳbāda şefîʿ-i müẕnibīn-i ümmet
Dünyāda melāẕıdur gedā vü şāhuñ

şefîʿ-i rūz-ı cezā:

1. **şefîʿ-i rūz-ı cezā:**
Gazel 280
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ahiretin şefaatçisi.

Żaʿīf-i ümmete sensin şefîʿ-i rūz-ı cezā
Fedā senüñ yoluña ümmet es-selāmu ʿaleyk

<u>şefîʿ-i rūz-ı maḥşer:</u>

1. **şefîʿ-i rūz-ı maḥşer:**
Kaside 17
Mısra: **39**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mahşer gününün şefaatçisi, Hz. Muhammed.
Ol şefîʿ-i rūz-ı maḥşer ol ḥabîb-i ekremüñ
Medḥ-i pākiyle tevessül eyleyüp geldi saña

<u>şefîʿ-i ʿuṣāt-ı ümem:</u>

1. **şefîʿ-i ʿuṣāt-ı ümem:**
Gazel 7
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Hadis**
Ümmetin günahkârlarının şefaatçisi. II Hazreti Muhammed'in "Benim şefaatim ümmetimin günahkâr kulları içindir." sözlerini akıllara getiren hadis-i şerifi [İmam-ı Ahmed, Nesai].
Muḥammed Şefîʿ-i ʿuṣāt-ı ümem
İmām-ı rusül mürsel-i muḳtedā

<u>şefḳat:</u>

1. **şefḳatinden:**-*i, -n, -den*
Gazel 172
Mısra: **4**
Koruma, acıma ve esirgeme duygusu ile karışık olan sevgi.
Rīziş-i elmās-ı müjgān ile dāġ-efrūz olup
Şefḳatinden zaḫmuma gūyā ki merhem-sāz olur

2. **şefḳat:**
Gazel 317
Mısra: **5**
Koruma, acıma ve esirgeme duygusu ile karışık olan sevgi.
Ne ʿarż-ı ḥāle ruḫṣat var ne āh ü nāleye şefḳat
Saña rāz-ı dil-i zārı ʿayān müşkil nihān müşkil

3. **şefḳatüñden:**-*üñ, -den*
Matla 132
Mısra: **1**
Koruma, acıma ve esirgeme duygusu ile karışık olan sevgi.
Şefḳatüñden budur ey kān-ı ʿināyet melḥūẓ
Ola ḥaḳḳumda benüm lafẓ-ı şefāʿat melfūẓ

4. **şefḳatle:**-*le*
Rübai 367
Mısra: **3**
Koruma, acıma ve esirgeme duygusu ile karışık olan sevgi.
Ben ḫāk-i ḥaḳīre naẓar it şefḳatle
Baḳma yüzümüñ ḳarasına sulṭānum

<u>şefḳat eyle:</u>

1. **şefḳat eyle:**
Gazel 95
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şefkat etmek, merhamet etmek.
Rāh-ı ʿışḳuñda niçe ġam çekmişemdür bilmiş ol
Gel efendüm şefḳat eyle eyleme şāhum ʿinād

2. **şefḳat eyle:**
Gazel 297
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şefkat etmek, merhamet etmek.
Ḥāliñe şefḳat eyle sulṭānum
Bu Naḥīfî-i zār u nālānuñ

3. **şefḳat eyle:**
Gazel 428
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şefkat etmek, merhamet etmek.
Benüm cürm ü ḫaṭādur cümle kārum yā Resūla'llāh
Ḳabūl it şefḳat eyle iʿtiẕārum yā Resūla'llāh

4. **şefḳat eyle:**
Kaside 26
Mısra: **250**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şefkat etmek, merhamet etmek.
Beni ḫacel ḳoma baḫtum yanında iḥsān it
O bī-mürüvveti güldürme şefḳat eyle baña

5. **şefḳat eyle:**
Murabba 10
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şefkat etmek, merhamet etmek.
Senüñdür dīn-i İslām eyle şefḳat
ʿİbād-ı Müslimīne nuṣret eyle

<u>şefḳat eyler:</u>

1. **şefḳat eyler:**-*r*
Gazel 332
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şefkat etmek, merhamet etmek.
Künc-i ḫasretde görüp aḥvālümi aġlar raḳīb
Ḥāṣılı ben mübtelāya şefḳat eyler düşmenüm

<u>şefḳat idersin:</u>

1. **şefḳat idersin:**-*er, -sin*
Murabba 13
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Acımak, şefkat göstermek.
Olup müstevcib-i raḥmet İdersin niçeye şefḳat

<u>şefḳat idüben:</u>

1. **şefḳat idüben:**
Gazel 56
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şefkat etmek.
Bu ḳadar ḥasret ü ġam çekmiş iken dünyede ben
Baña şefḳat idüben itmeye vālā ne ʿaceb

şefḳat it:

1. **şefḳat it:**
Gazel 47
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Acımak.
Yā Resūla'llāh senüñ ḫāk-i rehüñdür şefḳat it
Her ne deñlü mücrim ise bu Naḥīfī-i ġarīb

şefḳat itdüm:

1. **şefḳat itdüm:**-*dü, -m*
Gazel 447
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Acımak.
Şefḳat itdüm ser-bürīde kākül-i yāri görüp
Raḥm idermiş gāhī ādem kāfir-i bī-dīne de

şefḳat itmez:

1. **şefḳat itmez:**-*mez*
Gazel 272
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Acımak.
Kūşe-i hecr içre ḳaldum derde dermān eylemez
Şefḳat itmez ben faḳīre gel meded dermāna baḳ

şefḳat ḳıl:

1. **şefḳat ḳıl:**
Gazel 276
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Korumak, esirgemek.
Mürüvvet merḥamet şāhum çün oldı dīn ü īmāndan
Viṣālüñ birle şefḳat ḳıl ki sīnem çāk çāk ancaḳ

2. **şefḳat ḳıl:**
Gazel 280
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Korumak, esirgemek.
Ġubār-ı der-gehüñ olmaḳluġa ḳabūl eyle
Bu ḫāk-i pāyüñe ḳıl şefḳat es-selāmu ʿaleyk

şefḳat ü raḥminden:

1. **şefḳat ü raḥminden:**-*i, -n, -den*
Kaside 27
Mısra: **75**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şefkat, merhamet ve himaye.
Ḥālüme şefḳat ü raḥminden olurdı ṣad çāk
Rūz u şeb nāle-i dil-dūzumı gūş itse ṣuḫūr

şefḳatli sulṭānum:

1. **şefḳatli sulṭānum:**-*um*
Murabba 7
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Büyük hükümdar II Hz. Muhammet.
Benüm şefḳatli sulṭānum Şefāʿat ḳıl şefāʿat ḳıl

şeftālū:

1. **şeftālūsinden:**-*si, -n, -den*
Gazel 54
Mısra: **5**
Şeftali II mecazen sevgilinin yanağı.
Ruḫlaruñ şeftālūsinden mīve iḥsān it baña
Yalıñuz yā ben miyem bu cümle dünyā teşne-leb

2. **şeftalü:**
Matla 37
Mısra: **2**
Şeftali II sevgillinin şeftaliye benzetilen dudağı.
Ṭamaʿ-ı ḥāmum eger itmese īcāb-ı ġażab
Bāġ-ı ḥüsnüñden iderdüm iki şeftalü ṭaleb

şeftālū-yı vaṣluñ:

1. **şeftālū-yı vaṣluñ:**-*uñ*
Gazel 274
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Vaslının şeftalisi. Şeftali gibi tatlı olan sevgili.
Ḳaṣr-ı ḥüsnüñden baña irmez ise bir nān-ı ḫuşk
Baña şeftālū-yı vaṣluñ yiter ol iftār-ı ʿışḳ

şeh:

1. **şehüñ:**-*üñ*
Gazel 7
Mısra: **13**
Padişah, hükümdar II Hz. Muhammed.
Naḥīfī-i küstāḫiyem ol şehüñ
Olup bāb-ı luṭfında kemter gedā

2. **şehi:**-*i*
Gazel 71
Mısra: **5**
Hükümdar, padişah. II Sevgili.
Tārümār olmaz mı ʿaḳlum yā görince sen şehi
Kim bulımaz hem-serüñ ol raḳṣ u reftāruñ dürüst

3. **şeh:**
Gazel 74
Mısra: **1**
Hükümdar, padişah. II Sevgili.
Ġażab-ālūde ol şeh ḫançer-i şefḳat-güẕā ser-mest
Yine maḫmūr-ı ḫūn-ı ʿāşıḳān tīr-i ḳāżā ser-mest

4. **şehsin:**-*sin*
Gazel 81
Mısra: **6**
Hükümdar, padişah. II Sevgili.

Ḳaçan görseñ perīşānuñ
idersin bunca istiġnā
Degül mi sen o şehsin kim
bu nā-çār olmaġa bāʿiş

5. **şehsin:**-*sin*
Gazel 105
Mısra: **3**
Sultan, padişah.
Sen ol şehsin ki ey ġāretger-i mülk-i şekībāyī
Füsūn u fitne nāz ü ʿişve sercümle sipāhuñdur

6. **şehden:**-*den*
Gazel 209
Mısra: **5**
Hükümdar, padişah. II Sevgili.
Luṭf ümmīd eyler göñül sen şehden āzār istemez
Şerbet-i laʿlüñ yeter dil keşfi esrār istemez

7. **şehüñ:**-*üñ*
Gazel 243
Mısra: **9**
Hükümdar, padişah. II Sevgili.
Bu Naḥīfī gibi ṣad mūr Süleymān o şehüñ
Ṣaff-ı ʿışḳında ki zencīr-i ḫama beste imiş

8. **şehsin:**-*sin*
Gazel 281
Mısra: **7**
Sultan, padişah.
Sen ol şehsin ki iʿcāz-ı serengüşt-i laṭīfüñle
Meh-i tābānı çarḫ üzre müşārun bi'l-benān itdüñ

9. **şehsin:**-*sin*
Gazel 414
Mısra: **9**
Hükümdar, padişah. II Sevgili.
Sen ol şehsin ki ṣıyt-ı ḫuṭbe-i naʿt-i şerīfüñle
Ḳıbāb-ı çarḫ-ı gerdūn pür-ṣadādur yā Resūla'llāh

10. **şehsin:**-*sin*
Gazel 415
Mısra: **3**
Hükümdar, padişah. II Sevgili.
Sen ol şehsin ki tā rūz-ı ezelde eyledi mevlā
Livā-yı ḳadriñi mümtāz-ı rifʿat yā Resūla'llāh

11. **şehden:**-*den*
Gazel 453
Mısra: **4**
Hükümdar, padişah. II Sevgili.
Ġamze düzdīde-nigeh ebrūlar īmā eyledi
Geldi ol şehden baña fermān fermān üstüne

12. **şehe:**-*e*
Kaside 8
Mısra: **67**
Sultan, padişah.
Māhdan meşʿale-keş çāker olurdı o şehe
Olmasa çarḫ-ı felekde reviş-i nā-hem-vār

13. **şehe:**-*e*
Kaside 12
Mısra: **79**
Sultan, padişah.
Olsun ṣalavāt ile selām ol şehe vāṣıl
Tā kim meh-i rūze vire revnaḳ bu cihāna

14. **şehsin:**-*sin*
Kaside 13
Mısra: **29**
Hükümdar, padişah. II Sevgili.
Sen ol şehsin ki teʾsīr-i firāḳ-ı ḫizmet-i pāküñ
Ciger-ḫūn oldı ceẕʿu'n-naḫl feryād ü ḥanīn üzre

15. **şeh:**
Kaside 19
Mısra: **29**
Sultan, padişah.
Öyle bir şeh kim revā çetr-i hümāyūn-ḳadrinüñ
Aṭlas-ı gerdūn eger olsa firāş-ı çāderi

16. **şeh:**
Kaside 19
Mısra: **31**
Hükümdar, padişah. II Sevgili.
Öyle bir şeh kim ʿuluvv-i ḳadrine nisbet eger
Mīr-i ışṭablı disem şāyeste Sulṭān Senceri

17. **şeh:**
Kaside 19
Mısra: **33**
Sultan, padişah.
Öyle bir şeh kim binā-yı ḳadr-i ʿālī-şānınuñ
Ṭaş ḥisāb eyler der-i cūdında dürr ü gevheri

18. **şeh:**
Kaside 19
Mısra: **37**
Sultan, padişah.
Öyle bir şeh kim eger teşrīf-i gülzār eylese
Ferş ider bülbül güẕergāhında verd-i aḥmeri

19. **şeh:**
Kaside 19
Mısra: **59**
Hükümdar, padişah. II Sevgili.
Sensin ol şeh kim seni elṭāf-ı ṣunʿ-ı kibriyā
Eylemiş envāʿ-ı aḫlāḳ-ı meḥāsin maẓharı

20. **şehüñ:**-*üñ*
Kaside 19
Mısra: **48**
Hükümdar, padişah. II Sevgili.
Feṯḥ-i Saḳız fāl-i bi'l-ḫayr-ı cülūs-ı pākidür
Ol şehüñ kim ẕātıdur ʿOsmāniyānuñ mefḫarı

21. **şeh:**
Kaside 22
Mısra: **15**
Sultan, padişah.
O şeh kim ḫidmet-i Mekke Medīne faḫr-ı ẕātıdur
Niçe tanẕīr olur şāyān aña Dārāb u Dārāyı

22. **şeh:**
Matla 3
Mısra: **1**
Hükümdar, padişah. II Sevgili.

O şeh kim ẕātıdur menṣūṣ-ı -
Hümā-yı ḳadri oldı lā-mekān-pervāz-ı -

23. **şehe:**-*e*
Rübai 511
Mısra: **1**
Sultan, padişah.
Oldı o şehe ins ü melāʾik bende
Şevḳ ile n'ola bende olursam ben de

24. **şehe:**-*e*
Tahmis 1
Mısra: **2**
Hükümdar, padişah. II Sevgili.
Gözümüñ ḥasret ile n'ola revān olsa yaşı
ʿĀşıḳam ol şehe kim yoḳ iki ʿālemde eşi

25. **şeh:**
Tarih 1
Mısra: **23**
Sultan, padişah.
Ne şeh cevlāna gelse gāhī raḫş-ı bād-peymāsı
İder lerzende ḫāk içre dil-i Sām ü Nerīmānı

26. **şeh:**
Tarih 1
Mısra: **21**
Sultan, padişah.
Ne şeh taʿbīr-i maẕmūn-ı meserret-baḫş-ı evṣāfı
Ḳarīn-i siḥr ü iʿcāz itdi her ṭabʿ-ı süḫandānı

27. **şeh:**
Tarih 1
Mısra: **19**
Sultan, padişah.
Ne şeh kim ḫāme-i maʿnā yazarken nāme-i vaṣfı
Revādur ger sürūş-ı ġayb olursa maḥmedet-ḫ∨ānı

28. **şeh:**
Tarih 1
Mısra: **17**
Sultan, padişah.
Ne şeh kim şevḳ-ı ḳudūm-ı rifʿat-i şevket-rüsūmından
Pür itdi ʿālemi ṣıyt-ı mübārek-bād-ı rūḥānī

29. **şeh:**
Tarih 10
Mısra: **11**
Hükümdar, padişah. II Sevgili.
Geldi bu gülzār-ı bezme iderek ol şeh ḫırām
Maḳdem-i pāküñ mübārek eyleye Rabbü'l-Mecīd

30. **şeh:**
Tarih 20
Mısra: **11**
Sultan, padişah.
O şeh kim yazdı ressām-ı ḫıred evṣāf-ı ẕātında
Olup imlā nüvīs-i menḳabet-pīrā-yı ʿunvānı

31. **şehe:**-*e*
Tarih 29
Mısra: **16**
Sultan, padişah II Sultan I. Mahmut.
Ṣıḥḥat ü ʿāfiyet iḥsān idüp ol Rabb-ı Kerīm
Eyleye ḥıfẓ u emānın o şehe ḫırz-ı vücūd

<u>şehā:</u>

1. **seḫādan:**-*dan*
Gazel 130
Mısra: **20**
Cömertlik.
Ḫıṣāl-i buḫl u denāʾet naḳīṣadur muṭlaḳ
Nihād-ı merdūme ʿizz ü şeref seḫādan olur

2. **şehā:**
Gazel 242
Mısra: **4**
"Ey padişah, ey sevgili!" anlamında sevgiliye bir hitap sözü.
Dizilmiş ʿālemüñ ḫalḳı namāza cümleten ṣaf ṣaf
Şehā bī-ḥadd olan dāʾlar bu dem nā-çāre yaṣdanmış

3. **şehā:**
Gazel 275
Mısra: **5**
Ey padişah ‖ ey sevgili.
Şehā sen āfet-i devrüñ ruḫ-ı ruḫsārı sürḫ olmış
Görinen ol siyeh ebrū şafaḳ üzre hilāl ancaḳ

4. **şehā:**
Gazel 275
Mısra: **7**
Ey padişah ‖ ey sevgili.
Şehā ol çeşm-i ḫūn-rīzüñ naẓar ḳılduḳça ʿuşşāḳa
Deler baġrın bu ʿuşşāḳuñ göñüller pāy-māl ancaḳ

5. **şehā:**
Gazel 402
Mısra: **1**
Ey padişah ‖ ey sevgili.
Gelelden tīġ-i bürrānuñ şehā bu sīneme ḳarşu
Pür olur şerḥa vü dāġlar eger sīne eger pehlū

6. **şehā:**
Kaside 5
Mısra: **78**
Ey padişah ‖ ey sevgili.
Ḥāsidüñ ḫūn olmasun baġrı ḥasedi n'eylesün
Ben terennüm-sāz-ı naʿt-i pāküñ olduḳça şehā

7. **şehā:**
Kaside 19
Mısra: **78**
Ey padişah ‖ ey sevgili.
Dest-i gevher-bārınuñ maḥkūmıdur seyf ü ḳalem
ʿĀlemüñ sensin şehā şāh-ı feżāyil-perveri

<u>sehā vü ʿaṭā:</u>

1. **seḫā vü ʿaṭā:**
Kaside 26
Mısra: **36**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cömertlik ve bağış.
O ḫānedāna virilmiş ʿuluvv-i himmet ü cūd
O ʿırḳ-ı pāke olınmış ʿaṭā seḫā vü ʿaṭā

<u>seḫā vü mekremetle:</u>

1. **seḫā vü mekremetle:**-*le*
Kaside 22
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Cömertlik ve el açıklığı.
Müʾeyyed eyledi faẕlıyla Ḥaḳ ẕāt-ı dil-ārāsın
Seḫā vü mekremetle virdi ḥükm-i ṣadr-ı aʿlāyı

seḫāb:

1. **seḫābumdur:**-*um, -dur*
Kaside 28
Mısra: **18**
Bulut.
O bārān-ı füyūżāt-ı meʿānīyem ki ʿālemde
Benüm dūd-ı siyāh-ı āh-ı ḫūn-pāşuma seḫābumdur

seḫāb-āmīz-i dūd-ı āh-ı ḥasretdür:

1. **seḫāb-āmīz-i dūd-ı āh-ı ḥasretdür:**-*dür*
Gazel 19
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasret ahının dumanını taşıyan bulut.
Seḫāb-āmīz-i dūd-ı āh-ı ḥasretdür cihān-ı şevḳ
Niçe gündür saña müştāḳ-zāy-ı mihr-i cihān-ārā

seḫābāsā:

1. **seḫābāsā:**
Gazel 51
Mısra: **12**
Bulut gibi.
Dūd-ı āhum ol ḳamer-rūyuñ şeb-i hecrinde āh
Eyler evc-i āsumān üzre seḫābāsā şitāb

şehādet:

1. **şehādetle:**-*le*
Kaside 10
Mısra: **21**
Şahadet: Tanrı için ölmek.
Şehādetle taṣdīḳı meşrūṭdur
Odur rükn-i İslāma ḥüsn-i niẓām

2. **şehādetde:**-*de*
Matla 232
Mısra: **1**
Görülen ve bilinen bir durum veya iş hakkında şâhitlik etme, tanıklık yapma.
Cümle ʿālem bu şehādetde baña yār ü güvāh
-

şehādet ider:

1. **şehādet ider:**-*er*
Gazel 264
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Beyan etme, tanıklık, şahitlik.
Olur delīl-i ḥaḳīḳat nevāziş-i ḫātır
İder vefāya şehādet meḥāsin-i aḫlāḳ

şehādet itmege:

1. **şehādet itmege:**-*meg, -e*
Gazel 377
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Beyan etme, tanıklık, şahitlik.
Şehādet itmege ferdā ḥużūr-ı Ḥaḳda baña
Şehīd-i ġamze-i bī-raḥm-ı yār olan gelsün

şehādet-i nefy-i sivā:

1. **şehādet-i nefy-i sivā:**
Kaside 26
Mısra: **74**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Başka, gayrinin inkarı için şahit.
Ḥurūf-ı nüsḫa-i cūdında resm-i lā yoḳdur
Meger şehādet-i nefy-i sivā içün diye lā

sehāvet:

1. **seḫāvetde:**-*de*
Tarih 5
Mısra: **11**
Cömertlik, el açıklığı.
Necābetde seḫāvetde şecāʿatda diyānetde
Budur ẓannum ki mānendi ya nādir ola ya nā-būd

şehbāz:

1. **şehbāz:**
Matla 123
Mısra: **2**
Alıcı kuş II yırtıcı kuş, doğan.
Kebūter-i dili itdi esīr-i pençe-i nāz
Ṭoy avladı beni şāhīn baḳışlu bir şehbāz

şeh-bāz-ı sebük-pervāz-ı idrāki:

1. **şeh-bāz-ı sebük-pervāz-ı idrāki:**-*i*
Gazel 291
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Anlayışın çabuk kanat çırpan kuşu.
İder per-beste şeh-bāz-ı sebük-pervāz-ı idrāki
Kemend-endāz-ı siḥr olduḳça laʿl-i nükte-āmīzüñ

şehenşāh:

1. **şehenşāha:**
Gazel 396
Mısra: **3**
Padişahlar padişahı || Sevgili.
Düşer maḥall-i recā gerçi ol şehenşāha
Miṣāl-i sāye yanında raḳībi n'eylersin

şehenşāhān-ı mülk-i ʿālemüñ:

1. **şehenşāhān-ı mülk-i ʿālemüñ:**-*üñ*
Kaside 19
Mısra: **62**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Âlem mülkünün şahlar şahı.
Dādgārā serverā sulṭān-ı dāniş-perverā
Ey şehenşāhān-ı mülk-i ʿālemüñ ser-defteri

şehenşāh-ı cihāna:

1. **şehenşāh-ı cihāna:**-*a*
Tarih 5
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zamanın, dönemin dünya padişahlarının padişahı; dönemin güzelleri içindeki en güzel kişi.
Olup hemvāre ber-vefḳ-ı rıżā ādāb ü eṭvārı
Şehenşāh-ı cihāna ola daʾim ḫidmeti bihūd

2. **şehenşāh-ı cihāna:**-*a*
Tarih 30
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zamanın, dönemin dünya padişahlarının padişahı; dönemin güzelleri içindeki en güzel kişi.
Şehenşāh-ı cihāna māye-i feyż-i şifā olsun
Şafā-yı ḳalb ile itsün hemīşe kesb-i şādānī

şehenşāh-ı cihānuñ:

1. **şehenşāh-ı cihānuñ:**-*uñ*
Tarih 6
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zamanın, dönemin dünya padişahlarının padişahı; dönemin güzelleri içindeki en güzel kişi.
Şehenşāh-ı cihānuñ naẓre-i iksīr-i teʾsīri
Mużāʿaf itdi ḳadr-i cevher-i ẕat-ı nikū-kārın

şehenşāh-ı meʿānī-pīşe:

1. **şehenşāh-ı meʿānī-pīşe:**
Tarih 31
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mana peşinde koşan sultanların sultanı.
Şehenşāh-ı meʿānī-pīşe ʿālī-ḳadr ü dānişver
Şeh-i baḥreyn ü berreyn ol cemīlü'ẕ-ẕāt-ı deryā-dil

şehenşāh-ı melāʾik-sipehüñ:

1. **şehenşāh-ı melāʾik-sipehüñ:**-*üñ*
Kaside 8
Mısra: **71**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Melekler ordusunun şahlar şahı.
O şehenşāh-ı melāʾik-sipehüñ ʿālemde
Görmemiş mis̱lini devr ideli çarḫ-ı devvār

şehenşāh-ı muʿaẓẓam:

1. **şehenşāh-ı muʿaẓẓam:**
Tarih 20
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüce şahlar şahı.
Muḥammed Ḫān-ı Ġāzī sāye-baḫş-ı ḫıṭṭa-i ʿālem
Şehenşāh-ı muʿaẓẓam nām-dār-ı ẓıll-ı Yezdānī

şehenşāh-ı mükerrem:

1. **şehenşāh-ı mükerrem:**
Tarih 16
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hürmete layık şahların şahı.
Ḳıldı bu şimşād-zārı maẓhar-ı ḥüsn-i naẓar
Ol şehenşāh-ı mükerrem server-i ferḫunde-cāh

şehenşāh-ı serīr-efrūz-ı mülk-i ışṭıfā:

1. **şehenşāh-ı serīr-efrūz-ı mülk-i ışṭıfā:**
Kaside 5
Mısra: **90**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Seçkinlik mülkünün parlak tahtının şahlar şahı II Hz. Muhammet.
Sen ne şāh-ı mülk-i ʿizzet oldıġın ʿālem bilür
Ey şehenşāh-ı serīr-efrūz-ı mülk-i ışṭıfā

seḥer:

1. **seḥer:**
Gazel 71
Mısra: **3**
Gün doğmadan önceki zaman, seher vakti.
Gül-ruḫuñ şevḳına cānum her seḥer zār itmede
Ṭoġrı sözdür ʿāşıḳam ben bülbül-i zāruñ dürüst

2. **seḥer:**
Gazel 162
Mısra: **1**
Gün doğmadan önceki zaman, seher vakti.
Her seḥer bülbül ki eşk-i çeşmini seyl-āb ider
Ġonçe-i gülzāra meftūn oldıġın işrāb ider

3. **seḥer:**
Gazel 244
Mısra: **5**
Gün doğmadan önceki zaman, seher vakti.
Seḥer murġ ile pervāne niçe olsun baña hem-dem
Ki ʿāşıḳ rūz u şeb ṭurmaz ider efġāne ögrenmiş

4. **seḥerde:**-*de*
Gazel 314
Mısra: **1**
Gün doğmadan önceki zaman, seher vakti.
Seḥerde başlayup āh ü fiġāna ey bülbül
Senüñle aġlayalum yana yana ey bülbül

5. **seḥer:**
Gazel 393
Mısra: **15**
Gün doğmadan önceki zaman, seher vakti.
Ey Naḥīfī her seḥer işrāḳıyān-ı ehl-i ʿışḳ
Şiʿr-i pāküm isticābet-ḫ∨āh-ı tesbīḥ eylesün

6. **seḥerde:**-*de*
Gazel 522
Mısra: **9**
Gün doğmadan önceki zaman, seher vakti.
Seḥerde vird-i zebān itdi bülbülān-ı çemen
Naḥīfīyā yine her şiʿr-i dil-güşālaruñı

7. **seḥer:**
Kaside 19
Mısra: **1**
Gün doğmadan önceki zaman, seher vakti.
Bir seḥer kim āsumānuñ şāh-ı zerrīn efseri
Ḳıldı teşrīf-i cülūs-ı mesned-i rūşen-geri

8. **seḥer:**
Matla 139
Mısra: **1**
Gün doğmadan önceki zaman, seher vakti.
Uġramış kūçe-i dildāra seḥer reh-güẕerüñ
Olsun ey ʿāşıḳ-ı şūrīde mübārek seferüñ

9. **seḥer:**
Matla 236
Mısra: **1**
Gün doğmadan önceki zaman, seher vakti.
Seḥer boynum burup hem-sāye oldım reh-güẕāruñla
Gözüm yollarda ḳaldı nergisāsā intiẓāruñla

10. **seḥer:**
Tarih 2
Mısra: **1**
Gün doğmadan önceki zaman, seher vakti.
Bir seḥer kim ṭās-ı zerrīn ile peyk-i āfitāb
Devr iderdi cilve-gāh-ı ḳubbe-i nüh çenberi

seḥer yili:

1. **seḥer yili:**
Tahmis 5
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sabah vakti esen rüzgar.
Her geh ki seḥer yili zülfüñe ḳılur şāne
Tā key elem-i dürī tā key bu ġam-ı cān-kāh

seḥerī:

1. **seḥerī:**
Kaside 8
Mısra: **42**
Sabah vakti.
Şāhid-i ġonca alup destine zerrīn ḳadeḥi
Seḥerī bülbül ile eylediler defʿ-i ḫumār

seḥḥār olmasañ:

1. **seḥḥār olmasañ:**-*ma, -sa, -ñ*
Gazel 310
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çok büyük büyücü olma.
Zülfüñüñ her tārına bend eylemezdüñ biñ dili
Ey büt-i siḥr-āşinā-yı ʿişve seḥḥār olmasañ

şeh-i ʿālemiyāna:

1. **şeh-i ʿālemiyāna:**
Kaside 12
Mısra: **78**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Âlemlerin şahı II Hz. Muhammet.
İẓhār-ı ʿubūdiyyet idüp sen de Naḥīfī
Işār-ı şenā ḳıl o şeh-i ʿālemiyāna

şeh-i ʿālem-penāhumdan:

1. **şeh-i ʿālem-penāhumdan:**-*um, -dan*
Gazel 201
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyanın sığınağı sultan.
Ey Naḥīfī āh ü zār ile pür itdüñ ʿālemi
Bu şikāyet ol şeh-i ʿālem-penāhumdan mıdur

şeh-i ʿālī-cāhuñ:

1. **şeh-i ʿālī-cāhuñ:**-*uñ*
Rübai 290
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüksek mevkili padişah.
Vaṣṣāfı olup şām ü seḥer ol māhuñ
Dil bendesidür ol şeh-i ʿālī-cāhuñ

şeh-i ʿālī-cenābumuz:

1. **şeh-i ʿālī-cenābumuz:**-*umuz*
Gazel 212
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İyilik sahibi, yüksek ahlaklı padişah II Sevgili.
Memnūn ider gedālarını ruḫṣat-ı niyāz
Nāz eyledükçe ol şeh-i ʿālī-cenābumuz

şeh-i ʿālī-nesebüñ:

1. **şeh-i ʿālī-nesebüñ:**-*üñ*
Kaside 8
Mısra: **69**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüce soylu şah.
Bende-i kemteridür ol şeh-i ʿālī-nesebüñ
Niçe biñ pādişeh-i ṭavr-ı Sikender-āsār

şeh-i ʿālī-şānuñ:

1. **şeh-i ʿālī-şānuñ:**-*uñ*
Rübai 274
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şanı yüce şah.
Meddāḥı olursam ne ʿaceb Ḥassānuñ
Vaṣṣāfı idi ol şeh-i ʿālī-şānuñ

2. **şeh-i ʿālī-şānuñ:**-*uñ*
Tarih 29
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şanı yüce padişah II Sultan I. Mahmut.
İde tevfīḳ-ı Ḫudā ol şeh-i ʿālī-şānuñ
Kevkeb-i gevkebesin ʿavn ü ẓaferle merṣūd

şeh-i baḫreyn ü berreyn:

1. **şeh-i baḫreyn ü berreyn:**
Tarih 31
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Karanın ve denizin sultanı.
Şehenşāh-ı meʿānī-pīşe ʿālī-ḳadr ü dānişver
Şeh-i baḥreyn ü berreyn ol cemīlü'z-zāt-ı deryā-dil

şeh-i bī-dāddan:

1. **şeh-i bī-dāddan:**-*dan*
Gazel 91
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Acımasız padişah II Sevgili.
Sipāh-ı cevr ile virdi ḫarāba kişver-i ṣabrı
Muḥaṣṣal dād ü feryād ol şeh-i bī-dāddan feryād

şeh-i bī-dāduñ:

1. **şeh-i bī-dāduñ:**-*uñ*
Gazel 284
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Acımasız padişah. II Sevgili.
Oldı efzūn elem-i ʿışḳı dil-i nā-şāduñ
Cevri bulduḳça teraḳḳī o şeh-i bī-dāduñ

şeh-i bī-ḫayl ü sipāh:

1. **şeh-i bī-ḫayl ü sipāh:**
Gazel 288
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Atsız süvari ve askerlerin şahı.
Çend ʿuṣṣāḳuñ olup cümle perīṣān-ı melāl
Nām ü şānuñ şeh-i bī-ḫayl ü sipāh olsa gerek

şeh-i dehr:

1. **şeh-i dehr:**
Tarih 6
Mısra: **44**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zamanın, dünyanın padişahı.
İki şāhid gelüp tebşīr-güne söyledi tārīḫ
Şeh-i dehr eyledi dāmād yümn ile silaḥ-dārın

şeh-i devrān:

1. **şeh-i devrān:**
Tarih 1
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dönemin, zamanın padişahı II II. Süleyman.
Cenāb-ı Ḥażret-i Sulṭān Süleymānü'bni İbrāhīm
Şeh-i devrān Süleymān-ı zamān İskender-i ṯānī

şeh-i encüm-sipāh:

1. **şeh-i encüm-sipāh:**
Tarih 16
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yıldızlar ordusunun padişahı.
Yaʿnī Sulṭān Aḥmedü'bni Ḫān Muḥammed kim odur
Dāver-i dād-āver-i ʿālem şeh-i encüm-sipāh

şeh-i ferḫunde-kevkeb:

1. **şeh-i ferḫunde-kevkeb:**
Kıt'a 48
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uğurlu yıldızın padişahı II Sultan Ahmet.
O sulṭān-ı cihān-gīr ol şeh-i ferḫunde-kevkeb kim
Kemāl-i ẕāt ile oldı selāṭīnüñ ser-efrāzı

2. **şeh-i ferḫunde-kevkeb:**
Tarih 6
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uğurlu yıldızın padişahı.
O sulṭān-ı müsellem ol şeh-i ferḫunde-kevkeb kim
Zamān-ı devletinde çarḫ-ı dūn terk itdi ışrārın

şeh-i ferḫunde-şıfāt:

1. **şeh-i ferḫunde-şıfāt:**
Gazel 64
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sıfatı kutlu şah II sevgili.
Dil ü cān ḳullıġuña ey şeh-i ferḫunde-ṣıfāt
Her nefes itmededür ṣıdḳ ile tecdīd-i berāt

şeh-i fitne-res-i devr-i zamān oldıġuña:

1. **şeh-i fitne-res-i devr-i zamān oldıġuña:**-*dıġ, -uñ, -a*
Gazel 476
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zamanın fitneye yetişen sultan II sevgili.
Şübhe yoḳ bāʿiṯ-i āşūb-ı cihān oldıġuña
Bir şeh-i fitne-res-i devr-i zamān oldıġuña

şeh-i gencīne-ārā-yı ʿaṭāsın:

1. **şeh-i gencīne-ārā-yı ʿaṭāsın:**-*sın*

Gazel 422
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ihsan hazinesini süsleyen şah II Hz. Muhammet.
ʿAceb mi el açarsam luṭfuña iḥsānuña dāʾim
Şeh-i gencīne-ārā-yı ʿaṭāsın yā Resūla'llāh

şeh-i gerdūn-cenāb:

1. **şeh-i gerdūn-cenāb:**
Tarih 2
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zamanın şerefli padişahı / şerefi elekler kadar yüce olan padişah.
Taḫt-ı iclāle cülūs itdi şeh-i gerdūn-cenāb
Mülk-i İslāmuñ açıldı ṭāliʿ-i saʿd-aḫteri

şeh-i gerdūn-pāye:

1. **şeh-i gerdūn-pāye:**
Matla 230
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüksek makamlı şah II sevgili.
Ẕātuñı nūr ḳılup ey şeh-i gerdūn-pāye
Eyledi nūr-ı cihān-tābuñı Ḥaḳ bī-sāye

şeh-i gerdūn-vaḳar:

1. **şeh-i gerdūn-vaḳar:**
Kaside 19
Mısra: **155**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Felek gibi ağırbaşlı padişah.
Āsumān-ı salṭanatda ey şeh-i gerdūn-vaḳar
ʿĀlem-i tevfīḳuñ olduñ yaʿnī saʿd-i ekberi

şeh-i ḫandāna:

1. **şeh-i ḫandāna:**-*a*
Gazel 244
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güler yüzlü şah II sevgili.
Baña cevr itmegi her dem ʿaceb şāhāne ögrenmiş
Göñüldür n'eylesün şimdi şeh-i ḫandāna ögrenmiş

şeh-i ḫāṭır-nevāzuma:

1. **şeh-i ḫāṭır-nevāzuma:**-*um, -a*
Gazel 433
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönlü okşayan şah II sevgili.
Pür-tāb idüp fetīle-i dāġ-ı maḥabbeti
Yansam yaḳılsam ol şeh-i ḫāṭır-nevāzuma

şeh-i ḫūbānum:

1. **şeh-i ḫūbānum:**-*um*
Rübai 334
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzeller padişahı.
Ey taḫt-ı melāḥatde şeh-i ḫūbānum
V'ey bürc-i leṭāfetde meh-i tābanum

şeh-i ḫulle-pūş-ı leʿamrüke-ṭırāz:

1. **şeh-i ḫulle-pūş-ı leʿamrüke-ṭırāz:**
Kaside 10
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
"Leamrüke (Sen olmasaydın) ayetini süsleyen cennette giyilen elbisenin şahı II Hz. Muhammet.
Şeh-i ḫulle-pūş-ı leʿamrüke-ṭırāz
Ḫidīv-i cihān-gīr-i ʿālī-maḳām

şeh-i ḫüsn ü bahā:

1. **şeh-i ḫüsn ü bahā:**
Gazel 343
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zerafet ve güzelliğin sultanı.
Ṣorarsañ ey şeh-i ḫüsn ü bahā nedür süḫanum
Recā-yı vaṣla mücerred bahānedür süḫanum

şeh-i ḫüsne:

1. **şeh-i ḫüsne:**-*e*
Gazel 345
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik sultanı II sevgili.
Ey Naḥīfī dāġlar çekdüm ten-i ʿuryānuma
Ol şeh-i ḫüsne yine bir nāme tesvīd eyledüm

2. **şeh-i ḫüsne:**-*e*
Gazel 365
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik sultanı, sevgili.
Ey Naḥīfī bir şeh-i ḫüsne ḳul olmaḳ Rūmda
Baña yegdür taḫt-ı mülk-i Mışra sulṭān olmadan

3. **şeh-i ḫüsne:**-*e*
Gazel 446
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik sultanı, sevgili.
Ey Naḥīfī o şeh-i ḫüsne yeter şāhid-i ḥāl
Āh-ı pür-sūz-ı derūn eşk-i firāvānum ile

şeh-i ḫüsni:

1. **şeh-i ḫüsni:**-*i*
Gazel 450
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Güzellik sultanı, sevgili.
Gördüm o şeh-i ḥüsni dün aġyār yanında
Eksük degül elbette gülüñ ḫār yanında

şeh-i ḥüsnüm:

1. **şeh-i ḥüsnüm:**-*üm*
Gazel 264
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik sultanı II sevgili.
Ṣorarsañ ey şeh-i ḥüsnüm Naḥīfī-i zārı
Ayaġuñ öpmege ḥasret cemālüñe müştāḳ

2. **şeh-i ḥüsnüm:**-*üm*
Gazel 294
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik sultanı II sevgili.
Naġme-i ḥālet-fezā-yı dil ḥarām olsun bana
Ey şeh-i ḥüsnüm eger āzürde-i feryād iseñ

3. **şeh-i ḥüsnüm:**-*üm*
Gazel 368
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik sultanı II sevgili.
Luṭf idüp eyler müşerref ʿāşıḳ-ı dil-dādesin
Ol şeh-i ḥüsnüm başup geçmez bu ben üftādesin

4. **şeh-i ḥüsnüm:**-*üm*
Rübai 474
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik sultanı, sevgili.
Allāh bilür ey şeh-i ḥüsnüm sensüz
Farḳ idemez oldum vaṭanum ġurbet ile

şeh-i ḥüsnüñ:

1. **şeh-i ḥüsnüñ:**-*üñ*
Gazel 111
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik sultanı II sevgili.
ʿĀlem egerçi ol şeh-i ḥüsnüñ ġamındadur
ʿĀlem yıḳılsa yoḳ ḫaberi ʿālemindedür

şeh-i iḳlīm-i istiġnā:

1. **şeh-i iḳlīm-i istiġnā:**
Gazel 142
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tok gözlülük ülkesinin padişahı.
Dün varup menzilgeh-i ʿuḳbāyı seyran eyledüm
Gördüm anda çoḳ şeh-i iḳlīm-i istiġnā yatur

şeh-i iḳlīm-i rıżā:

1. **şeh-i iḳlīm-i rıżā:**
Kaside 15
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Rıza ikliminin şahı.
Bende-i muḳbil-i Ḥaḳ merd-i tecerrüd-pīşe
Şeh-i iḳlīm-i rıżā Ḥażret-i Veys'el-Ḳaranī

şeh-i īrān:

1. **şeh-i Īrān:**
Kaside 19
Mısra: **64**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İran şahı.
Sen o sulṭān-ı cihānsın kim ḥarīm-i ḳadrüñüñ
Olmaġa ṭālib şeh-i Īrān bir ednā çākeri

şeh-i ʿişve-sipāhuñ:

1. **şeh-i ʿişve-sipāhuñ:**-*uñ*
Gazel 205
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Naz ordusunun komutanı.
Pīş-i naẓarında o şeh-i ʿişve-sipāhuñ
Ser-tā-be-ḳadem zīb-dih-i naḳş u rüsūmuz

şeh-i īslām:

1. **şeh-i islām:**
Kaside 22
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İslam Padişahı.
Şeh-i İslām Sulṭān Aḥmedi Ḫaḳ ber-devām itsün
Müşerref eylesün hemvāre evreng-i muʿallāyı

2. **şeh-i islām:**
Tarih 5
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İslam Padişahı.
Şeh-i İslām ü sulṭān-ı cihān-gīr-i felek-rifʿat
Ki olmışdur vücūd-ı pāki ism ü vaṣf ile Maḥmūd

3. **şeh-i islām:**
Tarih 6
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İslam Padişahı.
Şeh-i İslām Sulṭān Aḥmedü'bni Ḫān Muḥammed kim
Ḫudā memdūḥ u maḥmūd eylemiş ẕāt-ı cihān-dārın

4. **şeh-i islām:**
Tarih 17
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İslam Padişahı.
Şeh-i İslām Sulṭān Aḥmedü'bni Ḫān Muḥammed kim
Degüldür ḥüsn-i evṣāf-ı vücūdı ḳābil-i taʿdād

şeh-i īslāma:

1. **şeh-i islāma:**-*a*
Kaside 22
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İslam Padişahı.
Vücūdın ṣadra lāyıḳ gördi ḥükm-i Ḳādir-i Muṭlaḳ
Şeh-i İslāma ilhām eyledi ol feyż-i aḫfāyı

şeh-i kāmil:

1. **şeh-i kāmil:**
Kaside 19
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Noksanı olmayan, mükemmel padişah.
ʿĀlim ü fāżıl şeh-i kāmil ḥidīv-i pāk-dil
Melceʾ-i ḫayl-i efāżıl mecmaʿ-ı dānişverī

şeh-i kevneyn:

1. **şeh-i kevneyn:**
Rübai 3
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya ve ahiretin sultanı (Hz. Muhammed).
Āh ey şeh-i kevneyn ü ḥabīb-i mevlā
Müştāḳ-ı der-i devletüñem ben ḥālā

2. **şeh-i kevneyn:**
Tahmis 4
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya ve ahiretin sultanı (Hz. Muhammed).
Ey yegāne şeh-i kevneyn ü nebiyy-i Ḳureyşī
Sensin ol kim yoḳ anuñ iki cihānda bir eşi

şeh-i kevneyne:

1. **şeh-i kevneyne:**-*e*
Rübai 394
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya ve ahiretin sultanı (Hz. Muhammed).
Ḫilḳatde şebīh idi şeh-i kevneyne
Ol ḫulḳı ḥasen ẕātı ḥasen ismi Ḥasen

şeh-i kevneynüñ:

1. **şeh-i kevneynüñ:**-*üñ*
Kıt'a 20
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya ve ahiretin yüce hükümdarı || Hz. Muhammed.
Āl ü aṣḥābı şeh-i kevneynüñ
Oldılar güzīn-i merdüm

şeh-i levlāk:

1. **şeh-i levlāk:**
Kaside 8
Mısra: **56**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Levlâk padişahı "Levlâke levlak lema halaktül eflak: Sen olmasaydın kâinatı yaratmazdım." hadis olduğu söylenen ifadeden iktibastır.
Şehryār-ı dü cihān yaʿnī ḥabīb-i mevlā
Faḫr-ı ʿālem şeh-i levlāk ü resūl-i muḫtār

şeh-i levlāke:

1. **şeh-i levlāke:**-*e*
Rübai 509
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
"Sen olmasaydın, sen olmasaydın felekleri yaratmazdım" mealinde olan "levlâke levlake lemâ halaktü'l-eflâk" hadîs-i kudsîsine işarettir. "Sen olmasaydın" anlamındadır. Muhatabı olan Hazret-i fahr-i âlem sallallahü aleyhi vesselâm efendimiz hazretleri hakkında kullanılır; "sultan-ı levlak" gibi.
Dirse bu benüm ḫidmet-i naʿtümde idi
Maḥşerde cevābuñ ne şeh-i levlāke

şeh-i meh-rū:

1. **şeh-i meh-rū:**
Gazel 98
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ay gibi parlak yüzlü padişah. II sevgili.
Ġafera'llāhü lenā ey şeh-i meh-rū ve le-küm
Güzelüm Rūm ili bayrāmıdur olʿıyd-ı vaʿīd

2. **şeh-i meh-rū:**
Gazel 253
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ay gibi parlak yüzlü padişah. II sevgili.
Kerem ḳıl luṭf u iḥsān it ruḫuñdan ey şeh-i meh-rū
-

şeh-i mesʿūd-kevkeb:

1. **şeh-i mesʿūd-kevkeb:**
Tarih 3
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Baht yıldızının şahı II III. Ahmed (1703 – 1730).
Şeh-i mesʿūd-kevkeb yaʿnī Sulṭān Aḥmedüñ oldı
Cülūsı şādī-i dehre ṣafā-yı ʿāleme bāʿiṣ

şeh-i muḥteşem-i mülk-i risālet:

1. **şeh-i muḥteşem-i mülk-i risālet:**
Kaside 8
Mısra: **57**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Risalet mülkünün muhteşem şahı II Hz. Muhammet.
O şeh-i muḥteşem-i mülk-i risālet ki aña

Niçe şāhān-ı cihān
olmadadur bende güẕār

şeh-i mülk-i felek-ḳadr:

1. **şeh-i mülk-i felek-ḳadr:**
Tahmis 10
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gökyüzü kadar kıymetli olan devletin şahı II sevgili.
Ey şeh-i mülk-i felek-ḳadr ü meh-i Zühre-cenāb
Ey melek-rūy u perī-ṭalʿat-ı ḫūrşīd-niḳāb

şeh-i mülk-i melāḥat:

1. **şeh-i mülk-i melāḥat:**
Gazel 44
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik ülkesinin padişahı.
Milket-i ṣabr u şekībi eyledi ġamzeñ ḫarāb
Ey şeh-i mülk-i melāḥat olmaduñ dād-āşınā

2. **şeh-i mülk-i melāḥat:**
Gazel 124
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik ülkesinin padişahı.
Nāz ider şemşīr-i ġamzeñle bizi öldür disek
Ol şeh-i mülk-i melāḥat bir recāmuz çoḳ görür

şeh-i mülk-i şefāʿat:

1. **şeh-i mülk-i şefāʿat:**
Matla 66
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şefaat mülkünün şahı.
Bulmada günden güne cürm ü meʿāṣī izdiyād
Āh ü feryād ey şeh-i mülk-i şefāʿat dād dād

şeh-i mümecceddür:

1. **şeh-i mümecceddür:**-*dür*
Gazel 107
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüceltilmiş, ululanmış şah.
Ḫudā vücūdını ḥıfẓ eylesün ḫaṭālardan
Ki ḳadr-i maʿrifet añlar şeh-i mümecceddür

şeh-i nev-reste:

1. **şeh-i nev-reste:**
Gazel 243
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yeni yetişimiş şah II genç sevgili.
Şükür ol sevgili yārüm şeh-i nev-reste imiş
Ḳulına cevr ü cefā eylemeden reste imiş

şeh-i nübüvvet-cāhuñ:

1. **şeh-i nübüvvet-cāhuñ:**-*uñ*
Rübai 275
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Peygamberlik makamının şahı II Hz. Muhammet.
Bil ḳadrini ol şeh-i nübüvvet-cāhuñ
Kim oldı delīli rāhı her gümrāhuñ

şeh-i nuṣret-sipāh:

1. **şeh-i nuṣret-sipāh:**
Tarih 19
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zafer askerinin şahı.
Fātiḥ-i s̱ānī ʿAlī-sīret şeh-i nuṣret-sipāh
Şehr-i yār-ı baḥr ü ber sulṭān-ı manṣūru'l-livā

şeh-i ṣadr-nişīn-i levlāk:

1. **şeh-i ṣadr-nişīn-i levlāk:**
Rübai 289
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
"Levlak"ın baş köşesine oturan şah.
Sensin o şeh-i ṣadr-nişīn-i levlāk
Kemter görinür ḳadrüñ nisbet eflāk

şeh-i şāḥib-kemāl:

1. **şeh-i şāḥib-kemāl:**
Kıt'a 47
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Olgunluk sahibi şah.
Ol şeh-i ṣāḥib-kemāl ol mālik-i seyf ü ḳalem
Bu miṣ̱āl-i bī-miṣ̱āli ṭarḥ u īcād eyledi

şeh-i şāḥib-mürüvvete:

1. **şeh-i şāḥib-mürüvvete:**-*e*
Gazel 376
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cömert sahibi padişah.
Ben nā-tüvānuñ ol şeh-i ṣāḥib-mürüvvete
Eyle ifāde bendegī-i ġāʾibānesin

şeh-i şevḳ-ihtişāmam:

1. **şeh-i şevḳ-ihtişāmam:**-*am*
Kaside 28
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İhtişam zevkinin şahı.
Şeh-i şevḳ-ihtişāmam tevsen-i ṭabʿa süvār oldum
Tenümde resm-i dāġum ṣūret-i naḳş-ı rikābumdur

şehīd:

1. **şehīd:**
Rübai 112
Mısra: **1**
Hem meydanda hem

gizli olan olayları bilen, her yerde her işi gören Allah.
Ey ferd ü eḥad-i Ḥayy ü Şehīd ü Vāriṯ
V'ey vitr ü Ṣamed Ḥaḳḳ u Mecīd ü Bāʿiṯ

şehīd olmada:

1. **şehīd olmada:**-*ma, -da*
Gazel 369
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kutsal inanç uğrunda ölmek.
Tīġ-i ʿışḳ ile şehīd olmada teʾḫīr itdüñ
Rūz-ı maḥşerde Naḥīfī ne cevāb eylersin

şehīdān-ı belā-yı ʿışḳa:

1. **şehīdān-ı belā-yı ʿışḳa:**-*a*
Tahmis 7
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk belasının şehitleri.
Şehīdān-ı belā-yı ʿışḳa maḥşerde ḥisāb olmaz
Ne deñlü telḫ düşnām eylese laʿl-i şekerbāruñ

şehīdān-ı ġama:

1. **şehīdān-ı ġama:**-*a*
Gazel 496
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gam şehitleri II âşıklar.
İdeyüm ʿarż-ı mübāhāt şehīdān-ı ġama
İdüp āgāşte-i ḫūn-āb-ı maḥabbet kefeni

şehīdān-ı ʿışḳa:

1. **şehīdān-ı ʿışḳa:**-*a*
Gazel 401
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk şehitleri II sevgili uğruna canından vazgeçen âşıklar.
Taraḥḥum eyle şehīdān-ı ʿışḳa ey sāḳī
Lebüñ nümüne-i ser-çeşme-i zülāl olsun

şehīd-i ġamze-i bī-raḥm-ı yār olan:

1. **şehīd-i ġamze-i bī-raḥm-ı yār olan:**-*an*
Gazel 377
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin acımasız yan bakışının şehidi olmak.
Şehādet itmege ferdā ḥużūr-ı Ḥaḳda baña
Şehīd-i ġamze-i bī-raḥm-ı yār olan gelsün

sehī-ḳad:

1. **sehī-ḳad:**
Gazel 134
Mısra: **1**
Düzgün boy. ll Düzgün boylu sevgili.
Ol sehī-ḳad tā ki nāz ile çemen-pīrā olur
Her giyāhı gülşenüñ bir bülbül-i şeydā olur

2. **sehī-ḳad:**
Gazel 209
Mısra: **4**
Düzgün boy. ll Düzgün boylu sevgili.
Öldürürseñ cevrüñ ile bu dil-i şeydā yine
Sen sehī-ḳad dil-rübādan ġayrı dildār istemez

sehī-ḳadān-ı çemenzār-ı ʿālem-i ḥüsnüñ:

1. **sehī-ḳadān-ı çemenzār-ı ʿālem-i ḥüsnüñ:**-*üñ*
Gazel 106
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik âleminin bahçesinin boyu uzunları II sevgililer.
Sehī-ḳadān-ı çemenzār-ı ʿālem-i ḥüsnüñ
O naḫl-i nāz hele müntehālarındandur

sehī-ḳāmet:

1. **sehī-ḳāmet:**
Gazel 385
Mısra: **8**
Düzgün boy. ll Düzgün boylu sevgili.
Cūy-ı sirişküñ olmada rīzān nedür göñül
Pā-māli oldıġuñ o sehī-ḳāmet olmasun

2. **sehī-ḳāmetden:**-*den*
Rübai 436
Mısra: **1**
Düzgün boy. ll Düzgün boylu sevgili.
Meʾmūl degül luṭf o sehī-ḳāmetden
Mülk-i dili āsūde ḳomaz ġāretden

sehī-serv:

1. **sehī-serve:**-*e*
Gazel 316
Mısra: **9**
Düzgün boy. ll Düzgün boylu sevgili.
Bir sehī-serve göñül düşmemek olmaz zāhid
Dil-i şeydā bu hevādan geçemez çāre degül

şeh-levendāne:

1. **şeh-levendāne:**
Kaside 24
Mısra: **42**
Boylu poslu yakışıklı gence yakışır şekilde.
Ser-ā-pā zümre-i aʿdā-yı dīni çāk çāk eyler
Ne dem ki ʿarṣa-gāh-ı cenge çıḳsa şeh-levendāne

sehl-i mümteniʿ:

1. **sehl-i mümteniʿ:**
Gazel 127
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Derin ve ince anlamlar ifâde ettikleri halde

sâdelikleri sebebiyle kolayca söylenivermiş hissini veren, fakat aslında söylenmesi, taklit edilmesi çok güç olan söz, şiir vb.
Bu sehl-i mümteniʿ ḫurrem-zemīn-i ḥālet-efzā kim
O vālā-rütbenüñ ṭarḥ-ı cihān-ārālarındandur

sehl-i mümteniʿdür:

1. **sehl-i mümteniʿdür:**-*dür*
Gazel 317
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Derin ve ince anlamlar ifâde ettikleri halde sâdelikleri sebebiyle kolayca söylenivermiş hissini veren, fakat aslında söylenmesi, taklit edilmesi çok güç olan söz, şiir vb.
Naḥīfī itme teklīf-i naẓīre nükte-sencāna
Ki sehl-i mümteniʿdür olsa bir ḥüsn-i beyān müşkil

şeh-per-i murġ-ı saʿādet:

1. **şeh-per-i murġ-ı saʿādet:**
Gazel 226
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mutluluk kuşunun en uzun tüyü II kavuğun ön tarafına tüy koyma âdetine telmih vardır.
Şeh-per-i murġ-ı saʿādet zülf-i yār olmış aña
Bu felekde andan özge ẓıll-i rifʿat istemez

şeh-per-i şabrın:

1. **şeh-per-i şabrın:**-*ın*
Gazel 448
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sabrın en uzun tüyü.
N'ola sūzān iderse nār-ı ʿışḳa şeh-per-i ṣabrın
Göñül pervāne oldı şimdi bir şemʿ-i şebistāna

şeh-perr-i melāʾikle:

1. **şeh-perr-i melāʾikle:**-*le*
Gazel 489
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Meleklerin uzun kanatları.
Şeh-perr-i melāʾikle olur rüfte-i taʿẓīm
Der-gāh-ı felek-rütbesinüñ ferş-i naẓīfi

şehr:

1. **şehrüñ:**-*ün*
Gazel 53
Mısra: **12**
İnsanların toplu olarak yaşadığı yerleşim alanı.
N'ola efzūn olursa ẕerreden ʿuşşāḳ-ı mihr-engīz
Bu şehrüñ dil-rübāsı gün gibi meşhūrlardur hep

2. **şehridür:**-*i, -dür*
Gazel 444
Mısra: **13**
İnsanların toplu olarak yaşadığı yerleşim alanı.
Maḥabbet şehridür şāh-ı ḫayālüñ cilve-gāhıdur
Taraḥḥum ḳıl ne var maʿmūre-i ḳalbüm ḫarāb itme

3. **şehrin:**-*in*
Gazel 490
Mısra: **5**
İnsanların toplu olarak yaşadığı yerleşim alanı.
Hicretüñ mehbiṭ-i nūr itdi Medīne şehrin
-

şeh-rāh:

1. **şeh-rāhı:**-*ı*
Rübai 540
Mısra: **4**
Doğru ve açık yol, selâmet yolu.
Elbette girīve-i ḍalāletde ḳalur
Minhāc-ı rıżā eylemeyen şeh-rāhı

şeh-rāh-ı feyż olsa:

1. **şeh-rāh-ı feyż olsa:**-*sa*
Tarih 22
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Feyzin ana yolu olmak II selamet yolu olmak.
N'ola olsa pādişāh-ı ʿāleme şeh-rāh-ı feyż
Ḫāl-i ḫayr ile anuñ tārīḫidür der-gāh-ı feyż

şeh-rāh-ı murāda:

1. **şeh-rāh-ı murāda:**-*a*
Rübai 305
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Muradın doğru yolu.
Ey raḥmet-i bī-ġāyeti ḫayrü'l-mesʾūl
Eyle bizi şeh-rāh-ı murāda mevṣūl

şehr-i ʿademe:

1. **şehr-i ʿademe:**-*e*
Kaside 8
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yokluk şehri. II Dünya, âlem.
Naẓar it ol deme kim ceyş-i şitā itdi hücūm
Nev-bahār eyledi şehr-i ʿademe yaʿnī firār

şehr-i firāḳuñ:

1. **şehr-i firāḳuñ:**-*uñ*
Gazel 373
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayrılık şehrine.
Bir vech ile ḳalmazdı eser bād-ı ṣabādan
İtseydi güẕer şehr-i firāḳuñ çemeninden

şehr-i ġarībdür:

1. **şehr-i ġarībdür:**-*dür*
Rübai 178
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Garip şehir.
Bir şehr-i ġarībdür dil-i ʿārif kim
Her kūşeden āvāze-i temcīd gelür

şehr-i ḥüsnüñ:

1. **şehr-i ḥüsnüñ:**-*üñ*
Gazel 127
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik şehri, güzellik diyarı.
Ol āfet şehr-i ḥüsnüñ şūḫ u müstesnālarındandur
Ser-āmed dil-rübādur cümlenüñ raʿnālarındandur

şehr-i işfahāna:

1. **şehr-i işfahāna:**-*a*
Gazel 458
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İsfahan şehri.
Ḫāk-i rehüñ firāḳı ey şūḫ-ı bī-bahāne
Ben ḫāk-sārı ṣaldı tā şehr-i Işfahāna

şehr-i ʿışḳ:

1. **şehr-i ʿışḳ:**
Gazel 507
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşkın şehri.
Şehr-i ʿışḳ öyle degüldür ki anuñ ṣubḥ u mesā
Ḫavf-i aʿdā ile mesdūd ola dervāzeleri

şehr-i maḥabbetde:

1. **şehr-i maḥabbetde:**-*de*
Gazel 331
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Muhabbet şehri. II (Aşkın, muhabbetin merkezi olan) gönül; âşığın gönlü.
Benümle güft u gūy-ı ḥüsn-i leylā eyler ādem yoḳ
Gel ey Mecnūn ki ben şehr-i maḥabbetde ġarīb oldum

şehr-i mübārek:

1. **şehr-i mübārek:**
Kaside 12
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mübarek ay.
Biñ ḥamd iderem Ḥaḳḳa ki ey şehr-i mübārek
Ser-māye-i şevḳ oldı ḳudūmuñ dil ü cāna

şehr-i ramażāne irdik:

1. **şehr-i ramażāne irdik:**-*di, -k*
Kaside 12
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ramazan ayına ermek.
Ṣad şükr ü senā luṭf-ı Ḫudāvend-i Kerīme
İrdik hele biñ şevḳ ile şehr-i ramażāne

şehr-i yār-ı baḥr ü ber:

1. **şehr-i yār-ı baḥr ü ber:**
Tarih 19
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Denizin ve karanın hükümdarı.
Fātiḥ-i sānī ʿAlī-sīret şeh-i nuṣret-sipāh
Şehr-i yār-ı baḥr ü ber sulṭān-ı manṣūru'l-livā

şehr-yārā:

1. **şehr-yārā:**
Kaside 8
Mısra: **119**
Ey padişah, ey hükümdar.
Şehr-yārā kerem it ümmet-i bī-çārelere
Bendedür bende saña cümle ʿabīd ü aḥrār

şehryār-ı dü cihān:

1. **şehryār-ı dü cihān:**
Kaside 8
Mısra: **55**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Iki dünyanın hakimi II Hz. Muhammet.
Şehryār-ı dü cihān
yaʿnī ḥabīb-i mevlā
Faḫr-ı ʿālem şeh-i levlāk ü resūl-i muḫtār

şeh-süvār:

1. **şeh-süvārumdur:**-*um, -dur*
Gazel 392
Mısra: **8**
Usta binici II Sevgili.
Reh-güẕārında niçe diller yine pā-māl olur
Raḫş-ı istiġnā ile ol şeh-süvārumdur gelen

2. **şeh-süvāra:**-*a*
Kaside 25
Mısra: **53**
Usta binici II Sevgili.
Şeh-süvāra ümmīd-i luṭfuñ ile
Ġam endūhı pāy-māl itdüm

3. **şeh-süvārum:**-*um*
Matla 84
Mısra: **2**
Ata iyi binen, usta binici.
ʿĀşıḳı ārāyiş-i fitrāk-i cevr itme yeter
Terki lāzımdur saña ey şeh-süvārum el-ḥaẕer

şeh-süvār-ı ʿarşa-gāh-ı bihterī:

1. **şeh-süvār-ı ʿarşa-gāh-ı bihterī:**
Kaside 19
Mısra: **122**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Pek iyi mekanın at süren şahı.

Esb-i ṭaʿbum tīz ammā raḫş-ı baḫtum bī-mecāl
Dād dād ey şeh-süvār-ı ʿarşa-gāh-ı bihterī

şeh-süvār-ı cilvegerem:

1. **şeh-süvār-ı cilvegerem:**-*em*
Gazel 67
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cilve yapan at binicisi.
Ol şeh-süvār-ı cilvegerem kim Naḥīfīyā
Teng oldı raḫş-ı himmetüme ʿarşagāh-ı baḫt

şeh-süvār-ı ʿişve:

1. **şeh-süvār-ı ʿişve:**
Gazel 122
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nazlı, işveli binici.
Ey şeh-süvār-ı ʿişve ruḫ-ı lāle bāġda
Pāy-ı semend-i nāzıña rengīn ḳumāş olur

şeh-süvār-ı nāza:

1. **şeh-süvār-ı nāza:**-*a*
Gazel 366
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nazın çok usta binicisi. II Naz ve işvede aşırı olan; sevgili.
Elbet Naḥīfīyā seni pā-māl-i cevr ider
Ol şeh-süvār-ı nāza hemān ruḫṣat olmasun

şeh-süvār-ı raḫş-ı istiġnā:

1. **şeh-süvār-ı raḫş-ı istiġnā:**
Gazel 166
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tok gönüllülük atının usta binicisi II masivayı terkeden insan.
Benem ol şeh-süvār-ı raḫş-ı istiġnā ki her laḥẓa
Feżā-yı himmetümde üştür-i dünān zebūnumdur

sehv ü günehle:

1. **sehv ü günehle:**-*le*
Rübai 65
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Günah ve yanlış.
Olsam ne ḳadar sehv ü günehle pür-ʿayb
Ġufrānuñ ümmīd eylerem ey ʿālim-i ġayb

sehv ü ḫaṭā:

1. **sehv ü ḫaṭā:**
Kaside 17
Mısra: **36**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hata ve yanlış.
Yoḳ liyāḳat gerçi anda ḫ∨āhiş-i iḥsānuña
Her umūrı nā-sezādur her işi sehv ü ḫaṭā

sehv ü ḳuṣūrum:

1. **sehv ü ḳuṣūrum:**-*um*
Kaside 27
Mısra: **157**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yanılma ve noksan.
Ne ḳadar sehv ü ḳuṣūrum var ise ʿafv eyle
Ḳomadı bende bu ālāyiş-i ġam ʿaḳl ü şuʿūr

sehv ü zelelden:

1. **sehv ü zelelden:**-*den*
Rübai 529
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yanlış ve günah.
Yoḳdur ʿamelüm sehv ü zelelden ġayrı
Ṭāʿāt ü ʿibādetde keselden ġayrı

şeh-zāde:

1. **şeh-zādeleri:**-*ler, -i*
Kaside 21
Mısra: **31**
Padişah oğlu veya padişah ailesinden olan erkek çocuk.
Ṭūl-i ʿömr ile muʿammer ola şeh-zādeleri
Olalar māye-i ünsiyyeti Saʿd-ābāduñ

şeh-zādegān:

1. **şeh-zādegānuñ:**-*uñ*
Tarih 18
Mısra: **19**
Şehzadeler.
Hem daḥi şeh-zādegānuñ eyleyüp ʿömrin medīd
Olalar baḫt-ı saʿīd ile celīl ü muḥterem

şeh-zāde-i pāk-i benām:

1. **şeh-zāde-i pāk-i benām:**
Tarih 10
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İsmi temiz şehzade.
Dehre geldi çünki bir şeh-zāde-i pāk-i benām
Hep zemīn ü āsumāna oldı müjdeler resīd

şeh-zāde-i ẕī-şān:

1. **şeh-zāde-i ẕī-şān:**
Rübai 319
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şan sahibi şehzade.
Şeh-zāde-i ẕī-şān ü celīlü't-tekrīm
Ferzend-i şehenşāh-ı rusül İbrāhīm

şeh-zāde-i ẕī-şān-ı felek-pāye:

1. **şeh-zāde-i ẕī-şān-ı felek-pāye:**
Rübai 395
Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Rütbesi felek değerinde şan sahibi şehzade.

Peymāne-keş-i bezm-i şehādet yaʿnī
Şeh-zāde-i z̲ī-şān-ı felek-pāye Ḥüseyn

şeker ezilür:

1. **şeker ezilür:**

Matla 227

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Şeker sunmak II Tatlı sözler söylemek.

Ne ʿaceb gelse bu reşk ile ḥarāret cāna
Ezilür ṭurma şeker laʿl-i leb-i cānāna

sekerāt-ı mevti:

1. **sekerāt-ı mevti:**-*i*

Rübai 500

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Ölüm sarhoşluğu, esrimeler.

Ẕikrüñle idüp meẕāḳ-ı cānı şīrīn
Yā Rab sekerāt-ı mevti āsān eyle

sekiz:

1. **sekiz:**

Kıt'a 1

Mısra: **6**

Sayı: sayı sıfatı.

Ḳāniʿ-i ḳıllet iken künc-i ferāġatda dirīġ
Baḫt-ı ġaddār sekiz akçayı çoḳ gördi bāña

şekk itme:

1. **şekk itme:**-*me*

Gazel 298

Mısra: **13**

Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Şüphelenmek, kuşku duymak.

Kendinüñ kesb-i yedi olduġına şekk itme
Başına her ne doḳundıysa hele Ferhāduñ

şekl:

1. **şeklini:**-*i, -n, -i*

Gazel 277

Mısra: **7**

Biçim, görünüş.

Serv-i ʿarʿar şeklini ol sīnede
Yazdı bir ḫoş reng ile aʿlā ḳabaḳ

2. **şekli:**--*i*

Tarih 28

Mısra: **46**

Biçim, görünüş.

Bāreke'llāh böyle bī-mānend-eşer ancaḳ olur
Şekli zībā resmi dil-keş vażʿı ḫoş ṭarhı güzel

şekl ü şemāʾil:

1. **şekl ü şemāʾil:**

Matla 167

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Dış görünüş ve mizaç, dış görünüş ve huy.

Olsam n'ola biñ şevḳ ile ol mehveşe māʾil
Dīvāne ider ādemi ol şekl ü şemāʾil

şekl-i ʿalem itdüñ:

1. **şekl-i ʿalem itdüñ:**-*dü, -n*

Gazel 305

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Alem şeklinde etmek II iki büklüm etmek.

Kākülleriñi eyleyicek böyle perīşān
Ḳaddüñ sipeh-i ʿişveye şekl-i ʿalem itdüñ

şekl-i minşār:

1. **şekl-i minşār:**

Kaside 8

Mısra: **22**

Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Testere şekli.

Kesmege itmiş iken şāḫ-ı nihāl-i verdi
Bülbül-i naġme-fezā bālini şekl-i minşār

şekl-i müjgānum:

1. **şekl-i müjgānum:**-*um*

Gazel 466

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Kirpiğin şekli.

Dem-i neẕẕārede tīr-i nigāhı ḳaldı ol şūḫuñ
Degüldür şekl-i müjgānum bu çeşm-i eşk-bār üzre

şekl-i saḳḳāda:

1. **şekl-i saḳḳāda:**-*da*

Tahmis 8

Mısra: **20**

Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Su dağıtıcı gibi.

Cāmiʿ içre göre tā kimlere hem-zānūsın
Şekl-i saḳḳāda gezer dīde-i giryān ṣaf ṣaf

şekve-i dāʾdan:

1. **şekve-i dāʾdan:**-*dan*

Gazel 462

Mısra: **22**

Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Hastalık şikâyeti.

Cehhāl-i ḳadr-merdüme ʿarż-ı recā niçün
Cāhil ṭabībe şekve-i dāʾdan ne fāʾide

şekve-i derd-i firāk eylemeden:

1. **şekve-i derd-i firāḳ eylemeden:**-*me, -den*

Gazel 514

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Ayrılık derdinin şikayetinde bulunmak.

Şekve-i derd-i firāḳ
eylemeden geçdi bahār
N'eylesün bülbül-i ḥasret-
zede ebkem ḳaldı

şekve-i ġurbet:

1. **şekve-i ġurbet:**
Gazel 390
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gurbet şikâyeti.
Yā İlāhī beni rū-mālī-i der-
gāhuñ ḳıl
Ne baña şekve-i ġurbet ne
temāşā-yı vaṭan

şekve-i inḳılāb ider:

1. **şekve-i inḳılāb ider:**-*er*
Gazel 183
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Değişimden şikayet etmek.
Ḳalmaya intiḳāmumuz
gerdiş-i kīne-cūda da
Baña o daḫi ʿāḳıbet şekve-i
inḳılāb ider

şekve-sāzī-i ʿuşşāḳ-ı bī-dile:

1. **şekve-sāzī-i ʿuşşāḳ-ı bī-dile:**-*e*
Gazel 376
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönülsüz âşıklara şikayet eden.
Ḥācet ne şekve-sāzī-i ʿuşşāḳ-
ı bī-dile
ʿĀlem bilür seni nesin ey bī-
vefā nesin

selām:

1. **selāmı:**-*ı*
Gazel 10
Mısra: **7**
Esenlik dileme sözü
‖sevgiliden gelecek küçük bir söz ihsanı.
Ḳanı selāmı ḳanı bir peyāmı
cānānuñ
Ṣabā sensüñ de işüñ hep
hevā imiş ḥayfā

2. **selāmuñ:**-*uñ*
Gazel 57
Mısra: **9**
Esenlik dileme sözü
‖sevgiliden gelecek küçük bir söz ihsanı.
Bu Naḥīfīye selāmuñ bile
yoḳdur güzelüm
Aña bildür şuçını
sevdicegüm şoñra ḫiṭāb

3. **selāma:**-*a*
Gazel 206
Mısra: **2**
Esenlik dileme sözü
‖sevgiliden gelecek küçük bir söz ihsanı.
Güẕergehinde o şīrīn ḫırāma
muntaẓıruz
Nigāh-ı ʿişve ile bir selāma
muntaẓıruz

4. **selāmumuz:**-*umuz*
Gazel 214
Mısra: **2**
Esenlik dileme sözü
‖sevgiliden gelecek küçük bir söz ihsanı.
Degmez mi saña nāme-i
ḥasret-peyāmumuz
Varmaz mı bād-ı ṣubḥ ile
bilmem selāmumuz

5. **selām:**
Kaside 8
Mısra: **285**
Esenlik dileme sözü
‖sevgiliden gelecek küçük bir söz ihsanı.
Ola her dem müteʿāḳıb
ṣalavāt ile selām
Tā ki devr eyleye āmed-şüd
ile leyl ü nehār

6. **selāmuñla:**-*uñ, -la*
Matla 250
Mısra: **1**
Esenlik dileme sözü
‖sevgiliden gelecek küçük bir söz ihsanı.
Beni yād itmez olduñ bir
selāmuñla gözüm nūrı
Unutduñ mı ʿaceb ben ʿāşıḳ-ı
şeydā vü mehcūrı

selām almaz:

1. **selām almaz:**-*maz*
Gazel 228
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Deyim**
Birinin selamına karşılık vermek.
Bileydi resm-i İslāmı elif-
ḳaddin iderdi dāl
Müsellemdür cehāletde o
kim senden selām almaz

selām eyle:

1. **selām eyle:**
Gazel 485
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uzakta olan birine esenlik dilemek.
Naḥīfī-i ġarībinden idüp
ʿarż-ı ʿubūdiyyet
O faḫr-ı ʿāleme yüz biñ ṣalāt
ile selām eyle

selām eyleyüp:

1. **selām eyleyüp:**-*yüp*
Kaside 9
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uzakta olan birine esenlik dilemek.
Eyleyüp ḫīn-i ziyāret cümle
aṣḥāba selām
Cān-ı maḥzūnı bu ḥāletlerde
şādān eylesem

selām it:

1. **selām it:**
Rübai 498
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Selam söylemek.
Selamını birine götürmesini söylemek.
Yārān-ı ṣafāya var selām it
benden
Ey bād-ı ṣabā ḥālümi bir bir
söyle

selām itmeye:

1. **selām itmeye:**-*me, -ye*
Matla 179
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Anmak, hatırlamak.
Aḥcār iderdi saña ṣalāt ile iḥtirām
Ṭaşdan beterdür ol ki saña itmeye selām

selām olsun:

1. **selām olsun:**
Gazel 472
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Karşı tarafa selam göndermek.
İrişdi ḫayr-ı maḳdem sūr-ı vuṣlat mātem-i ʿışḳa
Selām olsun yine rūḥ-ı şehīdān-ı ġam-ı ʿışḳa

2. **selām olsun:**-*sun*
Kaside 8
Mısra: **289**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Selam, iyilik ve sağlık dileği.
Ravża-i pāküñe olsun niçe biñ kerre selām
Tā ki şerʿüñle selāmet bula ser-cümle diyār

3. **selām olsun:**
Kaside 13
Mısra: **54**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
"Saygım, esenlik dileklerim ona ulaşsın" anlamında bir iyi dilek sözü.
Taḥiyyāt ü selām olduḳça vāṣıl rūḥuña Ḥaḳdan
Selām olsun cemīʿ-i āl ü aṣḥāb-ı güzīn üzre

4. **selām olsun:**-*sun*
Kaside 23
Mısra: **61**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Selam, iyilik ve sağlık dileği.
Ṣalāt ile selām olsun resūl ü āl ü aṣḥāba
ʿAṭā vü fażl-ı Bārī ümmete bī-intihā gelsün

selām virdükçe:

1. **selām virdükçe:**-*dükçe*
Gazel 456
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Deyim**
Birini selamlamak.
Miṣāl-i dāl-i duʿā ḳaddimi dü tā iderem
Baña o server-i ḫūbān selām virdükçe

selāma ṭurdı:

1. **selāma ṭurdı:**-*dı*
Rübai 25
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir büyüğe, bir üste veya saygı duyulan bir şeye ayakta selam vermek; huzura kavuşmak.
Teşrīfüñ içün ṭurdı selāma yer yer
Sükkān-ı serā-perde-i ʿarş-ı aʿlā

selāmet:

1. **selāmet:**
Gazel 430
Mısra: **2**
Güven içinde olma, kazasız belasız bir işin üstesinden gelme.
Saʿādet ḫidmet-i pīrāmenüñdür yā Resūla'llāh
Selāmet rāh-ı şerʿ-i rūşendür yā Resūla'llāh

2. **selāmetle:**-*le*
Gazel 461
Mısra: **8**
Güven içinde olma, kazasız belasız bir işin üstesinden gelme.
Ṣırāṭ-ı müstaḳīm-i şerʿ-i pāke ihtidā eyle
Ṣırāṭ-ı maḥşeri ṭayy itmek isterseñ selāmetle

3. **selāmet:**
Rübai 451
Mısra: **3**
Güven içinde olma, kazasız belasız bir işin üstesinden gelme.
Sıḥḥatle selāmet ile merzūḳ eyle
İtme beni miḥnet-zede-i z̲ill ü hevān

4. **selāmet:**
Tarih 16
Mısra: **49**
Güven içinde olma, kazasız belasız bir işin üstesinden gelme.
ʿĀfiyet ṣıḥḥat selāmet yār olup her dem aña
Taḫt-gāh-ı salṭanatda ber-devām olsun o şāh

selāmet bula:

1. **selāmet bula:**-*a*
Gazel 89
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Esenlik bulmak, gönlü huzura ermek, mutlu olmak; sıkıntılardan kurtulmak.
Dilerseñ baḥr-ı ʿışḳ içre selāmet bula bu geştī
Çevir engīne-i ʿışḳa dümen sensin eyā mellāḥ

2. **selāmet bula:**-*a*
Kaside 8
Mısra: **290**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Esenlik bulmak, gönlü huzura ermek, mutlu olmak; sıkıntılardan kurtulmak.
Ravża-i pāküñe olsun niçe biñ kerre selām
Tā ki şerʿüñle selāmet bula ser-cümle diyār

selām-ı ber-devām eyle:

1. **selām-ı ber-devām eyle:**
Gazel 485
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sürekli selam eylemek.

Resūl-i ekreme yā Rab
selām-ı ber-devām eyle
Hemīşe rūḥ-ı pākin
şādumān-ı feyż-i tām eyle

selām-ı bī-ʿad:

1. **selām-ı bī-ʿad:**
Rübai 144
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın sayısız ve çokça selamı.
Aṣfā-yı dürūd u ṣalavāt-ı bī-ḥad
Ezkā-yı taḥiyyāt ü selām-ı bī-ʿad

selām-ı bī-ḥad:

1. **selām-ı bī-ḥad:**
Rübai 142
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sayısız selam.
Her laḥẓa Ḫudādan saña olsun vāṣıl
Eṣnāf-ı tecelliyāt ü selām-ı bī-ḥad

selām-ı bī-şümār ḳıl:

1. **selām-ı bī-şümār ḳıl:**
Kaside 18
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sayısız selam kılmak.
Dem-be-dem eyle o faḫr-ı ʿāleme bī-ḥad ṣalāt
Her nefes ḳıl ol Resūl içün selām-ı bī-şümār

selām-ı müctebā:

1. **selām-ı müctebā:**
Kaside 5
Mısra: **158**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Seçilmiş selam.
Ālüñe aṣḥābuña eṭbāʿuña aḥbābuña
Tuḥfe olsun dem-be-dem yüz biñ selām-ı müctebā

selām-ı sāde:

1. **selām-ı sāde:**
Gazel 119
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Basit bir selam.
Selām-ı sāde yoḳ geçdik maḥabbet-nāme ḳaydından
Senüñ peymānuñ ey şūḫ-ı vefā-düşmen ne peymāndur

selām-ı şamedī:

1. **selām-ı şamedī:**
Rübai 530
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın selamı.
Her şām ü seḥer rūḥına olsun vāṣıl
Aṣfā-yı taḥiyyāt ü selām-ı Ṣamedī

selāṭīn:

1. **selāṭīnüñ:**-*üñ*
Kıt'a 48
Mısra: **2**
Sultanlar, padişahlar.
O sulṭān-ı cihān-gīr ol şeh-i ferḫunde-kevkeb kim
Kemāl-i ẕāt ile oldı selāṭīnüñ ser-efrāzı

selāṭīn ü gedā:

1. **selāṭīn ü gedā:**
Kaside 7
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sultanlar ve fakir.
Ser-cümle selāṭīn ü gedā bendelerüñdür
Ey ḥażret-i şāhenşeh-i ẕī-şān-ı şefāʿat

selb-i sāmān-ı şuʿūr itmek:

1. **selb-i sāmān-ı şuʿūr itmek:**-*mek*
Gazel 112
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Idrak servetini ortadan kaldırmak.
Selb-i sāmān-ı şuʿūr itmek murād itdükçe çarḫ
İbtidā dārū-yı iḳbāl ile bī-hūş itdirür

selef:

1. **selef:**
Gazel 260
Mısra: **12**
Bizden öncekiler, bizden önce yaşamış kimseler, atalar, ecdat.
Oldı Ḳureyş ü Hāşimiyān eşref-i gürūh
Böyle naḳl eyledi bu vech üzre selef

2. **selefüñ:**-*üñ*
Gazel 347
Mısra: **23**
Bizden öncekiler, bizden önce yaşamış kimseler, atalar, ecdat.
Selefüñ ẕikrin idüp zīver-i ṭāḳ-ı eflāk
Defter-i himmet-i ebnā-yı zamānı yaḳaram

3. **selefüñ:**-*üñ*
Kaside 27
Mısra: **127**
Bizden öncekiler, bizden önce yaşamış kimseler, atalar, ecdat.
Kim bilürdi selefüñ menḳabet-i evṣāfın
Olmasa ṣafḥa-i erbāb-ı sühanda mesṭūr

selīm:

1. **selīm:**
Tarih 3
Mısra: **11**
Yavuz Sultan Selim Han.
Ebü'l-fetḥ ü Süleymān ü Selīm ü Ḫān Murāda hem
Şecāʿatde kerāmetde mehābetde budur vāriṣ

selmān:

1. **selmān:**
Gazel 500
Mısra: **18**
Selman-ı Seveci adıyla tanınan İran Şairi.
Şāyestedür Naḥīfī bu naẓm-ı dil-güşāya
Selmān olursa teslīm taḥsīn iderse Bāḳī

selsebīl:

1. **selsebīl:**
Kıt'a 46
Mısra: **2**
İçimi boğaza dokunmayacak surette tatlı su. II Cennette bir çeşme.
Rūy-māl-i pāy-ı şāhīye idüp kendin sebīl
Gözlerinden aḳıdur seyl-āb-ı şevḳı selsebīl

selsebīl eyler:

1. **selsebīl eyler:**-*r*
Kıt'a 46
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çeşme gibi akıtmak, bol bol harcamak, ziyan etmek.
Eşk-i riḳḳat-ḫīz ile gūyān olup bī-ḳīl u ḳāl
Dāʾimā eyler duʿā-yı şāh-ı devrān selsebīl

selsebīl-āsā:

1. **selsebīl-āsā:**
Kıt'a 46
Mısra: **7**
Cennet'te bir çeşme veya ırmak gibi.
Selsebīl-āsā sebīl-i Ḥaḳda dök eşk-i terüñ
Tā ṣafā-baḫş-ı dil ü cān ola ḥüsn-i manẓaruñ

sem:

1. **sem:**
Rübai 182
Mısra: **4**
Zehir, ağu.
Şīrīnligi taʿḳīb-i ġam ile dehrüñ
Ol şerbete beñzer ki içinde sem var

şemʿ:

1. **şemʿine:**-*i, -n, -e*
Gazel 54
Mısra: **2**
Işık, çıra, nur.
Ḳāmet ü ḳaddiñe şāhum serv-i bālā teşne-leb
Ruḫlaruñ şemʿine dil pervāneāsā teşne-leb

2. **şemʿ:**
Gazel 114
Mısra: **2**
Mum ǁ Sevgili.
Dil ki bir meclisde ol meh-ṭalʿat ile cemʿ olur
Bu dil-i şūrīde pervāne ol āfet şemʿ olur

3. **şemʿine:**-*i, -n, -e*
Gazel 125
Mısra: **2**
Işık, çıra, nur.
Senüñle ey cefā-cū ḳaṣdımuz hem-ḫāne olmaḳdur
Cemālüñ şemʿine biñ şevḳ ile pervāne olmaḳdur

4. **şemʿüñ:**-*üñ*
Gazel 156
Mısra: **13**
Mum. II Şem ü Pervane mesnevilerinde sevgili karakteri.
Belā-yı cān gelür manẓūr-ı aġyār oldığı şemʿüñ
Yaḳan pervāneyi meclisde sūz u tāb-ı ġayretdür

5. **şemʿisin:**-*i, -sin*
Gazel 422
Mısra: **2**
Işık, çıra, nur.
Şuʿāʿ-ı pertev-i şems-i hüdāsın yā Resūla'llāh
Hidāyet şemʿisin nūr-ı Ḫudāsın yā Resūla'llāh

6. **şemʿ:**
Kaside 3
Mısra: **89**
Işık, çıra, nur.
Ne enīs ü ne meded-kār u ne şemʿ u ne firāş
Dehşet ü hevlini fikr it o demüñ ol ānuñ

7. **semʿine:**-*i, -n, -e*
Kaside 23
Mısra: **32**
Işitme, duyma.
Teşekkür-nāme olsun ʿarż-ı ḥāli dād-ḫ∨āhānuñ
Hemīşe semʿine ḫayr-ı duʿā ḥüsn-i şenā gelsün

8. **şemʿine:**-*i, -n, -e*
Murabba 5
Mısra: **53**
Mum. II Şem ü Pervane mesnevilerinde sevgili karakteri.
Şemʿine pervāneyem ʿIşḳ ile hem-ḫāneyem

9. **şemʿine:**-*i, -n, -e*
Rübai 178
Mısra: **1**
Işık, çıra, nur.
Cān şemʿine kim naġme-i tevḥīd gelür
Ṣıdḳ ile dile neşve-i cāvīd gelür

10. **şemʿine:**-*i, -n, -e*
Rübai 210
Mısra: **2**
Mum ǁ Sevgili.
İtdükçe o Mevlevī semāʿa āġāz
Pervāne olur şemʿine biñ çeşm-i niyāz

şemʿ u żiyā:

1. **şemʿ u żiyā:**
Gazel 259
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mum ve ışık.
Bu Naḥīfī pādişāhum istemez şemʿ u żiyā
Ol şeb-i vuṣlatda çün āyīne-i ḥüsnüñ çerāġ

semā:

1. **semādan:**-*dan*
Gazel 42
Mısra: **16**
Gök, gökyüzü.

Nişān-ı āh olur nā-maḥremān-ı ʿālem-i envār
Semādan menʿ-i dīvāne şihāb-ı şard olur peydā

2. **semā:**
Gazel 328
Mısra: **12**
Gök, gökyüzü.
Şūret-i resm-i rikābuñdur felekde mihr ü māh
Naḳş-ı mīḫ-i naʿl-i esbüñdür semā üzre nücūm

semāʿ:

1. **semāʿa:**-*a*
Rübai 210
Mısra: **1**
Tasavvuf ehlinin müzik aletleri de çalınarak söylenen neşidelere uyup raksetmeleri ‖ dönme.
İtdükçe o Mevlevī semāʿa āġāz
Pervāne olur şemʿine biñ çeşm-i niyāz

şemʿa:

1. **şemʿa:**-*a*
Matla 144
Mısra: **2**
Mum.
ʿĀlimān-ı bed-dilüñ ḳalbinde nūr-ı ḥilm-i pāk
Beñzer ol şemʿa ola zindān içinde tābnāk

2. **şemʿası:**-*sı*
Matla 254
Mısra: **1**
Mum.
Ey vücūduñ bezm-i levlāküñ münevver şemʿası
Āfitāb-ı z̲ātuñuñ şems ü ḳamerdür lemʿası

semāʿ eyle:

1. **semāʿ eyle:**
Gazel 363
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dönme, Mevlevi dervişleri gibi dönme.
Sen semāʿ eyle ney-i nālemi gūş itdükçe
Çarḫ urup şevḳuñ ile günbed-i gerdān dönsün

şemʿa-i bezm-i ḥayā:

1. **şemʿa-i bezm-i ḥayā:**
Gazel 174
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Utanma meclisinin mumu.
Pertev-endāz-ı ḥicāb itdi yine ruḫsāruñ
Şemʿa-i bezm-i ḥayā āh-ı şerernākümdür

semāʿ-ı şevḳ ider:

1. **semāʿ-ı şevḳ ider:**-*er*
Gazel 114
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şevk seması etmek.
Cān ü dil cism-i nizārumda semāʿ-ı şevḳ ider
Nuṭḳ-ı şīrīnüñ ki gāhī naġme-rīz-i semʿ olur

şemāʾil-i nebevī:

1. **şemāʾil-i nebevī:**
Kaside 26
Mısra: **239**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hz. Muhammet'in dış görünüşünü anlatan yazı.
Şemāʾil-i nebevī nā-tamām ḳalmışdur
Egerçi bir iki biñ beytin eyledüm imlā

şemātet-i aʿdā:

1. **şemātet-i aʿdā:**
Kaside 26
Mısra: **252**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Düşmanların sevinci.
Ziyāde eylemesün ıżṭırāb u ḥayretümi
Melāl-ı hayl-i eḥibbā şemātet-i aʿdā

semāvāt ü zemīn:

1. **semāvāt ü zemīn:**
Tahmis 2
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yeryüzü ve gökyüzü.
Ṭātuñı ḳudret-i Ḥaḳ eyledi bir dürr-i şemīn
Ki ʿadīl olmaz aña cümle semāvāt ü zemīn

semend:

1. **semend:**
Gazel 97
Mısra: **2**
Çevik ve güzel at.
Benem ol nār-ı firāḳuñda sipend
ʿAlev-i sūz-ı dilüm bana semend

2. **semend:**
Gazel 451
Mısra: **6**
Çevik ve güzel at.
Ser-menzil-i ümmīde olmazdı dil resīde
ʿIşḳuñ semend ṭabʿa olmasa tāziyāne

semend-i ʿazm:

1. **semend-i ʿazm:**
Tarih 2
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gayret atı.
Zevraḳ-ı rezm ü semend-i ʿazm ile teshīr idüp
ʿArṣa-i āsāyiş ü emn eylesün baḥr ü beri

semend-i ʿazmüñe:

1. **semend-i ʿazmüñe:**-*üñ, -e*
Kaside 11
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gayret atı.
Gūyiyā iki rikāb idi semend-i ʿazmüñe

Ḳurṣa-i mihr-i cihān-ārā
meh-i ġarrā ile

semend-i baḫtum:

1. **semend-i baḫtum:**-*um*
Kaside 19
Mısra: **123**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Talih atı.
Raḫş-ı çābükdür semend-i baḫtum nisbet benüm
Ṣaḥn-ı ʿālemde gedā-yı şāhuñ esb-i lāġarı

semend-i ḫ∨āhişi:

1. **semend-i ḫ∨āhişi:**-*i*
Gazel 340
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arzunun süratli atı.
Feżā-yı ḳāma imkān-ı taʿalluḳ şābit olmışken
Semend-i ḫ∨āhişi ser-germ-i rāh-ı imtināʿ itdüm

2. **semend-i ḫ∨āhişi:**-*i*
Gazel 456
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arzunun süratli atı.
Semend-i ḫ∨āhişi teklīf ider bu baḫt bize
Yed-i taṣarruf-ı ġayra licām virdükçe

semend-i nāzıña:

1. **semend-i nāzıña:**-*ıñ, -a*
Muaşşer 1
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Naz atı.
Ḫayli demdür hem-ʿinan oldum semend-i nāzıña
Sāyeveş guftāra ruḫṣat bulmadım ādābdan

semend-i ser-keş-i nāz:

1. **semend-i ser-keş-i nāz:**
Gazel 505
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nazın başına buyruk atı.
Güẕer-gehinde göz açdurmadı fütādesine
Semend-i ser-keş-i nāz ile pāy-māl itdi

şemʿ-i bezm:

1. **şemʿ-i bezm:**
Gazel 156
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Meclisin mumu ‖ Sevgili.
Gel ey pervāne şemʿ-i bezm ile ṭarh-ı tekellüf ḳıl
Meşeldür bu cihānda şarṭ-ı ülfet terk-i külfetdür

şemʿ-i bezm-ārā:

1. **şemʿ-i bezm-ārā:**
Gazel 491
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Meclisi süsleyen mum.
Ehl-i ṭaʿnuñ zaḫm-miḳrāż-ı lebinden ḳıl ḥaẕer
Ortaya atma vücūduñ şemʿ-i bezm-ārā gibi

şemʿ-i bezme:

1. **şemʿ-i bezme:**-*e*
Matla 234
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Meclisin mumu ‖ Sevgili.
Olur sūzān ḳarīb oldıḳça şemʿ-i bezme pervāne
Yaḳīn bildüm ki āteşdür netīce ḳurb-ı cānāne

şemʿ-i bezm-i ışṭıfādur:

1. **şemʿ-i bezm-i ışṭıfādur:**-*dur*
Gazel 413
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Seçkin meclisin mumu II Hz. Muhammet'in varlığı.
Vücūduñ şemʿ-i bezm-i ışṭıfādur yā Resūla'llāh
Anuñçün ism-i pāküñ Muṣṭafādur yā Resūla'llāh

şemʿ-i bezmüñ:

1. **şemʿ-i bezmüñ:**-*üñ*
Matla 235
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Meckisi aydınlatan mum.
Ḥaḳīḳat ẓann idüp sūz u güdāzın baḳmadı cāna
Yazıḳlar şemʿ-i bezmüñ āteşine yandı pervāne

şemʿ-i cemālüñ:

1. **şemʿ-i cemālüñ:**-*üñ*
Gazel 255
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzelliğin mumu.
Dün gice şemʿ-i cemālüñ vaṣfına açdum dehen
Tāb-baḫş-ı meclis-i ʿirfān olup mānend-i şemʿ

şemʿ-i cemālüñle:

1. **şemʿ-i cemālüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 193
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzelliğin mumu.
ʿAceb kimler döner biñ şevḳ ile şemʿ-i cemālüñle
Senüñ pervāneveş pür-sūz-ı nār-ı ṭalʿatuñ kimdür

şemʿ-i cemʿ-i enbiyā vü mürselīn:

1. **şemʿ-i cemʿ-i enbiyā vü mürselīn:**
Gazel 327
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Peygamber ve nebilerin

tamamının mumu II Hz. Muhammet.
Ḥaḳ bilür ey şemʿ-i cemʿ-i enbiyā vü mürselīn
ʿAyn-ı ẓulmetdür ġam-ı hecrüñle rūz-ı rūşenüm

<u>şemʿ-i cemʿ-i zümre-i ḫūbān olup:</u>

1. **şemʿ-i cemʿ-i zümre-i ḫūbān olup:**-*up*
Gazel 255
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzeller meclisinin nuru olmak.
Ey Naḥīfī başlaram sūz u güdāz-ı ḥasrete
Şemʿ-i cemʿ-i zümre-i ḫūbān olup mānend-i şemʿ

<u>şemʿ-i feyż:</u>

1. **şemʿ-i feyż:**
Gazel 5
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Meclisinin feyiz mumu.
Kūşe-i tārīk-i hicrān içre sensin ʿāşıḳa
Şemʿ-i feyż ü nūr-ı ḥikmet mihr-i evc-i ihtidā

<u>şemʿ-i fürūzān eylesem:</u>

1. **şemʿ-i fürūzān eylesem:**-*se, -m*
Kaside 9
Mısra: **38**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Parlak mum etmek.
İktibās-ı lemʿa-i nūr-ı saʿādet eyleyüp
Dilde her bir dāġı bir şemʿ-i fürūzān eylesem

<u>şemʿ-i fürūzāna:</u>

1. **şemʿ-i fürūzāna:**-*a*
Kaside 24
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Apaydınlık mum.
Münevver eyledi bezm-i cihānı şuʿle-i luṭfı
Bi-ḥamdi'llāh ki ḥācet ḳalmadı şemʿ-i fürūzāna

<u>şemʿ-i fürūzānı:</u>

1. **şemʿ-i fürūzānı:**-*ı*
Tarih 30
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Apaydınlık mum.
O resme müsteʿidd-i tābdārī kim olur maḥrūr
Eger bir kūşede vażʿ itseler şemʿ-i fürūzānı

<u>şemʿ-i ġama:</u>

1. **şemʿ-i ġama:**-*a*
Gazel 526
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dert mumu.
Ezel bir ʿandelīb-i naġme-senc-i feyż idi ammā
Belā bezminde dil şemʿ-i ġama pervānedür şimdi

<u>şemʿ-i ḫāver:</u>

1. **şemʿ-i ḫāver:**
Kaside 8
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Doğunun mumu, güneşin doğudan doğması.
Nāz ile geldi yine meclise şemʿ-i ḫāver
Şeb-i tārīk-i ġama eyledi baḫş-ı envār

<u>şemʿ-i ḫılāle:</u>

1. **şemʿ-i ḫılāle:**-*e*
Gazel 475
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hilal mumu.
Gül-rūyuñ ile bulmış iken tesliyet gāhī
Pervāne olur bülbül-i dil şemʿ-i ḫılāle

<u>şemʿ-i ḫürşīdi:</u>

1. **şemʿ-i ḫürşīdi:**-*i*
Kaside 8
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güneş mumu, mumu andıran güneş.
Şemʿ-i ḫürşīdi nihān itmiş iken ḫāzin-i çarḫ
Eylemişken şeb-i fürḳat gibi dünyāyı tār

<u>şemʿ-i ḥüsn:</u>

1. **şemʿ-i ḥüsn:**
Gazel 366
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin mum gibi aydınlık yüzü.
Bād-ı nesīm-i āhdan itsün ḥaẕer hele
Aġyār o şemʿ-i ḥüsn ile germ-ülfet olmasun

<u>şemʿ-i ḥüsne:</u>

1. **şemʿ-i ḥüsne:**-*e*
Gazel 292
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik mumu II Sevgili.
Niyāza başladum ol şemʿ-i ḥüsne meclisde
Hezār şevḳ ile ʿarż-ı maḥabbet eyleyerek

2. **şemʿ-i ḥüsne:**-*e*
Gazel 452
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin mum gibi aydınlık yüzü.
Pervāne-veş niyāz it ol şemʿ-i ḥüsne ey dil
Aḥvāl-i sūz-ı ʿışḳı ʿarż eyle yana yana

<u>şemʿ-i ḥüsni:</u>

1. **şemʿ-i ḥüsni:**-*i*
Gazel 378
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik mumu II Sevgili.
Pervāne sūz-ı ʿışḳ ile yanup yaḳılmasun
Ol şemʿ-i ḥüsni ortada maḥcūb ḳılmasun

<u>şemʿ-i ḥüsnüñ:</u>

1. **şemʿ-i ḥüsnüñ:**-*üñ*
Gazel 37
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik mumu II Sevgili.
Şemʿ-i ḥüsnüñ ile gül-rāyuñı tercīḥ idemem
Lāyıḳam oldum ise bülbül ü pervāne saña

<u>semʿ-i ḳabūl:</u>

1. **semʿ-i ḳabūl:**
Kaside 26
Mısra: **154**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Onaylama (beğenme) kulağı (işitmesi).
Be-ʿışḳ-ı pāk-i nebī ḥālüme teraḥḥum ḳıl
Ḳılup fiġānumı semʿ-i ḳabūl ile ışġā

<u>şemʿ-i kāfūrı:</u>

1. **şemʿ-i kāfūrı:**-*ı*
Kıt'a 44
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kâfurdan yapılan beyaz renkli, güzel kokulu mum.
Yine sulṭān-ı baḫtum baña ʿarż-ı iltifāt itdi
Bu şeb bezmümde yaḳdı gūyiyā bir şemʿ-i kāfūrı

<u>şemʿ-i meclis:</u>

1. **şemʿ-i meclis:**
Matla 142
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Meclis mumu.
Ḳalmadı ṣabrı görüp tābiş-i vech-i ḥüsnüñ
Şemʿ-i meclis bu gice āteşüñe yandı senüñ

<u>şemʿ-i mezārum:</u>

1. **şemʿ-i mezārum:**-*um*
Gazel 427
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mezar başında yakılan mum.
Eger kim cān virürsem tāb-ı ʿışḳ-ı cānsitānuñla
Olur şems ü ḳamer şemʿ-i mezārum yā Resūla'llāh

<u>şemʿ-i niyāzı:</u>

1. **şemʿ-i niyāzı:**-*ı*
Gazel 391
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Isteme, yalvarma mumu.
Fürūzān eyledüñ şemʿ-i niyāzı tāb-ı nāzuñla
Netīce nāzenīnüm bāʿiş-i germiyyetüm sensin

<u>şemʿ-i pür-nūr-ı hüdā:</u>

1. **şemʿ-i pür-nūr-ı hüdā:**
Kaside 5
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yol gösteren, hidayete erdiren nurlu bir mum (ışık kaynağı).
Sensin ol ḫūrşīd-ṭalʿat kim ezel bezminde Ḥaḳ
Eyledi ẕāt-ı münīrüñ şemʿ-i pür-nūr-ı hüdā

2. **şemʿ-i pür-nūr-ı hüdā:**
Kaside 17
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın nur dolu mumu II Hz. Muhammet.
Lemʿa-baḫş-ı Leyletü'l-Miʿrāc ü meh-tāb-ı kemāl
Hem-ser-i ḫūrşīd-i gerdūn şemʿ-i pür-nūr-ı hüdā

<u>şemʿ-i ruḥ-ı maḳṣūdı:</u>

1. **şemʿ-i ruḫ-ı maḳṣūdı:**-*ı*
Rübai 361
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Amaç yanağının mumu.
Şemʿ-i ruḫ-ı maḳṣūdı nümāyān eyle
Ḳaldum şeb-i ḥasretde amān sulṭānum

<u>şemʿ-i ruḥ-ı pür-tābuña:</u>

1. **şemʿ-i ruḫ-ı pür-tābuña:**-*uñ, -a*
Gazel 221
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Işık dolu yüzünün mumuna; sevgilinin nurlu yüzüne.
Şemʿ-i ruḫ-ı pür-tābuña pervāne-miṣālüz
Biz muḳtesib-i bāriḳa-i nūr-ı cemālüz

<u>şemʿ-i ruḫına:</u>

1. **şemʿ-i ruḫına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 205
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yanağının mumu; sevgilinin parlayan, ışıldayan yanağı.
Meclisde ki pervāne-ṣıfat şuʿle-hücūmuz
Şemʿ-i ruḫına ol ṣanemüñ yanmaġa mūmuz

<u>şemʿ-i ruḫuña:</u>

1. **şemʿ-i ruḫuña:**-*uñ, -a*
Tahmis 5
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Yanağının mumu.
Ey ḥüsni revnaḳ bu günbed-i gerdāna
Şemʿ-i ruḫuña ʿuşşāḳ biñ cān ile pervāne

<u>şemʿ-i ruḫuñuñ:</u>

1. **şemʿ-i ruḫuñuñ:**-*uñ, -uñ*
Rübai 478
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yanağının mumu; sevgilinin parlayan, ışıldayan yanağı.
Ey Zühre-cebīn pādişeh-i ʿişve-sipāh
Pervānesi şemʿ-i ruḫuñuñ mihr ile māh

<u>şemʿ-i rūşenāsın:</u>

1. **şemʿ-i rūşenāsın:**-*sın*
Gazel 422
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Parlak mum.
Bulur der-pīş idenler şerʿ-i pāküñ rāh-ı maḳṣūdı
Ṭarīḳ-ı Ḥaḳda şemʿ-i rūşenāsın yā Resūla'llāh

<u>şemʿ-i rūyından:</u>

1. **şemʿ-i rūyından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 331
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
(Sevgilinin) Güneşe benzer yanağı.
Naḥīfī şām-ı baḫtum rūşen oldı şemʿ-i rūyından
Bu şeb tā ṣubḥa dek zānū-be-zānū-yı ḥabīb oldum

<u>şemʿ-i şeb-ārā:</u>

1. **şemʿ-i şeb-ārā:**
Gazel 198
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Geceyi süsleyen mum. || *Parlak yüzlü sevgili.*
Pertev-i ruḫsārıñı görse bu āb ü tāb ile
Ṣubḥa dek şemʿ-i şeb-ārā sūznāk-i reşk olur

2. **şemʿ-i şeb-ārā:**
Gazel 293
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Geceyi süsleyen mum. || *Parlak yüzlü sevgili.*
Dil ḫayālüñden cüdā peyġūle-i tārīkdür
Sensüz ey şemʿ-i şeb-ārā luṭfı yoḳ kāşānenüñ

<u>şemʿ-i şebistān:</u>

1. **şemʿ-i şebistān:**
Gazel 454
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gece mumu.
Iżṭırāb itsem n'ola ol şāh-ı ḫūbān üstüne
Cān virür pervāne gör şemʿ-i şebistān üstüne

<u>şemʿ-i şebistāna:</u>

1. **şemʿ-i şebistāna:**-*a*
Gazel 448
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gece mumu.
N'ola sūzān iderse nār-ı ʿışḳa şeh-per-i ṣabrın
Göñül pervāne oldı şimdi bir şemʿ-i şebistāna

<u>şemʿ-i şebistānum:</u>

1. **şemʿ-i şebistānum:**-*um*
Rübai 307
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gece mumu.
Vir bezme şeref ey meh-i tābānum gel
Luṭf eyle gel ey şemʿ-i şebistānum gel

<u>şemʿ-i şebistānuñ:</u>

1. **şemʿ-i şebistānuñ:**-*uñ*
Matla 152
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gece mumu.
Görelden tābiş-i ruḫsārın ol mihr-i dıraḫşānuñ
Başında her gice ateş yanar şemʿ-i şebistānuñ

<u>şemʿ-i sīm-ten:</u>

1. **şemʿ-i sīm-ten:**
Gazel 216
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gümüş bedenli mum gibi güzel yüzlü sevgili.
Olur cemālüñe yüz biñ neẕāre pervāne
O şemʿ-i sīm-ten olduḳça zīb-i revzen-i nāz

<u>şemʿ-i sūzān:</u>

1. **şemʿ-i sūzān:**
Gazel 494
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yanan mum.
Bād-ı ġamla dilde dāġ-ı ʿışḳ-ı cānān ḳalmadı
Bezm-gāh-ı şevḳda bir şemʿ-i sūzān ḳalmadı

<u>şemʿ-i vaṣluña:</u>

1. **şemʿ-i vaṣluña:**-*uñ, -a*
Gazel 99
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşma mumu.
Niçe şemʿ-i vaṣluña pervāne olmaz cān ü dil
Gel suʾāl it var mıdur vaṣl-ı mużayyādan leẕīẕ

<u>şemʿ-i vücūdum:</u>

1. **şemʿ-i vücūdum:**-*um*
Gazel 290

Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Beden mumu.
Ḫākisterime kendiñi pervāne bulurduñ
Ey bād-ı fenā şemʿ-i vücūdum tebeh itseñ

<u>şemʿ-i żiyā-perver-i ʿışḳam:</u>

1. **şemʿ-i żiyā-perver-i ʿışḳam:**-*am*
Gazel 169
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşkın ışık saçan mumu II âşık.
Pervāne perüñ ḥıfẓ idegör sūz-ı dilümden
Ben şemʿ-i żiyā-perver-i ʿışḳam şererüm var

<u>şemīm-i ḫulḳuñı:</u>

1. **şemīm-i ḫulḳuñı:**-*uñ, -ı*
Kaside 26
Mısra: **84**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yaratılış kokusu.
İder bu demde bu deñlü rıżā-yı ḫalḳ-ı cihān
Şemīm-i ḫulḳuñı tercīḥ-i ʿanber-i sārā

<u>şemīm-i kākül-i müşgīni:</u>

1. **şemīm-i kākül-i müşgīni:**-*i*
Gazel 107
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Misk kokulu saçın/kâkülün güzel kokusu.
Marīż-i ʿışḳa o lebler ḥayāt-ı s̲ānīdür
Şemīm-i kākül-i müşgīni ʿömr-i sermeddür

<u>şemīm-i müşg:</u>

1. **şemīm-i müşg:**
Gazel 340
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Amber ve miskin kokusu.
Baña derd-i ser oldı būy-ı zülf-i ʿanber-āgīnüñ
Şemīm-i müşg ile gūyā ki taḥşīl-i ṣudāʿ itdüm

<u>semīm-i vaṭan:</u>

1. **semīm-i vaṭan:**
Gazel 303
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Vatan kokusu.
Taḥammül eyleyelüm ġurbetüñ melāmetine
Yeter semīm-i vaṭan ben ġarībe ḫāk-i derüñ

<u>şemīm-i zülfüñ:</u>

1. **şemīm-i zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 498
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
(Sevgilinin) güzel kokulu saçları.
Şemīm-i zülfüñ olursa n'ola temennāsı
Dil-i ḥazīnüñ o gīsūya düşdi sevdāsı

<u>semiyy-i bāb-ı ʿilm:</u>

1. **semiyy-i bāb-ı ʿilm:**
Tarih 6
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ilim kapısının adaşı.
Semiyy-i bāb-ı ʿilm ol maẓhar-ı faż̧l u maʿārif kim
Rıżā-yı Ḫaḳḳa taḫṣīṣ eylemiş ez̤kār u efkārın

<u>semiyy-i faḫr-ı ʿālem:</u>

1. **semiyy-i faḫr-ı ʿālem:**
Kıt'a 48
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Alemlerin övünç kaynağı ile aynı adı taşıyan II Sultan Ahmet.
Zihī ṭuġrā-yı ġarrā iḫtirāʿ-ı şāh-ı ʿālem-gīr
Semiyy-i faḫr-ı ʿālem yaʿnī Sulṭān Aḥmed-i Ġāzī

2. **semiyy-i faḫr-ı ʿālem:**
Tarih 20
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Âlemlerin övünç kaynağı ile aynı adı taşıyan.
Semiyy-i faḫr-ı ʿālem pādişāh-ı salṭanat-pīrā
Nevā-sāz-ı cihān ārāyiş-i ṣadr-ı cihān-bānī

<u>semiyy-i faḫr-ı cihān:</u>

1. **semiyy-i faḫr-ı cihān:**
Gazel 107
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cihanın övüncünün adaşı.
Ne şāh-ı emced o sulṭān-ı kişver-i İslām
Semiyy-i faḫr-ı cihān yaʿnī Ḫān-ı aḥmeddür

<u>semiyy-i mefḫar-ı ʿālem:</u>

1. **semiyy-i mefḫar-ı ʿālem:**
Kaside 24
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kainatın, kendisi ile iftihar ettiği zat ile aynı adı taşıyan II Mustafa Paşa hazretleri.
Semiyy-i mefḫar-ı ʿālem Cenāb-ı Muṣṭafā Paşa
Ki olmışdur vücūd-ı pāki maẓhar luṭf-ı Yezdāna

<u>semiyy-i nebī:</u>

1. **semiyy-i nebī:**
Kaside 26
Mısra: **205**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hz. Peygamber'in adaşı.

Ya ol semiyy-i nebī ol vezīr-i fāżıl kim
Fażīlet ile idi şān ü şöhreti ḥaḳḳā

şemme:

1. **şemme:**
Rübai 15
Mısra: **3**
Koklamak.
Bir şemme beyān eyleyemem naʿtüñden
Her bir nefesüm biñ nefes olsa farżā

2. **şemme:**
Rübai 533
Mısra: **3**
Koklamak.
Bir şemme beyān eyleyem aḥvālümden
Ġam ġam diyerek ʿayn-ı ġam oldum şimdi

şemm-i būy-ı vaṣl itdüm:

1. **şemm-i būy-ı vaṣl itdüm:**-*dü, -m*
Gazel 341
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Vuslatın kokusunu koklamak.
Ne gül-çīn-i murād oldum ne şemm-i būy-ı vaṣl itdüm
Bu dem bād-ı ṣabā-veş gerçi kim gül-zārdan geldüm

şems:

1. **şems:**
Kaside 2
Mısra: **4**
Afitap,güneş.
Sācid-i taḳdīs-i z̄ātuñ ser-be-ser necm ü şecer
Encüm ü şems ü ḳamer tesbīḥ-ḫ∨ān-ı ʿizzetüñ

şems ü ḳamer:

1. **şems ü ḳamer:**
Gazel 4
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güneş ve ay.
Ḳāl olup eczā-yı şevḳ ile anuñ şems ü ḳamer
Oldılar ṣāf ü mücellā iki ḳurṣ-ı ḫoş-nümā

2. **şems ü ḳamer:**
Matla 71
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güneş ve ay.
Olsa yüzüñden n'ola şems ü ḳamer müstenīr
Eyledi Ḥaḳ vaṣfuñı nūr u sirāc-ı münīr

3. **şems ü ḳamer:**
Murabba 6
Mısra: **37**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güneş ve ay.
Arż u semā şems ü ḳamer
Mülk ü melek cinn ü beşer

4. **şems ü ḳamer:**
Rübai 259
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güneş ve ay.
Şems ü ḳamer ü s̄ābit ü seyyāre vü berḳ
Envāruñ ile ṭoptoludur ġarb ile şarḳ

şems ü ḳamer olur:

1. **şems ü ḳamer olur:**-*ur*
Gazel 427
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güneş ve ay olmak II parlamak.
Eger kim cān virürsem tāb-ı ʿışḳ-ı cānsitānuñla
Olur şems ü ḳamer şemʿ-i mezārum yā Resūla'llāh

şems ü ḳamerdür:

1. **şems ü ḳamerdür:**-*dür*
Matla 254
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güneş ve ay.
Ey vücūduñ bezm-i levlāküñ münevver şemʿası
Āfitāb-ı z̄ātuñuñ şems ü ḳamerdür lemʿası

şemse-i zer-tār-ı eyvānı:

1. **şemse-i zer-tār-ı eyvānı:**-*ı*
Tarih 1
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kubbenin altın ipli şemsesi..
Otaġ-ı şevketi ser-bürde-i eflāk olup yā Rab
Ola şems-i dıraḫşān şemse-i zer-tār-ı eyvānı

şems-i dıraḫşān:

1. **şems-i dıraḫşān:**
Kaside 3
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Parlak güneş.
Germ olup şems-i dıraḫşān gibi ġarrālanma
ʿĀḳıbet bī-fer olur kevkebe-i ʿunvānuñ

şems-i dıraḫşān ola:

1. **şems-i dıraḫşān ola:**-*a*
Tarih 1
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Parlak güneş olmak.
Otaġ-ı şevketi ser-bürde-i eflāk olup yā Rab
Ola şems-i dıraḫşān şemse-i zer-tār-ı eyvānı

şems-i ruḫuñ:

1. **şems-i ruḫuñ:**-*uñ*
Gazel 475
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Can güneşi.
Yaḳduñ bu ḳadar tāb-ı ḥasenle beni ammā

Bir vaḳt ola kim şems-i ruḫuñ ire zevāle

şems-i tābāndur:

1. **şems-i tābāndur:**-*dur*
Kaside 13
Mısra: **69**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Parıldayan güneş.
Cebīnüñ bedr-i kāmil vech-i pāküñ şems-i tābāndur
Cemālüñ mā-ḥaṣal nūr oldı nūr-ı müstebīn üzre

şems-i ẕātın:

1. **şems-i ẕātın:**-*ın*
Tarih 29
Mısra: **43**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zatının güneşi.
Şems-i ẕātın ufuḳ-ı salṭanata dāʾir idüp
İde teʾyīd-i Ḫudā ẓıll-ı ẓalīlin memdūd

şems-i ẕātuñ:

1. **şems-i ẕātuñ:**-*uñ*
Kaside 11
Mısra: **42**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zatının güneşi.
Rütbe-i ḳadrüñ niçe fehm eylesün ehl-i hevā
Şems-i ẕātuñ derk olınmaz çeşm-i nā-bīnā ile

şemşīr:

1. **şemşīr:**
Gazel 353
Mısra: **13**
Kılıç.
Şemşīr ü tīr ü nīze gerekmez Naḥīfîyā
Āhum yeter ʿadūya eger ehl-i derd isem

şemşīr-i bürrāna:

1. **şemşīr-i bürrāna:**-*a*
Kaside 24
Mısra: **62**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Keskin kılıç.
Yine bildürmek içün ḥaddini ceyş-i zemistāna
Bu dem dest urdı sūsen ḫışm ile şemşīr-i bürrāna

şemşīr-i ġamzeñle:

1. **şemşīr-i ġamzeñle:**-*ñ, -le*
Gazel 124
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Süzgün yan bakış kılıcı.
Nāz ider şemşīr-i ġamzeñle bizi öldür disek
Ol şeh-i mülk-i melāḥat bir recāmuz çoḳ görür

şemşīr-i ser-tīz-i maḥabbetle:

1. **şemşīr-i ser-tīz-i maḥabbetle:**-*le*
Gazel 327
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşkın keskin kılıcı.
Çāk olup şemşīr-i ser-tīz-i maḥabbetle tenüm
Yā Resūla'llāh fedā olsun saña cānum benüm

semt:

1. **semte:**-*e*
Gazel 265
Mısra: **11**
Mekân, mahal.
Eyle merdān-ı Ḫudā gitdigi semte seferi
Var ise sende eger anlara sevdā-yı luḥūḳ

2. **semte:**-*e*
Kaside 19
Mısra: **144**
Mekân, mahal.
Lāf-ı daʿvā-yı mübāhāt itdi kim maʿẕūrdur
Gitdiler bu semte zīrā ehl-i naẓmuñ ekṣeri

3. **semte:**-*e*
Kaside 26
Mısra: **110**
Mekân, mahal.
Ḫużūr-ı ʿizzetde ḥaddüm degül bu küstāḫī
Żarūret itdi bu semte ṭabīʿatı ilcā

4. **semtine:**-*i, -n, -e*
Matla 148
Mısra: **2**
Mekân, mahal.
Olup āşüfte fikr-i maṭlaʿ-ı ruḫsārına yārüñ
Cemāli semtine meyl itdi sevdāsı dil-i zāruñ

semt-i ḫalāṣı:

1. **semt-i ḫalāṣı:**-*ı*
Gazel 356
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kurtuluş semti.
Senüñ Mecnūnuñam semt-i ḫalāṣı ārzū itmem
Ġam-ı ʿışḳuñla derd-ālūdeyem cānā devā bilmem

semt-i istiġnādan:

1. **semt-i istiġnādan:**-*dan*
Gazel 491
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nazlanma semti.
Ey Naḥīfî sırr-ı ḥikmetden eger āgāh iseñ
Semt-i istiġnādan ayrılma dil-i şeydā gibi

semt-i rıżāya:

1. **semt-i rıżāya:**-*ya*
Rübai 251
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hoşnutluk yönü.
Yā Rab beni ḳıl ʿārif-i emr-i maʿrūf
Evḳatüm olup semt-i rıżāya maṣrūf

semūm:

1. **semūmından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 461
Mısra: **13**
Zehir.
Semūmından ḥaẕer ḳıl ejdehā-yı heft-serdür bu
Göz açdurma bu nefs-i dūna tevbīḫ u melāmetle

semūm-ı hümūm:

1. **semūm-ı hümūm:**
Kaside 26
Mısra: **247**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Keder zehri.
Helāke eyledi müşrif beni semūm-ı hümūm
Gel eyle bendeñi tiryāk-ı luṭf ile iḥyā

sen:

1. **sensüz:**-*süz*
Beyit 2
Mısra: **1**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sensüz ey ruḫları gül lebleri mül
Ḳamış işkencesidür ʿāşıḳa ney

2. **saña:**-*a*
Gazel 3
Mısra: **1**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Bir ser ü bir cān nedür kim olmaya ḳurbān saña
Yā Resūla'llāh fedā olsun hezārān cān saña

3. **saña:**-*a*
Gazel 3
Mısra: **2**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Bir ser ü bir cān nedür kim olmaya ḳurbān saña
Yā Resūla'llāh fedā olsun hezārān cān saña

4. **saña:**-*a*
Gazel 3
Mısra: **4**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Dāġ-ber-dāġ-ı ġam olsun sūziş-i hicrān ile
Ḫāk-i rāh olmazsa sulṭānum ten-i sūzān saña

5. **saña:**-*a*
Gazel 3
Mısra: **6**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ḥasret-i dīdār-ı pāküñle n'ola pür-ḫūn ise
Cān ile müştāḳdur bu dīde-i giryān saña

6. **saña:**-*a*
Gazel 3
Mısra: **8**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sensin ol şāhenşeh-i mülk-i risālet kim ezel
Oldı sulṭān u gedā hep bende-i fermān saña

7. **saña:**-*a*
Gazel 3
Mısra: **10**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Encüm-i bī-ḥad degüldür āsumān üzre meger
ʿArş ü kürsī oldı yüz biñ çeşm ile ḥayrān saña

8. **saña:**-*a*
Gazel 3
Mısra: **12**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Budur ümmīdüm recā-yı ʿafv ile şād idesin
ʿArż ola şol dem ki aḥvāl-i dil-i nālān saña

9. **saña:**-*a*
Gazel 3
Mısra: **14**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ḫidmet-i naʿtüñle maḳṣūdum Naḥīfīveş hemā
İntisāb itmekdür ey şāhenşeh-i ẕī-şān saña

10. **sensin:**-*sin*
Gazel 3
Mısra: **7**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sensin ol şāhenşeh-i mülk-i risālet kim ezel
Oldı sulṭān u gedā hep bende-i fermān saña

11. **saña:**-*a*
Gazel 5
Mısra: **17**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Saña hīç bilmem Naḥīfī n'oldı kim Mecnūn-miṣāl
Bī-meḥābā eyledüñ ifṣā-yı rāza ibtidā

12. **sende:**-*de*
Gazel 5
Mısra: **5**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sende bu ḥālet nedür ey neşʾe-i pür-zūr-ı ʿışḳ
Kim gedāyı şāh idersin şāhı eylerdin gedā

13. **sensin:**-*sin*
Gazel 5
Mısra: **3**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Kūşe-i tārīk-i hicrān içre sensin ʿāşıḳa
Şemʿ-i feyż ü nūr-ı ḥikmet mihr-i evc-i ihtidā

14. **sensüñ:**-*sün*
Gazel 6
Mısra: **3**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Yā Resūla'llāh sensüñ ḥüsn-i ḳabūlüñdür ġaraż
Yoḫsa ʿālemde nedür aġyārdan āʾid baña

15. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 6
Mısra: **9**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Fāriġ olmaz bu Naḥīfī vaṣf-ı pāküñden senüñ

Eylese yüz biñ taʿarruż ḫāsid-i fāsid bana

16. **senden:**-*den*
Gazel 8
Mısra: **9**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Bu Naḥīfīnüñ niyāzı rūz u şeb senden budur
Ol günehkārı Ḫudādan eyle maḥşerde recā

17. **saña:**-*a*
Gazel 9
Mısra: **2**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Bir nigāh-ı şefḳat eyle rūz-ı maḥşerde bana
Yā Resūla'llāh fedā olsun dil ü cānum saña

18. **sensüñ:**-*sün*
Gazel 10
Mısra: **8**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ḳanı selāmı ḳanı bir peyāmı cānānuñ
Ṣabā sensüñ de işüñ hep hevā imiş ḥayfā

19. **sende:**-*de*
Gazel 11
Mısra: **2**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Nedür bu şīve nedür bu ḫiṭāb-ı istiġnā
Nedür bu sende olan olan āb ü tāb-ı istiġnā

20. **sen:**
Gazel 12
Mısra: **5**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Açılup sen de başla güftāra
Nedür ey ġonçe-fem bu istiġnā

21. **seni:**-*i*
Gazel 15
Mısra: **3**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Seni tedbīr-i ẕevḳ-i zevraḳ ile almış āġūşa
Niçe cūş itmesün inṣāf olınsa şevḳ ile deryā

22. **saña:**-*a*
Gazel 16
Mısra: **1**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Renciş-resān olursa nigāh-ı ṭaleb saña
ʿArż-ı neẕāre eylemeyem bī-sebeb saña

23. **saña:**-*a*
Gazel 16
Mısra: **2**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Renciş-resān olursa nigāh-ı ṭaleb saña
ʿArż-ı neẕāre eylemeyem bī-sebeb saña

24. **saña:**-*a*
Gazel 16
Mısra: **4**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ḥayrān-ı rūyuñam yine tā ḥaşre dek senüñ
Baḳsam nigāh-ı ḥasret ile rūz u şeb saña

25. **saña:**-*a*
Gazel 16
Mısra: **6**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Güllerle bülbülüñ yoġ iken āşinālıġı
Ben bülbül idüm ey gül-i bāġ-ı ṭarab saña

26. **saña:**-*a*
Gazel 16
Mısra: **8**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Bāʿiṣ nedür sükūtuña ey ġonçe-fem ʿaceb
Yoḫsa ḫaṭā mı şīve-i taḥrīk-i leb saña

27. **saña:**-*a*
Gazel 16
Mısra: **10**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Dünyāyı bir nigāhuñ ile eyledüñ tamām
Taʿlīm iden bu şīveyi kimdür ʿaceb saña

28. **saña:**-*a*
Gazel 16
Mısra: **12**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Vaḳf-ı ḥarīm-i ḫānḳah-ı ʿışḳuñ eyledüm
Virdüm efendi mülk-i dil ü cānı hep saña

29. **saña:**-*a*
Gazel 16
Mısra: **14**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
El-ḥaḳ Naḥīfī mevhibe-i feyż-i ʿışḳdur
Bu şiʿr-i tāze süḫan-ı münteḫāb saña

30. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 16
Mısra: **3**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ḥayrān-ı rūyuñam yine tā ḥaşre dek senüñ
Baḳsam nigāh-ı ḥasret ile rūz u şeb saña

31. **sen:**
Gazel 18
Mısra: **3**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Niçe kām-āver-i pā-būs olursar sen de inṣāf it
Reh-i ʿışḳında pā-māl olmayanlar ḫāk-i pāy-āsā

32. **saña:**-*a*
Gazel 19
Mısra: **6**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Seḥāb-āmīz-i dūd-ı āh-ı ḥasretdür cihān-ı şevḳ
Niçe gündür saña müştāḳ-zāy-ı mihr-i cihān-ārā

33. **sende:**-*de*
Gazel 19
Mısra: **10**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
N’ola tā ḥaşre dek
bāḳī ḳalursa ḥasretüñ dilde
Naḥīfî de ḥicāb-ı ʿarż-ı
vuṣlat sende istiġnā

34. **senüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 20
Mısra: **4**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ferāmūş eyledüñ ben nā-
tüvānı şām-ı ḥasretde
Senüñle böyle mi ʿahd
eylemişdük ey ḳamer-simā

35. **sensiz:**-*siz*
Gazel 24
Mısra: **3**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ser-i kūyuñda sensiz bir dem
ārām itmeyen göñlüm
Ġarīb illerde şimdi derd ile
āvāredür cānā

36. **saña:**-*a*
Gazel 25
Mısra: **5**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Cān virürken rāh-ı ʿışḳuñda
saña biñ şevḳ ile
Hīç düşer mi ḫançerüñden
iḫtirāz itmek baña

37. **seni:**-*i*
Gazel 26
Mısra: **13**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Bir Naḥīfîyā seni çoḳ cüst-cū
ider
Şimdi egerçi ḳadriñi bilmez
o bī-vefā

38. **senüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 26
Mısra: **12**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Aġlatduñ ey felek beni
hicrān-ı yār ile
Ḳaldı ḥużūr-ı Ḥaḳḳa senüñle
bu mā-cerā

39. **saña:**-*a*
Gazel 27
Mısra: **6**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Al bārī ḥüsn ü ʿışḳuñı vir
baña göñlümi
Ey bī-vefa senüñ saña olsun
benüm baña

40. **seni:**-*i*
Gazel 27
Mısra: **9**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Buldum derūn-ı dilde
Naḥīfî gibi seni
Gösterdi rūyuñ āyīne-i
rūşenüm baña

41. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 27
Mısra: **6**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Al bārī ḥüsn ü ʿışḳuñı vir
baña göñlümi
Ey bī-vefa senüñ saña olsun
benüm baña

42. **sen:**
Gazel 28
Mısra: **4**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ben ne Leylānuñ ne Şīrīnüñ
esīr-i ʿışḳıyam
Sen niçe teşbīh idersin Ḳays
ü Ferhādı baña

43. **sensiz:**-*siz*
Gazel 28
Mısra: **8**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Kūçe-i ḥālet-füzūnuñ ʿışḳına
itmem ḳabūl
Virseler sensiz bu dehr-i
miḥnet-ābādı baña

44. **sensüz:**-*süz*
Gazel 31
Mısra: **3**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ey nihāl-i ʿişve sensüz ʿazm-
i gülzār eylesem
Naġme-i murġān-ı gülşen
ṣavt-ı şīvedür baña

45. **saña:**-*a*
Gazel 32
Mısra: **1**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Beyān ider ġam-ı ʿışḳum
sirişk ü āh saña
Esīrüñ oldıġuma bu yeter
güvāh saña

46. **saña:**-*a*
Gazel 32
Mısra: **2**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Beyān ider ġam-ı ʿışḳum
sirişk ü āh saña
Esīrüñ oldıġuma bu yeter
güvāh saña

47. **saña:**-*a*
Gazel 32
Mısra: **4**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ṣafā-yı ḥayret-i dīdārdan
ġınā gelmez
Ne deñlü ḥasret ile eylesem
nigāh saña

48. **saña:**-*a*
Gazel 32
Mısra: **6**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Recā-yı feyż ile ey mihr
olurdı pā-mālüñ
Muḳābil olmaġa şāyeste olsa
māh saña

49. **saña:**-*a*
Gazel 32
Mısra: **8**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sezā-yı gūş-ı ḳabūl eyle
gevher-i süḫānum
Recā-yı vaṣl ile geldükçe
gāh gāh saña

50. **saña:**-*a*
Gazel 32
Mısra: **10**

" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Niyāz ider yine tā ḥaşre dek Naḥīfī gibi
Mezārum üzre ẓuhūr eyleyen giyāh saña

51. **sen:**
Gazel 33
Mısra: **3**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ḥüsn-i dildārı sen idrāk idemezsin zāhid
Başḳa bir ẕāʾiḳadur ḥayret-i dīdār baña

52. **saña:**-*a*
Gazel 34
Mısra: **10**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ey Naḥīfī yüri sen ẕevḳ-i gülistān eyle
Ṣaḥn-ı gülzār saña kūçe-i dildār baña

53. **sen:**
Gazel 34
Mısra: **9**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ey Naḥīfī yüri sen ẕevḳ-i gülistān eyle
Ṣaḥn-ı gülzār saña kūçe-i dildār baña

54. **sensüz:**-*süz*
Gazel 34
Mısra: **8**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ṣuʿle-i dūzāḫ olur çeşmüme her ġonçeleri
Sensüz āteş görinür ṣaḥn-ı çemenzār baña

55. **saña:**-*a*
Gazel 35
Mısra: **1**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Mübtelā oldum ise ʿışḳ ile nā-çār saña
N'eyledüm n'eyledüm ey dil-ber-i mekkār saña

56. **saña:**-*a*
Gazel 35
Mısra: **2**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Mübtelā oldum ise ʿışḳ ile nā-çār saña
N'eyledüm n'eyledüm ey dil-ber-i mekkār saña

57. **saña:**-*a*
Gazel 35
Mısra: **4**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
ʿÖmri bīhūde geçer āh ü fiġān ile hemān
Olmasun derd ile hīç kimse giriftār saña

58. **saña:**-*a*
Gazel 35
Mısra: **6**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Dil-i maḥzūnumı biñ cevr ile vīrān itdüñ
Ḳaldı ḫāṭırcıġum ey ṣūḫ-ı cefākār saña

59. **saña:**-*a*
Gazel 35
Mısra: **8**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
O cefā-cū bize yār olmaz ise ṣaġ olsun
Hīç bulunmaz mı göñül dünyede bir yār saña

60. **saña:**-*a*
Gazel 35
Mısra: **10**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Bilmedüñ ḳadrini ḥayfā ki esīr olmış iken
Bu Naḥīfī gibi bir ʿāşıḳ-ı ġam-ḫvār saña

61. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 36
Mısra: **6**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ne ṭāliʿdür ki ben aḥvālümi taḳrīre geldikçe
Senüñ çeşm-i füsūnkāruñda reng-i ḫvāb olur peydā

62. **saña:**-*a*
Gazel 37
Mısra: **1**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Çoḳ niyāz itdi göñül olmadı hem-ḫāne saña
Hele ʿışḳ olsun eyā şāhid-i kāşāne saña

63. **saña:**-*a*
Gazel 37
Mısra: **2**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Çoḳ niyāz itdi göñül olmadı hem-ḫāne saña
Hele ʿışḳ olsun eyā şāhid-i kāşāne saña

64. **saña:**-*a*
Gazel 37
Mısra: **4**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Bu ḳadar germī-i ülfet bu ḳadar nāz ü niyāz
Sañadur saña eyā ġamzesi mestāne saña

65. **saña:**-*a*
Gazel 37
Mısra: **4**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Bu ḳadar germī-i ülfet bu ḳadar nāz ü niyāz
Sañadur saña eyā ġamzesi mestāne saña

66. **saña:**-*a*
Gazel 37
Mısra: **6**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Şemʿ-i ḥüsnüñ ile gül-rāyuñı tercīḥ idemem
Lāyıḳam oldum ise bülbül ü pervāne saña

67. **saña:**-*a*
Gazel 37
Mısra: **8**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.

Eşk-i pür-ḫūn-ı dü çeşmüm
seni bī-hūş eyler
Besdür ey mest-i teġāfül iki
peymāne saña

68. **saña:**-*a*
Gazel 37
Mısra: **10**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
İltifāt eylemez olsañ da eger
ḫāk-i rehi
Çāre yoḳ n'eyleyeyüm ey
dil-i dīvāne saña

69. **saña:**-*a*
Gazel 37
Mısra: **12**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Bilesin ḳıymetüm ey şūḫ-ı
cefā-pīşe benüm
Āşinālar dem olur hep ola
bīgāne saña

70. **saña:**-*a*
Gazel 37
Mısra: **13**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Nāz idersin bu Naḥīfī saña
itdükçe niyāz
Gelür ey āfet-i cān nālesi
efsāne saña

71. **saña:**-*a*
Gazel 37
Mısra: **14**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Nāz idersin bu Naḥīfī saña
itdükçe niyāz
Gelür ey āfet-i cān nālesi
efsāne saña

72. **seni:**-*i*
Gazel 37
Mısra: **7**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Eşk-i pür-ḫūn-ı dü çeşmüm
seni bī-hūş eyler
Besdür ey mest-i teġāfül iki
peymāne saña

73. **sen:**
Gazel 38
Mısra: **9**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ey Naḥīfī sen bilürsin
bārī derdümden benüm
Şimdi ben bir dil-ber-i
fettāna oldum mübtelā

74. **saña:**-*a*
Gazel 40
Mısra: **1**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
İrişdi Ḥażret-i Ḥaḳdan bir
imtiyāz saña
El irmez oldı eyā serv-i ser-
firāz saña

75. **saña:**-*a*
Gazel 40
Mısra: **2**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
İrişdi Ḥażret-i Ḥaḳdan bir
imtiyāz saña
El irmez oldı eyā serv-i ser-
firāz saña

76. **saña:**-*a*
Gazel 40
Mısra: **4**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sirişk-i çeşm-i terümdür bu
ḫandeye bāʿiş
Ne ḫūb neşve virürmiş
şarāb-ı nāz saña

77. **saña:**-*a*
Gazel 40
Mısra: **6**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Hevā mı oldı gözüm nurı
bād-ı āhāsā
Bu deñlü eyledigüm nāle-i
niyāz saña

78. **saña:**-*a*
Gazel 40
Mısra: **8**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ne çāre levḥa-i taḳdīre
böyledür taḥrīr
Niyāz ü nāle baña nāz-ı cān-
güdāz saña

79. **saña:**-*a*
Gazel 40
Mısra: **10**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Naḥīfī bendede ṭāḳat mı
ḳaldı feryāda
Ne eylesüñ saña ey şūḫ-ı
ʿişve-bāz saña

80. **saña:**-*a*
Gazel 40
Mısra: **10**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Naḥīfī bendede ṭāḳat mı
ḳaldı feryāda
Ne eylesüñ saña ey şūḫ-ı
ʿişve-bāz saña

81. **saña:**-*a*
Gazel 41
Mısra: **1**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Eser mi eylemez ey nev-
nihāl-i nāz saña
Bu āh ü nāle bu feryād-ı cān-
güdāz saña

82. **saña:**-*a*
Gazel 41
Mısra: **2**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Eser mi eylemez ey nev-
nihāl-i nāz saña
Bu āh ü nāle bu feryād-ı cān-
güdāz saña

83. **saña:**-*a*
Gazel 41
Mısra: **4**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Nedür bu ʿişve n'içündür bu
ṭavr-ı bīgāne
Ḫaṭā mı bir nigeh-i āşinā-
nevāz saña

84. **saña:**-*a*
Gazel 41
Mısra: **6**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Göñül ki bāde-i ʿışḳuñla oldı
mestāne

ʿAceb mi şevḳ ile eylerse keşf-i rāz saña

85. **saña:**-*a*
Gazel 41
Mısra: **8**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Bulup seni gice tenhā fırāş-ı nāzuñda
Murādum üzre biraz eylesem niyāz saña

86. **saña:**-*a*
Gazel 41
Mısra: **10**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
İder ḫadeng-i nigāhıyla ġayrıdan maḥfūẓ
Neẓāret eyleyüp ol çeşm-i ḥīle-bāz saña

87. **saña:**-*a*
Gazel 41
Mısra: **12**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Bu ḥüsn ü ān ile bu şīve-i leṭāfet ile
Sezā degül midür imżā-yı imtiyāz saña

88. **saña:**-*a*
Gazel 41
Mısra: **14**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Naḥīfī bendeñi cevr ile işte öldürdüñ
Revā mıdur bu ḳadar vaż̇ʿ-ı fitne-sāz saña

89. **seni:**-*i*
Gazel 41
Mısra: **7**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Bulup seni gice tenhā fırāş-ı nāzuñda
Murādum üzre biraz eylesem niyāz saña

90. **saña:**-*a*
Gazel 42
Mısra: **10**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ġurūr ile gel aṣḥāb-ı derūnı ḫāksār itme
Göz açdurmaz saña bir ṣarṣar-ı pür-gerd olur peydā

91. **saña:**-*a*
Gazel 43
Mısra: **1**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Āh idüp ʿarż iderem ḥālümi her gāh saña
Eylemez mi eşer āyā bu ḳadar āh saña

92. **saña:**-*a*
Gazel 43
Mısra: **2**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Āh idüp ʿarż iderem ḥālümi her gāh saña
Eylemez mi eşer āyā bu ḳadar āh saña

93. **saña:**-*a*
Gazel 43
Mısra: **4**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Pāy-māl olmaġ içün cilvegeh-i nāzuñda
Dil olur sāye-ṣıfat şevḳ ile hem-rāh saña

94. **saña:**-*a*
Gazel 43
Mısra: **6**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Eyledüñ şevket-i ḥüsn ile cihānı tesḫīr
İstemez yārī-i ḫayl ü ḥaşem ü cāh saña

95. **saña:**-*a*
Gazel 43
Mısra: **8**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
O ḳadar ʿışḳuñ ile şühre-i dehr oldum kim
İsterem baña gedādur diyeler şāh saña

96. **saña:**-*a*
Gazel 43
Mısra: **10**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Tevbe olsun ṭaleb-i mihr ü vefā eylemege
Baña cevr itmek ise şīve-i dil-ḫvāh saña

97. **saña:**-*a*
Gazel 43
Mısra: **12**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Baḳma her bir ṣaneme ṣarf-ı nigāh itdigüme
Sañadur meyl ü maḥabbet saña ey māh saña

98. **saña:**-*a*
Gazel 43
Mısra: **12**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Baḳma her bir ṣaneme ṣarf-ı nigāh itdigüme
Sañadur meyl ü maḥabbet saña ey māh saña

99. **saña:**-*a*
Gazel 43
Mısra: **14**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ey Naḥīfī seni ḥāşā ide ġayre muḫtāc
Bu ḳadar faż̇l u ʿināyet iden Allāh saña

100. **seni:**-*i*
Gazel 43
Mısra: **13**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ey Naḥīfī seni ḥāşā ide ġayre muḫtāc
Bu ḳadar faż̇l u ʿināyet iden Allāh saña

101. **sen:**
Gazel 45
Mısra: **13**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sen rıżā-yı pāküñ üzre sābit eyle ḳalbümi
Ḳabża-i ḥükmüñdedür taḳlīb-i ebṣār u ḳulūb

102. **sensin:**-*sin*
Gazel 45
Mısra: **5**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sensin ol Rabb-i eḥad kim emriñe mevḳūfdur
Ser-be-ser mihr ü meh ü encümde işrāḳ u ġurūb

103. **sen:**
Gazel 47
Mısra: **3**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sen o maḥbūb-ı ezelsin kim senüñ ʿuşşāḳuña
Cümle ʿālem biñ dil ü cān ile olmaḳda raḳīb

104. **senden:**-*den*
Gazel 47
Mısra: **8**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ḫizmet ü fermānuña ser-beste bir bī-çāredür
Bu dil-i şūrīde senden ger baʿīd ü ger ḳarīb

105. **sensin:**-*sin*
Gazel 47
Mısra: **6**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ehl-i ʿiṣyāna müdāvā-yı şefāʿat ḳıl meded
Pādişāhā derdine ümmetlerüñ sensin ṭabīb

106. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 47
Mısra: **3**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sen o maḥbūb-ı ezelsin kim senüñ ʿuşşāḳuña
Cümle ʿālem biñ dil ü cān ile olmaḳda raḳīb

107. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 47
Mısra: **13**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Yā Resūla'llāh senüñ ḫāk-i rehüñdür şefḳat it
Her ne deñlü mücrim ise bu Naḥīfī-i ġarīb

108. **sen:**
Gazel 51
Mısra: **9**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Būmveş ġurbetde itdüñ sen beni vīrāne-dost
Ḫānümānuñ ey ġam-ı hicrān ḫarāb olsun ḫarāb

109. **seni:**-*i*
Gazel 51
Mısra: **7**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ben seni cāndan sever bir ʿāşıḳ-ı ser-dādeyem
İtme ḳurbān oldıġum tā böyle benden ictināb

110. **senüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 51
Mısra: **6**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Şimdi cevr-i bī-ḥisāb eylersin ammā bilmiş ol
ʿĀşıḳ-ı şeydā senüñle söyleşür rūz-ı ḥisāb

111. **seni:**-*i*
Gazel 52
Mısra: **11**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Seni pā-beste-i zencīr-i sevdā eyleyen ey dil
Ḫayāl-i pīç ü tāb-ālūd-ı zülf-i ḫam-be-ḫamdur hep

112. **saña:**-*a*
Gazel 53
Mısra: **9**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Saña şāhid yeter Mecnūn u Ferhāduñ ser-encāmı
Giriftārān-ı ʿışḳuñ ekṣeri maġdūrlardur hep

113. **saña:**-*a*
Gazel 53
Mısra: **18**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Naḥīfī ṭarḥ-ı āyīn-i niyāzuñ başḳa ʿālemdür
Saña meh-pāreler nāz itmede mecbūrlardur hep

114. **saña:**-*a*
Gazel 55
Mısra: **9**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ṣaḳın andan ki Naḥīfī ura bir zaḫme saña
Geliyor ḫancer-i ġamz ile güzel mest ü ḫarāb

115. **saña:**-*a*
Gazel 56
Mısra: **4**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Açuben genc-i viṣālüñ bana it vaṣlı ʿaṭā
Saña ḳuldur dil ü cānum bile şāhā ne ʿaceb

116. **saña:**-*a*
Gazel 56
Mısra: **7**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Dil ü cānum saña āh itmeye mi ḥasret ile
Beni fürḳatde ḳoduñ ḳāmeti bālā ne ʿaceb

117. **saña:**-*a*
Gazel 56
Mısra: **9**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Saña dünyāda Naḥīfī ġam-ı fürḳat mi hemān
Olamaz mı eşiginde dem-i ʿulyā ne ʿaceb

118. **saña:**-*a*
Gazel 57
Mısra: **7**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Güzelüm maḳṣadımız saña ulaşmaḳdı biraz
Saña hep cümle ḫelāl ola begüm ḫışm u ʿaẕāb

119. **saña:**-*a*
Gazel 57
Mısra: **8**

" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Güzelüm maḳṣadımız saña ulaşmaḳdı biraz
Saña hep cümle ḥelāl ola begüm ḫışm u ʿaẕāb

120. **saña:**-*a*
Gazel 62
Mısra: **3**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ḥālini ʿarż idemez şerm-i maḥabbetle saña
Kākülüñ gibi perīşān olur aḥvāl-i ġarīb

121. **saña:**-*a*
Gazel 62
Mısra: **10**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Baḳsañ āyīne-i devrāna biraz ʿibret ile
Gösterür saña felekler biraz eşkāl-i ġarīb

122. **seni:**-*i*
Gazel 64
Mısra: **9**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Bu Naḥīfī seni biñ şerm ile vaṣf itdükçe
ARAPÇA

123. **saña:**-*a*
Gazel 66
Mısra: **14**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Olduḳça Naḥīfī şeref-i naʿtüñe maẕhar
Olsun saña Ḥaḳdan niçe teslīm ü taḥiyyet

124. **saña:**-*a*
Gazel 69
Mısra: **6**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Göricek necm-i saʿādetle seni ehl-i nücūm
Saña ḳarşu ʿulemāsı didiler dām-ı s̲ebāt

125. **seni:**-*i*
Gazel 69
Mısra: **5**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Göricek necm-i saʿādetle seni ehl-i nücūm
Saña ḳarşu ʿulemāsı didiler dām-ı s̲ebāt

126. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 69
Mısra: **3**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Gezer iken uzanup bāġda senüñ gül-ruḫuña
Dolaşur pāyuña şāhum niçe gör ḳand-i nebāt

127. **sen:**
Gazel 71
Mısra: **5**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Tārümār olmaz mı ʿaḳlum yā görince sen şehi
Kim bulımaz hem-serüñ ol raḳṣ u reftāruñ dürüst

128. **sen:**
Gazel 71
Mısra: **9**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ey Naḥīfī sen ġarīb yār u cānum bir ġarīb
Gel ikiñiz yār oluñ kim vaṣf u eşʿāruñ dürüst

129. **sen:**
Gazel 75
Mısra: **11**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sen daḫi göñül bezmine ol āfet-i cānuñ
Pür-ḫūn idüben dīdeñi peymāne-mi s̲āl it

130. **sensin:**-*sin*
Gazel 79
Mısra: **7**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sensin ey pertev-i eflāk-nişīn-i levlāk
Ḥāṣılı ḫilḳat-i eflāk-i cihāna bāʿi s̲

131. **sen:**
Gazel 81
Mısra: **6**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ḳaçan görseñ perīşānuñ idersin bunca istiġnā
Degül mi sen o şehsin kim bu nā-çār olmaġa bāʿi s̲

132. **sensin:**-*sin*
Gazel 81
Mısra: **4**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ḥarāmī ġamzeler birle idüp yaġmā benüm göñlüm
Yine sensin cihān içre baña yār olmaġa bāʿi s̲

133. **sensin:**-*sin*
Gazel 81
Mısra: **7**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
O ṣaḥn-ı bāġ-ı kūyuñda ġarībi ṣayd iden sensin
Yine sensin bu dāma ben giriftār olmaġa bāʿi s̲

134. **sensin:**-*sin*
Gazel 81
Mısra: **8**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
O ṣaḥn-ı bāġ-ı kūyuñda ġarībi ṣayd iden sensin
Yine sensin bu dāma ben giriftār olmaġa bāʿi s̲

135. **saña:**-*a*
Gazel 86
Mısra: **7**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Saña nāz u şīvedür bunca tecāhülden ġaraż
Ḳaṣdını yoḫsa o şūḫ-ı pür-cefā bilmez mi hīç

136. **sen:**
Gazel 89
Mısra: **9**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Saʿādet bābı feṭḥ olmaḳ dilerseñ ger Naḥīfī sen

Muʿaṭṭar ḳılsun āfāḳı hemān ur naʿra-i fettāḥ

137. **sensin:**-*sin*
Gazel 89
Mısra: **8**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Dilerseñ baḥr-ı ʿışḳ içre selāmet bula bu geştī
Çevir engīne-i ʿışḳa dümen sensin eyā mellāḥ

138. **sen:**
Gazel 90
Mısra: **5**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Destüñe şol dem varıcaḳ anı sen nūş eyledüñ
Nūr-ı rūyuñda olupdur gūyiyā pervīn ḳadeḥ

139. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 90
Mısra: **1**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Alayum baş üzre destüñden senüñ zerrīn ḳadeḥ
Ġabġabuñ çāhına şāhum didiler sīmīn ḳadeḥ

140. **saña:**-*a*
Gazel 91
Mısra: **11**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Saña mümkin degüldür fenn-i ʿışḳı zāhidā taʿlīm
Bilürsin dād-ı Ḥaḳdur her kişiye feyż-i istiʿdād

141. **sensin:**-*sin*
Gazel 92
Mısra: **11**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sensin ṣafā-yı ḫātırum ey serv-i ḫoş-ḫırām
Sensiz ne seyr-i bāġ u ne ḫod iddiʿā-yı ʿıyd

142. **sensiz:**-*siz*
Gazel 92
Mısra: **12**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sensin ṣafā-yı ḫātırum ey serv-i ḫoş-ḫırām
Sensiz ne seyr-i bāġ u ne ḫod iddiʿā-yı ʿıyd

143. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 92
Mısra: **5**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ḫamyāze-rīz-i rūze-i hicrānuñam senüñ
İtsem ʿaceb mi ben daḫi her dem recā-yı ʿıyd

144. **seni:**-*i*
Gazel 93
Mısra: **14**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Gel ey Naḥīfī ḳıl ḥaẕer her mehveşe itme naẕar
Şāyed seni pā-māl ider ḫūbān-ı serv-endām-ı ʿıyd

145. **sen:**
Gazel 94
Mısra: **3**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Eyledüñ şāhā tesellī baña ḳılduñ sen ʿitāb
Ġamze-i ḥāżır-cevāba pādişāhum şād pesend

146. **saña:**-*a*
Gazel 95
Mısra: **4**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Cevr ile maʿmūr dil olmaya vīrān ü ḫarāb
Pādişāhum pādişehsin saña lāzım ʿadl ü dād

147. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 95
Mısra: **9**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Bu Naḥīfī bir ġarībüñdür senüñ ey dil-berā
Sāye-i vaṣluñda ḫoş geçsün ilā-yevmi't-tenād

148. **saña:**-*a*
Gazel 97
Mısra: **12**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Hele yüz virmedüñ aġyāra begüm
Dil ü cān eylediler saña pesend

149. **saña:**-*a*
Gazel 98
Mısra: **1**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Gele ḳurbān ideyüm cānı saña olma baʿīd
Ki bu eyyām-ı şerīf içre durur vaḳt-ı saʿīd

150. **saña:**-*a*
Gazel 98
Mısra: **9**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Bu Naḥīfī dil ü cānı saña ḳurbān ide gel
Dilerem anı ḳabūl eyleye Mevlā-yı Mecīd

151. **saña:**-*a*
Gazel 100
Mısra: **11**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Saña oldı iṭāʿat ṭāʿat-ı mefrūża-i Bārī
Senüñ şāh ü gedā cümle ġulām-ı pāy-bendüñdür

152. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 100
Mısra: **12**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Saña oldı iṭāʿat ṭāʿat-ı mefrūża-i Bārī
Senüñ şāh ü gedā cümle ġulām-ı pāy-bendüñdür

153. **sana:**-*a*
Gazel 101
Mısra: **14**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Gör ḫande-i nevāzişi ol laʿl-i nābdan
Müjde Naḥīfīyā sana fāl-i ḫucestedür

154. **saña:**-*a*
Gazel 104
Mısra: **11**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Teşbīh-i nāḳış oldı saña māhdur dimek
Māhuñ saña müşābeheti istiʿāredür

155. **saña:**-*a*
Gazel 104
Mısra: **12**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Teşbīh-i nāḳış oldı saña māhdur dimek
Māhuñ saña müşābeheti istiʿāredür

156. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 104
Mısra: **10**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Pinhān degüldür iki gözüm rāz-ı ʿışḳumuz
Bāzārumuz bizüm senüñ ile āşikāredür

157. **sen:**
Gazel 105
Mısra: **3**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sen ol şehsin ki ey ġāretger-i mülk-i şekībāyī
Füsūn u fitne nāz ü ʿişve sercümle sipāhuñdur

158. **seni:**-*i*
Gazel 108
Mısra: **4**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Baʿīd olmaz ḫaḳāretle baḳarsañ müstemendāna
Seni ey ḫ∨āce māl ü cāh-ı dünyā ġırre itmişdür

159. **seni:**-*i*
Gazel 116
Mısra: **3**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Yād idüp ey māh-ı tābānum seni āh eylesem
Dūd-ı āh-ı şuʿlebārum hemser-i gerdūn olur

160. **sensüz:**-*süz*
Gazel 116
Mısra: **1**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Seyr-i bāġ itsem eger sensüz göñül maḥzūn olur
Serve baḳsam hecr-i ḳaddüñle gözüm pür-ḫūn olur

161. **saña:**-*a*
Gazel 117
Mısra: **10**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Pīş ü pesüñde şevḳ ile rū-māl olup gider
Sāyeñ de saña bencileyin mübtelā mıdur

162. **seni:**-*i*
Gazel 117
Mısra: **4**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ölsün mi n'eylesün olan āşüfte ḥüsnüñe
Ḳurbānuñ oldıġum seni sevmek ḫaṭā mıdur

163. **sensüz:**-*süz*
Gazel 117
Mısra: **1**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sensüz cihānda ʿāşıḳa ʿişret revā mıdur
Sensüz ṣafā-yı ehl-i maḥabbet ṣafā mıdur

164. **sensüz:**-*süz*
Gazel 117
Mısra: **2**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sensüz cihānda ʿāşıḳa ʿişret revā mıdur
Sensüz ṣafā-yı ehl-i maḥabbet ṣafā mıdur

165. **saña:**-*a*
Gazel 118
Mısra: **11**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Saña mümkin degüldür ʿuḳde-i dilden ḫaber virmek
Benüm müşkillerüm zīrā senüñ yanuñda āsāndur

166. **seni:**-*i*
Gazel 118
Mısra: **2**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Dü çeşm-i ḫūn-feşānum hecr-i ruḫsāruñla giryāndur
Seni ben görmedim şāhum niçe dem niçe devrāndur

167. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 118
Mısra: **12**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Saña mümkin degüldür ʿuḳde-i dilden ḫaber virmek
Benüm müşkillerüm zīrā senüñ yanuñda āsāndur

168. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 119
Mısra: **10**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Selām-ı sāde yoḳ geçdik maḥabbet-nāme ḳaydından
Senüñ peymānuñ ey şūḫ-ı vefā-düşmen ne peymāndur

169. **sen:**
Gazel 120
Mısra: **8**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Melāmet itme şevḳ ile görüp meftūnluġum luṭf it
Sen ey zāhid o mest-i nāzı bilmezsin ne fettāndur

170. **seni:**-*i*
Gazel 121
Mısra: **7**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Cān fiġān eyler seni özler ḫarīm-i bāġda
Bülbül-i şūrīde gūyā verd-i ḫandānın arar

171. **senüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 125
Mısra: **1**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Senüñle ey cefā-cū ḳaṣdımuz hem-ḫāne olmaḳdur
Cemālüñ şemʿine biñ şevḳ ile pervāne olmaḳdur

172. **seni:**-*i*
Gazel 126
Mısra: **10**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Bu āh ü girye niçündür Naḥīfīyā bilsem
Seni bu ḥāle ḳoyan hep o māh-pāre midür

173. **senüñçün:**-*üñ, -çün*
Gazel 127
Mısra: **13**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Felek ḥāşā senüñçün ṣanma āh-ı şevke-engīzi
Fiġān-ı ehl-i dil baḫt-ı sitem-peymālarındandur

174. **saña:**-*a*
Gazel 129
Mısra: **11**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Taḥammül eyle hemān ṭaʿn-ı nāsa ḫalḳa saña
Kimi dir ise delidür kimi velī dirler

175. **saña:**-*a*
Gazel 130
Mısra: **6**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ümmīd-i feyż-i ṣafā itme tīre-dillerden
Benüm saña didigüm ḳalb-i rūşenādan olur

176. **saña:**-*a*
Gazel 131
Mısra: **6**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Baña ḳayd-ı bend-i belā fikr-i ḫaṭṭuñ
Saña maḥż-ı ḳand-i ṣafā laʿl-i sükker

177. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 135
Mısra: **9**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ne dil senüñ elem-i ḥasretüñle rāḥat olur
Ne fikr-i fürḳat ile çeşm-i cāna ḫ∨āb gelür

178. **senüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 135
Mısra: **11**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Senüñle söyleşürüz cümle-i ser-encāmı
ʿİẕār-ı pāküñe çün ḫaṭṭ-ı müşk-nāb gelür

179. **seni:**-*i*
Gazel 137
Mısra: **9**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Seni her ḳanda bir meh-pāre görseñ mübtelā bulduḳ
Naḥīfī ġālibā bu māh-rūlar hep senüñçündür

180. **sensin:**-*sin*
Gazel 137
Mısra: **3**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sebeb sensin bu āh-ı cān-güdāz-ı ḥasrete her dem
Dil-i dīvānede bu ārzūlar hep senüñçündür

181. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 137
Mısra: **7**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Senüñ ser-dāde-i sevdā-yı ḳadd-i dil-firībüñdür
Nihāl-i bāġda bu ser-fürūlar hep senüñçündür

182. **sende:**-*de*
Gazel 138
Mısra: **10**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Naḥīfīyā n'ola keyfiyyetüñ müdām olsa
Bu neşve sende daḫi neşve-i Elestüñdür

183. **saña:**-*a*
Gazel 139
Mısra: **5**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Hestī-i naḳd-i melāḥat virmesün saña ġurūr
Medfen-i ḫāke naẓar ḳıl niçe sīmīn-ber yatur

184. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 140
Mısra: **10**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Buña ey müddeʿī derd-i maḥabbet dirler el-ḥāṣıl
Senüñ ẓann itdigüñ daʿvā degül bir başḳa sevdādur

185. **sen:**
Gazel 143
Mısra: **8**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ḳaṭreveş rencīde-i yeʾs olma ḫoş ṭut ḫāṭıruñ
Sen ṣadefāsā teveccüh ḳıl Ḫudā Rezzāḳdur

186. **saña:**-*a*
Gazel 144
Mısra: **12**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Üftādelerüñ düşse eger pāyuña ʿafv it
Saña düşen ye şāh-ı cihān luṭf u keremdür

187. **saña:**-*a*
Gazel 146
Mısra: **7**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ne ḥācet saña taḳrīr itmege derd-i dil-i zārı
Benüm sūz-ı derūnum dūd-ı āhumdan nümāyāndur

188. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 146
Mısra: **2**

" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ruḫ-ı rengīn ü ḫoş-būyuñ ki reşk-i verd-i ḫandāndur
Senüñ bülbüllerüñ ey ġonçe-i raʿnā hezārāndur

189. **seni:**-*i*
Gazel 147
Mısra: **3**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Seni esīr-i şeb-i ḥayret eyleyen āyā
O reşk-i mihr-i cihān-tāb o māh-pāre midür

190. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 147
Mısra: **8**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Görüp bu āh-ı hezārum gelüp açılmazsın
Derūnuñ ey gül-i neşgüfte senüñ ḫāre midür

191. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 147
Mısra: **9**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Cihānda hep senüñ ey dil-ber-i sitem-pīşe
Cefālaruñ bu Naḥīfī-i dil-figāre midür

192. **sen:**
Gazel 148
Mısra: **10**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Bir nigāhuñ fitne-i devr-i ḳıyāmet olmada
Sen misin bāʿiṯ ʿaceb yā çeşm-i mekkāruñ mıdur

193. **saña:**-*a*
Gazel 152
Mısra: **9**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Saña şāhid yeter bülbüllerüñ gülşende efġānı
Ki ʿirfān ehli renc-i ḫār-ı endūh ile nālāndur

194. **seni:**-*i*
Gazel 153
Mısra: **6**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Gerçi kim eyler melāmet zāhid-i nā-dān baña
Bilmez ammā kim seni görse o da meftūn olur

195. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 153
Mısra: **9**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Tābiş-i meyden ʿiẕāruñ gül gül olduḳça senüñ
Şevket-i ḥüsn-i cihān-tābuñ daḫi efzūn olur

196. **sen:**
Gazel 157
Mısra: **3**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Neden āsūdesin ey mihr ü cān sen bu menāzilde
Bilürsin bu ẓıll-ı fānīden elbette ʿubūruñ var

197. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 157
Mısra: **8**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Cünūn-ı ʿışḳ-ı Leylā ile ṣalduñ ʿaḳlı ṣaḥrāya
Senüñ ey Ḳays-ı maġz-āşüfte ʿaḳlun yoḳ ḥużūruñ var

198. **sensüz:**-*süz*
Gazel 158
Mısra: **3**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
N'ola bir laḥẓa ārām itmeyem ey māh-rū sensüz
Ġarībüñ başına fürḳat cihānı teng ü tār eyler

199. **saña:**-*a*
Gazel 159
Mısra: **5**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Saña cevr eyler varur aġyāra yüz biñ luṭf ider
Ey göñül maʿẕūr ṭut ḫūbānda ʿādet böyledür

200. **seni:**-*i*
Gazel 161
Mısra: **10**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ṭarīḳum vādī-i hicrāna düşdi Seni şimden girü şāhum duʿālar

201. **saña:**-*a*
Gazel 162
Mısra: **10**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Böyle ḳalmazsın cihānda ey Naḥīfī ġam yime
Saña da bir gün Ḫudā elbette feṯḥ-i bāb ider

202. **sensüz:**-*süz*
Gazel 164
Mısra: **1**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ol ki sensüz sāḳiyā nūş-ı şarāb-ı nāb ider
Derd-i ḥasret her ḥabābın aña bir gird-āb ider

203. **seni:**-*i*
Gazel 166
Mısra: **1**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Seni bī-hūş iden meclisde dārū-yı füsūnumdur
Bu ḥāletler benüm ḫāṣıyyet-i ṣahbā-yı ḫūnumdur

204. **saña:**-*a*
Gazel 167
Mısra: **5**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
ʿĀşıḳuñ şāhum ne cānı var saña ʿarż itmege
Ol ġarībüñ saña lāyıḳ bir dil-i nā-çīzi var

205. **saña:**-*a*
Gazel 167
Mısra: **6**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.

ʿĀşıḳuñ şāhum ne cānı var
saña ʿarż itmege
Ol ġarībüñ saña lāyıḳ bir dil-
i nā-çīzi var

206. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 169
Mısra: **8**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Mirʾāt-ı ruḫ-ı pāküñde tāb-
efken-i ṭūram
Sīneñde senüñ pādişehüm
ḥaḳ naẓarum var

207. **sen:**
Gazel 170
Mısra: **10**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Düşüp pāyıña yalvardumsa
küstāḫāne incinme
Sen ey āfet bilürsin çünki
maʿẕūr oldıġum demdür

208. **sen:**
Gazel 171
Mısra: **11**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ġonçe-i laʿlüñ terennüm-
sāz-ı nāz itdükçe sen
Bülbül-i ṭabʿ-ı Naḥīfī böyle
siḥr-āġāz olur

209. **saña:**-*a*
Gazel 177
Mısra: **2**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sen gül-i ḥüsne beni bülbül-i
şeydā dirler
Ey cefā-cū baña Mecnūn
saña Leylā dirler

210. **saña:**-*a*
Gazel 177
Mısra: **9**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ey Naḥīfī saña inṣāf ile dirse
yārān
Şāʿir-i şīve-nümā muʿize-
gūyā dirler

211. **sen:**
Gazel 177
Mısra: **1**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sen gül-i ḥüsne beni bülbül-i
şeydā dirler
Ey cefā-cū baña Mecnūn
saña Leylā dirler

212. **saña:**-*a*
Gazel 178
Mısra: **5**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Söylesek saña ḥikāyāt-ı ġam-
ı ʿışḳumuzı
Her biri çeşm-i siyeh-
mestüñe ḫ∨āb-āver olur

213. **saña:**-*a*
Gazel 179
Mısra: **8**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ruḫlaruñ bīhūde şerm-ālūde-
i hāz olmasun
Ben saña meftūn u ḥayrān
oldıġum bilmez mi var

214. **sende:**-*de*
Gazel 181
Mısra: **9**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
ʿAyāndur nāzenīnüm Ḥaḳ
bilür mihr ü vefā sende
Bu vaż-ı dil-nevāzuñ hep
edā-yı mihribānīdür

215. **saña:**-*a*
Gazel 183
Mısra: **18**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Şerbet-i vaṣluñ it meded sen
bu Naḥīfī zārıña
Derd-i derūnını saña ʿarż
idemez ḥicāb ider

216. **sen:**
Gazel 183
Mısra: **17**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Şerbet-i vaṣluñ it meded sen
bu Naḥīfī zārıña
Derd-i derūnını saña ʿarż
idemez ḥicāb ider

217. **seni:**-*i*
Gazel 183
Mısra: **12**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Kesme ümmīdüñ ey göñül
kām-ı viṣāl-i yārdan
Belki seni o bī-vefā luṭf ile
behre-yāb ider

218. **saña:**-*a*
Gazel 185
Mısra: **6**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Göñül zülfüñde ḳaldı cān ise
tīġ-i nigāhuñda
Ol iki bī-nevālar saña
çoḳdan mübtelālardur

219. **seni:**-*i*
Gazel 185
Mısra: **10**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Naḥīfī sensin ol murġ-ı
çemenzār-ı maʿārif kim
Seni maḥsūd-ı yārān eyleyen
rengīn edālardur

220. **sensin:**-*sin*
Gazel 185
Mısra: **9**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Naḥīfī sensin ol murġ-ı
çemenzār-ı maʿārif kim
Seni maḥsūd-ı yārān eyleyen
rengīn edālardur

221. **saña:**-*a*
Gazel 186
Mısra: **10**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Maḥrem-i ḥalvet-i ḫāṣ itme
meded aġyārı
Bu Naḥīfī saña bir ʿāşıḳ-ı
ālüfte yeter

222. **senüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 189
Mısra: **8**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Görüp cismümde dāġ-ı
ḥasreti şerm idesin ta kim

Beni āyīne-i devrān senüñle
rū-be-rū eyler

223. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 193
Mısra: **4**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
ʿAceb kimler döner biñ şevḳ ile şemʿ-i cemālüñle
Senüñ pervāneveş pür-sūz-ı nār-ı ṭalʿatuñ kimdür

224. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 193
Mısra: **10**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Yā kimler geşt ider gülzār-ı kūyuñ tāb-ı ʿışḳuñla
Senüñ ey naḫl-i nev gül-çīn bāġ-ı ʿişretüñ kimdür

225. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 193
Mısra: **14**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Daḫi ümmīd-i pā-būsuñla ḫāk-i rāh olup ḳalmış
Naḫīfīveş senüñ bir dāġdār-ı ḥasretüñ kimdür

226. **saña:**-*a*
Gazel 194
Mısra: **1**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Hele gördüñ mi saña cān ü dilden mübtelā kimdür
Bil ey bīgāne-i mihr ü maḥabbet-āşinā kimdür

227. **sen:**
Gazel 194
Mısra: **8**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ne serv-i ser-bülend-i bāġ-ı dil-keş oldıġuñ gördük
Hele bildüñ mi sen de ey ṣabā ol meh-liḳā kimdür

228. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 194
Mısra: **6**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
ʿAceb kimlerle meʾlūf-ı niyāz olmaḳdasın bilmem
Neşāṭ-ālūde-i nāzuñ senüñ ey bī-vefā kimdür

229. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 195
Mısra: **3**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ben hele ḫāṭır perīşānem firāḳuñla senüñ
Bezm-i nāzuñda ʿaceb cemʿiyyetüñ kimlerledür

230. **sen:**
Gazel 199
Mısra: **7**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sen de ey serv-i revān-ı çemen-i ʿişve hele
Nāzükāne nedür ol şīve-i ṭarz u reftār

231. **seni:**-*i*
Gazel 200
Mısra: **6**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Lāleye māye-i sevdāñ ile dāġ-ı taḥsīn
Seni maḥsūd-ı cihān eyledi ol ḫāl-i ʿiẕār

232. **sen:**
Gazel 202
Mısra: **3**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sen ḳanda iseñ mesken odur ʿāşıḳ-ı zāra
Sensiz dil ü cān ṣanma ki ẕevḳ-ı vaṭan ister

233. **sensiz:**-*siz*
Gazel 202
Mısra: **4**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sen ḳanda iseñ mesken odur ʿāşıḳ-ı zāra
Sensiz dil ü cān ṣanma ki ẕevḳ-ı vaṭan ister

234. **senden:**-*den*
Gazel 203
Mısra: **7**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Senden ne recāmuz var eyā devr-i zamāne
Maḳṣūdını dil Ḥażret-i Allāhdan ister

235. **sensüz:**-*süz*
Gazel 203
Mısra: **9**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sensüz bu Naḫīfī-i cefā-dīde-i devrān
Ne miḥnet-i ġurbet ne ṣafā-yı vaṭan ister

236. **saña:**-*a*
Gazel 204
Mısra: **9**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Naḫīfī āşikār itmez levendī oldıġın saña
Bu meydān-ı maḥabbetde anuñla hem-ʿinān aġlar

237. **senden:**-*den*
Gazel 206
Mısra: **8**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Güşāyiş-i dil-i zār oldı nuṭḳuña mevḳūf
Tekellüm eyle ki senden kelāma muntaẓıruz

238. **sen:**
Gazel 209
Mısra: **4**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Öldürürseñ cevrüñ ile bu dil-i şeydā yine
Sen sehī-ḳad dil-rübādan ġayrı dildār istemez

239. **sen:**
Gazel 209
Mısra: **5**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Luṭf ümmīd eyler göñül sen şehden āzār istemez
Şerbet-i laʿlüñ yeter dil keşf-i esrār istemez

240. **senden:**-*den*
Gazel 211
Mısra: **4**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Dīdemüz ḫāk-i reh-i yār ile rūşen oldı
Biz ṣabā cümle bu eylükleri senden bilürüz

241. **senüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 212
Mısra: **8**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
İtdi resīd defter-i nāz ü niyāzı ḫaṭ
Hīç ḳalmadı senüñle ḥisāb ü kitābumuz

242. **saña:**-*a*
Gazel 214
Mısra: **1**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Degmez mi saña nāme-i ḥasret-peyāmumuz
Varmaz mı bād-ı ṣubḥ ile bilmem selāmumuz

243. **sen:**
Gazel 214
Mısra: **14**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Bulsun ḥayāt dillerimüz feyż-i luṭf ile
Sen söyle ey Naḥīfī-i muʿciz-kelāmumuz

244. **saña:**-*a*
Gazel 215
Mısra: **3**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sen hemān ʿarż-ı viṣāl eyle bize biz de saña
Cānı teslīm ile vaʿdemüzi incāz iderüz

245. **sen:**
Gazel 215
Mısra: **3**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sen hemān ʿarż-ı viṣāl eyle bize biz de saña
Cānı teslīm ile vaʿdemüzi incāz iderüz

246. **senüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 216
Mısra: **1**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Senüñle serv olamaz hem-ṭırāz-ı dāmen-i nāz
Uzatma ḳāmeti ey nev-nihāl-i gülşen-i nāz

247. **saña:**-*a*
Gazel 217
Mısra: **8**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Nigāh-ı nāzuñ olsun mübārek ḳaṭʿ-ı ümmīd it
Saña şimden girü gönlin o şūḫ-ı bī-bedel virmez

248. **saña:**-*a*
Gazel 218
Mısra: **7**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sirişküm keşf ider derd-i derūnum saña sulṭānum
Hele bir vech ile rāz-ı maḥabbet hīç nihān olmaz

249. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 218
Mısra: **1**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ḳad-i şimşādıña beñzer senüñ serv-i çemān olmaz
Bu gülşende hele mānendüñ ey rūḥ-ı revān olmaz

250. **senden:**-*den*
Gazel 220
Mısra: **9**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Aġlaram senden o dem pā-zen-i dūr olduḳça
Gūyiyā menzilümüz rāh-ı ʿademdür sensüz

251. **sensüz:**-*süz*
Gazel 220
Mısra: **1**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Nūş-ı mey kim baña telḫ-āb-ı sitemdür sensüz
Neşʾesi bī-meze keyfiyyeti ġamdur sensüz

252. **sensüz:**-*süz*
Gazel 220
Mısra: **2**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Nūş-ı mey kim baña telḫ-āb-ı sitemdür sensüz
Neşʾesi bī-meze keyfiyyeti ġamdur sensüz

253. **sensüz:**-*süz*
Gazel 220
Mısra: **6**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Dīde-i ḥasretümde ḫār olup ezhār-ı bahār
Seng-i ġam mānīʿ-i reftār-ı ḳademdür sensüz

254. **sensüz:**-*süz*
Gazel 220
Mısra: **8**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Māh eger olsa da meşʿal-keş eyā mihr-i cemāl
Şuʿlesi berḳ-i żiyā-baḫş-ı elemdür sensüz

255. **sensüz:**-*süz*
Gazel 220
Mısra: **10**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Aġlaram senden o dem pā-zen-i dūr olduḳça
Gūyiyā menzilümüz rāh-ı ʿademdür sensüz

256. **sensüz:**-*süz*
Gazel 220
Mısra: **12**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Eglenür vaṣf-ı cemālüñle Naḥīfī ancaḳ
Hem-zebān aña ḫayālüñle ḳalemdür sensüz

257. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 222
Mısra: **12**

" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Yazarsın defter-i iḥsāna her bir bendeñi ammā
Senüñ hīç ḫāṭır-ı bī-dādıña ben mübtelā gelmez

258. **sensüz:**-*süz*
Gazel 223
Mısra: **4**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ḥasretüñle sū-be-sū pūyendeyüz mānend-i cū
Yoḳdur ey gül-çehre sensüz bir nefes ārāmumuz

259. **senden:**-*den*
Gazel 228
Mısra: **20**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Bileydi resm-i İslāmı elif-ḳaddin iderdi dāl
Müsellemdür cehāletde o kim senden selām almaz

260. **seni:**-*i*
Gazel 230
Mısra: **8**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Gel düşme ḳayd-ı būd u ne-būd-ı murāda kim
Maḥcūb ider seni nefes-i vāpesin-i yeʾs

261. **saña:**-*a*
Gazel 232
Mısra: **2**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Mā-sivādan ey göñül gel rişte-i ümmīdi kes
Dād-res olmaz Ḫudādan ġayrı saña hiç kes

262. **saña:**-*a*
Gazel 232
Mısra: **3**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
ʿİsmet-i Ḥaḳdur saña ey mahrem-i bezm-i ḳabūl
Şāhid-i āmāle olmazsa müyesser dest-res

263. **saña:**-*a*
Gazel 232
Mısra: **9**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ben Hümā-yı ḳudse hem-pervāz iken n'oldı saña
Bülbül-i şeydā gibi oldum giriftār-ı ḳafes

264. **seni:**-*i*
Gazel 233
Mısra: **5**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Seni maʿḳūl görür ehl-i naẓar ḥikmet ile
Sensin ey āfet-i cān ḥāṣılı rūḥ-ı maḥsūs

265. **sensin:**-*sin*
Gazel 233
Mısra: **6**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Seni maʿḳūl görür ehl-i naẓar ḥikmet ile
Sensin ey āfet-i cān ḥāṣılı rūḥ-ı maḥsūs

266. **seni:**-*i*
Gazel 234
Mısra: **5**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Teşne-i āb-ı zülālem dilerem ey meh seni
Leblerüñden baña luṭf it olma sāḳī gel ḫasīs

267. **sensüz:**-*süz*
Gazel 234
Mısra: **3**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Geşt-i bāġı eyler isem sensüz ey şāh-ı cihān
Ẕevḳı bilmem çünki baña fürḳatüñ olmış ferīs

268. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 238
Mısra: **3**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Göñül ṭurmaz niyāz eyler senüñ ḳarşuñda bī-pervā
Geçüp cān ü cihāndan ġamze-i bī-bake ser virmiş

269. **senden:**-*den*
Gazel 239
Mısra: **11**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Senden ferāġat eylemem olsam helāk eger
Çünkim menem bu maʿrekede merd-i cān-fürūş

270. **sensüz:**-*süz*
Gazel 240
Mısra: **1**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Çemenler bülbülān-ı ʿışḳa sensüz mesken olmazmış
Ki zīrā devr-i gülden ġayrı ẕevḳ-ı gülşen olmazmış

271. **saña:**-*a*
Gazel 241
Mısra: **10**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Naḥīfī şol ki saṭr olmış emir āḫir Ḫudānuñdur
Ezelden kātib-i ḳudret saña andan cüdā yazmış

272. **seni:**-*i*
Gazel 245
Mısra: **5**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Raḥmet-i ʿālemiyān eyleyüp Allāh seni
Eyledi niʿmet-i irsālini pīrāye-i nās

273. **sensin:**-*sin*
Gazel 245
Mısra: **1**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sensin ol maḥrem-i bī-müşterek-i ḳurb-ı eḫaṣ
Şeb-i Miʿrācı Ḫudā şānuña itdi muḫtaṣ

274. **sende:**-*de*
Gazel 249
Mısra: **21**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.

Tā ġam-ı ʿışḳı o māhuñ sende māder-zāddur
Ey Naḥīfī eyleme bīhūde daʿvā-yı neṣāṭ

275. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 252
Mısra: **7**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Senüñ evṣāf-ı hüṣnüñdür ser-ā-pā
Anuñçün eylerem eṣʿārdan ḥaẕ

276. **saña:**-*a*
Gazel 258
Mısra: **7**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Hep ḥelāl olsun efendüm saña lāyıḳdur cefā
Sevdigüm ḍarb-ı meseldür ʿāṣıḳa ṭaġ üsti bāġ

277. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 259
Mısra: **5**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Dil-berā ebrūy u müjgānuñ senüñ tīr ü kemān
Leblerüñ mānend-i sükker zīver-i çeşmüñ çerāġ

278. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 259
Mısra: **7**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
ʿĀṣıḳı ġarḳ itdi nūra meṣʿal-i luṭfuñ senüñ
Hem ḳamer ṭutdı ḫacālet oldı çün vechüñ çerāġ

279. **saña:**-*a*
Gazel 260
Mısra: **14**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Varduḳda Ḳudse ʿizzet ile itdi iḳtidā
Ervāḥ-ı enbiyā vü rusül saña ṣaf-be-ṣaf

280. **sensin:**-*sin*
Gazel 260
Mısra: **8**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Oldı vücūduñ evvel ü āḫirde bī-ʿadīl
Sensin güzīde ḫayr-ı ḫalef mefḫar-ı selef

281. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 260
Mısra: **9**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ẕāt-ı şerīfüñ oldı senüñ mihr-i bī-zevāl
Vech-i münīrüñ oldı senüñ māh-ı bī-kelef

282. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 260
Mısra: **10**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ẕāt-ı şerīfüñ oldı senüñ mihr-i bī-zevāl
Vech-i münīrüñ oldı senüñ māh-ı bī-kelef

283. **senüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 260
Mısra: **6**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
İcād-ı ẕāt-ı pāküñ içündür bu kāʾināt
Buldı şeref senüñle bu eyvān-ı nüh ġuraf

284. **saña:**-*a*
Gazel 261
Mısra: **10**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Göre ger ḳara ḳaşuñ cümle o ḫūrşīd-i felek
Saña taʿẓīm ide cānā meh-i tābān ṣaf ṣaf

285. **saña:**-*a*
Gazel 261
Mısra: **14**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
İre ger ʿıyd-ı viṣāle güzelüm ʿāṣıḳ-ı zār
Vire bu cān ile başı saña ḳurbān ṣaf ṣaf

286. **sensin:**-*sin*
Gazel 262
Mısra: **4**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Niçün istiġnā ḳılarsın bana ey ġonçe-dehen
Bilürüz kim ʿālem içre sensin ol dürr-i ṣadef

287. **sende:**-*de*
Gazel 264
Mısra: **4**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ḳul eyledüñ beni evżāʿ-ı dil-nevāzuñ ile
Ümmīd odur ola sende merāḥim ü eşfāḳ

288. **saña:**-*a*
Gazel 265
Mısra: **19**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ey Naḥīfī saña benden bu naṣīḥat besdür
İde gör ḥāl ü meʾālüñde mürāʿāt-ı ḥuḳūḳ

289. **sende:**-*de*
Gazel 265
Mısra: **12**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Eyle merdān-ı Ḫudā gitdigi semte seferi
Var ise sende eger anlara sevdā-yı luḥūḳ

290. **seni:**-*i*
Gazel 265
Mısra: **8**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Āḫirü'l-emr ider efkende ḫażīż-i ḫāke
Seni dehr itse de pīrāye-i bām-ı ʿayyūḳ

291. **senden:**-*den*
Gazel 266
Mısra: **10**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Naḥīfī-veş n'ola elden ḳomazsam dāmen-i luṭfuñ

Benüm ʿālemde senden ġayrı
yār-ı mihribānum yoḳ

292. **seni:**-*i*
Gazel 270
Mısra: **9**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
ʿĀşıḳ olur gören seni bu
ḥüsn ü ān ile
Bi'llāhi mübtelālarıñuñ
iḫtiyārı yoḳ

293. **saña:**-*a*
Gazel 271
Mısra: **2**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Baña luṭfuñ ʿaceb yoḳdur
güzelüñ pāy-dār ancaḳ
Dem-ā-dem baña cevr itmek
saña dünyāda kār ancaḳ

294. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 271
Mısra: **6**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ne dilerse cihān ḫalḳı
disünler olmazam fāriġ
Senüñ bir būseñi almaḳ
lebüñden ber-güẕār ancaḳ

295. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 271
Mısra: **7**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Naẕar ḳılduḳça ʿuşşāḳa
senüñ maʿlūm olmışdur
Raḳībüñ bunca iġmāzı
şanursın zehr-i mār ancaḳ

296. **saña:**-*a*
Gazel 275
Mısra: **2**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Geyindüñ cāme-i sürḫuñ
ṣıfat ʿālī-celāl ancaḳ
Elüñde tīġ-i reftāruñ saña
ḳanum ḥelāl ancaḳ

297. **sen:**
Gazel 275
Mısra: **5**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Şehā sen āfet-i devrüñ ruḫ-ı
ruḫsārı sürḫ olmış
Görinen ol siyeh ebrū şafaḳ
üzre hilāl ancaḳ

298. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 276
Mısra: **4**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Beni ṣanma eyā şāhum
ġamum bu ẕillet-i dilden
Senüñ ʿışḳuñ ġamı birle
ġarībüñ derd-nāk ancaḳ

299. **sen:**
Gazel 277
Mısra: **5**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ḫoş gezersin meclis-i yār
içre sen
Vuṣlat-ı cānānı bulduñ yā
ḳabaḳ

300. **sensin:**-*sin*
Gazel 278
Mısra: **3**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sensin o maḥbūb-ı ʿAzīzü'l-
vücūd
Manṣıb-ı ḳadrüñde muḥāl
iştirāk

301. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 278
Mısra: **5**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Luṭfuñı itdükçe taḫayyül
senüñ
Dilden olur defʿ-i ġam u
hemm ü bāk

302. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 278
Mısra: **7**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ṭıynet-i pür-ḥikmetüñ oldı
senüñ
Ṣūret ü maʿnāda muṣaffā vü
pāk

303. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 278
Mısra: **15**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
N'olsa gerek ḳadrüñe nisbet
senüñ
Bencileyin pā-zede bir ḳabża
ḫāk

304. **seni:**-*i*
Gazel 279
Mısra: **15**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Baḥr-i ḥaḳīḳat itdi seni ṣunʿ-
ı Kirdigār
Tā evc-i lā mekāna çıḳar
ḥadd-i sāliküñ

305. **sensin:**-*sin*
Gazel 279
Mısra: **8**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Faẕl u kemāl-i ẕātuña ʿālem
ṭufeyldür
Sensin netīce efẓali cümle
efāżıluñ

306. **sensin:**-*sin*
Gazel 280
Mısra: **5**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Żaʿīf-i ümmete sensin şefīʿ-i
rūz-ı cezā
Fedā senüñ yoluña ümmet
es-selāmu ʿaleyk

307. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 280
Mısra: **6**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Żaʿīf-i ümmete sensin şefīʿ-i
rūz-ı cezā
Fedā senüñ yoluña ümmet
es-selāmu ʿaleyk

308. **sen:**
Gazel 281
Mısra: **7**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sen ol şehsin ki iʿcāz-ı ser-
engüşt-i laṭīfüñle
Meh-i tābānı çarḫ üzre
müşārun bi'l-benān itdüñ

309. **seni:**-*i*
Gazel 283
Mısra: **2**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Devlet-i ḥüsn ü bahā güm-şüde-rāh olsa gerek
Seni maġrūr iden iḳbāl-i tebāh olsa gerek

310. **saña:**-*a*
Gazel 284
Mısra: **12**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ṭıfl iken ey sebaḳ-āmūz-ı leṭāfet cümle
Nüsḫa-i ʿişve mi ögretdi saña üstāduñ

311. **sende:**-*de*
Gazel 284
Mısra: **9**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sende ey şūḫ-ı cefā-pīşe bu eṭvār nedür
Ḳul ider ādemi bir şīve-i māder-zāduñ

312. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 284
Mısra: **6**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Hele ben gülşen-i kūyından o şūḫuñ dūram
Senüñ ey bülbül-i şūrīde nedür feryāduñ

313. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 284
Mısra: **18**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ey Naḥīfī baña tā rūz-ı ezelde didi Ḳays
ʿIşḳa benden daḫi aʿlā senüñ istiʿdāduñ

314. **saña:**-*a*
Gazel 285
Mısra: **7**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Şerm ider saña niyāz eylemege bī-çāre
Ḥālini sen de bilürsin bu dil-i maḥcūbuñ

315. **sen:**
Gazel 285
Mısra: **3**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Derd-i hicrānı sen ey Yūsuf-ı ṯānī baña ṣor
Çekdigin ben bilürim ḥasret ile Yaʿḳūbuñ

316. **sen:**
Gazel 285
Mısra: **8**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Şerm ider saña niyāz eylemege bī-çāre
Ḥālini sen de bilürsin bu dil-i maḥcūbuñ

317. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 285
Mısra: **1**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Yāda gelmez mi senüñ ṣoḥbet-i cān-āşūbuñ
Niçe ʿāşıḳ oḳusun aġlamadan mektūbuñ

318. **seni:**-*i*
Gazel 286
Mısra: **10**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Eyledüm yāre Naḥīfī yine biñ ʿarż-ı niyāz
Seni n'eyler göresin āh ü fiġānum diyerek

319. **saña:**-*a*
Gazel 287
Mısra: **18**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ey Naḥīfī ṭuta gör sünnetin ol şāhuñ kim
Rūz-ı maḥşerde saña cāy-ı penāh olsa gerek

320. **sende:**-*de*
Gazel 287
Mısra: **5**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sende hīç ḳayd-ı sefer yoḳ ne bu ḫ∨āb-ı ġaflet
ʿĀḳıbet bunda gelen ʿāzim-i rāh olsa gerek

321. **saña:**-*a*
Gazel 288
Mısra: **12**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Gūş ḳıl pendümi naḫvetle teġāfül itme
Ben saña hep didigüm ey yüzi māh olsa gerek

322. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 288
Mısra: **7**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
ʿAcebā yādıña gelmez mi o demler ki senüñ
Kāruñ endīşe-i mā-fāt ile āh olsa gerek

323. **saña:**-*a*
Gazel 290
Mısra: **9**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Biñ şevḳ ile Mecnūn geçinür saña Naḥīfī
Lāyıḳdur anı beste-i zülf-i siyeh itseñ

324. **sen:**
Gazel 290
Mısra: **6**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Naḳş-ı ḳademüñ ġonçeler eylerdi nümāyān
Kāfir sen eger dūzaḫı da cilve-geh itseñ

325. **sen:**
Gazel 291
Mısra: **9**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Benüm gibi ʿaceb sen daḫi bir gülden mi ayrılduñ
Nedür ey bülbül-i şūrīde feryād-ı seḥer-ḫīzüñ

326. **senüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 292
Mısra: **6**

" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ḳanı o ʿahd-i ḥaḳīḳat ḳanı o nāz ü niyāz
Hevā mı oldı senüñle bu deñlü nān ü nemek

327. **sensüz:**-*süz*
Gazel 293
Mısra: **6**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Dil ḫayālüñden cüdā peyġūle-i tārīkdür
Sensüz ey şemʿ-i şeb-ārā luṭfı yoḳ kāşānenüñ

328. **seni:**-*i*
Gazel 294
Mısra: **5**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
İḫtiyār itdüm seni ḫūbān içinde ḥāşılı
Nev-cevānum her ne deñlü cevre de muʿtād iseñ

329. **sen:**
Gazel 295
Mısra: **14**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ey Naḥīfī söziñe ḳalmadı cāy-ı inkār
Beni sen mevʿiẓa-i Ḥaḳ ile ḫāmūş itdüñ

330. **sen:**
Gazel 296
Mısra: **3**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Gül gibi sen ṭururken dil niçe ġayre baḳsun
Bāġ-ı cihānda yoḳdur ey ġonçe-fem miṯālüñ

331. **sende:**-*de*
Gazel 297
Mısra: **9**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sende bu şīve ber-ḳarār olmaz
Ṣonı yoḳdur bu fānī dünyānuñ

332. **seni:**-*i*
Gazel 297
Mısra: **7**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Seni gördükçe ey perī-çehre Ṣabr u ārāmı ḳalmaz insānuñ

333. **saña:**-*a*
Gazel 298
Mısra: **5**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Siḥr u efsūna gelince saña kim ḳarşu ṭurur
Var iken ġamze-i cādū gibi bir üstāduñ

334. **sen:**
Gazel 298
Mısra: **11**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sen ne aġlarsın eyā bülbül-i şeydā bilsem
Diñlenür bārī senüñ şām ü seḥer feryāduñ

335. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 298
Mısra: **12**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sen ne aġlarsın eyā bülbül-i şeydā bilsem
Diñlenür bārī senüñ şām ü seḥer feryāduñ

336. **sen:**
Gazel 300
Mısra: **7**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Şikeste eyle göñül sen de cām-ı maʿṣiyeti
Ḥarīm-i maṣṭabda tevbe-i naṣūḥ iderek

337. **saña:**-*a*
Gazel 302
Mısra: **1**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Saña ḳalmışdur ey āfet baña göñlümce nāz itmek
Nigāh-ı ʿişvelerle böyle vażʿ-ı dil-nevāz itmek

338. **saña:**-*a*
Gazel 302
Mısra: **6**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Bilürsin ḫaste-i ʿışḳ oldıġum nabż-ı fiġānumdan
Ne ḥācetdür ṭabībüm saña şimdi keşf-i rāz itmek

339. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 303
Mısra: **1**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ṣabā senüñ bilelüm kūy-ı dil-rübā mı yerüñ
Alınmadı gideli ol diyāra bir ḫaberüñ

340. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 303
Mısra: **6**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sipihr-i sīnede itdüñ o māhı zār ü ḥazīn
Felek bilindi netīce senüñ daḫi hünerüñ

341. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 304
Mısra: **8**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ne müdāvā meded var ne temennāya mecāl
Beni öldürdi senüñ ġamze-i mekkārelerüñ

342. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 308
Mısra: **6**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Beni ey ġonçe-i gülzār-ı ʿişmet
Helāk itdi senüñ bu vażʿ-ı lālüñ

343. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 309
Mısra: **3**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sīneñ üstinde ḳabādan ġayrı neñ gördük senüñ

Biz ki ol āyīne-i ʿālem-nümāya degmedük

344. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 309
Mısra: **5**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Neşve-yāb olmaḳda iller cām-ı laʿlüñden senüñ
Biz yanuñda ḳaṭre-i dürd-āşināya degmedük

345. **sen:**
Gazel 311
Mısra: **13**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ey Naḥīfī sen bu ṭabʿ-ı āteşīn āşār ile
Çoḳ mıdur aḥbāba ʿarż-ı imtiyāz itdüklerüñ

346. **sensin:**-*sin*
Gazel 312
Mısra: **1**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sensin ey nūr-ı İlāhī mefḫar-ı ferʿ u uṣūl
Hem ḥabīb-i kibriyāsın hem nebīsin hem resūl

347. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 312
Mısra: **6**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Mū-be-mū cism-i nizārum olsa ṣad çāk-i belā
Rāh-ı ʿışḳ-ı cānsitānuñdan senüñ itmem ʿadūl

348. **sen:**
Gazel 313
Mısra: **11**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ḥayf bu ḥüsn-i ṭabīʿatla sen olduñ mehcūr
Maḥrem-i bezmi gülüñ ḫār ile ḫasdur bülbül

349. **sende:**-*de*
Gazel 314
Mısra: **3**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
O gül-ʿiẕār elemi bende gül ġamı sende
Yeter fiġān ü enīne bahāne ey bülbül

350. **senüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 314
Mısra: **2**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Seḥerde başlayup āh ü fiġāna ey bülbül
Senüñle aġlayalum yana yana ey bülbül

351. **sen:**
Gazel 322
Mısra: **8**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Her vech ile memnūnuñam ey yār-ı vefā-dār
Ben bendeñe sen ister iseñ cevr ü sitem ḳıl

352. **senden:**-*den*
Gazel 323
Mısra: **7**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Çarḫ-ı ẓālim ʿāḳıbet itdi seni senden cüdā
Sevdigüm ben ḫāke cevr-i rūzgār eksük degül

353. **seni:**-*i*
Gazel 323
Mısra: **7**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Çarḫ-ı ẓālim ʿāḳıbet itdi seni senden cüdā
Sevdigüm ben ḫāke cevr-i rūzgār eksük degül

354. **senüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 323
Mısra: **5**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Çoḳ görüp ḥayfā senüñle ṣoḥbet-i yek-rūzeyi
Ṭaʿnı aġyāruñ bana leyl ü nehār eksük degül

355. **sen:**
Gazel 324
Mısra: **8**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Riʿāyet gösterüp ādāb-ı ʿışḳa Bu yolda sen de merd-i dil-pesend ol

356. **sen:**
Gazel 325
Mısra: **2**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
İster aġyār ile ṭarḥ-efgen-i ṣaḥn-ı bāġ ol
İşte ben gitdüm eyā ġonçe-dehen sen ṣaġ ol

357. **sen:**
Gazel 325
Mısra: **10**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Bu Naḥīfīyi çıḳarma kerem it ḫāṭırdan
İşte ben gitdüm eyā ġonçe-dehen sen ṣaġ ol

358. **sensin:**-*sin*
Gazel 328
Mısra: **1**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Pādişāhā sensin ol peyġām-ber-i şevket-rüsūm
Baḫş olındı ẕātuña feyż-i risālāt-ı ʿumūm

359. **sensin:**-*sin*
Gazel 328
Mısra: **3**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sensin ol kim kemterīn vaṣf-ı şerīfüñdür senüñ
Fāżıl-ı Ümmī-laḳab ʿallāme-i ümmü'l-ʿulūm

360. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 328
Mısra: **3**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sensin ol kim kemterīn vaṣf-ı şerīfüñdür senüñ
Fāżıl-ı Ümmī-laḳab ʿallāme-i ümmü'l-ʿulūm

361. **seni:**-*i*
Gazel 333

Mısra: **1**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Göz gördi göñül sevdi seni ey yüzi māhum
Ḳurbānuñ olam var mı benüm bunda günāhum

362. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 333
Mısra: **7**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ey seng-dil itmez mi senüñ ḳalbüñe teʾs̱īr
Ḫārāları ḫākister iden āteş-i āhum

363. **seni:**-*i*
Gazel 335
Mısra: **4**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Egerçi ḫāk-i rāh oldum güẕer-gāhuñda sulṭānum
Seni muġber olur fikriyle ammā çoḳ keder çekdüm

364. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 336
Mısra: **1**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ḳanı ol dem ki senüñ bülbül-i nālānuñ idüm
Şevḳ ile naġme-ṭırāz-ı gül-i ḫandānuñ idüm

365. **senden:**-*den*
Gazel 337
Mısra: **8**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Dil-i āşüfteye gelmez ferāġat derd-i ʿışḳuñdan
Eger senden ben ey şāh-ı cihānum biñ cefā görsem

366. **seni:**-*i*
Gazel 337
Mısra: **1**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ḫudā gösterse bir kerre seni ey bī-vefā görsem
Cihānda ölmeden çeşm-i ümmīdi rūşenā görsem

367. **seni:**-*i*
Gazel 337
Mısra: **10**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Murād üzre saña tefhīm iderdüm miḥnet-i ʿışḳı
Seni kendüñ gibi bir bī-vefāya mübtelā görsem

368. **sen:**
Gazel 339
Mısra: **6**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
İnkār idersem ey gül-i ter mübtelāluġum
Sen iʿtimād itme bu ḳavlümde kāz̤ibem

369. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 342
Mısra: **7**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Hep şevḳ-ı ʿārıżuñladur ey ġonçe-fem senüñ
Bāġ-ı cihānda bülbül-i nālānuñ oldıġum

370. **senüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 343
Mısra: **7**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Senüñle yoḳ sözüm ey devr-i dūn benüm ancaḳ
Perī-veşān-ı gürūḥ-ı bütānedür süḫanum

371. **sen:**
Gazel 344
Mısra: **5**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Niçe aġlatduñ ise sen bu dil-i şeydāyı
Seni de derd-i maḥabbet ile giryān göreyüm

372. **sen:**
Gazel 344
Mısra: **13**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sen Naḥīfīye cefāyı ne ḳadar eyler iseñ
Ol ḳadar ben de anı ḫurrem ü şādān göreyüm

373. **seni:**-*i*
Gazel 344
Mısra: **1**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Seni her laḥẓa ġam-ı ʿışḳ ile giryān göreyüm
Ḫāṭıruñ bencileyin böyle perīşān göreyüm

374. **seni:**-*i*
Gazel 344
Mısra: **6**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Niçe aġlatduñ ise sen bu dil-i şeydāyı
Seni de derd-i maḥabbet ile giryān göreyüm

375. **seni:**-*i*
Gazel 346
Mısra: **1**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Cānā seni ben mihr ü vefā ṣāḥibi ṣandum
Sevdüm seni bilmezlük ile āteşe yandum

376. **seni:**-*i*
Gazel 346
Mısra: **2**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Cānā seni ben mihr ü vefā ṣāḥibi ṣandum
Sevdüm seni bilmezlük ile āteşe yandum

377. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 346
Mısra: **3**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Cān ise ġaraż cevr ü cefādan senüñ olsun
Ben miḥnet-i hicrān ile cānumdan uṣandum

378. **sen:**
Gazel 348
Mısra: **4**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.

Üftādelerüñ ḥasret ile ḫāk-i reh olsun
Sen bāġ-ı ṣafāda ṣalın ey serv-i bülendüm

379. **senden:**-*den*
Gazel 351
Mısra: **8**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Bīhūde minnet eyleme ey devr-i dūn baña
Ḥaḳdur viren murādumı ben senden istemem

380. **seni:**-*i*
Gazel 351
Mısra: **3**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Āzürde itmesün seni berg-i semen bile
Bār olmasun vücūduña pīrāhen istemem

381. **sensüz:**-*süz*
Gazel 351
Mısra: **2**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Kūyuñdadur ṣafā-yı dilüm gülşen istemem
Sensüz ṣafāyı ey meh-i sīmīn ten istemem

382. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 351
Mısra: **12**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Taḳbīl-i dest ü dāmen-i nā-dān yeter belā
Maḳṣūd cāh ise senüñ olsun ben istemem

383. **sen:**
Gazel 352
Mısra: **17**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ey Naḥīfī gerçi hem-demsin baña ẓāhirde sen
Sen de bilmezsin benüm bir cāy-ı pinhāndur yerüm

384. **sen:**
Gazel 352
Mısra: **18**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ey Naḥīfī gerçi hem-demsin baña ẓāhirde sen
Sen de bilmezsin benüm bir cāy-ı pinhāndur yerüm

385. **seni:**-*i*
Gazel 356
Mısra: **10**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Yine dil-ḫufte-i evżāʿ-ı istiġnā olup ḳalduñ
Neden āzürde-ḫāṭırsın seni ey bī-vefā bilmem

386. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 356
Mısra: **8**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Taʿaccüb itme evżāʿ-ı perīṣānum görüp ey gül
Senüñ bir bülbül-i küstāḫuñam rengīn edā bilmem

387. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 356
Mısra: **11**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Senüñ Mecnūnuñam semt-i ḫalāṣı ārzū itmem
Ġam-ı ʿışḳuñla derd-ālūdeyem cānā devā bilmem

388. **sen:**
Gazel 359
Mısra: **2**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ẕerre-i nā-çīz-i ʿışḳam mihr ü māhumsın benüm
Ben ġubār-ı ḥasretem sen dil-penāhumsın benüm

389. **sen:**
Gazel 359
Mısra: **6**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ḳāʾilem cevr ü cefāña eyleme āzād-ı ʿışḳ
Bende-i fermānuñam sen pādişāhumsın benüm

390. **sensin:**-*sin*
Gazel 360
Mısra: **3**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sensin ol nur-ı Ḫudā kim ḳadem-i muḥteremüñ
Eyledi cilve-geh-i arż u semāyı pür-zeyn

391. **sensin:**-*sin*
Gazel 360
Mısra: **5**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sensin ey zīver-i miḥrāb-ı risālet ḥaḳḳā
Maẓhar-ı aʿẓam-ı ʿunvān-ı imāmü'l-ḥarameyn

392. **sen:**
Gazel 362
Mısra: **4**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
ʿAcebdür ben ümmīd-i yek-nigāh-ı luṭfuñ itdükçe
Baña sen ġamze-i çeşm-i teġāfül-sāza başlarsın

393. **sen:**
Gazel 363
Mısra: **11**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sen semāʿ eyle ney-i nālemi gūş itdükçe
Çarḫ urup şevḳuñ ile günbed-i gerdān dönsün

394. **seni:**-*i*
Gazel 366
Mısra: **13**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Elbet Naḥīfīyā seni pā-māl-i cevr ider
Ol şeh-süvār-ı nāza hemān ruḫṣat olmasun

395. **sensüz:**-*süz*
Gazel 367
Mısra: **7**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sensüz ārām itmez oldı tende cānum bir nefes

Gel benüm ey māye-i ārām-ı cānum ḳandasın

396. **sen:**
Gazel 368
Mısra: **4**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Bu ne vech ile idem taḳbīl-i dāmān-ı viṣāl
Ben ḥażīż-i ḫākde sen evc-i istiġnādasın

397. **sende:**-*de*
Gazel 368
Mısra: **13**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ey Naḥīfī görmez oldum sende āṩār-ı sürūr
Var ise şimdi ġumūm-ı ʿışḳdan āzādesin

398. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 368
Mısra: **6**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
İtme ey āyīne naḳş-ı ḥüsn-i yāra iʿtirāż
Yoḳ degül ḥüsnüñ senüñ ammā ḥaḳīḳat sādesin

399. **senden:**-*den*
Gazel 375
Mısra: **14**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Naḥīfī-veş reh-i ʿışḳuñda ḳurbān oldı ḥasretle
Benüm bī-çāre göñlüm geçdi cāndan geçmedi senden

400. **sensin:**-*sin*
Gazel 375
Mısra: **7**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Benüm ẕevḳ u sürūrum sensin ey rūḥ-ı revān yoḫsa
Ṣafā kesb idemem sensüz ne ġurbetden ne meskenden

401. **sensüz:**-*süz*
Gazel 375
Mısra: **1**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Benüm sensüz ṣafā-yı ḫāṭırum yoḳ seyr-i gülşenden
Nevā-yı bülbüli farḳ itmez oldum ṣavt-ı şīveden

402. **sensüz:**-*süz*
Gazel 375
Mısra: **8**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Benüm ẕevḳ u sürūrum sensin ey rūḥ-ı revān yoḫsa
Ṣafā kesb idemem sensüz ne ġurbetden ne meskenden

403. **seni:**-*i*
Gazel 376
Mısra: **4**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ḥācet ne şekve-sāzī-i ʿuşşāḳ-ı bī-dile
ʿĀlem bilür seni nesin ey bī-vefā nesin

404. **senden:**-*den*
Gazel 380
Mısra: **10**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Çıḳarma ḫāṭırumdan bu Naḥīfī-i ciger-ḫūnı
Benüm ey şāh-ı ʿālem minnetüm ancaḳ budur senden

405. **seni:**-*i*
Gazel 380
Mısra: **4**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Belā-yı ʿışḳ ile ṣad çāk-i tīġ-ı fürḳat olsunlar
Cüdā idenler ey serv-i ḫırāmānum seni benden

406. **seni:**-*i*
Gazel 380
Mısra: **8**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Cihānda miṩli yoḳ bir dil-ber-i āyīne-ṭalʿatsın
Seni Ḥaḳ ṣaḳlasun teʾṩīr-i zaḫm-ı çeşm-i düşmenden

407. **sensüz:**-*süz*
Gazel 380
Mısra: **1**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Bana sensüz ne ḥāṣıl serv-i nāzum seyr-i gülşenden
Nedür farḳı yanumda āteş-i hecrüñle külḫandan

408. **sen:**
Gazel 381
Mısra: **14**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ben ḳāʾil idüm şimdi Naḥīfī beni sevse
Ḳurbānuñ olam sen ne ʿaceb nāz ḳılarsın

409. **sen:**
Gazel 387
Mısra: **2**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Aġlardı mūy-ı rīş ü ser göñül dünyāya ḳanmazsın
Ṣabāḥ oldı daḫi sen ḫ∨āb-ı ġafletden uyanmazsın

410. **sen:**
Gazel 387
Mısra: **10**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Degüldür ḳābil-i ṣabr u taḥammül āteş-i dūzaḫ
Ḫuṣūṣan sen cihānda tāb-ı ḫūrşīde ṭayanmazsın

411. **sende:**-*de*
Gazel 387
Mısra: **7**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ne fikr-i zād-ı rıḥlet var ne ḫod ḳayd-ı sefer sende
Meger kim irtiḥāl-i mülk-i ʿuḳbāya inanmazsın

412. **seni:**-*i*
Gazel 390
Mısra: **5**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Câme-i sürḫ ile görsem seni ey āfet-i cān
Ḫāṭır-ı zāra gelür ġonçe-i ḥamrā-yı vaṭan

413. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 390
Mısra: **7**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Şevḳum artar güzelim ḳaddiñi gördükçe senüñ
İştiyāḳ-āver olur serv-i dil-ārā-yı vaṭan

414. **sensin:**-*sin*
Gazel 391
Mısra: **1**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Gel ey rūḥ-ı revān āyīne-i meh-ṭalʿatum sensin
Cihānda maşrıḳ-ı envār-ı çeşm-i raġbetüm sensin

415. **sensin:**-*sin*
Gazel 391
Mısra: **2**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Gel ey rūḥ-ı revān āyīne-i meh-ṭalʿatum sensin
Cihānda maşrıḳ-ı envār-ı çeşm-i raġbetüm sensin

416. **sensin:**-*sin*
Gazel 391
Mısra: **4**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Fürūzān eyledüñ şemʿ-i niyāzı tāb-ı nāzuñla
Netīce nāzenīnüm bāʿiş-i germiyyetüm sensin

417. **sensin:**-*sin*
Gazel 391
Mısra: **6**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Baña seyr itdirür kevneyni mihr-i rūy-ı pür-tābuñ
Bu ḥüsn ü ān ile āyīne rāz-ı ṣafvetüm sensin

418. **sensin:**-*sin*
Gazel 391
Mısra: **8**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Dil ü cān dāmenüñde küştegān-ı şādumānīdür
N'ola cān virsem āġūşuñda cānā ḥasretüm sensin

419. **sensin:**-*sin*
Gazel 391
Mısra: **10**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Dökülsin cām-ı şevḳa dīdeden ḫūn-ābe-i ḥasret
Çün ey sāḳī-i meclis āb-ı rūy-ı ʿişretüm sensin

420. **sensin:**-*sin*
Gazel 391
Mısra: **12**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Naḥīfīyem gerekmez baña dehrüñ minnet-i luṭfı
Murādum maṭlabum māl ü menālüm devletüm sensin

421. **sen:**
Gazel 397
Mısra: **8**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
ʿArż-ı ḥased eyler nigehüñ cān-ı ḥazīne
Ol ġamzeleri tā ki sen aġyāra idersin

422. **sensin:**-*sin*
Gazel 397
Mısra: **3**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sensin o füsūn-sāz-ı teʾellüf ki lebüñle
Hem yāre açar sīneme hem çāre idersin

423. **senden:**-*den*
Gazel 398
Mısra: **10**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Gördüm hezār baḫşīş-i cevr ü cefālaruñ
Memnūnam ey felek hele senden cihān cihān

424. **sen:**
Gazel 400
Mısra: **3**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Murādum sīne-ber-sīne olup sen gül-ʿiẕār ile
Seni āġūşa almaḳdur geçen her dem derūnumdan

425. **seni:**-*i*
Gazel 400
Mısra: **4**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Murādum sīne-ber-sīne olup sen gül-ʿiẕār ile
Seni āġūşa almaḳdur geçen her dem derūnumdan

426. **sen:**
Gazel 401
Mısra: **9**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Mürüvvet eyle hemān sen raḳībe çignetme
Yoluñda ʿāşıḳ-ı şūrīde pāy-māl olsun

427. **sen:**
Gazel 404
Mısra: **8**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ḥażret-i Ḥaḳḳa tażarruʿ eyleyüp eyle niyāz
Āh ü zār itme dilā sen rūz u şeb ġavġāyı ḳo

428. **seni:**-*i*
Gazel 406
Mısra: **7**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Seni nūr eyledi Ḥaḳ ẓāhir u bāṭında bī-şübhe
Ne mümkindür ẓuhūr-ı sāye hīç nūr-ı zemīñ üzre

429. **sensin:**-*sin*
Gazel 408
Mısra: **12**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ümmīd oldur ki ḳalmaz ʿāṣiyān-ı ümmetüñ maḥrūm
Çü sensin mālik-i genc-i şefāʿat yā Resūla'llāh

430. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 410
Mısra: **4**

" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
İder üftāde çāh-ı ʿışḳa yüz biñ Yūsuf-ı cānı
Senüñ ʿunvān-ı ḥüsn-i bī-miṯālüñ yā Resūla'llāh

431. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 412
Mısra: **13**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Senüñ gülşen-serāy-ı midḥatüñde naġme-sāz olmış
Naḥīfī ʿandelīb-i ḫoş-nevādur yā Resūla'llāh

432. **sen:**
Gazel 414
Mısra: **3**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sen ol maḥbūb-ı mevlāsın ki nūr-ı çeşm-i ʿuşşāḳa
Ġubār-ı der-gehüñ küḥl-i cilādur yā Resūla'llāh

433. **sen:**
Gazel 414
Mısra: **5**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sen ol nūr-ı Ḫudāsın kim fürūġ-ı vech-i pāküñden
Ser-ā-pā rūy-ı ʿālem pür-żiyādur yā Resūla'llāh

434. **sen:**
Gazel 414
Mısra: **7**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sen ol kān-ı şefāʿatsın ki ẕātuñ ḫalḳa raḥmetdür
Vücūduñ mūcib-i luṭf-ı Ḫudādur yā Resūla'llāh

435. **sen:**
Gazel 414
Mısra: **9**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sen ol şehsin ki ṣıyt-ı ḫuṭbe-i naʿt-i şerīfüñle
Ḳıbāb-ı çarḫ-ı gerdūn pür-ṣadādur yā Resūla'llāh

436. **sen:**
Gazel 414
Mısra: **11**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sen ol sulṭān-ı gerdūn-mesned-i taḫt-ı risāletsin
Ki şāhān-ı cihān saña gedādur yā Resūla'llāh

437. **sen:**
Gazel 414
Mısra: **13**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sen ol verd-i muṭarrāsın ki her dem bāġ-ı naʿtüñde
Naḥīfī bülbül-i rengīn edādur yā Resūla'llāh

438. **sen:**
Gazel 415
Mısra: **3**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sen ol şehsin ki tā rūz-ı ezelde eyledi mevlā
Livā-yı ḳadriñi mümtāz-ı rifʿat yā Resūla'llāh

439. **senden:**-*den*
Gazel 415
Mısra: **8**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Bizüm mevlāya yoḳdur rūyumuz ʿarż-ı münācāt
Olursa senden olur luṭf-ı himmet yā Resūla'llāh

440. **senden:**-*den*
Gazel 417
Mısra: **13**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Budur senden niyāzum defter-i elṭāf u iḥsāna
Naḥīfī nāmını eyle muḳayyed yā Resūla'llāh

441. **seni:**-*i*
Gazel 417
Mısra: **1**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Seni Ḫaḳ ḥamd ile ḳıldı müʾeyyed yā Resūla'llāh
N'ola ism-i şerīfüñ olsa Aḥmed yā Resūla'llāh

442. **sensin:**-*sin*
Gazel 421
Mısra: **2**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ḥarīm-i der-gehüñdür cāy-gāhum yā Resūla'llāh
İki ʿālemde de sensin penāhum yā Resūla'llāh

443. **sen:**
Gazel 423
Mısra: **2**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Vücūduñ itdi Ḫaḳ dürr-i yegāne yā Resūla'llāh
Sen olduñ zīver-i tāc-ı şehāne yā Resūla'llāh

444. **sen:**
Gazel 423
Mısra: **3**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sen ol yektā kerīmü'ş-şān ü maḥbūb-ı Ḫudāsın kim
Kemal-i ẕātuña yoḳdur bahāne yā Resūla'llāh

445. **senden:**-*den*
Gazel 424
Mısra: **4**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Benüm cān ü dilüm maʿnīde ḫāk-i āsitānuñdur
Egerçi ṣūreta senden cüdāyam yā Resūla'llāh

446. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 424
Mısra: **6**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Saña ḫāk-i reh olmaḳ ḫāṣ u ʿāmuñ kārıdur ammā
Senüñ ben ḫāk-i pāña ḫāk-i pāyam yā Resūla'llāh

447. **sen:**
Gazel 425
Mısra: **3**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.

Sen ol sulṭān-ı vālā-rütbesin kim oldı bu gerdūn
Sarāy-ı rifʿatüñden bir nişāne yā Resūla'llāh

448. **seni:**-*i*
Gazel 425
Mısra: **6**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ḳılup āyāt-ı ḳadrüñ şuḳḳā-bend-i āyet-i levlāk
Seni Ḥaḳ eyledi şāh-ı yegāne yā Resūla'llāh

449. **sendendür:**-*den, -dür*
Gazel 426
Mısra: **7**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Meded sendendür ey kān-ı şefāʿat bendeñe yoḫsa
Ḥużūr-ı Ḥaḳda maḥcūb-ı ḫaṭāyam yā Resūla'llāh

450. **senüñdür:**-*üñ, -dür*
Gazel 430
Mısra: **10**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Naḥīfī bendeñi cevr ile giryān itdiler aʿdā
Mürüvvet kānısın ġayret senüñdür yā Resūla'llāh

451. **sensin:**-*sin*
Gazel 431
Mısra: **3**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sensin ol maḳbūl-i Ḥaḳ kān-ı şefāʿat kim senüñ
ʿĀṣiyān-ı ümmete der-gāhuñ olmışdur penāh

452. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 431
Mısra: **3**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sensin ol maḳbūl-i Ḥaḳ kān-ı şefāʿat kim senüñ
ʿĀṣiyān-ı ümmete der-gāhuñ olmışdur penāh

453. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 432
Mısra: **7**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Tā ebed pejmürde olsun ol ṭabīʿat kim senüñ
Gülşen-i naʿtüñde bülbül gibi nālān olmaya

454. **sen:**
Gazel 435
Mısra: **6**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Güzeller çıḳdılar ʿuṣṣāḳ ile hep seyr-i gülzāra
Benümle sen de gel ey ġonçe-fem gül-geşt-i bāġ eyle

455. **sen:**
Gazel 435
Mısra: **8**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Bize besdür şarāb-ı laʿl-i sāḳī bezm-i ʿālemde
Mey-i gül-gūna isterseñ sen ey zāhid yasaġ eyle

456. **sen:**
Gazel 438
Mısra: **7**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sen ḫulf-ı vaʿde nāz ile sergerm-i iʿtiyād
Ṣabr itmez intiẓāra dil-i rūbe-rāh ise

457. **seni:**-*i*
Gazel 438
Mısra: **6**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ḥükm-i kitāb-ı ʿışḳ ile öldür ṣevāba gir
Ey bī-vefā eger seni sevmek günāh ise

458. **sende:**-*de*
Gazel 440
Mısra: **12**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Serve teşbīh eylemek āsān idi ḳaddüñ senüñ
Ey nihāl-i ʿişve sende ḥüsn-i reftār olmasa

459. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 440
Mısra: **11**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Serve teşbīh eylemek āsān idi ḳaddüñ senüñ
Ey nihāl-i ʿişve sende ḥüsn-i reftār olmasa

460. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 441
Mısra: **12**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Virmem o bezm-i dil-keşi dünyāya bā-ḫuṣūṣ
Hem-ṣoḥbetüm senüñ gibi bir nev-cevān ola

461. **seni:**-*i*
Gazel 443
Mısra: **9**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Aḥvāl-i derd-i ʿışḳdan āgāh ide seni
Her bir giyāhı meşhedümüñ bir zebān ola

462. **seni:**-*i*
Gazel 444
Mısra: **18**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Naḥīfīden gürīzān olma ey ṣūḫ-ı perī-peyker
Seni cāndan sever bir mübtelādur ictināb itme

463. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 448
Mısra: **4**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ölürsem şevḳ-ı reftāruñla ey serv-i ḫırāmānum
Senüñ hep şīveñi taḳrīr idem cennetde ġılmāna

464. **sende:**-*de*
Gazel 452
Mısra: **14**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Her bir sözüñ Naḥīfī çāk eyler ehl-i ʿışḳı

Sende nedür bu ḥālet bu ṭarz-ı ʿāşıḳāne

465. **sen:**
Gazel 455
Mısra: **1**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
S̲ābit ol sen itdigüñ ol ʿahd ü peymān üstüne
Ḳulluġuñ her vech ile baş üstüne cān üstüne

466. **sende:**-*de*
Gazel 458
Mısra: **3**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
İtdükçe ben taẕallum yoḳ sende bir tekellüm
Ey şūḫ-ı bī-taraḥḥum raḥm it bu nā-tüvāna

467. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 462
Mısra: **11**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ḳalbüñde olmayınca senüñ ḫaşyet-i Ḫudā
İḳrār-ı lafẕ-ı rūz-ı cezādan ne fāʾide

468. **sende:**-*de*
Gazel 463
Mısra: **10**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ben ẕerre olur sāye-ṣıfat ḫāk ile yeksān
Ger sende olan mihr ü vefā zāʾil olursa

469. **senden:**-*den*
Gazel 467
Mısra: **10**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Devā-yı ġayr ile āzürde-ḫātıram maḥżā
Olursa senden olur derd-i ḥasrete çāre

470. **senden:**-*den*
Gazel 469
Mısra: **4**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
İdem ʿarż-ı maḥabbet meşhedümden saña sultānum
Netīce geçmezem senden eger ṣad çāk olursam da

471. **seni:**-*i*
Gazel 474
Mısra: **12**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ey çarḫ-ı kühen söyleşemem çün ki senüñle
İtdüm seni ben ḥażret-i mevlāya ḥavāle

472. **senüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 474
Mısra: **11**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ey çarḫ-ı kühen söyleşemem çün ki senüñle
İtdüm seni ben ḥażret-i mevlāya ḥavāle

473. **sen:**
Gazel 476
Mısra: **3**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sen de inkār idemezsin hele ḳurbānuñ olam
Bu ḳadar şīve ile āfet-i cān oldıġuña

474. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 480
Mısra: **9**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Baña hīç bilmem ne siḥr eyler bu reftāruñ senüñ
Cān ü dil ḥayrān olur vażʿ-ı neşāṭ-engīzüñe

475. **senden:**-*den*
Gazel 484
Mısra: **10**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Saʿy eyle cebr-i ḫāṭıra olmazsa ḳudretüñ
Senden cihānda kimseler şikeste olmaya

476. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 486
Mısra: **2**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ḫudāvendā eger ḥāl ü eger müstaḳbel ü māżī
Senüñ taḳdīrüñe ṣıdḳ-ı dil ile rāżıyam rāżī

477. **sensin:**-*sin*
Gazel 490
Mısra: **3**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sensin ey mihr-i żiyā-güster-i Mekkī-maṭlaʿ
Hāşimī vü Medenī vü ʿArabī vü Ḳureyşī

478. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 492
Mısra: **13**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ey Naḥīfī ṭabʿuña maḫṣūṣdur ancaḳ senüñ
Bir nefesde eylemek biñ vādī-i iʿcāzı ṭay

479. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 493
Mısra: **7**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Girye-i şādī senüñ ḫūn-pāşī-i miḥnet senüñ
Aġlamaḳdan geçmedüñ ey çeşm-i pür-ḫūn olmadı

480. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 493
Mısra: **7**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Girye-i şādī senüñ ḫūn-pāşī-i miḥnet senüñ
Aġlamaḳdan geçmedüñ ey çeşm-i pür-ḫūn olmadı

481. **sensüz:**-*süz*
Gazel 496
Mısra: **5**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sensüz ey ġonçe-dehen gülşen-i dehr-i dūnuñ
Çeşmüme ḫār-ı cefā oldı gül ü yāsemeni

482. **senüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 497
Mısra: **1**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Senüñle itdigüm ẕevḳ u ṣafālar yāda gelmez mi
Benüm serv-i revānum ol hevālar yāda gelmez mi

483. **senden:**-*den*
Gazel 501
Mısra: **13**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Āfitāb olsa görünmez baña senden ġayrı
Bu Naḥīfī seni özler seni ey māh seni

484. **seni:**-*i*
Gazel 501
Mısra: **6**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Eylemiş zümre-i ʿuṣṣāḳa beni ser-defter
Ḥüsn ile leşker-i ḫūbāna iden şāh seni

485. **seni:**-*i*
Gazel 501
Mısra: **1**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
İtmedi ḥālüme vāḳıf eṣer-i āh seni
Ḥaḳ ide derd-i dilümden meger āgāh seni

486. **seni:**-*i*
Gazel 501
Mısra: **2**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
İtmedi ḥālüme vāḳıf eṣer-i āh seni
Ḥaḳ ide derd-i dilümden meger āgāh seni

487. **seni:**-*i*
Gazel 501
Mısra: **4**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Eyleme mekr-i raḳīb ile beni āzürde
Mekr-i düşmenden emīn eyleye Allāh seni

488. **seni:**-*i*
Gazel 501
Mısra: **14**
İkinci tekil şahıs zamiri. II Birinci "Sen" zamirinin anlamını kuvvetlendirmek amacıyla kullanılmıştır.
Āfitāb olsa görünmez baña senden ġayrı
Bu Naḥīfī seni özler seni ey māh seni

489. **seni:**-*i*
Gazel 501
Mısra: **8**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ġam degüldür ʿadem iḳlīmine ʿazm eylerse
Eyleyen şām ü seḥer cān gibi hem-rāh seni

490. **seni:**-*i*
Gazel 501
Mısra: **10**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Bir nefes ṣabr idemem fürḳat-i dīdāruña āh
Görmek ister dil-i ḥasret-zede her gāh seni

491. **seni:**-*i*
Gazel 501
Mısra: **12**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Getürür bir gün olur dāʾire-i tesḫīre
Eşk-i dil-dūzum ile nāle-i cān-kāh seni

492. **seni:**-*i*
Gazel 501
Mısra: **14**
İkinci tekil şahıs zamiri. II Birinci "Sen" zamirinin anlamını kuvvetlendirmek amacıyla kullanılmıştır.
Āfitāb olsa görünmez baña senden ġayrı
Bu Naḥīfī seni özler seni ey māh seni

493. **seni:**-*i*
Gazel 501
Mısra: **14**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Āfitāb olsa görünmez baña senden ġayrı
Bu Naḥīfī seni özler seni ey māh seni

494. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 514
Mısra: **3**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Naḳd-i eşküm reh-i ʿışḳuñda niṣār oldı senüñ
Sevdigüm dīde-i giryānda benüm nem ḳaldı

495. **sende:**-*de*
Gazel 515
Mısra: **11**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Bu cünbiş tā ki vardur sende ey naḫl-i ḳıyāmet-ber
Nihāl-i ḳāmetüñ pā-māl ider serv-i ḫırāmānı

496. **senüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 515
Mısra: **3**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Senüñle bāde-nūş-ı kām olan ālüfte-i ser-mest
Revādur sāġar eylerse eger mihr-i dırāḫşānı

497. **seni:**-*i*
Gazel 519
Mısra: **7**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Cāme-ḫābuñda seni bulmış iken hīç tenhā
ʿArż-ı ḥāl itmege bende ḳarār olsun mı

498. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 522
Mısra: **8**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ḥased ki cismüñe şevḳ ile rüy-māl iderek

O pīrehen sürer ancaḳ senüñ ṣafālaruñı

499. **sen:**
Gazel 523
Mısra: **3**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sen varup aġyār ile cemʿiyyet eylerseñ dirīġ
Ben perīşān-ḫāṭıram zülf-i perīşānuñ gibi

500. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 523
Mısra: **10**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Göz diküp ruḫsāruña yoluñda ḫāk olmış yatur
Nergis-i gülşen senüñ meftūn u ḥayrānuñ gibi

501. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 524
Mısra: **1**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Senüñ gülzār-ı kūyuñ cennet-i aʿlāya degmez mi
Nihāl-i ḳāmetüñ ey naḫl-i nev ṭūbāya degmez mi

502. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 524
Mısra: **6**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ḥayāt-ı nev bağışlar küştegān-ı hecre güftāruñ
Senüñ bir ṣoḥbetüñ biñ devlet-i dünyāya degmez mi

503. **sen:**
Gazel 526
Mısra: **7**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Hücūm-ı derd ü ġamla sen daḫi sāġar-be-dest ol kim
Göñül maʿmūre-i zühd ü veraʿ vīrānedür şimdi

504. **saña:**-*a*
Kaside 1
Mısra: **13**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Bu teġāfül mūcib-i eşkāl-i ḥayretdür saña
Muḳteżīdür ruʾyet-i eżġāṣ ü aḥlāmı bu ḫ∨āb

505. **saña:**-*a*
Kaside 1
Mısra: **16**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Kāfdan maḳṣūd-ı aṣlī küntü kenzen esrārıdur
Saña kāfīdür bu söz vallāhu aʿlem bi'ṣ-ṣavāb

506. **saña:**-*a*
Kaside 1
Mısra: **20**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ṣafvet-i ervāḥdur cesādı pür-nūr eyleyen
Bu ḫaber besdür saña ʿārif iseñ bī-irtiyāb

507. **saña:**-*a*
Kaside 1
Mısra: **27**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ḳarʿ u inbīḳī ne ḥāṣıldur saña taḳṭīrden
Merd iseñ ḳıl ḳaṭreyi maḥsūd-ı pür-ḥabāb

508. **saña:**-*a*
Kaside 1
Mısra: **36**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Bāġ-ı ʿışḳı idegör ḫūn-ı cigerle pür-nemā
Bu saña kibrīt-i aḥmerdür iderseñ intisāb

509. **saña:**-*a*
Kaside 1
Mısra: **51**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Kār-sāz olmaz saña āḫir nefesde naḳd-i sīm
Zād-ı rāh-ı āḫiret olmaz ẕeheb vaḳt-i ẕehāb

510. **sen:**
Kaside 1
Mısra: **3**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Kīmyā feyż-i ilāhīdür ḳo fikr-i ġayrı sen
Eyleme zibāḳ gibi bīhūde ʿarż-ı ıżṭırāb

511. **sen:**
Kaside 1
Mısra: **9**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sen defīne ḳaṣdına ḥafr-ı türāb itmekdesin
Defn içün bir gün seni iller ider ḥafr-ı türāb

512. **senden:**-*den*
Kaside 1
Mısra: **48**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Gel nüḳud-ı ʿömrüñi bīhūde itlāf eyleme
Kim dem-i mīzān-ı Ḥaḳda senden isterler ḥisāb

513. **seni:**-*i*
Kaside 1
Mısra: **2**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ḫālıḳ-i iksīr-i ʿışḳ ol ey dil-i pür-pīç ü tāb
Tā seni altun gibi el üzre ṭutsun şeyḫ u şāb

514. **seni:**-*i*
Kaside 1
Mısra: **10**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sen defīne ḳaṣdına ḥafr-ı türāb itmekdesin
Defn içün bir gün seni iller ider ḥafr-ı türāb

515. **saña:**-*a*
Kaside 2
Mısra: **20**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ṭāʿat ü ʿiṣyān ü ḫayr ü şerr-i aʿmāli nedür
Saña nisbet bir bölük aṣḥāb-ı sehv ü ġafletüñ

516. **sen:**
Kaside 3
Mısra: **55**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sen de anlar gibi nā-būd olacaḳsın yarın
Dün senüñ gibi idi rıḥlet iden aḳrānuñ

517. **sende:**-*de*
Kaside 3
Mısra: **42**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ẕerreden farż idelüm aḥḳar imişsin yāḫud
Kevkebi sende imiş mihr-i cihān-ārānuñ

518. **seni:**-*i*
Kaside 3
Mısra: **86**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Zīr-i ḫāk içre ḳoyup bī-kes ü tenhā gideler
Seni cān ile seven hem-nefesüñ cānānuñ

519. **senüñ:**-*üñ*
Kaside 3
Mısra: **10**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Bir gün evvel ider āmāde zevād-ı rāhın
Ey göñül mūr ḳadar yoḳ mı senüñ iẕʿānuñ

520. **senüñ:**-*üñ*
Kaside 3
Mısra: **56**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sen de anlar gibi nā-būd olacaḳsın yarın
Dün senüñ gibi idi rıḥlet iden aḳrānuñ

521. **senüñ:**-*üñ*
Kaside 3
Mısra: **58**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Bezm-i fānīde görüp ḫande-i şevḳ-āmīzüñ
Olmada cümle senüñ arż u semā ḫayrānuñ

522. **senüñle:**-*üñ, -le*
Kaside 3
Mısra: **66**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Merd-i dānā geçinürsin bu ḳadar ġaflet ile
ʿAceb farḳı senüñle ne ola nā-dānuñ

523. **sen:**
Kaside 4
Mısra: **9**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Her murādı sen idersin iʿṭā
-

524. **sensin:**-*sin*
Kaside 4
Mısra: **1**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sensin ol Ḫālıḳ u ferd-i bī-çünū
-

525. **sen:**
Kaside 5
Mısra: **29**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sen ṭururken ḳanda varsun ʿāṣiyān-ı ümmetüñ
Her ne deñlü olsa da müstaġrıḳ-ı cürm ü ḫaṭā

526. **sen:**
Kaside 5
Mısra: **89**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sen ne ṣāh-ı mülk-i ʿizzet oldıġın ʿālem bilür
Ey şehenşāh-ı serīr-efrūz-ı mülk-i ışṭıfā

527. **senden:**-*den*
Kaside 5
Mısra: **152**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Tā meded-ḫ∨āhān-ı ümmet çāre-cūy-ı ʿafv olup
Senden ümmīd-i şefāʿatle ḳıla Ḥaḳḳa duʿā

528. **sensin:**-*sin*
Kaside 5
Mısra: **5**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sensin ol kim zīver-i miḥrāb-ı iclāl eyleyüp
Ḳıldı mevlā ẕāt-ı muḳtedā pāküñ u ʿāma ḫāṣ

529. **sensin:**-*sin*
Kaside 5
Mısra: **7**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sensin ol ḫūrşīd-ṭalʿat kim ezel bezminde Ḥaḳ
Eyledi ẕāt-ı münīrüñ şemʿ-i pür-nūr-ı hüdā

530. **sensin:**-*sin*
Kaside 5
Mısra: **9**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sensin ol kim āyet-i ḳadrüñle ḫatm oldı senüñ
Nüsḫa-i faż̈l u şerāfet muṣḥaf-ı ḥüsn ü bahā

531. **sensin:**-*sin*
Kaside 5
Mısra: **74**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Faḫr idersem vechi var evṣāf-ı pāküñle senüñ
Sensin ey nūr-ı ilāhī maẓhar-ı ʿizz ü ʿulā

532. **senüñ:**-*üñ*
Kaside 5
Mısra: **9**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sensin ol kim āyet-i ḳadrüñle ḫatm oldı senüñ
Nüsḫa-i faż̈l u şerāfet muṣḥaf-ı ḥüsn ü bahā

533. **senüñ:**-*üñ*
Kaside 5
Mısra: **55**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.

Ḳaṭre-i māʾü’l-ḥayāt-ı feyż-i naʿtüñle senüñ
Künc-i ġamda olur iken neşve-cūy-ı ihtidā

534. **senüñ:**-*üñ*
Kaside 5
Mısra: **73**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Faḫr idersem vechi var evṣāf-ı pāküñle senüñ
Sensin ey nūr-ı ilāhī maẓhar-ı ʿizz ü ʿulā

535. **sensin:**-*sin*
Kaside 6
Mısra: **1**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sensin eyā sütūde-ḥabīb-i refīʿ-i Rab
Maḥsūd-ı Rūm u reşk-i ʿAcem mefḫar-ı ʿArab

536. **senüñ:**-*üñ*
Kaside 6
Mısra: **17**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Īmānı kāmil olmaz anuñ kim senüñ aña
Ẕāt-ı şerīfüñ olmaya tā cümleden eḥab

537. **senüñ:**-*üñ*
Kaside 6
Mısra: **19**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ṣıdḳ-ı tevessül ile senüñ ism-i pāküñe
Der-gāh-ı Ḥaḳda ḥāṣıl olur ḥācet ü edeb

538. **senüñ:**-*üñ*
Kaside 6
Mısra: **33**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ḥaddüm degül egerçi senüñ vaṣfuñ eylemek
Meʾmūl odur ki raḥmet-i Ḥaḳḳa ola sebeb

539. **senüñ:**-*üñ*
Kaside 6
Mısra: **35**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ẕātuñ yeter medīḥa senüñ vaṣf-ı pāküñe
Ey ṭāhirü’n-neseb şerefü’l-cāhi ve’l-ḥaseb

540. **sen:**
Kaside 7
Mısra: **14**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ben merkez-i ḫidmetde saña bende-i fermān
Sen mesned-i taḫṣīṣde sulṭān-ı şefāʿat

541. **sen:**
Kaside 7
Mısra: **16**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ben bülbül-i pür-cūş-ı çemenzār-ı nedāmet
Sen zīb-fezā bir gül-i ḫandān-ı şefāʿat

542. **sen:**
Kaside 7
Mısra: **18**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ben murġ-ı nevā-sāz-ı ḫıyābān-ı melāmet
Sen nāmiye-efrūz-ı gülistān-ı şefāʿat

543. **sen:**
Kaside 7
Mısra: **20**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ben hem-dem-i pervāne-i pür-sūz-ı meʿāṣī
Sen tāb-dih-i şemʿ-i fürūzān-ı şefāʿat

544. **sen:**
Kaside 7
Mısra: **22**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ben ḥasret ile ẕerre-i nā-çīz-i teẕellül
Sen rifʿat ile mihr-i dırḫşān-ı şefāʿat

545. **sen:**
Kaside 7
Mısra: **33**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sen dīdemi luṭfuñla cilā-sāz-ı ḳabūl it
Olduḳça niçe şerm ile giryān-ı şefāʿat

546. **seni:**-*i*
Kaside 7
Mısra: **10**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ḫallāḳ-ı ezel ẕātuñ idüp cümleden eşref
İtmiş seni ārāyiş-i eyvān-ı şefāʿat

547. **sen:**
Kaside 8
Mısra: **155**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sen dururken kime ʿarż eyleyem aḥvālümi ben
Ḳoma ey kān-ı şefāʿat bu ġarībüñ nā-çār

548. **sen:**
Kaside 8
Mısra: **159**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Der-geh-i Ḥaḳda baña sen de şefāʿat eyle
Cürmümi pādişehüm çün ki ben itdüm iḳrār

549. **sensin:**-*sin*
Kaside 8
Mısra: **103**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sensin ol pādişeh-i mülk-i siyādet ki senüñ
Oldı ḫūrşīd-i felek sāyeñe taḫt-ı zer-kār

550. **sensin:**-*sin*
Kaside 8
Mısra: **105**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sensin ol server-i ʿālem ki olur ḳurṣ-ı hilāl

Ḫalḳınuñ efserine bir zer-i pākīze-ʿayār

551. **sensin:**-*sin*
Kaside 8
Mısra: **115**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Serverā melceʾ-i erbāb-ı meʿāṣī sensin
Ḫāk-i pāküñ n'ola ümmetlerüñ eylerse ḥişār

552. **senüñ:**-*üñ*
Kaside 8
Mısra: **103**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sensin ol pādişeh-i mülk-i siyādet ki senüñ
Oldı ḫūrşīd-i felek sāyeñe taḫt-ı zer-kār

553. **senüñ:**-*üñ*
Kaside 8
Mısra: **222**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Menem ol şāʿir-i pākīze-süḫan kim ṭabʿum
Oldı naʿtüñe senüñ nāsiḫ-i fenn-i seḥḥār

554. **senüñ:**-*üñ*
Kaside 8
Mısra: **243**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Cevher-i ṭabʿuma şimden girü naʿtüñle senüñ
Eyledi himmetini gerdiş-i gerdūn-miʿyār

555. **senüñ:**-*üñ*
Kaside 8
Mısra: **249**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Nāʾil oldum sebeb-i naʿt-i şerīfüñle senüñ
Ḫamdü li'llāh bu ḳadar ʿizzete ben bī-miḳdār

556. **senüñ:**-*üñ*
Kaside 8
Mısra: **272**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Baña āzādegī-i nāra ʿıtıḳ-nāme yeter
Naʿt-i pāküñ senüñ ey pādişeh-i muʿcize-kār

557. **senüñ:**-*üñ*
Kaside 8
Mısra: **279**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ben ne ḫākem ki senüñ medḥüñe şāyeste olam
Ne gedāyam ki idem naʿt-i şerīfüñ işʿār

558. **seni:**-*i*
Kaside 11
Mısra: **31**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Raḥmeten li'l-ʿālemīn itdi seni Rabb-i Raḥīm
Ẕātuña virdi şeref tebcīl-i istiṣnā ile

559. **seni:**-*i*
Kaside 11
Mısra: **34**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Pāye-i ḳadrüñ bülend itdi şeb-i Miʿrācda
Ser-firāz idüp seni bu rütbe-i ʿulyā ile

560. **senüñ:**-*üñ*
Kaside 11
Mısra: **7**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Naḳş-ı pāyüñle zemīn ü āsumān üzre senüñ
ʿArş ü ferş oldı müşerref Mescid-i Aḳṣā ile

561. **senüñ:**-*üñ*
Kaside 11
Mısra: **9**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Saʿy idüp ol şeb rikābuñda senüñ Rūḥu'l-emīn
ʿAzm-i eflāk eyledüñ ikrām-ı lā-yuḥṣā ile

562. **sen:**
Kaside 12
Mısra: **77**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
İẓhār-ı ʿubūdiyyet idüp sen de Naḥīfī
İsār-ı şenā ḳıl o şeh-i ʿālemiyāna

563. **sende:**-*de*
Kaside 12
Mısra: **21**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ol ẕevḳ u şafālar ki olur sende nümāyān
Dād-āver olur zümre-i gūyān-ı emāna

564. **senüñ:**-*üñ*
Kaside 12
Mısra: **29**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ümmīd-i şefāʿatla ḳudūmüñ senüñ ey māh
Ser-çeşme-i Kevser mi degül teşne-lebāna

565. **sen:**
Kaside 13
Mısra: **29**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sen ol şehsin ki teʾsīr-i firāḳ-ı ḫiẕmet-i pāküñ
Ciger-ḫūn oldı ceẕʿu'n-naḫl feryād ü ḥanīn üzre

566. **senden:**-*den*
Kaside 13
Mısra: **10**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Seni Ḫallāḳ-ı ʿĀlem ḥikmetiyle bī-misāl itdi
Bulunmaz senden eşref āsumān üzre zemīn üzre

567. **seni:**-*i*
Kaside 13
Mısra: **9**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Seni Ḫallāḳ-ı ʿĀlem ḥikmetiyle bī-misāl itdi
Bulunmaz senden eşref āsumān üzre zemīn üzre

568. **seni:**-*i*
Kaside 13
Mısra: **46**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ola mevḳūf-ı dāġ-ı farṭ-ı ferzend-i merādātı
Seni ṣıdḳ ile tercīḥ itmeyen māl ü benīn üzre

569. **senüñ:**-*üñ*
Kaside 13
Mısra: **37**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Senüñ aḥbāb u aʿdā ḥişşe-mend-i ḫ∨ān-ı luṭfuñdur
Ki raḥmetdür vücūduñ müʾminīn ü müşrikīn üzre

570. **senüñ:**-*üñ*
Kaside 13
Mısra: **40**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Baʿīd olmaḳ muḳarrer sūz u tāb-ı nār-ı dūzaḫdan
Senüñ burhānuñı taṣdīḳ idüp ṣıdḳ-ı yaḳīn üzre

571. **sen:**
Kaside 15
Mısra: **25**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Āşinā bir nigeh it rūz-ı cezāda sen de
Bu Naḥīfîye eyā Ḥażret-i Veys'el-Ḳaranī

572. **sen:**
Kaside 17
Mısra: **43**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ol resūl-i müctebānuñ ḥurmetiyçün sen anı
Vāṣıl it maḳṣūdına eyle sezāvār-ı ʿaṭā

573. **sen:**
Kaside 19
Mısra: **63**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sen o sulṭān-ı cihānsın kim ḥarīm-i ḳadrüñüñ Olmaġa ṭālib şeh-i Ḫırān bir ednā çākeri

574. **sen:**
Kaside 19
Mısra: **65**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sen o şāhenşāh-ı aʿẓamsın ki ḳılsañ iltifāt
Şāh ider dünyāya luṭfuñ bir gedā-yı aḥḳarı

575. **sen:**
Kaside 19
Mısra: **141**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sen bilürsin ḳıymet-i güftārum ey şāh-ı güzīn
-

576. **sendedür:**-*de, -dür*
Kaside 19
Mısra: **68**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sāye-i murġ-ı Hümā ẓıll-ı hümāyūnuñdadur
Sendedür teʾs̲īr-i ḫāṣṣū'l-ḫāṣ-ı ẓıll-ı şeh-peri

577. **seni:**-*i*
Kaside 19
Mısra: **59**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sensin ol şeh kim seni elṭāf-ı ṣunʿ-ı kibriyā
Eylemiş envāʿ-ı aḫlāḳ-ı meḥāsin maẓharı

578. **sensin:**-*sin*
Kaside 19
Mısra: **59**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sensin ol şeh kim seni elṭāf-ı ṣunʿ-ı kibriyā
Eylemiş envāʿ-ı aḫlāḳ-ı meḥāsin maẓharı

579. **sensin:**-*sin*
Kaside 19
Mısra: **78**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Dest-i gevher-bārınuñ maḫkūmıdur seyf ü ḳalem
ʿĀlemüñ sensin şehā şāh-ı feżāyil-perveri

580. **sen:**
Kaside 20
Mısra: **32**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ey Naḥīfî ben duʿā itdükçe şāh-ı ʿālem
Sen icābet-ḫ∨ān olan aḳṭāb ile evtādı gör

581. **sen:**
Kaside 22
Mısra: **77**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Hele kim bilmez ise sen bilürsün nūr-ı ḳalb ile
Ne deñlü olsa ednā ḫādim-i şāh-ı ev ednāyī

582. **senüñ:**-*üñ*
Kaside 22
Mısra: **71**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Senüñ ey Āṣaf-ı devr-i zamān çoḳ luṭfuñ gördüm
Gerekdür şükr-i niʿmetde te̲zekkür luṭf-ı vālāyı

583. **sende:**-*de*
Kaside 23
Mısra: **11**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ḳalur mı sende bu zühd ü riyālardan e̲ser zāhid
Hele ṣabr eyle bezme ol cevān-ı dil-rübā gelsün

584. **sen:**
Kaside 24
Mısra: **47**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sen ol rūşen-żamīr āyīne-ṣafvetsin ki her laḥẓa
Virür ʿaḳl-ı selīmüñ ḥayret
Eflāṭūn-ı Yūnāna

585. **sen:**
Kaside 24
Mısra: **49**

" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sen ol ṣāḥīb-kerem ʿālī-himem devletlisin tā kim
Der-i der-gāhuñ olmışdur penāh erbāb-ı ʿirfāna

586. **sen:**
Kaside 24
Mısra: **51**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sen ol raḥm-āşinā feryād-gūş-ı bī-kesānsın kim
Ġubār-ı der-gehüñ cāy-ı emāndur dād-ḫᵛāhāna

587. **seni:**-*i*
Kaside 24
Mısra: **106**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Bahār-ı gülsitān-ı ṣıḥḥatüñ şād-āb idüp her dem
Cenāb-ı Ḥaḳ seni baḫş ide sulṭān-ı cihān-bāna

588. **sen:**
Kaside 25
Mısra: **41**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sen o feṭḥ ü ġazā ki itmiş idüñ
Vaṣfını defter-i kemāl itdüm

589. **sen:**
Kaside 26
Mısra: **191**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Şarāb-ı Kevs̱ere żāmin degül mi sāḳī sen
O ḳaṭre kim vire bir teşne-i ḫāriḳa devā

590. **sensin:**-*sin*
Kaside 26
Mısra: **222**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Cenābuñ eyleyüp iḥyā-yı sünnet-i eslāf
Cihānda sensin iden resm-i himmeti icrā

591. **senüñ:**-*üñ*
Kaside 26
Mısra: **31**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Senüñ gibi niçe nā-kāmı bermurād itdi
ʿAṭā vü luṭf u keremle o mefḫarü'l-vüzerā

592. **senüñle:**-*üñ, -le*
Kaside 26
Mısra: **86**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Cihāna nevbet-i ḥükmüñde geldi sārā
Senüñle oldı müyesser bu niʿmet-i kübrā

593. **seni:**-*i*
Kaside 27
Mısra: **141**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Seni medḥ eyleyen erbāb-ı süḫan lāyıḳdur
Olsa meydān-ı meʿānīde mübāhī vü faḫūr

594. **senüñ:**-*üñ*
Kaside 27
Mısra: **28**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ehl-i şirküñ ikisi bir yere gelemez oldı
Oldı güm-geşte zamānuñda senüñ şāhid-i zūr

595. **senüñ:**-*üñ*
Kaside 27
Mısra: **29**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Devr-i luṭfuñda senüñ oldı ḳafesden āzād
Beste-i bend-i belā olmış iken ḫayl-i ṭuyūr

596. **senüñ:**-*üñ*
Kaside 27
Mısra: **65**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
İḳtiżā itdi senüñ medḥüñi inşā itmek
Görüp evṣāf-ı pesen-dīdeñi ey z̤āt-ı vaḳur

597. **senüñ:**-*üñ*
Kaside 28
Mısra: **52**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Cenāb-ı mihr ü meh-ḳadrā meded-kārā ḫudāvendā
Senüñ der-gāh-ı luṭfuñ cāna ḳaṣr-ı nüh-ḳıbābumdur

598. **senüñ:**-*üñ*
Kaside 28
Mısra: **82**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ḫudā z̤āt-ı şerīfüñ ḥıfẓ ide her dem ḫaṭālardan
Senüñ kim z̤āt-ı pāküñ bāʿiṣ-i şevḳ-ı ḫiṭābumdur

599. **senüñ:**-*üñ*
Kaside 28
Mısra: **84**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Cihān durduḳça var ol ey mekārim-pīşe-i devrān
Senüñ medḥ-i şerīfüñ zīver-i levḥ-i kitābumdur

600. **saña:**-*a*
Kıt'a 5
Mısra: **2**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
İḫtiyārī faḳr ile ṣanma ġınā yeksān ola
Evżaḥ-ı burhān ile benden saña budur cevāb

601. **senüñ:**-*üñ*
Kıt'a 8
Mısra: **1**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Āsumān üzre ol zamān ki senüñ
Oldı şaḳ bir işāretüñle ḳamer

602. **saña:**-*a*
Kıt'a 14
Mısra: **2**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Geçmez ol cān ü serinden reh-i ʿışḳuñda diyü
Beni geçmişler efendüm saña aṣḥāb-ı ġaraż

603. **saña:**-*a*
Kıt'a 14
Mısra: **3**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Eylemem maḥşere dek saña bu isnādı ḥelāl
Meger iḥsān-ı viṣālüñ idesin baña ʿivaż

604. **sen:**
Kıt'a 18
Mısra: **4**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Tīġ-ı ḫūn-rīz-i çeşm-i mestüñ ile
Bu Naḥīfîyi sen helāk itdüñ

605. **senden:**-*den*
Kıt'a 21
Mısra: **3**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Biñ cefālar eyler iseñ geçmezem ey meh senden
Ben seni cevr ü cefāñ ile ḳabūl eylemişem

606. **seni:**-*i*
Kıt'a 21
Mısra: **4**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Biñ cefālar eyler iseñ geçmezem ey meh senden
Ben seni cevr ü cefāñ ile ḳabūl eylemişem

607. **saña:**-*a*
Kıt'a 24
Mısra: **2**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
On nefer kimse ki cennetle mübeşşer oldı
Saña naẓm eyleyeyüm tā ola ḥıfẓı āsān

608. **senüñ:**-*üñ*
Kıt'a 27
Mısra: **1**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Devlet-i ḥüsnüñde lāyıḳ mıdur ey şāh senüñ
Ki beni cevr ile maḥrūm-ı vefā eylersin

609. **sende:**-*de*
Kıt'a 28
Mısra: **3**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Kāfir nedür bu ḥüsn-i cihān-süz sende kim
Pervāne eyledüñ dil-i zārı çerāġuña

610. **sen:**
Kıt'a 32
Mısra: **4**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Gelüp ben pāyuña yüz sürmede yüz biñ ḳuṣūr itdüm
Hemān ey şāh-ı ḥüsnüm sen benüm ʿözrüm ḳabūl eyle

611. **senüñ:**-*üñ*
Kıt'a 32
Mısra: **1**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Senüñ ben zāra ʿarż-ı iʿtiẕāruñ kendi luṭfuñdur
Gerek luṭfuñla şād it cevr ile ister melūl eyle

612. **senüñ:**-*üñ*
Kıt'a 37
Mısra: **3**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Vaḳt-i ifṭār temāşāsı cemālüñle senüñ
ʿĀşıḳa her gice gūyā ki şeb-i Ḳadr oldı

613. **saña:**-*a*
Kıt'a 40
Mısra: **2**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Tesḫīr-i dil-i ʿāşıḳ içün ey büt-i raʿnā
Ḥācet ne saña tā bu ḳadar sübḥa-nevāzī

614. **saña:**-*a*
Kıt'a 42
Mısra: **6**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sen mā-cerā-yı Ādemi endīşe ḳıl müdām
Kāfidür ey püser saña baba naṣīḥati

615. **sen:**
Kıt'a 42
Mısra: **5**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sen mā-cerā-yı Ādemi endīşe ḳıl müdām
Kāfidür ey püser saña baba naṣīḥati

616. **seni:**-*i*
Matla 2
Mısra: **1**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Seni tevḥīd ü tesbīḥ eyleyüp şām ü seḥer eşyā
Lisān-ı ḥāl ile dirler teʿālā Rabbünā'l-aʿlā

617. **saña:**-*a*
Matla 6
Mısra: **2**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Remedden çeşm-i ḫūn-rīzüñ ḳızarmış gül-i raʿnā ey
Yine beñzer ki irmiş saña zaḫm-ı dīde-i aʿdā

618. **saña:**-*a*
Matla 13
Mısra: **2**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Geldüñ ol ġonçe-femüñ müjde-i vaṣlıyla baña
Āferīn-bād eyā bād-ı seḥergāh saña

619. **saña:**-*a*
Matla 21
Mısra: **2**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Her kime ḥālüm disem ṣabr eyle emr eyler baña
Sen niçe fermān idersin söyledüm ḥālüm saña

620. **sen:**
Matla 21
Mısra: **2**

" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Her kime ḥālüm disem ṣabr eyle emr eyler bana
Sen niçe fermān idersin söyledüm ḥālüm saña

621. **sen:**
Matla 22
Mısra: **2**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Bī-meẕāḳ itmiş seni telḫī-i ṣahbā-yı riyā
Sen ne anlarsın maḥabbet leẕẕetinden zāhidā

622. **seni:**-*i*
Matla 22
Mısra: **1**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Bī-meẕāḳ itmiş seni telḫī-i ṣahbā-yı riyā
Sen ne anlarsın maḥabbet leẕẕetinden zāhidā

623. **saña:**-*a*
Matla 26
Mısra: **1**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Bir laḥẓa gelmedi saña bu zīb-i ḫoş-nümā
Eyyām-ı ʿömr böyle geçer aç gözüñ dilā

624. **saña:**-*a*
Matla 28
Mısra: **1**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ḥüsnüñ görünce ʿışḳ ile meyl eyledüm saña
Lāyıḳ mı sevmemek seni sen söyle dil-berā

625. **sen:**
Matla 28
Mısra: **2**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ḥüsnüñ görünce ʿışḳ ile meyl eyledüm saña
Lāyıḳ mı sevmemek seni sen söyle dil-berā

626. **seni:**-*i*
Matla 28
Mısra: **2**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ḥüsnüñ görünce ʿışḳ ile meyl eyledüm saña
Lāyıḳ mı sevmemek seni sen söyle dil-berā

627. **sensin:**-*sin*
Matla 36
Mısra: **2**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
ʿAṭā vü faẓl ile merzaḳ idüp bi-ġayr-i ḥisāb
ʿİbād-ı ʿācize sensin müsebbibü'l-esbāb

628. **senden:**-*den*
Matla 41
Mısra: **2**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Muʿcize besdür bu kim ey fāżıl-ı ümmī-laḳab
Senden ögrendi belāġat resmin ebnā-yı edeb

629. **saña:**-*a*
Matla 48
Mısra: **1**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
ister saña mānendī-i ḥüsnin işbāt
Ḥaẕer itmez gibi hīç sūʾ-i edebden mirʾāt

630. **saña:**-*a*
Matla 52
Mısra: **1**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Her bir nefesümde saña ey kān-ı nübüvvet
Ḥaḳdan ola bī-ġāye ṣālāt ile taḥiyyet

631. **senden:**-*den*
Matla 57
Mısra: **1**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Baña senden ġayrı yoḳdur bir megāş
-

632. **sensin:**-*sin*
Matla 64
Mısra: **2**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Evvelīn-i nışf-ı Muḥammed ile āḫirdeki med
Buna dāl oldı ki sensin bize maḥşerde meded

633. **sana:**-*a*
Matla 68
Mısra: **1**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Cihānı zīr-i dest itmekde eyler hep sana taḳlīd
Meger kim senden el almış felekde pençe-i ḫūrşīd

634. **senden:**-*den*
Matla 68
Mısra: **2**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Cihānı zīr-i dest itmekde eyler hep sana taḳlīd
Meger kim senden el almış felekde pençe-i ḫūrşīd

635. **senüñ:**-*üñ*
Matla 75
Mısra: **2**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sevād-ı çeşmüñe ḥurmet neden tā böyle ḥāʾildür
Senüñ beñzer ki çeşmüñ ey cefā-ḫū ḳana māʾildür

636. **saña:**-*a*
Matla 84
Mısra: **2**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
ʿĀṣıḳı ārāyiş-i fitrāk-i cevr itme yeter
Terki lāzımdur saña ey şeh-süvārum el-ḥaẕer

637. **sensin:**-*sin*
Matla 119
Mısra: **1**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sensin mücerred istedigüm ey nihāl-i ter

Aṣlā benüm gözümde degüldür o cāmeler

638. **saña:**-*a*
Matla 124
Mısra: **2**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ey menḳabesi vird-i sürūşān-ı muḳaddes
Olsun saña ḳurbān niçe biñ cān-ı muḳaddes

639. **seni:**-*i*
Matla 126
Mısra: **2**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Maye-i şefḳat idüp melceʾ-i ümmet itmiş
Ḥaḳ Teʿālā seni ʿālemlere raḥmet itmiş

640. **saña:**-*a*
Matla 129
Mısra: **1**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ne ʿaceb şām ü seḥer ḳulluġum itsem saña ʿarż
Farżdur ümmetüñe ṣıdḳ-ı ʿubūdiyyet farż

641. **seni:**-*i*
Matla 133
Mısra: **2**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
İdüp ḳadr ü cāh-ı şefāʿatle erfaʿ
Seni ḳıldı mevlā şefīʿ u müşeffaʿ

642. **senüñ:**-*üñ*
Matla 142
Mısra: **2**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ḳalmadı ṣabrı görüp tābiş-i vech-i ḥüsnüñ
Şemʿ-i meclis bu gice āteşüñe yandı senüñ

643. **senüñ:**-*üñ*
Matla 145
Mısra: **1**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Cismüñe gerçi taʿalluḳ gösterür ammā senüñ
Ya ḳalur ayaḳda ya başdan çıḳar pīrāhenüñ

644. **saña:**-*a*
Matla 165
Mısra: **1**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Didüm ol yāre saña bir ʿabd-i kemterdür bu dil
Didi yüz biñ nāz ile ol şāh-ı ḥüsnüm kim degül

645. **sen:**
Matla 174
Mısra: **2**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Māh-rūlarla donandı yine ṣaḥn-ı ʿālem
N'eylesün sen de baḳ inṣāf ile zāhid ādem

646. **saña:**-*a*
Matla 175
Mısra: **1**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Saña ʿāṣıḳ olanuñ ʿāṣıḳ-ı efkendesiyem
Kim saña bende ola anuñ bendesiyem

647. **saña:**-*a*
Matla 175
Mısra: **2**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Saña ʿāṣıḳ olanuñ ʿāṣıḳ-ı efkendesiyem
Kim saña bende ola anuñ bendesiyem

648. **seni:**-*i*
Matla 176
Mısra: **1**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Seni gördükçe āh ider cānum
Āh ammā ne āh sulṭānum

649. **saña:**-*a*
Matla 179
Mısra: **2**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Aḥcār iderdi saña ṣalāt ile iḥtirām
Ṭaşdan beterdür ol ki saña itmeye selām

650. **senüñ:**-*üñ*
Matla 188
Mısra: **2**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Yüz virürsin varup āyīneye ey sīm-beden
Gör ne söyler ol iki yüzli senüñ arduñdan

651. **sende:**-*de*
Matla 194
Mısra: **1**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sende yoḳ niyyet-i luṭf u iḥsān
Yoḳ yere baḫt idersin bühtān

652. **sen:**
Matla 203
Mısra: **2**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ehl-i ʿışḳuñ leẕẕetinden zāhidā maḥrūmsın
Sen hevā-yı ʿışḳı bilmezsin daḫi maʿṣūmsın

653. **sen:**
Matla 204
Mısra: **2**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Var mıdur mihr-i cihān-ārāda bu vech-i ḥasen
Māh-ı tābānum naẓar ḳıl işte ḫūrşīd işte sen

654. **sensin:**-*sin*
Matla 212
Mısra: **2**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
N'ola ḳadrüñ senüñ ʿālī ise aʿlādan ednādan
Ġaraż sensin eyā Maḥbūb-ı Ḥaḳ remz-i evednāda

655. **senüñ:**-*üñ*
Matla 212
Mısra: **1**

" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
N'ola ḳadrüñ senüñ ʿālī ise aʿlādan ednādan
Ġaraż sensin eyā Maḥbūb-ı Ḥaḳ remz-i evednāda

656. **saña:**-*a*
Matla 215
Mısra: **1**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Budur vird-i zebānum saña her ḥīn
-

657. **sen:**
Matla 217
Mısra: **2**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Kūyında görüp bendesin ol şūḫ-ı cefā-fen
Biñ şīve ile didi unutma burayı sen

658. **sensüñ:**-*sün*
Matla 223
Mısra: **1**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ḥasret-i ḫāk-i reḥüñle sensüñ ey nūr-ı İlāh
Atılur ṭāḳ-ı felekden yere ḫūrşīd ile māh

659. **seni:**-*i*
Matla 226
Mısra: **1**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Seni beñzer dimem ol şūḫ-ı cefā-āyīne
Ḳāʾilem ben naẓar erbābına ey āyīne

660. **saña:**-*a*
Matla 231
Mısra: **1**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ne ḳadar mücrim isem ben saña oldum bende
Ḳıl şefāʿat kerem it itme beni şermende

661. **senüñle:**-*üñ, -le*
Matla 239
Mısra: **1**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Senüñle iftiḫār eyler iken dünyāda ʿuḳbāda
Beni itme ḫacel ey kān-ı şefḳat rūz-ı ferdāda

662. **sen:**
Matla 246
Mısra: **1**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Zamān-ı yaḫda çıḳmaz şanma sen ol ṭıfl-ı mümtāzı
Daḫi şimdi ḳayar oldı o māhuñ eşheb-i nāzı

663. **sen:**
Matla 261
Mısra: **2**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Bī-ʿiważ eyledüñ īmān ile teşrīf beni
Sen zevālinden emīn it meded ey Rabb-i Ġanī

664. **saña:**-*a*
Matla 267
Mısra: **2**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Kendiye mesken iderse ne ʿaceb hāmūnı
Saña ʿāḳıl diyü medḥ eylemezem Mecnūnı

665. **senüñ:**-*üñ*
Muamma 2
Mısra: **2**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ele alduḳça anı ġamze-i şūriş-fikenüñ
Ḫūn-ı dil żāhir olur tīr-i kemānuñda senüñ

666. **sen:**
Murabba 1
Mısra: **11**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Fenādur cümle sen Bāḳī ʿİnāyet eyle yā mevlā

667. **sen:**
Murabba 1
Mısra: **15**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sen eyle fażluña fāʾiz ʿİnāyet eyle yā mevlā

668. **senden:**-*den*
Murabba 1
Mısra: **7**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Budur senden recā muṭlaḳ ʿİnāyet eyle yā mevlā

669. **senden:**-*den*
Murabba 1
Mısra: **25**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ḳula senden olur çāre Ḳoma maḥşerde āvāre

670. **sensin:**-*sin*
Murabba 1
Mısra: **1**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Bizüm maʿbūdumuz sensin ʿİnāyet eyle yā mevlā

671. **sensin:**-*sin*
Murabba 1
Mısra: **3**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ezel maḳṣūdumuz sensin ʿİnāyet eyle yā mevlā

672. **senüñdür:**-*üñ, -dür*
Murabba 1
Mısra: **19**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Senüñdür ḳuvvet ü ḳudret ʿİnāyet eyle yā mevlā

673. **sen:**
Murabba 2
Mısra: **5**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sen olduñ Evvel ü Āḫir
Sen olduñ Bāṭın u Ẓāhir

674. **sen:**
Murabba 2
Mısra: **6**

" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sen olduñ Evvel ü Āḫir
Sen olduñ Bāṭın u Ẓāhir

675. **sen:**
Murabba 2
Mısra: **7**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sen olduñ Ḳādir ü Ḳāhir
Meded senden meded mevlā

676. **sen:**
Murabba 2
Mısra: **13**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sen ol Ḫallāḳ-ı ʿālemsin
Ḫudāvend-i Muʿaẓẓamsın

677. **sen:**
Murabba 2
Mısra: **35**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Beni ʿafv eyle sen ferdā
Meded senden meded mevlā

678. **senden:**-*den*
Murabba 2
Mısra: **2**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Kerīm-i ẕü'l-ʿaṭā sensin
Meded senden meded mevlā

679. **senden:**-*den*
Murabba 2
Mısra: **4**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
ʿAẓīmü'l-Kibriyā sensin
Meded senden meded mevlā

680. **senden:**-*den*
Murabba 2
Mısra: **8**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sen olduñ Ḳādir ü Ḳāhir
Meded senden meded mevlā

681. **senden:**-*den*
Murabba 2
Mısra: **12**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Şerīküñ yoḳ naẓīrüñ yoḳ
Meded senden meded mevlā

682. **senden:**-*den*
Murabba 2
Mısra: **16**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ḳula ekremsin erḥamsın
Meded senden meded mevlā

683. **senden:**-*den*
Murabba 2
Mısra: **20**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Reh-i maḳṣūdı āsān it
Meded senden meded mevlā

684. **senden:**-*den*
Murabba 2
Mısra: **24**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
ʿİbāda şāmil iḥsānuñ
Meded senden meded mevlā

685. **senden:**-*den*
Murabba 2
Mısra: **28**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Cenāb-ı pāküñe maʿlūm
Meded senden meded mevlā

686. **senden:**-*den*
Murabba 2
Mısra: **32**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Beni şād eyle raḥmetle
Meded senden meded mevlā

687. **senden:**-*den*
Murabba 2
Mısra: **36**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Beni ʿafv eyle sen ferdā
Meded senden meded mevlā

688. **sensin:**-*sin*
Murabba 2
Mısra: **1**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Kerīm-i ẕü'l-ʿaṭā sensin
Meded senden meded mevlā

689. **sensin:**-*sin*
Murabba 2
Mısra: **3**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
ʿAẓīmü'l-Kibriyā sensin
Meded senden meded mevlā

690. **sensin:**-*sin*
Murabba 2
Mısra: **9**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Eḥad sensin naṣīrüñ yoḳ
Ṣamed sensin vezīrüñ yoḳ

691. **sensin:**-*sin*
Murabba 2
Mısra: **10**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Eḥad sensin naṣīrüñ yoḳ
Ṣamed sensin vezīrüñ yoḳ

692. **seni:**-*i*
Murabba 3
Mısra: **10**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Eger lāl ü eger gūyā
Seni tesbīḥ ider eşyā

693. **sensin:**-*sin*
Murabba 3
Mısra: **1**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ḫudā-yı ins ü cān sensin
Meded eyle meded mevlā

694. **sensin:**-*sin*
Murabba 3
Mısra: **3**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ḫudāvend-i cihān sensin
Meded eyle meded mevlā

695. **sen:**
Murabba 6
Mısra: **19**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Luṭfuñla eyle sen ʿilāc
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

696. **sen:**
Murabba 6
Mısra: **98**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
ʿİşyān ile maʿrūf ben
Ġufrān ile mevṣūf sen

697. **sen:**
Murabba 6
Mısra: **107**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sen raḥmet eyle yā ilāh
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

698. **sensin:**-*sin*
Murabba 6
Mısra: **93**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sensin muʿīn ü nāṣırum
Dānā-yı sırr u ẓāhirüm

699. **sensin:**-*sin*
Murabba 6
Mısra: **46**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
ʿAfv ü keremle her nefes
Maẓlūma sensin dād-res

700. **senüñ:**-*üñ*
Murabba 6
Mısra: **2**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ey fāṭır-ı arż u semā
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

701. **senüñ:**-*üñ*
Murabba 6
Mısra: **2**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ey fāṭır-ı arż u semā
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

702. **senüñ:**-*üñ*
Murabba 6
Mısra: **4**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Luṭfuñla ʿālem pür-nemā
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

703. **senüñ:**-*üñ*
Murabba 6
Mısra: **4**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Luṭfuñla ʿālem pür-nemā
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

704. **senüñ:**-*üñ*
Murabba 6
Mısra: **8**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Arż u semā vü rūz u şeb
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

705. **senüñ:**-*üñ*
Murabba 6
Mısra: **8**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Arż u semā vü rūz u şeb
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

706. **senüñ:**-*üñ*
Murabba 6
Mısra: **12**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ey Ḳādir-i ʿālī-ṣıfāt
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

707. **senüñ:**-*üñ*
Murabba 6
Mısra: **12**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ey Ḳādir-i ʿālī-ṣıfāt
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

708. **senüñ:**-*üñ*
Murabba 6
Mısra: **16**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ey Rabb-i Raḥmān el-ġıyāṣ
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

709. **senüñ:**-*üñ*
Murabba 6
Mısra: **16**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ey Rabb-i Raḥmān el-ġıyāṣ
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

710. **senüñ:**-*üñ*
Murabba 6
Mısra: **20**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Luṭfuñla eyle sen ʿilāc
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

711. **senüñ:**-*üñ*
Murabba 6
Mısra: **20**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Luṭfuñla eyle sen ʿilāc
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

712. **senüñ:**-*üñ*
Murabba 6
Mısra: **24**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Gelsün derūna inşirāḥ
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

713. **senüñ:**-*üñ*
Murabba 6
Mısra: **24**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Gelsün derūna inşirāḥ
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

714. **senüñ:**-*üñ*
Murabba 6
Mısra: **28**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Tengī-i dil bulsun ferāḫ
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

715. **senüñ:**-*üñ*
Murabba 6
Mısra: **28**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Tengī-i dil bulsun ferāḫ
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

716. **senüñ:**-*üñ*
Murabba 6
Mısra: **32**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Yoḳ fażluña hīç ḥadd ü ʿad
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

717. **senüñ:**-*üñ*
Murabba 6
Mısra: **32**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.

Yoḳ faẕluña hīç ḥadd ü ʿad
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

718. **senüñ:**-*üñ*
Murabba 6
Mısra: **36**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Bir neşve kim cāndan eleẕ
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

719. **senüñ:**-*üñ*
Murabba 6
Mısra: **36**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Bir neşve kim cāndan eleẕ
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

720. **senüñ:**-*üñ*
Murabba 6
Mısra: **40**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Hep ẕātuñı tesbīḥ ider
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

721. **senüñ:**-*üñ*
Murabba 6
Mısra: **40**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Hep ẕātuñı tesbīḥ ider
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

722. **senüñ:**-*üñ*
Murabba 6
Mısra: **44**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ġufrānuña āmādeyüz
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

723. **senüñ:**-*üñ*
Murabba 6
Mısra: **44**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ġufrānuña āmādeyüz
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

724. **senüñ:**-*üñ*
Murabba 6
Mısra: **48**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Virdim budur Allāh bes
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

725. **senüñ:**-*üñ*
Murabba 6
Mısra: **48**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Virdim budur Allāh bes
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

726. **senüñ:**-*üñ*
Murabba 6
Mısra: **52**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Kimisi ḥayretle ḫamūş
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

727. **senüñ:**-*üñ*
Murabba 6
Mısra: **52**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Kimisi ḥayretle ḫamūş
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

728. **senüñ:**-*üñ*
Murabba 6
Mısra: **56**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Eyle ʿavāyıḳdan ḫalāṣ
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

729. **senüñ:**-*üñ*
Murabba 6
Mısra: **56**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Eyle ʿavāyıḳdan ḫalāṣ
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

730. **senüñ:**-*üñ*
Murabba 6
Mısra: **60**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Birr ü nevālüñdür ġaraż
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

731. **senüñ:**-*üñ*
Murabba 6
Mısra: **60**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Birr ü nevālüñdür ġaraż
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

732. **senüñ:**-*üñ*
Murabba 6
Mısra: **64**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Bulsun sürūr u inbisāṭ
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

733. **senüñ:**-*üñ*
Murabba 6
Mısra: **64**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Bulsun sürūr u inbisāṭ
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

734. **senüñ:**-*üñ*
Murabba 6
Mısra: **68**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Kesb eylesün merdāne ḥaẕ
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

735. **senüñ:**-*üñ*
Murabba 6
Mısra: **68**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Kesb eylesün merdāne ḥaẕ
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

736. **senüñ:**-*üñ*
Murabba 6
Mısra: **72**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
ʿİlm ile bir olmaz simāʿ
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

737. **senüñ:**-*üñ*
Murabba 6
Mısra: **72**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
ʿİlm ile bir olmaz simāʿ
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

738. **senüñ:**-*üñ*
Murabba 6
Mısra: **76**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Cān ü cihāndan vir ferāġ
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

739. **senüñ:**-*üñ*
Murabba 6

Mısra: **76**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Cān ü cihāndan vir ferāġ
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

740. **senüñ:**-*üñ*
Murabba 6
Mısra: **80**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Olsun derūn genc-i tuḥaf
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

741. **senüñ:**-*üñ*
Murabba 6
Mısra: **80**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Olsun derūn genc-i tuḥaf
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

742. **senüñ:**-*üñ*
Murabba 6
Mısra: **84**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
İḥsānuña eyle ḥaḳīḳ
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

743. **senüñ:**-*üñ*
Murabba 6
Mısra: **84**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
İḥsānuña eyle ḥaḳīḳ
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

744. **senüñ:**-*üñ*
Murabba 6
Mısra: **88**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Mümkin mi fehm-i ḥikmetüñ
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

745. **senüñ:**-*üñ*
Murabba 6
Mısra: **88**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Mümkin mi fehm-i ḥikmetüñ
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

746. **senüñ:**-*üñ*
Murabba 6
Mısra: **92**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ṣunʿuñda ʿālem deng ü lāl
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

747. **senüñ:**-*üñ*
Murabba 6
Mısra: **92**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ṣunʿuñda ʿālem deng ü lāl
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

748. **senüñ:**-*üñ*
Murabba 6
Mısra: **96**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ṣād eyle maḥzūn ḫāṭırum
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

749. **senüñ:**-*üñ*
Murabba 6
Mısra: **96**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ṣād eyle maḥzūn ḫāṭırum
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

750. **senüñ:**-*üñ*
Murabba 6
Mısra: **100**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ey vāḳıf-ı sırr u ʿalen
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

751. **senüñ:**-*üñ*
Murabba 6
Mısra: **100**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ey vāḳıf-ı sırr u ʿalen
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

752. **senüñ:**-*üñ*
Murabba 6
Mısra: **104**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Dil luṭfuñ eyler cüstücū
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

753. **senüñ:**-*üñ*
Murabba 6
Mısra: **104**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Dil luṭfuñ eyler cüstücū
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

754. **senüñ:**-*üñ*
Murabba 6
Mısra: **108**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sen raḥmet eyle yā ilāh
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

755. **senüñ:**-*üñ*
Murabba 6
Mısra: **108**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sen raḥmet eyle yā ilāh
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

756. **senüñ:**-*üñ*
Murabba 6
Mısra: **112**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Yoḳ dergeh-i cūduñda lā
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

757. **senüñ:**-*üñ*
Murabba 6
Mısra: **112**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Yoḳ dergeh-i cūduñda lā
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

758. **senüñ:**-*üñ*
Murabba 6
Mısra: **116**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Redd itme ol şermendeyi
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

759. **senüñ:**-*üñ*
Murabba 6
Mısra: **116**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Redd itme ol şermendeyi
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

760. **saña:**-*a*
Murabba 7
Mısra: **21**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Fedā olsun saña cānum
Yüzime urma ʿiṣyānum

761. **saña:**-*a*
Murabba 8
Mısra: **19**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Dir idi eşcār ü aḥcār eyleyüp ʿizzet saña
Eş-ṣalātü ve's-selām ey faḫr-ı ʿālem es-selām

762. **saña:**-*a*
Murabba 8
Mısra: **27**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ḳabrüm üstünde disünler kim Naḥīfīden saña
Eş-ṣalātü ve's-selām ey faḫr-ı ʿālem es-selām

763. **senüñ:**-*üñ*
Murabba 8
Mısra: **18**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ḳanda ʿazm itsen eyā sulṭān-ı mülk-i ışṭıfā
Faḫr iderdi ḫāk-i pāyüñle senüñ arż u semā

764. **saña:**-*a*
Murabba 9
Mısra: **3**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Saña lāyıḳ ʿamel yoḳdur
Sen iḥsān eyle yā Allāh

765. **saña:**-*a*
Murabba 9
Mısra: **17**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Saña lāyıḳ ne var bende
Menem cürm ile nālende

766. **seni:**-*i*
Murabba 9
Mısra: **6**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Lisān-ı ḥāl ile her dem
Seni temcīd ider ʿālem

767. **sensin:**-*sin*
Murabba 9
Mısra: **7**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ki sensin erḥam ü ekrem
Sen iḥsān eyle yā Allāh

768. **sensin:**-*sin*
Murabba 9
Mısra: **13**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Çü sensin Ḳādir ü ʿĀlim
Bilürsin cümle aḥvālüm

769. **senüñ:**-*üñ*
Murabba 9
Mısra: **23**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Şerīküñ yoḳ senüñ ḫāṣā
Sen iḥsān eyle yā Allāh

770. **senüñdür:**-*üñ, -dür*
Murabba 9
Mısra: **27**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Senüñdür ḥükm bī-ʿillet
Sen iḥsān eyle yā Allāh

771. **senden:**-*den*
Murabba 10
Mısra: **7**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Budur senden recāmuz şimdi her gāh
ʿİbād-ı Müslimīne nuṣret eyle

772. **senden:**-*den*
Murabba 10
Mısra: **25**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Efendüm senden olmazsa ʿināyet
Kim itsün ḳullara ʿavn ü ʿināyet

773. **sensin:**-*sin*
Murabba 10
Mısra: **17**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Çü sensin pādişehler pādişāhı
Ḳapuñdur ḳullaruñ cāy ü penāhı

774. **senüñdür:**-*üñ, -dür*
Murabba 10
Mısra: **11**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Senüñdür dīn-i İslām eyle şefḳat
ʿİbād-ı Müslimīne nuṣret eyle

775. **sen:**
Murabba 11
Mısra: **15**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Saʿādet nūrı sensin sen
Şefāʿat yā Resūla'llāh

776. **sensin:**-*sin*
Murabba 11
Mısra: **15**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Saʿādet nūrı sensin sen
Şefāʿat yā Resūla'llāh

777. **saña:**-*a*
Murabba 12
Mısra: **2**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sensin evc-i risāletüñ māhı
Cān fedā saña yā Resūla'llāh

778. **saña:**-*a*
Murabba 12
Mısra: **4**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sensin ümmetlerüñ şehenşāhı
Cān fedā saña yā Resūla'llāh

779. **saña:**-*a*
Murabba 12
Mısra: **8**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Cümle maḫlūḳa pīşvā sensin
Cān fedā saña yā Resūla'llāh

780. **saña:**-*a*
Murabba 12
Mısra: **12**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.

Dil giriftār-ı dām-ı ḥayretdür
Cān fedā saña yā Resūla'llāh

781. **saña:**-*a*
Murabba 12
Mısra: **16**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Cümle varum yoluñda ḫāk olsun
Cān fedā saña yā Resūla'llāh

782. **saña:**-*a*
Murabba 12
Mısra: **20**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ḳıl şefāʿat Naḥīfī-i zāra
Cān fedā saña yā Resūla'llāh

783. **sensin:**-*sin*
Murabba 12
Mısra: **1**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sensin evc-i risāletüñ māhı
Cān fedā saña yā Resūla'llāh

784. **sensin:**-*sin*
Murabba 12
Mısra: **3**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sensin ümmetlerüñ şehenşāhı
Cān fedā saña yā Resūla'llāh

785. **sensin:**-*sin*
Murabba 12
Mısra: **5**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ġonçe-i gülşen-i ṣafā sensin
Gevher-i baḥr-ı ışṭıfā sensin

786. **sensin:**-*sin*
Murabba 12
Mısra: **6**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ġonçe-i gülşen-i ṣafā sensin
Gevher-i baḥr-ı ışṭıfā sensin

787. **sensin:**-*sin*
Murabba 12
Mısra: **7**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Cümle maḫlūḳa pīşvā sensin
Cān fedā saña yā Resūla'llāh

788. **sensin:**-*sin*
Murabba 13
Mısra: **21**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Cihāna reh-nümā sensin
ʿUṣāta mültecā sensin

789. **sensin:**-*sin*
Murabba 13
Mısra: **22**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Cihāna reh-nümā sensin
ʿUṣāta mültecā sensin

790. **sensin:**-*sin*
Murabba 13
Mısra: **23**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ḥabīb-i Kibriyā sensin
Şefāʿat yā Resūla'llāh

791. **sensin:**-*sin*
Rübai 5
Mısra: **4**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ben şükr ü ṣenāya yine ḳādir degülem
Sensin saña şāyeste ṣenāya dānā

792. **sen:**
Rübai 6
Mısra: **4**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Luṭf it baña bī-vāsıṭa-i ẕell-i ṭaleb
Maḳṣūdumı fażluñla sen eyle iʿṭā

793. **sen:**
Rübai 12
Mısra: **4**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Baş egmezem eflāke saña ḥamd olsun
itdüñ beni sen pādişeh-i istiġnā

794. **sen:**
Rübai 13
Mısra: **1**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sensin sen İlāhī o Kerīm ü Mevlā
Cūyende-i iḥsānuñ içün yoḳdur lā

795. **sensin:**-*sin*
Rübai 13
Mısra: **1**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sensin sen İlāhī o Kerīm ü Mevlā
Cūyende-i iḥsānuñ içün yoḳdur lā

796. **sen:**
Rübai 14
Mısra: **4**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
ʿAvn ü mededüñ ḥıfẓ u emānuñ yā Rab
Sen bedreḳa-i ḫayr-ı ṭarīḳ eyle baña

797. **seni:**-*i*
Rübai 15
Mısra: **2**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Yüz biñ yıl idüp āyet-i ḳadrüñ imlā
İtsem seni vaṣf itmede biñ dürlü edā

798. **senüñ:**-*üñ*
Rübai 18
Mısra: **3**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Bāḥr-i kef-i iḥsānuña nisbetle senüñ
Bir ḳaṭre-i kemter bile olmaz deryā

799. **sen:**
Rübai 20
Mısra: **3**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sen öyle Kerīmsin ki itdükde murād

Bir ẕerreye ḫūrşīdi idersin iʿṭā

800. **senüñdür:**-*üñ, -dür*
Rübai 20
Mısra: **1**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Allāh senüñdür kerem ü fażl u ʿaṭā
Aġyārdan ümmīd-i ʿaṭā ʿayn-ı ḫaṭā

801. **sen:**
Rübai 21
Mısra: **4**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Teʾḫīr-i ḥuṣūlinde niçe ḥikmet var
Sen itme ṣaḳın ẓann-ı ḫilāf ile ḫaṭā

802. **seni:**-*i*
Rübai 22
Mısra: **1**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Şāhā seni Ḫallāḳ-ı bedīʿu'l-eşyā
Luṭf u kerem ü ʿafv ile ḳılmış inşā

803. **senüñ:**-*üñ*
Rübai 43
Mısra: **2**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ey münʿim-i bī-ʿillet olan bār-ı Ḫudā
Muḫtāc senüñ luṭfuña sulṭān u gedā

804. **sen:**
Rübai 44
Mısra: **2**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Yā Rab beşeriyyetle ben itdükçe ḫaṭā
Sen rızḳumı fażluñ ile itdün iʿṭā

805. **senden:**-*den*
Rübai 44
Mısra: **3**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Senden benüm ey Rabb-i Ġafūr u Ġaffār
Hep gördigim iḥsān u kerem fażl u ʿaṭā

806. **sendendür:**-*den, -dür*
Rübai 46
Mısra: **3**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sendendür eyā Ḳādir ü Vehhāb-ı Kerīm
Medyūna edā merdüm-i bīmāra devā

807. **seni:**-*i*
Rübai 47
Mısra: **3**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Bir gün ecel eyler seni esfelde mekīn
İtseñ ne ḳadar kibr ile iʿlā-yı binā

808. **senden:**-*den*
Rübai 51
Mısra: **4**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Her kārumı ḳıl vāsıṭa-i ḥüsn-i rıżā
Tevfīḳ-ı rıżādur baña senden maṭlūb

809. **senden:**-*den*
Rübai 53
Mısra: **1**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Her maṭlabını senden ider bende ṭaleb
Tevfīḳuñ ile ḥāṣıl olur her maṭlab

810. **sen:**
Rübai 54
Mısra: **3**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sen aḥsen-i taḳvīm ile maḫlūḳ olduñ
İmdi yüri aḫlāḳuñı eyle tehẕīb

811. **sensin:**-*sin*
Rübai 59
Mısra: **1**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sensin daḥi yoḳ ġayrı penāhum yā Rab
Maḳṣūdum u maʿbūdum ilāhum yā Rab

812. **sen:**
Rübai 60
Mısra: **1**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Āmālümi sen eyle muḥaḳḳaḳ yā Rab
Ḳıl ẓannumı ṣādıḳ vü muṣaddaḳ yā Rab

813. **senüñ:**-*üñ*
Rübai 63
Mısra: **3**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Bī-şübhe senüñ ẕāt-ı şeref-sāzuñdur
Maḳbūl-i Ḫudā pādişeh-i kişver-i ḳurb

814. **sen:**
Rübai 64
Mısra: **3**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sen Nūr u Bedīʿ u Ẓāhir ü Bāṭınsın
Esrār u ḫafā yā saña ẓāhir yā Rab

815. **sensin:**-*sin*
Rübai 64
Mısra: **2**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Yoḳ saña ne evvel ü ne āḫir yā Rab
Sensin ne murāduñ olsa Ḳādir yā Rab

816. **sen:**
Rübai 66
Mısra: **3**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ḫālüm saña maʿlūm baña sen meded it
Ey vāḳıf-ı sırr u ʿalem ü ʿālim-i ġayb

817. **senüñ:**-*üñ*
Rübai 68
Mısra: **1**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Maḫlūḳ senüñ
muġtenimüñdür yā Rab
Müstaġrıḳ-ı luṭf u
niʿamuñdur yā Rab

818. **sen:**
Rübai 80
Mısra: **4**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Cürmüm ne ḳadar bī-ḥadd ü
pāyān ise de
Ben müẕnibe sen raḥmet-i
bī-pāyān it

819. **sen:**
Rübai 83
Mısra: **4**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Yoḳ çāre baña ġayrdan ey
Rabb-i Kerīm
Derd-i dil-i bīmāruma sen
dermān it

820. **senüñdür:**-*üñ, -dür*
Rübai 84
Mısra: **4**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Fermānuña ser-beste ser-ā-
ser ʿālem
Ey Ḳādir ü Ḳayyūm
senüñdür ḳuvvet

821. **sen:**
Rübai 88
Mısra: **3**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Yaʿnī beni sen şirk-i ḫafīden
ṣaḳla
Ḳıl ṣıdḳumı feyż-yāb-ı
cezm-i vaḥdet

822. **sen:**
Rübai 92
Mısra: **2**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ben eylemedüm ḳulluġa
lāyıḳ ḫidmet
Sen ḳıl kerem ü şānuña lāyıḳ
raḥmet

823. **senden:**-*den*
Rübai 92
Mısra: **4**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Benden niçe biñ şerm ile
ʿöẕr-i taḳṣīr
Senden baña hemvāre ʿaṭā
vü niʿmet

824. **sensin:**-*sin*
Rübai 93
Mısra: **4**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Dādār-ı cihān itdi kelāmında
beyān
Ser cümle bu ʿālemlere
sensin raḥmet

825. **senüñ:**-*üñ*
Rübai 96
Mısra: **3**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Maḫṣūṣ senüñ ẕātuña bī-
şirket-i ġayr
Evṣāf-ı celāl ü kibriyā vü
ʿaẓamet

826. **sen:**
Rübai 97
Mısra: **4**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Maḥfūẓ ḳılup zīġ u ḫalelden
yā Rab
Sen ḳalbümi dīnüñ üzre eyle
teṣbīt

827. **sensin:**-*sin*
Rübai 97
Mısra: **1**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sensin Ṣamed ü Kebīr ü
Rezzāḳ u Muḳīt
Sensin Eḥad ü Ḳādir ü
Muḥyī vü Mümīt

828. **sensin:**-*sin*
Rübai 97
Mısra: **2**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sensin Ṣamed ü Kebīr ü
Rezzāḳ u Muḳīt
Sensin Eḥad ü Ḳādir ü
Muḥyī vü Mümīt

829. **sen:**
Rübai 99
Mısra: **1**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Yā Rab dil-i vīrānemi sen
maʿmūr it
Maḥzūn u belā-keş ḳuluñam
mesrūr it

830. **sen:**
Rübai 100
Mısra: **4**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Her kārımuzı İlāhī iḥsānuñ
ile
Sen kendi rıżā-yı pāküñe
tevfīḳ it

831. **sen:**
Rübai 110
Mısra: **3**
İkinci tekil şahıs zamiri. II Birinci "Sen" zamirinin anlamını kuvvetlendirmek amacıyla kullanılmıştır.
Sensin sen o ser-māye-i
raḥmet ki ezel
Ḥaḳḳ itdi seni cümle cihāna
mebʿūṯ

832. **seni:**-*i*
Rübai 110
Mısra: **4**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sensin sen o ser-māye-i
raḥmet ki ezel
Ḥaḳḳ itdi seni cümle cihāna
mebʿūṯ

833. **sensin:**-*sin*
Rübai 110
Mısra: **3**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sensin sen o ser-māye-i
raḥmet ki ezel
Ḥaḳḳ itdi seni cümle cihāna
mebʿūṯ

834. **senden:**-*den*
Rübai 116
Mısra: **3**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Senden olmaz şāh u gedā müstaġnī
Muḥtāc senüñ fażluña ʿālem muḥtāc

835. **senüñ:**-*üñ*
Rübai 116
Mısra: **4**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Senden olmaz şāh u gedā müstaġnī
Muḥtāc senüñ fażluña ʿālem muḥtāc

836. **sen:**
Rübai 122
Mısra: **3**
İkinci tekil şahıs zamiri. II Birinci "Sen" zamirinin anlamını kuvvetlendirmek amacıyla kullanılmıştır.
Sensin sen o Fettāh-ı ʿAẕīmü'l-iḥsān
Bāb-ı keremüñ ḳullara dāʾim meftūḥ

837. **sensin:**-*sin*
Rübai 122
Mısra: **3**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sensin sen o Fettāh-ı ʿAẕīmü'l-iḥsān
Bāb-ı keremüñ ḳullara dāʾim meftūḥ

838. **senüñ:**-*üñ*
Rübai 131
Mısra: **4**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Encüm degül ey nūr-ı Ḫudā şükrāna
Bezl oldı senüñ yoluña sermāye-i çarḫ

839. **senüñ:**-*üñ*
Rübai 136
Mısra: **3**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Vābeste senüñ fażluña teshīl-i umūr
Mevḳūf senüñ luṭfuña teysīr-i murād

840. **senüñ:**-*üñ*
Rübai 136
Mısra: **4**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Vābeste senüñ fażluña teshīl-i umūr
Mevḳūf senüñ luṭfuña teysīr-i murād

841. **seni:**-*i*
Rübai 137
Mısra: **4**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ḫaḳ rūḥuña teslīm ü taḥiyyetler idüp
İtsün seni mebʿūṯ-ı maḳām-ı Maḥmūd

842. **sen:**
Rübai 138
Mısra: **2**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ḫaddüm degül iken benüm ey Rabb-i Eḥad
İtdüñ beni sen ḫādim-i naʿt-i Aḥmed

843. **senüñ:**-*üñ*
Rübai 145
Mısra: **1**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Maḫṣūṣ senüñ ẕātuña īcāb-ı vücūd
Mevḳūf-ı irādetüñdür esbāb-ı vücūd

844. **sensin:**-*sin*
Rübai 146
Mısra: **2**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Yoḳ miṯl ü şerīküñ ey Ḫudāvend-i Vedūd
Ḫaḳ üzre cemīʿ-i ḫalḳa sensin maʿbūd

845. **senüñdür:**-*üñ, -dür*
Rübai 146
Mısra: **4**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Fermānuñ ile cemīʿ-i mevcūdāta
Bī-çūn ü çerā senüñdür iḥsān-ı vücūd

846. **senden:**-*den*
Rübai 154
Mısra: **3**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Senden baña olmazsa ʿināyet yā Rab
Saʿy ü ṭalebüm cümle ġam-ender-ġam olur

847. **senüñ:**-*üñ*
Rübai 158
Mısra: **3**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
levlāke levlāk lema ḫalaḳtü'l eflāḳ senüñ
Ḫāṣıyyet-i ẕāt-ı pāküñ eyler işʿār

848. **senüñ:**-*üñ*
Rübai 160
Mısra: **4**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Bī-sāye olursa n'ola ẕat-ı pāküñ
Nūr idi senüñ ẕāt-ı cihān-gīrüñ nūr

849. **senüñ:**-*üñ*
Rübai 163
Mısra: **1**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Medḥüñde senüñ ʿāciz olup cinn ü beşer
İẓhār-ı ḳuṣūr eyler iken sertā-ser

850. **senüñ:**-*üñ*
Rübai 165
Mısra: **4**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
İḫṣānuña muḥtāc ḫuṣūl-ı āmāl
Tevfīḳuña mevḳūf senüñ ḫall-i umūr

851. **sen:**
Rübai 166
Mısra: **3**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sen itme beni nevʿüme muḥtāc yā Rab
İḥsānuñ ile cümleden istiġnā vir

852. **senüñ:**-*üñ*
Rübai 170
Mısra: **1**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
ʿĀlem ki senüñ bende-i fermānuñdur
Hep maẓhar-ı iḥsān-ı firāvānuñdur

853. **senden:**-*den*
Rübai 173
Mısra: **4**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Maḫlūḳ-ı żaʿīfüñ neye ḳādir yā Rab
Senden olur iḥsān u ʿaṭā sendendür

854. **sendendür:**-*den, -dür*
Rübai 173
Mısra: **1**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Her merdüm-i bīmāra şifā sendendür
Her derd-i ciger-dūza devā sendendür

855. **sendendür:**-*den, -dür*
Rübai 173
Mısra: **2**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Her merdüm-i bīmāra şifā sendendür
Her derd-i ciger-dūza devā sendendür

856. **sendendür:**-*den, -dür*
Rübai 173
Mısra: **4**
İkinci tekil şahıs zamiri. II Birinci "Sen" zamirinin anlamını kuvvetlendirmek amacıyla kullanılmıştır.
Maḫlūḳ-ı żaʿīfüñ neye ḳādir yā Rab
Senden olur iḥsān u ʿaṭā sendendür

857. **senden:**-*den*
Rübai 174
Mısra: **4**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Gülzār-ı cihān içre nihāl-i ḫuşke
Senden irişür neşv ü nemā sendendür

858. **sendendür:**-*den, -dür*
Rübai 174
Mısra: **1**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Dil-ḫaste-i bī-tāba devā sendendür
ʿAṭşāna müdāvā-yı ʿaṭā sendendür

859. **sendendür:**-*den, -dür*
Rübai 174
Mısra: **2**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Dil-ḫaste-i bī-tāba devā sendendür
ʿAṭşāna müdāvā-yı ʿaṭā sendendür

860. **sendendür:**-*den, -dür*
Rübai 174
Mısra: **4**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Gülzār-ı cihān içre nihāl-i ḫuşke
Senden irişür neşv ü nemā sendendür

861. **sendendür:**-*den, -dür*
Rübai 175
Mısra: **1**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Her ḫaste-dile derd ü devā sendendür
Luṭf u kerem ey bār-ı Ḫudā sendendür

862. **sendendür:**-*den, -dür*
Rübai 175
Mısra: **2**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Her ḫaste-dile derd ü devā sendendür
Luṭf u kerem ey bār-ı Ḫudā sendendür

863. **sendendür:**-*den, -dür*
Rübai 175
Mısra: **4**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Kim ḳādir olur menʿ ü ʿaṭāya yā Rab
Ser-cümle hemān menʿ ü ʿaṭā sendendür

864. **sen:**
Rübai 176
Mısra: **4**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
ʿĀrif iseñ ādāb-ı ʿubūdiyyetde
Sen ḳudretüñ olduḳça hemāñ itme ḳuṣūr

865. **seni:**-*i*
Rübai 194
Mısra: **2**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Bir vāḳıʿa gördüm ki ʿaceb ḥikmetdür
Bir ḫ∨āb ki mażmūnı seni rüʾyetdür

866. **sen:**
Rübai 196
Mısra: **4**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ey Ḫāliḳ u Rezzāḳ-ı cemīʿ-i ʿālem
Sen eyle baña raḥmet ü fażluñla naẓar

867. **sen:**
Rübai 197
Mısra: **1**
İkinci tekil şahıs zamiri. II Birinci "Sen" zamirinin anlamını kuvvetlendirmek amacıyla kullanılmıştır.
Sensin sen İlāhī o Ḫudāvend-i Ḳādir
Māniʿ olamaz ḥükmüñe biñ şāh u vezīr

868. **sensin:**-*sin*
Rübai 197
Mısra: **1**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sensin sen İlāhī o Ḫudāvend-i Ḳādir
Mānīʿ olamaz ḥükmüñe biñ şāh u vezīr

869. **sensin:**-*sin*
Rübai 197
Mısra: **3**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Maʿbūd-ı eḥad Mālik-i ʿālem sensin
Yoḳdur saña ḥāşā ne şebīh ü ne naẓīr

870. **sen:**
Rübai 199
Mısra: **3**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sen ʿaczime ıżṭırāruma aʿlemsin
Ḳıl ḳudretüñ ile beni fażla maẓhar

871. **senüñ:**-*üñ*
Rübai 206
Mısra: **4**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Şāyān-ı cezā ehl-i ḥaṭā bir ḳuluñam
Fermān senüñ ey pādişeh-i bī-enbāz

872. **sen:**
Rübai 211
Mısra: **4**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ḥaḳḳ itdi beyān bedāyiʿ-i iʿcāzı
Sen şāha idüp naṣṣ-ı kerīminde rümūz

873. **senüñ:**-*üñ*
Rübai 213
Mısra: **1**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Bir cān ki senüñ yoluña ḳurbān olmaz
ʿUşşāḳ-ı ciger-ḫūna o cān cān olmaz

874. **sen:**
Rübai 215
Mısra: **3**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sen ṣabr u tevekkülde ḳuṣūr itme hemān
Ḥāşā seni Ḥaḳ kimseye muḥtāc itmez

875. **seni:**-*i*
Rübai 215
Mısra: **4**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sen ṣabr u tevekkülde ḳuṣūr itme hemān
Ḥāşā seni Ḥaḳ kimseye muḥtāc itmez

876. **seni:**-*i*
Rübai 218
Mısra: **3**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ḳādir mi seni eyleye ʿizzetde mekīn
Bir sencileyin ʿabd-i ẕelīl ü ʿāciz

877. **senüñ:**-*üñ*
Rübai 240
Mısra: **2**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ey zīb-i semāvāt ü eyā zīnet-i arż
İns ü meleke oldı senüñ ʿışḳuñ farż

878. **seni:**-*i*
Rübai 242
Mısra: **3**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
İtmez seni maḥrūm-ı icābet ḥāşā
İḫlāṣ ile eyledükde aḥvālüñi ʿarż

879. **sen:**
Rübai 257
Mısra: **1**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Yā Rab baña tevfīḳuñı sen eyle refīḳ
Ḳıl ʿişmet ü fażl ü keremüñ yār-ı şefīḳ

880. **sen:**
Rübai 257
Mısra: **4**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Bī-hūş-ı hevā-yı nefs-i bedkār oldum
Dārū-yı ʿināyetüñle sen eyle müfīḳ

881. **sen:**
Rübai 258
Mısra: **3**
İkinci tekil şahıs zamiri. II Birinci "Sen" zamirinin anlamını kuvvetlendirmek amacıyla kullanılmıştır.
Sensin sen o ḫūrşīd-i saʿādet ki senüñ
Dīdāruña biñ şevḳ ile ʿālem müştāḳ

882. **sensin:**-*sin*
Rübai 258
Mısra: **3**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sensin sen o ḫūrşīd-i saʿādet ki senüñ
Dīdāruña biñ şevḳ ile ʿālem müştāḳ

883. **senüñ:**-*üñ*
Rübai 258
Mısra: **3**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sensin sen o ḫūrşīd-i saʿādet ki senüñ
Dīdāruña biñ şevḳ ile ʿālem müştāḳ

884. **senden:**-*den*
Rübai 260
Mısra: **1**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Senden olur iḥsān ü ʿināyet muṭlaḳ
Sensin Melik ü Māliki mülküñ ancaḳ

885. **sensin:**-*sin*
Rübai 260
Mısra: **2**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Senden olur iḥsān ü ʿināyet muṭlaḳ
Sensin Melik ü Māliki mülküñ ancaḳ

886. **senden:**-*den*
Rübai 261
Mısra: **2**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
İtsem n'ola her laḥẓa recā-yı tevfīḳ
Senden olur iḥsān ʿaṭā-yı tevfīḳ

887. **sen:**
Rübai 263
Mısra: **4**
İkinci tekil şahıs zamiri. II Birinci "Sen" zamirinin anlamını kuvvetlendirmek amacıyla kullanılmıştır.
Maḥfūẓ u maṣūn it bizi baḥr ü berde
Sensin sen İlāhī çü Ḥafīẓ-i muṭlaḳ

888. **sensin:**-*sin*
Rübai 263
Mısra: **4**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Maḥfūẓ u maṣūn it bizi baḥr ü berde
Sensin sen İlāhī çü Ḥafīẓ-i muṭlaḳ

889. **senden:**-*den*
Rübai 272
Mısra: **4**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Reh-yāb olamaz ḳalbe ġam-ı nā-kāmī
Senden ki ola baña ʿaṭā-yı tevfīḳ

890. **sensin:**-*sin*
Rübai 289
Mısra: **1**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sensin o şeh-i ṣadr-nişīn-i levlāk
Kemter görinür ḳadrüñ nisbet eflāk

891. **senüñ:**-*üñ*
Rübai 289
Mısra: **4**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Raḥmetle idüp ẕātuñı Ḥaḳ müsteṣnā
Şānuñda senüñ didi -

892. **seni:**-*i*
Rübai 293
Mısra: **3**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ey Vāḥid-i muṭlaḳ seni tevḥīd eyler
Hep elsine-i ḥāli bu maḍnūʿātuñ

893. **sensin:**-*sin*
Rübai 296
Mısra: **3**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Dānende-i ẕāt-ı bī-naẓīrüñ sensin
Maḫlūḳa muḥāl fehm-i künh-i ẕātuñ

894. **sensin:**-*sin*
Rübai 297
Mısra: **4**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ḥaḳ üzre saña kimse sitāyiş idemez
Sensin yine dānende-i ẕāt-ı pāküñ

895. **sen:**
Rübai 302
Mısra: **1**
İkinci tekil şahıs zamiri. II Birinci "Sen" zamirinin anlamını kuvvetlendirmek amacıyla kullanılmıştır.
Sensin sen eyā ferd ü Ḫudāy-ı Müteʿāl
Ḫallāḳ-ı cihān Mübdiʿ-i eyyām ü leyāl

896. **senden:**-*den*
Rübai 302
Mısra: **4**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sensin şeb-i Ḳadre iden ibdāʿ-ı şeref
Senden irişür bendelere feyż-i nevāl

897. **sensin:**-*sin*
Rübai 302
Mısra: **1**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sensin sen eyā ferd ü Ḫudāy-ı Müteʿāl
Ḫallāḳ-ı cihān Mübdiʿ-i eyyām ü leyāl

898. **sensin:**-*sin*
Rübai 302
Mısra: **3**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sensin şeb-i Ḳadre iden ibdāʿ-ı şeref
Senden irişür bendelere feyż-i nevāl

899. **senden:**-*den*
Rübai 303
Mısra: **2**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ey Müʿmin-i bī-minnet ü Vehhāb ü Celīl
Senden irişür ʿāleme enʿām-ı cemīl

900. **sen:**
Rübai 304
Mısra: **1**
İkinci tekil şahıs zamiri. II Birinci "Sen" zamirinin anlamını kuvvetlendirmek amacıyla kullanılmıştır.
Sensin sen eyā Ḳādir ü Rezzāḳ u Celīl
Ḫayret-zedegān-ı ġam ü endūha delīl

901. **sensin:**-*sin*
Rübai 304
Mısra: **1**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sensin sen eyā Ḳādir ü Rezzāḳ u Celīl

Ḥayret-zedegān-ı ġam ü endūha delīl

902. **sen:**
Rübai 305
Mısra: **4**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Yoḳ edʿiyemüz gerçi ḳabūle layıḳ
Sen faẕluñ ile eyle
İlāhī maḳbūl

903. **sen:**
Rübai 310
Mısra: **2**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Esbāba teşebbüs̲le olursañ muḳbil
Esbāb-ı ḫuṣūli sen müsebbibden bil

904. **sensin:**-*sin*
Rübai 312
Mısra: **1**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sensin o Ḫudāvend-i Ḳādir ü Müteʿāl
Yoḳ ḳudretüñe ḳuvvetüñe emr-i muḥāl

905. **senüñ:**-*üñ*
Rübai 312
Mısra: **4**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sulṭān u gedā ins ü melek her ne ki var
Muḥtāc senüñ faẕluña fī-külli'l-ḥāl

906. **sen:**
Rübai 313
Mısra: **4**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ḳalmış reh-i ḫayretde ʿibād-ı ʿaceze
Bu ʿuḳdeyi ilhāmuñ ile sen ḳıl ḥal

907. **seni:**-*i*
Rübai 318
Mısra: **2**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Envāʿ-ı kemālāt ile ey faḫr-ı rusül
Ḥaḳ gülşen-i ḥüsne seni itdi bir gül

908. **sen:**
Rübai 325
Mısra: **1**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sen aʿlem iken ḥāl-i dil-i meyyālüm
Yā Rab kime ʿarż eyleyeyüm aḥvālüm

909. **senüñ:**-*üñ*
Rübai 327
Mısra: **4**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
ʿĀṣīler içün ʿināyetüñ efzūndur
Bāḳī fermān senüñ benüm sulṭānum

910. **senüñ:**-*üñ*
Rübai 328
Mısra: **3**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ümmīd senüñ faẕluñadur hep yoḫsa
Yoḳ luṭfuña iḥsānuña istiḥḳāḳum

911. **sen:**
Rübai 332
Mısra: **4**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Gördükde seni ṣabr u ḳarārum gitdi
Biñ cān ile sen māha taʿaṣṣuḳ itdüm

912. **seni:**-*i*
Rübai 332
Mısra: **3**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Gördükde seni ṣabr u ḳarārum gitdi
Biñ cān ile sen māha taʿaṣṣuḳ itdüm

913. **sende:**-*de*
Rübai 333
Mısra: **2**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Bī-çāre Naḥīfī saña n'oldı bilmem
Kim sende nümāyān görinür ṣūret-i ġam

914. **sensin:**-*sin*
Rübai 335
Mısra: **4**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Çeşmüm gibi tā böyle teġāfül itme
Sensin beni dīvāne iden hey ẓālim

915. **senüñle:**-*üñ, -le*
Rübai 338
Mısra: **4**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Aġyār ḳo reşk ile helāk olsun hep
Dünyāda hemān senüñle ben ṣaġ olayum

916. **senüñ:**-*üñ*
Rübai 357
Mısra: **1**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ben gülşen-i naʿtüñde senüñ bülbülüñem
Āşüfte-i sevdā-yı gül ü sünbülüñem

917. **sen:**
Rübai 360
Mısra: **3**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sen erḥam iken ümmete ey faḫr-ı cihān
Ḥāşā ki olam ben keremüñden maḥrūm

918. **senüñ:**-*üñ*
Rübai 362
Mısra: **3**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ammā ki senüñ mihrüñle oldum z̲erre
Bu faḫr ile hem-mertebe-i eflāküm

919. **senüñ:**-*üñ*
Rübai 366
Mısra: **3**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
İtdükçe senüñ naʿt-i şerīfüñ taḳrīr
Gūyā ki hemān maṭlaʿu'l-envār oldum

920. **sensin:**-*sin*
Rübai 369
Mısra: **4**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ancaḳ sañadur ʿarż-ı niyāzum yā Rab
Her vech ile aḥvālüme sensin ʿālim

921. **sen:**
Rübai 372
Mısra: **3**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sen her ne ki lāyıḳ göresin ben ḫāke
Yā Rab dil ü cān ile benüm maḳbūlum

922. **senden:**-*den*
Rübai 372
Mısra: **2**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sensin iden iʿṭā ṭaleb ü mesʾūlum
Senden bilürem her ne ise meʾmūlum

923. **sensin:**-*sin*
Rübai 372
Mısra: **1**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sensin iden iʿṭā ṭaleb ü mesʾūlum
Senden bilürem her ne ise meʾmūlum

924. **sen:**
Rübai 374
Mısra: **3**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sen mühtedī-i rıżā-yı pāküñ eyle
Güm-rāh ise de dil-i ḫaṭā-ālūdum

925. **sensin:**-*sin*
Rübai 374
Mısra: **1**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sensin dil ü cān ile benüm maḳṣūdum
Rabbüm kerem ü raḥmeti çoḳ maʿbūdum

926. **senden:**-*den*
Rübai 376
Mısra: **2**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Yoḳdur saña lāyıḳ ḥasenāt ü ʿamelüm
Senden kerem ü ʿafv ü ʿaṭādur emelüm

927. **senden:**-*den*
Rübai 377
Mısra: **1**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Senden bize emr oldı çün ey Rabb-i enām
Ol meḫar-ı kevneyne ṣalāt ile selām

928. **senden:**-*den*
Rübai 380
Mısra: **2**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Der-gāhuña şerm ile münācāt iderem
Senden ṭaleb-i ḳabūl-i ḥācāt iderem

929. **sensin:**-*sin*
Rübai 383
Mısra: **2**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ey ḳullarına erḥam olan maʿbūdum
Sensin iki ʿālemde benüm maḳṣūdum

930. **senüñ:**-*üñ*
Rübai 388
Mısra: **1**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Muḥtāc senüñ fażluña cinn ü ādem
Maḳhūr-ı irādetüñ cemīʿ-i ʿālem

931. **sensin:**-*sin*
Rübai 391
Mısra: **4**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
İtme ʿaẓamat zāt-ı müsemmādandur
Sensin ʿaẓm-ı ẕāt ile Rabb-i Ekrem

932. **sensin:**-*sin*
Rübai 398
Mısra: **1**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Üftādelerüñ ki dest-gīri sensin
Her bende-i ʿācizüñ naṣīri sensin

933. **sensin:**-*sin*
Rübai 398
Mısra: **2**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Üftādelerüñ ki dest-gīri sensin
Her bende-i ʿācizüñ naṣīri sensin

934. **sensin:**-*sin*
Rübai 398
Mısra: **4**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Yā Rab bu ṣuʾūnāt ü ḥudūs̱ātuñ hep
Cümle yine merciʿ ü muṣīri sensin

935. **seni:**-*i*
Rübai 399
Mısra: **3**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Baş üzre ṭutarken seni ehl-i tecrīd
Dünyā ṭalebiyle pāy-māl olma ṣaḳın

936. **senden:**-*den*
Rübai 403
Mısra: **3**

" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Senden meded olmazsa kerem olmazsa
Yā Rab neye ḳādir ola ʿāciz insān

937. **sendendür:**-*den, -dür*
Rübai 403
Mısra: **1**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sendendür İlāhī ḳula luṭf u iḥsān
Müşkiller olur ḳudretüñ ile āsān

938. **seni:**-*i*
Rübai 404
Mısra: **3**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ṣıdḳ ile ḫulūṣ ile seni bir bilürüz
Yoḳdur daḫi maʿbūdumuz illā sensin

939. **sensin:**-*sin*
Rübai 404
Mısra: **1**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Rezzāḳ-ı cihān Ḫāliḳ-i eşyā sensin
Ser-tā-be-ḳadem ʿāleme mevlā sensin

940. **sensin:**-*sin*
Rübai 404
Mısra: **2**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Rezzāḳ-ı cihān Ḫāliḳ-i eşyā sensin
Ser-tā-be-ḳadem ʿāleme mevlā sensin

941. **sensin:**-*sin*
Rübai 404
Mısra: **4**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ṣıdḳ ile ḫulūṣ ile seni bir bilürüz
Yoḳdur daḫi maʿbūdumuz illā sensin

942. **sen:**
Rübai 406
Mısra: **1**
İkinci tekil şahıs zamiri. II Birinci "Sen" zamirinin anlamını kuvvetlendirmek amacıyla kullanılmıştır.
Bir ḳaṭreyi deryā-dil iden sensin sen
Dürr ü güheri ḥāṣıl iden sensin sen

943. **sen:**
Rübai 406
Mısra: **2**
İkinci tekil şahıs zamiri. II Birinci "Sen" zamirinin anlamını kuvvetlendirmek amacıyla kullanılmıştır.
Bir ḳaṭreyi deryā-dil iden sensin sen
Dürr ü güheri ḥāṣıl iden sensin sen

944. **sen:**
Rübai 406
Mısra: **4**
İkinci tekil şahıs zamiri. II Birinci "Sen" zamirinin anlamını kuvvetlendirmek amacıyla kullanılmıştır.
Hem-çün meh-i nev nāḳış olan dilleri hep
Ḫūrşīd gibi kāmil iden sensin sen

945. **sensin:**-*sin*
Rübai 406
Mısra: **1**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Bir ḳaṭreyi deryā-dil iden sensin sen
Dürr ü güheri ḥāṣıl iden sensin sen

946. **sensin:**-*sin*
Rübai 406
Mısra: **2**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Bir ḳaṭreyi deryā-dil iden sensin sen
Dürr ü güheri ḥāṣıl iden sensin sen

947. **sensin:**-*sin*
Rübai 406
Mısra: **4**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Hem-çün meh-i nev nāḳış olan dilleri hep
Ḫūrşīd gibi kāmil iden sensin sen

948. **sen:**
Rübai 407
Mısra: **3**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sen eyle duʿāmı maẓhar-ı feyż-i ḳabūl
Ḫāṣıyyet-i ism-i aʿẓamuñ ḥaḳḳı içün

949. **sen:**
Rübai 408
Mısra: **2**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Karum ne ḳadar olmaz ise müstaḥsen
Tevvāb ü Raḥīm ü Müteʿālīsin sen

950. **sen:**
Rübai 409
Mısra: **1**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sen dād-res-i ḫaste-dilān-ı ġamsın
Hem erḥam-ı rāḥimīn ü hem ekremsin

951. **sen:**
Rübai 409
Mısra: **4**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Tedbīr-i kesāna bende yoḳdur raġbet
Luṭf it baña kim ḥālüme sen aʿlemsin

952. **sensin:**-*sin*
Rübai 411
Mısra: **1**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Cebbār ü ʿAzīz ü Mütekebbir sensin
Ḳuddūs ü Müheymin ü Muṣavvir sensin

953. **sensin:**-*sin*
Rübai 411
Mısra: **2**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Cebbār ü ʿAzīz ü
Mütekebbir sensin
Ḳuddūs ü Müheymin ü
Muṣavvir sensin

954. **sensin:**-*sin*
Rübai 411
Mısra: **4**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Yoḳ sābiḳ u lāḥiḳ ḥarem-i
ʿizzetüñe
Hādī vü Muḳaddim ü
Muʾaḫḫir sensin

955. **sensin:**-*sin*
Rübai 412
Mısra: **1**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Rabb-i Eḥad ü Vāḥid ü Ḳādir
sensin
Berr ü Ṣamed ü Bāṭın u
Ẓāhir sensin

956. **sensin:**-*sin*
Rübai 412
Mısra: **2**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Rabb-i Eḥad ü Vāḥid ü Ḳādir
sensin
Berr ü Ṣamed ü Bāṭın u
Ẓāhir sensin

957. **sensin:**-*sin*
Rübai 412
Mısra: **4**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Yoḳ evvel ü āḫirde şerīküñ
yā Rab
ʿAdl ü Ḥakem ü Evvel ü
Āḫir sensin

958. **sen:**
Rübai 414
Mısra: **1**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ben ḫaste-dile feyż-i devā
itdüñ sen
Luṭf eyledüñ iḥsāna sezā
itdüñ sen

959. **sen:**
Rübai 414
Mısra: **2**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ben ḫaste-dile feyż-i devā
itdüñ sen
Luṭf eyledüñ iḥsāna sezā
itdüñ sen

960. **sen:**
Rübai 414
Mısra: **4**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Faż̈l u kerem ü luṭfuña şāhid
bu yeter
Ben maʿṣiyet itdükçe ʿaṭā
itdüñ sen

961. **sendendür:**-*den, -dür*
Rübai 416
Mısra: **1**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sendendür İlāhī bize luṭf u
iḥsān
Maẓhar kerem ü faż̈luña cinn
ü insān

962. **sensin:**-*sin*
Rübai 418
Mısra: **2**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ey māye-i faḫr-ı enbiyā-yı
pīşīn
Sensin o felek-cenāb ü
gerdūn-temkīn

963. **sen:**
Rübai 423
Mısra: **4**
İkinci tekil şahıs zamiri. II Birinci "Sen" zamirinin anlamını kuvvetlendirmek amacıyla kullanılmıştır.
Ben ẕerreyem ammā ki eyā
Rabb-i Ḳādir
Sensin sen iden ẕerreyi mihr-
i raḫşān

964. **sensin:**-*sin*
Rübai 423
Mısra: **4**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ben ẕerreyem ammā ki eyā
Rabb-i Ḳādir
Sensin sen iden ẕerreyi mihr-
i raḫşān

965. **senüñ:**-*üñ*
Rübai 426
Mısra: **4**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Bildüm keremüñ ʿafvüñe
maġrūr oldum
Aḥvāl bu bāḳī senüñ emr ü
fermān

966. **senüñ:**-*üñ*
Rübai 427
Mısra: **4**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Geldüm der-i ġufrānuña biñ
ḫaclet ile
İḥsān senüñ ey Rabb-i
Raḥīm ü Raḥmān

967. **senüñ:**-*üñ*
Rübai 433
Mısra: **3**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Destüñden eyā şūḫ-ı cefā-kār
senüñ
Bī-çāre Naḥīfī kime feryād
itsün

968. **senüñ:**-*üñ*
Rübai 437
Mısra: **1**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Feryād senüñ ġamze-i
Tataruñdan
Ġayret-gerī-i çeşm-i siyeh-
kāruñdan

969. **sensin:**-*sin*
Rübai 440
Mısra: **1**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Rezzāḳ-ı cihān Muḳsiṭ ü
Cāmiʿ sensin
Hem Muḳtedir ü Żarr u Nāfiʿ
sensin

970. **sensin:**-*sin*
Rübai 440
Mısra: **2**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Rezzāḳ-ı cihān Muḳsiṭ ü Cāmiʿ sensin
Hem Muḳtedir ü Żarr u Nāfiʿ sensin

971. **sensin:**-*sin*
Rübai 440
Mısra: **4**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Bī-şübhe Muʿizz ü hem Müẕilsin yā Rab
Bī-reyb ü gümān Ḫāfiż Rāfiʿ sensin

972. **sensin:**-*sin*
Rübai 441
Mısra: **1**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Mevlā-yı Ṣamed Ḳādir ü Mācid sensin
Maʿbūd-ı eḥad İlāh-ı Vāḥid sensin

973. **sensin:**-*sin*
Rübai 441
Mısra: **2**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Mevlā-yı Ṣamed Ḳādir ü Mācid sensin
Maʿbūd-ı eḥad İlāh-ı Vāḥid sensin

974. **sensin:**-*sin*
Rübai 441
Mısra: **4**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Maḫfī olamaz ẕerre daḫi ʿilmüñden
ʿAllām-ı ġuyūb ġāʾib ü şāhid sensin

975. **sensin:**-*sin*
Rübai 442
Mısra: **3**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Maʿbūdı cemīʿ-i kāʾinātuñ sensin
Ṭāʿata eḥaḳ ṣenāya elyaḳ Ḥaḳsın

976. **sen:**
Rübai 443
Mısra: **1**
İkinci tekil şahıs zamiri. II Birinci "Sen" zamirinin anlamını kuvvetlendirmek amacıyla kullanılmıştır.
Maḳṣūdumı ḥāṣıl eyleyen sensin sen
Her maṭlaba vāṣıl eyleyen sensin sen

977. **sen:**
Rübai 443
Mısra: **2**
İkinci tekil şahıs zamiri. II Birinci "Sen" zamirinin anlamını kuvvetlendirmek amacıyla kullanılmıştır.
Maḳṣūdumı ḥāṣıl eyleyen sensin sen
Her maṭlaba vāṣıl eyleyen sensin sen

978. **sen:**
Rübai 443
Mısra: **4**
İkinci tekil şahıs zamiri. II Birinci "Sen" zamirinin anlamını kuvvetlendirmek amacıyla kullanılmıştır.
Faż̇l u kerem ü ʿināyetüñle yā Rab
Meʾmūluma nāʾil eyleyen sensin sen

979. **sensin:**-*sin*
Rübai 443
Mısra: **1**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Maḳṣūdumı ḥāṣıl eyleyen sensin sen
Her maṭlaba vāṣıl eyleyen sensin sen

980. **sensin:**-*sin*
Rübai 443
Mısra: **2**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Maḳṣūdumı ḥāṣıl eyleyen sensin sen
Her maṭlaba vāṣıl eyleyen sensin sen

981. **sensin:**-*sin*
Rübai 443
Mısra: **4**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Faż̇l u kerem ü ʿināyetüñle yā Rab
Meʾmūluma nāʾil eyleyen sensin sen

982. **sen:**
Rübai 444
Mısra: **1**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Her ḥāl ile sen ḳullarıña erḥamsın
Maʿbūd-ı Ġanī vü Ḳādir-i ekremsin

983. **sen:**
Rübai 444
Mısra: **4**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Yā Rab saña ʿarż̇-ı ḥāle ḥācet yoḳdur
Maḳṣūd u murādātumı sen aʿlemsin

984. **senüñle:**-*üñ, -le*
Rübai 447
Mısra: **2**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Cān ṣıdḳ u teveccüh ile āgāh olsun
Āgāhī-i dil senüñle her gāh olsun

985. **senüñle:**-*üñ, -le*
Rübai 447
Mısra: **4**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Bir mūnis-i dāʾim ile hem-dem ol kim
Tā maḥşere dek senüñle hem-rāh olsun

986. **sen:**
Rübai 449
Mısra: **2**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Yā Rab ne ümmīd itdüm ise faż̇luñdan

Eżʿāf-ı mużāʿaf baña luṭf itdüñ sen

987. **senden:**-*den*
Rübai 450
Mısra: **1**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Güm-rāhlara luṭf u hidāyet senden
Bī-çārelere fażl u ʿināyet senden

988. **senden:**-*den*
Rübai 450
Mısra: **2**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Güm-rāhlara luṭf u hidāyet senden
Bī-çārelere fażl u ʿināyet senden

989. **senden:**-*den*
Rübai 450
Mısra: **4**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Yoḳ ṭāḳatümüz bār-ı ġumūma yā Rab
Bī-ṭāḳat ü bī-ḳudrete ṭāḳat senden

990. **sen:**
Rübai 456
Mısra: **4**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Yā Rab niçe şerm ile helāk olmayayum
Sen baña ʿaṭā ben saña ʿiṣyān

991. **sen:**
Rübai 457
Mısra: **3**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ẓulmet-gede-i ġaflet olan ḳalbümi sen
Ḫūrşīd-i ʿināyetle münevver eyle

992. **sen:**
Rübai 466
Mısra: **2**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ser-dāde-i ḫ∨āb-ı ġaflet olduḳ her gāh
Ḫūrşīd-i hidāyetüñle sen ḳıl āgāh

993. **sen:**
Rübai 466
Mısra: **4**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Tedbīr-i kesān müfīd-kār olmaz hīç
Sen ḳullaruña ʿināyet it yā Allāh

994. **sensüz:**-*süz*
Rübai 474
Mısra: **3**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Allāh bilür ey şeh-i ḥüsnüm sensüz
Farḳ idemez oldum vaṭanum ġurbet ile

995. **sen:**
Rübai 475
Mısra: **4**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Āyīni budur bezm-i fenānuñ ey dōst
Ya sen baña ya ben saña eyvāh diye

996. **sen:**
Rübai 483
Mısra: **1**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Farż eyle ki sen mihr olasın ben ẕerre
Bu kevkebe-i ṭalʿata olma ġırre

997. **sende:**-*de*
Rübai 486
Mısra: **3**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Lāyıḳ mı ola sende ḳuṣūr-ı taʿẓīm
Bī-ẕevḳ-ı şuʿūr ola nidā-yı Allāh

998. **sen:**
Rübai 494
Mısra: **4**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Vir salṭanatuñ ṭālibine salṭanatı
Yā Rab baña sen ḳulluġuñ iḥsān eyle

999. **sen:**
Rübai 496
Mısra: **3**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
İtme beni muḥtāc bu nā-keslere sen
Ey bī-kes olan ḳullara erḥam Allāh

1000. **sen:**
Rübai 500
Mısra: **1**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sen mevti dem-i ḥayāta yeksān eyle
ʿĀciz ḳuluña ʿināyet iḥsān eyle

1001. **sensin:**-*sin*
Rübai 503
Mısra: **4**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Esbāba rehīn ise ḥuṣūl-ı āmāl
Esbābı daḫi sensin iden āmāde

1002. **sensin:**-*sin*
Rübai 504
Mısra: **3**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Yā Rab bilürem Māniʿ ü Muʿṭī sensin
Aġyārdan ümmīd-i ʿaṭāya tevbe

1003. **sen:**
Rübai 508
Mısra: **3**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sen baña ẓafer-yāb olamazsın zīrā
Ol faḫr-ı cihān oldı baña püşt ü penāh

1004. **seni:**-*i*
Rübai 508
Mısra: **2**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ey ehl-i ġaraż ol bu ḫaberden āgāh
Kim eylemesün ġırre seni devlet ü cāh

1005. **sen:**
Rübai 517
Mısra: **4**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ẕikrüñle lisān-ı ḳalbüm eyle gūyā
Āḫir nefesümde sen benüm yā Allāh

1006. **sen:**
Rübai 518
Mısra: **1**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Efʿālümi sen şerʿa muvāfiḳ eyle
Ādāb-ı ṭarīḳatle muṭābıḳ eyle

1007. **sen:**
Rübai 519
Mısra: **4**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ol mertebeye bende liyāḳat yoḳdur
Sen luṭf u hidāyetüñle lāyıḳ eyle

1008. **seni:**-*i*
Rübai 523
Mısra: **3**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Bir ḳul ki ola ẕikr ü devām üzre seni
Oldı aña feyż ism-i aʿẓam Allāh

1009. **sensin:**-*sin*
Rübai 526
Mısra: **4**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Biz luṭfuña şükr itmege ḳādir degülüz
Sensin yine şükre viren istiʿdādı

1010. **senüñ:**-*üñ*
Rübai 526
Mısra: **2**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Bir vech ile ey Ḥażret-i Rabb-i Hādī
Mümkin mi senüñ niʿmetüñüñ taʿdādı

1011. **seni:**-*i*
Rübai 531
Mısra: **4**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Rızḳ içün elem çekme Naḥīfī zinhār
Ol kim seni ḫalḳ itdi virür ḳısmetüñi

1012. **seni:**-*i*
Rübai 538
Mısra: **4**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sensüz gözüme şimdi görünmez ʿālem
Ey kāş seni görmemiş olsam bārī

1013. **sensüz:**-*süz*
Rübai 538
Mısra: **3**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sensüz gözüme şimdi görünmez ʿālem
Ey kāş seni görmemiş olsam bārī

1014. **sensüz:**-*süz*
Rübai 545
Mısra: **4**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Gel gel ḳademüñ ḫākini küḥl eyle baña
Sensüz gözüme görünmez oldı bir şey

1015. **sen:**
Rübai 554
Mısra: **4**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ḳıl behrever-i ʿilm-i ledünnī yā Rab
Göster baña sen ḥaḳāyıḳ-ı eşyāyı

1016. **seni:**-*i*
Rübai 558
Mısra: **1**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
İtmiş seni meşşāṭa-i sunʿ-ı ezelī
Biñ ḥüsn ile ser-cümle güzeller güzeli

1017. **senden:**-*den*
Rübai 562
Mısra: **4**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Bir ʿabd-i ġarībem ki iki ʿālemde
Yoḳ yār ü muʿīnüm daḫi senden ġayrı

1018. **sensin:**-*sin*
Rübai 563
Mısra: **2**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Mevcūd ḳılup ʿacāyib-i āfāḳı
Sensin bu ḳadar ʿavālimüñ Ḫallāḳı

1019. **saña:**-*a*
Tahmis 1
Mısra: **32**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Himmetüñ rāh-ı maḥabbetde bülend eyle bülend
Ḳudsiyān eyleye tā kim saña taḥsīn ü pesend

1020. **seni:**-*i*
Tahmis 2
Mısra: **2**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
İdüp iḥsān ü kerem ḳullara mevlā-yı Ġanī
Eyledi ʿāleme raḥmet seni ey māh seni

1021. **seni:**-*i*
Tahmis 2
Mısra: **2**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.

İdüp iḥsān ü kerem ḳullara mevlā-yı Ġanī
Eyledi ʿāleme raḥmet seni ey māh seni

1022. **seni:**-*i*
Tahmis 2
Mısra: **3**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Şād ḳıl rūz-ı cezā luṭf-ı şefāʿatla seni
-

1023. **sen:**
Tahmis 3
Mısra: **33**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Bu Naḥīfīnüñ ḳabūl it ʿözrin iḥsān eyle sen
-

1024. **saña:**-*a*
Tahmis 4
Mısra: **17**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Esbaḳ-i ḫalḳ-ı cihānsın saña ʿālem mülḥaḳ
Ḳurb-ı ḫāṣa n'ola olduñ ise şāyān ü eḥaḳ

1025. **sen:**
Tahmis 4
Mısra: **5**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Kim ola sevmeye bu ḥüsn ile sen māhveşi
Ne ʿaceb z̲āt u ṣıfat ile olursañ aḥsen

1026. **sen:**
Tahmis 4
Mısra: **9**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Türk ü Rūm u ʿAcem ü Hind bilür bunı ki sen
Hāşimsin Medenīsin ʿArabīsin Ḳureyşī

1027. **sen:**
Tahmis 4
Mısra: **29**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Sen emīre ḳul olan her ne ḳadar müdbir ise
Bende-i muḳbil olur mis̲l-i Bilāl-i Ḥabeşī

1028. **seni:**-*i*
Tahmis 4
Mısra: **7**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
İtdi Ḥaḳ ḫulḳ-ı ʿaẓīm ile seni müstaḥsen
Sensin ey faḫr-ı cihān ḫulḳı ḥasen ḫalḳı ḥasen

1029. **sensin:**-*sin*
Tahmis 4
Mısra: **2**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ey yegāne şeh-i kevneyn ü nebiyy-i Ḳureyşī
Sensin ol kim yoḳ anuñ iki cihānda bir eşi

1030. **sensin:**-*sin*
Tahmis 4
Mısra: **8**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
İtdi Ḥaḳ ḫulḳ-ı ʿaẓīm ile seni müstaḥsen
Sensin ey faḫr-ı cihān ḫulḳı ḥasen ḫalḳı ḥasen

1031. **sensin:**-*sin*
Tahmis 4
Mısra: **22**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Şād idüp luṭf-ı şefāʿat ile bī-çāreleri
ʿĀṣiyān-ı ümemüñ sensin olan dādgeri

1032. **sensin:**-*sin*
Tahmis 4
Mısra: **24**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
İtdi irsālüñi Ḥaḳ raḥmet-i kübrā ḫaberi
Sensin ol püşt ü penāh-ı melek ü ins ü perī

1033. **senüñ:**-*üñ*
Tahmis 4
Mısra: **19**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Dīg-i ḥikmetde pişürdi çü senüñ sevgüñi Ḥaḳ
Cebrāʾile olsa n'ola maṭbaḫununñ hīme-keşi

1034. **saña:**-*a*
Tahmis 6
Mısra: **12**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ḥasbiye'llāh nedür ḫalḳ-ı cihānda bu ḥased
Yāverümdür didigüñ belki saña ḫaṣm-ı eled

1035. **saña:**-*a*
Tahmis 8
Mısra: **31**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Bezm-i ḥasretde budur saña duʿāmuz muṭlaḳ
Kerem ü luṭfuñı ʿuṣṣāḳa ziyād itsün Ḥaḳ

1036. **sende:**-*de*
Tahmis 8
Mısra: **8**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ne ʿaceb olsa benefşe yoluña efkende
Nedür ey mest-i mey-i nāz bu ḫālet sende

1037. **seni:**-*i*
Tahmis 8
Mısra: **9**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Seni seyr itmek içün reh-güz̲er-i gülşende
İki cānibe ṭurur serv-i ḫırāmān ṣaf ṣaf

1038. **sensüz:**-*süz*
Tahmis 8
Mısra: **22**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Dūrī-i ḫāk-i derüñ ʿāṣıḳı eyler dil-teng
Bāġa varsa gül-i ter sensüz olur ḫār ü ḫandeg

1039. **saña:**-*a*
Tahmis 10
Mısra: **30**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Yine oldum elem ü miḥnet-i ʿışḳa lāyıḳ
Saña şimden girü biñ cān ile oldum ʿāşıḳ

1040. **saña:**-*a*
Tahmis 10
Mısra: **37**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Pādişāhum saña biñ cān ile oldum bende
Kerem ü şefḳat idüp bendeñe luṭf it sen de

1041. **sen:**
Tahmis 10
Mısra: **38**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Pādişāhum saña biñ cān ile oldum bende
Kerem ü şefḳat idüp bendeñe luṭf it sen de

1042. **sende:**-*de*
Tahmis 10
Mısra: **18**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Nedür ol cebhe-i nūr ile o gül-gūn ruḥsār
Nedür ey āfet-i cān sende bu ḥüsn-i dīdār

1043. **seni:**-*i*
Tahmis 10
Mısra: **22**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Ḥāṣılı söz budur ey pādişeh-i ʿişve-sipāh
Eyleyem hāl-i dilümden seni bārī āgāh

1044. **seni:**-*i*
Tahmis 10
Mısra: **41**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Seni bu ḥüsn ü cemāl ile görüp ey meh-rū
Didüm āh eyleyerek ṣabr u ḳarāra yā hū

1045. **saña:**-*a*
Tarih 33
Mısra: **22**
" Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.
Niçe mülki milket-i İslāma munżam eyleyüp
Niçe iḳlīmi müsaḫḫar eyleye Bārī saña

<u>sen iḥsān eyle yā allāh:</u>

1. **sen iḥsān eyle yā allāh:**
Murabba 9
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Dua**
İfadesi
"Ey Allah'ım sen bize yardım et." anlamında bir dua ifadesi.
Bizüm ʿişyānumuz çoḳdur
Sen iḥsān eyle yā Allāh

2. **sen iḥsān eyle yā allāh:**
Murabba 9
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Dua**
İfadesi
"Ey Allah'ım sen bize yardım et." anlamında bir dua ifadesi.
Saña lāyıḳ ʿamel yoḳdur
Sen iḥsān eyle yā Allāh

3. **sen iḥsān eyle yā allāh:**
Murabba 9
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Dua**
İfadesi
"Ey Allah'ım sen bize yardım et." anlamında bir dua ifadesi.
Ki sensin erḥam ü ekrem
Sen iḥsān eyle yā Allāh

4. **sen iḥsān eyle yā allāh:**
Murabba 9
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Dua**
İfadesi
"Ey Allah'ım sen bize yardım et." anlamında bir dua ifadesi.
Meded ḳıl müşkilüm āsān
Sen iḥsān eyle yā Allāh

5. **sen iḥsān eyle yā allāh:**
Murabba 9
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Dua**
İfadesi
"Ey Allah'ım sen bize yardım et." anlamında bir dua ifadesi.
Müyesser eyle āmālüm
Sen iḥsān eyle yā Allāh

6. **sen iḥsān eyle yā allāh:**
Murabba 9
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Dua**
İfadesi
"Ey Allah'ım sen bize yardım et." anlamında bir dua ifadesi.
Ḳoma maḥcūb u şermende
Sen iḥsān eyle yā Allāh

7. **sen iḥsān eyle yā allāh:**
Murabba 9
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **Dua**
İfadesi
"Ey Allah'ım sen bize yardım et." anlamında bir dua ifadesi.
Şerīküñ yoḳ senüñ ḥāşā
Sen iḥsān eyle yā Allāh

8. **sen iḥsān eyle yā allāh:**
Murabba 9
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **Dua**
İfadesi
"Ey Allah'ım sen bize yardım et." anlamında bir dua ifadesi.
Senüñdür ḥükm bī-ʿillet
Sen iḥsān eyle yā Allāh

9. **sen iḥsān eyle yā allāh:**
Murabba 9
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **Dua**
İfadesi
"Ey Allah'ım sen bize yardım et." anlamında bir dua ifadesi.
Ḳarīn-i ʿafv ü ġufrān it
Sen iḥsān eyle yā Allāh

10. **sen iḥsān eyle yā allāh:**
Murabba 9

Mısra: **36**
Kelime Tipi: **Dua**
İfadesi
"Ey Allah'ım sen bize yardım et." anlamında bir dua ifadesi.
Naḥīfîye ʿināyet ḳıl
Sen iḥsān eyle yā Allāh

şen oldı:

1. **şen oldı:**-*dı*
Matla 214
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mutlu olmak.
N'ola meclis olursa reşk-i gülşen
Açıldı gül gibi oldı o gül şen

senā:

1. **şenādan:**-*dan*
Gazel 462
Mısra: **28**
Övgü, medih.
Aṣḥāb-ı cāh-ı ʿaṣrı sitāyiş dürūġdur
Nā-müsteḥıḳḳ-ı medḥa şenādan ne fāʾide

2. **şenāya:**-*y, -a*
Rübai 5
Mısra: **4**
Övgü, medih.
Ben şükr ü şenāya yine ḳādir degülem
Sensin saña şāyeste şenāya dānā

3. **şenāya:**-*y, -a*
Rübai 442
Mısra: **4**
Övgü, medih.
Maʿbūdı cemīʿ-i kāʾinātuñ sensin
Ṭāʿata eḥaḳ şenāya elyaḳ Ḥaḳsın

senā vü ḥamd:

1. **şenā vü ḥamd:**
Murabba 1
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dua, şükür, zikir, ibadet.
Senā vü ḥamd ü şükr ancaḳ
Cenāb-ı pāküñe elyaḳ

senā-kār:

1. **şenā-kār:**
Kaside 24
Mısra: **69**
Öven, metheden (kimse) II şair Nahîfî.
Naḥīfî bir şenā-kār u duʿā-endîşe bendedür
Taraḥḥum eyle ey kān-ı kerem ol zār u nālāna

2. **şenā-kāruñ:**-*uñ*
Kaside 28
Mısra: **66**
Öven, metheden (kimse) II şair Nahîfî.
Naḥīfî bendeñem ḫidmet-güẕār-ı ḫāk-pāyam ben
Senā-kāruñ duʿā-gūyuñ bu ṭabʿ-ı müsteṭābumdur

senā-verī-i silāḥdār-ı şāh-ı emceddür:

1. **şenā-verī-i silāḥdār-ı şāh-ı emceddür:**-*dür*
Gazel 107
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şerefli şahın silahdarın övgüsü.
Zemīn-i dil-keş-i tābīde cilve-i ḫāme
Senā-verī-i silāḥdār-ı şāh-ı emceddür

senā-yı ḥüsn-i aḫlāḳuñ:

1. **şenā-yı ḥüsn-i aḫlāḳuñ:**-*uñ*
Kaside 28
Mısra: **80**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ahlakın güzelliğinin yalvarışı.
Ümmīdüm bu ḥużūr-ı Ḥaḳda istidʿām ola maḳbūl
Senā-yı ḥüsn-i aḫlāḳuñ duʿā-yı müstecābumdur

senā-yı ẕātın itmez:

1. **şenā-yı ẕātın itmez:**-*ın, -mez*
Kaside 22
Mısra: **37**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kişiliğini övmek.
Senā-yı ẕātın itmez kimse yoḳ illā ḥasūd-ı bed
O da inṣāf ider gördükçe bu evṣāf-ı zībāyı

sencileyin:

1. **sencileyin:**
Gazel 202
Mısra: **2**
Senin gibi.
Gülşende göñül şanma ki berg-i semen ister
Bir sencileyin dil-ber-i sīmīn beden ister

2. **sencileyin:**
Gazel 285
Mısra: **12**
Senin gibi.
Bī-ḥaḳīḳatlere meyl eylemezüz ʿālemde
Cān ile bendesiyüz sencileyin maḥbūbuñ

3. **sencileyin:**
Gazel 316
Mısra: **12**
Senin gibi.
Kim gider kūçe-i dildārı ḳoyup gülzāra
Ey ṣabā sencileyin her kişi āvāre degül

4. **sencileyin:**
Gazel 441
Mısra: **10**
Senin gibi.
ʿĀşıḳ yolında cismini ḫāk eylemez mi hīç
Bir ġonçe-fem ki sencileyin mihribān ola

5. **sencileyin:**
Gazel 442
Mısra: **12**
Senin gibi.

Vāy ol esīr-i ʿışḳ-ı ciger-sūza kim anuñ
Ārām-ı cān sencileyin bī-amān ola

6. **sencileyin:**
Gazel 490
Mısra: **2**
Senin gibi.
Ḥaḳ bu eflāk ile ḫalḳ ideli ay ü güneşi
Görmedi çeşm-i felek sencileyin māh-veşi

7. **sencileyin:**
Kaside 8
Mısra: **269**
Senin gibi.
Bir şefīʿum var iken sencileyin sulṭānum
Çekmezem luṭfuñ ile ḫavf-ı Ṣırāṭı zinhār

8. **sencileyin:**
Kaside 27
Mısra: **143**
Senin gibi.
Var mı inṣāf idelüm sencileyin bir memdūḥ
Ki ola şevket-i ḥükmi sebeb-i defʿ-i fücūr

9. **sencileyin:**
Rübai 218
Mısra: **4**
Senin gibi.
Ḳādir mi seni eyleye ʿizzetde mekīn
Bir sencileyin ʿabd-i ẕelīl ü ʿāciz

seng-dil:

1. **seng-dil:**
Gazel 104
Mısra: **8**
Taş kalp, katı kalp, acımasız. II sevgilinin acımasız kalbi.
Āhumdan olmaduñ müteʾessir ġarībdür
Ey seng-dil meger ki dilüñ seng-i ḫāredür

2. **seng-dil:**
Gazel 333
Mısra: **7**
Taş kalp, katı kalp, acımasız. II sevgilinin acımasız kalbi.
Ey seng-dil itmez mi senüñ ḳalbüñe teʾsīr
Ḫārāları ḫākister iden āteş-i āhum

3. **seng-diller:**-*ler*
Tahmis 7
Mısra: **9**
Taş kalp, katı kalp, acımasız. II sevgilinin acımasız kalbi.
Ṣaḳınsun seng-diller pertev-i nūr-ı cemālüñden
Ki zūr-ı tāb-ı ḥüsne dil degül ṭaġlarda tāb olmaz

seng-dil olsa:

1. **seng-dil olsa:**-*sa*
Gazel 264
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Taş yürekli olmak.
Ne deñlü seng-dil olsa taraḥḥum eyler idi
Bileydi zümre-i ḫūbān ne çekdigin ʿuṣṣāḳ

seng-dilān:

1. **seng-dilānı:**-*ı*
Gazel 347
Mısra: **18**
Sert gönüller.
Āh-ı maẓlūm gibi āteş-i sūzān olmaz
Yaḳaram āhum ile seng-dilānı yaḳaram

seng-i āteş-rīzdür:

1. **seng-i āteş-rīzdür:**-*dür*
Muaşşer 1
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ateş saçan taş.
Seng-i āteş-rīzdür çıḳmazsa da gird-ābdan
Ṣanma yārüñ māʾil-i būs-ı ruḫ-ı tābānıyam

seng-i cevr:

1. **seng-i cevr:**
Gazel 101
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cefa taşı; eziyet taşı.
İtme remīde murġ-ı dili seng-i cevr ile
Tār-ı kemend-i kākülüñe pāy-bestedür

2. **seng-i cevr:**
Gazel 344
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cefa taşı; eziyet taşı.
Seng-i cevr ile göñül mülkini ber-bād itdüñ
Ḳalbüñi ġuṣṣa vü endūh ile giryān göreyüm

seng-i ġam:

1. **seng-i ġam:**
Gazel 220
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gam taşı.
Dīde-i ḥasretümde ḫār olup ezhār-ı bahār
Seng-i ġam māniʿ-i reftār-ı ḳademdür sensüz

seng-i ḫāredür:

1. **seng-i ḫāredür:**-*dür*
Gazel 104
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Pek sert kaya veya taş.
Āhumdan olmaduñ müteʾessir ġarībdür
Ey seng-dil meger ki dilüñ seng-i ḫāredür

seng-i hecr:

1. **seng-i hecr:**
Gazel 53
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayrılık taşı.
O diller kim ḥarīm-i vuṣlatuñdan dūrlardur hep

Miṣāl-i sīne seng-i hecr ile meksūrlardur hep

2. **seng-i hecr:**
Gazel 139
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayrılık taşı.
Ḫāk içinde kelle-i Cem gibi niçe ser yatur
Seng-i hecr ile şikest olmış niçe sāġar yatur

seng-i ḫūn-ālūdı:

1. **seng-i ḫūn-ālūdı:**-*ı*
Gazel 44
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kana bulaşmış, kanlı taş.
Ḥasret-i vaṣluñla bir vādīde Mecnūnam ki ben
Olmamışdur seng-i ḫūn-ālūdı Ferhād-āşinā

seng-i kūyuñ:

1. **seng-i kūyuñ:**-*uñ*
Kaside 11
Mısra: **40**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Köyün, mahallenin taşı.
Rişte-i bārīke dönsün şerm ile cism-i nizār
Bir görürsem seng-i kūyuñ dürre-i beyżā ile

seng-i maḥabbet:

1. **seng-i maḥabbet:**
Kaside 28
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgi taşı.
Seyāḥat-pīşe-i vādī-i kūy-ı dil-rübāyam ben
Benüm seng-i maḥabbet dünyede bālīn-i ḫ∨ābumdur

seng-i mezār:

1. **seng-i mezār:**
Kaside 8
Mısra: **230**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mezar taşı.
Kime tevcīh-i ḫitāb eyleyeyüm ʿālemde
Ṣūretā baḳsañ eger her biri bir seng-i mezār

seng-i mezāruñ:

1. **seng-i mezāruñ:**-*uñ*
Gazel 443
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mezar taşı.
Gel düşme ḳayd-ı nām ü nişāne ḳo ġafleti
Bir gün gelür ki seng-i mezāruñ nişān ola

seng-i muṣallāda:

1. **seng-i muṣallāda:**-*da*
Tahmis 8
Mısra: **44**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cenaze namazı kılınırken tabutun üzerine konduğu yüksekçe masayı andıran taş,.
Ṣanma fehm eyleyeler ḳadr-i dil-i ʿuṣṣāḳı
Ḳadrüñi seng-i muṣallāda bilüp ey Bāḳī

seng-i rāhı olursam:

1. **seng-i rāhı olursam:**-*ı, -ur, -sa, -m-ur, -sa, -m*
Gazel 477
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yolun taşı haline gelmek.
Seng-i rāhı da olursam ider imsāk-i naẓar
Beni öldürdi o kāfir bu tecāhüller ile

seng-i sitemin:

1. **seng-i sitemin:**-*in*
Kıt'a 34
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sitem taşı.
Seng-i sitemin yār dirīġ eyledi bizden
Çıḳmaz ḳula şimden girü beñzer ki ʿulūfe

seng-i ṭaʿn u nifāḳ:

1. **seng-i ṭaʿn u nifāḳ:**
Gazel 264
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şaşkınlık ve ara bozukluğun taşı.
Binā-yı ʿışḳ u maḥabbet o deñlü muḥkemdür
Ki raḫne-dār idemez anı seng-i ṭaʿn u nifāḳ

sengīn-ter:

1. **sengīn-ter:**
Rübai 71
Mısra: **2**
Çok katı, çok ağır, taş gibi.
Vaḳt-i seḥer āh eylese ʿuṣṣāḳ-ı ġarīb
Sengīn-ter iken müma döner ḳalb-i ḥabīb

senüñçün:

1. **senüñçündür:**-*dür*
Gazel 137
Mısra: **1**
Senin için.
Bu āh ü nāleler bu hāy ü hūlar hep senüñçündür
Bu deñlü cüst ü cūlar güft ü gūlar hep senüñçündür

2. **senüñçündür:**-*dür*
Gazel 137
Mısra: **2**
Senin için.
Bu āh ü nāleler bu hāy ü hūlar hep senüñçündür
Bu deñlü cüst ü cūlar güft ü gūlar hep senüñçündür

3. **senüñçündür:**-*dür*
Gazel 137
Mısra: **4**
Senin için.

Sebeb sensin bu āh-ı cān-güdāz-ı ḥasrete her dem
Dil-i dīvānede bu ārzūlar hep senüñçündür

4. **senüñçündür:**-*dür*
Gazel 137
Mısra: **6**
Senin için.
Gül-i ter yüzüñe āşüfte sünbül zülfüñe meftūn
Çemende serv-i nāzum reng ü būlar hep senüñçündür

5. **senüñçündür:**-*dür*
Gazel 137
Mısra: **8**
Senin için.
Senüñ ser-dāde-i sevdā-yı ḳadd-i dil-firībüñdür
Nihāl-i bāġda bu ser-fürūlar hep senüñçündür

6. **senüñçündür:**-*dür*
Gazel 137
Mısra: **10**
Senin için.
Seni her ḳanda bir meh-pāre görseñ mübtelā bulduḳ
Naḥīfī ġālibā bu māh-rūlar hep senüñçündür

ser:

1. **ser:**
Gazel 3
Mısra: **1**
Baş, kafa.
Bir ser ü bir cān nedür kim olmaya ḳurbān saña
Yā Resūla'llāh fedā olsun hezārān cān saña

2. **serde:**-*de*
Gazel 12
Mısra: **11**
Baş, kafa.
Serde dāʾim hevā-yı zülfüñdür
Eksik olmaz başumdan ol sevdā

3. **serin:**-*i, -n*
Gazel 26
Mısra: **1**
Baş, kafa.
Künc-i ferāġa çekdi serin cān-ı mübtelā
Bīgānelerle olsun o gül-çehre āşinā

4. **ser:**
Gazel 139
Mısra: **1**
Baş, kafa.
Ḫāk içinde kelle-i Cem gibi niçe ser yatur
Seng-i hecr ile şikest olmış niçe sāġar yatur

5. **serümde:**-*üm, -de*
Gazel 165
Mısra: **6**
Baş, kafa.
Ṭutardum zülfüñi ser-pençe-i himmetle ammā kim
Serümde sāye-i per-i Hümā-yı devletüm yoḳdur

6. **serde:**-*de*
Gazel 196
Mısra: **3**
Baş, kafa.
Renc-i ḫumār-ı ḥasreti gör serde sāḳiyā
Cām-ı ṣabūḥ-ı vaṣluñı mest-i firāḳa ṣor

7. **serinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 237
Mısra: **8**
Baş, kafa.
Eser mi eyler idi zaḫm-ı tīşe Ferhāda
Serinde var ise bī-çārenüñ hevā yoġ imiş

8. **serde:**-*de*
Gazel 249
Mısra: **4**
(Âşığın) başı, kafası.
Bü'l-ʿaceb merdüm beni bir ḥāle ḳoymaz rūzgār
Serde sevdā-yı saʿādet dilde daʿvā-yı neşāṭ

9. **serde:**-*de*
Gazel 390
Mısra: **14**
Baş, kafa.
Ne belādur sitem-i dūn ile ṭaʿn-ı aġyār
Var iken serde ġam-ı ʿışḳ ile sevdā-yı vaṭan

10. **serde:**-*de*
Kaside 8
Mısra: **36**
Baş, kafa.
Meclis-i şāh-ı güle geldi benefşe ser-mest
Serde biñ şevḳ ile şikeste külāh-ı zencār

11. **serlerini:**-*ler, -i, -n, -i*
Kaside 8
Mısra: **97**
Tehlike, bela, felaket.
Eyleyüp serlerini luṭf ile teslīm-i ḳażā
İtdiler yaʿnī ki tevdīʿ-i cihān-ı mekkār

12. **ser:**
Kaside 9
Mısra: **27**
Baş, kafa.
Ser güşāde pā bürehne dīde pür-ḫūn sīne çāk
Sākinān-ı ʿarşı bu ḥālāta ḥayrān eylesem

13. **serde:**-*de*
Murabba 5
Mısra: **45**
(Âşığın) başı, kafası.
Serde hevā gözde nem
Gāhī ṣafā gāhī ġam

14. **seri:**-*ī*
Tahmis 7
Mısra: **25**
Baş, kafa, ser. II Âşığın başı, kendisi.
Seri teslīm-i ḫāk-i ʿaczden ġayrı cevāb olmaz

şerʿ:

1. **şerʿüñle:**-*üñ, -le*
Kaside 8
Mısra: **290**
Tehlike, bela, felaket.
Ravża-i pāküñe olsun niçe biñ kerre selām
Tā ki şerʿüñle selāmet bula ser-cümle diyār

2. **şerʿa:**-*a*
Rübai 518
Mısra: **1**
Allah'ın emri doğrultusunda dini

inançlara göre belirlenmiş kurallar, şeriat.
Efʿālümi sen şerʿa muvāfıḳ eyle
Ādāb-ı ṭarīḳatle muṭābıḳ eyle

ser cümle:

1. **ser cümle:**
Rübai 93
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bütün, herkes.
Dādār-ı cihān itdi kelāmında beyān
Ser cümle bu ʿālemlere sensin raḥmet

ser ḳoyup:

1. **ser ḳoyup:**-*up*
Gazel 436
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Baş koymak, başını eğmek; secde etmek.
Āsitānına ḳoyup ser rehine cān virdüm
Ṭurdum ol serv-ḳaddüñ yolına cān virdüm

ser ü cān-ı ʿadū-yı dīni:

1. **ser ü cān-ı ʿadū-yı dīni:**-*i*
Tarih 1
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Din düşmanının canı ve başı.
Ser ü cān-ı ʿadū-yı dīni ḳılsun nuṣret-i Bārī
Nişān-ı tīr-i ḳahrı ṭuʿme-i şemşīr-i bürrānı

ser ü rīşümde:

1. **ser ü rīşümde:**-*üm, -de*
Matla 65
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saç ve sakal.
Ser ü rīşümde benüm şanma ki şeyb oldı bedīd
Dūd-ı āhum daḫi pīr oldı degül mūy-ı sefīd

ser ü sāmān-ı aʿdādan:

1. **ser ü sāmān-ı aʿdādan:**-*dan*
Kaside 13
Mısra: **75**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Düşmanı düzeni.
Eser ḳalmazdı dünyāda ser ü sāmān-ı aʿdādan
Eger müşriklere bir kerre baḳsañ ḫışm u kīn üzre

ser virmiş:

1. **ser virmiş:**-*miş*
Gazel 238
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Baş vermek II canını feda etmek.
O ḫaṭṭ-ı tāze kim ruḫsār-ı āteş-nāke ser virmiş
Misāl-i dūd-ı āh-ı ʿāşıḳān eflāke ser virmiş

2. **ser virmiş:**-*miş*
Gazel 238
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Başlangıç vermek II canını feda etmek.
O ḫaṭṭ-ı tāze kim ruḫsār-ı āteş-nāke ser virmiş
Misāl-i dūd-ı āh-ı ʿāşıḳān eflāke ser virmiş

3. **ser virmiş:**-*miş*
Gazel 238
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Baş vermek II canını feda etmek.
Göñül ṭurmaz niyāz eyler senüñ ḳarşuñda bī-pervā
Geçüp cān ü cihāndan ġamze-i bī-bake ser virmiş

4. **ser virmiş:**-*miş*
Gazel 238
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Baş vermek II canını feda etmek.
Reh-i ʿışḳuñda ḳurbān olmaḳ ister n'eylesün nā-çār Dil-i ser-keşte kim derd ü ġamuñla ḫāke ser virmiş

5. **ser virmiş:**-*miş*
Gazel 238
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Başını vermiş II bir şey uğruna canını vermek.
Ḫayāl itmekdedür cām-ı lebüñ keyfiyyetin gördüm
O mest-i bī-muḥābā sīne-i ṣad çāke ser virmiş

6. **ser virmiş:**-*miş*
Gazel 238
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yatmak, başını uzatmak II bir şey ya da kişi uğruna canından vazgeçmek.
Yine beñzer Naḥīfī ġırre-i iḥsānuñ olmışdur
Olup ser-germ-i vaşfuñ bāliş-i idrāke ser virmiş

serāb:

1. **serāb:**
Gazel 135
Mısra: **8**
Çöl, çorak arazi vb. yerlerde atmosferdeki ışık kırılması ve sıcaklık sebebiyle ortaya çıkan su görüntüsü.
ʿAceb mi cürʿa-keş-i minnet-i mey olmaz isem
Şarāb-ı bezm-i fenā ʿārife serāb gelür

2. **serāb:**
Kaside 1
Mısra: **8**
Çöl, çorak arazi vb. yerlerde atmosferdeki ışık kırılması ve sıcaklık sebebiyle ortaya çıkan su görüntüsü.
Sufre-i bezm-i hevesde yoḳdur illā ḫūn-ı dil
Sāha-i deşt-i hevāda nesne yoḳ illā serāb

serāb-ı emelüm:

1. **serāb-ı emelüm:**-*üm*
Gazel 75

Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Amacın hayali.
Dil-teşne-i vaṣla kerem it şerbet-i laʿlüñ
Luṭf eyle serāb-ı emelüm āb-ı zülāl it

şerāfet:

1. **şerāfetle:**-*le*
Kaside 26
Mısra: **40**
Şerefli olma, şereflilik.
Vezīr-i aʿẓam u ekrem Ḥüseyn Paşa kim
Anuñla buldı şerāfetle ṣadāret-i ʿuẓmā

ser-āġāz eyle:

1. **ser-āġāz eyle:**
Rübai 39
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Başlamak.
Düstūr saña ʿayṣa ser-āġāz eyle
Encāmuñ eger olmaz ise mevt ü fenā

ser-āġāz eyledükçe:

1. **ser-āġāz eyledükçe:**-*dükçe*
Kaside 24
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Başlamak.
Ne ṭūṭī kim ider ṭarḥ-ı terennüm mışr-ı maʿnāya
Ser-āġāz eyledükçe midḥat-i paşa-yı ẕī-şāna

ser-āġāz idüp:

1. **ser-āġāz idüp:**-*üp*
Rübai 224
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Başlamak.
Tevḥīde ser-āġāz idüp eşyā cümle
Cān semʿine geldi hüve Rabbü Ḳuddūs

ser-āġāz itdük:

1. **ser-āġāz itdük:**-*dü, -k*
Rübai 140
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Başlamak.
Biz bāzī-i ʿışḳa kim ser-āġāz itdük
Er başumuz oldı ol zamānda Ferhād

ser-āġāz-ı nevā eylesün:

1. **ser-āġāz-ı nevā eylesün:**-*sün*
Gazel 313
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nağmeye başlamak.
Eylesün maḥfil-i gülşende ser-āġāz-ı nevā
Diñlenür ḫaylice pākīze-nefesdür bülbül

ser-āmed:

1. **ser-āmed:**
Gazel 42
Mısra: **1**
Başta bulunan, başta gelen.
Bu ʿālem böyle ḳalmaz bir ser-āmed merd olur peydā
Şifā-yı ṣadr olur ḥāṣıl devā-yı derd olur peydā

2. **ser-āmed:**
Gazel 42
Mısra: **18**
Başta bulunan, başta gelen.
Naḥīfī ġam yime bir dest-gīr iḥsān ider Allāh
Bu ʿālem böyle ḳalmaz bir ser-āmed merd olur peydā

3. **ser-āmeddür:**-*dür*
Gazel 107
Mısra: **8**
Başta bulunan, başta gelen.
Naẕīri yoḳdur o nev-naḫl-i gülşen-i ḥüsnüñ
Miṣāl-i serv-i sehī ḫaḳ bu kim ser-āmeddür

4. **ser-āmed:**
Gazel 127
Mısra: **2**
Başta bulunan, başta gelen.
Ol āfet şehr-i ḥüsnüñ şūḫ u müsteşnālarındandur
Ser-āmed dil-rübādur cümlenüñ raʿnālarındandur

5. **ser-āmed:**
Gazel 384
Mısra: **3**
Başta bulunan, başta gelen.
Bir ser-āmed dil-rübā gördüm didüñ gülzārda
Gördigüñ ey bād-ı ṣubḥ ol serv-ḳāmet olmasun

6. **ser-āmed:**
Gazel 448
Mısra: **11**
Başta bulunan, başta gelen.
Bu bāzāruñ ser-āmed müşterīsi şimdi ben oldum
Ki naḳd-i ʿaḳlı ṣarf itmek murādum cümle ḫūbāna

7. **ser-āmeddür:**-*dür*
Matla 242
Mısra: **1**
Başta bulunan, başta gelen.
Ser-āmeddür elifveş ḳadd-i cānān istiḳāmetde
Netīce vāḥid-i ke'l-elfdür ol serv ḳāmetde

serāp:

1. **serāb:**
Gazel 50
Mısra: **2**
Çöl, çorak arazi vb. yerlerde atmosferdeki ışık kırılması ve sıcaklık sebebiyle ortaya çıkan su görüntüsü.
Olsam ey sāḳī eger ben dāḫil-i bezm-i şarāb

Baḫt-ı vārūnum şarābı āb ider ābı serāb

ser-ā-pā:

1. **ser-ā-pā:**
Gazel 53
Mısra: **3**
"Baştan ayağa, büsbütün, tamamen" anlamında zarf.
Ser-ā-pā maḥrem-i bezm-i viṣālüñ bü'l-heveslerdür
Ḳadīmī āşınālar ser-be-ser mehcūrlardur hep

2. **ser-ā-pā:**
Gazel 151
Mısra: **2**
"Baştan ayağa, büsbütün, tamamen" anlamında zarf.
Reh-i kūyuñda hep ḫūn-ı ciger eşk-i firāvāndur
Ser-ā-pā rīze-seng-i reh-güẕāruñ dürr ü mercāndur

3. **ser-ā-pā:**
Gazel 252
Mısra: **7**
"Baştan ayağa, büsbütün, tamamen" anlamında zarf.
Senüñ evṣāf-ı hüṣnüñdür ser-ā-pā
Anuñçün eylerem eşʿārdan ḥaẕ

4. **ser-ā-pā:**
Gazel 331
Mısra: **7**
"Baştan ayağa, büsbütün, tamamen" anlamında zarf.
Ser-ā-pā sīnem itdüm dāġ dāġ-ı şuʿle-i ḥasret
Çemen-zār-ı ġama ḫoş-kār-ı ṭarḥ-ı naḳş u zīb oldum

5. **ser-ā-pā:**
Gazel 332
Mısra: **6**
"Baştan ayağa, büsbütün, tamamen" anlamında zarf.
Bü'l-ʿaceb pervāne-meşreb bülbül-i şūrīdeyem
Şuʿle-zār itdüm ser-ā-pā ben feżā-yı gülşenüm

6. **ser-ā-pā:**
Gazel 414
Mısra: **6**
"Baştan ayağa, büsbütün, tamamen" anlamında zarf.
Sen ol nūr-ı Ḫudāsın kim fürūġ-ı vech-i pāküñden
Ser-ā-pā rūy-ı ʿālem pür-żiyādur yā Resūla'llāh

7. **ser-ā-pā:**
Gazel 524
Mısra: **9**
"Baştan ayağa, büsbütün, tamamen" anlamında zarf.
Ser-ā-pā cismümüz mecrūḥ-ı ḫār-ı fürḳat olmışdur
Hezār efġān u zārum ol gül-i raʿnāya degmez mi

8. **ser-ā-pā:**
Kaside 24
Mısra: **35**
"Baştan ayağa, büsbütün, tamamen" anlamında zarf.
Gürīzān oldılar ḫāke ser-ā-pā bīm-i ḳahrından
İrince resm ü nām-ı ṣavleti Sām ü Nerīmāna

9. **ser-ā-pā:**
Kaside 24
Mısra: **41**
"Baştan ayağa, büsbütün, tamamen" anlamında zarf.
Ser-ā-pā zümre-i aʿdā-yı dīni çāk çāk eyler
Ne dem ki ʿarṣa-gāh-ı cenge çıḳsa şeh-levendāne

10. **ser-ā-pā:**
Kaside 24
Mısra: **66**
"Baştan ayağa, büsbütün, tamamen" anlamında zarf.
Yine beñzetdi zīb-i küḥl-i ḳudret ʿayn-ı ʿālemde
Ser-ā-pā nergis-i şehlāyı çeşm-i mest-i ḫūbāna

11. **ser-ā-pā:**
Kaside 27
Mısra: **24**
"Baştan ayağa, büsbütün, tamamen" anlamında zarf.
Ḥaddini bildi zamānuñda ṣıġār ile kibār
Ser-be-ceyb oldı ser-ā-pā süfehā-yı maġrūr

12. **ser-ā-pā:**
Kıt'a 16
Mısra: **2**
"Baştan ayağa, büsbütün, tamamen" anlamında zarf.
Memdūḥ-ı kāʾināt vücūd-ı mükerremüñ
Maḳbūl-i ḥāṣ u ʿām ser-ā-pā ḫaṣāʾilüñ

13. **ser-ā-pā:**
Matla 166
Mısra: **2**
"Baştan ayağa, büsbütün, tamamen" anlamında zarf.
O deñlü ṣaldı ṣaḥn-ı gülşene bir āteşīn ġulġul
Ḳıyās itdüm ṭutuşdurdı ser-ā-pā gülşeni bülbül

14. **ser-ā-pā:**
Rübai 120
Mısra: **3**
"Baştan ayağa, büsbütün, tamamen" anlamında zarf.
Şām u seḥer olmaḳda ser-ā-pā ʿālem
Müstaġrıḳ-ı eṣnāf-ı ʿaṭāyā-yı fütūḥ

15. **ser-ā-pā:**
Rübai 467
Mısra: **4**
"Baştan ayağa, büsbütün, tamamen" anlamında zarf.
Ol āfet-i devrānı saña vaṣf idemem
Ser-tā-be-ḳadem ʿişve ser-ā-pā şīve

16. **ser-ā-pā:**
Tarih 1
Mısra: **37**

"Baştan ayağa, büsbütün, tamamen" anlamında zarf.
Ser-ā-pā ser-keşān-ı mülk-i ʿālem pāy-ı taḫtında
Olup maḥkūm-ı emri eylesünler vażʿ-ı pīşānī

ser-a-pāy:

1. **ser-ā-pāy:**
Kıt'a 23
Mısra: **3**
Baştan ayağa kadar, baştan başa, bütün, hep.
Ser-ā-pāy ẕātı olup maḥż-ı nūr
Şuʿāʿında oldı ẓılāli nihān

serār:

1. **şerārumdan:**-*um, -dan*
Gazel 371
Mısra: **2**
Kıvılcım.
Ḫāṭır-ı maḥzūnumı yıḳma ġubārumdan ṣaḳın
Gel derūnum cevr ile yaḳma şerārumdan ṣaḳın

şerāre:

1. **şerāre:**
Gazel 126
Mısra: **4**
Kıvılcım.
Görinen encüm-i tābān mıdur sipihr üzre
Benüm yā āteş-i āhumdaki şerāre midür

şerār-ı āteş-i āhumla:

1. **şerār-ı āteş-i āhumla:**-*um, -la*
Gazel 332
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ah ateşinin kıvılcımı.
Sūz u tāb-ı sīnemi bundan ḳıyās eyle benüm
Kim şerār-ı āteş-i āhumla yaḳdum meskenüm

şerār-ı nār-ı āhumdan:

1. **şerār-ı nār-ı āhumdan:**-*um, -dan*
Gazel 473
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ah ateşinin kıvılcımı.
Oldı ḫūy-kerde şerār-ı nār-ı āhumdan benüm
Verd-i şeb-nem-pūşa döndi reng-i ruḫ-sāruñ yine

ser-ā-ser:

1. **ser-ā-ser:**
Gazel 74
Mısra: **14**
Baştan başa, tamamıyla.
N'ola gül-çīn-i būs-ı rūy-ı yār olsaḳ ki ruḫṣatdur
Ser-ā-ser oldılar meclisde yārān-ı ṣafā ser-mest

2. **ser-ā-ser:**
Gazel 100
Mısra: **5**
Baştan başa, tamamıyla.
Ser-ā-ser aṭlas-ı çarḫ oldı pāy-endāz-ı teşrīfüñ
Degül encüm nişān-ı naʿl-i zerrīn-i semendüñdür

3. **ser-ā-ser:**
Rübai 84
Mısra: **3**
Baştan başa, tamamıyla.
Fermānuña ser-beste ser-ā-ser ʿālem
Ey Ḳādir ü Ḳayyūm senüñdür ḳuvvet

4. **ser-ā-ser:**
Tarih 4
Mısra: **36**
Baştan başa, tamamıyla.
Ẓıll-ı ʿadlinde reʿāyā olalar āsūde
Ṭuruḳ-ı ẓulm ü fiten ola ser-ā-ser mesdūd

serāsīme vü deng itmek:

1. **serāsīme vü deng itmek:**-*mek*
Tahmis 8
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şaşırtmak ve sersemletmek için.
Merdüm-i çeşmi serāsīme vü deng itmek içün
Ḫaşmına füsḥat-ı baḥr ü beri teng itmek içün

serāy-ı bāṭınum:

1. **serāy-ı bāṭınum:**-*um*
Gazel 349
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İç sarayı II gönül.
Beyt-i Maʿmūr-ı ḥaḳīḳatdür serāy-ı bāṭınum
Ṣūret-i ẓāhirde baḳsañ gerçi kim vīrāneyem

serāy-ı mātem oldı:

1. **serāy-ı mātem oldı:**-*dı*
Rübai 320
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Üzüntü köşkü olmak.
Ḫüzn ile cihān oldı serāy-ı mātem
Ḫayretde ḳalur şīve-i ʿaṣra ādem

ser-āzād:

1. **ser-āzāde:**
Kaside 8
Mısra: **125**
Dertsiz, tasasız, rahat.
Ṣaḥn-ı ʿālemde ser-āzāde yürürken nā-gāh
Beni bir serv-i revān zülfine itdi ber-dār

ser-be-ceyb oldı:

1. **ser-be-ceyb oldı:**-*dı*
Kaside 27
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Başını önüne indirmiş olmak.

Ḥaddini bildi zamānuñda ṣıġār ile kibār
Ser-be-ceyb oldı ser-ā-pā süfehā-yı maġrūr

ser-be-girībān olup:

1. **ser-be-girībān olup:**-*up*
Gazel 221
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gömülmüş olup II sessiz olmak bağlamında kullanılmıştır.
Esrār-ı maḥabbetle olup ser-be-girībān
Bir kūşede ḥayrānī-i devrān ile lālüz

ser-be-girībān-ı emān olup:

1. **ser-be-girībān-ı emān olup:**-*up*
Tarih 4
Mısra: **39**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Baştan göğüse emin olmak.
Tīġ-i ḳahrından olup ser-be-girībān-ı emān
Ḫavf ile ehl-i ḫilāf eyleye tecdīd-i ʿuhūd

ser-be-girībān-ı sükūnuz:

1. **ser-be-girībān-ı sükūnuz:**-*uz*
Gazel 207
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sessizliğin gamını içine gömmek.
Bülbül gibi fāş eylemezüz rāz-ı derūnı
Pervāne-ṣıfat ser-be-girībān-ı sükūnuz

ser-be-ser:

1. **ser-be-ser:**
Gazel 45
Mısra: **6**
Baş başa, birlikte, beraberce.
Sensin ol Rabb-i eḥad kim emriñe mevḳūfdur
Ser-be-ser mihr ü meh ü encümde işrāḳ u ġurūb

2. **ser-be-ser:**
Gazel 53
Mısra: **4**
Baş başa, birlikte, beraberce.
Ser-ā-pā maḥrem-i bezm-i viṣālüñ bü'l-heveslerdür
Ḳadīmī āşinālar ser-be-ser mehcūrlardur hep

3. **ser-be-ser:**
Gazel 143
Mısra: **5**
Baş başa, birlikte, beraberce.
Ehl-i bezmüñ ser-be-ser rūy-ı ümmīdin zerd iden
İntiẓār-ı maḳdem-i sāḳī-i sīmīn sāḳdur

4. **ser-be-ser:**
Gazel 183
Mısra: **10**
Baş başa, birlikte, beraberce.
Çeşm-i cihān-firībi kim ʿişve-nümā-yı fitnedür
Bir nigehiyle ser-be-ser mülk-i dili ḫarāb ider

5. **ser-be-ser:**
Gazel 264
Mısra: **2**
Baş başa, birlikte, beraberce.
İdince mihr-i cihān-tāb-ṭalʿatuñ işrāḳ
Münevver oldı cemālüñle ser-be-ser āfāḳ

6. **ser-be-ser:**
Gazel 334
Mısra: **5**
Baş başa, birlikte, beraberce.
Baña teslīm olındı ser-be-ser sāmān-ı şeydāyī
Dem-i ḫilḳatde zīrā cümleden evvel ben āh itdüm

7. **ser-be-ser:**
Gazel 345
Mısra: **6**
Baş başa, birlikte, beraberce.
Neşve-i rengīn-i güftārumla mestān-ı ġamı
Ser-be-ser müstaġnī-i āyīn-i Cemşīd eyledüm

8. **ser-be-ser:**
Gazel 347
Mısra: **21**
Baş başa, birlikte, beraberce.
Ser-be-ser żāyiʿ olur toḫm-ı emel ḫākinde
Āteş-i āh ile bu ṣūre-sitānı yaḳaram

9. **ser-be-ser:**
Gazel 378
Mısra: **7**
Baş başa, birlikte, beraberce.
Pürdür sevād-ı āh-ı nedāmetle ser-be-ser
Aʿmālümüñ ṣaḥīfesine hīç baḳılmasun

10. **ser-be-ser:**
Gazel 407
Mısra: **9**
Baş başa, birlikte, beraberce.
Vücūdum ser-be-ser ḫākister itse āteş-i ʿışḳuñ
Ġamuñdan eylemem ʿarż-ı ferāġat yā Resūla'llāh

11. **ser-be-ser:**
Gazel 411
Mısra: **5**
Baş başa, birlikte, beraberce.
Vücūdum ser-be-ser ḫākister eyler nār-ı ḥasretle
Virürsem ruḫṣat āh-ı pür-şerāra yā Resūla'llāh

12. **ser-be-ser:**
Kaside 2
Mısra: **3**
Baş başa, birlikte, beraberce.
Sācid-i taḳdīs-i ẕātuñ ser-be-ser necm ü şecer
Encüm ü şems ü ḳamer tesbīḥ-ḫ∨ān-ı ʿizzetüñ

13. **ser-be-ser:**
Kaside 5
Mısra: **133**
Baş başa, birlikte, beraberce.
Ol zamān kim irişe gūş-ı ʿuṣāta ser-be-ser
Naʿra-i eyne'l-mefer ile nice ṣıyt u nidā

14. **ser-be-ser:**
Kaside 5
Mısra: **80**
Baş başa, birlikte, beraberce.
Ṣıyt-ı ḥālet-baḫş-ı naʿt-i müsteṭābuñla tamām
Oldı memlūʾ ser-be-ser büldān ü emṣār u ḳurā

15. **ser-be-ser:**
Kaside 8
Mısra: **45**
Baş başa, birlikte, beraberce.
Ser-be-ser bāġ-ı cihān virdi nişān cennetden
Ḥūr u ġılmānı idüp ʿāşıḳa teẕkīr ezhār

16. **ser-be-ser:**
Kaside 17
Mısra: **12**
Baş başa, birlikte, beraberce.
Rūz u şeb ḫuddām-ı bāb-ı ʿizzeti ins ü melek
Ser-be-ser müştāḳ-ı ḫāk-i der-gehi şāh u gedā

17. **ser-be-ser:**
Kaside 19
Mısra: **3**
Baş başa, birlikte, beraberce.
Ser-be-ser tertīb-i dīvān itdi serheng-i seḫāb
Cemʿ olup ṭūrdı maḳāmında sipihrüñ aḫteri

18. **ser-be-ser:**
Matla 23
Mısra: **2**
Baş başa, birlikte, beraberce.
Ṣanma ruḫsārında ẓāhir oldı ḫaṭṭ-ı ḫoş-nümā
Şerḥ olundı ser-be-ser metn-i cemāl-i dil-rübā

19. **ser-be-ser:**
Rübai 321
Mısra: **2**
Baş başa, birlikte, beraberce.
Olduḳda nümāyende fürūġ-ı İslām
Nā-dīde olur ser-be-ser āṣār-ı ẓalām

20. **ser-be-ser:**
Tahmis 4
Mısra: **31**
Baş başa, birlikte, beraberce.
Ser-be-ser ümmet-i merḥūme fedādur yoluña
Kimi pervāne-i şemʿūn kimi bülbül gülüñe

21. **ser-be-ser:**
Tarih 17
Mısra: **14**
Baş başa, birlikte, beraberce.
Ne ḳaṣr-ı dil-güşā kim miṣli yoḳdur ṣaḥn-ı ʿālemde
Bu ḳavle müttefiḳdür ser-be-ser aṣḥāb-ı istiʿdād

ser-beste:

1. **ser-beste:**
Gazel 47
Mısra: **7**
Baş başa, birlikte, beraberce.
Ḫizmet ü fermānuña ser-beste bir bī-çāredür
Bu dil-i şūrīde senden ger baʿīd ü ger ḳarīb

2. **ser-beste:**
Rübai 28
Mısra: **2**
Baş başa, birlikte, beraberce.
Hālā menem ol muʿcize-kār-ı maʿnā
Ser-beste baña siḥr-i ḥalāl-ı şuʿarā

3. **ser-beste:**
Rübai 84
Mısra: **3**
Baş başa, birlikte, beraberce.
Fermānuña ser-beste ser-ā-ser ʿālem
Ey Ḳādir ü Ḳayyūm senüñdür ḳuvvet

4. **ser-beste:**
Rübai 120
Mısra: **2**
Baş başa, birlikte, beraberce.
Ey ḳullarına bāb-ı ʿaṭāsı meftūḥ
Fermānuñda ser-beste cemād ü ẕī-rūḥ

ser-beste olan:

1. **ser-beste olan:**-*an*
Rübai 36
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gizlenmek.
Ser-beste olan ḥükmine güm-rāh olmaz
-

şerbet:

1. **şerbetini:**-*i, -n, -i*
Gazel 57
Mısra: **5**
Tatlı içecek. ||
Sevgilinin tatlı dudakları.
Lebinüñ şerbetini virmez iseñ ʿāşıḳuña
Ölicek yā ne cevābuñ olıcaḳ rūz-ı ḥisāb

2. **şerbetini:**-*i, -n, -i*
Gazel 97
Mısra: **3**
Meyve suyu ile şekerli su karıştırılarak yapılan içecek II tatlı, güzel.
Lebüñüñ şerbetini luṭfuñ ile Meded irgür baña ey serv-i bülend

3. **şerbete:**-*e*
Rübai 182
Mısra: **4**
Tatlı içecek.
Şīrīnligi taʿḳīb-i ġam ile dehrüñ

Ol şerbete beñzer ki içinde sem var

şerbet-i ḥayvāndan:

1. **şerbet-i ḥayvāndan:**-*dan*
Rübai 150
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sonsuzluk şerbeti.
Ey derdi olan ʿāşıḳa dermāndan eleẕ
Dil-i teşnelügüñ şerbet-i ḥayvāndan eleẕ

şerbet-i laʿlüñ:

1. **şerbet-i laʿlüñ:**-*üñ*
Gazel 75
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin lâl renkli, kırmızı dudağının şerbeti.
Dil-teşne-i vaṣla kerem it şerbet-i laʿlüñ
Luṭf eyle serāb-ı emelüm āb-ı zülāl it

2. **şerbet-i laʿlüñ:**-*üñ*
Gazel 76
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin lâl renkli, kırmızı dudağının şerbeti.
Ḳıl çāre Naḥīfīye meded şerbet-i laʿlüñ
Öldürdi anı işte bu endīşe-i ḥasret

3. **şerbet-i laʿlüñ:**-*üñ*
Gazel 209
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin lâl renkli, kırmızı dudağının şerbeti.
Luṭf ümmīd eyler göñül sen şehden āzār istemez
Şerbet-i laʿlüñ yeter dil keşf-i esrār istemez

4. **şerbet-i laʿlüñ:**-*üñ*
Gazel 247
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin lâl renkli, kırmızı dudağının şerbeti.
Bīmār-ı ʿışḳa derd-i ġamuñdur devā-yı maḥż
Olsa ʿaceb mi şerbet-i laʿlüñ şifā-yı maḥż

5. **şerbet-i laʿlüñ:**-*üñ*
Gazel 440
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin lâl renkli, kırmızı dudağının şerbeti.
Şerbet-i laʿlüñ niyāz itmezdi ḳurbān oldıġum
Derd-i ʿışḳuñla dil-i bī-çāre bīzār olmasa

şerbet-i vaṣluñ:

1. **şerbet-i vaṣluñ:**-*uñ*
Gazel 183
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşma şerbeti.
Şerbet-i vaṣluñ it meded sen bu Naḥīfī zārıña
Derd-i derūnını saña ʿarż idemez ḥicāb ider

2. **şerbet-i vaṣluñ:**-*uñ*
Gazel 275
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşma şerbeti.
Meded bīmār olan cāna irişdür şerbet-i vaṣluñ
Şarāb-ı leblerüñ şāhum cinān içre zülāl ancaḳ

ser-be-zānū-yı taḥayyür oldı:

1. **ser-be-zānū-yı taḥayyür oldı:**-*dı*
Gazel 193
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hayretten başı dizine düşmek.
Kim oldı ser-be-zānū-yı taḥayyür bezm-i nāzuñda Dil-i şūrīdeveş āyā esīr-i ṣoḥbetüñ kimdür

ser-bülend ol:

1. **ser-bülend ol:**
Gazel 324
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Başı yüksekte olmak, yüce olmak.
Esīr-i zülf-i yār ol müstemend ol
Hemān n'eylerseñ eyle ser-bülend ol

ser-bürde-i eflāk olup:

1. **ser-bürde-i eflāk olup:**-*up*
Tarih 1
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Feleklerin hırkası olmak.
Otaġ-ı şevketi ser-bürde-i eflāk olup yā Rab
Ola şems-i dıraḫşān şemse-i zer-tār-ı eyvānı

ser-bürde-i rāh-ı necāt idüp:

1. **ser-bürde-i rāh-ı necāt idüp:**-*üp*
Kaside 9
Mısra: **61**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kurtuluş yolu hırkasının başı etmek.
Nāḳa-i cānı idüp ser-bürde-i rāh-ı necāt
Maḥmil-efrūz-ı metāʿ-ı luṭf-ı Raḥmān eylesem

ser-bürīde:

1. **ser-bürīde:**-*de*
Gazel 447
Mısra: **9**
Başı kesik.
Şefḳat itdüm ser-bürīde kākül-i yāri görüp
Raḥm idermiş gāhī ādem kāfir-i bī-dīne de

ser-çeşme:

1. **ser-çeşme:**
Tarih 29
Mısra: **33**
Pınar.
Cümleden oldı bu ser-çeşme maḳāmında bedīd
Ṭarz-ı vālā-yı mülūkānesi pīrāye-nümā

ser-çeşme-i feyż-i kerāmet:

1. **ser-çeşme-i feyż-i kerāmet:**
Gazel 418
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Keramet feyzinin pınarı.
Dehānuñ menbaʿ-ı Āb-ı Ḥayāt-ı ʿilm-i Rabbānī
Lebüñ ser-çeşme-i feyż-i kerāmet yā Resūla'llāh

ser-çeşme-i ḥayvānuñ:

1. **ser-çeşme-i ḥayvānuñ:**-*uñ*
Matla 268
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ölümsüzlük suyunun kaynağı.
Pāy-būsuñ dil-i bīmāra ṣafā-baḫş oldı
Ṣanki ser-çeşme-i ḥayvānuñ ayaġın buldı

ser-çeşme-i kevser:

1. **ser-çeşme-i kevser:**
Kaside 12
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kevser'in kaynağı.
Ümmīd-i şefāʿatla ḳudümüñ senüñ ey māh
Ser-çeşme-i Kevser mi degül teşne-lebāna

ser-cümle:

1. **ser-cümle:**
Gazel 105
Mısra: **4**
Hepsi, tamamı, bütün.
Sen ol şehsin ki ey ġāretger-i mülk-i şekībāyī
Füsūn u fitne nāz ü ʿişve ser-cümle sipāhuñdur

2. **ser-cümle:**
Gazel 153
Mısra: **8**
Hepsi, tamamı, bütün.
Nefḥa-i zülfüñ ṣabā itdükçe neşr-i kāʾināt
Reşk ile āhūlaruñ ser-cümle baġrı ḫūn olur

3. **ser-cümle:**
Gazel 200
Mısra: **3**
Hepsi, tamamı, bütün.
Ṣabr u ārāmumı ser-cümle perīşān itdüñ
Niçe biñ nāz ile ey şūḫ-ı perīşān-destār

4. **ser-cümle:**
Gazel 390
Mısra: **22**
Hepsi, tamamı, bütün.
Dest-gīr ol ki Naḥīfī ola reh-yāb-ı vuṣūl
Muntaẓırdur bize ser-cümle eḥibbā-yı vaṭan

5. **ser-cümle:**
Gazel 427
Mısra: **14**
Hepsi, tamamı, bütün.
Naḥīfī ʿışḳuña ben saña cismüm kūyuña ḳurbān
Fedā olsun saña ser-cümle vārum yā Resūla'llāh

6. **ser-cümle:**
Gazel 431
Mısra: **11**
Hepsi, tamamı, bütün.
Feyża-i naʿtüñle ser-cümle lisān-ı ḥāl olur
Ḳabrüm üstünde ẓuhūr iden nebātāt ü giyāh

7. **ser-cümle:**
Kaside 7
Mısra: **7**
Hepsi, tamamı, bütün.
Ser-cümle selāṭīn ü gedā bendelerüñdür
Ey ḥażret-i şāhenşeh-i ẕī-şān-ı şefāʿat

8. **ser-cümle:**
Kaside 8
Mısra: **290**
Hepsi, tamamı, bütün.
Ravża-i pāküñe olsun niçe biñ kerre selām
Tā ki şerʿüñle selāmet bula ser-cümle diyār

9. **ser-cümle:**
Kaside 9
Mısra: **44**
Hepsi, tamamı, bütün.
Āteş-i āh-ı ciger-sūz-ı nedāmetle tamām
Defter-i ʿişyānumı ser-cümle sūzān eylesem

10. **ser-cümle:**
Matla 244
Mısra: **1**
Hepsi, tamamı, bütün.
N'ola ser-cümle ʿafv eyler iseñ aṣḥāb-ı ʿişyānı
İlāhī luṭfuñuñ iḥsānuñuñ yoḳ ḥadd ü pāyānı

11. **ser-cümle:**
Rübai 175
Mısra: **4**
Hepsi, tamamı, bütün.
Kim ḳādir olur menʿ ü ʿaṭāya yā Rab
Ser-cümle hemān menʿ ü ʿaṭā sendendür

12. **ser-cümle:**
Rübai 235
Mısra: **1**
Hepsi, tamamı, bütün.
Ser-cümle taġayyürde rüsūm-ı iḫlāṣ
Hep baña mıdur bu sitem-i ḫāṣü'l-ḫāṣ

13. **ser-cümle:**
Rübai 261
Mısra: **3**
Hepsi, tamamı, bütün.
Ser-cümle umūrında ʿibāduñ yā Rab
Miftāḥ-ı ḥuṣūldür duʿā-yı tevfīḳ

14. **ser-cümle:**
Rübai 355
Mısra: **3**
Hepsi, tamamı, bütün.
Ser-cümle cihān maẕhar-ı iḥsānuñ iken
Ḥāṣā ola bī-çāre Naḥīfī maḥrūm

15. **ser-cümle:**
Rübai 388
Mısra: **3**
Hepsi, tamamı, bütün.
Ser-cümle cihān ḫavf ü recāda ḥayrān
Luṭf u seḫaṭuñdadur sürūr u mātem

16. **ser-cümle:**
Rübai 477
Mısra: **3**
Hepsi, tamamı, bütün.
Ser-cümle perīşān iken erbāb-ı ḳulūb
Cemʿiyyet-i ḫāṭır mı ḳalur ādemde

17. **ser-cümle:**
Rübai 558
Mısra: **2**
Hepsi, tamamı, bütün.
İtmiş seni meşşāṭa-i sunʿ-ı ezelī
Biñ ḥüsn ile ser-cümle güzeller güzeli

18. **ser-cümle:**
Tarih 4
Mısra: **2**
Hepsi, tamamı, bütün.
Ḥamd ü şükr olsun o mevlā-yı ʿaẕimü'ş-şāna
Ki odur ḥaḳḳ ile ser-cümle ʿibāda maʿbūd

19. **ser-cümle:**
Tarih 7
Mısra: **14**
Hepsi, tamamı, bütün.
Aḥbābı olup ʿizzet ü rifʿatle ser-efrāz
Ser-cümle ʿadūsı ola mevḳūf-ı teẕellül

ser-cümle-i aṣḥāb-ı resūl:

1. **ser-cümle-i aṣḥāb-ı resūl:**
Rübai 222
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Peygamber ashablarının tamamı.
Ser-cümle-i aṣḥāb-ı Resūl ile aña
Teslīm ü taḥiyyāt ola bī-ḥadd ü ḳıyās

ser-dāde:

1. **ser-dādedür:**-*dür*
Gazel 453
Mısra: **2**
Baş vermiş, baş koymuş.
Ḥvāba varmış gelmiş ol müjgān müjgān üstüne
Gūyiyā ser-dādedür peykān peykān üstüne

ser-dāde olma:

1. **ser-dāde olma:**-*ma*
Gazel 457
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Baş vermiş, baş koymuş.
Bir başuñ ile ʿāleme sulṭān iken meded
Ser-dāde olma cāh-ı cihānuñ rüʾūsına

ser-dāde olup:

1. **ser-dāde olup:**-*up*
Rübai 506
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Baş koymak.
Ṣıdḳ ile güvāh idi cemādāt bile
Ser-dāde olup ḫāk-i reh-i ʿizzetine

ser-dāde-i ḥvāb-ı ġaflet olduḳ:

1. **ser-dāde-i ḥvāb-ı ġaflet olduḳ:**-*du, -ḳ*
Rübai 466
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gaflet uykusuna baş veren olmak.
Ser-dāde-i ḥvāb-ı ġaflet olduḳ her gāh
Ḫūrşīd-i hidāyetüñle sen ḳıl āgāh

ser-dāde-i sevdā-yı ḳadd-i dil-firībüñdür:

1. **ser-dāde-i sevdā-yı ḳadd-i dil-firībüñdür:**-*üñ, -dür*
Gazel 137
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönlü kandıran boyunun sevdasına baş vermiş.
Senüñ ser-dāde-i sevdā-yı ḳadd-i dil-firībüñdür
Nihāl-i bāġda bu ser-fürūlar hep senüñçündür

ser-defter:

1. **ser-defteridür:**-*i, -dür*
Gazel 304
Mısra: **10**
Reis, önder.
Bu Naḥīfīye suʾāl eyler iseñ sulṭānum
Şimdi ser-defteridür ʿāṣıḳ-ı āvārelerüñ

2. **ser-defteri:**-*i*
Kaside 19
Mısra: **62**
Reis, önder.
Dādgārā serverā sulṭān-ı dāniş-perverā
Ey şehenşāhān-ı mülk-i ʿālemüñ ser-defteri

ser-defter-i aʿmālüma:

1. **ser-defter-i aʿmālüma:**-*üm, -a*
Kaside 7
Mısra: **42**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ameller defterinin başı.
Dest-i keremüñle yazıla rūz-ı cezāda
Ser-defter-i aʿmālüma ʿunvān-ı şefāʿat

ser-defter-i enbiyā-yı pīşin olduñ:

1. **ser-defter-i enbiyā-yı pīşin olduñ:**-*du, -ñ*
Rübai 278
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Önceki peygamberlerin başı olmak.
Ser-defter-i enbiyā-yı pīşin olduñ
Biñ ʿizzet ile mükemmil-i dīn olduñ

ser-defter-i evliyā:

1. **ser-defter-i evliyā:**
Rübai 256
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Velilerin tutulduğu defterin başı.
Ser-defter-i evliyā Cenāb-ı Ṣıddīḳ
Kim ṣihr-i Muḥammedī Ebū Bekr-i ʿAtīḳ

ser-defter-i şücʿān-ı dilīrān-ı ʿarab:

1. **ser-defter-i şücʿān-ı dilīrān-ı ʿarab:**
Rübai 79
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arap cesur yiğitlerinin başı.
Ser-defter-i şücʿān-ı dilīrān-ı ʿArab
Ḫayrü'ş-şühedā Ḥamza-i ṣāḥib-ṣavlet

ser-defter-i ʿuşşāḳdur:

1. **ser-defter-i ʿuşşāḳdur:**-*dur*
Gazel 143
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Âşıklar defterinin başı, önderi.
ʿAḳl ü ṣabrın virdi yaġmāya Naḥīfī şimdi hep
Devlet-i ḥüsninde ol ser-defter-i ʿuşşāḳdur

şeref:

1. **şeref:**
Gazel 260
Mısra: **30**
Onur, manevî büyüklük.
Ḫuddām-ı dergehüñden iderseñ eger şümār
Besdür iki cihānda Naḥīfīye ol şeref

2. **şeref:**
Kaside 16
Mısra: **16**
Onur, manevî büyüklük.
Bezm-i ʿālemde muḥaṣṣal ḥulel-i cennetden
Şeref ü ḳadr ü celāl ile muʿaẕẕamdur bu

3. **şeref:**
Kaside 22
Mısra: **80**
Onur, manevî büyüklük.
Ne ḥaddümdür benüm faḫr-ı cihāna daʿvī-i ḫidmet
Şeref besdür olursam ḫāk-i vālā-pāye-i pāyı

4. **şerefdür:**-*dür*
Kaside 28
Mısra: **49**
Onur, manevî büyüklük.
Şerefdür ḥāṣılı ẕāt-ı şerīfi ṣadr-ı iclāle
Vücūd-ı pāki neyyir-baḫş-ı mihr-i feyż-yābumdur

5. **şeref:**
Matla 113
Mısra: **1**
Onur, manevî büyüklük.
Bu ʿaṣr içinde şeref şimdi māl ü cāh iledür
Netīce raġbet-i ehl-i zamāne cāhiledür

şeref buldı:

1. **şeref buldı:**-*du*
Gazel 260
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şeref bulmak, şereflenmek.
İcād-ı ẕāt-ı pāküñ içündür bu kāʾināt
Buldı şeref senüñle bu eyvān-ı nüh ġuraf

şeref bulsun:

1. **şeref bulsun:**-*sun*
Murabba 6
Mısra: **77**
Kelime Tipi: **Deyim**
Şeref kazanmak, kıymet ve itibarı artmak.
Ẕikrüñle dil bulsun şeref Dürr ile ṭolsun ol ṣadef

şeref ü behceti:

1. **şeref ü behceti:**-*i*
Kaside 21
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şeref ve güzellik.
ʿĀlemi ṭutsa n'ola şöhreti Saʿd-ābāduñ
Bī-bedeldür şeref ü behceti Saʿd-ābāduñ

şeref ü ʿizzet:

1. **şeref ü ʿizzet:**
Gazel 280
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüce ve büyük; itibarlı.
Sezā-yı şefḳat iderseñ Naḥīfī-i zārı
Aña yeter şeref ü ʿizzet es-selāmu ʿaleyk

şeref ü rifʿatüñe:

1. **şeref ü rifʿatüñe:**-*üñ, -e*
Matla 136
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şeref ve yücelik.
Oldı şeref ü rifʿatüñe ḥuccet-i bī-şek
Maṣdūḳa-i naṣṣ-ı Ve refʿanā leke ẕikrek

şeref ü şānuña:

1. **şeref ü şānuña:**-*uñ, -a*
Matla 51
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şeref ve şan.
Besdür şeref ü şānuña bu rifʿat ü ʿizzet
Kim eyledi Ḥaḳ ẕātuñı ʿālemlere raḥmet

şeref vir:

1. **şeref vir:**
Rübai 307
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Şereflendirmek, yüceltmek, onurlandırmak.
Vir bezme şeref ey meh-i tābānum gel
Luṭf eyle gel ey şemʿ-i şebistānum gel

şeref virdi:

1. **şeref virdi:**-*di*
Kaside 11
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şereflendirmek, yüceltmek, onurlandırmak.
Raḥmeten li'l-ʿālemīn itdi seni Rabb-i Raḥīm
Ẕātuña virdi şeref tebcīl-i istiṉnā ile

2. **şeref virdi:**-*di*
Rübai 507
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Şereflendirmek, yüceltmek, onurlandırmak.
Ey raḥmet olan vücūdı ḫāṣ u ʿāma
Virdi şeb-i mevlidüñ şeref eyyāma

şeref-ārā-yı cihān:

1. **şeref-ārā-yı cihān:**
Kaside 8
Mısra: **81**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyanın şeref süsü.
Şeref-ārā-yı cihān yaʿnī Cenāb-ı Ṣıddīḳ
Ol ki faḫr-ı rusüle olmış idi hem-reh-i ġār

şeref-baḫşā-yı iḳbāl oldı:

1. **şeref-baḫşā-yı iḳbāl oldı:**-*dı*
Kaside 13
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Talihin şeref bahşedeni olmak.
Ẕuhūr-ı ẕāt-ı pāküñ ey ḫidīv-i kişver-i levlāk
Şeref-baḫşā-yı iḳbāl oldı eyyām ü sinīn üzre

2. **şeref-baḫşā-yı iḳbāl oldı:**-*dı*
Kaside 13
Mısra: **66**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Talihin şeref bahşedeni olmak.
Ḫudāya ḥamd ü şükr olsun ki feyż-i ḫiẕmet-i naʿtüñ
Şeref-baḫşā-yı iḳbāl oldı ben ʿabd-i kemīn üzre

şeref-dīde-i veche-i ḳıbleteyn:

1. **şeref-dīde-i veche-i ḳıbleteyn:**
Kaside 10
Mısra: **51**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İki kıble yönünün şeref gözü.
Şeref-dīde-i veche-i ḳıbleteyn
Ḫaṭīb-i muʿallā imām-ı hümām

şeref-efrūz-ı gürūh-ı saḳaleyn:

1. **şeref-efrūz-ı gürūh-ı saḳaleyn:**-*yn*
Gazel 360
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnsan ve cin topluluğunun şeref aydınlığı.
Merḥabā ey şeref-efrūz-ı gürūh-ı saḳaleyn
Şāh-ı mülk-i dü serā māh-ı sipihr-i kevneyn

şeref-efrūz-ı ḥarīm-i pāküñ olsun:

1. **şeref-efrūz-ı ḥarīm-i pāküñ olsun:**-*sun*
Rübai 17
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temizliğinin hareminin şeref vereni.
Olsun şeref-efrūz-ı ḥarīm-i pāküñ
Her demde taḥiyyāt ü selām-ı mevlā

şeref-i ʿarż u semā:

1. **şeref-i ʿarż u semā:**
Rübai 23
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yeryüzü ve gökyüzünün şerefi.
Ey naḳş-ı niʿāli şeref-i ʿarż u semā
Buldı bu cihān ẕātuñ ile neşv ü nemā

şeref-i daʿvetine:

1. **şeref-i daʿvetine:**-*i, -n, -e*
Rübai 506
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çağırılma onuru.
Eşcār gelüp nāle-künān ḥażretine
Eylerdi icābet şeref-i daʿvetine

şeref-i dūdmān-ı muṭṭalibī:

1. **şeref-i dūdmān-ı muṭṭalibī:**
Kaside 14
Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Muttalib'in soyunun şereflisi II Hz. Muhammed.
Faḫr-ı ʿĀlem Muḥammed-i ʿArabī
Şeref-i dūdmān-ı Muṭṭalibī

2. **şeref-i dūdmān-ı muṭṭalibī:**
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Muttalib'in soyunun şereflisi II Hz. Muhammed.
Faḫr-ı ʿĀlem Muḥammed-i ʿArabī
Şeref-i dūdmān-ı Muṭṭalibī

<u>şeref-i gevkebe-i miʿrācı:</u>

1. **şeref-i gevkebe-i miʿrācı:**-*ı*
Rübai 553
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Miraç yıldızının şerefi.
Baḫş oldı saña ʿizz ü saʿādet tācı
Bulduñ şeref-i gevkebe-i Miʿrācı

<u>şeref-i ḫalḳ u ḫulḳ:</u>

1. **şeref-i ḫalḳ u ḫulḳ:**
Gazel 279
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yaratılanın şerefi.
El-ḥaḳ yegānesin şeref-i ḫalḳ u ḫulḳ ile
Maḫlūḳ içinde gelmedi gelmez muʿādilüñ

<u>şeref-i ḫayl-i nisā:</u>

1. **şeref-i ḫayl-i nisā:**
Rübai 1
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kadınların pek şereflisi.
Ol zevc-i nuḫustīn-i resūl-i mevlā
Ser-māye-i faḫr u şeref-i ḫayl-i nisā

<u>şeref-i ḫizmet-i naʿtüñ:</u>

1. **şeref-i ḫizmet-i naʿtüñ:**-*üñ*
Gazel 282
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hz. Muhammet'in övgüsü hizmetinin şerefi.
Bī-çāre Naḥīfīye yeter manṣıb-ı ʿālī
Pā-mālī-i kūyuñ şeref-i ḫizmet-i naʿtüñ

<u>şeref-i ḳurbı:</u>

1. **şeref-i ḳurbı:**-*ı*
Kaside 3
Mısra: **102**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yakınlık şerefi buldun.
Şāh-ı ḫayl-i rusülüñ rütbe-i aʿlāsı içün
Şeref-i ḳurbı içün maẓhar-ı ev-ednā

<u>şeref-i leyle-i ḳadre:</u>

1. **şeref-i leyle-i ḳadre:**-*e*
Rübai 207
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kadir gecesinin şerefi.
Ol eşref-i ḫalḳuñ şeb-i Miʿrācı içün
Eyle şeref-i leyle-i Ḳadre fāʾiz

<u>şeref-i maʿrifetü'llāh:</u>

1. **şeref-i maʿrifetü'llāh:**
Rübai 300
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın marifet şerefi.
Māl ile menāl ile degüldür ādem
Muṭlaḳ şeref-i maʿrifetü'llāh gerek

<u>şeref-i müsteʿār:</u>

1. **şeref-i müsteʿār:**
Gazel 350
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sahte şeref.
Yoḳ iftiḫārumuz şeref-i müsteʿār ile
Ḫūrşīd olursa zīver-i mengūşumuz bizüm

<u>şeref-i naʿtüñe:</u>

1. **şeref-i naʿtüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 66
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Naatının manevi yüksekliği, şerefi.
Olduḳça Naḥīfī şeref-i naʿtüñe maẓhar
Olsun saña Ḫaḳdan niçe teslīm ü taḥiyyet

<u>şeref-i tāc-i felek:</u>

1. **şeref-i tāc-i felek:**
Rübai 287
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Felek tacının şerefi.
Ey ḫāk-i deri būse-geh-i ins ü melek
V'ey naḳş-ı niʿāli şeref-i tāc-i felek

<u>şeref-i taşliye virsün:</u>

1. **şeref-i taşliye virsün:**-*sün*
Rübai 81
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Selamın şerefini vermek.
Ger ʿārif iseñ encümen-i ʿālemde
Virsün şeref-i taşliye ḫatm-i kelimāt

<u>şeref-i vezn:</u>

1. **şeref-i vezn:**
Gazel 507
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Veznin şerefi.
Şeref-i vezn ü ḥudūd-ı süḫane şāhiddür
Ehl-i sūḳuñ saña mīzān ile endāzeleri

şeref-i ẕāt-ı şeref-sāzuñdur:

1. **şeref-i ẕāt-ı şeref-sāzuñdur:**-*uñ, -dur*
Gazel 79
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şeref yapanın şahsiyetin şerefi.
Bī-bahāne şeref-i ẕāt-ı şeref-sāzuñdur
Fıṭrat-ı arż u semāvāta bahāne bāʿiṣ

şeref-i ẕātına:

1. **şeref-i ẕātına:**-*ı, -n, -a*
Rübai 393
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kişinin şahsının ululuğu, şerefi.
Besdür şeref-i ẕātına bu şāhid kim
Ḥaḳ ḳıldı anı mülhem-i cemʿ-i Ḳurʾān

ser-efkende ḳaldı:

1. **ser-efkende ḳaldı:**-*dı*
Gazel 239
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Boynu eğilmek.
Ṭarīḳ-ı ġamda ḳaldı ser-efkende ʿaḳl u hūş
İtsem ʿaceb mi şām u seḥer āh-ı şuʿle-pūş

şeref-nümā-yı ṣadāret oldı:

1. **şeref-nümā-yı ṣadāret oldı:**-*dı*
Tarih 13
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saltanatın şeref göstereni olmak.
Ol kāñ-ı ʿilm ü baḥr-ı hüner fāżıl-ı zamān
Oldı şeref-nümā-yı ṣadāret Naḥīfīyā

ser-efrāz eyleyen:

1. **ser-efrāz eyleyen:**-*yen*
Gazel 156
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yücelmek, yükselmek ‖ başı göge ermek.
Dıraḫtān içre serv-i ser-bülendüñ imtiyāzın gör
Ser-efrāz eyleyen insānı ḥüsn-i istiḳāmetdür

ser-efrāz eyleyüp:

1. **ser-efrāz eyleyüp:**-*yüp*
Kaside 24
Mısra: **103**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yücelmek, yükselmek ‖ başı göge ermek.
Ser-efrāz eyleyüp aḥbābuñı her vech ile mevlā
ʿAdū-yı devletüñ efkende itsün çāh-ı ḫüsrāna

ser-efrāz ḳılarsın:

1. **ser-efrāz ḳılarsın:**-*ar, -sın*
Gazel 381
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüceltmek, yükseltmek.
Geh cevr ile efkende idersin dil-i zārı
Geh himmet-i luṭfuñla ser-efrāz ḳılarsın

ser-efrāz olup:

1. **ser-efrāz olup:**-*up*
Tarih 7
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gururlanmak, şerefli olmak.
Aḥbābı olup ʿizzet ü rifʿatle ser-efrāz
Ser-cümle ʿadūsı ola mevḳūf-ı teẕellül

ser-efrāz-ı cihān:

1. **ser-efrāz-ı cihān:**
Tarih 6
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyanın önde geleni.
O sulṭān-ı mükerrem ḳıldı teşrīf-i ṭahāretle
Ser-efrāz-ı cihān ol bende-i pākīze-āṣārın

ser-efrāzı oldı:

1. **ser-efrāzı oldı:**-*dı*
Kıt'a 48
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Benzerlerinden üstün olmak, seçkin, mümtaz olmak.
O sulṭān-ı cihān-gīr ol şeh-i ferḫunde-kevkeb kim
Kemāl-i ẕāt ile oldı selāṭīnüñ ser-efrāzı

şeref-sāz iderüz:

1. **şeref-sāz iderüz:**-*er, -üz*
Gazel 215
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şeref yapan etmek.
Ḫāne-i cāna ḫayālüñ ki şeref-sāz iderüz
Düşerüz pāyına dāmānına iʿzāz iderüz

şerefü'l-cāh:

1. **şerefü'l-cāhi:**-*i*
Kaside 6
Mısra: **36**
Makamı şerefli.
Ẕātuñ yeter medīḥa senüñ vaṣf-ı pāküñe

Ey ṭāhirü'n-neseb şerefü'l-cāhi ve'l-ḥaseb

şerefü'ş-şadr:

1. **şerefü'ş-şadra:**-*a*
Kaside 26
Mısra: **30**
Baş köşedeki şerefli zat II Allah.
Nedür bu mertebe ḥayret nedür bu endīşe
Var eyle ol şerefü'ş-şadra ḥālüñi inhā

seref-yāb itdi:

1. **şeref-yāb itdi:**-*di*
Kaside 8
Mısra: **53**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şereflendirmek.
Didi kim maḳdem-i pākiyle şeref-yāb itdi
ʿArṣa-i ʿālemi bir server-i gerdūn-vaḳār

seref-yāb itdigi:

1. **şeref-yāb itdigi:**-*dig, -i*
Tarih 3
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şereflendirmek.
Naḥīfī salṭanat taḫtın şeref-yāb itdigi demde
Cülūsine o şāhuñ oldı tārīḫ
Aḥmedü'ş-şāliş

şeref-yāb oldı:

1. **şeref-yāb oldı:**-*dı*
Gazel 422
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şeref kazanmak, şereflenmek.
Şeref-yāb oldı miḥrāb-ı risālet zāt-ı pāküñle
Cemīʿ-i enbiyāya muḳtedāsın yā Resūla'llāh

şeref-yāb olmaġa:

1. **şeref-yāb olmaġa:**-*maġ, -a*
Tarih 17
Mısra: **55**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şeref kazanmak, şereflenmek.
Şeref-yāb olmaġa silk-i ḫıyabān-ı laṭīfinde
Ḳıyām-ı ḫidmete ḥāżır müheyyā serv ile şimşād

şeref-yāb-ı ḫiṭāb-ı müsteṭāb-ı kibriyā:

1. **şeref-yāb-ı ḫiṭāb-ı müsteṭāb-ı kibriyā:**
Kaside 5
Mısra: **120**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
En büyük dince kabul edilen hitabın şeref bulanı.
Bā-ḫuṣūṣ ey sırr-ı ḫāṣ-ı raḥmeten lil ʿālemīn
V'ey şeref-yāb-ı ḫiṭāb-ı müsteṭāb-ı kibriyā

ser-encām:

1. **ser-encāmı:**-*ı*
Gazel 53
Mısra: **9**
Bir iş, bir durum veya olayın iyi veya kötü sonu, akıbeti.
Saña şāhid yeter Mecnūn u Ferhāduñ ser-encāmı
Giriftārān-ı ʿışḳuñ ekşeri maġdūrlardur hep

2. **ser-encāmın:**-*ın*
Gazel 240
Mısra: **7**
Bir iş, bir durum veya olayın iyi veya kötü sonu, akıbeti.
Ser-encāmın görince kūhkenden ʿibret aldum kim
Ḳażā-yı ʿışḳa kühsār-ı irādet meʾmen olmazmış

ser-engüşt-i pākinden:

1. **ser-engüşt-i pākinden:**-*i, -n, -den*
Kaside 10
Mısra: **39**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz baş parmak.
Ser-engüşt-i pākinden oldı revān
Zülāl-i kerāmet çü māʾ-i ġamām

şerer:

1. **şererüm:**-*üm*
Gazel 169
Mısra: **6**
Kıvılcım.
Pervāne perüñ ḥıfẓ idegör sūz-ı dilümden
Ben şemʿ-i żiyā-perver-i ʿışḳam şererüm var

2. **şerer:**
Gazel 254
Mısra: **14**
Kıvılcım II bağlamda yeni mana anlamında kullanılmıştır.
Ṭabʿ-ı Naḥīfī olup āteş-fesān
Eyledi bir tāze şerer iḫtirāʿ

3. **şererin:**-*in*
Rübai 511
Mısra: **3**
Kıvılcım.
Āhum şererin böyle fürūzān itdüm
Tābende ola mihri anuñ tābende

şerer-efşānluḳ idüp:

1. **şerer-efşānluḳ idüp:**-*üp*
Gazel 347
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Etrafa kıvılcımlar saçmak.
Niçe bir āteş-i ṣabra dil ü cānı yaḳaram
Şerer-efşānluḳ idüp kevn ü mekānı yaḳaram

şerer-i āteş-bār:

1. **şerer-i āteş-bār:**
Kaside 8
Mısra: **148**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Ateş yüklü kıvılcım.
Dil peşīmān-i ʿışyān ile āh itdükçe
Dökilür dīdelerüme şerer-i āteş-bār

şerer-i nār-ı nedāmet:

1. **şerer-i nār-ı nedāmet:**
Rübai 70
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Pişmanlık ateşin kıvılcımı.
Dilde şerer-i nār-ı nedāmet yā Rab
Cānda eşer-i sūz-ı melāmet yā Rab

şerer-i şerr-i bū leheb:

1. **şerer-i şerr-i bū leheb:**
Kaside 6
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ebu Leheb'in şerrinin kıvılcımı.
ʿİlmüñle lāl-ı ḥayret Ebū Cehil-i dil-siyāh
Ḳahruñla münṭafī şerer-i şerr-i Bū Leheb

şerer-i şuʿle-feşāna:

1. **şerer-i şuʿle-feşāna:**-*a*
Kaside 12
Mısra: **48**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Işık saçan kıvılcım.
Gel sūziş-i ʿışḳıyla o Maḥbūb-ı Ḫudānuñ
Yaḳ cān ü dili bir şerer-i şuʿle-feşāna

şerer-i sūz:

1. **şerer-i sūz:**
Gazel 433
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül ateşinin kıvılcımları.
Ḫārā-güdāz iken şerer-i sūz u tāb-ı ʿışḳ
Ol māh-ı nev taḥammül ider mi niyāzuma

ser-firāz idüp:

1. **ser-firāz idüp:**-*üp*
Kaside 11
Mısra: **34**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüceltmek, yükseltmek.
Pāye-i ḳadrüñ bülend itdi şeb-i Miʿrācda
Ser-firāz idüp seni bu rütbe-i ʿulyā ile

ser-firāz itdüñ:

1. **ser-firāz itdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 306
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüceltmek, yükseltmek.
Ḳoduñ ey bāġbān-ı ʿişve naḫl-i mihri esfelde
Neden ammā nihāl-i cevri bilmem ser-firāz itdüñ

ser-firāz olsa:

1. **ser-firāz olsa:**-*sa*
Gazel 520
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Benzerlerinden üstün olmak.
Maḥabbet gülşeninde naḫl-i himmet ser-firāz olsa
Der-āġūş eylesem bir kerre ol serv-i ḫırāmānı

ser-fürū:

1. **ser-fürū:**
Gazel 136
Mısra: **6**
Baş eğme, itaat etme.
Tā böyle ihtizāzdan ey serv-i būstān
Ol nev-nihāl-i nāza ġaraż ser-fürū mıdur

2. **ser-fürūlar:**-*lar*
Gazel 137
Mısra: **8**
Baş eğme, itaat etme.
Senüñ ser-dāde-i sevdā-yı ḳadd-i dil-firībüñdür
Nihāl-i bāġda bu ser-fürūlar hep senüñçündür

3. **ser-fürūsına:**-*sı, -n, -a*
Gazel 457
Mısra: **20**
Baş eğme, itaat etme.
Rifʿat tevāżuʿ ile meger hem-ʿinān imiş
Servüñ çemende eyle naẓar ser-fürūsına

ser-fürū itse:

1. **ser-fürū itse:**-*se*
Gazel 106
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Baş eğmek, itaat etmek.
ʿĀceb mi ḳaddine serv itse ser-fürū yārüñ
Ḳadīmī bende-i ser-der-hevālarındandur

ser-fürū itseñ:

1. **ser-fürū itseñ:**-*se, -ñ*
Gazel 228
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Baş eğmek, itaat etmek.
Ṣalındurmaz göze üftāde-ḥālān-ı ġam-ı ʿışḳı
Ne deñlü ser-fürū itseñ o serv-i ḫoş-ḫırām almaz

ser-gerdān:

1. **ser-gerdān:**
Rübai 438
Mısra: **4**
Şaşkın, perişan.
Bu yolda olan bār-keş-i ḳayd-ı vücūd
Ṣaḥrā-yı taḥayyürde ḳalur ser-gerdān

ser-gerdān olan:

1. **ser-gerdān olan:**-*an*
Gazel 349
Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şaşırmak; hayran olmak.
İştiyāḳ-ı ʿālem-i nūr ile pervāz eylerem
Ṣūret-i insānda ser-gerdān olan pervāneyem

ser-gerdān olur:

1. **ser-gerdān olur:**-*ur*
Rübai 405
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şaşırmak; hayran olmak.
Pūşīde-külāh olup o şūḫ-ı devrān
Ol gerden-i sīm ile olur ser-gerdān

ser-gerdān-ı deşt-i ıżṭırābam:

1. **ser-gerdān-ı deşt-i ıżṭırābam:**-*am*
Kaside 19
Mısra: **87**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Izdırap çölünün başı boş dolaşanı.
Ben o ser-gerdān-ı deşt-i ıżṭırābam şöyle kim
Baña teng itdi elem bu ʿarṣa-i pehnāveri

ser-gerdān-ı ḥayretdür:

1. **ser-gerdān-ı ḥayretdür:**-*dür*
Gazel 156
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hayret makamının şaşkınlığı.
Firāz-ı bām-ı ġurbetde vaṭan fikriyle her demde
Dil-i āvāre kebūter gibi ser-gerdān-ı ḥayretdür

ser-gerdān-ı ṭarz-ı inḳilābumdur:

1. **ser-gerdān-ı ṭarz-ı inḳilābumdur:**-*um, -dur*
Kaside 28
Mısra: **74**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dönüşüm tarzının başı dönmüşü.
Vücūduñ āfet-i ʿālemden olsun dāʾimā maḥfūẓ
Felekler tā ki ser-gerdān-ı ṭarz-ı inḳilābumdur

ser-germ olursa:

1. **ser-germ olursa:**-*ur, -sa*
Gazel 164
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yanıp yakılmak.
Ehl-i dil ser-germ olursa ṭaʿn-ı dūnāndan n'ola
Bülbüli zāġ-ı siyāhum nālesi iġżāb ider

ser-germ-i cām-ı iştiyāḳ olsam:

1. **ser-germ-i cām-ı iştiyāḳ olsam:**-*sa, -m*
Gazel 23
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arzu kadehinin sarhoşu olmak.
Naḥīfīveş n'ola ser-germ-i cām-ı iştiyāḳ olsam
Beni bī-ṣabr u ārām itdi derd-i ḥasretüñ cānā

ser-germ-i cünūnuz:

1. **ser-germ-i cünūnuz:**-*uz*
Gazel 207
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Deliliğin sarhoşu.
Mecnūn gibi biz gerçi ki ser-germ-i cünūnuz
Ammā zen-i dünyāya bizi ṣanma zebūnuz

ser-germ-i hevesdür:

1. **ser-germ-i hevesdür:**-*dür*
Gazel 313
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arzunun sarhoşu.
Naġme-sāz olmada ser-germ-i hevesdür bülbül
Rūz u şeb gūş-ı güle zemzeme-resdür bülbül

ser-germ-i ḫilāf:

1. **ser-germ-i ḫilāf:**
Rübai 255
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aykırılığın sarhoşu.
Ey ġamze-i ḫūn-feşānı ser-germ-i ḫilāf
Ḳılduñ güher-i sirişk-i çeşmüm itlāf

ser-germ-i iḳtidā olur:

1. **ser-germ-i iḳtidā olur:**-*ur*
Gazel 353
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Örnek alınan sarhoş olmak.
Efrād-ı ʿaṣr olur baña ser-germ-i iḳtidā
Ẕevḳ-ı tecerrüd ile ḥaḳīḳatde ferd isem

ser-germ-i ʿitāb:

1. **ser-germ-i ʿitāb:**
Tahmis 10
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Azarlamanın sarhoşu.
Āh ki ġamze-i bī-şefḳati ser-germ-i ʿitāb
Çeşm-i maġrūr ise mestī gibi ʿişve-ḫıṭāb

ser-germ-i iʿtiyād:

1. **ser-germ-i iʿtiyād:**
Gazel 438
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Alışkanlığın sarhoşu.

Sen ḫulf-ı vaʿde nāz ile ser-germ-i iʿtiyād
Ṣabr itmez intiẓāra dil-i rūbe-rāh ise

ser-germ-i nāz:

1. **ser-germ-i nāz:**
Gazel 93
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Cilve, işve sarhoşu.

Meh-pāreler ser-germ-i nāz diller müheyyā-yı niyāz
İtse n'ola ifṣā-yı rāz küstāḫī-i ibrām-ı ʿıyd

ser-germ-i niyāz idüñ:

1. **ser-germ-i niyāz idüñ:**-*üñ*
Gazel 195
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Niyazdan sarhoş olmak.

Bir zamān yārüñle ser-germ-i niyāz idüñ hele
Şimdi ey bī-çāre dil germiyyetüñ kimlerledür

ser-germ-i rāh-ı imtināʿ itdüm:

1. **ser-germ-i rāh-ı imtināʿ itdüm:**-*dü, -m*
Gazel 340
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Kaçınma yolunun sarhoşu etmek.

Feżā-yı ḳāma imkān-ı taʿalluḳ ṣābit olmışken
Semend-i ḫ∨āhişi ser-germ-i rāh-ı imtināʿ itdüm

ser-germ-i şafāsın:

1. **ser-germ-i şafāsın:**-*sın*
Gazel 18
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Neşe sarhoşu.

Kimüñ şevḳ-ı lebiyle mest-i cām-ı ḥayret olmışsa
Kimüñ ʿışḳıyla ser-germ-i ṣafāsın ey dil-i şeydā

ser-germ-i ṣahbā-yı maḥabbet olup:

1. **ser-germ-i ṣahbā-yı maḥabbet olup:**-*up*
Gazel 362
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Aşk şarabının sarhoşu olmak.

Olup ser-germ-i ṣahbā-yı maḥabbet bezm-i vuṣlatda
Hemān ey dil o mest-i nāza keşf-i rāza başlarsın

ser-germ-i şevḳam:

1. **ser-germ-i şevḳam:**-*am*
Gazel 341
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Zevk sarhoşu.

Yine ser-germ-i şevḳam kūçe-i dil-dārdan geldüm
Ḥarem-gāh-ı ḥaḳīḳatdan meṭāf-ı yārdan geldüm

ser-germ-i vaṣfuñ:

1. **ser-germ-i vaṣfuñ:**-*uñ*
Gazel 238
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Vasfının sarhoşluğu.

Yine beñzer Naḥīfī ġırre-i iḥsānuñ olmışdur
Olup ser-germ-i vaṣfuñ bāliş-i idrāke ser virmiş

ser-geşte eyler:

1. **ser-geşte eyler:**-*r*
Rübai 86
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Başı dönmek, sersemlemek.

Bir kāfile kim kūyuña eyler rıḥlet
Eyler beni ser-geşte hücūm-ı ḥasret

ser-geşte ider:

1. **ser-geşte ider:**-*er*
Gazel 76
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Başını döndürmek, sarhoş etmek.

Ser-geşte ider ʿāşıḳuñı fitne-i çeşmüñ
Kim siḥr ile ālūdedür ol şīşe-i ḥasret

2. **ser-geşte ider:**-*er*
Tarih 20
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Başını döndürmek, sarhoş etmek.

Olur naḳş-ı ḳudūmı ġıbṭa-fermā ṣadr-ı gerdūna
İder şām ü seḥer ser-geşte ḳaṣr-ı çarḫ-ı gerdānı

ser-geşte olsa:

1. **ser-geşte olsa:**-*sa*
Gazel 152
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Başı dönmek, sersem olmak.

N'ola keştī-i dil ser-geşte olsa ıżṭırābından
Sirişküm ḥaddi yoḳ pāyānı yoḳ bir baḥr-ı ʿummāndur

ser-geştegī-i iftirāḳ:

1. **ser-geştegī-i iftirāḳ:**
Gazel 254
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Ayrılıktan başı dönene.

Oldı bu ser-geştegī-i iftirāḳ
Düşmenüme bāʿiṯ-i şevḳ u semāʿ

ser-geşte-ḥāl-i ḥayret-i devr-i zamāneyem:

1. **ser-geşte-ḥāl-i ḥayret-i devr-i zamāneyem:**-*yem*
Gazel 355
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zamanın feleğinin hayretli sarhoş tavrı.
Gitdükçe döndi ʿaksine ʿālem Naḥīfīyā
Ser-geşte-ḥāl-i ḥayret-i devr-i zamāneyem

ser-geşte-i bīm-i gezend-i reh-zen-i hecrüñ olup:

1. **ser-geşte-i bīm-i gezend-i reh-zen-i hecrüñ olup:**-*üñ, -up*
Gazel 335
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayrılığın yol kesen musibetinin korkusunun sarhoşluğu.
Olup ser-geşte-i bīm-i gezend-i reh-zen-i hecrüñ
Reh-i vaṣluñda ey rūḥ-ı revānum çoḳ ḫaṭar çekdüm

ser-geşte-i der-gāhuñ:

1. **ser-geşte-i der-gāhuñ:**-*uñ*
Rübai 291
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Huzurunda bulunmanın sarhoşluğu.
Ser-geşte-i der-gāhuñ iken çarḫ-ı felek
Dil-beste iken ḫidmetüñe ins ü melek

ser-geşte-i deşt-i melāmet olup:

1. **ser-geşte-i deşt-i melāmet olup:**-*up*
Gazel 407
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kınanma çölünün başı dönmüşü olmak.
Dil ü cān dem-be-dem ḫ∨āhiş-ger-i feyż-i hidāyetdür
Olup ser-geşte-i deşt-i melāmet yā Resūla'llāh

ser-geşte-i ḥikmetüñ:

1. **ser-geşte-i ḥikmetüñ:**-*üñ*
Rübai 346
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hikmetin sarhoşu.
Ser-geşte-i ḥikmetüñ ʿuḳūl ü efhām
Leb-teşne-i ḥayretüñ ẓünūn u evhām

ser-geşte-i mekr-i raḳīb oldum:

1. **ser-geşte-i mekr-i raḳīb oldum:**-*du, -m*
Gazel 329
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Rakibin hilesinin sarhoşu olmak.
Şikāyet mihribānumdan degüldür rāh-ı ʿışḳında
Budur derdüm hemān ser-geşte-i mekr-i raḳīb oldum

ser-geşte-i vādī-i ḥayret:

1. **ser-geşte-i vādī-i ḥayret:**
Gazel 415
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hayret vadisinin sarhoşu.
Hevā-yı nefs ile āṣār-ı cürm ü maʿṣiyet ḳıldı
Bizi ser-geşte-i vādī-i ḥayret yā Resūla'llāh

ser-geştesi olsa:

1. **ser-geştesi olsa:**-*si, -sa*
Tahmis 1
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Başı dönmek, sersem olmak.
N'ola biñ şevḳ ile ser-geştesi olsa dil ü cān
Oldı tā rūz-ı ezel ʿışḳı derūnumda ʿayān

ser-girān-ı cām-ı dürd-ālūd-ı derd ü ġuṣṣaya:

1. **ser-girān-ı cām-ı dürd-ālūd-ı derd ü ġuṣṣaya:**-*ya*
Kaside 19
Mısra: **109**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dert ve gam tortusunun kadeh sarhoşu.
Ser-girān-ı cām-ı dürd-ālūd-ı derd ü ġuṣṣaya
Bezm-i vaṣfuñda ṣunuldı feyż-i maʿnā sāġarı

şerḥ:

1. **şerḥ:**
Gazel 88
Mısra: **12**
Açıklamak, etraflıca anlatmak.
Yoḳdur cihānda nüsḫa-i baḫtum gibi benüm
Bir nā-pesend nüsḫa vü bir na-ṣavāb şerḥ

şerḥ eylemede:

1. **şerḥ eylemede:**-*mede*
Gazel 88
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Açıklamak, anlatmak.
Dībāce-i leṭāfet-i ḫüsnin o mehveşüñ
Ol ḫaṭṭ-ı tāze eylemede bāb bāb şerḥ

şerḥ idelüm:

1. **şerḥ idelüm:**-*e, -lüm*
Gazel 88
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Açıklamak, anlatmak.
Yāra lisān-ı ḥāl ile ʿarż-ı niyāz idüp
Metn-i maḥabbeti idelüm bī-ḫiṭāb şerḥ

şerḥ ider:

1. **şerḥ ider:**-*er*
Gazel 457
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Açıklamak, izah etmek.
Merṣiyye-i Sikender ü Dārāyı şerḥ ider
Ṭut gūş-ı hūşı şāhlaruñ ṭabl u kūsına

şerḥ idermiş:

1. **şerḥ idermiş:**-*er*, -*miş*
Gazel 88
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Açmak, yarmak II açıklamak, anlatmak.
Derd-i derūnum itdi o laʿl-i müẕāb şerḥ
Esrār-ı mesti bir bir idermiş şarāb şerḥ

şerḥ idince:

1. **şerḥ idince:**-*ince*
Gazel 163
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Açmak.
Şerḥ idince metn-i ḫaṭṭ ü ḫālin ol üstād-ı nāz
Nüsḫa-i siḥr ü füsūnı bir mufaṣṣal bāb ider

şerḥ idüp:

1. **şerḥ idüp:**-*üp*
Gazel 390
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Açıklamak, izah etmek.
Şerḥ idüp şerḥa-i miḥnetle çıḳardum ki meger
Lafẕ-ı ġurbetde imiş nükte-i maʿnā-yı vaṭan

şerḥ itdi:

1. **şerḥ itdi:**-*di*
Gazel 88
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Açmak, yarmak II açıklamak, anlatmak.
Derd-i derūnum itdi o laʿl-i müẕāb şerḥ
Esrār-ı mesti bir bir idermiş şarāb şerḥ

şerḥ itmiş:

1. **şerḥ itmiş:**-*miş*
Gazel 88
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Açıklamak, izah etmek.
Çıḳmış beyāża nüsḫa-i ḥüsn ü melāḥati
İtmiş cemāl-i yāri ḫaṭ-ı müşk-nāb şerḥ

şerḥ itse:

1. **şerḥ itse:**-*se*
Gazel 88
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Açmak, yarmak II açıklamak, anlatmak.
Her nükte-i kemīnesi yüz biñ kitāb olur
Aḥvālin itse ʿāşıḳ-ı ḫāṭır-ḫarāb şerḥ

şerḥ olınmaz:

1. **şerḥ olınmaz:**-*ı*, -*n*, -*maz*
Kaside 21
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Açıklamak, yorumlamak; açık açık anlatmak, izah etmek.
Fevḳ u taḥtında anuñ māh ile māhī ḫayrān
Şerḥ olınmaz hele māhiyyeti Saʿd-ābāduñ

şerḥ olmaz:

1. **şerḥ olmaz:**-*maz*
Gazel 88
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Açıklamak, yorumlamak; açık açık anlatmak, izah etmek.
Bir ṭarz-ı ḫāṣ-ı ḥüsn ile gördüm o māḥı kim
Olmaz Naḥīfīya hele ol āb ü tāb şerḥ

şerḥ olundı:

1. **şerḥ olundı:**-*u*, -*n*, -*dı*
Matla 23
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Açıklamak, yorumlamak.
Ṣanma ruḥsārında ẓāhir oldı ḫaṭṭ-ı ḫoş-nümā
Şerḥ olundı ser-be-ser metn-i cemāl-i dil-rübā

şerḥa:

1. **şerḥalaruñ:**-*lar*, -*uñ*
Gazel 175
Mısra: **1**
Yarık.
Sīnemde tā ki şerḥalaruñ reşk-i bāġ olur
Ol lālezār-ı ḥasrete dāġum çerāġ olur

şerḥa çekdi:

1. **şerḥa çekdi:**-*di*
Gazel 257
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yara açmak.
Bu Naḥīfī mübtelā-yı ʿışḳ olaldan lāle-veş
Sīnesine şerḥa çekdi cümle ḳara bāġ

şerḥa çekdüm:

1. **şerḥa çekdüm:**-*dü*, -*m*
Gazel 258
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yaralamak, kesik izi bırakmak.
Ḥasretüñle şerḥa çekdüm cümle sīnem oldı dāġ

Gözlerümden aḳdı yaşum oldı ırmaġ ile çaġ

şerḥa vü dāġlar:

1. **şerḥa vü dāġlar:**-*lar*
Gazel 402
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yarık ve yara.
Gelelden tīġ-i bürrānuñ şehā bu sīneme ḳarşu
Pür olur şerḥa vü dāġlar eger sīne eger pehlū

şerḥa-i ḫūnīni:

1. **şerḥa-i ḫūnīni:**-*i*
Kaside 8
Mısra: **39**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kanlı yara.
ʿĀşıḳāna yine ṣad şerḥa-i ḫūnīni ile
Lāleler eylemede dāġ-ı derūnın iẓhār

şerḥa-i miḫnetle:

1. **şerḥa-i miḫnetle:**-*le*
Gazel 390
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mihnetin izi.
Şerḥ idüp şerḥa-i miḫnetle çıḳardum ki meger
Lafẓ-ı ġurbetde imiş nükte-i maʿnā-yı vaṭan

şerḥa-i sīne:

1. **şerḥa-i sīne:**
Kıt'a 34
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Göğsümün yarığı.
Dāġ-ı müteʿaddidle ṭolup şerḥa-i sīne
Āḥād iken aḳsām-ı hümūm irdi ulūfe

şerḥalar çek:

1. **şerḥalar çek:**
Gazel 325
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yara açmak.
Şerḥalar çek ten-i mecrūḥuña tīġ-ı ġam ile
Nār-ı ʿışḳ ile dilā lāle-ṣıfat pür-dāġ ol

şerḥalar çekmiş:

1. **şerḥalar çekmiş:**-*miş*
Kaside 8
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yara açmak.
Penbezār olmış iken dāġ-ı taḥassürle zemīn
Şerḥalar çekmiş iken sīnesine her eşcār

ser-ḫalḳa-i cemʿiyyet-i ʿuşşāḳuz:

1. **ser-ḫalḳa-i cemʿiyyet-i ʿuşşāḳuz:**-*uz*
Rübai 220
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Âşıklar cemiyeti halkasının başı.
Tā mertebede hem-ser-i āfāḳuz biz
Ser-ḫalḳa-i cemʿiyyet-i ʿuşşāḳuz biz

serheng-i dīvānı olsa:

1. **serheng-i dīvānı olsa:**-*sa*
Tarih 1
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hümayunun bekçileri olmak.
Sileh-dārı olup Mirrīḫ-i gerdūn tīġ-i nuṣretle
Revādur olsa keyvān-ı felek serheng-i dīvānı

serheng-i seḥāb:

1. **serheng-i seḥāb:**
Kaside 19
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bulut başçavuşu.
Ser-be-ser tertīb-i dīvān itdi serheng-i seḥāb
Cemʿ olup ṭūrdı maḳāmında sipihrüñ aḫteri

şerḫ-i ṣadr-ı iḫlāṣ:

1. **şerḫ-i ṣadr-ı iḫlāṣ:**
Gazel 389
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Riyasızlığın göğsünün açılması II İhlas suresinin metninin açıklanması.
Ḥaḳīḳat ʿilmi şerḥ-i ṣadr-ı iḫlāṣ ile ḥāṣıldur
Bu müşkil ḥāll olınmaz yoḫsa biñ metn-i muḥaşşādan

şerḫ-i ṣadruñ:

1. **şerḫ-i ṣadruñ:**-*uñ*
Rübai 292
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Göğsün açılması.
Ey zīver-i dūş dāye-i kevn ü mekān
Telmīḥ idi şaḳḳ-ı māha şerḫ-i ṣadruñ

şerḫ-i şemsiyye olup:

1. **şerḫ-i şemsiyye olup:**-*up*
Matla 14
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mantık olmak.
Şerḫ-i şemsiyye olup ol ruḫ-ı ḫūrşīd-żiyā
Ṣan ḳara ḥāṣiyetdür zülf-i siyehkārı aña

şerḫ-i ṭīġuñ:

1. **şerḫ-i ṭīġuñ:**-*uñ*
Kaside 25
Mısra: **39**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Kılıcının açıklaması.
Şerḥ-i tīġuñ olınca ḫāme-nüvāz
Cān-ı aʿdāyı şanki nāl itdüm

şerḥini ider:

1. **şerḥini ider:**-*i, -n, -i, -er*
Matla 60
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Açıklamak.
İdüp ṣubḥ-ı kemālüñ āfitāb-ı veḍḍuḥā evżaḥ
İder ṣadr-ı şerīfüñ şerḥini metn-i elem neşraḥ

ser-i bāzār-ı ḥüsn:

1. **ser-i bāzār-ı ḥüsn:**
Gazel 337
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik pazarının başı.
Naḥīfī naḳd-i cān ile ḫarīdār olmadur kārum
Ser-i bāzār-ı ḥüsn içre hemān bir dil-rubā görsem

ser-i bī-devlete:

1. **ser-i bī-devlete:**-*e*
Gazel 170
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Talihsizlerin başı.
Ser-i bī-devlete bālīn olup zānū-yı cānāna
Şarāb-ı şevḳ ile ser-mest ü maġrūr oldığum demdür

ser-i daʿvāta:

1. **ser-i daʿvāta:**-*a*
Kaside 28
Mısra: **71**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Divitlerin ucu.
Ser-i daʿvāta taḥrīr itdim istidʿā-yı meʾmūluñ
Çü elvāḥ-ı dil ü cān defter-i ḫayr ü ṣevābumdur

ser-i dilden:

1. **ser-i dilden:**-*den*
Kaside 9
Mısra: **51**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönlün başı.
Eylesem mūy-ı sivāyı hep ser-i dilden tırāş
Ölmeden cānum ṭarīḳ-i Ḥaḳda ḳurbān eylesem

ser-i ḫayl-i şühedā:

1. **ser-i ḫayl-i şühedā:**
Kaside 8
Mısra: **95**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şehitlerin çoklarının başı.
Merdüm-i dīde-i Zehrā ser-i ḫayl-i şühedā
Ol iki server-i pākīze-nihād-ı ebrār

şerʿ-i ḥażret-i peyġām-beri:

1. **şerʿ-i ḥażret-i peyġām-beri:**-*i*
Tarih 2
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Peygamberin kanunları II Allah tarafından peygaber vasıtasıyla emredilen kurallar.
Eyleye memlūk-i der-gāh-ı mülūk-ı ʿālemi
Eyleyüp meslūk şerʿ-i ḥażret-i peyġām-beri

ser-i kūyında:

1. **ser-i kūyında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 142
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sokak başı.
Ben ser-i kūyında her şeb ḫāk-pūş-ı ḥasretem
Pister-i rāḥatda bilmez ol meh-i ġarrā yatur

2. **ser-i kūyında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 526
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sokak başı.
Naḥīfī çāk-sāz-ı ḫırḳa-i nāmūs olup āḫir
Ser-i kūyında bir şūḫuñ yine dīvānedür şimdi

ser-i kūyından:

1. **ser-i kūyından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 479
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sokak başı.
Gelmez Naḥīfīyā ser-i kūyından ol mehüñ
Bir derde düşmişüz dil-i pür-ıżṭırāb ile

ser-i kūyuñ:

1. **ser-i kūyuñ:**-*uñ*
Gazel 31
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sokak başı. II Sevgilinin bulunduğu yer.
ʿĀṣıḳam ʿāṣıḳ ser-i kūyuñ nişīnemdür baña
Bülbülem ol cāy-ı raʿnā reşk-i gülşendür baña

2. **ser-i kūyuñ:**-*uñ*
Gazel 419
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sokak başı. II Sevgilinin bulunduğu yer.
Ser-i kūyuñ ʿuṣāta cāy-ı rāḥat yā Resūla'llāh
Ḳapuñ ʿāṣıḳlara dār-ı selāmet yā Resūla'llāh

ser-i kūyuñda:

1. **ser-i kūyuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 24
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Sokak başı. II Sevgilinin bulunduğu yer.
Ser-i kūyuñda sensiz bir dem ārām itmeyen göñlüm
Ġarīb illerde şimdi derd ile āvāredür cānā

2. **ser-i kūyuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 158
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sokak başı.
Ser-i kūyuñda evvel naġme-sāz-ı şevḳ olan göñlüm
Ġarīb illerde şimdi ḥasretüñle āh ü zār eyler

3. **ser-i kūyuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 200
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sokak başı.
Yine şeb-tā-seḥer āh ü fiġān eylemede
Ser-i kūyuñda Naḥīfī gibi ṣad ʿāşıḳ-ı zār

4. **ser-i kūyuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 302
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin yanıbaşı,köyü.
Ser-i kūyuñda efġān eylerem tā şevḳ-ı ḥüsnüñle
Feraḥ-zādur bilürsin gülşen içre sūz u sāz itmek

5. **ser-i kūyuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 427
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sokak başı. II Sevgilinin bulunduğu yer.
Ümmīd oldur ser-i kūyuñda ferş-i rāh ola āḫır
Hevā-āmīz olan cism-i nizārum yā Resūla'llāh

ser-i leşker:

1. **ser-i leşker:**
Gazel 227
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Askerlerin başı.
Ḫūbāna ser-i leşker o sulṭān-ı cihānum
Gel terk-i edeb eyleme ḫūnkāra baḳılmaz

şerʿ-i maḥabbet:

1. **şerʿ-i maḥabbet:**
Gazel 217
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk kanunu.
Naḥīfī söyleşürdi ġamze-i āşūb-kāruñla
Velī şerʿ-i maḥabbet ruḫṣat-ı baḫş-i cedel virmez

ser-i mihr-i dıraḫşān:

1. **ser-i mihr-i dıraḫşān:**
Gazel 363
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Parlak güneşin kafası.
Ḥalḳa-i ẕikre girüp ol meh-i ṭābān dönsün
Aña reşk ile ser-i mihr-i dıraḫşān dönsün

şerʿ-i müebbedle:

1. **şerʿ-i müebbedle:**-*le*
Kaside 13
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sonsuz kanunlar.
Muʾaḫḫardur egerçi biʿsetüñ şerʿ-i müebbedle
Muḳaddemsin mufażżalsın cemīʿ-i mürselīn üzre

şerʿ-i muḥammed:

1. **şerʿ-i muḥammed:**
Tarih 4
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hz. Muhammed'in şeriatı.
Tābiʿ-i sünnet olup bidʿat ola menfūrı
Eyleye şerʿ-i Muḥammed ile iṣbāt-ı vücūd

şerʿ-i muḫtāra:

1. **şerʿ-i muḫtāra:**-*a*
Kaside 17
Mısra: **55**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hz. Muhammed'in şeriatı.
Her umūrın şerʿ-i muḫtāra muvāfıḳ eyleyüp
Nāmın it pīrāye-baḫş-ı defter-i ehl-i ġazā

şerʿ-i münīfi:

1. **şerʿ-i münīfi:**-*i*
Gazel 489
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüce şeriat.
Tā maḥşere dek oldı bize ʿurve-i vüṯḳā
Hem sünnet-i ferḫundesi hem şerʿ-i münīfi

şerʿ-i müstaḳīmüñ oldı:

1. **şerʿ-i müstaḳīmüñ oldı:**-*üñ-üñ, -dı*
Kaside 11
Mısra: **35**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Doğru yolun kuralları olmak.
Oldı şerʿ-i müstaḳīmüñ maẓhar-ı faṣlu'l-hiṭāb
Kār-gāh-ı ʿālem içre ḫuccet-i aḳvā ile

şerʿ-i pākiyle:

1. **şerʿ-i pākiyle:**-*i, -yle*
Kaside 10
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saf, tahrife uğramamış din.

Anuñ şerʿ-i pākiyle oldı
ʿayān
Evāmir nevāhī ḥelāl ü ḥarām

<u>şerʿ-i pāküñ:</u>

1. **şerʿ-i pāküñ:**-*üñ*
Gazel 422
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz şeriat.
Bulur der-pīş idenler şerʿ-i pāküñ rāh-ı maḳṣūdı
Ṭarīḳ-ı Ḥaḳda şemʿ-i rūşenāsın yā Resūla'llāh

<u>şerʿ-i pāküñ eyleyüp:</u>

1. **şerʿ-i pāküñ eyleyüp:**-*üñ, -yüp*
Kaside 5
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz kurallar eylemek.
Şerʿ-i pāküñ eyleyüp Ḥaḳ meslek-i ṣıdḳ u sedād
Cümleye ḳıldı vücūd-ı tāb-nāküñ reh-nümā

<u>şerʿ-i resūli:</u>

1. **şerʿ-i resūli:**-*i*
Kaside 27
Mısra: **52**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hz. Muhammed'in getirdiği şeriat.
Umaram eyleyesin ḫidmet-i cuhmūr-ı ʿibād
İdesin şerʿ-i resūli ʿamelüñde düstūr

<u>ser-i saʿd-ābād:</u>

1. **ser-i saʿd-ābād:**
Tarih 17
Mısra: **68**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sadabad'ın başı.
Naḫīfī ḳaṣr-ı Saʿd-ābāda olmaz böyle bir tārīḫ
Ḳudūmü's-saʿd-ı Sulṭān Aḥmedīdür ser-i Saʿd-ābād

<u>ser-i ṣafḥañda:</u>

1. **ser-i ṣafḥañda:**-*ñ, -da*
Gazel 405
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sayfanın başı.
N'ola Dībāce-i Mışbāḥ olursa sīneñ ey şāhum
Ser-i ṣafḥañda Seyyidden yazılmışdur kenār ebrū

<u>şerʿ-i şerīfüñ:</u>

1. **şerʿ-i şerīfüñ:**-*üñ*
Gazel 417
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın kutsal emirleri.
Olup şerʿ-i şerīfüñ sāye-baḫş-ı milket-i ʿālem
Ḳıyām-ı ḥaşre dek oldı müʾebbed yā Resūla'llāh

<u>ser-i sevdā-keşüm:</u>

1. **ser-i sevdā-keşüm:**-*üm*
Gazel 181
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevda çeken baş.
O Mecnūnam ki ben ṣaḥrā-nişīn-i ʿālem-i ʿışḳam
Ser-i sevdā-keşüm murġān-ı ḥasret āşiyānıdur

<u>şerʿ-i ẕī-şānıdur:</u>

1. **şerʿ-i ẕī-şānıdur:**-*ı, -dur*
Kaside 10
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şanlı kurallar.
Anuñ şerʿ-i ẕī-şānıdur ḥaşre dek
Bize ʿurve-i ḫās-ı bī-infiṣām

<u>şerʿ-i ẕī-şānına:</u>

1. **şerʿ-i ẕī-şānına:**-*ı, -n, -a*
Kaside 27
Mısra: **49**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şanlı kurallar.
Şerʿ-i ẕī-şānına cehd eyle Resūlu'llāhuñ
Ḥākimü'l-vaḳte budur ḫāṣılı kār-ı mebrūr

<u>ser-i zülfüñ:</u>

1. **ser-i zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 20
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
(sevgilinin) saçının ucu.
Ser-i zülfüñ ʿaceb mi bend idersem gerden-i hūşa
Beni dīvāne itdi ʿışḳ dirler bir ʿaceb sevdā

2. **ser-i zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 34
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zülfün ucu.
Şimdi biñ ḳayda düşürdi ser-i zülfüñ de beni
Gerçi bir ḳayd idi evel dil-i bīmār baña

<u>şerīk:</u>

1. **şerīküñ:**-*üñ*
Murabba 2
Mısra: **11**
Ortak, eş.
Şerīküñ yoḳ naẓīrüñ yoḳ
Meded senden meded mevlā

2. **şerīküñ:**-*üñ*
Murabba 9
Mısra: **23**
Ortak, eş.
Şerīküñ yoḳ senüñ ḫāṣā
Sen iḥsān eyle yā Allāh

3. **şerīküñ:**-*üñ*
Rübai 412
Mısra: **3**
Ortak, eş.
Yoḳ evvel ü āḫirde şerīküñ yā Rab
ʿAdl ü Ḥakem ü Evvel ü Āḫir sensin

4. **şerīki:**-*i*
Rübai 454

Mısra: **3**
Ortak, eş.
Ol Rabb-i Eḥaddür ki şerîki yoḳdur
Sulṭān ü gedā ʿacz ile cümle yeksān

serīr-ārā-yı ṣadr-ı ḫüsrevī:

1. **serīr-ārā-yı ṣadr-ı ḫüsrevī:**
Kaside 19
Mısra: **149**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hükümdarlık köşesinin tahtanı süsleyeni.
Bāreke'llāh ey serīr-ārā-yı ṣadr-ı ḫüsrevī
Eyyeda'llāh ey şikestī-baḫş-ı ḳaṣr-ı ḳayṣarī

serīr-i cāh-ı ʿizzet:

1. **serīr-i cāh-ı ʿizzet:**
Gazel 526
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Izzet makamının tahtı.
Göñül āh eyle kim erbāb-ı istiʿdāda yer yoḳdur
Serīr-i cāh-ı ʿizzet cāhil ü nā-dānedür şimdi

serīr-i cān-fezāsı:

1. **serīr-i cān-fezāsı:**-*sı*
Kaside 24
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Can arttıran taht.
Ne paşa kim kemāl-i zīb ü ferr ü ḳadr ü cāhından
Serīr-i cān-fezāsı ṭāʿna-zendür taḫt-ı ḫaḳana

serīr-i devlete:

1. **serīr-i devlete:**-*e*
Kaside 26
Mısra: **70**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Devlet tahtı. Devletin yönetildiği makam.
Sülūk-i ḫayra muvaffaḳ ṭabīʿatı el-ḥaḳ
Serīr-i devlete elyaḳ ṣadārete aḥrā

serīr-i devleti:

1. **serīr-i devleti:**-*i*
Kaside 24
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Devlet tahtı. Devletin yönetildiği makam.
Zihī paşa-yı ʿālī-ḳadr ü gerdūn-rütbe kim dāʾim
Serīr-i devleti pīrāyedür eyvān-ı keyvāna

serīr-i iʿtibār-ı ḫalḳa:

1. **serīr-i iʿtibār-ı ḫalḳa:**-*a*
Gazel 165
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Halkın itibar tahtına.
Ben ol āzāde rind-i ḫāne-ber-dūşam ki ʿālemde
Serīr-i iʿtibār-ı ḫalḳa aṣlā raġbetüm yoḳdur

serīr-i rifʿati:

1. **serīr-i rifʿati:**-*i*
Gazel 526
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yücelik tahtına sahip.
Serīr-i rifʿati pīrāye-i derd ü elemdür hep
Ḫarāb olsun sarāy-ı ġam ʿaceb kāşānedür şimdi

ser-keş eyle:

1. **ser-keş eyle:**
Gazel 235
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnatçılık yapmak, dikkafalı olmak.
Ey Naḥīfī şāh-ı dilden ister iseñ ger vişāl
Eyle ser-keş tīġ-ı āhı cümleten aġyārı kes

ser-keş gelür:

1. **ser-keş gelür:**-*ür*
Kaside 24
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mest olmuş.
Nesīm-i ṣubḥ-ı luṭfı ġonçe-i nev-ḫīze nāz eyler
Nihāl-i himmeti ser-keş gelür serv-i ḫırāmāna

ser-keşān eyleyeler:

1. **ser-keşān eyleyeler:**-*ye, -ler*
Tarih 4
Mısra: **38**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Başını döndürmek.
Zühre-i düşmeni çāk ide hirās-ı ḳahrı
Ser-keşān eyleyeler dergehine vażʿ-ı ḫudūd

ser-keşān-ı ʿālem:

1. **ser-keşān-ı ʿālem:**
Kaside 19
Mısra: **172**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cihanın dik başlısı.
Rām olup kişver-be-kişver emrine ḫalḳ-ı cihān
Ser-keşān-ı ʿālem olsun bende-i fermān-berī

ser-keşān-ı mülk-i ʿālem:

1. **ser-keşān-ı mülk-i ʿālem:**
Tarih 1
Mısra: **37**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya mülkünün serkeşleri.
Ser-ā-pā ser-keşān-ı mülk-i ʿālem pāy-ı taḫtında
Olup maḥkūm-ı emri eylesünler vażʿ-ı pīşānī

ser-keşte:

1. **ser-keşte:**
Gazel 243
Mısra: **8**
Başı dönmüş, kafası karışmış (kimse), şaşkın.
N'ola ol şāha ḳul isem dün ü gün ḫidmetine
Ḳamer ü mihr ü felek vālih ü ser-keşte imiş

ser-levḥa:

1. **ser-levḥadur:**-*dur*
Gazel 448
Mısra: **14**
El yazması kitapların ilk sayfalarına yapılan süslü başlık.
Revādur ey Naḥīfī ḫāme-i zerrīn ile yazsam
Bu bir ser-levḥadur mecmūʿa-i rengīn-i ʿirfāna

ser-levḥa-i evṣāfına:

1. **ser-levḥa-i evṣāfına:**-*ı, -n, -a*
Kaside 8
Mısra: **108**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Vasıflarının serlevhası.
Mihr ü māh ile ider şīve-i zer-kūbī felek
Ola ser-levḥa-i evṣāfına tā kim ḥall-kār

ser-lücce-i hīzāb-ı şafvet olur:

1. **ser-lücce-i ḫīzāb-ı şafvet olur:**-*ur*
Kaside 24
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Saf dalgasının büyük dalgası olmak.
Zihī cūy-ı ṭarāvet kim kemīne ḳaṭresi anuñ
Olur ser-lücce-i ḫīzāb-ı şafvet Āb-ı Ḥayvāna

şerm:

1. **şerm:**
Gazel 64
Mısra: **8**
Utanma, utanç, mahcubiyet.
Ḳıl nigāh-ı keremüñ tesliye-baḫş-ı ġufrān
Olıcaḳ şerm ile āmāde-i rūz-ı ʿaraṣāt

2. **şerm:**
Gazel 64
Mısra: **9**
Utanma, utanç, mahcubiyet.
Bu Naḥīfī seni biñ şerm ile vaṣf itdükçe
ARAPÇA

3. **şerm:**
Gazel 289
Mısra: **2**
Utanma, utanç, mahcubiyet.
Ḫaṭ gelüp rūyuña maḥcūb-ı nigāh olsa gerek
Kākülüñ şerm ile mestūr-ı külāh olsa gerek

4. **şermden:**-*den*
Gazel 370
Mısra: **3**
Utanma, utanç, mahcubiyet.
Ḳādir olmazsın cevāba şermden rūz-ı ḥisāb
Gel beni aġlatma eşk-i bī-şümārumdan ṣaḳın

5. **şerm:**
Kaside 7
Mısra: **34**
Utanma, utanç, mahcubiyet.
Sen dīdemi luṭfuñla cilā-sāz-ı ḳabūl it
Olduḳça niçe şerm ile giryān-ı şefāʿat

6. **şerm:**
Kaside 11
Mısra: **39**
Utanma, utanç, mahcubiyet.
Rişte-i bārīke dönsün şerm ile cism-i nizār
Bir görürsem seng-i kūyuñ dürre-i beyżā ile

7. **şerm:**
Kaside 27
Mısra: **68**
Utanma, utanç, mahcubiyet.
N'ola dil vaṣfuñı eylerse bu ḳadar elṭāfa
Tuḥfe ʿarż itdi Süleymāna niçe şerm ile mūr

8. **şerm:**
Matla 38
Mısra: **2**
Utanma, utanç, mahcubiyet.
Pīşgāhuñda Burāḳ itdigi dem istiṣʿāb
Oldı şerm ile ḫużūruñda ʿaraḳ-rīz-i ḥicāb

9. **şermiyle:**-*i, -y, -le*
Murabba 7
Mısra: **25**
Utanma, utanç, mahcubiyet.
Olup şermiyle ṣad pāre Ḳapuña geldi bī-çāre

10. **şerm:**
Rübai 69
Mısra: **3**
Utanma, utanç, mahcubiyet.
Der-gāhuña şerm ile tehī-dest gelüp
Der-yūze-ger-i luṭf u ʿaṭāyam yā Rab

11. **şerm:**
Rübai 92
Mısra: **3**
Utanma, utanç, mahcubiyet.
Benden niçe biñ şerm ile ʿöẕr-i taḳṣīr
Senden baña hemvāre ʿaṭā vü niʿmet

12. **şerm:**
Rübai 149
Mısra: **3**
Utanma, utanç, mahcubiyet.
Geçdi yere biñ şerm ile baḥr-ı Ṣave
Āteş-gedesi oldı Mecūsuñ nā-būd

13. **şerm:**
Rübai 168

Mısra: **1**
Utanma, utanç, mahcubiyet.
Cān şerm ile ḫ∨āhende-i ġufrānuñdur
Dil derd ile cūyende-i dermānuñdur

14. **şerm:**
Rübai 206
Mısra: **2**
Utanma, utanç, mahcubiyet.
Yā Rab ne yüzüm var ki idüp sūz u güdāz
Şerm ile ḳılam ʿöẕr-i günāha āġāz

15. **şerm:**
Rübai 322
Mısra: **3**
Utanma, utanç, mahcubiyet.
Biñ şerm ile ḳıldum ṭaleb-i ġufrānuñ
Evṣāf-ı cemīlüñle tevessül itdüm

16. **şerm:**
Rübai 380
Mısra: **1**
Utanma, utanç, mahcubiyet.
Der-gāhuña şerm ile münācāt iderem
Senden ṭaleb-i ḳabūl-i ḥācāt iderem

17. **şerm:**
Rübai 456
Mısra: **3**
Utanma, utanç, mahcubiyet.
Yā Rab niçe şerm ile helāk olmayayum
Sen baña ʿaṭā ben saña ʿiṣyān

<u>şerm ider:</u>

1. **şerm ider:**-*er*
Gazel 285
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Utanmak.
Şerm ider saña niyāz eylemege bī-çāre
Ḥālini sen de bilürsin bu dil-i maḥcūbuñ

2. **şerm ider:**-*er*
Kaside 17
Mısra: **41**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Utanmak.
Yād idüp cürm ü günāhın şerm ider ammā ki āh
N'eylesün ya ḳanda varsun ol ġarīb-i bī-nevā

<u>şerm iderem:</u>

1. **şerm iderem:**-*er, -em*
Rübai 170
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Utanmak.
Cān yoluña ḳurbān dimege şerm iderem
Ḳurbān idicek cān daḫi iḥsānuñdur

<u>şerm idesin:</u>

1. **şerm idesin:**-*e, -sin*
Gazel 189
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Utanmak.
Görüp cismümde dāġ-ı ḥasreti şerm idesin ta kim
Beni āyīne-i devrān senüñle rū-be-rū eyler

<u>şerm ü ḥacālet:</u>

1. **şerm ü ḥacālet:**
Kaside 26
Mısra: **168**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Utanç ve mahcubiyet.
Mużāʿaf eyledi derd-i derūnumı efsūs
Tamām şerm ü ḥacālet kemāl-i istiḥyā

<u>şerm ü ḥacletle:</u>

1. **şerm ü ḥacletle:**-*le*
Gazel 418
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Utanma ve arlanma.
Naḥīfī-veş olup maġrūr-ı luṭfuñ şerm ü ḥacletle
Rüsūm-ı naʿtüñe ḳıldum cesāret yā Resūla'llāh

2. **şerm ü ḥacletle:**-*le*
Kaside 11
Mısra: **45**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Utanma ve arlanma.
Yā Resūla'llāh Naḥīfī şerm ü ḥacletle bu dem
Naʿtüñe ḳıldı cesāret ḥālini inhā ile

3. **şerm ü ḥacletle:**-*le*
Kaside 25
Mısra: **62**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Utanma ve arlanma.
Dād-gārā vezīr-i ẕī-şāna Şerm ü ḥacletle ṭabʿı lāl itdüm

<u>şerm ü ḥayā:</u>

1. **şerm ü ḥayā:**
Kaside 28
Mısra: **54**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Utanma ve çekinme duyguları.
Ḥużūr-ı ʿizzete rū-māl iderdüm ṣubḥ-dem ammā
Ne çāre bende bu şerm ü ḥayā rengīn niḳābumdur

<u>şerm ü ḥayā itmez:</u>

1. **şerm ü ḥayā itmez:**-*mez*
Rübai 195
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Utanmak.
Hīç şerm ü ḥayā itmez misin Rabbüñden
Tā key bu ḳadar vażʿ-ı ḫıred-sūz yeter

<u>şerm-ālūde-i hāz olmasun:</u>

1. **şerm-ālūde-i hāz olmasun:**-*ma, -sun*
Gazel 179
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hazzın utangaçlığa bulanması.
Ruḫlaruñ bīhūde şerm-ālūde-i hāz olmasun
Ben saña meftūn u ḥayrān oldıġum bilmez mi var

ser-māye-gīr-i feyż-i istiʿdād:

1. **ser-māye-gīr-i feyż-i istiʿdād:**
Gazel 294
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kabiliyet feyzinin sermaye tutanı.
ʿĀşıḳ ol ser-māye-gīr-i feyż-i istiʿdād iseñ
Dāmeniñ ṭut pīr-i ʿışḳuñ ḳābil-i irşād iseñ

ser-māye-i ālāmumuz:

1. **ser-māye-i ālāmumuz:**-*umuz*
Gazel 223
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Elemlerin sermayesi.
Dil elem çekmez fenā dünyā içün ammā ki āh
Ḥasretüñdür ey perī ser-māye-i ālāmumuz

ser-māye-i ārāmı:

1. **ser-māye-i ārāmı:**-*ı*
Gazel 384
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Huzur sermayesi.
Kimsenüñ ser-māye-i ārāmı ġāret olmasun
Kimseler āvāre-i deşt-i melāmet olmasun

ser-māye-i çarḫ:

1. **ser-māye-i çarḫ:**
Rübai 131
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Feleğin sermayesi.
Encüm degül ey nūr-ı Ḫudā şükrāna
Beẕl oldı senüñ yoluña ser-māye-i çarḫ

ser-māye-i cemʿiyyetdür:

1. **ser-māye-i cemʿiyyetdür:**-*dür*
Rübai 157
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cemiyetin sermayesi.
Şevḳuñ baña ser-māye-i cemʿiyyetdür
Evṣāf-ı şerīfüñ sebeb-i rifʿatdür

ser-māye-i cemʿiyyeti:

1. **ser-māye-i cemʿiyyeti:**-*i*
Gazel 516
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cemiyetin sermayesi.
ʿIşḳ iken evvel dilüñ ser-māye-i cemʿiyyeti
Eyledi ḥayfā perīşān şimdi dünyā miḥneti

ser-maye-i dermān olsun:

1. **ser-maye-i dermān olsun:**-*sun*
Rübai 419
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dermanın sermayesi olmak.
ʿIşḳuñ ġamı dārū-yı dil ü cān olsun
Derdüñ baña ser-maye-i dermān olsun

ser-māye-i faḫr:

1. **ser-māye-i faḫr:**
Rübai 1
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Seçkinlik ve övünç sermayesi.
Ol zevc-i nuḫustīn-i resūl-i mevlā
Ser-māye-i faḫr u şeref-i ḥayl-i nisā

ser-māye-i ḫ∨āhişleri:

1. **ser-māye-i ḫ∨āhişleri:**-*ler, -i*
Kaside 19
Mısra: **160**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İsteklilerin sermayesi.
İltifāt-ı pādişāhīdür maʿārif ehlinüñ
Kesb-i ʿirfān itmede ser-māye-i ḫ∨āhişleri

ser-māye-i idrākümden:

1. **ser-māye-i idrākümden:**-*üm, -den*
Kıt'a 29
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kapasite; ileri görüşlülük.
Żarar itsem n'ola ser-māye-i idrākümden
Çölde bir gevher-i nā-yāb düşürdüm ḫāke

ser-māye-i keyfiyyet-i gül-geşt-i bāġum:

1. **ser-māye-i keyfiyyet-i gül-geşt-i bāġum:**-*um*
Gazel 269
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağın gül gezintisinin keyif sermayesi.
Benümle ʿazm-i seyrān eyler ol serv-i ḫırāmānum
Niçün ser-māye-i keyfiyyet-i gül-geşt-i bāġum yoḳ

ser-māye-i leyl ü nehārum:

1. **ser-māye-i leyl ü nehārum:**-*um*

Gazel 428
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gece ve gündüzün sermayesi.
Ḫayāl-i rūy u mūy-ı ʿanberīn ü tāb-dāruñdur
Benüm ser-māye-i leyl ü nehārum yā Resūla'llāh

ser-māye-i luṭf u ʿaṭā itmiş:

1. **ser-māye-i luṭf u ʿaṭā itmiş:**-*miş*
Gazel 423
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Himmet ve lütuf sermayesi etmek.
Cenāb-ı Ḥaḳ ezel ser-māye-i luṭf u ʿaṭā itmiş
Kef-i iḥsānuñı deryā vü kāna yā Resūla'llāh

ser-māye-i neşv ü nemā ola:

1. **ser-māye-i neşv ü nemā ola:**-*a*
Kaside 5
Mısra: **106**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Büyüyüp gelişme sermayesi olmak.
Feyża-i cān-baḫş-ı naʿt-i müsteṭābuñ ʿāḳıbet
Bāġ-ı āmāle ola ser-māye-i neşv ü nemā

ser-māye-i raḥmet:

1. **ser-māye-i raḥmet:**
Gazel 66
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Merhametin kaynağı, sermayesi.
Ey nūr-ı Ḫudā faḫr-ı cihān melceʾ-i ümmet
Ẕātuñdur olan ʿāleme ser-māye-i raḥmet

2. **ser-māye-i raḥmet:**
Rübai 110
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Merhametin kaynağı, sermayesi.
Sensin sen o ser-māye-i raḥmet ki ezel
Ḥaḳḳ itdi seni cümle cihāna mebʿūṯ

ser-māye-i sevdā:

1. **ser-māye-i sevdā:**
Gazel 177
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevdanın sermayesi.
Dil-i şūrīde ḫalāṣ olmaġa hīç çāre mi var
Zülf-i şeb-günuña ser-māye-i sevdā dirler

ser-māye-i şevḳ oldı:

1. **ser-māye-i şevḳ oldı:**-*dı*
Kaside 12
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şevkin sermayesi olmak.
Biñ ḥamd iderem Ḥaḳḳa ki ey şehr-i mübārek
Ser-māye-i şevḳ oldı ḳudūmuñ dil ü cāna

ser-māye-i şevḳ u ṣafādur:

1. **ser-māye-i şevḳ u ṣafādur:**-*dur*
Gazel 414
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Safa ve şevkin sermayesi.
Dil-i bī-çāreye derdüñ devādur yā Resūla'llāh
Ġamuñ ser-māye-i şevḳ u ṣafādur yā Resūla'llāh

ser-māye-i sūz-ı nihān itdüñ:

1. **ser-māye-i sūz-ı nihān itdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 281
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gizliliğin yakıcı sermayesi etmek.
Bu naẓm-ı tāb-dār ile Naḥīfī bezm-i maʿnīde
Sözüñ ʿāşıḳlara ser-māye-i sūz-ı nihān itdüñ

ser-māye-i taḥṣīl-i ʿirfāndur:

1. **ser-māye-i taḥṣīl-i ʿirfāndur:**-*dur*
Gazel 152
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İrfan tahsilinin sermayesi.
Ṭarīḳ-i maʿrifetde sūz-ı dil taḥṣīline saʿy it
Naḥīfī sūż-ı dil ser-māye-i taḥṣīl-i ʿirfāndur

ser-māye-i taḥṣīl-i ṣafā-yı dildür:

1. **ser-māye-i taḥṣīl-i ṣafā-yı dildür:**-*dür*
Gazel 490
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül huzurunun öğrenmenin kazancı.
Baña ser-māye-i taḥṣīl-i ṣafā-yı dildür
Derd-i ʿışḳuñla dem-ā-dem gözümüñ ḳanlı yaşı

ser-māye-i ümmīdi:

1. **ser-māye-i ümmīdi:**-*i*
Gazel 334
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ümit sermayesi.
Metāʿ-ı vuṣlat-ı dildārı bāzār olmadı mümkin
Hemān ser-māye-i ümmīdi bīhūde tebāh itdüm

ser-māye-i ẓulmet olur:

1. **ser-māye-i ẓulmet olur:**-*ur*
Gazel 399
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Karanlığın sermayesi olmak.
Olur ser-māye-i ẓulmet şeb-i hicrān-ı dil-dāra
Eger bir nükte açsam şīve-i baḫt-ı siyāhumdan

şermende:

1. **şermendeyem:**-*yem*
Kaside 6
Mısra: **25**
Utanan, utangaç, mahcup.
Şermendeyem ki ṭāʿat-i Ḥaḳḳ u resūlde
Yoḳ bir ʿamel ki ola ʿalā fevk mā veceb

2. **şermendeyi:**-*yi*
Murabba 6
Mısra: **115**
Utanan, utangaç, mahcup.
Redd itme ol şermendeyi Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

3. **şermende:**
Rübai 514
Mısra: **1**
Utanan, utangaç, mahcup.
Şermende iken ḳıllet-i ṭāʿatden āh
Bilmem ne belādur baña bu cürm ü günāh

şermende eyle:

1. **şermende eyle:**
Tahmis 10
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Utandırmak, mahçup duruma düşürmek.
Devlet-i ḥüsnüñ ide Ḥażret-i Ḥaḳ pāyende
Luṭf u iḥsānuñ ile eyle beni şermende

şermende itme:

1. **şermende itme:**-*me*
Matla 231
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Utandırmak, mahçup etmek.
Ne ḳadar mücrim isem ben saña oldum bende
Ḳıl şefāʿat kerem it itme beni şermende

şermende ḳıldı:

1. **şermende ḳıldı:**-*dı*
Gazel 473
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Utandırmak, rezil etmek.
Nuṭḳa geldi nāz ile laʿl-i güher-bāruñ yine
Ṭūṭīyi şermende ḳıldı luṭf-ı güftāruñ yine

şermende ḳılma:

1. **şermende ḳılma:**-*ma*
Gazel 46
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Utandırmak, rezil etmek.
ʿAfv ü iḥsānuñ ile eyle ʿuyūbum mestūr
Ḳılma şermende beni şāh ü gedādan yā Rab

şermende ḳoma:

1. **şermende ḳoma:**-*ma*
Murabba 7
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Utandırmak, utanç içinde koymak.
Ḳoma maḥşerde şermende Şefāʿat ḳıl şefāʿat ḳıl

şermende olur:

1. **şermende olur:**-*ur*
Tahmis 7
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Utanmak, mahcup olmak.
Bilür kim kān-ı āteşden çıḳan ḫançerde āb olmaz
Olur şermende mihr ü meh cemāl-i bī-miṯālüñden

şermende-i ẕenb ü rū-siyāham:

1. **şermende-i ẕenb ü rū-siyāham:**
Rübai 58
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüzü siyah ve günahın utangancı.
Bī-ḥadd ü ḥisābdur günāhum yā Rab
Şermende-i ẕenb ü rū-siyāham yā Rab

ser-menzil-i maḳṣūdını:

1. **ser-menzil-i maḳṣūdını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 419
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arzu edilen şey, ulaşılmak istenen yer ‖ sevgili, sevgili makâmı.
Göñül ser-menzil-i maḳṣūdını bulmaḳ muḳarrerdür
İderse reh-ber-i luṭfuñ delālet yā Resūla'llāh

ser-menzil-i murāda:

1. **ser-menzil-i murāda:**-*a*
Gazel 353
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arzu edilen baş yol.
Ser-menzil-i murāda olur ʿāḳıbet vüṣūl
Rāh-ı ṭalebde şām ü seḥer reh-neverd isem

ser-menzil-i ümmīde:

1. **ser-menzil-i ümmīde:**-*e*
Gazel 451
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ümidin durağı.
Ser-menzil-i ümmīde olmazdı dil resīde
ʿIşḳuñ semend ṭabʿa olmasa tāziyāne

ser-mest:

1. **ser-mest:**
Gazel 74
Mısra: **1**
Kendinden geçme, sarhoş gibi.
Ġażab-ālūde ol şeh ḫançer-i şefḳat-güẕā ser-mest
Yine maḫmūr-ı ḫūn-ı ʿāşıḳān tīr-i ḳāżā ser-mest

2. **ser-mest:**
Gazel 74
Mısra: **2**
Kendinden geçme, sarhoş gibi.
Ġażab-ālūde ol şeh ḫançer-i şefḳat-güẕā ser-mest
Yine maḫmūr-ı ḫūn-ı ʿāşıḳān tīr-i ḳāżā ser-mest

3. **ser-mest:**
Gazel 74
Mısra: **4**
Kendinden geçme, sarhoş gibi.
Ḫarāb-ender-ḫarāb-ı ʿışḳ-ı yār olsaḳ n'ola biz de
Ki sāḳī mest elinde sāġar-ı ʿālem-nümā ser-mest

4. **ser-mest:**
Gazel 74
Mısra: **6**
Kendinden geçme, sarhoş gibi.
Olup bīdār-ı ḫ∨āb-ı ʿişve yer yer ġonçeler maḫmūr
Şarāb-ı ʿışḳ-ı gülden ʿandelīb-i bī-nevā ser-mest

5. **ser-mest:**
Gazel 74
Mısra: **10**
Kendinden geçme, sarhoş gibi.
Yine beñzer o serv-i nāz ile hem-ṣoḥbet olmışdur
Gelür bezm-i çemende şevḳ ile bād-ı ṣabā ser-mest

6. **ser-mest:**
Kaside 8
Mısra: **35**
Kendinden geçme, sarhoş gibi.
Meclis-i şāh-ı güle geldi benefşe ser-mest
Serde biñ şevḳ ile şikeste külāh-ı zencār

ser-mest īder:

1. **ser-mest ider:**-*er*
Gazel 74
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sarhoş etmek.
Niçe mest olmaz erbāb-ı maḥabbet cām-ı ʿışḳuñla
İder fikr-i lebüñ ʿāşıḳları ey bī-vefā ser-mest

ser-mest ḳıl:

1. **ser-mest ḳıl:**
Gazel 74
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sarhoş etmek. II Perişan etmek, dertli etmek.
Ḫumār-ı miḥnet-i dünyādan āzād eyleyüp yā Rab
Mey-i ʿışḳuñla bu cān ü dili ḳıl dāʾimā ser-mest

ser-mest oldılar:

1. **ser-mest oldılar:**-*dı, -lar*
Gazel 74
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sarhoş olmak.
N'ola gül-çīn-i būs-ı rūy-ı yār olsaḳ ki ruḫṣatdur
Ser-ā-ser oldılar meclisde yārān-ı ṣafā ser-mest

ser-mest olmada:

1. **ser-mest olmada:**-*ma, -da*
Tahmis 6
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sarhoş olmak.
ʿAksine başladı devre felek-i sifle-perest
Olmada cām-ı ġurūr ile esāfil ser-mest

ser-mest olup:

1. **ser-mest olup:**-*up*
Gazel 74
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sarhoş olmak.
Cihānı seyr ider bī-bāk ü pervā çeşm-i sūzenden
Olup şevḳ-ı nigāhuñla bu cān-ı mübtelā ser-mest

2. **ser-mest olup:**-*up*
Gazel 74
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sarhoş olmak.
Terennüm eylesün bu tāze şiʿrüm şaḥn-ı gülşende
Naḫīfīveş olup bir bülbül-i rengīn edā ser-mest

ser-mest ü maġrūr oldıġum:

1. **ser-mest ü maġrūr oldıġum:**-*dıġ, -um*
Gazel 170
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sarhoş ve gururlu olmak.
Ser-i bī-devlete bālīn olup zānū-yı cānāna
Şarāb-ı şevḳ ile ser-mest ü maġrūr oldıġum demdür

ser-mest ü medhūşam:

1. **ser-mest ü medhūşam:**-*am*

Gazel 51
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sarhoş ve kendinden geçmiş.
Ben şarāb-ı ʿışḳ ile ser-mest ü medhūşam baña
Sāḳiyā lāzım degül keyfiyyet-i cām-ı şarāb

ser-meste olmaya:

1. **ser-meste olmaya:**-*ma, -ya*
Gazel 484
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sarhoş olmak.
Ġayruñ revā mı sāġarı serşār olup müdām
Bir cürʿa-i kemīne bu ser-meste olmaya

ser-mest-i cām-ı feyż-i ʿışḳam:

1. **ser-mest-i cām-ı feyż-i ʿışḳam:**-*am*
Gazel 191
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşkın feyizli kadehinin mest etmesi.
Ben ol ser-mest-i cām-ı feyż-i ʿışḳam kim ḥaḳīḳatde
Dili bezm-i mecāzī içre bī-hūş itdigüm yoḳdur

2. **ser-mest-i cām-ı feyż-i ʿışḳam:**-*am*
Gazel 354
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşkın feyizli kadehinin mest etmesi.
Sāḳiyā ser-mest-i cām-ı feyż-i ʿışḳam tā ezel
Şīve-i laʿl-i lebüñdür neşve-i keyfiyyetüm

ser-mest-i cām-ı ḥayret-i ʿışḳ-ı muḥammedī:

1. **ser-mest-i cām-ı ḥayret-i ʿışḳ-ı muḥammedī:**
Gazel 488
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Peygamber aşkının şaşırtıcı kadehinin sarhoşu.
Bezm-i cihānda şimdi benem Ḥaḳ bilür müdām
Ser-mest-i cām-ı ḥayret-i ʿışḳ-ı Muḥammedī

ser-mest-i ġaflet olmışuz:

1. **ser-mest-i ġaflet olmışuz:**-*mış, -uz*
Gazel 415
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gaflet sarhoşu olmak; gaflete düşmek.
Güm olsa cümle naḳd-i ʿömrimüz yoḳdur ḫaber bizde
O deñlü olmışuz ser-mest-i ġaflet yā Resūla'llāh

ser-mest-i infiʿāl itdüm:

1. **ser-mest-i infiʿāl itdüm:**-*dü, -m*
Kaside 25
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tesirin sarhoşu etmek.
Līk bezm-i cihānda miḥnet ile
Dili ser-mest-i infiʿāl itdüm

ser-mest-i ʿışḳa:

1. **ser-mest-i ʿışḳa:**-*a*
Tahmis 7
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk sarhoşu.
Ḥalvet-baḫş olur ser-mest-i ʿışḳa ṭarz-ı güftāruñ
Olur şevḳuñla deryā-nūş-ı ġam sāḳī giriftāruñ

ser-mest-i ʿışḳdur:

1. **ser-mest-i ʿışḳdur:**-*dur*
Gazel 350
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk sarhoşu.
Ser-mest-i ʿışḳdur dil-i medhūşumuz bizüm
İtmekdedür cünūna meded hūşumuz bizüm

ser-mest-i mey-i engūr-i tāk-i reşk olur:

1. **ser-mest-i mey-i engūr-i tāk-i reşk olur:**-*ur*
Gazel 198
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kıskançlık üzüm kütüğünün içkisinin sarhoşu olmak.
ʿArż-ı bī-hūşī ider fikr-i leb-i laʿlüñle dil
Şanma ser-mest-i mey-i engūr-i tāk-i reşk olur

ser-mest-i mey-i istiġnā:

1. **ser-mest-i mey-i istiġnā:**
Matla 12
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tok gözlülük kadehinin sarhoşu.
Ḳatl-i ʿuşşāḳa neden eyledi raġbet āyā
Ölümi görsün o ser-mest-i mey-i istiġnā

ser-mest-i şevḳ olmam:

1. **ser-mest-i şevḳ olmam:**-*ma, -m*
Gazel 23
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şevkten sarhoş olmak II sevgilinin aşkının şevkinden dolayı kendinden geçmek.
Zamān-ı ḥaşre dek ser-mest-i şevḳ olmam muḳarrerdür
Olursam bir daḫi hem-cām-ı bezm-i ʿişretüñ cānā

şerm-i cürm:

1. **şerm-i cürm:**
Gazel 287
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Günahların mahcubiyeti.
Tā-be-key ḫande-i ġaflet o güni fikr it kim
Şerm-i cürm ile işüñ girye vü āh olsa gerek

şerm-i ḳuṣūr:

1. **şerm-i ḳuṣūr:**
Kaside 26
Mısra: **112**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Özür utangaçlığı.
Derūn-ı dilde eşer yoḳ ṣafā-yı ḫāṭırdan
ʿAceb mi şerm-i ḳuṣūr ile itsem istiʿfā

şerm-i maḥabbetle:

1. **şerm-i maḥabbetle:**-*le*
Gazel 62
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk utancı.
Ḥālini ʿarż idemez şerm-i maḥabbetle saña
Kākülüñ gibi perīşān olur aḥvāl-i ġarīb

şermī-i cürm:

1. **şermī-i cürm:**
Gazel 432
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Günah utancı.
Bu Naḥīfîden dirīġ itme nigāh-ı luṭfuñı
Şermī-i cürm ile tā maḥşerde ḫayrān olmaya

şermī-i cürm ü ḫaṭā:

1. **şermī-i cürm ü ḫaṭā:**
Gazel 9
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Günah ve hatanın utancı.
Deldi baġrum yaḳdı cānum eyledi ḫayrāñ beni
Hevl-i maḥşer bīm-i dūzaḫ şermī-i cürm ü ḫaṭā

şermī-i ʿişyān:

1. **şermī-i ʿişyān:**
Matla 238
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İsyanın utangaçlığı.
Budur vird-i zebānum şermī-i ʿişyān ile her gāh
Şefāʿat yā Ḥabībа'llāh şefāʿat yā Resūla'llāh

şerm-sār itdi:

1. **şerm-sār itdi:**-*di*
Gazel 278
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mahcup etmek, utandırmak.
Āh ki nefs itdi beni şerm-sār Leẕẕet-i fānīye idüp inhimāk

şerm-sār-ı cürm:

1. **şerm-sār-ı cürm:**
Kaside 5
Mısra: **63**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Suçundan utanmak.
Ben cenāb-ı ḫażretüñden şerm-sār-ı cürm iken
Ġayrıdan levm-i dil-āzārī revā mıdur baña

şermsār-ı cürm:

1. **şermsār-ı cürm:**
Kıt'a 22
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Suçundan utanmak.
Her ne deñlü şermsār-ı cürm isem
Eylemez merdūd o şāh-ı muḥterem

şerm-sār-ı müddeʿāyam:

1. **şerm-sār-ı müddeʿāyam:**-*yam*
Gazel 424
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Iddia edenin utangaçlığı.
Ḳuṣūrum bī-nihāyetdür benüm daʿvā-yı ʿışḳuñda
Dirīġā şerm-sār-ı müddeʿāyam yā Resūla'llāh

şermsār-ı rūz-ı cezā itme:

1. **şermsār-ı rūz-ı cezā itme:**-*me*
Kaside 26
Mısra: **306**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kıyamet gününün mahcubu etmek.
Budur niyāz-ı faḳīrāne ey Ġafūr u Kerīm
Bu sözden itme beni şermsār-ı rūz-ı cezā

ser-nigūn:

1. **ser-nigūndur:**-*dur*
Matla 245
Mısra: **2**
Baş aşağı, altı üstüne gelmiş, çevrilmiş.
Döner būs itmege her laḥẓa ol pāy-ı dil-ārāyı
ʿAceb mi ser-nigūndur diseler cennetde Ṭūbāyı

ser-nigūn eyledi:

1. **ser-nigūn eyledi:**-*di*
Kaside 8
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Baş aşağı etmek.
Zevraḳ-ı ʿişret-i erbāb-ı ṣafāyı āḫir
Ser-nigūn eyledi fermān ile çarḫ-ı ġaddār

ser-nüvişt:

1. **ser-nüviştümdür:**-*üm, -dür*
Gazel 173
Mısra: **11**
Alın yazısı, yazgı, kader.
Naḥīfī bu ġazel kim ḥasb ü ḥāl ü ser-nüviştümdür
Şikāyet levḥ-i baḫtumda mededkār-ı ḳalemdendür

ser-pençe-i bīgāneden:

1. **ser-pençe-i bīgāneden:**-*den*
Gazel 160
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yabancıların kuvveti.
Dāmenüñ mehcūr ola ser-pençe-i bīgāneden
Ey büt-i nā-āşinā āyīn-i ʿişmet böyledür

ser-pençe-i ġamdan:

1. **ser-pençe-i ġamdan:**-*dan*
Kaside 27
Mısra: **149**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kederin pençesi.
Dest-gīr ol beni ser-pençe-i ġamdan ḳurtar
Ḳalmışam künc-i ġumūm içre żaʿīf ü maʿẕūr

ser-pençe-i himmetle:

1. **ser-pençe-i himmetle:**-*le*
Gazel 165
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Himmet kuvveti.
Ṭutardum zülfüñi ser-pençe-i himmetle ammā kim
Serümde sāye-i per-i Hümā-yı devletüm yoḳdur

serrā:

1. **serrāda:**-*da*
Rübai 164
Mısra: **2**
Kolaylık, rahatlık, genişlik.
Bir ḳul ki ide Ḫāliḳa tefvīż-i umūr
Serrāda vü żarrāda bulur feyż-i sürūr

serrāda vü żarrāda:

1. **serrāda vü żarrāda:**-*da, -da*
Rübai 495
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Genişlik ve darlık.
Serrāda vü żarrāda sürūr u ġamda
Her laḥẓada her ḥālde her bir demde

şerr-i nefs ü şeyṭāna:

1. **şerr-i nefs ü şeyṭāna:**-*a*
Gazel 387
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şeytan ve nefsin kötülüğü.
Olursın yoḳ yere dil-beste şerr-i nefs ü şeyṭāna
Ne ġāfilsin dirīġā kendiñe hīç ḫayr ṣanmazsın

ser-rişte-i ümmīdümi:

1. **ser-rişte-i ümmīdümi:**-*üm, -i*
Rübai 61
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Umut ipinin ucu, en çok istenilen şey.
Ser-rişte-i ümmīdümi hemvār eyle
Ḳıl ʿuḳde-i müşkilātumı ḥal yā Rab

ser-ṣafḥa-i maʿnīde:

1. **ser-ṣafḥa-i maʿnīde:**-*de*
Tarih 7
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mana sayfasının başı.
Ben olmış iken ḫāme-i şevḳ ile dem-ā-dem
Ser-ṣafḥa-i maʿnīde raḳam-sāz-ı taḫayyül

ser-ṣafḥa-i vaṣfını:

1. **ser-ṣafḥa-i vaṣfını:**-*ı, -n, -ı*
Rübai 153
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nitekliklerinin yazılı olduğu sayfanın başı.
ʿUnvān-ı ḥavārī ile zīver ḳıldı
Ser-ṣafḥa-i vaṣfını anuñ peyġām-ber

serşār:

1. **serşār:**
Gazel 484
Mısra: **5**
Ağzına kadar dolu, dopdolu.
Ġayruñ revā mı sāġarı serşār olup müdām
Bir cürʿa-i kemīne bu ser-meste olmaya

serserī-i ḫāne-nişīnāne:

1. **serserī-i ḫāne-nişīnāne:**
Kaside 8
Mısra: **167**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Oturan başıboş kimse.
Ḳalmayup serserī-i ḫāne-nişīnāne fenā
Bir zamān ola ki ber-bād ola dār ü deyyār

ser-şikest-i kūşe-i ḫırmān olup:

1. **ser-şikest-i kūşe-i ḫırmān olup:**-*up*
Gazel 255
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Harman köşesinin başına oturan olmak.

Rūz-düşmendür şeb-i vaṣluñ recāsıyla göñül
Ser-şikest-i kūşe-i ḥırmān olup mānend-i şemʿ

ser-süḫan:

1. **ser-süḫandur:**-*dur*
Gazel 236
Mısra: **5**
Sözün en önemlisi.
Ser-süḫandur ders-i şeftālūye şāhum leblerüñ
Gūş idüp ṭūṭī anı ḳıldı girībānın ceres

ser-tā-be-ḳadem:

1. **ser-tā-be-ḳadem:**
Gazel 205
Mısra: **6**
Baştan ayağa.
Pīş-i naẓarında o şeh-i ʿişve-sipāhuñ
Ser-tā-be-ḳadem zīb-dih-i naḳş u rüsūmuz

2. **ser-tā-be-ḳadem:**
Rübai 32
Mısra: **1**
Baştan ayağa.
Ser-tā-be-ḳadem her kişi rūz-ı ferdā
Çünkim ola rū-kerde-i dīvān-ı Ḫudā

3. **ser-tā-be-ḳadem:**
Rübai 270
Mısra: **4**
Baştan ayağa kadar.
Encüm degül ol gice nümāyān oldı
Ser-tā-be-ḳadem çarḫa dāġ-ı eşvāḳ

4. **ser-tā-be-ḳadem:**
Rübai 404
Mısra: **2**
Baştan ayağa kadar.
Rezzāḳ-ı cihān Ḫāliḳ-i eşyā sensin
Ser-tā-be-ḳadem ʿāleme mevlā sensin

5. **ser-tā-be-ḳadem:**
Rübai 467
Mısra: **4**
Baştan ayağa kadar.
Ol āfet-i devrānı saña vaṣf idemem
Ser-tā-be-ḳadem ʿişve ser-ā-pā şīve

6. **ser-tā-be-ḳadem:**
Tahmis 8
Mısra: **26**
Baştan ayağa.
Çekilür kūyuña murġān-ı dil ü cān ṣaf ṣaf
Reşk idüp şīve-i reftāruña ser-tā-be-ḳadem

ser-tā-be-pā:

1. **ser-tā-be-pā:**
Kaside 5
Mısra: **136**
Baştan ayağa, baştan aşağı, baştan başa, tamamıyla, büsbütün.
Ol zamān kim hevl-i maḥşerle olup āşüfte-ḥāl
Vā-şefīʿā-gūy ola şāh u gedā ser-tā-be-pā

2. **ser-tā-be-pā:**
Tarih 33
Mısra: **6**
Baştan ayağa, baştan aşağı, baştan başa, tamamıyla, büsbütün.
Devlet ü iḳbālinüñ āsār-ı yümn ü himmeti
Mülk-i Gürcistānı tesḫīr eyledi ser-tā-be-pā

ser-tā-ḳadem:

1. **ser-tā-ḳadem:**
Rübai 344
Mısra: **3**
Baştan ayağa kadar.
Ser-tā-ḳadem ekdār ila ālūde cihān
Bilmem yere mi geçdi ṣafā-yı ʿālem

ser-tā-pā:

1. **ser-tā-pā:**
Kaside 8
Mısra: **23**
Baştan ayağa.
Ḫāṣılı rūy-ı cihān böyle iken ser-tā-pā
Emr idüp cümlesine şimdi Ḫudā-yı Dādār

2. **ser-tā-pā:**
Kaside 26
Mısra: **98**
Baştan ayağa.
Ki ḫalḳ-ı ʿālem idüp ittifāḳ-ı yek-cihetī
Medāyiḥ-i ṣıfatuñ eylemekde ser-tā-pā

ser-tā-ser:

1. **ser-tā-ser:**
Rübai 163
Mısra: **2**
Baştan başa.
Medḥüñde senüñ ʿāciz olup cinn ü beşer
İẓhār-ı ḳuṣūr eyler iken ser-tā-ser

ser-tīz olur:

1. **ser-tīz olur:**-*ur*
Gazel 371
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ucu sivri olmak.
Şīşe-i şikestenüñ ser-tīz olur her pāresi
Al ele mirʾāt-ı ḳalbüm inkisārumdan ṣaḳın

ser-tīz-i belāġatdur:

1. **ser-tīz-i belāġatdur:**-*dur*
Gazel 524
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Söz söylemenin keskin ucu.
Naḥīfī-i tīġ-ı ṭabʿuñ tā ki ser-tīz-i belāġatdur
Dil-i ḥussāda irmez ḫāṭır-ı aʿdāya degmez mi

serv:

1. **servi:**-*i*
Gazel 96
Mısra: **1**
İnce uzun bir ağaç çeşidi.

Ḳāmetüñ üftādesin servi gibi eyle bülend
Düşmeye bir daḥi yire zülfüñi eyle kemend

2. **serv:**
Gazel 104
Mısra: **1**
Servi ‖ servi boylu güzel.
Taşmīm-i dil o serv ile seyr-i Ḥişāredür
Bir iki gün tevaḳḳufumuz nev-bahāredür

3. **serv:**
Gazel 106
Mısra: **7**
İnce uzun bir ağaç çeşidi.
ʿĀceb mi ḳaddine serv itse ser-fürū yārüñ
Ḳadīmī bende-i ser-der-hevālarındandur

4. **serve:**-*e*
Gazel 116
Mısra: **2**
İnce uzun bir ağaç çeşidi.
Seyr-i bāġ itsem eger sensüz göñül maḥzūn olur
Serve baḳsam hecr-i ḳaddüñle gözüm pür-ḫūn olur

5. **servüñ:**-*ün*
Gazel 123
Mısra: **7**
Servi ‖ servi boylu güzel.
Göñül bir lāle-ḫad gül-çehre servüñ pāy-mālidür
Ne meyl-i gülsitān eyler ne seyr-i lālezār ister

6. **serv:**
Gazel 216
Mısra: **1**
İnce uzun bir ağaç çeşidi.
Senüñle serv olamaz hem-ṭırāz-ı dāmen-i nāz
Uzatma ḳāmeti ey nev-nihāl-i gülşen-i nāz

7. **servi:**-*i*
Gazel 272
Mısra: **8**
Servi ‖ servi boylu güzel.
Câme-i gül-gūn ile zīnet virüp endāmına
Ṣalınan servi gibi ol ḳāmet-i cānāna baḳ

8. **servüñ:**-*ün*
Gazel 377
Mısra: **6**
Servi ‖ servi boylu güzel.
Hezār şevḳ ile biz ḫāk-i rāh-ı dil-dāruz
Güẕer-gehinde o servüñ ġubār olan gelsün

9. **serve:**-*e*
Gazel 440
Mısra: **11**
Servi ‖ servi boylu güzel.
Serve teşbīh eylemek āsān idi ḳaddüñ senüñ
Ey nihāl-i ʿişve sende ḥüsn-i reftār olmasa

10. **servüñ:**-*üñ*
Gazel 457
Mısra: **20**
Servi ‖ servi boylu güzel.
Rifʿat tevāżuʿ ile meger hem-ʿinān imiş
Servüñ çemende eyle naẕar ser-fürūsına

11. **servler:**-*ler*
Gazel 465
Mısra: **8**
Servi ‖ servi boylu güzel.
Geçen her serv-ḳad ḫūbāna istiḳbāl içün maḥżā
Ṭururlar servler üftāde-āsā reh-güẕār üzre

12. **servler:**-*ler*
Kaside 8
Mısra: **214**
Servi ‖ servi boylu güzel.
Reşk-i ḳadd-i fiten-engīzi ile her şūḫuñ
Demidür servler eylerse çemende reftār

13. **servler:**-*ler*
Kaside 8
Mısra: **44**
Servi ‖ servi boylu güzel.
Câme-i sebz ile pūşīde ahālī-i çemen
Servler itmededür cümleye ʿarż-ı pendār

14. **serv:**
Kaside 20
Mısra: **8**
İnce uzun bir ağaç çeşidi.
Tā ebed olmaz mı taḥsīn ile mevḳūf-ı ḳıyām
Pīşgāhında bu ḳaṣruñ serv ile şimşādı gör

15. **servüñ:**-*ün*
Kaside 23
Mısra: **6**
Servi ‖ servi boylu güzel.
Beni cān gibi teşrīf-i ḳudūmi eylesün iḥyā
Helāk oldum o servüñ yolına cānlar fedā gelsün

16. **serv:**
Matla 242
Mısra: **2**
Servi ‖ servi boylu güzel.
Ser-āmeddür elifveş ḳadd-i cānān istiḳāmetde
Netīce vāḥid-i keʾl-elfdür ol serv ḳāmetde

17. **serv:**
Tarih 17
Mısra: **56**
İnce uzun bir ağaç çeşidi.
Şeref-yāb olmaġa silk-i ḫıyabān-ı laṭīfinde
Ḳıyām-ı ḫidmete ḥāżır müheyyā serv ile şimşād

<u>serv ü sūsen:</u>

1. **serv ü sūsen:**
Tarih 16
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Servi ağacı ve susam fidanı.
Ṭıynetinde ḳuvvet-i neşv ü nemā tā öyle kim
Sünbül ü gül serv ü sūsen anda ḫod-reste giyāh

serv-endām:

1. **serv-endāmına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 70
Mısra: **3**
Selvi boylu güzel.
Ki serv-endāmına yā Rab irüşdürme fenā bādın
O ḳadd-i serv-i şeh-nāza ilāhī ḳıl ʿaṭā ṣıḥḥat

serverā:

1. **serverā:**
Kaside 5
Mısra: **62**
Ey hühümdar!. Ey Sultan!.
Bunca ʿāṣīler içinde yoḳ mıdur bilmem yiri
Ümmetüñden biri ḫaṭā-pīşe ġarībüñ serverā

2. **serverā:**
Kaside 8
Mısra: **115**
Ey hühümdar!. Ey Sultan!.
Serverā melceʾ-i erbāb-ı meʿāṣī sensin
Ḫāk-i pāküñ n'ola ümmetlerüñ eylerse ḥişār

3. **serverā:**
Kaside 19
Mısra: **61**
Ey hühümdar!. Ey Sultan!.
Dādgārā serverā sulṭān-ı dāniş-perverā
Ey şehenşāhān-ı mülk-i ʿālemüñ ser-defteri

4. **serverā:**
Kaside 19
Mısra: **91**
Ey hühümdar!. Ey Sultan!.
Tārik-i cānı ḫalīde eyler oldı serverā
Dest-i nā-sāz-ı ṭabīb-i ġamdan miḥnet neşteri

5. **serverā:**
Kaside 25
Mısra: **58**
Ey hühümdar!. Ey Sultan!.
Bu Naḥīfī gibi ḥużūruñda Serverā gerçi çoḳ maḳāl itdüm

6. **serverā:**
Kaside 27
Mısra: **61**
Ey hühümdar!. Ey Sultan!.
Serverā kendime şāʿir dimege ʿār iderem
Şiʿr ile şöhret olur ehl-i kemāle menfūr

7. **serverā:**
Kaside 27
Mısra: **99**
Ey hühümdar!. Ey Sultan!.
Serverā ḥażretüñe ʿarż ideyüm aḥvālüm
Sözlerüm ʿizz-i ḥużūruñda olursa maʿẕūr

server-i ʿālem:

1. **server-i ʿālem:**
Kaside 8
Mısra: **105**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyanın ulusu, padişahı.
Sensin ol server-i ʿālem ki olur ḳurṣ-ı hilāl
Ḫalḳınuñ efserine bir zer-i pākīze-ʿayār

server-i ʿālī-cāha:

1. **server-i ʿālī-cāha:**-*a*
Rübai 510
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şanı yüce önder II Hz. Muhammet.
Gel bendesin āzürdelüge görme revā
Ümmet iseñ ol server-i ʿālī-cāha

server-i ferḫunde-cāh:

1. **server-i ferḫunde-cāh:**
Tarih 16
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kutlu makamın önderi.
Ḳıldı bu şimşād-zārı maẓhar-ı ḥüsn-i naẓar
Ol şehenşāh-ı mükerrem server-i ferḫunde-cāh

server-i gerdūn-vaḳār:

1. **server-i gerdūn-vaḳār:**
Kaside 8
Mısra: **54**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temkinli feleğin serveri II Hz. Muhammet.
Didi kim maḳdem-i pākiyle şeref-yāb itdi
ʿArṣa-i ʿālemi bir server-i gerdūn-vaḳār

server-i ḫūbān:

1. **server-i ḫūbān:**
Gazel 456
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzeller şahı II sevgili.
Miṣāl-i dāl-i duʿā ḳaddimi dü tā iderem
Baña o server-i ḫūbān selām virdükçe

server-i maḥmūd-şiyem:

1. **server-i maḥmūd-şiyem:**
Tarih 29
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Huyları övülmüş önder.
Şāh-ı ferḫunde-ʿalem server-i Maḥmūd-şiyem
Dāver-i seyf ü ḳalem şāḥib-i baḫt-ı mesʿūd

server-i necef:

1. **server-i necef:**
Gazel 260
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Necef'in önderi II Hz. Muhammet.
Ẕātuñ olup medīne-i ʿilm-i güzīn-i Ḥaḳ
Bāb-ı mufaṣṣal oldı aña server-i Necef

serveri oldı:

1. **serveri oldı:**-*dı*
Tarih 2
Mısra: **38**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Başı olmak.
Ey Naḥīfī şevḳ ile ol dem didüm tārīḫ içün
Oldı Sulṭān Muṣṭafā zīb-i maḳām serveri

2. **serveri oldı:**-*dı*
Tarih 37
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Başı olmak.
Ey Naḥīfī şevḳ ile ol dem didüm tārīḫ içün
Oldı Sulṭān Muṣṭafā zīb-i maḳām serveri

server-i ʿosmān-eser:

1. **server-i ʿosmān-eser:**
Kaside 19
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hz Osman'ın yaptıklarının önderi.
Şāh-ı Ṣıddīḳī-siyer ḫ∨āhiş-ger-i ʿadl-i ʿÖmer
Server-i ʿOsmān-eser ṣāḥib-veḫā-yı Ḥaydarī

server-i pākīze-nihād-ı ebrār:

1. **server-i pākīze-nihād-ı ebrār:**
Kaside 8
Mısra: **96**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Faziletli kimselerin temiz yaratılışlı önderi II Hz. Muhammet.
Merdüm-i dīde-i Zehrā ser-i ḫayl-i şühedā
Ol iki server-i pākīze-nihād-ı ebrār

server-i rüstem-şıfat:

1. **server-i rüstem-şıfat:**
Kaside 19
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Rüstem sıfatlı peygamber.
Server-i Rüstem-şıfat sulṭān-ı ʿālī-menḳabet
Kān-ı luṭf u ʿāṭıfet pīrāye-baḫş-ı serverī

server-i şefḳat-disār:

1. **server-i şefḳat-disār:**
Kaside 18
Mısra: **36**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şefkati çok olan önder II Hz. Muhammet.
Dest-gīr-i bī-nevāyān çāre-sāz-ı bī-dilān
Kām-baḫş-ı dād-ḫ∨āhān server-i şefḳat-disār

server-i vālā:

1. **server-i vālā:**
Kaside 26
Mısra: **78**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cevheri yüce baş.
Sütūde-menḳabetā Āṣāfā mededkāra
Eyā ḫidīv-i ʿaṭā-baḫş u server-i vālā

serv-i ʿarʿar:

1. **serv-i ʿarʿar:**
Gazel 277
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Servi, dağ servisi, dikenli ardıç. Mecazen sevgilideki boy pos.
Serv-i ʿarʿar şeklini ol sīnede Yazdı bir ḫoş reng ile aʿlā ḳabaḳ

serv-i āzād:

1. **serv-i āzād:**
Gazel 44
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uzun boylu düz servi.
İtmedüñ gitdi teraḥḥum bu Naḥīfīye dirīġ
Olmaduñ üftādeñe ey serv-i āzād āşinā

serv-i bāġ:

1. **serv-i bāġ:**
Kaside 8
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağın servisi.
Ḳadd-i ḫūbāna meger itmege tevḳīr ancaḳ
Serv-i bāġ eyledi bu gülşen-i dehr içre ḳarār

serv-i bālā:

1. **serv-i bālā:**
Gazel 54
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uzun boylu güzel, dilber.
Ḳāmet ü ḳaddiñe şāhum serv-i bālā teşne-leb
Ruḫlaruñ şemʿine dil pervāneāsā teşne-leb

serv-i bālādan:

1. **serv-i bālādan:**-*dan*
Gazel 83
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uzun servi II Sevgilinin boyu.
İster iseñ vaṣl-ı yāri serv-i bālādan da geç

Minnet-i aġyārı çekme būy-ı raʿnādan da geç

2. **serv-i bālādan:**-*dan*
Gazel 99
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uzun servi.
Serv-ḳaddüñ sāyesin eyler ṭaleb bī-çāreler
Anlara ol ḳadd ü ḳāmet serv-i bālādan leẕīẕ

serv-i bülend:

1. **serv-i bülend:**
Gazel 97
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüksek servi ağacı II sevgilinin uzun boyu.
Lebüñüñ şerbetini luṭfuñ ile Meded irgür baña ey serv-i bülend

serv-i bülend-i ʿişveye:

1. **serv-i bülend-i ʿişveye:**-*ye*
Matla 197
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İşveli boyu uzun serv II Cilveli boyu uzun sevgili.
Olup fütāde-i ḫāk-i rehi bu cān ile ten
Göñül düşürdüm o serv-i bülend-i ʿişveye ben

serv-i bülendüm:

1. **serv-i bülendüm:**-*üm*
Gazel 348
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüksek servi ağacı II sevgilinin uzun boyu.
Üftādelerüñ ḥasret ile ḫāk-i reh olsun
Sen bāġ-ı ṣafāda ṣalın ey serv-i bülendüm

serv-i būstān:

1. **serv-i būstān:**
Gazel 136
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bostan servisi. II Sevgili.
Tā böyle ihtizāzdan ey serv-i būstān
Ol nev-nihāl-i nāza ġaraż ser-fürū mıdur

serv-i çemān:

1. **serv-i çemān:**
Gazel 218
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çemenin servisi.
Ḳad-i şimşādıña beñzer senüñ serv-i çemān olmaz
Bu gülşende hele mānendüñ ey rūḥ-ı revān olmaz

serv-i çemen:

1. **serv-i çemen:**
Tahmis 8
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çimenlik servisi.
Gūyiyā cenge ṭurur nīze-güẕārān ṣaf ṣaf
Ḳadd-i āzādıña serv-i çemen olmış bende

serv-i çemen-pīrā:

1. **serv-i çemen-pīrā:**
Gazel 491
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bahçeleri süsleyen servi. ll. Düzgün boylu sevgili.
Pāk-dāmān ol hemān bu ḫāk-dān-ı dehre
İmtiyāz ister iseñ serv-i çemen-pīrā gibi

serv-i dil-ārā:

1. **serv-i dil-ārā:**
Gazel 96
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül süsleyen servi.
Sāye-i ḳaddüñ diler serv-i dil-ārā rūz u şeb
N'ola bir kūteh ḳuluñdur ol daḫi bir müstemend

2. **serv-i dil-ārā:**
Gazel 361
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül süsleyen servi.
Ey Naḥīfī bilüp ol serv-i dil-ārā ḳadrüm
Tūtiyā-sāz ola biñ ḥasret ile ḫākümden

serv-i dil-ārā-yı vaṭan:

1. **serv-i dil-ārā-yı vaṭan:**
Gazel 390
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Vatanın gönül süsleyen servisi II gönül süsleyen uzun boylu sevgili.
Şevḳum artar güzelim ḳaddiñi gördükçe senüñ
İştiyāḳ-āver olur serv-i dil-ārā-yı vaṭan

serv-i gül-endām:

1. **serv-i gül-endām:**
Rübai 268
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gül endamlı, endamı güle benzeyen servi (boylu güzel; sevgili).
Ḥāṣıl bu ki ol serv-i gül-endām ile biz
Şeb-tā-seḥer āġūş-be-āġūş olduḳ

serv-i ḫırāmān:

1. **serv-i ḫırāman:**
Gazel 261
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Salınarak yürüyen servi II sevgili.

Egilüp bād-ı fırāḳuñla ḳamu ḳāmet ü ḳad
Aña nisbet dizilür serv-i ḫırāman ṣaf ṣaf

2. **serv-i ḫırāmān:**
Gazel 494
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nazlı nazlı salınan dilber.
Āh kim ṣāyeste-i āġūş-ı taḥsīn olmaġa
Gülşen-i ḥüsn içre bir serv-i ḫırāmān ḳalmadı

3. **serv-i ḫırāmān:**
Matla 222
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Salınarak yürüyen servi II sevgili.
Bülbül aġlar dem-be-dem ol verd-i ḫandān üstine
Fāḫte feryād ider serv-i ḫırāmān üstine

4. **serv-i ḫırāmān:**
Tahmis 8
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Salınarak yürüyen servi.
Seni seyr itmek içün reh-güẕer-i gülşende
İki cānibe ṭurur serv-i ḫırāmān ṣaf ṣaf

serv-i ḫırāmāna:

1. **serv-i ḫırāmāna:**-*a*
Kaside 24
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Salınarak yürüyen servi II sevgili.
Nesīm-i ṣubḥ-ı luṭfı ġonçe-i nev-ḫīze nāz eyler
Nihāl-i himmeti ser-keş gelür serv-i ḫırāmāna

serv-i ḫırāmāndur:

1. **serv-i ḫırāmāndur:**-*dur*
Gazel 152
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Salınarak yürüyen servi.
Leṭāfetde nihāl-i ḳāmetüñ serv-i ḫırāmāndur
Nezāketde meyān-ı dil-nişīnüñ rişte-i cāndur

serv-i ḫırāmānı:

1. **serv-i ḫırāmānı:**-*ı*
Gazel 515
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Salınarak yürüyen servi II sevgili.
Bu cünbiş tā ki vardur sende ey naḫl-i ḳıyāmet-ber
Nihāl-i ḳāmetüñ pā-māl ider serv-i ḫırāmānı

2. **serv-i ḫırāmānı:**-*ı*
Gazel 520
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nazlı nazlı salınan dilber.
Maḥabbet gülşeninde naḫl-i himmet ser-firāz olsa
Der-āġūş eylesem bir kerre ol serv-i ḫırāmānı

serv-i ḫırāmān-ı şefāʿat:

1. **serv-i ḫırāmān-ı şefāʿat:**
Kaside 7
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şefaatin salınarak yürüyen servisi.
Yoḳ bağçe-i evvel ü āḫirde muḥaṣṣal
Ḳaddüñ gibi bir serv-i ḫırāmān-ı şefāʿat

serv-i ḫırāmānum:

1. **serv-i ḫırāmānum:**-*um*
Gazel 157
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Salınarak yürüyen servi.
Daḫi bir nev-nihāl-i ḥüsn iken āṣūb-ı dehr olduñ
Benüm serv-i ḫırāmānum ʿaceb raʿnā ẕuhūruñ var

2. **serv-i ḫırāmānum:**-*um*
Gazel 219
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Salınarak yürüyen servi II sevgili.
Hevā-yı ḳadd-i mevzūnuñla ey serv-i ḫırāmānum
Ġubārāsā dil-i şūrīde bir yerde ḳarār itmez

3. **serv-i ḫırāmānum:**-*um*
Gazel 269
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Salınarak yürüyen servi.
Benümle ʿazm-i seyrān eyler ol serv-i ḫırāmānum
Niçün ser-māye-i keyfiyyet-i gül-geşt-i bāġum yoḳ

4. **serv-i ḫırāmānum:**-*um*
Gazel 380
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nazlı nazlı salınan dilber.
Belā-yı ʿışḳ ile ṣad çāk-i tīġ-ı fürḳat olsunlar
Cüdā idenler ey serv-i ḫırāmānum seni benden

5. **serv-i ḫırāmānum:**-*um*
Gazel 445
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nazlı nazlı salınan dilber.
Bir zamān hem-dem idüm ben daḫi cānānum ile
Ṣalınurdum bile ol serv-i ḫırāmānum ile

6. **serv-i ḫırāmānum:**-*um*
Gazel 448

Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nazlı nazlı salınan dilber.
Ölürsem şevḳ-ı reftāruñla ey serv-i ḫırāmānum
Senüñ hep şīveñi taḳrīr idem cennetde ġılmāna

7. **serv-i ḫırāmānum:**-*um*
Rübai 307
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nazlı nazlı salınan dilber.
Dil muntaẓır-ı vaʿde-i teşrīfüñdür
Gel gel benüm ey serv-i ḫırāmānum gel

serv-i ḫoş-ḫırām:

1. **serv-i ḫoş-ḫırām:**
Gazel 92
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hoş edalı servi.
Sensin ṣafā-yı ḫāṭırum ey serv-i ḫoş-ḫırām
Sensiz ne seyr-i bāġ u ne ḫod iddiʿā-yı ʿıyd

2. **serv-i ḫoş-ḫırām:**
Gazel 184
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hoş edalı servi.
Naḳş-ı pāyın ḳanda resm itse o serv-i ḫoş-ḫırām
Cilvesin ehl-i maḥabbet ḫāk-i rāhından bilür

3. **serv-i ḫoş-ḫırām:**
Gazel 228
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hoş edalı servi II sevgili.
Ṣalındurmaz göze üftāde-ḫālān-ı ġam-ı ʿışḳı
Ne deñlü ser-fürū itseñ o serv-i ḫoş-ḫırām almaz

serv-i nāz:

1. **serv-i nāz:**
Gazel 74
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nazlı boy.
Yine beñzer o serv-i nāz ile hem-ṣoḥbet olmışdur
Gelür bezm-i çemende şevḳ ile bād-ı ṣabā ser-mest

2. **serv-i nāz:**
Gazel 338
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Naz servisi (Nazlı nazlı salınan servi boylu sevgili).
Bir serv-i nāz ʿışḳına ḫāk olmaḳ isterem
Çoḳdan derūn-ı dilde budur niyyetüm benüm

serv-i nāza:

1. **serv-i nāza:**-*a*
Gazel 334
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Naz servisi (Nazlı nazlı salınan servi boylu sevgili).
ʿUluvv-i himmetin gördükde rāh-ı nā-tüvānīde
Dil-i üftādeyi bir serv-i nāza ḫāk-i rāh itdüm

2. **serv-i nāza:**-*a*
Gazel 510
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Naz servisi (Nazlı nazlı salınan servi boylu sevgili).
Seyl-i sirişki pāyına yārüñ revān idüp
Ol serv-i nāza ʿarż idelüm mā-cerāmuzı

serv-i nāzı:

1. **serv-i nāzı:**-*ı*
Gazel 337
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Naz servisi II sevgili.
Düşerdüm pāyına mānend-i cū feryāda başlardım
O serv-i nāzı ben bir kerre ey bād-ı ṣabā görsem

serv-i nāz-ı ḫoş-ḫırāmānum:

1. **serv-i nāz-ı ḫoş-ḫırāmānum:**-*um*
Gazel 392
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hoş salınan nazlı servi II hoş salınan sevgili.
Seyr-i gülşende niçe nāz ile yārümdür gelen
Serv-i nāz-ı ḫoş-ḫırāmānum şīve-kārumdur gelen

serv-i nāzum:

1. **serv-i nāzum:**-*um*
Gazel 120
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İşveli sevgili.
Gider gül-geşt-i bāġ u rāġ ider aġyār ile ammā
Benümle seyre çıḳmaz serv-i nāzum bu ne seyrāndur

2. **serv-i nāzum:**-*um*
Gazel 137
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Naz servisi II sevgilinin uzun boyu.
Gül-i ter yüzüñe āşüfte sünbül zülfüñe meftūn
Çemende serv-i nāzum reng ü būlar hep senüñçündür

3. **serv-i nāzum:**-*um*
Gazel 153
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İşveli sevgili.
Şīve-i reftāruñ eyler ʿāşıḳı pāy-mal-i nāz
Serv-i nāzum bu ne zībā ḳāmet-i mevzūn olur

4. **serv-i nāzum:**-*um*
Gazel 181
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İşveli sevgili.
Hevādār-ı nihāl-i ḳaddüñem ey serv-i nāzum gel
Bahār oldı güzellendi çemen ʿişret zamānıdur

5. **serv-i nāzum:**-*um*
Gazel 380
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Naz servisi (Nazlı nazlı salınan servi boylu sevgili).
Baña sensüz ne ḥāṣıl serv-i nāzum seyr-i gülşenden
Nedür farḳı yanumda āteş-i hecrüñle külḫandan

6. **serv-i nāzum:**-*um*
Gazel 526
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Naz servisi (Nazlı nazlı salınan servi boylu sevgili).
Felek ol āfitāb-ı ʿişmetüm benden cüdā ḳılduñ
Benüm ol serv-i nāzum ya kime cānānedür şimdi

serv-i nāzuma:

1. **serv-i nāzuma:**-*um, -a*
Gazel 433
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Naz servisi (Nazlı nazlı salınan servi boylu sevgili).
ʿUşşāḳ içinde vāsıṭa-i imtiyāzdur
Ḫāk-i reh oldığum benüm ol serv-i nāzuma

serv-i nāzuñ:

1. **serv-i nāzuñ:**-*uñ*
Gazel 361
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Naz servisi II nazlı sevgili.
Ḫāk olursam ġam-ı ʿışḳıyla o serv-i nāzuñ
Nāle-i āh gele her ḫas ü ḫāşākümden

2. **serv-i nāzuñ:**-*uñ*
Gazel 516
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Naz servisi (Nazlı nazlı salınan servi boylu sevgili).
Reh-güẕārın reft ü rūb itmekde ferrāş-ı ṣabā
Ġālibā gülzāradur ol serv-i nāzuñ niyyeti

serv-i revān:

1. **serv-i revān:**
Gazel 470
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Salınan servi II Uzun boylu sevgili.
Zeyn idüp ʿārıżuñı ḳākül-i dil-cūlar ile
Ṣalın ey serv-i revān sünbül-i ḫoş-būlar ile

2. **serv-i revān:**
Gazel 482
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Salınan servi II Uzun boylu sevgili.
Ol serv-i revān nāz ile reftāra gelince
Dünyāyı ṭutar hū ile ṣad zemzeme-i āh

3. **serv-i revān:**
Kaside 8
Mısra: **126**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Salınan servi II Uzun boylu sevgili.
Ṣaḥn-ı ʿālemde ser-āzāde yürürken nā-gāh
Beni bir serv-i revān zülfine itdi ber-dār

serv-i revān ola:

1. **serv-i revān ola:**-*a*
Gazel 441
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Salınan servi olmak. II Uzun boylu sevgili olmak.
Yāda gelür mi seyr-i çemen geşt-i bāġ u rāġ
Bir meclis içre tā ki o serv-i revān ola

serv-i revān-ı çemen-i ʿişve:

1. **serv-i revān-ı çemen-i ʿişve:**
Gazel 199
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cilveli bir şekilde çemende yürüyen servi II sevgili.
Sen de ey serv-i revān-ı çemen-i ʿişve hele
Nāzükāne nedür ol şīve-i ṭarz u reftār

serv-i revānum:

1. **serv-i revānum:**-*um*
Gazel 195
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Salınan servi II Uzun boylu sevgili.
Kimlere hem-rāh olursın seyr-i gülzār itmede
Bilsem ey serv-i revānum sürʿatüñ kimlerledür

2. **serv-i revānum:**-*um*
Gazel 266
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Salınan servi II Uzun boylu sevgili.
N'ola pā-māl-i ḫāk-i ḥasret olsam ṣaḥn-ı gülşende
Ḫırāmān olmaġa yanumca ol serv-i revānum yoḳ

3. **serv-i revānum:**-*um*
Gazel 286
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Salınan servi II Uzun boylu sevgili.
Bāġdan bāġa güẕār itmedeyüm ḥasret ile
Ḳandadur ḳandadur ol serv-i revānum diyerek

4. **serv-i revānum:**-*um*
Gazel 497
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Salınan servi.
Senüñle itdigüm ẕevḳ u ṣafālar yāda gelmez mi
Benüm serv-i revānum ol hevālar yāda gelmez mi

5. **serv-i revānum:**-*um*
Gazel 518
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Salınan servi II Uzun boylu sevgili.
O da bir gün bilür üftādelerüñ ḥālinden
Ḳo ṣalınsun benüm ol serv-i revānum şimdi

serv-i revānuñ:

1. **serv-i revānuñ:**-*uñ*
Gazel 77
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Salınan servi II Uzun boylu sevgili.
Biñ cān ile ādem niçe üftādesi olmaz
Ol serv-i revānuñ hele reftārını seyr it

serv-i şeh-nāzum:

1. **serv-i şeh-nāzum:**-*um*
Gazel 241
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nazı şah olan servi.
Baḳup mecmūʿa-i naẓma dimiş ol serv-i şeh-nāzum
Ne ḫoş ʿāşıḳ bu kim cānā baña yüz biñ duʿā yazmış

serv-i semen-sīmāya:

1. **serv-i semen-sīmāya:**-*ya*
Gazel 524
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yasemin yüzlü güzel.
Niçün dāmen-keş olmaz ġarḳa-i seyl-āb iken ʿālem
Sirişk-i çeşmüm ol serv-i semen-sīmāya degmez mi

serv-i ser-bülend-i bāġ-ı dil-keş oldıġuñ:

1. **serv-i ser-bülend-i bāġ-ı dil-keş oldıġuñ:**-*dıġ, -uñ*
Gazel 194
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül çeken bağın boyu uzun servisi olmak.
Ne serv-i ser-bülend-i bāġ-ı dil-keş oldıġuñ gördük
Hele bildüñ mi sen de ey ṣabā ol meh-liḳā kimdür

serv-i ser-bülendüm:

1. **serv-i ser-bülendüm:**-*üm*
Gazel 315
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Başı yüksek servi ll güzel sevgili.
Dil-i fütādeyi derd ü firāḳ n'eyledi gör
Tenezzül eyle gel ey serv-i ser-bülendüm gel

2. **serv-i ser-bülendüm:**-*üm*
Rübai 192
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uzun servi boylu sevgili.
Gülzāra o serv-i ser-bülendüm geliyor
Biñ nāz ile şūḫ-ı şeh-levendüm geliyor

serv-i ser-bülendüñ:

1. **serv-i ser-bülendüñ:**-*üñ*
Gazel 156
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Başı yüksek servi ll güzel sevgili.
Dıraḫtān içre serv-i ser-bülendüñ imtiyāzın gör
Ser-efrāz eyleyen insānı ḥüsn-i istiḳāmetdür

serv-i ser-efrāz:

1. **serv-i ser-efrāz:**
Gazel 381
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uzun boylu güzel II uzun boylu sevgili.
Alçaḳlardur meylüñ eyā serv-i ser-efrāz
Mānend-i Hümā gerçi ki pervāz ḳılarsın

serv-i ser-firāz:

1. **serv-i ser-firāz:**
Gazel 40
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uzun boylu servi. || Mümtaz, herkesten üstün olan sevgili.
İrişdi Ḥażret-i Ḥaḳdan bir imtiyāz saña
El irmez oldı eyā serv-i ser-firāz saña

serv-i ser-keşüm:

1. **serv-i ser-keşüm:**-*üm*
Gazel 239
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Baş kaldıran servi ‖ kurumlu sevgili, mağrur güzel.
Reftāra gelse nāz ile ol serv-i ser-keşüm

Gitdi o dem ki eyler idüm
āh-ı dil-ḫurūş

serv-i sīm-endāmumuz:

1. **serv-i sīm-endāmumuz:**-*umuz*
Gazel 224
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gümüş endamlı servi. II Gümüş gibi parlak ve göz alıcı vücutlu sevgili.
Ey ṣabā yāda getürmez mi bizi gāhīce yār
Ḥālümüz ṣormaz mı ol serv-i sīm-endāmumuz

serv-ḳad:

1. **serv-ḳad:**
Gazel 210
Mısra: **6**
Servi boylu II Sevgili.
Esīr-i ʿışḳını cevr ile pāymāl eyler
Fütāde-ḥālini ol serv-ḳad nedür bilmez

2. **serv-ḳad:**
Gazel 458
Mısra: **12**
Servi boylu II Sevgili.
Luṭf eyle ey ṣabā var ʿarż eyle ḥasb-i ḥālüm
Ol lāle-ḫad nigāra ol serv-ḳad cevāna

3. **serv-ḳad:**
Gazel 459
Mısra: **4**
Servi boylu II Sevgili.
El-ḥased üftādegān-ı ʿışḳdan ol rinde kim
Pāk-dāmen serv-ḳad bir ṣūḫ-ı müsteṯnā seve

4. **serv-ḳad:**
Gazel 463
Mısra: **1**
Servi boylu II Sevgili.
Ol serv-ḳad üftādesine māʾil olursa
Bir kerre müşerref olalum ḳābil olursa

5. **serv-ḳad:**
Gazel 465
Mısra: **7**
Servi boylu II Sevgili.
Geçen her serv-ḳad ḫūbāna istiḳbāl içün maḥżā
Ṭururlar servler üftāde-āsā reh-güẕār üzre

6. **serv-ḳad:**
Gazel 495
Mısra: **15**
Servi boylu II Sevgili.
Gelür her serv-ḳad sīmīn tenüñ ḫāk oldıġı yāda
Zemīn üzre temāşā eyledükçe naḫl-i ḫurmāyı

7. **serv-ḳad:**
Matla 183
Mısra: **1**
Servi boylu II Sevgili.
Her ḫaṭvede bir serv-ḳad dil-ber temāşā eyledüm
İl bir donanmā eyledi ben biñ donanmā eyledüm

serv-ḳadd:

1. **serv-ḳaddüñ:**-*üñ*
Gazel 99
Mısra: **5**
Servi boylu II Sevgili.
Serv-ḳaddüñ sāyesin eyler ṭaleb bī-çāreler
Anlara ol ḳadd ü ḳāmet serv-i bālādan leẕīẕ

2. **serv-ḳaddüñ:**-*üñ*
Gazel 189
Mısra: **5**
Servi boylu II Sevgili.
Ne dem vaṣf eyler iken serv-ḳaddüñ eylesem girye
Yanumca aġlayup cūlar çemende güft ü gū eyler

3. **serv-ḳaddüñ:**-*üñ*
Gazel 436
Mısra: **4**
Servi boylu II Sevgili.
Āsitānına ḳoyup ser rehine cān virdüm
Ṭurdum ol serv-ḳaddüñ yolına cān virdüm

serv-ḳāmet:

1. **serv-ḳāmet:**
Gazel 384
Mısra: **4**
Servi boylu (güzel) ‖ Sevgili.
Bir ser-āmed dil-rübā gördüm didüñ gülzārda
Gördigüñ ey bād-ı ṣubḥ ol serv-ḳāmet olmasun

serv-veş:

1. **serv-veş:**
Gazel 242
Mısra: **9**
Selvi ağacı gibi.
Güzel nāz ile bālāda oturmış serv-veş ammā
Velī ṣaff-ı niʿāl üzre Naḥīfī-zāra yaṣdanmış

ser-zede-i ḫār u giyāh:

1. **ser-zede-i ḫār u giyāh:**
Gazel 288
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Diken ve otlarla kafası karışmış.
Yād ḳıl ol demi kim ḫ∨āh ne-ḫ∨āh olsa gerek
Gülşenüñ ser-zede-i ḫār u giyāh olsa gerek

ser-zede-i küşe-i dāmānuñ:

1. **ser-zede-i küşe-i dāmānuñ:**-*uñ*
Gazel 336
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eteğinin köşesine gelmek.
Şimdi ḫāk-i ḳademüñ çeşm-i dile oldı ḥarām
Bir zamān ser-zede-i küşe-i dāmānuñ idüm

serẕeniş-i baḫt-ı siyāh:

1. **serẕeniş-i baḫt-ı siyāh:**
Gazel 288
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kara bahtın sitemi.

Ḳıl ḳadar ḳalmayup ol zülf-i siyāha raġbet
Ḥāşıluñ serẕeniş-i baḫt-ı siyāh olsa gerek

şeş cihātı:

1. **şeş cihātı:**-*ı*
Gazel 406
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Altı cihet, altı yön, her yön, her taraf || ön, arka, sağ, sol, aşağı, yukarı.
Münevver eyler iken şeş cihātı şuʿle-i ẕātuñ
Görünmez sāye-i pāküñ yesār üzre yemīn üzre

şeş cihet:

1. **şeş cihet:**
Gazel 63
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Altı yön, her taraf.
Āyet-i Miʿrāc-ı ḫāşıyla müşerref nüh felek
Ṭalʿat-ı envār-ı ẕātıyla münevver şeş cihet

şeş cihetden:

1. **şeş cihetden:**-*den*
Tarih 4
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Altı yön, her taraf.
Şeş cihetden ola iḳbāline żamm-ı tevfiḳ
Nuṣret ü ʿizzet ü iḳbāl ü şeref rifʿat ü cūd

şest-i māhī:

1. **şest-i māhī:**
Rübai 532
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Balık oltası.
Bir vech ile maḳṣūdını ṣayd eyleyemez
Vaḳf-ı küre olmayınca şest-i māhī

setr itmez:

1. **setr itmez:**-*mez*
Kaside 7
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gizlemek, örtmek, kapatmak.
Bu cürm ile aḥvāl mükedderdür efendüm
Setr itmez ise cürmümi dāmān-ı şefāʿat

setr-i ḥāl itmek:

1. **setr-i ḥāl itmek:**-*mek*
Gazel 389
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Vaziyeti örtmek, gizlemek.
Eger mümkin ise pīrāhenüñden setr-i ḥāl itmek
Ṣaḳın rāz-ı dilüñ her vech ile aġyāra ifşādan

settār-ı ʿuyūb:

1. **settār-ı ʿuyūb:**
Rübai 62
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayıpları örtmek.
Ey maġfireti tesellī-i ehl-i ẕünūb
V'ey faẓl u ʿināyet ile settār-ı ʿuyūb

2. **settār-ı ʿuyūb:**
Rübai 76
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayıpları örtmek.
Ey muttaṣıf-ı müjde-i Ġaffār-ı ẕünūb
V'ey raḥmet-i bī-ḥadd ile Settār-ı ʿuyūb

settāru'l-ʿuyūb:

1. **settāru'l-ʿuyūb:**
Gazel 45
Mısra: **2**
Ayıpları, kusurları örten, gizleyen; Allah.
Ey muʿallā āyet-i ġufrānı Ġaffāru'ẕ-Ẕünūb
V'ey ʿuṣāta müjde-i iḥsānı Settāru'l-ʿuyūb

sev:

1. **sevdigüm:**-*digüm*
Gazel 117
Mısra: **8**
Âşık olmak, gönül vermek.
Bīm-i nigāh-ı ḫışm ile zerd oldı rūyumuz
ʿUşşāḳa sevdigüm naẕaruñ kīmyā mıdur

2. **sevmek:**-*mek*
Gazel 117
Mısra: **4**
Âşık olmak, gönül vermek.
Ölsün mi n'eylesün olan āşüfte ḫüsnüñe
Ḳurbānuñ oldıġum seni sevmek ḫaṭā mıdur

3. **sevdigüm:**-*dig, -üm*
Gazel 143
Mısra: **2**
Âşık olmak, gönül vermek.
Şimdi ḫüsn-i cānsitānuñ şöhret-i āfāḳdur
Sevdigüm ʿālem cemālüñ görmege müştāḳdur

4. **sevdigüm:**-*dig, -üm*
Gazel 161
Mısra: **5**
Âşık olmak, gönül vermek.
Bilürsin sevdigüm gelmez ḥisāba
Yoluñda gördigüm derd ü belālar

5. **sevdigüm:**-*dig, -üm*
Gazel 188
Mısra: **6**
Âşık olmak, gönül vermek.
İstemez sāyesinüñ düşdigini ḫāke bile
Sevdigüm ʿādet-i iḥsānı taʿallüm mi ider

6. **sevdigüm:**-*dig, -üm*
Gazel 267
Mısra: **8**
Âşık olmak, gönül vermek.
Ruḫṣat-ı būs u kenār olmaz ise ben zāra
Sevdigüm rūyuña destūr-ı temāşā da mı yoḳ

7. **sevmekden:**-*mek, -den*
Gazel 269
Mısra: **4**
Âşık olmak, gönül vermek.
Niçe dāmen-keş olsun dil ṣafā-yı ʿışḳ-ı dil-berden
Benüm maḥşerde daḫi ḫūb sevmekden ferāġum yoḳ

8. **sevmek:**-*mek*
Gazel 271
Mısra: **4**
Âşık olmak, gönül vermek.
Bilinmez ʿāşıḳuñ ḳadri zamāne içre sulṭānum
Ṣadāḳatle güzel sevmek bu ḫalḳa ʿayb ü ʿār ancaḳ

9. **sevdigüm:**-*dig, -üm*
Gazel 298
Mısra: **9**
Âşık olmak, gönül vermek.
Sevdigüm ḳāʿide-i bende-nevāzī bu mıdur
Ṣormaduñ ḥālini bir kerre dil-i nā-şāduñ

10. **sevdi:**-*di*
Gazel 333
Mısra: **1**
Âşık olmak, gönül vermek.
Göz gördi gönül sevdi seni ey yüzi māhum
Ḳurbānuñ olam var mı benüm bunda günāhum

11. **sevüp:**-*üp*
Gazel 334
Mısra: **3**
Âşık olmak, gönül vermek.
Sevüp bir Leylī-i müşgīn niḳāb-ı ḥüsni Ḳays-āsā
Yine deşt-i cünūn-ı ʿışḳı ʿaḳla cilve-gāh itdüm

12. **sevdüm:**-*dü, -m*
Gazel 346
Mısra: **2**
Âşık olmak, gönül vermek.
Cānā seni ben mihr ü vefā ṣāḥibi ṣandum
Sevdüm seni bilmezlük ile āteşe yandum

13. **sevmiş:**-*miş*
Gazel 364
Mısra: **3**
Âşık olmak, gönül vermek.
Sevdigüm sevmiş raḳīb olmış baña ol gül-ʿiẕār
Şimdi gördüm ġonçe-i nev-restenüñ ḫār oldıġın

14. **sevse:**-*se*
Gazel 381
Mısra: **13**
Âşık olmak, gönül vermek.
Ben ḳāʾil idüm şimdi Naḥīfī beni sevse
Ḳurbānuñ olam sen ne ʿaceb nāz ḳılarsın

15. **sevmek:**-*mek*
Gazel 438
Mısra: **6**
Âşık olmak, gönül vermek.
Ḥükm-i kitāb-ı ʿışḳ ile öldür ṣevāba gir
Ey bī-vefā eger seni sevmek günāh ise

16. **sevdigüm:**-*dig, -üm*
Gazel 441
Mısra: **13**
Âşık olmak, gönül vermek.
Bil ḳıymetin Naḥīfī-i zāruñ ki sevdigüm
Biñ ḥasret ile yād idesin bir zamān ola

17. **sevdigümi:**-*dig, -üm, -i*
Gazel 450
Mısra: **10**
Âşık olmak, gönül vermek.
Bī-hūşī-i ʿışḳıyla idüp rāzumı ifşā
Dün sevdigümi eyledüm iḳrār yanında

18. **seve:**-*e*
Gazel 459
Mısra: **4**
Âşık olmak, gönül vermek.
El-ḥased üftādegān-ı ʿışḳdan ol rinde kim
Pāk-dāmen serv-ḳad bir şūḫ-ı müsteṣnā seve

19. **seve:**-*e*
Gazel 460
Mısra: **1**
Âşık olmak, gönül vermek.
Dünyede ʿāşıḳ sevince böyle bir meh-rū seve
Kim cebīni bedre beñzer ḳaşları māh-ı neve

20. **sevince:**-*ince*
Gazel 460
Mısra: **1**
Âşık olmak, gönül vermek.
Dünyede ʿāşıḳ sevince böyle bir meh-rū seve
Kim cebīni bedre beñzer ḳaşları māh-ı neve

21. **sevmemek:**-*me, -mek*
Matla 28
Mısra: **2**
Âşık olmak, gönül vermek.
Ḥüsnüñ görünce ʿışḳ ile meyl eyledüm saña
Lāyıḳ mı sevmemek seni sen söyle dil-berā

22. **sevmişem:**-*miş, -em*
Matla 258
Mısra: **1**
Âşık olmak, gönül vermek.
Sevmişem bir şūḫı gerçi bülbül-i şeydā gibi
Yılda bir ʿarż-ı cemāl eyler gül-i raʿnā gibi

23. **sevdigüm:**-*dig, -üm*
Matla 266
Mısra: **1**

Âşık olmak, gönül vermek.
Sevdigüm eyle viṣālüñle müşerref cānı
Ādem ādemle bulur tesliyet-i rūḥānī

24. **severem:**-*er, -em*
Matla 271
Mısra: **2**
Âşık olmak, gönül vermek.
Terk eylemem ḫaṭ-āver olursa o māhumı
Ḫaṭṭ-ı şerīf ile severem pādişāhumı

sev-:

1. **severem:**-*er, -em*
Gazel 72
Mısra: **2**
Âşık olmak, gönül vermek.
Reh-i ʿışḳ içre baña yār-ı ḥaḳīḳat ḳat ḳat
Severem sevdicegüm dilde maḥabbet ḳat ḳat

2. **sevdigüm:**-*dik, -üm*
Gazel 258
Mısra: **8**
Âşık olmak, gönül vermek.
Hep ḥelāl olsun efendüm saña lāyıḳdur cefā
Sevdigüm ḍarb-ı meseldür ʿāşıḳa ṭaġ üsti bāġ

3. **sever:**-*er*
Rübai 560
Mısra: **4**
Âşık olmak, gönül vermek.
Çoḳdur günehüm gerçi budur ümmīdüm
Allāh sever kendi ḥabībin seveni

4. **sevmeye:**-*me, -y, -e*
Tahmis 4
Mısra: **5**
Âşık olmak, gönül vermek.
Kim ola sevmeye bu ḥüsn ile sen māhveşi
Ne ʿaceb zāt u ṣıfat ile olursañ aḥsen

sevāb eylersin:

1. **sevāb eylersin:**-*r, -sin*
Gazel 369
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın hoşnut olup kulu ödüllendirmesi.
ʿĀşıḳ-ı cān-be-leb-i ḥasretem ey ḫūnī meded
Öldürürseñ beni öldür ki sevāb eylersin

sevāba gir:

1. **sevāba gir:**
Gazel 438
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Sevap kazanmak.
Ḥükm-i kitāb-ı ʿışḳ ile öldür sevāba gir
Ey bī-vefā eger seni sevmek günāh ise

sevād-ı āh-ı nedāmetle:

1. **sevād-ı āh-ı nedāmetle:**-*le*
Gazel 378
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Pişmanlık ahının siyahlığı.
Pürdür sevād-ı āh-ı nedāmetle ser-be-ser
Aʿmālümüñ ṣaḥīfesine hīç baḳılmasun

sevād-ı çeşmüñe:

1. **sevād-ı çeşmüñe:**-*üñ, -e*
Matla 75
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gözün karalığı, gözdeki siyah kısım.
Sevād-ı çeşmüñe ḥurmet neden tā böyle ḫāʾildür
Senüñ beñzer ki çeşmüñ ey cefā-ḫū ḳana māʾildür

sevād-ı keder:

1. **sevād-ı keder:**
Rübai 66
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kederin karanlığı.
Müy-ı serimi gerçi sefīd eyledi şeyb
Ḳalbümde sevād-ı keder ü ṣamt ü ʿayb

sevād-ı maʿşiyet:

1. **sevād-ı maʿşiyet:**
Gazel 189
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Günahın karalığı.
Ḳalur mı rūyumuzda hīç sevād-ı maʿṣiyet böyle
Naḥīfī āb-ı istiġfār anı kim şüst ü şū eyler

sevād-ı maʿşiyetden:

1. **sevād-ı maʿşiyetden:**-*den*
Kaside 17
Mısra: **45**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Günahın karalığı.
Levḥ-i aʿmālin sevād-ı maʿṣiyetden pāk ḳıl
Her ne deñlü mücrim ise ʿafvüñe eyle sezā

sevdā:

1. **sevdā:**
Gazel 12
Mısra: **12**
Aşırı istek, tutku, arzu, heves.
Serde dāʾim hevā-yı zülfüñdür
Eksik olmaz başumdan ol sevdā

2. **sevdā:**
Gazel 20
Mısra: **8**
Aşırı istek, tutku, arzu, heves.
Ser-i zülfüñ ʿaceb mi bend idersem gerden-i hūşa
Beni dīvāne itdi ʿışḳ dirler bir ʿaceb sevdā

3. **sevdālarındandur:**-*lar, -ı, -n, -dan, -dur*
Gazel 127
Mısra: **16**
Aşırı istek, tutku, arzu, heves.
O māhuñ kākül-i pür-tābını zencīre beñzetmek
Gürūh-ı ehl-i naẓmuñ ġālibā sevdālarındandur

4. **sevdā:**
Gazel 132
Mısra: **5**
Aşırı istek, tutku, arzu, heves.
Sevdā beyān-ı vaṣlına ol ṣuḫ-ı ser-keşüñ
Vaʿd-i dürūġı māye-i būd u ne-būd olur

5. **sevdādur:**-*dur*
Gazel 140
Mısra: **10**
Aşırı istek, tutku, arzu, heves.
Buña ey müddeʿī derd-i maḥabbet dirler el-ḥāṣıl
Senüñ ẓann itdigüñ daʿvā degül bir başka sevdādur

6. **sevdāya:**-*y, -a*
Gazel 293
Mısra: **1**
Aşırı istek, tutku, arzu, heves.
Ṣaldı sevdāya beni ebrūları cānānenüñ
Māh-ı nev elbet cünūnın arturur dīvānenüñ

7. **sevdāyı:**-*yı*
Gazel 404
Mısra: **2**
Aşırı istek, tutku, arzu, heves.
Dime kim zencīr-i zülfe gel beni baġlayı ḳo
Ẓulmete düş olmaġıl böyle uzun sevdāyı ḳo

8. **sevdādur:**-*dur*
Gazel 448
Mısra: **7**
Aşırı istek, tutku, arzu, heves.
Ne sevdādur ki fikr-i kākül-i dildār ile her dem
Ṭabībān cān atar gül-geşt-i ṣaḥn-ı sünbülistāna

9. **sevdālarla:**-*lar, -la*
Gazel 521
Mısra: **3**
Aşırı istek, tutku, arzu, heves.
Bu sevdālarla āḫir gerden-i murġ-ı dil ü cāna
Kemend-i tāb-dār-ı kākülüñ ṭavḳ-ı cünūn oldı

10. **sevdā:**
Kaside 11
Mısra: **68**
Aşırı istek, tutku, arzu, heves.
Ṭāʿat-ı mevlādan işġāl itmek isterler beni
Niçe fikr-i mā-sivā her dem niçe sevdā ile

11. **sevdā:**
Matla 31
Mısra: **2**
Aşırı istek, tutku, arzu, heves.
ʿAceb mi fikr-i ḫaṭuñ itse ʿāşıḳ-ı şeydā
Siyeh-bahārda elbet füzūn olur sevdā

12. **sevdāsı:**-*sı*
Matla 148
Mısra: **2**
Aşırı istek, tutku, arzu, heves.
Olup āşüfte fikr-i maṭlaʿ-ı ruḫsārına yārüñ
Cemāli semtine meyl itdi sevdāsı dil-i zāruñ

sevdā düşdi:

1. **sevdā düşdi:**-*di*
Gazel 21
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gönle sevda düşmek; sevdalanmak, aşık olmak.
Şeb-i tārīk-i hecre döndi rūz-ı rūşenüm şimdi
Ġam-ı zülf-i siyāhuñla derūna düşdi bir sevdā

sevdā-gerī-i kāma:

1. **sevdā-gerī-i kāma:**-*a*
Gazel 230
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Arzunun sevdalısı.
Sevdā-gerī-i kāma virüp naḳd-i giryemi
İtdüm metāʿ-ı ṣabr u şekībi rehīn-i yeʾs

sevdāsı düşdi:

1. **sevdāsı düşdi:**-*di*
Gazel 498
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
(Gönle) bir kişinin aşkının yerleşmesi ve ona karşı arzu oluşması.
Şemīm-i zülfüñ olursa n'ola temennāsı
Dil-i ḥazīnüñ o gīsūya düşdi sevdāsı

sevdā-yı çeşm-i şūhı:

1. **sevdā-yı çeşm-i şūḫı:**-*ı*
Gazel 133
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzel sevgilinin gözünün aşkı.
O meh kim baña tevcīh-i nigāh-ı iltifāt eyler
Beni sevdā-yı çeşm-i şūḫı bī-ṣabr ü ṣebāt eyler

sevdā-yı dost:

1. **sevdā-yı dost:**
Gazel 68
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin aşkı.
Vuṣlata irmek hevāsı baña teʾsīr eyledi
N'eyleyem cānum bu düşdi başuma sevdā-yı dost

sevdā-yı ebrū-yı bütān:

1. **sevdā-yı ebrū-yı bütān:**
Gazel 318
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgililerin kaşlarının siyahlığı, sevdası.
N'ola gelse dile sevdā-yı ebrū-yı bütān müşkil
Olur bīmāra elbet saḫtī-i meşḳ-ı kemān müşkil

sevdā-yı ḫayāl-i dil-ber:

1. **sevdā-yı ḫayāl-i dil-ber:**
Rübai 188
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül alıcı sevgilinin hayalinin sevdası.
Ṭāʿāt-i Ḫudādan beni işġāl itdi
Feryād ki sevdā-yı ḫayāl-i dil-ber

sevdā-yı ʿışḳ-ı bī-dādı:

1. **sevdā-yı ʿışḳ-ı bī-dādı:**-*ı*
Matla 270
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Amansız aşk sevdası.
Getürme başuña sevdā-yı ʿışḳ-ı bī-dādı
Ṣaḳın ṣaḳın hele başdan çıḳardı Ferhādı

sevdā-yı ʿışḳuñ:

1. **sevdā-yı ʿışḳuñ:**-*uñ*
Gazel 161
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk sevdası.
Beni rāḥat mı ḳor sevdā-yı ʿışḳuñ
Nedür bu çekdigüm renc ü ʿanālar

sevdā-yı kīmyā eyler:

1. **sevdā-yı kīmyā eyler:**-*r*
Matla 25
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kimyanın sevdası eylemek.
Ḫāk-i rehinde eyleme gel eşküñi hebā
Eyler faḳīr ādemi sevdā-yı kīmyā

sevdā-yı luḥūḳ:

1. **sevdā-yı luḥūḳ:**
Gazel 265
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevda macunu.
Eyle merdān-ı Ḫudā gitdigi semte seferi
Var ise sende eger anlara sevdā-yı luḥūḳ

sevdāyī olmasaydı:

1. **sevdāyī olmasaydı:**-*ma, -sa, -ydı*
Gazel 495
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevdalanmış olmak.
Teferrüc-gāh-ı ḥüsn itmezdi ol rūy-ı dil-ārāyı
Eger kim olmasaydı kākül-i cānāna sevdāyī

sevdā-yı saʿādet:

1. **sevdā-yı saʿādet:**
Gazel 249
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mutluluk sevdası.
Bü'l-ʿaceb merdüm beni bir ḥāle ḳoymaz rūzgār
Serde sevdā-yı saʿādet dilde daʿvā-yı neşāṭ

sevdā-yı vaṣla düşüp:

1. **sevdā-yı vaṣla düşüp:**-*üp*
Gazel 182
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşma sevdasına düşmek.
Göñül şevḳ-ı cemālüñ zīver-i bāġ-ı cinān eyler
Düşüp sevdā-yı vaṣla ʿandelībāsā fiġān eyler

sevdā-yı vaṭan:

1. **sevdā-yı vaṭan:**
Gazel 390
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Vatan, memleket sevgisi.
Ne belādur sitem-i dūn ile ṭaʿn-ı aġyār
Var iken serde ġam-ı ʿışḳ ile sevdā-yı vaṭan

sevdā-yı viṣāl:

1. **sevdā-yı viṣāl:**
Rübai 473
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşma arzusu.
Sevdā-yı viṣāl eyledi bī-tāb beni
Peyġüle-i ġurbetde reh-i fürḳatde

sevdā-yı viṣālüñle:

1. **sevdā-yı viṣālüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 221
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşma arzusu.
Peyġüle-i hecrüñde Naḥīfī gibi dāʾim
Sevdā-yı viṣālüñle hem-āġūş-ı ḫayālüz

2. **sevdā-yı viṣālüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 346
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşma arzusu.
Sevdā-yı viṣālüñle Naḥīfī gibi ḫayfā
Ol vaʿde-i ferdālara gerçekden inandum

sevdāyī-i ḫām:

1. **sevdāyī-i ḫām:**
Kaside 8
Mısra: **131**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Olgunlaşmamış sevda.
Getürür şām ü seḥer başuma sevdāyī-i ḫām
N'eyleyem n'eyleyem endīşe-i zülif-i ṭarrār

sevdāyī-ṭabīʿat:

1. **sevdāyī-ṭabīʿatdür:**-*dür*
Gazel 202
Mısra: **6**
Muhabbet yaratılışlı.
Zülfüñde n'ola dil ḫoş-ı ḫaṭṭuña dolaşsa
Sevdāyī-ṭabīʿatdür o seyr-i çemen ister

sevdā-zede-i dil-ber-i çār ebrūyem:

1. **sevdā-zede-i dil-ber-i çār ebrūyem:**-*yem*
Rübai 330
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dört ebrusu olan dilberin sevdasına vurulmuş.
Hālā ki düçār-ı ġam-ı her meh-rūyem
Sevdā-zede-i dil-ber-i çār ebrūyem

sevdā-zede-i ʿışḳ u maḥabbet eyler:

1. **sevdā-zede-i ʿışḳ u maḥabbet eyler:**-*r*
Gazel 372
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgi ve aşkın düşkünü etmek.
Eyler beni sevdā-zede-i ʿışḳ u maḥabbet
Geldükçe ṣabā kākül-i ʿanber-şikeninden

sevdā-zede-i siyeh-bahāruz:

1. **sevdā-zede-i siyeh-bahāruz:**-*uz*
Rübai 536
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kara baharın sevdasına maruz kalmışı.
Āşüftesiyüz ḫaṭṭ-ı ruḫ-ı dildāruñ
Sevdā-zede-i siyeh-bahāruz şimdi

sevdicegüm:

1. **sevdicegüm:**
Gazel 57
Mısra: **10**
"sevgili" anlamında bir samimiyet ifadesi.
Bu Naḥīfīye selāmuñ bile yoḳdur güzelüm
Aña bildür ṣuçını sevdicegüm ṣoñra ḫiṭāb

2. **sevdicegüm:**
Gazel 72
Mısra: **2**
"sevgili" anlamında bir samimiyet ifadesi.
Reh-i ʿışḳ içre baña yār-ı ḥaḳīḳat ḳat ḳat
Severem sevdicegüm dilde maḥabbet ḳat ḳat

sevdigi:

1. **sevdigi:**
Gazel 434
Mısra: **8**
Sevdiği, sevilen kişi, maşuk, sevgili.
Ḥayāt-ı tāze virür luṭf ile dil-ḫaste-i ʿışḳa
Kişinüñ sevdigi rūḥ-ı revān cāna yaḳīn olsa

sevdiğiñ:

1. **sevdigin:**
Murabba 5
Mısra: **34**
Sevdiği, sevilen kişi, maşuk, sevgili.
ʿĀşıḳ-ı şūrīde-kām
Sevdigin ister müdām

sevdigüm:

1. **sevdigüm:**
Gazel 239
Mısra: **15**
Sevdiği, sevilen kişi, maşuk, sevgili.
Gülşende vaṣf-ı laʿlüñi yazduḳça sevdigüm
Oldı ṣarīr-i ḫāmeme her berg-i ġonçe gūş

2. **sevdigüm:**
Gazel 247
Mısra: **7**
Sevdiği, sevilen kişi, maşuk, sevgili.
Āyīne-i cemālüñi göster ki sevdigüm
Gelsün derūna pertev-i nūr-ı ṣafā-yı maḥż

3. **sevdigüm:**
Gazel 323
Mısra: **8**
Sevdiği, sevilen kişi, maşuk, sevgili.
Çarḫ-ı ẕālim ʿāḳıbet itdi seni senden cüdā
Sevdigüm ben ḫāke cevr-i rūzgār eksük degül

4. **sevdigüm:**
Gazel 364
Mısra: **3**
Sevdiği, sevilen kişi, maşuk, sevgili.
Sevdigüm sevmiş raḳīb olmış baña ol gül-ʿiẕār
Şimdi gördüm ġonçe-i nev-restenüñ ḫār oldıġın

5. **sevdigüm:**
Gazel 374
Mısra: **9**
Sevdiği, sevilen kişi, maşuk, sevgili.
Cevrüñ cihānda baña mıdur yoḫsa sevdigüm
Her mübtelāyı bencileyin zār ider misin

6. **sevdigüm:**
Gazel 459
Mısra: **1**
Sevdiği, sevilen kişi, maşuk, sevgili.

Sevdigüm maḥsūd iken
ḫūrşīd-i bālā-perteve
Çoḳ mıdur ebrūları ṭaʿn
eylese māh-ı neve

7. **sevdigüm:**
Gazel 476
Mısra: **8**
Sevdiği, sevilen kişi, maşuk, sevgili.
Niçe cān virmesün
āşüftelerüñ inṣāf it
Sevdigüm böyle ḥaḳīḳatli
cevān oldıġuña

8. **sevdigüm:**
Gazel 514
Mısra: **4**
Sevdiği, sevilen kişi, maşuk, sevgili.
Naḳd-i eşküm reh-i ʿışḳuñda
niṣār oldı senüñ
Sevdigüm dīde-i giryānda
benüm nem ḳaldı

sevdüg:

1. **sevdigi:**-*i*
Gazel 471
Mısra: **2**
Sevdiği, sevilen kişi, maşuk, sevgili.
İtmezüz ġayra naẓar ʿāşıḳına
yār olsa
Kişinüñ sevdigi şarṭınca
vefā-dār olsa

seven:

1. **seveni:**-*i*
Rübai 560
Mısra: **4**
Bir kimseye karşı aşk, sevgi, muhabbet besleyen kimse.
Çoḳdur günehüm gerçi
budur ümmīdüm
Allāh sever kendi ḥabībin
seveni

sevgili:

1. **sevgili:**
Gazel 243
Mısra: **1**
Sevilen.
Şükür ol sevgili yārüm şeh-i
nev-reste imiş
Ḳulına cevr ü cefā
eylemeden reste imiş

sevgilü:

1. **sevgilüsi:**-*si*
Tahmis 4
Mısra: **25**
Sevgi ve bağlılık duyulan, sevilen.
Enbiyānuñ güzeli sevgilüsi
ḫūb u ḫoşı
Ġam degüldür baña ḥussād-ı
zamān münkir ise

sevgü:

1. **sevgüñi:**-*ñ, -i*
Tahmis 4
Mısra: **19**
Bir kimseye veya şeye karşı duyulan yakınlık hissinden dolayı bağlılık uyandıran duygu.
Dīg-i ḥikmetde pişürdi çü
senüñ sevgüñi Ḥaḳ
Cebrāʾile olsa n'ola
maṭbaḫunuñ hīme-keşi

şevḳ:

1. **şevḳ:**
Gazel 1
Mısra: **7**
Allah aşkı ile insan gönlünde meydana gelen coşkunluk.
Bir dem gelür ki şevḳ ile
ḫandān ider yine
Derd-i ġam ile dīdemi giryān
iden Ḫudā

2. **şevḳ:**
Gazel 4
Mısra: **12**
Arzu, istek, heves, neşe.
Cism ü cānuñ eyle maḥż-ı
kīmyā ey bī-ḫaber
Pūte-i ʿışḳında ḳal ol şevḳ ile
ṣubḥ u mesā

3. **şevḳ:**
Gazel 15
Mısra: **4**
Arzu, istek, heves, neşe.
Seni tedbīr-i ẕevḳ-i zevraḳ
ile almış āġūşa
Niçe cūş itmesün inṣāf olınsa
şevḳ ile deryā

4. **şevḳ:**
Gazel 25
Mısra: **4**
Arzu, istek, heves, neşe.
Muḳteżā-yı meşreb-i ʿışḳ u
maḥabbetdür hemān
Aġlayup şevḳ ile āh-ı cān-
güdāz itmek baña

5. **şevḳ:**
Gazel 25
Mısra: **5**
Arzu, istek, heves, neşe.
Cān virürken rāh-ı ʿışḳuñda
saña biñ şevḳ ile
Hīç düşer mi ḫançerüñden
iḫtirāz itmek baña

6. **şevḳ:**
Gazel 41
Mısra: **6**
Arzu, istek, heves, neşe.
Göñül ki bāde-i ʿışḳuñla oldı
mestāne
ʿAceb mi şevḳ ile eylerse
keşf-i rāz saña

7. **şevḳ:**
Gazel 43
Mısra: **4**
Arzu, istek, heves, neşe.
Pāy-māl olmaġ içün
cilvegeh-i nāzuñda
Dil olur sāye-ṣıfat şevḳ ile
hem-rāh saña

8. **şevḳ:**
Gazel 50
Mısra: **5**
Allah aşkı ile insan gönlünde meydana gelen coşkunluk.
Sāyeme biñ şevḳ ile ḳaṣd-ı
taʿalluḳ eylesem
Dīde-i taṣvīre eylerdi işābet
reng-i ḫ∨āb

9. **şevḳ:**
Gazel 52
Mısra: **7**
Arzu, istek, heves, neşe.
Bu gülzār-ı ḫazān-encām-ı
gerdūn içre şevḳ ile
Beni bülbül gibi nālān iden
ol ġonçe-femdür hep

10. **şevke:**-*e*
Gazel 53
Mısra: **5**
Arzu, istek, heves, neşe.
Nigāhuñ çeşm-i şūḫuñ her ne itse itmezüz şevke
Kimi mest ü kimi bīmārdur maʿẕūrlardur hep

11. **şevḳ:**
Gazel 54
Mısra: **9**
Arzu, istek, heves, neşe.
Bu Naḥīfī leblerüñ vaṣfın ḳılınca şevḳ ile
Bu leʾāl-i naẓma cānā cümle maʿnā teşne-leb

12. **şevḳına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 71
Mısra: **3**
Arzu, istek, heves, neşe.
Gül-ruḫuñ şevḳına cānum her seḥer zār itmede
Ṭoġrı sözdür ʿāşıḳam ben bülbül-i zāruñ dürüst

13. **şevḳ:**
Gazel 74
Mısra: **10**
Arzu, istek, heves, neşe.
Yine beñzer o serv-i nāz ile hem-ṣoḥbet olmışdur
Gelür bezm-i çemende şevḳ ile bād-ı ṣabā ser-mest

14. **şevḳ:**
Gazel 80
Mısra: **5**
Arzu, istek, heves, neşe.
Hezār şevḳ ile bülbüller eyledi taḥsīn
İdince bezm-i çemende o nev-cevān ile baḥs

15. **şevḳ:**
Gazel 117
Mısra: **9**
Arzu, istek, heves, neşe.
Pīş ü pesüñde şevḳ ile rū-māl olup gider
Sāyeñ de saña bencileyin mübtelā mıdur

16. **şevḳ:**
Gazel 119
Mısra: **7**
Arzu, istek, heves, neşe.
N'ola bülbül gibi şevḳ ile āh ü nāle eylersem
Leṭāfetde hemān ol ġonçe bir ter verd-i ḫandāndur

17. **şevḳ:**
Gazel 120
Mısra: **7**
Arzu, istek, heves, neşe.
Melāmet itme şevḳ ile görüp meftūnluġum luṭf it
Sen ey zāhid o mest-i nāzı bilmezsin ne fettāndur

18. **şevḳ:**
Gazel 125
Mısra: **2**
Arzu, istek, heves, neşe.
Senüñle ey cefā-cū ḳaṣdımuz hem-ḫāne olmaḳdur
Cemālüñ şemʿine biñ şevḳ ile pervāne olmaḳdur

19. **şevḳ:**
Gazel 193
Mısra: **3**
Arzu, istek, heves, neşe.
ʿAceb kimler döner biñ şevḳ ile şemʿ-i cemālüñle
Senüñ pervāneveş pür-sūz-ı nār-ı ṭalʿatuñ kimdür

20. **şevḳ:**
Gazel 198
Mısra: **10**
Arzu, istek, heves, neşe.
Ey Naḥīfī çoḳ Mesīḥā-dem bu şiʿr-i tāzeye
Şevḳ ile dil-bend-i ḳayd-ı iştirāk-i reşk olur

21. **şevḳ:**
Gazel 205
Mısra: **8**
Arzu, istek, heves, neşe.
Ārāyişüz meykede-i ʿālem-i ʿışḳuñ
Biñ şevḳ ile sāġar-zen-i ṣahbā-yı ġumūmuz

22. **şevḳ:**
Gazel 213
Mısra: **7**
Arzu, istek, heves, neşe.
Raḳṣ ider rūḥ-ı şehīdān-ı maḥabbet şevḳ ile
Kār-sāz olduḳça her bir naġme-i Nāhīdümüz

23. **şevḳ:**
Gazel 239
Mısra: **9**
Arzu, istek, heves, neşe.
Sāġar-be-dest şevḳ olalum bize de ey göñül
Zühhād iderse ḫırḳa-i sālūsı zīb-i dūş

24. **şevḳ:**
Gazel 255
Mısra: **3**
Arzu, istek, heves, neşe.
Dil derūnından yanup yaḳılmadan biñ şevḳ ile
Ol mehüñ dīdārını ḥayrān olup mānend-i şemʿ

25. **şevḳ:**
Gazel 282
Mısra: **10**
Arzu, istek, heves, neşe.
Ḫūrşīd ü ḳamer mühreler evrāḳ-ı sipihri
Tā şevḳ ile taḥrīr olına āyet-i naʿtüñ

26. **şevḳ:**
Gazel 290
Mısra: **9**
Arzu, istek, heves, neşe.
Biñ şevḳ ile Mecnūn geçinür saña Naḥīfī
Lāyıḳdur anı beste-i zülf-i siyeh itseñ

27. **şevḳ:**
Gazel 292
Mısra: **4**
Arzu, istek, heves, neşe.
Niyāza başladum ol şemʿ-i ḥüsne meclisde
Hezār şevḳ ile ʿarż-ı maḥabbet eyleyerek

28. **şevḳ:**
Gazel 336
Mısra: **2**
Arzu, istek, heves, neşe.
Ḳanı ol dem ki senüñ bülbül-i nālānuñ idüm
Şevḳ ile naġme-ṭırāz-ı gül-i ḫandānuñ idüm

29. **şevḳ:**
Gazel 345
Mısra: **4**
Arzu, istek, heves, neşe.
Ben hezārān ġonçeyi bu gülsitān-ı dehrden
Şevḳ ile ārāyiş-i destār-ı ümmīd eyledüm

30. **şevḳ:**
Gazel 360
Mısra: **13**
Arzu, istek, heves, neşe.
Bu Naḥīfī gibi şevḳ ile benüm sulṭānum
Ḫidmet-i naʿt-i şerīfüñ baña deyn olsun deyn

31. **şevḳuñdan:**-*uñ, -dan*
Gazel 362
Mısra: **7**
Arzu, istek, heves, neşe.
Ḳarāruñ ḳalmayup hengām-ı teşrīfinde şevḳuñdan
Düşüp ol şāh-ı ḥüsnüñ pāyına iʿzāza başlarsın

32. **şevḳ:**
Gazel 363
Mısra: **4**
Arzu, istek, heves, neşe.
Āh idüp ʿışḳ ile biz çāk-i girībān idelüm
Hū diyüp şevḳ ile ol āfet-i devrān dönsün

33. **şevḳuñ:**-*un*
Gazel 363
Mısra: **12**
Arzu, istek, heves, neşe.
Sen semāʿ eyle ney-i nālemi gūş itdükçe
Çarḫ urup şevḳuñ ile günbed-i gerdān dönsün

34. **şevḳ:**
Gazel 377
Mısra: **5**
Arzu, istek, heves, neşe.
Hezār şevḳ ile biz ḫāk-i rāh-ı dil-dāruz
Güẕer-gehinde o servüñ ġubār olan gelsün

35. **şevḳum:**--*um*
Gazel 390
Mısra: **7**
Arzu, istek, heves, neşe.
Şevḳum artar güzelim ḳaddiñi gördükçe senüñ
İştiyāḳ-āver olur serv-i dil-ārā-yı vaṭan

36. **şevḳ:**
Gazel 413
Mısra: **5**
Arzu, istek, heves, neşe.
ʿAceb mi şevḳ ile küḥl eyler isem dīde-i cāna
Ġubār-ı āsitānuñ tūtiyādur yā Resūla'llāh

37. **şevḳ:**
Gazel 413
Mısra: **11**
Arzu, istek, heves, neşe.
Nuʿūt-ı pāküñe şevḳ ile küstāḫāne cürʾetden
Murādum ḫāk-i pāya ilticādur yā Resūla'llāh

38. **şevḳ:**
Gazel 417
Mısra: **7**
Arzu, istek, heves, neşe.
N'ola ḫāk olmaḳ istersem der-i luṭfuñda şevḳ ile
Budur ʿāṣıḳlara ʿālemde maḳṣad yā Resūla'llāh

39. **şevḳ:**
Gazel 423
Mısra: **13**
Arzu, istek, heves, neşe.
Revā mıdur Naḥīfī şevḳ ile vaṣṣāfuñ olmışken
İde āzürde erbāb-ı zamāne yā Resūla'llāh

40. **şevḳ:**
Gazel 430
Mısra: **3**
Arzu, istek, heves, neşe.
Melekler şevḳ ile ḫidmet-güẕār-ı āsitānuñdur
Felek müştāḳ-ı būs-ı dāmenüñdür yā Resūla'llāh

41. **şevḳ:**
Gazel 432
Mısra: **9**
Arzu, istek, heves, neşe.
Başına topraḳ o merd-i ġāfilüñ kim şevḳ ile
Āsitānuñda varup ḫāk ile yeksān olmaya

42. **şevḳ:**
Gazel 444
Mısra: **3**
Arzu, istek, heves, neşe.
Ḳo diller kūşe-i dāmānuña şevḳ ile yüz sürsün
Güẕer-gāhuñda ḳurbān oldıġum böyle şitāb itme

43. **şevḳ:**
Gazel 447
Mısra: **5**
Arzu, istek, heves, neşe.
Kendüye biñ şevḳ ile ceẕb eylemekde ʿālemi
Ġālibā ḥırz-ı füsūn vardur o sīmīn sīnede

44. **şevḳ:**
Gazel 449
Mısra: **7**
Arzu, istek, heves, neşe.
Şevḳ ile cān atar göñül bismil-i nāzı olmaġa
Tīġını itse ol perī dest-i ġażabla āḫte

45. **şevḳ:**
Gazel 454
Mısra: **5**
Arzu, istek, heves, neşe.
Ḫasretem ol ḥāle kim giryān olup biñ şevḳ ile
Rūyumı sürsem varup ol dest ü dāmān üstüne

46. **şevḳum:**-*um*
Gazel 465
Mısra: **1**
Arzu, istek, heves, neşe.
Füzūn olmaḳdadur şevḳum ḫaṭ-ı nev-ḫīz-i yār üzre
Cünūnum tāzelendi gör yine evvel-bahār üzre

47. **şevḳ:**
Gazel 500
Mısra: **11**
Arzu, istek, heves, neşe.
Küḥl-i cilā iderler şevḳ ile ḫāk-i pāyın
Bu ḥüsn ile görenler sāḳī-i sīm-sāḳı

48. **şevḳ:**
Gazel 522

Mısra: **7**
Arzu, istek, heves, neşe.
Ḥased ki cismüñe şevḳ ile rūy-māl iderek
O pīrehen sürer ancaḳ senüñ ṣafālaruñı

49. **şevḳ:**
Gazel 523
Mısra: **6**
Arzu, istek, heves, neşe.
Ḥasret-i reftāruñ ile cān viren āşüfteler
Pāyuña yüzler sürer şevḳ ile dāmānuñ gibi

50. **şevḳ:**
Kaside 1
Mısra: **21**
Allah aşkı ile insan gönlünde meydana gelen coşkunluk.
Ḳıl mürekkeb şevḳ ile rūḥ u cesed beynin tamām
Ṭālib-i iksīr iseñ ey merdüm-i ṣāḥib-nisāb

51. **şevḳ:**
Kaside 5
Mısra: **125**
Arzu, istek, heves, neşe.
Ḫāk-i rāh olsun saña biñ şevḳ ile cism-i nizār
Eyleme ben nā-tüvānı ḫāk-i pāyüñden cüdā

52. **şevḳ:**
Kaside 7
Mısra: **36**
Arzu, istek, heves, neşe.
Tā ṣubḥ-geh-i maḥşere dek cān ü dil olsun
Biñ şevḳ ile bülbül gibi nālān-ı şefāʿat

53. **şevḳ:**
Kaside 8
Mısra: **36**
Arzu, istek, heves, neşe.
Meclis-i şāh-ı güle geldi benefşe ser-mest
Serde biñ şevḳ ile şikeste külāh-ı zencār

54. **şevḳ:**
Kaside 8
Mısra: **192**
Arzu, istek, heves, neşe.
Merdüm-i dīde-i dāġ-ı dil-i ḫūrşīd itsün
Küḥl idüp ḫāk-i rehüñ şevḳ ile çeşm-i ḫūn-bār

55. **şevḳ:**
Kaside 8
Mısra: **216**
Arzu, istek, heves, neşe.
Sāl-i gül-gūn ile eflāki getürdi raḳṣa
Zühre şevḳ ile alup destine çeng-i zer-tār

56. **şevḳ:**
Kaside 9
Mısra: **5**
Arzu, istek, heves, neşe.
Görsem ol rūz-ı feraḥ-baḫşāyı kim biñ şevḳ ile
Rūy-māl-i der-geh-i maḥbūb-ı ẕī-şān eylesem

57. **şevḳ:**
Kaside 9
Mısra: **23**
Arzu, istek, heves, neşe.
Mekketu'llāha ʿazīmet gösterüp biñ şevḳ ile
Rāh-ı himmetde dil-i şeydāyı pūyān eylesem

58. **şevḳ:**
Kaside 9
Mısra: **33**
Arzu, istek, heves, neşe.
Eyleyüp Bābü's-selāma şevḳ ile vaż'ı ḳadem
Ḳalbümi ḥayret-fezā-yı yād-ı Rıḍvān eylesem

59. **şevḳ:**
Kaside 11
Mısra: **21**
Arzu, istek, heves, neşe.
Sidre ḳıldı ḳaddine şevḳ ile ʿarż-ı iḥtirām
Naġme-i ferḫunde-i yā min lehu ṭūbā ile

60. **şevḳ:**
Kaside 12
Mısra: **10**
Arzu, istek, heves, neşe.
Ṣad şükr ü s̲enā luṭf-ı Ḫudāvend-i Kerīme
İrdik hele biñ şevḳ ile şehr-i ramażāne

61. **şevḳuñdan:**-*uñ, -dan*
Kaside 12
Mısra: **27**
Arzu, istek, heves, neşe.
Şevḳuñdan eyā māh-ı muʿaẓẓam yine ṭabʿum
Taʿlīm ider evṣāfuñı her menḳabe-ḫ∨āna

62. **şevḳıyla:**-*ı, -y, -la*
Kaside 13
Mısra: **49**
Arzu, istek, heves, neşe.
İdüp şevḳıyla icrā resm-i teslīm ü taḥiyyātı
Yüzüm sürsem varup ol der-geh-i rifʿat-mekīn üzre

63. **şevḳ:**
Kaside 16
Mısra: **29**
Arzu, istek, heves, neşe.
Ey Naḥīfī yüri sür şevḳ ile rūy-ı siyehüñ
Maẓhar-ı raḥmet-i mevlā olacaḳ demdür bu

64. **şevḳ:**
Kaside 24
Mısra: **7**
Arzu, istek, heves, neşe.
Zihī āyīne kim biñ şevḳ ile taʿlīm-i nuṭḳ eyler
Benüm gibi hezārān ṭūṭiyān-ı muʿciz-elḥāna

65. **şevḳ:**
Kaside 24
Mısra: **58**
Arzu, istek, heves, neşe.
Tekāpū eyler iken cilve-gāh-ı medḥ ü vaṣfuñda
Hezārān şevḳ ile ṭāvūs-ı ṭabʿum geldi cevlāna

66. **şevḳ:**
Kaside 24
Mısra: **98**
Arzu, istek, heves, neşe.
Naḥīfī-veş el açsam vaḳitdür ḳaṣd-ı icābetle
Sürüp rūy-ı niyāzum şevḳ ile der-gāh-ı mannāna

67. **şevḳ:**
Kaside 26

Mısra: **216**
Arzu, istek, heves, neşe.
Ḳarīn-i luṭfı olup bir bahār-mekremetüñ
Hezār şevḳ ile olmışlar idi naġme-serā

68. **şevḳ:**
Kaside 26
Mısra: **254**
Arzu, istek, heves, neşe.
Dirīġ itme ne var ḳand-i luṭfuñı benden
Gel eyle şevḳ ile ṭūṭī-i ṭabʿumı güyā

69. **şevḳ:**
Kaside 26
Mısra: **312**
Arzu, istek, heves, neşe.
Recā-yı ḥüsn-i ḳabūl itmege müheyyādur
Bu demde şevḳ ile sükkān-ı ʿālem-i bālā

70. **şevke:**-*e*
Kaside 27
Mısra: **89**
Arzu, istek, heves, neşe.
Güft ü gūdan ġarażum şevke degüldür ḥāşā
Rāżıyam her ne ki fermān ide Mevlā-yı Şekūr

71. **şevḳ:**
Kaside 28
Mısra: **3**
Arzu, istek, heves, neşe.
N'ola her bir nigehde şevḳ ile feyż iktisāb itsem
Benüm endīşe-i ruḫsār-ı dil-ber āfitābumdur

72. **şevḳ:**
Matla 167
Mısra: **1**
Arzu, istek, heves, neşe.
Olsam n'ola biñ şevḳ ile ol mehveşe māʾil
Dīvāne ider ādemi ol şekl ü şemāʾil

73. **şevḳ:**
Matla 173
Mısra: **2**
Arzu, istek, heves, neşe.
Gördigüm destini būs itmege ṭālib ʿālem
Yārüñ engüştine şevḳ ile ṭaḳıldı ḫātem

74. **şevḳ:**
Murabba 8
Mısra: **11**
Arzu, istek, heves, neşe.
Yüz sürüp dergāhuña şevḳ ile ʿışḳ ile disem
Eṣ-ṣalātü ve's-selām ey faḫr-ı ʿālem es-selām

75. **şevḳ:**
Rübai 19
Mısra: **4**
Arzu, istek, heves, neşe.
Her ḳanda giderseñ eşcār u aḥcār
Eylerler idi şevḳ ile teslīm saña

76. **şevḳ:**
Rübai 29
Mısra: **2**
Arzu, istek, heves, neşe.
Gülşende ne bu feyż-i leṭāfet āyā
Gül ḫande-künān şevḳ ile bülbül gūyā

77. **şevḳinedür:**-*i, -n, -e, -dür*
Rübai 98
Mısra: **2**
Arzu, istek, heves, neşe.
Bildüñ mi nedür bu rūz u şebde ḥālāt
Ol faḫr-ı cihān şevḳinedür bu ḥarekāt

78. **şevḳuñ:**-*uñ*
Rübai 157
Mısra: **1**
Arzu, istek, heves, neşe.
Şevḳuñ baña ser-māye-i cemʿiyyetdür
Evṣāf-ı şerīfüñ sebeb-i rifʿatdür

79. **şevḳ:**
Rübai 179
Mısra: **4**
Arzu, istek, heves, neşe.
Hem-rāh olalum biz de Naḥīfīye bugün
Gel gel idelüm şevḳ ile ʿazm-ı gülzār

80. **şevḳ:**
Rübai 183
Mısra: **1**
Arzu, istek, heves, neşe.
Şevḳ ile idüp şām ü seḥer ṣoḥbetler
Hīç gelmez idi ḫāṭıra bu fürḳatler

81. **şevḳ:**
Rübai 189
Mısra: **2**
Arzu, istek, heves, neşe.
Dil nāle-keş-i ʿārıż-ı gül-pūşuñdur
Biñ şevḳ ile cān bülbül-i pür-cūşuñdur

82. **şevḳından:**-*ı, -n, -dan*
Rübai 212
Mısra: **3**
Arzu, istek, heves, neşe.
Ṭavf-ı ḥarem-i der-gehüñe şevḳından
Cān murġı eger bulsa iderdi pervāz

83. **şevḳ:**
Rübai 228
Mısra: **2**
Arzu, istek, heves, neşe.
Vir ʿışḳuñ ile cān ü dile istīnās
Ol şevḳ ile rūşen ola tā çeşm-i ḥavās

84. **şevḳ:**
Rübai 256
Mısra: **4**
Arzu, istek, heves, neşe.
Ol nūr-ı hüdāyā āyet-i Miʿrācı
Biñ şevḳ ile bī-tevaḳḳuf itdi taṣdīḳ

85. **şevḳ:**
Rübai 258
Mısra: **4**
Arzu, istek, heves, neşe.
Sensin sen o ḫūrşīd-i saʿādet ki senüñ
Dīdāruña biñ şevḳ ile ʿālem müştāḳ

86. **şevḳ:**
Rübai 288
Mısra: **3**
Arzu, istek, heves, neşe.

Biñ şevḳ ile cān-dāde-i iḥsānı cihān
ʿĀlem ḳulı ḳurbānı Ḥabību'llāhuñ

87. **şevḳuñla:**-*uñ, -la*
Rübai 338
Mısra: **1**
Arzu, istek, heves, neşe.
Şevḳuñla Naḥīfī gibi pür-dāġ olayum
Tek lāle-ṣıfat zīb-dih-i bāġ olayum

88. **şevḳ:**
Rübai 361
Mısra: **2**
Arzu, istek, heves, neşe.
Dil derd ile bī-tāb ü tüvān sulṭānum
Ḳurbān yoluña şevḳ ile cān sulṭānum

89. **şevḳ:**
Rübai 420
Mısra: **2**
Arzu, istek, heves, neşe.
Engüşt-i laṭīfüñden aḳup āb-ı revān
Dil-teşneleri şevḳ ile itdi reyyān

90. **şevḳ:**
Rübai 434
Mısra: **2**
Arzu, istek, heves, neşe.
Neẓẓāre idersem n'ola ruḫsāruña ben
Ḥasret-zedeyem şevḳ ile dīdāruña ben

91. **şevḳ:**
Rübai 511
Mısra: **2**
Arzu, istek, heves, neşe.
Oldı o şehe ins ü melāʾik bende
Şevḳ ile n'ola bende olursam ben de

92. **şevḳuñla:**-*uñ, -la*
Rübai 520
Mısra: **2**
Arzu, istek, heves, neşe.
Yā Rab beni şāyeste-i iḥsān eyle
Şevḳuñla Naḥīfī gibi nālān eyle

93. **şevḳ:**
Rübai 536
Mısra: **2**
Arzu, istek, heves, neşe.
Biz naġme-ṭırāz-ı ḥüsn-i yārüz şimdi
Biñ şevḳ ile hem-kār-ı hezāruz şimdi

94. **şevḳ:**
Tahmis 1
Mısra: **11**
Arzu, istek, heves, neşe.
N'ola biñ şevḳ ile ser-geştesi olsa dil ü cān
Oldı tā rūz-ı ezel ʿışḳı derūnumda ʿayān

95. **şevḳ:**
Tahmis 3
Mısra: **8**
Arzu, istek, heves, neşe.
Kim idem tekbīr ü lebbeyk ile anda demdeme
Girye-i ḥasret gelüp şevḳ ile çeşm-i pür-neme

96. **şevḳuñla:**-*uñ, -la*
Tahmis 7
Mısra: **18**
Allah aşkı ile insan gönlünde meydana gelen coşkunluk.
Ḥalvet-baḫş olur ser-mest-i ʿışḳa ṭarz-ı güftāruñ
Olur şevḳuñla deryā-nūş-ı ġam sāḳī giriftāruñ

97. **şevḳ:**
Tarih 2
Mısra: **10**
Arzu, istek, heves, neşe.
Pāy-gāh-ı taḫt-ı vālā baḫtına rū-māl içün
Oldı dāmen-būs-ı bīʿat şevḳ ile ins ü perī

98. **şevḳ:**
Tarih 2
Mısra: **37**
Arzu, istek, heves, neşe.
Ey Naḥīfī şevḳ ile ol dem didüm tārīḫ içün
Oldı Sulṭān Muṣṭafā zīb-i maḳām serveri

99. **şevḳ:**
Tarih 13
Mısra: **3**
Arzu, istek, heves, neşe.
Gūş eyledükçe şevḳ ile tārīḫin didüm
ʿĀrif Efendi ṣadr-ı Anaṭolıda revā

100. **şevḳ:**
Tarih 16
Mısra: **36**
Arzu, istek, heves, neşe.
Ārzū-yı pāy-būsıyla nihānī yol bulup
Ḥavżında pür-tāb ider biñ şevḳ ile kendin miyāh

101. **şevḳ:**
Tarih 37
Mısra: **1**
Arzu, istek, heves, neşe.
Ey Naḥīfī şevḳ ile ol dem didüm tārīḫ içün
Oldı Sulṭān Muṣṭafā zīb-i maḳām serveri

<u>sevḳ itdi:</u>

1. **sevḳ itdi:**-*di*
Rübai 480
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Göndermek, yollamak.
Elden ne gelür sāʾiḳ-i taḳdīr-i ezel
Sevḳ itdi bizi memleket-i Īrāna

<u>şevḳ u ḥāletler:</u>

1. **şevḳ u ḥāletler:**-*ler*
Gazel 192
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şevk ve mutluluk.
Göñülde şevḳ u ḥāletler dem-i ferḫundeler yoḳdur
Yerinde bād eser şimdi o demlerden eser yoḳdur

<u>şevḳ u şādīden:</u>

1. **şevḳ u şādīden:**-*den*
Tarih 16
Mısra: **38**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Neşe ve mutluluk.
Her biri fevvārenüñ bir sīm-ten raḳḳāṣdur
Şevḳ u şādīden hevāya eyler ilḳā-yı külāh

şevḳ u şafā:

1. **şevḳ u şafā:**
Kaside 23
Mısra: **58**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Neşe ve eğlence.
Oḳunsun naʿt-i ẕāt-ı pāki meclis ġarḳ-ı nūr olsun
Nüzūl-i raḥmet itsün dillerde şevḳ u ṣafā gelsün

şevḳ u sürūruñ:

1. **şevḳ u sürūruñ:**-*uñ*
Gazel 157
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevinç ve neşe.
Nedür ey ṭālib-i dünyā yine şevḳ u sürūruñ var
Metāʿ-ı bī-beḳā-yı dehre beñzer kim ġurūruñ var

şevḳ u ṭarabum:

1. **şevḳ u ṭarabum:**-*um*
Rübai 375
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Neşe ve sevinç. coşku ve sevinme.
Şükrünle olup ziyāde şevḳ u ṭarabum
Taḥṣīl-i rıżā-yı pāküñ olsun ṭalebüm

şevḳa geldi:

1. **şevḳa geldi:**-*di*
Gazel 54
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
İsteği hevesi artmak. || *Neşelenmek.*
Al ruḫuñdan şevḳa geldi cān ü dil yanmaḳ diler
Leblerüñ ḳandine şāhum ḥulv-i ḥalvā teşne-leb

şevḳa getürüp:

1. **şevḳa getürüp:**-*üp*
Tahmis 9
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Deyim**
Birinin arzusunu, istek ve hevesini arttırmak, gayrete getirip canlandırmak.
Getürüp şevḳa Naḥīfī bu dil-i pür-tābı
Yār söyletdi baña bu ġazeli ey Nābī

şevḳ-efzā:

1. **şevḳ-efzādur:**-*dur*
Rübai 186
Mısra: **2**
Artan istek.
Germiyyet-i ʿışḳuñla göñül şeydādur
Zencīr-i ser-i zülfüñe şevḳ-efzādur

şevket ü şānı:

1. **şevket ü şānı:**-*ı*
Tarih 10
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Azamet, şöhret.
Şevket ü şānı żiyā-baḫş ola meh gibi müdām
Ḥażret-i Sulṭān Aḥmedüñ ola rūzı medīd

şevket-güster-i tāc ü burāḳ:

1. **şevket-güster-i tāc ü burāḳ:**
Kaside 17
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Taç ve Burak'ın büyüklük yayanı.
Ṣāḥibü'l-Miʿrāc ü şevket-güster-i tāc ü Burāḳ
Ṭumṭurāḳ-efrūz u bī-mānīd-i evreng-i ʿulā

şevket-i ḥükmi:

1. **şevket-i ḥükmi:**-*i*
Kaside 27
Mısra: **144**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hükmünün büyüklüğü.
Var mı inṣāf idelüm sencileyin bir memdūḥ
Ki ola şevket-i ḥükmi sebeb-i defʿ-i fücūr

şevket-i ḥüsn:

1. **şevket-i ḥüsn:**
Gazel 43
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzelliğin ihtişamı, saltanatı.
Eyledüñ şevket-i ḥüsn ile cihānı tesḫīr
İstemez yārī-i ḫayl ü ḥaşem ü cāh saña

şevket-i ḥüsni:

1. **şevket-i ḥüsni:**-*i*
Gazel 145
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzelliğin ihtişamı, saltanatı.
Recā-yı vaṣla ḳomaz tāb şevket-i ḥüsni
O reşk-i māhı görünce baña ḥicāb gelür

şevket-i ḥüsn-i cihān-tābuñ:

1. **şevket-i ḥüsn-i cihān-tābuñ:**-*uñ*
Gazel 153
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyayı aydınlatan güzelliğin büyüklüğü.
Tābiş-i meyden ʿiẕāruñ gül gül olduḳça senüñ
Şevket-i ḥüsn-i cihān-tābuñ daḫi efzūn olur

şevket-i ḥüsnini:

1. **şevket-i ḥüsnini:**-*i, -n, -i*
Tahmis 8
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzelliğin ihtişamı, saltanatı.
Şevket-i ḥüsnini itdükçe nümāyān ṣaf ṣaf
Müje ḫaylin dizer ol ġamze-i fettān ṣaf ṣaf

şevket-i iskenderī:

1. **şevket-i iskenderī:**
Tarih 2
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İskender'in büyüklüğü.
Yaʿnī Sulṭān Muṣṭafā ibni Muḥammed Ḫān içün
Cānib-i Ḥaḳdan virildi şevket-i İskenderī

şevket-i şānından:

1. **şevket-i şānından:**-*ı, -n, -dan*
Rübai 24
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şan , şöhret , ululuk.
Geldükde vücūda şevket-i şānından
Lerzende olup yıḳıldı ṭāḳ-ı kisrā

şevket-nümā-yı dāverī:

1. **şevket-nümā-yı dāverī:**
Kaside 19
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Adaletin yüceliğini gösteren.
Sālik-i ḫayrü's-sübül hem-nām-ı sulṭānü'r-rusül
Rāz-dār-ı ʿaḳl-ı kül şevket-nümā-yı dāverī

şevket-nümā-yı serverī:

1. **şevket-nümā-yı serverī:**
Kıt'a 49
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Önderliğinin büyüklük göstergesi.
Dergāh-ı ḫāṣ-ı salṭanat eyvān-sarāy-ı maʿdelet
Tāḳ-ı bülend-i maḥmedet şevket-nümā-yı serverī

şevḳ-ı ʿārıżuñladur:

1. **şevḳ-ı ʿārıżuñladur:**-*uñ, -la, -dur*
Gazel 342
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin yanağının arzusu.
Hep şevḳ-ı ʿārıżuñladur ey ġonçe-fem senüñ
Bāġ-ı cihānda bülbül-i nālānuñ oldıġum

şevḳ-ı bī-ḥisāb:

1. **şevḳ-ı bī-ḥisāb:**
Gazel 145
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sayısız zevk.
Ne dem ki bezme o māh-ı felek-cenāb gelür
Derūn-ı cān ü dile şevḳ-ı bī-ḥisāb gelür

şevḳ-ı cān-ı nālānum:

1. **şevḳ-ı cān-ı nālānum:**-*um*
Matla 181
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnleyen canın arzusu.
Ḫaṭuñ geldükde efzūn oldı şevḳ-ı cān-ı nālānum
Baña ʿışḳuñ berāt ile virildi ṣanki sulṭānum

şevḳ-ı cemāl-i yār:

1. **şevḳ-ı cemāl-i yār:**
Gazel 122
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin güzel yüzünün arzusu.
Şevḳ-ı cemāl-i yār ile āh eyledükçe dil
Gerdūna sūziş-i cigeri şuʿle-pāş olur

şevḳ-ı cemālüñ:

1. **şevḳ-ı cemālüñ:**-*üñ*
Gazel 182
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik coşkusu.
Göñül şevḳ-ı cemālüñ zīver-i bāġ-ı cinān eyler
Düşüp sevdā-yı vaṣla ʿandelībāsā fiġān eyler

şevḳ-ı cenāna:

1. **şevḳ-ı cenāna:**-*a*
Gazel 79
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönlün arzusu.
Derd ü miḥnetle olurdı dil ü cān güm-şüde-tāb
Olmasa ʿışḳuñ eger şevḳ-ı cenāna bāʿiṣ

şevḳ-ı cülūsından:

1. **şevḳ-ı cülūsından:**-*ı, -n, -dan*
Tarih 2
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tahta çıkmanın coşkunluğu.
Tehniyetler eyleyüp şevḳ-ı cülūsından ider
Cūylar ḫaytāne ʿarż-ı şerbet-i nīlūferi

şevḳ-ı derūn:

1. **şevḳ-ı derūn:**
Rübai 125
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül arzusu.

Ẕikrüñ ile fikrüñ ile şükrüñle olur
Tarṭīb-i lisān şevḳ-ı derūn ḳuvvet-i rūḥ

şevḳ-ı dīdārıyla:

1. **şevḳ-ı dīdārıyla:**-*ı, -yla*
Kaside 18
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
(Sevgilinin) yüzünü görme arzusu.
Yümn-i luṭfıyla meh-i tābān müşārun bi'l-benān
Şevḳ-ı dīdārıyla ḫūrşīd-i felek pertev-niṣār

şevḳ-ı dil:

1. **şevḳ-ı dil:**
Kaside 21
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül arzusu.
Şevḳ-ı dil nūr-ı baṣar kesb-i ṣafā-yı ḫāṭır
Oldı müstelzim-i ḫāṣıyyeti Saʿd-ābāduñ

şevḳ-ı füzūn:

1. **şevḳ-ı füzūn:**
Rübai 89
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Fazlalaşmış, istek, arzu.
Ṭāʿatde baña şevḳ-ı füzūn iḥsān it
Ṣıdḳ-ı dil ü iḫlāṣ-ı derūn iḥsān it

şevḳ-ı gül-i rūyuñla:

1. **şevḳ-ı gül-i rūyuñla:**-*uñ, -la*
Rübai 249
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yanağı gülün şevki.
Ey bülbül-i muʿciz-nefes-i bāġ-ı belāġ
Şevḳ-ı gül-i rūyuñla dil olsun pür-dāġ

şevḳ-ı ḫayālüñ:

1. **şevḳ-ı ḫayālüñ:**-*üñ*
Gazel 328
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hayalinin şevki.
Çāk çāk olsam ḫaberdār olmayam ol ẕevḳ ile
Ol ḳadar şevḳ-ı ḫayālüñ eyledi cāna hücūm

şevḳ-ı ḫüsnüñle:

1. **şevḳ-ı ḫüsnüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 302
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik arzusu.
Ser-i kūyuñda efġān eylerem tā şevḳ-ı ḫüsnüñle
Feraḥ-zādur bilürsin gülşen içre sūz u sāz itmek

şevḳ-ı ʿişyān eylemekde:

1. **şevḳ-ı ʿişyān eylemekde:**-*mek, -de*
Kaside 11
Mısra: **65**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İsyanı sevk etmek.
Sevḳ-ı ʿişyān eylemekde nefs ü şeyṭān ü hevā
Cān-ı bīmār ü żaʿīfe bu dil-i şeydā ile

şevḳ-ı ḳudūmi:

1. **şevḳ-ı ḳudūmi:**-*i*
Gazel 155
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
(Sevgilinin) Gelişinin neşesi.
Şevḳ-ı ḳudūmi dīdemüzi rūşen eylese
Gelse o māh meclise ḳābil degül midür

şevḳ-ı ḳudūm-ı rifʿat-i şevket-rüsūmından:

1. **şevḳ-ı ḳudūm-ı rifʿat-i şevket-rüsūmından:**-*ı, -n, -dan*
Tarih 1
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Büyük gelenek mertebesinin gelişinin şevki II tahta çıkmasının heyecanı.
Ne şeh kim şevḳ-ı ḳudūm-ı rifʿat-i şevket-rüsūmından
Pür itdi ʿālemi şıyt-ı mübārek-bād-ı rūḥānī

şevḳ-ı kūyuñla:

1. **şevḳ-ı kūyuñla:**-*uñ, -la*
Gazel 47
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mahallenin, sokağının arzusu. II Sevgilinin bulunduğu yerin arzusu.
Iżṭırāb itsem ʿaceb mi şevḳ-ı kūyuñla müdām
Ber-ḳarār ḳarār üzre ḳomaz ʿuşşāḳı ʿışḳ-ı dil-fırīb

şevḳ-ı lebiyle:

1. **şevḳ-ı lebiyle:**-*i, -yle*
Gazel 18
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin dudağına ulaşma arzusu.
Kimüñ şevḳ-ı lebiyle mest-i cām-ı ḫayret olmışsa
Kimüñ ʿışḳıyla ser-germ-i ṣafāsın ey dil-i şeydā

şevḳ-ı lebüñle:

1. **şevḳ-ı lebüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 246
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dudağın arzusu. II Sevgilinin dudağına ulaşma arzusu.
Şevḳ-ı lebüñle ey ṣanem-i cürʿa-nūş-ı nāz
Eyler derūn-ı şīşede her bir ḥabāb raḳṣ

2. **şevḳ-ı lebüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 284
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin dudağına ulaşma arzusu.
Rindler şevḳ-ı lebüñle ele cām alduḳça
Reşkden ḳanı ḳurur ḥasret ile zühhāduñ

<u>şevḳ-ı luṭfuñla:</u>

1. **şevḳ-ı luṭfuñla:**-*uñ, -la*
Gazel 413
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Lütuf arzusu.
Naẓar ḳıl der-gehüñde rūy-ı zerdüm şevḳ-ı luṭfuñla
Ḫazān olmış yatur berg-i recādur yā Resūla'llāh

<u>şevḳ-ı mülāḳāt:</u>

1. **şevḳ-ı mülāḳāt:**
Rübai 268
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Görüşme arzusu.
Geh şevḳ-ı mülāḳāt ile pür-cūş olduḳ
Geh ḥayret-i vuṣlat ile ḫāmūş olduḳ

<u>şevḳ-ı nigāhuñla:</u>

1. **şevḳ-ı nigāhuñla:**-*uñ, -la*
Gazel 74
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bakışının şevki.
Cihānı seyr ider bī-bāk ü pervā çeşm-i sūzenden
Olup şevḳ-ı nigāhuñla bu cān-ı mübtelā ser-mest

<u>şevḳ-i pīrāye-i vaṣfuñ:</u>

1. **şevḳ-i pīrāye-i vaṣfuñ:**-*uñ*
Kaside 27
Mısra: **97**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Vasfının süsünün şevki.
Şevḳ-i pīrāye-i vaṣfuñ beni küstāḫ itdi
Gerçi yoḳdur bu ḳadar ṭūl-i kelāma destūr

<u>şevḳ-ı reftāruñla:</u>

1. **şevḳ-ı reftāruñla:**-*uñ, -la*
Gazel 448
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Salınarak yürüyüşünün şevki.
Ölürsem şevḳ-ı reftāruñla ey serv-i ḫırāmānum
Senüñ hep şīveñi taḳrīr idem cennetde ġılmāna

<u>şevḳ-ı revānum:</u>

1. **şevḳ-ı revānum:**-*um*
Gazel 420
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Akıcı şevk, yürüyen şevk.
Ġam-ı ʿışḳuñla fikr-i vuṣlatuñdur bezm-i ʿālemde
Ṣafā-yı ḫātırum şevḳ-ı revānum yā Resūla'llāh

<u>şevḳ-ı ruḫuñ:</u>

1. **şevḳ-ı ruḫuñ:**-*uñ*
Gazel 191
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yanağın parlaklığı.
Ferāmūş eylemem şevḳ-ı ruḫuñ tevḳīʿ-i ḫaṭṭuñla
Benüm tāb-ı şerār-ı nāzı ḥas-pūş itdigüm yoḳdur

<u>şevḳ-ı ruḫuñla:</u>

1. **şevḳ-ı ruḫuñla:**-*uñ, -la*
Rübai 191
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yanağın parlaklığı.
Zülfüñde göñül şevḳ-ı ruḫuñla ḳaldı
Feryādını gūş it giceci bülbüldür

<u>şevḳ-i rukūbuñ:</u>

1. **şevḳ-i rukūbuñ:**-*uñ*
Gazel 48
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
(ata veya bir vasıtaya) binme arzusu.
Kesb-i tefāḫür itdi rikābuñda Cebrāʾīl
Şevḳ-i rukūbuñ ile Burāḳ eyledi ṭarab

<u>şevḳ-ı süḫan:</u>

1. **şevḳ-ı süḫan:**
Gazel 484
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Söz arzusu, şiir yazma şevki.
Sevḳ-ı süḫan maḥalle münāsib gerek tamām
Terk it o lafẓı meclise bāyiste olmaya

<u>şevḳ-ı teşrīfiyle:</u>

1. **şevḳ-ı teşrīfiyle:**-*i, -yle*
Gazel 472
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şeref verme arzusu.
Naḥīfī şevḳ-ı teşrīfiyle düşsem ḫāk-i pāyine
O şūḫum tūtiyā-sāz olsa çeşm-i pür-nem-i ʿışḳa

<u>şevḳ-ı ʿubūdiyyete:</u>

1. **şevḳ-ı ʿubūdiyyete:**-*e*
Rübai 252
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşırı derecede bağlılığın şevki.
Cān ü dili ḳıl şevḳ-ı ʿubūdiyyete ẓarf

Her bir nefesüm tā ola
eẕkāruña ṣarf

şevḳ-ı vaṣl-ı cānsitānuñla:

1. **şevḳ-ı vaṣl-ı cānsitānuñla:**-*uñ, -la*
Gazel 428
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Can alıcının kavuşma arzusu.
Naḥīfî ḫāk olursa şevḳ-ı vaṣl-ı cānsitānuñla
Yine evṣāfuñ eyler her ġubārum yā Resūla'llāh

şevḳ-ı vaṣl-ı dil-ber:

1. **şevḳ-ı vaṣl-ı dil-ber:**
Gazel 329
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül alıcı sevgilinin kavuşma şevki.
O mehcūram ki şevḳ-ı vaṣl-ı dil-ber gitdi ḫāṭırdan
O bīmāram ki meʾyūs-ı müdāvā-yı ṭabīb oldum

şevḳ-ı vaṣluñla:

1. **şevḳ-ı vaṣluñla:**-*uñ, -la*
Gazel 407
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşmanın arzusu, isteği.
Der-i luṭfuñda ḫāk-i rāh olursa şevḳ-ı vaṣluñla
Naḥīfîye yeter ʿizz ü şerāfet yā Resūla'llāh

şevḳ-ı viṣālüñle olmayup:

1. **şevḳ-ı viṣālüñle olmayup:**-*üñ, -le*, *-ma*, *-yup*
Gazel 519
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşmanın şevki olmak.
Olmayup şevḳ-ı viṣālüñle felekde dil-şād
Her zamān dil ġam-ı hicrān ile zār olsun mı

şevḳ-i vuṣlat-ı ʿışḳ-ı muḥammedī:

1. **şevḳ-i vuṣlat-ı ʿışḳ-ı muḥammedī:**
Gazel 488
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Peygamber aşkının kavuşma arzusu.
Cānumda şevḳ-i vuṣlat-ı ʿışḳ-ı Muḥammedī
Sīnemde ẕevḳ-ı leẕẕet-i ʿışḳ-ı Muḥammedī

şevḳ-ı vuṣlatla:

1. **şevḳ-ı vuṣlatla:**-*la*
Murabba 8
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşma hevesi, arzusu.
Şevḳ-ı vuṣlatla göñülden refʿ olup ālām ü ġam
Eylesem kūyuñda teslīm ü taḥiyyet dem-be-dem

şevḳ-ı vuṣlatuñla:

1. **şevḳ-ı vuṣlatuñla:**-*uñ, -la*
Gazel 521
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşma hevesi, arzusu.
Teraḳḳī buldı şevḳ-ı vuṣlatuñla āteş-i ʿışḳum
Bu derde ben devā itdükçe ol daḫi füzūn oldı

sevüp sevülmege:

1. **sevüp sevülmege:**-*meg*, *-e*
Gazel 175
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevip sevilmek.
Gel gel ki tā viṣālüñ ile kām-yāb olam
Ey meh sevüp sevülmege belkim yasaġ olur

şey:

1. **şey:**
Rübai 545
Mısra: **4**
Belli bir nesne, oluş veya düşünceyi belirtmeyen, anlamı kendinden önceki ve sonraki kelimelerle ortaya çıkan; söz, olay, iş, durum, husus, madde, eşyâ vb. yerine kullanılan belirsiz kelime.
Gel gel ḳademüñ ḫākini küḥl eyle baña
Sensüz gözüme görünmez oldı bir şey

seyāḥat-pīşe-i vādī-i kūy-ı dil-rübāyam:

1. **seyāḥat-pīşe-i vādī-i kūy-ı dil-rübāyam:**-*yam*
Kaside 28
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül alıcı sevgilinin mahalle vadisine seyahati huy edinmiş kişi II âşık.
Seyāḥat-pīşe-i vādī-i kūy-ı dil-rübāyam ben
Benüm seng-i maḥabbet dünyede bālīn-i ḫ∨ābumdur

şeyb:

1. **şeyb:**
Matla 65
Mısra: **1**
Saçın sakalın ağarması, ihtiyarlık, kocama.
Ser ü rīşümde benüm ṣanma ki şeyb oldı bedīd
Dūd-ı āhum daḫi pīr oldı degül mūy-ı sefīd

2. **şeyb:**
Rübai 66
Mısra: **1**
Saçın sakalın ağarması, ihtiyarlık, kocama.
Mūy-ı serimi gerçi sefīd eyledi şeyb

Ḳalbümde sevād-ı keder ü ṣamt ü ʿayb

şeyb-i kemāl:

1. **şeyb-i kemāl:**
Tarih 7
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saçın sakalın ağırması.
Pür-nūr ide Ḥaḳ şeyb-i kemāl ile vücūdın
Hem-vāre saʿādet bula bī-ḳayd-ı taʿallül

şeydā:

1. **şeydā:**
Matla 11
Mısra: **2**
Aşkının çokluğundan aklı başından gitmiş, kendini duygularının coşkunluğuna bırakmış kimse, çılgın, divane, meczup.
Ben kime aġlayayum derd-i derūnum ḥālā
Merdüm-i dīde daḫi bir gözi yaşlı şeydā

2. **şeydādur:**-*dur*
Rübai 186
Mısra: **1**
Aşkının çokluğundan aklı başından gitmiş, kendini duygularının coşkunluğuna bırakmış kimse, çılgın, divane, meczup.
Germiyyet-i ʿışḳuñla göñül şeydādur
Zencīr-i ser-i zülfüñe şevḳ-efzādur

3. **şeydā:**
Tahmis 4
Mısra: **27**
Aşkının çokluğundan aklı başından gitmiş, kendini duygularının coşkunluğuna bırakmış kimse, çılgın, divane, meczup.
Kimi şeydā kimi maġlūb-ı hevādur dir ise
Baña besdür dil ü cān ḳulluġuñı müşʿir ise

şeydāsı oldı:

1. **şeydāsı oldı:**-*sı, -dı*
Gazel 499
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çılgın, divane, meczup olmak.
Göñül bir āfet-i meh-rūnuñ oldı şeydāsı
Ki mihre ġıbṭa virür reng-i rūy-ı raʿnāsı

seyf ü ḳalem:

1. **seyf ü ḳalem:**
Kaside 19
Mısra: **77**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kılıç ve kalem.
Dest-i gevher-bārınuñ maḥkūmıdur seyf ü ḳalem
ʿĀlemüñ sensin şehā şāh-ı fežāyil-perveri

seyf ü miġferi:

1. **seyf ü miġferi:**-*i*
Kaside 19
Mısra: **46**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Miğfer ve kılıç.
Āyet-i naṣr min Allāh ile bulmış zīb ü fer
Maẓhar-ı vefḳ-ı ẓaferdür yaʿnī seyf ü miġferi

şeyḫ u şāb:

1. **şeyḫ u şāb:**
Gazel 145
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İhtiyar ve genç.
Cihāna bir daḫi gelmez Naḥīfī-i şeydā
Egerçi dehre niçe şeyḫ u şāb gelür

2. **şeyḫ u şāb:**
Gazel 246
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İhtiyar ve genç.
Bir dil-rübāya düşdi göñül kim Naḥīfīyā
Eyler ṣafā-yı ʿışḳı ile şeyḫ u şāb u raḳṣ

3. **şeyḫ u şāb:**
Kaside 1
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yaşlısı ve genci. II Herkes.
Ḫālıḳ-i iksīr-i ʿışḳ ol ey dil-i pür-pīç ü tāb
Tā seni altun gibi el üzre ṭutsun şeyḫ u şāb

4. **şeyḫ u şāb:**
Tarih 35
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İhtiyar ve genç.
Bu āb-ı ṣāfdan nūş eyledikçe ʿİbādu'llāh eger şeyḫ u eger şāb

şeyḫayn:

1. **şeyḫayn:**
Rübai 524
Mısra: **3**
İki şeyh, iki reis, iki büyük imam demektir. İmam-ı a'zamla İmam-ı Ebu Yusuf için kullanılır. En büyük iki halife anlamında Hazret-i Ebu Bekr ile Hazret-i Ömer için de kullanılır.
Şeyḫayn ile ḫatneyne bu oldı tertīb
Bū Bekr ü ʿÖmer hem daḫi ʿOs̱mān u ʿAlī

şeyḫu'l-ḥadīs-i āfitāb:

1. **şeyḫu'l-ḥadīs̱-i āfitāb:**
Tarih 28
Mısra: **59**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güneşin hadis hocası.
Müstefād olduḳça gün şeyḫu'l-ḥadīs̱-i āfitāb
Māh-ı rūşen-dil idüp her şeb kitābın der-beġal

seyl:

1. **seyli:**-*i*
Tahmis 5
Mısra: **18**
Sel.
Leyli bağa rūz itdi rūz itdi bağa leylī
Ġarḳ itse ʿaceb olmaz āfāḳı yaşum seyli

seyl olmasun:

1. **seyl olmasun:**-*ma, -sun*
Gazel 244
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sel olmak.
Naḥīfīnüñ a sulṭānum niçe seyl olmasun yaşı
Dili yalvarmaġa her dem gözi giryāna ögrenmiş

seyl-āb ider:

1. **seyl-āb ider:**-*er*
Gazel 162
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sel etmek, sel haline getirmek.
Her seḥer bülbül ki eşk-i çeşmini seyl-āb ider
Ġonçe-i gülzāra meftūn oldığın işrāb ider

seyl-āb-ı bülend-ḳahrın:

1. **seyl-āb-ı bülend-ḳahrın:**-*ın*
Rübai 227
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüksek sıkıntıların akar suyu.
Seyl-āb-ı bülend-ḳahrın itdi der-yād
Bu ḫavf ile oldı munṭafī nār-ı Mecūs

seyl-āb-ı çeşm-i eşk-bārum:

1. **seyl-āb-ı çeşm-i eşk-bārum:**-*um*
Gazel 427
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlayan gözün gözyaşı seli.
Aḳup seyl-āb-ı çeşm-i eşk-bārum yā Resūla'llāh
Yanar ʿışḳuñla cism-i dāġ-darum yā Resūla'llāh

seyl-āb-ı eşküm:

1. **seyl-āb-ı eşküm:**-*üm*
Gazel 460
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gözyaşı seli.
Aḳmada ṭundan ṭuna seyl-āb-ı eşküm şöyle kim
Aña nisbet ḳatre-i nā-çīzdür nehr-i Ṣave

seyl-āb-ı ʿışḳ:

1. **seyl-āb-ı ʿışḳ:**
Gazel 321
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk seli.
Giryeler ḳılsam n'ola bīm-i firāḳ-ı yār ile
Maḥv-ı ḫāşāk-i ġama seyl-āb-ı ʿışḳ ister gönül

seyl-āb-ı şevḳı:

1. **seyl-āb-ı şevḳı:**-*ı*
Kıt'a 46
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arzu seli ll [mec.] arzu dolu gözyaşı.
Rūy-māl-i pāy-ı şāhīye idüp kendin sebīl
Gözlerinden aḳıdur seyl-āb-ı şevḳı selsebīl

seyl-āb-ı sirişküm:

1. **seyl-āb-ı sirişküm:**-*üm*
Gazel 410
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gözyaşı seli.
Ḫarāb eylerdi seyl-āb-ı sirişküm ḫāne-i ṣabrı
Eger olmasa çeşmümde ḫayālüñ yā Resūla'llāh

seyl-i ʿademden:

1. **seyl-i ʿademden:**-*den*
Tarih 29
Mısra: **46**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yokluk seli.
Ḫayr-ḫ∨āhānı bulup neşv ü nemā-yı cāvīd
Ola bed-ḫ∨āhları seyl-i ʿademden nā-būd

seyl-i eşküm:

1. **seyl-i eşküm:**-*üm*
Kaside 8
Mısra: **259**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gözyaşı seli.
Seyl-i eşküm bu esās-ı dili eylerdi ḫarāb
Ḳaṣr-ı çeşmümde ger olmasa ḫayālüñ miʿmār

seyl-i ḥasret:

1. **seyl-i ḥasret:**
Gazel 458
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasret seli.
Çeşmümde seyl-i ḥasret sīnemde dāġ-ı fürḳat
İtdi esīr-i ġurbet ben ḫāki āb ü dāne

seyl-i sirişki:

1. **seyl-i sirişki:**-*i*
Gazel 510
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gözyaşı seli.
Seyl-i sirişki pāyına yārüñ revān idüp

Ol serv-i nāza ʿarż idelüm
mā-cerāmuzı

seyl-i sirişküme:

1. **seyl-i sirişküme:**-*üm, -e*
Kaside 7
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gözyaşı seli.
Baḳ seyl-i sirişküme olan cūş u ḫurūşa
Ey gevher-i pākīze-i ʿummān-ı şefāʿat

seyr:

1. **seyrüñ:**-*üñ*
Gazel 498
Mısra: **8**
Gezmek, gezinmek ‖ temaşa etmek.
Bu ʿālemüñ bilinür naḳşı rūz-ı ferdāda
Netīce yarına ḳaldı bu seyrüñ aʿlāsı

seyr eyle:

1. **seyr eyle:**
Gazel 152
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gezmek, gezinmek ‖ temaşa etmek.
Ḥużūr-ı şāh-ı gülde bülbül-i nālānı seyr eyle
Remādī ḫırḳa geymiş şanki dervīş-i ġazel-ḫ∨āndur

2. **seyr eyle:**
Matla 221
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Seyretmek, karşıdan bakmak.
Tābiş-i neẓẓāreyi seyr eyle çeşm-i yārdan
Cāy-ı ʿibretdür bu ḳuvvet merdüm-i bīmārdan

3. **seyr eyle:**
Tarih 17
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gezmek, gezinmek ‖ temaşa etmek.
Feżā-yı sebz-i kāġıd-ḫānede bu kāḫı seyr eyle
Şanursın ḳaṣr-ı şīrīn yazdı levḥ-i aḫżara Bihzād

seyr eyleñ:

1. **seyr eyleñ:**-*ñ*
Gazel 171
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Bakmak, temaşa etmek.
ʿĀşıḳa tercīḥ ider aġyārını hem-rāz olur
Şimdi seyr eyleñ o kāfir kimlere dem-sāz olur

seyr eyleyen:

1. **seyr eyleyen:**-*yen*
Gazel 209
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gezmek, gezinmek ‖ temaşa etmek.
Gül yüzüñ seyr eyleyen ʿālemde gülzār istemez
ʿAndelībi gör ki gülden ġayrı bir yār istemez

2. **seyr eyleyen:**-*yen*
Gazel 298
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gezmek, gezinmek ‖ temaşa etmek.
Ṣūret-i ḥüsnüñi seyr eyleyen erbāb-ı naẓar
Didiler işte budur istedigi Bihzāduñ

seyr idelden:

1. **seyr idelden:**-*elden*
Matla 248
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İzlemek. Temaşa etmek.
Ḥicāb altında ḳaldı seyr idelden rūy-ı cānānı
N'ola gündüz görinmezse sipihrüñ māh-ı tābānı

seyr iden:

1. **seyr iden:**-*en*
Gazel 153
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gezmek, gezinmek || temaşa etmek.
Nāzenīnüm ḥüsn-i pür-tāb-ı cemālüñ seyr iden
Ger Felāṭūn-ı zamān olsa yine Mecnūn olur

seyr idenler:

1. **seyr idenler:**-*en, -ler*
Matla 104
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gezmek, gezinmek || temaşa etmek.
Seyr idenler ruḫ-ı raʿnāsı hep ḫayrāndur
Ḥüsn-i ruḫsāre-i dil-ber ne ʿaceb seyrāndur

seyr ider:

1. **seyr ider:**-*er*
Gazel 68
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gezmek, gezinmek || temaşa etmek.
ʿĀşıḳ-ı bī-çāreye gülşen olur her cāy-ı dost
Seyr ider aʿdālar ile hey meded her-cāy-ı dost

2. **seyr ider:**-*er*
Gazel 74
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gezmek, gezinmek || temaşa etmek.
Cihānı seyr ider bī-bāk ü pervā çeşm-i sūzenden
Olup şevḳ-ı nigāhuñla bu cān-ı mübtelā ser-mest

seyr it:

1. **seyr it:**
Gazel 77
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İzlemek. Temaşa etmek.
Ol māhveşüñ ṭurre-i şeb-tārını seyr it
Āşüftelerüñ baḫt-ı siyehkārını seyr it

2. **seyr it:**
Gazel 77
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İzlemek. Temaşa etmek.
Ol māhveşüñ ṭurre-i şeb-tārını seyr it
Āşüftelerüñ baḫt-ı siyehkārını seyr it

3. **seyr it:**
Gazel 77
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İzlemek. Temaşa etmek.
Gör sāde ruḫ-ı yārı eyā bülbül-i şeydā
Gülzār-ı cemālüñ gül-i bī-ḫārını seyr it

4. **seyr it:**
Gazel 77
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İzlemek. Temaşa etmek.
Biñ cān ile ādem niçe üftādesi olmaz
Ol serv-i revānuñ hele reftārını seyr it

5. **seyr it:**
Gazel 77
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İzlemek. Temaşa etmek.
İtdükçe eger nüsḫa-i iʿcāzı tetebbuʿ
Ol ġonçe-femüñ şīve-i güftārını seyr it

6. **seyr it:**
Gazel 77
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İzlemek. Temaşa etmek.
Erbāb-ı dile eylemede ʿarż-ı melāmet
Çarḫuñ bize evżāʿını eṭvārını seyr it

7. **seyr it:**
Gazel 77
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İzlemek. Temaşa etmek.
İtmez mi bizi mest-i mey-i miḥnet-i ġurbet
Sāḳī-i ġamuñ sāġar-ı serşārını seyr it

8. **seyr it:**
Gazel 77
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İzlemek. Temaşa etmek.
Reşk-āver-i devrān olur āḫir bu Naḥīfī
Bir kerre hele nükte-i eşʿārını seyr it

9. **seyr it:**
Gazel 110
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gezmek, gezinmek || temaşa etmek.
O ḫaṭṭ-ı sebz ile dendān ü leblerin seyr it
Ki dürr ü laʿl ile pür ḥoḳka-i zeberceddür

10. **seyr it:**
Gazel 306
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İzlemek. Temaşa etmek.
Naḥīfī nāz ü istiġnā nedür şimden girü seyr it
Varup bir āh ile ol bī-vefāya keşf-i rāz itdüñ

11. **seyr it:**
Gazel 517
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gezmek, gezinmek || temaşa etmek.
Gör zevāl-i mihri naḳş-ı bedri seyr it ʿibret al
Bir iki günlükdür ancaḳ bu cihānuñ devleti

12. **seyr it:**
Matla 149
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İzlemek. Temaşa etmek.
Kebūdī cāme içre sīnesin seyr it o fettānuñ
Sipihr-i nīl-gūnda ʿaynıdur ḫūrşīd-i raḫşānuñ

seyr itdirür:

1. **seyr itdirür:**-*dir, -ür*
Gazel 391
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gezmek, gezinmek || temaşa etmek.
Baña seyr itdirür kevneyni mihr-i rūy-ı pür-tābuñ
Bu ḫüsn ü ān ile āyīne rāz-ı ṣafvetüm sensin

seyr itmege:

1. **seyr itmege:**-*meg, -e*
Gazel 277
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gezmek, gezinmek || temaşa etmek.
Hem-civār-ı ḫānesin seyr itmege
Eyledi ol ḳaddini bālā ḳabaḳ

seyr itmek:

1. **seyr itmek:**-*mek*
Tahmis 8
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gezmek, gezinmek || temaşa etmek.
Seni seyr itmek içün reh-güẕer-i gülşende
İki cānibe ṭurur serv-i ḫırāmān ṣaf ṣaf

seyr itse:

1. **seyr itse:**-*se*
Tarih 17
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yürümek, dolaşmak.
Bu ḳaṣr-ı dil-keş-i Ḫüsrev-pesendi gelse seyr itse
Budur Şîrîn diyü müzdür olurdı şübhesüz Ferhād

seyr ü sefer eyleyüp:

1. **seyr ü sefer eyleyüp:**-*yüp*
Kaside 19
Mısra: **165**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
(bir yere sürekli olarak) gidip gelmek.
Tā diyār-ı şarḳ u ġarba eyleyüp seyr ü sefer
Çarḫı cevlān-gāh ide sulṭān-ı mülk-i ḫāverī

seyr ü temāşāsı:

1. **seyr ü temāşāsı:**-*sı*
Kıt'a 36
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gezip görme.
Bāreke'llāh zihī ḫıṭṭa-i ferḫunde-liḳā
Şād ider seyr ü temāşāsı dil-i nā-şādı

2. **seyr ü temāşāsı:**-*sı*
Tarih 16
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gezip görme.
Olmada seyr ü temāşāsı der ü dīvārınuñ
Dīde-i taṣvīre ḥālet-baḫş-ı feyż-i intibāh

seyrān:

1. **seyrāndur:**-*dur*
Gazel 120
Mısra: **10**
Gezme, gezinme.
Gider gül-geşt-i bāġ u rāġ ider aġyār ile ammā
Benümle seyre çıḳmaz serv-i nāzum bu ne seyrāndur

2. **seyrāndur:**-*dur*
Matla 104
Mısra: **2**
Gezme, gezinme.
Seyr idenler ruḫ-ı raʿnāsı hep ḥayrāndur
Ḫüsn-i ruḫsāre-i dil-ber ne ʿaceb seyrāndur

seyrān eyledi:

1. **seyrān eyledi:**-*di*
Gazel 94
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gezmek.
Ruḫlaruñ medḥi çıḳup eflāke seyrān eyledi
Vādī-i ḥayretde ancaḳ bu Naḥīfī derdmend

seyran eyledüm:

1. **seyran eyledüm:**-*dü, -m*
Gazel 142
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gezmek.
Dün varup menzilgeh-i ʿuḳbāyı seyran eyledüm
Gördüm anda çoḳ şeh-i iḳlīm-i istiġnā yatur

seyrān eylesem:

1. **seyrān eylesem:**-*se, -m*
Kaside 9
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gezmek.
Ol güni görsem ki ʿazm-i kūy-ı cānān eylesem
Ravża-i pāk-i Ḫabību'llāhı seyrān eylesem

seyre çıḳduḳça:

1. **seyre çıḳduḳça:**-*dukça*
Gazel 298
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gezintiye çıkmak, alay, merâsim vb. görülecek şeyleri görmeye gitmek.
Seyre çıḳduḳça benümle o nihāl-i tāze
Kār idüp renc-i ḥased cānı çıḳar ḥussāduñ

seyre çıḳmaz:

1. **seyre çıḳmaz:**-*maz*
Gazel 120
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gezintiye çıkmak, alay, merâsim vb. görülecek şeyleri görmeye gitmek.
Gider gül-geşt-i bāġ u rāġ ider aġyār ile ammā
Benümle seyre çıḳmaz serv-i nāzum bu ne seyrāndur

seyr-i āb ider:

1. **seyr-i āb ider:**-*er*
Gazel 162
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Suyu, ırmağı seyretmek.
Girye itdükçe ḫayālī-i yāri ṣanmañ dīdede
Bir perī çıḳmış kenār-ı cūya seyr-i āb ider

seyr-i bāġ:

1. **seyr-i bāġ:**
Gazel 92
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bahçe gezmesi.
Sensin ṣafā-yı ḫāṭırum ey serv-i ḫoş-ḫırām
Sensiz ne seyr-i bāġ u ne ḫod iddiʿā-yı ʿıyd

2. **seyr-i bāġ:**
Gazel 257
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağ gezintisi.

Pādişāhā n'eylesün ʿuşşāḳa
yārsuz seyr-i bāġ
Olmayınca bile yāri ʿāşıḳa
yegdür ferāġ

seyr-i bāġ eyler:

1. **seyr-i bāġ eyler:**-*r*
Gazel 17
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bahçeyi dolaşmak, gezmek.
Gider aġyār ile gülşen-be-gülşen seyr-i bāġ eyler
Bize her-cāyīlükler eyler ol mihr-i cihān-ārā

seyr-i bāġ itsem:

1. **seyr-i bāġ itsem:**-*se, -m*
Gazel 116
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağ-bahçe gezmek.
Seyr-i bāġ itsem eger sensüz göñül maḥzūn olur
Serve baḳsam hecr-i ḳaddüñle gözüm pür-ḫūn olur

2. **seyr-i bāġ itsem:**-*se, -m*
Gazel 445
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağ-bahçe gezmek.
Lāleler tāb-ı derūnumla olur ḫākister
Seyr-i bāġ itsem eger bu dil-i sūzānum ile

seyr-i cemāle:

1. **seyr-i cemāle:**-*e*
Gazel 475
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İlahi güzelliği seyretmek.
Maʿẕūr ola bir ẕerre degülsek naẓaruñda
Biz ḳāʾilüz ey māh-liḳā seyr-i cemāle

seyr-i cemāl-i behcetüñ:

1. **seyr-i cemāl-i behcetüñ:**-*üñ*
Gazel 359
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cennet güzelliğinin seyri.
Mümteniʿdür çeşmüme seyr-i cemāl-i behcetüñ
Āfitāb-ı şuʿle-teʾs̱īr-i nigāhumsın benüm

seyr-i çemen:

1. **seyr-i çemen:**
Gazel 202
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çimenlik gezintisi.
Zülfüñde n'ola dil ḫoş-ı ḫaṭṭuña dolaşsa
Sevdāyī-ṭabīʿatdür o seyr-i çemen ister

2. **seyr-i çemen:**
Gazel 441
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bahçe temaşası.
Yāda gelür mi seyr-i çemen geşt-i bāġ u rāġ
Bir meclis içre tā ki o serv-i revān ola

seyr-i çemenzār ider:

1. **seyr-i çemenzār ider:**-*er*
Gazel 374
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çimenliği seyretmek.
Ṣad çāk-i tīġ-i ḥasret idüp āşināları
Bīgānelerle seyr-i çemenzār ider misin

seyr-i gülistānı:

1. **seyr-i gülistānı:**-*ı*
Tarih 30
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gül bahçesi seyri.
O deñlü dil-keş ü ḫāṭır-güşā kim ḥüsn-i ṭalʿatla
Ferāmūş itdirür neẕẕāresi seyr-i gülistānı

seyr-i gülşende:

1. **seyr-i gülşende:**-*de*
Gazel 392
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gülbahçesi gezintisi.
Seyr-i gülşende niçe nāz ile yārümdür gelen
Serv-i nāz-ı ḫoş-ḫırāmānum şīve-kārumdur gelen

2. **seyr-i gülşende:**
Gazel 392
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gülbahçesi gezintisi.
Seyr-i gülşende niçe nāz ile yārümdür gelen
Serv-i nāz-ı ḫoş-ḫırāmānum şīve-kārumdur gelen

seyr-i gülşenden:

1. **seyr-i gülşenden:**-*den*
Gazel 375
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gülbahçesi gezintisi.
Benüm sensüz ṣafā-yı ḫāṭırum yoḳ seyr-i gülşenden
Nevā-yı bülbüli farḳ itmez oldum ṣavt-ı şīveden

2. **seyr-i gülşenden:**-*den*
Gazel 380
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gülbahçesi gezintisi.
Baña sensüz ne ḥāṣıl serv-i nāzum seyr-i gülşenden
Nedür farḳı yanumda āteş-i hecrüñle külḫandan

seyr-i gülşene:

1. **seyr-i gülşene:**-*e*
Gazel 61
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gül bahçesi gezintisi.
Geldükçe seyr-i gülşene aḥvāl-i ʿışḳumı
Söyle lisān-ı ḥāl ile cānāna ʿandelīb

seyr-i gülzār itdigin:

1. **seyr-i gülzār itdigin:**-*dig, -in*
Gazel 182
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gül bahçesini dolaşmak.
İşitdüm seyr-i gülzār itdigin aġyār ile ammā
O şūḫ-ı dil-nevāzum gör yine benden nihān eyler

seyr-i gülzār itmede:

1. **seyr-i gülzār itmede:**-*me, -de*
Gazel 195
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gül bahçesini dolaşmak.
Kimlere hem-rāh olursın seyr-i gülzār itmede
Bilsem ey serv-i revānum sürʿatüñ kimlerledür

seyr-i gülzār itmedüm:

1. **seyr-i gülzār itmedüm:**-*me, -dü, -m*
Gazel 516
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gül bahçesini dolaşmak.
Nev-bahār itdi güẕer ben seyr-i gülzār itmedüm
Ol ḳadar göñlüm mürāʿāt itdi şarṭ-ı ʿuzleti

seyr-i gülzāra:

1. **seyr-i gülzāra:**-*a*
Gazel 435
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gül bahçesi gezintisi.
Güzeller çıḳdılar ʿuşşāḳ ile hep seyr-i gülzāra
Benümle sen de gel ey ġonçe-fem gül-geşt-i bāġ eyle

seyr-i ḥişāredür:

1. **seyr-i ḥişāredür:**-*dür*
Gazel 104
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hisar'ın seyri. Hisar dönemin gezinti yerlerinden biridir.
Taṣmīm-i dil o serv ile seyr-i Ḥişāredür
Bir iki gün tevaḳḳufumuz nev-bahāredür

seyr-i lālezār:

1. **seyr-i lālezār:**
Gazel 123
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Lale bahçesi eğlencesi.
Göñül bir lāle-ḫad gül-çehre servüñ pāy-mālidür
Ne meyl-i gülsitān eyler ne seyr-i lālezār ister

seyr-i rūy-ı ḥasenüñ:

1. **seyr-i rūy-ı ḥasenüñ:**-*üñ*
Gazel 357
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzel yanağının seyri II sevgilinin güzel yanağının seyri.
Seyr-i rūy-ı ḥasenüñ āb-ı ruḫuñ berg-i ḫaṭuñ
Dil-i miḥnet-zedeye mūcib-i tefrīḥ iderem

seyr-i rūyına:

1. **seyr-i rūyına:**-*y, -ı, -n, -a*
Gazel 176
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin yanağını seyretme.
Mānis mi seyr-i rūyına dūd-ı siyāh-ı āh
Bilmem Naḥīfīyā bu ġamuñ rūz u şeb nedür

seyr-i zevraḳdan:

1. **seyr-i zevraḳdan:**-*dan*
Tarih 17
Mısra: **47**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kayıkları izlemek II Kayıkla gezmek, dolaşmak.
Ṣafā vü seyr-i zevraḳdan o maḥrūm u muʿaṭṭaldur
Bunuñ cūy-ı dil-ārāsı ider deryādan istincād

şeyṭān:

1. **şeyṭānı:**-*ı*
Gazel 454
Mısra: **12**
Şeytan II Rakip.
ʿĀşıḳ-ı şūrīde-ḥāle ḳaṣd-ı mekr eyler raḳīb
Gör ki şeyṭānı musallaṭ olmış insān üstüne

2. **şeyṭān:**
Kaside 11
Mısra: **65**
İblis, insanları günaha sevk eden ve dinden çıkarmaya çalışan isyankar mahluk; kötü düşünceli, vesvese veren, fitneci kimse.
Sevḳ-ı ʿişyān eylemekde nefs ü şeyṭān ü hevā
Cān-ı bīmār ü żaʿīfe bu dil-i şeydā ile

seyyāḥ:

1. **seyyāḥ:**
Tarih 17
Mısra: **45**
Gezen, gezgin.
Naẓīrin görmemişdür baḥr ü berri geşt iden seyyāḥ

İderse iḳtiżā berr ile baḥri
iderem işhād

seyyāḥ olupdur:

1. **seyyāḥ olupdur:**-*up, -dur*
Gazel 89
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gezgin olmak.
Mülāḳī olmaġa yāra bu ʿışḳı
vāsıṭa ḳılduḳ
Reh-i ʿışḳ içre ey ʿāşıḳ
olupdur cānumuz seyyāḥ

seyyāre:

1. **seyyārelerüñ:**-*ler, -üñ*
Gazel 304
Mısra: **4**
Yürüyen, sabit olmayan yıldız.
Āsumān üzre doyınca saña
ey māh-cemāl
Baḳamaz ḫīrelenür dīdesi
seyyārelerüñ

seyyiʾāt ü zelelüm:

1. **seyyiʾāt ü ẕelelüm:**-*üm*
Rübai 349
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Günah ve hata.
Ḫaybetle şikeste itme cām-ı
emelüm
Maḥv it keremüñle seyyiʾāt
ü ẕelelüm

seyyid:

1. **seyyidden:**-*den*
Gazel 405
Mısra: **8**
Seyyid Alioğlu -Şerh-i Dibace-i Misbah isimli eserin yazarı-na telmih yapılmıştır.
N'ola Dībāce-i Mışbāḥ
olursa sīneñ ey şāhum
Ser-i ṣafḥañda Seyyidden
yazılmışdur kenār ebrū

seyyidā:

1. **seyyidā:**
Kaside 8
Mısra: **101**
Ey Seyyid.
Seyyidā dādgerā şāh-ı şefīʿ-i
ḥaşrā
Ey cenābuñdur olan cümle-i
ḫalḳa sālār

seyyide-i nisve-i ʿadn-i aʿlā:

1. **seyyide-i nisve-i ʿadn-i aʿlā:**
Rübai 2
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüce Aden cennetinin diğer kadını.
Dürr-i ṣadef-i ṣulb-i resūl-i
mevlā
Ol seyyide-i nisve-i ʿAdn-i
aʿlā

seyyid-i enbiyā:

1. **seyyid-i enbiyā:**
Rübai 24
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Peygamberlerin önderi.
Ol seyyid-i enbiyā o faḫr-ı
dü serā
Ol maẓhar-ı ḫāṣ-ı muʿcizāt-ı
isrā

seyyid-i kevneyn:

1. **seyyid-i kevneyn:**
Rübai 417
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya ve ahiretin efendisi.
Ey seyyid-i kevneyn ü
nebiyyü'ş-şaḳaleyn
V'ey ẕāt-ı muʿallāsı
imāmü'l-ḥaremeyn

2. **seyyid-i kevneyn:**
Tarih 12
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya ve ahiretin efendisi. II Hz. Muhammed.
Ḥaşr idüp seyyid-i kevneyn
ile hem
Eyleye cilve-gehin dār-ı
naʿīm

seyyid-i vālā-neseb:

1. **seyyid-i vālā-neseb:**
Kaside 17
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüce soylu önder.
Ṭāhirü'z-zeyl-i fütüvvet
seyyid-i vālā-neseb
Āfitāb-ı maşrıḳ-ı levlāk ü
bedr-i ihtidā

seyyidü'l-kevneyn:

1. **seyyidü'l-kevneyn:**
Kaside 17
Mısra: **23**
Dünya ve ahiret aleminin (maddi ve manevi alemlerin) efendisi Hz. Muhammed.
Seyyidü'l-kevneyn ü
ḫayru'l-ḫalḳ u ḫatmü'l-
mürselīn
Lā-mekān-peymā-yı ev ednā
nebiyy-i muḳtedā

seyyi'e:

1. **seyyi'esi:**-*si*
Rübai 94
Mısra: **3**
Günah.
Her defʿada on seyyi'esi
maḥv olınup
Taḥrīr olınur defterine on
ḥasenāt

seza:

1. **sezā:**
Gazel 41
Mısra: **12**
Layık, uygun, münasip.
Bu ḫüsn ü ān ile bu şīve-i
leṭāfet ile
Sezā degül midür imżā-yı
imtiyāz saña

2. **sezā:**
Gazel 342

Mısra: **13**
Layık, uygun, münasip.
ʿUşşāḳ içinde luṭfa sezā bir ġarībdür
Raḥm it Naḥīfī-i zārıña ḳurbānuñ oldıġum

3. **sezāyam:**-*y, -am*
Gazel 424
Mısra: **10**
Layık, uygun, münasip.
Sezā-yı ẕāt-ı pāküñ bendeñe luṭf-ı şefāʿatdür
Egerçi her cezāya ben sezāyam yā Resūla'llāh

4. **sezā:**
Gazel 457
Mısra: **10**
Layık, uygun, münasip.
Dünyā-pereste keşf-i ḥaḳāyıḳ revā degül
Zemzem ḳomaḳ sezā mı şarābuñ sebūsına

5. **sezā:**
Tarih 10
Mısra: **9**
Layık, uygun, münasip.
Ger ʿUṭārid eylese taḥrīr ṭāliʿuñ sezā
Nāle-i meh olsa devāt hem midād Baḥr-ı Sefīd

sezā eyle:

1. **sezā eyle:**
Kaside 17
Mısra: **46**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uygun, münasip, layık görmek.
Levḥ-i aʿmālin sevād-ı maʿṣiyetden pāk ḳıl
Her ne deñlü mücrim ise ʿafvüñe eyle sezā

2. **sezā eyle:**
Matla 24
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uygun, layık görmek.
Ḥüsn-i ḳabūle eyle bu ḫāk-i rehüñ sezā
Cānum fedā yoluña eyā nūr-ı kibriyā

sezā itdüñ:

1. **sezā itdüñ:**-*dü, -ñ*
Rübai 414
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uygun görmek, layık bulmak.
Ben ḫaste-dile feyż-i devā itdüñ sen
Luṭf eyledüñ iḥsāna sezā itdüñ sen

sezā olam:

1. **sezā olam:**-*am*
Matla 17
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Layık olmak.
Ḳıl beni yā Rab Cenāb-ı Muṣṭafāya ḫāk-i pā
Tā bu vech ile duḫūl-ı cennete olam sezā

sezā olmaz:

1. **sezā olmaz:**-*maz*
Gazel 475
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Layık olmak.
Olmaz mı Naḥīfīye sezā milket-i iʿcāz
İnṣāf ile gel baḳ hele bu siḥr-i ḥalāle

sezāvār:

1. **sezāvār:**
Kaside 13
Mısra: **51**
Münasib, uygun, layık, şayan.
Sezāvār olmaġa maḥşerde luṭf-ı raḥmet-i Ḥaḳḳa
Nigāh-ı şefḳatüñ besdür bu ʿabd-i kemterīn üzre

sezāvār eyler:

1. **sezāvār eyler:**-*r*
Gazel 305
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Layık eylemek.
Elbette beni eyler idüñ cevre sezāvār
Mevlā da bilür ben ḳuluña çoḳ kerem itdüñ

sezāvār-ı ʿaṭā eyle:

1. **sezāvār-ı ʿaṭā eyle:**
Kaside 17
Mısra: **44**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Himmetin layığı eylemek.
Ol resūl-i müctebānuñ ḥurmetiyçün sen anı
Vāṣıl it maḳṣūdına eyle sezāvār-ı ʿaṭā

sezā-vār-ı ʿaṭā itdükde:

1. **sezā-vār-ı ʿaṭā itdükde:**-*dükde*
Rübai 21
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İhsanın layığı etmek.
Mevlā ḳulın itdükde sezā-vār-ı ʿaṭā
Meʾmūlünüñ eżʿāfını eyler iʿṭā

sezāvār-ı ʿaṭā-yı ġufrān ḳıl:

1. **sezāvār-ı ʿaṭā-yı ġufrān ḳıl:**
Gazel 65
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Affetme hediyesine layık kılmak.
Ḳıl şefāʿatle sezāvār-ı ʿaṭā-yı ġufrān
Bu Naḥīfī-i günehkārıñı yevmü'l-ʿaraṣāt

sezāvār-ı tekellüm ider:

1. **sezāvār-ı tekellüm ider:**-*er*
Gazel 188
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Söylemeye yaraşmak.
Ol perī hīç beni dil-şād-ı tebessüm mi ider
ʿĀşıḳ-ı zārı sezāvār-ı tekellüm mi ider

sezā-yı āferīn:

1. **sezā-yı āferīn:**
Gazel 153
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Takdire layık olmak.
Eylese laʿl-i güher-pāşuñ / sezā-yı āferīn
Her kelāmı bu Naḥīfīnüñ dürr-i meknūn olur

sezā-yı gūş-ı ḳabūl eyle:

1. **sezā-yı gūş-ı ḳabūl eyle:**
Gazel 32
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kulağına layık eylemek.
Sezā-yı gūş-ı ḳabūl eyle gevher-i süḫānum
Recā-yı vaṣl ile geldükçe gāh gāh saña

sezā-yı maġfiret ḳıl:

1. **sezā-yı maġfiret ḳıl:**
Gazel 63
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağışlanmaya layık hale getirmek.
Yā Kerīma'llāh Naḥīfī-i meʿāṣī-pīşeyi
Ol ḥabībüñ ḥürmetine ḳıl sezā-yı maġfiret

sezā-yı şefḳat iderseñ:

1. **sezā-yı şefḳat iderseñ:**-*er, -se, -ñ*
Gazel 280
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şefkate yaraşır etmek.
Sezā-yı şefḳat iderseñ Naḥīfī-i zārı
Aña yeter şeref ü ʿizzet es-selāmu ʿaleyk

sezā-yı ser-engüşt-i iʿtirāż-ı enām olur:

1. **sezā-yı ser-engüşt-i iʿtirāż-ı enām olur:**-*ur*
Matla 171
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Halkın karşıt sözlerinin parmağının ucu olmak II Halkın karşıt sözlerine hedef olmak.
Miṣāl-i ḥātem olanlar esīr-i şöhret ü nām
Olur sezā-yı ser-engüşt-i iʿtirāż-ı enām

sezā-yı ẕāt-ı pāküñ:

1. **sezā-yı ẕāt-ı pāküñ:**-*üñ*
Gazel 424
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz yaratılışının layığı.
Sezā-yı ẕāt-ı pāküñ bendeñe luṭf-ı şefāʿatdür
Egerçi her cezāya ben sezāyam yā Resūla'llāh

şibh ü şürekādan:

1. **şibh ü şürekādan:**-*dan*
Rübai 285
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Benzer ve ortak.
Şibh ü şürekādan müteʿāli ẕātuñ
Ḥayretde ḳalur kim göre maṣnūʿātuñ

sıbṭayn-ı mükerremeyn-i faḫrü'l-kevneyn:

1. **sıbṭayn-ı mükerremeyn-i faḫrü'l-kevneyn:**
Rübai 392
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İki dünyanın övüncü olan Hz. Muhammet'in iki muhterem çocuklar II Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin.
Sıbṭayn-ı mükerremeyn-i faḫrü'l-kevneyn
Peymāne-keş-i şehādet ol maẓlūmeyn

sıbṭ-ı nebevī:

1. **sıbṭ-ı nebevī:**
Rübai 394
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hz. Muhammet'in torunu II Hz. Hasan b. Ali.
Sıbṭ-ı nebevī ẕāt-ı cemīl ü aḥsen
Kim olmış idi her ṣıfatı müstaḥsen

sıbṭ-ı nebī:

1. **sıbṭ-ı nebī:**
Rübai 395
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Peygamberin torunu.
Ol sıbṭ-ı nebī nūr-ı dü çeşm-i ṣaḳaleyn
Faḫr-ı rusüle olmış idi naṣbü'l-ʿayn

şiddet:

1. **şiddeti:**-*i*
Gazel 516
Mısra: **4**
Sertlik, sahtlık.
Āh-ı serdüm mānīʿ-i seyr-i cemāl olsa n'ola
Baña göz açdurmaz oldı rūzgāruñ şiddeti

2. **şiddet:**
Kaside 26
Mısra: **114**
Aşırılık, kuvvet.
Şafā-yı ḫātır olur mı o dilde kim şeb ü rūz
Teʿākub eyleye ekdār u şiddet ü beʾsā

şıddīḳ ebūbekre:

1. **şıddīḳ ebūbekre:**-*e*
Rübai 48
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Doğru sözlü Hz. Ebu Bekir.
Ṣıddīḳ Ebūbekre olup ṣıdḳ-ı ḫiṭāb
Fārūḳ-laḳabdur ʿÖmerü'bni'l-Ḫaṭṭāb

<u>ṣıdḳ:</u>

1. **ṣıdḳ:**
Gazel 8
Mısra: **2**
Doğruluk, dürüstlük; sadakat.
Ey ʿuṣāt-ı ümmete dergāh-ı luṭfı mültecā
Mücrimem dergāhuña ṣıdḳ ile ḳıldum ilticā

2. **ṣıdḳ:**
Gazel 64
Mısra: **2**
Doğruluk, dürüstlük; sadakat.
Dil ü cān ḳullıġuña ey şeh-i ferḫunde-ṣıfāt
Her nefes itmededür ṣıdḳ ile tecdīd-i berāt

3. **ṣıdḳuñı:**-*uñ, -ı*
Gazel 281
Mısra: **9**
Doğruluk, dürüstlük; sadakat.
Cemādāt oldı nāṭıḳ ṣıdḳuñı teʾyīd idüp bī-şek
O muʿcizler ki aʿdā-yı bed-endīşe ʿayān itdüñ

4. **ṣıdḳ:**
Kaside 3
Mısra: **95**
Doğruluk, dürüstlük; sadakat.
Bir duʿā eyle göñül ṣıdḳ ile gel Allāha
Ola sükkān-ı semā cümle icābet-ḫ∨ānuñ

5. **ṣıdḳ:**
Kaside 7
Mısra: **1**
Doğruluk, dürüstlük; sadakat.
Ṣıdḳ ile olup ṭālib-i iḥsān-ı şefāʿat
Geldüm der-i elṭāfuña ey kān-ı şefāʿat

6. **ṣıdḳ:**
Kaside 9
Mısra: **50**
Doğruluk, dürüstlük; sadakat.
ʿÖmre ẕevḳ-ı cāvidān virsem Ṣafā vü Mervede
Ṣıdḳ ile iḫlāṣ ile saʿy-i firāvān eylesem

7. **ṣıdḳ:**
Kaside 13
Mısra: **46**
Doğruluk, dürüstlük; sadakat.
Ola mevḳūf-ı dāġ-ı farṭ-ı ferzend-i merādātı
Seni ṣıdḳ ile tercīḥ itmeyen māl ü benīn üzre

8. **ṣıdḳ:**
Kaside 19
Mısra: **163**
Doğruluk, dürüstlük; sadakat.
Ṣıdḳ ile inşāya āġāz it duʿā-yı devletin
Diyeler āmīn aña iḫlās ile ins ü perī

9. **ṣıdḳ:**
Kaside 27
Mısra: **161**
Doğruluk, dürüstlük; sadakat.
Bir duʿā ḳıl ki diyüp ṣıdḳ ile her dem āmīn
Ṭaleb-i ḥüsn-i ḳabūl ide inās ile ẕükūr

10. **ṣıdḳ:**
Matla 53
Mısra: **1**
Doğruluk, dürüstlük; sadakat.
Eyle resūle şām ü seḥer ṣıdḳ ile ṣalāt
Ṣallūʿaleyhi didi Ḫudāvend-i kāʾināt

11. **ṣıdḳ:**
Matla 224
Mısra: **1**
Doğruluk, dürüstlük; sadakat.
Ġayrdan taḫliye ḳıl ṣıdḳ ile ḳalbüm her gāh
Ḳalb-i ḫālīye olur feyż-i tecellī-i İlāh

12. **ṣıdḳ:**
Murabba 5
Mısra: **15**
Doğruluk, dürüstlük; sadakat.
Ṣıdḳ ile ben her nefes Çaġıruram dost dost

13. **ṣıdḳumı:**-*um, -ı*
Rübai 88
Mısra: **4**
Doğruluk, dürüstlük; sadakat.
Yaʿnī beni sen şirk-i ḫafīden ṣaḳla
Ḳıl ṣıdḳumı feyż-yāb-ı cezm-i vaḥdet

14. **ṣıdḳ:**
Rübai 178
Mısra: **2**
Doğruluk, dürüstlük; sadakat.
Cān şemʿine kim naġme-i tevḥīd gelür
Ṣıdḳ ile dile neşve-i cāvīd gelür

15. **ṣıdḳ:**
Rübai 200
Mısra: **1**
Doğruluk, dürüstlük; sadakat.
Ṣıdḳ ile teveccüh-i fuʾādum sañadur
İḫlāṣ ile ḥüsn-i iʿtiḳādum sañadur

16. **ṣıdḳ:**
Rübai 241
Mısra: **4**
Doğruluk, dürüstlük; sadakat.
Maḳṣūd necāt ise iki ʿālemde Ḳıl ṣıdḳ ile mevlāya umūruñ tefvīż

17. **ṣıdḳ:**
Rübai 322
Mısra: **2**
Doğruluk, dürüstlük; sadakat.
Ḳulluḳda saña gerçi tekābül itdüm
Elṭāfuña ṣıdḳ ile tevekkül itdüm

18. **ṣıdḳ:**
Rübai 368
Mısra: **4**
Doğruluk, dürüstlük; sadakat.
Raḥmet aña kim nām-ı şerīfüñ işidüp
Ṣıdḳ ile ideʿarż-ı taḥiyyāt ü selām

19. **ṣıdḳ:**
Rübai 371
Mısra: **1**
Doğruluk, dürüstlük; sadakat.
Ṣıdḳ ile ḳul olmaḳ saña muṭlaḳ ġarażum
Mensūb-ı der-i devletüñ olmaḳ garażum

20. **ṣıdḳ:**
Rübai 384
Mısra: **3**
Doğruluk, dürüstlük; sadakat.
Ṣıdḳ ile İlāhī istinādum sañadur
Ḥal-kerde-i ḳudret bilürem her kārum

21. **ṣıdḳ:**
Rübai 404
Mısra: **3**
Doğruluk, dürüstlük; sadakat.
Ṣıdḳ ile ḫulūṣ ile seni bir bilürüz
Yoḳdur daḫi maʿbūdumuz illā sensin

22. **ṣıdḳ:**
Rübai 447
Mısra: **1**
Doğruluk, dürüstlük; sadakat.
Cān ṣıdḳ u teveccüh ile āgāh olsun
Āgāhī-i dil senüñle her gāh olsun

23. **ṣıdḳ:**
Rübai 468
Mısra: **4**
Doğruluk, dürüstlük; sadakat.
Gülbāng-i Muḥammedīye āġāz idelüm
Ṣıdḳ ile diyüp bu demde Allāh Allāh

24. **ṣıdḳ:**
Rübai 469
Mısra: **2**
Doğruluk, dürüstlük; sadakat.
Ger olduñ iseʿilm-i ledünden āgāh
Ṣıdḳ ile niyāz eyle Ḫudāya her gāh

25. **ṣıdḳ:**
Rübai 490
Mısra: **4**
Doğruluk, dürüstlük; sadakat.
Mahrūm ola ḥāṣā der-i iḥsānuñdan
Bir ḳul ki diye ṣıdḳ ile Allāh Allāh

26. **ṣıdḳ:**
Rübai 506
Mısra: **3**
Doğruluk, dürüstlük; sadakat.
Ṣıdḳ ile güvāh idi cemādāt bile
Ser-dāde olup ḫāk-i reh-i ʿizzetine

27. **ṣıdḳ:**
Rübai 552
Mısra: **3**
Doğruluk, dürüstlük; sadakat.
ʿAhd-i ezelīde ḳıldı ṣıdḳ ile edā
Dil remz-i Muḥammed-i Resūlu'llāh

28. **ṣıdḳ:**
Tahmis 1
Mısra: **33**
Doğruluk, dürüstlük; sadakat.
Ey Naḥīfī yeter ehl-i dile ṣıdḳ ile bu pend
-

29. **ṣıdḳ:**
Tarih 28
Mısra: **40**
Doğruluk, dürüstlük; sadakat.
Müstefīż-i ruḥ-ı pāk-i Aḥmed-i Muḫtār olup
Oldı ṣıdḳ ile rıżā-cūy-ı Ḫudā ʿazze ve cel

<u>ṣıdḳ u ḫulūṣ virüp:</u>

1. **ṣıdḳ u ḫulūṣ virüp:**-*üp*
Rübai 237
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Doğruluk ve saflık vermek.
Yā Rab baña ṭāʿatde virüp ṣıdḳ u ḫulūṣ
Ḳıl ṣıdḳ-ı derūn ile ḫulūṣum menṣūṣ

<u>ṣıdḳ u ḫulūṣ-ı niyyete:</u>

1. **ṣıdḳ u ḫulūṣ-ı niyyete:**-*e*
Tarih 6
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Niyetin halisliği ve doğruluğu.
Olur şāyeste-i ḥüsn-i naẓar dergāh-ı luṭfında
İden ṣıdḳ u ḫulūṣ-ı niyyete vābeste enẓārın

<u>ṣıdḳ u iḫlāṣ:</u>

1. **ṣıdḳ u iḫlāṣ:**
Tahmis 3
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Doğruluk ve samimiyet.
-
Ṣıdḳ u iḫlāṣ ile itsem Kaʿbe-i kūyuñda cāy

<u>ṣıdḳ u ṣafā:</u>

1. **ṣıdḳ u ṣafā:**
Kaside 6

Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Doğruluk ve saflık.
Oldı ḥamīr-i māye-i pür-nūr-ı ṭıynetüñ
Ḥilm ü vaḳar u ṣıdḳ u ṣafā ḥikmet ü edeb

ṣıdḳ u sedād:

1. **ṣıdḳ u sedād:**
Gazel 107
Mısra: **34**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Doğruluk ve sadakat yolu.
Olur ṣadāḳat ile ḫidmetinde kām-revā
Anuñ ki ṣıdḳ u sedād ile baḫtı esʿaddür

ṣıdḳ-ı bāl:

1. **ṣıdḳ-ı bāl:**
Kaside 26
Mısra: **274**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kalp doğruluğu.
Netīce her ne ḳadar mücrim ise ol nā-çīz
İderdi ḳulluġumı ṣıdḳ-ı bāl ile daʿvā

ṣıdḳ-ı daʿvāma:

1. **ṣıdḳ-ı daʿvāma:***-m, -a*
Gazel 423
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Davanın doğruluğu.
Perīşān-ḫāṭır iken cemʿ ider evṣāfuñı ṭabʿum
Yeter bu ṣıdḳ-ı daʿvāma nişāne yā Resūla'llāh

ṣıdḳ-ı daʿvāya:

1. **ṣıdḳ-ı daʿvāya:***-ya*
Kaside 23
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Davanın doğruluğu.
Müberrādur riyādan ṣıdḳ-ı daʿvāya şühūdum çoḳ
Gelenler ḥāsidān-ı nā-sezādan maʿ-ʿadā gelsün

ṣıdḳ-ı derūn:

1. **ṣıdḳ-ı derūn:**
Rübai 237
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İçten sadakat.
Yā Rab baña ṭāʿatde virüp ṣıdḳ u ḫulūṣ
Ḳıl ṣıdḳ-ı derūn ile ḫulūṣum menṣūṣ

ṣıdḳ-ı dil:

1. **ṣıdḳ-ı dil:**
Gazel 486
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönlün gerçekliği.
Ḫudāvendā eger ḥāl ü eger müstaḳbel ü māżī
Senüñ taḳdīrüñe ṣıdḳ-ı dil ile rāżıyam rāżī

2. **ṣıdḳ-ı dil:**
Kaside 23
Mısra: **43**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönlün gerçekliği.
Duʿāya şarṭ-ı evvel ṣıdḳ-ı dil cezm-i icābetdür
Mürāʿāt idelüm tā kim icābet der-ḳażā gelsün

3. **ṣıdḳ-ı dil:**
Rübai 89
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül sadakati.
Ṭāʿatde baña şevḳ-ı füzūn iḥsān it
Ṣıdḳ-ı dil ü iḫlāṣ-ı derūn iḥsān it

ṣıdḳ-ı ḫiṭāb olup:

1. **ṣıdḳ-ı ḫiṭāb olup:***-up*
Rübai 48
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sözü doğru olmak.
Ṣıddīḳ Ebūbekre olup ṣıdḳ-ı ḫiṭāb
Fārūḳ-laḳabdur ʿÖmerü'bni'l-Ḫaṭṭāb

ṣıdḳ-ı tevessül:

1. **ṣıdḳ-ı tevessül:**
Kaside 6
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aracı kılmanın doğruluğu.
Ṣıdḳ-ı tevessül ile senüñ ism-i pāküñe
Der-gāh-ı Ḥaḳda ḥāṣıl olur ḥācet ü edeb

ṣıdḳ-ı ʿubūdiyyet:

1. **ṣıdḳ-ı ʿubūdiyyet:**
Matla 129
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hizmet bağlılığı.
Ne ʿaceb ṣām ü seḥer ḳulluġum itsem saña ʿarż
Farżdur ümmetüñe ṣıdḳ-ı ʿubūdiyyet farż

ṣıdḳ-ı yaḳīn:

1. **ṣıdḳ-ı yaḳīn:**
Kaside 13
Mısra: **40**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Doğruluk ve gerçeklik.
Baʿīd olmaḳ muḳarrer sūz u tāb-ı nār-ı dūzaḫdan
Senüñ burhānuñı taṣdīḳ idüp ṣıdḳ-ı yaḳīn üzre

sidre:

1. **sidre:**
Kaside 11
Mısra: **21**
Trabzon hurması nev'inden bir ağaç. II Sevgilinin boyu.
Sidre ḳıldı ḳaddine şevḳ ile ʿarż-ı iḫtirām

Naġme-i ferḫunde-i yā min lehu ṭūbā ile

2. **sidre:**
Tahmis 2
Mısra: **8**
"Arabistan kirazı" demek olup tefsirlerde bu ağacın "Arşın sağ yanındaki İlahi bir ağaç" olduğu bildirilir. Hadislere göre ise altıncı ya da yedinci kat göktedir.
Eyledi ḥikmet ile ḳāmet-i ẕī-şānuñı rāst
Sidre itse ne ʿaceb sāye-i luṭfuñ der-ḫ∨āst

şifā:

1. **şifā:**
Rübai 173
Mısra: **1**
Hastalıktan kurtulma, sağalma.
Her merdüm-i bīmāra şifā sendendür
Her derd-i ciger-dūza devā sendendür

şifā eyle:

1. **şifā eyle:**
Rübai 527
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şifa vermek.
ʿAfv ü keremüñdür bize ancaḳ çāre
Dil-ḫastelerüz eyle şifā yā Şāfī

şifā vü ʿāfiyet:

1. **şifā vü ʿāfiyet:**
Tarih 30
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Deva ve afiyet.
Şifā vü ʿāfiyet çārū-keş-i ṣaḥn-ı mücellāsı
Ṣafā vü istirāḥat cāme-kānında nigehbānı

şifā-ālūde-i merhem-güẕār-ı vuṣlatuñ:

1. **şifā-ālūde-i merhem-güẕār-ı vuṣlatuñ:**-*uñ*
Gazel 193
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kavuşma merheminin sürücü şifacısı.
Kim oldı çāre-yāb-ı zaḫm-ı tīr-i hecrüñ ey āfet
Şifā-ālūde-i merhem-güẕār-ı vuṣlatuñ kimdür

şifā-baḫşende-i derd-i dil-i pür-ıżṭırābumdur:

1. **şifā-baḫşende-i derd-i dil-i pür-ıżṭırābumdur:**-*um, -dur*
Kaside 28
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Izdırap dol gönül derdinin şifa bahşedeni.
Ol aġa-yı mükerrem kim nigāh-ı şefḳat-ālūdı
Şifā-baḫşende-i derd-i dil-i pür-ıżṭırābumdur

şıfāhan:

1. **sıfāhāndur:**-*dur*
Gazel 146
Mısra: **10**
İsfahan, İran'da İsfahan Eyaleti'nin yönetim merkezi olan şehir. Aynı zamanda ülkenin üçüncü büyük şehridir. Bu şehir Safavi döneminde başkent idi, bu nedenle söz konusu şehirde çok sayıda tarihi eser bulunmaktadır.
Ṣafā-yı sürme-i ḫāk-i derüñ gitmez gözümden hīç
Egerçi hāk-i kuḥlāsā yirüm şimdi Sıfāhāndur

2. **şıfāhāna:**-*a*
Matla 80
Mısra: **1**
İsfahan, İran'da İsfahan Eyaleti'nin yönetim merkezi olan şehir. Aynı zamanda ülkenin üçüncü büyük şehridir. Bu şehir Safavi döneminde başkent idi, bu nedenle söz konusu şehirde çok sayıda tarihi eser bulunmaktadır.
Ṣıfāhāna dinür nıṣf-ı cihāndur
Sitanbuluñ da nıṣfı Iṣfahāndur

3. **şıfāhāna:**-*a*
Rübai 481
Mısra: **4**
İsfahan, İran'da İsfahan Eyaleti'nin yönetim merkezi olan şehir. Aynı zamanda ülkenin üçüncü büyük şehridir. Bu şehir Safavi döneminde başkent idi, bu nedenle söz konusu şehirde çok sayıda tarihi eser bulunmaktadır.
Düşdi sefer-i dūr u dırāzum āḫir
Tebrīz ü Ṣıfāhāna Ḳum u Kāşāna

şıfât:

1. **şıfat:**
Gazel 63
Mısra: **8**
Vasıf, özellik.
Pertev-i nūr-ı vücūdı rūşen itdi ʿālemi
Ṭoġdıġı sāʿat o meh mihr-i cihān-ārā şıfat

2. **şıfat:**
Gazel 275
Mısra: **1**
Gibi.
Geyindüñ cāme-i sürḫuñ şıfat ʿālī-celāl ancaḳ
Elüñde tīġ-i reftāruñ saña ḳanum ḥelāl ancaḳ

3. **şıfatı:**-*ı*
Rübai 48
Mısra: **3**
Vasıf.
ʿOs̱mān-ı şehīdüñ şıfatı Z̤i'n-nūreyn
ʿUnvān-ı ʿAlī Murtażā ferḫunde-cenāb

4. **şıfatı:**-*ı*
Rübai 74

Mısra: **4**
Vasıf.
Ḥaḳ üzre olur cümle-i evṣāfından
Evvel ṣıfatı ḫāṣṣa-i ceẕb-i ḳulūb

5. **ṣıfātuñda:**-*uñ, -da*
Rübai 172
Mısra: **1**
Vasıf, özellik.
Ẕātuñda ṣıfātuñda naẓīrüñ yoḳdur
Sulṭān-ı eḥadsin ki vezīrüñ yoḳdur

6. **ṣıfatı:**-*ı*
Rübai 394
Mısra: **2**
Vasıf.
Sıbṭ-ı nebevī ẕāt-ı cemīl ü aḥsen
Kim olmış idi her ṣıfatı müstaḥsen

ṣıfāt u ẕātına:

1. **ṣıfāt u ẕātına:**-*ı, -n, -a*
Kaside 26
Mısra: **55**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Vasıf ve varlık.
Ṣıfāt u ẕātına pīrāye-i kemāl olmış
Vaḳar u ḥilm ü edeb ḥüsn-i ṭabʿ u fehm ü ẕekā

ṣıfāt u ẕātuñ:

1. **ṣıfāt u ẕātuñ:**-*uñ*
Gazel 418
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Vasıf ve varlık.
Ṣıfāt u ẕātuñ oldı gevher-i gencīne-i ḳudret
Vücūduñ dürr-i deryā-yı melāḥat yā Resūla'llāh

2. **ṣıfāt u ẕātuñ:**-*uñ*
Murabba 3
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Vasıf ve varlık.
Ṣıfāt u ẕātuñ aʿlādur
Neḳāyiṣden müberrādur

ṣıfāt-ı bihterīn:

1. **ṣıfāt-ı bihterīn:**
Kaside 13
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
En güzel sıfat.
Ẓuhūra geldi çün ẕātuñ ṣıfāt-ı bihterīn üzre
Vücūduñ oldı raḥmet evvelīn ü āḫirīn üzre

ṣıfat-ı ḫannāsī:

1. **ṣıfat-ı ḫannāsī:**
Rübai 543
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şeytani vasıf.
Bu ʿayb yeter ʿucb u ġurūr ile saña
Kim ādetüñ oldı ṣıfat-ı ḫannāsī

ṣıfāt-ı ʿizzetüñ:

1. **ṣıfāt-ı ʿizzetüñ:**-*üñ*
Gazel 425
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İzzetinin sıfatı.
Zamān-ı ḥaşre dek evṣāf-ı ẕātuñ eylese ʿālem
Ṣıfāt-ı ʿizzetüñ gelmez beyāna yā Resūla'llāh

ṣıfāt-ı pāküñ:

1. **ṣıfāt-ı pāküñ:**-*üñ*
Rübai 297
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz halli, temizlikle vasıflanmış.
Mevṣūf-ı kemālāt ṣıfāt-ı pāküñ
Menṣūṣ-ı celālet kelimāt-ı pāküñ

ṣıfat-ı vaḥdetüñe:

1. **ṣıfat-ı vaḥdetüñe:**-*üñ, -e*
Rübai 293
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın birlik sıfatı.
Eşyāda bedīdār vücūb-ı ẕātuñ
Şāhid ṣıfat-ı vaḥdetüñe āyātuñ

ṣifā-yāb-ı viṣāl:

1. **ṣifā-yāb-ı viṣāl:**
Gazel 316
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşmanın şifa bulanı.
Ne devā-cūy-ı taḥassür ne ṣifā-yāb-ı viṣāl
Hele hīç zaḫm-ı maḥabbet oñılur yāre degül

ṣifā-yı derd-i hicrān eylesem:

1. **ṣifā-yı derd-i hicrān eylesem:**-*se, -m*
Kaside 9
Mısra: **46**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayrılık derdinin şifası eylemek.
Zemzem-āşām-ı merām olduḳda cān-ı teşne-leb
Niyyetüm maḥżā ṣifā-yı derd-i hicrān eylesem

ṣifā-yı maḫż olsa:

1. **ṣifā-yı maḫż olsa:**-*sa*
Gazel 247
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şifanın ta kendisi olmak.
Bīmār-ı ʿışḳa derd-i ġamuñdur devā-yı maḫż
Olsa ʿaceb mi şerbet-i laʿlüñ ṣifā-yı maḫż

ṣifā-yı ṣadr olur:

1. **ṣifā-yı ṣadr olur:**-*ur*
Gazel 42
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Gönül şifası olmak, gönlüne şifa olmak.
Bu ʿālem böyle ḳalmaz bir ser-āmed merd olur peydā
Şifā-yı ṣadr olur ḥāṣıl devā-yı derd olur peydā

<u>şifā-yı ṣadr-ı ʿişyāndur:</u>

1. **şifā-yı ṣadr-ı ʿişyāndur:**-*dur*
Gazel 422
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Âsilik başının şifası.
Şifā-yı ṣadr-ı ʿişyāndur ümmīd-i himmet ü luṭfuñ
Dil-i bīmāruma maḥżā devāsın yā Resūla'llāh

<u>sifr-i nā-muʿteber-i sūd u ziyānı:</u>

1. **sifr-i nā-muʿteber-i sūd u ziyānı:**-*ı*
Gazel 347
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zarar ve kârın muteber olmayan defteri.
Eylerem tevbe metāʿ-ı emelüñ raġbetine
Sifr-i nā-muʿteber-i sūd u ziyānı yaḳaram

<u>şıfru'l-yed ḳoma:</u>

1. **şıfru'l-yed ḳoma:**-*ma*
Rübai 141
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eli boş bırakmak.
Ẕeyl-i keremüñ iki elümle ṭutdum
Ben sāʾili maḥşerde ḳoma şıfru'l-yed

<u>sığ:</u>

1. **şığmayan:**-*ma, -yan*
Gazel 142
Mısra: **5**
Yer tutmak.
Şöhret-i nām ü nişān ile cihāna ṣığmayan
Tengnā-yı ḫākde nā-būd u nā-peydā yatur

2. **şığmaz:**-*maz*
Gazel 208
Mısra: **6**
Almak, kapsamak.
Olmaz cefāsı ol ṣanemüñ ḳābil-i şümār
Ṣığmaz derūn-ı defter-i ʿaḳla ḥisābumuz

<u>şīğa:</u>

1. **şīğasını:**-*sı, -n, -ı*
Rübai 177
Mısra: **2**
Dil bilgisinde "kip" anlamındadır.
Bu dār-ı fenā ki nām aña dünyādur
Gör ṣīğasını müʾennes-i ednādur

<u>şīğa-i māżī:</u>

1. **şīğa-i māżī:**
Gazel 109
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Geçmiş zaman kipi.
İder ṣurūf-ı zamān nefy-i ḥāl ü istiḳbāl
Bu emre ṣīğa-i māżī dilīl-i erşeddür

<u>şığār:</u>

1. **şığār:**
Kaside 18
Mısra: **10**
Küçük.
Behre-cūy-ı şefḳat ü iḥsānı sulṭān u gedā
Vāye-ḫ∨āh-ı reʾfet-i cūdı ṣığār ile kibār

<u>şığār ile kibār:</u>

1. **şığār ile kibār:**
Kaside 27
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Küçük büyük herkes.
Ḥaddini bildi zamānuñda ṣığār ile kibār
Ser-be-ceyb oldı ser-ā-pā süfehā-yı maġrūr

<u>şığār u kibār:</u>

1. **şığār u kibār:**
Kaside 26
Mısra: **61**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Küçükler ve büyükler.
ʿUluvv-i ḳadrini fehm eylesün şığār u kibār
Duʿā-yı devletini eylesün ricāl ü nisā

<u>şihāb:</u>

1. **şihāb:**
Kaside 1
Mısra: **32**
Akan yıldız.
Ḫālıḳ-ı şems ü ḳamerden ḳıl recā maḳṣūduñı
Āfitāb olduḳda ẓāhir iḫtifā eyler şihāb

<u>şihāb-ı şard:</u>

1. **şihāb-ı şard:**
Gazel 42
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saf kıvılcım.
Nişān-ı āh olur nā-maḥremān-ı ʿālem-i envār
Semādan menʿ-i dīvāne şihāb-ı ṣard olur peydā

<u>şiheb-i āh-ı ḥazīnümle:</u>

1. **şiheb-i āh-ı ḥazīnümle:**-*üm, -le*
Gazel 347
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Üzgün ahımın ateş parçası.
Baña düşmenlik iden dīv-i recīm olsa daḫi
Şiheb-i āh-ı ḥazīnümle bil anı yaḳaram

şıḥḥat:

1. **şıḥḥat:**
Gazel 70
Mısra: **1**
Doğru, gerçeğe uygun, sağlam, sağlıklı.
Vücūd-ı feyż-i envāra
ilāhī ḳıl ʿaṭā ṣıḥḥat
Gülistān-ı ruḫ-ı yāra ilāhī ḳıl ʿaṭā ṣıḥḥat

2. **şıḥḥat:**
Gazel 70
Mısra: **2**
Doğru, gerçeğe uygun, sağlam, sağlıklı.
Vücūd-ı feyż-i envāra
ilāhī ḳıl ʿaṭā ṣıḥḥat
Gülistān-ı ruḫ-ı yāra ilāhī ḳıl ʿaṭā ṣıḥḥat

3. **şıḥḥat:**
Gazel 70
Mısra: **4**
Doğru, gerçeğe uygun, sağlam, sağlıklı.
Ki serv-endāmına yā Rab irüşdürme fenā bādın
O ḳadd-i serv-i şeh-nāza
ilāhī ḳıl ʿaṭā ṣıḥḥat

4. **şıḥḥat:**
Gazel 70
Mısra: **6**
Doğru, gerçeğe uygun, sağlam, sağlıklı.
Benümle vuṣlat-ı aʿlā aña bir kār u dermān it
İşitdüm ḫaste-ḥāl olmış
ilāhī ḳıl ʿaṭā ṣıḥḥat

5. **şıḥḥat:**
Gazel 70
Mısra: **8**
Doğru, gerçeğe uygun, sağlam, sağlıklı.
Celālüñ ʿizzetüñ ḥaḳḳı ḫazān irgürme ol bāġa
ʿAṭā vü feyż-baḫşından
ilāhī ḳıl ʿaṭā ṣıḥḥat

6. **şıḥḥat:**
Gazel 70
Mısra: **10**
Doğru, gerçeğe uygun, sağlam, sağlıklı.
Naḥīfī derd-i ʿışḳ ile bu dem bīmār olup ḳaldı
Viṣāl-i yār ile aña ilāhī ḳıl ʿaṭā ṣıḥḥat

7. **şıḥḥat:**
Gazel 498
Mısra: **5**
Doğru, gerçeğe uygun, sağlam, sağlıklı.
Marīż-i ʿışḳuña emr-i muḥāl olur ṣıḥḥat
Şarāb-ı laʿlüñe mevḳūf ise müdāvāsı

8. **şıḥḥat:**
Kaside 14
Mısra: **8**
Doğru, gerçeğe uygun, sağlam, sağlıklı.
Bu daḫi İbni Hāşim oldı ʿayān
Nesebi ṣıḥḥat üzre buldı beyān

9. **şıḥḥat:**
Mesnevi 1
Mısra: **8**
Doğru, gerçeğe uygun, sağlam, sağlıklı.
Bu daḫi İbni Hāşim oldı ʿayān
Nesebi ṣıḥḥat üzre buldı beyān

10. **sıḥḥatle:**-*le*
Rübai 451
Mısra: **3**
Doğru, gerçeğe uygun, sağlam, sağlıklı.
Sıḥḥatle selāmet ile merzūḳ eyle
İtme beni miḥnet-zede-i ẕüll ü hevān

11. **şıḥḥat:**
Tarih 16
Mısra: **49**
Doğru, gerçeğe uygun, sağlam, sağlıklı.
ʿĀfiyet ṣıḥḥat selāmet yār olup her dem aña
Taḫt-gāh-ı salṭanatda ber-devām olsun o şāh

12. **şıḥḥat:**
Tarih 21
Mısra: **9**
Doğru, gerçeğe uygun, sağlam, sağlıklı.
Ṣıḥḥat ü ʿāfiyet ü rāḥat ile
Güẕerān eyleye māh ü sāli

şıḥḥat buldı:

1. **şıḥḥat buldı:**-*dı*
Kaside 18
Mısra: **45**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İyileşmek.
Müjde ṣıḥḥat buldı şāh-ı kām-kār
Yaʿnī Sulṭān Aḥmed-i gerdūn-vaḳar

şıḥḥat ü ʿāfiyet:

1. **şıḥḥat ü ʿāfiyet:**
Tarih 29
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sağlık ve esenlik.
Ṣıḥḥat ü ʿāfiyet iḥsān idüp ol Rabb-ı Kerīm
Eyleye ḥıfẓ u emānın o şehe ḫırz-ı vücūd

şıḥḥat-efzā:

1. **şıḥḥat-efzā:**
Tarih 30
Mısra: **30**
Sağlık arttırıcı.
Naḥīfī oldı bu germābenüñ itmāmına tārīḫ
Dil-ārā ṣıḥḥat-efzā bī-bedel ḫamām-ı Sulṭān

sīḫ-i belāda:

1. **sīḫ-i belāda:**-*da*
Gazel 246
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Keder, bela şişi.
Tīr-i müjeñle āteş-i ʿışḳuñda dil döner
Sīḫ-i belāda eyler o murġ-ı kebāb raḳş

sihr:

1. **siḥr:**
Gazel 76
Mısra: **6**
Cadılık, gözbağcılık, büyücülük.
Ser-geşte ider ʿāşıḳuñı fitne-i çeşmüñ
Kim siḥr ile ālūdedür ol şīşe-i ḥasret

2. **siḥr:**
Gazel 107
Mısra: **5**
Cadılık, gözbağcılık, büyücülük.
Dehānı nāficetü'l-misk siḥr ile memlūʾ
Meyānı rişte-i efsūn ile muʿaḳḳaddür

3. **siḥr:**
Gazel 163
Mısra: **1**
Cadılık, gözbağcılık, büyücülük.
Siḥr ile sāḳī ki elde sāġarın pür-āb ider
Ehl-i bezmi ġarḳa-i deryā-yı āteş-tāb ider

4. **siḥr:**
Gazel 382
Mısra: **10**
Cadılık, gözbağcılık, büyücülük.
Ol ġonçe-femüñ vaṣf-ı cemālinde Naḥīfī
Eşʿāruñı ya siḥr ü ya iʿcāz ḳılarsın

5. **siḥr:**
Gazel 470
Mısra: **3**
Cadılık, gözbağcılık, büyücülük.
Siḥr ile ṭurralaruñ ʿāşıḳı başdan çıḳarur
Çıḳamaz başa hele kimse o cādūlar ile

6. **siḥri:**-*i*
Gazel 480
Mısra: **13**
Cadılık, gözbağcılık, büyücülük.
Siḥri iʿcāz itdüñ iʿcāzı kerāmet eyledüñ
Āferīn olsun Naḥīfī ṭabʿ-ı siḥr-āmīzüñe

7. **siḥr:**
Rübai 129
Mısra: **2**
Cadılık, gözbağcılık, büyücülük.
İtdükçe dil-i zāra nigāh-ı tevbīḫ
Müjgānın ider siḥr ile mānende-i sīḫ

8. **siḥr:**
Tahmis 10
Mısra: **45**
Cadılık, gözbağcılık, büyücülük.
Bende çekdi beni biñ siḥr ile zülf-i ḫoş-bū
Ṭutdı çeşm-i siyehüñ üstüne tīġ-i ebrū

siḥr eyler:

1. **siḥr eyler:**-*r*
Gazel 480
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Büyü yapmak.
Baña hīç bilmem ne siḥr eyler bu reftāruñ senüñ
Cān ü dil ḥayrān olur vażʿ-ı neşāṭ-engīzüñe

siḥr u efsūna:

1. **siḥr u efsūna:**-*a*
Gazel 298
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sihir ve büyü.
Siḥr u efsūna gelince saña kim ḳarşu ṭurur
Var iken ġamze-i cādū gibi bir üstāduñ

siḥr ü füsūnı:

1. **siḥr ü füsūnı:**-*ı*
Kaside 27
Mısra: **104**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sihir ve büyü.
Baña bir luṭf u kerem ṣāḥibi sāḥib çıḳsa
Süḫānum eyler idi siḥr ü füsūnı meshūr

2. **siḥr ü füsūnı:**-*ı*
Kaside 27
Mısra: **105**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sihir ve büyü.
İstese birbirini siḥr ü füsūnı iʿcāz
Hep gelüp sāḥa-i ṭabʿumda olurlar maḥsūr

siḥr ü iʿcāzı eyler:

1. **siḥr ü iʿcāzı eyler:**-*r*
Kıt'a 48
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sihir ve icaz eylemek. Sihir ve icaz edebiyatla ilgili kelime olup mucize boyutunda yazılar kaleme almak. Belagatin son mertebesini oluşturmaktadır.
O ḫāḳān-ı hünerver kim alınca destine ḫāme
Rehīn-i nevk-i kilk-i ḫaṭṭı eyler siḥr ü iʿcāzı

siḥr-āġāz olur:

1. **siḥr-āġāz olur:**-*ur*
Gazel 171
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Nağme ile okumaya başladığında büyülenmek.
Ġonçe-i laʿlüñ terennüm-sāz-ı nāz itdükçe sen
Bülbül-i ṭabʿ-ı Naḥīfī böyle siḥr-āġāz olur

siḥr-āşinā-yı lafẓ u maʿnāsın:

1. **siḥr-āşinā-yı lafẓ u maʿnāsın:**-*sın*
Gazel 515
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Lafız ve manası sihrini anlayan.

Naḥīfî şübhe yoḳ siḥr-āşinā-yı lafẓ u maʿnāsın
Ḥelāl olsun saña her vech ile nām-ı süḫandāni

siḥr-āşinā-yı naẓm idüm:

1. **siḥr-āşinā-yı naẓm idüm:**-*üm*
Gazel 115
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şiirin sihirbazı II mecazen şiir söylemeye kabiliyetli kişi.
Ben Naḥīfîveş ezel siḥr-āşinā-yı naẓm idüm
Mülk-i ʿālemde egerçi iştihārum tāzedür

şıhr-ı ʿālī-şān-ı sulṭānī:

1. **şıhr-ı ʿālī-şān-ı sulṭānī:**
Kaside 22
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sultanın şanı yüce evlilik sebebiyle oluşan akrabası.
Ne İbrāhīm Paşa şıhr-ı ʿālī-şān-ı sulṭānī
Vekīl-i muṭlāḳ u ṣadr-ı güzīn-i ʿālem-ārāyī

siḥr-i ḥalāle:

1. **siḥr-i ḥalāle:**-*e*
Gazel 475
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Büyüleyici güzellikteki söz; ed. Şiirde, bir sözün hem kendinden önce söylenenleri tamamlayacak hem de kendinden sonrakilere başlangıç olacak şekilde ustalıkla söylenmesi.
Olmaz mı Naḥīfîye sezā milket-i iʿcāz
İnṣāf ile gel baḳ hele bu siḥr-i ḥalāle

siḥr-i ḥalāl-ı şuʿarā:

1. **siḥr-i ḥalāl-ı şuʿarā:**
Rübai 28
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şairlerin helal sihri II şiir yazma becerisi.
Hālā menem ol muʿcize-kār-ı maʿnā
Ser-beste baña siḥr-i ḥalāl-ı şuʿarā

siḥr-i ḥelāl:

1. **siḥr-i ḥelāl:**
Gazel 155
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Helal olan büyücülük; beyit içinde ve özellikle ilk dizenin sonunda yer alan bir sözün, hem kendinden önceki hem de kendinden sonraki ibarelerle anlam bütünlüğü sağlamasına dayalı edebî sanat II din ve ahlâka uygun ilişki.
Ancaḳ olur Naḥīfî bu siḥr-i ḥelāl āh
Yārān bu şiʿr-i dil-keşe ḳāʾil degül midür

2. **siḥr-i ḥelāl:**
Kaside 8
Mısra: **231**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Helal olan büyücülük. || *İki tarafa da uygun söz söylemek.*
ʿĀlemi siḥr-i ḥelāl ile iderdüm tesḫīr
Olmasa ṭabʿuma reh-zen bu firāḳ-ı dildār

3. **siḥr-i ḥelāl:**
Kaside 12
Mısra: **73**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Helal olan büyücülük. || *İki tarafa da uygun söz söylemek.*
Tā siḥr-i ḥelāl ile füsūn-sāzī-i nāzı
Taʿlīm ide her bir süḫanum çeşm-i bütāna

siḥr-i ḥelāl it:

1. **siḥr-i ḥelāl it:**
Gazel 75
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şiirde bir sözü veya tamlamayı önceki mısranın sonunda ve sonraki mısranın başında anlamlı olarak kullanmak.
Vaṣf eyle Naḥīfî fiten-i çeşmin o māhuñ
Her bir süḫan-ı pāküñi bir siḥr-i ḥelāl it

siḥr-i ḥelāl olmayıcaḳ:

1. **siḥr-i ḥelāl olmayıcaḳ:**-*ma, -yıcaḳ*
Gazel 268
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Helal bir sihir; ed. Şiirde, bir sözün hem kendinden önce söylenenleri tamamlayacak hem de kendinden sonrakilere başlangıç olacak şekilde ustalıkla söylenmesi.
Ey Naḥīfî n'ola iʿcāzı idersem terḳīm
Çekmezem levḥa ḳalem siḥr-i ḥelāl olmayıcaḳ

şihr-i muḥammedī:

1. **şihr-i muḥammedī:**
Rübai 256
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Muhemmed'in sihri.
Ser-defter-i evliyā Cenāb-ı Ṣıddīḳ
Kim ṣihr-i Muḥammedī Ebū Bekr-i ʿAtīḳ

şikāf-ı lebde:

1. **şikāf-ı lebde:**-*de*
Gazel 455
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Dudağın çatlağı.

Ḫande itdükçe şikāf-ı lebde dendānuñ hemān
Naẓm olınmış incidür laʿl-i Bedaḫşān üstüne

şikār:

1. **şikār:**
Gazel 172
Mısra: **5**
Av.

Evc-i istiġnādan eyler niçe ʿAnḳāyı şikār
Şāb-bāz-ı sāʿid-i himmet sebük-pervāz olur

2. **şikār:**
Gazel 323
Mısra: **12**
Av.

Cān virür āşüfteler kūyuñda reftāruñ görüp
Ṣayd-gāhuñda hele bir gün şikār eksük degül

3. **şikārından:**-*ı, -n, -dan*
Matla 213
Mısra: **2**
Av.

Niçün eyler ḫaẓer meh-pāreler ʿuşşāḳ-ı zārından
ʿAcebdür bu ki ṣayyād iḥtirāz ide şikārından

şikār aldı:

1. **şikār aldı:**-*dı*
Matla 5
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Avlanmak II bir şeyden nasiplenmek; yardım almak, bağış elde etmek.

Ḳul itdi bir nigāh-ı nāz ile ṣabrum idüp yaġmā
Şikār aldı beni ol şāh-bāz-ı evc-i istiġnā

şikār almaḳda:

1. **şikār almaḳda:**-*maḳ, -da*
Kaside 19
Mısra: **117**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Avlanmak II bir şeyden nasiplenmek; yardım almak, bağış elde etmek.

Ḳāf-ı maʿnīden şikār almaḳda taḳṣīr eylemez
Şāh-bāz-ı ṭabʿumuñ meksūr iken bāl ü peri

şikār iderdüm:

1. **şikār iderdüm:**-*er, -dd, -m*
Kaside 8
Mısra: **226**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Avlamak, ele geçirmek; kendine aşık etmek, gönlünü çelmek.

Ṭabʿ-ı pür-tāba muʿīn olsa kemend-i luṭfuñ
Vaṣf-ı pāküñde iderdüm dil-i Cibrīli şikār

şikār itdi:

1. **şikār itdi:**-*di*
Tahmis 10
Mısra: **43**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Avlamak.

Dil-i pür-tābı şikār itdi o çeşm-i cādū
Ṣayd-ı şīr eyledi gūyā ki hemān bir āhū

şikār itmez:

1. **şikār itmez:**-*mez*
Gazel 219
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Avlamak, ele geçirmek; kendine aşık etmek, gönlünü çelmek.

N'ola itmezse vażʿ-ı dil-rübāyı bī-meẓāḳāne
Hümādur şāh-bāzum degme bir zāġı şikār itmez

şikār olma:

1. **şikār olma:**-*ma*
Gazel 200
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Avlanmak.

Düşme dām-ı ṭaleb-i bü'l-hevesān-ı ġaraża
Şāh-bāzum ḫaẓer it olma ṣaḳın zāġa şikār

şikār olsun:

1. **şikār olsun:**-*sun*
Gazel 519
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Av olmak.

Ol perī-rū varup aġyār ile yār olsun mı
Ol Hümā zāġ-ı siyeh-kāra şikār olsun mı

şikāyet:

1. **şikāyetümüz:**-*ümüz*
Gazel 104
Mısra: **6**

Bir kimseden veya bir şeyden hoşnut olmadığını söylemek.

İşler göñülde yāresi tīr-i nigāhınuñ
Sāḳī bizüm şikāyetümüz hep o yāredür

2. **şikāyetüm:**-*üm*
Gazel 106
Mısra: **14**

Bir kimseden veya bir şeyden hoşnut olmadığını söylemek.

Cefāya ḳāʾilem ammā ki ḫayl-i ḫūbānuñ
Şikāyetüm sitem-i nā-becālarındandur

3. **şikāyet:**
Gazel 127
Mısra: **4**

Bir kimseden veya bir şeyden hoşnut olmadığını söylemek.

Ḳıyāmetdür ider ḥaşr olmaġı taʿlīḳ ferdāya
Şikāyet ol perīnüñ vaʿde-i ferdālarındandur

4. **şikāyet:**
Gazel 173
Mısra: **8**

Bir kimseden veya bir şeyden hoşnut olmadığını söylemek.
Helāk itse beni cevriyle ġamzeñ āh ü zār itmem
Ṣaḳın incinme ḫūnkārum şikāyet dest-i ġamdur

5. **şikāyet:**
Gazel 173
Mısra: **12**
Bir kimseden veya bir şeyden hoşnut olmadığını söylemek.
Naḥīfī bu ġazel kim ḥasb ü ḥāl ü ser-nüviştümdür
Şikāyet levḥ-i baḫtumda mededkār-ı ḳalemdendür

6. **şikāyet:**
Gazel 201
Mısra: **10**
Bir kimseden veya bir şeyden hoşnut olmadığını söylemek.
Ey Naḥīfī āh ü zār ile pür itdüñ ʿālemi
Bu şikāyet ol şeh-i ʿālem-penāhumdan mıdur

7. **şikāyet:**
Gazel 329
Mısra: **9**
Bir kimseden veya bir şeyden hoşnut olmadığını söylemek.
Şikāyet mihribānumdan degüldür rāh-ı ʿışḳında
Budur derdüm hemān ser-geşte-i mekr-i raḳīb oldum

şikāyet eyler:

1. **şikāyet eyler:**-*r*
Gazel 319
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yakınmak, söylenmek, memnuniyetsizliğini ifade etmek.
Gerçi kim eyler şikāyet ġamze-i ġammāzdan
Geçmez ol şūḫ-ı teġāfül-pīşeden ammā göñül

şikāyet olmasun:

1. **şikāyet olmasun:**-*ma, -sun*
Gazel 384
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şikayet etmek, yakınmak.
Kāse kāse zehr-i ġam nūş eyledüm ʿışḳuñla ben
Dest-i cevrüñden neler çekdüm şikāyet olmasun

sikender-şevket:

1. **sikender-şevketüñ:**-*üñ*
Kaside 19
Mısra: **49**
Büyük İskender.
Tünd-bād-ı heybetinden ol Sikender-şevketüñ
Oldı ṭārī fülk-i aʿdāya felāket ṣarṣarı

şikest:

1. **şikest:**
Tahmis 1
Mısra: **22**
Kırmak, parçalamak II
Bir önceki şikest kelimesinin anlamını kuvvetlendirmek amacıyla kullanılmıştır.
Bezm-i maʿnīde olup ʿışḳ ile peymāne-be-dest
Sāġar-ı ʿaḳl-ı ḫod-ārāyı şikest eyle şikest

şikest eyle:

1. **şikest eyle:**
Tahmis 1
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kırmak,parçalamak.
Bezm-i maʿnīde olup ʿışḳ ile peymāne-be-dest
Sāġar-ı ʿaḳl-ı ḫod-ārāyı şikest eyle şikest

şikest iden olur:

1. **şikest iden olur:**-*ur*
Rübai 321
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kıran olmak.
Eṣnāmı şikest iden olur hem-çü Ḫalīl
Āteşde daḫi muġtenim-i berd ü selām

şikest itdi:

1. **şikest itdi:**-*di*
Matla 49
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kırmak, yaralamak.
Pür-teġāfül geçüp itdi dil-i ʿuṣṣāḳı şikest
ʿĀlemi ḳırdı geçürdi yine ol dil-ber-i mest

şikest itdükde:

1. **şikest itdükde:**-*dük, -de*
Gazel 487
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kırmak, yaralamak.
Benān-ı muʿcizi itdükde ḳurṣ-ı bedri şikest
ʿAdūnuñ oldı ziyāde taḥayyür ü ʿacebi

şikest itmiş:

1. **şikest itmiş:**-*miş*
Gazel 360
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kırmak, yaralamak.
Bedr-i tābān-ı sipihr üzre şikest itmiş iken
Çoḳ mıdur olsa şikest-i ġażabuñ bedr-i Ḥuneyn

şikest olmış:

1. **şikest olmış:**-*mış*
Gazel 139
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kırılmak.
Ḫāk içinde kelle-i Cem gibi niçe ser yatur
Seng-i hecr ile şikest olmış niçe sāġar yatur

şikest olsa:

1. **şikest olsa:**-*sa*
Tahmis 6
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Deyim**
(Gönlü) kırılmak, üzülmek.
-
Ne ʿaceb ḫāṭır-ı eṣḥāb-ı kemāl olsa şikest

şikest olur:

1. **şikest olur:**-*ur*
Gazel 376
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kırılmak, bozulmak.
Tāb-ı ḥasedle pençe-i ḫūrşīd olur şikest
Der-kār idince zülfine ol māh şānesin

şikeste:

1. **şikeste:**
Gazel 263
Mısra: **6**
Kırık, kırılmış.
Ol bülbül-i bī-lāneyem el'ān ki cihānda
Gülzār degül şimdi şikeste ḳafesüm yoḳ

2. **şikestedür:**-*dür*
Gazel 303
Mısra: **18**
Kırık, kırılmış.
Naḥīfīye ḫaber-i ṣıḥḥatüñ irişmedi ḥayf
Şikestedür per ü bāli kebūter-i seḥerüñ

3. **şikeste:**
Kaside 8
Mısra: **36**
Kırık, kırılmış.
Meclis-i şāh-ı güle geldi benefşe ser-mest
Serde biñ şevḳ ile şikeste külāh-ı zencār

şikeste eyle:

1. **şikeste eyle:**
Gazel 300
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kırmak, incitmek.
Şikeste eyle göñül sen de cām-ı maʿşiyeti
Ḥarīm-i maṣṭabda tevbe-i naṣūḥ iderek

şikeste itme:

1. **şikeste itme:**-*me*
Gazel 523
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kırmak.
Sīneme zaḫm urma luṭf it tīr-i müjgānuñ gibi
Ḫātırum itme şikeste ʿahd ü peymānuñ gibi

2. **şikeste itme:**-*me*
Rübai 349
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kırmak.
Ḫaybetle şikeste itme cām-ı emelüm
Maḥv it keremüñle seyyiʾāt ü ẕelelüm

şikeste olmaya:

1. **şikeste olmaya:**-*ma, -ya*
Gazel 484
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kırılmak.
Saʿy eyle cebr-i ḫāṭıra olmazsa ḳudretüñ
Senden cihānda kimseler şikeste olmaya

şikeste-beste:

1. **şikeste-beste:**
Gazel 60
Mısra: **2**
Kırık dökük, paramparça.
Gehī güsişte-ʿinānuz gehī şikeste-riḳāb
Şikeste-beste sefer ādemi ider iġżāb

şikeste-dil:

1. **şikeste-dilem:**-*em*
Kaside 26
Mısra: **117**
Gönlü kırık.
Ben ol şikeste-dilem kim nevā-yı şevḳa bedel
Ṣimāḫ-ı ḳalbüm gelmekde ṣıyt-ı vā-esefā

şikeşte-dil itdi:

1. **şikeşte-dil itdi:**-*di*
Gazel 75
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönlü kırgın etmek.
Şikeşte-dil itdi beni tā şaḥne-i hecrüñ
Cānā ele al ḫāṭırumı ʿahd-i viṣāl it

şikeste-edā ider:

1. **şikeste-edā ider:**-*er*
Gazel 60
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tarzını bozmak.
Ḫilāf cins ile şoḥbet belādur ehl-i dile
İder şikeste-edā ʿandelībi ṣavt-ı ġurāb

şikeste-i sitem-i rūzgār olan:

1. **şikeste-i sitem-i rūzgār olan:**-*an*
Gazel 377
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Feleğin siteminin kırılmışı olmak || âşık olan.
Naḥīfīyā girih-i kāküline dil-dāruñ
Şikeste-i sitem-i rūzgār olan gelsün

şikeste-riḳāb:

1. **şikeste-riḳāb:**
Gazel 60
Mısra: **1**
Dermansız köle II âşık.
Gehī güsişte-ʿinānuz
gehī şikeste-riḳāb
Şikeste-beste sefer ādemi
ider iġżāb

şikeste-ṭabīʿat:

1. **şikeste-ṭabīʿat:**
Gazel 131
Mısra: **9**
Kırılmış.
Ḥabībüm şikeste-ṭabīʿat
Naḥīfī
Hemīşe ġamuñla naşībi
sitemler

şikest-i ġażabuñ:

1. **şikest-i ġażabuñ:**-*uñ*
Gazel 360
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şiddetin kırıcılığı.
Bedr-i tābān-ı sipihr üzre
şikest itmiş iken
Çoḳ mıdur olsa şikest-i
ġażabuñ bedr-i Ḥuneyn

şikestī-baḫş-ı ḳaṣr-ı kayṣarī:

1. **şikestī-baḫş-ı ḳaṣr-ı ḳayṣarī:**
Kaside 19
Mısra: **150**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Rum hükümdarı köşkünün kırılmış bahşı.
Bāreke'llāh ey serīr-ārā-yı
ṣadr-ı ḫüsrevī
Eyyeda'llāh ey şikestī-baḫş-ı
ḳaṣr-ı ḳayṣarī

sıḳıl:

1. **şıḳılmasun:**-*ma, -sun*
Gazel 378
Mısra: **4**
Can sıkıntısı duymak; utanıp çekinmek.
Var söyle duḫter-i reze ey
pīr-i meykede
Gelsün meyān-ı meclise
bizden ṣıḳılmasun

2. **şıḳılur:**-*ur*
Gazel 481
Mısra: **6**
Can sıkıntısı duymak; utanıp çekinmek.
Nāzikāne yine bir āh ile
bildür ġarażuñ
Ṣıḳılur ol gül-i nev-resteye
ibrām olsa

sikke:

1. **sikkesi:**-*si*
Kaside 19
Mısra: **168**
Akça üzerine darp olunan nakış.
Minber-i zer-mīḫ-i çarḫ üzre
oḳusun ḫutbesi
Sikkesi zībende ḳılsun ḳurṣ-ı
māḥ-ı enveri

2. **sikkesi:**-*si*
Tarih 4
Mısra: **32**
Akça üzerine darp olunan nakış.
Ḫuṭbesi minber-i İslāmı pür
itsün her sū
Sikkesi peyker-i sīm ü zeri
ḳılsun bihūd

sikke-i sīm ü zer:

1. **sikke-i sīm ü zer:**
Tarih 17
Mısra: **59**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Altın ve gümüş para II Beyitte hükümdar olan kişinin para basma âdetine gönderme vardır.
Yazılsun sikke-i sīm ü zer
üzre nām-ı şimşādı
Oḳunsun ḫuṭbe-i elḳāb-ı ẕātı
tā dem-i mīʿād

siḳlet-i māli:

1. **siḳlet-i māli:**-*i*
Kaside 3
Mısra: **37**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Varlığın, servetin verdiği sıkıntı.
Siḳlet-i māli bu bāzār-ı
fenānuñ āḫir
Degmez ey ḫ∨āce dem-i
ḫacletine mīzānuñ

silaḥ-dār:

1. **silaḥ-dārın:**-*ın*
Tarih 6
Mısra: **44**
Osmanlılar döneminde padişah, sadrazam, vezir vb. devlet büyüklerinin silahlarına bakan ve koruyan kimse.
İki şāhid gelüp tebşīr-güne
söyledi tārīḫ
Şeh-i dehr eyledi dāmād
yümn ile silaḥ-dārın

silāḥ-dār-ı cemīl:

1. **silāḥ-dār-ı cemīl:**
Tarih 6
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzel silahdâr.
Silāḥ-dār-ı cemīl ammā ki
ʿilm ü faẕl ile mevṣūf
Ḫudā merhūn-ı ādāb eylemiş
aḫlāḳ u kirdārın

silāḥ-dār-ı cemīlin:

1. **silāḥ-dār-ı cemīlin:**-*in*
Tarih 6
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzel silahdâr.
Silāḥ-dār-ı cemīlin eyleyüp
manẓūr-ı iḥsānı
Nümāyān eyledi ḥaḳḳında
ikrām-ı sezā-vārın

sileh-dārı olup:

1. **sileh-dārı olup:**-*up*
Tarih 1
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Silahdarı olmak. Pâdişâhı veya sadrâzam, vezir, beylerbeyi gibi bir

devlet büyüğünü korumakla, silâhlarını muhâfaza etmek ve bakımını yapmakla görevli kimse olmak.
Sileh-dārı olup Mirrīḫ-i gerdūn tīġ-i nuṣretle
Revādur olsa keyvān-ı felek serheng-i dīvānı

silk-i ḫıyabān-ı laṭīfinde:

1. **silk-i ḫıyabān-ı laṭīfinde:**-*i, -n, -de*
Tarih 17
Mısra: **55**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Latif ağaçlı yolun düzeni.
Şeref-yāb olmaġa silk-i ḫıyabān-ı laṭīfinde
Ḳıyām-ı ḫidmete ḥāżır müheyyā serv ile şimşād

sille:

1. **sillesinden:**-*si, -n, -den*
Gazel 491
Mısra: **5**
Tokat, şamar, bela, felaket.
Rūzgāruñ sillesinden olmaḳ isterseñ emīn
Pür-ḫurūş olma hevā-yı nefs ile deryā gibi

silsile-i zülfini:

1. **silsile-i zülfini:**-*i, -n, -i*
Matla 264
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saç zinciri, saç örgüsü.
Göricek silsile-i zülfini ʿaḳlum gitdi
Beni ol şaçları Leylī hele Mecnūn itdi

sīm:

1. **sīm:**
Gazel 498
Mısra: **14**
Gümüş.
O ṣāf-sīnede ol ḫāle iʿtibār olınur
Ziyāde rāyic olur sīm olınca tamġāsı

sīm ü zer:

1. **sīm ü zer:**
Gazel 154
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gümüş ve altın.
Ne sīm ü zer ne bīm-i ṭarf u ne endīşe-i imsāk
Baḳılsa dīde-i imʿān ile rāḥatda müflisler

2. **sīm ü zer:**
Gazel 436
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gümüş ve altın.
Vāṣıl oldum bu ruḫ-ı zerd ü bu eşk-i ter ile
Aldum ol sīmīn tenüñ vaṣlını sīm ü zer ile

sīm ü zerdür:

1. **sīm ü zerdür:**-*dür*
Gazel 209
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gümüş ve altın.
Ey Naḥīfī sīm ü zerdür maṭlab u maḳṣad hemān
Yoḫsa ḫubān-ı zamān ebyāt u eşʿār istemez

simāʿ:

1. **simāʿ:**
Murabba 6
Mısra: **71**
Yüz, çehre, beniz.
ʿİlm ile bir olmaz simāʿ Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

simāʿ itdüm:

1. **simāʿ itdüm:**-*dü, -m*
Gazel 340
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dinlemek.
Ne dem bülbüllerüñ feryād ü zārın istimāʿ itdüm
Nesīm-i āh ile gül-berg-i bāġ-āsā simāʿ itdüm

sīm-āb:

1. **sīm-āb:**
Gazel 512
Mısra: **14**
Cıva.
Ey Naḥīfī dil-i şūrīde ḳarār itmez hīç
Iżṭırāb-ı ġam-ı hicrān ile sīm-āb gibi

şimāḫ-ı ḳalbüm:

1. **şimāḫ-ı ḳalbüm:**-*üm*
Kaside 26
Mısra: **118**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül kulağı.
Ben ol şikeste-dilem kim nevā-yı şevḳa bedel
Şimāḫ-ı ḳalbüm gelmekde ṣıyt-ı vā-esefā

sīm-beden:

1. **sīm-beden:**
Matla 188
Mısra: **1**
Gümüş beden II sevgili.
Yüz virürsin varup āyīneye ey sīm-beden
Gör ne söyler ol iki yüzli senüñ arduñdan

sīm-ber:

1. **sīm-beri:**-*i*
Gazel 436
Mısra: **7**
Gümüş gibi beyaz göğüslü II sevgili.
Dil berī oldı cihāndan görüp ol sīm-beri
Müşkil oldı hele kārı dilüñ ol dil-ber ile

şimden girü:

1. **şimden girü:**
Gazel 161
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Artık, bundan sonra.

Ṭarīḳum vādī-i hicrāna düşdi
Seni şimden girü şāhum
duʿālar

2. **şimden girü:**
Gazel 170
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade

Artık, bundan sonra.

Getür defʿ-i ḫumāra būs-ı
laʿlüñ sāḳiyā luṭf it
Benüm şimden girü hecrüñle
maḫmūr oldıġum demdür

3. **şimden girü:**
Gazel 217
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade

Artık, bundan sonra.

Nigāh-ı nāzuñ olsun
mübārek ḳaṭʿ-ı ümmīd it
Saña şimden girü göñlin o
şūḫ-ı bī-bedel virmez

4. **şimden girü:**
Gazel 222
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade

Artık, bundan sonra.

Dimiş laʿl-i lebüm şimden
girü aña ḥarām olsun
Anuñçün çeşmüme tāb-ı
şarāb-ı dil-güşā gelmez

5. **şimden girü:**
Gazel 306
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade

Artık, bundan sonra.

Naḥīfī nāz ü istiġnā nedür
şimden girü seyr it
Varup bir āh ile ol bī-vefāya
keşf-i rāz itdüñ

6. **şimden girü:**
Gazel 325
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade

Artık, bundan sonra.

Kūşe-i ʿuzleti reşk-āver-i
gülşen-geh idüp
Yüri şimden girü var fāriġ-i
bāġ u rāġ ol

7. **şimden girü:**
Gazel 347
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade

Artık, bundan sonra.

Ey Naḥīfī ide Ḥaḳ sūz-ı
derūnuñ teskīn
Dime şimden girü ben īn ile
ānı yaḳaram

8. **şimden girü:**
Gazel 472
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade

Bundan sonra.

Baña şimden girü ʿazm-i
kenār itmek ne mümkindür
Düşürdüm keştī-i ümmīdi
ḫīz-āb-ı yem-i ʿışḳa

9. **şimden girü:**
Kaside 8
Mısra: **243**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade

Artık, bundan sonra.

Cevher-i ṭabʿuma şimden
girü naʿtüñle senüñ
Eyledi himmetini gerdiş-i
gerdūn-miʿyār

10. **şimden girü:**
Kıt'a 34
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade

Artık, bundan sonra.

Seng-i sitemin yār dirīġ
eyledi bizden
Çıḳmaz ḳula şimden girü
beñzer ki ʿulūfe

11. **şimden girü:**
Tahmis 10
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade

Artık, bundan sonra.

Yine oldum elem ü miḥnet-i
ʿışḳa lāyıḳ
Saña şimden girü biñ cān ile
oldum ʿāşıḳ

şimden şoñra:

1. **şimden şoñra:**
Kaside 23
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade

Bundan sonra. artık.

Ġaraż ʿarż-ı ʿubūdiyyetdür
iṯnāb-ı kelām itme
Siyāḳ-ı naẓma şimden şoñra
temhīd-i duʿā gelsün

şimdi:

1. **şimdi:**
Gazel 20
Mısra: **10**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.

Naḥīfī bendeñi çoḳ yād
idersin şoñra sulṭānum
Egerçi cevr idersin şimdi
gelse yādıña cānā

2. **şimdi:**
Gazel 21
Mısra: **5**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.

Şeb-i tārīk-i hecre döndi rūz-
ı rūşenüm şimdi
Ġam-ı zülf-i siyāhuñla
derūna düşdi bir sevdā

3. **şimdi:**
Gazel 23
Mısra: **6**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.

Kimüñ āyīne-i feyż-intimā-
yı ṭabʿısın bilsem
ʿAceb şimdi kim oldı rāzdār-
ı şoḥbetüñ cānā

4. **şimdi:**
Gazel 24
Mısra: **4**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an"

anlamlarında bir zaman zarfı.
Ser-i kūyuñda sensiz bir dem ārām itmeyen göñlüm
Ġarīb illerde şimdi derd ile āvāredür cānā

5. **şimdi:**
Gazel 26
Mısra: **9**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.
Şimdi nedür bu cevr ü cefālar bu ʿişveler
Ẓālim ne idi baña olan luṭfuñ ibtidā

6. **şimdi:**
Gazel 26
Mısra: **14**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.
Bir Naḥīfīyā seni çoḳ cüst-cū ider
Şimdi egerçi ḳadriñi bilmez o bī-vefā

7. **şimdi:**
Gazel 34
Mısra: **5**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.
Şimdi biñ ḳayda düşürdi ser-i zülfüñ de beni
Gerçi bir ḳayd idi evel dil-i bīmār baña

8. **şimdi:**
Gazel 38
Mısra: **10**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.
Ey Naḥīfī sen bilürsin bārī derdümden benüm
Şimdi ben bir dil-ber-i fettāna oldum mübtelā

9. **şimdi:**
Gazel 49
Mısra: **2**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.
Geldi bahār irişdi dem-i dād-ı ʿandelīb
Şād oldı şimdi ḫāṭır-ı nā-şād-ı ʿandelīb

10. **şimdi:**
Gazel 51
Mısra: **5**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.
Şimdi cevr-i bī-ḥisāb eylersin ammā bilmiş ol
ʿĀşıḳ-ı şeydā senüñle söyleşür rūz-ı ḥisāb

11. **şimdi:**
Gazel 52
Mısra: **14**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.
Benümle güft-gūy-ı ʿışḳ ider bir yār u hem-dem yoḳ
Naḥīfī hem-sebānum hem-demüm şimdi ḳalemdür hep

12. **şimdi:**
Gazel 90
Mısra: **7**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.
ʿIşḳ-ı yār içün şunupdur şimdi sāḳī destüme
Girye ḳılmasun diyü bu demde bir pīşīn ḳadeḥ

13. **şimdi:**
Gazel 93
Mısra: **2**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.
Şād olsun erbāb-ı ṭarab geldi yine eyyām-ı ʿıyd
Āfāḳı ṭutdı şimdi hep āvāze-i peyġām-ı ʿıyd

14. **şimdi:**
Gazel 93
Mısra: **4**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.
Her kūşe-i tārīk-i ġam bir bezmgāh-i pür-niʿam
Urmaḳda şimdi lāf ḫum-mestān-ı vird-i şām-i ʿıyd

15. **şimdi:**
Gazel 108
Mısra: **5**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.
Bu vaż'-ı nā-becāyı şimdi görmişdür ḳıyās itme
Baña bu şīveyi baḫt-ı siyeh çoḳ kerre itmişdür

16. **şimdi:**
Gazel 115
Mısra: **5**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.
Şimdi yād u āşinānuñ rütbesi farḳ eylemez
Ṭıfl-ı nev-resdür daḫi ol şīvekārum tāzedür

17. **şimdi:**
Gazel 118
Mısra: **13**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.
Bu güftār-ı revān-baḫşum edā-yı ḫāṣ ile şimdi
Naḥīfī ġıbṭa-fermā-yı süḫan-sencān-ı Īrāndur

18. **şimdi:**
Gazel 119
Mısra: **6**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.
Beni bilmezlik ile gerçi şaldı deşt-i hicrāna

O mest-i ʿişve şimdi itdigi
kāra peşīmāndur

19. **şimdi:**
Gazel 121
Mısra: **13**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.
Şimdi itmezse sözüm ārāyiş-i gūş-ı ḳabūl
Bir gün ol āfet Naḥīfī ben süḫandānın arar

20. **şimdi:**
Gazel 122
Mısra: **11**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.
Bu beyʿgāh-ı ġamda hemān şimdi her-kesüñ
Naḳd-i sirişki kendüye ancaḳ maʿāş olur

21. **şimdi:**
Gazel 143
Mısra: **1**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.
Şimdi ḥüsn-i cānsitānuñ şöhret-i āfāḳdur
Sevdigüm ʿālem cemālüñ görmege müştāḳdur

22. **şimdi:**
Gazel 143
Mısra: **9**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.
ʿAḳl ü ṣabrın virdi yaġmāya Naḥīfī şimdi hep
Devlet-i ḥüsninde ol ser-defter-i ʿuşşāḳdur

23. **şimdi:**
Gazel 146
Mısra: **10**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.
Ṣafā-yı sürme-i ḫāk-i derüñ gitmez gözümden hīç
Egerçi hāk-i kuḥlāsā yirüm şimdi Sıfāhāndur

24. **şimdi:**
Gazel 146
Mısra: **12**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.
Ne mümkin bir nefes cemʿiyyet-i ḫāṭır ki miḥnetle
Dil-i ser-geşte şimdi ġurbet illerde perīşāndur

25. **şimdi:**
Gazel 154
Mısra: **2**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.
Ḳanı ol bī-riyā ʿişretler ol yārān-ı mūnisler
Tehīdür cām-ı ṣahbā-yı ṣafādan şimdi meclisler

26. **şimdi:**
Gazel 154
Mısra: **3**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.
Bulunmaz bī-muḥābā bir feres-rān-ı süḫan şimdi
Hüner meydānını ḫālī bıraḳdı gitdi fārisler

27. **şimdi:**
Gazel 156
Mısra: **49**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.
Bulunmaz degme bir kānda o gevher var ise şimdi
Ḥużūr-ı Āṣafīde şuʿle-perdāz-ı ġanīmetdür

28. **şimdi:**
Gazel 158
Mısra: **6**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.
Ser-i kūyuñda evvel naġme-sāz-ı şevḳ olan göñlüm
Ġarīb illerde şimdi ḥasretüñle āh ü zār eyler

29. **şimdi:**
Gazel 165
Mısra: **8**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.
Dil-i şeydā hevā-yı vuṣlatuñla ḳaldı kūyuñda
O Mecnūn-ı heveskār ile şimdi ülfetüm yoḳdur

30. **şimdi:**
Gazel 168
Mısra: **1**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.
Luṭf-ı mihri o mehüñ şimdi baña tāze midür
Bu ḫaberler bize ey bād-ı ṣabā tāze midür

31. **şimdi:**
Gazel 170
Mısra: **1**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.
Yine ol ġonçe gülden şimdi mehcūr oldıġum demdür
N'ola bülbül gibi zār eylesem dūr oldıġum demdür

32. **şimdi:**
Gazel 171
Mısra: **2**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.
ʿĀṣıḳa tercīḥ ider aġyārını hem-rāz olur
Şimdi seyr eyleñ o kāfir kimlere dem-sāz olur

33. **şimdi:**
Gazel 181
Mısra: **12**

"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.
Ḥasūdān-ı gedā-meşreb n'ola pā-māl-i reşk olsa
Naḥīfī mülk-i naẕmuñ şimdi şāh-ı kām-rānıdur

34. **şimdi:**
Gazel 192
Mısra: **2**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.
Göñülde şevḳ u ḥāletler dem-i ferḫundeler yoḳdur
Yerinde bād eser şimdi o demlerden eser yoḳdur

35. **şimdi:**
Gazel 193
Mısra: **11**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.
Ḥarīm-i rūyuña nā-maḥrem olduḳ biz hele şimdi
Nigehdārende-i mirʾāt-ı pāk-i behcetüñ kimdür

36. **şimdi:**
Gazel 195
Mısra: **10**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.
Bir zamān yārüñle ser-germ-i niyāz idüñ hele
Şimdi ey bī-çāre dil germiyyetüñ kimlerledür

37. **şimdi:**
Gazel 214
Mısra: **4**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.
Ḫāk-i derüñde sākin idük bir zamān ile
Şimdi feżā-yı külḫan-ı ġamdur maḳāmumuz

38. **şimdi:**
Gazel 224
Mısra: **6**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.
Bir zamān mesken bize gülşengeh-i kūyuñ idi
Şimdi külḫangāh-ı ġamdur kūşe-i ārāmumuz

39. **şimdi:**
Gazel 227
Mısra: **6**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.
ʿİşretde mey-i nāb ile gül-günedür ol ruḫ
Gözler ḳamaşur şimdi o ruḫsāra baḳılmaz

40. **şimdi:**
Gazel 239
Mısra: **17**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.
Gitdi ṣafāsı şimdi bu bāġuñ Naḥīfīyā
Pejmürde oldı gülleri bülbülleri ḫamūş

41. **şimdi:**
Gazel 244
Mısra: **2**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.
Baña cevr itmegi her dem ʿaceb şāhāne ögrenmiş
Göñüldür n'eylesün şimdi şeh-i ḫandāna ögrenmiş

42. **şimdi:**
Gazel 257
Mısra: **4**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.
Tīr-i ḫūnī zaḫmesinden güyiyā bu ḫaste-dil
Şimdi bīmār oldı cānā ḳalmadı yer tende saġ

43. **şimdi:**
Gazel 262
Mısra: **2**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.
Fürḳatüñle naḳd-i eşküm eyledüñ cānā telef
Şimdi ġayrı pādişāha açdurursañ baña kef

44. **şimdi:**
Gazel 262
Mısra: **6**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.
ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳlaruñ ġarḳ eylemiş baḥr-ı cefā
Nāle ile nāya döndi şimdi oldı sīne def

45. **şimdi:**
Gazel 263
Mısra: **6**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.
Ol bülbül-i bī-lāneyem el'ān ki cihānda
Gülzār degül şimdi şikeste ḳafesüm yoḳ

46. **şimdi:**
Gazel 277
Mısra: **10**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.
Bu Naḥīfī kūyuña sūr sürmege
Geldi şimdi pāy ü ser şāhā ḳabaḳ

47. **şimdi:**
Gazel 288
Mısra: **3**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.

Şimdi memnūʿ-ı temāşā olan esbāb-ı cemāl
Şoñra ḥasret-keş-i iḳbāl-i nigāh olsa gerek

48. **şimdi:**
Gazel 293
Mısra: **13**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.
Ey Naḥīfī nālesinden şimdi Yaʿḳūb-ı dilüñ
Şöhreti Beytü'l-ḥazenüñdür kūşe-i ġam-ḫānenüñ

49. **şimdi:**
Gazel 302
Mısra: **6**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.
Bilürsin ḥaste-i ʿışḳ oldıġum nabż-ı fiġānumdan
Ne ḥācetdür ṭabībüm saña şimdi keşf-i rāz itmek

50. **şimdi:**
Gazel 304
Mısra: **10**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.
Bu Naḥīfïye suʾāl eyler iseñ sulṭānum
Şimdi ser-defteridür ʿāşıḳ-ı āvārelerüñ

51. **şimdi:**
Gazel 325
Mısra: **4**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.
Naġme-i bülbüli gūş eyler iken gülşende
Şimdi lāyıḳ mı ki dil-beste-i ṣavt-ı zāġ ol

52. **şimdi:**
Gazel 329
Mısra: **2**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.
Tesellī-yāb iken vaṣlıyla mehcūr-ı ḥabīb oldum
Belā-yı hecre düşdüm şimdi bī-ṣabr u şekīb oldum

53. **şimdi:**
Gazel 329
Mısra: **4**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.
Enīsüm yār-ı cānum gitdi ḳaldum derd-i ḥasretle
Bu ġurbet ilde ḥayfā ben daḫi şimdi ġarīb oldum

54. **şimdi:**
Gazel 330
Mısra: **10**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.
Naḥīfī ol gül-i gülzār-ı ḥüsne meyl idelden āh
Fiġān ü nālede ben şimdi reşk-i ʿandelīb oldum

55. **şimdi:**
Gazel 336
Mısra: **5**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.
Şimdi ḫāk-i ḳademüñ çeşm-i dile oldı ḥarām
Bir zamān ser-zede-i kūşe-i dāmānuñ idüm

56. **şimdi:**
Gazel 336
Mısra: **11**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.
Şimdi bir dūr nigāha bile ruḫṣat bulamam
Gerçi kim dīde-i cān ile nigeh-bānuñ idüm

57. **şimdi:**
Gazel 338
Mısra: **8**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.
Geldi ferāġ ṣoḥbet-i aġyārdan baña
Şimdi ḫayāl-i yār iledür ülfetüm benüm

58. **şimdi:**
Gazel 338
Mısra: **13**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.
Cevr eyler ise şimdi ḳo itsün Naḥīfïyā
Ol naḫl-i tāze ṣoñra bilür ḳıymetüm benüm

59. **şimdi:**
Gazel 341
Mısra: **5**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.
Menem sāḳī o maḥrūr-ı ciger dil-teşne kim şimdi
Ḫumār-ālūd-ı hecrem ḫāne-i ḫammārdan geldüm

60. **şimdi:**
Gazel 346
Mısra: **12**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.
Ben bilmez idüm n'eydigini miḥnet-i hecrüñ
Der-ḫ∨āb idüm eyvāh daḫi şimdi uyandum

61. **şimdi:**
Gazel 352
Mısra: **12**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.
Ders-i ʿilm ü ʿaḳl ü fehmi hep ferāmūş eyledüm
Şimdi ebced-ḫ∨ān-ı ʿışḳam bezm-i ʿirfāndur yerüm

62. **şimdi:**
Gazel 364
Mısra: **4**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.
Sevdigüm sevmiş raḳīb olmış bana ol gül-ʿiẕār
Şimdi gördüm ġonçe-i nev-restenüñ ḫār oldıġın

63. **şimdi:**
Gazel 368
Mısra: **14**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.
Ey Naḥīfī görmez oldum sende āṣār-ı sürūr
Var ise şimdi ġumūm-ı ʿışḳdan āzādesin

64. **şimdi:**
Gazel 375
Mısra: **5**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.
Nizār oldum o deñlü şimdi hecr-i mū-miyānuñla
Miṣāl-i rişte mümkindür güẕer sūrāḫ-ı sūzenden

65. **şimdi:**
Gazel 381
Mısra: **13**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.
Ben ḳāʾil idüm şimdi Naḥīfī beni sevse
Ḳurbānuñ olam sen ne ʿaceb nāz ḳılarsın

66. **şimdi:**
Gazel 398
Mısra: **6**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.
Ol ġonçesüz ḳarār idemem gülşen olsa da
Ṣaḥrā-yı ġamda şimdi benem murġ-ı lā-mekān

67. **şimdi:**
Gazel 408
Mısra: **7**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.
Ümmīd-i merhem-i luṭfuñla geldüm şimdi sulṭānum
Olup ṣad çāk-i şemşīr-i ḫacālet yā Resūla'llāh

68. **şimdi:**
Gazel 436
Mısra: **5**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.
Şimdi dīvāne-ṣıfat māʾil-i ḫalvet oldum
İḫtilāṭ ideli ol ṣūḫ-ı perī-peyker ile

69. **şimdi:**
Gazel 448
Mısra: **10**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.
N'ola sūzān iderse nār-ı ʿışḳa şeh-per-i ṣabrın
Göñül pervāne oldı şimdi bir şemʿ-i şebistāna

70. **şimdi:**
Gazel 448
Mısra: **11**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.
Bu bāzāruñ ser-āmed müşterīsi şimdi ben oldum
Ki naḳd-i ʿaḳlı ṣarf itmek murādum cümle ḫūbāna

71. **şimdi:**
Gazel 454
Mısra: **15**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.
ʿAksine döndi niẓāmı şimdi bezm-i ʿālemüñ
Cāhili tercīh iderler ehl-i ʿirfān üstüne

72. **şimdi:**
Gazel 488
Mısra: **5**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.
Bezm-i cihānda şimdi benem Ḥaḳ bilür müdām
Ser-mest-i cām-ı ḥayret-i ʿışḳ-ı Muḥammedī

73. **şimdi:**
Gazel 494
Mısra: **8**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.
Görmez olduḳ hīç vefāsın derd-i ʿışḳuñda dirīġ
Encümen-gāh-ı fenāda şimdi yārān ḳalmadı

74. **şimdi:**
Gazel 500
Mısra: **3**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.
Pür-suz u tāb-ı hecrem bu ġurbet ilde şimdi
Lerzende eyler āhum bu kāḫ-ı nüh revāḳı

75. **şimdi:**
Gazel 516
Mısra: **2**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.
ʿIşḳ iken evvel dilüñ ser-māye-i cemʿiyyeti
Eyledi ḥayfā perīşān şimdi dünyā miḥneti

76. **şimdi:**
Gazel 516
Mısra: **6**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an"

anlamlarında bir zaman zarfı.
Vādī-i ġurbetde oldum öyle meʾnūs-ı firāḳ
Şimdi vuṣlatdur baña yārüñ ḫayāl-i vuṣlatı

77. **şimdi:**
Gazel 518
Mısra: **1**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.
Ṭutdı dünyāyı yine āh ü fiġānum şimdi
Ḫalḳa fāş oldı benüm rāz-ı nihānum şimdi

78. **şimdi:**
Gazel 518
Mısra: **2**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.
Ṭutdı dünyāyı yine āh ü fiġānum şimdi
Ḫalḳa fāş oldı benüm rāz-ı nihānum şimdi

79. **şimdi:**
Gazel 518
Mısra: **4**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.
Her nefes zaḫm-ı ciger-dūz-ı firāḳ ile benüm
Sūzen oldı ten-i mecrūḥuma cānum şimdi

80. **şimdi:**
Gazel 518
Mısra: **6**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.
Kim olur maẓhar-ı luṭf-ı süḫan-ı cān-baḫşı
Kime yār oldı benüm ġonçe-dehānum şimdi

81. **şimdi:**
Gazel 518
Mısra: **8**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.
O da bir gün bilür üftādelerüñ ḥālinden
Ḳo ṣalınsun benüm ol serv-i revānum şimdi

82. **şimdi:**
Gazel 518
Mısra: **10**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.
Derdümi ṣorma Nahīfī ki ġarīb illerde
Ḳalmadı miḥnet ile tāb ü tüvānum şimdi

83. **şimdi:**
Gazel 521
Mısra: **13**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.
Naḥīfīden ḫaber isterse yārān-ı ṣafā şimdi
O bir üstād-ı kül bir şāʿir-i ṣāḥib-fünūn oldı

84. **şimdi:**
Gazel 526
Mısra: **1**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.
O mest-i ḥasretem baña felek mey-ḫanedür şimdi
Sirişküm mey ḳażā sāḳī belā peymānedür şimdi

85. **şimdi:**
Gazel 526
Mısra: **2**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.
O mest-i ḥasretem baña felek mey-ḫanedür şimdi
Sirişküm mey ḳażā sāḳī belā peymānedür şimdi

86. **şimdi:**
Gazel 526
Mısra: **4**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.
Serīr-i rifʿati pīrāye-i derd ü elemdür hep
Ḫarāb olsun sarāy-ı ġam ʿaceb kāşānedür şimdi

87. **şimdi:**
Gazel 526
Mısra: **6**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.
Ezel bir ʿandelīb-i naġme-senc-i feyż idi ammā
Belā bezminde dil şemʿ-i ġama pervānedür şimdi

88. **şimdi:**
Gazel 526
Mısra: **8**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.
Hücūm-ı derd ü ġamla sen daḫi sāġar-be-dest ol kim
Göñül maʿmūre-i zühd ü veraʿ vīrānedür şimdi

89. **şimdi:**
Gazel 526
Mısra: **10**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.
Felek ol āfitāb-ı ʿişmetüm benden cüdā ḳılduñ
Benüm ol serv-i nāzum ya kime cānānedür şimdi

90. **şimdi:**
Gazel 526
Mısra: **12**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.
Bu çarḫ erbāb-ı ʿışḳuñ istemez maḫmūr u hüşyārın

Anuñçün cām-ı miḥnetle
göñül mestānedür şimdi

91. **şimdi:**
Gazel 526
Mısra: **14**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.
Yeter fāş-ı maḥabbet keşf-i rāz itme ḫamūş ey dil
Ki zīrā ehl-i ʿışḳuñ sözleri efsānedür şimdi

92. **şimdi:**
Gazel 526
Mısra: **16**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.
Göñül āh eyle kim erbāb-ı istiʿdāda yer yoḳdur
Serīr-i cāh-ı ʿizzet cāhil ü nādānedür şimdi

93. **şimdi:**
Gazel 526
Mısra: **18**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.
Naḥīfī çāk-sāz-ı ḫırḳa-i nāmūs olup āḫir
Ser-i kūyında bir şūḫuñ yine dīvānedür şimdi

94. **şimdi:**
Kaside 5
Mısra: **44**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.
Ben nedāmet-pīşe-i ʿiṣyān olup giryān iken
Aġlaram çeşm-i teʾessüf-kār ile şimdi aña

95. **şimdi:**
Kaside 8
Mısra: **24**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.
Ḥāṣılı rūy-ı cihān böyle iken ser-tā-pā
Emr idüp cümlesine şimdi
Ḫudā-yı Dādār

96. **şimdi:**
Kaside 12
Mısra: **6**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.
İtmekde iki dīdelerüm girye-i şādī
Minnet mi çeker şimdi
ṭabīʿat yem ü kāne

97. **şimdi:**
Kaside 19
Mısra: **114**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.
Nev-bahār-ı devletüñden feyż-yāb-ı şevḳ olup
Şimdi oldı her biri reşk-āver-i verd-i ṭarī

98. **şimdi:**
Kaside 19
Mısra: **158**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.
Budur ümmid ola nevʿ-i maʿrifet cins-i hüner
Şimdi tamġā-yı ḳabūl-i ḫalḳa şāyān ü ḥarī

99. **şimdi:**
Kaside 21
Mısra: **3**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.
Ḫıṭṭa-i Rūma gelüp revnaḳ-ı tāze şimdi
Düşdi Hind ü ʿAceme ḥasreti Saʿd-ābāduñ

100. **şimdi:**
Kaside 25
Mısra: **49**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.
Seferde niyyet eyleyüp şimdi
Emr-i sulṭāna imtiṣāl itdüm

101. **şimdi:**
Kaside 26
Mısra: **225**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.
Süḫānverān-ı zamān şimdi meşḳa başladılar
Miṣāl-i bülbül-i nev-naġme-i çemen-pīrā

102. **şimdi:**
Kıt'a 27
Mısra: **4**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.
Bu Nahīfī ḳuluñuñ ṣoñra bilürsin ḳadrin
Gerçi bilmezlük ile şimdi cefā eylersin

103. **şimdi:**
Kıt'a 35
Mısra: **3**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.
Şimdi biñ ḫaclet ü nedāmet ile
Der-i iḥsāna geldi yā Rabbī

104. **şimdi:**
Kıt'a 38
Mısra: **1**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.
Cihān bezminde şimdi niçe ẓāhir-biñ olan kimse
Olup bu devr-i fānīnüñ esīr-i devlet ü şānı

105. **şimdi:**
Kıt'a 43
Mısra: **3**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an"

anlamlarında bir zaman zarfı.
Dirīġ kūy-ı feṣāḥat didükleri şimdi
Bu ʿarṣa-gāhda oġlan oyuncaġı oldı

106. **şimdi:**
Matla 103
Mısra: **2**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.
Hecr-i ebrū-yı hilāliyle olup zār ü nizār
Şimdi ol māha uzaḳdan baḳar oldı aġyār

107. **şimdi:**
Matla 113
Mısra: **1**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.
Bu ʿaṣr içinde şeref şimdi māl ü cāh iledür
Netīce raġbet-i ehl-i zamāne cāhiledür

108. **şimdi:**
Matla 117
Mısra: **2**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.
ʿArż-ı maḥabbeti saña ẕevḳ-ı müdāmedür
Ḫalḳ-ı zamāne şimdi bi-şarṭı's-selāmedür

109. **şimdi:**
Matla 177
Mısra: **1**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.
Māh-rūlar içre şimdi bir ṣuʿaybum var benüm
Zāhidā maʿẕūr ṭut ancaḳ ṣu ʿaybum var benüm

110. **şimdi:**
Matla 246
Mısra: **2**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.
Zamān-ı yaḫda çıḳmaz şanma sen ol ṭıfl-ı mümtāzı
Daḫi şimdi ḳayar oldı o māhuñ eşheb-i nāzı

111. **şimdi:**
Murabba 10
Mısra: **7**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.
Budur senden recāmuz şimdi her gāh
ʿİbād-ı Müslimīne nuṣret eyle

112. **şimdi:**
Murabba 10
Mısra: **35**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.
Naḥīfīveş budur şimdi duʿāmuz
ʿİbād-ı Müslimīne nuṣret eyle

113. **şimdi:**
Rübai 183
Mısra: **3**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.
Hep ḥ∨āb ü ḫayāl oldı Naḥīfī şimdi
Yār ile bizüm itdigümüz ʿişretler

114. **şimdi:**
Rübai 185
Mısra: **4**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.
Ṣad ḫayf ki ḫūbān-ı zamān içre hemān
ʿUṣṣāḳa vefā şimdi günāh itmekdür

115. **şimdi:**
Rübai 330
Mısra: **4**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.
Ebrū vu ḫaṭı vaṣfın idüp ḫūbānuñ
Ḫayyām-ṣıfat şimdi rübāʿī-gūyem

116. **şimdi:**
Rübai 533
Mısra: **1**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.
Āmāc-ı ḫandeg-i sitem oldum şimdi
Ālūde-i zaḫm-ı elem oldum şimdi

117. **şimdi:**
Rübai 533
Mısra: **2**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.
Āmāc-ı ḫandeg-i sitem oldum şimdi
Ālūde-i zaḫm-ı elem oldum şimdi

118. **şimdi:**
Rübai 533
Mısra: **4**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.
Bir şemme beyān eyleyem aḥvālümden
Ġam ġam diyerek ʿayn-ı ġam oldum şimdi

119. **şimdi:**
Rübai 536
Mısra: **1**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.
Biz naġme-ṭırāz-ı ḥüsn-i yārüz şimdi

Biñ şevḳ ile hem-kār-ı hezāruz şimdi

120. **şimdi:**
Rübai 536
Mısra: **2**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.
Biz naġme-ṭırāz-ı ḥüsn-i yārüz şimdi
Biñ şevḳ ile hem-kār-ı hezāruz şimdi

121. **şimdi:**
Rübai 536
Mısra: **4**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.
Āşüftesiyüz ḫaṭṭ-ı ruḫ-ı dildāruñ
Sevdā-zede-i siyeh-bahāruz şimdi

122. **şimdi:**
Rübai 538
Mısra: **3**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.
Sensüz gözüme şimdi görünmez ʿālem
Ey kāş seni görmemiş olsam bārī

123. **şimdi:**
Rübai 548
Mısra: **1**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.
Devletde edānī vü erāẕil şimdi
Ẕilletde eʿālī vü efāżıl şimdi

124. **şimdi:**
Rübai 548
Mısra: **2**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.
Devletde edānī vü erāẕil şimdi
Ẕilletde eʿālī vü efāżıl şimdi

125. **şimdi:**
Rübai 548
Mısra: **4**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.
Yüz ṭutdı ḫarāb olmaġa bünyād-ı cihān
Bu devr-i denī esfele māʾil şimdi

126. **şimdi:**
Tahmis 6
Mısra: **2**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.
Gerçi tedḳīḳ-i meẓāhirde ḥaḳīḳatbīnem
Şimdi itdükçe merāyāya naẓar ġamgīnem

127. **şimdi:**
Tahmis 9
Mısra: **13**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.
Bir maḥallin düşürüp şimdi o gül-ruḫsāruñ
Pāyına bārī bu taḳrīb ile düşsem yārüñ

128. **şimdi:**
Tarih 28
Mısra: **19**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.
Şimdi yoḳdur mużṭarib bir dil muḥarref bir mizāc
Ḥüsn-i tedbīri cihāndan eyledi refʿ-i ʿilel

129. **şimdi:**
Tarih 33
Mısra: **15**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.
İsm-i Saʿd-ābāduñ oldı şimdi ẓāhir ḥikmeti
Oldı saʿd ile bu feth ābādī-i mülk-i ṣafā

sīmgerden:

1. **sīmgerden:**
Gazel 129
Mısra: **1**
Gümüş gerdan.
O sīmgerden içün maşrıḳ-ı celī dirler
O ṣāf-sīneye mirʾāt-ı müncelī dirler

sīm-i ḫāliṣ:

1. **sīm-i ḫāliṣ:**
Rübai 405
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Saf gümüş.
Bir pūte-i ser-nigūna beñzer o külāh
Yoḳdur olmada sīm-i ḫāliṣ andan rīzān

sīmīn:

1. **sīmīn:**
Gazel 264
Mısra: **18**
Gümüş.
Çıḳardı ṣabrumı elden ayaġa ṣaldı beni
Amān o sāʿid-i billūr ile o sīmīn sāḳ

2. **sīmīn:**
Gazel 495
Mısra: **15**
Gümüş.
Gelür her serv-ḳad sīmīn tenüñ ḫāk oldıġı yāda
Zemīn üzre temāşā eyledükçe naḫl-i ḫurmāyı

3. **sīmīn:**
Gazel 496
Mısra: **12**
Gümüş.
Yüregin oynadur eflākde mihr ü māhuñ

Ẓāhir olduḳda siyeh fütede sīmīn bedeni

4. **sīmīn:**
Kaside 13
Mısra: **63**
Gümüş.
O sīmīn gerden üzre ʿaks-i ruḫsār-ı ṣafā-baḫşuñ
Gül-i pür-ābdur gūyā ḳonulmış yāsemīn üzre

5. **sīmīn:**
Tarih 16
Mısra: **10**
Gümüş.
Bāmına zerrīn ʿalem olsa revādur āfitāb
Saḳfına sīmīn muḳarnes olsa lāyıḳ ḳurs-ı māh

sīmīn ḳadeḥ:

1. **sīmīn ḳadeḥ:**
Gazel 90
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gümüş kadeh.
Alayum baş üzre destüñden senüñ zerrīn ḳadeḥ
Ġabġabuñ çāhına şāhum didiler sīmīn ḳadeḥ

sīmīn sīnede:

1. **sīmīn sīnede:**-*de*
Gazel 447
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gümüş göğüs II sevgili.
Kendüye biñ şevḳ ile ceẕb eylemekde ʿālemi
Ġālibā ḥırz-ı füsūn vardur o sīmīn sīnede

sīmīn teni:

1. **sīmīn teni:**-*i*
Tahmis 9
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gümüş -gibi beyaz- ten || Sevgili.
Āh bir kerre meyānını alup āġūşa Sīneye çeksem o sīmīn teni cānum diyerek

sīmīn tenüñ:

1. **sīmīn tenüñ:**-*üñ*
Gazel 436
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gümüş yüzlü ay beden II gümüş tenli sevgili.
Vāṣıl oldum bu ruḫ-ı zerd ü bu eşk-i ter ile
Aldum ol sīmīn tenüñ vaṣlını sīm ü zer ile

sīmīn-ber:

1. **sīmīn-ber:**
Gazel 139
Mısra: **6**
Gümüş gerdanlı II Gümüş gibi beyaz göğüslü sevgili.
Hestī-i naḳd-i melāḥat virmesün saña ġurūr
Medfen-i ḫāke naẓar ḳıl niçe sīmīn-ber yatur

şimşād:

1. **şimşādı:**-*ı*
Kaside 20
Mısra: **8**
Şimşir ağacı.
Tā ebed olmaz mı taḥsīn ile mevḳūf-ı ḳıyām
Pīşgāhında bu ḳaṣruñ serv ile şimşādı gör

2. **şimşād:**
Tarih 17
Mısra: **56**
Şimşir ağacı.
Şeref-yāb olmaġa silk-i ḫıyabān-ı laṭīfinde
Ḳıyām-ı ḫidmete ḥāżır müheyyā serv ile şimşād

şimşād-zār:

1. **şimşād-zārı:**-*ı*
Tarih 16
Mısra: **3**
Şimşir ağacının bahçesi.
Ḳıldı bu şimşād-zārı maẓhar-ı ḥüsn-i naẓar
Ol şehenşāh-ı mükerrem server-i ferḫunde-cāh

sīm-ten:

1. **sīm-ten:**
Gazel 203
Mısra: **2**
Beyaz vücut (kanı çekilmiş).
ʿĀşıḳ ne gül ü lāle ne ḫod yāsemen ister
Bir ġonçe-dehen lāle-ḫad ü sīm-ten ister

2. **sīm-tenlerle:**-*ler, -le*
Matla 201
Mısra: **2**
Gümüş tenli II Sevgili.
Her biri bir gevher-i yektā gibi oldı ʿayān
Sīm-tenlerle donandı çār-sūy-ı zergerān

3. **sīm-ten:**
Tarih 16
Mısra: **37**
Gümüş bedenli, beyaz tenli.
Her biri fevvārenüñ bir sīm-ten raḳḳāṣdur
Şevḳ u şādīden hevāya eyler ilḳā-yı külāh

sīm-ten-i ʿişmete:

1. **sīm-ten-i ʿişmete:**-*e*
Gazel 202
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ismetli gümüş vücutlu.
Cāʾiz ki ola ġayrdan āzürde vücūdı
Ol sīm-ten-i ʿişmete gül-pīrehen ister

şinā itdükçe:

1. **şinā itdükçe:**-*dükçe*
Gazel 152
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüzmek.

Şinā itdükçe baḥr-ı nīl-gūn
içre o meh-peyker
Ḳıyās eyler görenler
āsumānda māh-ı tābandur

şināh ider:

1. **şināh ider:**-*er*
Rübai 469
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yüzmek.
Elbette bulur ṣāḥil-i maḳṣūda vüṣūl
Bir dil ki ider baḥr-ı niyāz içre şināh

sīne:

1. **sīnemde:**-*m, -de*
Gazel 52
Mısra: **5**
Göğüs, yürek.
Ne ṣūḥa mübtelā olsam ḳalur sīnemde bir zaḫmı
Bu bezmüñ dil-nişīn-i ʿişreti ṣāḥib-ḳademdür hep

2. **sīne:**
Gazel 85
Mısra: **4**
(Âşığın) sinesi, bağrı, gönlü. II Arap alfabesindeki sin (س) harfi.
Rāya beñzer ḫançeriyle urdı ḫışm idüp beni
Sīne ḳan ile boyandı yā burada yāre güç

3. **sīneye:**-*ye*
Gazel 97
Mısra: **8**
Göğüs, yürek.
Beni uṣlat kerem it vuṣlat ile
Ele ʿibret beni ḳıl sīneye bend

4. **sīne:**
Gazel 119
Mısra: **2**
Göğüs, yürek.
Ġam-ı ḥasretle dāʾim ḫāṭır-ı maḥzūn perīşāndur
Dil-i şūride nālān sīne sūzān dīde giryāndur

5. **sīne:**
Gazel 149
Mısra: **3**
Göğüs, yürek.
Ẕātında rūḥ yoḳ ne ḳadar sīne ṣāf ise
Āyīne ḥüsn-i yāra ne yüzden ʿadīl olur

6. **sīneñi:**-*ñ, -i*
Gazel 160
Mısra: **5**
Göğüs, yürek.
Külḫan eyler sīneñi sūzān ider cān ü dili
Cismüñ ḫākister eyler nār-ı ġayret böyledür

7. **sīnemi:**-*m, -i*
Gazel 167
Mısra: **3**
Göğüs, yürek.
Sīnemi ol bī-emānum şöyle mecrūḥ itdi kim
Tā derūn-ı dilde zaḫm-ı ġamze-i ḫūn-rīzi var

8. **sīneñde:**-*n, -de*
Gazel 169
Mısra: **8**
Göğüs, yürek.
Mirʾāt-ı ruḫ-ı pāküñde tāb-efken-i ṭūram
Sīneñde senüñ pādişehüm ḥaḳ naẓarum var

9. **sīnemde:**-*m, -de*
Gazel 175
Mısra: **1**
Göğüs, yürek.
Sīnemde tā ki şerḥalaruñ reşk-i bāġ olur
Ol lālezār-ı ḥasrete dāġum çerāġ olur

10. **sīneñe:**-*ñ, -e*
Gazel 251
Mısra: **5**
Göğüs, yürek.
Bī-vefā ol diyü dāʾim sīneñe ḫāsid raḳīb
Ḳavl-i żaʿf ile yazupdur niçe yüzden var ġalaṭ

11. **sīnesine:**-*si, -n, -e*
Gazel 257
Mısra: **10**
Göğüs, yürek.
Bu Naḥīfī mübtelā-yı ʿışḳ olaldan lāle-veş
Sīnesine şerḥa çekdi cümle ḳara bāġ

12. **sīnem:**-*m*
Gazel 258
Mısra: **1**
Göğüs, yürek.
Ḥasretüñle şerḥa çekdüm cümle sīnem oldı dāġ
Gözlerümden aḳdı yaşum oldı ırmaġ ile çaġ

13. **sīne:**
Gazel 262
Mısra: **6**
Göğüs, yürek.
ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳlaruñ ġarḳ eylemiş baḥr-ı cefā
Nāle ile nāya döndi şimdi oldı sīne def

14. **sīnemüze:**-*müz, -e*
Gazel 267
Mısra: **4**
Göğüs, yürek.
Bülbülüz kūşe-i gülzār-ı tecerrüdde isek
Çekmege sīnemüze bir gül-i raʿnā da mı yoḳ

15. **sīnemde:**-*m, -de*
Gazel 269
Mısra: **1**
Göğüs, yürek.
Hücūm-ı şevḳ ile sīnemde cānā tāze dāġum yoḳ
Pendüm bu meclis-i ʿışḳ içre sūzān bir çerāġum yoḳ

16. **sīnesin:**-*si, -n*
Gazel 272
Mısra: **1**
Göğüs, yürek.
Sīnesin çāk eylemişdür ḫaste-i hicrāna baḳ
Hey meded bayrāmı görsün gel meded dermāna baḳ

17. **sīne:**
Gazel 273
Mısra: **10**
Göğüs, yürek.
Naḥīfī çünki bu ġamdan ḫalāṣ olmaya çāre
Bu tīġ-i āh ile her dem bu sīne çāk ü nāk ancaḳ

18. **sīne:**
Gazel 276
Mısra: **2**
Göğüs, yürek.
Elüñ çek mā-sivādan gel ḳamu ʿālem helāk ancaḳ
Ümmīd-i vuṣlat-ı yār it ġam ile sīne çāk ancaḳ

19. **sīnem:**-*m*
Gazel 276
Mısra: **10**
Göğüs, yürek.
Mürüvvet merḥamet şāhum çün oldı dīn ü īmāndan
Viṣālüñ birle şefḳat ḳıl ki sīnem çāk çāk ancaḳ

20. **sīneñde:**-*n, -de*
Gazel 276
Mısra: **8**
Göğüs, yürek.
Firāḳuñ nārına düşdüm irersem ḥālet-i nezʿa
Beni sīneñde defn eyle ḳamer-veş sīne-pāk ancaḳ

21. **sīnede:**-*de*
Gazel 277
Mısra: **7**
Göğüs, yürek.
Serv-i ʿarʿar şeklini ol sīnede
Yazdı bir ḫoş reng ile aʿlā ḳabaḳ

22. **sīnemi:**-*m, -i*
Gazel 286
Mısra: **7**
Göğüs, yürek.
Sīnemi nāvek-i müjgānına ṭutdum yārüñ
Ben de mecrūḥuñam ey ḳaşı kemānum diyerek

23. **sīne:**
Gazel 297
Mısra: **12**
Göğüs, yürek.
Dil esīr-i nigāh-ı ġamzeñdür
Sīne mecrūḥ-ı ṭīġ-i müjgānuñ

24. **sīneñ:**-*n*
Gazel 309
Mısra: **3**
Göğüs, yürek.
Sīneñ üstinde ḳabādan ġayrı neñ gördük senüñ
Biz ki ol āyīne-i ʿālem-nümāya degmedük

25. **sīneleri:**-*ler, -i*
Gazel 314
Mısra: **7**
Göğüs, yürek.
Yaḳar cigerleri eyler ḫarāb sīneleri
Bu sūz u nāle bu ḫūnīn terāne ey bülbül

26. **sīnesi:**-*si*
Gazel 316
Mısra: **6**
Göğüs, yürek.
Zülfüñe bencileyin ʿarż-ı taʿalluḳ kim ider
Her-kesüñ şāne gibi sīnesi ṣad pāre degül

27. **sīnemüz:**-*müz*
Gazel 323
Mısra: **9**
Göğüs, yürek.
Ġonçe-i ṣad dāġı var bāġ-ı ḳażādur sīnemüz
Bülbülüz bizde dem-ā-dem āh ü zār eksük degül

28. **sīnem:**-*m*
Gazel 331
Mısra: **7**
Göğüs, yürek.
Ser-ā-pā sīnem itdüm dāġ dāġ-ı şuʿle-i ḥasret
Çemen-zār-ı ġama ḫoş-kār-ı ṭarḥ-ı naḳş u zīb oldum

29. **sīnede:**-*de*
Gazel 359
Mısra: **11**
Göğüs, yürek.
Sīnede ey zaḫme-i dest-i cefā-yı rūzgār
Lāle-i bāġ-ı ġamem dāġ-ı siyāhumsın benüm

30. **sīnem:**-*m*
Gazel 381
Mısra: **1**
Göğüs, yürek.
Sīnem hedef-i ġamze-i ġammāz ḳılarsın
Her dem baña cevr itmege āġāz ḳılarsın

31. **sīneyi:**-*y, -i*
Gazel 382
Mısra: **1**
Göğüs, yürek.
Ol sīneyi geh bend ü gehī bāz ḳılarsın
ʿĀşıḳlara evżāʿ-ı füsūn-sāz ḳılarsın

32. **sīnemüz:**-*müz*
Gazel 392
Mısra: **9**
Göğüs, yürek.
Ey Naḥīfī sīnemüz pür-dāġ-ı reşk olmaz mı hīç
Bāġ-ı ʿişretden ki yār-ı ġam-güsārumdur gelen

33. **sīneme:**-*m, -e*
Gazel 397
Mısra: **4**
Göğüs, yürek.
Sensin o füsūn-sāz-ı teʾellüf ki lebüñle
Hem yāre açar sīneme hem çāre idersin

34. **sīne:**
Gazel 402
Mısra: **2**
Göğüs, yürek.
Gelelden tīġ-i bürrānuñ şehā bu sīneme ḳarşu
Pür olur şerḥa vü dāġlar eger sīne eger pehlū

35. **sīneme:**-*m, -e*
Gazel 402
Mısra: **1**
Göğüs, yürek.
Gelelden tīġ-i bürrānuñ şehā bu sīneme ḳarşu
Pür olur şerḥa vü dāġlar eger sīne eger pehlū

36. **sīneñ:**-*ñ*
Gazel 405
Mısra: **7**
Göğüs, yürek.
N'ola Dībāce-i Mışbāḥ olursa sīneñ ey şāhum
Ser-i ṣafḥañda Seyyidden yazılmışdur kenār ebrū

37. **sīnesin:**-*sin*
Gazel 454

Mısra: **9**
Göğüs, yürek.
Câme-i müşgîn ile pûşide ḳıldı sînesin
Gûyiyâ ebr oldı ḥâʾil mâh-ı tâbân üstüne

38. **sînemde:**-*m, -de*
Gazel 458
Mısra: **7**
Göğüs, yürek.
Çeşmümde seyl-i ḥasret sînemde dâġ-ı fürḳat
İtdi esîr-i ġurbet ben ḫâki âb ü dâne

39. **sînede:**-*de*
Gazel 464
Mısra: **7**
Göğüs, yürek.
Bulur geh cânda gâhî sînede gencîne-i ʿışḳuñ
Gönül bir maġribîdür kim gezer vîrâne vîrâne

40. **sînemde:**-*m, -de*
Gazel 488
Mısra: **2**
Göğüs, yürek.
Cânumda şevḳ-i vuṣlat-ı ʿışḳ-ı Muḥammedî
Sînemde ẕevḳ-i leẕẕet-i ʿışḳ-ı Muḥammedî

41. **sînemi:**-*m, -i*
Gazel 512
Mısra: **3**
Göğüs, yürek.
Niçe mânend-i ṣadef sînemi çâk itmeyeyüm
Çıḳdı destümden o meh gevher-i nâ-yâb gibi

42. **sînesin:**-*sin*
Gazel 520
Mısra: **5**
Göğüs, yürek.
Ol âfet sînesin kim gâh bend ü geh güşâd eyler
Nezâketle baña taʿlîm ider çâk-i girîbânı

43. **sîneme:**-*m, -e*
Gazel 523
Mısra: **1**
Göğüs, yürek.
Sîneme zaḫm urma luṭf it tîr-i müjgânuñ gibi
Ḫâṭırum itme şikeste ʿahd ü peymânuñ gibi

44. **sîneñi:**-*ñ, -i*
Kaside 5
Mısra: **14**
Göğüs, yürek.
Virdi esrâr-ı elem neşraḥ ṣafâ-yı inşirâḥ
Eyledi Ḫaḳ sîneñi gencîne-i ṣıdḳ u ṣafâ

45. **sînesine:**-*si, -n, -e*
Kaside 8
Mısra: **18**
Göğüs, yürek.
Penbezâr olmış iken dâġ-ı taḥassürle zemîn
Şerḥalar çekmiş iken sînesine her eşcâr

46. **sîne:**
Kaside 9
Mısra: **27**
Göğüs, yürek.
Ser güşâde pâ bürehne dîde pür-ḫûn sîne çâk
Sâkinân-ı ʿarşı bu ḥâlâta ḥayrân eylesem

47. **sînede:**--*de*
Kaside 9
Mısra: **58**
Göğüs, yürek.
Tâb-dâr olsam o deñlü germî-i şevḳ ile kim
Sînede her dâġı reşk-i mâh-ı tâbân eylesem

48. **sînede:**-*de*
Kaside 27
Mısra: **83**
Göğüs, yürek.
Gözde nem dilde elem sînede dâġ-ı ekdâr
Ḳalmadı bende muḥaṣṣal eṣer-i ẕevḳ u sürûr

49. **sînesin:**-*si, -n*
Matla 149
Mısra: **1**
Göğüs, yürek.
Kebûdî câme içre sînesin seyr it o fettânuñ
Sipihr-i nîl-gûnda ʿaynıdur ḫûrşîd-i raḫşânuñ

50. **sîne:**
Murabba 12
Mısra: **14**
Göğüs, yürek.
Dil maḥabbetle tâbnâk olsun
Sîne ʿışḳuñla çâk çâk olsun

51. **sîne:**
Murabba 12
Mısra: **10**
Göğüs, yürek.
Ten-i zerdüm nizâr-ı ḥasretdür
Sîne ṣad çâk-i tîġ-i fürḳatdür

52. **sînesi:**-*si*
Rübai 210
Mısra: **4**
Göğüs, yürek.
Dillerde ider cilve ṣafâ-yı ḫüsni
Ṣafvetle olur sînesi âyîne-i râz

sîne dögünsün:

1. **sîne dögünsün:**-*sün*
Kaside 8
Mısra: **124**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Göğüse acı veya sevinç sebebiyle vurmak.
Aġlayup ṣubḥ u mesâ derd ile çeşm-i pür-ḫûn
İñlesün ney gibi dil sîne dögünsün def-vâr

sîne döküp:

1. **sîne döküp:**-*üp*
Murabba 5
Mısra: **61**
Kelime Tipi: **Deyim**
İçini dökmek, içinden gelenleri dışa vurmak.
Sîne döküp âh ile
Aġlaram eyvâh ile

sîne-ber-sîne olup:

1. **sîne-ber-sîne olup:**-*up*
Gazel 400
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Göğüs göğüse olmak.

Murādum sīne-ber-sīne olup sen gül-ʿiẕār ile
Seni āġūşa almaḳdur geçen her dem derūnumdan

sīne-çāk-i mevḳaf-ı ḫidmet:

1. **sīne-çāk-i mevḳaf-ı ḫidmet:**
Gazel 100
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hizmetin vakfedenin yakısını yırtanı.
Yoluñda bedr-i tābān sīne-çāk-i mevḳaf-ı ḫidmet
Ġazāl-ı mihr-i gerdūn gerden-endāz-ı kemendüñdür

sīnedār-ı nāvek-i müjgānıyam:

1. **sīnedār-ı nāvek-i müjgānıyam:***-ı, -yam*
Muaşşer 1
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin kirpik oklarından siper eden II sevgilinin kirpik oklarına karşı siper alan âşık.
Ben o şūḫuñ sīnedār-ı nāvek-i müjgānıyam
Bir nigāh-ı luṭfuñ biñ cān ile ḳurbānıyam

sīne-figār:

1. **sīne-figār:**
Rübai 187
Mısra: **4**
Yüreği yaralı olmak.
Her ḫaṭve-i reftāruña ḳurbān olsun
Biñ ʿāşıḳ-ı miḥnet-zede vü sīne-figār

sīne-i bī-kīnede:

1. **sīne-i bī-kīnede:***-de*
Gazel 447
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İçinde kötülük bulunmayan temiz, saf yürek, gönül.
Cevher-i ʿışḳuñ nihāndur sīne-i bī-kīnede
Iżṭırārīdür maḥabbet ʿāşıḳ-ı dīrīnede

sīne-i feyż açıldı:

1. **sīne-i feyż açıldı:***-dı*
Gazel 248
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Feyzin sinesi açılmak.
Be Naḥīfī yine göñli ṭutsa envār-ı viṣāl
Ki açıldı baña ḳārşu bu gün ol sīne-i feyż

sīne-i mecrūḥa:

1. **sīne-i mecrūḥa:***-a*
Gazel 75
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yaralı gönül; acılı, kederli gönül.
Gör n'eyledi ol ḫançer-i sertīz-i teġāfül
Gel sīne-i mecrūḥa dil-i zārı suʾāl it

sīne-i mecrūḥuma:

1. **sīne-i mecrūḥuma:***-um, -a*
Gazel 59
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yaralı gönül; acılı, kederli gönül.
Raḥm ider mi sīne-i mecrūḥuma āyā ṭabīb
Ḳalmamışdur künc-i ġamda bende bir merd-i ġarīb

sīne-i meşrūḥum:

1. **sīne-i meşrūḥum:***-um*
Rübai 373
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Açıklanmış , anlatılmış kalp.
Ḳıl maẕhar-ı eyḳān ü ḫaḳāyıḳ yā Rab
Āyīne-ṣıfat bu sīne-i meşrūḥum

sīne-i şad çāke:

1. **sīne-i şad çāke:***-e*
Gazel 238
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüz parçaya bölünmüş bağır.
Ḫayāl itmekdedür cām-ı lebüñ keyfiyyetin gördüm
O mest-i bī-muḥābā sīne-i ṣad çāke ser virmiş

sīne-i şad çākümden:

1. **sīne-i şad çākümden:***-üm, -den*
Gazel 361
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüz parçaya bölünmüş bağır.
Bilinür sūz-ı dilüm dīde-i nem-nākümden
Bellüdür derd ü ġamum sīne-i ṣad çākümden

sīne-i şad pareden:

1. **sīne-i şad pareden:***-den*
Gazel 440
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Parça parça olmuş gönül, üzgün, perişan.
Ḫançerüñ menʿ eylemezdüm sīne-i ṣad pareden
Zaḫm-ı ʿāşıḳ bāʿiṯ-i şādī-i aġyār olmasa

sīne-i tābānıdur:

1. **sīne-i tābānıdur:***-ı, -dur*
Gazel 63
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Parlak göğüs.
Ẕāt-ı ʿālī-şānı dürc-i gevher-i iʿcāzdur

Sīne-i tābānıdur genc-i kemāl-i maʿrifet

sīne-i yāra:

1. **sīne-i yāra:**-*a*
Gazel 447
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yârin göğsü.
Sīne-i yāra gözüñ dikme gel ey ḥayrān-ı ʿışḳ
Çoḳ mıdur bir levḥ-i sīmīn öyle bir gencīnede

sīnem levḥası:

1. **sīnem levḥası:**
Gazel 241
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Göğüs levhası.
Bu sīnem levḥası üzre Ḫudā cānum fedā yazmış
Fedā itmeklüge yāre bu rūḥa ḫoş ġıdā yazmış

sīne-pāk:

1. **sīne-pāk:**
Gazel 276
Mısra: **8**
Kalbi temiz.
Firāḳuñ nārına düşdüm irersem ḥālet-i nezʿa
Beni sīneñde defn eyle ḳamer-veş sīne-pāk ancaḳ

sīnesi ṣāf ü mücellā:

1. **sīnesi ṣāf ü mücellā:**
Gazel 226
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönlü saf ve parlak II Safiyâne duygularla sevgiliyi sevem âşık.
Sīnesi ṣāf ü mücellā dil-bere ḳurbān olur
Kim dimiş āyā Naḥīfī cāh-ı vuṣlat istemez

sīneye çeksem:

1. **sīneye çeksem:**-*se, -msem, -*
Tahmis 9
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bağrına basmak, kucaklamak II kötü bir davranış, söz veya olaya ister istemez katlanmak; göğsüne kazımak.
Āh bir kerre meyānını alup āġūşa
Sīneye çeksem o sīmīn teni cānum diyerek

ṣınvü'l-eb-i peyġām-ber-i ʿāli-rütbet:

1. **ṣınvü'l-eb-i peyġām-ber-i ʿāli-rütbet:**
Rübai 79
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüce rütbeli peygamberin babasının kardeşi.
Ol ʿamm-i dil-ārā-yı nebiyy-i raḥmet
Ṣınvü'l-eb-i peyġām-ber-i ʿāli-rütbet

sipāh:

1. **sipāhuñdur:**-*uñ, -dur*
Gazel 105
Mısra: **4**
Asker, ordu.
Sen ol şehsin ki ey ġāretger-i mülk-i şekībāyī
Füsūn u fitne nāz ü ʿişve ser-cümle sipāhuñdur

sipāh-ı cevr:

1. **sipāh-ı cevr:**
Gazel 91
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zulüm askeri.
Sipāh-ı cevr ile virdi ḫarāba kişver-i ṣabrı
Muḥaṣṣal dād ü feryād ol şeh-i bī-dāddan feryād

sipāh-ı ḥüsn-i ʿālem-sūzı:

1. **sipāh-ı ḥüsn-i ʿālem-sūzı:**-*ı*
Gazel 133
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Âlemi yakan güzelliğinin askeri.
Ḫaṭṭ-ı nev-ḫīzi ṣanma ṣafḥa-i ruḫsār-ı pākinde
Sipāh-ı ḥüsn-i ʿālem-sūzı tecdīd-i berāt eyler

sipeh-dār-ı beşer:

1. **sipeh-dār-ı beşer:**
Kaside 17
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnsanların ser askeri II Hz. Muhammet.
Mefḫar-ı ʿālem sipeh-dār-ı beşer reşk-i melek
Eşrefü'l-ḫalḳ-ı Ḫudā maḥbūb-ı ḫāṣ-ı kibriyā

sipeh-i ʿişveye:

1. **sipeh-i ʿişveye:**-*ye*
Gazel 305
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cilve ve işve askeri.
Kāḫülleriñi eyleyicek böyle perīşān
Ḳaddüñ sipeh-i ʿişveye şekl-i ʿalem itdüñ

sipeh-sālār-ı ʿālem:

1. **sipeh-sālār-ı ʿālem:**
Kaside 5
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Âlemin başkomutanı.
Ey ṣaf-ārā-yı gürūh-ı mürselīn ü enbiyā
V'ey sipeh-sālār-ı ʿālem pīşvā-yı aṣfıyā

sipend:

1. **sipend:**
Gazel 96
Mısra: **4**

Tütsü olarak kullanılan üzerlik tohumu.
Āb-ı vaṣluñ teşne cāna irgürüp eyle kerem
Kim yanupdur nār-ı hecre micmer içre ṣan sipend

2. **sipend:**
Gazel 97
Mısra: **1**
Tütsü olarak kullanılan üzerlik tohumu.
Benem ol nār-ı firāḳuñda sipend
ʿAlev-i sūz-ı dilüm baña semend

sipīd:

1. **sipīd:**
Gazel 42
Mısra: **6**
Ak, beyaz.
Ṭabāyiʿ muḫtelifdür ṭıynet-i ḫāk-i siyehden gör
Sipīd ü sürḫ sebz ile kebūd ü zerd olur peydā

sipihr:

1. **sipihrüñ:**-*üñ*
Gazel 121
Mısra: **11**
Felek, talih, kader.
Çeşminde almaz sipihrüñ mihr ü māhın rūz u şeb
ʿĀşıḳ-ı āvāre-ḫāṭır māh-ı tābānın arar

2. **sipihr:**
Gazel 126
Mısra: **3**
Felek, talih, kader.
Görinen encüm-i tābān mıdur sipihr üzre
Benüm yā āteş-i āhumdaki şerāre midür

3. **sipihre:**-*e*
Gazel 508
Mısra: **9**
Gök, sema.
Ṭutuşdı yandı çıḳardı sipihre feryādın
Meger ki sūz-ı dilüm gūş-ı nāya söylendi

4. **sipihrüñ:**-*üñ*
Kaside 19
Mısra: **4**
Gök, sema.
Ser-be-ser tertīb-i dīvān itdi serheng-i seḥāb
Cemʿ olup ṭūrdı maḳāmında sipihrüñ aḫteri

5. **sipihrüñ:**-*üñ*
Matla 248
Mısra: **2**
Gök, sema.
Ḥicāb altında ḳaldı seyr idelden rūy-ı cānānı
N'ola gündüz görinmezse sipihrüñ māh-ı tābānı

sipihr-i ʿālem-ārāya:

1. **sipihr-i ʿālem-ārāya:**-*ya*
Kaside 24
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Evreni süsleyen gökyüzü.
Muḳābil ẓıll-ı iḥsānı sipihr-i ʿālem-ārāya
Müşābih dest-i zer-pāşı fürūġ-ı mihr-i rāḫşāna

sipihr-i ḫoş-nümā:

1. **sipihr-i ḫoş-nümā:**
Matla 18
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hoş gözüken felek.
Noḳṭa-i zerrīn-i encümle sipihr-i ḫoş-nümā
Muṣḥaf-ı ḥüsnüñde bir muḫrec varaḳdur gūyiyā

sipihr-i ḥüsne:

1. **sipihr-i ḥüsne:**-*e*
Gazel 409
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik göğü.
Zamān-ı ḥaşre dek olmış żiyā-efrūz-ı yektāyī
Sipihr-i ḥüsne ḫūrşīd-i kemālüñ yā Resūla'llāh

sipihr-i nīl-gūnda:

1. **sipihr-i nīl-gūnda:**-*da*
Matla 149
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Lacivert renkli gökyüzü.
Kebūdī cāme içre sīnesin seyr it o fettānuñ
Sipihr-i nīl-gūnda ʿaynıdur ḫūrşīd-i raḫşānuñ

sipihr-i nüh:

1. **sipihr-i nüh:**
Rübai 270
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dokuz kat gökyüzü.
Cibrīl saña eyleyüp iḥżār-ı Burāḳ
Cevlān-gehüñ olduḳda sipihr-i nüh ṭāḳ

sipihr-i sīne:

1. **sipihr-i sīne:**
Gazel 23
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül seması. II Âşığın gönlü.
Sipihr-i sīne encüm-rīz-i dāġ-ı fürḳat olmaġla
Gider mi dīdeden hīç nakş-ı mihr-i ṭalʿatuñ cānā

sipihr-i sīnede:

1. **sipihr-i sīnede:**-*de*
Gazel 303
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül gökyüzü.
Sipihr-i sīnede itdüñ o māhı zār ü ḥazīn
Felek bilindi netīce senüñ daḫi hünerüñ

şīr:

1. **şīr:**
Gazel 457

Mısra: **2**
Aslan.
Ḥüssād-ı ʿaṣruñ itme naẕar güft ü gūsına
Ṣīr iltifāt ider mi kilābuñ ġulūsına

2. **sırrumı:**-*um, -ı*
Rübai 551
Mısra: **1**
Gizli husus.
Ḥaḳ sırrumı nüsḫa-i ḥaḳāyıḳ itdi
Āş̱ārumı hādī-i deḳāyıḳ itdi

<u>şiʿr:</u>

1. **şiʿri:**-*i*
Kaside 24
Mısra: **60**
Edebî ve estetik değeri olan, belli şekillere göre düzenlenmiş bulunan, vezinli ve kafiyeli söz.
Ḥużūr-ı ʿizzete ʿarż itmege ḥāl-i perīşānum
Getürdüm der-geh-i iclālüñe bu şiʿri rindāne

2. **şiʿr:**
Kaside 27
Mısra: **62**
Edebî ve estetik değeri olan, belli şekillere göre düzenlenmiş bulunan, vezinli ve kafiyeli söz.
Serverā kendime şāʿir dimege ʿār iderem
Şiʿr ile şöhret olur ehl-i kemāle menfūr

<u>sīr it:</u>

1. **sīr it:**
Kaside 19
Mısra: **133**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Doyurmak.
Āteşīn güftār ile sīr it zülāl-ı naẕmumı
Kimdür ol kim bir yere cemʿ ide āb ü āẕeri

<u>sīr ü reyyān eyledi:</u>

1. **sīr ü reyyān eyledi:**-*di*
Tarih 29
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Suya doyurmak.
Her cihet teşneleri eyledi sīr ü reyyān
Beẕl idüp her ṭarafa Āb-ı Ḥayāt-ı cūd

<u>sīr-āb ider:</u>

1. **sīr-āb ider:**-*er*
Gazel 171
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Suyla doldurmak, suya kanmış hale getirmek.
Göz yaşı gülzār-ı ḥüsnin feyż ile sīr-āb ider
Ol nihāl-i tāze gitdükçe daḫi mümtāz olur

<u>sīr-āb it:</u>

1. **sīr-āb it:**
Gazel 232
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Suya kandırmak, doyurmak.
Kevs̱er-i ẕikrüñle sīr-āb it leb-i tefsīdemi
Çünki emrüñle Ḫudāvendā ola āḫir nefes

2. **sīr-āb it:**
Rübai 420
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Suya kandırmak, doyurmak.
Bir ḳaṭre-i ʿafvüñle beni sīr-āb it
Ey menbaʿ-ı enhār-ı ʿaṭā vü iḥsān

<u>sīr-āb itdi:</u>

1. **sīr-āb itdi:**-*di*
Tarih 27
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Suya kandırmak, doyurmak.
Ey Naḥīfī didiler teşne-dilān tārīḫin
İtdi sīr-āb meded ʿālemi Sulṭān Maḥmūd

<u>sīr-āb ola:</u>

1. **sīr-āb ola:**-*a*
Tarih 35
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Susuzluğu gidermek, suya kanmak.
Olup gülzār-ı cennet cilve-gāhı
Şarāb-ı Kevs̱er ile ola sīr-āb

<u>sīr-āb olam:</u>

1. **sīr-āb olam:**-*am*
Gazel 448
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Suya kanmış olmak.
Zülāl-i laʿl-i nāb-ı yārdan sīr-āb olam dirken
Düşürdüm ʿāḳıbet delv-i dili çāh-ı zenaḫdāna

<u>sīr-āb-ı feyż ider:</u>

1. **sīr-āb-ı feyż ider:**-*er*
Gazel 111
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bolluğa, berekete doyurmak, kandırmak.
Sīr-āb-ı feyż ider dil-i erbāb-ı ḥāleti
Sāz-ı ġamuñ o naġme ki zīr ü bemindedür

<u>sīr-āb-ı himem:</u>

1. **sīr-āb-ı himem:**
Gazel 62
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Himmetlerin suya doymuşu.
Olsa sīr-āb-ı himem ravża-i āmāl-i ġarīb
Rū-güşād olsa biraz ġonçe-i iḳbāl-i ġarīb

sīr-āb-ı ʿināyet:

1. **sīr-āb-ı ʿināyet:**
Gazel 419
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Lütuf suyuna kanmak.
Zülāl-i çeşme-sār-ı şefḳatüñden eyle maḥşerde
Gül-i ümmīdi sīr-āb-ı ʿināyet yā Resūla'llāh

sīr-āb-ı zülāl-i kerem-i nā-maḥdūd oldı:

1. **sīr-āb-ı zülāl-i kerem-i nā-maḥdūd oldı:**-*dı*
Tarih 29
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hududu olmayan keremin berrak suyuna doymuş olmak.
Yalıñız cānib-i Ṭop-ḫāne degül çār cihet
Oldı sīr-āb-ı zülāl-i kerem-i nā-maḥdūd

sīr-āb-ı zülāl-ı keremüñ:

1. **sīr-āb-ı zülāl-ı keremüñ:**-*üñ*
Tahmis 4
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İhsanın güzel , saf , soğuk suyuna kanmak.
Oldı sīr-āb-ı zülāl-ı keremüñ pīr ü cevān
Parmaġuñda aḳıdup āb-ı revān-baḫş-ı revān

sīr-āb-ı zülāl-i keremüñ ola:

1. **sīr-āb-ı zülāl-i keremüñ ola:**-*üñ, -a*
Kaside 27
Mısra: **147**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Lütfunun ölümsüzlük suyunun doygunu olmak.
Umaram kim ola sīr-āb-ı zülāl-i keremüñ
Ḳalmaya teşne zamānuñda bu ḳalb-i maḥrūr

şīrān-ı beyābān-ı ġama:

1. **şīrān-ı beyābān-ı ġama:**-*a*
Gazel 207
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gam çölünün aslanları.
Cevvāle-ṣıfat gösterürüz sāġarı elde
Şīrān-ı beyābān-ı ġama şuʿle-nümūnuz

şirār:

1. **şirārı:**-*ı*
Gazel 116
Mısra: **6**
Kıvılcım.
Tāb-ı āhumdan bulur sūz-ı derūnum izdiyād
Rūzgār ile şirārı āteşüñ efzūn olur

şirār-ı dūzaḫ:

1. **şirār-ı dūzaḫ:**
Rübai 127
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cehennemin kıvılcımları.
Ol dem ki ṭutup ḥaşri buḫār-ı dūzaḫ
Dehşetle ḫurūş ide şirār-ı dūzaḫ

2. **şirār-ı dūzaḫ:**
Rübai 128
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cehennemin kıvılcımları.
Ey süziş-i hicrānı şirār-ı dūzaḫ
V'ey ʿışḳı olan vāsıṭa-i ṣad berzaḫ

ṣırāṭ-ı ḥaşri:

1. **ṣırāṭ-ı ḥaşri:**-*i*
Gazel 347
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Haşr (toplanma) köprüsü.
Virmesün daġdaġa geçdükçe Ṣırāṭ-ı ḥaşri
Ne belā başuma bu bār-ı girānı yaḳaram

ṣırāṭ-ı maḥşeri:

1. **ṣırāṭ-ı maḥşeri:**-*i*
Gazel 461
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mahşer sıratı.
Ṣırāṭ-ı müstaḳīm-i şerʿ-i pāke ihtidā eyle
Ṣırāṭ-ı maḥşeri ṭayy itmek isterseñ selāmetle

ṣırāṭ-ı müstaḳīm-i şerʿ-i pāke:

1. **ṣırāṭ-ı müstaḳīm-i şerʿ-i pāke:**-*e*
Gazel 461
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz kuralların doğru yolu.
Ṣırāṭ-ı müstaḳīm-i şerʿ-i pāke ihtidā eyle
Ṣırāṭ-ı maḥşeri ṭayy itmek isterseñ selāmetle

sirāyet eyleye:

1. **sirāyet eyleye:**-*ye*
Gazel 400
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bulaşmak, geçmek, dağılmak, yayılmak.
Belā-yı ʿışḳı gör benden cüdā ol ey ġam-ı dünyā
Sirāyet eyleye şāyed saña derd-i füzūnumdan

şīrāze:

1. **şīrāzeleri:**-*ler, -i*
Gazel 507
Mısra: **10**
Kitap cildini tutan ibrişim.
Ẕevḳ-ı taḥḳīḳ-ı kelām ile gelürdi raḳṣa
Ṣafaḥāt-ı kütübi ṭutmasa şīrāzeleri

<u>şīrāz-ı süḫanda:</u>

1. **şīrāz-ı süḫanda:**-*da*
Gazel 520
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sözün Şiraz'ı.
Nahīfī ben ki Şīrāz-ı süḫanda reşk-i ʿUrfī'yem
ʿAceb mi baña teslīm olsa Rūmuñ ḫod-pesendānı

<u>sīret ü şūretle:</u>

1. **sīret ü şūretle:**-*le*
Kaside 18
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ahlakın şeklini ve suretini gösteren.
Sīret ü ṣūretle oldı ol resūl-ı müctebā
Luṭf-ı ṭabʿ u ḥüsn-i ḫulḳ ile celīlü'l-iʿtibār

<u>sīret-i emsāl ü ekfāyı:</u>

1. **sīret-i emsāl ü ekfāyı:**-*yı*
Kaside 22
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Akran olan karakterler.
Zamān-ı devletinde ḫalḳ-ı ʿālem oldı āsūde
Unıtdurdı sülūkı sīret-i emsāl ü ekfāyı

<u>şiʿr-i dil-güşālaruñı:</u>

1. **şiʿr-i dil-güşālaruñı:**-*lar, -uñ, -ı*
Gazel 522
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül açan şiir.
Seḥerde vird-i zebān itdi bülbülān-ı çemen
Naḥīfīyā yine her şiʿr-i dil-güşālaruñı

<u>şiʿr-i dil-güşāmuz:</u>

1. **şiʿr-i dil-güşāmuz:**-*muz*
Gazel 124
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül açan şiir.
Ey Naḥīfī feyż-i mevlā ile yārān-ı ṣafā
Ṣaġ olursaḳ böyle şiʿr-i dil-güşāmuz çoḳ görür

<u>şiʿr-i dil-keşe:</u>

1. **şiʿr-i dil-keşe:**-*e*
Gazel 155
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönlü cezbeden şiir.
Ancaḳ olur Naḥīfī bu siḥr-i ḥelāl āh
Yārān bu şiʿr-i dil-keşe ḳāʾil degül midür

<u>şiʿr-i ḫālet-engīzüñ:</u>

1. **şiʿr-i ḫālet-engīzüñ:**-*üñ*
Gazel 291
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Duyguları harekete geçiren, insanı çeşitli durumlara sokan şiir II Nahîfî'nin şiiri.
Naḥīfī niçe tesḫīr itmesün her biri perī-rūyı
Cihānı yaḳdı yandurdı bu şiʿr-i ḫālet-engīzüñ

<u>şīr-i ḫudā:</u>

1. **şīr-i ḫudā:**
Kaside 8
Mısra: **87**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın aslanı || Hz. Ali.
Birisi Şīr-i Ḫudā merd-i ṣalābet-ʿunvān
Ẕāt-ı pür-nūrı ġażanfer fer-i ṣaḥn-ı peyker

2. **şīr-i ḫudā:**
Rübai 525
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
(Allah'ın arslanı) Hz. Ali.
Ol Şīr-i Ḫudā şāh-ı seḫā merd-i celī
Ol Ḥaydar-ı Kerrār-laḳab yaʿnī ʿAlī

<u>şiʿr-i leṭāfet-baḫş:</u>

1. **şiʿr-i leṭāfet-baḫş:**
Gazel 25
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Letafet bahşedici şiir.
Ey Naḥīfī böyle bir şiʿr-i leṭāfet-baḫş ile
Çoḳ mıdur aḥbāba ʿarż-ı imtiyāz itmek baña

<u>şīr-i ner:</u>

1. **şīr-i ner:**
Gazel 139
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Erkek aslan II cesur ve kendine güvenen kimse.
Pençe-sāz olma Naḥīfīnüñ dil-i nālānına
Bīşezār-ı ʿışḳdur cāʾiz ki şīr-i ner yatur

<u>şīr-i neri:</u>

1. **şīr-i neri:**-*i*
Kaside 19
Mısra: **56**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Erkek aslan.
Ḳahramān-ṣavlet ki teʾsīri ṣaḥīl-i raḫşınuñ
Maẓhar-ı teb-lerze-i evhām ider şīr-i neri

şiʿr-i pāke:

1. **şiʿr-i pāke:**-*e*
Gazel 140
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saf şiir.
ʿAceb mi ḥālet-efzā-yı dil-i erbāb-ı ʿışḳ olsa
Bu şiʿr-i pāke bāʿiş neşve-i feyż-i Saʿīdādur

şiʿr-i pākine:

1. **şiʿr-i pākine:**-*i, -n, -e*
Gazel 294
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saf şiir.
Bir naẓīre ḳıl Naḥīfīnüñ bu şiʿr-i pākine
Ḥāsidā vādī-i naẓm içre eger üstād iseñ

şiʿr-i pāküm:

1. **şiʿr-i pāküm:**-*üm*
Gazel 393
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saf şiir.
Ey Naḥīfī her seḥer işrāḳıyān-ı ehl-i ʿışḳ
Şiʿr-i pāküm isticābet-ḫ∨āh-ı tesbīḥ eylesün

şiʿr-i pür-efsūnı:

1. **şiʿr-i pür-efsūnı:**-*ı*
Gazel 144
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Büyülü şiir, kendisine hayran bırakan şiir.
Bu şiʿr-i pür-efsūnı ider lāyıḳ-ı taḥsīn
Yā ṭabʿ-ı Naḥīfī yā dil-i muʿcize-demdür

şiʿr-i ṣafā-maṣḥūbuñ:

1. **şiʿr-i ṣafā-maṣḥūbuñ:**-*uñ*
Gazel 285
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Safa arkadaşlarının şiiri II bezm meclisinde birlikte oturanların şiiri.
Dil-i aḥbāba ṣafā ḥāside dāġ-ı ġamdur
Ey Naḥīfī yine bu şiʿr-i ṣafā-maṣḥūbuñ

şiʿr-i tābdār:

1. **şiʿr-i tābdār:**
Gazel 323
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Parlak şiir II güzel şiir.
Ey Naḥīfī gülşen-i ṭabʿumda feyż-i ʿışḳ ile
Nev-be-nev yārāna şiʿr-i tābdār eksük degül

şiʿr-i tāze:

1. **şiʿr-i tāze:**
Gazel 16
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Taze şiir II bikr-i mazmunlarla örülmüş şiir bağlamında kullanılmıştır.
El-ḥaḳ Naḥīfī mevhibe-i feyż-i ʿışḳdur
Bu şiʿr-i tāze süḫan-ı münteḫāb saña

2. **şiʿr-i tāze:**
Gazel 166
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Taze şiir; yeni şiir II orijinal şiir.
Naḥīfī ben ki Mecnūn-ı meʿānī-perver-i ʿışḳam
Benüm bu şiʿr-i tāze işte āṣār-ı cünūnumdur

şiʿr-i tāzeye:

1. **şiʿr-i tāzeye:**-*ye*
Gazel 198
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Taze şiir, yeni şiir.
Ey Naḥīfī çoḳ Mesīḥā-dem bu şiʿr-i tāzeye
Şevḳ ile dil-bend-i ḳayd-ı iştirāk-i reşk olur

şīrīn:

1. **şīrīnüñ:**-*üñ*
Gazel 28
Mısra: **3**
Hüsrev ü Şirin hikayesinin kadın kahramanı Ferhad'ın sevgilisi.
Ben ne Leylānuñ ne Şīrīnüñ esīr-i ʿışḳıyam
Sen niçe teşbīh idersin Ḳays ü Ferhādı baña

2. **şirīn:**
Gazel 30
Mısra: **7**
Tatlı, hoş II "Hüsrev ile Şirin" hikayesinin kadın kahramanı.
Kūh-ı ʿışḳ içre dil-i sengīni ol şirīn lebüñ
İḫtiyār itdürdi āḫir kār-ı Ferhādı baña

3. **şīrīn:**
Gazel 90
Mısra: **4**
Tatlı, hoş.
Farḳ idüpdür her naẓar ehli bugün meclisde kim
Şīve-i keyfiyyetüñle görinür şīrīn ḳadeḫ

4. **şīrīn:**
Gazel 206
Mısra: **1**
Tatlı, hoş.
Güẓergehinde o şīrīn ḫırāma muntaẓıruz
Nigāh-ı ʿişve ile bir selāma muntaẓıruz

5. **şīrīn:**
Gazel 508
Mısra: **4**
Tatlı, hoş.
Nigāh-ı ʿişvesi itdi ifāde ġamzesine
O nükteler ki o şīrīn edāya söylendi

6. **şīrīn:**
Matla 20
Mısra: **1**
Tatlı, hoş.
Ol kebūdī cāme-i teng içre ol şīrīn liḳā
Şīşe içre ḥabs olunmuş bir perīdür gūyiyā

7. **şīrīn:**
Tarih 17
Mısra: **20**
Hüsrev ü Şirin hikayesinin kadın kahramanı Ferhad'ın sevgilisi.
Bu ḳaṣr-ı dil-keş-i Ḫüsrev-pesendi gelse seyr itse
Budur Şīrīn diyü müzdür olurdı şübhesüz Ferhād

şīrīn edālar:

1. **şīrīn edālar:**-*lar*
Gazel 497
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şirin (hoş) tavırlı.
Gider mi ḫāṭırumdan ẕevḳ-ı düşnām-ı ṣafā-baḫşuñ
O nāz ü ʿişveler şīrīn edālar yāda gelmez mi

şīrīn edāları:

1. **şīrīn edāları:**-*lar, -ı*
Gazel 503
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şirin (hoş) tavırlı.
İnkār olur mı ṭarḥ-ı ġazelde Naḥīfīnüñ
Bu ṭarz-ı dil-pesendi bu şīrīn edāları

şīrīn edālarındandur:

1. **şīrīn edālarındandur:**-*lar, -ın, -dan, -dur*
Gazel 106
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şirin (hoş) tavırlı.
Bu naẓm-ı pākine söz var mıdur Naḥīfīnüñ
Zamānenüñ hele şīrīn edālarındandur

şīrīn güftār:

1. **şīrīn güftār:**
Tahmis 10
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tatlı sözler.
Nedür ol laʿl-i şeker-ḫand ü o şīrīn güftār
Nedür ol luṭf-ı tebessüm o fem-i gevherbār

şīrīn ḫiṭāb olmaz:

1. **şīrīn ḫiṭāb olmaz:**-*maz*
Tahmis 7
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tatlı hitap olmak II sevgilinin âşığa yönelik ilgisi.
Baña güftār-ı cān-baḫşuñ gibi şīrīn ḫiṭāb olmaz
Ki āzāruñ daḫi müstevcib-i ḳahr u ʿitāb olmaz

şīrīn idüp:

1. **şīrīn idüp:**-*üp*
Rübai 500
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tatlı,güzel,hoş göstermek.
Ẕikrüñle idüp meẕāḳ-ı cānı şīrīn
Yā Rab sekerāt-ı mevti āsān eyle

şīrīn kār ide:

1. **şīrīn kār ide:**-*e*
Kaside 8
Mısra: **200**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Iyi iş etmek.
Ḳand-i evṣāfını bir dil ki tanaġġum eyler
Fikr ü ẕikrüñ ide kām-ı dilini şīrīn kār

şīrīn lehce:

1. **şīrīn lehce:**
Gazel 39
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tatlı dilli, tatlı sözlü II sevgili.
Nāz ider ʿarż-ı niyāz itsem lisān-ı ḥāl ile
Her ne söylersem o şīrīn lehce ḳāʾildür baña

şīrīn süḫan:

1. **şīrīn süḫan:**
Gazel 202
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tatlı söz.
Vaṣf itmege laʿl-i lebüñ ey āyīne-i cān
ʿĀlemde Naḥīfī gibi şīrīn süḫan ister

şīrīnī-i ḳandi:

1. **şīrīnī-i ḳandi:**-*i*
Gazel 308
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şeker tatlısı II sevgilinin dudağı.
Ferāmūş itdirür telḫ-āb-ı hecri
Dile şīrīnī-i ḳandi zülālüñ

şīrīnlig:

1. **şīrīnligi:**-*i*
Rübai 182
Mısra: **3**
Tatlılık.
Şīrīnligi taʿḳīb-i ġam ile dehrüñ
Ol şerbete beñzer ki içinde sem var

sirişk:

1. **sirişküm:**-*üm*
Gazel 54
Mısra: **8**
Gözyaşı.

Ḥasretüñle künc-i ġamda dīdeler ḳan aġladı
Bu sirişküm baḥrine ol yedi deryā teşne-leb

2. **sirişküm:**-*üm*
Gazel 118
Mısra: **8**
Gözyaşı.
Ġamuñla ey dür-i baḥr-ı melāḥat niçe demlerdür
Sirişküm ṭaʿne-sāz-ı mevc-i bī-pāyān-ı ʿummāndur

3. **sirişküm:**-*üm*
Gazel 152
Mısra: **12**
Gözyaşı.
N'ola keştī-i dil ser-geşte olsa ıżṭırābından
Sirişküm ḥaddi yoḳ pāyānı yoḳ bir baḥr-ı ʿummāndur

4. **sirişküm:**-*üm*
Gazel 218
Mısra: **7**
Gözyaşı.
Sirişküm keşf ider derd-i derūnum saña sulṭānum
Hele bir vech ile rāz-ı maḥabbet hīç nihān olmaz

5. **sirişküm:**-*üm*
Gazel 253
Mısra: **5**
Gözyaşı.
Ṭavāf-ı kūy-ı dil-berde sirişküm ḳaṭresin buldum
Ġarībe dār-ı ġurbetde gelürmiş āşinādan ḥaẕ

6. **sirişküm:**-*üm*
Gazel 526
Mısra: **2**
Gözyaşı.
O mest-i ḥasretem baña felek mey-ḫanedür şimdi
Sirişküm mey ḳażā sāḳī belā peymānedür şimdi

7. **sirişküñ:**-*ün*
Kıt'a 46
Mısra: **6**
Gözyaşı.
Vuṣlat-ı ḥavż-ı ṣafā-yı ḳalbe isterseñ sebīl
Rāh-ı mevlādan sirişküñ ḳıl miṣāl-i selsebīl

sirişk ü āh:

1. **sirişk ü āh:**
Gazel 32
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gözyaşı ve âh.
Beyān ider ġam-ı ʿışḳum sirişk ü āh saña
Esīrüñ oldıġuma bu yeter güvāh saña

sirişk-i ābdār olsun:

1. **sirişk-i ābdār olsun:**-*sun*
Kaside 18
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzel gözyaşı olmak.
Medḥ-i pāk-i Aḥmed-i Muḫtār ile ey cān-ı zār
Jāle-i gül-berg-i şevḳ olsun sirişk-i ābdār

sirişk-i ʿāşıḳ-ı şeydā:

1. **sirişk-i ʿāşıḳ-ı şeydā:**
Gazel 107
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çılgın âşığın gözyaşı seli.
Eger ki mevce-i baḥrüñ şümārı mümkin ise
Sirişk-i ʿāşıḳ-ı şeydā da ḳābil-i ʿaddür

sirişk-i çeşm-i giryāndur:

1. **sirişk-i çeşm-i giryāndur:**-*dur*
Gazel 421
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlayan gözün yaşı.
ʿAceb mi iddiʿā-yı ʿışḳ idersem bezm-i ʿālemde
Sirişk-i çeşm-i giryāndur güvāhum yā Resūla'llāh

sirişk-i çeşm-i ḫūnīnüm:

1. **sirişk-i çeşm-i ḫūnīnüm:**-*nüm*
Gazel 525
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kanlı gözünün gözyaşı.
Sirişk-i çeşm-i ḫūnīnüm dil-i nālāna kār itdi
Ki ol rind-i mey-āşāma iki peymāne kār itdi

sirişk-i çeşm-i terümdür:

1. **sirişk-i çeşm-i terümdür:**-*üm, -dür*
Gazel 40
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Islak göz yaşları.
Sirişk-i çeşm-i terümdür bu ḫandeye bāʿiṣ
Ne ḫūb neşve virürmiş şarāb-ı nāz saña

sirişk-i çeşmüm:

1. **sirişk-i çeşmüm:**-*üm*
Gazel 524
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gözyaşı.
Niçün dāmen-keş olmaz ġarḳa-i seyl-āb iken ʿālem
Sirişk-i çeşmüm ol serv-i semen-sīmāya degmez mi

sirişk-i çeşmümüñ:

1. **sirişk-i çeşmümüñ:**-*üm, -üñ*
Gazel 151
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gözyaşı.
Naẕardan eyleyüp sāḳıṭ ġurūr ile başup geçme
Sirişk-i çeşmümüñ her dānesi bir dürr-i ġalṭāndur

sirişk-i çeşmüñ:

1. **sirişk-i çeşmüñ:**-*üñ*
Gazel 295
Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gözyaşı.
Ḳılduñ ālūde-riyā ile sirişk-i çeşmüñ
Naḳd-i ḫāliş-eşeri nuḳre-i maġşūş itdüñ

sirişk-i dīde-i ʿuşşāḳa:

1. **sirişk-i dīde-i ʿuşşāḳa:**-*a*
Gazel 210
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlayıp inleyen âşıkların gözyaşı.
Sirişk-i dīde-i ʿuşşāḳa ḥad nedür bilmez
O baḥr-ı bī-bün-i ġam ceẕr ü med nedür bilmez

sirişk-i dīdeye:

1. **sirişk-i dīdeye:**-*ye*
Gazel 158
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gözyaşı.
Sirişk-i dīdeye minnet mi vardur rāh-ı ʿışḳuñda
Dil-i şeydā ḳudūm-ı vaṣla naḳd-i cān niṯār eyler

sirişk-i ḥāmemi:

1. **sirişk-i ḥāmemi:**-*m, -i*
Gazel 15
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kalemin gözyaşı.
Revān itdüm sirişk-i ḫāmemi evṣāf-ı laʿlinde
Naḥīfī gūyiyā Āb-ı Ḥayātı eyledüm icrā

şirişk-i miḥnet ider:

1. **şirişk-i miḥnet ider:**-*er*
Kaside 26
Mısra: **128**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mühnet gözyaşları etmek.
Ṣaḥīfe-i dil naḳş-ı sürūrı ṭarḥ itsem
Şirişk-i miḥnet ider der-ʿaḳab ke-naḳşü'l-mā

sirişk-i nāmiye-sāzumı:

1. **sirişk-i nāmiye-sāzumı:**-*um, -ı*
Gazel 513
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Büyüten, gelişmesini sağlayan gözyaşı.
O nihāl-i tāze dirīġ u āh ṣalınur çemende raḳīb ile
Aḳıdur cefā ile sū-be-sū bu sirişk-i nāmiye-sāzumı

sirişk-i terle:

1. **sirişk-i terle:**-*le*
Gazel 102
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sürekli akan göz yaşı.
Sirişk-i terle vużūʾ eyleyen ciger-ḫūna
Meyān-ı baḥr-ı belādan namāz lāzımdur

şirk ehline:

1. **şirk ehline:**-*n, -e*
Rübai 550
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şirke düşenler, Allah'a ortak koşanlar.
Şirk ehline taḳrīʿ ü melāmetler idüp
Tevḥīd ider ol Müheymin ü Ḳuddūsi

şirket:

1. **şirket:**
Gazel 263
Mısra: **13**
Ortaklık.
Dūnān ile şirket baña ʿār oldı
Naḥīfī
Bir vech ile iḳbal-i cihāna hevesüm yoḳ

2. **şirket:**
Rübai 95
Mısra: **2**
Ortaklık.
Müstevcib-i ẕat-ı aʿẓamuñdur vaḥdet
Meslūb-ı kemāl-i vaḥdetüñdür şirket

şirket-i firʿavn ü ḳārūn:

1. **şirket-i firʿavn ü ḳārūn:**
Kıt'a 5
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Karun ve Firavun'un ortaklığı.
Şirket-i Firʿavn ü Ḳārūn ile fikr it bir midür
İttibāʿ-ı sünnet-i peyġām-ber-i ʿāli-cenāb

şirk-i ḫafīden:

1. **şirk-i ḫafīden:**-*den*
Rübai 88
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gizli ortak koşma.
Yaʿnī beni sen şirk-i ḫafīden ṣaḳla
Ḳıl ṣıdḳumı feyż-yāb-ı cezm-i vaḥdet

sırr:

1. **sırrı:**-*ı*
Gazel 5
Mısra: **10**
Gizli husus.
Sedd-i nuṭḳ u ʿaḳl ü idrāk itmedükçe ḫāṣılı
Ḥaḳḳ-ı taʿbīr ile olmaz sırrı bu ʿışḳuñ edā

2. **sırra:**-*a*
Murabba 6
Mısra: **69**
Gizli husus.
İtse bu sırra ıṭṭılāʿ
ẕerre olur mihr-iltimāʿ

sırr-ı ebhāyı:

1. **sırr-ı ebhāyı:**-*yı*
Kaside 22

Mısra: **70**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
En güzel sır.
Beni pür-cūş-ı taḥḳīḳ itdi
vaṣf-ı sīreti nā-çār
İderken bāṭınumda müstetir
bu sırr-ı ebhāyı

sırr-ı esmāyı:

1. **sırr-ı esmāyı:**-*yı*
Kaside 22
Mısra: **60**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İsimlerinin sırları. ll Allah'ın en güzel isimlerinin sırrı.
Teferrüs eylemek ehl-i ḳulūba dād-ı mevlādur
Yeter şāhid bu nūr-ı bāṭına bil sırr-ı esmāyı

sırr-ı ḥaḳīḳat:

1. **sırr-ı ḥaḳīḳat:**
Tarih 7
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hakikatin sırrı.
Keşf ola aña ʿilm-i ledün sırr-ı ḥaḳīḳat
Ol deñlü ide maʿrifet-i Ḥaḳḳa tevaġġul

sırr-ı ḫāṣ-ı raḥmeten lil ʿālemīn:

1. **sırr-ı ḫāṣ-ı raḥmeten lil ʿālemīn:**
Kaside 5
Mısra: **119**
Kelime Tipi: **Ayet**
Âlemlerin rahmetlisinin gerçek sırrı.
Bā-ḫuṣūṣ ey sırr-ı ḫāṣ-ı raḥmeten lil ʿālemīn
V'ey şeref-yāb-ı ḫiṭāb-ı müsteṭāb-ı kibriyā

sırr-ı ḥikmetden:

1. **sırr-ı ḥikmetden:**-*den*
Gazel 491
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hikmet sırrı.
Ey Naḥīfî sırr-ı ḥikmetden eger āgāh iseñ
Semt-i istiġnādan ayrılma dil-i şeydā gibi

sırr-ı ḥikmetüñ:

1. **sırr-ı ḥikmetüñ:**-*üñ*
Kaside 2
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hikmet sırrı.
Hādī-i ḥüsn-i eserdür cāmiʿ-i ḫayr-ı umūr
Ḥaḳ budur efʿāl-i bī-çūnuñda sırr-ı ḥikmetüñ

sırr-ı ʿışḳı:

1. **sırr-ı ʿışḳı:**-*ı*
Matla 39
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşkın sırrı.
Sırr-ı ʿışḳı baña ifşā itdirür ol laʿl-i nāb
Söyledür raz-ı derūnı ādeme elbet şarāb

sırr-ı maʿnāyı:

1. **sırr-ı maʿnāyı:**-*yı*
Kaside 22
Mısra: **54**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mananın sırrı.
Niẓām-ı ʿālemi tedbīrine Ḥaḳ eylemiş mevḳūf
N'ola ilhām-ı ġaybī keşf iderse sırr-ı maʿnāyı

sırr-ı men ʿaref:

1. **sırr-ı men ʿaref:**
Gazel 260
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Men arefe sözünün sırrındaki yazıyı değerlendirenler. Men arefe: "Men arefe nefsehu fekad arefe rabbehu": "Kendini, nefsini tanıyan Rabbini tanır" mealinde bir hadis-i şerif. Bu terkipte sadece "men arefe" kısmı söylenerek bu hadise telmih tapılmıştır.
Ey ders-i evvelīni olan sırr-ı men ʿaref
Āfāḳ-ı müstefād-ı ʿulūmuñ ṭaraf ṭaraf

sırr-ı nihānı:

1. **sırr-ı nihānı:**-*ı*
Rübai 216
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gizlenen sır.
Ten-perver olan ṣafvet-i cānı bilmez
Sālike olan sırr-ı nihānı bilmez

sırr-ı ser-beste-i derdüm:

1. **sırr-ı ser-beste-i derdüm:**-*üm*
Gazel 357
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Derdin gizli sırrı.
Cism-i ṣad pāremi kim dāġ ile teşrīḥ iderem
Sırr-ı ser-beste-i derdüm saña tavżīḥ iderem

sırr-ı ser-beste-i vuṣlat:

1. **sırr-ı ser-beste-i vuṣlat:**
Gazel 514
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşmanın başı bağlı sırrı.
Vaʿde-i luṭfı murād üzre tamām eyledüñ
Sırr-ı ser-beste-i vuṣlat yine mübhem ḳaldı

şīşe:

1. **şīşe:**
Matla 20
Mısra: **2**
Camdan yapılmış, ağzı dar uzunca kap.

Ol kebūdī câme-i teng içre ol şīrīn liḳā
Şīşe içre ḥabs olunmuş bir perīdür gūyiyā

şīşe-i ḥasret:

1. **şīşe-i ḥasret:**
Gazel 76
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasret şişesi.
Ser-geşte ider ʿāşıḳuñı fitne-i çeşmüñ
Kim siḥr ile ālūdedür ol şīşe-i ḥasret

şīşe-i ḫāṭır:

1. **şīşe-i ḫāṭır:**
Kaside 27
Mısra: **72**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül şişesi.
Naẓm-ı ezhār-ı ṣıfātuñda neler eyler idüm
Olmasa miḥnet ile şīşe-i ḫāṭır meksūr

şīşe-i ṣahbā:

1. **şīşe-i ṣahbā:**
Gazel 87
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şarap şişesi.
Teraşşuḥ eyledi ẓann itme şīşe-i ṣahbā
Pür oldı encüm-i şevḳ ile āsumān-ı feraḥ

şīşe-i şikestenüñ:

1. **şīşe-i şikestenüñ:**-*nüñ*
Gazel 371
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kırılan cam.
Şīşe-i şikestenüñ ser-tīz olur her pāresi
Al ele mirʾāt-ı ḳalbüm inkisārumdan ṣaḳın

şitā:

1. **şitā:**
Gazel 42
Mısra: **4**
Kış.
Dem-i nā-muʿtedilen ıżṭırāb-ālūd olur diller
Şitā faṣlında teʾsīr-i hevā-yı berd olur peydā

2. **şitā:**
Gazel 225
Mısra: **2**
Kış.
Ġam-ı hicrān ile gülzār-ı cismüm dāġdāġ olmaz
Şitā eyyāmıdur bunda ṣafā-yı seyr-i bāġ olmaz

şitāb:

1. **şitābumuz:**-*umuz*
Gazel 208
Mısra: **10**
Çabukluk, acele.
Ẓulmet-nişīn-i şām-ı firāḳuz Naḥīfīyā
Ol māha çoḳ mı rāh-ı ṭalebde şitābumuz

2. **şitāb:**
Gazel 478
Mısra: **1**
Çabukluk, acele.
Der-pīş olup nesīm-i maḥabbet şitāb ile
Varduḳ ḥarīm-i gülşene bir māh-tāb ile

şitāb eyle:

1. **şitāb eyle:**
Kaside 1
Mısra: **46**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Acele etmek.
Eyle istinzāl-i raḥmet tevbe-i bisyār ile
Maḥv-i evsāḫ-ı ẕünūba dem-be-dem eyle şitāb

şitāb eyler:

1. **şitāb eyler:**-*r*
Gazel 51
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Acele etmek, seğirtmek.
Dūd-ı āhum ol ḳamer-rūyuñ şeb-i hecrinde āh
Eyler evc-i āsumān üzre seḥābāsā şitāb

şitāb itme:

1. **şitāb itme:**-*me*
Gazel 444
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Acele etmek, elini çabuk tutmak.
Ḳo diller kūşe-i dāmānuña şevḳ ile yüz sürsün
Güẕer-gāhuñda ḳurbān oldıġum böyle şitāb itme

sitanbul:

1. **sitanbuluñ:**-*un*
Matla 80
Mısra: **2**
İstanbul şehri.
Şıfāhāna dinür nışf-ı cihāndur
Sitanbuluñ da nışfı Işfahāndur

sitāre:

1. **sitāre:**
Gazel 126
Mısra: **6**
Yıldız.
ʿAceb raḳīb-i bed-aḫter midür firāḳa sebeb
Cüdā iden beni ol māhdan sitāre midür

2. **sitāre:**
Gazel 147
Mısra: **6**
Yıldız.
ʿİẕār-ı pākine o ḫaṭṭı eyleyen taʿlīḳ
Bu baḫt-ı tīre midür bilmezüz sitāre midür

sitāyiş:

1. **sitāyiş:**
Gazel 462

Mısra: **27**
Methetme, övgü.
Aṣḥāb-ı cāh-ı ʿaṣrı sitāyiş dürūġdur
Nā-müsteḥıḳḳ-ı medḥa ṣenādan ne fāʾide

sitāyiş idemez:

1. **sitāyiş idemez:**-*e, -mez*
Rübai 297
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Övmek II memnun, hoşnut olmak.
Ḥaḳ üzre saña kimse sitāyiş idemez
Sensin yine dānende-i ẕāt-ı pāküñ

sitem:

1. **sitemdür:**-*dür*
Gazel 30
Mısra: **1**
Bir kimseye herhangi bir davranışından dolayı üzüldüğünü, kırıldığını, alındığını öfkelenmeden belirtme, dostça çıkışma.||*Eziyet, cefa zulüm, haksızlık.*
Yā teġāfül yā sitemdür vaż'-ı hem-zādı baña
Hep cefādur ol mehüñ āyīn ü muʿtādı baña

2. **sitemler:**-*ler*
Gazel 131
Mısra: **10**
Zulüm, eza, cefa.
Ḥabībüm şikeste-ṭabīʿat Naḥīfī
Hemīşe ġamuñla naṣībi sitemler

3. **sitemlerüñ:**-*ler, -üñ*
Gazel 175
Mısra: **6**
Zulüm, eza, cefa.
Luṭf it ḳo bī-vefālıġı şāhum yeter yeter
Bunca sitemlerüñ baña dāġ üzre dāġ olur

4. **sitem:**
Gazel 322
Mısra: **14**
Zulüm, eza, cefa.
Her laḥẓa ciger-ḫūn-ı ġam itme dil-i zārı
Ḳurbānuñ olam gāhī sitem gāhī kerem ḳıl

5. **sitemüñden:**-*ün, -den*
Gazel 474
Mısra: **13**
Zulüm, eza, cefa.
Āzürde-dil olmaḳda Naḥīfī sitemüñden
Bilsek hele ḳaṣduñ nedür erbāb-ı kemāle

6. **sitem:**
Gazel 513
Mısra: **1**
Zulüm, eza, cefa.
O perī ziyāde ider benüm sitem ile tāb-ı niyāzumı
Niçe söndürür bu gözüm yaşı ya bu deñlü sūz u güdāzumı

sitem olsa:

1. **sitem olsa:**-*sa*
Gazel 130
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eziyet, cefa, zulüm,haksızlık olmak.
Emīn olur kişi bīgāneden umūrında
Cihānda her ne sitem olsa āşinādan olur

sitem ü luṭfuña:

1. **sitem ü luṭfuña:**-*uñ, -a*
Gazel 186
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çıkışma, eziyet, haksızlık, zulüm ve lutuf, iyilik, bağış.
Ey cefā-cū sitem ü luṭfuña ḳurbān olayum
Vaż'-ı nā-dīde yeter şīve-i nā-güfte yeter

sitem-güne:

1. **sitem-güne:**
Gazel 354
Mısra: **7**
Sitemli.
Bu sitem-güne cevābın gūş idüp bildüm meger
Ḥüsnine maġrūr imiş ol dil-ber-i pür-naḫvetüm

sitem-i baḫt-ı pür-melāl itdüm:

1. **sitem-i baḫt-ı pür-melāl itdüm:**-*dü, -m*
Kaside 25
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Melal dolu bahtın siteminde bulunmak.
Līk şāyeste olmadı naẓara Sitem-i baḫt-ı pür-melāl itdüm

sitem-i bī-ḥisāb:

1. **sitem-i bī-ḥisāb:**
Gazel 478
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sayısız sitem.
İnṣāfa gel yeter ki Naḥīfī-i zāruñı
Āzürde eyledüñ sitem-i bī-ḥisāb ile

sitem-i dūn:

1. **sitem-i dūn:**
Gazel 390
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Alçağın sitemi II rakip, düşmanın sitemi.
Ne belādur sitem-i dūn ile ṭaʿn-ı aġyār
Var iken serde ġam-ı ʿışḳ ile sevdā-yı vaṭan

sitem-i ḥāṣü'l-ḫāṣ:

1. **sitem-i ḫāṣü'l-ḫāṣ:**
Rübai 235
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
En has sitem.
Ser-cümle taġayyürde rüsūm-ı iḫlāṣ
Hep baña mıdur bu sitem-i ḫāṣü'l-ḫāṣ

sitem-i helālil:

1. **sitem-i helālil:**
Gazel 155
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tanıkta bu ifade haklı sitem olarak değerlendirilebilmektedir.
Sāḳī ḥarīf-i ʿişrete zühhād-ı bedterüñ
Her bir kelāmı sitem-i helālil degül midür

sitem-i nā-becālarındandur:

1. **sitem-i nā-becālarındandur:**-*lar, -ın, -dan, -dur*
Gazel 106
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yersiz sitem.
Cefāya ḳāʾilem ammā ki ḫayl-i ḫūbānuñ
Şikāyetüm sitem-i nā-becālarındandur

sitem-i nā-becā-yı devr-i denī:

1. **sitem-i nā-becā-yı devr-i denī:**
Gazel 505
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Alçak devrin yersiz sitemi.
Naḥīfîyā sitem-i nā-becā-yı devr-i denī
Cerīde-i süḫanum nüsḫa-i melāl itdi

sitem-kār:

1. **sitem-kār:**
Gazel 450
Mısra: **4**
Sitem eden, eziyet eden, cefa eden, haksızlık eden.
Bir nīm-nigāhına bizi görmedi lāyıḳ
Ādem degülüz biz o sitem-kār yanında

sitemkār:

1. **sitemkāruñ:**-*uñ*
Gazel 87
Mısra: **11**
Sitem eden, eziyet eden, cefa eden, haksızlık eden II sevgili.
Ḫayāle başlayalum ḫaṭṭın ol sitemkāruñ
Meyān-ı meclise gelsün ḳo cürʿadān-ı feraḥ

2. **sitemkāra:**-*a*
Gazel 227
Mısra: **8**
Sitem eden, eziyet eden, cefa eden, haksızlık eden.
Destinde ḥarāmī gibi bir ḫançer-i zer var
Geç rāh-ı ḳażādan ki sitemkāra baḳılmaz

sitem-kār olmaġa:

1. **sitem-kār olmaġa:**-*maġ, -a*
Gazel 81
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zulüm ve haksızlık etmek.
Güzel bilsem nedür baña cefākār olmaġa bāʿiş
Beni gördükçe her demde sitem-kār olmaġa bāʿiş

sitem-pīşe:

1. **sitem-pīşedür:**-*dür*
Rübai 129
Mısra: **3**
Zalim.
Tā öyle sitem-pīşedür ol ḫūnī kim
Lerzende olur ġamzelerinden Mirrīḫ

sivā:

1. **sivādan:**-*dan*
Gazel 83
Mısra: **9**
Allah'tan başka her şey.
Ey Naḥīfī geç sivādan maṭlabuñ olsun Ḫudā
Zülf-i maḥbūba dolaşma ḳara sevdādan da geç

2. **sivāyı:**-*yı*
Rübai 353
Mısra: **4**
Özge, başka, gayri anlamında olup daha çok mâ-sivâ (Allah'tan başka bütün varlıklar) şeklinde kullanılır.
İllāda elif şāhid-i ẕāt-ı Vāḥid Lā-bī-elif itmekde sivāyı maʿdūm

şīve:

1. **şīve:**
Gazel 11
Mısra: **1**
Cilve, edâ, naz.
Nedür bu şīve nedür bu ḫiṭāb-ı istiġnā
Nedür bu sende olan olan āb ü tāb-ı istiġnā

2. **şīveyi:**-*yi*
Gazel 16
Mısra: **10**
Cilve, edâ, naz.
Dünyāyı bir nigāhuñ ile eyledüñ tamām
Taʿlīm iden bu şīveyi kimdür ʿaceb saña

3. **şīveyi:**-*yi*
Gazel 108
Mısra: **6**
Cilve, edâ, naz.
Bu vażʿ-ı nā-becāyı şimdi görmişdür ḳıyās itme
Baña bu şīveyi baḫt-ı siyeh çoḳ kerre itmişdür

4. **şīvesini:**-*si, -n, -i*
Gazel 168
Mısra: **12**
Cilve, edâ, naz.

Gerdiş-i pīre-zenüñ gör bize itdüklerini
Bilmezüz şīvesini köhne mi yā tāze midür

5. **şīve:**
Gazel 283
Mısra: **6**
Cilve, edâ, naz.
Ġamzeler bī-eşer-i ʿişve nigehler mebẕūl
Şīve ġāret-zede-i ḫaṭṭ-ı siyāh olsa gerek

6. **şīve:**
Gazel 297
Mısra: **9**
Cilve, edâ, naz.
Sende bu şīve ber-ḳarār olmaz
Ṣonı yoḳdur bu fānī dünyānuñ

7. **şīvelerle:**-*ler, -le*
Gazel 302
Mısra: **4**
Cilve, edâ, naz.
Beni öldürdi ẓālim ġamze-i bī-raḥm ü pür-ḫūnuñ
Nedür bu şīvelerle çeşm-i mestüñ ʿişve-bāz itmek

8. **şīve:**
Gazel 305
Mısra: **10**
Cilve, edâ, naz.
Ruḫsāruña dest-i keremi eyledüñ ilḳā
Biñ şīve ile muṣḥaf-ı ḥüsne ḳasem itdüñ

9. **şīveye:**-*y, -e*
Gazel 309
Mısra: **2**
Cilve, edâ, naz.
ʿIyd geldi gitdi dest-i dil-rübāya degmedük
Bir ḫoş-āmed şīveye bir merḥabāya degmedük

10. **şīveñi:**-*ñ, -i*
Gazel 448
Mısra: **4**
Cilve, edâ, naz.
Ölürsem şevḳ-ı reftāruñla ey serv-i ḫırāmānum
Senüñ hep şīveñi taḳrīr idem cennetde ġılmāna

11. **şīve:**
Gazel 476
Mısra: **4**
Cilve, edâ, naz.
Sen de inkār idemezsin hele ḳurbānuñ olam
Bu ḳadar şīve ile āfet-i cān oldıġuña

12. **şīvesini:**-*si, -n, -i*
Kaside 12
Mısra: **41**
Cilve, edâ, naz.
Ey şīvesini bilmeyen erbāb-ı ṣafānuñ
Taḥṣīl-i vuḳūf eyle bu esrār-ı nihāna

13. **şīve:**
Matla 217
Mısra: **2**
Cilve, edâ, naz.
Kūyında görüp bendesin ol ṣūḫ-ı cefā-fen
Biñ şīve ile didi unutma burayı sen

14. **şīve:**
Rübai 467
Mısra: **1**
Cilve, edâ, naz.
Her cünbiş-i nāzında müheyyā şīve
Dīvāne ider ādemi ednā şīve

15. **şīve:**
Rübai 467
Mısra: **2**
Cilve, edâ, naz.
Her cünbiş-i nāzında müheyyā şīve
Dīvāne ider ādemi ednā şīve

16. **şīve:**
Rübai 467
Mısra: **4**
Cilve, edâ, naz.
Ol āfet-i devrānı saña vaṣf idemem
Ser-tā-be-ḳadem ʿişve ser-ā-pā şīve

<u>şīve vü nāzı:</u>

1. **şīve vü nāzı:**-*ı*
Gazel 439
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Işve, cilve, eda ve naz.
Şīve vü nāzı kime eylerdi meh-rūlar ʿaceb
Bezm-i ʿālemde eger ʿuşşāḳ-ı ġam-ḫ∨ār olmasa

<u>şīve-cenāb:</u>

1. **şīve-cenāb:**
Gazel 55
Mısra: **1**
Şive dergâhı.
Nedür ol ġamze-i ḫūnī nedür ol şīve-cenāb
Nedür ol çeşm-i siyāhī nedür ol ḫışm u ʿitāb

<u>şīve-i ʿaṣra:</u>

1. **şīve-i ʿaṣra:**-*a*
Rübai 320
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Asrın şivesi.
Ḥüzn ile cihān oldı serāy-ı mātem
Ḥayretde ḳalur şīve-i ʿaṣra ādem

<u>şīve-i āyīne-gerāna:</u>

1. **şīve-i āyīne-gerāna:**-*a*
Kaside 12
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayna sınırının işvesi.
Envār-ı ḳandīl ile hep ʿarṣa-i ʿālem
Āġāze ider şīve-i āyīne-gerāna

<u>şīve-i baḫt-ı siyāhumdan:</u>

1. **şīve-i baḫt-ı siyāhumdan:**-*um, -dan*
Gazel 399
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kara bahtın sevgilisi, tarzı.
Olur ser-māye-i ẓulmet şeb-i hicrān-ı dil-dāra

Eger bir nükte açsam şīve-i baḫt-ı siyāhumdan

şīve-i baḫtum:

1. **şīve-i baḫtum:**-*um*
Gazel 50
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kara baht, kör talihin tavrı.
Böyle ḳalursa Naḥīfī şīve-i baḫtum eger
Dāmenin dest-i nedāmet çāk ider rūz-ı ḥisāb

şīve-i cān-baḫş:

1. **şīve-i cān-baḫş:**
Tahmis 10
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Can bağışlayan hareket.
Nedür ol ḳadd-i ḳıyāmet nedür ol ḫoş-reftār
Nedür ol şīve-i cān-baḫş u o rengīn eṭvār

şīve-i çeşm-i siyāhından:

1. **şīve-i çeşm-i siyāhından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 184
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Siyah gözün işvesi, nazı.
Bāde-i ḫūn-ı dil-i ʿuşşāḳ ile mest oldığın
Cümle ʿālem şīve-i çeşm-i siyāhından bilür

şīve-i dil-ḫᵛāh:

1. **şīve-i dil-ḫᵛāh:**
Gazel 43
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönlün arzuladığı cilve.
Tevbe olsun ṭaleb-i mihr ü vefā eylemege
Bana cevr itmek ise şīve-i dil-ḫᵛāh saña

şīve-i ehl-i cāha:

1. **şīve-i ehl-i cāha:**-*a*
Rübai 488
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mertebe ehlilerin nazı.
Dil-beste olup şīve-i ehl-i cāha
İtme dili efkende ġam-ı cān-kāha

şīve-i ehl-i hevāya:

1. **şīve-i ehl-i hevāya:**-*ya*
Gazel 229
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arzularına uyanların işvesi.
Rūzgāruñ berzaḫ-ı ġafletde eylersin tebāh
Şīve-i ehl-i hevāya itme bīhude heves

şīve-i erbāb-ı şafādan:

1. **şīve-i erbāb-ı şafādan:**-*dan*
Gazel 207
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sefa sahiplerinin nazı.
Bir ḥiṣṣe alup şīve-i erbāb-ı ṣafādan
Āzāde-i ḳayd-ı sitem-i gerdiş-i dūnuz

şīve-i feyż:

1. **şīve-i feyż:**
Gazel 248
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Feyzin şivesi.
Güzelüm nāz iderek vuṣlatını ḳıldı fedā
Ne güzel ʿālem ile geldi baña şīve-i feyż

şīve-i güftār olsa:

1. **şīve-i güftār olsa:**-*sa*
Gazel 471
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Söz şivesi olmak.
Şübhesüz māʾil olurdı baña ol ṭūṭī-i cān
Beynümüzde bir iki şīve-i güftār olsa

şīve-i güftārını:

1. **şīve-i güftārını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 77
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sözün edası, söyleyiş tarzı.
İtdükçe eger nüsḫa-i iʿcāzı tetebbuʿ
Ol ġonçe-femüñ şīve-i güftārını seyr it

şīve-i güftārumı:

1. **şīve-i güftārumı:**-*um, -ı*
Kaside 19
Mısra: **137**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Söz işvesi.
Nüsḫa-i medḥüñde görse şīve-i güftārumı
Reşk-sāz-ı şevḳ olur rūḥ-ı Selīm ü Enverī

şīve-i hāle:

1. **şīve-i hāle:**
Gazel 474
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ay ağılının nazı.
-
Māh üzre ne vech ile imiş şīve-i hāle

şīve-i ḫaṭṭ-ı yedi oldı:

1. **şīve-i ḫaṭṭ-ı yedi oldı:**-*dı-i*
Kıt'a 47
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
El yazısının tarzı olmak.

Ḥabbeẕā ṭuġrā-yı ġarrā bī-bedel tevḳīʿ-i ḫāṣ
Oldı sulṭān-ı cihānuñ şīve-i ḫaṭṭ-ı yedi

şīve-i iʿcāza başlarsın:

1. **şīve-i iʿcāza başlarsın:**-*r, -sın*
Gazel 362
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aciz bırakacak şekilde söz sözlemek II aciz bırakacak şekilde naz yapmak.
Naḥīfī ol mehüñ vaṣf-ı nigāh-ı çeşm-i şūḫından
Gehī efsūna gāhī şīve-i iʿcāza başlarsın

şīve-i incāzuñla:

1. **şīve-i incāzuñla:**-*uñ, -la*
Gazel 199
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yapılan naz.
Şādumān eyle beni şīve-i incāzuñla
İtme ḳurbānuñ olam vaʿde-i luṭfa inkār

şīve-i keyfiyyetüñ:

1. **şīve-i keyfiyyetüñ:**-*üñ*
Gazel 195
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mest edici eda.
Kimlere hem-sāġar olduñ ʿişretüñ kimlerledür
Mest-i nāzum şīve-i keyfiyyetüñ kimlerledür

şīve-i keyfiyyetüñle:

1. **şīve-i keyfiyyetüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 90
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mest edici eda.
Farḳ idüpdür her naẓar ehli bugün meclisde kim
Şīve-i keyfiyyetüñle görinür şīrīn ḳadeḥ

şīve-i laʿl-i lebüñdür:

1. **şīve-i laʿl-i lebüñdür:**-*üñ, -dür*
Gazel 354
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dudağın kırmızısının işvesi, çekiciliği.
Sāḳiyā ser-mest-i cām-ı feyż-i ʿışḳam tā ezel
Şīve-i laʿl-i lebüñdür neşve-i keyfiyyetüm

şīve-i leṭāfet:

1. **şīve-i leṭāfet:**
Gazel 41
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Latif naz.
Bu ḥüsn ü ān ile bu şīve-i leṭāfet ile
Sezā degül midür imżā-yı imtiyāz saña

şīve-i luṭf u kereminden:

1. **şīve-i luṭf u kereminden:**-*i, -n, -den*
Gazel 394
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cömertlik ve güzellik edası.
Biz baḫt-ı siyāh-kārımuza nāz ider olduḳ
Meʾyūs olalı şīve-i luṭf u kereminden

şīve-i māder-zāduñ:

1. **şīve-i māder-zāduñ:**-*uñ*
Gazel 284
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Doğuştan gelen işve.
Sende ey şūḫ-ı cefā-pīşe bu eṭvār nedür
Ḳul ider ādemi bir şīve-i māder-zāduñ

şīve-i mümtāz ḳılarsın:

1. **şīve-i mümtāz ḳılarsın:**-*ar, -sın*
Gazel 382
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Seçkin eda kılmak.
Ādem niçe olmaz saña biñ cān ile meftūn
Bir ġamzede biñ şīve-i mümtāz ḳılarsın

şīve-i nā-güfte:

1. **şīve-i nā-güfte:**
Gazel 186
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Söylenmemiş eda II hâl, hareket, tavır.
Ey cefā-cū sitem ü luṭfuña ḳurbān olayum
Vażʿ-ı nā-dīde yeter şīve-i nā-güfte yeter

şīve-i nezāketin:

1. **şīve-i nezāketin:**-*in*
Gazel 479
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zarif tavır.
Gör şīve-i nezāketin ol şūḫ-ı nev-resüñ
Luṭf itdi cān-ı zāra ṭarīḳ-i ʿitāb ile

şīve-i perhīzüñe:

1. **şīve-i perhīzüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 480
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Perhiz usulü.
Zühd ü taḳvāyı esīr itdüñ riyāżat gösterüp
Āferīn ey mest-i nāzum şīve-i perhīzüñe

şīve-i reftāruñ eyler:

1. **şīve-i reftāruñ eyler:**-*r-uñ, -r*
Gazel 153
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin alımlı yürüyüşü.
Şīve-i reftāruñ eyler ʿāşıḳı pāy-mal-i nāz
Serv-i nāzum bu ne zībā ḳāmet-i mevzūn olur

şīve-i reftāruña:

1. **şīve-i reftāruña:**-*uñ, -a*
Tahmis 8
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nazlı nazlı yürüme, salınma.
Çekilür kūyuña murġān-ı dil ü cān ṣaf ṣaf
Reşk idüp şīve-i reftāruña ser-tā-be-ḳadem

şīve-i ṭabʿını:

1. **şīve-i ṭabʿını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 211
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mizacın edası.
Şīve-i ṭabʿını biz nükteverān-ı dehrüñ
-

şīve-i taḥrīk-i leb:

1. **şīve-i taḥrīk-i leb:**
Gazel 16
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dudağının işveli kımıltısı.
Bāʿiṣ nedür sükūtuña ey ġonçe-fem ʿaceb
Yoḫsa ḫaṭā mı şīve-i taḥrīk-i leb saña

şīve-i ṭāḳat-rübālarındandur:

1. **şīve-i ṭāḳat-rübālarındandur:**-*lar, -ın, -dan, -dur*
Gazel 106
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Takat çeken şive II sevgili.
Güşāyiş-i dilüm ol mest-i bāde-i nāzuñ
Nühüfte şīve-i ṭāḳat-rübālarındandur

şīve-i ṭarz u reftār:

1. **şīve-i ṭarz u reftār:**
Gazel 199
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yürüyüş ve endamın nazı.
Sen de ey serv-i revān-ı çemen-i ʿişve hele
Nāzükāne nedür ol şīve-i ṭarz u reftār

şīve-i zer-kūbī ider:

1. **şīve-i zer-kūbī ider:**-*er*
Kaside 8
Mısra: **107**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kuyumcunun şivesi etmek.
Mihr ü māh ile ider şīve-i zer-kūbī felek
Ola ser-levḥa-i evṣāfına tā kim ḥall-kār

şīve-kār:

1. **şīve-kār:**
Gazel 123
Mısra: **10**
Nazlı, cilveli || Sevgili.
Naḥīfīnüñ edā-yı pür-füsūn-ı ṭabʿın idrāke
Lisān-ı siḥr ü iʿcāzı bilür bir şīve-kār ister

2. **şīve-kārumdur:**-*um, -dur*
Gazel 392
Mısra: **2**
Nazlı, cilveli || Sevgili.
Seyr-i gülşende niçe nāz ile yārümdür gelen
Serv-i nāz-ı ḫoş-ḫırāmānum şīve-kārumdur gelen

3. **şīve-kārum:**-*um*
Gazel 472
Mısra: **12**
Nazlı, cilveli || Sevgili.
Göñül aġlar reh-i ḥasretde çeşm-i intiẓār ile
Görinmez mi daḥi ol şīve-kārum maḥrem-i ʿışḳa

şīvekār:

1. **şīvekārum:**-*um*
Gazel 17
Mısra: **2**
Nazlı, cilveli || Sevgili.
Bilür şāyeste-i luṭf-ı viṣāl olduḳlarum ammā
Biraz ol nāz-perver şīvekārum eyler istiġnā

2. **şīvekārum:**-*um*
Gazel 115
Mısra: **6**
Nazlı, cilveli || Sevgili.
Şimdi yād u āşinānuñ rütbesi farḳ eylemez
Ṭıfl-ı nev-resdür daḥi ol şīvekārum tāzedür

3. **şīvekār:**
Matla 88
Mısra: **1**
Nazlı, cilveli || Sevgili.
Kīmyā olsam ele almaz beni ol şīvekār
Eylemez ben ḫāki şāyān-ı ʿayār-ı iʿtibār

4. **şīvekār:**
Matla 116
Mısra: **1**
Nazlı, cilveli || Sevgili.
Bilse ʿaceb mi fenn-i cefāyı o şīvekār
Üstād önünde
ḫaylī zamandur ki diz çöker

şīvenger olup:

1. **şīvenger olup:**-*up*
Gazel 76

Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Feryat eden olmak. yas tutan olmak.
Şīvenger olup kūh-ı maḥabbetle ṣadāsı
Ferhād-ı dile irse eger tīşe-i ḥasret

<u>şīven-i nāz:</u>

1. **şīven-i nāz:**
Gazel 216
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Naz matemi.
Siyeh libās giyüp mātem eylesün ḥaṭṭı
Gerekdür ol ṣanem-i bī-vefāya şīven-i nāz

<u>siyāh eylemezüz:</u>

1. **siyāh eylemezüz:**-*mez, -üz*
Rübai 205
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Karartmak.
Biz yoḳ yere ḥasret ile āh eylemezüz
Āyīne-i ṭabʿumuz siyāh eylemezüz

<u>siyāh itsem:</u>

1. **siyāh itsem:**-*se, -m*
Rübai 484
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Siyah yapmak, siyaha boyamak.
Dūd-ı dil ü sūziş-i cigerle her gāh
İtsem n'ola saḳf-ı çarḫ-ı gerdūnı siyāh

<u>siyāh ü sāde:</u>

1. **siyāh ü sāde:**
Gazel 42
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Siyah ve duru, sâde beyaz anlamında kullanılmıştır.
Siyāh ü sāde levn-i rūz u şeb meşhūdum olduḳça
Bu luʿbetgāhda biñ dürlü naḳş-ı nerd olur peydā

<u>siyāḳ u sibāḳ:</u>

1. **siyāḳ u sibāḳ:**
Gazel 264
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sözdeki uygunluk ve tutarlılık.
Hezār cān ü dil olsun fedā o nāmeye kim
Viṣāl müjdesidür anda hep siyāḳ u sibāḳ

<u>siyāḳ-ı naẓma:</u>

1. **siyāḳ-ı naẓma:**-*a*
Kaside 23
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nazmın akışı, ifade tarzı.
Ġaraż ʿarż-ı ʿubūdiyyetdür iṭnāb-ı kelām itme
Siyāḳ-ı naẓma şimden ṣoñra temhīd-i duʿā gelsün

<u>şıyānet eyler:</u>

1. **şıyānet eyler:**-*r*
Kaside 26
Mısra: **159**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Korumak, muhafaza etmek.
Şıyānet eyler idüm gerçi āb-ı rūyumı āh
ʿAraḳ-feşān-ı taḥammül olup ṣabāḥ u mesā

<u>siyeh:</u>

1. **siyeh:**
Gazel 251
Mısra: **2**
Siyah, kara.
ʿĀrıżuñda pādişāhum bil ḫaṭādur bunca ḫaṭ
ʿĀrife kāfīdür olsa ol siyeh ḫālüñ nuḳaṭ

2. **siyeh:**
Gazel 275
Mısra: **6**
Siyah, kara.
Şehā sen āfet-i devrüñ ruḫ-ı ruḫsārı sürḫ olmış
Görinen ol siyeh ebrū şafaḳ üzre hilāl ancaḳ

3. **siyeh:**
Gazel 358
Mısra: **1**
Siyah, kara.
Egerçi şaḥn-ı gülzāra fütāde bir siyeh ḫākem
Bi-ḥamdi'llāh ki küḥl-i dīde-i erbāb-ı idrākem

4. **siyeh:**
Gazel 402
Mısra: **9**
Siyah, kara.
Naḥīfī fürḳatüñ birle geyinmiş ol siyeh gīsū
Naẓar ḳıl ol perīşāna kerem ḳıl gözi ḳanlu ey

5. **siyeh:**
Gazel 496
Mısra: **12**
Siyah.
Yüregin oynadur eflākde mihr ü māhuñ
Ẓāhir olduḳda siyeh fūtede sīmīn bedeni

6. **siyeh:**
Gazel 521
Mısra: **2**
Siyah.
Çemende güllerüñ reşk-i ruḫuñla baġrı ḫūn oldı
Siyeh ḫālüñ de vardı lāleye dāġ-ı derūn oldı

<u>siyeh çeşmüñi:</u>

1. **siyeh çeşmüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 97
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Siyah göz.
O siyeh çeşmüñi cellād idüben

Baña ḳıl zülf-i siyehkārı kemend

siyeh kāseligin:

1. **siyeh kāseligin:**-*in*
Gazel 394
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kötü işler, siyah kâse.
Sāḳī-i zamānuñ da siyeh kāseligin gör
Ḫālī ḳomaz ehl-i dili zehr-i siteminden

siyeh libās giyüp:

1. **siyeh libās giyüp:**-*üp-yüp*
Gazel 216
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Siyah elbise giymek II matem zamanında siyah elbiselerin giyilmesine telmih vardır.
Siyeh libās giyüp mātem eylesün ḫaṭṭı
Gerekdür ol ṣanem-i bī-vefāya şīven-i nāz

siyeh-bahār:

1. **siyeh-bahārda:**-*da*
Matla 31
Mısra: **2**
Siyah baharda.
Sevgilinin ayva tüylerinin siyah olmasından dolayı siyah bahar olarak tasvir edilmiştir.
ʿAceb mi fikr-i ḫaṭuñ itse ʿāşıḳ-ı şeydā
Siyeh-bahārda elbet füzūn olur sevdā

siyeh-mest-i cefā:

1. **siyeh-mest-i cefā:**
Gazel 164
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cefanın zilzurna sarhoşu.
Ḫūn-ı ʿuşşāḳ ile her dem ol siyeh-mest-i cefā
Her nigāh-ı cān-güdāzın neşvedār-ı ḫ∨āb ider

şıyt u nidā:

1. **şıyt u nidā:**
Kaside 5
Mısra: **134**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ses ve seda.
Ol zamān kim irişe gūş-ı ʿuşāta ser-be-ser
Naʿra-i eyne'l-mefer ile nice şıyt u nidā

şıyt u şadā itdükçe:

1. **şıyt u şadā itdükçe:**-*dükçe*
Rübai 9
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüksek sesle bağırmak, haykırmak.
Gülbang-i şehādetle olup naġme-zedā
İtdükçe kilīsāda derā şıyt u şadā

şıyt ü şadā ḳılar:

1. **şıyt ü şadā ḳılar:**-*ar*
Gazel 402
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ses seda çıkarmak II inlemek.
Şu resme ʿāşıḳam şāhum direm her demde ben yā hū
Ḳılar şıyt ü şadā cānum aḳar yaşum saña ṭoġru

şıyt-ı ceresüm:

1. **şıyt-ı ceresüm:**-*üm*
Gazel 263
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çan sesi.
Sālārıyam ol kāfilenüñ rāh-ı ṭalebde
Kim debdebe-i ḥaşmet ü şıyt-ı ceresüm yoḳ

şıyt-ı feryād:

1. **şıyt-ı feryād:**
Gazel 313
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Feryat sesi.
İtdi taşmīm-i sefer ḳāfile-i faṣl-ı bahār
Ṣıyt-ı feryād ile hem-kār-ı ceresdür bülbül

şıyt-ı ḫālet-baḫş-ı naʿt-i müsteṭābuñla:

1. **şıyt-ı ḫālet-baḫş-ı naʿt-i müsteṭābuñla:**-*uñ, -la*
Kaside 5
Mısra: **79**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzel na'tinin güzel haller bahşeden sesi.
Ṣıyt-ı ḫālet-baḫş-ı naʿt-i müsteṭābuñla tamām
Oldı memlūʾ ser-be-ser büldān ü emṣār u ḳurā

şıyt-ı ḫuṭbe-i naʿt-i şerīfüñle:

1. **şıyt-ı ḫuṭbe-i naʿt-i şerīfüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 414
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şerefli naat hutbesinin sesi.
Sen ol şehsin ki ṣıyt-ı ḫuṭbe-i naʿt-i şerīfüñle
Ḳıbāb-ı çarḫ-ı gerdūn pür-ṣadādur yā Resūla'llāh

şıyt-ı mübārek-bād-ı rūḥānī:

1. **şıyt-ı mübārek-bād-ı rūḥānī:**
Tarih 1
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İlahi mübarek esintisinin sesleri.

Ne şeh kim şevḳ-ı ḳudūm-ı rifʿat-i şevket-rüsūmından
Pür itdi ʿālemi ṣıyt-ı mübārek-bād-ı rūḥānī

<u>ṣıyt-ı tekbīr:</u>

1. **ṣıyt-ı tekbīr:**
Kaside 9
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tekbir sesi.
Naʿra-i Allāhü ekber ṭutsa āfāḳı tamām
Ṣıyt-ı tekbīr ile ʿuṣṣāḳı ḫurūşān eylesem

<u>ṣıyt-ı vā-esefā:</u>

1. **ṣıyt-ı vā-esefā:**
Kaside 26
Mısra: **118**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
"Ne yazık." sesi.
Ben ol şikeste-dilem kim nevā-yı şevḳa bedel
Ṣimāḫ-ı ḳalbüm gelmekde ṣıyt-ı vā-esefā

<u>siz:</u>

1. **siz:**
Gazel 301
Mısra: **6**
Çokluk ikinci kişi zamiri, siz.
Dil ü cān çoḳ mı reh-i vuṣlata iḥsān eyleñ
Siz de bir kerre o ṣūḫı o cefā-kārı görüñ

2. **siz:**
Gazel 393
Mısra: **9**
Çokluk ikinci kişi zamiri, siz.
Siz de inṣāf eyleñüz lāyıḳ mıdur ol ṣūḫa kim
ʿAṣıḳ-ı dīrīneye aġyārı tercīḥ eylesün

3. **sizden:**-*den*
Kıt'a 13
Mısra: **1**
Çokluk ikinci kişi zamiri, siz.
Sizden ey zümre-i ḥuccāc budur maḳṣūdum
Çün varup ravża-i ẕī-şāna ṣalavāt eyleyesiz

4. **siz:**
Rübai 208
Mısra: **1**
Çokluk ikinci kişi zamiri, siz.
Siz kim sefer-i şehr-i resūl eyleyesiz
Kesb-i şeref-i ʿizz-i vuṣūl eyleyesiz

5. **sizüñ:**-*üñ*
Rübai 512
Mısra: **3**
Çokluk ikinci kişi zamiri, siz.
Manżūr-ı dil ü dīdeñüz olmaḳda sizüñ
Her şām u seḥer ravża-i maḥbūb-ı İlāh

<u>soḥbet:</u>

1. **ṣoḥbet:**
Gazel 60
Mısra: **7**
Konuşma, görüşüp söyleşme.
Ḫilāf cins ile ṣoḥbet belādur ehl-i dile
İder şikeste-edā ʿandelībi ṣavt-ı ġurāb

2. **ṣoḥbetüñ:**-*üñ*
Gazel 195
Mısra: **6**
Konuşma, görüşüp söyleşme.
Luṭf-ı güftāruñ kimi āyīnedār itdi ʿaceb
Söyle ey ṭūṭī lisānum ṣoḥbetüñ kimlerledür

3. **ṣoḥbet:**
Gazel 212
Mısra: **13**
Konuşma, görüşüp söyleşme.
Mümkindür ol cevān ile ṣoḥbet Naḥīfīyā
Nāz ü niyāz olursa suʾāl ü cevābumuz

4. **ṣoḥbetler:**-*ler*
Gazel 464
Mısra: **12**
Konuşma, görüşüp söyleşme.
Girībānum alur dest-i taḥayyür yāda geldükçe
O ṣoḥbetler ki itdüm yār ile rindāne rindāne

5. **ṣoḥbet:**
Gazel 484
Mısra: **17**
Konuşma, görüşüp söyleşme.
Ṣoḥbet odur ki ṭarḥ-ı süḫan dil-güşā ola
Her lafẓ içinde bir iki üç neste olmaya

6. **ṣoḥbetüñ:**-*üñ*
Gazel 524
Mısra: **6**
Konuşma, görüşüp söyleşme.
Ḫayāt-ı nev baġışlar küştegān-ı hecre güftāruñ
Senüñ bir ṣoḥbetüñ biñ devlet-i dünyāya degmez mi

7. **ṣoḥbetüm:**-*üm*
Muaşşer 1
Mısra: **22**
Konuşma, görüşüp söyleşme.
Ey Naḥīfī reşk ider Cem görse cām-ı ʿişretüm
Feyżgāh-ı zümre-i rūḥāniyāndur ṣoḥbetüm

<u>soḥbet eyleyesin:</u>

1. **ṣoḥbet eyleyesin:**-*sin*
Gazel 303
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Konuşmak, dostluk beslemek.
Cihān cihān o cevān ile ṣoḥbet eyleyesin
Bu ʿālemi hele inkār olur mı hīç seferüñ

<u>ṣoḥbet-i aġyārdan:</u>

1. **ṣoḥbet-i aġyārdan:**-*dan*
Gazel 252

Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Rakiplerin sohbeti.
Münāsib ġam-güsār ister bu bezme
Olınmaz ṣoḥbet-i aġyārdan ḥaẕ

2. **ṣoḥbet-i aġyārdan:**-*dan*
Gazel 338
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Rakiplerin sohbeti.
Geldi ferāġ ṣoḥbet-i aġyārdan baña
Şimdi ḫayāl-i yār iledür ülfetüm benüm

<u>soḥbet-i cān-āşūbuñ:</u>

1. **ṣoḥbet-i cān-āşūbuñ:**-*uñ*
Gazel 285
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ruhu karıştıran sohbet.
Yāda gelmez mi senüñ ṣoḥbet-i cān-āşūbuñ
Niçe ʿāşıḳ oḳusun aġlamadan mektūbuñ

<u>soḥbet-i dil-ḫvāh:</u>

1. **ṣoḥbet-i dil-ḫvāh:**
Gazel 437
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arzulu sohbet.
Nigāh-ı şūḫına rāz-ı dili ifşāya minnet yoḳ
Olursa yār ile bir ṣoḥbet-i dil-ḫvāh bir yerde

<u>soḥbet-i yāri:</u>

1. **ṣoḥbet-i yāri:**-*i*
Gazel 170
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgili ile konuşmak.
Getür gel ḫāṭır-ı nā-şādıma gel ṣoḥbet-i yāri
O demler ey ṣabā ʿālemde mesrūr oldıġum demdür

<u>şoḥbet-i yek-rūzeyi:</u>

1. **şoḥbet-i yek-rūzeyi:**-*yi*
Gazel 323
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tek günün sohbeti.
Çoḳ görüp ḫayfā senüñle ṣoḥbet-i yek-rūzeyi
Ṭaʿnı aġyāruñ baña leyl ü nehār eksük degül

<u>şoḥbetler idüp:</u>

1. **şoḥbetler idüp:**-*ler, -üp*
Rübai 183
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Konuşmak, görüşmek.
Şevḳ ile idüp şām ü seḥer ṣoḥbetler
Hīç gelmez idi ḫāṭıra bu fürḳatler

<u>şöhret:</u>

1. **şöhreti:**-*i*
Gazel 293
Mısra: **14**
Her yerde herkesçe tanınma, meşhurluk, ün, san, nam.
Ey Naḥīfī nālesinden şimdi Yaʿḳūb-ı dilüñ
Şöhreti Beytü'l-ḥazenüñdür kūşe-i ġam-ḫānenüñ

2. **şöhreti:**-*i*
Kaside 21
Mısra: **1**
Her yerde herkesçe tanınma, meşhurluk, ün, san, nam.
ʿĀlemi ṭutsa n'ola şöhreti Saʿd-ābāduñ
Bī-bedeldür şeref ü behceti Saʿd-ābāduñ

3. **şöhret:**
Kaside 27
Mısra: **62**
Her yerde herkesçe tanınma, meşhurluk, ün, san, nam.
Serverā kendime şāʿir dimege ʿār iderem
Şiʿr ile şöhret olur ehl-i kemāle menfūr

4. **şöhretüñ:**-*ün*
Tahmis 8
Mısra: **41**
Her yerde herkesçe tanınma, meşhurluk, ün, san, nam.
Şöhretüñ ṭutsa Naḥīfīveş eger āfāḳı
Mihr-i raḫşān gibi gezseñ felek-i nüh ṭāḳı

<u>şöhret-fiken:</u>

1. **şöhret-fikenüz:**-*üz*
Gazel 205
Mısra: **15**
Şöhretli.
Şöhret-fikenüz mülk-i meʿānīde Naḥīfī
ʿUrfī degülüz şāʿir-i pākīze-i Rūmuz

<u>şöhret-fiken-i eyyāmem:</u>

1. **şöhret-fiken-i eyyāmem:**-*em*
Rübai 329
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Günlerini şöhretini söyleyerek geçiren.
Maʿnīde rehīn-i sıfat-ı ilhāmem
Ben naẓm ile şöhret-fiken-i eyyāmem

<u>şöhret-i āfāḳdur:</u>

1. **şöhret-i āfāḳdur:**-*dur*
Gazel 143
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sonsuz derecedeki şöhret.
Şimdi ḫüsn-i cānsitānuñ şöhret-i āfāḳdur
Sevdigüm ʿālem cemālüñ görmege müştāḳdur

<u>şöhret-i nām ü nişān:</u>

1. **şöhret-i nām ü nişān:**
Gazel 142
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ad ve san şöhreti.
Şöhret-i nām ü nişān ile cihāna ṣıġmayan
Tengnā-yı ḫākde nā-būd u nā-peydā yatur

şol:

1. **şol:**
Gazel 3
Mısra: **12**
Şu, işaret sıfatı.
Budur ümmīdüm recā-yı ʿafv ile şād idesin
ʿArż ola şol dem ki aḥvāl-i dil-i nālān saña

2. **şol:**
Gazel 90
Mısra: **5**
Şu, işaret sıfatı.
Destüñe şol dem varıcaḳ anı sen nūş eyledüñ
Nūr-ı rūyuñda olupdur gūyiyā pervīn ḳadeḥ

3. **şol:**
Gazel 397
Mısra: **1**
Şu, işaret sıfatı.
Şol dem ki dil-i zārıma nezẓāre idersin
Tīġ-i nigeh-i nāz ile ṣad pāre idersin

4. **şol:**
Kaside 11
Mısra: **75**
Şu, işaret sıfatı.
Şol zamān kim olalar pā-beste-i eyne'l-mefer
İde ʿāṣīler melāmet nāle-i dervā ile

5. **şol:**
Rübai 41
Mısra: **1**
Şu, işaret sıfatı.
Şol dem ki ḫiṭāb-ı - ola nidā
Gözlerden ola bu nefs ü ten nā-peydā

şol dem ki:

1. **şol dem ki:**
Gazel 134
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şu zaman ki.
Mümkin olmaz çeşm-i ḫūn-āşāmına ʿarż-ı niyāz
Ġamzesi şol dem ki mest-i cām-ı istiġnā olur

şol ḳadar:

1. **şol ḳadar:**
Gazel 235
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
O denli, öyle.
Gülşen-i kūyuñda şāhum şol ḳadar āh eyledüm
Diñleyüp vaḳt-i seḥer bülbüller aldı niçe ders

2. **şol ḳadar:**
Gazel 258
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
O denli, öyle.
Vuṣlatuñ cāhın bilürsin pādişāhum ben faḳīr
Şol ḳadar ḳıldum ṭaleb kim ḳalmadı tāb ü dimāġ

şol ki:

1. **şol ki:**
Gazel 241
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şu ki, şöyle ki.
Naḥīfī şol ki saṭr olmış emir āḫir Ḫudānuñdur
Ezelden kātib-i ḳudret saña andan cüdā yazmış

soñ:

1. **şonı:**-*ı*
Gazel 297
Mısra: **10**
Bitiş, nihayet.
Sende bu şīve ber-ḳarār olmaz
Şonı yoḳdur bu fānī dünyānuñ

söndür:

1. **söndürür:**-*ür*
Gazel 513
Mısra: **2**
Ateş ve ışığın yanmasına, aydınlatmasına son vermek.
O perī ziyāde ider benüm sitem ile tāb-ı niyāzumı
Niçe söndürür bu gözüm yaşı ya bu deñlü sūz u güdāzumı

soñra:

1. **şoñra:**
Gazel 20
Mısra: **9**
Netice olarak, sonuç olarak.
Naḥīfī bendeñi çoḳ yād idersin şoñra sulṭānum
Egerçi cevr idersin şimdi gelse yādıña cānā

2. **şoñra:**
Gazel 57
Mısra: **10**
Netice olarak, sonuç olarak.
Bu Naḥīfīye selāmuñ bile yoḳdur güzelüm
Aña bildür ṣuçını sevdicegüm şoñra ḫiṭāb

3. **şoñra:**
Gazel 288
Mısra: **4**
Netice olarak, sonuç olarak.
Şimdi memnūʿ-ı temāşā olan esbāb-ı cemāl
Şoñra ḥasret-keş-i iḳbāl-i nigāh olsa gerek

4. **şoñra:**
Gazel 338
Mısra: **14**
Netice olarak, sonuç olarak.
Cevr eyler ise şimdi ḳo itsün Naḥīfīyā

Ol naḫl-i tāze ṣoñra bilür ḳıymetüm benüm

5. **şoñra:**
Gazel 344
Mısra: **12**
Netice olarak, sonuç olarak.
Bildigüñ eyle gözüm nūrı dil-i nālāna
Saña bāḳī mi ḳalur ṣoñra bu devrān göreyüm

6. **şoñra:**
Gazel 347
Mısra: **15**
Netice olarak, sonuç olarak.
Ṣoñra ḫākisterine eyle naẓar ʿārif iseñ
Ben dimem saña fülānü'bni fülānı yaḳaram

7. **şoñra:**
Gazel 363
Mısra: **8**
Netice olarak, sonuç olarak.
Eylesün ʿahde vefā dönmesün iḳrārından
İtdigi kāra olur ṣoñra peşīmān dönsün

8. **şoñra:**
Kaside 1
Mısra: **39**
Netice olarak, sonuç olarak.
Ḳurṣ-ı tedbīrüñ ṣaḳın ṣoñra niḫās-ı nuḥs olur
Saʿd-ı ṭāʿāt-ı Ḫudāyı eylemezseñ iktisāb

9. **şoñra:**
Kaside 3
Mısra: **30**
Netice olarak, sonuç olarak.
Çāredür defʿ-i ġam-ı dehre dimekden ḫaẕer it
Ġamını ṣoñra görürsin mey-i ġam-fersānuñ

10. **şoñra:**
Kaside 14
Mısra: **12**
Netice olarak, sonuç olarak.
Ġālib ü Faḫr u Ḫāliḳ oldı benām
Ṣoñra Nużr u Kināne geldi ʿayān

11. **şoñra:**
Kaside 14
Mısra: **13**
Netice olarak, sonuç olarak.
Ṣoñra oldı Ḫuzeymeye vāṣıl
Baʿdehū naḳl olındı müdrike bil

12. **şoñra:**
Kaside 23
Mısra: **10**
Netice olarak, sonuç olarak.
Ḳudūmi bāʿiṣ-i cemʿiyyet-i yārān olur elbet
Gelürler ṣoñra yārān bezme sāḳī ibtidā gelsün

13. **şoñra:**
Kaside 25
Mısra: **11**
Netice olarak, sonuç olarak.
Ṣoñra evṣāfuña idüp āġāz
Fenn-i naẓm içre ḳīl ü ḳāl itdüm

14. **şoñra:**
Kıt'a 27
Mısra: **3**
Netice olarak, sonuç olarak.
Bu Nahīfī ḳuluñuñ ṣoñra bilürsin ḳadrin
Gerçi bilmezlük ile şimdi cefā eylersin

15. **şoñra:**
Matla 269
Mısra: **2**
Netice olarak, sonuç olarak.
Defʿ-i ġamdur diyü nūş itme ṣaḳın cām-ı Cemi
Ki ġamuñdan daḫi efzünter olur ṣoñra ġamı

16. **şoñra:**
Mesnevi 1
Mısra: **13**
Netice olarak, sonuç olarak.
Ṣoñra oldı Ḫuzeymeye vāṣıl
Baʿdehū naḳl olındı müdrike bil

17. **şoñra:**
Mesnevi 1
Mısra: **12**
Netice olarak, sonuç olarak.
Ġālib ü Faḫr u Ḫāliḳ oldı benām
Ṣoñra Nużr u Kināne geldi ʿayān

<u>şor:</u>

1. **şormazsın:**-*maz, -sın*
Gazel 91
Mısra: **9**
Birine soru yönelterek herhangi bir konuda bilgi istemek, sual etmek.
Beni şād olmasun dir ḫāṭırum bir kerre ṣormazsın
Hele şād olmaḳ ister mi suʾāl it ḫāṭır-ı nā-şad

2. **şorarsañ:**-*ar, -sa, -ñ*
Gazel 144
Mısra: **3**
(Hâlini, durumunu) Sormak.
Raḥm eyleyüp aḥvāl-i dil-i zārı ṣorarsañ
Hicrānuñ ile sākin-i peyġüle-i ġamdur

3. **şor:**
Gazel 159
Mısra: **1**
Birine soru yönelterek herhangi bir konuda bilgi istemek, sual etmek.
Ḫāṭır-ı maḥzūnı ṣor şarṭ-ı ḥaḳīḳat böyledür
Al ele göñlüm ki ādāb-ı maḥabbet böyledür

4. **şor:**
Gazel 196
Mısra: **8**
Birine soru yönelterek herhangi bir konuda bilgi istemek, sual etmek.
Gūş-ı zemīne eyleme teklīf-i istimāʿ
Āheng-i nālemi felek-i köhne-ṭāḳa ṣor

5. **şor:**
Gazel 196
Mısra: **12**
Birine soru yönelterek herhangi bir konuda bilgi istemek, sual etmek.
Ṭarḥ-ı naẕīresin bu zemīnüñ Naḥīfīyā
ʿAks-i ṣarīr-i ḫāme-i muʿcizsiyāḳa ṣor

6. **şor:**
Gazel 196
Mısra: **10**
Birine soru yönelterek herhangi bir konuda bilgi istemek, sual etmek.
Yoḳdur ḳuṣūrı kūşe-güẕār-ı maḥabbetüñ
Kālā-yı ġamzı māye-ḫarid-i nifāḳa ṣor

7. **şor:**
Gazel 196
Mısra: **6**
Birine soru yönelterek herhangi bir konuda bilgi istemek, sual etmek.
Loḳmān olursa daḥi dil olmaz devā-peẕīr
Derd-i derūnı sāḳī-i sīmīn ṣāḳa ṣor

8. **şor:**
Gazel 196
Mısra: **4**
Birine soru yönelterek herhangi bir konuda bilgi istemek, sual etmek.
Renc-i ḫumār-ı ḥasreti gör serde sāḳiyā
Cām-ı ṣabūḥ-ı vaṣluñı mest-i firāḳa ṣor

9. **şor:**
Gazel 196
Mısra: **2**
Birine soru yönelterek herhangi bir konuda bilgi istemek, sual etmek.
Ẕevḳ-ı cemālüñi dil-i pürişṭiyāḳa ṣor
Ḥālāt-ı ʿışḳı ʿāşıḳ-ı ṣāḥibmeẕāḳa ṣor

10. **şor:**
Gazel 196
Mısra: **1**
Birine soru yönelterek herhangi bir konuda bilgi istemek, sual etmek.
Ẕevḳ-ı cemālüñi dil-i pürişṭiyāḳa ṣor
Ḥālāt-ı ʿışḳı ʿāşıḳ-ı ṣāḥibmeẕāḳa ṣor

11. **şorarsañ:**-*ar, -sa, -ñ*
Gazel 264
Mısra: **23**
(Hâlini, durumunu) Sormak.
Ṣorarsañ ey şeh-i ḥüsnüm Naḥīfī-i zārı
Ayaġuñ öpmege ḥasret cemālüñe müştāḳ

12. **şorarsa:**-*ar, -sa*
Gazel 270
Mısra: **3**
Birine soru yönelterek herhangi bir konuda bilgi istemek, sual etmek.
Her kim ṣorarsa ʿālem-i ʿışḳuñ hevāsını
Faṣl-ı ḫazānı çoḳ dem-i evvel-bahārı yoḳ

13. **şor:**
Gazel 285
Mısra: **3**
Birine soru yönelterek herhangi bir konuda bilgi istemek, sual etmek.
Derd-i hicrānı sen ey Yūsufı ṯānī baña ṣor
Çekdigin ben bilürim ḥasret ile Yaʿḳūbuñ

14. **şormaduñ:**-*ma, -du, -ñ*
Gazel 298
Mısra: **10**
(Hâlini, durumunu) Sormak.
Sevdigüm ḳāʿide-i bendenevāzī bu mıdur
Ṣormaduñ ḥālini bir kerre dil-i nā-şāduñ

15. **şorarsañ:**-*ar, -sa, -ñ*
Gazel 343
Mısra: **1**
Birine soru yönelterek herhangi bir konuda bilgi istemek, sual etmek.
Ṣorarsañ ey şeh-i ḥüsn ü bahā nedür süḫanum
Recā-yı vaṣla mücerred bahānedür süḫanum

16. **şorma:**-*ma*
Gazel 373
Mısra: **5**
Birine soru yönelterek herhangi bir konuda bilgi istemek, sual etmek.
Ey bād-ı ṣabā ḥāl-i perīşānumı ṣorma
Āzürde-dilem ḫāṭır-ı kākülşikeninden

17. **şorma:**-*ma*
Gazel 518
Mısra: **9**
Birine soru yönelterek herhangi bir konuda bilgi istemek, sual etmek.
Derdümi ṣorma Nahīfī ki ġarīb illerde
Ḳalmadı miḥnet ile tāb ü tüvānum şimdi

18. **şorar:**-*ar*
Matla 111
Mısra: **2**
Birine soru yönelterek herhangi bir konuda bilgi istemek, sual etmek.
Marīż-i ʿışḳına ʿarż-ı firāş ider dil-ber
Ṭabīb olan kişi hīç ḫasteye döşek mi ṣorar

19. **şordum:**-*du, -m*
Rübai 266
Mısra: **3**
Birine soru yönelterek herhangi bir konuda bilgi istemek, sual etmek.
Aḥvālini ṣordum dil-i miḥnet-zedenüñ
Derd ile bir āh itdi didi āh firāḳ

20. **şorduḳda:**-*duk-ta*
Rübai 331
Mısra: **3**
Birine soru yönelterek herhangi bir konuda bilgi istemek, sual etmek.
Aḥvālümi biñ nāz ile ṣorduḳda didüm

ʿIşḳuñ beni bu ḥāle ḳodı sulṭānum

21. **şorar:**-*ar*
Rübai 348
Mısra: **3**
Birine soru yönelterek herhangi bir konuda bilgi istemek, sual etmek.
Yoḳ ḫāṭırumı ṣorar firāş-ı ġamda
Ḥaḳḳā ki ġarīb-i ḫaste vü bīmārem

22. **şormaz:**-*maz*
Rübai 369
Mısra: **1**
Birine soru yönelterek herhangi bir konuda bilgi istemek, sual etmek.
Aġyār n'ola ṣormaz ise aḥvālüm
Yoḳ faḫr idecek anlara cāh ü mālum

sor-:

1. **şormaġa:**-*maġ, -a*
Gazel 352
Mısra: **13**
Birine soru yönelterek herhangi bir konuda bilgi istemek, sual etmek.
Derdimüñ ḥaḳḳında dermān ṣormaġa ṣām ü seḥer
Reh-güẕār-ı bende-gān-ı ḫāṣ-ı Raḥmāndur yerüm

2. **şorsam:**-*sa, -m*
Gazel 451
Mısra: **3**
Birine soru yönelterek herhangi bir konuda bilgi istemek, sual etmek.
Ṣorsam bahā-yı vaṣlın pür-çīn ider cebīnin
Cevr ü cefāya ẓālim ister hemān bahāne

şöyle:

1. **söyle:**
Gazel 61
Mısra: **8**
Demek, duyurmak, izah etmek, ifade etmek.
Geldükçe seyr-i gülşene aḥvāl-i ʿışḳumı Söyle lisān-ı ḥāl ile cānāna ʿandelīb

2. **şöyle:**
Gazel 167
Mısra: **3**
Şu tarzda, şu şekilde, şu yolda.
Sīnemi ol bī-emānum şöyle mecrūḥ itdi kim
Tā derūn-ı dilde zaḫm-ı ġamze-i ḫūn-rīzi var

3. **söyle:**
Gazel 168
Mısra: **8**
Demek, duyurmak, izah etmek, ifade etmek.
Bunca demdür baña hīç ʿarż-ı maḥabbet yoġ idi
Söyle ḳurbānuñ olam resm-i vefā tāze midür

4. **söyletme:**-*t, -me*
Gazel 169
Mısra: **10**
Demek, duyurmak, izah etmek, ifade etmek.
Dil-beste-i sünbül-şiken-i ṭurra-i yārem
Söyletme raḳībā beni kim derd-i serüm var

5. **söyle:**
Gazel 173
Mısra: **6**
Demek, duyurmak, izah etmek, ifade etmek.
Gelüp bir laḥẓa Mecnūnuñ ile hem-ṣoḥbet olmazsın
Nedür bu vaḥṣet ey āhū-yı ʿişve söyle n'emdür

6. **söylesek:**-*se, -k*
Gazel 178
Mısra: **5**
Demek, duyurmak, izah etmek, ifade etmek.
Söylesek saña ḥikāyāt-ı ġam-ı ʿışḳumuzı
Her biri çeşm-i siyeh-mestüñe ḫ∨āb-āver olur

7. **söyle:**
Gazel 195
Mısra: **6**
Demek, duyurmak, izah etmek, ifade etmek.
Luṭf-ı güftāruñ kimi āyīnedār itdi ʿaceb
Söyle ey ṭūṭī lisānum ṣoḥbetüñ kimlerledür

8. **söyle:**
Gazel 214
Mısra: **14**
Demek, duyurmak, izah etmek, ifade etmek.
Bulsun ḫayāt dillerimüz feyż-i luṭf ile
Sen söyle ey Naḥīfī-i muʿciz-kelāmumuz

9. **şöyle:**
Gazel 223
Mısra: **5**
Şu tarzda, şu şekilde, şu yolda.
Ḫasret-i zülf ü ruḫuñla şöyle bī-hūşuz ki biz
Kūşe-i ġamdan bilinmez oldı ṣubḥ u şāmumuz

10. **şöyle:**
Gazel 224
Mısra: **9**
Şu tarzda, şu şekilde, şu yolda.
Şöyle himmet eyle kim ʿışḳ ile meşhūr olalum
Ḫaşre dek dillerde söylensün Naḥīfī nāmumuz

11. **söylemiş:**-*miş*
Gazel 243
Mısra: **5**
Demek, duyurmak, izah etmek, ifade etmek.
Yine raḥm eyleyüben söylemiş ol şāh-ı cihān
Ḫaberüm yoḳ o ḳulum ḥasret ile ḫaste imiş

12. **söyle:**
Gazel 342
Mısra: **10**
Şu tarzda, şu şekilde, şu yolda.
Bir dāġ-ı dil-nevāzuña lāyıḳ degül miyem
Söyle helāk-i nāvek-i müjgānuñ oldıġum

13. **söyleñ:**-*ñ*
Gazel 367
Mısra: **9**

Demek, duyurmak, izah etmek, ifade etmek.
Söyleñ ol āfet
Naḥīfī bendesin yād eylesün
Ṣādumān itsün o gül-ruḫ bülbül-i nālendesin

14. **söyle:**
Gazel 433
Mısra: **14**
Demek, duyurmak, izah etmek, ifade etmek.
Āḫir nefesde saña vaṣiyyet Naḥīfīyā
Ol ṣāh-ı ḥüsne söyle yetişsün namāzuma

15. **şöyle:**
Gazel 449
Mısra: **5**
Şu tarzda, şu şekilde, şu yolda.
Tābiş-i mihr-i ʿārıżı şöyle müʾessir oldı kim
ʿĀrıż-ı yārda olur nūr-ı nigeh güdāḫte

16. **şöyle:**
Gazel 460
Mısra: **7**
Şu tarzda, şu şekilde, şu yolda.
Aḳmada ṭundan ṭuna seyl-āb-ı eşküm şöyle kim
Aña nisbet ḳatre-i nā-çīzdür nehr-i Ṣave

17. **şöyle:**
Gazel 464
Mısra: **5**
Şöyle.
Beni hecr-i ḥayālüñ şöyle meftūn itdi ki her dem
Arar naḳş-ı cemālüñ çeşm-i dil kāşāne kāşāne

18. **şöyle:**
Gazel 487
Mısra: **9**
Şu tarzda, şu şekilde, şu yolda.
Fürūġ-ı kevkebe-i z̲ātı şöyle rūşen kim
ʿUlüvv-i ḳadrini taṣdīḳ ider z̲ekī vü ġabī

19. **şöyle:**
Gazel 494
Mısra: **13**
Şu tarzda, şu şekilde, şu yolda.
Ey Naḥīfī geşt-i deşt-i miḥnet itdüm şöyle kim
Dilde tāb ü cānda ṭāḳat tende dermān ḳalmadı

20. **şöyle:**
Gazel 505
Mısra: **14**
Şöyle.
Varınca kūçe-i dildāra ʿavdet eylemeyem
Bu derd-i ʿışḳ beni şöyle bī-mecāl itdi

21. **söylendi:**-*n, -di*
Gazel 508
Mısra: **1**
Demek, duyurmak, izah etmek, ifade etmek.
Bu şeb recā-yı dil ol dil-rübāya söylendi
O māha ḥāle münāsib ḥikāye söylendi

22. **söylendi:**-*n, -di*
Gazel 508
Mısra: **2**
Demek, duyurmak, izah etmek, ifade etmek.
Bu şeb recā-yı dil ol dil-rübāya söylendi
O māha ḥāle münāsib ḥikāye söylendi

23. **söylendi:**-*n, -di*
Gazel 508
Mısra: **4**
Demek, duyurmak, izah etmek, ifade etmek.
Nigāh-ı ʿışvesi itdi ifāde ġamzesine
O nükteler ki o şīrīn edāya söylendi

24. **söylendi:**-*n, -di*
Gazel 508
Mısra: **6**
Demek, duyurmak, izah etmek, ifade etmek.
Ferāġat itmedi gördükçe āhdan yāri
Hezār kerre dil-i bī-nevāya söylendi

25. **söylendi:**-*n, -di*
Gazel 508
Mısra: **8**
Demek, duyurmak, izah etmek, ifade etmek.
Dil-i ḥazīne e̲ser itmedi naṣīḥatümüz
Ya kūh-ı senge ya ol mübtelāya söylendi

26. **söylendi:**-*n, -di*
Gazel 508
Mısra: **10**
Demek, duyurmak, izah etmek, ifade etmek.
Ṭutuşdı yandı çıḳardı sipihre feryādın
Meger ki sūz-ı dilüm gūş-ı nāya söylendi

27. **söylendi:**-*n, -di*
Gazel 508
Mısra: **12**
Demek, duyurmak, izah etmek, ifade etmek.
ʿAṭā vü luṭf u kerem saña ḳaldı sulṭānum
Murādumuz ne ise ḫāk-i pāye söylendi

28. **söylendi:**-*n, -di*
Gazel 508
Mısra: **14**
Demek, duyurmak, izah etmek, ifade etmek.
Bu ṭarz-ı ḫāṣ ile söylenmedi ġazel gerçi
Naḥīfīyā süḫan-ı bī-nihāye söylendi

29. **söylenmedi:**-*n, -me, -di*
Gazel 508
Mısra: **13**
Demek, duyurmak, izah etmek, ifade etmek.
Bu ṭarz-ı ḫāṣ ile söylenmedi ġazel gerçi
Naḥīfīyā süḫan-ı bī-nihāye söylendi

30. **şöyle:**
Kaside 8
Mısra: **245**
Şu tarzda, şu şekilde, şu yolda.
Şöyle kim tābiş-i şevḳuñla ben āh itdükçe

ʿĀlemi dūd-ı siyeh-kārum
ider sünbül-zār

31. **şöyle:**
Kaside 13
Mısra: **17**
Şu tarzda, şu şekilde, şu yolda.
Cemālüñde o bīnī-i
münevver şöyle zībā kim
Şanurlar nūrdan ḳandīldür
ʿarş-ı berīn üzre

32. **şöyle:**
Kaside 19
Mısra: **87**
Şu tarzda, şu şekilde, şu yolda.
Ben o ser-gerdān-ı deşt-i
ıżṭırābam şöyle kim
Baña teng itdi elem bu ʿarṣa-
i pehnāveri

33. **şöyle:**
Kaside 19
Mısra: **76**
Şu tarzda, şu şekilde, şu yolda.
Bulsa çeşm-i mūrı eyler
kendüye cāy-ı penāh
Ḫavf-ı tīġuñdan ʿadūnuñ
şöyle teng oldı yeri

34. **söyle:**
Matla 28
Mısra: **2**
Demek, duyurmak, izah etmek, ifade etmek.
Ḥüsnüñ görünce ʿışḳ ile
meyl eyledüm saña
Lāyıḳ mı sevmemek seni sen
söyle dil-berā

35. **söyler:**-*r*
Matla 188
Mısra: **2**
Demek, duyurmak, izah etmek, ifade etmek.
Yüz virürsin varup āyīneye
ey sīm-beden
Gör ne söyler ol iki yüzli
senüñ arduñdan

36. **söyle:**
Rübai 11
Mısra: **4**
Demek, duyurmak, izah etmek, ifade etmek.
Rüstemleri yıḳdı Ḳahramān
ḳahrı
Bu Zāl-i zamān söyle kime
itdi vefā

37. **söylemek:**-*mek*
Rübai 29
Mısra: **4**
Demek, duyurmak, izah etmek, ifade etmek.
Boynın uzadup reh-güẕer-i
yārāna
Her ġonçe-i gül söylemek
ister gūyā

38. **şöyle:**
Rübai 498
Mısra: **2**
Şu tarzda, şu şekilde, şu yolda.
Ġurbetde ḳalup bī-kes ü
tenhā şöyle
Dil ḥüzn ile geh şöyle vü
gāhī böyle

39. **şöyle:**
Rübai 498
Mısra: **1**
Şu tarzda, şu şekilde, şu yolda.
Ġurbetde ḳalup bī-kes ü
tenhā şöyle
Dil ḥüzn ile geh şöyle vü
gāhī böyle

söyle-:

1. **söylersem:**-*r, -se, -m*
Gazel 39
Mısra: **6**
Demek, duyurmak, izah etmek, ifade etmek.
Nāz ider ʿarż-ı niyāz itsem
lisān-ı ḥāl ile
Her ne söylersem o şīrīn
lehce ḳāʾildür baña

2. **söyledi:**-*di*
Gazel 199
Mısra: **2**
Demek, duyurmak, izah etmek, ifade etmek.
Başlayup nāleye gülşende
yine bülbül-i zār
Söyledi güş-ı güle rāz-ı
derūnın nā-çār

3. **söylerdüm:**-*r, -dü, -m*
Gazel 269
Mısra: **10**
Demek, duyurmak, izah etmek, ifade etmek.
Naḥīfī ṭabʿ-ı şūḫum ṭūṭī-i
mışr-ı feṣāḥatdür
Neler söylerdüm ammā
n'eyleyem tāb ü dimāġum
yoḳ

4. **söyle:**
Gazel 378
Mısra: **3**
Demek, duyurmak, izah etmek, ifade etmek.
Var söyle duḫter-i reze ey
pīr-i meykede
Gelsün meyān-ı meclise
bizden ṣıḳılmasun

5. **söyledüm:**-*dü, -m*
Matla 21
Mısra: **2**
Demek, duyurmak, izah etmek, ifade etmek.
Her kime ḥālüm disem ṣabr
eyle emr eyler baña
Sen niçe fermān idersin
söyledüm ḥālüm saña

6. **söyle:**
Rübai 498
Mısra: **4**
Demek, duyurmak, izah etmek, ifade etmek.
Yārān-ı ṣafāya var selām it
benden
Ey bād-ı ṣabā ḥālümi bir bir
söyle

şöyle kim:

1. **şöyle kim:**
Gazel 224
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şunun gibi, şuna benzer, şu şekilde.
Tīregī-i baḫt ile
geçmekdedür eyyāmumuz
Şöyle kim temyīz olınmaz
oldı ṣubḥ u şāmumuz

2. **şöyle kim:**
Tarih 19
Mısra: **13**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şunun gibi, şuna benzer, şu şekilde.

Şöyle kim ger revzeninden eylese gāhī güẕer
Feyża-i luṭfından eylerdi hevā kesb-i hevā

3. **şöyle kim:**
Tarih 28
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şöyle ki.

Ḳalmadı emr-i muʿallel buldı ḥüsn-i iʿtilāf
Şöyle kim metrūk ḳaldı gūyiyā baḥs-i cedel

söyled-:

1. **söyledür:**-*ür*
Matla 39
Mısra: **2**

Anlattırmak, söyletmek.

Sırr-ı ʿışḳı bāna ifşā itdirür ol laʿl-i nāb
Söyledür raz-ı derūnı ādeme elbet şarāb

söylen-:

1. **söylenür:**-*ür*
Gazel 120
Mısra: **3**

Ağızdan ağza dolaşmak, bahsedilmek.

Görünmez bir ḳażā kim söylenür ʿışḳ u maḥabbetdür
Çekilmez bir belā-yı cān ki dirler cevr-i ḫūbāndur

söyleş:

1. **söyleşür:**-*ür*
Gazel 51
Mısra: **6**

Karşılıklı konuşmak, sohbet etmek.

Şimdi cevr-i bī-ḥisāb eylersin ammā bilmiş ol
ʿĀşıḳ-ı şeydā senüñle söyleşür rūz-ı ḥisāb

2. **söyleşilmek:**-*il, -mek*
Gazel 53
Mısra: **13**

Karşılıklı konuşmak, sohbet etmek.

Egerçi söyleşilmek yār ile āsān idi ammā
Beni lāl eyleyen ol ġamze-i pür-şūrlardur hep

3. **söyleşürüz:**-*ür, -üz*
Gazel 135
Mısra: **11**

Karşılıklı konuşmak, sohbet etmek.

Senüñle söyleşürüz cümle-i ser-encāmı
ʿİẕār-ı pāküñe çün ḫaṭṭ-ı müşk-nāb gelür

4. **söyleşürdi:**-*ür, -di*
Gazel 217
Mısra: **9**

Karşılıklı konuşmak, sohbet etmek.

Naḥīfī söyleşürdi ġamze-i āşūb-kāruñla
Velī şerʿ-i maḥabbet ruḫṣat-ı baḥs-i cedel virmez

5. **söyleşürüz:**-*ür, -üz*
Gazel 289
Mısra: **13**

Karşılıklı konuşmak, sohbet etmek.

Ḫaşm ile söyleşürüz anda Naḥīfī çün kim
Cümlenüñ maḥżarı dīvān-ı ilāh olsa gerek

6. **söyleşürem:**-*ür, -em*
Gazel 353
Mısra: **2**

Karşılıklı konuşmak, sohbet etmek.

Āhum yeter ʿadūya eger ehl-i derd isem
Düşmenlerümle söyleşürem ben de merd isem

7. **söyleşür:**-*ür*
Gazel 361
Mısra: **5**

Karşılıklı konuşmak, sohbet etmek.

Söyleşür ġamze-i ḫūn-rīzüñ ile bī-pervā
Hele ben ḫavf ider oldum dil-i bī-bākümden

8. **söyleşemem:**-*e, -me, -m*
Gazel 474
Mısra: **11**

Karşılıklı konuşmak, sohbet etmek.

Ey çarḫ-ı kühen söyleşemem çün ki senüñle
İtdüm seni ben ḥażret-i mevlāya ḥavāle

9. **söyleşmeden:**-*me, -den*
Gazel 478
Mısra: **4**

Karşılıklı konuşmak, sohbet etmek.

Neẕẕāreñ itme çeşmine efsūn-ger-i niyāz
Söyleşmeden o ġamze-i ḥāżır-cevāb ile

söyleş-:

1. **söyleşür:**-*ür*
Gazel 11
Mısra: **7**

Karşılıklı konuşmak, sohbet etmek.

O mest-i nāz ile kim söyleşür bu meclisde
Şunıldı destine cām-ı şarāb-ı istiġnā

2. **söyleşelüm:**-*elüm*
Gazel 57
Mısra: **2**

Karşılıklı konuşmak, sohbet etmek.

Güzelüm gel kerem it gül yüziñe ṭutma niḳāb
Yol ile söyleşelüm arada refʿ ola ḥicāb

söyleşmek:

1. **söyleşmek:**
Gazel 346
Mısra: **7**

Karşılıklı konuşmak, sohbet etmek.

Söyleşmek olurdı nigeh-i şūḫ ile ammā
Ḥāṣıl bu ki ol merdüm-i çeşmümden utandum

söylet:

1. **söyletdi:**-*di*
Tahmis 9

Mısra: **24**
Söylemesini ya da konuşmasını sağlamak.
Getürüp şevḳa Naḥīfī bu dil-i pür-tābı
Yār söyletdi baña bu ġazeli ey Nābī

söyleye söyleye:

1. **söyleye söyleye:**
Tahmis 9
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Söyleye söyleye, tekrar tekrar ifade etmekten; isteye isteye.
Söyleye söyleye ey tāze zebānum diyerek

söyün-:

1. **söyünmez:**-*mez*
Gazel 240
Mısra: **3**
Söndürmek, parlaklığını gidermek.
Söyünmez aġladuḳça āteş-i ʿışḳuñ derūnumda
ʿAcebdür āb ile teskīn-i tāb-ı külḫan olmazmış

söz:

1. **sözüm:**-*üm*
Gazel 80
Mısra: **13**
Ağızdan çıkan bir veya daha fazla heceden meydana gelen, mana ifade eden kelime veya kelime topluluğu.
Naḥīfīyā sözüm esrār-ı ʿışḳdur cümle
ʿAceb mi eyler isem ġamze-i bütān ile baḫs

2. **söz:**
Gazel 106
Mısra: **17**
Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kavil. II mecazen eleştiri.
Bu naẓm-ı pākine söz var mıdur Naḥīfīnüñ Zamānenüñ hele şīrīn edālarındandur

3. **sözüñ:**-*üñ*
Gazel 107
Mısra: **32**
Ağızdan çıkan bir veya daha fazla heceden meydana gelen, mana ifade eden kelime veya kelime topluluğu.
Daḳīḳadān ü maʿrifet-şināsı ehl-i pesend
Sözüñ ḥaḳīḳati sulṭān-ı esʿadü'l-ceddür

4. **sözüñ:**-*ün*
Gazel 113
Mısra: **16**
Ağızdan çıkan bir veya daha fazla heceden meydana gelen, mana ifade eden kelime veya kelime topluluğu.
Taḥammül idemezüz bār-ı minnet-i cāha
Sözüñ netīcesi ol yükde bācumuz yoḳdur

5. **sözüm:**-*üm*
Gazel 121
Mısra: **13**
Ağızdan çıkan bir veya daha fazla heceden meydana gelen, mana ifade eden kelime veya kelime topluluğu.
Şimdi itmezse sözüm ārāyiş-i gūş-ı ḳabūl
Bir gün ol āfet Naḥīfī ben süḫandānın arar

6. **sözüm:**-*üm*
Gazel 146
Mısra: **14**
Ağızdan çıkan bir veya daha fazla heceden meydana gelen, mana ifade eden kelime veya kelime topluluğu.
Ne ḥācet ey Naḥīfī külfet-i tertīb-i dīvāna
Benüm erbāb-ı ʿışḳa her sözüm bir tāze dīvāndur

7. **sözlerümden:**-*ler, -üm, -den*
Gazel 184
Mısra: **9**
Ağızdan çıkan bir veya daha fazla heceden meydana gelen, mana ifade eden kelime veya kelime topluluğu.
Sözlerümden ḳuvvet-i ṭabʿum n'ola bilse ḥasūd
Zūr-ı bāzū-yı şehi ṭavr-ı sipāhından bilür

8. **sözlerüm:**-*ler, -üm*
Gazel 228
Mısra: **27**
Ağızdan çıkan bir veya daha fazla heceden meydana gelen, mana ifade eden kelime veya kelime topluluğu.
Naḥīfī gūş-ı cān ṭut sözlerüm ʿayn-ı ḥaḳīḳatdür
Alanlar behre-i ʿayş ü ṣafāyı ber-devām almaz

9. **sözüñ:**-*üñ*
Gazel 281
Mısra: **14**
Ağızdan çıkan bir veya daha fazla heceden meydana gelen, mana ifade eden kelime veya kelime topluluğu.
Bu naẓm-ı tāb-dār ile Naḥīfī bezm-i maʿnīde
Sözüñ ʿāşıḳlara ser-māye-i sūz-ı nihān itdüñ

10. **sözleri:**-*ler, -i*
Gazel 293
Mısra: **12**
Ağızdan çıkan bir veya daha fazla heceden meydana gelen, mana ifade eden kelime veya kelime topluluğu.
Mest olup cām-ı lebüñle dil ider ʿarż-ı niyāz
Nāzenīnüñ sözleri maʿẕūrdur mestānenüñ

11. **söziñe:**-*i, -n, -e*
Gazel 295
Mısra: **13**
Ağızdan çıkan bir veya daha fazla heceden meydana gelen, mana ifade eden kelime veya kelime topluluğu.

Ey Naḥīfī söziñe ḳalmadı cāy-ı inkār
Beni sen mevʿiẓa-i Ḥaḳ ile ḫāmūş itdüñ

12. **sözüm:**-*üm*
Gazel 343
Mısra: **7**
Ağızdan çıkan bir veya daha fazla heceden meydana gelen, mana ifade eden kelime veya kelime topluluğu.
Senüñle yoḳ sözüm ey devr-i dūn benüm ancaḳ
Perī-veşān-ı gürūḥ-ı bütānedür süḫanum

13. **sözümde:**-*üm, -de*
Gazel 347
Mısra: **27**
Bir işi yapacağını kesin olarak vadetme.
Beni maḥcūb-ı eşer itme sözümde yā Rab
Āteş-i ġayret ile ben bu zebānı yaḳaram

14. **sözüm:**-*üm*
Gazel 354
Mısra: **19**
Söz. || Şiir.
İstimāʿ eyler sözüm kerrūbiyān-ı maʿnevī
Vāridāt-ı feyż-i muṭlaḳdur edā-yı ṣoḥbetüm

15. **sözümde:**-*üm, -de*
Gazel 452
Mısra: **9**
Bir işi yapacağını kesin olarak vadetme.
Ḫūn-ı ciger gözümde sūz-ı derūn sözümde
ʿIşḳum ʿayān olurken ḥācet ne imtiḥāna

16. **sözüñ:**-*üñ*
Gazel 452
Mısra: **13**
Ağızdan çıkan bir veya daha fazla heceden meydana gelen, mana ifade eden kelime veya kelime topluluğu.
Her bir sözüñ Naḥīfī çāk eyler ehl-i ʿışḳı
Sende nedür bu ḥālet bu ṭarz-ı ʿāşıḳāne

17. **sözlerüm:**-*ler, -üm*
Gazel 459
Mısra: **14**
Ağızdan çıkan bir veya daha fazla heceden meydana gelen, mana ifade eden kelime veya kelime topluluğu.
Luṭf idüp güftārumı eylerse mesmūʿ-ı ḳabūl
Sözlerüm maḥsūd ola rūḥ-ı Selīm ü Ḫüsreve

18. **sözlerüm:**-*ler, -üm*
Gazel 460
Mısra: **11**
Ağızdan çıkan bir veya daha fazla heceden meydana gelen, mana ifade eden kelime veya kelime topluluğu.
Ey Naḥīfī şāh-ı dehrüñ devletinde sözlerüm
Ġıbṭa-baḫş-ı şevḳdur rūḥ-ı Selīm ü Ḫüsreve

19. **sözde:**-*de*
Gazel 471
Mısra: **11**
Ağızdan çıkan bir veya daha fazla heceden meydana gelen, mana ifade eden kelime veya kelime topluluğu.
Dil-i ʿāşıḳ gibi sūz olsa Naḥīfī sözde
Naẓm-ı erbāb-ı süḫan muʿcize-āşār olsa

20. **sözinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 504
Mısra: **12**
Ağızdan çıkan bir veya daha fazla heceden meydana gelen, mana ifade eden kelime veya kelime topluluğu.
Erbāb-ı ʿışḳa zāhid ider ṭaʿn-ı bī-şümār
Bilmez ki her sözinde ṣayılmaz ḫaṭāları

21. **sözleri:**-*ler, -i*
Gazel 526
Mısra: **14**
Ağızdan çıkan bir veya daha fazla heceden meydana gelen, mana ifade eden kelime veya kelime topluluğu.
Yeter fāş-ı maḥabbet keşf-i rāz itme ḫamūş ey dil
Ki zīrā ehl-i ʿışḳuñ sözleri efsānedür şimdi

22. **söz:**
Kaside 1
Mısra: **16**
Ağızdan çıkan bir veya daha fazla heceden meydana gelen, mana ifade eden kelime veya kelime topluluğu.
Kāfdan maḳṣūd-ı aṣlī küntü kenzen esrārıdur
Saña kāfīdür bu söz vallāhu aʿlem bi’ṣ-ṣavāb

23. **söz:**
Kaside 22
Mısra: **35**
Ağızdan çıkan bir veya daha fazla heceden meydana gelen, mana ifade eden kelime veya kelime topluluğu.
Gerek ḥıfẓ-ı merātib aña söz yoḳdur müsellemdür
Kişi ḫayr ile zikr itmek gerek ecdād ü ābāyı

24. **sözlerim:**-*ler, -im*
Kaside 25
Mısra: **23**
Ağızdan çıkan bir veya daha fazla heceden meydana gelen, mana ifade eden kelime veya kelime topluluğu.
Sözlerim rişte-i beyāna çeküp
Ḳalemüñ nāẓımü’l-leʾāl itdüm

25. **sözümde:**-*üm, -de*
Kaside 25
Mısra: **21**
Ağızdan çıkan bir veya daha fazla heceden meydana gelen, mana ifade eden kelime veya kelime topluluğu.

Ey kerem kānı her sözümde hemān
Medḥüñi ḥāṣıl-ı meʾāl itdüm

26. **sözde:**-*de*
Kaside 26
Mısra: **219**
Ağızdan çıkan bir veya daha fazla heceden meydana gelen, mana ifade eden kelime veya kelime topluluğu.
Bu sözde müttefiḳ oldı cemīʿ-i ehl-i hüner
Bu ḳavle cümle rıżā-dādedür ẕevi'l-ārā

27. **sözde:**-*de*
Kaside 26
Mısra: **224**
Ağızdan çıkan bir veya daha fazla heceden meydana gelen, mana ifade eden kelime veya kelime topluluğu.
Edā-yı midḥat-i ẕātuñ mecāza ḥaml itme
Budur ḥaḳīḳati yoḳdur bu sözde reyb ü riyā

28. **sözden:**-*den*
Kaside 26
Mısra: **306**
Ağızdan çıkan bir veya daha fazla heceden meydana gelen, mana ifade eden kelime veya kelime topluluğu.
Budur niyāz-ı faḳīrāne ey Ġafūr u Kerīm
Bu sözden itme beni şermsār-ı rūz-ı cezā

29. **söz:**
Kaside 27
Mısra: **120**
Ağızdan çıkan bir veya daha fazla heceden meydana gelen, mana ifade eden kelime veya kelime topluluğu.
Gerçi bu daʿvī-i küstāḫ degüldür ḥaddim
Söz hemān itmededür saʿy ile ṣarf-ı maḳdūr

30. **sözlerüm:**-*ler, -üm*
Kaside 27
Mısra: **112**
Ağızdan çıkan bir veya daha fazla heceden meydana gelen, mana ifade eden kelime veya kelime topluluğu.
Eylersem neṣr-i dürer olsa kelāmum manẓūm
Naẓm-ı gevher iderem sözlerüm itsem menṣūr

31. **sözlerüm:**-*ler, -üm*
Kaside 27
Mısra: **100**
Ağızdan çıkan bir veya daha fazla heceden meydana gelen, mana ifade eden kelime veya kelime topluluğu.
Serverā ḥażretüñe ʿarż ideyüm aḥvālüm
Sözlerüm ʿizz-i ḥużūruñda olursa maʿẕūr

32. **sözlerüm:**-*ler, -üm*
Kaside 27
Mısra: **59**
Ağızdan çıkan bir veya daha fazla heceden meydana gelen, mana ifade eden kelime veya kelime topluluğu.
Sözlerüm midḥat-i ẕātuñda ḥaḳīḳātdür hep
Eyleme ḥaml-i rüsūm-ı ṣuʿarā-yı memkūr

33. **sözlerüm:**-*ler, -üm*
Kaside 28
Mısra: **68**
Ağızdan çıkan bir veya daha fazla heceden meydana gelen, mana ifade eden kelime veya kelime topluluğu.
Ḫudāvendā bu ʿöẕrüm dest-i luṭfuñla ḳabūl eyle
Perīşān sözlerüm fi'l-cümle mānend-i serābumdur

34. **sözlerüñde:**-*ler, -üñ, -de*
Matla 130
Mısra: **1**
Ağızdan çıkan bir veya daha fazla heceden meydana gelen, mana ifade eden kelime veya kelime topluluğu.
Vaʿde-i vaṣluñ gibi yoḳ sözlerüñde irtibāṭ
Yine beñzer kim bu şeb ġayr ile itdüñ iḫtilāṭ

35. **sözüm:**-*üm*
Murabba 5
Mısra: **51**
Ağızdan çıkan bir veya daha fazla heceden meydana gelen, mana ifade eden kelime veya kelime topluluğu.
Ġayrı sözüm yoḳ benüm Çağıruram dost dost

36. **sözüm:**-*üm*
Murabba 5
Mısra: **19**
Ağızdan çıkan bir veya daha fazla heceden meydana gelen, mana ifade eden kelime veya kelime topluluğu.
Ẕikri ancaḳ sözüm Çağıruram dost dost

37. **sözi:**-*i*
Rübai 87
Mısra: **1**
Ağızdan çıkan bir veya daha fazla heceden meydana gelen, mana ifade eden kelime veya kelime topluluğu.
Ey her sözi maḳbūl-ı cenāb-ı ʿizzet
V'ey ẕātı olan maẓhar-ı sırr-ı raḥmet

38. **sözi:**-*i*
Rübai 87
Mısra: **1**
Ağızdan çıkan bir veya daha fazla heceden meydana gelen, mana ifade eden kelime veya kelime topluluğu.
Ey her sözi maḳbūl-ı cenāb-ı ʿizzet
V'ey ẕātı olan maẓhar-ı sırr-ı raḥmet

39. **sözümüz:**-*ümüz*
Rübai 184
Mısra: **4**
Ağızdan çıkan bir veya daha fazla heceden meydana

gelen, mana ifade eden kelime veya kelime topluluğu.
Nā-dān ile ülfet idemez ehl-i kemāl
Sāḳī bizüm ancaḳ sözümüz ʿārifānedür

40. **söz:**
Rübai 233
Mısra: **4**
Ağızdan çıkan bir veya daha fazla heceden meydana gelen, mana ifade eden kelime veya kelime topluluğu.
Hep baña didükleri vefā oldı cefā
Söz yañlış olur belī yalan olmaz imiş

41. **sözlerüm:**-*ler, -üm*
Tarih 5
Mısra: **17**
Ağızdan çıkan bir veya daha fazla heceden meydana gelen, mana ifade eden kelime veya kelime topluluğu.
Degüldür ṣāʿirāne sözlerüm ʿayn-ı ḥaḳīḳatdür
Ḥelāl itmem kim eylerse beni ol zümreden maʿdūd

söz budur:

1. **söz budur:**
Tahmis 10
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Durum bu şekildedir.
Ḥāṣılı söz budur ey pādişeh-i ʿişve-sipāh
Eyleyem hāl-i dilümden seni bārī āgāh

söz yoḳ:

1. **söz yoḳ:**
Gazel 509
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kusur yok!, laf yok.
Ümmīd-i raḥmete söz yoḳ Naḥīfīyā ammā
Biraz da ḫāṭıra bīm-i ʿiḳāb gelmez mi

sözüm ṭut:

1. **sözüm ṭut:**-*üm*
Gazel 488
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Söz dinlemek, itâat etmek.
Zāhid naṣīḥat ister iseñ ṭut sözüm benüm
Ḳıl intisāb-ı ḥasret-i ʿışḳ-ı Muḥammedī

2. **sözüm ṭut:**
Tahmis 2
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Deyim**
Sözümü dinle.
Anlaruñ medḥine ṣarf eyle dem-ā-dem nefesi
Ṭut sözüm ʿāṣıḳ iseñ eyleme ġayre hevesi

sū:

1. **şuda:**-*da*
Gazel 96
Mısra: **10**
Hidrojen ve oksijen karışımından oluşan, sıvı durumda bulunan, bütün varlıkların yaşam kaynağı olan akıcı madde.
Bu Naḥīfī ḳaddüñ evṣāfın dirince naẓmına
Gökde encüm şuda māhī cümlesi ḳıldı pesend

2. **şu:**
Gazel 402
Mısra: **5**
Şu, işaret sıfatı.
Şu resme ʿāṣıḳam şāhum direm her demde ben yā hū
Ḳılar ṣıyt ü ṣadā cānum aḳar yaşum saña ṭoġru

3. **şu:**
Gazel 403
Mısra: **3**
Şu, işaret sıfatı.
Şu dem kim nāz ü reftāra gelince didi ʿāṣıḳlar
ʿAceb ṭāvūs-ı cennet mi ne nāz-ı bī-amāndur bu

4. **şu:**
Kaside 8
Mısra: **149**
Hidrojen ve oksijen karışımından oluşan, sıvı durumda bulunan, bütün varlıkların yaşam kaynağı olan akıcı madde.
Eşk-i çeşmüm aña żamm ile idem şu yerine
Yazmaġa cürmümi ger cümle midād olsa biḥār

5. **şu:**
Kaside 24
Mısra: **32**
Şu, işaret sıfatı.
Teʿālā'llāh bu ḥaşmet bu şalābet bu şecāʿatle
Müʾessirdür şu resme heybeti kim ehl-i ṭuġyāna

6. **şu:**
Matla 177
Mısra: **2**
Şu, işaret sıfatı.
Māh-rūlar içre şimdi bir şuʿaybum var benüm
Zāhidā maʿẕūr ṭut ancaḳ şu ʿaybum var benüm

7. **sū:**
Tahmis 5
Mısra: **12**
Asker.
Her ġamzesin itmekde tīz ol nigeh-i cādū
Nāvek-fiken-i ʿişve ol çeşm-i siyeh her sū

8. **sū:**
Tahmis 8
Mısra: **36**
Taraf, yön.
Dizilürler keremüñ ḫvānına mihmān ṣaf ṣaf
Kimi iḥrām-ı taḥayyür ile her sū pūyā

9. **şu:**
Tahmis 10
Mısra: **48**
Hidrojen ve oksijen karışımından oluşan, sıvı durumda bulunan, bütün varlıkların yaşam kaynağı olan akıcı madde.

Beni üftāde-i ʿışḳ itdi bu ḳadd-i dil-cū
Şu gibi sürmendeyem rūy-ı niyāzum her sū

10. **sū:**
Tahmis 10
Mısra: **48**
Taraf, yön.
Beni üftāde-i ʿışḳ itdi bu ḳadd-i dil-cū
Şu gibi sürmendeyem rūy-ı niyāzum her sū

11. **sū:**
Tarih 4
Mısra: **31**
Taraf, yön.
Ḫuṭbesi minber-i İslāmı pür itsün her sū
Sikkesi peyker-i sīm ü zeri ḳılsun bihūd

12. **şu:**
Tarih 18
Mısra: **10**
Hidrojen ve oksijen karışımından oluşan, sıvı durumda bulunan, bütün varlıkların yaşam kaynağı olan akıcı madde.
Bir eşer itdi anı kim her gören taḥsīn idüp
Şu gibi evṣāf-ı ḥüsnin eyler icrā dem-be-dem

13. **şuyı:**-*y, -ı*
Tarih 30
Mısra: **21**
Hidrojen ve oksijen karışımından oluşan, sıvı durumda bulunan, bütün varlıkların yaşam kaynağı olan akıcı madde.
Şuyı reşk-i gül-āb olsun türābı müşg-i nāb olsun
Rehīn-i āb ü tāb olsun netīce cümle erkānı

<u>şu aḳdığı yere elbet yine aḳar:</u>

1. **şu aḳdığı yere elbet yine aḳar:**
Matla 114
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kelam-ı Kibar**
Su aktığı yere tekrar akar. Bir işin sürekli aynı sonuçla yapıldığını göstermektedir.
ʿAceb mi ʿışḳ ile giryān olursa dīde-i ter
Şu aḳdığı yere elbet yine aḳar dirler

<u>şu virmiş:</u>

1. **şu virmiş:**-*miş*
Gazel 483
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bitkileri sulamak II hayat vermek, canlılık kazandırmak.
Renciş-i zaḫmın görüp bildüm ki üstād-ı ḳażā
Ḫūn-ı ʿāşıḳdan şu virmiş ḫançer-i ser-tīzüñe

<u>şuʿāʿ:</u>

1. **şuʿāʿında:**-*ı, -n, -da*
Kıt'a 23
Mısra: **4**
Işık, ışın, tel tel görünen ışık.
Ser-ā-pāy ẕātı olup maḥż-ı nūr
Şuʿāʿında oldı ẓılāli nihān

<u>şuʿāʿ-ı pertev-i şems-i hüdāsın:</u>

1. **şuʿāʿ-ı pertev-i şems-i hüdāsın:**-*sın*
Gazel 422
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Allahın parlak güneşinin ışığı.
Şuʿāʿ-ı pertev-i şems-i hüdāsın yā Resūla'llāh
Hidāyet şemʿisin nūr-ı Ḫudāsın yā Resūla'llāh

<u>şuʿāʿ-ı şemʿa-i bezmi:</u>

1. **şuʿāʿ-ı şemʿa-i bezmi:**-*i*
Kaside 28
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eğlence meclisinin mumunun ışığı.
ʿAceb mi bu dil-i ẓulmet-nişīnüm şuʿle-dār olsa
Şuʿāʿ-ı şemʿa-i bezmi ki reşk-i māh-tābumdur

<u>şuʿāʿ-ı ṭalʿatı:</u>

1. **şuʿāʿ-ı ṭalʿatı:**-*ı*
Kaside 18
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yüzünün ışığı.
Oldur ol nūr-ı mücessem kim şuʿāʿ-ı ṭalʿatı
Her ṭaraf olmaḳdur pertev-fürūz-ı iştihār

<u>suʾāl:</u>

1. **suʾālüm:**-*üm*
Gazel 80
Mısra: **11**
Soru, sual.
Füsūn-ı ġamzesidür ibtidā suʾālüm aña
Eger idersem o meh-rūy-ı nüktedān ile baḫs

2. **suʾāline:**-*i, -n, -e*
Gazel 208
Mısra: **8**
Soru, sual.
Çeşmüñ füsūn u fitneden eyler mübāḥaşe
Ol āfetüñ suʾāline yoḳdur cevābumuz

3. **suʾālüm:**-*üm*
Rübai 422
Mısra: **4**
Soru, sual.
Ḳıl faẕluñı hem-dem ḳoma vaḫşetle beni
Ḳabrümde baña eyle suʾālüm āsān

<u>suʾāl eyler:</u>

1. **suʾāl eyler:**-*r*
Gazel 304
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Soru sormak.

Bu Naḥīfīye suʾāl eyler iseñ sulṭānum
Şimdi ser-defteridür ʿāşıḳ-ı āvārelerüñ

<u>suʾāl iden:</u>

1. **suʾāl iden:**-*en*
Kaside 1
Mısra: **69**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sormak; dilenmek II dile getirmek.
Ey Naḥīfīden suʾāl iden bu rāzuñ ġāyetin
Mā-sivā-yı Ḥaḳ ile bīgāne ol budur cevāb

<u>suʾāl iderseñ:</u>

1. **suʾāl iderseñ:**-*er, -se, -ñ*
Gazel 349
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Soru sormak.
Ben Naḥīfīyem iderseñ cāy-gāhumdan suʾāl
Kūçe-i maʿnāda Ḫıżr-ı feyż ile hem-ḫāmeyem

<u>suʾāl it:</u>

1. **suʾāl it:**
Gazel 75
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sormak.
Gör n'eyledi ol ḫançer-i ser-tīz-i teġāfül
Gel sīne-i mecrūḥa dil-i zārı suʾāl it

2. **suʾāl it:**
Gazel 91
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Soru sormak.
Beni şād olmasun dir ḫāṭırum bir kerre ṣormazsın
Hele şād olmaḳ ister mi suʾāl it ḫāṭır-ı nā-şad

3. **suʾāl it:**
Gazel 99
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Soru sormak.
Niçe şemʿ-i vaṣluña pervāne olmaz cān ü dil
Gel suʾāl it var mıdur vaṣl-ı mużayyādan leẕīẕ

<u>suʾāl itdi:</u>

1. **suʾāl itdi:**-*di*
Gazel 505
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Soru sormak.
Nigāh-ı nāz ile itdi nümūde ḫançerini
Nezāketiyle o meh ḫāṭırum suʾāl itdi

<u>suʾāl itdüm:</u>

1. **süʾāl itdüm:**-*dü, -m*
Gazel 352
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Soru sormak.
Ḫıżr-ı tevfīḳa süʾāl itdüm mekānın didi kim
Ṭāʿat-ı mevlā ile pür-nūr olan cāndur yerüm

2. **suʾāl itdüm:**-*dü, -m*
Kaside 25
Mısra: **60**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sormak; dilenmek II dile getirmek.
Yine ṣad gūne iʿtiẕār iderek
Kerem-i ʿafvüñi suʾāl itdüm

<u>suʾāl ü cevābumuz:</u>

1. **suʾāl ü cevābumuz:**-*umuz*
Gazel 212
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Soru ve cevap.
Mümkindür ol cevān ile ṣoḥbet Naḥīfīyā
Nāz ü niyāz olursa suʾāl ü cevābumuz

<u>suʾāl-i ḥaşre:</u>

1. **suʾāl-i ḥaşre:**-*e*
Murabba 11
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Haşr olunduktan sonra sorulacak olan sorular.
Olınca rūz-ı ferdāda
Suʾāl-i ḥaşre āmāde

<u>suʾāl-i vuṣlat itsem:</u>

1. **suʾāl-i vuṣlat itsem:**-*se, -m*
Gazel 164
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Vuslatın dilenciliğini yapmak.
Biñ suʾāl-i vuṣlat itsem bir cevāb itmez baña
Nāz ü istiġnā ṣanur ammā beni bī-tāb ider

2. **suʾāl-i vuṣlat itsem:**-*se, -m*
Gazel 217
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Vuslatın dilenciliğini yapmak.
O şūḫ-ı dilsitāna biñ suʾāl-i vuṣlat itsem de
İder ʿarż-ı teġāfül bir cevāb-ı mā-ḥaṣal virmez

<u>şuʿayb:</u>

1. **şuʿaybum:**-*um*
Matla 177
Mısra: **1**
Kur'an'da adi geçen peygamberlerden. Medyen ve Eyke halkina peygamber olarak gönderildi.
Māh-rūlar içre şimdi bir şuʿaybum var benüm
Zāhidā maʿẕūr ṭut ancaḳ şu ʿaybum var benüm

<u>sū-be-sū:</u>

1. **sū-be-sū:**
Gazel 223
Mısra: **3**
Her taraf, her yan.
Ḥasretüñle sū-be-sū
pūyendeyüz mānend-i cū
Yoḳdur ey gül-çehre sensüz
bir nefes ārāmumuz

2. **sū-be-sū:**
Gazel 513
Mısra: **8**
Her taraf, her yan.
O nihāl-i tāze dirīġ u āh
ṣalınur çemende raḳīb ile
Aḳıdur cefā ile sū-be-sū bu
sirişk-i nāmiye-sāzumı

3. **sū-be-sū:**
Gazel 523
Mısra: **7**
Her taraf, her yan.
Mā-ḥaṣal gülzār-ı dehri sū-
be-sū geşt eyledüm
Görmedin bir verd-i raʿnā
rūy-ı ḫandānuñ gibi

4. **sū-be-sū:**
Kaside 20
Mısra: **3**
Her taraf, her yan.
Sū-be-sū eyle temāşā dīde-i
ʿibreti ile
Bu Hümā-sāye hümāyūn
kāḫ-ı nev-īcādı gör

5. **sū-be-sū:**
Murabba 6
Mısra: **101**
Her taraf, her yan.
Ẕikrüñ derūnda sū-be-sū
İḫlāṣ ile Allāh hū

6. **sū-be-sū:**
Tarih 1
Mısra: **11**
Her taraf, her yan.
Ḳudūmiyle cihānda sū-be-sū
sūr-ı sürūr oldı
Pür itdi bu beşāret günbed-i
gerdūn-ı gerdānı

7. **sū-be-sū:**
Tarih 2
Mısra: **32**
Her taraf, her yan.
Rāyet-i iḳbālini mevlā
muẓaffer eyleyüp
Sū-be-sū olsun ḳarīn-i fetḥ ü
nuṣret ʿaskeri

8. **sū-be-sū:**
Tarih 16
Mısra: **41**
Her taraf, her yan.
Sū-be-sū neşr itmede
fevvāresi dürr-i müẕāb
Eyleyüp işrāb dür-pāşī-i
keff-i pādişāh

9. **sū-be-sū:**
Tarih 17
Mısra: **54**
Her taraf, her yan.
Olur manẓūrı envāʿ-ı
meḥāsin resm ü ṭarḥında
Neẓāre eyledükçe sū-be-sū
dānā-dil-i nuḳḳād

10. **sū-be-sū:**
Tarih 29
Mısra: **20**
Her taraf, her yan.
Mevḳiʿinde idüp icrā bu
zülāl-i pāki
Sū-be-sū oldı revān niçe
ʿuyūn-ı bihbūd

<u>şubḥ:</u>

1. **şubḥa:**-*a*
Gazel 38
Mısra: **7**
Sabah vakti, sabah.
İntiẓār ile beni zār eyledi tā
ṣubḥa dek
Āh kim bir şūḫ-ı bed-
peymāna oldum mübtelā

2. **şubḥa:**-*a*
Gazel 494
Mısra: **4**
Sabah vakti, sabah.
Dün gice ġam-ḫāneme biñ
nāz ü istiġnā ile
Geldi ammā ṣubḥa dek ol
māh-ı tābān ḳalmadı

<u>şubḥ ile şām:</u>

1. **şubḥ ile şām:**
Rübai 350
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sabah akşam.
Taʿḳīb ide tā birbirini ṣubḥ
ile şām
Eṭbāḳ-ı semāvāt ola tā rūz-ı
ḳıyām

<u>şubḥ u mesā:</u>

1. **şubḥ u mesā:**
Gazel 4
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gündüz ve gece.
Cism ü cānuñ eyle maḥż-ı
kīmyā ey bī-ḫaber
Pūte-i ʿışḳında ḳal ol şevḳ ile
ṣubḥ u mesā

2. **şubḥ u mesā:**
Gazel 34
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gündüz ve gece; sabah ve akşam.
Zülf ü ruḫsārıña bir nīm-
nigāh itmek ile
Nāz ider ṣubḥ u mesā baḫt-ı
siyehkār baña

3. **şubḥ u mesā:**
Gazel 357
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gündüz ve gece.
Sübḥa-gerdān-ı ḫam-ı zülfüñ
olup ṣubḥ u mesā
Ḥüsnüñüñ naḳşına naḳḳāşına
tesbīḥ iderem

4. **şubḥ u mesā:**
Gazel 507
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gündüz ve gece.
Şehr-i ʿışḳ öyle degüldür ki
anuñ ṣubḥ u mesā
Ḫavf-i aʿdā ile mesdūd ola
dervāzeleri

5. **şubḥ u mesā:**
Kaside 5
Mısra: **36**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gündüz ve gece.

Ḥaḳḳa lāyıḳ itmedüm
ʿālemde bir ḥüsn-i ʿamel
Geçdi ʿömrüm ġaflet ü
ʿiṣyān ile ṣubḥ u mesā

6. **ṣubḥ u mesā:**
Kaside 8
Mısra: **123**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gündüz ve gece.
Aġlayup ṣubḥ u mesā derd
ile çeşm-i pür-ḫūn
İñlesün ney gibi dil sīne
dögünsün def-vār

7. **ṣubḥ u mesā:**
Kaside 11
Mısra: **85**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gündüz ve gece.
Tā ki her ṣubḥ u mesā
pertev-fürūz-ı dehr olup
Mihr ü meh devr eyleye bu
günbed-i ḫaḍrā ile

8. **ṣubḥ u mesā:**
Kaside 23
Mısra: **38**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gündüz ve gece.
Olup maẕhar duʿā-yı bī-riyā-
yı pāk-ṭabʿāna
Peyām-ı faẕl-ı Ḥaḳ iḳbāline
ṣubḥ u mesā gelsün

9. **ṣubḥ u mesā:**
Kaside 23
Mısra: **40**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gündüz ve gece.
Dem-ā-dem nev-bahār-ı
devletin ṣād-āb idüp mevlā
Hemīşe gülşen-i iḳbāline
ṣubḥ u mesā gelsün

10. **ṣubḥ u mesā:**
Kaside 28
Mısra: **75**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gündüz ve gece.
Ferāmuş eyleyem her ḫāl ile
ṣubḥ u mesā tā kim
Duʿā-yı devletüñ evrād-ı
elfāẕ-intiḫābumdur

11. **ṣubḥ u mesā:**
Kıt'a 1
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gündüz ve gece.
Ben niçe āh ü fiġān
itmeyeyüm ʿālemde
Bu ḳadar miḥnet-i cān-sūz
ile her ṣubḥ u mesā

12. **ṣubḥ u meṣā:**
Matla 8
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gündüz ve gece.
Ola ben ḫāk-i rehüñ tuḥfesi
her ṣubḥ u meṣā
Rūḥ-ı ẕī-şānuña ezkā-yı
taḥiyyāt ü s̱enā

13. **ṣubḥ u mesā:**
Matla 240
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gündüz ve gece.
N'ola ṣubḥ u mesā
dergāhuña yüz sürse mihr ü
māh
Çerāġ-ı nūr-ı ẕātuñdur cihān
yā nūru ʿarşi'llāh

14. **ṣubḥ u mesā:**
Rübai 16
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gündüz ve gece.
Her laḥẓa idüp resūle tevḳīr
u s̱enā
Ḳıl taṣliye vü selām her ṣubḥ
u mesā

15. **ṣubḥ u mesā:**
Rübai 384
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gündüz ve gece.
Tevḥīdüñ olup ṣubḥ u mesā
ez̲kārum
Faẕl u keremüñ recāsıdur
efkārum

16. **ṣubḥ u mesā:**
Tarih 19
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gündüz ve gece.
Ḥażret-i Sulṭān Muḥammed
Ḫān-ı Ġāzī-iştihār
Ḥaḳ vücūḍ-ı pākini maḥẕūẕ
ide ṣubḥ u mesā

17. **ṣubḥ u mesā:**
Tarih 33
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gündüz ve gece.
Ḥaḳ vezīr-i aʿẓam u dāmād-ı
ʿālī-şānını
Ḥüsn-i tedbīre muvaffaḳ
eyleye ṣubḥ u mesā

<u>ṣubḥ u mesāda:</u>

1. **ṣubḥ u mesāda:**-*da*
Kaside 27
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gündüz ve gece.
Rāḥat-ı ʿālem içün rāḥatuñı
terk itdüñ
Eyleyüp ṣubḥ u mesāda
himem-i nā-maḥṣūr

<u>ṣubḥ u ṣām:</u>

1. **ṣubḥ u ṣām:**
Gazel 8
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sabah ve akşam, gece-
gündüz, her zaman.
Yā Resūla'llāh ben ol
āvāreyem kim ṣubḥ u ṣām
Ġaflet ile eyledüm biñ dürlü
vaż̇ʿ-ı nā-becā

2. **ṣubḥ u ṣām:**
Kaside 1
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sabah ve akşam.
ʿAḳd-i ʿahd it nefs ile ṭāʿāt-ı
Ḥaḳda ṣubḥ u ṣām

Tā ṣafā-yı ṭabʿuña reşk ide
ḳurṣ-ı āfitāb

3. **şubḥ u şām:**
Murabba 5
Mısra: **35**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sabah ve akşam, gece-gündüz, her zaman.
Dost diyüp ṣubḥ u şām
Çağıruram dost dost

4. **şubḥ u şām:**
Murabba 8
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sabah ve akşam.
Yā Resūla'llāh budur vird-i zebānum ṣubḥ u şām
Eṣ-ṣalātü ve's-selām ey faḫr-ı ʿālem es-selām

<u>şubḥ u şāmumuz:</u>

1. **şubḥ u şāmumuz:**-*umuz*
Gazel 223
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sabah ve akşam.
Ḥasret-i zülf ü ruḫuñla şöyle bī-hūşuz ki biz
Kūşe-i ġamdan bilinmez oldı ṣubḥ u şāmumuz

2. **şubḥ u şāmumuz:**-*umuz*
Gazel 224
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sabah ve akşam.
Tīregī-i baḫt ile geçmekdedür eyyāmumuz
Şöyle kim temyīz olınmaz oldı ṣubḥ u şāmumuz

<u>şubḥa dek:</u>

1. **şubḥa dek:**
Gazel 198
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sabaha kadar.
Pertev-i ruḫsāriñı görse bu āb ü tāb ile
Ṣubḥa dek şemʿ-i şeb-ārā sūznāk-i reşk olur

<u>sübḥa-gerdān-ı ḫam-ı zülfüñ olup:</u>

1. **sübḥa-gerdān-ı ḫam-ı zülfüñ olup:**-*üñ, -up*
Gazel 357
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saçının kıvrımlarının etrafında döneni II sevgilinin kıvrımlı saçının tutkunu olan âşık.
Sübḥa-gerdān-ı ḫam-ı zülfüñ olup ṣubḥ u mesā
Ḥüsnüñüñ naḳşına naḳḳāşına tesbīḥ iderem

<u>sübḥa-keşān:</u>

1. **sübḥa-keşāna:**-*a*
Kaside 12
Mısra: **34**
Tepih çekenler.
Nūr-ı şerefüñle yine Ḫallāḳ-ı cihānuñ
Dür-pāş olur ebr-i keremi sübḥa-keşāna

<u>sübḥa-keş-i istiġfār olur:</u>

1. **sübḥa-keş-i istiġfār olur:**-*ur*
Gazel 200
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sabaha kadar istiğfar eden olmak || Tövbekâr olmak.
Ġam-ı zülfüñle niçe ʿāṣıḳ u bī-ṣabr u ḳarār
Tevbe-i ʿışḳa olur sübḥa-keş-i istiġfār

<u>sübḥān:</u>

1. **sübḥānuñ:**-*uñ*
Kaside 3
Mısra: **68**
"Her türlü kusurdan, noksandan, beşerî nitelik ve zaaflardan uzak olan" anlamında Allah'ın isimlerindendir.
Eyledüñ ʿömrüñi bīhūde iżāʿat ṣad ḥayf
Ne yüz ile varasın der-gehine sübḥānuñ

2. **sübḥān:**
Rübai 422
Mısra: **2**
"Her türlü kusurdan, noksandan, beşerî nitelik ve zaaflardan uzak olan" anlamında Allah'ın isimlerindendir.
Ey raḥmeti çoḳ Rabb-i Raḥīm ü Raḥmān
Ey erḥam ü Ḳuddūs ü Kerīm ü Sübḥān

3. **sübḥān:**
Rübai 462
Mısra: **4**
"Her türlü kusurdan, noksandan, beşerî nitelik ve zaaflardan uzak olan" anlamında Allah'ın isimlerindendir.
Her kim göre ʿibretle bu maṣnūʿātı
Dir ḥayret ile ṣunʿuña sübḥān Allāh

<u>sübḥāneke ente'l-ḫallāḳū'l-bāḳī:</u>

1. **sübḥāneke ente'l-ḫallāḳū'l-bāḳī:**
Rübai 563
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her türlü kusurdan, noksandan, beşerî nitelik ve zaaflardan uzak olan ebedi yaratıcı. II Allah.
Eşyā yine cümle hālik ü fānīdür
Sübḥāneke ente'l-Ḫallāḳū'l-Bāḳī

<u>sübḥāneke rabbiye'l-aʿlā:</u>

1. **sübḥāneke rabbiye'l-aʿlā:**
Rübai 13
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
'Yüce olan rabbim her

türlü noksan sıfatlardan uzaktır.".
Maẕhar kerem ü faẕluña aʿlā ednā
Sübḥāneke Rabbiye'l-aʿlā

sübḥāne'llāh:

1. **sübḥāne'llāh:**
Rübai 103
Mısra: **2**
Allah münezzehtir.
Ey nūr-ı cemāli lemʿa-baḫş-ı ḥayret
Sübḥāne'llāh nedür bu ḥüsn-i ṭalʿat

sübḥa-nevāzī:

1. **sübḥa-nevāzī:**
Kıt'a 40
Mısra: **2**
Tespih tutmak.
Tesḫīr-i dil-i ʿāşıḳ içün ey büt-i raʿnā
Ḥācet ne saña tā bu ḳadar sübḥa-nevāzī

subḥ-dem:

1. **şubḥ-dem:**
Gazel 299
Mısra: **4**
Sabah vaktinde, sabahleyin.
Teb-i ʿilletden ey gül-çehre şebnem-dār-ı ḥüzn oldum
Anuñçün ṣubḥ-dem ben ʿandelībi naġme-rīz itdüñ

2. **şubḥ-dem:**
Gazel 460
Mısra: **3**
Sabah vaktinde, sabahleyin.
Ṣubḥ-dem ol āfitābum ʿarż-ı dīdār eylese
Māh-peykerler dönerdi encüm-i bī-perteve

3. **şubḥ-dem:**
Kaside 28
Mısra: **53**
Sabah vaktinde, sabahleyin.
Ḥużūr-ı ʿizzete rū-māl iderdüm ṣubḥ-dem ammā
Ne çāre bende bu şerm ü ḥayā rengīn niḳābumdur

şübhe:

1. **şübhesüz:**-*süz*
Gazel 114
Mısra: **9**
Şüphe, kuşku.
Ey Naḥīfī şübhesüz teşrīf ider sulṭān-ı ʿışḳ
Bir göñülden kim ḫayāl-i ġayr kālʿ olur

2. **şübhesüz:**-*süz*
Gazel 127
Mısra: **17**
Şüphe, kuşku.
Bu naẓm-ı dil-keşi görse Mesīḥā şübhesüz dirdi
Naḥīfīnüñ bu feyż-i nuṭḳ-ı rūḥ-efzālarındandur

3. **şübhe:**
Gazel 476
Mısra: **1**
Şüphe, kuşku.
Şübhe yoḳ bāʿiṣ-i āşūb-ı cihān oldıġuña
Bir şeh-i fitne-res-i devr-i zamān oldıġuña

4. **şübhe:**
Gazel 515
Mısra: **13**
Şüphe, kuşku.
Naḥīfī şübhe yoḳ siḥr-āşinā-yı lafẓ u maʿnāsın
Ḥelāl olsun saña her vech ile nām-ı süḫandāni

5. **şübhe:**
Kaside 3
Mısra: **78**
Şüphe, kuşku.
Lāyıḳ-ı ʿafv ü ʿaṭā olmaġa saʿy it yoḫsa
Şübhe yoḳdur kerem ü raḥmetine Raḥmānuñ

6. **şübhe:**
Kaside 27
Mısra: **54**
Şüphe, kuşku.
Niyyetüñ oldı ʿayān çünki rıżā-yı Ḥaḳdur
Şübhe yoḳdur iki ʿālemde olursın meʾcūr

7. **şübhe:**
Rübai 161
Mısra: **3**
Şüphe, kuşku.
Rūḥ oldıġına şübhe mi var ancaḳ
Taʿbīr-i cesed lāzime-i ḫilḳatdür

8. **şübhesüz:**-*süz*
Tarih 17
Mısra: **20**
Şüphe, kuşku.
Bu ḳaṣr-ı dil-keş-i Ḫüsrev-pesendi gelse seyr itse
Budur Şīrīn diyü müzdūr olurdı şübhesüz Ferhād

şübhe yoḳ:

1. **şübhe yoḳ:**
Gazel 13
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şüphesiz.
Şübhe yoḳ maḥż-ı ʿināyetdür ezelden ʿāleme
Raḥmet-i Ḥaḳ āyet-i ġufrān Muḥammed Muṣṭafā

2. **şübhe yoḳ:**
Gazel 45
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şüphesiz.
Cümle muḥtāc-ı nemā-yı ḳudretüñdür şübhe yoḳ
Gülşen-i ʿālemde eşcār ü nebātāt ü ḥubūb

3. **şübhe yoḳ:**
Kaside 3
Mısra: **49**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şüphesiz.
Şübhe yoḳ ʿārıża-i merg-i ẕevi'l-ervāḥa
Nüktesin remz ile fehm it yüri bu maʿnānuñ

şübhesüz:

1. **şübhesüz:**
Gazel 471

Mısra: **9**
Elbette, şüphesiz.
Şübhesüz māʾil olurdı baña ol ṭūṭī-i cān
Beynümüzde bir iki şīve-i güftār olsa

<u>şubḥ-gāh:</u>

1. **şubḥ-gāhında:**-*ı, -n, -da*
Tarih 16
Mısra: **13**
Sabah vakti.
Şubḥ-gāhında nümāyān inbisāṭ-ı rūz-ı ʿıyd
Şeb-gehinde müncelī feyż-i ṣafā-yı ṣubḥ-gāh

<u>şubḥ-geh-i maḥşere:</u>

1. **şubḥ-geh-i maḥşere:**-*e*
Kaside 7
Mısra: **35**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mahşerin sabah yeri.
Tā ṣubḥ-geh-i maḥşere dek cān ü dil olsun
Biñ şevḳ ile bülbül gibi nālān-ı şefāʿat

<u>şubḥ-ı kemālüñ:</u>

1. **şubḥ-ı kemālüñ:**-*üñ*
Matla 60
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sabah vakti.
İdüp ṣubḥ-ı kemālüñ āfitāb-ı veḍḍuḥā evżaḥ
İder ṣadr-ı şerīfüñ şerḥini metn-i elem neşraḥ

<u>şubḥ-ı ḳıyāmet:</u>

1. **şubḥ-ı ḳıyāmet:**
Gazel 355
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kıyamet sabahı.
Oldı ḳarīb ṣubḥ-ı ḳıyāmet ben ise āh
Dil-dāde-i taṣavvur-ı vaʿd-i şebāneyem

<u>şubḥ-ı maḳṣūda:</u>

1. **şubḥ-ı maḳṣūda:**-*a*
Kaside 27
Mısra: **156**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arzulanan sabah.
Umaram kim mütebeddil ola ṣādīye bu ġam
Ṣubḥ-ı maḳṣūda ḳarīn ola bu şām-ı deycūr

<u>şubḥ-ı vuṣlatda:</u>

1. **şubḥ-ı vuṣlatda:**-*da*
Gazel 148
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşma sabahı.
Ṣubḥ-ı vuṣlatda ẓuhūr itdükçe temyīz idemem
Pertev-i mihr-i cihān-ārā mı dīdāruñ mıdur

<u>sübūt-ı müddeʿāya:</u>

1. **<u>s</u>übūt-ı müddeʿāya:**-*ya*
Kaside 22
Mısra: **42**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sabit fikir, sözünde durma.
Muʿārıż var ise gelsün benümle baḥ<u>s</u>-i <u>z</u>ātında
Vücūh ile <u>s</u>übūt-ı müddeʿāya görsün iftāyı

<u>suç:</u>

1. **şuçını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 57
Mısra: **10**
Bir kimse veya topluluğun isteyerek ve bilerek yaptığı, töre ve ahlâka aykırı davranış, kabahat.
Bu Naḥīfīye selāmuñ bile yoḳdur güzelüm
Aña bildür şuçını sevdicegüm ṣoñra ḫiṭāb

<u>sūd u ziyāna:</u>

1. **sūd u ziyāna:**-*a*
Kaside 12
Mısra: **44**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Fayda ve zarar.
Bāzār-ı maḥabbetde eyā ġāfil ü güm-rāh
Eyler mi naẓar ʿārif olan sūd u ziyāna

<u>sūd u ziyānı:</u>

1. **sūd u ziyānı:**-*ı*
Rübai 209
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Fayda ve zarar.
Ḫayr itmedi kārında bu nefs-i nā-çīz
Kim eylemedi sūd u ziyānı temyīz

<u>sūd virse:</u>

1. **sūd virse:**-*se*
Gazel 102
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Fayda etmek.
Niyāz ehl-i niyāza ne sūd virse gerek
Niyāz eylemege bī-niyāz lāzımdur

<u>şudāʿ-ı ḳahr u zillet:</u>

1. **şudāʿ-ı ḳahr u <u>z</u>illet:**
Kaside 24
Mısra: **84**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zillet ve kahır baş ağrısı.
Cenāb-ı ḥażretüñ taṣdīʿa cürʾet mümkin olmazdı
Ṣudāʿ-ı ḳahr u <u>z</u>illet ġāyet ile geçmese cāna

<u>şudūr itmişdür:</u>

1. **şudūr itmişdür:**-*miş, -dür*
Rübai 176
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade

Meydana gelmek, ortaya çıkmak.
İtmişdür o kim kilk-i ḳażā ile ṣudūr
Elbette ider levḥ-i meẓāhirde ẓuhūr

süfehā-yı maġrūr:

1. **süfehā-yı maġrūr:**
Kaside 27
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gururlu adi kimseler II rakipler.
Ḥaddini bildi zamānuñda ṣıġār ile kibār
Ser-be-ceyb oldı ser-ā-pā süfehā-yı maġrūr

şūfī:

1. **şūfī:**
Gazel 113
Mısra: **12**
Dinin emir ve yasaklarına sıkı sıkıya bağlı olan kişi.
Ḥaḳīḳat üzre rüsūm-ı ṭarīḳati bilürüz
Egerçi ṣūfī bizüm delk u tācumuz yoḳdur

2. **şūfīsi:**-*si*
Kıt'a 7
Mısra: **4**
Tasavvuf ehli, eren, ermiş, gönlü saf kişi.
Bir āfitāb-ı ḥüsn ü bahā kim anı gören
Maḥmūd Efendi ṣūfīsi olsa esīr olur

3. **şūfī:**
Matla 78
Mısra: **2**
Tasavvuf ehli, eren, ermiş, gönlü saf kişi.
Derūnında ġam-ı ʿışḳ-ı cevān emr-i muḳarrerdür
Açılmazsa ṣaḳın ʿayb eyleme ṣūfī muḫayyerdür

şūfiyā:

1. **şūfiyā:**
Gazel 84
Mısra: **5**
Ey sofi.
Niçün ehl-i ʿışḳa uyduñ ider iseñ bil ṣūfiyā
İde şāyed bu mecāzī ʿışḳ Ḥaḳla imtizāc

sufre-i bezm-i hevesde:

1. **sufre-i bezm-i hevesde:**-*de*
Kaside 1
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Heves meclisinin sofrasında.
Sufre-i bezm-i hevesde yoḳdur illā ḫūn-ı dil
Sāha-i deşt-i hevāda nesne yoḳ illā serāb

süfre-i bezm-i niʿamından:

1. **süfre-i bezm-i niʿamından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 394
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nimet eğlencesinin sofrası.
Minnet-keş-i dārū-yı ṭabīb olmaya dehrüñ
Nā-ḫūrde olan süfre-i bezm-i niʿamından

şūh:

1. **şūḫa:**-*a*
Gazel 26
Mısra: **4**
İşveli, cilveli dilber. II Sevgili, güzel.
ʿUşşāḳ āh ü giryede aġyar ḫandede
Lāyıḳ degül o şūḫa bu evżāʿ-ı nā-sezā

2. **şūḫa:**-*a*
Gazel 52
Mısra: **5**
İşveli, cilveli dilber. II Sevgili, güzel.
Ne şūḫa mübtelā olsam ḳalur sīnemde bir zaḫmı
Bu bezmüñ dil-nişīn-i ʿişreti ṣāḥib-ḳademdür hep

3. **şūḫuñ:**-*uñ*
Gazel 91
Mısra: **13**
İşveli, cilveli dilber. II Sevgili, güzel.
İşitdüm yine bir şūḫuñ esīr-i ʿışḳı olmışsın
Naḥīfī manṣıb-ı bī-ṣabr ü sāmānī mübārek-bād

4. **şūḫ:**
Gazel 127
Mısra: **1**
İşveli, cilveli dilber. II Sevgili, güzel.
Ol āfet şehr-i ḥüsnüñ şūḫ u müsteşnālarındandur
Ser-āmed dil-rübādur cümlenüñ raʿnālarındandur

5. **şūḫuñ:**-*uñ*
Gazel 127
Mısra: **5**
İşveli, cilveli dilber. II Sevgili, güzel.
O şūḫuñ bī-güneh gāhī teġāfül gāh āzārı
Kemāl-i ʿişvesinden nāz ü istiġnālarındandur

6. **şūḫuñ:**-*uñ*
Gazel 140
Mısra: **4**
İşveli, cilveli dilber. II Sevgili, güzel.
Dırāz itsem n'ola dest-i fiġānum dād-ḫvāhāne
O şūḫuñ kākül-i ḫam-der-ḫamı dāmān-ı şekvādur

7. **şūḫı:**-*ı*
Gazel 211
Mısra: **5**
İşveli, cilveli dilber. II Sevgili, güzel.
Bizüz ol ehl-i naẓar kim göricek bir şūḫı
N'eydigin ġamze-i pür-şūr u fitenden bilürüz

8. **şūḫuñ:**-*uñ*
Gazel 284
Mısra: **5**
İşveli, cilveli dilber. II Sevgili, güzel.
Hele ben gülşen-i kūyından o şūḫuñ dūram

Senüñ ey bülbül-i şūrīde nedür feryāduñ

9. **şūḫa:**-*a*
Gazel 300
Mısra: **2**
İşveli, cilveli dilber. II Sevgili, güzel.
Şarāb-ı nāb içelüm ʿālem-i ṣabūḥ iderek
O şūḫa dilde ġam-ı ʿışḳumuz vuzūḥ iderek

10. **şūḫı:**-*ı*
Gazel 301
Mısra: **6**
İşveli, cilveli dilber. II Sevgili, güzel.
Dil ü cān çoḳ mı reh-i vuṣlata iḥsān eyleñ
Siz de bir kerre o şūḫı o cefā-kārı görüñ

11. **şūḫuñ:**-*uñ*
Gazel 348
Mısra: **11**
İşveli, cilveli dilber. II Sevgili, güzel.
Biñ kerre didüm olma giriftārı o şūḫuñ
Bīhūde midür ey dil-i şeydā saña pendüm

12. **şūḫuñ:**-*uñ*
Gazel 358
Mısra: **4**
İşveli, cilveli dilber. II Sevgili, güzel.
Tesellī-yāb-ı vaṣl olsa ʿaceb mi bu dil-i şeydā
O şūḫuñ ʿahd-i luṭfından bu şeb şād u feraḥ-nākem

13. **şūḫa:**-*a*
Gazel 364
Mısra: **10**
İşveli, cilveli dilber. II Sevgili, güzel.
Fāriġ olmaz mı Naḥīfī bu hevālardan ʿaceb
Dün işitdüm yine bir şūḫa giriftār oldıġın

14. **şūḫa:**-*a*
Gazel 393
Mısra: **9**
İşveli, cilveli dilber. II Sevgili, güzel.
Siz de inṣāf eyleñüz lāyıḳ mıdur ol şūḫa kim
ʿAşıḳ-ı dīrīneye aġyārı tercīḥ eylesün

15. **şūḫa:**-*a*
Gazel 456
Mısra: **14**
İşveli, cilveli dilber. II Sevgili, güzel.
Belā-yı ḥasret ile kārını tamām eyler
O şūḫa gönlini ʿāşıḳ tamām virdükçe

16. **şūḫuñ:**-*uñ*
Gazel 466
Mısra: **3**
İşveli, cilveli dilber. II Sevgili, güzel.
Dem-i neẕẕārede tīr-i nigāhı ḳaldı ol şūḫuñ
Degüldür şekl-i müjgānum bu çeşm-i eşk-bār üzre

17. **şūḫum:**-*um*
Gazel 472
Mısra: **14**
İşveli, cilveli dilber. II Sevgili, güzel.
Naḥīfī şevḳ-ı teşrīfiyle düşsem ḫāk-i pāyine
O şūḫum tūtiyā-sāz olsa çeşm-i pür-nem-i ʿışḳa

18. **şūḫuñ:**-*uñ*
Gazel 499
Mısra: **6**
İşveli, cilveli dilber. II Sevgili, güzel.
Ḥaẕer ki miḥnet ile lām ider elüf ḳaddüñ
Belā-yı cāndur o şūḫuñ o ḳadd-i bālāsı

19. **şūḫuñ:**-*uñ*
Gazel 511
Mısra: **7**
İşveli, cilveli dilber. II Sevgili, güzel.
Ya bir şūḫuñ esīr-i ʿışḳı ya mehcūrı olmışdur
Dil-i şūrīdenüñ elbette vardur bir nihān derdi

20. **şūḫuñ:**-*uñ*
Gazel 526
Mısra: **18**
İşveli, cilveli dilber. II Sevgili, güzel.
Naḥīfī çāk-sāz-ı ḫırḳa-i nāmūs olup āḫir
Ser-i kūyında bir şūḫuñ yine dīvānedür şimdi

21. **şūḫuñ:**-*uñ*
Kaside 8
Mısra: **213**
İşveli, cilveli dilber. II Sevgili, güzel.
Reşk-i ḳadd-i fiten-engīzi ile her şūḫuñ
Demidür servler eylerse çemende reftār

22. **şūḫı:**-*ı*
Matla 258
Mısra: **1**
İşveli, cilveli dilber. II Sevgili, güzel.
Sevmişem bir şūḫı gerçi bülbül-i şeydā gibi
Yılda bir ʿarż-ı cemāl eyler gül-i raʿnā gibi

23. **şūḫuñ:**-*uñ*
Muaşşer 1
Mısra: **17**
İşveli, cilveli dilber. II Sevgili, güzel.
Ben o şūḫuñ sīnedār-ı nāvek-i müjgānıyam
Bir nigāh-ı luṭfuñ biñ cān ile ḳurbānıyam

24. **şūḫa:**-*a*
Tahmis 9
Mısra: **1**
İşveli, cilveli dilber. II Sevgili, güzel.
Çoḳ niyāz eyledüm ol şūḫa cüvānum diyerek
Hele gūş eyle biraz āh ü fiġānum diyerek

<u>süḫan:</u>

1. **süḫanum:**-*um*
Gazel 75
Mısra: **3**
Söz, kelam II Şiir.
Güftāra gel ey dil-ber-i şīrīn süḫanum gel
Çün ṭūṭī-i muʿciz-nefesi nāz ile lāl it

2. **süḫanum:**-*um*
Gazel 343
Mısra: **1**
Söz, kelam II Şiir.
Ṣorarsañ ey şeh-i ḥüsn ü bahā nedür süḫanum
Recā-yı vaṣla mücerred bahānedür süḫanum

3. **süḫanum:**-*um*
Gazel 343
Mısra: **2**
Söz, kelam II Şiir.
Ṣorarsañ ey şeh-i ḥüsn ü bahā nedür süḫanum
Recā-yı vaṣla mücerred bahānedür süḫanum

4. **süḫanum:**-*um*
Gazel 343
Mısra: **4**
Söz, kelam II Şiir.
Menem ki nuṭḳum ider ḥall-i ʿuḳde-i işkāl
Lisān-ı rāz-güşā-yı zamānedür süḫanum

5. **süḫanum:**-*um*
Gazel 343
Mısra: **6**
Söz, kelam II Şiir.
Eger ki ʿārif iseñ gūş-ı hūşuña zāhid
Netīce hem-ser-i dürr-i yegānedür süḫanum

6. **süḫanum:**-*um*
Gazel 343
Mısra: **8**
Söz, kelam II Şiir.
Senüñle yoḳ sözüm ey devr-i dūn benüm ancaḳ
Perī-veşān-ı gürūḥ-ı bütānedür süḫanum

7. **süḫanum:**-*um*
Gazel 343
Mısra: **10**
Söz, kelam II Şiir.
Naḥīfīyā eşer-i süziş-i zebānumdan
Bilür ki ʿāşıḳ olan ʿāşıḳānedür süḫanum

8. **süḫanından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 372
Mısra: **14**
Söz, kelam II Şiir.
Bī-çāre Naḥīfīde olan āteş-i ʿışḳı
Fehm eylesün erbāb-ı maḥabbet süḫanından

9. **süḫan:**
Gazel 454
Mısra: **14**
Söz, kelam II Şiir.
Ġayrı cānān ʿışḳına düşdi dimişler ol mehe
Bu süḫan düşmez degül aġyār-ı nā-dān üstüne

10. **süḫanum:**-*um*
Kaside 12
Mısra: **74**
Söz, kelam II Şiir.
Tā siḥr-i ḥelāl ile füsūn-sāzī-i nāzı
Taʿlīm ide her bir süḫanum çeşm-i bütāna

11. **süḫandur:**-*dür*
Kaside 27
Mısra: **137**
Söz, kelam II Şiir.
Ṣūretā bir iki manẓūme süḫandur ammā
Sebeb-i ḫayr-ı duʿādur saña tā yevm-i nüşūr

12. **süḫānum:**-*üm*
Kaside 27
Mısra: **104**
Söz, kelam II Şiir.
Baña bir luṭf u kerem ṣāḥibi sāḥib çıḳsa
Süḫānum eyler idi siḥr ü füsūnı mesḥūr

13. **süḫanum:**-*um*
Rübai 91
Mısra: **4**
Söz, kelam II Şiir.
Eyle baña feyż-i nefes-i ṣıdḳ u ṣavāb
Her bir süḫanum terceme-i ilhām it

14. **süḫanında:**-*ı, -n, -da*
Rübai 211
Mısra: **2**
Söz, kelam II Şiir.
Ey manṭıḳ-ı pākinde meʿānī meknūz
Envāʿ-ı belāġat süḫanında mermūz

<u>süḫandān:</u>

1. **süḫandānın:**-*ıñ*
Gazel 121
Mısra: **14**
Söz söylemeyi bilen, düzgün ve güzel söz söyleyen kimse. || *Şair.*
Şimdi itmezse sözüm ārāyiş-i güş-ı ḳabūl
Bir gün ol āfet Naḥīfī ben süḫandānın arar

2. **süḫandānā:**-*a*
Gazel 156
Mısra: **39**
Söz söylemeyi bilen, düzgün ve güzel söz söyleyen kimse. || *Şair.*
Süḫandānā maʿārif-perverā dānende-i ḳadrā
Benüm ḥāl-i dil-i zārum ʿaceb ṭurfe ḥikāyetdür

<u>süḫandān-ı müsellem:</u>

1. **süḫandān-ı müsellem:**
Gazel 156
Mısra: **35**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Söz bilir olduğu herkes tarafından kabul edilmiş.
Süḫandān-ı müsellem nüktedān-ı bī-bedel ol kim
Edā-yı naẓm u neşr-i ḫūbı merhūn-ı feṣāḥatdur

<u>suḫan-gū:</u>

1. **süḫan-gūlar:**-*lar*
Gazel 470
Mısra: **12**
Söz söyleyenler.
Cümlenüñ ḫāk-i rehi biz de Naḥīfī-zāruz
Nükte-senc olmaġa ḥācet ne süḫan-gūlar ile

<u>süḫan-ı bī-nihāye:</u>

1. **süḫan-ı bī-nihāye:**
Gazel 508
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sonu gelmeyen söz.

Bu ṭarz-ı ḫāṣ ile söylenmedi ġazel gerçi
Naḥīfīyā süḫan-ı bī-nihāye söylendi

süḫan-ı dil-keşüm:

1. **süḫan-ı dil-keşüm:**-*üm*
Gazel 129
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül çeken söz.
Naḥīfīyā süḫan-ı dil-keşüm gören yārān
Budur maḳāle-i ʿışḳuñ muḥaṣṣalı dirler

süḫan-ı muḫteremi:

1. **süḫan-ı muḫteremi:**-*i*
Tahmis 1
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saygıya değer söz.
Nuḫbe-i sırr-ı belāġat süḫan-ı muḫteremi
Genc-i esrār-ı ilāhī dil-i iʿcāz-demi

süḫan-ı münteḫāb:

1. **süḫan-ı münteḫāb:**
Gazel 16
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Seçilmiş sözler.
El-ḥaḳ Naḥīfī mevhibe-i feyż-i ʿışḳdur
Bu şiʿr-i tāze süḫan-ı münteḫāb saña

süḫan-ı pāküñi:

1. **süḫan-ı pāküñi:**-*üñ, -i*
Gazel 75
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Parlak, temiz sözler.
Vaṣf eyle Naḥīfī fiten-i çeşmin o māhuñ
Her bir süḫan-ı pāküñi bir siḥr-i ḥelāl it

süḫan-ı ruḥ-efzā:

1. **süḫan-ı ruḥ-efzā:**
Rübai 40
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zevk arttıran sözler.
Çeşmine virilmiş nigeh-i fitne-nümā
Laʿline ṣunılmış süḫan-ı ruḥ-efzā

süḫan-pervāz:

1. **süḫan-pervāz:**
Gazel 228
Mısra: **7**
Güzel söz söyleyen.
Süḫan-pervāz iken her bir nigehde çeşm-i fettānı
O şūḫ-ı ġonçe-lebden ehl-i dil ḳaṭʿā kelām almaz

süḫan-sencān-ı rūm:

1. **süḫan-sencān-ı rūm:**
Gazel 328
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Rum'un usta şairleri.
Bülbül-i gūyā olaldan gülsitān-ı naʿtüñe
Oldılar pey-rev Naḥīfīye süḫan-sencān-ı Rūm

süḫan-şināsī-i devrānı:

1. **süḫan-şināsī-i devrānı:**-*ı*
Gazel 300
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zamanın sözden anlayanı II şairler.
Süḫan-şināsī-i devrānı pey-rev eyleyelüm
Göñül ṭabīʿat-ı der-besteyi fütūḥ iderek

süḫanverān:

1. **süḫanverānı:**-*ı*
Kaside 26
Mısra: **212**
Düzgün ve güzel konuşanlar, fasihler.
Mekārim ehlinüñ āṣār-ı luṭf u himmetidür
Süḫanverānı iden naẓm u neṣr ile gūyā

süḫan-verān-ı ʿacem:

1. **süḫan-verān-ı ʿacem:**
Gazel 401
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İran'ın güzel söz söyleyenleri.
Naḥīfīyā yine cevher-fürūş-ı maʿnā ol
Süḫan-verān-ı ʿAcem ḥayret ile lāl olsun

süḫanverān-ı zamān:

1. **süḫanverān-ı zamān:**
Kaside 26
Mısra: **94**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Devrin güzel söz söyleyenleri II Devrin şairleri.
Duʿā-yı ḫayruñı vird-i zebān idüp şeb ü rūz
Süḫanverān-ı zamān eylemekde ḥamd ü ṣenā

2. **süḫānverān-ı zamān:**
Kaside 26
Mısra: **225**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Devrin güzel söz söyleyenleri II Devrin şairleri.
Süḫānverān-ı zamān şimdi meşḳa başladılar
Miṣāl-i bülbül-i nev-naġme-i çemen-pīrā

şūḫ-ı bed-peymāna:

1. **şūḫ-ı bed-peymāna:**-*a*
Gazel 38
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sözünün eri olmayan

şuh II sözünde durmayan sevgili.
İntiẓār ile beni zār eyledi tā ṣubḥa dek
Āh kim bir ṣūḫ-ı bed-peymāna oldum mübtelā

şūḫ-ı bī-amāna:

1. **şūḫ-ı bī-amāna:**-*a*
Gazel 452
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Acımasız, merhametsiz sevgili.
Düşdi dil-i fütāde bir şūḫ-ı bī-amāna
Ḳāniʿ degül cefāya rāżī degül fiġāna

şūḫ-ı bī-bahāne:

1. **şūḫ-ı bī-bahāne:**
Gazel 458
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kusursuz sevgili.
Ḫāk-i rehüñ firāḳı ey şūḫ-ı bī-bahāne
Ben ḫāk-sārı ṣaldı tā şehr-i Iṣfahāna

şūḫ-ı bī-bedel:

1. **şūḫ-ı bī-bedel:**
Gazel 217
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eşsiz güzel.
Nigāh-ı nāzuñ olsun mübārek ḳaṭʿ-ı ümmīd it
Saña şimden girü göñlin o şūḫ-ı bī-bedel virmez

şūḫ-ı bī-emāna:

1. **şūḫ-ı bī-emāna:**-*a*
Gazel 506
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Korkusuz güzel II Sevgili.
Naḥīfīyā bu telāş ü bu ıżṭırāb nedür
Teveccühüñ yine ol şūḫ-ı bī-emāna gibi

şūḫ-ı bī-ḥaḳīḳatden:

1. **şūḫ-ı bī-ḥaḳīḳatden:**-*den*
Gazel 222
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Samimiyetsiz sevgili.
O her-cāyī beni terk eyleyüp aġyāra yār olmış
Bugün bildüm o şūḫ-ı bī-ḥaḳīḳatden vefā gelmez

şūḫ-ı bī-taraḥḥum:

1. **şūḫ-ı bī-taraḥḥum:**
Gazel 458
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Merhametsiz sevgili.
İtdükçe ben taẓallum yoḳ sende bir tekellüm
Ey şūḫ-ı bī-taraḥḥum raḥm it bu nā-tüvāna

şūḫ-ı cefā-āyīne:

1. **şūḫ-ı cefā-āyīne:**
Matla 226
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Adeti eziyet etmek olan güzel.
Seni beñzer dimem ol şūḫ-ı cefā-āyīne
Ḳāʾilem ben naẓar erbābına ey āyīne

şūḫ-ı cefā-cū:

1. **şūḫ-ı cefā-cū:**
Gazel 354
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zalim sevgili.
El çek ey şūḫ-ı cefā-cū ḫançer-i āzārdan
Ḳalmadı ṣabra mecālüm cevre tāb ü ṭāḳātüm

2. **şūḫ-ı cefā-cū:**
Gazel 476
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cefa ve eziyet eden sevgili.
Māʾilem māʾilem ey şūḫ-ı cefā-cū ġāyet
Niyyet-i cevr ile cāna nigerān oldığuña

3. **şūḫ-ı cefā-cū:**
Gazel 515
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cefa ve eziyet eden sevgili.
Ne var bir laḥẓa ḫandān eyle raḥm it devr-i ḥüsnüñde
Yeter aġlatduñ ey şūḫ-ı cefā-cū çeşm-i giryānı

şūḫ-ı cefā-endīşe:

1. **şūḫ-ı cefā-endīşe:**
Gazel 354
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cefa etme düşüncesine sahip sevgili.
Ṣāʿir-i şūride-ṭabʿam ʿāşıḳ-ı pākīze-dil
Bilmez ol şūḫ-ı cefā-endīşe ḳadr ü ḳıymetüm

şūḫ-ı cefā-fen:

1. **şūḫ-ı cefā-fen:**
Matla 217
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cefa sanatına sahip olan sevgili.
Kūyında görüp bendesin ol şūḫ-ı cefā-fen
Biñ şīve ile didi unutma burayı sen

şūḫ-ı cefā-kār:

1. **şūḫ-ı cefā-kār:**
Rübai 433
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cefa eden güzel.

Destüñden eyā şūḫ-ı cefā-kār senüñ
Bī-çāre Naḥīfī kime feryād itsün

şūḫ-ı cefākār:

1. **şūḫ-ı cefākār:**
Gazel 35
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cefa eden güzel.
Dil-i maḥzūnumı biñ cevr ile vīrān itdüñ
Ḳaldı ḫātırcıġum ey şūḫ-ı cefākār saña

şūḫ-ı cefā-perver-i nāz:

1. **şūḫ-ı cefā-perver-i nāz:**
Gazel 233
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nazın cefalı sevgilisi.
Bu ḳadar ḥüsn ile ey şūḫ-ı cefā-perver-i nāz
Bilmedük resm-i vefā n'eydigin efsūs efsūs

şūḫ-ı cefā-pīşe:

1. **şūḫ-ı cefā-pīşe:**
Gazel 37
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zalim, acımasız güzel. II acımasız sevgili.
Bilesin ḳıymetüm ey şūḫ-ı cefā-pīşe benüm
Āşinālar dem olur hep ola bīgāne saña

2. **şūḫ-ı cefā-pīşe:**
Gazel 284
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zalim, acımasız güzel.
Sende ey şūḫ-ı cefā-pīşe bu eṭvār nedür
Ḳul ider ādemi bir şīve-i māder-zāduñ

3. **şūḫ-ı cefā-pīşe:**
Gazel 369
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zalim, acımasız güzel.
Nāzdan rūyuña kāküllerüñi itme niḳāb
Niçün ey şūḫ-ı cefā-pīşe ḥicāb eylersin

şūḫ-ı cihān:

1. **şūḫ-ı cihān:**
Gazel 116
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyalar güzeli.
Görmedüm hīç ben
Naḥīfī gibi bir āşüfte-dil
Ḳanda bir şūḫ-ı cihān görse hemān meftūn olur

şūḫ-ı cihān olsa:

1. **şūḫ-ı cihān olsa:**-*sa*
Gazel 319
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyalar güzeli olmak.
Ḳanda bir şūḫ-ı cihān olsa olur üftādesi
Bir belādur ʿāşıḳ-ı bī-çāreye cānā göñül

şūḫ-ı cihānum:

1. **şūḫ-ı cihānum:**-*um*
Gazel 286
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyalar güzeli.
ʿArż-ı ḥāl eyledüm ol āfete cānum diyerek
Baḳ benüm ḥālüme ey şūḫ-ı cihānum diyerek

şūḫ-ı devrān:

1. **şūḫ-ı devrān:**
Rübai 405
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zamanın işvelisi II sevgili.
Pūşīde-külāh olup o şūḫ-ı devrān
Ol gerden-i sīm ile olur ser-gerdān

şūḫ-ı dil-ḫvāhum:

1. **şūḫ-ı dil-ḫvāhum:**-*um*
Gazel 197
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül isteyen sevgili.
Ey Naḥīfī böyle āteş-pāre güftāra sebeb
Ṭabʿ-ı pür-tābum mıdur ol şūḫ-ı dil-ḫvāhum mıdur

şūḫ-ı dil-nevāzum:

1. **şūḫ-ı dil-nevāzum:**-*um*
Gazel 182
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül okşayan güzel II sevgili.
İşitdüm seyr-i gülzār itdigin aġyār ile ammā
O şūḫ-ı dil-nevāzum gör yine benden nihān eyler

şūḫ-ı dilsitāna:

1. **şūḫ-ı dilsitāna:**-*a*
Gazel 217
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül alan sevgili.
O şūḫ-ı dilsitāna biñ suʾāl-i vuṣlat itsem de
İder ʿarż-ı teġāfül bir cevāb-ı mā-ḥaṣal virmez

şūḫ-ı dilsitānuñ:

1. **şūḫ-ı dilsitānuñ:**-*uñ*
Matla 154
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül alan sevgili.
Ḫaṭṭ-ı ʿiẕārı geldi ol şūḫ-ı dilsitānuñ
Ḫāli mükedder oldı ʿuşşāḳ-ı nā-tüvānuñ

şūḫ-ı ġonçe-lebden:

1. **şūḫ-ı ġonçe-lebden:**-*den*
Gazel 228
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gonca dudaklı güzel.
Süḫan-pervāz iken her bir nigehde çeşm-i fettānı
O şūḫ-ı ġonçe-lebden ehl-i dil ḳatʿā kelām almaz

şūḫ-ı gül-ḫaddür:

1. **şūḫ-ı gül-ḫaddür:**-*dür*
Gazel 107
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gül yanaklı sevgili.
Hezār-ı zāra beni hem-zebān ider böyle
O nev-bahār-ı leṭāfet o şūḫ-ı gül-ḫaddür

şūḫ-ı ʿişve-bāz:

1. **şūḫ-ı ʿişve-bāz:**
Gazel 40
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cilve yapan sevgili.
Naḥīfī bendede ṭāḳat mı ḳaldı feryāda
Ne eylesüñ saña ey şūḫ-ı ʿişve-bāz saña

şūḫ-ı kec-destārdan:

1. **şūḫ-ı kec-destārdan:**-*dan*
Gazel 187
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bozulmuş, eğri sarıklı sevgili.
El-amān-ḫ∨āh oldı dil ol şūḫ-ı kec-destārdan
Mest-i nāzum var ise ḫançer-be-dest-i ʿişvedür

şūḫ-ı müstesnā:

1. **şūḫ-ı müsteṣnā:**
Gazel 142
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Seçkin, eşi benzeri bulunmayan cilveli sevgili.
Zīr-i ḫāk içre hezārān şūḫ-ı müsteṣnā yatur
Niçe biñ āşüfte-meşreb ʿāşıḳ-ı şeydā yatur

2. **şūḫ-ı müsteṣnā:**
Gazel 459
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Biricik uçarı güzel.
El-ḥased üftādegān-ı ʿışḳdan ol rinde kim
Pāk-dāmen serv-ḳad bir şūḫ-ı müsteṣnā seve

şūḫ-ı nev-resüñ:

1. **şūḫ-ı nev-resüñ:**-*üñ*
Gazel 479
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yeni yetme güzel. II Sevgili.
Gör şīve-i nezāketin ol şūḫ-ı nev-resüñ
Luṭf itdi cān-ı zāra ṭarīḳ-i ʿitāb ile

şūḫ-ı nükte-dān:

1. **şūḫ-ı nükte-dān:**
Gazel 398
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nükteli söz söyleyen işveli (kadın).
Ben zāra raḥm ider diyü ol şūḫ-ı nükte-dān
Yazdum niyāz-nāmeme ʿunvān-ı el-amān

şūḫ-ı perī-peyker:

1. **şūḫ-ı perī-peyker:**
Gazel 436
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Peri yüzlü işveli (sevgili).
Şimdi dīvāne-ṣıfat māʾil-i ḫalvet oldum
İḫtilāṭ ideli ol şūḫ-ı perī-peyker ile

2. **şūḫ-ı perī-peyker:**
Gazel 444
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Peri yüzlü işveli (kadın).
Naḥīfīden gürīzān olma ey şūḫ-ı perī-peyker
Seni cāndan sever bir mübtelādur ictināb itme

şūḫ-ı perīşān-destār:

1. **şūḫ-ı perīşān-destār:**
Gazel 200
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sarığı perişan sevgili.
Ṣabr u ārāmumı ser-cümle perīşān itdüñ
Niçe biñ nāz ile ey şūḫ-ı perīşān-destār

şūḫ-ı pür-cefā:

1. **şūḫ-ı pür-cefā:**
Gazel 86
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İşi eziyet olan işveli II Sevgili.
Saña nāz u şīvedür bunca tecāhülden ġaraż
Ḳaṣdını yoḫsa o şūḫ-ı pür-cefā bilmez mi hīç

şūḫ-ı pür-cefādan:

1. **şūḫ-ı pür-cefādan:**-*dan*
Gazel 52
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İşi eziyet olan işveli II Sevgili.
Reh-i ʿışḳında yārüñ çekdigüm derd ü elemdür hep
O şūḫ-ı pür-cefādan

gördigüm cevr ü sitemdür hep

şūḫ-ı raʿnādur:

1. **şūḫ-ı raʿnādur:**-*dur*
Gazel 383
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzel,hoş,narin sevgili.
Başladı cismümde cānum ıżṭırāb-ı ḥasrete
Ey Naḥīfī ġālibā ol şūḫ-ı raʿnādur gelen

şūḫ-ı şeh-levendüm:

1. **şūḫ-ı şeh-levendüm:**-*üm*
Gazel 315
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Boylu poslu yakışıklı genç ǁ güzeller güzeli bir dilber.
Görünce ḥālümi şāyed taraḥḥum eyleyesin
Gözüñle gör beni ey şūḫ-ı şeh-levendüm gel

2. **şūḫ-ı şeh-levendüm:**-*üm*
Rübai 192
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Boylu poslu yakışıklı genç.
Gülzāra o serv-i ser-bülendüm geliyor
Biñ nāz ile şūḫ-ı şeh-levendüm geliyor

şūḫ-ı şeh-süvār:

1. **şūḫ-ı şeh-süvār:**
Matla 82
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
At binicilerinin en iyisi olan sevgili.
Bindi esb-i bād-peymāna o şūḫ-ı şeh-süvār
Gūyiyā berg-i güli aldı götürdi rūzgār

şuḫ-ı ser-keşüñ:

1. **şuḫ-ı ser-keşüñ:**-*üñ*
Gazel 132
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnatçı güzel. II Sevgili.
Sevdā beyān-ı vaṣlına ol şuḫ-ı ser-keşüñ
Vaʿd-i dürūġı māye-i būd u ne-būd olur

şūḫ-ı sitem-pīşe:

1. **şūḫ-ı sitem-pīşe:**
Kıt'a 21
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zalim sevgili.
Bu teġāfülle bu cevr ile bu istiġnādan
Ṣanma ey şūḫ-ı sitem-pīşe ʿudūl eylemişem

2. **şūḫ-ı sitem-pīşe:**
Rübai 235
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zalim sevgili.
Ṭāḳat mı ḳoduñ çekmege bār-ı ʿışḳı
Destüñden eyā şūḫ-ı sitem-pīşe ḫalāṣ

şūḫ-ı şīvekār:

1. **şūḫ-ı şīvekār:**
Matla 94
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İşveli, cilveli dilber.
Nāzdan taḥrīk ider ebrūların her laḥẓa yār
Gūyiyā meşḳ-i kemān eyler o şūḫ-ı şīvekār

2. **şūḫ-ı şīvekār:**
Matla 96
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İşveli, cilveli dilber.
Keştīye binmiş gelür gördüm o şūḫ-ı şīvekār
Mālik-i deryā ʿacebdür kim ola zevraḳ-süvār

şūḫ-ı şīvekārāsā:

1. **şūḫ-ı şīvekārāsā:**
Gazel 14
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şive yapan sevgili gibi.
Ne deñlü cüst-cūy-ı beyʿgāh-ı ḥüsn ü ʿışḳ itseñ
Bulunmaz bir perī-ṭalʿat o şūḫ-ı şīvekārāsā

şūḫ-ı teġāfül-pīşeden:

1. **şūḫ-ı teġāfül-pīşeden:**-*den*
Gazel 319
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ilgisizliği huy edinmiş güzel II sevgili.
Gerçi kim eyler şikāyet ġamze-i ġammāzdan
Geçmez ol şūḫ-ı teġāfül-pīşeden ammā göñül

şūḫ-ı vefā-düşmen:

1. **şūḫ-ı vefā-düşmen:**
Gazel 119
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Vefa düşmanı dilber.
Selām-ı sāde yoḳ geçdik maḥabbet-nāme ḳaydından
Senüñ peymānuñ ey şūḫ-ı vefā-düşmen ne peymāndur

şühre-i dehr oldum:

1. **şühre-i dehr oldum:**-*du, -m*
Gazel 43
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyanın meşhuru olmak.
O ḳadar ʿışḳuñ ile şühre-i dehr oldum kim

İsterem baña gedādur diyeler şāh saña

şühūd:

1. **şühūdı:**-*ı*
Kaside 22
Mısra: **61**
Vücut bulma, mevcut olma, meydana gelme, göze görünme.
Şühūdı bir degül māhiyyet-i ervāḥ u eşbāḥuñ
Baṣīret ehli görsün mi müsāvī nūr u ẓulmāyı

2. **şühūdum:**-*um*
Kaside 23
Mısra: **27**
Vücut bulma, mevcut olma, meydana gelme, göze görünme.
Müberrādur riyādan ṣıdḳ-ı daʿvāya şühūdum çoḳ
Gelenler ḥāsidān-ı nā-sezādan maʿ-ʿadā gelsün

şühūd eyler:

1. **şühūd eyler:**-*r*
Kaside 22
Mısra: **65**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şahitlik yap-.
Şühūd eyler kimi birden kimi ervāḥı hem eşbāḥı
Bu ṭavr-ı enbiyā vü evliyādur eyle imżāyı

şühün:

1. **şüḫün:**
Tahmis 6
Mısra: **27**
Söz.
Ne süḫün muḳtebes-i āyet-i esrār-ı ledün
Rāh-ı Ḥaḳda ḥasenāt itmege saʿy it dün ü gün

şuhūr:

1. **şuḫūr:**
Kaside 27
Mısra: **76**
Aylar.
Ḥālüme şefḳat ü raḥminden olurdı ṣad çāk
Rūz u şeb nāle-i dil-dūzumı gūş itse şuḫūr

sūʾ-i ʿamelüm:

1. **sūʾ-i ʿamelüm:**-*üm*
Rübai 311
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Işin kötüsü, kötü işler.
Faẕluñla idüp aḥsen-i ḥāle taḥvīl
Sūʾ-i ʿamelüm ḳıl ḥasenāta tebdīl

sūʾ-i edeb:

1. **sūʾ-i edeb:**
Rübai 52
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Edep kötülüğü, kötü edep.
Oldı mütevātir o ḳadar sūʾ-i edeb
Āteşle ẓuhūr eyledi āṩār-ı ġażab

sūʾ-i edebden:

1. **sūʾ-i edebden:**-*den*
Matla 48
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Edep kötülüğü; kötü edep, ahlak.
ister saña mānendī-i ḥüsnin iṣbāt
Ḥaẕer itmez gibi hīç sūʾ-i edebden mirʾāt

sūʾ-i edebüm:

1. **sūʾ-i edebüm:**-*üm*
Rübai 375
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Edep kötülüğü, kötü edep.
Yā Rab beni maḥcūb-ı ḳuṣūr itmededür
Eṭvār-ı ʿibādetüñde sūʾ-i edebüm

sūʾ-i ḥāl itme:

1. **sūʾ-i ḥāl itme:**-*me*
Kaside 2
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kötü vaziyete getirmek, kötü muamelede bulunmak.
Raḥmet ü ʿavfüñle iḥsān it ʿibād-ı ʿācize
İtme sūʾ-i ḥāl ile meʾḫūẕ-ı ḳahr ü ṣaṭvetüñ

sūʾ-i ḥālimüzle:

1. **sūʾ-i ḥālimüzle:**-*imüz, -le*
Murabba 10
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kötü hal, kötü durum.
Bizi ḳahr itme sūʾ-i ḥālimüzle
Cezā ḳılma bize aʿmālümüzle

şuḳḳā-bend-i āyet-i levlāk:

1. **şuḳḳā-bend-i āyet-i levlāk:**
Gazel 425
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Levlak delilinin bez bağlayanı.
Ḳılup āyāt-ı ḳadrüñ şuḳḳā-bend-i āyet-i levlāk
Seni Ḥaḳ eyledi şāh-ı yegāne yā Resūla'llāh

sükkān:

1. **sükkān:**
Tarih 1
Mısra: **8**
Bir yerde oturanlar, ikâmet edenler.
Cihān bir tāze cān buldı yine feyż-i ilāhīden
Ġuluvvī şādumān ḳıldı memlūʾ cümle sükkān

2. **sükkānı:**-*ı*
Tarih 29
Mısra: **28**
Bir yerde oturanlar, ikâmet edenler.
Buldı bu çeşme ile revnaḳ u fer Ṭop-ḫāne
Oldı sükkānı nevā-senc-i taḥiyyāt ü vürūd

sükkān-ı āfāḳı:

1. **sükkān-ı āfāḳı:**-*ı*
Tarih 1
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her yerin sâkinleri.
Yine faẕl-ı Ḫudā şād eyledi sükkān-ı āfāḳı
Yine luṭf-ı ilāhī rūşen itdi çeşm-i devrānı

sükkān-ı ʿālem-i bālā:

1. **sükkān-ı ʿālem-i bālā:**
Kaside 26
Mısra: **312**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüce alemlerin sakinleri, melekler.
Recā-yı ḥüsn-i ḳabūl itmege müheyyādur
Bu demde şevḳ ile sükkān-ı ʿālem-i bālā

sükkān-ı semā:

1. **sükkān-ı semā:**
Kaside 3
Mısra: **96**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Göklerde oturanlar, gökyüzü sakinleri. Melekler.
Bir duʿā eyle göñül ṣıdḳ ile gel Allāha
Ola sükkān-ı semā cümle icābet-ḫ∨ānuñ

sükkān-ı serā-perde-i ʿarş-ı aʿlā:

1. **sükkān-ı serā-perde-i ʿarş-ı aʿlā:**
Rübai 25
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüce gök sarayının perdesinin sakinleri.
Teşrīfüñ içün ṭurdı selāma yer yer
Sükkān-ı serā-perde-i ʿarş-ı aʿlā

sükker:

1. **sükkerini:**-*i, -n, -i*
Gazel 98
Mısra: **5**
Şeker.
Lebüñüñ sükkerini baḫş u ʿaṭā eyle baña
Ki odur rūḥa ġıdā cāna ṣafā ʿādet-i ʿıyd

sükker şunaram:

1. **sükker şunaram:**-*ar, -am*
Gazel 347
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Deyim**
Şeker sunmak II iyi muamele etmek.
Birdür Allāh diyen müʾmine sükker ṣunaram
Mülḥid ü müşrik olan ehl-i gümānı yaḳaram

şükr:

1. **şükr:**
Murabba 1
Mısra: **5**
Şükür, Tanrı'ya duyulan minnet.
Senā vü ḥamd ü şükr ancaḳ
Cenāb-ı pāküñe elyaḳ

2. **şükrini:**-*i, -n, -i*
Rübai 43
Mısra: **4**
Şükür, Tanrı'ya duyulan minnet.
Cehd eyleseler sābiḳ u lāḥiḳ ʿālem
Biñ niʿmetüñüñ şükrini mümkin mi edā

3. **şükrüñ:**-*üñ*
Rübai 56
Mısra: **4**
Şükür, Tanrı'ya duyulan minnet.
Ben ẕerre degül bir yere gelse ʿālem
Kim ḳādir olur şükrüñ edāya yā Rab

4. **şükrüñle:**-*ün, -le*
Rübai 77
Mısra: **3**
Şükür, Tanrı'ya duyulan minnet.
Ẕikrüñ ile fikrüñ ile şükrüñle olur
Her demde devā kesb-i ṣafā keşf-i kürūb

5. **şükrüñle:**-*ün, -le*
Rübai 125
Mısra: **3**
Şükür, Tanrı'ya duyulan minnet.
Ẕikrüñ ile fikrüñ ile şükrüñle olur
Tarṭīb-i lisān şevḳ-ı derūn ḳuvvet-i rūḥ

6. **şükrünle:**-*ün, -le*
Rübai 375
Mısra: **1**
Şükür, Tanrı'ya duyulan minnet.
Şükrünle olup ziyāde şevḳ u ṭarabum
Taḥṣīl-i rıżā-yı pāküñ olsun ṭalebüm

7. **şükrüñe:**-*üñ, -e*
Rübai 380
Mısra: **3**
Şükür, Tanrı'ya duyulan minnet.
Yoḳ şükrüñe iḳtidār
İlāhī ancaḳ
ʿAczüm ḳadar ümmīd-i mücāzāt iderem

8. **şükre:**-*e*
Rübai 526
Mısra: **4**
Şükür, Tanrı'ya duyulan minnet.
Biz luṭfuña şükr itmege ḳādir degülüz
Sensin yine şükre viren istiʿdādı

şükr eyleyemem:

1. **şükr eyleyemem:**-*ye, -me, -m*
Rübai 33
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'a duyulan minneti dile getirmek.
Şükr eyleyemem bir nefesüñ niʿmetine
Her bir nefes itsem saña biñ ḥamd ü s̲enā

şükr itmege:

1. **şükr itmege:**-*meg, -e*
Rübai 526
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şükretmek; eriştiği nîmetin, gördüğü iyiliğin değerini bilip memnûniyet duymak, minnettar olmak, teşekkür etmek.
Biz luṭfuña şükr itmege ḳādir degülüz
Sensin yine şükre viren istiʿdādı

şükr ü senā:

1. **şükr ü s̲enā:**
Kaside 12
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şükür ve övgü.
Ṣad şükr ü s̲enā luṭf-ı Ḫudāvend-i Kerīme
İrdik hele biñ ṣevḳ ile şehr-i ramażāne

2. **şükr ü s̲enā:**
Rübai 27
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şükür ve övgü.
Ḥaḳḳuñ kerem ü faẕlına biñ şükr ü s̲enā
Luṭf ile beni eyledi muʿcizgūyā

3. **şükr ü s̲enā:**
Rübai 560
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şükür ve övgü.
Feyż-i şeref-i nuṭḳ idüp ol Rabb-i Ġanī
Ṣad şükr ü s̲enā ḫādim-i naʿt itdi beni

şükr ü senāda:

1. **şükr ü s̲enāda:**-*da*
Rübai 237
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şükür ve övgü.
Eyle emelüm şükr ü s̲enāda ṣādıḳ
Ḳıl her ʿamelüm kesb-i rıżāya maḫṣūṣ

şükr ü senāya:

1. **şükr ü s̲enāya:**-*ya*
Rübai 5
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şükür ve övgü.
Ben şükr ü s̲enāya yine ḳādir degülem
Sensin saña şāyeste s̲enāya dānā

şükr ü senā-yı niʿamuñ:

1. **şükr ü s̲enā-yı niʿamuñ:**-*uñ*
Rübai 295
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yiyeceğin şükrü ve övgüsü.
Elṭāfuña iḥsānuña itdikçe naẓar
Taʿbīr idemem şükr ü s̲enā-yı niʿamuñ

şükr ü sipās:

1. **şükr ü sipās:**
Rübai 96
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şükür ve minnettarlık, Allah'a şükür.
Biñ ḥamd ü s̲enā şükr ü sipās ü minnet
Olsun saña ey Mālik-i mülk-i vaḥdet

2. **şükr ü sipās:**
Tarih 29
Mısra: **40**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şükür ve övgü.
Pür ider sāmiʿayı zemzeme-i ḥamd ü s̲enā
Vārid ü ṣādır idüp şükr ü sipās ile sürūd

şükrān:

1. **şükrāna:**-*a*
Rübai 131
Mısra: **3**
Teşekkür etme, iyilik bilme.
Encüm degül ey nūr-ı Ḫudā şükrāna
Bez̲l oldı senüñ yoluña sermāye-i çarḫ

şükrāne ider:

1. **şükrāne ider:**-*er*
Kaside 8
Mısra: **247**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şükür etme, iyilik bilme.
Ṣadef-i dīdelerüm ider idüm şükrāne
Reh-i ʿışḳuñda niçe dürr-i girān-ḳadri niṣār

şükr-i bī-ḥadd ü ḳıyās:

1. **şükr-i bī-ḥadd ü ḳıyās:**
Rübai 225
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sayısız şükür.
Taḥmīd ü s̲enā vü şükr-i bī-ḥadd ü ḳıyās
Temcīd ü taẕarruʿāt u taḳdīs ü sipās

şükr-i ḫudā olur:

1. **şükr-i ḫudā olur:**-*ur*
Tarih 33

Mısra: **24**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın şükrü olmak.
Cümleye bu niʿmetüñ vācib devām-ı şükri kim
Bāʿiṣ-i efzāyiş-i niʿmet olur şükr-i Ḫudā

şükr-i niʿama:

1. **şükr-i niʿama:**-*a*
Rübai 60
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nimete (edilen) şükür.
İtdüñ bu ḳadar niʿmete tevfīḳ beni
Şükr-i niʿama eyle muvaffaḳ yā Rab

şükr-i niʿmetde:

1. **şükr-i niʿmetde:**-*de*
Kaside 22
Mısra: **72**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın nimetine şükretmek.
Senüñ ey Āṣaf-ı devr-i zamān çoḳ luṭfuñ gördüm
Gerekdür şükr-i niʿmetde teẕekkür luṭf-ı vālāyı

şükr-i niʿmetüñ:

1. **şükr-i niʿmetüñ:**-*üñ*
Kaside 2
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sahip olunan değerlere şükretmek.
Ḫabbe-i tesbīḥüm olsaydı nücūm-ı āsumān
Ḥaşre dek mümkin degül ḥaḳ üzre şükr-i niʿmetüñ

şükrini eyle:

1. **şükrini eyle:**-*i, -n, -i*
Gazel 488
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'a duyulan minneti dile getirmek.
Dād-ı Ḫudādur eyle hemān şükrini müdām
Saña Naḥīfī bu naʿt-i ʿışḳ-ı Muḥammedī

şükür:

1. **şükür:**
Gazel 243
Mısra: **1**
"Allah'a hamd olsun" anlamında dua ifadesi.
Şükür ol sevgili yārüm şeh-i nev-reste imiş
Ḳulına cevr ü cefā eylemeden reste imiş

2. **şükrüñ:**-*ün*
Kıt'a 3
Mısra: **3**
"Allah'a hamd olsun" anlamında dua ifadesi.
Şükrüñ kār itdi ẕikrüñ yād itdi
Nūr olsun cān ez-dil tā-leb

sükūt:

1. **sükūtuña:**-*uñ, -a*
Gazel 16
Mısra: **7**
Susma, konuşmama.
Bāʿiṣ nedür sükūtuña ey ġonçe-fem ʿaceb
Yoḫsa ḫaṭā mı şīve-i taḥrīk-i leb saña

2. **sükūt:**
Gazel 73
Mısra: **2**
Susma, konuşmama.
Çünki bāġ-ı ʿışḳ içinde oldı hep güller sükūt
İşbu ġamdan gülşen içre cümle bülbüller sükūt

3. **sükūt:**
Gazel 73
Mısra: **4**
Susma, konuşmama.
Bü'l-ʿaceb gönlüm kemān itdi ki ol ebrū-kemān
Yā ʿaceb incindi mi bilmez niçün dil-ber sükūt

sükūt eyler:

1. **sükūt eyler:**-*r*
Gazel 73
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Sessiz olmak, çalışmamak, tesir etmemek.
Dilde teʾsīr eylemiş ġam bādesi bir mertebe
Öyle geçkindür ki eyler dāʾimā ḫançer sükūt

2. **sükūt eyler:**-*r*
Gazel 73
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Sessiz olmak.
Bu zemīne bir ḳadem-rencīde ḳılmaz ol cevān
Ey Naḥīfī n'eylesün ʿāşıḳ daḫi eyler sükūt

sükūt ider:

1. **sükūt ider:**-*er*
Gazel 73
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sükût etmek, susmak.
Ḫāl-i yāra öykünicek geldi başa dürlü ḥāl
Bildi yüzi ḳarasın yanup ider ʿanber sükūt

sükūt oldı:

1. **sükūt oldı:**-*dı*
Gazel 73
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sessizlik olmak, susmak.
Çünki bāġ-ı ʿışḳ içinde oldı hep güller sükūt
İşbu ġamdan gülşen içre cümle bülbüller sükūt

sükūt-ı nāz idüp:

1. **sükūt-ı nāz idüp:**-*üp*
Gazel 299
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Naz sessizliği yapmak.
Sükūt-ı nāz idüp ben zāra
āġāz itdüñ īmāya
Ḫamūşān-ı ḳażā-perverleri
hep nāle-ḫīz itdüñ

sula:

1. **şulayam:**-*yam, -*
Gazel 446
Mısra: **2**
Sulamak, gözyaşı akıtmak, su dökmek; temizlik amacıyla etrafı sulamak.
Sürüp ḫāk-i der-i pāküñi müjgānum ile
Şulayam reh-güẕerüñ dīde-i giryānum ile

şulb-i pāki:

1. **şulb-i pāki:**-*i*
Tarih 10
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz zürriyet, nesil, soy.
Ḥamdü li'llāh esʿad-ı sāʿatde eyleyüp ṭulūʿ
Şulb-i pāki maṭlaʿından eyledi bezme bedīd

şuʿle:

1. **şuʿleyi:**-*y, -i*
Gazel 174
Mısra: **7**
Alev, ateş ışığı, parıltı.
Āteş-i ʿışḳa şunup şuʿleyi der-dāmen ider
Dest-i maḥşer ki benüm pençe-i bī-bākümdür

2. **şuʿleden:**-*den*
Gazel 213
Mısra: **9**
Alev, ateş ışığı, parıltı.
Tār u pūdın eylemiş nessāc-ı ḥikmet şuʿleden
Reşk-i dībā-yı felekdür ḫırḳa-i tecrīdümüz

3. **şuʿlesi:**-*si*
Gazel 220
Mısra: **8**
Alev, ateş ışığı, parıltı.
Māh eger olsa da meşʿal-keş eyā mihr-i cemāl
Şuʿlesi berḳ-i żiyā-baḫş-ı elemdür sensüz

4. **şuʿleñ:**-*ñ*
Gazel 259
Mısra: **1**
Alev, ateş ışığı, parıltı.
Yāre didüm ʿāşıḳāna gūyiyā şuʿleñ çerāġ
Bu şeb-i ḥasretde olsun baña ol vaṣluñ çerāġ

şuʿle-baḫşā-yı dil-i leyl ü nehār:

1. **şuʿle-baḫşā-yı dil-i leyl ü nehār:**
Kaside 18
Mısra: **40**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gece gündüz gönle ışık bahşeden.
Vech-i pāki ġıbṭa-fermā-yı fürūġ-ı mihr ü māh
Nūr-ı ẕātı şuʿle-baḫşā-yı dil-i leyl ü nehār

şuʿle-dār olsa:

1. **şuʿle-dār olsa:**-*sa*
Kaside 28
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Alevlenmek, ışıklanmak.
ʿAceb mi bu dil-i ẕulmet-nişīnüm şuʿle-dār olsa
Şuʿāʿ-ı şemʿa-i bezmi ki reşk-i māh-tābumdur

şuʿleden:

1. **şuʿleden:**-*den*
Kaside 1
Mısra: **6**
Alev, ateş ışığı, parıltı.
Teşnesin gerçi velī pīrāmen-i külḫandasın
Hīç ider mi merd-i ʿāḳıl şuʿleden ümmīd-i āb

şuʿle-ḫīz-i keder:

1. **şuʿle-ḫīz-i keder:**
Kaside 6
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kederin ateş saçanı.
Luṭfuñla mevce-rīz-i ṣafā kevṯer-i rıża
Ḳahruñla şuʿle-ḫīz-i keder āteş-i ġażab

şuʿle-hücūm:

1. **şuʿle-hücūmuz:**-*uz*
Gazel 205
Mısra: **1**
Işığa giden, ışığa doğru hareket eden.
Meclisde ki pervāne-ṣıfat şuʿle-hücūmuz
Şemʿ-i ruḫına ol ṣanemüñ yanmaġa mūmuz

şuʿle-i āhum:

1. **şuʿle-i āhum:**-*um*
Gazel 197
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ah ateşi, ahın kıvılcımları.
Meşʿal-i pīş ü pes āyā şuʿle-i āhum mıdur
Yoḫsa berḳ-ı feyża-i āh-ı seḥergāhum mıdur

2. **şuʿle-i āhum:**-*um*
Muaşşer 1
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ah ateşi, ahın kıvılcımları.
Āteş-efrūz-ı ġam olduḳça dil-i pür-tābdan
Farḳ olınmaz şuʿle-i āhum gice meh-tābdan

şuʿle-i dīdār:

1. **şuʿle-i dīdār:**
Gazel 221
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin yüzünün aydınlığı, güzelliği.
Āşüfte-dimāġ itdi bizi şuʿle-i dīdār

Nezẕāre-i pür-sūz ile bī-tāb-ı celālüz

şuʿle-i dūzāḫ:

1. **şuʿle-i dūzāḫ:**
Gazel 34
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cehennem ateşi.
Şuʿle-i dūzāḫ olur çeşmüme her ġonçeleri
Sensüz āteş görinür ṣaḥn-ı çemenzār bāña

şuʿle-i dūzaḫ-nümūnem:

1. **şuʿle-i dūzaḫ-nümūnem:**-*m*
Gazel 370
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cehennemden bir örnek olan kıvılcım.
Şuʿle-i dūzaḫ-nümūnem iltihābumdan ḥaẕer
Ḳaṭre-i deryā-ḫurūşem reh-güẕārumdan ṣaḳın

şuʿle-i luṭfı:

1. **şuʿle-i luṭfı:**-*ı*
Kaside 24
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Lutfun ışığı.
Münevver eyledi bezm-i cihānı şuʿle-i luṭfı
Bi-ḥamdi'llāh ki ḥācet ḳalmadı şemʿ-i fürūzāna

şuʿle-i meh-tāb:

1. **şuʿle-i meh-tāb:**
Gazel 80
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ay ışığının alevi.
Dem-i viṣālde ḳayd-ı vücūda düşme ṣaḳın
İder mi şuʿle-i meh-tāb hīç ketān ile baḥs

şuʿle-i mekremetüñde:

1. **şuʿle-i mekremetüñde:**-*üñ, -de*
Kaside 27
Mısra: **39**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cömertlik ışığı.
Şuʿle-i mekremetüñde mütemeyyiz oldı
Ḥamdü li'llāh ki hele mertebe-i ẓulmet ü nūr

şuʿle-i şevḳum:

1. **şuʿle-i şevḳum:**-*um*
Gazel 434
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arzu alevi.
Çıḳar tā evc-i eflāke ṣafādan şuʿle-i şevḳum
Yanumda her ne dem bir āfitāb-ı meh-cebīn olsa

şuʿle-i tīġına:

1. **şuʿle-i tīġına:**-*ı, -n, -a*
Kaside 24
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kılıcın parıltısı, ışığı.
Zihī vādī-şināsı-ı luṭf iʿcāz-ı mehābet kim
Olurlar cān-ı aʿdā şuʿle-i tīġına pervāne

şuʿle-i z̲ātuñ:

1. **şuʿle-i z̲ātuñ:**-*uñ*
Gazel 406
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zatının ışığı.
Münevver eyler iken şeş cihātı şuʿle-i z̲ātuñ
Görünmez sāye-i pāküñ yesār üzre yemīn üzre

şuʿle-nümūn:

1. **şuʿle-nümūnuz:**-*uz*
Gazel 207
Mısra: **6**
Alev gösteren.
Cevvāle-ṣıfat gösterürüz sāġarı elde
Şīrān-ı beyābān-ı ġama şuʿle-nümūnuz

şuʿle-nūş:

1. **şuʿle-nūş:**
Murabba 6
Mısra: **49**
Alev yudumlayıcı.
ʿIşḳ ile kimi şuʿle-nūş
Deryā mi̱şāli pür-ḫurūş

şuʿle-nūşān-ı belā-yı ʿışḳa:

1. **şuʿle-nūşān-ı belā-yı ʿışḳa:**-*a*
Gazel 492
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşkın belalı ateşini içenler II âşıklar.
Şuʿle-nūşān-ı belā-yı ʿışḳa teʾsīr eylemez
Telḫī-i bād-ı melāmet lerziş-i serdī-i dey

şuʿle-pāş olur:

1. **şuʿle-pāş olur:**-*ur*
Gazel 122
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Işık saçan olmak.
Şevḳ-ı cemāl-i yār ile āh eyledükçe dil
Gerdūna sūziş-i cigeri şuʿle-pāş olur

şuʿle-perdāz-ı ġanīmetdür:

1. **şuʿle-perdāz-ı ġanīmetdür:**-*dür*
Gazel 156
Mısra: **50**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ganimetin ışık vereni.
Bulunmaz degme bir kānda o gevher var ise şimdi
Ḥużūr-ı Āṣafīde şuʿle-perdāz-ı ġanīmetdür

süleymān:

1. **süleymān:**
Gazel 243
Mısra: **9**
Hazreti Süleyman. İsrailoğlu peygamberlerinden, Davut peygamberin oğlu . On iki yaşındayken tahta çıkıp hem padişahlık hem peygamberlik yapmıştır.
Bu Naḥīfī gibi ṣad mūr Süleymān o şehüñ
Ṣaff-ı ʿışḳında ki zencīr-i ḫama beste imiş

2. **süleymāna:**-*a*
Kaside 27
Mısra: **68**
Hazreti Süleyman. İsrailoğlu peygamberlerinden, Davut peygamberin oğlu . On iki yaşındayken tahta çıkıp hem padişahlık hem peygamberlik yapmıştır.
N'ola dil vaṣfuñı eylerse bu ḳadar elṭāfa
Tuḥfe ʿarż itdi Süleymāna niçe şerm ile mūr

3. **süleymān:**
Matla 251
Mısra: **2**
Süleyman, şairin adı.
Resūluñ ḫādim-i naʿt-i şerīfi Süleymān bende-i Raḥmān Naḥīfī

4. **süleymān:**
Tarih 3
Mısra: **11**
Kanuni Sultan Süleymân.
Ebü'l-feṯḥ ü Süleymān ü Selīm ü Ḫān Murāda hem
Şecāʿatde kerāmetde mehābetde budur vāriṣ

süleymān oldıġum:

1. **süleymān oldıġum:**-*dıġ, -um*
Gazel 179
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Süleyman peygamber gibi olmak. Tanıkta Hz. Süleyman'ın mührüyle tüm cinleri hükmetmesi mucizesine telmih yapılmaktadır.
Ey Naḥīfī var iken engüşt-i dilde mühr-i ʿışḳ
Mülk-i naẓm içre Süleymān oldıġum bilmez mi var

süleymān-ı serīr-i şevḳ:

1. **süleymān-ı serīr-i şevḳ:**
Gazel 170
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şevk döşeğininin Süleyman'ı.
Naḥīfī pāy-māl itdi beni ġam ḫāk-i ḥasretde
Süleymān-ı serīr-i şevḳ iken mūr oldıġum demdür

süleymān-ı zamān:

1. **süleymān-ı zamān:**
Tarih 1
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zamanın Süleyman'ı. II II. Süleyman.
Cenāb-ı Ḥażret-i Sulṭān Süleymānü'bni İbrāhīm Şeh-i devrān Süleymān-ı zamān İskender-i ṯānī

şuʿle-zār itdüm:

1. **şuʿle-zār itdüm:**-*dü, -m*
Gazel 332
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Alevle kaplamak.
Bü'l-ʿaceb pervāne-meşreb bülbül-i şūrīdeyem
Şuʿle-zār itdüm ser-ā-pā ben feżā-yı gülşenüm

sulṭān:

1. **sulṭānum:**-*um*
Gazel 3
Mısra: **4**
Buyruğu geçen kimse .
Dāġ-ber-dāġ-ı ġam olsun sūziş-i hicrān ile
Ḫāk-i rāh olmazsa sulṭānum ten-i sūzān saña

2. **sulṭān:**
Gazel 13
Mısra: **1**
Buyruğu geçen kimse .
Ol risālet taḫtına sulṭān Muḥammed Muṣṭafā
Sāye-baḫş-i milket-i ʿirfān Muḥammed Muṣṭafā

3. **sulṭānum:**-*um*
Gazel 20
Mısra: **9**
Devletin en üst mertebesinde bulunan kişi, padişah, şah, hükümdar. II Sevgili.
Naḥīfī bendeñi çoḳ yād idersin ṣoñra sulṭānum
Egerçi cevr idersin şimdi gelse yādıña cānā

4. **sulṭānuma:**-*um, -a*
Gazel 25
Mısra: **1**
Devletin en üst mertebesinde bulunan kişi, padişah, şah, hükümdar. II Sevgili.
Vaḳtidür sulṭānuma ʿarż-ı niyāz itmek baña
Lāzım oldı her cihetden keşf-i rāz itmek baña

5. **sulṭānum:**-*um*
Gazel 95
Mısra: **5**
Devletin en üst mertebesinde bulunan kişi, padişah, şah, hükümdar. II Sevgili.
Tīġ-i ġamzüñle kesüp ḳatl eyle sulṭānum beni
Emriñe ger pādişāhum eylemezsen inḳıyād

6. **sulṭānum:**-*um*
Gazel 218
Mısra: **7**
Devletin en üst mertebesinde bulunan kişi,

padişah, şah, hükümdar. II Sevgili.
Sirişküm keşf ider derd-i derūnum saña sulṭānum
Hele bir vech ile rāz-ı maḥabbet hīç nihān olmaz

7. **sulṭānum:**-*um*
Gazel 236
Mısra: **9**
Devletin en üst mertebesinde bulunan kişi, padişah, şah, hükümdar. II Sevgili.
Ḳaçma sulṭānum ṭarīḳuñ pīridür va'llāhi hem
Bu Naḥīfī ṣādıḳāne vaṣluña eyler heves

8. **sulṭāna:**-*a*
Gazel 244
Mısra: **4**
Devletin en üst mertebesinde bulunan kişi, padişah, şah, hükümdar. II Sevgili.
ʿAdū-yı żāġa minnet yoḳ var iken bülbül-i ḫoş-gū
Dil ü cān itmege her dem recā sulṭāna ögrenmiş

9. **sulṭānum:**-*um*
Gazel 244
Mısra: **9**
Devletin en üst mertebesinde bulunan kişi, padişah, şah, hükümdar. II Sevgili.
Naḥīfīnüñ a sulṭānum niçe seyl olmasun yaşı
Dili yalvarmaġa her dem gözi giryāna ögrenmiş

10. **sulṭānum:**-*um*
Gazel 253
Mısra: **7**
Devletin en üst mertebesinde bulunan kişi, padişah, şah, hükümdar. II Sevgili.
Ḳatı bīgānelük itme cefālar eyle sulṭānum
Bu dil mirʾātı ġāyetde ider jeng ü cilādan ḥaẕ

11. **sulṭānum:**-*um*
Gazel 271
Mısra: **3**
Buyruğu geçen kimse .
Bilinmez ʿāṣıḳuñ ḳadri zamāne içre sulṭānum
Ṣadāḳatle güzel sevmek bu ḫalḳa ʿayb ü ʿār ancaḳ

12. **sulṭānum:**-*um*
Gazel 276
Mısra: **11**
Devletin en üst mertebesinde bulunan kişi, padişah, şah, hükümdar. II Sevgili.
Naḥīfīyem a sulṭānum ġam-ı ʿışḳ ile bīmārem
Görindi menzil-i maḳṣūd mekānum zīr-i ḫāk ancaḳ

13. **sulṭānum:**-*um*
Gazel 284
Mısra: **7**
Devletin en üst mertebesinde bulunan kişi, padişah, şah, hükümdar. II Sevgili.
Bu cefā baña mıdur yoḫsa benüm sulṭānum
Her esīr-i ġam-ı ʿışḳa bu mıdur muʿtāduñ

14. **sulṭānum:**-*um*
Gazel 297
Mısra: **13**
Devletin en üst mertebesinde bulunan kişi, padişah, şah, hükümdar. II Sevgili.
Ḥāliñe şefḳat eyle sulṭānum
Bu Naḥīfī-i zār u nālānuñ

15. **sulṭānum:**-*um*
Gazel 304
Mısra: **9**
Devletin en üst mertebesinde bulunan kişi, padişah, şah, hükümdar. II Sevgili.
Bu Naḥīfīye suʾāl eyler iseñ sulṭānum
Şimdi ser-defteridür ʿāṣıḳ-ı āvārelerüñ

16. **sulṭānum:**-*um*
Gazel 335
Mısra: **3**
Devletin en üst mertebesinde bulunan kişi, padişah, şah, hükümdar. II Sevgili.
Egerçi ḫāk-i rāh oldum güẕer-gāhuñda sulṭānum
Seni muġber olur fikriyle ammā çoḳ keder çekdüm

17. **sulṭānum:**-*um*
Gazel 360
Mısra: **13**
Devletin en üst mertebesinde bulunan kişi, padişah, şah, hükümdar. II Sevgili.
Bu Naḥīfī gibi şevḳ ile benüm sulṭānum
Ḫidmet-i naʿt-i şerīfüñ baña deyn olsun deyn

18. **sulṭānumuñ:**-*um, -uñ*
Gazel 407
Mısra: **11**
Devletin en üst mertebesinde bulunan kişi, padişah, şah, hükümdar. II Sevgili.
Bu dem sulṭānumuñ āṣār-ı feyż-i ʿışḳıdur bende
Bu keyfiyyet bu germiyyet bu ḫālet yā Resūla'llāh

19. **sulṭānum:**-*um*
Gazel 408
Mısra: **7**
Devletin en üst mertebesinde bulunan kişi, padişah, şah, hükümdar. II Sevgili.
Ümmīd-i merhem-i luṭfuñla geldüm şimdi sulṭānum
Olup ṣad çāk-i şemşīr-i ḫacālet yā Resūla'llāh

20. **sulṭānum:**-*um*
Gazel 446
Mısra: **6**
Devletin en üst mertebesinde bulunan kişi, padişah, şah, hükümdar. II Sevgili.
Ḫaḳḳa minnet ki irüp ġāyete eyyām-ı firāḳ
Yine dīdār görüşdük hele sulṭānum ile

21. **sulṭān:**
Gazel 457

Mısra: **3**
Buyruğu geçen kimse .
Bir başuñ ile ʿāleme sulṭān iken meded
Ser-dāde olma cāh-ı cihānuñ rüʾūsına

22. **sulṭānum:**-*um*
Gazel 466
Mısra: **9**
Devletin en üst mertebesinde bulunan kişi, padişah, şah, hükümdar. II Sevgili.
Taraḥḥum eyle iḥsān it gel inṣāf eyle sulṭānum
Naḥīfī pāy-māl olsun mı rāh-ı intiẓār üzre

23. **sultānum:**-*um*
Gazel 469
Mısra: **3**
Devletin en üst mertebesinde bulunan kişi, padişah, şah, hükümdar. II Sevgili.
İdem ʿarż-ı maḥabbet meşhedümden saña sultānum
Netīce geçmezem senden eger ṣad çāk olursam da

24. **sulṭānum:**-*um*
Gazel 508
Mısra: **11**
Devletin en üst mertebesinde bulunan kişi, padişah, şah, hükümdar. II Sevgili.
ʿAṭā vü luṭf u kerem saña ḳaldı sulṭānum
Murādumuz ne ise ḫāk-i pāye söylendi

25. **sulṭānuñ:**-*uñ*
Kaside 3
Mısra: **46**
Buyruğu geçen kimse .
Ḫāk olur menzil-i āsāyişi bir gün elbet
Dār-ı fānīde eger bende eger sulṭānuñ

26. **sulṭānum:**-*um*
Kaside 5
Mısra: **130**
Devletin en üst mertebesinde bulunan kişi, padişah, şah, hükümdar. II Sevgili.
Eyleme ben zārı mülḥaḳ zümre-i bīgāneye
İtme sulṭānum beni maḥcūb-ı yād ü āşinā

27. **sulṭānum:**-*um*
Kaside 8
Mısra: **237**
Devletin en üst mertebesinde bulunan kişi, padişah, şah, hükümdar. II Sevgili.
Naʿt-i pāküñde ḳuṣūr itmez idüm sulṭānum
Bulsa tekmīl-i ṣalāḥ ile ṭabīʿat envār

28. **sulṭānum:**-*um*
Kaside 8
Mısra: **265**
Devletin en üst mertebesinde bulunan kişi, padişah, şah, hükümdar. II Sevgili.
Dest-gīr ol bu Naḥīfī ḳuluña sulṭānum
Ki ol üftādeye āsān ola kār-ı düşvār

29. **sulṭānum:**-*um*
Kaside 8
Mısra: **269**
Devletin en üst mertebesinde bulunan kişi, padişah, şah, hükümdar. II Sevgili.
Bir şefīʿum var iken sencileyin sulṭānum
Çekmezem luṭfuñ ile ḫavf-ı Ṣırāṭı zinhār

30. **sulṭānum:**-*um*
Kaside 8
Mısra: **273**
Devletin en üst mertebesinde bulunan kişi, padişah, şah, hükümdar. II Sevgili.
Himmet eylerseñ eger ben ḳuluña sulṭānum
ʿÖmrüm olduḳça idem vaṣf-ı şerīfüñ ikṣār

31. **sulṭānuma:**-*um*, -*a*
Kaside 11
Mısra: **61**
Devletin en üst mertebesinde bulunan kişi, padişah, şah, hükümdar. II Sevgili.
Aġlayam sulṭānuma ḥāl-i dil-i bī-çāremi
Āh-ı āteş-bār u eşk-i çeşm-i ḫūn-pālā ile

32. **sulṭānum:**-*um*
Kaside 13
Mısra: **67**
Devletin en üst mertebesinde bulunan kişi, padişah, şah, hükümdar. II Sevgili.
Tesellī-yāb-ı iḥsān-ı şefāʿat eyle sulṭānum
Naḥīfī-i ciger-ḫūnuñ ḳoma āh ü enīn üzre

33. **sulṭānum:**-*um*
Kaside 23
Mısra: **18**
Devletin en üst mertebesinde bulunan kişi, padişah, şah, hükümdar. II Sevgili.
Naḥīfī ḫāk-i pāya rūy-māl itmek murād eyler
İcāzet var mı sulṭānum o ʿabd-i bī-riyā gelsün

34. **sulṭānum:**-*um*
Kaside 25
Mısra: **5**
Devletin en üst mertebesinde bulunan kişi, padişah, şah, hükümdar. II Sevgili.
Sāye-i devletüñde sulṭānum
Ṭaleb-i ʿilme iştiġāl itdüm

35. **sulṭānum:**-*um*
Kaside 28
Mısra: **77**
Devletin en üst mertebesinde bulunan kişi, padişah, şah, hükümdar. II Sevgili.
Neye ḳādir ola bendeñ duʿādan ġayrı sulṭānum
Der-i der-gāhuña tuḥfem ḳuṣūr-ı bī-ḥisābumdur

36. **sulṭānum:**-*um*
Matla 170
Mısra: **2**

Devletin en üst mertebesinde bulunan kişi, padişah, şah, hükümdar. II Sevgili.
Yoluñda ḫāk ile yeksān iken dil ü cānum
Baña bu deñlü cefāya sebeb ne sulṭānum

37. **sulṭānum:**-*um*
Matla 176
Mısra: **2**
Devletin en üst mertebesinde bulunan kişi, padişah, şah, hükümdar. II Sevgili.
Seni gördükçe āh ider cānum
Āh ammā ne āh sulṭānum

38. **sulṭānum:**-*um*
Matla 181
Mısra: **2**
Devletin en üst mertebesinde bulunan kişi, padişah, şah, hükümdar. II Sevgili.
Ḫaṭuñ geldükde efzūn oldı şevḳ-ı cān-ı nālānum
Baña ʿışḳuñ berāt ile virildi şanki sulṭānum

39. **sulṭānum:**-*um*
Rübai 157
Mısra: **3**
Devletin en üst mertebesinde bulunan kişi, padişah, şah, hükümdar. II Sevgili.
Ḳādir degülem medḥüñe ben sulṭānum
Ancaḳ ġarażum ʿarż-ı ʿubūdiyyetdür

40. **sulṭānumı:**-*um, -ı*
Rübai 240
Mısra: **3**
Padişah, hükümdar II Hz. Muhammet.
Sulṭānumı vaṣf itmege ḳādir degülem
Maḳṣūd hemān eylemedür ḥālümi ʿarż

41. **sulṭānum:**-*um*
Rübai 267
Mısra: **3**
Devletin en üst mertebesinde bulunan kişi, padişah, şah, hükümdar. II Sevgili.
Mest-i mey-i nāz olsa olur sulṭānum
Her bir nigehüñ hūş-rubā-yı ʿuşşāḳ

42. **sulṭānuñ:**-*uñ*
Rübai 274
Mısra: **4**
Padişah, hükümdar II Allah.
Tā maḥşere dek medḥa olur şāyeste
Her kim ki ola bendesi ol sulṭānuñ

43. **sulṭānum:**-*um*
Rübai 327
Mısra: **4**
Buyruğu geçen kimse .
ʿĀṣīler içün ʿināyetüñ efzūndur
Bāḳī fermān senüñ benüm sulṭānum

44. **sulṭānum:**-*um*
Rübai 331
Mısra: **4**
Devletin en üst mertebesinde bulunan kişi, padişah, şah, hükümdar. II Sevgili.
Aḥvālümi biñ nāz ile şorduḳda didüm
ʿIşḳuñ beni bu ḥāle ḳodı sulṭānum

45. **sulṭānum:**-*um*
Rübai 334
Mısra: **4**
Devletin en üst mertebesinde bulunan kişi, padişah, şah, hükümdar. II Sevgili.
ʿIşḳuñla Naḥīfī gice gündüz aġlar
Bī-çāreye raḥm eyle ne var sulṭānum

46. **sulṭānum:**-*um*
Rübai 361
Mısra: **1**
Devletin en üst mertebesinde bulunan kişi, padişah, şah, hükümdar. II Sevgili.
Dil derd ile bī-tāb ü tüvān sulṭānum
Ḳurbān yoluña şevḳ ile cān sulṭānum

47. **sulṭānum:**-*um*
Rübai 361
Mısra: **2**
Devletin en üst mertebesinde bulunan kişi, padişah, şah, hükümdar. II Sevgili.
Dil derd ile bī-tāb ü tüvān sulṭānum
Ḳurbān yoluña şevḳ ile cān sulṭānum

48. **sulṭānum:**-*um*
Rübai 361
Mısra: **4**
Devletin en üst mertebesinde bulunan kişi, padişah, şah, hükümdar. II Sevgili.
Şemʿ-i ruḫ-ı maḳṣūdı nümāyān eyle
Ḳaldum şeb-i ḥasretde amān sulṭānum

49. **sulṭānum:**-*um*
Rübai 367
Mısra: **4**
Devletin en üst mertebesinde bulunan kişi, padişah, şah, hükümdar. II Sevgili.
Ben ḫāk-i ḥaḳīre naẓar it şefḳatle
Baḳma yüzümüñ ḳarasına sulṭānum

50. **sulṭānum:**-*um*
Rübai 370
Mısra: **4**
Devletin en üst mertebesinde bulunan kişi, padişah, şah, hükümdar. II Sevgili.
Ben bende-i nā-çīzüñe iḥsān eyle
Luṭfuñla ḳabūl eyle benüm sulṭānum

51. **sulṭān:**
Tarih 10
Mısra: **18**
Buyruğu geçen kimse .

Bī-nuḳaṭ ben de Naḥīfî böyle didüm tārīḫin
Dehre ṭoġdı bir cüvān sulṭān ol ʿAbdü'l-mecīd

52. **sulṭān:**
Tarih 11
Mısra: **8**
Buyruğu geçen kimse .
Dāʾimā Mıṣr-ı saʿādetde ʿazīz itsün anı
Yūsufı sulṭān iden ol Ḥażret-i Rabb-i Raḥīm

<u>sulṭān aḥmed:</u>

1. **sulṭān aḥmed:**
Tarih 18
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sultan Ahmed ll Osmanlı Padişahlarından lll. Ahmed.
Mālik-i berreyn ü baḥreyn ol ḫidīv-i ġarb u şarḳ
Yaʿnī Sulṭān Aḥmed ol şāhenşeh-i gerdūn-ḥaşem

2. **sulṭān aḥmed:**
Tarih 18
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sultan Ahmed ll Osmanlı Padişahlarından lll. Ahmed.
Deh düşüp didüm Naḥīfî ṭarḥına tārīḫ içün
Kāḫ Saʿd-ādābād Sulṭān Aḥmed vālā-ʿalem

<u>sulṭān aḥmede:</u>

1. **sulṭān aḥmede:**-*e*
Tarih 33
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sultan III. Ahmet.
Geldi bir müjde Naḥīfî söyledüm tārīḫini
Mülk-i Tiflīs oldı Sulṭān Aḥmede luṭf u ʿaṭā

2. **sulṭān aḥmede:**-*e*
Tarih 36
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sadabad köşkünü yaptıran Sultan III. Ahmet.
Buyurdı ṭarḥ olınsın çār dīvārında bu tārīḫ
Hümāyūn ola Sulṭān Aḥmede devletle Saʿd-ābād

<u>sulṭān aḥmedi:</u>

1. **sulṭān aḥmedi:**-*i*
Kaside 22
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sultan Ahmed ll Osmanlı Padişahlarından lll. Ahmed.
Şeh-i İslām Sulṭān Aḥmedi Ḥaḳ ber-devām itsün
Müşerref eylesün hemvāre evreng-i muʿallāyı

<u>sulṭān aḥmed-i ġāzī:</u>

1. **sulṭān aḥmed-i ġāzī:**
Kıt'a 48
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gazi Sultan III. Ahmed.
Zihī ṭuġrā-yı ġarrā iḫtirāʿ-ı şāh-ı ʿālem-gīr
Semiyy-i faḫr-ı ʿālem yaʿnī Sulṭān Aḥmed-i Ġāzī

<u>sulṭān aḥmed-i ġāzīye:</u>

1. **sulṭān aḥmed-i ġāzīye:**-*ye*
Tarih 33
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Padişah 3. Ahmed.
İtdi Sulṭān Aḥmed-i Ġāzīye Rabbü'l-ʿālemīn
Ẓāhir ü bāṭında tevfīḳ-ı celīlin reh-nümā

<u>sulṭān aḥmed-i gerdūn-vaḳar:</u>

1. **sulṭān aḥmed-i gerdūn-vaḳar:**
Kaside 18
Mısra: **46**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Vakarlı Sultan Ahmet II Sultan III. Ahmet.
Müjde ṣıḥḥat buldı şāh-ı kām-kār
Yaʿnī Sulṭān Aḥmed-i gerdūn-vaḳar

<u>sulṭān aḥmedü'bni ḫān muḥammed:</u>

1. **sulṭān aḥmedü'bni ḫān muḥammed:**
Tarih 6
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Muhammed Han oğlu Sultan Abdülhamit.
Şeh-i İslām Sulṭān Aḥmedü'bni Ḫān Muḥammed kim
Ḫudā memdūḥ u maḥmūd eylemiş ẕāt-ı cihān-dārın

2. **sulṭān aḥmedü'bni ḫān muḥammed:**
Tarih 16
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Muhammed Han oğlu Sultan Ahmet.
Yaʿnī Sulṭān Aḥmedü'bni Ḫān Muḥammed kim odur
Dāver-i dād-āver-i ʿālem şeh-i encüm-sipāh

3. **sulṭān aḥmedü'bni ḫān muḥammed:**
Tarih 17
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Muhammed Han oğlu Sultan Abdülhamit.
Şeh-i İslām Sulṭān Aḥmedü'bni Ḫān Muḥammed kim
Degüldür ḥüsn-i evṣāf-ı vücūdı ḳābil-i taʿdād

<u>sulṭān aḥmedüñ:</u>

1. **sulṭān aḥmedüñ:**-*üñ*
Tarih 3
Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sultan III. Ahmet.
Şeh-i mesʿūd-kevkeb
yaʿnī Sulṭān Aḥmedüñ oldı
Cülūsı şādī-i dehre ṣafā-yı
ʿāleme bāʿiṣ

2. **sulṭān aḥmedüñ:**-*üñ*
Tarih 34
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sultan III. Ahmet.
Ey Naḥīfī tuḥfe-i ilhāmdur tārīḫ aña
ʿAvn-i Ḥaḳdan Gence fetḥi oldı Sulṭān Aḥmedüñ

sulṭān ibni sulṭān:

1. **sulṭān ibni sulṭān:**
Tarih 17
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sultanın oğlu sultan.
O sulṭān ibni sulṭān eyleyüp ḥüsn-i naẓar gāhī
Bu nüzhet-gāhı ābād itmek içün ḳıldı istirṣād

sulṭān maḥmūd:

1. **sulṭān maḥmūd:**
Tarih 4
Mısra: **46**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sultan I. Mahmut.
Ey Naḥīfī bu duʿā oldı cülūsa tārīḫ
Ola memdūḥ-ı Ḫudā ʿadl ile Sulṭān Maḥmūd

2. **sulṭān maḥmūd:**
Tarih 27
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sutan I. Mahmut.
Ey Naḥīfī didiler teşne-dilān tārīḫin
İtdi sīr-āb meded ʿālemi Sulṭān Maḥmūd

3. **sulṭān maḥmūd:**
Tarih 29
Mısra: **54**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sultan I. Mahmud.
Didi bu çeşme-i zībāya Naḥīfī tārīḫ
Rāh-ı Ḥaḳda ḥasenāt eyledi Sulṭān Maḥmūd

sulṭān muṣṭafā:

1. **ṣulṭān muṣṭafā:**
Kaside 17
Mısra: **59**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sultan II. Mustafa.
Ḳanda ʿazm eylerse manṣūr ola Ṣulṭān Muṣṭafā
Diyelüm āmīn ola ʿavn-i ilāhī reh-nümā

2. **sulṭān muṣṭafā:**
Kaside 19
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sultan II. Mustafa.
Ḥażret-i sulṭān-ı devrān yaʿnī Sulṭān Muṣṭafā
Zīver-i ṣaḥn-ı saʿādet zīb-i ṣadr-ı ṣaf-derī

3. **sulṭān muṣṭafā:**
Tarih 2
Mısra: **38**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sultan II. Mustafa.
Ey Naḥīfī şevḳ ile ol dem didüm tārīḫ içün
Oldı Sulṭān Muṣṭafā zīb-i maḳām serveri

4. **sulṭān muṣṭafā:**
Tarih 37
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sultan III. Mustafa.
Ey Naḥīfī şevḳ ile ol dem didüm tārīḫ içün
Oldı Sulṭān Muṣṭafā zīb-i maḳām serveri

sulṭān muṣṭafā ibni muḥammed ḫān:

1. **sulṭān muṣṭafā ibni muḥammed ḫān:**
Tarih 2
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Muhammet Han'ın oğlu Sultan Mustafa.
Yaʿnī Sulṭān Muṣṭafā ibni Muḥammed Ḫān içün
Cānib-i Ḥaḳdan virildi şevket-i İskenderī

sulṭān olmadan:

1. **sulṭān olmadan:**-*ma, -dan*
Gazel 365
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sultan olmak.
Ey Naḥīfī bir şeh-i ḥüsne ḳul olmaḳ Rūmda
Bana yegdür taḫt-ı mülk-i Mıṣra sulṭān olmadan

sulṭān selīm:

1. **sulṭān selīm:**
Tarih 34
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sultan Selim.
Fātiḥ-i Mıṣr-ı ʿArab Sulṭān Selīm ise eger
Fetḥidür Mıṣr-ı ʿAcem bu pādişāh-ı evḥadüñ

sulṭān senceri:

1. **sulṭān senceri:**-*i*
Kaside 19
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İran'da hüküm süren Selçuklu Devleti'nin altıncı hükümdarı. Melikşâh bin Alparslan'ın üçüncü oğludur. Onun devrinde Selçuklu İmparatorluğu ihtişam dönemini yaşamıştır.
Öyle bir şeh kim ʿuluvv-i ḳadrine nisbet eger
Mīr-i ışṭablı disem şāyeste Sulṭān Senceri

sulṭān süleymānı:

1. **sulṭān süleymānı:**-*ı*
Tarih 1
Mısra: **50**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sultan II. Süleyman.
Naḥīfī ḳudsiyān-ı mülk-i maʿnā didiler tārīḫ
Muʿammer eyle yā Rabb ʿadl ile Sulṭān Süleymānı

sulṭān u gedā:

1. **sulṭān u gedā:**
Gazel 3
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sultan ve fakir II herkes.
Sensin ol şāhenşeh-i mülk-i risālet kim ezel
Oldı sulṭān u gedā hep bende-i fermān saña

2. **sulṭān u gedā:**
Kaside 18
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sultan ve köle.
Behre-cūy-ı şefḳat ü iḥsānı sulṭān u gedā
Vāye-ḫ∨āh-ı reʾfet-i cūdı ṣıġār ile kibār

3. **sulṭān u gedā:**
Rübai 38
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sultan ve köle.
Yoḳ luṭfuña ḥad ey kerem ıssı mevlā
Maẓhar kerem ü luṭfuña sulṭān u gedā

4. **sulṭān u gedā:**
Rübai 43
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sultan ve fakir II herkes.
Ey münʿim-i bī-ʿillet olan bār-ı Ḫudā
Muḫtāc senüñ luṭfuña sulṭān u gedā

5. **sulṭān u gedā:**
Rübai 57
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sultan ve fakir II herkes.
Muḥtāc-ı ʿaṭā vü raḥmetüñdür cümle
Sulṭān u gedā vü cinn ü insān yā Rab

6. **sulṭān u gedā:**
Rübai 295
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sultan ve fakir II herkes.
Mebẕūl cemīʿ-i kāʾināta keremüñ
Sulṭān u gedā cinn ü beşer muġtenemüñ

7. **sulṭān u gedā:**
Rübai 301
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sultan ve fakir II herkes.
Sulṭān u gedā mürşid ü şeyḫ u sālik
Hep mevt ü fenā ile olurlar hālik

8. **sulṭān u gedā:**
Rübai 312
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sultan ve fakir II herkes.
Sulṭān u gedā ins ü melek her ne ki var
Muḥtāc senüñ faẓluña fī-külli'l-ḥāl

9. **sulṭān ü gedā:**
Rübai 454
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sultan ve fakir II herkes.
Ol Rabb-i Eḥaddür ki şerīki yoḳdur
Sulṭān ü gedā ʿacz ile cümle yeksān

sulṭān-ı ʿālī-menḳabet:

1. **sulṭān-ı ʿālī-menḳabet:**
Gazel 63
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şanı yüce sultan II Hz. Muhammed.
Reh-ber-i rāh-ı hüdā reh-bürde-i ḳurb-ı Ḫudā
Pīşvā-yı muḳtedā sulṭān-ı ʿālī-menḳabet

2. **sulṭān-ı ʿālī-menḳabet:**
Kaside 19
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şanı yüce sultan II Hz. Muhammed.
Server-i Rüstem-ṣıfat sulṭān-ı ʿālī-menḳabet
Kān-ı luṭf u ʿāṭıfet pīrāye-baḫş-ı serverī

sulṭān-ı ʿālī-taḫt-ı:

1. **sulṭān-ı ʿālī-taḫt-ı:**
Matla 58
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tahtı yüce.
Eyā sulṭān-ı ʿālī-taḫt-ı - tāc
Muʿallā mehçe-i rāyāt-ı ḳadrüñ āyet-i Miʿrāc

sulṭān-ı baḫtum:

1. **sulṭān-ı baḫtum:**-*um*
Kıt'a 44
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Batının padişahı.
Yine sulṭān-ı baḫtum baña ʿarż-ı iltifāt itdi
Bu şeb bezmümde yaḳdı gūyiyā bir şemʿ-i kāfūrı

sulṭān-ı celīlü'ş-şāna:

1. **sulṭān-ı celīlü'ş-şāna:**-*a*
Tarih 29
Mısra: **41**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şanı yüce olan sultan II Sultan I. Mahmut.
Emr-i vācibdür o sulṭān-ı celīlü'ş-şāna
İdeler ḫayr-ı duʿā itmede beẕl-i mechūd

sulṭān-ı cihān:

1. **sulṭān-ı cihān:**
Tarih 6
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cihan padişahı.
O sulṭān-ı cihān kim sākinān-ı ʿālem-i bālā
Tamām eyler duʿā-yı devletiyle vird-i esḥārın

sulṭān-ı cihān-bāna:

1. **sulṭān-ı cihān-bāna:**-*a*
Kaside 24
Mısra: **106**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cihanı koruyan, gözeten hükümdar.
Bahār-ı gülsitān-ı ṣıḥḥatüñ şād-āb idüp her dem
Cenāb-ı Ḥaḳ seni baḫş ide sulṭān-ı cihān-bāna

sulṭān-ı cihāndan:

1. **sulṭān-ı cihāndan:**-*dan*
Gazel 263
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cihan padişahı.
Yeʾs itdi beni fāriġ-i āmāl o ḳadar kim
Sulṭān-ı cihāndan daḫi bir mültemesüm yoḳ

sulṭān-ı cihān-gīr:

1. **sulṭān-ı cihān-gīr:**
Kıt'a 48
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyayı fetheden padişahı II Sultan Ahmet.
O sulṭān-ı cihān-gīr ol şeh-i ferḫunde-kevkeb kim
Kemāl-i ẕāt ile oldı selāṭīnüñ ser-efrāzı

sulṭān-ı cihān-gīr-i felek-rifʿat:

1. **sulṭān-ı cihān-gīr-i felek-rifʿat:**
Tarih 5
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yücelik mertebesinin dünyayı ele geçiren sultan.
Şeh-i İslām ü sulṭān-ı cihān-gīr-i felek-rifʿat
Ki olmışdur vücūd-ı pāki ism ü vaṣf ile Maḥmūd

sulṭān-ı cihānsın:

1. **sulṭān-ı cihānsın:**-*sın*
Kaside 19
Mısra: **63**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cihan padişahı.
Sen o sulṭān-ı cihānsın kim ḥarīm-i ḳadrüñüñ
Olmaġa ṭālib şeh-i Īrān bir ednā çākeri

sulṭān-ı cihānum:

1. **sulṭān-ı cihānum:**
Gazel 227
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cihanın padişahı olan (kimse). II Sevgili.
Ḫūbāna ser-i leşker o sulṭān-ı cihānum
Gel terk-i edeb eyleme ḫūnkāra baḳılmaz

sulṭān-ı cihānuñ:

1. **sulṭān-ı cihānuñ:**-*uñ*
Kaside 12
Mısra: **39**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cihan padişahı.
Gülzār-ı ḥarīminde o sulṭān-ı cihānuñ
Gelmekdedür ervāḥ-ı muḳaddes cevelāna

2. **sulṭān-ı cihānuñ:**-*uñ*
Kıt'a 47
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cihan padişahı.
Ḥabbeẕā ṭuġrā-yı ġarrā bī-bedel tevḳīʿ-i ḫāṣ
Oldı sulṭān-ı cihānuñ şīve-i ḫaṭṭ-ı yedi

sulṭān-ı dāniş-perverā:

1. **sulṭān-ı dāniş-perverā:**
Kaside 19
Mısra: **61**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey bilgiyi besleyen sultan.
Dādgārā serverā sulṭān-ı dāniş-perverā
Ey şehenşāhān-ı mülk-i ʿālemüñ ser-defteri

sulṭān-ı dīn:

1. **sulṭān-ı dīn:**
Tarih 16
Mısra: **53**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İslamiyetin halifesi.
ʿAyş ü ʿişretde ṣafālarda olup sulṭān-ı dīn
Eyleye renc-i ḥased iʿmār-ı bed-ḫ∨āhın tebāh

sulṭān-ı eḥaddür:

1. **sulṭān-ı eḥaddür:**-*dür*
Rübai 203
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tek sultan.

Maʿbūdum o Ḥaḳdur ki naẓīri yoḳdur
Sulṭān-ı eḥaddür ki vezīri yoḳdur

sulṭān-ı eḥadsin:

1. **sulṭān-ı eḥadsin:**-*sin*
Rübai 172
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tek sultan.
Ẕātuñda ṣıfātuñda naẓīrüñ yoḳdur
Sulṭān-ı eḥadsin ki vezīrüñ yoḳdur

sulṭān-ı esʿadü'l-ceddür:

1. **sulṭān-ı esʿadü'l-ceddür:**-*dür*
Gazel 107
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ceddi hayırlı sultan II Hz. Muhammed.
Daḳīḳadān ü maʿrifet-şinās ü ehl-i pesend
Sözüñ ḥaḳīḳati sulṭān-ı esʿadü'l-ceddür

sulṭān-ı gerdūn-mesned-i taḫt-ı risāletsin:

1. **sulṭān-ı gerdūn-mesned-i taḫt-ı risāletsin:**-*sin*
Gazel 414
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Peygamberliğin yüce makamlı sultanı II Hz. Muhammet.
Sen ol sulṭān-ı gerdūn-mesned-i taḫt-ı risāletsin
Ki şāhān-ı cihān saña gedādur yā Resūla'llāh

sulṭān-ı ḥüsn:

1. **sulṭān-ı ḥüsn:**
Gazel 453
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik sultanı.
Zaḫm-ı sīnem dāġ-sāz-ı reşk ider biñ nāz ile
Eyler ol sulṭān-ı ḥüsn iḥsān iḥsān üstüne

sulṭān-ı ḥüsne:

1. **sulṭān-ı ḥüsne:**-*e*
Matla 202
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik sultanı.
Ḳanġı bir sulṭān-ı ḥüsne cānı ḳurbān eylesün
Dünyede bir cān ile ʿuşşāḳ-ı şeydā n'eylesün

sulṭān-ı ʿışḳ:

1. **sulṭān-ı ʿışḳ:**
Gazel 114
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk sultanı, sevgili.
Ey Naḥīfī şübhesüz teşrīf ider sulṭān-ı ʿışḳ
Bir göñülden kim ḫayāl-i ġayr kālʿ olur

sulṭān-ı īslāmuñ:

1. **sulṭān-ı islāmuñ:**-*uñ*
Kaside 22
Mısra: **51**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Müslümanların sultanı.
Ḫuṣūṣan kim vekīl-i muṭlaḳı sulṭān-ı İslāmuñ
Olur elbette ḥikmet-āşinā-yı kār-fermāyī

sulṭān-ı kāʾinātuñ:

1. **sulṭān-ı kāʾinātuñ:**-*uñ*
Kıt'a 8
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Evrenin sultanı.
Tā ki sulṭān-ı kāʾinātuñ bu Bende-i sīne-çākidür diyeler

sulṭān-ı kişver-i islām:

1. **sulṭān-ı kişver-i islām:**
Gazel 107
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İslam ülkesinin sultanı II Hz. Muhammed.
Ne şāh-ı emced o sulṭān-ı kişver-i İslām
Semiyy-i faḫr-ı cihān yaʿnī Ḫān-ı aḥmeddür

sulṭān-ı manṣūru'l-livā:

1. **sulṭān-ı manṣūru'l-livā:**
Tarih 19
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın yardımını sultanı.
Fātiḥ-i s̱ānī ʿAlī-sīret şeh-i nuṣret-sipāh
Şehr-i yār-ı baḥr ü ber sulṭān-ı manṣūru'l-livā

sulṭān-ı mışr:

1. **sulṭān-ı mışr:**
Tarih 6
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mısır sultanı.
Ne sulṭān-ı müsellem istese sulṭān-ı Mışr eyler
Der-i luṭfında ednā bir ġulām-ı ẕerre-miḳdārın

sulṭān-ı mükerrem:

1. **sulṭān-ı mükerrem:**
Tarih 6
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüce sultan, aziz sltan.
O sulṭān-ı mükerrem ḳıldı teşrīf-i ṭahāretle
Ser-efrāz-ı cihān ol bende-i pākīze-ās̱ārın

sulṭān-ı mülk-i ḫāverī:

1. **sulṭān-ı mülk-i ḫāverī:**
Kaside 19
Mısra: **166**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Doğu memleketinin sultanı.

Tā diyār-ı şarḳ u ġarba eyleyüp seyr ü sefer
Çarḫı cevlān-gāh ide sulṭān-ı mülk-i ḫāverī

<u>sulṭān-ı mülk-i ışṭıfā:</u>

1. **sulṭān-ı mülk-i ışṭıfā:**
Murabba 8
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

En seçilmiş mülkün sultanı II Hz. Muhammet.

Ḳanda ʿazm itsen eyā sulṭān-ı mülk-i ışṭıfā
Faḫr iderdi ḫāk-i pāyüñle senüñ arż u semā

<u>sulṭān-ı müsellem:</u>

1. **sulṭān-ı müsellem:**
Tarih 6
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Tevdi olunmuş sultan.

O sulṭān-ı müsellem ol şeh-i ferḫunde-kevkeb kim
Zamān-ı devletinde çarḫ-ı dūn terk itdi ışrārın

2. **sulṭān-ı müsellem:**
Tarih 6
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Tevdi olunmuş sultan.

Ne sulṭān-ı müsellem istese sulṭān-ı Mışr eyler
Der-i luṭfında ednā bir ġulām-ı z̲erre-miḳdārın

<u>sulṭān-ı rusül:</u>

1. **sulṭān-ı rusül:**
Rübai 99
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Peygamberlerin sultanı II Hz. Muhammet.

Baḫşāyiş-i iḥsānuñ ile ʿişyānum
Sulṭān-ı rusül ḥürmetine maġfūr it

2. **sulṭān-ı rusül:**
Rübai 117
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Peygamberlerin sultanı II Hz. Muhammet.

Vaṣfında anuñ didi emīnü'l-ümmet
Sulṭān-ı rusül Ḥabīb-i Rabb-i Fettāḥ

3. **sulṭān-ı rusül:**
Rübai 397
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Peygamberlerin sultanı.

Sulṭān-ı rusül merdüm-i çeşm-i s̲aḳaleyn
Hem Ḥaydar o ibni ʿamm-i şah-ı kevneyn

4. **sulṭān-ı rusül:**
Rübai 522
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Peygamberler sultanı (Hz. Muhammed Peygamber).

Luṭfuñla reh-i maḳṣūdum āsān eyle
Sulṭān-ı rusül faḫr-ı cihān ḥürmetine

5. **sulṭān-ı rusül:**
Tarih 7
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Peygamberlerin sultanı.

Sulṭān-ı rusül ḥürmetine ḥażret-i mevlā
Z̲ātın ḳıla pīrāye-i aṣḥāb-ı teʾemmül

<u>sulṭān-ı şefāʿat:</u>

1. **sulṭān-ı şefāʿat:**
Kaside 7
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Şefaat sultanının cömertliği ile.

Ben merkez-i ḫidmetde saña bende-i fermān
Sen mesned-i taḫṣīṣde sulṭān-ı şefāʿat

<u>sulṭan-ı sikender-şavletüñ olsa:</u>

1. **sulṭan-ı sikender-şavletüñ olsa:**-*üñ-üñ, -sa*
Tarih 2
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

İskender gibi saldırgan sultan olmak.

Olsa lāyıḳdur o sulṭan-ı Sikender-şavletüñ
Z̲āt-ı pāki zümre-i ʿOs̲māniyānuñ mefḫarı

<u>sulṭān-ı vālā-rütbesin:</u>

1. **sulṭān-ı vālā-rütbesin:**-*sin*
Gazel 425
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Yüksek rütbeli sultan.

Sen ol sulṭān-ı vālā-rütbesin kim oldı bu gerdūn
Sarāy-ı rifʿatüñden bir nişāne yā Resūla'llāh

<u>sulṭān-ı vecīh:</u>

1. **sulṭān-ı vecīh:**
Matla 219
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Yüzün sultanı.

Oldı hādī ehl-i taḳvāya o sulṭān-ı vecīh
Muṣḥaf-ı teblīġini taṣdīḳ idüp lā-raybe fīh

<u>sulṭān-ı zī-şānum:</u>

1. **sulṭān-ı z̲ī-şānum:**-*um*
Kaside 5
Mısra: **121**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Şanlı, yüce sultan II Hz. Muhammed.
Bir şefîʿum var iken sulṭān-ı ẕī-şānum gibi
Budur ümmīd olmayam maḥrūm-ı elṭāf-ı Ḫudā

sulṭānü'bni sulṭān:

1. **sulṭānü'bni sulṭān:**
Tarih 6
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sultan oğlu sultan.
O sulṭānü'bni sulṭān kim anuñ mirʾāt-ı luṭfında
Görür ehl-i baṣīret şāhid-i maḳṣūd-ı didārın

sulṭānü'bni sulṭānı:

1. **sulṭānü'bni sulṭānı:**
Tarih 1
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sultan oğlu sultan.
Yed-i tevfīḳ-i Ḫaḳ iclās idince taḫt-ı iclāle
Hezārān ʿizz ü şevketle o sulṭānü'bni sulṭānı

sulṭānum:

1. **sulṭānum:**
Gazel 402
Mısra: **8**
Sevgiliye hitap sözü.
Benüm bu ḳaṭre-i eşküm düşelden mecmaʿu'l-baḥre
Nisān-āsā a sulṭānum ṣadeflerde olur luʾlu

2. **sulṭānum:**
Kaside 8
Mısra: **151**
Sevgiliye hitap sözü.
Dāmen-i luṭfuñı elden ḳomazam sulṭānum
Olmışam gerçi ki ben tābiʿ-i nefs-i bed-kār

sülūḳ:

1. **sülūkı:**-*ı*
Kaside 22
Mısra: **24**
Bir tarikata intisap etmek, o yolda gerekli olan yükümlülükleri yerine getirerek manevi açıdan ilerlemek.
Zamān-ı devletinde ḫalḳ-ı ʿālem oldı āsūde
Unıtdurdı sülūkı sīret-i emsāl ü ekfāyı

sülūk-i ḫayra:

1. **sülūk-i ḫayra:**-*a*
Kaside 26
Mısra: **69**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hayır yolculuğu.
Sülūk-i ḫayra muvaffaḳ ṭabīʿatı el-ḥaḳ
Serīr-i devlete elyaḳ ṣadārete aḥrā

şümār:

1. **şümārı:**-*ı*
Gazel 107
Mısra: **15**
Çokluk.
Eger ki mevce-i baḥrüñ şümārı mümkin ise
Sirişk-i ʿāṣıḳ-ı şeydā da ḳābil-i ʿaddür

şümār iderseñ:

1. **şümār iderseñ:**-*er, -se, -ñ*
Gazel 260
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saymak, hesaplamak.
Ḫuddām-ı dergehüñden iderseñ eger şümār
Besdür iki cihānda Naḥīfīye ol şeref

şümār olmadı:

1. **şümār olmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 304
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sayılmak, addedilmek.
Ten-i zārumda hele olmadı imkāna şümār
Ḫāk olınca göresin dilde olan yārelerüñ

şümūl-ı şemāʾilüñ:

1. **şümūl-ı şemāʾilüñ:**-*üñ*
Gazel 279
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şemallerin tamamı.
Ḫalḳ-ı cihānuñ ekmelidür ẕāt-ı kāmilüñ
Şāmil vücūh-ı ḥüsne şümūl-ı şemāʾilüñ

şun:

1. **şunupdur:**-*up, -dur*
Gazel 90
Mısra: **7**
Uzatmak, vermek.
ʿIşḳ-ı yār içün şunupdur şimdi sāḳī destüme
Girye ḳılmasun diyü bu demde bir pīşīn ḳadeḥ

2. **şunar:**-*ar*
Gazel 167
Mısra: **7**
Uzatmak, vermek.
Cām-ı bī-tābı şunar çeşmüñ nigāh-ı mestüñe
Bir iki gün ḫūn-ı dilden var ise perhīzi var

3. **şunup:**-*up*
Gazel 174
Mısra: **7**
Uzatmak, vermek.
Āteş-i ʿışḳa şunup şuʿleyi der-dāmen ider
Dest-i maḥşer ki benüm pençe-i bī-bākümdür

4. **şunarlar:**-*ar, -lar*
Gazel 464
Mısra: **4**
Uzatmak, vermek.
N'ola bezm-i maḥabbetde ḫarāb-ender-ḫarāb olsam
Şunarlar bāde-i ʿışḳı baña peymāne peymāne

5. **şunup:**-*up*
Kaside 9
Mısra: **41**
Uzatmak, vermek.

Dest-i eşvāḳı ṣunup āstār-ı pāk-i Kaʿbeye
Yād idüp cürm ü günāhum āh ü efġān eylesem

6. **ṣunar:**-*ar*
Kaside 24
Mısra: **78**
Uzatmak, vermek.
Cihān bezminde ol mestāne-i ālūde-baḫtum kim
Ṣunar dest-i dile sāḳī tehī biñ cām ü peymāne

7. **ṣundı:**-*dı*
Kaside 26
Mısra: **260**
Uzatmak, vermek.
Gelüp ḥużūrına nā-gāh bir gedā-yı faḳīr
O dem ki ḥilye-i faḫr-ı cihānı ṣundı aña

ṣun-:

1. **ṣunduḳça:**-*duḳça*
Gazel 116
Mısra: **9**
Uzatmak, vermek.
Cām-ı ṣahbā-yı niyāzı ġamzeñe ṣunduḳça ben
Her nigāh-ı āfetüñ mest-i mey-i efsūn olur

2. **ṣunduḳça:**-*duḳça*
Gazel 256
Mısra: **5**
Uzatmak, vermek.
Baña peymāne ṣunduḳça virürdüñ nuḳl-i şeftālū
Eger kim bezm-i meyde el vireydi sāḳiyā ṭāliʿ

3. **ṣunduñ:**-*du*, -*ñ*
Gazel 305
Mısra: **7**
Uzatmak, vermek.
Ṣunduñ dil-i ser-meste biraz cām-ı tesellā
Germiyyet-i iḥsān ile maḥv-i elem itdüñ

4. **ṣunduñ:**-*du*, -*ñ*
Gazel 306
Mısra: **7**
Uzatmak, vermek.
Ben āh itdükçe ṣunduñ dest-i cāna cām-ı iḥsānuñ
Bu āb ü tāb ile ġam neşvesin ʿişret-nevāz itdüñ

ṣunʿ:

1. **ṣunʿuñda:**-*un*, -*da*
Murabba 6
Mısra: **91**
Allah'ın yaratma kudreti, sanatı.
Ṣunʿuñda ʿālem deng ü lāl
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

2. **ṣunʿuña:**-*u*, -*n*, -*a*
Rübai 462
Mısra: **4**
Yapma, yapış.
Her kim göre ʿibretle bu maṣnūʿātı
Dir ḥayret ile ṣunʿuña sübḥān Allāh

sünbük sürmedür:

1. **sünbük sürmedür:**-*dür*
Gazel 232
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
At tırnağının tozunun sürmesi II Tanıktan ve Süheylî'nin bir gazelinden (G. 255/2) hareketle bir çeşit sürmedir.
Rīze-seng-i rāh-ı mülk-i ʿışḳ sünbük sürmedür
Kim olur her gerd-i nā-çīzi gelū-gīr-i ceres

sünbül:

1. **sünbül:**
Gazel 101
Mısra: **1**
Daha çok açık mor renkli, keskin ve güzel kokulu çiçek.
Sünbül firāḳ-ı zülfüñ ile dil-şikestedür
Nergis ḫayāl-i çeşmüñ ile zār ü ḫastedür

2. **sünbül:**
Gazel 137
Mısra: **5**
Daha çok açık mor renkli, keskin ve güzel kokulu çiçek.
Gül-i ter yüzüñe āşüfte sünbül zülfüñe meftūn
Çemende serv-i nāzum reng ü būlar hep senüñçündür

3. **sünbülleri:**-*ler*, -*i*
Gazel 290
Mısra: **3**
Daha çok açık mor renkli, keskin ve güzel kokulu çiçek.
Sünbülleri pejmürde olur bāġ-ı cinānuñ
Kāküllerüñ ārāyiş-i farḳ-ı küleh itseñ

4. **sünbüller:**-*ler*
Gazel 477
Mısra: **2**
Sümbül II sümbül saçlı sevgili.
Revnaḳ-ı tāze virüp rūyına kāküller ile
Gülşen-i ḥüsnini zeyn eyledi sünbüller ile

5. **sünbül:**
Kaside 8
Mısra: **33**
Sümbül II sümbül saçlı sevgili.
Sünbül āhen-dil olup germī-i cām-ı meyden
İtdi yek-rengī-i maḫmūr perīşān-destār

6. **sünbüldür:**-*dür*
Rübai 190
Mısra: **1**
Sümbül II sümbül saçlı sevgili.
Kākülleri sünbüldür o ruḫlar güldür
Bir gül ki ṣafā-baḫş-ı dil-i bülbüldür

7. **sünbüldür:**-*dür*
Rübai 190
Mısra: **4**
Daha çok açık mor renkli, keskin ve güzel kokulu çiçek.
Ol zülf ü o ruḫsār ile bāġ-ı ḥüsnüñ
Bir cānibi gül bir ṭarafı sünbüldür

8. **sünbüldür:**-*dür*
Rübai 191
Mısra: **2**
Sümbül II sümbül saçlı sevgili.
Gülzār-ı cemālüñde o ruḫlar güldür
Kāküllerüñ ey ġonçe-dehen sünbüldür

9. **sünbülüñe:**-*üñ, -e*
Tahmis 4
Mısra: **34**
Sümbül II sümbül saçlı sevgili.
Luṭf idüp sāmiʿa-gīr ol bu Naḥīfî ḳuluña
Ve'ḍ-ḍuḥā verdüñe ve'l-leyl oḳurum sünbülüñe

10. **sünbüle:**-*e*
Tarih 7
Mısra: **4**
Daha çok açık mor renkli, keskin ve güzel kokulu çiçek.
Zīb-āver olup ḥilyesine liḥye-i zībā
Bir sünbüle döndi ki ola zīb-i ṣaf-ı gül

sünbül oldı:

1. **sünbül oldı:**-*dı*
Tarih 7
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Daha çok açık mor renkli, keskin ve güzel kokulu çiçek olmak.
Ol ḫaṭṭ-ı dil-ārāya
Naḥīfî didi tārīḫ
Ārāyiş-i ḥüsn-i dīger oldı güle sünbül

sünbül ü gül:

1. **sünbül ü gül:**
Tarih 16
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sümbül ve gül.
Ṭıynetinde ḳuvvet-i neşv ü nemā tā öyle kim
Sünbül ü gül serv ü sūsen anda ḫod-reste giyāh

sünbül-i ḫoş-būlar:

1. **sünbül-i ḫoş-būlar:**-*lar*
Gazel 470
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzel kokulu sümbül çiçeği. || Sevgilinin saçları.
Zeyn idüp ʿārıżuñı ḳākül-i dil-cūlar ile
Ṣalın ey serv-i revān sünbül-i ḫoş-būlar ile

sünbül-i nüh:

1. **sünbül-i nüh:**
Gazel 359
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dokuz sümbül II bağlama göre muteber bir sümbül anlamına gelmektedir.
Ey felek zīb-āver-i destār-ı ʿışḳ olsañ n'ola
Sünbül-i nüh dāne-i gülzār-ı āhumsın benüm

sünbül-i zülfüñ:

1. **sünbül-i zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 140
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sünbüle benzeyen saç.
Nem-i eşküm miṣāl-i jāle durmaz feyż-yāb eyler
Anuñçün böyle ey gül sünbül-i zülfüñ muṭarrādur

sünbülistān:

1. **sünbülistānı:**-*ı*
Tarih 30
Mısra: **14**
Sümbül bahçesi.
Bu taʿrīf ile luṭf-ı iʿtidālin var ḳıyās eyle
Ṭarāvet-yāb ider dūd-ı buḫārı sünbülistānı

sünbül-zār ider:

1. **sünbül-zār ider:**-*er*
Kaside 8
Mısra: **246**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sümbül bahçesi etmek.
Şöyle kim tābiş-i şevḳuñla ben āh itdükçe
ʿĀlemi dūd-ı siyeh-kārum ider sünbül-zār

sünen-i aḥmed-i muḫtāra:

1. **sünen-i aḥmed-i muḫtāra:**-*a*
Tarih 7
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hz. Muhammet'in sünnetleri.
ʿOs̱mān Aġa ol maẓhar-ı aḫlāḳ-ı ḥamīde
İtdi sünen-i Aḥmed-i Muḫtāra tevessül

şunʿ-ı kirdigār itdi:

1. **şunʿ-ı kirdigār itdi:**-*di*
Gazel 279
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın yaratması.
Baḥr-i ḥaḳīḳat itdi seni ṣunʿ-ı Kirdigār
Tā evc-i lā mekāna çıḳar ḥadd-i sāliküñ

şunıl:

1. **şunılmış:**-*mış*
Rübai 40
Mısra: **2**
Sunulmak, ikram edilmek II vermek.
Çeşmine virilmiş nigeh-i fitne-nümā
Laʿline ṣunılmış süḫan-ı ruḥ-efzā

sünnet:

1. **sünnetin:**-*i, -n*
Gazel 287
Mısra: **17**
Hz. Muhammed'in ehl-i İslam için örnek olan veya

ders alınan sözleri ve davranışları.
Ey Naḥīfī ṭuta gör sünnetin ol şāhuñ kim
Rūz-ı maḥşerde saña cāy-ı penāh olsa gerek

2. **sünnet:**
Kaside 22
Mısra: **31**
Kanun.
Bu sünnet ḥaḳ budur māżīde mesbūḳ olmadı fehm it
Bu vech ile aña maḫṣūṣ olur ol ṭavr-ı yektāyī

3. **sünnetin:**-*in*
Kaside 27
Mısra: **33**
Hz. Muhammed'in ehl-i İslam için örnek olan veya ders alınan sözleri ve davranışları.
Ḳaṣd idüp sünnetin icrāya Ḫalīlu'llāhuñ
Eyledüñ büt-gedeyi dest-zed-i ḍarb-ı küsūr

sünnet-i ferhundesi:

1. **sünnet-i ferḫundesi:**-*si*
Gazel 489
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mübarek sünnet.
Tā maḥşere dek oldı bize ʿurve-i vüṯḳā
Hem sünnet-i ferḫundesi hem şerʿ-i münīfī

sünnet-i pākine:

1. **sünnet-i pākine:**-*i, -n, -e*
Gazel 7
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mübarek sünnet. II Hz. Muhammed'in müslümanlarca uyulması gereken sözleriyle örnek iş ve davranışlarının tamamı.
Olur vāṣıl-ı ḳurb-ı ḫāṣ-ı ilāh İden sünnet-i pākine iḳtidā

sünnet-i pāküñi:

1. **sünnet-i pāküñi:**-*üñ, -i*
Kaside 8
Mısra: **117**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mübarek sünnet. II Hz. Muhammed'in müslümanlarca uyulması gereken sözleriyle örnek iş ve davranışlarının tamamı.
Sünnet-i pāküñi icrāda ḳuṣūrum çoḳdur
Eylerem anuñ içün ḥālümi ʿarż itmege ʿār

sünnet-i zī-şānuñ:

1. **sünnet-i ẕī-şānuñ:**-*uñ*
Kaside 5
Mısra: **37**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şanlı gelenek.
Sünnet-i ẕī-şānuñ icrāda taḳṣīr eyledüm
Bilmedüm ġafletle oldım tābiʿ-i nefs ü hevā

şunul:

1. **şunuldı:**-*dı*
Kaside 19
Mısra: **110**
Sunulmak, ikram edilmek.
Ser-girān-ı cām-ı dürd-ālūd-ı derd ü ġuṣṣaya
Bezm-i vaṣfuñda şunuldı feyż-i maʿnā sāġarı

sür:

1. **sūr:**
Gazel 277
Mısra: **9**
Şamata, tantana.
Bu Naḥīfī kūyuña sūr sürmege
Geldi şimdi pāy ü ser şāhā ḳabaḳ

2. **sūrı:**-*ı*
Gazel 332
Mısra: **4**
Düğün, şölen.
Bülbül olsam külḫan eyler gülşeni sūz-ı dilüm
Sūrı mātem-gāh ider teʾsīr-i ṣavt-ı şīvenüm

3. **sürüp:**-*üp*
Gazel 512
Mısra: **1**
Sürmek.
Aġlaram rūyumı ḫāk üzre sürüp āb gibi
İñlerem miḥnet-i hicrān ile dūlāb gibi

4. **sürer:**-*er*
Gazel 522
Mısra: **8**
Geçirmek, hayat yaşamak.
Ḥased ki cismüñe şevḳ ile rūy-māl iderek
O pīrehen sürer ancaḳ senüñ ṣafālaruñı

5. **sürüp:**-*üp*
Kaside 24
Mısra: **98**
Yüz sürmek aşırı sevgi göstermek için yere eğilmek.
Naḥīfī-veş el açsam vaḳitdür ḳaṣḍ-ı icābetle
Sürüp rūy-ı niyāzum şevḳ ile der-gāh-ı mannāna

6. **sūrı:**-*ı*
Kaside 27
Mısra: **36**
Kale duvarlarının çevresindeki duvar.
Saġrı İslām ṣafādan mütebessim oldı
Sūrı bu ḥışn-ı celīlü'ş-şerefüñ eyledi sūr

7. **sūrında:**-*ı, -n, -da*
Rübai 180
Mısra: **1**
Düğün, şölen.
Sūrında niçe mātem ü şūrī vardur
ʿAyş ü dimenüñ ḥüzn ü fütūrı vardur

sür-:

1. **sürmege:**-*meg, -e*
Gazel 277
Mısra: **9**
Geçirmek, hayat yaşamak.

Bu Naḥīfī kūyuña sūr sürmege
Geldi şimdi pāy ü ser şāhā ḳabaḳ

2. **sürüp:**-*üp*
Gazel 446
Mısra: **1**
Temizlemek, uzaklaştırmak.
Sürüp ḫāk-i der-i pāküñi müjgānum ile
Ṣulayam reh-güẕerüñ dīde-i giryānum ile

sūr eyledi:

1. **sūr eyledi:**-*di*
Kaside 27
Mısra: **36**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kale duvarlarının çevresindeki duvar etmek.
Saġrı İslām ṣafādan mütebessim oldı
Sūrı bu ḥışn-ı celīlü'ş-şerefüñ eyledi sūr

şūr u ġavġāda:

1. **şūr u ġavġāda:**-*da*
Tahmis 6
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gürültü patırtılı.
Yār ẓann eyledigüñ hem-ser-i mār u ejder
Şūr u ġavġāda çü bīgāne tebār ü dāder

sūr u şafādan:

1. **sūr u şafādan:**-*dan*
Gazel 462
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eğlence.
Bezm-i fenāda rāḥat ü ṣādī ne iḫtimāl
Mātem-serāda sūr u ṣafādan ne fāʾide

sūrāḫ-ı sūzenden:

1. **sūrāḫ-ı sūzenden:**-*den*
Gazel 375
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Iğnenin deliği.
Nizār oldum o deñlü şimdi hecr-i mū-miyānuñla
Miṣāl-i rişte mümkindür güẕer sūrāḫ-ı sūzenden

sürʿat:

1. **sürʿatüñ:**-*üñ*
Gazel 195
Mısra: **8**
Koşuşturmak.
Kimlere hem-rāh olursın seyr-i gülzār itmede
Bilsem ey serv-i revānum sürʿatüñ kimlerledür

2. **sürʿati:**-*i*
Gazel 517
Mısra: **10**
Koşuşturmak.
Menzil-i gāha ne mümkindür murād üzre vuṣūl
Ādemi bī-tāb ider ʿömri ʿazīzüñ sürʿati

sūre-i levḥ-i ṣıfātuñ:

1. **sūre-i levḥ-i ṣıfātuñ:**-*uñ*
Matla 205
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüzünün levhasının suresi.
Sūre-i levḥ-i ṣıfātuñ ṣādıḳu'l-vaʿdü'l-emīn
Āyet-i kübrā-yı ẕātuñ raḥmeten li'l-ʿālemīn

sūre-i yāsīn:

1. **sūre-i yāsīn:**
Gazel 276
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yasin suresi.
Cemālüñ muṣḥafı gelsün oḳınsun sūre-i Yāsīn
A şāhum merḥamet eyle bu demde dīde-nāk ancaḳ

şürekā vü eşbāh:

1. **şürekā vü eşbāh:**
Rübai 502
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ortaklar ve benzerler.
Biñ ḫalṭ-ı kelām itse gürūh-ı güm-rāh
Rabb-i Eḥada yoḳ şürekā vü eşbāh

şūre-sitān:

1. **şūre-sitānı:**-*ı*
Gazel 347
Mısra: **22**
Verimsiz, çorak arazi.
Ser-be-ser żāyiʿ olur toḫm-ı emel ḫākinde
Āteş-i āh ile bu şūre-sitānı yaḳaram

şūret:

1. **şūret:**
Gazel 106
Mısra: **16**
Şekil, biçim.
Nihān idüp heves-i ʿışḳı dilde zühhāduñ
Bu ṣūret ile görünmek riyālarındandur

2. **şūretde:**-*de*
Gazel 355
Mısra: **15**
Şekil, biçim.
Ṣūretde ṣadr olursa eger mesnedüm benüm
Maʿnāda meskenetle hemān āsitāneyem

3. **şūretde:**-*de*
Kaside 20
Mısra: **19**
Şekil, biçim.
Ṣūretde baḳma mücerred ʿālem-i maʿnāya baḳ
Himmet-i vālā-yı Ḫıżr-ı ṣāḥibü'l-irşādı gör

4. **şūreti:**-*i*
Kaside 21
Mısra: **10**
Şekil, biçim.

Ṣūret-i ḥüsn ü bahā ṭarḥ-ı bedīʿu'l-eşeri
Maʿnī-i şevḳ u ṣafā ṣūreti Saʿd-ābāduñ

5. **şūretde:**-*de*
Rübai 363
Mısra: **2**
Şekil, biçim.
Ben gerçi ki maʿnīde baḳılsa ḫāküm
Ṣūretde de hem-reng-i ḫas ḫāşāküm

şūret buldı:

1. **şūret buldı:**-*dı*
Tarih 33
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Deyim**
Vücut bulmak, hâsıl olmak, husûle gelmek, şekil almak.
Bir teveccüh ile ṣūret buldı bu feṯḥ-i cemīl
Baʿdezīn çoḳ ṣūret-i ḫayr eyleye meftūḥ Ḫudā

şūret ü maʿnāda:

1. **şūret ü maʿnāda:**-*da*
Gazel 278
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şekil ve mana.
Ṭıynet-i pür-ḥikmetüñ oldı senüñ
Ṣūret ü maʿnāda muṣaffā vü pāk

şūret ü maʿnīde:

1. **şūret ü maʿnīde:**-*de*
Tarih 28
Mısra: **49**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Görünüş ve mana.
Ṣūret ü maʿnīde bulmışdur bu bir ʿālī-maḳām
Pest ü esfeldür aña nisbetle aʿlām u ḳulel

şūretā:

1. **şūretā:**
Gazel 358
Mısra: **11**
Dış görünüş itibarıyla; şeklen, zahiren.
Naḥīfī maḫzen-i envār-ı ʿışḳam ṣūretā ammā
Baḳılsa ʿālem-i maʿnāya nūr-ı çeşm-i derrākem

2. **şūreta:**
Gazel 424
Mısra: **4**
Dış görünüş itibarıyla; şeklen, zahiren.
Benüm cān ü dilüm maʿnīde ḫāk-i āsitānuñdur
Egerçi ṣūreta senden cüdāyam yā Resūla'llāh

3. **şūretā:**
Kaside 8
Mısra: **230**
Dış görünüş itibarıyla; şeklen, zahiren.
Kime tevcīh-i ḫitāb eyleyeyüm ʿālemde
Ṣūretā baḳsañ eger her biri bir seng-i mezār

4. **şūretā:**
Kaside 27
Mısra: **137**
Dış görünüş itibarıyla; şeklen, zahiren.
Ṣūretā bir iki manẓūme süḫandur ammā
Sebeb-i ḫayr-ı duʿādur saña tā yevm-i nüşūr

5. **şūretā:**
Murabba 5
Mısra: **29**
Dış görünüş itibarıyla; şeklen, zahiren.
Her ne disem ṣūretā
Maʿnīde ḳaṣdum Ḫudā

şūret-i bī-cān:

1. **şūret-i bī-cān:**
Gazel 344
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cansız bir suret.
İntiẓār ile ciger-ḫūn-ı ġam-ı ḥasret olup
Her nefes ṣūret-i bī-cān gibi ḫayrān göreyüm

şūret-i dīvāra:

1. **şūret-i dīvāra:**-*a*
Gazel 340
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Duvarın yüzü.
Vücūdum ṣūret-i dīvāra döndi ḳaldı ḥasretle
Ben ol sāʿat ki ol rūḥ-ı revānumla vedāʿ itdüm

şūret-i ġam:

1. **şūret-i ġam:**
Rübai 333
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Keder görüntüsü.
Bī-çāre Naḥīfī saña n'oldı bilmem
Kim sende nümāyān görinür ṣūret-i ġam

şūret-i germābe:

1. **şūret-i germābe:**
Tarih 30
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sıcak suyun görünüşü.
Bu ḥammāmuñ olurdı ḫāme-sāz-ı naḳş u nīrengi
Eger bir ṣūret-i germābe taḥrīr eylese Mānī

şūret-i ḫayr:

1. **şūret-i ḫayr:**
Tarih 33
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hayr (iyilik) sureti.
Bir teveccüh ile ṣūret buldı bu feṯḥ-i cemīl
Baʿdezīn çoḳ ṣūret-i ḫayr eyleye meftūḥ Ḫudā

şūret-i ḥüsn ü bahā:

1. **şūret-i ḥüsn ü bahā:**
Kaside 21
Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik ve paha görünüşü.
Ṣūret-i ḥüsn ü bahā ṭarḥ-ı bedīʿu'l-eşeri
Maʿnī-i şevḳ u ṣafā ṣūreti Saʿd-ābāduñ

ṣūret-i ḥüsnüñi:

1. **ṣūret-i ḥüsnüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 298
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzel yüzün görünüşü.
Ṣūret-i ḥüsnüñi seyr eyleyen erbāb-ı naẓar
Didiler işte budur istedigi Bihzāduñ

ṣūret-i insānda:

1. **ṣūret-i insānda:**-*da*
Gazel 349
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnsan resmi, insan şekli.
İştiyāḳ-ı ʿālem-i nūr ile pervāz eylerem
Ṣūret-i insānda ser-gerdān olan pervāneyem

ṣūret-i ḳaṣr-ı irem oldı:

1. **ṣūret-i ḳaṣr-ı irem oldı:**-*dı*
Tarih 18
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İrem cennet köşkünün yüzü olmak.
Döndi Kāġıd-ḫane bir ābādī levḥ-i dil-keşe
Oldı Saʿd-ābād anda ṣūret-i ḳaṣr-ı İrem

ṣūret-i meddür:

1. **ṣūret-i meddür:**-*dür*
Gazel 107
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
"Med" işareti.
O naḫl-i bāġ-ı leṭāfet ki bir elif-ḳaddür
O kec-küleh elif üstinde ṣūret-i meddür

ṣūret-i naḳş-ı rikābumdur:

1. **ṣūret-i naḳş-ı rikābumdur:**-*um, -dur*
Kaside 28
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kölelerin nakşının görünümü.
Şeh-i şevḳ-ihtişāmam tevsen-i ṭabʿa süvār oldum
Tenümde resm-i dāġum ṣūret-i naḳş-ı rikābumdur

ṣūret-i resm-i rikābuñdur:

1. **ṣūret-i resm-i rikābuñdur:**-*uñ, -dur*
Gazel 328
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Padişahın resmi işlerde yanında götürdüğü görevlilerin yüzü.
Ṣūret-i resm-i rikābuñdur felekde mihr ü māh
Naḳş-ı mīḫ-i naʿl-i esbüñdür semā üzre nücūm

ṣūret-i ẓāhirde:

1. **ṣūret-i ẓāhirde:**-*de*
Gazel 349
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dış görünüşüyle, görünürde.
Beyt-i Maʿmūr-ı ḥaḳīḳatdür serāy-ı bāṭınum
Ṣūret-i ẓāhirde baḳsañ gerçi kim vīrāneyem

ṣūret-nümā olunca:

1. **ṣūret-nümā olunca:**-*unca*
Matla 33
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ortaya çıkmak, meydana gelmek.
Olunca bir ḳula ṣūret-nümā ʿināyet-i Rab
Olur medār-ı ḥuṣūl-i emel kemīne sebeb

süreyyā-rīz-i çeşm-i ḥasret:

1. **süreyyā-rīz-i çeşm-i ḥasret:**
Kaside 28
Mısra: **58**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasret gözünün ülker yılıdızının dökülmesi.
Degüldür dürr ü mercān ḫāk-pāy-ı ʿizzetüñde hep
Süreyyā-rīz-i çeşm-i ḥasret ü eşk-i ḫūn-ābumdur

sürḫ:

1. **sürḫ:**
Gazel 42
Mısra: **6**
Kırmızı renk.
Ṭabāyiʿ muḫtelifdür ṭıynet-i ḫāk-i siyehden gör
Sipīd ü sürḫ sebz ile kebūd ü zerd olur peydā

2. **sürḫ:**
Gazel 275
Mısra: **3**
Kırmızı renk.
Ne rengīn câme-i ṭalʿat kedūd ü sürḫ u sebz olsun
Ḳamu bī-çāre ʿāṣıḳlar ṭutar egninde şāl ancaḳ

sürḫ olmış:

1. **sürḫ olmış:**-*mış*
Gazel 275
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kana bulanmak,kan olmak.
Şehā sen āfet-i devrüñ ruḫ-ı ruḫsārı sürḫ olmış
Görinen ol siyeh ebrū şafaḳ üzre hilāl ancaḳ

sürḫī-i rūyı:

1. **sürḫī-i rūyı:**-*ı*
Kaside 27
Mısra: **45**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüzün kırmızılığı.
Sürḫī-i rūyı gidüp āb-ı ʿadāletle yine
Yüzi aġını ʿayān eyledi cām-ı billūr

sūr-ı sivā:

1. **sūr-ı sivā:**
Gazel 320
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'tan başkasının koruyucusu.
Ḫ∨āhiş-i ẕevḳ-ı viṣālüñ istemez sūr-ı sivā
Çün ḥarīm-i miḥnet-i ʿışḳuñda maḥremdür göñül

sūr-ı sürūr itdiler:

1. **sūr-ı sürūr itdiler:**-*di, -ler*
Tarih 2
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevinç şöleni etmek.
Bu peyām-ı dil-güşādan itdiler sūr-ı sürūr
Sākinān-ı sāḥa-i arżuñ kibār u kih-teri

sūr-ı sürūr oldı:

1. **sūr-ı sürūr oldı:**-*dı*
Tarih 1
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevincin şenliği olmak.
Ḳudūmiyle cihānda sū-be-sū sūr-ı sürūr oldı
Pür itdi bu beşāret günbed-i gerdūn-ı gerdānı

sūr-ı sürūr-ı bezm-i fenāda:

1. **sūr-ı sürūr-ı bezm-i fenāda:**-*da*
Matla 118
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yokluk âlemi olan dünya bezminin eğlencesi.
Sūr-ı sürūr-ı bezm-i fenāda vefā mı var
Dünyāda ya safā diyicek bir ṣafā mı var

sūr-ı vuṣlat:

1. **sūr-ı vuṣlat:**
Gazel 472
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşma şenliği.
İrişdi ḫayr-ı maḳdem sūr-ı vuṣlat mātem-i ʿışḳa
Selām olsun yine rūḥ-ı şehīdān-ı ġam-ı ʿışḳa

şūrīde-dilān:

1. **şūrīde-dilāna:**-*a*
Kaside 12
Mısra: **14**
Gönlü perişan olanlar.
Her maʿnī-i ẕikār ile her naġme-i tesbīḥ
Ḥālet getürür ʿışḳ ile şūrīde-dilāna

şūrīde-ḥāl:

1. **şūrīde-ḥālüñ:**-*üñ*
Gazel 410
Mısra: **6**
Perişan hal.
Reh-i ʿışḳuñda ḳurbān olmaġa cānlar fedā eyler
Benüm gibi niçe şūrīde-ḥālüñ yā Resūla'llāh

şūriş-fiken-i pīşe-i ḥasret:

1. **şūriş-fiken-i pīşe-i ḥasret:**
Gazel 76
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Işi karaşa çıkaran hasret.
Ey ġamzesi şūriş-fiken-i pīşe-i ḥasret
-

sürme:

1. **sürmeye:**-*ye*
Gazel 455
Mısra: **6**
Kirpik diplerine sürülen siyah boya, is.
Sāye-i müjgān virür küḥl-i leṭāfet ḥāletin
Sürmeye ḥācet nedür ol çeşm-i fettān üstüne

2. **sürme:**
Rübai 244
Mısra: **3**
Kirpik diplerine sürülen siyah boya, is.
Çeşmümde degül sürme eyā nūr-ı Ḫudā
Ḫak-i ḳademüñ dīdede itdüm maḥfūẓ

3. **sürmendeyem:**-*n, -de, -yem*
Tahmis 10
Mısra: **48**
Kirpik diplerine sürülen siyah boya, is.
Beni üftāde-i ʿışḳ itdi bu ḳadd-i dil-cū
Şu gibi sürmendeyem rūy-ı niyāzum her sū

sürme-i çeşm-i dilem:

1. **sürme-i çeşm-i dilem:**-*em*
Gazel 349
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül gözünün sürmesi.
Zümre-i ehl-i başīret fehm ider ḫāṣıyyetüm
Sürme-i çeşm-i dilem ḫāk-i reh-i cānāneyem

sürme-i çeşm-i ḥasūd olur:

1. **sürme-i çeşm-i ḥasūd olur:**-*ur*
Gazel 132
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Haset gözünün sürmesi olmak.

Bezm-i cihānda bir dem olur kim Naḥīfīnüñ
Gerd-i midādı sürme-i çeşm-i ḥasūd olur

sürme-i çeşm-i ʿuşşāḳ:

1. **sürme-i çeşm-i ʿuşşāḳ:**
Rübai 258
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Âşıkların gözlerinin sürmesi.
Ey reh-güẕerüñ hem-ser-i ḳaṣr-ı āfāḳ
Ḫāk-i ḳademüñ sürme-i çeşm-i ʿuşşāḳ

sürme-i şefḳat:

1. **sürme-i şefḳat:**
Gazel 467
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şefkat sürmesi.
Ġubār-ı cismümi gördükçe ḫāk-i pāyına
Çekildi sürme-i şefḳat o çeşm-i mekkāra

sürme-keş-i dīde-i nemnākümdür:

1. **sürme-keş-i dīde-i nemnākümdür:**-*üm, -dür*
Gazel 174
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nemli gözün sürme çekeni.
ʿİzzetüñ tesliye-baḫş-ı dil-i ġamnākümdür
Nigehüñ sürme-keş-i dīde-i nemnākümdür

sürūd idüp:

1. **sürūd idüp:**-*üp*
Tarih 29
Mısra: **40**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ezgi söylemek.
Pür ider sāmiʿayı zemzeme-i ḥamd ü ṣenā
Vārid ü ṣādır idüp şükr ü sipās ile sürūd

şurūf-ı zamān ider:

1. **şurūf-ı zamān ider:**-*er*
Gazel 109
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zaman sarfı etmek.
İder ṣurūf-ı zamān nefy-i ḥāl ü istiḳbāl
Bu emre ṣīġa-i māżī dilīl-i erşeddür

sürūr:

1. **sürūra:**-*a*
Gazel 113
Mısra: **9**
Sevinç, neşe.
Cihān sürūra münāsib degül anuñçündür
Cihānda ẕerre ḳadar ibtihācumuz yoḳdur

2. **sürūrın:**-*ı, -n*
Gazel 367
Mısra: **6**
Sevinç, neşe.
Bu dil-i bī-ḳārenüñ ḥükm-i firāḳ-ı dil-rübā
Ḥüzn ü ġam ḳıldı sürūrın girye itdi ḫandesin

3. **sürūrum:**-*um*
Rübai 162
Mısra: **1**
Sevinç, neşe.
Hecrüñle ne ḳalbümde sürūrum vardur
Dünyā-yı denīde ne ḥużūrum vardur

4. **sürūrı:**-*ı*
Rübai 180
Mısra: **4**
Sevinç, neşe.
Fikr eyle bu miḥnet-gede-i fānīnüñ
Meftūn olacaḳ ḳanġı sürūrı vardur

5. **sürūrında:**-*ı, -n, -da*
Rübai 182
Mısra: **2**
Sevinç, neşe.
ʿĀlemde ḳıyās eyleme kim ʿālem var
Bir laḥẓa sürūrında hezārān ġam var

sürūr u ġamda:

1. **sürūr u ġamda:**-*da*
Rübai 495
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevinç ve keder.
Serrāda vü żarrāda sürūr u ġamda
Her laḥẓada her ḥālde her bir demde

sürūr u inbisāṭ:

1. **sürūr u inbisāṭ:**
Murabba 6
Mısra: **63**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevinç ve gönül açıklığı, mutluluk.
Bulsun sürūr u inbisāṭ
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

sürūr u mātem:

1. **sürūr u mātem:**
Rübai 388
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevinç ve üzüntü.
Ser-cümle cihān ḫavf ü recāda ḫayrān
Luṭf u seḫaṭuñdadur sürūr u mātem

sürūr u ṣafā:

1. **sürūr u ṣafā:**
Kaside 26
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eğlence ve zevk.
Bu deñlü ġam yime kim böyledür bu ḥāl-i cihān
Gehī ġumūm u melālet gehī sürūr u ṣafā

sürūr-ālūde:

1. **sürūr-ālūdeyem:**-*yem*
Kaside 28
Mısra: **45**
Sevince bulanmış.
Sürūr-ālūdeyem ben sāye-i luṭfında ammā kim
Beni maḥzūn iden bu fikret-i pür-pīç ü tābumdur

sürūr-ı ḥubūr:

1. **sürūr-ı ḥubūr:**
Kaside 26
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşırı sevinç.
Bu ḥüzn ü ġam gider āḫir gelür sürūr-ı ḥubūr
Ḥużūr-ı ḳalbe muḥavvel olur bu renc ü ʿınā

sürūr-ı ʿışḳa:

1. **sürūr-ı ʿışḳa:**-*a*
Rübai 461
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşkın sevinci.
Müstaġrıḳ idüp ḳalbümi nūr-ı ʿışḳa
Ḳıl ḥüznümi taḥvīl sürūr-ı ʿışḳa

sürūş-ı ġayb olursa:

1. **sürūş-ı ġayb olursa:**-*ur, -sa*
Tarih 1
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gaybın meleği olmak.
Ne şeh kim ḫāme-i maʿnā yazarken nāme-i vaṣfı
Revādur ger sürūş-ı ġayb olursa maḥmedet-ḫ∨ānı

sūsen:

1. **sūsen:**
Kaside 24
Mısra: **62**
Susam, susen çiçeği. (Sivri ve uzun yapraklarından dolayı kılıç, mızrak ve hançere benzetilmesi bağlamında).
Yine bildürmek içün ḥaddini ceyş-i zemistāna
Bu dem dest urdı sūsen ḫışm ile şemşīr-i bürrāna

süst olursın:

1. **süst olursın:**-*ur, -sın*
Kaside 3
Mısra: **60**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gevşek, zayıf, güçsüz olmak.
Cest ü çābüklük idersin heves-i nefsüñ içün
Süst olursın gelicek ṭāʿatına mennānuñ

şüst ü şū eyler:

1. **şüst ü şū eyler:**-*r*
Gazel 189
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yıkamak.
Ḳalur mı rūyumuzda hīç sevād-ı maʿşiyet böyle
Naḥīfī āb-ı istiġfār anı kim şüst ü şū eyler

şüste eyler:

1. **şüste eyler:**-*r*
Matla 83
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yıkamak.
Ḫ∨ābdan bīdār olunca ġonçe-i nev-resteler
Şeb-nem ile şüste eyler yüzlerin bād-ı seḥer

sütūde:

1. **sütūde:**
Kaside 22
Mısra: **19**
Övülmüş, övülmeye layık.
Ki böyle bir sütūde vaṣfı tevkīl eyledi ṣadra
Zihī tevfīḳ-i
Rabbānī ziḥī ilhām-ı dānāyī

sütūde-ḥabīb-i refīʿ-i rab:

1. **sütūde-ḥabīb-i refīʿ-i rab:**
Kaside 6
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın yüce övülmüş sevgilisi II Hz. Muhammet.
Sensin eyā sütūde-ḥabīb-i refīʿ-i Rab
Maḥsūd-ı Rūm u reşk-i ʿAcem mefḫar-ı ʿArab

sütūde-menḳabet:

1. **sütūde-menḳabet:**
Tarih 6
Mısra: **19**
Menkıbelerin övülmüşü.
Sütūde-menḳabet sāmī-ṣıfat pākīze-meşreb kim
İder aṣḥāb-ı maʿnā dāʾim ḫayr ile ezkārın

sütūde-menḳabetā:

1. **sütūde-menḳabetā:**
Kaside 26
Mısra: **77**
Övülmüş hikayeler.
Sütūde-menḳabetā Āṣāfā mededkāra
Eyā ḫidīv-i ʿaṭā-baḫş u server-i vālā

sütūde-menḳabet-i āṣāf-ı melek-ḫaṣlet:

1. **sütūde-menḳabet-i āṣāf-ı melek-ḫaṣlet:**
Kaside 26
Mısra: **41**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Melek huyları olan Âsâf menkıbelerinin övülmüşü.
Sütūde-menḳabet-i Āṣāf-ı melek-ḫaṣlet
Rehīn-i ʿizz ü saʿādet mekīn-i ṣadr-ı ʿulā

sütūde-ṣıfāt:

1. **sütūde-ṣıfāt:**
Tarih 25

Mısra: **6**
Celal ve cemali övülmeye layık olan.
Yapup bu çeşme-i zībāyı fī-sebīli'llāh
Beḳā-yı ẕikre sebeb ḳıldı ol sütūde-ṣıfāt

<u>süṭūr-ı vaṣfuñı:</u>

1. **süṭūr-ı vaṣfuñı:**-*uñ, -ı*
Kaside 28
Mısra: **70**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Vasfının satırları II vasfın için kaleme alınmış yazılar.
Degüldür ʿaks-i müjgānum o levḥ-i reh-güẕāruñda
Süṭūr-ı vaṣfuñı taḥrīre kilk-i müşk-nābumdur

<u>suṭurlāb:</u>

1. **suṭurlāb:**
Gazel 512
Mısra: **10**
Güneş ve yıldızların gözerimi yüksekliklerini ölçüp buradan zaman hesabı yapmayı sağlayan eski bir gözlem aracı.
Kevkeb-i ṭāliʿ-i baḫtum daḫi fehm idemedüm
Dāġ dāġ oldı tenüm gerçi suṭurlāb gibi

<u>şuʿūd ide:</u>

1. **şuʿūd ide:**-*e*
Tarih 29
Mısra: **50**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mertebe olarak, makam olarak yükselmek. Basamak atlamak.
Tā hübūṭ ide zemīne ḳaṭarāt-ı emṭār
İde gül-bāñg-ı <u>s</u>enā ḫayr-ı duʿā çarḫa ṣuʿūd

<u>şuʾūnāt:</u>

1. **şuʾūnāta:**-*a*
Gazel 486
Mısra: **7**
Haller, keyfiyetler.
Olup ʿilm-i ḥużūrı ʿilm-i ẕātuñ bu ṣuʾūnāta
Bilürsin cüzʾ ü külliyyāt ile efrād ü ebʿāżı

2. **şuʾūnāta:**-*a*
Rübai 239
Mısra: **4**
Haller, keyfiyetler.
Aḥkām-ı İlāhiyyede ḥikmet vardur
İtme bu ṣuʾūnāta ḫaẕer ḳıl taʿrīż

<u>şuʾūnāt ü ḥudūsātuñ:</u>

1. **şuʾūnāt ü ḥudūsātuñ:**-*uñ*
Rübai 398
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hayaller ve hadiseler.
Yā Rab bu ṣuʾūnāt ü ḥudūsātuñ hep
Cümle yine merciʿ ü muṣīri sensin

<u>süvār olduḳça:</u>

1. **süvār olduḳça:**-*duḳça*
Kaside 28
Mısra: **39**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ata binen olmak, at sürücüsü olmak; padişah seçilmek.
Süvār olduḳça ol raḫş-ı ṣabā-reftārına gūyā
Çıḳar tā rütbe-i gerdūna āh-ı pür-şitābumdur

<u>süvār oldum:</u>

1. **süvār oldum:**-*du, -m*
Kaside 28
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ata binen olmak, at sürücüsü olmak; padişah seçilmek.
Şeh-i şevḳ-ihtişāmam tevsen-i ṭabʿa süvār oldum
Tenümde resm-i dāġum ṣūret-i naḳş-ı rikābumdur

<u>süvār olsam:</u>

1. **süvār olsam:**-*sa, -m*
Kaside 8
Mısra: **256**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ata binen olmak, at sürücüsü olmak; padişah seçilmek.
Bende-i ḫalḳa-be-gūş-ı şeh-i ʿālem ki menem
Çoḳ mıdur olsam eger tevsen-i āmāle süvār

<u>şuver-i ʿālemiyāna:</u>

1. **şuver-i ʿālemiyāna:**-*a*
Gazel 79
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Âleme mensup olanların, insanların suretleri.
Ey vücūduñdur olan kevn ü mekāna bāʿi<u>s</u>
Naḳş-ı ḥüsnüñ ṣuver-i ʿālemiyāna bāʿi<u>s</u>

<u>şuver-i mihrini:</u>

1. **şuver-i mihrini:**-*i, -n, -i*
Kaside 8
Mısra: **235**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardımının suretleri.
Gösterürdüm ṣuver-i mihrini mihr-i felege
Ḳonmasa āyīne-i ṭabʿuma gerd-i ekdār

<u>süveydā-yı derūndur:</u>

1. **süveydā-yı derūndur:**-*dur*
Gazel 450
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kalbin derinliklerinde yer alan siyah nokta, kara benek.
Yā merdüm-i dīde yā süveydā-yı derūndur

Ol ḫāl-i siyeh-laʿl-i leb-i yār yanında

sūz:

1. **sūz:**
Gazel 513
Mısra: **2**
Elem.
O perī ziyāde ider benüm sitem ile tāb-ı niyāzumı
Niçe söndürür bu gözüm yaşı ya bu deñlü sūz u güdāzumı

sūz olsa:

1. **sūz olsa:**-*sa*
Gazel 471
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yanmak.
Dil-i ʿāşıḳ gibi sūz olsa Naḥīfī sözde
Naẓm-ı erbāb-ı süḫan muʿcize-āṣār olsa

sūz u güdāz:

1. **sūz u güdāz:**
Gazel 102
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yanma ve erime.
Bu bezm-i ḫāṣa ne muṭrib ne sāz lāzımdur
Ḫulūs-ı ḳalb ile sūz u güdāz lāzımdur

sūz u güdāz idüp:

1. **sūz u güdāz idüp:**-*üp*
Rübai 206
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yanıp yakılmak.
Yā Rab ne yüzüm var ki idüp sūz u güdāz
Şerm ile ḳılam ʿöẕr-i günāha āġāz

sūz u güdāzı:

1. **sūz u güdāzı:**-*ı*
Gazel 293
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
-Aşk acısıyla- yanmak, perişan olmak.
Rūy-ı şemʿi gün geçer göstermez aña rūzgār
Çoḳ mıdur sūz u güdāzı her gice pervānenüñ

sūz u güdāz-ı ḥasrete:

1. **sūz u güdāz-ı ḥasrete:**-*e*
Gazel 255
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasretin yakıcı ve eriticliği.
Ey Naḥīfī başlaram sūz u güdāz-ı ḥasrete
Şemʿ-i cemʿ-i zümre-i ḫūbān olup mānend-i şemʿ

sūz u güdāz-ı nefesüñ:

1. **sūz u güdāz-ı nefesüñ:**-*üñ*
Gazel 313
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ruhun yakıcı ve eriticiliği.
Yaḳdı yandurdı bizi sūz u güdāz-ı nefesüñ
Ġarażuñ sūz-ı dili ʿarż ise besdür bülbül

sūz u güdāzın:

1. **sūz u güdāzın:**-*ın*
Matla 235
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yanma ve erime.
Ḥaḳīḳat ẓann idüp sūz u güdāzın baḳmadı cāna
Yazıḳlar şemʿ-i bezmüñ āteşine yandı pervāne

sūz u nāle:

1. **sūz u nāle:**
Gazel 314
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yanma ve inleme.
Yaḳar cigerleri eyler ḫarāb sīneleri
Bu sūz u nāle bu ḫūnīn terāne ey bülbül

sūz u sāz itmek:

1. **sūz u sāz itmek:**-*mek*
Gazel 302
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yanıp yakılmak.
Ser-i kūyuñda efġān eylerem tā şevḳ-ı ḥüsnüñle
Feraḫ-zādur bilürsin gülşen içre sūz u sāz itmek

sūz u tāb:

1. **sūz u tāb:**
Gazel 468
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Elem ve takat.
Derūn-ı lāleyi dāġ eyler āteş-i efsūs
Bu sūz u tāb ile ʿazm eylesem çemenzāra

sūz u tāba:

1. **sūz u tāba:**-*a*
Gazel 147
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yanmak, kıvranmak.
Yaḳan derūn-ı dili āh-ı pür-şerāre midür
Bu sūz u tāba sebeb germī-i neẓāre midür

sūz u tāb-ı ġayretdür:

1. **sūz u tāb-ı ġayretdür:**-*dür*
Gazel 156
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çalışmanın parlaklığı ve ataşi.
Belā-yı cān gelür manẓūr-ı aġyār oldığı şemʿüñ

Yaḳan pervāneyi meclisde
sūz u tāb-ı ġayretdür

sūz u tāb-ı nār-ı dūzaḫdan:

1. **sūz u tāb-ı nār-ı dūzaḫdan:**-*dan*
Kaside 13
Mısra: **39**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cehennem ateşinin parlaklığı ve yakıcılığı.
Baʿīd olmaḳ muḳarrer sūz u tāb-ı nār-ı dūzaḫdan
Senüñ burhānuñı taṣdīḳ idüp ṣıdḳ-ı yaḳīn üzre

sūz u tāb-ı sīnemi:

1. **sūz u tāb-ı sīnemi:**-*i*
Gazel 332
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül ışığı ve ateşi.
Sūz u tāb-ı sīnemi bundan ḳıyās eyle benüm
Kim şerār-ı āteş-i āhumla yaḳdum meskenüm

sūzān:

1. **sūzān:**
Gazel 119
Mısra: **2**
Acılı, ızdıraplı.
Ġam-ı ḥasretle dāʾim ḫāṭır-ı maḥzūn perīşāndur
Dil-i şūride nālān sīne sūzān dīde giryāndur

2. **sūzāndur:**-*dur*
Gazel 146
Mısra: **4**
Acılı, ızdıraplı.
N'ola dūd-ı siyāh-ı āhum olsa āsumān-peyvend
Derūnum āteş-i dil-sūz-ı hicrān ile sūzāndur

3. **sūzān:**
Gazel 269
Mısra: **2**
Acılı, ızdıraplı.
Hücūm-ı şevḳ ile sīnemde cānā tāze dāġum yoḳ
Pendüm bu meclis-i ʿışḳ içre sūzān bir çerāġum yoḳ

sūzān eyledi:

1. **sūzān eyledi:**-*di*
Kaside 19
Mısra: **154**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yakmak.
Eyledi yümn-i cülūsuñ ey hümāyūn-menḳabet
Āteş-i ḳahr ile sūzān hep ʿadū-yı ebteri

sūzān eylesem:

1. **sūzān eylesem:**-*se*, -*m*
Kaside 9
Mısra: **44**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yakmak.
Āteş-i āh-ı ciger-sūz-ı nedāmetle tamām
Defter-i ʿişyānumı ser-cümle sūzān eylesem

sūzān ider:

1. **sūzān ider:**-*er*
Gazel 66
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yakmak, tutuşturmak.
Bir āh-ı ciger-sūz ile peyġūle-i ġamda
Sūzān ider āḫir beni bu āteş-i ḥasret

2. **sūzān ider:**-*er*
Gazel 160
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yakmak, tutuşturmak.
Külḫan eyler sīneñi sūzān ider cān ü dili
Cismüñ ḫākister eyler nār-ı ġayret böyledür

3. **sūzān ider:**-*er*
Gazel 169
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yakmak, tutuşturmak.
Ey ġonçe-i nev-reste cefādan ḥaẕer it kim
ʿĀlemleri sūzān ider āh-ı seḥerüm var

4. **sūzān ider:**-*er*
Gazel 302
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yakmak, tutuşturmak.
Beni sūzān ider tāb-ı şerār-ı ġayretüñ cānā
Degüldür iḫtiyārī nāle-i ʿālem-güdāz itmek

5. **sūzān ider:**-*er*
Gazel 483
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yakmak, tutuşturmak.
Ey Naḥīfī tāb-ı āhuñ ʿālemi sūzān ider
Kim taḥammül eylesün feryād-ı āteş-ḫīzüñe

sūzān iderse:

1. **sūzān iderse:**-*er*, -*se*
Gazel 448
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yakmak, tutuşturmak.
N'ola sūzān iderse nār-ı ʿışḳa şeh-per-i ṣabrın
Göñül pervāne oldı şimdi bir şemʿ-i şebistāna

sūzān ideyüm:

1. **sūzān ideyüm:**-*e*, -*yüm*
Kaside 8
Mısra: **185**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yakmak, tutuşturmak.
Āteş-i ʿışḳuña ʿişyānumı sūzān ideyüm
Rūz-ı maḥşerde idince baña ʿarż-ı ruḫsār

sūzān oldığum:

1. **sūzān oldıġum:**-*dıġ, -um*
Gazel 179
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yanmak.
Külḫan-ı ʿışḳuñda mihmān oldıġum bilmez mi var
Āteş-i hecrüñle sūzān oldıġum bilmez mi var

sūzān olmasun:

1. **sūzān olmasun:**-*ma, -sun*
Gazel 312
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yanmak.
Āteş-i ḥasretle sūzān olmasun raḥm it aña
Ḫāk-i pāyuñdur
Naḥīfī bendeñi eyle ḳabūl

sūzān olmaya:

1. **sūzān olmaya:**-*ma, -ya*
Gazel 432
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yanmak.
Dāġ dāġ-ı haṣret olsun ol beden kim dāʾimā
Āteş-i pür-sūz-ı hicrānuñla sūzān olmaya

sūzān olup:

1. **sūzān olup:**-*up*
Gazel 255
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yanmak.
Bezm-i ʿışḳ-ı yārda sūzān olup mānend-i şemʿ
Sūz-ı dil ʿarż iderem giryān olup mānend-i şemʿ

sūzān olur:

1. **sūzān olur:**-*ur*
Matla 234
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yanmak.
Olur sūzān ḳarīb oldıḳça şemʿ-i bezme pervāne
Yaḳīn bildüm ki āteşdür netīce ḳurb-ı cānāne

sūzān olurken:

1. **sūzān olurken:**-*ur, -ken*
Gazel 375
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yanmak.
Göñül sūzān olurken āteş-i pür-sūz-ı fürḳatle
Ne mümkin farḳ ide çeşm-i emel gülzārı külḫandan

sūzān-ı nār-ı ḥasret:

1. **sūzān-ı nār-ı ḥasret:**
Gazel 355
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasret ateşinin yananı II âşık.
Sūzān-ı nār-ı ḥasret ü mehcūr-ı ḫāneyem
Bāġ-ı cihānda bülbül-i bī-āşiyāneyem

sūz-āşinā-yı āteş-i hicranuñ oldıġum:

1. **sūz-āşinā-yı āteş-i hicranuñ oldıġum:**-*uñ, -dıġ, -um*
Gazel 342
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayrılık ateşinin yakıcılığını bilen olmak.
Ẓāhirdür āh-ı şuʿle-feşānumdan ey perī
Sūz-āşinā-yı āteş-i hicranuñ oldıġum

sūz-āşinā-yı nār-ı ġam-ı ʿışḳ-ı yār:

1. **sūz-āşinā-yı nār-ı ġam-ı ʿışḳ-ı yār:**
Gazel 176
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin aşkının gam ateşinin bilindik yakıcılığı.
Sūz-āşinā-yı nār-ı ġam-ı ʿışḳ-ı yār iken
Çarḫuñ da baña cevr ü cefāsı ʿaceb nedür

sūzen:

1. **sūzen:**
Gazel 351
Mısra: **10**
İğne.
Dikmem gözüm metāʿ-ı ḳalīl-i cihāna ben
Zaḫm-ı derūnı dikmek içün sūzen istemem

sūzen oldı:

1. **sūzen oldı:**-*dı*
Gazel 518
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İğne olmak, haline gelmek.
Her nefes zaḫm-ı ciger-dūz-ı firāḳ ile benüm
Sūzen oldı ten-i mecrūḥuma cānum şimdi

sūz-ı derūn:

1. **sūz-ı derūn:**
Gazel 452
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül yangını. II Aşk derdi.
Ḫūn-ı ciger gözümde sūz-ı derūn sözümde
ʿIşḳum ʿayān olurken ḥācet ne imtiḥāna

sūz-ı derūn olınca:

1. **sūz-ı derūn olınca:**-*ınca*
Kaside 26
Mısra: **313**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül yangını olmak.
Olınca sūz-ı derūn ile bir duʿā elbet
Bi-lā-tavaḳḳuf olur vāṣıl-ı ḥarīm-i semā

sūz-ı derūnın:

1. **sūz-ı derūnın:**-*ın*
Gazel 392
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül yangını. II Aşk derdi.
ʿAndelīb-i dil ider sūz-ı derūnın āşikār
Câme-i gül-gūn ile ol gül-ʿiẕārumdur gelen

sūz-ı derūnum:

1. **sūz-ı derūnum:**-*um*
Gazel 116
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül yangını.
Tāb-ı āhumdan bulur sūz-ı derūnum izdiyād
Rūzgār ile şirārı āteşüñ efzūn olur

2. **sūz-ı derūnum:**-*um*
Gazel 146
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül yangını.
Ne ḥācet saña taḳrīr itmege derd-i dil-i zārı
Benüm sūz-ı derūnum dūd-ı āhumdan nümāyāndur

3. **sūz-ı derūnum:**-*um*
Gazel 452
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül yangını. II Aşk derdi.
Virsem zebāna gāhī taḳrīr-i ḥāle ruḫṣat
Sūz-ı derūnum eyler her ḥarfi bir zebāne

sūz-ı derūnum olur:

1. **sūz-ı derūnum olur:**-*um, -ur*
Gazel 488
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül yangını olmak.
Āh eyledükçe sūz-ı derūnum olur benüm
Pertev-füzūn-ı ṭalʿat-ı ʿışḳ-ı Muḥammedī

sūz-ı derūnumla:

1. **sūz-ı derūnumla:**-*um, -la*
Gazel 347
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül yangını. II Aşk derdi.
Kimseler āteşüme olmadı çün ḳaṭre-feşān
Yaḳaram sūz-ı derūnumla cihānı yaḳaram

sūz-ı derūnuñ:

1. **sūz-ı derūnuñ:**-*uñ*
Gazel 347
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül yangını. II Aşk derdi.
Ey Naḥīfī ide Ḥaḳ sūz-ı derūnuñ teskīn
Dime şimden girü ben īn ile ānı yaḳaram

sūz-ı dil:

1. **sūz-ı dil:**
Gazel 152
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül ateşi.
Ṭarīḳ-i maʿrifetde sūz-ı dil taḥṣīline saʿy it
Naḥīfī sūż-ı dil ser-māye-i taḥṣīl-i ʿirfāndur

2. **sūż-ı dil:**
Gazel 152
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül ateşi.
Ṭarīḳ-i maʿrifetde sūz-ı dil taḥṣīline saʿy it
Naḥīfī sūż-ı dil ser-māye-i taḥṣīl-i ʿirfāndur

3. **sūz-ı dil:**
Gazel 255
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül ateşi.
Bezm-i ʿışḳ-ı yārda sūzān olup mānend-i şemʿ
Sūz-ı dil ʿarż iderem giryān olup mānend-i şemʿ

4. **sūz-ı dil:**
Rübai 300
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül ateşi.
Taḥṣīl-i kemāle derīçe-i dil āgāh gerek
Sūz-ı dil ile āh-ı seḥer-gāh gerek

sūz-ı dili:

1. **sūz-ı dili:**-*i*
Gazel 313
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül ateşi.
Yaḳdı yandurdı bizi sūz u güdāz-ı nefesüñ
Garażuñ sūz-ı dili ʿarż ise besdür bülbül

sūz-ı dil-i nālāna:

1. **sūz-ı dil-i nālāna:**-*a*
Tahmis 1
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnleyen gönlün yakıcılığı.
Virsün Allāh bu sūz-ı dil-i nālāna şebāt
Tābiş-i ʿışḳı füzünter ola tā rūz-ı memāt

sūz-ı dil-i pür-tābumı:

1. **sūz-ı dil-i pür-tābumı:**-*um, -ı*
Muaşşer 1
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade

Parıltılı gönlün ateşi II âşığın ateşle yanmış gönlü.
Eylesem rīzān dem-ā-dem eşk-i pür-seyl-ābumı
Girye teskīn eylemez sūz-ı dil-i pür-tābumı

sūz-ı dilüm:

1. **sūz-ı dilüm:**-*üm*
Gazel 332
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül ateşi.
Bülbül olsam külḫan eyler gülşeni sūz-ı dilüm
Sūrı mātem-gāh ider teʾs̱īr-i ṣavt-ı şīvenüm

2. **sūz-ı dilüm:**-*üm*
Gazel 361
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül ateşi.
Bilinür sūz-ı dilüm dīde-i nem-nākümden
Bellüdür derd ü ġamum sīne-i ṣad çākümden

3. **sūz-ı dilüm:**-*üm*
Gazel 508
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül ateşi, acı, ızdırap.
Ṭutuşdı yandı çıḳardı sipihre feryādın
Meger ki sūz-ı dilüm gūş-ı nāya söylendi

sūz-ı dilümden:

1. **sūz-ı dilümden:**-*üm, -den*
Gazel 169
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül ateşi.
Pervāne perüñ ḥıfẓ idegör sūz-ı dilümden
Ben şemʿ-i żiyā-perver-i ʿışḳam şererüm var

sūz-ı dilümi:

1. **sūz-ı dilümi:**-*üm, -i*
Gazel 263
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül yangını.
Bilmem kime dād eyleyeyüm dād-resüm yoḳ
Sūz-ı dilümi ʿarż idecek hem-nefesüm yoḳ

sūz-ı ġayret:

1. **sūz-ı ġayret:**
Gazel 42
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çabalama ateşi.
Bu vażʿ-ı bārid-i ḫas-ṭıynetān olduḳça meşhūdum
Cigerde sūz-ı ġayret dilde āh-ı serd olur peydā

sūz-ı ʿışḳ:

1. **sūz-ı ʿışḳ:**
Gazel 378
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk ateşi.
Pervāne sūz-ı ʿışḳ ile yanup yaḳılmasun
Ol şemʿ-i ḥüsni ortada maḥcūb ḳılmasun

süziş:

1. **süzişüñ:**-*üñ*
Gazel 303
Mısra: **3**
Yanış, yanma II yürek yangını.
Nedür nedür bu ḳadar süzişüñ ki ey Mirrīḫ
Taʿalluḳ itdi dil-i zāra tābiş-i naẓaruñ

2. **süzişine:**-*i, -n, -e*
Kaside 3
Mısra: **80**
Yanış, yanma II yürek yangını.
Tāb-ı germābeye ṣabr idemeyen bir laḥẓa
Niçe ṭāḳat getürür süzişine nīrānuñ

3. **süzişle:**-*le*
Rübai 71
Mısra: **3**
Yanış, yanma II yürek yangını.
Süzişle dil-i seḫtini nerm itmek olur
Āhendür olan kūre-i ḥaddāda naṣīb

süziş ü ḥasret:

1. **süziş ü ḥasret:**
Gazel 126
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yakıcılık ve hasret.
Teveccühüñ yine ey dil diyār-ı yāre midür
Bu deñlü süziş ü ḥasret o gül-ʿiẕāre midür

süziş-i cigeri:

1. **süziş-i cigeri:**-*i*
Gazel 122
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüreğin yanışı.
Şevḳ-ı cemāl-i yār ile āh eyledükçe dil
Gerdūna süziş-i cigeri şuʿle-pāş olur

süziş-i cigerle:

1. **süziş-i cigerle:**-*le*
Rübai 484
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüreğin yanışı.
Dūd-ı dil ü süziş-i cigerle her gāh
İtsem n'ola saḳf-ı çarḫ-ı gerdūnı siyāh

süziş-i derd-i dili:

1. **süziş-i derd-i dili:**-*i*
Gazel 184
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül derdinin yangını.

ʿĀşıḳ-ı şeydāsın ol āfet nigāhından bilür
Sūziş-i derd-i dili teʾs̱īr-i āhından bilür

sūziş-i ġam:

1. **sūziş-i ġam:**
Kaside 26
Mısra: **108**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gam yangını.
Elümde levḥ ü ḳalem ḫāṭırumda ḫūn u elem
Cigerde sūziş-i ġam dilde ġuṣṣa gözde bükā

sūziş-i hicrān:

1. **sūziş-i hicrān:**
Gazel 3
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayrılık ateşi.
Dāġ-ber-dāġ-ı ġam olsun sūziş-i hicrān ile
Ḫāk-i rāh olmazsa sulṭānum ten-i sūzān saña

sūziş-i hicrānı:

1. **sūziş-i hicrānı:**-*ı*
Rübai 128
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayrılık ateşi.
Ey sūziş-i hicrānı şirār-ı dūzaḫ
V'ey ʿışḳı olan vāsıṭa-i ṣad berzaḫ

sūziş-i ʿışḳ:

1. **sūziş-i ʿışḳ:**
Kaside 4
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk acısı, aşk ıstırabı, aşk ateşiyle yanma.
Āb ü tābı dil-i miḥnet-zedenüñ
Sūziş-i ʿışḳ ile olsun efzūn

sūziş-i ʿışḳıyla:

1. **sūziş-i ʿışḳıyla:**-*ı, -yla*
Kaside 12
Mısra: **47**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk acısı, aşk ıstırabı, aşk ateşiyle yanma.
Gel sūziş-i ʿışḳıyla o Maḥbūb-ı Ḫudānuñ
Yaḳ cān ü dili bir şerer-i şuʿle-feşāna

sūz-nāk olsa:

1. **sūz-nāk olsa:**-*sa*
Gazel 507
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yanmak, kül olmak.
Sūz-nāk olsa n'ola bülbülüñ āvāzeleri
İtdigi naġmede ʿuṣṣāḳdur āġāzeleri

sūznāk-i reşk olur:

1. **sūznāk-i reşk olur:**-*ur*
Gazel 198
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kıskançlığın yakıcılığı olmak.
Pertev-i ruḫsārıñı görse bu āb ü tāb ile
Ṣubḥa dek şemʿ-i şeb-ārā sūznāk-i reşk olur

şamt:

1. **şamt:**
Rübai 66
Mısra: **2**
Susma, sükut.
Mūy-ı serimi gerçi sefīd eyledi şeyb
Ḳalbümde sevād-ı keder ü şamt ü ʿayb

şanma:

1. **şanma:**
Gazel 202
Mısra: **1**
... olduğunu düşünmek.
Gülşende göñül şanma ki berg-i semen ister
Bir sencileyin dil-ber-i sīmīn beden ister

2. **şanma:**
Gazel 202
Mısra: **4**
... olduğunu düşünmek.
Sen ḳanda iseñ mesken odur ʿāşıḳ-ı zāra
Sensiz dil ü cān şanma ki ẕevḳ-ı vaṭan ister

sebāt:

1. **s̱ebāt:**
Rübai 452
Mısra: **3**
Kalıcılık; istikrar.
Ber-vefḳ-ı rıżā ḳalbe s̱ebāt iḥsān it
Eyle beni vāṣıl-ı maḳam-ı temkīn

tā:

1. **tā:**
Gazel 30
Mısra: **4**
"-den beri" anlamında bir söz.
Ġamze-i dildārı gördüm dir lisān-ı ḥāl ile
Tā ezel tefvīż olındı resm-i bī-dādī baña

2. **tā:**
Gazel 38
Mısra: **3**
"-e dek, -e kadar" anlamına gelen ifade.
Kārum efġān eylemekdür rūz ile şeb tā ṣabāḥ
Bülbülāsā bir gül-i ḫandāna oldum mübtelā

3. **tā:**
Gazel 38
Mısra: **7**
"-e dek, -e kadar" anlamına gelen ifade.
İntiẓār ile beni zār eyledi tā ṣubḥa dek
Āh kim bir ṣūḫ-ı bed-peymāna oldum mübtelā

4. **tā:**
Gazel 39
Mısra: **7**
"-den beri" anlamında bir söz.
Ḫ∨āce-i ḥikmet-şinās-ı sırr-ı ʿışḳam tā ezel
Ḳays ile Ferhād iki şākird-i ḳābildür baña

5. **tā:**
Gazel 45
Mısra: **16**
"Böylece, böylelikle" anlamında kullanılan bir bağlaç.
Maẓhar-ı iḫlāṣ ḳıl yā Rab dil-i nā-çīzümi
Olmasun tā fikr-i aġyār ile aʿmālüm meşūb

6. **tā:**
Gazel 48
Mısra: **9**
"-e dek, -e kadar" anlamına gelen ifade.
Olduñ resīde tā ḥarem-i Ḳudse Mekkeden
İtdüñ sefer feleklere bī-zaḥmet ü teʿab

7. **tā:**
Gazel 51
Mısra: **13**
"-den beri" anlamında bir söz.
ʿĀşıḳ-ı şūrīdeñ olmışdur Naḥīfī tā ezel
İtme ey şāh-ı cihānum bendeñe bī-cā ʿaẕāb

8. **tā:**
Gazel 75
Mısra: **7**
"-den beri" anlamında bir söz.
Sikeşte-dil itdi beni tā şaḥne-i hecrüñ
Cānā ele al ḫāṭırumı ʿahd-i viṣāl it

9. **tā:**
Gazel 78
Mısra: **1**
"-den beri" anlamında bir söz.
Tā key ḥarīm-i ʿişvede ʿarż-ı tevaḳḳuf it
Gel cāygāh-ı sīneye ṭarḥ-ı tekellüf it

10. **tā:**
Gazel 136
Mısra: **5**
"-den beri" anlamında bir söz.
Tā böyle ihtizāzdan ey serv-i būstān
Ol nev-nihāl-i nāza ġaraż ser-fürū mıdur

11. **tā:**
Gazel 156
Mısra: **56**
Olsun diye, ... ıncaya kadar.
Nesīm-i feyż ile olsun güşāde ġonçe-i ṭabʿı
Gül-i maʿnī ki tā gülzār-ı ṭābʿa zīb ü zīnetdür

12. **tā:**
Gazel 157
Mısra: **13**
Tıpkı.
Neden dil-beste olduñ tā bu deñlü bezm-i fānīye
Naḥīfī ben de bildüm ki ne ʿaḳl u ne şuʿūruñ var

13. **tā:**
Gazel 158
Mısra: **2**
"-e dek, -e kadar" anlamına gelen ifade.
Firāḳuñ ʿāşıḳ u mehcūrı bī-ṣabr u ḳarār eyler
Bu ḥasret bir belādur tā derūn-ı cāna kār eyler

14. **tā:**
Gazel 167
Mısra: **4**
"-e dek, -e kadar" anlamına gelen ifade.
Sīnemi ol bī-emānum şöyle mecrūḥ itdi kim
Tā derūn-ı dilde zaḫm-ı ġamze-i ḫūn-rīzi var

15. **tā:**
Gazel 169
Mısra: **1**
"-e dek, -e kadar" anlamına gelen ifade.
Tā dilde ġam-ı ʿışḳ ile dāġ-ı cigerüm var
Gülzār-ı maḥabbetde benüm verd-i terüm var

16. **tā:**
Gazel 175
Mısra: **11**
"-e dek, -e kadar" anlamına gelen ifade.
Gel gel ki tā viṣālüñ ile kām-yāb olam
Ey meh sevüp sevülmege belkim yasaġ olur

17. **tā:**
Gazel 197
Mısra: **3**
"-den beri" anlamında bir söz.
Her mehüñ devrinde tā ber-dūş-ı tecdīd olmada
Cāme-i ḥasret ḳabā-yı rütbe-i cāhum mıdur

18. **tā:**
Gazel 211
Mısra: **7**
"-e dek, -e kadar" anlamına gelen ifade.
Tā dem-i maḥşere dek üstümüze dönse yine
Biz vefā gelmedigin devr-i kühenden bilürüz

19. **tā:**
Gazel 249
Mısra: **21**
"-e dek, -e kadar" anlamına gelen ifade.
Tā ġam-ı ʿışḳı o māhuñ sende māder-zāddur
Ey Naḥīfī eyleme bīhūde daʿvā-yı neşāṭ

20. **tā:**
Gazel 250
Mısra: **6**
"-e dek, -e kadar" anlamına gelen ifade.
ʿĀşıḳuñ meyl eyledükçe ala bir bir şāne-veş
Pençe-i zūr itmesün olmaya tā ṣad pāre ḫaṭ

21. **tā:**
Gazel 268
Mısra: **6**
"-e dek, -e kadar" anlamına gelen ifade.
Dilde lerziş-dih olur cāme-i āli o gülüñ
Olmasun tā bu ḳadar reng-i celāl olmayıcaḳ

22. **tā:**
Gazel 279
Mısra: **16**
"-e dek, -e kadar" anlamına gelen ifade.
Baḥr-i ḥaḳīḳat itdi seni ṣunʿ-ı Kirdigār
Tā evc-i lā mekāna çıḳar ḥadd-i sāliküñ

23. **tā:**
Gazel 282
Mısra: **10**
"-den beri" anlamında bir söz.
Ḫūrşīd ü ḳamer mühreler evrāḳ-ı sipihri
Tā şevḳ ile taḥrīr olına āyet-i naʿtüñ

24. **tā:**
Gazel 284
Mısra: **17**
"-den beri" anlamında bir söz.
Ey Naḥīfī baña tā rūz-ı ezelde didi Ḳays
ʿIşḳa benden daḫi aʿlā senüñ istiʿdāduñ

25. **tā:**
Gazel 292
Mısra: **2**
"-e dek, -e kadar" anlamına gelen ifade.
O māh-tābı baña gösterür mi devr-i felek
Ḳalur mı ḥasretümüz yoḫsa tā ḳıyāmete dek

26. **tā:**
Gazel 302
Mısra: **7**
"-e dek, -e kadar" anlamına gelen ifade.
Ser-i kūyuñda efġān eylerem tā şevḳ-ı ḥüsnüñle
Feraḥ-zādur bilürsin gülşen içre sūz u sāz itmek

27. **tā:**
Gazel 328
Mısra: **10**
"-e dek, -e kadar" anlamına gelen ifade.
Ey gül-i bāġ-ı muḳaddes rū-nümā-yı şefḳat ol
Olmasun tā bülbülüñ āzürde-i ḫār-ı hümūm

28. **tā:**
Gazel 378
Mısra: **10**
Olsun diye, ... ıncaya kadar.
Ḳıl dest-gīr İlāhī Naḥīfīye luṭfuñı
Tā neşve-i şarāb-ı hevādan yıḳılmasun

29. **tā:**
Gazel 388
Mısra: **7**
"-e dek, -e kadar" anlamına gelen ifade.
Biñ nāz ile tā dīde-i cān üzre başar
Olmam yine āzürde o nūr-ı başarumdan

30. **tā:**
Gazel 415
Mısra: **3**
"-e dek, -e kadar" anlamına gelen ifade.
Sen ol şehsin ki tā rūz-ı ezelde eyledi mevlā
Livā-yı ḳadriñi mümtāz-ı rifʿat yā Resūla'llāh

31. **tā:**
Gazel 417
Mısra: **3**
"-e dek, -e kadar" anlamına gelen ifade.
Vücūd-ı pāküñi teşrīf içün tā levḥ-i ʿarş üzre
Yazıldı resm-i ʿunvān-ı Muḥammed yā Resūla'llāh

32. **tā:**
Gazel 434
Mısra: **3**
"-e dek, -e kadar" anlamına gelen ifade.
Çıḳar tā evc-i eflāke şafādan şuʿle-i şevḳum
Yanumda her ne dem bir āfitāb-ı meh-cebīn olsa

33. **tā:**
Gazel 444
Mısra: **10**
"-e dek, -e kadar" anlamına gelen ifade.
Niyāzı nāza eyler münḳalib bir gün bu devrāndur
Niyāzumdan benüm tā böyle ʿarż-ı ıżṭırāb itme

34. **tā:**
Gazel 458
Mısra: **2**
"-e dek, -e kadar" anlamına gelen ifade.
Ḫāk-i rehüñ firāḳı ey şūḫ-ı bī-bahāne
Ben ḫāk-sārı şaldı tā şehr-i Işfahāna

35. **tā:**
Gazel 458
Mısra: **5**
"-e dek, -e kadar" anlamına gelen ifade.
Ey gül bahār-ı ḥüsne tā böyle ġırra olma
Gör şarşar-ı fenāyı baḳ tündī-i ḫazāna

36. **tā:**
Gazel 521
Mısra: **11**
"-e dek, -e kadar" anlamına gelen ifade.
N'ola ey fitne-cū tā cāna geçse naẓre-i nāzuñ
Müḳaḥḥal çeşmüñe küḥl-i vefā reng-i füsūn oldı

37. **tā:**
Kaside 1
Mısra: **2**
"Böylece, bu vesileyle" anlamında kullanılan bir bağlaç.
Ḫālıḳ-i iksīr-i ʿışḳ ol ey dil-i pür-pīç ü tāb
Tā seni altun gibi el üzre ṭutsun şeyḫ u şāb

38. **tā:**
Kaside 1

Mısra: **18**
"Böylece, böylelikle" anlamında kullanılan bir bağlaç.
ʿAḳd-i ʿahd it nefs ile ṭāʿāt-ı
Ḥaḳda ṣubḥ u şām
Tā ṣafā-yı ṭabʿuña reşk ide
ḳurṣ-ı āfitāb

39. **tā:**
Kaside 5
Mısra: **3**
"-e dek, -e kadar" anlamına gelen ifade.
Ey vücūd-ı bī-naẓīrüñ oldı tā
rūz-ı ezel
ʿİllet-i şevket-nümā-yı
ḫilḳat-i arż u semā

40. **tā:**
Kaside 5
Mısra: **98**
"-e dek, -e kadar" anlamına gelen ifade.
Ben ne ʿabd-i kemterem ey
maẓhar-ı vaṣf-ı ilāh
Naʿt-i pāküñ tā idem ḥaḳḳ-ı
edā ile edā

41. **tā:**
Kaside 5
Mısra: **151**
"-e dek, -e kadar" anlamına gelen ifade.
Tā meded-ḫvāhān-ı ümmet
çāre-cūy-ı ʿafv olup
Senden ümmīd-i şefāʿatle
ḳıla Ḥaḳḳa duʿā

42. **tā:**
Kaside 6
Mısra: **18**
"-e dek, -e kadar" anlamına gelen ifade.
Īmānı kāmil olmaz anuñ kim
senüñ aña
Ẕāt-ı şerīfüñ olmaya tā
cümleden eḥab

43. **tā:**
Kaside 7
Mısra: **35**
"-e dek, -e kadar" anlamına gelen ifade.
Tā ṣubḥ-geh-i maḥşere dek
cān ü dil olsun
Biñ şevḳ ile bülbül gibi
nālān-ı şefāʿat

44. **tā:**
Kaside 8
Mısra: **12**
"-e dek, -e kadar" anlamına gelen ifade.
ʿĀlemi böyle tenük ʿarṣa
görüp itmiş idi
Ḥayl-i ezhār birer ḥāl ile tā
terk-i diyār

45. **tā:**
Kaside 11
Mısra: **48**
"-e dek, -e kadar" anlamına gelen ifade.
Ol ġarībi ḳıl şefāʿatle kerem
ḳıl kām-yāb
Şād ola tā raḥmet-i Raḥmān-
ı bī-hemtā ile

46. **tā:**
Kaside 11
Mısra: **83**
"-e dek, -e kadar" anlamına gelen ifade.
Tā ḳudūm-ı leyle-i Miʿrāc
olup zīnet-fezā
Şād ola ümmetlerüñ ol ẕevḳ-
ı ġam-fersā ile

47. **tā:**
Kaside 11
Mısra: **38**
"-e dek, -e kadar" anlamına gelen ifade.
Bulmaz evṣāfuñ nihāyet ey
meh-i burc-ı kemāl
Tā zamān-ı ḥaşre dek taʿdād
ile iḥṣā ile

48. **tā:**
Kaside 12
Mısra: **73**
"-e dek, -e kadar" anlamına gelen ifade.
Tā siḥr-i ḥelāl ile füsūn-sāzī-
i nāzı
Taʿlīm ide her bir süḫanum
çeşm-i bütāna

49. **tā:**
Kaside 19
Mısra: **165**
"-e dek, -e kadar" anlamına gelen ifade.
Tā diyār-ı şarḳ u ġarba
eyleyüp seyr ü sefer
Çarḫı cevlān-gāh ide sulṭān-ı
mülk-i ḫāverī

50. **tā:**
Kaside 19
Mısra: **161**
"-e dek, -e kadar" anlamına gelen ifade.
Ey Naḥīfī eyleme tā böyle
iṭnāb-ı süḫān
Besdür ol şāha bu deñlü ʿarż-
ı ḥāl-i çākerī

51. **tā:**
Kaside 19
Mısra: **130**
"-e dek, -e kadar" anlamına gelen ifade.
Ṭarfetü'l-ʿayn içre ṭayy-ı
ʿarṣa-i idbār ider
Feyż-i luṭfından olur tā ol
ḳadar cüst ü ceri

52. **tā:**
Kaside 24
Mısra: **101**
"-e dek, -e kadar" anlamına gelen ifade.
Ola tā kim felek pertev-
fürūz-ı maṭlaʿ-ı iḳbāl
Ola tā mihr-i behcet zīver-
efken tāc-ı devrāna

53. **tā:**
Kaside 24
Mısra: **99**
"-e dek, -e kadar" anlamına gelen ifade.
Zemīn iḥyā olup tā maḳdem-
i evvel-bahār ile
Ṣala naḫl-i şerāfet sāyesin
her bāġ u bustāna

54. **tā:**
Kaside 24
Mısra: **49**
"-e dek, -e kadar" anlamına gelen ifade.
Sen ol ṣāḥīb-kerem ʿālī-
himem devletlisin tā kim
Der-i der-gāhuñ olmışdur
penāh erbāb-ı ʿirfāna

55. **tā:**
Kaside 24
Mısra: **102**
"-e dek, -e kadar" anlamına gelen ifade.

Ola tā kim felek pertev-fürūz-ı maṭlaʿ-ı iḳbāl
Ola tā mihr-i behcet zīver-efken tāc-ı devrāna

56. **tā:**
Kaside 26
Mısra: **315**
"-e dek, -e kadar" anlamına gelen ifade.
Hemīşe żāhir olup tā fürūġ-ı şems ü ḳamer
Hemīşe s̱ābit ola tā bu ḳubbe-i mīnā

57. **tā:**
Kaside 26
Mısra: **316**
"-e dek, -e kadar" anlamına gelen ifade.
Hemīşe żāhir olup tā fürūġ-ı şems ü ḳamer
Hemīşe s̱ābit ola tā bu ḳubbe-i mīnā

58. **tā:**
Kaside 27
Mısra: **138**
"-e dek, -e kadar" anlamına gelen ifade.
Ṣūretā bir iki manẓūme süḫandur ammā
Sebeb-i ḫayr-ı duʿādur saña tā yevm-i nüşūr

59. **tā:**
Kaside 28
Mısra: **44**
"-e dek, -e kadar" anlamına gelen ifade.
N'ola dil-şād isem ümmīd-i būs-ı ḫāk-i pāy ile
Ġubār-ı der-gehi tā feyż-baḫşā-yı türābumdur

60. **tā:**
Kaside 28
Mısra: **40**
"-e dek, -e kadar" anlamına gelen ifade.
Süvār olduḳça ol raḫş-ı ṣabā-reftārına gūyā
Çıḳar tā rütbe-i gerdūna āh-ı pür-şitābumdur

61. **tā:**
Kaside 28
Mısra: **56**
"-e dek, -e kadar" anlamına gelen ifade.
Yıḳılam zaḫm-ı seng-i ṭaʿna-i aġyār-ı bed-ḫūdan
Nigāhuñ tā ʿimāret-kārī-i dār-ı ḫarābumdur

62. **tā:**
Kıt'a 9
Mısra: **4**
"-e dek, -e kadar" anlamına gelen ifade.
Bu cihān içre anuñ kim e̱seri bāḳīdür
Ölmez ol Ḫıżr-ṣıfat zinde durur tā maḥşer

63. **tā:**
Kıt'a 16
Mısra: **3**
"-e dek, -e kadar" anlamına gelen ifade.
Tā rūz-ı ḥaşr idersem eger naʿt-i pāküñi
İtmez ḳabūl-ı ḫātime ẕikr-i feżāʾilüñ

64. **tā:**
Kıt'a 24
Mısra: **2**
Olsun diye, ... ıncaya kadar.
On nefer kimse ki cennetle mübeşşer oldı
Saña naẓm eyleyeyüm tā ola ḥıfẓı āsān

65. **tā:**
Kıt'a 40
Mısra: **2**
"-e dek, -e kadar" anlamına gelen ifade.
Tesḫīr-i dil-i ʿāşıḳ içün ey büt-i raʿnā
Ḥācet ne saña tā bu ḳadar sübḥa-nevāzī

66. **tā:**
Kıt'a 46
Mısra: **8**
"-e dek, -e kadar" anlamına gelen ifade.
Selsebīl-āsā sebīl-i Ḥaḳda dök eşk-i terüñ
Tā ṣafā-baḫş-ı dil ü cān ola ḥüsn-i manẓaruñ

67. **tā:**
Matla 17
Mısra: **2**
"-e dek, -e kadar" anlamına gelen ifade.
Ḳıl beni yā Rab Cenāb-ı Muṣṭafāya ḫāk-i pā
Tā bu vech ile duḫūl-ı cennete olam sezā

68. **tā:**
Matla 75
Mısra: **1**
"-e dek, -e kadar" anlamına gelen ifade.
Sevād-ı çeşmüñe ḥurmet neden tā böyle ḥāʾildür
Senüñ beñzer ki çeşmüñ ey cefā-ḫū ḳana māʾildür

69. **tā:**
Rübai 4
Mısra: **2**
"-e dek, -e kadar" anlamına gelen ifade.
Ben ẕerreye ḳıl pertev-i fażluñ iʿṭā
Mekşūf ola tā dīde-i dilden bu ġaṭā

70. **tā:**
Rübai 7
Mısra: **2**
"-e dek, -e kadar" anlamına gelen ifade.
Yā Rab beni ḳıl mülhem-i ādāb-ı rıżā
Meftūḥ ola tā cān ü dile bāb-ı rıżā

71. **tā:**
Rübai 129
Mısra: **3**
"-e dek, -e kadar" anlamına gelen ifade.
Tā öyle sitem-pīşedür ol ḫūnī kim
Lerzende olur ġamzelerinden Mirrīḫ

72. **tā:**
Rübai 195
Mısra: **4**
"-e dek, -e kadar" anlamına gelen ifade.
Hīç şerm ü ḥayā itmez misin Rabbüñden

Tā key bu ḳadar vaż‘-ı ḫıred-sūz yeter

73. **tā:**
Rübai 205
Mısra: **3**
"-e dek, -e kadar" anlamına gelen ifade.
Āh eylersek Allāh dirüz tā cāndan
Enfāsumuzı ‘abeş tebāh eylemezüz

74. **tā:**
Rübai 220
Mısra: **1**
"-e dek, -e kadar" anlamına gelen ifade.
Tā mertebede hem-ser-i āfāḳuz biz
Ser-ḫalḳa-i cem‘iyyet-i ‘uṣṣāḳuz biz

75. **tā:**
Rübai 228
Mısra: **2**
"-e dek, -e kadar" anlamına gelen ifade.
Vir ‘ışḳuñ ile cān ü dile istīnās
Ol şevḳ ile rūşen ola tā çeşm-i ḥavās

76. **tā:**
Rübai 246
Mısra: **1**
"-e dek, -e kadar" anlamına gelen ifade.
Tā nūr-ı yaḳīn oldı derūna lāmi‘
Bir vech ile dil ẕikrüñe olmaz ḳāni‘

77. **tā:**
Rübai 246
Mısra: **4**
"-e dek, -e kadar" anlamına gelen ifade.
Eyle beni mestūr-ı ḳıbāb-ı vaḥdet
Tā olmaya aġyār bu ẕevḳa māni‘

78. **tā:**
Rübai 252
Mısra: **2**
"-e dek, -e kadar" anlamına gelen ifade.
Cān ü dili ḳıl şevḳ-ı ‘ubūdiyyete ẓarf
Her bir nefesüm tā ola ezkāruña ṣarf

79. **tā:**
Rübai 254
Mısra: **4**
"-e dek, -e kadar" anlamına gelen ifade.
Bir kerre vefā eylemedüñ ‘ahde dirīġ
Lāyıḳ mı saña tā bu ḳadar lāf ü güẕāf

80. **tā:**
Rübai 265
Mısra: **1**
"-e dek, -e kadar" anlamına gelen ifade.
Tā olmayıcaḳ rāz-ı derūnum manṭūḳ
Aḥvāl-i perīşānumı bilmez maḫlūḳ

81. **tā:**
Rübai 272
Mısra: **2**
"-e dek, -e kadar" anlamına gelen ifade.
Yā Rab baña faẕl u keremüñ eyle refīḳ
Āsān ola tā cān ü dile kār-ı ṭarīḳ

82. **tā:**
Rübai 306
Mısra: **2**
"-e dek, -e kadar" anlamına gelen ifade.
Yā Rab ḳoma ben zārı perīşān-aḥvāl
Tā ḳalb-i ḥazīn olmaya maġlūb-ı melāl

83. **tā:**
Rübai 335
Mısra: **3**
"-e dek, -e kadar" anlamına gelen ifade.
Çeşmüm gibi tā böyle teġāfül itme
Sensin beni dīvāne iden hey ẓālim

84. **tā:**
Rübai 350
Mısra: **2**
"-e dek, -e kadar" anlamına gelen ifade.
Taḥḳīb ide tā birbirini ṣubḥ ile ṣām
Eṭbāḳ-ı semāvāt ola tā rūz-ı ḳıyām

85. **tā:**
Rübai 350
Mısra: **1**
"-e dek, -e kadar" anlamına gelen ifade.
Taḥḳīb ide tā birbirini ṣubḥ ile ṣām
Eṭbāḳ-ı semāvāt ola tā rūz-ı ḳıyām

86. **tā:**
Rübai 377
Mısra: **4**
"-e dek, -e kadar" anlamına gelen ifade.
Her laḥẓada yüz biñ ṣalavāt ü teslīm
Ḳıl faẕluñ ile rūḥına tā rūz-ı ḳıyām

87. **tā:**
Rübai 413
Mısra: **2**
"-e dek, -e kadar" anlamına gelen ifade.
Eyle mededüñ cān ü dile feyż-resān
Tā ḫayr ile müşkillerüm olsun āsān

88. **tā:**
Rübai 499
Mısra: **4**
"-e dek, -e kadar" anlamına gelen ifade.
Ḳıl nefsümi nefs-i muṭmaᵓine yā Rab
Tā ricᶜat ide rāżiyye vü marżiyye

89. **tā:**
Rübai 513
Mısra: **3**
"-e dek, -e kadar" anlamına gelen ifade.
Tā Mekkeden oldı mevkib-i iḳbālüñ
Bir demde resīde Mescid-i Aḳṣāya

90. **tā:**
Rübai 542
Mısra: **1**
"-e dek, -e kadar" anlamına gelen ifade.
Tā olmaya ḫāṣāk-i sivādan ʿārī
Olmaz dile enhār-ı ḥaḳīḳat cārī

91. **tā:**
Rübai 555
Mısra: **4**
"-e dek, -e kadar" anlamına gelen ifade.
Ey kāş o mübārek ḳadem-i ʿālī-şān
Tā merdüm-i çeşmümde ideydi güẕeri

92. **tā:**
Tahmis 1
Mısra: **28**
"-e dek, -e kadar" anlamına gelen ifade.
Virsün Allāh bu sūz-ı dil-i nālāna sebāt
Tābiş-i ʿışḳı füzünter ola tā rūz-ı memāt

93. **tā:**
Tahmis 1
Mısra: **23**
"-e dek, -e kadar" anlamına gelen ifade.
Saʿy ḳıl tā olasın mülḥaḳ-ı mestān-ı Elest
-

94. **tā:**
Tahmis 1
Mısra: **12**
"-den beri" anlamında bir söz.
N'ola biñ şevḳ ile ser-geştesi olsa dil ü cān
Oldı tā rūz-ı ezel ʿışḳı derūnumda ʿayān

95. **tā:**
Tahmis 8
Mısra: **19**
Olsun diye, ... ıncaya kadar.
Cāmiʿ içre göre tā kimlere hem-zānūsın
Şekl-i saḳḳāda gezer dīde-i giryān ṣaf ṣaf

96. **tā:**
Tarih 2
Mısra: **16**
"-e dek, -e kadar" anlamına gelen ifade.
Ṭabʿ-ı pākinden ider der-yūze ʿayn-ı āfitāb
Ṣāfdur tā öyle mirʾāt-ı leṭāfet-güsteri

97. **tā:**
Tarih 17
Mısra: **60**
"-e dek, -e kadar" anlamına gelen ifade.
Yazılsun sikke-i sīm ü zer üzre nām-ı şimşādı
Oḳunsun ḫuṭbe-i elḳāb-ı ẕātı tā dem-i mīʿād

98. **tā:**
Tarih 20
Mısra: **18**
"-e dek, -e kadar" anlamına gelen ifade.
Hemīşe şāh-ı zerrīn tāc taḫt-ı kişver-i ḫāver
Ola tā ḳaṣr-ı çarḫuñ zīb-baḫş-ı ṣadr-ı eyvānı

99. **tā:**
Tarih 29
Mısra: **49**
"-e dek, -e kadar" anlamına gelen ifade.
Tā hübūṭ ide zemīne ḳaṭarāt-ı emṭār
İde gül-bāñg-ı senā ḫayr-ı duʿā çarḫa ṣuʿūd

tā böyle:

1. **tā böyle:**
Gazel 51
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bu şekilde.
Ben seni cāndan sever bir ʿāşıḳ-ı ser-dādeyem
İtme ḳurbān oldıġum tā böyle benden ictināb

2. **tā böyle:**
Gazel 302
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bu şekilde.
Dil ü cān iştiyāḳ-ı ṣoḥbetüñle zār ü giryāndur
Efendüm gel nedür tā böyle benden iḥtirāz itmek

3. **tā böyle:**
Gazel 364
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bu şekilde.
Kim bilürdi ol perī-rūyuñ cefā-kār oldıġın
Çeşm-i mekkārı gibi tā böyle ġaddār oldıġın

4. **tā böyle:**
Kaside 3
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bu şekilde.
ʿĀḳıbet menzili ḫāk oldıġına vāḳıf iken
Neyedür ġafleti tā böyle ża'īf insānuñ

tā ebed:

1. **tā ebed:**
Gazel 432
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ebede kadar.
Tā ebed pejmürde olsun ol ṭabīʿat kim senüñ
Gülşen-i naʿtüñde bülbül gibi nālān olmaya

2. **tā ebed:**
Kaside 20
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ebede kadar.
Tā ebed olmaz mı taḥsīn ile mevḳūf-ı ḳıyām
Pīşgāhında bu ḳaṣruñ serv ile şimşādı gör

tā ezel:

1. **tā ezel:**
Gazel 354
Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ezelden beri.
Sāḳiyā ser-mest-i cām-ı feyż-i ʿışḳam tā ezel
Şīve-i laʿl-i lebüñdür neşve-i keyfiyyetüm

2. **tā ezel:**
Kaside 15
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ezelden beri.
Tā ezel bulmış idi ḥubb-ı Ḥabīb-i Ḥaḳdan
Neşve-i neşv ü nemā Ḥażret-i Veys'el-Ḳaranī

3. **tā ezel:**
Kaside 17
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ezelden beri.
ʿĀleme raḥmet ḳılup ẕāt-ı şerīfin tā ezel
Zīver-i levḥ-i kemālāt itdi evṣāfını Ḥudā

tā ezelden:

1. **tā ezelden:**-*den*
Gazel 349
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ezelden beri.
Hūşyār olmam eger ḳopsa ḳıyāmet başuma
Tā ezelden ben şarāb-ı ʿışḳ ile mestāneyem

2. **tā ezelden:**
Gazel 435
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Geçmişi çok eskilere dayanmak; çok öteden, önceden beri.
Dil-i mehcūrumı vaṣluñla şāhum dāġ dāġ eyle
Ḳuluñdur tā ezelden ol ġarībi bir çerāġ eyle

tā ḥaşr olınca:

1. **tā ḥaşr olınca:**-*ınca*
Gazel 111
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Öldükten sonra yeniden dirilinceye, kıyâmete kadar.
Āh eyleyenler ile bile āh ider cibāl
Tā ḥaşr olınca kūh-kenüñ mātemindedür

tā ḥaşre dek:

1. **tā ḥaşre dek:**
Gazel 16
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kıyamete kadar.
Ḥayrān-ı rūyuñam yine tā ḥaşre dek senüñ
Baḳsam nigāh-ı ḥasret ile rūz u şeb saña

2. **tā ḥaşre dek:**
Gazel 19
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ta (ki) kıyamete kadar.
N'ola tā ḥaşre dek
bāḳī ḳalursa ḥasretüñ dilde
Naḥīfī de ḥicāb-ı ʿarż-ı vuṣlat sende istiġnā

3. **tā ḥaşre dek:**
Gazel 32
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ta (ki) kıyamete kadar.
Niyāz ider yine tā ḥaşre dek
Naḥīfī gibi
Mezārum üzre ẕuhūr eyleyen giyāh saña

4. **tā ḥaşre dek:**
Gazel 327
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ta (ki) kıyamete kadar.
Ḫāk olursam kūyuña yüz sürmeden tā ḥaşre dek
Ehl-i ḳabri cümle bīdār ide ṣavt-ı şīvenüm

5. **tā ḥaşre dek:**
Gazel 386
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ta (ki) kıyamete kadar.
Olmasun āsūde-i tīr-i ḳażā tā ḥaşre dek
Bülbülān-ı naʿtüñi cevr ile ḫāmūş eyleyen

6. **tā ḥaşre dek:**
Murabba 8
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ta (ki) kıyamete kadar.
Naʿt-i pāküñ māye-i faḫr oldı bu cān ü dile
Eylerem tā ḥaşre dek evṣāfuñı iḫlāṣ ile

tā key:

1. **tā key:**
Gazel 503
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne zamana kadar.
Tā key ġurūr-ı ḥüsn ile ʿarż-ı teġāfülüñ
Gör dil-figār-ı ʿışḳuñ olan bī-nevāları

2. **tā key:**
Rübai 432
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne zamana kadar.
Tā key bu cefālar bize ey ṭāliʿ-i dūn
Kim olmadayuz dest-i melāmet zebūn

3. **tā key:**
Tahmis 5
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne zamana kadar.
Her geh ki seḥer yili zülfüñe ḳılur şāne
Tā key elem-i dūrī tā key bu ġam-ı cān-kāh

tā ki:

1. **tā ki:**
Gazel 44
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne zaman ki.
Biñ nigāh-ı luṭf iderseñ olmazam şād-āşinā
Tā ki oldum düşmen-i şādī vü feryād-āşinā

2. **tā ki:**
Gazel 107
Mısra: **36**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne zaman ki.
İlāhī her dem-i fīrūzın eyle ʿıyd-ı saʿīd
Hemīşe tā ki şabāḥ u mesā müceddedür

3. **tā ki:**
Gazel 132
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne zaman ki.
Zāhid taʿaccüb eyleme āh itdigüm görüp
Bir yerde tā ki āteş ola anda dūd olur

4. **tā ki:**
Gazel 134
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne zaman ki.
Ol sehī-ḳad tā ki nāz ile çemen-pīrā olur
Her giyāhı gülşenüñ bir bülbül-i şeydā olur

5. **tā ki:**
Gazel 175
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne zaman ki.
Sīnemde tā ki şerḥalaruñ reşk-i bāġ olur
Ol lālezār-ı ḥasrete dāġum çerāġ olur

6. **tā ki:**
Gazel 183
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne zaman ki.
Tā ki ruḫı o mehveşüñ māye-i şerm ü nāzdur
Reşk ile mihr-i ʿālemi ġarḳa-i pīç ü tāb ider

7. **tā ki:**
Gazel 187
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne zaman ki.
Çeşm-i istiġnā-fürūşuñ tā ki mest-i ʿişvedür
Neşve-yāb-ı ḥālet-i cām-ı Elest-i ʿişvedür

8. **tā ki:**
Gazel 274
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne zaman ki.
Gül cemālüñ perdesin ḳat ḳat idüp olma nihān
Tā ki görsin ʿāşıḳānum kimdür ol dīdār-ı ʿışḳ

9. **tā ki:**
Gazel 397
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne zaman ki.
ʿArż-ı ḥased eyler nigehüñ cān-ı ḥazīne
Ol ġamzeleri tā ki sen aġyāra idersin

10. **tā ki:**
Gazel 441
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne zaman ki.
Yāda gelür mi seyr-i çemen geşt-i bāġ u rāġ
Bir meclis içre tā ki o serv-i revān ola

11. **tā ki:**
Gazel 515
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne zaman ki.
Bu cünbiş tā ki vardur sende ey naḫl-i ḳıyāmet-ber
Nihāl-i ḳāmetüñ pā-māl ider serv-i ḫırāmānı

12. **tā ki:**
Gazel 524
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne zaman ki.
Naḫīfī-i tīġ-ı ṭabʿuñ tā ki sertīz-i belāġatdur
Dil-i ḥussāda irmez ḫāṭır-ı aʿdāya degmez mi

13. **tā ki:**
Kaside 4
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne zaman ki.
Eyle şāyeste-i ʿafv ü raḥmet Şād ola tā ki bu ḳalb-i maḥzūn

14. **tā ki:**
Kaside 5
Mısra: **149**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne zaman ki.
Tā ki erbāb-ı süḫan-gūyā-yı naẓm u neṯr olup
Olalar inşā-nüvīs-i nāme-i ḥālet-fezā

15. **tā ki:**
Kaside 8
Mısra: **290**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne zaman ki.
Ravża-i pāküñe olsun niçe biñ kerre selām
Tā ki şerʿüñle selāmet bula ser-cümle diyār

16. **tā ki:**
Kaside 8
Mısra: **286**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne zaman ki.

Ola her dem müteʿāḳıb
ṣalavāt ile selām
Tā ki devr eyleye āmed-şüd
ile leyl ü nehār

17. **tā ki:**
Kaside 8
Mısra: **184**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne zaman ki.
Nūr-ı ʿışḳuñ dil-i nā-çīze
cilā-baḫşā ḳıl
Görmeyem tā ki cihān içre
ẓalām-ı şeb-i tār

18. **tā ki:**
Kaside 8
Mısra: **140**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne zaman ki.
Ḫuftedür ṭāliʿum ey pādişeh-
i sidre-mekān
Tā ki eyler baña her demde
bu baḫtum ışrār

19. **tā ki:**
Kaside 8
Mısra: **49**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne zaman ki.
Tā ki ḳaṣd itmiş idüm
bilmege bu esrārı
Ḳudsiyān-ı ḥarem-i dilden
idem istiḫbār

20. **tā ki:**
Kaside 11
Mısra: **85**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne zaman ki.
Tā ki her ṣubḥ u mesā
pertev-fürūz-ı dehr olup
Mihr ü meh devr eyleye bu
günbed-i ḫaḍrā ile

21. **tā ki:**
Kaside 25
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne zaman ki.
Tā ki ümmīd-i ḥasb-i ḥāl
itdüm
Nüsḫa-i himmetüñle fāl
itdüm

22. **tā ki:**
Kaside 27
Mısra: **163**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne zaman ki.
Tā ki zerrīn ḳalem-i tār-ı
ṣuʿāʿ-ı ḫūrşīd
Ola ṭuġrā-keş-i ser-ṣafḥa-i
aʿvām ü şühūr

23. **tā ki:**
Kaside 28
Mısra: **86**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne zaman ki.
Daḫı düşmenlerüm maḳhūr
olup aḥbābuñ olsun şād
Recā-yı ser-firāzī tā ki efkār-
ı ṣavābumdur

24. **tā ki:**
Kaside 28
Mısra: **74**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne zaman ki.
Vücūduñ āfet-i ʿālemden
olsun dāʾimā maḥfūẓ
Felekler tā ki ser-gerdān-ı
ṭarz-ı inḳilābumdur

25. **tā ki:**
Kıt'a 8
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne zaman ki.
Tā ki sulṭān-ı kāʾinātuñ bu
Bende-i sīne-çākidür diyeler

<u>tā kim:</u>

1. **tā kim:**
Gazel 170
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne zaman ki.
Yine şād olsun ervāḥ-ı
şehīdān-ı ḳażā tā kim
Firāḳuñla helāk-i çeşm-i pür-
sūz oldıġum demdür

2. **ta kim:**
Gazel 189
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne zaman ki.
Görüp cismümde dāġ-ı
ḥasreti şerm idesin ta kim
Beni āyīne-i devrān senüñle
rū-be-rū eyler

3. **tā kim:**
Gazel 249
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne zaman ki.
Büt-perest-i ḥüsne tā kim
müjdeler olsun yine
Ol ṣanem nāz ile olmış
mesned-ārā-yı neşāṭ

4. **tā kim:**
Gazel 408
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne zaman ki.
Gül-i dāġ-ı derūna bī-dirīġ it
himmetüñ tā kim
Bula bārān-ı luṭfuñla ṭarāvet
yā Resūla'llāh

5. **tā kim:**
Gazel 412
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne zaman ki.
Benem ol mücrim-i ser-der-
hevā-yı maʿṣiyet tā kim
Dem-ā-dem itdigüm cürm ü
ḫaṭādur yā Resūla'llāh

6. **tā kim:**
Gazel 431
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne zaman ki.
Ben ḳuluñ manẓūr-ı çeşm-i
himmet it tā kim gele
Dīde-i cān ü dil-i bīmāra
feyż-i intibāh

7. **tā kim:**
Kaside 8
Mısra: **108**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne zaman ki.
Mihr ü māh ile ider şīve-i zer-kūbī felek
Ola ser-levḥa-i evṣāfına tā kim ḥall-kār

8. **tā kim:**
Kaside 8
Mısra: **165**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne zaman ki.
Rūz-ı maḥşerde baña eyle ʿināyet tā kim
Ḫande-rīz olmaya aḥvālüme aġyār ile yār

9. **tā kim:**
Kaside 12
Mısra: **80**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne zaman ki.
Olsun ṣalavāt ile selām ol şehe vāṣıl
Tā kim meh-i rūze vire revnaḳ bu cihāna

10. **tā kim:**
Kaside 23
Mısra: **44**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne zaman ki.
Duʿāya şarṭ-ı evvel ṣıdḳ-ı dil cezm-i icābetdür
Mürāʿāt idelüm tā kim icābet der-ḳażā gelsün

11. **tā kim:**
Kaside 25
Mısra: **66**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne zaman ki.
Budur ümmīd ola ḳabūle ḳarīn
Tā kim bī-ḳayd-ı iḫtilāl itdüm

12. **tā kim:**
Kaside 28
Mısra: **75**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne zaman ki.
Ferāmuş eyleyem her ḥāl ile ṣubḥ u mesā tā kim
Duʿā-yı devletüñ evrād-ı elfāẓ-intiḫābumdur

13. **tā kim:**
Rübai 37
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne zaman ki.
Allāh kelāmı ne dimekdür fikr it
Tā kim olasın maẓhar-ı feyż-i mevlā

14. **tā kim:**
Rübai 134
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne zaman ki.
Ālāyiş-i mā-sivādan el çek tā kim
Taḥḳīḳa muḥavvel ola resm-i taḳlīd

15. **tā kim:**
Tahmis 1
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ne zaman ki.
Himmetüñ rāh-ı maḥabbetde bülend eyle bülend
Ḳudsiyān eyleye tā kim saña taḥsīn ü pesend

<u>tā maḥşer:</u>

1. **tā maḥşer:**
Kaside 13
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Maḥşere kadar.
Gül-i cennet gibi tā maḥşer olmazdı ḫazān-dīde
Nigāh-ı iltifāt itseñ gül üzre yāsemīn üzre

2. **tā maḥşer:**
Rübai 10
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Maḥşere kadar.
Tā maḥşer olur müfīd-i ʿacz-i şākir
Bu faẓl u niʿam bu kerem-i lā-yuḥṣā

<u>tā maḥşerde:</u>

1. **tā maḥşerde:**-*de*
Gazel 432
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Maḥşere kadar.
Bu Naḥīfīden dirīġ itme nigāh-ı luṭfuñı
Şermī-i cürm ile tā maḥşerde ḫayrān olmaya

<u>tā maḥşere dek:</u>

1. **tā maḥşere dek:**
Gazel 489
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Maḥşere kadar, dünyanın sonuna kadar.
Tā maḥşere dek oldı bize ʿurve-i vüṯḳā
Hem sünnet-i ferḫundesi hem şerʿ-i münīfi

2. **tā maḥşere dek:**
Kaside 8
Mısra: **251**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Maḥşere kadar, dünyanın sonuna kadar.
Feyż-i naʿtüñle niyāzum bu ki tā maḥşere dek
Taşliye-ḫ∨ān ola ḳabrümde daḫi cism-i nizār

3. **tā maḥşere dek:**
Rübai 274
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Maḥşere kadar, dünyanın sonuna kadar.
Tā maḥşere dek medḥa olur şāyeste
Her kim ki ola bendesi ol sulṭānuñ

4. **tā maḥşere dek:**
Rübai 287

Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mahşere kadar, dünyanın sonuna kadar.
Tā maḥşere dek debdebe-i rifʿatüñe
Olmaḳda füzūn naġme-i -

5. **tā maḥşere dek:**
Rübai 319
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mahşere kadar, dünyanın sonuna kadar.
Tā maḥşere dek rūḥ-ı şerīfine anuñ
Ḥaḳdan ola itḥāf-ı ṣalāt ü teslīm

6. **tā maḥşere dek:**
Rübai 447
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mahşere kadar, dünyanın sonuna kadar.
Bir mūnis-i dāʾim ile hem-dem ol kim
Tā maḥşere dek senüñle hem-rāh olsun

tā öyle kim:

1. **tā öyle kim:**
Tarih 16
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
O kadar ki (Abartı bağlamında).
Ṭıynetinde ḳuvvet-i neşv ü nemā tā öyle kim
Sünbül ü gül serv ü sūsen anda ḫod-reste giyāh

tā ṣubḥa dek:

1. **tā ṣubḥa dek:**
Gazel 331
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ta sabaha kadar.
Naḥīfī ṣām-ı baḫtum rūşen oldı ṣemʿ-i rūyından
Bu şeb tā ṣubḥa dek zānū-be-zānū-yı ḥabīb oldum

2. **tā ṣubḥa dek:**
Gazel 335
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ta sabaha kadar.
Bu şeb tā ṣubḥa dek derd ile āh-ı pür-şerer çekdüm
Ġam-ı hecrüñle ey mihr-i dıraḫşān ben neler çekdüm

taʿaccüb:

1. **taʿaccübüm:**-*üm*
Gazel 101
Mısra: **12**
Şaşma, hayret etme.
Nāmı egerçi ḫaste elinden cihān zebūn
El-ḥaḳ taʿaccübüm benüm ol çeşm-i mestedür

taʿaccüb eyleme:

1. **taʿaccüb eyleme:**-*me*
Gazel 29
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şaşırmak, hayret etmek.
Nāle-i dil-sūzuma zāhid taʿaccüb eyleme
İtdiren derd-i maḥabbetdür bu feryādı baña

2. **taʿaccüb eyleme:**-*me*
Gazel 132
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şaşırmak, hayret etmek.
Zāhid taʿaccüb eyleme āh itdigüm görüp
Bir yerde tā ki āteş ola anda dūd olur

taʿaccüb itme:

1. **taʿaccüb itme:**-*me*
Gazel 317
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şaşırmak, garipsemek.
Görüp giryānluġum itme taʿaccüb künc-i ḥasretde
Bu ʿışḳ-ı bī-amān müşkildür ey nā-mihribān müşkil

2. **taʿaccüb itme:**-*me*
Gazel 356
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şaşırmak, garipsemek.
Taʿaccüb itme evżāʿ-ı perīşānum görüp ey gül
Senüñ bir bülbül-i küstāḫuñam rengīn edā bilmem

taʿaccübde olan:

1. **taʿaccübde olan:**-*an*
Rübai 480
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şaşkınlıkta, hayrette olmak.
Aḥvālümi ʿarż eyle ṣabā iḫvāna
Ben zāra taʿaccübde olan yārāna

taʿaddüd:

1. **taʿaddüd:**
Tarih 17
Mısra: **33**
Birden fazla olma.
Taʿaddüd üzre her bir ḥavż lücce-pür-ṣadef oldı
Ḥabāb-ı āb-ı ṣāf andan güher itmekdedür īrād

2. **taʿaddüd:**
Tarih 30
Mısra: **8**
Birden fazla olma.
Görenler ḳubbede ṣafvetle her dem cām-ı raḫşānın
Taʿaddüd üzre ẓann eyler felekde māh-ı tābānı

taʿahhüd-i vaşlıyla:

1. **taʿahhüd-i vaşlıyla:**-*ı, -yla*
Gazel 10
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Kavuşma sözü.
Bizi taʿahhüd-i vaṣlıyla ṣaldı ferdāya
Vefāsı ol ṣanemüñ hep cefā imiş ḥayfā

taʿalluḳ:

1. **taʿalluḳ:**
Gazel 450
Mısra: **5**
Alakalı olma, bağlılık.
Āġūş-ı meyānına taʿalluḳ niçe mümkin
Der-kār iken ol ḫançer-i ġaddār yanında

2. **taʿalluḳ:**
Matla 145
Mısra: **1**
Alakalı olma, bağlılık.
Cismüñe gerçi taʿalluḳ gösterür ammā senüñ
Ya ḳalur ayaḳda ya başdan çıḳar pīrāhenüñ

taʿalluḳ ider:

1. **taʿalluḳ ider:**-*er*
Gazel 467
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İlgi göstermek II bakmak.
Nigāh-ı reşki ḳo ey mihr o māh-ruḫ-sāra
Naẓar taʿalluḳ ider belki ol cefā-kāra

taʿalluḳ itdi:

1. **taʿalluḳ itdi:**-*di*
Gazel 303
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İlgi göstermek II bakmak.
Nedür nedür bu ḳadar sūzişüñ ki ey Mirrīḫ
Taʿalluḳ itdi dil-i zāra tābiş-i naẓaruñ

taʿalluḳ itse:

1. **taʿalluḳ itse:**-*se*
Kaside 26
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İlgi göstermek II bakmak.
Bu emre itse taʿalluḳ irādet-i Bārī
Olur ẓuhūrına
bāʿiṣ teveccüh-i ednā

taʿallüm ider:

1. **taʿallüm ider:**-*er*
Gazel 188
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ders alarak öğrenme eylemini gerçekleştirme.
İstemez sāyesinüñ düşdigini ḫāke bile
Sevdigüm ʿādet-i iḥsānı taʿallüm mi ider

taʿallüm itdiler:

1. **taʿallüm itdiler:**-*di, -ler*
Gazel 487
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ders alarak öğrenme eylemini gerçekleştirme.
Gelüp beyāna meʿānī-i mantıḳ-ı pākī
Taʿallüm itdiler andan feṣāḥat ü edebi

ṭaʿām almaz:

1. **ṭaʿām almaz:**-*maz*
Gazel 228
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Doymaz, yiyecek almak.
Ḳabūl-i ṭuʿma-i feyż-i reşād itmez ṭamaʿkārān
Bu ẓāhirdür ki fāsid olsa bir miʿde ṭaʿām almaz

taʿarruż eylese:

1. **taʿarruż eylese:**-*se*
Gazel 6
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saldırmak, hücum etmek.
Fāriġ olmaz bu Naḥīfī vaṣf-ı pāküñden senüñ
Eylese yüz biñ taʿarruż ḥāsid-i fāsid baña

taʿaşşuḳ itdüm:

1. **taʿaşşuḳ itdüm:**-*dü, -m*
Rübai 332
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Karşılıklı âşık olmak.
Gördükde seni ṣabr u ḳarārum gitdi
Biñ cān ile sen māha taʿaşşuḳ itdüm

ṭāʿat:

1. **ṭāʿatle:**-*le*
Gazel 461
Mısra: **26**
Allah'ın emirlerini yerine getirme, ibadet etme.
Naḥīfī ḳayd-ı hicrāndan eger āsāyiş isterseñ
Yaḳīn ol bezm-gāh-ı ḳurba ṭāʿatle ʿibādetle

2. **ṭāʿatına:**-*ı, -n, -a*
Kaside 3
Mısra: **60**
Allah'ın emirlerini yerine getirme, ibadet etme.
Cest ü çābüklük idersin heves-i nefsüñ içün
Süst olursın gelicek ṭāʿatına mennānuñ

3. **ṭāʿatine:**-*i, -n, -e*
Kaside 3
Mısra: **2**
Allah'ın emirlerini yerine getirme, ibadet etme.
Bedenüñden daḫi dūr olmadan ey dil cānuñ
İştiġāl eyleyegör ṭāʿatine mevlānuñ

4. **ṭāʿatine:**-*i, -n, -e*
Kaside 3
Mısra: **70**

Allah'ın emirlerini yerine getirme, ibadet etme.
Sebeb-i ḫilḳatüni eyle taṣavvur gāhī
Saʿy ḳıl ṭāʿatine Ḫālıḳ-ı bī-hemtānuñ

5. **ṭāʿate:**-*e*
Matla 195
Mısra: **2**
Allah'ın emirlerini yerine getirme, ibadet etme.
Sāʿat-i vāḥidedür ʿömr-i cihān
Sāʿati ṭāʿate ṣarf eyle hemān

6. **ṭāʿatde:**-*de*
Rübai 89
Mısra: **1**
Allah'ın emirlerini yerine getirme, ibadet etme.
Ṭāʿatde baña şevḳ-ı füzūn iḥsān it
Ṣıdḳ-ı dil ü iḫlāṣ-ı derūn iḥsān it

7. **ṭāʿatde:**-*de*
Rübai 237
Mısra: **1**
Allah'ın emirlerini yerine getirme, ibadet etme.
Yā Rab baña ṭāʿatde virüp ṣıdḳ u ḫulūṣ
Ḳıl ṣıdḳ-ı derūn ile ḫulūṣum menṣūṣ

8. **ṭāʿata:**-*a*
Rübai 442
Mısra: **4**
Allah'ın emirlerini yerine getirme, ibadet etme.
Maʿbūdı cemīʿ-i kāʾinātuñ sensin
Ṭāʿata eḥaḳ senāya elyaḳ Ḥaḳsın

9. **ṭāʿat:**
Rübai 460
Mısra: **3**
Allah'ın emirlerini yerine getirme, ibadet etme.
Ṭāʿat didigüm Ḥaḳḳa degüldür lāyıḳ
ʿİṣyān didigüm ḳulluġa nā-ṣāyeste

10. **ṭāʿatde:**-*de*
Rübai 460
Mısra: **1**
Allah'ın emirlerini yerine getirme, ibadet etme.
Ṭāʿatde olup ḳayd-ı hevāya beste
ʿİṣyān ile oldı dil ü cānum ḫaste

<u>ṭāʿāt ü ʿibādetde:</u>

1. **ṭāʿāt ü ʿibādetde:**-*de*
Rübai 529
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İbadet.
Yoḳdur ʿamelüm sehv ü zelelden ġayrı
Ṭāʿāt ü ʿibādetde keselden ġayrı

<u>ṭāʿat ü ʿibādete:</u>

1. **ṭāʿat ü ʿibādete:**-*e*
Rübai 387
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İbadet.
Ṭāʿat ü ʿibādete keseldür kārum
Ġaflet ile taḳṣīr-i ʿameldür kārum

<u>ṭāʿat ü ʿiṣyān:</u>

1. **ṭāʿat ü ʿiṣyān:**
Kaside 2
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İbadet ve isyan.
Ṭāʿat ü ʿiṣyān ü ḫayr ü şerr-i aʿmāli nedür
Saña nisbet bir bölük aṣḥāb-ı sehv ü ġafletüñ

<u>ṭāʿat-ı bārīde:</u>

1. **ṭāʿat-ı bārīde:**-*de*
Gazel 128
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın emirlerine uyma, emredileni yapma.
Mest olup ṭāʿat-ı Bārīde esīr-i dünyā
Celb-i māl eylemege gelse bahādır bulunur

<u>ṭāʿāt-ı ḫaḳda:</u>

1. **ṭāʿāt-ı ḫaḳda:**-*da*
Gazel 462
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hakk'a kulluk.
Gösterme ḫalḳa kendüñi saʿyüñ hebā olur
Ṭāʿāt-ı Ḥaḳda ẕerḳ u riyādan ne fāʾide

2. **ṭāʿāt-ı ḫaḳda:**-*da*
Kaside 1
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'a kulluk.
ʿAḳd-i ʿahd it nefs ile ṭāʿāt-ı Ḥaḳda ṣubḥ u şām
Tā ṣafā-yı ṭabʿuña reşk ide ḳurṣ-ı āfitāb

<u>ṭāʿat-i ḫaḳdur:</u>

1. **ṭāʿat-i ḫaḳdur:**-*dur*
Gazel 461
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hakk'a kulluk.
Saña rāh-ı rehā ṭāʿat-i Ḥaḳdur ġayrı terk eyle
Alınmaz Cennetü'l-meʾvā nezāketle ẕarāfetle

<u>ṭāʿat-i ḫaḳḳ u resūlde:</u>

1. **ṭāʿat-i ḫaḳḳ u resūlde:**-*de*
Kaside 6
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah ve Hz. Muhammet'e ibadet.
Şermendeyem ki ṭāʿat-i Ḥaḳḳ u resūlde
Yoḳ bir ʿamel ki ola ʿalā fevḳ mā veceb

<u>ṭāʿat-ı ḫallāḳ-ı cihān eyleyelüm:</u>

1. **ṭāʿat-ı ḫallāḳ-ı cihān eyleyelüm:**-*ye, -lüm*
Rübai 340
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyanın yaratıcısına ibadet etmek.
Min-baʿd olup künc-i ḳanāʿatde muḳīm
Gel ṭāʿat-ı Ḫallāḳ-ı cihān eyleyelüm

ṭāʿāt-i ḫudādan:

1. **ṭāʿāt-i ḫudādan:**-*dan*
Rübai 188
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın emirleri.
Ṭāʿāt-i Ḫudādan beni işġāl itdi
Feryād ki sevdā-yı ḫayāl-i dil-ber

ṭāʿat-ı mefrūża-i bārī:

1. **ṭāʿat-ı mefrūża-i bārī:**
Gazel 100
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın farz ibadeti.
Saña oldı iṭāʿat ṭāʿat-ı mefrūża-i Bārī
Senüñ şāh ü gedā cümle ġulām-ı pāy-bendüñdür

ṭāʿat-ı mevlā:

1. **ṭāʿat-ı mevlā:**
Gazel 352
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hakk'a ibadet.
Ḫızr-ı tevfīḳa süʾāl itdüm mekānın didi kim
Ṭāʿat-ı mevlā ile pür-nūr olan cāndur yerüm

ṭāʿat-ı mevlādan:

1. **ṭāʿat-ı mevlādan:**-*dan*
Kaside 11
Mısra: **67**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hakk'a ibadet.
Ṭāʿat-ı mevlādan işġāl itmek isterler beni
Niçe fikr-i mā-sivā her dem niçe sevdā ile

ṭāʿat-i mevlāya:

1. **ṭāʿat-i mevlāya:**-*ya*
Gazel 461
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hakk'a ibadet.
Ḳıyām it ṭāʿat-i Mevlāya terk it leẕẕet-i nefsi
Tefekkür eyle ḥālüñ ḥayret-i hevl-i ḳıyāmetle

ṭāʿat-i rabbānī:

1. **ṭāʿat-i rabbānī:**
Gazel 387
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın emirlerine uymak. ibadet etmek.
Ḳanı ṭāʿat-i Rabbānī hevāya meyl idüp ḳalduñ
Ḫudādan ḥaşyet itmezsin resūlinden utanmazsın

tāb:

1. **tāb:**
Gazel 145
Mısra: **3**
Güç kuvvet, takat II ışık, parıltı.
Recā-yı vaṣla ḳomaz tāb şevket-i ḥüsni
O reşk-i māhı görünce baña ḥicāb gelür

2. **tāb:**
Gazel 227
Mısra: **1**
Güç kuvvet, takat II ışık, parıltı.
Gördüm ki bu tāb ile ruḫ-ı yāra baḳılmaz
Bildim ki yaḳīnem ʿalev-i nāra baḳılmaz

3. **tāb:**
Gazel 438
Mısra: **1**
Güç kuvvet, takat II ışık, parıltı.
Yoḳ bende tāb cevr ü cefāda o māh ise
Āfāḳı ṭutdı derd ile feryād ü āh ise

4. **tāb:**
Gazel 494
Mısra: **14**
Güç kuvvet, takat II ışık, parıltı.
Ey Naḥīfī geşt-i deşt-i miḥnet itdüm şöyle kim
Dilde tāb ü cānda ṭāḳat tende dermān ḳalmadı

ṭabʿ:

1. **ṭabʿum:**-*um*
Gazel 142
Mısra: **13**
Yaratılış, huy, mizaç.
Ey Naḥīfī ṭabʿum ol ʿummān-ı maʿnīdür benüm
Kim bün-i ḳaʿrında bī-ḥad gevher-i yektā yatur

2. **ṭabʿuma:**-*um, -a*
Gazel 172
Mısra: **10**
Yaratılış, huy, mizaç.
Eylesem kālā-yı vaṣfuñ zīver-i bāzār-ı şevḳ
Der-ʿaḳab feyż-i meʿānī ṭabʿuma enbāz olur

3. **ṭabʿuñı:**-*u, -ñ, -ı*
Gazel 237
Mısra: **3**
Yaratılış, huy, mizaç.
Görince ġamze-i her-cāyī ṭabʿuñı bildüm
Cihān içinde ḥaḳīḳatli dil-rübā yoġ imiş

4. **ṭabʿuma:**-*um, -a*
Gazel 273
Mısra: **5**
Yaratılış, huy, mizaç.
Ne ġamdur bilmezem bu ġamm irişdi ṭabʿuma ẓillet
Nedendür ḳara sevdālar göñül pür-pāk ü nāk ancaḳ

5. **ṭabʿuñ:**-*un*
Gazel 305

Mısra: **11**
Mizaç, yaratılış.
Cibrīl-pesend olsa
Naḥīfī n'ola ṭabʿuñ
Eşʿāruñı hep zīver-i levḥ u ḳalem itdüñ

6. **ṭabʿumuz:**-*umuz*
Gazel 316
Mısra: **14**
Mizaç, yaratılış.
Ey Naḥīfī bize bu feyż-i Ḫudādur cümle
Ṭabʿumuz yoḫsa füsūn-perver-i seḥḥāre degül

7. **ṭabʿum:**-*um*
Gazel 423
Mısra: **11**
Yaratılış, huy, mizaç.
Perīşān-ḫāṭır iken cemʿ ider evṣāfuñı ṭabʿum
Yeter bu ṣıdḳ-ı daʿvāma nişāne yā Resūla'llāh

8. **ṭabʿa:**-*a*
Gazel 451
Mısra: **6**
Mizaç, yaratılış.
Ser-menzil-i ümmīde olmazdı dil resīde
ʿIşḳuñ semend ṭabʿa olmasa tāziyāne

9. **ṭabʿuña:**-*uñ, -a*
Gazel 492
Mısra: **13**
Yaratılış, huy, mizaç.
Ey Naḥīfī ṭabʿuña maḫṣūṣdur ancaḳ senüñ
Bir nefesde eylemek biñ vādī-i iʿcāzı ṭay

10. **ṭabʿum:**-*um*
Kaside 8
Mısra: **221**
Yaratılış, huy, mizaç.
Menem ol şāʿir-i pākīze-süḫan kim ṭabʿum
Oldı naʿtüñe senüñ nāsiḫ-i fenn-i seḥḥār

11. **ṭabʿuma:**-*um, -a*
Kaside 8
Mısra: **232**
Yaratılış, huy, mizaç.
ʿĀlemi siḥr-i ḥelāl ile iderdüm teshīr
Olmasa ṭabʿuma reh-zen bu firāḳ-ı dildār

12. **ṭabʿumı:**-*um, -ı*
Kaside 8
Mısra: **204**
Yaratılış, huy, mizaç.
İftiḫār eyler isem naʿt-i şerīfüñle n'ola
Eyledi ṭabʿumı iʿcāz ile hem-rāh ü civār

13. **ṭabʿumuñ:**-*um, -uñ*
Kaside 8
Mısra: **202**
Yaratılış, huy, mizaç.
Pādişāhā benem ol ṭūtī-i şīrīn lehce
Ki olur ṭabʿumuñ āşüftesi ḥüsn-i güftār

14. **ṭabʿum:**-*um*
Kaside 12
Mısra: **27**
Yaratılış, huy, mizaç.
Şevḳuñdan eyā māh-ı muʿaẕẕam yine ṭabʿum
Taʿlīm ider evṣāfuñı her menḳabe-ḫ∨āna

15. **ṭabʿ:**
Kaside 19
Mısra: **115**
Yaratılış, huy, mizaç.
Olmasa muḫtel niẓām-ı mülk-i dil bu ṭabʿ ile
Olmaḳ āsānter idi aṣḥāb-ı naẓmuñ eşʿārı

16. **ṭabʿı:**-*ı*
Kaside 25
Mısra: **62**
Mizaç, yaratılış.
Dād-gārā vezīr-i zī-şāna
Şerm ü ḫacletle ṭabʿı lāl itdüm

17. **ṭabʿ:**
Rübai 337
Mısra: **1**
Mizaç, yaratılış.
Bu ṭabʿ ile bilmem saña āyā ne disem
Mestāne degülsin hele mestāne disem

<u>tāb olmaz:</u>

1. **tāb olmaz:**-*maz*
Tahmis 7
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kuvvetli, sağlıklı olmak.
Ṣaḳınsun seng-diller pertev-i nūr-ı cemālüñden
Ki zūr-ı tāb-ı ḥüsne dil degül ṭaġlarda tāb olmaz

<u>tāb ü dimāġ:</u>

1. **tāb ü dimāġ:**
Gazel 258
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Akıl ve idrak.
Vuṣlatuñ cāhın bilürsin pādişāhum ben faḳīr
Şol ḳadar ḳıldum ṭaleb kim ḳalmadı tāb ü dimāġ

<u>tāb ü dimāġum:</u>

1. **tāb ü dimāġum:**-*um*
Gazel 269
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Akıl ve idrak.
Naḥīfī ṭabʿ-ı şūḫum ṭūṭī-i mışr-ı feṣāḥatdür
Neler söylerdüm ammā n'eyleyem tāb ü dimāġum yoḳ

<u>tāb ü mecāl olmayıcaḳ:</u>

1. **tāb ü mecāl olmayıcaḳ:**-*ma, -yıcaḳ*
Gazel 268
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Takati, dayanma gücü olmak.
Nāleden ġayrı daḫi n'eyleyem ol āfete ben
ʿArż-ı ḥāl eylemege tāb ü mecāl olmayıcaḳ

<u>tāb ü ṭāḳātüm:</u>

1. **tāb ü ṭāḳātüm:**-*üm*
Gazel 354
Mısra: **14**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güç kuvvet.
El çek ey şūḫ-ı cefā-cū ḫançer-i āzārdan
Ḳalmadı ṣabra mecālüm cevre tāb ü ṭāḳātüm

tāb ü tüvānı:

1. **tāb ü tüvānı:**-*ı*
Gazel 347
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güç ve kuvvet.
Ġırre ḳılmış bir iki ḫāki tüvān-ı beşeri
Bilmedi anda olan tāb ü tüvānı yaḳaram

tāb ü tüvānum:

1. **tāb ü tüvānum:**-*um*
Gazel 518
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güç, tahammül.
Derdümi ṣorma Nahīfī ki ġarīb illerde
Ḳalmadı miḥnet ile tāb ü tüvānum şimdi

2. **tāb ü tüvānum:**-*um*
Tahmis 9
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güç, tahammül.
Ḳalmadı āh meded tāb ü tüvānum diyerek
Ḳalmayup ṣabra meded ʿāşıḳ-ı pür-miḥnetde

tāb-ālūd-ı zülf-i ḫam-be-ḫamdur:

1. **tāb-ālūd-ı zülf-i ḫam-be-ḫamdur:**
Gazel 52
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
(sevgilinin) parlak büklümlü saçı.
Seni pā-beste-i zencīr-i sevdā eyleyen ey dil
Ḫayāl-i pīç ü tāb-ālūd-ı zülf-i ḫam-be-ḫamdur hep

tāb-āver olur:

1. **tāb-āver olur:**-*ur*
Gazel 178
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Işık vermek.
Farḳ olınmaz dem-i vuṣlatda ruḫuñla gülşen
Ol ḳadar reng-i ḥayā rūyuña tāb-āver olur

ṭabāyiʿ:

1. **ṭabāyiʿ:**
Gazel 42
Mısra: **5**
Mizaçlar, huylar, tabiatler, karakterler, yaratılışlar.
Ṭabāyiʿ muḫtelifdür ṭıynet-i ḫāk-i siyehden gör
Sipīd ü sürḫ sebz ile kebūd ü zerd olur peydā

ṭabāyiʿ-i nāsı:

1. **ṭabāyiʿ-i nāsı:**-*ı*
Gazel 499
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Insanların huyu.
Baḳılsa birbirine hep muḫālefet üzre
Hezār tecribe ḳıldum ṭabāyiʿ-i nāsı

tāb-baḫş-ı meclis-i ʿirfān olup:

1. **tāb-baḫş-ı meclis-i ʿirfān olup:**-*up*
Gazel 255
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Irfan meclisinin aydınlık bağışlayanı olmak.
Dün gice şemʿ-i cemālüñ vaşfına açdum dehen
Tāb-baḫş-ı meclis-i ʿirfān olup mānend-i şemʿ

tāb-dār:

1. **tāb-dāruñdur:**-*uñ, -dur*
Gazel 428
Mısra: **11**
Işığını alan, parıltısını alan; parlak, ışıklı.
Ḫayāl-i rūy u mūy-ı ʿanberīn ü tāb-dāruñdur
Benüm ser-māye-i leyl ü nehārum yā Resūla'llāh

tāb-dār olsam:

1. **tāb-dār olsam:**-*sa, -m*
Kaside 9
Mısra: **57**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Parlamak, ışıldamak; önemli, değerli bir kimse olmak.
Tāb-dār olsam o deñlü germī-i şevḳ ile kim
Sīnede her dāġı reşk-i māh-ı tābān eylesem

tāb-dih-i şemʿ-i fürūzān-ı şefāʿat:

1. **tāb-dih-i şemʿ-i fürūzān-ı şefāʿat:**
Kaside 7
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şefaatin parlak mumunun ışık vereni.
Ben hem-dem-i pervāne-i pür-sūz-ı meʿāşī
Sen tāb-dih-i şemʿ-i fürūzān-ı şefāʿat

tā-be-dāmen:

1. **tā-be-dāmen:**
Gazel 231
Mısra: **7**
Eteğine kadar.
Dil girībān-ı şekībin tā-be-dāmen çāk ider
Ol nihāl-i nāza olmazsa müyesser dest-res

tāb-efken-i ṭūram:

1. **tāb-efken-i ṭūram:**-*am*
Gazel 169
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tur dağının ışık saçanı.
Mirʾāt-ı ruḫ-ı pāküñde tāb-efken-i ṭūram
Sīneñde senüñ pādişehüm ḥaḳ naẓarum var

tā-be-key:

1. **tā-be-key:**
Gazel 287
Mısra: **7**
Ne zamana kadar.
Tā-be-key ḫande-i ġaflet o güni fikr it kim
Şerm-i cürm ile işüñ girye vü āh olsa gerek

2. **tā-be-key:**
Gazel 492
Mısra: **12**
Ne zamana kadar.
Cāna geçdi ḥasret-i yārān ile hecr-i vaṭan
Tā-be-key ālāyiş-i ālām-ı ġurbet tā-be-key

3. **tā-be-key:**
Gazel 492
Mısra: **12**
Ne zamana kadar II birinci "tā-be-key" ifadesinin anlamını kuvvetlendirmek amacıyla söylenmiştir.
Cāna geçdi ḥasret-i yārān ile hecr-i vaṭan
Tā-be-key ālāyiş-i ālām-ı ġurbet tā-be-key

4. **tā-be-key:**
Kaside 9
Mısra: **47**
Ne zamana kadar.
Tā-be-key zaḫm-ı ḫarāş-ı mā-sivā-yı cān-feşār
Derd-i pür-sūz-ı dile taḥṣīl-i dermān eylesem

5. **tā-be-key:**
Tahmis 3
Mısra: **3**
Ne zamana kadar.
Tā-be-key bīhūde geşt-i deşt-i miḥnet eyleyem
-

tā-be-maḫşer:

1. **tā-be-maḫşer:**
Gazel 345
Mısra: **8**
Mahşere kadar.
Vaṣf-ı ḥüsnüñde ṣarīr-i ḫāme-i siḥr-āveri
Tā-be-maḥşer reşk-sāz-ı çeng-i Nāhīd eyledüm

2. **tā-be-maḫşer:**
Muaşşer 1
Mısra: **20**
Mahşere kadar.
İltifāt-ı cünbüş-i ebrūsınuñ ḫayrānıyam
Tā-be-maḥşer yüz çevirmem kūşe-i mihrābdan

tāb-endāz-ı dāġ-ı ḥasret olmışdur:

1. **tāb-endāz-ı dāġ-ı ḥasret olmışdur:**-*mış, -dur*
Gazel 409
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Özlem yarasının aydınlık atanı olmak.
Dil-i ḫūrşīde tāb-endāz-ı dāġ-ı ḥasret olmışdur
Gül-i zībende-i ruḫsār-ı ālüñ yā Resūla'llāh

tābende:

1. **tābende:**
Rübai 511
Mısra: **4**
Parlak, ışık vermek II Bir önceki "Tabende" kelimesinin anlamını kuvvetlendirmek amacıyla kullanılmıştır.
Āhum şererin böyle fürūzān itdüm
Tābende ola mihri anuñ tābende

tābende ola:

1. **tābende ola:**-*a*
Rübai 511
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Parlamak, parıl parıl olmak.
Āhum şererin böyle fürūzān itdüm
Tābende ola mihri anuñ tābende

tābiʿ:

1. **tābiʿdür:**-*dür*
Kaside 1
Mısra: **60**
Bağımlı.
Ḳalbüñi ṣāf it ki teẕhīb idesin aḫlāḳuñı
İḫtilāf-ı levne tābiʿdür bilürsin āb ü tāb

tāb-ı āhuma:

1. **tāb-ı āhuma:**-*um, -a*
Matla 200
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Âhımın harareti, ateşi.
Ṭayanmaz oldı benüm tāb-ı āhuma gerdūn
Tüfeng-i nār-mizācuñ ḳulağına ḳurşun

tāb-ı āhumdan:

1. **tāb-ı āhumdan:**-*um, -dan*
Gazel 116
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Âhımın harareti, ateşi.
Tāb-ı āhumdan bulur sūz-ı derūnum izdiyād
Rūzgār ile şirārı āteşüñ efzūn olur

tāb-ı āhuñ:

1. **tāb-ı āhuñ:**-*uñ*
Gazel 483
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Âhımın harareti, ateşi.

Ey Naḥīfî tāb-ı āhuñ ʿālemi sūzān ider
Kim taḥammül eylesün feryād-ı āteş-ḫīzüñe

ṭabʿ-ı āteşīn:

1. **ṭabʿ-ı āteşīn:**
Gazel 311
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ateş gibi yakıcı yaratılış.
Ey Naḥīfî sen bu ṭabʿ-ı āteşīn āşār ile
Çoḳ mıdur aḥbāba ʿarż-ı imtiyāz itdüklerüñ

tāb-ı derūnumla:

1. **tāb-ı derūnumla:**-*um, -la*
Gazel 445
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Içteki hararet.
Lāleler tāb-ı derūnumla olur ḫākister
Seyr-i bāġ itsem eger bu dil-i sūzānum ile

ṭabʿ-ı dil-i meyyāle:

1. **ṭabʿ-ı dil-i meyyāle:**-*e*
Rübai 339
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Meyleden gönlün tabiatı.
Ṭabʿ-ı dil-i meyyāle muvāfiḳ oldum
Her cevre Naḥīfî gibi lāyıḳ oldum

ṭabʿ-ı enverin:

1. **ṭabʿ-ı enverin:**-*in*
Kaside 26
Mısra: **320**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Parlak yaratılış.
Teʿāḳub-ı melevānuñ mükedderātından
Emīn ü sālim ide ṭabʿ-ı enverin mevlā

ṭabʿ-ı fużūl:

1. **ṭabʿ-ı fużūl:**
Gazel 312
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Erdemli yaratılış.
ʿAcz iderken midḥat-i evṣāfuña ins ü melek
Naʿtüñe dil-bestedür cān ile bu ṭabʿ-ı fużūl

ṭabʿ-ı ġayūr:

1. **ṭabʿ-ı ġayūr:**
Kaside 27
Mısra: **64**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çabanın, gayretin tabiatı.
Himmetüm midḥat-i peyġām-bere mevṣūf ḳılup
Vaṣf-ı aġyāra rıżā virmez iken ṭabʿ-ı ġayūr

tāb-ı germābeye:

1. **tāb-ı germābeye:**-*ye*
Kaside 3
Mısra: **79**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hamamın sıcaklığı.
Tāb-ı germābeye ṣabr idemeyen bir laḥẓa
Niçe ṭāḳat getürür sūzişine nīrānuñ

tāb-ı ḥasedle:

1. **tāb-ı ḥasedle:**-*le*
Gazel 376
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kıskançlık parıltısı.
Tāb-ı ḥasedle pençe-i ḫūrşīd olur şikest
Der-kār idince zülfine ol māh şānesin

tāb-ı ḥasenle:

1. **tāb-ı ḥasenle:**-*le*
Gazel 475
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik parıltısı.
Yaḳduñ bu ḳadar tāb-ı ḥasenle beni ammā
Bir vaḳt ola kim şems-i ruḫuñ ire zevāle

tāb-ı hecrem:

1. **tāb-ı hecrem:**-*em*
Gazel 500
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayrılığın acısı, ateşi.
Pür-suz u tāb-ı hecrem bu ġurbet ilde şimdi
Lerzende eyler āhum bu kāḫ-ı nüh revāḳı

ṭabʿ-ı heves-ālūdına:

1. **ṭabʿ-ı heves-ālūdına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 435
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hevese bulanmış tabiat II masivaya bulanmış yaratılış.
Yeter ālāyiş-i dünyādan el çek ey Naḥīfî gel
Biraz ṭabʿ-ı heves-ālūdına ʿarż-ı ferāġ eyle

ṭabʿ-ı hümāyūnında:

1. **ṭabʿ-ı hümāyūnında:**-*ı, -n, -da*
Tarih 18
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Padişah.
Olmasun ṭabʿ-ı hümāyūnında āşār-ı keder
Her nefes olsun şafā-yı ḫāṭır ile bī-elem

tāb-ı ḫūrşīdden:

1. **tāb-ı ḫūrşīdden:**-*den*
Kaside 10
Mısra: **35**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Güneşin parlaklığı.
Anı ḥıfẓ içün tāb-ı ḫūrşîdden
Olurdı meẓalle añа bir ġamām

tāb-ı ḫūrşīde:

1. **tāb-ı ḫūrşīde:**-*e*
Gazel 387
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güneşin parlaklığı.
Degüldür ḳābil-i ṣabr u taḥammül āteş-i dūzaḫ
Ḫuṣūṣan sen cihānda tāb-ı ḫūrşīde ṭayanmazsın

tāb-ı ḥüsn:

1. **tāb-ı ḥüsn:**
Gazel 212
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzelliğin parıltısı.
Yer yer ʿiẕār-ı pāki şafaḳ-reng-i nāz olup
Germ oldı tāb-ı ḥüsn ile ol āfitābumuz

2. **tāb-ı ḥüsn:**
Gazel 392
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzelliğin parıltısı.
Baḳ hilāl ebrūsına inṣāfa gel ey māh-ı nev
Tāb-ı ḥüsn ile o ḫūrşîd-iştihārumdur gelen

tāb-ı ḥüsni:

1. **tāb-ı ḥüsni:**-*i*
Gazel 103
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzelliğin parıltısı.
Bir āfitāb-ṭalʿata ḥayrān ü ḥasretem
Kim tāb-ı ḥüsni bāriḳa-baḫş-ı neẓāredür

tāb-ı incilādan:

1. **tāb-ı incilādan:**-*dan*
Kaside 24
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Huyu parlak || güzel huylu.
Zihī ṣafvet ki tāb-ı incilādan çehre-i ḫūrşîd
İder ʿarż-ı cemāl āyīne-i gerdūn-ı gerdāna

tāb-ı ʿışḳ:

1. **tāb-ı ʿışḳ:**
Gazel 321
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşkın gücü, kudreti.
Neşve-i laʿlüñle cānā tāb-ı ʿışḳ ister göñül
Mest-i ḥasretdür şarāb-ı nāb-ı ʿışḳ ister göñül

2. **tāb-ı ʿışḳ:**
Gazel 433
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk ateşi.
Ḫārā-güdāz iken şerer-i sūz u tāb-ı ʿışḳ
Ol māh-ı nev taḥammül ider mi niyāzuma

3. **tāb-ı ʿışḳ:**
Gazel 517
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk ateşi.
Cism-i ser-tā-pā ʿalīl-i sūz u tāb-ı ʿışḳ iken
Ḫaste-i ʿışḳuñ ne ḥikmetdür bilinmez ʿilleti

tāb-ı ʿışḳ-ı cānsitānuñla:

1. **tāb-ı ʿışḳ-ı cānsitānuñla:**-*uñ, -la*
Gazel 427
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Can alıcının aşkının ışığı.
Eger kim cān virürsem tāb-ı ʿışḳ-ı cānsitānuñla
Olur şems ü ḳamer şemʿ-i mezārum yā Resūla'llāh

tāb-ı ʿışḳuñla:

1. **tāb-ı ʿışḳuñla:**-*uñ, -la*
Gazel 193
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşkın gücü, kudreti.
Yā kimler geşt ider gülzār-ı kūyuñ tāb-ı ʿışḳuñla
Senüñ ey naḫl-i nev gül-çīn bāġ-ı ʿişretüñ kimdür

tāb-ı iştiyāḳ-ı vuṣlatuñ:

1. **tāb-ı iştiyāḳ-ı vuṣlatuñ:**-*uñ*
Murabba 8
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşma arzusunun ışığı.
Cānuma kār itdi tāb-ı iştiyāḳ-ı vuṣlatuñ
Dāġ dāġ itdi ten-i bīmārı nār-ı fürḳatüñ

ṭabʿ-ı leʾīme:

1. **ṭabʿ-ı leʾīme:**-*e*
Gazel 462
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Alçak tabiatlı.
Ṭabʿ-ı leʾīme pend-i seḫādan ne fāʾide
Çeşm-i żarīre küḥl-i cilādan ne fāʾide

tabʿ-ı menḳabet-ḫ∨āna:

1. **ṭabʿ-ı menḳabet-ḫ∨āna:**-*a*
Kaside 24
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Menkıbe okuyan yaratılış.
Ne paşa kim ṣafā-yı midḥat-i ẕāt-ı dil-efrūzı

Virür ṣad neşve-i pür-feyż
ṭabʿ-ı menḳabet-ḫ∨āna

ṭabʿ-ı mevzūnı:

1. **ṭabʿ-ı mevzūnı:**-*ı*
Gazel 140
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ölçülü, itidalli yaratılış II vezinli şiir.
Miṣāl-i ḫāme el-ḥaḳ müstaḳīmü'l-ḳalb-i ʿirfāndur
Muḥaṣṣal ṭabʿ-ı mevzūnı nihāl-i bāġ-ı maʿnādur

ṭabʿ-ı müsteṭābumdur:

1. **ṭabʿ-ı müsteṭābumdur:**-*um, -dur*
Kaside 28
Mısra: **66**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzel sözler, şiirler.
Naḥīfī bendeñem ḫidmet-güẕār-ı ḫāk-pāyam ben
Ṣenā-kāruñ duʿā-gūyuñ bu ṭabʿ-ı müsteṭābumdur

ṭabʿ-ı naḥīfī:

1. **ṭabʿ-ı naḥīfī:**
Gazel 144
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nahîfî'nin yaratılışı.
Bu şiʿr-i pür-efsūnı ider lāyıḳ-ı taḥsīn
Yā ṭabʿ-ı Naḥīfī yā dil-i muʿcize-demdür

2. **ṭabʿ-ı naḥīfī:**
Gazel 254
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nahîfî'nin yaratılışı.
Ṭabʿ-ı Naḥīfī olup āteş-fesān
Eyledi bir tāze şerer iḫtirāʿ

3. **ṭabʿ-ı naḥīfī:**
Kaside 27
Mısra: **159**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nahîfî'nin yaratılışı.
Besdür ey ṭabʿ-ı
Naḥīfī idelüm ḫatm-i süḫan
Çünki taṭvīl-i kelām itmede vardur maḫẕūr

tāb-ı naḫvete:

1. **tāb-ı naḫvete:**-*e*
Gazel 176
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kibirli yaratılış.
Yoḳdur taḥammülüm bu ḳadar tāb-ı naḫvete
İnṣāf yoḳ mıdur bu nigāh-ı ġażab nedür

tāb-ı nār-ı hicrāndur:

1. **tāb-ı nār-ı hicrāndur:**-*dur*
Gazel 151
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayrılık ateşinin kıvılcımı.
N'ola mānend-i ney nālān olursam bezm-i ʿālemde
Derūnum dāġdāġ-ı sūz u tāb-ı nār-ı hicrāndur

tāb-ı nāzuñla:

1. **tāb-ı nāzuñla:**-*uñ, -la*
Gazel 391
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Naz ışığı.
Fürūzān eyledüñ şemʿ-i niyāzı tāb-ı nāzuñla
Netīce nāzenīnüm bāʿiṣ-i germiyyetüm sensin

tāb-ı nigāh-ı ʿāşıḳa:

1. **tāb-ı nigāh-ı ʿāşıḳa:**-*a*
Gazel 183
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşığın bakışının parlaklığı.
Tāb-ı nigāh-ı ʿāşıḳa yār taḥammül eylemez
Anuñ içün cemāline ṭurresini niḳāb ider

tāb-ı nigāh-ı mestüñdür:

1. **tāb-ı nigāh-ı mestüñdür:**-*üñ, -dür*
Gazel 138
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sarhoş bakışının parıltısı.
Ḫarāb iden beni ol çeşm-i mey-perestüñdür
Yaḳan derūnumı tāb-ı nigāh-ı mestüñdür

tāb-ı nigehden:

1. **tāb-ı nigehden:**-*den*
Gazel 444
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bakışın parıltısı.
Ṣaḳın tāb-ı nigehden rūyuña zülfüñ niḳāb itme
Murād üzre baḳılmaz saña bīhūde ḥicāb itme

tāb-ı niyāzumı:

1. **tāb-ı niyāzumı:**-*um, -ı*
Gazel 513
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yalvarma, dua gücü, takati.
O perī ziyāde ider benüm sitem ile tāb-ı niyāzumı
Niçe söndürür bu gözüm yaşı ya bu deñlü sūz u güdāzumı

tābiʿ olursın:

1. **tābiʿ olursın:**-*ur, -sın*
Kaside 3
Mısra: **61**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uymak.
Nefs ü şeyṭāna niçün tābiʿ olursın eyvāh

ʿĀḳıl eyler mi naẓar ḥīlesine
aʿdānuñ

ṭabʿ-ı pākinden:

1. **ṭabʿ-ı pākinden:**-*i, -n, -den*
Tarih 2
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz, saf yaradılış.
Ṭabʿ-ı pākinden ider der-yūze ʿayn-ı āfitāb
Ṣāfdur tā öyle mirʾāt-ı leṭāfet-güsteri

ṭabʿ-ı pāküm:

1. **ṭabʿ-ı pāküm:**-*üm*
Kaside 8
Mısra: **275**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz, saf yaradılış.
Ecr-i naʿtüñle ümmīdüm bu ki ṭabʿ-ı pāküm
Yevm-i maḥşer idem ārāyiş-i germ-i bāzār

ṭabʿ-ı pākümde:

1. **ṭabʿ-ı pākümde:**-*üm, -de*
Kaside 27
Mısra: **102**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz, saf yaradılış.
Baña bir ehl-i mürüvvet eger olsaydı ẓāhir
Ṭabʿ-ı pākümde göreydi neler eylerdi ẓuhūr

ṭabʿ-ı pāküñ:

1. **ṭabʿ-ı pāküñ:**-*üñ*
Gazel 151
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz kabiliyet || Yetenek.
Perī-rūyān-ı maʿnā olmada maḥkūm-ı fermānuñ
Naḥīfī ṭabʿ-ı pāküñ gūyiyā mühr-i Süleymāndur

ṭabʿ-ı pür-tāba:

1. **ṭabʿ-ı pür-tāba:**-*a*
Kaside 8
Mısra: **225**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çok parlak, ışık dolu.
Ṭabʿ-ı pür-tāba muʿīn olsa kemend-i luṭfuñ
Vaṣf-ı pāküñde iderdüm dil-i Cibrīli şikār

ṭabʿ-ı pür-tābum:

1. **ṭabʿ-ı pür-tābum:**-*um*
Gazel 197
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çok parlak, ışık dolu.
Ey Naḥīfī böyle āteş-pāre güftāra sebeb
Ṭabʿ-ı pür-tābum mıdur ol ṣūḫ-ı dil-ḫᵛāhum mıdur

2. **ṭabʿ-ı pür-tābum:**-*um*
Kaside 25
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çok parlak, ışık dolu.
Feyż-i medḥüñle ṭabʿ-ı pür-tābum
Hem-ser-i çeşme-i zülāl itdüm

tāb-ı ruḫuñdan:

1. **tāb-ı ruḫuñdan:**-*uñ, -dan*
Gazel 478
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yanağın parıltısı.
Tāb-ı ruḫuñdan ey meh-i nev āfitāb-ı çarḫ
ʿArż-ı ḥicāb ider saña zerrīn niḳāb ile

tāb-ı şafvetdür:

1. **tāb-ı şafvetdür:**-*dür*
Tarih 17
Mısra: **44**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saflığın güneşi.
Eger ḥammām-ı şādurvān eger ḳaṣr-ı dil-ārāsı
Pür-āb ü tāb-ı ṣafvetdür miṣāl-i ḫāṭır-ı vaḳḳād

tāb-ı şarāb-ı dil-güşā:

1. **tāb-ı şarāb-ı dil-güşā:**
Gazel 222
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül açıcı şarabın ışığı.
Dimiş laʿl-i lebüm şimden girü añа ḥarām olsun
Anuñçün çeşmüme tāb-ı şarāb-ı dil-güşā gelmez

tāb-ı şemʿ-i himmet:

1. **tāb-ı şemʿ-i himmet:**
Gazel 256
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardım mumunun ışığı.
Olup bu tāb-ı şemʿ-i himmet ile rūşenā ṭāliʿ
Olur mı reh-revān-ı ʿışḳa bilmem reh-nümā ṭāliʿ

tāb-ı şerār-ı ġayretüñ:

1. **tāb-ı şerār-ı ġayretüñ:**-*üñ*
Gazel 302
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kıskançlık ateşinin parıltısı.
Beni sūzān ider tāb-ı şerār-ı ġayretüñ cānā
Degüldür iḫtiyārī nāle-i ʿālem-güdāz itmek

tāb-ı şerār-ı nāzı:

1. **tāb-ı şerār-ı nāzı:**-*ı*
Gazel 191
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nazın kıvılcımının parıltısı.

Ferāmūş eylemem şevḳ-ı ruḫuñ tevḳīʿ-i ḫaṭṭuñla
Benüm tāb-ı şerār-ı nāzı ḫas-pūş itdigüm yoḳdur

tāb-ı şerm ü ḥayā:

1. **tāb-ı şerm ü ḥayā:**
Kaside 26
Mısra: **230**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Utanma ve mahcubiyet ışığı.

Murādum üzre murādum ifāde eyleyemem
Zebāna ʿuḳde virür pīç ü tāb-ı şerm ü ḥayā

ṭabʿ-ı siḥr-āmīzi:

1. **ṭabʿ-ı siḥr-āmīzi:**-*i*
Gazel 167
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Sihirli yaratılış.

Defter-i eşʿārını gördüm Naḥīfīnüñ hele
Āferīn ancaḳ olur bir ṭabʿ-ı siḥr-āmīzi var

ṭabʿ-ı siḥr-āmīzüñe:

1. **ṭabʿ-ı siḥr-āmīzüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 480
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Sihirli yaratılış.

Siḥri iʿcāz itdüñ iʿcāzı kerāmet eyledüñ
Āferīn olsun Naḥīfī ṭabʿ-ı siḥr-āmīzüñe

ṭabʿ-ı şūḫa:

1. **ṭabʿ-ı şūḫa:**-*a*
Gazel 156
Mısra: **48**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Şuh, şen şakrak üslup.

Olursam Ṣāʾibüñ dīvān-ı külliyyātına mālik
Dil-i nālāna ṭabʿ-ı şūḫa küllī luṭf u himmetdür

ṭabʿ-ı süḫandānı:

1. **ṭabʿ-ı süḫandānı:**-*ı*
Tarih 1
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Söz söylemeyi bilen, düzgün ve güzel söz söyleme mizacı. II Şairlik yeteneği.

Ne şeh taʿbīr-i mażmūn-ı meserret-baḫş-ı evṣāfı
Ḳarīn-i siḥr ü iʿcāz itdi her ṭabʿ-ı süḫandānı

ṭabʿ-ı şūḫum:

1. **ṭabʿ-ı şūḫum:**-*um*
Gazel 269
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Şuh; canlı, neşeli mizâc.

Naḥīfī ṭabʿ-ı şūḫum ṭūṭī-i mışr-ı feṣāḥatdür
Neler söylerdüm ammā n'eyleyem tāb ü dimāġum yoḳ

ṭabʿ-ı şūḫuñda:

1. **ṭabʿ-ı şūḫuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 168
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Şuh, şen şakrak üslup.

Bu zemīn-i neve ḳābil mi naẓīre bilmem
Ṭabʿ-ı şūḫuñda Naḥīfī bu edā tāze midür

tāb-ı taḥammül:

1. **tāb-ı taḥammül:**
Tahmis 10
Mısra: **36**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Dayanmaya gücü kalmamak; dayanamamak.

Kār-sāz olmada ʿışḳ āteşi cān ü tende
Ṣabra bir vech ile yoḳ tāb-ı taḥammül bende

tāb-ı teb-i fürḳat:

1. **tāb-ı teb-i fürḳat:**
Rübai 474
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Ayrılık hararetinin parlaklığı.

Yaḳduñ cigerüm tāb-ı teb-i fürḳat ile
Ḳaldı dil-i şūrīde ġam-ı ḥasret ile

tāb-ı teb-i ḥayret:

1. **tāb-ı teb-i ḥayret:**
Gazel 280
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Hayret ateşinin parıltısı.

Gözümde eşk-i nedāmet cigerde dāġ-ı belā
Göñülde tāb-ı teb-i ḥayret es-selāmu ʿaleyk

tāb-ı teb-i hecr:

1. **tāb-ı teb-i hecr:**
Rübai 429
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Sevgiliden ayrılış sıtmasının harareti.

Lāyıḳ mı bu cān ḥasret ile zār olsun
Dil tāb-ı teb-i hecr ile bīmār olsun

tāb-ı tecellīden:

1. **tāb-ı tecellīden:**-*den*
Gazel 341
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Sevgilinin parlak güzelliğinin görünmesi.

N'ola tāb-ı tecellīden derūnum dāġ dāġ olsa
Naḥīfī cāy-gāh-ı ḥayret-i dīdārdan geldüm

ṭabʿ-ı zümre-i fuṣaḥā:

1. **ṭabʿ-ı zümre-i fuṣaḥā:**
Kaside 26
Mısra: **228**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Düzgün konuşabilen zümrenin yaratılışı.
İdüp müşāhede feyż-i bahār-ı devletüñi
Açıldı ġonçe-ṣıfat ṭabʿ-ı zümre-i fuṣaḥā

ṭabiʿat:

1. **ṭabīʿat:**
Gazel 432
Mısra: **7**
Doğa, tabiat.
Tā ebed pejmürde olsun ol ṭabīʿat kim senüñ
Gülşen-i naʿtüñde bülbül gibi nālān olmaya

2. **ṭabīʿat:**
Kaside 8
Mısra: **238**
Mizaç, yaratılış.
Naʿt-i pāküñde ḳuṣūr itmez idüm sulṭānum
Bulsa tekmīl-i ṣalāḥ ile ṭabīʿat envār

3. **ṭabīʿat:**
Kaside 12
Mısra: **6**
Doğa, tabiat.
İtmekde iki dīdelerüm girye-i şādī
Minnet mi çeker şimdi ṭabīʿat yem ü kāne

4. **ṭabīʿatı:**-*ı*
Kaside 26
Mısra: **69**
Mizaç, yaratılış.
Sülūk-i ḫayra muvaffaḳ ṭabīʿatı el-ḥaḳ
Serīr-i devlete elyaḳ ṣadārete aḥrā

5. **ṭabīʿatı:**-*ı*
Kaside 26
Mısra: **110**
Mizaç, yaratılış.
Ḥużūr-ı ʿizzetde ḥaddüm degül bu küstāḫī
Żarūret itdi bu semte ṭabīʿatı ilcā

6. **ṭabīʿatüm:**--*um*
Kaside 26
Mısra: **235**
Mizaç, yaratılış.
Ne çāre itdi mükedder ṭabīʿatüm ālām
Ḫayālüm oldı perīşān-ı ḥüzn u ġam ḥayfā

ṭabīʿat-ı der-besteyi:

1. **ṭabīʿat-ı der-besteyi:**-*yi*
Gazel 300
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Susmuş kapının tabiatı.
Süḫan-şināsī-i devrānı peyrev eyleyelüm
Göñül ṭabīʿat-ı der-besteyi fütūḥ iderek

ṭabīb:

1. **ṭabīb:**
Gazel 30
Mısra: **5**
Hastalara bakan hekim, doktor.
Eyleme bīhūde iẓhār-ı ḥaẕāḳat ey ṭabīb
Şād ḳıl üstād iseñ bu ḳalb-i nā-şādı baña

2. **ṭabīb:**
Gazel 47
Mısra: **6**
Hastalara bakan hekim, doktor.
Ehl-i ʿışyāna müdāvā-yı şefāʿat ḳıl meded
Pādişāhā derdine ümmetlerüñ sensin ṭabīb

3. **ṭabīb:**
Gazel 59
Mısra: **1**
Doktor, hekim II sevgili.
Raḥm ider mi sīne-i mecrūḥuma āyā ṭabīb
Ḳalmamışdur künc-i ġamda bende bir merd-i ġarīb

4. **ṭabībümüz:**-*ümüz*
Gazel 113
Mısra: **5**
Doktor, hekim II sevgili.
Ṭabībümüz eger ol āfet-i zamāne ise
ʿİlāc-ı Türkī ḳadar bir ʿilacumuz yoḳdur

5. **ṭabībüm:**-*üm*
Gazel 302
Mısra: **6**
Doktor, hekim II sevgili.
Bilürsin ḫaste-i ʿışḳ oldıġum nabż-ı fiġānumdan
Ne ḥācetdür ṭabībüm saña şimdi keşf-i rāz itmek

6. **ṭabīb:**
Gazel 393
Mısra: **3**
Doktor, hekim II sevgili.
Fāsid olmış ḥubb-ı dünyā ile luṭf itsün ṭabīb
Bāde virsün miʿde-i zühhādı taṣḥīḥ eylesün

7. **ṭabībi:**-*i*
Gazel 396
Mısra: **2**
Hastalara bakan hekim, doktor.
Taraḥḥum eylemez ol dil-firībi n'eylersin
Marīż-i ʿışḳa devā yoḳ ṭabībi n'eylersin

8. **ṭabīb:**
Gazel 433
Mısra: **8**
Doktor, hekim II sevgili.
Ḳaṣduñ devā-yı derd-i dil-i nā-tüvān ise
Var ey ṭabīb eyle ḫaber çāre-sāzuma

9. **ṭabībe:**-*e*
Gazel 462
Mısra: **22**
Hastalara bakan hekim, doktor.
Cehhāl-i ḳadr-merdüme ʿarż-ı recā niçün
Cāhil ṭabībe şekve-i dāʾdan ne fāʾide

10. **ṭabībüm:**-*üm*
Gazel 521

Mısra: **10**
Doktor, hekim II sevgili.
Firāḳuñla yatur peyġūle-i ḥasretde bī-çāre
Ṭabībüm bu dil-i bīmārı gör kim pek zebūn oldı

11. **ṭabīb:**
Matla 111
Mısra: **2**
Hastalara bakan hekim, doktor.
Marīż-i ʿışḳına ʿarż-ı firāş ider dil-ber
Ṭabīb olan kişi hīç ḫasteye döşek mi şorar

ṭabībā:

1. **ṭabībā:**
Gazel 511
Mısra: **15**
Ey doktor. || Ey sevgili.
Teġāfül itme derdinden ṭabībā ʿāşıḳ-ı zāruñ
Gözinden belli anuñ ʿilleti ġāyet ʿayān derdi

ṭabībān:

1. **ṭabībān:**
Gazel 448
Mısra: **8**
Hekimler.
Ne sevdādur ki fikr-i kākül-i dildār ile her dem
Ṭabībān cān atar gül-geşt-i şaḥn-ı sünbülistāna

ṭabīb-i cān:

1. **ṭabīb-i cān:**
Gazel 86
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül doktoru.
Ḥasret öldürdi beni raḥm eylemez mi ḥālüme
Ol ṭabīb-i cān bu derde bir devā bilmez mi hīç

ṭabīb-i cāna:

1. **ṭabīb-i cāna:**-*a*
Gazel 310
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül doktoru.
Ol ṭabīb-i cāna iẓhār eylemezdüñ derdiñi
Ey Naḥīfī pister-i ḥasretde bīmār olmasañ

ṭabīb-i devā-sāz-ı dil-pesendüm:

1. **ṭabīb-i devā-sāz-ı dil-pesendüm:**-*üm*
Gazel 315
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönlün beğendiği deva veren doktor II sevgili.
Devā-yı cān ü dil olsun ḳudūm-ı cān-baḫşuñ
Gel ey ṭabīb-i devā-sāz-ı dil-pesendüm gel

ṭabīb-i dil ü cān:

1. **ṭabīb-i dil ü cān:**
Kaside 8
Mısra: **122**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Canın ve gönlün tabibi (olan sevgili).
Ḥasret-i merhem-i luṭfuñ sebeb-i mevtüm olur
Ey ṭabīb-i dil ü cān eyle bu zaḫma tīmār

ṭabīb-i ümmetān:

1. **ṭabīb-i ümmetān:**
Kaside 5
Mısra: **41**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ümmetlerin tabibi olan kimse. Ümmetlerin derdine şifa olan (Hz. Peygamber).
Bir degül derd-i derūnum ey ṭabīb-i ümmetān
Ḳanḳı derde eyleyem ʿālemde tedbīr-i devā

tābiʿ-i nefs ü hevā oldım:

1. **tābiʿ-i nefs ü hevā oldım:**-*dı, -m*
Kaside 5
Mısra: **38**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arzu ve isteklere uymak.
Sünnet-i ẕī-şānuñ icrāda taḳṣīr eyledüm
Bilmedüm ġafletle oldım tābiʿ-i nefs ü hevā

tābiʿ-i nefs ü şeyṭān oldum:

1. **tābiʿ-i nefs ü şeyṭān oldum:**-*du, -m*
Rübai 427
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şeytan ve nefse uymak.
Ġafletle idüp emrüñe ḥāşā ʿişyān
Oldum niçe dem tābiʿ-i nefs ü şeyṭān

tābiʿ-i nefs-i bed-kār olmışam:

1. **tābiʿ-i nefs-i bed-kār olmışam:**-*mış, -am*
Kaside 8
Mısra: **152**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kötü iş yapan nefse uyan olmak.
Dāmen-i luṭfuñı elden ḳomazam sulṭānum
Olmışam gerçi ki ben tābiʿ-i nefs-i bed-kār

tābiʿ-i sünnet olup:

1. **tābiʿ-i sünnet olup:**-*up*
Tarih 4
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sünnete tabi olmak.
Tābiʿ-i sünnet olup bidʿat ola menfūrı
Eyleye şerʿ-i Muḥammed ile iṯbāt-ı vücūd

taʿbīr eyleyüp:

1. **taʿbīr eyleyüp:**-*yüp*
Kaside 25
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Yorumlamak.
Lām-ı luṭfuñla eyleyüp taʿbīr
Ṣafḥa-i naẓma rūy-māl itdüm

taʿbīr idemem:

1. **taʿbīr idemem:**-*e, -me, -m*
Rübai 295
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İfade etmek, anlatmak.
Elṭāfuña iḥsānuña itdikçe naẓar
Taʿbīr idemem şükr ü şenā-yı niʿamuñ

taʿbīr ider:

1. **taʿbīr ider:**-*er*
Gazel 495
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İfade etmek, anlatmak.
Ne ḫoş taʿbīr ider lafẓ-ı füsūnı çeşm-i şūḫuñ gör
İdince böyle taḳrīr eylese üstād maʿnāyı

taʿbīr ideyüm:

1. **taʿbīr ideyüm:**-*e, -yüm*
Rübai 42
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yorumlamak.
Bilmem niçe taʿbīr ideyüm maḳṣūdum
Yoḳ ʿacz ile bende aña şāyeste edā

taʿbīr-i cesed:

1. **taʿbīr-i cesed:**
Rübai 161
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cismin tabiri.
Rūḥ oldığına şübhe mi var ancaḳ
Taʿbīr-i cesed lāzime-i ḫilḳatdür

taʿbīr-i dil-ārāsı:

1. **taʿbīr-i dil-ārāsı:**-*sı*
Rübai 194
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül süsleyen tabir.
ʿArż eyleyicek pīr-i żamīre didi kim
Taʿbīr-i dil-ārāsı anuñ vuṣlatdur

taʿbīr-i mażmūn-ı meserret-baḫş-ı evṣāfı:

1. **taʿbīr-i mażmūn-ı meserret-baḫş-ı evṣāfı:**-*ı*
Tarih 1
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Vasıflarının sevinç veren mazmunlarının tabiri.
Ne şeh taʿbīr-i mażmūn-ı meserret-baḫş-ı evṣāfı
Ḳarīn-i siḥr ü iʿcāz itdi her ṭabʿ-ı süḫandānı

taʿbīr-i recā-yı vaṣla:

1. **taʿbīr-i recā-yı vaṣla:**-*a*
Rübai 103
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşma isteğinin tabiri.
Taʿbīr-i recā-yı vaṣla ruḫṣat bulamam
Yoḳ bende idāre-i kelāma ḳudret

tābiş:

1. **tābişi:**-*i*
Gazel 175
Mısra: **7**
Parlayış, parıldayış.
Ḥaḳḳā żamīr-i çarḫa ki devrüñ bu tābişi
Āteş-feşān-ı penbe-i tāb ü dimāġ olur

tābiş-i ḫūrşīd:

1. **tābiş-i ḫūrşīd:**
Matla 85
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güneşin parıltısı.
Tābiş-i ḫūrşīd ruḫsārından olmış dāġdār
Tīġ-i cevherdāra dönmüş sāʿid-i sīmīn-i yār

tābiş-i ʿışḳı:

1. **tābiş-i ʿışḳı:**-*ı*
Tahmis 1
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşkın parlayışı.
Virsün Allāh bu sūz-ı dil-i nālāna şebāt
Tābiş-i ʿışḳı füzūnter ola tā rūz-ı memāt

tābiş-i meyden:

1. **tābiş-i meyden:**-*den*
Gazel 153
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şarabın parıltısı.
Tābiş-i meyden ʿiẕāruñ gül gül olduḳça senüñ
Şevket-i ḥüsn-i cihān-tābuñ daḫi efzūn olur

tābiş-i mihr-i ʿārıżı:

1. **tābiş-i mihr-i ʿārıżı:**-*ı*
Gazel 449
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yanağının güneşinin parlayışı.
Tābiş-i mihr-i ʿārıżı şöyle müʾessir oldı kim
ʿĀrıż-ı yārda olur nūr-ı nigeh güdāḫte

tābiş-i mihr-i ruḫuñ:

1. **tābiş-i mihr-i ruḫuñ:**-*uñ*
Gazel 201
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade

Yüz güneşinin parlaklığı.
Tābiş-i mihr-i ruḫuñ feyż-i nigāhumdan mıdur
Yoḫsa teʾsīr-i şerār-engīz-i āhumdan mıdur

2. **tābiş-i mihr-i ruḫuñ:**-*uñ*
Gazel 316
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin yanak güneşinin parlaklığı.
Baḳmaz māh saña encüm-i seyyāre degül
Tābiş-i mihr-i ruḫuñ ḳābil-i neẕẕāre degül

tābiş-i naẓaruñ:

1. **tābiş-i naẓaruñ:**-*uñ*
Gazel 303
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bakışının parlaklığı.
Nedür nedür bu ḳadar sūzişüñ ki ey Mirrīḫ
Taʿalluḳ itdi dil-i zāra tābiş-i naẓaruñ

tābiş-i neẕẕāre-i pür-sūz-ı ḥasret ol:

1. **tābiş-i neẕẕāre-i pür-sūz-ı ḥasret ol:**
Gazel 162
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasretin ateş dolu bakışının parlayışı olmak.
Tābiş-i neẕẕāre-i pür-sūz-ı ḥasret ol mehüñ
Ruḫların reşk-āver-i ḫūrşīd-i ʿālem-tāb ider

tābiş-i neẕẕāreyi:

1. **tābiş-i neẕẕāreyi:**-*yi*
Matla 221
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bakış parlayışı.
Tābiş-i neẕẕāreyi seyr eyle çeşm-i yārdan
Cāy-ı ʿibretdür bu ḳuvvet merdüm-i bīmārdan

tābiş-i ruḥsārın:

1. **tābiş-i ruḫsārın:**-*ın*
Matla 152
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yanağının ışıltısı.
Görelden tābiş-i ruḫsārın ol mihr-i dıraḫşānuñ
Başında her gice ateş yanar şemʿ-i şebistānuñ

tābiş-i şevḳuñ:

1. **tābiş-i şevḳuñ:**-*uñ*
Gazel 200
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İstek, arzu ışığı; istek parıltısı.
Bülbüli tābiş-i şevḳuñ ider āşüfte-dimāġ
İtseñ ol cāme-i gül-gūn ile ʿazm-i gülzār

tābiş-i şevḳuñla:

1. **tābiş-i şevḳuñla:**-*uñ, -la*
Kaside 8
Mısra: **245**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İstek, arzu ışığı; istek parıltısı.
Şöyle kim tābiş-i şevḳuñla ben āh itdükçe
ʿĀlemi dūd-ı siyeh-kārum ider sünbül-zār

tābiş-i sīnesi:

1. **tābiş-i sīnesi:**-*si*
Gazel 449
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Göğüsünün parlayışı.
İtse Naḥīfīyā o meh gāhī güşāde cismini
Tābiş-i sīnesi ider Zühre-i māhı bāḫte

tābiş-i şuʿle-i ḫūrşīd-i ḳıyāmetden:

1. **tābiş-i şuʿle-i ḫūrşīd-i ḳıyāmetden:**-*den*
Kaside 3
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kıyamet güneşinin ateşinin parlaklığı.
Tābiş-i şuʿle-i ḫūrşīd-i ḳıyāmetden hep
Maḥv ola zīneti çarḫ-ı felek-i mīnānuñ

tābiş-i vech-i ḥüsnüñ:

1. **tābiş-i vech-i ḥüsnüñ:**-*üñ*
Matla 142
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzel yüzünün parıltısı.
Ḳalmadı ṣabrı görüp tābiş-i vech-i ḥüsnüñ
Şemʿ-i meclis bu gice āteşüñe yandı senüñ

tābiş-i zer-kārī-i naḳş u nigārından:

1. **tābiş-i zer-kārī-i naḳş u nigārından:**-*ı, -n, -dan*
Tarih 16
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nakış ve sevgilinin altın suyuyla yapılmış süsünün parıltısı.
Tābiş-i zer-kārī-i naḳş u nigārından olur
Her maḥalli māye-i efzāyiş-i nūr-ı siyāh

tābiş-i zūr-ı nigāh-ı ġamze-i cānāneler:

1. **tābiş-i zūr-ı nigāh-ı ġamze-i cānāneler:**-*ler*
Gazel 249
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgililerin yan bakışının aldatıcı parlaklığı.
Tābiş-i zūr-ı nigāh-ı ġamze-i cānāneler

Mülk-i dilden itdiler bi'llāhi yaġmā-yı neşāṭ

taʿbiye-i güft ü şinīd ola:

1. **taʿbiye-i güft ü şinīd ola:**-*a*
Gazel 178
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sözün ve işitmenin yeri olmak.
Nuḳl-i laʿlüñ ki ola taʿbiye-i güft ü şinīd
Eşk-i çeşmüm benüm ol bezme şarāb-āver olur

ṭabl u kūsına:

1. **ṭabl u kūsına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 457
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Davul ve kös.
Mersiyye-i Sikender ü Dārāyı şerḥ ider
Ṭut gūş-ı hūşı şāhlaruñ ṭabl u kūsına

tāb-nāk:

1. **tāb-nāk:**
Gazel 278
Mısra: **1**
Parlak.
Dīde vü dil ʿışḳuñ ile tāb-nāk -

tābnāk ola:

1. **tābnāk ola:**-*a*
Matla 144
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Parlamak.
ʿĀlimān-ı bed-dilüñ ḳalbinde nūr-ı ḥilm-i pāk
Beñzer ol şemʿa ola zindān içinde tābnāk

tābnāk olsun:

1. **tābnāk olsun:**-*sun*
Murabba 12
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Parlak olmak II ışıl ışıl olmak.
Dil maḥabbetle tābnāk olsun
Sīne ʿışḳuñla çāk çāk olsun

tāc:

1. **tācumuz:**-*umuz*
Gazel 113
Mısra: **12**
Hükümdarlık alâmeti olarak giyilen, genellikle kıymetli taşlarla süslü baş kisvesi.
Ḥaḳīḳat üzre rüsūm-ı ṭarīḳati bilürüz
Egerçi ṣūfī bizüm delk u tācumuz yoḳdur

2. **tāc:**
Matla 58
Mısra: **1**
Hükümdarlık alâmeti olarak giyilen, genellikle kıymetli taşlarla süslü baş kisvesi.
Eyā sulṭān-ı ʿālī-taḫt-ı - tāc
Muʿallā mehçe-i rāyāt-ı ḳadrüñ āyet-i Miʿrāc

3. **tācı:**-*ı*
Rübai 553
Mısra: **1**
Hükümdarlık alâmeti olarak giyilen, genellikle kıymetli taşlarla süslü baş kisvesi.
Baḫş oldı saña ʿizz ü saʿādet tācı
Bulduñ şeref-i gevkebe-i Miʿrācı

tācdār oldı:

1. **tācdār oldı:**-*dı*
Gazel 109
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tac giyen, tac sahibi, hükümdar olmak.
Elif devām-ı ḳıyām ile tācdār oldı
Ḳıyās eyleme farḳındaki anuñ meddür

tāc-dār-ı efḍaliyyet:

1. **tāc-dār-ı efḍaliyyet:**
Kaside 18
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Faziletli olmanın taç sahibi II Hz. Muhammet.
Ḥāmī-i şerʿ-i müʾeyyed māḥī-i şirk ü şiḳāḳ
Tāc-dār-ı efḍaliyyet nām-dār-ı kām-kār

tāc-ı devrāna:

1. **tāc-ı devrāna:**-*a*
Kaside 24
Mısra: **102**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zamanın tacı.
Ola tā kim felek pertev-fürūz-ı maṭlaʿ-ı iḳbāl
Ola tā mihr-i behcet zīver-efken tāc-ı devrāna

tāc-ı rifʿatüm:

1. **tāc-ı rifʿatüm:**-*üm*
Gazel 354
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yücelik tacı.
Pādişāh-ı mülk-i maʿnāyam ki luṭf-ı Ḥaḳḳ ile
Ṭāḳ-ı gerdūna iden āvīze tāc-ı rifʿatüm

taʿdād:

1. **taʿdād:**
Kaside 11
Mısra: **38**
Sayma, sayı sayma.
Bulmaz evṣāfuñ nihāyet ey meh-i burc-ı kemāl
Tā zamān-ı ḥaşre dek taʿdād ile iḥṣā ile

2. **taʿdādı:**-*ı*
Rübai 526
Mısra: **2**
Sayıp dökmek. Birer birer söylemek. Sıralamak.

Bir vech ile ey Ḥażret-i
Rabb-i Hādī
Mümkin mi senüñ
niʿmetüñüñ taʿdādı

taʿdād idersin:

1. **taʿdād idersin:**-*er, -sin*
Kıt'a 25
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saymak.
Budur ẓannum ki ey āṣūb-ı devrān
Meger ʿāṣıḳlaruñ taʿdād idersin

taʿdād-ı senā:

1. **taʿdād-ı ṣenā:**
Rübai 5
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Övgünün sayısı.
Her bir nefesümde saña taʿdād-ı ṣenā
Ẕerrāt-ı hevā vü ḳaṭarāt-ı deryā

taʿdīl-i mīzān ü ḥamel:

1. **taʿdīl-i mīzān ü ḥamel:**
Tarih 28
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Terazi ve koç burçlarının değişmesi.
İʿtidāl-i ṭabʿına teşbīhe ruḫṣat var idi
Olmayaydı bīş ü kem taʿdīl-i mīzān ü ḥamel

tafṣīl:

1. **tafṣīl:**
Rübai 105
Mısra: **3**
Bir şeyi bütün ayrıntıları ile açıklama.
Ḳaṣdum saña tafṣīl idi ol ḥāli velī
Geldi bu maḥalle ḳalemüm oldı şikest

ṭaġ:

1. **ṭaġlarda:**-*lar, -da*
Tahmis 7
Mısra: **10**
Çevresindeki araziye göre büyük bir çıkıntı teşkil edecek şekilde yükselen toprak veya kaya kütlesi, dağ.
Ṣaḳınsun seng-diller pertev-i nūr-ı cemālüñden
Ki zūr-ı tāb-ı ḥüsne dil degül ṭaġlarda tāb olmaz

taġayyür:

1. **taġayyürde:**-*de*
Rübai 235
Mısra: **1**
Değişme, başkalaşma.
Ser-cümle taġayyürde rüsūm-ı iḫlāṣ
Hep baña mıdur bu sitem-i ḫāṣü'l-ḫāṣ

ṭaġlara düşdi:

1. **ṭaġlara düşdi:**
Gazel 96
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Sıkıntı, üzüntü sebebiyle insanlardan kaçıp ıssız yerlerde, dağlarda yaşamak. II Mecnun gibi yerini yurdunu terk etmek.
Cān ü dil Mecnūn-ṣıfat ṭaġlara düşdi n'eylesün
Kim anı zencīr-i ʿışḳuñ eylemişdür bend bend

taġyīr-i ser-nüvişt-i ezel:

1. **taġyīr-i ser-nüvişt-i ezel:**
Gazel 462
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ezelin alan yazısının değiştirmek.
Taġyīr-i ser-nüvişt-i ezel çün muḥāldür
Endīşe-i melāl fezādan ne fāʾide

taḥammül:

1. **taḥammülüm:**-*üm*
Gazel 176
Mısra: **5**
Dayanma gücü, katlanma, sabretme.
Yoḳdur taḥammülüm bu ḳadar tāb-ı naḫvete
İnṣāf yoḳ mıdur bu nigāh-ı ġażab nedür

2. **taḥammül:**
Gazel 318
Mısra: **5**
Dayanma gücü, katlanma, sabretme.
Muḥāl oldı taḥammül ṣabra ḫod hīç ḳalmadı ṭāḳāt
Be-ġāyet müşkil oldı vażʿ-ı ebnā-yı zamān müşkil

taḥammül eyle:

1. **taḥammül eyle:**
Gazel 129
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüklenmek, bir yükü üstüne almak; dayanmak, katlanmak.
Taḥammül eyle hemān ṭaʿn-ı nāsa ḫalḳa saña
Kimi dir ise delidür kimi velī dirler

taḥammül eylemez:

1. **taḥammül eylemez:**-*mez*
Gazel 183
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüklenmek, bir yükü üstüne almak; dayanmak, katlanmak.
Tāb-ı nigāh-ı ʿāṣıḳa yār taḥammül eylemez
Anuñ içün cemāline ṭurresini niḳāb ider

taḥammül eylesün:

1. **taḥammül eylesün:**-*sün*
Gazel 483
Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüklenmek, bir yükü üstüne almak; dayanmak, katlanmak.
Ey Naḥīfī tāb-ı āhuñ ʿālemi sūzān ider
Kim taḥammül eylesün feryād-ı āteş-ḫīzüñe

taḥammül eyleyelüm:

1. **taḥammül eyleyelüm:**-*ye, -lüm*
Gazel 303
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dayanmak, katlanmak, sabretmek.
Taḥammül eyleyelüm ġurbetüñ melāmetine
Yeter semīm-i vaṭan ben ġarībe ḫāk-i derüñ

taḥammül idemezüz:

1. **taḥammül idemezüz:**-*e, -mez, -üz*
Gazel 113
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dayanmak, katlanmak, sabretmek.
Taḥammül idemezüz bār-ı minnet-i cāha
Sözüñ netīcesi ol yükde bācumuz yoḳdur

taḥammül idenler:

1. **taḥammül idenler:**-*en, -ler*
Gazel 416
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dayanmak, katlanmak, sabretmek.
Ṣafā-yı ʿıyd-ı vaṣluñla olurlar şādumān elbet
İdenler rūze-i hecre taḥammül yā Resūla'llāh

taḥammül ider:

1. **taḥammül ider:**-*er*
Gazel 433
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dayanmak, katlanmak, sabretmek.
Ḫārā-güdāz iken şerer-i sūz u tāb-ı ʿışḳ
Ol māh-ı nev taḥammül ider mi niyāzuma

taḥammül ideyüm:

1. **taḥammül ideyüm:**-*e, -yüm*
Rübai 505
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dayanmak, katlanmak, sabretmek.
Endīşe ḳılup devlet-i vaṣluñ her gāh
Ben niçe taḥammül ideyüm hecrüñe āh

taḥammül itmeye:

1. **taḥammül itmeye:**-*me, -ye*
Gazel 246
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dayanmak, katlanmak, sabretmek.
Ṣāyed taḥammül itmeye diller cemālüñe
İtme esīr-i ġamzeñ olam bī-niḳāb raḳṣ

taḥammül itmez oldum:

1. **taḥammül itmez oldum:**-*du, -m*
Gazel 411
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sabır göstermemek, tahammül etmemek.
Gözüm ḫāk-i derüñ küḥl itmek ister dīde-i cāna
Taḥammül itmez oldum intiẓāra yā Resūla'llāh

taḥammülüm ḳalmadı:

1. **taḥammülüm ḳalmadı:**-*üm, -ma, -dı*
Kaside 26
Mısra: **162**
Kelime Tipi: **Deyim**
Dayanmak, sabretmek.
Ġarīb ḥāle düçār itdi rūzgār beni
Netīce ḳalmadı ṣabra taḥammülüm ḳaṭʿā

taḥassür ü eşvāḳ:

1. **taḥassür ü eşvāḳ:**
Gazel 264
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasretler ve şevkler.
Gözinde girye-i ḥasret göñülde āteş-i ʿışḳ
Beni ne ḥāle ḳomışdur taḥassür ü eşvāḳ

taḫayyül eylese:

1. **taḫayyül eylese:**-*se*
Gazel 308
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hayal etmek, zihinde canlandırmak.
Naḥīfī eylese vaṣfuñ taḫayyül
Hücūm eyler dile ceyş-i ḫayālüñ

taḫayyül itdükçe:

1. **taḫayyül itdükçe:**-*dükçe*
Gazel 278
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hayal etmek II arzulamak.
Luṭfuñı itdükçe taḫayyül senüñ
Dilden olur defʿ-i ġam u hemm ü bāk

taḫayyür:

1. **taḥayyürde:**-*de*
Kaside 10
Mısra: **42**
Hayrete düşme, şaşma.
Saʿādetle gösterdi çoḳ muʿcizāt
Taḥayyürde ḳaldı ʿadū-yı liʾām

taḥayyür üʿacebi:

1. **taḥayyür üʿacebi:**-*i*
Gazel 487
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şaşkınlık ve garipseme.
Benān-ı muʿcizi itdükde ḳurṣ-ı bedri şikest
ʿAdūnuñ oldı ziyāde taḥayyür üʿacebi

taḥdīs-i aḥādīs-i milel itdükçe:

1. **taḥdīs-i aḥādīs-i milel itdükçe:**-*dükçe*
Tarih 28
Mısra: **56**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dinin hadislerinin öğretmek.
Ola merviyyāt-ı zikr-i ḫayrı vird-i şeyḫ ü şāb
Rāviyān itdükçe taḥdīs-i aḥādīs-i milel

taḥdīs-i eḥādīs-i nebiyyü'llāh:

1. **taḥdīs-i eḥādīs-i nebiyyü'llāh:**
Tarih 28
Mısra: **43**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın nebisinin hadislerini nakletmek.
Yaʿnī taḥdīs-i eḥādīs-i Nebiyyü'llāh içün
Ḳıldı bu dārü'l-ḥadīsi zīver-i levḥ-i ʿamel

ṭāhir it:

1. **ṭāhir it:**
Gazel 461
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz ve pak etmek.
Meʿāṣīden vücūduñ ṭāhir it eşk-i nedāmetle
Naṣīḥāt saña varma ʿarṣa-i ḥaşre bu ḥāletle

ṭāhirü'n-neseb:

1. **ṭāhirü'n-neseb:**
Kaside 6
Mısra: **36**
Temiz soy.
Ẕātuñ yeter medīḥa senüñ vaṣf-ı pāküñe
Ey ṭāhirü'n-neseb şerefü'l-cāhi ve'l-ḥaseb

2. **ṭāhirü'n-nesebüñ:**-*üñ*
Kaside 14
Mısra: **6**
Temiz soy.
Oġlıdur ol da ʿAbd-i Muṭṭalibüñ
Ceddidür bu o ṭāhirü'n-nesebüñ

3. **ṭāhirü'n-nesebüñ:**-*üñ*
Mesnevi 1
Mısra: **6**
Temiz soy.
Oġlıdur ol da ʿAbd-i Muṭṭalibüñ
Ceddidür bu o ṭāhirü'n-nesebüñ

ṭāhirü'z-zeyl-i fütüvvet:

1. **ṭāhirü'z-zeyl-i fütüvvet:**
Kaside 17
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cömertlik konusunda temiz olanın devamı.
Ṭāhirü'z-zeyl-i fütüvvet seyyid-i vālā-neseb
Āfitāb-ı maşrıḳ-ı levlāk ü bedr-i ihtidā

taḥiyyāt ü dürūd itdükçe:

1. **taḥiyyāt ü dürūd itdükçe:**-*dükçe*
Kaside 23
Mısra: **59**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Anıp selamlamak.
Taḥiyyāt ü dürūd itdükçe rūḥ-ı pākine her dem
Bize fażl-ı Ḫudādan müjde-i ḥüsn-i rıżā gelsün

taḥiyyāt ü selām:

1. **taḥiyyāt ü selām:**
Kaside 13
Mısra: **53**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Selam ve dua.
Taḥiyyāt ü selām olduḳça vāṣıl rūḥuña Ḥaḳdan
Selām olsun cemīʿ-i āl ü aṣḥāb-ı güzīn üzre

taḥiyyāt ü selām ḳıl:

1. **taḥiyyāt ü selām ḳıl:**
Rübai 350
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Övgülemek ve selamlamak.
Ḳıl rūḥ-ı nebīye ben ḳuluñdan yā Rab
Bī-ḥad ṣalavāt ile taḥiyyāt ü selām

taḥiyyāt ü selām-ı mevlā:

1. **taḥiyyāt ü selām-ı mevlā:**
Rübai 17
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın selamı ve övgüsü.
Olsun şeref-efrūz-ı ḥarīm-i pāküñ
Her demde taḥiyyāt ü selām-ı mevlā

taḥiyyāt ü senā:

1. **taḥiyyāt ü senā:**
Kaside 5
Mısra: **154**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Övgü ve dua.

Vāṣıl olsun Ḥażret-i Ḫallāḳ-ı ʿālemden müdām
Ravża-i ẕī-şānuña bī-ḥad taḥiyyāt ü s̱enā

taḥiyyat-gūyā:

1. **taḥiyyat-gūyā:**
Tahmis 8
Mısra: **38**
Selamlama söyleyen. II Tahiyyat duasını okuyan.
Saʿy idüp kimi ṣafā-yı dile himmet-cūyā
Her biri ṭavf-ı güẕergehde taḥiyyat-gūyā

taḥiyyāt-ı ḫulūş-efzā:

1. **taḥiyyāt-ı ḫulūş-efzā:**
Kaside 11
Mısra: **88**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kalp temizliğini arttıran selamlama.
Vāṣıl olsun saña mevlādan ṣalāt ile selām
Her nefes bī-ḥad taḥiyyāt-ı ḫulūş-efzā ile

taḥiyyet:

1. **taḥiyyet:**
Gazel 260
Mısra: **3**
Selam.
Bī-ḥadd taḥiyyet ile ṣalāt ü selāmdan
Der-gāhuña resīde ola efżal-i tuḥaf

taḥiyyet ola:

1. **taḥiyyet ola:**-*a*
Matla 52
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uzun ömürlü olmak.
Her bir nefesümde saña ey kān-ı nübüvvet
Ḥaḳdan ola bī-ġāye ṣālāt ile taḥiyyet

taḥiyyet-i ʿışḳ-ı muḥammedī:

1. **taḥiyyet-i ʿışḳ-ı muḥammedī:**
Gazel 488
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Peygamber aşkına selam.
Fikrüm hemīşe ḥamd-i ʿaṭā-yı İlāhdur
Ẕikrüm hemān taḥiyyet-i ʿışḳ-ı Muḥammedī

taḥḳīḳ:

1. **taḥḳīḳa:**-*a*
Rübai 134
Mısra: **4**
Hakikatını arayıp meydana çıkarmak, hakikat aranılıp meydana çıkarılmak.
Ālāyiş-i mā-sivādan el çek tā kim
Taḥḳīḳa muḥavvel ola resm-i taḳlīd

2. **taḥḳīḳa:**-*a*
Rübai 519
Mısra: **2**
Hakikatını arayıp meydana çıkarmak, hakikat aranılıp meydana çıkarılmak.
Yā Rab beni vāḳıf-ı ḥaḳāyıḳ eyle
Taḳlīdümi taḥḳīḳa muṭābıḳ eyle

taḥḳīḳ ider:

1. **taḥḳīḳ ider:**-*er*
Kaside 22
Mısra: **50**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir şeyin hakikatini anlayıp bilmek.
Bilür ehl-i dilüñ mā-fī'ż-żamīrin keşf-i ḥāl eyler
Bu burhān-ı müsellemdür ider taḥḳīḳ daʿvāyı

taḥḳīḳ-i beyān-ı süḫanum:

1. **taḥḳīḳ-i beyān-ı süḫanum:**-*um*
Rübai 517
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sözlerin ifadesini incelemek.
Taḥḳīḳ-i beyān-ı süḫanum yā Allāh
Taṣdīḳ-i zebān-ı dehenüm yā Allāh

taḥḳīḳ-i ʿubūdiyyete:

1. **taḥḳīḳ-i ʿubūdiyyete:**-*e*
Rübai 518
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kulluk etmenin incelenmesi.
Esrār-ı ḥaḳīḳatden idüp yaʿnī ḫabīr
Taḥḳīḳ-i ʿubūdiyyete lāyıḳ eyle

tahkīr:

1. **taḥḳīre:**-*e*
Kıt'a 38
Mısra: **5**
Aşağılama, onur kırma, küçümseme.
Tevekkül ehline bī-kes diyü taḥḳīre saʿy eyler
Tefekkür eylemez mi bilmezem Mevlā-yı Sübḥānı

taḫliye ḳıl:

1. **taḫliye ḳıl:**
Matla 224
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Boşaltmak, boş hale getirmek.
Ġayrdan taḫliye ḳıl ṣıdḳ ile ḳalbüm her gāh
Ḳalb-i ḫālīye olur feyż-i tecellī-i İlāh

taḥmīd ü senā:

1. **taḥmīd ü s̱enā:**
Rübai 225
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hamt ve sena.

Taḥmīd ü s̲enā vü şükr-i bī-ḥadd ü ḳıyās
Temcīd ü tażarruʿāt u taḳdīs ü sipās

taḫrīb-i ʿālem:

1. **taḫrīb-i ʿālem:**
Gazel 173
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Âlemi yıkıp bozma.
Felekden hep āhālī-i himem terk-i diyār itmiş
Hemān taḫrīb-i ʿālem cümle imsāk-i keremdendür

taḫrīḳ eyleyen:

1. **taḫrīḳ eyleyen:**-*yen*
Gazel 185
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hareket ettirmek, kışkırtmak.
Dil-i āşüfte geçmez n'eyleyem vaṣluñ hevāsından
Cünūnum böyle taḫrīḳ eyleyen hep bu hevālardur

taḫrīk ider:

1. **taḫrīk ider:**-*er*
Gazel 311
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hareket ettirmek; kışkırtmak.
Yādıma geldükçe derd-i ʿışḳumı taḫrīk ider
Raḥm idüp ben zāra vaż'ʿ-ı dil-nevāz itdüklerüñ

2. **taḫrīk ider:**-*er*
Matla 94
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hareket ettirmek; kışkırtmak.
Nāzdan taḫrīk ider ebrūların her laḥẓa yār
Gūyiyā meşḳ-i kemān eyler o şūḫ-ı şīvekār

taḫrīk idüp:

1. **taḫrīk idüp:**-*üp*
Gazel 503
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hareket ettirmek; kışkırtmak.
Mānend-i Ḳays ṣaldı beni deşt-i ḥayrete
Taḫrīk idüp cünūnumı ʿışḳuñ hevāları

taḫrīk-i derd-i ʿışḳa:

1. **taḫrīk-i derd-i ʿışḳa:**-*a*
Gazel 434
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk derdinin hareketi.
Nevā-yı ney gibi vecd ü semāʿ itdürse ʿuşşāḳa
Bize taḫrīk-i derd-i ʿışḳa bir ṣavt-ı ḥazīn olsa

taḫrīk-i leb:

1. **taḫrīḳ-i leb:**
Kaside 7
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dudağı kımıldatmak, hareket ettirmek.
Ḥaddüm degül evṣāfiña taḫrīḳ-i leb ammā
Maḳṣūdum odur ey meh-i tābān-ı şefāʿat

taḫrīk-i nār-ı ʿışḳ itsem:

1. **taḫrīk-i nār-ı ʿışḳ itsem:**-*se, -m*
Gazel 506
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk ateşinin hararetlendirmek.
Nesīm-i āh ile taḫrīk-i nār-ı ʿışḳ itsem
Çıḳar feleklere dūd-ı dilüm zebāne gibi

taḫrīk-i şifāh:

1. **taḫrīk-i şifāh:**
Tarih 16
Mısra: **40**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dudakları harekete geçirmek.
Gūyiyā fevvāreler eyler lisān-ı ḥāl ile
Dem-be-dem ḥüsn-i s̲enā-yı şāha taḫrīk-i şifāh

taḫrīḳ-i zebāna:

1. **taḫrīḳ-i zebāna:**-*a*
Gazel 79
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dili kımıldatmak, hareket ettirmek.
Lāl olur vaṣfuñı itmekde Naḥīfī ammā
Himmetüñdür yine taḫrīḳ-i zebāna bāʿi̇s̲

taḫrīr:

1. **taḫrīr:**
Gazel 40
Mısra: **7**
Yazma, kaleme alma; kaydetme.
Ne çāre levḥa-i taḳdīre böyledür taḫrīr
Niyāz ü nāle baña nāz-ı cān-güdāz saña

2. **taḫrīre:**-*e*
Kaside 28
Mısra: **70**
Yazma, kaleme alma; kaydetme.
Degüldür ʿaks-i müjgānum o levḥ-i reh-güz̲āruñda
Süṭūr-ı vaṣfuñı taḫrīre kilk-i müşk-nābumdur

taḫrīr eylese:

1. **taḫrīr eylese:**-*se*
Tarih 10
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Yazmak.
Ger ʿUṭārid eylese taḥrīr
ṭāliʿuñ sezā
Nāle-i meh olsa devāt hem
midād Baḥr-ı Sefīd

2. **taḥrīr eylese:**-*se*
Tarih 30
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yazmak.
Bu ḥammāmuñ olurdı ḫāme-
sāz-ı naḳṣ u nīrengi
Eger bir ṣūret-i germābe
taḥrīr eylese Mānī

taḥrīr eyleyüp:

1. **taḥrīr eyleyüp:**-*yüp*
Tarih 18
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yazmak.
Ḫāme-i himmetle taḥrīr
eyleyüp her cānibin
İtdi Kāġıd-ḫāneyi pīrāye-i
ḥüsn-i raḳam

taḥrīr iden:

1. **taḥrīr iden:**-*en*
Kıt'a 24
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yazmak.
Bunı taḥrīr iden aṣḥāb-ı
keremden umaram
Bu Naḥīfīyi ide ḫayr-ı
duʿāya ṣāyān

taḥrīr itdim:

1. **taḥrīr itdim:**-*di, -m*
Kaside 28
Mısra: **71**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yazmak.
Ser-i daʿvāta taḥrīr itdim
istidʿā-yı meʾmūluñ
Çü elvāḥ-ı dil ü cān defter-i
ḫayr ü ṣevābumdur

taḥrīr itse:

1. **taḥrīr itse:**-*se*
Gazel 178
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yazmak.
Her ne dem vaṣf-ı lebüñ itse
Naḥīfī taḥrīr
ʿİṣī muʿcize-dem aña kitāb-
āver olur

taḥrīr olan:

1. **taḥrīr olan:**-*an*
Gazel 251
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yazmak, deftere geçirmek, kaydetmek.
Ṣafḥa-i ruḫsārıña taḥrīr olan
ʿuṣṣāḳ içün
Baḫṣ-i ṣeftālū gerekdür
gördüm anı ben faḳaṭ

taḥrīr olına:

1. **taḥrīr olına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 282
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yazmak, deftere geçirmek, kaydetmek.
Ḫūrşīd ü ḳamer mühreler
evrāḳ-ı sipihri
Tā ṣevḳ ile taḥrīr olına āyet-i
naʿtüñ

taḥrīr olınur:

1. **taḥrīr olınur:**-*ur*
Rübai 94
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yazılmak, kaydedilmek.
Her defʿada on seyyi'esi
maḥv olınup
Taḥrīr olınur defterine on
ḥasenāt

taḥrīr olsa:

1. **taḥrīr olsa:**-*sa*
Gazel 223
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yazmak, deftere geçirmek, kaydetmek.
ʿAyn-ı ḫākister olur teʾsīr-i
ḥasretle o dem
Ger bir āhen-levḥa taḥrīr
olsa ism ü nāmumuz

taḥrīr-i naʿt-i pāküñ eylerse:

1. **taḥrīr-i naʿt-i pāküñ eylerse:**-*r, -se*
Gazel 410
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz naatini yazmak.
Naḥīfī ḥaşre dek taḥrīr-i
naʿt-i pāküñ eylerse
Nihāyet bulmaz evṣāf-ı
kemālüñ yā Resūla'llāh

taḥṣīl:

1. **taḥṣīline:**-*i, -n, -e*
Gazel 152
Mısra: **13**
Elde etme, kazanma.
Ṭarīḳ-i maʿrifetde sūz-ı dil
taḥṣīline saʿy it
Naḥīfī sūż-ı dil ser-māye-i
taḥṣīl-i ʿirfāndur

taḥṣīl eyleye:

1. **taḥṣīl eyleye:**-*ye*
Gazel 4
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İlim öğrenmek için okumak, öğrenmek.
Kīmyāya mālik oldı ol ki
taḥṣīl eyleye
ʿIşḳ-ı maḥbūb-ı ilāhīde
ḫulūṣ-ı cān-fezā

taḥṣīl idegör:

1. **taḥṣīl idegör:**
Rübai 539
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Kazanmaya bakmak.
Terk eyle bu ḳīl ü ḳāli bī-fāʾidedür
Taḥṣīl idegör ḥālet-i ehl-i ḥāli

taḥṣīl it:

1. **taḥṣīl it:**
Gazel 389
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Öğrenmek.
Niẕām-ı ḥāl ile bir neşve taḥṣīl it ʿibādetle
Ne ḥāṣıldur Naḥīfī saña naẓm u neṯr ü inşādan

taḥṣīl ü ʿimāretde:

1. **taḥṣīl ü ʿimāretde:**-*de*
Rübai 47
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bayındır ve tahsil.
Bāḳī degül iken saña bu dār-ı fenā
Taḥṣīl ü ʿimāretde ne bu renc ü ʿanā

taḥṣīl-i dermān eylesem:

1. **taḥṣīl-i dermān eylesem:**-*se, -m*
Kaside 9
Mısra: **48**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çare öğrenmek.
Tā-be-key zaḫm-ı ḫarāş-ı mā-sivā-yı cān-feşār
Derd-i pür-sūz-ı dile taḥṣīl-i dermān eylesem

taḥṣīl-i fünūn eyledi:

1. **taḥṣīl-i fünūn eyledi:**-*di*
Rübai 230
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Fenler, bilimler öğrenmek.
Çün ʿışḳ ile taḥṣīl-i fünūn eyledi Ḳays
Leylī hevesin rāh-nümūn eyledi Ḳays

taḥṣīl-i kemāle:

1. **taḥṣīl-i kemāle:**-*e*
Gazel 400
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Olgunluk kazanma. II Öğrenimi tamamlamak.
Naḥīfī baña taḥṣīl-i kemāle yār idi reh-ber
Şeb-i ḥayretde ḳaldum dūr olup ol reh-nümūnumdan

2. **taḥṣīl-i kemāle:**-*e*
Rübai 300
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Olgunluğu tahsil etme.
Taḥṣīl-i kemāle derīçe-i dil āgāh gerek
Sūz-ı dil ile āh-ı seḥer-gāh gerek

taḥṣīl-i metāʿ-ı uḫrevī eylemedüm:

1. **taḥṣīl-i metāʿ-ı uḫrevī eylemedüm:**-*me, -dü, -m*
Rübai 209
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uhrevi sermayenin elde edilmesi.
Taḥṣīl-i metāʿ-ı uḫrevī eylemedüm
Ṣarf oldı hevāya māye-i ʿömr-i ʿazīz

taḥṣīl-i murād eyledi:

1. **taḥṣīl-i murād eyledi:**-*di*
Rübai 132
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İsteğine erişmiş eylemek.
İḫlāṣ ile ol mefḫar-ı mevcūdāta
Ḫidmetler idüp eyledi taḥṣīl-i murād

taḥṣīl-i murād itmek:

1. **taḥṣīl-i murād itmek:**-*mek*
Rübai 488
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İsteğini elde etmek.
Taḥṣīl-i murād itmek ise maḳṣūduñ
Tefvīż-i umūr eyle yüri Allāha

taḥṣīl-i neşve-i ʿışḳ:

1. **taḥṣīl-i neşve-i ʿışḳ:**
Gazel 451
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk neşesinin ilmi.
İksīr-i maʿrifetdür taḥṣīl-i neşve-i ʿışḳ
Aġyārı vāḳıf itme bu nükte-i nihāna

taḥṣīl-i rıża:

1. **taḥṣīl-i rıża:**
Rübai 53
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Memnuniyetini kazanma.
Çoḳ ḳulda recā gerçi ki mevlāsından
Taḥṣīl-i rıża oldı recā-yı aġleb

taḥṣīl-i rıżāsı:

1. **taḥṣīl-i rıżāsı:**-*sı*
Rübai 347
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Memnuniyetini kazanma.
Ey erḥam-ı rāḥimīn olan maʿbūdum
Taḥṣīl-i rıżāsı aʿẕam-ı maḳṣūdum

taḥṣīl-i rıżā-yı aʿẕamdur:

1. **taḥṣīl-i rıżā-yı aʿẓamdur:**-*dur*
Rübai 75
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Büyük mutluluğu elde etmek.
Her ḥālde ben ʿabd-i faḳīre yā Rab
Taḥṣīl-i rıżā-yı aʿẓamdur maṭlab

taḥṣīl-i rıżā-yı pāküñ:

1. **taḥṣīl-i rıżā-yı pāküñ:**-*üñ*
Rübai 375
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz rızanın tahsili.
Şükrünle olup ziyāde şevḳ u ṭarabum
Taḥṣīl-i rıżā-yı pāküñ olsun ṭalebüm

taḥṣīl-i ṣudāʿ itdüm:

1. **taḥṣīl-i ṣudāʿ itdüm:**-*dü, -m*
Gazel 340
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Baş ağrısı elde etmek.
Baña derd-i ser oldı būy-ı zülf-i ʿanber-āgīnüñ
Şemīm-i müşg ile gūyā ki taḥṣīl-i ṣudāʿ itdüm

taḥṣīl-i vaḳar eyledi:

1. **taḥṣīl-i vaḳar eyledi:**-*di*
Rübai 546
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağırbaşlılık tahsil etmek.
Bir mertebede eyledi taḥṣīl-i vaḳar
Farḳ-ı seri āṣiyān-ı murġān oldı

taḥṣīl-i vuḳūf eyle:

1. **taḥṣīl-i vuḳūf eyle:**
Kaside 12
Mısra: **42**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bilgi öğrenmek.
Ey ṣīvesini bilmeyen erbāb-ı ṣafānuñ
Taḥṣīl-i vuḳūf eyle bu esrār-ı nihāna

taḥsīn:

1. **taḥsīne:**-*e*
Gazel 451
Mısra: **11**
Beğenme, güzel bulma, takdir etme.
Taḥsīne görme lāyıḳ bu dār-ı bī-beḳāyı
Cümle fenā dimişdür kim gelse bu cihāna

2. **taḥsīn:**
Kaside 20
Mısra: **7**
Beğenme, güzel bulma, takdir etme.
Tā ebed olmaz mı taḥsīn ile mevḳūf-ı ḳıyām
Pīşgāhında bu ḳaṣruñ serv ile şimşādı gör

taḥsīn eyledi:

1. **taḥsīn eyledi:**-*di*
Gazel 80
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Beğenmek, övmek.
Hezār şevḳ ile bülbüller eyledi taḥsīn
İdince bezm-i çemende o nev-cevān ile baḥs

taḥsīn iderken:

1. **taḥsīn iderken:**-*er, -ken*
Gazel 283
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tezyin etmek, güzelleştirmek.
Nīk ü bed vażʿuña ʿuṣṣāḳuñ iderken taḥsīn
Hünerüñ cümle ḫaṭā ile günāh olsa gerek

taḥsīn iderse:

1. **taḥsīn iderse:**-*er, -se*
Gazel 500
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tezyin etmek, güzelleştirmek.
Şāyestedür Naḥīfī bu naẓm-ı dil-güşāya
Selmān olursa teslīm taḥsīn iderse Bāḳī

taḥsīn idüp:

1. **taḥsīn idüp:**-*üp*
Tarih 18
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Beğenmek, takdir etmek II övünmek.
Bir eser itdi anı kim her gören taḥsīn idüp
Şu gibi evṣāf-ı ḥüsnin eyler icrā dem-be-dem

2. **taḥsīn idüp:**-*üp*
Tarih 19
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tezyin etmek, güzelleştirmek.
Ey Naḥīfī söyledüm taḥsīn idüp tārīḫin
Dil-güşā ḳaṣr-ı muʿallā cāy-ı dil-cū cān-fezā

3. **taḥsīn idüp:**-*üp*
Tarih 32
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Süslemek, güzelleştirmek.
Naḥīfī söyledüm taḥsīn idüp itmāmına tārīḫ
Muṣaffā çeşme-i Maḥmūd Paşa āb-ı cān-efzā

taḥsīn ü āferīn olsun:

1. **taḥsīn ü āferīn olsun:**-*sun*
Gazel 468

Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik ve tebrik olmak.
Naḥīfīyā hele taḥsīn ü āferīn olsun
Bu ʿāşıḳāne edāya bu ḥüsn-i güftāra

taḥsīn ü pesend:

1. **taḥsīn ü pesend:**
Tarih 26
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Övme ve beğenme.
Didi taḥsīn ü pesend ile Naḥīfī tārīḫ
Dil-güşā şāf zihī çeşme-i Sulṭān Maḥmūd

taḥsīn ü pesend eyleye:

1. **taḥsīn ü pesend eyleye:**-*ye*
Tahmis 1
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Övme ve beğenme.
Himmetüñ rāh-ı maḥabbetde bülend eyle bülend
Ḳudsiyān eyleye tā kim saña taḥsīn ü pesend

taḥsīn-i ṣıfāt eyler:

1. **taḥsīn-i ṣıfāt eyler:**-*r*
Gazel 133
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sıfatın iyisi eylemek, iyi bir sıfata sahip olmak.
İder pīr-i maḥabbet maẓhar-ı ism-i ṣabūr anı
Düşen bu ḫān-ḳāh-ı ʿışḳa taḥsīn-i ṣıfāt eyler

taḥṣīṣ eylemiş:

1. **taḫṣīṣ eylemiş:**-*miş*
Tarih 6
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mahsus kılmak. II bir şey veya bir kimse için ayırmak.
Semiyy-i bāb-ı ʿilm ol maẓhar-ı faż̈l u maʿārif kim
Rıżā-yı Ḥaḳḳa taḫṣīṣ eylemiş eẕkār u efkārın

taḫt:

1. **taḫtında:**-*ı, -n, -da*
Matla 218
Mısra: **2**
Hükümdar koltuğu.
Şāh-ı cihāna olsun şām ü seḥer nişīmen
Fevḳında ṣaḥn-ı ʿālī taḫtında ṣaḥn-ı gülşen

taḫt ü tāc:

1. **taḫt ü tāc:**
Gazel 84
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Taht ve taç. II Makam, mevki ve göstergeleri.
Ḥükmüñe girse felekde heft kişver taḫt ü tāc
Ẕikr-i Ḥaḳḳı pīşe eyle ġāfil olma gözüñ aç

tāḫte itme:

1. **tāḫte itme:**-*me*
Gazel 449
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağlama göre ezmek, eziyet göstermek.
Raḫş-ı teġāfülüñ yeter cevr ile itme tāḫte
Gāhī bu pāy-mālüñi luṭf ile ḳıl nevāḫte

taḫte'l-livā:

1. **taḫte'l-livā:**
Kaside 5
Mısra: **108**
Livahul Hamd Sancağı.
ʿArşa-i maḥşerde manẓūr-ı nigāh-ı raḥm idüp
Ben ġarībi sāye-dār-ı şefḳat it taḫte'l-livā

taḫt-gāh-ı cāna:

1. **taḫt-gāh-ı cāna:**-*a*
Gazel 383
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ruhun taht yeri II gönül.
ʿIşḳ-ı cānān taḫt-gāh-ı cāna ʿazm itmiş yine
Ġāfil olma pādişāh-ı şevket-efzādur gelen

taht-gāh-ı pādişāh-ı mekremet-muʿtādı:

1. **taḫt-gāh-ı pādişāh-ı mekremet-muʿtādı:**-*ı*
Kaside 20
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardımı alışkanlık hâline getirmiş padişahın taht yeri II Sultan III. Ahmet'in tahtı.
Rūy-māl eyle teferrüc-gāh-ı Sulṭān Aḥmede
Taḫt-gāh-ı pādişāh-ı mekremet-muʿtādı gör

taḫt-gāh-ı salṭanatda:

1. **taḫt-gāh-ı salṭanatda:**-*da*
Tarih 16
Mısra: **50**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saltanat payitahtı.
ʿĀfiyet ṣıḥḥat selāmet yār olup her dem aña
Taḫt-gāh-ı salṭanatda ber-devām olsun o şāh

taḫt-geh-i berīn-i ḥüsnüñ:

1. **taḫt-geh-i berīn-i ḥüsnüñ:**-*üñ*
Rübai 552
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzelliğin yüce tahtı.
Ey taḫt-geh-i berīn-i ḥüsnüñ şāhı

V’ey evc-i sipihr-i ışṭıfānuñ māhı

taḫt-ı ʿadl-i salṭanat:

1. **taḫt-ı ʿadl-i salṭanat:**
Tarih 10
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saltanatın adaletli tahtı.
Sāye-endāz olalı bir taḫt-ı ʿadl-i salṭanat
Hep cihān emn ü emānda ḫalḳ hem her rūzı ʿıyd

taḫt-ı ḫaḳana:

1. **taḫt-ı ḫaḳana:**-*a*
Kaside 24
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hükümdarın tahtı.
Ne paşa kim kemāl-i zīb ü ferr ü ḳadr ü cāhından
Serīr-i cān-fezāsı ṭāʿna-zendür taḫt-ı ḫaḳana

taḫt-ı ḥüsn:

1. **taḫt-ı ḥüsn:**
Gazel 272
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik tahtında.
Bād-ı āha dīv-i ʿışḳa ḥükm ider bir pādişāh
Taḫt-ı ḥüsn üzre oturmış ḫażret-i sulṭāna baḳ

taḫt-ı iclāle:

1. **taḫt-ı iclāle:**-*e*
Tarih 1
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüce taht.
Yed-i tevfīḳ-i Ḥaḳ iclās idince taḫt-ı iclāle
Hezārān ʿizz ü şevketle o sulṭānü’bni sulṭānı

2. **taḫt-ı iclāle:**-*e*
Tarih 2
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüce taht.
Taḫt-ı iclāle cülūs itdi şeh-i gerdūn-cenāb
Mülk-i İslāmuñ açıldı ṭāliʿ-i saʿd-aḫteri

taḫt-ı kişver-i ḫāver:

1. **taḫt-ı kişver-i ḫāver:**
Tarih 20
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Doğu ülkelerinin tahtı.
Hemīşe şāh-ı zerrīn tāc taḫt-ı kişver-i ḫāver
Ola tā ḳaṣr-ı çarḫuñ zīb-baḫş-ı ṣadr-ı eyvānı

taḫt-ı melāḥatde:

1. **taḫt-ı melāḥatde:**-*de*
Rübai 334
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik tahtı.
Ey taḫt-ı melāḥatde şeh-i ḫūbānum
V’ey bürc-i leṭāfetde meh-i tābanum

taḫt-ı mülk-i mışra:

1. **taḫt-ı mülk-i mışra:**-*a*
Gazel 365
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mısır mülkünün tahtı.
Ey Naḥīfī bir şeh-i ḥüsne ḳul olmaḳ Rūmda
Baña yegdür taḫt-ı mülk-i Mışra sulṭān olmadan

taḫt-i vücūda:

1. **taḫt-i vücūda:**-*a*
Rübai 227
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Vücut tahtı.
Ol şāh-ı erīke-i nübüvvet-meʾnūs
Çün taḫt-i vücūda ḳıldı ʿizzetle cülūs

taḫt-ı zer-kār oldı:

1. **taḫt-ı zer-kār oldı:**-*dı*
Kaside 8
Mısra: **104**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Altın işlemeli taht olmak.
Sensin ol pādişeh-i mülk-i siyādet ki senüñ
Oldı ḫūrşīd-i felek sāyeñe taḫt-ı zer-kār

taḥvīl idüp:

1. **taḥvīl idüp:**-*üp*
Rübai 311
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Değiştirmek, çevirmek.
Fażluñla idüp aḥsen-i ḥāle taḥvīl
Sūʾ-i ʿamelüm ḳıl ḥasenāta tebdīl

taḥvīl ḳıl:

1. **taḥvīl ḳıl:**
Rübai 386
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Değiştirmek, dönüştürmek.
Yā Rab keremüñle beni ḳıl feyż-i ṣalāḥ
Ḳıl himmete taḥvīl fütūr u keselüm

2. **taḥvīl ḳıl:**
Rübai 461
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Değiştirmek, dönüştürmek.
Müstaġrıḳ idüp ḳalbümi nūr-ı ʿışḳa
Ḳıl ḥüznümi taḥvīl sürūr-ı ʿışḳa

taḥvīl-i feḥvāyı:

1. **taḥvīl-i feḥvāyı:**-*yı*
Kaside 22
Mısra: **34**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Anlamın değişmesi.
Hele eslāfden taḳdīme lāyıḳ kimse yoḳ ancaḳ
Meger faẕl-ı taḳaddüm eyleye taḥvīl-i feḥvāyı

ṭāʿife:

1. **ṭāʿife:**
Rübai 184
Mısra: **2**
Grup, topluluk.
ʿUşşāk-ı belā-dīde ʿaceb ṭāʿifedür
Bu ṭāʿife esrār-ı dile vāḳıfedür

2. **ṭāʿifedür:**-*dür*
Rübai 184
Mısra: **1**
Grup, topluluk.
ʿUşşāk-ı belā-dīde ʿaceb ṭāʿifedür
Bu ṭāʿife esrār-ı dile vāḳıfedür

ṭāḳ:

1. **ṭaḳılmasun:**-*ıl, -ma, -sun*
Gazel 378
Mısra: **6**
Asmak, iliştirmek.
Ḥācet ne añadur bes iken tīġ-i ġamzesi
Ol mū-miyāna ḫançer-i bürrān ṭaḳılmasun

2. **tākde:**-*de*
Kaside 27
Mısra: **44**
Gökyüzü, sema II mecazen dünya.
Virdiler geldigi yere yine bintü'l-ʿınebi
Tākde oldı nihān ṣanki ṣarāb-ı engür

3. **ṭāḳı:**-*ı*
Tahmis 8
Mısra: **42**
Bina kemeri, kubbe veya kemerli yapı.
Şöhretüñ ṭutsa Naḥīfīveş eger āfāḳı
Mihr-i raḫşān gibi gezseñ felek-i nüh ṭāḳı

ṭāḳ olduḳda:

1. **ṭāḳ olduḳda:**-*duḳ, -da*
Rübai 270
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(başına) kemer olmak.
Cibrīl saña eyleyüp iḥżār-ı Burāḳ
Cevlān-gehüñ olduḳda sipihr-i nüh ṭāḳ

taḳaddüm:

1. **taḳaddümle:**-*le*
Gazel 109
Mısra: **5**
Öncelik.
Ġulām Zeyde taḳaddümle iftiḫār idemez
Mużāf çünki mużāf-ı ileyhe müsneddür

ṭāḳat:

1. **ṭāḳat:**
Gazel 40
Mısra: **9**
Bir şeyi yapabilmek için gereken güç, kuvvet, derman.
Naḥīfī bendede ṭāḳat mı ḳaldı feryāda
Ne eylesüñ saña ey şūḫ-ı ʿişve-bāz saña

2. **ṭāḳatüm:**-*üm*
Gazel 165
Mısra: **4**
Bir şeyi yapabilmek için gereken güç, kuvvet, derman.
Murāduñ nāz ü istiġnā ise besdür helāk oldum
Bu cevri çekmege ey bī-teraḥḥum ṭāḳatüm yoḳdur

3. **ṭāḳat:**
Gazel 494
Mısra: **14**
Bir şeyi yapabilmek için gereken güç, kuvvet, derman.
Ey Naḥīfī geşt-i deşt-i miḥnet itdüm şöyle kim
Dilde tāb ü cānda ṭāḳat tende dermān ḳalmadı

4. **ṭāḳat:**
Kaside 27
Mısra: **95**
Bir şeyi yapabilmek için gereken güç, kuvvet, derman.
Yoġ iken ẕerrece nuṭḳ itmege ṭāḳat bende
Neşve-i medḥüñ ile geldi dil ü cāna ḥubūr

5. **ṭāḳat:**
Rübai 235
Mısra: **3**
Bir şeyi yapabilmek için gereken güç, kuvvet, derman.
Ṭāḳat mı ḳoduñ çekmege bār-ı ʿışḳı
Destüñden eyā şūḫ-ı sitem-pīşe ḥalāṣ

6. **ṭāḳat:**
Rübai 450
Mısra: **4**
Bir şeyi yapabilmek için gereken güç, kuvvet, derman.
Yoḳ ṭāḳatümüz bār-ı ġumūma yā Rab
Bī-ṭāḳat ü bī-ḳudrete ṭāḳat senden

7. **ṭāḳatümüz:**-*ümüz*
Rübai 450
Mısra: **3**
Bir şeyi yapabilmek için gereken güç, kuvvet, derman.
Yoḳ ṭāḳatümüz bār-ı ġumūma yā Rab
Bī-ṭāḳat ü bī-ḳudrete ṭāḳat senden

8. **ṭāḳat:**
Tahmis 5
Mısra: **13**
Bir şeyi yapabilmek için gereken güç, kuvvet, derman.
Ṭāḳat niçe mümkindür yā Rab çekilür mi bu
-

ṭāḳat getürmez:

1. **ṭāḳat getürmez:**-*mez*
Gazel 355
Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Deyim**
Dayanmak, katlanmak.
Ṭāḳat getürmez āhuma küh-sār-ı seng-dil
Bir murġ-ı āteşīn dem ü ḫūnīn teräneyem

2. **ṭāḳat getürmez:**-*mez*
Gazel 483
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Dayanmak, katlanmak.
Yā helāk it cevr ile yā eyle iḥyā luṭf ile
Yoḫsa dil ṭāḳat getürmez luṭf-ı cevr-āmīzüñe

ṭāḳat getürür:

1. **ṭāḳat getürür:**-*ür*
Kaside 3
Mısra: **80**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dayanmak, katlanmak.
Tāb-ı germābeye ṣabr idemeyen bir laḥẓa
Niçe ṭāḳat getürür sūzişine nīrānuñ

ṭāḳāt ḳalmadı:

1. **ṭāḳāt ḳalmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 318
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gücü yetmek, dayanmak, sabretmek.
Muḥāl oldı taḥammül ṣabra ḫod hīç ḳalmadı ṭāḳāt
Be-ġāyet müşkil oldı vażʿ-ı ebnā-yı zamān müşkil

2. **ṭāḳat ḳalmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 407
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gücü yetmek, dayanmak, sabretmek.
Dem-ā-dem iştiyāḳ-ı rūy-māl-i āsitānuñla
Göñülde ḳalmadı hīç ṣabra ṭāḳat yā Resūla'llāh

taḳbīl-i dāmān-ı viṣāl idem:

1. **taḳbīl-i dāmān-ı viṣāl idem:**-*em*
Gazel 368
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşma eteğini öpmek.
Bu ne vech ile idem taḳbīl-i dāmān-ı viṣāl
Ben ḥażīż-i ḫākde sen evc-i istiġnādasın

taḳbīl-i dest:

1. **taḳbīl-i dest:**
Gazel 351
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
El ve etek ucu öpme.
Taḳbīl-i dest ü dāmen-i nādān yeter belā
Maḳṣūd cāh ise senüñ olsun ben istemem

taḳdīm:

1. **taḳdīme:**-*e*
Kaside 22
Mısra: **33**
(Bir şeyi) Kendinden büyük ve üstün bir kimseye verme, sunma.
Hele eslāfden taḳdīme lāyıḳ kimse yoḳ ancaḳ
Meger fażl-ı taḳaddüm eyleye taḥvīl-i feḥvāyı

taḳdīm ider:

1. **taḳdīm ider:**-*er*
Kaside 12
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tanıtmak, tanıştırmak; öncelik tanımak, öne almak.
Rūz u şebüñi ʿıyda ider cümlesi taḳdīm
İrse n'ola āşüftelerüñ ʿizzet ü şāna

taḳdīr:

1. **taḳdīrüñ:**-*üñ*
Gazel 486
Mısra: **4**
Allah'ın takdir ve tayini, kader.
Ḥaḳīḳatde ʿibāda ʿadl-i ṣırf u maḥż-ı ḥikmetdür
O daʿvā kim anuñ faṣlında taḳdīrüñ ola ḳāżī

2. **taḳdīrüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 486
Mısra: **2**
Kader, yazgı.
Ḫudāvendā eger ḥāl ü eger müstaḳbel ü māżī
Senüñ taḳdīrüñe ṣıdḳ-ı dil ile rāżıyam rāżī

3. **taḳdīre:**-*e*
Kaside 22
Mısra: **89**
Kader, yazgı.
Muvāfıḳ eyleye taḳdīre tedbīrin işābetle
Muvaffaḳ ide kār-ı ḫayra ol ferḫunde-ārāyı

4. **taḳdīre:**-*e*
Kaside 27
Mısra: **165**
Kader, yazgı.
Cümle tedbīrüñi taḳdīre muvāfıḳ ḳılsun
Mālikü'l-mülk-i ḥaḳīḳī olan ol Rabb-ı Ġafūr

5. **taḳdīre:**-*e*
Tarih 6
Mısra: **31**
Allah'ın takdir ve tayini, kader.
Muvāfıḳ eyleyüp taḳdīre tedbīr-i şehenşāhı
Rehīn-i ḥüsn-i tevfīḳ itdi Bārī reʾy-i muḫtārın

taḳdīr-i ḫudādan olsa:

1. **taḳdīr-i ḫudādan olsa:**-*sa*
Gazel 312
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın takdirinden olmak.

Pāy-ı müjgānumla ṭayy-ı rāh iderdüm kūyuña
Olsa taḳdīr-i Ḫudādan müjde-i ʿizz-i vuṣūl

taḳdīs ü sipās:

1. **taḳdīs ü sipās:**
Rübai 225
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kutsal sayıp şükretmek.
Taḥmīd ü s̱enā vü şükr-i bī-ḥadd ü ḳıyās
Temcīd ü tażarruʿāt u taḳdīs ü sipās

ṭāḳ-ı bülend-i maḥmedet:

1. **ṭāḳ-ı bülend-i maḥmedet:**
Kıt'a 49
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şükranın büyüklüğünün kubbesi.
Dergāh-ı ḫāṣ-ı salṭanat eyvān-sarāy-ı maʿdelet
Tāḳ-ı bülend-i maḥmedet şevket-nümā-yı serverī

ṭāḳ-ı felekden:

1. **ṭāḳ-ı felekden:**-*den*
Matla 223
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gök kubbe.
Ḥasret-i ḫāk-i reḥüñle sensüñ ey nūr-ı İlāh
Atılur ṭāḳ-ı felekden yere ḫūrşīd ile māh

ṭāḳ-ı gerdūna:

1. **ṭāḳ-ı gerdūna:**-*a*
Gazel 354
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Feleğin kubbesi; gökyüzü.
Pādişāh-ı mülk-i maʿnāyam ki luṭf-ı Ḥaḳḳ ile
Ṭāḳ-ı gerdūna iden āvīze tāc-ı rifʿatüm

ṭāḳ-i ḥüsne:

1. **ṭāḳ-i ḥüsne:**-*e*
Gazel 181
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik kemeri, takı; kaşları.
O māhuñ cebhesinde ṣanma resm-i ebruvānıdur
Aṣılmış ṭāḳ-i ḥüsne Rüstem-i ʿışḳuñ kemānıdur

ṭāḳ-ı kisrā:

1. **ṭāḳ-ı kisrā:**
Kaside 10
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
-İran padişahı-
Kisrâ'nın sarayının kubbesi(Hz. Muhammed'in doğduğu gece yıkılmıştır.).
Olup münkesir ṭāḳ-ı kisrā o ṣeb
Kenāyisde oldı bedīd inhidām

2. **ṭāḳ-ı kisrā:**
Rübai 24
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
-İran padişahı-
Kisrâ'nın sarayının kubbesi(Hz. Muhammed'in doğduğu gece yıkılmıştır.).
Geldükde vücūda şevket-i şānından
Lerzende olup yıḳıldı ṭāḳ-ı kisrā

taʿḳīb:

1. **taʿḳīb:**
Rübai 54
Mısra: **1**
Ardınca gitme veya gelme.
Mevt eyler iken ḥadd-i ḥayātuñ taʿḳīb
Bu kibr ü ġurūra nedür āyā taḳrīb

taʿḳīb eyler:

1. **taʿḳīb eyler:**-*r*
Rübai 72
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Takip etmek, arkasına düşmek, izlemek.
Bir baḥr-ı ʿamīḳa lenger-endāzam kim
Emvāc-ı belā birbirin eyler taʿḳīb

taʿḳīb ide:

1. **taʿḳīb ide:**-*e*
Rübai 350
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arkasından gelmek, takip etmek, izlemek.
Taʿḳīb ide tā birbirini ṣubḥ ile şām
Eṭbāḳ-ı semāvāt ola tā rūz-ı ḳıyām

taʿḳīb-i ġam:

1. **taʿḳīb-i ġam:**
Rübai 182
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gamın takibi.
Şīrīnligi taʿḳīb-i ġam ile dehrüñ
Ol şerbete beñzer ki içinde sem var

taʿḳīb-i yüsrin:

1. **taʿḳīb-i yüsrin:**-*in*
Kaside 2
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kolaylığın takibi.
Eyledüñ taʿḳīb-i yüsrin ile her ʿüsri beyān
Yüsrin iḥsān eyle faẓluñla bize bu ʿusretüñ

taḳlīb-i ebṣār u ḳulūb:

1. **taḳlīb-i ebṣār u ḳulūb:**
Gazel 45
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gözlerin ve kalplerin değişimi.
Sen rıżā-yı pāküñ üzre s̱ābit eyle ḳalbümi
Ḳabża-i ḥükmüñdedür taḳlīb-i ebṣār u ḳulūb

taḳlīd:

1. **taḳlīdümüz:**-*ümüz*
Gazel 213
Mısra: **12**
Öykünmek. benzemeye çalışmak.
Deşt ü kūha gitmezüz Ferhād ü Mecnūn gibi biz
Kimsenüñ eṭvārına yoḳdur bizüm taḳlīdümüz

2. **taḳlīddür:**-*dür*
Gazel 231
Mısra: **13**
Öykünmek. benzemeye çalışmak.
Cüst ü cūy-ı ḥüsn-i fānīden ġaraż taḳlīddür
Vuṣlat-ı maḥbūb-ı Bāḳīdür Naḥīfî mültemes

3. **taḳlīdimüzi:**-*imüz, -i*
Rübai 100
Mısra: **1**
Öykünmek. benzemeye çalışmak.
Taḳlīdimüzi muḥavvel-i taḥḳīḳ it
Māhiyyet-i müddeʿāmuzı taṣdīḳ it

4. **taḳlīdümi:**-*üm, -i*
Rübai 519
Mısra: **2**
Öykünmek. benzemeye çalışmak.
Yā Rab beni vāḳıf-ı ḥaḳāyıḳ eyle
Taḳlīdümi taḥḳīḳa muṭābıḳ eyle

taḳlīd eyledüm:

1. **taḳlīd eyledüm:**-*dü, -m*
Kaside 22
Mısra: **68**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Taklit etmek; bir kimseye benzemeye çalışmak.
Maḳāmumdan degül ḥālüm degül bu itdügüm taḳrīr
ʿAlā-vechi'r-rivāye eyledüm taḳlīd gūyāyı

taḳlīd eyler:

1. **taḳlīd eyler:**-*r*
Matla 68
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir kimseye benzemeye çalışmak; öykünmek.
Cihānı zīr-i dest itmekde eyler hep sana taḳlīd
Meger kim senden el almış felekde pençe-i ḫūrşīd

taḳlīd ide:

1. **taḳlīd ide:**-*e*
Kaside 27
Mısra: **37**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Benzetmeye çalışmak.
Ziyy-i İslāma ne mümkin ide kāfir taḳlīd
Niçe ḳābil bu iki yeksān ola düzd ü manṣūr

taḳrīʿ ü melāmetler idüp:

1. **taḳrīʿ ü melāmetler idüp:**-*ler, -üp*
Rübai 550
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kınanma ve azarlama.
Şirk ehline taḳrīʿ ü melāmetler idüp
Tevḥīd ider ol Müheymin ü Ḳuddūsi

taḳrīb:

1. **taḳrīb:**
Kaside 27
Mısra: **91**
Gerek, ihtiyaç.
Nüsḫa-i midḥat-i z̄ātuñda bu taḳrīb ile ben
Ġaraż oldur ki idem maʿz̄eret-i sehv ü ḳuṣūr

2. **taḳrīb:**
Rübai 54
Mısra: **2**
Gerek, ihtiyaç.
Mevt eyler iken ḥadd-i ḥayātuñ taʿḳīb
Bu kibr ü ġurūra nedür āyā taḳrīb

3. **taḳrīb:**
Tahmis 9
Mısra: **14**
Bahâne, vesîle.
Bir maḥallin düşürüp şimdi o gül-ruḫsāruñ
Pāyına bārī bu taḳrīb ile düşsem yārüñ

taḳrīr:

1. **taḳrīre:**-*e*
Kaside 5
Mısra: **28**
Anlatmak, ifade etmek.
ʿArż-ı ḥāle gerçi yüz yoḳ bende ey kān-ı kerem
Luṭfuña maġrūr olup taḳrīre ḳıldum ibtidā

taḳrīr eyler:

1. **taḳrīr eyler:**-*r*
Kaside 21
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Açıklamak, izah etmek, anlatmak.
Ḥikmet ü hendese-i ṭabʿını eyler taḳrīr
Ṭarḥ-ı maṭbūʿ ile bu heyʾeti Saʿd-ābāduñ

taḳrīr eylese:

1. **taḳrīr eylese:**-*se*
Gazel 495
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Açıklamak, izah etmek, anlatmak.

Ne ḫoş taʿbīr ider lafẓ-ı
füsūnı çeşm-i şūḫuñ gör
İdince böyle taḳrīr eylese
üstād maʿnāyı

taḳrīr idelüm:

1. **taḳrīr idelüm:**-*e, -lüm*
Kaside 23
Mısra: **53**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Anlatmak.
Müselsel idelüm metn-i
ḥādiṣ-i midḥatin taḳrīr
Göñüller müstefīż-i şerḥ-i
ṣadr olsun żiyā gelsün

taḳrīr idem:

1. **taḳrīr idem:**-*em*
Gazel 448
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Anlatmak.
Ölürsem şevḳ-ı reftāruñla ey
serv-i ḫırāmānum
Senüñ hep şīveñi taḳrīr idem
cennetde ġılmāna

taḳrīr itdügüm:

1. **taḳrīr itdügüm:**-*düg, -üm*
Kaside 22
Mısra: **67**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İyi ifade etmek, bildirmek.
Maḳāmumdan degül ḥālüm
degül bu itdügüm taḳrīr
ʿAlā-vechi'r-rivāye eyledüm
taḳlīd gūyāyı

taḳrīr itdükçe:

1. **taḳrīr itdükçe:**-*dükçe*
Rübai 366
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Anlatmak.
İtdükçe senüñ naʿt-i şerīfüñ
taḳrīr
Gūyā ki hemān maṭlaʿu'l-
envār oldum

taḳrīr itmege:

1. **taḳrīr itmege:**-*meg, -e*
Gazel 146
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Anlatmak.
Ne ḫācet saña taḳrīr itmege
derd-i dil-i zārı
Benüm sūz-ı derūnum dūd-ı
āhumdan nümāyāndur

taḳrīre başlasa:

1. **taḳrīre başlasa:**-*sa*
Tarih 28
Mısra: **48**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İfade etmeye, anlatmaya başlama.
Ḫāme-i zerrīn-i mihr ile
ʿUṭārid ṣebt ider
Başlasa taḳrīre vaṣf-ı rifʿat-i
şānın Züḫāl

taḳrīre geldikçe:

1. **taḳrīre geldikçe:**-*dikçe*
Gazel 36
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Anlatmak, açıklamak.
Ne ṭāliʿdür ki ben aḥvālümi
taḳrīre geldikçe
Senüñ çeşm-i füsūnkāruñda
reng-i ḫ∨āb olur peydā

taḳrīr-i ḥāle:

1. **taḳrīr-i ḥāle:**-*e*
Gazel 452
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Durumunu ifade etme, anlatma.
Virsem zebāna gāhī taḳrīr-i
ḥāle ruḫṣat
Sūz-ı derūnum eyler her
ḥarfi bir zebāne

taḳsīm eyleyüp:

1. **taḳsīm eyleyüp:**-*yüp*
Kaside 8
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
1-Bölmek, bölüştürmek, pay etmek.
Eyleyüp meclis-i gülşende
bu beyti taḳsīm
Naġamāt eylemege başladı
murġ-ı gülzār

taḳṣīr eyledüm:

1. **taḳṣīr eyledüm:**-*dü, -m*
Kaside 5
Mısra: **37**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kusurlu davranmak, kusur göstermek.
Sünnet-i zī-şānuñ icrāda
taḳṣīr eyledüm
Bilmedüm ġafletle oldım
tābiʿ-i nefs ü hevā

taḳṣīr eylemez:

1. **taḳṣīr eylemez:**-*mez*
Kaside 19
Mısra: **117**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kusur etmek.
Ḳāf-ı maʿnīden şikār
almaḳda taḳṣīr eylemez
Şāh-bāz-ı ṭabʿumuñ meksūr
iken bāl ü peri

taḳṣīrāt eylerem:

1. **taḳṣīrāt eylerem:**-*r, -em*
Gazel 65
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kusurda bulunmak, hata yapmak.
Bir ḳıluñ naʿtine itsem niçe
yüz biñ kelimāt
Eylerem vaṣf-ı kemālüñde
niçe taḳṣīrāt

taḳṣīr-i ʿameldür:

1. **taḳṣīr-i ʿameldür:**-*dür*
Rübai 387
Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İşin kusurları.
Ṭāʿat ü ʿibādete keseldür kārum
Ġaflet ile taḳṣīr-i ʿameldür kārum

taḳṭīr:

1. **taḳṭīrden:**-*den*
Kaside 1
Mısra: **27**
Katre katre dökmek, dökülmek, damlamak, damlatılmak.
Ḳarʿ u inbīḳī ne ḥāṣıldur saña taḳṭīrden
Merd iseñ ḳıl ḳaṭreyi maḥsūd-ı pür-ḥabāb

ṭal:

1. **ṭalar:**-*ar*
Gazel 251
Mısra: **8**
Bir şeyin dibine doğru gitmek, içine doğru sokulmak, gömülmek.
Gör raḳībi ḫacletinden ḳarşu ṭurmaz ʿāṣıḳa
Anuñ içün baḥr-i ġamza ṭalar ol mānend-i baṭ

ṭalʿat:

1. **ṭalʿate:**-*e*
Gazel 484
Mısra: **1**
Güzellik, parlaklık.
Kimdir baḳup o ṭalʿate dem-beste olmaya
Bīmār gözlerüñ göre dil-ḫaste olmaya

ṭalʿat-i dil-güşāsı:

1. **ṭalʿat-i dil-güşāsı:**-*sı*
Kıt'a 12
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül açan yüz II sevgilinin gönül açan yüzü.
Ṭalʿat-i dil-güşāsı ol māhuñ
Ṣanki cemʿiyyet-i meṭāliʿdür

ṭalʿat-ı envār-ı ẕātıyla:

1. **ṭalʿat-ı envār-ı ẕātıyla:**-*ı, -yla*
Gazel 63
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zatının nurlu yüzü.
Āyet-i Miʿrāc-ı ḫāṣıyla müşerref nüh felek
Ṭalʿat-ı envār-ı ẕātıyla münevver şeş cihet

ṭalʿat-ı zī-şānuña:

1. **ṭalʿat-ı ẕī-şānuña:**-*uñ, -a*
Gazel 431
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şan sahibi yüz.
Ṭalʿat-ı ẕī-şānuña nisbetle ey nūr-ı ilāh
Bir kemīne ẕerredür evc-i felekde mihr ü māh

ṭaleb:

1. **ṭalebde:**-*de*
Kaside 22
Mısra: **82**
İsteme, istek, dileme.
Duʿā hengāmıdur bu ḥarf miskiyyü'l-ḫıtām olsun
Ṭalebde ẕāhir ü bāṭında maḳṣad fażl-ı mevlāyı

2. **ṭalebüm:**-*üm*
Rübai 168
Mısra: **4**
İsteme, istek, dileme.
Yā Rab bilürem ben ne güneh-kār idügüm
Ancaḳ ṭalebüm raḥmet ü iḥsānuñdur

3. **ṭalebinde:**-*i, -n, -de*
Rübai 347
Mısra: **3**
İsteme, istek, dileme.
Ḳāṣır ṭalebinde ʿāciz aḥvālinde
Tevfīḳ recā ider dil-i nā-būdum

4. **ṭalebiyle:**-*i, -y, -le*
Rübai 399
Mısra: **4**
İsteme, istek, dileme.
Baş üzre ṭutarken seni ehl-i tecrīd
Dünyā ṭalebiyle pāy-māl olma ṣaḳın

ṭaleb eyler:

1. **ṭaleb eyler:**-*r*
Gazel 99
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İstemek.
Serv-ḳaddüñ sāyesin eyler ṭaleb bī-çāreler
Anlara ol ḳadd ü ḳāmet serv-i bālādan leẕīẕ

ṭaleb ider:

1. **ṭaleb ider:**-*er*
Rübai 53
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İstemek, dilemek, arzu etmek.
Her maṭlabını senden ider bende ṭaleb
Tevfīḳuñ ile ḥāṣıl olur her maṭlab

ṭaleb iderdüm:

1. **ṭaleb iderdüm:**-*er, -dü, -m*
Matla 37
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İstemek, dilemek, arzu etmek.
Ṭamaʿ-ı ḫāmum eger itmese īcāb-ı ġażab
Bāġ-ı ḥüsnüñden iderdüm iki şeftalü ṭaleb

ṭaleb itse:

1. **ṭaleb itse:**-*se*
Rübai 202
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade

İstemek, dilemek, arzu etmek.
Ḳul her ne ṭaleb itse o Maʿbūd-ı Kerīm
Va'llāhi vü bi'llāhi vü ta'llāhi virür

ṭaleb ḳıldum:

1. **ṭaleb ḳıldum:**-*du, -m*
Gazel 258
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Talep etmek, istemek.
Vuṣlatuñ cāhın bilürsin pādişāhum ben faḳīr
Şol ḳadar ḳıldum ṭaleb kim ḳalmadı tāb ü dimāġ

ṭaleb ü mesʾūlum:

1. **ṭaleb ü mesʾūlum:**-*um*
Rübai 372
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Talep ve mesul.
Sensin iden iʿṭā ṭaleb ü mesʾūlum
Senden bilürem her ne ise meʾmūlum

ṭaleb-i cāh u celāl itdüm:

1. **ṭaleb-i cāh u celāl itdüm:**-*dü, -m*
Kaside 8
Mısra: **145**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Makam ve yücelik talebinde bulunmak.
Āsitānuñ ḳoyup itdüm ṭaleb-i cāh u celāl
Bī-ʿaded tevbe bu ʿişyāna hezār istiġfār

ṭaleb-i ġufrānuñ ḳıldum:

1. **ṭaleb-i ġufrānuñ ḳıldum:**-*uñ, -du, -m*
Rübai 322
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağışlamanın talebinde bulunmak.
Biñ şerm ile ḳıldum ṭaleb-i ġufrānuñ
Evṣāf-ı cemīlüñle tevessül itdüm

ṭaleb-i ḥüsn-i ḳabūl:

1. **ṭaleb-i ḥüsn-i ḳabūl:**
Tarih 4
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kabul güzelliğinin talebi.
Bir duʿādur bu ki bī-reyb ü riyā ḥalḳ-ı cihān
Ṭaleb-i ḥüsn-i ḳabūl ile ola vaḳf-ı sücūd

ṭaleb-i ḥüsn-i ḳabūl ide:

1. **ṭaleb-i ḥüsn-i ḳabūl ide:**-*e*
Kaside 27
Mısra: **162**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kabulün güzelliğinin talebinde bulunmak.
Bir duʿā ḳıl ki diyüp ṣıdḳ ile her dem āmīn
Ṭaleb-i ḥüsn-i ḳabūl ide inā̲s ile z̲ükūr

ṭaleb-i ʿilme:

1. **ṭaleb-i ʿilme:**-*e*
Kaside 25
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İlim talebi.
Sāye-i devletüñde sulṭānum
Ṭaleb-i ʿilme işti̇ġāl itdüm

ṭaleb-i ḳabūl-i ḥācāt iderem:

1. **ṭaleb-i ḳabūl-i ḥācāt iderem:**-*er, -em*
Rübai 380
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ihtiyaçların kabulünün talebinde bulunmak.
Der-gāhuña şerm ile münācāt iderem
Senden ṭaleb-i ḳabūl-i ḥācāt iderem

ṭaleb-i ḳurb-ı ḥudā:

1. **ṭaleb-i ḳurb-ı ḥudā:**
Rübai 42
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'a yakınlığın talebi.
Aʿlā-yı meṭālib ṭaleb-i ḳurb-ı Ḥudā
Biñ cān ü ser ol ḳurb-ı muʿallāya fedā

ṭaleb-i mihr ü vefā eylemege:

1. **ṭaleb-i mihr ü vefā eylemege:**-*meg, -e*
Gazel 43
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin ihsanını ve vefasını talep etmek.
Tevbe olsun ṭaleb-i mihr ü vefā eylemege
Baña cevr itmek ise şīve-i dil-ḫᵛāh saña

ṭaleb-i raḥmet-i ḥaḳ eylerseñ:

1. **ṭaleb-i raḥmet-i ḥaḳ eylerseñ:**-*r, -se, -ñ*
Rübai 262
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hakkın rahmetini talep etmek.
Eylerseñ eger kim ṭaleb-i raḥmet-i Ḥaḳ
Olmaḳ ise maḳṣuduñ o luṭfa elyaḳ

ṭaleb-i rıżā-yı z̲ī-şānuñdur:

1. **ṭaleb-i rıżā-yı z̲ī-şānuñdur:**-*uñ, -dur*
Rübai 78
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade

Şöhret sahibi rızanın talebi.
Muṭlaḳ ṭaleb-i rıżā-yı ẕī-şānuñdur
ʿĀrifler içün aṣl-ı uṣul-ı maṭlab

ṭaleb-i şefāʿat ü iḥsāndur:

1. **ṭaleb-i şefāʿat ü iḥsāndur:**-*dur*
Rübai 277
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Himmet ve şefaat talebi.
Ḳaṣdum ṭaleb-i şefāʿat ü iḥsāndur
Elṭāf ü kerem ḥüsn-i ḳabūl ol şāhuñ

ṭalebkār oldum:

1. **ṭalebkār oldum:**-*du, -m*
Murabba 1
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Talep etmek, istemek.
Ṭalebkār oldum iḥsāna
ʿİnāyet eyle yā mevlā

ṭaleb-kār-ı temāşā-yı cemālüñ:

1. **ṭaleb-kār-ı temāşā-yı cemālüñ:**-*üñ*
Gazel 409
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzelliği izlemeyi talep eden II âşık.
Göñül ḫ∨āhiş-ger-i luṭf-ı viṣālüñ yā Resūla'llāh
Ṭaleb-kār-ı temāşā-yı cemālüñ yā Resūla'llāh

ṭalebüm olsun:

1. **ṭalebüm olsun:**-*üm, -sun*
Rübai 375
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İstemek.
Şükrünle olup ziyāde şevḳ u ṭarabum
Taḥṣīl-i rıżā-yı pāküñ olsun ṭalebüm

ṭalḥa:

1. **ṭalḥa:**
Rübai 132
Mısra: **2**
Talha bin Ubeydullah. İslamiyet'i ilk kabul eden sahabelerdendir.
Ol merd-i veġā-pīşe-i miżmār-ı cihād
Kim Ṭalḥa o çābük-rev-i rāh-i irşād

ṭāliʿ:

1. **ṭāliʿdür:**-*dür*
Gazel 36
Mısra: **5**
Baht, talih, şans.
Ne ṭāliʿdür ki ben aḥvālümi taḳrīre geldikçe
Senüñ çeşm-i füsūnkāruñda reng-i ḫ∨āb olur peydā

2. **ṭāliʿum:**-*üm*
Gazel 50
Mısra: **11**
Baht, talih, şans.
Ṭāliʿum gör ne kim beni biñ ḥüzn ile giryān ider
Ḫalḳı pür-şevḳ eyleyen āvāze-i çeng ü rebāb

3. **ṭāliʿumdur:**-*üm, -dür*
Gazel 94
Mısra: **1**
Baht, talih, şans.
Ṭāliʿumdur pādişāhum boynuma atduñ kemend
Bāzū-bend-i vaṣluñı ʿuṣṣāḳa ḳıldum müstemend

4. **ṭāliʿ:**
Gazel 256
Mısra: **6**
Baht, talih, şans.
Baña peymāne ṣunduḳça virürdüñ nuḳl-i şeftālū
Eger kim bezm-i meyde el vireydi sāḳiyā ṭāliʿ

5. **ṭāliʿ:**
Gazel 256
Mısra: **8**
Baht, talih, şans.
Bugün ben zārı maḥrūm eyledüñ dīdār-ı dil-berden
Hemān aġlatmadur kāruñ beni ey bī-vefā ṭāliʿ

6. **ṭāliʿ:**
Gazel 256
Mısra: **10**
Baht, talih, şans.
Naḥīfī keşf iderdüm ʿāleme gencīne-i ṭabʿum
Dil-i vīrānuma ger ḳılmasa her dem cefā ṭāliʿ

7. **ṭāliʿumuz:**-*ümüz*
Gazel 301
Mısra: **2**
Baht, talih, şans.
Levḥ-i ḥüsninde yine ḫaṭṭ-ı ruḫ-ı yāri görüñ
Böyledür ṭāliʿumuz baḫt-ı siyehkārı görüñ

8. **ṭāliʿum:**-*üm*
Kaside 8
Mısra: **139**
Baht, talih, şans.
Ḫuftedür ṭāliʿum ey pādişeh-i sidre-mekān
Tā ki eyler baña her demde bu baḫtum ışrār

9. **ṭāliʿüm:**-*üm*
Kaside 8
Mısra: **253**
Baht, talih, şans.
Ṭāliʿüm pertev-i naʿtüñ ile rūşen-gerdür
Şeb-i ġamda iderem şāhid-i maḳṣūdı kenār

10. **ṭāliʿumda:**-*um, -da*
Kaside 26
Mısra: **132**
Baht, talih, şans.
Ne ḫāṭırumda ferāġat ne dilde āsāyiş
Ne ṭāliʿumda mürüvvet ne kevkebümde vefā

11. **ṭāliʿdür:**-*dür*
Kıt'a 12
Mısra: **2**
Baht, talih, şans.
Gerden ü ʿārıż u cebīnine Nūr-ı ḥüsn ü cemāl ṭāliʿdür

12. **ṭāliʿuñ:**-*üñ*
Tarih 10
Mısra: **9**
Baht, talih, şans.
Ger ʿUṭārid eylese taḥrīr ṭāliʿuñ sezā
Nāle-i meh olsa devāt hem midād Baḥr-ı Sefīd

ṭāliʿ olup:

1. **ṭāliʿ olup:**-*up*
Gazel 256
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bahtlı olmak.
Olup bu tāb-ı şemʿ-i himmet ile rūşenā ṭāliʿ
Olur mı reh-revān-ı ʿışḳa bilmem reh-nümā ṭāliʿ

ṭāliʿ olur:

1. **ṭāliʿ olur:**-*ur*
Gazel 256
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bahtlı olmak.
Olup bu tāb-ı şemʿ-i himmet ile rūşenā ṭāliʿ
Olur mı reh-revān-ı ʿışḳa bilmem reh-nümā ṭāliʿ

2. **ṭāliʿ olur:**-*ur*
Gazel 256
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bahtlı olmak.
Bize yār-ı ḳadīm iken teġāfül-gūne vażʿ eyler
Olur bīgāne-i ʿirfān ammā āşinā ṭāliʿ

ṭālib:

1. **ṭālib:**
Gazel 89
Mısra: **3**
İstekli, hevesli. II âşık.
Bu vuṣlat genc-i maḫfīdür uzatma destüñi ṭālib
Meger kim bulasın cānā bu ʿışḳuñ bābına miftāḥ

2. **ṭālib:**
Gazel 154
Mısra: **9**
Talep eden, bekleyen, isteyen.
Rümūz-ı ʿışḳ bir vicdāna dāʾir fendür ey ṭālib
Degüldür vāḳıf ol esrāra mollālar müderrisler

3. **ṭālibem:**-*em*
Gazel 339
Mısra: **2**
Talep eden, bekleyen, isteyen.
Ṣanmañ beni ki zīnet-i dünyāya rāġıbem
Ancaḳ cihānda ḥüsn-i dil-ārāya ṭālibem

4. **ṭālibüñ:**-*üñ*
Gazel 507
Mısra: **8**
Talep eden, bekleyen, isteyen.
Kesel-i ṭabʿa açıḳdan aġız iḳrārı olur
Ṭālibüñ meclis-i tedrīsde ḫamyāzeleri

5. **ṭālib:**
Matla 173
Mısra: **1**
Talep eden, bekleyen, isteyen.
Gördigüm destini būs itmege ṭālib ʿālem
Yārüñ engüştine şevḳ ile ṭaḳıldı ḫātem

6. **ṭālib:**
Rübai 382
Mısra: **2**
Talep eden, bekleyen, isteyen.
Ey ḥaḳḳ ile maʿbūdum olan maʿbūdum
Muṭlaḳ saña ṭālib dil-i şevḳ-ālūdum

7. **ṭālibine:**-*i, -n, -e*
Rübai 494
Mısra: **3**
Talep eden, bekleyen, isteyen.
Vir salṭanatuñ ṭālibine salṭanatı
Yā Rab baña sen ḳulluġuñ iḥsān eyle

ṭālib olma:

1. **ṭālib olma:**-*ma*
Rübai 73
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Talepte bulunmak.
Bīhūde olup cāh ü celāle rāġıb
Gel olma göñül zīb-i fenāya ṭālib

ṭālib olmaġa:

1. **ṭālib olmaġa:**-*maġ, -a*
Kaside 19
Mısra: **64**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Talepte bulunmak.
Sen o sulṭān-ı cihānsın kim ḥarīm-i ḳadrüñüñ
Olmaġa ṭālib şeh-i Īrān bir ednā çākeri

ṭālibān-ı ʿişve vü nāz:

1. **ṭālibān-ı ʿişve vü nāz:**
Gazel 11
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Işve ve naz talipleri II âşıklar, gönül ehli olanlar.
Cefāya başladılar ṭālibān-ı ʿişve vü nāz
Açıldı baḫş-i maḥabbetde bāb-ı istiġnā

ṭālib-i bismilgeh-i ʿışḳı:

1. **ṭālib-i bismilgeh-i ʿışḳı:**-*ı*
Gazel 150
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşkın kesim yerini talep edeni.
Olur ʿuşşāḳ ṣaf ṣaf ṭālib-i bismilgeh-i ʿışḳı
O māhuñ gūyiyā hengām-ı vaṣlı ʿıyd-ı ḳurbandur

ṭālib-i dīdār olup:

1. **ṭālib-i dīdār olup:**-*up*
Murabba 5
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
(Sevgilinin) yüzünün talibi olmak.
Ṭālib-i dīdār olup
Çağıruram dost dost

ṭālib-i dünyā:

1. **ṭālib-i dünyā:**
Gazel 157
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyayı talep eden.
Nedür ey ṭālib-i dünyā yine şevḳ u sürūruñ var
Metāʿ-ı bī-beḳā-yı dehre beñzer kim ġurūruñ var

2. **ṭālib-i dünyā:**
Gazel 491
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyayı talep eden.
Pāy-māl-i ẕillet olma ṭālib-i dünyā gibi
Devlet olmaz ʿālem-i dünyāda istiġnā gibi

ṭālib-i ḥaḳ:

1. **ṭālib-i ḥaḳ:**
Rübai 396
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hakk'ı isteyen.
Ol kān-ı ʿaṭā maʿden-i cūd u iḥsān
Ol ṭālib-i Ḥaḳ yaʿnī ki ʿAbdu'r-raḥmān

ṭālib-i ḥuld-ı berīnem:

1. **ṭālib-i ḥuld-ı berīnem:**-*em*
Gazel 386
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
En kıymetli cenneti isteyen.
Ṭālib-i ḥuld-ı berīnem dirse itmem iʿtimād
Rūz u şeb fikr-i ser-i kūyuñ ferāmūş eyleyen

ṭālib-i iḥsān-ı ḥudā olan:

1. **ṭālib-i iḥsān-ı ḥudā olan:**-*an*
Rübai 36
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın himmetinin talep edeni olmak.
Taʿẕīmin idüp ḥaḳḳ-ı edā ile edā
Ḳurʾān ile olan ṭālib-i iḥsān-ı Ḥudā

ṭālib-i iḥsān-ı şefāʿat olup:

1. **ṭālib-i iḥsān-ı şefāʿat olup:**-*up*
Kaside 7
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şefaat cömertliğinin talibi olmak.
Ṣıdḳ ile olup ṭālib-i iḥsān-ı şefāʿat
Geldüm der-i elṭāfuña ey kān-ı şefāʿat

ṭālib-i iḥsānıyam:

1. **ṭālib-i iḥsānıyam:**-*ı, -yam*
Kaside 5
Mısra: **115**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Lütuf talibi. || Cömert.
Bir Raḥīm-i ẕü'l-ʿaṭānuñ ṭālib-i iḥsānıyam
Kim anuñ muḥtācıdur cümle faḳīr ü aġniyā

ṭālib-i iksīr:

1. **ṭālib-i iksīr:**
Kaside 1
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir şeyi, bir hâli meydana getiren fevkalâde tesirli sebebe talip olmak, onu arzulamak.
Ḳıl mürekkeb şevḳ ile rūḥ u cesed beynin tamām
Ṭālib-i iksīr iseñ ey merdüm-i ṣāḥib-nisāb

ṭālib-i ʿirfān:

1. **ṭālib-i ʿirfān:**
Tarih 28
Mısra: **52**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İlim isteyen, ilmi talep eden.
Vāḳıf-ı sırr-ı uṣūl ol kāşif-i ʿilm-i ḫaber
Ṭālib-i ʿirfān iseñ kesb-i kemālāt eyle gel

ṭālib-i kālā-yı viṣālüz:

1. **ṭālib-i kālā-yı viṣālüz:**-*üz*
Gazel 221
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşma sermayesinin talibi II visali isteyen âşıklar.
Ḳurbānuñ olam naḳd-i dil ü cāna naẕar ḳıl
Her vech ile biz ṭālib-i kālā-yı viṣālüz

ṭālib-i luṭfuñ olsa:

1. **ṭālib-i luṭfuñ olsa:**-*uñ, -sa*
Kaside 13
Mısra: **47**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Lutfun tâlibi olmak.
N'ola olsa güneh-kārān-ı ümmet ṭālib-i luṭfuñ
Vücūd-ı bī-naẕīrüñ raḥmet oldı ʿālemīn üzre

ṭālib-i maṭlūb:

1. **ṭālib-i maṭlūb:**
Gazel 231
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgiliyi isteyen kişi, aşık.

Düşme ḳayd-ı dām-ı nefse ṭālib-i maṭlūb iseñ
Vuṣlat-ı gülden cüdādur ʿandelībān-ı ḳafes

ṭālib-i şehde:

1. **ṭālib-i şehde:**-*de*
Gazel 253
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şahın tâlibi.
Ki dirler nīş-i zenbūrdan ne ġamdur ṭālib-i şehde
Gerekdür ṣabr ide cānā kim eylerse ṣafādan ḥaẓ

ṭālib-i şehd-i merām olsam:

1. **ṭālib-i şehd-i merām olsam:**-*sa, -m*
Kaside 27
Mısra: **77**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Istek şehidinin talibi olmak.
Ṭālib-i şehd-i merām olsam iki ʿālemde
Derd ü ġam ḥāʾili olur baña miṣāl-i zenbūr

ṭālib-i ser-menzil-i maḳṣūd:

1. **ṭālib-i ser-menzil-i maḳṣūd:**
Gazel 460
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arzu edilen şey, ulaşılmak istenen yerin isteklisi.
Ṭālib-i ser-menzil-i maḳṣūd iseñ olma ʿacūl
Tīz ḳalur rāh-ı ṭalebde ḥırṣ ile ol kim eve

ṭālib-i tūtiyā-yı luṭfuñ olup:

1. **ṭālib-i tūtiyā-yı luṭfuñ olup:**-*uñ, -up*
Kaside 25
Mısra: **47**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Lütfunun sürmesinin talep edeni olmak.
Ṭālib-i tūtiyā-yı luṭfuñ olup
Dīdeme ḳaṣd-ı iktiḥāl itdüm

ṭālib-i vaṣl olur:

1. **ṭālib-i vaṣl olur:**-*ur*
Gazel 404
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşmayı istemek.
Ṭālib-i vaṣl olur iseñ baḳma aġyār āline
Cehd ü saʿy it vaṣl-ı yāra bu ġam-ı ferdāyı ḳo

ṭālib-i vech-i bāḳī:

1. **ṭālib-i vech-i bāḳī:**
Gazel 288
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın yüzünün tâlibi.
Ey Naḥīfī ola gör ṭālib-i vech-i Bāḳī
Baḳma ol ḥüsne ki encāmı tebāh olsa gerek

ṭālib-i vuṣlat-ı cānāne olup:

1. **ṭālib-i vuṣlat-ı cānāne olup:**-*up*
Matla 105
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin vuslatına talip olmak.
Ṭālib-i vuṣlat-ı cānāne olup şām ü seḥer
Ḳaṣd ider cānuma gördüñ mi ʿadū-yı ebter

ṭāliʿ-i dūn:

1. **ṭāliʿ-i dūn:**
Rübai 432
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Alçak talih.
Tā key bu cefālar bize ey ṭāliʿ-i dūn
Kim olmadayuz dest-i melāmet zebūn

ṭāliʿ-i nā-şād-ı aṣḥāb-ı ṭabīʿat:

1. **ṭāliʿ-i nā-şād-ı aṣḥāb-ı ṭabīʿat:**
Gazel 160
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tabiatın sahiplerinin mutsuz talihi.
Kevkeb-i bī-tābın eyler būmveş vīrāne dost
Ṭāliʿ-i nā-şād-ı aṣḥāb-ı ṭabīʿat böyledür

ṭāliʿ-i saʿd-aḫteri açıldı:

1. **ṭāliʿ-i saʿd-aḫteri açıldı:**-*dı-i*
Tarih 2
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kutluluk yıldızının talihi açılmak.
Taḫt-ı iclāle cülūs itdi şeh-i gerdūn-cenāb
Mülk-i İslāmuñ açıldı ṭāliʿ-i saʿd-aḫteri

taʿlīḳ eyleyen:

1. **taʿlīḳ eyleyen:**-*yen*
Gazel 147
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Asmak, bağlamak.
ʿİẕār-ı pākine o ḫaṭṭı eyleyen taʿlīḳ
Bu baḫt-ı tīre midür bilmezüz sitāre midür

taʿlīḳ itse:

1. **taʿlīḳ itse:**-*se*
Gazel 481
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağlanmak II ta'lik yazısı gibi görmek.
Küfr-i zülfin ruḫ-ı pür-tābına itse taʿlīḳ
Girih-i kāküli bir ʿuḳde-i İslām olsa

taʿlīḳ olmaġı:

1. **taʿlīḳ olmaġı:**-*maġ, -ı*
Gazel 127
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sonraya bırakmak, ertelemek.
Ḳıyāmetdür ider ḥaşr olmaġı taʿlīḳ ferdāya
Şikāyet ol perīnüñ vaʿde-i ferdālarındandur

tāʿlīm:

1. **taʿlīm:**
Gazel 91
Mısra: **11**
Öğrenme, ders alma.
Saña mümkin degüldür fenn-i ʿışḳı zāhidā taʿlīm
Bilürsin dād-ı Ḥaḳdur her kişiye feyż-i istiʿdād

taʿlīm ide:

1. **taʿlīm ide:**-*e*
Kaside 12
Mısra: **74**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Öğretmek, yol göstermek.
Tā siḥr-i ḥelāl ile füsūn-sāzī-i nāzı
Taʿlīm ide her bir süḫanum çeşm-i bütāna

taʿlīm iden:

1. **taʿlīm iden:**-*en*
Gazel 16
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Öğretmek, yol göstermek.
Dünyāyı bir nigāhuñ ile eyledüñ tamām
Taʿlīm iden bu şīveyi kimdür ʿaceb saña

2. **taʿlīm iden:**-*en*
Gazel 385
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Öğretmek, yol göstermek.
Çeşmümden uçdı cevrüñ ile ḫ∨āb-ı rāḥatum
Taʿlīm iden cefāyı saña rāḥat olmasun

taʿlīm ider:

1. **taʿlīm ider:**-*er*
Gazel 520
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Öğretmek, yol göstermek.
Ol āfet sīnesin kim gāh bend ü geh güşād eyler
Nezāketle baña taʿlīm ider çāk-i girībānı

2. **taʿlīm ider:**-*er*
Kaside 12
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Öğretmek, yol göstermek.
Şevḳuñdan eyā māh-ı muʿaẓẓam yine ṭabʿum
Taʿlīm ider evṣāfuñı her menḳabe-ḫ∨āna

taʿlīm iderdüm:

1. **taʿlīm iderdüm:**-*er, -dü, -m*
Gazel 434
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Öğretmek, yol göstermek.
Naḥīfī bülbüle taʿlīm iderdüm naġme-i ʿışḳı
Mekānum gülşen olsa hem-demüm ol nāzenīn olsa

taʿlīm idersin:

1. **taʿlīm idersin:**-*er, -sin*
Gazel 480
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Öğretmek, yol göstermek.
Yāreler açsun derūn-ı ʿāşıḳ-ı nā-çīzüñe
Böyle mi taʿlīm idersin ġamze-i ser-tīzüñe

taʿlīm itsem:

1. **taʿlīm itsem:**-*se, -m*
Kaside 8
Mısra: **223**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Öğretmek, yol göstermek.
Rūḥ-ı Ferhāda eger ʿışḳ ile taʿlīm itsem
Naʿt-i şīrīnüñi yanınca oḳurdı kühsār

taʿlīm ḳılup:

1. **taʿlīm ḳılup:**-*up*
Rübai 280
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eğitmek, öğretmek.
Taʿlīm ḳılup mertebesin esmānuñ
Ḳıl maẕharı ol niʿmet-i ʿālī-şānuñ

taʿlīm-i nuṭḳ eyler:

1. **taʿlīm-i nuṭḳ eyler:**-*r*
Kaside 24
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Konuşma tecrübesi eylemek.
Zihī āyīne kim biñ şevḳ ile taʿlīm-i nuṭḳ eyler
Benüm gibi hezārān ṭūṭiyān-ı muʿciz-elḫāna

taʿlīm-i teġāfüldür:

1. **taʿlīm-i teġāfüldür:**-*dür*
Gazel 31
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İlgisiz davranma dersi.
Kārı taʿlīm-i teġāfüldür nigāh-ı şūḫuña
Ġamze-i bī-şefḳatüñ gūyā ki düşmendür baña

taʿlīm-i terennüm ider:

1. **taʿlīm-i terennüm ider:**-*er*
Gazel 188
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nağmeli söylemeye çalışmak.
Nāle-i kilk-i Naḥīfī mi bu gülşende ʿaceb
Yoḫsa bülbül yine taʿlīm-i terennüm mi ider

ṭamaʿ-ı ḫāmum:

1. **ṭamaʿ-ı ḫāmum:**-*um*
Matla 37
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hama (olgunlaşmamış) açgözlülük.
Ṭamaʿ-ı ḫāmum eger itmese īcāb-ı ġażab
Bāġ-ı ḥüsnüñden iderdüm iki şeftalü ṭaleb

ṭamaʿkārān itmez:

1. **ṭamaʿkārān itmez:**-*mez*
Gazel 228
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aç gözlülük etmek.
Ḳabūl-i ṭuʿma-i feyż-i reşād itmez ṭamaʿkārān
Bu ẓāhirdür ki fāsid olsa bir miʿde ṭaʿām almaz

tamām:

1. **tamām:**
Gazel 355
Mısra: **7**
Tam olarak, noksansız olarak.
Ol ṭurraya ʿalāḳa idüp mū-be-mū tamām
Ṣad çāk-i ḥasret olmada maḥsūd-ı şāneyem

2. **tamām:**
Gazel 484
Mısra: **15**
Tam olarak, noksansız olarak.
Sevḳ-ı süḫan maḥalle münāsib gerek tamām
Terk it o lafẓı meclise bāyiste olmaya

3. **tamām:**
Gazel 498
Mısra: **9**
Tam olarak, noksansız olarak.
O mihr-i bī-bedelüñ meh-veşān içinde tamām
Cihānı araladı ḥüsn-i ʿālem-ārāsı

4. **tamām:**
Gazel 504
Mısra: **15**
Tam olarak, noksansız olarak.
Raḥmet revān-ı zümre-i ʿuşşāḳa kim tamām
Ḳaldı güẕer-gehinde dil-i bī-nevāları

5. **tamām:**
Kaside 1
Mısra: **21**
Tam olarak, noksansız olarak.
Ḳıl mürekkeb şevḳ ile rūḥ u cesed beynin tamām
Ṭālib-i iksīr iseñ ey merdüm-i ṣāḥib-nisāb

6. **tamām:**
Kaside 3
Mısra: **71**
Tam olarak, noksansız olarak.
Ḳan döküp yaş yerine eşk-i nedāmetle tamām
ʿAfvini eyle recā eyledigüñ ʿişyānuñ

7. **tamām:**
Kaside 5
Mısra: **79**
Tam olarak, noksansız olarak.
Ṣıyt-ı ḫālet-baḫş-ı naʿt-i müsteṭābuñla tamām
Oldı memlūʾ ser-be-ser büldān ü emṣār u ḳurā

8. **tamām:**
Kaside 5
Mısra: **137**
Tam olarak, noksansız olarak.
Ol zamān kim pīş-gāh-ı ʿadl-i mevlāda tamām
Bir ola mūr u Süleymān bir ola şāh u gedā

9. **tamām:**
Kaside 9
Mısra: **29**
Tam olarak, noksansız olarak.
Naʿra-i Allāhü ekber ṭutsa āfāḳı tamām
Ṣıyt-ı tekbīr ile ʿuşşāḳı ḫurūşān eylesem

10. **tamām:**
Kaside 9
Mısra: **43**
Tam olarak, noksansız olarak.
Āteş-i āh-ı ciger-sūz-ı nedāmetle tamām
Defter-i ʿişyānumı ser-cümle sūzān eylesem

11. **tamām:**
Kaside 10
Mısra: **18**
Tam olarak, noksansız olarak.
Vücūdıyla mevcūd inʿām-ı vücūd
Ẓuhūrıyla ẓāhir meẓāhir tamām

12. **tamām:**
Kaside 26
Mısra: **168**
Tam olarak, noksansız olarak.
Mużāʿaf eyledi derd-i derūnumı efsūs
Tamām şerm ü ḫacālet kemāl-i istiḥyā

13. **tamām:**
Rübai 49
Mısra: **3**
Tam olarak, noksansız olarak.
Mevṣūf olup evṣāf-ı ʿadāletle tamām

Ḥaḳ itmiş idi nuṭḳını miftāḥ
u ṣavāb

tamām eyledüñ:

1. **tamām eyledüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 16
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bitirmek, sona erdirmek.
Dünyāyı bir nigāhuñ ile
eyledüñ tamām
Taʿlīm iden bu şīveyi kimdür
ʿaceb saña

2. **tamām eyledüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 514
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tamamlamak.
Vaʿde-i luṭfı murād üzre
tamām eyledüñ
Sırr-ı ser-beste-i vuṣlat yine
mübhem ḳaldı

tamām eyler:

1. **tamām eyler:**-*r*
Gazel 456
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tamamlamak.
Belā-yı ḥasret ile kārını
tamām eyler
O şūḫa gönlini ʿāşıḳ tamām
virdükçe

2. **tamām eyler:**-*r*
Tarih 6
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tamamlamak.
O sulṭān-ı cihān kim
sākinān-ı ʿālem-i bālā
Tamām eyler duʿā-yı
devletiyle vird-i esḥārın

tamām itmede:

1. **tamām itmede:**-*me, -de*
Kaside 8
Mısra: **283**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tamamlamak.
Ḳāṣıram çünki tamām
itmede naʿt-i pāküñ
İdeyüm der-gehüñe dürr-
i s̱enāyı īs̱ār

tamām ḳılmadı:

1. **tamām ḳılmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 251
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tamamlanmış, bitmiş.
Bu Naḥīfī vaṣf-ı ḥüsnüñ
ḳılmadı şāhum tamām
Cüzʾidür va'llāhi şāhum
olmadı daḫi vasaṭ

tamām oldı:

1. **tamām oldı:**-*dı*
Matla 172
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bitmek, tamamlanmak, sona ermek.
Eksük olmaz o perīnüñ baña
āzārı müdām
Bu dil-i kemterüñ oldı işi
ʿışḳ ile tamām

tamām olmaz:

1. **tamām olmaz:**-*maz*
Kaside 11
Mısra: **59**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eksiksiz, tam olmak, tamamlanmak.
Ḳābil-i güncāyiş olmaz
ṣafḥa-i dehre tamām
Yazsam aḥvālüm hezārān
āteşīn imlā ile

2. **tamām olmaz:**-*maz*
Tarih 3
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Deyim**
Eksiksiz, tam olmak, tamamlanmak.
Ḫaṭālardan Ḫudā z̲āt-ı şerīfin
eyleye maḥfuẓ
Tamām olmaz olursam
raḥmetinden rūz u şeb bāḥiş

tamām virdükçe:

1. **tamām virdükçe:**-*dükçe*
Gazel 456
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bütününü, hepsini vermek.
Belā-yı ḥasret ile kārını
tamām eyler
O şūḫa gönlini ʿāşıḳ tamām
virdükçe

tamām-ı ḥükmini:

1. **tamām-ı ḥükmini:**-*i, -n, -i*
Gazel 487
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kararların bütünü.
Tamām-ı ḥükmini
ḥāvī kemāl-i āyātı
Cemīʿ-i muʿcizi cāmiʿ
vücūd-ı münteḫābı

tamġāsı olınca:

1. **tamġāsı olınca:**-*ınca-sı*
Gazel 498
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Işaret, nişan, belirti olmak.
O ṣāf-sīnede ol ḫāle iʿtibār
olınur
Ziyāde rāyic olur sīm olınca
tamġāsı

tamġā-yı ḳabūl-i ḫalḳa:

1. **tamġā-yı ḳabūl-i ḫalḳa:**-*a*
Kaside 19
Mısra: **158**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Halkın kabul damgası.
Budur ümmid ola nevʿ-i
maʿrifet cins-i hüner
Şimdi tamġā-yı ḳabūl-i ḫalḳa
şāyān ü ḥarī

taʿmīr iden:

1. **taʿmīr iden:**-*en*
Kaside 26
Mısra: **189**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Düzeltmek, onarmak.
Cihānda luṭf ile taʿmīr ḫāne-i dil iden
İder müşāhede-i ḳaṣr-ı Cennetü'l-meʾvā

ṭaʿn:

1. **ṭaʿnı:**-*ı*
Gazel 323
Mısra: **6**
Sövme, yerme, ayıplama.
Çoḳ görüp ḥayfā senüñle ṣoḥbet-i yek-rūzeyi
Ṭaʿnı aġyāruñ baña leyl ü nehār eksük degül

2. **ṭaʿnı:**-*ı*
Gazel 482
Mısra: **2**
Sövme, yerme, ayıplama.
ʿIşḳ ile irer mertebeye ʿārif-i bi'llāh
Bīhūde bize ṭaʿnı ḳosun zāhid-i güm-rāh

ṭaʿn eylese:

1. **ṭaʿn eylese:**-*se*
Gazel 459
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kınamak, ayıplamak, hor görmek.
Sevdigüm maḥsūd iken ḫūrşīd-i bālā-perteve
Çoḳ mıdur ebrūları ṭaʿn eylese māh-ı neve

taʿn itme:

1. **taʿn itme:**-*me*
Rübai 343
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kınamak, yermek, ayıplamak.
Zāhid ṣaḳın āḥ itdigüme taʿn itme
Ben Rabbümi her ḥāl ile tesbīḥ iderem

ṭaʿn itse:

1. **ṭaʿn itse:**-*se*
Gazel 268
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kınamak, yermek, ayıplamak.
Bī-meẕāḳān-ı zamāne n'ola ṭaʿn itse baña
Ne bilür ḳıymetini ehl-i kemāl olmayıcaḳ

ṭaʿn ü melāmet:

1. **ṭaʿn ü melāmet:**
Kaside 5
Mısra: **50**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayıplama, kınama.
Bu dil-i āşüfte-ḥāli bir nefes ḫālī ḳomaz
Miḥnet ü ġam bir yaña ṭaʿn ü melāmet bir yaña

tanaġġum eyler:

1. **tanaġġum eyler:**-*r*
Kaside 8
Mısra: **199**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nağmeli bir şekilde söylemek.
Ḳand-i evṣāfını bir dil ki tanaġġum eyler
Fikr ü ẕikrüñ ide kām-ı dilini şīrīn kār

ṭaʿna-i aġyār:

1. **ṭaʿna-i aġyār:**
Kaside 28
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Rakibin ayıplaması.
Beni āzürde-ḫāṭır eylemişdür ṭaʿna-i aġyār
O bīmār-ı ġamam ḫāk-i meẕellet cāme-ḫ∨ābumdur

ṭaʿna-i aṣḥāb-ı aġrāżı:

1. **ṭaʿna-i aṣḥāb-ı aġrāżı:**-*ı*
Gazel 486
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Düşman sahiplerinin ayıplaması.
Olur müstelzim-i tehẕīb-i aḫlāḳ ehl-i inṣāfa
ʿAbeṣ ẓann itme ey dil ṭaʿna-i aṣḥāb-ı aġrāżı

ṭaʿna-i ḥāsid:

1. **ṭaʿna-i ḥāsid:**
Gazel 217
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hased edenin kıskanması, kıskançların çekiştirmesi.
Dil-i ehl-i kemāle ṭaʿna-i ḥāsid kesel virmez
Ġulū-yı ḫār ü ḫas deryā-yı ʿUmmāna ḫalel virmez

ṭaʿna-kārān-ı felek:

1. **ṭaʿna-kārān-ı felek:**
Gazel 321
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Feleğin şikâyet edeni.
Ṭaʿna-kārān-ı felek bilmez bu rāzuñ n'eydigin
Duymaġa rāz-ı dili erbāb-ı ʿışḳ ister göñül

ṭaʿna-zen:

1. **ṭāʿna-zendür:**-*dür*
Kaside 24
Mısra: **14**
Kınayan, ayıplayan.
Ne paşa kim kemāl-i zīb ü ferr ü ḳadr ü cāhından
Serīr-i cān-fezāsı ṭāʿna-zendür taḫt-ı ḫaḳana

ṭaʿna-zen-i ṣabr u sükūnuz:

1. **ṭaʿna-zen-i ṣabr u sükūnuz:**-*uz*
Gazel 207
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sabır ve sessizliği ayıplamak.
Ol bülbül-i āteş-nefesüz gülşen-i ġamda
Şeb-tā-be-seḥer ṭaʿna-zen-i ṣabr u sükūnuz

<u>ṭaʿne-sāz-ı mevc-i bī-pāyān-ı ʿummāndur:</u>

1. **ṭaʿne-sāz-ı mevc-i bī-pāyān-ı ʿummāndur:**-*dur*
Gazel 118
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Engin denizin sonsuz dalgalarının ayıplayanı.
Ġamuñla ey dür-i baḥr-ı melāḥat niçe demlerdür
Sirişküm ṭaʿne-sāz-ı mevc-i bī-pāyān-ı ʿummāndur

<u>ṭaʿn-ı aġyār:</u>

1. **ṭaʿn-ı aġyār:**
Gazel 390
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağyarın, başkaların ayıplaması.
Ne belādur sitem-i dūn ile ṭaʿn-ı aġyār
Var iken serde ġam-ı ʿışḳ ile sevdā-yı vaṭan

<u>ṭaʿn-ı aṣḥāb-ı ġaraż:</u>

1. **ṭaʿn-ı aṣḥāb-ı ġaraż:**
Kaside 5
Mısra: **51**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kin ve öfke sahiplerinin utancı.
Baġrumı ḫūn eylemekde ṭaʿn-ı aṣḥāb-ı ġaraż
Nā-tüvān itdi beni bu miḥnet-i ṭāḳat-rübā

<u>ṭaʿn-ı bī-şümār ider:</u>

1. **ṭaʿn-ı bī-şümār ider:**-*er*
Gazel 504
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sayısız azarlamak.
Erbāb-ı ʿışḳa zāhid ider ṭaʿn-ı bī-şümār
Bilmez ki her sözinde şayılmaz ḫaṭāları

<u>ṭaʿn-ı dūnāndan:</u>

1. **ṭaʿn-ı dūnāndan:**-*dan*
Gazel 164
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşağılık kimselerin kınaması.
Ehl-i dil ser-germ olursa ṭaʿn-ı dūnāndan n'ola
Bülbüli zāġ-ı siyāhum nālesi iġżāb ider

<u>ṭaʿn-ı girān-ḫüzni:</u>

1. **ṭaʿn-ı girān-ḫüzni:**-*i*
Gazel 199
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hüznü ağır ayıplama.
Kār ider ṭaʿn-ı girān-ḫüzni dil-i dānāya
Öldürür ehl-i kemāli hele cevr-i aġyār

<u>ṭaʿn-ı nāsa:</u>

1. **ṭaʿn-ı nāsa:**-*a*
Gazel 129
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Insanların ayıplaması.
Taḥammül eyle hemān ṭaʿn-ı nāsa ḫalḳa saña
Kimi dir ise delidür kimi velī dirler

<u>ṭaʿn-ı raḳībān:</u>

1. **ṭaʿn-ı raḳībān:**
Gazel 14
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Rakiplerin kınaması.
Naḥīfī her ne dem gül-çīn-i vaṣl olmaḳ murād itse
İder ṭaʿn-ı raḳībān destümi rencīde ḫārāsā

<u>tañrı:</u>

1. **tañrısıdur:**-*sı, -dur*
Matla 46
Mısra: **2**
Allah.
ʿAceb mi cürmüm olursa vesīle-i raḥmet
Bahāne Tañrısıdur ol Kerīm-i bī-ʿillet

<u>ṭanṭana-i nāḳūsı:</u>

1. **ṭanṭana-i nāḳūsı:**-*ı*
Rübai 550
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çan sesinin tantanası.
Güş eyle hele ṭanṭana-i nāḳūsı
Çāk itmededür pīrehen-i nāmūsı

<u>tanẓīm-i umūr-ı dīn ü devletde:</u>

1. **tanẓīm-i umūr-ı dīn ü devletde:**-*de*
Kaside 22
Mısra: **87**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Devlet ve dinin emirlerini düzenlemek.
Muvaffaḳ ide tanẓīm-i umūr-ı dīn ü devletde
Nücūm ile müzeyyen eyleyen bu çarḫ-ı ḫaḍrāyı

<u>tanẓīr olur:</u>

1. **tanẓīr olur:**-*ur*
Kaside 22
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Benzetilmek.

O şeh kim ḫidmet-i Mekke Medīne faḫr-ı ẕātıdur
Niçe tanẓīr olur şāyān aña Dārāb u Dārāyı

tār:

1. **tārına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 310
Mısra: **7**
Tel, saç teli.
Zülfüñüñ her tārına bend eylemezdüñ biñ dili
Ey büt-i siḫr-āşinā-yı ʿişve seḥḥār olmasañ

2. **tārın:**-*ın*
Gazel 379
Mısra: **7**
Tel, saç teli.
İtdüñ efsūn ile ālūde yine her tārın
Çıḳarup kākülüñi zīr-i ʿaraḳ-çīnüñden

tār itdi:

1. **tār itdi:**-*di*
Kaside 26
Mısra: **175**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dağıtmak, dağınık hale getirmek; karanlık etmek, ışığın görünmesini engellemek.
Bu rūz-ı rūşenī tār itdi ẓulmet-i şeb-i ġam
Melāl-i dār ile dar oldı baña dār-ı fenā

ṭār oldı:

1. **ṭār oldı:**-*dı*
Gazel 380
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Karanlık, sıkıntılı olmak.
Cihān çeşm-i dile ṭār oldı hecr-i zülf ü rūyuñla
Şebüm farḳ itmez oldum ḥasretüñle rūz-ı rūşenden

tār u bīm:

1. **tār u bīm:**
Gazel 197
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tehlike ve korku.
Menzilüm nā-būd u peydā reh-güẕārum tār u bīm
Hem-rehüm ġūl-i nedāmet deşt-i ġam rāhum mıdur

tār u pūdın:

1. **tār u pūdın:**-*ın*
Gazel 213
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Enine ve boyuna dokuma II her yanı, her tarafı.
Tār u pūdın eylemiş nessāc-ı ḥikmet şuʿleden
Reşk-i dībā-yı felekdür ḫırḳa-i tecrīdümüz

ṭarab eyledi:

1. **ṭarab eyledi:**-*di*
Gazel 48
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şenlik eylemek.
Kesb-i tefāḫür itdi rikābuñda Cebrāʾīl
Şevḳ-i rukūbuñ ile Burāḳ eyledi ṭarab

tārāc:

1. **tārāc:**
Rübai 115
Mısra: **2**
Yağmalamak, talan etmek.
Aġyāra teşebbüs̱le olup ḫaste-mizāc
Esbāba naẓar eyledi ṣabrum tārāc

ṭaraf:

1. **ṭarafuñdan:**-*uñ, -dan*
Kaside 8
Mısra: **112**
Yön, taraf.
Būy-ı cennetden alur neşve meşāmm-ı ʿuşşāḳ
Ṭarafuñdan güẕerān olsa nesīm-i esḥār

2. **ṭaraf:**
Kaside 18
Mısra: **16**
Yön, taraf.
Oldur ol nūr-ı mücessem kim şuʿāʿ-ı ṭalʿatı
Her ṭaraf olmaḳdur pertev-fürūz-ı iştihār

3. **ṭarafı:**-*ı*
Rübai 190
Mısra: **4**
Yön, taraf.
Ol zülf ü o ruḫsār ile bāġ-ı ḥüsnüñ
Bir cānibi gül bir ṭarafı sünbüldür

4. **ṭarafdan:**-*dan*
Tarih 20
Mısra: **5**
Yön, taraf.
Gören āmed-şüd-i bād-ı ṣabāyı her ṭarafdan dir
Nümāyān bunda ḥaḳḳā cilve-i taḫt-ı Süleymānī

5. **ṭarafa:**-*a*
Tarih 29
Mısra: **24**
Yön, taraf.
Her cihet teşneleri eyledi sīr ü reyyān
Beẕl idüp her ṭarafa Āb-ı Ḥayāt-ı cūd

taraf ṭaraf:

1. **ṭaraf ṭaraf:**
Gazel 260
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her taraftan.
Ey ders-i evvelīni olan sırr-ı men ʿaref
Āfāḳ-ı müstefād-ı ʿulūmuñ ṭaraf ṭaraf

ṭaraf-ı ḥażretüñe:

1. **ṭaraf-ı ḥażretüñe:**-*üñ, -e*
Kıt'a 13

Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hazretin tarafı II Hz. Muhammet'in bulunduğu mevki.
ʿAzm-i rāh itdigümüzde ṭaraf-ı ḥażretüñe
Ḳaldı ḥasretle Naḥīfī-i ġarībüñ diyesiz

ṭaraf-ı ʿışḳa:

1. **ṭaraf-ı ʿışḳa:**-*a*
Gazel 506
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşkın yönü, tarafı.
Ümmīd-i būs-ı leb ü fikr-i ḫālüñ itmedeyüz
Bizi çeken ṭaraf-ı ʿışḳa āb ü dāne gibi

taraḥḥum eyle:

1. **taraḥḥum eyle:**
Gazel 247
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Merhamet etmek.
Gāhī taraḥḥum eyle Naḥīfī-i zāriña
Ol nā-tüvāne her dem idersin cefā-yı maḥż

2. **taraḥḥum eyle:**
Gazel 264
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Merhamet etmek.
Ḳıl ile bağladı zülfüñ beni ne sāḥirdür
Taraḥḥum eyle beni ḳıl bu ḳayddan ıṭlāḳ

3. **taraḥḥum eyle:**
Gazel 401
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Merhamet etmek.
Taraḥḥum eyle şehīdān-ı ʿışḳa ey sāḳī
Lebüñ nümüne-i ser-çeşme-i zülāl olsun

4. **taraḥḥum eyle:**
Gazel 413
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Merhamet etmek.
Taraḥḥum eyle dest-i himmetüñle eyle vāreste
Göñül pā-beste-i ḳayd-ı hevādur yā Resūla'llāh

5. **taraḥḥum eyle:**
Gazel 466
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Merhamet etmek.
Taraḥḥum eyle iḥsān it gel inṣāf eyle sulṭānum
Naḥīfī pāy-māl olsun mı rāh-ı intiẓār üzre

6. **taraḥḥum eyle:**
Gazel 522
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Merhamet etmek.
Taraḥḥum eyle getür yāda mübtelālaruñı
Unıtma ey yüzi gül eski āşinālaruñı

7. **taraḥḥum eyle:**
Kaside 24
Mısra: **70**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Merhamet etmek.
Naḥīfī bir ş̲enā-kār u duʿā-endīşe bendedür
Taraḥḥum eyle ey kān-ı kerem ol zār u nālāna

taraḥḥum eylemez:

1. **taraḥḥum eylemez:**-*mez*
Gazel 396
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Merhamet etmek.
Taraḥḥum eylemez ol dil-firībi n'eylersin
Marīż-i ʿışḳa devā yoḳ ṭabībi n'eylersin

taraḥḥum eylemezsin:

1. **taraḥḥum eylemezsin:**-*mez, -sin*
Gazel 356
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Merhamet etmek.
Taraḥḥum eylemezsin cān-ı şīrīnin fedā ḳılsa
Neye müncerr olur bi'llāhi ḥāl-i mübtelā bilmem

taraḥḥum eyler:

1. **taraḥḥum eyler:**-*r*
Gazel 264
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Merhamet etmek.
Ne deñlü seng-dil olsa taraḥḥum eyler idi
Bileydi zümre-i ḫūbān ne çekdigin ʿuşşāḳ

taraḥḥum eyleyesin:

1. **taraḥḥum eyleyesin:**-*ye, -sin*
Gazel 315
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Merhamet etmek.
Görünce ḥālümi şāyed taraḥḥum eyleyesin
Gözüñle gör beni ey şūḫ-ı şeh-levendüm gel

taraḥḥum ider:

1. **taraḥḥum ider:**-*er*
Gazel 188
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Merhamet etmek.
Ḳatlüme ġamze-i bī-raḥmi tenezzül itmez
O cefā-cū dil-i ʿuşşāḳa taraḥḥum mı ider

taraḥḥum ḳıl:

1. **taraḥḥum ḳıl:**
Gazel 444
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Merhamet etmek, acımak.
Maḥabbet şehridür şāh-ı ḫayālüñ cilve-gāhıdur
Taraḥḥum ḳıl ne var maʿmūre-i ḳalbüm ḫarāb itme

2. **taraḥḥum ḳıl:**
Kaside 11
Mısra: **71**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Merhamet etmek, acımak.
Bir nigāh-ı iltifāt ile taraḥḥum ḳıl bana
Şād idüp bī-çāreñi luṭf-ı feraḥ-baḫşā ile

3. **taraḥḥum ḳıl:**
Murabba 13
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Merhamet etmek, acımak.
Meded eyle taraḥḥum ḳıl
Şefāʿat yā Resūla'llāh

ṭarāvet:

1. **ṭarāvet:**
Gazel 289
Mısra: **5**
Tazelik.
Bu ṭarāvet gidüp ey ġonçe-i bāġ-ı ʿişve
Ḥüsnüñ ālūde-i ḫod-reste-giyāh olsa gerek

2. **ṭarāvet:**
Tahmis 10
Mısra: **20**
Tazelik.
Bāreke'llāh zihī ḥüsn ü cemāl ancaḳ olur
Bu leṭāfet bu ṭarāvet bu kemāl ancaḳ olur

ṭarāvet bula:

1. **ṭarāvet bula:**-*a*
Gazel 408
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tazelik, körpelik bulmak.
Gül-i dāġ-ı derūna bī-dirīġ it himmetüñ tā kim
Bula bārān-ı luṭfuñla ṭarāvet yā Resūla'llāh

ṭarāvet virdi:

1. **ṭarāvet virdi:**-*di*
Kaside 5
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tazelik vermek.
Çeşmüñi ḳıldı mükaḫḫal küḥl-i mā zāġe'l-baṣar
Vechüñe virdi ṭarāvet vaṣf-ı pāk-i ve'ḍ-ḍuḥā

ṭarāvet-yāb ider:

1. **ṭarāvet-yāb ider:**-*er*
Tarih 30
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tazelilik bulmak.
Bu taʿrīf ile luṭf-ı iʿtidālin var ḳıyās eyle
Ṭarāvet-yāb ider dūd-ı buḫārı sünbülistānı

ṭarāvet-yāb olup:

1. **ṭarāvet-yāb olup:**-*up*
Tarih 30
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tazelenmek.
Ṭarāvet-yāb olup mānend-i gül cism-i hümāyūnı
Ḫudā hem-vāre ḳılsun ʿāfiyetde şāh-ı devrānı

ṭarfetü'l-ʿayn:

1. **ṭarfetü'l-ʿayn:**
Kaside 19
Mısra: **129**
Bir göz açıp kapayıncaya kadar olan an.
Ṭarfetü'l-ʿayn içre ṭayy-ı ʿarṣa-i idbār ider
Feyż-i luṭfından olur tā ol ḳadar cüst ü ceri

ṭarf-ı bāġa:

1. **ṭarf-ı bāġa:**-*a*
Matla 237
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bahçenin etrafı.
Alup naḳd-i dil-i zār-ı hezārı biñ ẓarāfetle
Açıldı ṭarf-ı bāġa ġonçe-i raʿnā nezāketle

ṭarḥ:

1. **ṭarḥına:**-*ı, -n, -a*
Tarih 18
Mısra: **21**
Düzen, tertip, tanzim.
Deh düşüp didüm
Naḥīfī ṭarḥına tārīḫ içün
Kāḫ Saʿd-ādābād Sulṭān Aḥmed vālā-ʿalem

2. **ṭarhı:**-*ı*
Tarih 28
Mısra: **46**
Bahçelerde çiçek dikmek için ayrılmış yer.
Bāreke'llāh böyle bī-mānend-eşer ancaḳ olur
Şekli zībā resmi dil-keş vażʿı ḫoş ṭarhı güzel

3. **ṭarḥına:**-*ı, -n, -a*
Tarih 31
Mısra: **9**
Düzen, tertip, tanzim.
Naḥīfī oldı bu ṭuġrā-yı ġarrā ṭarḥına tārīḫ
Zihī aʿlā hümāyūn ḫaṭṭ-ı Sulṭān Aḥmed-i kāmil

ṭarḥ eyledigüm:

1. **ṭarḥ eyledigüm:**-*dig, -üm*
Kaside 27
Mısra: **108**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Düzenlemek.
Beñzer ebrū-yı dil-ārāsına meh-pārelerüñ

Dil-fırīb olmada ṭarḥ eylediğüm resm-i suṭūr

ṭarḥ itdüm:

1. **ṭarḥ itdüm:**-*dü, -m*
Gazel 448
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Düzenlemek, tertip etmek II meydana getirmek, ortaya koymak.
Elümde ġonçe-veş peymāne āġūşumda cānāne
Bu bezm-i cān-fezāyı tāze ṭarḥ itdüm ẓarīfāne

ṭarḥ itsem:

1. **ṭarḥ itsem:**-*se, -m*
Kaside 26
Mısra: **127**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uzaklaştırmak.
Ṣaḥīfe-i dil naḳş-ı sürūrı ṭarḥ itsem
Şirişk-i miḥnet ider der-ʿaḳab ke-naḳşü'l-mā

ṭarḥ olınsın:

1. **ṭarḥ olınsın:**-*sın*
Tarih 36
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Düzenlenmek.
Buyurdı ṭarḥ olınsın çār dīvārında bu tārīḫ
Hümāyūn ola Sulṭān Aḥmede devletle Saʿd-ābād

ṭarḥ u īcād eyledi:

1. **ṭarḥ u īcād eyledi:**-*di*
Kıt'a 47
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Düzenlemek, tertip etmek.
Ol şeh-i ṣāḥib-kemāl ol mālik-i seyf ü ḳalem
Bu miṯāl-i bī-miṯāli ṭarḥ u īcād eyledi

ṭarḫ-efgen-i ṣaḫn-ı bāġ ol:

1. **ṭarḫ-efgen-i ṣaḫn-ı bāġ ol:**
Gazel 325
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağın ortasında bahçeyi düzenleyen olmak.
İster aġyār ile ṭarḫ-efgen-i ṣaḫn-ı bāġ ol
İşte ben gitdüm eyā ġonçe-dehen sen ṣaġ ol

ṭarḫ-endāz:

1. **ṭarḫ-endāz:**
Gazel 86
Mısra: **9**
Düzenleyen.
Ey Naḥīfī böyle üstādane ṭarḫ-endāz olan
Vādī-i cān-baḫş-ı yār-ı dil-güşā bilmez mi hīç

ṭarḫ-ı āyīn-i niyāzuñ:

1. **ṭarḫ-ı āyīn-i niyāzuñ:**-*uñ*
Gazel 53
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yalvarma ayini tanzimi II Mevlevî semâı esnâsında çalınmak ve söylenmek üzere çeşitli makamlarda bestelenmiş ve dört selâma ayrılmış olan Türk mûsikîsinin en güzel, en muhteşem örneklerini teşkil eden büyük beste (Âyin-i şerif de denir).
Naḥīfī ṭarḫ-ı āyīn-i niyāzuñ başḳa ʿālemdür
Saña meh-pāreler nāz itmede mecbūrlardur hep

ṭarḫ-ı bedīʿu'l-eseri:

1. **ṭarḫ-ı bedīʿu'l-eseri:**-*i*
Kaside 21
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik bahçesi.
Ṣūret-i ḥüsn ü bahā ṭarḫ-ı bedīʿu'l-eseri
Maʿnī-i şevḳ u ṣafā ṣūreti Saʿd-ābāduñ

ṭarḫ-ı bünyādı:

1. **ṭarḫ-ı bünyādı:**-*ı*
Tarih 30
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temellerini inşa etme.
Müferriḥ vażʿ-ı zībāsı müsellem resm-i maṭbūʿı
Mücellā ferş ü dīvārı muṣannaʿ ṭarḫ-ı bünyādı

ṭarḫ-ı cihān-ārālarındandur:

1. **ṭarḫ-ı cihān-ārālarındandur:**-*lar, -ı, -n, -dan, -dur*
Gazel 127
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cihanı süsleyen bahçe.
Bu sehl-i mümteniʿ ḫurrem-zemīn-i ḥālet-efzā kim
O vālā-rütbenüñ ṭarḫ-ı cihān-ārālarındandur

ṭarḫ-ı dil-keşi:

1. **ṭarḫ-ı dil-keşi:**-*i*
Tarih 16
Mısra: **43**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cezbedici ince manalar.
Ṣāḥib-i ḳaṣr-ı Ḫavernaḳ görse ṭarḫ-ı dil-keşi
Reşk ile enfāsın eylerdi rehīn-i medd-i āh

ṭarḫ-ı esāsı:

1. **ṭarḫ-ı esāsı:**-*ı*
Gazel 284
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Esas tanzimi II işin gerçeği.
Vaḳt-i maʿmūrını kim gördi gel inṣāf idelüm

Böyledür ṭarḥ-ı esāsı bu ḫarāb-ābāduñ

ṭarḥ-ı ġazelde:

1. **ṭarḥ-ı ġazelde:**-*de*
Gazel 503
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gazelden ince anlamlar tanzim etme.
İnkār olur mı ṭarḥ-ı ġazelde Naḥīfīnüñ
Bu ṭarz-ı dil-pesendi bu şīrīn edāları

ṭarḥ-ı maṭbūʿ:

1. **ṭarḥ-ı maṭbūʿ:**
Kaside 21
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzel düzenlenmiş bir yer.
Ḥikmet ü hendese-i ṭabʿını eyler taḳrīr
Ṭarḥ-ı maṭbūʿ ile bu heyʾeti Saʿd-ābāduñ

ṭarḥ-ı naẕīresin:

1. **ṭarḥ-ı naẕīresin:**-*sin*
Gazel 196
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nazirenin süsüsün, tarh varakların süslerine verilen isimdir.
Ṭarḥ-ı naẕīresin bu zemīnüñ Naḥīfīyā
ʿAks-i ṣarīr-i ḫāme-i muʿciz-siyāḳa ṣor

ṭarḥ-ı süḫan:

1. **ṭarḥ-ı süḫan:**
Gazel 484
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şiir bahçesi.
Ṣoḥbet odur ki ṭarḥ-ı süḫan dil-güşā ola
Her lafẕ içinde bir iki üç neste olmaya

ṭarḥ-ı tāzedür:

1. **ṭarḥ-ı tāzedür:**-*dür*
Tarih 17
Mısra: **35**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Taze çiçek bahçesi.
Meyān-ı cūda ṭarḥ-ı tāzedür temhīd-i ḥavż itmek
İdüp enbūblarla çeşme-i dīgerden istimdād

ṭarḥ-ı tekellüf it:

1. **ṭarḥ-ı tekellüf it:**
Gazel 78
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güçlük tarlası etmek.
Tā key ḥarīm-i ʿişvede ʿarż-ı tevaḳḳuf it
Gel cāygāh-ı sīneye ṭarḥ-ı tekellüf it

ṭarḥ-ı tekellüf ḳıl:

1. **ṭarḥ-ı tekellüf ḳıl:**
Gazel 156
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Külfeti, sıkıntıyı uzaklaştırma.
Gel ey pervāne şemʿ-i bezm ile ṭarḥ-ı tekellüf ḳıl
Meşeldür bu cihānda şarṭ-ı ülfet terk-i külfetdür

ṭarḥ-ı terennüm ider:

1. **ṭarḥ-ı terennüm ider:**-*er*
Kaside 24
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Terennüm tanzim etmek.
Ne ṭūṭī kim ider ṭarḥ-ı terennüm mışr-ı maʿnāya
Ser-āġāz eyledükçe midḥat-i paşa-yı ẕī-şāna

ṭarḥ-ı zībāşın:

1. **ṭarḥ-ı zībāşın:**-*şın*
Tarih 30
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Süslü, güzel bina.
Mücerred itse bir ādem temāşāya ṭarḥ-ı zībāşın
İder neẕẕāresinden iktisāb-ı ẕevḳ-ı rūḥānī

tār-ı gīsūdur:

1. **tār-ı gīsūdur:**-*dur*
Gazel 156
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Omuza dökülen uzun saç teli.
Gören evvel naẕarda tār-ı gīsūdur ḳıyās eyler
Meyān-ı yāra imʿān-ı naẕar ḳıl cāy-ı diḳḳatdür

tār-ı kemend-i kākülüñe:

1. **tār-ı kemend-i kākülüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 101
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saç bağının ipi.
İtme remīde murġ-ı dili seng-i cevr ile
Tār-ı kemend-i kākülüñe pāy-bestedür

ṭārī olan:

1. **ṭārī olan:**-*an*
Tarih 3
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ansızın çıkan, birden bire görünen.
Niẕām-ı ʿāleme ṭārī olan evżāʿ-ı gün-ā-gün
ʿUḳūl-i zümre-i elbāb ile olmış idi ābiş

ṭārī oldı:

1. **ṭārī oldı:**-*dı*
Kaside 19
Mısra: **50**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Birdenbire ortaya çıkmak, belirmek.
Tünd-bād-ı heybetinden ol Sikender-şevketüñ
Oldı ṭārī fülk-i aʿdāya felāket şarṣarı

tār-ı şevḳ olsa:

1. **tār-ı şevḳ olsa:**-*sa*
Gazel 189
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Istek teli olmak.
N'ola mānend-i mū cism-i nizārum tār-ı şevḳ olsa
Dil-i āşüftemüz fikr-i meyānuñ mū-be-mū eyler

tār-ı zülf-i siyehüñ:

1. **tār-ı zülf-i siyehüñ:**-*üñ*
Gazel 283
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Siyah saçın teli.
Merdüm-i dīde olan ḫālüñ olup dāġ-ı keder
Tār-ı zülf-i siyehüñ ḫār-ı nigāh olsa gerek

taʿrīf:

1. **taʿrīf:**
Gazel 110
Mısra: **9**
Anlatma, tanımlama.
O māh-ṭalʿatı taʿrīf ile iḥāṭa muḥāl
Anuñ deḳāyiḳ-i ḥüsn ü cemāli bī-ḥaddür

2. **taʿrīf:**
Tarih 30
Mısra: **13**
Anlatma, tanımlama.
Bu taʿrīf ile luṭf-ı iʿtidālin var ḳıyās eyle
Ṭarāvet-yāb ider dūd-ı buḫārı sünbülistānı

tārīḫ:

1. **tārīḫ:**
Tarih 2
Mısra: **37**
"Ebced" hesabıyla düşürülen târih.
Ey Naḥīfī şevḳ ile ol dem didüm tārīḫ içün
Oldı Sulṭān Muṣṭafā zīb-i maḳām serveri

2. **tārīḫ:**
Tarih 4
Mısra: **45**
"Ebced" hesabıyla düşürülen târih.
Ey Naḥīfī bu duʿā oldı cülūsa tārīḫ
Ola memdūḥ-ı Ḫudā ʿadl ile Sulṭān Maḥmūd

3. **tārīḫ:**
Tarih 15
Mısra: **1**
Tarih düşürmek.
Ey Naḥīfī geldi bir mıṣraʿ aña tārīḫ içün
Kāḫ-ı Saʿd-ābād-ı Sulṭān Aḥmed ʿālī-cenāb

4. **tārīḫ:**
Tarih 18
Mısra: **21**
"Ebced" hesabıyla düşürülen târih.
Deh düşüp didüm Naḥīfī ṭarḥına tārīḫ içün
Kāḫ Saʿd-ādābād Sulṭān Aḥmed vālā-ʿalem

5. **tārīḫidür:**-*i*, -*dür*
Tarih 22
Mısra: **2**
Bir olayın meydana geldiği gün ve yıl.
N'ola olsa pādişāh-ı ʿāleme şeh-rāh-ı feyż
Ḫāl-i ḫayr ile anuñ tārīḫidür der-gāh-ı feyż

6. **tārīḫ:**
Tarih 34
Mısra: **13**
"Ebced" hesabıyla düşürülen târih.
Ey Naḥīfī tuḥfe-i ilhāmdur tārīḫ aña
ʿAvn-i Ḫaḳdan Gence fetḥi oldı Sulṭān Aḥmedüñ

7. **tārīḫ:**
Tarih 36
Mısra: **1**
"Ebced" hesabıyla düşürülen târih.
Buyurdı ṭarḥ olınsın çār dīvārında bu tārīḫ
Hümāyūn ola Sulṭān Aḥmede devletle Saʿd-ābād

tārīḫ didi:

1. **tārīḫ didi:**-*di*
Tarih 7
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tarih düşürmek; önemli sayılan bir olayın, çoğunlukla nazım biçiminde söylenen sözlerle, ebcet hesabına göre tarihini belirtmek.
Ol ḫaṭṭ-ı dil-ārāya Naḥīfī didi tārīḫ
Ārāyiş-i ḥüsn-i dīger oldı güle sünbül

2. **tārīḫ didi:**-*di*
Tarih 12
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tarih düşürmek; önemli sayılan bir olayın, çoğunlukla nazım biçiminde söylenen sözlerle, ebcet hesabına göre tarihini belirtmek.
Didi fevtine Naḥīfī tārīḫ
Peder-i pīr ola cennetde muḳīm

3. **tārīḫ didi:**-*di*
Tarih 20
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
I. Tarih söylemek, zamanı belirtmek II. Tarih düşürmek; önemli sayılan bir olayın, çoğunlukla nazım biçiminde söylenen sözlerle, ebcet hesabına göre tarihini belirtmek.
Naḥīfī hātif-i ġaybī didi itmāmına tārīḫ

Zihī ḳaṣr-ı muʿallā mesned-i
pīr-zīb-i sulṭānī

4. **tārīḫ didi:**-*di*
Tarih 26
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
I. Tarih söylemek, zamanı belirtmek II. Tarih düşürmek; önemli sayılan bir olayın, çoğunlukla nazım biçiminde söylenen sözlerle, ebcet hesabına göre tarihini belirtmek.
Didi taḥsīn ü pesend ile
Naḥīfī tārīḫ
Dil-güşā şāf zihī çeşme-i
Sulṭān Maḥmūd

5. **tārīḫ didi:**-*di*
Tarih 29
Mısra: **53**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tarih düşürmek; önemli sayılan bir olayın, çoğunlukla nazım biçiminde söylenen sözlerle, ebcet hesabına göre tarihini belirtmek.
Didi bu çeşme-i zībāya
Naḥīfī tārīḫ
Rāh-ı Ḥaḳda ḥasenāt eyledi
Sulṭān Maḥmūd

tārīḫ didiler:

1. **tārīḫ didiler:**-*di*, -*ler*
Tarih 1
Mısra: **49**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
I. Tarih söylemek, zamanı belirtmek II. Tarih düşürmek; önemli sayılan bir olayın, çoğunlukla nazım biçiminde söylenen sözlerle, ebcet hesabına göre tarihini belirtmek.
Naḥīfī ḳudsiyān-ı mülk-i
maʿnā didiler tārīḫ
Muʿammer eyle yā Rabb
ʿadl ile Sulṭān Süleymānı

tārīḫ didüm:

1. **tārīḫ didüm:**-*dü, -m*
Tarih 25
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
I. Tarih söylemek, zamanı belirtmek II. Tarih düşürmek; önemli sayılan bir olayın, çoğunlukla nazım biçiminde söylenen sözlerle, ebcet hesabına göre tarihini belirtmek.
Naḥīfīyā didüm itmāmına
anuñ tārīḫ
Laṭīf-i çeşme zihī ʿayn-i pāk-
i māʾ-i ḥayāt

2. **tārīḫ didüm:**-*dü, -m*
Tarih 37
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
I. Tarih söylemek, zamanı belirtmek II. Tarih düşürmek; önemli sayılan bir olayın, çoğunlukla nazım biçiminde söylenen sözlerle, ebcet hesabına göre tarihini belirtmek.
Ey Naḥīfī şevḳ ile ol dem
didüm tārīḫ içün
Oldı Sulṭān Muṣṭafā zīb-i
maḳām serveri

tārīḫ oldı:

1. **tārīḫ oldı:**-*dı*
Tarih 3
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Önemli tarih olaylarını, doğum, ölüm, inşa tarihlerini göstermek üzere eski alfabemizdeki harflerin ebcet hesabındaki değerlerinden faydalanılarak yazılan mısra, beyit veya manzume.
Naḥīfī salṭanat taḫtın şeref-
yāb itdigi demde
Cülūsine o şāhuñ oldı tārīḫ
Aḥmedü’s-sāliṣ

2. **tārīḫ oldı:**-*dı*
Tarih 5
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Önemli tarih olaylarını, doğum, ölüm, inşa tarihlerini göstermek üzere eski alfabemizdeki harflerin ebcet hesabındaki değerlerinden faydalanılarak yazılan mısra, beyit veya manzume.
Naḥīfī bī-riyā oldı lisān-ı
ṣıdḳ ile tārīḫ
ʿAlī Paşa ḳulın Ḥaḳ ile
ʿālī eylesün Maʿbūd

3. **tārīḫ oldı:**-*dı*
Tarih 9
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Önemli tarih olaylarını, doğum, ölüm, inşa tarihlerini göstermek üzere eski alfabemizdeki harflerin ebcet hesabındaki değerlerinden faydalanılarak yazılan mısra, beyit veya manzume.
Ey Naḥīfī oldı gül-berg-i
duʿā tārīḫ aña
Gülci-başı-zādeye gülzār-ı
ʿadn olsun maḳām

4. **tārīḫ oldı:**-*dı*
Tarih 21
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Önemli tarih olaylarını, doğum, ölüm, inşa tarihlerini göstermek üzere eski alfabemizdeki harflerin ebcet hesabındaki değerlerinden faydalanılarak yazılan mısra, beyit veya manzume.
Ḥarf-i menḳūṭ ile oldı tārīḫ
Ḳaṣr-ı merġūb u maḥall-i ʿālī

5. **tārīḫ oldı:**-*dı*
Tarih 30
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Önemli tarih olaylarını, doğum, ölüm, inşa tarihlerini göstermek üzere eski alfabemizdeki harflerin ebcet hesabındaki değerlerinden faydalanılarak yazılan mısra, beyit veya manzume.
Naḥīfī oldı bu germābenüñ
itmāmına tārīḫ

Dil-ārā ṣıḥḥat-efzā bī-bedel ḥamām-ı Sulṭān

6. **tārīḫ oldı:**-*dı*
Tarih 31
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Önemli tarih olaylarını, doğum, ölüm, inşa tarihlerini göstermek üzere eski alfabemizdeki harflerin ebcet hesabındaki değerlerinden faydalanılarak yazılan mısra, beyit veya manzume.
Naḥīfī oldı bu ṭuġrā-yı ġarrā ṭarḫına tārīḫ
Zihī aʿlā hümāyūn ḫaṭṭ-ı Sulṭān Aḥmed-i kāmil

7. **tārīḫ oldı:**-*dı*
Tarih 35
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Önemli tarih olaylarını, doğum, ölüm, inşa tarihlerini göstermek üzere eski alfabemizdeki harflerin ebcet hesabındaki değerlerinden faydalanılarak yazılan mısra, beyit veya manzume.
Naḥīfī oldı itmāmına tārīḫ
Zihī ḥavż-ı dil-ārā bī-bedel āb

tārīḫ olmaz:

1. **tārīḫ olmaz:**-*maz*
Tarih 17
Mısra: **67**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Önemli tarih olaylarını, doğum, ölüm, inşa tarihlerini göstermek üzere eski alfabemizdeki harflerin ebcet hesabındaki değerlerinden faydalanılarak yazılan mısra, beyit veya manzume.
Naḥīfī ḳaṣr-ı Saʿd-ābāda olmaz böyle bir tārīḫ
Ḳudūmü's-saʿd-ı Sulṭān Aḥmedīdür ser-i Saʿd-ābād

tārīḫ söyledi:

1. **tārīḫ söyledi:**-*di*
Tarih 6
Mısra: **43**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ebcet hesabıyla tarih düşürmek.
İki şāhid gelüp tebşīr-güne söyledi tārīḫ
Şeh-i dehr eyledi dāmād yümn ile silaḥ-dārın

tārīḫ söyledüm:

1. **tārīḫ söyledüm:**-*dü, -m*
Tarih 8
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ebcet hesabıyla tarih düşürmek.
Söyledüm sāl-i fevtine tārīḫ
Oldı Ḫurrem Efendi āsūde

2. **tārīḫ söyledüm:**-*dü, -m*
Tarih 32
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ebcet hesabıyla tarih düşürmek.
Naḥīfī söyledüm taḥsīn idüp itmāmına tārīḫ
Muṣaffā çeşme-i Maḥmūd Paşa āb-ı cān-efzā

tārīḫ-i cedīd söylediler:

1. **tārīḫ-i cedīd söylediler:**-*di, -ler*
Tarih 10
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yeni bir tarih söylemek II yeni bir tarih beyiti yazmak.
Güş-ı ehl-i dillere irişdi çün ḫoş ṣadā
Söylediler her biri bir dürlü tārīḫ-i cedīd

tārīḫ-i pāk ü muʿteber oldı:

1. **tārīḫ-i pāk ü muʿteber oldı:**-*dı*
Tarih 23
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İtibar gören ve temiz tarih olmak.
Oldı bāb-ı devlete tārīḫ-i pāk ü muʿteber
Dergeh-i vālā-esās-ı pādişāh-ı baḥr ü berr

tārīḫin didiler:

1. **tārīḫin didiler:**-*in, -di, -ler*
Tarih 27
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
I. Tarih söylemek, zamanı belirtmek II. Tarih düşürmek; önemli sayılan bir olayın, çoğunlukla nazım biçiminde söylenen sözlerle, ebcet hesabına göre tarihini belirtmek.
Ey Naḥīfī didiler teşne-dilān tārīḫin
İtdi sīr-āb meded ʿālemi Sulṭān Maḥmūd

tārīḫin didüm:

1. **tārīḫin didüm:**-*dü, -m*
Tarih 10
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tarih şiiri söylemek.
Bī-nuḳaṭ ben de Naḥīfī böyle didüm tārīḫin
Dehre ṭoġdı bir cüvān sulṭān ol ʿAbdü'l-mecīd

2. **tārīḫin didüm:**-*dü, -m*
Tarih 13
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tarih düşmek.
Güş eyledükçe şevḳ ile tārīḫin didüm
ʿĀrif Efendi ṣadr-ı Anaṭolıda revā

tārīḫin söyledi:

1. **tārīḫin söyledi:**-*di*
Tarih 14

Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tarih düşmek.
Geldi bir dāʿī Naḥīfī söyledi tārīḫin
Kāḫ-ı bī-mānend-i Saʿd-ābād-ı Sulṭān Aḥmedī

tārīḫin söyledüm:

1. **tārīḫin söyledüm:**-*dü, -m*
Tarih 11
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tarih düşmek.
Ey Naḥīfī güş idince söyledüm tārīḫin
Ṭūl-i ʿömr ile muʿammer eyleye Ḥayy-ı Kerīm

2. **tārīḫin söyledüm:**-*dü, -m*
Tarih 16
Mısra: **55**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tarih düşmek.
Ey Naḥīfī söyledüm itmāmınuñ tārīḫin
Ḳaṣr-ı ʿālī-ṭarḥ-ı Sulṭān Aḥmed-i ʿālem-penāh

3. **tārīḫin söyledüm:**-*dü, -m*
Tarih 19
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tarih düşmek.
Ey Naḥīfī söyledüm taḥsīn idüp tārīḫin
Dil-güşā ḳaṣr-ı muʿallā cāy-ı dil-cū cān-fezā

tārīḫini didüm:

1. **tārīḫini didüm:**-*dü, -m*
Tarih 24
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tarihini söylemek, ebced hesabıyla tarih düşmek.
Nüh felek çıḳdı temāşāya didüm tārīḫini
Kāḫ-ı Saʿd-ābād-ı Sulṭān Aḥmed oldı bī-ʿadīl

tārīḫini söyledüm:

1. **tārīḫini söyledüm:**-*i, -n, -i, -dü, -m*
Tarih 28
Mısra: **69**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ebcet hesabıyla tarih düşürmek.
Ey Naḥīfī söyledüm itmāmınuñ tārīḫini
Āṣaf-ı ʿahd eyledi dārü'l-ḥadīṣ-i bī-bedel

2. **tārīḫini söyledüm:**-*i, -n, -i, -dü, -m*
Tarih 33
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ebcet hesabıyla tarih düşürmek.
Geldi bir müjde Naḥīfī söyledüm tārīḫini
Mülk-i Tiflīs oldı Sulṭān Aḥmede luṭf u ʿaṭā

tārī-i şeb:

1. **tārī-i şeb:**
Tarih 16
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gecenin karanlığı.
Ol ḳadar rūşen ki luṭf-ı ṣafvetinden olmada
Tārī-i şeb kisve-pūş-ı ṭalʿat-ı nūr-ı siyāh

ṭarīḳ:

1. **ṭarīḳumuzda:**-*imiz, -de*
Gazel 103
Mısra: **12**
Yol, yön; gidilecek yer.
Ḥaḳdan recā-yı ḫayr iderüz her umūrda
Reh-ber ṭarīḳumuzda bizüm istiḫāredür

2. **ṭarīḳum:**-*üm*
Gazel 161
Mısra: **9**
Yol, yön; gidilecek yer.
Ṭarīḳum vādī-i hicrāna düşdi
Seni şimden girü ṣāhum duʿālar

3. **ṭarīḳuñ:**-*uñ*
Gazel 236
Mısra: **9**
Allah'a ulaşmak için takip edilen yol.
Ḳaçma sulṭānum ṭarīḳuñ pīridür va'llāhi hem
Bu Naḥīfī ṣādıḳāne vaṣluña eyler heves

4. **ṭarīḳ:**
Gazel 351
Mısra: **5**
Yol, yön; gidilecek yer.
ʿĀlemde bir ṭarīḳ ile rencīde olmasun
Benden netīce dost degül düşmen istemem

5. **ṭarīḳ:**
Rübai 271
Mısra: **1**
Yol, yön; gidilecek yer.
Emrüñle ġarīb illere çün düşdi ṭarīḳ
Olsaḳ n'ola ḫ∨āhiş-ger-i luṭf-ı tevfīḳ

tārik-i cānı:

1. **tārik-i cānı:**-*ı*
Kaside 19
Mısra: **91**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Can yolu.
Tārik-i cānı ḫalīde eyler oldı serverā
Dest-i nā-sāz-ı ṭabīb-i ġamdan miḥnet neşteri

ṭarīḳ-ı ġamda:

1. **ṭarīḳ-ı ġamda:**-*da*
Gazel 239
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gam karanlığı.
Ṭarīḳ-ı ġamda ḳaldı ser-efkende ʿaḳl u hūş
İtsem ʿaceb mi şām u seḥer āh-ı şuʿle-pūş

ṭarīḳ-i ḥaḳda:

1. **ṭarīḳ-ı ḥaḳda:**-*da*
Gazel 422
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hak yol; doğru yol || Allah yolu, tasavvuf.
Bulur der-pīş idenler şerʿ-i pāküñ rāh-ı maḳṣūdı
Ṭarīḳ-ı Ḥaḳda şemʿ-i rūşenāsın yā Resūla'llāh

2. **ṭarīḳ-i ḥaḳda:**-*da*
Kaside 9
Mısra: **52**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hak yol; doğru yol || Allah yolu, tasavvuf.
Eylesem mūy-ı sivāyı hep ser-i dilden tırāş
Ölmeden cānum ṭarīḳ-i Ḥaḳda ḳurbān eylesem

ṭarīḳ-ı ʿışḳ u maḥabbetde:

1. **ṭarīḳ-ı ʿışḳ u maḥabbetde:**-*de*
Gazel 237
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk ve sevgi yolu.
Żiyā-yı şuʿle-i pür-tāb-ı āhdan ġayrı
Ṭarīḳ-ı ʿışḳ u maḥabbetde reh-nümā yoġ imiş

ṭarīk-i ʿışḳda:

1. **ṭarīḳ-i ʿışḳda:**-*da*
Gazel 86
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk yolu.
Bilmezem yā Rab cefā-cūlar ṭarīḳ-i ʿışḳda
ʿĀşıḳ-ı ġam-ḫ∨āra āyīn-i vefā bilmez mi hīç

2. **ṭarīḳ-ı ʿışḳda:**-*da*
Gazel 345
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk yolu.
Ben o şeb-gerd-i niyāzam ki ṭarīḳ-ı ʿışḳda
Gerd-i rāhum tūtiyā-yı çeşm-i ḫūrşīd eyledüm

ṭarīḳ-ı istifāża:

1. **ṭarīḳ-ı istifāża:**
Gazel 228
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Feyizlenme yolu.
Ṭarīḳ-ı istifāża merd-i kāmilen ṣadāḳatdür
Mürīd-i bī-iṭāʿat mürşidinden feyż-i tām almaz

ṭarīḳ-i ʿitāb:

1. **ṭarīḳ-i ʿitāb:**
Gazel 479
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Azarlama yolu.
Gör şīve-i nezāketin ol şūḫ-ı nev-resüñ
Luṭf itdi cān-ı zāra ṭarīḳ-i ʿitāb ile

ṭarīḳ-i maʿrifetde:

1. **ṭarīḳ-i maʿrifetde:**-*de*
Gazel 152
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın ilim, marifet yolu.
Ṭarīḳ-i maʿrifetde sūz-ı dil taḥṣīline saʿy it
Naḥīfī sūż-ı dil ser-māye-i taḥṣīl-i ʿirfāndur

ṭarīḳ-i merdān:

1. **ṭarīḳ-i merdān:**
Rübai 438
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yiğitlerin yolu.
Ey bī-ḫaber-i resm-i sülūk-ı ʿirfān
Āsān mı gelür saña ṭarīḳ-i merdān

ṭarīḳ-i yeʾse:

1. **ṭarīḳ-i yeʾse:**-*e*
Gazel 67
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ümitsizlik yolu.
Böyle giderse rāh-ber-i kevkebüm eger
Āḫir ṭarīḳ-i yeʾse çıḳar şāh-rāh-ı baḫt

taʿrīż itme:

1. **taʿrīż itme:**-*me*
Rübai 239
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sataşmak, dokunacak söz söylemek.
Aḥkām-ı İlāhiyyede ḥikmet vardur
İtme bu şuʾūnāta ḥaẕer ḳıl taʿrīż

2. **taʿrīż itme:**-*me*
Rübai 241
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sataşmak, dokunacak söz söylemek.
Olsañ ne ḳadar behrever-i reʾy-i ʿarīż
İtme ḥaẕer it ḥükm-i ḳażāya taʿrīż

taʿrīż itmem:

1. **taʿrīż itmem:**-*me, -m*
Rübai 243
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sataşmak, dokunacak söz söylemek.
Bir kimsenüñ efʿāline itmem taʿrīż
Ḫallāḳuma her umūrum itdüm tefvīż

tarṭīb eyledi:

1. **tarṭīb eyledi:**-*di*
Kaside 26
Mısra: **87**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tazelik vermek.
Cihānı eyledi tarṭīb reşḥa-i keremüñ
Ġubār-ı ġamdan emīn oldı sāḥa-i ġabrā

tarṭīb-i lisān:

1. **tarṭīb-i lisān:**
Rübai 125
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dilin talibi II şairler.
Ẕikrüñ ile fikrüñ ile şükrüñle olur
Tarṭīb-i lisān şevḳ-ı derūn ḳuvvet-i rūḥ

tārümār olmaz:

1. **tārümār olmaz:**-*maz*
Gazel 71
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dağılmak, karışmak, perişan olmak.
Tārümār olmaz mı ʿaḳlum yā görince sen şehi
Kim bulımaz hem-serüñ ol raḳṣ u reftāruñ dürüst

ṭarz-ı ʿāşıḳāne:

1. **ṭarz-ı ʿāşıḳāne:**
Gazel 452
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Âşıkâne tarz II âşk şiirleri yazan şair.
Her bir sözüñ Naḥīfī çāk eyler ehl-i ʿışḳı
Sende nedür bu ḥālet bu ṭarz-ı ʿāşıḳāne

ṭarz-ı dil-pesendi:

1. **ṭarz-ı dil-pesendi:**-*i*
Gazel 503
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gönül beğenen tarz.
İnkār olur mı ṭarḥ-ı ġazelde Naḥīfīnüñ
Bu ṭarz-ı dil-pesendi bu şīrīn edāları

ṭarz-ı güftāruñ:

1. **ṭarz-ı güftāruñ:**-*uñ*
Tahmis 7
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Söz söyleme sanatı, üslûbu.
Ḥalvet-baḫş olur ser-mest-i ʿışḳa ṭarz-ı güftāruñ
Olur şevḳuñla deryā-nūş-ı ġam sāḳī giriftāruñ

ṭarz-ı ḫāṣ:

1. **ṭarz-ı ḫāṣ:**
Gazel 508
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hususi, özel, benzeri olmayan tarz/üslup.
Bu ṭarz-ı ḫāṣ ile söylenmedi ġazel gerçi
Naḥīfīyā süḫan-ı bī-nihāye söylendi

ṭarz-ı ḫāṣı:

1. **ṭarz-ı ḫāṣı:**-*ı*
Gazel 374
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hususi, özel, benzeri olmayan tarz/üslup.
Bu ṭarz-ı ḫāṣı ḳanda bulursın Naḥīfīyā
Erbāb-ı naẓmı reşk ile bīmār ider misin

ṭarz-ı ḫāṣ-ı ḥüsn:

1. **ṭarz-ı ḫāṣ-ı ḥüsn:**
Gazel 88
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzelliğinin saf edası.
Bir ṭarz-ı ḫāṣ-ı ḥüsn ile gördüm o māhı kim
Olmaz Naḥīfīya hele ol āb ü tāb şerḥ

ṭarz-ı şiʿri:

1. **ṭarz-ı şiʿri:**-*i*
Gazel 156
Mısra: **53**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şiir tarzı, üslubu.
Ne Āṣaf ṭarz-ı şiʿri ġıbṭa-baḫş-ı ṭabʿ-ı Ṣāʾibdür
Ne Āṣaf iḥtişām-ı naẓmı reşk-i rūḥ-ı Şevketdür

ṭarz-ı ṭarḥı:

1. **ṭarz-ı ṭarḥı:**-*ı*
Kaside 20
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tanzim düzeni.
Vażʿı zībā resmi dil-keş ṭarz-ı ṭarḥı bī-bedel
Himmet-i ṣadr-ı güzīni ṣanʿat-ı üstādı gör

ṭarz-ı vālā-yı mülūkānesi:

1. **ṭarz-ı vālā-yı mülūkānesi:**-*si*
Tarih 29
Mısra: **34**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Padişahlara yaraşacak yücelikte tarz.
Cümleden oldı bu ser-çeşme maḳāmında bedīd
Ṭarz-ı vālā-yı mülūkānesi pīrāye-nümā

taş:

1. **ṭaş:**
Kaside 19
Mısra: **34**
Kimyasal veya fiziksel durumu değişiklikler gösteren, rengini içindeki maden, tuz ve oksitlerden alan sert ve katı madde.
Öyle bir şeh kim binā-yı ḳadr-i ʿālī-şānınuñ

Ṭaş ḥisāb eyler der-i cūdında dürr ü gevheri

2. **ṭaşdan:**-*dan*
Matla 179
Mısra: **2**
Kimyasal veya fiziksel durumu değişiklikler gösteren, rengini içindeki maden, tuz ve oksitlerden alan sert ve katı madde.
Aḥcār iderdi saña ṣalāt ile iḥtirām
Ṭaşdan beterdür ol ki saña itmeye selām

taşavvur:

1. **taşavvurum:**-*um*
Rübai 107
Mısra: **2**
Istek,arzu.
Yā Rab baña feyż-i neşve-i taḥḳīḳ it
Elṭāfuñ ile taşavvurum taşdīḳ it

taşavvur eyle:

1. **taşavvur eyle:**
Kaside 3
Mısra: **69**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Düşün, tefekkür et.
Sebeb-i ḫilḳatüni eyle taşavvur gāhī
Saʿy ḳıl ṭāʿatine Ḫālıḳ-ı bī-hemtānuñ

2. **taşavvur eyle:**
Kıt'a 42
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Düşün, tefekkür et.
Nehy-i Ḫudāya itme cesāret Naḥīfīyā
Eyle nihāyetinde taşavvur fażīḥati

taşavvurāt-ı ḫayāli:

1. **taşavvurāt-ı ḫayāli:**-*i*
Kaside 26
Mısra: **51**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hayalin tasvirleri, düşünceleri.
Taşavvurāt-ı ḫayāli mebādī-i taşdiḳ
Muḳaddemāt-ı maḳāli netāyic-i ḥükemā

taşdīʿ:

1. **taşdīʿa:**-*a*
Kaside 24
Mısra: **83**
Baş ağrıtma, can sıkma, rahatsız etme.
Cenāb-ı ḥażretüñ taşdīʿa cürʾet mümkin olmazdı
Ṣudāʿ-ı ḳahr u ẕillet ġāyet ile geçmese cāna

taşdīḳ:

1. **taşdīḳı:**-*ı*
Kaside 10
Mısra: **21**
Doğrulama, onaylama.
Şehādetle taşdīḳı meşrūṭdur Odur rükn-i İslāma ḥüsn-i niẓām

2. **taşdīḳuñı:**-*uñ, -ı*
Rübai 368
Mısra: **2**
Doğrulama, onaylama.
Ey şāh-ı rusül ẕātuñ idüp faḫr-ı enām
Ḥaḳ eyledi taşdīḳuñı rükn-i İslām

taşdīḳ eyleyüp:

1. **taşdīḳ eyleyüp:**-*yüp*
Kaside 26
Mısra: **307**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Onaylamak.
Bu ḳavl-i mülhemi fażluñla eyleyüp taşdīḳ
Bu ʿabd-i mücrimi şāyan-ı raḥmet it ferdā

taşdīḳ ider:

1. **taşdīḳ ider:**-*er*
Gazel 487
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Onaylamak.
Fürūġ-ı kevkebe-i ẕātı şöyle rūşen kim
ʿUlüvv-i ḳadrini taşdīḳ ider ẕekī vü ġabī

taşdīḳ iderüz:

1. **taşdīḳ iderüz:**-*er, -üz*
Rübai 276
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Onaylamak.
Taşdīḳ iderüz risāletin ol māhuñ
Yaʿnī ki Muḥammedü'bni ʿAbdu'llāhuñ

taşdīḳ idüp:

1. **taşdīḳ idüp:**-*üp*
Kaside 13
Mısra: **40**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Onaylamak.
Baʿīd olmaḳ muḳarrer sūz u tāb-ı nār-ı dūzaḫdan
Senüñ burhānuñı taşdīḳ idüp ṣıdḳ-ı yaḳīn üzre

2. **taşdīḳ idüp:**-*üp*
Matla 219
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Onaylamak.
Oldı hādī ehl-i taḳvāya o sulṭān-ı vecīh
Muṣḥaf-ı teblīġini taşdīḳ idüp lā-raybe fīh

taşdīḳ it:

1. **taşdīḳ it:**
Rübai 100
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Onaylamak.
Taḳlīdimüzi muḥavvel-i taḥḳīḳ it
Māhiyyet-i müddeʿāmuzı taşdīḳ it

2. **taṣdīḳ it:**
Rübai 107
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Onaylamak.
Yā Rab baña feyż-i neşve-i taḥḳīḳ it
Elṭāfuñ ile taṣavvurum taṣdīḳ it

taṣdīḳ itdi:

1. **taṣdīḳ itdi:**-*di*
Rübai 256
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Onaylamak.
Ol nūr-ı hüdāyā āyet-i Miʿrācı
Biñ şevḳ ile bī-tevaḳḳuf itdi taṣdīḳ

taṣdīḳ-i cenān:

1. **taṣdīḳ-i cenān:**
Rübai 410
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül tasdiki.
İḳrār-ı lisānī ile taṣdīḳ-i cenān
Müʾminler içün oldı esās-ı īmān

taṣdīḳ-i zebān-ı dehenüm:

1. **taṣdīḳ-i zebān-ı dehenüm:**-*üm*
Rübai 517
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağızımın sözlerini onaylamak.
Taḥḳīḳ-i beyān-ı süḫanum yā Allāh
Taṣdīḳ-i zebān-ı dehenüm yā Allāh

taṣḥīḥ eylesün:

1. **taṣḥīḥ eylesün:**-*sün*
Gazel 393
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Düzenlemek, gözden geçirmek.
Fāsid olmış ḥubb-ı dünyā ile luṭf itsün ṭabīb
Bāde virsün miʿde-i zühhādı taṣḥīḥ eylesün

ṭās-ı zerrīn:

1. **ṭās-ı zerrīn:**
Tarih 2
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yeryüzü.
Bir seḥer kim ṭās-ı zerrīn ile peyk-i āfitāb
Devr iderdi cilve-gāh-ı ḳubbe-i nüh çenberi

taşliye:

1. **taşliye:**
Kaside 23
Mısra: **45**
Hazreti Muhammed'in adı anıldıktan sonra "sallallahu aleyhi ve sellem (صلى الله عليه و سلم)" diyerek salavat getirmek.
Duʿāda taşliye naṣṣ ile mevʿūd-ı ḳabūl oldı
Ḫitāmında bu naẓmuñ naʿt-i ḫatmü'l-enbiyā gelsün

taşliye vü selām ḳıl:

1. **taşliye vü selām ḳıl:**
Rübai 16
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Salavat ve selam kılmak.
Her laḥẓa idüp resūle tevḳīr u s̱enā
Ḳıl taşliye vü selām her ṣubḥ u mesā

taşliye-ḫ∨ān ola:

1. **taşliye-ḫ∨ān ola:**-*a*
Kaside 8
Mısra: **252**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Salât ve selâm cümlelerini okuyan kimse olmak.
Feyż-i naʿtüñle niyāzum bu ki tā maḥşere dek
Taşliye-ḫ∨ān ola ḳabrümde daḫi cism-i nizār

taşmīm-i dil:

1. **taşmīm-i dil:**
Gazel 104
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönlün kararı.
Taşmīm-i dil o serv ile seyr-i Ḥişāredür
Bir iki gün tevaḳḳufumuz nev-bahāredür

taşmīm-i sefer itdi:

1. **taşmīm-i sefer itdi:**-*di*
Gazel 313
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kesin olarak sefer etmek.
İtdi taşmīm-i sefer ḳāfile-i faṣl-ı bahār
Ṣıyt-ı feryād ile hem-kār-ı ceresdür bülbül

taşriḥ eyler:

1. **taşriḥ eyler:**-*r*
Rübai 123
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Açık açık anlatmak.
İcmāl-i süḫan budur ki cümle eşyā
Rabb-i Eḥadüñ z̤ikrini eyler taşriḥ

taşrīḥ eylesün:

1. **taşrīḥ eylesün:**-*sün*
Gazel 393
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Açık açık anlatmak.
Zāhide sāḳī fünūn-ı ʿışḳı tavżīḥ eylesün

Nüsḫa-i cām-ı Cemi bir pāre taṣrīḥ eylesün

taşrīḥ eyleyüp:

1. **taşrīḥ eyleyüp:**-*yüp*
Rübai 119
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Açık açık anlatmak.
Ol nūr-ı Ḫudāya yeter iʿcāz-ı ṣarīḥ
Kim eyleyüp āyāt kemālin taṣrīḥ

taşrīḥ iderem:

1. **taşrīḥ iderem:**-*er, -em*
Gazel 357
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şüpheye yer bırakmayacak şekilde açıklama,.
Ben Naḥīfī-i Mesīḥā-nefes-i midḥatüñem
Dem-be-dem vaṣf-ı kemālātuñı taṣrīḥ iderem

taşvīr-i bī-cāndur:

1. **taşvīr-i bī-cāndur:**-*dur*
Gazel 150
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cansız resim.
Dil ü cān ol ḳadar ol āfitāb-ı ḥüsne ḥayrāndur
Gören çeşm-i nizārum ẓann ider taṣvīr-i bī-cāndur

taşvīr-i bihzādı:

1. **taşvīr-i bihzādı:**-*ı*
Gazel 29
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
15. yüzyılda yaşamış İranlı ünlü minyatür sanatçısı Bihzad'ın tasviri.
Var iken ḳarşumda ol rūḥ-ı muṣavver yoḳ yere
Luṭf idüñ ʿarż eylemeñ taṣvīr-i Bihzādı bana

ṭāt:

1. **ṭātıdur:**-*ı, -dur*
Tahmis 1
Mısra: **3**
Lezzet.
Ṭātıdur ḥüsn ü cemāl ile saʿādet güneşi
-

2. **ṭātuñı:**-*uñ, -ı*
Tahmis 2
Mısra: **11**
Lezzet.
Ṭātuñı ḳudret-i Ḫaḳ eyledi bir dürr-i şemīn
Ki ʿadīl olmaz aña cümle semāvāt ü zemīn

tātār-ı çeşmüñ:

1. **tātār-ı çeşmüñ:**-*üñ*
Gazel 19
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Acımasız göz, yağmacı göz. II Tatar gibi yağmacı göz.
Nigāh-ı nāvek-endāz-ı müjeñ der-kār olup ḥayfā
Yine Tātār-ı çeşmüñ mülk-i ṣabrı eyledi yaġmā

tātār-ı müjeñ:

1. **tātār-ı müjeñ:**-*ñ*
Tahmis 10
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin yağmacı, çapulcu kirpikleri.
Ḥayret-i ḥüsn ü cemālüñ beni itdi bī-tāb
İtdi Tātār-ı müjeñ mülk-i dil ü cānı ḫarāb

taṭvīl-i kelām itmede:

1. **taṭvīl-i kelām itmede:**-*me, -de*
Kaside 27
Mısra: **160**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uzun söz etme.
Besdür ey ṭabʿ-ı Naḥīfī idelüm ḫatm-i süḫan
Çünki taṭvīl-i kelām itmede vardur maḥẕūr

taṭvīl-i vaṣf-ı bermeki:

1. **taṭvīl-i vaṣf-ı bermeki:**-*i*
Kaside 22
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Abbâsîler devrinde başta vezirlik olmak üzere çeşitli makamlarda bulunan bir ailenin vasfını uzatmak.
Yeter taṭvīl-i vaṣf-ı Bermeki vü Ḫātem-i Ṭāyī
Baña medḥ eyler iseñ eyle İbrāhīm Paşayı

taṭyīb ḳılup:

1. **taṭyīb ḳılup:**-*up*
Rübai 455
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Birinin gönlünü hoş etmek.
Taṭyīb ḳılup ḫāṭırı ṭīb-i dil-cū
Olduḳda ṣafā-baḫş-ı vuṣūl ol ten-zū

tavāf:

1. **ṭavāfa:**-*a*
Kaside 13
Mısra: **23**
Kutsal sayıp etrâfını dolaşma, ziyâret etme.
Ḥarīm-i Kaʿbe-i kūyuñ ṭavāfa ey Ḫāliḳ-ı Ḫaḳ
Melāʾik cān virür ol ravża-i nüzhet-berīn üzre

tavāf itsem:

1. **ṭavāf itsem:**-*se, -m*
Rübai 250
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İslam dinine göre Ka'be'nin etrafında yedi kez dönmek.

Ḥaḳ ol güni gösterse ki giryān olaraḳ
İtsem Ḥarem-i Kaʿbe-i kūyuñda ṭavāf

ṭavāf-ı kūy-ı dil-berde:

1. **ṭavāf-ı kūy-ı dil-berde:**-*de*
Gazel 253
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin memleketinin etrafını dönme zamanı.
Ṭavāf-ı kūy-ı dil-berde sirişküm ḳaṭresin buldum
Ġarībe dār-ı ġurbetde gelürmiş āşinādan ḥaẕ

ṭavf-ı güzergehde:

1. **ṭavf-ı güẕergehde:**-*de*
Tahmis 8
Mısra: **38**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzergahının tavafı.
Saʿy idüp kimi ṣafā-yı dile himmet-cūyā
Her biri ṭavf-ı güẕergehde taḥiyyat-gūyā

ṭavf-ı ḥarem-i der-gehüñe:

1. **ṭavf-ı ḥarem-i der-gehüñe:**-*üñ, -e*
Rübai 212
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Huzurunun hareminin tavafı.
Ṭavf-ı ḥarem-i der-gehüñe şevḳından
Cān murġı eger bulsa iderdi pervāz

ṭavf-ı meṭāf-ı āsitān-ı rifʿate:

1. **ṭavf-ı meṭāf-ı āsitān-ı rifʿate:**-*e*
Kaside 9
Mısra: **35**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mertebe eşiğinin dönülerek ziyaret edilen yerlerin tavafı.
Saʿy idüp ṭavf-ı meṭāf-ı āsitān-ı rifʿate
ʿİzzet ü ādāb ile icrā-yı erkān eylesem

taʿvīẕ-i bāzū-bend-i cān eyler:

1. **taʿvīẕ-i bāzū-bend-i cān eyler:**-*r*
Gazel 182
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Canın bazu bendini değiştirmek.
Dil-i zārum emīn olmaḳ içün aġyār-ı bed-ḫūdan
Maḥabbet-nāmeñi taʿvīẕ-i bāzū-bend-i cān eyler

ṭavḳ-ı cünūn oldı:

1. **ṭavḳ-ı cünūn oldı:**-*dı*
Gazel 521
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Delilik halkası olmak.
Bu sevdālarla āḫir gerden-i murġ-ı dil ü cāna
Kemend-i tāb-dār-ı kākülüñ ṭavḳ-ı cünūn oldı

ṭavr-ı bīgāne:

1. **ṭavr-ı bīgāne:**
Gazel 41
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uzak tavır, ilgisiz tavır II sevgilinin gösterdiği ilgisizlik tavrı.
Nedür bu ʿişve n'içündür bu ṭavr-ı bīgāne
Ḫaṭā mı bir nigeh-i āşinā-nevāz saña

ṭavr-ı bī-vefāyīden:

1. **ṭavr-ı bī-vefāyīden:**-*den*
Kıt'a 39
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Vefasız tavır.
Ḫalāṣ bulmaġ içün ṭavr-ı bī-vefāyīden
Duʿālar itmege ṣaḥn-ı vefāya gelmez mi

ṭavr-ı enbiyā vü evliyādur:

1. **ṭavr-ı enbiyā vü evliyādur:**-*dur*
Kaside 22
Mısra: **66**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Evliya ve enbiyanın tavrı.
Şühūd eyler kimi birden kimi ervāḥı hem eşbāḥı
Bu ṭavr-ı enbiyā vü evliyādur eyle imżāyı

ṭavr-ı nā-matbūʿ:

1. **ṭavr-ı nā-matbūʿ:**
Tarih 6
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nahoş tavır.
Mübeddel . itdi ḥüsn-i ḫulḳa feyż-i iʿtidālinden
Zamāne ṭavr-ı nā-matbūʿ u vażʿ-ı nā-be-hencārın

ṭavr-ı sipāhından:

1. **ṭavr-ı sipāhından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 184
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Askerin tavrı.
Sözlerümden ḳuvvet-i ṭabʿum n'ola bilse ḥasūd
Zūr-ı bāzū-yı şehi ṭavr-ı sipāhından bilür

ṭavr-ı yektāyī:

1. **ṭavr-ı yektāyī:**
Kaside 22
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eşsiz tavır.

Bu sünnet ḥaḳ budur māżīde mesbūḳ olmadı fehm it
Bu vech ile aña maḫṣūṣ olur ol ṭavr-ı yektāyī

tāvūs:

1. **ṭāvūs:**
Gazel 233
Mısra: **8**
Cennet tavusu.
Cilve-i ḳāmet-i āşūb-gerüñ gördükçe
Dil-figār olmadadur dāġ-ı ḥasedle ṭāvūs

ṭāvūs-ı cennet:

1. **ṭāvūs-ı cennet:**
Gazel 403
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cennet tavusu.
Şu dem kim nāz ü reftāra gelince didi ʿāşıḳlar
ʿAceb ṭāvūs-ı cennet mi ne nāz-ı bī-amāndur bu

tāvūs-ı ḳudüs:

1. **tāvūs-ı ḳudüs:**
Gazel 248
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cebrail.
ʿAcebā nāz ile tāvūs-ı ḳudüs mi ola bu
Ki gelür câme-i sebz ile baña cilve-i feyż

ṭāvūs-ı ṭabʿum:

1. **ṭāvūs-ı ṭabʿum:**-*um*
Kaside 24
Mısra: **58**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yaratılış tavusu.
Tekāpū eyler iken cilve-gāh-ı medḥ ü vaṣfuñda
Hezārān şevḳ ile ṭāvūs-ı ṭabʿum geldi cevlāna

tavżīḥ eylesün:

1. **tavżīḥ eylesün:**-*sün*
Gazel 393
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Açıklama, aydınlatma.
Zāhide sāḳī fünūn-ı ʿışḳı tavżīḥ eylesün
Nüsḫa-i câm-ı Cemi bir pāre taṣrīḥ eylesün

tavżīḥ iderem:

1. **tavżīḥ iderem:**-*er, -em*
Gazel 357
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Açıklamak, izahat etmek.
Cism-i ṣad pāremi kim dāġ ile teşrīḥ iderem
Sırr-ı ser-beste-i derdüm saña tavżīḥ iderem

ṭay eylemek:

1. **ṭay eylemek:**-*mek*
Gazel 492
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşmak, geçmek, katetmek.
Ey Naḥīfī ṭabʿuña maḫṣūṣdur ancaḳ senüñ
Bir nefesde eylemek biñ vādī-i iʿcāzı ṭay

ṭay idüp:

1. **ṭay idüp:**-*üp*
Rübai 561
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşmak, geçmek.
Bir demde idüp mihr-ṣıfat ʿālemi ṭay
Oldı seferüñ bī-teʿab zaḥmet ü ʿay

ṭayan:

1. **ṭayanmazsın:**-*maz, -sın*
Gazel 387
Mısra: **10**
Dayanmak, sabretmek.
Degüldür ḳābil-i ṣabr u taḥammül āteş-i dūzaḫ
Ḫuṣūṣan sen cihānda tāb-ı ḫūrşīde ṭayanmazsın

ṭayanmaz oldı:

1. **ṭayanmaz oldı:**-*dı*
Matla 200
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tahammül edilemez olmak.
Ṭayanmaz oldı benüm tāb-ı āhuma gerdūn
Tüfeng-i nār-mizācuñ ḳulaġına ḳurşun

ṭayy eyleyicek:

1. **ṭayy eyleyicek:**-*yicek*
Kaside 8
Mısra: **169**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dürüp bükmek.
Defter-i ʿömrimi ṭayy eyleyicek emr-i Ḫudā
Ḫatm olup bī-ʿamel olınca o köhne ṭūmār

ṭayy itme:

1. **ṭayy itme:**-*me*
Gazel 517
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dürüp bükmek, katlamak.
Ḥüsni mevḳūf-ı ḫazāndur nev-bahār-ı ʿālemüñ
Nuḳre-i ġafletle ṭayy itme bu nakş-ı ʿibreti

ṭayy itmek:

1. **ṭayy itmek:**-*mek*
Gazel 461
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Üzerinden geçmek, aşmak; ortadan kaldırmak, yok etmek.
Ṣırāṭ-ı müstaḳīm-i şerʿ-i pāke ihtidā eyle

Ṣırāṭ-ı maḥşeri ṭayy itmek isterseñ selāmetle

ṭayy-ı ʿarşa-i idbār ider:

1. **ṭayy-ı ʿarşa-i idbār ider:**-*er*
Kaside 19
Mısra: **129**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Talihsizlik arsasının ortasından çıkmak.
Ṭarfetü'l-ʿayn içre ṭayy-ı ʿarşa-i idbār ider
Feyż-i luṭfından olur tā ol ḳadar cüst ü ceri

ṭayy-ı arż u āsumān itdüñ:

1. **ṭayy-ı arż u āsumān itdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 281
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yeryüzü ve gökyüzünün arasında dolaşmak.
Burāḳ-ı berḳ-reftār ile ey reh-bürde-i vuṣlat
Miʿrāc-ı berḳ-ı ḫāṭif ṭayy-ı arż u āsumān itdüñ

ṭayy-ı güftār idelüm:

1. **ṭayy-ı güftār idelüm:**-*e, -lüm*
Tarih 28
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sözü öteye taşımak.
Müslim-i ṣāḥib-baṣīret fehm ider ḳadrin anuñ
Ṭayy-ı güftār idelüm -

ṭayy-ı rāh iderdüm:

1. **ṭayy-ı rāh iderdüm:**-*er, -dü, -m*
Gazel 312
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir başka yola hızlıca geçmek.
Pāy-ı müjgānumla ṭayy-ı rāh iderdüm kūyuña
Olsa taḳdīr-i Ḫudādan müjde-i ʿizz-i vuṣūl

ṭayy-ı zamān u mekān idüp:

1. **ṭayy-ı zamān u mekān idüp:**-*üp*
Gazel 260
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zaman ve mekânda dolaşmak.
Bir dem içinde ṭayy-ı zamān u mekān idüp
Arż u semāda oldı bedīdār neşr ü lef

ṭayyibü'l-aʿrāḳ:

1. **ṭayyibü'l-aʿrāḳ:**
Kaside 18
Mısra: **29**
Temiz kişilik.
Ṭayyibü'l-aʿrāḳ u maḥfūẓu'n-neseb vālā-nijād
Eşrefü'l-ensāb ü maʿrūfu'l-ḥaseb ʿālī-tebār

taẕallum itdükçe:

1. **taẕallum itdükçe:**-*dükçe*
Gazel 458
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sızlanmak, yanıp yakılmak.
İtdükçe ben taẕallum yoḳ sende bir tekellüm
Ey ṣūḥ-ı bī-taraḥḥum raḥm it bu nā-tüvāna

taẕarruʿ eyleyüp:

1. **taẕarruʿ eyleyüp:**-*yüp*
Gazel 404
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yalvarıp yakarmak.
Ḥażret-i Ḥaḳḳa taẕarruʿ eyleyüp eyle niyāz
Āh ü zār itme dilā sen rūz u şeb ġavġāyı ḳo

tāze:

1. **tāze:**
Gazel 115
Mısra: **4**
Bozulmamış, yeni, taze. II önceki taze kelimesinin derecesini kuvvetlendirmek amacıyla kullanılmıştır.
Tāzedür ʿayb eylemeñ bilmezse ḳadr-i ʿāşıḳı
Tāzedür tāze benüm o gül-ʿiẕārum tāzedür

2. **tāzedür:**-*dür*
Gazel 115
Mısra: **1**
Bozulmamış, yeni, taze.
ʿĀşıḳam dāġ-ı dil-i dūzaḫ-şerārum tāzedür
Bāġbān-ı gülşen-i ʿışḳam bahārum tāzedür

3. **tāzedür:**-*dür*
Gazel 115
Mısra: **2**
Bozulmamış, yeni, taze.
ʿĀşıḳam dāġ-ı dil-i dūzaḫ-şerārum tāzedür
Bāġbān-ı gülşen-i ʿışḳam bahārum tāzedür

4. **tāzedür:**-*dür*
Gazel 115
Mısra: **3**
Bozulmamış, yeni, taze.
Tāzedür ʿayb eylemeñ bilmezse ḳadr-i ʿāşıḳı
Tāzedür tāze benüm o gül-ʿiẕārum tāzedür

5. **tāzedür:**-*dürdür*
Gazel 115
Mısra: **4**
Bozulmamış, yeni, taze. II önceki taze kelimesinin derecesini kuvvetlendirmek amacıyla kullanılmıştır.
Tāzedür ʿayb eylemeñ bilmezse ḳadr-i ʿāşıḳı
Tāzedür tāze benüm o gül-ʿiẕārum tāzedür

6. **tāzedür:**-*dür*
Gazel 115
Mısra: **4**
Bozulmamış, yeni, taze.

II önceki taze kelimesinin derecesini kuvvetlendirmek amacıyla kullanılmıştır.
Tāzedür ʿayb eylemeñ bilmezse ḳadr-i ʿāşıḳı
Tāzedür tāze benüm o gül-ʿiẕārum tāzedür

7. **tāzedür:**-*dür*
Gazel 115
Mısra: **6**
Bozulmamış, yeni, taze.
Şimdi yād u āşinānuñ rütbesi farḳ eylemez
Ṭıfl-ı nev-resdür daḫi ol şīvekārum tāzedür

8. **tāzedür:**-*dür*
Gazel 115
Mısra: **8**
Bozulmamış, yeni, taze.
Ey gül-i nev-ḫīz-i bāġ-ı ʿişve ruḫsāruñ şaḳın
Āteş-i dil-sūz-ı āh-ı şuʿlebārum tāzedür

9. **tāzedür:**-*dür*
Gazel 115
Mısra: **10**
Bozulmamış, yeni, taze.
Ben Naḥīfīveş ezel siḥr-āşinā-yı naẓm idüm
Mülk-i ʿālemde egerçi iştihārum tāzedür

10. **tāze:**
Gazel 146
Mısra: **14**
Bozulmamış, yeni, taze.
Ne ḥācet ey Naḥīfī külfet-i tertīb-i dīvāna
Benüm erbāb-ı ʿışḳa her sözüm bir tāze dīvāndur

11. **tāze:**
Gazel 168
Mısra: **10**
Bozulmamış, yeni, taze.
Dūd-ı ʿanber midür ol micmer-i ruḫsāruñda
Cism-i pür-dāġuma ol tīr-i ḳażā tāze midür

12. **tāze:**
Gazel 168
Mısra: **8**
Bozulmamış, yeni, taze.
Bunca demdür baña hīç ʿarż-ı maḥabbet yoġ idi
Söyle ḳurbānuñ olam resm-i vefā tāze midür

13. **tāze:**
Gazel 168
Mısra: **6**
Bozulmamış, yeni, taze.
ʿAndelībān-ı emel nāle-künān oldı bugün
Bāġ-ı ḥüsninde ʿaceb verd-i recā tāze midür

14. **tāze:**
Gazel 168
Mısra: **4**
Bozulmamış, yeni, taze.
Zülfini nāz ile pīrāye mi itmiş ruḫına
Gül cemālinde yine neşv ü nemā tāze midür

15. **tāze:**
Gazel 168
Mısra: **2**
Bozulmamış, yeni, taze.
Luṭf-ı mihri o mehüñ şimdi baña tāze midür
Bu ḫaberler bize ey bād-ı ṣabā tāze midür

16. **tāze:**
Gazel 168
Mısra: **1**
Bozulmamış, yeni, taze.
Luṭf-ı mihri o mehüñ şimdi baña tāze midür
Bu ḫaberler bize ey bād-ı ṣabā tāze midür

17. **tāze:**
Gazel 168
Mısra: **12**
Bozulmamış, yeni, taze.
Gerdiş-i pīre-zenüñ gör bize itdüklerini
Bilmezüz şīvesini köhne mi yā tāze midür

18. **tāze:**
Gazel 168
Mısra: **14**
Bozulmamış, yeni, taze.
Bu zemīn-i neve ḳābil mi naẓīre bilmem
Ṭabʿ-ı şūḫuñda Naḥīfī bu edā tāze midür

19. **tāze:**
Gazel 254
Mısra: **14**
Bozulmamış, yeni, taze.
Ṭabʿ-ı Naḥīfī olup āteş-fesān
Eyledi bir tāze şerer iḫtirāʿ

20. **tāze:**
Gazel 269
Mısra: **1**
Bozulmamış, yeni, taze.
Hücūm-ı şevḳ ile sīnemde cānā tāze dāġum yoḳ
Pendüm bu meclis-i ʿışḳ içre sūzān bir çerāġum yoḳ

21. **tāze:**
Gazel 448
Mısra: **2**
Bozulmamış, yeni, taze.
Elümde ġonçe-veş peymāne āġūşumda cānāne
Bu bezm-i cān-fezāyı tāze ṭarḥ itdüm ẓarīfāne

22. **tāze:**
Gazel 472
Mısra: **6**
Bozulmamış, yeni, taze.
Yine çeşm-i nizārum ḥasretüñle dāġ dāġ oldı
Açılmış tāze güller bir naẓar ḳıl ʿālem-i ʿışḳa

23. **tāze:**
Gazel 473
Mısra: **12**
Bozulmamış, yeni, taze.
Ey Naḥīfī şāʿirān-ı ʿaṣra dest-āvīz içün
Meclis-ārā-yı ṣafādur tāze eşʿāruñ yine

24. **tāzeleri:**-*ler, -i*
Gazel 507
Mısra: **14**
Bozulmamış, yeni, taze.
Meşḳ-ı ʿışḳ itmege var idi Naḥīfī iḳbāl
Bilse ḳadr-i hüneri ʿaṣrumuzuñ tāzeleri

25. **tāze:**
Kaside 8
Mısra: **26**
Bozulmamış, yeni, taze.

Eyledi bād-ı ṣabā ʿarṣa-i gülzāra ṣalā
Oldı ẕāhir yine her tāze nihāl ü eşcār

26. **tāze:**
Kaside 23
Mısra: **16**
Bozulmamış, yeni, taze.
Ṣabā var eyle inhā ḳaṣd-ı rūy-māl itdigüm evvel
Saña ya gelmesün dir ol nihāl-i tāze ya gelsün

27. **tāze:**
Murabba 6
Mısra: **26**
Bozulmamış, yeni, taze.
Ẕikr idinüp zīb-i şımāḫ
Vir naḫl-i şevḳa tāze şāḫ

28. **tāze:**
Rübai 339
Mısra: **4**
Bozulmamış, yeni, taze.
Ben tāzelendüm köhne ġam-ı ʿışḳı yine
Bin tāze cevāna yeni ʿāşıḳ oldum

29. **tāze:**
Tahmis 9
Mısra: **19**
Bozulmamış, yeni, taze.
Ḫaṭ ber-āverde olan tāze dem-i vuṣlatda
Başḳa bir ẕevḳ virür geçdi zamānum diyerek

tāze bahār:

1. **tāze bahār:**
Gazel 268
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ilkbahar.
ʿĀlemüñ her çemeni olsa da bir tāze bahār
Lāl olur bülbül-i dil ol gül-i āl olmayıcaḳ

tāze cān buldı:

1. **tāze cān buldı:**-*dı*
Tarih 1
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Taze can bulmak, yeniden canlanmak.
Cihān bir tāze cān buldı yine feyż-i ilāhīden
Ġuluvvī şādumān ḳıldı memlūʾ cümle sükkān

tāze cevāndur:

1. **tāze cevāndur:**-*dur*
Gazel 403
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Genç delikanlı.
Naḥīfī bileler ḳadrüñ beḳāya rıḥlet idince
Güzel kim ḳıymetüñ bilmez daḥi tāze cevāndur bu

tāze cevānum:

1. **tāze cevānum:**-*um*
Gazel 286
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir genç delikanlı.
Ḳaddimi reh-güẕer-i yāra varup dāl itdüm
Beni pīr eyledüñ ey tāze cevānum diyerek

tāze nihāl olmayıcak:

1. **tāze nihāl olmayıcak:**-*ma, -yıcak*
Gazel 268
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Taze fidan olmak II sevgilinin olması.
Varamaz kūyına ol tāze nihāl olmayıcak
N'eyleyem ʿAdnī temāşā-yı cemāl olmayıcaḳ

tāze şiʿrüm:

1. **tāze şiʿrüm:**-*üm*
Gazel 74
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yeni, orijinal şiir.
Terennüm eylesün bu tāze şiʿrüm ṣaḥn-ı gülşende Naḥīfīveş olup bir bülbül-i rengīn edā ser-mest

tāze tāze:

1. **tāze tāze:**
Gazel 156
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yeni yeni.
Gözümde ḳaṭre ḳaṭre eşk-i ḫūn-ālūd-ı ḥasretdür
Cigerde tāze tāze dāġ-ı āteş-tāb-ı fürḳatdür

tāze zebānum:

1. **tāze zebānum:**-*um*
Tahmis 9
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Taze dil II yeni, orijinal fikirler söyleyen şair.
Söyleye söyleye ey tāze zebānum diyerek

tāze-gūyān-ı zamāne:

1. **tāze-gūyān-ı zamāne:**
Gazel 514
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zamanın yeni söyleyişi II zamanın bikr-i mazmunla örülü şiiri.
Ey Naḥīfī göricek nükte-i naẓm-ı pāküñ
Tāze-gūyān-ı zamāne yine mülzem ḳaldı

tāzele:

1. **tāzeledüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 61
Mısra: **3**
Tazelemek, yenilemek.
Yaḳduñ derūnı tāzeledüñ eski derdimi
Bilmem nedür bu āh-ı ġarībāne ʿandelīb

tāzelen:

1. **tāzelendi:**-*di*
Gazel 465

Mısra: **2**
Yenilenmek, tazelik kazanmak.
Füzūn olmaḳdadur şevḳum ḫaṭ-ı nev-ḫīz-i yār üzre
Cünūnum tāzelendi gör yine evvel-bahār üzre

2. **tāzelendüm:**-*dü, -m*
Rübai 339
Mısra: **3**
Yenilenmek, tazelik kazanmak.
Ben tāzelendüm köhne ġam-ı ʿışḳı yine
Bin tāze cevāna yeni ʿāşıḳ oldum

tāzelükler ʿāleminde:

1. **tāzelükler ʿāleminde:**-*n, -de*
Gazel 58
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzeller dünyası II sevgililerin yaşadığı yerler.
Ey Naḥīfī bu ʿacebdür kimseler bilmez anı
Tāzelükler ʿāleminde irdi bu cāh-ı şebāb

tāzende:

1. **tāzendeyem:**-*yem*
Rübai 521
Mısra: **3**
Koşucu, peşinde olan.
Tāzendeyem iḥsānuñ ile iḥyā ḳıl
Öldür beni nā-keslere muḥtāc itme

taʿžīf olınursa:

1. **taʿžīf olınursa:**-*ın, -ur, -sa*
Rübai 10
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İki kat etme, iki katına çıkarma.
Taʿžīf olınursa ʿaded-i reml ü ḥışā
Ḳābil degül iḥsānuñı ʿadd ü iḥṣā

taʿžīf-i feżāʾil eyleyüp:

1. **taʿžīf-i feżāʾil eyleyüp:**-*yüp*
Rübai 147
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Faziletleri iki katına çıkarmak.
Taʿžīf-i feżāʾil eyleyüp eyle aña
İʿṭā-yı vesīle vü maḳām-ı Maḥmūd

taʿẓīm eylese:

1. **taʿẓīm eylese:**-*se*
Rübai 19
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saygı göstermek, ululamak.
Ḫallāḳ-ı cihān eyledi tekrīm saña
Maḫlūḳ n'ola eylese taʿẓīm saña

taʿẓīm ide:

1. **taʿẓīm ide:**-*e*
Gazel 261
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüceltmek.
Göre ger ḳara ḳaşuñ cümle o ḫūrşīd-i felek
Saña taʿẓīm ide cānā meh-i tābān ṣaf ṣaf

taʿẓīm-i żikrinde:

1. **taʿẓīm-i żikrinde:**-*i, -n, -de*
Kaside 23
Mısra: **55**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zikrinin düzeni.
Yegāne Aḥmet-i Muḫtār kim taʿẓīm-i żikrinde
Olup ʿaṭı-ı beyān ism-i Muḥammed Muṣṭafā gelsün

taʿẓīmin idüp:

1. **taʿẓīmin idüp:**-*üp*
Rübai 36
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zararı olan şeyi karşılamak.
Taʿẓīmin idüp ḥaḳḳ-ı edā ile edā
Ḳurʾān ile olan ṭālib-i iḥsān-ı Ḫudā

tāziyāne olmasa:

1. **tāziyāne olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 451
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kamçı, kırbaç olmak II mecazen sebep olmak.
Ser-menzil-i ümmīde olmazdı dil resīde
ʿIşḳuñ semend ṭabʿa olmasa tāziyāne

tażyīḳ eyledi:

1. **tażyīḳ eyledi:**-*di*
Kaside 26
Mısra: **173**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zora sokma.
O deñlü eyledi tażyīḳ ḫāne ḳaydı beni
Ki eyler oldı göñül zīr-i ḫāki istidʿā

tażyīḳ idenler:

1. **tażyīḳ idenler:**-*en, -ler*
Rübai 431
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zorlamak, sıkıntı vermek.
Ey minnet ile ḳalbüm idenler tażyīḳ
Bilmez degülem mülk-i tecerrüd rāhın

teʿākub eyleye:

1. **teʿāḳub eyleye:**-*ye*
Kaside 26
Mısra: **114**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Birbirinin ardınca gelmek, birbirini takip etmek.
Ṣafā-yı ḫāṭır olur mı o dilde kim ṣeb ü rūz
Teʿāḳub eyleye ekdār u şiddet ü beʾsā

teʿāḳub-ı melevānuñ:

1. **teʿāḳub-ı melevānuñ:**-*nuñ*
Kaside 26
Mısra: **319**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gece ile gündüzün birbirini takip etmesi.
Teʿāḳub-ı melevānuñ mükedderātından
Emīn ü sālim ide ṭabʿ-ı enverin mevlā

teʿālā:

1. **teʿālā:**
Matla 2
Mısra: **2**
Allah yüceltsin.
Seni tevḥīd ü tesbīḥ eyleyüp ṣām ü seḥer eşyā
Lisān-ı ḥāl ile dirler teʿālā Rabbünā'l-aʿlā

2. **teʿālā:**
Murabba 3
Mısra: **11**
Allah yüceltsin.
Teʿālā şānuñ el-aʿlā
Meded eyle meded mevlā

teʿālā'llāh:

1. **teʿālā'llāh:**
Kaside 24
Mısra: **31**
Allah ne yücedir.
Teʿālā'llāh bu ḥaşmet bu ṣalābet bu şecāʿatle
Müʾessirdür şu resme heybeti kim ehl-i ṭuġyāna

2. **teʿāla'llāh:**
Tarih 1
Mısra: **1**
Allah ne yücedir.
Teʿāla'llāh zihī ferḫunde peyġām-ı neşāṭ-efzā
Ki ḳıldı şād ü ḫurrem sākinān-ı çār erkān

3. **teʿālā'llāh:**
Tarih 20
Mısra: **1**
Allah ne yücedir.
Teʿālā'llāh zihī ḳaṣr-ı felek-ḳadr-i cihān-ārā
Zihī zībā nişīnmen-gāh-ı rūḥ-efzā-yı ḫāḳānī

tebāh:

1. **tebāh:**
Gazel 287
Mısra: **1**
Bozuk, çürük, berbat, harap, yıkılmış, yıkıntı.
Āh kim ʿömr-i girān-māye tebāh olsa gerek
Menzil-i şāh u gedā ḫāk-i siyāh olsa gerek

2. **tebāh:**
Gazel 288
Mısra: **14**
Bozuk, çürük, berbat, harap, yıkılmış, yıkıntı.
Ey Naḥīfī ola gör ṭālib-i vech-i Bāḳī
Baḳma ol ḫüsne ki encāmı tebāh olsa gerek

3. **tebāh:**
Murabba 6
Mısra: **106**
Bozuk, çürük, berbat, harap, yıkılmış, yıkıntı.
Ben ġarḳa-i cürm ü güneh ʿIṣyān ile kārum tebāh

tebāh eylemezüz:

1. **tebāh eylemezüz:**-*mez, -üz*
Rübai 205
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bozmak, tahrip etmek, mahvetmek.
Āh eylersek Allāh dirüz tā cāndan
Enfāsumuzı ʿabeş tebāh eylemezüz

tebāh eylersin:

1. **tebāh eylersin:**-*r, -sin*
Gazel 229
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bozmak, tahrip etmek, mahvetmek.
Rūzgāruñ berzaḫ-ı ġafletde eylersin tebāh
Şīve-i ehl-i hevāya itme bīhude heves

tebāh eyleye:

1. **tebāh eyleye:**-*ye*
Tarih 16
Mısra: **54**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bozmak, tahrip etmek, mahvetmek.
ʿAyş ü ʿişretde ṣafālarda olup sulṭān-ı dīn
Eyleye renc-i ḥased iʿmār-ı bed-ḫvāhın tebāh

tebāh itdüm:

1. **tebāh itdüm:**-*dü, -m*
Gazel 334
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bozmak, açığa çıkartmak, ifşa etmek.
Ne dem ol āfitāba ḥasret ile bir nigāh itdüm
Bir āh itdüm ki cümle ḫırmen-i ṣabrum tebāh itdüm

2. **tebāh itdüm:**-*dü, -m*
Gazel 334
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bozmak, açığa çıkartmak, ifşa etmek.
Metāʿ-ı vuṣlat-ı dildārı bāzār olmadı mümkin
Hemān ser-māye-i ümmīdi bīhūde tebāh itdüm

tebāh olup:

1. **tebāh olup:**-*up*
Tahmis 10
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Harap olmak, yıkılmak, yok olmak.
ʿIşḳ ile mā-ḥaṣal-ı ṣabrum olup cümle tebāh
Gönlüm aldı niçe nāz ile o düzdīde-nigāh

tebār:

1. **tebār:**
Tahmis 6
Mısra: **8**
Kavim, kabile.
Yār ẓann eyledigüñ hem-ser-i mār u ejder
Şūr u ġavġāda çü bīgāne tebār ü dāder

tebāreke'llāh:

1. **tebāreke'llāh:**
Kaside 26
Mısra: **89**
"Allah mübârek etsin, hayırlı uğurlu olsun" anlamında duâ sözü.
Tebāreke'llāh eyā devr-i gülşen-i iḳbāl
Bahār-ı devletüñ itdi cihāna feyż-i ṣafā

tebcīl-i istisnā:

1. **tebcīl-i istiṣnā:**
Kaside 11
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İstisna ikram etmek.
Raḥmeten li'l-ʿālemīn itdi seni Rabb-i Raḥīm
Ẕātuña virdi şeref tebcīl-i istiṣnā ile

tebdīl ḳıl:

1. **tebdīl ḳıl:**
Rübai 311
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Değiştirmek.
Fażluñla idüp aḥsen-i ḥāle taḥvīl
Sūʾ-i ʿamelüm ḳıl ḥasenāta tebdīl

tebeh itseñ:

1. **tebeh itseñ:**-*se, -ñ*
Gazel 290
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mahvetmek, yıkmak.
Ḫākisterime kendiñi pervāne bulurduñ
Ey bād-ı fenā şemʿ-i vücūdum tebeh itseñ

tebessüm:

1. **tebessümde:**-*de*
Gazel 297
Mısra: **6**
Gülümseme.
Gül-i ümmīdümi güşāde ider
Her tebessümde laʿl-i ḫandānuñ

tebessüm eyleseñ:

1. **tebessüm eyleseñ:**-*se, -ñ*
Gazel 480
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gülümsemek.
Ruḫlaruñ gül gül olur gāhī tebessüm eyleseñ
Māʾilem māʾil efendüm ḫande-i gül-rīzüñe

teb-i ʿilletden:

1. **teb-i ʿilletden:**-*den*
Gazel 299
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hastalığın ateşi.
Teb-i ʿilletden ey gül-çehre şebnem-dār-ı ḥüzn oldum
Anuñçün ṣubḥ-dem ben ʿandelībi naġme-rīz itdüñ

teblīġ ider:

1. **teblīġ ider:**-*er*
Gazel 156
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ulaştırmak, bildirmek.
İder şāh-ı güle nev-rūze ḳarşu nāmesin teblīġ
Meger bād-ı ṣabā var ise meʾmūr-ı risāletdür

teblīġ itdüñ:

1. **teblīġ itdüñ:**-*dü, -ñ*
Rübai 248
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ulaştırmak, bildirmek.
Ber-vefḳ-ı rıżā yaʿnī ki bī-naḳṣ u ziyād
İtdüñ bize fermān-ı Ḫudāyı teblīġ

tebriz:

1. **tebrīz:**
Rübai 481
Mısra: **4**
İran'da Doğu Azerbaycan eyaletinin merkezi olan şehir.
Düşdi sefer-i dūr u dırāzum āḫir
Tebrīz ü Ṣıfāhāna Ḳum u Kāşāna

tebşīr idüp:

1. **tebşīr idüp:**-*üp*
Tarih 2
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Müjdelemek, iyi haber vermek.
Dir idi ḫalḳa lisān-ı ḥāl ile tebşīr idüp
Kim duʿālar oldı hep feyż-i icābet maẓharı

tebşīr-güne:

1. **tebşīr-güne:**
Tarih 6
Mısra: **43**
Müjde şeklinde.

İki şāhid gelüp tebşīr-güne söyledi tārīḫ
Şeh-i dehr eyledi dāmād yümn ile silaḥ-dārın

tecāhül:

1. **tecāhülden:**-*den*
Gazel 86
Mısra: **7**
Bilmez gibi görünme, bilmezlikten gelme.
Saña nāz u şīvedür bunca tecāhülden ġaraż
Ḳaṣdını yoḫsa o şūḫ-ı pür-cefā bilmez mi hīç

2. **tecāhüller:**-*ler*
Gazel 477
Mısra: **6**
Bilmez gibi görünme, bilmezlikten gelme.
Seng-i rāhı da olursam ider imsāk-i naẓar
Beni öldürdi o kāfir bu tecāhüller ile

tecāvüz eyler:

1. **tecāvüz eyler:**-*r*
Kaside 22
Mısra: **58**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sınırı aşmak.
Ki ḥükkām oldı mülhim iştibāh-ı sırr-ı ġayb itme
Delīl ister iseñ eyler tecāvüz ʿadd ü iḥṣāyı

tecdīd eyledüm:

1. **tecdīd eyledüm:**-*dü, -m*
Gazel 345
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tazelemek, yenilemek.
Ẕevḳ-ı vaṣluñla libās-ı ʿışḳı tecdīd eyledüm
Ol ḳadar kesb-i ṣafā ḳıldum ki bir ʿıyd eyledüm

tecdīd-i berāt eyler:

1. **tecdīd-i berāt eyler:**-*r*
Gazel 133
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Beratı yenilemek. Geleneğe göre tahta yeni çıkan Osmanlı padişahının eski görevlilerin görevlerini devam edebilmesi için yazdığı göreve devam ettiğine dair ferman.
Ḫaṭṭ-ı nev-ḫīzi ṣanma ṣafḥa-i ruḫsār-ı pākinde
Sipāh-ı ḥüsn-i ʿālem-sūzı tecdīd-i berāt eyler

tecdīd-i berāt itmededür:

1. **tecdīd-i berāt itmededür:**-*mede, -dür*
Gazel 64
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kurtuluş belgesini yenilemek.
Dil ü cān ḳullıġuña ey şeh-i ferḫunde-ṣıfāt
Her nefes itmededür ṣıdḳ ile tecdīd-i berāt

tecdīd-i ʿuhūd eyleye:

1. **tecdīd-i ʿuhūd eyleye:**-*ye*
Tarih 4
Mısra: **40**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yeni bir anlaşma eylemek.
Tīġ-i ḳahrından olup ser-be-girībān-ı emān
Ḫavf ile ehl-i ḫilāf eyleye tecdīd-i ʿuhūd

tecerrdüd-pīşegān-ı ʿışḳa:

1. **tecerrdüd-pīşegān-ı ʿışḳa:**-*a*
Gazel 493
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşkın dünyayı terk edip Allah'a yönelenleri.
Āferīn olsun tecerrdüd-pīşegān-ı ʿışḳa kim
Hīç zen-i mekkāre-i dünyāya meftūn olmadı

tecribe eyle:

1. **tecribe eyle:**
Gazel 155
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tecrübe etmek, bir şeyi denemek.
Mirʾāta baḳma bir iki gün eyle tecribe
Ṣabr eylemek firāḳuña müşkil degül midür

tecribe ḳıldum:

1. **tecribe ḳıldum:**-*du, -m*
Gazel 499
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Denemek, tecrübe etmek.
Baḳılsa birbirine hep muḫālefet üzre
Hezār tecribe ḳıldum ṭabāyiʿ-i nāsı

tedbīr:

1. **tedbīr:**
Gazel 462
Mısra: **19**
Bir şeyi önlemek veya olmasını sağlamak için yapılan hazırlık, baş vurulan çare, önlem.
Aḥvāl-i ġayr-i mümkine tedbīr olur ʿabeṣ
Cān-dāde-i helāke devādan ne fāʾide

2. **tedbīrin:**-*i, -n*
Kaside 22
Mısra: **89**
Bir şeyi önlemek veya olmasını sağlamak için yapılan hazırlık, baş vurulan çare, önlem.
Muvāfiḳ eyleye taḳdīre tedbīrin işābetle
Muvaffaḳ ide kār-ı ḫayra ol ferḫunde-ārāyı

3. **tedbīrine:**-*i, -n, -e*
Kaside 22
Mısra: **53**
Bir şeyi önlemek veya

olmasını sağlamak için yapılan hazırlık, baş vurulan çare, önlem.
Niẓām-ı ʿālemi tedbīrine
Ḥaḳ eylemiş mevḳūf
N'ola ilhām-ı ġaybī keşf iderse sırr-ı maʿnāyı

4. **tedbīrüñi:**-*üñ, -i*
Kaside 27
Mısra: **165**
Bir şeyi önlemek veya olmasını sağlamak için yapılan hazırlık, baş vurulan çare, önlem.
Cümle tedbīrüñi taḳdīre muvāfıḳ ḳılsun
Mālikü'l-mülk-i ḥaḳīḳī olan ol Rabb-ı Ġafūr

tedbīr-i devā:

1. **tedbīr-i devā:**
Rübai 281
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir hastalığın/derdin çaresi için önlem almak.
İḥsān-ı viṣālüñ bu dil-i zāra gerek
Tedbīr-i devā bu dil-i bīmāra gerek

tedbīr-i devā eyleyem:

1. **tedbīr-i devā eyleyem:**-*yem*
Kaside 5
Mısra: **42**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çare tedbiri eylemek.
Bir degül derd-i derūnum ey ṭabīb-i ümmetān
Ḳanḳı derde eyleyem ʿālemde tedbīr-i devā

tedbīr-i kesān:

1. **tedbīr-i kesān:**
Rübai 466
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnsanların önlemleri.
Tedbīr-i kesān müfīd-kār olmaz hīç
Sen ḳullaruña ʿināyet it yā Allāh

tedbīr-i kesāna:

1. **tedbīr-i kesāna:**-*a*
Rübai 409
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnsanların önlemleri.
Tedbīr-i kesāna bende yoḳdur raġbet
Luṭf it baña kim ḥālüme sen aʿlemsin

tedbīri oldı:

1. **tedbīri oldı:**-*dı*
Tarih 34
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Önlem almak.
Āṣaf-ı ẕī-şānınuñ tedbīri oldı kārger
Böyledür minnet Ḫudāya ḥükmi baḫt-ı esʿadüñ

tedbīr-i şehenşāhı:

1. **tedbīr-i şehenşāhı:**-*ı*
Tarih 6
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sultanlar sultanının yönetimi.
Muvāfıḳ eyleyüp taḳdīre tedbīr-i şehenşāhı
Rehīn-i ḥüsn-i tevfīḳ itdi Bārī reʾy-i muḫtārın

tedbīr-i şināh eyler:

1. **tedbīr-i şināh eyler:**-*r*
Gazel 133
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüzme tedbiri almak.
Olanlar āşinā-yı feyż ṭūfān-ı maḥabbetde
Ne tedbīr-i şināh eyler ne ümmīd-i necāt eyler

tedbīr-i zevḳ-i zevraḳ:

1. **tedbīr-i ẕevḳ-i zevraḳ:**
Gazel 15
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zevk verici şarabı taşıyan geminin tedbiri.
Seni tedbīr-i ẕevḳ-i zevraḳ ile almış āġūşa
Niçe cūş itmesün inṣāf olınsa şevḳ ile deryā

teʾdīb:

1. **teʾdībüñ:**-*üñ*
Kaside 27
Mısra: **22**
Haddini bildirme, yola getirmek için gerekeni yapma, terbiyesini verme.
Ḫalḳ unutmışlar idi nüsḫa-i fenn-i edebi
Ḫāṭır-ı ʿāleme teʾdībüñ ile ḳıldı ḫuṭūr

teʾdīb-i hāş:

1. **teʾdīb-i ḫāş:**
Gazel 48
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Düşmanı yola getirmek.
Teʾdīb-i ḫāş u terbiyet-i Kirdigar ile
Oldı vücūd-ı muḫteremüñ nüsḫa-i edeb

tedḳīḳ-i meẓāhirde:

1. **tedḳīḳ-i meẓāhirde:**-*de*
Tahmis 6
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ortaya çıkanların incelemesi.
Gerçi tedḳīḳ-i meẓāhirde ḥaḳīḳatbīnem
Şimdi itdükçe merāyāya naẓar ġamgīnem

tedḳīḳ-i tabʿ-ı āṣafü'l-ʿahd-i ṣafā-muʿtād:

1. **tedḳīḳ-i tabʿ-ı āṣafü'l-ʿahd-i ṣafā-muʿtād:**
Tarih 17

Mısra: **40**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her zamanki safanın Âsaf sözünün mizaç incelemesi.
Felāṭūn görse istiḥsān ider bu resm-i maṭbūʿı
Zihī tedḳīḳ-i tabʿ-ı Āṣafü'l-ʿahd-i ṣafā-muʿtād

teʾellüf it:

1. **teʾellüf it:**
Gazel 78
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Buluşturmak, tanıştırmak, sağlamak.
Her-cāyī-meşreb olma yeter ey gönül yeter
Bārī ḫayāl-i yār ile olsun teʾellüf it

teʾemmül eylesem:

1. **teʾemmül eylesem:**-*se, -m*
Gazel 416
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İyice, etraflıca düşünmek.
Naḥīfī-veş yine biñde birin iḥṣāya ḳudret yoḳ
Ne deñlü eylesem vaṣfuñ teʾemmül yā Resūla'llāh

teʾessüf eyleyüp:

1. **teʾessüf eyleyüp:**-*yüp*
Kaside 5
Mısra: **132**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gücenme, darılma.
Ol zamān kim bīm-i nār-ı dūzaḫ-ı pür-sūz ile
Diye müşrikler teʾessüf eyleyüp vā-veyletā

teʾessüf it:

1. **teʾessüf it:**
Gazel 78
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Üzülmek II yakınmak.
Endīşe-i viṣāl ile şād ol Naḥīfīyā
Besdür belā-yı hecrine yārüñ teʾessüf it

tefāhur:

1. **tefāḫür:**
Gazel 228
Mısra: **5**
Övünme.
Tefāḫür cāme-i rengīn ile kār-ı leʾīmādur
Bu vażʿ-ı nā-revāyı yoḫsa merdān-ı kirām almaz

tefekkür eyle:

1. **tefekkür eyle:**
Gazel 141
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tefekkür eylemek. düşünmek. fikre getirmek.
Nuḳūd-ı eşküñi itme nis̱ār ġam-ḫ∨āna
Tefekkür eyle maḥall-i ḥisāb āteşdür

2. **tefekkür eyle:**
Gazel 461
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tefekkür eylemek. düşünmek. fikre getirmek.
Ḳıyām it ṭāʿat-i Mevlāya terk it leẕẕet-i nefsi
Tefekkür eyle ḥālüñ ḥayret-i hevl-i ḳıyāmetle

3. **tefekkür eyle:**
Rübai 559
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tefekkür eylemek. düşünmek. fikre getirmek.
Ey ḫaşm-ı denī eyle tefekkür gāhī
Memdūḥum olan nebiyy-i ʿālī-cāhı

tefekkür eylemez:

1. **tefekkür eylemez:**-*mez*
Kıt'a 38
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tefekkür eylemek. düşünmek. fikre getirmek.
Tevekkül ehline bī-kes diyü taḥḳīre saʿy eyler
Tefekkür eylemez mi bilmezem Mevlā-yı Sübḥānı

tefekkür itdükçe:

1. **tefekkür itdükçe:**-*dükçe*
Kaside 3
Mısra: **73**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Düşünmek.
Faẓl u ġufrānını itdükçe tefekkür gāhī
Ġażab u ḳahrını fikr eyle biraz Yezdānuñ

tefekkür kıl:

1. **tefekkür ḳıl:**
Gazel 295
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Düşün.
Ḳıl tefekkür dem-i ḫāmūşī-i rūz-ı ḥaşri
Ey gönül bād-ı hevā ile yeter cūş itdüñ

teferrüc-gāh-ı ḥüsn itmezdi:

1. **teferrüc-gāh-ı ḥüsn itmezdi:**-*mez, -di*
Gazel 495
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzelliğin gezinti yeri etmek.
Teferrüc-gāh-ı ḥüsn itmezdi ol rūy-ı dil-ārāyı
Eger kim olmasaydı kākül-i cānāna sevdāyī

teferrüc-gāh-ı sulṭān aḥmede:

1. **teferrüc-gāh-ı sulṭān aḥmede:**-*e*
Kaside 20
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sultan III. Ahmet'in gezinti yeri.
Rūy-māl eyle teferrüc-gāh-ı Sulṭān Aḥmede
Taḫt-gāh-ı pādişāh-ı mekremet-muʿtādı gör

teferrüd eyledüm:

1. **teferrüd eyledüm:**-*dü, -m*
Gazel 349
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Başkalarından farklı olmak.
Vādī-i ʿışḳ u maḥabbetde teferrüd eyledüm
Ben de ḥālümce cünūn-ı ʿışḳ ile bir dāneyem

teferrüs eylemek:

1. **teferrüs eylemek:**-*mek*
Kaside 22
Mısra: **59**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sezme, anlar gibi olma.
Teferrüs eylemek ehl-i ḳulūba dād-ı mevlādur
Yeter şāhid bu nūr-ı bāṭına bil sırr-ı esmāyı

tefhīm iderdüm:

1. **tefhīm iderdüm:**-*er, -dü, -m*
Gazel 337
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Büyük görmek, saymak.
Murād üzre saña tefhīm iderdüm miḥnet-i ʿışḳı
Seni kendüñ gibi bir bī-vefāya mübtelā görsem

tefhīm-i ḳażā eyleyenler:

1. **tefhīm-i ḳażā eyleyenler:**-*yen, -ler*
Gazel 393
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kaderin sonucunu anlatmak.
Eyleyenler ḫāṭır-ı aʿdāya tefhīm-i ḳażā
Ḥükm-i teʾsīrin nigāh-ı yāre telmīḥ eylesün

tefrīḥ eylesün:

1. **tefrīḥ eylesün:**-*sün*
Gazel 393
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Rahatlatmak, ferahlatmak.
ʿArż-ı dīdār it beni mest eylesün cām-ı lebüñ
Ḥabb-ı ḫālüñ bu dil-i nā-şādı tefrīḥ eylesün

tefrīḥ-i ḳulūba:

1. **tefrīḥ-i ḳulūba:**-*a*
Kıt'a 36
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kalplerin ferahlığı.
Nedür ol āb-ı firāvān-ı revān-baḫş-ı revān
Ki olur ḳaṭresi tefrīḥ-i ḳulūba bādī

teftīş eyleme:

1. **teftīş eyleme:**-*me*
Rübai 543
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aramak, araştırmak.
Ey ġāfil olup ʿayb-ı vücūduñ nāsī
Gel eyleme teftīş ʿuyūb-ı nāsı

teftīş eylemek:

1. **teftīş eylemek:**-*mek*
Gazel 113
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aramak, araştırmak.
Nühüfte ʿaybuñı lāzımdur eylemek teftīş
Bu beyʿgāha dirseñ revācumuz yoḳdur

tefvīż eyle:

1. **tefvīż eyle:**
Rübai 239
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bırakmak; Allah'a bırakmak.
İḫlāṣ ile eyle Ḥaḳḳa kāruñ tefvīż
Zīrā ki odur cümleye feyyāż ü müfīż

tefvīż idüp:

1. **tefvīż idüp:**-*üp*
Rübai 439
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Havale etmek.
Zīrā ki idüp Ḥaḳḳa umūrın tefvīż
Döndükçe döner çarḫ ile aṣḥāb-ı derūn

tefvīż itdüm:

1. **tefvīż itdüm:**-*dü, -m*
Rübai 243
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Havale etmek.
Bir kimsenüñ efʿāline itmem taʿrīż
Ḫallāḳuma her umūrum itdüm tefvīż

2. **tefvīż itdüm:**-*dü, -m*
Rübai 358
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Havale etmek.
Her kārumı maʿbuduma tefvīż itdüm
Besdür baña ol ġayra münācāt itmem

tefvīż ḳıl:

1. **tefvīż ḳıl:**
Rübai 241
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Başkasına bırakmak.
Maḳṣūd necāt ise iki ʿālemde
Ḳıl ṣıdḳ ile mevlāya umūruñ tefvīż

tefvīż olındı:

1. **tefvīż olındı:**-*ın, -dı*
Gazel 30
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
-Bir işin yerine getirilmesi amacıyla- birine bırakılması.
Ġamze-i dildārı gördüm dir lisān-ı ḥāl ile
Tā ezel tefvīż olındı resm-i bī-dādī baña

tefvīż-i umūr eyle:

1. **tefvīż-i umūr eyle:**
Rübai 488
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İşleri havale etmek.
Taḥṣīl-i murād itmek ise maḳṣūduñ
Tefvīż-i umūr eyle yüri Allāha

tefvīż-i umūr ide:

1. **tefvīż-i umūr ide:**-*e*
Rübai 164
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İşlerini Hakk'a bırakmak.
Bir ḳul ki ide Ḫāliḳa tefvīż-i umūr
Serrāda vü żarrāda bulur feyż-i sürūr

tefvīż-i umūr itdüm:

1. **tefvīż-i umūr itdüm:**-*dü, -m*
Rübai 198
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İşlerini Hakk'a bırakmak.
Fażluñla murādātumı iḥsān eyle
İḫlāṣ ile itdüm saña tefvīż-i umūr

teġāfül:

1. **teġāfül:**
Gazel 30
Mısra: **1**
Aldırmazlık.
Yā teġāfül yā sitemdür vaż‘-ı hem-zādı baña
Hep cefādur ol mehüñ āyīn ü mu‘tādı baña

2. **teġāfül:**
Gazel 127
Mısra: **5**
Aldırmazlık.
O ṣūḥuñ bī-güneh
gāhī teġāfül gāh āzārı
Kemāl-i ‘işvesinden nāz ü istiġnālarındandur

3. **teġāfül:**
Kaside 1
Mısra: **13**
Aldırmazlık.
Bu teġāfül mūcib-i eşkāl-i ḥayretdür saña
Muḳteżīdür ru’yet-i eżġāş ü aḥlāmı bu ḫ∨āb

4. **teġāfülle:**-*le*
Kıt'a 21
Mısra: **1**
Anlamazlıktan gelmek, ilgisiz davranmak.
Bu teġāfülle bu cevr ile bu istiġnādan
Ṣanma ey ṣūḫ-ı sitem-pīşe ‘udūl eylemişem

teġāfül eyleme:

1. **teġāfül eyleme:**-*me*
Gazel 443
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Anlamamazlıktan gelmek. Bir şeyi anladığı hâlde anlamamış gibi davranmak.
Böyle teġāfül eyleme naḳd-i niyāza kim
Kālā-yı nāz bir gün ola rāygān ola

2. **teġāfül eyleme:**-*me*
Gazel 486
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Anlamamazlıktan gelmek. Bir şeyi anladığı hâlde anlamamış gibi davranmak.
Teġāfül eyleme ḥüsn-i naẓar iksīr-i a‘ẓamdur
Ġanīmet bil nigāh-ı himmet-i merdān-ı mürtāżı

3. **teġāfül eyleme:**-*me*
Kaside 26
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Anlamamazlıktan gelmek. Bir şeyi anladığı hâlde anlamamış gibi davranmak.
Teġāfül eyleme kim dār-ı imtiḥāndur bu
Eger ki dā’ ü devādur eger ki faḳr u ġınā

teġāfül itme:

1. **teġāfül itme:**-*me*
Gazel 288
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Anlamazlıktan, bilmezlikten gelmek.
Güş ḳıl pendümi naḫvetle teġāfül itme
Ben saña hep didigüm ey yüzi māh olsa gerek

2. **teġāfül itme:**-*me*
Gazel 511
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade

Anlamazlıktan, bilmezlikten gelmek.
Teġāfül itme derdinden ṭabībā ʿāṣıḳ-ı zāruñ
Gözinden belli anuñ ʿilleti ġāyet ʿayān derdi

3. **teġāfül itme:**-*me*
Rübai 335
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Anlamazlıktan, bilmezlikten gelmek.
Çeşmüm gibi tā böyle teġāfül itme
Sensin beni dīvāne iden hey ẓālim

teġāfül-güne:

1. **teġāfül-güne:**
Gazel 256
Mısra: **3**
Anlamazlıktan gelmek, ilgisiz davranmak.
Bize yār-ı ḳadīm iken teġāfül-güne vażʿ eyler
Olur bīgāne-i ʿirfān ammā āşinā ṭāliʿ

teġāfüller eylerdüñ:

1. **teġāfüller eylerdüñ:**-*ler, -r, -dü, -ñ*
Gazel 497
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Anlamazlıktan, bilmezlikten gelmek.
Yoluñda pāy-māl olduḳça eylerdüñ teġāfüller
Baña hīç itdigüñ cevr ü cefālar yāda gelmez mi

tehī:

1. **tehīdür:**
Gazel 154
Mısra: **2**
Boş.
Ḳanı ol bī-riyā ʿişretler ol yārān-ı mūnisler
Tehīdür cām-ı ṣahbā-yı ṣafādan şimdi meclisler

2. **tehīdür:**-*dür*
Gazel 224
Mısra: **8**
Ayrı.
Ḳalmadı bir ḳaṭre mey defʿ-i ḫumār içün bile
Āh kim ṣahbā-yı ʿişretden tehīdür cāmumuz

3. **tehī:**
Kaside 24
Mısra: **78**
Boş.
Cihān bezminde ol mestāne-i ālūde-baḫtum kim
Ṣunar dest-i dile sāḳī tehī biñ cām ü peymāne

tehī-dest:

1. **tehī-dest:**
Rübai 69
Mısra: **3**
Eli boş.
Der-gāhuña şerm ile tehī-dest gelüp
Der-yūze-ger-i luṭf u ʿaṭāyam yā Rab

teʾḫīr itdüñ:

1. **teʾḫīr itdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 369
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ertelemek; geciktirmek.
Tīġ-i ʿışḳ ile şehīd olmada teʾḫīr itdüñ
Rūz-ı maḥşerde Naḫīfī ne cevāb eylersin

teʾḫīr itmez:

1. **teʾḫīr itmez:**-*mez*
Gazel 369
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ertelemek; geciktirmek.
Beni öldürmede bir vech ile teʾḫīr itmez
Ġamze-i şūḫuña bīhūde ʿitāb eylersin

teʾḫīr-i ḫuşūlinde:

1. **teʾḫīr-i ḫuşūlinde:**-*i, -n, -de*
Rübai 21
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ortaya çıkmasının ertelenmesi.
Teʾḫīr-i ḫuşūlinde niçe ḥikmet var
Sen itme ṣaḳın ẓann-ı ḫilāf ile ḫaṭā

tehniyet-gūyān:

1. **tehniyet-gūyāndan:**-*dan*
Kaside 20
Mısra: **26**
Tebrik eden , kutlayan.
Dāʿiyān-ı devleti āmāde istiḳbāline
Tehniyet-gūyāndan āvāz-ı mübārek-bādı gör

tehniyetler eyleyüp:

1. **tehniyetler eyleyüp:**-*yüp*
Tarih 2
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kutlamak, tebrik etmek.
Tehniyetler eyleyüp şevḳ-ı cülūsından ider
Cūylar ḫaytāne ʿarż-ı şerbet-i nīlūferi

tehzīb eyle:

1. **tehẕīb eyle:**
Rübai 54
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Islah etmek.
Sen aḥsen-i taḳvīm ile maḫlūḳ olduñ
İmdi yüri aḫlāḳuñı eyle tehẕīb

tehzīb ḳıl:

1. **tehẕīb ḳıl:**
Rübai 400
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Süslemek.

Aḫlāḳuñı tehz̲īb ḳıl insān olasın
Maḳbūl-i Ḫudā maẓhar-ı iḥsān olasın

tek:

1. **tek:**
Gazel 394
Mısra: **3**
Yeter ki, yalnız.
Āsūde ḳosun tek beni bu çarḫ-ı cefā-kār
Nā-kām olayum mertebe-i bīş ü keminden

2. **tek:**
Rübai 338
Mısra: **2**
Yeter ki, yalnız.
Şevḳuñla Naḥīfī gibi pür-dāġ olayum
Tek lāle-ṣıfat zīb-dih-i bāġ olayum

tek ü tāz itse:

1. **tek ü tāz itse:**-*se*
Kaside 19
Mısra: **51**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Öteye beriye koşuşturmak.
Raḫş-ı iclāli tek ü tāz itse vaḳt-i kārzār
Teng ider aʿdā-yı bed-kāra feżā-yı maḥşeri

tekābül itdüm:

1. **tekābül itdüm:**-*dü, -m*
Rübai 322
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Karşılık vermek.
Ḳulluḳda saña gerçi tekābül itdüm
Elṭāfuña ṣıdḳ ile tevekkül itdüm

tekāpū eyler:

1. **tekāpū eyler:**-*r*
Kaside 24
Mısra: **57**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Öteye beriye koşarak aramak, koşuşturmak.
Tekāpū eyler iken cilve-gāh-ı medḥ ü vaṣfuñda
Hezārān şevḳ ile ṭāvūs-ı ṭabʿum geldi cevlāna

tekāsül eyledüm:

1. **tekāsül eyledüm:**-*dü, -m*
Gazel 329
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Üşenmek, tembellik etmek.
Beni terk eylemez ẓann eyler idüm künc-i miḫnetde
Tekāsül eyledüm maġrūr-ı vaʿd-i dil-firīb oldum

tekāsül eyledüñ:

1. **tekāsül eyledüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 159
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Üşenmek, tembellik etmek.
Dāḫil-i bezm-i murād iken tekāsül eyledüñ
İşte ey ġāfil ḫumār-ı fevt-i furṣat böyledür

tekāsül idersin:

1. **tekāsül idersin:**-*er, -sin*
Gazel 356
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Üşenmek, tembelcesine davranmak.
Ḥarīm-i gülşen-i dil-dāra düşmez reh-güz̲āruñ hīç
Tekāsül mi idersin yoḫsa ey bād-ı ṣabā bilmem

tekāsür-i emvāl:

1. **tekās̲ür-i emvāl:**
Gazel 509
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mülklerin olmasıyla övünme II mülklerin çoğalmasıyla övünmek.
Görüp tekās̲ür-i emvāl ü cāhı ḫurremseñ
Derūna fikr-i ḥisāb ü ʿiḳāb gelmez mi

teḳāżā itdükçe:

1. **teḳāżā itdükçe:**-*dükçe*
Rübai 341
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sıkıştırmak, zorlamak.
İtdükçe teḳāżā bize nefs-i bedkār
Biz fikr-i ġam-ı maḥşer ü ḳabr eyleyelüm

tekbīr ü lebbeyk idem:

1. **tekbīr ü lebbeyk idem:**-*em*
Tahmis 3
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tekbir ve lebbeyk etmek. II Özellikle hacda "Buyrunuz, emredeniz." anlamına gelen bu dua hep birlikte edilir.
Kim idem tekbīr ü lebbeyk ile anda demdeme
Girye-i ḥasret gelüp şevḳ ile çeşm-i pür-neme

tekdīr-i ḫāṭır eyler:

1. **tekdīr-i ḫāṭır eyler:**-*r*
Gazel 451
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönlü kederli eylemek.
Kesb-i ṣafā ne mümkindür ṣām ü seḥer Naḥīfī
Tekdīr-i ḫāṭır eyler ālāyiş-i zamāne

tekebbür:

1. **tekebbürle:**-*le*
Tahmis 6
Mısra: **21**
Kibirlenme, kendini büyük görme.

Ṣadr-ı aʿlāda tekebbürle erāẕil şādān
Ṣaff-ı esfelde meẕelletle efāżıl ḥayrān

tekellüf-i tecnīs:

1. **tekellüf-i tecnīs:**
Gazel 292
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cinaslı külfet.
Naḥīfîyā hele ṭursun tekellüf-i tecnīs
Hüner degül midür eşʿārı ʿāşıḳāne dimek

tekellüm:

1. **tekellüm:**
Gazel 458
Mısra: **3**
Konuşmak, söylemek.
İtdükçe ben taẕallum yoḳ sende bir tekellüm
Ey şūḫ-ı bī-taraḥḥum raḥm it bu nā-tüvāna

tekellüm eyle:

1. **tekellüm eyle:**
Gazel 206
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Konuşmak.
Güşāyiş-i dil-i zār oldı nuṭḳuña mevḳūf
Tekellüm eyle ki senden kelāma muntaẓıruz

tekellüm itmege:

1. **tekellüm itmege:**-*meg, -e*
Gazel 523
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Konuşmak, söylemek.
Ġamze-i ḥāżır-cevābuñla tekellüm itmege
Var ise gelsün Naḥīfî-i süḫandānuñ gibi

teʾkīd-i ḥikmet:

1. **teʾkīd-i ḥikmet:**
Gazel 279
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hikmetin sağlamlaştırması.
Teʾkīd-i ḥikmet ile müdellel nübüvvetüñ
Teʾyīd-i muʿciz ile müberhen delāʾilüñ

teklīf eyleme:

1. **teklīf eyleme:**-*me*
Gazel 150
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Teklif etmek, sunmak.
Beni cemʿiyyet-i yārāna teklīf eyleme sāḳī
Perīşāndur perīşān ḳalb-i maḥzūnum perīşān

teklīf ider:

1. **teklīf ider:**-*er*
Gazel 456
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Önermek, sunmak.
Semend-i ḫ∨āhişi teklīf ider bu baḫt bize
Yed-i taṣarruf-ı ġayra licām virdükçe

teklīf-i ayaġ eyle:

1. **teklīf-i ayaġ eyle:**
Gazel 435
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Içki sunmak.
Dirīġ itme elüñden geldigin sāḳī mürüvvet ḳıl
Dil-i ser-mestüme gāhīce teklīf-i ayaġ eyle

teklīf-i cāh itdüm:

1. **teklīf-i cāh itdüm:**-*dü, -m*
Gazel 334
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Makam teklif etmek.
Gedā-yı kūyuñ olmaḳdan ferāġat itmez el-ḥāṣıl
Niçe kerre dil-i şūrīdeye teklīf-i cāh itdüm

teklīf-i ferāġ itmekdesin:

1. **teklīf-i ferāġ itmekdesin:**-*mekde, -sin*
Gazel 28
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Vazgeçmek, başkasına devretmek.
ʿIşḳdan itmekdesin her laḥẓa teklīf-i ferāġ
Zāhidā terk eyle dirsin köhne muʿtādı baña

teklīf-i geşt-i bāġ u rāġ itme:

1. **teklīf-i geşt-i bāġ u rāġ itme:**-*me*
Gazel 266
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gül bahçesi gezisi teklifi etmek.
Baña ey bāġbān teklīf-i geşt-i bāġ u rāġ itme
Benüm bir lāle-ḫad gül-çehre yār-ı dilsitānum yoḳ

teklīf-i istimāʿ eyleme:

1. **teklīf-i istimāʿ eyleme:**-*me*
Gazel 196
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Öneriye kulak vermek.
Güş-ı zemīne eyleme teklīf-i istimāʿ
Āheng-i nālemi felek-i köhne-ṭāḳa ṣor

teklīf-i naẓīre itme:

1. **teklīf-i naẓīre itme:**-*me*
Gazel 317
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Nazire teklifinde bulunmak.
Naḥīfî itme teklîf-i naẕîre nükte-sencâna
Ki sehl-i mümteniʿdür olsa bir ḥüsn-i beyân müşkil

teklîf-i naẕîre itmem:

1. **teklîf-i naẕîre itmem:**-*me, -m*
Gazel 525
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nazire teklifinde bulunmak.
Naḥīfî niçe teklîf-i naẕîre itmem aḥbâba
Zemîn-i dil-pesendüm Ḫüsrev ü Ḫāḳāna kār itdi

tekmîl:

1. **tekmîl:**
Rübai 151
Mısra: **3**
Tamamlama, bitirme.
Mümkin degül evṣāf-ı kemālüñ tekmîl
Eşcār ḳalem olsa varaḳlar ḳāġıẕ

tekmîl eylemiş:

1. **tekmîl eylemiş:**-*miş*
Gazel 349
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kusursuz biçimde tamamlamak, sonlandırmak.
Rāz-dān-ı müşkilāt-ı ʿāḳıl u dîvâneyem
Ben fünūn-ı ʿışḳı tekmîl eylemiş ferzâneyem

tekmîl ola:

1. **tekmîl ola:**-*a*
Kaside 8
Mısra: **277**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tamamlanmak, bitmek.
Niçe mümkin ki ola naʿt-i şerîfüñ tekmîl
Ṭutalum nāṭıḳa-i ṭabʿum idermiş tekrār

tekmîl-i cünûnda:

1. **tekmîl-i cünûnda:**-*da*
Rübai 546
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Deliliği, çılgınlığı tamamlamak için.
Leylā hevesiyle Ḳays nālan oldı
Tekmîl-i cünûnda merd-i meydân oldı

tekmîl-i ʿışḳ ider:

1. **tekmîl-i ʿışḳ ider:**-*er*
Gazel 175
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşkı tamamlamak.
Tekmîl-i ʿışḳ ider bu debistâna her gelen
Yoḫsa ne ders-i hecr ü ne baḥṣ-i ferāġ olur

tekmîl-i meʾâl-i şûret ü maʿnâ itdi:

1. **tekmîl-i meʾâl-i şûret ü maʿnâ itdi:**-*di*
Kaside 13
Mısra: **77**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Iç ve dış dünyanın tamamlaması.
Vücuduñ itdi tekmîl-i meʾâl-i ṣûret ü maʿnâ
Ẕuhûruñ oldı mirʾât-ı kemâl-i ṣûret ü maʿnâ

tekmîl-i şalâḥ:

1. **tekmîl-i şalâḥ:**
Kaside 8
Mısra: **238**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Doğruluğun tamamlanması.
Naʿt-i pâküñde ḳuṣûr itmez idüm sulṭânum
Bulsa tekmîl-i ṣalâḥ ile ṭabīʿat envâr

tekrâr eyle:

1. **tekrâr eyle:**
Rübai 434
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tekrar etmek.
Her naġme-i şîrînüñi tekrâr eyle
Zîrā ṭoyamam leẕẕet-i güftâruña ben

tekrâr idermiş:

1. **tekrâr idermiş:**-*er, -miş*
Kaside 8
Mısra: **278**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tekrar etmek, yinelemek.
Niçe mümkin ki ola naʿt-i şerîfüñ tekmîl
Ṭutalum nāṭıḳa-i ṭabʿum idermiş tekrār

tekrâr idersem:

1. **tekrâr idersem:**-*er, -se, -m*
Kaside 13
Mısra: **61**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yinelemek.
N'ola ʿacz ü ḳuṣûr ile idersem vaṣfuñı tekrâr
Ṣafâdur naʿt-i pâküñ ḫâṭır-ı endûh-gîn üzre

tekrâr itmede:

1. **tekrâr itmede:**-*me, -de*
Kaside 1
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yinelemek.
Yoḳ melâḥat ẕikr-i milḥ ü ʿaẕbi tekrâr itmede
İştiġāl-i ẕikr-i Ḥaḳ it ol rehā-yāb-ı ʿaẕāb

tekrār-ı ẕikrüñ:

1. **tekrār-ı ẕikrüñ:**-*üñ*
Matla 208
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hakk'ı zikretmenin sürekliliği.
Vaṣf-ı ẕī-şānuñ ne ḥaddümdür eyā faḫr-ı cihān
Naʿt-i pāküñden ġaraż tekrār-ı ẕikrüñ hemān

tekrīm eyledi:

1. **tekrīm eyledi:**-*di*
Rübai 19
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saygı gösterme.
Ḫallāḳ-ı cihān eyledi tekrīm saña
Maḫlūḳ n'ola eylese taʿẓīm saña

teksīr-i emeldür:

1. **teksīr-i emeldür:**-*dür*
Rübai 387
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arzunun çoğalması.
ʿAfv ü kerem ü raḥmetüñ ümmīdi ile
Her laḥẓa teksīr-i emeldür kārum

tekvīn-i rüsūmāt-ı cihāna:

1. **tekvīn-i rüsūmāt-ı cihāna:**-*a*
Rübai 109
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyan gelişlerinin yaratması.
Ey ẕātı olan ʿizzet ü şāna bāʿiṣ
Tekvīn-i rüsūmāt-ı cihāna bāʿiṣ

tekye mihmānı:

1. **tekye mihmānı:**
Gazel 128
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tekkenin misafiri II sâlik kişi.
Tekye mihmānı gerekdür ola merd-i sālik
Yoḫsa her ḫānede eṣnāf-ı müsāfir bulunur

tekye-i ġamda:

1. **tekye-i ġamda:**-*da*
Gazel 5
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gam, üzüntü tekkesi.
Zāhidā āsān degüldür kārı ʿışḳ aṣḥābınuñ
Anlara ḫūn-ı cigerdür tekye-i ġamda ġıdā

telāş:

1. **telāş:**
Gazel 506
Mısra: **13**
Telaş, kaygı.
Naḥīfīyā bu telāş ü bu ıżṭırāb nedür
Teveccühüñ yine ol ṣūḫ-ı bī-emāna gibi

telāṭum eyleyicek:

1. **telāṭum eyleyicek:**-*yicek*
Gazel 239
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dalgalanmak.
Gāhī telāṭum eyleyicek baḥr-ı iştiyāḳ
Mānend-i eşk-i dīde ider ḳaṭre daḫi cūş

telāṭum-ı yem-i zāra:

1. **telāṭum-ı yem-i zāra:**-*a*
Gazel 303
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnleyen denizin dalgalanması.
Telāṭum-ı yem-i zāra muḳābil olmaz mı
Ṣadefçe-i dile teşrīf-i nāzı ol güherüñ

telef eyledüñ:

1. **telef eyledüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 262
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yok etmek, zayi etmek, telef etmek.
Fürḳatüñle naḳd-i eşküm eyledüñ cānā telef
Şimdi ġayrı pādişāha açdurursañ baña kef

telef itdüm:

1. **telef itdüm:**-*dü, -m*
Gazel 260
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mahvetmek, yok etmek.
Fikr-i ḥisāb ile cigerüm dāġ dāġdur
İtdüm nuḳūd-ı ʿömr-i girān-māyemi telef

telḫ:

1. **telḫ:**
Tahmis 7
Mısra: **16**
Acı II iğneleyici bağlamında kullanılmıştır.
Şehīdān-ı belā-yı ʿışḳa maḥşerde ḥisāb olmaz
Ne deñlü telḫ düşnām eylese laʿl-i şekerbāruñ

telḫ ider:

1. **telḫ ider:**-*er*
Kaside 3
Mısra: **47**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Acılaştırmak II Tadını kaçırmak.
Telḫ ider zehr-i memāt ile dimāġ-ı cānı
Budur āyīni bu mihmān-kede-i ġabrānuñ

telḫ-āb-ı hecri:

1. **telḫ-āb-ı hecri:**-*i*
Gazel 308
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayrılığın acı suyu.
Ferāmūş itdirür telḫ-āb-ı hecri
Dile şīrīnī-i ḳandı zülālüñ

telḫ-āb-ı sitemdür:

1. **telḫ-āb-ı sitemdür:**-*dür*
Gazel 220
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sitemin acı suyu.
Nūş-ı mey kim baña telḫ-āb-ı sitemdür sensüz
Neş'esi bī-meze keyfiyyeti ġamdur sensüz

telḫī-i bād-ı melāmet:

1. **telḫī-i bād-ı melāmet:**
Gazel 492
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kınanma rüzgarının acılığı.
Şuʿle-nūşān-ı belā-yı ʿışḳa teʾsīr eylemez
Telḫī-i bād-ı melāmet lerziş-i serdī-i dey

telḫī-i ġuṣṣa vü endūh:

1. **telḫī-i ġuṣṣa vü endūh:**
Kaside 27
Mısra: **74**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gam ve keder acısı.
Ḳalmadı leẕẕet-i dünyāya derūnumda maḥal
Telḫī-i ġuṣṣa vü endūh baña virdi fütūr

telḫī-i hecr:

1. **telḫī-i hecr:**
Gazel 62
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayrılığın acısı.
Bī-dimāġ olmış iken telḫī-i hecr ile yine
Teşnedür miḥnet-i ʿışḳa dil-i meyyāl-i ġarīb

telḫī-i hicrāna:

1. **telḫī-i hicrāna:**-*a*
Gazel 134
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayrılığın acılığı.
Telḫī-i hicrāna ṣabr it vuṣlat isterseñ eger
Pendümi gūş eyle ṣabr ile ḳoruḳ ḥelvā olur

telḫī-i mevt ü fenāyı:

1. **telḫī-i mevt ü fenāyı:**-*yı*
Gazel 112
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yokluğun ve ölümün acısı.
Sāḳī-i ġaflet aña kim sāġarın nūş itdirür
Telḫī-i mevt ü fenāyı hep ferāmuş itdirür

telḫī-i ṣahbā-yı riyā:

1. **telḫī-i ṣahbā-yı riyā:**
Matla 22
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Iki yüzlülük şarabının acısı.
Bī-meẕāḳ itmiş seni telḫī-i ṣahbā-yı riyā
Sen ne anlarsın maḥabbet leẕẕetinden zāhidā

telḫ-kām eyledi:

1. **telḫ-kām eyledi:**-*di*
Gazel 379
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kederlendirmek, huzuru kaçırmak.
Telḫ-kām eyledi düşnām ile bīhūde beni
Dādum almaḳ gerek elbet leb-i şīrīnüñden

telḫ-kām eyler:

1. **telḫ-kām eyler:**-*r*
Kaside 5
Mısra: **57**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kederlendirmek, huzuru kaçırmak.
Telḫ-kām eyler beni zehr-i sitemle nā-kesān
Dād ü feryād ey melāẕ-ı ümmetān-ı bī-nevā

telḫ-kām-ı ġuṣṣayı:

1. **telḫ-kām-ı ġuṣṣayı:**-*yı*
Gazel 148
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gamın kederi.
Telḫ-kām-ı ġuṣṣayı ḥulvü'l-meẕāḳ-ı şevḳ iden
Nuṭḳ-ı cān-baḫşuñ mıdur laʿl-i şekerbāruñ mıdur

teʾlīf:

1. **teʾlīfin:**-*in*
Kaside 27
Mısra: **132**
Kitap, eser yazma.
İltifāt eyledi Bāḳīye Muḥammed Paşa
Ḳıldı teʾlīfin anuñ nāmına vażʿ-ı memhūr

telmīḥ:

1. **telmīḥ:**
Gazel 4
Mısra: **6**
Kastedilen bir şeyi açık olarak değil söz arasında îmâ yoluyla söyleme.
Iştılāḥ-ı kīmyākārīde bunca güft ü gū
Ayaġı ṭopraġına telmīḥ içündür ġālibā

2. **telmīḥ:**
Rübai 292

Mısra: **4**
Kastedilen bir şeyi açık olarak değil söz arasında îmâ yoluyla söyleme.
Ey zîver-i dūş dāye-i kevn ü mekān
Telmīḥ idi şaḳḳ-ı māha şerḥ-i ṣadruñ

telmīḥ eylesün:

1. **telmīḥ eylesün:**-*sün*
Gazel 393
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hatırlatmak, işaret etmek.
Eyleyenler ḫāṭır-ı aʿdāya tefhīm-i ḳażā
Ḥükm-i teʾsīrin nigāh-ı yāre telmīḥ eylesün

telmīḥ ideyüm:

1. **telmīḥ ideyüm:**-*e, -yüm*
Gazel 268
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir söz veya ibareyle bahsi geçmeyen bir şey veya kişiyi düşündürmek, hatırlatmak.
Niçe telmīḥ ideyüm laʿl-i lebüñ aḥbāba
Dilde keyfiyyet-i işrāb-ı zülāl olmayıcaḳ

temāşā:

1. **temāşādan:**-*dan*
Gazel 389
Mısra: **1**
Bakıp seyretme, nazar, müşahede.
Göñül dūr olmasun ḫüsn-i cihān-tābuñ temāşādan
Gedā-yı ʿışḳuñ olmaḳ baña ḫoşdur mīr ü paşadan

2. **temāşā:**
Kıt'a 19
Mısra: **1**
Bakıp seyretme, nazar, müşahede.
Şanmañuz Mıṣra temāşā içün itdüm rıḥlet
Terk idüp miḥnet-i hicrān ile Beytü'l-ḥazenüm

3. **temāşāsı:**-*sı*
Kıt'a 37
Mısra: **3**
Bakıp seyretme, nazar, müşahede.
Vaḳt-i iftār temāşāsı cemālüñle senüñ
ʿĀşıḳa her gice gūyā ki şeb-i Ḳadr oldı

4. **temāşāya:**-*y, -a*
Tarih 30
Mısra: **11**
Bakıp seyretme, nazar, müşahede.
Mücerred itse bir ādem temāşāya ṭarḥ-ı zībāşın
İder neẕẕāresinden iktisāb-ı ẕevḳ-ı rūḥānī

temāşā eyle:

1. **temāşā eyle:**
Gazel 492
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Seyretmek.
Küşte-i ʿışḳuñ temāşā eyle zāhid meşhedin
Kim gelür ḫāk-i mezārından ṣadā-yı ism-i Ḥay

2. **temāşā eyle:**
Gazel 495
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Seyretmek.
Temāşā eyle laʿl-i neşve-baḫşı nuṭḳa geldükçe
Mücessem görmek isterseñ eger kim keyf-i ṣahbāyı

3. **temāşā eyle:**
Kaside 20
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Seyretmek.
Sū-be-sū eyle temāşā dīde-i ʿibreti ile
Bu Hümā-sāye hümāyūn kāḫ-ı nev-īcādı gör

temāşā eyle gör:

1. **temāşā eyle gör:**
Gazel 352
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
"izle", "seyret" anlamında bir emir cümlesi.
Himmet-i ʿışḳı temāşā eyle gör kim zāhidā
Ẕerre-i nā-çīz iken mihr-i dıraḫşāndur yerüm

temāşā eyledükçe:

1. **temāşā eyledükçe:**-*dükçe*
Gazel 495
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Seyretmek.
Gelür her serv-ḳad sīmīn tenüñ ḫāk oldıġı yāda
Zemīn üzre temāşā eyledükçe naḫl-i ḫurmāyı

temāşā eyledüm:

1. **temāşā eyledüm:**-*dü, -m*
Gazel 447
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Seyretmek.
Dün Naḥīfī-i ʿabā-pūşı temāşā eyledüm
Er yaturmış ben de bildüm ḫırḳa-i peşīmende

2. **temāşā eyledüm:**-*dü, -m*
Matla 183
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Seyretmek.
Her ḫaṭvede bir serv-ḳad dil-ber temāşā eyledüm
İl bir donanmā eyledi ben biñ donanmā eyledüm

temāşā eylese:

1. **temāşā eylese:**-*se*
Gazel 116
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Seyretmek.
Ben degül ey reşk-baḫş-ı Leylī-i ṣāḥib-cemāl
Ḥüsnüñ Eflāṭūn temāşā eylese Mecnūn olur

temāşā ḳıl:

1. **temāşā ḳıl:**
Gazel 107
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bakıp seyretme, zevkle, hayranlıkla seyretme, izleme.
O ḥüsn-i ḫilḳati germābede temāşā ḳıl
Vücūd-ı enveri bir cevher-i mücerreddür

2. **temāşā ḳıl:**
Gazel 139
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bakıp seyretme, zevkle, hayranlıkla seyretme, izleme.
Ey naẓar-peymā-yı ʿibret zümre-i mevtāya baḳ
Ḳıl temāşā gör niçe ʿāşıḳ niçe dil-ber yatur

temāşā-gāh-ı fānīden:

1. **temāşā-gāh-ı fānīden:**-*den*
Gazel 387
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Geçici temaşa yeri II dünya.
Miṣāl-i ṭıfl-ı nev-res meyl idersin gördigüñ naḳşa
ʿAcebdür bu temāşā-gāh-ı fānīden uşanmazsın

temāşāya çıḳdı:

1. **temāşāya çıḳdı:**-*dı*
Tarih 24
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gezip dolaşmaya çıkmak.
Nüh felek çıḳdı temāşāya didüm tārīḫini Kāḫ-ı Saʿd-ābād-ı Sulṭān Aḥmed oldı bī-ʿadīl

temāşā-yı cemāl olmayıcaḳ:

1. **temāşā-yı cemāl olmayıcaḳ:**-*ma, -yıcaḳ,* -
Gazel 268
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzelliğin temaşası olmak.
Varamaz kūyına ol tāze nihāl olmayıcak
N'eyleyem ʿAdnī temāşā-yı cemāl olmayıcaḳ

temāşā-yı cemāl-i bi-naẓīrüñ:

1. **temāşā-yı cemāl-i bi-naẓīrüñ:**-*üñ*
Gazel 420
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Benzeri olmayan güzelliğini seyretmek.
Temāşā-yı cemāl-i bi-naẓīrüñ cüst ü cū eyler
Olup giryān dü çeşm-i ḫūn-feşānum yā Resūla'llāh

temāşā-yı cemāl-i dil-ber:

1. **temāşā-yı cemāl-i dil-ber:**
Rübai 188
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül alıcı güzelliğinin seyri.
Çeşmümde temāşā-yı cemāl-i dil-ber
Fikrümde temennā-yı viṣāl-i dil-ber

temāşā-yı vaṭan:

1. **temāşā-yı vaṭan:**
Gazel 390
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Vatanı seyretmek.
Yā İlāhī beni rū-mālī-i der-gāhuñ ḳıl
Ne baña şekve-i ġurbet ne temāşā-yı vaṭan

temcīd:

1. **temcīd:**
Rübai 121
Mısra: **4**
Tazim etmek, ululamak.
Luṭfuñla lisānumdan idüp ʿuḳdeyi ḥal
Temcīd ile aḳvālümi eyle memdūḥ

temcīd ider:

1. **temcīd ider:**-*er*
Murabba 9
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ululama, yüceltme, yüceliğini ifade etmek II Sabah namazından evvel minârelerden belli makamlarda okunan niyaz ilâhîsi.
Lisān-ı ḥāl ile her dem Seni temcīd ider ʿālem

temcīd ü senā-yı vaḥdetüñ:

1. **temcīd ü senā-yı vaḥdetüñ:**-*üñ*
Gazel 45
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın birliğini ululama ve övme.
Bülbülān itdükçe temcīd ü senā-yı vaḥdetüñ
Vecd-i taḳdīs ile eyler ġonçeler şaḳḳ-ı cüyūb

temcīd ü taẓarruʿāt:

1. **temcīd ü taẓarruʿāt:**
Rübai 225
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüceltme ve yakarma.
Taḥmīd ü senā vü şükr-i bī-ḥadd ü ḳıyās

Temcīd ü taẕarruʿāt u taḳdīs ü sipās

temennā:

1. **temennāya:**-*y, -a*
Gazel 304
Mısra: **7**
Dilek, istek.
Ne müdāvā meded var ne temennāya mecāl
Beni öldürdi senüñ ġamze-i mekkārelerüñ

temennā ḳıl:

1. **temennā ḳıl:**
Gazel 411
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İstemek, dilemek, arzulamak.
Naḥīfī-i ġarībüñ ḳıl temennā rūz-ı maḥşerde
Cenāb-ı Ḥażret-i Perverdigāra yā Resūla'llāh

temennā-kār-ı ġufrān-ı ḫudāyam:

1. **temennā-kār-ı ġufrān-ı ḫudāyam:**-*yam*
Gazel 424
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın merhamet etmesinin isteklisi.
Naḥīfī-veş döküp göz yaşların yüz biñ nedāmetle
Temennā-kār-ı ġufrān-ı Ḫudāyam yā Resūla'llāh

temennāsı olursa:

1. **temennāsı olursa:**-*ur, -sa*
Gazel 498
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arzusu, isteği olmak.
Şemīm-i zülfüñ olursa n'ola temennāsı
Dil-i ḥazīnüñ o gīsūya düşdi sevdāsı

temennā-yı cebīn-sāyī-i dergāhuñdur:

1. **temennā-yı cebīn-sāyī-i dergāhuñdur:**-*dur-uñ, -dur*
Gazel 79
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Makamına yüz sürenin arzusu.
Hep temennā-yı cebīn-sāyī-i dergāhuñdur
Rūz u şeb ḥasret ile āh ü fiġāna bāʿiş

temennā-yı nesīm-i himmetüñle:

1. **temennā-yı nesīm-i himmetüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 428
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Himmet rüzgarının arzusu.
Temennā-yı nesīm-i himmetüñle vaḳf-ı rāh oldı
Bu deşt-i ġamda çeşm-i intiẓārum yā Resūla'llāh

temennā-yı vaṭan eyle:

1. **temennā-yı vaṭan eyle:**
Gazel 390
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Vatanı temenni etmek. Eyle kelimesi birinci "eyle" kelimesinin anlamını kuvvetlendirmek amacıyla kullanılmıştır.
Dest-i ġamdan niçe bir derd ü belālar çekelüm
Eyle ey cān-ı ġarīb eyle temennā-yı vaṭan

temennā-yı viṣāl itmek:

1. **temennā-yı viṣāl itmek:**-*mek*
Matla 180
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşmaya yalvarmak, vuslat temennisinde bulunmak, kavuşmayı istemek.
Bugünden ṣoñra ben baḫtumla bīhūde ʿināد itmem
Temennā-yı viṣāl itmek degül nāmını yād itmem

temennā-yı viṣāle:

1. **temennā-yı viṣāle:**-*e*
Gazel 444
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşma isteği.
Temennā-yı viṣāle vaʿde ḳıl vaʿd-i ḫilāf olsun
Meded ümmīd-vār-ı luṭfa yeʾs üzre cevāb itme

temennā-yı viṣāl-i dil-ber:

1. **temennā-yı viṣāl-i dil-ber:**
Rübai 188
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül alıcı kavuşmanın temennisi.
Çeşmümde temāşā-yı cemāl-i dil-ber
Fikrümde temennā-yı viṣāl-i dil-ber

temennā-yı viṣāl-i dost olmazsa:

1. **temennā-yı viṣāl-i dost olmazsa:**-*maz, -sa*
Gazel 437
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgiliye kavuşmanın temennisi olmak.
Eger bir yerde olmazsa temennā-yı viṣāl-i dost
Olur elbette ṣabr it ey dil-i āgāh bir yerde

temeyyül eylerseñ:

1. **temeyyül eylerseñ:**-*r, -se, -ñ*
Gazel 491
Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temayül etmek, meyletmek. II Gönül vermek.
Fitne vü āşūba eylerseñ temeyyül bilmiş ol
ʿĀḳıbet ḳanuñ içerler bāde-i ḥamrā gibi

temeyyül itmesen:

1. **temeyyül itmesen:**-*me, -se, -n*
Gazel 310
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eğilimli olmak.
Bir gül-i nā-yāb idüñ bir pāk-dāmen-serv idüñ
İtmesen ḫāke temeyyül hem-dem-i ḫār olmasañ

temhīd-i duʿā:

1. **temhīd-i duʿā:**
Kaside 23
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Duaya başlamak.
Ġaraż ʿarż-ı ʿubūdiyyetdür iṭnāb-ı kelām itme
Siyāḳ-ı naẓma şimden ṣoñra temhīd-i duʿā gelsün

temhīd-i ḥavż itmek:

1. **temhīd-i ḥavż itmek:**-*mek*
Tarih 17
Mısra: **35**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Havuzun yayması, döşemesi.
Meyān-ı cūda ṭarḥ-ı tāzedür temhīd-i ḥavż itmek
İdüp enbūblarla çeşme-i dīgerden istimdād

temşiyet:

1. **temşiyetde:**-*de*
Tarih 2
Mısra: **26**
Yürütme.
Ḫāme-i luṭfıyla tīġ-i ḳahrı olsun kār-ger
Temşiyetde emr-i maʿrūf ile nehy-i münkeri

temyīz eylemedi:

1. **temyīz eylemedi:**-*me, -di*
Rübai 209
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Birbirinden ayırmak.
Ḫayr itmedi kārında bu nefs-i nā-çīz
Kim eylemedi sūd u ziyānı temyīz

temyīz idemem:

1. **temyīz idemem:**-*e, -me, -m*
Gazel 148
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayırmak, seçmek.
Ṣubḥ-ı vuṣlatda ẓuhūr itdükçe temyīz idemem
Pertev-i mihr-i cihān-ārā mı dīdāruñ mıdur

temyīz itmez:

1. **temyīz itmez:**-*mez*
Gazel 210
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayırmak, seçmek.
Naḥīfīyā beni itmez raḳībinden temyīz
O nev-resīde daḫi nīk ü bed nedür bilmez

temyīz olınmaz oldı:

1. **temyīz olınmaz oldı:**-*dı*
Gazel 224
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayırt edilemeyecek duruma gelmek.
Tīregī-i baḫt ile geçmekdedür eyyāmumuz
Şöyle kim temyīz olınmaz oldı ṣubḥ u şāmumuz

temyīz olur:

1. **temyīz olur:**-*ur*
Gazel 502
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayırt edilemeyecek duruma gelmek.
Bīgāneden ne vech ile temyīz olur ʿaceb
ʿAṣruñ ḳarīn-i vaḥşet olan āşināları

ten:

1. **tende:**-*de*
Gazel 14
Mısra: **10**
Beden, cisim, gövde.
Bahār-ı ḥüsnüñe bülbül gibi meftūn olaldan dil
Açıldı tende biñ dāġ-ı maḥabbet nev-bahārāsā

2. **teni:**-*i*
Gazel 26
Mısra: **6**
Beden, cisim, gövde.
Bilmez yine benüm o perī ḳadr ü ḳıymetüm
İtsem yolında cān ü teni cümleten fedā

3. **tende:**-*de*
Gazel 144
Mısra: **6**
Beden, cisim, gövde.
nāz ile ʿubūr itdi yine ceyş-i ḫayālüñ
Tende görinen dāġ degül naḳş-ı ḳademdür

4. **tende:**-*de*
Gazel 204
Mısra: **2**
Beden, cisim, gövde.
Hemīşe ṭurmayup cānā ġamuñla dīde ḳan aġlar
A şāhum yaluñuz çeşmüm degüldür tende cān aġlar

5. **tende:**-*de*
Gazel 257
Mısra: **4**
Beden, cisim, gövde.

Tīr-i ḫūnī zaḫmesinden
gūyiyā bu ḫaste-dil
Şimdi bīmār oldı cānā
ḳalmadı yer tende saġ

6. **tenüm:**-*üm*
Gazel 273
Mısra: **2**
Beden, cisim, gövde.
Dün ü gün kūşe-i ġamda
göñül ġam-nāk ü nāk ancaḳ
İrişdi ḫançer-i cevri tenüm
çālāk ü nāk ancaḳ

7. **tenüm:**-*üm*
Gazel 327
Mısra: **1**
Beden, cisim, gövde.
Çāk olup şemşīr-i ser-tīz-i
maḥabbetle tenüm
Yā Resūla'llāh fedā olsun
saña cānum benüm

8. **tende:**-*de*
Gazel 367
Mısra: **7**
Beden, cisim, gövde.
Sensüz ārām itmez oldı
tende cānum bir nefes
Gel benüm ey māye-i ārām-ı
cānum ḳandasın

9. **tenden:**-*den*
Gazel 375
Mısra: **12**
Beden, cisim, gövde.
Ölünce ṣaḳlaram cānum gibi
zaḫm-ı ġamuñ dilde
Cüdā itmezse mevlā cānum
ey rūḥ-ı revān tenden

10. **tende:**-*de*
Gazel 494
Mısra: **14**
Beden, cisim, gövde.
Ey Naḥīfī geşt-i deşt-i
miḥnet itdüm şöyle kim
Dilde tāb ü cānda ṭāḳat tende
dermān ḳalmadı

11. **tenüñ:**-*üñ*
Gazel 495
Mısra: **15**
Beden, cisim, gövde.
Gelür her serv-ḳad sīmīn
tenüñ ḫāk oldıġı yāda
Zemīn üzre temāşā
eyledükçe naḫl-i ḫurmāyı

12. **tenüm:**-*üm*
Gazel 512
Mısra: **10**
Beden, cisim, gövde.
Kevkeb-i ṭāliʿ-i baḫtum daḫi
fehm idemedüm
Dāġ dāġ oldı tenüm gerçi
suṭurlāb gibi

13. **tenümde:**-*üm, -de*
Kaside 28
Mısra: **6**
Beden, cisim, gövde.
Şeh-i şevḳ-ihtişāmam
tevsen-i ṭabʿa süvār oldum
Tenümde resm-i dāġum
ṣūret-i naḳş-ı rikābumdur

14. **tenüñ:**-*üñ*
Kıt'a 37
Mısra: **2**
Beden, cisim, gövde, vücut II sevgilinin varlığı.
Żaʿf-ı ṣavm ile ḳaşuñ gibi
hilāl olduñ ise
Nūr-ı maḥż ile tenüñ reşk-i
meh-i bedr oldı

15. **ten:**
Rübai 26
Mısra: **4**
Beden, cisim, gövde.
Her ẕerre-i ḫāk-i ḳadem-i
ḥażretüñe
Cānum da fedā ten de fedā
ben de fedā

tenezzül eyle:

1. **tenezzül eyle:**
Gazel 315
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Alçak gönüllü olmak.
Dil-i fütādeyi derd ü firāḳ
n'eyledi gör
Tenezzül eyle gel ey serv-i
ser-bülendüm gel

tenezzül eylemem:

1. **tenezzül eylemem:**-*me, -m*
Gazel 345
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Girişmek, eğilmek, kalkışmak.
ʿİşret-i deh-rūze-i dehre
tenezzül eylemem
Ben ġamuñla iktisāb-ı ẕevḳ-ı
cāvīd eyledüm

tenezzül eylemezdim:

1. **tenezzül eylemezdim:**-*mez, -di, -m*
Kaside 24
Mısra: **90**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Herhangi bir şeyi yapmaya istekli olmamak.
Çekeydüm ḫāk-i pāyuñ
tūtiyā-veş çeşm-i ümmīde
Tenezzül eylemezdim bir
daḫi küḥl-i Ṣıfāhāna

tenezzül eyler:

1. **tenezzül eyler:**-*r*
Kaside 8
Mısra: **61**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Alçak gönüllü olmak.
İstinād itmege eyler mi
tenezzül ol şāh
Mihr ü māh olsa da ger
bāliş-i zer-naḳş-ı nigār

tenezzül eyleyüp:

1. **tenezzül eyleyüp:**-*yüp*
Gazel 249
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Girişmek, eğilmek, kalkışmak.
Şāh-ı mülk-i şevḳ olurdum
ger tenezzül eyleyüp
Sāyebān itseydi perrin murġ-ı ʿAnḳā-yı neşāṭ

tenezzül itmez:

1. **tenezzül itmez:**-*mez*
Gazel 188
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade

Meyletmek, yönelmek, değer vermek.
Ḳatlüme ġamze-i bī-raḥmi tenezzül itmez
O cefā-cū dil-i ʿuṣṣāḳa taraḥḥum mı ider

tenezzül itseydi:

1. **tenezzül itseydi:**-*se, -ydi*
Gazel 416
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Razı olmak.
Faḳīrāne iderdüm maġz-ı cānı ṭuʿma-i minnet
Hümā-yı ʿışḳuñ itseydi tenezzül yā Resūla'llāh

teng ider:

1. **teng ider:**-*er*
Gazel 453
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dar etmek, daraltmak.
ʿIşḳ-ı yār olan göñülde ġayr içün ḳalmaz maḥal
Teng ider bir ḫāneyi mihmān mihmān üstüne

2. **teng ider:**-*er*
Kaside 19
Mısra: **52**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dar etmek, daraltmak.
Raḫş-ı iclāli tek ü tāz itse vaḳt-i kārzār
Teng ider aʿdā-yı bed-kāra feżā-yı maḥşeri

teng itdi:

1. **teng itdi:**-*di*
Kaside 19
Mısra: **88**
Kelime Tipi: **Deyim**
Dar etmek; birini çok sıkıntıya sokmak, her yönden sıkıştırmak.
Ben o ser-gerdān-ı deşt-i ıżṭırābam şöyle kim
Baña teng itdi elem bu ʿarṣa-i pehnāveri

teng itmek:

1. **teng itmek:**-*mek*
Tahmis 8
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Deyim**
Dar etmek; birini çok sıkıntıya sokmak, her yönden sıkıştırmak.
Merdüm-i çeşmi serāsīme vü deng itmek içün
Ḫaşmına füsḥat-ı baḥr ü beri teng itmek içün

teng oldı:

1. **teng oldı:**-*dı*
Gazel 67
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dar olmak.
Ol şeh-süvār-ı cilvegerem kim Naḥīfīyā
Teng oldı raḫş-ı himmetüme ʿarṣagāh-ı baḫt

2. **teng oldı:**-*dı*
Kaside 19
Mısra: **76**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dar olmak.
Bulsa çeşm-i mūrı eyler kendüye cāy-ı penāh
Ḫavf-ı tīġuñdan ʿadūnuñ şöyle teng oldı yeri

tengī-i dil:

1. **tengī-i dil:**
Murabba 6
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül sıkıntısı.
Tengī-i dil bulsun ferāḫ
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

tengnā-yı ḫākde:

1. **tengnā-yı ḫākde:**-*de*
Gazel 142
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Toprak kabir.
Şöhret-i nām ü nişān ile cihāna ṣıġmayan
Tengnā-yı ḫākde nā-būd u nā-peydā yatur

tenhā:

1. **tenhā:**
Gazel 56
Mısra: **2**
Bir başına, tek, yalnız.
Baña hem-dem ḳıla cevrin büt-i raʿnā ne ʿaceb
Bıraġuñ künc-i ġama gör beni tenhā ne ʿaceb

2. **tenhā:**
Gazel 277
Mısra: **1**
Bir başına, tek, yalnız.
Öpmek ister ġonçesin tenhā ḳabaḳ
Bir boġazı iplüdür cānā ḳabaḳ

3. **tenhā:**
Gazel 519
Mısra: **7**
Bir başına, tek, yalnız.
Cāme-ḫābuñda seni bulmış iken hīç tenhā
ʿArż-ı ḥāl itmege bende ḳarār olsun mı

tenhā bulsa:

1. **tenhā bulsa:**-*sa*
Gazel 319
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yalnız bulmak, yakalamak; yalnız, tek görmek.
Ḫayret-i vuṣlat ḳomaz aḥvālini ʿarż itmege
Bulsa da ol nev-nihāl-i ʿişveyi tenhā göñül

tenhā bulup:

1. **tenhā bulup:**-*up*
Gazel 41
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yalnız bulmak,

yakalamak; yalnız, tek görmek.
Bulup seni gice tenhā firāş-ı nāzuñda
Murādum üzre biraz eylesem niyāz saña

2. **tenhā bulup:**-*up*
Matla 143
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yalnız bulmak, yakalamak; yalnız, tek görmek.
Ḫvābgāh-ı vaṣlını tenhā bulup ol mehveşüñ
Ḳoynına girdüm uyurken ol nihāl-i ser-keşüñ

tenhā düşince:

1. **tenhā düşince:**-*ince*
Gazel 226
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Tenha kalmak, yalnız kalmak.
Yār ile tenhā düşince bir yere āh eyleyüp
Ola mı vaṣl-ı cevānī anda ḥasret istemez

tenhā ḳalsa:

1. **tenhā ḳalsa:**-*sa*
Matla 32
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yalnız kalmak.
Ḳalsa gerekdür ol meh sāḳī bu gice tenhā
Saña didüm bu rāzı söz bunda ḳalsun ammā

tenhā-nişīn-i cāy-geh-i ḥayret olmasun:

1. **tenhā-nişīn-i cāy-geh-i ḥayret olmasun:**-*ma, -sun*
Gazel 366
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şaşkın yerinin sakin oturanı.
Hīç kimseler İlāhī düşüp künc-i ġurbete
Tenhā-nişīn-i cāy-geh-i ḥayret olmasun

tenhā-nişīn-i ʿuzleti:

1. **tenhā-nişīn-i ʿuzleti:**-*i*
Gazel 517
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uzletin yalnız oturanı.
ʿĀlem-i ʿışḳuñ olup tenhā-nişīn-i ʿuzleti
Hep ferāmūş eyledi göñlüm bu resm ü heyʾeti

ten-i bīmārı:

1. **ten-i bīmārı:**-*ı*
Murabba 8
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasta beden.
Cānuma kār itdi tāb-ı iştiyāḳ-ı vuṣlatuñ
Dāġ dāġ itdi ten-i bīmārı nār-ı fürḳatüñ

ten-i mecrūḥuma:

1. **ten-i mecrūḥuma:**-*um, -a*
Gazel 518
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasta beden.
Her nefes zaḫm-ı ciger-dūz-ı firāḳ ile benüm
Sūzen oldı ten-i mecrūḥuma cānum şimdi

ten-i mecrūḥuña:

1. **ten-i mecrūḥuña:**-*uñ, -a*
Gazel 325
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasta beden.
Şerḥalar çek ten-i mecrūḥuña tīġ-ı ġam ile
Nār-ı ʿışḳ ile dilā lāle-ṣıfat pür-dāġ ol

ten-i pür-dāġumı:

1. **ten-i pür-dāġumı:**-*um, -ı*
Gazel 158
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yara dolu beden.
Eger böyle ḳalursa dilde derd-i ḥasretüñ cānā
Naḥīfīveş ten-i pür-dāġumı zār ü nizār eyler

ten-i şad çāke:

1. **ten-i şad çāke:**-*e*
Kıt'a 30
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüz parçaya ayrılmış beden.
Bir yaña derd ü belā bir yaña hecr-i dildār
Dem-be-dem dāġ-zen olmaḳda ten-i ṣad çāke

ten-i sūzān:

1. **ten-i sūzān:**
Gazel 3
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yanan beden.
Dāġ-ber-dāġ-ı ġam olsun sūziş-i hicrān ile
Ḫāk-i rāh olmazsa sulṭānum ten-i sūzān saña

ten-i sūzānum:

1. **ten-i sūzānum:**-*um*
Rübai 367
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşıkların yanan teni, vücudu.
Ḫāk-i reh olup saña ten-i sūzānum
Olsun ḳademüñ ḫākine ḳurbān cānum

ten-i ʿuryānuma:

1. **ten-i ʿuryānuma:**-*um, -a*
Gazel 345
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çıplak ten.
Ey Naḥīfī dāġlar çekdüm ten-i ʿuryānuma
Ol şeh-i ḥüsne yine bir nāme tesvīd eyledüm

ten-i żaʿīfüñi:

1. **ten-i żaʿīfüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 141
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zayıf beden.
Ten-i żaʿīfüñi gel ḳılma lāyıḳ-ı dūzaḫ
Gel olma bāde ile neşve-yāb āteşdür

ten-i zārumda:

1. **ten-i zārumda:**-*um, -da*
Gazel 304
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dermansız beden.
Ten-i zārumda hele olmadı imkāna şümār
Ḫāk olınca göresin dilde olan yārelerüñ

2. **ten-i zārumda:**-*um, -da*
Kaside 28
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dermansız beden.
O baḥr-ı lücce-dāram rūzgār-ı ʿışḳ ile gūyā
Ten-i zārumda her bir dāġlar yer yer ḥabābumdur

ten-i zerdüm:

1. **ten-i zerdüm:**-*üm*
Murabba 12
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sararmış ten, beniz.
Ten-i zerdüm nizār-ı ḥasretdür
Sīne ṣad çāk-i tīġ-i fürḳatdür

teʾnīs:

1. **teʾniş:**
Rübai 177
Mısra: **3**
Müzekker bir kelimeyi müennes yapma, müennes olarak kullanma.
Teʾniş ü denāʾet iki ʿayb-ı fāḥiş
Dil-dādesi ya ker ü ya nā-bīnādur

tenḳīḥ eylesün:

1. **tenḳīḥ eylesün:**-*sün*
Gazel 393
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayıklamak.
Kāse-şūyān-ı maḥabbetden el almaḳ isteyen
Varsın evvel sāġar-ı mīnāyı tenḳīḥ eylesün

tenḳīḥ iderem:

1. **tenḳīḥ iderem:**-*er, -em*
Rübai 343
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayıklamak, temizlemek.
Eşk-i ter ile ḳalbümi tenḳīḥ iderem
Ben aġlamaġı gülmeye tercīḥ iderem

ten-perver olan:

1. **ten-perver olan:**-*an*
Rübai 216
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kendini beslemek, rahatına düşkün olmak.
Ten-perver olan ṣafvet-i cānı bilmez
Sālike olan sırr-ı nihānı bilmez

tenük:

1. **tenük:**
Kaside 8
Mısra: **11**
Ince, narin; zayıf, dayanıksız, kuvvetsiz.
ʿĀlemi böyle tenük ʿarṣa görüp itmiş idi
Ḫayl-i ezhār birer ḥāl ile tā terk-i diyār

ten-zū:

1. **ten-zū:**
Rübai 455
Mısra: **2**
Güzellik. II Ateşe konup güzel koku veya tütsü için yakılan kokulu parça.
Taṭyīb ḳılup ḫātırı ṭīb-i dil-cū
Olduḳda ṣafā-baḫş-ı vuṣūl ol ten-zū

ter:

1. **ter:**
Gazel 119
Mısra: **8**
Canlı, taze.
N'ola bülbül gibi şevḳ ile āh ü nāle eylersem
Leṭāfetde hemān ol ġonçe bir ter verd-i ḫandāndur

2. **terdür:**-*dür*
Tarih 28
Mısra: **34**
Canlı, taze.
Gülşen-i āmāli reyyān itmede ṣayf ü şitā
Feyż-i bārān ʿaṭāyāsıyla terdür bell ü ṭal

teraḥḥum eyle:

1. **teraḥḥum eyle:**
Murabba 10
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Merhamet et.
Naẓar ḳıl luṭf ile ḳalb-i ḥazīne
Teraḥḥum eyle bu āh ü enīne

teraḥḥum ider:

1. **teraḥḥum ider:**-*er*
Gazel 27
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Merhamet etmek, acımak.
Derdüm görüp teraḥḥum ider düşmenüm bana
Raḥm eylemez mi ol gül-i sīmīn tenüm bana

teraḥḥum idüp:

1. **teraḥḥum idüp:**-*üp*
Kaside 26
Mısra: **197**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Merhamet etmek, acımak.
Ḥuṣūl-i kāma ne miḥnet eger teraḥḥum idüp
İderse kūşe-i ebrū-yı himmetüñ īmā

teraḥḥum itmedüñ:

1. **teraḥḥum itmedüñ:**-*me, -dü, -ñ*
Gazel 44
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Merhamet etmek, acımak.
İtmedüñ gitdi teraḥḥum bu Naḥīfīye dirīġ
Olmaduñ üftādeñe ey serv-i āzād āşinā

teraḥḥum ḳıl:

1. **teraḥḥum ḳıl:**
Kaside 26
Mısra: **153**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Merhamet etmek.
Be-ʿışḳ-ı pāk-i nebī ḥālüme teraḥḥum ḳıl
Ḳılup fiġānumı semʿ-i ḳabūl ile ışġā

teraḳḳī:

1. **teraḳḳī:**
Gazel 284
Mısra: **2**
Artmak.
Oldı efzūn elem-i ʿışḳı dil-i nā-şāduñ
Cevri bulduḳça teraḳḳī o şeh-i bī-dāduñ

teraḳḳī buldı:

1. **teraḳḳī buldı:**-*dı*
Gazel 521
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yükselmek, ilerlemek.
Teraḳḳī buldı şevḳ-ı vuṣlatuñla āteş-i ʿışḳum
Bu derde ben devā itdükçe ol daḥi füzūn oldı

terakḳīde ola:

1. **teraḳḳīde ola:**-*a*
Tarih 21
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Artmak çoğalmak yükselmek.
ʿİzz ü rifʿatle teraḳḳīde ola
Ruz u şeb mertebe-i iḳbāli

teraḳḳide olup:

1. **teraḳḳide olup:**-*up*
Kaside 26
Mısra: **317**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Artmak çoğalmak yükselmek.
ʿUluvv-i ḳadri olup rūz u şeb teraḳḳide
Kemāl-i ẕātı ola müstefāż-ı şāh u gedā

teraḳḳī-yāb olur:

1. **teraḳḳī-yāb olur:**-*ur*
Kaside 23
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yenilik bulan olmak.
Teraḳḳī-yāb olur ḫāṣıyyeti ẓıll-ı ẓalīlden
Hümāyūn-sāye-i iḳbāline murġ-ı Hümā gelsün

terāne:

1. **terāne:**
Gazel 314
Mısra: **8**
Nağme, ahenk.
Yaḳar cigerleri eyler ḫarāb sīneleri
Bu sūz u nāle bu ḫūnīn terāne ey bülbül

2. **terāneyem:**-*yem*
Gazel 355
Mısra: **10**
Nağme, ahenk.
Ṭāḳat getürmez āhuma küh-sār-ı seng-dil
Bir murġ-ı āteşīn dem ü ḫūnīn terāneyem

3. **terānesin:**-*si, -n*
Gazel 376
Mısra: **22**
Nağme, ahenk.
Küstāḫī-i ṭabīʿatı ʿafv eylesün ne var
Güş eyledükde nāle-i ḫūnīn terānesin

terāne-güş olınca:

1. **terāne-güş olınca:**-*ınca*
Gazel 239
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Musîkî dinlemek.
Vecd ü semāʿa nāle-i cān-sūza başlaram
Eyvāy olınca şaḥn-ı çemende terāne-güş

teraşşuḥ eyledi:

1. **teraşşuḥ eyledi:**-*di*
Gazel 87
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sızmak, akmak.

Teraşşuḥ eyledi ẓann itme şīşe-i ṣahbā
Pür oldı encüm-i şevḳ ile āsumān-ı feraḥ

terbiyet-i kirdigar:

1. **terbiyet-i kirdigar:**
Gazel 48
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın vermiş olduğu terbiye.
Teʾdīb-i ḫāṣ u terbiyet-i Kirdigar ile
Oldı vücūd-ı muḥteremüñ nüsḫa-i edeb

terceme:

1. **terceme:**
Kaside 27
Mısra: **118**
Tercüme.
Fārsī vü ʿArabīden ne ki emr eyler iseñ
Terceme ḫidmetine eyler idüm vażʿ-ı cesūr

terceme oldı:

1. **terceme oldı:**-*dı*
Kıt'a 4
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir dilden başka dile çevrilmek.
Maʿnā-yı ḥüsni fehm olınup oldı bī-bedel
Türkīye oldı terceme gūyā ki bir kitāb

terceme olundı:

1. **terceme olundı:**-*un, -dı*
Matla 43
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir dilden başka dile çevrilmek.
Rūmī ḳabāya girdi o meh-pāre-i ʿArab
Gūyiyā olundı terceme bir naẓm-ı münteḫāb

terceme-i ilhām it:

1. **terceme-i ilhām it:**
Rübai 91
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ilhamın tercümesi etmek.
Eyle baña feyż-i nefes-i ṣıdḳ u ṣavāb
Her bir süḫanum terceme-i ilhām it

tercīḥ eylesün:

1. **tercīḥ eylesün:**-*sün*
Gazel 393
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yeğlemek.
Siz de inṣāf eyleñüz lāyıḳ mıdur ol ṣūḫa kim
ʿAşıḳ-ı dīrīneye aġyārı tercīḥ eylesün

tercīḥ idemem:

1. **tercīḥ idemem:**-*e, -me, -m*
Gazel 37
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Üstün tutmak, uygun görüp seçmek.
Şemʿ-i ḥüsnüñ ile gül-rāyuñı tercīḥ idemem
Lāyıḳam oldum ise bülbül ü pervāne saña

tercīḥ ider:

1. **tercīḥ ider:**-*er*
Gazel 171
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Tercih etmek, yeğlemek, üstün tutmak.
ʿĀşıḳa tercīḥ ider aġyārını hem-rāz olur
Şimdi seyr eyleñ o kāfir kimlere dem-sāz olur

tercīḥ iderem:

1. **tercīḥ iderem:**-*er, -em*
Gazel 357
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uygun görüp seçmek, üstün tutmak.
-
Seferüñ miḥnetini meskene tercīḥ iderem

2. **tercīḥ iderem:**-*er, -em*
Kaside 8
Mısra: **189**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uygun görüp seçmek, üstün tutmak.
Hele bu devleti tercīḥ iderem Firdevse
Ḫāk-i pāyüñde olursa dil-i şūrīde ġubār

3. **tercīḥ iderem:**-*er, -em*
Rübai 343
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uygun görüp seçmek, üstün tutmak.
Eşk-i ter ile ḳalbümi tenḳīḥ iderem
Ben aġlamaġı gülmeye tercīḥ iderem

tercīh iderler:

1. **tercīh iderler:**-*er, -ler*
Gazel 454
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uygun görüp seçmek, üstün tutmak.
ʿAksine döndi niẓāmı şimdi bezm-i ʿālemüñ
Cāhili tercīh iderler ehl-i ʿirfān üstüne

tercīḥ itmeyen:

1. **tercīḥ itmeyen:**-*me, -yen*
Kaside 13
Mısra: **46**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uygun görüp seçmek, üstün tutmak.

Ola mevḳūf-ı dāġ-ı farṭ-ı ferzend-i merādātı
Seni ṣıdḳ ile tercīḥ itmeyen māl ü benīn üzre

tercīḥ-i ʿanber-i sārā:

1. **tercīḥ-i ʿanber-i sārā:**
Kaside 26
Mısra: **84**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Katıksız anberin tercihi.
İder bu demde bu deñlü rıżā-yı ḫalḳ-ı cihān
Şemīm-i ḫulḳuñı tercīḥ-i ʿanber-i sārā

tercümān:

1. **tercümānıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 181
Mısra: **4**
Çevirici, çeviren.
Murādı çeşminüñ her n'eydigin iʿlām ider cāna
Lisān-ı ʿişvenüñ ol ġamzeler kim tercümānıdur

terennüm eylediler:

1. **terennüm eylediler:**-*di, -ler*
Kaside 26
Mısra: **217**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ötmek, şakımak; konuşmak, şarkı söylemek.
Terennüm eylediler gülşen-i meʿānīde
Nevā-yı dil-keş-i naẓm ile ʿandelīb-āsā

terennüm eylesün:

1. **terennüm eylesün:**-*sü, -n*
Gazel 74
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ötmek, şakımak; konuşmak, şarkı söylemek.
Terennüm eylesün bu tāze şiʿrüm ṣaḥn-ı gülşende
Naḥīfīveş olup bir bülbül-i rengīn edā ser-mest

terennüm itmede:

1. **terennüm itmede:**-*me, -de*
Kaside 26
Mısra: **91**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şarkı söylemek.
Terennüm itmede medḥüñle bülbülān-ı süḫān
Güşāde ġonçe-i ḫoş-būy-ı gülşen-i maʿnā

terennüm ḳılsa:

1. **terennüm ḳılsa:**-*sa*
Kaside 19
Mısra: **139**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yavaş ve güzel sesle şarkı söylemek.
Ḳılsa bir beytüm terennüm ʿandelib-i ḫoş-nevā
Raḳṣ iderdi gülşenüñ her bir nihāl-i ʿarʿarı

terennüm-pīrā olduḳça:

1. **terennüm-pīrā olduḳça:**-*duḳça*
Rübai 139
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Söyleyişi süslemek.
Ṭūṭī gibi olduḳça terennüm-pīrā
Her naġmesi eyler dile bir feyż-i cedīd

terennüm-rīz idüp:

1. **terennüm-rīz idüp:**-*üp*
Gazel 182
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Anlamları dökmek II mecazen anlamları söylemek.
Naḥīfī ḫāme-i muʿciz-nümāsın vaṣf-ı laʿlüñde
Terennüm-rīz idüp ṭūṭī-i ḳanda hem-zebān eyler

terennüm-sāz-ı naʿt-i pāküñ olduḳça:

1. **terennüm-sāz-ı naʿt-i pāküñ olduḳça:**-*duḳça*
Kaside 5
Mısra: **78**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz naatini söyleyen olmak.
Ḥāsidüñ ḫūn olmasun baġrı ḥasedi n'eylesün
Ben terennüm-sāz-ı naʿt-i pāküñ olduḳça şehā

terennüm-sāz-ı nāz itdükçe:

1. **terennüm-sāz-ı nāz itdükçe:**-*dükçe*
Gazel 171
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Naz şarkısı söylemek.
Ġonçe-i laʿlüñ terennüm-sāz-ı nāz itdükçe sen
Bülbül-i ṭabʿ-ı Naḥīfī böyle siḥr-āġāz olur

terk eyle:

1. **terk eyle:**
Gazel 28
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bırakmak.
ʿIşḳdan itmekdesin her laḥẓa teklīf-i ferāġ
Zāhidā terk eyle dirsin köhne muʿtādı baña

2. **terk eyle:**
Gazel 461
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bırakmak, vazgeçmek.
Saña rāh-ı rehā ṭāʿat-i Ḥaḳdur ġayrı terk eyle
Alınmaz Cennetü'l-meʾvā nezāketle ẓarāfetle

3. **terk eyle:**
Matla 137
Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Bırakmak.

Terk eyle göñül ġafleti aç dīde-i cānuñ
Bir düş gibidür zīneti bāzār-ı cihānuñ

4. **terk eyle:**

Rübai 539

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Bırakmak.

Terk eyle bu ḳīl ü ḳāli bī-fāʾidedür
Taḥṣīl idegör ḥālet-i ehl-i ḥāli

terk eylemem:

1. **terk eylemem:**-*me, -m*

Matla 271

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Bırakmak, vazgeçmek.

Terk eylemem ḫaṭ-āver olursa o māhumı
Ḫaṭṭ-ı şerīf ile severem pādişāhumı

terk eylemez:

1. **terk eylemez:**-*mez*

Gazel 329

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Bırakmak.

Beni terk eylemez ẓann eyler idüm künc-i miḥnetde
Tekāsül eyledüm maġrūr-ı vaʿd-i dil-firīb oldum

terk eyleyüp:

1. **terk eyleyüp:**-*yüp*

Gazel 222

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Terk etmek.

O her-cāyī beni terk eyleyüp aġyāra yār olmış
Bugün bildüm o şūḫ-ı bī-ḥaḳīḳatden vefā gelmez

terk ide:

1. **terk ide:**-*e*

Rübai 41

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Bırakmak, vazgeçmek.

Çün ḳabre ḳoyup terk ide iḫvān beni
-

terk ider:

1. **terk ider:**-*er*

Gazel 511

Mısra: **13**

Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Bırakmak, vazgeçmek.

Virüp erẓāle rifʿat terk ider eşrāfı ẓilletle
Netīce beñzemez bir derde evżāʿ-ı cihān derdi

terk idüp:

1. **terk idüp:**-*üp*

Kıt'a 19

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Bırakmak, vazgeçmek.

Ṣanmañuz Mışra temāşā içün itdüm rıḥlet
Terk idüp miḥnet-i hicrān ile Beytü'l-ḥazenüm

2. **terk idüp:**-*üp*

Muaşşer 1

Mısra: **12**

Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Bırakmak, vazgeçmek.

Yād ḳılsam künc-i ġamda ol dür-i nā-yābumı
Terk idüp bir şeb ḫalāliyle ṣafā-yı ḫ∨ābumı

terk it:

1. **terk it:**

Gazel 283

Mısra: **13**

Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Bırakmak, vazgeçmek.

Aç gözüñ ġafleti terk it ki Naḥīfī āḫir
Ġāfilüñ kārı nedāmet ile āh olsa gerek

2. **terk it:**

Gazel 461

Mısra: **15**

Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Bırakmak, vazgeçmek.

Ḳıyām it ṭāʿat-i Mevlāya terk it leẕẕet-i nefsi
Tefekkür eyle ḥālüñ ḫayret-i hevl-i ḳıyāmetle

3. **terk it:**

Gazel 484

Mısra: **16**

Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Bırakmak, vazgeçmek.

Sevḳ-ı süḫan maḥalle münāsib gerek tamām
Terk it o lafẓı meclise bāyiste olmaya

4. **terk it:**

Kaside 1

Mısra: **42**

Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Bırakmak, vazgeçmek.

Gel teẕekkür ḳıl vāʿīdi lafẓa-i taşʿīdden
Ārzū-yı nefsi terk it olma şāyān-ı ʿıḳāb

terk itdi:

1. **terk itdi:**-*di*

Tarih 6

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Bırakmak, vazgeçmek.

O sulṭān-ı müsellem ol şeh-i ferḫunde-kevkeb kim
Zamān-ı devletinde çarḫ-ı dūn terk itdi ışrārın

terk itdüñ:

1. **terk itdüñ:**-*dü, -ñ*

Kaside 27

Mısra: **19**

Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Bırakmak, vazgeçmek.
Rāḥat-ı ʿālem içün rāḥatuñı terk itdüñ
Eyleyüp ṣubḥ u mesāda himem-i nā-maḥṣūr

terki:

1. **terki:**
Matla 84
Mısra: **2**
Eyerin arka kısmı, binek hayvanlarının sağrısı II aynı zamanda bir işten vazgeçmek manasında kullanılmıştır.
ʿĀşıḳı ārāyiş-i fitrāk-i cevr itme yeter
Terki lāzımdur saña ey şeh-süvārum el-ḥaẕer

terk-i cān:

1. **terk-i cān:**
Gazel 318
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ölmek.
Ferāġat itmek āsān idi ol rūḥ-ı revānumdan
Naḥīfī olmasa cism-i nizāra terk-i cān müşkil

terk-i cevr eyle:

1. **terk-i cevr eyle:**
Gazel 15
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eziyet etmeyi bırakmak.
Dil-i divāneden gel ḳaçma luṭf it terk-i cevr eyle
Bu vādīlerde olma ey ġazāl-i deşt-i istiġnā

terk-i daʿvā:

1. **terk-i daʿvā:**
Rübai 30
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Davadan vazgeçme.
Āgāh olan sālike yol şāhididür
Pinhānī-i esrār ile terk-i daʿvā

terk-i diyār itmez:

1. **terk-i diyār itmez:**-*mez*
Gazel 219
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Memleketi terk etmek, gurbete çıkmak.
Naḥīfī iḫtiyār-ı ġurbet itmek cāna minnetdür
Bu derd-i ṭaʿn ile ādem niçe terk-i diyār itmez

terk-i diyār itmiş:

1. **terk-i diyār itmiş:**-*miş*
Gazel 173
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Memleketini bırakıp gitmek.
Felekden hep āhālī-i himem terk-i diyār itmiş
Hemān taḫrīb-i ʿālem cümle imsāk-i keremdendür

2. **terk-i diyār itmiş:**-*miş*
Gazel 173
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Memleketi terk etmek, gurbete çıkmak.
Felekden hep āhālī-i himem terk-i diyār itmiş
Hemān taḫrīb-i ʿālem cümle imsāk-i keremdendür

3. **terk-i diyār itmiş:**-*miş*
Kaside 8
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Memleketi terk etmek, gurbete çıkmak.
ʿĀlemi böyle tenük ʿarṣa görüp itmiş idi
Ḫayl-i ezhār birer ḥāl ile tā terk-i diyār

terk-i edeb eyleme:

1. **terk-i edeb eyleme:**-*me*
Gazel 227
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Edebi terk etmek II Susmayı bırakmak.
Ḫūbāna ser-i leşker o sulṭān-ı cihānum
Gel terk-i edeb eyleme ḫūnkāra baḳılmaz

terk-i ḫār-zār-ı ʿālem-i mevt ü fenā itdi:

1. **terk-i ḫār-zār-ı ʿālem-i mevt ü fenā itdi:**-*di*
Tarih 9
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Geçici ve ölüm âleminin diken bahçesini terk etmek II dünyadan ayrılmak, ölmek.
İtdi terk-i ḫār-zār-ı ʿālem-i mevt ü fenā
Gülci-başı-zāde oldı ʿāzim-i dārü's-selām

terk-i mecāz:

1. **terk-i mecāz:**
Gazel 102
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mecazlı söyleyişi terk etmek.
Ḥaḳīm-i kāmile kār-ı ʿabes naḳīṣa virür
Ḥaḳīḳat ehline terk-i mecāz lāzımdur

terk-i mey ü maḥbūb:

1. **terk-i mey ü maḥbūb:**
Gazel 453
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin ve şarabın terki.
Vaṣf iderlermiş anı terk-i mey ü maḥbūb ile
İtmesünler vāʿize bühtān bühtān üstüne

terk-i ṭamaʿ-ı ḫām olsa:

1. **terk-i ṭamaʿ-ı ḫām olsa:**-*sa*
Gazel 481

Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Olmayacak isteği terk etmek.
Zāhidā ḫ∨āhiş-i dil olmamaḳ olmaz ammā
Hele bir pāre de terk-i ṭamaʿ-ı ḫām olsa

terk-i tecemmül eyledim:

1. **terk-i tecemmül eyledim:**-*di, -m*
Gazel 416
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Süslenmeyi terk etmek II masivayı, dünyalık işleri terk etmek.
Olup pūyān-ı ṣaḥrā-yı tevekkül yā Resūla'llāh
Ġamuñla eyledim terk-i tecemmül yā Resūla'llāh

terk-i tecemmül idüp:

1. **terk-i tecemmül idüp:**-*üp*
Gazel 417
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Süsü (gösterişi) terk etmek.
İdüp terk-i tecemmül iḫtiyār-ı ʿuzlet itmekden
Ġaraż saña ḳul olmaḳdur mücerred yā Resūla'llāh

terkīb-i ʿaẕābumdur:

1. **terkīb-i ʿaẕābumdur:**-*um, -dur*
Kaside 28
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Azap karışımı.
Dil āteş gerd-i ġam ḫāküm hevā āhum yaşum zehr-āb
ʿAnāṣır var ise dünyāda terkīb-i ʿaẕābumdur

terkīb-i resm-i lā vü neʿam:

1. **terkīb-i resm-i lā vü neʿam:**
Gazel 111
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Evet ve hayır cevabının terkibi.
Terkīb-i resm-i lā vü neʿam leblerindedür
Ḥarf-i vefā o ġonçe-dehānuñ femindedür

terḳīm idersem:

1. **terḳīm idersem:**-*er, -se, -m*
Gazel 268
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yazmak, işaret koymak II yazıda bir hata sebebiyle üstünü çizmek.
Ey Naḥīfī n'ola iʿcāzı idersem terḳīm
Çekmezem levḥa ḳalem siḥr-i ḥelāl olmayıcaḳ

tersā:

1. **tersāya:**-*ya*
Gazel 59
Mısra: **6**
Hıristiyan II sevgili.
Diñleme zülfüñ gibi zünnāra baġlu kāfiri
Dīni yoḳ īmānı yoḳ tersāya olmışdur ḳarīb

tertīb oldı:

1. **tertīb oldı:**-*dı*
Rübai 524
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Düzenlemek, sıralamak.
Şeyḫayn ile ḫatneyne bu oldı tertīb
Bū Bekr ü ʿÖmer hem daḫi ʿOs̱mān u ʿAlī

tertīb-i aṣḥāb idüp:

1. **tertīb-i aṣḥāb idüp:**-*üp*
Tarih 35
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dostları toplamak.
Raḥīme Ḫanum ol ferḫunde-sīret
İdüp iḫlāṣ ile tertīb-i aṣḥāb

tertīb-i dīvān itdi:

1. **tertīb-i dīvān itdi:**-*di*
Kaside 19
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dīvānı düzenle.
Ser-be-ser tertīb-i dīvān itdi serheng-i seḫāb
Cemʿ olup ṭūrdı maḳāmında sipihrüñ aḫteri

tesbīh:

1. **tesbīḥ:**
Kıt'a 25
Mısra: **1**
Allah'ı zikir ve tenzih ederken sayının anlaşılması için kullanılan, ibrişim veya ipliğe dizilmiş, çeşitli ağaç veya taşlardan yapılmış, genellikle 33 veya 99 taneden meydana gelen dizi.
Elüñde gösterüp nāz ile tesbīḥ
Lebüñ ālūde-i evrād idersin

2. **teşbīhe:**-*e*
Tarih 28
Mısra: **21**
Benzetme, kıyas etme.
İʿtidāl-i ṭabʿına teşbīhe ruḫṣat var idi
Olmayaydı bīş ü kem taʿdīl-i mīzān ü ḥamel

teşbīh eyleme:

1. **teşbīh eyleme:**-*me*
Tarih 17
Mısra: **51**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Benzetmek.
Ḫudāyīdür bu mevḳiʿ çār-bāġa eyleme teşbīh
Bihişt-i ʿAdne olsun mı naẕīre cennet-i Şeddād

teşbīh eylemek:

1. **teşbīh eylemek:**-*mek*
Gazel 440
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ı zikrederek ibadet etmek.
Serve teşbīh eylemek āsān idi ḳaddüñ senüñ
Ey nihāl-i ʿişve sende ḥüsn-i reftār olmasa

tesbīḥ ider:

1. **tesbīḥ ider:**-*er*
Murabba 3
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Devamlı söylemek, vird haline getirmek.
Eger lāl ü eger gūyā
Seni tesbīḥ ider eşyā

2. **tesbīḥ ider:**-*er*
Murabba 6
Mısra: **39**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Anmak, hatırlamak.
Hep ẕātuñı tesbīḥ ider
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

tesbīḥ iderdi:

1. **tesbīḥ iderdi:**-*er, -di*
Rübai 119
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Anmak, hatırlamak.
Ruḫ-sūde-i ḫ∨ān-ı keremi olduḳça
Her ṭuʿma ḥużūrında iderdi tesbīḥ

tesbīḥ iderem:

1. **tesbīḥ iderem:**-*er, -em*
Gazel 357
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Anmak, hatırlamak.
Sübḥa-gerdān-ı ḫam-ı zülfüñ olup ṣubḥ u mesā
Ḥüsnüñüñ naḳşına naḳḳāşına tesbīḥ iderem

2. **tesbīḥ iderem:**-*er, -em*
Rübai 343
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Anmak, hatırlamak.
Zāhid ṣaḳın āḥ itdigüme taʿn itme
Ben Rabbümi her ḥāl ile tesbīḥ iderem

teşbīh idersin:

1. **teşbīh idersin:**-*er, -sin*
Gazel 28
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Benzetmek.
Ben ne Leylānuñ ne Şīrīnüñ esīr-i ʿışḳıyam
Sen niçe teşbīh idersin Ḳays ü Ferhādı baña

tesbīḥ ḳılup:

1. **tesbīḥ ḳılup:**-*up*
Rübai 346
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tesbih etmek, zikretmek, anmak, hatırlamak.
Tesbīḥ ḳılup ḥamdüñ ider her nesne
Eşyā ne ki var vaḥdetüñ eyler īhām

tesbīḥ oldı:

1. **tesbīḥ oldı:**-*dı*
Rübai 123
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Anmak, zikretmek, sürekli söylenmek.
Vaż ʿ u ḥarekātumda kināyāt ü ṣarīḥ
Maḳṣūd-ı dilüm oldı Ḫudāyı tesbīḥ

tesbīḥ-ḫ∨ān-ı ʿizzetüñ:

1. **tesbīḥ-ḫ∨ān-ı ʿizzetüñ:**-*üñ*
Kaside 2
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Izzetini tesbih etmek, zikretmek.
Sācid-i taḳdīs-i ẕātuñ ser-be-ser necm ü şecer
Encüm ü şems ü ḳamer tesbīḥ-ḫ∨ān-ı ʿizzetüñ

tesbīḥ-i ḫudā itmekde:

1. **tesbīḥ-i ḫudā itmekde:**-*mek, -de*
Rübai 45
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ı tespih etmek.
Murġān-ı ḫoş-elḥān idüp āheng-i şenā
İtmekde ṣabāḥ ü şām tesbīḥ-i Ḫudā

tesbīḥ-i mercānı:

1. **tesbīḥ-i mercānı:**-*ı*
Gazel 520
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mercan tespih.
Nigāh-ı reşk ile gördükçe eşk-i çeşm-i giryānı
N'ola ḳana boyansa zāhidüñ tesbīḥ-i mercānı

teşbīh-i nāḳış oldı:

1. **teşbīh-i nāḳış oldı:**-*dı*
Gazel 104
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eksik teşbih olmak.
Teşbīh-i nāḳış oldı saña māhdur dimek
Māhuñ saña müşābeheti istiʿāredür

tesbīt eyle:

1. **teṣbīt eyle:**
Rübai 97
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sağlam bir şekilde sabitlemek.
Maḥfūẓ ḳılup zīġ u ḫalelden yā Rab
Sen ḳalbümi dīnüñ üzre eyle teṣbīt

teşebbüs:

1. **teşebbüṣle:**-*le*
Rübai 115
Mısra: **1**
Bir işe kalkışmak.
Aġyāra teşebbüṣle olup ḫaste-mizāc
Esbāba naẓar eyledi ṣabrum tārāc

2. **teşebbüṣ:**
Rübai 294
Mısra: **3**
Bir işe kalkışmak.
Meşrūʿdur esbāba teşebbüṣ ammā
Tevfīḳ-ı sebeb müsebbibü'l-esbābuñ

3. **teşebbüṣle:**-*le*
Rübai 310
Mısra: **1**
Bir işe kalkışmak.
Esbāba teşebbüṣle olursañ muḳbil
Esbāb-ı ḥuṣūli sen müsebbibden bil

teşekkür:

1. **teşekkürde:**-*de*
Rübai 425
Mısra: **1**
Şükr etme, yapılan bir iyilikten memnun kalındığını anlatmak için "sağ ol", "var ol", "ömrüne bereket" gibi söylenen minnet sözleri.
Ey neşve-i luṭfuñla teşekkürde cinān
Pür-tāb-ı şirār-ı ġażabuñdur nīrān

teşekkür-nāme olsun:

1. **teşekkür-nāme olsun:**-*sun*
Kaside 23
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Teşekkür ifadesi olmak.
Teşekkür-nāme olsun ʿarż-ı ḥāli dād-ḫvāhānuñ
Hemīşe semʿine ḫayr-ı duʿā ḥüsn-i ṣenā gelsün

tesellā-yı vaṭan:

1. **tesellā-yı vaṭan:**
Gazel 390
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Vatanın tesellisi.
Yār ile hem-dem olup mūnis-i aḥbāb olasın
Ẕevḳ-ı ġurbetde virür cāna tesellā-yı vaṭan

tesellī bulmaz:

1. **tesellī bulmaz:**-*maz*
Gazel 447
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Deyim**
Avunmak.
Nāʾil-i vaṣl olsa da bulmaz tesellī mā-ḥaṣal
Ṭıfl-ı dil āzādelik görmez şeb-i āẕīnede

tesellī eyledüñ:

1. **tesellī eyledüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 94
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Avunmak, avutmak.
Eyledüñ şāhā tesellī baña ḳılduñ sen ʿitāb
Ġamze-i ḫāżır-cevāba pādişāhum şād pesend

tesellī-baḫş olur:

1. **tesellī-baḫş olur:**-*ur*
Gazel 291
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Avutmak, teselli etmek.
Şeb-i ġamda tesellī-baḫş olur bir yādigāruñ da
Derūn-ı cān-ı bīmārumda zaḫm-ı tīġ-i ser-tīzüñ

tesellī-baḫş-ı dildür:

1. **tesellī-baḫş-ı dildür:**-*dür*
Gazel 486
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönlün teselli vereni.
Tesellī-baḫş-ı dildür bu Naḫīfī-i ciger-ḫūna
Kemāl-i faẓl-ı Rabbānī ʿaṭā vü cūd-ı Feyyāzī

tesellī-i ehl-i ẕünūb:

1. **tesellī-i ehl-i ẕünūb:**
Rübai 62
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Günahkârların tesellisi.
Ey maġfireti tesellī-i ehl-i ẕünūb
V'ey faẓl u ʿināyet ile settār-ı ʿuyūb

tesellī-yāb:

1. **tesellī-yāb:**
Gazel 329
Mısra: **1**
Teselli bulan, avunan.
Tesellī-yāb iken vaṣlıyla mehcūr-ı ḥabīb oldum
Belā-yı hecre düşdüm şimdi bī-ṣabr u şekīb oldum

tesellī-yāb-ı iḥsān-ı şefāʿat eyle:

1. **tesellī-yāb-ı iḥsān-ı şefāʿat eyle:**
Kaside 13
Mısra: **67**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şefaat ihsanının teselli vereni eylemek.
Tesellī-yāb-ı iḥsān-ı şefāʿat eyle sulṭānum
Naḫīfī-i ciger-ḫūnuñ ḳoma āh ü enīn üzre

tesellī-yāb-ı luṭf-ı nāz olan:

1. **tesellī-yāb-ı luṭf-ı nāz olan:**-*an*
Gazel 318
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Naz lutfunun tesellisini bulan olmak.
Tesellī-yāb-ı luṭf-ı nāz olan
ʿuşşāḳa āsāndur
Ne deñlü olsa cevr-i ʿışḳuñ
ey rūḥ-ı revān müşkil

tesellī-yāb-ı vaṣl olsa:

1. **tesellī-yāb-ı vaṣl olsa:**-*sa*
Gazel 358
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşmanın teselli vereni olmak.
Tesellī-yāb-ı vaṣl olsa ʿaceb mi bu dil-i şeydā
O şūḫuñ ʿahd-i luṭfından bu şeb şād u feraḥ-nākem

teshīl eyleyüp:

1. **teshīl eyleyüp:**-*yüp*
Tarih 2
Mısra: **35**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kolaylaştırmak.
Her umūrın eyleyüp teshīl
ʿavn-i Kirdigār
Luṭf u tevfīḳ-ı ilāhi ola yār ü yāveri

teshīl-i umūr:

1. **teshīl-i umūr:**
Rübai 136
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zor işleri kolaylaştırmak.
Vābeste senüñ faẓluña teshīl-i umūr
Mevḳūf senüñ luṭfuña teysīr-i murād

teshīr:

1. **teshīr:**
Gazel 177
Mısra: **6**
Büyüleme, etkileme, ele geçirme.
Naḳd-i cān beẕl idenüñ zīver-i āġūşı olur
Ṣayd-ı dildāra ne teshīr ü ne esmā dirler

teshīr eyledi:

1. **teshīr eyledi:**-*di*
Tarih 33
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ele geçirmek, hükmü altına almak.
Devlet ü iḳbālinüñ āṣār-ı yümn ü himmeti
Mülk-i Gürcistānı teshīr eyledi ser-tā-be-pā

teshīr eyledüñ:

1. **teshīr eyledüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 43
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Büyülemek. II Ele geçirmek, emri altına almak.
Eyledüñ şevket-i ḥüsn ile cihānı teshīr
İstemez yārī-i ḫayl ü ḥaşem ü cāh saña

teshīr eyleyüp:

1. **teshīr eyleyüp:**-*yüp*
Tarih 34
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ele geçirmek, hükmü altına almak.
Ḥaḳ bilād-ı şarḳ u ġarbı eyleyüp teshīr aña
Eyleye aḥkāmını icrā bu dīn-i sermedüñ

teshīr idemez:

1. **teshīr idemez:**-*e, -mez*
Gazel 482
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Büyülemek.
ʿĀşıḳ ṣaḳınur ġonçe-i ruḫsāruñı yoḫsa
Teshīr idemez ṣanma āḥ-ı seḥer-gāh

teshīr iderdüm:

1. **teshīr iderdüm:**-*er, -dü, -m*
Kaside 8
Mısra: **231**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Büyülemek, etkisi altına almak. II Boyun eğdirmek, itaat ettirmek.
ʿĀlemi siḥr-i ḥelāl ile iderdüm teshīr
Olmasa ṭabʿuma reh-zen bu firāḳ-ı dildār

teshīr idüp:

1. **teshīr idüp:**-*üp*
Tarih 2
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sihir yapmak, büyü yapmak II kuvvetli bir tesirle kendine bağlamak, büyülenmiş duruma getirmek.
Zevraḳ-ı rezm ü semend-i ʿazm ile teshīr idüp
ʿArṣa-i āsāyiş ü emn eylesün baḥr ü beri

teshīr itmesün:

1. **teshīr itmesün:**-*me, -sün*
Gazel 291
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Büyülemek.
Naḥīfī niçe teshīr itmesün her biri perī-rūyı
Cihānı yaḳdı yandurdı bu şiʿr-i ḥālet-engīzüñ

teşḫīr-i dil-i ʿāşıḳ:

1. **teşḫīr-i dil-i ʿāşıḳ:**
Kıt'a 40
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Âşığın gönlünü zorla alı koymak.
Teşḫīr-i dil-i ʿāşıḳ içün ey büt-i raʿnā
Ḥācet ne saña tā bu ḳadar sübḥa-nevāzī

teşḫīş olınmaz:

1. **teşḫīş olınmaz:**-*ın, -maz*
Gazel 136
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayırt edilmek.
Cānā belüñde ḫançer-i dil-dūzuñ olmasa
Teşḫīş olınmaz idi meyānuñ mı mū mıdur

teʾsīr:

1. **teʾsīri:**-*i*
Kaside 19
Mısra: **55**
Etkileme, dokunma.
Ḳahramān-ṣavlet ki teʾsīri ṣaḥīl-i raḫşınuñ
Maẓhar-ı teb-lerze-i evhām ider şīr-i neri

teʾsīr eyledi:

1. **teʾsīr eyledi:**-*di*
Gazel 68
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Etkilemek.
Vuṣlata irmek hevāsı baña teʾsīr eyledi
N'eyleyem cānum bu düşdi başuma sevdā-yı dost

teʾsīr eylemez:

1. **teʾsīr eylemez:**-*mez*
Gazel 492
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Etkilemek.
Ṣuʿle-nūşān-ı belā-yı ʿışḳa teʾsīr eylemez
Telḫī-i bād-ı melāmet lerziş-i serdī-i dey

teʾsīr eylemiş:

1. **teʾsīr eylemiş:**-*miş*
Gazel 73
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Etki yapmak, etkilemek II hissedilmek, duyulmak.
Dilde teʾsīr eylemiş ġam bādesi bir mertebe
Öyle geçkindür ki eyler dāʾimā ḫançer sükūt

teʾsīr eylese:

1. **teʾsīr eylese:**-*se*
Gazel 231
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Etkilemek.
Baġrumuz deldi nevā-yı naġme-i ser-tīz-i ney
Ehl-i derde böyle teʾsīr eylese zāhid nefes

teʾsīr ider:

1. **teʾsīr ider:**-*er*
Gazel 28
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Etki yapmak, etkilemek.
Bülbülüñ teʾsīr ider her laḥẓa feryādı baña
Ehl-i ʿışḳuñ ḫoş gelür ezkār ü evrādı baña

teʾsīr itmedi:

1. **teʾsīr itmedi:**-*me, -di*
Gazel 295
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Etki yapmak, etkilemek.
Ḳalbüñe itmedi teʾsīr vedāʿ-ı aḥbāb
Bu ḳadar velvele-i vā-esefi gūş itdüñ

teʾsīr itmez:

1. **teʾsīr itmez:**-*mez*
Gazel 333
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Etki yapmak, etkilemek.
Ey seng-dil itmez mi senüñ ḳalbüñe teʾsīr
Ḫārāları ḫākister iden āteş-i āhum

teʾsīr-i āhından:

1. **teʾsīr-i āhından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 184
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ah etkisi.
ʿĀşıḳ-ı şeydāsın ol āfet nigāhından bilür
Sūziş-i derd-i dili teʾsīr-i āhından bilür

teʾsīr-i ebrū-yı kemānāsālarındandur:

1. **teʾsīr-i ebrū-yı kemānāsālarındandur:**-*lar, -ı, -n, -dan, -dur*
Gazel 127
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kemana benzeyen kaşların tesiri II sevgilinin kemana benzeyen kaşlarının tesiri.
Müʾessir oldığı āmāc-ı dilde tīr-i müjgānuñ
Hemān teʾsīr-i ebrū-yı kemānāsālarındandur

teʾsīr-i eşʿāruñ:

1. **teʾsīr-i eşʿāruñ:**-*uñ*
Gazel 148
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şiirlerin tesiri.

Ey Naḥīfī muṭribān-ı bezmi pür-cūş eyleyen
Ḥālet-i ʿışḳuñ mıdur teʾsīr-i eşʿāruñ mıdur

teʾsīr-i firāḳ-ı ḥizmet-i pāküñ:

1. **teʾsīr-i firāḳ-ı ḥizmet-i pāküñ:**-*üñ*
Kaside 13
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz hizmetinin ayrılığının tesiri.
Sen ol şehsin ki teʾsīr-i firāḳ-ı ḥizmet-i pāküñ
Ciger-ḫūn oldı ceẕʿu'n-naḫl feryād ü ḥanīn üzre

teʾsīr-i ġam-ı fürḳatüñ:

1. **teʾsīr-i ġam-ı fürḳatüñ:**-*üñ*
Rübai 505
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayrılığın gamlı tesiri.
Muʿtād-ı ḥanīn eyledi ceẕʿu'n-naḫli
Teʾsīr-i ġam-ı fürḳatüñ ey nūr-ı İlāh

teʾsīr-i ḥasretle:

1. **teʾsīr-i ḥasretle:**-*le*
Gazel 223
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasretin tesiri.
ʿAyn-ı ḫākister olur teʾsīr-i ḥasretle o dem
Ger bir āhen-levḥa taḥrīr olsa ism ü nāmumuz

teʾsīr-i ḫāṣū'l-ḫāṣ-ı ẓıll-ı şeh-peri:

1. **teʾsīr-i ḫāṣū'l-ḫāṣ-ı ẓıll-ı şeh-peri:**-*i*
Kaside 19
Mısra: **68**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kuşun en uzun kanadının gölgesinin gerçek tesiri.
Sāye-i murġ-ı Hümā ẓıll-ı hümāyūnuñdadur
Sendedür teʾsīr-i ḫāṣū'l-ḫāṣ-ı ẓıll-ı şeh-peri

teʾsīr-i hevā-yı berd:

1. **teʾsīr-i hevā-yı berd:**
Gazel 42
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Soğuk havanın etkisi.
Dem-i nā-muʿtedilen ıżṭırāb-ālūd olur diller
Şitā faṣlında teʾsīr-i hevā-yı berd olur peydā

teʾsīr-i ḫūrşīd-i celālüñden:

1. **teʾsīr-i ḫūrşīd-i celālüñden:**-*üñ, -den*
Tahmis 7
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Celal olan güneşin etkisi.
Ḳalur ḫacletde güller reng ü būy-ı rūy-ı ālüñden
Ḥaẕer itmek gerek teʾsīr-i ḫūrşīd-i celālüñden

teʾsīr-i naẕardan:

1. **teʾsīr-i naẕardan:**-*dan*
Rübai 478
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bakış etkisi.
Dīdāruñı teʾsīr-i naẕardan ṣaḳınup
Gördükçe direm ḥüsnüñi māşā Allāh

teʾsīr-i şavt-ı şīvenüm:

1. **teʾsīr-i şavt-ı şīvenüm:**-*üm*
Gazel 332
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Feryat sesinin etkisi.
Bülbül olsam külḫan eyler gülşeni sūz-ı dilüm
Sūrı mātem-gāh ider teʾsīr-i ṣavt-ı şīvenüm

teʾsīr-i şerār-engīz-i āhumdan:

1. **teʾsīr-i şerār-engīz-i āhumdan:**-*um, -dan*
Gazel 201
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ahın kıvılcımlarını harekete geçirenin tesiri.
Tābiş-i mihr-i ruḫuñ feyż-i nigāhumdan mıdur
Yoḫsa teʾsīr-i şerār-engīz-i āhumdan mıdur

teʾsīr-i tāb-ı ceẕbe-i vaṣluñ:

1. **teʾsīr-i tāb-ı ceẕbe-i vaṣluñ:**-*uñ*
Gazel 20
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşma cazibesinin parlak tesiri.
Ẓuhur itse ne var teʾsīr-i tāb-ı ceẕbe-i vaṣluñ
Yine görsem cemāl-i tābdāruñ āfitābāsā

teʾsīr-i tāb-ı şemʿ-i cemālüñle:

1. **teʾsīr-i tāb-ı şemʿ-i cemālüñle:**-*üñ, -le*
Matla 27
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik mumunun parıltısının etkisi.
Teʾsīr-i tāb-ı şemʿ-i cemālüñle dil-berā
Aldı gibi fetīli ḳanādil-i ḫoş-nümā

teʾsīr-i zaḫm-ı çeşm-i düşmenden:

1. **teʾsīr-i zaḫm-ı çeşm-i düşmenden:**-*den*
Gazel 380

Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Düşman gözünün yaralamasının etkisi II düşmanın nazarı.
Cihānda mis̲li yoḳ bir dil-ber-i āyīne-ṭalʿatsın
Seni Ḥaḳ ṣaḳlasun teʾs̲īr-i zaḫm-ı çeşm-i düşmenden

teskīn eylemez:

1. **teskīn eylemez:**-*mez*
Muaşşer 1
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yatıştırmak, sükunete erdirmek.
Eylesem rīzān dem-ā-dem eşk-i pür-seyl-ābumı
Girye teskīn eylemez sūz-ı dil-i pür-tābumı

teskīn ide:

1. **teskīn ide:**-*e*
Gazel 347
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yatıştırmak, sükunete erdirmek.
Ey Naḥīfī ide Ḥaḳ sūz-ı derūnuñ teskīn
Dime şimden girü ben īn ile ānı yaḳaram

teskīn-i tāb-ı külḫan:

1. **teskīn-i tāb-ı külḫan:**
Gazel 240
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hamam ocağının ateşinin sönmesi.
Söyünmez aġladuḳça āteş-i ʿışḳuñ derūnumda
ʿAcebdür āb ile teskīn-i tāb-ı külḫan olmazmış

teslīm eylerler:

1. **teslīm eylerler:**-*r, -ler*
Rübai 19
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Teslim eylemek, ulaşmak.
Her ḳanda giderseñ eşcār u aḥcār
Eylerler idi şevḳ ile teslīm saña

teslīm idelim:

1. **teslīm idelim:**-*e, -lim*
Gazel 285
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kendini vermek.
Ġamze-i şūḫuña teslīm idelim emr eyle
Naḳd-i cān ise eger iki gözüm maṭlūbuñ

teslīm olındı:

1. **teslīm olındı:**-*dı*
Gazel 334
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bırakılmak, devredilmek.
Baña teslīm olındı ser-be-ser sāmān-ı şeydāyī
Dem-i ḫilḳatde zīrā cümleden evvel ben āh itdüm

teslīm olsa:

1. **teslīm olsa:**-*sa*
Gazel 520
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kabul etmek, boyun eğmek.
Nahīfī ben ki Şīrāz-ı süḫanda reşk-i ʿUrfī'yem
ʿAceb mi baña teslīm olsa Rūmuñ ḫod-pesendānı

teslīm olur:

1. **teslīm olur:**-*ur*
Gazel 482
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kabul etmek, boyun eğmek.
Teslīm olur ol āfete cān ile Naḥīfī
-

teslīm olurlar:

1. **teslīm olurlar:**-*ur, -lar*
Kaside 23
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kabul etmek, boyun eğmek.
Vücūh ile olurlar reʾy-i ʿālem-gīrine teslīm
Gerekse İbn-i ʿAbbād Āṣafī'bn-i Berḫiyā gelsün

teslīm olursa:

1. **teslīm olursa:**-*ur, -sa*
Gazel 500
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kabul etmek, boyun eğmek.
Şāyestedür Naḥīfī bu naẓm-ı dil-güşāya
Selmān olursa teslīm taḥsīn iderse Bāḳī

teslīm ü taḥiyyāt ola:

1. **teslīm ü taḥiyyāt ola:**-*a*
Rübai 222
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Anmak, zikretmek ve bağlanmak.
Ser-cümle-i aṣḥāb-ı Resūl ile aña
Teslīm ü taḥiyyāt ola bī-ḥadd ü ḳıyās

teslīm ü taḥiyyet eylesem:

1. **teslīm ü taḥiyyet eylesem:**-*se, -m*
Murabba 8
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kendi ruhunu adamak ve selam eylemek.

Şevḳ-ı vuṣlatla göñülden refʿ olup ālām ü ġam
Eylesem kūyuñda teslīm ü taḥiyyet dem-be-dem

teslīm ü taḥiyyet olsun:

1. **teslīm ü taḥiyyet olsun:**-*sun*
Gazel 66
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Teslim ve uzun ömür olsun.
Olduḳça Naḥīfī şeref-i naʿtüñe maẓhar
Olsun saña Ḥaḳdan niçe teslīm ü taḥiyyet

teslīm ü taḥiyyetler idüp:

1. **teslīm ü taḥiyyetler idüp:**-*üp*
Rübai 137
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Salavat çekip teslim olmak II Mecazen adını zikredip uymak.
Ḥaḳ rūḥuña teslīm ü taḥiyyetler idüp
İtsün seni mebʿūṣ-ı maḳām-ı Maḥmūd

teslīm-i bī-ḥad:

1. **teslīm-i bī-ḥad:**
Gazel 417
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sayısız teslimiyet.
Dem-ā-dem vāṣıl olsun ḳurb-ı ḫāṣu'l-ḫāṣ-ı mevlādan
Revān-ı pāküñe teslīm-i bī-ḥad yā Resūla'llāh

teslīm-i cān:

1. **teslīm-i cān:**
Gazel 317
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Canını vermek.
O māhı göz göre aġyāra virmek ḫayli müşkildür
Bu ẓāhirdür ki elbette olur teslīm-i cān müşkil

2. **teslīm-i cān:**
Gazel 420
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Canını vermek.
Yoluñda ʿāṣıḳa teslīm-i cān ʿayn-ı saʿādetdür
Fedā olsun reh-i ʿışḳuña cānum yā Resūla'llāh

3. **teslīm-i cān:**
Gazel 498
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Can teslimi.
Naḥīfī kūyuña teslīm-i cān içün gelmiş
İlāhī ʿAdn ola anuñ maḳām u meʾvāsı

teslīm-i cān itmekde:

1. **teslīm-i cān itmekde:**-*mek, -de*
Tahmis 7
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ruhunu teslim etmek.
N'ola teslīm-i cān itmekde diller bī-ḳarār olsa
ʿAceb mi küştegān-ı kūy-ı dil-ber bī-şümār olsa

teslīm-i cān itsün:

1. **teslīm-i cān itsün:**-*sün*
Gazel 201
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ruhunu teslim etmek.
Rāh-ı ʿışḳumda benüm teslīm-i cān itsün dimiş
Baña bu fermān-ı ʿālī pādişāhum mıdur

teslīm-i cāna:

1. **teslīm-i cāna:**-*a*
Gazel 385
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Can teslimi.
Teslīm-i cāna o ḳadar it himmet-i bülend
Ḳatl-i nigāh-ı ġamzesine ḥācet olmasun

teslīm-i ḫāk-i ʿaczden:

1. **teslīm-i ḫāk-i ʿaczden:**-*den*
Tahmis 7
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aciz toprağın teslimi.
Seri teslīm-i ḫāk-i ʿaczden ġayrı cevāb olmaz

teslīm-i ḳażā eyleyüp:

1. **teslīm-i ḳażā eyleyüp:**-*yüp*
Kaside 8
Mısra: **97**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın buyruğuna teslim olmak.
Eyleyüp serlerini luṭf ile teslīm-i ḳażā
İtdiler yaʿnī ki tevdīʿ-i cihān-ı mekkār

tesliye-bahş:

1. **tesliye-baḫş:**
Gazel 268
Mısra: **11**
Teselli eden, avutucu, avundurucu.
Ayrıluḳ demleridür tesliye-baḫş ol baña kim
Ṭoyamam ḥasretüñe ʿahd-i viṣāl olmayıcaḳ

tesliye-bahş-ı dil-i ġamnākümdür:

1. **tesliye-baḫş-ı dil-i ġamnākümdür:**-*üm, -dür*
Gazel 174
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gamlı gönlün avutucusu.

ʿİzzetüñ tesliye-baḫş-ı dil-i ġamnākümdür
Nigehüñ sürme-keş-i dīde-i nemnākümdür

tesliye-baḫş-ı ġufrān:

1. **tesliye-baḫş-ı ġufrān:**
Gazel 64
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Affetme tesellisi bahşeden.
Ḳıl nigāh-ı keremüñ tesliye-baḫş-ı ġufrān
Olıcaḳ şerm ile āmāde-i rūz-ı ʿaraṣāt

tesliyet:

1. **tesliyet:**
Gazel 355
Mısra: **5**
Avutma, teselli verme.
Yoḳ baña tesliyet ḳafes-i zer-nişān ile
Ol bülbülem ki ʿışḳ ile müştāḳ-ı lāneyem

tesliyet bulmış:

1. **tesliyet bulmış:**-*mış*
Gazel 475
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Teselli bulmak, avunmak.
Gül-rūyuñ ile bulmış iken tesliyet gāhī
Pervāne olur bülbül-i dil şemʿ-i ḫılāle

tesliyet it:

1. **tesliyet it:**
Tahmis 10
Mısra: **39**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Teselli vermek.
Vuṣlatuñla dil-i maḥzūna biraz tesliyet it
ʿĀṣıḳa ḫaste-dilem ḥālüme gel merḥamet it

tesliyet-baḫşā olursın:

1. **tesliyet-baḫşā olursın:**-*ur, -sın*
Kaside 13
Mısra: **56**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Avutucu olmak.
Olup vā-ümmetā-gūyā-yı şefḳat rūz-ı maḥşerde
Olursın tesliyet-baḫşā ʿuṣāt-ı müslimīn üzre

tesliyet-baḫs-ı meded-kārī ḳıl:

1. **tesliyet-baḫş-ı meded-kārī ḳıl:**
Gazel 408
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardım edenin avutması II Allah'ın yardım etmesi.
Nigāh-ı şefḳatüñ ḳıl tesliyet-baḫş-ı meded-kārī
Naḥīfī bendeñe rūz-ı ḳıyāmet yā Resūla'llāh

tesliyet-baḫş-ı nümūdārī-i terkīb:

1. **tesliyet-baḫş-ı nümūdārī-i terkīb:**
Matla 62
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Avutuculuğu görünen.
Oldı ümmetlerüñe nām Muḥammed Aḥmed
Tesliyet-baḫş-ı nümūdārī-i terkīb meded

tesliyet-i ḫāṭır ider:

1. **tesliyet-i ḫāṭır ider:**-*er*
Gazel 263
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönlü teselli etmek.
Bir bī-kes ü bī-hem-dem-i vīrāne-i ʿışḳam
Kim tesliyet-i ḫāṭır ider yār ü kesüm yoḳ

teşne:

1. **teşne:**
Gazel 46
Mısra: **13**
Candan ve yürekten isteyen, gönlü susamış.
Teşnedür germī-i şevḳ ile Naḥīfī teşne
Feyż-yāb eyle anı ḥavż-ı ʿaṭādan yā Rab

2. **teşnedür:**-*dür*
Gazel 46
Mısra: **13**
Çok susamış.
Teşnedür germī-i şevḳ ile Naḥīfī teşne
Feyż-yāb eyle anı ḥavż-ı ʿaṭādan yā Rab

3. **teşnedür:**-*dür*
Gazel 62
Mısra: **8**
Çok susamış.
Bī-dimāġ olmış iken telḫī-i hecr ile yine
Teşnedür miḥnet-i ʿışḳa dil-i meyyāl-i ġarīb

4. **teşne:**
Gazel 131
Mısra: **7**
Candan ve yürekten isteyen, gönlü susamış.
Kemīn maḥfil-i gülşen-i ʿışḳa teşne
Muʿallā nişīn-i bihişt-i muʿaṭṭar

5. **teşnedür:**-*dür*
Gazel 250
Mısra: **4**
Candan ve yürekten isteyen, gönlü susamış.
Lebleri miḳrāżı ile ʿāṣıḳuñ ḳan itmesün
Teşnedür ḳanına cāʾiz gelmesün bī-çāre ḫaṭ

6. **teşnedür:**-*dür*
Gazel 483
Mısra: **1**
Candan ve yürekten isteyen, gönlü susamış.
Teşnedür cānum nigāh-ı ġamze-i ḫūn-rīzüñe

Rāżıyam ḳurbān olursam
çeşm-i şūr-engīzüñe

7. **teşnesin:**-*sin*
Kaside 1
Mısra: **5**
Candan ve yürekten isteyen, gönlü susamış.
Teşnesin gerçi velī pīrāmen-i külḫandasın
Hīç ider mi merd-i ʿāḳıl
şuʿleden ümmīd-i āb

8. **teşneden:**-*den*
Kaside 6
Mısra: **27**
Candan ve yürekten isteyen, gönlü susamış.
İtme dirīġ reşḥa-i luṭfuñ bu teşneden
Ol dem ki hevl ü şerm
ide īrāş-ı tāb ü teb

9. **teşneleri:**-*ler, -i*
Tarih 29
Mısra: **23**
Çok susamış.
Her cihet teşneleri eyledi sīr ü reyyān
Beẕl idüp her ṭarafa Āb-ı Ḥayāt-ı cūd

teşne cāna:

1. **teşne cāna:**-*a*
Gazel 96
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Susamış gönül.
Āb-ı vaṣluñ teşne cāna irgürüp eyle kerem
Kim yanupdur nār-ı hecre micmer içre ṣan sipend

teşne ḳalmaya:

1. **teşne ḳalmaya:**-*ma, -ya*
Kaside 27
Mısra: **148**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Susuz kalmak.
Umaram kim ola sīr-āb-ı zülāl-i keremüñ
Ḳalmaya teşne zamānuñda bu ḳalb-i maḥrūr

teşne-dil:

1. **teşne-dilem:**-*em*
Gazel 346
Mısra: **5**
Susuz gönül, gönlü susamış.
Ol teşne-dilem kim bu ḫıyābān-ı fenāda
Zehr-āb-ı ġam u miḥnet-i devrān ile ḳandum

teşne-dilān:

1. **teşne-dilān:**
Tarih 27
Mısra: **1**
Susamış, çok istekli gönüller.
Ey Naḥīfī didiler teşne-dilān tārīḫin
İtdi sīr-āb meded ʿālemi Sulṭān Maḥmūd

2. **teşne-dilāna:**-*a*
Tarih 29
Mısra: **18**
Susamış, çok istekli gönüller.
Zādehu'llāh zihī himmet-i sulṭān-ı cihān
Eyledi teşne-dilāna kerem ü reʾfet ü cūd

teşnegān:

1. **teşnegāna:**-*a*
Gazel 281
Mısra: **12**
Susamışlar, susayanlar II yardıma muhtaç kimseler; insanlar, halk.
Vücūduñ menbaʿ-ı māʾü'l-ḥayāt-ı feyż-i aḳdesdür
Benānuñ teşnegāna muḳsim-i āb-ı revān itdüñ

teşnegān-ı zehr-i ġamuñ:

1. **teşnegān-ı zehr-i ġamuñ:**-*uñ*
Gazel 246
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gam zehrinin susayanları.
Dil teşnegān-ı zehr-i ġamuñ raġbet eylemez
Bezminde her dem eylese cām-ı şarāb raḳṣ

teşne-i āb-ı ʿināyet:

1. **teşne-i āb-ı ʿināyet:**
Gazel 408
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gayret suyunun susamışı.
Derūn-ı sīne pür-tāb-ı melāmet yā Resūla'llāh
Dil ü cān teşne-i āb-ı ʿināyet yā Resūla'llāh

teşne-i āb-ı zülālem:

1. **teşne-i āb-ı zülālem:**-*em*
Gazel 234
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin berrak dudağının suyuna susamış olan.
Teşne-i āb-ı zülālem dilerem ey meh seni
Leblerüñden baña luṭf it olma sāḳī gel ḫasīs

teşne-i ḫārikа:

1. **teşne-i ḫārikа:**-*a*
Kaside 26
Mısra: **192**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yanmış susuz (kimse).
Şarāb-ı Kevşere żāmin degül mi sāḳī sen
O ḳaṭre kim vire bir teşne-i ḫārikа devā

teşne-i vaṣluñ:

1. **teşne-i vaṣluñ:**-*uñ*
Gazel 64
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşmanın susamışı.
Teşne-i vaṣluñ olan Āb-ı Ḥayātı n'eyler

ʿIşḳ-ı pāküñdür eyā faḫr-ı cihān Āb-ı Ḥayāt

teşne-i vuṣlatuñuñ:

1. **teşne-i vuṣlatuñuñ:**-*uñ, -uñ*
Gazel 490
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşmaya susamış; sevgiliye kavuşmayı çok isteyen.
Āb-ı Ḥayvāna olur vāsıṭa-i cūş u ḫurūş
Teşne-i vuṣlatuñuñ ḥālet-i ẕevḳ-ı ʿaṭşı

teşne-leb:

1. **teşne-leb:**
Gazel 54
Mısra: **1**
Çok susamış, arzulu.
Ḳāmet ü ḳaddiñe şāhum serv-i bālā teşne-leb
Ruḫlaruñ şemʿine dil pervāneāsā teşne-leb

2. **teşne-leb:**
Gazel 54
Mısra: **2**
Çok susamış, arzulu.
Ḳāmet ü ḳaddiñe şāhum serv-i bālā teşne-leb
Ruḫlaruñ şemʿine dil pervāneāsā teşne-leb

3. **teşne-leb:**
Gazel 54
Mısra: **4**
Çok susamış, arzulu.
Al ruḫuñdan şevḳa geldi cān ü dil yanmaḳ diler
Leblerüñ ḳandine şāhum ḥulv-i ḥalvā teşne-leb

4. **teşne-leb:**
Gazel 54
Mısra: **6**
Çok susamış, arzulu.
Ruḫlaruñ şeftālūsinden mīve iḥsān it baña
Yalıñuz yā ben miyem bu cümle dünyā teşne-leb

5. **teşne-leb:**
Gazel 54
Mısra: **8**
Çok susamış, arzulu.
Ḥasretüñle künc-i ġamda dīdeler ḳan aġladı
Bu sirişküm baḫrine ol yedi deryā teşne-leb

6. **teşne-leb:**
Gazel 54
Mısra: **10**
Çok susamış, arzulu.
Bu Naḥīfī leblerüñ vaṣfın ḳılınca şevḳ ile
Bu leʾāl-i naẓma cānā cümle maʿnā teşne-leb

teşne-leb ḳala:

1. **teşne-leb ḳala:**-*a*
Kaside 6
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dudağı kurumuş, çok susamış bir durumda olmak.
Feyyāż-ı muṭlaḳ itdi saña kevs̱eri ʿaṭā
Ḥāşā ki ümmetüñ ḳala maḥşerde teşne-leb

teşne-lebān:

1. **teşne-lebāna:**-*a*
Kaside 12
Mısra: **30**
Çok susuz; dudağı kurumuşlar.
Ümmīd-i şefāʿatla ḳudūmüñ senüñ ey māh
Ser-çeşme-i Kevs̱er mi degül teşne-lebāna

teşne-leb-i şoḥbet-i ḫāṣı:

1. **teşne-leb-i şoḥbet-i ḫāṣı:**-*ı*
Gazel 282
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Seçkinler sohbetinin susamışı.
Ḳudsīler olur teşne-leb-i şoḥbet-i ḫāṣı
Bir dil ki ola maẓhar-ı ünsiyyet-i naʿtüñ

teşrīf:

1. **teşrīf:**
Gazel 417
Mısra: **3**
Gelmesiyle bir yeri onurlandırma.
Vücūd-ı pāküñi teşrīf içün tā levḥ-i ʿarş üzre
Yazıldı resm-i ʿunvān-ı Muḥammed yā Resūla'llāh

2. **teşrīfi:**-*i*
Kaside 12
Mısra: **3**
Gelmesiyle bir yeri onurlandırma.
Teşrīfi bu māh-ı şeref-ārā-yı cihānuñ
Bādī-i tefāḫür mi degül müjde-resāna

3. **teşrīfüñi:**-*üñ, -i*
Kaside 12
Mısra: **25**
Gelmesiyle bir yeri onurlandırma.
Teşrīfüñi çün zaḫme-keşān eyledi merhem
Virdi ḳademüñ ẕevḳ u şafā pīr ü cevāna

4. **teşrīfüñde:**-*üñ, -de*
Murabba 8
Mısra: **15**
Gelmesiyle bir yeri onurlandırma.
Didi teşrīfüñde hep ehl-i semāvāt ü zemīn
Eṣ-ṣalātü ve's-selām ey faḫr-ı ʿālem es-selām

5. **teşrīfüñ:**-*üñ*
Rübai 25
Mısra: **3**
Gelmesiyle bir yeri onurlandırma.
Teşrīfüñ içün ṭurdı selāma yer yer
Sükkān-ı serā-perde-i ʿarş-ı aʿlā

6. **teşrīfüñ:**-*üñ*
Rübai 102
Mısra: **1**
Gelmesiyle bir yeri onurlandırma.

Teşrīfüñ ile ḳalb-i ḥazīnüm şād it
Vīrān-gede-i ʿışḳı yine ābād it

teşrīf eyledi:

1. **teşrīf eyledi:**-*di*
Gazel 216
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gelerek şeref vermek, şereflendirmek.
O meh niyāz ile āġūşum eyledi teşrīf
Zihī maḳām-ı maḥabbet zihī nişīmen-i nāz

teşrīf eyledüñ:

1. **teşrīf eyledüñ:**-*dü, -ñ*
Matla 261
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gelerek şeref vermek, şereflendirmek.
Bī-ʿivaż eyledüñ īmān ile teşrīf beni
Sen zevālinden emīn it meded ey Rabb-i Ġanī

teşrīf eylemiş:

1. **teşrīf eylemiş:**-*miş*
Gazel 222
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gelerek şeref vermek, şereflendirmek.
İşitdüm ḫāne-i aġyāra teşrīf eylemiş ol māh
ʿAcebdür ʿāşıḳ-ı müştāḳına ol meh-liḳā gelmez

teşrīf eylese:

1. **teşrīf eylese:**-*se*
Tarih 20
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gelerek şeref vermek, şereflendirmek.
Zihī zībende kāḫ-ı dil-güşā kim ṣadr-ı vālāsın
Ne dem ʿizzetle teşrīf eylese İskender-i sānī

teşrīf ider:

1. **teşrīf ider:**-*er*
Gazel 114
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şereflendirmek. Bir yerden bir yere gelmek veya gitmek II ilgi göstermek.
Ey Naḥīfī şübhesüz teşrīf ider sulṭān-ı ʿışḳ
Bir göñülden kim ḫayāl-i ġayr kālʿ olur

teşrīf iderdüñ:

1. **teşrīf iderdüñ:**-*er, -dü, -ñ*
Kaside 13
Mısra: **74**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şereflendirmek.
Olurdı raḫş-ı pāküñ ġıbṭa-i baḫş-i Süleymānī
Ne dem teşrīf iderdüñ ḫāne-i vālā-yı zīn üzre

teşrīf iderseñ:

1. **teşrīf iderseñ:**-*er, -se, -ñ*
Gazel 122
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şereflendirmek. Bir yerden bir yere gelmek veya gitmek II ilgi göstermek.
Teşrīf iderseñ ey yüzi gül berḳ-ı āhumuz
Ṣadr-ı revāḳ-ı sīneye zerrīn firāş olur

teşrīf idince:

1. **teşrīf idince:**-*ince*
Tarih 16
Mısra: **48**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şereflendirmek. Bir yerden bir yere gelmek veya gitmek II ilgi göstermek.
Pādişāh-ı ʿāleme olsun maḳām-ı ḫürremi
Devlet ü iḳbāl ile teşrīf idince gāh gāh

teşrīf it:

1. **teşrīf it:**
Gazel 322
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şereflendirmek.
Ey Yūsuf-ı gül-pīrehen it nāz ile teşrīf
Beytü'l-ḥazen-i ḥasreti maḥsūd-ı İrem ḳıl

teşrīf itdüñ:

1. **teşrīf itdüñ:**-*dü, -ñ*
Rübai 67
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şereflendirmek.
Ol ġār-ı dil-ārāyı ki teşrīf itdüñ
Müjgānum anuñ ḫākine olsun çārūb

teşrīf itsün:

1. **teşrīf itsün:**-*sün*
Rübai 220
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şereflendirmek.
Nāz eyleyerek meclisi teşrīf itsün
Ol āfete biñ cān ile müştāḳuz biz

teşrīf ḳılduñ:

1. **teşrīf ḳılduñ:**-*du, -ñ*
Rübai 34
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şereflendirmek, şeref vermek, buyurmak.
Fażluñla benī Ādemi ḳılduñ teşrīf
Ḥaḳḳında buyurduñ -

teşrīf-i bahār eyledi:

1. **teşrīf-i bahār eyledi:**-*di*
Kaside 8
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bahar mevsimi gelmek.
Bāreke'llāh zihī feyż-i Ḫudāvend-i Kerīm
Gitdi eyyām-ı şitā eyledi teşrīf-i bahār

teşrīf-i cihān-gīr-i ẓuhūruñdur:

1. **teşrīf-i cihān-gīr-i ẓuhūruñdur:**-*uñ, -dur*
Rübai 109
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Varlığının dünyayı elinde tutmanın gelişi.
Teşrīf-i cihān-gīr-i ẓuhūruñdur olan
Naḳş-ı şuver-i ʿālemiyāna bāʿiş

teşrīf-i cülūs-ı mesned-i rūşen-geri ḳıldı:

1. **teşrīf-i cülūs-ı mesned-i rūşen-geri ḳıldı:**-*i, -dı*
Kaside 19
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Parlak mevkinin tahta çıkışının teşrifi kılmak.
Bir seḥer kim āsumānuñ şāh-ı zerrīn efseri
Ḳıldı teşrīf-i cülūs-ı mesned-i rūşen-geri

teşrīf-i gülzār eylese:

1. **teşrīf-i gülzār eylese:**-*se*
Kaside 19
Mısra: **37**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gülbahçesini teşrif etmek.
Öyle bir şeh kim eger teşrīf-i gülzār eylese
Ferş ider bülbül güẕergāhında verd-i aḥmeri

teşrīf-i ḳudūmi:

1. **teşrīf-i ḳudūmi:**-*i*
Kaside 23
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir yere ayak basmak (gelmek) suretiyle o yeri şereflendirme.
Beni cān gibi teşrīf-i ḳudūmi eylesün iḥyā
Helāk oldum o servüñ yolına cānlar fedā gelsün

teşrīf-i lāne-i ḥüzn-ābād-ı ʿandelīb:

1. **teşrīf-i lāne-i ḥüzn-ābād-ı ʿandelīb:**
Gazel 49
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bülbülün hüzün yapan yuvasına teşrifi.
Bu faṣl-ı dil-güşāda ider şāh-ı gül yine
Teşrīf-i lāne-i ḥüzn-ābād-ı ʿandelīb

teşrīf-i meh-i rūze:

1. **teşrīf-i meh-i rūze:**
Kaside 12
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Oruç ayının teşrifi.
El-minnetü li'llāh ki yine devr-i zamāne
Teşrīf-i meh-i rūze ile döndi cināne

teşrīf-i nāzı:

1. **teşrīf-i nāzı:**-*ı*
Gazel 303
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nazın teşrif etmesi.
Telāṭum-ı yem-i zāra muḳābil olmaz mı
Ṣadefçe-i dile teşrīf-i nāzı ol güherüñ

teşrīf-i şevḳ-encām-ı ʿıyd:

1. **teşrīf-i şevḳ-encām-ı ʿıyd:**
Gazel 93
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bayramın şevk sonunun teşrifi.
Her āfitāb-ı sīm-ten dönmüş hilāle rūzeden
İtse n'ola def̔-i ḥazen teşrīf-i şevḳ-encām-ı ʿıyd

teşrīf-i ṭahāretle:

1. **teşrīf-i ṭahāretle:**-*le*
Tarih 6
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz teşrif.
O sulṭān-ı mükerrem ḳıldı teşrīf-i ṭahāretle
Ser-efrāz-ı cihān ol bende-i pākīze-āṣārın

teşrīf-i vālāyī:

1. **teşrīf-i vālāyī:**
Kaside 22
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüce teşrif.
Münāsib cāmedür bālā-yı vālā-ḳadrine ḥaḳḳā
Ḳabā-yı mekremet-efzā ile teşrīf-i vālāyī

teşrīf-i vücūdıyla:

1. **teşrīf-i vücūdıyla:**-*ı, -yla*
Kaside 8
Mısra: **74**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Varlığının teşrifi.
Ḫabbeẕa raḥmet-i mevʿūd-ı Ḫudāvendi o şāh
Ḳıldı teşrīf-i vücūdıyla cihāna īṣār

teşrīḥ iderem:

1. **teşrīḥ iderem:**-*er, -em*
Gazel 357
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Açmak, kesmek, yarmak, parçalara ayırmak.
Cism-i ṣad pāremi kim dāġ ile teşrīḥ iderem
Sırr-ı ser-beste-i derdüm saña tavżīḥ iderem

tesvīd eyledüm:

1. **tesvīd eyledüm:**-*dü, -m*
Gazel 345
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Karalamak, müsvedde olarak yazmak.
Ey Naḥīfī dāġlar çekdüm ten-i ʿuryānuma
Ol şeh-i ḥüsne yine bir nāme tesvīd eyledüm

tetebbuʿ iidükçe:

1. **tetebbuʿ iidükçe:**-*dükçe*
Gazel 77
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Incelemek, dikkatli bakmak.
İtdükçe eger nüsḫa-i iʿcāzı tetebbuʿ
Ol ġonçe-femüñ şīve-i güftārını seyr it

tevaġġul ide:

1. **tevaġġul ide:**-*e*
Tarih 7
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çok uğraşmak. Üzerinde fazla durmak.
Keşf ola aña ʿilm-i ledün sırr-ı ḥaḳīḳat
Ol deñlü ide maʿrifet-i Ḥaḳḳa tevaġġul

tevaġġul-ı ebḥās:

1. **tevaġġul-ı ebḥās:**
Gazel 82
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Konuların meşguliyeti.
Ṣafā-yı ḳalb ile cemʿ-i ḥavāṭıra saʿy it
İder ḥavāssı perīşān tevaġġul-ı ebḥāş

tevaḳḳuf:

1. **tevaḳḳufumuz:**-*umuz*
Gazel 104
Mısra: **2**
Oyalanma, bekleme.
Taṣmīm-i dil o serv ile seyr-i Ḥişāredür
Bir iki gün tevaḳḳufumuz nev-bahāredür

tevāżūʿ:

1. **tevāżuʿ:**
Gazel 457
Mısra: **19**
Alçak gönüllülük.
Rifʿat tevāżuʿ ile meger hem-ʿinān imiş
Servüñ çemende eyle naẓar ser-fürūsına

tevāżuʿ üzre olmaḳ:

1. **tevāżuʿ üzre olmaḳ:**-*maḳ*
Gazel 156
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mütevazı olmak, alçak gönüllü olmak.
Görüp ezhār-ı bāġuñ zīb-i destān oldıġın bildim
Tevāżuʿ üzre olmaḳ mūcib-i ʿunvān-ı rifʿatdür

tevbe:

1. **tevbe:**
Kaside 8
Mısra: **146**
Günah ve kabahatten Cenab-ı Hakk'a sığınmak.
Āsitānuñ ḳoyup itdüm ṭaleb-i cāh u celāl
Bī-ʿaded tevbe bu ʿişyāna hezār istiġfār

2. **tevbe:**
Rübai 464
Mısra: **1**
Günah ve kabahatten Cenab-ı Hakk'a sığınmak.
Yā Rab olup evrād-ı dil ü cān tevbe
Olsun güneh ü cürmüme her ān tevbe

3. **tevbe:**
Rübai 464
Mısra: **4**
Günah ve kabahatten Cenab-ı Hakk'a sığınmak.
Ey erḥam ü Tevvāb olan Allāh-ı Kerīm
İtdüklerime tevbe hezārān tevbe

4. **tevbe:**
Rübai 464
Mısra: **4**
Günah ve kabahatten Cenab-ı Hakk'a sığınmak. II Birinci "tevbe" kelimesinin anlamını kuvvetlendirmek ve yalvarmak maksadıyla kullanılmıştır.
Ey erḥam ü Tevvāb olan Allāh-ı Kerīm
İtdüklerime tevbe hezārān tevbe

5. **tevbe:**
Rübai 504
Mısra: **1**
Günah ve kabahatten Cenab-ı Hakk'a sığınmak.
Endīşe-i bī-sūd-ı hevāya tevbe
Efkār-ı perīşān-ı sivāya tevbe

6. **tevbe:**
Rübai 504
Mısra: **2**
Günah ve kabahatten Cenab-ı Hakk'a sığınmak.
Endīşe-i bī-sūd-ı hevāya tevbe
Efkār-ı perīşān-ı sivāya tevbe

7. **tevbe:**
Rübai 504
Mısra: **4**

Günah ve kabahatten Cenab-ı Hakk'a sığınmak.
Yā Rab bilürem Māniʿ ü Muʿṭī sensin
Aġyārdan ümmīd-i ʿaṭāya tevbe

tevbe eyle:

1. **tevbe eyle:**
Kaside 3
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tövbe etmek.
Dāmen-ālūdelüge eyle hezārān tevbe
Almadan pençe-i pür-zūr-ı ecel dāmānuñ

tevbe eylerem:

1. **tevbe eylerem:**-*r, -em*
Gazel 347
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir günah veya suçu bir daha yapmamaya söz vermek.
Eylerem tevbe metāʿ-ı emelüñ raġbetine
Sifr-i nā-muʿteber-i sūd u ziyānı yaḳaram

tevbe olan:

1. **tevbe olan:**-*an*
Rübai 55
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir kimsenin herhangi bir işten çok pişman olarak tekrarlamama kararı aldığını anlatan bir deyim.
Ḫātırda olan fikr-i hevāya tevbe
Fermānuña merbūṭ ḥıbāl-ı esbāb

tevbe olsun:

1. **tevbe olsun:**
Gazel 43
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tövbe etmek II Yaptığı fenalığa pişman olmak. Allah'dan afv dilemek. Bir daha işlememeye azmetmek. Estağfirullah deyip, pişmanlık duymak.
Tevbe olsun ṭaleb-i mihr ü vefā eylemege
Baña cevr itmek ise şīve-i dil-ḫvāh saña

2. **tevbe olsun:**-*sun*
Rübai 464
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir kimsenin herhangi bir işten çok pişman olarak tekrarlamama kararı aldığını anlatan bir deyim.
Yā Rab olup evrād-ı dil ü cān tevbe
Olsun güneh ü cürmüme her ān tevbe

tevbe-i bisyār:

1. **tevbe-i bisyār:**
Kaside 1
Mısra: **45**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çokça tövbe.
Eyle istinzāl-i raḥmet tevbe-i bisyār ile
Maḥv-i evsāḫ-ı ẕünūba dembe-dem eyle şitāb

tevbe-i ʿışḳa:

1. **tevbe-i ʿışḳa:**-*a*
Gazel 200
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşkın tövbesi.
Ġam-ı zülfüñle niçe ʿāşıḳ u bī-ṣabr u ḳarār
Tevbe-i ʿışḳa olur sübḥa-keş-i istiġfār

tevbe-i naṣūḥ eylediler:

1. **tevbe-i naṣūḥ eylediler:**-*di, -ler*
Gazel 502
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bozulması imkansız, samimi ve içten tövbe etmek.
Resm-i vefāya eylediler tevbe-i naṣūḥ
Bi'l-ittifāḳ ʿaṣrumuzuñ dil-rübāları

tevbe-i naṣūḥ iderek:

1. **tevbe-i naṣūḥ iderek:**-*erek*
Gazel 300
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nasuh tövbesi etmek (Anadolu'da mübarek gecelerde yatsı namazından sonra salât-ı tüncînâ okumak, nikâh ve îmân tazelemek âdettir. Bu salâtın sonunda "Eğer benim elimden, dilimden sâir âzâ ve cevârihimden her ne ki sâdır olmuş ise ben onların cümlesine tevbe ettim, peşîmân oldum; bir daha işlememeye azm ü cezm ü kasd eyledim." diye tövbe edilir. Felekten daha bir müddet kâm almak isteyenler bu son kısma gelince seslerini keserler; böylelikle tövbeden kurtulurlar. Hakikatte bu son kısım tam bir tövbe-i nasûhtur. Nasûh isminde birinin ettiği tövbeden dolayı da bu ismi aldığı rivâyet edilir. ONAY, 413); tövbeler tövbesi, tövbeler olsun! demek. Bir kimsenin herhangi bir işten çok pişman olarak onu tekrarlamama kararı alması.
Şikeste eyle göñül sen de cām-ı maʿşiyeti
Ḥarīm-i maṣṭabda tevbe-i naṣūḥ iderek

tevbekār-ı iʿtiẕār oldı:

1. **tevbekār-ı iʿtiẕār oldı:**-*dı*
Tarih 3
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Özür tövbekârı olmak.

Bi-ḥamdi'llāh zamāne tevbekār-ı iʿtiẕār oldı
Egerçi olmış idi bir iki gün ʿahdine nākiṯ

tevbe-sāz-ı cürm olup:

1. **tevbe-sāz-ı cürm olup:**-*up*
Kaside 9
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Suçun tevbe edeni olmak.
Tevbe-sāz-ı cürm olup biñ dürlü istiġfār ile
Kendimi şāyeste-i elṭāf-ı sübḥān eylesem

tevbīḫ u melāmetle:

1. **tevbīḫ u melāmetle:**-*le*
Gazel 461
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Azarlamak ve kınamak.
Semūmından ḥaẕer ḳıl ejdehā-yı heft-serdür bu
Göz açdurma bu nefs-i dūna tevbīḫ u melāmetle

tevcīh-i ḫiṭāb eyleyeyüm:

1. **tevcīh-i ḫiṭāb eyleyeyüm:**-*ye, -yüm*
Kaside 8
Mısra: **229**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hitap etmek, söz söylemek.
Kime tevcīh-i ḫiṭāb eyleyeyüm ʿālemde
Ṣūretā baḳsañ eger her biri bir seng-i mezār

tevcīh-i nigāh eyler:

1. **tevcīh-i nigāh eyler:**-*r*
Gazel 419
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nazar etmek, bakmak.
Riyāż-ı dehre bilsem niçe tevcīh-i nigāh eyler
İdenler ravża-i pāküñ ziyāret yā Resūla'llāh

tevcīh-i nigāh itse:

1. **tevcīh-i nigāh itse:**-*se*
Gazel 249
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bakışı bir yana yöneltmek.
Nāz ile bir kerre tevcīh-i nigāh itse baña
Gelse inṣāfa biraz ol çeşm-i şehlā-yı neşāṭ

tevcīh-i nigāh-ı iltifāt eyler:

1. **tevcīh-i nigāh-ı iltifāt eyler:**-*r*
Gazel 133
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İltifat bakışını yöneltme.
O meh kim baña tevcīh-i nigāh-ı iltifāt eyler
Beni sevdā-yı çeşm-i şūḫı bī-ṣabr ü sebāt eyler

tevcīh-i nigāh-ı nāz:

1. **tevcīh-i nigāh-ı nāz:**
Gazel 317
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Naz bakışının yönelmesi.
Baña ʿarż-ı teġāfül ġayre tevcīh-i nigāh-ı nāz
Niçe gelmez dil-i nālāna bu vażʿ-ı girān müşkil

tevcīh-i nigāhumdan:

1. **tevcīh-i nigāhumdan:**-*um, -dan*
Gazel 399
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bakışı bir yöne çevirme.
Olup biñ nāz ile āzürde tevcīh-i nigāhumdan
Daḫi ol dil-ber-i nā-mihribān geçmez günāhumdan

tevdīʿ-i cihān-ı mekkār itdiler:

1. **tevdīʿ-i cihān-ı mekkār itdiler:**-*di, -ler*
Kaside 8
Mısra: **98**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyanın hilesini emanet etmek.
Eyleyüp serlerini luṭf ile teslīm-i ḳażā
İtdiler yaʿnī ki tevdīʿ-i cihān-ı mekkār

teveccüh:

1. **teveccühüñ:**-*üñ*
Gazel 126
Mısra: **1**
Sevgi ve yakınlık göstermek, ilgilenmek, iltifat etmek.
Teveccühüñ yine ey dil diyār-ı yāre midür
Bu deñlü sūziş ü ḥasret o gül-ʿiẕāre midür

2. **teveccühüñ:**-*üñ*
Gazel 506
Mısra: **14**
Sevgi ve yakınlık göstermek, ilgilenmek, iltifat etmek.
Naḥīfīyā bu telāş ü bu ıżṭırāb nedür
Teveccühüñ yine ol şūḫ-ı bī-emāna gibi

3. **teveccüh:**
Kaside 26
Mısra: **187**
Sevgi ve yakınlık göstermek, ilgilenmek, iltifat etmek.
Ki bir teveccüh ile defʿ olur ġumūm u hümūm
Güşāde-ḫāṭır ola bunca bendegān-ı Ḫudā

4. **teveccüh:**
Rübai 447
Mısra: **1**
Sevgi ve yakınlık göstermek, ilgilenmek, iltifat etmek.

Cān ṣıdḳ u teveccüh ile āgāh olsun
Āgāhī-i dil senüñle her gāh olsun

5. **teveccüh:**
Tarih 33
Mısra: **13**
Sevgi ve yakınlık göstermek, ilgilenmek, iltifat etmek.
Bir teveccüh ile ṣūret buldı bu feṯḥ-i cemīl
Baʿdezīn çoḳ ṣūret-i ḫayr eyleye meftūḥ Ḫudā

teveccüh eylesem:

1. **teveccüh eylesem:**-*se, -m*
Rübai 59
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yönelmek, ilgi-yakınlık göstermek.
Her ḳanda teveccüh eylesem faẕluñ ile
Tevfīḳuñı ḳıl refīḳ-ı rāhum yā Rab

teveccüh idüp:

1. **teveccüh idüp:**-*üp*
Tarih 8
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yönelmek II gitmek; yakınlaşmak.
Ercaiʿ emrine teveccüh idüp
Cān ile gitdi ṣavb-ı maḳṣūda

teveccüh ḳıl:

1. **teveccüh ḳıl:**
Gazel 143
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yönelme.
Ḳaṭreveş rencīde-i yeʾs olma ḫoş ṭut ḫātıruñ
Sen ṣadefāsā teveccüh ḳıl Ḫudā Rezzāḳdur

teveccüh ü maḳṣūdum:

1. **teveccüh ü maḳṣūdum:**-*um*
Rübai 382
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ilgi göstermek ve amaç.
Ben her ne ḳadar ġayrı ḳıyās itsem de
Ya Rab sañadur teveccüh ü maḳṣūdum

teveccüh-i ednā:

1. **teveccüh-i ednā:**
Kaside 26
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Azıcık ilgi göstermek.
Bu emre itse taʿalluḳ irādet-i Bārī
Olur ẓuhūrına
bāʿiṣ teveccüh-i ednā

teveccüh-i fuʾādum:

1. **teveccüh-i fuʾādum:**-*um*
Rübai 200
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kalbin ilgilendiği.
Ṣıdḳ ile teveccüh-i fuʾādum sañadur
İḫlāṣ ile ḥüsn-i iʿtiḳādum sañadur

teveccüh-i ḫudāda:

1. **teveccüh-i ḫudāda:**-*da*
Rübai 486
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın ilgisi.
Ḳalb olsa teveccüh-i Ḫudāda her gāh
Her ʿuẕvuñ olur ẕikr-i Ḫudādan āgāh

teveccüh-i ḳalb-i ḥazīn:

1. **teveccüh-i ḳalb-i ḥazīn:**
Rübai 448
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Üzgün kalbin yönelmesi.
Yā Rab sañadur teveccüh-i ḳalb-i ḥazīn
Yoḳ kimseye iʿtimādum ey Rabb-i Muʿīn

tevekkül:

1. **tevekkül:**
Kaside 26
Mısra: **11**
Her türlü gerekli sebebe baş vurduktan sonra kadere razı olup sonucu Allah'tan bekleme, işini Allah'a bırakma.
Tevekkül üzre olan bende nā-murād olmaz
Ḫudā Kerīmdür eyler murādını iʿṭā

tevekkül ehline:

1. **tevekkül ehline:**-*n, -e*
Gazel 130
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İşleri Allah'ın iradesine terk ederek kadere razı olan, her hâlükârda Allah'a güvenen.
Derūn-ı ṣafā keder fikr-i mā-sivādan olur
Tevekkül ehline ġam ġayre ilticādan olur

2. **tevekkül ehline:**-*n, -e*
Kıt'a 38
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İşleri Allah'ın iradesine terk ederek kadere razı olan, her hâlükârda Allah'a güvenen.
Tevekkül ehline bī-kes diyü taḥḳīre saʿy eyler
Tefekkür eylemez mi bilmezem Mevlā-yı Sübḥānı

tevekkül eyle:

1. **tevekkül eyle:**
Gazel 60
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
İşi Allah'a bırakıp kadere razı gelme.
Tevekkül eyle Naḥīfī Ḫudā-yı Bī-çūna
Odur cemīʿ umūra müsebbibü'l-esbāb

tevekkül eyleyelüm:

1. **tevekkül eyleyelüm:**-*ye, -lüm*
Gazel 130
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İşi Allah'a bırakıp kadere razı gelme.
Hemān ḫulūṣ ile dāʾim tevekkül eyleyelüm
Naḥīfīyā bize luṭf u kerem Ḫudādan olur

tevekkül itdüm:

1. **tevekkül itdüm:**-*dü, -m*
Rübai 322
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her türlü gerekli sebebe baş vurduktan sonra kadere razı olup sonucu Allah'tan beklemek, işlerini Allah'a bırakmak, yeis ve kederden kurtulmak, Allah'a güvenmek.
Ḳulluḳda saña gerçi tekābül itdüm
Elṭāfuña ṣıdḳ ile tevekkül itdüm

tevekkül ü iḫlāṣum:

1. **tevekkül ü iḫlāṣum:**-*um*
Rübai 495
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tevekkül ve doğruluk.
Yā Rab sañadur tevekkül ü iḫlāṣum
Fażluñ baña yār eyle iki ʿālemde

tevekkül ü teslīmdür:

1. **tevekkül ü teslīmdür:**-*dür*
Kaside 26
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnanma ve teslim olmak.
Ḫudā-yı Lem-yezelüñ bunda ḥikmeti vardur
Saña tevekkül ü teslīmdür olan evlā

tevʾem:

1. **tevʾemdür:**-*dür*
Gazel 320
Mısra: **6**
İkiz, eş.
Ḳanda baḳsa naẓre-gāh-ı çeşmidür bir Bī-sütūn
Var ise Ferhād-ı miḥnet-zāda tevʾemdür göñül

2. **tevʾemdür:**-*dür*
Kaside 16
Mısra: **2**
İkiz, eş.
Ḫırḳa-i muḥterem-i mefḫar-ı ādemdür bu
Ḥulle-i cennet-i Firdevs ile tevʾemdür bu

tevessül:

1. **tevessüldür:**-*dür*
Kaside 11
Mısra: **51**
Sebep tutma, sarılma.
İntisāb-ı ḫāk-i pāye bir tevessüldür ġaraż
Midḥatüñ itmekde bu naẓm-ı cihān-ārā ile

tevessül eyleyüp:

1. **tevessül eyleyüp:**-*yüp*
Kaside 17
Mısra: **40**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir şeyi vesîle kılma, aracı kabul etme.
Ol şefīʿ-i rūz-ı maḥşer ol ḥabīb-i ekremüñ
Medḥ-i pākiyle tevessül eyleyüp geldi saña

tevessül idüp:

1. **tevessül idüp:**-*üp*
Gazel 416
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir şeyi vesile kılmak, aracı kabul etmek.
Murādum intisāb-ı der-geh-i devlet-meʾābuñdur
İdüp evṣāf-ı pāküñle tevessül yā Resūla'llāh

tevessül itdi:

1. **tevessül itdi:**-*di*
Tarih 7
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir şeyi vesile kılmak, aracı kabul etmek.
ʿOs̱mān Aġa ol maẓhar-ı aḫlāḳ-ı ḥamīde
İtdi sünen-i Aḥmed-i Muḫtāra tevessül

tevessül itdüm:

1. **tevessül itdüm:**-*dü, -m*
Rübai 322
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir şeyi vesile kılmak, aracı kabul etmek.
Biñ şerm ile ḳıldum ṭaleb-i ġufrānuñ
Evṣāf-ı cemīlüñle tevessül itdüm

tevfīḳ:

1. **tevfīḳ:**
Gazel 389
Mısra: **7**
Allah'ın yardımı.
Ṣafā-yı ḳalb ü ʿışḳ-ı pāk ü tevfīḳ u rıżā virsün
Niyāzum böyledür Perverdigār-ı kām-baḫşādan

2. **tevfīḳuñ:**-*un*
Kaside 4
Mısra: **13**
Allah'ın yardımı.

Aña kim yāver ola tevfīḳuñ
Nefs ü şeyṭān idemez mekr ü füsūn

3. **tevfīḳini:**-*i, -n, -i*
Kaside 24
Mısra: **107**
Allah'ın yardımı.
Refīḳ u yāver itsün dāʾimā tevfīḳini Bārī
Hemīşe maẓhar olsun ẕāt-ı pāküñ luṭf-ı Sübḥāna

4. **tevfīḳa:**-*a*
Murabba 2
Mısra: **18**
Allah'ın yardımı.
Rıżā-yı pāküñ iḥsān it
Bizi tevfīḳa şāyān it

5. **tevfīḳuñ:**-*un*
Murabba 6
Mısra: **81**
Allah'ın yardımı.
Tevfīḳuñ olduḳda refīḳ
Eshel olur kār-ı ṭarīḳ

6. **tefvīḳ:**
Rübai 4
Mısra: **4**
Allah'ın yardımı.
Bir ḫāk-i siyehde ne ḳadar ḳudret ola
Olmazsa efendüm ḳula tefvīḳ ʿaṭā

7. **tevfīḳuñ:**-*üñ*
Rübai 7
Mısra: **4**
Allah'ın yardımı.
Eyle ḥarekāt u sekenātum her gāh
Tevfīḳuñ ile maẓhar-ı esbāb-ı rıżā

8. **tevfīḳuñı:**-*uñ, -ı*
Rübai 14
Mısra: **1**
Allah'ın yardımı.
Tevfīḳuñı fażluñla refīḳ eyle baña
Luṭf u keremüñ yār-ı şefīk eyle baña

9. **tevfīḳuñ:**-*üñ*
Rübai 53
Mısra: **2**
Allah'ın yardımı.
Her maṭlabını senden ider bende ṭaleb
Tevfīḳuñ ile ḥāṣıl olur her maṭlab

10. **tevfīḳuñı:**-*uñ, -ı*
Rübai 59
Mısra: **4**
Allah'ın yardımı.
Her ḳanda teveccüh eylesem fażluñ ile
Tevfīḳuñı ḳıl refīḳ-ı rāhum yā Rab

11. **tevfīḳuñ:**-*üñ*
Rübai 83
Mısra: **2**
Allah'ın yardımı.
Luṭfuñla bu ʿāṣī ḳuluña iḥsān it
Tevfīḳuñ ile müşkilümi āsān it

12. **tevfīḳuña:**-*uñ, -a*
Rübai 165
Mısra: **4**
Allah'ın yardımı.
İḥṣānuña muḥtāc ḥuṣūl-ı āmāl
Tevfīḳuña mevḳūf senüñ ḥall-i umūr

13. **tevfīḳuñı:**-*uñ, -ı*
Rübai 257
Mısra: **1**
Allah'ın yardımı.
Yā Rab baña tevfīḳuñı sen eyle refīḳ
Ḳıl ʿiṣmet ü fażl ü keremüñ yār-ı şefīḳ

14. **tevfīḳuñı:**-*uñ, -i*
Rübai 271
Mısra: **4**
Allah'ın yardımı.
Her ḥālde ey pādişeh-i ferd ü Ṣamed
Eyle bize tevfīḳuñı luṭfuñla refīḳ

15. **tevfīḳuñ:**-*üñ*
Rübai 311
Mısra: **4**
Allah'ın yardımı.
Ben ẕerre ḳadar nesneye ḳādir degülem
Tevfīḳuñ eger olmaz ise yār ü delīl

16. **tevfīḳuñ:**-*üñ*
Rübai 323
Mısra: **1**
Allah'ın yardımı.
Tevfīḳuñ eger olmaz ise dād-resüm
Eyler beni güm-geşte hevā vü hevesüm

17. **tevfīḳ:**
Rübai 347
Mısra: **4**
Allah'ın yardımı.
Ḳāṣır ṭalebinde ʿāciz aḥvālinde
Tevfīḳ recā ider dil-i nā-būdum

18. **tevfīḳ:**
Rübai 457
Mısra: **2**
Allah'ın yardımı.
Allāh baña luṭfuñı reh-ber eyle
Her ḥalde tevfīḳ müyesser eyle

19. **tevfīḳūñı:**-*uñ, -ı*
Rübai 458
Mısra: **1**
Allah'ın yardımı.
Yā Rab baña tevfīḳūñı hem-rāh eyle
Ġafletle ḳoma ḳalbümi āgāh eyle

20. **tevfīḳ:**
Tarih 5
Mısra: **4**
Allah'ın yardımı.
Niẓām-ı devlete reʾy-i rezīni eyleyüp himmet
Vezīr-i ḫayra tevfīḳ ilticāsın eyledi maḳṣūd

<u>tevfīḳ it:</u>

1. **tevfīḳ it:**
Rübai 100
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Allah'ın kuluna yardım etmesi.
Her kārımuzı İlāhī iḥsānuñ ile

Sen kendi rıżā-yı pāküñe tevfīḳ it

tevfīḳ itdüñ:

1. **tevfīḳ itdüñ:**-*dü, -ñ*
Rübai 60
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın kuluna yardım etmesi.
İtdüñ bu ḳadar niʿmete tevfīḳ beni
Şükr-i niʿama eyle muvaffaḳ yā Rab

tevfīḳ ü hidāyetüñ:

1. **tevfīḳ ü hidāyetüñ:**-*üñ*
Rübai 89
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın yardımı ve Hak yolu.
Tevfīḳ ü hidāyetüñ refīḳ eyle bāña
Fażl u keremüñ rāh-nümūn iḥsān it

tevfīḳ u luṭfuñ:

1. **tevfīḳ u luṭfuñ:**-*uñ*
Kaside 17
Mısra: **34**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Daimi lütuf ve yardım.
Dāʾimā kārın muvāfıḳ ḳıl rıżā-yı pāküñe
Yāver it tevfīḳ u luṭfuñ her umūrında aña

tevfīḳ-ı celīlin:

1. **tevfīḳ-ı celīlin:**-*in*
Tarih 33
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Büyük yardım II Allah'ın yardımı.
İtdi Sulṭān Aḥmed-i Ġāzīye Rabbü'l-ʿālemīn
Ẓāhir ü bāṭında tevfīḳ-ı celīlin reh-nümā

tevfīḳ-ı ḥaḳ:

1. **tevfīḳ-ı ḥaḳ:**
Gazel 166
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın yardımı.
Baña lāzım degül erbāb-ı cāhın minnetin çekmek
Benüm tevfīḳ-ı Ḥaḳ rāh-ı ṭalebde reh-nümūnumdur

tevfīḳ-i hidāyetüñle:

1. **tevfīḳ-i hidāyetüñle:**-*üñ, -le*
Rübai 501
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın hidayetinin yardımı.
Mülk-i dili leşker-i hevā itdi ḫarāb
Tevfīḳ-i hidāyetüñle maʿmūr eyle

tevfīḳ-ı ḫudā:

1. **tevfīḳ-ı ḫudā:**
Tarih 29
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın yardımı.
İde tevfīḳ-ı Ḫudā ol şeh-i ʿālī-şānuñ
Kevkeb-i gevkebesin ʿavn ü ẓaferle merṣūd

tevfīḳ-ı luṭfuñ:

1. **tevfīḳ-ı luṭfuñ:**-*uñ*
Kaside 17
Mısra: **57**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın iyiliği.
Muṣṭafā Ḫān bendeñe tevfīḳ-ı luṭfuñ ḳıl refīḳ
Eyleyüp meşkūr saʿyin eyle manṣūru'l-livā

tevfīḳ-i rabbānī:

1. **tevfīḳ-i rabbānī:**
Kaside 22
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın lütfu, yardımı.
Ki böyle bir sütūde vaṣfı tevkīl eyledi ṣadra
Zihī tevfīḳ-i Rabbānī ziḥī ilhām-ı dānāyī

tevfīḳ-ı rabbü'n-nās:

1. **tevfīḳ-ı rabbü'n-nās:**
Tarih 28
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın yardımı.
Eyledi muḥkem esās-ı intiẓām-ı ʿālemi
Ḳalmadı tevfīḳ-ı Rabbü'n-nās ile fikr-i ḫalel

tevfīḳ-ı rıżādur:

1. **tevfīḳ-ı rıżādur:**-*dur*
Rübai 51
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Rızanın uygun duruma gelmesi.
Her kārumı ḳıl vāsıṭa-i ḥüsn-i rıżā
Tevfīḳ-ı rıżādur baña senden maṭlūb

2. **tevfīḳ-ı rıżādur:**-*dur*
Rübai 386
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Rızanın uygun duruma gelmesi.
Her ḥāl ile tevfīḳ-ı rıżādur emelüm
Ammā ki ḫilāf u nā-sezādur ʿamelüm

tevfīḳ-ı sebeb:

1. **tevfīḳ-ı sebeb:**
Rübai 294
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade

Sebeplerin uygun duruma getirmek.
Meşrūʿdur esbāba teşebbüs ammā
Tevfīḳ-ı sebeb müsebbibü'l-esbābuñ

tevḥīd:

1. **tevḥīd:**
Kaside 1
Mısra: **53**
Allah'ın birliğine inanma, bir ve tek olduğunu kabul edip söyleme || "Lâ ilâhe illallah" lafzını söyleme, zikretme.
Eyle mıḳnāṭīs-ı maʿnā ẕātuñı tevḥīd ile
Münkir-i āhen-dile gelsün żarūrī inciẕāb

2. **tevḥid:**
Rübai 31
Mısra: **1**
Allah'ın birliğine inanma, bir ve tek olduğunu kabul edip söyleme || "Lâ ilâhe illallah" lafzını söyleme, zikretme.
Tevḥid ile Allāhı idüp istiṯnā
İḫlāṣ ile ḳıldum o ḳadar nefy-i sivā

3. **tevḥīde:**-*e*
Rübai 224
Mısra: **3**
Allah'ın birliğine inanma, bir ve tek olduğunu kabul edip söyleme || "Lâ ilâhe illallah" lafzını söyleme, zikretme.
Tevḥīde ser-āġāz idüp eşyā cümle
Cān semʿine geldi hüve Rabbü Ḳuddūs

4. **tevḥīdüñ:**-*üñ*
Rübai 384
Mısra: **1**
Allah'ın birliğine inanma, bir ve tek olduğunu kabul edip söyleme || "Lâ ilâhe illallah" lafzını söyleme, zikretme.
Tevḥīdüñ olup ṣubḥ u mesā eẕkārum
Faẕl u keremüñ recāsıdur efkārum

tevḥīd eyler:

1. **tevḥīd eyler:**-*r*
Rübai 293
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın birliğine inanmak.
Ey Vāḥid-i muṭlaḳ seni tevḥīd eyler
Hep elsine-i ḥāli bu maṣnūʿātuñ

tevḥīd ider:

1. **tevḥīd ider:**-*er*
Rübai 550
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın birliğine iman etmek.
Şirk ehline taḳrīʿ ü melāmetler idüp
Tevḥīd ider ol Müheymin ü Ḳuddūsi

tevḥīd ḳılup:

1. **tevḥīd ḳılup:**-*up*
Rübai 542
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın vahdetini ifade etmek.
Tevḥīd ḳılup nefy-i ḫavāṭır eyle
Maḳṣūduñ ise kesb-i rıżā-yı Bārī

tevḥīd ü tesbīḥ eyleyüp:

1. **tevḥīd ü tesbīḥ eyleyüp:**-*yüp*
Matla 2
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Vahdetini söyleyip ismini zikretmek.
Seni tevḥīd ü tesbīḥ eyleyüp şām ü seḥer eşyā
Lisān-ı ḥāl ile dirler teʿālā Rabbünā'l-aʿlā

tevḥīd-i ḫudā eyler:

1. **tevḥīd-i ḫudā eyler:**-*r*
Rübai 9
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın birliğine inanma, bir ve tek olduğunu kabul edip söyleme || Kulun iradesini Hakk'ın irâdesinde eritmesi.
Bu ṣavt ile eyler idi tevḥīd-i Ḫudā
-

tevḳīʿ-i ḫāṣ:

1. **tevḳīʿ-i ḫāṣ:**
Kıt'a 47
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Pâdişah fermanlarına, menşur ve mektuplara konulan ve imzâ yerini tutan alâmet, nişan, tuğra II aklam-ı sitteden yazıdır.
Ḫabbeẕā ṭuġrā-yı ġarrā bī-bedel tevḳīʿ-i ḫāṣ
Oldı sulṭān-ı cihānuñ şīve-i ḫaṭṭ-ı yedi

tevḳīʿ-i ḫaṭṭuñla:

1. **tevḳīʿ-i ḫaṭṭuñla:**-*uñ, -la*
Gazel 191
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hattın tevki, tevki aklam-ı sitteden bir yazı çeşididir.
Ferāmūş eylemem şevḳ-ı ruḫuñ tevḳīʿ-i ḫaṭṭuñla
Benüm tāb-ı şerār-ı nāzı ḫaspūş itdigüm yoḳdur

tevḳīʿ-i refīʿuñ:

1. **tevḳīʿ-i refīʿuñ:**-*uñ*
Kıt'a 47
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade

Yüce şahın fermanlara çekilen nişanı.
Mışrāʿ-ı āḫir bu tevḳīʿ-i refīʿuñ vaṣfıdur
Bī-bedel tuġrā-yı ġarrā ḫaṭṭ-ı Sulṭān Aḥmedī

tevkīl eyledi:

1. **tevkīl eyledi:**-*di*
Kaside 22
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Vekil olarak görevlendirmek.
Ki böyle bir sütūde vaṣfı tevkīl eyledi ṣadra
Zihī tevfīḳ-i Rabbānī ziḥī ilhām-ı dānāyī

tevḳīr itmege:

1. **tevḳīr itmege:**-*meg, -e*
Kaside 8
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüceltmek, ululamak II değer, önem vermek.
Ḳadd-i ḫūbāna meger itmege tevḳīr ancaḳ
Serv-i bāġ eyledi bu gülşen-i dehr içre ḳarār

tevḳīr u senā idüp:

1. **tevḳīr u senā idüp:**-*üp*
Rübai 16
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Methetmek ve övmek.
Her laḫẓa idüp resūle tevḳīr u senā
Ḳıl taṣliye vü selām her ṣubḥ u mesā

tevḳīr-i süḫan-sencān-ı naẓm-ı midḥatüñ:

1. **tevḳīr-i süḫan-sencān-ı naẓm-ı midḥatüñ:**-*üñ*
Kaside 5
Mısra: **71**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Methedilecek, yerinde ve anlamlı sözler/şiirler.
Ḳanda tevḳīr-i süḫan-sencān-ı naẓm-ı midḥatüñ
Ḳanda ḳadr-i ḫādimān-ı naʿt-i pāk-i Muṣṭafā

tevsen-i āmāle:

1. **tevsen-i āmāle:**-*e*
Kaside 8
Mısra: **256**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Isteklerin inatçı olması.
Bende-i ḫalḳa-be-gūş-ı şeh-i ʿālem ki menem
Çoḳ mıdur olsam eger tevsen-i āmāle süvār

tevsen-i ṭabʿa:

1. **tevsen-i ṭabʿa:**-*a*
Kaside 28
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
I. Şairlik II. Güzel söz söyleyen yaradılışın atı.
Şeh-i şevḳ-ihtişāmam tevsen-i ṭabʿa süvār oldum
Tenümde resm-i dāġum ṣūret-i naḳş-ı rikābumdur

tevvāb:

1. **tevvāb:**
Rübai 408
Mısra: **2**
Kulların tövbesini çokça kabul eden (Allah).
Karum ne ḳadar olmaz ise müstaḥsen
Tevvāb ü Raḥīm ü Müteʿālīsin sen

2. **tevvāb:**
Rübai 424
Mısra: **1**
Kulların tövbesini çokça kabul eden (Allah).
Ey erḥam ü Tevvāb ü Raḥīm ü Raḥmān
V'ey ekrem ü Vehhāb ü Kerīm ü Ġufrān

3. **tevvāb:**
Tarih 35
Mısra: **14**
Çok tövbe eden.
İde rūḥunı ʿayn-ı nur u raḥmet
Raḥīm ü erḥām u Raḥmān u Tevvāb

teʾyīd idüp:

1. **teʾyīd idüp:**-*üp*
Gazel 281
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sağlamlaştırmak, kuvvetlendirmek.
Cemādāt oldı nāṭıḳ ṣıdḳuñı teʾyīd idüp bī-şek
O muʿcizler ki aʿdā-yı bed-endīşe ʿayān itdüñ

teʾyīd-i bārī:

1. **teʾyīd-i bārī:**
Kaside 23
Mısra: **35**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her şeyi takdir ettiği şekle uygun olarak yaratıp varlığa çıkaran, yaratan Allah'ın varlığını teyit etme.
Zamānın böyle ḫurem eylesün teʾyīd-i Bārī kim
Berāy-ı tehniyet her sāl ʿıyd-i dil-güşā gelsün

teʾyīd-i ḫudā:

1. **teʾyīd-i ḫudā:**
Tarih 29
Mısra: **44**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın izni.
Şems-i ẕātın ufuḳ-ı salṭanata dāʾir idüp
İde teʾyīd-i Ḫudā ẓıll-ı ẓalīlin memdūd

teʾyīd-i muʿciz:

1. **teʾyīd-i muʿciz:**
Gazel 279
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mucizenin teyidi.

Teʾkīd-i ḥikmet ile müdellel nübüvvetüñ
Teʾyīd-i muʿciz ile müberhen delāʾilüñ

teysīr ḳılup:

1. **teysīr ḳılup:**-*up*
Rübai 121
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kolay kılmak.
Ḳıl faẕluñ ile ḳalbümi yā Rab meşrūḥ
Teysīr ḳılup eyle umūrum meftūḥ

teysīr-i murād:

1. **teysīr-i murād:**
Rübai 136
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Amacın kolaylığı.
Vābeste senüñ faẕluña teshīl-i umūr
Mevḳūf senüñ luṭfuña teysīr-i murād

teẕekkür:

1. **teẕekkür:**
Kaside 22
Mısra: **72**
Hatıra getirme.
Senüñ ey Āṣaf-ı devr-i zamān çoḳ luṭfuñ gördüm
Gerekdür şükr-i niʿmetde teẕekkür luṭf-ı vālāyı

teẕekkür ḳıl:

1. **teẕekkür ḳıl:**
Kaside 1
Mısra: **41**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Anmak, zikretmek, söz ile tekrarlamak.
Gel teẕekkür ḳıl vāʿīdi lafẓa-i taṣʿīdden
Ārzū-yı nefsi terk it olma şāyān-ı ʿıḳāb

teẕhīb idesin:

1. **teẕhīb idesin:**-*e, -sin*
Kaside 1
Mısra: **59**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yaldızlamak, süslemek II bir şeyin varlığını gözler önüne sermek.
Ḳalbüñi ṣāf it ki teẕhīb idesin aḫlāḳuñı
İḫtilāf-ı levne tābiʿdür bilürsin āb ü tāb

teẕkīr idüp:

1. **teẕkīr idüp:**-*üp*
Kaside 8
Mısra: **46**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zikretmek, hatıra getirmek; söylemek II anlamak.
Ser-be-ser bāġ-ı cihān virdi nişān cennetden
Ḥūr u ġılmānı idüp ʿāṣıḳa teẕkīr ezhār

teẕyīn-i maḳālāt-ı mecāzī:

1. **teẕyīn-i maḳālāt-ı mecāzī:**
Rübai 541
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mecazi makalelerin süsü.
Ey dil ne müfīd ola bu mālā-yaʿnī
Tezyīn-i maḳālāt-ı mecāzī yaʿnī

ṭīb-i dil-cū:

1. **ṭīb-i dil-cū:**
Rübai 455
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül arayan güzel koku.
Taṭyīb ḳılup ḫātırı ṭīb-i dil-cū
Olduḳda ṣafā-baḫş-ı vuṣūl ol ten-zū

ṭıfl:

1. **ṭıfl:**
Gazel 284
Mısra: **11**
Çocuk.
Ṭıfl iken ey sebaḳ-āmūz-ı leṭāfet cümle
Nüsḫa-i ʿişve mi ögretdi saña üstāduñ

ṭıfl-ı dil:

1. **ṭıfl-ı dil:**
Gazel 447
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül çocuğu.
Nāʾil-i vaṣl olsa da bulmaz tesellī mā-ḥaṣal
Ṭıfl-ı dil āzādelik görmez şeb-i āẕīnede

ṭıfl-ı ebceddür:

1. **ṭıfl-ı ebceddür:**-*dür*
Gazel 109
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Okula yeni başlamış, alfabeyi yeni öğrenen çocuk.
O kes ki müfteḫir-i nisbet-i eb ü ceddür
Henüz mekteb-i ʿirfānda ṭıfl-ı ebceddür

2. **ṭıfl-ı ebceddür:**-*dür*
Gazel 110
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Okula yeni başlamış, alfabeyi yeni öğrenen çocuk.
Kitāb-ı derd-i dili bir baḳışda fehm eyler
O nev-resīde daḫi gerçi ṭıfl-ı ebceddür

ṭıfl-ı mekteb-i nāzum:

1. **ṭıfl-ı mekteb-i nāzum:**-*um*
Kıt'a 39
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Naz okulunun çocuğu.
Niṣār-ı zemzeme-i āmīn eyleyüp āyā
O ṭıfl-ı mekteb-i nāzum duʿāya gelmez mi

ṭıfl-ı mümtāzı:

1. **ṭıfl-ı mümtāzı:**-*ı*
Matla 246
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İmtiyazlı, ayrı tutulmuş, üstün tutulmuş, seçkin tecrübesiz toy sevgili.
Zamān-ı yaḫda çıḳmaz şanma sen ol ṭıfl-ı mümtāzı
Daḫi şimdi ḳayar oldı o māhuñ eşheb-i nāzı

ṭıfl-ı nev-resdür:

1. **ṭıfl-ı nev-resdür:**-*dür*
Gazel 115
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yeni yetme çocuk.
Şimdi yād u āşinānuñ rütbesi farḳ eylemez
Ṭıfl-ı nev-resdür daḫi ol şīvekārum tāzedür

ṭıfl-ı şīvekār:

1. **ṭıfl-ı şīvekār:**
Matla 87
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İşveli, edalı çocuk. II Cilveli, işveli sevgili.
Hū çeküp dil-beste olmış ḫalḳa-i tevḥīde yār
Gūyiyā dem-keş kebūterdür o ṭıfl-ı şīvekār

ṭīg:

1. **ṭīġuñ:**-*un*
Gazel 400
Mısra: **2**
Kılıç.
Reh-i ʿışḳuñda şanma geçmezem cān-ı zebūnumdan
Budur ḫavfüm ki tīġuñ mest olur ṣahbā-yı ḫūnumdan

2. **tīġını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 449
Mısra: **8**
Kılıç.
Şevḳ ile cān atar göñül bismil-i nāzı olmaġa
Tīġını itse ol perī dest-i ġażabla āḫte

3. **tīġuñı:**-*uñ, -ı*
Kaside 25
Mısra: **36**
Kılıç.
Naḳş idince ġazāñı levḥ-i dile
Tīġuñı cevher-i celāl itdüm

4. **ṭīġı:**-*ı*
Matla 61
Mısra: **2**
Kılıç.
İtmege düşmenüñe ḥamle-i ḍarb-ı tevbīḫ
Her dem āmāde durur ṭīġı elinde Mirrīḫ

5. **tīġı:**-*ı*
Tarih 2
Mısra: **27**
Kılıç.
Tīġı olsun ḥaşre dek āvīze-i ʿarş-ı berīn
Eylesün aʿdā-yı bed-kārā ġazā-yı ekberi

tīġ-i āh:

1. **tīġ-i āh:**
Gazel 273
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ah kılıcı.
Naḥīfī çünki bu ġamdan ḫalāṣ olmaya çāre
Bu tīġ-i āh ile her dem bu sīne çāk ü nāk ancaḳ

tīġ-ı āhı:

1. **tīġ-ı āhı:**-*ı*
Gazel 235
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ah kılıcı.
Ey Naḥīfī şāh-ı dilden ister iseñ ger viṣāl
Eyle ser-keş tīġ-ı āhı cümleten aġyārı kes

ṭīġ-i bürrāndur:

1. **ṭīġ-i bürrāndur:**-*dur*
Gazel 118
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Keskin kılıç.
Şeb-i ḥasretde ey meh-pāre hecr-i ebruvānuñla
Hilāl-i āsumān cism-i nizāra ṭīġ-i bürrāndur

tīġ-i bürrānuñ:

1. **tīġ-i bürrānuñ:**-*uñ*
Gazel 402
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Keskin kılıç.
Gelelden tīġ-i bürrānuñ şehā bu sīneme ḳarşu
Pür olur şerḥa vü dāġlar eger sīne eger pehlū

tīġ-i cefāya:

1. **tīġ-i cefāya:**-*ya*
Gazel 366
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cefa kılıcı.
Al murġ-ı cān-ı zārımı olsun fedā saña
Tīġ-i cefāya şunma elüñ zaḥmet olmasun

tīġ-i cevherdāra:

1. **tīġ-i cevherdāra:**-*a*
Matla 85
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mücevherli (süslü, gösterişli) kılıç.
Tābiş-i ḫūrşīd ruḫsārından olmış dāġdār

Tīġ-i cevherdāra dönmüş
sāʿid-i sīmīn-i yār

tīġ-i dil-sūz-ı cefāña:

1. **tīġ-i dil-sūz-ı cefāña:**-*ñ, -a*
Gazel 215
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cefanın gönül yakıcı kılıcı.
Ġam-ı ʿışḳuñla hilāl olmamaġa çāre mi var
Tīġ-i dil-sūz-ı cefāña niçe bir nāz iderüz

tīġ-ı duʿā-yı seḥeri çek:

1. **tīġ-ı duʿā-yı seḥeri çek:**
Gazel 322
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Seher vaktinin dua kılıcını çekmek.
Çek tīġ-ı duʿā-yı seḥeri cān ü göñülden
Aġyār-ı bed-endīşi gürīzān-ı ʿadem ḳıl

tīġ-i ebrū:

1. **tīġ-i ebrū:**
Tahmis 10
Mısra: **46**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kaş kılıcı.
Bende çekdi beni biñ siḥr ile zülf-i ḫoş-bū
Ṭutdı çeşm-i siyehüñ üstüne tīġ-i ebrū

tīġ-ı ġam:

1. **tīġ-ı ġam:**
Gazel 325
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Keder kılıcı.
Şerḥalar çek ten-i mecrūḥuña tīġ-ı ġam ile
Nār-ı ʿışḳ ile dilā lāle-ṣıfat pür-dāġ ol

tīġ-i ġama:

1. **tīġ-i ġama:**-*a*
Murabba 4
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Keder kılıcı.
Düşüp tīġ-i ġama ṣad pāre oldum
Belā-yı ʿışḳ ile bī-çāre oldum

tīġ-i ġamzeñ:

1. **tīġ-i ġamzeñ:**-*ñ*
Gazel 12
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin yan bakış kılıcı.
Kişver-i dilde tīġ-i ġamzeñ ile
Ḥükmüñ ey āfet eyledüñ icrā

tīġ-i ġamzesi:

1. **tīġ-i ġamzesi:**-*si*
Gazel 378
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Öldürücü yan bakış kılıcı.
Ḥācet ne añadur bes iken tīġ-i ġamzesi
Ol mū-miyāna ḫançer-i bürrān ṭaḳılmasun

tīġ-i ġamzüñle:

1. **tīġ-i ġamzüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 95
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin öldürücü yan bakışının kılıcı.
Tīġ-i ġamzüñle kesüp ḳatl eyle sulṭānum beni
Emriñe ger pādişāhum eylemezsen inḳıyād

tīġ-i hecr:

1. **tīġ-i hecr:**
Gazel 24
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayrılık kılıcı.
Derūn-ı sīne tīġ-i hecr ile ṣad pāredür cānā
Cigerde dāġ-ı ḥasret bir oñulmaz yāredür cānā

tīġ-i ḥükmüñ:

1. **tīġ-i ḥükmüñ:**-*üñ*
Kaside 27
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hüküm kılıcı, kesin karar verme.
Tīġ-i ḥükmüñ o ḳadar ʿāleme cārīdür kim
Bīm-i ḳahruñ ile baş gösteremez ehl-i şürūr

tīġ-i hūn-feşān:

1. **tīġ-i ḫūn-feşān:**
Gazel 80
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kan saçan kılıç II sevgilinin gözü.
Gel ey dil eyleme ol çeşm-i bī-emān ile baḥs
İder mi ʿāḳıl olan tīġ-i ḫūn-feşān ile baḥs

tīġ-i hūn-feşānı:

1. **tīġ-i ḫūn-feşānı:**-*ı*
Kaside 28
Mısra: **34**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kan saçıcı kılıç.
N'ola reşk-āver olsa Ẕü'l-feḳār-ı Ḥaydār-ı Kerrār
O tīġ-i ḫūn-feşānı ġamze-i ḥāżır-cevābumdur

tīġ-i ḫūn-feşān-ı ġamzeden:

1. **tīġ-i ḫūn-feşān-ı ġamzeden:**-*den*
Gazel 469
Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yan bakışın kan dökücü kılıcı II sevgilinin öldürücü yan bakışı.
Uzatmam dest-i küstāḫ-ı niyāzum dāmen-i yāra
O tīġ-i ḫūn-feşān-ı ġamzeden bī-bāk olursam da

tīġ-ı ḫūn-rīz-i çeşm-i mestüñ:

1. **tīġ-ı ḫūn-rīz-i çeşm-i mestüñ:**-*üñ*
Kıt'a 18
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sarhoş gözünün kan akıtan kılıcı II sevgilinin kirpikleri.
Tīġ-ı ḫūn-rīz-i çeşm-i mestüñ ile
Bu Naḥīfîyi sen helāk itdüñ

tīġ-i ʿışḳ:

1. **tīġ-i ʿışḳ:**
Gazel 369
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk oku.
Tīġ-i ʿışḳ ile şehīd olmada teʾḫīr itdüñ
Rūz-ı maḥşerde Naḥīfî ne cevāb eylersin

tīġ-i ḳahrı:

1. **tīġ-i ḳahrı:**-*ı*
Tarih 2
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kahredici, azap verici kılıç.
Ḫāme-i luṭfıyla tīġ-i ḳahrı olsun kār-ger
Temşiyetde emr-i maʿrūf ile nehy-i münkeri

2. **tīġ-i ḳahrı:**-*ı*
Tarih 4
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kahredici, azap verici kılıç.
Emr ü nehyinde nüfūẕ eyleye iḥsānı Allāh
Tīġ-i ḳahrı ile maʿdūm ola aʿdā-yı ʿanud

tīġ-i ḳahrından:

1. **tīġ-i ḳahrından:**-*ı, -n, -dan*
Tarih 4
Mısra: **39**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kahredici, azap verici kılıç.
Tīġ-i ḳahrından olup ser-be-girībān-ı emān
Ḫavf ile ehl-i ḫilāf eyleye tecdīd-i ʿuhūd

tīġ-i nigāh-ı nāzuñı:

1. **tīġ-i nigāh-ı nāzuñı:**-*uñ, -ı*
Gazel 299
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Naz bakışının kılıcı.
Ne dem tīġ-i nigāh-ı nāzuñı dem-rīz ü tīz itdüñ
Cihānı ġam-keş-i āşūb-ı rūz-ı rüsteḫīz itdüñ

tīġ-i nigāhuñda:

1. **tīġ-i nigāhuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 185
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bakış kılıcı.
Göñül zülfüñde ḳaldı cān ise tīġ-i nigāhuñda
Ol iki bī-nevālar saña çoḳdan mübtelālardur

tīġ-i nigeh-i nāz:

1. **tīġ-i nigeh-i nāz:**
Gazel 397
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Naz bakışının kılıcı II sevgilinin nazlı yan bakışı.
Şol dem ki dil-i zārıma neẕẓāre idersin
Tīġ-i nigeh-i nāz ile ṣad pāre idersin

tīġ-i nuṣretle:

1. **tīġ-i nuṣretle:**-*le*
Tarih 1
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zafer kılıcı.
Sileh-dārı olup Mirrīḫ-i gerdūn tīġ-i nuṣretle
Revādur olsa keyvān-ı felek serheng-i dīvānı

tīġ-i reftāruñ:

1. **tīġ-i reftāruñ:**-*uñ*
Gazel 275
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kullanılmaya hazır kılıç.
Geyindüñ câme-i sürḫuñ ṣıfat ʿālī-celāl ancaḳ
Elüñde tīġ-i reftāruñ saña ḳanum ḥelāl ancaḳ

tīġ-ı taḥassür:

1. **tīġ-ı taḥassür:**
Gazel 475
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasret çekmenin kılıcı.
Gel gel ki helāk itdi beni tīġ-ı taḥassür
Bīhūde gel ey ḫūnī yeter girme vebāle

tīġ-i ʿuryānem:

1. **tīġ-i ʿuryānem:**-*em*
Gazel 102
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
I. Çıplak kılıç II. Kınından çıkmış kılıç.
Yed-i ḳażāda cilā-dade tīġ-i ʿuryānem
Benümle melʿabeden iḫtirāz lāzımdur

tīġ-i zerrīn:

1. **tīġ-i zerrīn:**
Kaside 28
Mısra: **42**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Altın kılıç.
N'ola ḫışm ile ġarḳ-ı mevce-i ḳahr itse aʿdāyı
Elinde tīġ-i zerrīn kārı zār-ı şuʿle-tābumdur

tīmār eyle:

1. **tīmār eyle:**
Kaside 8
Mısra: **122**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Deva ihsan etmek, tedavi sunmak, iyileşme yolu göstermek.
Ḥasret-i merhem-i luṭfuñ sebeb-i mevtüm olur
Ey ṭabīb-i dil ü cān eyle bu zaḫma tīmār

tīmār ider:

1. **tīmār ider:**-*er*
Gazel 374
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tedavi etmek, iyileştirmek; mutlu etmek, sevindirmek, iyi muamelede bulunmak.
Ḳurbānuñ oldıġum baña şāfī cevāb vir
Zaḫm-ı derūn-ı ʿāşıḳa tīmār ider misin

tīr:

1. **tīrüñ:**-*üñ*
Gazel 307
Mısra: **3**
Ok. || Sevgilinin kirpikleri.
Müjgānuñ ile ḫançer urup baġrına tīrüñ
Ebrūn ile ḳaddini kemānuñ da ḫam itdüñ

2. **tīr:**
Gazel 353
Mısra: **13**
Ok.
Şemşīr ü tīr ü nīze gerekmez Naḥīfīyā
Āhum yeter ʿadūya eger ehl-i derd isem

tīr ü kemān:

1. **tīr ü kemān:**
Gazel 259
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ok ve yay.
Dil-berā ebrūy u müjgānuñ senüñ tīr ü kemān
Leblerüñ mānend-i sükker zīver-i çeşmüñ çerāġ

tıraş eylesem:

1. **tıraş eylesem:**-*se, -m*
Kaside 9
Mısra: **51**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kesmek.
Eylesem mūy-ı sivāyı hep ser-i dilden tıraş
Ölmeden cānum ṭarīḳ-i Ḥaḳda ḳurbān eylesem

tıraş olur:

1. **tıraş olur:**-*ur*
Gazel 122
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tıraş olmak, saç, sakal ve bıyığı kesmek.
Cānā ne dem ki ḫaṭṭ-ı ʿiẕāruñ tıraş olur
Baḫt-ı siyāh-ı ʿāşıḳ-ı şūride fāş olur

tīre vü tār oldı:

1. **tīre vü tār oldı:**-*dı*
Gazel 367
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bulanıklaştırmak ve karanlıklaştırmak.
Rūz-ı rūşen tīre vü tār oldı çeşm-i cānuma
Görmeyelden āfitāb-ı ʿārıż-ı tābendesin

tīre-dil:

1. **tīre-dillerden:**-*ler, -den*
Gazel 130
Mısra: **5**
Karanlık gönül.
Ümmīd-i feyż-i şafā itme tīre-dillerden
Benüm saña didigüm ḳalb-i rūşenādan olur

tīregī-i baḫt:

1. **tīregī-i baḫt:**
Gazel 224
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bahtın karanlığı.
Tīregī-i baḫt ile geçmekdedür eyyāmumuz
Şöyle kim temyīz olınmaz oldı ṣubḥ u şāmumuz

tīregī-i baḫtı:

1. **tīregī-i baḫtı:**-*ı*
Gazel 132
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bahtın karanlığı.
Gör tīregī-i baḫtı ki vaḳt-i neẕārede
Āhum cemāl-i yāra niḳāb-ı kebūd olur

tīr-endāz:

1. **tīr-endāzdur:**-*dur*
Matla 74
Mısra: **2**
Ok atıcı, nişancı, iyi ok atan kimse.
Göñül bīdār-ı ḫ∨āb olduḳça fikr-i ebruvān eyler
O tīr-endāzdur kim fi'l-meṣel meşḳ-ı kemān eyler

tīr-i cefāya:

1. **tīr-i cefāya:**-*ya*
Gazel 451

Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eziyet oku.
Āmāc-ı ḥasret oldum ol ḳaşları kemāna
Tīr-i cefāya eyler her dem beni nişāne

tīr-i cestedür:

1. **tīr-i cestedür:**-*dür*
Gazel 101
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sıçramış ok.
Gūyā ki şaşt-dīde kemāndur ol ebruvān
Müjgān-ı yār ʿaynı ile tīr-i cestedür

tīr-i cevr-i miḥnet-efzāsı:

1. **tīr-i cevr-i miḥnet-efzāsı:**-*sı*
Gazel 511
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mihneti arttıran cevrin oku.
Beni çekdi çevirdi tīr-i cevr-i miḥnet-efzāsı
Ḫam itdi ḳāmetüm ḍarb ile bir ḳaşı kemān derdi

tīr-i ġama:

1. **tīr-i ġama:**-*a*
Rübai 214
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Üzüntü oku.
Biz bendelerüz tīr-i ġama āmācuz
Mevlāmuz o Ḥaḳdur ki aña muḥtācuz

2. **tīr-i ġama:**-*a*
Rübai 521
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Üzüntü oku.
Yā Rab beni güm-geşte-i minhāc itme
Levḥ-i dili tīr-i ġama āmāc itme

tīr-i ġamze:

1. **tīr-i ġamze:**
Gazel 94
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin yan bakış oku.
Çıḳmasun nām ü nişānum itmeyem āh ü ṣadā
Gel nişān it tīr-i ġamze perçemüñle eyle bend

tīr-i ġamzelerüñ:

1. **tīr-i ġamzelerüñ:**-*ler*, -*üñ*
Gazel 101
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin yan bakış oku.
Vaṣf idemem müzāḥame-i zaḫm-ı sīnemi
Kim anda tīr-i ġamzelerüñ deste destedür

tīr-i himmetüñ:

1. **tīr-i himmetüñ:**-*üñ*
Kaside 11
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Himmet oku.
Ḳāb-ı ḳavseyne güẕār itdükçe tīr-i himmetüñ
Menzil-i aʿlāya irdüñ ḳurb-ı ev ednā ile

tīr-i ḫūnī:

1. **tīr-i ḫūnī:**
Gazel 257
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kanlı ok.
Tīr-i ḫūnī zaḫmesinden gūyiyā bu ḫaste-dil
Şimdi bīmār oldı cānā ḳalmadı yer tende sağ

tīr-i ʿışḳa:

1. **tīr-i ʿışḳa:**-*a*
Gazel 355
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk oku.
Eksük degül işābet-i zaḫm-ı elem baña
Gūyā ki tīr-i ʿışḳa muʿayyen nişāneyem

tīr-i ḳāżā:

1. **tīr-i ḳāżā:**
Gazel 74
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kaza oku. || *Kader.*
Ġażab-ālūde ol şeh ḫançer-i şefḳat-güẕā ser-mest
Yine maḫmūr-ı ḫūn-ı ʿāşıḳān tīr-i ḳāżā ser-mest

2. **tīr-i ḳażā:**
Gazel 168
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kaza oku.
Dūd-ı ʿanber midür ol micmer-i ruḫsāruñda
Cism-i pür-dāġuma ol tīr-i ḳażā tāze midür

tīr-i kemānuñda:

1. **tīr-i kemānuñda:**-*uñ*, -*da*
Muamma 2
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yayın oku II sevgilinin eğri, kavisli kaşı.
Ele alduḳça anı ġamze-i şūriş-fikenüñ
Ḫūn-ı dil ẓāhir olur tīr-i kemānuñda senüñ

tīr-i müjeñle:

1. **tīr-i müjeñle:**-*ñ*, -*le*
Gazel 246
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Kirpik oku.
Tīr-i müjeñle āteş-i ʿışḳuñda dil döner
Sīḫ-i belāda eyler o murġ-ı kebāb raḳş

tīr-i müjgānın:

1. **tīr-i müjgānın:**-*ın*
Gazel 121
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kirpik okları.
Şanma raḥminden şunar destin dil-i mecrūḥuma
Ol kemān-ebrū cigerde tīr-i müjgānın arar

tīr-i müjgānuñ:

1. **tīr-i müjgānuñ:**-*uñ*
Gazel 127
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kirpik okları.
Müʾessir oldıġı āmāc-ı dilde tīr-i müjgānuñ
Hemān teʾsīr-i ebrū-yı kemānāsālarındandur

2. **tīr-i müjgānuñ:**-*uñ*
Gazel 523
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kirpik oku.
Sīneme zaḫm urma luṭf it tīr-i müjgānuñ gibi
Ḫāṭırum itme şikeste ʿahd ü peymānuñ gibi

tīr-i nāz:

1. **tīr-i nāz:**
Gazel 138
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Naz oku.
Dil-i ḥazīnüme merhem-tırāş-ı merḥamet ol
Ki tīr-i nāz ile mecrūḥ-ı dil-şikestüñdür

tīr-i nigāhı:

1. **tīr-i nigāhı:**-*ı*
Gazel 466
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bakış oku.
Dem-i neẕẕārede tīr-i nigāhı ḳaldı ol şūḫuñ
Degüldür şekl-i müjgānum bu çeşm-i eşk-bār üzre

tīr-i nigāhınuñ:

1. **tīr-i nigāhınuñ:**-*ı, -nuñ*
Gazel 104
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bakış oku.
İşler göñülde yāresi tīr-i nigāhınuñ
Sāḳī bizüm şikāyetümüz hep o yāredür

tīr-i nigāhuñ:

1. **tīr-i nigāhuñ:**-*uñ*
Gazel 155
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bakış oku.
Çeşmüñ meger ḳażā ile yek-dil degül midür
Tīr-i nigāhuñ aña muʿādil degül midür

tīr-i nigehin:

1. **tīr-i nigehin:**-*in*
Gazel 474
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bakış oku.
Ḳaṣd-ı dile tīr-i nigehin itmede per-tāb
Şanmañ ki baña ẕerre ḳadar eyler imāle

tīr-i niyāz:

1. **tīr-i niyāz:**
Gazel 484
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dua oku.
Olmaz hedef-resīde o tīr-i niyāz kim
Zūr-ı kemān-ı ṣıdḳ ile ber-ceste olmaya

tīr-i şerer-peykān-ı āhumdan:

1. **tīr-i şerer-peykān-ı āhumdan:**-*um, -dan*
Gazel 399
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ah okunun kıvılcımlı ucu.
-
Ṣaḳın ey bī-vefā tīr-i şerer-peykān-ı āhumdan

tīr-i şuʿle-peykāna:

1. **tīr-i şuʿle-peykāna:**-*a*
Kaside 24
Mısra: **34**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Işık saçan temrenin oku.
Nigāh-ı ḫışm idince Rüstemāne feyż-i müjgānı
Nişān eyler dil-i aʿdāyı tīr-i şuʿle-peykāna

tīr-i tīz-i āh-ı mazlūmāna:

1. **tīr-i tīz-i āh-ı mazlūmāna:**-*a*
Gazel 370
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mazlumların ahlarının seri oku.
Ḫāʾil olmaz tīr-i tīz-i āh-ı mazlūmāna hiç
Cevri ḳo feryād-ı vaḳt-i ıżṭırārumdan şaḳın

tīr-i zaḫmuñ:

1. **tīr-i zaḫmuñ:**-*uñ*
Gazel 58
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Yaralayan ok.

Tīr-i zaḫmuñ derdine ben bulmadım aṣlā devā
Olmaya ey pādişāhum bendenüñ āhı ḥisāb

tiryāk-ı luṭf:

1. **tiryāk-ı luṭf:**
Kaside 26
Mısra: **248**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Lütuf ve merhamet panzehiri II kederi, üzüntüyü gideren yardım ve ilgi.

Helāke eyledi müşrif beni semūm-ı hümūm
Gel eyle bendeñi tiryāk-ı luṭf ile iḥyā

tīşe:

1. **tīşe:**
Gazel 91
Mısra: **1**

Balta, nacak, külünk.

Gelüp vādī-i ʿışḳa tīşe kārın eylemiş īcād
Bizi başdan çıḳarmaḳ ḳaşdın itmiş var ise Ferhād

tīşe-i ḥasret:

1. **tīşe-i ḥasret:**-*e*
Gazel 76
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Hasret kazması.

Şīvenger olup kūh-ı maḥabbetle ṣadāsı
Ferhād-ı dile irse eger tīşe-i ḥasret

ṭıynet:

1. **ṭıynetinde:**-*i, -n, -de*
Tarih 16
Mısra: **29**

Yaratılış, huy, mizaç.

Ṭıynetinde ḳuvvet-i neşv ü nemā tā öyle kim
Sünbül ü gül serv ü sūsen anda ḫod-reste giyāh

ṭıynet-i ḫāk-i siyehden:

1. **ṭıynet-i ḫāk-i siyehden:**-*den*
Gazel 42
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Siyah toprağın yaratılışı, toprağın siyah oluşu.

Ṭabāyiʿ muḫtelifdür ṭıynet-i ḫāk-i siyehden gör
Sipīd ü sürḫ sebz ile kebūd ü zerd olur peydā

ṭıynet-i pür-ḥikmetüñ oldı:

1. **ṭıynet-i pür-ḥikmetüñ oldı:**-*üñ, -dı*
Gazel 278
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Hikmet dolu yaratılış olmak.

Ṭıynet-i pür-ḥikmetüñ oldı senüñ
Ṣūret ü maʿnāda muṣaffā vü pāk

tīz:

1. **tīz:**
Gazel 460
Mısra: **10**

"Tez", çabuk, süratli bir şekilde.

Ṭālib-i ser-menzil-i maḳṣūd iseñ olma ʿacūl
Tīz ḳalur rāh-ı ṭalebde ḥırş ile ol kim eve

2. **tīz:**
Kaside 19
Mısra: **121**

Keskin.

Esb-i ṭaʿbum tīz ammā raḫş-ı baḫtum bī-mecāl
Dād dād ey şeh-süvār-ı ʿarṣa-gāh-ı bihterī

3. **tīz:**
Matla 110
Mısra: **2**

"Tez", çabuk, süratli bir şekilde.

Güẕer eylerse n'ola leyl ü nehār
Tīz yürür sāʿat-ı çarḫ-ı devvār

tīz itmekde:

1. **tīz itmekde:**-*mekde*
Tahmis 5
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

(Bakış için) sert, etkili kılmak. II etkili hâle getirmek.

Her ġamzesin itmekde tīz ol nigeh-i cādū
Nāvek-fiken-i ʿişve ol çeşm-i siyeh her sū

ṭoġ:

1. **ṭoġup:**-*up*
Tahmis 4
Mısra: **4**

Güneşin doğması II Doğmak, dünyaya gelmek.

Ḳābe ḳavseyn ile meşhūr-ı cihān iki ḳaşı
Çün ṭoġup ṭutdı cihān yüzini ḥüsnüñ güneşi

ṭoġ-:

1. **ṭoġdığı:**-*dığ, -ı*
Gazel 63
Mısra: **8**

Güneşin doğması II Doğmak, dünyaya gelmek.

Pertev-i nūr-ı vücūdı rūşen itdi ʿālemi
Ṭoġdığı sāʿat o meh mihr-i cihān-ārā şıfat

ṭoġrı sözdür:

1. **ṭoġrı sözdür:**-*dür*
Gazel 71
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Doğru söz, gerçek söz.

Gül-ruḫuñ şevḳına cānum her seḥer zār itmede
Ṭoġrı sözdür ʿāşıḳam ben bülbül-i zāruñ dürüst

toġru:

1. **ṭoġru:**
Gazel 402
Mısra: **6**
Doğru, karşı.
Şu resme ʿāşıḳam şāhum direm her demde ben yā hū
Ḳılar ṣıyt ü şadā cānum aḳar yaşum saña ṭoġru

töhmet-vār itdi:

1. **töhmet-vār itdi:**-*di*
Kaside 8
Mısra: **144**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Suçlu gibi etmek.
Ḳomadı kūşe-i rāḥatda dili bir laḥẓa
Dāʾim āsīb-i cihān itdi beni töhmet-vār

toḫm-ı emel:

1. **toḫm-ı emel:**
Gazel 347
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Arzu ve istek tohumu.
Ser-be-ser żāyiʿ olur toḫm-ı emel ḫākinde
Āteş-i āh ile bu şūre-sitānı yaḳaram

toḳun:

1. **ṭoḳunmaḳdan:**-*maḳ, -dan*
Gazel 121
Mısra: **5**
Dokunmak, değmek, el sürmek, temas etmek.
Verd-i gülzāra ṭoḳunmaḳdan ṣabānuñ ḳaṣdı var
ʿAndelīb-i bī-nevānuñ rāz-ı pinhānın arar

tokuz ḳat:

1. **ṭoḳuz ḳat:**
Kaside 13
Mısra: **41**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dokuz kat (Feleğin dokuz katı).
Ṭoḳuz ḳat maḥfaza içre felek ʿaks-i ruḫuñ ṣaḳlar
Degüldür mihr pür-envār çarḫ-ı çāromīn üzre

ṭol:

1. **ṭolup:**-*up*
Kıt'a 34
Mısra: **1**
Dolmak.
Dāġ-ı müteʿaddidle ṭolup şerḥa-i sīne
Āḥād iken aḳsām-ı hümūm irdi ulūfe

2. **ṭoldı:**-*dı*
Kıt'a 43
Mısra: **2**
(Bir duygu bir yeri) kaplamak, sarmak.
Cihānı ṭutdı hevāyī ġazelleri ḥayfā
Kelām-ı ḫalṭ ile evrāḳ-ı maʿrifet ṭoldı

3. **ṭoldı:**-*dı*
Murabba 5
Mısra: **10**
(Bir duygu bir yeri) kaplamak, sarmak.
Oldı maḥabbet füzūn
ʿIşḳ ile ṭoldı derūn

4. **ṭolsun:**-*sun*
Murabba 6
Mısra: **78**
(Bir duygu bir yeri) kaplamak, sarmak.
Ẕikrüñle dil bulsun şeref
Dürr ile ṭolsun ol ṣadef

ṭolan:

1. **ṭolanmış:**-*mış*
Gazel 454
Mısra: **8**
Dolanmak, dolaşmak.
Ol kemer olmış miyān-ı dil-bere zinet-nümā
Hāledür gūyā ṭolanmış māh-ı Kenʿān üstüne

ṭolu:

1. **ṭoludur:**-*dur*
Matla 184
Mısra: **2**
Bir şey ile dolmuş olma.
Naẓar-ı ʿibret ile baḳsa eger dīde-i cān
Ṭoludur āh mine'l-mevt ile dīvār-ı cihān

ṭop-ḫāne:

1. **ṭop-ḫāne:**
Tarih 29
Mısra: **27**
İstanbul'da bir semt.
Buldı bu çeşme ile revnaḳ u fer Ṭop-ḫāne
Oldı sükkānı nevā-senc-i taḥiyyāt ü vürūd

ṭoprak:

1. **ṭopraḳ:**
Gazel 457
Mısra: **22**
Evrenin etrafını kaplayan katı madde.
Encāmı ḫāk olınca Naḥīfī bu ʿālemüñ
Ṭopraḳ hezār levm ile her ārzūsına

ṭopraḳ başuma:

1. **ṭopraḳ başuma:**
Rübai 459
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Başına toprak saçılmak II büyük üzüntü duymak.
Ṭopraḳ başuma zīr-i türāb içre eger
Luṭfuñ baña olmazsa İlāhī hem-rāh

ṭoptolu:

1. **ṭoptoludur:**-*dur*
Rübai 259
Mısra: **2**
Dopdolu.
Şems ü ḳamer ü s̱ābit ü seyyāre vü berḳ
Envāruñ ile ṭoptoludur ġarb ile şarḳ

toy:

1. **ṭoyamam:**-*a, -ma, -m*
Gazel 268
Mısra: **12**
Kanmak, yetinmek.
Ayrıluḳ demleridür tesliye-baḫş ol baña kim
Ṭoyamam ḥasretüñe ʿahd-i viṣāl olmayıcaḳ

2. **ṭoy:**
Matla 123
Mısra: **2**
Acemi, beceremeyen.
Kebūter-i dili itdi esīr-i pençe-i nāz
Ṭoy avladı beni şāhīn baḳışlu bir şehbāz

3. **ṭoyamam:**-*a, -ma, -m*
Rübai 434
Mısra: **4**
Kanmak, yetinmek.
Her naġme-i şīrīnüñi tekrār eyle
Zīrā ṭoyamam leẕẕet-i güftāruña ben

toz:

1. **toz:**
Gazel 455
Mısra: **10**
İnce un halinde toprak, zerre.
Ḫāk-i pāyüñ tūtiyā-yı çeşm-i cān itsem n'ola
İstemem toz ḳondıġın ol pāk dāmān üstüne

ṭūbā:

1. **ṭūbāya:**-*ya*
Gazel 524
Mısra: **2**
Cennette bir ağaç.
Senüñ gülzār-ı kūyuñ cennet-i aʿlāya degmez mi
Nihāl-i ḳāmetüñ ey naḫl-i nev ṭūbāya degmez mi

2. **ṭūbāyı:**-*y, -ı*
Matla 245
Mısra: **2**
Bütün cennete gölge saldığına inanılan, kökü yukarıda dalları aşağıda bulunan ağaç.
Döner būs itmege her laḥẓa ol pāy-ı dil-ārāyı
ʿAceb mi ser-nigūndur diseler cennetde Ṭūbāyı

tūde tūde:

1. **tūde tūde:**
Rübai 489
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yığın, yığın.
Esbāb-ı ġam u melāl tūde tūde
Ammā ki metāʿ-ı şevḳ nādir dilde

ṭūfān-ı maḥabbetde:

1. **ṭūfān-ı maḥabbetde:**-*de*
Gazel 133
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Muhabbet tufanı.
Olanlar āşinā-yı feyż ṭūfān-ı maḥabbetde
Ne tedbīr-i şināh eyler ne ümmīd-i necāt eyler

tüfeng oldı:

1. **tüfeng oldı:**-*dı*
Gazel 457
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tüfenk, ateşli silah olmak.
Oldı tüfeng bāde-keş-i ḫūn-ı merdümān
Ḳurşun aḳıtsalar n'ola nāy kilūsına

tüfeng-i nār-mizācuñ:

1. **tüfeng-i nār-mizācuñ:**-*uñ*
Matla 200
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ateş mizaçlı tüfek.
Ṭayanmaz oldı benüm tāb-ı āhuma gerdūn
Tüfeng-i nār-mizācuñ ḳulaġına ḳurşun

ṭufeyl:

1. **ṭufeyldür:**-*dür*
Gazel 279
Mısra: **7**
Dalkavuk.
Faẕl u kemāl-i ẕātuña ʿālem ṭufeyldür
Sensin netīce efżali cümle efāżıluñ

ṭuġrā:

1. **ṭuġrā:**
Gazel 403
Mısra: **2**
Fermanlarda imza yerine kullanılan işaret.
Görenler ḳaşuñı şāhum didiler kim kemāndur bu
Yazılmış ṭuġrā emṣāli ḳamu ʿuṣṣāḳa şāndur bu

2. **ṭuġrāya:**-*y, -a*
Kıt'a 48
Mısra: **3**
Fermanlarda imza yerine kullanılan işaret.
Virüp ṭuġrāya envāʿ-ı tenāsüb luṭf-ı ṭabʿıyla
Rüsūm-ı ḥaṭṭı oldı cümlenüñ memdūḥ u mümtāzı

ṭuġrā-keş olsañ:

1. **ṭuġrā-keş olsañ:**-*sa, -ñ*
Kaside 24
Mısra: **54**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sarayda resmî belgelere tuğra çeken görevli olmak.
Kerem-baḫşā mühim-sāz-ı umūr-ı dīn ü devletsin
Revādur dem-be-dem ṭuġrā-keş olsañ levḥ-i ʿunvāna

ṭuġrā-keş-i levḥ-i berāt-ı intiẓām olmaġa:

1. **ṭuġrā-keş-i levḥ-i berāt-ı intiẓām olmaġa:**-*maġ, -a*
Kaside 19
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade

Tertip berat levhasının tuğra çekeni olmak.
Olmaġa ṭuġrā-keş-i levḥ-i berāt-ı intiẓām
Destine aldı ʿUṭārid kilk-i muʿciz-güsteri

<u>ṭuġrā-keş-i ser-şafḥa-i aʿvām ü şühūr ola:</u>

1. **ṭuġrā-keş-i ser-şafḥa-i aʿvām ü şühūr ola:**-*a*
Kaside 27
Mısra: **164**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yıllar ve ayların baş sayfasının tuğra çekeni olmak.
Tā ki zerrīn ḳalem-i tār-ı ṣuʿāʿ-ı ḫūrşīd
Ola ṭuġrā-keş-i ser-ṣafḥa-i aʿvām ü şühūr

<u>ṭuġrā-keşīde olup:</u>

1. **ṭuġrā-keşīde olup:**-*up*
Tarih 31
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tuğra çeken olmak.
Olup ṭuġrā-keşīde bī-bedel ḫaṭṭ-ı hümāyūnı
Rümūz-ı diḳḳati ḥāvī vücūh-ı ḥikmeti şāmil

<u>ṭuġrā-yı ġarrā:</u>

1. **ṭuġrā-yı ġarrā:**
Kıt'a 47
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzel, parlak tuğra.
Ḫabbeẕā ṭuġrā-yı ġarrā bī-bedel tevḳīʿ-i ḫāṣ
Oldı sulṭān-ı cihānuñ şīve-i ḫaṭṭ-ı yedi

2. **ṭuġrā-yı ġarrā:**
Kıt'a 47
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Parlak tuğra.
Mışrāʿ-ı āḫir bu tevḳīʿ-i refīʿuñ vaṣfıdur
Bī-bedel tuġrā-yı ġarrā ḫaṭṭ-ı Sulṭān Aḥmedī

3. **ṭuġrā-yı ġarrā:**
Kıt'a 48
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Parlak tuğra.
Zihī ṭuġrā-yı ġarrā iḫtirāʿ-ı şāh-ı ʿālem-gīr
Semiyy-i faḫr-ı ʿālem yaʿnī Sulṭān Aḥmed-i Ġāzī

4. **ṭuġrā-yı ġarrā:**
Tarih 31
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Parlak tuğra.
Naḥīfī oldı bu ṭuġrā-yı ġarrā ṭarḥına tārīḫ
Zihī aʿlā hümāyūn ḫaṭṭ-ı Sulṭān Aḥmed-i kāmil

<u>ṭuġrā-yı ḥükmi:</u>

1. **ṭuġrā-yı ḥükmi:**-*i*
Tarih 1
Mısra: **35**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hakimiyet (irade) tuğrası.
Olup ṭuġrā-yı ḥükmi zīver-i menşūr-ı yektāyī
Ola şāhān-ı ʿālem bende-i nā-çīz-i fermānı

<u>tuḥaf-ı taşliye:</u>

1. **tuḥaf-ı taşliye:**-*ye*
Kaside 8
Mısra: **288**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hz. Peygamber'in ismi anılınca "Sallallâhu aleyhi ve sellem" (Allah ona salât ve selâm eylesin) veya "Aleyhi's-salâtü ve's-selâm" (Salât ve selâm onun üzerine olsun) duâ cümlelerini okuma, salavat getirme, salât ve selâm eylemenin tuhaflığı.
Ḥarem-i muḥterem-i ḥażretüñe vāṣıl ola
Her nefesde tuḥaf-ı taşliye bī-ḥadd ü şümār

<u>tuḥfe:</u>

1. **tuḥfe:**
Kaside 27
Mısra: **68**
Armağan, hediye.
N'ola dil vaṣfuñı eylerse bu ḳadar elṭāfa
Tuḥfe ʿarż itdi Süleymāna niçe şerm ile mūr

2. **tuḥfem:**-*m*
Kaside 28
Mısra: **78**
Armağan, hediye.
Neye ḳādir ola bendeñ duʿādan ġayrı sulṭānum
Der-i der-gāhuña tuḥfem ḳuṣūr-ı bī-ḥisābumdur

3. **tuḥfesi:**-*si*
Matla 8
Mısra: **1**
Armağan, hediye.
Ola ben ḫāk-i rehüñ tuḥfesi her ṣubḥ u meşā
Rūḥ-ı ẕī-şānuña ezkā-yı taḥiyyāt ü ṣenā

<u>tuḥfe oldı:</u>

1. **tuḥfe oldı:**-*dı*
Gazel 314
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hediye verilmek.
Dem-i seḥerde Naḥīfīden oldı tuḥfe saña
Bedīhī bir ġazel-i ʿāşıḳāne ey bülbül

<u>tuḥfe olsun:</u>

1. **tuḥfe olsun:**-*sun*
Kaside 5
Mısra: **158**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hediye etmek, hediye olarak vermek.
Ālüñe aṣḥābuña eṭbāʿuña aḥbābuña
Tuḥfe olsun dem-be-dem yüz biñ selām-ı müctebā

tuḫfe-i daʿvāt-ı teslīm-i selāmet-zā:

1. **tuḫfe-i daʿvāt-ı teslīm-i selāmet-zā:**
Kaside 11
Mısra: **90**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sağlık bulan teslim davetinin hediyesi.
Hem daḥi aṣḥāb ü ālüñ üzre olsun bī-ḥisāb
Tuḫfe-i daʿvāt-ı teslīm-i selāmet-zā ile

tuḫfe-i ilhāmdur:

1. **tuḫfe-i ilhāmdur:**-*dur*
Tarih 34
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İlham hediyesi II şairin ilhamla yazmış olduğu hediye şiir.
Ey Naḥīfī tuḫfe-i ilhāmdur tārīḫ aña
ʿAvn-i Ḥaḳdan Gence fetḥi oldı Sulṭān Aḥmedüñ

tuḫfe-i menzilet-efrūz-ı mükerremdür:

1. **tuḫfe-i menzilet-efrūz-ı mükerremdür:**-*dür*
Kaside 16
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Keremli derecesini arttıran hediye.
Mefḫar-ı ʿālemiyān şāh-ı rusülden Veys'e
Tuḫfe-i menzilet-efrūz-ı mükerremdür bu

tuḫfe-i rūḥ-ı ʿaṭṭār:

1. **tuḫfe-i rūḥ-ı ʿaṭṭār:**
Kaside 8
Mısra: **210**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Attar'ın ruhunun hediyesi.
Benem ol şāʿir-i dil-dūz u bedīhī-gūyā
K'eyledüm bu ġazeli tuḫfe-i rūḥ-ı ʿAṭṭār

tuḫfe-i şerʿi:

1. **tuḫfe-i şerʿi:**-*i*
Kaside 10
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kurallarının hediyesi.
Anuñ tuḫfe-i şerʿi ḥacc u zekāt
Anuñ resm-i ḫāṣı ṣalāt ü ṣıyām

tuḫfe-i zībā:

1. **tuḫfe-i zībā:**
Kaside 26
Mısra: **246**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Süslü hediye.
Olursa himmetüñ ey Āṣaf-ı kerem-pīşe
Bulur nihāyet o ferḫunde tuḫfe-i zībā

ṭūl-i kelāma:

1. **ṭūl-i kelāma:**-*a*
Kaside 27
Mısra: **98**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sözü uzatma.
Şevḳ-i pīrāye-i vaṣfuñ beni küstāḫ itdi
Gerçi yoḳdur bu ḳadar ṭūl-i kelāma destūr

ṭūl-ı ʿömr:

1. **ṭūl-i ʿömr:**
Kaside 21
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ömrün uzunluğu.
Ṭūl-i ʿömr ile muʿammer ola şeh-zādeleri
Olalar māye-i ünsiyyeti Saʿd-ābāduñ

2. **ṭūl-ı ʿömr:**
Kaside 22
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ömrün uzunluğu.
Devām-ı devlet ü iḳbāl ü ṭūl-ı ʿömr ile Allāh
Müʾeyyed eylesün ol pādişāh-i şevket-efzāyı

3. **ṭūl-ı ʿömr:**
Tarih 4
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ömrün uzunluğu.
Ṭūl-ı ʿömr ile muʿammer idüp ol pādişehi
Baḫt ü iḳbālini Allāh ide dāʾim mesʿūd

4. **ṭūl-i ʿömr:**
Tarih 11
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ömrün uzunluğu.
Ey Naḥīfī gūş idince söyledüm tārīḫin
Ṭūl-i ʿömr ile muʿammer eyleye Ḥayy-ı Kerīm

5. **ṭūl-i ʿömr:**
Tarih 18
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ömrün uzunluğu.
Ḥaḳ Teʿālā pādişāh-ı dīn-i İslāmı ide
Ṭūl-i ʿömr ile muʿammer ʿāfiyetle muġtenem

ṭulūʿ eyleyüp:

1. **ṭulūʿ eyleyüp:**-*yüp*
Tarih 10
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Doğmak.
Ḥamdü li'llāh esʿad-ı sāʿatde eyleyüp ṭulūʿ
Ṣulb-i pāki maṭlaʿından eyledi bezme bedīd

ṭulūʿ ider:

1. **ṭulūʿ ider:**-*er*
Gazel 206
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Doğmak, ortaya çıkmak; varlık göstermek.
Olur mı pertev-i ḥüsniyle dīdemüz rūşen
Ṭulūʿ ider mi o māh-ı tamāma muntaẓıruz

ṭuʿmā:

1. **ṭuʿma:**
Rübai 119
Mısra: **4**
Azık, yiyecek.
Ruḫ-sūde-i ḫ∨ān-ı keremi olduḳça
Her ṭuʿma ḥużūrında iderdi tesbīḥ

ṭuʿma-i ḫ∨ān-ı niʿam-ı dünyānuñ:

1. **ṭuʿma-i ḫ∨ān-ı niʿam-ı dünyānuñ:**-*nuñ*
Matla 140
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya nimetlerinin sofrasının azığı.
Haẓmı güç ṭuʿma-i ḫ∨ān-ı niʿam-ı dünyānuñ
ʿAcebe ḳalma geñirdiklerine yārānuñ

ṭuʿma-i minnet iderdüm:

1. **ṭuʿma-i minnet iderdüm:**-*er, -dü, -m*
Gazel 416
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Minnet azığına katlanmak.
Faḳīrāne iderdüm maġz-ı cānı ṭuʿma-i minnet
Hümā-yı ʿışḳuñ itseydi tenezzül yā Resūla'llāh

ṭūmār:

1. **ṭūmār:**
Kaside 8
Mısra: **170**
Dürülüp bükülerek yuvarlak şekil alan defter.
Defter-i ʿömrimi ṭayy eyleyicek emr-i Ḫudā
Ḫatm olup bī-ʿamel olınca o köhne ṭūmār

ṭuʿme-i şemşīr-i bürrānı:

1. **ṭuʿme-i şemşīr-i bürrānı:**-*ı*
Tarih 1
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Keskin kılıcının azığı.
Ser ü cān-ı ʿadū-yı dīni ḳılsun nuṣret-i Bārī
Nişān-ı tīr-i ḳahrı ṭuʿme-i şemşīr-i bürrānı

ṭumṭurāḳ-efrūz:

1. **ṭumṭurāḳ-efrūz:**
Kaside 17
Mısra: **30**
Gösterişi arttıran.
Ṣāḥibü'l-Miʿrāc ü şevket-güster-i tāc ü Burāḳ
Ṭumṭurāḳ-efrūz u bī-mānīd-i evreng-i ʿulā

ṭundan ṭuna:

1. **ṭundan ṭuna:**
Gazel 460
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir kişiyi uzak bir yere,oradan da başka uzak yerlere sürmek.
Aḳmada ṭundan ṭuna seyl-āb-ı eşküm şöyle kim
Aña nisbet ḳatre-i nā-çīzdür nehr-i Ṣave

tünd-bād-ı heybetinden:

1. **tünd-bād-ı heybetinden:**-*i, -n, -den*
Kaside 19
Mısra: **49**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Büyüklüğünün sert esen rüzgarı.
Tünd-bād-ı heybetinden ol Sikender-şevketüñ
Oldı ṭārī fülk-i aʿdāya felāket ṣarṣarı

tünd-bād-ı şarşar-ı āhum:

1. **tünd-bād-ı şarşar-ı āhum:**-*um*
Gazel 370
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şiddetli âh rüzgarı.
Tünd-bād-ı ṣarṣar-ı āhum göz açdurmaz saña
Pāy-māl itme beni luṭf it ġubārumdan ṣaḳın

tündī-i faṣl-ı ḫazān:

1. **tündī-i faṣl-ı ḫazān:**
Gazel 317
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sonbahar mevsiminin gecesi.
Olur ʿāşıḳlara hicrān-ı yār-ı dilsitān müşkil
Gelür murġāna elbet tündī-i faṣl-ı ḫazān müşkil

tündī-i ḫazāna:

1. **tündī-i ḫazāna:**-*a*
Gazel 458
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sonbaharın sertliği.
Ey gül bahār-ı ḥüsne tā böyle ġırra olma
Gör ṣarṣar-ı fenāyı baḳ tündī-i ḫazāna

ṭur:

1. **ṭurmaz:**-*maz*
Gazel 22
Mısra: **3**
Durmak, belli bir durumda olmak.

Nigāh-ı ġamzesi ṭurmaz
nühüfte ʿişveler eyler
Gel imdi n'eylesün inṣāf
olınsa ʿāṣıḳ-ı ṣeydā

2. **ṭurmayup:**-*ma, -y, -up*
Gazel 204
Mısra: **1**
Ara vermek, dinlenmek, soluklanmak.
Hemīşe ṭurmayup cānā
ġamuñla dīde ḳan aġlar
A şāhum yaluñuz çeşmüm
degüldür tende cān aġlar

3. **ṭurmaz:**-*maz*
Gazel 238
Mısra: **3**
Ara vermek, dinlenmek, soluklanmak.
Göñül ṭurmaz niyāz eyler
senüñ ḳarşuñda bī-pervā
Geçüp cān ü cihāndan
ġamze-i bī-bake ser virmiş

4. **ṭurur:**-*ur*
Gazel 242
Mısra: **8**
Var olmak, mevcut olmak.
İlāhī kimsenüñ āhın
ḳomazmış yerde ḫāṣā kim
Ṭurur zānū-yı ʿuşşāḳı cevān
aġyāra yaṣdanmış

5. **ṭurmaz:**-*maz*
Gazel 244
Mısra: **6**
Durmak, belli bir durumda olmak.
Seḥer murġ ile pervāne niçe
olsun baña hem-dem
Ki ʿāşıḳ rūz u şeb ṭurmaz
ider efġāne ögrenmiş

6. **ṭurmaz:**-*maz*
Gazel 251
Mısra: **7**
Durmak, belli bir durumda olmak.
Gör raḳībi ḫacletinden ḳarşu
ṭurmaz ʿāşıḳa
Anuñ içün baḥr-i ġamza ṭalar
ol mānend-i baṭ

7. **ṭururken:**-*urken*
Gazel 296
Mısra: **3**
Var olmak, mevcut olmak.
Gül gibi sen ṭururken dil niçe
ġayre baḳsun
Bāġ-ı cihānda yoḳdur ey
ġonçe-fem miṣālüñ

8. **ṭurdum:**-*du, -m*
Gazel 436
Mısra: **4**
Durmak, belli bir durumda olmak.
Āsitānına ḳoyup ser rehine
cān virdüm
Ṭurdum ol serv-ḳaddüñ
yolına cān virdüm

9. **ṭururlar:**-*ur, -lar*
Gazel 465
Mısra: **8**
Durmak, belli bir durumda olmak.
Geçen her serv-ḳad ḫūbāna
istiḳbāl içün maḥżā
Ṭururlar servler üftāde-āsā
reh-güẕār üzre

10. **ṭurma:**-*ma*
Gazel 470
Mısra: **5**
Ara vermek, dinlenmek, soluklanmak.
Ṭurma hem-demlük ider
ġamzeñ ile çeşmüñe dil
Ülfet itmekde o mecnūn yine
āhūlar ile

11. **ṭurmuşam:**-*muş, -am*
Gazel 506
Mısra: **2**
Durmak, belli bir durumda olmak.
Yolında ḳalmışam ol şāhuñ
āsitāne gibi
Ḫadeng-i ġamzesine
ṭurmuşam nişāne gibi

12. **ṭūrdı:**-*dı*
Kaside 19
Mısra: **4**
Durmak, belli bir durumda olmak.
Ser-be-ser tertīb-i dīvān itdi
serheng-i seḥāb
Cemʿ olup ṭūrdı maḳāmında
sipihrüñ aḫteri

13. **ṭurur:**-*ur*
Kaside 19
Mısra: **7**
Durmak, belli bir durumda olmak.
Ṣan yedi ḳubbe vezīridür
ṭurur iclāl ile
Sebʿa-i seyyāre kim zeyn itdi
bu nüh çenberi

14. **ṭurur:**-*ur*
Matla 151
Mısra: **2**
Durmak, belli bir durumda olmak.
Ümīd-i pāy-būsın eyleyüp ol
şāh-ı ḫūbānuñ
Ṭurur boynın burup yollar
güẕer-gāhında cānānuñ

15. **ṭurur:**-*ur*
Matla 256
Mısra: **2**
Durmak, belli bir durumda olmak.
N'eylesün bīmār olursa
nergis-i dil-cūları
Üstine dāʾim ḳılıç ṭutmış
ṭurur ebrūları

16. **ṭurup:**-*up*
Tahmis 8
Mısra: **45**
(Ayağa) kalkmak.
Ṭurup el baġlayalar ḳarşuña
yārān ṣaf ṣaf

17. **ṭurur:**-*ur*
Tahmis 8
Mısra: **10**
Durmak, belli bir durumda olmak.
Seni seyr itmek içün reh-
güẕer-i gülşende
İki cānibe ṭurur serv-i
ḫırāmān ṣaf ṣaf

tur-:

1. **ṭursun:**-*sun*
Gazel 292
Mısra: **9**
"Şöyle dursun, bir tarafa" anlamında bir söz.
Naḥīfīyā hele ṭursun
tekellüf-i tecnīs
Hüner degül midür eşʿārı
ʿāşıḳāne dimek

2. **ṭururken:**-*ur, -ken*
Kaside 5
Mısra: **29**
... varken / ... ortada ve mevcutken.
Sen ṭururken ḳanda varsun ʿāṣiyān-ı ümmetüñ
Her ne deñlü olsa da müstaġrıḳ-ı cürm ü ḫaṭā

türâb:

1. **türābı:**-*ı*
Tarih 30
Mısra: **21**
Toprak.
Ṣuyı reşk-i gül-āb olsun türābı müşg-i nāb olsun
Rehīn-i āb ü tāb olsun netīce cümle erkānı

türāb içre olan sükkānuñ:

1. **türāb içre olan sükkānuñ:**-*uñ*
Kaside 3
Mısra: **54**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Toprak içinde olan sakinler II Ölüler.
ʿİbret al bizden eyā merdüm-i ġāfil dirler
Her biri saña türāb içre olan sükkānuñ

tūrān:

1. **tūrāna:**-*a*
Kaside 24
Mısra: **38**
Turan, eski Îranlılar'ca Türkler'in Orta Asya'daki en eski yurtlarına verilen isim.
İderdi Behmen ü Efrāsyābuñ ḫākini lerzān
ʿİnān-gīr itse raḫş-ı ʿazmini Īrān ü Tūrāna

ṭurfe:

1. **ṭurfe:**
Gazel 156
Mısra: **40**
Az görülmüş, acayip.
Süḫandānā maʿārif-perverā dānende-i ḳadrā
Benüm ḥāl-i dil-i zārum ʿaceb ṭurfe ḥikāyetdür

türk:

1. **türk:**
Tahmis 4
Mısra: **9**
Ana yurdu Orta Asya olan, buradan çeşitli yönlere yayılarak büyük devletler kuran, Türkçe'nin değişik lehçeleriyle konuşan millet ve bu milletten olan kimse.
Türk ü Rūm u ʿAcem ü Hind bilür bunı ki sen
Hāşimsin Medenīsin ʿArabīsin Ḳureyşī

türkçe:

1. **türkçe:**
Kıt'a 26
Mısra: **4**
Türk gibi II Türk diliyle.
ʿAḳlumı ġamze-i Tatar ile meftūn itdi
Türkçe oldum ben o fettān-ı cihāna meftūn

türkī:

1. **türkīye:**-*ye*
Kıt'a 4
Mısra: **4**
Türkçe.
Maʿnā-yı ḥüsni fehm olınup oldı bī-bedel
Türkīye oldı terceme gūyā ki bir kitāb

ṭurma:

1. **ṭurma:**
Matla 227
Mısra: **2**
"Durmadan, devamlı" anlamında zarf.
Ne ʿaceb gelse bu reşk ile ḥarāret cāna
Ezilür ṭurma şeker laʿl-i leb-i cānāna

2. **ṭurma:**
Rübai 81
Mısra: **2**
"Durmadan, devamlı" anlamında zarf.
Maḳṣūduñ ise dünyede kesb-i ḥasenāt
Şāh-ı rusüle ṭurma ṣalāt eyle ṣalāt

ṭurra:

1. **ṭurraya:**-*ya*
Gazel 355
Mısra: **7**
Alna dökülen kıvırcık saç lülesi, kıvrımlı saç.
Ol ṭurraya ʿalāḳa idüp mū-be-mū tamām
Ṣad çāk-i ḥasret olmada maḥsūd-ı şāneyem

2. **ṭurralaruñ:**-*lar, -uñ*
Gazel 470
Mısra: **3**
Alna dökülen kıvırcık saç lülesi, kıvrımlı saç.
Siḥr ile ṭurralaruñ ʿāşıḳı başdan çıḳarur
Çıḳamaz başa hele kimse o cādūlar ile

ṭurra-i dildārdan:

1. **ṭurra-i dildārdan:**-*dan*
Gazel 213
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül alan sevgilinin alnına düşen kıvrımlı saçı.
Nefḥa-dād ol ey ṣabā gel ṭurra-i dildārdan
Ḳalmasun pejmürde luṭf it ġonçe-i ümmīdümüz

ṭurra-i mücaʿʿaddür:

1. **ṭurra-i mücaʿʿaddür:**-*dür*
Gazel 110
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kıvrım kıvrım olmuş saç.
Derūn-ı ehl-i dili ʿuḳdedār iden cümle
O zülf-i ḫam-be-ḫam ol ṭurra-i mücaʿʿaddür

ṭurra-i müşk-āgīnüñ:

1. **ṭurra-i müşk-āgīnüñ:**-*üñ*
Matla 141
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Miskle dolu turra saçı.
Ḥiss idüp nefḥasın ol ṭurra-i müşk-āgīnüñ
Ḥasedinden göbegi düşdi ġazāl-i Çīnüñ

<u>ṭurre:</u>

1. **ṭurresini:**-*si, -n, -i*
Gazel 183
Mısra: **8**
Alna dökülen kıvırcık saç lülesi, kıvrımlı saç.
Tāb-ı nigāh-ı ʿāşıḳa yār taḥammül eylemez
Anuñ içün cemāline ṭurresini niḳāb ider

<u>ṭurre vü kākül:</u>

1. **ṭurre vü kākül:**
Gazel 55
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Turre ve kakül. Turre ve kakül alna düşen saçtır.
Nedür ol ḳāmet-i bālā nedür ol nāz ü naʿīm
Nedür ol ṭurre vü kākül nedür ol bend-i rebāb

<u>ṭurre-i şeb-tārını:</u>

1. **ṭurre-i şeb-tārını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 77
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Siyah tel tel saç lülesi.
Ol māhveşüñ ṭurre-i şeb-tārını seyr it
Āşüftelerüñ baḫt-ı siyehkārını seyr it

<u>ṭuruḳ-ı ẓulm ü fiten:</u>

1. **ṭuruḳ-ı ẓulm ü fiten:**
Tarih 4
Mısra: **36**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Fitne ve zulüm yolları.
Ẓıll-ı ʿadlinde reʿāyā olalar āsūde
Ṭuruḳ-ı ẓulm ü fiten ola ser-ā-ser mesdūd

<u>turur:</u>

1. **ṭurur:**
Gazel 14
Mısra: **4**
-dır, -dir, -dur, -dür bildirme eki.
Ümmīd-i vaṣl ile ol verd-i ḥüsnüñ bāġ-ı kūyında
Ṭurur dest-i temennāsı dilüñ berg-i çınārāsā

<u>tut:</u>

1. **ṭutup:**-*up*
Gazel 69
Mısra: **9**
Yönelmek, ihtiyar etmek.
Bu Naḥīfīñi ṭutup vaṣl-ı viṣamüñ hevesi
Niçe biñ fürḳat ile baġladı yek-bend-i memāt

2. **ṭutarsam:**-*ar, -sa, -m*
Gazel 125
Mısra: **3**
Tutmak, bir nesneyi elle kavramak.
N'ola dest-i irādetle ṭutarsam zülf-i pür-çīnüñ
Bu ʿışḳuñ muḳteżāsı ʿāḳıbet divāne olmaḳdur

3. **ṭutardum:**-*ar, -du, -m*
Gazel 165
Mısra: **5**
Tutmak, bir nesneyi elle kavramak.
Ṭutardum zülfüñi ser-pençe-i himmetle ammā kim
Serümde sāye-i per-i Hümā-yı devletüm yoḳdur

4. **ṭutdı:**-*dı*
Gazel 259
Mısra: **8**
Tutmak, bir nesneyi elle kavramak.
ʿĀşıḳı ġarḳ itdi nūra meşʿal-i luṭfuñ senüñ
Hem ḳamer ṭutdı ḫacālet oldı çün vechüñ çerāġ

5. **ṭutar:**-*ar*
Gazel 275
Mısra: **4**
Kaplamak, doldurmak.
Ne rengīn câme-i ṭalʿat kedūd ü sürḫ u sebz olsun
Ḳamu bī-çāre ʿāşıḳlar ṭutar egninde şāl ancaḳ

6. **ṭutdum:**-*du, -m*
Gazel 286
Mısra: **7**
Sunmak, uzatmak.
Sīnemi nāvek-i müjgānına ṭutdum yārüñ
Ben de mecrūḥuñam ey ḳaşı kemānum diyerek

7. **ṭutalım:**-*a, -lım*
Gazel 396
Mısra: **5**
Yönelmek, ihtiyar etmek.
Ḫaṭar-güẕār-ı reh-i ʿışḳ-ı yārsın ṭutalım
O yolda ḳayd-ı firāz ü nişībi n'eylersin

8. **ṭut:**
Gazel 484
Mısra: **20**
Tutmak, bir nesneyi elle kavramak.
Fikr eyle dest-bürd-i ḫazānı bu bāġda
Destüñde ṭut ki bir iki gül-deste olmaya

9. **ṭutmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 507
Mısra: **10**
Tutmak, bir nesneyi elle kavramak.
Ẕevḳ-ı taḥḳīḳ-ı kelām ile gelürdi raḳṣa
Ṣafaḥāt-ı kütübi ṭutmasa şīrāzeleri

10. **tutasın:**-*a, -sın*
Kaside 3
Mısra: **63**
Yönelmek, ihtiyar etmek.
Emr-i mevlāyı ḳoyup ḥükm-i hevāyı tutasın
Göñül inṣāf idelüm böyle midür ʿirfānuñ

11. **ṭutalum:**-*a, -lum*
Kaside 8
Mısra: **278**
Tutmak, bir nesneyi elle kavramak.
Niçe mümkin ki ola naʿt-i şerīfüñ tekmīl
Ṭutalum nāṭıḳa-i ṭabʿum idermiş tekrār

12. **ṭutdı:**-*dı*
Kaside 19
Mısra: **14**
Kaplamak, doldurmak.
Gördi çün ḳānūn u erkānın müretteb ʿālemüñ
Zühre ṭutdı raḳṣ-ı taḥsīne uṣūl-i evferi

13. **ṭutup:**-*up*
Rübai 127
Mısra: **1**
Kaplamak, doldurmak.
Ol dem ki ṭutup ḥaşri buḫār-ı dūzaḫ
Dehşetle ḫurūş ide şirār-ı dūzaḫ

14. **ṭutdum:**-*du, -m*
Rübai 141
Mısra: **3**
Tutmak, bir nesneyi elle kavramak.
Ẕeyl-i keremüñ iki elümle ṭutdum
Ben sāʾili maḥşerde ḳoma şıfru'l-yed

15. **ṭutdı:**-*dı*
Tahmis 10
Mısra: **46**
Almak, ... olarak yapmak.
Bende çekdi beni biñ siḥr ile zülf-i ḫoş-bū
Ṭutdı çeşm-i siyehüñ üstüne tīġ-i ebrū

<u>ṭut ki:</u>

1. **ṭut ki:**
Gazel 165
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Varsayalım, farzedelim.
Maḳāmum ṭut ki evc-i āsumān olmış Mesīḥāveş
Yanumda n'eyleyem ol āfitāb-ı ṭalʿatum yoḳdur

<u>ṭuta gör:</u>

1. **ṭuta gör:**
Gazel 287
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tutmaya bak, tutmaya çalış.
Ey Naḥīfī ṭuta gör sünnetin ol şāhuñ kim
Rūz-ı maḥşerde saña cāy-ı penāh olsa gerek

<u>ṭutalum:</u>

1. **ṭutalum:**
Matla 161
Mısra: **1**
"Tutalım ki, varsayalım ki, diyelim ki" gibi anlamlara gelen bir varsayım ifadesi.
Ṭutalum devr-i zamān ide murādum ḥāṣıl
Beni ḳābil mi ideʿahd-i şebāba vāṣıl

<u>ṭūṭī:</u>

1. **ṭūṭī:**
Gazel 195
Mısra: **6**
Papağan.
Luṭf-ı güftāruñ kimi āyīnedār itdiʿaceb
Söyle ey ṭūṭī lisānum ṣoḥbetüñ kimlerledür

2. **ṭūṭī:**
Gazel 236
Mısra: **6**
Papağan.
Ser-süḫandur ders-i şeftālūye şāhum leblerüñ
Güş idüp ṭūṭī anı ḳıldı girībānın ceres

3. **ṭūṭīyi:**-*yi*
Gazel 473
Mısra: **2**
Papağan.
Nuṭḳa geldi nāz ile laʿl-i güher-bāruñ yine
Ṭūṭīyi şermende ḳıldı luṭf-ı güftāruñ yine

4. **ṭūṭī:**
Kaside 24
Mısra: **9**
Papağan.
Ne ṭūṭī kim ider ṭarḥ-ı terennüm mıṣr-ı maʿnāya
Ser-āġāz eyledükçe midḥat-i paşa-yı ẕī-şāna

5. **ṭūṭī:**
Rübai 139
Mısra: **3**
Papağan.
Ṭūṭī gibi olduḳça terennüm-pīrā
Her naġmesi eyler dile bir feyż-i cedīd

6. **ṭūṭī:**
Tahmis 6
Mısra: **23**
Papağan.
Ṭūṭī maḥbūs-ı ḳafes zāġ çemende ḫandān
-

<u>ṭūṭī-i cān:</u>

1. **ṭūṭī-i cān:**
Gazel 471
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Can papağanı.
Şübhesüz māʾil olurdı baña ol ṭūṭī-i cān
Beynümüzde bir iki şīve-i güftār olsa

<u>ṭūṭī-i gūyā:</u>

1. **ṭūṭī-i gūyā:**
Gazel 15
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Konuşan papağan.
Eger āyīne-i dīdār-ı pāküñ görse bir kerre
Kemāl-i ḥayretinden lāl olurdı ṭūṭī-i gūyā

2. **ṭūṭī-i gūyā:**
Gazel 71
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Konuşan papağan.
Diñle gel vaṣfuñ efendüm bülbül-i bī-çāreden
Ṭūṭī-i gūyā gibi her ḳavl ü güftāruñ dürüst

ṭūṭī-i gūyāyı:

1. **ṭūṭī-i gūyāyı:**-*yı*
Gazel 467
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Konuşan papağan.
Hezār ṭūṭī-i gūyāyı lāl-i ḥayret ider
Bu laʿl-i nāb ile ġonçem gelince güftāra

ṭūṭī-i ḳanda:

1. **ṭūṭī-i ḳanda:**-*a-da*
Gazel 182
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şeker (seven) papağan.
Naḥīfī ḫāme-i muʿciz-nümāsın vaṣf-ı laʿlüñde
Terennüm-rīz idüp ṭūṭī-i ḳanda hem-zebān eyler

ṭūṭī-i mışr-ı feṣāḥatdür:

1. **ṭūṭī-i mışr-ı feṣāḥatdür:**-*dür*
Gazel 269
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İfade etme mısrının papağanı.
Naḥīfī ṭabʿ-ı şūḫum ṭūṭī-i mışr-ı feṣāḥatdür
Neler söylerdüm ammā n'eyleyem tāb ü dimāġum yoḳ

ṭūṭī-i muʿcize-i ḥüsn-i beyān oldıġuña:

1. **ṭūṭī-i muʿcize-i ḥüsn-i beyān oldıġuña:**-*dıġ, -uñ, -a*
Gazel 476
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzel söz söylemenin mucizeli papağanı olmak.
Ey Naḥīfī hele hīç ḳalmadı cāy-ı inkār
Ṭūṭī-i muʿcize-i ḥüsn-i beyān oldıġuña

ṭūṭī-i muʿciz-nefesi:

1. **ṭūṭī-i muʿciz-nefesi:**
Gazel 75
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mucize nefesi olan papağan II şairin söz söyleme kabiliyeti.
Güftāra gel ey dil-ber-i şīrīn süḫanum gel
Çün ṭūṭī-i muʿciz-nefesi nāz ile lāl it

ṭūtī-i şīrīn:

1. **ṭūtī-i şīrīn:**
Kaside 8
Mısra: **201**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tatlı papağan.
Pādişāhā benem ol ṭūtī-i şīrīn lehce
Ki olur ṭabʿumuñ āşüftesi ḥüsn-i güftār

ṭūṭī-i şīrīn güftār:

1. **ṭūṭī-i şīrīn güftār:**
Kaside 8
Mısra: **206**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sözleri güzel söyleyen papağan II şair.
Rū-be-rū oldı çün āyīne-i iʿcāz bañа
Mışr-ı naẓm içre benem ṭūṭī-i şīrīn güftār

ṭūṭī-i ṭabʿı:

1. **ṭūṭī-i ṭabʿı:**
Gazel 112
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Papağan huylu.
Ṭūṭī-i ṭabʿı Naḥīfī muḳteżā-yı ḥāl-i çarḫ
Gāh gūyā itdirürse gāh ḫāmūş itdirür

ṭūṭī-i ṭabʿumı:

1. **ṭūṭī-i ṭabʿumı:**-*um, -ı*
Kaside 26
Mısra: **254**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Papağan yaratılışlı, şairlik yaratılışı, çokça şiir söyleme yeteneği.
Dirīġ itme ne var ḳand-i lutfuñı benden
Gel eyle şevḳ ile ṭūṭī-i ṭabʿumı gūyā

tūtiyā:

1. **tūtiyādur:**-*dur*
Gazel 413
Mısra: **6**
Göze parlaklık ve kuvvet veren sürme taşı tozu ‖ Güzelin ayak tozu.
ʿAceb mi şevḳ ile küḥl eyler isem dīde-i cāna
Ġubār-ı āsitānuñ tūtiyādur yā Resūla'llāh

2. **tūtiyā:**
Kaside 8
Mısra: **113**
Göze parlaklık ve kuvvet veren sürme taşı tozu ‖ Güzelin ayak tozu.
Tūtiyā ḫāṣiyet-i bīniş-i çeşm ü dildür
Oldı çün ḫāk-i rehüñ ʿāleme küḥl-i ebṣār

3. **tūtiyādur:**-*dur*
Kaside 19
Mısra: **96**
Çinko madeniyle yapılan ve göz hastalıklarında kullanılan bir tür ilaç; göze parlaklık ve kuvvet veren sürme taşı tozu.
Künc-i ḥasretde ʿaceb mi eşk-rīz olsam müdām

Tūtiyādur çeşmümde ġam-ḫānemüñ ḫākisteri

4. **tūtiyādur:**-*dur*
Matla 158
Mısra: **1**
Çinko madeniyle yapılan ve göz hastalıklarında kullanılan bir tür ilaç; göze parlaklık ve kuvvet veren sürme taşı tozu.
Tūtiyādur ḳademüñ başdıġı yer ḫāk degül
Bilmeyen ḳadrin anuñ ṣāḥib-i idrāk degül

tūtiyā oldı:

1. **tūtiyā oldı:**-*dı*
Gazel 4
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Göz sürmesi olmak, sevgilinin gözüne çekilen sürme olmak.
Oldı ol mihr-i sipihr-i ışṭıfāya ḫāk-i pā
Tūtiyā oldı anuñçün çeşm-i ḫalḳa kīmyā

ṭūṭiyān-ı muʿciz-elḥāna:

1. **ṭūṭiyān-ı muʿciz-elḥāna:**-*a*
Kaside 24
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mucize nağmelerin papağanı II güzel söz söyleyen şair.
Zihī āyīne kim biñ şevḳ ile taʿlīm-i nuṭḳ eyler
Benüm gibi hezārān ṭūṭiyān-ı muʿciz-elḥāna

tūtiyā-sāz ola:

1. **tūtiyā-sāz ola:**-*a*
Gazel 361
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Göze sürme yapan olmak.
Ey Naḥīfī bilüp ol serv-i dil-ārā ḳadrüm
Tūtiyā-sāz ola biñ ḥasret ile ḫākümden

tūtiyā-sāz olsa:

1. **tūtiyā-sāz olsa:**-*sa*
Gazel 472
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Göze sürme yapan olmak.
Naḥīfī şevḳ-ı teşrīfiyle düşsem ḫāk-i pāyine
O şūḫum tūtiyā-sāz olsa çeşm-i pür-nem-i ʿışḳa

tūtiyā-veş:

1. **tūtiyā-veş:**
Kaside 24
Mısra: **89**
Sürme taşının göze sürülen tozu misali.
Çekeydüm ḫāk-i pāyuñ tūtiyā-veş çeşm-i ümmīde
Tenezzül eylemezdim bir daḥi küḥl-i Ṣıfāhāna

tūtiyā-yı çeşm-i cān itsem:

1. **tūtiyā-yı çeşm-i cān itsem:**-*se, -m*
Gazel 455
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Can gözünün sürmesi etmek.
Ḫāk-i pāyüñ tūtiyā-yı çeşm-i cān itsem n'ola
İstemem toz ḳondıġın ol pāk dāmān üstüne

tūtiyā-yı çeşm-i hūrşīd eyledüm:

1. **tūtiyā-yı çeşm-i ḫūrşīd eyledüm:**-*dü, -m*
Gazel 345
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güneşten dolayı göz sürmesi eylemek.
Ben o şeb-gerd-i niyāzam ki ṭarīḳ-ı ʿışḳda
Gerd-i rāhum tūtiyā-yı çeşm-i ḫūrşīd eyledüm

tūtiyā-yı çeşm-i şāhān-ı cihān:

1. **tūtiyā-yı çeşm-i şāhān-ı cihān:**
Kaside 19
Mısra: **41**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyanın şahlarının gözünün sürmesi.
Tūtiyā-yı çeşm-i şāhān-ı cihān gerd-i rehi
Kīmyā-yı bī-nevāyān-ı zamān ḫāk-i deri

tūtiyā-yı dīde-i kerrūbiyān:

1. **tūtiyā-yı dīde-i kerrūbiyān:**
Gazel 13
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Meleklerin gözünün sürmesi.
Gerd-i rāhı tūtiyā-yı dīde-i kerrūbiyān
Ḫāk-i pāı küḥl-i çeşm-i cān Muḥammed Muṣṭafā

ṭutuş:

1. **ṭutuşdı:**-*dı*
Gazel 508
Mısra: **9**
Yanmak, ateş almak.
Ṭutuşdı yandı çıḳardı sipihre feryādın
Meger ki sūz-ı dilüm gūş-ı nāya söylendi

2. **ṭutuşur:**-*ur*
Gazel 513
Mısra: **3**
Yanmak, ateş almak.
Ṭutuşur lisānuma gelmeden cigerümde ḥarf-i recā daḥi
Güzelüm bu āteş-i ʿışḳ ile niçe keşf idem saña rāzumı

ṭutuş-:

1. **ṭutuşdı:**-*dı*
Gazel 15

Mısra: **2**
Yanmak, ateş almak.
Görüp germiyyet-i cām-ı lebüñ ey sāḳī-i raʿnā
Çınarāsā derūnından ṭutuşdı sāġar-ı şahbā

ṭutuşdur-:

1. **ṭutuşdurdı:**-*dı*
Matla 166
Mısra: **2**
Coşturmak. II Hareketi hızlanmak, şiddetlenmek.
O deñlü şaldı şaḥn-ı gülşene bir āteşīn ġulġul
Ḳıyās itdüm ṭutuşdurdı ser-ā-pā gülşeni bülbül

tüvān-ı beşeri:

1. **tüvān-ı beşeri:**-*i*
Gazel 347
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnsanoğlunun gücü.
Ġırre ḳılmış bir iki ḫāki tüvān-ı beşeri
Bilmedi anda olan tāb ü tüvānı yaḳaram

ṭuy:

1. **ṭuyduñ:**-*du, -ñ*
Gazel 342
Mısra: **2**
İşitmek, ses almak; bilgi almak, öğrenmek, haber almak.
Bildüñ esīr-i zülf-i perīşānum oldıġum
Ṭuyduñ netīce bende-i fermānuñ oldıġum

ṭuyıl:

1. **ṭuyıldı:**-*dı*
Gazel 420
Mısra: **2**
Işitilmek.
Cihānı ṭutdı ʿışḳuñla fiġānum yā Resūla'llāh
Ṭuyıldı ʿāleme rāz-ı nihānum yā Resūla'llāh

ṭuzaġ ḳılmış:

1. **ṭuzaġ ḳılmış:**-*mış*
Gazel 257
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tuzak kurmak.
Bend olup ʿışḳıyla ḳalmasına bāʿiş murġ-ı dil
Ṣayd içün ʿuşşāḳını ol nāzenīn ḳılmış ṭuzaġ

ṭalḥa:

1. **ṭalḥa:**
Kıt'a 24
Mısra: **5**
Aşere-i mübeşşereden Talha b. Ubeydullah.
Bū ʿUbeyde ile hem oldı Zübeyr ü Ṭalḥa
Rażıyye'llāhü ʿan aṣḥābi resūlü'l-mennān

2. **ṭalḥa:**
Kıt'a 41
Mısra: **3**
Aşere-i mübeşşereden Talha b. Ubeydullah.
Ṭalḥa vü Saʿd ü Saʿīd ü daḫi ʿAbdu'r-raḥmān
Bū ʿUbeydeyle Zübeyr oldı budur naḳl-i celī

u:

1. **ü:**
Gazel 3
Mısra: **1**
Ve.
Bir ser ü bir cān nedür kim olmaya ḳurbān saña
Yā Resūla'llāh fedā olsun hezārān cān saña

2. **ü:**
Gazel 5
Mısra: **4**
Ve.
Kūşe-i tārīk-i hicrān içre sensin ʿāşıḳa
Şemʿ-i feyż ü nūr-ı ḥikmet mihr-i evc-i ihtidā

3. **u:**
Gazel 5
Mısra: **9**
Ve.
Sedd-i nuṭḳ u ʿaḳl ü idrāk itmedükçe ḫāṣılı
Ḥaḳḳ-ı taʿbīr ile olmaz sırrı bu ʿışḳuñ edā

4. **ü:**
Gazel 26
Mısra: **6**
Ve.
Bilmez yine benüm o perī ḳadr ü ḳıymetüm
İtsem yolında cān ü teni cümleten fedā

5. **ü:**
Gazel 42
Mısra: **6**
Ve.
Ṭabāyiʿ muḫtelifdür ṭıynet-i ḫāk-i siyehden gör
Sipīd ü sürḫ sebz ile kebūd ü zerd olur peydā

6. **ü:**
Gazel 42
Mısra: **6**
Ve.
Ṭabāyiʿ muḫtelifdür ṭıynet-i ḫāk-i siyehden gör
Sipīd ü sürḫ sebz ile kebūd ü zerd olur peydā

7. **ü:**
Gazel 45
Mısra: **6**
Ve.
Sensin ol Rabb-i eḥad kim emriñe mevḳūfdur
Ser-be-ser mihr ü meh ü encümde işrāḳ u ġurūb

8. **u:**
Gazel 45
Mısra: **10**
Ve.
Nüsḫa-i kevn ü mekānda ḥikmetüñ āyātıdur
İḫtilāf-ı şekl ü elvān ile envāʿ u ḍurūb

9. **ü:**
Gazel 47
Mısra: **8**
Ve.
Ḫizmet ü fermānuña ser-beste bir bī-çāredür
Bu dil-i şūrīde senden ger baʿīd ü ger ḳarīb

10. **u:**
Gazel 48
Mısra: **3**
Ve.
Teʾdīb-i ḫāṣ u terbiyet-i Kirdigar ile
Oldı vücūd-ı muḥteremüñ nüsḫa-i edeb

11. **u:**
Gazel 48
Mısra: **6**
Ve.
Ḫaḳḳ itdi ḫalḳ ḫulḳı ile ẕāt u ṣıfātuñı
Muḫtār u Muṣṭafā vü muṣaffā vü münteḫab

12. **u:**
Gazel 48
Mısra: **8**
Ve.
Pürdür medāyiḥ-i şeref-i ẕātuñ ile hep
İḳlīm-i Rūm u mülk-i ʿAcem kişver-i ʿArab

13. **ü:**
Gazel 52
Mısra: **12**
Ve.
Seni pā-beste-i zencīr-i sevdā eyleyen ey dil
Ḫayāl-i pīç ü tāb-ālūd-ı zülf-i ḫam-be-ḫamdur hep

14. **u:**
Gazel 52
Mısra: **13**
Ve.
Benümle güft-güy-ı ʿışḳ ider bir yār u hem-dem yoḳ
Naḥīfī hem-sebānum hem-demüm şimdi ḳalemdür hep

15. **ü:**
Gazel 53
Mısra: **6**
Ve.
Nigāhuñ çeşm-i şūḫuñ her ne itse itmezüz şevke
Kimi mest ü kimi bīmārdur maʿẕūrlardur hep

16. **ü:**
Gazel 67
Mısra: **2**
Ve.
Ey lemʿa-i neẕāresi nūr-ı nigāh-ı baḫt
Ṭutdı cihānı velvele-i āh ü vāh-ı baḫt

17. **ü:**
Gazel 68
Mısra: **9**
Ve.
Ey Naḥīfī eşk-i çeşmüñ olmasun Nīl ü Furāt
Lücce-i ʿUmmānına irmez anuñ bālā-yı dost

18. **u:**
Gazel 71
Mısra: **10**
Ve.
Ey Naḥīfī sen ġarīb yār u cānum bir ġarīb
Gel ikiñiz yār oluñ kim vaṣf u eşʿāruñ dürüst

19. **u:**
Gazel 87
Mısra: **2**
Ve.
Çemen maḳām-ı şafādur cihān cihān-ı feraḥ
Zemīn zemīn-i neşāṭ u zamān zamān-ı ferāḥ

20. **ü:**
Gazel 91
Mısra: **3**
Ve.
Ḳalem ḳatmaḳ dilerseñ naḳş-ı ḥüsn ü ḫaṭṭ-ı ḫūbāna
Ne ṣūretle gelürsin ʿarṣagāh-ı ḥaşre ey Bihzād

21. **u:**
Gazel 92
Mısra: **12**
Ve.
Sensin ṣafā-yı ḫāṭırum ey serv-i ḫoş-ḫırām
Sensiz ne seyr-i bāġ u ne ḫod iddiʿā-yı ʿıyd

22. **u:**
Gazel 107
Mısra: **11**
Ve.
Meyān-ı ʿāşıḳ u dil-berde ḥüsni yoḳ aṣlā
Raḳīb-i bed-menişüñ vażʿı ḥāṣılı beddür

23. **u:**
Gazel 113
Mısra: **12**
Ve.
Ḥaḳīḳat üzre rüsūm-ı ṭarīḳati bilürüz
Egerçi ṣūfī bizüm delk u tācumuz yoḳdur

24. **u:**
Gazel 118
Mısra: **5**
Ve.
Ümmīd-i vaṣl u bīm-i fürḳatüñle kūşe-i ġamda
Dil-i dīvāne ṣāhum gāh giryān gāh ḫandāndur

25. **u:**
Gazel 127
Mısra: **1**
Ve.
Ol āfet şehr-i ḥüsnüñ şūḫ u müstesnālarındandur
Ser-āmed dil-rübādur cümlenüñ raʿnālarındandur

26. **u:**
Gazel 130
Mısra: **19**
Ve.
Ḫıṣāl-i buḫl u denāʾet naḳīṣadur muṭlaḳ
Nihād-ı merdüme ʿizz ü şeref seḫādan olur

27. **ü:**
Gazel 143
Mısra: **9**
Ve.
ʿAḳl ü ṣabrın virdi yaġmāya Naḥīfī şimdi hep
Devlet-i ḥüsninde ol ser-defter-i ʿuşşāḳdur

28. **ü:**
Gazel 146
Mısra: **1**
Ve.
Ruḫ-ı rengīn ü ḫoş-būyuñ ki reşk-i verd-i ḫandāndur
Senüñ bülbüllerüñ ey ġonçe-i raʿnā hezārāndur

29. **u:**
Gazel 151
Mısra: **8**
Ve.
N’ola mānend-i ney nālān olursam bezm-i ʿālemde
Derūnum dāġdāġ-ı sūz u tāb-ı nār-ı hicrāndur

30. **u:**
Gazel 154
Mısra: **5**
Ve.
Ne sīm ü zer ne bīm-i ṭarf u ne endīşe-i imsāk
Baḳılsa dīde-i imʿān ile rāḥatda müflisler

31. **u:**
Gazel 156
Mısra: **36**
Ve.
Süḫandān-ı müsellem nüktedān-ı bī-bedel ol kim
Edā-yı naẓm u neşr-i ḫūbı merhūn-ı feṣāḥatdur

32. **u:**
Gazel 156
Mısra: **37**
Ve.
Cenāb-ı iʿtimādü’d-devle Āṣaf-vaṣf u deryā-dil
Ki reʾy-i ṣāʾibi vābeste-i tedbīr-i devletdür

33. **ü:**
Gazel 173
Mısra: **11**
Ve.
Naḥīfī bu ġazel kim ḥasb ü ḥāl ü ser-nüviştümdür
Şikāyet levḥ-i baḫtumda mededkār-ı ḳalemdendür

34. **ü:**
Gazel 175
Mısra: **4**
Ve.
Tekmīl-i ʿışḳ ider bu debistāna her gelen
Yoḫsa ne ders-i hecr ü ne baḫş-i ferāġ olur

35. **ü:**
Gazel 177
Mısra: **6**
Ve.
Naḳd-i cān beẕl idenüñ zīver-i āġūşı olur
Ṣayd-ı dildāra ne tesḫīr ü ne esmā dirler

36. **u:**
Gazel 201
Mısra: **8**
Ve.
Ġamze-i ser-germi yārüñ daḥi muʿtād oldıġı
Girye-i bī-ṣabr u āh-ı gāh gāhumdan mıdur

37. **ü:**
Gazel 203
Mısra: **2**
Ve.
ʿĀşıḳ ne gül ü lāle ne ḫod yāsemen ister
Bir ġonçe-dehen lāle-ḫad ü sīm-ten ister

38. **u:**
Gazel 205
Mısra: **12**
Ve.
Birdür ġam u şādī bize bu bezm-i fenāda
Ne mültemis-i şevḳ u ne dil-gīr-i humūmuz

39. **u:**
Gazel 211
Mısra: **1**
Ve.
Ne gül-i bāġ u ne gül-geşt-i çemenden bilürüz
Bu güşāyişleri ol ġonçe-dehenden bilürüz

40. **ü:**
Gazel 243
Mısra: **8**
Ve.
N’ola ol şāha ḳul isem dün ü gün ḫidmetine
Ḳamer ü mihr ü felek vālih ü ser-keşte imiş

41. **ü:**
Gazel 260
Mısra: **11**
Ve.
Oldı Ḳureyş ü Hāşimiyān eşref-i gürūh
Böyle naḳl eyledi bu vech üzre selef

42. **ü:**
Gazel 263
Mısra: **3**
Ve.
Bir bī-kes ü bī-hem-dem-i vīrāne-i ʿışḳam
Kim tesliyet-i ḫāṭır ider yār ü kesüm yoḳ

43. **ü:**
Gazel 263
Mısra: **10**
Ve.
Sālārıyam ol kāfilenüñ rāh-ı ṭalebde
Kim debdebe-i ḥaşmet ü ṣıyt-ı ceresüm yoḳ

44. **ü:**
Gazel 273
Mısra: **1**
Ve.
Dün ü gün kūşe-i ġamda göñül ġam-nāk ü nāk ancaḳ
İrişdi ḫançer-i cevri tenüm çālāk ü nāk ancaḳ

45. **ü:**
Gazel 273
Mısra: **2**
Ve.
Dün ü gün kūşe-i ġamda göñül ġam-nāk ü nāk ancaḳ
İrişdi ḫançer-i cevri tenüm çālāk ü nāk ancaḳ

46. **ü:**
Gazel 273
Mısra: **3**
Ve.
Ġarībe cevr ü ġamz ile gelüpdür nāme-i gül-gūn
Oḳurken ḥarfini bir bir gözüm nem-nāk ü nāk ancaḳ

47. **ü:**
Gazel 273
Mısra: **4**
Ve.
Ġarībe cevr ü ġamz ile gelüpdür nāme-i gül-gūn
Oḳurken ḥarfini bir bir gözüm nem-nāk ü nāk ancaḳ

48. **ü:**
Gazel 273

Mısra: **6**
Ve.
Ne ġamdur bilmezem bu ġamm irişdi ṭabʿuma ẓillet
Nedendür ḳara sevdālar göñül pür-pāk ü nāk ancaḳ

49. **ü:**
Gazel 273
Mısra: **8**
Ve.
Viṣāl-i yār-ı dil-ḫ∨āhı göñül vird eyledi her dem
Bu virdi yazmaġa mühre ḳamu ḥakkāk ü nāk ancaḳ

50. **ü:**
Gazel 273
Mısra: **10**
Ve.
Naḥīfī çünki bu ġamdan ḫalāṣ olmaya çāre
Bu tīġ-i āh ile her dem bu sīne çāk ü nāk ancaḳ

51. **ü:**
Gazel 283
Mısra: **8**
Ve.
Ḳalmayup rūy u cebīnüñde leṭāfet eṣer
Āsumānuñda ne ḫūrşīd ü ne māh olsa gerek

52. **ü:**
Gazel 311
Mısra: **12**
Ve.
Maḥż-ı nāz u şīvedārī dil-rübā meclisde hep
Ben ġarībe gāh nāz ü geh niyāz itdüklerüñ

53. **ü:**
Gazel 335
Mısra: **8**
Ve.
Bu derd ile gehī kühsāra düşdüm gāhī ṣaḥrāya
Belā-yı ʿışḳı ben Ferhād ü Mecnūndan beter çekdüm

54. **u:**
Gazel 339
Mısra: **7**
Ve.
Cism-i nizārı dāġ u elifle pür eyledüm
Dīvān-ı şāh-ı ʿışḳda gūyā muḥāsibem

55. **ü:**
Gazel 339
Mısra: **11**
Ve.
Ṣaff-ı niʿāl ü ṣadr-ı cihān bir gelür bańa
Vāreste-i tefāḫür-i ḳayd-ı merātibem

56. **u:**
Gazel 346
Mısra: **6**
Ve.
Ol teşne-dilem kim bu ḫıyābān-ı fenāda
Zehr-āb-ı ġam u miḥnet-i devrān ile ḳandum

57. **ü:**
Gazel 351
Mısra: **11**
Ve.
Taḳbīl-i dest ü dāmen-i nādān yeter belā
Maḳṣūd cāh ise senüñ olsun ben istemem

58. **ü:**
Gazel 355
Mısra: **1**
Ve.
Sūzān-ı nār-ı ḥasret ü mehcūr-ı ḫāneyem
Bāġ-ı cihānda bülbül-i bī-āşiyāneyem

59. **ü:**
Gazel 359
Mısra: **8**
Ve.
Ey cefā-yı yār derd-i ʿışḳumı itdüñ füzūn
Bāʿiṣ-i iclāl-i ḳadr ü ferr-i cāhumsın benüm

60. **ü:**
Gazel 382
Mısra: **1**
Ve.
Ol sīneyi geh bend ü gehī bāz ḳılarsın
ʿĀşıḳlara evżāʿ-ı füsūn-sāz ḳılarsın

61. **ü:**
Gazel 382
Mısra: **10**
Ve.
Ol ġonçe-femüñ vaṣf-ı cemālinde Naḥīfī
Eşʿāruñı ya siḥr ü ya iʿcāz ḳılarsın

62. **ü:**
Gazel 398
Mısra: **4**
Ve.
Mecrūḥ-ı tīġ-ı ḥasretem bildür ey ṣabā
Ḫūnīn libās ü pīrehenüm aña vir nişān

63. **ü:**
Gazel 423
Mısra: **3**
Ve.
Sen ol yektā kerīmü'ş-şān ü maḥbūb-ı Ḫudāsın kim
Kemal-i ẕātuña yoḳdur bahāne yā Resūla'llāh

64. **u:**
Gazel 428
Mısra: **11**
Ve.
Ḫayāl-i rūy u mūy-ı ʿanberīn ü tāb-dāruñdur
Benüm ser-māye-i leyl ü nehārum yā Resūla'llāh

65. **ü:**
Gazel 428
Mısra: **11**
Ve.
Ḫayāl-i rūy u mūy-ı ʿanberīn ü tāb-dāruñdur
Benüm ser-māye-i leyl ü nehārum yā Resūla'llāh

66. **ü:**
Gazel 431
Mısra: **8**
Ve.
Ben ḳuluñ manẓūr-ı çeşm-i himmet it tā kim gele
Dīde-i cān ü dil-i bīmāra feyż-i intibāh

67. **u:**
Gazel 433
Mısra: **3**
Ve.

Ḫārā-güdāz iken şerer-i sūz u tāb-ı ʿışḳ
Ol māh-ı nev taḥammül ider mi niyāzuma

68. **ü:**
Gazel 436
Mısra: **1**
Ve.
Vāṣıl oldum bu ruḫ-ı zerd ü bu eşk-i ter ile
Aldum ol sīmīn tenüñ vaṣlını sīm ü zer ile

69. **ü:**
Gazel 437
Mısra: **1**
Ve.
O gül-ruḫlar ki oldı hem-dem ü hem-rāh bir yerde
Mülākī oldılar gūyā ki mihr ü māh bir yerde

70. **u:**
Gazel 453
Mısra: **7**
Ve.
Ġayreti Mecnūn u Ferhāduñ bizümdür ḥaşre dek
Dönmemek lāyıḳ mıdur yārān yārān üstüne

71. **u:**
Gazel 453
Mısra: **15**
Ve.
Gāh būs u geh kenāra çoḳ da māʾil olma kim
Ḫasteyi bī-tāb ider dermān dermān üstüne

72. **ü:**
Gazel 462
Mısra: **36**
Ve.
Dānā-dil olmayınca muḫāṭab Naḥīfīyā
Luṭf-ı kelām ü ḥüsn-i edādan ne fāʾide

73. **ü:**
Gazel 486
Mısra: **1**
Ve.
Ḫudāvendā eger ḥāl ü eger müstaḳbel ü māżī
Senüñ taḳdīrüñe ṣıdḳ-ı dil ile rāżıyam rāżī

74. **u:**
Gazel 486
Mısra: **3**
Ve.
Ḥaḳīḳatde ʿibāda ʿadl-i ṣırf u maḥż-ı ḥikmetdür
O daʿvā kim anuñ faṣlında taḳdīrüñ ola ḳāżī

75. **ü:**
Gazel 494
Mısra: **14**
Ve.
Ey Naḥīfī geşt-i deşt-i miḥnet itdüm şöyle kim
Dilde tāb ü cānda ṭāḳat tende dermān ḳalmadı

76. **u:**
Gazel 500
Mısra: **3**
Ve.
Pür-suz u tāb-ı hecrem bu ġurbet ilde şimdi
Lerzende eyler āhum bu kāḫ-ı nüh revāḳı

77. **ü:**
Gazel 506
Mısra: **3**
Ve.
Ümmīd-i būs-ı leb ü fikr-i ḫālüñ itmedeyüz
Bizi çeken ṭaraf-ı ʿışḳa āb ü dāne gibi

78. **ü:**
Gazel 506
Mısra: **11**
Ve.
Olan leb-ā-leb-i naḳd-ı kemāl ü fażl u hüner
Defīn-i kūşe-i nisyān olur ḫızāne gibi

79. **ü:**
Gazel 506
Mısra: **13**
Ve.
Naḥīfīyā bu telāş ü bu ıżṭırāb nedür
Teveccühüñ yine ol şūḫ-ı bī-emāna gibi

80. **ü:**
Gazel 507
Mısra: **11**
Ve.
Şeref-i vezn ü ḥudūd-ı süḫane şāhiddür
Ehl-i sūḳuñ saña mīzān ile endāzeleri

81. **ü:**
Gazel 509
Mısra: **5**
Ve.
Görüp tekāşür-i emvāl ü cāhı ḫurremseñ
Derūna fikr-i ḥisāb ü ʿiḳāb gelmez mi

82. **u:**
Gazel 510
Mısra: **10**
Ve.
Ḫayfā ki bir görür bizi aġyār ile o māh
Bilmez o nev-resīde ḫulūṣ u riyāmuzı

83. **u:**
Gazel 513
Mısra: **2**
Ve.
O perī ziyāde ider benüm sitem ile tāb-ı niyāzumı
Niçe söndürür bu gözüm yaşı ya bu deñlü sūz u güdāzumı

84. **u:**
Gazel 514
Mısra: **1**
Ve.
Bezm-i ʿālemde ne hem-rāz u ne hem-dem ḳaldı
Keşf-i rāz itmege lāyıḳ ne bir ādem ḳaldı

85. **u:**
Gazel 516
Mısra: **8**
Ve.
Naġme-i şādī ṣanur feryādını bülbüllerüñ
Çekmeyen ālāyiş-i dūr u dırāz-ı ġurbeti

86. **u:**
Gazel 517
Mısra: **3**
Ve.

Cism-i ser-tā-pā ʿalīl-i sūz u tāb-ı ʿışḳ iken
Ḫaste-i ʿışḳuñ ne ḥikmetdür bilinmez ʿilleti

87. **ü:**
Gazel 520
Mısra: **5**
Ve.
Ol āfet sīnesin kim gāh bend ü geh güşād eyler
Nezāketle bana taʿlīm ider çāk-i girībānı

88. **u:**
Kaside 1
Mısra: **27**
Ve.
Ḳarʿ u inbīḳī ne ḥāṣıldur saña taḳṭīrden
Merd iseñ ḳıl ḳaṭreyi maḥsūd-ı pür-ḥabāb

89. **u:**
Kaside 2
Mısra: **8**
Ve.
Mūrdan ʿAnḳāya dek mebẕūl cūd-ı kāmilüñ
Ẕerreden ḫūrşīde şāmil luṭf u faż̧l u minnetüñ

90. **ü:**
Kaside 2
Mısra: **19**
Ve.
Ṭāʿat ü ʿiṣyān ü ḫayr ü şerr-i aʿmāli nedür
Saña nisbet bir bölük aṣḥāb-ı sehv ü ġafletüñ

91. **ü:**
Kaside 3
Mısra: **75**
Ve.
ʿĀdil ü Müntaḳım esmāsına inkāruñ yoḳ
Var ise Rabb-ı Raḥīm oldıġına īmānuñ

92. **ü:**
Kaside 3
Mısra: **94**
Ve.
Ey Naḥīfī ḳanı bu bezm-geh-i fānīde
Bunca dem hem-dem ü hem-ṣoḥbet olan yārānuñ

93. **u:**
Kaside 3
Mısra: **113**
Ve.
Eyleyüp maẕhar-ı faż̧l u niʿam-i sübhānī
Lāyıḳ-ı cennet ider raḥmet-i ʿālī-şānuñ

94. **u:**
Kaside 4
Mısra: **1**
Ve.
Sensin ol Ḫālıḳ u ferd-i bī-çünū
-

95. **u:**
Kaside 4
Mısra: **32**
Ve.
Nūr-ı dīdārını ister ʿuşşāḳ
N'eylesün anlara cennāt u ʿuyūn

96. **ü:**
Kaside 5
Mısra: **96**
Ve.
Yoḫsa yoḳdur iştiġāl-i naẕm-ı naʿtüñden edeb
Bende fikr-i ʿarż̧-ı istiʿdād ü ḳaṣd-ı iddiʿā

97. **u:**
Kaside 5
Mısra: **112**
Ve.
Her ne deñlü bī-nihāyet olsa cürm-i ʿāṣıyān
Baḥr-ı faż̧l u raḥmet-i mevlāya yoḳdur intihā

98. **ü:**
Kaside 5
Mısra: **147**
Ve.
Maẕhar-ı elṭāf-ı ʿafv ü raḥmet-i Raḥmān ola
Vālideynümle cemīʿ-i aḳribā vü eṣdiḳā

99. **u:**
Kaside 6
Mısra: **2**
Ve.
Sensin eyā sütūde-ḥabīb-i refīʿ-i Rab
Maḥsūd-ı Rūm u reşk-i ʿAcem mefḫar-ı ʿArab

100. **u:**
Kaside 6
Mısra: **6**
Ve.
Oldı ḥamīr-i māye-i pür-nūr-ı ṭıynetüñ
Ḥilm ü vaḳar u ṣıdḳ u ṣafā ḥikmet ü edeb

101. **ü:**
Kaside 6
Mısra: **8**
Ve.
ʿIrḳ-ı ʿāriḳ ẕātuña menşūr-ı ḫāṣdur
ʿUnvān-ı eşrefü'l-ḥaseb ü aʿrafü'n-neseb

102. **u:**
Kaside 6
Mısra: **9**
Ve.
Ümmü'l-ʿulūm u menbaʿ-ı faż̧l-ı kemāl idüñ
Oldı nebiyy-i ümmī anuñ çün saña laḳab

103. **ü:**
Kaside 7
Mısra: **6**
Ve.
Bir ḳaṭresi eyler beni müstaġraḳ-ı raḥmet
Cūş itse yem-i bī-ḥad ü pāyān-ı şefāʿat

104. **ü:**
Kaside 8
Mısra: **56**
Ve.
Şehryār-ı dü cihān yaʿnī ḥabīb-i mevlā
Faḫr-ı ʿālem şeh-i levlāk ü resūl-i muḫtār

105. **ü:**
Kaside 8
Mısra: **220**
Ve.
Ey Naḥīfī mey-i feyż̧-i nefes-i cān-sūzum
Hūşyārı ide mest ü niçe mesti hūşyār

106. **u:**
Kaside 10
Mısra: **3**
Ve.
Müʾebbed be-şerʿ u müʾeyyed be-ḥaḳ
Mümecced be-ẕāt u Muḥammed be-nām

107. **u:**
Kaside 10
Mısra: **4**
Ve.
Müʾebbed be-şerʿ u müʾeyyed be-ḥaḳ
Mümecced be-ẕāt u Muḥammed be-nām

108. **ü:**
Kaside 10
Mısra: **6**
Ve.
Muḥammed Resūl-i İlāh-ı Kerīm
Nebiyy-i nebīh ü kerīmü'l-kerīm

109. **ü:**
Kaside 10
Mısra: **9**
Ve.
Bedīʿu'l-beyān ü belīġu'l-edā
Faṣīḥu'l-lisān ü cemīlü'l-kelām

110. **ü:**
Kaside 10
Mısra: **10**
Ve.
Bedīʿu'l-beyān ü belīġu'l-edā
Faṣīḥu'l-lisān ü cemīlü'l-kelām

111. **ü:**
Kaside 10
Mısra: **11**
Ve.
Eḥādīṯ ü aḫbārı maḥż-ı ḥikem
Meʿānī-i elfāẓı muʿciz-niẓām

112. **u:**
Kaside 11
Mısra: **62**
Ve.
Aġlayam sulṭānuma ḥāl-i dil-i bī-çāremi
Āh-ı āteş-bār u eşk-i çeşm-i ḫūn-pālā ile

113. **ü:**
Kaside 12
Mısra: **69**
Ve.
Mest it beni ol meyle ki yoḳ renc ü humārı
Her ḳaṭresini neşve-dih it rūḥ-ı revāna

114. **ü:**
Kaside 13
Mısra: **54**
Ve.
Taḥiyyāt ü selām olduḳça vāṣıl rūḥuña Ḥaḳdan
Selām olsun cemīʿ-i āl ü aṣḥāb-ı güzīn üzre

115. **ü:**
Kaside 14
Mısra: **10**
Ve.
İbni ʿAbd-i Menāf İbni Ḳuṣay
Hem Kilāb ile Mürre Kaʿb ü Lüvey

116. **ü:**
Kaside 17
Mısra: **21**
Ve.
Lemʿa-baḫş-ı Leyletü'l-Miʿrāc ü meh-tāb-ı kemāl
Hem-ser-i ḫūrşīd-i gerdūn şemʿ-i pür-nūr-ı hüdā

117. **ü:**
Kaside 17
Mısra: **23**
Ve.
Seyyidü'l-kevneyn ü ḫayru'l-ḫalḳ u ḫatmü'l-mürselīn
Lā-mekān-peymā-yı ev ednā nebiyy-i muḳtedā

118. **u:**
Kaside 17
Mısra: **23**
Ve.
Seyyidü'l-kevneyn ü ḫayru'l-ḫalḳ u ḫatmü'l-mürselīn
Lā-mekān-peymā-yı ev ednā nebiyy-i muḳtedā

119. **ü:**
Kaside 17
Mısra: **26**
Ve.
Ṭāhirü'z-zeyl-i fütüvvet seyyid-i vālā-neseb
Āfitāb-ı maşrıḳ-ı levlāk ü bedr-i ihtidā

120. **ü:**
Kaside 17
Mısra: **27**
Ve.
Nāşıru'l-İslām ü manṣūru'l-livā-yı serverī
Maẓhar-ı innā feteḥnā mürsel-i şevket-nümā

121. **ü:**
Kaside 17
Mısra: **29**
Ve.
Ṣāḥibü'l-Miʿrāc ü şevket-güster-i tāc ü Burāḳ
Ṭumṭurāḳ-efrūz u bī-mānīd-i evreng-i ʿulā

122. **u:**
Kaside 17
Mısra: **30**
Ve.
Ṣāḥibü'l-Miʿrāc ü şevket-güster-i tāc ü Burāḳ
Ṭumṭurāḳ-efrūz u bī-mānīd-i evreng-i ʿulā

123. **ü:**
Kaside 18
Mısra: **6**
Ve.
Ṣāḥib-i tāc-ı leʿamrük maẓhar-ı ḫulḳ-ı ʿaẓīm
Ḥāṣıl-ı maʿmūn-ı levlāk ü Resūl-i Kirdigār

124. **u:**
Kaside 18
Mısra: **28**
Ve.
Sīret ü ṣūretle oldı ol resūl-ı müctebā

Luṭf-ı ṭabʿ u ḥüsn-i ḫulḳ ile celīlü'l-iʿtibār

125. **u:**
Kaside 18
Mısra: **29**
Ve.
Ṭayyibü'l-aʿrāḳ u maḥfūẓu'n-neseb vālā-nijād
Eşrefü'l-ensāb ü maʿrūfu'l-ḥaseb ʿālī-tebār

126. **ü:**
Kaside 18
Mısra: **30**
Ve.
Ṭayyibü'l-aʿrāḳ u maḥfūẓu'n-neseb vālā-nijād
Eşrefü'l-ensāb ü maʿrūfu'l-ḥaseb ʿālī-tebār

127. **ü:**
Kaside 18
Mısra: **31**
Ve.
Naʿt-i pākin eyleyüp vird-i zebān ü ḥırz-ı cān
Ey Naḥīfī naẓmuñ it pīrāye-i şehr ü diyār

128. **ü:**
Kaside 18
Mısra: **43**
Ve.
Ekmel-i teslīm ü aşfā-yı şālāt-ı bī-ḥisāb
Rūḥ-ı ʿālī-şānına olsun ilā-yevmi'l-ḳarār

129. **u:**
Kaside 20
Mısra: **18**
Ve.
Görmedükçe Ḳaṣr-ı Saʿdābādı bilmezsin nedür
İster iseñ Mıṣr u Şām u ḫıṭṭā-i Baġdādı gör

130. **ü:**
Kaside 20
Mısra: **24**
Ve.
Oldı bu yevm-i mübārekde ḳudūm-ı şevketi
Devlet ü iclāle baḳāyīn ü istiʿdādı gör

131. **u:**
Kaside 22
Mısra: **4**
Ve.
Ne İbrāhīm Paşa ṣıhr-ı ʿālī-şān-ı sulṭānī
Vekīl-i muṭlāḳ u ṣadr-ı güzīn-i ʿālem-ārāyī

132. **ü:**
Kaside 22
Mısra: **17**
Ve.
Devām-ı devlet ü iḳbāl ü ṭūl-ı ʿömr ile Allāh
Müʾeyyed eylesün ol pādişāh-i şevket-efzāyı

133. **ü:**
Kaside 22
Mısra: **25**
Ve.
Mekārim-pīşe ḫayr-endīşe muḥtācān ü dervīşe
Ṣafā-yı ḫāṭırı her nā-murāda kām-baḫşāyī

134. **ü:**
Kaside 22
Mısra: **84**
Ve.
Naḥīfī itdigüm her bir duʿāya isticābetde
Vesīle itsün ism-i aʿẓam ü esmāʾ-i ḥüsnāyı

135. **ü:**
Kaside 23
Mısra: **19**
Ve.
Cenāb-ı Āṣaf-ı ṣāfī-nihād ü ṣadr-ı ẕī-şāna
Ne lāyıḳdur melāl-i güft-gūy-ı nā-be-cā gelsün

136. **u:**
Kaside 23
Mısra: **25**
Ve.
Müsellem her cihetle luṭf-ı ṭabʿ u ḥüsn-i aḫlāḳı
Güşāde bāb-ı iḥsānı faḳīr ü aġniyā gelsün

137. **ü:**
Kaside 24
Mısra: **17**
Ve.
Zihī paşa-yı ʿālī-ḳadr ü gerdūn-rütbe kim dāʾim
Serīr-i devleti pīrāyedür eyvān-ı keyvāna

138. **ü:**
Kaside 24
Mısra: **27**
Ve.
Vezīr-i Müşterī-tedbīr ü mīr-i kārdāndur kim
Muʿallim-kār olur reʾy-i rezīni nükte-sencāna

139. **ü:**
Kaside 24
Mısra: **36**
Ve.
Gürīzān oldılar ḫāke ser-ā-pā bīm-i ḳahrından
İrince resm ü nām-ı şavleti Sām ü Nerīmāna

140. **ü:**
Kaside 24
Mısra: **37**
Ve.
İderdi Behmen ü Efrāsyābuñ ḫākini lerzān
ʿİnān-gīr itse raḫş-ı ʿazmini Īrān ü Tūrāna

141. **ü:**
Kaside 24
Mısra: **38**
Ve.
İderdi Behmen ü Efrāsyābuñ ḫākini lerzān
ʿİnān-gīr itse raḫş-ı ʿazmini Īrān ü Tūrāna

142. **u:**
Kaside 24
Mısra: **69**
Ve.
Naḥīfī bir ṣenā-kār u duʿā-endīşe bendedür
Taraḥḥum eyle ey kān-ı kerem ol zār u nālāna

143. **u:**
Kaside 26
Mısra: **39**
Ve.
Vezīr-i aʿẓam u ekrem Ḥüseyn Paşa kim
Anuñla buldı şerāfetle ṣadāret-i ʿuẓmā

144. **ü:**
Kaside 26
Mısra: **45**
Ve.
Niẓām-ı devlet-i İslām ü kār-sāz-ı enām
Medār-ı dāʾire-i mülk ü millet-i beyżā

145. **ü:**
Kaside 26
Mısra: **46**
Ve.
Niẓām-ı devlet-i İslām ü kār-sāz-ı enām
Medār-ı dāʾire-i mülk ü millet-i beyżā

146. **ü:**
Kaside 26
Mısra: **47**
Ve.
Melek-ḫışāl ü felek-rütbe Müşterī-tedbīr
Ḳamer-ḫaṣāyiṣ ü ḫūrşīd-ṭābʿ rūşen-rā

147. **ü:**
Kaside 26
Mısra: **48**
Ve.
Melek-ḫışāl ü felek-rütbe Müşterī-tedbīr
Ḳamer-ḫaṣāyiṣ ü ḫūrşīd-ṭābʿ rūşen-rā

148. **ü:**
Kaside 26
Mısra: **64**
Ve.
Cihānda miṯli bulunmaz vezīr-i ẕī-şāndur
Hem ehl-i ṭabʿ u süḫandān ü hem kerem-peymā

149. **u:**
Kaside 26
Mısra: **78**
Ve.
Sütūde-menḳabetā Āṣāfā mededkāra
Eyā ḫidīv-i ʿaṭā-baḫş u server-i vālā

150. **ü:**
Kaside 26
Mısra: **104**
Ve.
Egerçi ḳudret-i güftār ḳalmadı bende
Ki lāl-i bī-dil ü bī-nuṭḳ-ı ḥasretden gūyā

151. **ü:**
Kaside 26
Mısra: **134**
Ve.
Be-ʿarş u kürs-i muʿallā be-ʿālem-i melekūt
Be-luṭf-ı revża-i rıżvān be-cennet ü ḥūrā

152. **ü:**
Kaside 26
Mısra: **138**
Ve.
Be-şān-ı Beyt-i Mükerrem be-ʿizzet-i zemzem
Be-ḥürmet-i Ḥarameyn ü be-Mescid-i Aḳṣā

153. **ü:**
Kaside 26
Mısra: **179**
Ve.
Riʿāyet-i peder-i pīr ü māder-i bīmār
Żarūrī eyledi muḥtāc-ı mesken ü meṣvā

154. **ü:**
Kaside 26
Mısra: **230**
Ve.
Murādum üzre murādum ifāde eyleyemem
Zebāna ʿuḳde virür pīç ü tāb-ı şerm ü ḥayā

155. **ü:**
Kaside 27
Mısra: **6**
Ve.
Fihrist-i cāhuñ olup ḳurb-ı civār-ı Kaʿbe
Eyledüñ Ciddede cidd-i kerem ü luṭf-ı vüfūr

156. **u:**
Kaside 27
Mısra: **15**
Ve.
Virdi Allāh saña ḥacc u ġazā ʿunvānın
Ḥabbeẕā luṭf-ı Ḫudāvend zihī fażl-ı Ġafūr

157. **ü:**
Kaside 27
Mısra: **153**
Ve.
Umaram Māniʿ ü Muʿṭī olan Rabb-ı Kerīm
Eyleye ḫāṭır-ı maḥzūnumı şād ü mesrūr

158. **ü:**
Kaside 28
Mısra: **29**
Ve.
O ḫūrşīd-i refīʿü'ş-şān ü rifʿat-ilticādur kim
Anuñ evṣāf-ı ḫāṣü'l-ḫāṣı cām-ı teşne-tābumdur

159. **ü:**
Kaside 28
Mısra: **58**
Ve.
Degüldür dürr ü mercān ḫāk-pāy-ı ʿizzetüñde hep
Süreyyā-rīz-i çeşm-i ḥasret ü eşk-i ḫūn-ābumdur

160. **ü:**
Kıt'a 6
Mısra: **3**
Ve.
ʿAḳl u fehm ü kemāl ile ḥāşā
Künh-i ẕātı ḫayāl olınmaz hīç

161. **ü:**
Kıt'a 6
Mısra: **5**
Ve.
Öyle Ḳādir Ḥakīm ü ʿĀdildür
Ḥikmetinden suʾāl olınmaz hīç

162. **ü:**
Kıt'a 24
Mısra: **5**
Ve.
Bū ʿUbeyde ile hem oldı Zübeyr ü Ṭalḥa
Rażıyye'llāhü ʿan aṣḥābi resūlü'l-mennān

163. **u:**
Kıt'a 35

Mısra: **5**
Ve.
Faẓl u ġufrān u luṭf u ʿafvüñdür
Ḥāṣıl-ı kāmı ġāyet-i ṭalebi

164. **ü:**
Kıt'a 41
Mısra: **3**
Ve.
Ṭalḥa vü Saʿd ü Saʿīd ü daḫi ʿAbdu'r-raḥmān
Bū ʿUbeydeyle Zübeyr oldı budur naḳl-i celī

165. **ü:**
Kıt'a 41
Mısra: **3**
Ve.
Ṭalḥa vü Saʿd ü Saʿīd ü daḫi ʿAbdu'r-raḥmān
Bū ʿUbeydeyle Zübeyr oldı budur naḳl-i celī

166. **ü:**
Matla 232
Mısra: **1**
Ve.
Cümle ʿālem bu şehādetde baña yār ü güvāh
-

167. **ü:**
Mesnevi 1
Mısra: **10**
Ve.
İbni ʿAbd-i Menāf İbni Ḳuṣay
Hem Kilāb ile Mürre Kaʿb ü Lüvey

168. **ü:**
Murabba 1
Mısra: **5**
Ve.
Senā vü ḥamd ü şükr ancaḳ
Cenāb-ı pāküñe elyaḳ

169. **ü:**
Murabba 3
Mısra: **9**
Ve.
Eger lāl ü eger gūyā
Seni tesbīḥ ider eşyā

170. **ü:**
Murabba 9
Mısra: **13**
Ve.
Çü sensin Ḳādir ü ʿĀlim
Bilürsin cümle aḥvālüm

171. **ü:**
Murabba 9
Mısra: **21**
Ve.
Bizi ey ʿĀlim ü Dānā
ʿAdemden eyledüñ inşā

172. **u:**
Murabba 9
Mısra: **26**
Ve.
Eger dūzaḫ eger cennet
Eger ḳahr u eger raḥmet

173. **u:**
Rübai 1
Mısra: **2**
Ve.
Ol zevc-i nuḫustīn-i resūl-i mevlā
Ser-māye-i faḫr u şeref-i ḥayl-i nisā

174. **ü:**
Rübai 3
Mısra: **1**
Ve.
Āh ey şeh-i kevneyn ü ḥabīb-i mevlā
Müştāḳ-ı der-i devletüñem ben ḥālā

175. **ü:**
Rübai 13
Mısra: **1**
Ve.
Sensin sen İlāhī o Kerīm ü Mevlā
Cūyende-i iḥsānuñ içün yoḳdur lā

176. **ü:**
Rübai 22
Mısra: **2**
Ve.
Şāhā seni Ḫallāḳ-ı bedīʿu'l-eşyā
Luṭf u kerem ü ʿafv ile ḳılmış inşā

177. **ü:**
Rübai 33
Mısra: **1**
Ve.
Ey Ḫāliḳ-i ins ü melek ü arż u semā
V'ey Rāzıḳ-ı bī-minnet-i sulṭān u gedā

178. **ü:**
Rübai 46
Mısra: **1**
Ve.
Luṭf it baña ḳıl muġtenim-i terk ü nevā
Fiʿlüñ ile ḥācātumı eyle devā

179. **ü:**
Rübai 63
Mısra: **1**
Ve.
Ey mihr-i cihān-tāb ü żiyā-perver-i ḳurb
V'ey lemʿa-i ġarrā-yı ṣafā-güster-i ḳurb

180. **ü:**
Rübai 84
Mısra: **4**
Ve.
Fermānuña ser-beste ser-ā-ser ʿālem
Ey Ḳādir ü Ḳayyūm senüñdür ḳuvvet

181. **ü:**
Rübai 89
Mısra: **2**
Ve.
Ṭāʿatde baña şevḳ-ı füzūn iḥsān it
Ṣıdḳ-ı dil ü iḫlāṣ-ı derūn iḥsān it

182. **ü:**
Rübai 96
Mısra: **1**
Ve.
Biñ ḥamd ü şenā şükr ü sipās ü minnet
Olsun saña ey Mālik-i mülk-i vaḥdet

183. **u:**
Rübai 108
Mısra: **1**
Ve.
Bed-aṣl u denī-meşrebe cāh ü devlet

Bī-şübhe olur māye-i ḫabs̱-i ṭıynet

184. **u:**
Rübai 117
Mısra: **1**
Ve.
Ol merdüm-i ḫāṣ u maẓhar-ı fevz ü felāḥ
Yaʿnī ki
Ebūʿ Ubeydetü'bni'l-Cerrāḥ

185. **ü:**
Rübai 120
Mısra: **2**
Ve.
Ey ḳullarına bāb-ı ʿaṭāsı meftūḥ
Fermānuñda ser-beste cemād ü ẕī-rūḥ

186. **u:**
Rübai 136
Mısra: **1**
Ve.
Ey ʿālim-i sırr u ʿalen-i cümle ʿibād
Ẓāhir saña kām-ı dil ü maḳṣūd-ı fuʿād

187. **ü:**
Rübai 136
Mısra: **2**
Ve.
Ey ʿālim-i sırr u ʿalen-i cümle ʿibād
Ẓāhir saña kām-ı dil ü maḳṣūd-ı fuʿād

188. **ü:**
Rübai 142
Mısra: **4**
Ve.
Her laḥẓa Ḫudādan saña olsun vāṣıl
Eṣnāf-ı tecelliyāt ü selām-ı bī-ḥad

189. **u:**
Rübai 144
Mısra: **1**
Ve.
Aṣfā-yı dürūd u ṣalavāt-ı bī-ḥad
Ezkā-yı taḥiyyāt ü selām-ı bī-ʿad

190. **ü:**
Rübai 144
Mısra: **2**
Ve.
Aṣfā-yı dürūd u ṣalavāt-ı bī-ḥad
Ezkā-yı taḥiyyāt ü selām-ı bī-ʿad

191. **ü:**
Rübai 145
Mısra: **3**
Ve.
Mevcūd-ı eḥad ü bī-zevālüñdür bes
Maṣnūʿ-ı meşiyyetüñdür erbāb-ı vücūd

192. **ü:**
Rübai 146
Mısra: **4**
Ve.
Fermānuñ ile cemīʿ-i mevcūdāta
Bī-çūn ü çerā senüñdür iḥsān-ı vücūd

193. **ü:**
Rübai 156
Mısra: **4**
Ve.
Lā vü neʿam-ı ġayra ne ḥācet bilürem
Bī-reyb ü gümān Māniʿ u Muʿṭī Ḥaḳdur

194. **u:**
Rübai 156
Mısra: **4**
Ve.
Lā vü neʿam-ı ġayra ne ḥācet bilürem
Bī-reyb ü gümān Māniʿ u Muʿṭī Ḥaḳdur

195. **ü:**
Rübai 158
Mısra: **1**
Ve.
Ey şāh-ı melek-sipāh ü gerdūn-miḳdār
V'ey māh-ı felek-nişīmen ü ʿarş-vaḳar

196. **ü:**
Rübai 158
Mısra: **2**
Ve.
Ey şāh-ı melek-sipāh ü gerdūn-miḳdār
V'ey māh-ı felek-nişīmen ü ʿarş-vaḳar

197. **ü:**
Rübai 164
Mısra: **4**
Ve.
Ḫāṭırda yoḫ iken ider iʿṭā-yı merām
Ol Ḳādir ü Ḳayyūm o Ḫudāvend-i Şekūr

198. **ü:**
Rübai 177
Mısra: **3**
Ve.
Teʾniş ü denāʾet iki ʿayb-ı fāḥiş
Dil-dādesi ya ker ü ya nā-bīnādur

199. **ü:**
Rübai 177
Mısra: **4**
Ve.
Teʾniş ü denāʾet iki ʿayb-ı fāḥiş
Dil-dādesi ya ker ü ya nā-bīnādur

200. **ü:**
Rübai 190
Mısra: **3**
Ve.
Ol zülf ü o ruḫsār ile bāġ-ı ḥüsnüñ
Bir cānibi gül bir ṭarafı sünbüldür

201. **ü:**
Rübai 200
Mısra: **3**
Ve.
Faż̇l u kerem ü ʿafvüñ olup mesʾūlüm
Yā Rab dü cihānda iʿtimādum sañadur

202. **ü:**
Rübai 212
Mısra: **2**
Ve.
Ey ravż̇a-i ʿulyāsı ḥarem-gāh-ı niyāz
V'ey şāh-ı melāʾik-sipeh ü bende-nevāz

203. **u:**
Rübai 225
Mısra: **2**
Ve.
Taḥmīd ü s̱enā vü şükr-i bī-ḥadd ü ḳıyās
Temcīd ü tażarruʿāt u taḳdīs ü sipās

204. **ü:**
Rübai 233
Mısra: **2**
Ve.
ʿIşḳuñ gibi bir belā-yı cān olmaz imiş
Derd-i dil ü āfet-i cihān olmaz imiş

205. **ü:**
Rübai 240
Mısra: **1**
Ve.
Ey zīb-i semāvāt ü eyā zīnet-i arż
İns ü meleke oldı senüñ ʿışḳuñ farż

206. **ü:**
Rübai 248
Mısra: **2**
Ve.
Aḥkām-ı risāletde idüp saʿy-i belīġ
Virdüñ ḫaber-i ṣādıḳı bī-menʿ ü dirīġ

207. **ü:**
Rübai 259
Mısra: **1**
Ve.
Şems ü ḳamer ü s̱ābit ü seyyāre vü berḳ
Envāruñ ile ṭoptoludur ġarb ile şarḳ

208. **u:**
Rübai 264
Mısra: **1**
Ve.
Ey maẓhar-ı luṭf u kerem-i Ḥażret-i Ḥaḳ
Ḥāl-i dilüme dīde-i iḥsān ile baḳ

209. **u:**
Rübai 296
Mısra: **2**
Ve.
Ey Ḫāliḳ-i bī-şerīki maḫlūḳātuñ
Rezzāḳ u Kerīmi cümle mevcūdātuñ

210. **ü:**
Rübai 316
Mısra: **1**
Ve.
Ḳaḫṭ-ı kerem ü ḳaḥt-ı vefā ḳaḥṭ-ı ricāl
İtdi bu cihān ḫalḳını meksūru'l-bāl

211. **ü:**
Rübai 319
Mısra: **1**
Ve.
Şeh-zāde-i ẕī-şān ü celīlü't-tekrīm
Ferzend-i şehenşāh-ı rusül İbrāhīm

212. **ü:**
Rübai 352
Mısra: **3**
Ve.
Īmānum odur Māniʿ ü Muʿṭī Ḥaḳdur
Her maṭlabı Allāh dimekden bilürem

213. **ü:**
Rübai 409
Mısra: **2**
Ve.
Sen dād-res-i ḫaste-dilān-ı ġamsın
Hem erḥam-ı rāḥimīn ü hem ekremsin

214. **u:**
Rübai 411
Mısra: **3**
Ve.
Yoḳ sābiḳ u lāḥiḳ ḥarem-i ʿizzetüñe
Hādī vü Muḳaddim ü Muʾaḫḫir sensin

215. **ü:**
Rübai 414
Mısra: **3**
Ve.
Faż̧l u kerem ü luṭfuña şāhid bu yeter
Ben maʿşiyet itdükçe ʿaṭā itdüñ sen

216. **ü:**
Rübai 417
Mısra: **1**
Ve.
Ey seyyid-i kevneyn ü nebiyyü's̱-s̱aḳaleyn
V'ey ẕāt-ı muʿallāsı imāmü'l-ḥaremeyn

217. **ü:**
Rübai 418
Mısra: **2**
Ve.
Ey māye-i faḫr-ı enbiyā-yı pīşīn
Sensin o felek-cenāb ü gerdūn-temkīn

218. **ü:**
Rübai 437
Mısra: **3**
Ve.
Biñ naḫvet ü biñ nāz ile der-kār olsa
Kim ḳurtulur ol ḫançer-i ġaddāruñdan

219. **ü:**
Rübai 440
Mısra: **1**
Ve.
Rezzāḳ-ı cihān Muḳsiṭ ü Cāmiʿ sensin
Hem Muḳtedir ü Żarr u Nāfiʿ sensin

220. **ü:**
Rübai 440
Mısra: **3**
Ve.
Bī-şübhe Muʿizz ü hem Müẕilsin yā Rab
Bī-reyb ü gümān Ḫāfiż Rāfiʿ sensin

221. **ü:**
Rübai 441
Mısra: **1**
Ve.
Mevlā-yı Ṣamed Ḳādir ü Mācid sensin
Maʿbūd-ı eḥad İlāh-ı Vāḥid sensin

222. **ü:**
Rübai 442
Mısra: **1**
Ve.
Faʿʿāl-i murād ü Ḳādir-i mutlaḳsın
ʿAllām ü Ḫabīr ü ḳāʾil-i eṣdaḳsın

223. **u:**
Rübai 447
Mısra: **1**
Ve.
Cān ṣıdḳ u teveccüh ile āgāh olsun
Āgāhī-i dil senüñle her gāh olsun

224. **ü:**
Rübai 484
Mısra: **1**
Ve.
Dūd-ı dil ü sūziş-i cigerle her gāh
İtsem n'ola saḳf-ı çarḫ-ı gerdūnı siyāh

225. **ü:**
Rübai 490
Mısra: **1**
Ve.
Ey Ḫāliḳ-ı Bī-çūn ü ʿadīmü'l-eşbāh
Cūyende-i luṭf u keremüñ bende vü şāh

226. **ü:**
Rübai 504
Mısra: **3**
Ve.
Yā Rab bilürem Māniʿ ü Muʿṭī sensin
Aġyārdan ümmīd-i ʿaṭāya tevbe

227. **ü:**
Rübai 524
Mısra: **4**
Ve.
Şeyḫayn ile ḫatneyne bu oldı tertīb
Bū Bekr ü ʿÖmer hem daḫi ʿOs̱mān u ʿAlī

228. **u:**
Rübai 524
Mısra: **4**
Ve.
Şeyḫayn ile ḫatneyne bu oldı tertīb
Bū Bekr ü ʿÖmer hem daḫi ʿOs̱mān u ʿAlī

229. **ü:**
Rübai 525
Mısra: **4**
Ve.
Aʿdā-yı bed-endīşi iderdi lerzān
Yoġ idi şecāʿatde naẓīr ü bedeli

230. **ü:**
Rübai 528
Mısra: **2**
Ve.
Ey bī-kes olan bendelerüñ dād-resi
Raḥm it aña kim olmaya ġam-ḫ∨ar ü kesi

231. **ü:**
Rübai 530
Mısra: **4**
Ve.
Her şām ü seḥer rūḥına olsun vāṣıl
Aṣfā-yı taḥiyyāt ü selām-ı Ṣamedī

232. **ü:**
Rübai 550
Mısra: **4**
Ve.
Şirk ehline taḳrīʿ ü melāmetler idüp
Tevḥīd ider ol Müheymin ü Ḳuddūsi

233. **ü:**
Rübai 563
Mısra: **3**
Ve.
Eşyā yine cümle hālik ü fānīdür
Sübḥāneke ente'l-Ḫallāḳü'l-Bāḳī

234. **u:**
Tahmis 3
Mısra: **2**
Ve.
Ḥasret-i dergāh-ı faḫr-ı ʿālem ile dem-be-dem
Dilde dāġ-ı iştiyāḳ u dīde-i giryānda nem

235. **ü:**
Tahmis 4
Mısra: **1**
Ve.
Ey yegāne şeh-i kevneyn ü nebiyy-i Ḳureyşī
Sensin ol kim yoḳ anuñ iki cihānda bir eşi

236. **ü:**
Tahmis 6
Mısra: **8**
Ve.
Yār ẓann eyledigüñ hem-ser-i mār u ejder
Şūr u ġavġāda çü bīgāne tebār ü dāder

237. **ü:**
Tahmis 8
Mısra: **13**
Ve.
Verziş-i lāzıme-i ġayret ü neng itmek içün
Leşker-i eşk-i firāvān ile ceng itmek içün

238. **ü:**
Tahmis 10
Mısra: **1**
Ve.
Ey şeh-i mülk-i felek-ḳadr ü meh-i Zühre-cenāb
Ey melek-rūy u perī-ṭalʿat-ı ḫūrşīd-niḳāb

239. **u:**
Tahmis 10
Mısra: **2**
Ve.
Ey şeh-i mülk-i felek-ḳadr ü meh-i Zühre-cenāb
Ey melek-rūy u perī-ṭalʿat-ı ḫūrşīd-niḳāb

240. **u:**
Tahmis 10
Mısra: **11**
Ve.
Ne ebrū-yı siyehkār u bu çeşm-i mekkār
Nedür ol ġamze-i ḫūn-rīz o nigāh-ı bīmār

241. **ü:**
Tahmis 10

Mısra: **13**
Ve.
Nedür ol laʿl-i şeker-ḫand ü o şīrīn güftār
Nedür ol luṭf-ı tebessüm o fem-i gevherbār

242. **u:**
Tahmis 10
Mısra: **16**
Ve.
Nedür ol ḳadd-i ḳıyāmet nedür ol ḫoş-reftār
Nedür ol şīve-i cān-baḫş u o rengīn eṭvār

243. **ü:**
Tarih 2
Mısra: **29**
Ve.
Zevraḳ-ı rezm ü semend-i ʿazm ile tesḫīr idüp
ʿArṣa-i āsāyiş ü emn eylesün baḥr ü beri

244. **ü:**
Tarih 2
Mısra: **30**
Ve.
Zevraḳ-ı rezm ü semend-i ʿazm ile tesḫīr idüp
ʿArṣa-i āsāyiş ü emn eylesün baḥr ü beri

245. **ü:**
Tarih 4
Mısra: **26**
Ve.
Şeş cihetden ola iḳbāline żamm-ı tevfiḳ
Nuṣret ü ʿizzet ü iḳbāl ü şeref rifʿat ü cūd

246. **ü:**
Tarih 4
Mısra: **42**
Ve.
Ḫayr-ḫ∨āhānı olup ʿizzet ü rifʿatde müdām
Olsa bed-ḫ∨āhları ḫūr u ḥaḳīr ü maṭrūd

247. **ü:**
Tarih 5
Mısra: **1**
Ve.
Şeh-i İslām ü sulṭān-ı cihān-gīr-i felek-rifʿat
Ki olmışdur vücūd-ı pāki ism ü vaṣf ile Maḥmūd

248. **ü:**
Tarih 5
Mısra: **2**
Ve.
Şeh-i İslām ü sulṭān-ı cihān-gīr-i felek-rifʿat
Ki olmışdur vücūd-ı pāki ism ü vaṣf ile Maḥmūd

249. **ü:**
Tarih 5
Mısra: **14**
Ve.
Ṣafā-yı bāl ile ḫallāḳ-ı ʿālem eyleyüp mecbūl
Ḥışāl-i ḫayr ü evṣāf-ı ḥamīde anda hep mevcūd

250. **ü:**
Tarih 5
Mısra: **15**
Ve.
Ṣalāḥ-ı ḥāl ü ḥüsn-i iʿtiḳād ile müʾeyyeddür
Benüm ẓannum budur esrār-ı bāṭın Ḫāliḳa meşhūd

251. **u:**
Tarih 6
Mısra: **10**
Ve.
Mübeddel . itdi ḥüsn-i ḫulḳa feyż-i iʿtidālinden
Zamāne ṭavr-ı nā-matbūʿ u vażʿ-ı nā-be-hencārın

252. **u:**
Tarih 6
Mısra: **18**
Ve.
Silāḥ-dār-ı cemīl ammā ki ʿilm ü fażl ile mevṣūf
Ḫudā merhūn-ı ādāb eylemiş aḫlāḳ u kirdārın

253. **ü:**
Tarih 6
Mısra: **23**
Ve.
ʿAliyyü'l-ism ü ʿālī-ḳadr ü vālā-rütbe kim mevlā
Müheẕẕeb itmiş aḫlāḳın müʾebbed itmiş eṭvārın

254. **ü:**
Tarih 6
Mısra: **23**
Ve.
ʿAliyyü'l-ism ü ʿālī-ḳadr ü vālā-rütbe kim mevlā
Müheẕẕeb itmiş aḫlāḳın müʾebbed itmiş eṭvārın

255. **ü:**
Tarih 11
Mısra: **1**
Ve.
Ḥażret-i paşa-yı ʿālī-ḳadr ü memdūḥu'l-ḫıṣāl
Ol kerīmü'ş-şān ü ʿālī-himmet ü merd-i ḥalīm

256. **ü:**
Tarih 13
Mısra: **1**
Ve.
Ol kāñ-ı ʿilm ü baḥr-ı hüner fāżıl-ı zamān
Oldı şeref-nümā-yı ṣadāret Naḫīfīyā

257. **u:**
Tarih 16
Mısra: **15**
Ve.
Vażʿ u ṭarḥ u resm-i şevḳ-efzāsınuñ ḫāṣıyyeti
Oldı īrāṣ-ı feraḥ celb-i ṣafā kesb-i refāh

258. **ü:**
Tarih 16
Mısra: **23**
Ve.
Naḳş-ı ḥayret-baḫşını Bihzād ü Mānī görse kim
Āsitān-ı ʿacze eylerler idi vażʿ-ı cibāh

259. **u:**
Tarih 17
Mısra: **7**
Ve.
Vezīr-i aʿẓam u dāmādı İbrāhīm Paşa kim
Odur Āṣaf-ṣıfat Risṭo-ṭabīʿat ekrem-i ecdād

260. **u:**
Tarih 17
Mısra: **30**
Ve.

Vedīʿa eyler esbāb-ı neşāt u ʿayşı gitdükçe
Bu nüzhet-gāh-ı zībāda eger nev-rūz u eger aʿyād

261. **ü:**
Tarih 17
Mısra: **44**
Ve.
Eger ḥammām-ı şādurvān eger ḳaṣr-ı dil-ārāsı
Pür-āb ü tāb-ı ṣafvetdür miṣāl-i ḫāṭır-ı vaḳḳāḍ

262. **u:**
Tarih 17
Mısra: **47**
Ve.
Ṣafā vü seyr-i zevraḳdan o maḥrūm u muʿaṭṭaldur
Bunuñ cūy-ı dil-ārāsı ider deryādan istincād

263. **ü:**
Tarih 17
Mısra: **66**
Ve.
Vezīr-i aʿẓam-ı ẕī-şānın eyle maẓhar-ı tevfīḳ
Hemīşe kār-ı ḫayr ü ʿadl ü iḥsāna idüp irşād

264. **u:**
Tarih 21
Mısra: **14**
Ve.
Ḥarf-i menḳūṭ ile oldı tārīḫ
Ḳaṣr-ı merġūb u maḥall-i ʿālī

265. **ü:**
Tarih 28
Mısra: **1**
Ve.
Ol Ḥüseyn-ism ü ḥasen-aḫlāḳ u memdūḥu'l-ḫıṣāl
Ol vezīr-i aʿẓam-ı rūşen-dil ü ṣadr-ı ecel

266. **u:**
Tarih 28
Mısra: **1**
Ve.
Ol Ḥüseyn-ism ü ḥasen-aḫlāḳ u memdūḥu'l-ḫıṣāl
Ol vezīr-i aʿẓam-ı rūşen-dil ü ṣadr-ı ecel

267. **ü:**
Tarih 28
Mısra: **2**
Ve.
Ol Ḥüseyn-ism ü ḥasen-aḫlāḳ u memdūḥu'l-ḫıṣāl
Ol vezīr-i aʿẓam-ı rūşen-dil ü ṣadr-ı ecel

268. **u:**
Tarih 28
Mısra: **6**
Ve.
Olmada merfūʿ hep reʾy-i ṣaḥīḥ-i ẕātına
Müşkilāt-ı retḳ u muʿżilāt-ı ʿaḳd ü ḥāl

269. **u:**
Tarih 28
Mısra: **50**
Ve.
Ṣūret ü maʿnīde bulmışdur bu bir ʿālī-maḳām
Pest ü esfeldür aña nisbetle aʿlām u ḳulel

270. **ü:**
Tarih 29
Mısra: **13**
Ve.
Devlet ü salṭanat ü ʿömrini efzūn itsün
Mālikü'l-mülk-i ḥaḳīḳī o Ḫudā-yı Maʿbūd

271. **ü:**
Tarih 31
Mısra: **1**
Ve.
Şehenşāh-ı meʿānī-pīşe ʿālī-ḳadr ü dānişver
Şeh-i baḥreyn ü berreyn ol cemīlü'ẕ-ẕāt-ı deryā-dil

272. **ü:**
Tarih 31
Mısra: **7**
Ve.
Niçe isterse itdi ḥüsn-i ḫaṭṭ ü resm-i ṭuġrāyı
Ne ḥükm itdiyse ẕihn-i derrāki anı ḥāṣıl

273. **u:**
Tarih 33
Mısra: **11**
Ve.
Ḥaḳ vezīr-i aʿẓam u dāmād-ı ʿālī-şānını
Ḥüsn-i tedbīre muvaffaḳ eyleye ṣubḥ u mesā

274. **u:**
Tarih 35
Mısra: **14**
Ve.
İde rūḥunı ʿayn-ı nur u raḥmet
Raḥīm ü erḥām u Raḥmān u Tevvāb

275. **u:**
Tarih 35
Mısra: **14**
Ve.
İde rūḥunı ʿayn-ı nur u raḥmet
Raḥīm ü erḥām u Raḥmān u Tevvāb

ü u:

1. **ü ü:**
Gazel 43
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ve bağlacı.
Eyledüñ şevket-i ḥüsn ile cihānı teshīr
İstemez yārī-i ḫayl ü ḥaşem ü cāh saña

2. **ü ü:**
Gazel 45
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ve bağlacı.
Cümle muḥtāc-ı nemā-yı ḳudretüñdür şübhe yoḳ
Gülşen-i ʿālemde eşcār ü nebātāt ü ḥubūb

3. **ü ü:**
Gazel 107
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ve bağlacı.
Daḳīḳadān ü maʿrifet-şinās ü ehl-i pesend
Sözüñ ḥaḳīḳati sulṭān-ı esʿadü'l-ceddür

4. **u u:**
Gazel 200
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ve bağlacı.
Ġam-ı zülfüñle niçe ʿāşıḳ u bī-ṣabr u ḳarār
Tevbe-i ʿışḳa olur sübḥa-keş-i istiġfār

5. **ü ü:**
Gazel 243
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ve bağlacı.
N'ola ol şāha ḳul isem dün ü gün ḫidmetine
Ḳamer ü mihr ü felek vālih ü ser-keşte imiş

6. **ü u:**
Gazel 275
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ve bağlacı.
Ne rengīn cāme-i ṭalʿat kedūd ü sürḫ u sebz olsun
Ḳamu bī-çāre ʿāşıḳlar ṭutar egninde şāl ancaḳ

7. **u ü:**
Gazel 278
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ve bağlacı.
Luṭfuñı itdükçe taḫayyül senüñ
Dilden olur defʿ-i ġam u hemm ü bāk

8. **ü ü:**
Gazel 353
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ve bağlacı.
Şemşīr ü tīr ü nīze gerekmez Naḥīfīyā
Āhum yeter ʿadūya eger ehl-i derd isem

9. **ü ü:**
Gazel 374
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ve bağlacı.
ʿĀlemde bir ben ölmek içün nāmuñ ey perī
Bī-raḥm ü bī-mürüvvet ü ġaddār ider misin

10. **ü ü:**
Gazel 389
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ve bağlacı.
Ḳula lāyıḳ mı zīb ü zīnet-i dünyāya meyl itmek
Ḫudā nehy eylemişken münkirāt ü baġy ü faḥşādan

11. **ü ü:**
Gazel 509
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ve bağlacı.
Nedür bu naḫvet ü kibr ü ġurūr ẕātuñda
Saña Cenāb-ı Ḫudādan ḥicāb gelmez mi

12. **ü ü:**
Gazel 521
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ve bağlacı.
Gel ey bī-raḥm ü küfr-āyīn-i nāz ü ʿışve gel gūş it
Fiġānum deyr-i ʿışḳuñda miṩāl-i erġanūn oldı

13. **ü ü:**
Kaside 2
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ve bağlacı.
Sācid-i taḳdīs-i ẕātuñ ser-be-ser necm ü şecer
Encüm ü şems ü ḳamer tesbīḥ-ḫ∨ān-ı ʿizzetüñ

14. **u ü:**
Kaside 11
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ve bağlacı.
Ādem ü Yaḥyā vü ʿĮsā ile İbrāhīm ile
Yūsuf u İdrīs ü Hārūn ile hem Mūsā ile

15. **ü ü:**
Kaside 11
Mısra: **65**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ve bağlacı.
Sevḳ-ı ʿışyān eylemekde nefs ü şeyṭān ü hevā
Cān-ı bīmār ü żaʿīfe bu dil-i şeydā ile

16. **ü u:**
Kaside 14
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ve bağlacı.
Ġālib ü Faḫr u Ḫāliḳ oldı be-nām
Şoñra Nużr u Kināne geldi ʿayān

17. **ü ü:**
Kaside 16
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ve bağlacı.
Bezm-i ʿālemde muḥaṣṣal ḥulel-i cennetden
Şeref ü ḳadr ü celāl ile muʿaẓẓamdur bu

18. **ü ü:**
Kaside 23
Mısra: **61**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ve bağlacı.
Ṣalāt ile selām olsun resūl ü āl ü aṣḥāba
ʿAṭā vü faẓl-ı Bārī ümmete bī-intihā gelsün

19. **u ü:**
Kaside 26
Mısra: **114**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ve bağlacı.
Ṣafā-yı ḫāṭır olur mı o dilde kim şeb ü rūz

Teʿākub eyleye ekdār u
şiddet ü beʾsā

20. **u ü:**
Kaside 26
Mısra: **169**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ve bağlacı.
Ne bir cihet neʿaḳār u ne
māl ü cāhum var
Müdām itmedeyüm faẕl-ı
Ḥaḳdan istiʿṭā

21. **ü ü:**
Kaside 26
Mısra: **203**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ve bağlacı.
Ya bir midür meger iḥsān ü
himmet ü vüzerā
Degüldür ehl-i dile luṭfı
ḳābil-i iḥṣā

22. **ü ü:**
Kaside 26
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ve bağlacı.
Gel ey dil eyleme bīhūde āh
ü vāveylā
Virür murādını ol Ḥayy ü
Ḳādir ü Dānā

23. **u ü:**
Kaside 26
Mısra: **56**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ve bağlacı.
Ṣıfāt u ẕātına pīrāye-i kemāl
olmış
Vaḳar u ḥilm ü edeb ḥüsn-i
ṭabʿ u fehm ü ẕekā

24. **ü u:**
Kıt'a 12
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ve bağlacı.
Gerden ü ʿārıż u cebīnine
Nūr-ı ḥüsn ü cemāl ṭāliʿdür

25. **ü u:**
Kıt'a 24
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ve bağlacı.
Ki Ebūbekr ü ʿÖmerdür daḫi
ʿOs̱mān u ʿAlī
Hem daḫi Saʿd u Saʿīd ü
daḫi ʿAbdu'r-raḥmān

26. **u ü:**
Kıt'a 24
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ve bağlacı.
Ki Ebūbekr ü ʿÖmerdür daḫi
ʿOs̱mān u ʿAlī
Hem daḫi Saʿd u Saʿīd ü
daḫi ʿAbdu'r-raḥmān

27. **ü u:**
Kıt'a 41
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ve bağlacı.
On nefer kimse ki cennetle
mübeşşer oldı
Ki Ebūbekr ü ʿÖmerdür daḫi
ʿOs̱mān u ʿAlī

28. **u u:**
Matla 44
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ve bağlacı.
İdüp sebḳ-ı ġażab elṭāf u faẕl
u raḥmetüñ yā Rab
ʿİbād-ı ʿācize şāmil ʿaṭā vü
niʿmetüñ yā Rab

29. **ü u:**
Mesnevi 1
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ve bağlacı.
Ġālib ü Faḫr u Ḫāliḳ oldı be-
nām
Ṣoñra Nużr u Kināne geldi
ʿayān

30. **ü u:**
Rübai 20
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ve bağlacı.
Allāh senüñdür kerem ü faẕl
u ʿaṭā
Aġyārdan ümmīd-i ʿaṭā ʿayn-
ı ḫaṭā

31. **ü ü:**
Rübai 58
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ve bağlacı.
ʿAfv ü kerem ü ʿināyetüñden
ġayrı
Yoḳ ḥāṣılı melceʾ ü
penāhum yā Rab

32. **u u:**
Rübai 64
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ve bağlacı.
Sen Nūr u Bedīʿ u Ẓāhir ü
Bāṭınsın
Esrār u ḫafā yā saña ẓāhir yā
Rab

33. **u ü:**
Rübai 66
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ve bağlacı.
Ḫālüm saña maʿlūm baña
sen meded it
Ey vāḳıf-ı sırr u ʿalem ü
ʿālim-i ġayb

34. **ü ü:**
Rübai 66
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ve bağlacı.
Mūy-ı serimi gerçi sefīd
eyledi şeyb
Ḳalbümde sevād-ı keder ü
şamt ü ʿayb

35. **ü ü:**
Rübai 199
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ve bağlacı.

Ey erḥam ü Raḥmān ü Mucīb-i muẓṭar
Ey Ḳādir ü Ḳayyūm u Celīl-i Ekber

36. **ü u:**
Rübai 199
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ve bağlacı.
Ey erḥam ü Raḥmān ü Mucīb-i muẓṭar
Ey Ḳādir ü Ḳayyūm u Celīl-i Ekber

37. **ü ü:**
Rübai 257
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ve bağlacı.
Yā Rab baña tevfīḳuñı sen eyle refīḳ
Ḳıl ʿişmet ü faẓl ü keremüñ yār-ı şefīḳ

38. **ü ü:**
Rübai 299
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ve bağlacı.
Ḫallāḳı odur encüm ü mihr ü māhuñ
Rezzāḳı odur cümle gedā vü şāhuñ

39. **ü ü:**
Rübai 303
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ve bağlacı.
Ey Müʿmin-i bī-minnet ü Vehhāb ü Celīl
Senden irişür ʿāleme enʿām-ı cemīl

40. **ü u:**
Rübai 304
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ve bağlacı.
Sensin sen eyā Ḳādir ü Rezzāḳ u Celīl
Ḫayret-zedegān-ı ġam ü endūha delīl

41. **u ü:**
Rübai 314
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ve bağlacı.
Mülk ü melekūt oldı o mevlānuñ bil
Kim yoḳ aña memnūʿ u muḥāl ü müşkil

42. **ü u:**
Rübai 355
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ve bağlacı.
Ey Rabb-i Eḥad Ḳādir ü Ḥayy u Ḳayyūm
Bī-ecr ü ʿivaż ʿāleme rızḳuñ maḳsūm

43. **ü ü:**
Rübai 408
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ve bağlacı.
Karum ne ḳadar olmaz ise müstaḥsen
Tevvāb ü Raḥīm ü Müteʿālīsin sen

44. **ü ü:**
Rübai 411
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ve bağlacı.
Cebbār ü ʿAzīz ü Mütekebbir sensin
Ḳuddūs ü Müheymin ü Muṣavvir sensin

45. **ü ü:**
Rübai 411
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ve bağlacı.
Cebbār ü ʿAzīz ü Mütekebbir sensin
Ḳuddūs ü Müheymin ü Muṣavvir sensin

46. **ü ü:**
Rübai 412
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ve bağlacı.
Rabb-i Eḥad ü Vāḥid ü Ḳādir sensin
Berr ü Ṣamed ü Bāṭın u Ẓāhir sensin

47. **ü u:**
Rübai 440
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ve bağlacı.
Rezzāḳ-ı cihān Muḳsiṭ ü Cāmiʿ sensin
Hem Muḳtedir ü Żarr u Nāfiʿ sensin

48. **ü ü:**
Rübai 442
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ve bağlacı.
Faʿʿāl-i murād ü Ḳādir-i muṭlaḳsın
ʿAllām ü Ḫabīr ü ḳāʾil-i eṣdaḳsın

49. **u ü:**
Rübai 443
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ve bağlacı.
Faẓl u kerem ü ʿināyetüñle yā Rab
Meʾmūluma nāʾil eyleyen sensin sen

50. **ü u:**
Rübai 481
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ve bağlacı.
Düşdi sefer-i dūr u dırāzum āḫir
Tebrīz ü Ṣıfāhāna Ḳum u Kāşāna

51. **ü ü:**
Rübai 485
Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ve bağlacı.
Maẕlūm ile ẓālim saña olmaz maḫfī
Ey Münteḳım ü Ḳādir ü Ḳayyūm Allāh

52. **u ü:**
Rübai 497
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ve bağlacı.
ʿİşyāna cesāret niçe mümkin ancaḳ
Fażl u kerem ü ʿafvüñe oldum ġırre

53. **ü ü:**
Rübai 545
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ve bağlacı.
Biñ kerre fiġān itse rebāb ü def ü ney
Gird-āb-ı belādur baḳamam meclis-i mey

54. **ü ü:**
Rübai 558
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ve bağlacı.
Olmışlar idi muḳtebis-i dīdāruñ
Bū Bekr ü ʿÖmer hem daḫi ʿOs̱mān ü ʿAlī

55. **ü ü:**
Rübai 561
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ve bağlacı.
Bir ʿāleme varduñ ki cihetden ḫālī
Yoḳ anda kem ü keyf ü metā eyn ile ey

56. **ü ü:**
Tahmis 5
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ve bağlacı.
Neşr olmaz zülfüñden bir nefḥa-i zībā-dem
Ol nefḥaya dil-beste cinn ü melek ü ādem

57. **ü u:**
Tarih 4
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ve bağlacı.
Sāye-i salṭanatında ola āsūde ʿibād
Ẓulm ü āşūb u fitan ola ʿadīm ü nā-būd

58. **ü ü:**
Tarih 4
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ve bağlacı.
Vāris̱ ü dāʿim ü Bāḳī eḥad-ı bī-endād
Mālikü'l-mülk ü Ṣamed Kādir ü Ḳayyūm ü Vedūd

59. **ü ü:**
Tarih 5
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ve bağlacı.
Duʿāmuz böyledür mevlā idüp s̱ābit maḳāmında
Hemīşe eyleye iḳbāl ü ʿömr ü ʿizzetin memdūd

60. **ü ü:**
Tarih 11
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ve bağlacı.
Ḥażret-i paşa-yı ʿālī-ḳadr ü memdūḥu'l-ḫıṣāl
Ol kerīmü'ş-şān ü ʿālī-himmet ü merd-i ḥalīm

61. **ü ü:**
Tarih 21
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ve bağlacı.
Ṣıḥḥat ü ʿāfiyet ü rāḥat ile Güẕerān eyleye māh ü sāli

62. **ü ü:**
Tarih 29
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ve bağlacı.
Zādehu'llāh zihī himmet-i sulṭān-ı cihān
Eyledi teşne-dilāna kerem ü reʾfet ü cūd

<u>ü ü ü:</u>

1. **ü ü u:**
Gazel 389
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ve bağlacı.
Ṣafā-yı ḳalb ü ʿışḳ-ı pāk ü tevfīḳ u rıżā virsün
Niyāzum böyledür Perverdigār-ı kām-baḫşādan

2. **ü ü ü:**
Gazel 462
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ve bağlacı.
Ol kim ġınā-yı ḳalb ile merzūḳ olmadı
Māl ü menāl ü genc ü ġınādan ne fāʾide

3. **ü u u:**
Kaside 3
Mısra: **89**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ve bağlacı.
Ne enīs ü ne meded-kār u ne şemʿ u ne firāş
Dehşet ü hevlini fikr it o demüñ ol ānuñ

4. **u ü ü:**
Kaside 5
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ve bağlacı.
Ẕāt-ı pāküñ maẓhar-ı levlāke ḳıldı Kirdigār
Ḥabbeẕā ʿunvān u ḳadr ü ʿizz ü rifʿat ḥabbeẕā

5. **ü ü ü:**
Kaside 24
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ve bağlacı.
Ne paşa kim kemāl-i zīb ü ferr ü ḳadr ü cāhından
Serīr-i cān-fezāsı ṭāʿna-zendür taḫt-ı ḫaḳana

6. **ü ü u:**
Rübai 97
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ve bağlacı.
Sensin Ṣamed ü Kebīr ü Rezzāḳ u Muḳīt
Sensin Eḥad ü Ḳādir ü Muḥyī vü Mümīt

7. **ü ü ü:**
Rübai 104
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ve bağlacı.
Ḥaḳ ḳulluġıdur ʿārife cāh-ı rifʿat
Bāḳī heves ü ḥayret ü ẕell ü miḥnet

8. **ü u ü:**
Rübai 112
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ve bağlacı.
Ey ferd ü eḥad-i Ḥayy ü Ṣehīd ü Vāriṣ
V'ey vitr ü Ṣamed Ḥaḳḳ u Mecīd ü Bāʿiṣ

9. **ü ü ü:**
Rübai 112
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ve bağlacı.
Ey ferd ü eḥad-i Ḥayy ü Ṣehīd ü Vāriṣ
V'ey vitr ü Ṣamed Ḥaḳḳ u Mecīd ü Bāʿiṣ

10. **ü ü u:**
Rübai 412
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ve bağlacı.
Rabb-i Eḥad ü Vāḥid ü Ḳādir sensin
Berr ü Ṣamed ü Bāṭın u Ẓāhir sensin

11. **ü ü ü:**
Rübai 412
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ve bağlacı.
Yoḳ evvel ü āḫirde şerīküñ yā Rab
ʿAdl ü Ḥakem ü Evvel ü Āḫir sensin

12. **ü ü ü:**
Rübai 422
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ve bağlacı.
Ey raḥmeti çoḳ Rabb-i Raḥīm ü Raḥmān
Ey erḥam ü Ḳuddūs ü Kerīm ü Sübḥān

13. **ü ü ü:**
Rübai 424
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ve bağlacı.
Ey erḥam ü Tevvāb ü Raḥīm ü Raḥmān
V'ey ekrem ü Vehhāb ü Kerīm ü Ġufrān

14. **ü ü ü:**
Rübai 424
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ve bağlacı.
Ey erḥam ü Tevvāb ü Raḥīm ü Raḥmān
V'ey ekrem ü Vehhāb ü Kerīm ü Ġufrān

15. **ü ü ü:**
Rübai 462
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ve bağlacı.
Ey ḳullarına erḥam ü Raḥmān Allāh
Ferd ü Ṣamed ü Ḳādir ü Mennān Allāh

16. **ü u ü:**
Tahmis 4
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ve bağlacı.
Türk ü Rūm u ʿAcem ü Hind bilür bunı ki sen
Hāşimsin Medenīsin
ʿArabīsin Ḳureyşī

17. **ü ü ü:**
Tarih 3
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ve bağlacı.
Ebü'l-feṭḥ ü Süleymān ü Selīm ü Ḫān Murāda hem
Ṣecāʿatde kerāmetde mehābetde budur vāriṣ

18. **ü ü ü:**
Tarih 4
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ve bağlacı.
Vāriṣ ü dāʿim ü Bāḳī eḥad-ı bī-endād
Mālikü'l-mülk ü Ṣamed Kādir ü Ḳayyūm ü Vedūd

ü ü vü:

1. **ü ü vü:**
Rübai 97
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ve bağlacı.
Sensin Ṣamed ü Kebīr ü Rezzāḳ u Muḳīt
Sensin Eḥad ü Ḳādir ü Muḥyī vü Mümīt

ü vü:

1. **ü vü:**
Kaside 11
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Ve bağlacı.
Ādem ü Yaḥyā vü ʿİsā ile
İbrāhīm ile
Yūsuf u İdrīs ü Hārūn ile
hem Mūsā ile

u vü ü:

1. **u vü ü:**
Rübai 314
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ve bağlacı.
Mülkiyyeti īcād ile ḳudret iledür
Beyʿ u hībe vü kesb ü verāṣetle degil

ʿubūr:

1. ʿ**ubūruñ:**-*uñ*
Gazel 157
Mısra: **4**
Başka bir yer II bağlamda öteki dünya anlamına gelmektedir.
Neden āsūdesin ey mihr ü cān sen bu menāzilde
Bilürsin bu ẓıll-ı fānīden elbette ʿubūruñ var

ʿubūr idemez:

1. ʿ**ubūr idemez:**-*e, -mez*
Kaside 27
Mısra: **82**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yaşamak, yaşamaya devam etmek.
Cūşiş-i seyl-i sirişküm o ḳadar kīm gāhī
İdemez ceyş-i neẓāre gül-i müjgānı ʿubūr

ʿubūr itdi:

1. ʿ**ubūr itdi:**-*di*
Gazel 144
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Geçmek, atlamak. || *İkiye bölmek.*
nāz ile ʿubūr itdi yine ceyş-i ḫayālüñ
Tende görinen dāġ degül naḳş-ı ḳademdür

uç-:

1. **uçmaḳ:**-*maḳ*
Gazel 27
Mısra: **7**
Havalanmak, uçmak.
Uçmaḳ ümmīdin itse n'ola şāh-bāz-ı dil
Kim ḳıṭʿa-i bihişt gelür meskenüm baña

ʿucb u ġurūr:

1. ʿ**ucb u ġurūr:**
Rübai 543
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kendini beğenmişlik ve gurur.
Bu ʿayb yeter ʿucb u ġurūr ile saña
Kim ādetüñ oldı ṣıfat-ı ḫannāsī

ʿudūl eylemişem:

1. ʿ**udūl eylemişem:**-*miş, -em*
Kıt'a 21
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Vazgeçmek, yılmak.
Bu teġāfülle bu cevr ile bu istiġnādan
Ṣanma ey şūḫ-ı sitem-pīşe ʿudūl eylemişem

üftāde:

1. **üftādeñe:**-*ñ, -e*
Gazel 44
Mısra: **10**
Düşkün, zavallı ‖ âşık.
İtmedüñ gitdi teraḥḥum bu Naḥīfīye dirīġ
Olmaduñ üftādeñe ey serv-i āzād āşinā

2. **üftādesin:**-*sin*
Gazel 96
Mısra: **1**
Düşkün, zavallı ‖ âşık.
Ḳāmetüñ üftādesin servi gibi eyle bülend
Düşmeye bir daḥi yire zülfüñi eyle kemend

3. **üftādelerüñ:**-*ler, -üñ*
Gazel 144
Mısra: **11**
Düşkün, zavallı ‖ âşık.
Üftādelerüñ düşse eger pāyuña ʿafv it
Saña düşen ye şāh-ı cihān luṭf u keremdür

4. **üftādelerüñ:**-*ler, -üñ*
Gazel 348
Mısra: **3**
Düşkün, zavallı ‖ âşık.
Üftādelerüñ ḥasret ile ḫāk-i reh olsun
Sen bāġ-ı ṣafāda ṣalın ey serv-i bülendüm

5. **üftādesin:**-*sin*
Gazel 368
Mısra: **2**
Düşkün, zavallı ‖ âşık.
Luṭf idüp eyler müşerref ʿāşıḳ-ı dil-dādesin
Ol şeh-i ḫüsnüm başup geçmez bu ben üftādesin

6. **üftāde:**
Gazel 373
Mısra: **7**
Düşkün, zavallı ‖ âşık.
Üftāde gönül çāresi yoḳ ḥükm-i ḳażādur
Ümmīd-i ḫalāṣ eyleme çāh-ı ẕeḳanından

7. **üftādesine:**-*si, -n, -e*
Gazel 463
Mısra: **1**
Düşkün, zavallı ‖ âşık.
Ol serv-ḳad üftādesine māʾil olursa
Bir kerre müşerref olalum ḳābil olursa

8. **üftādelerüñ:**-*ler, -üñ*
Gazel 518
Mısra: **7**
Düşkün, zavallı ‖ âşık.
O da bir gün bilür üftādelerüñ ḥālinden
Ḳo ṣalınsun benüm ol serv-i revānum şimdi

9. **üftādeye:**-*ye*
Kaside 8
Mısra: **266**
Düşkün, zavallı ‖ âşık.
Dest-gīr ol bu Naḥīfī ḳuluña sulṭānum
Ki ol üftādeye āsān ola kār-ı düşvār

10. **üftādeyem:**-*y, -em*
Kıt'a 22
Mısra: **3**
Düşkün, zavallı ‖ âşık.
Ümmetinden bir ġarīb üftādeyem
Ben Resūl-i müctebāya bendeyem

11. **üftādeyüz:**-*yüz*
Murabba 6
Mısra: **41**
Düşkün, zavallı ‖ âşık.
Biz bir bölük üftādeyüz
Eltāfuña cān-dādeyüz

12. **üftādelerüñ:**-*ler, -üñ*
Rübai 398
Mısra: **1**
Düşkün, zavallı ‖ âşık.
Üftādelerüñ ki dest-gīri sensin
Her bende-i ʿācizüñ naṣīri sensin

üftāde ider:

1. **üftāde ider:**-*er*
Gazel 410
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Düşkün yapmak.
İder üftāde çāh-ı ʿışḳa yüz biñ Yūsuf-ı cānı
Senüñ ʿunvān-ı ḥüsn-i bī-miṯālüñ yā Resūla'llāh

üftāde-āsā:

1. **üftāde-āsā:**
Gazel 465
Mısra: **8**
Düşkünler gibi.
Geçen her serv-ḳad ḫūbāna istiḳbāl içün maḥżā
Ṭururlar servler üftāde-āsā reh-güẕār üzre

üftādegān-ı ʿışḳdan:

1. **üftādegān-ı ʿışḳdan:**-*dan*
Gazel 459
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşkın düşkünleri II âşıklar.
El-ḥased üftādegān-ı ʿışḳdan ol rinde kim
Pāk-dāmen serv-ḳad bir şūḫ-ı müsteṯnā seve

üftāde-ḥālān-ı ġam-ı ʿışḳı:

1. **üftāde-ḥālān-ı ġam-ı ʿışḳı:**-*ı*
Gazel 228
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk gamının hallerinin düşkünü.
Ṣalındurmaz göze üftāde-ḥālān-ı ġam-ı ʿışḳı
Ne deñlü ser-fürū itseñ o serv-i ḫoş-ḫırām almaz

üftāde-i ḫāk-i ḫaclet oldı:

1. **üftāde-i ḫāk-i ḫaclet oldı:**-*dı*
Rübai 401
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Utancından toprağa düşmek, toprak olmak.
Āyāt-ı ẓuhūrın eyleyüp cümle yaḳīn
Üftāde-i ḫāk-i ḫaclet oldı evṯān

üftāde-i ḫāk-i rehüñ:

1. **üftāde-i ḫāk-i rehüñ:**-*üñ*
Gazel 66
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk yolunun toprağının düşkünü.
Allāh bilür yoḳdur efendüm dil-i zāra
Üftāde-i ḫāk-i rehüñ olmaḳ gibi rifʿat

üftāde-i ḫāk-i ẕillet:

1. **üftāde-i ḫāk-i ẕillet:**
Kaside 8
Mısra: **137**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Alçaklık toprağının düşkünü.
Dest-gīrā benem üftāde-i ḫāk-i ẕillet
İtmek ister beni bu ḫalḳ-ı cihān istiḥḳār

üftāde-i ʿışḳ itdi:

1. **üftāde-i ʿışḳ itdi:**-*di*
Tahmis 10
Mısra: **47**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk düşkünü etmek.
Beni üftāde-i ʿışḳ itdi bu ḳadd-i dil-cū
Şu gibi sürmendeyem rūy-ı niyāzum her sū

üftādesi olmaz:

1. **üftādesi olmaz:**-*si, -maz*
Gazel 77
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Düşkün olmak, tutulmak; âşık olmak.
Biñ cān ile ādem niçe üftādesi olmaz
Ol serv-i revānuñ hele reftārını seyr it

üftādesi olur:

1. **üftādesi olur:**-*ur*
Gazel 319
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Düşkün, biçare, aşık olmak.
Ḳanda bir şūḫ-ı cihān olsa olur üftādesi
Bir belādur ʿāşıḳ-ı bī-çāreye cānā göñül

üftān ü ḫayrāndur:

1. **üftān ü ḫayrāndur:**-*dur*
Gazel 151

Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Düşen ve hayran II düşkün ve şaşkın.
Düşe ḳalḳa vararlar kūyuña rū-māl içün ʿuşşāḳ
Giriftārān-ı ʿışḳuñ cümlesi üftān ü ḫayrāndur

<u>ufuḳ-ı salṭanata:</u>

1. **ufuḳ-ı salṭanata:**-*a*
Tarih 29
Mısra: **43**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Saltanatın ufku.
Şems-i ẕātın ufuḳ-ı salṭanata dāʾir idüp
İde teʾyīd-i Ḫudā ẓıll-ı ẓalīlin memdūd

<u>uġra:</u>

1. **uġraduñ:**-*du, -n*
Matla 233
Mısra: **2**
Bir yerin içinden, yanından ya da yakınından geçmek.
Ṣafā-yı müjde-i teşrīfüñ irdi āfāḳa
Ne yeller esdi ṣabā uġraduñ bu müştāḳa

<u>uğra-:</u>

1. **uġradum:**--*du, --m*
Gazel 230
Mısra: **13**
Bir yerin içinden, yanından ya da yakınından geçmek.
Dün ḫākdān-ı leşker-i nā-kāma uġradum
İrdi Naḥīfī gūşuma ṣad āferīn-i yeʾs

2. **uġramış:**-*mış*
Matla 139
Mısra: **1**
Bir yerin içinden, yanından ya da yakınından geçmek.
Uġramış kūçe-i dildāra seḥer reh-güẕerüñ
Olsun ey ʿāṣıḳ-ı şūrīde mübārek seferüñ

3. **uġrar:**-*r*
Matla 169
Mısra: **2**
(Kötü bir durum) Başına gelmek, (hoş olmayan bir şeye) dûçar olmak, mâruz kalmak.
O māha dil vireli oldı kār-ı dil mātem
Diliyle uġrar imiş derd ü miḥnete ādem

<u>ʿuḳbā:</u>

1. ʿ**uḳbāya:**-*ya*
Gazel 108
Mısra: **10**
Ahiret, dünyaya kıyasla öbür yaşam.
Naḥīfī muḳteżā-yı ḥikmet üzre Ḫālıḳ-ı ʿĀlem
Zen-i dünyāyı ʿuḳbāya raḳīb ü żarre itmişdür

2. ʿ**uḳbāda:**-*da*
Gazel 406
Mısra: **12**
Ahiret, dünyaya kıyasla öbür yaşam.
N'ola ẓıll-ı şerīfüñ olmasa ẓāhir bu dünyāda
Melāẕ olsa gerek ʿuḳbāda her ʿabd-i kemīn üzre

3. ʿ**uḳbāda:**-*da*
Kaside 5
Mısra: **91**
Ahiret, dünyaya kıyasla öbür yaşam.
Dünyede kesb-i şeref ʿuḳbāda luṭf-ı Kirdigār
Ġāyet-i ḳaṣdum budur ey menbaʿ-ı cūd u seḫā

4. ʿ**uḳbāda:**-*da*
Matla 239
Mısra: **1**
Ahiret, dünyaya kıyasla öbür yaşam.
Senüñle iftiḫār eyler iken dünyāda ʿuḳbāda
Beni itme ḫacel ey kān-ı şefḳat rūz-ı ferdāda

5. ʿ**uḳbāya:**-*y, -a*
Rübai 90
Mısra: **2**
Ahiret, dünyaya kıyasla öbür yaşam.
Fermānuñ ile çün ola vaḳt-i rıḥlet
ʿUḳbāya ʿazīmet görine bī-ʿillet

6. ʿ**uḳbāda:**-*da*
Rübai 276
Mısra: **3**
Ahiret, dünyaya kıyasla öbür yaşam.
ʿUḳbāda şefīʿ-i müẕnibīn-i ümmet
Dünyāda melāẕıdur gedā vü şāhuñ

<u>ʿukde:</u>

1. ʿ**uḳde:**
Gazel 130
Mısra: **3**
Düğüm. II İçe dert olan şey.
Bu ʿuḳde nāḫun-ı tedbīr ile güşād olmaz
Olursa himmet-i merdān-ı bī-riyādan olur

2. ʿ**uḳdeyi:**-*yi*
Rübai 121
Mısra: **3**
Gönle dert olan şey.
Luṭfuñla lisānumdan idüp ʿuḳdeyi ḥal
Temcīd ile aḳvālümi eyle memdūḥ

3. ʿ**uḳdeyi:**-*yi*
Rübai 313
Mısra: **4**
Gönle dert olan şey.
Ḳalmış reh-i ḥayretde ʿibād-ı ʿaceze
Bu ʿuḳdeyi ilhāmuñ ile sen ḳıl ḥal

4. ʿ**uḳdesini:**-*si, -n, -i*
Rübai 381
Mısra: **3**
Halli güç iş, çözülmesi zor mesele.
Her ʿuḳdesini ḥall ider ilhām-ı ṣarīḥ

Her müşkil-i mechūlini eyle maʿlūm

ʿuḳde virür:

1. ʿ**uḳde virür:**-*ür*
Kaside 26
Mısra: **230**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Düğüm yapmak.
Murādum üzre murādum ifāde eyleyemem
Zebāna ʿuḳde virür pīç ü tāb-ı şerm ü ḥayā

ʿuḳde virürse:

1. ʿ**uḳde virürse:**-*ür, -se*
Rübai 532
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Düğüm yapmak.
Biñ ʿuḳde virürse dile gerdūn gāhī
Münḥall-i melāl itme dil-i āgāhı

ʿuḳdedār iden:

1. ʿ**uḳdedār iden:**-*en*
Gazel 110
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Düğüm yapmak.
Derūn-ı ehl-i dili ʿuḳdedār iden cümle
O zülf-i ḫam-be-ḫam ol ṭurra-i mücaʿʿaddür

ʿuḳde-i dilden:

1. ʿ**uḳde-i dilden:**-*den*
Gazel 118
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül bağı.
Saña mümkin degüldür ʿuḳde-i dilden ḫaber virmek
Benüm müşkillerüm zīrā senüñ yanuñda āsāndur

ʿuḳde-i islām olsa:

1. ʿ**uḳde-i islām olsa:**-*sa*
Gazel 481
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
İslam kuralları olmak.
Küfr-i zülfin ruḫ-ı pür-tābına itse taʿlīḳ
Girih-i kāküli bir ʿuḳde-i İslām olsa

ʿuḳde-i müşkilātumı:

1. ʿ**uḳde-i müşkilātumı:**-*um, -ı*
Rübai 61
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Boş olmayan zorlukların düğümü.
Ser-rişte-i ümmīdümi hemvār eyle
Ḳıl ʿuḳde-i müşkilātumı ḥal yā Rab

ʿuḳūl ü efhām:

1. ʿ**uḳūl ü efhām:**
Rübai 346
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Akıllar ve kavrayışlar.
Ser-geşte-i ḥikmetüñ ʿuḳūl ü efhām
Leb-teşne-i ḥayretüñ ẓünūn u evhām

ʿuḳūl-i zümre-i elbāb:

1. ʿ**uḳūl-i zümre-i elbāb:**
Tarih 3
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Akıl sahiplerinin akılları.
Niẓām-ı ʿāleme ṭārī olan evżāʿ-ı gün-ā-gün
ʿUḳūl-i zümre-i elbāb ile olmış idi ābiş

ulaş:

1. **ulaşmaḳdı:**-*maḳ, -dı*
Gazel 57
Mısra: **7**
Erişmek, yetişmek.
Güzelüm maḳṣadımız saña ulaşmaḳdı biraz
Saña hep cümle ḥelāl ola begüm ḫışm u ʿaẕāb

ʿülemā:

1. ʿ**ulemāsı:**-*sı*
Gazel 69
Mısra: **6**
Alimler, bilginler.
Göricek necm-i saʿādetle seni ehl-i nücūm
Saña ḳarşu ʿulemāsı didiler dām-ı sebāt

ülfet:

1. **ülfetüm:**-*üm*
Gazel 165
Mısra: **8**
Dostluk, muhabbet, ahbaplık.
Dil-i şeydā hevā-yı vuṣlatuñla ḳaldı kūyuñda
O Mecnūn-ı heveskār ile şimdi ülfetüm yoḳdur

2. **ülfetüm:**-*üm*
Gazel 338
Mısra: **8**
Alışkanlık II Yakın ilişki.
Geldi ferāġ ṣoḥbet-i aġyārdan baña
Şimdi ḫayāl-i yār iledür ülfetüm benüm

ülfet idemez:

1. **ülfet idemez:**-*emez*
Rübai 184
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Samimiyet göstermek II muhabbet etmek.
Nā-dān ile ülfet idemez ehl-i kemāl
Sāḳī bizüm ancaḳ sözümüz ʿārifānedür

ülfet ider:

1. **ülfet ider:**-*er*
Matla 199
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Samimiyet göstermek II muhabbet etmek.

ʿAcūz-ı dehr ile ülfet ider mi ʿāḳıl olan
Baḳar mı nāḳışatü'l-ʿaḳla merd-i kāmil olan

ülfet itmekde:

1. **ülfet itmekde:**-*mekde*
Gazel 470
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Alışmak, kaynaşmak; dostluk kurmak.

Ṭurma hem-demlük ider ġamzeñ ile çeşmüñe dil
Ülfet itmekde o mecnūn yine āhūlar ile

ülfet itmezdüm:

1. **ülfet itmezdüm:**-*mez, -dü, -m*
Gazel 440
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Samimiyet göstermek II muhabbet etmek.

Ülfet itmezdüm Naḥīfī-i süḫan-perdāz ile
Lafẓ u maʿnāda eger pākīze-güftār olmasa

ülfetler eylersin:

1. **ülfetler eylersin:**-*ler, -r, -sin*
Gazel 444
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Yakınlık göstermek; tanışmak, görüşüp konuşmak; dost olmak.

Cefā ḳaṣdın idüp aġyār ile ülfetler eylersin
Baña bu cevri gel ey dil-ber-i ʿālī-cenāb itme

ʿulūfe çıḳmaz:

1. ʿ**ulūfe çıḳmaz:**-*maz*
Kıt'a 34
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**

Ulufe çıkmak II Osmanlı Devleti'nde kapı kulu askerlerine, sipâhîlere, bir kısım devlet mensuplarına ve ilmiye ricâline üç ayda bir verilen maaş. Ulufe çıkmak, bağlamdan anlaşıldığı kadarıyla bu maaşı almaya hak kazanmak.

Seng-i sitemin yār dirīġ eyledi bizden
Çıḳmaz ḳula şimden girü beñzer ki ʿulūfe

ulūfe irdi:

1. **ulūfe irdi:**-*di*
Kıt'a 34
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Binlere ulaşmak, çoğalmak.

Dāġ-ı müteʿaddidle ṭolup şerḥa-i sīne
Āḥād iken aḳsām-ı hümūm irdi ulūfe

ülü'l-ebṣār:

1. **ülü'l-ebṣāra:**-*a*
Kaside 16
Mısra: **21**
Basiret sahipleri.

Dem-i cān-baḫş-ı ziyāretde ülü'l-ebṣāra
Bāʿiṣ-i riḳat olan nükte-i mübhemdür bu

2. **ülü'l-ebṣāra:**-*a*
Rübai 417
Mısra: **3**
Basiret sahipleri.

Ḫāk-i ḳadem-i pāküñ ülü'l-ebṣāra
Küḥl itmek olur ʿizzet ile farżu'l-ʿayn

ʿuluvv-i āyet-i ḳadr ü celālüñ:

1. ʿ**uluvv-i āyet-i ḳadr ü celālüñ:**-*üñ*
Gazel 409
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Öfke ve şerefin âyetlerinin yüceliği.

Cenāb-ı Ḥaḳ ezelden zīver-i ʿarş-ı berīn itmiş
ʿUluvv-i āyet-i ḳadr ü celālüñ yā Resūla'llāh

ʿuluvv-i himmet ü cūd u seḫā:

1. ʿ**uluvv-i himmet ü cūd u seḫā:**
Gazel 228
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

El açıklığının, cömertlik ve himmetinin büyüklüğü.

ʿUluvv-i himmet ü cūd u seḫā merġūbdur ammā
Denāʾet bir belādur müft virseñ ḫāṣ u ʿām almaz

ʿuluvv-i himmet ü cūd virilmiş:

1. ʿ**uluvv-i himmet ü cūd virilmiş:**-*miş*
Kaside 26
Mısra: **35**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Himmet ve cömertliğin büyüklüğü verilmek.

O ḫānedāna virilmiş ʿuluvv-i himmet ü cūd
O ʿırḳ-ı pāke olınmış ʿaṭā seḫā vü ʿaṭā

ʿuluvv-i himmetin:

1. ʿ**uluvv-i himmetin:**-*in*
Gazel 334
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Gayret, emek ve keremlerin en yücesi.

ʿUluvv-i himmetin gördükde rāh-ı nā-tüvānīde
Dil-i üftādeyi bir serv-i nāza ḫāk-i rāh itdüm

ʿuluvv-i ḳadri:

1. ʿ**uluvv-i ḳadri:**-*i*
Kaside 26

Mısra: **317**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Değerin yüceliği.
ʿUluvv-i ḳadri olup rūz u şeb teraḳḳideʿ
Kemāl-i ẕātı ola müstefāż-ı şāh u gedā

ʿuluvv-i ḳadrine:

1. ʿ**uluvv-i ḳadrine:**-*i, -n, -e*
Kaside 19
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Değerin yüceliği.
Öyle bir şeh kim ʿuluvv-i ḳadrine nisbet eger
Mīr-i ışṭablı disem şāyeste Sulṭān Senceri

ʿuluvv-i ḳadrini:

1. ʿ**ulüvv-i ḳadrini:**-*i, -n, -i*
Gazel 487
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Değerin yüceliği.
Fürūġ-ı kevkebe-i ẕātı şöyle rūşen kim
ʿUlüvv-i ḳadrini taṣdīḳ ider ẕekī vü ġabī

2. ʿ**uluvv-i ḳadrini:**-*i, -n, -i*
Kaside 26
Mısra: **61**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Değerin yüceliği.
ʿUluvv-i ḳadrini fehm eylesün ṣıġār u kibār
Duʿā-yı devletini eylesün ricāl ü nisā

ʿuluvv-i ḳadrüñe:

1. ʿ**uluvv-i ḳadrüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 406
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Değerin yüceliği.
ʿUluvv-i ḳadrüñe şāhid yeter kim sāyeñi mevlā
Muʿallā ḳıldı düşmekden bu ḫāk-i vāpesin üzre

ʿuluvv-i menḳabetde:

1. ʿ**uluvv-i menḳabetde:**-*de*
Tarih 31
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Menkıbenin, hikayenin ululuğu.
ʿUluvv-i menḳabetde vaṣf-ı ẕātı nüsḫa-i kübrā
Kemāl ü maʿrifetde ẕāt-ı pāki baḥr-ı bī-sāḥil

um:

1. **umaram:**-*ar, -am*
Gazel 245
Mısra: **10**
Beklemek, ümit etmek.
Ne ḳadar ehl-i günāh ise Naḥīfī-i ġarīb
Umaram ḳayd idesin nāmını ʿabd-i aḫlaş

2. **umma:**-*ma*
Gazel 372
Mısra: **2**
Beklemek, ümit etmek.
Gül-çīn-i ümmīd olma bu dehrüñ çemeninden
Ārām-ı şafā umma şaḳın encümeninden

3. **umaram:**-*ar, -am*
Kaside 8
Mısra: **161**
Beklemek, ümit etmek.
Umaram kim yalıñız ben degül ey şāh-ı cihān
Luṭf u iḥsānuñı itdükçe cenābuñ der-kār

4. **umaram:**-*ar, -am*
Kaside 8
Mısra: **193**
Beklemek, ümit etmek.
Umaram ʿafv ile mevlā beni dil-şād eyler
Gerçi bilmezlik ile eylemişem cürm-i hezār

5. **umaram:**-*ar, -am*
Kaside 8
Mısra: **263**
Beklemek, ümit etmek.
Himmetüñle umaram bendeñi ey faḫr-ı rusül
Eyleye Ḥażret-i Ḥaḳ nāʾil-i ecr-i bisyār

6. **umaram:**-*ar, -am*
Kaside 25
Mısra: **51**
Beklemek, ümit etmek.
Umaram himmetüñ refīḳum ola
Bu ümmīd ile intiḳāl itdüm

7. **umaram:**-*ar, -am*
Kaside 27
Mısra: **51**
Beklemek, ümit etmek.
Umaram eyleyesin ḫidmet-i cuhmūr-ı ʿibād
İdesin şerʿ-i resūli ʿamelüñde düstūr

8. **umaram:**-*ar, -am*
Kaside 27
Mısra: **145**
Beklemek, ümit etmek.
Dād-gārā umaram sāye-i luṭfuñda olur
Dünyede ḫāṭır-ı meksūrum olursa mecbūr

9. **umaram:**-*ar, -am*
Kaside 27
Mısra: **147**
Beklemek, ümit etmek.
Umaram kim ola sīr-āb-ı zülāl-i keremüñ
Ḳalmaya teşne zamānuñda bu ḳalb-i maḥrūr

10. **umaram:**-*ar, -am*
Kaside 27
Mısra: **153**
Beklemek, ümit etmek.
Umaram Māniʿ ü Muʿṭī olan Rabb-ı Kerīm
Eyleye ḫāṭır-ı maḥzūnumı şād ü mesrūr

11. **umaram:**-*ar, -am*
Kaside 27
Mısra: **155**
Beklemek, ümit etmek.
Umaram kim mütebeddil ola şādīye bu ġam
Ṣubḥ-ı maḳṣūda ḳarīn ola bu şām-ı deycūr

12. **umaram:**-*ar, -am*
Kıt'a 24
Mısra: **7**
Beklemek, ümit etmek.
Bunı taḥrīr iden aṣḥāb-ı keremden umaram
Bu Naḥīfîyi ide ḫayr-ı duʿāya şāyān

13. **umar:**-*ar*
Matla 99
Mısra: **2**
Beklemek, ümit etmek.
Ḫvān-ı iḥsānuñı nāz ile güşād itseñ eger
Niʿmet-i vaṣluñ umar ehl-i maḥabbet yer yer

14. **umaram:**-*ar, -am*
Rübai 286
Mısra: **4**
Beklemek, ümit etmek.
ʿİṣyān-ı firāvān ile geldüm ḳapuña
Yā Rab umaram raḥmet-i bī-pāyānuñ

ʿumde-i ṣıdḳ-ı emel itdi:

1. **ʿumde-i ṣıdḳ-ı emel itdi:**-*di*
Tarih 28
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arzunun doğru ilkesi.
Himmetin mevḳūf-ı taḥṣīl-i rıżāʾu'llāh idüp
İtdi ḫayrāt-ı ḥüsānı ʿumde-i ṣıdḳ-ı emel

ümem-i sālife:

1. **ümem-i sālife:**-*e*
Gazel 245
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Geçmişin ümmetleri.
Ümem-i sālife aḥvālin idüp cümle beyān
Nāzil oldı bu ḳadar muḥkem-i āyāt u ḳıṣaṣ

ümīd-i pāy-būsın eyleyüp:

1. **ümīd-i pāy-būsın eyleyüp:**-*yüp*
Matla 151
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayağını öpmeyi ümit etmek.
Ümīd-i pāy-būsın eyleyüp ol ṣāh-ı ḫūbānuñ
Ṭurur boynın burup yollar güẕer-gāhında cānānuñ

ümm ü eb:

1. **ümm ü eb:**
Kaside 6
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Anne ve baba.
Olsun fedā-yı devlet-i ʿışḳ u maḥabbetüñ
Bezm-i cihānda māl ü benūn ile ümm ü eb

ʿummāñ ider:

1. **ʿummāñ ider:**-*er*
Gazel 1
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Denize çevirmek.
Bir gün bizi de vāṣıl-ı baḥr-ı merām ider
Bir ḳaṭre-i kemīneyi ʿummāñ ider Ḫudā

ʿummān-ı maʿnīdür:

1. **ʿummān-ı maʿnīdür:**-*dür*
Gazel 142
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mananın engin okyanusu.
Ey Naḥīfî ṭabʿum ol ʿummān-ı maʿnīdür benüm
Kim bün-i ḳaʿrında bī-ḥad gevher-i yektā yatur

ümmehāt:

1. **ümmehātuñ:**-*uñ*
Gazel 279
Mısra: **3**
Anneler.
Ābā vü ümmehātuñ eyā gevher-i güzīn
Oldı ʿilāve-i şerefi her ḳabāyilüñ

ümmet:

1. **ümmetinden:**-*i, -n, -den*
Gazel 13
Mısra: **17**
Aynı peygambere inanıp bağlanan cemaat, topluluk.
Ey Naḥīfî ümmetinden eylemez luṭfın dirīġ
Ol şefāʿat kāñı ʿālī-şān Muḥammed Muṣṭafā

2. **ümmetlerüñ:**-*ler, -üñ*
Gazel 47
Mısra: **6**
Aynı peygambere inanıp bağlanan cemaat, topluluk.
Ehl-i ʿişyāna müdāvā-yı şefāʿat ḳıl meded
Pādişāhā derdine ümmetlerüñ sensin ṭabīb

3. **ümmet:**
Gazel 280
Mısra: **6**
Aynı peygambere inanıp bağlanan cemaat, topluluk.
Żaʿīf-i ümmete sensin şefīʿ-i rūz-ı cezā
Fedā senüñ yoluña ümmet es-selāmu ʿaleyk

4. **ümmet:**
Gazel 415
Mısra: **14**
Aynı peygambere inanıp bağlanan cemaat, topluluk.
Olup hep ḫāk-i der-gāhuñ recā-yı luṭfuñ eylerler
Naḥīfî-veş ḳapuñda cümle ümmet yā Resūla'llāh

5. **ümmetlerüñ:**-*ler, -üñ*
Gazel 423
Mısra: **7**
Aynı peygambere inanıp bağlanan cemaat, topluluk.

N’ola ümmetlerüñ faḫr eyler ise ẕāt-ı pāküñle
Ḳudūmüñ raḥmet olmışdur cihāna yā Resūla’llāh

6. **ümmet:**
Gazel 425
Mısra: **13**
Aynı peygambere inanıp bağlanan cemaat, topluluk.
Naḥīfī ümmet içre her ne deñlü ehl-i cürm ise
Reh-i ʿışḳuñda ḳalmaz baş u cāna yā Resūla’llāh

7. **ümmetüñ:**-*üñ*
Kaside 2
Mısra: **22**
Aynı peygambere inanıp bağlanan cemaat, topluluk.
Çün şefīʿ itdüñ Ḥabīb-i Ekrem-i Muḫtārıñı
Ḥürmetiyçün cürmini ʿafv it bu ʿāṣī ümmetüñ

8. **ümmetüñden:**-*üñ, -den*
Kaside 5
Mısra: **62**
Aynı peygambere inanıp bağlanan cemaat, topluluk.
Bunca ʿāṣīler içinde yoḳ mıdur bilmem yiri
Ümmetüñden biri ḫaṭā-pīşe ġarībüñ serverā

9. **ümmetüñ:**-*üñ*
Kaside 6
Mısra: **30**
Aynı peygambere inanıp bağlanan cemaat, topluluk.
Feyyāż-ı muṭlaḳ itdi saña kevs̱eri ʿaṭā
Ḥāṣā ki ümmetüñ ḳala maḥşerde teşne-leb

10. **ümmetlerüñ:**-*ler, -üñ*
Kaside 7
Mısra: **43**
Aynı peygambere inanıp bağlanan cemaat, topluluk.
Ümmetlerüñ olduḳça recā-yı keremüñle
Her şām ü seḥer zemzeme-gūyān-ı şefāʿat

11. **ümmetlerüñ:**-*ler, -üñ*
Kaside 8
Mısra: **116**
Aynı peygambere inanıp bağlanan cemaat, topluluk.
Serverā melceʾ-i erbāb-ı meʿāṣī sensin
Ḫāk-i pāküñ n’ola ümmetlerüñ eylerse ḥişār

12. **ümmetlerüñ:**-*ler, -üñ*
Kaside 11
Mısra: **84**
Aynı peygambere inanıp bağlanan cemaat, topluluk.
Tā ḳudūm-ı leyle-i Miʿrāc olup zīnet-fezā
Şād ola ümmetlerüñ ol ẕevḳ-ı ġam-fersā ile

13. **ümmete:**-*e*
Kaside 23
Mısra: **62**
Aynı peygambere inanıp bağlanan cemaat, topluluk.
Ṣalāt ile selām olsun resūl ü āl ü aṣḥāba
ʿAṭā vü fażl-ı Bārī ümmete bī-intihā gelsün

14. **ümmetinden:**-*i, -n, -den*
Kıt'a 22
Mısra: **3**
Aynı peygambere inanıp bağlanan cemaat, topluluk.
Ümmetinden bir ġarīb üftādeyem
Ben Resūl-i müctebāya bendeyem

15. **ümmetleriüñe:**-*ler, -ün,-e*
Matla 62
Mısra: **1**
Aynı peygambere inanıp bağlanan cemaat, topluluk.
Oldı ümmetlerüñe nām Muḥammed Aḥmed
Tesliyet-baḫş-ı nümūdārī-i terkīb meded

16. **ümmetüñe:**-*üñ, -e*
Matla 129
Mısra: **2**
Aynı peygambere inanıp bağlanan cemaat, topluluk.
Ne ʿaceb şām ü seḥer ḳulluġum itsem saña ʿarż
Farżdur ümmetüñe ṣıdḳ-ı ʿubūdiyyet farż

17. **ümmet:**
Rübai 87
Mısra: **4**
Aynı peygambere inanıp bağlanan cemaat, topluluk.
Ben mücrimi şāyān-ı şefāʿat eyle
Görsün niçedür rütbe-i ʿafvüñ ümmet

18. **ümmete:**-*e*
Rübai 360
Mısra: **3**
Aynı peygambere inanıp bağlanan cemaat, topluluk.
Sen erḥam iken ümmete ey faḫr-ı cihān
Ḫāşā ki olam ben keremüñden maḥrūm

19. **ümmetlerüñ:**-*ler, -üñ*
Rübai 419
Mısra: **3**
Aynı peygambere inanıp bağlanan cemaat, topluluk.
Ümmetlerüñ ey padişeh-i Sidre-mekān
Biñ ḥasret ile yoluña ḳurbān olsun

20. **ümmet:**
Rübai 510
Mısra: **4**
Aynı peygambere inanıp bağlanan cemaat, topluluk.
Gel bendesin āzürdelüge görme revā
Ümmet iseñ ol server-i ʿālī-cāha

<u>ümmet ḳılduñ:</u>

1. **ümmet ḳılduñ:**-*du, -ñ*
Murabba 3
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir peygambere îman edenlerin, onun getirdiklerine inanıp tâbi olanların meydana getirdiği topluluktan kılmak.
İdüp maḥbūbuña ḥürmet
Bizi ḳılduñ aña ümmet

ümmetān-ı dil-figār:

1. **ümmetān-ı dil-figār:**
Kaside 18
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönlü yaralı ümmet II İslam ümmeti.
Nūr-ı ẕātından münevver
ʿarṣa-i kevn ü mekān
Yārī-i luṭfıyla ḫurrem
ümmetān-ı dil-figār

ümmetān-ı müẕnibīn:

1. **ümmetān-ı müẕnibīn:**
Kaside 13
Mısra: **60**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Suçlu, günahkâr ümmetler.
Recā-yı ʿafv ile ḫafż-ı cenāḥ-ı reʾfet eylersin
Kemāl-i şefḳatüñden
ümmetān-ı müẕnibīn üzre

ümmet-i bī-çārelere:

1. **ümmet-i bī-çārelere:**-*ler, -e*
Kaside 8
Mısra: **119**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çaresiz ümmet.
Şehr-yārā kerem it ümmet-i bī-çārelere
Bendedür bende saña cümle ʿabīd ü aḥrār

ümmet-i bī-çāreñe:

1. **ümmet-i bī-çāreñe:**-*ñ, -e*
Gazel 415
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çaresiz ümmet.
Meded ḳıl ümmet-i bī-çāreñe raḥm eyle iḥsān it
Ḫudādan ḳıl recā-yı ʿavn ü nuṣret yā Resūla'llāh

ümmet-i bī-çāreñi:

1. **ümmet-i bī-çāreñi:**-*ñ, -i*
Kaside 11
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çaresiz ümmet.
Ol hedāyā-yı ʿināyet kim Ḫudā virdi saña
Ümmet-i bī-çāreñi şād eyledüñ ihdā ile

ümmet-i merḥūme:

1. **ümmet-i merḥūme:**
Tahmis 4
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İlâhî merhamete mazhar olan ümmet.
Ser-be-ser ümmet-i merḥūme fedādur yoluña
Kimi pervāne-i şemʿūn kimi bülbül gülüñe

ümmetlerüñ şehenşāhı:

1. **ümmetlerüñ şehenşāhı:**
Murabba 12
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ümmetlerin padişahlarının padişahı II Hz. Muhammet.
Sensin ümmetlerüñ şehenşāhı
Cān fedā saña yā Resūla'llāh

ümmīd:

1. **ümmīdüm:**-*üm*
Gazel 3
Mısra: **11**
Arzu edilen bir iyiliği bekleme, umma, ümit.
Budur ümmīdüm recā-yı ʿafv ile şād idesin
ʿArż ola şol dem ki aḥvāl-i dil-i nālān saña

2. **ümmīdüm:**-*üm*
Gazel 9
Mısra: **9**
Arzu edilen bir iyiliği bekleme, umma, ümit.
Budur ümmīdüm ki maḥrūm-ı saʿādet olmaya
Ol ki olmışdur ezelden ʿışḳuñ ile āşinā

3. **ümmīdüm:**-*üm*
Gazel 65
Mısra: **7**
Arzu edilen bir iyiliği bekleme, umma, ümit.
Ey mededkār-ı ümem budur ümmīdüm Ḥaḳdan
Şafḥa-i naʿtüñ ola bendeñe menşūr-ı necāt

4. **ümmīdümüz:**--*ü, --müz*
Gazel 104
Mısra: **14**
Arzu edilen bir iyiliği bekleme, umma, ümit.
Aġyārdan ne fāʾide ḥāṣıl Naḥīfīyā
Muṭlaḳ ümmīdümüz kerem-i Kirdigāredür

5. **ümmīd:**
Gazel 156
Mısra: **42**
Arzu edilen bir iyiliği bekleme, umma, ümit.
ʿİnān-gerdān-ı raḫş-ı ʿazm olaldan mülk-i Īrāna
Göñül bir özge ümmīd ile cevlān-ḫīz-i fikretdür

6. **ümmīdüm:**-*üm*
Gazel 182
Mısra: **11**
Arzu edilen bir iyiliği bekleme, umma, ümit.
Ümmīdüm dāʾimā gencīne-i luṭf-ı Ḫudādandur
Baña çarḫ-ı denī bīhūde ʿarż-i imtinān eyler

7. **ümmīd:**
Gazel 264
Mısra: **4**
Arzu edilen bir iyiliği bekleme, umma, ümit.
Ḳul eyledüñ beni evżāʿ-ı dil-nevāzuñ ile
Ümmīd odur ola sende merāḥim ü eşfāḳ

8. **ümmīdüm:**-*üm*
Gazel 312
Mısra: **7**
Arzu edilen bir iyiliği bekleme, umma, ümit.
Luṭf-ı tevfīḳ-ı İlāhīden ümmīdüm böyledür
Rūy-māl-i dergehüñle şād ola cān-ı melūl

9. **ümmīdiyle:**-*i, -yle*
Gazel 335
Mısra: **13**
Arzu edilen bir iyiliği bekleme, umma, ümit.
O meh āvīze-i gūş-ı ḳabūl eyler ümmīdiyle
Naḥīfī rişte-i naẓma niçe dürr ü güher çekdüm

10. **ümmīdüm:**-*üm*
Gazel 344
Mısra: **9**
Arzu edilen bir iyiliği bekleme, umma, ümit.
Ölmeden Ḥaḳdan ümmīdüm budur ey āfet-i cān
Hep baña eyledigüñ cevre peşīmān göreyüm

11. **ümmīd:**
Gazel 408
Mısra: **11**
Arzu edilen bir iyiliği bekleme, umma, ümit.
Ümmīd oldur ki ḳalmaz ʿāṣiyān-ı ümmetüñ maḥrūm
Çü sensin mālik-i genc-i şefāʿat yā Resūla'llāh

12. **ümmīd:**
Gazel 409
Mısra: **3**
Arzu edilen bir iyiliği bekleme, umma, ümit.
Ümmīd oldur ki bir dem ʿışḳuñ ile olmaya mehcūr
Göñülden ḥasretüñ gözden ḫayālüñ yā Resūla'llāh

13. **ümmīd:**
Gazel 410
Mısra: **11**
Arzu edilen bir iyiliği bekleme, umma, ümit.
Ümmīd oldur bu deñlü rūze-i eyyām-ı hecr elbet
Olur müstelzim-i ʿıyd-ı viṣālüñ yā Resūla'llāh

14. **ümmīd:**
Gazel 427
Mısra: **7**
Arzu edilen bir iyiliği bekleme, umma, ümit.
Ümmīd oldur ser-i kūyuñda ferş-i rāh ola āḫır
Hevā-āmīz olan cism-i nizārum yā Resūla'llāh

15. **ümmīd:**
Gazel 429
Mısra: **7**
Arzu edilen bir iyiliği bekleme, umma, ümit.
Ümmīd oldur delīl olsa cenābuñ ʿafv-i mevlāya
Egerçi cürmüme yoḳdur nihāyet yā Resūla'llāh

16. **ümmīd:**
Kaside 5
Mısra: **122**
Arzu edilen bir iyiliği bekleme, umma, ümit.
Bir şefīʿum var iken sulṭān-ı ẕī-şānum gibi
Budur ümmīd olmayam maḥrūm-ı elṭāf-ı Ḫudā

17. **ümmīdüm:**-*üm*
Kaside 5
Mısra: **101**
Arzu edilen bir iyiliği bekleme, umma, ümit.
Budur ümmīdüm ki āḫir bāʿiṣ-i raḥmet ola
Ben güneh-kāra bu evṣāf-ı saʿādet-intihā

18. **ümmīdüm:**-*üm*
Kaside 5
Mısra: **143**
Arzu edilen bir iyiliği bekleme, umma, ümit.
Budur ümmīdüm ki maḥrūm-ı şefāʿat olmaya
Āsitān-ı şefḳatüñde ben ġarīb ü mübtelā

19. **ümmīdüm:**-*üm*
Kaside 7
Mısra: **39**
Arzu edilen bir iyiliği bekleme, umma, ümit.
Ümmīdüm odur itmeyesin bendeñi ferdā
Maḥzūn-ı belā-dīde-i ḫırmān-ı şefāʿat

20. **ümmīdüm:**-*üm*
Kaside 8
Mısra: **195**
Arzu edilen bir iyiliği bekleme, umma, ümit.
Lākin ümmīdüm odur ʿarṣa-i maḥşerde yine
Naʿt-i şīrīnüñ ola maġfiret-i Ḥaḳḳa medār

21. **ümmīdüm:**-*üm*
Kaside 8
Mısra: **275**
Arzu edilen bir iyiliği bekleme, umma, ümit.
Ecr-i naʿtüñle ümmīdüm bu ki ṭabʿ-ı pāküm
Yevm-i maḥşer idem ārāyiş-i germ-i bāzār

22. **ümmīdüm:**-*üm*
Kaside 11
Mısra: **81**
Arzu edilen bir iyiliği bekleme, umma, ümit.
Budur ümmīdüm Naḥīfī-i żaʿīfi ol zamān
Raḥm idüp yād idesin ol lafẓa-i zībā ile

23. **ümmīd:**
Kaside 12
Mısra: **51**
Arzu edilen bir iyiliği bekleme, umma, ümit.
Ümmīd budur naʿt-i şerīfiyle dem-ā-dem
Şāyeste olam luṭf-ı Ḫudāvend-i cihāna

24. **ümmīd:**
Kaside 25
Mısra: **65**

Arzu edilen bir iyiliği bekleme, umma, ümit.
Budur ümmīd ola ḳabūle ḳarīn
Tā kim bī-ḳayd-ı iḫtilāl itdüm

25. **ümmīd:**
Kaside 25
Mısra: **52**
Arzu edilen bir iyiliği bekleme, umma, ümit.
Umaram himmetüñ refīḳum ola
Bu ümmīd ile intiḳāl itdüm

26. **ümmīd:**
Kaside 26
Mısra: **265**
Arzu edilen bir iyiliği bekleme, umma, ümit.
Ümmīd odur diye ol melceʾ-i ʿuṣāt-ı ümem
O māh-ı burc-ı kerem āfitāb-ı evc-i hüdā

27. **ümmīd:**
Kaside 26
Mısra: **185**
Arzu edilen bir iyiliği bekleme, umma, ümit.
Ümmīd odur ki bu mecmūʿ-ı ḫayra ġālibdür
Bu ḳavli reʾy-i sedīdüñden eyle istiftā

28. **ümmīdüm:**-*üm*
Kaside 28
Mısra: **79**
Arzu edilen bir iyiliği bekleme, umma, ümit.
Ümmīdüm bu ḫużūr-ı Ḥaḳda istidʿām ola maḳbūl
Senā-yı ḫüsn-i aḫlāḳuñ duʿā-yı müstecābumdur

29. **ümmīdüm:**-*üm*
Murabba 1
Mısra: **22**
Arzu edilen bir iyiliği bekleme, umma, ümit.
Yüzüm yoḳ ʿözr-i ʿiṣyāna
Ümmīdüm yoḳ ʿafv ü ġufrāna

30. **ümmīd:**
Rübai 135
Mısra: **3**
Arzu edilen bir iyiliği bekleme, umma, ümit.
Yā Rab budur ümmīd beni itmeyesin
Yā Rab kerem ü maġfiretüñden merdūd

31. **ümmīd:**
Rübai 328
Mısra: **3**
Arzu edilen bir iyiliği bekleme, umma, ümit.
Ümmīd senüñ fażluñadur hep yoḫsa
Yoḳ luṭfuña iḥsānuña istiḥḳāḳum

32. **ümmīdi:**-*i*
Rübai 387
Mısra: **3**
Arzu edilen bir iyiliği bekleme, umma, ümit.
ʿAfv ü kerem ü raḥmetüñ ümmīdi ile
Her laḥẓa tekṣīr-i emeldür kārum

33. **ümmīdine:**-*i, -n, -e*
Rübai 426
Mısra: **2**
Arzu edilen bir iyiliği bekleme, umma, ümit.
Yā Rab olup āṣüfte-i deşt-i ʿiṣyān
Hep maġfiret ümmīdine oldum pūyān

34. **ümmīdüm:**-*üm*
Rübai 560
Mısra: **3**
Arzu edilen bir iyiliği bekleme, umma, ümit.
Çoḳdur günehüm gerçi budur ümmīdüm
Allāh sever kendi ḥabībin seveni

35. **ümmīd:**
Tarih 3
Mısra: **10**
Arzu edilen bir iyiliği bekleme, umma, ümit.
Niçe şād olmasunlar böyle şāh-ı bī-ʿadīl olmaz
Ümmīd oldur yemīn itsem bu ḳavle olmazam ḥāniṣ

36. **ümmīd:**
Tarih 5
Mısra: **9**
Arzu edilen bir iyiliği bekleme, umma, ümit.
Ümmīd oldur bu ẕātuñ ḥüsn-i tedbīrinde mużmerdür
Ḫudāvend-i Ṣamedden feṯḥ-i ġaybī nuṣret-i mevʿūd

ümmīd eyler:

1. **ümmīd eyler:**-*r*
Gazel 209
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ummak, beklemek.
Luṭf ümmīd eyler göñül sen şehden āzār istemez
Şerbet-i laʿlüñ yeter dil keşf-i esrār istemez

2. **ümmīd eyler:**-*r*
Rübai 320
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ummak, beklemek.
Işlāḥın ümmīd eyler iken dünyānuñ
Gitdükde ziyād oldı fesād-ı ʿālem

ümmīd eylerem:

1. **ümmīd eylerem:**-*r, -em*
Rübai 65
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ummak, beklemek.
Olsam ne ḳadar sehv ü günehle pür-ʿayb
Ġufrānuñ ümmīd eylerem ey ʿālim-i ġayb

ümmīd ider:

1. **ümmīd ider:**-*er*
Gazel 22
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ummak, beklemek.
Benümçün hep vefā ümmīd ider dirler imiş aʿdā

Ḫilāf-ı meşreb-i ḥüsnince itmişler beni inhā

ümmīd idüp:

1. **ümmīd idüp:**-*üp*
Muaşşer 1
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ummak II arzulamak, istemek.
N'eyleyem ḫūrşīd-i raḫşānum göz açmaz ḫ∨ābdan
Keşf-i rāz ümmīd idüp ol çeşm-i efsūn-sāzıña

2. **ümmīd idüp:**-*üp*
Rübai 11
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ummak II arzulamak, istemek.
Āsāyiş ümmīd idüp ṣaḳın çekme cefā
Mümkin mi ribāṭ u pülde ārām-ı ṣafā

ümmīd itdüm:

1. **ümmīd itdüm:**-*dü, -m*
Rübai 449
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ummak, beklemek.
Yā Rab ne ümmīd itdüm ise faẓluñdan
Eẓʿāf-ı muẓāʿaf baña luṭf itdüñ sen

ümmīd itsem:

1. **ümmīd itsem:**-*se, -m*
Gazel 431
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ummak II arzulamak, istemek.
Sāḥil-i luṭfuñ ümmīd itsem ʿaceb mi her nefes
Niçe demdür olmışam müstaġrıḳ-ı baḥr-ı günāh

ümmid ola:

1. **ümmid ola:**-*a*
Kaside 19
Mısra: **157**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Umulmak, beklenilmek.
Budur ümmid ola nevʿ-i maʿrifet cins-i hüner
Şimdi tamġā-yı ḳabūl-i ḫalḳa şāyān ü ḥarī

2. **ümmīd ola:**-*a*
Tarih 33
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Umulmak, beklenilmek.
Devletinde çoḳ fütūḥāt ile ʿālem şād olup
Budur ümmīd ola her cānibde manṣūru'l-livā

ümmīd-i āb ider:

1. **ümmīd-i āb ider:**-*er*
Kaside 1
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Su ümit etmek, su istemek.
Teşnesin gerçi velī pīrāmen-i külḫandasın
Hīç ider mi merd-i ʿāḳıl şuʿleden ümmīd-i āb

ümmīd-i ʿafv-i kirdigār:

1. **ümmīd-i ʿafv-i kirdigār:**
Gazel 359
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın affetmesinin ümidi.
Ben Naḥīfîyem eyā ümmīd-i ʿafv-i Kirdigār
Dāġ-sūz-ı sīne-i cürm ü günāhumsın benüm

ümmīd-i ʿaṭā:

1. **ümmīd-i ʿaṭā:**
Rübai 20
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İhsan ve cömertlik beklentisi.
Allāh senüñdür kerem ü faẓl u ʿaṭā
Aġyārdan ümmīd-i ʿaṭā ʿayn-ı ḫaṭā

ümmīd-i ʿaṭāya:

1. **ümmīd-i ʿaṭāya:**-*ya*
Rübai 504
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İhsan ve cömertlik beklentisi.
Yā Rab bilürem Māniʿ ü Muʿṭī sensin
Aġyārdan ümmīd-i ʿaṭāya tevbe

ümmīd-i ʿaṭāyı kesmez:

1. **ümmīd-i ʿaṭāyı kesmez:**-*mez*
Kaside 8
Mısra: **153**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İhsan ve cömertlik beklentisini kesmek.
Kesmez ümmīd-i ʿaṭāyı yine mevlāsından
Pādişāhā ne ḳadar olsa da bir ḳul bed-kār

ümmīd-i būse-i ḫāl-i ruḫuñ:

1. **ümmīd-i būse-i ḫāl-i ruḫuñ:**-*uñ*
Gazel 166
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yanaktaki beni öpme ümidi.
ʿAceb mi lāleveş pür-ḫūn olursa bu dil-i şeydā
Ümmīd-i būse-i ḫāl-i ruḫuñ dāġ-ı derūnumdur

ümmīd-i būs-ı ḫāk-i pāy:

1. **ümmīd-i būs-ı ḫāk-i pāy:**
Kaside 28

Mısra: **43**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayak toprağının öpme ümidi.
N'ola dil-şād isem ümmīd-i būs-ı ḫāk-i pāy ile
Ġubār-ı der-gehi tā feyż-baḫşā-yı türābumdur

ümmīd-i būs-ı laʿlüñ:

1. **ümmīd-i būs-ı laʿlüñ:**-*üñ*
Gazel 356
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin lal taşına benzeyen dudağını öpmeyi umut etmek.
Baña bir neşve virmişdür ümmīd-i būs-ı laʿlüñ kim
Nedür keyfiyyet-i tāb-ı şarāb-ı dil-güşā bilmem

ümmīd-i būs-ı leb:

1. **ümmīd-i būs-ı leb:**
Gazel 506
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dudağını öpme ümidi.
Ümmīd-i būs-ı leb ü fikr-i ḫālüñ itmedeyüz
Bizi çeken ṭaraf-ı ʿışḳa āb ü dāne gibi

ümmīd-i cebīn-sāyī-i der-gāhuñ:

1. **ümmīd-i cebīn-sāyī-i der-gāhuñ:**-*uñ*
Rübai 86
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Huzurunun yüz sürme ümidi.
Ümmīd-i cebīn-sāyī-i der-gāhuñ ile
Cismümde bu cān çıḳmaġa eyler niyyet

ümmīd-i feyż-i şafā itme:

1. **ümmīd-i feyż-i şafā itme:**-*me*
Gazel 130
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eğlence feyzinin ümidi etmek.
Ümmīd-i feyż-i şafā itme tīre-dillerden
Benüm saña didigüm ḳalb-i rūşenādan olur

ümmīd-i ḫalāş eyleme:

1. **ümmīd-i ḫalāş eyleme:**-*me*
Gazel 373
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kurtuluş ümidi etmek.
Üftāde göñül çāresi yoḳ ḥükm-i ḳażādur
Ümmīd-i ḫalāş eyleme çāh-ı zeḳanından

ümmīd-i ḫasb-i ḥāl itdüm:

1. **ümmīd-i ḫasb-i ḥāl itdüm:**-*dü, -m*
Kaside 25
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dertleşmeyi ümit etmek.
Tā ki ümmīd-i ḫasb-i ḥāl itdüm
Nüsḫa-i himmetüñle fāl itdüm

ümmīd-i himmet ü luṭfuñ:

1. **ümmīd-i himmet ü luṭfuñ:**-*uñ*
Gazel 422
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Lütuf ve himmetin ümidi.
Şifā-yı ṣadr-ı ʿışyāndur ümmīd-i himmet ü luṭfuñ
Dil-i bīmāruma maḥżā devāsın yā Resūla'llāh

ümmīd-i iḥsān eylemem:

1. **ümmīd-i iḥsān eylemem:**-*me, -m*
Gazel 354
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Iyilik beklemek.
Dehr içinde kimseden ümmīd-i iḥsān eylemem
Rāzıḳ-ı feyyāżadur ancaḳ Naḥīfī minnetüm

ümmīd-i luṭf-ı rūzgār eyler:

1. **ümmīd-i luṭf-ı rūzgār eyler:**-*r*
Gazel 158
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Feleğin lutfunu ümit etmek.
Ṣabādan būy-ı zülfüñ cüst ü cū eyler dil-i şeydā
ʿAceb dīvānedür ümmīd-i luṭf-ı rūzgār eyler

ümmīd-i luṭfuñ:

1. **ümmīd-i luṭfuñ:**-*uñ*
Kaside 25
Mısra: **53**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Lutfunu, iyiliğini ümit etme, isteme.
Şeh-süvāra ümmīd-i luṭfuñ ile
Ġam endūhı pāy-māl itdüm

ümmīd-i merhem-i luṭfuñla:

1. **ümmīd-i merhem-i luṭfuñla:**-*uñ, -la, -*
Gazel 408
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Lütuf merheminin ümidi.
Ümmīd-i merhem-i luṭfuñla geldüm şimdi sulṭānum
Olup ṣad çāk-i şemşīr-i ḫacālet yā Resūla'llāh

ümmīd-i mücāzāt iderem:

1. **ümmīd-i mücāzāt iderem:**-*er, -em*
Rübai 380
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mucizelerin ümidinde bulunmak.
Yoḳ şüḳrüñe iḳtidār
İlāhī ancaḳ
ʿAczüm ḳadar ümmīd-i mücāzāt iderem

ümmīd-i muḫāl oldı:

1. **ümmīd-i muḫāl oldı:**-*dı*
Matla 164
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İmkansız ümit olmak.
Bir daḫi bulmaz niżāmın kārgār-ı iʿtidāl
İntiẓār-ı naẓm-ı ʿālem oldı ümmīd-i muḫāl

ümmīd-i necāt eyler:

1. **ümmīd-i necāt eyler:**-*r*
Gazel 133
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kurtuluş ümidi beklemek.
Olanlar āşinā-yı feyż ṭūfān-ı maḥabbetde
Ne tedbīr-i şināh eyler ne ümmīd-i necāt eyler

ümmīd-i ʿömr-i nūḥ iderek:

1. **ümmīd-i ʿömr-i nūḥ iderek:**-*erek*
Gazel 300
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nuh'un ömrünü Ümit etmek II Tevrat'a göre Hz. Nuh 950 yıl yaşamıştır.
Bu rūzgār ile dāmān-ı vuṣlatuñ āyā
Girer mi destüme ümmīd-i ʿömr-i Nūḥ iderek

ümmīd-i pā-būsuñla:

1. **ümmīd-i pā-būsuñla:**-*uñ, -la*
Gazel 193
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayağını öpme ümidi.
Daḫi ümmīd-i pā-būsuñla ḫāk-i rāh olup ḳalmış
Naḥīfīveş senüñ bir dāġdār-ı ḥasretüñ kimdür

ümmīd-i raḥmete:

1. **ümmīd-i raḥmete:**-*e*
Gazel 509
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağışlanma ümidi.
Ümmīd-i raḥmete söz yoḳ
Naḥīfīyā ammā
Biraz da ḫāṭıra bīm-i ʿiḳāb gelmez mi

ümmīd-i rūy-māl:

1. **ümmīd-i rūy-māl:**
Gazel 376
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayaklarına yüz sürme ümidi taşımak.
Ümmīd-i rūy-māl ile ḫūrşīd geşt idüp
Her gün o şāh-ı ḥüsnüñ arar āṣitānesin

ümmīd-i şefāʿatla:

1. **ümmīd-i şefāʿatla:**-*la*
Kaside 12
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şefaat umudu.
Ümmīd-i şefāʿatla ḳudūmüñ senüñ ey māh
Ser-çeşme-i Kevşer mi degül teşne-lebāna

ümmīd-i şefāʿatle:

1. **ümmīd-i şefāʿatle:**-*le*
Kaside 5
Mısra: **152**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şefaat umudu.
Tā meded-ḫᵛāhān-ı ümmet çāre-cūy-ı ʿafv olup
Senden ümmīd-i şefāʿatle ḳıla Ḥaḳḳa duʿā

ümmīd-i şefḳat itme:

1. **ümmīd-i şefḳat itme:**-*me*
Gazel 502
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şefkatin ümidinde bulunmak.
Ümmīd-i şefḳat itme göñül bī-vefālaruñ
ʿUşşāḳa nevḳ-ı tīġ iledür merḥabāları

ümmīd-i şoḥbet-i ḫāṣuñla:

1. **ümmīd-i şoḥbet-i ḫāṣuñla:**-*uñ, -la*
Gazel 299
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Halis sohbetinin ümidi.
Ümmīd-i şoḥbet-i ḫāṣuñla rehvār-ı ḳażāyam āh
Nezāketle ben-i müştāḳa çoḳ cāy-ı gürīz itdüñ

ümmīd-i teşrīf-i ḳudūmıyla:

1. **ümmīd-i teşrīf-i ḳudūmıyla:**-*ı, -yla*
Gazel 120
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayak basma teşrifinin ümidi.
O Yūsuf-ṭalʿatuñ ümmīd-i teşrīf-i ḳudūmıyla
Der-i Beytü'l-ḥazen āmāde-i çāk-i girībāndur

ümmīd-i vaṣl:

1. **ümmīd-i vaṣl:**
Gazel 14
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşma arzusu.
Ümmīd-i vaṣl ile ol verd-i ḫüsnüñ bāġ-ı kūyında
Ṭurur dest-i temennāsı dilüñ berg-i çınārāsā

2. **ümmīd-i vaṣl:**
Gazel 118
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşma arzusu.
Ümmīd-i vaṣl u bīm-i fürḳatüñle kūşe-i ġamda
Dil-i dīvāne şāhum gāh giryān gāh ḫandāndur

3. **ümmīd-i vaṣl:**
Gazel 385
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşma arzusu.
ʿĀşıḳ ümmīd-i vaṣl ile bī-ṭāḳat olmasun
Kālā-yı ṣabrı kimselerüñ ġāret olmasun

4. **ümmīd-i vaṣl:**
Murabba 4
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşma arzusu.
Ümmīd-i vaṣl ile āvāre oldum
ʿİnāyet ḳıl hidāyet ḳıl ilāhā

ümmīd-i viṣāl eyler:

1. **ümmīd-i viṣāl eyler:**-*r*
Rübai 128
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşmanın ümidinde bulunmak.
Ümmīd-i viṣāl eyler iken kūyuñda
Dūr eyledi devrān beni fersaḫ fersaḫ

ümmīd-i vuṣlat:

1. **ümmīd-i vuṣlat:**
Gazel 438
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşma ümidi.
Ümmīd-i vuṣlat olmada efzūn Naḥīfīyā
Ammā müsāʿid olmadı baḫt-ı siyāh ise

ümmīd-i vuṣlat-ı yār it:

1. **ümmīd-i vuṣlat-ı yār it:**
Gazel 276
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgiliye kavuşmanın ümidini et.
Elüñ çek mā-sivādan gel ḳamu ʿālem helāk ancaḳ
Ümmīd-i vuṣlat-ı yār it ġam ile sīne çāk ancaḳ

ümmīd-i vuṣlatuñla:

1. **ümmīd-i vuṣlatuñla:**-*uñ, -la*
Gazel 469
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşma ümidi.
Ümmīd-i vuṣlatuñla devlet-i ḫüsnüñde mesrūram
Ne deñlü ġuṣṣa-i dünyā ile ġam-nāk olursam da

ümmīd-i yek nigāhuñla:

1. **ümmīd-i yek nigāhuñla:**-*uñ, -la*
Gazel 413
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir bakışın ümidi.
Ümmīd-i yek nigāhuñla der-i luṭfuñda ḫāk olmış
Naḥīfī bir ġarīb-i bī-nevādur yā Resūla'llāh

ümmīd-i yek-nigāh-ı luṭfuñ itdükçe:

1. **ümmīd-i yek-nigāh-ı luṭfuñ itdükçe:**-*uñ, -dükçe*
Gazel 362
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Lütfun bir bakışını ümit etmek.
ʿAcebdür ben ümmīd-i yek-nigāh-ı luṭfuñ itdükçe
Baña sen ġamze-i çeşm-i teġāfül-sāza başlarsın

ümmīdin eyler:

1. **ümmīdin eyler:**-*in, -r*
Gazel 468
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ummak, beklemek.
Meyān-ı yāra ṣarılmaḳ ümmīdin eyler imiş
ʿAdāvet eyledüm el-ḥaḳ raḳīb-i ġaddāra

2. **ümmīdin eyler:**-*r*
Gazel 525
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ümit etmek, istemek.
Eger Ḫıżr olsa da ʿāşıḳ ḥayāt ümmīdin eyler mi
Ḫandeg-i ġamze-i dil-ber derūn-ı cāna kār itdi

ümmīdin eylerem:

1. **ümmīdin eylerem:**-*r, -em*
Gazel 421
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Istemek.
Ġubār olmaḳ ümmīdin eylerem der-gāh-ı luṭfuñdan
Yoluñda ferş idüp rūy-ı siyāhum yā Resūla'llāh

ümmīdin eylerse:

1. **ümmīdin eylerse:**-*in, -r, -se*
Kaside 24
Mısra: **71**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ummak, beklemek.

Baʿīd olmaz cenābuñdan devā ümmīdin eylerse
O mecrūḥ-ı felāket-dīde muḥtāc oldı dermāna

ümmīdin idemem:

1. **ümmīdin idemem:**-*in, -e, -me, -m*
Gazel 388
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ummak II arzulamak, istemek.

İrsāl-i peyām eylerem ol āfete ammā
Hīç ʿavdet ümmīdin idemem nāme-berümden

ümmīdin itse:

1. **ümmīdin itse:**-*se*
Gazel 27
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ummak, ümit etmek.

Uçmaḳ ümmīdin itse n'ola şāh-bāz-ı dil
Kim ḳıṭʿa-i bihişt gelür meskenüm bana

ümmīdüñ kesme:

1. **ümmīdüñ kesme:**-*me*
Gazel 183
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Deyim**
Umudunu yitirmek.

Kesme ümmīdüñ ey gönül kām-ı viṣāl-i yārdan
Belki seni o bī-vefā luṭf ile behre-yāb ider

ümmīd-vār-ı luṭfa:

1. **ümmīd-vār-ı luṭfa:**-*a*
Gazel 444
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Lütfun ümitlisi.

Temennā-yı viṣāle vaʿde ḳıl vaʿd-i ḫilāf olsun
Meded ümmīd-vār-ı luṭfa yeʾs üzre cevāb itme

ümmü'l-ʿulūm:

1. **ümmü'l-ʿulūm:**
Kaside 6
Mısra: **9**
İlimlerin annesi, kaynağı.

Ümmü'l-ʿulūm u menbaʿ-ı fażl-ı kemāl idüñ
Oldı nebiyy-i ümmī anuñ çün saña laḳab

ʿumūm:

1. ʿ**umūm:**
Rübai 236
Mısra: **4**
Bütün, cümle.

ʿAllāmesin ammā ki degül maʿlūmuñ
Nāsiḫ ile mensūḫ ʿumūm ile ḫuṣūṣ

umūr:

1. **umūra:**-*a*
Gazel 60
Mısra: **10**
İşler, hadiseler.

Tevekkül eyle Naḥīfī Ḫudā-yı Bī-çūna
Odur cemīʿ umūra müsebbibü'l-esbāb

2. **umūrda:**-*da*
Gazel 103
Mısra: **11**
İşler, hadiseler.

Ḫaḳdan recā-yı ḫayr iderüz her umūrda
Reh-ber ṭarīḳumuzda bizüm istiḫāredür

3. **umūrında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 130
Mısra: **9**
İşler, hadiseler.

Emīn olur kişi bīgāneden umūrında
Cihānda her ne sitem olsa āşinādan olur

4. **umūrı:**-*ı*
Kaside 17
Mısra: **36**
İşler, hadiseler.

Yoḳ liyāḳat gerçi anda ḫ∨āhiş-i iḥsānuña
Her umūrı nā-sezādur her işi sehv ü ḫaṭā

5. **umūrın:**-*ı, -n*
Kaside 17
Mısra: **55**
İşler, hadiseler.

Her umūrın şerʿ-i muḫtāra muvāfıḳ eyleyüp
Nāmın it pīrāye-baḫş-ı defter-i ehl-i ġazā

6. **umūrında:**-*ı, -n, -da*
Kaside 17
Mısra: **34**
İşler, hadiseler.

Dāʾimā kārın muvāfıḳ ḳıl rıżā-yı pāküñe
Yāver it tevfīḳ u luṭfuñ her umūrında aña

7. **umūrumda:**-*um, -da*
Kaside 25
Mısra: **55**
İşler, hadiseler.

Her umūrumda yār u hem-rāhum
Meded-i Rabb-i lā-yezāl itdüm

8. **umūrum:**-*um*
Rübai 121
Mısra: **2**
İşler, hadiseler.

Ḳıl fażluñ ile ḳalbümi yā Rab meşrūḥ
Teysīr ḳılup eyle umūrum meftūḥ

9. **umūruñ:**-*uñ*
Rübai 241
Mısra: **4**
İşler, hadiseler.

Maḳṣūd necāt ise iki ʿālemde
Ḳıl ṣıdḳ ile mevlāya umūruñ tefvīż

10. **umūrum:**-*um*
Rübai 243
Mısra: **2**
İşler, hadiseler.

Bir kimsenüñ efʿāline itmem taʿrīż

Ḫallāḳuma her umūrum itdüm tefvīż

11. **umūrında:**-*ı, -n, -da*
Rübai 261
Mısra: **3**
İşler, hadiseler.
Ser-cümle umūrında ʿibāduñ yā Rab
Miftāḥ-ı ḥuṣūldür duʿā-yı tevfīḳ

12. **umūrın:**-*ın*
Rübai 439
Mısra: **3**
İşler, hadiseler.
Zīrā ki idüp Ḥaḳḳa umūrın tefvīż
Döndükçe döner çarḫ ile aṣḥāb-ı derūn

13. **umūrum:**-*um*
Rübai 454
Mısra: **1**
İşler, hadiseler.
Rabbümdür iden cümle umūrum āsān
Ben ʿācize hep itdiġi luṭf u iḥsān

14. **umūrında:**-*ı, -n, -da*
Tarih 1
Mısra: **42**
İşler, hadiseler.
Olup reʾy-i münīri maẓhar-ı tevfīḳ-i Ḥaḳ dāʾim
Ola luṭf-ı ilāhī her umūrında nigehbānı

15. **umūrın:**-*ı, -n*
Tarih 2
Mısra: **35**
İşler, hadiseler.
Her umūrın eyleyüp teshīl ʿavn-i Kirdigār
Luṭf u tevfīḳ-ı ilāhi ola yār ü yāveri

16. **umūrında:**-*ı, -n, -da*
Tarih 4
Mısra: **10**
İşler, hadiseler.
Ḫarekāt ü sekenātı ola ber-vefḳ-ı rıżā
Her umūrında muʿīni ola Rabb-i Mescūd

umūr-ı ḫayr:

1. **umūr-ı ḫayr:**
Tarih 5
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hayır işleri.
Muvaffaḳ oldı bir böyle vezīr-i kāmilü'ẕ-ẕāta
Ġıdā-yı bī-zevāl itsün umūr-ı ḫayr ile mesʿūd

umūr-ı ʿiẓām:

1. **umūr-ı ʿiẓām:**
Kaside 10
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Seçkin kimselerin emirleri.
Şeb-i mevlidinde o meh-pārenüñ
Ẓuhūr itdi bunca umūr-ı ʿiẓām

unıt:

1. **unıtdı:**-*dı*
Gazel 10
Mısra: **9**
Aklında kalmamak, hatırlamamak.
Unıtdı ḫayli zamāndur Naḥīfī bendesini
O meh ḫayālī gibi bī-vefā imiş ḫayfā

2. **unıtduñ:**-*du, -ñ*
Gazel 311
Mısra: **3**
Aklında kalmamak, hatırlamamak.
Hep unıtduñ mı ḳanı ben ʿāşıḳ-ı nālānuña
Çeşm-i şūḫuñla nigāh-ı ʿişve-bāz itdüklerüñ

3. **unıtdı:**-*dı*
Gazel 376
Mısra: **6**
Aklında kalmamak, hatırlamamak.
Vaż'-ı ḫilāfa n'oldı sebeb yoḫsa bilmezüz
Ol bī-vefā unıtdı mı ʿahd-i şebānesin

4. **unıtmam:**-*ma, -m*
Gazel 469
Mısra: **1**
Aklında kalmamak, hatırlamamak.
Unıtmam zaḫm-ı şemşīr-i firāḳuñ ḫāk olursam da
Yine vā-ḥasretā-gūyem ḫas ü ḫāşāk olursam da

5. **unıtma:**-*ma*
Gazel 522
Mısra: **2**
Aklında kalmamak, hatırlamamak.
Taraḥḥum eyle getür yāda mübtelālaruñı
Unıtma ey yüzi gül eski āşinālaruñı

6. **unıtmadum:**-*ma, -du, -m*
Gazel 522
Mısra: **6**
Aklında kalmamak, hatırlamamak.
Cigerde her biri bir dāġ-ı şuʿle-perverdür
Unıtmadum daḫi ey bī-vefā cefālaruñı

7. **unıtdurdı:**-*dur, -dı*
Kaside 22
Mısra: **24**
Aklında kalmamak, hatırlamamak.
Zamān-ı devletinde ḫalḳ-ı ʿālem oldı āsūde
Unıtdurdı sülūkı sīret-i emsāl ü ekfāyı

üñsiyyet:

1. **ünsiyyetüñ:**-*üñ*
Gazel 195
Mısra: **12**
Alışkanlık, ahbaplık, arkadaşlık.
Geşt idüp şaḥrāları Mecnūn-ı bī-Leylī-misāl
Ey Naḥīfī-i ġarīb ünsiyyetüñ kimlerledür

ünsiyyet-i dehre:

1. **ünsiyyet-i dehre:**-*e*
Kaside 3
Mısra: **81**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyaya, âleme, yakınlık duyma.
Olma ünsiyyet-i dehre bu ḳadar dil-beste
Vaḥşet-i ḳabr ile fikr it elemin ferdānuñ

ʿunṣur-ı çār olmışlar:

1. ʿ**unṣur-ı çār olmışlar:**-*mış, -lar*
Kaside 8
Mısra: **80**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dört unsur olmak II ateş, su, hava toprak olmak.
Bāreke'llāh zihī yār-ı çehār-ı mümtāz
Ḫilʿat-i ʿadl içün olmışlar idi ʿunṣur-ı çār

unut:

1. **unutma:**-*ma*
Matla 217
Mısra: **2**
Aklında kalmamak, hatırlamamak.
Kūyında görüp bendesin ol ṣūḫ-ı cefā-fen
Biñ şīve ile didi unutma burayı sen

2. **unutduñ:**-*du, -ñ*
Matla 250
Mısra: **2**
Aklında kalmamak, hatırlamamak.
Beni yād itmez olduñ bir selāmuñla gözüm nūrı
Unutduñ mı ʿaceb ben ʿāşıḳ-ı şeydā vü mehcūrı

unut-:

1. **unutmışlar:**-*mış, -lar*
Kaside 27
Mısra: **21**
Aklında kalmamak, hatırlamamak.
Ḫalḳ unutmışlar idi nüsḫa-i fenn-i edebi
Ḫāṭır-ı ʿāleme teʾdībüñ ile ḳıldı ḫuṭūr

ʿunvān:

1. ʿ**unvān:**
Kaside 5
Mısra: **22**
Derece, mertebe, rütbe.
Ẕāt-ı pāküñ maẓhar-ı levlāke ḳıldı Kirdigār
Ḥabbeẕā ʿunvān u ḳadr ü ʿizz ü rifʿat ḥabbeẕā

2. ʿ**unvānın:**-*ın*
Kaside 27
Mısra: **15**
Derece, mertebe, rütbe.
Virdi Allāh saña ḥacc u ġazā ʿunvānın
Ḥabbeẕā luṭf-ı Ḫudāvend zihī faẋl-ı Ġafūr

ʿunvān-ı ʿalī:

1. ʿ**unvān-ı ʿalī:**
Rübai 48
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hz. Ali'nin unvanı.
ʿOs̱mān-ı şehīdüñ ṣıfatı Ẕi'n-nūreyn
ʿUnvān-ı ʿAlī Murtaẋā ferḫunde-cenāb

ʿunvān-ı defter-i ḥasenāt:

1. ʿ**unvān-ı defter-i ḥasenāt:**
Tarih 25
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hasenat defterinin unvanı.
Yeñi-çeri aġası iken eyleyüp himmet
Bu ḫayrı eyledi ʿunvān-ı defter-i ḥasenāt

ʿunvān-ı el-amān:

1. ʿ**unvān-ı el-amān:**
Gazel 398
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
"el-aman" unvanı II mecazen yardım isteği notu.
Ben zāra raḥm ider diyü ol ṣūḫ-ı nükte-dān
Yazdum niyāz-nāmeme ʿunvān-ı el-amān

ʿunvān-ı elṭāf u ʿaṭā:

1. ʿ**unvān-ı elṭāf u ʿaṭā:**
Kaside 5
Mısra: **118**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Lütuflar ve cömertlik unvanı.
Bir ilāh-i bī-şerīküñ bende-i nā-çīziyem
Kim aña maḫṣūṣdur ʿunvān-ı elṭāf u ʿaṭā

ʿunvān-ı eşrefü'l-ḥaseb:

1. ʿ**unvān-ı eşrefü'l-ḥaseb:**
Kaside 6
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şeref sahibi unvan.
ʿIrḳ-ı ʿāriḳ ẕātuña menşūr-ı ḫāṣdur
ʿUnvān-ı eşrefü'l-ḥaseb ü aʿrafü'n-neseb

ʿunvān-ı ḥavārī:

1. ʿ**unvān-ı ḥavārī:**
Rübai 153
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dava sahibinin unvanı.
ʿUnvān-ı ḥavārī ile zīver ḳıldı
Ser-ṣafḥa-i vaṣfını anuñ peyġām-ber

ʿunvān-ı ḫilāfetle:

1. ʿ**unvān-ı ḫilāfetle:**-*le*
Rübai 524
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hilafetin unvanı.
Ol Yār-ı Çehār ekmel-i evṣaf-ı velī

ʿUnvān-ı ḫilāfetle muḫaṣṣaṣ ezelī

ʿünvān-ı ḥüsn:

1. ʿ**ünvān-ı ḥüsn:**
Gazel 442
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik unvanı.
ʿÜnvān-ı ḥüsn o meh-veşe olsun ḥelāl kim
Eṭvārı dil-rübā nigehi cānsitān ola

ʿunvān-ı ḥüsn-i bī-misālüñ:

1. ʿ**unvān-ı ḥüsn-i bī-miṣālüñ:**-*üñ*
Gazel 410
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eşi olmayan güzelliğinin lakabı.
İder üftāde çāh-ı ʿışḳa yüz biñ Yūsuf-ı cānı
Senüñ ʿunvān-ı ḥüsn-i bī-miṣālüñ yā Resūla'llāh

ʿunvān-ı şefāʿat:

1. ʿ**unvān-ı şefāʿat:**
Kaside 7
Mısra: **42**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şefaat unvanı.
Dest-i keremüñle yazıla rūz-ı cezāda
Ser-defter-i aʿmālüma ʿunvān-ı şefāʿat

ʿunvān-ı şıfātuñ:

1. ʿ**unvān-ı şıfātuñ:**-*uñ*
Murabba 8
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sıfatının unvanı.
Ḥaḳ Teʿālā ẕātuñ itdi raḥmeten li'l-ʿālemīn
Ḳıldı ʿunvān-ı ṣıfātuñ ṣādıḳu'l-vaʿdü'l-emīn

ʿunvān-ı subḥāne'llezī esrā:

1. ʿ**unvān-ı subḥāne'llezī esrā:**
Matla 127
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Ayet**
Sübhanellezi esra namı. "Bir gece, kendisine âyetlerimizden bir kısmını gösterelim diye (Muhammed) kulunu Mescid-i Harâm'dan, çevresini mübarek kıldığımız Mescid-i Aksâ'ya götüren Allah noksan sıfatlardan münezzehtir; O, gerçekten işitendir, görendir." (Kur'an-ı Kerim, İsra Suresi 17/1) ayetinden iktibastır.
Ḳılup ʿunvān-ı subḥāne'llezī esrā ile manṣūṣ
Cenāb-ı pāküñe Miʿrācı Mevlā eyledi maḫṣūṣ

ur:

1. **urdı:**-*dı*
Gazel 85
Mısra: **3**
(Elini veya elindeki bir şeyi bir yere) Hızla indirmek, hızla çarpmak.
Rāya beñzer ḫançeriyle urdı ḫışm idüp beni
Sīne ḳan ile boyandı yā burada yāre güç

ʿurfī:

1. ʿ**urfī:**
Gazel 205
Mısra: **16**
ʿUrfî-i Şîrâzî: Meşhur İranlı şair. (1556-1591). XVII. yüzyılın ikinci yarısından itibaren Türk şairlerince tanınmaya başlanan Urfî, Türk edebiyatında etkili olmuş, birçok şair ondan övgüyle söz etmiştir.
Şöhret-fikenüz mülk-i meʿānīde Naḥīfī
ʿUrfī degülüz şāʿir-i pākīze-i Rūmuz

2. ʿ**urfī:**
Gazel 339
Mısra: **14**
ʿUrfî-i Şîrâzî: Meşhur İranlı şair. (1556-1591). XVII. yüzyılın ikinci yarısından itibaren Türk şairlerince tanınmaya başlanan Urfî, Türk edebiyatında etkili olmuş, birçok şair ondan övgüyle söz etmiştir.
Ben ʿārif-i edā-yı ṣavābem Naḥīfīyā
Bezm-i cihānda gerçi ne ʿUrfī ne Ṣāʾibem

ʿurūc-ı āsumān itdüñ:

1. ʿ**urūc-ı āsumān itdüñ:**-*dü, -ñ*
Matla 4
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Göğe yükseltmek.
Ne vālā-rütbesin ey pādişāh-ı taḫt-ı -
ʿUrūc-ı āsumān itdüñ duʿā-yı müstecābāsā

ʿurve-i ḫās-ı bī-infişām:

1. ʿ**urve-i ḫās-ı bī-infişām:**
Kaside 10
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kesilmemiş kendine mahsus sağlam tutulacak yer II Mecazen sağlam müslülamanlık.
Anuñ şerʿ-i ẕī-şānıdur ḥaşre dek
Bize ʿurve-i ḫās-ı bī-infişām

ʿurve-i vüsḳā oldı:

1. ʿ**urve-i vüsḳā oldı:**-*dı*
Gazel 489
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sağlam kulp olmak II müslümanlık.
Tā maḥşere dek oldı bize ʿurve-i vüsḳā

Hem sünnet-i ferḫundesi
hem şerʿ-i münîfi

uşan:

1. **uşandum:**-*du, -m*
Gazel 346
Mısra: **4**
Usandırmak, bıktırmak, canından bezdirmek.
Cān ise ġaraż cevr ü cefādan senüñ olsun
Ben miḥnet-i hicrān ile cānumdan uşandum

2. **uşanmazsın:**-*maz, -sın*
Gazel 387
Mısra: **6**
Usandırmak, bıktırmak, canından bezdirmek.
Miṣāl-i ṭıfl-ı nev-res meyl idersin gördigüñ naḳşa
ʿAcebdür bu temāşā-gāh-ı fānīden uşanmazsın

uşandur:

1. **uşandurur:**-*ur*
Rübai 534
Mısra: **4**
Usandırmak, bıktırmak, canından bezdirmek.
İfrāṭ-ı cefādan el çek ey bed-peymān
Çoḳ nāz uşandurur şaḳın ʿuşşāḳı

uşandur-:

1. **uşandurdı:**-*dı*
Gazel 511
Mısra: **11**
Usandırmak, bıktırmak, canından bezdirmek.
Uşandurdı beni ālāyiş-i cām-ı temennādan
Meyān-ı bezm-i ebnā-yı zamānda imtinān derdi

ʿuşāt:

1. ʿ**uşāta:**-*a*
Gazel 45
Mısra: **2**
Asiler, zorbalar, itaat etmeyenler, günahkarlar.
Ey muʿallā āyet-i ġufrānı Ġaffāru'ẕ-Ẕünūb
V'ey ʿuşāta müjde-i iḥsānı Settāru'l-ʿuyūb

2. ʿ**uşāta:**-*a*
Gazel 412
Mısra: **4**
Asiler, zorbalar, itaat etmeyenler, günahkarlar.
N'ola biñ derd ile giryān olup der-gāhuña gelsem
Der-i luṭfuñ ʿuşāta mültecādur yā Resūla'llāh

3. ʿ**uşāta:**-*a*
Gazel 419
Mısra: **1**
Asiler, zorbalar, itaat etmeyenler, günahkarlar.
Ser-i kūyuñ ʿuşāta cāy-ı rāḥat yā Resūla'llāh
Ḳapuñ ʿāṣıḳlara dār-ı selāmet yā Resūla'llāh

4. ʿ**uşātuñ:**-*uñ*
Kaside 3
Mısra: **111**
Asiler, zorbalar, itaat etmeyenler, günahkarlar.
Ben degül cümle ʿuşātuñ güneh ü ʿiṣyānı
Olsa maḳrūn-ı ʿaṭā vü kerem ü iḥsānuñ

5. ʿ**uşāta:**-*a*
Murabba 13
Mısra: **22**
Asiler, zorbalar, itaat etmeyenler, günahkarlar.
Cihāna reh-nümā sensin ʿUşāta mültecā sensin

ʿuşāt-ı müslimīn:

1. ʿ**uşāt-ı müslimīn:**
Kaside 13
Mısra: **56**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Müslümanların baş kaldıranları.
Olup vā-ümmetā-gūyā-yı şefḳat rūz-ı maḥşerde
Olursın tesliyet-baḫşā ʿuşāt-ı müslimīn üzre

ʿuşāt-ı ümmete:

1. ʿ**uşāt-ı ümmete:**-*e*
Gazel 8
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ümmetin âsi kimseleri II günahkar Müslümanlar.
Ey ʿuşāt-ı ümmete dergāh-ı luṭfı mültecā
Mücrimem dergāhuña ṣıdḳ ile ḳıldum ilticā

uşlat:

1. **uşlat:**
Gazel 97
Mısra: **7**
Akıllandırmak.
Beni uşlat kerem it vuşlat ile
Ele ʿibret beni ḳıl sīneye bend

ʿüsr:

1. ʿ**üsri:**-*i*
Kaside 2
Mısra: **23**
Güçlük, zorluk.
Eyledüñ taʿḳīb-i yüsrin ile her ʿüsri beyān
Yüsrin iḥsān eyle faẕluñla bize bu ʿusretüñ

ʿusret:

1. ʿ**usretüñ:**-*üñ*
Kaside 2
Mısra: **24**
Güçlük, zorluk.
Eyledüñ taʿḳīb-i yüsrin ile her ʿüsri beyān
Yüsrin iḥsān eyle faẕluñla bize bu ʿusretüñ

ʿuşr-ı aʿşārın:

1. ʿ**uşr-ı aʿşārın:**-*ın*
Kaside 19
Mısra: **53**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Asırların zorluğu.
ʿUşr-ı aʿşārın ḳomaz küffār-ı dūzaḫ-menzilüñ
ʿAsker-i peykārınuñ her bir kemīne maʿşeri

ʿüsri ḳılup:

1. ʿ**üsri ḳılup:**-*up*
Rübai 61
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kolay kılmak.
Bu ʿüsri ḳılup yüsre mübeddel yā Rab
Aḥvālümi ḳıl ḫayra muḥavvel yā Rab

ʿusri yüsra:

1. ʿ**usri yüsra:**
Kaside 26
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Ayet**
Zira zorlukla beraber bir kolaylık vardır.(İnşirah suresi 5. ayet).
Bu ʿusri yüsra mübeddel ider elem çekme
Gelür ẓuhūra yine gażl-ı vāhibü'l-illā

ʿuṣṣāk:

1. ʿ**uṣṣāḳ:**
Gazel 26
Mısra: **3**
Âşıklar.
ʿUṣṣāḳ āh ü giryede aġyar ḫandede
Lāyıḳ degül o şūḫa bu evżāʿ-ı nā-sezā

2. ʿ**uṣṣāḳı:**-*ı*
Gazel 47
Mısra: **12**
Âşıklar.
Iżṭırāb itsem ʿaceb mi şevḳ-ı kūyuñla müdām
Ber-ḳarār ḳarār üzre ḳomaz ʿuṣṣāḳı ʿışḳ-ı dil-firīb

3. ʿ**uṣṣāḳuña:**-*uñ, -a*
Gazel 47
Mısra: **3**
Âşıklar.
Sen o maḥbūb-ı ezelsin kim senüñ ʿuṣṣāḳuña
Cümle ʿālem biñ dil ü cān ile olmaḳda raḳīb

4. ʿ**uṣṣāḳa:**-*a*
Gazel 57
Mısra: **4**
Âşıklar.
Ruḫuñ āyīnesine gāhīce ḳılsam naẓarı
Müjeñ eyler niçe biñ ġamz ile ʿuṣṣāḳa ʿitāb

5. ʿ**uṣṣāḳı:**-*ı*
Gazel 68
Mısra: **6**
Âşıklar.
Maḥremümdür luṭf u cevri her ne olsa ol ḳabūl
Ḳılmasa ʿuṣṣāḳı mecrūḥ eyleyüp ālāy-ı dost

6. ʿ**uṣṣāḳa:**-*a*
Gazel 94
Mısra: **2**
Âşıklar.
Ṭāliʿumdur pādişāhum boynuma atduñ kemend
Bāzū-bend-i vaṣluñı ʿuṣṣāḳa ḳıldum müstemend

7. ʿ**uṣṣāḳuñ:**-*un*
Gazel 111
Mısra: **14**
Âşıklar.
Mirʾāt-ı mihre vāsıṭa-i incilā olur
ʿUṣṣāḳuñ ol ṣafā ki ġam-ı müdġāmındadur

8. ʿ**uṣṣāḳa:**-*a*
Gazel 117
Mısra: **8**
Âşıklar.
Bīm-i nigāh-ı ḫışm ile zerd oldı rūyumuz
ʿUṣṣāḳa sevdigüm naẓaruñ kīmyā mıdur

9. ʿ**uṣṣāḳa:**-*a*
Gazel 120
Mısra: **11**
Âşıklar.
Raḳīb-i dūn ile devre girüp cevr itme ʿuṣṣāḳa
Geçer bu devr-i dūn ey āfet-i devrān bu devrāndur

10. ʿ**uṣṣāḳ:**
Gazel 150
Mısra: **7**
Âşıklar.
Olur ʿuṣṣāḳ ṣaf ṣaf ṭālib-i bismilgeh-i ʿışḳı
O māhuñ gūyiyā hengām-ı vaṣlı ʿıyd-ı ḳurbandur

11. ʿ**uṣṣāḳ:**
Gazel 151
Mısra: **11**
Âşıklar.
Düşe ḳalḳa varurlar kūyuña rū-māl içün ʿuṣṣāḳ
Giriftārān-ı ʿışḳuñ cümlesi üftān ü ḫayrāndur

12. ʿ**uṣṣāḳa:**-*a*
Gazel 161
Mısra: **1**
Âşıklar.
Nedür ʿuṣṣāḳa bu cevr ü cefālar
Helāk olsun mı bunca mübtelālar

13. ʿ**uṣṣāḳa:**-*a*
Gazel 172
Mısra: **2**
Âşıklar.
Ol perīnüñ çeşm-i fettānı ʿaceb ġammāz olur
Her nigāh-ı ġamzesi ʿuṣṣāḳa ḫarf-endāz olur

14. ʿ**uṣṣāḳına:**-*ı, -ñ, -a*
Gazel 204
Mısra: **4**
Âşıklar.
Niçe zār itmeyem şāhum ki ḳaldum künc-i ḫasretde
Ki ʿuṣṣāḳına dildāruñ firāḳıyla cihān aġlar

15. ʿ**uṣṣāḳı:**-*ı*
Gazel 241
Mısra: **8**
Âşıklar.
Didi artuḳ ırağ oldum yine ḳal künc-i ḫasretde
Ferāmūş itme ʿuṣṣāḳı didüm yāre cefā yazmış

16. ʿ**uṣṣāḳ:**
Gazel 251
Mısra: **3**
Âşıklar.
Ṣafḥa-i ruḫsārıña taḥrīr olan ʿuṣṣāḳ içün
Baḫṣ-i şeftālū gerekdür gördüm anı ben faḳaṭ

17. ʿ**uşşāḳa:**-*a*
Gazel 257
Mısra: **1**
Âşıklar.
Pādişāhā n’eylesün ʿuşşāḳa yārsuz seyr-i bāġ
Olmayınca bile yāri ʿāşıḳa yegdür ferāġ

18. ʿ**uşşāḳını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 257
Mısra: **6**
Âşıklar.
Bend olup ʿışḳıyla ḳalmasına bāʿiş murġ-ı dil
Ṣayd içün ʿuşşāḳını ol nāzenīn ḳılmış ṭuzaġ

19. ʿ**uşşāḳ:**
Gazel 264
Mısra: **14**
Âşıklar.
Ne deñlü seng-dil olsa taraḥḥum eyler idi
Bileydi zümre-i ḫūbān ne çekdigin ʿuşşāḳ

20. ʿ**uşşāḳa:**-*a*
Gazel 271
Mısra: **7**
Âşıklar.
Naẓar ḳılduḳça ʿuşşāḳa senüñ maʿlūm olmışdur
Raḳībüñ bunca iġmāzı ṣanursın zehr-i mār ancaḳ

21. ʿ**uşşāḳa:**-*a*
Gazel 275
Mısra: **7**
Âşıklar.
Şehā ol çeşm-i ḫūn-rīzüñ naẓar ḳılduḳça ʿuşşāḳa
Deler baġrın bu ʿuşşāḳuñ göñüller pāy-māl ancaḳ

22. ʿ**uşşāḳuñ:**-*un*
Gazel 275
Mısra: **8**
Âşıklar.
Şehā ol çeşm-i ḫūn-rīzüñ naẓar ḳılduḳça ʿuşşāḳa
Deler baġrın bu ʿuşşāḳuñ göñüller pāy-māl ancaḳ

23. ʿ**uşşāḳa:**-*a*
Gazel 280
Mısra: **13**
Âşıklar.
Firāḳuñ olmada ʿuşşāḳa dūzaḫ-ı cān-sūz
Eyā viṣāli olan cennet es-selāmu ʿaleyk

24. ʿ**uşşāḳuñ:**-*un*
Gazel 283
Mısra: **9**
Âşıklar.
Nīk ü bed vaż‘uña ʿuşşāḳuñ iderken taḥsīn
Hünerüñ cümle ḫaṭā ile günāh olsa gerek

25. ʿ**uşşāḳuñ:**-*un*
Gazel 288
Mısra: **5**
Âşıklar.
Çend ʿuşşāḳuñ olup cümle perīṣān-ı melāl
Nām ü şānuñ şeh-i bī-ḫayl ü sipāh olsa gerek

26. ʿ**uşşāḳa:**-*a*
Gazel 318
Mısra: **3**
Âşıklar.
Tesellī-yāb-ı luṭf-ı nāz olan ʿuşşāḳa āsāndur
Ne deñlü olsa cevr-i ʿışḳuñ ey rūḥ-ı revān müşkil

27. ʿ**uşşāḳ:**
Gazel 342
Mısra: **13**
Âşıklar.
ʿUşşāḳ içinde luṭfa sezā bir ġarībdür
Raḥm it Naḥīfī-i zārıña ḳurbānuñ oldıġum

28. ʿ**uşşāḳı:**-*ı*
Gazel 381
Mısra: **7**
Âşıklar.
ʿUşşāḳı idüp ḫançer-i ġayretle ciger-ḫūn
Bīgāneleri kendiñe hem-rāz ḳılarsın

29. ʿ**uşşāḳa:**-*a*
Gazel 403
Mısra: **2**
Âşıklar.
Görenler ḳaşuñı şāhum didiler kim kemāndur bu
Yazılmış ṭuġrā emṣāli ḳamu ʿuşşāḳa şāndur bu

30. ʿ**uşşāḳa:**-*a*
Gazel 403
Mısra: **7**
Âşıklar.
Ne ġam andan bu ʿuşşāḳa çekerseñ ḫançer-i ġamzeñ
Ḳamu maḫlūḳa çün rıḥlet fenādur bu cihāndur bu

31. ʿ**uşşāḳ:**
Gazel 433
Mısra: **9**
Âşıklar.
ʿUşşāḳ içinde vāsıṭa-i imtiyāzdur
Ḫāk-i reh oldıġum benüm ol serv-i nāzuma

32. ʿ**uşşāḳa:**-*a*
Gazel 434
Mısra: **5**
Âşıklar.
Nevā-yı ney gibi vecd ü semāʿ itdürse ʿuşşāḳa
Bize taḥrīk-i derd-i ʿışḳa bir ṣavt-ı ḥazīn olsa

33. ʿ**uşşāḳ:**
Gazel 435
Mısra: **5**
Âşıklar.
Güzeller çıḳdılar ʿuşşāḳ ile hep seyr-i gülzāra
Benümle sen de gel ey ġonçe-fem gül-geşt-i bāġ eyle

34. ʿ**uşşāḳa:**-*a*
Gazel 444
Mısra: **16**
Âşıklar.
Hele bir kerre de rūz-ı ḥisāb eyle endīşe
Ġurūr-ı ḥüsn ile ʿuşşāḳa cevr-i bī-ḥisāb itme

35. ʿ**uşşāḳa:**-*a*
Gazel 502
Mısra: **6**
Âşıklar.
Ümmīd-i şefḳat itme göñül bī-vefālaruñ
ʿUşşāḳa nevḳ-ı tīġ iledür merḥabāları

36. ʿ**uşşāḳı:**-*ı*
Gazel 504
Mısra: **2**
Âşıklar.
Ḫoşdur egerçi ʿālem-i ʿışḳuñ ṣafāları
ʿUşşāḳı nā-tüvān ider ammā cefāları

37. ʿ**uşşāḳdur:**-*dur*
Gazel 507
Mısra: **2**
Âşıklar.
Sūz-nāk olsa n'ola bülbülüñ āvāzeleri
İtdigi naġmede ʿuşşāḳdur āġāzeleri

38. ʿ**uşşāḳa:**-*a*
Gazel 520
Mısra: **3**
Âşıklar.
Eger merdānegī-i ġamzesin gösterse ʿuşşāḳa
İder zerrīn külāh-ı ʿişve ol mihr-i dıraḫşānı

39. ʿ**uşşāḳa:**-*a*
Gazel 522
Mısra: **4**
Âşıklar.
Gönüllerin ele al gāhī dest-i luṭfuñ ile
Dirīġ eyleme ʿuşşāḳa merḥabālaruñı

40. ʿ**uşşāḳa:**-*a*
Gazel 525
Mısra: **7**
Âşıklar.
Meded ʿarż itme ḫālüñ cennet-i ḥüsnüñde ʿuşşāḳa
Bilürsin Ādeme cānā ki ol bir dāne kār itdi

41. ʿ**uşşāḳ:**
Kaside 4
Mısra: **31**
Âşıklar.
Nūr-ı dīdārını ister ʿuşşāḳ
N'eylesün anlara cennāt u ʿuyūn

42. ʿ**uşşāḳı:**-*ı*
Kaside 9
Mısra: **30**
Âşıklar.
Naʿra-i Allāhü ekber ṭutsa āfāḳı tamām
Ṣıyt-ı tekbīr ile ʿuşşāḳı ḫurūşān eylesem

43. ʿ**uşşāḳa:**-*a*
Matla 112
Mısra: **1**
Âşıklar.
Nüḳūd-ı eşkini ʿuşşāḳa o laʿl-i nāba virür
Ne girse destine ʿayyāşlar şarāba virür

44. ʿ**uşşāḳa:**-*a*
Matla 210
Mısra: **2**
Âşıklar.
Ḫırām-ı nāz ile ḳaddüñ cihāna āfet eylersin
Gelürsin cāmiʿe ʿuşşāḳa ʿarż-ı ḳāmet eylersin

45. ʿ**uşşāḳa:**-*a*
Rübai 185
Mısra: **4**
Âşıklar.
Ṣad ḥayf ki ḫūbān-ı zamān içre hemān
ʿUşşāḳa vefā şimdi günāh itmekdür

46. ʿ**uşşāḳı:**-*ı*
Rübai 534
Mısra: **4**
Âşıklar.
İfrāṭ-ı cefādan el çek ey bed-peymān
Çoḳ nāz uşandurur şaḳın ʿuşşāḳı

47. ʿ**uşşāḳ:**
Tahmis 5
Mısra: **2**
Âşıklar.
Ey ḥüsni revnaḳ bu günbed-i gerdāna
Şemʿ-i ruḫuña ʿuşşāḳ biñ cān ile pervāne

48. ʿ**uşşāḳ:**
Tahmis 8
Mısra: **39**
Âşıklar.
Kūyuñ eṭrāfına ʿuşşāḳ dizilmiş gūyā
Ḥarem-i Kaʿbede her cānibe erkān ṣaf ṣaf

ʿuşşāḳ-ı belā-dīde:

1. ʿ**uşşāḳ-ı belā-dīde:**
Rübai 184
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bela gören âşıklar.
ʿUşşāḳ-ı belā-dīde ʿaceb ṭāʿifedür
Bu ṭāʿife esrār-ı dile vāḳıfedür

ʿuşşāḳ-ı bī-mecālüñ:

1. ʿ**uşşāḳ-ı bī-mecālüñ:**-*üñ*
Gazel 296
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dermansız âşıklar.
ʿArż-ı ḫırām-ı nāz it reftāra gel çemende
Olsun yoluñda pā-māl ʿuşşāḳ-ı bī-mecālüñ

ʿuşşāḳ-ı bī-nevāyuz:

1. ʿ**uşşāḳ-ı bī-nevāyuz:**-*yuz*
Gazel 500
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çaresiz âşıklar.
Biz hem-reh-i ṣabāyuz ʿuşşāḳ-ı bī-nevāyuz
ʿAzm idüp Iṣfahāna geşt idelüm ʿIrāḳı

ʿuşşāḳ-ı ciger-ḫūna:

1. ʿ**uşşāḳ-ı ciger-ḫūna:**-*a*
Rübai 213
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ciğeri kanlı âşıklar.
Bir cān ki senüñ yoluña ḳurbān olmaz
ʿUşşāḳ-ı ciger-ḫūna o cān cān olmaz

ʿuşşāḳ-ı ġam-ḫ∨ār olmasa:

1. ʿ**uşşāḳ-ı ġam-ḫ∨ār olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 439

Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gam yiyen âşıklar olmak.
Şīve vü nāzı kime eylerdi meh-rūlar ʿaceb
Bezm-i ʿālemde eger ʿuşşāḳ-ı ġam-ḫ∨ār olmasa

ʿuşşāḳ-ı ġarīb:

1. ʿ**uşşāḳ-ı ġarīb:**
Rübai 71
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Garip, vatanından uzak kalan aşıklar.
Vaḳt-i seḥer āh eylese ʿuşşāḳ-ı ġarīb
Sengīn-ter iken mūma döner ḳalb-i ḥabīb

ʿuşşāḳ-ı mihr-engīz:

1. ʿ**uşşāḳ-ı mihr-engīz:**
Gazel 53
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgiyi hareket ettiren âşıklar.
N'ola efzūn olursa ẕerreden ʿuşşāḳ-ı mihr-engīz
Bu şehrüñ dil-rübāsı gün gibi meşhūrlardur hep

ʿuşşāḳ-ı nā-tüvānuñ:

1. ʿ**uşşāḳ-ı nā-tüvānuñ:**-*uñ*
Matla 154
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zavallı, çaresiz aşıklar.
Ḫaṭṭ-ı ʿiẕārı geldi ol şūḫ-ı dilsitānuñ
Ḥāli mükedder oldı ʿuşşāḳ-ı nā-tüvānuñ

ʿuşşāḳ-ı perīşān:

1. ʿ**uşşāḳ-ı perīşān:**
Gazel 261
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Perişan âşıklar.
Çekilür kūyuña ʿuşşāḳ-ı perīşān ṣaf ṣaf
El açar būse-i iḥsānuña rindān ṣaf ṣaf

ʿuşşāḳ-ı perīşān-ḥāli:

1. ʿ**uşşāḳ-ı perīşān-ḥāli:**-*i*
Gazel 459
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Perīşan, dağınık hāldeki āşıklar.
Būse-i ḫālüñ dirīġ itme dil-i bīmārdan
Ṣatma ʿuşşāḳ-ı perīşān-ḥāli luṭf it bir ceve

ʿuşşāḳ-ı şeydā:

1. ʿ**uşşāḳ-ı şeydā:**
Matla 202
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çılgın, deli divane âşıklar.
Ḳanġı bir sulṭān-ı ḥüsne cānı ḳurbān eylesün
Dünyede bir cān ile ʿuşşāḳ-ı şeydā n'eylesün

ʿuşşāḳ-ı şeydāyı:

1. ʿ**uşşāḳ-ı şeydāyı:**-*yı*
Gazel 495
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çılgın, deli divane âşıklar.
Alurlar göñlini bir ḥāl ile n'eylerse eylerler
Ḳomazlar māh-rūlar ḥāline ʿuşşāḳ-ı şeydāyı

ʿuşşāḳ-ı zārından:

1. ʿ**uşşāḳ-ı zārından:**-*ı, -n, -dan*
Matla 213
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnleyen âşıklar.
Niçün eyler ḥaẕer meh-pāreler ʿuşşāḳ-ı zārından
ʿAcebdür bu ki ṣayyād iḫtirāz ide şikārından

ʿuşşāḳuñ olursa:

1. ʿ**uşşāḳuñ olursa:**-*sa, -ur-uñ, -ur, -sa*
Gazel 326
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşık olmak.
ʿUşşāḳuñ olursa bu Naḥīfī ne ola
-

üst:

1. **üstinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 107
Mısra: **2**
Beden, vücut, bir kimsenin kendi şahsı.
O naḫl-i bāġ-ı leṭāfet ki bir elif-ḳaddür
O kec-küleh elif üstinde ṣūret-i meddür

2. **üstümüze:**-*ümüz, -e*
Gazel 211
Mısra: **7**
"-e doğru", üzeri, karşı.
Tā dem-i maḥşere dek üstümüze dönse yine
Biz vefā gelmedigin devr-i kühenden bilürüz

3. **üstinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 309
Mısra: **3**
Bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi.
Sīneñ üstinde ḳabādan ġayrı neñ gördük senüñ
Biz ki ol āyīne-i ʿālem-nümāya degmedük

4. **üstünde:**-*ün, -de*
Gazel 431
Mısra: **12**
Bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi.
Feyża-i naʿtüñle ser-cümle lisān-ı ḥāl olur

Ḳabrüm üstünde ẓuhūr iden nebātāt ü giyāh

5. **üstüne:**-*ü, -n, -e*
Gazel 453
Mısra: **4**
Bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi.
Ġamze düzdīde-nigeh ebrūlar īmā eyledi
Geldi ol şehden baña fermān fermān üstüne

6. **üstüne:**-*ü, -n, -e*
Gazel 453
Mısra: **22**
Bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi.
Ey Naḥīfī ʿafv-i Ḥaḳ olmazsa müşkil ḥāldür
Eyledüm ġafletle çoḳ ʿiṣyān ʿiṣyān üstüne

7. **üstüne:**-*ü, -n, -e*
Gazel 453
Mısra: **20**
Bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi.
Menzil-i şāh u gedā āḫir olurken zīr-i ḫāk
ʿĀḳıla lāyıḳ mıdur bünyān bünyān üstüne

8. **üstüne:**-*ü, -n, -e*
Gazel 453
Mısra: **18**
Bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi.
Vaṣf iderlermiş anı terk-i mey ü maḥbūb ile
İtmesünler vāʿize bühtān bühtān üstüne

9. **üstüne:**-*ü, -n, -e*
Gazel 453
Mısra: **16**
Bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi.
Gāh būs u geh kenāra çoḳ da māʾil olma kim
Ḫasteyi bī-tāb ider dermān dermān üstüne

10. **üstüne:**-*ü, -n, -e*
Gazel 453
Mısra: **14**
Bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi.
ʿIşḳ-ı yār olan göñülde ġayr içün ḳalmaz maḥal
Teng ider bir ḫāneyi mihmān mihmān üstüne

11. **üstüne:**-*ü, -n, -e*
Gazel 453
Mısra: **12**
Bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi.
Hecr-i dil-ber-i bāʿiş-i terk-i diyār oldı baña
Oldı ben mehcūr içün hicrān hicrān üstüne

12. **üstüne:**-*ü, -n, -e*
Gazel 453
Mısra: **10**
Bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi.
Zaḫm-ı sīnem dāġ-sāz-ı reşk ider biñ nāz ile
Eyler ol sulṭān-ı ḥüsn iḥsān iḥsān üstüne

13. **üstüne:**-*ü, -n, -e*
Gazel 453
Mısra: **8**
Bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi.
Ġayreti Mecnūn u Ferhāduñ bizümdür ḥaşre dek
Dönmemek lāyıḳ mıdur yārān yārān üstüne

14. **üstüne:**-*ü, -n, -e*
Gazel 453
Mısra: **6**
Bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi.
Gāh ʿışḳ-ı gülden aġlar gāh cevr-i ḫārdan
ʿAndelīb-i zār ider efġān efġān üstüne

15. **üstüne:**-*ü, -n, -e*
Gazel 453
Mısra: **2**
Bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi.
Ḫ∨āba varmış gelmiş ol müjgān müjgān üstüne
Gūyiyā ser-dādedür peykān peykān üstüne

16. **üstüne:**-*ü, -n, -e*
Gazel 453
Mısra: **1**
Bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi.
Ḫ∨āba varmış gelmiş ol müjgān müjgān üstüne
Gūyiyā ser-dādedür peykān peykān üstüne

17. **üstüne:**-*ü, -n, -e*
Gazel 454
Mısra: **8**
Bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi.
Ol kemer olmış miyān-ı dil-bere zinet-nümā
Hāledür gūyā ṭolanmış māh-ı Kenʿān üstüne

18. **üstüne:**-*ü, -n, -e*
Gazel 454
Mısra: **10**
Bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi.
Cāme-i müşgīn ile pūşide ḳıldı sīnesin
Gūyiyā ebr oldı ḫāʾil māh-ı tābān üstüne

19. **üstüne:**-*ü, -n, -e*
Gazel 454
Mısra: **18**
Bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi.
ʿAndelibān-ı süḫan yazsun naẓm-ı tāzeyi
Ey Naḥīfī ṣafḥa-i gül-berg-i ḫandān üstüne

20. **üstüne:**-*ü, -n, -e*
Gazel 454
Mısra: **12**
Bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi.

ʿĀşıḳ-ı şūrīde-ḥāle ḳaṣd-ı mekr eyler raḳīb
Gör ki şeyṭānı musallaṭ olmış insān üstüne

21. **üstüne:**-*ü, -n, -e*
Gazel 454
Mısra: **14**
Bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi.
Ġayrı cānān ʿışḳına düşdi dimişler ol mehe
Bu süḫan düşmez degül aġyār-ı nā-dān üstüne

22. **üstüne:**-*ü, -n, -e*
Gazel 454
Mısra: **16**
Bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi.
ʿAksine döndi niẓāmı şimdi bezm-i ʿālemüñ
Cāhili tercīh iderler ehl-i ʿirfān üstüne

23. **üstüne:**-*ü, -n, -e*
Gazel 454
Mısra: **6**
Bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi.
Ḥasretem ol ḥāle kim giryān olup biñ şevḳ ile
Rūyumı sürsem varup ol dest ü dāmān üstüne

24. **üstüne:**-*ü, -n, -e*
Gazel 454
Mısra: **4**
Bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi.
Ġayret-i ʿışḳıyla cismüm çāk çāk-ı reşk olur
Şāne el ḳorsa ger ol zülf-i perīşān üstüne

25. **üstüne:**-*ü, -n, -e*
Gazel 454
Mısra: **2**
Bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi.
Iżṭırāb itsem n'ola ol şāh-ı ḫūbān üstüne
Cān virür pervāne gör şemʿ-i şebistān üstüne

26. **üstüne:**-*ü, -n, -e*
Gazel 454
Mısra: **1**
Bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi.
Iżṭırāb itsem n'ola ol şāh-ı ḫūbān üstüne
Cān virür pervāne gör şemʿ-i şebistān üstüne

27. **üstüne:**-*ü, -n, -e*
Gazel 455
Mısra: **8**
Bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi.
Ḫande itdükçe şikāf-ı lebde dendānuñ hemān
Naẓm olınmış incidür laʿl-i Bedaḫşān üstüne

28. **üstüne:**-*ü, -n, -e*
Gazel 455
Mısra: **14**
Bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi.
Ey Naḥīfī zīver-i ser-nāme-i iʿcāzdur
Bu ġazel mecmūʿa-i aṣḥāb-ı ʿirfān üstüne

29. **üstüne:**-*ü, -n, -e*
Gazel 455
Mısra: **6**
Bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi.
Sāye-i müjgān virür küḥl-i leṭāfet ḥāletin
Sürmeye ḥācet nedür ol çeşm-i fettān üstüne

30. **üstüne:**-*ü, -n, -e*
Gazel 455
Mısra: **10**
Bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi.
Ḫāk-i pāyüñ tūtiyā-yı çeşm-i cān itsem n'ola
İstemem toz ḳondıġın ol pāk dāmān üstüne

31. **üstüne:**-*ü, -n, -e*
Gazel 455
Mısra: **12**
Bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi.
İtsün istiġnā Ḫudādan ġayra minnet itmesün
Fāyiḳ olmaḳ isteyen emsāl ü aḳrān üstüne

32. **üstüne:**-*ü, -n, -e*
Gazel 455
Mısra: **4**
Bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi.
Ḫāke başma olmasun rencīde pāy-ı nāzüküñ
Ol ḳadem-sāy-ı tenezzül çeşm-i giryān üstüne

33. **üstüne:**-*ü, -n, -e*
Gazel 455
Mısra: **1**
Bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi.
Sābit ol sen itdigüñ ol ʿahd ü peymān üstüne
Ḳulluġuñ her vech ile baş üstüne cān üstüne

34. **üstine:**-*i, -n, -e*
Matla 256
Mısra: **2**
Bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi.
N'eylesün bīmār olursa nergis-i dil-cūları
Üstine dāʾim ḳılıç ṭutmış ṭurur ebrūları

35. **üstünde:**-*ün, -de*
Murabba 8
Mısra: **27**
Bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi.
Ḳabrüm üstünde disünler kim Naḥīfīden saña
Eṣ-ṣalātü ve's-selām ey faḫr-ı ʿālem es-selām

36. **üstüne:**-*ü, -n, -e*
Tahmis 10
Mısra: **46**

Bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi.
Bende çekdi beni biñ siḥr ile zülf-i ḫoş-bū
Ṭutdı çeşm-i siyehüñ üstüne tīġ-i ebrū

<u>üstād:</u>

1. **üstād:**
Gazel 30
Mısra: **6**
Bilim veya sanat alanında üstün bilgisi ve yeteneği olan kimse.
Eyleme bīhūde iẕhār-ı ḥaẕāḳat ey ṭabīb
Şād ḳıl üstād iseñ bu ḳalb-i nā-şādı baña

2. **üstādı:**-*ı*
Gazel 244
Mısra: **7**
Bilim veya sanat alanında üstün bilgisi ve yeteneği olan kimse.
Dimeñ pervāne üstādı ki ʿāşıḳ yanmaġa nāra
Ki yanmaġı bu ʿāşıḳdan göre pervāne ögrenmiş

3. **üstāduñ:**-*uñ*
Gazel 284
Mısra: **12**
Bilim veya sanat alanında üstün bilgisi ve yeteneği olan kimse.
Ṭıfl iken ey sebaḳ-āmūz-ı leṭāfet cümle
Nüsḫa-i ʿişve mi ögretdi saña üstāduñ

4. **üstād:**
Gazel 294
Mısra: **10**
Bilim veya sanat alanında üstün bilgisi ve yeteneği olan kimse.
Bir naẕīre ḳıl Naḥīfīnüñ bu şiʿr-i pākine
Ḥāsidā vādī-i naẓm içre eger üstād iseñ

5. **üstāduñ:**-*uñ*
Gazel 298
Mısra: **6**
Bilim veya sanat alanında üstün bilgisi ve yeteneği olan kimse.
Siḥr u efsūna gelince saña kim ḳarşu ṭurur
Var iken ġamze-i cādū gibi bir üstāduñ

6. **üstād:**
Gazel 495
Mısra: **6**
Bilim veya sanat alanında üstün bilgisi ve yeteneği olan kimse.
Ne ḫoş taʿbīr ider lafẓ-ı füsūnı çeşm-i şūḫuñ gör
İdince böyle taḳrīr eylese üstād maʿnāyı

7. **üstād:**
Matla 67
Mısra: **2**
Bilim veya sanat alanında üstün bilgisi ve yeteneği olan kimse.
Firāz-ı naḫl-i gülde bülbül-i nālān ider feryād
Şanursın devr oḳur maḥfelde bir ṣāḥib-nefes üstād

8. **üstād:**
Matla 116
Mısra: **2**
Bilim veya sanat alanında üstün bilgisi ve yeteneği olan kimse.
Bilse ʿaceb mi fenn-i cefāyı o şīvekār
Üstād önünde
ḫaylī zamandur ki diz çöker

<u>üstād oldum:</u>

1. **üstād oldum:**-*du, -m*
Rübai 359
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ustalaşmak, yetenek sahibi olmak.
Hīç bilmedigüm ḳalmadı bu vādīde
Ben ʿışḳda ol mertebe üstād oldum

<u>üstād olsaḳ:</u>

1. **üstād olsaḳ:**-*sa, -ḳ*
Rübai 140
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Herhangi bir ilimde veya sanat alanında bilgi ve söz sahibi olmak. || Öğretici , öğretman, hoca olmak.
İtdi bizi pīr-i ʿışḳ ezelden irşād
Olsaḳ ne ʿaceb kemāli üzre üstād

<u>üstādāne:</u>

1. **üstādane:**
Gazel 86
Mısra: **9**
Ustaca.
Ey Naḥīfī böyle üstādane ṭarḥ-endāz olan
Vādī-i cān-baḫş-ı yār-ı dil-güşā bilmez mi hīç

<u>üstād-ı ʿandelīb oldum:</u>

1. **üstād-ı ʿandelīb oldum:**-*du, -m*
Gazel 49
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bülbülün üstadı olmak.
İtdüm ġamuñla ben o ḳadar meşḳ-ı nāle kim
Oldum fiġān ü nālede üstād-ı ʿandelīb

<u>üstād-ı ḳażā:</u>

1. **üstād-ı ḳażā:**
Gazel 483
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kader ustası, Allah.
Renciş-i zaḫmın görüp bildüm ki üstād-ı ḳażā
Ḫūn-ı ʿāşıḳdan şu virmiş ḫançer-i ser-tīzüñe

<u>üstād-ı kül:</u>

1. **üstād-ı kül:**
Gazel 521
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade

Birçok şeyi çok iyi bilen.
Naḥīfîden ḫaber isterse yārān-ı ṣafā şimdi
O bir üstād-ı kül bir şāʿir-i ṣāḥib-fünūn oldı

üstād-ı nāz:

1. **üstād-ı nāz:**
Gazel 163
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Naz ustası II sevgili.
Şerḥ idince metn-i ḫaṭṭ ü ḫālin ol üstād-ı nāz
Nüsḫa-i siḥr ü füsūnı bir mufaṣṣal bāb ider

üstine:

1. **üstine:**
Matla 222
Mısra: **1**
Üzerine II için.
Bülbül aġlar dem-be-dem ol verd-i ḫandān üstine
Fāḫte feryād ider serv-i ḫırāmān üstine

2. **üstine:**
Matla 222
Mısra: **2**
Üzerine II için.
Bülbül aġlar dem-be-dem ol verd-i ḫandān üstine
Fāḫte feryād ider serv-i ḫırāmān üstine

üştür-i dünān:

1. **üştür-i dünān:**
Gazel 166
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Alçakların devesi.
Benem ol şeh-süvār-ı raḫş-ı istiġnā ki her laḫẓa
Feżā-yı himmetümde üştür-i dünān zebūnumdur

uṣūl-i evferi:

1. **uṣūl-i evferi:**-*i*
Kaside 19
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çokça metot.
Gördi çün ḳānūn u erkānın müretteb ʿālemüñ
Zühre ṭutdı raḳṣ-ı taḥsīne uṣūl-i evferi

uṣūl-i müddeʿā:

1. **uṣūl-i müddeʿā:**
Kaside 1
Mısra: **67**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Iddia usulu.
Münderic oldı bu naẓm içre uṣūl-i müddeʿā
Müsteʿiddān-ı huner maḳṣūdın itsün intiḫāb

utan:

1. **utanmazsın:**-*maz, -sın*
Gazel 387
Mısra: **4**
Mahcup olmak.
Ḳanı ṭāʿat-i Rabbānī hevāya meyl idüp ḳalduñ
Ḥudādan ḫaşyet itmezsin resūlinden utanmazsın

utan-:

1. **utandum:**-*du, -m*
Gazel 346
Mısra: **8**
Mahcup olmak.
Söyleşmek olurdı nigeh-i şūḫ ile ammā
Ḥāṣıl bu ki ol merdüm-i çeşmümden utandum

ʿuṭārid:

1. ʿ**uṭāridden:**-*den*
Kaside 1
Mısra: **29**
Merkür gezegeni, feleğin katibi.
Geç ʿUṭāridden Züḫālden Zühre vü Mirrīḫden
Olma kālā-yı hevāya müşterī ḳıl ictināb

2. ʿ**uṭārid:**
Kaside 19
Mısra: **12**
Merkür gezegeni, feleğin katibi.
Olmaġa ṭuġrā-keş-i levḥ-i berāt-ı intiẓām
Destine aldı ʿUṭārid kilk-i muʿciz-güsteri

3. ʿ**uṭārid:**
Tarih 10
Mısra: **9**
Feleğin katibi. (Utarid feleğin katibi sayılıp güzel söz ve yazı ile sanatkarlığın sembolüdür.).
Ger ʿUṭārid eylese taḥrīr ṭāliʿuñ sezā
Nāle-i meh olsa devāt hem midād Baḥr-ı Sefīd

4. ʿ**uṭārid:**
Tarih 28
Mısra: **47**
Feleğin katibi. (Utarid feleğin katibi sayılıp güzel söz ve yazı ile sanatkarlığın sembolüdür.).
Ḫāme-i zerrīn-i mihr ile ʿUṭārid sebt ider
Başlasa taḳrīre vaṣf-ı rifʿat-i şānın Züḫāl

uy:

1. **uyup:**-*up*
Gazel 369
Mısra: **1**
Aynı şekilde hareket etmek, uygunluk.
Ne dem aġyāra uyup bezm-i şarāb eylersin
Cigerüm āteş-i reşk ile kebāb eylersin

2. **uydı:**-*dı*
Matla 106
Mısra: **1**
Aynı şekilde hareket etmek, uygunluk.
Dil miyānuñ görüp uydı saña ey lāle-ʿiẕār
Bī-tekellüf yedilür bir ḳıl ile ʿāşıḳ-ı zār

uy-:

1. **uyduñ:**-*du, -ñ*
Gazel 84
Mısra: **5**

Aynı şekilde hareket etmek, uygunluk.
Niçün ehl-i ʿışḳa uyduñ ider iseñ bil ṣūfiyā
İde şāyed bu mecāzī ʿışḳ Ḥaḳla imtizāc

uyan:

1. **uyandum:**-*du, -m*
Gazel 346
Mısra: **12**
Uyku durumundan çıkmak, kendine gelmek.
Ben bilmez idüm n'eydigini miḥnet-i hecrüñ
Der-ḫ∨āb idüm eyvāh daḫi şimdi uyandum

2. **uyanmazsın:**-*maz, -sın*
Gazel 387
Mısra: **2**
Uyku durumundan çıkmak, kendine gelmek.
Aġlardı mūy-ı rīş ü ser göñül dünyāya ḳanmazsın
Ṣabāḥ oldı daḫi sen ḫ∨āb-ı ġafletden uyanmazsın

3. **uyandurdı:**-*dur, -dı*
Matla 109
Mısra: **2**
Uyku durumundan çıkmak, kendine gelmek.
İtdi ʿışḳ ile çemende o ḳadar nāle vü zār
Gülleri ḫ∨āb-ı teġāfülden uyandurdı hezār

4. **uyana:**-*a*
Tahmis 5
Mısra: **15**
Uyku durumundan çıkmak, kendine gelmek.
Fitneli elā gözler çün uyḫudan uyana
İtsem n'ola ḥayretle her laḥẓada vāveylī

uyḫu:

1. **uyḫudan:**-*dan*
Tahmis 5
Mısra: **15**
Dış uyaranlara karşı bilincin, bütünüyle veya bir bölümünün yittiği, tepki gücünün zayıfladığı ve her türlü etkinliğin azaldığı dinlenme eylemi.
Fitneli elā gözler çün uyḫudan uyana
İtsem n'ola ḥayretle her laḥẓada vāveylī

uyu-:

1. **uyurken:**-*r, -ken*
Matla 143
Mısra: **2**
Dış uyaranlara karşı bilincin, bütünüyle veya bir bölümünün yittiği, tepki gücünün zayıfladığı ve her türlü etkinliğin azaldığı dinlenme eylemi.
Ḫ∨ābgāh-ı vaṣlını tenhā bulup ol mehveşüñ
Ḳoynına girdüm uyurken ol nihāl-i ser-keşüñ

ʿuyūb:

1. ʿ**uyūbum:**-*um*
Gazel 46
Mısra: **5**
Ayıplar.
ʿAfv ü iḥsānuñ ile eyle ʿuyūbum mestūr
Ḳılma şermende beni şāh ü gedādan yā Rab

ʿuyūb-ı nāsı:

1. ʿ**uyūb-ı nāsı:**-*ı*
Rübai 543
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Halkın ayıpları (kusurları).
Ey ġāfil olup ʿayb-ı vücūduñ nāsī
Gel eyleme teftīş ʿuyūb-ı nāsı

ʿuyūn:

1. ʿ**uyūn:**
Kaside 4
Mısra: **32**
Gözler.
Nūr-ı dīdārını ister ʿuşşāḳ
N'eylesün anlara cennāt u ʿuyūn

ʿuyūn-ı bihbūd:

1. ʿ**uyūn-ı bihbūd:**
Tarih 29
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sağlıklı gözler II sağlıklı sular.
Mevḳiʿinde idüp icrā bu zülāl-i pāki
Sū-be-sū oldı revān niçe ʿuyūn-ı bihbūd

uzaḳ:

1. **uzaḳdan:**-*dan*
Matla 103
Mısra: **2**
Uzak.
Hecr-i ebrū-yı hilāliyle olup zār ü nizār
Şimdi ol māha uzaḳdan baḳar oldı aġyār

uzan:

1. **uzanup:**-*up*
Gazel 69
Mısra: **3**
Uzanmak; bir şeye erişmek için vücudunu o şeye doğru yöneltmek.
Gezer iken uzanup bāġda senüñ gül-ruḫuña
Dolaşur pāyuña şāhum niçe gör ḳand-i nebāt

uzat:

1. **uzatmam:**-*ma, -m*
Gazel 469
Mısra: **7**
Vermek, ulaştırmak.
Uzatmam dest-i küstāḫ-ı niyāzum dāmen-i yāra
O tīġ-i ḫūn-feşān-ı ġamzeden bī-bāk olursam da

ʿuzlet:

1. ʿ**uzlet:**
Gazel 128
Mısra: **19**
Bir köşeye çekilip toplumdan, insanlardan uzak, yalnız başına yaşama.||

Görünürde halkın içinde olduğu halde kalben onlardan ayrı olma.
Ṣanma ḫüsrān ola āmāl-i fenāda ʿuzlet
Ḫāsir oldur ʿamel-i ḫayrda ḳāṣır bulunur

ʿuzlet idüp:

1. ʿ**uzlet idüp:**-*üp*
Kıt'a 11
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir köşeye çekilmek.
Mübtelā-yı nuṣub-ı manṣıb-ı dehr olmaḳdan
ʿAzl ile ʿuzlet idüp kesb-i ṣafā aʿlādur

ʿuzlet-nişīn-i ḫāk-i derüñ oldı:

1. ʿ**uzlet-nişīn-i ḫāk-i derüñ oldı:**-*dı*
Gazel 176
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Toprağın altında uzlette olmak. Dervişlerin toprak altında 40 gün boyunca kalmasına telmih vardır.
ʿUzlet-nişīn-i ḫāk-i derüñ oldı cān ü dil
Gelmez netīce ḫāṭıra ẕevḳ-ı ṭarab nedür

ʿuzlet-nişīn-i nāle-muʿtādam:

1. ʿ**uzlet-nişīn-i nāle-muʿtādam:**-*am*
Gazel 375
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Inleyişi âdet edinmiş münzevî.
Ben ol ʿuzlet-nişīn-i nāle-muʿtādam ki hecrüñle
Ṣadā-yı āh-ı ḥasretdür gelen ferş-i nişīnimden

üzre:

1. **üzre:**
Gazel 3
Mısra: **9**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
Encüm-i bī-ḥad degüldür āsumān üzre meger
ʿArş ü kürsī oldı yüz biñ çeşm ile ḫayrān saña

2. **üzre:**
Gazel 32
Mısra: **10**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
Niyāz ider yine tā ḥaşre dek Naḥīfī gibi
Mezārum üzre ẓuhūr eyleyen giyāh saña

3. **üzre:**
Gazel 41
Mısra: **8**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
Bulup seni gice tenhā firāş-ı nāzuñda
Murādum üzre biraz eylesem niyāz saña

4. **üzre:**
Gazel 45
Mısra: **13**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
Sen rıżā-yı pāküñ üzre s̱ābit eyle ḳalbümi
Ḳabża-i ḥükmüñdedür taḳlīb-i ebṣār u ḳulūb

5. **üzre:**
Gazel 47
Mısra: **12**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
Iżṭırāb itsem ʿaceb mi şevḳ-ı kūyuñla müdām
Ber-ḳarār ḳarār üzre ḳomaz ʿuşşāḳı ʿışḳ-ı dil-firīb

6. **üzre:**
Gazel 51
Mısra: **12**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
Dūd-ı āhum ol ḳamer-rūyuñ şeb-i hecrinde āh
Eyler evc-i āsumān üzre seḥābāsā şitāb

7. **üzre:**
Gazel 126
Mısra: **3**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
Görinen encüm-i tābān mıdur sipihr üzre
Benüm yā āteş-i āhumdaki şerāre midür

8. **üzre:**
Gazel 140
Mısra: **5**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
Münāsib olmaḳ üzre ġonçe-i gül levḥ-i gülşende
Dehān-ı nāzüküñ vaṣfında bir rengīn muʿammādur

9. **üzre:**
Gazel 190
Mısra: **7**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
Yoḳdur murādum üzre güzel ḫayf dünyede
Her bir ṣanemde dāmen-i ʿiṣmet derīdedür

10. **üzre:**
Gazel 241
Mısra: **1**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
Bu sīnem levḥası üzre Ḫudā cānum fedā yazmış
Fedā itmeklüge yāre bu rūḥa ḫoş ġıdā yazmış

11. **üzre:**
Gazel 242
Mısra: **2**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.

Oturmış secde-gāhında güzel dīvāra yaṣdanmış
Didiler āsumān üzre baḳuñ meh-pāre yaṣdanmış

12. **üzre:**
Gazel 242
Mısra: **10**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
Güzel nāz ile bālāda oturmış serv-veş ammā
Velī ṣaff-ı niʿāl üzre Naḥīfī-zāra yaṣdanmış

13. **üzre:**
Gazel 272
Mısra: **4**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
Bād-ı āha dīv-i ʿışḳa ḥükm ider bir pādişāh
Taḫt-ı ḥüsn üzre oturmış ḥażret-i sulṭāna baḳ

14. **üzre:**
Gazel 275
Mısra: **6**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
Şehā sen āfet-i devrüñ ruḫ-ı ruḫsārı sürḫ olmış
Görinen ol siyeh ebrū şafaḳ üzre hilāl ancaḳ

15. **üzre:**
Gazel 281
Mısra: **8**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
Sen ol şehsin ki iʿcāz-ı ser-engüşt-i laṭīfüñle
Meh-i tābānı çarḫ üzre müşārun bi'l-benān itdüñ

16. **üzre:**
Gazel 304
Mısra: **3**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
Āsumān üzre doyınca saña ey māh-cemāl
Baḳamaz ḫīrelenür dīdesi seyyārelerüñ

17. **üzre:**
Gazel 328
Mısra: **12**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
Ṣūret-i resm-i rikābuñdur felekde mihr ü māh
Naḳş-ı mīḫ-i naʿl-i esbüñdür semā üzre nücūm

18. **üzre:**
Gazel 337
Mısra: **9**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
Murād üzre saña tefhīm iderdüm miḥnet-i ʿışḳı
Seni kendüñ gibi bir bī-vefāya mübtelā görsem

19. **üzre:**
Gazel 360
Mısra: **9**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
Bedr-i tābān-ı sipihr üzre şikest itmiş iken
Çoḳ mıdur olsa şikest-i ġażabuñ bedr-i Ḥuneyn

20. **üzre:**
Gazel 384
Mısra: **10**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
Çeşmüñi ālūde-i küḥl-i teġāfül eyleme
ʿĀşıḳ-ı bīmāra āfet üzre āfet olmasun

21. **üzre:**
Gazel 388
Mısra: **7**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
Biñ nāz ile tā dīde-i cān üzre başar
Olmam yine āzürde o nūr-ı başarumdan

22. **üzre:**
Gazel 406
Mısra: **1**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
Ẓılāl-i rifʿatüñ pīrāyedür ʿarş-i berīn üzre
Sebeb oldur ki düşmez sāye-i luṭfuñ zemīn üzre

23. **üzre:**
Gazel 406
Mısra: **2**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
Ẓılāl-i rifʿatüñ pīrāyedür ʿarş-i berīn üzre
Sebeb oldur ki düşmez sāye-i luṭfuñ zemīn üzre

24. **üzre:**
Gazel 406
Mısra: **4**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
ʿAdīmü'l-misl ḫayl-i enbiyāsın aña şāhiddür
Ki ẓāhir olmadı ẓıll-ı ẓalīlüñ ʿālemīn üzre

25. **üzre:**
Gazel 406
Mısra: **6**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
Münevver eyler iken şeş cihātı şuʿle-i ẕātuñ
Görünmez sāye-i pāküñ yesār üzre yemīn üzre

26. **üzre:**
Gazel 406
Mısra: **6**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
Münevver eyler iken şeş cihātı şuʿle-i ẕātuñ
Görünmez sāye-i pāküñ yesār üzre yemīn üzre

27. **üzre:**
Gazel 406
Mısra: **8**

"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
Seni nūr eyledi Ḥaḳ ẓāhir u bāṭında bī-şübhe
Ne mümkindür ẓuhūr-ı sāye hīç nūr-ı zemīñ üzre

28. **üzre:**
Gazel 406
Mısra: **10**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
ʿUluvv-i ḳadrüñe şāhid yeter kim sāyeñi mevlā
Muʿallā ḳıldı düşmekden bu ḫāk-i vāpesin üzre

29. **üzre:**
Gazel 406
Mısra: **12**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
N'ola ẓıll-ı şerīfüñ olmasa ẓāhir bu dünyāda
Melāẕ olsa gerek ʿuḳbāda her ʿabd-i kemīn üzre

30. **üzre:**
Gazel 406
Mısra: **14**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
Ne ġam germiyyet-i ḫūrşīd-i maḥşerden eger ferdā
Düşerse sāye-i luṭfuñ Naḥīfī-i ḥazīn üzre

31. **üzre:**
Gazel 417
Mısra: **3**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
Vücūd-ı pāküñi teşrīf içün tā levḥ-i ʿarş üzre
Yazıldı resm-i ʿunvān-ı Muḥammed yā Resūla'llāh

32. **üzre:**
Gazel 444
Mısra: **2**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
Ṣaḳın tāb-ı nigehden rūyuña zülfüñ niḳāb itme
Murād üzre baḳılmaz saña bīhūde ḥicāb itme

33. **üzre:**
Gazel 444
Mısra: **12**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
Temennā-yı viṣāle vaʿde ḳıl vaʿd-i ḫilāf olsun
Meded ümmīd-vār-ı luṭfa yeʾs üzre cevāb itme

34. **üzre:**
Gazel 462
Mısra: **7**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
Germiyyet üzre olma felek-meşrebān ile
Bed-sīretān-ı ḫudʿa-nümādan ne fāʾide

35. **üzre:**
Gazel 465
Mısra: **1**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
Füzūn olmaḳdadur şevḳum ḫaṭ-ı nev-ḫīz-i yār üzre
Cünūnum tāzelendi gör yine evvel-bahār üzre

36. **üzre:**
Gazel 465
Mısra: **2**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
Füzūn olmaḳdadur şevḳum ḫaṭ-ı nev-ḫīz-i yār üzre
Cünūnum tāzelendi gör yine evvel-bahār üzre

37. **üzre:**
Gazel 465
Mısra: **4**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
ʿAraḳ-rīz-i ḥicāb oldı lebüñden sāḳiyā sāġar
Degüldür ḳaṭre-i ṣahbā o cām-ı zer-nigār üzre

38. **üzre:**
Gazel 465
Mısra: **6**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
Olur dām-efgen-i reftārı yüz biñ fitne-i ferdā
Ḳıyāmetler ḳopar ol ḳāmet-i āşūb-kār üzre

39. **üzre:**
Gazel 465
Mısra: **8**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
Geçen her serv-ḳad ḫūbāna istiḳbāl içün maḥżā
Ṭururlar servler üftāde-āsā reh-güẕār üzre

40. **üzre:**
Gazel 465
Mısra: **10**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
Naḥīfī bülbül-i bāġ-ı maḥabbet diyü yazsunlar
Yazanlar resm-i ehl-i ʿışḳı levḥ-i rūzgār üzre

41. **üzre:**
Gazel 466
Mısra: **1**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
ʿAraḳlar kim olur ẓāhir leb-i mey-gün-ı yār üzre
Dökülmiş gūyiyā berg-i semendür cüy-bār üzre

42. **üzre:**
Gazel 466
Mısra: **2**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
ʿAraḳlar kim olur ẓāhir leb-i mey-gün-ı yār üzre
Dökülmiş gūyiyā berg-i semendür cüy-bār üzre

43. **üzre:**
Gazel 466
Mısra: **4**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
Dem-i neẕẕārede tīr-i nigāhı ḳaldı ol şūḫuñ
Degüldür şekl-i müjgānum bu çeşm-i eşk-bār üzre

44. **üzre:**
Gazel 466
Mısra: **6**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
Yine burc-ı şerefde aḫter-i baḫtum ʿayān oldı
Görindi ḫāli zīr-i ṭurrede ol gül-ʿiẕār üzre

45. **üzre:**
Gazel 466
Mısra: **8**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
Ṣaḳın mirʾāt-ı ruḫsāruñ ġubār-ı āh-ı serdümden
Ḳoma gel ḫāṭır-ı maḥzūnumı gel inkisār üzre

46. **üzre:**
Gazel 466
Mısra: **10**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
Taraḥḥum eyle iḥsān it gel inṣāf eyle sulṭānum
Naḥīfī pāy-māl olsun mı rāh-ı intiẓār üzre

47. **üzre:**
Gazel 474
Mısra: **6**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
-
Māh üzre ne vech ile imiş şīve-i hāle

48. **üzre:**
Gazel 486
Mısra: **6**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
Münezzeh oldı cevherden ʿarażdan ẕāt-ı bī-çūnuñ
Yaratduñ nevʿ ü cins üzre cevāhir ile aʿrāżı

49. **üzre:**
Gazel 486
Mısra: **10**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
Kime varsun kim iḳbāl eylesün ol ḫāk-i nā-çīze
Olursa bendeden mevlāsınuñ redd üzre iʿrāżı

50. **üzre:**
Gazel 489
Mısra: **2**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
Nūr idi o faḫr-ı rusülüñ ẕat-ı laṭīfi
Kim olmadı ḫāk üzre ʿayān ẓıll-ı şerīfi

51. **üzre:**
Gazel 495
Mısra: **16**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
Gelür her serv-ḳad sīmīn tenüñ ḫāk oldıġı yāda
Zemīn üzre temāşā eyledükçe naḫl-i ḫurmāyı

52. **üzre:**
Gazel 499
Mısra: **9**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
Baḳılsa birbirine hep muḫālefet üzre
Hezār tecribe ḳıldum ṭabāyiʿ-i nāsı

53. **üzre:**
Gazel 500
Mısra: **15**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
Biñ saʿy iderseñ olmaz maḳṣūduñ üzre ʿişret
Ḳābil olursa eyle bir ẕevḳ-ı ittifāḳī

54. **üzre:**
Gazel 512
Mısra: **1**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
Aġlaram rūyumı ḫāk üzre sürüp āb gibi
İñlerem miḥnet-i hicrān ile dūlāb gibi

55. **üzre:**
Gazel 514
Mısra: **5**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
Vaʿde-i luṭfı murād üzre tamām eyledüñ
Sırr-ı ser-beste-i vuṣlat yine mübhem ḳaldı

56. **üzre:**
Gazel 517
Mısra: **9**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
Menzil-i gāha ne mümkindür murād üzre vuṣūl
Ādemi bī-tāb ider ʿömri ʿazīzüñ sürʿati

57. **üzre:**
Kaside 3
Mısra: **19**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
Ḳalmaya bir gün ola ṣafḥa-i gerdūn üzre
Eẕer-i mihr-i münīr ile meh-i ġarrānuñ

58. **üzre:**
Kaside 10
Mısra: **38**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
İşāret idince o bedr-i münīr
Dü nīm oldı çarḫ üzre māh-ı tamām

59. **üzre:**
Kaside 11
Mısra: **7**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
Naḳş-ı pāyüñle zemīn ü āsumān üzre senüñ
ʿArş ü ferş oldı müşerref
Mescid-i Aḳṣā ile

60. **üzre:**
Kaside 11
Mısra: **16**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
Merḥabā-sāz-ı mülāḳāt eyledi ẕātuñ Ḫudā
Her maḳām üzre niçe peyġāmber-i yektā ile

61. **üzre:**
Kaside 11
Mısra: **89**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
Hem daḫi aṣḥāb ü ālüñ üzre olsun bī-ḥisāb
Tuḥfe-i daʿvāt-ı teslīm-i selāmet-zā ile

62. **üzre:**
Kaside 13
Mısra: **1**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
Ẓuhūra geldi çün ẕātuñ ṣıfāt-ı bihterīn üzre
Vücūduñ oldı raḥmet evvelīn ü āḫirīn üzre

63. **üzre:**
Kaside 13
Mısra: **2**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
Ẓuhūra geldi çün ẕātuñ ṣıfāt-ı bihterīn üzre
Vücūduñ oldı raḥmet evvelīn ü āḫirīn üzre

64. **üzre:**
Kaside 13
Mısra: **4**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
Ẓuhūr-ı ẕāt-ı pāküñ ey ḫidīv-i kişver-i levlāk
Şeref-baḫşā-yı iḳbāl oldı eyyām ü sinīn üzre

65. **üzre:**
Kaside 13
Mısra: **6**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
Müşerref itmiş iken şarḳ u ġarbı bī-ẓıl iḥsānuñ
Nihāndur sāye-i ẕātuñ yesār üzre yemīn üzre

66. **üzre:**
Kaside 13
Mısra: **6**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
Müşerref itmiş iken şarḳ u ġarbı bī-ẓıl iḥsānuñ
Nihāndur sāye-i ẕātuñ yesār üzre yemīn üzre

67. **üzre:**
Kaside 13
Mısra: **8**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
Egerçi ẓıll-ı ẕātuñ zīver-i güster ḫafā oldı
Ẓılāl-i reʾfetüñ memdūd her rükn-i rekīn üzre

68. **üzre:**
Kaside 13
Mısra: **10**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
Seni Ḫallāḳ-ı ʿĀlem ḥikmetiyle bī-miṣāl itdi
Bulunmaz senden eşref āsumān üzre zemīn üzre

69. **üzre:**
Kaside 13
Mısra: **10**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
Seni Ḫallāḳ-ı ʿĀlem ḥikmetiyle bī-miṣāl itdi
Bulunmaz senden eşref āsumān üzre zemīn üzre

70. **üzre:**
Kaside 13
Mısra: **12**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
Miṣāl-i ebruvān-ı dil-keşüñ ey āyet-i raḥmet
Yazılmış medd-i bismi'llāhdur levḥ-i cebīn üzre

71. **üzre:**
Kaside 13
Mısra: **14**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
Dü çeşmüñ küḥl-i mā ẕāġ el-baṣar eyleyüp pür-nūr
Nigeh-bān itdi mevlā ẕātuñı dīn-i mübīn üzre

72. **üzre:**
Kaside 13
Mısra: **16**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
Per-i şāhīn-i ḳudsīdür ki oldı lā-mekān-pervāz
O müjgān-ı dil-ārālar o çeşm-i dūr-bīn üzre

73. **üzre:**
Kaside 13
Mısra: **18**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
Cemālüñde o bīnī-i münevver şöyle zībā kim
Şanurlar nūrdan ḳandīldür ʿarş-ı berīn üzre

74. **üzre:**
Kaside 13
Mısra: **20**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.

Ḫudā maʿnīde ḳıldı ẕāt-ı
pāküñ nūr ile memlūʾ
Ne mümkin sāye-i nūr ola
ẓāhir ḫāk ü ṭīn üzre

75. **üzre:**
Kaside 13
Mısra: **22**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
Müşerref ḫāk-ı pāy-ı ʿizzetüñ
misk ü ʿabīr içre
Mufażżal rīze-seng-i der-
gehüñ dürr-i s̱emīn üzre

76. **üzre:**
Kaside 13
Mısra: **24**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
Ḥarīm-i Kaʿbe-i kūyuñ
ṭavāfa ey Ḫāliḳ-ı Ḥaḳ
Melāʾik cān virür ol ravża-i
nüzhet-berīn üzre

77. **üzre:**
Kaside 13
Mısra: **26**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
Melekler pās-bān ol āsitān-ı
āsumān-ḳadre
Felekler sāye-bān ol ḥücre-i
raḥmet-ḳarīn üzre

78. **üzre:**
Kaside 13
Mısra: **28**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
Gül-i cennet gibi tā maḥşer
olmazdı ḫazān-dīde
Nigāh-ı iltifāt itseñ gül üzre
yāsemīn üzre

79. **üzre:**
Kaside 13
Mısra: **28**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
Gül-i cennet gibi tā maḥşer
olmazdı ḫazān-dīde
Nigāh-ı iltifāt itseñ gül üzre
yāsemīn üzre

80. **üzre:**
Kaside 13
Mısra: **30**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
Sen ol şehsin ki teʾs̱īr-i firāḳ-
ı ḥiẕmet-i pāküñ
Ciger-ḫūn oldı ceẕʿu'n-naḫl
feryād ü ḥanīn üzre

81. **üzre:**
Kaside 13
Mısra: **32**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
Neşāṭ-ı ʿālem-i fānīye itmez
ẕerrece raġbet
Ġam-ı ʿışḳuñ ṣafā-baḫş olsa
bir ḳalb-i ḥazīn üzre

82. **üzre:**
Kaside 13
Mısra: **34**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
Muʾaḫḫardur egerçi biʿs̱etüñ
şerʿ-i müebbedle
Muḳaddemsin mufażżalsın
cemīʿ-i mürselīn üzre

83. **üzre:**
Kaside 13
Mısra: **36**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
Kemāl-i şerʿ-i pāküñ nesḫ-i
edyān eyledi cümle
Ḥaḳīḳatde muḳarrerdür ki
dīn olmaz bu dīr üzre

84. **üzre:**
Kaside 13
Mısra: **38**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
Senüñ aḥbāb u aʿdā ḥiṣṣe-
mend-i ḫ∨ān-ı luṭfuñdur
Ki raḥmetdür vücūduñ
müʾminīn ü müşrikīn üzre

85. **üzre:**
Kaside 13
Mısra: **40**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
Baʿīd olmaḳ muḳarrer sūz u
tāb-ı nār-ı dūzaḫdan
Senüñ burhānuñı taṣdīḳ idüp
ṣıdḳ-ı yaḳīn üzre

86. **üzre:**
Kaside 13
Mısra: **42**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
Ṭoḳuz ḳat maḥfaza içre felek
ʿaks-i ruḫuñ ṣaḳlar
Degüldür mihr pür-envār
çarḫ-ı çāromīn üzre

87. **üzre:**
Kaside 13
Mısra: **44**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
Nesīm-i cennetüñ girse eline
ḫāk-i pāyuñdan
İder küḥl-i şeref minnetle
ʿayn-ı ḥūr-ı ʿīn üzre

88. **üzre:**
Kaside 13
Mısra: **46**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
Ola mevḳūf-ı dāġ-ı farṭ-ı
ferzend-i merādātı
Seni ṣıdḳ ile tercīḥ itmeyen
māl ü benīn üzre

89. **üzre:**
Kaside 13
Mısra: **48**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
N'ola olsa güneh-kārān-ı
ümmet ṭālib-i luṭfuñ
Vücūd-ı bī-naẕīrüñ raḥmet
oldı ʿālemīn üzre

90. **üzre:**
Kaside 13
Mısra: **50**

"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
İdüp şevḳıyla icrā resm-i teslīm ü taḥiyyātı
Yüzüm sürsem varup ol dergeh-i rifʿat-mekīn üzre

91. **üzre:**
Kaside 13
Mısra: **52**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
Sezāvār olmaġa maḥşerde luṭf-ı raḥmet-i Ḥaḳḳa
Nigāh-ı şefḳatüñ besdür bu ʿabd-i kemterīn üzre

92. **üzre:**
Kaside 13
Mısra: **54**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
Taḥiyyāt ü selām olduḳça vāṣıl rūḥuña Ḥaḳdan
Selām olsun cemīʿ-i āl ü aṣḥāb-ı güzīn üzre

93. **üzre:**
Kaside 13
Mısra: **56**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
Olup vā-ümmetā-gūyā-yı şefḳat rūz-ı maḥşerde
Olursın tesliyet-baḫşā ʿuṣāt-ı müslimīn üzre

94. **üzre:**
Kaside 13
Mısra: **58**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
Livāʾu'l-ḥamdüñ oldı sāyebān-ı faẕ̇l-ı Rabbānī
ʿAṭāyā-yı ilāhīden ʿibād-ı müʾminīn üzre

95. **üzre:**
Kaside 13
Mısra: **60**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
Recā-yı ʿafv ile ḫafẕ̇-ı cenāḥ-ı reʾfet eylersin
Kemāl-i şefḳatüñden ümmetān-ı müz̲nibīn üzre

96. **üzre:**
Kaside 13
Mısra: **62**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
N'ola ʿacz ü ḳuṣūr ile idersem vaṣfuñı tekrār
Ṣafādur naʿt-i pāküñ ḫāṭır-ı endūh-gīn üzre

97. **üzre:**
Kaside 13
Mısra: **63**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
O sīmīn gerden üzre ʿaks-i ruḫsār-ı ṣafā-baḫşuñ
Gül-i pür-ābdur gūyā ḳonulmış yāsemīn üzre

98. **üzre:**
Kaside 13
Mısra: **64**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
O sīmīn gerden üzre ʿaks-i ruḫsār-ı ṣafā-baḫşuñ
Gül-i pür-ābdur gūyā ḳonulmış yāsemīn üzre

99. **üzre:**
Kaside 13
Mısra: **66**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
Ḫudāya ḥamd ü şükr olsun ki feyż-i ḫiz̲met-i naʿtüñ
Şeref-baḫşā-yı iḳbāl oldı ben ʿabd-i kemīn üzre

100. **üzre:**
Kaside 13
Mısra: **68**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
Tesellī-yāb-ı iḥsān-ı şefāʿat eyle sulṭānum
Naḥīfī-i ciger-ḫūnuñ ḳoma āh ü enīn üzre

101. **üzre:**
Kaside 13
Mısra: **70**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
Cebīnüñ bedr-i kāmil vech-i pāküñ şems-i tābāndur
Cemālüñ mā-ḥaṣal nūr oldı nūr-ı müstebīn üzre

102. **üzre:**
Kaside 13
Mısra: **74**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
Olurdı raḫş-ı pāküñ ġıbṭa-i baḥs̲-i Süleymānī
Ne dem teşrīf iderdüñ ḫāne-i vālā-yı zīn üzre

103. **üzre:**
Kaside 13
Mısra: **76**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
Es̲er ḳalmazdı dünyāda ser ü sāmān-ı aʿdādan
Eger müşriklere bir kerre baḳsañ ḫışm u kīn üzre

104. **üzre:**
Kaside 14
Mısra: **8**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
Bu daḫi İbni Hāşim oldı ʿayān
Nesebi ṣıḥḥat üzre buldı beyān

105. **üzre:**
Kaside 19
Mısra: **167**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
Minber-i zer-mīḫ-i çarḫ üzre oḳusun ḫutbesi
Sikkesi zībende ḳılsun ḳurṣ-ı māḥ-ı enveri

106. **üzre:**
Kaside 20
Mısra: **2**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
Bu feżā-yı dil-keşe gel Ḳaṣr-ı Saʿd-ābādı gör
Ṣafḥa-i sebz üzre naḳş-ı ḫāme-i Bihzādı gör

107. **üzre:**
Kaside 26
Mısra: **11**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
Tevekkül üzre olan bende nā-murād olmaz
Ḫudā Kerīmdür eyler murādıñı iʿṭā

108. **üzre:**
Kaside 26
Mısra: **210**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
ʿİnāyet-i vüzerādur sebeb ki żabṭ oldı
Ṣaḥāyif üzre nuʿūt-ı meḥāsin-i ḳudemā

109. **üzre:**
Kaside 26
Mısra: **229**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
Murādum üzre murādum ifāde eyleyemem
Zebāna ʿuḳde virür pīç ü tāb-ı şerm ü ḥayā

110. **üzre:**
Kıt'a 8
Mısra: **1**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
Āsumān üzre ol zamān ki senüñ
Oldı ṣaḳ bir işāretüñle ḳamer

111. **üzre:**
Mesnevi 1
Mısra: **8**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
Bu daḫi İbni Hāşim oldı ʿayān
Nesebi ṣıḥḥat üzre buldı beyān

112. **üzre:**
Rübai 97
Mısra: **4**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
Maḥfūẓ ḳılup zīġ u ḫalelden yā Rab
Sen ḳalbümi dīnüñ üzre eyle teṣbīt

113. **üzre:**
Rübai 111
Mısra: **3**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
Ḳābil mi idem naʿtuñı ḥaḳ üzre beyān
Mümkin mi ola ẕerre güneşden bāḥiṣ

114. **üzre:**
Rübai 140
Mısra: **2**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
İtdi bizi pīr-i ʿışḳ ezelden irşād
Olsaḳ ne ʿaceb kemāli üzre üstād

115. **üzre:**
Rübai 146
Mısra: **2**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
Yoḳ miṣl ü şerīküñ ey Ḫudāvend-i Vedūd
Ḥaḳ üzre cemīʿ-i ḫalḳa sensin maʿbūd

116. **üzre:**
Rübai 147
Mısra: **1**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
Ey ʿāleme ḥaḳ üzre ilāh u maʿbūd
Ḳıl rūḥ-ı Muḥammede ṣalāt ile dürūd

117. **üzre:**
Rübai 297
Mısra: **3**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
Ḥaḳ üzre saña kimse sitāyiş idemez
Sensin yine dānende-i ẕāt-ı pāküñ

118. **üzre:**
Rübai 456
Mısra: **1**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
Ḳan aḳsa revā dīde-i giryān üzre
Kim olmadı dil mūcib-i fermāñ üzre

119. **üzre:**
Rübai 456
Mısra: **2**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
Ḳan aḳsa revā dīde-i giryān üzre
Kim olmadı dil mūcib-i fermāñ üzre

120. **üzre:**
Rübai 523
Mısra: **3**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
Bir ḳul ki ola ẕikr ü devām üzre seni
Oldı aña feyż ism-i aʿẓam Allāh

121. **üzre:**
Tahmis 4
Mısra: **11**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
Rīkzār üzre olup her biri pūyān u devān

Niçe leb-teşneler olmış idi
bī-tāb ü tüvān

122. **üzre:**
Tarih 1
Mısra: **43**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
Vücūdın bāʿiṣ-i emn ü emān itsün cihān üzre
Dem-ā-dem reh-ber olsun baḥr ü berde ḥıfẕ-ı Sübḥānī

123. **üzre:**
Tarih 17
Mısra: **33**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
Taʿaddüd üzre her bir ḥavż lücce-pür-ṣadef oldı
Ḥabāb-ı āb-ı ṣāf andan güher itmekdedür īrād

124. **üzre:**
Tarih 17
Mısra: **59**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
Yazılsun sikke-i sīm ü zer üzre nām-ı şimşādı
Oḳunsun ḫuṭbe-i elḳāb-ı ẕātı tā dem-i mīʿād

125. **üzre:**
Tarih 19
Mısra: **12**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
Bu sarāy-ı dil-güşāda bir eser ḳaṣd eyleyüp
İtdi bu ḳaṣr-ı feraḥ-baḫşı bu resm üzre binā

126. **üzre:**
Tarih 28
Mısra: **58**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
Meclis-i imlā gibi memlūʾ olup rūy-ı semā
Ḫalḳa-dār olduḳça āfāḳ üzre encüm fī'l-meşel

127. **üzre:**
Tarih 30
Mısra: **8**
"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.
Görenler ḳubbede ṣafvetle her dem cām-ı raḫşānın
Taʿaddüd üzre ẕann eyler felekde māh-ı tābānı

uzun:

1. **uzun:**
Gazel 404
Mısra: **2**
Başlangıcı ile bitişi arasında fazla zaman bulunan, çok süren, çok zaman alan.
Dime kim zencīr-i zülfe gel beni bağlayı ḳo
Ẓulmete dūş olmaġıl böyle uzun sevdāyı ḳo

ʿużv:

1. **ʿużvuñ:**-*uñ*
Rübai 486
Mısra: **2**
Organ, vücudun müstakil parçası.
Ḳalb olsa teveccüh-i Ḫudāda her gāh
Her ʿużvuñ olur ẕikr-i Ḫudādan āgāh

vābeste:

1. **vābestedür:**-*dür*
Gazel 48
Mısra: **2**
-e bağlı.
Ey ẕāt-ı pāki müntesib-i eşref-i neseb
Vābestedür vücūdıña pīrāye-i ḥaseb

2. **vābestedür:**-*dür*
Gazel 370
Mısra: **11**
-e bağlı.
Ḫırmen-i sāman-ı ʿālem destüme vābestedür
Yaḳma cānum berḳ-ı āh-ı şuʿle-bārumdan ṣaḳın

3. **vābestedür:**-*dür*
Gazel 502
Mısra: **12**
-e bağlı.
Ḳıl iḫtirāz nāle-i aṣḥāb-ı ʿışḳdan
Vābestedür icābete zīrā duʿāları

4. **vābeste:**
Kaside 26
Mısra: **68**
-e bağlı.
Vücūd-ı luṭf-ı ilāhī degül midür ḫalḳa
Ki emn-i ʿāleme vābeste himmeti maḥżā

5. **vābeste:**
Rübai 6
Mısra: **1**
-e bağlı.
Vābeste iken ḳudretüñe menʿ ü ʿaṭā
Lāyıḳ mı olam pā-zede-i rāh-ı ḫaṭā

6. **vābeste:**
Rübai 136
Mısra: **3**
-e bağlı.
Vābeste senüñ fażluña teshīl-i umūr
Mevḳūf senüñ luṭfuña teysīr-i murād

7. **vābeste:**
Rübai 172
Mısra: **3**
-e bağlı.
Fermānuña vābeste vücūd ile ʿadem
Bir kārda yāver ü naṣīrüñ yoḳdur

vābeste iden:

1. **vābeste iden:**-*en*
Tarih 6
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bağlamak.
Olur şāyeste-i ḥüsn-i naẕar dergāh-ı luṭfında
İden ṣıdḳ u ḫulūṣ-ı niyyete vābeste enẕārın

vābeste-i esās ü esās eyleme:

1. **vābeste-i esās ü eṣāṣ eyleme:**-*me*
Gazel 82
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eşyaya ve öteki şeylerin özlerine bağlı olmak.
Saray-ı ʿālem-i fānīde pāy-dar olmaz
Derūnuñ eyleme vābeste-i esās ü eṣāṣ

vābeste-i tedbīr-i devletdür:

1. **vābeste-i tedbīr-i devletdür:**-*dür*
Gazel 156
Mısra: **38**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Devleti yönetmeye bağlı.
Cenāb-ı iʿtimādü'd-devle Āṣaf-vaṣf u deryā-dil
Ki reʾy-i ṣāʾibi vābeste-i tedbīr-i devletdür

vācib:

1. **vācibdür:**-*dür*
Gazel 461
Mısra: **3**
İslām dinine göre yapılması gerekli olan.
Ḳula şarṭ-ı edeb resm-i ʿubūdiyyetde vācibdür
Rıżā-yı pāk-i Mevlāya riʿāyet ḳıl ṣadāḳatle

2. **vācibdür:**-*dür*
Kaside 17
Mısra: **53**
İslām dinine göre yapılması gerekli olan.
Yā ilāhī çünki vācibdür duʿā-yı şāh-ı dīn
Rūz u şeb ḥüsn-i ḳabūlüñdür duʿāya müddeʿā

3. **vācibdür:**-*dür*
Kaside 24
Mısra: **96**
İslām dinine göre yapılması gerekli olan.
Ḫudāvendā cihānda çün vekīl-i şāh-ı ʿālemsin
Duʿā-yı devletüñ vācibdür elbet her Müselmāna

4. **vācibdür:**-*dür*
Rübai 225
Mısra: **4**
İslām dinine göre yapılması gerekli olan.
Her demde olup
İlāhī manṭūḳ-ı niyāz
Vācibdür ola rehine-i ẕimmet-i nās

5. **vācibdür:**-*dür*
Rübai 410
Mısra: **4**
İslām dinine göre yapılması gerekli olan.
Aḥkām-ı diyānetde bu remz oldı bize
Vācibdür ola ḳavl ile fiʿlüñ yeksān

6. **vācib:**
Tarih 33
Mısra: **23**
İslām dinine göre yapılması gerekli olan.
Cümleye bu niʿmetüñ vācib devām-ı şükri kim
Bāʿiṣ-i efzāyiş-i niʿmet olur şükr-i Ḫudā

vācib ü elyaḳdur:

1. **vācib ü elyaḳdur:**-*dur*
Rübai 156
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Terkedilmeyen ve en layık olan.
Rezzāḳ-ı cihān kār-ger-i muṭlaḳdur
Minnet o Kerīme vācib ü elyaḳdur

vaʿd:

1. **vaʿdini:**-*i, -n, -i*
Gazel 265
Mısra: **6**
Söz, vaat.
Berḳ-ı ḫāṭıf gibidür vaʿd-i kerīmān-ı zamān
Nā-kesüñ vaʿdini ẓann eyleme vaʿd-i mevṣūḳ

vaʿde:

1. **vaʿdemüzi:**-*müz, -i*
Gazel 215
Mısra: **4**
Vaat,söz.
Sen hemān ʿarż-ı viṣāl eyle bize biz de saña
Cānı teslīm ile vaʿdemüzi incāz iderüz

2. **vaʿdeye:**-*y, -e*
Gazel 381
Mısra: **10**
Söz, vaat.
ʿAhd itmiş idüñ luṭf-ı viṣālüñ dil-i zāra
Ol vaʿdeye maḥşerde mi incāz ḳılarsın

vaʿde itdüñ:

1. **vaʿde itdüñ:**-*dü, -ñ*
Murabba 3
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Söz vermek.
Nedāmet-kār-ı ʿiṣyāna Çün itdüñ vaʿde iḥsāna

vaʿde ḳıl:

1. **vaʿde ḳıl:**
Gazel 444
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ertelemek.
Temennā-yı viṣāle vaʿde ḳıl vaʿd-i ḫilāf olsun
Meded ümmīd-vār-ı luṭfa yeʾs üzre cevāb itme

vaʿde-i aḫfā:

1. **vaʿde-i aḫfā:**
Kaside 11
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çok söz.

Niçe biñ esrāra maẕhar ḳıldı Rabbü'l-ʿālemīn
Nüsḫa-i ḳalbüñ hezārān vaʿde-i aḫfā ile

vaʿde-i bihişt ü liḳā:

1. **vaʿde-i bihişt ü liḳā:**
Kaside 26
Mısra: **264**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüz ve cennet vaadi.
Görüp cenāb-ı resūli o şeb menāmında
Beşāret oldı aña vaʿde-i bihişt ü liḳā

vaʿde-i ferdālara:

1. **vaʿde-i ferdālara:**-*lar, -a*
Gazel 346
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yarının sözü II Gelecek için verilen vaat.
Sevdā-yı vişālüñle Naḥīfī gibi ḥayfā
Ol vaʿde-i ferdālara gerçekden inandum

vaʿde-i ferdālarındandur:

1. **vaʿde-i ferdālarındandur:**-*lar, -ı, -n, -dan, -dur*
Gazel 127
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yarın için verilmiş olan söz.
Ḳıyāmetdür ider ḥaşr olmaġı taʿlīḳ ferdāya
Şikāyet ol perīnüñ vaʿde-i ferdālarındandur

vaʿde-i ḫātır-güşālarındandur:

1. **vaʿde-i ḫātır-güşālarındandur:**-*lar, -ın, -dan, -dur, -*
Gazel 106
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül açıcı söz.
O māha rāz-ı dili āşikāre eyledigüm
Nihānī vaʿde-i ḫātır-güşālarındandur

vaʿde-i luṭfa:

1. **vaʿde-i luṭfa:**-*a*
Gazel 199
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İyilik, yardım sözü.
Şādumān eyle beni şīve-i incāzuñla
İtme ḳurbānuñ olam vaʿde-i luṭfa inkār

vaʿde-i luṭfı:

1. **vaʿde-i luṭfı:**-*ı*
Gazel 514
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İyilik, yardım sözü.
Vaʿde-i luṭfı murād üzre tamām eyledüñ
Sırr-ı ser-beste-i vuṣlat yine mübhem ḳaldı

vaʿde-i luṭfında:

1. **vaʿde-i luṭfında:**-*ı, -n, -da*
Rübai 436
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İyilik, yardım sözü.
Bulmadum anı vaʿde-i luṭfında dürüst
İşkesteyem ol ʿahd-şiken āfetden

vaʿde-i teşrīfi:

1. **vaʿde-i teşrīfi:**-*i*
Rübai 187
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şereflendirme sözü.
Ey vaʿde-i teşrīfi şafā-yı dil-i zār
Naḳş-ı ḳademi merhem-i cān-ı bīmār

vaʿde-i vaṣluñ:

1. **vaʿde-i vaṣluñ:**-*uñ*
Matla 130
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşma vadi.
Vaʿde-i vaṣluñ gibi yoḳ sözlerüñde irtibāṭ
Yine beñzer kim bu şeb ġayr ile itdüñ iḫtilāṭ

vaʿde-i vişāl itdi:

1. **vaʿde-i vişāl itdi:**-*di*
Gazel 505
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşmaya söz vermek.
Ḫilāfın eyledi īmā o ġamze-i ġaddār
Ne dem ki yār baña vaʿde-i vişāl itdi

vaʿd-i -:

1. **vaʿd-i -:**
Rübai 65
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arapça ibare.
Kim vaʿd-i - baña Burhān-ı icābet oldı bī-şübhe vü reyb

vādi:

1. **vādīlerde:**-*ler, -de*
Gazel 15
Mısra: **8**
İki dağ arası veya ova, yer, taraf.
Dil-i divāneden gel ḳaçma luṭf it terk-i cevr eyle
Bu vādīlerde olma ey ġazāl-i deşt-i istiġnā

2. **vādīde:**-*de*
Gazel 44
Mısra: **3**
Alan, saha.
Ḥasret-i vaṣluñla bir vādīde Mecnūnam ki ben

Olmamışdur seng-i ḫūn-ālūdı Ferhād-āşinā

3. **vādīde:**-*de*
Rübai 359
Mısra: **3**
Alan, saha.
Hīç bilmedigüm ḳalmadı bu vādīde
Ben ʿışḳda ol mertebe üstād oldum

4. **vādīde:**-*de*
Rübai 415
Mısra: **2**
Vadi. II Aşk vadisi.
Leylīye ki Ḳays oldı ezelden meftūn
Gösterdi bu vādīde cünūn ile fünūn

vaʿd-i cezā ḳılan:

1. **vaʿd-i cezā ḳılan:**-*an*
Rübai 408
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ceza vadinde bulunmak.
Ey ẓann-ı ʿibādīne ḳılan vaʿd-i cezā
Ẓannum saña aḥsendür İlāhī aḥsen

vaʿd-i dürūġı:

1. **vaʿd-i dürūġı:**-*ı*
Gazel 132
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yerine getirilmeyeceği bilindiği halde verilen söz.
Sevdā beyān-ı vaṣlına ol şuḫ-ı ser-keşüñ
Vaʿd-i dürūġı māye-i būd u ne-būd olur

vaʿd-i ḫilāf olsun:

1. **vaʿd-i ḫilāf olsun:**-*sun*
Gazel 444
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aykırı söz olmak.
Temennā-yı viṣāle vaʿde ḳıl vaʿd-i ḫilāf olsun
Meded ümmīd-vār-ı luṭfa yeʾs üzre cevāb itme

vaʿd-i kerīmān-ı zamān:

1. **vaʿd-i kerīmān-ı zamān:**
Gazel 265
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zamanın ihsan sahiplerinin sözleri.
Berḳ-ı ḫāṭıf gibidür vaʿd-i kerīmān-ı zamān
Nā-kesüñ vaʿdini ẓann eyleme vaʿd-i mevs̱ūḳ

vaʿd-i mevs̱ūḳ:

1. **vaʿd-i mevs̱ūḳ:**
Gazel 265
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sağlam, güvenilir sözler.
Berḳ-ı ḫāṭıf gibidür vaʿd-i kerīmān-ı zamān
Nā-kesüñ vaʿdini ẓann eyleme vaʿd-i mevs̱ūḳ

vaʿd-i teḫallüf it:

1. **vaʿd-i teḫallüf it:**
Gazel 78
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Değişim vaadi II eski isteğine dönmek.
Āzāde eyle gel beni bu intiẓārdan
Dīrīne ʿahd-i vuṣlata vaʿd-i teḫallüf it

vaʿd-i vaṣl itseñ:

1. **vaʿd-i vaṣl itseñ:**-*se, -ñ*
Gazel 148
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşma sözü vermek.
Vaʿd-i vaṣl itseñ idersin der-ʿaḳab ʿahd-i ḫilāf İʿtimāda ṣāliḥ inkāruñ mı iḳrāruñ mıdur

vādī-i cān-baḫş-ı yār-ı dil-güşā:

1. **vādī-i cān-baḫş-ı yār-ı dil-güşā:**
Gazel 86
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül açan sevgilinin can bahşeden vadisi.
Ey Naḥīfī böyle üstādane ṭarḥ-endāz olan
Vādī-i cān-baḫş-ı yār-ı dil-güşā bilmez mi hīç

vādī-i ġurbetde:

1. **vādī-i ġurbetde:**-*de*
Gazel 516
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gurbet vadisi.
Vādī-i ġurbetde oldum öyle meʾnūs-ı firāḳ
Şimdi vuṣlatdur baña yārüñ ḫayāl-i vuṣlatı

vādī-i ḥayretde:

1. **vādī-i ḥayretde:**-*de*
Gazel 94
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hayret vadisi. II Aşk ile kendinden geçilen yer.
Ruḫlaruñ medḥi çıḳup eflāke seyrān eyledi
Vādī-i ḥayretde ancaḳ bu Naḥīfī derdmend

2. **vādī-i ḥayretde:**-*de*
Gazel 398
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hayret vadisi. II Aşk ile kendinden geçilen yer.
Mehcūr olup feyża-yı çemenzār-ı hūşdan
Ṭutdum ġamuñla vādī-i ḥayretde āşiyān

vādī-i hecr:

1. **vādī-i hecr:**
Gazel 248
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşma sözü.
Ġamm ile vādī-i hecr içre gezerken bu gice
Esed-āsā baña irdi yine ol pençe-i feyż

vādī-i hicrāna:

1. **vādī-i hicrāna:**-*a*
Gazel 161
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayrılık vadisi.
Ṭarīḳum vādī-i hicrāna düşdi
Seni şimden girü şāhum duʿālar

vādī-i ḥırmāna:

1. **vādī-i ḥırmāna:**-*a*
Kaside 24
Mısra: **86**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mahrumiyet vadisi. II Ümitsizlik.
Gel ey kān-ı mürüvvet reh-ber eyle meşʿal-i luṭfuñ
Dil-i güm-rāhı pūyān eyleme vādī-i ḥırmāna

vādī-i ḫüsrāndan:

1. **vādī-i ḫüsrāndan:**-*dan*
Kaside 17
Mısra: **48**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hüsran vadisi.
ʿAfv ü ġufrānuñ meded-kār olmasa ʿāṣīlere
Vādī-i ḫüsrāndan olmazdı ebed rāh-ı rehā

vādī-i iʿcāzı:

1. **vādī-i iʿcāzı:**-*ı*
Gazel 492
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Söz söyleme vadisi II şiir alanı.
Ey Naḥīfī ṭabʿuña maḫṣūṣdur ancaḳ senüñ
Bir nefesde eylemek biñ vādī-i iʿcāzı ṭay

vādī-i ʿışḳ:

1. **vādī-i ʿışḳ:**
Gazel 339
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk vadisi; aşk yolu, âşıklık.
İnṣāf olınsa ben bu ḳadar miḥnet ile hem
Ferhād ü Ḳaysa vādī-i ʿışḳ içre ġālibem

2. **vādī-i ʿışḳ:**
Gazel 514
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk vadisi; aşk yolu, âşıklık.
Ḳays ü Ferhād güẕār eylediler ṣanʿat ile
Vādī-i ʿışḳ göñül saña müsellem ḳaldı

vādī-i ʿışḳ u maḥabbetde:

1. **vādī-i ʿışḳ u maḥabbetde:**-*de*
Gazel 349
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgi ve aşk vadisi.
Vādī-i ʿışḳ u maḥabbetde teferrüd eyledüm
Ben de ḥālümce cünūn-ı ʿışḳ ile bir dāneyem

vādī-i ʿışḳa:

1. **vādī-i ʿışḳa:**-*a*
Gazel 91
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk vadisi; aşk yolu, âşıklık.
Gelüp vādī-i ʿışḳa tīşe kārın eylemiş īcād
Bizi başdan çıḳarmaḳ ḳaṣdın itmiş var ise Ferhād

vādī-i naẓm:

1. **vādī-i naẓm:**
Gazel 294
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şiir vadisi. II Şairlerin şiirlerinin yarıştırdıkları yer, şiir meydanı.
Bir naẓīre ḳıl Naḥīfīnüñ bu şiʿr-i pākine
Ḥāsidā vādī-i naẓm içre eger üstād iseñ

vādī-i rübāʿīde:

1. **vādī-i rübāʿīde:**-*de*
Rübai 329
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Rubai vadisi, rubai yazan şairler içinde.
Nāmumla pür olsa ne ʿaceb çār cihet
Vādī-i rübāʿīde bugün Ḫayyāmem

vādī-i tārīk-i ḍalāletden:

1. **vādī-i tārīk-i ḍalāletden:**-*den*
Gazel 461
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Doğruluk yolundan çıkma yolunun vadisi.
Ḫalāṣ it nefsüñi vādī-i tārīk-i ḍalāletden
Reh-i maḳṣūda ʿazm it meşʿal-i nūr-ı hidāyetle

vādī-i ẓulmet:

1. **vādī-i ẓulmet:**
Gazel 72
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ab-ı Hayat'ın bulunduğu Karanlıklar

Vadisi. II mecazen sevgilinin saçı.
Lebine Çeşme-i Kevs̱er dir isem maḥż-ı sezā
Anuñ ol perçemine vādī-i ẓulmet ḳat ḳat

vādī-şināş-ı luṭf:

1. **vādī-şināş-ı luṭf:**
Kaside 24
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Lütf vadisinden anlayan.
Zihī vādī-şināş-ı luṭf iʿcāz-ı mehābet kim
Olurlar cān-ı aʿdā şuʿle-i tīġına pervāne

vāfī:

1. **vāfī:**
Rübai 527
Mısra: **2**
Yeterli.
Ey z̤erre-i fażlı s̤aḳaleyne kāfī
V'ey ḳaṭre-i ʿafvı dü cihāna vāfī

vā-ḥasretā-gūy:

1. **vā-ḥasretā-gūyem:**-*em*
Gazel 469
Mısra: **2**
Ne yazık ki söylemek.
Unıtmam zaḫm-ı şemşīr-i firāḳuñ ḫāk olursam da
Yine vā-ḥasretā-gūyem ḫas ü ḫāşāk olursam da

vaḥdet:

1. **vaḥdet:**
Kaside 3
Mısra: **103**
Birlik, birlik alemi.
Z̤āt-ı bī-çūnuña maḫṣūṣ olan vaḥdet içün
Feyż-i bī-ġāyet-i esrārı içün esmānuñ

2. **vaḥdetüñ:**-*üñ*
Rübai 82
Mısra: **4**
Birlik, birlik alemi.
Biñ z̤erre olursa bu vücūd-ı fānī
Her z̤errelerüm vaḥdetüñ eyler iṣbāt

3. **vaḥdetüñüñ:**-*üñ, -üñ*
Rübai 82
Mısra: **1**
Birlik, birlik alemi.
Ey vaḥdetüñüñ şāhidi bunca āyāt
Yoḳ ḥażretüñe ruḫṣat-ı isnād-ı cihāt

4. **vaḥdet:**
Rübai 95
Mısra: **1**
Birlik, birlik alemi.
Müstevcib-i z̤at-ı aʿz̤amuñdur vaḥdet
Meslūb-ı kemāl-i vaḥdetüñdür şirket

5. **vaḥdetüñüñ:**-*üñ, -üñ*
Rübai 115
Mısra: **3**
Birlik, birlik alemi.
Ey bār-ı Ḫudā vaḥdetüñüñ ḥaḳḳı içün
İtme beni bir ġayrı ḳapuya muḥtāc

6. **vaḥdetüñ:**-*üñ*
Rübai 346
Mısra: **4**
Allah'ın birliği, tek olmak.
Tesbīḥ ḳılup ḥamdüñ ider her nesne
Eşyā ne ki var vaḥdetüñ eyler īhām

vaḥdet ü ferdiyyetüñe:

1. **vaḥdet ü ferdiyyetüñe:**-*üñ, -e*
Kaside 4
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Teklik ve birlik.
Ṣāhidüz vaḥdet ü ferdiyyetüñe
-

vaḥdet-i bārī:

1. **vaḥdet-i bārī:**
Rübai 353
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın vahdeti.
Lā itmededür nefy-i şerīk-i mevhūm
İllādan olur vaḥdet-i Bārī mefhūm

vāh-ı baḫt:

1. **vāh-ı baḫt:**
Gazel 67
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bahtın yakınması.
Ey lemʿa-i neẕāresi nūr-ı nigāh-ı baḫt
Ṭutdı cihānı velvele-i āh ü vāh-ı baḫt

vāḥid:

1. **vāḥid:**
Rübai 412
Mısra: **1**
Yalnız ve tek olan Allah.
Rabb-i Eḥad ü Vāḥid ü Ḳādir sensin
Berr ü Ṣamed ü Bāṭın u Ẓāhir sensin

2. **vāḥid:**
Rübai 441
Mısra: **2**
Yalnız ve tek olan Allah.
Mevlā-yı Ṣamed Ḳādir ü Mācid sensin
Maʿbūd-ı eḥad İlāh-ı Vāḥid sensin

vāḥid-i bī-misl ü ʿalīm ü dānā:

1. **vāḥid-i bī-mis̱l ü ʿalīm ü dānā:**
Rübai 35
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bilgili, alim olan emsalsiz tek sahip II Allah.
Ey Vāḥid-i bī-mis̱l ü ʿAlīm ü Dānā

Ẕātuñdur olan ʿālim-i ġayb āmennā

vāḥid-i bī-şerīkdendür:

1. **vāḥid-i bī-şerīkdendür:**-*den, -dür*
Rübai 445
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ortağı olmayan tek olan Allah.
Ol Vāḥid-i bī-şerīkdendür iḥsān
Yoḫsa neye ḳādir ola ʿāciz insān

vāḥid-i ke'l-elfdür:

1. **vāḥid-i ke'l-elfdür:**-*dür*
Matla 242
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Benzersiz, bir tane.
Ser-āmeddür elifveş ḳadd-i cānān istiḳāmetde
Netīce vāḥid-i ke'l-elfdür ol serv ḳāmetde

vāḥid-i muṭlaḳ:

1. **vāḥid-i muṭlaḳ:**
Rübai 293
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tek olan Allah.
Ey Vāḥid-i muṭlaḳ seni tevḥīd eyler
Hep elsine-i ḥāli bu maḍnūʿātuñ

vaḥşet:

1. **vaḥşet:**
Gazel 173
Mısra: **6**
Korku, dehşet.
Gelüp bir laḥẓa Mecnūnuñ ile hem-ṣoḥbet olmazsın
Nedür bu vaḥşet ey āhū-yı ʿişve söyle n'emdür

2. **vaḥşetle:**-*le*
Rübai 422
Mısra: **3**
Korku, dehşet.
Ḳıl fażluñı hem-dem ḳoma vaḥşetle beni
Ḳabrümde baña eyle suʾālüm āsān

vaḥşet-ḫāne-i ġurbet:

1. **vaḥşet-ḫāne-i ġurbet:**
Gazel 23
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Vahşet yeri olan gurbet II dünya.
Baña zindān olur gūyā bu vaḥşet-ḫāne-i ġurbet
Gelince ḫāṭır-ı nā-şāde ẕevḳ-ı ülfetüñ cānā

vaḥşet-i ferdā:

1. **vaḥşet-i ferdā:**
Kaside 11
Mısra: **70**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Geleceğin vahşeti II Kıyamet.
El-meded ey melceʾ-i ümmet melāẕ-ı ʿāṣiyān
Lerze-nāk olduḳda çeşmüm vaḥşet-i ferdā ile

vaḥşet-i ḳabr:

1. **vaḥşet-i ḳabr:**
Kaside 3
Mısra: **82**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kabirdeki yalnızlık, ıssızlık.
Olma ünsiyyet-i dehre bu ḳadar dil-beste
Vaḥşet-i ḳabr ile fikr it elemin ferdānuñ

vaḥşī:

1. **vaḥşīleri:**-*ler, -i*
Gazel 348
Mısra: **10**
Vahşi, insandan kaçan, insana alışkın olmayan, yabani.
Mecnūn-ı füsūn-perver-i ʿışḳam ki dem-ā-dem
Vaḥşīleri bu deştüñ olur zīb-i kemendüm

vaḥşī-i ḥüsn ü bahā:

1. **vaḥşī-i ḥüsn ü bahā:**
Tahmis 8
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik ve zerafet yabanisi.
Gönderür mevclerin lücce-i ʿUmmān ṣaf ṣaf
Vaḥşī-i ḥüsn ü bahā gerçi ki bir meh-rūsın

vāʿīd:

1. **vāʿīdi:**-*i*
Kaside 1
Mısra: **41**
İyiliğe yöneltmek ve kötü şeylerden sakındırmak için bir kimseyi cehennem azâbı ile korkutma.
Gel teẕekkür ḳıl vāʿīdi lafẓa-i taṣʿīdden
Ārzū-yı nefsi terk it olma şāyān-ı ʿıḳāb

vaʿīd-i ḥisāb:

1. **vaʿīd-i ḥisāb:**
Gazel 509
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hesaptan korkutmak.
Egerçi farż-ı muḥāl ile olsa kesb-i ḥalāl
Netīcesinde vaʿīd-i ḥisāb gelmez mi

vāʿiẓ:

1. **vāʿize:**-*e*
Gazel 453
Mısra: **18**
İbadet yerlerinde öğüt niteliğinde dinî konuşmalar yapan kimse, öğütçü II zâhit.
Vaṣf iderlermiş anı terk-i mey ü maḥbūb ile
İtmesünler vāʿize bühtān bühtān üstüne

vāʿiẓ-i şehre:

1. **vāʿiẓ-i şehre:**-*e*
Gazel 128
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şehrin vâizi; şehirde yaşayan vâiz II Zahid.
Vāʿiẓ-i şehre ḳulaḳ ṭut naẓar it cünbişine
Cümle aḳvāline efʿāli muġāyir bulunur

vaḳār:

1. **vaḳar:**
Kaside 26
Mısra: **56**
Ağırbaşlılık, temkinlilik.
Ṣıfāt u ẕātına pīrāye-i kemāl olmış
Vaḳar u ḥilm ü edeb ḥüsn-i ṭabʿ u fehm ü ẕekā

vaḳʿa-şinās-ı ḫalīl olur:

1. **vaḳʿa-şinās-ı ḫalīl olur:**-*ur*
Gazel 149
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Halil'in yaşadıklarını anlayan olmak. Hz. Halil'in Nemrut tarafından ateşe atılmasını bilen olmak.
İʿcāz-ı ḥüsni gör ki düşen nār-ı ʿışḳına
Yād-ı ruḫuñla vaḳʿa-şinās-ı Ḫalīl olur

vaḳf olasın:

1. **vaḳf olasın:**-*a, -sın*
Gazel 457
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Muhtaç kalmak, eline düşmek.
Bir dest-būsuñ itmek içün nev-niyāzlar
Ġayruñ revā mı vaḳf olasın pāy-būsına

vaḳfe-i esef ola:

1. **vaḳfe-i esef ola:**-*a*
Gazel 260
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Üzüntünün durgunluğu olmak.
Ḫuddām-ı ehl-i beytüñ olup şād u muḥterem
Bed-ḫvāh-ı ḫānedānuñ ola vaḳfe-i esef

vaḳf-ı ḥarīm-i ḫānḳah-ı ʿışḳuñ:

1. **vaḳf-ı ḥarīm-i ḫānḳah-ı ʿışḳuñ:**-*uñ*
Gazel 16
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk tekkesinin hareminde durmak.
Vaḳf-ı ḥarīm-i ḫānḳah-ı ʿışḳuñ eyledüm
Virdüm efendi mülk-i dil ü cānı hep saña

vaḳf-ı ḥarīm-i maṣṭabadur:

1. **vaḳf-ı ḥarīm-i maṣṭabadur:**-*dur*
Gazel 214
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Özel olarak tahsis edilmiş sedir.
Biz rind-i ḳayd-düşmen-i nīk ü bedüz bizüm
Vaḳf-ı ḥarīm-i maṣṭabadur neng ü nāmumuz

vaḳf-ı küre olmayınca:

1. **vaḳf-ı küre olmayınca:**-*mayınca*
Rübai 532
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kürenin vakıfı olmak, bağlamda dünyaya vakıf olmak anlamında olduğu anlaşılmaktadır.
Bir vech ile maḳṣūdını ṣayd eyleyemez
Vaḳf-ı küre olmayınca şest-i māhī

vaḳf-ı nigāh-ı nāz olayum:

1. **vaḳf-ı nigāh-ı nāz olayum:**-*a, -yum*
Gazel 468
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Naz bakışının duruşu olmak.
Hemīşe dil gibi vaḳf-ı nigāh-ı nāz olayum
İdersem ol meh-i tābāna ʿarż-ı neẕẕāre

vaḳf-ı nükte-i esrār-ı hū eyler:

1. **vaḳf-ı nükte-i esrār-ı hū eyler:**-*r*
Gazel 189
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allahın sırlarla dolu nükteli duruşu.
Ḫaẕer ey āfet-i cān el-ḥaẕer kim ḳalb-i giryānum
Rümūz-ı āhı vaḳf-ı nükte-i esrār-ı hū eyler

vaḳf-ı rāh idüp:

1. **vaḳf-ı rāh idüp:**-*üp*
Gazel 110
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yola vakfetmek.
Güẕergehinde beni vaḳf-ı rāh idüp böyle
Fütāde eyleyen ol dil-ber-i sehī-ḳaddür

vaḳf-ı rāh oldı:

1. **vaḳf-ı rāh oldı:**-*dı*
Gazel 428
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yoluna durmak.

Temennā-yı nesīm-i himmetüñle vaḳf-ı rāh oldı
Bu deşt-i ġamda çeşm-i intiẓārum yā Resūla'llāh

vaḳf-ı rücūʿ-ı kemteri:

1. **vaḳf-ı rücūʿ-ı kemteri:**-*i*
Kaside 19
Mısra: **120**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hakirin geri dönüş vaziyeti.
Esb-i ṭabʿum olsa cevlān-sāz-ı meydān-ı süḫān
Ḫaşm-ı bed-kārı ider vaḳf-ı rücūʿ-ı kemteri

vaḳf-ı şitāb-ı zevāl olur:

1. **vaḳf-ı şitāb-ı zevāl olur:**-*ur*
Gazel 484
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yok olmanın acelesinin duruşu olmak.
Mānend-i seyl vaḳf-ı şitāb-ı zevāl olur
Bir devletüñ ki cünbişi āheste olmaya

vaḳf-ı sücūd ola:

1. **vaḳf-ı sücūd ola:**-*a*
Tarih 4
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Secdeye vakfeden olmak.
Bir duʿādur bu ki bī-reyb ü riyā ḫalḳ-ı cihān
Ṭaleb-i ḥüsn-i ḳabūl ile ola vaḳf-ı sücūd

vaḳf-ı żābıṭa-i istişāredür:

1. **vaḳf-ı żābıṭa-i istişāredür:**-*dür*
Gazel 103
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Istişare bağının vakfı.
Müsterşid-i mevāḳıʿ-ı tevfīḳ olur o kim
Her kārı vaḳf-ı żābıṭa-i istişāredür

vāḳıʿa:

1. **vāḳıʿa:**
Rübai 194
Mısra: **1**
Macera.
Bir vāḳıʿa gördüm ki ʿaceb ḥikmetdür
Bir ḫ∨āb ki mażmūnı seni rüʾyetdür

vāḳıf:

1. **vāḳıf:**
Gazel 154
Mısra: **10**
Bilici, bilen, haberdar ve âgâh olan kimse.
Rümūz-ı ʿışḳ bir vicdāna dāʾir fendür ey ṭālib
Degüldür vāḳıf ol esrāra mollālar müderrisler

2. **vāḳıf:**
Kaside 3
Mısra: **21**
Bilici, bilen, haberdar ve âgâh olan kimse.
ʿĀḳıbet menzili ḫāk oldığına vāḳıf iken
Neyedür ġafleti tā böyle żaʿīf insānuñ

3. **vāḳıf:**
Rübai 35
Mısra: **3**
Bilici, bilen, haberdar ve âgâh olan kimse.
Bildürmedigüñ nesneye vāḳıf degülüz
-

4. **vāḳıfedür:**-*e, -dür*
Rübai 184
Mısra: **2**
Bilici, bilen, haberdar ve âgâh olan kimse.
ʿUşşāk-ı belā-dīde ʿaceb ṭāʿifedür
Bu ṭāʿife esrār-ı dile vāḳıfedür

vāḳıf itme:

1. **vāḳıf itme:**-*me*
Gazel 451
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Haberdar etmek.
İksīr-i maʿrifetdür taḥṣīl-i neşve-i ʿışḳ
Aġyārı vāḳıf itme bu nükte-i nihāna

vāḳıf itmedi:

1. **vāḳıf itmedi:**-*me, -di*
Gazel 501
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Haberdar etmek.
İtmedi ḫālüme vāḳıf eşer-i āh seni
Ḫaḳ ide derd-i dilümden meger āgāh seni

vāḳıf olmasun:

1. **vāḳıf olmasun:**-*ma, -sun*
Gazel 18
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bilmek, haberdar olmak II fark etmek.
O māha dün gice rāz-ı derūnum eyledüm ifşā
Hele ey dil ṣaḳın bu rāza vāḳıf olmasun aʿdā

vāḳıf olsun:

1. **vāḳıf olsun:**-*sun*
Kaside 22
Mısra: **45**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İdrak etmek, kavramak.
Rumūz-ı ḥikmetde her ṣaḥṣ-ı ʿāmī vāḳıf olsun mı
Ne ḳādir ḥall ü keşfe bilmeyen fenn-i muʿallāyı

vāḳıf-ı esrār ider:

1. **vāḳıf-ı esrār ider:**-*er*
Gazel 374

Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
(İlahi) sırlardan haberdar etmek.
Rāz-ı derūnum illere iẓhār ider misin
Cānā ʿadūyı vāḳıf-ı esrār ider misin

vāḳıf-ı esrār olsa:

1. **vāḳıf-ı esrār olsa:**-*sa*
Gazel 471
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sırlara vâkıf olabilmek, öğrenebilmek; gizli sırlardan haberdar olmak.
Açılurdı baña bī-vāsıṭa-i bād-ı ṣabā
Eger ol ġonçe-dehen vāḳıf-ı esrār olsa

vāḳıf-ı ḥaḳāyıḳ eyle:

1. **vāḳıf-ı ḥaḳāyıḳ eyle:**
Rübai 519
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gerçeklerin vakıf eylemek.
Yā Rab beni vāḳıf-ı ḥaḳāyıḳ eyle
Taḳlīdümi taḥḳīḳa muṭābıḳ eyle

vāḳıf-ı remz-i ḥaḳāyıḳ:

1. **vāḳıf-ı remz-i ḥaḳāyıḳ:**
Kaside 17
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gerçek sırların anlayanı.
Vāḳıf-ı remz-i ḥaḳāyıḳ kāşif-i kenz-i rumūz
Rāfiʿ-i rāyāt-ı nuṣret nāşir-i cūd u seḫā

vāḳıf-ı sırr:

1. **vāḳıf-ı sırr:**
Rübai 66
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Anlamların sırrını bilen, kavrayan.
Ḥālüm saña maʿlūm baña sen meded it
Ey vāḳıf-ı sırr u ʿalem ü ʿālim-i ġayb

vāḳıf-ı sırr u ʿalen:

1. **vāḳıf-ı sırr u ʿalen:**
Murabba 6
Mısra: **99**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gizli ve açık olan şeylere vâkıf II Her şeyi bilen Allah.
Ey vāḳıf-ı sırr u ʿalen
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

vāḳıf-ı sırr-ı ṣafā-baḫş-ı rumūz-ı ʿuşşāḳ:

1. **vāḳıf-ı sırr-ı ṣafā-baḫş-ı rumūz-ı ʿuşşāḳ:**
Kaside 15
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Âşıkların işaretlerinin safa bahşeden sırrının bileni.
Vāḳıf-ı sırr-ı ṣafā-baḫş-ı rumūz-ı ʿuşşāḳ
Merdüm-i ʿuḳde-güşā Ḥażret-i Veys'el-Ḳaranī

vāḳıf-ı sırr-ı tevḥīd ola:

1. **vāḳıf-ı sırr-ı tevḥīd ola:**-*a*
Rübai 134
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Birlik sırrının vakıfı olmak.
Bir dil ki ola vāḳıf-ı sırr-ı tevḥīd
Bī-şübhe ider kesb-i ḥayāt-ı cāvīd

vāḳıf-ı sırr-ı uṣūl:

1. **vāḳıf-ı sırr-ı uṣūl:**
Tarih 28
Mısra: **51**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Takip edilmesi gereken yolun sırrına vâkıf.
Vāḳıf-ı sırr-ı uṣūl ol kāşif-i ʿilm-i ḥaber
Ṭālib-i ʿirfān iseñ kesb-i kemālāt eyle gel

vaḳit:

1. **vaḳitdür:**-*dür*
Kaside 24
Mısra: **97**
Zaman, mevsim.
Naḥīfī-veş el açsam vaḳitdür ḳasḍ-ı icābetle
Sürüp rūy-ı niyāzum şevḳ ile der-gāh-ı mannāna

vaḳt:

1. **vaḳtidür:**-*i, -dür*
Gazel 25
Mısra: **1**
Belirlenmiş zaman, belirli zaman.
Vaḳtidür sulṭānuma ʿarż-ı niyāz itmek baña
Lāzım oldı her cihetden keşf-i rāz itmek baña

vaḳt ola:

1. **vaḳt ola:**
Gazel 183
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zaman gelir II an olur.
Ġam yime pāy-māl iseñ miḥnet-i çarḫ-ı dūn ile
Ḥażret-i Ḥaḳ duʿāmuzı vaḳt ola müstecāb ider

2. **vaḳt ola:**-*a*
Gazel 475
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zamanı gelmek.
Yaḳduñ bu ḳadar tāb-ı ḥasenle beni ammā
Bir vaḳt ola kim şems-i ruḫuñ ire zevāle

vaḳt-i fenā-yı ʿālem:

1. **vaḳt-i fenā-yı ʿālem:**
Rübai 344
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyanın yok olma vakti II Kıyamet vakti.
Gitdikçe ġam olmaḳda ġınā-yı ʿālem
Yaḳlaşdı gibi vaḳt-i fenā-yı ʿālem

vaḳt-i ḫarāb:

1. **vaḳt-i ḫarāb:**
Gazel 509
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Harap vakti.
Ḳuṣūr-ı ʿāliyeden ḳabre riḥletüñ yoḳ mı
Esās-ı ʿömrüñe vaḳt-i ḫarāb gelmez mi

vaḳt-i ḫazānda:

1. **vaḳt-i ḫazānda:**-*da*
Gazel 462
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sonbahar.
Ḫaṭṭuñ gelince mihr ü vefānuñ ne vechi var
Vaḳt-i ḫazānda kesb-i hevādan ne fāʾide

vaḳt-i ḫurreme:

1. **vaḳt-i ḫurreme:**-*e*
Tahmis 3
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevinçli zaman.
-
Ḫasretem ol rūz-ı fīrūza o vaḳt-i ḫurreme

vaḳt-i iftār:

1. **vaḳt-i iftār:**
Kıt'a 37
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İftar vakti.
Vaḳt-i iftār temāşāsı cemālüñle senüñ
ʿĀşıḳa her gice gūyā ki şeb-i Ḳadr oldı

vaḳt-i ʿilm-i rūşenā:

1. **vaḳt-i ʿilm-i rūşenā:**
Kaside 23
Mısra: **50**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aydınlık ilmin vakti.
Bilür efrād-ı ümmet gerçi ḳadr-i ẕātını ammā
Hele bir kerre görsün vaḳt-i ʿilm-i rūşenā gelsün

vaḳt-i kārzār:

1. **vaḳt-i kārzār:**
Kaside 19
Mısra: **51**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Savaş zamanı.
Raḫş-ı iclāli tek ü tāz itse vaḳt-i kārzār
Teng ider aʿdā-yı bed-kāra feżā-yı maḥşeri

vaḳt-i maʿmūrını:

1. **vaḳt-i maʿmūrını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 284
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Iyi vakit II insanın iyi, sakin zamanı.
Vaḳt-i maʿmūrını kim gördi gel inṣāf idelüm
Böyledür ṭarḥ-ı esāsı bu ḫarāb-ābāduñ

vaḳt-i mücāzāta:

1. **vaḳt-i mücāzāta:**-*a*
Rübai 485
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ceza çektirme zamanı.
Aʿdāya ne hācet ki idüp girye vü āh
ʿAcz ile idem vaḳt-i mücāzāta nigāh

vaḳt-i neẓārede:

1. **vaḳt-i neẓārede:**-*de*
Gazel 132
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bakış zamanı.
Gör tīregī-i baḫtı ki vaḳt-i neẓārede
Āhum cemāl-i yāra niḳāb-ı kebūd olur

vaḳt-i rıḥlet ola:

1. **vaḳt-i rıḥlet ola:**-*a*
Rübai 90
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Göçme vakti II ölme vakti.
Fermānuñ ile çün ola vaḳt-i rıḥlet
ʿUḳbāya ʿazīmet görine bī-ʿillet

vaḳt-ı saʿīd:

1. **vaḳt-ı saʿīd:**
Gazel 98
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uğurlu vakit ll bayram vakti.
Gele ḳurbān ideyüm cānı saña olma baʿīd
Ki bu eyyām-ı şerīf içre durur vaḳt-ı saʿīd

vaḳt-i seḥer:

1. **vaḳt-i seḥer:**
Gazel 235
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Seher vakti.
Gülşen-i kūyuñda şāhum şol ḳadar āh eyledüm
Diñleyüp vaḳt-i seḥer bülbüller aldı niçe ders

2. **vaḳt-i seḥer:**
Rübai 71
Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Seher vakti.
Vaḳt-i seḥer āh eylese ʿuşşāḳ-ı ġarīb
Sengīn-ter iken mūma döner ḳalb-i ḥabīb

vaḳt-i ẕehāb:

1. **vaḳt-i ẕehāb:**
Kaside 1
Mısra: **52**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gitme vakti.
Kār-sāz olmaz saña āḫir nefesde naḳd-i sīm
Zād-ı rāh-ı āḫiret olmaz ẕeheb vaḳt-i ẕehāb

vaḳūrāne:

1. **vaḳūrāne:**
Rübai 247
Mısra: **4**
Ağırbaşlı, şerefli bir şekilde.
Aʿlāda münāfī-i büzürgī ḥarekāt
Esfelde vaḳūrāne muşannaʿ evżāʿ

vālā itmeye:

1. **vālā itmeye:**-*me, -ye*
Gazel 56
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüceltmek, yüksek yere koymak.
Bu ḳadar ḥasret ü ġam çekmiş iken dünyede ben
Baña şefḳat idüben itmeye vālā ne ʿaceb

vālā-ʿalem:

1. **vālā-ʿalem:**
Tarih 18
Mısra: **22**
Yüksek sancak.
Deh düşüp didüm Naḫīfī ṭarḥına tārīḫ içün
Kāḫ Saʿd-ādābād Sulṭān Aḥmed vālā-ʿalem

vālā-himem:

1. **vālā-himem:**
Kaside 26
Mısra: **43**
Yüce himmetler.
Bülend-mertebe vālā-himem veliyy-i niʿam
Meh-i sipihr-i kerem āfitāb-ı evc-i seḫā

vālā-mesned:

1. **vālā-mesnedüñ:**-*üñ*
Tarih 34
Mısra: **10**
Yüce makam.
Ḥaşre dek müstetabʿ-ı iḳbāl ide Rabbü'l-ʿibād
Baḫt-ı rūz-efrūz u fīrūzın o vālā-mesnedüñ

vālā-nijād:

1. **vālā-nijād:**
Kaside 18
Mısra: **29**
Soyu yüce, yüce soylu.
Ṭayyibü'l-aʿrāḳ u maḥfūẓu'n-neseb vālā-nijād
Eşrefü'l-ensāb ü maʿrūfu'l-ḥaseb ʿālī-tebār

vālā-rütbe:

1. **vālā-rütbenüñ:**-*nüñ*
Gazel 127
Mısra: **20**
Yüce rütbeli.
Bu sehl-i mümteniʿ ḫurrem-zemīn-i ḥālet-efzā kim
O vālā-rütbenüñ ṭarḥ-ı cihān-ārālarındandur

2. **vālā-rütbesin:**-*sin*
Matla 4
Mısra: **1**
Yüce rütbeli.
Ne vālā-rütbesin ey pādişāh-ı taḫt-ı -
ʿUrūc-ı āsumān itdüñ duʿā-yı müstecābāsā

3. **vālā-rütbe:**
Tarih 6
Mısra: **23**
Yüce rütbeli.
ʿAliyyü'l-ism ü ʿālī-ḳadr ü vālā-rütbe kim mevlā
Müheẕẕeb itmiş aḫlāḳın müʾebbed itmiş eṭvārın

vālid ü veledinden:

1. **vālid ü veledinden:**-*i, -n, -den*
Gazel 48
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Baba ve çocuk.
Müʾmin degüldür ol kişi kim ẕāt-ı ekremüñ
Olmazsa vālid ü veledinden aña eḫab

vālideyn:

1. **vālideynümle:**-*üm, -le*
Kaside 5
Mısra: **148**
Anne ve baba.
Maẕhar-ı elṭāf-ı ʿafv ü raḥmet-i Raḥmān ola
Vālideynümle cemīʿ-i aḳribā vü eṣdiḳā

2. **vālideynüm:**-*üm*
Kaside 8
Mısra: **164**
Anne ve baba.
Olalar maġfiret-i Ḥaḳḳ ile şāyān-ı cinān
Vālideynüm aḫāvātumla ḳamu ḳavm ü tebār

vālih:

1. **vālih:**
Gazel 243
Mısra: **8**
Hayran.
N'ola ol şāha ḳul isem dün ü gün ḫidmetine
Ḳamer ü mihr ü felek vālih ü ser-keşte imiş

2. **vālihi:**-*i*
Rübai 317
Mısra: **1**
Keder ve hüzünle aklı gitmiş, şaşırmış.
Ey ḫikmetinüñ vālihi ʿaḳl-ı evvel

Esrārına dem-beste nebiyy-i mürsel

vālih ü ser-geştesidür:

1. **vālih ü ser-geştesidür:**-*si, -dür*
Tahmis 1
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hayret içinde kalmış ve şaşkın (kimse).
Ki anuñ vālih ü ser-geştesidür bāġ-ı İrem
Ne ḥarem ravża-i şāhenşeh-i iḳlīm-i kerem

vālih ü şeydā oldı:

1. **vālih ü şeydā oldı:**-*dı*
Gazel 319
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şaşkın ve deli halde olmak.
Çoḳ mıdur Mecnūn-ṣıfat şaḥrā-neverd olsa müdām
Oldı bir Leylī-cemāle vālih ü şeydā göñül

vālī-i pīrāye-baḫş-ı ṣadr-ı mülk-i mışır:

1. **vālī-i pīrāye-baḫş-ı ṣadr-ı mülk-i mışır:**
Tarih 11
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mısır mülkünün reisinin süsleyen vâlisi.
Vālī-i pīrāye-baḫş-ı ṣadr-ı mülk-i Mışır iken
Eyleyüp mevlā vücūdın maẓhar-ı luṭf-ı ʿaẓīm

vālī-i vālā-livā:

1. **vālī-i vālā-livā:**
Kaside 17
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüksek sancağın idare edeni.
Nāsiḫ-i dīn ü milel peyġām-ber-i cinn ü beşer
Ṣāḥib-i şerʿ-i muṭahhar vālī-i vālā-livā

va'llahi:

1. **va'llāhi:**
Gazel 236
Mısra: **9**
"Allah'a yemin olsun ki" anlamlarında yemin sözü.
Ḳaçma sulṭānum ṭarīḳuñ pīridür va'llāhi hem
Bu Naḥīfī ṣādıḳāne vaṣluña eyler heves

2. **va'llāhi:**
Gazel 251
Mısra: **10**
"Allah'a yemin olsun ki" anlamlarında yemin sözü.
Bu Naḥīfī vaṣf-ı ḥüsnüñ ḳılmadı şāhum tamām
Cüzʿidür va'llāhi şāhum olmadı daḫi vasaṭ

3. **va'llāhi:**
Gazel 262
Mısra: **10**
"Allah'a yemin olsun ki" anlamlarında yemin sözü.
Bu Naḥīfī derdmendüñ cürmini ʿafv eyle gel
İtmesün va'llāhi şāhum ol daḫi mā-ḳad-selef

va'llāhi vü bi'llāhi vü ta'llāhi:

1. **va'llāhi vü bi'llāhi vü ta'llāhi:**
Rübai 202
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Vallahi, billahi, tallahi yemin sözcükleri.
Ḳul her ne ṭaleb itse o Maʿbūd-ı Kerīm
Va'llāhi vü bi'llāhi vü ta'llāhi virür

vallāhu aʿlem bi'ş-şavāb:

1. **vallāhu aʿlem bi'ş-şavāb:**
Kaside 1
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Doğruyu en iyi Allah bilir.
Kāfdan maḳṣūd-ı aṣlī küntü kenzen esrārıdur
Saña kāfīdür bu söz vallāhu aʿlem bi'ṣ-ṣavāb

vām olmaz:

1. **vām olmaz:**-*maz*
Gazel 228
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Borç olmak.
Ḫired-pīşe ider ol resme istiḳrāzdan perhīz
Eger kim Ḫıżr-ı devrān naḳd-i ʿömrin virse vām olmaz

vā-nefsī:

1. **vā-nefsī:**
Kaside 11
Mısra: **77**
Ah nefis.
Ol dem-i vaḥşet-fezā kim cümle vā-nefsī diye
Pür olur şaḥrā-yı maḥşer āh ü vāveyla ile

var:

1. **var:**
Gazel 4
Mısra: **9**
Bulunan, mecvut.
Ḫāk-i pāyı var iken iksīri n'eyler ehl-i ʿışḳ
Yoḳ yere eyler mi ʿāḳıl cüst ü cüy-ı mā-sivā

2. **var:**
Gazel 9
Mısra: **13**
Bulunan, mecvut.
Ḫāline raḥm eyle kendi ḫāk-i pāyüñdür ne var
Ḳıl Naḥīfīye şefāʿat ey ḥabīb-i kibriyā

3. **var:**
Gazel 10
Mısra: **5**
Bulunan, mecvut.

Cihān cihāñ ġam-ı nā-dīde var derūnumda
Bu derd-i ʿışḳ görünmez belā imiş ḥayfā

4. **var:**
Gazel 29
Mısra: **5**
Bulunan, mecvut.
Var iken ḳarşumda ol rūḥ-ı muṣavver yoḳ yere
Luṭf idüñ ʿarż eylemeñ taṣvīr-i Bihzādı baña

5. **varıcaḳ:**-*ıcaḳ*
Gazel 90
Mısra: **5**
(Bir yere) ulaşmak, erişmek; gitmek.
Destüñe şol dem varıcaḳ anı sen nūş eyledüñ
Nūr-ı rūyuñda olupdur gūyiyā pervīn ḳadeḥ

6. **var:**
Gazel 107
Mısra: **17**
Bulunan, mecvut.
Nāḥīfī nāmı ʿaceb defterüñde var mı didüm
O ġonçe-fem didi mesṭūrdur muḳayyeddür

7. **var:**
Gazel 121
Mısra: **5**
Bulunan, mecvut.
Verd-i gülzāra ṭoḳunmaḳdan ṣabānuñ ḳaṣdı var
ʿAndelīb-i bī-nevānuñ rāz-ı pinhānın arar

8. **var:**
Gazel 125
Mısra: **5**
"Git" anlamında emir bildiren söz.
O Leylī-ṭalʿatuñ ʿışḳıyla var hem-ḥāl-i Ḳays ol kim
Dilā şarṭ-ı maḥabbet ʿaḳl ile bīgāne olmaḳdur

9. **var:**
Gazel 130
Mısra: **12**
Bulunan, mecvut.
Ricāl-i devlet-i dünyā işābet eyler hep
Netīce her ne ḫaṭā var ise gedādan olur

10. **varup:**-*up*
Gazel 142
Mısra: **3**
(Bir yere) ulaşmak, erişmek; gitmek.
Dün varup menzilgeh-i ʿuḳbāyı seyran eyledüm
Gördüm anda çoḳ şeh-i iḳlīm-i istiġnā yatur

11. **varur:**-*ur*
Gazel 145
Mısra: **12**
(Belli bir yere) ulaşmak, erişmek II gelmek, girmek; kalmak, konaklamak.
Olur mı ḥürmeti inkār hīç ḫarābātuñ
Varur esīr-i ġam elbette neşve-yāb gelür

12. **var:**
Gazel 157
Mısra: **1**
Bulunan, mecvut.
Nedür ey ṭālib-i dünyā yine şevḳ u sürūruñ var
Metāʿ-ı bī-beḳā-yı dehre beñzer kim ġurūruñ var

13. **var:**
Gazel 157
Mısra: **2**
Bulunan, mecvut.
Nedür ey ṭālib-i dünyā yine şevḳ u sürūruñ var
Metāʿ-ı bī-beḳā-yı dehre beñzer kim ġurūruñ var

14. **var:**
Gazel 157
Mısra: **4**
Bulunan, mecvut.
Neden āsūdesin ey mihr ü cān sen bu menāzilde
Bilürsin bu ẓıll-ı fānīden elbette ʿubūruñ var

15. **var:**
Gazel 157
Mısra: **6**
Bulunan, mecvut.
Beyān itmekde kūy-ı dil-rübāyı iḫtiṣār itdüñ
Ḥużūr-ı cenneti vaṣf itmede zāhid ḳuṣūruñ var

16. **var:**
Gazel 157
Mısra: **8**
Bulunan, mecvut.
Cünūn-ı ʿışḳ-ı Leylā ile ṣalduñ ʿaḳlı ṣaḥrāya
Senüñ ey Ḳays-ı maġz-āşüfte ʿaḳlun yoḳ ḥużūruñ var

17. **var:**
Gazel 157
Mısra: **10**
Bulunan, mecvut.
Daḫi bir nev-nihāl-i ḥüsn iken āşūb-ı dehr olduñ
Benüm serv-i ḫırāmānum ʿaceb raʿnā ẓuhūruñ var

18. **var:**
Gazel 157
Mısra: **12**
Bulunan, mecvut.
Yine ebrūlaruñ biñ ḫışm ile pür-çīn-i nāz olmış
Yine beñzer ki küstāḫī-i ʿāşıḳdan fütūruñ var

19. **var:**
Gazel 157
Mısra: **14**
Bulunan, mecvut.
Neden dil-beste olduñ tā bu deñlü bezm-i fānīye
Naḥīfī ben de bildüm ki ne ʿaḳl u ne şuʿūruñ var

20. **vardur:**-*dur*
Gazel 158
Mısra: **9**
Bulunan, mecvut.
Sirişk-i dīdeye minnet mi vardur rāh-ı ʿışḳuñda
Dil-i şeydā ḳudūm-ı vaṣla naḳd-i cān niṯār eyler

21. **varur:**-*ur*
Gazel 159
Mısra: **5**
(Bir yere) ulaşmak, erişmek; gitmek.
Saña cevr eyler varur aġyāra yüz biñ luṭf ider
Ey göñül maʿẕūr ṭut ḫūbānda ʿādet böyledür

22. **var:**
Gazel 167
Mısra: **1**
Bulunan, mecvut.
Çeşm-i dildāruñ niçe müjgān-ı şūr-engīzi var
Ol ḥarāmīnüñ hezārān ḫançer-i ser-tīzi var

23. **var:**
Gazel 167
Mısra: **2**
Bulunan, mecvut.
Çeşm-i dildāruñ niçe müjgān-ı şūr-engīzi var
Ol ḥarāmīnüñ hezārān ḫançer-i ser-tīzi var

24. **var:**
Gazel 167
Mısra: **4**
Bulunan, mecvut.
Sīnemi ol bī-emānum şöyle mecrūḥ itdi kim
Tā derūn-ı dilde zaḫm-ı ġamze-i ḫūn-rīzi var

25. **var:**
Gazel 167
Mısra: **5**
Bulunan, mecvut.
ʿĀşıḳuñ şāhum ne cānı var saña ʿarż itmege
Ol ġarībüñ saña lāyıḳ bir dil-i nā-çīzi var

26. **var:**
Gazel 167
Mısra: **6**
Bulunan, mecvut.
ʿĀşıḳuñ şāhum ne cānı var saña ʿarż itmege
Ol ġarībüñ saña lāyıḳ bir dil-i nā-çīzi var

27. **var:**
Gazel 167
Mısra: **8**
Bulunan, mecvut.
Cām-ı bī-tābı ṣunar çeşmüñ nigāh-ı mestüñe
Bir iki gün ḫūn-ı dilden var ise perhīzi var

28. **var:**
Gazel 167
Mısra: **10**
Bulunan, mecvut.
Defter-i eşʿārını gördüm Naḥīfīnüñ hele
Āferīn ancaḳ olur bir ṭabʿ-ı siḥr-āmīzi var

29. **var:**
Gazel 169
Mısra: **1**
Bulunan, mecvut.
Tā dilde ġam-ı ʿışḳ ile dāġ-ı cigerüm var
Gülzār-ı maḥabbetde benüm verd-i terüm var

30. **var:**
Gazel 169
Mısra: **2**
Bulunan, mecvut.
Tā dilde ġam-ı ʿışḳ ile dāġ-ı cigerüm var
Gülzār-ı maḥabbetde benüm verd-i terüm var

31. **var:**
Gazel 169
Mısra: **4**
Bulunan, mecvut.
Ey ġonçe-i nev-reste cefādan ḥaẕer it kim
ʿĀlemleri sūzān ider āh-ı seḥerüm var

32. **var:**
Gazel 169
Mısra: **6**
Bulunan, mecvut.
Pervāne perüñ ḥıfẓ idegör sūz-ı dilümden
Ben şemʿ-i żiyā-perver-i ʿışḳam şererüm var

33. **var:**
Gazel 169
Mısra: **8**
Bulunan, mecvut.
Mirʾāt-ı ruḫ-ı pāküñde tāb-efken-i ṭūram
Sīneñde senüñ pādişehüm ḥaḳ naẕarum var

34. **var:**
Gazel 169
Mısra: **10**
Bulunan, mecvut.
Dil-beste-i sünbül-şiken-i ṭurra-i yārem
Söyletme raḳībā beni kim derd-i serüm var

35. **var:**
Gazel 169
Mısra: **12**
Bulunan, mecvut.
Gördüm çü ġubār-ı ḫaṭ-ı nev-ḫīzini yārüñ
Āyīne-i ṭabʿumda Naḥīfī kederüm var

36. **var:**
Gazel 177
Mısra: **3**
Bulunan, mecvut.
Dil-i şūrīde ḫalāṣ olmaġa hīç çāre mi var
Zülf-i şeb-gūnuña ser-māye-i sevdā dirler

37. **var:**
Gazel 203
Mısra: **7**
Bulunan, mecvut.
Senden ne recāmuz var eyā devr-i zamāne
Maḳṣūdını dil Ḥażret-i Allāhdan ister

38. **varmaz:**-*maz*
Gazel 214
Mısra: **2**
(Bir yere) ulaşmak, erişmek; gitmek.
Degmez mi saña nāme-i ḥasret-peyāmumuz
Varmaz mı bād-ı ṣubḥ ile bilmem selāmumuz

39. **var:**
Gazel 215
Mısra: **5**
Bulunan, mecvut.
Ġam-ı ʿışḳuñla hilāl olmamaġa çāre mi var
Tīġ-i dil-sūz-ı cefāña niçe bir nāz iderüz

40. **var:**
Gazel 222
Mısra: **13**
Bulunan, mecvut.
Neler var gülşen-i ḥüsn-i Ḫudā-dāduñda ammā kim
Naḥīfīveş hele bir bülbül-i tāze edā gelmez

41. **var:**
Gazel 227

Mısra: **7**
Bulunan, mecvut.
Destinde ḥarāmī gibi bir ḫançer-i zer var
Geç rāh-ı ḳażādan ki sitemkāra baḳılmaz

42. **var:**
Gazel 229
Mısra: **8**
Bulunan, mecvut.
Öyle bir bezmüñ ḳadeh-peymā-yı ʿayş u nūşıyuz
Kim ne fikr-i şaḥne var anda ne pervā-yı ʿases

43. **var:**
Gazel 233
Mısra: **13**
Bulunan, mecvut.
Ey Naḥīfī ne ḳadar cürm ü ḫaṭāmuz var ise
Olmazuz maġfiret-i Ḥażret-i Ḥaḳdan meʾyūs

44. **varduḳça:**-*duḳ, -ca*
Gazel 233
Mısra: **3**
(Bir yere) ulaşmak, erişmek; gitmek.
Ey göñül kūyına varduḳça fiġān eyleme kim
Girmez ol muġ-beçenüñ gūşına ṣavt-ı nāḳūs

45. **var:**
Gazel 237
Mısra: **11**
Bulunan, mecvut.
Bu köhne meşġale-gāhuñ nesinde ʿālem var
Bu dār-ı miḥnet imiş bunda hīç ṣafā yoġ imiş

46. **var:**
Gazel 242
Mısra: **6**
Bulunan, mecvut.
ʿAcebdür aña ʿaḳl irmez gülistān-ı firāḳ içre
Var iken bülbüli anuñ gül ü ter ḫāra yaṣdanmış

47. **var:**
Gazel 244
Mısra: **3**
Bulunan, mecvut.
ʿAdū-yı żāġa minnet yoḳ var iken bülbül-i ḫoş-gū
Dil ü cān itmege her dem recā sulṭāna ögrenmiş

48. **var:**
Gazel 251
Mısra: **6**
Bulunan, mecvut.
Bī-vefā ol diyü dāʾim sīneñe ḫāsid raḳīb
Ḳavl-i żaʿf ile yazupdur niçe yüzden var ġalaṭ

49. **var:**
Gazel 257
Mısra: **7**
Bulunan, mecvut.
Gül-ʿiẕār-ı vuṣlat içre var iken ṣad ʿandelīb
Hīç revā mı gülşenüñde āh ü zārı ide zāġ

50. **varduḳda:**-*duḳ, -da*
Gazel 260
Mısra: **13**
(Bir yere) ulaşmak, erişmek; gitmek.
Varduḳda Ḳudse ʿizzet ile itdi iḳtidā
Ervāḥ-ı enbiyā vü rusül saña ṣaf-be-ṣaf

51. **var:**
Gazel 270
Mısra: **1**
Bulunan, mecvut.
Niçe bir ġonçe var mı gülşen-i ʿālemde ḫārı yoḳ
Bir bāde var mı bezm-i cihānda ḫumārı yoḳ

52. **var:**
Gazel 270
Mısra: **2**
Bulunan, mecvut.
Niçe bir ġonçe var mı gülşen-i ʿālemde ḫārı yoḳ
Bir bāde var mı bezm-i cihānda ḫumārı yoḳ

53. **varduñ:**-*du, -ñ*
Gazel 281
Mısra: **5**
(Bir yere) ulaşmak, erişmek; gitmek.
Ḥarīm-i Mekkeden bir demde varduñ Mescid-i Ḳudse
İmāmetle cemīʿ-i enbiyāyı ṣādumān itdüñ

54. **var:**
Gazel 293
Mısra: **7**
Bulunan, mecvut.
Var iken dilde ġamuñ ẕevḳ u meserret gelmesün
Āşinālar bezmidür yoḳdur yeri bīgānenüñ

55. **var:**
Gazel 298
Mısra: **6**
Bulunan, mecvut.
Siḥr u efsūna gelince saña kim ḳarşu ṭurur
Var iken ġamze-i cādū gibi bir üstāduñ

56. **var:**
Gazel 298
Mısra: **18**
Bulunan, mecvut.
Ceyş-i ġam itdi Naḥīfī-i ciger-ḫūna hücūm
İde gör var ise ey āh-ı seḥer imdāduñ

57. **var:**
Gazel 304
Mısra: **7**
Bulunan, mecvut.
Ne müdāvā meded var ne temennāya mecāl
Beni öldürdi senüñ ġamze-i mekkārelerüñ

58. **varup:**-*up*
Gazel 306
Mısra: **10**
(Bir yere) ulaşmak, erişmek; gitmek.
Naḥīfī nāz ü istiġnā nedür şimden girü seyr it
Varup bir āh ile ol bī-vefāya keşf-i rāz itdüñ

59. **var:**
Gazel 317
Mısra: **5**
Bulunan, mecvut.
Ne ʿarż-ı ḫāle ruḫṣat var ne āh ü nāleye ṣefḳat
Saña rāz-ı dil-i zārı ʿayān müşkil nihān müşkil

60. **var:**
Gazel 322
Mısra: **18**
Bulunan, mecvut.
Ey bülbül idüp pey-revī-i ṭabʿ-ı Naḥīfī
Gül-zār-ı maʿānīde var icrā-yı naġam ḳıl

61. **var:**
Gazel 323
Mısra: **9**
Bulunan, mecvut.
Ġonçe-i ṣad dāġı var bāġ-ı ḳażādur sīnemüz
Bülbülüz bizde dem-ā-dem āh ü zār eksük degül

62. **var:**
Gazel 325
Mısra: **8**
(Bir yere) ulaşmak, erişmek; gitmek.
Kūşe-i ʿuzleti reşk-āver-i gülşen-geh idüp
Yüri şimden girü var fāriġ-i bāġ u rāġ ol

63. **var:**
Gazel 333
Mısra: **2**
Bulunan, mecvut.
Göz gördi göñül sevdi seni ey yüzi māhum
Ḳurbānuñ olam var mı benüm bunda günāhum

64. **var:**
Gazel 334
Mısra: **14**
Bulunan, mecvut.
Naḥīfī-veş recā-yı vuṣlatuñ itdiyse ʿafv eyle
Ḥużūruñda ne var bilmezlük ile bir günāh itdüm

65. **vardur:**-*dur*
Gazel 348
Mısra: **2**
Bulunan, mecvut.
Bir ġamze ile dāġ-ı ġamuñ cāna begendüm
Vardur hele ey āfet-i cān saña pesendüm

66. **var:**
Gazel 363
Mısra: **6**
Bulunan, mecvut.
Bizi öldürmek imiş ḳaṣdını bildük ammā
Niyyetinden ne var ol dil-ber-i fettān dönsün

67. **var:**
Gazel 378
Mısra: **3**
Hadi anlamında kullanılmaktadır.
Var söyle duḫter-i reze ey pīr-i meykede
Gelsün meyān-ı meclise bizden ṣıḳılmasun

68. **var:**
Gazel 387
Mısra: **7**
Bulunan, mecvut.
Ne fikr-i zād-ı rıḥlet var ne ḫod ḳayd-ı sefer sende
Meger kim irtiḥāl-i mülk-i ʿuḳbāya inanmazsın

69. **var:**
Gazel 390
Mısra: **14**
Bulunan, mecvut.
Ne belādur sitem-i dūn ile ṭaʿn-ı aġyār
Var iken serde ġam-ı ʿışḳ ile sevdā-yı vaṭan

70. **varsın:**-*sın*
Gazel 393
Mısra: **6**
(Bir yere) ulaşmak, erişmek; gitmek.
Kāse-şūyān-ı maḥabbetden el almaḳ isteyen
Varsın evvel sāġar-ı mīnāyı tenḳīḥ eylesün

71. **var:**
Gazel 411
Mısra: **12**
Bulunan, mecvut.
Ḥużūr-ı Ḥaḳda bu cürm ile baña luṭfuñ olmazsa
Ne yüz var bende ʿarż-ı iʿtiẕāra yā Resūla'llāh

72. **var:**
Gazel 421
Mısra: **14**
Bulunan, mecvut.
Naḥīfī bendeñem elden ḳomam dāmān-ı iḥsānuñ
Ne deñlü var ise cürm ü günāhum yā Resūla'llāh

73. **varduḳda:**-*duḳ, -da*
Gazel 426
Mısra: **11**
(Bir yere) ulaşmak, erişmek; gitmek.
Yüzüm yoḳ ʿarż-ı ḥāle ʿarṣa-gāh-ı ḥaşre varduḳda
Güneh-kāram giriftār-ı hevāyam yā Resūla'llāh

74. **vārum:**-*um*
Gazel 427
Mısra: **14**
Elde bulunan her şey, servet.
Naḥīfī ʿışḳuña ben saña cismüm kūyuña ḳurbān
Fedā olsun saña ser-cümle vārum yā Resūla'llāh

75. **varup:**-*up*
Gazel 432
Mısra: **10**
(Bir yere) ulaşmak, erişmek; gitmek.
Başına topraḳ o merd-i ġāfilüñ kim şevḳ ile
Āsitānuñda varup ḫāk ile yeksān olmaya

76. **var:**
Gazel 433
Mısra: **8**
(Bir yere) ulaşmak, erişmek; gitmek.
Ḳaṣduñ devā-yı derd-i dil-i nā-tüvān ise
Var ey ṭabīb eyle ḫaber çāre-sāzuma

77. **var:**
Gazel 433
Mısra: **12**
(Bir yere) ulaşmak, erişmek; gitmek.
Gülzār-ı kūyına yoluñ uġrarsa ey ṣabā
Benden duʿālar ile var ol ʿışve-bāzuma

78. **var:**
Gazel 436

Mısra: **9**
Bulunan, mecvut.
Farḳ idüp mūy-ı meyānın diyemezdüm beli var
Görmesem bend-i meyānın eger ol ḫançer ile

79. **var:**
Gazel 436
Mısra: **13**
Bulunan, mecvut.
Bu Naḥīfī var iken eyleme aġyāra naẓar
İḫtilāṭ eyleme gel ḳadrüñi bilmezler ile

80. **varayum:**-*a, -yum*
Gazel 445
Mısra: **10**
(Bir yere) ulaşmak, erişmek; gitmek.
Benden isterse ḥisāb-ı ġam-ı ʿışḳı ol şāh
Ey Naḥīfī varayum defter ü dīvānum ile

81. **var:**
Gazel 447
Mısra: **4**
Bulunan, mecvut.
Yoḳ bilürler hep naẓīr-i ḥüsnüñ erbāb-ı naẓar
Var ise ʿaks-i cemālüñdür yine āyīnede

82. **vardur:**-*dur*
Gazel 447
Mısra: **6**
Bulunan, mecvut.
Kendüye biñ şevḳ ile ceẕb eylemekde ʿālemi
Ġālibā ḥırz-ı füsūn vardur o sīmīn sīnede

83. **varmış:**-*mış*
Gazel 453
Mısra: **1**
(Bir yere) ulaşmak, erişmek; gitmek.
Ḫvāba varmış gelmiş ol müjgān müjgān üstüne
Gūyiyā ser-dādedür peykān peykān üstüne

84. **varup:**-*up*
Gazel 454
Mısra: **6**
(Bir yere) ulaşmak, erişmek; gitmek.
Ḥasretem ol ḥāle kim giryān olup biñ şevḳ ile
Rūyumı sürsem varup ol dest ü dāmān üstüne

85. **var:**
Gazel 458
Mısra: **11**
(Bir yere) ulaşmak, erişmek; gitmek.
Luṭf eyle ey ṣabā var ʿarż eyle ḥasb-i ḥālüm
Ol lāle-ḫad nigāra ol serv-ḳad cevāna

86. **varmaḳ:**-*maḳ*
Gazel 461
Mısra: **12**
(Bir yere) ulaşmak, erişmek; gitmek.
Hele bir kerre ey maḫlūḳ-ı bī-miḳdār fikr eyle
Ne müşkildür ḥużūr-ı Ḫāliḳa varmaḳ ḫacāletle

87. **varursın:**-*ur, -sın*
Gazel 461
Mısra: **24**
(Bir yere) ulaşmak, erişmek; gitmek.
Mürāʿāt eyler iseñ emr-i Ḥaḳḳı eyleyüp ʿizzet
Varursın ʿarṣa-gāh-ı ḥaşre ʿizzetle saʿādetle

88. **var:**
Gazel 462
Mısra: **9**
Bulunan, mecvut.
Ẕell-i ṭaleble ʿizz-i ḥuṣūlüñ ne luṭfı var
Żımnında ẕillet olsa ʿaṭādan ne fāʾide

89. **varursañ:**-*ur, -sa, -ñ*
Gazel 468
Mısra: **1**
(Bir yere) ulaşmak, erişmek; gitmek.
Ṣabā eger ki varursañ ḥarīm-i dil-dāra
Duʿālar it yüri benden o māh-ruḫ-sāra

90. **varduḳ:**-*duḳ*
Gazel 478
Mısra: **2**
(Bir yere) ulaşmak, erişmek; gitmek.
Der-pīş olup nesīm-i maḥabbet şitāb ile
Varduḳ ḥarīm-i gülşene bir māh-tāb ile

91. **var:**
Gazel 481
Mısra: **10**
Bulunan, mecvut.
Dün Naḥīfīyi ġam-ı yeʾs ile gördüm maḥzūn
Himmet itseñ ya ne var ol daḫi ber-kām olsa

92. **varsun:**-*sun*
Gazel 486
Mısra: **9**
(Bir yere) ulaşmak, erişmek; gitmek.
Kime varsun kim iḳbāl eylesün ol ḫāk-i nā-çīze
Olursa bendeden mevlāsınuñ redd üzre iʿrāżı

93. **varup:**-*up*
Gazel 493
Mısra: **4**
(Bir yere) ulaşmak, erişmek; gitmek.
Ādemi dīvāne eyler muḳteżā-yı derd-i ʿışḳ
Ḳays-ı bī-çāre varup bīhūde Mecnūn olmadı

94. **var:**
Gazel 498
Mısra: **4**
Bulunan, mecvut.
Recā-yı būs-ı dehānuñ idince yoḳ dirsin
Bu lafẓ-ı bāridüñ ey ġonçe var mı maʿnāsı

95. **varınca:**-*ınca*
Gazel 505
Mısra: **13**
...e varıncaya kadar, ne varsa, her şey, herkes.
Varınca kūçe-i dildāra ʿavdet eylemeyem
Bu derd-i ʿışḳ beni şöyle bī-mecāl itdi

96. **var:**
Gazel 507

Mısra: **13**
Bulunan, mecvut.
Meşḳ-ı ʿışḳ itmege var idi
Naḥīfī iḳbāl
Bilse ḳadr-i hüneri
ʿaṣrumuzuñ tāzeleri

97. **var:**
Gazel 510
Mısra: **13**
Bulunan, mecvut.
Minnet mi var ḥuṣūl-ı
murāda Naḥīfīyā
Eylerse Ḥaḳ ḳarīn-i icābet
duʿāmuzı

98. **vardur:**-*dur*
Gazel 511
Mısra: **8**
Bulunan, mecvut.
Ya bir şūḫuñ esīr-i ʿışḳı ya
mehcūrı olmışdur
Dil-i şūrīdenüñ elbette
vardur bir nihān derdi

99. **var:**
Gazel 512
Mısra: **12**
Bulunan, mecvut.
Dār-ı ġurbetde dil-i zār-ı
ġarībe yā Rab
Bir şafā var mı ola vuṣlat-ı
aḥbāb gibi

100. **var:**
Gazel 515
Mısra: **5**
Bulunan, mecvut.
Ne var bir laḥẓa ḫandān eyle
raḥm it devr-i ḥüsnüñde
Yeter aġlatduñ ey şūḫ-ı cefā-
cū çeşm-i giryānı

101. **vardur:**-*dur*
Gazel 515
Mısra: **11**
Bulunan, mecvut.
Bu cünbiş tā ki vardur sende
ey naḫl-i ḳıyāmet-ber
Nihāl-i ḳāmetüñ pā-māl ider
serv-i ḫırāmānı

102. **var:**
Gazel 519
Mısra: **9**
Bulunan, mecvut.
Bu Naḥīfī gibi ġavvāṣ-ı
maḥabbet var iken
Ġayrıya ol dürr-i pākīze
kenār olsun mı

103. **varup:**-*up*
Gazel 519
Mısra: **1**
(Bir yere) ulaşmak, erişmek; gitmek.
Ol perī-rū varup aġyār ile yār
olsun mı
Ol Hümā zāġ-ı siyeh-kāra
şikār olsun mı

104. **vardı:**-*dı*
Gazel 521
Mısra: **2**
(Bir yere) ulaşmak, erişmek; gitmek.
Çemende güllerüñ reşk-i
ruḫuñla baġrı ḫūn oldı
Siyeh ḫālüñ de vardı lāleye
dāġ-ı derūn oldı

105. **var:**
Gazel 523
Mısra: **14**
Bulunan, mecvut.
Ġamze-i ḥāżır-cevābuñla
tekellüm itmege
Var ise gelsün Naḥīfī-i
süḫandānuñ gibi

106. **varup:**-*up*
Gazel 523
Mısra: **3**
(Bir yere) ulaşmak, erişmek; gitmek.
Sen varup aġyār ile
cemʿiyyet eylerseñ dirīġ
Ben perīşān-ḫāṭıram zülf-i
perīşānuñ gibi

107. **var:**
Gazel 524
Mısra: **3**
Bulunan, mecvut.
Ne var būs eylesek laʿl-i
lebüñ ey sāḳī-i gül-rū
Dil-i ser-mestümüz bir
sāġar-ı şahbāya degmez mi

108. **var:**
Kaside 1
Mısra: **63**
Bulunan, mecvut.
Çāre derd-i ḫastegān-ı derd-i
ʿışḳa var ise
Yā nigāh-ı merd-i vāṣıl yā
duʿā-yı müstecāb

109. **var:**
Kaside 3
Mısra: **43**
Bulunan, mecvut.
Dem-i āḫirde ḫalāṣ olmaġa
var mı çāre
Pençesinden ʿaceb merg-i
taḥassür-zānuñ

110. **var:**
Kaside 3
Mısra: **76**
Bulunan, mecvut.
ʿĀdil ü Müntaḳım esmāsına
inkāruñ yoḳ
Var ise Rabb-ı Raḥīm
oldığına īmānuñ

111. **var:**
Kaside 3
Mısra: **91**
Bulunan, mecvut.
Var mı bir ḫüsn-i ʿamel kim
ola hem-rāh saña
Olıcaḳ reh-revi ol menzil-i
bī-mihmānuñ

112. **varasın:**-*a, -sın*
Kaside 3
Mısra: **68**
(Bir yere) ulaşmak, erişmek; gitmek.
Eyledüñ ʿömrüñi bīhūde
iżāʿat ṣad ḥayf
Ne yüz ile varasın der-
gehine sübḥānuñ

113. **var:**
Kaside 5
Mısra: **39**
Bulunan, mecvut.
Dāġ dāġ itse beni zaḫm-ı
melāmet vechi var
Bunca demlerdür hevā-yı
nefse oldum mübtelā

114. **var:**
Kaside 5
Mısra: **73**
Bulunan, mecvut.
Faḫr idersem vechi var
evṣāf-ı pāküñle senüñ
Sensin ey nūr-ı ilāhī maẓhar-
ı ʿizz ü ʿulā

115. **var:**
Kaside 5
Mısra: **121**
Bulunan, mecvut.
Bir şefîʿum var iken sulṭān-ı
ẕī-şānum gibi
Budur ümmīd olmayam
maḥrūm-ı elṭāf-ı Ḫudā

116. **varsun:**-*sun*
Kaside 5
Mısra: **29**
(Bir yere) ulaşmak, erişmek; gitmek.
Sen ṭururken ḳanda varsun
ʿāṣiyān-ı ümmetüñ
Her ne deñlü olsa da
müstaġrıḳ-ı cürm ü ḫaṭā

117. **var:**
Kaside 8
Mısra: **269**
Bulunan, mecvut.
Bir şefîʿum var iken
sencileyin sulṭānum
Çekmezem luṭfuñ ile ḫavf-ı
Ṣırāṭı zinhār

118. **varup:**-*up*
Kaside 13
Mısra: **50**
(Bir yere) ulaşmak, erişmek; gitmek.
İdüp şevḳıyla icrā resm-i
teslīm ü taḥiyyātı
Yüzüm sürsem varup ol der-
geh-i rifʿat-mekīn üzre

119. **varsun:**-*sun*
Kaside 17
Mısra: **42**
(Bir yere) ulaşmak, erişmek; gitmek.
Yād idüp cürm ü günāhın
şerm ider ammā ki āh
N'eylesün ya ḳanda varsun
ol ġarīb-i bī-nevā

120. **var:**
Kaside 22
Mısra: **41**
Bulunan, mecvut.
Muʿārıż var ise gelsün
benümle baḥṣ-i ẕātında
Vücūh ile ṣübūt-ı müddeʿāya
görsün iftāyı

121. **vardur:**-*dur*
Kaside 22
Mısra: **43**
Bulunan, mecvut.
ʿAṭā-yı Ḫaḳda vardur niçe
yüz biñ ḥikmet-i maḫfī
Muʿallel bi'l-ġaraż ṣanma
ẓuhūr-ı naḳş-ı eşyāyı

122. **var:**
Kaside 23
Mısra: **3**
(Bir yere) ulaşmak, erişmek; gitmek.
Var ey āh-ı seḥer hecr ile
giryān oldıġum naḳl it
Ki çeşm-i bī-emān-ı yāra
raḥminden bükā gelsün

123. **var:**
Kaside 23
Mısra: **14**
Bulunan, mecvut.
Benümle imtiḥān-ı ʿışḳ
ḳaṣdın eylemiş Mecnūn
Eger var ise cānı işte
meydānü'ṣ-ṣalā gelsün

124. **var:**
Kaside 23
Mısra: **15**
(Bir yere) ulaşmak, erişmek; gitmek.
Ṣabā var eyle inhā ḳaṣd-ı
rūy-māl itdigüm evvel
Saña ya gelmesün dir ol
nihāl-i tāze ya gelsün

125. **var:**
Kaside 23
Mısra: **18**
Bulunan, mecvut.
Naḥīfî ḫāk-i pāya rūy-māl
itmek murād eyler
İcāzet var mı sulṭānum o
ʿabd-i bī-riyā gelsün

126. **var:**
Kaside 26
Mısra: **30**
(Bir yere) ulaşmak, erişmek; gitmek.
Nedür bu mertebe ḫayret
nedür bu endīşe
Var eyle ol şerefü'ṣ-ṣadra
ḫālüñi inhā

127. **var:**
Kaside 26
Mısra: **169**
Bulunan, mecvut.
Ne bir cihet ne ʿaḳār u ne
māl ü cāhum var
Müdām itmedeyüm fażl-ı
Ḫaḳdan istiʿṭā

128. **var:**
Kaside 26
Mısra: **253**
Bulunan, mecvut.
Dirīġ itme ne var ḳand-i
luṭfuñı benden
Gel eyle şevḳ ile ṭūṭī-i
ṭabʿumı gūyā

129. **vardur:**-*dur*
Kaside 26
Mısra: **17**
Bulunan, mecvut.
Ḫudā-yı Lem-yezelüñ bunda
ḥikmeti vardur
Saña tevekkül ü teslīmdür
olan evlā

130. **var:**
Kaside 27
Mısra: **143**
Bulunan, mecvut.
Var mı inṣāf idelüm
sencileyin bir memdūḥ
Ki ola şevket-i ḥükmi sebeb-
i defʿ-i fücūr

131. **var:**
Kaside 27
Mısra: **157**
Bulunan, mecvut.
Ne ḳadar sehv ü ḳuṣūrum var
ise ʿafv eyle
Ḳomadı bende bu ālāyiş-i
ġam ʿaḳl ü şuʿūr

132. **vardur:**-*dur*
Kaside 27
Mısra: **160**
Bulunan, mecvut.
Besdür ey ṭabʿ-ı
Naḥīfî idelüm ḫatm-i süḫan
Çünki tatvīl-i kelām itmede
vardur maḥẕūr

133. **var:**
Kıt'a 38
Mısra: **4**
Bulunan, mecvut.

Naẕīr-i ẕātı bir maḫlūḳ-ı fānīye olup bende
Şefīʿ u mesnedüm var diyü eyler faḫr-ı nā-dānī

134. **var:**
Matla 72
Mısra: **2**
Bulunan, mecvut.
Lemʿa-i feyż-i ser-engüştüñden oldı behredār
Vechi var gögsin gerüp māh itse ʿarż-ı iftiḫār

135. **var:**
Matla 138
Mısra: **2**
Bulunan, mecvut.
Düşdi mi rāh-ı Stanbula ṣabā hīç güẕerüñ
Görelüm gel ḫaberüñ var mı vaṭandan ḫaberüñ

136. **var:**
Matla 159
Mısra: **1**
Bulunan, mecvut.
Dem-i teşrīfüñe var bende o deñlü iḳbāl
Ḫavfüm oldur bedenümden ide cān istiḳbāl

137. **var:**
Matla 177
Mısra: **1**
Bulunan, mecvut.
Māh-rūlar içre şimdi bir şuʿaybum var benüm
Zāhidā maʿẕūr ṭut ancaḳ şu ʿaybum var benüm

138. **var:**
Matla 177
Mısra: **2**
Bulunan, mecvut.
Māh-rūlar içre şimdi bir şuʿaybum var benüm
Zāhidā maʿẕūr ṭut ancaḳ şu ʿaybum var benüm

139. **var:**
Matla 204
Mısra: **1**
Bulunan, mecvut.
Var mıdur mihr-i cihān-ārāda bu vech-i ḥasen
Māh-ı tābānum naẓar ḳıl işte ḫūrşīd işte sen

140. **varup:**-*up*
Murabba 7
Mısra: **17**
(Bir yere) ulaşmak, erişmek; gitmek.
Varup dergāh-ı mevlāda Olınca ḥaşre āmāde

141. **var:**
Murabba 9
Mısra: **17**
Bulunan, mecvut.
Saña lāyıḳ ne var bende Menem cürm ile nālende

142. **varum:**-*um*, -
Murabba 12
Mısra: **15**
Elde bulunan her şey, servet.
Cümle varum yoluñda ḫāk olsun
Cān fedā saña yā Resūla'llāh

143. **var:**
Rübai 21
Mısra: **3**
Bulunan, mecvut.
Teʾḫīr-i ḥuṣūlinde niçe ḥikmet var
Sen itme ṣaḳın ẓann-ı ḫilāf ile ḫaṭā

144. **var:**
Rübai 161
Mısra: **3**
Bulunan, mecvut.
Rūḥ oldıġına şübhe mi var ancaḳ
Taʿbīr-i cesed lāzime-i ḫilḳatdür

145. **vardur:**-*dur*
Rübai 162
Mısra: **1**
Bulunan, mecvut.
Hecrüñle ne ḳalbümde sürūrum vardur
Dünyā-yı denīde ne ḥużūrum vardur

146. **vardur:**-*dur*
Rübai 162
Mısra: **2**
Bulunan, mecvut.
Hecrüñle ne ḳalbümde sürūrum vardur
Dünyā-yı denīde ne ḥużūrum vardur

147. **vardur:**-*dur*
Rübai 162
Mısra: **4**
Bulunan, mecvut.
Der-gāhuña rū-māl naṣīb olmadı āh
Beñzer ki ḫulūṣumda ḳuṣūrum vardur

148. **vardur:**-*dur*
Rübai 180
Mısra: **1**
Bulunan, mecvut.
Sūrında niçe mātem ü şūrī vardur
ʿAyş ü dimenüñ ḥüzn ü fütūrı vardur

149. **vardur:**-*dur*
Rübai 180
Mısra: **2**
Bulunan, mecvut.
Sūrında niçe mātem ü şūrī vardur
ʿAyş ü dimenüñ ḥüzn ü fütūrı vardur

150. **vardur:**-*dur*
Rübai 180
Mısra: **4**
Bulunan, mecvut.
Fikr eyle bu miḥnet-gede-i fānīnüñ
Meftūn olacaḳ ḳanġı sürūrı vardur

151. **var:**
Rübai 182
Mısra: **1**
Bulunan, mecvut.
ʿĀlemde ḳıyās eyleme kim ʿālem var
Bir laḫẓa sürūrında hezārān ġam var

152. **var:**
Rübai 182
Mısra: **2**
Bulunan, mecvut.
ʿĀlemde ḳıyās eyleme kim ʿālem var
Bir laḫẓa sürūrında hezārān ġam var

153. **var:**
Rübai 182
Mısra: **4**
Bulunan, mecvut.
Şīrīnligi taʿḳīb-i ġam ile dehrüñ
Ol şerbete beñzer ki içinde sem var

154. **vardur:**-*dur*
Rübai 239
Mısra: **3**
Bulunan, mecvut.
Aḥkām-ı İlāhiyyede ḥikmet vardur
İtme bu şuʾūnāta ḥaẕer ḳıl taʿrīż

155. **varam:**-*am*
Rübai 264
Mısra: **4**
(Bir yere) ulaşmak, erişmek; gitmek.
Şād it bu faḳīrüñ naẕar-ı şefḳat ile
Çün ḥaşre varam başum açıḳ yalın ayaḳ

156. **vardur:**-*dur*
Rübai 294
Mısra: **1**
Bulunan, mecvut.
Vardur sebebi gerçi ki fetḥ-i bābuñ
Rabbüñdür o mevhibe degül erbābuñ

157. **var:**
Rübai 312
Mısra: **3**
Elde bulunan her şey, servet.
Sulṭān u gedā ins ü melek her ne ki var
Muḥtāc senüñ faẕluña fī-külli'l-ḥāl

158. **var:**
Rübai 334
Mısra: **4**
Bulunan, mecvut.
ʿIşḳuñla Naḥīfī gice gündüz aġlar
Bī-çāreye raḥm eyle ne var sulṭānum

159. **vardur:**-*dur*
Rübai 342
Mısra: **3**
Bulunan, mecvut.
Baḫtuñ açılur zamānı vardur dirler
Baḫtum açılur mı ol zamānı görsem

160. **varup:**-*up*
Rübai 345
Mısra: **1**
(Bir yere) ulaşmak, erişmek; gitmek.
Aġyāra varup ḥāl ü meʾālüm diyemem
Maḥcūb-ı ġam ü ḥüzn ü melālüm diyemem

161. **var:**
Rübai 346
Mısra: **4**
Bulunan, mecvut.
Tesbīḥ ḳılup ḥamdüñ ider her nesne
Eşyā ne ki var vaḥdetüñ eyler īhām

162. **varduḳda:**-*duḳda*
Rübai 349
Mısra: **3**
(Bir yere) ulaşmak, erişmek; gitmek.
Varduḳda İlāhī ʿarṣa-gāh-ı ḥaşre
Vir dest-i yemīnüme berāt-ı ʿamelüm

163. **var:**
Rübai 357
Mısra: **3**
Bulunan, mecvut.
Biñ var ise de naġme-serā-yı medḥüñ
Ben de der-i luṭfuñda bir ednā ḳuluñam

164. **vardur:**-*dur*
Rübai 402
Mısra: **1**
Bulunan, mecvut.
Ancaḳ bu ḳadar vaṣfına vardur imkān
Kim maẕhar-ı tām oldı o faḫr-ı dü cihān

165. **var:**
Rübai 432
Mısra: **3**
Bulunan, mecvut.
Gāhīce ne var luṭf ile mesrūr eyle
Ḫāṭır niçe bir ḳahr ile olsun maḥzūn

166. **var:**
Rübai 491
Mısra: **3**
Bulunan, mecvut.
Elden gelen iḥsānı dirīġ itme ne var
Kendi ḳalemüñle beni dil-şād eyle

167. **var:**
Rübai 498
Mısra: **3**
(Bir yere) ulaşmak, erişmek; gitmek.
Yārān-ı ṣafāya var selām it benden
Ey bād-ı ṣabā ḥālümi bir bir söyle

168. **varduñ:**-*du, -ñ*
Rübai 561
Mısra: **3**
(Bir yere) ulaşmak, erişmek; gitmek.
Bir ʿāleme varduñ ki cihetden ḫālī
Yoḳ anda kem ü keyf ü metā eyn ile ey

169. **vardur:**-*dur*
Tahmis 3
Mısra: **32**
Bulunan, mecvut.
Ẕāt-ı pāküñ midḥat-i mevlā ile mevṣūf iken
Kimde vardur midḥatüñde bāzī-i basṭ-ı süḫan

170. **var:**
Tarih 28
Mısra: **21**
Bulunan, mecvut.
İʿtidāl-i ṭabʿına teşbīhe ruḫṣat var idi
Olmayaydı bīş ü kem taʿdīl-i mīzān ü ḥamel

171. **var:**
Tarih 30
Mısra: **13**
Hadi anlamında kullanılmaktadır.

Bu taʿrīf ile luṭf-ı iʿtidālin var ḳıyās eyle
Ṭarāvet-yāb ider dūd-ı buḫārı sünbülistānı

var-:

1. **varmaġa:**-*-mak, --a*
Gazel 9
Mısra: **3**
(Bir yere) ulaşmak, erişmek; gitmek.
Yoḳ yüzüm dergāh-ı Ḥaḳḳa varmaġa bir vech ile
Vay eger olmazsa luṭfuñ ben ġarībe reh-nümā

2. **varup:**-*up*
Gazel 19
Mısra: **3**
(Bir yere) ulaşmak, erişmek; gitmek.
Varup aġyār ile zānū-ḳarīn-i ṣoḥbet olmaḳdan
Bize ḳaṣduñ cefā-yı dil-ḫırāş-ı ʿişvedür maḥżā

3. **varmaġa:**-*-mak, --a*
Gazel 64
Mısra: **5**
(Bir yere) ulaşmak, erişmek; gitmek.
Yoḳ yüzüm varmaġa dergāh-ı Cenāb-ı Ḥaḳḳa
Meded ey pādişeh-i dādger-i ḫayl-i ʿuṣāt

4. **varsa:**-*sa*
Gazel 121
Mısra: **1**
(Bir yere) ulaşmak, erişmek; gitmek.
Ḳanda varsa ʿāṣıḳ-ı bī-çāre cānānın arar
Derd ile bīmār olan elbette dermānın arar

5. **vardım:**-*dı, -m*
Gazel 239
Mısra: **3**
(Bir yere) ulaşmak, erişmek; gitmek.
Vardım ḥarīm-i maṣṭaba-i ʿayş ü ʿişrete
Gördüm ne pīr-i meykede ḳalmış ne bāde-nūş

6. **varamaz:**-*a, -maz*
Gazel 268
Mısra: **1**
(Bir yere) ulaşmak, erişmek; gitmek.
Varamaz kūyına ol tāze nihāl olmayıcak
N'eyleyem ʿAdnī temāşā-yı cemāl olmayıcaḳ

7. **varup:**-*up*
Gazel 286
Mısra: **3**
(Bir yere) ulaşmak, erişmek; gitmek.
Ḳaddimi reh-güẕer-i yāra varup dāl itdüm
Beni pīr eyledüñ ey tāze cevānum diyerek

8. **varma:**-*ma*
Gazel 461
Mısra: **2**
(Bir yere) ulaşmak, erişmek; gitmek.
Meʿāṣīden vücūduñ ṭāhir it eşk-i nedāmetle
Naṣīḥāt saña varma ʿarṣa-i ḥaşre bu ḥāletle

9. **varup:**-*up*
Kıt'a 13
Mısra: **2**
(Bir yere) ulaşmak, erişmek; gitmek.
Sizden ey zümre-i ḥuccāc budur maḳṣūdum
Çün varup ravża-i ẕī-şāna ṣalavāt eyleyesiz

10. **varup:**-*up*
Matla 188
Mısra: **1**
(Bir yere) ulaşmak, erişmek; gitmek.
Yüz virürsin varup āyīneye ey sīm-beden
Gör ne söyler ol iki yüzli senüñ arduñdan

11. **vardum:**-*du, -m*
Matla 228
Mısra: **1**
(Bir yere) ulaşmak, erişmek; gitmek.
Vardum ḫaylī zamāndur o der-i vālāya
Bir s̱aḳīl oldı sebeb fāṣıla-i kübrāya

12. **varsa:**-*sa*
Tahmis 8
Mısra: **22**
(Bir yere) ulaşmak, erişmek; gitmek.
Dūrī-i ḫāk-i derüñ ʿāṣıḳı eyler dil-teng
Bāġa varsa gül-i ter sensüz olur ḫār ü ḫandeg

var iken:

1. **var iken:**
Gazel 179
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Varken.
Ey Naḥīfī var iken engüşt-i dilde mühr-i ʿışḳ
Mülk-i naẓm içre Süleymān oldıġum bilmez mi var

var ise:

1. **var ise:**
Gazel 4
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ihtimal ki, galiba, olsa olsa, zannımca.
Ey Naḥīfī var ise iksīr-i aʿẓam kendidür
Ḫāk-i pāy-ı Muṣṭafādur ḫāk-i pāy-ı Muṣṭafā

2. **var ise:**
Gazel 91
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ihtimal ki, galiba, olsa olsa, zannımca.
Gelüp vādī-i ʿışḳa tīşe kārın eylemiş īcād
Bizi başdan çıḳarmaḳ ḳaṣdın itmiş var ise Ferhād

3. **var ise:**
Gazel 156
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade

Ihtimal ki, galiba, olsa olsa, zannımca.
İder şāh-ı güle nev-rūze ḳarşu nāmesin teblīġ
Meger bād-ı ṣabā var ise meʾmūr-ı risāletdür

4. **var ise:**
Gazel 156
Mısra: **49**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ihtimal ki, galiba, olsa olsa, zannımca.
Bulunmaz degme bir kānda o gevher var ise şimdi
Ḥużūr-ı Āṣafīde şuʿle-perdāz-ı ġanīmetdür

5. **var ise:**
Gazel 167
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ihtimal ki, galiba, olsa olsa, zannımca.
Cām-ı bī-tābı ṣunar çeşmüñ nigāh-ı mestüñe
Bir iki gün ḫūn-ı dilden var ise perhīzi var

6. **var ise:**
Gazel 187
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Galiba, her halde.
El-amān-ḫ∨āh oldı dil ol şūḫ-ı kec-destārdan
Mest-i nāzum var ise ḫançer-be-dest-i ʿişvedür

7. **var ise:**
Gazel 237
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ihtimal ki, galiba, olsa olsa, zannımca.
Eṣer mi eyler idi zaḫm-ı tīşe Ferhāda
Serinde var ise bī-çārenüñ hevā yoġ imiş

8. **var ise:**
Gazel 265
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ihtimal ki, galiba, olsa olsa, zannımca.
Eyle merdān-ı Ḫudā gitdigi semte seferi
Var ise sende eger anlara sevdā-yı luḥūḳ

9. **var ise:**
Gazel 320
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ihtimal ki, galiba, olsa olsa, zannımca.
Ḳanda baḳsa naẓre-gāh-ı çeşmidür bir Bī-sütūn
Var ise Ferhād-ı miḥnet-zāda tevʾemdür göñül

10. **var ise:**
Gazel 368
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ihtimal ki, galiba, olsa olsa, zannımca.
Var ise maḳṣūdı ʿazm-i kūşe-i mey-ḫānedür
Zāhid-i sālūs almış dūşına seccādesin

11. **var ise:**
Gazel 368
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ihtimal ki, galiba, olsa olsa, zannımca.
Ey Naḥīfī görmez oldum sende āṣār-ı sürūr
Var ise şimdi ġumūm-ı ʿışḳdan āzādesin

12. **var ise:**
Gazel 493
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ihtimal ki, galiba, olsa olsa, zannımca.
Ṣādī-i ʿālem enīs-i ḳalb-i maḥzūn olmadı
Keṣret-i ālāmdan var ise memnūn olmadı

13. **var ise:**
Kaside 28
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ihtimal ki, galiba, olsa olsa, zannımca.
Dil āteş gerd-i ġam ḫāküm hevā āhum yaşum zehr-āb
ʿAnāṣır var ise dünyāda terkīb-i ʿaẕābumdur

14. **var ise:**
Matla 157
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ihtimal ki, galiba, olsa olsa, zannımca.
Bülbül aġlar başı üzre gözi yaşın dökerek
Ṣāḫ-ı gül ḫaste olup var ise çıḳarda çiçek

15. **var ise:**
Rübai 234
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ihtimal ki, galiba, olsa olsa, zannımca.
Ṣaḥrālara düşmüş der-i Leylāyı ḳoyup
Mecnūn didigüñ var ise dīvāne imiş

<u>var mı:</u>

1. **var mı:**
Gazel 99
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mevcut mu?.
N'ola şāhum ben ġarībi zülfüñe bend eyleseñ
ʿĀşıḳ dünyāda var mı zülf-i sevdādan leẕīẕ

2. **var mı:**
Gazel 99
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mevcut mu?.
Bu Naḥīfī faḫr ider ʿālemde bulmış gül-ʿiẕār
Gülşen-i dehr içre var mı būy-ı raʿnādan leẕīẕ

var mıdur:

1. **var mıdur:**-*dur*
Gazel 99
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mevcut mu?.
Niçe şemʿ-i vaṣluña pervāne olmaz cān ü dil
Gel suʾāl it var mıdur vaṣl-ı mużayyādan leẕīẕ

2. **var mıdur:**-*dur*
Gazel 106
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Var mı (yok)?.
Bu naẓm-ı pākine söz var mıdur Naḥīfīnüñ
Zamānenüñ hele şīrīn edālarındandur

var ol:

1. **var ol:**
Kaside 28
Mısra: **83**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yaşamak.
Cihān durduḳça var ol ey mekārim-pīşe-i devrān
Senüñ medḥ-i şerīfüñ zīver-i levḥ-i kitābumdur

var olsun:

1. **var olsun:**
Gazel 264
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çok yaşasın! sağ olsun!.
Ḥaḳīḳat ehli imiş ḥaḳ budur ki var olsun
Ḫayālüñ oldı benümle enīs-i künc-i firāḳ

2. **var olsun:**-*sun*
Rübai 429
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bulunmak, mevcut olmak.
İtdükçe recā būs-ı dehānın yoḳ dir
Yoḳ çāremüz ol ġonçe hemān var olsun

varaḳ:

1. **varaḳdur:**-*dur*
Matla 18
Mısra: **2**
Yaprak, kağıt.
Noḳṭa-i zerrīn-i encümle sipihr-i ḫoş-nümā
Muṣḥaf-ı ḥüsnüñde bir muḫrec varaḳdur gūyiyā

2. **varaḳlar:**-*lar*
Rübai 151
Mısra: **4**
Yaprak, kağıt.
Mümkin degül evṣāf-ı kemālüñ tekmīl
Eşcār ḳalem olsa varaḳlar ḳāġıẕ

varaḳ-gerdān:

1. **varaḳ-gerdānına:**-*ı, -n, -a*
Tarih 28
Mısra: **31**
Boş yere, boşuna olmak.
Nüsḫa-i vaṣfı varaḳ-gerdānına itmez vefā
İtse deryādan benān-ı cehdine ḳaṣd-ı belel

vardum:

1. **vardum:**--*dum*
Gazel 330
Mısra: **6**
Gitmek, ulaşmak.
İderken ġayre pend-i el-ḥaẕer ḳayd-ı taʿalluḳdan
Yine vardum esīr-i ṭurra-i ʿālem-firīb oldum

vāreste eyle:

1. **vāreste eyle:**
Gazel 413
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kurtarmak.
Taraḥḥum eyle dest-i himmetüñle eyle vāreste
Göñül pā-beste-i ḳayd-ı hevādur yā Resūla'llāh

vāreste olmaya:

1. **vāreste olmaya:**-*ma, -ya*
Gazel 484
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kurtulmak.
Yüz biñ ʿilāc olursa degül ḳābil-i neşāṭ
Ġamdan o dil ki ʿışḳ ile vāreste olmaya

vāreste-i bīm-i teġāfül eyle:

1. **vāreste-i bīm-i teġāfül eyle:**
Gazel 416
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ilgisizlik korkusunun kurtulmuşu eylemek.
Ḫużūr-ı Ḥaḳḳa varduḳda nigāh-ı luṭf ile eyle
Beni vāreste-i bīm-i teġāfül yā Resūla'llāh

vāreste-i efkār-ı sivā eyle:

1. **vāreste-i efkār-ı sivā eyle:**
Rübai 8
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyalık mal fikirlerinin kurtulmuşu eylemek.
Eẕkāruñ idüp mūnis-i cān-ı şeydā
Eyle beni vāreste-i efkār-ı sivā

vāreste-i ehdūh-ı gerdūn olmadı:

1. **vāreste-i ehdūh-ı gerdūn olmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 493
Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Feleğin gamından kurtulmak.
Ey Naḥīfī böyledür ḥükm-i esās-ı çarḫ-ı dūn
Kimseler vāreste-i ehdūh-ı gerdūn olmadı

vāreste-i eşḳāl-i ʿişyān eylesem:

1. **vāreste-i eşḳāl-i ʿişyān eylesem:**-*se, -m*
Kaside 9
Mısra: **60**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İsyan şekillerinden kurtulmuş eylemek.
Rāh-ı vaḥdetde sebük-bār olsa cism-i nā-tüvān
Cānumı vāreste-i eşḳāl-i ʿişyān eylesem

vāreste-i tefāḫür-i ḳayd-ı merātibem:

1. **vāreste-i tefāḫür-i ḳayd-ı merātibem:**-*em*
Gazel 339
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mertebeler bağının övünmesinin kurtulmuşu.
Ṣaff-ı niʿāl ü ṣadr-ı cihān bir gelür baña
Vāreste-i tefāḫür-i ḳayd-ı merātibem

vārid ü ṣādır:

1. **vārid ü ṣādır:**
Tarih 29
Mısra: **40**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gelen geçenler.
Pür ider sāmiʿayı zemzeme-i ḥamd ü ṣenā
Vārid ü ṣādır idüp şükr ü sipās ile sürūd

vāridāt-ı feyża-i rıżvān:

1. **vāridāt-ı feyża-i rıżvān:**
Kaside 18
Mısra: **41**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hoşnutluk faziletinin feyzi.
Vāridāt-ı feyża-i rıżvān ile dil-şād ola
Ḳurb-ı Ḥaḳda cümle āl ü ṣaḥb ile yār-ı çehār

vāridāt-ı feyż-i muṭlaḳdur:

1. **vāridāt-ı feyż-i muṭlaḳdur:**-*dur*
Gazel 354
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ebedî faziletin kalbe gelen ilhamları.
İstimāʿ eyler sözüm kerrūbiyān-ı maʿnevī
Vāridāt-ı feyż-i muṭlaḳdur edā-yı ṣoḥbetüm

vāris:

1. **vāriṣ:**
Rübai 111
Mısra: **1**
Mirasçı.
Ey ʿilm-i nüḫüstīn ü pesīne vāriṣ
Ẕātuñdur olan ḫalḳ-ı cihāna bāʿiṣ

2. **vāriṣ:**
Rübai 112
Mısra: **1**
Her şey yok olduktan sonra kalacak olan (Allah).
Ey ferd ü eḥad-i Ḥayy ü Şehīd ü Vāriṣ
V'ey vitr ü Ṣamed Ḥaḳḳ u Mecīd ü Bāʿiṣ

3. **vāriṣ:**
Tarih 3
Mısra: **12**
Mirasçı.
Ebü'l-fetḥ ü Süleymān ü Selīm ü Ḫān Murāda hem
Şecāʿatde kerāmetde mehābetde budur vāriṣ

4. **vāriṣ:**
Tarih 4
Mısra: **3**
Her şey yok olduktan sonra kalacak olan (Allah).
Vāriṣ ü dāʿim ü Bāḳī eḥad-ı bī-endād
Mālikü'l-mülk ü Ṣamed Kādir ü Ḳayyūm ü Vedūd

vāris-i mülk-i nübüvvet:

1. **vāriṣ-i mülk-i nübüvvet:**
Kaside 17
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Peygamberlik ülkesinin varisi.
Efżal-ı evlād-ı Ādem eşref-i ins ü melek
Vāriṣ-i mülk-i nübüvvet şāfiʿ-i rūz-ı cezā

vasaṭ olmadı:

1. **vasaṭ olmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 251
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ortaya kadar gelmek.
Bu Naḥīfī vaṣf-ı ḥüsnüñ ḳılmadı şāhum tamām
Cüzʾidür vaʾllāhi şāhum olmadı daḫi vasaṭ

vā-şefīʿā-gūy ola:

1. **vā-şefīʿā-gūy ola:**-*a*
Kaside 5
Mısra: **136**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şefaat eden, şefaat söyleyen olmak.
Ol zamān kim hevl-i maḥşerle olup āşüfte-ḥāl
Vā-şefīʿā-gūy ola şāh u gedā ser-tā-be-pā

vaṣf:

1. **vaṣf:**
Gazel 71
Mısra: **10**
Bir kimse veya şeyin taşıdığı hal, sıfat, nitelik.
Ey Naḥīfī sen ġarīb yār u cānum bir ġarīb

Gel ikiñiz yār oluñ kim vaṣf
u eṣʿāruñ dürüst

2. **vaṣfuñ:**-*uñ*
Gazel 71
Mısra: **7**
Bir kimse veya şeyin taşıdığı hal, sıfat, nitelik.
Diñle gel vaṣfuñ efendüm bülbül-i bī-çāreden
Ṭūṭī-i gūyā gibi her ḳavl ü güftāruñ dürüst

3. **vaṣfuñı:**-*uñ, -ı*
Gazel 79
Mısra: **13**
Bir kimse veya şeyin taşıdığı hal, sıfat, nitelik.
Lāl olur vaṣfuñı itmekde Naḥīfī ammā
Himmetüñdür yine taḥrīḳ-i zebāna bāʿiṣ

4. **vaṣfını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 89
Mısra: **1**
Bir kimse veya şeyin taşıdığı hal, sıfat, nitelik.
Bu ḥüsnüñ vaṣfını meḥd itmede ḳāṣır durur meddāḥ
Virilmez bir yere vaṣfuñ buña ʿāciz durur ervāḥ

5. **vaṣfuñ:**-*uñ*
Gazel 89
Mısra: **2**
Bir kimse veya şeyin taşıdığı hal, sıfat, nitelik.
Bu ḥüsnüñ vaṣfını meḥd itmede ḳāṣır durur meddāḥ
Virilmez bir yere vaṣfuñ buña ʿāciz durur ervāḥ

6. **vaṣfında:**-*ıñ, -da*
Gazel 140
Mısra: **6**
Bir kimse veya şeyin taşıdığı hal, sıfat, nitelik.
Münāsib olmaḳ üzre ġonçe-i gül levḥ-i gülşende
Dehān-ı nāzüküñ vaṣfında bir rengīn muʿammādur

7. **vaṣfına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 255
Mısra: **11**
Bir kimse veya şeyin taşıdığı hal, sıfat, nitelik.
Dün gice şemʿ-i cemālüñ vaṣfına açdum dehen
Tāb-baḫş-ı meclis-i ʿirfān olup mānend-i şemʿ

8. **vaṣfuñ:**-*uñ*
Gazel 308
Mısra: **13**
Bir kimse veya şeyin taşıdığı hal, sıfat, nitelik.
Naḥīfī eylese vaṣfuñ taḫayyül
Hücūm eyler dile ceyş-i ḫayālüñ

9. **vaşfuña:**-*uñ, -a*
Gazel 320
Mısra: **13**
Bir kimse veya şeyin taşıdığı hal, sıfat, nitelik.
Ḳudret-i güftār olurdı saʿy olınsa vaṣfuña
N'eylesün ammā ġam-ı ḥasretle ebkemdür göñül

10. **vaşfında:**-*ı, -n, -da*
Kaside 5
Mısra: **110**
Bir kimse veya şeyin taşıdığı hal, sıfat, nitelik.
Yoḫsa vaṣf-ı ẕāt-ı ẕī-şānuñ ne ḥaddümdür benüm
Bir ḳıluñ vaṣfında ʿāciz niçe biñ müşkil-güşā

11. **vaşfuña:**-*uñ, -a*
Kaside 5
Mısra: **99**
Bir kimse veya şeyin taşıdığı hal, sıfat, nitelik.
Ben ne ḫāküm vaṣfuña ʿarż-ı cesāret eyleyem
İʿtirāf iẓhār iderken kümmelīn-i evliyā

12. **vaşfında:**-*ı, -n, -da*
Kaside 8
Mısra: **197**
Bir kimse veya şeyin taşıdığı hal, sıfat, nitelik.
Eyledüm bunca perī-çehrelerüñ vaṣfında
Mücib-i ʿışḳ-ı mecāzī niçe beyt ü eşʿār

13. **vaşfını:**-*ı, -n, -ı*
Kaside 12
Mısra: **57**
Bir kimse veya şeyin taşıdığı hal, sıfat, nitelik.
Ḳābil mi velī vaṣfını ol faḫr-ı cihānuñ
Sebt eyleye naḳḳaş-ı ḫırad levḥ-i beyāna

14. **vaşfuñı:**-*uñ, -ı*
Kaside 13
Mısra: **61**
Bir kimse veya şeyin taşıdığı hal, sıfat, nitelik.
N'ola ʿacz ü ḳuṣūr ile idersem vaṣfuñı tekrār
Ṣafādur naʿt-i pāküñ ḫāṭır-ı endūh-gīn üzre

15. **vaşfuñla:**-*uñ, -la*
Kaside 19
Mısra: **148**
Bir kimse veya şeyin taşıdığı hal, sıfat, nitelik.
İftiḫār itsem baʿīd olmaz yine bu naẓm ile
Eyledüm vaṣfuñla kesb-i rütbe-i vālāteri

16. **vaşfı:**-*ı*
Kaside 22
Mısra: **19**
Bir kimse veya şeyin taşıdığı hal, sıfat, nitelik.
Ki böyle bir sütūde vaṣfı tevkīl eyledi ṣadra
Zihī tevfīḳ-i Rabbānī ziḫī ilhām-ı dānāyī

17. **vaşfında:**-*ı, -n, -da*
Kaside 24
Mısra: **91**
Bir kimse veya şeyin taşıdığı hal, sıfat, nitelik.
Bahār-ı devletüñ vaṣfında ben ḫālümce saʿy itdüm
Bugünden ṣoñra düşdi nāz-ı ġayret ʿandelībāna

18. **vaşfuñ:**-*uñ*
Kaside 24
Mısra: **94**
Bir kimse veya şeyin taşıdığı hal, sıfat, nitelik.
Ġaraż ʿarż-ı ʿubūdiyyet durur der-gāhuña yoḫsa
Ne deñlü medḥ idersem vaṣfuñ irmez ḥadd ü pāyāna

19. **vaşfını:**-*ı, -n, -ı*
Kaside 25
Mısra: **42**
Bir kimse veya şeyin taşıdığı hal, sıfat, nitelik.
Sen o fetḥ ü ġazā ki itmiş idüñ
Vaṣfını defter-i kemāl itdüm

20. **vaşfuñı:**-*uñ, -ı*
Kaside 25
Mısra: **34**
Bir kimse veya şeyin taşıdığı hal, sıfat, nitelik.
Ḥüsn-i ḫulḳuñ olınca mesmūʿum
Vaṣfuñı aḥsenü'l-ḫıṣāl itdüm

21. **vaşfuñı:**-*uñ, -ı*
Kaside 27
Mısra: **67**
Bir kimse veya şeyin taşıdığı hal, sıfat, nitelik.
N'ola dil vaṣfuñı eylerse bu ḳadar elṭāfa
Tuḥfe ʿarż itdi Süleymāna niçe şerm ile mūr

22. **vaşfıdur:**-*ı, -dur*
Kıt'a 47
Mısra: **7**
Bir kimse veya şeyin taşıdığı hal, sıfat, nitelik.
Mıṣrāʿ-ı āḫir bu tevḳīʿ-i refīʿuñ vaṣfıdur
Bī-bedel tuġrā-yı ġarrā ḫaṭṭ-ı Sulṭān Aḥmedī

23. **vaşfuñı:**-*uñ, -ı*
Matla 71
Mısra: **2**
Bir kimse veya şeyin taşıdığı hal, sıfat, nitelik.
Olsa yüzüñden n'ola şems ü ḳamer müstenīr
Eyledi Ḥaḳ vaṣfuñı nūr u sirāc-ı münīr

24. **vaşfuña:**-*uñ, -a*
Matla 207
Mısra: **1**
Bir kimse veya şeyin taşıdığı hal, sıfat, nitelik.
Vaṣfuña lāyıḳ degüldür bu dehān ile lisān
Baña bu küstaḫluḳ besdür ḫużūruñda hemān

25. **vaşfın:**-*ın*
Rübai 1
Mısra: **3**
Bir kimse veya şeyin taşıdığı hal, sıfat, nitelik.
Vaṣfın işidüp Ḥadicetü'l-kübrānuñ
-

26. **vaşfında:**-*ı, -n, -da*
Rübai 117
Mısra: **3**
Bir kimse veya şeyin taşıdığı hal, sıfat, nitelik.
Vaṣfında anuñ didi emīnü'l-ümmet
Sulṭān-ı rusül Ḥabīb-i Rabb-i Fettāḥ

27. **vaşfına:**-*ı, -n, -a*
Rübai 402
Mısra: **1**
Bir kimse veya şeyin taşıdığı hal, sıfat, nitelik.
Ancaḳ bu ḳadar vaṣfına vardur imkān
Kim maẓhar-ı tām oldı o faḫr-ı dü cihān

28. **vaşf:**
Tarih 5
Mısra: **2**
Bir kimse veya şeyin taşıdığı hal, sıfat, nitelik.
Şeh-i İslām ü sulṭān-ı cihān-gīr-i felek-rifʿat
Ki olmışdur vücūd-ı pāki ism ü vaṣf ile Maḥmūd

29. **vaşfına:**-*ı, -n, -a*
Tarih 16
Mısra: **45**
Bir kimse veya şeyin taşıdığı hal, sıfat, nitelik.
Yine ḳāṣırdur bu ḳaṣr-ı bī-ḳuṣūruñ vaṣfına
Her ne deñlü diḳḳat itse dāʿiyān-ı ḫayr-ḫ∨āh

30. **vaşfı:**-*ı*
Tarih 28
Mısra: **24**
Bir kimse veya şeyin taşıdığı hal, sıfat, nitelik.
Ḥüsn-i āṣārı degüldür ḳābil-i taʿdād anuñ
ʿAdd olınmaz vaṣfı mecmūʿ olsa aʿdād-ı cümel

vaṣf eyle:

1. **vaşf eyle:**
Gazel 75
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tarif etmek; övmek, metthetmek.
Vaṣf eyle Naḥīfī fiten-i çeşmin o māhuñ
Her bir süḫan-ı pāküñi bir siḥr-i ḥelāl it

vaṣf eyledigüm:

1. **vaşf eyledigüm:**-*dig, -üm*
Rübai 2
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Bir şey veya kimsenin) niteliklerini sayarak tarif etmek; övmek.
Vaṣf eyledigüm Fāṭımatü'z-Zehrādur
-

vaṣf eyler:

1. **vaşf eyler:**-*r*
Gazel 189
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tarif etmek; övmek, metthetmek.
Ne dem vaṣf eyler iken serv-ḳaddüñ eylesem girye
Yanumca aġlayup cūlar çemende güft ü gū eyler

vaṣf eyleyicek:

1. **vaşf eyleyicek:**-*yicek*
Kaside 12
Mısra: **53**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tarif etmek; övmek, metthetmek.
Vaṣf eyleyicek ol gül-i gülzār-ı ṣafāyı
Gelsem n'ola bülbül gibi feryād ü fiġāna

vaṣf ide:

1. **vaṣf ide:**-*e*
Rübai 308
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Niteliklerini saymak, tarif etmek; övmek.
Mümkin mi anı vaṣf ide maḫlūḳ-ı ża'īf
Ol kim ola memdūḥ-ı Ḫudā-yı Müte'āl

vaṣf idemem:

1. **vaṣf idemem:**-*e, -me, -m*
Gazel 101
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Niteliklerini saymak, tarif etmek; övmek.
Vaṣf idemem müzāḥame-i zaḫm-ı sīnemi
Kim anda tīr-i ġamzelerüñ deste destedür

2. **vaṣf idemem:**-*e, -me, -m*
Rübai 467
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Niteliklerini saymak, tarif etmek; övmek.
Ol āfet-i devrānı saña vaṣf idemem
Ser-tā-be-ḳadem 'işve ser-ā-pā şīve

vaṣf iden:

1. **vaṣf iden:**-*en*
Kaside 19
Mısra: **145**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Niteliklerini saymak, tarif etmek; övmek.
Yā niçe faḫr eylemez inṣāf olınsa vaṣf iden
Ẕāt-ı ẕī-şānuñ gibi bir ẕāt-ı 'ālī-gevheri

vaṣf iderlermiş:

1. **vaṣf iderlermiş:**-*er, -ler, -miş*
Gazel 453
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Niteliklerini saymak, tarif etmek; övmek.
Vaṣf iderlermiş anı terk-i mey ü maḥbūb ile
İtmesünler vā'ize bühtān bühtān üstüne

vaṣf itdükçe:

1. **vaṣf itdükçe:**-*dükçe*
Gazel 64
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Anlatmak II nitelendirmek.
Bu Naḥīfī seni biñ şerm ile vaṣf itdükçe
ARAPÇA

vaṣf itmede:

1. **vaṣf itmede:**-*me, -de*
Gazel 157
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nitelendirmek.
Beyān itmekde kūy-ı dil-rübāyı iḫtiṣār itdüñ
Ḥużūr-ı cenneti vaṣf itmede zāhid ḳuṣūruñ var

vaṣf itmege:

1. **vaṣf itmege:**-*meg, -e*
Gazel 202
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Anlatmak II nitelendirmek.
Vaṣf itmege la'l-i lebüñ ey āyīne-i cān
'Ālemde Naḥīfī gibi şīrīn süḫan ister

2. **vaṣf itmege:**-*meg, -e*
Rübai 240
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Niteliklerini saymak, tarif etmek; övmek.
Sulṭānumı vaṣf itmege ḳādir degülem
Maḳṣūd hemān eylemedür ḥālümi 'arż

vaṣf itsem:

1. **vaṣf itsem:**-*se, -m*
Rübai 15
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Niteliklerini saymak, tarif etmek; övmek.
Yüz biñ yıl idüp āyet-i ḳadrüñ imlā
İtsem seni vaṣf itmede biñ dürlü edā

vaṣf-ı aġyāra:

1. **vaṣf-ı aġyāra:**-*a*
Kaside 27
Mısra: **64**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Rakibin vasfı.
Himmetüm midḥat-i peyġām-bere mevṣūf ḳılup
Vaṣf-ı aġyāra rıżā virmez iken ṭab'-ı ġayūr

vaṣf-ı aşfāyı:

1. **vaṣf-ı aşfāyı:**-*yı*
Kaside 22
Mısra: **48**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saf, temiz vasıf.
Meḳādir-āşinā ehl-i tevāżu' maṣdar-ı iḥsān
Ḫudā ẕātında cem' itmiş anuñ bu vaṣf-ı aşfāyı

vaṣf-ı cemālinde:

1. **vaṣf-ı cemālinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 382
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzelliğin niteliklerini belirtme, yüz güzelliğini övme.

Ol ġonçe-femüñ vaṣf-ı cemālinde Naḥīfī
Eṣʿāruñı ya siḥr ü ya iʿcāz ḳılarsın

vaṣf-ı cemālüñle:

1. **vaṣf-ı cemālüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 220
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzel sıfatlar, güzel nitelikler.
Eglenür vaṣf-ı cemālüñle Naḥīfī ancaḳ
Hem-zebān aña ḫayālüñle ḳalemdür sensüz

vaṣf-ı cemīli:

1. **vaṣf-ı cemīli:**-*i*
Tarih 4
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzel vasıf, özellik.
Eyledi ʿālemi bir pādişeh ile mesrūr
İsm-i Maḥmūdı gibi vaṣf-ı cemīli mevdūd

vasf-ı ḥāl-i ḥālet-engīzüñ:

1. **vasf-ı ḥāl-i ḥālet-engīzüñ:**-*üñ*
Gazel 119
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Keyfiyeti bozan hâlin vasıfları.
Naḥīfī ehl-i Mışra vasf-ı ḥāl-i ḥālet-engīzüñ
Nümūdār-ı cefā-yı ser-güẕeşt-i māh-ı Kenʿāndur

vaṣf-ı ḫavernaḳda:

1. **vaṣf-ı ḫavernaḳda:**-*da*
Tarih 17
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Havernak vasfı. (Havernak (Kasr-ı Havernak): Irak meliklerinden Nu'man b. Münzir'ın Sinimmâr adlı bir mimara Kûfe'de Fırat sahilinde yaptırdığı köşk. Bu köşk sabah mavi, kuşluk vakti havaî, öğle vakti beyaz ve ikindi vakti ise sarı renk alırmış. Nu-man b. Munzır aynı köşkten başkasına yapmasın diye Sinimmâr'ı köşkün üze-rinden attırarak öldürtmüş. Bu rivayete bağlı olarak ceza-yı Sinimmâr tabiri iyi-liğe kötülükle karşılık görme anlamında kullanılır.
Eger kim ḳaṣd-ı iġrāḳ itseler vaṣf-ı Ḫavernaḳda
İder vaṣṣāflar bu ḳaṣr-ı bī-miṣl ile istişhād

vaṣf-ı ḥüsnüñ:

1. **vaṣf-ı ḥüsnüñ:**-*üñ*
Gazel 251
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzelliğin övgüsü.
Bu Naḥīfī vaṣf-ı ḥüsnüñ ḳılmadı şāhum tamām
Cüzʾidür vaʾllāhi şāhum olmadı daḫi vasaṭ

vaṣf-ı ḥüsnüñde:

1. **vaṣf-ı ḥüsnüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 345
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzelliğin övgüsü.
Vaṣf-ı ḥüsnüñde ṣarīr-i ḫāme-i siḥr-āveri
Tā-be-maḥşer reşk-sāz-ı çeng-i Nāhīd eyledüm

vaṣf-ı ḳaddüñle:

1. **vaṣf-ı ḳaddüñle:**-*üñ, -le*
Tahmis 8
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin boyunun özellikleri.
Vaṣf-ı ḳaddüñle ḥırām itse ʿalem gibi ḳalem Leşker-i saṭr çeker defter ü dīvān ṣaf ṣaf

vaṣf-ı kemālāt-ı vücūd-ı pākini:

1. **vaṣf-ı kemālāt-ı vücūd-ı pākini:**-*i, -n, -i*
Kaside 17
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz vücudunun olgunluk vasıfları.
Yazmaġa vaṣf-ı kemālāt-ı vücūd-ı pākini
Levḥ-i reng-āmīz-i eflāk-i berīn itmez vefā

vaṣf-ı kemālātuñı:

1. **vaṣf-ı kemālātuñı:**-*uñ, -ı*
Gazel 357
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Olgunluk nitelikleri.
Ben Naḥīfī-i Mesīḥā-nefes-i midḥatüñem
Dem-be-dem vaṣf-ı kemālātuñı taṣrīḥ iderem

vaṣf-ı kemālüñde:

1. **vaṣf-ı kemālüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 65
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüce vasıf, özellik.
Bir ḳıluñ naʿtine itsem niçe yüz biñ kelimāt
Eylerem vaṣf-ı kemālüñde niçe taḳṣīrāt

vaṣf-ı laʿlüñde:

1. **vaṣf-ı laʿlüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 182
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin yakut taşı gibi kırmızı dudağını övme.
Naḥīfī ḫāme-i muʿciz-nümāsın vaṣf-ı laʿlüñde
Terennüm-rīz idüp ṭūṭī-i ḳanda hem-zebān eyler

2. **vaṣf-ı laʿlüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 215
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Lal gibi kırmızı dudağın özelliği.
Vaṣf-ı laʿlüñde Naḥīfī gibi ey āfet-i cān
Câme-i şīvegeri muʿcize-pervāz iderüz

vaṣf-ı laʿlüñi:

1. **vaṣf-ı laʿlüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 239
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin yakut taşı gibi kırmızı dudağını övme.
Gülşende vaṣf-ı laʿlüñi yazduḳça sevdigüm
Oldı ṣarīr-i ḫāmeme her berg-i ġonçe gūş

vaṣf-ı leb-i cānāneye:

1. **vaṣf-ı leb-i cānāneye:**-*ye*
Gazel 320
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin dudağının vasfı.
Bezm-i meyde meyl ider vaṣf-ı leb-i cānāneye
Bülbül-i nāliş-ger-i ʿişret-geh-i Cemdür göñül

vaṣf-ı lebüñ:

1. **vaṣf-ı lebüñ:**-*üñ*
Gazel 178
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dudağın özelliği.
Her ne dem vaṣf-ı lebüñ itse Naḥīfī taḥrīr
ʿİsī muʿcize-dem aña kitāb-āver olur

vaṣf-ı miʿrācuñda:

1. **vaṣf-ı miʿrācuñda:**-*uñ, -da*
Matla 1
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hz. Muhammed'in mirac olayını betimlemek.
İdüp ẕātuñ Ḫudā pīrāye-baḫş-ı Leyle-i İsrā
Buyurdı vaṣf-ı Miʿrācuñda -

vaṣf-ı mülūk ü vüzerā eyleyüp:

1. **vaṣf-ı mülūk ü vüzerā eyleyüp:**-*yüp*
Kaside 27
Mısra: **129**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Melik ve vezirlerin niteliklerini söylemek.
Eyleyüp her birisi vaṣf-ı mülūk ü vüzerā
Ḫayr ile yād olınur müddet-i aʿṣār u dühūr

vaṣf-ı nigāh-ı çeşm-i şūḫından:

1. **vaṣf-ı nigāh-ı çeşm-i şūḫından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 362
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin gözünün bakışının niteliği.
Naḥīfī ol mehüñ vaṣf-ı nigāh-ı çeşm-i şūḫından
Gehī efsūna gāhī şīve-i iʿcāza başlarsın

vaṣf-ı pāk-i ve'ḍ-ḍuḥā:

1. **vaṣf-ı pāk-i ve'ḍ-ḍuḥā:**
Kaside 5
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
"Ve'd-duhâ" (DUha, 93/1)'nın temiz sıfatı.
Çeşmüñi ḳıldı mükaḥḥal küḥl-i mā zāġe'l-baṣar
Vechüñe virdi ṭarāvet vaṣf-ı pāk-i ve'ḍ-ḍuḥā

vaṣf-ı pāküñde:

1. **vaṣf-ı pāküñde:**-*üñ, -de*
Kaside 8
Mısra: **226**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz, güzel övgü. Methiye türünde güzel şiir.
Ṭabʿ-ı pür-tāba muʿīn olsa kemend-i luṭfuñ
Vaṣf-ı pāküñde iderdüm dil-i Cibrīli şikār

vaṣf-ı pāküñden:

1. **vaṣf-ı pāküñden:**-*üñ, -den*
Gazel 6
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz, güzel övgü. Methiye türünde güzel şiir.
Fāriġ olmaz bu Naḥīfī vaṣf-ı pāküñden senüñ
Eylese yüz biñ taʿarruż ḥāsid-i fāsid baña

vaṣf-ı pāküñe:

1. **vaṣf-ı pāküñe:**-*üñ, -e*
Kaside 6
Mısra: **35**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz, güzel övgü. Methiye türünde güzel şiir.
Ẕātuñ yeter medīḥa senüñ vaṣf-ı pāküñe
Ey ṭāhirü'n-neseb şerefü'l-cāhi ve'l-ḥaseb

vaṣf-ı pāküñle:

1. **vaṣf-ı pāküñle:**-*üñ, -le*
Gazel 428
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz, güzel övgü.
Varınca ḳabre mevtā vaṣf-ı pāküñle ṣafā bulsun
Pür olsun eş-ṣalāt ile mezārum yā Resūla'llāh

vaṣf-ı rifʿat-i şānın:

1. **vaṣf-ı rifʿat-i şānın:**-*ın*
Tarih 28

Mısra: **48**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şanının yüceliğinin tarifi.
Ḫāme-i zerrīn-i mihr ile ʿUṭārid ṣebt ider
Başlasa taḳrīre vaṣf-ı rifʿat-i şānın Züḫāl

vaṣf-ı şerīfüñ:

1. **vaṣf-ı şerīfüñ:**-*üñ*
Kaside 8
Mısra: **274**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüce vasıf, nitelik; değerli övgü, methiye.
Himmet eylerseñ eger ben ḳuluña sulṭānum
ʿÖmrüm olduḳça idem vaṣf-ı şerīfüñ ikṣār

vaṣf-ı şerīfüñdür:

1. **vaṣf-ı şerīfüñdür:**-*üñ, -dür*
Gazel 328
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüce vasıf, nitelik; değerli övgü, methiye.
Sensin ol kim kemterīn vaṣf-ı şerīfüñdür senüñ
Fāżıl-ı Ümmī-laḳab ʿallāme-i ümmü'l-ʿulūm

vaṣf-ı sīreti:

1. **vaṣf-ı sīreti:**-*i*
Kaside 22
Mısra: **69**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İç görünüş/ahlak vasfı.
Beni pür-cūş-ı taḫḳīḳ itdi vaṣf-ı sīreti nā-çār
İderken bāṭınumda müstetir bu sırr-ı ebhāyı

vaṣf-ı taʿrīfe:

1. **vaṣf-ı taʿrīfe:**-*e*
Kaside 5
Mısra: **88**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
(Senin) tarifinin, vasfının özellikleri.
Ben dimek lāzım degül evṣāf-ı ḳadr ü rifʿatüñ
Vaṣf-ı taʿrīfe ne ḥācet nūr-ı mihr-i rūşenā

vaṣf-ı tekmīlin idüp:

1. **vaṣf-ı tekmīlin idüp:**-*üp*
Tarih 21
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tamamlanmasını vasfetmek.
Ey Naḥīfī didüm itmāmında Vaṣf-ı tekmīlin idüp icmālī

vaṣf-ı ẕātı:

1. **vaṣf-ı ẕātı:**-*ı*
Tarih 31
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kişilik özellikleri, vasıfları.
ʿUluvv-i menḳabetde vaṣf-ı ẕātı nüsḫa-i kübrā
Kemāl ü maʿrifetde ẕāt-ı pāki baḥr-ı bī-sāḥil

vaṣf-ı ẕāt-ı pākiñe:

1. **vaṣf-ı ẕāt-ı pākiñe:**-*iñ, -e*
Gazel 2
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz zatının özellikleri.
Yoḳ vaṣf-ı ẕāt-ı pākiñe gerçi liyāḳatüm
ARAPÇA

vaṣf-ı ẕāt-ı żī-şānuñ:

1. **vaṣf-ı ẕāt-ı żī-şānuñ:**-*uñ*
Kaside 5
Mısra: **109**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şan sahibi vücudunun vasfı.
Yoḫsa vaṣf-ı ẕāt-ı żī-şānuñ ne ḥaddümdür benüm
Bir ḳıluñ vaṣfında ʿāciz niçe biñ müşkil-güşā

vaṣf-ı ẕātuñda:

1. **vaṣf-ı ẕātuñda:**-*uñ, -da*
Kaside 22
Mısra: **73**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın özellikleri, vasıfları.
Beyān-ı şükr içündür bu ḳaṣīde vaṣf-ı ẕātuñda
Degül żımn-ı ġarażda ḳīl ü ḳāl-i nükte-pīrāyī

vaṣf-ı żī-şānuñ:

1. **vaṣf-ı żī-şānuñ:**-*uñ*
Matla 208
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şanlı nitelik.
Vaṣf-ı żī-şānuñ ne ḥaddümdür eyā faḫr-ı cihān
Naʿt-i pāküñden ġaraż tekrār-ı żikrüñ hemān

vaṣfın idüp:

1. **vaṣfın idüp:**-*üp*
Rübai 330
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tarif etmek.
Ebrū vu ḫaṭı vaṣfın idüp ḫūbānuñ
Ḫayyām-ṣıfat şimdi rübāʿī-gūyem

vaṣfın ḳılınca:

1. **vaṣfın ḳılınca:**-*ın, -ınca*
Gazel 54
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Vasfetmek; tarif etmek, övmek.
Bu Naḥīfī leblerüñ vaṣfın ḳılınca şevḳ ile
Bu leʾāl-i naẓma cānā cümle maʿnā teşne-leb

vaşfuñ eylemek:

1. **vaşfuñ eylemek:**-*uñ, -mek*
Kaside 6
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tarif etmek; övmek, metthetmek.
Ḥaddüm degül egerçi senüñ vaṣfuñ eylemek
Meʾmūl odur ki raḥmet-i Ḥaḳḳa ola sebeb

vaşıf:

1. **vaşfuñ:**-*uñ*
Gazel 416
Mısra: **14**
Övmek, methetmek.
Naḥīfî-veş yine biñde birin iḥṣāya ḳudret yoḳ
Ne deñlü eylesem vaṣfuñ teʾemmül yā Resūla'llāh

vāṣıl:

1. **vāṣıl:**
Kaside 12
Mısra: **79**
Vusul bulan, yetmiş, ulaşan.
Olsun ṣalavāt ile selām ol ṣehe vāṣıl
Tā kim meh-i rūze vire revnaḳ bu cihāna

2. **vāṣıl:**
Rübai 155
Mısra: **2**
Vusul bulan, yetmiş, ulaşan.
Bu yolda baña mürşid-i kāmil göster
Reh-vār-ı dili maḳṣada vāṣıl göster

vāṣıl eyledi:

1. **vāṣıl eyledi:**-*di*
Kaside 26
Mısra: **201**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ulaştırmak, kavuşturmak.
Murāda vuṣlatī-i zārı eyledi vāṣıl
Mekān-ı ʿAdn ola merḥūm Muṣṭafā Paşa

vāṣıl eyleyen:

1. **vāṣıl eyleyen:**-*yen*
Rübai 443
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ulaştırmak, kavuşturmak.
Maḳṣūdumı ḥāṣıl eyleyen sensin sen
Her maṭlaba vāṣıl eyleyen sensin sen

vāṣıl ide:

1. **vāṣıl ide:**-*e*
Matla 161
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İletmek, ulaştırmak.
Ṭutalum devr-i zamān ide murādum ḥāṣıl
Beni ḳābil mi ide ʿahd-i şebāba vāṣıl

vāṣıl it:

1. **vāṣıl it:**
Gazel 327
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ulaştırmak.
Vāṣıl it gülzār-ı maḳṣūda dil-i şūrīdeyi
Almadan ālāyiş-i ḫār-ı taʿalluḳ dāmenüm

2. **vāṣıl it:**
Kaside 17
Mısra: **44**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İletmek, ulaştırmak.
Ol resūl-i müctebānuñ ḥurmetiyçün sen anı
Vāṣıl it maḳṣūdına eyle sezāvār-ı ʿaṭā

vāṣıl ola:

1. **vāṣıl ola:**-*a*
Gazel 2
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ulaşmak, birleşmek; kavuşmak.
Ḥaḳdan hemīşe vāṣıl ola rūḥ-ı pākiñe
ARAPÇA

2. **vāṣıl ola:**-*a*
Kaside 8
Mısra: **187**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ulaşmak, erişmek.
Gülşen-i kūyuña vāṣıl ola cāʾiz ki göñül
Aġlasun dīde ḳo ʿışḳuñla miṣāl-i enhār

3. **vāṣıl ola:**-*a*
Kaside 8
Mısra: **287**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ulaşmak, birleşmek; kavuşmak.
Ḥarem-i muḥterem-i ḥażretüñe vāṣıl ola
Her nefesde tuḥaf-ı taşliye bī-ḥadd ü şümār

vāṣıl oldı:

1. **vāṣıl oldı:**-*dı*
Kaside 14
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ulaşmak, birleşmek; kavuşmak.
Ṣoñra oldı Ḫuzeymeye vāṣıl Baʿdehū naḳl olındı müdrike bil

2. **vāṣıl oldı:**-*dı*
Mesnevi 1
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ulaşmak, birleşmek; kavuşmak.
Ṣoñra oldı Ḫuzeymeye vāṣıl Baʿdehū naḳl olındı müdrike bil

vāṣıl oldılar:

1. **vāṣıl oldılar:**-*dı, -lar*
Kaside 5
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ulaşmak, birleşmek; kavuşmak.
Ḳıble-gāh-ı Mescid-i Aḳṣāya vāṣıl oldılar
Saña anlar kim dil ü cān ile itdi iḳtidā

vāṣıl olduḳça:

1. **vāṣıl olduḳça:**-*duḳça*
Kaside 13
Mısra: **53**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ulaşmak, birleşmek; kavuşmak.
Taḥiyyāt ü selām olduḳça vāṣıl rūḥuña Ḥaḳdan
Selām olsun cemīʿ-i āl ü aṣḥāb-ı güzīn üzre

vāṣıl oldum:

1. **vāṣıl oldum:**-*du, -m*
Gazel 436
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ulaşmak, erişmek.
Vāṣıl oldum bu ruḫ-ı zerd ü bu eşk-i ter ile
Aldum ol sīmīn tenüñ vaṣlını sīm ü zer ile

vāṣıl olsun:

1. **vāṣıl olsun:**-*sun*
Gazel 417
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ulaşmak, birleşmek; kavuşmak.
Dem-ā-dem vāṣıl olsun ḳurb-ı ḫāṣu'l-ḫāṣ-ı mevlādan
Revān-ı pāküñe teslīm-i bī-ḥad yā Resūla'llāh

2. **vāṣıl olsun:**-*sun*
Kaside 5
Mısra: **153**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ulaşmak, birleşmek; kavuşmak.
Vāṣıl olsun Ḥażret-i Ḫallāḳ-ı ʿālemden müdām
Ravża-i ẕī-şānuña bī-ḥad taḥiyyāt ü s̱enā

3. **vāṣıl olsun:**-*sun*
Kaside 11
Mısra: **87**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ulaşmak, birleşmek; kavuşmak.
Vāṣıl olsun saña mevlādan ṣalāt ile selām
Her nefes bī-ḥad taḥiyyāt-ı ḫulūṣ-efzā ile

4. **vāṣıl olsun:**-*sun*
Rübai 142
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ulaşmak, erişmek.
Her laḥẓa Ḫudādan saña olsun vāṣıl
Eṣnāf-ı tecelliyāt ü selām-ı bī-ḥad

5. **vāṣıl olsun:**-*sun*
Rübai 378
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ulaşmak, birleşmek; kavuşmak.
Olsun o resūlü'ş-ş̱aḳaleyne vāṣıl
Āş̱ārı olup mezīd-i ḳurb-ı taʿẓīm

6. **vāṣıl olsun:**-*sun*
Rübai 530
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ulaşmak, birleşmek; kavuşmak.
Her şām ü seḥer rūḥına olsun vāṣıl
Aṣfā-yı taḥiyyāt ü selām-ı Ṣamedī

vāṣıl olursa:

1. **vāṣıl olursa:**-*ur, -sa*
Gazel 463
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ulaşmak, birleşmek; kavuşmak.
Ben şāhidem elbette ider cānını ḳurbān
Dil ʿıyd-geh-i vuṣlatuña vāṣıl olursa

vāṣıl-ı baḥr-ı merām ider:

1. **vāṣıl-ı baḥr-ı merām ider:**-*er*
Gazel 1
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Istek denizine ulaşan.
Bir gün bizi de vāṣıl-ı baḥr-ı merām ider
Bir ḳaṭre-i kemīneyi ʿummāñ ider Ḫudā

vāṣıl-ı ḫarīm-i semā olur:

1. **vāṣıl-ı ḫarīm-i semā olur:**-*ur*
Kaside 26
Mısra: **314**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gökyüzü hareminin ulaşanı olmak II Allah'a yakınlaşan olmak.
Olınca sūz-ı derūn ile bir duʿā elbet
Bi-lā-tavaḳḳuf olur vāṣıl-ı ḫarīm-i semā

vāṣıl-ı ḳurb-ı aʿlā olur:

1. **vāṣıl-ı ḳurb-ı aʿlā olur:**-*ur*
Rübai 37
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüce yakınlığın ulaşanı olmak.
Ḳurʾānı iden pīş-rev ü rāh-nümā

Bī-şübhe olur vāṣıl-ı ḳurb-ı aʿlā

vāṣıl-ı ḳurb-ı ḫāṣ-ı ilāh olur:

1. **vāṣıl-ı ḳurb-ı ḫāṣ-ı ilāh olur:**-*ur*
Gazel 7
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allahın gerçek yakınlığına ulaşmak.
Olur vāṣıl-ı ḳurb-ı ḫāṣ-ı ilāh
İden sünnet-i pākine iḳtidā

vāṣıl-ı maḳam-ı temkīn eyle:

1. **vāṣıl-ı maḳam-ı temkīn eyle:**
Rübai 452
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mânevî hal ve makamları geçip kemâle ererek karar bulma makamına erişen eylemek.
Ber-vefḳ-ı rıżā ḳalbe sebāt iḥsān it
Eyle beni vāṣıl-ı maḳam-ı temkīn

vāṣıl-ı menzil-i ihtidā olur:

1. **vāṣıl-ı menzil-i ihtidā olur:**-*ur*
Kaside 10
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hidayete erme menzilinin ulaşanı olmak.
Olur vāṣıl-ı menzil-i ihtidā
İden rişte-i luṭfına iʿtiṣām

vāṣıl-ı rūḥ-ı aḥmed ola:

1. **vāṣıl-ı rūḥ-ı aḥmed ola:**-*a*
Rübai 144
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hz. Muhammet'in ruhuna ulaşan olmak.
Mevlādan olup vāsıṭa-i ḳurb-ı ebed
Her laḥẓa ola vāṣıl-ı rūḥ-ı Aḥmed

vāṣıl-ı rütbe-i ḳurb-ı tām olan:

1. **vāṣıl-ı rütbe-i ḳurb-ı tām olan:**-*an*
Kaside 10
Mısra: **44**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eksiksiz yakınlık derecesinin ulaşanı olmak.
Odur daʿvet-i ḫāṣ-ı Miʿrāc ile
Olan vāṣıl-ı rütbe-i ḳurb-ı tām

vāṣıl-ı ser-menzil-i maḳṣūd olur:

1. **vāṣıl-ı ser-menzil-i maḳṣūd olur:**-*ur*
Gazel 180
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Maksadın başladığı yere ulaşmak. İstenilene varmak.
Naḥīfī vāṣıl-ı ser-menzil-i maḳṣūd olur elbet
Cenāb-ı Ḥaḳ ki nur-ı feyż-i luṭfın reh-nümūn eyler

vāsıṭa ḳılduḳ:

1. **vāsıṭa ḳılduḳ:**-*duḳ*
Gazel 89
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Aracı kılmak, aracı etmek.
Mülāḳī olmaġa yāra bu ʿışḳı vāsıṭa ḳılduḳ
Reh-i ʿışḳ içre ey ʿāşıḳ olupdur cānumuz seyyāḥ

vāsıṭa-i cūş u ḫurūş olur:

1. **vāsıṭa-i cūş u ḫurūş olur:**-*ur*
Gazel 490
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Coşku ve harekete geçirmenin sebebi olmak.
Āb-ı Ḥayvāna olur vāsıṭa-i cūş u ḫurūş
Teşne-i vuṣlatuñuñ ḥālet-i ẕevḳ-ı ʿaṭşı

vāsıṭa-i ḥall-i umūr-ı cumhūr eylesün:

1. **vāsıṭa-i ḥall-i umūr-ı cumhūr eylesün:**-*sün*
Kaside 27
Mısra: **170**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Halkın isteklerinin elde edilmesinin aracılığında bulunmak.
Ṣadr-ı iclāl-i saʿādetde vücūduñ mevlā
Eylesün vāsıṭa-i ḥall-i umūr-ı cumhūr

vāsıṭa-i ḥüsn-i rıżā ḳıl:

1. **vāsıṭa-i ḥüsn-i rıżā ḳıl:**
Rübai 51
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kabul güzelliğinin vasıtası kılmak.
Her kārumı ḳıl vāsıṭa-i ḥüsn-i rıżā
Tevfīḳ-ı rıżādur baña senden maṭlūb

vāsıṭa-i imtiyāzdur:

1. **vāsıṭa-i imtiyāzdur:**-*dur*
Gazel 433
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayrıcalık sebebi saymak.
ʿUşşāḳ içinde vāsıṭa-i imtiyāzdur
Ḫāk-i reh oldıġum benüm ol serv-i nāzuma

vāsıṭa-i incilā olur:

1. **vāsıṭa-i incilā olur:**-*ur*
Gazel 111
Mısra: **13**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Parlaklık veren vasıta olmak.

Mirʾāt-ı mihre vāsıṭa-i incilā olur
ʿUşşāḳuñ ol ṣafā ki ġam-ı müdġāmındadur

vāsıṭa-i ḳurb-ı ebed olup:

1. **vāsıṭa-i ḳurb-ı ebed olup:**-*up*

Rübai 144

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ebedi yakınlığın vasıtası olmak.

Mevlādan olup vāsıṭa-i ḳurb-ı ebed
Her laḥẓa ola vāṣıl-ı rūḥ-ı Aḥmed

vāsıṭa-i raḥmet:

1. **vāsıṭa-i raḥmet:**

Gazel 280

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Rahmetin vasıtası II Hz. Muhammet.

Vücūd-ı pāküñi fażlından eyledi Allāh
Cihāna vāsıṭa-i raḥmet es-selāmu ʿaleyk

vāsıṭa-i ṣad berzaḫ olan:

1. **vāsıṭa-i ṣad berzaḫ olan:**-*an*

Rübai 128

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüz sıkıntının vasıtası olmak.

Ey sūziş-i hicrānı şirār-ı dūzaḫ
V'ey ʿışḳı olan vāsıṭa-i ṣad berzaḫ

vasiyyet:

1. **vaşiyyet:**

Gazel 433

Mısra: **13**

Bir kimsenin ölümünden sonra yapılmasını istediği şey,.

Āḫir nefesde saña vaṣiyyet Naḥīfīyā
Ol şāh-ı ḥüsne söyle yetişsün namāzuma

vaṣl:

1. **vaṣlı:**-*ı*

Gazel 56

Mısra: **3**

Vuslat, sevgiliye kavuşma.

Açuben genc-i viṣālüñ baña it vaṣlı ʿaṭā
Saña ḳuldur dil ü cānum bile şāhā ne ʿaceb

2. **vaṣluñ:**-*uñ*

Gazel 185

Mısra: **7**

Vuslat, sevgiliye kavuşma.

Dil-i āşüfte geçmez n'eyleyem vaṣluñ hevāsından
Cünūnum böyle taḥrīḳ eyleyen hep bu hevālardur

3. **vaṣluñ:**-*uñ*

Gazel 235

Mısra: **7**

Vuslat, sevgiliye kavuşma.

Hem-nişīnüm fürḳatüñdür dīdede vaṣluñ ḫayāl
Medḥ-i ḥüsnüñdür dilümde pādişāhā her nefes

4. **vaṣluña:**-*uñ, -a*

Gazel 236

Mısra: **10**

Vuslat, sevgiliye kavuşma.

Ḳaçma sulṭānum ṭarīḳuñ pīridür va'llāhi hem
Bu Naḥīfī ṣādıḳāne vaṣluña eyler heves

5. **vaṣluña:**-*uñ, -a*

Gazel 258

Mısra: **9**

Vuslat, sevgiliye kavuşma.

Vaṣluña daʿvet olursa bu Naḥīfī ġam yimez
Ger daḫi Baġdād olursa ʿāşıḳa olmaz ırağ

6. **vaşluñ:**-*un*

Gazel 259

Mısra: **2**

Vuslat, sevgiliye kavuşma.

Yāre didüm ʿāşıḳāna gūyiyā ṣuʿleñ çerāġ
Bu şeb-i ḥasretde olsun baña ol vaṣluñ çerāġ

7. **vaşlıyla:**-*ı, -yla*

Gazel 329

Mısra: **1**

Vuslat, sevgiliye kavuşma.

Tesellī-yāb iken vaşlıyla mehcūr-ı ḥabīb oldum
Belā-yı hecre düşdüm şimdi bī-ṣabr u şekīb oldum

8. **vaşluma:**-*um, -a*

Gazel 384

Mısra: **7**

Vuslat, sevgiliye kavuşma.

Ġam yime bir gün irersin vaşluma dirsin baña
Mevʿid-i vaṣluñ ṣaḳın rūz-ı ḳıyāmet olmasun

9. **vaşluñla:**-*uñ, -la*

Gazel 435

Mısra: **1**

Vuslat, sevgiliye kavuşma.

Dil-i mehcūrumı vaṣluñla şāhum dāġ dāġ eyle
Ḳuluñdur tā ezelden ol ġarībi bir çerāġ eyle

10. **vaşlını:**-*ı, -n, -ı*

Gazel 436

Mısra: **2**

Vuslat, sevgiliye kavuşma.

Vāṣıl oldum bu ruḫ-ı zerd ü bu eşk-i ter ile
Aldum ol sīmīn tenüñ vaṣlını sīm ü zer ile

11. **vaşluñ:**-*uñ*

Matla 247

Mısra: **1**

Vuslat, sevgiliye kavuşma.

Bu ġurbet ilde vaṣluñ ol
ḳadar emr-i muḥāl oldı
Baña fikr-i viṣālüñ eylemek
ʿayn-ı viṣāl oldı

12. **vaṣluña:**-*uñ, -a*
Tahmis 5
Mısra: **27**
Vuslat, sevgiliye kavuşma.
Dil nuṭḳuña ḥasret-keş cān
vaṣluña ḫāṭır-ḫᵛāh
İtmekde Naḥīfīveş ḥasretle
dem-ā-dem āh

13. **vaṣluñla:**-*uñ, -la*
Tahmis 5
Mısra: **8**
Vuslat, sevgiliye kavuşma.
Hicrān elemi itdi derd-i
dilümi müşted
Vaṣluñla müdāvā ḳıl raḥm it
baña ey gül-ḫad

vaṣla ire:

1. **vaṣla ire:**-*e*
Gazel 262
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşmak.
ʿĀşıḳuñ ḳan aġladuḳça
vuṣlatuñ diler raḳīb
Hīç revā mı vaṣla ire ol
raḳīb-i nā-ḫalef

vaṣla irilmez:

1. **vaṣla irilmez:**-*il, -mez*
Gazel 103
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşmak.
ʿIşḳ olmayınca vaṣla irilmez
Naḥīfīyā
Derd ehli olmayan kişi
maḥrūm-ı çāredür

vaṣl-ı cevānī:

1. **vaṣl-ı cevānī:**
Gazel 226
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tazeliğin kavuşması II sevgilinin vuslatı.
Yār ile tenhā düşince bir
yere āh eyleyüp
Ola mı vaṣl-ı cevānī anda
ḥasret istemez

vaṣl-ı mużayyādan:

1. **vaṣl-ı mużayyādan:**-*dan*
Gazel 99
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Geçen vuslat, elde edilen vuslat.
Niçe şemʿ-i vaṣluña pervāne
olmaz cān ü dil
Gel suʾāl it var mıdur vaṣl-ı
mużayyādan leẕīẕ

vaṣl-ı nigār:

1. **vaṣl-ı nigār:**
Matla 92
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgiliye kavuşma.
Göz yumup açınca eyler
leẕẕet-i vuṣlat güẕār
İḫtilām olmaḳ gibidür ḥāṣılı
vaṣl-ı nigār

vaṣl-ı viṣamüñ:

1. **vaṣl-ı viṣamüñ:**-*üñ*
Gazel 69
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşmanın nişanesi.
Bu Naḥīfīñi ṭutup vaṣl-ı
viṣamüñ hevesi
Niçe biñ fürḳat ile baġladı
yek-bend-i memāt

vaṣl-ı yāra:

1. **vaṣl-ı yāra:**-*a*
Gazel 404
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgiliye kavuşma.
Ṭālib-i vaṣl olur iseñ baḳma
aġyār āline
Cehd ü saʿy it vaṣl-ı yāra bu
ġam-ı ferdāyı ḳo

vaṣl-ı yāri:

1. **vaṣl-ı yāri:**-*i*
Gazel 83
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgiliye kavuşma.
İster iseñ vaṣl-ı yāri serv-i
bālādan da geç
Minnet-i aġyārı çekme būy-ı
raʿnādan da geç

vaṣṣāf:

1. **vaṣṣāfuñ:**-*uñ*
Gazel 423
Mısra: **13**
Vasıfları anlatan, tarif eden.
Revā mıdur Naḥīfī şevḳ ile
vaṣṣāfuñ olmışken
İde āzürde erbāb-ı zamāne
yā Resūla'llāh

2. **vaṣṣāfı:**-*ı*
Rübai 274
Mısra: **2**
Vasıflarını sayarak metheden, vasıflandıran.
Meddāḥı olursam ne ʿaceb
Ḥassānuñ
Vaṣṣāfı idi ol şeh-i ʿālī-
şānuñ

3. **vaṣṣāflar:**-*lar*
Tarih 17
Mısra: **18**
Vasıfları anlatan, tarif eden.
Eger kim ḳaṣd-ı iġrāḳ itseler
vaṣf-ı Ḫavernaḳda
İder vaṣṣāflar bu ḳaṣr-ı bī-
miṣl ile istişhād

vaṣṣāfı olam:

1. **vaṣṣāfı olam:**-*am*
Kaside 12
Mısra: **55**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çokça öveni hâline gelmek.

Vaṣṣāfı olam ḳudretüm olduḳça o şāhuñ
Lāyıḳ da budur şāʿir-i pākīze-zebāna

vaṣṣāfı olup:

1. **vaṣṣāfı olup:**-*up*
Rübai 290
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Öven olmak.
Vaṣṣāfı olup şām ü seḥer ol māhuñ
Dil bendesidür ol şeh-i ʿālī-cāhuñ

vaṭan:

1. **vaṭan:**
Gazel 156
Mısra: **5**
Bir kimsenin doğduğu, yaşadığı yer, memleket.
Firāz-ı bām-ı ġurbetde vaṭan fikriyle her demde
Dil-i āvāre kebūter gibi ser-gerdān-ı ḥayretdür

2. **vaṭandan:**-*dan*
Gazel 222
Mısra: **1**
Bir kimsenin doğduğu, yaşadığı yer, memleket.
Vaṭandan çoḳ zamān oldı bize bād-ı ṣabā gelmez
Ġarībüz bu diyāra bir peyām-ı āşinā gelmez

3. **vaṭanından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 373
Mısra: **12**
Bir kimsenin doğduğu, yaşadığı yer, memleket.
Derd ile düşüp bādiye-i ġurbete yā Rab
Dūr olmasun erbāb-ı maḥabbet vaṭanından

4. **vaṭanda:**-*da*
Gazel 468
Mısra: **11**
Bir kimsenin doğduğu, yaşadığı yer, memleket.
Vaṭanda daḥi ġarībüz hezār miḥnet ile
Ne çāre n'eyleyelüm gerdiş-i sitem-kāra

5. **vaṭan:**
Gazel 511
Mısra: **4**
Bir kimsenin doğduğu, yaşadığı yer, memleket.
Düçār itdi beni miḥnetlere bu ġurbet illerde
Vaṭan fikri cihān mekri zamān ḳahrı cevān derdi

6. **vaṭandur:**-*dur*
Kaside 28
Mısra: **63**
Bir kimsenin doğduğu, yaşadığı yer, memleket.
Ṣafā-yı intisābuñla vaṭandur baña bu ġurbet
Ki mesken nisbet-i luṭfuñla cāy-ı ictinābumdur

7. **vaṭandan:**-*dan*
Matla 138
Mısra: **2**
Bir kimsenin doğduğu, yaşadığı yer, memleket.
Düşdi mi rāh-ı Stanbula ṣabā hīç güẕerüñ
Görelüm gel ḫaberüñ var mı vaṭandan ḫaberüñ

8. **vaṭanum:**-*um*
Rübai 474
Mısra: **4**
Bir kimsenin doğduğu, yaşadığı yer, memleket.
Allāh bilür ey şeh-i ḥüsnüm sensüz
Farḳ idemez oldum vaṭanum ġurbet ile

vaṭanum oldı:

1. **vaṭanum oldı:**-*um, -dı*
Gazel 66
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yurt, mesken olmak.
Rāḥat bulama itmeyicek kūyuña rū-māl
Oldı vaṭanum baña bu efkār ile ġurbet

vā-ümmet:

1. **vā-ümmetī:**-*i*
Kaside 11
Mısra: **79**
Gerideki(arkadan gelen) ümmet.
Ẕāt-ı ẕī-şānuñ diye ancaḳ o dem vā-ümmetī
Eyleyüp Ḥaḳdan şefāʿat pāye-i aʿlā ile

vā-ümmetā:

1. **vā-ümmetā:**
Kaside 5
Mısra: **142**
Ey, gerideki(arkadan gelen) ümmet.
Ol zamān kim Ḥażret-i Ḥaḳdan şefāʿat-ḫvāh olup
Diyesin biñ luṭf ile vā-ümmetā vā-ümmetā

2. **vā-ümmetā:**
Kaside 5
Mısra: **142**
Ey, gerideki(arkadan gelen) ümmet. II Önceki "vā-ümmetā" kelimesinin anlamını kuvvetlendirmek amacıyla kullanılmıştır.
Ol zamān kim Ḥażret-i Ḥaḳdan şefāʿat-ḫvāh olup
Diyesin biñ luṭf ile vā-ümmetā vā-ümmetā

vā-ümmetā-gūyā-yı şefḳat olup:

1. **vā-ümmetā-gūyā-yı şefḳat olup:**-*up*
Kaside 13
Mısra: **55**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şefkatin "Vay benim ümmetim söyleyen"i olmak.
Olup vā-ümmetā-gūyā-yı şefḳat rūz-ı maḥşerde
Olursın tesliyet-baḫşā ʿuṣāt-ı müslimīn üzre

vā-veyla:

1. **vā-veyletā:**--*tā*
Kaside 5
Mısra: **132**
Çığlık, feryat, yaygara.

Ol zamān kim bīm-i nār-ı dūzaḫ-ı pür-sūz ile
Diye müşrikler teʾessüf eyleyüp vā-veyletā

vāveylā:

1. **vāveylānuñ:**-*nuñ*
Kaside 3
Mısra: **12**
Çığlık, feryat, yaygara.
Bunda ḳıl eyler iseñ āh-ı nedāmet eseri
Nefʿi yoḳdur saña maḥşerdeki vāveylānuñ

vāveylā oldum:

1. **vāveylā oldum:**-*du, -m*
Tahmis 5
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yazık olmak.
-
Mecnūn gibi vāveylā oldum deli dīvāne

vāveylī itsem:

1. **vāveylī itsem:**-*se, -m*
Tahmis 5
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çığlık atmak.
Fitneli elā gözler çün uyḫudan uyana
İtsem n'ola ḫayretle her laḥẓada vāveylī

vay:

1. **vay:**
Gazel 9
Mısra: **4**
Üzüntü, şaşma ve hayret ifade eder.
Yoḳ yüzüm dergāh-ı Ḥaḳḳa varmaġa bir vech ile
Vay eger olmazsa luṭfuñ ben ġarībe reh-nümā

2. **vāy:**
Gazel 442
Mısra: **11**
Üzüntü, şaşma ve hayret ifade eder.
Vāy ol esīr-i ʿışḳ-ı ciger-sūza kim anuñ
Ārām-ı cān sencileyin bī-amān ola

vāye-baḫş-ı ıżṭırāb olmaz:

1. **vāye-baḫş-ı ıżṭırāb olmaz:**-*maz*
Tahmis 7
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Izdırabın kısmet bahşedeni olmak.
Dile düşnām-ı telḫüñ vāye-baḫş-ı ıżṭırāb olmaz
ʿİtāb-ı laʿl-i nābuñ göñül pür-pīç ü tāb olmaz

vāye-baḫş-ı verd-i velā:

1. **vāye-baḫş-ı verd-i velā:**
Kaside 26
Mısra: **80**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yakınlık gülünün kısmet bahşedeni.
Zamān-ı mekremetüñ māye-i emān-ı enām
Emān-ı maḥmedetüñ vāye-baḫş-ı verd-i velā

vāyedār-ı mīve-i luṭfuñ olurken:

1. **vāyedār-ı mīve-i luṭfuñ olurken:**-*lur, -ken*
Gazel 330
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Himmetinin meyvesine nasipli olmak.
Olurken vāyedār-ı mīve-i luṭfuñ cihān ẕālim
Gülistān-ı viṣālüñden hemān ben bī-naṣīb oldum

vāye-ḫ∨āh-ı reʾfet-i cūdı:

1. **vāye-ḫ∨āh-ı reʾfet-i cūdı:**-*ı*
Kaside 18
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cömertlik mertebesinin nasip talep edeni.
Behre-cūy-ı şefḳat ü iḥsānı sulṭān u gedā
Vāye-ḫ∨āh-ı reʾfet-i cūdı ṣıġār ile kibār

vāye-i luṭfuñla:

1. **vāye-i luṭfuñla:**-*uñ, -la, -*
Kaside 26
Mısra: **81**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Lütfunun nasibi.
Zamāne vāye-i luṭfuñla ḥāmid ü şākir
Cihān meḥāsin-i ẕātuñla neşvemend-i rıżā

vażʿ:

1. **vażʿı:**-*ı*
Gazel 107
Mısra: **12**
Bir kimseye, kalbini yumuşatacak, kendisini iyiliğe sevk edecek surette söz söyleme; dini öğüt.
Meyān-ı ʿāşıḳ u dil-berde ḥüsni yoḳ aṣlā
Raḳīb-i bed-menişüñ vażʿı ḥāṣılı beddür

2. **vażʿuña:**-*uñ, -a*
Gazel 283
Mısra: **9**
Durum, biçim.
Nīk ü bed vażʿuña ʿuşşāḳuñ iderken taḥsīn
Hünerüñ cümle ḫaṭā ile günāh olsa gerek

3. **vażʿı:**-*ı*
Kaside 9
Mısra: **33**
Bir kimseye, kalbini yumuşatacak, kendisini iyiliğe sevk edecek surette söz söyleme; dini öğüt.
Eyleyüp Bābü's-selāma şevḳ ile vażʿı ḳadem
Ḳalbümi ḥayret-fezā-yı yād-ı Rıḍvān eylesem

4. **vażʿı:**-*ı*
Tarih 28
Mısra: **46**

Bir kimseye, kalbini yumuşatacak, kendisini iyiliğe sevk edecek surette söz söyleme; dini öğüt.
Bāreke'llāh böyle bī-mānend-eşer ancaḳ olur
Şekli zībā resmi dil-keş vaż'ı ḫoş ṭarhı güzel

vaż' eyler:

1. **vaż' eyler:**-*r*
Gazel 256
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Koymak, ortaya koymak.
Bize yār-ı ḳadīm iken teġāfül-güne vaż' eyler
Olur bīgāne-i 'irfān ammā āşinā ṭāli'

vaż' ider:

1. **vaż' ider:**-*er*
Gazel 291
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Koymak.
Niçe diller alup cem'iyyet-i 'uşşāḳı bozmışdur
Anuñçün hep perīşān vaż' ider zülf-i dil-āvīzüñ

vaż' itse:

1. **vaż' itse:**-*se*
Kıt'a 33
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Belirlemek, tespit etmek; ortaya koymak.
Ḳademin merdümek-i dīdeye vaż' itse revā
Ol ki ḫāk-i ḳademüñden bir işāretle gele

vaż' itseler:

1. **vaż' itseler:**-*se, -ler*
Tarih 30
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Belirlemek, tespit etmek; ortaya koymak.
O resme müste'idd-i tābdārī kim olur maḥrūr
Eger bir kūşede vaż' itseler şem'-i fürūzānı

vaż' u ḫarekātumda:

1. **vaż' u ḫarekātumda:**-*um, -da*
Rübai 123
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Vaziyet ve hereketler.
Vaż' u ḫarekātumda kināyāt ü şarīḥ
Maḳṣūd-ı dilüm oldı Ḫudāyı tesbīḥ

vaż' u ṭarḥ:

1. **vaż' u ṭarḥ:**
Tarih 16
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Biçim ve tanzim etmek.
Vaż' u ṭarḥ u resm-i şevḳ-efzāsınuñ ḫāşıyyeti
Oldı īrāş-ı feraḥ celb-i şafā kesb-i refāh

vaż'-ı 'āşıḳānemden:

1. **vaż'-ı 'āşıḳānemden:**-*em, -den*
Gazel 302
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Âşıkların durumları.
Olurlar ḫande-nāk-ı şīve vaż'-ı 'āşıḳānemden
Benümçün ḫalḳ olınmış māh-rūyāna niyāz itmek

vaż'-ı bārid-i ḫas-ṭıynetān:

1. **vaż'-ı bārid-i ḫas-ṭıynetān:**
Gazel 42
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Çer çöp yaratılışlının kötü vaziyeti.
Bu vaż'-ı bārid-i ḫas-ṭıynetān olduḳça meşhūdum
Cigerde sūz-ı ġayret dilde āh-ı serd olur peydā

vaż'-ı cesūr eyler:

1. **vaż'-ı cesūr eyler:**-*r*
Kaside 27
Mısra: **118**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Cesur vaziyette bulunmak.
Fārsī vü 'Arabīden ne ki emr eyler iseñ
Terceme ḫidmetine eyler idüm vaż'-ı cesūr

vaż'-ı cibāh eylerler:

1. **vaż'-ı cibāh eylerler:**-*r, -ler*
Tarih 16
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Alnını, yüzünü sürmek.
Naḳş-ı ḫayret-baḫşını Bihzād ü Mānī görse kim
Āsitān-ı 'acze eylerler idi vaż'-ı cibāh

vaż'-ı cihānı:

1. **vaż'-ı cihānı:**-*ı*
Gazel 358
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Dünyanın düzeni.
Görüp her bü'l-'aceb vaż'-ı cihānı bī-dimāġ oldum
Netīce ḫayret-ālūd-ı rümūz-ı devr-i eflākem

vaż'-ı dil-nevāz itdüklerüñ:

1. **vaż'-ı dil-nevāz itdüklerüñ:**-*dük, -ler, -üñ*
Gazel 311
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Gönül okşamayı gerçekleştirmek.
Yādıma geldükçe derd-i 'ışḳumı taḥrīk ider

Raḥm idüp ben zāra vaż‘-ı dil-nevāz itdüklerüñ

vaż‘-ı dil-nevāz itmek:

1. **vaż‘-ı dil-nevāz itmek:**-*mek*
Gazel 302
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül okşamayı gerçekleştirmek.
Saña ḳalmışdur ey āfet baña göñlümce nāz itmek
Nigāh-ı ‘işvelerle böyle vaż‘-ı dil-nevāz itmek

vaż‘-ı dil-nevāzuñ:

1. **vaż‘-ı dil-nevāzuñ:**-*uñ*
Gazel 181
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül okşayan durum.
‘Ayāndur nāzenīnüm Ḥaḳ bilür mihr ü vefā sende
Bu vaż‘-ı dil-nevāzuñ hep edā-yı mihribānīdür

vaż‘-ı ebnā-yı zamān:

1. **vaż‘-ı ebnā-yı zamān:**
Gazel 318
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zamanın çocuklarının vaziyeti.
Muḥāl oldı taḥammül ṣabra ḫod hīç ḳalmadı ṭāḳāt
Be-ġāyet müşkil oldı vaż‘-ı ebnā-yı zamān müşkil

vaż‘-ı erbāb-ı heves:

1. **vaż‘-ı erbāb-ı heves:**
Gazel 231
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gelip geçici insanların duruşu.
Kāmile bār-ı girāndur vaż‘-ı erbāb-ı heves
Cism-i rūḥānī olur āzürde-i perr-i meges

vaż‘-ı fitne-sāz:

1. **vaż‘-ı fitne-sāz:**
Gazel 41
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Fitnecilik vaziyeti.
Naḥīfī bendeñi cevr ile işte öldürdüñ
Revā mıdur bu ḳadar vaż‘-ı fitne-sāz saña

vaż‘-ı girān:

1. **vaż‘-ı girān:**
Gazel 317
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağır tavırlar, hor gören bakışlar.
Baña ‘arż-ı teġāfül ġayre tevcīh-i nigāh-ı nāz
Niçe gelmez dil-i nālāna bu vaż‘-ı girān müşkil

vaż‘-ı hāmūşī:

1. **vaż‘-ı ḫāmūşī:**
Gazel 173
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Sessizlik hali.
Beni gördükçe lāl-i nāz olur güftāra gelmez yār
Hezāram vaż‘-ı ḫāmūşī baña ol ġonçe-femdendür

vaż‘-ı hem-zādı:

1. **vaż‘-ı hem-zādı:**-*ı*
Gazel 30
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ikilik durumu, ikisinden biri olma durumu.
Yā teġāfül yā sitemdür vaż‘-ı hem-zādı baña
Hep cefādur ol mehüñ āyīn ü mu‘tādı baña

vaż‘-ı ḫilāfa:

1. **vaż‘-ı ḫilāfa:**-*a*
Gazel 376
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aykırı vaziyet.
Vaż‘-ı ḫilāfa n’oldı sebeb yoḫsa bilmezüz
Ol bī-vefā unıtdı mı ‘ahd-i şebānesin

vaż‘-ı ḫıred-sūz:

1. **vaż‘-ı ḫıred-sūz:**
Rübai 195
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Akılsız vaziyet.
Hīç şerm ü ḥayā itmez misin Rabbüñden
Tā key bu ḳadar vaż‘-ı ḫıred-sūz yeter

vaż‘-ı ḫudūd:

1. **vaż‘-ı ḫudūd:**
Tarih 4
Mısra: **38**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yanaklarının suretleri.
Zühre-i düşmeni çāk ide hirās-ı ḳahrı
Ser-keşān eyleyeler dergehine vaż‘-ı ḫudūd

vaż‘-ı ḳadem ider:

1. **vaż‘-ı ḳadem ider:**-*er*
Tarih 18
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayak basmak.
Çār-bāġ-ı rub‘-ı meskūn oldı bu zībā-eser
Çār-bāġ-ı Işfahāna kim ider vaż‘-ı ḳadem

vaż‘-ı ḳadem itdüñ:

1. **vaż‘-ı ḳadem itdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 305
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayak basmak.

Ol gülşene kim nāz ile vaż‘-ı ḳadem itdüñ
Her ḫākini zībende-i bāġ-ı İrem itdüñ

vaż‘-ı lālüñ:

1. **vaż‘-ı lālüñ:**-*üñ*
Gazel 308
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dudağın vaziyeti.
Beni ey ġonçe-i gülzār-ı ‘işmet
Helāk itdi senüñ bu vaż‘-ı lālüñ

vaż‘-ı memhūr ḳıldı:

1. **vaż‘-ı memhūr ḳıldı:**-*dı*
Kaside 27
Mısra: **132**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mühürlenmiş bir durum kılmak.
İltifāt eyledi Bāḳīye Muḥammed Paşa
Ḳıldı teʾlīfin anuñ nāmına vaż‘-ı memhūr

vaż‘-ı mestī:

1. **vaż‘-ı mestī:**
Matla 211
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sarhoş vaziyet.
‘Aceb mi vaż‘-ı mestī çeşm-i şūḫ-ı dilsitānından
Şarāb-ı laʿli gitmez bir nefes yārüñ dehānından

vaż‘-ı nā-becā eyledüm:

1. **vaż‘-ı nā-becā eyledüm:**-*dü, -m*
Gazel 8
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uygunsuz tavır eylemek, münasebetsiz iş veya eylemde bulunmak.
Yā Resūla’llāh ben ol āvāreyem kim ṣubḥ u şām Ġaflet ile eyledüm biñ dürlü vaż‘-ı nā-becā

vaż‘-ı nā-becāyı:

1. **vaż‘-ı nā-becāyı:**-*yı*
Gazel 108
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uygunsuz, münasip olmayan vaaz.
Bu vaż‘-ı nā-becāyı şimdi görmişdür ḳıyās itme
Baña bu şīveyi baḫt-ı siyeh çoḳ kerre itmişdür

vaż‘-ı nā-be-hencārın:

1. **vaż‘-ı nā-be-hencārın:**-*ın*
Tarih 6
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kuralsız tavır.
Mübeddel . itdi ḥüsn-i ḫulḳa feyż-i iʿtidālinden
Zamāne ṭavr-ı nā-matbūʿ u vaż‘-ı nā-be-hencārın

vaż‘-ı nā-dīde:

1. **vaż‘-ı nā-dīde:**
Gazel 186
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Görülmemiş tavır.
Ey cefā-cū sitem ü luṭfuña ḳurbān olayum
Vaż‘-ı nā-dīde yeter şīve-i nā-güfte yeter

vaż‘-ı nā-kesān:

1. **vaż‘-ı nā-kesān:**
Gazel 80
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kimsesizlerin durumu.
Düşer mi ‘aḳluña ey ḫ∨ace-i ḫıred-fersā
Ki dāʾim eyleyesin vaż‘-ı nā-kesān ile baḥs

vaż‘-ı nā-müselmānī:

1. **vaż‘-ı nā-müselmānī:**
Gazel 515
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Müslüman olmayan durum.
N’ola zünnār-ı nāza bend iderseñ ‘ahd ü peymānı
‘Ayāndur kāfir-i zülfüñde vaż‘-ı nā-Müselmānī

vaż‘-ı nā-revāyı:

1. **vaż‘-ı nā-revāyı:**-*yı*
Gazel 228
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uygun olmayan durum.
Tefāḫür câme-i rengīn ile kār-ı leʾīmādur
Bu vaż‘-ı nā-revāyı yoḫsa merdān-ı kirām almaz

vaż‘-ı nā-sezāsın:

1. **vaż‘-ı nā-sezāsın:**-*sın*
Gazel 252
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uygunsuz vaziyet II hak edilmeyen davranışta bulunan.
Görenler böyle vaż‘-ı nā-sezāsın
İder mi gerdiş-i ġaddārdan ḥaẕ

vaż‘-ı neşāṭ-engīzüñe:

1. **vaż‘-ı neşāṭ-engīzüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 480
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Neşe veren vaziyet.
Baña hīç bilmem ne siḥr eyler bu reftāruñ senüñ
Cān ü dil ḥayrān olur vaż‘-ı neşāṭ-engīzüñe

vaż‘-ı pīşānī eylesünler:

1. **vaż‘-ı pīşānī eylesünler:**-*sün, -ler*

Tarih 1
Mısra: **38**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Alınlarını öne koymak II mecazen dediklerini kabul eylemek.
Ser-ā-pā ser-keşān-ı mülk-i ʿālem pāy-ı taḫtında
Olup maḥkūm-ı emri eylesünler vażʿ-ı pīşānī

vażʿ-ı sāḫte:

1. **vażʿ-ı sāḫte:**
Gazel 449
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yapmacık vaziyet.
ʿArż-ı niyāza başlasam ḫ∨āba varur o mest-i nāz
ʿĀşıḳ-ı zārı öldürür işte bu vażʿ-ı sāḫte

vażʿı zībā:

1. **vażʿı zībā:**
Kaside 20
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Süslü söz. Bir kimseye, kalbini yumuşatacak, kendisini iyiliğe sevk edecek surette söz söyleme.
Vażʿı zībā resmi dil-keş ṭarz-ı ṭarḥı bī-bedel
Himmet-i ṣadr-ı güzīni ṣanʿat-ı üstādı gör

vażʿ-ı zībāsı:

1. **vażʿ-ı zībāsı:**-*sı*
Tarih 30
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Süslü söz. Bir kimseye, kalbini yumuşatacak, kendisini iyiliğe sevk edecek surette söz söyleme.
Müferriḥ vażʿ-ı zībāsı müsellem resm-i maṭbūʿı
Mücellā ferş ü dīvārı muṣannaʿ ṭarḥ-ı bünyādı

vażī-ı nā-sāzını:

1. **vażī-ı nā-sāzını:**-*ı, -n, -ı*
Kıt'a 11
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Edepsiz alçak II Uygunsuz durum, vaziyet.
Vażī-ı nā-sāzını görmekden ise dūnānuñ
Künc-i vaḥdetde kanāʿat kişiye evlādur

vāṣıl:

1. **vāṣıl:**
Murabba 6
Mısra: **86**
Vusul bulan, yetmiş, ulaşan.
Bī-ġāye fażl u raḥmetüñ
Maḫlūḳa vāṣıl niʿmetüñ

ve fīhi naẓar:

1. **ve fīhi naẓar:**
Matla 120
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şüphe edilen bir durum sonrasında "Ona bakmak lazımdır." anlamına gelen Arapça bir söz.
Dinilse çeşmine nergis o mest-i nāzuñ eger
Lisān-ı ḥāl ile dir ġamzesi Ve fīhi naẓar

ve le-küm:

1. **ve le-küm:**
Gazel 98
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ve sizin için de vardır.
Ġafera'llāhü lenā ey şeh-i meh-rū ve le-küm
Güzelüm Rūm ili bayrāmıdur olʿıyd-ı vaʿīd

vebāle girme:

1. **vebāle girme:**-*me*
Gazel 475
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Birine haksızlık etmek, günaha girmek.
Gel gel ki helāk itdi beni tīġ-ı taḥassür
Bīhūde gel ey ḫūnī yeter girme vebāle

vecd ü semāʿ itdürse:

1. **vecd ü semāʿ itdürse:**-*dür, -se*
Gazel 434
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Vecd ve sema etmek.
Nevā-yı ney gibi vecd ü semāʿ itdürse ʿuşşāḳa
Bize taḥrīk-i derd-i ʿışḳa bir ṣavt-ı ḥazīn olsa

vecd ü semāʿa:

1. **vecd ü semāʿa:**-*a*
Gazel 239
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mevlevilerin zikir esnasındaki dönüşleri.
Vecd ü semāʿa nāle-i cān-sūza başlaram
Eyvāy olınca ṣaḥn-ı çemende terāne-gūş

vecd-i taḳdīs:

1. **vecd-i taḳdīs:**
Gazel 45
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüceliğin hayranlığı.
Bülbülān itdükçe temcīd ü şenā-yı vaḥdetüñ
Vecd-i taḳdīs ile eyler ġonçeler şaḳḳ-ı cüyūb

vech:

1. **vech:**
Gazel 9
Mısra: **3**
Çehre, yüz.
Yoḳ yüzüm dergāh-ı Ḥaḳḳa varmaġa bir vech ile

Vay eger olmazsa luṭfuñ ben ġarībe reh-nümā

2. **vechüñ:**-*üñ*
Gazel 259
Mısra: **8**
Çehre, yüz.
ʿĀşıḳı ġarḳ itdi nūra meşʿal-i luṭfuñ senüñ
Hem ḳamer ṭutdı ḫacālet oldı çün vechüñ çerāġ

3. **vech:**
Gazel 322
Mısra: **7**
Çehre, yüz.
Her vech ile memnūnuñam ey yār-ı vefā-dār
Ben bendeñe sen ister iseñ cevr ü sitem ḳıl

4. **vech:**
Gazel 368
Mısra: **3**
Biçim, yol, yöntem; sebep, vesile.
Bu ne vech ile idem taḳbīl-i dāmān-ı vişāl
Ben ḥażīż-i ḫākde sen evc-i istiġnādasın

5. **vech:**
Gazel 369
Mısra: **5**
Biçim, yol, yöntem; sebep, vesile.
Beni öldürmede bir vech ile teʾḫīr itmez
Ġamze-i şūḫuña bīhūde ʿitāb eylersin

6. **veche:**-*e*
Gazel 405
Mısra: **6**
Çehre, yüz.
Gelelden ʿālem-i ʿışḳa cemālüñ māhını gördüm
Bu veche gül cemālüñle olur leyl ü nehār ebrū

7. **vechi:**-*i*
Kaside 5
Mısra: **39**
Çehre, yüz.
Dāġ dāġ itse beni zaḫm-ı melāmet vechi var
Bunca demlerdür hevā-yı nefse oldum mübtelā

8. **vechi:**-*i*
Kaside 5
Mısra: **73**
Biçim, yol, yöntem; sebep, vesile.
Faḫr idersem vechi var evṣāf-ı pāküñle senüñ
Sensin ey nūr-ı ilāhī maẓhar-ı ʿizz ü ʿulā

9. **vechüñe:**-*üñ, -e*
Kaside 5
Mısra: **12**
Çehre, yüz.
Çeşmüñi ḳıldı mükaḥḥal küḥl-i mā zāġe'l-baṣar
Vechüñe virdi ṭarāvet vaṣf-ı pāk-i ve'ḍ-ḍuḥā

10. **vech:**
Matla 17
Mısra: **2**
Biçim, yol, yöntem; sebep, vesile.
Ḳıl beni yā Rab Cenāb-ı Muṣṭafāya ḫāk-i pā
Tā bu vech ile duḫūl-ı cennete olam sezā

11. **vech:**
Tahmis 10
Mısra: **36**
Biçim, yol, yöntem; sebep, vesile.
Kār-sāz olmada ʿışḳ āteşi cān ü tende
Ṣabra bir vech ile yoḳ tāb-ı taḥammül bende

vech ile:

1. **vech ile:**
Kaside 8
Mısra: **242**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüzle, nedenle.
Gerçi kim baḫt-ı siyeh-kārum iderdi evvel
Her nefesde baña biñ vech ile ḳahr u āzār

vechi:

1. **vechi:**
Matla 72
Mısra: **2**
Sebep.
Lemʿa-i feyż-i ser-engüştüñden oldı behredār
Vechi var gögsin gerüp māh itse ʿarż-ı iftiḫār

vech-i ʿabūsına:

1. **vech-i ʿabūsına:**-*sı, -n, -a*
Gazel 457
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Asık yüzlü.
Lāzım degül ʿināyeti ehl-i tekebbürüñ
Baḫş eyledüm ʿaṭāsını vech-i ʿabūsına

vech-i bāḳī:

1. **vech-i bāḳī:**
Rübai 301
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ebedi yüz.
Bāḳī degül illā ki o vech-i bāḳī
Her mülk içün Allāhdur ancaḳ mālik

vech-i ḥasen:

1. **vech-i ḥasen:**
Gazel 55
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzel yüzlü. || *Sevgili.*
Nedür ol vech-i ḥasen yā nedür ol kān-ı ṣadef
Nedür ol dürr ile gevher nedür ol yā leb-i nāb

2. **vech-i ḥasen:**
Matla 204
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzel yüzlü. || *Sevgili.*
Var mıdur mihr-i cihān-ārāda bu vech-i ḥasen
Māh-ı tābānum naẓar ḳıl işte ḫūrşīd işte sen

vech-i münīrüñ:

1. **vech-i münīrüñ:**-*üñ*
Gazel 260
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Parlak, aydınlık yüz.
Ẕāt-ı şerīfüñ oldı senüñ mihr-i bī-zevāl
Vech-i münīrüñ oldı senüñ māh-ı bī-kelef

vech-i pāki:

1. **vech-i pāki:**-*i*
Kaside 18
Mısra: **39**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz, saf, kusursuz yüz (sevgili için).
Vech-i pāki ġıbṭa-fermā-yı fürūġ-ı mihr ü māh
Nūr-ı ẕātı ṣuʿle-baḫşā-yı dil-i leyl ü nehār

vech-i pāküñ:

1. **vech-i pāküñ:**-*üñ*
Kaside 13
Mısra: **69**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz, saf yüz.
Cebīnüñ bedr-i kāmil vech-i pāküñ şems-i tābāndur
Cemālüñ mā-ḥaṣal nūr oldı nūr-ı müstebīn üzre

vedāʿ itdüm:

1. **vedāʿ itdüm:**-*dü, -m*
Gazel 340
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayrılık hazırlığı yapmak, vedalaşmak.
Vücūdum ṣūret-i dīvāra döndi ḳaldı ḥasretle
Ben ol sāʿat ki ol rūḥ-ı revānumla vedāʿ itdüm

vedāʿ-ı aḥbāb:

1. **vedāʿ-ı aḥbāb:**
Gazel 295
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dostların vedası.
Ḳalbüñe itmedi teʾsīr vedāʿ-ı aḥbāb
Bu ḳadar velvele-i vā-esefi güş itdüñ

ve'ḍ-ḍuḥā:

1. **ve'ḍ-ḍuḥā:**
Tahmis 4
Mısra: **34**
Duha suresi. Kur'an-ı Kerim'in 93. suresidir. 11 ayetten oluşur.
Luṭf idüp sāmiʿa-gīr ol bu Naḥīfī ḳuluña
Ve'ḍ-ḍuḥā verdüñe ve'l-leyl oḳurum sünbülüñe

vedīʿa eyler:

1. **vedīʿa eyler:**-*r*
Tarih 17
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Emanet etmek, emanet vermek.
Vedīʿa eyler esbāb-ı neşāt u ʿayşı gitdükçe
Bu nüzhet-gāh-ı zībāda eger nev-rūz u eger aʿyād

vedūd:

1. **vedūd:**
Tarih 4
Mısra: **4**
Çok şefkatli II Allah.
Vāriṣ ü dāʿim ü Bāḳī eḥad-ı bī-endād
Mālikü'l-mülk ü Ṣamed Kādir ü Ḳayyūm ü Vedūd

vefā:

1. **vefāsı:**-*sı*
Gazel 10
Mısra: **4**
Dostluk ve muhabbette sebat etme, sevgide süreklilik, bağlılık ve sadakat.
Bizi taʿahhüd-i vaṣlıyla ṣaldı ferdāya
Vefāsı ol ṣanemüñ hep cefā imiş ḥayfā

2. **vefālar:**-*lar*
Gazel 12
Mısra: **8**
Dostluk ve muhabbette sebat etme, sevgide süreklilik, bağlılık ve sadakat.
Ġarażuñ ṣayd-ı cān imiş bildüm
O vefālar cefā imiş maḥżā

3. **vefā:**
Gazel 22
Mısra: **1**
Dostluk ve muhabbette sebat etme, sevgide süreklilik, bağlılık ve sadakat.
Benümçün hep vefā ümmīd ider dirler imiş aʿdā
Ḫilāf-ı meşreb-i ḥüsnince itmişler beni inhā

4. **vefāsuz:**-*suz*
Gazel 38
Mısra: **2**
Dostluk ve muhabbette sebat etme, sevgide süreklilik, bağlılık ve sadakat.
Ben yine bir āfet-i devrāna oldum mübtelā
Bir vefāsuz cevri çoḳ cānāna oldum mübtelā

5. **vefā:**
Gazel 237
Mısra: **1**
Dostluk ve muhabbette sebat etme, sevgide süreklilik, bağlılık ve sadakat.
Meserretinde cihānuñ meger vefā yoġ imiş
Ġamuñdan özge dil-i zāra āşinā yoġ imiş

6. **vefā:**
Gazel 241
Mısra: **6**
Dostluk ve muhabbette sebat etme, sevgide

süreklilik, bağlılık ve sadakat.
Didüm kim levḥa-i ʿārıż içinde ḫaṭṭ-ı sürḫ ile
Budur ol kān-ı şeftālū baña bundan vefā yazmış

7. **vefādan:**-*dan*
Gazel 253
Mısra: **1**
Dostluk ve muhabbette sebat etme, sevgide süreklilik, bağlılık ve sadakat.
Reh-i ʿışḳ içre ey zāhid kim iderse vefādan ḥaẕ
Gerekdür aña kim cānā ide cevr ü cefādan ḥaẕ

8. **vefāya:**-*y, -a*
Gazel 264
Mısra: **6**
Dostluk ve muhabbette sebat etme, sevgide süreklilik, bağlılık ve sadakat.
Olur delīl-i ḥaḳīḳat nevāziş-i ḫāṭır
İder vefāya şehādet meḥāsin-i aḫlāḳ

9. **vefāsın:**-*sı, -n*
Gazel 494
Mısra: **7**
Dostluk ve muhabbette sebat etme, sevgide süreklilik, bağlılık ve sadakat.
Görmez olduḳ hīç vefāsın derd-i ʿışḳuñda dirīġ
Encümen-gāh-ı fenāda şimdi yārān ḳalmadı

10. **vefā:**
Gazel 506
Mısra: **9**
Dostluk ve muhabbette sebat etme, sevgide süreklilik, bağlılık ve sadakat.
Vefā ẓuhūrı ne mümkin o māh-ṭalʿatdan
Cefāya māʾil iken meşrebi zamāne gibi

11. **vefā:**
Kaside 26
Mısra: **132**
Dostluk ve muhabbette sebat etme, sevgide süreklilik, bağlılık ve sadakat.
Ne ḫāṭırumda ferāġat ne dilde āsāyiş
Ne ṭāliʿumda mürüvvet ne kevkebümde vefā

12. **vefā:**
Matla 118
Mısra: **1**
Dostluk ve muhabbette sebat etme, sevgide süreklilik, bağlılık ve sadakat.
Sūr-ı sürūr-ı bezm-i fenāda vefā mı var
Dünyāda ya safā diyicek bir ṣafā mı var

13. **vefā:**
Rübai 185
Mısra: **4**
Dostluk ve muhabbette sebat etme, sevgide süreklilik, bağlılık ve sadakat.
Ṣad ḥayf ki ḫūbān-ı zamān içre hemān
ʿUṣṣāḳa vefā şimdi günāh itmekdür

14. **vefā:**
Rübai 233
Mısra: **3**
Dostluk ve muhabbette sebat etme, sevgide süreklilik, bağlılık ve sadakat.
Hep baña didükleri vefā oldı cefā
Söz yañlış olur belī yalan olmaz imiş

vefā eylemedüñ:

1. **vefā eylemedüñ:**-*me, -dü, -ñ*
Rübai 254
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Verilen sözü tutmak.
Bir kerre vefā eylemedüñ ʿahde dirīġ
Lāyıḳ mı saña tā bu ḳadar lāf ü güẕāf

vefā gelmedigin:

1. **vefā gelmedigin:**-*me, -dig, -in*
Gazel 211
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Vefa göstermek.
Tā dem-i maḥşere dek üstümüze dönse yine
Biz vefā gelmedigin devr-i kühenden bilürüz

vefā gelmez:

1. **vefā gelmez:**-*mez*
Gazel 222
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Vefa, sevgi göstermek. II Merhamet etmek.
O her-cāyī beni terk eyleyüp aġyāra yār olmış
Bugün bildüm o şūḫ-ı bī-ḥaḳīḳatden vefā gelmez

vefā itdi:

1. **vefā itdi:**-*di*
Rübai 11
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sadakat göstermek, sevgi bağlılığını sürdürmek; ilgi göstermek, mutlu etmek.
Rüstemleri yıḳdı Ḳahramān ḳahrı
Bu Zāl-i zamān söyle kime itdi vefā

vefā itmez:

1. **vefā itmez:**-*mez*
Kaside 1
Mısra: **66**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yetmek, yeterli olmak.
Noḳṭadan ehl-i başīret fehm ider maḳṣūdını
Şaḫṣ-ı nā-dāna vefā itmez olursa biñ kitāb

2. **vefā itmez:**-*mez*
Kaside 17
Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sadakat göstermek, sevgi bağlılığını sürdürmek; ilgi göstermek, mutlu etmek.
Yazmaġa vaṣf-ı kemālāt-ı vücūd-ı pākini
Levḥ-i reng-āmīz-i eflāk-i berīn itmez vefā

3. **vefā itmez:**-*mez*
Rübai 298
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sadakat göstermek, sevgi bağlılığını sürdürmek; ilgi göstermek, mutlu etmek.
Bir bendeye olduḳda kemāl-i keremüñ
Maḥṣūlı vefā itmez aña kān ü yemüñ

4. **vefā itmez:**-*mez*
Tarih 28
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dostluk gösterme.
Nüsḫa-i vaṣfı varaḳ-gerdānına itmez vefā
İtse deryādan benān-ı cehdine ḳaṣd-ı belel

vefā-dār olsa:

1. **vefā-dār olsa:**-*sa*
Gazel 471
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Vefalı olmak, sadık olmak.
İtmezüz ġayra naẓar ʿāṣıḳına yār olsa
Kişinüñ sevdigi şarṭınca vefā-dār olsa

vefā-yı maḫż:

1. **vefā-yı maḫż:**
Gazel 247
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saf, halis, katıksız vefa. II Şüphe duyulmayan vefa.
Cevr olsun eyle gāhī dirīġ itme luṭfuñı
Bana gelür o cevr ü cefālar vefā-yı maḫż

vefḳu'l-meʾlūl olsa:

1. **vefḳu'l-meʾlūl olsa:**-*sa*
Kaside 27
Mısra: **133**
Kelime Tipi: -
Üzgün bir muskası olmak.
Olsa merd-i himemüñ ḥürmeti vefḳu'l-meʾlūl
Olur ehl-i keremüñ ḫidmeti fevḳa'l-meʾmūr

vehhāb:

1. **vehhāb:**
Rübai 303
Mısra: **1**
Çok veren, çok bağışlayan (Allah).
Ey Müʿmin-i bī-minnet ü Vehhāb ü Celīl
Senden irişür ʿāleme enʿām-ı cemīl

2. **vehhāb:**
Rübai 424
Mısra: **2**
Çok veren, çok bağışlayan (Allah).
Ey erḥam ü Tevvāb ü Raḥīm ü Raḥmān
V'ey ekrem ü Vehhāb ü Kerīm ü Ġufrān

vekīl-i muṭlāḳ:

1. **vekīl-i muṭlāḳ:**
Kaside 22
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her istediğini yapmakta serbest vekil.
Ne İbrāhīm Paşa ṣıhr-ı ʿālī-şān-ı sulṭānī
Vekīl-i muṭlāḳ u ṣadr-ı güzīn-i ʿālem-ārāyī

2. **vekīl-i muṭlaḳ:**
Kaside 22
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her istediğini yapmakta serbest vekil.
Vekīl-i muṭlaḳ ammā kim olup müsterşid-i tevfīḳ
ʿAṭā vü cūdı memnūn eyledi aʿlā vü ednāyı

vekīl-i muṭlaḳı:

1. **vekīl-i muṭlaḳı:**-*ı*
Kaside 22
Mısra: **51**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Her istediğini yapmakta serbest vekil.
Ḫuṣūṣan kim vekīl-i muṭlaḳı sulṭān-ı İslāmuñ
Olur elbette ḥikmet-āşinā-yı kār-fermāyī

vekīl-i şāh-ı ʿālemsin:

1. **vekīl-i şāh-ı ʿālemsin:**-*sin*
Kaside 24
Mısra: **95**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cihan padişahının vekili olmak.
Ḫudāvendā cihānda çün vekīl-i şāh-ı ʿālemsin
Duʿā-yı devletüñ vācibdür elbet her Müselmāna

ve'l-ḥaseb:

1. **ve'l-ḥaseb:**
Kaside 6
Mısra: **36**
Asaletli.
Ẕātuñ yeter medīḥa senüñ vaṣf-ı pāküñe
Ey ṭāhirü'n-neseb şerefü'l-cāhi ve'l-ḥaseb

ve'l-ḥāṣıl:

1. **ve'l-ḥāṣıl:**
Gazel 236
Mısra: **7**
Sonuç olarak, kısacası.
Bezm-i vaṣluñ isterem ve'l-ḥāṣıl ey şāh-ı cevān
Dilerem olam o demde ʿandelībe hem-nefes

velī:

1. **velī:**
Gazel 60
Mısra: **4**
"Ama, fakat" anlamında bağlaç.
Eger refīḳ muvāfıḳ olursa cennet olur
Velī muḫālif ile her ḳadem hezār ʿaẕāb

2. **velī:**
Gazel 129
Mısra: **12**
Cenâb-ı Hakk'a yakınlık mertebesini kazanmış olan seçkin kul, Allah'ın dostu ve sevgili kulu.
Taḥammül eyle hemān ṭaʿn-ı nāsa ḫalḳa saña
Kimi dir ise delidür kimi velī dirler

3. **velī:**
Gazel 217
Mısra: **10**
"Ama, fakat" anlamında bağlaç.
Naḥīfī söyleşürdi ġamze-i āşūb-kāruñla
Velī şerʿ-i maḥabbet ruḫṣat-ı baḫş-i cedel virmez

4. **velī:**
Gazel 242
Mısra: **10**
"Ama, fakat" anlamında bağlaç.
Güzel nāz ile bālāda oturmış serv-veş ammā
Velī ṣaff-ı niʿāl üzre Naḥīfī-zāra yaṣdanmış

5. **velī:**
Gazel 426
Mısra: **2**
"Ama, fakat" anlamında bağlaç.
Bu gülşende hezār-ı bī-nevāyam yā Resūla'llāh
Velī āzürde-i ḫār-ı cefāyam yā Resūla'llāh

6. **velī:**
Kaside 1
Mısra: **5**
"Ama, fakat" anlamında bağlaç.
Teşnesin gerçi velī pīrāmen-i külḫandasın
Hīç ider mi merd-i ʿāḳıl şuʿleden ümmīd-i āb

7. **velī:**
Kaside 12
Mısra: **57**
"Ama, fakat" anlamında bağlaç.
Ḳābil mi velī vaṣfını ol faḫr-ı cihānuñ
Sebt eyleye naḳḳaş-ı ḫırad levḥ-i beyāna

8. **velī:**
Matla 63
Mısra: **1**
"Ama, fakat" anlamında bağlaç.
Naḳl ider ḥaşri velī dīdesi yāre ʿāyid
Ḥaşerī müʾmine beñzer gibi ġāyet zāhid

9. **velī:**
Rübai 105
Mısra: **3**
"Ama, fakat" anlamında bağlaç.
Ḳaṣdum saña tafṣīl idi ol ḥāli velī
Geldi bu maḥalle ḳalemüm oldı şikest

veliyy-i niʿam:

1. **veliyy-i niʿam:**
Kaside 26
Mısra: **43**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İhsan eden, nimetler sahibi.
Bülend-mertebe vālā-himem veliyy-i niʿam
Meh-i sipihr-i kerem āfitāb-ı evc-i seḫā

ve'l-leyl:

1. **ve'l-leyl:**
Tahmis 4
Mısra: **34**
Leyl suresi. Mekke'de inmiştir, 21 âyettir.
Luṭf idüp sāmiʿa-gīr ol bu Naḥīfī ḳuluña
Ve'ḍ-ḍuḥā verdüñe ve'l-leyl oḳurum sünbülüñe

velvele-ārā olduḳça:

1. **velvele-ārā olduḳça:**-*duḳça*
Rübai 223
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gürültü çıkarmak.
Olduḳça derā velvele-ārā dir idi
-

velvele-i āh:

1. **velvele-i āh:**
Gazel 67
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ahın gürültüsü.
Ey lemʿa-i neẕāresi nūr-ı nigāh-ı baḫt
Ṭutdı cihānı velvele-i āh ü vāh-ı baḫt

velvele-i efġānum:

1. **velvele-i efġānum:**-*um*
Rübai 331
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Figanların sesleri.
Dildār işidüp velvele-i efġānum
Çün gördi benüm żaʿf-ı dil-i nālānum

velvele-i vā-esefi:

1. **velvele-i vā-esefi:**-*i*
Gazel 295
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ah, vah gürültüsü.
Ḳalbüñe itmedi teʾsīr vedāʿ-ı aḥbāb
Bu ḳadar velvele-i vā-esefi gūş itdüñ

velvele-i vāveylā:

1. **velvele-i vāveylā:**
Rübai 3
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Inleyiş velvelesi.
Olmazsa müyesser bana der-gāhuñ eger
Ḳabrüm pür ider velvele-i vāveylā

verāset:

1. **verāsetle:**-*le*
Rübai 314
Mısra: **4**
Varislik.
Mülkiyyeti īcād ile ḳudret iledür
Beyʿ u hībe vü kesb ü verāsetle degil

verā-yı perde-i taḳdīrden:

1. **verā-yı perde-i taḳdīrden:**-*den*
Tarih 3
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Takdir perdesinin kainatı II öte âlem.
Verā-yı perde-i taḳdīrden geldi ẓuhūr itdi
Cihānda bir ʿaceb emr-i ʿaẓīm oldı yine ḥādiṯ

verā-yı perde-i taḳdīr-i lā-yezālīden:

1. **verā-yı perde-i taḳdīr-i lā-yezālīden:**-*den*
Gazel 82
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ebedi takdir perdesinin yaratılmışları.
Verā-yı perde-i taḳdīr-i lā-yezālīden
Ḳażā mecārī-i dehre neler ider iḥdāṯ

verd:

1. **verdüñe:**-*üñ, -e*
Tahmis 4
Mısra: **34**
Gül. II Kelime vird şeklinde de okunabildiğinden zikir, tekrar edilen şey anlamına da gelmektedir.
Luṭf idüp sāmiʿa-gīr ol bu Naḥīfī ḳuluña
Ve'ḍ-ḍuḥā verdüñe ve'l-leyl oḳurum sünbülüñe

verd-i aḥmeri:

1. **verd-i aḥmeri:**-*i*
Kaside 19
Mısra: **38**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kırmızı gül.
Öyle bir şeh kim eger teşrīf-i gülzār eylese
Ferş ider bülbül güẕer-gāhında verd-i aḥmeri

verd-i bī-ḫār oldı:

1. **verd-i bī-ḫār oldı:**-*dı*
Kaside 8
Mısra: **94**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dikensiz gül olmak.
Ṣāḥib-i ḫulḳ-ı ḥasen yaʿnī Ḥüseyn ile Ḥasen
Oldı gülzār-ı siyādetde dü verd-i bī-ḫār

verd-i gülzāra:

1. **verd-i gülzāra:**-*a*
Gazel 121
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gül bahçesinin gülü.
Verd-i gülzāra ṭoḳunmaḳdan ṣabānuñ ḳaṣdı var
ʿAndelīb-i bī-nevānuñ rāz-ı pinhānın arar

verd-i ḫandān:

1. **verd-i ḫandān:**
Matla 222
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gülen gül II Sevgili.
Bülbül aġlar dem-be-dem ol verd-i ḫandān üstine
Fāḫte feryād ider serv-i ḫırāmān üstine

verd-i ḫandāna:

1. **verd-i ḫandāna:**-*a*
Kaside 24
Mısra: **68**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gülen gül II yeni açılmış gül.
Niçe demdür kim oldum bülbül-i destān-zen-i ḥasret
Elim irmez ne çāre n'eyleyem ol verd-i ḫandāna

verd-i ḫandāndur:

1. **verd-i ḫandāndur:**-*dur*
Gazel 119
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gülen gül II yeni açılmış gül.
N'ola bülbül gibi şevḳ ile āh ü nāle eylersem
Leṭāfetde hemān ol ġonçe bir ter verd-i ḫandāndur

verd-i ḫandānın:

1. **verd-i ḫandānın:**-*ın*
Gazel 121
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gülen gül II yeni açılmış gül; (Sevgilinin) güzel, gülen yüzü.
Cān fiġān eyler seni özler ḫarīm-i bāġda
Bülbül-i şūrīde gūyā verd-i ḫandānın arar

verd-i ḫüsnüñ:

1. **verd-i ḫüsnüñ:**-*üñ*
Gazel 14
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik gülü. II Sevgili.

Ümmīd-i vaṣl ile ol verd-i ḥüsnüñ bāġ-ı kūyında
Ṭurur dest-i temennāsı dilüñ berg-i çınārāsā

2. **verd-i ḥüsnüñ:**-*üñ*
Gazel 218
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik gülü. II Sevgili.
Naẓīrin görmemiş ol verd-i ḥüsnüñ dīde-i gülzār
Melāḥat gülşeninde öyle bir ġonçe-dehān olmaz

verd-i muṭarrāsın:

1. **verd-i muṭarrāsın:**-*sın*
Gazel 414
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Taze gül.
Sen ol verd-i muṭarrāsın ki her dem bāġ-ı naʿtüñde
Naḥīfī bülbül-i rengīn edādur yā Resūla'llāh

verd-i raʿnā:

1. **verd-i raʿnā:**
Gazel 523
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hoş, parlak gül.
Mā-ḥaṣal gülzār-ı dehri sū-be-sū geşt eyledüm
Görmedin bir verd-i raʿnā rūy-ı ḫandānuñ gibi

verd-i raʿnādan:

1. **verd-i raʿnādan:**-*dan*
Gazel 99
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hoş, parlak gül.
Dil-berā ol leblerüñ ḥulvi bu ḥalvādan leẕīẕ
Ruḥlaruñ gül-gūnesi ol verd-i raʿnādan leẕīẕ

verd-i recā:

1. **verd-i recā:**
Gazel 168
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Istek gülü.
ʿAndelībān-ı emel nāle-künān oldı bugün
Bāġ-ı ḥüsninde ʿaceb verd-i recā tāze midür

verd-i şeb-nem-pūşa:

1. **verd-i şeb-nem-pūşa:**-*a*
Gazel 473
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çiy tanesi giymiş gül.
Oldı ḫūy-kerde şerār-ı nār-ı āhumdan benüm
Verd-i şeb-nem-pūşa döndi reng-i ruḫ-sāruñ yine

verd-i terüm:

1. **verd-i terüm:**-*üm*
Gazel 169
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Taze gül II Sevgili.
Tā dilde ġam-ı ʿışḳ ile dāġ-ı cigerüm var
Gülzār-ı maḥabbetde benüm verd-i terüm var

verziş-i āh iderek:

1. **verziş-i āh iderek:**-*erek*
Gazel 65
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Feryatla çabalamak.
Verziş-i āh iderek ḥasret-i kūyuñla göñül
Oldı berḳ-efken-i ḫırmenkede-i ṣabr ü ṣebāt

verziş-i lāzıme-i ġayret:

1. **verziş-i lāzıme-i ġayret:**
Tahmis 8
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gayret gerekliliklerini yapmak.
Verziş-i lāzıme-i ġayret ü neng itmek içün
Leşker-i eşk-i firāvān ile ceng itmek içün

vesīle itsün:

1. **vesīle itsün:**-*sün*
Kaside 22
Mısra: **84**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sebep etmek.
Naḥīfī itdigüm her bir duʿāya isticābetde
Vesīle itsün ism-i aʿẓam ü esmāʾ-i ḥüsnāyı

vesīle-i raḥmet olursa:

1. **vesīle-i raḥmet olursa:**-*ur, -sa*
Matla 46
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın rahmeti için bir vesile, sebep olmak.
ʿAceb mi cürmüm olursa vesīle-i raḥmet
Bahāne Tañrısıdur ol Kerīm-i bī-ʿillet

v'ey:

1. **v'ey:**
Gazel 45
Mısra: **2**
"ve" bağlacı ile "ey" nida ünleminin kısaltılmış şekli.
Ey muʿallā āyet-i ġufrānı Ġaffāru'z̲-Z̲ünūb
V'ey ʿuṣāta müjde-i iḥsānı Settāru'l-ʿuyūb

2. **v'ey:**
Kaside 5
Mısra: **120**
"ve" bağlacı ile "ey" nida ünleminin kısaltılmış şekli.
Bā-ḫuṣūṣ ey sırr-ı ḫāṣ-ı raḥmeten lil ʿālemīn
V'ey şeref-yāb-ı ḫiṭāb-ı müsteṭāb-ı kibriyā

3. **v'ey:**
Kaside 5
Mısra: **2**
"ve" bağlacı ile "ey" nida ünleminin kısaltılmış şekli.
Ey ṣaf-ārā-yı gürūh-ı mürselīn ü enbiyā
V'ey sipeh-sālār-ı ʿālem pīşvā-yı aṣfiyā

4. **v'ey:**
Murabba 6
Mısra: **90**
"ve" bağlacı ile "ey" nida ünleminin kısaltılmış şekli.
Ey pādişāh-ı bī-zevāl
V'ey Ḳādir-i ṣāḥib-kemāl

5. **v'ey:**
Rübai 33
Mısra: **2**
"ve" bağlacı ile "ey" nida ünleminin kısaltılmış şekli.
Ey Ḫāliḳ-i ins ü melek ü arż u semā
V'ey Rāzıḳ-ı bī-minnet-i sulṭān u gedā

6. **v'ey:**
Rübai 62
Mısra: **2**
"ve" bağlacı ile "ey" nida ünleminin kısaltılmış şekli.
Ey maġfireti tesellī-i ehl-i ẕünūb
V'ey faż̧l u ʿināyet ile settār-ı ʿuyūb

7. **v'ey:**
Rübai 63
Mısra: **2**
"ve" bağlacı ile "ey" nida ünleminin kısaltılmış şekli.
Ey mihr-i cihān-tāb ü żiyā-perver-i ḳurb
V'ey lemʿa-i ġarrā-yı ṣafā-güster-i ḳurb

8. **v'ey:**
Rübai 67
Mısra: **2**
"ve" bağlacı ile "ey" nida ünleminin kısaltılmış şekli.
Ey derd ü ġamı cāna cihāndan merġūb
V'ey ʿışḳ-ı girān-ḳadri ṣafā-baḫş-ı ḳulūb

9. **v'ey:**
Rübai 76
Mısra: **2**
"ve" bağlacı ile "ey" nida ünleminin kısaltılmış şekli.
Ey muttaṣıf-ı müjde-i Ġaffār-ı ẕünūb
V'ey raḥmet-i bī-ḥadd ile Settār-ı ʿuyūb

10. **v'ey:**
Rübai 77
Mısra: **2**
"ve" bağlacı ile "ey" nida ünleminin kısaltılmış şekli.
Ey ẕikr-i muʿallāsı ṣafā-baḫş-ı ḳulūb
V'ey ism-i muḳaddesi mefātīḥ-i ġuyūb

11. **v'ey:**
Rübai 85
Mısra: **2**
"ve" bağlacı ile "ey" nida ünleminin kısaltılmış şekli.
Ey meşhedi maġbūṭ-ı riyāż-ı cennet
V'ey ẕāt-ı felek-rütbesi maḫż-ı raḥmet

12. **v'ey:**
Rübai 87
Mısra: **2**
"ve" bağlacı ile "ey" nida ünleminin kısaltılmış şekli.
Ey her sözi maḳbūl-ı cenāb-ı ʿizzet
V'ey ẕātı olan maẓhar-ı sırr-ı raḥmet

13. **v'ey:**
Rübai 87
Mısra: **2**
"ve" bağlacı ile "ey" nida ünleminin kısaltılmış şekli.
Ey her sözi maḳbūl-ı cenāb-ı ʿizzet
V'ey ẕātı olan maẓhar-ı sırr-ı raḥmet

14. **v'ey:**
Rübai 93
Mısra: **2**
"ve" bağlacı ile "ey" nida ünleminin kısaltılmış şekli.
Ey kān-ı kerem maʿden-i ḥilm ü şefḳat
V'ey ẕātı melāẕ-ı żuʿafā-yı ümmet

15. **v'ey:**
Rübai 101
Mısra: **2**
"ve" bağlacı ile "ey" nida ünleminin kısaltılmış şekli.
Ey mest-i ser-endāz-ı şarāb-ı ġaflet
V'ey ġāfil-i ser-bürde-i deşt-i ḥayret

16. **v'ey:**
Rübai 112
Mısra: **2**
"ve" bağlacı ile "ey" nida ünleminin kısaltılmış şekli.
Ey ferd ü eḥad-i Ḥayy ü Şehīd ü Vāriṯ
V'ey vitr ü Ṣamed Ḥaḳḳ u Mecīd ü Bāʿiṯ

17. **v'ey:**
Rübai 114
Mısra: **2**
"ve" bağlacı ile "ey" nida ünleminin kısaltılmış şekli.
Ey gevgebe-efrūz-ı serīr-i Miʿrāc
V'ey gevher-i ḫāk-i ḳademi zīver-i tāc

18. **v'ey:**
Rübai 128
Mısra: **2**
"ve" bağlacı ile "ey" nida ünleminin kısaltılmış şekli.
Ey sūziş-i hicrānı şirār-ı dūzaḫ

V’ey ʿışḳı olan vāsıṭa-i ṣad berzaḫ

19. **v’ey:**
Rübai 143
Mısra: **2**
"ve" bağlacı ile "ey" nida ünleminin kısaltılmış şekli.
Ey şāh-ı kerem-pīşe nebiyy-i emced
V’ey ẕāt-ı nemā-güster-i nām-ı Aḥmed

20. **v’ey:**
Rübai 151
Mısra: **2**
"ve" bağlacı ile "ey" nida ünleminin kısaltılmış şekli.
Ey nefḫa-i naʿtüñle muʿaṭṭar kāġıẕ
V’ey lemʿa-i vaṣfuñla münevver kāġıẕ

21. **v’ey:**
Rübai 158
Mısra: **2**
"ve" bağlacı ile "ey" nida ünleminin kısaltılmış şekli.
Ey şāh-ı melek-sipāh ü gerdūn-miḳdār
V’ey māh-ı felek-nişīmen ü ʿarş-vaḳar

22. **v’ey:**
Rübai 212
Mısra: **2**
"ve" bağlacı ile "ey" nida ünleminin kısaltılmış şekli.
Ey ravża-i ʿulyāsı ḥarem-gāh-ı niyāz
V’ey şāh-ı melāʾik-sipeh ü bende-nevāz

23. **v’ey:**
Rübai 238
Mısra: **2**
"ve" bağlacı ile "ey" nida ünleminin kısaltılmış şekli.
Ey gevher-i pāk-i ṣadef-i ḫāṣü’l-ḫāṣ
V’ey ẕātı olan maẓhar-ı ṣıdḳ u iḫlāṣ

24. **v’ey:**
Rübai 250
Mısra: **2**
"ve" bağlacı ile "ey" nida ünleminin kısaltılmış şekli.
Ey zīb-dih-i silsile-i ʿAbd-i Menāf
V’ey ẕāt-ı şeref-sāzı şerīfü’l-eşrāf

25. **v’ey:**
Rübai 254
Mısra: **2**
"ve" bağlacı ile "ey" nida ünleminin kısaltılmış şekli.
Ey şāhid-i peymān-ı hem-āġūş-ı ḫilāf
V’ey meşreb-i bī-raḥmı ʿadū-yı inṣāf

26. **v’ey:**
Rübai 267
Mısra: **2**
"ve" bağlacı ile "ey" nida ünleminin kısaltılmış şekli.
Ey ġamze-i ḫūn-rīzi belā-yı ʿuşşāḳ
V’ey çeşm-i ciger-dūzı ḳażā-yı ʿuşşāḳ

27. **v’ey:**
Rübai 287
Mısra: **2**
"ve" bağlacı ile "ey" nida ünleminin kısaltılmış şekli.
Ey ḫāk-i deri būse-geh-i ins ü melek
V’ey naḳş-ı niʿāli şeref-i tāc-i felek

28. **v’ey:**
Rübai 308
Mısra: **2**
"ve" bağlacı ile "ey" nida ünleminin kısaltılmış şekli.
Ey mā-ḥaṣal-ı nüsḫa-i zībā-yı cemāl
V’ey ḫātime-i defter-i ʿunvān-ı kemāl

29. **v’ey:**
Rübai 334
Mısra: **2**
"ve" bağlacı ile "ey" nida ünleminin kısaltılmış şekli.
Ey taḫt-ı melāḥatde şeh-i ḫūbānum
V’ey bürc-i leṭāfetde meh-i tābanum

30. **v’ey:**
Rübai 417
Mısra: **2**
"ve" bağlacı ile "ey" nida ünleminin kısaltılmış şekli.
Ey seyyid-i kevneyn ü nebiyyü’s-saḳaleyn
V’ey ẕāt-ı muʿallāsı imāmü’l-ḥaremeyn

31. **v’ey:**
Rübai 421
Mısra: **2**
"ve" bağlacı ile "ey" nida ünleminin kısaltılmış şekli.
Ey mihr-i żiyā-güster-i envār-ı yaḳīn
V’ey māh-ı ṣafā-baḫş-ı semāvāt ü zemīn

32. **v’ey:**
Rübai 424
Mısra: **2**
"ve" bağlacı ile "ey" nida ünleminin kısaltılmış şekli.
Ey erḥam ü Tevvāb ü Raḥīm ü Raḥmān
V’ey ekrem ü Vehhāb ü Kerīm ü Ġufrān

33. **v’ey:**
Rübai 513
Mısra: **2**
"ve" bağlacı ile "ey" nida ünleminin kısaltılmış şekli.
Ey pādişeh-i serīr-i gerdūn-pāye
V’ey mihr-i vücūd-ı enverüñ bī-sāye

34. **v’ey:**
Rübai 523
Mısra: **2**
"ve" bağlacı ile "ey" nida ünleminin kısaltılmış şekli.

Ey cümle-i esmāsı
muʿaẕẓam Allāh
V'ey Rabb-i Eḥad ekrem ü
erḥam Allāh

35. **v'ey:**
Rübai 527
Mısra: **2**
"ve" bağlacı ile "ey" nida ünleminin kısaltılmış şekli.
Ey ẕerre-i fażlı ṣaḳaleyne kāfī
V'ey ḳaṭre-i ʿafvı dü cihāna vāfī

36. **v'ey:**
Rübai 552
Mısra: **2**
"ve" bağlacı ile "ey" nida ünleminin kısaltılmış şekli.
Ey taḫt-geh-i berīn-i ḥüsnüñ şāhı
V'ey evc-i sipihr-i ışṭıfānuñ māhı

veyletā:

1. **veyletā:**
Kıt'a 29
Mısra: **3**
Yazıklar olsun.
Veyletā āteş-i fürḳat cigerüm itdi kebāb
Çıḳdı biñ ḥasret ile derd-i dilüm eflāke

veys':

1. **veys'e:**-*e*
Kaside 16
Mısra: **17**
Ebû Amr Üveys b. Âmir b. Cez' b. Mâlik el-Karanî (ö. 37/657) Tâbiîn neslinden Yemenli zâhid.
Mefḫar-ı ʿālemiyān şāh-ı rusülden Veys'e
Tuḥfe-i menzilet-efrūz-ı mükerremdür bu

vezān eyle:

1. **vezān eyle:**
Kaside 11
Mısra: **73**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Esmek.
Rūy-ı aʿmāle vezān eyle nesīm-i şefḳatüñ
Ḫūy-feşān-ı germ olınca germī-i ʿuḳbā ile

vezān oldı:

1. **vezān oldı:**-*dı*
Kaside 19
Mısra: **93**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Esmek, yayılmak.
Ṣarṣar-ı ġam ol ḳadar oldı vezān bāġ-ı dile
Şāh-ı naḫlistān-ı şevḳuñ ḳalmadı berg ü beri

vezān oldukça:

1. **vezān olduḳça:**-*duḳça*
Tarih 17
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Esmek, yayılmak.
Vezān olduḳça bād-ı cān-fezā-yı ʿālem-i ġaybī
Gelür evrāḳ-ı eşcārından āvāz-ı mübārek-bād

vezāret:

1. **vezāretle:**-*le*
Tarih 32
Mısra: **1**
Vezirlik.
Vezāretle aġa iken li-vechi'llāh idüp himmet
O maḥmūdu'l-ḫıṣāl itdi bu ʿayn-ı dil-keşi icrā

vezīr:

1. **vezīrüñ:**-*üñ*
Murabba 2
Mısra: **10**
Padişahın vekili olarak devlet işlerine bakan kimse.
Eḥad sensin naṣīrüñ yoḳ
Ṣamed sensin vezīrüñ yoḳ

2. **vezīrüñ:**-*üñ*
Rübai 172
Mısra: **2**
Padişahın vekili olarak devlet işlerine bakan kimse.
Ẕātuñda ṣıfātuñda naẓīrüñ yoḳdur
Sulṭān-ı eḥadsin ki vezīrüñ yoḳdur

3. **vezīri:**-*i*
Rübai 203
Mısra: **2**
Padişahın vekili olarak devlet işlerine bakan kimse.
Maʿbūdum o Ḥaḳdur ki naẓīri yoḳdur
Sulṭān-ı eḥaddür ki vezīri yoḳdur

vezīr-i aʿẓam:

1. **vezīr-i aʿẓam:**
Kaside 26
Mısra: **39**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Büyük vezir, sadrazam.
Vezīr-i aʿẓam u ekrem Ḥüseyn Paşa kim
Anuñla buldı şerāfetle ṣadāret-i ʿuẓmā

2. **vezīr-i aʿẓam:**
Tarih 17
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Büyük vezir, sadrazam.
Vezīr-i aʿẓam u dāmādı İbrāhīm Paşa kim
Odur Āṣaf-ṣıfat Risṭo-ṭabīʿat ekrem-i ecdād

3. **vezīr-i aʿẓam:**
Tarih 33
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Büyük vezir, sadrazam.
Ḥaḳ vezīr-i aʿẓam u dāmād-ı ʿālī-şānını
Ḥüsn-i tedbīre muvaffaḳ eyleye ṣubḥ u mesā

vezīr-i aʿẓam-ı rūşen-dil:

1. **vezīr-i aʿẓam-ı rūşen-dil:**
Tarih 28
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Gönlü parlak veziriazam II Hüseyin Paşa.
Ol Ḥüseyn-ism ü ḥasen-aḫlāḳ u memdūḥu'l-ḫıṣāl
Ol vezīr-i aʿẓam-ı rūşen-dil ü ṣadr-ı ecel

vezīr-i aʿẓam-ı ẕī-şānın:

1. **vezīr-i aʿẓam-ı ẕī-şānın:**-*ın*
Tarih 17
Mısra: **65**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şan sahibi yüce vezir.
Vezīr-i aʿẓam-ı ẕī-şānın eyle maẓhar-ı tevfīḳ
Hemīşe kār-ı ḫayr ü ʿadl ü iḥsāna idüp irşād

vezīr-i fāżıl:

1. **vezīr-i fāżıl:**
Kaside 26
Mısra: **205**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Faziletli vezir.
Ya ol semiyy-i nebī ol vezīr-i fāżıl kim
Fażīlet ile idi şān ü şöhreti ḥaḳḳā

vezīr-i ḫayra:

1. **vezīr-i ḫayra:**-*a*
Tarih 5
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hayrın veziri.
Niẓām-ı devlete reʾy-i rezīni eyleyüp himmet
Vezīr-i ḫayra tevfīḳ ilticāsın eyledi maḳṣūd

vezīr-i ḳadr-şinās-ı merātib-i fużalā:

1. **vezīr-i ḳadr-şinās-ı merātib-i fużalā:**
Kaside 26
Mısra: **58**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Faziletlerin mertebelerinin kıymetini bilen vezir.
Muʿīn-i ehl-i maʿārif muḥibb-i fażl u kemāl
Vezīr-i ḳadr-şinās-ı merātib-i fużalā

vezīr-i kāmilü'ẕ-ẕāta:

1. **vezīr-i kāmilü'ẕ-ẕāta:**-*a*
Tarih 5
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şahsiyeti olgun vezir.
Muvaffaḳ oldı bir böyle vezīr-i kāmilü'ẕ-ẕāta
Ġıdā-yı bī-zevāl itsün umūr-ı ḫayr ile mesʿūd

vezīr-i kār-dānuñ:

1. **vezīr-i kār-dānuñ:**-*uñ*
Tarih 34
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İş bilen mahir vezir.
Maẓhar-ı tevfīḳdur bī-şübhe reʾy-i rūşeni
Ol vezīr-i kār-dānuñ ol müşīr-i erşedüñ

vezīr-i maʿdelet-kāra:

1. **vezīr-i maʿdelet-kāra:**-*a*
Kaside 24
Mısra: **45**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Adaletli vezir.
Ḫidīvā kām-baḫşā ey vezīr-i maʿdelet-kāra
Cenābuñdur nigeh-bān-ı ʿadālet çār erkāna

vezīr-i müşterī-tedbīr:

1. **vezīr-i müşterī-tedbīr:**
Kaside 24
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tedbirli, önlem alan vezir.
Vezīr-i Müşterī-tedbīr ü mīr-i kārdāndur kim
Muʿallim-kār olur reʾy-i rezīni nükte-sencāna

vezīr-i ẕī-şāna:

1. **vezīr-i ẕī-şāna:**-*a*
Kaside 25
Mısra: **61**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şan sahibi vezir.
Dād-gārā vezīr-i ẕī-şāna
Şerm ü ḫacletle ṭabʿı lāl itdüm

vezīr-i zī-şāndur:

1. **vezīr-i ẕī-şāndur:**-*dur*
Kaside 26
Mısra: **63**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şan sahibi vezir.
Cihānda miṣli bulunmaz vezīr-i ẕī-şāndur
Hem ehl-i ṭabʿ u süḫandān ü hem kerem-peymā

vicdān:

1. **vicdāna:**-*a*
Gazel 154
Mısra: **9**
İnsanın içindeki iyiyi kötüden ayırabilen ve iyilik etmekten lezzet duyan ve kötülükten elem alan manevî his.
Rümūz-ı ʿışḳ bir vicdāna dāʾir fendür ey ṭālib
Degüldür vāḳıf ol esrāra mollālar müderrisler

vir:

1. **virmez:**-*mez*
Gazel 57
Mısra: **5**
Vermek, ihsân etmek, bağışlamak.
Lebinüñ şerbetini virmez iseñ ʿāşıḳuña
Ölicek yā ne cevābuñ olıcaḳ rūz-ı ḥisāb

2. **virilmez:**-*il, -mez*
Gazel 89
Mısra: **2**

Vermek, ihsân etmek, bağışlamak.
Bu ḥüsnüñ vaṣfını meḥd itmede ḳāṣır durur meddāḥ
Virilmez bir yere vaṣfuñ buña ʿāciz durur ervāḥ

3. **virmeden:**-*me, -den*
Gazel 188
Mısra: **7**
Vermek, ihsân etmek, bağışlamak.
Virmeden ruḥṣat-ı taḥrīk leb-i bī-dādı
Kimseler ġamzesine ʿarż-ı taẕallum mı ider

4. **virüp:**-*üp, -*
Gazel 230
Mısra: **3**
Vermek, ihsân etmek, bağışlamak.
Sevdā-gerī-i kāma virüp naḳd-i giryemi
İtdüm metāʿ-ı ṣabr u şekībi rehīn-i yeʾs

5. **virürdüñ:**-*ür, -dü, -ñ*
Gazel 256
Mısra: **5**
Vermek, ihsân etmek, bağışlamak.
Baña peymāne ṣunduḳça virürdüñ nuḳl-i şeftālū
Eger kim bezm-i meyde el vireydi sāḳiyā ṭāliʿ

6. **virmez:**-*mez*
Gazel 274
Mısra: **8**
(Bilgi) vermek.
Āsiyāb-ı çarḫ içinde ḥıfẓ ider anı felek
Anuñ içün cāhile virmez Ḫudā esrār-ı ʿışḳ

7. **virür:**-*ür*
Gazel 390
Mısra: **10**
Vermek, ihsân etmek, bağışlamak.
Yār ile hem-dem olup mūnis-i aḥbāb olasın
Ẕevḳ-ı ġurbetde virür cāna tesellā-yı vaṭan

8. **virmem:**-*me, -m*
Gazel 441
Mısra: **11**
Vermek, ihsân etmek, bağışlamak.
Virmem o bezm-i dil-keşi dünyāya bā-ḫuṣūṣ
Hem-ṣoḥbetüm senüñ gibi bir nev-cevān ola

9. **virelüm:**-*e, -lüm*
Gazel 463
Mısra: **3**
Vermek, ihsân etmek, bağışlamak.
Kālā-yı viṣāle virelüm naḳd-i ḥayātı
Ol māh bu bāzāra görüñ ḳāʾil olursa

10. **virme:**-*me*
Kaside 3
Mısra: **28**
Vermek, ihsân etmek, bağışlamak.
Eyleme ḫaṣmuñı perverde elüñle zinhār
Ḫvāhişin virme ṣaḳın nefs-i hevā-peymānuñ

11. **virdi:**-*di*
Kaside 11
Mısra: **29**
Vermek, ihsân etmek, bağışlamak.
Ol hedāyā-yı ʿināyet kim Ḫudā virdi saña
Ümmet-i bī-çāreñi şād eyledüñ ihdā ile

12. **virdi:**-*di*
Kaside 22
Mısra: **8**
Vermek, ihsân etmek, bağışlamak.
Müʿeyyed eyledi fażlıyla Ḫaḳ ẕāt-ı dil-ārāsın
Seḫā vü mekremetle virdi ḥükm-i ṣadr-ı aʿlāyı

13. **virdi:**-*di*
Kaside 27
Mısra: **15**
Vermek, ihsân etmek, bağışlamak.
Virdi Allāh saña ḥacc u ġazā ʿunvānın
Ḫabbeẕā luṭf-ı Ḫudāvend zihī fażl-ı Ġafūr

14. **virdiler:**-*di, -ler*
Kaside 27
Mısra: **43**
Vermek, ihsân etmek, bağışlamak.
Virdiler geldigi yere yine bintü'l-ʿınebi
Tākde oldı nihān şanki şarāb-ı engür

15. **virmiş:**-*miş*
Kaside 27
Mısra: **17**
Vermek, ihsân etmek, bağışlamak.
Ḫaḳ Teʿālā saña ḫāṣıyyet-i kübrā virmiş
N'ola nāfiẕ ise ḳaṣd eyledigüñ ḫayr-ı umūr

16. **virür:**-*ür*
Matla 112
Mısra: **1**
Vermek, ihsân etmek, bağışlamak.
Nüḳūd-ı eşkini ʿuṣṣāḳa o laʿl-i nāba virür
Ne girse destine ʿayyāşlar şarāba virür

17. **virür:**-*ür*
Matla 112
Mısra: **2**
Vermek, ihsân etmek, bağışlamak.
Nüḳūd-ı eşkini ʿuṣṣāḳa o laʿl-i nāba virür
Ne girse destine ʿayyāşlar şarāba virür

18. **virildi:**-*il, -di*
Matla 181
Mısra: **2**
Vermek, ihsân etmek, bağışlamak.
Ḫaṭuñ geldükde efzūn oldı şevḳ-ı cān-ı nālānum
Baña ʿışḳuñ berāt ile virildi şanki sulṭānum

19. **vir:**
Murabba 6
Mısra: **26**
Vermek, ihsân etmek, bağışlamak.
Ẕikr idinüp zīb-i şımāḫ
Vir naḫl-i şevḳa tāze şāḫ

20. **virür:**-*ür*
Rübai 202
Mısra: **1**
Vermek, ihsân etmek, bağışlamak.
Ḫaḳ bendeye māl ü şeref-i cāhı virür
ʿAbdüñ ne ise maṭlab-ı dil-ḫvāhı virür

21. **virür:**-*ür*
Rübai 202
Mısra: **4**
Vermek, ihsân etmek, bağışlamak.
Ḳul her ne ṭaleb itse o Maʿbūd-ı Kerīm
Va'llāhi vü bi'llāhi vü ta'llāhi virür

22. **virür:**-*ür*
Rübai 202
Mısra: **2**
Vermek, ihsân etmek, bağışlamak.
Ḫaḳ bendeye māl ü şeref-i cāhı virür
ʿAbdüñ ne ise maṭlab-ı dil-ḫvāhı virür

23. **virdüñ:**-*dü, -ñ*
Rübai 248
Mısra: **2**
Vermek, ihsân etmek, bağışlamak.
Aḥkām-ı risāletde idüp saʿy-i belīġ
Virdüñ ḫaber-i ṣādıḳı bī-menʿ ü dirīġ

24. **viren:**-*en*
Rübai 310
Mısra: **3**
Vermek, ihsân etmek, bağışlamak.
Ḫalḳ eyleyen esbābı viren maḳṣūdı
Ol Ḫāliḳ-ı bī-şerīküñ ġayrı degil

25. **vir:**
Rübai 349
Mısra: **4**
Vermek, ihsân etmek, bağışlamak.
Varduḳda İlāhī ʿarṣa-gāh-ı ḥaşre
Vir dest-i yemīnüme berāt-ı ʿamelüm

26. **vir:**
Rübai 354
Mısra: **1**
Vermek, ihsân etmek, bağışlamak.
Vir ʿışḳuñı deryā gibi pür-cūş olayum
Ol leẕẕet-i cān-baḫş ile bī-hūş olayum

27. **vir:**
Rübai 494
Mısra: **3**
Vermek, ihsân etmek, bağışlamak.
Vir salṭanatuñ ṭālibine salṭanatı
Yā Rab baña sen ḳulluġuñ iḥsān eyle

28. **viren:**-*en*
Rübai 526
Mısra: **4**
Vermek, ihsân etmek, bağışlamak.
Biz luṭfuña şükr itmege ḳādir degülüz
Sensin yine şükre viren istiʿdādı

29. **virdi:**-*di*
Rübai 556
Mısra: **2**
Vermek, ihsân etmek, bağışlamak.
Neşr olmaġa āfāḳa nübüvvet ḫaberi
Ḫaḳ virdi aña āyet-i şaḳḳü'l-ḳameri

30. **virdi:**-*di*
Tahmis 4
Mısra: **35**
Vermek, ihsân etmek, bağışlamak.
Rūşenī virdi budur küll-i ġadātin vü ʿışā

31. **virildi:**-*il, -di*
Tarih 2
Mısra: **12**
Vermek, ihsân etmek, bağışlamak.
Yaʿnī Sulṭān Muṣṭafā ibni Muḥammed Ḫān içün
Cānib-i Ḫaḳdan virildi şevket-i İskenderī

vir-:

1. **vir:**
Gazel 27
Mısra: **5**
Vermek, ihsân etmek, bağışlamak.
Al bārī ḫüsn ü ʿışḳuñı vir baña göñlümi
Ey bī-vefa senüñ saña olsun benüm baña

2. **virseler:**-*se, -ler*
Gazel 28
Mısra: **8**
Vermek, ihsân etmek, bağışlamak.
Kūçe-i ḥālet-füzūnuñ ʿışḳına itmem ḳabūl
Virseler sensiz bu dehr-i miḥnet-ābādı baña

3. **virmesün:**-*me, -sün*
Gazel 139
Mısra: **5**
Vermek, ihsân etmek, bağışlamak.
Hestī-i naḳd-i melāḥat virmesün saña ġurūr
Medfen-i ḫāke naẓar ḳıl niçe sīmīn-ber yatur

4. **virmek:**-*mek*
Gazel 317
Mısra: **3**
Vermek, ihsân etmek, bağışlamak.
O māhı göz göre aġyāra virmek ḫayli müşkildür
Bu ẓāhirdür ki elbette olur teslīm-i cān müşkil

5. **virüp:**-*üp*
Kıt'a 48
Mısra: **3**
Vermek, ihsân etmek, bağışlamak.
Virüp ṭuġrāya envāʿ-ı tenāsüb luṭf-ı ṭabʿıyla
Rüsūm-ı ḥaṭṭı oldı cümlenüñ memdūḥ u mümtāzı

vīrān itdüñ:

1. **vīrān itdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 35
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yıkmak, Viran etmek.
Dil-i maḥzūnumı biñ cevr ile vīrān itdüñ
Ḳaldı ḫātırcıġum ey şūḫ-ı cefākār saña

vīrān ü ḫarāb olmaya:

1. **vīrān ü ḫarāb olmaya:**-*ma, -ya*
Gazel 95
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yıkılmış ve dökülmüş olmak.
Cevr ile maʿmūr dil olmaya vīrān ü ḫarāb
Pādişāhum pādişehsin saña lāzım ʿadl ü dād

vīrāne:

1. **vīrāneyem:**-*y, -em*
Gazel 349
Mısra: **10**
Harap, harap olmuş mahal.
Beyt-i Maʿmūr-ı ḥaḳīḳatdür serāy-ı bāṭınum
Ṣūret-i ẓāhirde baḳsañ gerçi kim vīrāneyem

2. **vīrānedür:**-*dür*
Gazel 526
Mısra: **8**
Harap, harap olmuş mahal.
Hücūm-ı derd ü ġamla sen daḫi sāġar-be-dest ol kim
Göñül maʿmūre-i zühd ü veraʿ vīrānedür şimdi

vīrāne eyler:

1. **vīrāne eyler:**-*r*
Gazel 160
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yıkmak, harap etmek.
Kevkeb-i bī-tābın eyler būmveş vīrāne dost
Ṭāliʿ-i nā-şād-ı aṣḥāb-ı ṭabīʿat böyledür

vīrāne olan:

1. **vīrāne olan:**-*an*
Rübai 491
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yıkılmak, harabe olmak.
Bir kerre bu mehcūruñı da yād eyle
Vīrāne olan göñlümi ābād eyle

vīrāne olsa:

1. **vīrāne olsa:**-*sa*
Rübai 487
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yıkılmak, harabe olmak.
Maʿmūre-i dil olsa n'ola vīrāne
Düşdi dil ü cān memleket-i Īrāna

vīrāne vīrāne:

1. **vīrāne vīrāne:**
Gazel 464
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aylak aylak.
Bulur geh cānda gāhī sīnede gencīne-i ʿışḳuñ
Göñül bir maġribīdür kim gezer vīrāne vīrāne

vīrāne-dost itdüñ:

1. **vīrāne-dost itdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 51
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kendinden geçmiş dost etmek, derbeder etmek.
Būmveş ġurbetde itdüñ sen beni vīrāne-dost
Ḫānümānuñ ey ġam-ı hicrān ḫarāb olsun ḫarāb

vīrānezār-ı miḫnet:

1. **vīrānezār-ı miḫnet:**
Gazel 18
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dertten harabe olmuş.
N'ola vīrānezār-ı miḫnet ise ḳalb-i maḥzūnum
Naḥīfī anda pinhāndur niçe gencīne-i maʿnā

vīrān-gede-i ʿışḳı:

1. **vīrān-gede-i ʿışḳı:**-*ı*
Rübai 102
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşkın harap olmuş yeri.
Teşrīfüñ ile ḳalb-i ḥazīnüm şād it
Vīrān-gede-i ʿışḳı yine ābād it

vird:

1. **virdi:**-*i*
Gazel 273
Mısra: **8**
Zikir.
Viṣāl-i yār-ı dil-ḫvāhı göñül vird eyledi her dem
Bu virdi yazmaġa mühre ḳamu ḥakkāk ü nāk ancaḳ

2. **virdim:**-*im*
Murabba 6
Mısra: **47**
Zikir.
Virdim budur Allāh bes
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

vird eyledi:

1. **vird eyledi:**-*di*
Gazel 273
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
(Bir sözü) Her zaman tekrarlamak, dile dolamak.
Viṣāl-i yār-ı dil-ḫvāhı göñül vird eyledi her dem
Bu virdi yazmaġa mühre ḳamu ḥakkāk ü nāk ancaḳ

vird idinüp:

1. **vird idinüp:**-*üp*
Murabba 5
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zikr etmek, tesbih etmek.
Vird idinüp dāʾimā
Çağıruram dost dost

vird-i esḥārın:

1. **vird-i esḥārın:**-*ın*
Tarih 6
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Seher vaktinin duası.
O sulṭān-ı cihān kim
sākinān-ı ʿālem-i bālā
Tamām eyler duʿā-yı
devletiyle vird-i esḥārın

vird-i şeyḫ ü şāb ola:

1. **vird-i şeyḫ ü şāb ola:**-*a*
Tarih 28
Mısra: **55**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Genç ve ihtiyarların tekrar ettiği olmak.
Ola merviyyāt-ı ẕikr-i ḫayrı
vird-i şeyḫ ü şāb
Rāviyān itdükçe taḥdīṯ-i
aḥādīṯ-i milel

vird-i sürūşān-ı muḳaddes:

1. **vird-i sürūşān-ı muḳaddes:**
Matla 124
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mukaddes meleklerin ilahisi.
Ey menḳabesi vird-i sürūşān-ı muḳaddes
Olsun saña ḳurbān niçe biñ cān-ı muḳaddes

vird-i zebān:

1. **vird-i zebān:**
Murabba 11
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dilin sürekli tekrar ettiği.
Naḥīfī bendeñe ey māh
Budur vird-i zebān her gāh

2. **vird-i zebān:**
Murabba 13
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dilin sürekli tekrar ettiği.
Budur vird-i zebān her dem
Şefāʿat yā Resūla'llāh

vird-i zebān eyleyüp:

1. **vird-i zebān eyleyüp:**-*yüp*
Kaside 18
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dilden düşürmemek.
Naʿt-i pākin eyleyüp vird-i zebān ü ḥırz-ı cān
Ey Naḥīfī naẓmuñ it pīrāye-i şehr ü diyār

2. **vird-i zebān eyleyüp:**-*yüp*
Murabba 5
Mısra: **39**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dilden düşürmemek.
Vird-i zebān eyleyüp
Çağıruram dost dost

vird-i zebān idüp:

1. **vird-i zebān idüp:**-*üp*
Kaside 26
Mısra: **93**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tekrar tekrar söylemek, dilinden düşürmemek.
Duʿā-yı ḫayruñı vird-i zebān idüp şeb ü rūz
Süḫanverān-ı zamān eylemekde ḥamd ü ṣenā

vird-i zebān itdi:

1. **vird-i zebān itdi:**-*di*
Gazel 522
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tekrar tekrar söylemek, dilinden düşürmemek.
Seḥerde vird-i zebān itdi bülbülān-ı çemen
Naḥīfīyā yine her şiʿr-i dil-güşālaruñı

vird-i zebānum:

1. **vird-i zebānum:**-*um*
Gazel 420
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dilin sürekli tekrar ettiği.
Dem-ā-dem medḥ-i ʿālī-şānuñ ile naʿt-i pāküñdür
Naḥīfī-veş benüm vird-i zebānum yā Resūla'llāh

2. **vird-i zebānum:**-*um*
Matla 215
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dilin sürekli tekrar ettiği.
Budur vird-i zebānum saña her ḥīn
-

3. **vird-i zebānum:**-*um*
Matla 238
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dilin sürekli tekrar ettiği.
Budur vird-i zebānum şermī-i ʿiṣyān ile her gāh
Şefāʿat yā Ḥabība'llāh
şefāʿat yā Resūla'llāh

4. **vird-i zebānum:**-*um*
Murabba 8
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade

Dilin sürekli tekrar ettiği.
Yā Resūla'llāh budur vird-i zebānum ṣubḥ u şām
Eş-ṣalātü ve's-selām ey faḫr-ı ʿālem es-selām

viril:

1. **virilmiş:**-*miş*
Rübai 40
Mısra: **1**
Verilmek.
Çeşmine virilmiş nigeh-i fitne-nümā
Laʿline ṣunılmış süḫan-ı ruḥ-efzā

virür:

1. **virür:**
Gazel 102
Mısra: **3**
Vermek.
Ḥaḳīm-i kāmile kār-ı ʿabes naḳīṣa virür
Ḥaḳīḳat ehline terk-i mecāz lāzımdur

viṣāḥü'ṣ-ṣadr-ı ebkār-ı ḥaremgāh-ı belāġatdur:

1. **viṣāḥü'ṣ-ṣadr-ı ebkār-ı ḥaremgāh-ı belāġatdur:**-*dur*
Gazel 156
Mısra: **46**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Belagat alanının el değmemiş süslü hamaili.
Ne Ṣāʾib lüʾlüʾ-i manẓūme-i vaṣf-ı girān-ḳadri
Viṣāḥü'ṣ-ṣadr-ı ebkār-ı ḥaremgāh-ı belāġatdur

viṣāl:

1. **viṣālüñ:**-*üñ*
Gazel 175
Mısra: **11**
Ulaşmak, kavuşmak.
Gel gel ki tā viṣālüñ ile kām-yāb olam
Ey meh sevüp sevülmege belkim yasaġ olur

2. **viṣāl:**
Gazel 235
Mısra: **9**
Ulaşmak, kavuşmak.
Ey Naḥīfī şāh-ı dilden ister iseñ ger viṣāl
Eyle ser-keş tīġ-ı āhı cümleten aġyārı kes

3. **viṣāl:**
Gazel 264
Mısra: **8**
Ulaşmak, kavuşmak.
Hezār cān ü dil olsun fedā o nāmeye kim
Viṣāl müjdesidür anda hep siyāḳ u sibāḳ

4. **viṣāl:**
Gazel 275
Mısra: **12**
Ulaşmak, kavuşmak.
Bi-ḥamdi'llāh ki ol yārüm ġarīb ismimi yād itmiş
Naḥīfī luṭf-ı Ḥaḳḳ ile müyesser ol viṣāl ancaḳ

5. **viṣālüñ:**-*üñ*
Gazel 276
Mısra: **10**
Ulaşmak, kavuşmak.
Mürüvvet merḥamet şāhum çün oldı dīn ü īmāndan
Viṣālüñ birle şefḳat ḳıl ki sīnem çāk çāk ancaḳ

6. **viṣālüñ:**-*üñ*
Gazel 401
Mısra: **8**
Ulaşmak, kavuşmak.
Cihān cihān yine zaḫm-ı firāḳa merhem olur
Viṣālüñ ister ise ʿālem-i ḫayāl olsun

7. **viṣālüñle:**-*ün, -le*
Matla 266
Mısra: **1**
Ulaşmak, kavuşmak.
Sevdigüm eyle viṣālüñle müşerref cānı
Ādem ādemle bulur tesliyet-i rūḥānī

viṣāl olsun:

1. **viṣāl olsun:**-*sun*
Gazel 401
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşmak.
-
Yeter firāḳuñı çekdi ḳo bir viṣāl olsun

visāli:

1. **viṣāli:**-*i*
Gazel 280
Mısra: **14**
(Sevdiğine) kavuşma,vuslata erme.
Firāḳuñ olmada ʿuṣṣāḳa dūzaḫ-ı cān-sūz
Eyā viṣāli olan cennet es-selāmu ʿaleyk

viṣāl-i dil-rübā:

1. **viṣāl-i dil-rübā:**
Gazel 356
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgiliye kavuşma.
Ḫayāl-i bīm-i hecr itmem viṣāl-i dil-rübā bilmem
Ben ol dīvāne-i ʿışḳam ki hīç ḫavf ü recā bilmem

viṣāl-i şāhid-i āmale:

1. **viṣāl-i şāhid-i āmale:**-*e*
Gazel 102
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Emellerin şahidinin kavuşması.
Bu ḥırṣ u āz olur elbette bāʿiṣ-i ḥırmān
Viṣāl-i şāhid-i āmale nāz lāzımdur

viṣāl-i yār:

1. **viṣāl-i yār:**
Gazel 70
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgiliye kavuşma.
Naḥīfī derd-i ʿışḳ ile bu dem bīmār olup ḳaldı

Viṣāl-i yār ile aña ilāhī ḳıl
ʿaṭā ṣıḥḥat

viṣāl-i yāra:

1. **viṣāl-i yāra:**-*a*
Gazel 85
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgiliye kavuşma.
Pādişāhā dünyede irmek
viṣāl-i yāra güç
Rūz u şeb āvāre ḳaldı bu dil-
i nā-çāra güç

viṣāl-i yār-ı dil-ḫᵛāhı:

1. **viṣāl-i yār-ı dil-ḫᵛāhı:**-*ı*
Gazel 273
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül isteyen sevgilinin kavuşma arzusu.
Viṣāl-i yār-ı dil-ḫᵛāhı göñül
vird eyledi her dem
Bu virdi yazmaġa mühre
ḳamu ḥakkāk ü nāk ancaḳ

viṣālin eyledi:

1. **viṣālin eyledi:**-*in, -di*
Gazel 22
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşmak.
Viṣālin eyledi mevḳūf-ı
maḥşer ol ḳıyāmet-ḳad
Beni öldürdi işte ārzū-yı
vaʿde ferdā

viṣālüñ vir:

1. **viṣālüñ vir:**-*üñ*
Gazel 271
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşma müjdesi vermek.
Ġarībüñ şādumān idüp
viṣālüñ vir Naḥīfīye
Elem çekme raḳībüñden
ḳamusı ḫāksār ancaḳ

vitr:

1. **vitr:**
Rübai 112
Mısra: **2**
Tek olan (Allah).
Ey ferd ü eḥad-i Ḥayy ü
Ṣehīd ü Vāriṣ
V'ey vitr ü Ṣamed Ḥaḳḳ u
Mecīd ü Bāʿiṣ

vü:

1. **vü:**
Gazel 48
Mısra: **6**
Ve.
Ḥaḳḳ itdi ḫalḳ ḫulḳı ile ẕāt u
ṣıfātuñı
Muḫtār u Muṣṭafā vü
muṣaffā vü münteḫab

2. **vü:**
Gazel 48
Mısra: **6**
Ve.
Ḥaḳḳ itdi ḫalḳ ḫulḳı ile ẕāt u
ṣıfātuñı
Muḫtār u Muṣṭafā vü
muṣaffā vü münteḫab

3. **vü:**
Gazel 88
Mısra: **12**
Ve.
Yoḳdur cihānda nüsḫa-i
baḫtum gibi benüm
Bir nā-pesend nüsḫa vü bir
na-ṣavāb şerḥ

4. **vü:**
Gazel 279
Mısra: **3**
Ve.
Ābā vü ümmehātuñ eyā
gevher-i güzīn
Oldı ʿilāve-i şerefi her
ḳabāyilüñ

5. **vü:**
Gazel 507
Mısra: **6**
Ve.
Öyle gül-çehreye cān naḳdi
fedādur ki anuñ
Ḥüsn ü ānında ola ġāliye vü
ġāzeleri

6. **vü:**
Kaside 1
Mısra: **29**
Ve.
Geç ʿUṭāridden Züḫālden
Zühre vü Mirrīḫden
Olma kālā-yı hevāya
müşterī ḳıl ictināb

7. **vü:**
Kaside 22
Mısra: **1**
Ve.
Yeter taṭvīl-i vaṣf-ı Bermeki
vü Ḥātem-i Ṭāyī
Baña medḥ eyler iseñ eyle
İbrāhīm Paşayı

8. **vü:**
Kaside 27
Mısra: **117**
Ve.
Fārsī vü ʿArabīden ne ki emr
eyler iseñ
Terceme ḫidmetine eyler
idüm vażʿ-ı cesūr

9. **vü:**
Kıt'a 41
Mısra: **3**
Ve.
Ṭalḥa vü Saʿd ü Saʿīd ü daḫi
ʿAbdu'r-raḥmān
Bū ʿUbeydeyle Zübeyr oldı
budur naḳl-i celī

10. **vü:**
Murabba 6
Mısra: **7**
Ve.
Arż u semā vü rūz u şeb
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

11. **vü:**
Rübai 5
Mısra: **2**
Ve.
Her bir nefesümde saña
taʿdād-ı ṣenā
Ẕerrāt-ı hevā vü ḳaṭarāt-ı
deryā

12. **vü:**
Rübai 57
Mısra: **4**
Ve.

Muḥtāc-ı ʿaṭā vü raḥmetüñdür cümle
Sulṭān u gedā vü cinn ü insān yā Rab

13. **vü:**
Rübai 96
Mısra: **4**
Ve.
Maḫṣūṣ senüñ ẕātuña bī-şirket-i ġayr
Evṣāf-ı celāl ü kibriyā vü ʿaẓamet

14. **vü:**
Rübai 147
Mısra: **4**
Ve.
Taẕʿīf-i feżāʾil eyleyüp eyle aña
İʿṭā-yı vesīle vü maḳām-ı Maḥmūd

15. **vü:**
Rübai 156
Mısra: **3**
Ve.
Lā vü neʿam-ı ġayra ne ḥācet bilürem
Bī-reyb ü gümān Māniʿ u Muʿṭī Ḥaḳdur

16. **vü:**
Rübai 164
Mısra: **2**
Ve.
Bir ḳul ki ide Ḫāliḳa tefvīż-i umūr
Serrāda vü żarrāda bulur feyż-i sürūr

17. **vü:**
Rübai 187
Mısra: **4**
Ve.
Her ḫaṭve-i reftāruña ḳurbān olsun
Biñ ʿāşıḳ-ı miḥnet-zede vü sīne-figār

18. **vü:**
Rübai 225
Mısra: **1**
Ve.
Taḥmīd ü s̱enā vü şükr-i bī-ḥadd ü ḳıyās
Temcīd ü tażarruʿāt u taḳdīs ü sipās

19. **vü:**
Rübai 259
Mısra: **1**
Ve.
Şems ü ḳamer ü s̱ābit ü seyyāre vü berḳ
Envāruñ ile ṭoptoludur ġarb ile şarḳ

20. **vü:**
Rübai 397
Mısra: **3**
Ve.
Zehrā vü dü çeşm-i dil ü cān ol Ḥaseneyn
Bil āl-i ʿabā fażlına bunlar zeyn

21. **vü:**
Rübai 444
Mısra: **2**
Ve.
Her ḥāl ile sen ḳullarıña erḥamsın
Maʿbūd-ı Ġanī vü Ḳādir-i ekremsin

22. **vü:**
Rübai 498
Mısra: **2**
Ve.
Ġurbetde ḳalup bī-kes ü tenhā şöyle
Dil ḥüzn ile geh şöyle vü gāhī böyle

23. **vü:**
Rübai 499
Mısra: **4**
Ve.
Ḳıl nefsümi nefs-i muṭmaʾine yā Rab
Tā ricʿat ide rāżiyye vü marżiyye

24. **vü:**
Tarih 16
Mısra: **20**
Ve.
Öyle nüzhet-gāh-ı dil-keş kim dem-i geşt ü güẕār
Olmada neẕẕāresi şādī-fezā vü ġuṣṣa-kāh

25. **vü:**
Tarih 17
Mısra: **47**
Ve.
Ṣafā vü seyr-i zevraḳdan o maḫrūm u muʿaṭṭaldur
Bunuñ cūy-ı dil-ārāsı ider deryādan istincād

vü u:

1. **vü ü:**
Gazel 265
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ve bağlacı.
Kīne vü kibr ü ġurūr ile mükedder olmaz
Nūr-ı īmān ider aṣḥābını ḫoş-ḫū vü ḫalūḳ

2. **vü u:**
Gazel 508
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ve bağlacı.
ʿAṭā vü luṭf u kerem saña ḳaldı sulṭānum
Murādumuz ne ise ḫāk-i pāye söylendi

3. **vü u:**
Kaside 26
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ve bağlacı.
Senüñ gibi niçe nā-kāmı ber-murād itdi
ʿAṭā vü luṭf u keremle o mefḫarü'l-vüzerā

4. **vü u:**
Rübai 196
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ve bağlacı.
Maḫlūḳa ḳalursa benüm aḥvālüm eger
Maḥṣūlum olur ġuṣṣa vü endūh u keder

5. **vü ü:**
Rübai 411
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Ve bağlacı.
Yoḳ sābiḳ u lāḥiḳ ḥarem-i ʿizzetüñe
Hādī vü Muḳaddim ü Muʾaḫḫir sensin

vü vü vü:

1. **vü vü vü:**
Gazel 490
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ve bağlacı.
Sensin ey mihr-i żiyā-güster-i Mekkī-maṭlaʿ
Hāşimī vü Medenī vü ʿArabī vü Ḳureyşī

vücūb-ı ẕātuñ:

1. **vücūb-ı ẕātuñ:**-*uñ*
Rübai 293
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Varlığın gerekliliği.
Eşyāda bedīdār vücūb-ı ẕātuñ
Şāhid ṣıfat-ı vaḥdetüñe āyātuñ

vücūb-ı ẕātuñuñ:

1. **vücūb-ı ẕātuñuñ:**-*uñ, -uñ*
Gazel 45
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Varlığın gerekliliği.
Mümkināt oldı vücūb-ı ẕātuñuñ āyīnesi
Ey vücūd-ı aḳdesi müstelzim-i ḥükm-i vücūb

vücūd:

1. **vücūdıña:**-*ı, -n, -a*
Gazel 48
Mısra: **2**
Beden, gövde.
Ey ẕāt-ı pāki müntesib-i eşref-i neseb
Vābestedür vücūdıña pīrāye-i ḥaseb

2. **vücūduñdur:**-*uñ, -dur*
Gazel 79
Mısra: **1**
Beden, gövde.
Ey vücūduñdur olan kevn ü mekāna bāʿiṣ
Naḳş-ı ḥüsnüñ ṣuver-i ʿālemiyāna bāʿiṣ

3. **vücūdı:**-*ı*
Gazel 127
Mısra: **22**
Allah'ın varlığı.
Cenāb-ı ʿĀrif-i ṣāḥib-maʿārif kim fażīletle
Vücūdı baḥr-i ʿirfānuñ dürr-i yektālarındandur

4. **vücūd:**
Gazel 140
Mısra: **20**
Varoluş.
Ḫuṣūṣan naẓm-ı pāki gevher-i kān-ı belāġatdur
Vücūd baḥr-ı fażl-ı maʿrifetde dürr-i yektādur

5. **vücūdı:**-*ı*
Gazel 202
Mısra: **7**
Beden, gövde.
Cāʾiz ki ola ġayrdan āzürde vücūdı
Ol sīm-ten-i ʿişmete gül-pīrehen ister

6. **vücūduñ:**-*uñ*
Gazel 260
Mısra: **7**
Beden, gövde.
Oldı vücūduñ evvel ü āḫirde bī-ʿadīl
Sensin güzīde ḫayr-ı ḫalef mefḫar-ı selef

7. **vücūduñ:**-*un*
Gazel 281
Mısra: **11**
Beden, gövde.
Vücūduñ menbaʿ-ı māʾü'l-ḥayāt-ı feyż-i aḳdesdür
Benānuñ teşnegāna muḳsim-i āb-ı revān itdüñ

8. **vücūdum:**-*um*
Gazel 340
Mısra: **3**
Beden, gövde.
Vücūdum ṣūret-i dīvāra döndi ḳaldı ḥasretle
Ben ol sāʿat ki ol rūḥ-ı revānumla vedāʿ itdüm

9. **vücūduña:**-*uñ, -a*
Gazel 351
Mısra: **4**
Beden, gövde.
Āzürde itmesün seni berg-i semen bile
Bār olmasun vücūduña pīrāhen istemem

10. **vücūdı:**-*ı*
Gazel 377
Mısra: **4**
Beden, gövde.
Gerekmez encümen-i ehl-i ʿışḳa bīgāne
Vücūdı ʿışḳ ile zerd ü nizār olan gelsün

11. **vücūdum:**-*um*
Gazel 407
Mısra: **9**
Beden, gövde.
Vücūdum ser-be-ser ḫākister itse āteş-i ʿışḳuñ
Ġamuñdan eylemem ʿarż-ı ferāġat yā Resūla'llāh

12. **vücūdum:**-*um*
Gazel 411
Mısra: **5**
Beden, gövde.
Vücūdum ser-be-ser ḫākister eyler nār-ı ḥasretle
Virürsem ruḫṣat āh-ı pür-şerāra yā Resūla'llāh

13. **vücūduñ:**-*uñ*
Gazel 413
Mısra: **1**
Beden, gövde.
Vücūduñ şemʿ-i bezm-i ışṭıfādur yā Resūla'llāh
Anuñçün ism-i pāküñ Muṣṭafādur yā Resūla'llāh

14. **vücūduñ:**-*uñ*
Gazel 414
Mısra: **8**
Beden, gövde.
Sen ol kān-ı şefāʿatsın ki ẕātuñ ḫalḳa raḥmetdür
Vücūduñ mūcib-i luṭf-ı Ḫudādur yā Resūla'llāh

15. **vücūduñ:**-*uñ*
Gazel 415
Mısra: **1**
Beden, gövde.
Vücūduñ bāʿiṣ-i elṭāf u raḥmet yā Resūla'llāh
Derūnuñ menbaʿ-ı iḥsān ü şefḳat yā Resūla'llāh

16. **vücūduñ:**-*uñ*
Gazel 418
Mısra: **10**
Beden, gövde.
Ṣıfāt u ẕātuñ oldı gevher-i gencīne-i ḳudret
Vücūduñ dürr-i deryā-yı melāḥat yā Resūla'llāh

17. **vücūduñ:**-*uñ*
Gazel 419
Mısra: **4**
Beden, gövde.
Cihāna māye-i raḥmet idüp ẕāt-ı şerīfüñ Ḥaḳ
Vücūduñ ʿāleme ḳıldı beşāret yā Resūla'llāh

18. **vücūduñ:**-*uñ*
Gazel 423
Mısra: **1**
Beden, gövde.
Vücūduñ itdi Ḥaḳ dürr-i yegāne yā Resūla'llāh
Sen olduñ zīver-i tāc-ı şehāne yā Resūla'llāh

19. **vücūduñ:**-*uñ*
Gazel 461
Mısra: **1**
Beden, gövde.
Meʿāṣīden vücūduñ ṭāhir it eşk-i nedāmetle
Naṣīḥāt saña varma ʿarṣa-i ḥaşre bu ḥāletle

20. **vücūdımı:**-*ım, -ı*
Gazel 505
Mısra: **2**
Beden, gövde.
Ḫam itdi ḳāmetini cismümi ḥayāl itdi
O meh vücūdımı ebrūsına miṣāl itdi

21. **vücūduñ:**-*uñ*
Kaside 6
Mısra: **4**
Beden, gövde.
Olduñ kemāl-i ẕāt ile Maḥmūd u Muṣṭafā
Mevlā vücūduñ eyledi muḫtār u münteḫāb

22. **vücūdı:**-*ı*
Kaside 10
Mısra: **15**
Beden, gövde.
Vücūdı içün oldı bedʿ-i vücūd
Ẓuhūrıyla nübüvvet ḫitām

23. **vücūdıyla:**-*ı, -y, -la*
Kaside 10
Mısra: **17**
Beden, gövde.
Vücūdıyla mevcūd inʿām-ı vücūd
Ẓuhūrıyla ẓāhir meẓāhir tamām

24. **vücuduñ:**-*uñ*
Kaside 13
Mısra: **77**
Beden, gövde.
Vücuduñ itdi tekmīl-i meʾāl-i ṣūret ü maʿnā
Ẓuhūruñ oldı mirʾāt-ı kemāl-i ṣūret ü maʿnā

25. **vücūduñ:**-*uñ*
Kaside 13
Mısra: **38**
Beden, gövde.
Senüñ aḥbāb u aʿdā ḥişşe-mend-i ḫ∨ān-ı luṭfuñdur
Ki raḥmetdür vücūduñ müʾminīn ü müşrikīn üzre

26. **vücūduñ:**-*uñ*
Kaside 13
Mısra: **2**
Beden, gövde.
Ẓuhūra geldi çün ẕātuñ ṣıfāt-ı bihterīn üzre
Vücūduñ oldı raḥmet evvelīn ü āḫirīn üzre

27. **vücūdın:**-*ı, -n*
Kaside 22
Mısra: **85**
Beden, gövde.
Ṣadāret mesnedinde Ḥaḳ vücūdın müstedām itsün
Bize göstermesün andan cüdā ol ṣadr-ı vālāyı

28. **vücūdın:**-*ın*
Kaside 22
Mısra: **11**
Beden, gövde.
Vücūdın ṣadra lāyıḳ gördi ḥükm-i Ḳādir-i Muṭlaḳ
Şeh-i İslāma ilhām eyledi ol feyż-i aḫfāyı

29. **vücūdı:**-*ı*
Kaside 26
Mısra: **38**
Beden, gövde.
Baḳılsa neşʾet-i aṣl-ı aṣīli ʿırḳ-ı ḥasen
Vücūdı mecd ü necābetde ferʿ-i müsteşnā

30. **vücūduñ:**-*uñ*
Kaside 27
Mısra: **169**
Beden, gövde.
Ṣadr-ı iclāl-i saʿādetde vücūduñ mevlā
Eylesün vāsıṭa-i ḥall-i umūr-ı cumhūr

31. **vücūduñ:**-*uñ*
Kaside 28
Mısra: **73**
Beden, gövde.
Vücūduñ āfet-i ʿālemden olsun dāʾimā maḥfūẓ
Felekler tā ki ser-gerdān-ı ṭarz-ı inḳılābumdur

32. **vücūduñ:**-*uñ*
Matla 254
Mısra: **1**
Beden, gövde.
Ey vücūduñ bezm-i levlākūñ münevver şemʿası
Āfitāb-ı ẕātuñuñ şems ü ḳamerdür lemʿası

33. **vücūduñ:**-*un*
Murabba 11
Mısra: **1**
Beden, gövde.
Vücūduñ raḥmet-i Ḥaḳdur
Şefāʿat yā Resūla'llāh

34. **vücūdında:**-*ı, -n, -da*
Rübai 402

Mısra: **4**
Beden, gövde.
Her mürselüñ icāzı cenābında bedīd
Her muʿcizüñ envāʿı vücūdında ʿayān

35. **vücūdı:**-*ı*
Rübai 507
Mısra: **1**
Beden, gövde.
Ey raḥmet olan vücūdı ḫāṣ u ʿāma
Virdi şeb-i mevlidüñ şeref eyyāma

36. **vücūdın:**-*ın*
Tarih 1
Mısra: **43**
Beden, gövde.
Vücūdın bāʿiṣ-i emn ü emān itsün cihān üzre
Dem-ā-dem reh-ber olsun baḥr ü berde ḫıfẓ-ı Sübḥānī

37. **vücūdı:**-*ı*
Tarih 3
Mısra: **13**
Beden, gövde.
Vücūdı maṭlaʿ-ı işrāḳ-ı nūr-ı ḥikmet olmışdur
Felāṭūn-veş olup ḫumm-ı ḫafāda pençe yıl lāyiṣ

38. **vücūdın:**-*ın*
Tarih 7
Mısra: **5**
Beden, gövde.
Pür-nūr ide Ḥaḳ şeyb-i kemāl ile vücūdın
Hem-vāre saʿādet bula bī-ḳayd-ı taʿallül

39. **vücūdın:**-*ın*
Tarih 11
Mısra: **4**
Beden, gövde.
Vālī-i pīrāye-baḫş-ı ṣadr-ı mülk-i Mışır iken
Eyleyüp mevlā vücūdın maẓhar-ı luṭf-ı ʿaẓīm

vücūd ile ʿadem:

1. **vücūd ile ʿadem:**
Rübai 172
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Varlık ile yokluk.
Fermānuña vābeste vücūd ile ʿadem
Bir kārda yāver ü naṣīrüñ yoḳdur

vücūd virme:

1. **vücūd virme:**-*me*
Kaside 26
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kıymet/değer vermek, önemsemek.
Vücūd virme ġam-ı rūzgāra ẕerre ḳadar
Gel itme āh-ı taḥassürle ʿömrüñi ifnā

vücūda geldi:

1. **vücūda geldi:**-*di*
Murabba 6
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yaratılmak, doğmak.
Fermān idince bī-teʿab
Geldi vücūda cümle hep

vücūda geldükde:

1. **vücūda geldükde:**-*dükde*
Rübai 24
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yaratılmak, doğmak.
Geldükde vücūda şevket-i şānından
Lerzende olup yıḳıldı ṭāḳ-ı kisrā

2. **vücūda geldükde:**-*dükde*
Rübai 149
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yaratılmak, doğmak.
Geldükde vücūda o nebiyy-i mesʿūd
Burhān-ı şeb-i mevlidi oldı meşhūd

3. **vücūda geldükde:**-*dükde*
Rübai 401
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yaratılmak, doğmak.
Geldükde vücūda ol Ḥabīb-i Yezdān
Envārı ile münevver oldı bu cihān

vücūda gelür:

1. **vücūda gelür:**-*ür*
Kaside 4
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yaratılmak, doğmak.
Gelür emrüñle vücūda ʿālem -

vücūd-ı aḳdesi:

1. **vücūd-ı aḳdesi:**-*si*
Gazel 45
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
En önce yaratılmış vücud.
Mümkināt oldı vücūb-ı ẕātuñuñ āyīnesi
Ey vücūd-ı aḳdesi müstelzim-i ḥükm-i vücūb

vücūd-ı ʿālem-ārāsın:

1. **vücūd-ı ʿālem-ārāsın:**-*sın*
Gazel 409
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cihanı süsleyen kişi.
Benān-ı muʿcizātuñ eyledi ḫam-geşte-i ḥayret
Vücūd-ı ʿālem-ārāsın hilālüñ yā Resūla'llāh

vücūd-ı bedri:

1. **vücūd-ı bedri:**-*i*
Matla 263
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Parlak beden.
Hecr-i ebrūsı hilāl itdi vücūd-ı bedri
Bir güzeldür ki o meh-pāre bilinmez ḳadri

vücūd-ı bī-naẓīrüñ:

1. **vücūd-ı bī-naẕīrüñ:**-*üñ*
Kaside 13
Mısra: **48**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eşsiz varlık.
N'ola olsa güneh-kārān-ı ümmet ṭālib-i luṭfuñ
Vücūd-ı bī-naẕīrüñ raḥmet oldı ʿālemīn üzre

2. **vücūd-ı bī-naẕīrüñ:**-*üñ*
Kaside 19
Mısra: **107**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eşi benzeri olmayan beden. II Hz. Muhammed (eşsiz yaratılışlı kişi bağlamında).
Kim vücūd-ı bī-naẕīrüñ sāye şaldı āleme
Merḥabā ey bī-kesānuñ dest-gīr ü yāveri

vücūd-ı bī-naẕīrüñ oldı:

1. **vücūd-ı bī-naẕīrüñ oldı:**-*üñ, -dı*
Kaside 5
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Benzersiz bir vücuda sahip olmak.
Ey vücūd-ı bī-naẕīrüñ oldı tā rūz-ı ezel
ʿİllet-i şevket-nümā-yı ḫilḳat-i arż u semā

vücūd-ı enveri:

1. **vücūd-ı enveri:**-*i*
Gazel 107
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aydınlık varlığı.
O ḥüsn-i ḫilḳati germābede temāşā ḳıl
Vücūd-ı enveri bir cevher-i mücerreddür

vücūd-ı esʿadi:

1. **vücūd-ı esʿadi:**-*i*
Kıt'a 47
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hayırlı, saadetli varlık.
Nafīẕü'l-ḥükm ola şarḳ u ġarba fermān-ı müdām
Zīb-i taḫt-ı salṭanat olsun vücūd-ı esʿadi

vücūd-ı fānī:

1. **vücūd-ı fānī:**
Rübai 82
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Fani, sonlu beden, varlık.
Biñ ẕerre olursa bu vücūd-ı fānī
Her ẕerrelerüm vaḥdetüñ eyler iṣbāt

vücūd-ı feyż-i envāra:

1. **vücūd-ı feyż-i envāra:**-*a*
Gazel 70
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nurlu feyizli vucut.
Vücūd-ı feyż-i envāra ilāhī ḳıl ʿaṭā şıḥḥat
Gülistān-ı ruḫ-ı yāra ilāhī ḳıl ʿaṭā şıḥḥat

vücūd-ı güzīn-i ḫalḳ-ı ilāh:

1. **vücūd-ı güzīn-i ḫalḳ-ı ilāh:**
Kaside 14
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın yarattığı seçkin beden II Hz. Muhammed'in bedeni.
O vücūd-ı güzīn-i ḫalḳ-ı ilāh
Oldı ferzend-i ḫāṣ-ı ʿAbdu'llāh

2. **vücūd-ı güzīn-i ḫalḳ-ı ilāh:**
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın yarattığı seçkin beden II Hz. Muhammed'in bedeni.
O vücūd-ı güzīn-i ḫalḳ-ı ilāh
Oldı ferzend-i ḫāṣ-ı ʿAbdu'llāh

vücūd-ı ḫākī:

1. **vücūd-ı ḫākī:**
Rübai 400
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Insanların bedeni.
Ḫāk olsa gerekdür bu vücūd-ı ḫākī
Ey ḫāk gerek ḫāk ile yeksān olasın

vücūd-ı luṭf-ı ilāhī:

1. **vücūd-ı luṭf-ı ilāhī:**
Kaside 26
Mısra: **67**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ilahi himmetin varlığı.
Vücūd-ı luṭf-ı ilāhī degül midür ḫalḳa
Ki emn-i ʿāleme vābeste himmeti maḥżā

vücūd-ı muḫteremüñ:

1. **vücūd-ı muḫteremüñ:**-*üñ*
Gazel 48
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Muhterem, değerli kişi, mübarek zat.
Teʾdīb-i ḫāṣ u terbiyet-i Kirdigar ile
Oldı vücūd-ı muḫteremüñ nüsḫa-i edeb

vücūd-ı mükerremüñ:

1. **vücūd-ı mükerremüñ:**-*üñ*
Kıt'a 16
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saygın,muhterem oluş.
Memdūḥ-ı kāʾināt vücūd-ı mükerremüñ

Maḳbūl-i ḥāṣ u ʿām ser-ā-pā
ḫaṣāʾilüñ

vücūd-ı münteḫābı:

1. **vücūd-ı münteḫābı:**-*ı*
Gazel 487
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzide vucudu.
Tamām-ı ḥükmini
ḥāvī kemāl-i āyātı
Cemīʿ-i muʿcizi cāmiʿ
vücūd-ı münteḫābı

vücūd-ı pāki:

1. **vücūd-ı pāki:**-*i*
Kaside 24
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz varlık.
Semiyy-i mefḫar-ı ʿālem
Cenāb-ı Muṣṭafā Paşa
Ki olmışdur vücūd-ı pāki
maẓhar luṭf-ı Yezdāna

2. **vücūd-ı pāki:**-*i*
Kaside 28
Mısra: **50**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz varlık.
Şerefdür ḥāṣılı ẕāt-ı şerīfi
ṣadr-ı iclāle
Vücūd-ı pāki neyyir-baḫş-ı
mihr-i feyż-yābumdur

3. **vücūd-ı pāki:**-*i*
Tarih 5
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz varlık.
Şeh-i İslām ü sulṭān-ı cihān-
gīr-i felek-rifʿat
Ki olmışdur vücūd-ı pāki
ism ü vaṣf ile Maḥmūd

vücūd-ı pākin:

1. **vücūd-ı pākin:**-*in*
Tarih 1
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz varlık.
Vücūd-ı pākin itdi sāye-
baḫş-ı cümle-i ʿālem
İdüp ẕāt-ı şerīfin zīver-i
ṣadr-ı cihān-bānī

vücūd-ı pākine:

1. **vücūd-ı pākine:**-*i, -n, -e*
Kaside 26
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz varlık.
Vücūd-ı pākine mīrāṣdur ʿaṭā
itmek
Ki ḫānedān u vezāretde buldı
neşv ü nemā

vücūḍ-ı pākini:

1. **vücūd-ı pākini:**-*i, -n, -i*
Kaside 26
Mısra: **323**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz varlık.
Vücūd-ı pākini ḥıfẓ eylesün
ḫaṭālardan
Ḫudā-yı Ferd ü Ṣamed celle
şānühü ve ʿulā

2. **vücūḍ-ı pākini:**-*i, -n, -i*
Tarih 19
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz varlık.
Ḫażret-i Sulṭān Muḥammed
Ḫān-ı Ġāzī-iştihār
Ḫaḳ vücūḍ-ı pākini maḥẓūẓ
ide ṣubḥ u mesā

vücūd-ı pāküñi:

1. **vücūd-ı pāküñi:**-*üñ, -i*
Gazel 280
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz vücutlu II Hz. Muhammet.
Vücūd-ı pāküñi fażlından
eyledi Allāh
Cihāna vāsıṭa-i raḥmet es-
selāmu ʿaleyk

2. **vücūd-ı pāküñi:**-*üñ, -i*
Gazel 417
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz varlığı.
Vücūd-ı pāküñi teşrīf içün tā
levḥ-i ʿarş üzre
Yazıldı resm-i ʿunvān-ı
Muḥammed yā Resūla'llāh

3. **vücūd-ı pāküñi:**-*üñ, -i*
Gazel 429
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz varlığı.
Vücūd-ı pāküñi Ḫaḳ gevher-i
yektā-yı luṭf itmiş
İdüp ārāyiş-i tāc-ı keramet
yā Resūla'llāh

vücūd-ı tāb-nāküñ:

1. **vücūd-ı tāb-nāküñ:**-*üñ*
Kaside 5
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Parlak, nurlu beden.
Şerʿ-i pāküñ eyleyüp Ḫaḳ
meslek-i ṣıdḳ u sedād
Cümleye ḳıldı vücūd-ı tāb-
nāküñ reh-nümā

vücūdun:

1. **vücūduñ:**-*un*
Murabba 7
Mısra: **13**
Beden, gövde.
Vücūduñ bāʿiṣ-i raḥmet
Derūnuñda menbaʿ-ı şefḳat

vücūduñ ortaya atma:

1. **vücūduñ ortaya atma:**-*ma*
Gazel 491
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Deyim**
Vücudunu ortaya atmak. Mecazen kendini göstermek.
Ehl-i ṭaʿnuñ zaḫm-miḳrāż-ı
lebinden ḳıl ḥaẕer
Ortaya atma vücūduñ şemʿ-i
bezm-ārā gibi

vücūh:

1. **vücūh:**
Kaside 22
Mısra: **42**
Bir memleketin ileri gelenler.
Muʿārıż var ise gelsün benümle baḥṣ-i ẕātında
Vücūh ile ṣübūt-ı müddeʿāya görsün iftāyı

2. **vücūh:**
Kaside 23
Mısra: **29**
Bir memleketin ileri gelenler.
Vücūh ile olurlar reʾy-i ʿālem-gīrine teslīm
Gerekse İbn-i ʿAbbād Āṣafī'bn-i Berḫiyā gelsün

vücūh-ı ḥikmeti:

1. **vücūh-ı ḥikmeti:**-*i*
Tarih 31
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hikmet veçheleri.
Olup ṭuġrā-keşīde bī-bedel ḫaṭṭ-ı hümāyūnı
Rümūz-ı diḳḳati ḥāvī vücūh-ı ḥikmeti şāmil

vücūh-ı ḥüsne:

1. **vücūh-ı ḥüsne:**-*e*
Gazel 279
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzellik tarzları.
Ḫalḳ-ı cihānuñ ekmelidür ẕāt-ı kāmilüñ
Şāmil vücūh-ı ḥüsne şümūl-ı şemāʾilüñ

vüfūr-ı cürm ü günehden:

1. **vüfūr-ı cürm ü günehden:**-*den*
Gazel 509
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Günah ve suçun çokluğu.
Vüfūr-ı cürm ü günehden ḳuṣūr-ı ṭāʿatden
Ḥużūr-ı Ḥaḳda saña ıżṭırāb gelmez mi

vürūd itdi:

1. **vürūd itdi:**-*di*
Tarih 29
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gelmek, ulaşmak.
Ḳıldı Ḥaḳ ḫāṣṣa-i māyī-i ḥayāt-ı eşyā
İtdi mefhūmı anuñ naẓm-ı kerīminde vürūd

vüsʿat:

1. **vüsʿatle:**-*le*
Kaside 27
Mısra: **32**
Genişlik, bolluk, rahatlık; elverişli durum, fırsat.
Şāh-rāḥ-ı keremüñ başḳa yol açdı ḫalḳa
Menzil-i kāma ider her kişi vüsʿatle mürūr

vuṣlat:

1. **vuṣlat:**
Gazel 89
Mısra: **3**
Kavuşma, birleşme.
Bu vuṣlat genc-i maḫfīdür uzatma destüñi ṭālib
Meger kim bulasın cānā bu ʿışḳuñ bābına miftāḥ

2. **vuṣlat:**
Gazel 97
Mısra: **7**
Kavuşma, birleşme.
Beni uṣlat kerem it vuṣlat ile
Ele ʿibret beni ḳıl sīneye bend

3. **vuṣlat:**
Gazel 111
Mısra: **18**
Kavuşma, birleşme.
Bir ẕevḳa beñzemez bu cihānda
Ol ıżṭırāb-ı şevḳ ki vuṣlat demindedür

4. **vuṣlat:**
Gazel 134
Mısra: **9**
Kavuşma, birleşme.
Telḫī-i hicrāna ṣabr it vuṣlat isterseñ eger
Pendümi gūş eyle ṣabr ile ḳoruḳ ḥelvā olur

5. **vuṣlata:**-*a*
Gazel 248
Mısra: **1**
Kavuşma, birleşme.
Dile cārī oluben vuṣlata nev-çeşme-i feyż
Dehenüm cāhına geldi bugün ol mīve-i feyż

6. **vuṣlatını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 248
Mısra: **3**
Kavuşma, birleşme.
Güzelüm nāz iderek vuṣlatını ḳıldı fedā
Ne güzel ʿālem ile geldi baña şīve-i feyż

7. **vuṣlatuñ:**-*uñ*
Gazel 258
Mısra: **5**
Kavuşma, birleşme.
Vuṣlatuñ cāhın bilürsin pādişāhum ben faḳīr
Şol ḳadar ḳıldum ṭaleb kim ḳalmadı tāb ü dimāġ

8. **vuṣlatuñ:**-*uñ*
Gazel 262
Mısra: **7**
Kavuşma, birleşme.
ʿĀşıḳuñ ḳan aġladuḳça vuṣlatuñ diler raḳīb
Hīç revā mı vaṣla ire ol raḳīb-i nā-ḫalef

9. **vuṣlatdur:**-*dur*
Gazel 516
Mısra: **6**
Kavuşma, birleşme.
Vādī-i ġurbetde oldum öyle meʾnūs-ı firāḳ
Şimdi vuṣlatdur baña yārüñ ḫayāl-i vuṣlatı

10. **vuṣlat:**
Matla 47
Mısra: **2**
Kavuşma, birleşme.
Olurmış ey dil-i şeydā cihānda bī-minnet
Muḳaddimāt-ı viṣālüñ netīcesi vuṣlat

11. **vuṣlatdur:**-*dur*
Rübai 194
Mısra: **4**
Kavuşma, birleşme.
ʿArż eyleyicek pīr-i żamīre didi kim
Taʿbīr-i dil-ārāsı anuñ vuṣlatdur

12. **vuṣlatuñla:**-*uñ, -la*
Tahmis 10
Mısra: **39**
Kavuşma, birleşme.
Vuṣlatuñla dil-i maḥzūna biraz tesliyet it
ʿĀṣıḳa ḫaste-dilem ḥālüme gel merḥamet it

vuṣlata irmek:

1. **vuṣlata irmek:**-*mek*
Gazel 68
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşmak.
Vuṣlata irmek hevāsı baña teʾs̱īr eyledi
N'eyleyem cānum bu düşdi başuma sevdā-yı dost

vuṣlat-ı aḥbāb:

1. **vuṣlat-ı aḥbāb:**
Gazel 512
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgililerin buluşması.
Dār-ı ġurbetde dil-i zār-ı ġarībe yā Rab
Bir ṣafā var mı ola vuṣlat-ı aḥbāb gibi

vuṣlat-ı aʿlā:

1. **vuṣlat-ı aʿlā:**
Gazel 70
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mükemmel kavuşma.
Benümle vuṣlat-ı aʿlā aña bir kār u dermān it
İşitdüm ḫaste-ḥāl olmış ilāhī ḳıl ʿaṭā ṣıḥḥat

vuṣlat-ı cānānı:

1. **vuṣlat-ı cānānı:**-*ı*
Gazel 277
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin vuslatı, sevgiliye kavuşma.
Ḫoş gezersin meclis-i yār içre sen
Vuṣlat-ı cānānı bulduñ yā ḳabaḳ

vuṣlat-ı dildāra:

1. **vuṣlat-ı dildāra:**-*a*
Gazel 321
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgiliye kavuşma II Allah'a kavuşma.
Himmet-i pīr-i maḥabbetle Naḥīfī-veş hemān
Vuṣlat-ı dildāra feṭḥ-i bāb-ı ʿışḳ ister göñül

vuṣlat-ı gülden:

1. **vuṣlat-ı gülden:**-*den*
Gazel 231
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güle kavuşmak.
Düşme ḳayd-ı dām-ı nefse ṭālib-i maṭlūb iseñ
Vuṣlat-ı gülden cüdādur ʿandelībān-ı ḳafes

vuṣlat-ı ḥavż-ı ṣafā-yı ḳalbe:

1. **vuṣlat-ı ḥavż-ı ṣafā-yı ḳalbe:**-*e*
Kıt'a 46
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kalbin safanın içinde kavuşması.
Vuṣlat-ı ḥavż-ı ṣafā-yı ḳalbe isterseñ sebīl
Rāh-ı mevlādan sirişküñ ḳıl mis̱āl-i selsebīl

vuṣlat-ı maḥbūb-ı bāḳīdür:

1. **vuṣlat-ı maḥbūb-ı bāḳīdür:**-*dür*
Gazel 231
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ebedi sevgilinin vuslatı II Allah'a kavuşmak.
Cüst ü cūy-ı ḥüsn-i fānīden ġaraż taḳlīddür
Vuṣlat-ı maḥbūb-ı Bāḳīdür Naḥīfī mültemes

vuṣlatī-i zārı:

1. **vuṣlatī-i zārı:**-*ı*
Kaside 26
Mısra: **201**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çaresiz vuslat.
Murāda vuṣlatī-i zārı eyledi vāṣıl
Mekān-ı ʿAdn ola merḥūm Muṣṭafā Paşa

vüsūḳ eyleyen:

1. **vüs̱ūḳ eyleyen:**-*yen*
Gazel 265
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İnanmak, güvenmek.
Olmaz endīşe-i rızḳ ile giriftār-ı melāl
Eyleyen ḳısmet-i bī-çūn-ı ilāhīye vüs̱ūḳ

vuṣūl:

1. **vuṣūl:**
Gazel 28
Mısra: **9**
Kavuşma.
Ey Naḥīfī menzil-i maḳṣūda mümkindür vuṣūl
Faż̈l-ı Rabbānī olursa reh-ber ü hādī baña

2. **vuṣūl:**
Gazel 517
Mısra: **9**
Ulaşmak, erişmek.
Menzil-i gāha ne mümkindür murād üzre vuṣūl
Ādemi bī-tāb ider ʿömri ʿazīzüñ sürʿati

3. **vuṣūl:**
Kaside 3
Mısra: **25**
Vasıl olma, varma, kavuşma, erme.
Bir gün evvel bulagör menzil-i maḳṣūda vuṣūl
Aldanup ḳalma şaḳın zīnetine eşyānuñ

4. **vuṣūl:**
Rübai 309
Mısra: **2**
Vasıl olma, varma, kavuşma, erme.
Hicrānuñ ile itme beni zār ü melūl
Bulsun dil-i miḥnet-zede maḳṣūda vuṣūl

vüṣūl bulur:

1. **vüṣūl bulur:**-*ur*
Rübai 469
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ulaşmak, varmak.
Elbette bulur ṣāḥil-i maḳṣūda vüṣūl
Bir dil ki ider baḥr-ı niyāz içre şināh

vüṣūl olur:

1. **vüṣūl olur:**-*ur*
Gazel 353
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Erişmek, ulaşmak.
Ser-menzil-i murāda olur ʿāḳıbet vüṣūl
Rāh-ı ṭalebde şām ü seḥer reh-neverd isem

vüṣūl-ı maṭlab:

1. **vüṣūl-ı maṭlab:**
Rübai 78
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşmak istenilen.
Mevḳūf-ı meşiyyetüñ ḥusūl-ı maṭlab
Merhemden irādetüñ vüṣūl-ı maṭlab

vuṣūl-ı merāma:

1. **vuṣūl-ı merāma:**-*a*
Gazel 206
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İsteğe ulaşmak.
İdüp Ḫudāya tevekkül Naḥīfīyā her gāh
Ḥuṣūl-i kāma vuṣūl-ı merāma muntaẓıruz

vüzerā:

1. **vüzerā:**
Kaside 26
Mısra: **203**
Vezirler.
Ya bir midür meger iḥsān ü himmet ü vüzerā
Degüldür ehl-i dile luṭfı ḳābil-i iḥṣā

vużūʾ eyleyen:

1. **vużūʾ eyleyen:**-*yen*
Gazel 102
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Abdest almak.
Sirişk-i terle vużūʾ eyleyen ciger-ḫūna
Meyān-ı baḥr-ı belādan namāz lāzımdur

vuzūḥ iderek:

1. **vuzūḥ iderek:**-*erek*
Gazel 300
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Açıklamak.
Şarāb-ı nāb içelüm ʿālem-i ṣabūḥ iderek
O şūḫa dilde ġam-ı ʿışḳumuz vuzūḥ iderek

yā:

1. **yā:**
Gazel 54
Mısra: **6**
"Ey!" anlamında bir seslenme sözü.
Ruḫlaruñ şeftālūsinden mīve iḥsān it baña
Yalıñuz yā ben miyem bu cümle dünyā teşne-leb

2. **yā:**
Gazel 55
Mısra: **4**
Ve yahut.
Naẓar itmez bilemem ben ḳulına şāh-ı cevān
Meded ol cilve nedür yā nedür ol ʿālī-ḫıṭāb

3. **yā:**
Gazel 55
Mısra: **7**
Ve yahut.
Nedür ol vech-i ḥasen yā nedür ol kān-ı ṣadef
Nedür ol dürr ile gevher nedür ol yā leb-i nāb

4. **yā:**
Gazel 55
Mısra: **8**
Ve yahut.
Nedür ol vech-i ḥasen yā nedür ol kān-ı ṣadef
Nedür ol dürr ile gevher nedür ol yā leb-i nāb

5. **yā:**
Gazel 57
Mısra: **6**
"peki" anlamında bir edat.
Lebinüñ şerbetini virmez iseñ ʿāşıḳuña
Ölicek yā ne cevābuñ olıcaḳ rūz-ı ḥisāb

6. **yā:**
Gazel 71
Mısra: **5**
"Ey!" anlamında bir seslenme sözü.

Tārümār olmaz mı ʿaḳlum yā görince sen şehi
Kim bulımaz hem-serüñ ol raḳṣ u reftāruñ dürüst

7. **yā:**
Gazel 73
Mısra: **4**
Ve yahut.
Bü'l-ʿaceb göñlüm kemān itdi ki ol ebrū-kemān
Yā ʿaceb incindi mi bilmez niçün dil-ber sükūt

8. **yā:**
Gazel 85
Mısra: **4**
Yahut, veya II Arap alfabesinin son harfi olan ya (ى) sesi.
Rāya beñzer ḫançeriyle urdı ḫışm idüp beni
Sīne ḳan ile boyandı yā burada yāre güç

9. **yā:**
Gazel 126
Mısra: **4**
Ve yahut.
Görinen encüm-i tābān mıdur sipihr üzre
Benüm yā āteş-i āhumdaki şerāre midür

10. **yā:**
Gazel 138
Mısra: **6**
Ve yahut.
Benefşe ḫāk-i rehüñ lāle dāġdāruñdur
Nihāl-i serv ise meftūn yā mestüñdür

11. **ye:**
Gazel 144
Mısra: **12**
"Ey!" anlamında bir seslenme sözü.
Üftādelerüñ düşse eger pāyuña ʿafv it
Saña düşen ye şāh-ı cihān luṭf u keremdür

12. **yā:**
Gazel 148
Mısra: **10**
Ve yahut.
Bir nigāhuñ fitne-i devr-i ḳıyāmet olmada
Sen misin bāʿiṯ ʿaceb yā çeşm-i mekkāruñ mıdur

13. **yā:**
Gazel 148
Mısra: **6**
Ve yahut.
Āb ü tāb-ı ṭalʿatından farḳ olınmaz geydigüñ
Cāme-i gül-gūn mıdur yā ʿaks-i ruḫsāruñ mıdur

14. **yā:**
Gazel 168
Mısra: **12**
Ve yahut.
Gerdiş-i pīre-zenüñ gör bize itdüklerini
Bilmezüz şīvesini köhne mi yā tāze midür

15. **yā:**
Gazel 193
Mısra: **9**
"Ey!" anlamında bir seslenme sözü.
Yā kimler geşt ider gülzār-ı kūyuñ tāb-ı ʿışḳuñla
Senüñ ey naḫl-i nev gül-çīn bāġ-ı ʿişretüñ kimdür

16. **yā:**
Gazel 249
Mısra: **15**
Ve yahut.
Mey midür sāġar mıdur yā sāḳī-i gül-rū mıdur
Rind-i mey-āşām-ı ʿışḳa ḫālet-efzā-yı neşāṭ

17. **yā:**
Gazel 267
Mısra: **18**
Ve yahut.
Ey Naḥīfī bilürüz hem-serimüz yoḳ ammā
Yā bu meydān-ı süḫanda bize hem-pā da mı yoḳ

18. **yā:**
Gazel 277
Mısra: **6**
"Ey!" anlamında bir seslenme sözü.
Ḫoş gezersin meclis-i yār içre sen
Vuṣlat-ı cānānı bulduñ yā ḳabaḳ

19. **ya:**
Gazel 383
Mısra: **6**
Ve yahut.
Gün yüzüñ gördükçe ey mihr-i melāḥat çeşmüme
Ḫūn-ı ḥasretdür ya eşk-i lücce-peymādur gelen

20. **yā:**
Gazel 402
Mısra: **5**
Ve yahut.
Şu resme ʿāşıḳam şāhum direm her demde ben yā hū
Ḳılar şıyt ü ṣadā cānum aḳar yaşum saña ṭoġru

21. **ya:**
Gazel 481
Mısra: **10**
"Ey!" anlamında bir seslenme sözü.
Dün Naḥīfīyi ġam-ı yeʾs ile gördüm maḥzūn
Himmet itseñ ya ne var ol daḫi ber-kām olsa

22. **ya:**
Gazel 513
Mısra: **2**
Ve yahut.
O perī ziyāde ider benüm sitem ile tāb-ı niyāzumı
Niçe söndürür bu gözüm yaşı ya bu deñlü sūz u güdāzumı

23. **ya:**
Gazel 526
Mısra: **10**
Ve yahut.
Felek ol āfitāb-ı ʿişmetüm benden cüdā ḳılduñ
Benüm ol serv-i nāzum ya kime cānānedür şimdi

24. **ya:**
Kaside 17
Mısra: **42**
Ve yahut.
Yād idüp cürm ü günāhın şerm ider ammā ki āh
N'eylesün ya ḳanda varsun ol ġarīb-i bī-nevā

25. **ya:**
Kaside 26
Mısra: **205**
Ve yahut.
Ya ol semiyy-i nebī ol vezīr-i fāżıl kim
Fażīlet ile idi şān ü şöhreti ḥaḳḳā

26. **ya:**
Kaside 26
Mısra: **203**
Ve yahut.
Ya bir midür meger iḥsān ü himmet ü vüzerā
Degüldür ehl-i dile luṭfı ḳābil-i iḥṣā

27. **ya:**
Matla 118
Mısra: **2**
Ve yahut.
Sūr-ı sürūr-ı bezm-i fenāda vefā mı var
Dünyāda ya safā diyicek bir ṣafā mı var

28. **yā:**
Matla 240
Mısra: **2**
"Ey!" anlamında bir seslenme sözü.
N'ola ṣubḥ u mesā dergāhuña yüz sürse mihr ü māh
Çerāġ-ı nūr-ı ẕātuñdur cihān yā nūru ʿarşi'llāh

29. **yā:**
Rübai 64
Mısra: **4**
Ve yahut.
Sen Nūr u Bedīʿ u Ẓāhir ü Bāṭınsın
Esrār u ḫafā yā saña ẓāhir yā Rab

30. **ya:**
Rübai 186
Mısra: **4**
"Ey!" anlamında bir seslenme sözü.
Cevrüñle helāk oldı Naḥīfī nā-çār
Ḳurbānuñ olam ya bu ne istiġnādur

31. **yā:**
Rübai 537
Mısra: **4**
"Ey!" anlamında bir seslenme sözü.
Nā-çār görüp ḥüsnüñi meftūn oldı
Bī-çāre Naḥīfī yā helāk olsun mı

32. **yā:**
Tahmis 10
Mısra: **42**
Ve yahut.
Seni bu ḥüsn ü cemāl ile görüp ey meh-rū
Didüm āh eyleyerek ṣabr u ḳarāra yā hū

yā allāh:

1. **yā allāh:**
Rübai 466
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah.
Tedbīr-i kesān müfīd-kār olmaz hīç
Sen ḳullaruña ʿināyet it yā Allāh

2. **yā allāh:**
Rübai 517
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah.
Taḥḳīḳ-i beyān-ı süḫanum yā Allāh
Taṣdīḳ-i zebān-ı dehenüm yā Allāh

3. **yā allāh:**
Rübai 517
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah.
Taḥḳīḳ-i beyān-ı süḫanum yā Allāh
Taṣdīḳ-i zebān-ı dehenüm yā Allāh

4. **yā allāh:**
Rübai 517
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah.
Ẕikrüñle lisān-ı ḳalbüm eyle gūyā
Āḫir nefesümde sen benüm yā Allāh

yā erḥame'r-rāḥimīn:

1. **yā erḥame'r-rāḥimīn:**
Matla 196
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Ayet**
Ey merhametlilerin en merhametlisi.
Dil ü dīnüm ile ʿadūdan emīn
Meded eyle yā erḥame'r-rāḥimīn

yā ḥabība'llāh:

1. **yā ḥabība'llāh:**
Kaside 11
Mısra: **63**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Sevdiği, Resulu!.
Yā Ḥabība'llāh ben ol ġafletde ḳalmış ʿācizem
İtmede ʿömrüm güẕer ālāyiş-i dünyā ile

yā ilāhī:

1. **yā ilāhī:**
Kaside 17
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ım, duaya başlama sözü.
Fażl u ġufrānuñla şādān it Naḥīfī bendeñi
Yā ilāhī ḳıl anı maḥşūr-ı ḳurb-ı Muṣṭafā

2. **yā ilāhī:**
Kaside 17
Mısra: **53**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ım, duaya başlama sözü.
Yā ilāhī çünki vācibdür duʿā-yı şāh-ı dīn

Rūz u şeb ḥüsn-i ḳabūlüñdür duʿāya müddeʿā

3. **yā ilāhī:**
Tarih 21
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ım, duaya başlama sözü.
Yā ilāhī bu nişīmen-gāhuñ
Ola mesʿūd-ı dem-i ikmāli

yā ilāhī:

1. **yā ilāhī:**
Gazel 390
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ım!.
Yā İlāhī beni rū-mālī-i der-gāhuñ ḳıl
Ne baña şekve-i ġurbet ne temāşā-yı vaṭan

yā kerīma'llāh:

1. **yā kerīma'llāh:**
Gazel 63
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın cömerti II Hz. Muhammed.
Yā Kerīma'llāh Naḥīfī-i meʿāṣī-pīşeyi
Ol ḥabībüñ ḥürmetine ḳıl sezā-yı maġfiret

yā mevlā ʿināyet eyle:

1. **yā mevlā ʿināyet eyle:**
Murabba 1
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Dua**
İfadesi
"Ey Allah'ım bize ihsanda bulun." anlamında dua ifadesi.
Bizüm maʿbūdumuz sensin
ʿİnāyet eyle yā mevlā

2. **yā mevlā ʿināyet eyle:**
Murabba 1
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Dua**
İfadesi
"Ey Allah'ım bize ihsanda bulun." anlamında dua ifadesi.
Ezel maḳṣūdumuz sensin
ʿİnāyet eyle yā mevlā

3. **yā mevlā ʿināyet eyle:**
Murabba 1
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Dua**
İfadesi
"Ey Allah'ım bize ihsanda bulun." anlamında dua ifadesi.
Budur senden recā muṭlaḳ
ʿİnāyet eyle yā mevlā

4. **yā mevlā ʿināyet eyle:**
Murabba 1
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Dua**
İfadesi
"Ey Allah'ım bize ihsanda bulun." anlamında dua ifadesi.
Fenādur cümle sen Bāḳī
ʿİnāyet eyle yā mevlā

5. **yā mevlā ʿināyet eyle:**
Murabba 1
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Dua**
İfadesi
"Ey Allah'ım bize ihsanda bulun." anlamında dua ifadesi.
Sen eyle faẕluña fāʾiz
ʿİnāyet eyle yā mevlā

6. **yā mevlā ʿināyet eyle:**
Murabba 1
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Dua**
İfadesi
"Ey Allah'ım bize ihsanda bulun." anlamında dua ifadesi.
Senüñdür ḳuvvet ü ḳudret
ʿİnāyet eyle yā mevlā

7. **yā mevlā ʿināyet eyle:**
Murabba 1
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **Dua**
İfadesi
"Ey Allah'ım bize ihsanda bulun." anlamında dua ifadesi.
Ṭalebkār oldum iḥsāna
ʿİnāyet eyle yā mevlā

8. **yā mevlā ʿināyet eyle:**
Murabba 1
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **Dua**
İfadesi
"Ey Allah'ım bize ihsanda bulun." anlamında dua ifadesi.
Naḥīfī-i günehkāra
ʿİnāyet eyle yā mevlā

yā muḥammed muṣṭafā:

1. **yā muḥammed muṣṭafā:**
Matla 206
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Muhammed Mustafa.
Rūḥuña olsun ṣalāt ile selām-ı Ḥaḳ rehīn
Yā Muḥammed Muṣṭafā yā raḥmeten li'l-ʿālemīn

yā rab:

1. **yā rab:**
Gazel 5
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Derdimi ʿışḳ eyle hem dermānumı ʿışḳ it benüm
Eyleme yā Rab beni ʿışḳ u maḥabbetden cüdā

2. **yā rab:**
Gazel 45
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Maẓhar-ı iḫlāṣ ḳıl yā Rab dil-i nā-çīzümi
Olmasun tā fikr-i aġyār ile aʿmālüm meşūb

3. **yā rab:**
Gazel 46
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.

Sāde ḳıl levḥ-i dili naḳş-ı sivādan yā Rab
Ḥıfẓ it āyīnemüzi jeng-i riyādan yā Rab

4. **yā rab:**
Gazel 46
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Sāde ḳıl levḥ-i dili naḳş-ı sivādan yā Rab
Ḥıfẓ it āyīnemüzi jeng-i riyādan yā Rab

5. **yā rab:**
Gazel 46
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Pertev-i luṭfuñ ḳıl bāriḳa-i ḫırmen-i ġam
Beni āzāde ḳıl efkār-ı hevādan yā Rab

6. **yā rab:**
Gazel 46
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
ʿAfv ü iḥsānuñ ile eyle ʿuyūbum mestūr
Ḳılma şermende beni şāh ü gedādan yā Rab

7. **yā rab:**
Gazel 46
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Gülşen-i ṭabʿumı ḳıl bāġ-ı bihişt-i maʿnā
Ḳoma ḫālī kerem it neşv ü nemādan yā Rab

8. **yā rab:**
Gazel 46
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Fażl u iḥsānuñ ile eyle ṣaḥīḥü'l-kelimāt
Ṣaḳla levḥ-i ʿamelüm ḥārf-i ḫaṭādan yā Rab

9. **yā rab:**
Gazel 46
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Aġlaram maḥşere dek derd ile dergāhuñda
Çekmezem destümi dāmān-ı recādan yā Rab

10. **yā rab:**
Gazel 46
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Teşnedür germī-i şevḳ ile Naḥīfī teşne
Feyż-yāb eyle anı ḥavż-ı ʿaṭādan yā Rab

11. **yā rab:**
Gazel 70
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Ki serv-endāmına yā Rab irüşdürme fenā bādın
O ḳadd-i serv-i şeh-nāza ilāhī ḳıl ʿaṭā ṣıḥḥat

12. **yā rab:**
Gazel 74
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Ḫumār-ı miḥnet-i dünyādan āzād eyleyüp yā Rab
Mey-i ʿışḳuñla bu cān ü dili ḳıl dāʾimā ser-mest

13. **yā rab:**
Gazel 78
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Maḥsūd-ı ʿālem eyle Züleyḫā-yı şevḳūmı
Yā Rab o māhı ḥüsn ile yek-reng-i Yūsuf it

14. **yā rab:**
Gazel 86
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Bilmezem yā Rab cefā-cūlar ṭarīḳ-i ʿışḳda
ʿĀşıḳ-ı ġam-ḫ∨āra āyīn-i vefā bilmez mi hīç

15. **yā rab:**
Gazel 165
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Naḥīfī bendenem dergāhuna rū-māl idüp geldüm
Cenāb-ı ḥażretüñden ġayre yā Rab minnetüm yoḳdur

16. **yā rab:**
Gazel 347
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Beni maḥcūb-ı eşer itme sözümde yā Rab
Āteş-i ġayret ile ben bu zebānı yaḳaram

17. **yā rab:**
Gazel 373
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Derd ile düşüp bādiye-i ġurbete yā Rab
Dūr olmasun erbāb-ı maḥabbet vaṭanından

18. **yā rab:**
Gazel 485
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Resūl-i ekreme yā Rab selām-ı ber-devām eyle
Hemīşe rūḥ-ı pākin şādumān-ı feyż-i tām eyle

19. **yā rab:**
Gazel 485
Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Derūnum nūr-ı ʿışḳ ile münevver eyleyüp yā Rab
Beni bu devlet-i ḫāṣ ile maḥsūd-ı ʿavām eyle

20. **yā rab:**
Gazel 512
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Dār-ı ġurbetde dil-i zār-ı ġarībe yā Rab
Bir ṣafā var mı ola vuṣlat-ı aḥbāb gibi

21. **yā rab:**
Kaside 12
Mısra: **72**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Ḳıl zemzeme-i Kevṯer-i maʿnāyı reh-āverd
Yā Rab kerem ü luṭf ile mīzāb-ı lisāna

22. **yā rab:**
Kaside 19
Mısra: **170**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Ḳanda ḳaṣd eylerse gelsün ḳabża-i teshīrine
Ḳanda ʿazm eylerse manṣūr ola yā Rab leşkeri

23. **yā rab:**
Kıt'a 3
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Yā Rab yā Rab yā Rab yā Rab
Pürdür ġamdan ḳalb ü ḳāleb

24. **yā rab:**
Kıt'a 3
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim II Bir önceki "Ya Rab" ifadesini kuvvetlendirmek amacıyla kullanılmıştır.
Yā Rab yā Rab yā Rab yā Rab
Pürdür ġamdan ḳalb ü ḳāleb

25. **yā rab:**
Matla 17
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Ḳıl beni yā Rab Cenāb-ı Muṣṭafāya ḫāk-i pā
Tā bu vech ile duḫūl-ı cennete olam sezā

26. **yā rab:**
Matla 44
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
İdüp sebḳ-ı ġażab elṭāf u fażl u raḥmetüñ yā Rab
ʿİbād-ı ʿācize şāmil ʿaṭā vü niʿmetüñ yā Rab

27. **yā rab:**
Matla 44
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
İdüp sebḳ-ı ġażab elṭāf u fażl u raḥmetüñ yā Rab
ʿİbād-ı ʿācize şāmil ʿaṭā vü niʿmetüñ yā Rab

28. **yā rab:**
Murabba 6
Mısra: **57**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Yā Rab cemālüñdür ġaraż
Fażl u kemālüñdür ġaraż

29. **yā rab:**
Rübai 7
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Yā Rab beni ḳıl mülhem-i ādāb-ı rıżā
Meftūḥ ola tā cān ü dile bāb-ı rıżā

30. **yā rab:**
Rübai 8
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Įmān u emān eyle refīḳum yā Rab
Geldükde dem-i rıḥlet-i mülk-i ʿuḳbā

31. **yā rab:**
Rübai 14
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
ʿAvn ü mededüñ ḥıfẓ u emānuñ yā Rab
Sen bedreḳa-i ḫayr-ı ṭarīḳ eyle baña

32. **yā rab:**
Rübai 44
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Yā Rab beşeriyyetle ben itdükçe ḫaṭā
Sen rızḳumı fażluñ ile itdün iʿṭā

33. **yā rab:**
Rübai 50
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Ġafletle idüp niçe günehler yā Rab
Āyīne-i dil oldı mükedder yā Rab

34. **yā rab:**
Rübai 50
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Ġafletle idüp niçe günehler yā Rab
Āyīne-i dil oldı mükedder yā Rab

35. **yā rab:**
Rübai 50

Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Kārı beşerüñ gerçi ḫaṭādur ammā
Yoḳ nefsine ẓālim bana beñzer yā Rab

36. **yā rab:**
Rübai 56
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Müstaġrıḳam iḥsān ü ʿaṭāya yā Rab
Ḳādir degülem ḥamd ü s̱enāya yā Rab

37. **yā rab:**
Rübai 56
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Müstaġrıḳam iḥsān ü ʿaṭāya yā Rab
Ḳādir degülem ḥamd ü s̱enāya yā Rab

38. **yā rab:**
Rübai 56
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Ben ẕerre degül bir yere gelse ʿālem
Kim ḳādir olur şükrüñ edāya yā Rab

39. **yā rab:**
Rübai 57
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Maḳṣūd u murādum eyle iḥsān yā Rab
Eyle baña müşkilātum āsān yā Rab

40. **yā rab:**
Rübai 57
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Maḳṣūd u murādum eyle iḥsān yā Rab
Eyle baña müşkilātum āsān yā Rab

41. **yā rab:**
Rübai 57
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Muḥtāc-ı ʿaṭā vü raḥmetüñdür cümle
Sulṭān u gedā vü cinn ü insān yā Rab

42. **yā rab:**
Rübai 58
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Bī-ḥadd ü ḥisābdur günāhum yā Rab
Şermende-i ẕenb ü rū-siyāham yā Rab

43. **yā rab:**
Rübai 58
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Bī-ḥadd ü ḥisābdur günāhum yā Rab
Şermende-i ẕenb ü rū-siyāham yā Rab

44. **yā rab:**
Rübai 58
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
ʿAfv ü kerem ü ʿināyetüñden ġayrı
Yoḳ ḥāṣılı melceʾ ü penāhum yā Rab

45. **yā rab:**
Rübai 59
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Sensin daḫi yoḳ ġayrı penāhum yā Rab
Maḳṣūdum u maʿbūdum ilāhum yā Rab

46. **yā rab:**
Rübai 59
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Sensin daḫi yoḳ ġayrı penāhum yā Rab
Maḳṣūdum u maʿbūdum ilāhum yā Rab

47. **yā rab:**
Rübai 59
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Her ḳanda teveccüh eylesem faẕluñ ile
Tevfīḳuñı ḳıl refīḳ-ı rāhum yā Rab

48. **yā rab:**
Rübai 60
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Āmālümi sen eyle muḥaḳḳaḳ yā Rab
Ḳıl ẓannumı ṣādıḳ vü muṣaddaḳ yā Rab

49. **yā rab:**
Rübai 60
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Āmālümi sen eyle muḥaḳḳaḳ yā Rab
Ḳıl ẓannumı ṣādıḳ vü muṣaddaḳ yā Rab

50. **yā rab:**
Rübai 60
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
İtdüñ bu ḳadar niʿmete tevfīḳ beni

Şükr-i niʿama eyle muvaffaḳ yā Rab

51. **yā rab:**
Rübai 61
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Bu ʿüsri ḳılup yüsre mübeddel yā Rab
Aḥvālümi ḳıl ḫayra muḥavvel yā Rab

52. **yā rab:**
Rübai 61
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Bu ʿüsri ḳılup yüsre mübeddel yā Rab
Aḥvālümi ḳıl ḫayra muḥavvel yā Rab

53. **yā rab:**
Rübai 61
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Ser-rişte-i ümmīdümi hemvār eyle
Ḳıl ʿuḳde-i müşkilātumı ḥal yā Rab

54. **yā rab:**
Rübai 64
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Yoḳ saña ne evvel ü ne āḫir yā Rab
Sensin ne murāduñ olsa Ḳādir yā Rab

55. **yā rab:**
Rübai 64
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Yoḳ saña ne evvel ü ne āḫir yā Rab
Sensin ne murāduñ olsa Ḳādir yā Rab

56. **yā rab:**
Rübai 64
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Sen Nūr u Bedīʿ u Ẓāhir ü Bāṭınsın
Esrār u ḫafā yā saña ẓāhir yā Rab

57. **yā rab:**
Rübai 68
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Maḫlūḳ senüñ muġtenimüñdür yā Rab
Müstaġrıḳ-ı luṭf u niʿamuñdur yā Rab

58. **yā rab:**
Rübai 68
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Ḥāşā ben olam bunca ʿaṭāya lāyıḳ
Hep kendi ʿaṭā vü keremündür yā Rab

59. **yā rab:**
Rübai 68
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Maḫlūḳ senüñ muġtenimüñdür yā Rab
Müstaġrıḳ-ı luṭf u niʿamuñdur yā Rab

60. **yā rab:**
Rübai 69
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Ben mücrim-i bed-kār-ı hevāyam yā Rab
Ben muʿterif-i cürm ü ḫaṭāyam yā Rab

61. **yā rab:**
Rübai 69
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Ben mücrim-i bed-kār-ı hevāyam yā Rab
Ben muʿterif-i cürm ü ḫaṭāyam yā Rab

62. **yā rab:**
Rübai 69
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Der-gāhuña şerm ile tehī-dest gelüp
Der-yūze-ger-i luṭf u ʿaṭāyam yā Rab

63. **yā rab:**
Rübai 70
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Dilde şerer-i nār-ı nedāmet yā Rab
Cānda eşer-i sūz-ı melāmet yā Rab

64. **yā rab:**
Rübai 70
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Dilde şerer-i nār-ı nedāmet yā Rab
Cānda eşer-i sūz-ı melāmet yā Rab

65. **yā rab:**
Rübai 70
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Ḳahruñla beni itme ciger-ḫūn-ı ʿitāb
Eyle mütesellī-i ʿināyet yā Rab

66. **yā rab:**
Rübai 75
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.

Her ḥālde ben ʿabd-i faḳīre yā Rab
Taḥṣīl-i rıżā-yı aʿẕamdur maṭlab

67. **yā rab:**
Rübai 88
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Yā Rab olup āşinā-yı bezm-i vaḥdet
İtsün dil ü cān hemīşe ʿazm-i vaḥdet

68. **yā rab:**
Rübai 90
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Ḳıl müncezib-i ʿālem-i aḳdes yā Rab
Eyle Meleku'l-mevti beşīr-i vuṣlat

69. **yā rab:**
Rübai 91
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ya Rab.
Yā Rab dil-i maḥcūbuma feyż-i tām it
Nuṭḳum güher-i tāc-ı ser-i eyyām it

70. **yā rab:**
Rübai 97
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Maḥfūẓ ḳılup zīġ u ḫalelden yā Rab
Sen ḳalbümi dīnüñ üzre eyle teṣbīt

71. **yā rab:**
Rübai 99
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Yā Rab dil-i vīrānemi sen maʿmūr it
Maḥzūn u belā-keş ḳuluñam mesrūr it

72. **yā rab:**
Rübai 107
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Yā Rab baña feyż-i neşve-i taḥḳīḳ it
Elṭāfuñ ile taṣavvurum taṣdīḳ it

73. **yā rab:**
Rübai 121
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Ḳıl fażluñ ile ḳalbümi yā Rab meşrūḥ
Teysīr ḳılup eyle umūrum meftūḥ

74. **yā rab:**
Rübai 124
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Yā Rab idüp efʿālümi āyīne-i rūḥ
Eyle dilümi münbasiṭ-i feyż-i fütūḥ

75. **yā rab:**
Rübai 135
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Yā Rab budur ümmīd beni itmeyesin
Yā Rab kerem ü maġfiretüñden merdūd

76. **yā rab:**
Rübai 135
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Yā Rab budur ümmīd beni itmeyesin
Yā Rab kerem ü maġfiretüñden merdūd

77. **yā rab:**
Rübai 148
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Hep gördigümüz fażl u ʿināyet yā Rab
Oldı bize bī-vāsıṭa-i istiʿdād

78. **yā rab:**
Rübai 151
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Yā Rab ġażabuñdan sañadur yine meʿāẕ
ʿAfv ü keremüñdür iki ʿālemde melāẕ

79. **yā rab:**
Rübai 152
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Yā Rab ġażabuñdan sañadur yine meʿāẕ
ʿAfv ü keremüñdür iki ʿālemde melāẕ

80. **yā rab:**
Rübai 154
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Senden baña olmazsa ʿināyet yā Rab
Saʿy ü ṭalebüm cümle ġam-ender-ġam olur

81. **yā rab:**
Rübai 155
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Yā Rab beni ḳıl maẓhar-ı sırr-ı temyīz
Ḥaḳḳı baña ḥaḳ bāṭılı bāṭıl göster

82. **yā rab:**
Rübai 166
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Ey rabbim.
Yā Rab baña bir ḥālet-i müsteṯnā vir
Cān ü dilüme neşve-i rūḥ-efzā vir

83. **yā rab:**
Rübai 166
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Sen itme beni nevʿüme muḥtāc yā Rab
İḥsānuñ ile cümleden istiġnā vir

84. **yā rab:**
Rübai 168
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Yā Rab bilürem ben ne güneh-kār idügüm
Ancaḳ ṭalebüm raḥmet ü iḥsānuñdur

85. **yā rab:**
Rübai 171
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Yā Rab beni ʿışḳuñla idüp ġarḳa-i nūr
Ḳıl ẓulmet-i deycūr-ı hevādan mehcūr

86. **yā rab:**
Rübai 173
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Maḫlūḳ-ı żaʿīfüñ neye ḳādir yā Rab
Senden olur iḥsān u ʿaṭā sendendür

87. **yā rab:**
Rübai 175
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Kim ḳādir olur menʿ ü ʿaṭāya yā Rab
Ser-cümle hemān menʿ ü ʿaṭā sendendür

88. **yā rab:**
Rübai 200
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Faż̇l u kerem ü ʿafvüñ olup mesʾūlüm
Yā Rab dü cihānda iʿtimādum sañadur

89. **yā rab:**
Rübai 206
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Yā Rab ne yüzüm var ki idüp sūz u güdāz
Şerm ile ḳılam ʿöẕr-i günāha āġāz

90. **yā rab:**
Rübai 237
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Yā Rab baña ṭāʿatde virüp ṣıdḳ u ḫulūṣ
Ḳıl ṣıdḳ-ı derūn ile ḫulūṣum menṣūṣ

91. **yā rab:**
Rübai 251
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Yā Rab beni ḳıl ʿārif-i emr-i maʿrūf
Evḳatüm olup semt-i rıżāya maṣrūf

92. **yā rab:**
Rübai 252
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
ʿIşḳ ile pür it ḳalb-i ḥazīnüm yā Rab
Şāyeste degül gerçi o maʿnāya bu ḥarf

93. **yā rab:**
Rübai 257
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Yā Rab baña tevfīḳuñı sen eyle refīḳ
Ḳıl ʿişmet ü faż̇l ü keremüñ yār-ı şefīḳ

94. **yā rab:**
Rübai 261
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Ser-cümle umūrında ʿibāduñ yā Rab
Miftāḥ-ı ḥuṣūldür duʿā-yı tevfīḳ

95. **yā rab:**
Rübai 272
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Yā Rab baña faż̇l u keremüñ eyle refīḳ
Āsān ola tā cān ü dile kār-ı ṭarīḳ

96. **yā rab:**
Rübai 280
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Faż̇luñla idüp keşf-i ḥaḳāyıḳ yā Rab
Göster baña māhiyyetini eşyānuñ

97. **yā rab:**
Rübai 286
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
ʿİṣyān-ı firāvān ile geldüm ḳapuña
Yā Rab umaram raḥmet-i bī-pāyānuñ

98. **yā rab:**
Rübai 306
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Yā Rab ḳoma ben zārı perīşān-aḥvāl
Tā ḳalb-i ḥazīn olmaya maġlūb-ı melāl

99. **yā rab:**
Rübai 323
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Yā Rab bula çün muṣḥaf-ı ʿömrüm ġāyet
Ḫatm it benüm īmān ile āḫir nefesüm

100. **yā rab:**
Rübai 324
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Maḫlūḳ rıżāsında geçürdüm ʿömri
Yā Rab kerem ü raḥmetüñe ḳaldı işüm

101. **yā rab:**
Rübai 325
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Sen aʿlem iken ḥāl-i dil-i meyyālüm
Yā Rab kime ʿarż eyleyeyüm aḥvālüm

102. **yā rab:**
Rübai 345
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Yā Rab saña maʿlūm benüm aḥvālüm
Nā-keslere ölsem daḫı ḥālüm diyemem

103. **yā rab:**
Rübai 350
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Ḳıl rūḥ-ı nebīye ben ḳuluñdan yā Rab
Bī-ḥad ṣalavāt ile taḥiyyāt ü selām

104. **yā rab:**
Rübai 369
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Ancaḳ sañadur ʿarż-ı niyāzum yā Rab
Her vech ile aḥvālüme sensin ʿālim

105. **yā rab:**
Rübai 372
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Sen her ne ki lāyıḳ göresin ben ḫāke
Yā Rab dil ü cān ile benüm maḳbūlum

106. **yā rab:**
Rübai 373
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Ḳıl maẓhar-ı eyḳān ü ḥaḳāyıḳ yā Rab
Āyīne-ṣıfat bu sīne-i meşrūḥum

107. **yā rab:**
Rübai 375
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Yā Rab beni maḥcūb-ı ḳuṣūr itmededür
Eṭvār-ı ʿibādetüñde sūʾ-i edebüm

108. **yā rab:**
Rübai 379
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
ʿAcz ile ḳuṣūr ile perīşān-ḥālem
Yā Rab saña her ḥāl ile ḥālüm maʿlūm

109. **ya rab:**
Rübai 382
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Ben her ne ḳadar ġayrı ḳıyās itsem de
Ya Rab sañadur teveccüh ü maḳṣūdum

110. **yā rab:**
Rübai 386
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Yā Rab keremüñle beni ḳıl feyż-i ṣalāḥ
Ḳıl himmete taḥvīl fütūr u keselüm

111. **yā rab:**
Rübai 398
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Yā Rab bu ṣuʾūnāt ü ḥudūs̱atuñ hep
Cümle yine merciʿ ü muṣīri sensin

112. **yā rab:**
Rübai 403
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Senden meded olmazsa kerem olmazsa
Yā Rab neye ḳādir ola ʿāciz insān

113. **yā rab:**
Rübai 412
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Yoḳ evvel ü āḫirde şerīküñ yā Rab

ʿAdl ü Ḥakem ü Evvel ü Āḫir sensin

114. **yā rab:**
Rübai 423
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Fażluñla idüp maẓhar-ı luṭf u iḥsān
Yā Rab beni ḳıl devlet-i ʿışḳa şāyān

115. **yā rab:**
Rübai 426
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Yā Rab olup āşüfte-i deşt-i ʿişyān
Hep maġfiret ümmīdine oldum pūyān

116. **yā rab:**
Rübai 430
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Yā Rab keremüñ rāh-nümā eyle baña
Ben zārı ḫalāṣ it bu ġarīb illerden

117. **yā rab:**
Rübai 440
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Bī-şübhe Muʿizz ü hem Müẕilsin yā Rab
Bī-reyb ü gümān Ḫāfiż Rāfiʿ sensin

118. **yā rab:**
Rübai 443
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Fażl u kerem ü ʿināyetüñle yā Rab
Meʾmūluma nāʾil eyleyen sensin sen

119. **yā rab:**
Rübai 444
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Yā Rab saña ʿarż-ı ḥāle ḥācet yoḳdur
Maḳṣūd u murādātumı sen aʿlemsin

120. **yā rab:**
Rübai 448
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Yā Rab sañadur teveccüh-i ḳalb-i ḥazīn
Yoḳ kimseye iʿtimādum ey Rabb-i Muʿīn

121. **yā rab:**
Rübai 449
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Yā Rab ne ümmīd itdüm ise fażluñdan
Eżʿāf-ı mużāʿaf baña luṭf itdüñ sen

122. **yā rab:**
Rübai 450
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Yoḳ ṭāḳatümüz bār-ı ġumūma yā Rab
Bī-ṭāḳat ü bī-ḳudrete ṭāḳat senden

123. **yā rab:**
Rübai 452
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Yā Rab beni ālāyiş idüp zār ü ḥazīn
İtmekde mükedder dili naḳş-ı telvīn

124. **yā rab:**
Rübai 456
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Yā Rab niçe şerm ile helāk olmayayum
Sen baña ʿaṭā ben saña ʿişyān

125. **yā rab:**
Rübai 458
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Yā Rab baña tevfīḳūñı hem-rāh eyle
Ġafletle ḳoma ḳalbümi āgāh eyle

126. **yā rab:**
Rübai 459
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Yā Rab benem ol ʿabd-i eş̲īm ü güm-rāh
Kim cürm ü ḫaṭā olmada kārum her gāh

127. **yā rab:**
Rübai 461
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Yā Rab bulalı emrüñ ile feyż-i vücūd
Cān muntaẓır olmaḳda ẓuhūr-ı ʿışḳa

128. **yā rab:**
Rübai 464
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Yā Rab olup evrād-ı dil ü cān tevbe
Olsun güneh ü cürmüme her ān tevbe

129. **yā rab:**
Rübai 465
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.

Yā Rab beni elṭāfuña şāyān eyle
Müşkillerümi ḫayr ile āsān eyle

130. **yā rab:**
Rübai 473
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Yā Rab ḳoma ben zārı ġam ü kürbetde
Yaʿnī sebeb-i kürbet olan ġurbetde

131. **yā rab:**
Rübai 494
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Vir salṭanatuñ ṭālibine salṭanatı
Yā Rab baña sen ḳulluġuñ iḥsān eyle

132. **yā rab:**
Rübai 495
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Yā Rab sañadur tevekkül ü iḫlāṣum
Fażluñ baña yār eyle iki ʿālemde

133. **yā rab:**
Rübai 499
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Ḳıl nefsümi nefs-i muṭmaʾine yā Rab
Tā ricʿat ide rāżiyye vü marżiyye

134. **yā rab:**
Rübai 500
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Ẕikrüñle idüp meẕāḳ-ı cānı şīrīn
Yā Rab sekerāt-ı mevti āsān eyle

135. **yā rab:**
Rübai 501
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Yā Rab dil-i meksūrumı mecbūr eyle
Ben bende-i maḥzūnuñı mesrūr eyle

136. **yā rab:**
Rübai 504
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Yā Rab bilürem Mānīʿ ü Muʿṭī sensin
Aġyārdan ümmīd-i ʿaṭāya tevbe

137. **yā rab:**
Rübai 519
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Yā Rab beni vāḳıf-ı ḥaḳāyıḳ eyle
Taḳlīdümi taḥḳīḳa muṭābıḳ eyle

138. **yā rab:**
Rübai 520
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Yā Rab beni şāyeste-i iḥsān eyle
Şevḳuñla Naḥīfī gibi nālān eyle

139. **yā rab:**
Rübai 521
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Yā Rab beni güm-geşte-i minhāc itme
Levḥ-i dili tīr-i ġama āmāc itme

140. **yā rab:**
Rübai 529
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Ben ʿaczümi iḳrāra ne ḥācet yā Rab
Ḳuldan ne olaʿacz ü ʿilelden ġayrı

141. **yā rab:**
Rübai 554
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Ḳıl behrever-i ʿilm-i ledünnī yā Rab
Göster baña sen ḥaḳāyıḳ-ı eşyāyı

142. **yā rab:**
Tahmis 5
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Ṭāḳat niçe mümkindür yā Rab çekilür mi bu
-

143. **yā rab:**
Tarih 1
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Otaġ-ı şevketi ser-bürde-i eflāk olup yā Rab
Ola şems-i dıraḫşān şemse-i zer-tār-ı eyvānı

144. **yā rab:**
Tarih 17
Mısra: **57**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey rabbim.
Muʿammer eyle yā Rab ʿāfiyetle şāh-ı İslām
Esās-ı ḳadr ü cāhın eyleyüp ābād ile'l-ābād

<u>yā rabb:</u>

1. **yā rabb:**
Tarih 1

Mısra: **50**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Rabbim.
Naḥīfî ḳudsiyān-ı mülk-i maʿnā didiler tārīḫ
Muʿammer eyle yā Rabb ʿadl ile Sulṭān Süleymānı

yā rabbenā:

1. **yā rabbenā:**
Kaside 5
Mısra: **140**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Rabbimiz, ey bütün yaratılanların rabbi olan Hak teālā, Allah.
Ol zamān kim ilticā-yı raḥmet-i mevlā idüp
Ehl-i maḥşer diyeler yā Rabbenā yā Rabbenā

2. **yā rabbenā:**
Kaside 5
Mısra: **140**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Rabbimiz, ey bütün yaratılanların rabbi olan Hak teālā, Allah.II Birinci "yā Rabbenā"nın anlamını kuvvetlendirmek amacıyla kullanılmıştır.
Ol zamān kim ilticā-yı raḥmet-i mevlā idüp
Ehl-i maḥşer diyeler yā Rabbenā yā Rabbenā

yā rabbī:

1. **yā rabbī:**
Kıt'a 35
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Rabbim.
Şimdi biñ ḫaclet ü nedāmet ile
Der-i iḥsāna geldi yā Rabbī

yā raḥmeten li'l-ʿālemīn:

1. **yā raḥmeten li'l-ʿālemīn:**
Matla 206
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Ayet**
Enbiya suresinin 107. ayetinde geçen bu âyetle âlemlere rahmet olarak gönderilen Hz. Muhammet kasdedilmektedir.
Rūḥuña olsun ṣalāt ile selām-ı Ḥaḳ rehīn
Yā Muḥammed Muṣṭafā yā raḥmeten li'l-ʿālemīn

yā resūla'llāh:

1. **yā resūla'llāh:**
Gazel 3
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Resulü!.
Bir ser ü bir cān nedür kim olmaya ḳurbān saña
Yā Resūla'llāh fedā olsun hezārān cān saña

2. **yā resūla'llāh:**
Gazel 6
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Yā Resūla'llāh sensüñ ḥüsn-i ḳabūlüñdür ġaraż
Yoḫsa ʿālemde nedür aġyārdan āʾid baña

3. **yā resūla'llāh:**
Gazel 8
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Yā Resūla'llāh ben ol āvāreyem kim ṣubḥ u şām
Ġaflet ile eyledüm biñ dürlü vażʿ-ı nā-becā

4. **yā resūla'llāh:**
Gazel 9
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Resulü.
Bir nigāh-ı şefḳat eyle rūz-ı maḥşerde baña
Yā Resūla'llāh fedā olsun dil ü cānum saña

5. **yā resūla'llāh:**
Gazel 47
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Yā Resūla'llāh senüñ ḫāk-i rehüñdür şefḳat it
Her ne deñlü mücrim ise bu Naḥīfî-i ġarīb

6. **yā resūla'llāh:**
Gazel 327
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Çāk olup şemşīr-i ser-tīz-i maḥabbetle tenüm
Yā Resūla'llāh fedā olsun saña cānum benüm

7. **yā resūla'llāh:**
Gazel 407
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Eger biñde birin ḳılsam ḥikāyet yā Resūla'llāh
Yine derd-i dilüm bulmaz nihāyet yā Resūla'llāh

8. **yā resūla'llāh:**
Gazel 407
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Eger biñde birin ḳılsam ḥikāyet yā Resūla'llāh
Yine derd-i dilüm bulmaz nihāyet yā Resūla'llāh

9. **yā resūla'llāh:**
Gazel 407
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Dil ü cān dem-be-dem ḫ∨āhiş-ger-i feyż-i hidāyetdür
Olup ser-geşte-i deşt-i melāmet yā Resūla'llāh

10. **yā resūla'llāh:**
Gazel 407
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Dem-ā-dem iştiyāḳ-ı rūy-māl-i āsitānuñla
Göñülde ḳalmadı hīç ṣabra ṭāḳat yā Resūla'llāh

11. **yā resūla'llāh:**
Gazel 407
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Yeter çeşm-i cebīn-sāyān-ı ḫāk-i pāyüñe dāʾim
Ġubār-ı der-gehüñ küḥl-i saʿādet yā Resūla'llāh

12. **yā resūla'llāh:**
Gazel 407
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Vücūdum ser-be-ser ḫākister itse āteş-i ʿışḳuñ
Ġamuñdan eylemem ʿarż-ı ferāġat yā Resūla'llāh

13. **yā resūla'llāh:**
Gazel 407
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Bu dem sulṭānumuñ āsār-ı feyż-i ʿışḳıdur bende
Bu keyfiyyet bu germiyyet bu ḥālet yā Resūla'llāh

14. **yā resūla'llāh:**
Gazel 407
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Der-i luṭfuñda ḫāk-i rāh olursa şevḳ-ı vaṣluñla
Naḥīfîye yeter ʿizz ü şerāfet yā Resūla'llāh

15. **yā resūla'llāh:**
Gazel 408
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Derūn-ı sīne pür-tāb-ı melāmet yā Resūla'llāh
Dil ü cān teşne-i āb-ı ʿināyet yā Resūla'llāh

16. **yā resūla'llāh:**
Gazel 408
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Derūn-ı sīne pür-tāb-ı melāmet yā Resūla'llāh
Dil ü cān teşne-i āb-ı ʿināyet yā Resūla'llāh

17. **yā resūla'llāh:**
Gazel 408
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Gül-i dāġ-ı derūna bī-dirīġ it himmetüñ tā kim
Bula bārān-ı luṭfuñla ṭarāvet yā Resūla'llāh

18. **yā resūla'llāh:**
Gazel 408
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Dil-i bī-çārenüñ ḫāl-i melāmet-kārına besdür
Nigāh-ı şefḳat ile bir işāret yā Resūla'llāh

19. **yā resūla'llāh:**
Gazel 408
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Ümmīd-i merhem-i luṭfuñla geldüm şimdi sulṭānum
Olup ṣad çāk-i şemşīr-i ḫacālet yā Resūla'llāh

20. **yā resūla'llāh:**
Gazel 408
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Beni luṭf-ı şefāʿatle n'ola şāyān-ı ʿafv eyle
Olınca rūz-ı pür-sūz-ı ʿadālet yā Resūla'llāh

21. **yā resūla'llāh:**
Gazel 408
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Ümmīd oldur ki ḳalmaz ʿāṣiyān-ı ümmetüñ maḥrūm
Çü sensin mālik-i genc-i şefāʿat yā Resūla'llāh

22. **yā resūla'llāh:**
Gazel 408
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Nigāh-ı şefḳatüñ ḳıl tesliyet-baḫş-ı meded-kārī
Naḥīfî bendeñe rūz-ı ḳıyāmet yā Resūla'llāh

23. **yā resūla'llāh:**
Gazel 409
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Göñül ḫ∨āhiş-ger-i luṭf-ı viṣālüñ yā Resūla'llāh
Ṭaleb-kār-ı temāşā-yı cemālüñ yā Resūla'llāh

24. **yā resūla'llāh:**
Gazel 409
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Göñül ḫ∨āhiş-ger-i luṭf-ı viṣālüñ yā Resūla'llāh
Ṭaleb-kār-ı temāşā-yı cemālüñ yā Resūla'llāh

25. **yā resūla'llāh:**
Gazel 409
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Ümmīd oldur ki bir dem ʿışḳuñ ile olmaya mehcūr
Göñülden ḥasretüñ gözden ḫayālüñ yā Resūla'llāh

26. **yā resūla’llāh:**
Gazel 409
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Dil-i ḫūrşīde tāb-endāz-ı dāġ-ı ḥasret olmışdur
Gül-i zībende-i ruḫsār-ı ālüñ yā Resūla’llāh

27. **yā resūla’llāh:**
Gazel 409
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Benān-ı muʿcizātuñ eyledi ḫam-geşte-i ḥayret
Vücūd-ı ʿālem-ārāsın hilālüñ yā Resūla’llāh

28. **yā resūla’llāh:**
Gazel 409
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Cenāb-ı Ḥaḳ ezelden zīver-i ʿarş-ı berīn itmiş
ʿUluvv-i āyet-i ḳadr ü celālüñ yā Resūla’llāh

29. **yā resūla’llāh:**
Gazel 409
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Zamān-ı ḥaşre dek olmış żiyā-efrūz-ı yektāyī
Sipihr-i ḥüsne ḫūrşīd-i kemālüñ yā Resūla’llāh

30. **yā resūla’llāh:**
Gazel 409
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Naḥīfīye dem-ā-dem müjde-i ẕevḳ-ı cinān eyler
Derūnda ẕevḳ-ı ʿışḳ-ı bī-miṣālüñ yā Resūla’llāh

31. **yā resūla’llāh:**
Gazel 410
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Güneşde ḥasret-i mihr-i cemālüñ yā Resūla’llāh
Ḳamerde bīm-i engüşt-i celālüñ yā Resūla’llāh

32. **yā resūla’llāh:**
Gazel 410
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Güneşde ḥasret-i mihr-i cemālüñ yā Resūla’llāh
Ḳamerde bīm-i engüşt-i celālüñ yā Resūla’llāh

33. **yā resūla’llāh:**
Gazel 410
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
İder üftāde çāh-ı ʿışḳa yüz biñ Yūsuf-ı cānı
Senüñ ʿunvān-ı ḥüsn-i bī-miṣālüñ yā Resūla’llāh

34. **yā resūla’llāh:**
Gazel 410
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Reh-i ʿışḳuñda ḳurbān olmaġa cānlar fedā eyler
Benüm gibi niçe şūrīde-ḥālüñ yā Resūla’llāh

35. **yā resūla’llāh:**
Gazel 410
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
N’olaydı ḫāk olaydum reh-güẕār-ı dilsitānuñda
Olup biñ ḥasret ile pāy-mālüñ yā Resūla’llāh

36. **yā resūla’llāh:**
Gazel 410
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Ḫarāb eylerdi seyl-āb-ı sirişküm ḫāne-i ṣabrı
Eger olmasa çeşmümde ḫayālüñ yā Resūla’llāh

37. **yā resūla’llāh:**
Gazel 410
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Ümmīd oldur bu deñlü rūze-i eyyām-ı hecr elbet
Olur müstelzim-i ʿıyd-ı viṣālüñ yā Resūla’llāh

38. **yā resūla’llāh:**
Gazel 410
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Naḥīfī ḥaşre dek taḥrīr-i naʿt-i pāküñ eylerse
Nihāyet bulmaz evṣāf-ı kemālüñ yā Resūla’llāh

39. **yā resūla’llāh:**
Gazel 411
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Ġam-ı ʿışḳuñla olsam pāre pāre yā Resūla’llāh
Ḳabūl itmem ġamuñdan ġayrı çāre yā Resūla’llāh

40. **yā resūla’llāh:**
Gazel 411
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Ġam-ı ʿışḳuñla olsam pāre pāre yā Resūla’llāh
Ḳabūl itmem ġamuñdan ġayrı çāre yā Resūla’llāh

41. **yā resūla’llāh:**
Gazel 411
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Gözüm ḫāk-i derüñ küḥl itmek ister dīde-i cāna

Taḥammül itmez oldum
intiẓāra yā Resūla'llāh

42. **yā resūla'llāh:**
Gazel 411
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Vücūdum ser-be-ser ḫākister
eyler nār-ı ḥasretle
Virürsem ruḫṣat āh-ı pür-
şerāra yā Resūla'llāh

43. **yā resūla'llāh:**
Gazel 411
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
O ḫāk-i dil-güşā kim sāye-
baḫş olduñ saʿādetle
Benüm cānum fedā ol reh-
güẕāra yā Resūla'llāh

44. **yā resūla'llāh:**
Gazel 411
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Be-ḥaḳḳ-ı ẕāt-ı Bārī māye-i
ʿizz ü saʿādetdür
Ġam-ı ışḳuñ dil-i bī-iḫtiyāra
yā Resūla'llāh

45. **yā resūla'llāh:**
Gazel 411
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Ḥużūr-ı Ḥaḳda bu cürm ile
baña luṭfuñ olmazsa
Ne yüz var bende ʿarż-ı
iʿtiẕāra yā Resūla'llāh

46. **yā resūla'llāh:**
Gazel 411
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Naḥīfī-i ġarībüñ ḳıl temennā
rūz-ı maḥşerde
Cenāb-ı Ḥażret-i
Perverdigāra yā Resūla'llāh

47. **yā resūla'llāh:**
Gazel 412
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Göñül mecrūḥ-ı ḫār-ı mā-
sivādur yā Resūla'llāh
Derūn ālūde-i zaḫm-ı
hevādur yā Resūla'llāh

48. **yā resūla'llāh:**
Gazel 412
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Göñül mecrūḥ-ı ḫār-ı mā-
sivādur yā Resūla'llāh
Derūn ālūde-i zaḫm-ı
hevādur yā Resūla'llāh

49. **yā resūla'llāh:**
Gazel 412
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
N'ola biñ derd ile giryān
olup der-gāhuña gelsem
Der-i luṭfuñ ʿuṣāta
mültecādur yā Resūla'llāh

50. **yā resūla'llāh:**
Gazel 412
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Benem ol mücrim-i ser-der-
hevā-yı maʿṣiyet tā kim
Dem-ā-dem itdigüm cürm ü
ḫaṭādur yā Resūla'llāh

51. **yā resūla'llāh:**
Gazel 412
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Beni şāyān-ı ʿıyd-ı vuṣlat
eyle kendi luṭfuñla
Dil ü cān rāh-ı ʿışḳuñda
fedādur yā Resūla'llāh

52. **yā resūla'llāh:**
Gazel 412
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Ṣafā-yı neşve-i cān-baḫş-ı
ʿışḳ-ı ḫālet-engīzüñ
Dil-i bīmāra dārū-yı şifādur
yā Resūla'llāh

53. **yā resūla'llāh:**
Gazel 412
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Göñül cism-i nizārın ḫāk
iderdi cilve-gāhuñda
Ne çāre āsitānuñdan cüdādur
yā Resūla'llāh

54. **yā resūla'llāh:**
Gazel 412
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Senüñ gülşen-serāy-ı
midḥatüñde naġme-sāz olmış
Naḥīfī ʿandelīb-i ḫoş-
nevādur yā Resūla'llāh

55. **yā resūla'llāh:**
Gazel 413
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Vücūduñ şemʿ-i bezm-i
ışṭıfādur yā Resūla'llāh
Anuñçün ism-i pāküñ
Muṣṭafādur yā Resūla'llāh

56. **yā resūla'llāh:**
Gazel 413
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Vücūduñ şemʿ-i bezm-i
ışṭıfādur yā Resūla'llāh
Anuñçün ism-i pāküñ
Muṣṭafādur yā Resūla'llāh

57. **yā resūla'llāh:**
Gazel 413
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.

Naẓar ḳıl der-gehüñde rūy-ı zerdüm şevḳ-ı luṭfuñla
Ḫazān olmış yatur berg-i recādur yā Resūla'llāh

58. **yā resūla'llāh:**
Gazel 413
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
ʿAceb mi şevḳ ile küḥl eyler isem dīde-i cāna
Ġubār-ı āsitānuñ tūtiyādur yā Resūla'llāh

59. **yā resūla'llāh:**
Gazel 413
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Zemīn ü āsumān ḫāk-i rehüñle iftiḫār eyler
Ḳudūmüñ mefḫar-ı arż u semādur yā Resūla'llāh

60. **yā resūla'llāh:**
Gazel 413
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Taraḥḥum eyle dest-i himmetüñle eyle vāreste
Göñül pā-beste-i ḳayd-ı hevādur yā Resūla'llāh

61. **yā resūla'llāh:**
Gazel 413
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Nuʿūt-ı pāküñe şevḳ ile küstāḫāne cürʾetden
Murādum ḫāk-i pāya ilticādur yā Resūla'llāh

62. **yā resūla'llāh:**
Gazel 413
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Ümmīd-i yek nigāhuñla der-i luṭfuñda ḫāk olmış
Naḥīfī bir ġarīb-i bī-nevādur yā Resūla'llāh

63. **yā resūla'llāh:**
Gazel 414
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Dil-i bī-çāreye derdüñ devādur yā Resūla'llāh
Ġamuñ ser-māye-i şevḳ u ṣafādur yā Resūla'llāh

64. **yā resūla'llāh:**
Gazel 414
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Dil-i bī-çāreye derdüñ devādur yā Resūla'llāh
Ġamuñ ser-māye-i şevḳ u ṣafādur yā Resūla'llāh

65. **yā resūla'llāh:**
Gazel 414
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Sen ol maḥbūb-ı mevlāsın ki nūr-ı çeşm-i ʿuşşāḳa
Ġubār-ı der-gehüñ küḥl-i cilādur yā Resūla'llāh

66. **yā resūla'llāh:**
Gazel 414
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Sen ol nūr-ı Ḫudāsın kim fürūġ-ı vech-i pāküñden
Ser-ā-pā rūy-ı ʿālem pür-żiyādur yā Resūla'llāh

67. **yā resūla'llāh:**
Gazel 414
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Sen ol kān-ı şefāʿatsın ki ẕātuñ ḫalḳa raḥmetdür
Vücūduñ mūcib-i luṭf-ı Ḫudādur yā Resūla'llāh

68. **yā resūla'llāh:**
Gazel 414
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Sen ol şehsin ki şıyt-ı ḫuṭbe-i naʿt-i şerīfüñle
Ḳıbāb-ı çarḫ-ı gerdūn pür-ṣadādur yā Resūla'llāh

69. **yā resūla'llāh:**
Gazel 414
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Sen ol sulṭān-ı gerdūn-mesned-i taḫt-ı risāletsin
Ki şāhān-ı cihān saña gedādur yā Resūla'llāh

70. **yā resūla'llāh:**
Gazel 414
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Sen ol verd-i muṭarrāsın ki her dem bāġ-ı naʿtüñde
Naḥīfī bülbül-i rengīn edādur yā Resūla'llāh

71. **yā resūla'llāh:**
Gazel 415
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Vücūduñ bāʿiṯ-i elṭāf u raḥmet yā Resūla'llāh
Derūnuñ menbaʿ-ı iḥsān ü şefḳat yā Resūla'llāh

72. **yā resūla'llāh:**
Gazel 415
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Vücūduñ bāʿiṯ-i elṭāf u raḥmet yā Resūla'llāh
Derūnuñ menbaʿ-ı iḥsān ü şefḳat yā Resūla'llāh

73. **yā resūla'llāh:**
Gazel 415
Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Sen ol şehsin ki tā rūz-ı ezelde eyledi mevlā
Livā-yı ḳadriñi mümtāz-ı rifʿat yā Resūla'llāh

74. **yā resūla'llāh:**
Gazel 415
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Meded ḳıl ümmet-i bī-çāreñe raḥm eyle iḥsān it
Ḫudādan ḳıl recā-yı ʿavn ü nuṣret yā Resūla'llāh

75. **yā resūla'llāh:**
Gazel 415
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Bizüm mevlāya yoḳdur rūyumuz ʿarż-ı münācāt
Olursa senden olur luṭf-ı himmet yā Resūla'llāh

76. **yā resūla'llāh:**
Gazel 415
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Hevā-yı nefs ile āṣār-ı cürm ü maʿṣiyet ḳıldı
Bizi ser-geşte-i vādī-i ḥayret yā Resūla'llāh

77. **yā resūla'llāh:**
Gazel 415
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Güm olsa cümle naḳd-i ʿömrimüz yoḳdur ḫaber bizde
O deñlü olmışuz ser-mest-i ġaflet yā Resūla'llāh

78. **yā resūla'llāh:**
Gazel 415
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Olup hep ḫāk-i der-gāhuñ recā-yı luṭfuñ eylerler
Naḥīfī-veş ḳapuñda cümle ümmet yā Resūla'llāh

79. **yā resūla'llāh:**
Gazel 416
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Olup pūyān-ı ṣaḥrā-yı tevekkül yā Resūla'llāh
Ġamuñla eyledim terk-i tecemmül yā Resūla'llāh

80. **yā resūla'llāh:**
Gazel 416
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Olup pūyān-ı ṣaḥrā-yı tevekkül yā Resūla'llāh
Ġamuñla eyledim terk-i tecemmül yā Resūla'llāh

81. **yā resūla'llāh:**
Gazel 416
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Ṣafā-yı ʿıyd-ı vaṣluñla olurlar şādumān elbet
İdenler rūze-i hecre taḥammül yā Resūla'llāh

82. **yā resūla'llāh:**
Gazel 416
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Faḳīrāne iderdüm maġz-ı cānı ṭuʿma-i minnet
Hümā-yı ʿışḳuñ itseydi tenezzül yā Resūla'llāh

83. **yā resūla'llāh:**
Gazel 416
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Ḥużūr-ı Ḥaḳḳa varduḳda nigāh-ı luṭf ile eyle
Beni vāreste-i bīm-i teġāfül yā Resūla'llāh

84. **yā resūla'llāh:**
Gazel 416
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Dem-ā-dem naġme-sāz-ı verd-i raʿnā-yı cemālüñdür
Olup dil gülşen-i naʿtüñde bülbül yā Resūla'llāh

85. **yā resūla'llāh:**
Gazel 416
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Naḥīfī-veş yine biñde birin iḥṣāya ḳudret yoḳ
Ne deñlü eylesem vaṣfuñ teʾemmül yā Resūla'llāh

86. **yā resūla'llāh:**
Gazel 416
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Murādum intisāb-ı der-geh-i devlet-meʾābuñdur
İdüp evṣāf-ı pāküñle tevessül yā Resūla'llāh

87. **yā resūla'llāh:**
Gazel 417
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Seni Ḥaḳ ḥamd ile ḳıldı müʾeyyed yā Resūla'llāh
N'ola ism-i şerīfüñ olsa Aḥmed yā Resūla'llāh

88. **yā resūla'llāh:**
Gazel 417
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Seni Ḥaḳ ḥamd ile ḳıldı müʾeyyed yā Resūla'llāh

N’ola ism-i şerīfüñ olsa
Aḥmed yā Resūla’llāh

89. **yā resūla’llāh:**
Gazel 417
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Vücūd-ı pāküñi teşrīf içün tā
levḥ-i ʿarş üzre
Yazıldı resm-i ʿunvān-ı
Muḥammed yā Resūla’llāh

90. **yā resūla’llāh:**
Gazel 417
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Olup şerʿ-i şerīfüñ sāye-
baḫş-ı milket-i ʿālem
Ḳıyām-ı ḥaşre dek oldı
müʾebbed yā Resūla’llāh

91. **yā resūla’llāh:**
Gazel 417
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
N’ola ḫāk olmaḳ istersem
der-i luṭfuñda şevḳ ile
Budur ʿāşıḳlara ʿālemde
maḳṣad yā Resūla’llāh

92. **yā resūla’llāh:**
Gazel 417
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
İdüp terk-i tecemmül iḫtiyār-
ı ʿuzlet itmekden
Ġaraż saña ḳul olmaḳdur
mücerred yā Resūla’llāh

93. **yā resūla’llāh:**
Gazel 417
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Dem-ā-dem vāṣıl olsun ḳurb-
ı ḫāṣu’l-ḫāṣ-ı mevlādan
Revān-ı pāküñe teslīm-i bī-
ḥad yā Resūla’llāh

94. **yā resūla’llāh:**
Gazel 417
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Budur senden niyāzum
defter-i elṭāf u iḥsāna
Naḥīfī nāmını eyle
muḳayyed yā Resūla’llāh

95. **yā resūla’llāh:**
Gazel 418
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Cemālüñ gülşen-i ḥüsn ü
ṭarāvet yā Resūla’llāh
Ruḫuñ ārāyiş-i bāġ-ı leṭāfet
yā Resūla’llāh

96. **yā resūla’llāh:**
Gazel 418
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Cemālüñ gülşen-i ḥüsn ü
ṭarāvet yā Resūla’llāh
Ruḫuñ ārāyiş-i bāġ-ı leṭāfet
yā Resūla’llāh

97. **yā resūla’llāh:**
Gazel 418
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
ʿİẕār-ı tāb-nāküñ maṭlaʿ-ı
nūr-ı dil-ārāyī
Cebīnüñ lemʿa-efrūz-ı
saʿādet yā Resūla’llāh

98. **yā resūla’llāh:**
Gazel 418
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Dehānuñ menbaʿ-ı Āb-ı
Ḥayāt-ı ʿilm-i Rabbānī
Lebüñ ser-çeşme-i feyż-i
kerāmet yā Resūla’llāh

99. **yā resūla’llāh:**
Gazel 418
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Kelāmuñ nüsḫa-i ḫālet-fezā-
yı bezm-i rūḥānī
Lisānuñ bülbül-i bāġ-ı
belāġat yā Resūla’llāh

100. **yā resūla’llāh:**
Gazel 418
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Ṣıfāt u ẕātuñ oldı gevher-i
gencīne-i ḳudret
Vücūduñ dürr-i deryā-yı
melāḥat yā Resūla’llāh

101. **yā resūla’llāh:**
Gazel 418
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Zamān-ı ḥaşre dek ḫalḳ-ı
cihān evṣāfuñ eylerse
Kemāl-i ẕātuña yoḳdur
nihāyet yā Resūla’llāh

102. **yā resūla’llāh:**
Gazel 418
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Naḥīfī-veş olup maġrūr-ı
luṭfuñ şerm ü ḫacletle
Rüsūm-ı naʿtüñe ḳıldum
cesāret yā Resūla’llāh

103. **yā resūla’llāh:**
Gazel 419
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Ser-i kūyuñ ʿuṣāta cāy-ı
rāḥat yā Resūla’llāh
Ḳapuñ ʿāşıḳlara dār-ı
selāmet yā Resūla’llāh

104. **yā resūla’llāh:**
Gazel 419
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.

Ser-i kūyuñ ʿuṣāta cāy-ı rāḥat yā Resūla'llāh
Ḳapuñ ʿāṣıḳlara dār-ı selāmet yā Resūla'llāh

105. **yā resūla'llāh:**
Gazel 419
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Cihāna māye-i raḥmet idüp ẕāt-ı şerīfüñ Ḥaḳ
Vücūduñ ʿāleme ḳıldı beşāret yā Resūla'llāh

106. **yā resūla'llāh:**
Gazel 419
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Göñül ser-menzil-i maḳṣūdını bulmaḳ muḳarrerdür
İderse reh-ber-i luṭfuñ delālet yā Resūla'llāh

107. **yā resūla'llāh:**
Gazel 419
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Mücerred ʿafv-i Ḥaḳdur himmetüñle mesnedüm yoḫsa
Benüm ʿiṣyānuma yoḳ ḥadd ü ġāyet yā Resūla'llāh

108. **yā resūla'llāh:**
Gazel 419
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Zülāl-i çeşme-sār-ı şefḳatüñden eyle maḥşerde
Gül-i ümmīdi sīr-āb-ı ʿināyet yā Resūla'llāh

109. **yā resūla'llāh:**
Gazel 419
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Riyāż-ı dehre bilsem niçe tevcīh-i nigāh eyler
İdenler ravża-i pāküñ ziyāret yā Resūla'llāh

110. **yā resūla'llāh:**
Gazel 419
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Kemāl-i şefḳatüñden lāyıḳ-ı ʿafv eyleyüp luṭf it
Naḥīfī-i ġarībe ḳıl şefāʿat yā Resūla'llāh

111. **yā resūla'llāh:**
Gazel 420
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Cihānı ṭutdı ʿışḳuñla fiġānum yā Resūla'llāh
Ṭuyıldı ʿāleme rāz-ı nihānum yā Resūla'llāh

112. **yā resūla'llāh:**
Gazel 420
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Cihānı ṭutdı ʿışḳuñla fiġānum yā Resūla'llāh
Ṭuyıldı ʿāleme rāz-ı nihānum yā Resūla'llāh

113. **yā resūla'llāh:**
Gazel 420
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Dem-ā-dem medḥ-i ʿālī-şānuñ ile naʿt-i pāküñdür
Naḥīfī-veş benüm vird-i zebānum yā Resūla'llāh

114. **yā resūla'llāh:**
Gazel 420
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Ġam-ı ʿışḳuñla fikr-i vuṣlatuñdur bezm-i ʿālemde Ṣafā-yı ḫāṭırum şevḳ-ı revānum yā Resūla'llāh

115. **yā resūla'llāh:**
Gazel 420
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Gerekmez ḫāk-i pāyüñden cüdā iki cihān içre
Eger bāġ-ı bihişt olsa mekānum yā Resūla'llāh

116. **yā resūla'llāh:**
Gazel 420
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Yoluñda ʿāşıḳa teslīm-i cān ʿayn-ı saʿādetdür
Fedā olsun reh-i ʿışḳuñda cānum yā Resūla'llāh

117. **yā resūla'llāh:**
Gazel 420
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Temāşā-yı cemāl-i bi-naẓīrüñ cüst ü cū eyler
Olup giryān dü çeşm-i ḫūn-feşānum yā Resūla'llāh

118. **yā resūla'llāh:**
Gazel 420
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Menem ol murġ-ı nālān kim gelelden gülşen-i dehre
Der-i iḥsānuñ oldı āşiyānum yā Resūla'llāh

119. **yā resūla'llāh:**
Gazel 421
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Ḥarīm-i der-gehüñdür cāy-gāhum yā Resūla'llāh
İki ʿālemde de sensin penāhum yā Resūla'llāh

120. **yā resūla'llāh:**
Gazel 421
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Ḥarīm-i der-gehüñdür cāy-gāhum yā Resūla'llāh
İki ʿālemde de sensin penāhum yā Resūla'llāh

121. **yā resūla'llāh:**
Gazel 421
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Ġubār olmaḳ ümmīdin eylerem der-gāh-ı luṭfuñdan
Yoluñda ferş idüp rūy-ı siyāhum yā Resūla'llāh

122. **yā resūla'llāh:**
Gazel 421
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
ʿAceb mi iddiʿā-yı ʿışḳ idersem bezm-i ʿālemde
Sirişk-i çeşm-i giryāndur güvāhum yā Resūla'llāh

123. **yā resūla'llāh:**
Gazel 421
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Ṣafā-yı ʿışḳuñ işʿār eyleyüp ḫāk-i mezārumdan
Ṣalāt itsün saña her bir giyāhum yā Resūla'llāh

124. **yā resūla'llāh:**
Gazel 421
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Pür olsun naʿt-i pāküñle zemīn ü āsumān cümle
Ḳo ṭutsun ʿālemi feryād ü āhum yā Resūla'llāh

125. **yā resūla'llāh:**
Gazel 421
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Dil-i güm-rāha raḥm it reh-nüma ḳıl reh-ber-i luṭfuñ
Hevā-yı nefs olursa sedd-i rāhum yā Resūla'llāh

126. **yā resūla'llāh:**
Gazel 421
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Naḥīfī bendeñem elden ḳomam dāmān-ı iḥsānuñ
Ne deñlü var ise cürm ü günāhum yā Resūla'llāh

127. **yā resūla'llāh:**
Gazel 422
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Ṣuʿāʿ-ı pertev-i şems-i hüdāsın yā Resūla'llāh
Hidāyet şemʿisin nūr-ı Ḫudāsın yā Resūla'llāh

128. **yā resūla'llāh:**
Gazel 422
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Naḥīfī bendeñe eyle şefāʿat rūz-ı maḥşerde
Ḥużūr-ı Ḥaḳda maḳbūl-i recāsın yā Resūla'llāh

129. **yā resūla'llāh:**
Gazel 422
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Bulur der-pīş idenler şerʿ-i pāküñ rāh-ı maḳṣūdı
Ṭarīḳ-ı Ḥaḳda şemʿ-i rūşenāsın yā Resūla'llāh

130. **yā resūla'llāh:**
Gazel 422
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Şifā-yı ṣadr-ı ʿişyāndur ümmīd-i himmet ü luṭfuñ
Dil-i bīmāruma maḥżā devāsın yā Resūla'llāh

131. **yā resūla'llāh:**
Gazel 422
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
ʿAceb mi el açarsam luṭfuña iḥsānuña dāʾim
Şeh-i gencīne-ārā-yı ʿaṭāsın yā Resūla'llāh

132. **yā resūla'llāh:**
Gazel 422
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Dil-i nālānum eyle himmetüñle bülbül-i şeydā
Gül-i gülşen-sarāy-ı pür-ṣafāsın yā Resūla'llāh

133. **yā resūla'llāh:**
Gazel 422
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Şeref-yāb oldı miḥrāb-ı risālet ẕāt-ı pāküñle
Cemīʿ-i enbiyāya muḳtedāsın yā Resūla'llāh

134. **yā resūla'llāh:**
Gazel 422
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Şuʿāʿ-ı pertev-i şems-i hüdāsın yā Resūla'llāh
Hidāyet şemʿisin nūr-ı Ḫudāsın yā Resūla'llāh

135. **yā resūla'llāh:**
Gazel 423
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Vücūduñ itdi Ḥaḳ dürr-i yegāne yā Resūla'llāh

Sen olduñ zīver-i tāc-ı
şehāne yā Resūla'llāh

136. **yā resūla'llāh:**
Gazel 423
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Revā mıdur Naḥīfī şevḳ ile vaṣṣāfuñ olmışken
İde āzürde erbāb-ı zamāne
yā Resūla'llāh

137. **yā resūla'llāh:**
Gazel 423
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Perīşān-ḫāṭır iken cemʿ ider evṣāfuñı ṭabʿum
Yeter bu ṣıdḳ-ı daʿvāma
nişāne yā Resūla'llāh

138. **yā resūla'llāh:**
Gazel 423
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Cenāb-ı Ḥaḳ ezel ser-māye-i luṭf u ʿaṭā itmiş
Kef-i iḥsānuñı deryā vü kāna
yā Resūla'llāh

139. **yā resūla'llāh:**
Gazel 423
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
N'ola ümmetlerüñ faḫr eyler ise ẕāt-ı pāküñle
Ḳudūmüñ raḥmet olmışdur
cihāna yā Resūla'llāh

140. **yā resūla'llāh:**
Gazel 423
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Saʿādetdür dil-i erbāb-ı ʿışḳa cāna minnetdür
Metāʿ-ı vaṣluñ almaḳ naḳd-i cāna yā Resūla'llāh

141. **yā resūla'llāh:**
Gazel 423
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Sen ol yektā kerīmü'ş-şān ü maḥbūb-ı Ḫudāsın kim
Kemal-i ẕātuña yoḳdur
bahāne yā Resūla'llāh

142. **yā resūla'llāh:**
Gazel 423
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Vücūduñ itdi Ḥaḳ dürr-i yegāne yā Resūla'llāh
Sen olduñ zīver-i tāc-ı şehāne yā Resūla'llāh

143. **yā resūla'llāh:**
Gazel 424
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Ciger-ḫūn-ı ġam olmış bir gedāyam yā Resūla'llāh
Belā-yı ʿışḳa düşmiş
mübtelāyam yā Resūla'llāh

144. **yā resūla'llāh:**
Gazel 424
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Ciger-ḫūn-ı ġam olmış bir gedāyam yā Resūla'llāh
Belā-yı ʿışḳa düşmiş
mübtelāyam yā Resūla'llāh

145. **yā resūla'llāh:**
Gazel 424
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Benüm cān ü dilüm maʿnīde ḫāk-i āsitānuñdur
Egerçi ṣūreta senden
cüdāyam yā Resūla'llāh

146. **yā resūla'llāh:**
Gazel 424
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Saña ḫāk-i reh olmaḳ ḫāṣ u ʿāmuñ kārıdur ammā
Senüñ ben ḫāk-i pāña ḫāk-i pāyam yā Resūla'llāh

147. **yā resūla'llāh:**
Gazel 424
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Ḳuṣūrum bī-nihāyetdür benüm daʿvā-yı ʿışḳuñda
Dirīġā şerm-sār-ı müddeʿāyam yā Resūla'llāh

148. **yā resūla'llāh:**
Gazel 424
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Sezā-yı ẕāt-ı pāküñ bendeñe luṭf-ı şefāʿatdür
Egerçi her cezāya ben sezāyam yā Resūla'llāh

149. **yā resūla'llāh:**
Gazel 424
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
N'ola deryā-yı ʿışḳuñda bulursam gevher-i kānı
Ġamuñla niçe demdür āşināyam yā Resūla'llāh

150. **yā resūla'llāh:**
Gazel 424
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Naḥīfī-veş döküp göz yaşların yüz biñ nedāmetle
Temennā-kār-ı ġufrān-ı Ḫudāyam yā Resūla'llāh

151. **yā resūla'llāh:**
Gazel 425
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.

Naḥīfî ümmet içre her ne deñlü ehl-i cürm ise
Reh-i ʿışḳuñda ḳalmaz baş u cāna yā Resūla'llāh

152. **yā resūla'llāh:**
Gazel 425
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Olup ālūde-i ḫūn-ı ciger mercāna dönmişdür
Gözümde eşk-i ḥasret dāne dāne yā Resūla'llāh

153. **yā resūla'llāh:**
Gazel 425
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
O deñlü girye-i hicrāna muʿtād olmışam ben kim
Göñül giryānluġa ister bahāne yā Resūla'llāh

154. **yā resūla'llāh:**
Gazel 425
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Ḳılup āyāt-ı ḳadrüñ şuḳḳā-bend-i āyet-i levlāk
Seni Ḥaḳ eyledi şāh-ı yegāne yā Resūla'llāh

155. **yā resūla'llāh:**
Gazel 425
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Sen ol sulṭān-ı vālā-rütbesin kim oldı bu gerdūn
Sarāy-ı rifʿatüñden bir nişāne yā Resūla'llāh

156. **yā resūla'llāh:**
Gazel 425
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Eger kim olsa da şāh-ı zamāne yā Resūla'llāh
Giriftār-ı ġamuñ baḳmaz cihāna yā Resūla'llāh

157. **yā resūla'llāh:**
Gazel 425
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Eger kim olsa da şāh-ı zamāne yā Resūla'llāh
Giriftār-ı ġamuñ baḳmaz cihāna yā Resūla'llāh

158. **yā resūla'llāh:**
Gazel 425
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Zamān-ı ḥaşre dek evṣāf-ı ẕātuñ eylese ʿālem
Ṣıfāt-ı ʿizzetüñ gelmez beyāna yā Resūla'llāh

159. **yā resūla'llāh:**
Gazel 426
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Bu gülşende hezār-ı bī-nevāyam yā Resūla'llāh
Velī āzürde-i ḫār-ı cefāyam yā Resūla'llāh

160. **yā resūla'llāh:**
Gazel 426
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Bu gülşende hezār-ı bī-nevāyam yā Resūla'llāh
Velī āzürde-i ḫār-ı cefāyam yā Resūla'llāh

161. **yā resūla'llāh:**
Gazel 426
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
N'ola olsam devā-cūyende-i dārū-yı iḥsānuñ
Esīr-i derd-i ʿışḳam mübtelāyam yā Resūla'llāh

162. **yā resūla'llāh:**
Gazel 426
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Beni gencīne-i fażl-ı Ḫudādan behre-yāb eyle
Der-i luṭfuñda muḥtāc-ı ʿaṭāyam yā Resūla'llāh

163. **yā resūla'llāh:**
Gazel 426
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Meded sendendür ey kān-ı şefāʿat bendeñe yoḫsa
Ḫużūr-ı Ḥaḳda maḥcūb-ı ḫaṭāyam yā Resūla'llāh

164. **yā resūla'llāh:**
Gazel 426
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Nigāh-ı şefḳatüñden ben ġarīb ü zārı dūr itme
Yoluñda ben de kemter ḫāk-i pāyam yā Resūla'llāh

165. **yā resūla'llāh:**
Gazel 426
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Yüzüm yoḳ ʿarż-ı ḥāle ʿarṣa-gāh-ı ḥaşre varduḳda
Güneh-kāram giriftār-ı hevāyam yā Resūla'llāh

166. **yā resūla'llāh:**
Gazel 426
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Kerem ḳıl luṭf u iḥsānuñla dil-şād eyle ben zārı
Naḥīfîyem ḳapuñda bir gedāyam yā Resūla'llāh

167. **yā resūla'llāh:**
Gazel 427
Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Aḳup seyl-āb-ı çeşm-i eşk-bārum yā Resūla'llāh
Yanar ʿışḳuñla cism-i dāġ-darum yā Resūla'llāh

168. **yā resūla'llāh:**
Gazel 427
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Naḥīfî ʿışḳuña ben saña cismüm kūyuña ḳurbān
Fedā olsun saña ser-cümle vārum yā Resūla'llāh

169. **yā resūla'llāh:**
Gazel 427
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Eger kim cān virürsem tāb-ı ʿışḳ-ı cānsitānuñla
Olur şems ü ḳamer şemʿ-i mezārum yā Resūla'llāh

170. **yā resūla'llāh:**
Gazel 427
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Ḥarīm-i ravża-i cennet-meʾābuñ yāda geldükçe
Gider elden ʿinān-ı iḫtiyārum yā Resūla'llāh

171. **yā resūla'llāh:**
Gazel 427
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Ümmīd oldur ser-i kūyuñda ferş-i rāh ola āḫır
Hevā-āmīz olan cism-i nizārum yā Resūla'llāh

172. **yā resūla'llāh:**
Gazel 427
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Gedā-yı kūyuñ olmaḳdur benüm maḥṣūl-i āmālüm
Cihān mülkine yoḳdur iʿtibārum yā Resūla'llāh

173. **yā resūla'llāh:**
Gazel 427
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Şeb-i hecrüñle nār-ı ʿışḳ ile yanup yaḳılduḳça
Ṭutar āfāḳı āh-ı pür-şerārum yā Resūla'llāh

174. **yā resūla'llāh:**
Gazel 427
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Aḳup seyl-āb-ı çeşm-i eşk-bārum yā Resūla'llāh
Yanar ʿışḳuñla cism-i dāġ-darum yā Resūla'llāh

175. **yā resūla'llāh:**
Gazel 428
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Naḥīfî ḫāk olursa şevḳ-ı vaṣl-ı cānsitānuñla
Yine evṣāfuñ eyler her ġubārum yā Resūla'llāh

176. **yā resūla'llāh:**
Gazel 428
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Benüm cürm ü ḫaṭādur cümle kārum yā Resūla'llāh
Ḳabūl it şefḳat eyle iʿtiẕārum yā Resūla'llāh

177. **yā resūla'llāh:**
Gazel 428
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Ḫayāl-i rūy u mūy-ı ʿanberīn ü tāb-dāruñdur
Benüm ser-māye-i leyl ü nehārum yā Resūla'llāh

178. **yā resūla'llāh:**
Gazel 428
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Varınca ḳabre mevtā vaṣf-ı pāküñle ṣafā bulsun
Pür olsun eṣ-ṣalāt ile mezārum yā Resūla'llāh

179. **yā resūla'llāh:**
Gazel 428
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Temennā-yı nesīm-i himmetüñle vaḳf-ı rāh oldı
Bu deşt-i ġamda çeşm-i intiẓārum yā Resūla'llāh

180. **yā resūla'llāh:**
Gazel 428
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Derūnum zaḫm-ı şemşīr-i melāmet çāk çāk itdi
N'ola āfāḳı ṭutsa āh ü zārum yā Resūla'llāh

181. **yā resūla'llāh:**
Gazel 428
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Benüm cürm ü ḫaṭādur cümle kārum yā Resūla'llāh
Ḳabūl it şefḳat eyle iʿtiẕārum yā Resūla'llāh

182. **yā resūla'llāh:**
Gazel 428
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Eger endīşe-i naʿt-i şerīfüñ olmasa dilde
Ne mümkin idi ʿālemde ḳarārum yā Resūla'llāh

183. **yā resūla'llāh:**
Gazel 429
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Bu ʿiṣyān ile maḥşerde
benüm ḥālüm mükedderdür
Cenābuñdan ger olmazsa
ʿināyet yā Resūla'llāh

184. **yā resūla'llāh:**
Gazel 429
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Ne deñlü mücrim ise yine
kendi müstemendüñdür
Naḥīfī bendeñe eyle şefāʿat
yā Resūla'llāh

185. **yā resūla'llāh:**
Gazel 429
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
ʿAceb mi çāre-cūy-ı
merhem-i iḥsānuñ olsam ben
Menem āzürde-i zaḫm-ı
melāmet yā Resūla'llāh

186. **yā resūla'llāh:**
Gazel 429
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Ümmīd oldur delīl olsa
cenābuñ ʿafv-i mevlāya
Egerçi cürmüme yoḳdur
nihāyet yā Resūla'llāh

187. **yā resūla'llāh:**
Gazel 429
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Recā-yı ʿafv ile aḥvālümi
ʿarż eyleyüp geldüm
Olup mustaġrıḳ-ı şerm ü
ḫacālet yā Resūla'llāh

188. **yā resūla'llāh:**
Gazel 429
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Vücūd-ı pāküñi Ḥaḳ gevher-i
yektā-yı luṭf itmiş
İdüp ārāyiş-i tāc-ı keramet
yā Resūla'llāh

189. **yā resūla'llāh:**
Gazel 429
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Cemālüñ maṭlaʿ-ı şems-i
hidāyet yā Resūla'llāh
Cebīnüñ maşrıḳ-ı nūr-ı
saʿādet yā Resūla'llāh

190. **yā resūla'llāh:**
Gazel 429
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Cemālüñ maṭlaʿ-ı şems-i
hidāyet yā Resūla'llāh
Cebīnüñ maşrıḳ-ı nūr-ı
saʿādet yā Resūla'llāh

191. **yā resūla'llāh:**
Gazel 430
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Saʿādet ḫidmet-i
pīrāmenüñdür yā Resūla'llāh
Selāmet rāh-ı şerʿ-i rūşendür
yā Resūla'llāh

192. **yā resūla'llāh:**
Gazel 430
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Saʿādet ḫidmet-i
pīrāmenüñdür yā Resūla'llāh
Selāmet rāh-ı şerʿ-i rūşendür
yā Resūla'llāh

193. **yā resūla'llāh:**
Gazel 430
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Melekler şevḳ ile ḫidmet-
güẕār-ı āsitānuñdur
Felek müştāḳ-ı būs-ı
dāmenüñdür yā Resūla'llāh

194. **yā resūla'llāh:**
Gazel 430
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Gül-i ʿanber-şemīmi gülşen-i
Firdevs-i aʿlānuñ
Esīr-i nefḥa-i pīrāhenüñdür
yā Resūla'llāh

195. **yā resūla'llāh:**
Gazel 430
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Ḫayāl-i ravża-i pāküñle her
dem kesb-i feyż eyler
Dil ü cān ʿandelīb-i
gülşenüñdür yā Resūla'llāh

196. **yā resūla'llāh:**
Gazel 430
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Naḥīfī bendeñi cevr ile
giryān itdiler aʿdā
Mürüvvet kānısın ġayret
senüñdür yā Resūla'llāh

197. **yā resūla'llāh:**
Gazel 432
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Yā Resūla'llāh gerekmez
māh-ı tābān olsa da
Ḳanġı dāġ-ı dil ki ʿışḳuñla
fürūzān olmaya

198. **yā resūla'llāh:**
Kaside 5
Mısra: **128**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Ben faḳīri ʿıyd-gāh-ı vaṣluña
şāyeste ḳıl

Yā Resūla'llāh fedā olsun
saña cānum fedā

199. **yā resūla'llāh:**
Kaside 11
Mısra: **45**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Yā Resūla'llāh Naḥīfī şerm ü ḫacletle bu dem
Naʿtüñe ḳıldı cesāret ḥālini inhā ile

200. **yā resūla'llāh:**
Murabba 8
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Rasulü!.
Yā Resūla'llāh budur vird-i zebānum ṣubḥ u şām
Eṣ-ṣalātü ve's-selām ey faḫr-ı ʿālem es-selām

201. **yā resūla'llāh:**
Murabba 11
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Resulü.
Vücūduñ raḥmet-i Ḥaḳdur
Şefāʿat yā Resūla'llāh

202. **yā resūla'llāh:**
Murabba 11
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Resulü.
Ẕuhūruñ feyż-i muṭlaḳdur
Şefāʿat yā Resūla'llāh

203. **yā resūla'llāh:**
Murabba 11
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Resulü.
Şefīʿ-i ḫayl-i ümmetsin
Şefāʿat yā Resūla'llāh

204. **yā resūla'llāh:**
Murabba 11
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Resulü.
Bulunmaz ẕātuña hemtā
Şefāʿat yā Resūla'llāh

205. **yā resūla'llāh:**
Murabba 11
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Resulü.
Saʿādet nūrı sensin sen
Şefāʿat yā Resūla'llāh

206. **yā resūla'llāh:**
Murabba 11
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Resulü.
Ġaraż maḳṣūdumı inhā
Şefāʿat yā Resūla'llāh

207. **yā resūla'llāh:**
Murabba 11
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Resulü.
O dergāh-ı muʿallāda
Şefāʿat yā Resūla'llāh

208. **yā resūla'llāh:**
Murabba 11
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Resulü.
Şefāʿat yā Resūla'llāh
Şefāʿat yā Resūla'llāh

209. **yā resūla'llāh:**
Murabba 11
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Resulü.
Şefāʿat yā Resūla'llāh
Şefāʿat yā Resūla'llāh

210. **yā resūla'llāh:**
Murabba 12
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Resulü.
Sensin evc-i risāletüñ māhı
Cān fedā saña yā Resūla'llāh

211. **yā resūla'llāh:**
Murabba 12
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Resulü.
Sensin ümmetlerüñ şehenşāhı
Cān fedā saña yā Resūla'llāh

212. **yā resūla'llāh:**
Murabba 12
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Resulü.
Cümle maḫlūḳa pīşvā sensin
Cān fedā saña yā Resūla'llāh

213. **yā resūla'llāh:**
Murabba 12
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Resulü.
Dil giriftār-ı dām-ı ḥayretdür
Cān fedā saña yā Resūla'llāh

214. **yā resūla'llāh:**
Murabba 12
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Resulü.
Cümle varum yoluñda ḫāk olsun
Cān fedā saña yā Resūla'llāh

215. **yā resūla'llāh:**
Murabba 12
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Resulü.
Ḳıl şefāʿat Naḥīfī-i zāra
Cān fedā saña yā Resūla'llāh

216. **yā resūla'llāh:**
Murabba 13
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Resulü.
Göñül ḥasretle āvāre
Şefāʿat yā Resūla'llāh

217. **yā resūla'llāh:**
Murabba 13

Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Resulü.
Ciger fürḳatle ṣad pāre
Şefāʿat yā Resūla'llāh

218. **yā resūla'llāh:**
Murabba 13
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Resulü.
Meded eyle taraḥḥum ḳıl
Şefāʿat yā Resūla'llāh

219. **yā resūla'llāh:**
Murabba 13
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Resulü.
Benümçün daḫi ḳıl minnet
Şefāʿat yā Resūla'llāh

220. **yā resūla'llāh:**
Murabba 13
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Resulü.
Beni luṭfuñla şādān it
Şefāʿat yā Resūla'llāh

221. **yā resūla'llāh:**
Murabba 13
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Resulü.
Budur vird-i zebān her dem
Şefāʿat yā Resūla'llāh

222. **yā resūla'llāh:**
Murabba 13
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Resulü.
Ḥabīb-i Kibriyā sensin
Şefāʿat yā Resūla'llāh

223. **yā resūla'llāh:**
Murabba 13
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey Allah'ın Resulü.
Ḳuluñdur derdmendüñdür
Şefāʿat yā Resūla'llāh

<u>yā şāfī:</u>

1. **yā şāfī:**
Rübai 527
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ey şifa veren (Allah).
ʿAfv ü keremüñdür bize ancaḳ çāre
Dil-ḫastelerüz eyle şifā yā Şāfī

<u>yā yā:</u>

1. **yā yā:**
Gazel 30
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cümlede eş görevli öğeler arasında kullanılır.
Yā teġāfül yā sitemdür vaż'-ı hem-zādı baña
Hep cefādur ol mehüñ āyīn ü muʿtādı baña

2. **yā yā:**
Gazel 144
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İkili karşılaştırmaları ifade etmek için kullanılan bir bağlaç.
Bu şiʿr-i pür-efsūnı ider lāyıḳ-ı taḥsīn
Yā ṭabʿ-ı Naḥīfī yā dil-i muʿcize-demdür

3. **ya ya:**
Gazel 382
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İkili karşılaştırmaları ifade etmek için kullanılan bir bağlaç.
Ol ġonçe-femüñ vaṣf-ı cemālinde Naḥīfī
Eşʿāruñı ya siḥr ü ya iʿcāz ḳılarsın

4. **ya ya:**
Gazel 442
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İkili karşılaştırmaları ifade etmek için kullanılan bir bağlaç.
Oldum esīr-i ʿışḳı Naḥīfī bir āfetüñ
Ya meyl-i şefḳat ide ya nā-mihribān ola

5. **yā yā:**
Gazel 450
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İkili karşılaştırmaları ifade etmek için kullanılan bir bağlaç.
Yā merdüm-i dīde yā süveydā-yı derūndur
Ol ḫāl-i siyeh-laʿl-i leb-i yār yanında

6. **yā yā:**
Gazel 483
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İkili karşılaştırmaları ifade etmek için kullanılan bir bağlaç.
Yā helāk it cevr ile yā eyle iḥyā luṭf ile
Yoḫsa dil ṭāḳat getürmez luṭf-ı cevr-āmīzüñe

7. **ya ya:**
Gazel 502
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İkili karşılaştırmaları ifade etmek için kullanılan bir bağlaç.
Mātem-keşān-ı zāviye-i derd-i ḥasretüñ
Ya ḫūn-ı dil ya laḫt-ı cigerdür ġıdāları

8. **ya ya:**
Gazel 508
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İkili karşılaştırmaları ifade etmek için kullanılan bir bağlaç.

Dil-i ḥazīne eṣer itmedi naṣīḥatümüz
Ya kūh-ı senge ya ol mübtelāya söylendi

9. **ya ya:**
Gazel 511
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İkili karşılaştırmaları ifade etmek için kullanılan bir bağlaç.
Ya bir şūḫuñ esīr-i ʿışḳı ya mehcūrı olmışdur
Dil-i şūrīdenüñ elbette vardur bir nihān derdi

10. **yā yā:**
Kaside 1
Mısra: **64**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cümlede eş görevli öğeler arasında kullanılır, ya... ya da.
Çāre derd-i ḫastegān-ı derd-i ʿışḳa var ise
Yā nigāh-ı merd-i vāṣıl yā duʿā-yı müstecāb

11. **yā yā:**
Kaside 5
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İkili karşılaştırmaları ifade etmek için kullanılan bir bağlaç.
Oldı ẕātuñla münevver ẓulmet-i rūy-ı zemīn
Yā ʿaẓīme'l-ḫalḳ yā bedre'd-dücā nūre'l-verā

12. **ya ya:**
Kaside 23
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İkili karşılaştırmaları ifade etmek için kullanılan bir bağlaç.
Ṣabā var eyle inhā ḳaṣd-ı rūy-māl itdigüm evvel
Saña ya gelmesün dir ol nihāl-i tāze ya gelsün

13. **ya ya:**
Matla 145
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İkili karşılaştırmaları ifade etmek için kullanılan bir bağlaç.
Cismüñe gerçi taʿalluḳ gösterür ammā senüñ
Ya ḳalur ayaḳda ya başdan çıḳar pīrāhenüñ

14. **ya ya:**-*dur*
Rübai 177
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İkili karşılaştırmaları ifade etmek için kullanılan bir bağlaç.
Teʾniṣ ü denāʾet iki ʿayb-ı fāḥiş
Dil-dādesi ya ker ü ya nā-bīnādur

15. **ya ya:**
Rübai 475
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İkili karşılaştırmaları ifade etmek için kullanılan bir bağlaç.
Āyīni budur bezm-i fenānuñ ey dōst
Ya sen baña ya ben saña eyvāh diye

16. **ya ya:**
Tahmis 8
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İkili karşılaştırmaları ifade etmek için kullanılan bir bağlaç.
Ya meleksin ya perī-zāde yāḫūd āhūsın
Kime hem-dem kime hem-reh kime hem-pehlūsın

17. **ya ya:**
Tarih 5
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İkili karşılaştırmaları ifade etmek için kullanılan bir bağlaç.
Necābetde seḫāvetde şecāʿatda diyānetde
Budur ẓannum ki mānendi ya nādir ola ya nā-būd

yā yā yā:

1. **yā yā yā:**
Gazel 120
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cümlede eş görevli öğeler arasında kullanılır, ya... ya.... ve yahut.
O ḥüsn-i bī-naẓīre leb-güşā-yı vaṣf olan elbet
Yā Nefʿīdür yā Ṣabrī yā Naḥīfī-i süḫandāndur

yād:

1. **yāda:**-*a*
Gazel 495
Mısra: **15**
Hatırlama,anma.
Gelür her serv-ḳad sīmīn tenüñ ḫāk oldıġı yāda
Zemīn üzre temāşā eyledükçe naḫl-i ḫurmāyı

yād eyle:

1. **yād eyle:**
Rübai 491
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hatırlamak, anmak.
Bir kerre bu mehcūruñı da yād eyle
Vīrāne olan gönlümi ābād eyle

yād eylesün:

1. **yād eylesün:**-*sün*
Gazel 367
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hatırlamak, anmak.
Söyleñ ol āfet
Naḥīfī bendesin yād eylesün
Ṣādumān itsün o gül-ruḫ bülbül-i nālendesin

yād eyleyüp:

1. **yād eyleyüp:**-*yüp*
Gazel 376
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hatırlamak, anmak.
ʿArż-ı naẕīreden ġaraż inşā-yı medḥidür
Yād eyleyüp mülāṭafat-ı kām-rānesin

yād iderse:

1. **yād iderse:**-*er, -se*
Gazel 437
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hatırlamak, anmak, bahsetmek.
ʿAcebdür yād iderse bāġ-ı ʿAdnüñ zevḳ-ı cān-baḫşın
Olan ol ḥūr-ṭalʿat yār ile her gāh bir yerde

yād idersin:

1. **yād idersin:**-*er, -sin*
Gazel 20
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Anmak.
Naḥīfī bendeñi çoḳ yād idersin ṣoñra sulṭānum
Egerçi cevr idersin şimdi gelse yādıña cānā

yād idesin:

1. **yād idesin:**-*e, -sin*
Gazel 441
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hatırlamak, anmak, bahsetmek.
Bil ḳıymetin Naḥīfī-i zāruñ ki sevdigüm
Biñ ḥasret ile yād idesin bir zamān ola

2. **yād idesin:**-*e, -sin*
Kaside 11
Mısra: **82**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hatırlamak, anmak, bahsetmek.
Budur ümmīdüm Naḥīfī-i żaʿīfi ol zamān
Raḥm idüp yād idesin ol lafẓa-i zībā ile

yād idüp:

1. **yād idüp:**-*üp*
Gazel 116
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hatırlamak, anmak, bahsetmek.
Yād idüp ey māh-ı tābānum seni āh eylesem
Dūd-ı āh-ı şuʿlebārum hem-ser-i gerdūn olur

2. **yād idüp:**-*üp*
Kaside 9
Mısra: **42**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hatırlamak, anmak, bahsetmek.
Dest-i eşvāḳı şunup āstār-ı pāk-i Kaʿbeye
Yād idüp cürm ü günāhum āh ü efġān eylesem

3. **yād idüp:**-*üp*
Kaside 17
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hatırlamak, anmak, bahsetmek.
Dem-be-dem iḏlāṣ ile nām-ı şerīfin yād idüp
Her nefesde idelüm ʿarż-ı selām-ı müctebā

4. **yād idüp:**-*üp*
Kaside 17
Mısra: **41**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hatırlamak, anmak, bahsetmek.
Yād idüp cürm ü günāhın şerm ider ammā ki āh
N'eylesün ya ḳanda varsun ol ġarīb-i bī-nevā

yād illerde:

1. **yād illerde:**-*ler, -de*
Gazel 337
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yabancı memleket.
Ne āh eylerdüm olsa bir enīsüm künc-i ġurbetde
Ne aġlardum bu yād illerde bārī āşinā görsem

yād itdi:

1. **yād itdi:**-*di*
Kıt'a 3
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hatırlamak, anmak, bahsetmek.
Şükrüñ kār itdi ẕikrüñ yād itdi
Nūr olsun cān ez-dil tā-leb

yād itmez olduñ:

1. **yād itmez olduñ:**-*du, -ñ-mez*
Matla 250
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hatırlamak, anmak, bahsetmek.
Beni yād itmez olduñ bir selāmuñla gözüm nūrı
Unutduñ mı ʿaceb ben ʿāşıḳ-ı şeydā vü mehcūrı

yād itmiş:

1. **yād itmiş:**-*miş*
Gazel 275
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hatırlamak, anmak, bahsetmek.
Bi-ḥamdi'llāh ki ol yārüm ġarīb ismimi yād itmiş
Naḥīfī luṭf-ı Ḥaḳḳ ile müyesser ol viṣāl ancaḳ

yād ḳıl:

1. **yād ḳıl:**
Gazel 287
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hatırla.
Yād ḳıl ol güni olduḳça dehānuñ memhūr
Dest ü pā itdigüñ aʿmāle güvāh olsa gerek

2. **yād ḳıl:**
Gazel 288
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hatırla.
Yād ḳıl ol demi kim ḫ∨āh ne-ḫ∨āh olsa gerek
Gülşenüñ ser-zede-i ḫār u giyāh olsa gerek

yād ḳılsam:

1. **yād ḳılsam:**-*sa, -m*
Muaşşer 1
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hatırlamak, aklına getirmek.
Yād ḳılsam künc-i ġamda ol dür-i nā-yābumı
Terk idüp bir şeb ḫalāliyle ṣafā-yı ḫ∨ābumı

yād ḳılup:

1. **yād ḳılup:**-*up*
Tahmis 1
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hatırla.
O mehüñ yād ḳılup pertev-i ḫüsnin her ān
-

yād olınur:

1. **yād olınur:**-*ur*
Kaside 27
Mısra: **130**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zikredilmek, yad olunmak, hatırlanmak.
Eyleyüp her birisi vaṣf-ı mülūk ü vüzerā
Ḫayr ile yād olınur müddet-i aʿṣār u dühūr

yād u āşinānuñ:

1. **yād u āşinānuñ:**-*nuñ*
Gazel 115
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yabancı ve tanıdık.
Şimdi yād u āşinānuñ rütbesi farḳ eylemez
Ṭıfl-ı nev-resdür daḫi ol şīvekārum tāzedür

yāda geldükçe:

1. **yāda geldükçe:**-*dükçe*
Gazel 427
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Hatırlamak, aklına gelmek II hayal etmek.
Ḥarīm-i ravżа-i cennet-meʾābuñ yāda geldükçe
Gider elden ʿinān-ı iḫtiyārum yā Resūla'llāh

2. **yāda geldükçe:**-*dükçe*
Gazel 464
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Deyim**
Hatırlamak, aklına gelmek II hayal etmek.
Girībānum alur dest-i taḥayyür yāda geldükçe
O ṣoḥbetler ki itdüm yār ile rindāne rindāne

3. **yāda geldükçe:**-*dükçe*
Gazel 504
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Hatırlamak, aklına gelmek II hayal etmek.
Geldükçe yāda ṣabr u ḳarārum ḳomaz benüm
Rūmuñ o nāz u şīvesi çoḳ dil-rübāları

yāda gelmez:

1. **yāda gelmez:**-*mez*
Gazel 285
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Hatırlamak, aklına gelmek II hayal etmek.
Yāda gelmez mi senüñ ṣoḥbet-i cān-āşūbuñ
Niçe ʿāşıḳ oḳusun aġlamadan mektūbuñ

2. **yāda gelmez:**-*mez*
Gazel 297
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Akla gelmek, hatırlanmak.
ʿAceb ey ġırre-mest-i bāde-i nāz
Yāda gelmez mi ʿahd ü peymānuñ

3. **yāda gelmez:**-*mez*
Gazel 387
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Deyim**
Hatırlamak, aklına gelmek II hayal etmek.
Nāḫīfī itdigüñ cürm ü günehler yāda gelmez mi
Niçün yanmazdan evvel āteş-i levm ile yanmazsın

4. **yāda gelmez:**-*mez*
Gazel 497
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Hatırlamak, aklına gelmek II hayal etmek.
Senüñle itdigüm ẕevḳ u ṣafālar yāda gelmez mi
Benüm serv-i revānum ol hevālar yāda gelmez mi

5. **yāda gelmez:**-*mez*
Gazel 497
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Hatırlamak, aklına gelmek II hayal etmek.
Senüñle itdigüm ẕevḳ u ṣafālar yāda gelmez mi
Benüm serv-i revānum ol hevālar yāda gelmez mi

6. **yāda gelmez:**-*mez*
Gazel 497
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade

Hatırlamak, aklına gelmek II hayal etmek.
Ferāmūş eyledüñ mi itdigüm feryādı kūyuñda
O āh ü nāle-i ḥālet-fezālar yāda gelmez mi

7. **yāda gelmez:**-*mez*
Gazel 497
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Hatırlamak, aklına gelmek II hayal etmek.
Celīs olduḳda gāhī bezm-i meyde nev-heveslerle
Ḳadīmi āşinālar mübtelālar yāda gelmez mi

8. **yāda gelmez:**-*mez*
Gazel 497
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Hatırlamak, aklına gelmek II hayal etmek.
Yoluñda pāy-māl olduḳça eylerdüñ teġāfüller
Baña hīç itdigüñ cevr ü cefālar yāda gelmez mi

9. **yāda gelmez:**-*mez*
Gazel 497
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hatırlamak, aklına gelmek II hayal etmek.
Gider mi ḫāṭırumdan ẕevḳ-ı düşnām-ı ṣafā-baḫşuñ
O nāz ü ʿişveler şīrīn edālar yāda gelmez mi

10. **yāda gelmez:**-*mez*
Gazel 497
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Deyim**
Hatırlamak, aklına gelmek II hayal etmek.
Dil-i şeydā niçe dāmen-keş olsun ʿışḳ-ı dil-berden
O meh-veşler güzeller dil-rübālar yāda gelmez mi

11. **yāda gelmez:**-*mez*
Gazel 497
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Deyim**
Hatırlamak, aklına gelmek II hayal etmek.
Niçe müstaġrıḳ-ı deryā-yı ḥayret olmasun ādem
Naḥīfī ġurbet ilde āşinālar yāda gelmez mi

yāda gelür:

1. **yāda gelür:**-*ür*
Gazel 441
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Hatırlamak, aklına gelmek II hayal etmek.
Yāda gelür mi seyr-i çemen geşt-i bāġ u rāġ
Bir meclis içre tā ki o serv-i revān ola

yāda getür:

1. **yāda getür:**
Gazel 522
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Hatırlamak, anmak, aklına getirmek.
Taraḥḥum eyle getür yāda mübtelālaruñı
Unıtma ey yüzi gül eski āşinālaruñı

yāda getürme:

1. **yāda getürme:**-*me*
Gazel 503
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Hatırlamak, anmak, aklına getirmek.
Muṭrib fiġān u nāle Ḥüseynīye çıḳmasun
Luṭf it getürme yāda o ẕevḳ u ṣafāları

yāda getürmez:

1. **yāda getürmez:**-*mez*
Gazel 224
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Hatırlamak, anmak, aklına getirmek.
Ey ṣabā yāda getürmez mi bizi gāhīce yār
Ḥālümüz ṣormaz mı ol serv-i sīm-endāmumuz

2. **yāda getürmez:**-*mez*
Matla 101
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Hatırlamak, anmak, aklına getirmek.
Ḫaste endīşe-i merg eyler iken leyl ü nehār
Ölümi yāda getürmez mi o çeşm-i bīmār

yād-āşinā olma:

1. **yād-āşinā olma:**-*ma*
Gazel 44
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dosttan anlayan.
Ṣaydgāh-ı fitnedür oldum helāk-i ġayretüñ
Olma ey āhū-yı ḥüsnüm el-ḥaẕer yād-āşinā

yād-ı laʿl-i dil-rübādur:

1. **yād-ı laʿl-i dil-rübādur:**-*dur*
Muaşşer 1
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül alıcının dudağının anması.
Neşve-i meydür ḳıyās itme görüp germiyyetüm
Yād-ı laʿl-i dil-rübādur bāʿiş-i keyfiyyetüm

yād-ı ruḫuñla:

1. **yād-ı ruḫuñla:**-*uñ, -la*
Gazel 149
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin yanağının hatırası.
İʿcāz-ı ḥüsni gör ki düşen nār-ı ʿışḳına
Yād-ı ruḫuñla vaḳʿa-şinās-ı Ḫalīl olur

yādigār:

1. **yādigāruñ:**-*uñ*
Gazel 291

Mısra: **7**
Hatıra.
Şeb-i ġamda tesellī-baḫş olur bir yādigāruñ da
Derūn-ı cān-ı bīmārumda zaḫm-ı tīġ-i ser-tīzüñ

yādıma geldükçe:

1. **yādıma geldükçe:**-*ım, -dükçe*
Gazel 311
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Hatırlamak, aklına gelmek II hayal etmek.
Yādıma geldükçe derd-i ʿışḳumı taḥrīk ider
Raḥm idüp ben zāra vaż'-ı dil-nevāz itdüklerüñ

yādıña gelmedi:

1. **yādıña gelmedi:**-*me, -di*
Gazel 295
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Hatırına gelmek, aklına gelmek.
Yādıña gelmedi mi ḫavf-i Ṣırāt-ı maḥşer
Bu ḳadar bārı ne efkār ile ber-dūş itdüñ

yādıña gelmez:

1. **yādıña gelmez:**-*ı, -ñ, -mez*
Gazel 288
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Hatırlamak, aklına gelmek II hayal etmek.
ʿAcebā yādıña gelmez mi o demler ki senüñ
Kāruñ endīşe-i mā-fāt ile āh olsa gerek

yādıña gelse:

1. **yādıña gelse:**-*ıñ, -se*
Gazel 20
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Akla gelmek, hatırlanmak.
Naḥīfī bendeñi çoḳ yād idersin ṣoñra sulṭānum Egerçi cevr idersin şimdi gelse yādıña cānā

yaġmā eyledi:

1. **yaġmā eyledi:**-*di*
Gazel 19
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yağma etmek: (Bir yerdeki malları) Zor kullanarak ele geçirmek, alıp gitmek.
Nigāh-ı nāvek-endāz-ı müjeñ der-kār olup ḥayfā
Yine Tātār-ı çeşmüñ mülk-i ṣabrı eyledi yaġmā

yaġmā ider:

1. **yaġmā ider:**-*er*
Gazel 459
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zor kullanarak ele geçirmek, alıp gitmek.
Göz göre yaġmā ider kālā-yı ṣabrı ġamzesi
Bu ne merd-i reh-zene beñzer ne düzd-i şeb-reve

yaġmā idüp:

1. **yaġmā idüp:**-*üp*
Gazel 81
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zor kullanarak ele geçirmek, alıp gitmek.
Ḥarāmī ġamzeler birle idüp yaġmā benüm göñlüm
Yine sensin cihān içre baña yār olmaġa bāʿiṣ

2. **yaġmā idüp:**-*üp*
Matla 5
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zor kullanarak ele geçirmek, alıp gitmek.
Ḳul itdi bir nigāh-ı nāz ile ṣabrum idüp yaġmā
Şikār aldı beni ol şāh-bāz-ı evc-i istiġnā

yaġmāya virdi:

1. **yaġmāya virdi:**-*di*
Gazel 143
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yağmalatmak.
ʿAḳl ü ṣabrın virdi yaġmāya Naḥīfī şimdi hep
Devlet-i ḥüsninde ol ser-defter-i ʿuşşāḳdur

yaġmā-yı neşāṭ itdiler:

1. **yaġmā-yı neşāṭ itdiler:**-*di, -ler*
Gazel 249
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mutluluğun yağmasını yapmak.
Tābiş-i zūr-ı nigāh-ı ġamze-i cānāneler
Mülk-i dilden itdiler bi'llāhi yaġmā-yı neşāṭ

yāhūd:

1. **yāḫud:**
Kaside 3
Mısra: **41**
Veya.
Ẕerreden farż idelüm aḥḳar imişsin yāḫud
Kevkebi sende imiş mihr-i cihān-ārānuñ

2. **yāḫūd:**
Tahmis 8
Mısra: **17**
Veya.
Ya meleksin ya perī-zāde yāḫūd āhūsın
Kime hem-dem kime hem-reh kime hem-pehlūsın

yaḥyā:

1. **yaḥyā:**
Kaside 11
Mısra: **17**
Yahya Peygamber.
Ādem ü Yaḥyā vü ʿĪsā ile İbrāhīm ile
Yūsuf u İdrīs ü Hārūn ile hem Mūsā ile

yaḳ:

1. **yaḳdı:**-*dı*
Gazel 51
Mısra: **2**
Yanmasını sağlamak, tutuşturmak, ateşe vermek.
Āteş-i pür-sūz-ı ʿışḳ ile n'ola olsam kebāb
Yaḳdı yandurdı derūnum naġme-i ṣavt-ı rebāb

2. **yaḳdum:**-*du, -m*
Gazel 332
Mısra: **2**
Yanmasını sağlamak, tutuşturmak, ateşe vermek.
Sūz u tāb-ı sīnemi bundan ḳıyās eyle benüm
Kim şerār-ı āteş-i āhumla yaḳdum meskenüm

3. **yaḳaram:**-*ar, -am*
Gazel 347
Mısra: **14**
Yanmasını sağlamak, tutuşturmak, ateşe vermek.
Birdür Allāh diyen müʾmine sükker ṣunaram
Mülḥid ü müşrik olan ehl-i gümānı yaḳaram

4. **yaḳaram:**-*ar, -am*
Gazel 347
Mısra: **30**
Yanmasını sağlamak, tutuşturmak, ateşe vermek.
Ey Naḥīfī ide Ḥaḳ sūz-ı derūnuñ teskīn
Dime şimden girü ben īn ile ānı yaḳaram

5. **yaḳaram:**-*ar, -am*
Gazel 347
Mısra: **28**
Yanmasını sağlamak, tutuşturmak, ateşe vermek.
Beni maḥcūb-ı eşer itme sözümde yā Rab
Āteş-i ġayret ile ben bu zebānı yaḳaram

6. **yaḳaram:**-*ar, -am*
Gazel 347
Mısra: **26**
Yanmasını sağlamak, tutuşturmak, ateşe vermek.
Virmesün dağdağa geçdükçe Ṣırāṭ-ı ḥaşri
Ne belā başuma bu bār-ı girānı yaḳaram

7. **yaḳaram:**-*ar, -am*
Gazel 347
Mısra: **24**
Yanmasını sağlamak, tutuşturmak, ateşe vermek.
Selefüñ ẕikrin idüp zīver-i ṭāḳ-ı eflāk
Defter-i himmet-i ebnā-yı zamānı yaḳaram

8. **yaḳaram:**-*ar, -am*
Gazel 347
Mısra: **22**
Yanmasını sağlamak, tutuşturmak, ateşe vermek.
Ser-be-ser żāyiʿ olur toḫm-ı emel ḫākinde
Āteş-i āh ile bu şūre-sitānı yaḳaram

9. **yaḳaram:**-*ar, -am*
Gazel 347
Mısra: **20**
Yanmasını sağlamak, tutuşturmak, ateşe vermek.
Eylerem tevbe metāʿ-ı emelüñ raġbetine
Sifr-i nā-muʿteber-i sūd u ziyānı yaḳaram

10. **yaḳaram:**-*ar, -am*
Gazel 347
Mısra: **18**
Ateşe vermek, II birinci yakmak eyleminin anlamını kuvvetlendirmek amacıyla kullanılmıştır.
Āh-ı maẓlūm gibi āteş-i sūzān olmaz
Yaḳaram āhum ile seng-dilānı yaḳaram

11. **yaḳaram:**-*ar, -am*
Gazel 347
Mısra: **18**
Yanmasını sağlamak, tutuşturmak, ateşe vermek.
Āh-ı maẓlūm gibi āteş-i sūzān olmaz
Yaḳaram āhum ile seng-dilānı yaḳaram

12. **yaḳaram:**-*ar, -am*
Gazel 347
Mısra: **16**
Yanmasını sağlamak, tutuşturmak, ateşe vermek.
Şoñra ḫākisterine eyle naẓar ʿārif iseñ
Ben dimem saña fülānü'bni fülānı yaḳaram

13. **yaḳaram:**-*ar, -am*
Gazel 347
Mısra: **12**
Yanmasını sağlamak, tutuşturmak, ateşe vermek.
Şāh-ı dehr olsa da daʿvā-yı ulūhiyyet iden
Nār-ı ḳahr-ı Ḥaḳ ile virmem emānı yaḳaram

14. **yaḳaram:**-*ar, -am*
Gazel 347
Mısra: **10**
Yanmasını sağlamak, tutuşturmak, ateşe vermek.
Ġayret-i Aḥmed-i Muḫtār ile ḳılduḳça ḫurūş
Berḳ-ı sūzende gibi Bū-Lehebānı yaḳaram

15. **yaḳaram:**-*ar, -am*
Gazel 347
Mısra: **8**
Yanmasını sağlamak, tutuşturmak, ateşe vermek.
Baña düşmenlik iden dīv-i recīm olsa daḫi
Şiheb-i āh-ı ḥazīnümle bil anı yaḳaram

16. **yaḳaram:**-*ar, -am*
Gazel 347
Mısra: **6**
Yanmasını sağlamak, tutuşturmak, ateşe vermek.
Ġırre ḳılmış bir iki ḫāki tüvān-ı beşeri
Bilmedi anda olan tāb ü tüvānı yaḳaram

17. **yaḳaram:**-*ar, -am*
Gazel 347
Mısra: **4**
Ateşe vermek, II birinci yakmak eyleminin anlamını kuvvetlendirmek amacıyla kullanılmıştır.

Kimseler āteşüme olmadı çün ḳatre-feşān
Yaḳaram sūz-ı derūnumla cihānı yaḳaram

18. **yaḳaram:**-*ar, -am*
Gazel 347
Mısra: **4**
Yanmasını sağlamak, tutuşturmak, ateşe vermek.
Kimseler āteşüme olmadı çün ḳatre-feşān
Yaḳaram sūz-ı derūnumla cihānı yaḳaram

19. **yaḳaram:**-*ar, -am*
Gazel 347
Mısra: **2**
Yanmasını sağlamak, tutuşturmak, ateşe vermek.
Niçe bir āteş-i ṣabra dil ü cānı yaḳaram
Şerer-efşānluḳ idüp kevn ü mekānı yaḳaram

20. **yaḳaram:**-*ar, -am*
Gazel 347
Mısra: **1**
Yanmasını sağlamak, tutuşturmak, ateşe vermek.
Niçe bir āteş-i ṣabra dil ü cānı yaḳaram
Şerer-efşānluḳ idüp kevn ü mekānı yaḳaram

21. **yaḳduñ:**-*du, -ñ*
Gazel 475
Mısra: **9**
Yanmasını sağlamak, tutuşturmak, ateşe vermek.
Yaḳduñ bu ḳadar tāb-ı ḥasenle beni ammā
Bir vaḳt ola kim şems-i ruḫuñ ire zevāle

22. **yaḳaram:**-*ar, -am*
Gazel 496
Mısra: **4**
Yanmasını sağlamak, tutuşturmak, ateşe vermek.
Ṣabr idersem cigerüm āteş-i ḥasretle yanar
Āh idersem yaḳaram dāʾire-i encümeni

23. **yaḳ:**
Kaside 12
Mısra: **48**
Yanmasını sağlamak, tutuşturmak, ateşe vermek.
Gel sūziş-i ʿışḳıyla o Maḥbūb-ı Ḫudānuñ
Yaḳ cān ü dili bir şerer-i şuʿle-feşāna

<u>yaḳ-:</u>

1. **yaḳmaḳdan:**-*maḳ, -dan*
Gazel 216
Mısra: **3**
Yanmasını sağlamak, tutuşturmak, ateşe vermek.
Ḫaẕer ḥaẕer beni yaḳmaḳdan ey perī yoḫsa
Niyāzum eylerem āteş-feşān-ı ḫırmen-i nāz

2. **yaḳma:**-*ma*
Gazel 370
Mısra: **12**
Yanmasını sağlamak, tutuşturmak, ateşe vermek.
Ḫırmen-i sāman-ı ʿālem destüme vābestedür
Yaḳma cānum berḳ-ı āh-ı şuʿle-bārumdan ṣaḳın

3. **yaḳma:**-*ma*
Gazel 371
Mısra: **2**
Yanmasını sağlamak, tutuşturmak, ateşe vermek.
Ḫāṭır-ı maḥzūnumı yıḳma ġubārumdan ṣaḳın
Gel derūnum cevr ile yaḳma şerārumdan ṣaḳın

4. **yaḳma:**-*ma*
Gazel 444
Mısra: **5**
Yanmasını sağlamak, tutuşturmak, ateşe vermek.
Dil-i nālānı yaḳma āteş-i cān-sūz-ı hicrāna
Yazıḳdur bülbül-i sevdāyı cevr ile kebāb itme

5. **yaḳdı:**-*dı*
Kıt'a 44
Mısra: **4**
Yanmasını sağlamak, tutuşturmak, ateşe vermek.
Yine sulṭān-ı baḫtum baña ʿarż-ı iltifāt itdi
Bu şeb bezmümde yaḳdı gūyiyā bir şemʿ-i kāfūrı
Yanmasını sağlamak, tutuşturmak, ateşe vermek.
ʿIşḳuñla yaḳup āteş-i ḥasret cānum
Bī-tāb ü tüvān oldı dil-i nālānum

6. **yaḳup:**-*up*
Rübai 370
Mısra: **1**
Yanmasını sağlamak, tutuşturmak, ateşe vermek.
ʿIşḳuñla yaḳup āteş-i ḥasret cānum
Bī-tāb ü tüvān oldı dil-i nālānum

<u>yakan:</u>

1. **yaḳan:**-*an*
Gazel 138
Mısra: **2**
Acıtmak,perişan etmek.
Ḫarāb iden beni ol çeşm-i mey-perestüñdür
Yaḳan derūnumı tāb-ı nigāh-ı mestüñdür

2. **yaḳan:**-*an*
Gazel 147
Mısra: **1**
Acıtmak,perişan etmek.
Yaḳan derūn-ı dili āh-ı pür-şerāre midür
Bu sūz u tāba sebeb germī-i neẕāre midür

3. **yaḳan:**-*an*
Gazel 156
Mısra: **14**
Acıtmak,perişan etmek.
Belā-yı cān gelür manẓūr-ı aġyār oldıġı şemʿüñ
Yaḳan pervāneyi meclisde sūz u tāb-ı ġayretdür

<u>yaḳdı yandurdı:</u>

1. **yaḳdı yandurdı:**-*dı*
Gazel 291
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yakıp kavurmak.
Naḥīfī niçe tesḫīr itmesün her biri perī-rūyı
Cihānı yaḳdı yandurdı bu şiʿr-i ḥālet-engīzüñ

2. **yaḳdı yandurdı:**-*dı*
Gazel 313
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Yakıp kavurmak.

Yaḳdı yandurdı bizi sūz u güdāz-ı nefesüñ
Ġarażuñ sūz-ı dili ʿarż ise besdür bülbül

yaḳıl-:

1. **yaḳılsam:**-*sa, -m*
Gazel 433
Mısra: **6**
Yakılmak.

Pür-tāb idüp fetīle-i dāġ-ı maḥabbeti
Yansam yaḳılsam ol şeh-i ḫāṭır-nevāzuma

yaḳīn:

1. **yaḳīnem:**-*em*
Gazel 227
Mısra: **2**
Yakın.

Gördüm ki bu tāb ile ruḫ-ı yāra baḳılmaz
Bildim ki yaḳīnem ʿalev-i nāra baḳılmaz

2. **yaḳīn:**
Matla 234
Mısra: **2**
(Bir şeyin) Hakikatı, aslı.

Olur sūzān ḳarīb oldıḳça şemʿ-i bezme pervāne
Yaḳīn bildüm ki āteşdür netīce ḳurb-ı cānāne

yaḳīn eyleyüp:

1. **yaḳīn eyleyüp:**-*yüp*
Rübai 401
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Yakınlaşmak.

Āyāt-ı ẓuhūrın eyleyüp cümle yaḳīn
Üftāde-i ḫāk-i ḫaclet oldı evsān

yaḳīn ol:

1. **yaḳīn ol:**
Gazel 461
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Yaklaşmak.

Naḥīfī ḳayd-ı hicrāndan eger āsāyiş isterseñ
Yaḳīn ol bezm-gāh-ı ḳurba ṭāʿatle ʿibādetle

yaklaş:

1. **yaḳlaşdı:**-*dı*
Rübai 344
Mısra: **2**
Sürenin kısalması, vaktin erişmesi.

Gitdikçe ġam olmaḳda ġınā-yı ʿālem
Yaḳlaşdı gibi vaḳt-i fenā-yı ʿālem

yaʿḳūb:

1. **yaʿḳūbuñ:**-*uñ*
Gazel 285
Mısra: **4**
Hz. Yakup Peygamber.

Derd-i hicrānı sen ey Yūsuf-ı sānī baña ṣor
Çekdigin ben bilürim ḥasret ile Yaʿḳūbuñ

yaʿḳūb-ı dili:

1. **yaʿḳūb-ı dili:**-*i*
Rübai 455
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

|. Yakup gönül. ||. Yakup peygamberin ağlamaktan kör olduğuna telmih yapılmıştır.

Pīrāhen-i Yūsuf gibi Yaʿḳūb-ı dili
Bīnā-yı neşāṭ eyledi ol müşgīn bū

yaʿḳūb-ı dilüñ:

1. **yaʿḳūb-ı dilüñ:**-*üñ*
Gazel 293
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Gönül Yakûb'u.

Ey Naḥīfī nālesinden şimdi Yaʿḳūb-ı dilüñ
Şöhreti Beytü'l-ḥazenüñdür kūşe-i ġam-ḫānenüñ

2. **yaʿḳūb-ı dilüñ:**-*üñ*
Gazel 372
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Gönül Yakûb'u.

Yaʿḳūb-ı dilüñ dīdesi pür-ḫūn-ı belādur
Mehcūr olalı Yūsuf-ı gül-pīreheninden

yaʿḳūb-şıfat:

1. **yaʿḳūb-şıfat:**
Gazel 203
Mısra: **4**
Hz. Yakup gibi.

Mehcūr olalı Yūsuf-ı gül-pīreheninden
Yaʿḳūb-şıfat dil daḫi Beytü'l-ḥazen ister

yaʿḳūbveş:

1. **yaʿḳūbveş:**
Gazel 149
Mısra: **1**
(Hazreti) Yakub gibi.

Yaʿḳūbveş o dil ki ġamuñla ʿalīl olur
Cūy-ı sirişk-i dīdesi maḥsūd-ı Nīl olur

yāḳūt:

1. **yāḳūt:**
Tahmis 5
Mısra: **30**
Değerli taş, elmas II aşığın gözyaşları.

-
Ḥaḳḳı ki gözüm döker yāḳūt ile dür-dāne

yalan olmaz:

1. **yalan olmaz:**-*maz*
Rübai 233
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Doğru olmayan, düzmece, sahte olmak.

Hep baña didükleri vefā oldı cefā
Söz yañlış olur belī yalan olmaz imiş

yalıñız:

1. **yalıñız:**
Kaside 8
Mısra: **161**
Tek başına; sadece.
Umaram kim yalıñız ben degül ey şāh-ı cihān
Luṭf u iḥsānuñı itdükçe cenābuñ der-kār

2. **yalıñız:**
Tarih 29
Mısra: **29**
Tek başına; sadece.
Yalıñız cānib-i Ṭop-ḫāne degül çār cihet
Oldı sīr-āb-ı zülāl-i kerem-i nā-maḥdūd

yalıñuz:

1. **yalıñuz:**
Gazel 54
Mısra: **6**
Tek başına; sadece.
Ruḫlaruñ şeftālūsinden mīve iḥsān it baña
Yalıñuz yā ben miyem bu cümle dünyā teşne-leb

yaluñuz:

1. **yaluñuz:**
Gazel 204
Mısra: **2**
Tek başına; sadece.
Hemīşe ṭurmayup cānā ġamuñla dīde ḳan aġlar
A şāhum yaluñuz çeşmüm degüldür tende cān aġlar

yalvar:

1. **yalvardumsa:**-*du, -m, -sa*
Gazel 170
Mısra: **9**
Birinden ısrarlı bir biçimde, kendine acındıracak sözlerle, saygılı bir biçimde bir şey istemek, yalvarmak.
Düşüp pāyıña yalvardumsa küstāḫāne incinme
Sen ey āfet bilürsin çünki maʿẕūr oldıġum demdür

2. **yalvarmaġa:**-*maġ, -a*
Gazel 244
Mısra: **10**
Birinden ısrarlı bir biçimde, kendine acındıracak sözlerle, saygılı bir biçimde bir şey istemek, yalvarmak.
Naḥīfīnüñ a sulṭānum niçe seyl olmasun yaşı
Dili yalvarmaġa her dem gözi giryāna ögrenmiş

yañ:

1. **yanmaḳ:**-*mak*
Gazel 54
Mısra: **3**
Alev almak, yanmak, tutuşmak.
Al ruḫuñdan şevḳa geldi cān ü dil yanmaḳ diler
Leblerüñ ḳandine şāhum ḥulv-i ḥalvā teşne-leb

2. **yanup:**-*up*
Gazel 73
Mısra: **8**
Alev almak, yanmak, tutuşmak.
Ḫāl-i yāra öykünicek geldi başa dürlü ḥāl
Bildi yüzi ḳarasın yanup ider ʿanber sükūt

3. **yanupdur:**-*up, -dur*
Gazel 96
Mısra: **4**
Alev almak, yanmak, tutuşmak.
Āb-ı vaṣluñ teşne cāna irgürüp eyle kerem
Kim yanupdur nār-ı hecre micmer içre ṣan sipend

4. **yanuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 118
Mısra: **12**
"Ona göre, onunla karşılaştırıldığında" anlamlarında bir karşılaştırma sözü.
Saña mümkin degüldür ʿuḳde-i dilden ḫaber virmek
Benüm müşkillerüm zīrā senüñ yanuñda āsāndur

5. **yanumda:**-*um, -da*
Gazel 165
Mısra: **12**
Bir eksene göre sağ veya solda kalan taraf.
Maḳāmum ṭut ki evc-i āsumān olmış Mesīḥāveş
Yanumda n'eyleyem ol āfitāb-ı ṭalʿatum yoḳdur

6. **yanumca:**-*um, -ca*
Gazel 189
Mısra: **6**
Sağ ve solun ortak adı, yön, taraf; birlikte, beraberinde olma; yakın, civar.
Ne dem vaṣf eyler iken serv-ḳaddüñ eylesem girye
Yanumca aġlayup cūlar çemende güft ü gū eyler

7. **yanında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 266
Mısra: **8**
Yakın, civar.
Niyāz itmezden evvel şāh-ı nāzum ḳaṣd-ı cān eyler
Yanında āh kim bir āh-ı ʿālem-sūza cānum yoḳ

8. **yanumca:**-*um, -ca*
Gazel 266
Mısra: **6**
Sağ ve solun ortak adı, yön, taraf; birlikte, beraberinde olma; yakın, civar.
N'ola pā-māl-i ḫāk-i ḥasret olsam ṣaḥn-ı gülşende
Ḫırāmān olmaġa yanumca ol serv-i revānum yoḳ

9. **yanuñda:**-*un, -da*
Gazel 309
Mısra: **6**
Yakın, civar.
Neşve-yāb olmaḳda iller cām-ı laʿlüñden senüñ
Biz yanuñda ḳaṭre-i dürd-āşināya degmedük

10. **yansun:**-*sun*
Gazel 333
Mısra: **6**
Alev almak, yanmak, tutuşmak.

Memnūn-ı vefā eyle beni gel keremüñle
Yansun ḥased āteşlerine baḫt-ı siyāhum

11. **yanuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 338
Mısra: **4**
Birlikte, beraberinde olma.
Ey āfitāb-ı ʿişve aña aġlaram hemān
Yoḳdur yanuñda ẕerre ḳadar raġbetüm benüm

12. **yanında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 369
Mısra: **7**
Yakın, civar.
Aġladup göz göre aġyār yanında beni āh
Leb-i deryāya gider ʿālem-i āb eylersin

13. **yanumda:**-*um, -da*
Gazel 380
Mısra: **2**
Yakın, civar.
Baña sensüz ne ḥāṣıl serv-i nāzum seyr-i gülşenden
Nedür farḳı yanumda āteş-i hecrüñle külḫandan

14. **yanmazsın:**-*maz, -sın*
Gazel 387
Mısra: **14**
Alev almak, yanmak, tutuşmak.
Nāḥīfī itdigüñ cürm ü günehler yāda gelmez mi
Niçün yanmazdan evvel āteş-i levm ile yanmazsın

15. **yanında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 396
Mısra: **4**
Birlikte olma ifade eder, ...ile beraber.
Düşer maḥall-i recā gerçi ol şehenşāha
Miṣāl-i sāye yanında raḳībi n'eylersin

16. **yanar:**-*ar*
Gazel 427
Mısra: **2**
Alev almak, yanmak, tutuşmak.
Aḳup seyl-āb-ı çeşm-i eşk-bārum yā Resūla'llāh
Yanar ʿışḳuñla cism-i dāġ-darum yā Resūla'llāh

17. **yansam:**-*sa, -m*
Gazel 433
Mısra: **6**
Alev almak, yanmak, tutuşmak.
Pür-tāb idüp fetīle-i dāġ-ı maḥabbeti
Yansam yaḳılsam ol şeh-i ḫāṭır-nevāzuma

18. **yanumda:**-*um, -da*
Gazel 434
Mısra: **4**
Yakın, civar.
Çıḳar tā evc-i eflāke ṣafādan ṣuʿle-i şevḳum
Yanumda her ne dem bir āfitāb-ı meh-cebīn olsa

19. **yanında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 450
Mısra: **8**
Yakın, civar.
Germiyyet-i ḥüsn ile o ḫūrşīd-cenābuñ
Bir ẕerre degül ʿāṣıḳ-ı bīmār yanında

20. **yanında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 450
Mısra: **1**
Yakın, civar.
Gördüm o şeh-i ḥüsni dün aġyār yanında
Eksük degül elbette gülüñ ḫār yanında

21. **yanında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 450
Mısra: **2**
Yakın, civar.
Gördüm o şeh-i ḥüsni dün aġyār yanında
Eksük degül elbette gülüñ ḫār yanında

22. **yanında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 450
Mısra: **4**
Yakın, civar.
Bir nīm-nigāhına bizi görmedi lāyıḳ
Ādem degülüz biz o sitem-kār yanında

23. **yanında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 450
Mısra: **6**
Yakın, civar.
Āġūş-ı meyānına taʿalluḳ niçe mümkin
Der-kār iken ol ḫançer-i ġaddār yanında

24. **yanında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 450
Mısra: **10**
Yakın, civar.
Bī-hūşī-i ʿışḳıyla idüp rāzumı ifşā
Dün sevdigümi eyledüm iḳrār yanında

25. **yanında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 450
Mısra: **12**
Yakın, civar.
Yā merdüm-i dīde yā süveydā-yı derūndur
Ol ḫāl-i siyeh-laʿl-i leb-i yār yanında

26. **yanında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 450
Mısra: **14**
Yakın, civar.
Ḳurbān olayum ol dem-i cān-baḫşa Naḥīfī
Kim ʿāşıḳ-ı zāruñ ola dildār yanında

27. **yana:**-*a*
Gazel 452
Mısra: **8**
Alev almak, yanmak, tutuşmak.
Pervāne-veş niyāz it ol şemʿ-i ḥüsne ey dil
Aḥvāl-i sūz-ı ʿışḳı ʿarż eyle yana yana

28. **yana:**-*a*
Gazel 452
Mısra: **8**
Alev almak, yanmak, tutuşmak.
Pervāne-veş niyāz it ol şemʿ-i ḥüsne ey dil
Aḥvāl-i sūz-ı ʿışḳı ʿarż eyle yana yana

29. **yanında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 456
Mısra: **16**
Yakın, civar.
Ḳırān ider ṣanuram māh burc-ı ʿAḳrebde
O meh yanında raḳībe maḳām virdükçe

30. **yanuñda:**-*un, -da*
Gazel 475
Mısra: **12**
Yakın, civar.
Baña ġam-ı ebrūlaruñı çoḳ mı görürsin
Degmez miyüz ey meh yine yanuñda hilāle

31. **yanar:**-*ar*
Gazel 496
Mısra: **3**
Alev almak, yanmak, tutuşmak.
Ṣabr idersem cigerüm āteş-i ḥasretle yanar
Āh idersem yaḳaram dāʾire-i encümeni

32. **yandı:**-*dı*
Gazel 508
Mısra: **9**
Alev almak, yanmak, tutuşmak.
Ṭutuşdı yandı çıḳardı sipihre feryādın
Meger ki sūz-ı dilüm gūş-ı nāya söylendi

33. **yanınca:**-*ı, -n, -ca*
Kaside 8
Mısra: **224**
Yakın, civar.
Rūḥ-ı Ferhāda eger ʿışḳ ile taʿlīm itsem
Naʿt-i şīrīnüñi yanınca oḳurdı kühsār

34. **yanında:**-*ı, -n, -da*
Kaside 26
Mısra: **249**
Yakın, civar.
Beni ḫacel ḳoma baḫtum yanında iḥsān it
O bī-mürüvveti güldürme şefḳat eyle baña

35. **yanındadur:**-*ı, -n, -da, -dur*
Matla 90
Mısra: **1**
Beraber, beraberinde.
Ekṣer ol āfet raḳīb-i nā-sezā yanındadur
Bu meṣel meşhūrdur devlet ḳażā yanındadur

36. **yanında:**-*ı, -n, -da*
Matla 125
Mısra: **1**
Yakın, civar.
Ḥarf-i ʿillet gibi yanında ʿadū-yı menḥūs
Ḳadrini eyledi nāḳış o perinüñ efsūs

37. **yanında:**-*ı, -n, -da*
Matla 150
Mısra: **2**
"Yanında, huzurunda" anlamına gelir.
Lisān-ı ʿışḳı bilmez nüktesin fehm eylemez yārüñ
Ne ḳuşdur bülbül-i şeydā yanında ʿāşıḳ-ı zāruñ

38. **yana:**-*a*
Tahmis 5
Mısra: **5**
Alev almak, yanmak, tutuşmak.
Bu ayrılıḳ odına cānum niçe bir yana
Āh-ı dil-i nālānum olsa ne ʿaceb bī-ḥad

39. **yanduḳça:**-*duḳca*
Tahmis 5
Mısra: **10**
Alev almak, yanmak, tutuşmak.
-
ʿIşḳ odı nihān olmaz yanduḳça irür cāna

40. **yandı:**-*dı*
Tahmis 10
Mısra: **6**
Alev almak, yanmak, tutuşmak.
Gözümüñ yaşı olup meclis-i ḥaṣretde şarāb
Āteş-i ʿışḳ ile yandı cigerim oldı kebāb

41. **yaña:**-*a*
Tarih 1
Mısra: **33**
Yakın, civar.
Ne yaña ʿazm iderse feṯḥ ü nuṣret reh-nümā olsun
Olup ʿavn ü ẓafer rāyet-keş-i enṣār u aʿvānı

yan-:

1. **yanmaġa:**-*mak, -a*
Gazel 205
Mısra: **2**
Alev almak, yanmak, tutuşmak.
Meclisde ki pervāne-ṣıfat şuʿle-hücūmuz
Şemʿ-i ruḫına ol ṣanemüñ yanmaġa mūmuz

2. **yanmaġa:**-*mak, -a*
Gazel 244
Mısra: **7**
Alev almak, yanmak, tutuşmak.
Dimeñ pervāne üstādı ki ʿāşıḳ yanmaġa nāra
Ki yanmaġı bu ʿāşıḳdan göre pervāne ögrenmiş

3. **yanmaġı:**-*mag, -ı*
Gazel 244
Mısra: **8**
Alev almak, yanmak, tutuşmak.
Dimeñ pervāne üstādı ki ʿāşıḳ yanmaġa nāra
Ki yanmaġı bu ʿāşıḳdan göre pervāne ögrenmiş

4. **yanmış:**-*mış*
Gazel 371
Mısra: **11**
Çok elem, keder, aşk ve hicran çekmek.
Ḥurḳat-i fürḳatle yanmış bir avuç ḫākisterem
Kūr-sāz-ı çeşm-i aʿdāyam ġubārumdan ṣaḳın

5. **yanmazdan:**-*maz, -dan*
Gazel 387
Mısra: **14**
Çok elem, keder, aşk ve hicran çekmek.
Nāḫīfī itdigüñ cürm ü günehler yāda gelmez mi

Niçün yanmazdan evvel
āteş-i levm ile yanmazsın

6. **yanup:**-*up*
Kaside 28
Mısra: **7**
Alev almak, yanmak, tutuşmak.
Yanup nār-ı ġam-ı ʿışḳuñla geldüm bezm-i devrāna
Dil-i sūzānum ol meclisde ey āfet kebābumdur

7. **yandı:**-*dı*
Matla 142
Mısra: **2**
Alev almak, yanmak, tutuşmak.
Ḳalmadı ṣabrı görüp tābiş-i vech-i ḥüsnüñ
Şemʿ-i meclis bu gice āteşüñe yandı senüñ

8. **yandı:**-*dı*
Matla 235
Mısra: **2**
Alev almak, yanmak, tutuşmak.
Ḥaḳīḳat ẓann idüp sūz u güdāzın baḳmadı cāna
Yazıḳlar şemʿ-i bezmüñ āteşine yandı pervāne

yaña:

1. **yaña:**
Gazel 58
Mısra: **3**
-e doğru.
Bāde-i eşküm revāndur āb ü tābından yaña
Bilmezem kim nūş ider mi ol güzel şāhī şarāb

yana yana:

1. **yana yana:**
Gazel 314
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tekrar tekrar yanmak, yanarak.
Seḥerde başlayup āh ü fiġāna ey bülbül
Senüñle aġlayalum yana yana ey bülbül

yandurmak:

1. **yandurdı:**-*dı*
Gazel 51
Mısra: **2**
(ateşte) yakılmak, yakılma.
Āteş-i pür-sūz-ı ʿışḳ ile n'ola olsam kebāb
Yaḳdı yandurdı derūnum naġme-i ṣavt-ı rebāb

yāʿni:

1. **yaʿnī:**
Gazel 13
Mısra: **10**
Sözün kısası, senin anlayacağın.
Efḍal-ı evlād-ı Ādem eşref-i nevʿ-i beşer
Yaʿnī faḫr-ı ʿālem-i imkān Muḥammed Muṣṭafā

2. **yaʿnī:**
Gazel 93
Mısra: **8**
Sözün kısası, senin anlayacağın.
Geh dest geh pāyına öper dāman-ı yāra yüz sürer
Yaʿnī recā-yı vaṣl ider her ʿāşıḳ-ı nā-kām-ı ʿıyd

3. **yaʿnī:**
Gazel 107
Mısra: **22**
Sözün kısası, senin anlayacağın.
Ne şāh-ı emced o sulṭān-ı kişver-i İslām
Semiyy-i faḫr-ı cihān yaʿnī Ḫān-ı aḥmeddür

4. **yaʿnī:**
Gazel 156
Mısra: **22**
Sözün kısası, senin anlayacağın.
Hilāli bedr iden iḳbālidür mihr-i dıraḫşānuñ
Kemāl-i ehl-i istiʿdāda bāʿiṣ yaʿnī raġbetdür

5. **yaʿnī:**
Gazel 293
Mısra: **4**
Sözün kısası, senin anlayacağın.
Bir perīnüñ genc-i ʿışḳın anda pinhān eyledüm
Yaʿnī ber-bādı bu yüzdendür dil-i vīrānenüñ

6. **yaʿnī:**
Gazel 320
Mısra: **16**
Sözün kısası, senin anlayacağın.
Zinde eyler küşte-i ḫār-ı cefā iken hezār
Yaʿnī iʿcāz-ı süḫanda İbni Meryemdür göñül

7. **yaʿnī:**
Kaside 1
Mısra: **58**
Sözün kısası, senin anlayacağın.
ʿİbret al mūy-ı siyāḥ-ı rīş ü ser oldı sefīd
Yaʿnī kim itdi güẕer ġafletle eyyām-ı şebāb

8. **yaʿnī:**
Kaside 5
Mısra: **155**
Sözün kısası, senin anlayacağın.
Rütbe-i mevʿūda
yaʿnī menzil-i Maḥmūd ile
Manṣıb-ı ḳurbiyyetüñ efzūn itsün dāʾimā

9. **yaʿnī:**
Kaside 8
Mısra: **93**
Sözün kısası, senin anlayacağın.
Ṣāḥib-i ḫulḳ-ı ḥasen
yaʿnī Ḥüseyn ile Ḥasen
Oldı gülzār-ı siyādetde dü verd-i bī-ḫār

10. **yaʿnī:**
Kaside 8
Mısra: **98**
Sözün kısası, senin anlayacağın.
Eyleyüp serlerini luṭf ile teslīm-i ḳażā
İtdiler yaʿnī ki tevdīʿ-i cihān-ı mekkār

11. **yaʿnī:**
Kaside 8
Mısra: **81**
Sözün kısası, senin anlayacağın.
Şeref-ārā-yı cihān
yaʿnī Cenāb-ı Ṣıddīḳ
Ol ki faḫr-ı rusüle olmış idi hem-reh-i ġār

12. **yaʿnī:**
Kaside 8
Mısra: **75**
Sözün kısası, senin anlayacağın.
Yaʿnī kim nükte-i mefhūm-ı ve mā erselnā
Ẕāt-ı pākiyle anuñ eyledi keşf-i esrār

13. **yaʿnī:**
Kaside 8
Mısra: **55**
Sözün kısası, senin anlayacağın.
Şehryār-ı dü cihān
yaʿnī ḥabīb-i mevlā
Faḫr-ı ʿālem şeh-i levlāk ü resūl-i muḫtār

14. **yaʿnī:**
Kaside 8
Mısra: **8**
Sözün kısası, senin anlayacağın.
Naẓar it ol deme kim ceyş-i şitā itdi hücūm
Nev-bahār eyledi şehr-i ʿademe yaʿnī firār

15. **yaʿnī:**
Kaside 18
Mısra: **46**
Sözün kısası, senin anlayacağın.
Müjde ṣıḥḥat buldı şāh-ı kām-kār
Yaʿnī Sulṭān Aḥmed-i gerdūn-vaḳar

16. **yaʿnī:**
Kaside 19
Mısra: **156**
Sözün kısası, senin anlayacağın.
Āsumān-ı salṭanatda ey şeh-i gerdūn-vaḳar
ʿĀlem-i tevfīḳuñ olduñ yaʿnī saʿd-i ekberi

17. **yaʿnī:**
Kaside 19
Mısra: **174**
Sözün kısası, senin anlayacağın.
Ḥükmine rām eylesün fermān-revā-yı bī-miṣāl
Berr ü baḥri şarḳ u ġarbı yaʿnī cümle kişveri

18. **yaʿnī:**
Kaside 19
Mısra: **17**
Sözün kısası, senin anlayacağın.
Ḥażret-i sulṭān-ı devrān yaʿnī Sulṭān Muṣṭafā
Zīver-i ṣaḥn-ı saʿādet zīb-i ṣadr-ı ṣaf-derī

19. **yaʿnī:**
Kaside 19
Mısra: **46**
Sözün kısası, senin anlayacağın.
Āyet-i naṣr min Allāh ile bulmış zīb ü fer
Maẓhar-ı vefḳ-ı ẓaferdür yaʿnī seyf ü miġferi

20. **yaʿnī:**
Kıt'a 48
Mısra: **8**
Sözün kısası, senin anlayacağın.
Zihī ṭuġrā-yı ġarrā iḫtirāʿ-ı şāh-ı ʿālem-gīr
Semiyy-i faḫr-ı ʿālem yaʿnī Sulṭān Aḥmed-i Ġāzī

21. **yaʿnī:**
Matla 16
Mısra: **2**
Sözün kısası, senin anlayacağın.
Aḥmed-i Mürsel nebiyyü'r-raḥme şāh-ı enbiyā
Ẕāt-ı Maḥmūdu'ṣ-ṣiyem yaʿnī Muḥammed Muṣṭafā

22. **yaʿnī:**
Matla 77
Mısra: **2**
Sözün kısası, senin anlayacağın.
Ḫırām itdürmeyen dildāra bu eşk-i firāvāndur
Ḫilāf-ı vaʿde-i teşrīfe bāʿiṣ yaʿnī bārāndur

23. **yaʿnī:**
Rübai 49
Mısra: **2**
Sözün kısası, senin anlayacağın.
Ol yāver-i dīn dāver-i ferḫunde-cenāb
Yaʿnī ki Cenāb-ı ʿÖmerü'bni'l-Ḫaṭṭāb

24. **yaʿnī:**
Rübai 88
Mısra: **3**
Sözün kısası, senin anlayacağın.
Yaʿnī beni sen şirk-i ḫafīden ṣaḳla
Ḳıl ṣıdḳumı feyż-yāb-ı cezm-i vaḥdet

25. **yaʿnī:**
Rübai 117
Mısra: **2**
Sözün kısası, senin anlayacağın.
Ol merdüm-i ḫāṣ u maẓhar-ı fevz ü felāḥ
Yaʿnī ki
Ebūʿ Ubeydetü'bni'l-Cerrāḥ

26. **yaʿnī:**
Rübai 222
Mısra: **2**
Sözün kısası, senin anlayacağın.
Ol ʿamm-i nebī muḥterem-i cümle-i nās
Ol kān-ı şeref yaʿnī Cenāb-ı Abbās

27. **yaʿnī:**
Rübai 248
Mısra: **3**
Sözün kısası, senin anlayacağın.
Ber-vefḳ-ı rıżā yaʿnī ki bī-naḳṣ u ziyād
İtdüñ bize fermān-ı Ḫudāyı teblīġ

28. **yaʿnī:**
Rübai 276
Mısra: **2**

Sözün kısası, senin anlayacağın.
Taṣdīḳ iderüz risāletin ol māhuñ
Yaʿnī ki Muḥammedü'bni ʿAbdu'llāhuñ

29. **yaʿnī:**
Rübai 277
Mısra: **2**
Sözün kısası, senin anlayacağın.
Ben naʿtine ḳādir degülem ol māhuñ
Yaʿnī ki o peyġām-ber-i ʿālī-cāhuñ

30. **yaʿnī:**
Rübai 393
Mısra: **2**
Sözün kısası, senin anlayacağın.
Pīrāye-dih-i şöhret-i İbn-i ʿAffān
Ol kān-ı ḥayā yaʿnī Cenāb-ı ʿOs̱mān

31. **yaʿnī:**
Rübai 395
Mısra: **3**
Sözün kısası, senin anlayacağın.
Peymāne-keş-i bezm-i şehādet yaʿnī
Şeh-zāde-i z̤ī-şān-ı felek-pāye Ḥüseyn

32. **yaʿnī:**
Rübai 396
Mısra: **2**
Sözün kısası, senin anlayacağın.
Ol kān-ı ʿaṭā maʿden-i cūd u iḥsān
Ol ṭālib-i Ḥaḳ yaʿnī ki ʿAbdu'r-raḥmān

33. **yaʿnī:**
Rübai 473
Mısra: **2**
Sözün kısası, senin anlayacağın.
Yā Rab ḳoma ben zārı ġam ü kürbetde
Yaʿnī sebeb-i kürbet olan ġurbetde

34. **yaʿnī:**
Rübai 518
Mısra: **3**
Sözün kısası, senin anlayacağın.
Esrār-ı ḥaḳīḳatden idüp yaʿnī ḫabīr
Taḫḳīḳ-i ʿubūdiyyete lāyıḳ eyle

35. **yaʿnī:**
Rübai 525
Mısra: **2**
Sözün kısası, senin anlayacağın.
Ol Şīr-i Ḫudā şāh-ı seḫā merd-i celī
Ol Ḥaydar-ı Kerrār-laḳab yaʿnī ʿAlī

36. **yaʿnī:**
Rübai 541
Mısra: **2**
Sözün kısası, senin anlayacağın.
Ey dil ne müfīd ola bu mā-lā-yaʿnī
Tezyīn-i maḳālāt-ı mecāzī yaʿnī

37. **yaʿnī:**
Tarih 2
Mısra: **11**
Sözün kısası, senin anlayacağın.
Yaʿnī Sulṭān Muṣṭafā ibni Muḥammed Ḫān içün
Cānib-i Ḥaḳdan virildi şevket-i İskenderī

38. **yaʿnī:**
Tarih 3
Mısra: **7**
Sözün kısası, senin anlayacağın.
Şeh-i mesʿūd-kevkeb yaʿnī Sulṭān Aḥmedüñ oldı
Cülūsı şādī-i dehre şafā-yı ʿāleme bāʿiş

39. **yaʿnī:**
Tarih 16
Mısra: **5**
Sözün kısası, senin anlayacağın.
Yaʿnī Sulṭān Aḥmedü'bni Ḫān Muḥammed kim odur
Dāver-i dād-āver-i ʿālem şeh-i encüm-sipāh

40. **yaʿnī:**
Tarih 18
Mısra: **2**
Sözün kısası, senin anlayacağın.
Mālik-i berreyn ü baḥreyn ol ḫidīv-i ġarb u şarḳ
Yaʿnī Sulṭān Aḥmed ol şāhenşeh-i gerdūn-ḥaşem

41. **yaʿnī:**
Tarih 19
Mısra: **7**
Sözün kısası, senin anlayacağın.
Yaʿnī kim ḳāyim-maḳām-ı ṣadr-ı ʿālī-menzilet
Kişver-ārā-yı mürüvvet memleket-gīr-i ʿaṭā

42. **yaʿnī:**
Tarih 28
Mısra: **43**
Sözün kısası, senin anlayacağın.
Yaʿnī taḥdīs̱-i eḥādīs̱-i Nebiyyü'llāh içün
Ḳıldı bu dārü'l-ḥadīs̱i zīver-i levḥ-i ʿamel

yanında:

1. **yanında:**
Matla 146
Mısra: **2**
"Ona göre, nispetle" anlamında zarf.
Nālesin gūş itme ey dil bülbül-i ferzānenüñ
Ol daḫi yanında bir nā-puḫtedür pervānenüñ

yañlış olur:

1. **yañlış olur:**-*ur*
Rübai 233
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Doğru olmayan, hatalı olan.
Hep baña didükleri vefā oldı cefā
Söz yañlış olur belī yalan olmaz imiş

yanum:

1. **yanumda:**-*da*
Gazel 125
Mısra: **8**
(Bir durum veya olayda) Birisine eşlik etmek.
Ḫudā ḥaḳḳıyçün olmam devlet-i dünyā ile ḫoş-dil
Yanumda cāh u devlet rind-i bī-ḳaydāne olmaḳdur

yanup yaḳılduḳça:

1. **yanup yaḳılduḳça:**-*duḳça*
Gazel 427
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sızlanmak, acı çekmek, dövünmek.
Şeb-i hecrüñle nār-ı ʿışḳ ile yanup yaḳılduḳça
Ṭutar āfāḳı āh-ı pür-şerārum yā Resūla'llāh

yanup yaḳılmadan:

1. **yanup yaḳılmadan:**-*ma, -dan*
Gazel 255
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sızlanmak, acı çekmek, dövünmek.
Dil derūnından yanup yaḳılmadan biñ şevḳ ile
Ol mehüñ dīdārını ḥayrān olup mānend-i şemʿ

yanup yaḳılmasun:

1. **yanup yaḳılmasun:**-*ma, -sun*
Gazel 378
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sızlanmak, acı çekmek, dövünmek.
Pervāne sūz-ı ʿışḳ ile yanup yaḳılmasun
Ol şemʿ-i ḥüsni ortada maḥcūb ḳılmasun

yap:

1. **yap:**
Gazel 369
Mısra: **9**
Ortaya koymak, gerçekleştirmek, oluşturmak, meydana getirmek.
Yap yap ey şāh-ı sitem-pīşe bu ẓulm ile hemān
Ḳorḳaram mülk-i dil ü ṣabrı ḫarāb eylersin

2. **yap:**
Gazel 369
Mısra: **9**
Ortaya koymak, gerçekleştirmek, oluşturmak, meydana getirmek.II birinci yap ifadesinin anlamını kuvvetlendirmek amacıyla kullanılmıştır.
Yap yap ey şāh-ı sitem-pīşe bu ẓulm ile hemān
Ḳorḳaram mülk-i dil ü ṣabrı ḫarāb eylersin

3. **yapup:**-*up*
Tarih 25
Mısra: **5**
Bina etme.
Yapup bu çeşme-i zībāyı fī-sebīli'llāh
Beḳā-yı ẕikre sebeb ḳıldı ol sütūde-ṣıfāt

yaprak:

1. **yapraḳ:**
Rübai 476
Mısra: **4**
Yaprak; bitkilerde solunum, karbon özümlenmesi, terleme vb. olayların oluştuğu, çoğu klorofilli, yeşil ve türlü biçimdeki bölümler.
Evrāḳ degül mülk-i ʿademden eşcār
Gelmekde yeşil yapraḳ ile yārāna

yār:

1. **yār:**
Gazel 35
Mısra: **8**
Arkadaş, dost II Sevgili.
O cefā-cū bize yār olmaz ise ṣaġ olsun
Hīç bulunmaz mı göñül dünyede bir yār saña

2. **yār:**
Gazel 50
Mısra: **9**
Arkadaş, dost II Sevgili.
Ḫande-sāz-ı iltifāt olsa baña bir kerre yār
Laʿl-i şīrīnin ider ālūde-i ḳahr u ʿitāb

3. **yār:**
Gazel 52
Mısra: **13**
Arkadaş, dost II Sevgili.
Benümle güft-gūy-ı ʿışḳ ider bir yār u hem-dem yoḳ
Naḥīfī hem-sebānum hem-demüm şimdi ḳalemdür hep

4. **yārüñ:**-*uñ*
Gazel 52
Mısra: **1**
Arkadaş, dost II Sevgili.
Reh-i ʿışḳında yārüñ çekdigüm derd ü elemdür hep
O şūḫ-ı pür-cefādan gördigüm cevr ü sitemdür hep

5. **yār:**
Gazel 53
Mısra: **13**
Arkadaş, dost II Sevgili.
Egerçi söyleşilmek yār ile āsān idi ammā
Beni lāl eyleyen ol ġamze-i pür-şūrlardur hep

6. **yārüm:**-*um*
Gazel 58
Mısra: **1**
Arkadaş, dost II Sevgili.
Bendesine gāhī yārüm luṭf ider gāhī ʿitāb
Gāhī bir cevriyle cānā iyleyor gāhī ḫiṭāb

7. **yārüñ:**-*uñ*
Gazel 59
Mısra: **3**
Arkadaş, dost II Sevgili.

Gülşen-i kūyında yārüñ
bülbüle hem-ser benem
Çoḳ ṣadā-yı saḫt idermiş
anda ol zāġ-ı raḳīb

8. **yārüm:**-*um*
Gazel 72
Mısra: **7**
Arkadaş, dost II Sevgili.
Aluben sebze ḳabā egnine
yārüm ṣalınur
Benüm egnümde ḳamu
cāme-i fürḳat ḳat ḳat

9. **yārüñ:**-*üñ*
Gazel 78
Mısra: **10**
Arkadaş, dost II Sevgili.
Endīşe-i viṣāl ile ṣād ol
Naḥīfīyā
Besdür belā-yı hecrine yārüñ
teʾessüf it

10. **yārdan:**-*dan*
Gazel 84
Mısra: **8**
Arkadaş, dost II Sevgili.
Ehl-i ʿışḳuñ mālı cānā bir
ḫafī gencīnedür
Kimse bācın alımazlar
yārdan alur ol ḫarāc

11. **yāre:**-*e*
Gazel 85
Mısra: **4**
Arkadaş, dost II Sevgili.
Rāya beñzer ḫançeriyle urdı
ḫışm idüp beni
Sīne ḳan ile boyandı yā
burada yāre güç

12. **yāra:**-*a*
Gazel 88
Mısra: **3**
Arkadaş, dost II Sevgili.
Yāra lisān-ı ḥāl ile ʿarż-ı
niyāz idüp
Metn-i maḥabbeti idelüm bī-
ḫiṭāb şerḥ

13. **yāra:**-*a*
Gazel 89
Mısra: **5**
Arkadaş, dost II Sevgili.
Mülāḳī olmaġa yāra bu ʿışḳı
vāsıṭa ḳılduḳ
Reh-i ʿışḳ içre ey ʿāşıḳ
olupdur cānumuz seyyāḥ

14. **yāredür:**-*e, -dür*
Gazel 104
Mısra: **6**
Arkadaş, dost II Sevgili.
İşler göñülde yāresi tīr-i
nigāhınuñ
Sāḳī bizüm şikāyetümüz hep
o yāredür

15. **yārüñ:**-*üñ*
Gazel 106
Mısra: **7**
Arkadaş, dost II Sevgili.
ʿĀceb mi ḳaddine serv itse
ser-fürū yārüñ
Ḳadīmī bende-i ser-der-
hevālarındandur

16. **yārüñ:**-*üñ*
Gazel 169
Mısra: **11**
Arkadaş, dost II Sevgili.
Gördüm çü ġubār-ı ḫaṭ-ı
nev-ḫīzini yārüñ
Āyīne-i ṭabʿumda
Naḥīfī kederüm var

17. **yār:**
Gazel 173
Mısra: **3**
Arkadaş, dost II Sevgili.
Beni gördükçe lāl-i nāz olur
güftāra gelmez yār
Hezāram vażʿ-ı ḫāmūşī baña
ol ġonçe-femdendür

18. **yār:**
Gazel 182
Mısra: **7**
Arkadaş, dost II Sevgili.
Getürdükçe lisān-ı nāẓına
ḥarf-i viṣālin yār
Dil-i bīmāruma baḫş-ı ḥayāt-
ı cāvidān eyler

19. **yār:**
Gazel 183
Mısra: **7**
Arkadaş, dost II Sevgili.
Tāb-ı nigāh-ı ʿāşıḳa yār
taḥammül eylemez
Anuñ içün cemāline ṭurresini
niḳāb ider

20. **yārüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 195
Mısra: **9**
Arkadaş, dost II Sevgili.
Bir zamān yārüñle ser-germ-
i niyāz idüñ hele
Şimdi ey bī-çāre dil
germiyyetüñ kimlerledür

21. **yārüñ:**-*üñ*
Gazel 201
Mısra: **7**
Arkadaş, dost II Sevgili.
Ġamze-i ser-germi yārüñ
daḥi muʿtād oldığı
Girye-i bī-ṣabr u āh-ı gāh
gāhumdan mıdur

22. **yār:**
Gazel 204
Mısra: **6**
Arkadaş, dost II Sevgili.
Naẓar ḳıl çeşm-i ʿibretle ke-
mā-kān ʿālem-i dehre
Ki istiġnā ḳılarsa yār eger pīr
ü cevān aġlar

23. **yāra:**-*a*
Gazel 204
Mısra: **7**
Arkadaş, dost II Sevgili.
Bu ehl-i ʿışḳa ʿaḳl irmez
kimisi rāz açar yāra
Kimisi künc-i fürḳatde
oturmışdur nihān aġlar

24. **yār:**
Gazel 209
Mısra: **2**
Arkadaş, dost II Sevgili.
Gül yüzüñ seyr eyleyen
ʿālemde gülzār istemez
ʿAndelībi gör ki gülden ġayrı
bir yār istemez

25. **yār:**
Gazel 224
Mısra: **3**
Arkadaş, dost II Sevgili.
Ey ṣabā yāda getürmez mi
bizi gāhīce yār
Ḥālümüz ṣormaz mı ol serv-i
sīm-endāmumuz

26. **yār:**
Gazel 226
Mısra: **7**
Arkadaş, dost II Sevgili.
Yār ile tenhā düşince bir
yere āh eyleyüp

Ola mı vaṣl-ı cevānī anda ḥasret istemez

27. **yāri:**-*i*
Gazel 240
Mısra: **10**
Arkadaş, dost II Sevgili.
Naḥīfī ol büt-i dīrīne bizden kesmedi luṭfın
Kişinüñ ben de bildüm eski yāri düşmen olmazmış

28. **yāre:**-*e*
Gazel 241
Mısra: **8**
Arkadaş, dost II Sevgili.
Didi artuḳ ırag̱ oldum yine ḳal künc-i ḥasretde
Ferāmūş itme ʿuşşāḳı didüm yāre cefā yazmış

29. **yāre:**-*e*
Gazel 241
Mısra: **2**
Arkadaş, dost II Sevgili.
Bu sīnem levḥası üzre Ḫudā cānum fedā yazmış
Fedā itmeklüge yāre bu rūḥa ḫoş g̱ıdā yazmış

30. **yārüm:**-*üm*
Gazel 243
Mısra: **1**
Arkadaş, dost II Sevgili.
Şükür ol sevgili yārüm şeh-i nev-reste imiş
Ḳulına cevr ü cefā eylemeden reste imiş

31. **yāri:**-*i*
Gazel 257
Mısra: **2**
Arkadaş, dost II Sevgili.
Pādişāhā n'eylesün ʿuşşāḳa yārsuz seyr-i bāg̱
Olmayınca bile yāri ʿāşıḳa yegdür ferāg̱

32. **yārsuz:**-*suz*
Gazel 257
Mısra: **1**
Arkadaş, dost II Sevgili.
Pādişāhā n'eylesün ʿuşşāḳa yārsuz seyr-i bāg̱
Olmayınca bile yāri ʿāşıḳa yegdür ferāg̱

33. **yāre:**-*e*
Gazel 259
Mısra: **1**
Arkadaş, dost II Sevgili.
Yāre didüm ʿāşıḳāna gūyiyā ṣuʿleñ çerāg̱
Bu şeb-i ḥasretde olsun baña ol vaṣluñ çerāg̱

34. **yārimüz:**-*imüz*
Gazel 267
Mısra: **6**
Arkadaş, dost II Sevgili.
Göñül eglencesi ey bād-ı ṣabā gülşende
Yārimüz hem-demümüz bülbül-i şeydā da mı yoḳ

35. **yārüm:**-*üm*
Gazel 275
Mısra: **11**
Arkadaş, dost II Sevgili.
Bi-ḥamdi'llāh ki ol yārüm g̱arīb ismimi yād itmiş
Naḥīfī luṭf-ı Ḥaḳḳ ile müyesser ol viṣāl ancaḳ

36. **yāre:**-*e*
Gazel 286
Mısra: **9**
Arkadaş, dost II Sevgili.
Eyledüm yāre Naḥīfī yine biñ ʿarż-ı niyāz
Seni n'eyler göresin āh ü fig̱ānum diyerek

37. **yārüñ:**-*uñ*
Gazel 286
Mısra: **7**
Arkadaş, dost II Sevgili.
Sīnemi nāvek-i müjgānına ṭutdum yārüñ
Ben de mecrūḥuñam ey ḳaşı kemānum diyerek

38. **yārüñ:**-*uñ*
Gazel 300
Mısra: **4**
Arkadaş, dost II Sevgili.
Ḥakīm-i ʿaḳlumuzı neşve-yāb-ı feyż idelüm
Ḫayāl-i ḫālini yārüñ g̱ıdā-yı rūḥ iderek

39. **yār:**
Gazel 314
Mısra: **5**
Arkadaş, dost II Sevgili.
Gül ile ḫār nedīm oldı yār ile aġyār
Budur ḥikāyet-i devr-i zamāne ey bülbül

40. **yārüñ:**-*uñ*
Gazel 322
Mısra: **11**
Arkadaş, dost II Sevgili.
Düş aġlayaraḳ pāyına yārüñ dem-i teşrīf
Nā-şüfte niçe gevheri īṯār-ı ḳadem ḳıl

41. **yār:**
Gazel 363
Mısra: **13**
Arkadaş, dost II Sevgili.
Eylesün ḥalḳa-i tevḥīdi müşerref yine yār
Ey Naḥīfī niçe biñ nāz ile cānān dönsün

42. **yār:**
Gazel 390
Mısra: **9**
Arkadaş, dost II Sevgili.
Yār ile hem-dem olup mūnis-i aḥbāb olasın
Ẕevḳ-ı g̱urbetde virür cāna tesellā-yı vaṭan

43. **yārümdür:**-*üm, -dür*
Gazel 392
Mısra: **1**
Arkadaş, dost II Sevgili.
Seyr-i gülşende niçe nāz ile yārümdür gelen
Serv-i nāz-ı ḫoş-ḫırāmānum şīve-kārumdur gelen

44. **yārümdür:**-*üm, -dür*
Gazel 392
Mısra: **1**
Arkadaş, dost II Sevgili.
Seyr-i gülşende niçe nāz ile yārümdür gelen
Serv-i nāz-ı ḫoş-ḫırāmānum şīve-kārumdur gelen

45. **yār:**
Gazel 400
Mısra: **13**
Arkadaş, dost II Sevgili.
Naḥīfī baña taḥṣīl-i kemāle yār idi reh-ber
Şeb-i ḥayretde ḳaldum dūr olup ol reh-nümūnumdan

46. **yār:**
Gazel 437
Mısra: **6**
Arkadaş, dost II Sevgili.
Nigāh-ı şūḫına rāz-ı dili ifşāya minnet yoḳ
Olursa yār ile bir ṣoḥbet-i dil-ḫᵛāh bir yerde

47. **yār:**
Gazel 464
Mısra: **12**
Arkadaş, dost II Sevgili.
Girībānum alur dest-i taḥayyür yāda geldükçe
O ṣoḥbetler ki itdüm yār ile rindāne rindāne

48. **yār:**
Gazel 474
Mısra: **7**
Arkadaş, dost II Sevgili.
Ruḫ-sārını kim reng-i dil-i ʿāşıḳ ider yār
Bülbül niçe cān virmesün āh ol gül-i āle

49. **yārüñ:**-*uñ*
Gazel 498
Mısra: **12**
Arkadaş, dost II Sevgili.
Yeter medār-ı tesellī meyān-ı meclisde
Ol ebruvān ile yārüñ nühüfte īmāsı

50. **yār:**
Gazel 505
Mısra: **10**
Arkadaş, dost II Sevgili.
Ḫilāfın eyledi īmā o ġamze-i ġaddār
Ne dem ki yār baña vaʿde-i viṣāl itdi

51. **yārüñ:**-*uñ*
Gazel 510
Mısra: **5**
Arkadaş, dost II Sevgili.
Seyl-i sirişki pāyına yārüñ revān idüp
Ol serv-i nāza ʿarż idelüm mā-cerāmuzı

52. **yārüñ:**-*uñ*
Gazel 516
Mısra: **6**
Arkadaş, dost II Sevgili.
Vādī-i ġurbetde oldum öyle meʾnūs-ı firāḳ
Şimdi vuṣlatdur baña yārüñ ḫayāl-i vuṣlatı

53. **yār:**
Kaside 8
Mısra: **166**
Arkadaş, dost II Sevgili.
Rūz-ı maḥşerde baña eyle ʿināyet tā kim
Ḫande-rīz olmaya aḥvālüme aġyār ile yār

54. **yārdan:**-*dan*
Kıt'a 33
Mısra: **2**
Arkadaş, dost II Sevgili.
Naḳd-i cān müjdedür ol ḳāsıd-ı ferḫundeye kim
Yārdan ʿāşıḳ-ı mehcūra beşāretle gele

55. **yār:**
Kıt'a 34
Mısra: **3**
Arkadaş, dost II Sevgili.
Seng-i sitemin yār dirīġ eyledi bizden
Çıḳmaz ḳula şimden girü beñzer ki ʿulūfe

56. **yāre:**-*e*
Matla 63
Mısra: **1**
Arkadaş, dost II Sevgili.
Naḳl ider ḥaşri velī dīdesi yāre ʿāyid
Ḥaşerī müʾmine beñzer gibi ġāyet zāhid

57. **yārüñ:**-*üñ*
Matla 79
Mısra: **1**
Arkadaş, dost II Sevgili.
Devāt-ı sīmden yārüñ miyānı pīç ü tāb eyler
Kenār-ı ābda gūyā ki bir mū ıżṭırāb eyler

58. **yār:**
Matla 87
Mısra: **1**
Arkadaş, dost II Sevgili.
Hū çeküp dil-beste olmış ḫalḳa-i tevḥīde yār
Gūyiyā dem-keş kebūterdür o ṭıfl-ı şīvekār

59. **yārüñ:**-*uñ*
Matla 93
Mısra: **1**
Arkadaş, dost II Sevgili.
ʿĀrıżında ḫaṭṭ-ı nev-ḫīz oldı yārüñ āşikār
Levḥ-i gül-gūna yazıldı şanki bir ḫaṭṭ-ı ġubār

60. **yār:**
Matla 94
Mısra: **1**
Arkadaş, dost II Sevgili.
Nāzdan taḥrīk ider ebrūların her laḥża yār
Gūyiyā meşḳ-i kemān eyler o şūḫ-ı şīvekār

61. **yārüñ:**-*üñ*
Matla 148
Mısra: **1**
Arkadaş, dost II Sevgili.
Olup āşüfte fikr-i maṭlaʿ-ı ruḫsārına yārüñ
Cemāli semtine meyl itdi sevdāsı dil-i zāruñ

62. **yārüñ:**-*üñ*
Matla 150
Mısra: **1**
Arkadaş, dost II Sevgili.
Lisān-ı ʿışḳı bilmez nüktesin fehm eylemez yārüñ
Ne ḳuşdur bülbül-i şeydā yanında ʿāşıḳ-ı zāruñ

63. **yāre:**-*e*
Matla 165
Mısra: **1**
Arkadaş, dost II Sevgili.
Didüm ol yāre saña bir ʿabd-i kemterdür bu dil
Didi yüz biñ nāz ile ol şāh-ı ḥüsnüm kim degül

64. **yārüñ:**-*uñ*
Matla 173
Mısra: **2**
Arkadaş, dost II Sevgili.
Gördigüm destini būs itmege ṭālib ʿālem
Yārüñ engüştine şevḳ ile ṭaḳıldı ḫātem

65. **yāri:**-*i*
Matla 187
Mısra: **1**
Arkadaş, dost II Sevgili.
Zāhidā görmek imiş ḳaṣduñ o yāri her ān
Görinür saña da bir gün gör o fettān-ı cihān

66. **yār:**
Matla 209
Mısra: **2**
Arkadaş, dost II Sevgili.
Hücūm-ı şiddet-i berf oldı māniʿ gelmedi cānān
Bıraḳdı bir bürūdet beynümüzde yār ile devrān

67. **yārüñ:**-*uñ*
Matla 211
Mısra: **2**
Arkadaş, dost II Sevgili.
ʿAceb mi vaż̇ʿ-ı mestī çeşm-i şūḫ-ı dilsitānından
Şarāb-ı laʿli gitmez bir nefes yārüñ dehānından

68. **yār:**
Matla 232
Mısra: **1**
Arkadaş, dost II Sevgili.
Cümle ʿālem bu şehādetde baña yār ü güvāh
-

69. **yārüñ:**-*uñ*
Muaşşer 1
Mısra: **16**
Arkadaş, dost II Sevgili.
Seng-i āteş-rīzdür çıḳmazsa da gird-ābdan
Ṣanma yārüñ māʾil-i būs-ı ruḫ-ı tābānıyam

70. **yār:**
Murabba 5
Mısra: **50**
Arkadaş, dost II Sevgili.
Bunda degül meskenüm Yār ilidür gülşenüm

71. **yāra:**-*a*
Murabba 5
Mısra: **17**
Arkadaş, dost II Sevgili.
Ṭutdum o yāra yüzüm Kimseye baḳmaz gözüm

72. **yār:**
Rübai 183
Mısra: **4**
Arkadaş, dost II Sevgili.
Hep ḫ∨āb ü ḫayāl oldı Naḥīfī şimdi
Yār ile bizüm itdigümüz ʿişretler

73. **yār:**
Tahmis 6
Mısra: **7**
Arkadaş, dost II Sevgili.
Yār ẓann eyledigüñ hem-ser-i mār u ejder
Şūr u ġavġāda çü bīgāne tebār ü dāder

74. **yār:**
Tahmis 9
Mısra: **24**
Arkadaş, dost II Sevgili.
Getürüp şevḳa Naḥīfī bu dil-i pür-tābı
Yār söyletdi baña bu ġazeli ey Nābī

75. **yārı:**-*ı*
Tahmis 9
Mısra: **4**
Arkadaş, dost II Sevgili.
Nuṭḳa gel ey ṣanem-i nādiredānum diyerek
Yārı açdum açıl ey ġonçe-dehānum diyerek

76. **yārüñ:**-*üñ*
Tahmis 9
Mısra: **14**
Arkadaş, dost II Sevgili.
Bir maḥallin düşürüp şimdi o gül-ruḫsāruñ
Pāyına bārī bu taḳrīb ile düşsem yārüñ

yār eyle:

1. **yār eyle:**
Rübai 495
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dost, yardımcı etmek.
Yā Rab sañadur tevekkül ü iḫlāṣum
Faẕluñ baña yār eyle iki ʿālemde

yār oldı:

1. **yār oldı:**-*dı*
Gazel 518
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nasip olmak.
Kim olur maẓhar-ı luṭf-ı süḫan-ı cān-baḫşı
Kime yār oldı benüm ġonçe-dehānum şimdi

yār oldum:

1. **yār oldum:**-*du, -m*
Rübai 366
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgili olmak ll dost olmak.
Ben şām ü seḥer ʿışḳuñ ile yār oldum
Ẕikrüñle ṣafā-baḫş-ı dil-i zār oldum

yār olmaġa:

1. **yār olmaġa:**-*maġ, -a*
Gazel 81
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgili, dost olmak.
Ḥarāmī ġamzeler birle idüp yaġmā benüm göñlüm
Yine sensin cihān içre baña yār olmaġa bāʿiṣ

yār olmaz:

1. **yār olmaz:**-*maz*
Gazel 35
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dost, sevgili olmak II yardımcı olmak.
O cefā-cū bize yār olmaz ise ṣaġ olsun
Hīç bulunmaz mı göñül dünyede bir yār saña

yār olmış:

1. **yār olmış:**
Gazel 222
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgili, dost olmak.
O her-cāyī beni terk eyleyüp aġyāra yār olmış
Bugün bildüm o şūḫ-ı bī-ḥaḳīḳatden vefā gelmez

yār olsa:

1. **yār olsa:**-*sa*
Gazel 471
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgili olmak ll dost olmak.
İtmezüz ġayra naẓar ʿāşıḳına yār olsa
Kişinüñ sevdigi şarṭınca vefā-dār olsa

yār olsun:

1. **yār olsun:**-*sun*
Gazel 519
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgili olmak ll dost olmak.
Ol perī-rū varup aġyār ile yār olsun mı
Ol Hümā zāġ-ı siyeh-kāra şikār olsun mı

yār oluñ:

1. **yār oluñ:**-*uñ*
Gazel 71
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Sevgili, dost olmak.
Ey Naḥīfī sen ġarīb yār u cānum bir ġarīb
Gel ikiñiz yār oluñ kim vaṣf u eşʿāruñ dürüst

yār olup:

1. **yār olup:**-*up*
Murabba 5
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardımcı olmak.
Derd ü ġama yār olup ʿIşḳ ile bīmār olup

2. **yār olup:**-*up*
Tarih 16
Mısra: **49**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardımcı olmak.
ʿĀfiyet ṣıḥḥat selāmet yār olup her dem aña
Taḫt-gāh-ı salṭanatda ber-devām olsun o şāh

yār olur:

1. **yār olur:**-*ur*
Gazel 405
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Nasip olmak.
Dilüm ṣad pāre itmekde ʿaceb ol ġamze-kār ebrū
Ḫaber al luṭf u iḥsān it olur mı baña yār ebrū

yār u cānum:

1. **yār u cānum:**-*um*
Gazel 71
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgili.
Ey Naḥīfī sen ġarīb yār u cānum bir ġarīb
Gel ikiñiz yār oluñ kim vaṣf u eşʿāruñ dürüst

yār ü delīl olmaz:

1. **yār ü delīl olmaz:**-*maz*
Rübai 311
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dost ve rehber olmak.
Ben ẕerre ḳadar nesneye ḳādir degülem
Tevfīḳuñ eger olmaz ise yār ü delīl

yār u hem-rāhum:

1. **yār u hem-rāhum:**-*um*
Kaside 25
Mısra: **55**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgili ve yoldaş.
Her umūrumda yār u hem-rāhum
Meded-i Rabb-i lā-yezāl itdüm

yār ü kesüm:

1. **yār ü kesüm:**-*üm*
Gazel 263
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yar ve sevgili.
Bir bī-kes ü bī-hem-dem-i vīrāne-i ʿışḳam
Kim tesliyet-i ḫāṭır ider yār ü kesüm yoḳ

yār ü muʿīnüm:

1. **yār ü muʿīnüm:**-*üm*
Rübai 562
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dost ve yardımcı olmak.
Bir ʿabd-i ġarībem ki iki ʿālemde
Yoḳ yār ü muʿīnüm daḫi senden ġayrı

yār ü yāver olsa:

1. **yār ü yāver olsa:**-*sa*
Rübai 201
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dost ve yardımcı olmak.
Bir bendeye faẓlı olsa yār ü yāver
Her ḥāl ile müşkilātın āsān eyler

yār ü yāveri ola:

1. **yār ü yāveri ola:**-*a*
Tarih 2
Mısra: **36**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade

Yar ve yardımcısı olmak.
Her umūrın eyleyüp teshīl ʿavn-i Kirdigār
Luṭf u tevfīḳ-ı ilāhi ola yār ü yāveri

yārān:

1. **yārānın:**-*ın*
Gazel 121
Mısra: **10**
Arkadaş, dost. II
Sevgili.
Dil ḫayālüñle ġamuñ itse ʿaceb mi cüst-cū
Her kişi bu bezmgāh-ı ġamda yārānın arar

2. **yārān:**
Gazel 129
Mısra: **13**
Arkadaş, dost. II
Sevgili.
Naḥīfīyā süḫan-ı dil-keşüm gören yārān
Budur maḳāle-i ʿışḳuñ muḥaṣṣalı dirler

3. **yārān:**
Gazel 155
Mısra: **14**
Arkadaşlar, dostlar.
Ancaḳ olur Naḥīfī bu siḥr-i ḥelāl āh
Yārān bu şiʿr-i dil-keşe ḳāʾil degül midür

4. **yārān:**
Gazel 177
Mısra: **9**
Arkadaş, dost. II
Sevgili.
Ey Naḥīfī saña inṣāf ile dirse yārān
Şāʿir-i şīve-nümā muʿcize-gūyā dirler

5. **yārān:**
Gazel 194
Mısra: **9**
Arkadaş, dost. II
Sevgili.
Görüp bu nev-zemīnüm bilsün inṣāf eylesün yārān
Naḥīfīveş daḫi bir şāʿir-i rengīn edā kimdür

6. **yārāna:**-*a*
Gazel 302
Mısra: **16**
Arkadaş, dost. II
Sevgili.
Bi-ḥamdi'llāh Naḥīfī ġırremest-i feyż-i mevlāyuz
Olur yārāna gāhī böyle ʿarż-ı imtiyāz itmek

7. **yārāna:**-*a*
Gazel 323
Mısra: **14**
Dostlar.
Ey Naḥīfī gülşen-i ṭabʿumda feyż-i ʿışḳ ile
Nev-be-nev yārāna şiʿr-i tābdār eksük degül

8. **yāran:**
Gazel 339
Mısra: **9**
Dostlar.
Yāran kimisi bāġa gider kimi gülşene
Ammā ki ben o kūy-ı dil-āraya ẕāhibem

9. **yārān:**
Gazel 453
Mısra: **8**
Dostlar.
Ġayreti Mecnūn u Ferhāduñ bizümdür ḥaşre dek
Dönmemek lāyıḳ mıdur yārān yārān üstüne

10. **yārān:**
Gazel 453
Mısra: **8**
Dostlar.
Ġayreti Mecnūn u Ferhāduñ bizümdür ḥaşre dek
Dönmemek lāyıḳ mıdur yārān yārān üstüne

11. **yārān:**
Gazel 494
Mısra: **8**
Dostlar.
Görmez olduḳ hīç vefāsın derd-i ʿışḳuñda dirīġ
Encümen-gāh-ı fenāda şimdi yārān ḳalmadı

12. **yārān:**
Gazel 499
Mısra: **7**
Dostlar.
Ḳādeh duʿāsını yārān beyāża çekmez idi
Dürüst olmasa sāḳī-i bezmüñ imlāsı

13. **yārānuñ:**-*uñ*
Gazel 500
Mısra: **8**
Dostlar.
Ben zār u nā-tüvānı bī-tāb u ṭāḳat itdi
Cānānuñ iftirāḳı yārānuñ işṭiyāḳı

14. **yārānuñ:**-*uñ*
Kaside 3
Mısra: **94**
Arkadaş, dost. II
Sevgili.
Ey Naḥīfī ḳanı bu bezm-geh-i fānīde
Bunca dem hem-dem ü hem-ṣoḥbet olan yārānuñ

15. **yārān:**
Kaside 23
Mısra: **10**
Dostlar.
Ḳudūmi bāʿiş-i cemʿiyyet-i yārān olur elbet
Gelürler ṣoñra yārān bezme sāḳī ibtidā gelsün

16. **yārānuñ:**-*uñ*
Matla 140
Mısra: **2**
Arkadaşlar, dostlar.
Hażmı güç ṭuʿma-i ḫ∨ān-ı niʿam-ı dünyānuñ
ʿAcebe ḳalma geñirdiklerine yārānuñ

17. **yārān:**
Matla 192
Mısra: **2**
Arkadaş, dost. II
Sevgili.
İttifāḳ eylediler almaġa göñlüm ḫūbān
Luṭf idüp baña göñül yardımı itsün yārān

18. **yārāna:**-*a*
Rübai 476
Mısra: **4**
Dostlar.

Evrāḳ degül mülk-i ʿademden eşcār
Gelmekde yeşil yapraḳ ile yārāna

19. **yārāna:**-*a*
Rübai 480
Mısra: **2**
Dostlar.
Aḥvālümi ʿarż eyle ṣabā iḫvāna
Ben zāra taʿaccübde olan yārāna

20. **yārān:**
Tahmis 8
Mısra: **45**
Arkadaşlar, dostlar.
Ṭurup el baġlayalar ḳarşuña yārān ṣaf ṣaf

yārān-ı mūnisler:

1. **yārān-ı mūnisler:**-*ler*
Gazel 154
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cana yakın dostlar.
Ḳanı ol bī-riyā ʿişretler ol yārān-ı mūnisler
Tehīdür cām-ı ṣahbā-yı ṣafādan şimdi meclisler

yārāñ-ı ṣafā:

1. **yārān-ı ṣafā:**
Gazel 74
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zevk ve eğlence ile vakit geçiren dostlar.
N'ola gül-çīn-i būs-ı rūy-ı yār olsaḳ ki ruḫṣatdur
Ser-ā-ser oldılar meclisde yārān-ı ṣafā ser-mest

2. **yārān-ı ṣafā:**
Gazel 124
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Safa dostları ‖ gönül dostları.
Ey Naḥīfī feyż-i mevlā ile yārān-ı ṣafā
Ṣaġ olursaḳ böyle şiʿr-i dil-güşāmuz çoḳ görür

3. **yārān-ı ṣafā:**
Gazel 203
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Safa dostları ‖ gönül dostları.
Gelmez ġam ü şādī dil-i vīrānuma hergiz
Cemʿ olmaġa yārān-ı ṣafā encümen ister

4. **yārān-ı ṣafā:**
Gazel 222
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Safa dostları ‖ gönül dostları.
Göñülden derd ü ġamle cevr-i dildār eksük olmaz hīç
Dime ġam-ḫāne-i ʿuşşāḳa yārān-ı ṣafā gelmez

5. **yārān-ı ṣafā:**
Gazel 521
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Safa dostları ‖ gönül dostları.
Naḥīfīden ḫaber isterse yārān-ı ṣafā şimdi
O bir üstād-ı kül bir şāʿir-i ṣāḥib-fünūn oldı

6. **yārāñ-ı ṣafā:**
Murabba 8
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Safa dostları ‖ gönül dostları.
Ḥasretüñle ḫāk iderse cismümi bād-ı fenā
Rūḥ-ı baḫş olsun baña ẕikrüñle yārāñ-ı ṣafā

yārān-ı ṣāfādan:

1. **yārān-ı ṣāfādan:**-*dan*
Rübai 269
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Safa dostları ‖ gönül dostları.
Müşkil ġam imiş dāʾireden dūr olmaḳ
Yārān-ı ṣāfādan kişi mehcūr olmaḳ

yārān-ı ṣafāya:

1. **yārān-ı ṣafāya:**-*ya*
Rübai 498
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Safa dostları ‖ gönül dostları.
Yārān-ı ṣafāya var selām it benden
Ey bād-ı ṣabā ḥālümi bir bir söyle

yārān-ı selef:

1. **yārān-ı selef:**
Gazel 318
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Geçmişte kalan, vefat eden dostlar.
Revān olmazdı yārān-ı selef bir bir bu ʿālemden
Eger kim olmasaydı miḥnet-i bezm-i cihān müşkil

yarat:

1. **yaratmış:**-*mış*
Matla 168
Mısra: **1**
(Allah) Yoktan var etmek.
Yaratmış Ḫudā ḥüsnüñi bī-bedel
ʿAbāda ḳabāda güzelsin güzel

2. **yaratduñ:**-*du, -ñ*
Murabba 1
Mısra: **9**
(Allah) Yoktan var etmek.
Yaratduñ cümle āfāḳı
Zemīn ü çarḫ-ı nüh ṭāḳı

yarat-:

1. **yaratduñ:**-*du, -ñ*
Gazel 486
Mısra: **6**
(Allah) Yoktan var etmek.
Münezzeh oldı cevherden ʿarażdan ẕāt-ı bī-çūnuñ
Yaratduñ nevʿ ü cins üzre cevāhir ile aʿrāżı

yardım:

1. **yardımı:**-*ı*
Matla 192
Mısra: **2**
Allah'tan gelen inayet, lütuf.
İttifāḳ eylediler almaġa göñlüm ḫūbān
Luṭf idüp bana göñül yardımı itsün yārān

yāre:

1. **yāredür:**-*dür*
Gazel 24
Mısra: **2**
Âşığın gönül yarası.
Derūn-ı sīne tīġ-i hecr ile ṣad pāredür cānā
Cigerde dāġ-ı ḥasret bir oñulmaz yāredür cānā

2. **yāresi:**-*si*
Gazel 104
Mısra: **5**
Âşığın gönül yarası.
İşler göñülde yāresi tīr-i nigāhınuñ
Sāḳī bizüm şikāyetümüz hep o yāredür

3. **yārelerüñ:**-*ler, -üñ*
Gazel 304
Mısra: **6**
Âşığın gönül yarası.
Ten-i zārumda hele olmadı imkāna şümār
Ḫāk olınca göresin dilde olan yārelerüñ

4. **yāre:**
Gazel 316
Mısra: **8**
Âşığın gönül yarası.
Ne devā-cūy-ı taḥassür ne şifā-yāb-ı viṣāl
Hele hīç zaḫm-ı maḥabbet oñılur yāre degül

yāre açar:

1. **yāre açar:**-*ar*
Gazel 397
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yara açmak. || Büyük üzüntü vermek.
Sensin o füsūn-sāz-ı teʾellüf ki lebüñle
Hem yāre açar sīneme hem çāre idersin

yārelen:

1. **yārelenmek:**-*mek*
Gazel 85
Mısra: **10**
Yaralanmak II acı çekmek.
Yüz çevirmem ʿarṣa-i miḥnetde dime dur hele
Yārelenmek cüzʾīdür ammā Naḥīfī çāre güç

yāreler açsun:

1. **yāreler açsun:**-*ler, -sun*
Gazel 480
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yaralamak.
Yāreler açsun derūn-ı ʿāşıḳ-ı nā-çīzüñe
Böyle mi taʿlīm idersin ġamze-i ser-tīzüñe

yāri:

1. **yāri:**--*i*
Gazel 508
Mısra: **5**
Dost, arkadaş, muhip. Sevgili, mahbup ve mahbube, maşuk, maşuka. bildik, tanıdık, aşina.
Ferāġat itmedi gördükçe āhdan yāri
Hezār kerre dil-i bī-nevāya söylendi

yār-ı ʿazīzidür:

1. **yār-ı ʿazīzidür:**-*dür*
Gazel 60
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kıymetli dost.
Ṣafā didükleri yār-ı ʿazīzidür kişinüñ
Ḳomaz göñülde keder eyledükçe ḥüsn-i ḥiṭāb

yār-ı bī-emān:

1. **yār-ı bī-emān:**
Gazel 511
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Acımasız sevgili.
Çekilmez derd imiş ʿālemde yār-ı bī-emān derdi
Beni derd ehli itdi bir meh-i nā-mihribān derdi

yār-ı bī-vefā:

1. **yār-ı bī-vefā:**
Gazel 338
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Vefasız sevgili.
Yıllarca ġayre mūnis olan yār-ı bī-vefā
Ḥayfā ki bir dem olmadı hem-ṣoḥbetüm benüm

yār-ı cāna:

1. **yār-ı cāna:**-*a*
Gazel 83
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Can dostu, arkadaş.
Meyl iderseñ yār-ı cāna bende-i memlūki ol
Cevr iderse ḳāʾil ol luṭf u ʿaṭāyādan da geç

yār-ı cānum:

1. **yār-ı cānum:**-*um*
Gazel 329
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Can dostu, arkadaş.
Enīsüm yār-ı cānum gitdi ḳaldum derd-i ḥasretle

Bu ġurbet ilde ḥayfā ben daḥi şimdi ġarīb oldum

yār-ı cānumdan:

1. **yār-ı cānumdan:**-*um, -dan*
Gazel 329
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Can dostu, arkadaş.
Naḥīfī yār-ı cānumdan cüdā gülzār-ı ʿālemde
Gül-i nev-restesin güm-geşte ḳılmış ʿandelīb oldum

yār-ı cefākār:

1. **yār-ı cefākār:**
Gazel 33
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cevr ve cefa eden yar, sevgili.
Ey Naḥīfī ben anı luṭf u vefādan bilürem
Her ne cevr eylese ol yār-ı cefākār baña

yār-ı çehār:

1. **yār-ı çehār:**
Kaside 8
Mısra: **78**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dört sevgili, Dört halife, Hz. Ebubekir, Hz. Ömer, Hz. Osman ve Hz. Ali.
Çār erkān-ı ʿuluvv-i ḥarem-i rifʿatidür
Ḥāşılı bezm-i şerīfinde anuñ yār-ı çehār

2. **yār-ı çehār:**
Kaside 18
Mısra: **42**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Seçkin dört dost II dört halife.
Vāridāt-ı feyża-i rıżvān ile dil-şād ola
Ḳurb-ı Ḥaḳda cümle āl ü ṣaḥb ile yār-ı çehār

3. **yār-ı çehār:**
Rübai 524
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dört sevgili, Dört halife, Hz. Ebubekir, Hz. Ömer, Hz. Osman ve Hz. Ali.
Ol Yār-ı Çehār ekmel-i evṣaf-ı velī
ʿUnvān-ı ḫilāfetle muḫaṣṣaṣ ezelī

yār-ı çehār-ı mümtāz:

1. **yār-ı çehār-ı mümtāz:**
Kaside 8
Mısra: **79**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Seçkin dört dost II dört halife.
Bāreke'llāh zihī yār-ı çehār-ı mümtāz
Ḫilʿat-i ʿadl içün olmışlar idi ʿunṣur-ı çār

yār-ı dilsitānum:

1. **yār-ı dilsitānum:**-*um*
Gazel 266
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül alıcı sevgili.
Baña ey bāġbān teklīf-i geşt-i bāġ u rāġ itme
Benüm bir lāle-ḫad gül-çehre yār-ı dilsitānum yoḳ

yār-ı ġam-güsārum:

1. **yār-ı ġam-güsārum:**-*um*
Gazel 472
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tasaları gideren dost.
Kime keşf eyleyem rāzum ki yār-ı ġam-güsārum yoḳ
Muḳābil olmadum ʿālemde ben bir hem-dem-i ʿışḳa

yār-ı ġam-güsārumdur:

1. **yār-ı ġam-güsārumdur:**-*um, -dur*
Gazel 392
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gam gideren, teselli veren sevgili/dost.
Ey Naḥīfī sīnemüz pür-dāġ-ı reşk olmaz mı hīç
Bāġ-ı ʿişretden ki yār-ı ġam-güsārumdur gelen

yār-ı ḥaḳīḳat:

1. **yār-ı ḥaḳīḳat:**
Gazel 72
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hakikat sevgilisi.
Reh-i ʿışḳ içre baña yār-ı ḥaḳīḳat ḳat ḳat
Severem sevdicegüm dilde maḥabbet ḳat ḳat

yār-ı ḳadīm:

1. **yār-ı ḳadīm:**
Gazel 256
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eski dost, sevgili.
Bize yār-ı ḳadīm iken teġāfül-güne vażʿ eyler
Olur bīgāne-i ʿirfān ammā āşinā ṭāliʿ

yār-ı ḳadīmi:

1. **yār-ı ḳadīmi:**-*i*
Gazel 374
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eski dost.
Yār-ı ḳadīmi miḥnet-i hecrüñle aġladup
Ey māh meyl-i ṣoḥbet-i aġyār ider misin

yār-ı mihribānum:

1. **yār-ı mihribānum:**-*um*
Gazel 266
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şefkatli, merhametli, güler yüzlü sevgili.

Naḥīfî-veş n’ola elden
ḳomazsam dāmen-i luṭfuñ
Benüm ʿālemde senden ġayrı
yār-ı mihribānum yoḳ

yār-ı nev-resīde:

1. **yār-ı nev-resīde:**
Gazel 190
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Genç sevgili.
Ol yār-ı nev-resīde baña nūr-ı dīdedür
Yoḳdur naẕīri dünyede hīç nā-şinīdedür

yār-ı şefīk eyle:

1. **yār-ı şefīk eyle:**
Rübai 14
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şefkatli sevgili eylemek.
Tevfīḳuñı fażluñla refīḳ eyle baña
Luṭf u keremüñ yār-ı şefīk eyle baña

yār-ı şefīḳ ḳıl:

1. **yār-ı şefīḳ ḳıl:**
Rübai 257
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Merhametli sevgili eylemek.
Yā Rab baña tevfīḳuñı sen eyle refīḳ
Ḳıl ʿişmet ü fażl ü keremüñ yār-ı şefīḳ

yār-ı vefā-dār:

1. **yār-ı vefā-dār:**
Gazel 322
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Vefalı sevgili.
Her vech ile memnūnuñam ey yār-ı vefā-dār
Ben bendeñe sen ister iseñ cevr ü sitem ḳıl

yārī-i duʿā:

1. **yārī-i duʿā:**
Rübai 208
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Duanın sevgilisi.
Yārī-i duʿā ile bu ben müştāḳı
Ol der-geh-i vālāya ḳabūl eyleyesiz

yārī-i ḫayl:

1. **yārī-i ḫayl:**
Gazel 43
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zümrenin sevgili.
Eyledüñ şevket-i ḥüsn ile cihānı teshīr
İstemez yārī-i ḫayl ü ḥaşem ü cāh saña

yārī-i luṭfıyla:

1. **yārī-i luṭfıyla:**-*ı, -y, -la*
Kaside 18
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Lütuf/cömertlik yardımı.
Nūr-ı ẕātından münevver ʿarṣa-i kevn ü mekān
Yārī-i luṭfıyla ḫurrem ümmetān-ı dil-figār

yarın:

1. **yarın:**
Kaside 3
Mısra: **55**
Sonraki günde veya günlerde, gelecek zamanda.
Sen de anlar gibi nā-būd olacaḳsın yarın
Dün senüñ gibi idi rıḥlet iden aḳrānuñ

yarına ḳaldı:

1. **yarına ḳaldı:**-*dı*
Gazel 498
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir sonraki güne kalmak.
Bu ʿālemüñ bilinür naḳşı rūz-ı ferdāda
Netīce yarına ḳaldı bu seyrüñ aʿlāsı

yaş:

1. **yaşı:**-*ı*
Gazel 244
Mısra: **9**
Ağlandığında gözlerden akan berrak sıvı, göz yaşı.
Naḥīfīnüñ a sulṭānum niçe seyl olmasun yaşı
Dili yalvarmaġa her dem gözi giryāna ögrenmiş

2. **yaşum:**-*um*
Gazel 258
Mısra: **2**
Ağlandığında gözlerden akan berrak sıvı, göz yaşı.
Ḥasretüñle şerḥa çekdüm cümle sīnem oldı dāġ
Gözlerümden aḳdı yaşum oldı ırmaġ ile çaġ

3. **yaşum:**-*um*
Gazel 402
Mısra: **6**
Ağlandığında gözlerden akan berrak sıvı, göz yaşı.
Şu resme ʿāşıḳam şāhum direm her demde ben yā hū
Ḳılar ṣıyt ü ṣadā cānum aḳar yaşum saña ṭoġru

4. **yaş:**
Kaside 3
Mısra: **71**
Ağlandığında gözlerden akan berrak sıvı, göz yaşı.
Ḳan döküp yaş yerine eşk-i nedāmetle tamām
ʿAfvini eyle recā eyledigüñ ʿişyānuñ

5. **yaşum:**-*um*
Kaside 28
Mısra: **19**
Ağlandığında gözlerden akan berrak sıvı, göz yaşı.
Dil āteş gerd-i ġam ḫāküm hevā āhum yaşum zehr-āb

ʿAnāṣır var ise dünyāda terkīb-i ʿaẕābumdur

6. **yaşlı:**-*lı*
Matla 11
Mısra: **2**
Ağlandığında gözlerden akan berrak sıvı, göz yaşı.
Ben kime aġlayayum derd-i derūnum ḥālā
Merdüm-i dīde daḥi bir gözi yaşlı şeydā

7. **yaşı:**-*ı*
Tahmis 1
Mısra: **1**
Ağlandığında gözlerden akan berrak sıvı, göz yaşı.
Gözümüñ ḥasret ile n'ola revān olsa yaşı
ʿĀşıḳam ol şehe kim yoḳ iki ʿālemde eşi

8. **yaşum:**-*um*
Tahmis 5
Mısra: **18**
Ağlandığında gözlerden akan berrak sıvı, göz yaşı.
Leyli baña rūz itdi rūz itdi baña leylī
Ġarḳ itse ʿaceb olmaz āfāḳı yaşum seyli

yasaġ eyle:

1. **yasaġ eyle:**
Gazel 435
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yasak etmek, yasaklamak.
Bize besdür şarāb-ı laʿl-i sāḳī bezm-i ʿālemde
Mey-i gül-gūna isterseñ sen ey zāhid yasaġ eyle

yasāġ olmaz:

1. **yasāġ olmaz:**-*maz*
Gazel 225
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Engellenmek, bir yere veya bir şeye ulaşmasına izin verilmemek.
Naḥīfīden dem-i fürḳatde menʿ itme leb-i laʿlüñ
Seferdür bunda ḫūnkārum mey-i nāba yasāġ olmaz

yasaġ olur:

1. **yasaġ olur:**-*ur*
Gazel 175
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yasak olmak, yapılması engellenmiş olmak.
Gel gel ki tā viṣālüñ ile kām-yāb olam
Ey meh sevüp sevülmege belkim yasaġ olur

yaşdan:

1. **yaşdanmış:**-*mış*
Gazel 242
Mısra: **1**
Yaslanmak, dayanmak.
Oturmış secde-gāhında güzel dīvāra yaşdanmış
Didiler āsumān üzre baḳuñ meh-pāre yaşdanmış

2. **yaşdanmış:**-*mış*
Gazel 242
Mısra: **2**
Yaslanmak, dayanmak.
Oturmış secde-gāhında güzel dīvāra yaşdanmış
Didiler āsumān üzre baḳuñ meh-pāre yaşdanmış

3. **yaşdanmış:**-*mış*
Gazel 242
Mısra: **4**
Yaslanmak, dayanmak.
Dizilmiş ʿālemüñ ḫalḳı namāza cümleten ṣafʿṣaf
Şehā bī-ḥadd olan dāʾlar bu dem nā-çāre yaşdanmış

4. **yaşdanmış:**-*mış*
Gazel 242
Mısra: **6**
Yaslanmak, dayanmak.
ʿAcebdür aña ʿaḳl irmez gülistān-ı firāḳ içre
Var iken bülbüli anuñ gül ü ter ḫāra yaşdanmış

5. **yaşdanmış:**-*mış*
Gazel 242
Mısra: **8**
Yaslanmak, dayanmak.
İlāhī kimsenüñ āhın ḳomazmış yerde ḫāṣā kim
Ṭurur zānū-yı ʿuṣṣāḳı cevān aġyāra yaşdanmış

6. **yaşdanmış:**-*mış*
Gazel 242
Mısra: **10**
Yaslanmak, dayanmak.
Güzel nāz ile bālāda oturmış serv-veş ammā
Velī ṣaff-ı niʿāl üzre Naḥīfī-zāra yaşdanmış

yaşdan-:

1. **yaşdanup:**-*up*
Gazel 59
Mısra: **7**
Yaslanmak, dayanmak.
Yaşdanup ḫāk-i sütūnuñ durmayup her ruz u şeb
Ḥasretüñle bir devāsuz derde düşdüm ey ḥabīb

yāsemen:

1. **yāsemen:**
Gazel 154
Mısra: **8**
Beyaz çiçekler açan ve sarmaşık cinsinden olan güzel kokulu bir ağaç, yasemin çiçeği.
Girībān çāk olup mestāne varmış ḫ∨āba gūyā kim
Açılmış yāsemen gülşende daḥi ġonçe nergisler

2. **yāsemen:**
Gazel 203
Mısra: **1**
Beyaz çiçekler açan ve sarmaşık cinsinden olan güzel kokulu bir ağaç, yasemin çiçeği.
ʿĀşıḳ ne gül ü lāle ne ḫod yāsemen ister
Bir ġonçe-dehen lāle-ḫad ü sīm-ten ister

yāsemin:

1. **yāsemīn:**
Kaside 13
Mısra: **28**
Beyaz çiçekler açan ve sarmaşık cinsinden olan güzel kokulu bir ağaç, yasemin çiçeği.
Gül-i cennet gibi tā maḥşer olmazdı ḫazān-dīde
Nigāh-ı iltifāt itseñ gül üzre yāsemīn üzre

2. **yāsemīn:**
Kaside 13
Mısra: **64**
Beyaz çiçekler açan ve sarmaşık cinsinden olan güzel kokulu bir ağaç, yasemin çiçeği.
O sīmīn gerden üzre ʿaks-i ruḫsār-ı ṣafā-baḫşuñ
Gül-i pür-ābdur gūyā ḳonulmış yāsemīn üzre

yat:

1. **yatur:**-*ur*
Gazel 139
Mısra: **1**
Boylu boyunca uzanmak, gömülmek.
Ḫāk içinde kelle-i Cem gibi niçe ser yatur
Seng-i hecr ile şikest olmış niçe sāġar yatur

2. **yatur:**-*ur*
Gazel 139
Mısra: **2**
Boylu boyunca uzanmak, gömülmek.
Ḫāk içinde kelle-i Cem gibi niçe ser yatur
Seng-i hecr ile şikest olmış niçe sāġar yatur

3. **yatur:**-*ur*
Gazel 139
Mısra: **4**
Boylu boyunca uzanmak, gömülmek.
Ey naẓar-peymā-yı ʿibret zümre-i mevtāya baḳ
Ḳıl temāşā gör niçe ʿāşıḳ niçe dil-ber yatur

4. **yatur:**-*ur*
Gazel 139
Mısra: **6**
Boylu boyunca uzanmak, gömülmek.
Hestī-i naḳd-i melāḥat virmesün saña ġurūr
Medfen-i ḫāke naẓar ḳıl niçe sīmīn-ber yatur

5. **yatur:**-*ur*
Gazel 139
Mısra: **8**
Boylu boyunca uzanmak, gömülmek.
Ḫor baḳma zāhidā dervīş-i delḳ-ālūdeye
Ġāfil olma ḫırḳa-i peşmīne içre er yatur

6. **yatur:**-*ur*
Gazel 139
Mısra: **10**
Boylu boyunca uzanmak, gömülmek.
Pençe-sāz olma Naḥīfīnüñ dil-i nālānına
Bīşezār-ı ʿışḳdur cāʾiz ki şīr-i ner yatur

7. **yatur:**-*ur*
Gazel 142
Mısra: **1**
Boylu boyunca uzanmak, gömülmek.
Zīr-i ḫāk içre hezārān şūḫ-ı müsteṯnā yatur
Niçe biñ āşüfte-meşreb ʿāşıḳ-ı şeydā yatur

8. **yatur:**-*ur*
Gazel 142
Mısra: **2**
Boylu boyunca uzanmak, gömülmek.
Zīr-i ḫāk içre hezārān şūḫ-ı müsteṯnā yatur
Niçe biñ āşüfte-meşreb ʿāşıḳ-ı şeydā yatur

9. **yatur:**-*ur*
Gazel 142
Mısra: **4**
Boylu boyunca uzanmak, gömülmek.
Dün varup menzilgeh-i ʿuḳbāyı seyran eyledüm
Gördüm anda çoḳ şeh-i iḳlīm-i istiġnā yatur

10. **yatur:**-*ur*
Gazel 142
Mısra: **6**
Boylu boyunca uzanmak, gömülmek.
Şöhret-i nām ü nişān ile cihāna ṣıġmayan
Tengnā-yı ḫākde nā-būd u nā-peydā yatur

11. **yatur:**-*ur*
Gazel 142
Mısra: **8**
Boylu boyunca uzanmak, gömülmek.
Ben ser-i kūyında her şeb ḫāk-pūş-ı ḥasretem
Pister-i rāḥatda bilmez ol meh-i ġarrā yatur

12. **yatur:**-*ur*
Gazel 142
Mısra: **10**
Boylu boyunca uzanmak, gömülmek.
Bülbül-i şūrīde bīdār olmada şeb-tā-seḥer
Ḫvāb-ı istiġnāda güller mest-i bī-pervā yatur

13. **yatur:**-*ur*
Gazel 142
Mısra: **12**
Boylu boyunca uzanmak, gömülmek.
Ẕerreyem gerçi niçe ḫūrşīd ile hem-sāyeyem
Ḳaṭreyem ammā kenārumda niçe deryā yatur

14. **yatur:**-*ur*
Gazel 142
Mısra: **14**
Boylu boyunca uzanmak, gömülmek.
Ey Naḥīfī ṭabʿum ol ʿummān-ı maʿnīdür benüm
Kim bün-i ḳaʿrında bī-ḥad gevher-i yektā yatur

15. **yatur:**-*ur*
Gazel 413
Mısra: **4**
Bir yere veya bir şeyin üzerine uzanmak.
Naẓar ḳıl der-gehüñde rūy-ı zerdüm şevḳ-ı luṭfuñla

Ḫazān olmış yatur berg-i
recādur yā Resūla'llāh

16. **yaturmış:**-*ur, -mış*
Gazel 447
Mısra: **14**
Yerleştirmek.
Dün Naḫīfī-i ʿabā-pūşı
temāşā eyledüm
Er yaturmış ben de bildüm
ḫırḳa-i peşīmende

17. **yatur:**-*ur*
Gazel 521
Mısra: **9**
Boylu boyunca uzanmak, gömülmek.
Firāḳuñla yatur peyġūle-i
ḥasretde bī-çāre
Ṭabībüm bu dil-i bīmārı gör
kim pek zebūn oldı

18. **yatur:**-*ur*
Gazel 523
Mısra: **9**
Boylu boyunca uzanmak, gömülmek.
Göz diküp ruḫsāruña
yoluñda ḫāk olmış yatur
Nergis-i gülşen senüñ
meftūn u ḥayrānuñ gibi

19. **yatur:**-*ur*
Kaside 24
Mısra: **81**
Bir yere veya bir şeyin üzerine uzanmak.
Niçe demdür ḫarāb olmış
yatur biñ derd ü miḥnetle
N'ola miʿmār olursa dest-i
luṭfuñ ḳalb-i vīrāna

20. **yatur:**-*ur*
Kıt'a 19
Mısra: **3**
Bir şeyin içinde üzerinde bulunmak. Orada var olmak, II. Boylu boyunca uzanmak.
Zīr-i ḫākinde yatur gevher-i
nā-yāb-āsā
Bundadur bunda benüm
Yūsuf-ı gül-pīrehenüm

yāver:

1. **yāverümdür:**-*üm, -dür*
Tahmis 6
Mısra: **12**
Yardımcı.
Ḥasbiye'llāh nedür ḫalḳ-ı
cihānda bu ḥased
Yāverümdür didigüñ belki
saña ḫaşm-ı eled

yāver it:

1. **yāver it:**
Kaside 17
Mısra: **34**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardımcı yapmak.
Dāʾimā kārın muvāfıḳ ḳıl
rıżā-yı pāküñe
Yāver it tevfīḳ u luṭfuñ her
umūrında aña

yāver ola:

1. **yāver ola:**-*a*
Kaside 4
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardımcı olmak.
Aña kim yāver ola tevfīḳuñ
Nefs ü şeyṭān idemez mekr ü
füsūn

yāver ü naşīrüñ:

1. **yāver ü naşīrüñ:**-*üñ*
Rübai 172
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardımcı.
Fermānuña vābeste vücūd ile
ʿadem
Bir kārda yāver ü naşīrüñ
yoḳdur

yāver-i dīn:

1. **yāver-i dīn:**
Rübai 49
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dinin dostu II Hz. Ömer.
Ol yāver-i dīn dāver-i
ferḫunde-cenāb
Yaʿnī ki Cenāb-ı
ʿÖmerü'bni'l-Ḫaṭṭāb

yāy ü hilāl:

1. **yāy ü hilāl:**
Gazel 94
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yay ve hilal.
Ruḫlaruñ berg-i semendür
ḳaşlaruñ yāy ü hilāl
Māh-tāb olmış cemālüñ
leblerüñ mānend-i ḳand

yaz:

1. **yazarsın:**-*ar, -sın*
Gazel 222
Mısra: **11**
Yazmak, kaleme almak.
Yazarsın defter-i iḥsāna her
bir bendeñi ammā
Senüñ hīç ḫāṭır-ı bī-dādıña
ben mübtelā gelmez

2. **yazmış:**-*mış*
Gazel 241
Mısra: **1**
Yazmak, kaleme almak.
Bu sīnem levḥası üzre Ḫudā
cānum fedā yazmış
Fedā itmeklüge yāre bu rūḥa
ḫoş ġıdā yazmış

3. **yazmış:**-*mış*
Gazel 241
Mısra: **2**
(Allah) Kader olarak belirlemek.
Bu sīnem levḥası üzre Ḫudā
cānum fedā yazmış
Fedā itmeklüge yāre bu rūḥa
ḫoş ġıdā yazmış

4. **yazmış:**-*mış*
Gazel 241
Mısra: **4**
Yazmak, kaleme almak.
Baḳup mecmūʿa-i naẓma
dimiş ol serv-i şeh-nāzum
Ne ḫoş ʿāşıḳ bu kim cānā
baña yüz biñ duʿā yazmış

5. **yazmış:**-*mış*
Gazel 241
Mısra: **6**
Yazmak, kaleme almak.

Didüm kim levḥa-i ʿārıż
içinde ḫaṭṭ-ı sürḫ ile
Budur ol kān-ı şeftālū baña
bundan vefā yazmış

6. **yazmış:**-*mış*
Gazel 241
Mısra: **8**
Yazmak, kaleme almak.
Didi artuḳ ırağ oldum yine
ḳal künc-i ḥasretde
Ferāmūş itme ʿuşşāḳı didüm
yāre cefā yazmış

7. **yazmış:**-*mış*
Gazel 241
Mısra: **10**
(Allah) Kader olarak belirlemek.
Naḥīfī şol ki saṭr olmış emir
āḫir Ḫudānuñdur
Ezelden kātib-i ḳudret saña
andan cüdā yazmış

8. **yazılur:**-*ıl, -ur*
Gazel 250
Mısra: **2**
Yazmak, kaleme almak.
Geç ire elṭāf-ı Ḥaḳla gülşen-i
gülzāra ḫaṭ
Bilmezüz kim yazılur mı
gökde ol meh-pāre ḫaṭ

9. **yazupdur:**-*up, -dur*
Gazel 251
Mısra: **6**
Yazmak, kaleme almak.
Bī-vefā ol diyü dāʾim sīneñe
ḫāsid raḳīb
Ḳavl-i żaʿf ile yazupdur niçe
yüzden var ġalaṭ

10. **yazdum:**-*du, -m*
Gazel 398
Mısra: **2**
Yazmak, kaleme almak.
Ben zāra raḥm ider diyü ol
şūḫ-ı nükte-dān
Yazdum niyāz-nāmeme
ʿunvān-ı el-amān

11. **yazıldı:**-*ıl, -dı*
Gazel 417
Mısra: **4**
Yazmak, kaleme almak.
Vücūd-ı pāküñi teşrīf içün tā
levḥ-i ʿarş üzre
Yazıldı resm-i ʿunvān-ı
Muḥammed yā Resūla'llāh

12. **yazsun:**-*sun*
Gazel 454
Mısra: **17**
Yazmak, kaleme almak.
ʿAndelibān-ı süḫan yazsun
naẓm-ı tāzeyi
Ey Naḥīfī ṣafḥa-i gül-berg-i
ḫandān üstüne

13. **yazıla:**-*ıl, -a*
Kaside 7
Mısra: **41**
Yazmak, kaleme almak.
Dest-i keremüñle yazıla rūz-ı
cezāda
Ser-defter-i aʿmālüma
ʿunvān-ı şefāʿat

14. **yazdıġum:**-*dıġ, -um*
Kaside 19
Mısra: **81**
Yazmak, kaleme almak.
Yazdıġum ḫaṭṭ-
ı sülüs maḳbūl-i şeyḫ ü
şābdur
Rubʿ-ı meskūna ṣalā inkār
iden gelsün beri

15. **yazar:**-*ar*
Kaside 28
Mısra: **13**
Yazmak, kaleme almak.
Yazar mı defter-i iḥsānına
ben bī-nevāsın hīç
Beni maḥsūb-ı luṭf-ı yār iden
kendü ḥisābumdur

16. **yazıldı:**-*ıl, -dı*
Matla 93
Mısra: **2**
Yazmak, kaleme almak.
ʿĀrıżında ḫaṭṭ-ı nev-ḫīz oldı
yārüñ āşikār
Levḫ-i gül-gūna yazıldı
ṣanki bir ḫaṭṭ-ı ġubār

17. **yazdı:**-*dı*
Tarih 17
Mısra: **22**
Yazmak, kaleme almak.
Feżā-yı sebz-i kāġıd-ḫānede
bu kāḫı seyr eyle
Ṣanursın ḳaṣr-ı şīrīn yazdı
levḫ-i aḫżara Bihzād

yaz-:

1. **yazduḳça:**-*duḳca*
Gazel 239
Mısra: **15**
Yazmak, kaleme almak.
Gülşende vaṣf-ı laʿlüñi
yazduḳça sevdigüm
Oldı ṣarīr-i ḫāmeme her
berg-i ġonçe gūş

2. **yazmaġa:**-*maġ, -a*
Gazel 273
Mısra: **8**
Yazmak, kaleme almak.
Viṣāl-i yār-ı dil-ḫ∨āhı göñül
vird eyledi her dem
Bu virdi yazmaġa mühre
ḳamu ḥakkāk ü nāk ancaḳ

3. **yazdı:**-*dı*
Gazel 277
Mısra: **8**
Yazmak, kaleme almak.
Serv-i ʿarʿar şeklini ol sīnede
Yazdı bir ḫoş reng ile aʿlā
ḳabaḳ

4. **yazduḳça:**-*duḳca*
Gazel 394
Mısra: **13**
Yazmak, kaleme almak.
Aḥvāl-i perīşānın yazduḳça
Naḥīfī
Yer yer dökilür ḳaṭre-i şekvā
ḳaleminden

5. **yazsam:**-*sa, -m*
Gazel 448
Mısra: **13**
Yazmak, kaleme almak.
Revādur ey Naḥīfī ḫāme-i
zerrīn ile yazsam
Bu bir ser-levḥadur
mecmūʿa-i rengīn-i ʿirfāna

6. **yazanlar:**-*an, -lar*
Gazel 465
Mısra: **10**
Yazmak, kaleme almak.
Naḥīfī bülbül-i bāġ-ı
maḥabbet diyü yazsunlar
Yazanlar resm-i ehl-i ʿışḳı
levḫ-i rūzgār üzre

7. **yazsunlar:**-*sun, -lar*
Gazel 465

Mısra: **9**
Yazmak, kaleme almak.
Naḥīfî bülbül-i bāġ-ı maḥabbet diyü yazsunlar
Yazanlar resm-i ehl-i ʿışḳı levḥ-i rūzgār üzre

8. **yazmaġa:**-*maġ, -a*
Kaside 8
Mısra: **150**
Yazmak, kaleme almak.
Eşk-i çeşmüm aña żamm ile idem ṣu yerine
Yazmaġa cürmümi ger cümle midād olsa biḥār

9. **yazsam:**-*sa, -m*
Kaside 11
Mısra: **60**
Yazmak, kaleme almak.
Ḳābil-i güncāyiş olmaz ṣafḥa-i dehre tamām
Yazsam aḥvālüm hezārān āteşīn imlā ile

10. **yazmaġa:**-*maġ, -a*
Kaside 17
Mısra: **9**
Yazmak, kaleme almak.
Yazmaġa vaṣf-ı kemālāt-ı vücūd-ı pākini
Levḥ-i reng-āmīz-i eflāk-i berīn itmez vefā

11. **yazarken:**-*ar, -ken*
Tarih 1
Mısra: **19**
Yazmak, kaleme almak.
Ne şeh kim ḫāme-i maʿnā yazarken nāme-i vaṣfı
Revādur ger sürūş-ı ġayb olursa maḥmedet-ḫ∨ānı

12. **yazdı:**-*dı*
Tarih 20
Mısra: **11**
Yazmak, kaleme almak.
O şeh kim yazdı ressām-ı ḫıred evṣāf-ı ẕātında
Olup imlā nüvīs-i menḳabet-pīrā-yı ʿunvānı

yazıḳ:

1. **yazıḳdur:**-*dur*
Gazel 444
Mısra: **6**
Acınma, üzüntü anlatan bir söz.
Dil-i nālānı yaḳma āteş-i cān-sūz-ı hicrāna
Yazıḳdur bülbül-i sevdāyı cevr ile kebāb itme

2. **yazıḳ:**
Kaside 26
Mısra: **166**
Acınma, üzüntü anlatan bir söz.
Dirīġ o bī-kese dūr ola ḫānümānından
Yazıḳ o bülbüle kim gülşeninde ola cüdā

3. **yazıḳ:**
Kaside 26
Mısra: **241**
Acınma, üzüntü anlatan bir söz.
Yazıḳ degül mi ola ʿandelīb-i naʿt-i nebī
Ḫazān-ı ḥüzn ile dem-beste-i ġam-ı dünyā

4. **yazıḳlar:**-*lar*
Matla 235
Mısra: **2**
Yazık.
Ḥaḳīḳat ẕann idüp sūz u güdāzın baḳmadı cāna
Yazıḳlar şemʿ-i bezmüñ āteşine yandı pervāne

yazıl:

1. **yazılmış:**-*mış*
Gazel 403
Mısra: **2**
Yazma işi yapılmak, nakşedilmek, resmedilmek.
Görenler ḳaşuñı şāhum didiler kim kemāndur bu
Yazılmış ṭuġrā emsāli ḳamu ʿuşşāḳa şāndur bu

2. **yazılmışdur:**-*mış, -dur*
Gazel 405
Mısra: **8**
Yazma işi yapılmak, nakşedilmek, resmedilmek.
N'ola Dībāce-i Mışbāḥ olursa sīneñ ey şāhum
Ser-i ṣafḥañda Seyyidden yazılmışdur kenār ebrū

3. **yazılmış:**-*mış*
Kaside 13
Mısra: **12**
Yazma işi yapılmak, nakşedilmek, resmedilmek.
Miṣāl-i ebruvān-ı dil-keşüñ ey āyet-i raḥmet
Yazılmış medd-i bismi'llāhdur levḥ-i cebīn üzre

4. **yazılsun:**-*sun*
Tarih 17
Mısra: **59**
Yazma işi yapılmak, nakşedilmek, resmedilmek.
Yazılsun sikke-i sīm ü zer üzre nām-ı şimşādı
Oḳunsun ḫuṭbe-i elḳāb-ı ẕātı tā dem-i mīʿād

yazuben:

1. **yazuben:**
Gazel 234
Mısra: **7**
Yazarsa.
Defter-i ʿışḳuñda kendüñ yazuben ben bende nām
-

yedi deryā:

1. **yedi deryā:**
Gazel 54
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yedi deniz. II O dönemlerde yedi deniz olarak anılan fakat sayıca yediden fazla olan denizler: Akdeniz, Karadeniz, Ege, Kızıldeniz, Hazar Denizi, Basra Körfezi, Hint Okyanusu, Umman Denizi, Dalmaçya Denizi.
Ḥasretüñle künc-i ġamda dīdeler ḳan aġladı
Bu sirişküm baḥrine ol yedi deryā teşne-leb

yed-i ḳażāda:

1. **yed-i ḳażāda:**-*da*
Gazel 102
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Kaza eli.
Yed-i ḳażāda cilā-dade tīġ-i ʿuryānem
Benümle melʿabeden iḫtirāz lāzımdur

yedi ḳubbe vezīridür:

1. **yedi ḳubbe vezīridür:**-*dür*
Kaside 19
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Divan-ı hümayun azası vezirlere verilen ad. Kanunen Rumeli Beylerbeyliği'ne kadar yükselen vezirler terfi ederlerse kubbe veziri olur ve en kıdemsiz sayılırlar. Bunlara küçük vezir denir. Kubbe vezirleri terfi ederek ikinci vezirliğe sonrasında ise sadrazamlığa kadar yükselebilir. Bu usul özellikle 17. yüzyıldan sonra bozulur. 18. yüzyıldan itibaren sayıları iki ile üç arasında iken sonraları bire indirilmiş, 1731'den itibaren ise kubbe veziri tayin edilmemiştir.
Ṣan yedi ḳubbe vezīridür ṭurur iclāl ile
Sebʿa-i seyyāre kim zeyn itdi bu nüh çenberi

yed-i taṣarruf-ı ġayra:

1. **yed-i taṣarruf-ı ġayra:**-*a*
Gazel 456
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yabancıya eşlik gösterme olanağı.
Semend-i ḫ∨āhişi teklīf ider bu baḫt bize
Yed-i taṣarruf-ı ġayra licām virdükçe

yed-i tevfīḳ-i ḥaḳ:

1. **yed-i tevfīḳ-i ḥaḳ:**
Tarih 1
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın yardım eli.
Yed-i tevfīḳ-i Ḥaḳ iclās idince taḫt-ı iclāle
Hezārān ʿizz ü şevketle o sulṭānü'bni sulṭānı

yėdil-:

1. **yedilür:**-*ür*
Matla 106
Mısra: **2**
Yol gösterilerek bir yöne doğru sevkedilmek II Önüne katıp sürmek ve otlatmak.
Dil miyānuñ görüp uydı saña ey lāle-ʿiẕār
Bī-tekellüf yedilür bir ḳıl ile ʿāṣıḳ-ı zār

yeg:

1. **yegdür:**-*dür*
Gazel 257
Mısra: **2**
Daha iyi, daha üstün.
Pādişāhā n'eylesün ʿuṣṣāḳa yārsuz seyr-i bāġ
Olmayınca bile yāri ʿāşıḳa yegdür ferāġ

2. **yegdür:**-*dür*
Gazel 365
Mısra: **2**
Daha iyi, daha üstün.
Fāriġ oldum meclis-i fānīde şādān olmadan
Aġlamaḳ yegdür baña ʿālemde ḫandān olmadan

3. **yegdür:**-*dür*
Gazel 365
Mısra: **10**
Daha iyi, daha üstün.
Ey Naḥīfī bir şeh-i ḥüsne ḳul olmaḳ Rūmda
Baña yegdür taḫt-ı mülk-i Mışra sulṭān olmadan

yegāne:

1. **yegānesin:**-*sin*
Gazel 279
Mısra: **5**
Biricik, tek.
El-ḥaḳ yegānesin şeref-i ḫalḳ u ḫulḳ ile
Maḫlūḳ içinde gelmedi gelmez muʿādilüñ

2. **yegānesin:**-*sin*
Gazel 376
Mısra: **2**
Biricik, tek.
Bir naḫl-i tāze bir ṣanem-i bī-bahānesin
İnṣāf odur ki ḥüsn ile şāhum yegānesin

3. **yegāne:**
Gazel 452
Mısra: **4**
Biricik, tek.
Ḥüsn ü bahāda ḥaḳḳā maḥṣūd-ı mihr-i ġarrā
Her-cāyīlükde ammā ḥüsni gibi yegāne

4. **yegāne:**
Kaside 23
Mısra: **55**
Biricik, tek.
Yegāne Aḥmet-i Muḫtār kim taʿẓīm-i ẕikrinde
Olup ʿaṭı-ı beyān ism-i Muḥammed Muṣṭafā gelsün

5. **yegāne:**
Kaside 28
Mısra: **35**
Biricik, tek.
Yegāne naʿra-i dil-sūzı eyler çarḫ-ı lerzende
Dilā ẓann itme kim ol nāle-i tār-ı rebābumdur

6. **yegāne:**
Tahmis 4
Mısra: **1**
"Biricik, eşsiz" anlamında sıfat.
Ey yegāne şeh-i kevneyn ü nebiyy-i Ḳureyşī
Sensin ol kim yoḳ anuñ iki cihānda bir eşi

7. **yegāne:**
Tarih 35
Mısra: **2**
"Biricik, eşsiz" anlamında sıfat.
ʿAmuca-zāde ol ṣadr-ı güzīnin

Yegāne ḫ∨āheri ol faḫr-ı ensāb

yek-bend-i memāt:

1. **yek-bend-i memāt:**
Gazel 69
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ölüm bağı.
Bu Naḥīfīñi ṭutup vaṣl-ı viṣamūñ hevesi
Niçe biñ fürḳat ile baġladı yek-bend-i memāt

yek-be-yek:

1. **yek-be-yek:**
Kaside 3
Mısra: **84**
Birer birer, tek tek.
Saña yetmez mi naṣīḥat bu fenā dünyādan
Yek-be-yek rıḥlet-i nā-gāhī geçen iḫvānuñ

yek-dil:

1. **yek-dil:**
Gazel 155
Mısra: **1**
Gönül birliği etmiş olan, gönlü bir.
Çeşmüñ meger ḳażā ile yek-dil degül midür
Tīr-i nigāhuñ aña muʿādil degül midür

yek-reng ola:

1. **yek-reng ola:**-*a*
Rübai 251
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tek renk olmak, bütünleşmek, iç içe olmak.
Ḳalbüm pür idüp pertev-i nūr-ı iḫlāṣ
Ol nūr ile yek-reng ola ẓarf u maẓrūf

yek-reng olup:

1. **yek-reng olup:**-*up*
Gazel 61
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tek renk olmak, bütünleşmek, iç içe olmak.
-
Yek-reng olup Naḥīfī-i nālāna ʿandelīb

yek-reng-i yūsuf it:

1. **yek-reng-i yūsuf it:**
Gazel 78
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hz. Yusuf'un samimiyetini etmek, Yusuf gibi sadık insan yapmak.
Maḥsūd-ı ʿālem eyle Züleyḫā-yı şevḳūmı
Yā Rab o māhı ḥüsn ile yek-reng-i Yūsuf it

yek-reng-i zāġ olur:

1. **yek-reng-i zāġ olur:**-*ur*
Gazel 175
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tek renkli karga olmak. II Mecazen kıymetsiz olmak.
ʿĀdet budur bu gülşen-i dehre gelen eger
Bülbül olursa ḳıymeti yek-reng-i zāġ olur

yek-rengī-i maḥmūr itdi:

1. **yek-rengī-i maḫmūr itdi:**-*di*
Kaside 8
Mısra: **34**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sarhoşluğun tek rengi etmek.
Sünbül āhen-dil olup germī-i cām-ı meyden
İtdi yek-rengī-i maḫmūr perīşān-destār

yeksān:

1. **yeksāndur:**-*dur*
Gazel 29
Mısra: **4**
Aynı seviyede; bir, eşit, aynı.
Ben ne ġamdan ġam ne şādīden ṣafā kesb iderem
Cümle yeksāndur cihānda mātem ü şādī bāna

2. **yeksān:**
Gazel 145
Mısra: **5**
Aynı seviyede; bir, eşit, aynı.
ʿAceb mi çeşmine yeksān gelürse luṭf u ġażab
Ḫaṭā da eylese mestāneye ṣavāb gelür

3. **yeksān:**
Rübai 454
Mısra: **4**
Aynı seviyede; bir, eşit, aynı.
Ol Rabb-i Eḥaddür ki şerīki yoḳdur
Sulṭān ü gedā ʿacz ile cümle yeksān

yeksān eyle:

1. **yeksān eyle:**
Rübai 500
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir, eşit, aynı seviyede yapmak.
Sen mevti dem-i ḥayāta yeksān eyle
ʿĀciz ḳuluña ʿināyet iḥsān eyle

yeksān görinür:

1. **yeksān görinür:**-*ür*
Kaside 4
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Deyim**
Aynı seviyede, eşit görünmek.
Ol ki nūş ide şarāb-ı ʿışḳı Aña yeksān görinür ʿaḳl ü cünūn

yeksān görme:

1. **yeksān görme:**-*me*
Matla 216
Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Deyim**
Aynı seviyede, eşit görünmek.
Görme beni aġyār-ı bed-endīş ile yeksān
Hīç bir mi olur bülbül ile zāġ-ı bed-elḥān

yeksān ola:

1. **yeksān ola:**-*a*
Kaside 27
Mısra: **38**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir, eşit, aynı seviyede olmak.
Ziyy-i İslāma ne mümkin ide kāfir taḳlīd
Niçe ḳābil bu iki yeksān ola düzd ü manṣūr

2. **yeksān ola:**-*la*
Kıt'a 5
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yerle bir olmak ; toprak olmak.
İḫtiyārī faḳr ile ṣanma ġınā yeksān ola
Evżaḥ-ı burhān ile benden saña budur cevāb

3. **yeksān ola:**-*a*
Rübai 410
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yerle bir olmak ; toprak olmak.
Aḥkām-ı diyānetde bu remz oldı bize
Vācibdür ola ḳavl ile fiʿlüñ yeksān

yeksān olasın:

1. **yeksān olasın:**-*a, -sın*
Rübai 400
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yerle bir olmak ; toprak olmak.
Ḫāk olsa gerekdür bu vücūd-ı ḫākī
Ey ḫāk gerek ḫāk ile yeksān olasın

yeksān ṭuta:

1. **yeksān ṭuta:**-*a*
Matla 189
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir tutmak, aynı saymak.
O gül-i ter ola pejmürde-i teʾṣīr-i ḫazān
Ki ṭuta bülbüli zāġ-ı siyeh ile yeksān

yektā:

1. **yektā:**
Gazel 423
Mısra: **3**
Tek, eşsiz, benzersiz.
Sen ol yektā kerīmü'ş-şān ü maḥbūb-ı Ḫudāsın kim
Kemal-i ẕātuña yoḳdur bahāne yā Resūla'llāh

yem ü kāne:

1. **yem ü kāne:**-*e*
Kaside 12
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Deniz ve maden ocağı.
İtmekde iki dīdelerüm girye-i şādī
Minnet mi çeker şimdi ṭabīʿat yem ü kāne

yem-i bī-ḥad:

1. **yem-i bī-ḥad:**
Kaside 7
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sınırı olmayan deniz.
Bir ḳaṭresi eyler beni müstaġraḳ-ı raḥmet
Cūş itse yem-i bī-ḥad ü pāyān-ı şefāʿat

yem-i ġufrānuñ:

1. **yem-i ġufrānuñ:**-*uñ*
Kaside 3
Mısra: **110**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Merhamet, rahmet denizi.
Baḥr-ı ʿUmmān ise ʿiṣyānum eger ḳādirdür
Ḳaṭre-i kemter ile ʿafve yem-i ġufrānuñ

yem-i ḥaḍrāyı:

1. **yem-i ḥaḍrāyı:**-*yı*
Rübai 470
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yeşil deniz.
Ger ẕerre ḳadar ḳudretin iẓhār itse
Eyler yem-i ḥaḍrāyı bize sebz-i giyāh

yem-i maḥabbete:

1. **yem-i maḥabbete:**-*e*
Gazel 385
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk denizi.
Müstaġriḳān-ı ʿışḳ ile ḳıl āşinā beni
İster yem-i maḥabbete hīç ġāyet olmasun

yem-i ʿummānuñ:

1. **yem-i ʿummānuñ:**-*uñ*
Kaside 3
Mısra: **108**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Büyük deniz, okyanus.
Baḥr-ı ġufrānuñ o deryā-yı keremdür ki anuñ
Ḳaṭresi olmaġa yoḳ ḥaddi yem-i ʿummānuñ

yemin:

1. **yemīnine:**-*i, -n, -e*
Gazel 109
Mısra: **13**
Kasem, ant içme.
Gören o kāküli eyler yemīnine raġbet
Belī cevāb-ı ḳasem lām ile müʾekkeddür

2. **yemīn:**
Gazel 406
Mısra: **6**
Sağ taraf.
Münevver eyler iken şeş cihātı şuʿle-i ẕātuñ
Görünmez sāye-i pāküñ yesār üzre yemīn üzre

3. **yemīn:**
Kaside 13
Mısra: **6**
Yemin etmek, and içmek.
Müşerref itmiş iken şarḳ u ġarbı bī-ẓıl iḥsānuñ
Nihāndur sāye-i ẕātuñ yesār üzre yemīn üzre

yemīn itsem:

1. **yemīn itsem:**-*se, -m*
Tarih 3
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ant içmek.
Niçe şād olmasunlar böyle şāh-ı bī-ʿadīl olmaz
Ümmīd oldur yemīn itsem bu ḳavle olmazam ḥāniṣ

yeñi:

1. **yeni:**
Rübai 339
Mısra: **4**
Önceden olmayan, sonradan yapılan.
Ben tāzelendüm köhne ġam-ı ʿışḳı yine
Bin tāze cevāna yeni ʿāşıḳ oldum

yeñi-çeri aġası:

1. **yeñi-çeri aġası:**
Tarih 25
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yeniçeri ocağının en büyük âmiri.
Yeñi-çeri aġası iken eyleyüp himmet
Bu ḫayrı eyledi ʿunvān-ı defter-i ḥasenāt

yer:

1. **yere:**-*e*
Gazel 89
Mısra: **2**
Alan, bölge.
Bu ḥüsnüñ vaṣfını mehḍ itmede ḳāṣır durur meddāḥ
Virilmez bir yere vaṣfuñ buña ʿāciz durur ervāḥ

2. **yerde:**-*de*
Gazel 132
Mısra: **4**
Alan, bölge.
Zāhid taʿaccüb eyleme āh itdigüm görüp
Bir yerde tā ki āteş ola anda dūd olur

3. **yere:**-*e*
Gazel 226
Mısra: **7**
Alan, bölge.
Yār ile tenhā düşince bir yere āh eyleyüp
Ola mı vaṣl-ı cevānī anda ḥasret istemez

4. **yeri:**-*i*
Gazel 293
Mısra: **8**
Alan, bölge.
Var iken dilde ġamuñ ẕevḳ u meserret gelmesün
Āşinālar bezmidür yoḳdur yeri bīgānenüñ

5. **yerüñ:**-*üñ*
Gazel 303
Mısra: **1**
Alan, bölge.
Ṣabā senüñ bilelüm kūy-ı dil-rübā mı yerüñ
Alınmadı gideli ol diyāra bir ḫaberüñ

6. **yerine:**-*i, -n, -e*
Gazel 335
Mısra: **12**
Bir şeyin veya bir kimsenin yerini almak üzere.
Girān geldi baña meclisde ġāyet minnet-i sāḳī
Anuñçün ben de ṣahbā yerine ḫūn-ı ciger çekdüm

7. **yerüm:**-*üm*
Gazel 352
Mısra: **14**
Alan, bölge.
Derdimüñ ḥaḳḳında dermān ṣormaġa şām ü seḥer
Reh-güẕār-ı bende-gān-ı ḫāṣ-ı Raḥmāndur yerüm

8. **yerüm:**-*üm*
Gazel 352
Mısra: **12**
Alan, bölge.
Ders-i ʿilm ü ʿaḳl ü fehmi hep ferāmūş eyledüm
Şimdi ebced-ḫ∨ān-ı ʿışḳam bezm-i ʿirfāndur yerüm

9. **yerüm:**-*üm*
Gazel 352
Mısra: **10**
Alan, bölge.
Ḫıżr-ı tevfīḳa süʾāl itdüm mekānın didi kim
Ṭāʿat-ı mevlā ile pür-nūr olan cāndur yerüm

10. **yerüm:**-*üm*
Gazel 352
Mısra: **8**
Alan, bölge.
Şāhid-i sırr-ı ḥaḳīḳat didi gūş-ı cānuma
Ḳurretü'l-ʿayn-i viṣālem çeşm-i giryāndur yerüm

11. **yerüm:**-*üm*
Gazel 352
Mısra: **6**
Alan, bölge.
Ben o baḥr-ı bī-kerānem baḥr-ı ʿUmmān bendedür
Bu ʿacebdür kim yine deryā-yı ʿUmmāndur yerüm

12. **yerüm:**-*üm*
Gazel 352
Mısra: **4**
Alan, bölge.
Meclis-i aġyāra düşdüm māye-dār-ı ʿışḳ iken
Bir ʿaceb gencīneyem kim künc-i vīrāndur yerüm

13. **yerüm:**-*üm*
Gazel 352
Mısra: **2**
Alan, bölge.

ʿĀşıḳ-ı şūrīde-ḥālem kūy-ı cānāndur yerüm
Bülbül-i ḳudsem benüm şaḥn-ı gülistāndur yerüm

14. **yerüm:**-*üm*
Gazel 352
Mısra: **1**
Alan, bölge.
ʿĀşıḳ-ı şūrīde-ḥālem kūy-ı cānāndur yerüm
Bülbül-i ḳudsem benüm şaḥn-ı gülistāndur yerüm

15. **yerüm:**-*üm*
Gazel 352
Mısra: **16**
Alan, bölge.
Himmet-i ʿışḳı temāşā eyle gör kim zāhidā
Ẕerre-i nā-çīz iken mihr-i dıraḫşāndur yerüm

16. **yerüm:**-*üm*
Gazel 352
Mısra: **18**
Alan, bölge.
Ey Naḥīfī gerçi hem-demsin baña ẓāhirde sen
Sen de bilmezsin benüm bir cāy-ı pinhāndur yerüm

17. **yeri:**-*i*
Gazel 363
Mısra: **9**
Alan, bölge.
Bunda yoḳdur yeri erbāb-ı riyānuñ sāḳī
Gelmesün bezmümüze zāhid-i nā-dān dönsün

18. **yerde:**-*de*
Gazel 437
Mısra: **1**
Alan, bölge.
O gül-ruḫlar ki oldı hem-dem ü hem-rāh bir yerde
Mülākī oldılar gūyā ki mihr ü māh bir yerde

19. **yerde:**-*de*
Gazel 437
Mısra: **2**
Alan, bölge.
O gül-ruḫlar ki oldı hem-dem ü hem-rāh bir yerde
Mülākī oldılar gūyā ki mihr ü māh bir yerde

20. **yerde:**-*de*
Gazel 437
Mısra: **4**
Alan, bölge.
ʿAcebdür yād iderse bāġ-ı ʿAdnüñ zevḳ-ı cān-baḫşın
Olan ol ḥūr-ṭalʿat yār ile her gāh bir yerde

21. **yerde:**-*de*
Gazel 437
Mısra: **6**
Alan, bölge.
Nigāh-ı şūḫına rāz-ı dili ifşāya minnet yoḳ
Olursa yār ile bir şoḥbet-i dil-ḫvāh bir yerde

22. **yerde:**-*de*
Gazel 437
Mısra: **7**
Alan, bölge.
Eger bir yerde olmazsa temennā-yı viṣāl-i dost
Olur elbette ṣabr it ey dil-i āgāh bir yerde

23. **yerde:**-*de*
Gazel 437
Mısra: **8**
Alan, bölge.
Eger bir yerde olmazsa temennā-yı viṣāl-i dost
Olur elbette ṣabr it ey dil-i āgāh bir yerde

24. **yerde:**-*de*
Gazel 437
Mısra: **10**
Alan, bölge.
Naḥīfī sāye-veş pā-māl olurdum reh-güẕārında
Bulaydum ol nihāl-i bāġ-ı ḥüsni āh bir yerde

25. **yer:**
Gazel 526
Mısra: **15**
Alan, bölge.
Göñül āh eyle kim erbāb-ı istiʿdāda yer yoḳdur
Serīr-i cāh-ı ʿizzet cāhil ü nā-dānedür şimdi

26. **yerine:**-*i*, -*n*, -*e*
Kaside 3
Mısra: **71**
Bir şeyin veya bir kimsenin yerini almak üzere.
Ḳan döküp yaş yerine eşk-i nedāmetle tamām
ʿAfvini eyle recā eyledigüñ ʿiṣyānuñ

27. **yer:**
Kaside 8
Mısra: **110**
Alan, bölge.
Ḳudsiyāndan der-i der-gāhıña ey şāh-ı cihān
Rūy-māl eylemege yer mi bulurlar zevvār

28. **yere:**-*e*
Kaside 19
Mısra: **134**
Alan, bölge.
Āteşīn güftār ile sīr it zülāl-ı naẓmumı
Kimdür ol kim bir yere cemʿ ide āb ü āẕeri

29. **yeri:**-*i*
Kaside 19
Mısra: **76**
Alan, bölge.
Bulsa çeşm-i mūrı eyler kendüye cāy-ı penāh
Ḫavf-ı tīġuñdan ʿadūnuñ şöyle teng oldı yeri

30. **yere:**-*e*
Kaside 27
Mısra: **43**
Alan, bölge.
Virdiler geldigi yere yine bintü'l-ʿınebi
Tākde oldı nihān şanki şarāb-ı engür

31. **yer:**
Matla 158
Mısra: **1**
Alan, bölge.
Tūtiyādur ḳademüñ başdıġı yer ḫāk degül
Bilmeyen ḳadrin anuñ şāḥib-i idrāk degül

32. **yere:**-*e*
Matla 223
Mısra: **2**
Alan, bölge.
Ḥasret-i ḫāk-i reḥüñle sensüñ ey nūr-ı İlāh

Atılur ṭāḳ-ı felekden yere
ḫūrşīd ile māh

33. **yer:**
Matla 252
Mısra: **2**
Alan, bölge.
Ey pādişeh-i kişver-i levlāk n'olaydı
Ol yer ki başarduñ gözümüñ nūrı olaydı

34. **yere:**-*e*
Rübai 56
Mısra: **3**
Alan, bölge.
Ben ẕerre degül bir yere gelse ʿālem
Kim ḳādir olur şükrüñ edāya yā Rab

35. **yerde:**-*de*
Rübai 204
Mısra: **1**
Alan, bölge.
Bir yerde ki çün āteş ile āb olmaz
Dünyā hevesi ʿārife reh-yāb olmaz

36. **yere:**-*e*
Rübai 221
Mısra: **2**
Alan, bölge.
Bu deñlü ġamı kimse dem-ā-dem çekmez
Cemʿ olsa eger bir yere ʿālem çekmez

yer ḳalmadı:

1. **yer ḳalmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 499
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yer kalmak. II Alan kalmak.
Naḥīfīyā bize yer ḳalmadı bu fānīde
Beḳā diyārına ʿazm eylemekdür aʿlāsı

yer yer:

1. **yer yer:**
Gazel 74
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zaman zaman.
Olup bīdār-ı ḫ∨āb-ı ʿişve yer yer ġonçeler maḫmūr
Şarāb-ı ʿışḳ-ı gülden ʿandelīb-i bī-nevā ser-mest

2. **yer yer:**
Gazel 212
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zaman zaman II bölge bölge.
Yer yer ʿiẕār-ı pāki şafaḳ-reng-i nāz olup
Germ oldı tāb-ı ḥüsn ile ol āfitābumuz

3. **yer yer:**
Gazel 394
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zaman zaman.
Aḥvāl-i perīşānın yazduḳça Naḥīfī
Yer yer dökilür ḳaṭre-i şekvā ḳaleminden

4. **yer yer:**
Gazel 525
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yer yer , bölük bölük.
ʿAceb mi ġonçeler çāk-i girībān itseler yer yer
Fiġān u nāliş-i bülbül gül-i ḫandāna kār itdi

5. **yer yer:**
Kaside 28
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yer yer , bölük bölük.
O baḥr-ı lücce-dāram rūzgār-ı ʿışḳ ile gūyā
Ten-i zārumda her bir dāġlar yer yer ḥabābumdur

6. **yer yer:**
Matla 99
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zaman zaman II beyitte aynı zamanda yemek eylemi için de kullanılmıştır.
Ḫ∨ān-ı iḥsānuñı nāz ile güşād itseñ eger
Niʿmet-i vaṣluñ umar ehl-i maḥabbet yer yer

7. **yer yer:**
Rübai 25
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yer yer , bölük bölük.
Teşrīfüñ içün ṭurdı selāma yer yer
Sükkān-ı serā-perde-i ʿarş-ı aʿlā

yerden göge dek:

1. **yerden göge dek:**
Rübai 556
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Pek çok II Tümüyle.
Yerden göge dek kevkebe-i ẕātı ʿayān
Manẓūr-ı cihān arż u semāda eşeri

yere geçdi:

1. **yere geçdi:**-*di*
Rübai 149
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Göçmek, yere batmak.
Geçdi yere biñ şerm ile baḥr-ı Ṣave
Āteş-gedesi oldı Mecūsuñ nā-būd

2. **yere geçdi:**-*di*
Rübai 344
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Batmak. II Kurumak.
Ser-tā-ḳadem ekdār ila ālūde cihān
Bilmem yere mi geçdi şafā-yı ʿālem

yeri:

1. **yeri:**
Gazel 69

Mısra: **1**
Yaraşmak, uygun düşmek.
Leb-i şīrīnüñe öykünse yeri ḳand-i nebāt
Ki doḳundı lebüñe niçe kez ol ḳand-i nebāt

yerinde bād eser:

1. **yerinde bād eser:**-*er*
Gazel 192
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yerinde rüzgar esmek, mecazen hiçbir iz bırakmamak.
Göñülde şevḳ u ḥāletler dem-i ferḫundeler yoḳdur
Yerinde bād eser şimdi o demlerden eser yoḳdur

yerinde yel eser:

1. **yerinde yel eser:**
Kıt'a 9
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Artık bulunmamak, yok olmak.
Devlet anuñ ki cihānda eser-i ḫayr ḳodı
Eseri olmayanuñ gör ki yerinde yel eser

yerine:

1. **yerine:**
Kaside 8
Mısra: **149**
Bir şeyin veya bir kimsenin yerini almak üzere.
Eşk-i çeşmüm aña żamm ile idem şu yerine
Yazmaġa cürmümi ger cümle midād olsa biḥār

yeʾs:

1. **yeʾs:**
Gazel 444
Mısra: **12**
Ümitsizlik.
Temennā-yı vişāle vaʿde ḳıl vaʿd-i ḫilāf olsun
Meded ümmīd-vār-ı luṭfa yeʾs üzre cevāb itme

yeʾs iderdi:

1. **yeʾs iderdi:**-*er, -di*
Kaside 2
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Üzmek, keder vermek.
Yeʾs iderdi leşker-i ümmīdi pā-māl-i melāl
İtmese sebḳ-i ġażab rāyāt-ı fażl u raḥmetüñ

yeʾs itdi:

1. **yeʾs itdi:**-*di*
Gazel 263
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Üzülmek.
Yeʾs itdi beni fāriġ-i āmāl o ḳadar kim
Sulṭān-ı cihāndan daḫi bir mültemesüm yoḳ

yesār:

1. **yesār:**
Gazel 406
Mısra: **6**
Sol taraf.
Münevver eyler iken şeş cihātı şuʿle-i z̲ātuñ
Görünmez sāye-i pāküñ yesār üzre yemīn üzre

2. **yesār:**
Kaside 13
Mısra: **6**
Sol taraf.
Müşerref itmiş iken şarḳ u ġarbı bī-z̲ıl iḥsānuñ
Nihāndur sāye-i z̲ātuñ yesār üzre yemīn üzre

yeşil:

1. **yeşil:**
Rübai 476
Mısra: **4**
Sarı ile maviden oluşan ve genellikle bitkilerde görülen renk.
Evrāḳ degül mülk-i ʿademden eşcār
Gelmekde yeşil yapraḳ ile yārāna

yėt:

1. **yeter:**-*er*
Gazel 6
Mısra: **6**
Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak.
İʿtirāf-ı ʿacz ile ikş̲ār-ı z̲ikr-i midḥatüñ
Daʿvī-i keyfiyyet-i ʿışḳa yeter şāhid bana

2. **yeter:**-*er*
Gazel 32
Mısra: **2**
Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak.
Beyān ider ġam-ı ʿışḳum sirişk ü āh saña
Esīrüñ oldıġuma bu yeter güvāh saña

3. **yeter:**-*er*
Gazel 53
Mısra: **9**
Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak.
Saña şāhid yeter Mecnūn u Ferhāduñ ser-encāmı
Giriftārān-ı ʿışḳuñ ekş̲eri maġdūrlardur hep

4. **yeter:**-*er*
Gazel 306
Mısra: **6**
Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak.
Nigāh-ı ḫasretümden menʿ idersin rūy-ı meh-tābuñ
Niḳāh-ı zülfüñi refʿ it yeter ben zāra nāz itdüñ

5. **yeter:**-*er*
Gazel 498
Mısra: **11**
Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak.
Yeter medār-ı tesellī meyān-ı meclisde

Ol ebruvān ile yārüñ
nühüfte īmāsı

6. **yetmez:**-*mez*
Kaside 3
Mısra: **83**
Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak.
Saña yetmez mi naṣīḥat bu fenā dünyādan
Yek-be-yek rıḥlet-i nā-gāhī geçen iḫvānuñ

7. **yeter:**-*er*
Kaside 6
Mısra: **35**
Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak.
Ẕātuñ yeter medīḥa senüñ vaṣf-ı pāküñe
Ey ṭāhirü'n-neseb şerefü'l-cāhi ve'l-ḥaseb

8. **yeter:**-*er*
Kaside 22
Mısra: **1**
Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak.
Yeter taṭvīl-i vaṣf-ı Bermeki vü Ḫātem-i Ṭāyī
Baña medḥ eyler iseñ eyle İbrāhīm Paşayı

9. **yeter:**-*er*
Kaside 22
Mısra: **60**
Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak.
Teferrüs eylemek ehl-i ḳulūba dād-ı mevlādur
Yeter şāhid bu nūr-ı bāṭına bil sırr-ı esmāyı

10. **yeter:**-*er*
Rübai 195
Mısra: **1**
Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak.
İnṣāfa gel ey nefs-i bed-āmūz yeter
Ġafletle güẕār itdi şeb u rūz yeter

11. **yeter:**-*er*
Rübai 195
Mısra: **2**
Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak.
İnṣāfa gel ey nefs-i bed-āmūz yeter
Ġafletle güẕār itdi şeb u rūz yeter

12. **yeter:**-*er*
Rübai 195
Mısra: **4**
Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak.
Hīç şerm ü ḥayā itmez misin Rabbüñden
Tā key bu ḳadar vaż'-ı ḫıred-sūz yeter

yeter:

1. **yeter:**
Gazel 78
Mısra: **7**
Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak.
Her-cāyī-meşreb olma yeter ey göñül yeter
Bārī ḫayāl-i yār ile olsun te'ellüf it

2. **yeter:**
Gazel 78
Mısra: **7**
Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak.
Her-cāyī-meşreb olma yeter ey göñül yeter
Bārī ḫayāl-i yār ile olsun te'ellüf it

3. **yeter:**
Gazel 152
Mısra: **9**
Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak.
Saña şāhid yeter bülbüllerüñ gülşende efġānı
Ki 'irfān ehli renc-i ḫār-ı endūh ile nālāndur

4. **yeter:**
Gazel 186
Mısra: **10**
Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak.
Maḥrem-i ḫalvet-i ḫāṣ itme meded aġyārı
Bu Naḥīfī saña bir 'āşıḳ-ı ālüfte yeter

5. **yeter:**
Gazel 186
Mısra: **8**
Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak.
Zīver-i gūş-ı ḫıred zīnet-i mengūş-ı cünūn
Rişte-i ṭab'a ḫayālüñ dürr-i nā-şüfte yeter

6. **yeter:**
Gazel 186
Mısra: **6**
Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak.
Ey cefā-cū sitem ü luṭfuña ḳurbān olayum
Vaż'-ı nā-dīde yeter şīve-i nā-güfte yeter

7. **yeter:**
Gazel 186
Mısra: **6**
Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak.
Ey cefā-cū sitem ü luṭfuña ḳurbān olayum
Vaż'-ı nā-dīde yeter şīve-i nā-güfte yeter

8. **yeter:**
Gazel 186
Mısra: **1**
Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak.
Yeter āh itdi yeter bülbül-i nā-ḫufte yeter
Daḫi dem-beste misin ey gül-i neşgüfte yeter

9. **yeter:**
Gazel 186
Mısra: **1**

"Artık kâfî, son bulsun!" anlamına gelen kelime bir önceki "yeter" kelimesini kuvvetlendirmek amacıyla kullanılmıştır.
Yeter āh itdi yeter bülbül-i nā-ḫufte yeter
Daḫi dem-beste misin ey gül-i neşgüfte yeter

10. **yeter:**
Gazel 186
Mısra: **1**
"Artık kâfî, son bulsun!" anlamına gelen kelime bir önceki "yeter" kelimesini kuvvetlendirmek amacıyla kullanılmıştır.
Yeter āh itdi yeter bülbül-i nā-ḫufte yeter
Daḫi dem-beste misin ey gül-i neşgüfte yeter

11. **yeter:**
Gazel 186
Mısra: **2**
Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak.
Yeter āh itdi yeter bülbül-i nā-ḫufte yeter
Daḫi dem-beste misin ey gül-i neşgüfte yeter

12. **yeter:**
Gazel 186
Mısra: **4**
Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak.
Niçe demdür ki baña ʿahd-i viṣāl itmiş idüñ
Bu dürūġ ile beni eyledüñ āşüfte yeter

13. **yeter:**
Gazel 209
Mısra: **6**
Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak.
Luṭf ümmīd eyler göñül sen şehden āzār istemez
Şerbet-i laʿlüñ yeter dil keşf-i esrār istemez

14. **yeter:**
Gazel 267
Mısra: **9**
Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak.
Yeter öldürdi beni ḥasret-i dīdāruñ āh
Yoḫsa ḳurbānuñ olam ʿarż-ı tecellā da mı yoḳ

15. **yeter:**
Gazel 280
Mısra: **30**
Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak.
Sezā-yı şefḳat iderseñ Naḥīfî-i zārı
Aña yeter şeref ü ʿizzet es-selāmu ʿaleyk

16. **yeter:**
Gazel 282
Mısra: **1**
Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak.
Devlet dil-i nālāna yeter devlet-i naʿtüñ
ʿİzzet iki ʿālemde baña ʿizzet-i naʿtüñ

17. **yeter:**
Gazel 282
Mısra: **13**
Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak.
Bī-çāre Naḥīfîye yeter manṣıb-ı ʿālī
Pā-mālī-i kūyuñ şeref-i ḥıẕmet-i naʿtüñ

18. **yeter:**
Gazel 295
Mısra: **4**
"Artık yeter, yeterli, kâfî, son bulsun" anlamlarında bir ünlem.
Ḳıl tefekkür dem-i ḫāmūşī-i rūz-ı ḥaşri
Ey göñül bād-ı hevā ile yeter cūş itdüñ

19. **yeter:**
Gazel 303
Mısra: **16**
Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak.
Taḥammül eyleyelüm ġurbetüñ melāmetine
Yeter semīm-i vaṭan ben ġarībe ḫāk-i derüñ

20. **yeter:**
Gazel 314
Mısra: **4**
Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak.
O gül-ʿiẕār elemi bende gül ġamı sende
Yeter fiġān ü enīne bahāne ey bülbül

21. **yeter:**
Gazel 351
Mısra: **11**
Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak.
Taḳbīl-i dest ü dāmen-i nādān yeter belā
Maḳṣūd cāh ise senüñ olsun ben istemem

22. **yeter:**
Gazel 353
Mısra: **1**
Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak.
Āhum yeter ʿadūya eger ehl-i derd isem
Düşmenlerümle söyleşürem ben de merd isem

23. **yeter:**
Gazel 353
Mısra: **14**
Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak.
Şemşīr ü tīr ü nīze gerekmez Naḥīfîyā
Āhum yeter ʿadūya eger ehl-i derd isem

24. **yeter:**
Gazel 354
Mısra: **11**
Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak.

Baña gülşen gülşen-i ḥüsn-i Ḫudā-dāduñ yeter
Sāye-i serv-i ḳaddüñdür sāye-bān-ı ʿişretüm

25. **yeter:**
Gazel 401
Mısra: **2**
Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak.
-
Yeter firāḳuñı çekdi ḳo bir viṣāl olsun

26. **yeter:**
Gazel 406
Mısra: **9**
Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak.
ʿUluvv-i ḳadrüñe şāhid yeter kim sāyeñi mevlā
Muʿallā ḳıldı düşmekden bu ḫāk-i vāpesin üzre

27. **yeter:**
Gazel 407
Mısra: **7**
Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak.
Yeter çeşm-i cebīn-sāyān-ı ḫāk-i pāyüñe dāʾim
Ġubār-ı der-gehüñ küḥl-i saʿādet yā Resūla'llāh

28. **yeter:**
Gazel 407
Mısra: **14**
Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak.
Der-i luṭfuñda ḫāk-i rāh olursa şevḳ-ı vaṣluñla
Naḥīfīye yeter ʿizz ü şerāfet yā Resūla'llāh

29. **yeter:**
Gazel 423
Mısra: **12**
Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak.
Perīşān-ḫāṭır iken cemʿ ider evṣāfuñı ṭabʿum
Yeter bu ṣıdḳ-ı daʿvāma nişāne yā Resūla'llāh

30. **yeter:**
Gazel 435
Mısra: **9**
Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak.
Yeter ālāyiş-i dünyādan el çek ey Naḥīfī gel
Biraz ṭabʿ-ı heves-ālūdına ʿarż-ı ferāġ eyle

31. **yeter:**
Gazel 446
Mısra: **9**
Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak.
Ey Naḥīfī o şeh-i ḥüsne yeter şāhid-i ḥāl
Āh-ı pür-sūz-ı derūn eşk-i firāvānum ile

32. **yeter:**
Gazel 449
Mısra: **1**
Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak.
Raḫş-ı teġāfülüñ yeter cevr ile itme tāḫte
Gāhī bu pāy-mālüñi luṭf ile ḳıl nevāḫte

33. **yeter:**
Gazel 475
Mısra: **8**
Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak.
Gel gel ki helāk itdi beni tīġ-ı taḥassür
Bīhūde gel ey ḫūnī yeter girme vebāle

34. **yeter:**
Gazel 478
Mısra: **9**
Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak.
İnṣāfa gel yeter ki Naḥīfī-i zāruñı
Āzürde eyledüñ sitem-i bī-ḥisāb ile

35. **yeter:**
Gazel 515
Mısra: **6**
Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak.
Ne var bir laḥẓa ḫandān eyle raḥm it devr-i ḥüsnüñde
Yeter aġlatduñ ey şūḫ-ı cefā-cū çeşm-i giryānı

36. **yeter:**
Gazel 526
Mısra: **13**
Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak.
Yeter fāş-ı maḥabbet keşf-i rāz itme ḫamūş ey dil
Ki zīrā ehl-i ʿışḳuñ sözleri efsānedür şimdi

37. **yeter:**
Kaside 1
Mısra: **34**
Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak.
Ḥükm-i mīzān-ı şerīʿat bulmasun noḳṣānuñı
Ḥırṣ u āz ile yeter olma esīr-i inḳılāb

38. **yeter:**
Kaside 8
Mısra: **271**
Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak.
Baña āzādegī-i nāra ʿıtıḳ-nāme yeter
Naʿt-i pāküñ senüñ ey pādişeh-i muʿcize-kār

39. **yeter:**
Kaside 26
Mısra: **309**
Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak.
Naḥīfīyā yeter ikṣār-i ḳīl ü ḳāl itdüñ
Dem-i ḫitām-ı süḫāndur maḫāll-i ḫayr-ı duʿā

40. **yeter:**
Kaside 28
Mısra: **61**
Bir gereksinimi

karşılayacak, giderecek nicelikte olmak.
Yeter devlet dil-i bîmâra rûmâlî-i der-gâhuñ
Saʿādet baña ancaḳ ol maḳāma intisābumdur

41. **yeter:**
Matla 84
Mısra: **1**
Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak.
ʿĀşıḳı ārāyiş-i fitrāk-i cevr itme yeter
Terki lāzımdur saña ey şeh-süvārum el-ḥaẕer

42. **yeter:**
Rübai 119
Mısra: **1**
Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak.
Ol nūr-ı Ḫudāya yeter iʿcāz-ı şarīḥ
Kim eyleyüp āyāt kemālin taṣrīḥ

43. **yeter:**
Rübai 414
Mısra: **3**
Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak.
Fażl u kerem ü luṭfuña şāhid bu yeter
Ben maʿṣiyet itdükçe ʿaṭā itdüñ sen

44. **yeter:**
Rübai 543
Mısra: **3**
Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak.
Bu ʿayb yeter ʿucb u ġurūr ile saña
Kim ādetüñ oldı ṣıfat-ı ḫannāsī

45. **yeter:**
Tahmis 1
Mısra: **33**
Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak.
Ey Naḥīfî yeter ehl-i dile ṣıdḳ ile bu pend
-

yeter yeter:

1. **yeter yeter:**
Gazel 87
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yeter artık.
Yeter yeter bu perīşānī-i ġam u endūh
Görinsün ey dil-i şeydā biraz nişān-ı feraḥ

2. **yeter yeter:**
Gazel 175
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yeterli, kâfî; yeter artık! Bir olaydan veya sözden aşırı derecede sıkıntı duyulduğunu anlatan bir söz.
Luṭf it ḳo bī-vefālıġı şāhum yeter yeter
Bunca sitemlerüñ baña dāġ üzre dāġ olur

3. **yeter yeter:**
Gazel 303
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yeter artık.
Yeter yeter beni öldürdi nāle-i nāzuñ
Nedür bu āh ü enīnüñ nedür bu derd-i serüñ

yetīme-i ṣadef-i ḳudret:

1. **yetīme-i ṣadef-i ḳudret:**
Gazel 280
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kudret sadefinin yetimi II Hz. Muhammet.
Eyā bihīn güher-i ḥikmet es-selāmu ʿaleyk
Yetīme-i ṣadef-i ḳudret es-selāmu ʿaleyk

yetiş:

1. **yetişsün:**-*sün*
Gazel 433
Mısra: **14**
Ulaşmak, erişmek; vaktinde varmak.
Āḫir nefesde saña vaṣiyyet Naḥīfīyā
Ol şāh-ı ḥüsne söyle yetişsün namāzuma

2. **yetiş:**
Gazel 492
Mısra: **8**
Ulaşmak, erişmek; vaktinde varmak.
ʿAḳla uydum deşt-i ḥayretde yitürdüm kendimi
Gel yetiş ey ʿışḳ-ı pāk ey hādī-i ferḫunde-pey

3. **yetiş:**
Gazel 504
Mısra: **7**
Ulaşmak, erişmek; vaktinde varmak.
Sāḳī yetiş ki cürʿa-keşān-ı maḥabbeti
Öldürdi işte zāhid-i ḫuşḳüñ riyāları

4. **yetiş:**
Rübai 102
Mısra: **4**
Ulaşmak, erişmek; vaktinde varmak.
Mülk-i dile ceyş-i ġam-ı hecr itdi hücūm
Dād ey şāh-i bī-dād yetiş imdād it

yevme lā yenfeʿu mālun velā benūn:

1. **yevme lā yenfeʿu mālun velā benūn:**
Kaside 4
Mısra: **34**
Kelime Tipi: **Ayet**
Şuara suresi 88. ayet. O günde ki ne mal fayda verir o gün, ne evlat.
Eyle luṭfuñla Naḥīfīye meded
Yevme lā yenfeʿu mālun velā benūn

yevm-i maḥşer:

1. **yevm-i maḥşer:**
Kaside 8
Mısra: **276**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mahşer günü, ölülerin tekrar dirilip toplanacağı zaman.
Ecr-i naʿtüñle ümmīdüm bu ki ṭabʿ-ı pāküm
Yevm-i maḥşer idem ārāyiş-i germ-i bāzār

yevm-i mübārekde:

1. **yevm-i mübārekde:**-*de*
Kaside 20
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mübarek gün.
Oldı bu yevm-i mübārekde ḳudūm-ı şevketi
Devlet ü iclāle baḳāyīn ü istiʿdādı gör

yevm-i nüşūr:

1. **yevm-i nüşūr:**
Kaside 27
Mısra: **138**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mahşer günü.
Ṣūretā bir iki manẓūme süḫandur ammā
Sebeb-i ḫayr-ı duʿādur saña tā yevm-i nüşūr

yevm-i nüşūrda:

1. **yevm-i nüşūrda:**-*da*
Gazel 214
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mahşer günü.
Her-kes bulur cezāsını yevm-i nüşūrda
Ḳalmaz ʿadūya daḫi bizüm intiḳāmumuz

yevmü'l-ʿaraşāt:

1. **yevmü'l-ʿaraşāt:**
Gazel 65
Mısra: **10**
Mahşer günü.
Ḳıl şefāʿatle sezāvār-ı ʿaṭā-yı ġufrān
Bu Naḥīfī-i günehkārıñı yevmü'l-ʿaraşāt

yezdān:

1. **yezdānuñ:**-*uñ*
Kaside 3
Mısra: **74**
Allah.
Faẕl u ġufrānını itdükçe tefekkür gāhī
Ġażab u ḳahrını fikr eyle biraz Yezdānuñ

yıḳ-:

1. **yıḳma:**-*ma*
Gazel 371
Mısra: **1**
Bozmak, tahrip etmek.
Ḫāṭır-ı maḥzūnumı yıḳma ġubārumdan ṣaḳın
Gel derūnum cevr ile yaḳma şerārumdan ṣaḳın

2. **yıḳdı:**-*dı*
Rübai 11
Mısra: **3**
Bozmak, tahrip etmek.
Rüstemleri yıḳdı Ḳahramān ḳahrı
Bu Zāl-i zamān söyle kime itdi vefā

yıḳıl:

1. **yıḳılmasun:**-*ma, -sun*
Gazel 378
Mısra: **10**
Yıkılmak, devrilmek.
Ḳıl dest-gīr İlāhī Naḥīfīye luṭfuñı
Tā neşve-i şarāb-ı hevādan yıḳılmasun

2. **yıḳılam:**-*am*
Kaside 28
Mısra: **55**
Yıkılmak, devrilmek.
Yıḳılam zaḫm-ı seng-i ṭaʿna-i aġyār-ı bed-ḫūdan
Nigāhuñ tā ʿimāret-kārī-i dār-ı ḫarābumdur

3. **yıḳıldı:**-*dı*
Rübai 24
Mısra: **4**
Yıkılmak, devrilmek.
Geldükde vücūda şevket-i şānından
Lerzende olup yıḳıldı ṭāḳ-ı kisrā

yıḳılmaz dil:

1. **yıḳılmaz dil:**
Tahmis 7
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Deyim**
Viran olmaz gönül, mecazen sağlam gönül bağlamında kullanılmıştır.
Yıḳılmaz dil pey-ender-pey çekerken cām-ı āzāruñ
Bu bezmüñ bāde-nūşı mest olur ammā ḫarāb olmaz

yıl:

1. **yıllarca:**-*lar, -ca*
Gazel 338
Mısra: **5**
Sene, yıl.
Yıllarca ġayre mūnis olan yār-ı bī-vefā
Ḫayfā ki bir dem olmadı hem-ṣoḥbetüm benüm

2. **yıl:**
Rübai 15
Mısra: **1**
Sene, yıl.
Yüz biñ yıl idüp āyet-i ḳadrüñ imlā
İtsem seni vaṣf itmede biñ dürlü edā

3. **yıl:**
Tarih 3
Mısra: **14**
Sene, yıl.
Vücūdı maṭlaʿ-ı işrāḳ-ı nūr-ı ḥikmet olmışdur
Felāṭūn-veş olup ḫumm-ı ḫafāda pençe yıl lāyiş

yılda bir:

1. **yılda bir:**
Matla 258
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yılda bir kere.

Sevmişem bir şūḫı gerçi
bülbül-i şeydā gibi
Yılda bir ʿarż-ı cemāl eyler
gül-i raʿnā gibi

yine:

1. **yine:**
Gazel 1
Mısra: **7**
Bir daha, tekrar, gene.
Bir dem gelür ki şevḳ ile
ḫandān ider yine
Derd-i ġam ile dīdemi giryān
iden Ḫudā

2. **yine:**
Gazel 11
Mısra: **11**
Bir daha, tekrar, gene.
Görür misin yine efsāne-
gūyī-i aġyār
Getürdi nergis-i dildāra
ḫ∨āb-ı istiġnā

3. **yine:**
Gazel 16
Mısra: **3**
Bir daha, tekrar, gene.
Ḥayrān-ı rūyuñam yine tā
ḥaşre dek senüñ
Baḳsam nigāh-ı ḥasret ile rūz
u şeb saña

4. **yine:**
Gazel 19
Mısra: **2**
Bir daha, tekrar, gene.
Nigāh-ı nāvek-endāz-ı müjeñ
der-kār olup ḥayfā
Yine Tātār-ı çeşmüñ mülk-i
ṣabrı eyledi yaġmā

5. **yine:**
Gazel 20
Mısra: **6**
Bir daha, tekrar, gene.
Ẓuhur itse ne var teʾsīr-i tāb-
ı ceẕbe-i vaṣluñ
Yine görsem cemāl-i
tābdāruñ āfitābāsā

6. **yine:**
Gazel 21
Mısra: **11**
Bir daha, tekrar, gene.
Yine mehcūrī-i ʿışḳ ile
feryād itmedür kārı
Göñül derd-i ġam-ı
ʿışḳuñdan āzād olsa da farżā

7. **yine:**
Gazel 26
Mısra: **5**
Bir daha, tekrar, gene.
Bilmez yine benüm o
perī ḳadr ü ḳıymetüm
İtsem yolında cān ü teni
cümleten fedā

8. **yine:**
Gazel 32
Mısra: **9**
Bir daha, tekrar, gene.
Niyāz ider yine tā ḥaşre dek
Naḥīfī gibi
Mezārum üzre ẓuhūr eyleyen
giyāh saña

9. **yine:**
Gazel 36
Mısra: **8**
Bir daha, tekrar, gene.
Ne deñlü şeb-nişīn-i ʿuzlet
olsam ʿışḳ-ı ḫūbāndan
Miṣāl-i rūż-ı vuṣlat yine bir
meh-tāb olur peydā

10. **yine:**
Gazel 38
Mısra: **1**
Bir daha, tekrar, gene.
Ben yine bir āfet-i devrāna
oldum mübtelā
Bir vefāsuz cevri çoḳ cānāna
oldum mübtelā

11. **yine:**
Gazel 49
Mısra: **3**
Bir daha, tekrar, gene.
Bu faṣl-ı dil-güşāda ider şāh-
ı gül yine
Teşrīf-i lāne-i ḥüzn-ābād-ı
ʿandelīb

12. **yine:**
Gazel 61
Mısra: **2**
Bir daha, tekrar, gene.
Āteş-feşān-ı ġayret olur cāna
ʿandelīb
Gülşende başladuñ yine
efġāna ʿandelīb

13. **yine:**
Gazel 62
Mısra: **7**
Bir daha, tekrar, gene.
Bī-dimāġ olmış iken telḫī-i
hecr ile yine
Teşnedür miḥnet-i ʿışḳa dil-i
meyyāl-i ġarīb

14. **yine:**
Gazel 74
Mısra: **2**
Bir daha, tekrar, gene.
Ġażab-ālūde ol şeh ḫançer-i
şefḳat-güẕā ser-mest
Yine maḫmūr-ı ḫūn-ı ʿāşıḳān
tīr-i ḳāżā ser-mest

15. **yine:**
Gazel 74
Mısra: **9**
Bir daha, tekrar, gene.
Yine beñzer o serv-i nāz ile
hem-ṣoḥbet olmışdur
Gelür bezm-i çemende şevḳ
ile bād-ı ṣabā ser-mest

16. **yine:**
Gazel 79
Mısra: **14**
Bir daha, tekrar, gene.
Lāl olur vaṣfuñı itmekde
Naḥīfī ammā
Himmetüñdür yine taḥrīḳ-i
zebāna bāʿiṯ

17. **yine:**
Gazel 81
Mısra: **4**
Bir daha, tekrar, gene.
Ḥarāmī ġamzeler birle idüp
yaġmā benüm göñlüm
Yine sensin cihān içre baña
yār olmaġa bāʿiṯ

18. **yine:**
Gazel 81
Mısra: **8**
Bir daha, tekrar, gene.
O ṣaḥn-ı bāġ-ı kūyuñda
ġarībi ṣayd iden sensin
Yine sensin bu dāma ben
giriftār olmaġa bāʿiṯ

19. **yine:**
Gazel 81
Mısra: **10**
Bir daha, tekrar, gene.

Naḥīfî künc-i ġamm içre ḳalursa ḳo cānı çıḳsun
Yine oldur o raʿnāya ḫarīdār olmaġa bāʿiş

20. **yine:**
Gazel 91
Mısra: **13**
Bir daha, tekrar, gene.
İşitdüm yine bir şūḫuñ esīr-i ʿışḳı olmışsın
Naḥīfî manṣıb-ı bī-ṣabr ü sāmānī mübārek-bād

21. **yine:**
Gazel 93
Mısra: **1**
Bir daha, tekrar, gene.
Şād olsun erbāb-ı ṭarab geldi yine eyyām-ı ʿıyd
Āfāḳı ṭutdı şimdi hep āvāze-i peyġām-ı ʿıyd

22. **yine:**
Gazel 124
Mısra: **2**
Bir daha, tekrar, gene.
O cefā-cū nāle-i derd-āşināmuz çoḳ görür
Hem cefā eyler yine hem iddeʿāmuz çoḳ görür

23. **yine:**
Gazel 126
Mısra: **1**
Bir daha, tekrar, gene.
Teveccühüñ yine ey dil diyār-ı yāre midür
Bu deñlü sūziş ü ḥasret o gül-ʿiẕāre midür

24. **yine:**
Gazel 128
Mısra: **16**
Bir daha, tekrar, gene.
Ne ḳadar olsa cilākārī-i mirʾāt-ı derūn
Naẕar itdükde yine jeng-i ḫavāṭır bulunur

25. **yine:**
Gazel 130
Mısra: **18**
Bir daha, tekrar, gene.
Hevādur ehl-i ġurūruñ zevāline bāʿiş
Ḥabāba her ne olursa yine hevādan olur

26. **yine:**
Gazel 144
Mısra: **5**
Bir daha, tekrar, gene.
nāz ile ʿubūr itdi yine ceyş-i ḫayālüñ
Tende görinen dāġ degül naḳş-ı ḳademdür

27. **yine:**
Gazel 149
Mısra: **11**
Bir daha, tekrar, gene.
Mışr içre ey Naḥīfî ʿazīz olsa da yine
Elbet ġarīb hecr-i vaṭanla ẕelīl olur

28. **yine:**
Gazel 153
Mısra: **4**
Bir daha, tekrar, gene.
Nāzenīnüm ḥüsn-i pür-tāb-ı cemālüñ seyr iden
Ger Felāṭūn-ı zamān olsa yine Mecnūn olur

29. **yine:**
Gazel 157
Mısra: **1**
Bir daha, tekrar, gene.
Nedür ey ṭālib-i dünyā yine şevḳ u sürūruñ var
Metāʿ-ı bī-beḳā-yı dehre beñzer kim ġurūruñ var

30. **yine:**
Gazel 157
Mısra: **11**
Bir daha, tekrar, gene.
Yine ebrūlaruñ biñ ḫışm ile pür-çīn-i nāz olmış
Yine beñzer ki küstāḫī-i ʿāşıḳdan fütūruñ var

31. **yine:**
Gazel 157
Mısra: **12**
Bir daha, tekrar, gene.
Yine ebrūlaruñ biñ ḫışm ile pür-çīn-i nāz olmış
Yine beñzer ki küstāḫī-i ʿāşıḳdan fütūruñ var

32. **yine:**
Gazel 168
Mısra: **4**
Bir daha, tekrar, gene.
Zülfini nāz ile pīrāye mi itmiş ruḫına
Gül cemālinde yine neşv ü nemā tāze midür

33. **yine:**
Gazel 170
Mısra: **1**
Bir daha, tekrar, gene.
Yine ol ġonçe gülden şimdi mehcūr oldıġum demdür
N'ola bülbül gibi zār eylesem dūr oldıġum demdür

34. **yine:**
Gazel 170
Mısra: **11**
Bir daha, tekrar, gene.
Yine şād olsun ervāḥ-ı şehīdān-ı ḳażā tā kim
Firāḳuñla helāk-i çeşm-i pür-sūz oldıġum demdür

35. **yine:**
Gazel 171
Mısra: **4**
Bir daha, tekrar, gene.
Ġamzesiyle biñ dili bin demde lerzān eyleyüp
Muṭrib-i nāzum yine meclisde ḫançer-bāz olur

36. **yine:**
Gazel 174
Mısra: **9**
Bir daha, tekrar, gene.
Pertev-endāz-ı ḥicāb itdi yine ruḫsāruñ
Şemʿa-i bezm-i ḫayā āh-ı şerernākümdür

37. **yine:**
Gazel 180
Mısra: **6**
Bir daha, tekrar, gene.
ʿAcebdür nāz ile bīmār iken çeşm-i siyāh-ı yār
Yine her bir nigāhı ḫaylī āşūbı zebūn eyler

38. **yine:**
Gazel 182
Mısra: **6**
Bir daha, tekrar, gene.
İşitdüm seyr-i gülzār itdigin aġyār ile ammā

O şūḫ-ı dil-nevāzum gör
yine benden nihān eyler

39. **yine:**
Gazel 188
Mısra: **10**
Bir daha, tekrar, gene.
Nāle-i kilk-i Naḥīfī mi bu gülşende ʿaceb
Yoḫsa bülbül yine taʿlīm-i terennüm mi ider

40. **yine:**
Gazel 199
Mısra: **1**
Bir daha, tekrar, gene.
Başlayup nāleye gülşende yine bülbül-i zār
Söyledi güş-ı güle rāz-ı derūnın nā-çār

41. **yine:**
Gazel 200
Mısra: **9**
Bir daha, tekrar, gene.
Yine müstaġnī-i ārām-ı dil-i nā-kāmuz
Girse de destümüze dāmen-i ümmīd-i kenār

42. **yine:**
Gazel 200
Mısra: **13**
Bir daha, tekrar, gene.
Yine şeb-tā-seḥer āh ü fiġān eylemede
Ser-i kūyuñda Naḥīfī gibi ṣad ʿāşıḳ-ı zār

43. **yine:**
Gazel 205
Mısra: **14**
Bir daha, tekrar, gene.
Bir ḳaṭre degül baḥr-ı maʿārif dilümüzde
Ammā yine bir ḳaṭre-i ʿummān-ı ʿulūmuz

44. **yine:**
Gazel 209
Mısra: **3**
Bir daha, tekrar, gene.
Öldürürseñ cevrüñ ile bu dil-i şeydā yine
Sen sehī-ḳad dil-rübādan ġayrı dildār istemez

45. **yine:**
Gazel 211
Mısra: **7**
Bir daha, tekrar, gene.
Tā dem-i maḥşere dek üstümüze dönse yine
Biz vefā gelmedigin devr-i kühenden bilürüz

46. **yine:**
Gazel 213
Mısra: **13**
Bir daha, tekrar, gene.
Mātem-i hecrüñle giryānuz Naḥīfīveş yine
Rūze-i māh-ı muḥarrem oldı gūyā ʿıydumuz

47. **yine:**
Gazel 227
Mısra: **10**
Bir daha, tekrar, gene.
Allāha niyāz eyle Naḥīfī ide iḥsān
Ḳalursa yine böyle bu nā-çāra baḳılmaz

48. **yine:**
Gazel 230
Mısra: **12**
Bir daha, tekrar, gene.
Biñ ʿarż-ı kām ḳılsa dil-i nā-murādıma
Bu devr-i dūna ben yine olmam emīn-i yeʾs

49. **yine:**
Gazel 233
Mısra: **1**
Bir daha, tekrar, gene.
Yine bir āfet-i cān ile dil oldı meʾnūs
N'ola başdan başa çāk olsa ḳabā-yı nāmūs

50. **yine:**
Gazel 238
Mısra: **9**
Bir daha, tekrar, gene.
Yine beñzer Naḥīfī ġırre-i iḥsānuñ olmışdur
Olup ser-germ-i vaşfuñ bāliş-i idrāke ser virmiş

51. **yine:**
Gazel 241
Mısra: **7**
Bir daha, tekrar, gene.
Didi artuḳ ırağ oldum yine ḳal künc-i ḥasretde
Ferāmūş itme ʿuşşāḳı didüm yāre cefā yazmış

52. **yine:**
Gazel 243
Mısra: **5**
Bir daha, tekrar, gene.
Yine raḥm eyleyüben söylemiş ol şāh-ı cihān
Ḫaberüm yoḳ o ḳulum ḥasret ile ḫaste imiş

53. **yine:**
Gazel 248
Mısra: **8**
Bir daha, tekrar, gene.
Ġamm ile vādī-i hecr içre gezerken bu gice
Esed-āsā baña irdi yine ol pençe-i feyż

54. **yine:**
Gazel 248
Mısra: **9**
Bir daha, tekrar, gene.
Be Naḥīfī yine göñli ṭutsa envār-ı viṣāl
Ki açıldı baña ḳārşu bu gün ol sīne-i feyż

55. **yine:**
Gazel 249
Mısra: **9**
Bir daha, tekrar, gene.
Büt-perest-i ḥüsne tā kim müjdeler olsun yine
Ol ṣanem nāz ile olmış mesned-ārā-yı neşāṭ

56. **yine:**
Gazel 252
Mısra: **5**
Bir daha, tekrar, gene.
Ne deñlü ketm iderse yine ḫūbān
İderler ʿāşıḳ-ı nā-çārdan ḥaẕ

57. **yine:**
Gazel 285
Mısra: **14**
Bir daha, tekrar, gene.
Dil-i aḥbāba ṣafā ḥāside dāġ-ı ġamdur
Ey Naḥīfī yine bu şiʿr-i ṣafā-maşḥūbuñ

58. **yine:**
Gazel 286
Mısra: **9**
Bir daha, tekrar, gene.
Eyledüm yāre Naḥīfī yine biñ ʿarż-ı niyāz
Seni n'eyler göresin āh ü fiġānum diyerek

59. **yine:**
Gazel 299
Mısra: **10**
Bir daha, tekrar, gene.
Çıḳarduñ başdan ol destār-ı yaḫ-reng-i dil-āvīzüñ
Yine āhū-yı zülf-i cān-firībüñ müşk-bīz itdüñ

60. **yine:**
Gazel 301
Mısra: **1**
Bir daha, tekrar, gene.
Levḥ-i ḥüsninde yine ḫaṭṭ-ı ruḫ-ı yāri görüñ
Böyledür ṭāliʿumuz baḫt-ı siyehkārı görüñ

61. **yine:**
Gazel 319
Mısra: **5**
Bir daha, tekrar, gene.
Ġalibā oldı yine bir şāh-ı ḥüsnüñ bendesi
Ḫaylī demdür dīdelerden oldı nā-peydā göñül

62. **yine:**
Gazel 330
Mısra: **6**
Bir daha, tekrar, gene.
İderken ġayre pend-i el-ḥaẕer ḳayd-ı taʿalluḳdan
Yine vardum esīr-i ṭurra-i ʿālem-firīb oldum

63. **yine:**
Gazel 331
Mısra: **1**
Bir daha, tekrar, gene.
Yine bir ġonçe-i gülzār-ı ḥüsne ʿandelīb oldum
Yine feryād ü efġān eylemekde bī-şekīb oldum

64. **yine:**
Gazel 331
Mısra: **2**
Bir daha, tekrar, gene.
Yine bir ġonçe-i gülzār-ı ḥüsne ʿandelīb oldum
Yine feryād ü efġān eylemekde bī-şekīb oldum

65. **yine:**
Gazel 334
Mısra: **4**
Bir daha, tekrar, gene.
Sevüp bir Leylī-i müşgīn niḳāb-ı ḥüsni Ḳays-āsā
Yine deşt-i cünūn-ı ʿışḳı ʿaḳla cilve-gāh itdüm

66. **yine:**
Gazel 341
Mısra: **1**
Bir daha, tekrar, gene.
Yine ser-germ-i şevḳam kūçe-i dil-dārdan geldüm
Ḥarem-gāh-ı ḥaḳīḳatdan meṭāf-ı yārdan geldüm

67. **yine:**
Gazel 345
Mısra: **14**
Bir daha, tekrar, gene.
Ey Naḥīfī dāġlar çekdüm ten-i ʿuryānuma
Ol şeh-i ḥüsne yine bir nāme tesvīd eyledüm

68. **yine:**
Gazel 352
Mısra: **6**
Bir daha, tekrar, gene.
Ben o baḥr-ı bī-kerānem baḥr-ı ʿUmmān bendedür
Bu ʿacebdür kim yine deryā-yı ʿUmmāndur yerüm

69. **yine:**
Gazel 356
Mısra: **9**
Bir daha, tekrar, gene.
Yine dil-ḫufte-i evżāʿ-ı istiġnā olup ḳalduñ
Neden āzürde-ḫāṭırsın seni ey bī-vefā bilmem

70. **yine:**
Gazel 358
Mısra: **8**
Bir daha, tekrar, gene.
Dirīġā ʿandelīb-i ġonçe-i gülzār-ı ḥüsn iken
Yine bāġ-ı cihānda dil-ḫırāş-ı ḫār ü ḫāşākem

71. **yine:**
Gazel 363
Mısra: **13**
Bir daha, tekrar, gene.
Eylesün ḥalḳa-i tevḥīdi müşerref yine yār
Ey Naḥīfī niçe biñ nāz ile cānān dönsün

72. **yine:**
Gazel 364
Mısra: **10**
Bir daha, tekrar, gene.
Fāriġ olmaz mı Naḥīfī bu hevālardan ʿaceb
Dün işitdüm yine bir şūḫa giriftār oldıġın

73. **yine:**
Gazel 368
Mısra: **11**
Bir daha, tekrar, gene.
Yine āġāz itdüñ ey dil girye-i pey-der-peye
Ġālibā ʿazm-i reh-i yār itmege āmādesin

74. **yine:**
Gazel 379
Mısra: **7**
Bir daha, tekrar, gene.
İtdüñ efsūn ile ālūde yine her tārın
Çıḳarup kākülüñi zīr-i ʿaraḳ-çīnüñden

75. **yine:**
Gazel 383
Mısra: **3**
Bir daha, tekrar, gene.
ʿIşḳ-ı cānān taḫt-gāh-ı cāna ʿazm itmiş yine
Ġāfil olma pādişāh-ı şevket-efzādur gelen

76. **yine:**
Gazel 388
Mısra: **8**
Bir daha, tekrar, gene.
Biñ nāz ile tā dīde-i cān üzre başar
Olmam yine āzürde o nūr-ı başarumdan

77. **yine:**
Gazel 390

Mısra: **3**
Bir daha, tekrar, gene.
Yine āhū-nigehān itmededür geşt ü güẕar
Sebze-zār olmış işitdüm hele ṣaḥrā-yı vaṭan

78. **yine:**
Gazel 392
Mısra: **7**
Bir daha, tekrar, gene.
Reh-güẕārında niçe diller yine pā-māl olur
Raḫş-ı istiġnā ile ol şeh-süvārumdur gelen

79. **yine:**
Gazel 399
Mısra: **8**
Bir daha, tekrar, gene.
ʿİḳāba ʿadl-i Ḥaḳ şāyān iderse pāy-ı ʿişyānum
Ẓuhūr eyler yine āh-ı nedāmet cilve-gāhumdan

80. **yine:**
Gazel 401
Mısra: **7**
Bir daha, tekrar, gene.
Cihān cihān yine zaḫm-ı firāḳa merhem olur
Viṣālüñ ister ise ʿālem-i ḫayāl olsun

81. **yine:**
Gazel 401
Mısra: **13**
Bir daha, tekrar, gene.
Naḥīfîyā yine cevher-fürūş-ı maʿnā ol
Süḫan-verān-ı ʿAcem ḥayret ile lāl olsun

82. **yine:**
Gazel 407
Mısra: **2**
Bir daha, tekrar, gene.
Eger biñde birin ḳılsam ḥikāyet yā Resūla'llāh
Yine derd-i dilüm bulmaz nihāyet yā Resūla'llāh

83. **yine:**
Gazel 416
Mısra: **13**
Bir daha, tekrar, gene.
Naḥīfî-veş yine biñde birin iḥṣāya ḳudret yoḳ
Ne deñlü eylesem vaṣfuñ teʾemmül yā Resūla'llāh

84. **yine:**
Gazel 428
Mısra: **14**
Bir daha, tekrar, gene.
Naḥīfî ḫāk olursa şevḳ-ı vaṣl-ı cānsitānuñla
Yine evṣāfuñ eyler her ġubārum yā Resūla'llāh

85. **yine:**
Gazel 429
Mısra: **13**
Bir daha, tekrar, gene.
Ne deñlü mücrim ise yine kendi müstemendüñdür
Naḥīfî bendeñe eyle şefāʿat yā Resūla'llāh

86. **yine:**
Gazel 446
Mısra: **6**
Bir daha, tekrar, gene.
Ḥaḳḳa minnet ki irüp ġāyete eyyām-ı fırāḳ
Yine dīdār görüşdük hele sulṭānum ile

87. **yine:**
Gazel 447
Mısra: **4**
Bir daha, tekrar, gene.
Yoḳ bilürler hep naẓīr-i ḥüsnüñ erbāb-ı naẓar
Var ise ʿaks-i cemālüñdür yine āyīnede

88. **yine:**
Gazel 449
Mısra: **12**
Bir daha, tekrar, gene.
Geldi ḳıyāma ol perī cünbüş-i dil-firīb ile
Rāyet-i cünd-i fitneyi itdi yine ferāḫte

89. **yine:**
Gazel 465
Mısra: **2**
Bir daha, tekrar, gene.
Füzūn olmaḳdadur şevḳum ḫaṭ-ı nev-ḫīz-i yār üzre
Cünūnum tāzelendi gör yine evvel-bahār üzre

90. **yine:**
Gazel 466
Mısra: **5**
Bir daha, tekrar, gene.
Yine burc-ı şerefde aḫter-i baḫtum ʿayān oldı
Görindi ḫāli zīr-i ṭurrede ol gül-ʿiẕār üzre

91. **yine:**
Gazel 469
Mısra: **2**
Bir daha, tekrar, gene.
Unıtmam zaḫm-ı şemşīr-i firāḳuñ ḫāk olursam da
Yine vā-ḥasretā-gūyem ḫas ü ḫāşāk olursam da

92. **yine:**
Gazel 470
Mısra: **6**
Bir daha, tekrar, gene.
Ṭurma hem-demlük ider ġamzeñ ile çeşmüñe dil
Ülfet itmekde o mecnūn yine āhūlar ile

93. **yine:**
Gazel 470
Mısra: **9**
Bir daha, tekrar, gene.
ʿAndelībāna yine bildirelüm miḳdārın
Gülşende ʿazm idelüm bir iki gül-rūlar ile

94. **yine:**
Gazel 472
Mısra: **2**
Bir daha, tekrar, gene.
İrişdi ḫayr-ı maḳdem sūr-ı vuṣlat mātem-i ʿışḳa
Selām olsun yine rūḥ-ı şehīdān-ı ġam-ı ʿışḳa

95. **yine:**
Gazel 472
Mısra: **5**
Bir daha, tekrar, gene.
Yine çeşm-i nizārum ḥasretüñle dāġ dāġ oldı
Açılmış tāze güller bir naẓar ḳıl ʿālem-i ʿışḳa

96. **yine:**
Gazel 473
Mısra: **1**
Bir daha, tekrar, gene.

Nuṭḳa geldi nāz ile laʿl-i güher-bāruñ yine
Ṭūṭīyi şermende ḳıldı luṭf-ı güftāruñ yine

97. **yine:**
Gazel 473
Mısra: **2**
Bir daha, tekrar, gene.
Nuṭḳa geldi nāz ile laʿl-i güher-bāruñ yine
Ṭūṭīyi şermende ḳıldı luṭf-ı güftāruñ yine

98. **yine:**
Gazel 473
Mısra: **4**
Bir daha, tekrar, gene.
Oldı ḫūy-kerde şerār-ı nār-ı āhumdan benüm
Verd-i şeb-nem-pūşa döndi reng-i ruḫ-sāruñ yine

99. **yine:**
Gazel 473
Mısra: **6**
Bir daha, tekrar, gene.
Eyledi erbāb-ı ḥaşrı nev-giriftār-ı ḳażā
Bāʿiş-i şūr-ı ḳıyāmet oldı reftāruñ yine

100. **yine:**
Gazel 473
Mısra: **8**
Bir daha, tekrar, gene.
Bir nigāhıyla beni hem küşte hem iḥyā ider
Başladı iʿcāz-ı ḥüsne çeşm-i seḥḥāruñ yine

101. **yine:**
Gazel 473
Mısra: **10**
Bir daha, tekrar, gene.
Ey gül-i nev-ḫīz-i ʿişve cāme-i ālüñ görüp
Dāġ dāġ oldı derūnı bülbül-i zāruñ yine

102. **yine:**
Gazel 473
Mısra: **12**
Bir daha, tekrar, gene.
Ey Naḥīfī şāʿirān-ı ʿaṣra dest-āvīz içün
Meclis-ārā-yı ṣafādur tāze eşʿāruñ yine

103. **yine:**
Gazel 474
Mısra: **2**
Bir daha, tekrar, gene.
Ḳābil mi nigāh eylemek ol mihr-i cemāle
Girmiş o perī-çehre yine reng-i celāle

104. **yine:**
Gazel 475
Mısra: **1**
Bir daha, tekrar, gene.
Sāḳī yine geldi dem-i seyr-i gül ü lāle
Nūş eyleyelüm ʿışḳunā bir iki piyāle

105. **yine:**
Gazel 475
Mısra: **12**
Bir daha, tekrar, gene.
Baña ġam-ı ebrūlaruñı çoḳ mı görürsin
Degmez miyüz ey meh yine yanuñda hilāle

106. **yine:**
Gazel 475
Mısra: **14**
Bir daha, tekrar, gene.
Ṣad el-ḥaẕer ey mihr perestān-ı maḥabbet
Ġarḳ olmış o ḫūnī yine bir cāme-i āle

107. **yine:**
Gazel 481
Mısra: **5**
Bir daha, tekrar, gene.
Nāzikāne yine bir āh ile bildür ġarażuñ
Ṣıḳılur ol gül-i nev-resteye ibrām olsa

108. **yine:**
Gazel 506
Mısra: **14**
Bir daha, tekrar, gene.
Naḥīfīyā bu telāş ü bu ıżṭırāb nedür
Teveccühüñ yine ol şūḫ-ı bī-emāna gibi

109. **yine:**
Gazel 514
Mısra: **6**
Bir daha, tekrar, gene.
Vaʿde-i luṭfi murād üzre tamām eyledüñ
Sırr-ı ser-beste-i vuṣlat yine mübhem ḳaldı

110. **yine:**
Gazel 514
Mısra: **14**
Bir daha, tekrar, gene.
Ey Naḥīfī göricek nükte-i naẓm-ı pāküñ
Tāze-gūyān-ı zamāne yine mülzem ḳaldı

111. **yine:**
Gazel 515
Mısra: **9**
Bir daha, tekrar, gene.
Yine mevc-i ġażab buldı nümāyiş baḥr-ı ḥüsnüñde
Nedür ey āfet-i bī-merḥamet bu çīn-i pīşānī

112. **yine:**
Gazel 518
Mısra: **1**
Bir daha, tekrar, gene.
Ṭutdı dünyāyı yine āh ü fiġānum şimdi
Ḫalḳa fāş oldı benüm rāz-ı nihānum şimdi

113. **yine:**
Gazel 522
Mısra: **10**
Bir daha, tekrar, gene.
Seḥerde vird-i zebān itdi bülbülān-ı çemen
Naḥīfīyā yine her şiʿr-i dil-güşālaruñı

114. **yine:**
Gazel 526
Mısra: **18**
Bir daha, tekrar, gene.
Naḥīfī çāk-sāz-ı ḫırḳa-i nāmūs olup āḫir
Ser-i kūyında bir şūḫuñ yine dīvānedür şimdi

115. **yine:**
Kaside 5
Mısra: **65**
Bir daha, tekrar, gene.
Cürm ü ʿiṣyānum bilürken müstemendāne yine

Eyleyüp isnād-ı nisbet saña ḳıldum ilticā

116. **yine:**
Kaside 8
Mısra: **26**
Bir daha, tekrar, gene.
Eyledi bād-ı ṣabā ʿarṣa-i gülzāra ṣalā
Oldı ẓāhir yine her tāze nihāl ü eşcār

117. **yine:**
Kaside 8
Mısra: **31**
Bir daha, tekrar, gene.
Nāz ile geldi yine meclise şemʿ-i ḫāver
Şeb-i tārīk-i ġama eyledi baḫş-ı envār

118. **yine:**
Kaside 8
Mısra: **39**
Bir daha, tekrar, gene.
ʿĀşıḳāna yine ṣad şerḥa-i ḫūnīni ile
Lāleler eylemede dāġ-ı derūnın iẓhār

119. **yine:**
Kaside 8
Mısra: **47**
Bir daha, tekrar, gene.
Oldı memlūʾ yine ʿışḳ ile derūn u bīrūn
N'ola gülşende iderse yine ṣad nāle hezār

120. **yine:**
Kaside 8
Mısra: **48**
Bir daha, tekrar, gene.
Oldı memlūʾ yine ʿışḳ ile derūn u bīrūn
N'ola gülşende iderse yine ṣad nāle hezār

121. **yine:**
Kaside 8
Mısra: **153**
Bir daha, tekrar, gene.
Kesmez ümmīd-i ʿaṭāyı yine mevlāsından
Pādişāhā ne ḳadar olsa da bir ḳul bed-kār

122. **yine:**
Kaside 8
Mısra: **195**
Bir daha, tekrar, gene.
Lākin ümmīdüm odur ʿarṣa-i maḥşerde yine
Naʿt-i şīrīnüñ ola maġfiret-i Ḥaḳḳa medār

123. **yine:**
Kaside 8
Mısra: **212**
Bir daha, tekrar, gene.
Müjde ey ʿāşıḳ-ı şūrīde irüp faṣl-ı bahār
Başladı nāle vü feryāda yine bülbül-i zār

124. **yine:**
Kaside 8
Mısra: **218**
Bir daha, tekrar, gene.
Şāhid-i cilve-fürūşāna ṣabā müjdeler it
Eylesünler yine gülzāra gelüp geşt ü güẕār

125. **yine:**
Kaside 8
Mısra: **239**
Bir daha, tekrar, gene.
Mübtedī olsa da dil himmet-i luṭfuñla yine
Ola müstaḫdem-i evṣāf-ı şerīfüñ her-bār

126. **yine:**
Kaside 12
Mısra: **1**
Bir daha, tekrar, gene.
El-minnetü li'llāh ki yine devr-i zamāne
Teşrīf-i meh-i rūze ile döndi cināne

127. **yine:**
Kaside 12
Mısra: **11**
Bir daha, tekrar, gene.
Döndi yine ārāyiş-i ḳandīl-i mināre
Ḥavrāda olan naḳş-ı kemer-bend-i meyāne

128. **yine:**
Kaside 12
Mısra: **27**
Bir daha, tekrar, gene.
Şevḳuñdan eyā māh-ı muʿaẓẓam yine ṭabʿum
Taʿlīm ider evṣāfuñı her menḳabe-ḫ∨āna

129. **yine:**
Kaside 12
Mısra: **33**
Bir daha, tekrar, gene.
Nūr-ı şerefüñle yine Ḫallāḳ-ı cihānuñ
Dür-pāş olur ebr-i keremi sübḥa-keşāna

130. **yine:**
Kaside 12
Mısra: **63**
Bir daha, tekrar, gene.
Feyż-i keremüñle yine ey Ḫālıḳ-ı Bī-çūn
Vir neşv ü nemā ġonçe-i gülzār-ı cināna

131. **yine:**
Kaside 19
Mısra: **147**
Bir daha, tekrar, gene.
İftiḫār itsem baʿīd olmaz yine bu naẓm ile
Eyledüm vaṣfuñla kesb-i rütbe-i vālāteri

132. **yine:**
Kaside 24
Mısra: **1**
Bir daha, tekrar, gene.
Bi-ḥamdi'llāh yine feyż-i bahār irdi bu eyvāna
Yine cūy-ı ṭarāvet oldı cārī her gülistāna

133. **yine:**
Kaside 24
Mısra: **2**
Bir daha, tekrar, gene.
Bi-ḥamdi'llāh yine feyż-i bahār irdi bu eyvāna
Yine cūy-ı ṭarāvet oldı cārī her gülistāna

134. **yine:**
Kaside 24
Mısra: **61**
Bir daha, tekrar, gene.
Yine bildürmek içün ḥaddini ceyş-i zemistāna
Bu dem dest urdı sūsen ḫışm ile şemşīr-i bürrāna

135. **yine:**
Kaside 24
Mısra: **65**
Bir daha, tekrar, gene.
Yine beñzetdi zīb-i küḥl-i ḳudret ʿayn-ı ʿālemde
Ser-ā-pā nergis-i şehlāyı çeşm-i mest-i ḫūbāna

136. **yine:**
Kaside 25
Mısra: **19**
Bir daha, tekrar, gene.
Yine der-gāhuña niyāz iderek
Peyk-i feryādı ittiṣāl itdüm

137. **yine:**
Kaside 25
Mısra: **46**
Bir daha, tekrar, gene.
Rūy-māl idüp āsitānuñda
Yine ḳadd-i niyāzı dāl itdüm

138. **yine:**
Kaside 25
Mısra: **59**
Bir daha, tekrar, gene.
Yine ṣad gūne iʿtiẕār iderek
Kerem-i ʿafvüñi suʾāl itdüm

139. **yine:**
Kaside 26
Mısra: **4**
Bir daha, tekrar, gene.
Bu ʿusri yüsra mübeddel ider elem çekme
Gelür ẓuhūra yine gażl-ı vāhibü'l-illā

140. **yine:**
Kaside 27
Mısra: **43**
Bir daha, tekrar, gene.
Virdiler geldigi yere yine bintü'l-ʿınebi
Tākde oldı nihān şanki şarāb-ı engür

141. **yine:**
Kaside 27
Mısra: **45**
Bir daha, tekrar, gene.
Sürḫī-i rūyı gidüp āb-ı ʿadāletle yine
Yüzi aġını ʿayān eyledi cām-ı billūr

142. **yine:**
Kıt'a 30
Mısra: **2**
Bir daha, tekrar, gene.
Ey Naḥīfī n'ola görmezse gözüm dünyāyı
Gerd-i ġam düşdi yine merdümek-i idrāke

143. **yine:**
Kıt'a 44
Mısra: **3**
Bir daha, tekrar, gene.
Yine sulṭān-ı baḫtum baña ʿarż-ı iltifāt itdi
Bu şeb bezmümde yaḳdı gūyiyā bir şemʿ-i kāfūrı

144. **yine:**
Matla 6
Mısra: **2**
Bir daha, tekrar, gene.
Remedden çeşm-i ḫūn-rīzüñ ḳızarmış gül-i raʿnā ey
Yine beñzer ki irmiş saña zaḫm-ı dīde-i aʿdā

145. **yine:**
Matla 30
Mısra: **1**
Bir daha, tekrar, gene.
Çeşmüñ ḳızarup renc-i remedden yine cānā
Gelmiş gözüñe ḫūn-ı dil-i ʿāşıḳ-ı şeydā

146. **yine:**
Matla 49
Mısra: **2**
Bir daha, tekrar, gene.
Pür-teġāfül geçüp itdi dil-i ʿuşşāḳı şikest
ʿĀlemi ḳırdı geçürdi yine ol dil-ber-i mest

147. **yine:**
Matla 130
Mısra: **2**
Bir daha, tekrar, gene.
Vaʿde-i vaṣluñ gibi yoḳ sözlerüñde irtibāṭ
Yine beñzer kim bu şeb ġayr ile itdüñ iḫtilāṭ

148. **yine:**
Matla 174
Mısra: **1**
Bir daha, tekrar, gene.
Māh-rūlarla donandı yine ṣaḥn-ı ʿālem
N'eylesün sen de baḳ inṣāf ile zāhid ādem

149. **yine:**
Rübai 5
Mısra: **3**
Bir daha, tekrar, gene.
Ben şükr ü s̱enāya yine ḳādir degülem
Sensin saña şāyeste s̱enāya dānā

150. **yine:**
Rübai 102
Mısra: **2**
Bir daha, tekrar, gene.
Teşrīfüñ ile ḳalb-i ḥazīnüm şād it
Vīrān-gede-i ʿışḳı yine ābād it

151. **yine:**
Rübai 151
Mısra: **1**
Bir daha, tekrar, gene.
Yā Rab ġażabuñdan sañadur yine meʿāẕ
ʿAfv ü keremüñdür iki ʿālemde melāẕ

152. **yine:**
Rübai 152
Mısra: **1**
Bir daha, tekrar, gene.
Yā Rab ġażabuñdan sañadur yine meʿāẕ
ʿAfv ü keremüñdür iki ʿālemde melāẕ

153. **yine:**
Rübai 297
Mısra: **4**
Bir daha, tekrar, gene.
Ḥaḳ üzre saña kimse sitāyiş idemez
Sensin yine dānende-i ẕāt-ı pāküñ

154. **yine:**
Rübai 339
Mısra: **3**
Bir daha, tekrar, gene.
Ben tāzelendüm köhne ġam-ı ʿışḳı yine

Bin tāze cevāna yeni ʿāşıḳ oldum

155. **yine:**
Rübai 363
Mısra: **3**
Bir daha, tekrar, gene.
Ammā yine daʿvā-yı kemāl itsem olur
Zīrā ḳul olan saña ola ḥāşā kim

156. **yine:**
Rübai 398
Mısra: **4**
Bir daha, tekrar, gene.
Yā Rab bu şuʾūnāt ü ḥudūs̲atuñ hep
Cümle yine merciʿ ü muşīri sensin

157. **yine:**
Rübai 526
Mısra: **4**
Bir daha, tekrar, gene.
Biz luṭfuña şükr itmege ḳādir degülüz
Sensin yine şükre viren istiʿdādı

158. **yine:**
Rübai 544
Mısra: **1**
Bir daha, tekrar, gene.
Gördük yine ḫurrem bu ḫarāb-ābādı
Gül mevsimidür ʿayş ü neşāṭa bādī

159. **yine:**
Rübai 563
Mısra: **3**
Bir daha, tekrar, gene.
Eşyā yine cümle hālik ü fānīdür
Sübḥāneke ente'l-Ḫallāḳū'l-Bāḳī

160. **yine:**
Tahmis 9
Mısra: **21**
Bir daha, tekrar, gene.
Oldı āmāde yine ʿayş u ṭarab esbābı
Destüme şundı o gül-çehre şarāb-ı nābı

161. **yine:**
Tahmis 10
Mısra: **28**
Bir daha, tekrar, gene.
Dolanup pāyuma çekdi beni ol zülf-i siyāh
ʿĀḳıbet ʿışḳ iline çıḳdı yine ġāyet-i rāh

162. **yine:**
Tahmis 10
Mısra: **29**
Bir daha, tekrar, gene.
Yine oldum elem ü miḥnet-i ʿışḳa lāyıḳ
Saña şimden girü biñ cān ile oldum ʿāşıḳ

163. **yine:**
Tarih 1
Mısra: **3**
Bir daha, tekrar, gene.
Yine faż̈l-ı Ḫudā şād eyledi sükkān-ı āfāḳı
Yine luṭf-ı ilāhī rūşen itdi çeşm-i devrānı

164. **yine:**
Tarih 1
Mısra: **4**
Bir daha, tekrar, gene.
Yine faż̈l-ı Ḫudā şād eyledi sükkān-ı āfāḳı
Yine luṭf-ı ilāhī rūşen itdi çeşm-i devrānı

165. **yine:**
Tarih 1
Mısra: **5**
Bir daha, tekrar, gene.
Cülūs itdi yine bir pādişāh-ı salṭanat-pīrā
Olup zīnet-fezā-yı taḫt-gāh-ı mülk-i ʿOs̲mānī

166. **yine:**
Tarih 1
Mısra: **7**
Bir daha, tekrar, gene.
Cihān bir tāze cān buldı yine feyż-i ilāhīden
Ġuluvvī şādumān ḳıldı memlūʾ cümle sükkān

167. **yine:**
Tarih 3
Mısra: **2**
Bir daha, tekrar, gene.
Verā-yı perde-i taḳdīrden geldi ẓuhūr itdi
Cihānda bir ʿaceb emr-i ʿaẓīm oldı yine ḥādis̲

168. **yine:**
Tarih 16
Mısra: **45**
Bir daha, tekrar, gene.
Yine ḳāṣırdur bu ḳaṣr-ı bī-ḳuṣūruñ vaṣfına
Her ne deñlü diḳḳat itse dāʿiyān-ı ḫayr-ḫ∨āh

yir:

1. **yirüm:**-*üm*
Gazel 146
Mısra: **10**
Ayakla basılan, ayakların altında bulunan yüzey, zemin.
Ṣafā-yı sürme-i ḫāk-i derüñ gitmez gözümden hīç
Egerçi hāk-i kuḥlāsā yirüm şimdi Sıfāhāndur

yir-:

1. **yire:**-*e*
Gazel 96
Mısra: **2**
Ayakla basılan, ayakların altında bulunan yüzey, zemin.
Ḳāmetüñ üftādesin servi gibi eyle bülend
Düşmeye bir daḫi yire zülfüñi eyle kemend

yiri yoḳ:

1. **yiri yoḳ:**
Kaside 5
Mısra: **61**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Uygun olmama, münasip düşmeme.
Bunca ʿāṣīler içinde yoḳ mıdur bilmem yiri
Ümmetüñden biri ḫaṭā-pīşe ġarībüñ serverā

yit:

1. **yiter:**-*er*, -
Gazel 274

Mısra: **6**
"Kâfi, yeter!".
Ḳaṣr-ı ḥüsnüñden baña irmez ise bir nān-ı ḫuşk
Baña şeftālū-yı vaṣluñ yiter ol iftār-ı ʿışḳ

yoġ:

1. **yoġ:**
Gazel 16
Mısra: **5**
Bulunmama, mevcut olmama.
Güllerle bülbülüñ yoġ iken āşināl̇ıġı
Ben bülbül idüm ey gül-i bāġ-ı ṭarab saña

2. **yoġ:**
Gazel 168
Mısra: **7**
Bulunmama, mevcut olmama.
Bunca demdür baña hīç ʿarż-ı maḥabbet yoġ idi
Söyle ḳurbānuñ olam resm-i vefā tāze midür

3. **yoġ:**
Gazel 237
Mısra: **1**
Bulunmama, mevcut olmama.
Meserretinde cihānuñ meger vefā yoġ imiş
Ġamuñdan özge dil-i zāra āşinā yoġ imiş

4. **yoġ:**
Gazel 237
Mısra: **2**
Bulunmama, mevcut olmama.
Meserretinde cihānuñ meger vefā yoġ imiş
Ġamuñdan özge dil-i zāra āşinā yoġ imiş

5. **yoġ:**
Gazel 237
Mısra: **4**
Bulunmama, mevcut olmama.
Görince ġamze-i her-cāyī ṭabʿuñı bildüm
Cihān içinde ḥaḳīḳatli dil-rübā yoġ imiş

6. **yoġ:**
Gazel 237
Mısra: **6**
Bulunmama, mevcut olmama.
Żiyā-yı şuʿle-i pür-tāb-ı āhdan ġayrı
Ṭarīḳ-ı ʿışḳ u maḥabbetde reh-nümā yoġ imiş

7. **yoġ:**
Gazel 237
Mısra: **8**
Bulunmama, mevcut olmama.
Eṣer mi eyler idi zaḫm-ı tīşe Ferhāda
Serinde var ise bī-çārenüñ hevā yoġ imiş

8. **yoġ:**
Gazel 237
Mısra: **10**
Bulunmama, mevcut olmama.
Devāsı ṣabr imiş ancaḳ bu derd-i cān-sūzuñ
ʿAceb ʿaceb ki ġam-ı ʿışḳ içün devā yoġ imiş

9. **yoġ:**
Gazel 237
Mısra: **12**
Bulunmama, mevcut olmama.
Bu köhne meşġale-gāhuñ nesinde ʿālem var
Bu dār-ı miḥnet imiş bunda hīç ṣafā yoġ imiş

10. **yoġ:**
Gazel 237
Mısra: **14**
Bulunmama, mevcut olmama.
Naḥīfīyā hele āġāze-i maḥabbetde
Nevā-yı ḥasrete beñzer ḥazīn edā yoġ imiş

11. **yoġ:**
Gazel 267
Mısra: **12**
Bulunmama, mevcut olmama.
Laʿlüñ olmazsa eger būsiş-i ḫālüñ luṭf it
Mey-i nābuñ yoġ ise ḥabb-ı ferāḥ-zā da mı yoḳ

12. **yoġ:**
Kaside 3
Mısra: **98**
Bulunmama, mevcut olmama.
ʿAfv ü ġufrān-ı Ḫudāvende nihāyet yoḳdur
Cürm ü ʿiṣyānda eger kim yoġ ise pāyāndur

13. **yoġ:**
Kaside 27
Mısra: **95**
Bulunmama, mevcut olmama.
Yoġ iken ẕerrece nuṭḳ itmege ṭāḳat bende
Neşve-i medḥüñ ile geldi dil ü cāna ḥubūr

14. **yoġ:**
Kaside 27
Mısra: **123**
Bulunmama, mevcut olmama.
ʿĀşıḳa ʿarż-ı niyāż itmege ruḫṣat yoġ idi
İtmese mest-i mey-i nāz anı çeşm-i maḫmūr

15. **yoġ:**
Rübai 164
Mısra: **3**
Bulunmama, mevcut olmama.
Ḫāṭırda yoġ iken ider iʿṭā-yı merām
Ol Ḳādir ü Ḳayyūm o Ḫudāvend-i Şekūr

16. **yoġ:**
Rübai 525
Mısra: **4**
Bulunmama, mevcut olmama.
Aʿdā-yı bed-endīşi iderdi lerzān
Yoġ idi şecāʿatde naẓīr ü bedeli

yoḫsa:

1. **yoḫsa:**
Gazel 6
Mısra: **4**

Yoksa; bir düşüncenin, bir davranışın, bir tutumun ters olma ihtimalini anlatmak için kullanılır.
Yā Resūla'llāh sensüñ ḥüsn-i ḳabūlüñdür ġaraż
Yoḫsa ʿālemde nedür aġyārdan āʾid baña

2. **yoḫsa:**
Gazel 9
Mısra: **7**
Yoksa; bir düşüncenin, bir davranışın, bir tutumun ters olma ihtimalini anlatmak için kullanılır.
Luṭfuña ḳaldum efendüm yoḫsa bu ʿiṣyān ile
Lāyıḳam maḥşerde olsa baña biñ dürlü cezā

3. **yoḫsa:**
Gazel 16
Mısra: **8**
Yoksa; bir düşüncenin, bir davranışın, bir tutumun ters olma ihtimalini anlatmak için kullanılır.
Bāʿiṣ nedür sükūtuña ey ġonçe-fem ʿaceb
Yoḫsa ḫaṭā mı ṣīve-i taḥrīk-i leb saña

4. **yoḫsa:**
Gazel 86
Mısra: **2**
Acaba.
ʿĀṣıḳa bilmem ki resm-i merḥabā bilmez mi hīç
Yoḫsa ol āhū-yı vaḥşī āşinā bilmez mi hīç

5. **yoḫsa:**
Gazel 86
Mısra: **8**
Yoksa; bir düşüncenin, bir davranışın, bir tutumun ters olma ihtimalini anlatmak için kullanılır.
Saña nāz u şīvedür bunca tecāhülden ġaraż
Ḳaṣdını yoḫsa o şūḫ-ı pür-cefā bilmez mi hīç

6. **yoḫsa:**
Gazel 128
Mısra: **6**
Yoksa; bir düşüncenin, bir davranışın, bir tutumun ters olma ihtimalini anlatmak için kullanılır.
Tekye mihmānı gerekdür ola merd-i sālik
Yoḫsa her ḫānede eṣnāf-ı müsāfir bulunur

7. **yoḫsa:**
Gazel 136
Mısra: **14**
Yoksa; bir düşüncenin, bir davranışın, bir tutumun ters olma ihtimalini anlatmak için kullanılır.
Bilmem nedür bu cevr ü sitemler Naḥīfīyā
Ehl-i kemāle yoḫsa bu devrān ʿadū mıdur

8. **yoḫsa:**
Gazel 136
Mısra: **2**
Yoksa; bir düşüncenin, bir davranışın, bir tutumun ters olma ihtimalini anlatmak için kullanılır.
Bülbül bu nāleden ġarażuñ güft ü gū mıdur
Yoḫsa murād dünyede bir ārzū mıdur

9. **yoḫsa:**
Gazel 156
Mısra: **9**
Yoksa; bir düşüncenin, bir davranışın, bir tutumun ters olma ihtimalini anlatmak için kullanılır.
Ḫadeng-i ġamzesindendür gürīzān oldıġum yoḫsa
Nigāh-ı āteşīn-i çeşm-i şūḫı cāna minnetdür

10. **yoḫsa:**
Gazel 175
Mısra: **4**
Yoksa; bir düşüncenin, bir davranışın, bir tutumun ters olma ihtimalini anlatmak için kullanılır.
Tekmīl-i ʿışḳ ider bu debistāna her gelen
Yoḫsa ne ders-i hecr ü ne baḫş-i ferāġ olur

11. **yoḫsa:**
Gazel 188
Mısra: **10**
Yoksa; bir düşüncenin, bir davranışın, bir tutumun ters olma ihtimalini anlatmak için kullanılır.
Nāle-i kilk-i Naḥīfī mi bu gülşende ʿaceb
Yoḫsa bülbül yine taʿlīm-i terennüm mi ider

12. **yoḫsa:**
Gazel 197
Mısra: **2**
Yoksa; bir düşüncenin, bir davranışın, bir tutumun ters olma ihtimalini anlatmak için kullanılır.
Meşʿal-i pīş ü pes āyā şuʿle-i āhum mıdur
Yoḫsa berḳ-ı feyża-i āh-ı seḥergāhum mıdur

13. **yoḫsa:**
Gazel 201
Mısra: **2**
Yoksa; bir düşüncenin, bir davranışın, bir tutumun ters olma ihtimalini anlatmak için kullanılır.
Tābiş-i mihr-i ruḫuñ feyż-i nigāhumdan mıdur
Yoḫsa teʾsīr-i şerār-engīz-i āhumdan mıdur

14. **yoḫsa:**
Gazel 209
Mısra: **10**
Yoksa; bir düşüncenin, bir davranışın, bir tutumun ters olma ihtimalini anlatmak için kullanılır.
Ey Naḥīfī sīm ü zerdür maṭlab u maḳṣad hemān
Yoḫsa ḫubān-ı zamān ebyāt u eşʿār istemez

15. **yoḫsa:**
Gazel 216
Mısra: **3**
Yoksa; bir düşüncenin, bir davranışın, bir tutumun ters olma ihtimalini anlatmak için kullanılır.
Ḫaẕer ḫaẕer beni yaḳmaḳdan ey perī yoḫsa
Niyāzum eylerem āteş-feşān-ı ḫırmen-i nāz

16. **yoḫsa:**
Gazel 228
Mısra: **6**
Yoksa; bir düşüncenin, bir davranışın, bir tutumun ters olma ihtimalini anlatmak için kullanılır.
Tefāḫür câme-i rengīn ile kār-ı leʾīmādur
Bu vażʿ-ı nā-revāyı yoḫsa merdān-ı kirām almaz

17. **yoḫsa:**
Gazel 240
Mısra: **5**
Yoksa; bir düşüncenin, bir davranışın, bir tutumun ters olma ihtimalini anlatmak için kullanılır.
Fürūġ-ı mihr-i ruḫsārı gerek cānānenüñ yoḫsa
Çerāġ-ı āh ile deycūr-ı ḥasret rūşen olmazmış

18. **yoḫsa:**
Gazel 267
Mısra: **10**
Yoksa; bir düşüncenin, bir davranışın, bir tutumun ters olma ihtimalini anlatmak için kullanılır.
Yeter öldürdi beni ḥasret-i dīdāruñ āh
Yoḫsa ḳurbānuñ olam ʿarż-ı tecellā da mı yoḳ

19. **yoḫsa:**
Gazel 284
Mısra: **7**
Yoksa; bir düşüncenin, bir davranışın, bir tutumun ters olma ihtimalini anlatmak için kullanılır.
Bu cefā bana mıdur yoḫsa benüm sulṭānum
Her esīr-i ġam-ı ʿışḳa bu mıdur muʿtāduñ

20. **yoḫsa:**
Gazel 291
Mısra: **11**
Yoksa; bir düşüncenin, bir davranışın, bir tutumun ters olma ihtimalini anlatmak için kullanılır.
Kemāl-i maʿrifetdür ādemi mümtāz iden yoḫsa
Nedür ʿālemde ḳadr ü ḳıymeti bir ḫāk-i nā-çīzüñ

21. **yoḫsa:**
Gazel 292
Mısra: **2**
Yoksa; bir düşüncenin, bir davranışın, bir tutumun ters olma ihtimalini anlatmak için kullanılır.
O māh-tābı bana gösterür mi devr-i felek
Ḳalur mı ḥasretümüz yoḫsa tā ḳıyāmete dek

22. **yoḫsa:**
Gazel 309
Mısra: **8**
Yoksa; bir düşüncenin, bir davranışın, bir tutumun ters olma ihtimalini anlatmak için kullanılır.
Bāde-i ḥasretdür ey sāḳī bizi mest eyleyen
Yoḫsa biz câm-ı şarāb-ı dil-güşāya degmedük

23. **yoḫsa:**
Gazel 316
Mısra: **3**
Yoksa; bir düşüncenin, bir davranışın, bir tutumun ters olma ihtimalini anlatmak için kullanılır.
Zaḫm uran câna nigāh-ı sitemdür yoḫsa
Beni mecrūḥ iden ol ġamze-i mekkāre degül

24. **yoḫsa:**
Gazel 316
Mısra: **14**
Yoksa; bir düşüncenin, bir davranışın, bir tutumun ters olma ihtimalini anlatmak için kullanılır.
Ey Naḥīfī bize bu feyż-i Ḫudādur cümle
Ṭabʿumuz yoḫsa füsūn-perver-i seḥḥāre degül

25. **yoḫsa:**
Gazel 317
Mısra: **11**
Yoksa; bir düşüncenin, bir davranışın, bir tutumun ters olma ihtimalini anlatmak için kullanılır.
Cefā-yı baḫt-ı dūndur baġrımı ḫūn eyleyen yoḫsa
Degüldür bana cevr-i dil-berān-ı bī-amān müşkil

26. **yoḫsa:**
Gazel 356
Mısra: **4**
Yoksa; bir düşüncenin, bir davranışın, bir tutumun ters olma ihtimalini anlatmak için kullanılır.
Ḥarīm-i gülşen-i dil-dāra düşmez reh-güẕāruñ hīç
Tekāsül mi idersin yoḫsa ey bād-ı ṣabā bilmem

27. **yoḫsa:**
Gazel 372
Mısra: **7**
Yoksa; bir düşüncenin, bir davranışın, bir tutumun ters olma ihtimalini anlatmak için kullanılır.
Remz-i nigehinden bilürüz ḳaṣdını yoḫsa
Ol ġonçe-femüñ bir söz alınmaz deheninden

28. **yoḫsa:**
Gazel 373
Mısra: **2**
Yoksa; bir düşüncenin, bir davranışın, bir tutumun ters olma ihtimalini anlatmak için kullanılır.
Ḳaṣdın bilüriz ġamze-i āṣūb-feninden
Bir söz mi çıḳar yoḫsa o māhuñ deheninden

29. **yoḫsa:**
Gazel 374
Mısra: **9**
Yoksa; bir düşüncenin, bir davranışın, bir tutumun ters olma ihtimalini anlatmak için kullanılır.
Cevrüñ cihānda bana mıdur yoḫsa sevdigüm
Her mübtelāyı bencileyin zār ider misin

30. **yoḫsa:**
Gazel 375
Mısra: **7**
Yoksa; bir düşüncenin, bir davranışın, bir tutumun

ters olma ihtimalini anlatmak için kullanılır.
Benüm ẕevḳ u sürūrum sensin ey rūḥ-ı revān yoḫsa
Ṣafā kesb idemem sensüz ne ġurbetden ne meskenden

31. **yoḫsa:**
Gazel 376
Mısra: **5**
Yoksa; bir düşüncenin, bir davranışın, bir tutumun ters olma ihtimalini anlatmak için kullanılır.
Vażʿ-ı ḫilāfa n'oldı sebeb yoḫsa bilmezüz
Ol bī-vefā unıtdı mı ʿahd-i şebānesin

32. **yoḫsa:**
Gazel 389
Mısra: **10**
Yoksa; bir düşüncenin, bir davranışın, bir tutumun ters olma ihtimalini anlatmak için kullanılır.
Ḥaḳīḳat ʿilmi şerḥ-i ṣadr-ı iḫlāṣ ile ḥāṣıldur
Bu müşkil ḥāll olınmaz yoḫsa biñ metn-i muḥaṣṣādan

33. **yoḫsa:**
Gazel 419
Mısra: **7**
Yoksa; bir düşüncenin, bir davranışın, bir tutumun ters olma ihtimalini anlatmak için kullanılır.
Mücerred ʿafv-i Ḥaḳdur himmetüñle mesnedüm yoḫsa
Benüm ʿiṣyānuma yoḳ ḥadd ü ġāyet yā Resūla'llāh

34. **yoḫsa:**
Gazel 426
Mısra: **7**
Yoksa; bir düşüncenin, bir davranışın, bir tutumun ters olma ihtimalini anlatmak için kullanılır.
Meded sendendür ey kān-ı şefāʿat bendeñe yoḫsa
Ḥużūr-ı Ḥaḳda maḥcūb-ı ḫaṭāyam yā Resūla'llāh

35. **yoḫsa:**
Gazel 482
Mısra: **7**
Yoksa; bir düşüncenin, bir davranışın, bir tutumun ters olma ihtimalini anlatmak için kullanılır.
ʿĀṣıḳ ṣaḳınur ġonçe-i ruḫsāruñı yoḫsa
Tesḫīr idemez ṣanma āḥ-ı seḥer-gāh

36. **yoḫsa:**
Gazel 483
Mısra: **4**
Yoksa; bir düşüncenin, bir davranışın, bir tutumun ters olma ihtimalini anlatmak için kullanılır.
Yā helāk it cevr ile yā eyle iḥyā luṭf ile
Yoḫsa dil ṭāḳat getürmez luṭf-ı cevr-āmīzüñe

37. **yoḫsa:**
Kaside 3
Mısra: **77**
Yoksa; bir düşüncenin, bir davranışın, bir tutumun ters olma ihtimalini anlatmak için kullanılır.
Lāyıḳ-ı ʿafv ü ʿaṭā olmaġa saʿy it yoḫsa
Şübhe yoḳdur kerem ü raḥmetine Raḥmānuñ

38. **yoḫsa:**
Kaside 5
Mısra: **109**
Yoksa; bir düşüncenin, bir davranışın, bir tutumun ters olma ihtimalini anlatmak için kullanılır.
Yoḫsa vaṣf-ı ẕāt-ı ẕī-şānuñ ne ḥaddümdür benüm
Bir ḳıluñ vaṣfında ʿāciz niçe biñ müşkil-güşā

39. **yoḫsa:**
Kaside 5
Mısra: **95**
Yoksa; bir düşüncenin, bir davranışın, bir tutumun ters olma ihtimalini anlatmak için kullanılır.
Yoḫsa yoḳdur iştiġāl-i naẓm-ı naʿtüñden edeb
Bende fikr-i ʿarż-ı istiʿdād ü ḳaṣd-ı iddiʿā

40. **yoḫsa:**
Kaside 11
Mısra: **53**
Yoksa; bir düşüncenin, bir davranışın, bir tutumun ters olma ihtimalini anlatmak için kullanılır.
Yoḫsa ey faḫr-ı cihān-ı ḥaḳḳ-ı edā-yı medḥüñe
Kimseler ḳādir degül imlā ile inşā ile

41. **yoḫsa:**
Kaside 24
Mısra: **93**
Yoksa; bir düşüncenin, bir davranışın, bir tutumun ters olma ihtimalini anlatmak için kullanılır.
Ġaraż ʿarż-ı ʿubūdiyyet durur der-gāhuña yoḫsa
Ne deñlü medḥ idersem vaṣfuñ irmez ḥadd ü pāyāna

42. **yoḫsa:**
Muaşşer 1
Mısra: **25**
Yoksa; bir düşüncenin, bir davranışın, bir tutumun ters olma ihtimalini anlatmak için kullanılır.
Nāẓımā yoḫsa nedür ḥāṣıl ṣarāb-ı nābdan

43. **yoḫsa:**
Rübai 328
Mısra: **3**
Yoksa; bir düşüncenin, bir davranışın, bir tutumun ters olma ihtimalini anlatmak için kullanılır.
Ümmīd senüñ fażluñadur hep yoḫsa
Yoḳ luṭfuña iḥsānuña istiḥḳāḳum

44. **yoḫsa:**
Rübai 445
Mısra: **2**
Yoksa; bir düşüncenin, bir davranışın, bir tutumun ters olma ihtimalini anlatmak için kullanılır.
Ol Vāhid-i bī-şerīkdendür iḥsān

Yoḫsa neye ḳādir ola ʿāciz insān

yoḳ:

1. **yoḳ:**
Gazel 2
Mısra: **11**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Yoḳ vaṣf-ı ẕāt-ı pākiñe gerçi liyāḳatüm
ARAPÇA

2. **yoḳ:**
Gazel 37
Mısra: **10**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
İltifāt eylemez olsañ da eger ḫāk-i rehi
Çāre yoḳ n'eyleyeyüm ey dil-i dīvāne saña

3. **yoḳ:**
Gazel 52
Mısra: **13**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Benümle güft-gūy-ı ʿışḳ ider bir yār u hem-dem yoḳ
Naḥīfī hem-sebānum hem-demüm şimdi ḳalemdür hep

4. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 57
Mısra: **9**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Bu Naḥīfīye selāmuñ bile yoḳdur güzelüm
Aña bildür ṣuçını sevdicegüm ṣoñra ḫiṭāb

5. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 66
Mısra: **5**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Allāh bilür yoḳdur efendüm dil-i zāra
Üftāde-i ḫāk-i rehüñ olmaḳ gibi rifʿat

6. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 88
Mısra: **11**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Yoḳdur cihānda nüsḫa-i baḫtum gibi benüm
Bir nā-pesend nüsḫa vü bir na-ṣavāb şerḥ

7. **yoḳ:**
Gazel 107
Mısra: **11**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Meyān-ı ʿāşıḳ u dil-berde ḥüsni yoḳ aṣlā
Raḳīb-i bed-menişüñ vażʿı ḫāṣılı beddür

8. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 107
Mısra: **7**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Naẕīri yoḳdur o nev-naḫl-i gülşen-i ḥüsnüñ
Miṣāl-i serv-i sehī ḫaḳ bu kim ser-āmeddür

9. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 113
Mısra: **1**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Felek-menişler ile imtizācumuz yoḳdur
Bizüm nifāḳa münāsib mizācumuz yoḳdur

10. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 113
Mısra: **2**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Felek-menişler ile imtizācumuz yoḳdur
Bizüm nifāḳa münāsib mizācumuz yoḳdur

11. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 113
Mısra: **4**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Muvāfaḳat niçe mümkin bu kec-edālar ile
Ki hīç ʿayān ü nihān iʿvicācumuz yoḳdur

12. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 113
Mısra: **6**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Ṭabībümüz eger ol āfet-i zamāne ise
ʿİlāc-ı Türkī ḳadar bir ʿilacumuz yoḳdur

13. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 113
Mısra: **8**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Nühüfte ʿaybuñı lāzımdur eylemek teftīş
Bu beyʿgāha dirseñ revācumuz yoḳdur

14. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 113
Mısra: **10**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Cihān sürūra münāsib degül anuñçündür
Cihānda ẕerre ḳadar ibtihācumuz yoḳdur

15. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 113
Mısra: **12**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Ḥaḳīḳat üzre rüsūm-ı ṭarīḳati bilürüz
Egerçi ṣūfī bizüm delk u tācumuz yoḳdur

16. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 113
Mısra: **14**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Sebeb gerek diyemem ben ʿaṭā-yı Bārīye
O ḥüccet ile bizüm iḥticācumuz yoḳdur

17. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 113
Mısra: **16**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Taḥammül idemezüz bār-ı minnet-i cāha
Sözüñ netīcesi ol yükde bācumuz yoḳdur

18. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 113
Mısra: **18**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Naḥīfīyā bize faż̧l u kerem Ḫudādandur
ʿAṭā-yı ġayre bizüm iḥtiyācumuz yoḳdur

19. **yoḳ:**
Gazel 117
Mısra: **5**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Hīç yoḳ mıdur netīcesi kār-ı maḥabbetüñ
Cānā bu āh ü nālelerüm hep hevā mıdur

20. **yoḳ:**
Gazel 119
Mısra: **9**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Selām-ı sāde yoḳ geçdik maḥabbet-nāme ḳaydından
Senüñ peymānuñ ey ṣūḫ-ı vefā-düşmen ne peymāndur

21. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 119
Mısra: **3**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
ʿAzīz-i Mıṣr olursam da ṣafā-yı ḫāṭırum yoḳdur
O Yūsuf-çehrenüñ hecriyle ʿālem baña zindāndur

22. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 144
Mısra: **7**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Yoḳdur ġam-ı ʿışḳuñ gibi esbāb-ı meserret
Ṣādī-i cihān ehl-i dile ḥüzn ü elemdür

23. **yoḳ:**
Gazel 149
Mısra: **3**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Ẕātında rūḥ yoḳ ne ḳadar sīne ṣāf ise
Āyīne ḥüsn-i yāra ne yüzden ʿadīl olur

24. **yoḳ:**
Gazel 156
Mısra: **27**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Sebük-serlük idersin naḫl-i gülde hīç ḳarāruñ yoḳ
Cihānda kūşe-i rāḥat ararsañ künc-i vaḥdetdür

25. **yoḳ:**
Gazel 157
Mısra: **8**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Cünūn-ı ʿışḳ-ı Leylā ile ṣalduñ ʿaḳlı ṣaḥrāya
Senüñ ey Ḳays-ı maġz-āṣüfte ʿaḳlun yoḳ ḥużūruñ var

26. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 165
Mısra: **1**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Ġamuñla ben perīşān ḫāṭıram cemʿiyyetüm yoḳdur
Fiġān ü nāleden ġayrı benüm hem-ṣoḥbetüm yoḳdur

27. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 165
Mısra: **2**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Ġamuñla ben perīşān ḫāṭıram cemʿiyyetüm yoḳdur
Fiġān ü nāleden ġayrı benüm hem-ṣoḥbetüm yoḳdur

28. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 165
Mısra: **4**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Murāduñ nāz ü istiġnā ise besdür helāk oldum
Bu cevri çekmege ey bī-teraḥḥum ṭāḳatüm yoḳdur

29. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 165
Mısra: **6**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse

vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Ṭutardum zülfüñi ser-pençe-i himmetle ammā kim
Serümde sāye-i per-i Hümā-yı devletüm yoḳdur

30. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 165
Mısra: **8**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Dil-i şeydā hevā-yı vuṣlatuñla ḳaldı kūyuñda
O Mecnūn-ı heveskār ile şimdi ülfetüm yoḳdur

31. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 165
Mısra: **10**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Ben ol āzāde rind-i ḫāne-berdūşam ki ʿālemde
Serīr-i iʿtibār-ı ḫalḳa aṣlā raġbetüm yoḳdur

32. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 165
Mısra: **12**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Maḳāmum ṭut ki evc-i āsumān olmış Mesīḥāveş
Yanumda n'eyleyem ol āfitāb-ı ṭalʿatum yoḳdur

33. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 165
Mısra: **14**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Naḥīfī bendenem dergāhuna rū-māl idüp geldüm
Cenāb-ı ḥażretüñden ġayre yā Rab minnetüm yoḳdur

34. **yoḳ:**
Gazel 174
Mısra: **13**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Cürmi yoḳ çarḫ-ı ġalaṭ-bīn ile baḫt-ı siyehüñ
Bāʿiṣ-i zillet olan dāniş ü idrākümdür

35. **yoḳ:**
Gazel 176
Mısra: **6**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Yoḳdur taḥammülüm bu ḳadar tāb-ı naḫvete
İnṣāf yoḳ mıdur bu nigāh-ı ġażab nedür

36. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 176
Mısra: **5**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Yoḳdur taḥammülüm bu ḳadar tāb-ı naḫvete
İnṣāf yoḳ mıdur bu nigāh-ı ġażab nedür

37. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 191
Mısra: **1**
Bir eylemi yapmamak.
Sebū-yı fikr-i hecr-i yāri berdūş itdigüm yoḳdur
Ḫumār-āverde ṣahbāyı benüm nūş itdigüm yoḳdur

38. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 191
Mısra: **2**
Bir eylemi yapmamak.
Sebū-yı fikr-i hecr-i yāri berdūş itdigüm yoḳdur
Ḫumār-āverde ṣahbāyı benüm nūş itdigüm yoḳdur

39. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 191
Mısra: **4**
Bir eylemi yapmamak.
Ben ol ser-mest-i cām-ı feyż-i ʿışḳam kim ḥaḳīḳatde
Dili bezm-i mecāzī içre bī-hūş itdigüm yoḳdur

40. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 191
Mısra: **6**
Bir eylemi yapmamak.
Ferāmūş eylemem şevḳ-ı ruḫuñ tevḳīʿ-i ḫaṭṭuñla
Benüm tāb-ı şerār-ı nāzı ḫaspūş itdigüm yoḳdur

41. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 191
Mısra: **8**
Bir eylemi yapmamak.
N'ola günden güne revnaḳ-dih-i gülzār-ı ḥüsn olsañ
Hezār-ı ṭabʿumı ey ġonçe ḫāmūş itdigüm yoḳdur

42. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 191
Mısra: **10**
Bir eylemi yapmamak.
Naḥīfī ben ki Bihzād-ı teṣāvīr-i meʿānīyem
Benüm pend-i ṣarīr-i ḫāmeyi gūş itdigüm yoḳdur

43. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 192
Mısra: **1**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Göñülde şevḳ u ḫāletler dem-i ferḫundeler yoḳdur
Yerinde bād eser şimdi o demlerden eser yoḳdur

44. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 192
Mısra: **4**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
ʿAceb kimler ṣafā-yāb oldı bilsem bezm-i ʿālemde
Kimüñ āyīnesinde gerd-i miḥnetden keder yoḳdur

45. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 192
Mısra: **6**
Bulunmayan, mevcut

olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Dürūġ-ı nāz ile dil-ber bizi āşüfte-ḥāl eyler
Peyām-ı vuṣlatından ey göñül şāfī ḫaber yoḳdur

46. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 192
Mısra: **8**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Çıḳardı bīm-i fürḳat ḫāṭırumdan reng ü ruḫsāruñ
Cemālüñ gülşeninden bize hīç bir berg-i ter yoḳdur

47. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 192
Mısra: **10**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Naḥīfīveş n'ola her merd-i kāmil pāy-māl olsa
Cihānda ehl-i ḥāli farḳ ider ṣāḥib-naẓar yoḳdur

48. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 196
Mısra: **9**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Yoḳdur ḳuṣūrı kūşe-güẕār-ı maḥabbetüñ
Kālā-yı ġamzı māye-ḫarid-i nifāḳa ṣor

49. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 207
Mısra: **15**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Yoḳdur eṣer-i jeng-i riyā bizde Naḥīfī
Āyīne-ṣıfat sāde-dilüz ṣāf-derūnuz

50. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 208
Mısra: **8**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Çeşmüñ füsūn u fitneden eyler mübāḥaṣe
Ol āfetüñ suʾāline yoḳdur cevābumuz

51. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 213
Mısra: **12**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Deşt ü kūha gitmezüz Ferhād ü Mecnūn gibi biz
Kimsenüñ eṭvārına yoḳdur bizüm taḳlīdümüz

52. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 223
Mısra: **4**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Ḥasretüñle sū-be-sū pūyendeyüz mānend-i cū
Yoḳdur ey gül-çehre sensüz bir nefes ārāmumuz

53. **yoḳ:**
Gazel 243
Mısra: **6**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Yine raḥm eyleyüben söylemiş ol şāh-ı cihān
Ḫaberüm yoḳ o ḳulum ḥasret ile ḫaste imiş

54. **yoḳ:**
Gazel 244
Mısra: **3**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
ʿAdū-yı żāġa minnet yoḳ var iken bülbül-i ḫoş-gū
Dil ü cān itmege her dem recā sulṭāna ögrenmiş

55. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 245
Mısra: **8**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Benem ol mücrim ü ʿāṣī ki dem-i maḥşerde
Baña hīç luṭf-ı şefāʿat gibi yoḳdur maḫlaṣ

56. **yoḳ:**
Gazel 263
Mısra: **1**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Bilmem kime dād eyleyeyüm dād-resüm yoḳ
Sūz-ı dilümi ʿarż idecek hem-nefesüm yoḳ

57. **yoḳ:**
Gazel 263
Mısra: **2**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Bilmem kime dād eyleyeyüm dād-resüm yoḳ
Sūz-ı dilümi ʿarż idecek hem-nefesüm yoḳ

58. **yoḳ:**
Gazel 263
Mısra: **4**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Bir bī-kes ü bī-hem-dem-i vīrāne-i ʿışḳam
Kim tesliyet-i ḫāṭır ider yār ü kesüm yoḳ

59. **yoḳ:**
Gazel 263
Mısra: **6**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Ol bülbül-i bī-lāneyem el'ān ki cihānda

Gülzār degül şimdi şikeste ḳafesüm yoḳ

60. **yoḳ:**
Gazel 263
Mısra: **8**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Yeʾs itdi beni fāriġ-i āmāl o ḳadar kim
Sulṭān-ı cihāndan daḫi bir mültemesüm yoḳ

61. **yoḳ:**
Gazel 263
Mısra: **10**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Sālārıyam ol kāfilenüñ rāh-ı ṭalebde
Kim debdebe-i ḥaşmet ü şıyt-ı ceresüm yoḳ

62. **yoḳ:**
Gazel 263
Mısra: **12**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Endīşe-i dünyā ile olmam mütekeddir
Deryā gibi ṣāfam keder-i ḫār u ḫasum yoḳ

63. **yoḳ:**
Gazel 263
Mısra: **14**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Dūnān ile şirket baña ʿār oldı Naḥīfī
Bir vech ile iḳbal-i cihāna hevesüm yoḳ

64. **yoḳ:**
Gazel 266
Mısra: **1**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Ġarībem ʿāṣıḳam bir dil-ber-i şīrīn zebānum yoḳ
Cihānda baña aġlañ baña kim bir nev-cevānum yoḳ

65. **yoḳ:**
Gazel 266
Mısra: **2**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Ġarībem ʿāṣıḳam bir dil-ber-i şīrīn zebānum yoḳ
Cihānda baña aġlañ baña kim bir nev-cevānum yoḳ

66. **yoḳ:**
Gazel 266
Mısra: **4**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Baña ey bāġbān teklīf-i geşt-i bāġ u rāġ itme
Benüm bir lāle-ḫad gül-çehre yār-ı dilsitānum yoḳ

67. **yoḳ:**
Gazel 266
Mısra: **6**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
N'ola pā-māl-i ḫāk-i ḥasret olsam ṣaḥn-ı gülşende
Ḫırāmān olmaġa yanumca ol serv-i revānum yoḳ

68. **yoḳ:**
Gazel 266
Mısra: **8**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Niyāz itmezden evvel şāh-ı nāzum ḳaṣd-ı cān eyler
Yanında āh kim bir āh-ı ʿālem-sūza cānum yoḳ

69. **yoḳ:**
Gazel 266
Mısra: **10**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Naḥīfī-veş n'ola elden ḳomazsam dāmen-i luṭfuñ
Benüm ʿālemde senden ġayrı yār-ı mihribānum yoḳ

70. **yoḳ:**
Gazel 267
Mısra: **1**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Ẕevḳ yoḳ dilde ġam-ı ʿışḳ-ı dil-ārā da mı yoḳ
Ẓulmet-i bezm-i ġama bir meh-i ġarrā da mı yoḳ

71. **yoḳ:**
Gazel 267
Mısra: **1**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Ẕevḳ yoḳ dilde ġam-ı ʿışḳ-ı dil-ārā da mı yoḳ
Ẓulmet-i bezm-i ġama bir meh-i ġarrā da mı yoḳ

72. **yoḳ:**
Gazel 267
Mısra: **2**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Ẕevḳ yoḳ dilde ġam-ı ʿışḳ-ı dil-ārā da mı yoḳ
Ẓulmet-i bezm-i ġama bir meh-i ġarrā da mı yoḳ

73. **yoḳ:**
Gazel 267
Mısra: **4**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Bülbülüz kūşe-i gülzār-ı tecerrüdde isek
Çekmege sīnemüze bir gül-i raʿnā da mı yoḳ

74. **yoḳ:**
Gazel 267
Mısra: **6**

Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Göñül eglencesi ey bād-ı ṣabā gülşende
Yārimüz hem-demümüz bülbül-i ṣeydā da mı yoḳ

75. **yoḳ:**
Gazel 267
Mısra: **8**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Ruḫṣat-ı būs u kenār olmaz ise ben zāra
Sevdigüm rūyuña destūr-ı temāṣā da mı yoḳ

76. **yoḳ:**
Gazel 267
Mısra: **10**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Yeter öldürdi beni ḥasret-i dīdāruñ āh
Yoḫsa ḳurbānuñ olam ʿarż-ı tecellā da mı yoḳ

77. **yoḳ:**
Gazel 267
Mısra: **12**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Laʿlüñ olmazsa eger būsiş-i ḫālüñ luṭf it
Mey-i nābuñ yoġ ise ḥabb-ı ferāḥ-zā da mı yoḳ

78. **yoḳ:**
Gazel 267
Mısra: **14**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Nāmını güş iderüz kendi görinmez aṣlā
Bilmezüz luṭf u kerem ʿālem-i dünyā da mı yoḳ

79. **yoḳ:**
Gazel 267
Mısra: **16**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Miḥnet-i gerdiş-i dūn ile ġam-ālūde iken
Dilde ḳayd-ı heves-i zülf-i semen-sā da mı yoḳ

80. **yoḳ:**
Gazel 267
Mısra: **17**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Ey Naḥīfī bilürüz hem-serimüz yoḳ ammā
Yā bu meydān-ı süḫanda bize hem-pā da mı yoḳ

81. **yoḳ:**
Gazel 267
Mısra: **18**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Ey Naḥīfī bilürüz hem-serimüz yoḳ ammā
Yā bu meydān-ı süḫanda bize hem-pā da mı yoḳ

82. **yoḳ:**
Gazel 269
Mısra: **1**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Hücūm-ı şevḳ ile sīnemde cānā tāze dāġum yoḳ
Pendüm bu meclis-i ʿışḳ içre sūzān bir çerāġum yoḳ

83. **yoḳ:**
Gazel 269
Mısra: **2**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Hücūm-ı şevḳ ile sīnemde cānā tāze dāġum yoḳ
Pendüm bu meclis-i ʿışḳ içre sūzān bir çerāġum yoḳ

84. **yoḳ:**
Gazel 269
Mısra: **4**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Niçe dāmen-keş olsun dil ṣafā-yı ʿışḳ-ı dil-berden
Benüm maḥşerde daḫi ḫūb sevmekden ferāġum yoḳ

85. **yoḳ:**
Gazel 269
Mısra: **6**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
El almaḳ sāḳī-i gül-çehreden ḳābildür ammā kim
Ne çāre ḳudret-i reftāra meclisde ayaġum yoḳ

86. **yoḳ:**
Gazel 269
Mısra: **8**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Benümle ʿazm-i seyrān eyler ol serv-i ḫırāmānum
Niçün ser-māye-i keyfiyyet-i gül-geşt-i bāġum yoḳ

87. **yoḳ:**
Gazel 269
Mısra: **10**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Naḥīfī ṭabʿ-ı şūḫum ṭūṭī-i mışr-ı feṣāḥatdür
Neler söylerdüm ammā n'eyleyem tāb ü dimāġum yoḳ

88. **yoḳ:**
Gazel 270
Mısra: **1**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse

vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Niçe bir ġonçe var mı gülşen-i ʿālemde ḫārı yoḳ
Bir bāde var mı bezm-i cihānda ḫumārı yoḳ

89. **yoḳ:**
Gazel 270
Mısra: **2**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Niçe bir ġonçe var mı gülşen-i ʿālemde ḫārı yoḳ
Bir bāde var mı bezm-i cihānda ḫumārı yoḳ

90. **yoḳ:**
Gazel 270
Mısra: **4**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Her kim ṣorarsa ʿālem-i ʿışḳuñ hevāsını
Faṣl-ı ḫazānı çoḳ dem-i evvel-bahārı yoḳ

91. **yoḳ:**
Gazel 270
Mısra: **6**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Āġuş-ı ṣabra almadadur mevc-i miḥneti
Deryā-yı ʿışḳa düşdi göñül hīç kenārı yoḳ

92. **yoḳ:**
Gazel 270
Mısra: **8**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Gird-āb-ı derd-i ḫayrete efkendeyüz dirīġ
Fülk-i maḥabbetüñ niçe bir rūzgārı yoḳ

93. **yoḳ:**
Gazel 270
Mısra: **10**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
ʿĀṣıḳ olur gören seni bu ḫüsn ü ān ile
Bi'llāhi mübtelālarıñuñ iḫtiyārı yoḳ

94. **yoḳ:**
Gazel 270
Mısra: **12**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Dūd-ı siyāh-ı āh ile bulmaḳda incilā
Mirʾāt-ı gerdişüñ ne ʿaceb inkisārı yoḳ

95. **yoḳ:**
Gazel 270
Mısra: **14**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Ṣaff-ı niʿāl-i rifʿate düşdüñ Naḥīfīyā
Bezm-i felekde ehl-i dilüñ iʿtibārı yoḳ

96. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 271
Mısra: **1**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Baña luṭfuñ ʿaceb yoḳdur güzelüñ pāy-dār ancaḳ
Dem-ā-dem baña cevr itmek saña dünyāda kār ancaḳ

97. **yoḳ:**
Gazel 287
Mısra: **5**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Sende hīç ḳayd-ı sefer yoḳ ne bu ḫ∨āb-ı ġaflet
ʿĀḳıbet bunda gelen ʿāzim-i rāh olsa gerek

98. **yoḳ:**
Gazel 291
Mısra: **2**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Helāk itmekde dünyāyı nigāh-ı çeşm-i ḫūn-rīzüñ
Behey ẓālim hele hīç ḫūn-ı dilden yoḳ mı perhīzüñ

99. **yoḳ:**
Gazel 293
Mısra: **6**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Dil ḫayālüñden cüdā peyġūle-i tārīkdür
Sensüz ey şemʿ-i şeb-ārā luṭfı yoḳ kāşānenüñ

100. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 293
Mısra: **8**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Var iken dilde ġamuñ ẕevḳ u meserret gelmesün
Āşinālar bezmidür yoḳdur yeri bīgānenüñ

101. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 296
Mısra: **4**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Gül gibi sen ṭururken dil niçe ġayre baḳsun
Bāġ-ı cihānda yoḳdur ey ġonçe-fem miṯālüñ

102. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 297
Mısra: **10**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Sende bu şīve ber-ḳarār olmaz

Şonı yoḳdur bu
fānī dünyānuñ

103. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 308
Mısra: **1**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Cihānda yoḳdur ey āfet miṯālüñ
Meger āyīnede ʿaks-i cemālüñ

104. **yoḳ:**
Gazel 331
Mısra: **5**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Benümle güft u gūy-ı ḥüsn-i leylā eyler ādem yoḳ
Gel ey Mecnūn ki ben şehr-i maḥabbetde ġarīb oldum

105. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 338
Mısra: **4**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Ey āfitāb-ı ʿişve aña aġlaram hemān
Yoḳdur yanuñda ẕerre ḳadar raġbetüm benüm

106. **yoḳ:**
Gazel 343
Mısra: **7**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Senüñle yoḳ sözüm ey devr-i dün benüm ancaḳ
Perī-veşān-ı gürūḥ-ı bütānedür süḫanum

107. **yoḳ:**
Gazel 350
Mısra: **7**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Yoḳ iftiḫārumuz şeref-i müsteʿār ile
Ḫūrşīd olursa zīver-i mengūşumuz bizüm

108. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 354
Mısra: **24**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Bende-i ehl-i kemālem cāhile itmem naẓar
Aṭlas-ı gerdūnı ber-dūş itse yoḳdur raġbetüm

109. **yoḳ:**
Gazel 355
Mısra: **5**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Yoḳ baña tesliyet ḳafes-i zer-nişān ile
Ol bülbülem ki ʿışḳ ile müştāḳ-ı lāneyem

110. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 363
Mısra: **9**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Bunda yoḳdur yeri erbāb-ı riyānuñ sāḳī
Gelmesün bezmümüze zāhid-i nā-dān dönsün

111. **yoḳ:**
Gazel 368
Mısra: **6**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
İtme ey āyīne naḳş-ı ḥüsn-i yāra iʿtirāż
Yoḳ degül ḥüsnüñ senüñ ammā ḥaḳīḳat sādesin

112. **yoḳ:**
Gazel 373
Mısra: **7**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Üftāde göñül çāresi yoḳ ḥükm-i ḳażādur
Ümmīd-i ḫalāṣ eyleme çāh-ı ẕeḳanından

113. **yoḳ:**
Gazel 375
Mısra: **1**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Benüm sensüz ṣafā-yı ḫāṭırum yoḳ seyr-i gülşenden
Nevā-yı bülbüli farḳ itmez oldum ṣavt-ı şīveden

114. **yoḳ:**
Gazel 379
Mısra: **1**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Yoḳ mı bir ḥüsn-i naẓar dīde-i ḫod-bīnüñden
Meded öldüm nigeh-i ġamze-i pür-kīnüñden

115. **yoḳ:**
Gazel 380
Mısra: **7**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Cihānda miṯli yoḳ bir dil-ber-i āyīne-ṭalʿatsın
Seni Ḥaḳ ṣaḳlasun teʾsīr-i zaḫm-ı çeşm-i düşmenden

116. **yoḳ:**
Gazel 395
Mısra: **4**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Ol ġonçe-i nev-reste-i gülzār-ı cemālüñ
Yoḳ çāre ḫalāṣ olmaġa ḫār-ı siteminden

117. **yoḳ:**
Gazel 395
Mısra: **7**

Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Yoḳ renc-i ḫumārına bedel neşve-i ṣāfı
Bezm-i feleküñ geçdi göñül ʿayş u deminden

118. **yoḳ:**
Gazel 396
Mısra: **2**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Taraḥḥum eylemez ol dil-firībi n'eylersin
Marīż-i ʿışḳa devā yoḳ ṭabībi n'eylersin

119. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 415
Mısra: **11**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Güm olsa cümle naḳd-i ʿömrimüz yoḳdur ḫaber bizde
O deñlü olmışuz ser-mest-i ġaflet yā Resūla'llāh

120. **yoḳ:**
Gazel 416
Mısra: **13**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Naḥīfī-veş yine biñde birin iḥṣāya ḳudret yoḳ
Ne deñlü eylesem vaṣfuñ teʾemmül yā Resūla'llāh

121. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 418
Mısra: **12**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Zamān-ı ḥaşre dek ḫalḳ-ı cihān evṣāfuñ eylerse
Kemāl-i ẕātuña yoḳdur nihāyet yā Resūla'llāh

122. **yoḳ:**
Gazel 419
Mısra: **8**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Mücerred ʿafv-i Ḥaḳdur himmetüñle mesnedüm yoḫsa
Benüm ʿisyānuma yoḳ ḥadd ü ġāyet yā Resūla'llāh

123. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 423
Mısra: **4**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Sen ol yektā kerīmü'ş-şān ü maḥbūb-ı Ḫudāsın kim
Kemal-i ẕātuña yoḳdur bahāne yā Resūla'llāh

124. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 427
Mısra: **6**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Gedā-yı kūyuñ olmaḳdur benüm maḥṣūl-i āmālüm
Cihān mülkine yoḳdur iʿtibārum yā Resūla'llāh

125. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 429
Mısra: **8**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Ümmīd oldur delīl olsa cenābuñ ʿafv-i mevlāya
Egerçi cürmüme yoḳdur nihāyet yā Resūla'llāh

126. **yoḳ:**
Gazel 437
Mısra: **5**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Nigāh-ı ṣūḫına rāz-ı dili ifṣāya minnet yoḳ
Olursa yār ile bir ṣoḥbet-i dil-ḫᵛāh bir yerde

127. **yoḳ:**
Gazel 438
Mısra: **1**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Yoḳ bende tāb cevr ü cefāda o māh ise
Āfāḳı ṭutdı derd ile feryād ü āh ise

128. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 438
Mısra: **4**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Çeşm-i niyāz muntaẓır-ı revzen-i ümmīd
Yoḳdur o māha ruḫṣat-ı ʿarż-ı nigāh ise

129. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 442
Mısra: **2**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Bir dil-rübā ki ʿārif ola nükte-dān ola
Yoḳdur anuñ bahāsı meger naḳd-i cān ola

130. **yoḳ:**
Gazel 458
Mısra: **3**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
İtdükçe ben taẓallum yoḳ sende bir tekellüm
Ey ṣūḫ-ı bī-taraḥḥum raḥm it bu nā-tüvāna

131. **yoḳ:**
Gazel 462
Mısra: **13**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.

Ḥükm-i ḳażāda medḫali yoḳ çünki kimsenüñ
Naḳş-ı ẕuhūra çūn u çerādan ne fāʾide

132. **yoḳ:**
Gazel 471
Mısra: **3**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Bāġda ġāyeti yoḳ güllerüñ ammā bülbül
Bir gül olsa baña kim zīver-i destār olsa

133. **yoḳ:**
Gazel 472
Mısra: **7**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Kime keşf eyleyem rāzum ki yār-ı ġam-güsārum yoḳ
Muḳābil olmadum ʿālemde ben bir hem-dem-i ʿışḳa

134. **yoḳ:**
Gazel 476
Mısra: **1**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Şübhe yoḳ bāʿiṯ-i āşūb-ı cihān oldıġuña
Bir şeh-i fitne-res-i devr-i zamān oldıġuña

135. **yoḳ:**
Gazel 498
Mısra: **3**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Recā-yı būs-ı dehānuñ idince yoḳ dirsin
Bu lafẓ-ı bāridüñ ey ġonçe var mı maʿnāsı

136. **yoḳ:**
Gazel 509
Mısra: **3**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Ḳuṣūr-ı ʿāliyeden ḳabre riḥletüñ yoḳ mı
Esās-ı ʿömrüñe vaḳt-i ḫarāb gelmez mi

137. **yoḳ:**
Gazel 515
Mısra: **8**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Dil-i bīmāra dārū-yı lebüñden çāre olmaz mı
Bu derd-i cān-güdāz-ı ḥasretüñ hīç yoḳ mı dermānı

138. **yoḳ:**
Gazel 515
Mısra: **13**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Naḥīfī şübhe yoḳ siḥr-āşınā-yı lafẓ u maʿnāsın
Ḥelāl olsun saña her vech ile nām-ı süḫandāni

139. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 526
Mısra: **15**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Göñül āh eyle kim erbāb-ı istiʿdāda yer yoḳdur
Serīr-i cāh-ı ʿizzet cāhil ü nādānedür şimdi

140. **yoḳ:**
Kaside 1
Mısra: **8**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Sufre-i bezm-i hevesde yoḳdur illā ḫūn-ı dil
Sāha-i deşt-i hevāda nesne yoḳ illā serāb

141. **yoḳ:**
Kaside 1
Mısra: **25**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Yoḳ melāḥat ẕikr-i milḥ ü ʿaẕbi tekrār itmede
İştiġāl-i ẕikr-i Ḥaḳ it ol rehā-yāb-ı ʿaẕāb

142. **yoḳdur:**-*dur*
Kaside 1
Mısra: **7**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Sufre-i bezm-i hevesde yoḳdur illā ḫūn-ı dil
Sāha-i deşt-i hevāda nesne yoḳ illā serāb

143. **yoḳ:**
Kaside 3
Mısra: **10**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Bir gün evvel ider āmāde zevād-ı rāhın
Ey göñül mūr ḳadar yoḳ mı senüñ iẕʿānuñ

144. **yoḳ:**
Kaside 3
Mısra: **75**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
ʿĀdil ü Müntaḳım esmāsına inkāruñ yoḳ
Var ise Rabb-ı Raḥīm oldıġına īmānuñ

145. **yoḳdur:**-*dur*
Kaside 3
Mısra: **12**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Bunda ḳıl eyler iseñ āh-ı nedāmet eseri
Nefʿi yoḳdur saña maḥşerdeki vāveylānuñ

146. **yoḳdur:**-*dur*
Kaside 3
Mısra: **78**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Lāyıḳ-ı ʿafv ü ʿaṭā olmaġa saʿy it yoḫsa
Şübhe yoḳdur kerem ü raḥmetine Raḥmānuñ

147. **yoḳdur:**-*dur*
Kaside 3
Mısra: **97**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
ʿAfv ü ġufrān-ı Ḫudāvende nihāyet yoḳdur
Cürm ü ʿiṣyānda eger kim yoġ ise pāyāndur

148. **yoḳdur:**-*dur*
Kaside 5
Mısra: **95**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Yoḫsa yoḳdur iştiġāl-i naẓm-ı naʿtüñden edeb
Bende fikr-i ʿarż-ı istiʿdād ü ḳaṣd-ı iddiʿā

149. **yoḳdur:**-*dur*
Kaside 5
Mısra: **112**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Her ne deñlü bī-nihāyet olsa cürm-i ʿāṣıyān
Baḥr-ı faż̈l u raḥmet-i mevlāya yoḳdur intihā

150. **yoḳdur:**-*dur*
Kaside 5
Mısra: **114**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Bir Kerīm-i bī-dirīġuñ sāʾil-i der-gāhıyam
Kim der-i gencīne-i luṭfuñda yoḳdur resm-i lā

151. **yoḳ:**
Kaside 6
Mısra: **26**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Şermendeyem ki ṭāʿat-i Ḥaḳḳ u resūlde
Yoḳ bir ʿamel ki ola ʿalā fevk mā veceb

152. **yoḳ:**
Kaside 7
Mısra: **11**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Yoḳ baġçe-i evvel ü āḫirde muḥaṣṣal
Ḳaddüñ gibi bir serv-i ḫırāmān-ı şefāʿat

153. **yoḳ:**
Kaside 12
Mısra: **69**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Mest it beni ol meyle ki yoḳ renc ü humārı
Her ḳaṭresini neşve-dih it rūḥ-ı revāna

154. **yoḳ:**
Kaside 17
Mısra: **35**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Yoḳ liyāḳat gerçi anda ḫ∨āhiş-i iḥsānuña
Her umūrı nā-sezādur her işi sehv ü ḫaṭā

155. **yoḳ:**
Kaside 22
Mısra: **33**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Hele eslāfden taḳdīme lāyıḳ kimse yoḳ ancaḳ
Meger faż̈l-ı taḳaddüm eyleye taḥvīl-i feḥvāyı

156. **yoḳ:**
Kaside 22
Mısra: **37**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Senā-yı z̤ātın itmez kimse yoḳ illā ḥasūd-ı bed
O da inṣāf ider gördükçe bu evṣāf-ı zībāyı

157. **yoḳdur:**-*dur*
Kaside 22
Mısra: **35**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Gerek ḥıfẓ-ı merātib aña söz yoḳdur müsellemdür
Kişi ḫayr ile z̤ikr itmek gerek ecdād ü ābāyı

158. **yoḳ:**
Kaside 26
Mısra: **111**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Derūn-ı dilde eşer yoḳ şafā-yı ḫāṭırdan
ʿAceb mi şerm-i ḳuṣūr ile itsem istiʿfā

159. **yoḳdur:**-*dur*
Kaside 26
Mısra: **73**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Ḫurūf-ı nüsḫa-i cūdında resm-i lā yoḳdur
Meger şehādet-i nefy-i sivā içün diye lā

160. **yoḳdur:**-*dur*
Kaside 26
Mısra: **224**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse

vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Edā-yı midḥat-i z̲ātuñ mecāza ḥaml itme
Budur ḥaḳīḳati yoḳdur bu sözde reyb ü riyā

161. **yoḳdur:**-*dur*
Kaside 27
Mısra: **54**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Niyyetüñ oldı ʿayān çünki rıżā-yı Ḥaḳdur
Şübhe yoḳdur iki ʿālemde olursın meʾcūr

162. **yoḳdur:**-*dur*
Kaside 27
Mısra: **98**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Şevḳ-i pīrāye-i vaṣfuñ beni küstāḫ itdi
Gerçi yoḳdur bu ḳadar ṭūl-i kelāma destūr

163. **yoḳ:**
Matla 50
Mısra: **2**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Gelmezse n'ola ḫāṭıra endīşe-i vuṣlat
Bir vech ile yoḳ şāhid-i baḫtumda mürüvvet

164. **yoḳdur:**-*dur*
Matla 57
Mısra: **1**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Baña senden ġayrı yoḳdur bir megā̲ş
-

165. **yoḳ:**
Matla 69
Mısra: **2**
"Hayır" anlamında kullanılan bir söz.
Derd-i ʿışḳuñdur dil-i bīmāra dermāndan le̲z̲īz̲
Yoḳ ḫaṭā itdüm meded dermān degül cāndan le̲z̲īz̲

166. **yoḳ:**
Matla 130
Mısra: **1**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Vaʿde-i vaṣluñ gibi yoḳ sözleriñde irtibāṭ
Yine beñzer kim bu şeb ġayr ile itdüñ iḫtilāṭ

167. **yoḳ:**
Matla 194
Mısra: **1**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Sende yoḳ niyyet-i luṭf u iḥsān
Yoḳ yere baḫt idersin bühtān

168. **yoḳ:**
Matla 244
Mısra: **2**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
N'ola ser-cümle ʿafv eyler iseñ aṣḥāb-ı ʿışyānı
İlāhī luṭfuñuñ iḥsānuñuñ yoḳ ḥadd ü pāyānı

169. **yoḳ:**
Matla 257
Mısra: **1**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Nā-kesüñ yoḳ kesb-i ḥüsn-i ḫulḳa aṣlā niyyeti
Cāh-ı devlet z̲ann ider bī-çāre insāniyyeti

170. **yoḳ:**
Murabba 1
Mısra: **22**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Yüzüm yoḳ ʿözr-i ʿışyāna
Ümmīdüm yoḳ ʿafv ü ġufrāna

171. **yoḳ:**
Murabba 2
Mısra: **9**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Eḥad sensin naṣīrüñ yoḳ
Ṣamed sensin vezīrüñ yoḳ

172. **yoḳ:**
Murabba 2
Mısra: **10**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Eḥad sensin naṣīrüñ yoḳ
Ṣamed sensin vezīrüñ yoḳ

173. **yoḳ:**
Murabba 2
Mısra: **11**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Şerīküñ yoḳ naẓīrüñ yoḳ
Meded senden meded mevlā

174. **yoḳ:**
Murabba 2
Mısra: **11**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Şerīküñ yoḳ naẓīrüñ yoḳ
Meded senden meded mevlā

175. **yoḳ:**
Murabba 5
Mısra: **51**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Ġayrı sözüm yoḳ benüm
Çağıruram dost dost

176. **yoḳ:**
Murabba 6
Mısra: **17**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Yoḳ cān ü dilde ibtihāc
Maḥzūn göñül ḫaste mizāc

177. **yoḳ:**
Murabba 6
Mısra: **31**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Yoḳ fażluña hīç ḥadd ü ʿad
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

178. **yoḳ:**
Murabba 6
Mısra: **33**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Yoḳ ʿışḳ-ı cānāndan eleẕ
Bulmadı cān andan eleẕ

179. **yoḳ:**
Murabba 6
Mısra: **111**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Yoḳ dergeh-i cūduñda lā
Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

180. **yoḳ:**
Murabba 9
Mısra: **23**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Şerīküñ yoḳ senüñ ḥāşā
Sen iḥsān eyle yā Allāh

181. **yoḳdur:**-*dur*
Murabba 9
Mısra: **3**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Saña lāyıḳ ʿamel yoḳdur
Sen iḥsān eyle yā Allāh

182. **yoḳdur:**-*dur*
Rübai 13
Mısra: **2**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Sensin sen İlāhī o Kerīm ü Mevlā
Cūyende-i iḥsānuñ içün yoḳdur lā

183. **yoḳ:**
Rübai 38
Mısra: **1**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Yoḳ luṭfuña ḥad ey kerem ıssı mevlā
Maẓhar kerem ü luṭfuña sulṭān u gedā

184. **yoḳ:**
Rübai 42
Mısra: **4**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Bilmem niçe taʿbīr ideyüm maḳṣūdum
Yoḳ ʿacz ile bende aña şāyeste edā

185. **yoḳ:**
Rübai 50
Mısra: **4**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Kārı beşerüñ gerçi ḫaṭādur ammā
Yoḳ nefsine ẓālim bana beñzer yā Rab

186. **yoḳ:**
Rübai 58
Mısra: **4**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
ʿAfv ü kerem ü ʿināyetüñden ġayrı
Yoḳ ḥāşılı melceʾ ü penāhum yā Rab

187. **yoḳ:**
Rübai 59
Mısra: **1**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Sensin daḫi yoḳ ġayrı penāhum yā Rab
Maḳṣūdum u maʿbūdum ilāhum yā Rab

188. **yoḳ:**
Rübai 64
Mısra: **1**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Yoḳ saña ne evvel ü ne āḫir yā Rab
Sensin ne murāduñ olsa Ḳādir yā Rab

189. **yoḳ:**
Rübai 82
Mısra: **2**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Ey vaḥdetüñüñ şāhidi bunca āyāt
Yoḳ ḥażretüñe ruḫṣat-ı isnād-ı cihāt

190. **yoḳ:**
Rübai 83
Mısra: **3**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Yoḳ çāre baña ġayrdan ey Rabb-i Kerīm
Derd-i dil-i bīmāruma sen dermān it

191. **yoḳ:**
Rübai 103
Mısra: **4**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse

vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Taʿbīr-i recā-yı vaṣla ruḫṣat bulamam
Yoḳ bende idāre-i kelāma ḳudret

192. **yoḳ:**
Rübai 106
Mısra: **1**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Yoḳ ẕerre ḳadar kimsede ḥavl ü ḳuvvet
Ancaḳ o Ḳādir-i bī-zevālüñ ḳudret

193. **yoḳ:**
Rübai 141
Mısra: **2**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Ey ẕātı olan maẓhar-ı elṭāf-ı Ṣamed
Āyāt-ı kemālātuña yoḳ ḥadd ü ʿaded

194. **yoḳ:**
Rübai 142
Mısra: **2**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Ey maẓhar-ı envār-ı tecellī-i Ṣamed
Yoḳ menḳabet-i ẕātuñ içün ḥaṣr ü ʿaded

195. **yoḳ:**
Rübai 146
Mısra: **1**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Yoḳ miṯl ü ṣerīküñ ey Ḫudāvend-i Vedūd
Ḥaḳ üzre cemīʿ-i ḫalḳa sensin maʿbūd

196. **yoḳdur:**-*dur*
Rübai 172
Mısra: **1**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Ẕātuñda ṣıfātuñda naẓīrüñ yoḳdur
Sulṭān-ı eḥadsin ki vezīrüñ yoḳdur

197. **yoḳdur:**-*dur*
Rübai 172
Mısra: **2**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Ẕātuñda ṣıfātuñda naẓīrüñ yoḳdur
Sulṭān-ı eḥadsin ki vezīrüñ yoḳdur

198. **yoḳdur:**-*dur*
Rübai 172
Mısra: **4**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Fermānuña vābeste vücūd ile ʿadem
Bir kārda yāver ü naṣīrüñ yoḳdur

199. **yoḳdur:**-*dur*
Rübai 197
Mısra: **4**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Maʿbūd-ı eḥad Mālik-i ʿālem sensin
Yoḳdur saña ḥāṣā ne şebīh ü ne naẓīr

200. **yoḳdur:**-*dur*
Rübai 203
Mısra: **1**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Maʿbūdum o Ḥaḳdur ki naẓīri yoḳdur
Sulṭān-ı eḥaddür ki vezīri yoḳdur

201. **yoḳdur:**-*dur*
Rübai 203
Mısra: **2**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Maʿbūdum o Ḥaḳdur ki naẓīri yoḳdur
Sulṭān-ı eḥaddür ki vezīri yoḳdur

202. **yoḳdur:**-*dur*
Rübai 203
Mısra: **4**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Maḥkūm-ı meşiyyeti cümle eşyā
Ḥükminde muʿāvin ü müşīri yoḳdur

203. **yoḳ:**
Rübai 219
Mısra: **3**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Bir kārda yoḳ ḳudretümüz ẕerre ḳadar
Hep ḳuvvetine ḳudretine muḥtācuz

204. **yoḳ:**
Rübai 253
Mısra: **4**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
ʿAfvüñla İlāhī kām-yāb eyle bizi
Bir vech ile yoḳ egerçi bizde inṣāf

205. **yoḳ:**
Rübai 279
Mısra: **2**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Ey Ḫāliḳ-ı bī-yāver-i arż u eflāk

Yoḳ ẕātuñı idrāke mecāl-i idrāk

206. **yoḳ:**
Rübai 299
Mısra: **3**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Yoḳ ẕerre ḳadar kimsede ḥükm-i şirket
Bī-çūn u çerā ḥāṣılı mülk Allāhuñ

207. **yoḳ:**
Rübai 305
Mısra: **3**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Yoḳ edʿiyemüz gerçi ḳabūle layıḳ
Sen fażluñ ile eyle
İlāhī maḳbūl

208. **yoḳ:**
Rübai 312
Mısra: **2**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Sensin o Ḫudāvend-i Ḳādir ü Müteʿāl
Yoḳ ḳudretüñe ḳuvvetüñe emr-i muḥāl

209. **yoḳ:**
Rübai 314
Mısra: **2**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Mülk ü melekūt oldı o mevlānuñ bil
Kim yoḳ aña memnūʿ u muḥāl ü müşkil

210. **yoḳ:**
Rübai 316
Mısra: **4**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Devrānumuz ol devr-i denīdür anda
Yoḳ ẕerre ḳadar kimsede āsāyiş-i ḥāl

211. **yoḳ:**
Rübai 328
Mısra: **4**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Ümmīd senüñ fażluñadur hep yoḫsa
Yoḳ luṭfuña iḥsānuña istiḥḳāḳum

212. **yoḳ:**
Rübai 348
Mısra: **3**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Yoḳ ḫāṭırumı ṣorar firāş-ı ġamda
Ḥaḳḳā ki ġarīb-i ḫaste vü bīmārem

213. **yoḳdur:**-*dur*
Rübai 356
Mısra: **4**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Fażluñla ʿibād-ı muḫliṣīnüñden ḳıl
Ol rütbeye gerçi yoḳdur istiḥḳāḳum

214. **yoḳ:**
Rübai 365
Mısra: **4**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Rū-mālī-i der-gāhuña ey faḫr-ı cihān
Beñzer ki benüm yoḳ daḫi istiʿdādum

215. **yoḳ:**
Rübai 369
Mısra: **2**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Aġyār n'ola ṣormaz ise aḥvālüm
Yoḳ faḫr idecek anlara cāh ü mālum

216. **yoḳdur:**-*dur*
Rübai 376
Mısra: **1**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Yoḳdur saña lāyıḳ ḥasenāt ü ʿamelüm
Senden kerem ü ʿafv ü ʿaṭādur emelüm

217. **yoḳ:**
Rübai 380
Mısra: **3**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Yoḳ şükrüñe iḳtidār İlāhī ancaḳ
ʿAczüm ḳadar ümmīd-i mücāzāt iderem

218. **yoḳdur:**-*dur*
Rübai 404
Mısra: **4**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Ṣıdḳ ile ḫulūṣ ile seni bir bilürüz
Yoḳdur daḫi maʿbūdumuz illā sensin

219. **yoḳdur:**-*dur*
Rübai 405
Mısra: **4**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Bir pūte-i ser-nigūna beñzer o külāh
Yoḳdur olmada sīm-i ḫāliṣ andan rīzān

220. **yoḳdur:**-*dur*
Rübai 409
Mısra: **3**

Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Tedbīr-i kesāna bende yoḳdur raġbet
Luṭf it bana kim ḥālüme sen aʿlemsin

221. **yoḳ:**
Rübai 411
Mısra: **3**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Yoḳ sābiḳ u lāḥiḳ ḥarem-i ʿizzetüñe
Hādī vü Muḳaddim ü Muʾaḫḫir sensin

222. **yoḳ:**
Rübai 412
Mısra: **3**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Yoḳ evvel ü āḫirde şerīküñ yā Rab
ʿAdl ü Ḥakem ü Evvel ü Āḫir sensin

223. **yoḳ:**
Rübai 429
Mısra: **3**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
İtdükçe recā būs-ı dehānın yoḳ dir
Yoḳ çāremüz ol ġonçe hemān var olsun

224. **yoḳ:**
Rübai 429
Mısra: **4**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
İtdükçe recā būs-ı dehānın yoḳ dir
Yoḳ çāremüz ol ġonçe hemān var olsun

225. **yoḳdur:**-*dur*
Rübai 444
Mısra: **3**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Yā Rab saña ʿarż-ı ḥāle ḥācet yoḳdur
Maḳṣūd u murādātumı sen aʿlemsin

226. **yoḳ:**
Rübai 448
Mısra: **2**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Yā Rab sañadur teveccüh-i ḳalb-i ḥazīn
Yoḳ kimseye iʿtimādum ey Rabb-i Muʿīn

227. **yoḳ:**
Rübai 450
Mısra: **3**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Yoḳ ṭāḳatümüz bār-ı ġumūma yā Rab
Bī-ṭāḳat ü bī-ḳudrete ṭāḳat senden

228. **yoḳdur:**-*dur*
Rübai 454
Mısra: **3**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Ol Rabb-i Eḥaddür ki şerīki yoḳdur
Sulṭān ü gedā ʿacz ile cümle yeksān

229. **yoḳdur:**-*dur*
Rübai 477
Mısra: **2**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Hep ġuṣṣa ile ḫalḳ-ı cihān mātemde
Yoḳdur eşer-i zevḳ u ṣafā ʿālemde

230. **yoḳ:**
Rübai 502
Mısra: **2**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Biñ ḫalṭ-ı kelām itse gürūh-ı güm-rāh
Rabb-i Eḥada yoḳ şürekā vü eşbāh

231. **yoḳ:**
Rübai 502
Mısra: **4**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Evvelde vü āḫirde budur ḳavl-i eḥaḳ
Yoḳ ġayr-ı Ḫudā netīce birdür Allāh

232. **yoḳdur:**-*dur*
Rübai 519
Mısra: **3**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Ol mertebeye bende liyāḳat yoḳdur
Sen luṭf u hidāyetüñle lāyıḳ eyle

233. **yoḳdur:**-*dur*
Rübai 529
Mısra: **1**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Yoḳdur ʿamelüm sehv ü zelelden ġayrı
Ṭāʿāt ü ʿibādetde keselden ġayrı

234. **yoḳ:**
Rübai 549
Mısra: **3**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.

Yoḳ bende heves luṭf-ı vezīr ü şāha
Kār-ı dil-i bī-çāre Ḫudāya ḳaldı

235. **yoḳ:**
Rübai 561
Mısra: **4**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Bir ʿāleme varduñ ki cihetden ḫālī
Yoḳ anda kem ü keyf ü metā eyn ile ey

236. **yoḳ:**
Rübai 562
Mısra: **4**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Bir ʿabd-i ġarībem ki iki ʿālemde
Yoḳ yār ü muʿīnüm daḫi senden ġayrı

237. **yoḳdur:**-*dur*
Rübai 562
Mısra: **1**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Yoḳdur ʿamelüm aḥsen-i ẕandan ġayrı
Fażl u kereme ẓann-ı ḥasenden ġayrı

238. **yoḳ:**
Tahmis 1
Mısra: **2**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Gözümüñ ḥasret ile n'ola revān olsa yaşı
ʿĀşıḳam ol şehe kim yoḳ iki ʿālemde eşi

239. **yoḳ:**
Tahmis 4
Mısra: **2**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Ey yegāne şeh-i kevneyn ü nebiyy-i Ḳureyşī
Sensin ol kim yoḳ anuñ iki cihānda bir eşi

240. **yoḳ:**
Tahmis 10
Mısra: **36**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Kār-sāz olmada ʿışḳ āteşi cān ü tende
Ṣabra bir vech ile yoḳ tāb-ı taḥammül bende

241. **yoḳdur:**-*dur*
Tarih 17
Mısra: **13**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Ne ḳaṣr-ı dil-güşā kim mi<u>s</u>li yoḳdur ṣaḥn-ı ʿālemde
Bu ḳavle müttefiḳdür ser-be-ser aṣḥāb-ı istiʿdād

242. **yoḳdur:**-*dur*
Tarih 28
Mısra: **19**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Şimdi yoḳdur mużṭarib bir dil muḥarref bir mizāc
Ḥüsn-i tedbīri cihāndan eyledi refʿ-i ʿilel

243. **yoḳdur:**-*dur*
Tarih 28
Mısra: **38**
Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vesaire, varlığı bulunmayan şey.
Ḳoymadı miʿmār-ı luṭf u himmeti ḳalb-i ḫarāb
Kişver-i dilde baḳılsa yoḳdur āṯā<u>r</u>-ı ṭalel

<u>yoḳ bilürler:</u>

1. **yoḳ bilürler:**-*ür, -ler*
Gazel 447
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yok saymak, olmadığını bilmek.
Yoḳ bilürler hep naẓīr-i ḥüsnüñ erbāb-ı naẓar
Var ise ʿaks-i cemālüñdür yine āyīnede

<u>yoḳ oldı:</u>

1. **yoḳ oldı:**-*dı*
Matla 34
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yok olmak.
Dem-ā-dem eyleyüp endīşe-i dehān-ı ḥabīb
ʿAdem ʿadem diyerek ʿāḳıbet yoḳ oldı raḳīb

<u>yoḳ yere:</u>

1. **yoḳ yere:**
Gazel 4
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Boş yere, boşuna.
Ḫāk-i pāyı var iken iksīri n'eyler ehl-i ʿışḳ
Yoḳ yere eyler mi ʿāḳıl cüst ü cūy-ı mā-sivā

2. **yoḳ yere:**
Gazel 29
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Boş yere, boşuna.
Var iken ḳarşumda ol rūḥ-ı muṣavver yoḳ yere
Luṭf idüñ ʿarż eylemeñ taṣvīr-i Bihzādı baña

3. **yoḳ yere:**
Gazel 387
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Boş yere, boşuna.
Olursın yoḳ yere dil-beste şerr-i nefs ü şeyṭāna

Ne ġāfilsin dirīġā kendiñe hīç ḫayr ṣanmazsın

4. **yoḳ yere:**
Matla 194
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Boş yere, boşuna.
Sende yoḳ niyyet-i luṭf u iḥsān
Yoḳ yere baḫt idersin bühtān

5. **yoḳ yere:**
Rübai 205
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Boş yere, boşuna.
Biz yoḳ yere ḥasret ile āh eylemezüz
Āyīne-i ṭabʿumuz siyāh eylemezüz

yoḳla:

1. **yoḳlasañ:**-*sa, -ñ*
Gazel 128
Mısra: **9**
Aramak, araştırmak.
Yoḳlasañ dāʾire-i ehl-i hevāyı cümle
Nefs-i emmārenüñ eṭvārına dāʾir bulunur

yoḳlamaz oldı:

1. **yoḳlamaz oldı:**-*dı*
Gazel 367
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Halini hatrını sormamak.
Yoḳlamaz oldı gelüp ben ʿāşıḳ-ı efkendesin
Ġālibā dūr itdi ḫāṭırdan efendüm bendesin

yoḳsa:

1. **yoḳsa:**
Gazel 148
Mısra: **12**
Bir düşüncenin, davranışın veya tutumun ters durumunu ya da görüşünü ifade eden söz, ve illa, yahut, ya da.
Sāye-i zībendeñi pā-māl-i nāz itmekdesin
Ol ġarīb üftāde yoḳsa ʿāşıḳ-ı zāruñ mıdur

yol:

1. **yoluñda:**-*uñ, -da*
Gazel 100
Mısra: **3**
(Aşk ve sevgili için)
Takip edilen seyir || amaç, maksat, uğur.
Yoluñda bedr-i tābān sīne-çāk-i mevḳaf-ı ḫidmet
Ġazāl-ı mihr-i gerdūn gerden-endāz-ı kemendüñdür

2. **yoluñda:**-*u, -n, -da*
Gazel 161
Mısra: **6**
(Aşk ve sevgili için)
Takip edilen seyir || amaç, maksat, uğur.
Bilürsin sevdigüm gelmez ḥisāba
Yoluñda gördigüm derd ü belālar

3. **yoluñda:**-*uñ, -da*
Gazel 296
Mısra: **8**
(Aşk ve sevgili için)
Takip edilen seyir || amaç, maksat, uğur.
ʿArż-ı ḫırām-ı nāz it reftāra gel çemende
Olsun yoluñda pā-māl ʿuşşāḳ-ı bī-mecālüñ

4. **yolda:**-*da*
Gazel 324
Mısra: **8**
(Aşk ve sevgili için)
Takip edilen seyir || amaç, maksat, uğur.
Riʿāyet gösterüp ādāb-ı ʿışḳa
Bu yolda sen de merd-i dil-pesend ol

5. **yolda:**-*da*
Gazel 396
Mısra: **6**
(Aşk ve sevgili için)
Takip edilen seyir || amaç, maksat, uğur.
Ḫaṭar-güẕār-ı reh-i ʿışḳ-ı yārsın ṭutalım
O yolda ḳayd-ı firāz ü nişībi n'eylersin

6. **yoluñda:**-*uñ, -da*
Gazel 401
Mısra: **10**
(Aşk ve sevgili için)
Takip edilen seyir || amaç, maksat, uğur.
Mürüvvet eyle hemān sen raḳībe çignetme
Yoluñda ʿāşıḳ-ı şūrīde pāy-māl olsun

7. **yoluñda:**-*uñ, -da*
Gazel 420
Mısra: **5**
(Aşk ve sevgili için)
Takip edilen seyir || amaç, maksat, uğur.
Yoluñda ʿāşıḳa teslīm-i cān ʿayn-ı saʿādetdür
Fedā olsun reh-i ʿışḳuñda cānum yā Resūla'llāh

8. **yoluñda:**-*uñ, -da*
Gazel 421
Mısra: **4**
(Aşk ve sevgili için)
Takip edilen seyir || amaç, maksat, uğur.
Ġubār olmaḳ ümmīdin eylerem der-gāh-ı luṭfuñdan
Yoluñda ferş idüp rūy-ı siyāhum yā Resūla'llāh

9. **yoluñda:**-*uñ, -da*
Gazel 426
Mısra: **10**
(Aşk ve sevgili için)
Takip edilen seyir || amaç, maksat, uğur.
Nigāh-ı şefḳatüñden ben ġarīb ü zārı dūr itme
Yoluñda ben de kemter ḫāk-i pāyam yā Resūla'llāh

10. **yolına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 436
Mısra: **4**
(Aşk ve sevgili için)
Takip edilen seyir || amaç, maksat, uğur.
Āsitānına ḳoyup ser rehine cān virdüm

Ṭurdum ol serv-ḳaddüñ yolına cān virdüm

11. **yolında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 441
Mısra: **9**
(Aşk ve sevgili için)
Takip edilen seyir || amaç, maksat, uğur.
ʿĀşıḳ yolında cismini ḫāk eylemez mi hīç
Bir ġonçe-fem ki sencileyin mihribān ola

12. **yolında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 506
Mısra: **1**
(Aşk ve sevgili için)
Takip edilen seyir || amaç, maksat, uğur.
Yolında ḳalmışam ol şāhuñ āsitāne gibi
Ḫadeng-i ġamzesine ṭurmuşam nişāne gibi

13. **yoluñda:**-*uñ, -da*
Gazel 523
Mısra: **9**
(Aşk ve sevgili için)
Takip edilen seyir || amaç, maksat, uğur.
Göz diküp ruḫsāruña yoluñda ḫāk olmış yatur
Nergis-i gülşen senüñ meftūn u ḥayrānuñ gibi

14. **yolların:**-*lar, -ın*
Kaside 9
Mısra: **4**
Karada, havada, suda bir yerden bir yere gitmek için aşılan uzaklık, tarik.
Ḫāk-i pāk-i ṭībeye ḥasretle ḳılsam rūy-māl
Yolların hep rüfte-i çārūb-ı müjgān eylesem

15. **yollar:**-*lar*
Matla 151
Mısra: **2**
Bir amaç uğruna aşmak istenilen mesafe, güzergâh, istikamet.
Ümīd-i pāy-būsın eyleyüp ol şāh-ı ḫūbānuñ
Ṭurur boynın burup yollar güẕer-gāhında cānānuñ

16. **yoluñda:**-*uñ, -da*
Matla 170
Mısra: **1**
(Aşk ve sevgili için)
Takip edilen seyir || amaç, maksat, uğur.
Yoluñda ḫāk ile yeksān iken dil ü cānum
Baña bu deñlü cefāya sebeb ne sulṭānum

17. **yol:**
Rübai 30
Mısra: **3**
Bir amaç uğruna aşmak istenilen mesafe, güzergâh, istikamet.
Āgāh olan sālike yol şāhididür
Pinhānī-i esrār ile terk-i daʿvā

18. **yoluña:**-*un, -a*
Rübai 131
Mısra: **4**
(Aşk ve sevgili için)
Takip edilen seyir || amaç, maksat, uğur.
Encüm degül ey nūr-ı Ḫudā şükrāna
Beẕl oldı senüñ yoluña ser-māye-i çarḫ

19. **yolda:**-*da*
Rübai 155
Mısra: **1**
(Aşk ve sevgili için)
Takip edilen seyir || amaç, maksat, uğur.
Bu yolda baña mürşid-i kāmil göster
Reh-vār-ı dili maḳṣada vāṣıl göster

20. **yolda:**-*da*
Rübai 438
Mısra: **3**
(Aşk ve sevgili için)
Takip edilen seyir || amaç, maksat, uğur.
Bu yolda olan bār-keş-i ḳayd-ı vücūd
Ṣaḥrā-yı taḥayyürde ḳalur ser-gerdān

21. **yoluña:**-*uñ, -a*
Tahmis 8
Mısra: **7**
(Aşk ve sevgili için)
Takip edilen seyir || amaç, maksat, uğur.
Ne ʿaceb olsa benefşe yoluña efkende
Nedür ey mest-i mey-i nāz bu ḥālet sende

yol açdı:

1. **yol açdı:**-*dı*
Kaside 27
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **Deyim**
Izin vermek, yeni bir imkân sunmak.
Şāh-rāḥ-ı keremüñ başka yol açdı ḫalḳa
Menzil-i kāma ider her kişi vüsʿatle mürūr

yol bulup:

1. **yol bulup:**-*up*
Tarih 16
Mısra: **35**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir menzile ulaşmak için uygun yolu, yöntemi bulmak; vesile, araç bulmak.
Ārzū-yı pāy-būsıyla nihānī yol bulup
Ḫavżında pür-tāb ider biñ şevḳ ile kendin miyāh

yol ile:

1. **yol ile:**
Gazel 57
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Usul ve âdâb ile.
Güzelüm gel kerem it gül yüziñe ṭutma niḳāb
Yol ile söyleşelüm arada refʿ ola ḥicāb

yol virmez:

1. **yol virmez:**-*mez*
Gazel 231
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yolunu açmak, izin vermek, imkan sağlamak.
Kaʿbe-i maḳṣūda yol virmez muġaylān-ı hevā

Mānīʿ-i gül-geşt-i gülşendür bilürsin ḫār u ḫas

yoldan çıḳarup:

1. **yoldan çıḳarup:**-*up*
Rübai 324
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yanlış yönlendirmek, şaşırtmak, yanlış yol göstermek II Yanlış yönlendirerek kötü fiiller yapmasına sebep olmak.
Yoldan çıḳarup nefs-i ʿadāvet-menişüm
Hep rāh-ı ḫilāf oldı dirīġā revişüm

yolına cānlar fedā:

1. **yolına cānlar fedā:**
Kaside 23
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
(Birinin) Yoluna canını vermek, birinin uğruna ölmek.
Beni cān gibi teşrīf-i ḳudūmi eylesün iḥyā
Helāk oldum o servüñ yolına cānlar fedā gelsün

yolında cān fedā itsem:

1. **yolında cān fedā itsem:**-*se, -m*
Gazel 26
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Sevgilinin uğrunda canından vazgeçmek.
Bilmez yine benüm o perī ḳadr ü ḳıymetüm
İtsem yolında cān ü teni cümleten fedā

yolumuz çıḳdı:

1. **yolumuz çıḳdı:**-*umuz, -dı*
Rübai 481
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Umulmadık istikamete denk gelmek.
Hīç gelmez iken fikr-i dil-i nālāna
Çıḳdı yolumuz memleket-i Ḫırāna

yoluñ uġrarsa:

1. **yoluñ uġrarsa:**-*r, -sa*
Gazel 433
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yolu düşmek, bir yerden geçmesi gerekmek.
Gülzār-ı kūyına yoluñ uġrarsa ey ṣabā
Benden duʿālar ile var ol ʿişve-bāzuma

yoluña cān ḳurbān:

1. **yoluña cān ḳurbān:**
Rübai 361
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Canını feda etmek, bir kimse veya değer uğruna ölmek.
Dil derd ile bī-tāb ü tüvān sulṭānum
Ḳurbān yoluña şevḳ ile cān sulṭānum

yoluña fedā:

1. **yoluña fedā:**
Gazel 280
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Aşığın sevgilinin sevdası ve yolu için bin tane canı olsa hepsini tek tek kaybedecek kadar çok istekli olması.
Żaʿīf-i ümmete sensin şefīʿ-i rūz-ı cezā
Fedā senüñ yoluña ümmet es-selāmu ʿaleyk

yoluña fedādur:

1. **yoluña fedādur:**-*dur*
Tahmis 4
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **Deyim**
Birisi ya da bir şey için canını vermek, ölmek.
Ser-be-ser ümmet-i merḥūme fedādur yoluña
Kimi pervāne-i şemʿūn kimi bülbül gülüñe

yoluña ḳurbān:

1. **yoluña ḳurbān:**
Rübai 170
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ugruna canını feda etmek, esirgememek.
Cān yoluña ḳurbān dimege şerm iderem
Ḳurbān idicek cān daḫi iḥsānuñdur

yoluña ḳurbān olmaz:

1. **yoluña ḳurbān olmaz:**-*maz*
Rübai 213
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Uğrunda ölmek, her şeye katlanmak.
Bir cān ki senüñ yoluña ḳurbān olmaz
ʿUşşāḳ-ı ciger-ḫūna o cān cān olmaz

yoluña kurbān olsun:

1. **yoluña ḳurbān olsun:**-*sun*
Rübai 419
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Uğrunda ölmek, her şeye katlanmak.
Ümmetlerüñ ey padişeh-i Sidre-mekān
Biñ ḥasret ile yoluña ḳurbān olsun

yoluñda efkende oldum:

1. **yoluñda efkende oldum:**-*du, -m*
Murabba 7
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yolunda âşık olmak anlamında deyim.
Olup biñ cān ile bende
Yoluñda oldum efkende

yoluñda ḫāk olsun:

1. **yoluñda ḫāk olsun:**
Murabba 12

Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir şeyin, bir kimse ya da şey uğrunda yok olması anlamında kullanılan deyim.
Cümle varum yoluñda ḫāk olsun
Cān fedā saña yā Resūla'llāh

yoluñda pāy-māl olduḳça:

1. **yoluñda pāy-māl olduḳça:**-*duḳça*
Gazel 497
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgili uğruna âşığın sürünmesi.
Yoluñda pāy-māl olduḳça eylerdüñ teġāfüller
Bana hīç itdigüñ cevr ü cefālar yāda gelmez mi

yük:

1. **yükde:**-*de*
Gazel 113
Mısra: **16**
Eşya, yük.
Taḥammül idemezüz bār-ı minnet-i cāha
Sözüñ netīcesi ol yükde bācumuz yoḳdur

yümn:

1. **yümn:**
Tarih 6
Mısra: **44**
Uğur.
İki şāhid gelüp tebşīr-güne söyledi tārīḫ
Şeh-i dehr eyledi dāmād yümn ile silaḥ-dārın

yümn-i cülūsuñ:

1. **yümn-i cülūsuñ:**-*uñ*
Kaside 19
Mısra: **153**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tahta çıkışın bereketi.
Eyledi yümn-i cülūsuñ ey hümāyūn-menḳabet
Āteş-i ḳahr ile sūzān hep ʿadū-yı ebteri

yümn-i iḳbāl:

1. **yümn-i iḳbāl:**
Kaside 18
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Talihin bereketi; kişinin talihli oluşu.
Yümn-i iḳbāl ile Ḥaḳ itdi ẕuhūr-ı ẕātını
ʿİllet-i ġāʾiyye-i bünyād-ı çarḫ-ı üstüvār

yümn-i luṭfıyla:

1. **yümn-i luṭfıyla:**-*ı, -yla*
Kaside 18
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Lütuf denizi.
Yümn-i luṭfıyla meh-i tābān müşārun bi'l-benān
Şevḳ-ı dīdārıyla ḫūrşīd-i felek pertev-niṣār

yümn-i muʿciz-i peyġām-beri:

1. **yümn-i muʿciz-i peyġām-beri:**-*i*
Kaside 19
Mısra: **84**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Peygamberin mucize bereketi.
Sāʿid-i baḫtuñ müʾeyyed eylesün ʿavn-i Ḥudā
Reh-ber olsun saña yümn-i muʿciz-i peyġām-beri

yūnus u mışrī-miṣāl:

1. **yūnus u mışrī-miṣāl:**
Murabba 5
Mısra: **67**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mısrî ve Yunus gibi.
Yūnus u Mışrī-miṣāl
Çaġıruram dost dost

yüregin oynadur:

1. **yüregin oynadur:**-*ur*
Gazel 496
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Deyim**
Birdenbire heyecanlanmak veya korkmak.
Yüregin oynadur eflākde mihr ü māhuñ
Ẓāhir olduḳda siyeh fūtede sīmīn bedeni

yüri:

1. **yüri:**
Gazel 34
Mısra: **9**
"Çabuk, ilerle!".
Ey Naḥīfī yüri sen ẕevḳ-i gülistān eyle
Şaḫn-ı gülzār saña kūçe-i dildār baña

2. **yüri:**
Gazel 324
Mısra: **10**
"Çabuk, ilerle!".
Olup āzāde fikr-i mā-sivādan
Naḥīfī-veş yüri rindāne rind ol

3. **yüri:**
Gazel 325
Mısra: **8**
"Çabuk, ilerle!".
Kūşe-i ʿuzleti reşk-āver-i gülşen-geh idüp
Yüri şimden girü var fāriġ-i bāġ u rāġ ol

4. **yüri:**
Gazel 468
Mısra: **2**
"Çabuk, ilerle!".
Şabā eger ki varursañ ḥarīm-i dil-dāra
Duʿālar it yüri benden o māh-ruḫ-sāra

5. **yüri:**
Kaside 1
Mısra: **49**
"Çabuk, ilerle!".
Sākin-i Ḳāf-ı ḳanāʿat ol yüri ʿAnḳā-şıfāt
Cīfe-i dünyāya raġbet itme mānend-i ġurāb

6. **yüri:**
Kaside 3
Mısra: **24**
"Çabuk, ilerle!".
İrmeden gūşuña āvāze-i ṭabl-ı rıḥlet
Çāresin eyle yüri zād-ı reh-i ʿuḳbānuñ

7. **yüri:**
Kaside 3
Mısra: **50**
"Çabuk, ilerle!".
Şübhe yoḳ ʿārıża-i merg-i ẕevi'l-ervāḥa
Nüktesin remz ile fehm it yüri bu maʿnānuñ

8. **yüri:**
Kaside 16
Mısra: **29**
"Çabuk, ilerle!".
Ey Naḥīfī yüri sür şevḳ ile rūy-ı siyehüñ
Maẓhar-ı raḥmet-i mevlā olacaḳ demdür bu

9. **yüri:**
Rübai 54
Mısra: **4**
"Çabuk, ilerle!".
Sen aḥsen-i taḳvīm ile maḫlūḳ olduñ
İmdi yüri aḫlāḳuñı eyle tehẕīb

10. **yüri:**
Rübai 488
Mısra: **4**
"Çabuk, ilerle!".
Taḥṣīl-i murād itmek ise maḳṣūduñ
Tefvīż-i umūr eyle yüri Allāha

yürü:

1. **yürürken:**-*r, -ken*
Kaside 8
Mısra: **125**
(Bir kimse veya nesne)
Bir yöne doğru yer değiştirmek, yer değiştirerek ilerlemek.
Ṣaḥn-ı ʿālemde ser-āzāde yürürken nā-gāh
Beni bir serv-i revān zülfine itdi ber-dār

2. **yürür:**-*r*
Matla 110
Mısra: **2**
(Bir kimse veya nesne)
Bir yöne doğru yer değiştirmek, yer değiştirerek ilerlemek.
Güẕer eylerse n'ola leyl ü nehār
Tīz yürür sāʿat-ı çarḫ-ı devvār

yüşīb mā yüşīb:

1. **yüşīb mā yüşīb:**
Gazel 59
Mısra: **10**
Isabet ediyor ya da etmiyor.
Mīve-i şeftālūler almaḳ degül mi maḳṣaduñ
Ġam degüldür ey Naḥīfī çün yüşīb mā yüşīb

yüsr:

1. **yüsrin:**-*in*
Kaside 2
Mısra: **24**
Kolaylık.
Eyledüñ taʿḳīb-i yüsrin ile her ʿüsri beyān
Yüsrin iḥsān eyle faẕluña bize bu ʿusretüñ

2. **yüsre:**-*e*
Rübai 61
Mısra: **1**
Kolaylık.
Bu ʿüsri ḳılup yüsre mübeddel yā Rab
Aḥvālümi ḳıl ḫayra muḥavvel yā Rab

yūsuf:

1. **yūsuf:**
Kaside 11
Mısra: **18**
İsrailoğullarından Yakub peygamberin oğlu.
Ādem ü Yaḥyā vü ʿİsā ile İbrāhīm ile
Yūsuf u İdrīs ü Hārūn ile hem Mūsā ile

2. **yūsufı:**-*ı*
Tarih 11
Mısra: **8**
İsrailoğullarından Yakub peygamberin oğlu.
Dāʾimā Mışr-ı saʿādetde ʿazīz itsün anı
Yūsufı sulṭān iden ol Ḥażret-i Rabb-i Raḥīm

yūsuf-çehre:

1. **yūsuf-çehrenüñ:**-*nüñ*
Gazel 119
Mısra: **4**
Yusuf yüzlü; Hz. Yusuf kadar güzel.
ʿAzīz-i Mışr olursam da ṣafā-yı ḫāṭırum yoḳdur
O Yūsuf-çehrenüñ hecriyle ʿālem baña zindāndur

yūsuf-ı cānı:

1. **yūsuf-ı cānı:**-*ı*
Gazel 410
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Can Yusuf'u (Hz.Yusuf peygamber).
İder üftāde çāh-ı ʿışḳa yüz biñ Yūsuf-ı cānı
Senüñ ʿunvān-ı ḥüsn-i bī-miṣālüñ yā Resūla'llāh

yūsuf-ı dil:

1. **yūsuf-ı dil:**
Gazel 150
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yusuf' un gönlü.
ʿAceb mi çāh-ı ḳabre girmedükçe bulmasa rifʿat
Naḥīfī Yūsuf-ı dil rūz u şeb maḥsūd-ı iḫvāndur

yūsuf-ı gül-pīrehen:

1. **yūsuf-ı gül-pīrehen:**
Gazel 322
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gül kokulu gömlek

giyen Yusuf II Hz. Yusuf, sevgili.
Ey Yūsuf-ı gül-pīrehen it nāz ile teşrīf
Beytü'l-ḥazen-i ḥasreti maḥsūd-ı İrem ḳıl

yūsuf-ı gül-pīreheninden:

1. **yūsuf-ı gül-pīreheninden:**-*i, -n, -den*
Gazel 203
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gül kokulu gömlek giyen Yusuf II Hz. Yusuf, sevgili.
Mehcūr olalı Yūsuf-ı gül-pīreheninden
Yaʿḳūb-ṣıfat dil daḫi Beytü'l-ḥazen ister

2. **yūsuf-ı gül-pīreheninden:**-*i, -n, -den*
Gazel 372
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gülden gömlekli Yûsuf (gibi olan) , gül (kokulu) gömleği olan Yusuf(gibi olan).
Yaʿḳūb-ı dilüñ dīdesi pür-ḫūn-ı belādur
Mehcūr olalı Yūsuf-ı gül-pīreheninden

yūsuf-ı gül-pīrehenüm:

1. **yūsuf-ı gül-pīrehenüm:**-*üm*
Kıt'a 19
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gül kokulu gömlek giyen Yusuf II Hz. Yusuf, sevgili.
Zīr-i ḫākinde yatur gevher-i nā-yāb-āsā
Bundadur bunda benüm Yūsuf-ı gül-pīrehenüm

yūsuf-ı ḥüsnüñ:

1. **yūsuf-ı ḥüsnüñ:**-*üñ*
Gazel 467
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik Yûsuf'u.
Niṣār-ı maḳdem-i nāzuñ olurdı cevher-i cān
Eger ki Yūsuf-ı ḥüsnüñ çıḳaydı bāzāra

yūsuf-ı sānī:

1. **yūsuf-ı sānī:**
Gazel 285
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İkinci Yusuf II güzellikte Hz. Yusuf'a denk olan sevgili.
Derd-i hicrānı sen ey Yūsuf-ı sānī baña ṣor
Çekdigin ben bilürim ḥasret ile Yaʿḳūbuñ

2. **yūsuf-ı sānī:**
Gazel 299
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İkinci Yusuf, Yusuf peygambere benzetilen sevgili.
Esīr-i çāh-ı bīmārı olup ey Yūsuf-ı sānī
Naḥīfī-zāra mıṣr-ı ġamda dīdārı ʿazīz itdüñ

yūsuf-ı ṭalʿatüñ:

1. **yūsuf-ı ṭalʿatüñ:**-*üñ*
Gazel 289
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik Yusuf'u II Hz. Yusuf'un güzelliği ile ünlü olmasına gönderme vardır.
Ḳalmayup ḥüsn ü bahā gūy-ı zenaḫ-dānuñda
Yūsuf-ı ṭalʿatüñ efkende-i çāh olsa gerek

yūsuf-ı yūsuf-liḳā:

1. **yūsuf-ı yūsuf-liḳā:**
Tarih 11
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzelliği ile bilinen Yusuf yüzlü Yusuf.
İtdi iḥsān aña bir maḫdūm-ı pākīze-nihād
Yūsuf-ı Yūsuf-liḳā perverde-i nāz ü naʿīm

yūsuf-ṭalʿat:

1. **yūsuf-ṭalʿatuñ:**-*uñ*
Gazel 120
Mısra: **5**
Yusuf yüzlü.
O Yūsuf-ṭalʿatuñ ümmīd-i teşrīf-i ḳudūmıyla
Der-i Beytü'l-ḥazen āmāde-i çāk-i girībāndur

yüz:

1. **yüzüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 137
Mısra: **5**
(Sevgilinin) Yüz, çehre, surat.
Gül-i ter yüzüñe āşüfte sünbül zülfüñe meftūn
Çemende serv-i nāzum reng ü būlar hep senüñçündür

2. **yüzden:**-*den*
Gazel 251
Mısra: **6**
Taraf, yön, kısım.
Bī-vefā ol diyü dāʾim sīneñe ḥāsid raḳīb
Ḳavl-i żaʿf ile yazupdur niçe yüzden var ġalaṭ

3. **yüzi:**-*i*
Gazel 333
Mısra: **1**
(Sevgilinin) Yüz, çehre, surat.
Göz gördi göñül sevdi seni ey yüzi māhum
Ḳurbānuñ olam var mı benüm bunda günāhum

4. **yüz:**
Gazel 411
Mısra: **12**
Yüz, suret, çehre. II utanma.
Ḥużūr-ı Ḥaḳda bu cürm ile baña luṭfuñ olmazsa

Ne yüz var bende ʿarż-ı
iʿtiẕāra yā Resūla'llāh

5. **yüz:**
Kaside 3
Mısra: **68**
Yüz, suret II hangi hakla, ne yüzle anlamında kullanılan bir deyim.
Eyledüñ ʿömrüñi bīhūde iżāʿat ṣad ḥayf
Ne yüz ile varasın der-gehine sübḥānuñ

6. **yüzüñden:**-*üñ, -den*
Matla 71
Mısra: **1**
(Sevgilinin) Yüz, çehre, surat.
Olsa yüzüñden n'ola şems ü ḳamer müstenīr
Eyledi Ḥaḳ vaṣfuñı nūr u sirāc-ı münīr

7. **yüzlerin:**-*ler, -in*
Matla 83
Mısra: **2**
(Sevgilinin) Yüz, çehre, surat.
Ḫ∨ābdan bīdār olunca ġonçe-i nev-resteler
Şeb-nem ile şüste eyler yüzlerin bād-ı seḥer

8. **yüzüñe:**-*üñ, -e*
Matla 100
Mısra: **1**
(Sevgilinin) Yüz, çehre, surat.
Yüzüñe ḳarşu n'ola girye iderse dil-i zār
Ḫoş gelür ey gül-i raʿnā bana bārān-ı bahār

9. **yüzüñ:**-*üñ*
Matla 186
Mısra: **2**
(Sevgilinin) Yüz, çehre, surat.
Gün gibi pertev-i ḥüsn ile cihān-ārāsın
Yüzüñ arduñ hele ey māh ʿaceb ġarrāsın

10. **yüzden:**-*den*
Rübai 446
Mısra: **1**
Sebep, neden.
Bir yüzden eger ḳulları olsa maḥzūn
Bir yüzden ider faż̈l u keremle memnūn

11. **yüzden:**-*den*
Rübai 446
Mısra: **2**
Sebep, neden.
Bir yüzden eger ḳulları olsa maḥzūn
Bir yüzden ider faż̈l u keremle memnūn

<u>yüz biñ:</u>

1. **yüz biñ:**
Gazel 6
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüz bin sayısı, çokluğu ifade etmek için kullanılmıştır.
Fāriġ olmaz bu Naḥīfī vaṣf-ı pāküñden senüñ
Eylese yüz biñ taʿarruż ḥāsid-i fāsid baña

2. **yüz biñ:**
Gazel 36
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüz bin, pek çok.
ʿAceb mi ʿārıżuñ fikriyle gāhī eylesem girye
Zemīn-i sīnede yüz biñ gül-i sīr-āb olur peydā

3. **yüz biñ:**
Gazel 65
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüz bin, pek çok.
Bir ḳıluñ naʿtine itsem niçe yüz biñ kelimāt
Eylerem vaṣf-ı kemālüñde niçe taḳṣīrāt

4. **yüz biñ:**
Gazel 88
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüz bin, pek çok.
Her nükte-i kemīnesi yüz biñ kitāb olur
Aḥvālin itse ʿāṣıḳ-ı ḫāṭır-ḫarāb ṣerḥ

5. **yüz biñ:**
Gazel 159
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüz bin, pek çok.
Saña cevr eyler varur aġyāra yüz biñ luṭf ider
Ey göñül maʿẕūr ṭut ḫūbānda ʿādet böyledür

6. **yüz biñ:**
Gazel 216
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüz bin sayısı, çokluğu ifade etmek için kullanılmıştır.
Olur cemālüñe yüz biñ neẕāre pervāne
O şemʿ-i sīm-ten olduḳça zīb-i revzen-i nāz

7. **yüz biñ:**
Gazel 241
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüz bin, pek çok.
Baḳup mecmūʿa-i naẓma dimiş ol serv-i şeh-nāzum
Ne ḫoş ʿāşıḳ bu kim cānā baña yüz biñ duʿā yazmış

8. **yüz biñ:**
Gazel 249
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüz bin, pek çok.
Ḫāk-i pāyında görüp yüz virmez ol meh-rū baña
Günde yüz biñ kerre olsam çehre-fersā-yı neşāṭ

9. **yüz biñ:**
Gazel 410
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüz bin sayısı, çokluğu

ifade etmek için kullanılmıştır.
İder üftāde çāh-ı ʿışḳa yüz biñ Yūsuf-ı cānı
Senüñ ʿunvān-ı ḥüsn-i bī-miṯālüñ yā Resūla'llāh

10. **yüz biñ:**
Gazel 424
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüz bin sayısı, çokluğu ifade etmek için kullanılmıştır.
Naḥīfī-veş döküp göz yaşların yüz biñ nedāmetle
Temennā-kār-ı ġufrān-ı Ḫudāyam yā Resūla'llāh

11. **yüz biñ:**
Gazel 465
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüz bin sayısı, çokluğu ifade etmek için kullanılmıştır.
Olur dām-efgen-i reftārı yüz biñ fitne-i ferdā
Ḳıyāmetler ḳopar ol ḳāmet-i āşūb-kār üzre

12. **yüz biñ:**
Gazel 484
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüz bin sayısı, çokluğu ifade etmek için kullanılmıştır.
Yüz biñ ʿilāc olursa degül ḳābil-i neşāṭ
Ġamdan o dil ki ʿışḳ ile vāreste olmaya

13. **yüz biñ:**
Gazel 485
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüz bin, pek çok.
Naḥīfī-i ġarībinden idüp ʿarż-ı ʿubūdiyyet
O faḫr-ı ʿāleme yüz biñ ṣalāt ile selām eyle

14. **yüz biñ:**
Kaside 5
Mısra: **158**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüz bin, pek çok.
Ālüñe aṣḥābuña eṭbāʿuña aḥbābuña
Tuḥfe olsun dem-be-dem yüz biñ selām-ı müctebā

15. **yüz biñ:**
Kaside 22
Mısra: **43**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüz bin sayısı, çokluğu ifade etmek için kullanılmıştır.
ʿAṭā-yı Ḥaḳda vardur niçe yüz biñ ḥikmet-i maḫfī
Muʿallel bi'l-ġaraż ṣanma ẓuhūr-ı naḳş-ı eşyāyı

16. **yüz biñ:**
Kaside 24
Mısra: **44**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüz bin, pek çok.
Mücāhid fī-sebīli'llāh o paşa-yı melek-ḫūyuñ
Deger bir fetḥi yüz biñ ḳahramān-ı dil-pesendāne

17. **yüz biñ:**
Kıt'a 32
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüz bin, pek çok.
Gelüp ben pāyuña yüz sürmede yüz biñ ḳuṣūr itdüm
Hemān ey ṣāh-ı ḥüsnüm sen benüm ʿözrüm ḳabūl eyle

18. **yüz biñ:**
Matla 165
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüz bin, pek çok.
Didüm ol yāre saña bir ʿabd-i kemterdür bu dil
Didi yüz biñ nāz ile ol ṣāh-ı ḥüsnüm kim degül

19. **yüz biñ:**
Rübai 15
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüz bin, pek çok.
Yüz biñ yıl idüp āyet-i ḳadrüñ imlā
İtsem seni vaṣf itmede biñ dürlü edā

20. **yüz biñ:**
Rübai 377
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüz bin, pek çok.
Her laḥẓada yüz biñ ṣalavāt ü teslīm
Ḳıl fażluñ ile rūḥına tā rūz-ı ḳıyām

21. **yüz biñ:**
Tahmis 4
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüz bin sayısı, çokluğu ifade etmek için kullanılmıştır.
Niçe yüz biñ kişiden defʿ idisersin ʿaṭşı
ʿİllet-i gāʾiye-i kevn ü mekānsın el-ḥaḳ

yüz biñ çeşm:

1. **yüz biñ çeşm:**
Gazel 3
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüz bin göz II mecazen çok fazla.
Encüm-i bī-ḥad degüldür āsumān üzre meger
ʿArş ü kürsī oldı yüz biñ çeşm ile ḥayrān saña

yüz çevirmem:

1. **yüz çevirmem:***-me, -m*
Gazel 85
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
İlgiyi kesmek, önemsememek, uzaklaşmak.

Yüz çevirmem ʿarṣa-i miḥnetde dime dur hele
Yārelenmek cüzʾīdür ammā Naḥīfī çāre güç

2. **yüz çevirmem:**-*me, -m*
Muaşşer 1
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Deyim**
İlgiyi kesmek, önemsememek, uzaklaşmak.
İltifāt-ı cünbüş-i ebrūsınuñ ḫayrānıyam
Tā-be-maḥşer yüz çevirmem kūşe-i mihrābdan

yüz ḳızardup:

1. **yüz ḳızardup:**-*up*
Gazel 491
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Utandırmak, yüz kızartmak.
Yüz ḳızardup nā-keşe ʿarż-ı temennā itme kim
Rū-be-ḫāk-i şerm olursın cürʿa-i ṣahbā gibi

yüz sürer:

1. **yüz sürer:**-*er*
Gazel 93
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Aşırı sevgiyi ve bağlılığı göstermek için yere eğilmek, yere kapanmak; sevgilinin ayağına kapanmak.
Geh dest geh pāyına öper dāman-ı yāra yüz sürer
Yaʿnī recā-yı vaṣl ider her ʿāşıḳ-ı nā-kām-ı ʿıyd

yüz sürmeden:

1. **yüz sürmeden:**-*me, -den*
Gazel 327
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Aşırı sevgiyi ve bağlılığı göstermek için yere eğilmek, yere kapanmak; sevgilinin ayağına kapanmak.
Ḫāk olursam kūyuña yüz sürmeden tā ḥaşre dek
Ehl-i ḳabri cümle bīdār ide ṣavt-ı şīvenüm

yüz sürmege:

1. **yüz sürmege:**-*meg, -e*
Rübai 492
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Aşırı sevgiyi ve bağlılığı göstermek için yere eğilmek, yere kapanmak; sevgilinin ayağına kapanmak.
Bir gerd-i ḥaḳīrem beni mehcūr itme
Yüz sürmege geldüm ḳadem-i ʿizzetüñe

2. **yüz sürmege:**-*meg, -e*
Rübai 555
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Baş eğmek, (huzurunda) yere kapanmak, ayaklara kapanmak (saygı bağlamında).
Her ḳanda ẓuhūr itse o māhuñ eşeri
Yüz sürmege cān-dāde idi ins ü perī

yüz sürmek:

1. **yüz sürmek:**-*mek*
Gazel 47
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Aşırı sevgiyi ve bağlılığı göstermek için yere eğilmek, yere kapanmak; sevgilinin ayağına kapanmak.
Rūy-ı zerdüm āsitān-ı pāküñe ferş eyleyem
Ravża-i ẕī-şānuña yüz sürmek olursa naṣīb

yüz sürse:

1. **yüz sürse:**-*se*
Matla 240
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Aşırı sevgiyi ve bağlılığı göstermek için yere eğilmek, yere kapanmak; sevgilinin ayağına kapanmak.
N'ola ṣubḥ u mesā dergāhuña yüz sürse mihr ü māh
Çerāġ-ı nūr-ı ẕātuñdur cihān yā nūru ʿarşi'llāh

yüz sürsün:

1. **yüz sürsün:**-*sün*
Gazel 444
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Aşırı sevgiyi ve bağlılığı göstermek için yere eğilmek, yere kapanmak; sevgilinin ayağına kapanmak.
Ḳo diller kūşe-i dāmānuña şevḳ ile yüz sürsün
Güẕer-gāhuñda ḳurbān oldıġum böyle şitāb itme

yüz sürüp:

1. **yüz sürüp:**-*üp*
Kaside 16
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Baş eğmek, (huzurunda) yere kapanmak, ayaklara kapanmak (saygı bağlamında).
Yüz sürüp dāmen-i ẕī-şānına ḳanlar aġla
ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳa maḥbūb-ı müsellemdür bu

2. **yüz sürüp:**-*üp*
Murabba 8
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Deyim**
Aşırı sevgiyi ve bağlılığı göstermek için yere eğilmek, yere kapanmak; sevgilinin ayağına kapanmak.
Yüz sürüp dergāhuña şevḳ ile ʿışḳ ile disem
Eṣ-ṣalātü ve's-selām ey faḫr-ı ʿālem es-selām

yüz ṭutdı:

1. **yüz ṭutdı:**-*dı*
Rübai 548
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yönelmek, meyletmek.
Yüz ṭutdı ḫarāb olmaġa bünyād-ı cihān
Bu devr-i denī esfele māʾil şimdi

yüz virmedüñ:

1. **yüz virmedüñ:**-*me, -dü, -ñ*
Gazel 97
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Deyim**
İlgi, yakınlık göstermek.
Hele yüz virmedüñ aġyāra begüm
Dil ü cān eylediler saña pesend

yüz virmez:

1. **yüz virmez:**-*mez*
Gazel 249
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Deyim**
İlgi, yakınlık göstermek.
Ḫāk-i pāyında görüp yüz virmez ol meh-rū baña
Günde yüz biñ kerre olsam çehre-fersā-yı neşāṭ

yüz virürsin:

1. **yüz virürsin:**-*ür, -sin*
Matla 188
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yakınlık göstermek, şımartmak. II yüzünü göstermek.
Yüz virürsin varup āyīneye ey sīm-beden
Gör ne söyler ol iki yüzli senüñ arduñdan

yüz yoḳ:

1. **yüz yoḳ:**
Kaside 5
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir kusuru bulunduğu için yeni bir şey istemeye utanma anlamında söylenir.
ʿArż-ı ḥāle gerçi yüz yoḳ bende ey kān-ı kerem
Luṭfuña maġrūr olup taḳrīre ḳıldum ibtidā

yüzden:

1. **yüzdendür:**-*dür*
Gazel 293
Mısra: **4**
Sebepten, ...den dolayı.
Bir perīnüñ genc-i ʿışḳın anda pinhān eyledüm
Yaʿnī ber-bādı bu yüzdendür dil-i vīrānenüñ

yüzi aġını:

1. **yüzi aġını:**-*ı, -n*
Kaside 27
Mısra: **46**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Övünç kaynağı.
Sürḫī-i rūyı gidüp āb-ı ʿadāletle yine
Yüzi aġını ʿayān eyledi cām-ı billūr

yüzi gül:

1. **yüzi gül:**
Gazel 122
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gül yüzlü.
Teşrīf iderseñ ey yüzi gül berḳ-ı āhumuz
Ṣadr-ı revāḳ-ı sīneye zerrīn firāş olur

2. **yüzi gül:**
Gazel 522
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gül yüzlü. || *Sevgili.*
Taraḥḥum eyle getür yāda mübtelālaruñı
Unıtma ey yüzi gül eski āşinālaruñı

yüzi ḳarasın:

1. **yüzi ḳarasın:**
Gazel 73
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Utanç verici, utanılacak bir durum ya da şey.
Ḫāl-i yāra öykünicek geldi başa dürlü ḥāl
Bildi yüzi ḳarasın yanup ider ʿanber sükūt

yüzi māh:

1. **yüzi māh:**
Gazel 288
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüzü ay II ay yüzlü sevgili.
Güş ḳıl pendümi naḫvetle teğāfül itme
Ben saña hep didigüm ey yüzi māh olsa gerek

yüzime urma:

1. **yüzime urma:**-*im, -ma*
Murabba 7
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yüzüne vurmak: Bir kimsenin ayıbını veya kusurunu yüzüne söylemek.
Fedā olsun saña cānum
Yüzime urma ʿişyānum

yüzüm sürsem:

1. **yüzüm sürsem:**-*üm, -se, -m*
Kaside 13
Mısra: **50**
Kelime Tipi: **Deyim**
Aşırı sevgiyi ve bağlılığı göstermek için yere eğilmek, yere kapanmak; sevgilinin ayağına kapanmak.
İdüp şevḳıyla icrā resm-i teslīm ü taḥiyyātı
Yüzüm sürsem varup ol der-geh-i rifʿat-mekīn üzre

yüzüm ṭutdum:

1. **yüzüm ṭutdum:**-*üm, -du, -m*
Murabba 5
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yönelmek, meyletmek.
Ṭutdum o yāra yüzüm
Kimseye baḳmaz gözüm

yüzüm yoḳ:

1. **yüzüm yoḳ:**
Gazel 9

Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Cüret ve cesareti olmamak.
Yoḳ yüzüm dergāh-ı Ḥaḳḳa varmaġa bir vech ile
Vay eger olmazsa luṭfuñ ben ġarībe reh-nümā

2. **yüzüm yoḳ:**-*m*
Gazel 64
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yüzü olmamak, utanmak.
Yoḳ yüzüm varmaġa dergāh-ı Cenāb-ı Ḥaḳḳa
Meded ey pādişeh-i dādger-i ḫayl-i ʿuṣāt

3. **yüzüm yoḳ:**
Gazel 426
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Deyim**
Cüret ve cesareti olmamak.
Yüzüm yoḳ ʿarż-ı ḥāle ʿarṣa-gāh-ı ḥaşre varduḳda
Güneh-kāram giriftār-ı hevāyam yā Resūla'llāh

4. **yüzüm yoḳ:**-*m*
Murabba 1
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Deyim**
Cüreti ve cesareti olmamak, utanmak.
Yüzüm yoḳ ʿözr-i ʿişyāna Ümmīdüm yoḳ ʿafv ü ġufrāna

yüzümüñ ḳarasına:

1. **yüzümüñ ḳarasına:**-*üm, -üñ, -n, -a, -, -, -, -, -, -, -*
Rübai 367
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Günah.
Ben ḫāk-i ḥaḳīre naẓar it şefḳatle
Baḳma yüzümüñ ḳarasına sulṭānum

yüzüñ aġ olsun:

1. **yüzüñ aġ olsun:**-*sun*
Rübai 435
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yüzü ak olmak, çekinilecek bir durumu olmamak.
Āḫir ḳoduñ ol māhı ḥicāb altında
Ey ḫaṭṭ-ı siyeh-kār yüzüñ aġ olsun

yüzüñ sür:

1. **yüzüñ sür:**-*üñ*
Kıt'a 15
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Aşırı sevgiyi ve bağlılığı göstermek için yere eğilmek, yere kapanmak; sevgilinin ayağına kapanmak.
Ey dil ḫayāl idüp ḳadem-i ʿarş-maḳdemin
Naʿlīn-i pāk-i Aḥmed-i Muḫtāra sür yüzüñ

żabṭ oldı:

1. **żabṭ oldı:**-*dı*
Kaside 26
Mısra: **209**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ele geçirilmek.
ʿİnāyet-i vüzerādur sebeb ki żabṭ oldı
Ṣaḥāyif üzre nuʿūt-ı meḥāsin-i ḳudemā

zādehu'llāh:

1. **zādehu'llāh:**
Tarih 29
Mısra: **17**
Allah bağışlasın.
Zādehu'llāh zihī himmet-i sulṭān-ı cihān
Eyledi teşne-dilāna kerem ü reʾfet ü cūd

zād-ı rāh-ı āḫiret:

1. **zād-ı rāh-ı āḫiret:**
Kaside 1
Mısra: **52**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ahiret yolunun azığı, ahret için hazırlanmış olan şeyler.
Kār-sāz olmaz saña āḫir nefesde naḳd-i sīm
Zād-ı rāh-ı āḫiret olmaz ẕeheb vaḳt-i ẕehāb

zād-ı rāhuñ:

1. **zād-ı rāhuñ:**-*uñ*
Gazel 287
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yol azığı, yolluk.
Zād-ı rāhuñ ḳanı bu encümen-i fānīden
Dem-i rıḥlet didigüñ ḫ∨āh ne-ḫ∨āh olsa gerek

zād-ı reh-i ʿuḳbānuñ:

1. **zād-ı reh-i ʿuḳbānuñ:**-*nuñ*
Kaside 3
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ahiret yolunun azığı.
İrmeden gūşuña āvāze-i ṭabl-ı rıḥlet
Çāresin eyle yüri zād-ı reh-i ʿuḳbānuñ

żaʿf:

1. **żaʿfdan:**-*dan*
Gazel 505
Mısra: **3**
Zayıf, güçsüz ‖ âşık.
Görünmez ise n'ola żaʿfdan bu cism-i nizār
O māh-pāre beni cevr ile hilāl itdi

zafer-yāb olamazsın:

1. **ẓafer-yāb olamazsın:**-*a, -maz, -sın*
Rübai 508
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zafere ulaşmak.
Sen baña ẓafer-yāb olamazsın zīrā

Ol faḫr-ı cihān oldı baña püşt ü penāh

<u>żaʿf-ı dil-i nālānum:</u>

1. **żaʿf-ı dil-i nālānum:**-*um*
Rübai 331
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Inleyen gönlün zaafı.
Dildār işidüp velvele-i efġānum
Çün gördi benüm żaʿf-ı dil-i nālānum

<u>żaʿf-ı ʿışḳ:</u>

1. **żaʿf-ı ʿışḳ:**
Matla 128
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşkın zayıflığı, aşk güçsüzlüğü.
Żaʿf-ı ʿışḳ oldı ezel cism-i nizāra muḫtaş
N'ola ʿālemde baña olsa Naḥīfî maḫlaş

<u>żaʿf-ı miḥnetden:</u>

1. **żaʿf-ı miḥnetden:**-*den*
Kaside 19
Mısra: **89**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mihnetin zayıflığı.
Żaʿf-ı miḥnetden göründi mafṣal-ı sīnem ʿayān
Oldı gūyā nüsḫa-i derd ü hümūmuñ misṭarı

<u>żaʿf-ı ṣavm:</u>

1. **żaʿf-ı ṣavm:**
Kıt'a 37
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Orucun kuvvetsizliği, güçsüzlüğü.
Żaʿf-ı ṣavm ile ḳaşuñ gibi hilāl olduñ ise
Nūr-ı maḥż ile tenüñ reşk-i meh-i bedr oldı

<u>zāġ:</u>

1. **zāġa:**-*a*
Gazel 200
Mısra: **12**
Her önüne gelen karga ‖ dost olmaktan hoşlanılmayan kimse, sevilmeye kişi: rakip.
Düşme dām-ı ṭaleb-i bü'l-hevesān-ı ġaraża
Şāh-bāzum ḥaẕer it olma ṣaḳın zāġa şikār

2. **zāġı:**-*ı*
Gazel 219
Mısra: **8**
Karga.
N'ola itmezse vażʿ-ı dil-rübāyı bī-meẕāḳāne
Hümādur şāh-bāzum degme bir zāġı şikār itmez

3. **zāġ:**
Gazel 257
Mısra: **8**
Karga.
Gül-ʿiẕār-ı vuṣlat içre var iken ṣad ʿandelīb
Hīç revā mı gülşenüñde āh ü zārı ide zāġ

4. **zāġ:**
Tahmis 6
Mısra: **23**
Karga.
Ṭūṭī maḥbūs-ı ḳafes zāġ çemende ḫandān
-

<u>zāġ-ı bed-elḥān:</u>

1. **zāġ-ı bed-elḥān:**
Matla 216
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kötü sesli karga.
Görme beni aġyār-ı bed-endīş ile yeksān
Hīç bir mi olur bülbül ile zāġ-ı bed-elḥān

<u>zāġ-ı raḳīb:</u>

1. **zāġ-ı raḳīb:**
Gazel 59
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Karga gibi bed sesi ve görüntüsü olan rakip.
Gülşen-i kūyında yārüñ bülbüle hem-ser benem
Çoḳ ṣadā-yı saḫt idermiş anda ol zāġ-ı raḳīb

<u>zāġ-ı siyāhum:</u>

1. **zāġ-ı siyāhum:**-*um*
Gazel 164
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kara karga.
Ehl-i dil ser-germ olursa ṭaʿn-ı dünāndan n'ola
Bülbüli zāġ-ı siyāhum nālesi iġżāb ider

<u>zāġ-ı siyeh:</u>

1. **zāġ-ı siyeh:**
Matla 189
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Siyah karga.
O gül-i ter ola pejmürde-i teʾşīr-i ḫazān
Ki ṭuta bülbüli zāġ-ı siyeh ile yeksān

<u>zāġ-ı siyeh-kāra:</u>

1. **zāġ-ı siyeh-kāra:**-*a*
Gazel 519
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Suçlu karga.
Ol perī-rū varup aġyār ile yār olsun mı
Ol Hümā zāġ-ı siyeh-kāra şikār olsun mı

<u>zāhib:</u>

1. **ẕāhibem:**-*em*
Gazel 339
Mısra: **10**
Giden, gidici.
Yāran kimisi bāġa gider kimi gülşene

Ammā ki ben o kūy-ı dil-āraya ẕāhibem

zāhid:

1. **zāhid:**
Gazel 6
Mısra: **1**
Allah korkusuyla dünyevi şeylerden el çekmiş kimse II. Kaba sofu.
Daḫl idüp ʿarż-ı taʿaṣṣub itmesün zāhid baña
Kārger olmaz ḫandeg-i ṭaʿna-i ḥāsid baña

2. **zāhid:**
Gazel 29
Mısra: **7**
Allah korkusuyla dünyevi şeylerden el çekmiş kimse II. Kaba sofu.
Nāle-i dil-sūzuma zāhid taʿaccüb eyleme
İtdiren derd-i maḥabbetdür bu feryādı baña

3. **zāhid:**
Gazel 33
Mısra: **3**
Allah korkusuyla dünyevi şeylerden el çekmiş kimse II. Kaba sofu.
Ḥüsn-i dildārı sen idrāk idemezsin zāhid
Başḳa bir ẕāʾiḳadur ḥayret-i dīdār baña

4. **zāhid:**
Gazel 120
Mısra: **8**
Allah korkusuyla dünyevi şeylerden el çekmiş kimse II. Kaba sofu.
Melāmet itme şevḳ ile görüp meftūnluġum luṭf it
Sen ey zāhid o mest-i nāzı bilmezsin ne fettāndur

5. **zāhid:**
Gazel 122
Mısra: **9**
Allah korkusuyla dünyevi şeylerden el çekmiş kimse II. Kaba sofu.
Zāhid maḥabbet ehline pend ü naṣīḥatüñ
Bīhūde her nefesde ġam-ı dil-ḫırāṣ olur

6. **zāhid:**
Gazel 132
Mısra: **3**
Allah korkusuyla dünyevi şeylerden el çekmiş kimse II. Kaba sofu.
Zāhid taʿaccüb eyleme āh itdigüm görüp
Bir yerde tā ki āteş ola anda dūd olur

7. **zāhid:**
Gazel 157
Mısra: **6**
Allah korkusuyla dünyevi şeylerden el çekmiş kimse II. Kaba sofu.
Beyān itmekde kūy-ı dil-rübāyı iḫtiṣār itdüñ
Ḥużūr-ı cenneti vaṣf itmede zāhid ḳuṣūruñ var

8. **zāhid:**
Gazel 231
Mısra: **4**
Allah korkusuyla dünyevi şeylerden el çekmiş kimse II. Kaba sofu.
Baġrumuz deldi nevā-yı naġme-i ser-tīz-i ney
Ehl-i derde böyle teʾsīr eylese zāhid nefes

9. **zāhid:**
Gazel 253
Mısra: **1**
Allah korkusuyla dünyevi şeylerden el çekmiş kimse II. Kaba sofu.
Reh-i ʿışḳ içre ey zāhid kim iderse vefādan ḥaẕ
Gerekdür aña kim cānā ide cevr ü cefādan ḥaẕ

10. **zāhid:**
Gazel 316
Mısra: **9**
Allah korkusuyla dünyevi şeylerden el çekmiş kimse II. Kaba sofu.
Bir sehī-serve göñül düşmemek olmaz zāhid
Dil-i şeydā bu hevādan geçemez çāre degül

11. **zāhid:**
Gazel 343
Mısra: **5**
Allah korkusuyla dünyevi şeylerden el çekmiş kimse II. Kaba sofu.
Eger ki ʿārif iseñ gūş-ı hūşuña zāhid
Netīce hem-ser-i dürr-i yegānedür süḫanum

12. **zāhide:**-*e*
Gazel 393
Mısra: **1**
Allah korkusuyla dünyevi şeylerden el çekmiş kimse II. Kaba sofu.
Zāhide sāḳī fünūn-ı ʿışḳı tavżīḥ eylesün
Nüsḫa-i cām-ı Cemi bir pāre taṣrīḥ eylesün

13. **zāhid:**
Gazel 435
Mısra: **8**
Allah korkusuyla dünyevi şeylerden el çekmiş kimse II. Kaba sofu.
Bize besdür şarāb-ı laʿl-i sāḳī bezm-i ʿālemde
Mey-i gül-gūna isterseñ sen ey zāhid yasaġ eyle

14. **zāhid:**
Gazel 488
Mısra: **9**
Allah korkusuyla dünyevi şeylerden el çekmiş kimse II. Kaba sofu.
Zāhid naṣīḥat ister iseñ ṭut sözüm benüm
Ḳıl intisāb-ı ḥasret-i ʿışḳ-ı Muḥammedī

15. **zāhid:**
Gazel 492
Mısra: **5**
Allah korkusuyla dünyevi şeylerden el çekmiş kimse II. Kaba sofu.
Küşte-i ʿışḳuñ temāşā eyle zāhid meşhedin
Kim gelür ḫāk-i mezārından ṣadā-yı ism-i Ḥay

16. **zāhid:**
Gazel 504
Mısra: **11**

Allah korkusuyla dünyevi şeylerden el çekmiş kimse II. Kaba sofu.
Erbāb-ı ʿışḳa zāhid ider ṭaʿn-ı bī-şümār
Bilmez ki her sözinde şayılmaz ḫaṭāları

17. **zāhidüñ:**-*üñ*
Gazel 520
Mısra: **2**
Allah korkusuyla dünyevi şeylerden el çekmiş kimse II. Kaba sofu.
Nigāh-ı reşk ile gördükçe eşk-i çeşm-i giryānı
N'ola ḳana boyansa zāhidüñ tesbīḥ-i mercānı

18. **zāhid:**
Kaside 23
Mısra: **11**
Allah korkusuyla dünyevi şeylerden el çekmiş kimse II. Kaba sofu.
Ḳalur mı sende bu zühd ü riyālardan eşer zāhid
Hele ṣabr eyle bezme ol cevān-ı dil-rübā gelsün

19. **zāhid:**
Matla 63
Mısra: **2**
Allah korkusuyla dünyevi şeylerden el çekmiş kimse II. Kaba sofu.
Naḳl ider ḥaşri velī dīdesi yāre ʿāyid
Ḥaşerī müʾmine beñzer gibi ġāyet zāhid

20. **zāhid:**
Matla 174
Mısra: **2**
Allah korkusuyla dünyevi şeylerden el çekmiş kimse II. Kaba sofu.
Māh-rūlarla donandı yine ṣaḥn-ı ʿālem
N'eylesün sen de baḳ inṣāf ile zāhid ādem

21. **zāhid:**
Rübai 343
Mısra: **3**
Allah korkusuyla dünyevi şeylerden el çekmiş kimse II. Kaba sofu.
Zāhid ṣaḳın āḥ itdigüme taʿn itme
Ben Rabbümi her ḥāl ile tesbīḥ iderem

<u>zāhidā:</u>

1. **zāhidā:**
Gazel 5
Mısra: **7**
Ey sofu!.
Zāhidā āsān degüldür kārı ʿışḳ aṣḥābınuñ
Anlara ḫūn-ı cigerdür tekye-i ġamda ġıdā

2. **zāhidā:**
Gazel 28
Mısra: **6**
Ey sofu!.
ʿIşḳdan itmekdesin her laḥẓa teklīf-i ferāġ
Zāhidā terk eyle dirsin köhne muʿtādı bana

3. **zāhidā:**
Gazel 91
Mısra: **11**
Ey sofu!.
Saña mümkin degüldür fenn-i ʿışḳı zāhidā taʿlīm
Bilürsin dād-ı Ḥaḳdur her kişiye feyż-i istiʿdād

4. **zāhidā:**
Gazel 139
Mısra: **7**
Ey sofu!.
Ḫor baḳma zāhidā dervīş-i delḳ-ālūdeye
Ġāfil olma ḫırḳa-i peşmīne içre er yatur

5. **zāhidā:**
Gazel 232
Mısra: **7**
Ey sofu!.
Iştılāḥı başḳadur erbāb-ı ʿışḳuñ zāhidā
Ẕerreye ḫūrşīd dirler murġ-ı ʿAnḳāya meges

6. **zāhidā:**
Gazel 352
Mısra: **15**
Ey sofu!.
Himmet-i ʿışḳı temāşā eyle gör kim zāhidā
Ẕerre-i nā-çīz iken mihr-i dıraḫşāndur yerüm

7. **zāhidā:**
Gazel 374
Mısra: **13**
Ey sofu!.
Luṭf eyle gel riyāyı ḳo ḥaḳ söyle zāhidā
Maḥbūb u mey ṣafāsını inkār ider misin

8. **zāhidā:**
Gazel 481
Mısra: **7**
Ey sofu!.
Zāhidā ḫ∨āhiş-i dil olmamaḳ olmaz ammā
Hele bir pāre de terk-i ṭamaʿ-ı ḫām olsa

9. **zāhidā:**
Matla 22
Mısra: **2**
Ey sofu!.
Bī-meẕāḳ itmiş seni telḫī-i ṣahbā-yı riyā
Sen ne anlarsın maḥabbet leẕẕetinden zāhidā

10. **zāhidā:**
Matla 177
Mısra: **2**
Ey sofu!.
Māh-rūlar içre şimdi bir şuʿaybum var benüm
Zāhidā maʿẕūr ṭut ancaḳ şu ʿaybum var benüm

11. **zāhidā:**
Matla 187
Mısra: **1**
Ey sofu!.
Zāhidā görmek imiş ḳaṣduñ o yāri her ān
Görinür saña da bir gün gör o fettān-ı cihān

12. **zāhidā:**
Matla 203
Mısra: **1**
Ey sofu!.
Ehl-i ʿışḳuñ leẕẕetinden zāhidā maḥrūmsın
Sen hevā-yı ʿışḳı bilmezsin daḫi maʿṣūmsın

zāhid-i bed-rāy:

1. **zāhid-i bed-rāy:**
Gazel 249
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kötü düşünceli zahit.
İçmemek mümkin midür ey zāhid-i bed-rāy anı
Devr-i gülde ḫoş gelür cām-ı temennā-yı neşāṭ

zāhid-i güm-rāh:

1. **zāhid-i güm-rāh:**
Gazel 482
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yolunu kaybetmiş kaba sofu.
ʿIşḳ ile irer mertebeye ʿārif-i bi'llāh
Bīhūde bize ṭaʿnı ḳosun zāhid-i güm-rāh

zāhid-i huşḳüñ:

1. **zāhid-i ḫuşḳüñ:**-*üñ*
Gazel 504
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kaba Sofu.
Sāḳī yetiş ki cürʿa-keşān-ı maḥabbeti
Öldürdi işte zāhid-i ḫuşḳüñ riyāları

zāhid-i ʿışḳı:

1. **zāhid-i ʿışḳı:**-*ı*
Gazel 184
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşkın zahidi.
Pīş-i ruḫsārında āhumdan ṣadāḳat fehm ider
Zāhid-i ʿışḳı duʿā-yı ṣubḥ-gāhından bilür

zāhid-i nā-dān:

1. **zāhid-i nā-dān:**
Gazel 153
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cahil kaba sofu.
Gerçi kim eyler melāmet zāhid-i nā-dān baña
Bilmez ammā kim seni görse o da meftūn olur

2. **zāhid-i nā-dān:**
Gazel 363
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cahil kaba sofu.
Bunda yoḳdur yeri erbāb-ı riyānuñ sāḳī
Gelmesün bezmümüze zāhid-i nā-dān dönsün

zāhid-i sālūs:

1. **zāhid-i sālūs:**
Gazel 368
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Iki yüzlü zahid.
Var ise maḳṣūdı ʿazm-i kūşe-i mey-ḫānedür
Zāhid-i sālūs almış dūşına seccādesin

ẓāhir:

1. **ẓāhirdür:**-*dür*
Gazel 228
Mısra: **14**
Açık, aşina.
Ḳabūl-i ṭuʿma-i feyż-i reşād itmez ṭamaʿkārān
Bu ẓāhirdür ki fāsid olsa bir miʿde ṭaʿām almaz

2. **ẓāhirdür:**-*dür*
Gazel 317
Mısra: **4**
Açık, aşina.
O māhı göz göre aġyāra virmek ḫayli müşkildür
Bu ẓāhirdür ki elbette olur teslīm-i cān müşkil

3. **ẓāhirdür:**-*dür*
Gazel 342
Mısra: **5**
Açık, aşina.
Ẓāhirdür āh-ı şuʿle-feşānumdan ey perī
Sūz-āşinā-yı āteş-i hicranuñ oldıġum

4. **ẓāhirde:**-*de*
Gazel 352
Mısra: **17**
Açık, aşina.
Ey Naḥīfī gerçi hem-demsin baña ẓāhirde sen
Sen de bilmezsin benüm bir cāy-ı pinhāndur yerüm

5. **ẓāhir:**
Kaside 10
Mısra: **18**
Açık, aşina.
Vücūdıyla mevcūd inʿām-ı vücūd
Ẓuhūrıyla ẓāhir meẓāhir tamām

6. **ẓāhir:**
Kaside 19
Mısra: **151**
Açık, aşina.
Ẓāhir ism-i dil-keşüñde resm-i terkīb-i şafā
Şādumān olsa n'ola ḫalḳuñ kibār u kihteri

7. **ẓāhir:**
Kıt'a 38
Mısra: **9**
Açık, aşina.
Bu ẓāhir kim penāh ü mültecā ʿadd itdigi ādem
Degüldür defʿa ḳādir gelse ḫ∨āb-ı ġaflet-efşānı

8. **ẓāhir:**
Murabba 2
Mısra: **25**
Açık, aşina.
Eger ẓāhir eger mektūm
Eger manṭūḳ eger mefhūm

9. **ẓāhirüme:**-*üm, -e*
Murabba 5
Mısra: **57**
Açık, aşina.
Ẓāhirüme baḳma gel
İtme benümle cedel

10. **ẓāhir:**
Rübai 64

Mısra: **4**
Açık, aşina.
Sen Nūr u Bedīʿ u Ẓāhir ü Bāṭınsın
Esrār u ḫafā yā saña ẓāhir yā Rab

11. **ẓāhir:**
Rübai 136
Mısra: **2**
Açık, aşina.
Ey ʿālim-i sırr u ʿalen-i cümle ʿibād
Ẓāhir saña kām-ı dil ü maḳṣūd-ı fuʿād

12. **ẓāhir:**
Rübai 351
Mısra: **3**
Açık, aşina.
İslām ile küfrüñ ḳatı ẓāhir farḳı
Hīç nūra ider ki ġalebe ʿayn-ı ẓalām

13. **ẓāhir:**
Rübai 412
Mısra: **2**
Görünücü, meydanda, ıyân, tecelli eden Hakk'a verilen isim.
Rabb-i Eḥad ü Vāḥid ü Ḳādir sensin
Berr ü Ṣamed ü Bāṭın u Ẓāhir sensin

<u>ẓāhir ola:</u>

1. **ẓāhir ola:**-*a*
Kaside 13
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Açığa çıkmak, meydana çıkmak, görünür olmak.
Ḫudā maʿnīde ḳıldı ẕāt-ı pāküñ nūr ile memlūʾ
Ne mümkin sāye-i nūr ola ẓāhir ḫāk ü ṭīn üzre

<u>ẓāhir oldı:</u>

1. **ẓāhir oldı:**-*dı*
Kaside 8
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Açığa çıkmak, meydana çıkmak, görünür olmak.
Eyledi bād-ı ṣabā ʿarṣa-i gülzāra ṣalā
Oldı ẓāhir yine her tāze nihāl ü eşcār

2. **ẓāhir oldı:**-*dı*
Matla 23
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Açığa çıkmak, meydana çıkmak, görünür olmak.
Ṣanma ruḥsārında ẓāhir oldı ḫaṭṭ-ı ḫoş-nümā
Şerḥ olundı ser-be-ser metn-i cemāl-i dil-rübā

3. **ẓāhir oldı:**-*dı*
Tarih 33
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Açığa çıkmak, meydana çıkmak, görünür olmak.
İsm-i Saʿd-ābāduñ oldı şimdi ẓāhir ḥikmeti
Oldı saʿd ile bu fetḥ ābādī-i mülk-i ṣafā

<u>ẓāhir olduḳda:</u>

1. **ẓāhir olduḳda:**-*duḳ, -da*
Gazel 496
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Açığa çıkmak, meydana çıkmak, görünür olmak.
Yüregin oynadur eflākde mihr ü māhuñ
Ẓāhir olduḳda siyeh tūtede sīmīn bedeni

2. **ẓāhir olduḳda:**-*duḳda*
Kaside 1
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Açığa çıkmak, meydana çıkmak, görünür olmak.
Ḫālıḳ-ı şems ü ḳamerden ḳıl recā maḳṣūduñı
Āfitāb olduḳda ẓāhir iḫtifā eyler şihāb

3. **ẓāhir olduḳda:**-*duḳda*
Kaside 2
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Açığa çıkmak, meydana çıkmak, görünür olmak.
ʿAḳl ü idrāki ider mevḳūf-ı ʿacz ü iʿtirāf
Ẓāhir olduḳda meʾāl-i ḥikmet-i bī-ʿilletüñ

<u>ẓāhir olmadı:</u>

1. **ẓāhir olmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 406
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Açığa çıkmak, meydana çıkmak, görünür olmak.
ʿAdīmü'l-mi<u>s</u>l ḫayl-i enbiyāsın aña şāhiddür
Ki ẓāhir olmadı ẓıll-ı ẓalīlüñ ʿālemīn üzre

<u>ẓāhir olmasa:</u>

1. **ẓāhir olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 406
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Görünür duruma gelmek, açığa çıkmak, meydana çıkmak.
N'ola ẓıll-ı şerīfüñ olmasa ẓāhir bu dünyāda
Melā<u>z</u> olsa gerek ʿuḳbāda her ʿabd-i kemīn üzre

<u>ẓāhir olsaydı:</u>

1. **ẓāhir olsaydı:**-*sa, -ydı*
Kaside 27
Mısra: **101**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Açığa çıkmak, meydana çıkmak, görünür olmak.
Baña bir ehl-i mürüvvet eger olsaydı ẓāhir
Ṭabʿ-ı pākümde göreydi neler eylerdi ẓuhūr

<u>żāhir olup:</u>

1. **żāhir olup:**-*up*
Kaside 26
Mısra: **315**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Açığa çıkmak, meydana çıkmak, görünür olmak.
Hemīşe żāhir olup tā fürūġ-ı şems ü ḳamer
Hemīşe s̱ābit ola tā bu ḳubbe-i mīnā

2. **ẓāhir olup:**-*up*
Rübai 32
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Açığa çıkmak, meydana çıkmak, görünür olmak.
Nīk ü bed olup cümle ʿameller ẓāhir
İtdüklerini bulsa gerekdür aʿdā

żāhir olur:

1. **ẓāhir olur:**-*ur*
Gazel 466
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Açığa çıkmak, meydana çıkmak, görünür olmak.
ʿAraḳlar kim olur ẓāhir leb-i mey-gūn-ı yār üzre
Dökülmiş gūyiyā berg-i semendür cūy-bār üzre

2. **żāhir olur:**-*ur*
Muamma 2
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Açığa çıkmak, meydana çıkmak, görünür olmak.
Ele alduḳça anı ġamze-i şūriş-fikenüñ
Ḫūn-ı dil żāhir olur tīr-i kemānuñda senüñ

ẓāhir olurdı:

1. **ẓāhir olurdı:**-*ur, -dı*
Gazel 361
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Arka çıkmak, yardımcı olmak.
Ḳuvvet-i taṣfiyeden ʿaksi olurdı ẓāhir
Ḳonsa mirʾāta eger cevher-i idrākümden

2. **ẓāhir olurdı:**-*ur, -dı*
Kaside 27
Mısra: **115**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Açığa çıkmak, meydana çıkmak, görünür olmak.
Ṣafvet-i cevher-i iḫlāṣum olurdı ẓāhir
Eyleseñ luṭf ile āyīne-i ṭabʿum manẓūr

ẓāhir ü bāṭın:

1. **ẓāhir ü bāṭın:**
Rübai 360
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dış ve iç ‖ sûret ve sîret.
Ey ẓātı olan raḥmete ʿayn-ı mefhūm
Luṭf u keremüñ ẓāhir ü bāṭın maʿlūm

ẓāhir ü bāṭında:

1. **ẓāhir u bāṭında:**-*da*
Gazel 406
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dış ve iç ‖ sûret ve sîret.
Seni nūr eyledi Ḥaḳ ẓāhir u bāṭında bī-şübhe
Ne mümkindür ẓuhūr-ı sāye hīç nūr-ı zemīñ üzre

2. **ẓāhir ü bāṭında:**-*da*
Kaside 22
Mısra: **82**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dış ve iç ‖ sûret ve sîret.
Duʿā hengāmıdur bu ḥarf miskiyyü'l-ḫıtām olsun
Ṭalebde ẓāhir ü bāṭında maḳṣad fażl-ı mevlāyı

3. **ẓāhir ü bāṭında:**-*da*
Tarih 33
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Açık ve gizli.
İtdi Sulṭān Aḥmed-i Ġāzīye Rabbü'l-ʿālemīn
Ẓāhir ü bāṭında tevfīḳ-ı celīlin reh-nümā

ẓāhir ü bāṭınsın:

1. **ẓāhir ü bāṭınsın:**-*sın*
Rübai 64
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dış ve iç ‖ sûret ve sîret.
Sen Nūr u Bedīʿ u Ẓāhir ü Bāṭınsın
Esrār u ḫafā yā saña ẓāhir yā Rab

ẓāhir ü ferḫunde oldı:

1. **ẓāhir ü ferḫunde oldı:**-*dı*
Gazel 487
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zahir ve baht sahibi olmak.
Nesīb-i ʿırḳ-ı aṣālet ḥabīb-i mülk-i şeref
Ki oldı ẓāhir ü ferḫunde nisbet-i nesebi

ẓāhir-biñ olan:

1. **ẓāhir-biñ olan:**-*an*
Kıt'a 38
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Görünüşe aldanmak.
Cihān bezminde şimdi niçe ẓāhir-biñ olan kimse
Olup bu devr-i fānīnüñ esīr-i devlet ü şānı

ẓāhir-bīn-i ġaflet olma:

1. **ẓāhir-bīn-i ġaflet olma:**-*ma*
Gazel 370
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade

Gafletin dışını gören olmak.
Ben Naḥīfîyem derūnum maẓhar-ı esrārdur
Olma ẓāhir-bīn-i ġaflet āh ü zārumdan ṣaḳın

zaḫm:

1. **zaḫmı:**-*ı*
Gazel 52
Mısra: **5**
Dert, keder, üzüntü.
Ne ṣūḫa mübtelā olsam ḳalur sīnemde bir zaḫmı
Bu bezmüñ dil-nişīn-i ʿişreti ṣāḥib-ḳademdür hep

2. **zaḫmuma:**-*(u)m, -a*
Gazel 172
Mısra: **4**
Dert, keder, üzüntü.
Rīziş-i elmās-ı müjgān ile dāġ-efrūz olup
Şefḳatinden zaḫmuma gūyā ki merhem-sāz olur

3. **zaḫma:**-*a*
Kaside 8
Mısra: **122**
Dert, keder, üzüntü.
Ḥasret-i merhem-i luṭfuñ sebeb-i mevtüm olur
Ey ṭabīb-i dil ü cān eyle bu zaḫma tīmār

4. **zaḫmuma:**-*um, -a*
Kaside 8
Mısra: **181**
Dert, keder, üzüntü.
Zaḫmuma eyle meded merhem-i luṭf u keremüñ
Maʿṣiyetde dil-i zārı ḳoma mecrūḥ u firār

5. **zaḫmına:**-*ı, -n, -a*
Kaside 16
Mısra: **12**
Dert, keder, üzüntü.
Cān-ı müştāḳa ṣafā-baḫş-ı peyām-ı vuṣlat
Dil-i ḥasret-zedenüñ zaḫmına merhemdür bu

6. **zaḫmına:**-*ı, -n, -a*
Tahmis 8
Mısra: **2**
Dert, keder, üzüntü.
Nāvek-endāz-ı nigāh olsa o cānān ṣaf ṣaf
Cān virür zaḫmına ervāḥ-ı şehīdān ṣaf ṣaf

zaḫm uran:

1. **zaḫm uran:**-*an*
Gazel 316
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yaralamak.
Zaḫm uran cāna nigāh-ı sitemdür yoḫsa
Beni mecrūḥ iden ol ġamze-i mekkāre degül

zaḫm urma:

1. **zaḫm urma:**-*ma*
Gazel 523
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yaralamak.
Sīneme zaḫm urma luṭf it tīr-i müjgānuñ gibi
Ḫāṭırum itme şikeste ʿahd ü peymānuñ gibi

zaḫme:

1. **zaḫmesinden:**-*sin, -den*
Gazel 257
Mısra: **3**
Dert, keder, üzüntü.
Tīr-i ḫūnī zaḫmesinden gūyiyā bu ḫaste-dil
Şimdi bīmār oldı cānā ḳalmadı yer tende sağ

zaḫme ura:

1. **zaḫme ura:**-*a*
Gazel 55
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yara açmak, yaralamak.
Ṣaḳın andan ki Naḥīfî ura bir zaḫme saña
Geliyor ḫancer-i ġamz ile güzel mest ü ḫarāb

zaḫme-i dest-i cefā-yı rūzgār:

1. **zaḫme-i dest-i cefā-yı rūzgār:**
Gazel 359
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Feleğin cefa elinin yarası.
Sīnede ey zaḫme-i dest-i cefā-yı rūzgār
Lāle-i bāġ-ı ġamem dāġ-ı siyāhumsın benüm

zaḫme-keşān:

1. **zaḫme-keşān:**
Kaside 12
Mısra: **25**
Yara çekenler, yaraya sahip olanlar.
Teşrīfüñi çün zaḫme-keşān eyledi merhem
Virdi ḳademüñ ẕevḳ u ṣafā pīr ü cevāna

zaḫmet olmasun:

1. **zaḫmet olmasun:**-*ma, -sun*
Gazel 366
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yormak, rahatsız olmak.
Al murġ-ı cān-ı zārımı olsun fedā saña
Tīġ-i cefāya ṣunma elüñ zaḫmet olmasun

zaḫmet üʿay:

1. **zaḫmet üʿay:**
Rübai 561
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zahmet ve yol bulamamak.
Bir demde idüp mihr-şıfat ʿālemi ṭay
Oldı seferüñ bī-teʿab zaḫmet üʿay

zaḫm-ḫūr-ı miḫnet ider:

1. **zaḫm-ḫūr-ı miḫnet ider:**-*er*

Matla 259
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mihnetin yaralaması.
Zaḫm-ḫūr-ı miḥnet ider ādemi
Bir gül içün bir niçe ḫāruñ ġamı

zaḫm-ı ʿāşıḳ:

1. **zaḫm-ı ʿāşıḳ:**
Gazel 440
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşığın yarası.
Ḫançerüñ menʿ eylemezdüm sīne-i ṣad pareden
Zaḫm-ı ʿāşıḳ bāʿiş-i ṣādī-i aġyār olmasa

zaḫm-ı ciger-dūz-ı firāḳ:

1. **zaḫm-ı ciger-dūz-ı firāḳ:**
Gazel 518
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayrılığın ciğer diken yarası.
Her nefes zaḫm-ı ciger-dūz-ı firāḳ ile benüm
Sūzen oldı ten-i mecrūḥuma cānum şimdi

zaḫm-ı dāġ-ı serimi:

1. **zaḫm-ı dāġ-ı serimi:**-*i, -m, -i, -*
Gazel 284
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Başta bulunan yanık yara.
Zaḫm-ı dāġ-ı serimi cümle görenler didiler
Gelmemişdür bu belālar başına Ferhāduñ

zaḫm-ı derūnı:

1. **zaḫm-ı derūnı:**-*ı*
Gazel 351
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül yarası II üzüntü, keder.
Dikmem gözüm metāʿ-ı ḳalīl-i cihāna ben
Zaḫm-ı derūnı dikmek içün sūzen istemem

zaḫm-ı derūn-ı ʿāşıḳa:

1. **zaḫm-ı derūn-ı ʿāşıḳa:**-*a*
Gazel 374
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Âşığın gönlündeki yara.
Ḳurbānuñ oldıġum baña şāfī cevāb vir
Zaḫm-ı derūn-ı ʿāşıḳa tīmār ider misin

zaḫm-ı dīde-i aʿdā:

1. **zaḫm-ı dīde-i aʿdā:**
Matla 6
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Düşmanın gözünün yarası.
Remedden çeşm-i ḫūn-rīzüñ ḳızarmış gül-i raʿnā ey
Yine beñzer ki irmiş saña zaḫm-ı dīde-i aʿdā

zaḫm-ı dile:

1. **zaḫm-ı dile:**-*e*
Murabba 7
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönü yarası.
Ḳoyup zaḫm-ı dile merhem Şefāʿat ḳıl şefāʿat ḳıl

2. **zaḫm-ı dile:**-*e*
Rübai 154
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönü yarası.
Endīşe-i luṭfuñla göñül ḫurrem olur
Faẕl u keremüñ zaḫm-ı dile merhem olur

zaḫm-ı dil-i dāġ dāġuña:

1. **zaḫm-ı dil-i dāġ dāġuña:**-*uñ, -a*
Kıt'a 28
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kızarık kızarık olmuş gönlün yaraları.
Merhem gerekse zaḫm-ı dil-i dāġ dāġuña
Raḥm it esīr-i ʿışḳuñ olan bī-dimāġuña

zaḫm-ı firāḳ:

1. **zaḫm-ı firāḳ:**
Gazel 101
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayrılık yarası.
ʿĀşıḳ helāk olursa da zaḫm-ı firāḳ ile
Derd-i maḥabbetüñden anı ṣanma restedür

zaḫm-ı firāḳa:

1. **zaḫm-ı firāḳa:**-*a*
Gazel 401
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayrılık yarası.
Cihān cihān yine zaḫm-ı firāḳa merhem olur
Viṣālüñ ister ise ʿālem-i ḫayāl olsun

zaḫm-ı ġamuñ:

1. **zaḫm-ı ġamuñ:**-*uñ*
Gazel 375
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gam yarası.
Ölünce ṣaḳlaram cānum gibi zaḫm-ı ġamuñ dilde
Cüdā itmezse mevlā cānum ey rūḥ-ı revān tenden

zaḫm-ı ġamze-i ḫūn-rīzi:

1. **zaḫm-ı ġamze-i ḫūn-rīzi:**-*i*
Gazel 167
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kan dökenin bakışının yarası II kan dökücü sevgilinin bakışının yarası.
Sīnemi ol bī-emānum şöyle mecrūḥ itdi kim
Tā derūn-ı dilde zaḫm-ı ġamze-i ḫūn-rīzi var

zaḫm-ı ḫarāş-ı mā-sivā-yı cān-feşār:

1. **zaḫm-ı ḫarāş-ı mā-sivā-yı cān-feşār:**
Kaside 9
Mısra: **47**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Canı sıkan masiva tırmıklarının yarası.
Tā-be-key zaḫm-ı ḫarāş-ı mā-sivā-yı cān-feşār
Derd-i pür-sūz-ı dile taḥṣīl-i dermān eylesem

zaḫm-ı maḥabbet:

1. **zaḫm-ı maḥabbet:**
Gazel 316
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk yarası.
Ne devā-cūy-ı taḥassür ne şifā-yāb-ı viṣāl
Hele hīç zaḫm-ı maḥabbet oñılur yāre degül

zaḫm-ı melāmet:

1. **zaḫm-ı melāmet:**
Gazel 278
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Melamet yarası.
Olmaz iseñ derd-i dile çāre-sāz
Zaḫm-ı melāmet beni eyler helāk

2. **zaḫm-ı melāmet:**
Kaside 5
Mısra: **39**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Melamet yarası.
Dāġ dāġ itse beni zaḫm-ı melāmet vechi var
Bunca demlerdür hevā-yı nefse oldum mübtelā

zaḫm-ı nāsūr:

1. **zaḫm-ı nāsūr:**
Kaside 27
Mısra: **152**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nasır yarası.
İstemez ḫāṣṣa-i tedbīrini Calinusuñ
Merhem-i himmete muḥtāc bu zaḫm-ı nāsūr

zaḫm-ı şemşīr-i firāḳuñ:

1. **zaḫm-ı şemşīr-i firāḳuñ:**-*uñ*
Gazel 469
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayrılık kılıcının yarası.
Unıtmam zaḫm-ı şemşīr-i firāḳuñ ḫāk olursam da
Yine vā-ḥasretā-gūyem ḫas ü ḫāşāk olursam da

zaḫm-ı şemşīr-i melāmet:

1. **zaḫm-ı şemşīr-i melāmet:**
Gazel 428
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kınanma kılıcının yarası.
Derūnum zaḫm-ı şemşīr-i melāmet çāk çāk itdi
N'ola āfāḳı ṭutsa āh ü zārum yā Resūla'llāh

zaḫm-ı seng-i ṭaʿna-i aġyār-ı bed-ḫūdan:

1. **zaḫm-ı seng-i ṭaʿna-i aġyār-ı bed-ḫūdan:**-*dan*
Kaside 28
Mısra: **55**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kötü huylu rakibin kınama taşının yarası.
Yıḳılam zaḫm-ı seng-i ṭaʿna-i aġyār-ı bed-ḫūdan
Nigāhuñ tā ʿimāret-kārī-i dār-ı ḫarābumdur

zaḫm-ı sīnem:

1. **zaḫm-ı sīnem:**-*m*
Gazel 453
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül yarası.
Zaḫm-ı sīnem dāġ-sāz-ı reşk ider biñ nāz ile
Eyler ol sulṭān-ı ḥüsn iḥsān iḥsān üstüne

zaḫm-ı tīġ-i ser-tīzüñ:

1. **zaḫm-ı tīġ-i ser-tīzüñ:**-*üñ*
Gazel 291
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ucu keskin kılıcın yarası.
Şeb-i ġamda tesellī-baḫş olur bir yādigāruñ da
Derūn-ı cān-ı bīmārumda zaḫm-ı tīġ-i ser-tīzüñ

zaḫm-ı tīşe:

1. **zaḫm-ı tīşe:**
Gazel 237
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Balta yarası, baltanın ağaçta açtığı kesi.
Eşer mi eyler idi zaḫm-ı tīşe Ferhāda
Serinde var ise bī-çārenüñ hevā yoġ imiş

zaḫm-miḳrāż-ı lebinden:

1. **zaḫm-miḳrāż-ı lebinden:**-*i, -n, -den*
Gazel 491
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade

Dudağının zarar veren makası II zahidin sözleri.
Ehl-i ṭaʿnuñ zaḫm-miḳrāż-ı lebinden ḳıl ḥaẕer
Ortaya atma vücūduñ şemʿ-i bezm-ārā gibi

zaʿīf:

1. **żaʿīf:**
Kaside 3
Mısra: **22**
Zayıf, güçsüz ‖ âşık.
ʿĀḳıbet menzili ḫāk oldığına vāḳıf iken
Neyedür ġafleti tā böyle żaʿīf insānuñ

2. **żaʿīfi:**-*i*
Rübai 245
Mısra: **4**
Zayıf, güçsüz ‖ âşık.
Ey Ḥāfiẓ-ı eṭbāḳ-ı semāvāt ü zemīn
Āfātdan eyle bu żaʿīfi maḥfūẓ

żaʿīf ü maʿẕūr:

1. **żaʿīf ü maʿẕūr:**
Kaside 27
Mısra: **150**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zayıf ve güçsüz.
Dest-gīr ol beni ser-pençe-i ġamdan ḳurtar
Ḳalmışam künc-i ġumūm içre żaʿīf ü maʿẕūr

żaʿīf-i cümle-i ümmet:

1. **żaʿīf-i cümle-i ümmet:**
Kaside 26
Mısra: **268**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ümmetin cümle zayıfı.
Ne deñlü ḳāṣır ise ḫidmet-i şerīfümde
Żaʿīf-i cümle-i ümmet Naḥīfī-i şeydā

żaʿīf-i ümmete:

1. **żaʿīf-i ümmete:**-*e*
Gazel 280
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ümmetin güçsüzlüğü.
Żaʿīf-i ümmete sensin şefīʿ-i rūz-ı cezā
Fedā senüñ yoluña ümmet es-selāmu ʿaleyk

ẕāʾiḳa:

1. **ẕāʾiḳadur:**-*dur*
Gazel 33
Mısra: **4**
Tat alma hassası, dil, damak.
Ḥüsn-i dildārı sen idrāk idemezsin zāhid
Başḳa bir ẕāʾiḳadur ḥayret-i dīdār bāña

ẕāʾiḳa-i ḥ∨āb:

1. **ẕāʾiḳa-i ḥ∨āb:**
Gazel 512
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Uykunun tadı.
Oldı efsāne dem-i vaṣlı bāña ol māhuñ
Gitdi çeşmümden o dem ẕāʾiḳa-i ḥ∨āb gibi

zāʾil olursa:

1. **zāʾil olursa:**-*ur, -sa*
Gazel 463
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yok olmak, ortadan kalkmak.
Ben ẕerre olur sāye-ṣıfat ḫāk ile yeksān
Ger sende olan mihr ü vefā zāʾil olursa

ẓalām:

1. **ẓalāma:**-*a*
Kaside 26
Mısra: **23**
Zulmet, karanlık.
Ẓalāma nūrı bedel ḳıldı Fāliḳu'l-eṣbāḥ
Bükāya ḫandeyi der-pey-ʿaḳīb derde devā

ẓalām-ı şeb-i tār:

1. **ẓalām-ı şeb-i tār:**
Kaside 8
Mısra: **184**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Karanlık gecenin karanlığı.
Nūr-ı ʿışḳuñ dil-i nā-çīze cilā-baḫşā ḳıl
Görmeyem tā ki cihān içre ẓalām-ı şeb-i tār

zāl-i zamān:

1. **zāl-i zamān:**
Rübai 11
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dönemin, devrin Zal'ı.
Rüstemleri yıḳdı Ḳahramān ḳahrı
Bu Zāl-i zamān söyle kime itdi vefā

zāl-i zamānenüñ:

1. **zāl-i zamānenüñ:**-*nüñ*
Gazel 457
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zamanın Zâl'i. (Şehname'de adı geçen İranlı efsanevi kahramandır. Rüstem'in babası, Sam'ın oğludur. Saçı, kirpiği, kaşı beyaz halde doğmuştur. Klasik şiirde yiğitliği, okçuluğu ile ünlenmiş olmakla birlikte daha çok destanı ve beyaz tüyleri (saçı, kaşı, kirpiği) ile anılır.).
Dāmād-ı bī-şümār iledür iftiḫārı hep
Zāl-i zamānenüñ naẕar itme ʿarūsına

ẓālim:

1. **ẓālim:**
Gazel 26
Mısra: **10**

Acımasız davranan, zulüm eden II sevgili.
Şimdi nedür bu cevr ü cefālar bu ʿişveler
Ẓālim ne idi bana olan luṭfuñ ibtidā

2. **ẓālim:**
Gazel 120
Mısra: **1**
Acımasız davranan, zulüm eden II sevgili.
Ne ẓālim ġamzedür bilmem ne āfet çeşm ü müjgāndur
Ki her ḫūnī-nigāhuñ bir ḫadeng-i şuʿle-peykāndur

3. **ẓālim:**
Gazel 131
Mısra: **4**
Zulm edici.
Büt-i lāle-ḫadsin ne ḫūn-rīztersin
Ne sāḥir ne ẓālim ne ḫūnī gül-i ter

4. **ẓālim:**
Gazel 291
Mısra: **2**
Acımasız davranan, zulüm eden II sevgili.
Helāk itmekde dünyāyı nigāh-ı çeşm-i ḫūn-rīzüñ
Behey ẓālim hele hīç ḫūn-ı dilden yoḳ mı perhīzüñ

5. **ẓālim:**
Gazel 302
Mısra: **3**
Acımasız davranan, zulüm eden II sevgili.
Beni öldürdi ẓālim ġamze-i bī-raḥm ü pür-ḫūnuñ
Nedür bu şīvelerle çeşm-i mestüñ ʿişve-bāz itmek

6. **ẓālim:**
Gazel 330
Mısra: **7**
Zulm edici.
Olurken vāyedār-ı mīve-i luṭfuñ cihān ẓālim
Gülistān-ı viṣālüñden hemān ben bī-naṣīb oldum

7. **ẓālim:**
Gazel 451
Mısra: **4**
Acımasız davranan, zulüm eden II sevgili.
Ṣorsam bahā-yı vaṣlın pür-çīn ider cebīnin
Cevr ü cefāya ẓālim ister hemān bahāne

8. **ẓālim:**
Gazel 511
Mısra: **17**
Acımasız davranan, zulüm eden II sevgili.
Naḥīfī mātem-i hecr ile maḥzūn eyleyen ẓālim
Olursın şād ʿıyd-ı vuṣlatumla bir zamān derdi

9. **ẓālim:**
Matla 229
Mısra: **2**
Acımasız davranan, zulüm eden II sevgili.
Bizi şād itmedi būs-ı leb-i dil-cūsı ile
Ṣaḳınur bizden o ẓālim bir içim ṣuyı bile

10. **ẓālim:**
Rübai 50
Mısra: **4**
Zulm edici.
Kārı beşerüñ gerçi ḫaṭādur ammā
Yoḳ nefsine ẓālim bana beñzer yā Rab

11. **ẓālim:**
Rübai 221
Mısra: **3**
Zulm edici.
Ẓālim ġam-ı zülfüñle benüm çekdigümi
Kāfirde esīr olsa bir ādem çekmez

12. **ẓālim:**
Rübai 335
Mısra: **4**
Acımasız davranan, zulüm eden II sevgili.
Çeşmüm gibi tā böyle teġāfül itme
Sensin beni dīvāne iden hey ẓālim

13. **ẓālim:**
Rübai 336
Mısra: **1**
Acımasız davranan, zulüm eden II sevgili.
Bilmem ne füsūn itdi baña ol ẓālim
Ārām idemez oldı dil-i meyyālüm

14. **ẓālime:**-*e*
Rübai 472
Mısra: **1**
Acımasız davranan, zulüm eden II sevgili.
Bir ẓālime düşdi dil-i şūrīde ki āh
Dīvāne ider ʿāşıḳı itdükçe nigāh

15. **ẓālim:**
Rübai 485
Mısra: **3**
Zulm edici.
Maẓlūm ile ẓālim saña olmaz maḫfī
Ey Münteḳım ü Ḳādir ü Ḳayyūm Allāh

<u>ẓālim olmaz:</u>

1. **ẓālim olmaz:**-*maz*
Gazel 272
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Zulmeden kişi olmak.
Şāh-ı ʿādil ẓālim olmaz ḳana girmez bil bunı
Pādişāhum bu Naḥīfī mūr ise merdāna baḳ

<u>zamān:</u>

1. **zamāndur:**-*dur*
Gazel 10
Mısra: **9**
An, vakit.
Unıtdı ḫayli zamāndur Naḥīfī bendesini
O meh ḫayālī gibi bī-vefā imiş ḫayfā

2. **zamān:**
Gazel 87
Mısra: **2**
An, vakit.
Çemen maḳām-ı ṣafādur cihān cihān-ı feraḥ
Zemīn zemīn-i neşāṭ u zamān zamān-ı ferāḥ

3. **zamān:**
Gazel 214
Mısra: **9**
Zaman.
Zülfüñde ḳaldı niçe zamān pīç ü tāb ile
Mecnūn imiş meger dil-i āşüfte-kāmumuz

4. **zamān:**
Gazel 336
Mısra: **6**
Zaman.
Şimdi ḫāk-i ḳademüñ çeşm-i dile oldı ḥarām
Bir zamān ser-zede-i kūşe-i dāmānuñ idüm

5. **zamān:**
Gazel 511
Mısra: **18**
Zaman.
Naḥīfī mātem-i hecr ile maḥzūn eyleyen ẓālim
Olursın şād ʿıyd-ı vuṣlatumla bir zamān derdi

6. **zamān:**
Gazel 511
Mısra: **4**
Zaman.
Düçār itdi beni miḥnetlere bu ġurbet illerde
Vaṭan fikri cihān mekri zamān ḳahrı cevān derdi

7. **zamān:**
Kaside 5
Mısra: **133**
Zaman.
Ol zamān kim irişe gūş-ı ʿuṣāta ser-be-ser
Naʿra-i eyne'l-mefer ile nice ṣıyt u nidā

8. **zamān:**
Kaside 5
Mısra: **141**
Zaman.
Ol zamān kim Ḥażret-i Ḫaḳdan şefāʿat-ḫᵛāh olup
Diyesin biñ luṭf ile vā-ümmetā vā-ümmetā

9. **zamān:**
Kaside 5
Mısra: **131**
Zaman.
Ol zamān kim bīm-i nār-ı dūzaḫ-ı pür-sūz ile
Diye müşrikler teʾessüf eyleyüp vā-veyletā

10. **zamān:**
Kaside 5
Mısra: **135**
Zaman.
Ol zamān kim hevl-i maḥşerle olup āşüfte-ḥāl
Vā-şefīʿā-güy ola şāh u gedā ser-tā-be-pā

11. **zamān:**
Kaside 5
Mısra: **137**
Zaman.
Ol zamān kim pīş-gāh-ı ʿadl-i mevlāda tamām
Bir ola mūr u Süleymān bir ola şāh u gedā

12. **zamān:**
Kaside 5
Mısra: **139**
Zaman.
Ol zamān kim ilticā-yı raḥmet-i mevlā idüp
Ehl-i maḥşer diyeler yā Rabbenā yā Rabbenā

13. **zamān:**
Kaside 11
Mısra: **81**
Zaman.
Budur ümmīdüm Naḥīfī-i żaʿīfi ol zamān
Raḥm idüp yād idesin ol lafẓa-i zībā ile

14. **zamān:**
Kaside 11
Mısra: **75**
Zaman.
Şol zamān kim olalar pā-beste-i eyne'l-mefer
İde ʿāṣīler melāmet nāle-i dervā ile

15. **zamānın:**-*ı, -n*
Kaside 23
Mısra: **35**
Zaman.
Zamānın böyle ḫurem eylesün teʾyīd-i Bārī kim
Berāy-ı tehniyet her sāl ʿıyd-i dil-güşā gelsün

16. **zamānuñda:**-*uñ, -da*
Kaside 27
Mısra: **23**
Zaman, devir.
Ḥaddini bildi zamānuñda ṣıġār ile kibār
Ser-be-ceyb oldı ser-ā-pā süfehā-yı maġrūr

17. **zamānuñda:**-*uñ, -da*
Kaside 27
Mısra: **28**
An, vakit.
Ehl-i şirküñ ikisi bir yere gelemez oldı
Oldı güm-geşte zamānuñda senüñ şāhid-i zūr

18. **zamānuñda:**-*uñ, -da*
Kaside 27
Mısra: **148**
Zaman, devir.
Umaram kim ola sīr-āb-ı zülāl-i keremüñ
Ḳalmaya teşne zamānuñda bu ḳalb-i maḥrūr

19. **zamānuñda:**-*uñ, -da*
Kaside 27
Mısra: **7**
Zaman, devir.
Oldı āsūde zamānuñda gürūh-ı ḥuccāc
Ḳıldılar devletüñe ʿarż-ı duʿā-yı meʾsūr

20. **zamān:**
Kıt'a 8
Mısra: **1**
Zaman.
Āsumān üzre ol zamān ki senüñ
Oldı şaḳ bir işāretüñle ḳamer

21. **zamandur:**-*dur*
Matla 116
Mısra: **2**
An, vakit.
Bilse ʿaceb mi fenn-i cefāyı o şīvekār
Üstād önünde
ḫaylī zamandur ki diz çöker

22. **zamāndur:**-*dur*
Matla 228

Mısra: **1**
An, vakit.
Vardum ḫaylī zamāndur o der-i vālāya
Bir ṣaḳīl oldı sebeb fāṣıla-i kübrāya

23. **zamānda:**-*da*
Rübai 140
Mısra: **4**
An, vakit.
Biz bāzī-i ʿışḳa kim ser-āġāz itdük
Er başumuz oldı ol zamānda Ferhād

24. **zamānı:**-*ı*
Rübai 342
Mısra: **3**
Zaman.
Baḫtuñ açılur zamānı vardur dirler
Baḫtum açılur mı ol zamānı görsem

25. **zamānı:**-*ı*
Rübai 342
Mısra: **4**
Zaman.
Baḫtuñ açılur zamānı vardur dirler
Baḫtum açılur mı ol zamānı görsem

26. **zamānında:**-*ı, -n, -da*
Tarih 28
Mısra: **36**
An, vakit.
Devr-i luṭfında cihān memnūn-ı meʾmūl ü merām
Ḫaybet ü ḫüsrān zamānında degüldür muḥtemel

zamāne:

1. **zamānenüñ:**-*nüñ*
Gazel 106
Mısra: **18**
(Yakınma, küçümseme yoluyla) içinde yaşanılan zaman, şimdiki zaman.
Bu naẓm-ı pākine söz var mıdur Naḥīfīnüñ
Zamānenüñ hele şīrīn edālarındandur

2. **zamāne:**
Gazel 271
Mısra: **3**
(Yakınma, küçümseme yoluyla) içinde yaşanılan zaman, şimdiki zaman.
Bilinmez ʿāṣıḳuñ ḳadri zamāne içre sulṭānum
Ṣadāḳatle güzel sevmek bu ḫalḳa ʿayb ü ʿār ancaḳ

3. **zamāne:**
Gazel 505
Mısra: **16**
(Yakınma, küçümseme yoluyla) içinde yaşanılan zaman, şimdiki zaman.
Cihānda ḳalmadı aṣlā güşāde bir ḫāṭır
Zamāne her-kesi mevḳūf-ı infiʿāl itdi

4. **zamāne:**
Gazel 506
Mısra: **10**
(Yakınma, küçümseme yoluyla) içinde yaşanılan zaman, şimdiki zaman.
Vefā ẓuhūrı ne mümkin o māh-ṭalʿatdan
Cefāya māʾil iken meşrebi zamāne gibi

5. **zamāne:**
Kaside 26
Mısra: **81**
(Yakınma, küçümseme yoluyla) içinde yaşanılan zaman, şimdiki zaman.
Zamāne vāye-i luṭfuñla ḥāmid ü şākir
Cihān meḥāsin-i ẕātuñla neşvemend-i rıżā

6. **zamāne:**
Matla 35
Mısra: **1**
(Yakınma, küçümseme yoluyla) içinde yaşanılan zaman, şimdiki zaman.
Zamāne itmede ehl-i kemāle cevr ü ʿitāb
Ḥużūr-ı Ḥaḳḳa cevābın virürse başḳa ḥisāb

7. **zamāne:**
Tarih 3
Mısra: **5**
(Yakınma, küçümseme yoluyla) içinde yaşanılan zaman, şimdiki zaman.
Bi-ḥamdi'llāh zamāne tevbekār-ı iʿtiẕār oldı
Egerçi olmış idi bir iki gün ʿahdine nākiṯ

8. **zamāne:**
Tarih 6
Mısra: **10**
(Yakınma, küçümseme yoluyla) içinde yaşanılan zaman, şimdiki zaman.
Mübeddel . itdi ḥüsn-i ḫulḳa feyż-i iʿtidālinden
Zamāne ṭavr-ı nā-matbūʿ u vażʿ-ı nā-be-hencārın

zamān-ı ʿayş ü ʿişret:

1. **zamān-ı ʿayş ü ʿişret:**
Gazel 118
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Zevk ve sefa zamanı.
Eṣer yoḳ ẕevḳ u şādīden dil-i dīvānede gerçi
Zamān-ı ʿayş ü ʿişret mevsim-i seyr-i gülistāndur

zamān-ı devletinde:

1. **zamān-ı devletinde:**-*i, -n, -de*
Kaside 22
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mutlu zamanlar.
Zamān-ı devletinde ḫalḳ-ı ʿālem oldı āsūde
Unıtdurdı sülūkı sīret-i emṯāl ü ekfāyı

2. **zamān-ı devletinde:**-*i, -n, -de*
Tarih 6
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mutlu zamanlar.
O sulṭān-ı müsellem ol şeh-i ferḫunde-kevkeb kim
Zamān-ı devletinde çarḫ-ı dūn terk itdi ışrārın

zamān-ı devletüñde:

1. **zamān-ı devletüñde:**-*üñ, -de*
Kaside 24
Mısra: **87**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hüküm sürülen zaman.
Zamān-ı devletüñde ben ġarībi bir çerāġ eyle
Biraz cemʿiyyet iḥsān eyle aḥvāl-i perīşāna

zamān-ı ferāḥ:

1. **zamān-ı ferāḥ:**
Gazel 87
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Rahat zaman.
Çemen maḳām-ı ṣafādur cihān cihān-ı feraḥ
Zemīn zemīn-i neşāṭ u zamān zamān-ı ferāḥ

zamān-ı ḥaşre:

1. **zamān-ı ḥaşre:**-*e*
Gazel 134
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kıyamette dirilip toplanma zamanı.
Ḫvāb görmez intiẓārıyla zamān-ı ḥaşre dek
Mübtelālar kim esīr-i vaʿde-i ferdā olur

2. **zamān-ı ḥaşre:**-*e*
Kaside 11
Mısra: **38**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mahşer zamanı, mahşer.
Bulmaz evṣāfuñ nihāyet ey meh-i burc-ı kemāl
Tā zamān-ı ḥaşre dek taʿdād ile iḥṣā ile

zamān-ı ḥaşre dek:

1. **zamān-ı ḥaşre dek:**
Gazel 23
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kıyamet zamanına, gününe dek.
Zamān-ı ḥaşre dek ser-mest-i şevḳ olmam muḳarrerdür
Olursam bir daḥi hem-cām-ı bezm-i ʿişretüñ cānā

2. **zamān-ı ḥaşre dek:**
Gazel 368
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kıyamet zamanına, gününe dek.
Ḳayd-ı hüşyārī nedür bilmez zamān-ı ḥaşre dek
Nūş iden bezm-i ḥaḳīḳatde maḥabbet bādesin

3. **zamān-ı ḥaşre dek:**
Gazel 409
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kıyamet zamanına, gününe dek.
Zamān-ı ḥaşre dek olmış żiyā-efrūz-ı yektāyī
Sipihr-i ḥüsne ḫūrşīd-i kemālüñ yā Resūla'llāh

4. **zamān-ı ḥaşre dek:**
Gazel 418
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kıyamet zamanına, gününe dek.
Zamān-ı ḥaşre dek ḫalḳ-ı cihān evṣāfuñ eylerse
Kemāl-i ẕātuña yoḳdur nihāyet yā Resūla'llāh

5. **zamān-ı ḥaşre dek:**
Gazel 425
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kıyamet zamanına, gününe dek.
Zamān-ı ḥaşre dek evṣāf-ı ẕātuñ eylese ʿālem
Ṣıfāt-ı ʿizzetüñ gelmez beyāna yā Resūla'llāh

6. **zamān-ı ḥaşre dek:**
Gazel 495
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kıyamet zamanına, gününe dek.
Naḥīfī Mıṣr içinde güft-gūy-ı Yūsuf-ı naẓmem
Zamān-ı ḥaşre dek şād eylesün rūh-ı Züleyḫāyı

zamān-ı maḥşere:

1. **zamān-ı maḥşere:**-*e*
Gazel 87
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mahşer zamanı.
Zamān-ı maḥşere dek görmezüz ḫumār-ı ġamı
Olursa bāde-i laʿlüñ meded-resān-ı feraḥ

zamān-ı mekremetüñ:

1. **zamān-ı mekremetüñ:**-*üñ*
Kaside 26
Mısra: **79**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cömertliğinin zamanı.
Zamān-ı mekremetüñ māye-i emān-ı enām
Emān-ı maḥmedetüñ vāye-baḫş-ı verd-i velā

zamān-ı müstaḳbel:

1. **zamān-ı müstaḳbel:**
Gazel 109
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gelecek zaman.
Olur mużāriʿ ü māżī zamān-ı müstaḳbel
Bu ḥāli fehm iden ehl-i naẓar müʾeyyeddür

zamān-ı yaḫda:

1. **zamān-ı yaḫda:**-*da*
Matla 246
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Buz zamanı II kış vakti.
Zamān-ı yaḫda çıḳmaz ṣanma sen ol ṭıfl-ı mümtāzı
Daḫi şimdi ḳayar oldı o māhuñ eşheb-i nāzı

<u>zamānum geçdi:</u>

1. **zamānum geçdi:**-*um, -di*
Tahmis 9
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Deyim**
Vakit geçirmek, ömür geçirmek.
Ḫaṭ ber-āverde olan tāze dem-i vuṣlatda
Başḳa bir ẕevḳ virür geçdi zamānum diyerek

<u>zamān:</u>

1. **zamān:**
Gazel 195
Mısra: **9**
An, vakit.
Bir zamān yārüñle ser-germ-i niyāz idüñ hele
Şimdi ey bī-çāre dil germiyyetüñ kimlerledür

<u>żamīn:</u>

1. **żāmin:**
Kaside 26
Mısra: **191**
Kefil olan kimse.
Şarāb-ı Kevşere żāmin degül mi sāḳī sen
O ḳaṭre kim vire bir teşne-i ḫāriḳa devā

<u>żamīr-i çarḫa:</u>

1. **żamīr-i çarḫa:**-*a*
Gazel 175
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Feleğin içi.
Ḫaḳḳā żamīr-i çarḫa ki devrüñ bu tābişi
Āteş-feşān-ı penbe-i tāb ü dimāġ olur

<u>żamīr-i pāküñ:</u>

1. **żamīr-i pāküñ:**-*üñ*
Kaside 26
Mısra: **232**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz gönül.
Ne deñlü ʿarż-ı murād eylemekde ḳāṣır isem
Żamīr-i pāküñ ider ḥall-i ʿuḳde-i feḥvā

<u>żamm:</u>

1. **żamm:**
Kaside 8
Mısra: **149**
Artırma, fazlalaştırma.
Eşk-i çeşmüm aña żamm ile idem şu yerine
Yazmaġa cürmümi ger cümle midād olsa biḥār

<u>żamm-ı tevfiḳ ola:</u>

1. **żamm-ı tevfiḳ ola:**-*a*
Tarih 4
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın muvaffakiyetini arttırmak.
Şeş cihetden ola iḳbāline żamm-ı tevfiḳ
Nuṣret ü ʿizzet ü iḳbāl ü şeref rifʿat ü cūd

<u>ẓann:</u>

1. **ẓannum:**-*um*
Gazel 463
Mısra: **7**
Sanma, sanı.
Ẓannum bu ki cāh-ı feleke raġbeti ḳalmaz
Maḳṣūdına bī-çāre göñül nāʾil olursa

2. **ẓannum:**-*um*
Kıt'a 25
Mısra: **3**
Düşünce, fikir.
Budur ẓannum ki ey āṣūb-ı devrān
Meger ʿāṣıḳlaruñ taʿdād idersin

3. **ẓannumı:**-*um, -ı*
Rübai 60
Mısra: **2**
Sanma, sanı.
Āmālümi sen eyle muḥaḳḳaḳ yā Rab
Ḳıl ẓannumı ṣādıḳ vü muṣaddaḳ yā Rab

4. **ẓannum:**-*um*
Rübai 408
Mısra: **4**
Sanma, sanı.
Ey ẓann-ı ʿibādīne ḳılan vaʿd-i cezā
Ẓannum saña aḥsendür İlāhī aḥsen

5. **ẓannum:**-*um*
Tarih 5
Mısra: **12**
Düşünce, fikir.
Necābetde seḫāvetde şecāʿatda diyānetde
Budur ẓannum ki mānendi ya nādir ola ya nā-būd

6. **ẓannum:**-*um*
Tarih 5
Mısra: **16**
Düşünce, fikir.
Ṣalāḥ-ı ḥāl ü ḥüsn-i iʿtiḳād ile müʾeyyeddür
Benüm ẓannum budur esrār-ı bāṭın Ḫāliḳa meşhūd

7. **ẓannum:**-*um*
Tarih 17
Mısra: **16**
Düşünce, fikir.
Bu ḳaṣr-ı bī-ʿadīlüñ görse resm-i dil-keşin Belḳıs
Budur ẓannum ki itmezdi ḥużūr-ı ʿarşını der-bād

<u>ẓann eyledigüñ:</u>

1. **ẓann eyledigüñ:**-*dig, -üñ*
Tahmis 6
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şüphe duymak, şüphelenen.
Yār ẓann eyledigüñ hem-ser-i mār u ejder
Şūr u ġavġāda çü bīgāne tebār ü dāder

ẓann eyleme:

1. **ẓann eyleme:**-*me*
Gazel 265
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şüphe duymak, şüphelenen.
Berḳ-ı ḫāṭıf gibidür vaʿd-i kerīmān-ı zamān
Nā-kesüñ vaʿdini ẓann eyleme vaʿd-i mevs̱ūḳ

ẓann eyler:

1. **ẓann eyler:**-*r*
Gazel 329
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zannetmek, sanmak.
Beni terk eylemez ẓann eyler idüm künc-i miḥnetde
Tekāsül eyledüm maġrūr-ı vaʿd-i dil-firīb oldum

2. **ẓann eyler:**-*r*
Tarih 30
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zannetmek, sanmak.
Görenler ḳubbede ṣafvetle her dem cām-ı raḫṣānın
Taʿaddüd üzre ẓann eyler felekde māh-ı tābānı

ẓann ider:

1. **ẓann ider:**-*er*
Gazel 150
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zannetmek, sanmak.
Dil ü cān ol ḳadar ol āfitāb-ı ḥüsne ḥayrāndur
Gören çeşm-i nizārum ẓann ider taṣvīr-i bī-cāndur

2. **ẓann ider:**-*er*
Matla 257
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sanmak; bir şey veya kimsenin ... olduğunu düşünmek.
Nā-kesüñ yoḳ kesb-i ḥüsn-i ḫulḳa aṣlā niyyeti
Cāh-ı devlet ẓann ider bī-çāre insāniyyeti

ẓann iderdüm:

1. **ẓann iderdüm:**-*er, -dü, -m*
Kaside 19
Mısra: **102**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zannetmek, sanmak.
Ol ḳadar çekdüm zen-i ferṭūte-i dünyā ġamın
Ẓann iderdüm ḳalmadı dünyāda bir himmet eri

ẓann idüp:

1. **ẓann idüp:**-*üp*
Matla 235
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sanmak; bir şey veya kimsenin ... olduğunu düşünmek.
Ḥaḳīḳat ẓann idüp sūz u güdāzın baḳmadı cāna
Yazıḳlar şemʿ-i bezmüñ āteşine yandı pervāne

ẓann itdigüñ:

1. **ẓann itdigüñ:**-*dig, -üñ*
Gazel 140
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sanmak; bir şey veya kimsenin ... olduğunu düşünmek.
Buña ey müddeʿī derd-i maḥabbet dirler el-ḥāṣıl
Senüñ ẓann itdigüñ daʿvā degül bir başḳa sevdādur

ẓann itme:

1. **ẓann itme:**-*me*
Gazel 87
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sanmak; bir şey veya kimsenin ... olduğunu düşünmek.
Teraşşuḥ eyledi ẓann itme şīşe-i ṣahbā
Pür oldı encüm-i şevḳ ile āsumān-ı feraḥ

2. **ẓann itme:**-*me*
Gazel 128
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sanmak; bir şey veya kimsenin ... olduğunu düşünmek.
Fikr-i bāṭıl dil-i ʿārifde ḳarār itmez hīç
Ḥarem-i Kaʿbede ẓann itme ki kāfir bulunur

3. **ẓann itme:**-*me*
Gazel 486
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zannetmek, sanmak.
Olur müstelzim-i tehz̲īb-i aḫlāḳ ehl-i inṣāfa
ʿAbes̲ ẓann itme ey dil ṭaʿna-i aṣḥāb-ı aġrāżı

4. **ẓann itme:**-*me*
Kaside 28
Mısra: **36**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sanmak; bir şey veya kimsenin ... olduğunu düşünmek.
Yegāne naʿra-i dil-sūzı eyler çarḫ-ı lerzende
Dilā ẓann itme kim ol nāle-i tār-ı rebābumdur

ẓann-ı aḥsen eyleye:

1. **ẓann-ı aḥsen eyleye:**-*ye*
Rübai 449
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
En güzel şekilde algılamak.
Ḥāṣā ola maḥrūm-ı ʿaṭā vü cūduñ
Bir ḳul ki saña eyleye ẓann-ı aḥsen

zann-ı ḥasenden:

1. **ẓann-ı ḥasenden:**-*den*
Rübai 562
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
En güzel sanı.
Yoḳdur ʿamelüm aḥsen-i ẓandan ġayrı
Fażl u kereme ẓann-ı ḥasenden ġayrı

zann-ı ḫilāf:

1. **ẓann-ı ḫilāf:**
Rübai 21
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Karşıtlık düşüncesi, muhalif olarak.
Teʾḫīr-i ḥuṣūlinde niçe ḥikmet var
Sen itme ṣaḳın ẓann-ı ḫilāf ile ḫaṭā

zann-ı ʿibādīne:

1. **ẓann-ı ʿibādīne:**-*n, -e*
Rübai 408
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kulların zannı.
Ey ẓann-ı ʿibādīne ḳılan vaʿd-i cezā
Ẓannum saña aḥsendür İlāhī aḥsen

zānū-be-zānū-yı ḥabīb oldum:

1. **zānū-be-zānū-yı ḥabīb oldum:**-*du, -m*
Gazel 331
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgiliyle diz dize oturmak.
Naḥīfī şām-ı baḫtum rūşen oldı şemʿ-i rūyından
Bu şeb tā ṣubḥa dek zānū-be-zānū-yı ḥabīb oldum

zānū-ḳarīn-i şoḥbet:

1. **zānū-ḳarīn-i şoḥbet:**
Gazel 19
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yakın sohbet arkadaşı.
Varup aġyār ile zānū-ḳarīn-i şoḥbet olmaḳdan
Bize ḳaṣduñ cefā-yı dil-ḫırāş-ı ʿişvedür maḥżā

zānū-yı cānāna:

1. **zānū-yı cānāna:**-*a*
Gazel 170
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin dizi.
Ser-i bī-devlete bālīn olup zānū-yı cānāna
Ṣarāb-ı ṣevḳ ile ser-mest ü maġrūr oldıġum demdür

zānū-yı ʿuṣṣāḳı:

1. **zānū-yı ʿuṣṣāḳı:**-*ı*
Gazel 242
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Âşığın dizi.
İlāhī kimsenüñ āhın ḳomazmış yerde ḥāṣā kim
Ṭurur zānū-yı ʿuṣṣāḳı cevān aġyāra yaṣdanmış

żar:

1. **zāra:**-*a*
Gazel 92
Mısra: **3**
Ağlayan, inleyen.
Ben zāra ḳaṣd-ı cevr ile ʿarż-ı celāl içün
Geydüñ nihāl-i ḳaddiñe gül-gün ḳabā-yı ʿıyd

2. **zārıña:**-*ı, -ñ, -a*
Gazel 183
Mısra: **17**
Zayıf, dermansız.
Şerbet-i vaṣluñ it meded sen bu Naḥīfī zārıña
Derd-i derūnını saña ʿarż idemez ḥicāb ider

3. **zārı:**-*ı*
Gazel 256
Mısra: **7**
Ağlayan, inleyen.
Bugün ben zārı maḥrūm eyledüñ dīdār-ı dil-berden
Hemān aġlatmadur kāruñ beni ey bī-vefā ṭāliʿ

4. **zāra:**-*a*
Gazel 267
Mısra: **7**
Ağlayan, inleyen.
Ruḫṣat-ı būs u kenār olmaz ise ben zāra
Sevdigüm rūyuña destūr-ı temāşā da mı yoḳ

5. **zāra:**-*a*
Gazel 299
Mısra: **5**
Ağlayan, inleyen.
Sükūt-ı nāz idüp ben zāra āġāz itdüñ īmāya
Ḫamūşān-ı ḳażā-perverleri hep nāle-ḫīz itdüñ

6. **zāra:**-*a*
Gazel 306
Mısra: **6**
Zayıf, dermansız.
Nigāh-ı ḥasretümden menʿ idersin rūy-ı meh-tābuñ
Niḳāh-ı zülfüñi refʿ it yeter ben zāra nāz itdüñ

7. **zāra:**-*a*
Gazel 311
Mısra: **10**
Zayıf, dermansız.
Yādıma geldükçe derd-i ʿışḳumı taḥrīk ider
Raḥm idüp ben zāra vażʿ-ı dil-nevāz itdüklerüñ

8. **zāra:**-*a*
Gazel 398
Mısra: **1**
Ağlayan, inleyen.
Ben zāra raḥm ider diyü ol şūḫ-ı nükte-dān
Yazdum niyāz-nāmeme ʿunvān-ı el-amān

9. **zārı:**-*ı*
Gazel 401
Mısra: **11**
Zayıf, dermansız.
İlāhī eyleme ben zārı ʿışḳdan maḥrūm
Olursa neşvesi ger müriş-i melāl olsun

10. **zārı:**-*ı*
Gazel 426
Mısra: **13**
Ağlayan, inleyen.
Kerem ḳıl luṭf u iḥsānuñla dil-şād eyle ben zārı
Naḥīfīyem ḳapuñda bir gedāyam yā Resūla'llāh

11. **zārı:**-*ı*
Kaside 5
Mısra: **129**
Ağlayan, inleyen.
Eyleme ben zārı mülḥaḳ zümre-i bīgāneye
İtme sulṭānum beni maḥcūb-ı yād ü āşinā

12. **zārı:**-*ı*
Kaside 5
Mısra: **104**
Ağlayan, inleyen.
Mūcib-i ıslāḥ olup endīşe-i naʿtüñ müdām
Eyleye ben zārı munẓamm-ı gürūh-ı etḳıyā

13. **zāra:**-*a*
Kıt'a 32
Mısra: **1**
Zayıf, dermansız.
Senüñ ben zāra ʿarż-ı iʿtiẕāruñ kendi luṭfuñdur
Gerek luṭfuñla şād it cevr ile ister melūl eyle

14. **zārı:**-*ı*
Rübai 306
Mısra: **1**
Zayıf, dermansız.
Yā Rab ḳoma ben zārı perīşān-aḥvāl
Tā ḳalb-i ḥazīn olmaya maġlūb-ı melāl

15. **zārı:**-*ı*
Rübai 430
Mısra: **4**
Zayıf, dermansız.
Yā Rab keremüñ rāh-nümā eyle baña
Ben zārı ḫalāṣ it bu ġarīb illerden

16. **zārı:**-*ı*
Rübai 473
Mısra: **1**
Zayıf, dermansız.
Yā Rab ḳoma ben zārı ġam ü kürbetde
Yaʿnī sebeb-i kürbet olan ġurbetde

17. **zāra:**-*a*
Rübai 480
Mısra: **2**
Zayıf, dermansız.
Aḥvālümi ʿarż eyle ṣabā iḫvāna
Ben zāra taʿaccübde olan yārāna

<u>zār eyledi:</u>

1. **zār eyledi:**-*di*
Gazel 38
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlamak, inlemek.
İntiẓār ile beni zār eyledi tā ṣubḥa dek
Āh kim bir ṣūḫ-ı bed-peymāna oldum mübtelā

<u>zār eylesem:</u>

1. **zār eylesem:**-*se*, -*m*
Gazel 170
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlamak, inlemek.
Yine ol ġonçe gülden şimdi mehcūr oldıġum demdür
N'ola bülbül gibi zār eylesem dūr oldıġum demdür

<u>zār ider:</u>

1. **zār ider:**-*er*
Gazel 374
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlatmak, inletmek.
Cevrüñ cihānda baña mıdur yoḫsa sevdigüm
Her mübtelāyı bencileyin zār ider misin

<u>zār itmede:</u>

1. **zār itmede:**-*mede*
Gazel 71
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlatıp inletmek.
Gül-ruḫuñ şevḳına cānum her seḥer zār itmede
Ṭoġrı sözdür ʿāşıḳam ben bülbül-i zāruñ dürüst

<u>zār itmeyem:</u>

1. **zār itmeyem:**-*me*, -*yem*
Gazel 204
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlatıp inletmek.
Niçe zār itmeyem şāhum ki ḳaldum künc-i ḥasretde
Ki ʿuşşāḳına dildāruñ firāḳıyla cihān aġlar

<u>zār olan:</u>

1. **zār olan:**-*an*
Gazel 377
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlayıp inlemek.
Bu bezme derd-i maḥabbetle zār olan gelsün
Belā-yı ḥasret ile dil-figār olan gelsün

<u>zār olmaḳda:</u>

1. **zār olmaḳda:**-*maḳ*, -*da*
Rübai 471
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlayıp inlemek.
Derdā ki göñül ʿışḳ ile zār olmaḳda
Miḥnet-keş-i intiẓār-ı yār olmaḳda

zār olsun:

1. **zār olsun:**-*sun*
Gazel 519
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlayıp inlemek.
Olmayup şevḳ-ı viṣālüñle felekde dil-şād
Her zamān dil ġam-ı hicrān ile zār olsun mı

2. **zār olsun:**-*sun*
Rübai 429
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlayıp inlemek.
Lāyıḳ mı bu cān ḥasret ile zār olsun
Dil tāb-ı teb-i hecr ile bīmār olsun

zār ü giryāndur:

1. **zār ü giryāndur:**-*dur*
Gazel 302
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Inleyip ağlayan.
Dil ü cān iştiyāḳ-ı ṣoḥbetüñle zār ü giryāndur
Efendüm gel nedür tā böyle benden iḥtirāz itmek

zār ü ḫastedür:

1. **zār ü ḫastedür:**-*dür*
Gazel 101
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Acılar içinde bırakmak, acı çektirmek.
Sünbül firāḳ-ı zülfüñ ile dil-şikestedür
Nergis ḫayāl-i çeşmüñ ile zār ü ḫastedür

zār ü ḫazīn idüp:

1. **zār ü ḫazīn idüp:**-*üp*
Rübai 452
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlatmak, üzmek.
Yā Rab beni ālāyiş idüp zār ü ḥazīn
İtmekde mükedder dili naḳş-ı telvīn

zār ü ḫazīn itdüñ:

1. **zār ü ḫazīn itdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 303
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlatmak, üzmek.
Sipihr-i sīnede itdüñ o māhı zār ü ḥazīn
Felek bilindi netīce senüñ daḫi hünerüñ

zār ü melūl itme:

1. **zār ü melūl itme:**-*me*
Rübai 309
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dermansız ve mahzun etmek.
Hicrānuñ ile itme beni zār ü melūl
Bulsun dil-i miḥnet-zede maḳṣūda vuṣūl

zār u nālān eylesem:

1. **zār u nālān eylesem:**-*se, -m*
Kaside 9
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlatıp inletmek.
Dem-be-dem ʿarż-ı taḥiyyāt ü selām itdükçe ben
Ney gibi cism-i nizārı zār u nālān eylesem

zār u nālāna:

1. **zār u nālāna:**-*a*
Kaside 24
Mısra: **70**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlama ve inleme.
Naḥīfī bir ṣenā-kār u duʿā-endīşe bendedür
Taraḥḥum eyle ey kān-ı kerem ol zār u nālāna

zār u nā-tüvānı:

1. **zār u nā-tüvānı:**-*ı*
Gazel 500
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zayıf ve güçsüz.
Ben zār u nā-tüvānı bī-tāb u ṭāḳat itdi
Cānānuñ iftirāḳı yārānuñ iştiyāḳı

zār ü nizār eyler:

1. **zār ü nizār eyler:**-*r*
Gazel 158
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlatıp inletmek, perişan etmek.
Eger böyle ḳalursa dilde derd-i ḥasretüñ cānā
Naḥīfīveş ten-i pür-dāġumı zār ü nizār eyler

zār ü nizār olup:

1. **zār ü nizār olup:**-*up*
Matla 103
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağlayıp, inleyip zayıf düşmek.
Hecr-i ebrū-yı hilāliyle olup zār ü nizār
Şimdi ol māha uzaḳdan baḳar oldı aġyār

zār ü nizāram:

1. **zār ü nizāram:**-*am*
Gazel 27
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dermansız ve zayıf.
Zār ü nizāram ol ḳadar ālām-ı ʿışḳ ile
Bār-ı girān görünmede pīrāhenüm baña

zār u zebūn ḳoma:

1. **zār u zebūn ḳoma:**-*ma*
Kaside 4
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zavallı ve aciz halde bırakma.
Eyle bīdār-ı seḥer-gāh-ı ṣafā
Şeb-i ġafletde ḳoma zār u zebūn

zār ü ẕelīl:

1. **zār ü ẕelīl:**
Rübai 304
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Perişan ve değersiz olmak.
Kendi keremüñle beni mesrūr eyle
Peyġūle-i miḥnetde ḳoma zār ü ẕelīl

zarāfet:

1. **ẓarāfetle:**-*le*
Gazel 461
Mısra: **20**
Güzellik, letafet, nezaket.
Saña rāh-ı rehā ṭāʿat-i Ḥaḳdur ġayrı terk eyle
Alınmaz Cennetü'l-meʾvā nezāketle ẓarāfetle

2. **ẓarāfetle:**-*le*
Matla 237
Mısra: **1**
Güzellik, letafet, nezaket.
Alup naḳd-i dil-i zār-ı hezārı biñ ẓarāfetle
Açıldı ṭarf-ı bāġa ġonçe-i raʿnā nezāketle

żarar itsem:

1. **żarar itsem:**-*se, -m*
Kıt'a 29
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Olumsuz sonuç almak.
Żarar itsem n'ola ser-māye-i idrākümden
Çölde bir gevher-i nā-yāb düşürdüm ḫāke

żarar virse:

1. **żarar virse:**-*se*
Gazel 141
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kötü tesir edip birinin veya bir şeyin kayba uğramasına sebep olmak.
ʿAceb mi merdümek-i çeşm-i hūşa virse żarar
Derūn-ı şīşede her bir ḥabāb āteşdür

ẕarf ḳıl:

1. **ẓarf ḳıl:**
Rübai 252
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mahfaza etmek.
Cān ü dili ḳıl şevḳ-ı ʿubūdiyyete ẓarf
Her bir nefesüm tā ola eẕkāruña ṣarf

ẕarf u maẕrūf:

1. **ẓarf u maẕrūf:**
Rübai 251
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zarf ve zarflanan II iç ve dış.
Ḳalbüm pür idüp pertev-i nūr-ı iḫlāṣ
Ol nūr ile yek-reng ola ẓarf u maẕrūf

zār-ı hezār itsem:

1. **zār-ı hezār itsem:**-*se, -m*
Rübai 179
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bin defa ağlamak.
Bülbül gibi itsem ne ʿaceb zār-ı hezār
Āşüfte-dimāġ itdi beni būy-ı bahār

zār-ı hezārān:

1. **zār-ı hezārān:**
Gazel 190
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Binlerce inleyiş.
Güş eylemezse zār-ı hezārān ʿaceb degül
Bāġ-ı ḥasende daḫi o gül-i nev-resīdedür

zār-ı şuʿle-tābumdur:

1. **zār-ı şuʿle-tābumdur:**-*um, -dur*
Kaside 28
Mısra: **42**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Işık saçan inleyen kimse.
N'ola ḫışm ile ġarḳ-ı mevce-i ḳahr itse aʿdāyı
Elinde tīġ-i zerrīn kārı zār-ı şuʿle-tābumdur

zarīfāne:

1. **ẓarīfāne:**
Gazel 448
Mısra: **2**
Zarifçe, incelikle.
Elümde ġonçe-veş peymāne āġūşumda cānāne
Bu bezm-i cān-fezāyı tāze ṭarḥ itdüm ẓarīfāne

żarr:

1. **żarr:**
Rübai 440
Mısra: **2**
"İstediğine zarar veren, elem ve zarar verici şeyleri yaratan" anlamında Allah'ın isimlerinden.
Rezzāḳ-ı cihān Muḳsiṭ ü Cāmiʿ sensin
Hem Muḳtedir ü Żarr u Nāfiʿ sensin

żarrā:

1. **żarrāda:**-*da*
Rübai 164
Mısra: **2**
Sıkıntı, mihnet, belâ.
Bir ḳul ki ide Ḫāliḳa tefvīż-i umūr
Serrāda vü żarrāda bulur feyż-i sürūr

żarūret:

1. **żarūret:**
Kaside 26
Mısra: **110**
Mecbûriyet, zorunluluk.
Ḥużūr-ı ʿizzetde ḥaddüm degül bu küstāḫī
Żarūret itdi bu semte ṭabīʿatı ilcā

żarūrī:

1. **żarūrī:**
Kaside 1
Mısra: **54**
Mecburen,kaçınılmaz olarak.
Eyle mıḳnāṭīs-ı maʿnā ẕātuñı tevḥīd ile
Münkir-i āhen-dile gelsün żarūrī inciẕāb

żarūrī eyledi:

1. **żarūrī eyledi:**-*di*
Kaside 26
Mısra: **180**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mecburi bırakmak.
Riʿāyet-i peder-i pīr ü māder-i bīmār
Żarūrī eyledi muḥtāc-ı mesken ü meṣvā

ẕāt:

1. **ẕātuñdur:**-*uñ, -dur*
Gazel 66
Mısra: **2**
Kendi, bizzat kendi.
Ey nūr-ı Ḫudā faḫr-ı cihān melceʾ-i ümmet
Ẕātuñdur olan ʿāleme sermāye-i raḥmet

2. **ẕātında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 149
Mısra: **3**
Kendi, bizzat kendi.
Ẕātında rūḥ yoḳ ne ḳadar sīne ṣāf ise
Āyīne ḥüsn-i yāra ne yüzden ʿadīl olur

3. **ẕātuñ:**-*un*
Gazel 260
Mısra: **17**
Allah'ın varlığı.
Ẕātuñ olup medīne-i ʿilm-i güzīn-i Ḥaḳ
Bāb-ı mufaṣṣal oldı aña server-i Necef

4. **ẕātuña:**-*uñ, -a*
Gazel 328
Mısra: **2**
Kendi, bizzat kendi.
Pādişāhā sensin ol peyġāmber-i şevket-rüsūm
Baḫş olındı ẕātuña feyż-i risālāt-ı ʿumūm

5. **ẕātuñ:**-*uñ*
Gazel 414
Mısra: **7**
Kendi, bizzat kendi.
Sen ol kān-ı şefāʿatsın ki ẕātuñ ḫalḳa raḥmetdür
Vücūduñ mücib-i luṭf-ı Ḫudādur yā Resūla'llāh

6. **ẕātuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 509
Mısra: **11**
Kendi, bizzat kendi.
Nedür bu naḫvet ü kibr ü ġurūr ẕātuñda
Saña Cenāb-ı Ḫudādan ḥicāb gelmez mi

7. **ẕātuñı:**-*uñ, -ı*
Kaside 1
Mısra: **53**
Kendi, bizzat kendi.
Eyle mıḳnāṭīs-ı maʿnā ẕātuñı tevḥīd ile
Münkir-i āhen-dile gelsün żarūrī inciẕāb

8. **ẕātuñla:**-*uñ, -la*
Kaside 5
Mısra: **15**
Kendi, bizzat kendi.
Oldı ẕātuñla münevver ẓulmet-i rūy-ı zemīn
Yā ʿaẓīme'l-ḫalḳ yā bedre'd-dücā nūre'l-verā

9. **ẕātuñ:**-*uñ*
Kaside 6
Mısra: **35**
Kendi, bizzat kendi.
Ẕātuñ yeter medīḥa senüñ vaṣf-ı pāküñe
Ey ṭāhirü'n-neseb şerefü'l-cāhi ve'l-ḥaseb

10. **ẕātuña:**-*uñ, -a*
Kaside 6
Mısra: **7**
Kendi, bizzat kendi.
ʿIrḳ-ı ʿāriḳ ẕātuña menşūr-ı ḫāṣdur
ʿUnvān-ı eşrefü'l-ḥaseb ü aʿrafü'n-neseb

11. **ẕātuñ:**-*uñ*
Kaside 7
Mısra: **9**
Kendi, bizzat kendi.
Ḫallāḳ-ı ezel ẕātuñ idüp cümleden eşref
İtmiş seni ārāyiş-i eyvān-ı şefāʿat

12. **ẕātuñ:**-*uñ*
Kaside 11
Mısra: **1**
Kendi, bizzat kendi.
Oldı çün ẕātuñ müşerref daʿvet-i mevlā ile
Eyledüñ Miʿrac o şeb keyfiyyet-i isrā ile

13. **ẕātuñ:**-*uñ*
Kaside 11
Mısra: **15**
Kendi, bizzat kendi.
Merḥabā-sāz-ı mülāḳāt eyledi ẕātuñ Ḫudā
Her maḳām üzre niçe peyġāmber-i yektā ile

14. **ẕātuña:**-*uñ, -a*
Kaside 11
Mısra: **32**
Kendi, bizzat kendi.
Raḥmeten li'l-ʿālemīn itdi seni Rabb-i Raḥīm
Ẕātuña virdi şeref tebcīl-i istiṣnā ile

15. **ẕātuñ:**-*uñ*
Kaside 13
Mısra: **1**
Kendi, bizzat kendi.
Ẓuhūra geldi çün ẕātuñ ṣıfāt-ı bihterīn üzre
Vücūduñ oldı raḥmet evvelīn ü āḫirīn üzre

16. **ẕātuñı:**-*uñ, -ı*
Kaside 13
Mısra: **14**
Kendi, bizzat kendi.
Dü çeşmüñ küḥl-i mā zāġ el-baṣar eyleyüp pür-nūr
Nigeh-bān itdi mevlā ẕātuñı dīn-i mübīn üzre

17. **ẕātıdur:**-*ı, -dur*
Kaside 19
Mısra: **48**
Kendi, bizzat kendi.
Feṭḥ-i Saḳız fāl-i bi'l-ḫayr-ı cülūs-ı pākidür
Ol şehüñ kim ẕātıdur ʿOs̱māniyānuñ mefḫarı

18. **ẕātında:**-*ı, -n, -da*
Kaside 22
Mısra: **48**
Kendi, bizzat kendi.
Meḳādir-āşinā ehl-i tevāżuʿ maṣdar-ı iḥsān
Ḫudā ẕātında cemʿ itmiş anuñ bu vaṣf-ı aşfāyı

19. **ẕātı:**-*ı*
Kıt'a 23
Mısra: **3**
Kendi, bizzat kendi.
Ser-ā-pāy ẕātı olup maḥż-ı nūr
Şuʿāʿında oldı ẓılāli nihān

20. **ẕātuñ:**-*uñ*
Matla 1
Mısra: **1**
Kendi, bizzat kendi.
İdüp ẕātuñ Ḫudā pīrāye-baḫş-ı Leyle-i İsrā
Buyurdı vaṣf-ı Miʿrācuñda -

21. **ẕātıdur:**-*ı, -dur*
Matla 3
Mısra: **1**
Kendi, bizzat kendi.
O şeh kim ẕātıdur menṣūṣ-ı - Hümā-yı ḳadri oldı lā-mekān-pervāz-ı -

22. **ẕātuñı:**-*uñ, -ı*
Matla 51
Mısra: **2**
Kendi, bizzat kendi.
Besdür şeref ü şānuña bu rifʿat ü ʿizzet
Kim eyledi Ḫaḳ ẕātuñı ʿālemlere raḥmet

23. **ẕātuñı:**-*uñ, -ı*
Matla 230
Mısra: **1**
Kendi, bizzat kendi.
Ẓātuñı nūr ḳılup ey şeh-i gerdūn-pāye
Eyledi nūr-ı cihān-tābuñı Ḫaḳ bī-sāye

24. **ẕātuñı:**-*uñ, -ı*
Murabba 6
Mısra: **39**
Kendi, bizzat kendi.
Hep ẕātuñı tesbīḥ ider Ḳuvvet senüñ ḳudret senüñ

25. **ẕātuñ:**-*uñ*
Murabba 8
Mısra: **13**
Kendi, bizzat kendi.
Ḫaḳ Teʿālā ẕātuñ itdi raḥmeten li'l-ʿālemīn
Ḳıldı ʿunvān-ı ṣıfātuñ ṣādıḳu'l-vaʿdü'l-emīn

26. **ẕātuña:**-*uñ, -a*
Murabba 11
Mısra: **11**
Kendi, bizzat kendi.
Bulunmaz ẕātuña hemtā Şefāʿat yā Resūla'llāh

27. **ẕātuñ:**-*uñ*
Rübai 23
Mısra: **2**
Kendi, bizzat kendi.
Ey naḳş-ı niʿāli şeref-i ʿarż u semā
Buldı bu cihān ẕātuñ ile neşv ü nemā

28. **ẕātuñdur:**-*uñ, -dur*
Rübai 35
Mısra: **2**
Kendi, bizzat kendi.
Ey Vāḥid-i bī-mis̱l ü ʿAlīm ü Dānā
Ẓātuñdur olan ʿālim-i ġayb āmennā

29. **ẕātı:**-*ı*
Rübai 87
Mısra: **2**
Kendi, bizzat kendi.
Ey her sözi maḳbūl-ı cenāb-ı ʿizzet
V'ey ẕātı olan maẓhar-ı sırr-ı raḥmet

30. **ẕātı:**-*ı*
Rübai 87
Mısra: **2**
Kendi, bizzat kendi.
Ey her sözi maḳbūl-ı cenāb-ı ʿizzet
V'ey ẕātı olan maẓhar-ı sırr-ı raḥmet

31. **ẕātı:**-*ı*
Rübai 93
Mısra: **2**
Kendi, bizzat kendi.
Ey kān-ı kerem maʿden-i ḥilm ü şefḳat
V'ey ẕātı melāẕ-ı żuʿafā-yı ümmet

32. **ẕātuña:**-*uñ, -a*
Rübai 96
Mısra: **3**
Kendi, bizzat kendi.
Maḫṣūṣ senüñ ẕātuña bī-şirket-i ġayr
Evṣāf-ı celāl ü kibriyā vü ʿaẓamet

33. **ẕātı:**-*ı*
Rübai 109
Mısra: **1**
Kendi, bizzat kendi.
Ey ẕātı olan ʿizzet ü şāna bāʿis̱
Tekvīn-i rüsūmāt-ı cihāna bāʿis̱

34. **ẕātı:**-*ı*
Rübai 110
Mısra: **1**
Kendi, bizzat kendi.
Ey ẕātı olan ins ile cāna mebʿūs̱
Olsa n'ola ʿışḳuñ dil ü cāna mebʿūs̱

35. **ẕātuñdur:**-*uñ, -dur*
Rübai 111
Mısra: **2**
Kendi, bizzat kendi.
Ey ʿilm-i nüḫüstīn ü pesīne vāriş
Ẕātuñdur olan ḫalḳ-ı cihāna bāʿiş

36. **ẕātı:**-*ı*
Rübai 133
Mısra: **2**
Kendi, bizzat kendi.
Ol maẓhar-ı tebşīr-i bihişt-i cāvīd
Ol merd-i velī ẕātı saʿīd ismi Saʿīd

37. **ẕātı:**-*ı*
Rübai 141
Mısra: **1**
Kendi, bizzat kendi.
Ey ẕātı olan maẓhar-ı elṭāf-ı Ṣamed
Āyāt-ı kemālātuña yoḳ ḥadd ü ʿaded

38. **ẕātuña:**-*uñ, -a*
Rübai 145
Mısra: **1**
Kendi, bizzat kendi.
Maḫṣūṣ senüñ ẕātuña īcāb-ı vücūd
Mevḳūf-ı irādetüñdür esbāb-ı vücūd

39. **ẕātuñ:**-*uñ*
Rübai 161
Mısra: **1**
Kendi, bizzat kendi.
Ẕātuñ o ḳadar münteḫab-ı ḳudretdür
Kim rūḥ-ṣıfat mültezem-i ṣafvetdür

40. **ẕātuñda:**-*uñ, -da*
Rübai 172
Mısra: **1**
Kendi, bizzat kendi.
Ẕātuñda ṣıfātuñda naẓīrüñ yoḳdur
Sulṭān-ı eḥadsin ki vezīrüñ yoḳdur

41. **ẕātın:**-*ın*
Rübai 230
Mısra: **3**
Kendi, bizzat kendi.
Esbāb-ı sivādan itdi ẕātın ʿāri
Nāzüklük ile kesb-i cünūn eyledi Ḳayṣ

42. **ẕātı:**-*ı*
Rübai 238
Mısra: **2**
Kendi, bizzat kendi.
Ey gevher-i pāk-i ṣadef-i ḫāṣṣü'l-ḫāṣ
V'ey ẕātı olan maẓhar-ı ṣıdḳ u iḫlāṣ

43. **ẕātuñı:**-*uñ, -ı*
Rübai 279
Mısra: **2**
Kendi, bizzat kendi.
Ey Ḫāliḳ-ı bī-yāver-i arż u eflāk
Yoḳ ẕātuñı idrāke mecāl-i idrāk

44. **ẕātuñ:**-*uñ*
Rübai 285
Mısra: **1**
Kendi, bizzat kendi.
Ṣibh ü ṣürekādan müteʿāli ẕātuñ
Ḥayretde ḳalur kim göre maṣnūʿātuñ

45. **ẕātuñı:**-*uñ, -ı*
Rübai 289
Mısra: **3**
Kendi, bizzat kendi.
Raḥmetle idüp ẕātuñı Ḥaḳ müsteşnā
Şānuñda senüñ didi -

46. **ẕātı:**-*ı*
Rübai 315
Mısra: **1**
Kendi, bizzat kendi.
Ey ẕātı olan ʿibāda ḫayrü'l-mesʾūl
Eyle beni mesrūr-ı ḥusūl-i meʾmūl

47. **ẕātı:**-*ı*
Rübai 360
Mısra: **1**
Kendi, bizzat kendi.
Ey ẕātı olan raḥmete ʿayn-ı mefhūm
Luṭf u keremüñ ẓāhir ü bāṭın maʿlūm

48. **ẕātuñ:**-*uñ*
Rübai 368
Mısra: **1**
Kendi, bizzat kendi.
Ey şāh-ı rusül ẕātuñ idüp faḫr-ı enām
Ḥaḳ eyledi taṣdīḳuñı rükn-i İslām

49. **ẕātı:**-*ı*
Rübai 394
Mısra: **4**
Kendi, bizzat kendi.
Ḫilḳatde şebīh idi şeh-i kevneyne
Ol ḫulḳı ḥasen ẕātı ḥasen ismi Ḥasen

50. **ẕāta:**-*a*
Rübai 479
Mısra: **1**
Allah'ın varlığı.
ʿArż eyle göñül ḫācetüñi ol ẕāta
Kim şāmil ola niʿmeti mevcūdāta

51. **ẕātın:**-*ı, -n*
Rübai 530
Mısra: **1**
Kendi, bizzat kendi.
Ḥaḳ ẕātın idüp maẓhar-ı feyż-i ebedī
Ḳıldı anı müstaġrıḳ-ı nūr-ı eḥadī

52. **ẕātuñ:**-*uñ*
Tarih 5
Mısra: **9**
Kendi, bizzat kendi.
Ümmīd oldur bu ẕātuñ ḥüsn-i tedbīrinde mużmerdür
Ḫudāvend-i Ṣamedden feṭḥ-i ġaybī nuṣret-i mevʿūd

53. **ẕātın:**-*ıñ*
Tarih 7
Mısra: **8**
Allah'ın varlığı.
Sulṭān-ı rusül ḥürmetine ḥażret-i mevlā
Ẕātın ḳıla pīrāye-i aṣḥāb-ı teʾemmül

54. **ẕātın:**-*ın*
Tarih 28
Mısra: **64**
Kendi, bizzat kendi.
Aḥmed-i Mürsel şefāʿat-
ḫvāh-ı rūz-ı ḥaşr olup
Ferd-i muṭlaḳ ẕātın itsün
maẓhar-ı feyż-i ezel

55. **ẕāṭını:**-*ı, -n, -ı*
Tarih 29
Mısra: **51**
Kendi, bizzat kendi.
Ẕāṭını Ḥaḳ ide maẓhar
daʿavāt-ı ḫayra
ẕikr-i ḫayr ü ḥasenātı ola
mevḳūf-ı ḫulūd

ẕāt u ṣıfat:

1. **ẕāt u ṣıfat:**
Tahmis 4
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zat ve sıfat.
Kim ola sevmeye bu ḥüsn ile
sen māhveşi
Ne ʿaceb ẕāt u ṣıfat ile
olursañ aḥsen

ẕāt u ṣıfatda:

1. **ẕāt u ṣıfatda:**-*da*
Gazel 279
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Öz ve sıfat.
Ḥaḳḳ itdi faḫr-ı nevʿ-i beşer
ẕāt-ı pāküñi
Ẕāt u ṣıfatda olmadı kimse
mümāsilüñ

ẕāt u ṣıfātuñı:

1. **ẕāt u ṣıfātuñı:**-*uñ, -ı*
Gazel 48
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Öz ve sıfat.
Ḥaḳḳ itdi ḫalḳ ḫulḳı ile ẕāt u
ṣıfātuñı
Muḫtār u Muṣṭafā vü
muṣaffā vü münteḫab

ẕāt-ı ʿālī-gevheri:

1. **ẕāt-ı ʿālī-gevheri:**-*i*
Kaside 19
Mısra: **146**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüce kişi.
Yā niçe faḫr eylemez inṣāf
olınsa vaṣf iden
Ẕāt-ı ẕī-şānuñ gibi bir ẕāt-ı
ʿālī-gevheri

ẕāt-ı ʿālī-ḳadr ü ẕī-şānı:

1. **ẕāt-ı ʿālī-ḳadr ü ẕī-şānı:**-*ı*
Tarih 1
Mısra: **40**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şan sahini ve kadri yüce kimse.
Dem-ā-dem müstedām-ı
ʿömr ola ṣadr-ı saʿādetde
Ola ḥıfẓ-ı Ḫudāda ẕāt-ı ʿālī-
ḳadr ü ẕī-şānı

ẕāt-ı ʿālī-şānı:

1. **ẕāt-ı ʿālī-şānı:**-*ı*
Gazel 63
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şanı yüce zat.
Ẕāt-ı ʿālī-şānı dürc-i gevher-i
iʿcāzdur
Sīne-i tābānıdur genc-i
kemāl-i maʿrifet

ẕāt-ı ʿazīzi:

1. **ẕāt-ı ʿazīzi:**-*i*
Tarih 28
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hürmet ve saygı duyulan kişiliği.
Ḥüsn-i eṭvār u sülūkında
ʿadili ṣāẕdur
Nādirü'l-emsāldür ẕāt-ı
ʿazīzi mā-ḥaṣal

ẕāt-ı bī-çūnuñ:

1. **ẕāt-ı bī-çūnuñ:**-*uñ*
Gazel 486
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eşi, benzeri, ortağı olmayan zat; Allah.
Münezzeh oldı cevherden
ʿarażdan ẕāt-ı bī-çūnuñ
Yaratduñ nevʿ ü cins üzre
cevāhir ile aʿrāżı

ẕāt-ı bī-çūnuña:

1. **ẕāt-ı bī-çūnuña:**-*uñ, -a*
Kaside 3
Mısra: **103**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eşi, benzeri, ortağı olmayan zat; Allah.
Ẕāt-ı bī-çūnuña maḫṣūṣ olan
vaḥdet içün
Feyż-i bī-ġāyet-i esrārı içün
esmānuñ

ẕāt-ı cemīl ü aḥsen:

1. **ẕāt-ı cemīl ü aḥsen:**
Rübai 394
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzel ve yakışıklı bir kişi.
Sıbṭ-ı nebevī ẕāt-ı cemīl ü
aḥsen
Kim olmış idi her ṣıfatı
müstaḥsen

ẕāt-ı cemīlü'ş-şiyemi:

1. **ẕāt-ı cemīlü'ş-şiyemi:**-*i*
Tahmis 1
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzel huylu II Hz. Muhammet'in güzel huyu.
-
Maẓhar-ı vaḥy-i Ḫudā ẕāt-ı
cemīlü'ş-şiyemi

ẕāt-ı cihān-dārın:

1. **ẕāt-ı cihān-dārın:**-*ın*
Tarih 6
Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Akıllı, tedbirli kimse, hükümdar.
Şeh-i İslām Sulṭān
Aḥmedü'bni Ḫān
Muḥammed kim
Ḫudā memdūḥ u maḥmūd
eylemiş ẕāt-ı cihān-dārın

ẕāt-ı cihān-gīrüñ:

1. **ẕāt-ı cihān-gīrüñ:**-*üñ*
Rübai 160
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cihanı tutan kişi II Hz. Muhammet.
Bī-sāye olursa n'ola ẕat-ı pāküñ
Nūr idi senüñ ẕāt-ı cihān-gīrüñ nūr

ẕāt-ı dil-ārāsın:

1. **ẕāt-ı dil-ārāsın:**-*sın*
Kaside 22
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönlü süsleyen kişi.
Müʾeyyed eyledi fażlıyla
Ḥaḳ ẕāt-ı dil-ārāsın
Seḫā vü mekremetle virdi
ḥükm-i ṣadr-ı aʿlāyı

ẕāt-ı ekremüñ:

1. **ẕāt-ı ekremüñ:**-*üñ*
Gazel 48
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çok cömert, lutuf ve kerem sâhibi kişi. II Hz. Muhammed.
Müʾmin degüldür ol kişi kim
ẕāt-ı ekremüñ
Olmazsa vālid ü veledinden aña eḥab

2. **ẕāt-ı ekremüñ:**-*üñ*
Rübai 407
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çok cömert, lutuf ve kerem sâhibi kişi (Hz. Muhammed).
ʿAfv it beni ẕāt-ı ekremüñ
ḥaḳḳı içün
Luṭf it baña nūr-ı aḳdemüñ
ḥaḳḳı içün

ẕāt-ı felek-rütbesi:

1. **ẕāt-ı felek-rütbesi:**-*si*
Rübai 85
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Rütbesi yüce kişi.
Ey meşhedi maġbūṭ-ı riyāż-ı cennet
V'ey ẕāt-ı felek-rütbesi maḥż-ı raḥmet

ẕāt-ı hümāyūnı:

1. **ẕāt-ı hümāyūnı:**-*ı*
Tarih 17
Mısra: **62**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mübarek, kutlu zat.
Ṣafā-yı ḫātır ile dem-be-dem geşt ü güẕār itsün
Olup ẕāt-ı hümāyūnı hemīşe ḫurrem ü şādān

ẕāt-ı kāmilüñ:

1. **ẕāt-ı kāmilüñ:**-*üñ*
Gazel 279
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Olgun kişilik.
Ḫalḳ-ı cihānuñ ekmelidür ẕāt-ı kāmilüñ
Şāmil vücūh-ı ḥüsne şümūl-ı şemāʾilüñ

ẕat-ı laṭīfi:

1. **ẕat-ı laṭīfi:**-*i*
Gazel 489
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mülayim, zarif, hoş kimse.
Nūr idi o faḫr-ı rusülüñ ẕat-ı laṭīfi
Kim olmadı ḫāk üzre ʿayān ẓıll-ı şerīfi

ẕāt-ı maḥmūdu'ş-şiyem:

1. **ẕāt-ı maḥmūdu'ş-şiyem:**
Matla 16
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Övülecek huylara sahip olan şah II Hz. Muhammed.
Aḥmed-i Mürsel nebiyyü'r-raḥme şāh-ı enbiyā
Ẕāt-ı Maḥmūdu'ş-şiyem yaʿnī Muḥammed Muṣṭafā

ẕāt-ı memdūḥa:

1. **ẕāt-ı memdūḥa:**-*a*
Kaside 27
Mısra: **140**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Övülmeye değer sıfatları olan zat.
Oḳunur maḥşere dek meclis-i ʿirfān içre
Ẕāt-ı memdūḥa olur bāʿiṣ-i ẕikr-i menşūr

ẕāt-ı muʿallāsı:

1. **ẕāt-ı muʿallāsı:**-*sı*
Rübai 417
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ulu kişi.
Ey seyyid-i kevneyn ü nebiyyü'ṣ-ṣaḳaleyn
V'ey ẕāt-ı muʿallāsı imāmü'l-ḥaremeyn

ẕāt-ı muḳtedā ḳıldı:

1. **ẕāt-ı muḳtedā ḳıldı:**-*dı*
Kaside 5
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Öncü olan kılmak.
Sensin ol kim zīver-i miḥrāb-ı iclāl eyleyüp
Ḳıldı mevlā ẕāt-ı muḳtedā pāküñ u ʿāma ḫāṣ

zāt-ı münīrüñ eyledi:

1. **zāt-ı münīrüñ eyledi:**-*üñ, -di*
Kaside 5
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Parlak bir varlık eylemek.
Sensin ol ḫūrşīd-ṭalʿat kim ezel bezminde Ḥaḳ
Eyledi ẕāt-ı münīrüñ şemʿ-i pür-nūr-ı hüdā

zāt-ı müsemmādandur:

1. **zāt-ı müsemmādandur:**-*dan, -dur*
Rübai 391
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Isimlendirilmiş kimse.
İtme ʿaẕamat zāt-ı müsemmādandur
Sensin ʿaẕm-ı ẕāt ile Rabb-i Ekrem

zāt-ı nemā-güster-i nām-ı aḥmed:

1. **zāt-ı nemā-güster-i nām-ı aḥmed:**
Rübai 143
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ahmet isminin gelişimini yayan şahsiyet.
Ey şāh-ı kerem-pīşe nebiyy-i emced
V'ey ẕāt-ı nemā-güster-i nām-ı Aḥmed

zāt-ı pāke:

1. **zāt-ı pāke:**-*e*
Kaside 28
Mısra: **37**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz yaradılışlı zat.
Ḫudā ol ẕāt-ı pāke bir şalābet eylemiş iḥsān
Ki raḫşende cemāl-i behceti feyż-iktisābumdur

zāt-ı pāki:

1. **zāt-ı pāki:**-*i*
Gazel 13
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz yaratılışlı II Hz. Muhammed'in sıfatı için kullanılmıştır.
Aḥmed-i Mürsel nebiyyü'r-raḥme Maḥmūdu'ş-ṣıfāt
Ẕāt-ı pāki raḥmet-i Raḥmān Muḥammed Muṣṭafā

2. **zāt-ı pāki:**-*i*
Gazel 48
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz, saf yaratılış.
Ey ẕāt-ı pāki müntesib-i eşref-i neseb
Vābestedür vücūdıña pīrāye-i ḥaseb

3. **zāt-ı pāki:**-*i*
Kaside 8
Mısra: **86**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz, saf yaratılış.
Cāmiʿ-i Ḥażret-i Ḳurʾān Cenāb-ı ʿOsmān
Ẕāt-ı pāki ṣadef-i ʿizzete dürr-i şehvār

4. **zāt-ı pāki:**-*i*
Tarih 2
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz, saf yaratılış.
Olsa lāyıḳdur o sulṭan-ı Sikender-ṣavletüñ
Ẕāt-ı pāki zümre-i ʿOsmāniyānuñ mefḫarı

5. **zāt-ı pāki:**-*i*
Tarih 31
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz, saf yaratılış.
ʿUluvv-i menḳabetde vaṣf-ı ẕātı nüsḫa-i kübrā
Kemāl ü maʿrifetde ẕāt-ı pāki baḥr-ı bī-sāḥil

zāt-ı pākiyle:

1. **zāt-ı pākiyle:**-*i, -yle*
Kaside 8
Mısra: **76**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz, saf yaratılış.
Yaʿnī kim nükte-i mefhūm-ı ve mā erselnā
Ẕāt-ı pākiyle anuñ eyledi keşf-i esrār

zāt-ı pāküñ:

1. **zāt-ı pāküñ:**-*üñ*
Kaside 5
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz, saf yaratılış.
Ẕāt-ı pāküñ maẓhar-ı levlāke ḳıldı Kirdigār
Ḫabbeẕā ʿunvān u ḳadr ü ʿizz ü rifʿat ḥabbeẕā

2. **zāt-ı pāküñ:**-*üñ*
Kaside 13
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz, saf yaratılış.
Ḫudā maʿnīde ḳıldı ẕāt-ı pāküñ nūr ile memlūʾ
Ne mümkin sāye-i nūr ola ẓāhir ḫāk ü ṭīn üzre

3. **zāt-ı pāküñ:**-*üñ*
Kaside 24
Mısra: **108**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz, saf yaratılış.
Refīḳ u yāver itsün dāʾimā tevfīḳini Bārī
Hemīşe maẓhar olsun ẕāt-ı pāküñ luṭf-ı Sübḥāna

4. **zāt-ı pāküñ:**-*üñ*
Kaside 28
Mısra: **82**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz, saf yaratılış.

Ḫudā ẕāt-ı şerīfüñ ḥıfẓ ide her dem ḫaṭālardan
Senüñ kim ẕāt-ı pāküñ bāʿiṣ-i şevḳ-ı ḫiṭābumdur

5. **ẕāt-ı pāküñ:**-*üñ*
Rübai 112
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz, saf yaratılış.
ʿĀlem niçe fehm eyleye ẕāt-ı pāküñ
İdrāk ide mümkin mi Ḳadīmi ḥādiṣ

6. **ẕat-ı pāküñ:**-*üñ*
Rübai 160
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz, saf yaratılış.
Bī-sāye olursa n'ola ẕat-ı pāküñ
Nūr idi senüñ ẕāt-ı cihān-gīrüñ nūr

7. **ẕāt-ı pāküñ:**-*üñ*
Tahmis 3
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz, saf yaratılış.
Ẕāt-ı pāküñ midḥat-i mevlā ile mevṣūf iken
Kimde vardur midḥatüñde bāzī-i basṭ-ı süḫan

ẕāt-ı pāküñdür:

1. **ẕāt-ı pāküñdür:**-*üñ, -dür*
Gazel 79
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz beden.
Maḳdemüñ ḥürmetidür basṭ-ı zemīne bādī
Ẕāt-ı pāküñdür olan resm-i zamāne bāʿiṣ

ẕāt-ı pāküñi:

1. **ẕāt-ı pāküñi:**-*üñ, -i*
Gazel 279
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz, saf yaratılış.
Ḥaḳḳ itdi faḫr-ı nevʿ-i beşer ẕāt-ı pāküñi
Ẕāt u ṣıfatda olmadı kimse mümāṣilüñ

ẕāt-ı pāküñle:

1. **ẕāt-ı pāküñle:**-*üñ, -le*
Gazel 422
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz, saf yaratılış.
Şeref-yāb oldı miḥrāb-ı risālet ẕāt-ı pāküñle
Cemīʿ-i enbiyāya muḳtedāsın yā Resūla'llāh

2. **ẕāt-ı pāküñle:**-*üñ, -le*
Gazel 423
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz, saf yaratılış.
N'ola ümmetlerüñ faḫr eyler ise ẕāt-ı pāküñle
Ḳudūmüñ raḥmet olmışdur cihāna yā Resūla'llāh

ẕāt-ı pür-nūrı:

1. **ẕāt-ı pür-nūrı:**-*ı*
Kaside 8
Mısra: **88**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Nurla dolu kişi.
Birisi Şīr-i Ḫudā merd-i ṣalābet-ʿunvān
Ẕāt-ı pür-nūrı ġażanfer fer-i ṣaḥn-ı peyker

ẕāt-ı şeref-baḫşuñı:

1. **ẕāt-ı şeref-baḫşuñı:**-*uñ, -ı*
Gazel 360
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şeref veren yüce kişi.
Eyledi ẕāt-ı şeref-baḫşuñı Dādār-ı cihān
Rifʿat-i ḳadr ile ārāyiş-i ṣadr-ı dāreyn

ẕāt-ı şeref-güster-i faḫr-ı ʿālem:

1. **ẕāt-ı şeref-güster-i faḫr-ı ʿālem:**
Kaside 16
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Âlemin övüncünün şeref yayan zatı.
Kaʿbedür ẕāt-ı şeref-güster-i faḫr-ı ʿālem
Aña pūşīde olan kisve-i aʿẓamdur bu

ẕāt-ı şeref-sāzı şerīfü'l-eşrāf:

1. **ẕāt-ı şeref-sāzı şerīfü'l-eşrāf:**
Rübai 250
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şereflilerin şereflisi şeref veren kişi.
Ey zīb-dih-i silsile-i ʿAbd-i Menāf
V'ey ẕāt-ı şeref-sāzı şerīfü'l-eşrāf

ẕāt-ı şeref-sāzuñdur:

1. **ẕāt-ı şeref-sāzuñdur:**-*uñ, -dur*
Rübai 63
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şeref yapanın şahsiyetin şerefi.
Bī-şübhe senüñ ẕāt-ı şeref-sāzuñdur
Maḳbūl-i Ḫudā pādişeh-i kişver-i ḳurb

ẕāt-ı şerīfi:

1. **ẕāt-ı şerīfi:**-*i*
Kaside 12
Mısra: **37**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şerefli kişi, soylu kimse.
Şāhenşeh-i ʿālem ki anuñ ẕāt-ı şerīfi
Oldı ṣadef-i ʿizzete çün dürr-i yegāne

2. **ẕāt-ı şerīfi:**-*i*
Kaside 28
Mısra: **49**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şerefli kişi, soylu kimse.
Şerefdür ḥāṣılı ẕāt-ı şerīfi ṣadr-ı iclāle
Vücūd-ı pāki neyyir-baḫş-ı mihr-i feyż-yābumdur

ẕāt-ı şerīfin:

1. **ẕāt-ı şerīfin:**-*in*
Kaside 17
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şerefli kişi, soylu kimse.
ʿĀleme raḥmet ḳılup ẕāt-ı şerīfin tā ezel
Zīver-i levḥ-i kemālāt itdi evṣāfını Ḫudā

2. **ẕāt-ı şerīfin:**-*in*
Tarih 1
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şerefli kişi, soylu kimse.
Vücūd-ı pākin itdi sāye-baḫş-ı cümle-i ʿālem
İdüp ẕāt-ı şerīfin zīver-i ṣadr-ı cihān-bānī

3. **ẕāt-ı şerīfin:**-*in*
Tarih 3
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şerefli kişi, soylu kimse.
Ḫaṭālardan Ḫudā ẕāt-ı şerīfin eyleye maḥfuẓ
Tamām olmaz olursam raḥmetinden rūz u şeb bāḥiş

4. **ẕāt-ı şerīfin:**-*in*
Tarih 16
Mısra: **52**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şerefli kişi, soylu kimse.
Ḳadr ü ʿıyd itsün şeb ü rūzın ṣafā-yı ḳalb ile
Ḥıfẓ idüp ẕāt-ı şerīfin her nefes Rabb-i İlāh

ẕāt-ı şerīfüñ:

1. **ẕāt-ı şerīfüñ:**-*üñ*
Gazel 2
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şerefli, saygıdeğer kişi.
Ẕāt-ı şerīfüñ oldı sebeb ḫalḳ-ı ʿāleme
ARAPÇA

2. **ẕāt-ı şerīfüñ:**-*üñ*
Gazel 260
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şerefli zât, şerefli kimse. (Hz. Muhammed sav).
Ẕāt-ı şerīfüñ oldı senüñ mihr-i bī-zevāl
Vech-i münīrüñ oldı senüñ māh-ı bī-kelef

3. **ẕāt-ı şerīfüñ:**-*üñ*
Gazel 419
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şerefli kişi, soylu kimse.
Cihāna māye-i raḥmet idüp ẕāt-ı şerīfüñ Ḫaḳ
Vücūduñ ʿāleme ḳıldı beşāret yā Resūla'llāh

4. **ẕāt-ı şerīfüñ:**-*üñ*
Kaside 6
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şerefli kişi, soylu kimse.
Īmānı kāmil olmaz anuñ kim senüñ aña
Ẕāt-ı şerīfüñ olmaya tā cümleden eḥab

5. **ẕāt-ı şerīfüñ:**-*üñ*
Kaside 28
Mısra: **81**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şerefli kişi, soylu kimse.
Ḫudā ẕāt-ı şerīfüñ ḥıfẓ ide her dem ḫaṭālardan
Senüñ kim ẕāt-ı pāküñ bāʿiş-i şevḳ-ı ḫiṭābumdur

ẕāt-ı vaḳur:

1. **ẕāt-ı vaḳur:**
Kaside 27
Mısra: **66**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ağırbaşlı, şerefli kişi.
İḳtiżā itdi senüñ medḥüñi inşā itmek
Görüp evṣāf-ı pesen-dīdeñi ey ẕāt-ı vaḳur

ẕāt-ı veys'el-ḳaranīye:

1. **ẕāt-ı veys'el-ḳaranīye:**-*ye*
Kaside 16
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Veysel Karanî'nin şahsiyeti.
Ẕāt-ı Veys'el-Ḳaranīye niçe biñ ḥālet ile
Baḫş u itḥāf olınan ḫilʿat-i ekremdür bu

ẕāt-ı zī-şānuñ:

1. **ẕāt-ı ẕī-şānuñ:**-*uñ*
Kaside 11
Mısra: **79**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şanlı zat.
Ẕāt-ı ẕī-şānuñ diye ancaḳ o dem vā-ümmetī
Eyleyüp Ḫaḳdan şefāʿat pāye-i aʿlā ile

2. **ẕāt-ı ẕī-şānuñ:**-*uñ*
Kaside 19
Mısra: **146**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şanlı zat.
Yā niçe faḫr eylemez inṣāf olınsa vaṣf iden
Ẕāt-ı ẕī-şānuñ gibi bir ẕāt-ı ʿālī-gevheri

3. **ẕāt-ı ẕī-şānuñ:**-*uñ*
Murabba 2
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şanlı zat.

Muʿallā ẕāt-ı ẕī-şānuñ
Cihān maḥkūm-ı fermānuñ

żāyiʿ olur:

1. **żāyiʿ olur:**-*ur*
Gazel 347
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ziyan olmak, yok olmak, heder olmak.
Ser-be-ser żāyiʿ olur toḫm-ı emel ḫākinde
Āteş-i āh ile bu şūre-sitānı yaḳaram

zebān:

1. **zebānum:**-*um*
Gazel 266
Mısra: **1**
Dil.|| Söz.
Ġarībem ʿāşıḳam bir dil-ber-i şīrīn zebānum yoḳ
Cihānda baña aġlañ baña kim bir nev-cevānum yoḳ

2. **zebānı:**-*ı*
Gazel 347
Mısra: **28**
Dil.|| Söz.
Beni maḥcūb-ı eşer itme sözümde yā Rab
Āteş-i ġayret ile ben bu zebānı yaḳaram

3. **zebāna:**-*a*
Gazel 452
Mısra: **11**
Dil.|| Söz.
Virsem zebāna gāhī taḳrīr-i ḥāle ruḫṣat
Sūz-ı derūnum eyler her ḥarfi bir zebāne

4. **zebāna:**-*a*
Kaside 26
Mısra: **230**
Dil.|| Söz.
Murādum üzre murādum ifāde eyleyemem
Zebāna ʿuḳde virür pīç ü tāb-ı şerm ü ḥayā

zebān ola:

1. **zebān ola:**-*a*
Gazel 443
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Konuşmak.
Aḥvāl-i derd-i ʿışḳdan āgāh ide seni
Her bir giyāhı meşhedümüñ bir zebān ola

zebān-dırāzī-i esrār-ı ʿışḳdan:

1. **zebān-dırāzī-i esrār-ı ʿışḳdan:**-*dan*
Gazel 102
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk sırrının dili uzunu.
Zebān-dırāzī-i esrār-ı ʿışḳdan ḥaẕer it
Naḥīfīyā kişiye ketm-i rāz lāzımdur

zebāne:

1. **zebāne:**
Gazel 506
Mısra: **8**
Ateş yalımı, alev.
Nesīm-i āh ile taḥrīk-i nār-ı ʿışḳ itsem
Çıḳar feleklere dūd-ı dilüm zebāne gibi

zebāne eyler:

1. **zebāne eyler:**-*r*
Gazel 452
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Alev eylemek.
Virsem zebāna gāhī taḳrīr-i ḥāle ruḫṣat
Sūz-ı derūnum eyler her ḥarfi bir zebāne

zebun:

1. **zebūn:**
Gazel 101
Mısra: **11**
Güçsüz, çaresiz, aciz.
Nāmı egerçi ḫaste elinden cihān zebūn
El-ḥaḳ taʿaccübüm benüm ol çeşm-i mestedür

2. **zebūnumdur:**-*um, -dur*
Gazel 166
Mısra: **8**
Güçsüz, çaresiz, aciz.
Benem ol şeh-süvār-ı raḫş-ı istiġnā ki her laḥẓa
Feżā-yı himmetümde üştür-i dūnān zebūnumdur

3. **zebūnuz:**-*uz*
Gazel 207
Mısra: **2**
Güçsüz, çaresiz, aciz.
Mecnūn gibi biz gerçi ki ser-germ-i cünūnuz
Ammā zen-i dünyāya bizi şanma zebūnuz

zebūn eyler:

1. **zebūn eyler:**-*r*
Gazel 180
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güçsüz, zayıf, aciz etmek.
ʿAcebdür nāz ile bīmār iken çeşm-i siyāh-ı yār
Yine her bir nigāhı ḥaylī āşūbı zebūn eyler

zebūn oldı:

1. **zebūn oldı:**-*dı*
Gazel 521
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zayıf, güçsüz, aciz kalmak.
Firāḳuñla yatur peyġūle-i ḥasretde bī-çāre
Ṭabībüm bu dil-i bīmārı gör kim pek zebūn oldı

zebūn olmadayuz:

1. **zebūn olmadayuz:**-*ma, -da, -yuz*
Rübai 432
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade

Zayıf, güçsüz, aciz kalmak.
Tā key bu cefālar bize ey ṭāliʿ-i dūn
Kim olmadayuz dest-i melāmet zebūn

zeheb:

1. **ẕeheb:**
Kaside 1
Mısra: **52**
Altın.
Kār-sāz olmaz saña āḫir nefesde naḳd-i sīm
Zād-ı rāh-ı āḫiret olmaz ẕeheb vaḳt-i ẕehāb

zehrā:

1. **zehrā:**
Rübai 397
Mısra: **3**
Hz. Muhammed'in kızı Hz. Fatma'nın lakabı, Fātımatüz'z-Zehrā.
Zehrā vü dü çeşm-i dil ü cān ol Ḥaseneyn
Bil āl-i ʿabā faẕlına bunlar zeyn

zehr-āb:

1. **zehr-āb:**
Kaside 28
Mısra: **19**
Zehirli su.
Dil āteş gerd-i ġam ḫāküm hevā āhum yaşum zehr-āb
ʿAnāşır var ise dünyāda terkīb-i ʿaẕābumdur

zehr-āb-ı ġam:

1. **zehr-āb-ı ġam:**
Gazel 346
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kederin acı suyu.
Ol teşne-dilem kim bu ḫıyābān-ı fenāda
Zehr-āb-ı ġam u miḥnet-i devrān ile ḳandum

zehre:

1. **zehreler:**-*ler*
Gazel 278
Mısra: **14**
Öd, yürek.
Luṭf u şefāʿatle baña ḳıl meded
Rūz-ı cezā zehreler olduḳda çāk

zehr-i ġam:

1. **zehr-i ġam:**
Gazel 384
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gam zehri.
Kāse kāse zehr-i ġam nūş eyledüm ʿışḳuñla ben
Dest-i cevrüñden neler çekdüm şikāyet olmasun

zehr-i mār:

1. **zehr-i mār:**
Gazel 271
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yılan zehri.
Naẕar ḳılduḳça ʿuşşāḳa senüñ maʿlūm olmışdur
Raḳībüñ bunca iġmāzı şanursın zehr-i mār ancaḳ

zehr-i memāt:

1. **zehr-i memāt:**
Kaside 3
Mısra: **47**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ölüm zehri.
Telḫ ider zehr-i memāt ile dimāġ-ı cānı
Budur āyīni bu mihmān-kede-i ġabrānuñ

zehr-i siteminden:

1. **zehr-i siteminden:**-*i, -n, -den*
Gazel 394
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zulüm, cefa zehri.
Sāḳī-i zamānuñ da siyeh kāseligin gör
Ḫālī ḳomaz ehl-i dili zehr-i siteminden

zehr-i sitemle:

1. **zehr-i sitemle:**-*le*
Kaside 5
Mısra: **57**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zulüm, cefa zehri.
Telḫ-kām eyler beni zehr-i sitemle nā-kesān
Dād ü feryād ey melāẕ-ı ümmetān-ı bī-nevā

zekâ:

1. **ẕekā:**
Kaside 26
Mısra: **56**
İnsandaki düşünme, gerçekleri algılama, akıl yürütme, yargılayıp sonuç çıkarma yeteneği, anlama gücü.
Ṣıfāt u ẕātına pīrāye-i kemāl olmış
Vaḳar u ḥilm ü edeb ḥüsn-i ṭabʿ u fehm ü ẕekā

zekī vü ġabī:

1. **ẕekī vü ġabī:**
Gazel 487
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zeki ve akılsız.
Fürūġ-ı kevkebe-i ẕātı şöyle rūşen kim
ʿUlüvv-i ḳadrini taṣdīḳ ider ẕekī vü ġabī

zelīl olur:

1. **ẕelīl olur:**-*ur*
Gazel 149
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hor görülmek, aşağılanmak.
Mışr içre ey Naḥīfī ʿazīz olsa da yine

Elbet ġarīb hecr-i vaṭanla
ẕelīl olur

zelīl ü merdūd ola:

1. **ẕelīl ü merdūd ola:**-*a*
Tarih 4
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zelil ve kovulmuş olmak.
Ehl-i sünnet ola devrinde ʿazīz ü maḳbūl
Ehl-i bidʿat ola ʿahdinde ẕelīl ü merdūd

zell:

1. **ẕell:**
Rübai 104
Mısra: **2**
Hatalar, kusurlar, noksanlar.
Ḥaḳ ḳulluġıdur ʿārife cāh-ı rifʿat
Bāḳī heves ü ḥayret ü ẕell ü miḥnet

zell-i ṭaleble:

1. **ẕell-i ṭaleble:**-*le*
Gazel 462
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Talebin yanlışlığı.
Ẕell-i ṭaleble ʿizz-i ḥuṣūlüñ ne luṭfı var
Żımnında ẕillet olsa ʿaṭādan ne fāʾide

zemīn:

1. **zemīne:**-*e*
Gazel 73
Mısra: **9**
Yer, arz, yerküre.
Bu zemīne bir ḳadem-rencīde ḳılmaz ol cevān
Ey Naḥīfī n'eylesün ʿāṣıḳ daḥi eyler sükūt

2. **zemīn:**
Gazel 87
Mısra: **2**
Yer, arz, yerküre.
Çemen maḳām-ı ṣafādur cihān cihān-ı feraḥ
Zemīn zemīn-i neşāṭ u zamān zamān-ı ferāḥ

3. **zemīne:**-*e*
Gazel 130
Mısra: **16**
Yer, arz, yerküre.
Ne himmet olsa gerek ādeme esāfilden
Zemīne feyż-i nemā cānib-i semādan olur

4. **zemīnüñ:**-*üñ*
Gazel 196
Mısra: **11**
Dünya, alem, yeryüzü.
II tanıkta şiir sanatına işaret edilmektedir.
Ṭarḥ-ı naẕīresin bu zemīnüñ Naḥīfīyā
ʿAks-i ṣarīr-i ḫāme-i muʿciz-siyāḳa ṣor

5. **zemīn:**
Gazel 406
Mısra: **2**
Yer, arz, yerküre.
Ẓılāl-i rifʿatüñ pīrāyedür ʿarş-i berīn üzre
Sebeb oldur ki düşmez sāye-i luṭfuñ zemīn üzre

6. **zemīn:**
Gazel 495
Mısra: **16**
Yer, arz, yerküre.
Gelür her serv-ḳad sīmīn tenüñ ḫāk oldıġı yāda
Zemīn üzre temāşā eyledükçe naḫl-i ḫurmāyı

7. **zemīn:**
Kaside 8
Mısra: **17**
Yer, arz, yerküre.
Penbezār olmış iken dāġ-ı taḥassürle zemīn
Şerḥalar çekmiş iken sīnesine her eşcār

8. **zemīne:**-*e*
Kaside 8
Mısra: **63**
Yer, arz, yerküre.
Gerçi kim sāye-i ʿulyāsı zemīne düşmez
İder efkende dil-i zārı o ḳadd-i şimşār

9. **zemīn:**
Kaside 13
Mısra: **10**
Yer, arz, yerküre.
Seni Ḫallāḳ-ı ʿĀlem ḥikmetiyle bī-miṯāl itdi
Bulunmaz senden eşref āsumān üzre zemīn üzre

10. **zemīn:**
Kaside 24
Mısra: **99**
Yer, arz, yerküre.
Zemīn iḥyā olup tā maḳdem-i evvel-bahār ile
Ṣala naḫl-i şerāfet sāyesin her bāġ u bustāna

11. **zemīne:**-*e*
Tarih 29
Mısra: **49**
Yer, arz, yerküre.
Tā hübūṭ ide zemīne ḳaṭarāt-ı emṭār
İde gül-bāñg-ı ṣenā ḫayr-ı duʿā çarḫa ṣuʿūd

zemīn ü āsumān:

1. **zemīn ü āsumān:**
Gazel 413
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yer ve gök || Her yer.
Zemīn ü āsumān ḫāk-i rehüñle iftiḫār eyler
Ḳudūmüñ mefḫar-ı arż u semādur yā Resūla'llāh

2. **zemīn ü āsumān:**
Gazel 421
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yer ve gök || Her yer.
Pür olsun naʿt-i pāküñle zemīn ü āsumān cümle
Ḳo ṭutsun ʿālemi feryād ü āhum yā Resūla'llāh

3. **zemīn ü āsumān:**
Kaside 11
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Yer ve gök || Her yer.
Naḳş-ı pāyüñle zemīn ü āsumān üzre senüñ
ʿArş ü ferş oldı müşerref Mescid-i Aḳṣā ile

zemīn ü āsumāna:

1. **zemīn ü āsumāna:**-*a*
Tarih 10
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yer ve gök || Her yer.
Dehre geldi çünki bir şeh-zāde-i pāk-i benām
Hep zemīn ü āsumāna oldı müjdeler resīd

zemīn ü āsumānı:

1. **zemīn ü āsumānı:**-*ı*
Rübai 216
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yer ve gök || Her yer.
Zuʿmınca ider daʿvī-i seyr-i melekūt
Bī-çāre zemīn ü āsumānı bilmez

zemīn ü çarḫ-ı nüh ṭāḳı:

1. **zemīn ü çarḫ-ı nüh ṭāḳı:**
Murabba 1
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yeri ve feleğin dokuz kubbesi.
Yaratduñ cümle āfāḳı
Zemīn ü çarḫ-ı nüh ṭāḳı

zemīn-i dil-güşāyı:

1. **zemīn-i dil-güşāyı:**-*yı*
Gazel 340
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül açan zemin (Hem şiir zemini hem de yer anlamında tevriyeli kullanılmıştır).
Nümū-dār itmege ezhār-ı maʿnā-yı dil-ārāyı Naḥīfī bu zemīn-i dil-güşāyı iḫtirāʿ itdüm

zemīn-i dil-keş-i tābīde:

1. **zemīn-i dil-keş-i tābīde:**-*de*
Gazel 107
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tâbî olanın gönül çeken yeri.
Zemīn-i dil-keş-i tābīde cilve-i ḫāme
Senā-verī-i silāḥdār-ı şāh-ı emceddür

zemīn-i dil-pesendüm:

1. **zemīn-i dil-pesendüm:**-*üm*
Gazel 525
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönlün beğendiği zemin II zemin, nazirelerde örnek alınan şiir için de kullanılmıştır.
Naḥīfī niçe teklīf-i naẓīre itmem aḥbāba
Zemīn-i dil-pesendüm Ḫüsrev ü Ḫāḳāna kār itdi

zemīn-i neşāṭ:

1. **zemīn-i neşāṭ:**
Gazel 87
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Neşenin yeryüzü.
Çemen maḳām-ı ṣafādur cihān cihān-ı feraḥ
Zemīn zemīn-i neşāṭ u zamān zamān-ı ferāḥ

zemīn-i neve:

1. **zemīn-i neve:**-*e*
Gazel 168
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yeni yol, yeni tarz (Şairin şiir konusunda yeteneği ve özgün yönü bağlamında kullanılmıştır.).
Bu zemīn-i neve ḳābil mi naẓīre bilmem
Ṭabʿ-ı şūḫuñda Naḥīfī bu edā tāze midür

zemīn-i sīnede:

1. **zemīn-i sīnede:**-*de*
Gazel 36
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Göğüs üzeri, göğüs üstü.
ʿAceb mi ʿārıżuñ fikriyle gāhī eylesem girye
Zemīn-i sīnede yüz biñ gül-i sīr-āb olur peydā

zemzem:

1. **zemzem:**
Gazel 457
Mısra: **10**
Kâbe yakınında bulunan bir kuyunun Müslümanlarca kutsal sayılan suyu, zemzem suyu.
Dünyā-pereste keşf-i ḥaḳāyıḳ revā degül
Zemzem ḳomaḳ sezā mı şarābuñ sebūsına

zemzem-āşām-ı merām:

1. **zemzem-āşām-ı merām:**
Kaside 9
Mısra: **45**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Isteğin zemzem içeni.
Zemzem-āşām-ı merām olduḳda cān-ı teşne-leb
Niyyetüm maḥżā şifā-yı derd-i hicrān eylesem

zemzeme-gūyān-ı şefāʿat olduḳça:

1. **zemzeme-gūyān-ı şefāʿat olduḳça:**-*duḳça*
Kaside 7
Mısra: **44**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade

Şefaat nağmesini söyleyen olmak.
Ümmetlerüñ olduḳça recā-yı keremüñle
Her şām ü seḥer zemzeme-gūyān-ı şefāʿat

zemzeme-i āb:

1. **zemzeme-i āb:**
Gazel 372
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Suyun nağmeli sesi.
Hep zemzeme-i āb gelür gūş-ı derūna
Aṣḥāb-ı ġamuñ kūşe-i Beytü'l-ḥazeninden

zemzeme-i āh:

1. **zemzeme-i āh:**
Gazel 482
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ah ezgisi.
Ol serv-i revān nāz ile reftāra gelince
Dünyāyı ṭutar hū ile ṣad zemzeme-i āh

zemzeme-i āha:

1. **zemzeme-i āha:**-*a*
Gazel 49
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ahir zaman namesi II Şiir.
Gördüm Naḥīfī zemzeme-i āha başlamış
Beñzer ki geldi mevsim-i feryād-ı ʿandelīb

zemzeme-i el-emānı:

1. **zemzeme-i el-emānı:**-*ı*
Gazel 210
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İmdat sesleri.
Göñül ḳo zemzeme-i el-emānı ḫāmūş ol
O bī-taraḥḥum edā-yı meded nedür bilmez

zemzeme-i ḥamd ü senā:

1. **zemzeme-i ḥamd ü şenā:**
Tarih 29
Mısra: **39**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sena ve hamdin ezgisi.
Pür ider sāmiʿayı zemzeme-i ḥamd ü şenā
Vārid ü ṣādır idüp şükr ü sipās ile sürūd

zemzeme-i kevser-i maʿnāyı:

1. **zemzeme-i kevşer-i maʿnāyı:**-*yı*
Kaside 12
Mısra: **71**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mana Kevseri'nin nağmesi.
Ḳıl zemzeme-i Kevşer-i maʿnāyı reh-āverd
Yā Rab kerem ü luṭf ile mīzāb-ı lisāna

zemzeme-i merḥabā-yı ʿıyd:

1. **zemzeme-i merḥabā-yı ʿıyd:**
Gazel 92
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bayramın genişlik, bolluk nağmesi.
Minnet Ḫudāya geldi dem-i dil-güşā-yı ʿıyd
Doldı cihāna zemzeme-i merḥabā-yı ʿıyd

zemzeme-res:

1. **zemzeme-resdür:**-*dür*
Gazel 313
Mısra: **2**
Nağme erişen.
Naġme-sāz olmada ser-germ-i hevesdür bülbül
Rūz u şeb gūş-ı güle zemzeme-resdür bülbül

zenb:

1. **ẕenb:**
Rübai 62
Mısra: **4**
Günah; suç; kabahat.
Cürmüm ḳatı çoḳdur kerem ü faẕluñdan
Maḥşerde beni ẕenb ile itme maḥcūb

zencīr:

1. **zencīre:**-*e*
Gazel 127
Mısra: **15**
Birbiri içine geçmiş metal halkalardan oluşan bağ, zincir, pranga.
O māhuñ kākül-i pür-tābını zencīre beñzetmek
Gürūh-ı ehl-i naẓmuñ ġālibā sevdālarındandur

2. **zencīr:**
Gazel 439
Mısra: **5**
Birbiri içine geçmiş metal halkalardan oluşan bağ, zincir, pranga.
Ḳābil-i żabṭ olmaz idi degme bir zencīr ile
Dil kemend-i ṭūrre-i yāra giriftār olmasa

3. **zencīr:**
Kıt'a 28
Mısra: **5**
Zincir, sevgilinin saç bölüğü.
Zencīr şanma pāyuña bend-i girān olan
Zülfüñ cezāsıdur ki ṭolaşdı ayaġuña

4. **zencīre:**-*e*
Rübai 337
Mısra: **3**
Zincir, sevgilinin saç bölüğü.
Her şaçları zencīre olursın Mecnūn
İncinme Naḥīfī saña dīvāne disem

zencīr-i ḥama:

1. **zencīr-i ḫama:**-*a*
Gazel 243
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kıvrılmış zincir.
Bu Naḥīfī gibi ṣad mūr Süleymān o şehüñ
Ṣaff-ı ʿışḳında ki zencīr-i ḫama beste imiş

zencīr-i ʿışḳa:

1. **zencīr-i ʿışḳa:**-*a*
Gazel 105
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk zinciri II sevgilinin saçı.
N'ola pāy-ı ḫıred zencīr-i ʿışḳa olsa şāyeste
Beni leb-rīz-i sevdā eyleyen zülf-i siyāhuñdur

zencīr-i ʿışḳuñ:

1. **zencīr-i ʿışḳuñ:**-*uñ*
Gazel 96
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk zinciri.
Cān ü dil Mecnūn-ṣıfat ṭaġlara düşdi n'eylesün
Kim anı zencīr-i ʿışḳuñ eylemişdür bend bend

zencīr-i ser-i zülfüñe:

1. **zencīr-i ser-i zülfüñe:**-*üñ, -e*
Rübai 186
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saçın ucundaki zincir; sevgilinin lüle saçlarının ucundaki zincir.
Germiyyet-i ʿışḳuñla göñül şeydādur
Zencīr-i ser-i zülfüñe şevḳ-efzādur

zencīr-i zülfe:

1. **zencīr-i zülfe:**-*e*
Gazel 404
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin saçının zinciri.
Dime kim zencīr-i zülfe gel beni bağlayı ḳo
Ẓulmete dūş olmaġıl böyle uzun sevdāyı ḳo

zencīr-i zülf-i yāra:

1. **zencīr-i zülf-i yāra:**-*a*
Gazel 400
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin saçının zinciri.
Hevā-yı ʿışḳ ile derd-i maḥabbet aldı ārāmum
N'ola zencīr-i zülf-i yāra bend olsam cünūnumdan

zen-i dünyāya:

1. **zen-i dünyāya:**-*ya*
Gazel 207
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya kadını; bir kadına benzeyen dünya.
Mecnūn gibi biz gerçi ki ser-germ-i cünūnuz
Ammā zen-i dünyāya bizi şanma zebūnuz

zen-i dünyāyı:

1. **zen-i dünyāyı:**-*yı*
Gazel 108
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya kadını; bir kadına benzeyen dünya.
Naḥīfī muḳteżā-yı ḥikmet üzre Ḫālıḳ-ı ʿĀlem
Zen-i dünyāyı ʿuḳbāya raḳīb ü żarre itmişdür

zen-i dünyā-yı dūn:

1. **zen-i dünyā-yı dūn:**
Gazel 112
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Alçak dünyanın kadını II felek, dünya.
Her kime iḳbāl iderse bu zen-i dünyā-yı dūn
Ḫilʿat-i mesmūme-i idbārı ber-dūş itdirür

zen-i ferṭūte-i dünyā:

1. **zen-i ferṭūte-i dünyā:**
Kaside 19
Mısra: **101**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyanın koca karısı.
Ol ḳadar çekdüm zen-i ferṭūte-i dünyā ġamın
Ẓann iderdüm ḳalmadı dünyāda bir himmet eri

zen-i mekkāre-i dünyāya:

1. **zen-i mekkāre-i dünyāya:**-*ya*
Gazel 493
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyanın hilekar kadını.
Āferīn olsun tecerrdüd-pīşegān-ı ʿışḳa kim
Hīç zen-i mekkāre-i dünyāya meftūn olmadı

zer ü sīm ider:

1. **zer ü sīm ider:**-*er*
Rübai 201
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Altın ve gümüşe çevirmek.
Ḫāṣıyyet-i iksīr-i tecellī-i cemāl
Ḫāki zer ü sīm ider ġubārı gevher

zerd:

1. **zerd:**
Gazel 42
Mısra: **6**
Altın rengi, sarı.
Ṭabāyiʿ muḫtelifdür ṭıynet-i ḫāk-i siyehden gör

Sipīd ü sürḫ sebz ile kebūd ü zerd olur peydā

zerd eyledi:

1. **zerd eyledi:**-*di*
Gazel 512
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüzünü sarartmak, soldurmak.
Gülşen-i ʿömrini āsīb-i ḫazān eyledi zerd
Oldı pejmürde o ġonçe gül-i sīr-āb gibi

zerd iden:

1. **zerd iden:**-*en*
Gazel 143
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sararmak, solmak.
Ehl-i bezmüñ ser-be-ser rūy-ı ümmīdin zerd iden
İntiẓār-ı maḳdem-i sāḳī-i sīmīn sāḳdur

zerd ü nizār olan:

1. **zerd ü nizār olan:**-*an*
Gazel 377
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Solgun ve zayıf olmak.
Gerekmez encümen-i ehl-i ʿışḳa bīgāne
Vücūdı ʿışḳ ile zerd ü nizār olan gelsün

zerd ü nizār olursa:

1. **zerd ü nizār olursa:**-*ur, -sa*
Gazel 135
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Solgun ve zayıf olmak.
Ne deñlü ʿāşıḳ-ı bīmār olursa zerd ü nizār
O deñlü ol gül-i ḫod-rūya āb ü tāb gelür

zer-i ʿışḳ-ı pāküñ:

1. **zer-i ʿışḳ-ı pāküñ:**-*üñ*
Rübai 249
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz aşkın altını.
Dest-i keremüñle zer-i ʿışḳ-ı pāküñ
Ḳıl kālbed-i cism-i Naḥīfīye ferāġ

zer-i pākīze-ʿayār:

1. **zer-i pākīze-ʿayār:**
Kaside 8
Mısra: **106**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz ayarlı altın II saf altın.
Sensin ol server-i ʿālem ki olur ḳurṣ-ı hilāl
Ḫalḳınuñ efserine bir zer-i pākīze-ʿayār

zerk u riyādan:

1. **ẕerḳ u riyādan:**-*dan*
Gazel 462
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hile ve ikiyüzlülük.
Gösterme ḫalḳa kendüñi saʿyüñ hebā olur
Ṭāʿāt-ı Ḥaḳda ẕerḳ u riyādan ne fāʾide

zerr:

1. **zerrīn:**-*in*
Tarih 20
Mısra: **4**
Altın.
Revādur dest-i miʿmār-ḳadr eyler ise ger anuñ
Firāż-ı bāmına zerrīn ʿalem ḫūrşīd-i raḫşānı

ẕerrāt-ı hevā:

1. **ẕerrāt-ı hevā:**
Rübai 5
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Havanın zerreleri.
Her bir nefesümde saña taʿdād-ı ṣenā
Ẕerrāt-ı hevā vü ḳaṭarāt-ı deryā

ẕerre:

1. **ẕerreden:**-*den*
Gazel 53
Mısra: **11**
Zerre, çok küçük, güneş ışığında görünen ufacık maddeler.
N'ola efzūn olursa ẕerreden ʿuṣṣāḳ-ı mihr-engīz
Bu şehrüñ dil-rübāsı gün gibi meşhūrlardur hep

2. **ẕerreyem:**-*y, -em*
Gazel 142
Mısra: **11**
Zerre, çok küçük, güneş ışığında görünen ufacık maddeler.
Ẕerreyem gerçi niçe ḫūrşīd ile hem-sāyeyem
Ḳaṭreyem ammā kenārumda niçe deryā yatur

3. **ẕerreye:**-*ye*
Gazel 232
Mısra: **8**
Zerre, çok küçük, güneş ışığında görünen ufacık maddeler.
Iṣṭılāḥı başḳadur erbāb-ı ʿışḳuñ zāhidā
Ẕerreye ḫūrşīd dirler murġ-ı ʿAnḳāya meges

4. **ẕerreden:**-*den*
Gazel 260
Mısra: **19**
Zerre, çok küçük, güneş ışığında görünen ufacık maddeler.
İtme dirīġ sāye-i luṭfuñ bu ẕerreden
Ḫūrşīd-i maḥşer itdigi dem ʿarż-ı tāb ü tef

5. **ẕerre:**
Gazel 338
Mısra: **4**
Zerre, çok küçük, güneş

ışığında görünen ufacık maddeler.
Ey āfitāb-ı ʿişve aña aġlaram hemān
Yoḳdur yanuñda ẕerre ḳadar raġbetüm benüm

6. **ẕerredür:**-*dür*
Gazel 431
Mısra: **2**
Zerre, çok küçük, güneş ışığında görünen ufacık maddeler.
Ṭalʿat-ı ẕī-şānuña nisbetle ey nūr-ı ilāh
Bir kemīne ẕerredür evc-i felekde mihr ü māh

7. **ẕerre:**
Gazel 450
Mısra: **8**
Zerre, çok küçük, güneş ışığında görünen ufacık maddeler.
Germiyyet-i ḥüsn ile o ḫūrşīd-cenābuñ
Bir ẕerre degül ʿāşıḳ-ı bīmār yanında

8. **ẕerre:**
Gazel 463
Mısra: **9**
Zerre, çok küçük, güneş ışığında görünen ufacık maddeler.
Ben ẕerre olur sāye-ṣıfat ḫāk ile yeksān
Ger sende olan mihr ü vefā zāʾil olursa

9. **ẕerre:**
Gazel 474
Mısra: **4**
Zerre, çok küçük, güneş ışığında görünen ufacık maddeler.
Ḳaṣd-ı dile tīr-i nigehin itmede per-tāb
Ṣanmañ ki baña ẕerre ḳadar eyler imāle

10. **ẕerre:**
Gazel 475
Mısra: **3**
Zerre, çok küçük, güneş ışığında görünen ufacık maddeler.
Maʿẕūr ola bir ẕerre degülsek naẓaruñda
Biz ḳāʾilüz ey māh-liḳā seyr-i cemāle

11. **ẕerreden:**-*den*
Kaside 2
Mısra: **8**
Zerre, çok küçük, güneş ışığında görünen ufacık maddeler.
Mūrdan ʿAnḳāya dek mebẕūl cūd-ı kāmilüñ
Ẕerreden ḫūrşīde şāmil luṭf u faẓl u minnetüñ

12. **ẕerreden:**-*den*
Kaside 3
Mısra: **41**
Zerre, çok küçük, güneş ışığında görünen ufacık maddeler.
Ẕerreden farż idelüm aḥḳar imişsin yāḫud
Kevkebi sende imiş mihr-i cihān-ārānuñ

13. **ẕerre:**
Kaside 26
Mısra: **5**
Zerre, çok küçük, güneş ışığında görünen ufacık maddeler.
Vücūd virme ġam-ı rūzgāra ẕerre ḳadar
Gel itme āh-ı taḥassürle ʿömrüñi ifnā

14. **ẕerre:**
Murabba 6
Mısra: **70**
Zerre, çok küçük, güneş ışığında görünen ufacık maddeler.
İtse bu sırra ıṭṭılāʿ
ẕerre olur mihr-iltimāʿ

15. **ẕerreye:**-*ye*
Rübai 4
Mısra: **1**
Zerre, çok küçük, güneş ışığında görünen ufacık maddeler.
Ben ẕerreye ḳıl pertev-i faẓluñ iʿṭā
Mekşūf ola tā dīde-i dilden bu ġaṭā

16. **ẕerreye:**-*ye*
Rübai 20
Mısra: **4**
Zerre, çok küçük, güneş ışığında görünen ufacık maddeler.
Sen öyle Kerīmsin ki itdükde murād
Bir ẕerreye ḫūrşīdi idersin iʿṭā

17. **ẕerre:**
Rübai 56
Mısra: **3**
Zerre, çok küçük, güneş ışığında görünen ufacık maddeler.
Ben ẕerre degül bir yere gelse ʿālem
Kim ḳādir olur şükrüñ edāya yā Rab

18. **ẕerreyi:**-*yi*
Rübai 80
Mısra: **1**
Zerre, çok küçük, güneş ışığında görünen ufacık maddeler.
Ben ẕerreyi mihr ü faẓluña şāyān it
Luṭfuñla mezāriʿ-i dilüm reyyān it

19. **ẕerrelerüm:**-*ler*, -*üm*
Rübai 82
Mısra: **4**
Zerre, çok küçük, güneş ışığında görünen ufacık maddeler.
Biñ ẕerre olursa bu vücūd-ı fānī
Her ẕerrelerüm vaḥdetüñ eyler iṣbāt

20. **ẕerre:**
Rübai 106
Mısra: **1**
Zerre, çok küçük, güneş ışığında görünen ufacık maddeler.
Yoḳ ẕerre ḳadar kimsede ḥavl ü ḳuvvet
Ancaḳ o Ḳādir-i bī-zevālüñ ḳudret

21. **ẕerre:**
Rübai 111
Mısra: **4**

Zerre, çok küçük, güneş ışığında görünen ufacık maddeler.
Ḳābil mi idem naʿtuñı ḥaḳ üzre beyān
Mümkin mi ola ẕerre güneşden bāḥiṣ

22. **ẕerre:**
Rübai 219
Mısra: **3**
Zerre, çok küçük, güneş ışığında görünen ufacık maddeler.
Bir kārda yoḳ ḳudretümüz ẕerre ḳadar
Hep ḳuvvetine ḳudretine muḥtācuz

23. **ẕerre:**
Rübai 299
Mısra: **3**
Zerre, çok küçük, güneş ışığında görünen ufacık maddeler.
Yoḳ ẕerre ḳadar kimsede ḥükm-i şirket
Bī-çūn u çerā ḥāṣılı mülk Allāhuñ

24. **ẕerre:**
Rübai 311
Mısra: **3**
Zerre, çok küçük, güneş ışığında görünen ufacık maddeler.
Ben ẕerre ḳadar nesneye ḳādir degülem
Tevfīḳuñ eger olmaz ise yār ü delīl

25. **ẕerre:**
Rübai 316
Mısra: **4**
Zerre, çok küçük, güneş ışığında görünen ufacık maddeler.
Devrānumuz ol devr-i denīdür anda
Yoḳ ẕerre ḳadar kimsede āsāyiş-i ḥāl

26. **ẕerreyem:**-*y, -em*
Rübai 423
Mısra: **3**
Zerre, çok küçük, güneş ışığında görünen ufacık maddeler.
Ben ẕerreyem ammā ki eyā Rabb-i Ḳādir
Sensin sen iden ẕerreyi mihr-i raḫşān

27. **ẕerreyi:**-*yi*
Rübai 423
Mısra: **4**
Zerre, çok küçük, güneş ışığında görünen ufacık maddeler.
Ben ẕerreyem ammā ki eyā Rabb-i Ḳādir
Sensin sen iden ẕerreyi mihr-i raḫşān

28. **ẕerre:**
Rübai 441
Mısra: **3**
Zerre, çok küçük, güneş ışığında görünen ufacık maddeler.
Maḫfī olamaz ẕerre daḫi ʿilmüñden
ʿAllām-ı ġuyūb ġāʾib ü şāhid sensin

29. **ẕerre:**
Rübai 470
Mısra: **3**
Zerre, çok küçük, güneş ışığında görünen ufacık maddeler.
Ger ẕerre ḳadar ḳudretin iẓhār itse
Eyler yem-i ḫaḍrāyı bize sebz-i giyāh

30. **ẕerre:**
Rübai 482
Mısra: **2**
Zerre, çok küçük, güneş ışığında görünen ufacık maddeler.
Olduñ o ḳadar ḥüsn ü cemāle ġırre
ʿAnḳāya meges mihre dimezsin ẕerre

31. **ẕerre:**
Rübai 483
Mısra: **1**
Zerre, çok küçük, güneş ışığında görünen ufacık maddeler.
Farż eyle ki sen mihr olasın ben ẕerre
Bu kevkebe-i ṭalʿata olma ġırre

32. **ẕerreye:**-*ye*
Rübai 483
Mısra: **4**
Zerre, çok küçük, güneş ışığında görünen ufacık maddeler.
Fikr it hele hengām-ı zevāl-i ḥüsni
Ben ẕerreye ḥüsn-i naẓar it bir kerre

33. **ẕerre:**
Rübai 497
Mısra: **2**
Zerre, çok küçük, güneş ışığında görünen ufacık maddeler.
Ey şāmil olan raḥmeti baḥr ü berre
Mihr-i keremüñ maẓharıdur her ẕerre

ẕerre itmişdür:

1. **ẕerre itmişdür:**-*miş, -dür*
Gazel 108
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çok küçük olmak, görünmez olmak.
Ḫudā ʿaynumda cāh-ı dehri berg-i terre itmişdür
Nigāh-ı raġbetümde mihri gūyā ẕerre itmişdür

ẕerre ḳadar:

1. **ẕerre ḳadar:**
Gazel 113
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hiç mi hiç.
Cihān sürūra münāsib degül anuñçündür
Cihānda ẕerre ḳadar ibtihācumuz yoḳdur

ẕerre oldum:

1. **ẕerre oldum:**-*du, -m*
Rübai 362
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Ufak bir şey olmak II mecazen değer bulmak.
Ammā ki senüñ mihrüñle oldum ẕerre
Bu faḫr ile hem-mertebe-i eflāküm

ẕerre olsa:

1. **ẕerre olsa:**-*sa*
Kaside 2
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Küçücük olmak, mecazen kuvvetsiz, zayıf olmak.
Fīl ü ʿAnḳāyı ider maḳhūr dest-i iḳtidār
Olsa bir mūr-ı ḥaḳīre ẕerre ʿavn ü ḳudretüñ

ẕerre olursa:

1. **ẕerre olursa:**-*ur, -sa*
Rübai 82
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Küçülmek, yok olmak.
Biñ ẕerre olursa bu vücūd-ı fānī
Her ẕerrelerüm vaḥdetüñ eyler iṯbāt

ẕerrece:

1. **ẕerrece:**
Kaside 13
Mısra: **31**
Zerre kadar.
Neşāṭ-ı ʿālem-i fānīye itmez ẕerrece raġbet
Ġam-ı ʿışḳuñ ṣafā-baḫş olsa bir ḳalb-i ḥazīn üzre

2. **ẕerrece:**
Kaside 27
Mısra: **95**
Zerre kadar.
Yoġ iken ẕerrece nuṭḳ itmege ṭāḳat bende
Neşve-i medḥüñ ile geldi dil ü cāna ḥubūr

3. **ẕerrece:**
Matla 19
Mısra: **2**
Zerre kadar.
Olmaḳ isterseñ eger maḳbūl-ı ḫās-ı kibriyā
Olmasun ḳalbüñde saʿy it ẕerrece kibr ü riyā

ẕerre-i cān-baḫşuña:

1. **ẕerre-i cān-baḫşuña:**-*uñ, -a*
Gazel 5
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Can bağışlayan zerre.
Merḥabā ey āfitāb-ı ʿışḳ Maḥbūb-ı Ḫudā
Bir kemīne ẕerre-i cān-baḫşuña ʿālem feda

ẕerre-i faẕlı:

1. **ẕerre-i faẕlı:**-*ı*
Rübai 527
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İyiliğin zerresi, çok küçük bir parçası.
Ey ẕerre-i faẕlı ṣaḳaleyne kāfī
V'ey ḳaṭre-i ʿafvı dü cihāna vāfī

ẕerre-i ḫāk-i ḳadem-i ḥażretüñe:

1. **ẕerre-i ḫāk-i ḳadem-i ḥażretüñe:**-*üñ, -e*
Rübai 26
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saygın kimsenin ayak toprağının zerresi.
Her ẕerre-i ḫāk-i ḳadem-i ḥażretüñe
Cānum da fedā ten de fedā ben de fedā

ẕerre-i nā-çīz:

1. **ẕerre-i nā-çīz:**
Gazel 352
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Küçücük zerre, değersiz ve itibarsız şey.
Himmet-i ʿışḳı temāşā eyle gör kim zāhidā
Ẕerre-i nā-çīz iken mihr-i dıraḫşāndur yerüm

ẕerre-i nā-çīz ü kemīne:

1. **ẕerre-i nā-çīz ü kemīne:**-*e*
Rübai 362
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aciz ve küçük zerre.
Ben gerçi ki mānend-i ḫas ü ḫāşāküm
Bir ẕerre-i nā-çīz ü kemīne ḫāküm

ẕerre-i nā-çīz-i ʿışḳam:

1. **ẕerre-i nā-çīz-i ʿışḳam:**-*am*
Gazel 359
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşkın değersiz zerresi.
Ẕerre-i nā-çīz-i ʿışḳam mihr ü māhumsın benüm
Ben ġubār-ı ḥasretem sen dil-penāhumsın benüm

ẕerre-i nā-çīz-i teẕellül:

1. **ẕerre-i nā-çīz-i teẕellül:**
Kaside 7
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Alçalmanın alçak zerresi.
Ben ḥasret ile ẕerre-i nā-çīz-i teẕellül
Sen rifʿat ile mihr-i dırḫşān-ı şefāʿat

ẕerre-i nā-çīzine:

1. **ẕerre-i nā-çīzine:**-*i, -n, -e*
Gazel 6
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Değersiz zerre.

ʿIşḳuñuñ bir ẕerre-i nā-çīzine biñ cān fedā
Gayrdan lāzım degül biñ neşve-i zāʾid bana

2. **ẕerre-i nā-çīzine:**-*i, -n, -e*
Kaside 8
Mısra: **258**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Küçücük zerre, değersiz ve itibarsız şey.
İştiyāḳuñla helāk oldum eyā mihr-i münīr
Eyle ben ẕerre-i nā-çīzine ʿarż-ı dīdār

ẕerre-i nā-çīziñem:

1. **ẕerre-i nā-çīziñem:**-*em*
Gazel 354
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Değersiz zerre.
Ẕerre-i nā-çīziñem ammā ki ey āfet benüm
Mihr-i envār-ı ruḫuñdur māye-i germiyyetüm

ẕerre-i nā-çīzüñe:

1. **ẕerre-i nā-çīzüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 483
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Küçücük zerre, değersiz ve itibarsız şey.
Besdür istiġnā gel ey mihr-i cihān-tāb-ı cemāl
Bir nigāh-ı merḥamet ḳıl ẕerre-i nā-çīzüñe

zerrīn:

1. **zerrīn:**
Gazel 39
Mısra: **4**
Altından yapılmış.
Dūd-ı āh-ı pür-şerārum miġfer-i zer-dūzdur
Mihr ü māh-ı çarḫ iki zerrīn ḥamāʾildür baña

2. **zerrīn:**
Gazel 122
Mısra: **4**
Altından yapılmış.
Teşrīf iderseñ ey yüzi gül berḳ-ı āhumuz
Ṣadr-ı revāḳ-ı sīneye zerrīn firāş olur

3. **zerrīn:**
Gazel 478
Mısra: **6**
Altından yapılmış.
Tāb-ı ruḫuñdan ey meh-i nev āfitāb-ı çarḫ
ʿArż-ı ḥicāb ider saña zerrīn niḳāb ile

4. **zerrīn:**
Kaside 24
Mısra: **39**
Altından yapılmış.
Dem-i sürʿatde ol zerrīn rikāb-ı şuʿle-pāşıyla
Döner eşkāl-i raḫşı bir Hümā-yı bāl-cünbāna

5. **zerrīn:**
Kaside 27
Mısra: **163**
Altından yapılmış.
Tā ki zerrīn ḳalem-i tār-ı şuʿāʿ-ı ḫūrşīd
Ola ṭuġrā-keş-i ser-ṣafḥa-i aʿvām ü şühūr

6. **zerrīn:**
Tarih 16
Mısra: **9**
Altından yapılmış.
Bāmına zerrīn ʿalem olsa revādur āfitāb
Saḳfına sīmīn muḳarnes olsa lāyıḳ ḳurs-ı māh

zerrīn ider:

1. **zerrīn ider:**-*er*
Gazel 520
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Altın etmek.
Eger merdānegī-i ġamzesin gösterse ʿuşşāḳa
İder zerrīn külāh-ı ʿişve ol mihr-i dıraḫşānı

zerrīn ḳadeḥ:

1. **zerrīn ḳadeḥ:**
Gazel 90
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Altından yapılan kadeh.
Alayum baş üzre destüñden senüñ zerrīn ḳadeḥ
Ġabġabuñ çāhına şāhum didiler sīmīn ḳadeḥ

zerrīn ḳadeḥi:

1. **zerrīn ḳadeḥi:**-*i*
Kaside 8
Mısra: **41**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Altından yapılan kadeh.
Şāhid-i ġonca alup destine zerrīn ḳadeḥi
Seḥerī bülbül ile eylediler defʿ-i ḫumār

zevād-ı rāhın:

1. **zevād-ı rāhın:**-*ın*
Kaside 3
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yol azığı, yol erzağı.
Bir gün evvel ider āmāde zevād-ı rāhın
Ey göñül mūr ḳadar yoḳ mı senüñ iẕʿānuñ

zeval:

1. **zevāline:**-*i, -n, -e*
Gazel 130
Mısra: **17**
Zail olma, sona erme.
Hevādur ehl-i ġurūruñ zevāline bāʿiṣ
Ḫabāba her ne olursa yine hevādan olur

2. **zevālinden:**-*inden*
Matla 261
Mısra: **2**
Dert, sıkıntı, felaket; ölüm.
Bī-ʿivaż eyledüñ īmān ile teşrīf beni
Sen zevālinden emīn it meded ey Rabb-i Ġanī

zevāle ire:

1. **zevāle ire:**-*e*
Gazel 475
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yok olmak.
Yaḳduñ bu ḳadar tāb-ı ḥasenle beni ammā
Bir vaḳt ola kim şems-i ruḫuñ ire zevāle

zevāl-i devlet-i iskender ü cemden:

1. **zevāl-i devlet-i iskender ü cemden:**-*den*
Gazel 228
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cem ve İskender'in devletinin zevali.
Zevāl-i devlet-i İskender ü Cemden olan āgāh
Ġurūr-ı ʿucb ile mirʾāta baḳmaz deste cām almaz

zevāl-i mihri:

1. **zevāl-i mihri:**-*i*
Gazel 517
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güneşin batma zamanı.
Gör zevāl-i mihri naḳş-ı bedri seyr it ʿibret al
Bir iki günlükdür ancaḳ bu cihānuñ devleti

zevc-i nuḫustīn-i resūl-i mevlā:

1. **zevc-i nuḫustīn-i resūl-i mevlā:**
Rübai 1
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah resulünün ilk eşi II Hatice bint Hüveylid.
Ol zevc-i nuḫustīn-i resūl-i mevlā
Ser-māye-i faḫr u şeref-i ḥayl-i nisā

ẕevi'l-ārā:

1. **ẕevi'l-ārā:**
Kaside 26
Mısra: **220**
Sahipleri süsleyen.
Bu sözde müttefiḳ oldı cemīʿ-i ehl-i hüner
Bu ḳavle cümle rıżā-dādedür ẕevi'l-ārā

ẕevḳ:

1. **ẕevḳa:**-*a*
Gazel 111
Mısra: **17**
Eğlence, eğlenti.
Bir ẕevḳa beñzemez bu cihānda
Ol ıżṭırāb-ı şevḳ ki vuṣlat demindedür

2. **ẕevḳı:**-*ı*
Gazel 234
Mısra: **4**
Eğlence, eğlenti.
Geşt-i bāġı eyler isem sensüz ey şāh-ı cihān
Ẕevḳı bilmem çünki bāña fürḳatüñ olmış ferīs

3. **ẕevḳ:**
Gazel 267
Mısra: **1**
Eğlence, eğlenti.
Ẕevḳ yoḳ dilde ġam-ı ʿışḳ-ı dil-ārā da mı yoḳ
Ẓulmet-i bezm-i ġama bir meh-i ġarrā da mı yoḳ

4. **ẕevḳ:**
Gazel 328
Mısra: **7**
Eğlence, eğlenti.
Çāk çāk olsam ḫaberdār olmayam ol ẕevḳ ile
Ol ḳadar şevḳ-ı ḫayālüñ eyledi cāna hücūm

5. **ẕevḳ:**
Rübai 171
Mısra: **3**
Eğlence, eğlenti.
Bir ẕevḳ ile eyle mütesellī beni kim
Reşk ide benüm giryeme aṣḥāb-ı sürūr

6. **ẕevḳa:**-*a*
Rübai 246
Mısra: **4**
Eğlence, eğlenti.
Eyle beni mestūr-ı ḳıbāb-ı vaḥdet
Tā olmaya aġyār bu ẕevḳa mānīʿ

zevḳ u meserret:

1. **ẕevḳ u meserret:**
Gazel 293
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zevk ve sevinç.
Var iken dilde ġamuñ ẕevḳ u meserret gelmesün
Āşinālar bezmidür yoḳdur yeri bīgānenüñ

zevḳ u şādīden:

1. **ẕevḳ u şādīden:**-*den*
Gazel 118
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mutluluk ve eğlence.
Eṣer yoḳ ẕevḳ u şādīden dil-i dīvānede gerçi
Zamān-ı ʿayş ü ʿişret mevsim-i seyr-i gülistāndur

zevḳ u ṣafā virdi:

1. **ẕevḳ u ṣafā virdi:**-*di*
Kaside 12
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zevk ve sefa vermek, mutluluk vermek.
Teşrīfüñi çün zaḥme-keşān eyledi merhem
Virdi ḳademüñ ẕevḳ u ṣafā pīr ü cevāna

zevḳ u ṣafālar:

1. **ẕevḳ u ṣafālar:**-*lar*
Kaside 12
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zevk ve mutluluk.

Ol ẕevḳ u ṣafālar ki olur sende nümāyān
Dād-āver olur zümre-i gūyān-ı emāna

ẕevḳ u ṣafālar itdigüm:

1. **ẕevḳ u ṣafālar itdigüm:**-*lar, -dig, -üm*
Gazel 497
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eğlenmek.
Senüñle itdigüm ẕevḳ u ṣafālar yāda gelmez mi
Benüm serv-i revānum ol hevālar yāda gelmez mi

ẕevḳ u ṣafāları:

1. **ẕevḳ u ṣafāları:**-*lar, -ı*
Gazel 503
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zevk ve mutluluk.
Muṭrib fiġān u nāle Ḥüseynīye çıḳmasun
Luṭf it getürme yāda o ẕevḳ u ṣafāları

ẕevḳ u sürūrum:

1. **ẕevḳ u sürūrum:**-*um*
Gazel 375
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zevk ve sevinç.
Benüm ẕevḳ u sürūrum sensin ey rūḥ-ı revān yoḫsa
Ṣafā kesb idemem sensüz ne ġurbetden ne meskenden

ẕevḳ virür:

1. **ẕevḳ virür:**-*ür*
Tahmis 9
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Deyim**
Zevk vermek, keyiflendirmek; tat, lezzet vermek.
Ḫaṭ ber-āverde olan tāze dem-i vuṣlatda
Başḳa bir ẕevḳ virür geçdi zamānum diyerek

ẕevḳ-āşinā-yı ʿıyd itmem:

1. **ẕevḳ-āşinā-yı ʿıyd itmem:**-*me, -m*
Gazel 92
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bayramın zevki tatmak.
Çün rūzedār-ı hecriñe ʿişret ḥarāmdur
İtmem dil-i ḥazīnümi ẕevḳ-āşinā-yı ʿıyd

ẕevḳ-ı cān-baḫşın:

1. **ẕevḳ-ı cān-baḫşın:**-*ın*
Gazel 437
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hayat veren zevk şarabı.
ʿAcebdür yād iderse bāġ-ı ʿAdnüñ zevḳ-ı cān-baḫşın
Olan ol ḥūr-ṭalʿat yār ile her gāh bir yerde

ẕevḳ-ı cāvidān virsem:

1. **ẕevḳ-ı cāvidān virsem:**-*se, -m*
Kaside 9
Mısra: **49**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zevk ve ölümsüzlük vermek.
ʿÖmre ẕevḳ-ı cāvidān virsem Ṣafā vü Mervede
Ṣıdḳ ile iḫlāṣ ile saʿy-i firāvān eylesem

ẕevḳ-ı cemālüñi:

1. **ẕevḳ-ı cemālüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 196
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin güzel yüzünün zevki.
Ẕevḳ-ı cemālüñi dil-i pür-işti yāḳa ṣor
Ḥālāt-ı ʿışḳı ʿāşıḳ-ı ṣāḥib-meẕāḳa ṣor

ẕevḳ-ı dīdāra:

1. **ẕevḳ-ı dīdāra:**-*a*
Gazel 468
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
(Sevgilinin) Güzel yüzünün zevki, hazzı. || *Sevgiliyi görmenin, onun tecellisinin hazzı.*
Hezār girye-i ḥasret netīce neẕr olsun
Dem-i müşāhede benden o ẕevḳ-ı dīdāra

ẕevḳ-ı düşnām-ı ṣafā-baḫşuñ:

1. **ẕevḳ-ı düşnām-ı ṣafā-baḫşuñ:**-*uñ*
Gazel 497
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Safa bahşeden azarlamanın zevki.
Gider mi ḫāṭırumdan ẕevḳ-ı düşnām-ı ṣafā-baḫşuñ
O nāz ü ʿişveler şīrīn edālar yāda gelmez mi

ẕevḳ-ı ġam-fersā:

1. **ẕevḳ-ı ġam-fersā:**
Kaside 11
Mısra: **84**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gamı tüketen zevk.
Tā ḳudūm-ı leyle-i Miʿrāc olup zīnet-fezā
Ṣād ola ümmetlerüñ ol ẕevḳ-ı ġam-fersā ile

ẕevḳ-i gülistān eyle:

1. **ẕevḳ-i gülistān eyle:**
Gazel 34
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gülistanı gezmek dolaşmak.
Ey Naḥīfī yüri sen ẕevḳ-i gülistān eyle

Şaḥn-ı gülzār saña kūçe-i dildār baña

zevḳ-ı gülşen olmazmış:

1. **zevḳ-ı gülşen olmazmış:**-*maz, -mış*
Gazel 240
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gülşenin zevki olmak.
Çemenler bülbülān-ı ʿışḳa sensüz mesken olmazmış
Ki zīrā devr-i gülden ġayrı zevḳ-ı gülşen olmazmış

zevḳ-ı ġurbetde:

1. **zevḳ-ı ġurbetde:**-*de*
Gazel 390
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gurbet zevki.
Yār ile hem-dem olup mūnis-i aḥbāb olasın
Ẕevḳ-ı ġurbetde virür cāna tesellā-yı vaṭan

zevḳ-ı ʿışḳ-ı bī-miṣālüñ:

1. **zevḳ-ı ʿışḳ-ı bī-miṣālüñ:**-*üñ*
Gazel 409
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Benzeri olmayan aşkın zevki.
Naḥīfīye dem-ā-dem müjde-i zevḳ-ı cinān eyler
Derūnda zevḳ-ı ʿışḳ-ı bī-miṣālüñ yā Resūla'llāh

zevḳ-ı ʿitābuñla:

1. **zevḳ-ı ʿitābuñla:**-*uñ, -la*
Gazel 225
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Azarlama eğlencesi.
Çeker renc-i ḫumār-ı ḥasretüñ zevḳ-ı ʿitābuñla
Dil-i mestāne düşnām-ı lebüñden bī-dimāġ olmaz

zevḳ-ı ittifāḳī:

1. **zevḳ-ı ittifāḳī:**
Gazel 500
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Fikir birliğinin zevki.
Biñ saʿy iderseñ olmaz maḳṣūduñ üzre ʿişret
Ḳābil olursa eyle bir zevḳ-ı ittifāḳī

zevḳ-ı lezzet-i ʿışḳ-ı muḥammedī:

1. **zevḳ-ı lezzet-i ʿışḳ-ı muḥammedī:**
Gazel 488
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Peygamber aşkının lezzet zevki.
Cānumda şevḳ-i vuṣlat-ı ʿışḳ-ı Muḥammedī
Sīnemde zevḳ-ı lezzet-i ʿışḳ-ı Muḥammedī

zevḳ-ı müdāmedür:

1. **zevḳ-ı müdāmedür:**-*dür*
Matla 117
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sürekli zevk.
ʿArż-ı maḥabbeti saña zevḳ-ı müdāmedür
Ḫalḳ-ı zamāne şimdi bi-şarṭı's-selāmedür

zevḳ-ı rūḥānī vü cismānī:

1. **zevḳ-ı rūḥānī vü cismānī:**
Tarih 30
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ruh ve bedenin zevki.
Esāsında muḥammer ṣafvet-i ḥüsn-i dil-ārāyī
Bināsında muṣavver zevḳ-ı rūḥānī vü cismānī

zevḳ-ı taḥḳīḳ-ı kelām:

1. **zevḳ-ı taḥḳīḳ-ı kelām:**
Gazel 507
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Söz söyleme araştırmasının zevki.
Ẕevḳ-ı taḥḳīḳ-ı kelām ile gelürdi raḳṣa
Ṣafaḥāt-ı kütübi ṭutmasa şīrāzeleri

zevḳ-ı ṭarab:

1. **zevḳ-ı ṭarab:**
Gazel 176
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eğlence zevki.
ʿUzlet-nişīn-i ḫāk-i derūñ oldı cān ü dil
Gelmez netīce ḫāṭıra zevḳ-ı ṭarab nedür

zevḳ-ı tecerrüd:

1. **zevḳ-ı tecerrüd:**
Gazel 353
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mâsivâdan inkıtâ ile Cenabıhakk'a müteveccih olmak hâlinin zevki.
Efrād-ı ʿaṣr olur baña sergerm-i iḳtidā
Ẕevḳ-ı tecerrüd ile ḥaḳīḳatde ferd isem

zevḳ-ı ülfetüñ:

1. **zevḳ-ı ülfetüñ:**-*üñ*
Gazel 23
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dostluğun zevki.
Baña zindān olur gūyā bu vaḥşet-ḫāne-i ġurbet
Gelince ḫāṭır-ı nā-şāde zevḳ-ı ülfetüñ cānā

zevḳ-ı ümmīd-i viṣālüñ:

1. **ẕevḳ-ı ümmīd-i viṣālüñ:**-*üñ*
Gazel 308
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşma ümidinin zevki.
Ḥayāt-ı cāvidān-baḫş idi cāna
Dem-ā-dem ẕevḳ-ı ümmīd-i viṣālüñ

ẕevḳ-ı vaṣluñla:

1. **ẕevḳ-ı vaṣluñla:**-*uñ, -la*
Gazel 345
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşma zevki.
Ẕevḳ-ı vaṣluñla libās-ı ʿışḳı tecdīd eyledüm
Ol ḳadar kesb-i ṣafā ḳıldum ki bir ʿıyd eyledüm

ẕevḳ-ı vaṭan:

1. **ẕevḳ-ı vaṭan:**
Gazel 202
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Vatan sevgisi.
Sen ḳanda iseñ mesken odur ʿāṣıḳ-ı zāra
Sensiz dil ü cān ṣanma ki ẕevḳ-ı vaṭan ister

ẕevḳ-ı vuṣlat olan:

1. **ẕevḳ-ı vuṣlat olan:**-*an*
Gazel 366
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşma zevki olmak.
Muʿtādı ẕevḳ-ı vuṣlat olan bī-nevālaruñ
Bir laḥẓa mübtelā-yı ġam-ı fürḳat olmasun

ẕevḳ-yāb-ı nālesin:

1. **ẕevḳ-yāb-ı nālesin:**-*sin*
Gazel 365
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Inleyişin zevk bulanı.
Ẕevḳ-yāb-ı nālesin ālām-ı ʿışḳ-ı yār ile
Ey dil-i şeydā ne bulduñ böyle nālān olmadan

zevraḳ:

1. **zevraḳın:**-*ın*
Kaside 24
Mısra: **79**
Kadeh ‖ sandal.
Ḳoma gird-āb-ı yeʾs içre murādum zevraḳın luṭf it
Revān it bādbān-ı himmetüñle baḥr-ı iḥsāna

zevrāḳ-ārā-yı neşāṭ:

1. **zevrāḳ-ārā-yı neşāṭ:**
Gazel 249
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Neşenin süslenen gemisi.
Bād-ı efgānumla ḫīz-āb olsa deryā-yı neşāṭ
Sāḥil-i maḳṣūda gelmez zevrāḳ-ārā-yı neşāṭ

zevraḳ-ı ʿişret:

1. **zevraḳ-ı ʿişret:**
Gazel 467
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Işret kayığı.
Daḫi müsāʿade itmez mi rūzgār bize
Hezār zevraḳ-ı ʿişret çekildi gülzāra

zevraḳ-ı ʿişret-i erbāb-ı ṣafāyı:

1. **zevraḳ-ı ʿişret-i erbāb-ı ṣafāyı:**-*yı*
Kaside 8
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zevk erbabının eğlencesinin kayığı.
Zevraḳ-ı ʿişret-i erbāb-ı ṣafāyı āḫir
Ser-nigūn eyledi fermān ile çarḫ-ı ġaddār

zevraḳ-ı rezm:

1. **zevraḳ-ı rezm:**
Tarih 2
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Savaş gemisi.
Zevraḳ-ı rezm ü semend-i ʿazm ile teshīr idüp
ʿArṣa-i āsāyiş ü emn eylesün baḥr ü beri

zevraḳ-süvār:

1. **zevraḳ-süvār:**
Matla 96
Mısra: **2**
Kayık binicisi.
Keştīye binmiş gelür gördüm o şūḫ-ı şīvekār
Mālik-i deryā ʿacebdür kim ola zevraḳ-süvār

zevraḳ-süvār-ı behcete:

1. **zevraḳ-süvār-ı behcete:**-*e*
Tarih 17
Mısra: **50**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevincin kayık süreni.
Feżā-yı dil-keşi miżmār-ı esb-i bād-bāndur
Mesīr-i cūyıdur zevraḳ-süvār-ı behcete mirṣād

zevvār:

1. **zevvār:**
Kaside 8
Mısra: **110**
Kıymetlililer II dini mekanları ziyaret eden yolcular.
Ḳudsiyāndan der-i der-gāhıña ey şāh-ı cihān
Rūy-māl eylemege yer mi bulurlar zevvār

zeyd:

1. **zeyde:**--*e*
Gazel 109

Mısra: **5**
Eski fetva metinlerinde erkeği temsil etmek için kullanılan isimlerdendir. (Diğer isimler: Amr, Bekir, Beşir, Hâlid).
Ġulām Zeyde taḳaddümle iftiḫār idemez
Mużāf çünki mużāf-ı ileyhe müsneddür

zeyl-i ezkār olsa:

1. **zeyl-i ezkār olsa:**-*sa*
Kaside 8
Mısra: **84**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zikrin devamı olmak.
Birisi Ḥażret-i Fārūḳ-ı ʿadālet-pīşe
Olsa ger ism-i şerīfi n'ola zeyl-i ezkār

zeyl-i keremüñ:

1. **zeyl-i keremüñ:**-*üñ*
Rübai 141
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cömertlik eteği, lütufların devamı. II cömert, eli açık kişi.
Zeyl-i keremüñ iki elümle ṭutdum
Ben sāʾili maḥşerde ḳoma ṣıfru'l-yed

zeyl-i temennā:

1. **zeyl-i temennā:**
Gazel 177
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Isteğin devamı.
Ferde-i ḫacletümüz dāmen-i istiġnādur
Aña erbāb-ı ġaraż zeyl-i temennā dirler

zeyn:

1. **zeyn:**
Rübai 397
Mısra: **4**
Ziynet; süs.
Zehrā vü dü çeşm-i dil ü cān ol Ḥaseneyn
Bil āl-i ʿabā faẓlına bunlar zeyn

zeyn eyledi:

1. **zeyn eyledi:**-*di*
Gazel 477
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Süslemek, donatmak.
Revnaḳ-ı tāze virüp rūyına kāküller ile
Gülşen-i ḥüsnini zeyn eyledi sünbüller ile

zeyn eylemiş:

1. **zeyn eylemiş:**-*miş*
Tarih 19
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Süslemek, donatmak.
Āsumān-ı saḳfını zeyn eylemiş encüm gibi
Noḳṭa-i zerrīneler kim naḳş olınmış cā-be-cā

zeyn idüp:

1. **zeyn idüp:**-*üp*
Gazel 470
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Süslemek.
Zeyn idüp ʿārıżuñı ḳākül-i dil-cūlar ile
Ṣalın ey serv-i revān sünbül-i ḫoş-būlar ile

zeyn itdi:

1. **zeyn itdi:**-*di*
Kaside 19
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Süslemek, donatmak.
Ṣan yedi ḳubbe vezīridür ṭurur iclāl ile
Sebʿa-i seyyāre kim zeyn itdi bu nüh çenberi

zeyn olsa:

1. **zeyn olsa:**-*sa*
Matla 160
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Süslenmek, bezenmek.
Dūd-ı āhum n'ola zeyn olsa miṣāl-i sünbül
Lāleli ḳābil mi ide ʿahd-i şebāba vāṣıl

2. **zeyn olsa:**-*sa*
Matla 160
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Süslenmek, bezenmek.
Dūd-ı āhum n'ola zeyn olsa miṣāl-i sünbül
Lāleli çeşmede bir gül-ruḫa oldum bülbül

zīb ü fer bulmış:

1. **zīb ü fer bulmış:**-*mış*
Kaside 19
Mısra: **45**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Süslü ve parlak olmak.
Āyet-i naṣr min Allāh ile bulmış zīb ü fer
Maẓhar-ı vefḳ-ı ẓaferdür yaʿnī seyf ü miġferi

zīb ü feri bula:

1. **zīb ü feri bula:**-*i, -a*
Kaside 19
Mısra: **128**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Süslü ve parlak olmak.
Bir naẓar iḳbāl-i şāhīye meger şāyān ola
İltifāt-ı kemterīninden bula zīb ü feri

zīb ü zīnetdür:

1. **zīb ü zīnetdür:**-*dür*
Gazel 156
Mısra: **56**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Süs ve güzellik.
Nesīm-i feyż ile olsun güşāde ġonçe-i ṭabʿı
Gül-i maʿnī ki tā gülzār-ı ṭābʿa zīb ü zīnetdür

zīb ü zīnet-i dünyāya:

1. **zīb ü zīnet-i dünyāya:**-*ya*
Gazel 389
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyanın süsü ve gösterişi.
Ḳula lāyıḳ mı zīb ü zīnet-i dünyāya meyl itmek
Ḫudā nehy eylemişken münkirāt ü baġy ü faḥşādan

zībā:

1. **zībā:**
Gazel 153
Mısra: **12**
Gösterişli, güzel.
Şīve-i reftāruñ eyler ʿāşıḳı pāy-mal-i nāz
Serv-i nāzum bu ne zībā ḳāmet-i mevzūn olur

2. **zībā:**
Kaside 13
Mısra: **17**
Gösterişli, güzel.
Cemālüñde o bīnī-i münevver şöyle zībā kim
Şanurlar nūrdan ḳandīldür ʿarş-ı berīn üzre

3. **zībā:**
Tarih 20
Mısra: **2**
Gösterişli, güzel.
Teʿālā'llāh zihī ḳaṣr-ı felek-ḳadr-i cihān-ārā
Zihī zībā nişīnmen-gāh-ı rūḥ-efzā-yı ḫāḳānī

4. **zībā:**
Tarih 28
Mısra: **46**
Gösterişli, güzel.
Bāreke'llāh böyle bī-mānend-eser ancaḳ olur
Şekli zībā resmi dil-keş vażʿı ḫoş ṭarhı güzel

zībā-eser:

1. **zībā-eser:**
Tarih 18
Mısra: **11**
Süslü eser II Sadabad Köşkü.
Çār-bāġ-ı rubʿ-ı meskūn oldı bu zībā-eser
Çār-bāġ-ı Iṣfahāna kim ider vażʿ-ı ḳadem

zībak:

1. **zibāḳ:**
Kaside 1
Mısra: **4**
Cıva.
Kīmyā feyż-i ilāhīdür ḳo fikr-i ġayrı sen
Eyleme zibāḳ gibi bīhūde ʿarż-ı ıżṭırāb

zīb-āver olup:

1. **zīb-āver olup:**-*up*
Tarih 7
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Süs getirmek.
Zīb-āver olup ḥilyesine liḥye-i zībā
Bir sünbüle döndi ki ola zīb-i ṣaf-ı gül

zīb-āver olur:

1. **zīb-āver olur:**-*ur*
Gazel 76
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Süs getirmek.
Gül-mīḫī-i destārum olup dāġ-ı firāḳuñ
ʿIyd-ı ġama zīb-āver olur rīşe-i ḥasret

zīb-āver-i destār-ı ʿışḳ olsañ:

1. **zīb-āver-i destār-ı ʿışḳ olsañ:**-*sa, -ñ*
Gazel 359
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk sarığının süs vereni olmak.
Ey felek zīb-āver-i destār-ı ʿışḳ olsañ n'ola
Sünbül-i nüh dāne-i gülzār-ı āhumsın benüm

zīb-baḫş oldı:

1. **zīb-baḫş oldı:**-*dı*
Gazel 87
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik veren olmak.
O ḫaṭṭ-ı tāze ruḫ-ı yāra zīb-baḫş oldı
Bahār irişdi güzellendi gülsitān-ı feraḥ

zīb-baḫş-ı ṣadr-ı eyvānı:

1. **zīb-baḫş-ı ṣadr-ı eyvānı:**-*ı*
Tarih 20
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gök kubbenin ortasının süs bağışlayanı.
Hemīşe şāh-ı zerrīn tāc taḫt-ı kişver-i ḫāver
Ola tā ḳaṣr-ı çarḫuñ zīb-baḫş-ı ṣadr-ı eyvānı

zīb-dih-i bāġ olayum:

1. **zīb-dih-i bāġ olayum:**-*a, -yum*
Rübai 338
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bağın süs vereni olmak.
Şevḳuñla Naḥīfī gibi pür-dāġ olayum
Tek lāle-ṣıfat zīb-dih-i bāġ olayum

zīb-dih-i naḳş u rüsūmuz:

1. **zīb-dih-i naḳş u rüsūmuz:**-*uz*
Gazel 205
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade

Suret ve nakış süsü veren.
Pīş-i naẓarında o şeh-i ʿişve-sipāhuñ
Ser-tā-be-ḳadem zīb-dih-i naḳş u rüsūmuz

zīb-dih-i silsile-i ʿabd-i menāf:

1. **zīb-dih-i silsile-i ʿabd-i menāf:**
Rübai 250
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hz. Peygamber'in baba tarafından üçüncü dedesi'nin silsilesinin süs vereni.
Ey zīb-dih-i silsile-i ʿAbd-i Menāf
V'ey ẕāt-ı şeref-sāzı şerīfü'l-eşrāf

zībende:

1. **zībende:**
Tarih 20
Mısra: **7**
Süsleyen.
Zihī zībende kāḫ-ı dil-güşā kim ṣadr-ı vālāsın
Ne dem ʿizzetle teşrīf eylese İskender-i sānī

zībende ḳılsun:

1. **zībende ḳılsun:**-*sun*
Kaside 19
Mısra: **168**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Süslemek.
Minber-i zer-mīḫ-i çarḫ üzre oḳusun ḫutbesi
Sikkesi zībende ḳılsun ḳurṣ-ı māḥ-ı enveri

zībende-i bāġ-ı irem itdüñ:

1. **zībende-i bāġ-ı irem itdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 305
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İrem bağının süsü etmek.
Ol gülşene kim nāz ile vaż'ı ḳadem itdüñ
Her ḫākini zībende-i bāġ-ı İrem itdüñ

zīb-fezā:

1. **zīb-fezā:**
Kaside 7
Mısra: **16**
Güzellik artıran.
Ben bülbül-i pür-cūş-ı çemenzār-ı nedāmet
Sen zīb-fezā bir gül-i ḫandān-ı şefā'at

zīb-i cism-i ʿuryān eylesem:

1. **zīb-i cism-i ʿuryān eylesem:**-*se, -m*
Kaside 9
Mısra: **54**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çıplak bedenin süsü eylemek.
ʿİyd-gāh-ı vuṣlat-ı yār ile olsam şādumān
Ḫil'at-i āmāli zīb-i cism-i ʿuryān eylesem

zīb-i destān oldıġın:

1. **zīb-i destān oldıġın:**-*dıġ, -ın*
Gazel 156
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hikâyeyi süsleyen olmak.
Görüp ezhār-ı bāġuñ zīb-i destān oldıġın bildim
Tevāżuʿ üzre olmaḳ mūcib-i ʿunvān-ı rif'atdür

zīb-i düş iderse:

1. **zīb-i düş iderse:**-*er, -se*
Gazel 239
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir nesneyi omzunda taşımak.
Sāġar-be-dest şevḳ olalum bize de ey göñül
Zühhād iderse ḫırḳa-i sālūsı zīb-i düş

zīb-i fenāya:

1. **zīb-i fenāya:**-*ya*
Rübai 73
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yokluk süsü.
Bīhūde olup cāh ü celāle rāġıb
Gel olma göñül zīb-i fenāya ṭālib

zīb-i ḫoş-nümā:

1. **zīb-i ḫoş-nümā:**
Matla 26
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzel gözüken süs.
Bir laḥẓa gelmedi saña bu zīb-i ḫoş-nümā
Eyyām-ı ʿömr böyle geçer aç gözüñ dilā

zīb-i kef:

1. **zīb-i kef:**
Gazel 260
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Elinin süsü.
Ḳıl nāme-i şefā'at ile şādumān beni
Her-kes berātın eyledigi demde zīb-i kef

zīb-i kemendüm olur:

1. **zīb-i kemendüm olur:**-*üm, -ur*
Gazel 348
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Halatın süsü olmak.
Mecnūn-ı füsūn-perver-i ʿışḳam ki dem-ā-dem
Vaḥşīleri bu deştüñ olur zīb-i kemendüm

zīb-i küḫl-i ḳudret:

1. **zīb-i küḥl-i ḳudret:**
Kaside 24
Mısra: **65**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kudret sürmesinin süsü.
Yine beñzetdi zīb-i küḥl-i ḳudret ʿayn-ı ʿālemde
Ser-ā-pā nergis-i şehlāyı çeşm-i mest-i ḫūbāna

zīb-i maḳām:

1. **zīb-i maḳām:**
Tarih 2
Mısra: **38**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Makamın süsü.
Ey Naḥīfī şevḳ ile ol dem didüm tārīḫ içün
Oldı Sulṭān Muṣṭafā zīb-i maḳām serveri

2. **zīb-i maḳām:**
Tarih 37
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Makamın süsü.
Ey Naḥīfī şevḳ ile ol dem didüm tārīḫ içün
Oldı Sulṭān Muṣṭafā zīb-i maḳām serveri

zīb-i mengūşa:

1. **zīb-i mengūşa:**-*a*
Gazel 321
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kulağının süsü.
Cūşına almaz fiġānuñ ḳaṭre-i eşk olmasa
Zīb-i mengūşa dür-i nā-yāb-ı ʿışḳ ister gönül

zīb-i revzen-i nāz olduḳça:

1. **zīb-i revzen-i nāz olduḳça:**-*duḳça*
Gazel 216
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Naz penceresinin süsü olmak.
Olur cemālüñe yüz biñ neẓāre pervāne
O şemʿ-i sīm-ten olduḳça zīb-i revzen-i nāz

zīb-i ruḫsār oldıġın:

1. **zīb-i ruḫsār oldıġın:**-*dıġ, -ın*
Gazel 364
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yanağının süsü olmak.
Ölmeden göster İlāhī dīde-i giryānuma
Ḫaṭṭ-ı şeb-rengi o māhuñ zīb-i ruḫsār oldıġın

zīb-i ṣadr-ı ṣaf-derī:

1. **zīb-i ṣadr-ı ṣaf-derī:**
Kaside 19
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yiğit göğsün süsü.
Ḥażret-i sulṭān-ı devrān yaʿnī Sulṭān Muṣṭafā
Zīver-i ṣaḥn-ı saʿādet zīb-i ṣadr-ı ṣaf-derī

zīb-i ṣaf-ı gül ola:

1. **zīb-i ṣaf-ı gül ola:**-*a*
Tarih 7
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gülün saf süsü olmak.
Zīb-āver olup ḥilyesine liḥye-i zībā
Bir sünbüle döndi ki ola zīb-i ṣaf-ı gül

zīb-i semāvāt:

1. **zīb-i semāvāt:**
Rübai 240
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Semaların süsü II Hz. Muhammet.
Ey zīb-i semāvāt ü eyā zīnet-i arż
İns ü meleke oldı senüñ ʿışḳuñ farż

zīb-i şımāḫ:

1. **zīb-i şımāḫ:**
Murabba 6
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kulağın süsü II tanıkta zikir için kullanılmıştır.
Ẕikr idinüp zīb-i şımāḫ
Vir naḫl-i şevḳa tāze şāḫ

zīb-i taḫt-ı salṭanat olsun:

1. **zīb-i taḫt-ı salṭanat olsun:**-*sun*
Kıt'a 47
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sultanlık tahtını/makamını süslemek.
Nafīẕü'l-ḥükm ola şarḳ u ġarba fermān-ı müdām
Zīb-i taḫt-ı salṭanat olsun vücūd-ı esʿadi

zīb-i tām virdükçe:

1. **zīb-i tām virdükçe:**-*dükçe*
Gazel 456
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Noksansız süs vermek.
Bozuldı bezm-i ṣafā zīb-i tām virdükçe
Bu meclis oldı perīşān niẓām virdükçe

zīġ u ḫalelden:

1. **zīġ u ḫalelden:**-*den*
Rübai 97
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bozma, bozukluk, eksiklik.
Maḥfūẓ ḳılup zīġ u ḫalelden yā Rab
Sen ḳalbümi dīnüñ üzre eyle teṣbīt

ziḥām virdükçe:

1. **ziḥām virdükçe:**-*dükçe*
Gazel 456
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kalabalık etmek.
Efāżıl oldı nevā-sāz-ı meclis-i dīger
Bu bezm-gāha erāzil ziḥām virdükçe

zihī:

1. **zihī:**
Kaside 8
Mısra: **29**
Ne iyi, ne güzel!.
Bāreke'llāh zihī feyż-i Ḫudāvend-i Kerīm
Gitdi eyyām-ı şitā eyledi teşrīf-i bahār

2. **zihī:**
Kaside 8
Mısra: **79**
Ne iyi, ne güzel!.
Bāreke'llāh zihī yār-ı çehār-ı mümtāz
Ḫilʿat-i ʿadl içün olmışlar idi ʿunṣur-ı çār

3. **zihī:**
Kaside 10
Mısra: **20**
Ne iyi, ne güzel!.
Ḳarīn itdi Ḥaḳ ismine ismini
Zihī ʿizz-i bī-şirket-i müstedām

4. **ziḥī:**
Kaside 22
Mısra: **20**
Ne iyi, ne güzel!.
Ki böyle bir sütūde vaṣfı tevkīl eyledi ṣadra
Zihī tevfīḳ-i
Rabbānī ziḥī ilhām-ı dānāyī

5. **zihī:**
Kaside 22
Mısra: **20**
Ne iyi, ne güzel!.
Ki böyle bir sütūde vaṣfı tevkīl eyledi ṣadra
Zihī tevfīḳ-i
Rabbānī ziḥī ilhām-ı dānāyī

6. **zihī:**
Kaside 24
Mısra: **7**
Ne iyi, ne güzel!.
Zihī āyīne kim biñ şevḳ ile taʿlīm-i nuṭḳ eyler
Benüm gibi hezārān ṭūṭiyān-ı muʿciz-elḥāna

7. **zihī:**
Kaside 24
Mısra: **29**
Ne iyi, ne güzel!.
Zihī vādī-şināṣ-ı luṭf iʿcāz-ı mehābet kim
Olurlar cān-ı aʿdā şuʿle-i tīġına pervāne

8. **zihī:**
Kaside 24
Mısra: **17**
Ne iyi, ne güzel!.
Zihī paşa-yı ʿālī-ḳadr ü gerdūn-rütbe kim dāʾim
Serīr-i devleti pīrāyedür eyvān-ı keyvāna

9. **zihī:**
Kaside 24
Mısra: **5**
Ne iyi, ne güzel!.
Zihī ṣafvet ki tāb-ı incilādan çehre-i ḫūrşīd
İder ʿarż-ı cemāl āyīne-i gerdūn-ı gerdāna

10. **zihī:**
Kaside 24
Mısra: **3**
Ne iyi, ne güzel!.
Zihī cūy-ı ṭarāvet kim kemīne ḳaṭresi anuñ
Olur ser-lücce-i ḫīzāb-ı ṣafvet Āb-ı Ḥayvāna

11. **zihī:**
Kaside 26
Mısra: **96**
Ne iyi, ne güzel!.
Zihī ʿināyet-i bī-çūn faṣl-ı Rabbānī
Zihī ʿaṭıyye-i ḫāṣ-ı Ḫudā-yı bī-hemtā

12. **zihī:**
Kaside 26
Mısra: **95**
Ne iyi, ne güzel!.
Zihī ʿināyet-i bī-çūn faṣl-ı Rabbānī
Zihī ʿaṭıyye-i ḫāṣ-ı Ḫudā-yı bī-hemtā

13. **zihī:**
Kaside 27
Mısra: **16**
Ne iyi, ne güzel!.
Virdi Allāh saña ḥacc u ġazā ʿunvānın
Ḥabbeẕā luṭf-ı Ḫudāvend zihī fażl-ı Ġafūr

14. **zihī:**
Kıt'a 36
Mısra: **1**
Ne iyi, ne güzel!.
Bāreke'llāh zihī ḫıṭṭa-i ferḫunde-liḳā
Şād ider seyr ü temāşāsı dil-i nā-şādı

15. **zihī:**
Kıt'a 48
Mısra: **7**
Ne iyi, ne güzel!.
Zihī ṭuġrā-yı ġarrā iḫtirāʿ-ı şāh-ı ʿālem-gīr
Semiyy-i faḫr-ı ʿālem yaʿnī Sulṭān Aḥmed-i Ġāzī

16. **zihī:**
Tahmis 10
Mısra: **19**
Ne iyi, ne güzel!.
Bāreke'llāh zihī ḫüsn ü cemāl ancaḳ olur
Bu leṭāfet bu ṭarāvet bu kemāl ancaḳ olur

17. **zihī:**
Tarih 1
Mısra: **1**
Ne iyi, ne güzel!.
Teʿāla'llāh zihī ferḫunde peyġām-ı neşāṭ-efzā
Ki ḳıldı şād ü ḫurrem sākinān-ı çār erkān

18. **zihī:**
Tarih 16
Mısra: **1**
"Acıma, hayıflanma" anlamı katmıştır.
Bāreke'llāh kāḫ-ı sulṭānī zihī ʿālī-maḳām

Bī-bedel kāşāne dil-keş ḳaṣr-ı gerdūn-iştibāh

19. **zihī:**
Tarih 17
Mısra: **38**
Ne iyi, ne güzel!.
Fem-i ejderden olmaḳda revān Āb-ı Ḥayāt-āsā
Zihī efsūn-ı ḥikmet ola ḥükm-i ülfet-i ezdād

20. **zihī:**
Tarih 17
Mısra: **40**
Ne iyi, ne güzel!.
Felāṭūn görse istiḥsān ider bu resm-i maṭbūʿı
Zihī tedḳīḳ-i tabʿ-ı Āṣafü'l-ʿahd-i ṣafā-muʿtād

21. **zihī:**
Tarih 20
Mısra: **7**
Ne iyi, ne güzel!.
Zihī zībende kāḫ-ı dil-güşā kim ṣadr-ı vālāsın
Ne dem ʿizzetle teşrīf eylese İskender-i sānī

22. **zihī:**
Tarih 20
Mısra: **22**
Ne iyi, ne güzel!.
Naḥīfī hāṭif-i ġaybī didi itmāmına tārīḫ
Zihī ḳaṣr-ı muʿallā mesned-i pīr-zīb-i sulṭānī

23. **zihī:**
Tarih 20
Mısra: **2**
Ne iyi, ne güzel!.
Teʿālā'llāh zihī ḳaṣr-ı felek-ḳadr-i cihān-ārā
Zihī zībā nişīnmen-gāh-ı rūḥ-efzā-yı ḫāḳānī

24. **zihī:**
Tarih 20
Mısra: **1**
"Acıma, hayıflanma" anlamı katmıştır.
Teʿālā'llāh zihī ḳaṣr-ı felek-ḳadr-i cihān-ārā
Zihī zībā nişīnmen-gāh-ı rūḥ-efzā-yı ḫāḳānī

25. **zihī:**
Tarih 25
Mısra: **10**
Ne iyi, ne güzel!.
Naḥīfīyā didüm itmāmına anuñ tārīḫ
Laṭīf-i çeşme zihī ʿayn-i pāk-i māʾ-i ḥayāt

26. **zihī:**
Tarih 26
Mısra: **2**
Ne iyi, ne güzel!.
Didi taḥsīn ü pesend ile Naḥīfī tārīḫ
Dil-güşā ṣāf zihī çeşme-i Sulṭān Maḥmūd

27. **zihī:**
Tarih 29
Mısra: **1**
Ne iyi, ne güzel!.
Bāreke'llāh zihī aḳdem-i hayr u ḥasenāt
Ḫayr-ı cārī-i ebed ʿayn-i ṣevāb-ı mevʿūd

28. **zihī:**
Tarih 29
Mısra: **17**
Ne iyi, ne güzel!.
Zādehu'llāh zihī himmet-i sulṭān-ı cihān
Eyledi teşne-dilāna kerem ü reʾfet ü cūd

29. **zihī:**
Tarih 30
Mısra: **1**
Ne iyi, ne güzel!.
Zihī germābe-i zībā
zihī ḥammām-ı şevḳ-efzā
Ki ḥüsn-i ṭarḥınuñ insān olur meftūn u ḥayrānı

30. **zihī:**
Tarih 30
Mısra: **1**
Ne iyi, ne güzel!.
Zihī germābe-i zībā
zihī ḥammām-ı şevḳ-efzā
Ki ḥüsn-i ṭarḥınuñ insān olur meftūn u ḥayrānı

31. **zihī:**
Tarih 31
Mısra: **10**
Ne iyi, ne güzel!.
Naḥīfī oldı bu ṭuġrā-yı ġarrā ṭarḥına tārīḫ
Zihī aʿlā hümāyūn ḫaṭṭ-ı Sulṭān Aḥmed-i kāmil

32. **zihī:**
Tarih 35
Mısra: **16**
Ne iyi, ne güzel!.
Naḥīfī oldı itmāmına tārīḫ
Zihī ḥavż-ı dil-ārā bī-bedel āb

zihī zihī:

1. **zihī zihī:**
Gazel 216
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne...ne...
O meh niyāz ile āġūşum eyledi teşrīf
Zihī maḳām-ı maḥabbet zihī nişīmen-i nāz

2. **zihī zihī:**
Tarih 1
Mısra: **48**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne...ne...
Cihān hep müjde-gūyān merḥabā-sāz-ı meserretdür
Zihī iḥsān-ı
Yezdānī zihī elṭāf-ı Rabbānī

zihn-i derrāki:

1. **ẕihn-i derrāki:**-*i*
Tarih 31
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çabuk anlayan, çok anlayışlı zihin, akıl.
Niçe isterse itdi ḥüsn-i ḫaṭṭ ü resm-i ṭuġrāyı
Ne ḥükm itdiyse ẕihn-i derrāki anı ḥāṣıl

zikr:

1. **ẕikrüm:**-*üm*
Gazel 488
Mısra: **14**
Sözünü etme, ismini söyleme, anma.

Fikrüm hemīşe ḥamd-i ʿaṭā-yı İlāhdur
Ẕikrüm hemān taḥiyyet-i ʿışḳ-ı Muḥammedī

2. **ẕikrüñ:**-*üñ*
Kıt'a 3
Mısra: **3**
Sözünü etme, ismini söyleme, anma.
Şükrüñ kār itdi ẕikrüñ yād itdi
Nūr olsun cān ez-dil tā-leb

3. **ẕikrüñ:**-*üñ*
Matla 59
Mısra: **1**
Allah'ın isimlerini (esmâ-yı hüsnâyı) söylemek sûretiyle yapılan ibâdet.
Ḫudā refʿ eyleyüp ẕikrüñ eyā peyġām-ber-i efsaḥ
Pür itdi ṣadr-ı pāküñ gevher-i sırr-ı -

4. **ẕikri:**-*i*
Murabba 5
Mısra: **19**
Sözünü etme, ismini söyleme, anma.
Ẕikri ancaḳ sözüm
Çaġıruram dost dost

5. **ẕikri:**-*i*
Murabba 5
Mısra: **41**
Allah'ın isimlerini (esmâ-yı hüsnâyı) söylemek sûretiyle yapılan ibâdet.
Ẕikri ṣafādur dile
Bendeyem iḫlāṣ ile

6. **ẕikrüñ:**-*üñ*
Murabba 6
Mısra: **101**
Allah'ın isimlerini (esmâ-yı hüsnâyı) söylemek sûretiyle yapılan ibâdet.
Ẕikrüñ deründa sū-be-sū
İḫlāṣ ile Allāh hū

7. **ẕikrüñle:**-*üñ, -le*
Murabba 6
Mısra: **77**
Allah'ın isimlerini (esmâ-yı hüsnâyı) söylemek sûretiyle yapılan ibâdet.
Ẕikrüñle dil bulsun şeref
Dürr ile ṭolsun ol ṣadef

8. **ẕikrüñle:**-*üñ, -le*
Murabba 8
Mısra: **26**
Allah'ın isimlerini (esmâ-yı hüsnâyı) söylemek sûretiyle yapılan ibâdet.
Ḫasretüñle ḫāk iderse cismümi bād-ı fenā
Rūḥ-ı baḫş olsun baña ẕikrüñle yārāñ-ı ṣafā

9. **ẕikrüñ:**-*üñ*
Rübai 77
Mısra: **3**
Sözünü etme, ismini söyleme, anma.
Ẕikrüñ ile fikrüñ ile şükrüñle olur
Her demde devā kesb-i ṣafā keşf-i kürūb

10. **ẕikrini:**-*i, -ñ, -i*
Rübai 123
Mısra: **4**
Sözünü etme, ismini söyleme, anma.
İcmāl-i süḫan budur ki cümle eşyā
Rabb-i Eḥadüñ ẕikrini eyler taṣrīḥ

11. **ẕikrüñ:**-*üñ*
Rübai 125
Mısra: **3**
Sözünü etme, ismini söyleme, anma.
Ẕikrüñ ile fikrüñ ile şükrüñle olur
Tarṭīb-i lisān şevḳ-ı derūn ḳuvvet-i rūḥ

12. **ẕikrüñe:**-*üñ, -e*
Rübai 246
Mısra: **2**
Sözünü etme, ismini söyleme, anma.
Tā nūr-ı yaḳīn oldı derūna lāmiʿ
Bir vech ile dil ẕikrüñe olmaz ḳāniʿ

13. **ẕikrüñle:**-*ün, -le*
Rübai 366
Mısra: **2**
Allah'ın isimlerini (esmâ-yı hüsnâyı) söylemek sûretiyle yapılan ibâdet.
Ben şām ü seḥer ʿışḳuñ ile yār oldum
Ẕikrüñle ṣafā-baḫş-ı dil-i zār oldum

14. **ẕikrüñi:**-*üñ, -i*
Rübai 373
Mısra: **1**
Sözünü etme, ismini söyleme, anma.
Ḳıl ẕikrüñi mūnis-i dil-i mecrūḥum
Ṣāf eyle ṣafā-yı maʿrifetle rūḥum

15. **ẕikrüñle:**-*ün, -le*
Rübai 500
Mısra: **3**
Tespihle ya da farklı biçimlerde Allah'ın isimlerini söyleme, Allah'ı anma.
Ẕikrüñle idüp meẕāḳ-ı cānı şīrīn
Yā Rab sekerāt-ı mevti āsān eyle

16. **ẕikrüñle:**-*ün, -le*
Rübai 517
Mısra: **3**
Tespihle ya da farklı biçimlerde Allah'ın isimlerini söyleme, Allah'ı anma.
Ẕikrüñle lisān-ı ḳalbüm eyle gūyā
Āḫir nefesümde sen benüm yā Allāh

<u>zikr idinüp:</u>

1. **ẕikr idinüp:**-*üp*
Murabba 6
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Zikretmek.
Ẕikr idinüp zīb-i şımāḫ
Vir naḫl-i şevḳa tāze şāḫ

<u>zikr itmek:</u>

1. **ẕikr itmek:**-*mek*
Kaside 22
Mısra: **36**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade
Anmak, zikretmek, hatırlamak.
Gerek ḥıfẕ-ı merātib aña söz yoḳdur müsellemdür
Kişi ḫayr ile ẕikr itmek gerek ecdād ü ābāyı

ẕikr ü devām ola:

1. **ẕikr ü devām ola:**-*a*
Rübai 523
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Anmak ve takip etmek.
Bir ḳul ki ola ẕikr ü devām üzre seni
Oldı aña feyż ism-i aʿẓam Allāh

ẕikr-i celīlüñle:

1. **ẕikr-i celīlüñle:**-*üñ, -le*
Rübai 125
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın zikri; Allah'ı zikretmek.
Cān ẕīkr-i celīlüñle idüp kesb-i fütūḥ
Olmaḳdadur ebvāb-ı meʿānī meftūḥ

ẕikr-i feżāʾilüñ:

1. **ẕikr-i feżāʾilüñ:**-*üñ*
Kıt'a 16
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Faziletlerinin zikri.
Tā rūz-ı ḥaşr idersem eger naʿt-i pāküñi
İtmez ḳabūl-ı ḫātime ẕikr-i feżāʾilüñ

ẕikr-i ḥaḳḳı:

1. **ẕikr-i ḥaḳḳı:**-*ı*
Gazel 84
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ı anma, zikretme.
Ḥükmüñe girse felekde heft kişver taḫt ü tāc
Ẕikr-i Ḥaḳḳı pīşe eyle ġāfil olma gözüñ aç

ẕikr-i ḫayr ü ḥasenātı:

1. **ẕikr-i ḫayr ü ḥasenātı:**-*ı*
Tarih 29
Mısra: **52**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Iyilikler ve hayır zikri.
Ẕātını Ḥaḳ ide maẓhar daʿavāt-ı ḫayra
ẕikr-i ḫayr ü ḥasenātı ola mevḳūf-ı ḫulūd

ẕikr-i ḫudā:

1. **ẕikr-i ḫudā:**
Murabba 5
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın zikri.
Ẕikr-i Ḫudā bāña bes
Ġayriye itmem heves

ẕikr-i ḫudādan:

1. **ẕikr-i ḫudādan:**-*dan*
Rübai 486
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın zikri.
Ḳalb olsa teveccüh-i Ḫudāda her gāh
Her ʿużvuñ olur ẕikr-i Ḫudādan āgāh

ẕikr-i ḫudāvende ola:

1. **ẕikr-i ḫudāvende ola:**-*a*
Rübai 391
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ı anmak.
Bir dil ki ola ẕikr-i Ḫudāvende her dem
Bī-şübhe olur maẓhar-ı ism-i aʿẓam

ẕikr-i milḥ ü ʿaẕbi:

1. **ẕikr-i milḥ ü ʿaẕbi:**-*i*
Kaside 1
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tuz ve tatlının zikri.
Yoḳ melāḥat ẕikr-i milḥ ü ʿaẕbi tekrār itmede
İştiġāl-i ẕikr-i Ḥaḳ it ol rehā-yāb-ı ʿaẕāb

ẕikr-i muʿallāsı:

1. **ẕikr-i muʿallāsı:**-*sı*
Rübai 77
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Değeri yüksek zikir.
Ey ẕikr-i muʿallāsı ṣafā-baḫş-ı ḳulūb
V'ey ism-i muḳaddesi mefātīḥ-i ġuyūb

ẕikr-i şerīfüñle:

1. **ẕikr-i şerīfüñle:**-*üñ, -le*
Rübai 458
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şerefli zikir. Allah'ın adını anlamak.
Her bir nefesüm ẕikr-i şerīfüñle müdām
Hem-ḫāṣıyet-i āh-ı seḥer-gāh eyle

zikrin idüp:

1. **ẕikrin idüp:**-*üp*
Gazel 347
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Adını anmak, dile getirmek.
Selefüñ ẕikrin idüp zīver-i ṭāḳ-ı eflāk
Defter-i himmet-i ebnā-yı zamānı yaḳaram

ẓılāl:

1. **ẓılāli:**-*i*
Kıt'a 23
Mısra: **4**
Gölgeler.
Ser-ā-pāy ẕātı olup maḥż-ı nūr
Şuʿāʿında oldı ẓılāli nihān

zılāl-i kesret:

1. **ẓılāl-i keşret:**
Rübai 95
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çokluğun gölgeleri II masiva.
Maḳdūr-ı meşiyyetüñ
İlāhī eşyā
Maḥḳūm-ı irādetüñ ẓılāl-i keşret

zılāl-i reʾfetüñ:

1. **ẓılāl-i reʾfetüñ:**-*üñ*
Kaside 13
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Merhamet gölgesi, himayesi.
Egerçi ẓıll-ı ẕātuñ zīver-i güster ḥafā oldı
Ẓılāl-i reʾfetüñ memdūd her rükn-i rekīn üzre

zılāl-i rifʿatüñ:

1. **ẓılāl-i rifʿatüñ:**-*üñ*
Gazel 406
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yüceliğinin gölgeliği.
Ẓılāl-i rifʿatüñ pīrāyedür ʿarş-i berīn üzre
Sebeb oldur ki düşmez sāye-i luṭfuñ zemīn üzre

zillet:

1. **ẓillet:**
Gazel 273
Mısra: **5**
Aşağı olma, hakirlik, horluk.
Ne ġamdur bilmezem bu ġamm irişdi ṭabʿuma ẓillet
Nedendür ḳara sevdālar göñül pür-pāk ü nāk ancaḳ

2. **ẕilletle:**-*le*
Gazel 511
Mısra: **13**
Aşağı olma, hakirlik, horluk.
Virüp erẕāle rifʿat terk ider eşrāfı ẕilletle
Netīce beñzemez bir derde evżāʿ-ı cihān derdi

3. **ẕilletle:**-*le*
Murabba 2
Mısra: **30**
Aşağı olma, hakirlik, horluk.
Olup āvāre ġafletle
Geçürdüm ʿömri ẕilletle

4. **ẕilletde:**-*de*
Rübai 548
Mısra: **2**
Aşağı olma, hakirlik, horluk.
Devletde edānī vü erāẕil şimdi
Ẕilletde eʿālī vü efāżıl şimdi

zillet olsa:

1. **ẕillet olsa:**-*sa*
Gazel 462
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşağılık olmak.
Ẕell-i ṭaleble ʿizz-i ḥuṣūlüñ ne luṭfı var
Żımnında ẕillet olsa ʿaṭādan ne fāʾide

zillet-i dilden:

1. **ẕillet-i dilden:**-*den*
Gazel 276
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül zilleti.
Beni ṣanma eyā ṣāhum ġamum bu ẕillet-i dilden
Senüñ ʿışḳuñ ġamı birle ġarībüñ derd-nāk ancaḳ

zıll-ı ʿadlinde:

1. **ẓıll-ı ʿadlinde:**-*i, -n, -de*
Tarih 4
Mısra: **35**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Adaletin gölgesi.
Ẓıll-ı ʿadlinde reʿāyā olalar āsūde
Ṭuruḳ-ı ẓulm ü fiten ola ser-ā-ser mesdūd

zıll-ı fānīden:

1. **ẓıll-ı fānīden:**-*den*
Gazel 157
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyanın gölgesi.
Neden āsūdesin ey mihr ü cān sen bu menāzilde
Bilürsin bu ẓıll-ı fānīden elbette ʿubūruñ var

zıll-ı hümāyūnuñdadur:

1. **ẓıll-ı hümāyūnuñdadur:**-*uñ, -da, -dur*
Kaside 19
Mısra: **67**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mübarek gölge.
Sāye-i murġ-ı Hümā ẓıll-ı hümāyūnuñdadur
Sendedür teʾşīr-i ḫāṣṣū'l-ḫāṣ-ı ẓıll-ı şeh-peri

zıll-ı iḥsānı:

1. **ẓıll-ı iḥsānı:**-*ı*
Kaside 24
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İhsanın gölgesi.
Muḳābil ẓıll-ı iḥsānı sipihr-i ʿālem-ārāya
Müşābih dest-i zer-pāşı fürūġ-ı mihr-i rāḫşāna

zıll-ı ilāhī:

1. **ẓıll-ı ilāhī:**
Kıt'a 23
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Allah'ın gölgesi II Hz. Muhammet.
Ḥaḳīḳatde ẓıll-ı İlāhī odur
N'ola olsa bī-sāye faḫr-ı cihān

zıll-i rifʿat:

1. **ẓıll-i rifʿat:**
Gazel 226
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Makam gölgesi.
Şeh-per-i murġ-ı saʿādet zülf-i yār olmış aña
Bu felekde andan özge ẓıll-i rifʿat istemez

zıll-ı şerīfi:

1. **ẓıll-ı şerīfi:**-*i*
Gazel 489
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şerefli gölge.
Nūr idi o faḫr-ı rusülüñ ẕat-ı laṭīfi
Kim olmadı ḫāk üzre ʿayān ẓıll-ı şerīfi

zıll-ı şerīfüñ:

1. **ẓıll-ı şerīfüñ:**-*üñ*
Gazel 406
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şerefli gölge.
N'ola ẓıll-ı şerīfüñ olmasa ẓāhir bu dünyāda
Melāẕ olsa gerek ʿuḳbāda her ʿabd-i kemīn üzre

zıll-ı ẓalīlden:

1. **ẓıll-ı ẓalīlden:**-*den*
Kaside 23
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Koyu gölge. II Himaye.
Teraḳḳī-yāb olur ḫāṣıyyeti ẓıll-ı ẓalīlden
Hümāyūn-sāye-i iḳbāline murġ-ı Hümā gelsün

zıll-i ẓalīl-i ẕāt-ı pāküñ:

1. **ẓıll-i ẓalīl-i ẕāt-ı pāküñ:**-*üñ*
Tarih 20
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz yaratılışının koyu gölgesi.
Ḫudā ẓıll-i ẓalīl-i ẕāt-ı pāküñ eyleyüp memdūd
İde ārāyiş-i kāḫ-ı saʿādet şāh-ı devrānı

zıll-ı ẓalīlin:

1. **ẓıll-ı ẓalīlin:**-*in*
Tarih 29
Mısra: **44**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Koyu gölge. II Himaye.
Şems-i ẕātın ufuḳ-ı salṭanata dāʾir idüp
İde teʾyīd-i Ḫudā ẓıll-ı ẓalīlin memdūd

zıll-ı ẓalīlüñ:

1. **ẓıll-ı ẓalīlüñ:**-*üñ*
Gazel 406
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Koyu gölge. II Himaye.
ʿAdīmü'l-miṣl ḫayl-i enbiyāsın aña şāhiddür
Ki ẓāhir olmadı ẓıll-ı ẓalīlüñ ʿālemīn üzre

zıll-ı ẕātuñ:

1. **ẓıll-ı ẕātuñ:**-*uñ*
Kaside 13
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kişiliğinin gölgesi.
Egerçi ẓıll-ı ẕātuñ zīver-i güster ḫafā oldı
Ẓılāl-i reʾfetüñ memdūd her rükn-i rekīn üzre

żımn:

1. **żımnında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 462
Mısra: **10**
İçinde.
Ẕell-i ṭaleble ʿizz-i ḫuṣūlüñ ne luṭfı var
Żımnında ẕillet olsa ʿaṭādan ne fāʾide

żımn-ı ġarażda:

1. **żımn-ı ġarażda:**-*da*
Kaside 22
Mısra: **74**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Amacın arkası.
Beyān-ı şükr içündür bu ḳaṣīde vaṣf-ı ẕātuñda
Degül żımn-ı ġarażda ḳīl ü ḳāl-i nükte-pīrāyī

zindān:

1. **zindāndur:**-*dur*
Gazel 119
Mısra: **4**
Içine tutukluların, hükümlülerin konulduğu kapalı yer.
ʿAzīz-i Mışr olursam da ṣafā-yı ḫāṭırum yoḳdur
O Yūsuf-çehrenüñ hecriyle ʿālem baña zindāndur

2. **zindān:**
Matla 144
Mısra: **2**
Acılar mekanı, Karanlık, hapishane, karanlık mahal, Çok karanlık, sıkıntılı yer; kara yer.
ʿĀlimān-ı bed-dilüñ ḳalbinde nūr-ı ḥilm-i pāk
Beñzer ol şemʿa ola zindān içinde tābnāk

zindān olur:

1. **zindān olur:**-*ur*
Gazel 23
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir yerin birine yaşanmaz hale gelmesi, o yerin çok sıkıntılı olması.
Baña zindān olur gūyā bu vaḥşet-ḫāne-i ġurbet
Gelince ḫāṭır-ı nā-şāde ẕevḳ-ı ülfetüñ cānā

zinde durur:

1. **zinde durur:**-*ur*
Kıt'a 9
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kuvvetli, canlı, sağlam durmak (görünmek).
Bu cihān içre anuñ kim eşeri bāḳīdür
Ölmez ol Ḫıżr-ṣıfat zinde durur tā maḥşer

zinde eyler:

1. **zinde eyler:**-*r*
Gazel 320
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Canlandırmak, diriltmek; varlıklı, iyi hale getirmek; sıkıntısını gidermek.
Zinde eyler küşte-i ḫār-ı cefā iken hezār
Yaʿnī iʿcāz-ı süḫanda İbni Meryemdür göñül

zīnet:

1. **zīneti:**-*i*
Kaside 3
Mısra: **18**
Süs, bezek.
Tābiş-i şuʿle-i ḫūrşīd-i ḳıyāmetden hep
Maḥv ola zīneti çarḫ-ı felek-i mīnānuñ

2. **zīnetine:**-*i, -n, -e*
Kaside 3
Mısra: **26**
Süs, bezek.
Bir gün evvel bulagör menzil-i maḳṣūda vuṣūl
Aldanup ḳalma ṣaḳın zīnetine eşyānuñ

3. **zīneti:**-*i*
Matla 137
Mısra: **2**
Süs, bezek.
Terk eyle göñül ġafleti aç dīde-i cānuñ
Bir düş gibidür zīneti bāzār-ı cihānuñ

zīnet virsün:

1. **zīnet virsün:**-*sün*
Kaside 4
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bezemek, süslemek, güzelleştirmek.
Kūhsār-ı dile virsün zīnet
Açılup lāle-ṣıfāt dāġ-ı derūn

zīnet virüp:

1. **zīnet virüp:**-*üp*
Gazel 272
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bezemek, süslemek, güzelleştirmek.
Cāme-i gül-gūn ile zīnet virüp endāmına
Ṣalınan servi gibi ol ḳāmet-i cānāna baḳ

zīnet-efzā-yı kemāl:

1. **zīnet-efzā-yı kemāl:**
Kaside 11
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Olgunluğun süsünü arttıran.
Zīnet-efzā-yı kemāl oldı berāt-ı rifʿatüñ
Nükte-i ʿunvān-ı sübḥanelleẕī esrā ile

zīnet-fezā olup:

1. **zīnet-fezā olup:**-*up*
Kaside 11
Mısra: **83**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Süsü arttırmak.
Tā ḳudūm-ı leyle-i Miʿrāc olup zīnet-fezā
Şād ola ümmetlerüñ ol ẕevḳ-ı ġam-fersā ile

zīnet-fezā-yı taḫt-gāh-ı mülk-i ʿosmānī olup:

1. **zīnet-fezā-yı taḫt-gāh-ı mülk-i ʿosmānī olup:**-*up*
Tarih 1
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Osmanlı mülkü tahtının süs arttıranı olmak.
Cülūs itdi yine bir pādişāh-ı salṭanat-pīrā
Olup zīnet-fezā-yı taḫt-gāh-ı mülk-i ʿOsmānī

zīnet-i arż:

1. **zīnet-i arż:**
Rübai 240
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yeryüzünün süsü II Hz. Muhammet.
Ey zīb-i semāvāt ü eyā zīnet-i arż
İns ü meleke oldı senüñ ʿışḳuñ farż

zīnet-i bāġ-ı kevneyn olup:

1. **zīnet-i bāġ-ı kevneyn olup:**-*up*
Rübai 318
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Iki dünya bahçesinin süsü olmak.
Bir gül ki olup zīnet-i bāġ-ı kevneyn
Cibrīl-i Emīn oldı o bāġa bülbül

zīnet-i dünyāya:

1. **zīnet-i dünyāya:**-*ya*
Gazel 339
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünya süsü. II Dünya meşgalesi.
Ṣanmañ beni ki zīnet-i dünyāya rāġıbem
Ancaḳ cihānda ḥüsn-i dil-ārāya ṭālibem

zīnet-i evrāḳdur:

1. **zīnet-i evrāḳdur:**-*dur*
Gazel 143
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sayfaların süsü.
Olma muġber ḫaṭ gelürse ṣafḥa-i ruḫsāruña
Ḥüsn-i ḫat ey sāde-rūyum zīnet-i evrāḳdur

zīnet-i mengūş-ı cünūn:

1. **zīnet-i mengūş-ı cünūn:**
Gazel 186
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Delinin kulağındaki süs II Delilerin vücutlarına ve kulaklarına takılan süse gönderme vardır.
Zīver-i gūş-ı ḫıred zīnet-i mengūş-ı cünūn
Rişte-i ṭabʿa ḫayālüñ dürr-i nā-şüfte yeter

zinet-nümā olmış:

1. **zinet-nümā olmış:**-*mış*
Gazel 454
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Süsyen olmak.
Ol kemer olmış miyān-ı dil-bere zinet-nümā
Hāledür gūyā ṭolanmış māh-ı Kenʿān üstüne

zinhār:

1. **zinhār:**
Kaside 3
Mısra: **27**
Sakın! Sakın ha! Aman!.
Eyleme ḫaşmuñı perverde elüñle zinhār
Ḫvāhişin virme ṣaḳın nefs-i hevā-peymānuñ

2. **zinhār:**
Kaside 8
Mısra: **270**
Sakın! Sakın ha! Aman!.
Bir şefīʿum var iken sencileyin sulṭānum
Çekmezem luṭfuñ ile ḫavf-ı Ṣırāṭı zinhār

3. **zinhār:**
Rübai 531
Mısra: **3**
Sakın! Sakın ha! Aman!.
Rızḳ içün elem çekme Naḥīfī zinhār
Ol kim seni ḫalḳ itdi virür ḳısmetüñi

zi'n-nūreyn:

1. **ẕi'n-nūreyn:**
Rübai 48
Mısra: **3**
İki nur sahibi; Hz. Osman.
ʿOs̱mān-ı şehīdüñ ṣıfatı Ẕi'n-nūreyn
ʿUnvān-ı ʿAlī Murtażā ferḫunde-cenāb

zīr ü bemindedür:

1. **zīr ü bemindedür:**-*i, -n, -de, -dür*
Gazel 111
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sazın en ince ve en kalın telleri.
Sīr-āb-ı feyż ider dil-i erbāb-ı ḥāleti
Sāz-ı ġamuñ o naġme ki zīr ü bemindedür

zīrā:

1. **zīrā:**
Gazel 103
Mısra: **8**
"Çünkü" anlamında bağlaç.
Āsūdeyem mezāliḳ-i ekdār-ı çarḫdan
Zīrā ki iʿtimādum o Perverdigāredür

2. **zīrā:**
Gazel 118
Mısra: **12**
"Çünkü" anlamında bağlaç.
Saña mümkin degüldür ʿuḳde-i dilden ḫaber virmek
Benüm müşkillerüm zīrā senüñ yanuñda āsāndur

3. **zīrā:**
Gazel 225
Mısra: **3**
"Çünkü" anlamında bağlaç.
Hevāsından geçilmez ol ṣanavber-ḳāmetüñ zīrā
Kitāb-ı ʿışḳ içinde ruḫṣat-ı baḥs̱-i ferāġ olmaz

4. **zīrā:**
Gazel 225
Mısra: **8**
"Çünkü" anlamında bağlaç.
Ḫudā dūr itmesün bir laḥẓa dilden ġuṣṣa-i ʿışḳı
Ki zīrā encümengāh-ı maḥabbetdür bī-çerāġ olmaz

5. **zīrā:**
Gazel 240
Mısra: **2**
"Çünkü" anlamında bağlaç.
Çemenler bülbülān-ı ʿışḳa sensüz mesken olmazmış
Ki zīrā devr-i gülden ġayrı ẕevḳ-ı gülşen olmazmış

6. **zīrā:**
Gazel 334
Mısra: **6**
"Çünkü" anlamında bağlaç.
Baña teslīm olındı ser-be-ser sāmān-ı şeydāyī
Dem-i ḫilḳatde zīrā cümleden evvel ben āh itdüm

7. **zīrā:**
Gazel 502
Mısra: **12**
"Çünkü" anlamında bağlaç.
Ḳıl iḫtirāz nāle-i aṣḥāb-ı ʿışḳdan
Vābestedür icābete zīrā duʿāları

8. **zīrā:**
Gazel 526
Mısra: **14**
"Çünkü" anlamında bağlaç.
Yeter fāş-ı maḥabbet keşf-i rāz itme ḫamūş ey dil
Ki zīrā ehl-i ʿışḳuñ sözleri efsānedür şimdi

9. **zīrā:**
Kaside 19
Mısra: **144**
"Çünkü" anlamında bağlaç.
Lāf-ı daʿvā-yı mübāhāt itdi kim maʿẕūrdur
Gitdiler bu semte zīrā ehl-i naẓmuñ ekṣeri

10. **zīrā:**
Matla 56
Mısra: **2**
"Çünkü" anlamında bağlaç.
Eylemem kūyuñda aġyār ile güftār-ı ʿabeṣ
Cāʾiz olmaz Kaʿbede zīrā cidāl ile rafeṣ

11. **zīrā:**
Rübai 363
Mısra: **4**
"Çünkü" anlamında bağlaç.
Ammā yine daʿvā-yı kemāl itsem olur
Zīrā ḳul olan saña ola ḫāṣā kim

12. **zīrā:**
Rübai 434
Mısra: **4**
"Çünkü" anlamında bağlaç.
Her naġme-i şīrīnüñi tekrār eyle
Zīrā ṭoyamam leẕẕet-i güftāruña ben

13. **zīrā:**
Rübai 508
Mısra: **3**
"Çünkü" anlamında bağlaç.
Sen baña ẓafer-yāb olamazsın zīrā
Ol faḫr-ı cihān oldı baña püşt ü penāh

zīrā ki:

1. **zīrā ki:**
Rübai 239
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çünkü, onun için ki.
İḫlāṣ ile eyle Ḥaḳḳa kāruñ tefvīż
Zīrā ki odur cümleye feyyāż ü müfīż

2. **zīrā ki:**
Rübai 439
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Çünkü, onun için ki.
Zīrā ki idüp Ḥaḳḳa umūrın tefvīż
Döndükçe döner çarḫ ile aṣḥāb-ı derūn

zīr-i ʿaraḳ-çīnüñden:

1. **zīr-i ʿaraḳ-çīnüñden:***-üñ, -den*
Gazel 379
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Takkenin altı.
İtdüñ efsūn ile ālūde yine her tārın
Çıḳarup kākülüñi zīr-i ʿaraḳ-çīnüñden

zīr-i dest itmekde:

1. **zīr-i dest itmekde:***-mek, -de*
Matla 68
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Elinin altına almak, kontrol etmek, etkilemek.
Cihānı zīr-i dest itmekde eyler hep sana taḳlīd
Meger kim senden el almış felekde pençe-i ḫūrşīd

zīr-i destüñdür:

1. **zīr-i destüñdür:***-üñ, -dür*
Gazel 138
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
El altında, erişilebilir, hüküm altında.
Ayaḳlar altına alma o ḫāksārı ne var
Göñül didükleri bī-çāre zīr-i destüñdür

zīr-i ḫāk:

1. **zīr-i ḫāk:**
Gazel 142
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Toprağın altı.
Zīr-i ḫāk içre hezārān şūḫ-ı müsteṣnā yatur
Niçe biñ āşüfte-meşreb ʿāşıḳ-ı şeydā yatur

2. **zīr-i ḫāk:**
Gazel 276
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Toprağın altı II mezar.
Naḥīfīyem a sulṭānum ġam-ı ʿışḳ ile bīmārem
Görindi menzil-i maḳṣūd mekānum zīr-i ḫāk ancaḳ

3. **zīr-i ḫāk:**
Kaside 3
Mısra: **85**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Toprağın altı.
Zīr-i ḫāk içre ḳoyup bī-kes ü tenhā gideler
Seni cān ile seven hem-nefesüñ cānānuñ

zīr-i ḫāk olurken:

1. **zīr-i ḫāk olurken:***-ur, -ken*
Gazel 453
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Toprağın altına girmek, ölmek.
Menzil-i şāh u gedā āḫir olurken zīr-i ḫāk

ʿĀḳıla lāyıḳ mıdur bünyān bünyān üstüne

zīr-i ḫāki:

1. **zīr-i ḫāki:**-*i*
Kaside 26
Mısra: **174**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Toprağın altı.
O deñlü eyledi taẕyīḳ ḫāne ḳaydı beni
Ki eyler oldı göñül zīr-i ḫāki istidʿā

zīr-i ḫākinde:

1. **zīr-i ḫākinde:**-*i, -n, -de*
Kıt'a 19
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Toprağın altına sokmak, öldürmek.
Zīr-i ḫākinde yatur gevher-i nā-yāb-āsā
Bundadur bunda benüm Yūsuf-ı gül-pīrehenüm

zīr-i maḳdemüñde:

1. **zīr-i maḳdemüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 105
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayağın altı.
Ruḫ-ı ümmīd zīr-i maḳdemüñde ferş-i rāhuñdur
Metāʿ-ı sīne pāy-endāz-ı ṣaḥn-ı cilvegāhuñdur

zīr-i pāy-ı ecelde:

1. **zīr-i pāy-ı ecelde:**-*de*
Tarih 8
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ecelin ayağının altı.
Her gelen bu pel-i fenāya olur
Zīr-i pāy-ı ecelde fersūde

zīr-i türāb:

1. **zīr-i türāb:**
Gazel 141
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Toprağın altı.
Hevā-yı nefse uyup itme meyl-i ʿālem-i āb
Ḥarīf-i ʿişrete zīr-i türāb āteşdür

2. **zīr-i türāb:**
Rübai 459
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Toprağın aşağısı ,alt.
Ṭopraḳ başuma zīr-i türāb içre eger
Luṭfuñ baña olmazsa İlāhī hem-rāh

zīr-i ṭurrede:

1. **zīr-i ṭurrede:**-*de*
Gazel 466
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Alına düşen saçın altı.
Yine burc-ı şerefde aḫter-i baḫtum ʿayān oldı
Görindi ḫāli zīr-i ṭurrede ol gül-ʿiẕār üzre

zī-rūḥ:

1. **ẕī-rūḥ:**
Rübai 120
Mısra: **2**
Ruhlu, canlı, hayattar.
Ey ḳullarına bāb-ı ʿaṭāsı meftūḥ
Fermānuñda ser-beste cemād ü ẕī-rūḥ

zīver ḳıldı:

1. **zīver ḳıldı:**-*dı*
Rübai 153
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Süslemek.
ʿUnvān-ı ḥavārī ile zīver ḳıldı
Ser-ṣafḥa-i vaṣfını anuñ peyġām-ber

zīver-efken ola:

1. **zīver-efken ola:**-*a*
Kaside 24
Mısra: **102**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Süs yıkan olmak.
Ola tā kim felek pertev-fürūz-ı maṭlaʿ-ı iḳbāl
Ola tā mihr-i behcet zīver-efken tāc-ı devrāna

zīver-i āġūşı olur:

1. **zīver-i āġūşı olur:**-*ur*
Gazel 177
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kucağının süsü olmak.
Naḳd-i cān beẕl idenüñ zīver-i āġūşı olur
Şayd-ı dildāra ne tesḫīr ü ne esmā dirler

zīver-i aʿnāḳ u naḫūr olur:

1. **zīver-i aʿnāḳ u naḫūr olur:**-*ur*
Kaside 27
Mısra: **110**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Boyunların süsü olmak.
Ṣadef-i dilde olan her güher-i güftārum
Şāhid-i naẓma olur zīver-i aʿnāḳ u naḫūr

zīver-i ʿarş-ı berīn itmiş:

1. **zīver-i ʿarş-ı berīn itmiş:**-*miş*
Gazel 409
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Göğün en yüksek noktasının süsü etmek.
Cenāb-ı Ḥaḳ ezelden zīver-i ʿarş-ı berīn itmiş
ʿUluvv-i āyet-i ḳadr ü celālüñ yā Resūla'llāh

zīver-i bāġ-ı cinān eyler:

1. **zīver-i bāġ-ı cinān eyler:**-*r*
Gazel 182
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Cennet bahçesinin süsü eylemek.
Göñül şevḳ-ı cemālüñ zīver-i bāġ-ı cinān eyler
Düşüp sevdā-yı vaṣla ʿandelībāsā fiġān eyler

zīver-i bāzār-ı şevḳ:

1. **zīver-i bāzār-ı şevḳ:**
Gazel 172
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Aşk pazarının süsü.
Eylesem kālā-yı vaṣfuñ zīver-i bāzār-ı şevḳ
Der-ʿaḳab feyż-i meʿānī ṭabʿuma enbāz olur

zīver-i çeşmüñ:

1. **zīver-i çeşmüñ:**-*üñ*
Gazel 259
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gözün süsü.
Dil-berā ebrūy u müjgānuñ senüñ tīr ü kemān
Leblerüñ mānend-i sükker zīver-i çeşmüñ çerāġ

zīver-i destār olsa:

1. **zīver-i destār olsa:**-*sa*
Gazel 471
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sarığın süsü olma.
Bāġda ġāyeti yoḳ güllerüñ ammā bülbül
Bir gül olsa baña kim zīver-i destār olsa

zīver-i dürc-i ḫuṣūl ḳılsam:

1. **zīver-i dürc-i ḫuṣūl ḳılsam:**-*sa, -m*
Kaside 9
Mısra: **39**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ortaya çıkan hazinenin süsü kılmak.
Gevher-i maḳṣūdı ḳılsam zīver-i dürc-i ḫuṣūl
Eşk-i mercān-rīzimi maḥsūd-ı ʿummān eylesem

zīver-i dūş:

1. **zīver-i dūş:**
Rübai 292
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Omuzun süsü.
Ey zīver-i dūş dāye-i kevn ü mekān
Telmīḥ idi şaḳḳ-ı māha şerḥ-i ṣadruñ

zīver-i güş-ı ḫıred:

1. **zīver-i güş-ı ḫıred:**
Gazel 186
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Akıl kulağının süsü.
Zīver-i güş-ı ḫıred zīnet-i mengūş-ı cünün
Rişte-i ṭabʿa ḫayālüñ dürr-i nā-şüfte yeter

zīver-i güster:

1. **zīver-i güster:**
Kaside 13
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Süslü.
Egerçi ẓıll-ı ẕātuñ zīver-i güster ḫafā oldı
Ẓılāl-i reʾfetüñ memdūd her rükn-i rekīn üzre

zīver-i levḥ u ḳalem itdüñ:

1. **zīver-i levḥ u ḳalem itdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 305
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Levhin ve kalemin süsü etmek.
Cibrīl-pesend olsa Naḥīfī n'ola ṭabʿuñ
Eşʿāruñı hep zīver-i levḥ u ḳalem itdüñ

zīver-i levḥ-i ʿamel ḳıldı:

1. **zīver-i levḥ-i ʿamel ḳıldı:**-*dı*
Tarih 28
Mısra: **44**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İş levhasının süsü kılmak.
Yaʿnī taḥdīṣ-i eḥādīṣ-i Nebiyyü'llāh içün
Ḳıldı bu dārü'l-ḥadīṣi zīver-i levḥ-i ʿamel

zīver-i levḥ-i kemālāt itdi:

1. **zīver-i levḥ-i kemālāt itdi:**-*di*
Kaside 17
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Olgunluk levhasının süsü etmek.
ʿĀleme raḥmet ḳılup ẕāt-ı şerīfin tā ezel
Zīver-i levḥ-i kemālāt itdi evṣāfını Ḫudā

zīver-i levḥ-i kitābumdur:

1. **zīver-i levḥ-i kitābumdur:**-*um, -dur*
Kaside 28
Mısra: **84**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kitap levhasının süsü.
Cihān durduḳça var ol ey mekārim-pīşe-i devrān
Senüñ medḥ-i şerīfüñ zīver-i levḥ-i kitābumdur

zīver-i mengūş olsa:

1. **zīver-i mengūş olsa:**-*sa*
Gazel 174
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Küpenin süsü olmak.

Cūş-ı taḥsīne n’ola zīver-i mengūş olsa
Ey Naḥīfī bu ġazel bir güher-i pākümdür

zīver-i mengūşumuz:

1. **zīver-i mengūşumuz:**-*umuz*
Gazel 350
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Küpe süsü.
Yoḳ iftiḫārumuz şeref-i müsteʿār ile
Ḫūrşīd olursa zīver-i mengūşumuz bizüm

zīver-i menşūr-ı yektāyī olup:

1. **zīver-i menşūr-ı yektāyī olup:**-*up*
Tarih 1
Mısra: **35**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eşsiz fermanın süsü olmak.
Olup ṭuġrā-yı ḥükmi zīver-i menşūr-ı yektāyī
Ola şāhān-ı ʿālem bende-i nā-çīz-i fermānı

zīver-i miḥrāb ü minber:

1. **zīver-i miḥrāb ü minber:**
Gazel 13
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mihrap ve minberin süsü II Bağlamda Hz. Muhammed için kullanılmıştır.
Zīver-i miḥrāb ü minber ṣāḥib-i seyf ü livā
Reh-nümā-yı sāṭıʿu’l-burhān Muḥammed Muṣṭafā

zīver-i miḥrāb-ı iclāl eyleyüp:

1. **zīver-i miḥrāb-ı iclāl eyleyüp:**-*yüp*
Kaside 5
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Büyük mihrabın süsü etmek.
Sensin ol kim zīver-i miḥrāb-ı iclāl eyleyüp
Ḳıldı mevlā ẕāt-ı muḳtedā pāküñ u ʿāma ḫāṣ

zīver-i miḥrāb-ı ʿışḳam:

1. **zīver-i miḥrāb-ı ʿışḳam:**-*am*
Gazel 5
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk mihrabının süsü.
Zīver-i miḥrāb-ı ʿışḳam ben bugün ey müddeʿī
Ger hidāyet ister iseñ baña eyle iḳtidā

zīver-i miḥrāb-ı risālet:

1. **zīver-i miḥrāb-ı risālet:**
Gazel 360
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Peygamberlik miharabının süsü.
Sensin ey zīver-i miḥrāb-ı risālet ḥaḳḳā
Maẓhar-ı aʿẓam-ı ʿunvān-ı imāmü’l-ḥarameyn

zīveri olsa:

1. **zīveri olsa:**-*i*, -*sa*
Kaside 19
Mısra: **80**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Süs olmak, süslenmek.
Ḫaṭṭ-ı pāküñdür muḥaḳḳaḳ dil-pesend-i kāʾināt
Olsa her saṭrı n’ola levḥ-i kemālüñ zīveri

zīver-i ṣadr-ı cihān-bānī idüp:

1. **zīver-i ṣadr-ı cihān-bānī idüp:**-*üp*
Tarih 1
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Dünyayı inşa eden göğsünün süsü.
Vücūd-ı pākin itdi sāye-baḫş-ı cümle-i ʿālem
İdüp ẕāt-ı şerīfin zīver-i ṣadr-ı cihān-bānī

zīver-i şaḥn-ı saʿādet:

1. **zīver-i şaḥn-ı saʿādet:**
Kaside 19
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saadet bahçesinin süsü.
Ḥażret-i sulṭān-ı devrān yaʿnī Sulṭān Muṣṭafā
Zīver-i ṣaḥn-ı saʿādet zīb-i ṣadr-ı ṣaf-derī

zīver-i ser-nāme-i iʿcāzdur:

1. **zīver-i ser-nāme-i iʿcāzdur:**-*dur*
Gazel 455
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mucize sayılabilecek sözün başlık süsü.
Ey Naḥīfī zīver-i ser-nāme-i iʿcāzdur
Bu ġazel mecmūʿa-i aṣḥāb-ı ʿirfān üstüne

zīver-i ser-rāyet-i taṣdīḳ-i ḫāṣ u ʿāmdur:

1. **zīver-i ser-rāyet-i taṣdīḳ-i ḫāṣ u ʿāmdur:**-*dur*
Kaside 11
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Seçkin ve halktan kimselerin tasdik sancağının başının süsü.
Zīver-i ser-rāyet-i taṣdīḳ-i ḫāṣ u ʿāmdur
Muʿcizātuñ muṣḥafı bu āyet-i kübrā ile

zīver-i tāc:

1. **zīver-i tāc:**
Rübai 114
Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Tacının süsü yapmak.
Ey gevgebe-efrūz-ı serīr-i Miʿrāc
V'ey gevher-i ḫāk-i ḳademi zīver-i tāc

zīver-i tāc-ı şehāne olduñ:

1. **zīver-i tāc-ı şehāne olduñ:**-*du, -ñ*
Gazel 423
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şahlara layık tacın süsü olmak.
Vücūduñ itdi Ḥaḳ dürr-i yegāne yā Resūla'llāh
Sen olduñ zīver-i tāc-ı şehāne yā Resūla'llāh

zīver-i ṭāḳ-ı eflāk:

1. **zīver-i ṭāḳ-ı eflāk:**
Gazel 347
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Feleklerin kubbesinin süsü.
Selefüñ ẕikrin idüp zīver-i ṭāḳ-ı eflāk
Defter-i himmet-i ebnā-yı zamānı yaḳaram

zīver-kār:

1. **zīver-kār:**
Kaside 8
Mısra: **234**
Süsleyen kimse.
Bilse ger ḳıymet-i güftārımı ṣarrāf-ı felek
Beni eyler ebedī güş u dile zīver-kār

żiyā:

1. **żiyā:**
Kaside 23
Mısra: **54**
Parlaklık, aydınlık.
Müselsel idelüm metn-i ḥādiṯ-i midḥatin taḳrīr
Göñüller müstefīż-i şerḥ-i ṣadr olsun żiyā gelsün

żiyā-baḫş ola:

1. **żiyā-baḫş ola:**-*a*
Tarih 10
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Işık saçmak, aydınlatmak.
Şevket ü şānı żiyā-baḫş ola meh gibi müdām
Ḥażret-i Sulṭān Aḥmedüñ ola rūzı medīd

ziyād oldı:

1. **ziyād oldı:**-*dı*
Rübai 320
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Artmak.
Işlāḥın ümmīd eyler iken dünyānuñ
Gitdükde ziyād oldı fesād-ı ʿālem

ziyāde:

1. **ziyāde:**
Gazel 498
Mısra: **14**
Çok.
O ṣāf-sīnede ol ḫāle iʿtibār olınur
Ziyāde rāyic olur sīm olınca tamġāsı

2. **ziyāde:**
Rübai 547
Mısra: **2**
Çok.
Cān kesr ü melāmet ile muẕṭar oldı
Mirʾāt-ı dilüm ziyāde muġber oldı

ziyāde eylemesün:

1. **ziyāde eylemesün:**-*m, -esün*
Kaside 26
Mısra: **251**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Fazlalaştırmak.
Ziyāde eylemesün ıżṭırāb u ḥayretümi
Melāl-ı hayl-i eḥibbā şemātet-i aʿdā

ziyāde ider:

1. **ziyāde ider:**-*er*
Gazel 513
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Artmak, çoğalmak.
O perī ziyāde ider benüm sitem ile tāb-ı niyāzumı
Niçe söndürür bu gözüm yaşı ya bu deñlü sūz u güdāzumı

ziyāde oldı:

1. **ziyāde oldı:**-*dı*
Gazel 487
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Fazla olmak.
Benān-ı muʿcizi itdükde ḳurṣ-ı bedri şikest
ʿAdūnuñ oldı ziyāde taḥayyür ü ʿacebi

ziyāde olup:

1. **ziyāde olup:**-*up*
Rübai 375
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Fazla olmak.
Şükrünle olup ziyāde şevḳ u ṭarabum
Taḥṣīl-i rıżā-yı pāküñ olsun ṭalebüm

żiyā-efrūz-ı yektāyī olmış:

1. **żiyā-efrūz-ı yektāyī olmış:**-*mış*
Gazel 409
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Eşsiz ışığı aydınlatan olmak II Hz. Muhammet'in nurlu varlığı.
Zamān-ı ḥaşre dek olmış żiyā-efrūz-ı yektāyī

Sipihr-i ḥüsne ḫürşīd-i kemālüñ yā Resūla'llāh

ẕiyā-perver-i ḳurb:

1. **ẕiyā-perver-i ḳurb:**
Rübai 63
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yakınlığın ışık vereni.
Ey mihr-i cihān-tāb ü ẕiyā-perver-i ḳurb
V'ey lemʿa-i ġarrā-yı ṣafā-güster-i ḳurb

ziyāret idenler:

1. **ziyāret idenler:**-*en, -ler*
Gazel 419
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Bir kimseyi veya bir yeri görmeye gitmek.
Riyāż-ı dehre bilsem niçe tevcīh-i nigāh eyler
İdenler ravża-i pāküñ ziyāret yā Resūla'llāh

ziyāret ḳılsam:

1. **ziyāret ḳılsam:**-*sa, -m*
Kaside 9
Mısra: **55**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ziyaret etmek.
Her maḳām-ı cennet-āsāyı ziyāret ḳılsam āh
Çeşmümi müstaġnī-i seyr-i gülistān eylesem

ẕiyā-yı kevkeb-i mesʿūdı:

1. **ẕiyā-yı kevkeb-i mesʿūdı:**-*ı*
Kaside 22
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Mutluluk yıldızının parıltısı.
Ne ṣadr-ı mesned-i devlet ne bedr-i çarḫ-ı rifʿatdür
Ẕiyā-yı kevkeb-i mesʿūdı rūşen itdi dünyāyı

ẕiyā-yı şuʿle-i pür-tāb-ı āhdan:

1. **ẕiyā-yı şuʿle-i pür-tāb-ı āhdan:**-*dan*
Gazel 237
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ahın parlaklık dolu alevinin ışığı.
Ẕiyā-yı şuʿle-i pür-tāb-ı āhdan ġayrı
Ṭarīḳ-ı ʿışḳ u maḥabbetde reh-nümā yoḳ imiş

ziyy-i īslāma:

1. **ziyy-i islāma:**-*a*
Kaside 27
Mısra: **37**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İslam'ın giyim kuşamı II müslümanların giyim kuşamı.
Ziyy-i İslāma ne mümkin ide kāfir taḳlīd
Niçe ḳābil bu iki yeksān ola düzd ü manṣūr

ẕübāb:

1. **ẕübāb:**
Kaside 1
Mısra: **62**
Sinek; değersiz, küçük şey.
Ṣanʿat-ı kāmil muḳallidden ẓuhūr itmek muḥāl
İktisāb itmek ne mümkin ṣān-ı Sīmurġı ẕübāb

zubeyr:

1. **zübeyr:**
Kıt'a 24
Mısra: **5**
Zübeyr bin Avvam. Hz. Peygamberin halası Safiyye'nin oğludur. Cennetle müjdelenen on sahabeden biridir.
Bū ʿUbeyde ile hem oldı Zübeyr ü Ṭalḥa
Rażıyye'llāhü ʿan aṣḥābi resūlü'l-mennān

2. **zübeyr:**
Kıt'a 41
Mısra: **4**
Zübeyr bin Avvam. Hz. Peygamberin halası Safiyye'nin oğludur. Cennetle müjdelenen on sahabeden biridir.
Ṭalḥa vü Saʿd ü Saʿīd ü daḫi ʿAbdu'r-raḥmān
Bū ʿUbeydeyle Zübeyr oldı budur naḳl-i celī

3. **zübeyr:**
Rübai 153
Mısra: **1**
Zübeyr bin Avvam. Hz. Peygamberin halası Safiyye'nin oğludur. Cennetle müjdelenen on sahabeden biridir.
Olmışdı Zübeyr o merd-i pākīze-siyer
Evṣāf-ı şefāʿat ile ṣavlet-güster

zücāc-ı revzeni:

1. **zücāc-ı revzeni:**-*i*
Tarih 16
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Pencerelerin camları.
Her zücāc-ı revzeni ʿālem-nümā dirsem n'ola
Müddeʿāma cām-ı Cem mirʾāt-ı İskender güvāh

züḫāl:

1. **züḫālden:**-*den*
Kaside 1
Mısra: **29**
Satürn gezegeni, gezegenler arasında siyah renge yakın esmer bir ışık vermesi ile bilinir. Klasik edebiyatta feleğin hazinedarı olarak tasavvur edilir.
Geç ʿUṭāridden Züḫālden Zühre vü Mirrīḫden
Olma kālā-yı hevāya müşterī ḳıl ictināb

2. **züḫāl:**
Tarih 28

Mısra: **48**
Satürn gezegeni, gezegenler arasında siyah renge yakın esmer bir ışık vermesi ile bilinir. Klasik edebiyatta feleğin hazinedarı olarak tasavvur edilir.
Ḫāme-i zerrīn-i mihr ile ʿUṭārid ṣebt ider
Başlasa taḳrīre vaṣf-ı rifʿat-i şānın Züḥāl

zühd ü riyālardan:

1. **zühd ü riyālardan:**-*lar, -dan*
Kaside 23
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Züht ve riyakarlık.
Ḳalur mı sende bu zühd ü riyālardan eṣer zāhid
Hele ṣabr eyle bezme ol cevān-ı dil-rübā gelsün

zühd ü taḳvāyı:

1. **zühd ü taḳvāyı:**-*yı*
Gazel 480
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sofuluk ve dindarlık.
Zühd ü taḳvāyı esīr itdüñ riyāżat gösterüp
Āferīn ey mest-i nāzum şīve-i perhīzüñe

zühhād:

1. **zühhāduñ:**-*uñ*
Gazel 106
Mısra: **15**
Zâhidler, sofular.
Nihān idüp heves-i ʿışḳı dilde zühhāduñ
Bu ṣūret ile görünmek riyālarındandur

2. **zühhād:**
Gazel 239
Mısra: **10**
Zâhidler, sofular.
Sāġar-be-dest şevḳ olalum bize de ey göñül
Zühhād iderse ḫırḳa-i sālūsı zīb-i dūş

3. **zühhāduñ:**-*üñ*
Gazel 284
Mısra: **14**
Zâhidler, sofular.
Rindler şevḳ-ı lebüñle ele cām alduḳça
Reşkden ḳanı ḳurur ḥasret ile zühhāduñ

zühhād-ı bedterüñ:

1. **zühhād-ı bedterüñ:**-*üñ*
Gazel 155
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kötü zahitler.
Sāḳī ḥarīf-i ʿişrete zühhād-ı bedterüñ
Her bir kelāmı sitem-i helālil degül midür

zühre:

1. **zühre:**
Kaside 1
Mısra: **29**
Nahid, Çobanyıldızı. Bu yıldızın tesiri altındaki burçlarda doğanlar güzel, zarif, zevk sahibi, zeki, maharetli ve sanatkar olurlar.
Geç ʿUṭāridden Züḥālden
Zühre vü Mirrīḫden
Olma kālā-yı hevāya müşterī ḳıl ictināb

2. **zühre:**
Kaside 8
Mısra: **216**
Nahid, Çobanyıldızı. Bu yıldızın tesiri altındaki burçlarda doğanlar güzel, zarif, zevk sahibi, zeki, maharetli ve sanatkar olurlar.
Sāl-i gül-gūn ile eflāki getürdi raḳṣa
Zühre şevḳ ile alup destine çeng-i zer-tār

3. **zühre:**
Kaside 19
Mısra: **14**
Nahid, Çobanyıldızı. Bu yıldızın tesiri altındaki burçlarda doğanlar güzel, zarif, zevk sahibi, zeki, maharetli ve sanatkar olurlar.
Gördi çün ḳānūn u erkānın müretteb ʿālemüñ
Zühre ṭutdı raḳṣ-ı taḥsīne uṣūl-i evferi

4. **zühre:**
Kıt'a 10
Mısra: **3**
Nahid, Çobanyıldızı. Bu yıldızın tesiri altındaki burçlarda doğanlar güzel, zarif, zevk sahibi, zeki, maharetli ve sanatkar olurlar.
Encüm-i bī-şümār ile Zühre olurdı müşterī
Devr-i felekde fi'l-meṣel olsa mümāṣili eger

zühre-cebīn:

1. **zühre-cebīn:**
Rübai 478
Mısra: **1**
Zühre yıldızı gibi parlak. II. Sevgili.
Ey Zühre-cebīn pādişeh-i ʿişve-sipāh
Pervānesi şemʿ-i ruḫuñuñ mihr ile māh

zühre-gerdūn:

1. **zühre-gerdūn:**
Kaside 12
Mısra: **17**
Feleğin Zühresi.
Reşk itmededür şām ü seḥer Zühre-gerdūn
Āvāze-i temcīd ile gül-bāng-i ezāna

zühre-i düşmeni:

1. **zühre-i düşmeni:**-*i*
Tarih 4
Mısra: **37**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Düşmanın zühresi.
Zühre-i düşmeni çāk ide hirās-ı ḳahrı
Ser-keşān eyleyeler dergehine vażʿ-ı ḫudūd

zühre-i māhı:

1. **zühre-i māhı:**-*ı*
Gazel 449
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ay yüzlü Zühre.
İtse Naḥīfīyā o meh
gāhī güşāde cismini
Tābiş-i sīnesi ider Zühre-i
māhı bāḫte

ẓuhūr:

1. **ẓuhūruñ:**-*un*
Gazel 157
Mısra: **10**
Görünme, meydana çıkma.
Daḫi bir nev-nihāl-i ḥüsn
iken āşūb-ı dehr olduñ
Benüm serv-i ḫırāmānum
ʿaceb raʿnā ẓuhūruñ var

2. **ẓuhūrı:**-*ı*
Gazel 506
Mısra: **9**
Görünme, meydana çıkma.
Vefā ẓuhūrı ne mümkin o
māh-ṭalʿatdan
Cefāya māʾil iken meşrebi
zamāne gibi

3. **ẓuhūrıyla:**-*ı, -y, -la*
Kaside 10
Mısra: **16**
Görünme, meydana çıkma.
Vücūdı içün oldı bedʿ-i
vücūd
Ẓuhūrıyla nübüvvet ḫitām

4. **ẓuhūrıyla:**-*ı, -y, -la*
Kaside 10
Mısra: **18**
Görünme, meydana çıkma.
Vücūdıyla mevcūd inʿām-ı
vücūd
Ẓuhūrıyla ẓāhir meẓāhir
tamām

5. **ẓuhūrına:**-*ı, -n, -a*
Kaside 26
Mısra: **28**
Görünme, meydana çıkma.
Bu emre itse taʿalluḳ irādet-i
Bārī
Olur ẓuhūrına
bāʿiṯ teveccüh-i ednā

6. **ẓuhūruñ:**-*un*
Murabba 7
Mısra: **6**
Görünme, meydana çıkma.
Ḳudūmüñ luṭf-ı Rabbānī
Ẓuhūruñ fażl-ı Sübhānī

7. **ẓuhūruñ:**-*uñ*
Murabba 11
Mısra: **3**
Ortaya çıkmak, belirmek. ll Doğmak (Hz. Muhammed'in doğması bağlamında).
Ẓuhūruñ feyż-i muṭlaḳdur
Şefāʿat yā Resūla'llāh

ẓuhūr eyledi:

1. **ẓuhūr eyledi:**-*di*
Rübai 52
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Doğmak, açığa çıkmak, görünmek.
Oldı mütevātir o ḳadar sūʾ-i
edeb
Āteşle ẓuhūr eyledi āṣār-ı
ġażab

ẓuhūr eyler:

1. **ẓuhūr eyler:**-*r*
Gazel 399
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Doğmak, açığa çıkmak, görünmek.
ʿİḳāba ʿadl-i Ḥaḳ şāyān
iderse pāy-ı ʿişyānum
Ẓuhūr eyler yine āh-ı
nedāmet cilve-gāhumdan

2. **ẓuhūr eyler:**-*r*
Kaside 27
Mısra: **135**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Doğmak, açığa çıkmak, görünmek.
Bunca āṣār ne vech ile ẓuhūr
eyler idi
Olmasa maẓhar-ı himmet
ḳudemā-yı maġfūr

ẓuhūr eylerdi:

1. **ẓuhūr eylerdi:**-*r, -di*
Kaside 27
Mısra: **102**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Doğmak, açığa çıkmak, görünmek.
Baña bir ehl-i mürüvvet eger
olsaydı ẓāhir
Ṭabʿ-ı pākümde göreydi
neler eylerdi ẓuhūr

ẓuhūr eyleye:

1. **ẓuhūr eyleye:**-*ye*
Rübai 130
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Doğmak, açığa çıkmak, görünmek.
Ben ḫāke dirīġ itme nigāh-ı
keremüñ
Ol dem ki ẓuhūr eyleye hevl-
i dūzaḫ

ẓuhūr eyleyen:

1. **ẓuhūr eyleyen:**-*yen*
Gazel 32
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Meydana gelmek, belirmek.
Niyāz ider yine tā ḥaşre dek
Naḥīfī gibi
Mezārum üzre ẓuhūr eyleyen
giyāh saña

ẓuhūr ide:

1. **ẓuhūr ide:**-*e*
Rübai 425
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
1. baş gösterme.

Ferdā ki ẓuhūr ide ʿiḳāb ü ḳahruñ
ʿAfv it beni ey Rabb-i Ġafūr u Raḥmān

ẓuhūr iden:

1. **ẓuhūr iden:**-*en*
Gazel 431
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
1. baş gösterme.
Feyża-i naʿtüñle ser-cümle lisān-ı ḥāl olur
Ḳabrüm üstünde ẓuhūr iden nebātāt ü giyāh

ẓuhūr ider:

1. **ẓuhūr ider:**-*er*
Rübai 176
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
1. baş gösterme.
İtmişdür o kim kilk-i ḳażā ile ṣudūr
Elbette ider levḥ-i meẕāhirde ẓuhūr

ẓuhūr itdi:

1. **ẓuhūr itdi:**-*di*
Kaside 10
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
1. baş gösterme.
Şeb-i mevlidinde o meh-pārenüñ
Ẓuhūr itdi bunca umūr-ı ʿiẕām

2. **ẓuhūr itdi:**-*di*
Tarih 3
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Meydana çıkmak, görünmek; oluşmak, meydana gelmek.
Verā-yı perde-i taḳdīrden geldi ẓuhūr itdi
Cihānda bir ʿaceb emr-i ʿaẕīm oldı yine ḥādiṯ

ẓuhūr itdükçe:

1. **ẓuhūr itdükçe:**-*dükçe*
Gazel 148
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Meydana çıkmak, görünmek; oluşmak, meydana gelmek.
Ṣubḥ-ı vuṣlatda ẓuhūr itdükçe temyīz idemem
Pertev-i mihr-i cihān-ārā mı dīdāruñ mıdur

ẓuhūr itmek:

1. **ẓuhūr itmek:**-*mek*
Kaside 1
Mısra: **61**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Meydana çıkmak, görünmek; oluşmak, meydana gelmek.
Ṣanʿat-ı kāmil muḳallidden ẓuhūr itmek muḥāl
İktisāb itmek ne mümkin ṣān-ı Sīmurġı ẕübāb

ẓuhūr itmekde:

1. **ẓuhūr itmekde:**-*mek, -de*
Gazel 151
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Meydana çıkmak, görünmek; oluşmak, meydana gelmek.
Ẓuhūr itmekde dilden nev-be-nev endūh-ı nā-dīde
Derūn-ı sīne gūyā maḫzen-i ālām-ı devrāndur

ẓuhur itse:

1. **ẓuhur itse:**-*se*
Gazel 20
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Meydana çıkmak, görünmek; oluşmak, meydana gelmek.
Ẓuhur itse ne var teʾsīr-i tāb-ı ceẕbe-i vaṣluñ
Yine görsem cemāl-i tābdāruñ āfitābāsā

2. **ẓuhūr itse:**-*se*
Rübai 555
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
1. baş gösterme.
Her ḳanda ẓuhūr itse o māhuñ eseri
Yüz sürmege cān-dāde idi ins ü perī

ẓuhūra geldi:

1. **ẓuhūra geldi:**-*di*
Kaside 13
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Meydana gelmek, ortaya çıkmak, gün yüzüne çıkmak.
Ẓuhūra geldi çün ẕātuñ ṣıfāt-ı bihterīn üzre
Vücūduñ oldı raḥmet evvelīn ü āḫirīn üzre

2. **ẓuhūra geldi:**-*di*
Murabba 6
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Meydana gelmek, ortaya çıkmak, gün yüzüne çıkmak.
İşrāḳ idince nūr-ı ẕāt
Geldi ẓuhūra kāʾināt

3. **ẓuhūra geldi:**-*di*
Tarih 33
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Meydana gelmek, ortaya çıkmak, gün yüzüne çıkmak.
Gelmez iken ḫāṭır-ı ḫalḳa bu feṯḥ-i bī-ʿadīl
Defʿaten geldi ẓuhūra bu peyām-ı dil-güşā

ẓuhūra gelür:

1. **ẓuhūra gelür:**-*ür*
Kaside 26
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Meydana gelmek, ortaya çıkmak, gün yüzüne çıkmak.

Bu ʿusri yüsra mübeddel ider elem çekme
Gelür ẓuhūra yine gażl-ı vāhibü'l-illā

<u>ẓuhūr-ı bāriḳa-i intiḳāma:</u>

1. **ẓuhūr-ı bāriḳa-i intiḳāma:**-*a*
Gazel 206
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

İntikam parıltısının ortaya cıkması.

ʿAdālet-i Ṣamedīden ʿadū-yı ġaddāra
Ẓuhūr-ı bāriḳa-i intiḳāma muntaẓıruz

<u>ẓuhūr-ı eşyā:</u>

1. **ẓuhūr-ı eşyā:**
Kaside 4
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Eşyanın ortaya çıkışı. Bir şeylerin yaratılması.

Emrüñ olduḳda ẓuhūr-ı eşyā -

<u>ẓuhūr-ı fażl-ı ilāhī:</u>

1. **ẓuhūr-ı fażl-ı ilāhī:**
Kaside 26
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

İlahi faziletin ortaya çıkması.

Ne deñlü ġuṣṣa ile olsa bī-dimāġ insān
Ẓuhūr-ı fażl-ı ilāhī ider anı insā

<u>ẓuhūr-ı ġayret-i ʿışḳ-ı muḥammedī:</u>

1. **ẓuhūr-ı ġayret-i ʿışḳ-ı muḥammedī:**
Gazel 488
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Peygamber aşkının çabasının ortaya çıkması.

İtme şikeste ḫāṭırum ey bī-ḫaber benüm
Eyler ẓuhūr-ı ġayret-i ʿışḳ-ı Muḥammedī

<u>ẓuhūr-ı ʿışḳa:</u>

1. **ẓuhūr-ı ʿışḳa:**-*a*
Rübai 461
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Aşkın ortaya çıkması.

Yā Rab bulalı emrüñ ile feyż-i vücūd
Cān muntaẓır olmaḳda ẓuhūr-ı ʿışḳa

<u>ẓuhūr-ı naḳş-ı eşyāyı:</u>

1. **ẓuhūr-ı naḳş-ı eşyāyı:**-*yı*
Kaside 22
Mısra: **44**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Nesnelerin nakşının ortaya çıkması.

ʿAṭā-yı Ḥaḳda vardur niçe yüz biñ ḥikmet-i maḫfī
Muʿallel bi'l-ġaraż ṣanma ẓuhūr-ı naḳş-ı eşyāyı

<u>ẓuhūr-ı sāye:</u>

1. **ẓuhūr-ı sāye:**
Gazel 406
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Gölgenin ortaya çıkması.

Seni nūr eyledi Ḥaḳ ẓāhir u bāṭında bī-şübhe
Ne mümkindür ẓuhūr-ı sāye hīç nūr-ı zemīñ üzre

<u>ẓuhūr-ı ẕāt-ı pāküñ:</u>

1. **ẓuhūr-ı ẕāt-ı pāküñ:**-*üñ*
Kaside 13
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Temiz yaratılışının ortaya çıkması.

Ẓuhūr-ı ẕāt-ı pāküñ ey ḫidīv-i kişver-i levlāk
Şeref-baḫşā-yı iḳbāl oldı eyyām ü sinīn üzre

<u>ẓuhūr-ı ẕātını:</u>

1. **ẓuhūr-ı ẕātını:**-*ı, -n, -ı*
Kaside 18
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Zatın, varlığın ortaya çıkışı.

Yümn-i iḳbāl ile Ḥaḳ itdi ẓuhūr-ı ẕātını
ʿİllet-i ġāʾiyye-i bünyād-ı çarḫ-ı üstüvār

<u>ẓuhūruñ oldı:</u>

1. **ẓuhūruñ oldı:**-*uñ, -dı*
Kaside 13
Mısra: **78**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Görünmek, ortaya çıkmak.

Vücuduñ itdi tekmīl-i meʾāl-i ṣūret ü maʿnā
Ẓuhūruñ oldı mirʾāt-ı kemāl-i ṣūret ü maʿnā

<u>zükām-rīz-i ḫasāret:</u>

1. **zükām-rīz-i ḫasāret:**
Gazel 214
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**

İfade

Zararlı burun akıntısı.

Hecr-i ruḫuñla būy-ı güle raġbet itmezüz
Oldı zükām-rīz-i ḫasāret meşāmumuz

<u>zülāl:</u>

1. **zülāl:**
Gazel 275
Mısra: **10**

Tatlı, güzel su.

Meded bīmār olan cāna irişdür şerbet-i vaṣluñ
Şarāb-ı leblerüñ şāhum cinān içre zülāl ancaḳ

2. **zülālüñ:**-*üñ*
Gazel 308
Mısra: **4**
Safî, hafîf, soğuk, güzel su.
Ferāmūş itdirür telḫ-āb-ı hecri
Dile şīrīnī-i ḳandi zülālüñ

zülāl-i çeşme-sār-ı şefḳatüñden:

1. **zülāl-i çeşme-sār-ı şefḳatüñden:**-*üñ, -den*
Gazel 419
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Merhamet pınarının ölümsüzlük suyu.
Zülāl-i çeşme-sār-ı şefḳatüñden eyle maḥşerde
Gül-i ümmīdi sīr-āb-ı ʿināyet yā Resūla'llāh

zülāl-i kerāmet:

1. **zülāl-i kerāmet:**
Kaside 10
Mısra: **40**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Keramet ölümsüzlük suyu II Hz. Muhammet'in parmağından su akıtması mucizesine telmih vardır.
Ser-engüşt-i pākinden oldı revān
Zülāl-i kerāmet çü māʾ-i ġamām

zülāl-i laʿl-i nāb-ı yārdan:

1. **zülāl-i laʿl-i nāb-ı yārdan:**-*dan*
Gazel 448
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin saf dudağının ölümsüzlük suyu.
Zülāl-i laʿl-i nāb-ı yārdan sīr-āb olam dirken
Düşürdüm ʿāḳıbet delv-i dili çāh-ı zenaḫdāna

zülāl-ı naẓmumı:

1. **zülāl-ı naẓmumı:**-*um, -ı*
Kaside 19
Mısra: **133**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şiirin tatlı, güzel suyu.
Āteşīn güftār ile sīr it zülāl-ı naẓmumı
Kimdür ol kim bir yere cemʿ ide āb ü āẕeri

zülāl-i pāki:

1. **zülāl-i pāki:**-*i*
Tarih 29
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Temiz, berrak su.
Mevḳiʿinde idüp icrā bu zülāl-i pāki
Sū-be-sū oldı revān niçe ʿuyūn-ı bihbūd

zülāl-i vuṣlata:

1. **zülāl-i vuṣlata:**-*a*
Gazel 280
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kavuşmanın tatlı suyu.
Amān amān cigerüm yaḳdı āteş-i hicrān
Zülāl-i vuṣlata ḳıl himmet es-selāmu ʿaleyk

züleyḫā-yı şevḳūmı:

1. **züleyḫā-yı şevḳūmı:**-*ūm, -ı*
Gazel 78
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Şevkimin Züleyhası.
Maḥsūd-ı ʿālem eyle Züleyḫā-yı şevḳūmı
Yā Rab o māhı ḥüsn ile yek-reng-i Yūsuf it

zülf:

1. **zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 11
Mısra: **4**
Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü.
Olup muʿīn-i siyeh-baḫtī-i dil-i ġam-ḫ∨ār
Çeker cemālüñe zülfüñ niḳāb-ı istiġnā

2. **zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 59
Mısra: **5**
Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü.
Diñleme zülfüñ gibi zünnāra bağlu kāfiri
Dīni yoḳ īmānı yoḳ tersāya olmışdur ḳarīb

3. **zülfine:**-*i, -n, -e*
Gazel 85
Mısra: **5**
Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü.
Zülfine bend eyledi ben bendesin ol bī-vefā
Ḫaylī dostlar ṣalb olınmaḳ dünyede bir dāra güç

4. **zülfüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 96
Mısra: **2**
Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü.
Ḳāmetüñ üftādesin servi gibi eyle bülend
Düşmeye bir daḫi yire zülfüñi eyle kemend

5. **zülfüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 99
Mısra: **3**
Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü.
N'ola şāhum ben ġarībi zülfüñe bend eyleseñ
ʿĀşıḳ dünyāda var mı zülf-i sevdādan leẕīẕ

6. **zülfüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 137
Mısra: **5**
Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü.
Gül-i ter yüzüñe āşüfte sünbül zülfüñe meftūn
Çemende serv-i nāzum reng ü būlar hep senüñçündür

7. **zülfüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 165
Mısra: **5**

Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü.
Ṭutardum zülfüñi ser-pençe-i himmetle ammā kim
Serümde sāye-i per-i Hümā-yı devletüm yoḳdur

8. **zülfini:**-*i, -n, -i*
Gazel 168
Mısra: **3**
Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü.
Zülfini nāz ile pīrāye mi itmiş ruḫına
Gül cemālinde yine neşv ü nemā tāze midür

9. **zülfüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 185
Mısra: **5**
Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü.
Göñül zülfüñde ḳaldı cān ise tīġ-i nigāhuñda
Ol iki bī-nevālar saña çoḳdan mübtelālardur

10. **zülfüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 202
Mısra: **5**
Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü.
Zülfüñde n'ola dil ḫoş-ı ḫaṭṭuña dolaşsa
Sevdāyī-ṭabīʿatdür o seyr-i çemen ister

11. **zülfüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 214
Mısra: **9**
Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü.
Zülfüñde ḳaldı niçe zamān pīç ü tāb ile
Mecnūn imiş meger dil-i āşüfte-kāmumuz

12. **zülfüñüñ:**-*üñ, -üñ*
Gazel 310
Mısra: **7**
Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü.
Zülfüñüñ her tārına bend eylemezdüñ biñ dili
Ey büt-i siḥr-āşinā-yı ʿişve seḥḥār olmasañ

13. **zülfüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 316
Mısra: **5**
Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü.
Zülfüñe bencileyin ʿarż-ı taʿalluḳ kim ider
Her-kesüñ şāne gibi sīnesi ṣad pāre degül

14. **zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 353
Mısra: **11**
Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü.
Zülfüñ belāsıdur ruḫ-ı ālüñ hevāsıdur
Āşüfte-ḥāl-i sünbül-i dil-bend-i verd isem

15. **zülfine:**-*i, -n, -e*
Gazel 376
Mısra: **8**
Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü.
Tāb-ı ḥasedle pençe-i ḫūrşīd olur şikest
Der-kār idince zülfine ol māh şānesin

16. **zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 444
Mısra: **1**
Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü.
Ṣaḳın tāb-ı nigehden rūyuña zülfüñ niḳāb itme
Murād üzre baḳılmaz saña bīhūde ḥicāb itme

17. **zülfine:**-*i, -n, -e*
Kaside 8
Mısra: **126**
Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü.
Ṣaḥn-ı ʿālemde ser-āzāde yürürken nā-gāh
Beni bir serv-i revān zülfine itdi ber-dār

18. **zülf:**
Rübai 190
Mısra: **3**
Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü.
Ol zülf ü o ruḫsār ile bāġ-ı ḥüsnüñ
Bir cānibi gül bir ṭarafı sünbüldür

19. **zülfüñde:**-*üñ, -de*
Rübai 191
Mısra: **3**
Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü.
Zülfüñde göñül şevḳ-ı ruḫuñla ḳaldı
Feryādını güş it giceci bülbüldür

20. **zülfi:**-*i*
Rübai 535
Mısra: **3**
Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü.
Geldi ḫaṭ-ı yār zülfi baḫ̲sinde iken
Gör baḫ̲tumızı ḳışṣa müşevveş oldı

21. **zülfüñden:**-*üñ, -den*
Tahmis 5
Mısra: **21**
Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü.
Neşr olmaz zülfüñden bir nefḥa-i zībā-dem
Ol nefḥaya dil-beste cinn ü melek ü ādem

22. **zülfüñe:**-*üñ, -e*
Tahmis 5
Mısra: **25**
Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü.
Her geh ki seḥer yili zülfüñe ḳılur şāne
Tā key elem-i dūrī tā key bu ġam-ı cān-kāh

<u>zülf ü ruḫsārıña:</u>

1. **zülf ü ruḫ̲sārıña:**-*ıñ, -a*
Gazel 34
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Saç ve yanak.
Zülf ü ruḫsārıña bir nīm-nigāh itmek ile
Nāz ider ṣubḥ u mesā baḫ̲t-ı siyehkār baña

<u>zü'l-feḳār-ı ḫaydār-ı</u>

kerrār:

1. **ẕü'l-feḳār-ı ḥaydār-ı kerrār:**
Kaside 28
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hz. Ali'nin Zülfikar kılıcı.
N'ola reşk-āver olsa Ẕü'l-feḳār-ı Ḥaydār-ı Kerrār
O tīġ-i ḫūn-feşānı ġamze-i ḫāżır-cevābumdur

zülf-i ʿanber-rīzüñe:

1. **zülf-i ʿanber-rīzüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 480
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Anber saçan saç.
Dāmen-i şekvā ṭutarlar ḳorḳaram maḥşerde hep
Bend olup rūḥ-ı şehīdān zülf-i ʿanber-rīzüñe

zülf-i ʿanber-sāy-ı dost:

1. **zülf-i ʿanber-sāy-ı dost:**
Gazel 68
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin amber kokulu saçı.
Her kişi ḥāl añlamaz āyīn-i dildür bezm-i ʿışḳ
ʿĀşıḳuñ peyvendi oldı zülf-i ʿanber-sāy-ı dost

zülf-i dil-āvīzüñ:

1. **zülf-i dil-āvīzüñ:**-*üñ*
Gazel 291
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönlü asan saç.
Niçe diller alup cemʿiyyet-i ʿuşşāḳı bozmışdur
Anuñçün hep perīşān vażʿ ider zülf-i dil-āvīzüñ

zülf-i ḫam-be-ḫam:

1. **zülf-i ḫam-be-ḫam:**
Gazel 110
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Büklüm büklüm olan saçlar.
Derūn-ı ehl-i dili ʿuḳdedār iden cümle
O zülf-i ḫam-be-ḫam ol ṭurra-i mücaʿʿaddür

zülf-i ḫoş-bū:

1. **zülf-i ḫoş-bū:**
Tahmis 10
Mısra: **45**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
(Sevgilinin) güzel kokan saçı.
Bende çekdi beni biñ siḥr ile zülf-i ḫoş-bū
Ṭutdı çeşm-i siyehüñ üstüne tīġ-i ebrū

zülf-i maḫbūba:

1. **zülf-i maḫbūba:**-*a*
Gazel 83
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevilenin saçı.
Ey Naḥīfī geç sivādan maṭlabuñ olsun Ḫudā
Zülf-i maḫbūba dolaşma ḳara sevdādan da geç

zülf-i perīşān:

1. **zülf-i perīşān:**
Gazel 454
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin darmadağınık saçı.
Ġayret-i ʿışḳıyla cismüm çāk çāk-ı reşk olur
Şāne el ḳorsa ger ol zülf-i perīşān üstüne

zülf-i perīşānuñ:

1. **zülf-i perīşānuñ:**-*uñ*
Gazel 523
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin darmadağınık saçı.
Sen varup aġyār ile cemʿiyyet eylerseñ dirīġ
Ben perīşān-ḫāṭıram zülf-i perīşānuñ gibi

zülf-i pür-çīnüñ:

1. **zülf-i pür-çīnüñ:**-*üñ*
Gazel 125
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kıvrımlı saç.
N'ola dest-i irādetle ṭutarsam zülf-i pür-çīnüñ
Bu ʿışḳuñ muḳteżāsı ʿāḳıbet divāne olmaḳdur

zülf-i şeb-gūnuña:

1. **zülf-i şeb-gūnuña:**-*uñ, -a*
Gazel 177
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gece renkli saç.
Dil-i şūrīde ḫalāṣ olmaġa hīç çāre mi var
Zülf-i şeb-gūnuña ser-māye-i sevdā dirler

zülf-i sevdādan:

1. **zülf-i sevdādan:**-*dan*
Gazel 99
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Siyah saç. || Sevgilinin saçına duyulan aşk.
N'ola şāhum ben ġarībi zülfüñe bend eyleseñ
ʿĀşıḳ dünyāda var mı zülf-i sevdādan leẕīẕ

zülf-i siyāh:

1. **zülf-i siyāh:**
Tahmis 10
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin siyah saçı.

Dolanup pāyuma çekdi beni ol zülf-i siyāh
ʿĀḳıbet ʿışḳ iline çıḳdı yine ġāyet-i rāh

zülf-i siyāha:

1. **zülf-i siyāha:**-*a*
Gazel 288
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Siyah saç.
Ḳıl ḳadar ḳalmayup ol zülf-i siyāha raġbet
Ḥāṣıluñ serẕeniş-i baḫt-ı siyāh olsa gerek

zülf-i siyāhuñdur:

1. **zülf-i siyāhuñdur:**-*uñ, -dur*
Gazel 105
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin siyah saçı.
N'ola pāy-ı ḫıred zencīr-i ʿışḳa olsa şāyeste
Beni leb-rīz-i sevdā eyleyen zülf-i siyāhuñdur

zülf-i siyehkārı:

1. **zülf-i siyehkārı:**-*ı*
Gazel 97
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Simsiyah saç II kötülük yapan saç.
O siyeh çeşmüñi cellād idüben
Baña ḳıl zülf-i siyehkārı kemend

2. **zülf-i siyehkārı:**-*ı*
Matla 14
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yol kesen zülüf‖ kötülükler yapan zülüf.
Şerḥ-i şemsiyye olup ol ruḫ-ı ḫūrşīd-żiyā
Şan ḳara ḥāṣiyetdür zülf-i siyehkārı aña

zülf-i siyehkārına:

1. **zülf-i siyehkārına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 199
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Simsiyah saç II kötülük yapan saç.
Ḫvāhiş-i būs-ı ʿiẕāruñla eyā ġonçe-dehen
Bend olur zülf-i siyehkārına diller nā-çār

zülf-i yār olmış:

1. **zülf-i yār olmış:**-*mış*
Gazel 226
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin saçı olmak.
Şeh-per-i murġ-ı saʿādet zülf-i yār olmış aña
Bu felekde andan özge ẓıll-i rifʿat istemez

zülf-i yāra:

1. **zülf-i yāra:**-*a*
Gazel 324
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Sevgilinin saçı.
Ḫalāṣ ol ey göñül ḳayd-ı cihāndan
Muḳayyed olma zülf-i yāra bend ol

zülfüñ:

1. **zülfüñ:**--*ün*
Gazel 264
Mısra: **21**
Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü.
Ḳıl ile bağladı zülfüñ beni ne sāḥirdür
Taraḥhum eyle beni ḳıl bu ḳayddan ıṭlāḳ

2. **zülfüñ:**--*ün*
Kıt'a 28
Mısra: **6**
Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü.
Zencīr şanma pāyuña bend-i girān olan
Zülfüñ cezāsıdur ki ṭolaşdı ayaġuña

ẓulm:

1. **ẓulm:**
Gazel 369
Mısra: **9**
Haksızlık, eziyet, kötülük, fenalık.
Yap yap ey şāh-ı sitem-pīşe bu ẓulm ile hemān
Ḳorḳaram mülk-i dil ü ṣabrı ḫarāb eylersin

2. **ẓulm:**
Tarih 4
Mısra: **22**
Adalete aykırı davranma, hak edene hakkını vermeme, haksızlık.
Sāye-i salṭanatında ola āsūde ʿibād
Ẓulm ü āşūb u fitan ola ʿadīm ü nā-būd

ẓulm itdi:

1. **ẓulm itdi:**-*di*
Murabba 6
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zulüm etmek, eziyet etmek.
Ẓulm itdi devrān el-ġıyāṣ
Ḥālüm perīşān el-ġıyāṣ

ẓulm itmesün:

1. **ẓulm itmesün:**-*me, -sün*
Gazel 402
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zulüm etmek, eziyet etmek.
-
Baña ẓulm itmesün her dem nişān idüp kemān-ebrū

ẓulmet:

1. **ẓulmete:**-*e*
Gazel 404
Mısra: **2**
Karanlık.
Dime kim zencīr-i zülfe gel beni baġlayı ḳo
Ẓulmete dūş olmaġıl böyle uzun sevdāyı ḳo

zulmet-gede-i ġaflet olan:

1. **ẓulmet-gede-i ġaflet olan:**-*an*
Rübai 457
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gafletin karanlık yeri olmak.
Ẓulmet-gede-i ġaflet olan ḳalbümi sen
Ḫūrşīd-i ʿināyetle münevver eyle

zulmet-i bezm-i ġama:

1. **ẓulmet-i bezm-i ġama:**-*a*
Gazel 267
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gam bezminin karanlığı.
Ẓevḳ yoḳ dilde ġam-ı ʿışḳ-ı dil-ārā da mı yoḳ
Ẓulmet-i bezm-i ġama bir meh-i ġarrā da mı yoḳ

zulmet-i deycūr-ı hevādan:

1. **ẓulmet-i deycūr-ı hevādan:**-*dan*
Rübai 171
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zevkin karanlığının siyahlığı.
Yā Rab beni ʿışḳuñla idüp ġarḳa-i nūr
Ḳıl ẓulmet-i deycūr-ı hevādan mehcūr

zulmet-i inkār-ı ʿışḳ:

1. **ẓulmet-i inkār-ı ʿışḳ:**
Gazel 274
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Aşk inkarının karanlığı.
Ḥamdü li'llāh ol güzelden almışam iḳrār-ı ʿışḳ
Maġrib-i ġamm içre gitdi ẓulmet-i inkār-ı ʿışḳ

ẓulmet-i ʿişyān:

1. **ẓulmet-i ʿişyān:**
Gazel 8
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
İsyanının karanlığı.
Ẓulmet-i ʿişyān ile gümkerde rāh-ı ḥayretem
-

ẓulmet-i rūy-ı zemīn:

1. **ẓulmet-i rūy-ı zemīn:**
Kaside 5
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yeryüzünün karanlığı.
Oldı ẕātuñla münevver ẓulmet-i rūy-ı zemīn
Yā ʿaẓīme'l-ḫalḳ yā bedre'd-dücā nūre'l-verā

ẓulmet-i şebde:

1. **ẓulmet-i şebde:**-*de*
Gazel 114
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gece karanlığı.
Ẓulmet-i şebde ḫayāl itdükçe mihr-i ṭalʿatuñ
Ḫāne-i tārīk-i ḫāṭır pür-fürūġ u lemʿ olur

ẓulmet-i şeb-i ġam:

1. **ẓulmet-i şeb-i ġam:**
Kaside 26
Mısra: **175**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gam gecesinin karanlığı.
Bu rūz-ı rūşenī tār itdi ẓulmet-i şeb-i ġam Melāl-i dār ile dar oldı baña dār-ı fenā

ẓulmet-i zülfinde:

1. **ẓulmet-i zülfinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 72
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Saçının karanlığı.
Eger ol ẓulmet-i zülfinde ḳalursam ne ola
Dilerem cāna irür pertev-i vuṣlat ḳat ḳat

ẓulmet-nişīn-i şām-ı firāḳuz:

1. **ẓulmet-nişīn-i şām-ı firāḳuz:**-*uz*
Gazel 208
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ayrılık gecesinin karanlıkta oturanı.
Ẓulmet-nişīn-i şām-ı firāḳuz Naḥīfīyā
Ol māha çoḳ mı rāh-ı ṭalebde şitābumuz

zuʿm:

1. **zuʿmınca:**-*ınca*
Rübai 216
Mısra: **3**
Zan, batıl zan, boş inanç.
Zuʿmınca ider daʿvī-i seyr-i melekūt
Bī-çāre zemīn ü āsumānı bilmez

zümre:

1. **zümresinüñ:**-*si, -nüñ*
Kaside 15
Mısra: **15**
Kitle, grup, topluluk.
Evliyā zümresinüñ ṣaf-zede-i ʿunvānı
Merd-i ferḫunde-edā Ḥażret-i Veys'el-Ḳaranī

2. **zümreden:**-*den*
Tarih 5

Mısra: **18**
Kitle, grup, topluluk.
Degüldür şāʿirāne sözlerüm
ʿayn-ı ḥaḳīḳatdür
Ḥelāl itmem kim eylerse
beni ol zümreden maʿdūd

zümre-i aʿdā-yı dīni:

1. **zümre-i aʿdā-yı dīni:**-*i*
Kaside 24
Mısra: **41**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Din düşmanları zümresi.
Ser-ā-pā zümre-i aʿdā-yı dīni
çāk çāk eyler
Ne dem ki ʿarṣa-gāh-ı cenge
çıḳsa şeh-levendāne

zümre-i bīgāneye:

1. **zümre-i bīgāneye:**-*ye*
Kaside 5
Mısra: **129**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Kayıtsız, ilgisiz, yabancı topluluk.
Eyleme ben zārı mülḥaḳ
zümre-i bīgāneye
İtme sulṭānum beni maḥcūb-ı
yād ü āşinā

zümre-i ehl-i başīret:

1. **zümre-i ehl-i başīret:**
Gazel 349
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Gönül gözü açık olan zümre II ârifler.
Zümre-i ehl-i başīret fehm
ider ḫāṣıyyetüm
Sürme-i çeşm-i dilem ḫāk-i
reh-i cānāneyem

zümre-i ehl-i recāya:

1. **zümre-i ehl-i recāya:**-*ya*
Gazel 107
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Rica ehlinin zümresi.
Ne pādişāh-ı muʿaẓẓam ki
dergeh-i luṭfı
Hemīşe zümre-i ehl-i recāya
mesneddür

zümre-i gūyān-ı emāna:

1. **zümre-i gūyān-ı emāna:**-*a*
Kaside 12
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Yardımın sözcüsü.
Ol ẕevḳ u ṣafālar ki olur
sende nümāyān
Dād-āver olur zümre-i
gūyān-ı emāna

zümre-i ḫūbān:

1. **zümre-i ḫūbān:**
Gazel 264
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzeller zümresi.
Ne deñlü seng-dil olsa
taraḥḥum eyler idi
Bileydi zümre-i ḫūbān ne
çekdigin ʿuşşāḳ

zümre-i ḫūbāna:

1. **zümre-i ḫūbāna:**-*a*
Gazel 319
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzeller zümresi.
Ey Naḥīfī zümre-i ḫūbāna
itmezdüm naẓar
Āh ammā n'eyleyem illā
göñül illā göñül

zümre-i ḥuccāc:

1. **zümre-i ḥuccāc:**
Kıt'a 13
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hacılar topluluğu.
Sizden ey zümre-i ḥuccāc
budur maḳṣūdum
Çün varup ravża-i ẕī-şāna
ṣalavāt eyleyesiz

zümre-i mevtāya:

1. **zümre-i mevtāya:**-*ya*
Gazel 139
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Ölmüşler zümresi.
Ey naẓar-peymā-yı ʿibret
zümre-i mevtāya baḳ
Ḳıl temāşā gör niçe ʿāşıḳ
niçe dil-ber yatur

zümre-i ʿosmāniyānuñ:

1. **zümre-i ʿosmāniyānuñ:**-*uñ*
Tarih 2
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Osmanlılar zümresi.
Olsa lāyıḳdur o sulṭan-ı
Sikender-ṣavletüñ
Ẕāt-ı pāki zümre-i
ʿOsmāniyānuñ mefḫarı

zümre-i ʿuşşāḳa ser-defter eylemiş:

1. **zümre-i ʿuşşāḳa ser-defter eylemiş:**-*miş*
Gazel 501
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Âşıklar zümresi defterinin başına yazılmak.
Eylemiş zümre-i ʿuşşāḳa
beni ser-defter
Ḥüsn ile leşker-i ḫūbāna iden
şāh seni

zünnāra:

1. **zünnāra:**
Gazel 59
Mısra: **5**
Gayri müslimlerin dinî alâmeti olarak takmakla yükümlü kılındıkları parmak kalınlığındaki kuşak veya kemer.
Diñleme zülfüñ gibi zünnāra
baġlu kāfiri
Dīni yoḳ īmānı yoḳ tersāya
olmışdur ḳarīb

zünnār-ı nāza:

1. **zünnār-ı nāza:**-*a*
Gazel 515
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Naz bağı.
N'ola zünnār-ı nāza bend iderseñ ʿahd ü peymānı
ʿAyāndur kāfir-i zülfüñde vaż'-ı nā-Müselmānī

zünūn u evhām:

1. **ẓünūn u evhām:**
Rübai 346
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Zanlar ve vehimler.
Ser-geşte-i ḥikmetüñ ʿuḳūl ü efhām
Leb-teşne-i ḥayretüñ ẓünūn u evhām

zūr:

1. **zūr:**
Matla 185
Mısra: **2**
Güç, kuvvet.
Çekdürüp çille-i derd-i ġam-ı ʿışḳın her ān
Ādemi zūr ile meftūn ider ol ḳaşı kemān

zūr-ı bāzū-yı himmetüñ:

1. **zūr-ı bāzū-yı himmetüñ:**-*üñ*
Kaside 25
Mısra: **37**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Himmetin kol kuvveti.
Zūr-ı bāzū-yı himmetüñ elḥaḳ
Kuvvet-i Ḥaydere miṣāl itdüm

zūr-ı bāzū-yı şehi:

1. **zūr-ı bāzū-yı şehi:**-*i*
Gazel 184
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Hükümdarın kol kuvveti.
Sözlerümden ḳuvvet-i ṭabʿum n'ola bilse ḥasūd
Zūr-ı bāzū-yı şehi ṭavr-ı sipāhından bilür

zūr-ı kemān-ı ṣıdḳ:

1. **zūr-ı kemān-ı ṣıdḳ:**
Gazel 484
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Doğru yayın zorluğu.
Olmaz hedef-resīde o tīr-i niyāz kim
Zūr-ı kemān-ı ṣıdḳ ile ber-ceste olmaya

zūr-ı tāb-ı ḥüsne:

1. **zūr-ı tāb-ı ḥüsne:**-*e*
Tahmis 7
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp**
İfade
Güzellik tabiatının kuvveti.
Ṣaḳınsun seng-diller pertev-i nūr-ı cemālüñden
Ki zūr-ı tāb-ı ḥüsne dil degül ṭaġlarda tāb olmaz

…:

1. **…:**
Kaside 12
Mısra: **66**
Metinde eksik.
Laḫt-ı cigerüm itme naṣīb-i dil-i düşmen
Girdimse de ger ġaflet … vü ʿişyāna

ÖZ GEÇMİŞ

Adı-Soyadı	MEHMET		ALTINOVA
Doğum Yeri ve Yılı			
Bildiği Yabancı	İngilizce, Farsça		
Eğitim Durumu	**Başlama - Bitirme**		**Kurum Adı**
Lise	2008	2012	Rami Atatürk Anadolu Lisesi
Lisans	2012	2016	Uludağ Üniversitesi/ Fen-Edebiyat Fakültesi/ Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü
Lisans	2012	2017	Anadolu Üniversitesi/ İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi/ Uluslararası İlişkiler Bölümü
Yüksek Lisans	2016	2019	Kütahya Dumlupınar Üniversitesi/ Lisansüstü Eğitim Enstitüsü/ Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı
Doktora	2020		Bursa Uludağ Üniversitesi/ Sosyal Bilimler Enstitüsü/ Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı
Çalıştığı Kurum	**Başlama - Ayrılma**		**Çalışılan Kurumun Adı**
1.	2017	2018	Serdar Aksun İlkokulu
2.	2018	2019	Nişantaşı Üniversitesi
3.	2019	---	İstanbul Arel Üniversitesi
Üye Olduğu Bilimsel ve Meslekî Kuruluşlar			
Katıldığı Proje ve Toplantılar	Altınova, Mehmet. "Klasikleşen Türk Şairler'nin Gölgesinde Kudüs ve Mescid-i Aksa'nın Toplumsal Hafızamızdaki Yeri", İstanbul: İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi Toplumsal Bellek Öğrenci Sempozyumu (24.04.2018). Altınova, Mehmet. "Şehrengize Farklı Bir Bakış: Azîzî ve Lebîbî'ye Ait Şehrengizlerin Mukayeseli İncelemesi". Ankara: III. Osmanlı Edebî Metinlerinin Anlam Dünyası. (05.11.2018). Akademik Dil ve Edebiyat Dergisi, TEBDİZ Özel Sayısı, C. 2, S. 4, ss. 222-228. Altınova, Mehmet-Kandemir Şule "Klasik Türk Edebiyatındaki Lugazların Ortaöğretimde Kullanılması Üzerine Bir Saha Araştırması", Konya: Türkiye Lisansüstü Çalışmalar Kongresi. (03.11.2021). Türkiye Lisansüstü Çalışmalar Kongresi Bildiri Kitabı. C. 1, ss. 83-95. Bursa Şehrengizlerinin Söz Varlığı, Bursa Uludağ Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projesi-SHIZ-2024-1874 31.05.2024- devam. [Yürütücü: Prof. Dr. Gülay Durmaz; Araştırmacı: Mehmet Altınova]. 2237-A "Dil ve Edebiyat Araştırmalarında Fiziki ve Dijital Kaynakların Kullanımı"		

Yayınlar:	Altınova, Mehmet, Kandemir Şule. *Kemâl Ümmî- Kırk Armağan İnceleme-Metin*. Tokat: Mahfel Yayınları, 2023. Altınova, Mehmet. "İstanbul ve Bursa Halkevlerinin Çıkardığı Dergilerdeki Dil İle İlgili Yazıların Tematik Dizini." *Akademik Dil ve Edebiyat Dergisi*, C. 2, S. 3, ss. 314-321, 2018. Altınova, Mehmet. "Klasik Türk Şairlerinin Dilinden Kudüs ve Mescid-i Aksâ", *Akademik Dil ve Edebiyat Dergisi*, C. 2, S. 2, ss. 138-158, 2018. Altınova, Mehmet. "Kütahyalı Firâkî Üzerine Yapılan Çalışmalar ve Yeni Şiirleri Üzerine Düşünceler". *Bilecil Şeyh Edebali Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. C. 3, S. 2, ss. 374-396, 2018. Altınova, Mehmet. "Mustafa Necati Sepetçioğlu'nun 'Kutsal Mahpus-Ebu Hanife' Romanında Halk Biliminin İzleri", *Uluslararası Afro-Avrasya Dergisi*, C. 3, S. 5, ss. 117-129, 2018. Altınova, Mehmet. "Eminönü Halkevi'nin Çıkardığı Halk Bilgisi Haberleri Dergisi ve Sistematikal İndeksi", *Bayterek Uluslararası Akademik Araştırmalar Dergisi*, C. 1, S. 2, ss. 117-148, 2018. Altınova, Mehmet, Kandemir, Şule. "XV. Yüzyıl Şairlerinden Kemâl Ümmî'nin Kırk Armağan Mesnevisi" *Akademik Dil ve Edebiyat Dergisi*, C. 4, S. 4, ss. 888-949, 2020. Altınova, Mehmet, "Müellifi Bilinmeyen Bir Nasihatname: Nasîhat ve İbret Mine'd-dünyâ", *Littera Turca Journal of Turkish Language and Literature*, C. 7, S. 2, ss. 220-242, 2021. Altınova, Mehmet. "Nilgün Marmara'nın Şiirlerinde Renk Sembolizmi" *Disiplinlerarası Yenilik Araştırmaları Dergisi*, C. 2, S. 1, ss. 52-61, 2022. Altınova, Mehmet. "Tarihî Bir Metin: Tarîh-i Hâlid ibn-i Zeyd Ebâ Eyyûb-u Ensârî", *Edebi Eleştiri Dergisi*, C. 7, S. 2, ss. 465-484, 2023. Altınova, Mehmet, Gümüşkaya, Nurdan. "Çorumlu Halkevi Dergisinde Yer Alan Yazıların Tematik Bibliyografyası", *Çankırı Karatekin Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, C. 3, S. 1, ss. 83-103, 2023. Altınova, Mehmet vd., "Klasik Türk Şiirinde Çocuk", *Disiplinlerarası Yenilik Araştırmaları Dergisi*, C. 4, S. 1, ss. 82-112, 2024. Altınova, Mehmet, "Manzûme-i Keskin (Mustafa bin Osman Keskin" http://tees.yesevi.edu.tr/madde-detay/manzume-i-keskin *Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü*, 2022. Altınova, Mehmet, "Şerh-i Vasiyyetname (Şeyh Ahmed)" http://tees.yesevi.edu.tr/madde-detay/serh-i-vasiyyet-name-seyh-ahmed-tees-1462 *Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü*. 2022. Altınova, Mehmet, "Bedrî Münîr (Hayrî)" http://tees.yesevi.edu.tr/madde-detay/bedr-i-munir *Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü*. 2022. Altınova, Mehmet, "Şiirler (Seyyid Hüseyin)." http://tees.yesevi.edu.tr/madde-detay/siirler-seyyid-huseyin *Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü*. 2022. Altınova, Mehmet, "Divan (Harâbî)" http://tees.yesevi.edu.tr/madde-detay/divan-harabi, *Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü*. 2022. Altınova, Mehmet, "Mecelle min-ehli't-Tasavvuf (Fenârî)" http://tees.yesevi.edu.tr/madde-detay/mecelle-min-ehli-t-tasavvuf-fenari *Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü*, 2022. Altınova, Mehmet, "Tuhfe-i Nushî (Çemişgezekli Nasûh Efendi), https://tees.yesevi.edu.tr/madde-detay/tuhfe-i-nushi-nasuh-efendi, Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü, 2022. Altınova, Mehmet, "Şerh-i Vasiyyet-nâme (Şeyh Ahmed)" http://tees.yesevi.edu.tr/madde-detay/serh-i-vasiyyet-name-seyh-ahmed-tees-1462. *Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü,* 2022. Altınova, Mehmet, "Eyüp Şehrengizi (Lebîbî)", http://tees.yesevi.edu.tr/madde-detay/eyup-sehr-engizi-lebibi, *Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü*, 2022. Altınova, Mehmet, "Nasîhat ve İbret Mine'd-Dünyâ". *Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü*, http://tees.yesevi.edu.tr/madde-detay/nasihat-ve-ibret-mine-d-dunya-tees-1286, 2022]. Altınova, Mehmet, "Münşe'ât (Âlî, Hüseyin Çelebi)", https://tees.yesevi.edu.tr/madde-detay/munse-at-ali-huseyin-celebi , *Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü*, 2022.

Diğer:		
İletişim (e-posta):		
	Tarih:	06.12.2024
	İmza:	
	Adı-Soyadı:	Mehmet ALTINOVA